

Genesis 1

1 Iñepyrũbýpe, Tupã ojapo yvága ha yvy. 2 Upérõ yvy oĩ sarambikuépe, pytũ ojaho'ipa upe tugua pypuku ha Tupã pu'aka omymýi y ári. 3 Tupã he'i: "Tahesakã!" , Ha oiko ha'e he'i haguéicha. 4 Tupã oma'ëvo hembiapokuére ojuhu iporãha. Ha oipe'a hesakãha pytũhágui. 5 Hesakãva ombohéra "ára" ha pytũha "pyhare". Ha upéicha ohasa ára peteĩha. 6 Upéi Tupã he'i: "Toiko y aty guasu pa'ũme arapy ha tomboja'o mokõi hendápe upe y aty guasu". Ha oiko ha'e he'i haguéicha. 7 Tupã ojapo peteĩ arapy ha upéva oipe'a ojuehegui y aty guasu oĩva iguýpe pe hi'ári oĩvagui. 8 Ha Tupã ombohéra "yvága" upe arapy. Ha upéicha ohasa ára mokõiha. 9 Upérõ Tupã he'i: "Taijaty peteĩ hendápe y oĩva yvága guýpe ha tojekuaa iñapekãha". Ha oiko ha'e he'i haguéicha. 10 Tupã ombohéra "yvy" pe iñapekãha, ha "yguasu" pe y aty guasu. Ha oma'ëvo hembiapokuére, ohecha iporãha. 11 He'i Tupã: "Tahenói yvýgui ka'avo ha'yiva ha yvyra hi'áva, hyepýpe ha'yiva, henói ha hi'a haguã yvy tuichakue." Ha oiko ha'e he'i haguéicha. 12 Ha upéicha, yvýgui henói opaichagua ka'avo ha yvyra, ha Tupã oma'ëvo hembiapokuére ohecha iporãha. 13 Upéicha ohasa ára mbohapyha. 14-15 Upérõ Tupã he'i: "Toĩ mba'e rendy yvágape ohesape haguã yvy ha oipe'a haguã ára pyharégui, ha avei ohechauka haguã araka'épa oñepyrũ ára, año, ñemitỹ ha koga'a oñemono'õha ára." Ha oiko ha'e he'i haguéicha. 16 Tupã ojapo mokõi mba'e rendy guasu: upe tuichavéva, kuarahy, ohesape haguã arakue, ha upe michĩvéva, jasy, ohesape haguã pyharekue. Ojapo avei mbyja kuéra. 17-18 Omoĩ umi mba'e rendy yvágape ohesape haguã yvy arakue ha pyharekue, ha omoambue haguã ojuehegui hesakãva ha ñypytũva. Ha oma'ëvo hembiapokuére ohecha iporãha. 19 Upéicha ohasa ára irundyha. 20 Upéi Tupã he'i: "Y tahenyhẽ opaichagua mba'e oikovévagui ha toveve guyra árare." Ha oiko ha'e he'i haguéicha. 21 Tupã ojapo umi tymba ñarõ ha hetave mba'e ho'ytáva ipype ha opaichagua guyra. Ha oma'ëvo hembiapokuére ohecha iporãha. 22 Ohovasa chupe kuéra he'ívo: "Peñemuña ha pemyenyhẽ y aty guasu." He'i avei guyra kuérape oñemboheta haguã. 23 Upéicha ohasa ára 5ha. 24 Tupã he'i: "Toñemuña yvy apére opaichagua tymba: mymbáva, hyére otyryrýva ha hesaitéva, michĩva ha tuicháva." Ha oiko ha'e he'i haguéicha. 25 Tupã oma'ë hembiapokuére ha ojuhu iporãha. 26 Tupã he'i: "Jajapo ko'ágã yvypóra ñandéicha, ta ñande jogua ha toguereko ipoguýpe pira ypegua, guyra árare ovevéva ha opaichagua tymba: mymbáva, hyére otyryrýva ha hesaitéva, michĩva ha tuicháva opaichagua." Ha oiko ha'e he'i haguéicha. 27 Ha Tupã ojapo yvypóra, ha'éicha, ojoguáva chupe ojapo, kuimba'e ha kuñáva ojapo. 28 Ha Tupã ohovasa chupe kuéra ha he'i: "Pende ra'y kena taheta, ta isarambi yvy tuichakue ha toguereko ipoguýpe pira, guyra, tymba kuéra ha opaichagua yvýre otyryrýva." 29 Upéi he'i chupe kuéra: "Yvy ári amoĩ opaichagua mba'e ra'yi ha yva pe'u haguã. 30 Opa tymba, guyra ha hyére otyryrývape ame'ẽ hembi'urã ka'avo rovyũ". Ha oiko ha'e he'i haguéicha. 31 Tupã oma'ë opa mba'e ojapo vaekuére ha ojuhu iporã etereíva. Upéicha ohasa ára 6ha.

Genesis 2

1 Ha upéicha ojejapo yvága ha yvy ha opaite mba'e oĩva ipype. 2 Ára 7hápe Tupã omoguahẽ hu'áme hembiapo, opytu'u, 3 ohovasa ha ombyarete upe ára opytu'u haguére opa hembiapógui. 4 Upéicha vaekue ojejapo ramo guare yvy ha yvága. Tupã Ñandejára ojapo ramo guare opa mba'e, 5 ndaipóri vaekue gueteri mba'eveichagua yvyra ra'y ha naheñóiri mba'eve yvy ári, nomongýigui ha ndaipórigui avei avave omba'apóva yvýre. 6 Yvy guýgui katu osẽ yvu omohe'õva yvy ape. 7 Upérõ Tupã Ñandejára ojapo ñai'ũgui kuimba'e ha oipeju itĩnguápe ipytu oporomoingovéva. Ha upe kuimba'e oñepyrũ oikove. 8 Upéi Tupã Ñandejára oñotỹ peteĩ yvaty Edénpe, opytáva Israélgui kuarahy resẽ gotyo. Ha upépe omoĩ upe kuimba'e ha'e ojapo vaekuépe. 9 Omoheñói upépe opaichagua yva neporáva ha hi'a héva, ha omoĩ upe yvyraty mbytépe yva oporomoingovéva ha ambue oporohesape'áva iporã ha ivaíware. 10 Edén rupi ohasa ysyry omohe'õva yvaty, 11 ha osẽvo upégui hakãmby irundy. Peteĩha héra Pisón ha omongora yvy hérava Havilá. 12 Upépe oĩ óro iporáva, mba'e ryakuãita ha ita jegua. 13 Pe mokõiha héra Guihón, ha omongora yvy hérava Cus. 14 Pe mbohapyha héra Tigris, ha osyry tetã Asíriagui kuarahy resẽ gotyo. Ha upe irundyha katu héra Éufrates. 15 Tupã Ñandejára omoĩ kuimba'épe Edénpe omba'apo ha oñangareko haguã hese, 16 ha he'i chupe: "Ikatu re'u opaichagua yva ko'apegua. 17 Upe yva oikuaaukáva iporã ha ivaíva katu, nahániri. Cháke upéva re'uha ára, remanóta." 18 Upéi Tupã Ñandejára he'i: "Kuimba'e naiporãi oiko ha'eño. Ajapóta chupe iñirũrã, peteĩ oipytyvõ vaerã chupe." 19 Upérõ Tupã

Ñandejára ojapo ñai'ũgui opaichagua tymba ha guyra, ha ogueraha kuimba'e rendápe ha'e ombohéra haguã. Ha opaite tymba opyta héra, ombohéra haguéicha kuimba'e. 20 Kuimba'e ombohéra mymba, guyra ha tymba saite ha ijapytépe kuéra ndojuhúi oipytyvõva chupe ha'e oikotevêháicha. 21 Upémarõ Tupã Ñandejára omonge hatã kuimba'épe. Ha oke aja, oipe'a chugui peteĩ kângue iyyke pegua ha upéi omboty jey upe ikângue rendague. 22 Upe ikânguégui ojapo peteĩ kuña, ha ogueraha kuimba'épe. 23 Ha ha'e ohechávo he'i: "Kóva katu che kângue ha che ro'ógui osêva, hérata 'kuña' osêre kuimba'égui." 24 Upévare kuimba'e oheja itúva ha isýpe, ojoaju hembireko ndive, ha oiko mokõivégui peteĩ tekovénte. 25 Mokõivéva oiko opívo ha notĩri ojuehegui.

Genesis 3

1 Mbói vaekue, opa tymba ñumegua Tupã Ñandejára ojapo vaekuégui, upe oporombotavy kuaavéva. Ha'e he'i kuñame: —Añete piko Tupã he'i peẽme ani haguã pe'u mba'evéchagua yva ko'a pegua? 2 Kuña he'i chupe: —Ikatu ro'u yva ko'a pegua, 3 upe yva oĩva mbytépente ndaikatúi ro'u. Tupã he'i oréve ani haguã ro'u chugui térã ropokónte jepe hese. Ro'u ramo romanóta. 4 Mbói he'i chupe: —He'i reiko peẽme. Napemano mo'ãi. 5 Tupã oikuaa porã, pe'u ramo upe yva pejesape'ataha ha peikuaáta iporãva ha ivaíva. Ha peẽta Tupãicha. 6 Kuña oma'ẽvo upe yva iporãitévare, ojuhu iporã ho'u ha oikuaa haguã opa mba'e. Upérõ oipo'o hi'a ha ho'u. Upéi ome'ẽ iménape ha ha'e avei ho'u. 7 Ho'upa vovénte ojesape'a hikuái ha ojecha opívo. Upévare ojapo hikuái oñemo'ã haguã yvyra roguégui. 8 Kuimba'e ha kuña ohendu Tupã Ñandejárape oguata ramo hína yvaty rupi ka'aru, yvytu oñepyrũvo oipeju kangy. Ha okañy chugui umi yvyra kupépe. 9 Tupã Ñandejára katu ohenói upe kuimba'épe ha oporandu chupe: —Mamopiko reime? 10 Upe kuimba'e he'i: —Ahendu reguata ramo yvaty rupi ha akyhyje ajechágui opívo, upévare akañy. 11 Tupã oporandu chupe: —Máva piko he'i ndéve nde opivoha? Re'u piko ra'e upe yva ha'e vaekue ndéve ani haguã re'u? 12 Upe kuimba'e he'i: —Kuña reme'ẽ vaekue chéve che irũrã, ome'ẽ chéve upe yva ha ha'u. 13 Tupã Ñandejára oporandu kuñame: —Mba'e piko rejapo? Ha'e he'i: —Mbói che mbotavýgui ha'u. 14 Upérõ Tupã Ñandejára he'i mbóipe: Rejapo haguére kóva, ne añoite reikóta tymba jaheipýrõ, retyryrýta reikóvo yvýre ha ne ñembyahýi ramo re'úta yvy. 15 Kuña ndive romoingo vaíta, ha iñemoñare ne ñemoñare ndive. Kuña ñemoñare ne akãre opyrũta, nde katu reha'ãta reisu'u ipytápe. 16 Kuñame he'i kóicha: Nde rye guasu aja heta reiko asýta, ha vaípe rejecháta ne membýta jave. Ha ne ménare reikotevê mantéta, ha opáichavo, ha'e nde rerekóta ipoguýpe. 17 Ha he'i kuimba'épe: Ne rembirekópe remotenondévo, he'ívo ndéve: "He'úna avei", chéve che mbotapykue, ha re'u upe yva ha'e vaekue ndéve ani haguã re'u. Upévare ko'ágã yvy ojeharúta. Kane'õme renohêta chugui ne rembi'urã, reikove aja pukukue. 18 Ñuatĩ ha javorái ome'êta ndéve ne rembi'urã. 19 Syva ry'ái pe rehupytýne re'u vaerã, oiko jey peve nde hegui yvy. Ndéko hína yvýgui guarénte ha yvýpe jey repa vaerã. 20 Kuimba'e ombohéra hembirekópe Eva he'iséva sy, opa yvypóra sýgui ha'e. 21 Tupã Ñandejára ojapo Adán ha hembirekópe ijaorã tymba pirekuégui. 22 Upéi he'i: "Péina ko'ágã kuimba'e ñandeichaguáma, oikuaáma iporãva ha ivaíva. Aníte jaheja upeichahágui oipyso iyyva ha ho'u avei upe yva oporomoingovévagui, ha oikove opa ára guarãma." 23 Upévare omosê chupe yvaty Edéngui omomba'apo haguã yvýre, Tupã chupe oguenohê haguégui. 24 Omosê rire chupe, omoĩ yvaty Edén renondépe, kuarahy resê gotyo, tekove ipepóva*f** ha kyse puku tata joguaha ovava mantéva, omboty haguã yva oporomoingovéva rape.

Genesis 4

1 Adán oñeno hembireko Eva ndive. Ha'e hye guasu ha imemby kuimba'e, ha he'i: "Ñandejára che pytyvõgui che memby kuimba'e." Upévare ombohéra Caín. 2 Upéi imemby kuimba'e jey ha ombohéra Abel. Abélgui oiko ovecha rerekua, ha Caíngui katu ñemitýhára. 3 Oguahêvo ñemono'õha ára, Caín omboyke Ñandejárape guarã peteĩ aty hemitýnguégui ha oikuave'ẽ*f** chupe. 4 Abel avei ogueru ijovecha ra'y kuéra ypykuégui, ojuka ha oikuave'ẽ Ñandejárape umi ijovecha ikyra ha iporãvéva. Ñandejára oguerohory Abel ha imba'e kuave'ẽ. 5 Caín ha imba'e kuave'ẽ katu ndoguerohoryi. Upévare Caín ipochy ha opoi hovágui. 6 Ñandejára he'i chupe: —Mba'ére piko nde pochy ha reiko nde rovasy? 7 Rejapo rire iporãva revy'a vaerã mo'ã. Rejapo haguére ivaíva katu, pe angaipa ne ra'arõ nde róga rokẽme ha nde rerekose ipoguýpe. Ha nde ikatu nde pu'aka hese. 8 Peteĩ jey Caín he'i ityvýra

Abélpe: —Ñasëna jaguata okáre. Ha oíma ramo hikuái ñúme Caín ojeity hi'ári ha ojuka chupe. 9 Ñandejára oporandu Caínpe: —Mamópa oime nde ryvy Abel? Ha'e ombohováí: —Ndaikuaái. Che piko che ryvy rerekua mba'e? 10 Upérõ Ñandejára he'i chupe: —Mba'épa rejapo ra'e? Ahendu nde ryvy ruguy osapukái yvy guive ha ojerure chéve roinupã rasy haguã ne rembiapo vaikuere. 11 Upévare repyta ijaheipy ramo ha ndaikatu mo'ávëi remba'apo yvýre, oípe'a vaekue ijuru tymba ñarõicha ho'u haguã nde ryvy ruguy, nde po tee rupi reñohẽ vaekue. 12 Reñemitýse ramo nupu'ã mo'ãi ndéve mba'eve, ha reikóta opa rupi rei, na ne rendái mamove. 13 Caín he'i Ñandejárape: —Ko ne tukumbo reitýva che apére ho'a rasy che ári ha ndaikatu mo'ãi aropu'aka. 14 Nde che mosẽ ko'águi, ha che mondo mombyry nde hegui, aiko haguã opa rupi oga'yre ko yvy ári. Ha oimeraẽ che juhúva che jukáta. 15 Ñandejára katu he'i chupe: —Nahániri. Oime ramo nde jukáva, ndaha'e mo'ãi ojejukátava ha'énte. Oñemyengovia rasyvéta katu chupe. Ñandejára omoí Caín rehe peteĩ tembiecharã, ani haguã avave ojuka chupe. 16 Caín oho mombyry Ñandejáragui ha oiko yvy “Nod” héravape, opytáva Edénguì kuarahy resẽ gotyo. 17 Caín ita'yra peteĩ hambirekógui ha ombohéra Henoc. Omopu'ã peteĩ táva guasu ombohérava Henoc upe ita'yra rerape. 18 Henoc ita'yra, ha ombohéra Irad. Irad vaekue Mehujael ru, Mehujael, Metusael ru, Metusael Lámec ru. 19 Lámec hambireko mokõi: Adá ha Silá. 20 Adá memby héra Jabal. Kóva ha'e opa tymba rerekua óga vakapípe oikóva ypykue. 21 Ityvýra héra Jubal. Ha'e katu umi árpa ha mimby mbopuha ypykue. 22 Silá memby katu héra Tubal-Caín. Ha'e omba'apo fiérrore ha ojapo kuaa tembiporu vrónse ha fiérro guigua. Teindyra héra Naamá. 23 Peteĩ jey Lámec he'i hambireko mokõivépe: “Adá ha Silá pehendúke ko ha'éva, Lámec hambireko kuéra pejapysaka porãke. Kuimba'e che kutúvape ajuka, ha mitã karia'y ramo che nupãva ajukátante avei. 24 Caínpe ojejuka haguere ojejukáta ramo 7, che ajekuka haguere tojejuka 77.” 25 Adán ita'yra jey hambirekógui ha ombohéra Set. Ha'ehe'i: “Tupã ome'ẽ chéve che ra'yrã Abel rekovia, ojuka vaekue Caín.” 26 Set avei ita'yra peteĩ ha ombohéra Enós. Upérõ yvypóra kuéra oñepyrũ oñembo'e “Ñandejára” rerape.

Genesis 5

1 Ko'áva hína Adán ñemoñare: Tupã ojapo ramo guare yvypórape, ojapo peteĩ ijoguaha. 2 Ojapo kuimba'e ha kuña, ohovasa chupe kuéra ha ombohéra yvypóra. 3 Adán oguereko 130 año ita'yra ypy ramo, ha'eichagua ha ijoguaha, ha ombohéra Set. 4 Upe rire Adán oikove 800 año ha hetave ita'yra ha itajýra. 5 Ha Adán oikove rire 930 año omano. 6 Set oguereko 105 año ta'yra ypy ramo ha ombohéra Enós. 7 Upe rire Set oikove 807 año ha hetave ita'yra ha itajýra. 8 Set oikove rire 912 año omano. 9 Enós oguereko 90 año ita'yra ypy ramo ha ombohéra Cainán. 10 Upe rire oikove 815 año ha hetave ita'yra ha itajýra. 11 Enós oikove rire 905 año omano. 12 Cainán oguereko 70 año ita'yra ypy ramo ha ombohéra Mahalalel. 13 Upe rire Cainán oikove 840 año ha hetave ita'yra ha itajýra. 14 Cainán oikove rire 910 año omano. 15 Mahalalel oguereko 65 año ita'yra ypy ramo ha ombohéra Jared. 16 Upe rire oikove 830 año ha hetave ita'yra ha itajýra. 17 Mahalalel oikove rire 895 año omano. 18 Jared oguereko 162 año ita'yra ypy ramo ha ombohéra Henoc. 19 Upe rire Jared oikove 800 año ha hetave ita'yra ha itajýra. 20 Jared oikove rire 962 año omano. 21 Henoc oguereko 65 año ita'yra ypy ramo ha ombohéra Matusalén. 22 Henoc oguata vaekue Tupã ndive Matusalén oikove ypy guive 300 año, ha hetave ita'yra ha itajýra. 23 Aipo ramo oikove 365 año. 24 Ha Henoc oguatágui Tupã ndive, Tupã ogueraha chupe. Upévare ndojekuaavéi hapykuere. 25 Matusalén oguereko 187 año ita'yra ypy ramo ha ombohéra Lámec. 26 Upe rire Matusalén oikove 782 año ha hetave ita'yra ha itajýra. 27 Matusalén oikove rire 969 año omano. 28 Lámec oguereko 182 año ita'yra ypy ramo ha ombohéra Noé, 29 ha he'i: “Ñandejára ojahéi vaekue yvýre ha upévare ñamba'apo asy, ko mitã kóva katu ome'ëta ñandéve pytu'u”. 30 Upe rire Lámec oikove 595 año ha hetave ita'yra ha itajýra. 31 Lámec oikove rire 777 año omano. 32 Noé oguereko rire 500 año ita'yra mbohapy ha ombohéra Sem, Cam ha Jafet.

Genesis 6

1 Yvypóra kuéra oñemuña hetávo yvy tuichakue ha itajýravo hikuái, 2 oĩ vaekue Tupã ra'y ohecháva umi kuña iporãha, ha oiporavo ijapytégui kuéra hambirekorã. 3 Upérõ Ñandejára he'i: “Ndaheja mo'ãi yvypóra kuéra oikove opa ára guarã. Ha'e kuéra omano vaerã voínte. Ko'a guive oikovéta 120 año pevénte.” 4 Kuimba'e ijyvate ha hete rusúva oĩ vaekue yvy ári umíva umi árape, ha avei Tupã ra'y

omenda rire yvypóra rajy kuérare. Umíva hína kuimba'e herakuã mombyry ha ñorãirõhára mbarete vaekue. 5 Ñandejára ohechávo mba'eichaite pevépa opa yvypóra iñaña ha oheka ivaívante voi, 6 ombyasy ipy'aite guive ojapo haguére chupe kuéra. 7 Ha he'i: "Ahundíta opa yvypóra, opa mymba, opa yvýre otyryrýva ha opa guyra ajapo vaekue. Ambyasy ajapo hague chupe kuéra." 8 Noé ndive katu ipy'a porã Ñandejára. 9 Kóicha vaekue Noé rekove: Ha'e vaekue kuimba'e imarangatúva, oikove aja pukukue hembiaapo poráva opa mba'épe ha oja póva Tupã rembipota. 10 Ita'yra mbohapy, ha ha'e kuéra héra Sem, Cam ha Jafet. 11 Ambue kuéra yvypóra rekove katu henyhẽ ñaña ha pochýgui. 12 Tupã oma'ẽ yvýre ha ohechávo opaichagua yvypóra oja pohá ivaíva, 13 he'i Noépe: —Ha'éma ahunditaha yvypóra, ha'e kuéra omyenyhẽ yvy teko añágui. Upévare ahundíta chupe kuéra opaite mba'e yvýpe oíva reheve. 14 Ejapo peteĩ ygára guasu yvyra ijaysývagui ha taikoty heta. Ipa'ũháme emboty vlékepe, hyepy guio ha oka guio. 15 Upe ygára guasu ta tuicha kóicha: ta ipuku 150 métro, ta ipe 25 métro ha ta ijyvate 15 métro. 16 Embojo'a koty kuéra, toĩ iguy peguáva, mbyte peguáva ha hi'ári guáva. Embotécho ne ygára guasu ha ipepoguýpe emohovetã médio metrohápe, ha emohokẽ peteĩ ijképe. 17 Ajaho'ipáta ype yvy ape, ahundi haguã opa tekove ipytuhẽva yvága guýpe. Oikovéva guive yvy apére omanóta. 18 Ne ndive katu añemoíta peteĩ ñe'ẽme. Reikéta ne ygára guasúpe ne rembireko, nde ra'y kuéra ha hembireko kuéra ndive. 19 Rehupíta ne ndive opaichagua tymbágui mácho ha kuñáva, peteĩ-teĩ, ikatu haguã ndéicha oikove. 20 Toike ne ndive guyra, mymbáva ha yvýre otyryrýva mácho ha kuñáva peteĩ-teĩ. 21 Embyaty opaichagua hi'upyrã ha eñongatu, pekaru haguã nde ha ne rymba kuéra. 22 Noé ojapo opa mba'e Tupã he'i haguéicha chupe.

Genesis 7

1 Ñandejára he'i Noépe: —Eike ygára guasúpe nde rogagua maymáva ndive. Ajuhu nde añoite ne marangatuha nde javegua apytépe. 2 Tymba ipotívagui, *f** ehupi 7 máchova ha 7 kuñáva. Ipotí'yvagai katu, peteĩ máchova ha peteĩ kuñáva. 3 Guyra kuéragai emoinge 7 máchova ha 7 kuñáva, oikove ha oñemuña haguã yvy ári. 4 Ohasa rire 7 ára amongýta yvy ári 40 ára ha pyhare pukukue, ha ahundíta opa oikovéva ajapo vaekue. 5 Noé ojapo opa mba'e Tupã he'i haguéicha chupe. 6 Y ojaho'i ramo guare yvy, Noé oguereko vaekue 600 año. 7 Noé oíke ygára guasúpe hembireko ndive, ta'yra kuéra ha hembireko kuéra ndive oñemo'ã haguã y okakuaávagui. 8 Tymba kuéra ipotíva ha ipotí'yva, guyra kuéra, ha opa yvýre otyryrývagui, 9 oíke Noé ndive, peteĩ máchova ha peteĩ kuñáva, Tupã he'i haguéicha. 10 Ohasa rire 7 ára y oñepyrũ ojaho'i yvy ape. 11 Noé oguereko 600 año. Ha upe año pegua ára 17, mes mokõiháme hérava Iyyar, osoro sapy'a opaichagua yvu osẽva yvy ruguágui. Ha yvága rokẽ guasu y jokoha ojepe'a avei. 12 Oky yvy ári opi'yre 40 ára ha pyhare pukukue. 13 Upe árape voi Noé ha hembireko oíke ygára guasúpe, ita'yra kuéra Sem, Cam ha Jafet, ha hembireko kuéra ndive. 14 Ha hendive kuéra oíke opaichagua tymba: mymbáva, hesaitéva, tuicháva, michíva, yvýre otyryrýva, opaichagua guyra ha ovevéva guive. 15 Opa umíva oíke mokõi-mokõi Noé ndive ygára guasúpe. 16 Opavavégui oíke peteĩ máchova ha peteĩ kuñáva, Tupã he'i haguéicha Moiséspe. Ha upéi Ñandejára omboty ygára guasu rokẽ. 17 Y okakuaa yvy ári 40 ára pukukue ha ygára guasu oñepyrũ oveví y apére. 18 Y katu ojupi yvateve ohóvo, ygára guasu oveví aja hi'ári. 19 Ha ojupi ojaho'ipa peve umi vvyty ijyvatevéva, 20 hu'ãgui 7 metrohápe. 21 Omano opa tekove: yvýre otyryrýva, guyra kuéra, mymba kuéra ha opaichagua tymba yvy arigua ha yvypóra oĩ haguéicha. 22 Opaichagua ipytuhẽva yvy ári omano. 23 Ñandejára ohundi opa tekove oíva yvy apére: yvypóra, mymba, yvýre otyryrýva ha guyra kuéra. Oĩ haguéicha oñehundipaite. Noé añoite ha umi hendive oĩ vaekue ygára guasúpe oikove. 24 Y ojaho'i yvy 150 ára pukukue.

Genesis 8

1 Tupã ndahesaráiri Noé ha hymba kuéragai ygára guasúpe oíva hikuái. Ombou peteĩ vvyty yvy ári ha y oñepyrũ oguejy. 2 Yvu osẽva yvy ruguágui opyta ha yvága rokẽ y jokoha oñembotypa, ha opi. 3 Y oguejy mbegue katu ohóvo 150 ára pukukue. 4 Ára 17, mes 7hápe, hérava Tisri, ygára guasu uguapy vvyty Ararat ru'ãme. 5 Y oguejyve ohóvo, ha ára peteíha, mes 10hápe, hérava Tebet, oñepyrũ ojekuaa umi vvyty ru'ã. 6 Ohasa rire 40 ára, Noé oípe'a ygára guasu rovetã, 7 ha opoi peteĩ yryvúgui. Upéva oveve ygára jerére y hypa peve yvy ári. 8 Upéi Noé opoi peteĩ pykasúgui, oikuaa haguã ypa oguejýma ra'e. 9 Y ojaho'i gueteri yvy ape ha pykasu ndojuhúi oguejy haguã, upévare ou jey. Noé ipojái pykasúre ha omoinge jey ygára

guasúpe. 10 Noé oha'aröve 7 ára ha opoi jey pykasúgui. 11 Ka'aru etévo ou jey ha ogueru ijurúpe yvyra rakāmi. Upéicha Noé oikuaa y oquejýma hague. 12 Oha'aröve 7 ára ha opoi jey pykasúgui, upéva ndou véima. 13 Noé oguereko ramo 601 año, y oquejýma. Ára peteíme, mes peteiháme, hérava Nisán, Noé oipe'a ygára técho ha ohecha yvy iñapekãha ohóvo. 14 Ára 27, mes mokõiháme, hérava Iyyar, yvy iñapekãmbáma. 15 Tupã he'i Noépe: 16 —Esẽ ygára guasúgui ne rembireko, nde ra'y kuéra ha hembireko kuéra ndive. 17 Enohẽ okápe pene ndive guyra, mymba kuéra ha yvýre otyryryva, ikatu haguã oñemuña ha isarambi yvy apére. 18 Noé osẽ hembireko, ta'ýra kuéra ha hembireko kuéra ndive. 19 Opaichagua tymba: mymbáva, hesaitéva, guyra kuéra ha yvýre otyryryva, osẽ avei ygára guasúgui, ojeheguáva guive oñondive. 20 Noé omopu'ã Ñandejárape peteĩ altar*f** ha oiporavo opaichagua tymba ha guyra ipotivagui,*f** ha hi'ári oikuave'ẽ Ñandejárape mymbahapy. 21 Tupã ohetũ upe mba'e ryakuã asy ha he'i: “Ndajahéi mo'ã véima yvýre yvypóra rembiapo vaikuére, ahecháma niko imitã guive ohekaha ivaívante voi. Ha nahundi mo'ã véima mba'evéchagua oikovévape, ajapo haguéicha.” 22 “Yvy oiko aja, oíta ñemitỹ ha kóga mono'õ. Haku ha ho'ysãta, oíta ára haku ha ára ro'y, ára ha pyhare.”

Genesis 9

1 Tupã ohovasa Noé ha ita'ýra kuérape he'ívo: “Peñemuña ikatu haguã pende ra'y kuéra iñasãi opa rupi yvy jerekuévo. 2 Tymba, guyra ha pira kuéra okyhyjéta pende hegui. Umíva opyta pende poguýpe. 3 Ikatu pe'u umíva ha ka'avo kuéra avei. Ame'ẽ peẽme opa umíva pene rembi'urã. 4 Peteĩ mba'e añoite ani pe'u: mymba ogehuguy'o'ỹ vaekue ro'o. Huguýpe niko oĩ hekove.” 5 “Upe oporojukáva ojejukáta. Che rembiapoukapy hína kóva: upe oporojukáva tojejuka. 6 Che ajapo vaekue yvypórape che joguaha ramo; upéva, pe ojuka yvypórape, hapicha ojukáta chupe. 7 Peñemuña iñasãi haguã pende ra'y kuéra yvy jerekuévo.” 8 Tupã he'i avei Noé ha ita'ýra kuérape: 9 “Ko'ágã añe'ẽ me'ẽ pene ndive, ha pene ñemoñare kuéra ndive, 10 ha avei tymba kuéra, guyra kuéra ha opa oikovéva osẽ vaekue ygára guasúgui ndive. 11 Che ñe'ẽ ame'ẽva peẽme: águive, avave nomano mo'ávái y oporoaho'ipáva rupi, ha y ndojaho'i mo'ávái yvy. 12 Techaukaha ramo añe'ẽ me'ẽ hague peẽme opa árape guarã, 13 amoĩ araíre jy'ýi. 14 Ajaho'i ramo araípe ko yvy ha ojehecha araíre che jy'ýi, 15 che mandu'áta che ñe'ẽre, upe ame'ẽva peẽme ha tekove kuéra yvy ári guápe ha ndaipóri mo'ávái y ojaho'ipátava yvy. 16 Upe che jy'ýi niko oíta araíre ha ama'ẽvo hese che mandu'áta che ñe'ẽ me'ẽ opa árape guarãre ame'ẽva ko'ágã opa tekove yvy ári guápe.” 17 Ha Tupã he'i Noépe: “Kóva ohechauka hína che ñe'ẽ me'ẽ opa tekove yvy ári guápe.” 18 Noé ra'y kuéra osẽ vaekue ygára guasúgui Sem, Cam ha Jafet. Cam, Canaán ru vaekue. 19 Ko'ã mbohapy Noé ra'y kuéragui osẽ vaekue opa yvypóra. 20 Noé oñepyrũ omba'apo yvýre ha oñotỹ parral. 21 Ho'u heta kaguy ha oka'úgui opyta opívo ikotýpe. 22 Cam, Canaán ru, ohecha itúvape opívo ha oho omombe'u tyke'ýra kuérape. 23 Upérõ Sem ha Jafet omoĩ ijati'ýre ahoja ha oike oquevívó ojaho'i itúvape. Noma'ẽi rupi henonderã, ndohechái itúvape opívo. 24 Noé opáy rire oka'uhágui, oikuaa ita'ýra pahague rembiapokue, ha he'i kóicha: 25-27 “Canaán ke toiko tembiguái jaheipyrõ, ha umi ityke'ýra, mba'evetérõ, chupe toguereko. Toñemomba'e guasu Tupã, Sem Jára, toikóke hembiguáirõ Canaán. Jafet ha hogagua ta iñasãi opa rupi, toiko avei Sem róga guýpe, ha hembiguáita Canaán.” 28 Oquejy jey rire y ojaho'ipa vaekue yvy, Noé oikove 350 año. 29 Ha oikove rire 950 año omano.

Genesis 10

1 Noé ra'y kuéra, Sem, Cam ha Jafet ñemoñare kuéra, oquejy jey rire y ojaho'ipa vaekue yvy, ko'áva hína: 2 Jafet ra'y kuéra Gómer, Magog, Madai, Javán, Tubal, Mésec ha Tirás. 3 Gómer ra'y kuéra: Asquenaz, Rifat ha Togarmá. 4 Javán ra'y kuéra Elisá, Tarsis, Quitim ha Rodanim. 5 Ko'ã Jafet ñemoñare oiko vaekue y aty guasu rembe'ýpe ha yvy kuéra oíva y mbyte rupi. Umi ojohogaguáva oiko oñondive peteĩ tetãme ha peteĩnte iñe'ẽ. 6 Cam ra'y kuéra vaekue Cus, Misraim, Fut ha Canaán. 7 Cus ra'y kuéra Sebá, Havilá, Sabtá, Raamá ha Sabtecá. Raamá ra'y kuéra Sebá ha Dedán. 8 Cus, Nimrod ru vaekue. Ha ñepyrũrã, upe kuimba'e imbaretéva yvy ári. 9 Ñandejára chupe oipytyvõgui, heta ojuka vaekue tymba saite, upévape ha'eichagua ha'evéva ndaipóri, ha upéva oje'emi: “Ojogua Nimródpe, Ñandejára oipotágui, heta tymba saite ojuka vaekue.” 10 Ha'e iñepyrũrã oisãmbyhy vaekue táva Babel, Érec, Acad ha Calné, oíva yvy hérava Sinárpe. 11 Ko'águi oho vaekue

Asúrpe, ha upépe omopu'ã táva kuéra Nínive, Rehobot-Ir, Quélah, 12 ha Resén, upe táva tuichaitéva, opytáva Nínive ha Quélah pa'ũme. 13 Mizraíngui osẽ vaekue: ludéo, anaméo, lehabíta, naftuhíta, 14 patruséo, casluhíta ha caftoríta kuéra, ha ávagui ou filistéo kuéra. 15 Canaán ra'y kuéra hína áva: ita'yra ypykue héra Sidón, ha upéva riregua héra Het. 16 Canaángui osẽ ko'áva: jebuséo, amorréo, gergeséo, 17 hevéo, aracéo, sinéo, 18 arvadéo, semaréo ha hamatéo. Upéi Canaán ñemoñare isarambi, 19 ha ijyvy kuéra ojepyso Sidónguì Guerar gotyo, Gaza peve. Ha Sodoma, Gomorra, Admá ha Seboím gotyo, táva Lesa peve. 20 Ko'ã Cam ñemoñarégui, umi ojohogaguáva oiko oñondive peteĩ tetãme ha peteĩnte iñe'ẽ. 21 Sem, Jafet ryke'y, oguereko avei ta'yra kuéra: Opa Éber ra'y kuéra, Sem ñemoñare hína. 22 Sem ra'y kuéra vaekue: Elam, Asur, Arfaxad, Lud ha Aram. 23 Aram ra'y kuéra Us, Hul, Guéter ha Mas. 24 Arfaxad, Sélah ru vaekue, ha Sélah Éber ru. 25 Éber ita'yra mokõi. Ijypykue héra Péleg ha'e oikovépe oñepyrũ haguére pe yvy oñemboja'o. Ityvýra héra Joctán. 26 Joctán ra'y kuéra vaekue Almodad, Sélef, Hasar-Mávet, Jérah, 27 Hadoram, Uzal, Diclá, 28 Obal, Abimael, Sebá, 29 Ofir, Havilá ha Jobab. Opa ko'áva Joctán ra'y vaekue. 30 Ijyvy kuéra ojepyso yvy Mesa guíve yvy Sefar gotyo, yvyty oíva kuarahy resẽvo peve. 31 Ko'áva Sem ñemoñare, umi ojohogaguáva peteĩ tetãme oiko ha peteĩnte iñe'ẽ. 32 Ko'áva, Noé ñemoñare, oñemboja'óva iñemoñare ha henda kuéra rupi. Oguejy jey rire y ojaho'ipa vaekue yvy, isarambi hikuái opa rupi ha chugui kuéra oiko umi tetã yvy arigua.

Genesis 11

1 Iñepyrũrã peteĩ ñe'ẽnte oiporu vaekue opa yvypóra. 2 Upéi isarambívo kuarahy resẽ guío, ojuhu peteĩ ñu guasu Sinar hérava, ha upépe opyta. 3 Upérõ he'i hikuái ojupe: "Jajapo adóve ha ñambojy tatápe." Adóve jygue oiporu hikuái ita ramo ha omboguapy ojo'ári vlékepe. 4 Upéi he'i: "Ñamopu'ã peteĩ táva guasu ha pype óga yvate oguahétava yvága peve; ta ñane rerakuã mombyry ha ani ñane sarambi yvy apére." 5 Ñandejára oguejy ohecha upe táva ha óga yvate yvypóra kuéra omopu'áva, 6 ha he'i: "Ha'e kuéra hína peteĩ tetã ha peteĩnte iñe'ẽ. Ko'ágã oñepyrũ ramónte hikuái. Ko'ẽrõitente ojaipotama ojaPOSEVA ha ndaipóri mo'ãi ojokóva chupe kuéra. 7 Upéicha ramo jaguejy ñambojoavy iñe'ẽ nguéra ojuehegui, oikuaave'y haguã mba'épa he'ise hikuái ojupe." 8 Upéicha Ñandejára omosarambi opa rupi chupe kuéra ha ojeheja hikuái upe táva mopu'ãgui. 9 Upe táva oñembohéra Babel, Ñandejára ombojoavy haguére yvypóra ñe'ẽ ha upégui omosarambi opa rupi chupe kuéra. 10 Ko'áva hína Sem ñemoñare: Sem ita'yra 100 áño, mokõi áño y ojaho'ipa rire yvy, ha ombohéra Arfaxad. 11 Upe rire Sem oikove 500 áño, ha ita'yra ha itajyrave. 12 Arfaxad ita'yra oguerékópe 35 áño, ha ombohéra Sélah. 13 Upe rire Arfaxad oikove 403 áño ha ita'yra ha itajyrave. 14 Sélah ita'yra oguerékópe 30 áño ha ombohéra Éber. 15 Upe rire Sélah oikove 403 áño ha ita'yra ha itajyrave. 16 Éber ita'yra oguerékópe 34 áño ha ombohéra Péleg. 17 Upe rire Éber oikove 430 áño ha ita'yra ha itajyrave. 18 Péleg ita'yra oguerékópe 30 áño ha ombohéra Reú. 19 Upe rire Péleg oikove 209 áño ha ita'yra ha itajyrave. 20 Reú ita'yra oguerékópe 32 áño ha ombohéra Serug. 21 Upe rire Reú oikove 207 áño ha ita'yra ha itajyrave. 22 Serug ita'yra oguerékópe 30 áño ha ombohéra Nahor. 23 Upe rire Serug oikove 200 áño ha ita'yra ha itajyrave. 24 Nahor ita'yra oguerékópe 29 áño ha ombohéra Térah. 25 Upe rire Nahor oikove 119 áño ha ita'yra ha itajyrave. 26 Térah oguerékópe 70 áño ita'yra mbohapy ha ombohéra Abram, Nahor ha Harán. 27 Ko'áva hína Térah ñemoñare: Térah niko Abram, Nahor ha Harán ru vaekue. Harán, Lot ru, 28 omano itúva Térah mboyve, upe táva oikove ypy haguépe. Upe táva héra Ur ha opyta tetã hérava Caldéape. 29 Abram omenda Sarai rehe. Nahor omenda Milcá rehe, ko kuña, Harán rajy, ha Iská kypy'y vaekue. 30 Sarai katu ndaikatúi vaekue imemby. 31 Térah osẽ táva Ur, caldéo kuéra retãgui, oho haguã Canaánpe ha ogueraha hendive ita'yra Abram ha hambireko Sarai, ha Harán ra'yre hérava Lot. Oguahevo táva hérava Haránpe, opyta. 32 Ha Térah omano Haránpe oguerékóvo 205 áño.

Genesis 12

1 Ñandejára he'i Abrámpe: –Eheja ne retã ha nde ru róga, ha tereho upe yvy che ahechaukátava ndevepe. 2 Ambohetáta ne ñemoñare ha oikóta chugui tetã guasu. Rohovasáta, romoherakuã mombyryta ha nde rupi ambue kuéra ojehovasáta. 3 Ahovasáta umi nde rovasávape, ha ajahéita umi nde rehe ojahéivare. Nde rupi ojehovasáta tetã nguéra yvy arigua. 4 Abram osẽ Harángui oguereko ramo 75 áño,

Ñandejára he'i haguéicha chupe, ha Lot oho hendive. 5 Ogueraha hembireko Sarai, ha Lot ityvýra amyrýi Harán ra'yrépe, opa mba'e oguerekóva ha hembiguái kuéra ombyaty vaekue Haránpe, ha oho Canaán gotyo. Oguahêvo Canaánpe, 6 Abram oguata upe tetã pýre ha oguahê táva Siquémpe, upe yvyra imomorãmbý Moré peguápe. Upérõ upe tetã, canané o mba'e gueteri hína. 7 Ñandejára ojechauka Abrámpe ha he'i chupe: "Ko tetã ame'êta ne ñemoñarépe." Upérõ Abram omopu'ã peteĩ altar*f** upe Ñandejára ojechauka haguépe chupe. 8 Upégui ova yvy gotyogua yvyty kuéra gotyo, Betélgui kuarahy resêvo, ha opyta Betel ha Ai pa'ûme. Betel oĩ chugui kuarahy reike gotyo, ha Ai kuarahy resê gotyo. Upépe avei omopu'ã altar Ñandejárape ha omomba'e guasu chupe. 9 Upégui ojererovave ohóvo Canaán yvy gotyo, hérava Négueb, gotyo. 10 Upérõ ou ñembyahýi guasu upe yvýpe, ha Abram oho Egíptope oiko haguã upépe, tuichágui ñembyahýi ha'e oiháme. 11 Oikekuévo Egíptope, he'i hembireko Saráipe: "Ndéko kuña porã hína. 12 Umi Egíptogua nde rechávo he'íne nde rehe: 'Upéva hembireko hína.' Upéi che jukáne ha nde reraháne ikuñarã. 13 Upépare, ere che reindyha, ikatu haguã che rereko porã hikuái nde rehehápe, ha aikove ave nde rupi." 14 Ha upéicha oiko. Abram oikévo Egíptope, umi Egíptogua ohecha hembireko iporã etereiha. 15 Ohecha rire chupe umi mburuvicha Faraón róga pegua oñe'ê porã eterei chupe hese. Upépare Sarai ojereraha Faraón róga guasúpe. 16 Faraón, hesehápe, oñangareko porã Abram rehe. Ome'ê chupe heta ovecha, vaka, vúrro, hembiguairã ha kaméllo. 17 Ñandejára katu oinupã rasy Faraónpe ha hogagua kuérape, ogueraha haguére Saráipe ikuñarã. 18-19 Upérõ Faraón ohenoika Abrámpe ha he'i chupe: —Maerã piko péicha rejapo che rehe? Mba'ére piko neremombe'u porãinte chéve ne rembirekoha, ere rangue aipo ne reindyha? Upéva rehénte añemokuñase mo'ã hese. Péina ápe ne rembireko. Erahá ha tereho. 20 Upérõ Faraón he'i umi hembiguái kuérape omosê haguã Abram ha hembirekópe, ha opa mba'e oguerekóva reheve.

Genesis 13

1 Abram oho Egíptogui Négueb gotyo, hembireko ha opa mba'e oguerekóva reheve. Ha Lot oho hendive. 2 Abram hymba heta ha oguerekopáta ha óro. 3 Upéi ojererovave ohóvo Néguegui Betel gotyo, oguahê meve opyta haguépe ymave, Betel ha Ai pa'ûme, 4 omopu'ã haguépe altar*f** ha omomba'e guasu Ñandejárape. 5 Lot oho Abram ndive ijovecha, ivaka ha hogagua kuéra reheve. 6 Yvy michíma mokõivépe guarã, hymba heta itereígui hikuái. 7 Upépare Abram ha Lot rymba rerekua kuéra oñorãirõ oñondive. Upérõ canané ha ferezé o kuéra oiko gueteri upe tetãme. 8 Ha Abram he'i Lótpe: "Ñande niko oñopehẽngue ha naiporãi ñane rembiguái kuéra oñorãirõ oñondive. 9 Jajeíntena upéicha ramo ojeuehegui. Eiporavo upe yvy pehẽngue reipotavéva, taha'e kuarahy resê térã kuarahy reike gotyo. Upe rehejáva topyta che mba'erã." 10 Lot oma'ê ha ohecha ñu guasu ojepysóva Jordán rembe'ýre oguahê meve tava'i hérava Sóar peve, hi'y heta ha iyyvy porãva, ojoguáva Ñandejára yvatýpe pe Egípto yvýicha Sóar gotyo peve. Upéicha vaekue Ñandejára ombokusugue mboyve umi táva guasu Sodoma ha Gomorra. 11 Lot oiporavo imba'erã upe yvy, ha oho kuarahy resê gotyo. Upéicha vaekue ojei haguã ojeuehegui Abram ha Lot. 12 Abram opyta Canaánpe, ha Lot ojererova umi ñúme, táva guasu kuéra apytépe, ha opyta Sodoma ypýpe. 13 Sodomagua heko ky'a ha iñangaipa Ñandejára renondépe. 14 Oho rire Lot, Ñandejára he'i Abrámpe: "Upe reimehágui ema'ê opa gotyo. 15 Opa yvy rehecháva ame'êta ndéve ha ne ñemoñarépe opa ára guarã. 16 Heta ne ñemoñaréta, ikatu'ỹ haguáicha ojepapa. Ikatu ramo ojepapa yvy ra'ýi, ikatúne avei ojepapa ne ñemoñare kuéra. 17 Epu'ã ha eguata ko tetã pýre rehecha haguã ituichakue. Upéva ame'ẽmbáta ndéve." 18 Upérõ Abram ojererova ha opyta Mamré ka'aguy ykére, Hebrón ypýpe. Upépe omopu'ã altar Ñandejárape.

Genesis 14

1-3 Irundy mburuvicha guasu, Amrafel Sinar pegua, Arioc Elasar pegua, Quedorlaómer Elam pegua ha Tidal Goím pegua, opu'ã ñorãirõme, ko'ã 5 mburuvicha guasúre: Bera Sodoma pegua, Birsá Gomorra pegua, Sinab Admá pegua, Seméber Seboím pegua ha Bela pegua ruvicha guasu. (Bela héra avei Sóar). Ko'ã 5 mburuvicha guasu oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ha oñembyaty hikuái ñorãirõrã Sidim ñúme (hérava avei Mar Muerto). 4 Ko'ã mburuvicha guasu kuéra oiko vaekue Quedorlaómer poguýpe 12 año pukukue; 13 haguépe katu opu'ã hese hikuái ojetyvyro haguã chugui. 5 Año 14 haguépe Quedorlaómer ha umi mburuvicha guasu oĩva hendive, oho Astarot Carnaímpe ha omoĩ ipoguýpe refaíta kuérape; upéi zuzíta kuérape Hámpe;

emíta kuérape Savé-Quiriataimpe, 6 ha horeo kuérape yvyty Seírpe, ha omuña Parán ñu meve, yvy ojeiko'ỹha rembe'ýpe. 7 Ojevývo Quedorlaómer ha umi hendive oíva, oguahẽ En-Mispátpe (ko'ágã hérava Cadés), ohundipa ha oheja mba'eve'ỹre Amalecgua ha amorréo kuérape oikóva Hasesón-Tamárpe. 8-9 Upérõ umi 5 mburuvicha guasu Sodoma, Gomorra, Admá, Seboím ha Bela pegua oñembyaty hikuái Sidím ñúme ha oñorãirõ Quedorlaómer Elam pegua, Tidal Goím pegua, Amrafel Sinar pegua ha Arioc Elasar pegua ruvicha guasu kuéra ndive; 5 mburuvicha guasu oñemoĩ irundyre. 10 Sidím ñu rupi isarambi ápe ha pépe vlekekua. Sodoma ha Gomorra ruvicha guasu kuéra oguevi ñorãirõgui ha ho'a umi vléke kuápe. Ambue kuéra katu okañy umi yvyty pa'ũ rupi. 11 Umi irundy mburuvicha guasu ipu'akáva hese kuéra ogueraha opa mba'e oíva Sodoma ha Gomórrape, hi'upyrã jepeve, ha oje'ói hikuái. 12 Ogueraha avei Lótpe, opa oguerékova reheve, ha'e niko oiko Sodómape. 13 Peteĩ okañy vaekue ñorãirõgui, ou omomandu Abram, hebréope, ha'e oĩ jave Mamré ka'aguýpe, amorréova. Mamré, Escol ha Aner ryke'y vaekue. Ha'e kuéra oñemoĩ Abram ykére. 14 Abram, oikuaávo Lot avei ojereraha hague, ombyaty 318 kuimba'e okakuaa vaekue hógape, ha omuña mburuvicha kuérape táva guasu Dan peve. 15 Ojeity hi'ári kuéra pyhare, omboguevi ha omuña chupe kuéra táva Hoba peve, opytáva Damáscogui yvatévo. 16 Ogueru jey umi mba'eta ha avei Lot ityvýra amyrýi Harán ra'yrépe imba'eta reheve, kuña kuéra, ha opa umi ojereraha vaekue. 17 Abram ou jeývo, ipu'aka rire Quedorlaómer ha mburuvicha guasu kuéra hendive oíva, osẽ huguaitívo Sodoma ruvicha, Savé ñúme, ojekuaáva Mburuvicha guasu ñu ramo. 18 Upérõ Melquisedec, Salem ruvicha guasu, Tupã yvatetegua pa'i, ogueru mbuja ha kaguy, 19 ha ohovasa Abrámpe he'ívo: "Ta nde rovasa Tupã yvatetegua, ojapóva yvy ha yvága, 20 Toñemomba'e guasu Tupã yvatetegua, ha'e ne pytyvõ nde rayhu'ývape rehundi haguã." Opa mba'e oguerahávagui Abram ome'ẽ Melquisedécpe 10gui peteĩ. 21 Upéi Sodoma ruvicha guasu he'i Abrámpe: —Eme'ẽ chéve umi yvypóra reru jeýva, ha imba'e kuerakue topyta ne mba'erã. 22-23 Abram katu he'i chupe: —Ampu'ã che po Tupã yvatetegua, yvága ha yvy apoharépe, ame'ẽvo che ñe'ẽ hérape, ndaraha mo'ãiha mba'evete asy ne mba'éva, taha'e jepe ra'e sapatu sã térã inimbo pehẽngue. Upéicha ndaikatu mo'ãi ere reikóvo: Abram oñemomba'e reta che rupive. 24 Ndaipotái mba'eve che mba'erã; umi aikotevẽva amongaru haguã che rembiguái kuérante. Umi che ndive oíva, Aner, Escol ha Mamré katu, ha'e kuéra voi togueraha imba'erã.

Genesis 15

1 Ko'ã mba'e rire Abram oñandu Ñandejára he'i ramo chupe: —Ani rekyhyje Abram, che romo'ãta opa mba'e vaigui ha ame'ẽta ndéve heta mba'e porã. 2 Abram katu he'i chupe: —Nde Tupã che Jára, maerã rei piko reme'ẽta chéve mba'eve? Amanótama ha nda che ra'ýi. Umi mba'e arekóva opytáta Eliézer Damasco guápe. 3 Na che moñemoñaréigui opa mba'e arekóva opytáta peteĩ che rembiguáipe. 4 Upérõ ohendu jey Ñandejára he'i ramo chupe: —Opytáta ne rendaguépe ndaha'e mo'ãi Eliézer, peteĩ nde ra'y teéta. 5 Ñandejára he'i chupe osẽ haguã okápe ha oñe'ẽ chupe kóicha: —Ema'ẽ yvágare ha eñeha'ã eipapa mbyjaita, jahecha ikatúpa. Péicha hetáta ne ñemoñare. 6 Abram oguerovia Ñandejárape, ha upe guive Ñandejára oguereko chupe imarangatúva ramo, 7 ha he'i chupe: —Che hína nde Jára, romoirũ vaekue táva Ur, caldeo retãgui, ko'a peve, ame'ẽ haguã ndéve ko yvy ne mba'erã. 8 Abram oporandu chupe: —Tupã che Jára, mba'éicha piko aikuaáta che mba'erãha? 9 Ha Ñandejára he'i chupe: —Eru chéve ko'ápe peteĩ vakílla, peteĩ kavara kuña ha peteĩ ovecha mácho; opavave toguereko 3 año; peteĩ jeruti ha peteĩ pykasu ra'y avei. 10 Abram ogueru umi mymba, omboja'o mbytépe ha omoĩ ojováí. Guyra kuéra katu nomboja'ói. 11 Yryvu kuéra oguejy manté umi mymba re'õnguere, ha Abram omondýi. 12 Kuarahy oike potaite jave Abram opyta oke ha ojaho'i chupe peteĩ pytũ ha kyhyje ndetuicháva. 13 Ha Ñandejára he'i chupe: —Ne ñemoñare kuéra oikóta mombyrygua ramo tetã imba'e'ývape. Ojererekóta tembiguái ramo ha jejopy vaípe 400 año pukukue. 14 Che katu ambohasa asýta upe tetãme, opoi peve chugui kuéra ha ha'e kuéra osẽvo upégui, ogueraháta mba'eta upepegua. 15 Nde katu repáta ko yvy ári nde tujávo ha rehóta repytu'u nde ru kuéra ypykue ndive py'a guapýpe. 16 Ne ñemoñare kuéra, ñemoñare jey irundyha, ou jeýta kóva ko yvýpe, ndaikatúva gueteri ame'ẽ ndéve ko'ágã. Umi amorréo kuéra niko nahembiapo vaíri gueteri aipe'ama haguãicha chugui kuéra. 17 Kuarahy oike ha pytũba riréma, ojehecha peteĩ tatakua hatatĩmbáva. Ha peteĩ tata rendy ohasa sapy'a umi tymba ñemboja'o pyre pa'ũ rupi. 18 Upérõ Ñandejára oñe'ẽ me'ẽ Abrámpe: —Ne ñemoñarépe ame'ẽta ko yvy, ysyry Egipto guive, ysyry guasu Éufrates peve, 19-21 oĩháme

cenéo, cenezéo, cadmonéo, hitíta, ferezéo, refaíta, amorréo, cananéó, gergeséo
ha jebuséo kuéra.

Genesis 16

1 Sarai, Abram rembireko, ndaikatúi imemby. Opáichavo oguereko hembiguái kuáva Egiptogua, hérava Agar. 2 Ha Sarai he'i Abrámpe: —Ñandejára niko omboty che rye che memby'ỹ haguã. Eñenóna che rembiguái ndive, jahecha ndarekói mba'épa che membyrã ha'e rupi. Abram ojapo hembireko he'íva. 3 Oiko rire 10 año Canaánpe, Sarai ome'ẽ iménape hembiguái Agar ikuñarã. 4 Abram oñeno Agar ndive ha ombohye guasu chupe. Ha ha'e, ojechávo upéicha oñepyrũ oapo'i Saráipe. 5 Upérõ Sarai he'i Abrámpe: —Nde ári ho'a jejahéi ha'e ojapóva che rehe. Ame'ẽ ndéve che rembiguái ne kuñarã, ha ágã, ojechávo hye guasuha, oñembohory che rehe. Ñandejára te'i mávapa ojapo ivaíva, ndépa térãpa che. 6 Abram he'i chupe: —Ha'e hína ne rembiguái, eñeñanduka chupe! Aipo ramo Sarai ojopy hendive, ha upévale ha'e okañy ha oho mombyry. 7 Ñandejára remimbou*^f katu ojuhu chupe yvy ojeiko'ỹháme, peteĩ ykua ypýpe (upe ykua oíva Sur rapépe) 8 ha oporandu chupe: —Agar, Sarai rembiguái, mamóguipa reju ha mamópa reho? Ha'e he'i chupe: —Akañy ajúvo che jára Saráigui. 9 Ñandejára remimbou he'i chupe: —Tereho jey nde jára rendápe, ha eñemoĩ ipoguýpe rejejapo'ỹre. 10 Ñandejára remimbou he'ive: —Che ambohetáta ne ñemoñare, ikatu'ỹ haguãicha ojepapa. 11 Upéi katu he'i chupe: “Péina nde, ko'ágã nde rye guasúma, kuimba'éta hína upe ne memby, Ñandejára ohendu rejepy'apy ramo, upévale embohéra chupe Ismael. 12 Kavaju saitépe ha'e ojoguáta, opavavére oñemoíta ha opavave hese. Hóga vakapípe oñemohendáta, oñemoĩrõ jepe hese ityvýra kuéra.” 13 Ñandejára oñe'ẽ haguére hendive, Agar ombohéra chupe: “Tupã ku ohecháva”, he'i ijupe: “Ahechánepa ra'e upe che rechávape?” 14 Upévale upe ykua oñembohéra “Oikovéva ha che recháva ykua”. Opyta hína Cadés ha Béred pa'ũme. 15 Agar imemby kuimba'e Abrámgui, ha Abram ombohéra ita'yrape Ismael. 16 Abram oguereko 86 año upe Agar imemby ramo chugui.

Genesis 17

1 Abram oguereko ramo 99 año, Ñandejára ojechauka chupe ha he'i: “Che ha'e Tupã ipu'akapáva, eikóke aipotaháicha ha eñeha'ã ne marangatu. 2 Añe'ẽ me'ẽ, heta romoñemoñaréta.” 3 Abram ojeity ha omboja isyva yvýre, ha Tupã he'i chupe: 4 “Péicha añe'ẽ me'ẽ ndéve: Ndéta heta tetã ru ypykue. 5 Na nde rera mo'ã véima Abram. Nde rérata Abraham, che roiporavógui reiko haguã heta tetã ru ypykue ramo. 6 Heta ne ñemoñaréta ha ijapytépe oíta tetã nguéra ruvicha guasu. 7 Opa ára peve guarã che ñe'ẽ me'ẽ ndéve ha ne ñemoñarépe: Aikóta ne Tupã ha ne ñemoñare Tupã ramo opa árape guarã. 8 Ame'ẽta ndéve ha chupe kuéra ko yvy reikoha ágã, Canaán retã tuichakue pene mba'erã, ha aikóta Itupã ramo opa árapeve guarã.” 9 Tupã he'i jey Abrahámpe: —Nde ha ne ñemoñare kuéra avei pejapóta che ñe'ẽ me'ẽ. 10 Nde ha ne ñemoñare kuimba'éva guíve pejeapi'óta. 11 Peikytíta pene rembo akã pire ha upévata techaukaha añe'ẽ me'ẽha pene ndive. 12 Ojeapi'o vaerã opa mitã kuimba'e ombotývo 8 ára, taha'e pene mba'e, taha'e pende rehegua térã pejoguáva pene rembiguairã oimeraéva pytaguágui. 13 Ojeapi'o vaerã katuete nde rógape oikove ypy vaekue ha ojejogua vaekue ha che ñe'ẽ me'ẽ oĩ vaerã pende retére opa ára peve guarã. 14 Pe kuimba'e ndojeapi'óiva, oñemosẽ vaerã pende apytégui, opyrũ haguére che ñe'ẽ me'ẽre. 15 He'i avei Tupã Abrahámpe: —Ne rembireko ndahéra mo'ã véima Sarai. Hérata Sara. 16 Ahovasáta chupe ha imembýta nde hegui peteĩ mitã kuimba'e. Oikóta chugui tetã nguéra sy ypykue ha mburuvicha guasu kuéra osẽta iñemoñare apytépe. 17 Abraham ojeity yvýre ha opuka ha he'i ipy'apýpe: “Karai tuja oguerekóva 100 año piko ita'yрата, ha Sara oguerekóva 90 año piko imembýta?” 18 Ha he'i Tupãme: —Che ra'y Ismaélpe rehovasa ramo iporãma chéve. 19 Tupã katu he'i chupe: —Nahániri. Ne rembireko Sáragui nde ra'yta ha rembohérata Isaac. Hendive ha iñemoñare ndive amo añetéta che ñe'ẽ me'ẽ opa árape guarã. 20 Ne mandu'a niko kuri nde ra'y Ismael rehe; chupe avei ahovasáta ha iñemoñare heta etereíta. Chugui osẽta 12 mburuvicha guasu ha ajapóta tetã nde tuicháva iñemoñare kuérágui. 21 Amoañetéta che ñe'ẽ me'ẽ nde ra'y Isaac, Sara ome'ẽtava ndéve ko áragui añope. 22 Tupã oñe'ẽmba rire Abraham ndive, oho. 23 Upe árape voi Abraham ojapo Tupã he'i vaekue chupe. Ha oapi'o, ita'yra Ismaélpe, ha opa kuimba'e hogagua, hembiguái kuéra oikove ypy vaekue upépe ha umi ojogua vaekue avei. 24-26 Abraham oguereko 99 año ojeapi'o ramo guare, ha Ismael 13 año. Mokõive ojeapi'o peteĩ árape. 27 Ha opa kuimba'e

hóga pegua, umi hógape oikove ypy vaekue ha umi pytaguágui ojogua vaekue, oapi'o.

Genesis 18

1 Tupã ojechauka Abrahámpe, Mamré ka'aguy ypýpe. Abraham oguapy aja hóga rokẽme ára hakuve jave, asajekue, 2 ojesaupi ha ohecha mbohapy kuimba'e oñembo'ýva ijypýpe. Ohecha vove chupe kuéra osẽ huguaitĩvo, oñesũ henondẽpe kuéra, omboja isyva yvýre, 3 ha he'i: Karai, ani kena rehasátei reguahẽ'ýre sapy'aite. 4 Tanohẽna peẽme y pejepyhéi haguã, ha pepytu'umi ko yvyra guýpe. 5 Amoíta avei peẽme hi'upy pejepy'a joko haguã, peipykúi mboyve pende rape. Tuichaitéma niko che mbojerovia pehasávo ko pende rembiguái róga ypy rupi. Ha'e kuéra he'i: —Néi, ropytáta. 6 Abraham oike pya'e porã kotýpe ha he'i Sárape: —Pya'éke eru 20 kilo trigo ku'i iporãvéva ha ejapo chugui mbuja. 7 Upéi oho mymba korapýpe, ipojái peteĩ vakara'y kyrýi porãre ha ome'ẽ hembiguáipe ojuka ha ombojy haguã. 8 Upéi ogueru chupe kuéra kesu pyahu ha kamby upe so'o ka'ẽ reheve. Ha opyta kuarahy ãme hendive kuéra okaru aja hikuái. 9 Ha'e kuéra oporandu chupe: —Mamópa oime ne rembireko Sara? 10 Ha'e he'i: —Oime kotýpe. Peteĩ ha'e kuérava he'i: —Águi 9 mésepe aju jeýta ha ne rembireko Sara imemby kuimba'éta. 11 Sara ohendu hina ra'e ikoty rokẽme, upe oñe'ẽva kupépe. Abraham itujáma ha Sara iguãiguĩma. Ndou véima chupe imba'asy guejy. 12 Upévore ipukapo ñemiháme ha he'i ipy'a pýpe: “Ha'etéma! Ko'ágã che guãiguĩ ha che kuetéma rire nga'u piko aikuaavéta vy'a che ména tuja ndive!” 13 Ñandejára katu he'i Abrahámpe: —Mba'ére piko Sara opuka ha he'i: “Ha'etéma! Ko'ágã che guãiguĩ rire piko che membýta!” 14 Oíta nga'u piko hasýva Tupãme guarã? Rehecháta hina. Aju jeýta ne rendápe águi 9 mésepe, ha Sara imemby kuimba'éta. 15 Sara katu okyhyje ha he'i: —Che ndapukái. Ha'e katu he'i chupe: —Aikuaa porã repuka hague. 16 Opu'ã rire umi kuimba'e ha oho hikuái Sodoma gotyo, Abraham omoirũ chupe kuéra tape ku'a peve. 17 Ñandejára he'i ijupe guarã: “Nañomi mo'ãi Abrahángui ko ajapótava. 18 Chugui niko osẽta tetã guasu imbaretéva. Ha ha'e rupi ojevohasáta opa tetã yvy arigua. 19 Aiporavo chupe oheko mbo'e haguã ita'ýra ha iñemoñare kuérape oguatávo che rape rupi, ha ojapóvo upe teko joja ha opa mba'e hekópe guáva. Ajapóta opa mba'e ha'e vaekue Abrahámpe.” 20 Upérõ Ñandejára he'i chupe: —Sodoma ha Gomorra pegua herakuã vai. Ivaĩ eterei iñangaipa kuéra. 21 Aha upépe aikuaa haguã upéichapa añete térãpa ahániri. Ndaha'etí ramo upéicha aikuaáta hina. 22 Umi kuimba'e omoirũva chupe oho Sodoma gotyo. Ñandejára katu opyta Abraham ndive. 23 Abraham he'i chupe: —Añete piko rehundíta peteĩcha imarangatúva ha iñañáva? 24 Oĩ ramo 50 imarangatúva upe táva guasúpe, rehundíta piko opavavépe, ha ndereheja rei mo'ãi upe táva guasúpe ani haguã oñehundi umi 50 imarangatúva? 25 Aikuaa porã nderejapo mo'ãiha upéva. Nerembojoja mo'ãi imarangatu ha iñañáva. Térã piko nde, reha'áva ore reko yvy ári, nderejapo mo'ãi heko jojáva? 26 Ñandejára he'i: —Ajuhu ramo 50 imarangatúva upe táva guasúpe, nahundi mo'ãi umi 50 rehehápe. 27 Abraham he'i jey: —Aikuaa niko ikatuha che rova'atã mba'e hina, añe'ẽ jeývo ndéve. Nde niko Tupã. Che katu yvy tímbo ha tanimbúnte. 28 Ha upeichahágui oñekotevẽ ramo 5 ohupyty haguã 50, rehundíta piko upe táva guasu, ndaipóri haguere umi 5? Ñandejára he'i: —Nahundi mo'ãi oĩ ramo 45 kuimba'e imarangatúva. 29 Abraham he'ive jey: —Ha oĩ ramo upépe 40? Ñandejára he'i chupe: —Nahundi mo'ãi umi 40 rehehápe. 30 Abraham he'i jeýnte: —Ani kena nde pochy che Jára ha'e jey ramo; ha oĩ ramo 30 añónte? Ñandejára he'i: —Ndahundi mo'ãi ajuhu ramo upépe 30 imarangatúva. 31 Abraham he'i jey: —Aikuaa niko che rova'atã rasamaha, añe'ẽ ramo upéicha che Járape; ha ojejuhu ramo upépe 20 añónte imarangatúva? Ñandejára he'i: —Nahundi mo'ãi umi 20 rehehápe. 32 Abraham he'i: —Néi, ani kena nde pochy che Jára! Añe'ẽ jeýta mante, ko'ágã katu ipahaitéma! Ikatu mba'e niko ojejuhu upépe 10 pevénate. Ñandejára he'i: —Umi 10 rehehápe nahundi mo'ãi upe táva guasu. 33 Oñe'ẽmba rire Abraham ndive, Tupã oho. Abraham katu ou jey hógape.

Genesis 19

1 Umi mokõi Ñandejára remimbou*f** oguahẽ Sodómape ka'aru pytũ. Lot oguapy hina táva rokẽme. Ohecha vove chupe kuéra osẽ huguaitĩvo, oñesũ ha ojavy yvy peve, 2 ha he'i: —Peẽ karai, peguahẽna pejepyhéi ha pepytu'u che rógape. Ko'ẽrõ ikatu pepu'ã ko'ẽmbávo ha peipykúi pende rape. Ha'e kuéra he'i: —Nahániri, okápente rohasáta ko pyhare. Ha'e ojerure asýgui, oho hikuái hógape. 3 Lot ojapouka chupe kuéra ho'u vaerã ha mbuja oñembovu'ýva. Upéi oguapy ha okaru hikuái. 4 Ha'e

kuéra oho mboyve oñeno katu, kuimba'e kuéra Sodoma gua omongora upe óga. Opavave oĩ upépe, imitáva ha itujáva. 5 Ohenói hikuái Lótpe ha he'i chupe: —Mamo piko oime umi kuimba'e oguahẽ vaekue nde rógape ko pyhare? Enohẽ okápe toroikuaami chupe kuéra. 6 Lot osẽ hógagui, omboty okẽ osẽnguẽvo, 7 ha he'i chupe kuéra: —Anína che ryvy kuéra pejapo ko mba'e ivai etéva! 8 Areko mokõi che raju ndoikóiva gueteri kuimba'e ndive. Tarúna peẽme pejapo haguã hese kuéra pejaposéva, ha ani pejapo mba'eve ko'ã kuimba'e che rehe ojerovia vaekuere. Che mbohupa niko ha'e kuéra. 9 Ha'e kuéra he'i chupe: —Nde hina mombyrygua ko'ápe ha piko eréta oréve mba'épa rojapo vaerã? Ndéve ho'a vaivéta hina chugui kuéragui. Omyaña mbarete hikuái chupe ha oityse upe okẽ. 10 Umi mokõi kuimba'e katu oipyso ijyva kotypy guive, omoinge Lótpe ha omboty pe okẽ. 11 Ha umi okápe oĩvape omohesatũ, imitávẽva guive itujavẽva peve, ha ndaikatuvéi ojuhu hikuái pe okẽ. 12 Ñandejára remimbou kuéra he'i Lótpe: —Oĩve ramo ko'ápe nde ra'y, nde raju, nde raju ména, térã oimeraẽva nde reheguáva, enohẽ ko'águi. 13 Ore rohundíta ko táva guasu. Ñe'ẽ hese kuéra oguahẽva Tupã apysápe ivaieterei, ha ore mbou rohundívo Sodoma. 14 Upérõ Lot osẽ ha he'i itajýra kuéra menarãme: —Pya'éke pesẽ ko'águi, cháke Ñandejára ohundíta hina Sodoma! Ha'e kuéra katu oimo'ã Lot he'i gua'únte. 15 Ko'ẽ mboyve, umi Ñandejára remimbou omyagẽ Lótpe ha he'i chupe: —Pya'éke epu'ã, eraha ne rembireko ha nde raju mokõive ha pesẽ ko távagui ani oñehundi jepe pesẽ mboyve! 16 Lot imbegue, ha umi mokõi kuimba'e ipógui ogueraha chupe, hembireko ha itajýra mokõivẽpe, távagui okápe, Ñandejára oiporiahurerekógui chupe. 17 Upérõ peteĩ ha'e kuérava he'i: —Pya'éke esẽ neremanoséi ramo. Ani rema'ẽ nde rapykuẽvo, térã repyta mamove ko ñume. Tereho Pya'éke yvyty gotyo, ani haguã remano. 18 Lot katu he'i chupe: —Anína upéicha karai! 19 Hetaitéma niko che pytyvõ asẽ haguã ivaívagui. Upe yvyty katu opyta mombyryma chéve guarã; che rupyty jepéta niko pe táva ñehundi ha amanóta aguahẽ mboyve. 20 Apete niko oĩ peteĩ táva michĩmi ikatuhápe akañy. Upépentena tapyta. 21 Ha Ñandejára remimbou*^f he'i chupe: —Iporã. Ejapo katu upéicha. Nde rehehápe nahundi mo'ãi upe táva michĩmi eréva. 22 Eiko Pya'éke! Cháke ndaikatúi ajapo mba'eve reguahẽ mboyve upépe. Upépare upe táva oñembohéra Sóar. 23 Kuarahy iñapysẽma Lot oguahẽvo Zoárpe. 24 Upeichaháguinte Ñandejára omongy sapy'a yvágagui asúfre rendy Sodoma ha Gomorra ári, 25 ha ombokusugue ko'ã táva guasu ha ñu ijerére oĩva, opaichagua tekove ha ka'avo pypegua reheve. 26 Lot rembireko katu oma'ẽ hapykuẽvo ha oiko chugui ta'anga jukyguigua. 27 Abraham opu'ã ko'ẽ mboyve ha oho pya'e upe oñemongeta haguẽpe Ñandejára ndive. 28 Upépe oñemoĩ oma'ẽ Sodoma, Gomorra ha opa ijerekuẽvo, ha ohecha pe tatatĩ otimbóva tatakua guasúicha. 29 Tupã ombokusuguẽvo umi táva guasu umíva Lot oiko hague, imandu'a Abraham rehe, ha oguenohẽ upégui ityvýra amyrýi ra'yre Lótpe ani haguã oñehundi. 30 Lot osẽ Zoárgui, mokõive itajýra ndive, okyhyjégui opyta haguã upépe. Ha oho hendive kuéra yvytýpe ha oiko peteĩ ita kuápe. 31 Upérõ Lot raju ypykue he'i ikypy'yype: —Ñande ru itujáma ha ndaipóri peteĩ kuimba'énte jepe ko ñaimeha rupi, omenda haguã ñande rehe ha ikatu haguã ñane memby, ojejapoháicha opa rupi. 32 Ja'ukána kaguy ñande rúpe ha ñaño hendeive ikatu haguã ñane memby chugui. 33 Ha upéicha ojapo hikuái upe pyharépe voi; ijypykue oñeno itúva ndive, ha'e katu oka'u guasúgui noñandúi voi mba'eve. 34 Ára oúvape, ijypykue he'i ikypy'yype: —Reikuaáma añaño hague ñande ru ndive ange pyhare. Ja'uka jey chupe kaguy, ha nde reñenóta hendive ko pyhare ikatu haguã ne memby avei chugui. 35 Ha upéicha ojapo hikuái. Upe imitávẽva oñeno itúva ndive pe pyhare, ha'e oñandu'yre mba'eve oka'u guasúgui. 36 Mokõive tajýra opyta hye guasu itúvagui. 37 Upe tajýra ypykue imemby kuimba'e ha ombohéra Moab; upéva hina Moab pegua kuéra ru ypykue. 38 Upe ikypy'y avei imemby kuimba'e, ha ombohéra Ben-Amí. Upéva hina ko'agãgua Amón pegua kuéra ru ypykue. Umíva oikove gueteri ko'agã peve.

Genesis 20

1 Abraham osẽ oĩhágui Négueb gotyo ha oiko Guerárpe, Cadés ha Sur pa'ũme. 2 Oiko aja upépe Abraham he'i vaekue Sara iteindyraha. Upépare mburuvicha guasu Guerar pegua, hérava Abimélec, ogueraha Sárpe imba'erã. 3 Upe pyharépe katu Tupã ojechauka chupe iképe ha he'i: —Remanóta reru haguẽ ne mba'erã kuña omendáva. 4 Abimélec ndopokói ra'e hese ha he'i: “Che jára, rejukáta piko ojapo'y vaekuẽpe mba'eve ivaíva? 5 Abraham niko he'i ko kuña heindyha. Ha ha'e he'i avei hese ikyvyha. Che ajapo kóva py'a porãme ha che rembiapo ipotĩ.” 6 Tupã he'i chupe: —Aikuaáma upeichaha. Ha upépare ndahejái repoko hese ha rejapo ivaíva che renondépe. 7 Ko'agã eme'ẽ jey pe kuña iménape. Ha'e hina maranduhára*^f ha

oñembo'éta nde rehe ani haguã remano. Nereme'ëi ramo katu, ha'e porãma ndéve: remanóta nde ha ne retãgua oĩ haguéicha. 8 Abimélec opu'ã ko'ë mboyve, ohenói hembiguái kuéra ha omombe'u chupe kuéra ko'ã mba'e. Ha'e kuéra tuicha oñemondýi. 9 Upérõ Abimélec ohenoika Abrahámpe ha he'i chupe: —Maerã piko rejapo upéicha ore rehe? Che piko rombopochy mba'e, reru haguã che ha che retã ári ko angaipa ivai etéva? Upéicha piko jaikóva ñande rapicha apytépe? 10 Abimélec oporanduve chupe: —Mba'érepa rejapo upéicha? 11 Abraham he'i chupe: —Akyhyjégui ajejuka ramo guarã che rembirekóre. Che niko ndaikuaái ko'ápepa ojekyhyje Tupãgui, térãpa nahániri. 12 Hi'ariete, che reindy avei niko, che ru rajy, ndaha'ëi ramo jepe che sy membyre. Upévore ikatu vaekue amenda hese. 13 Ha Tupã che mondo ramo che ru rógagui tetã ambue rupi, ha'e vaekue chupe: “Mamo ñaguahêháme eréta cheha nde kyvy.” 14 Upérõ Abimélec ome'ë jey Abrahámpe hembireko Sara ha ogueruka chupe ovecha ha guéi, ha hembiguairã kuimba'e ha kuñáva. 15 Upéi he'i chupe: —Che retãme ikatu reiko reikosehápe. 16 Sárape katu he'i: —Nde kyvýpe ame'ë 1.000 pláta pehẽngue ne mba'eráva ojehecha haguã ndojaiha nde rehe mba'eve ivaíva. Avave noñe'ë vai mo'ãi nde rehe. 17-18 Sárape ojehu vaekuere, Ñandejára ombohassy kuña kuéra Abimélec róga pegua imembyve'ỹ haguã. Ha Abraham oñembo'e rupi, Tupã omonguera Abimélec, hembireko ha ikuña kuérape, ikatu haguã imemby jey.

Genesis 21

1 Ñandejára ohovasa Sárape he'i haguéicha. 2 Sara hye guasu ha imemby Abrahámgui peteĩ kuimba'e, Abraham ituja riréma, upe ára Tupã he'i haguépe. 3 Abraham ombohéra ita'ýrape Isaac. 4 Oapi'o chupe 8 ára haguépe, Tupã he'i haguéicha. 5 Abraham ogueroko 100 año, oikove ypy ramo guare Isaac. 6 Upérõ Sara he'i ipy'apýpe: “Tupã che mbopuka ha mayma oikuaáva che memby hague, opukáta che ndive. 7 Máva piko he'íta Abrahámpe, Sara omokambutaha imemby tee? Ha péina ame'ëma chupe ta'ýra, ituja rire.” 8 Isaac okakuaa. Ára opo'o haguépe Abraham ojapo karu guasu. 9 Ismael, Agar Egiptogua memby ha Abraham ra'y, oñembohory Isaac rehe. 10 Sara ohecha upéva ha he'i Abrahámpe: —Emosẽ pe tembiguái ha imembýpe. Imembýpe niko ndajaheja mo'ãi mba'eve; ñane rembireja che memby Isaácpe guarãnte. 11 Abraham ombyasy eterei upéva. Ismael niko ita'ýra avei. 12 Tupã katu he'i chupe: —Ani rejepy'apy upe mitãre térã ne rembiguáire. Ejapo he'iháicha Sara. Isaácgui osêta ne ñemoñare ha'e vaekue ndéve. 13 Ne rembiguái membyrégui avei osêta heta tetã guasu. Ha'e ne ñemoñarégui avei 14 Upe ára oúvape Abraham ome'ë Agárpe hi'upy ha peteĩ y ryrú. Ohupi chupe ijati'ýre ha ome'ë chupe imemby ha omondo. Ha'e oiko águio pégoty yvy ojeiko'ýha Beerseba peguápe. 15 Opa vove hi'y, oheja imemby petĩ javorái guýpe, 16 ha oho oguapy hovái 100 métro rupi mombyry chugui, he'ívo ipy'apýpe: “Ndaikatúi ahecha che memby omano ramo yuhéigui.” Ha'e oguapy aja upépe upe mitã oñemoĩ hasẽ. 17 Tupã ohendu upe mitã rasẽ. Tupã remimbou*^f ohenói yvágagui Agárpe ha he'i chupe: —Mba'e piko ojehu ndéve Agar? Ani rekyhyje. Tupã ohendu upe mitã rasẽ yvága guive. 18 Tereho ipiári, emboguata nde ykére ipógui. Iñemoñarégui ajapóta tetã guasu. 19 Upépe Tupã ohechauka sapy'a chupe peteĩ ykua. Ha omyenyhẽ hi'y ryrú ha omboy'u imembýpe. 20-21 Tupã oñangareko upe mitãre okakuaáva yvy ojeiko'ýha hérava Paránpe. Ha oiko chugui tymba ka'aguy jukaha ikatupyryva. Isy ogueru chupe hembirekorã Egíptogui. 22 Umíva umi ára rupi Abimélec, ha hendive Ficol, hembiguái kuéra ruvicha, he'i Abrahámpe: —Tupã niko oĩ ne ndive opa mba'e rejapóvape. 23 Upévore aipota hérape reme'ë chéve ne ñe'ë, nderejapo mo'ãiha ivaíva che rehe, che ra'y, térã che ñemoñare kuérare. Aipota ne kuimba'e che ndive, ko tetã ndive avei reiko porã haguépe, che kuimba'e haguéicha ne ndive. 24 Abraham he'i chupe: —Hérape ame'ë ndéve che ñe'ë. 25 Upérõ Abraham imandu'a Abimélecpe hembiguái kuéra mbaretépe oñemomba'e hague ykua imba'évare. 26 Abimélec he'i chupe: —Che ndaikuaái mávapa ojapo upéva. Nde ndeeréi chéve, ha che avei nahendúi mba'eve ko'agãite peve. 27 Abraham ogueru ovecha ha vaka, ome'ë Abimélecpe, ha oñe'ë ome'ë ojupe. 28 Abraham omboyke 7 ovecha ra'y ijovecha kuéra apytégui, 29 ha Abimélec oporandu chupe: —Maerã piko rejapo kóva? 30 Ha ha'e he'i: —Ereko ne mba'erã ko'ã 7 ovecha ra'y. Rejapóvo upéva, eréma che ajo'o hague ko ykua. 31 Upévore, upe oíha hikuái oñembohéra “Beerseba”, upépe oñe'ë me'ëgui ojupe. 32 Oñe'ë me'ë rire ojupe Beersébape, Abimélec ha hembiguái kuéra ruvicha Ficol, oho jey filistéo retãme. 33 Abraham oñotỹ peteĩ yvyra Beersébape, ha upépe omomba'e guasu Tupã Ñandejára, opa ára oikovévape. 34 Abraham oiko are vaekue filistéo retãme.

Genesis 22

1 Upe rire, Ñandejára oikuaa porãseve mba'éicha guápa Abraham ha ohenói chupe: – Abraham, Abraham! Ha'e he'i: –Ápe aime! 2 Ñandejára he'i chupe: –Eraha nde ra'y peteĩmi rehayhu etéva Isaac peteĩ hendápe hérava Moria. Upépe, peteĩ yvyty ru'áme che ahechaukátava ndéve, eikuave'ẽ chéve nde ra'y rejukávo chupe ha rehapyvo chéve guarã altar*f** ári. 3 Abraham opu'ã ko'ẽ mboyve, ombyape hymba vúrro, ombo'i jepe'a, ogueraha mokõi hembiguái ha ita'yra Isaac, ha oho Ñandejára he'i hague gotyo chupe. 4 Mbohapy ára haguépe Abraham ohecha mombyry guive upe yvyty. 5 Upérõ he'i hembiguái kuérape: –Pepyta ko'ápe peñangareko che rymba vúrrore, che ha che ra'y rojupi aja hu'áme romomba'e guasu haguã Ñandejárape. Upéi roju jeýta pene rendápe. 6 Abraham ohupi jepe'a ita'yra ati'yre, ogueraha ipópe tata ha kyse ha ojupi hikuái oñondive. 7 Isaac he'i itúvape: –Taita. Ha'e he'i: –Mba'épa che ra'y? Isaac he'i: –Jaraha niko tata ha jepe'a, ha mamópa oĩ upe ovecha ra'y mymbahapyrã*f** 8 Abraham he'i chupe: – Ñandejára voi ome'ẽta ñandéve che ra'y. Ha oho tenondeve hikuái oñondive. 9 Oguahẽvo he'i haguépe chupe Ñandejára, Abraham omopu'ã peteĩ altar ha omoĩ jepe'a hi'ári. Oipokua ita'yra ha omoĩ chupe altárpe jepe'a ári. 10 Upéi oipyso ipo ojuka haguã chupe ikysépe. 11 Ñandejára remimbou*f** katu ohenói chupe yvága guive ha he'i: –Abraham, Abraham! Ha'e he'i: –Ápe aime! 12 Ñandejára remimbou*f** he'i chupe: –Ani reikutu nde ra'ype térã rejapo hese mba'eve. Aikuaáma rehayhuha Tupáme ha rejeroviaha hese. Nde ra'y peteĩmire jepe na ne rakate'yi. 13 Abraham ohecha ovecha mácho hatĩgui opa'áva javoráire. Oho ipiári ha ogueru oikuave'ẽ Ñandejárape mymbahapy*f** ramo ita'yra rekovia. 14 Abraham ombohéra upe tenda: “Ñandejára ome'ẽ oñekotevẽva.” Upévare ko'ágã peve oje'e: “Yvyty ru'áme Ñandejára ome'ẽ oñekotevẽva.” 15 Ñandejára remimbou ohenói jey Abrahámpe yvágagui, 16 ha he'i chupe: –Che jehe voi añe'ẽ me'ẽ, he'i Ñandejára: Rejapo haguére ha'e vaekue ndéve, ha na ne rakate'ygui reme'ẽ haguã chéve nde ra'y, 17 amboheta etereíta ndéve ne ñemoñare, mbyja kuéra yvága pegua ha vvyku'i ra'yi yguasu rembe'ype guáicha. Ne ñemoñare kuéra ipu'akáta umi hese kuéra ija'e'yvare. 18 Ha opa tetã ko yvy arigua ojevhasáta ne ñemoñare rupi, rejapo haguére ha'éva ndéve. 19 Abraham ou jey hembiguái kuéra rendápe. Upégui oho hikuái oñondive ha opyta Beersébape. 20 Ko'ã mba'e rire, Abraham ohendu Milcá imemby hague 8 mitã kuimba'e ityvýra Nacórgui. 21 Us upe ijypykue; ityvýra kuéra katu Buz ha Quemuel; kóva hína Aram túva. 22 Upéi ou Quésed, Hazó, Pildas, Idlaf ha Betuel. 23 Ko Betuel hína Rebeca ru vaekue. Ko'ã 8 mitã kuimba'e Milcá imemby vaekue Abraham ryvy Nacórgui. 24 Nahor oguereko avei ikuña hérava Reumá; ha'e imemby avei chugui ko'áva: Teba, Gáham, Tahas ha Maacá.

Genesis 23

1 Sara oikove 127 año, 2 ha omano Quiriat-Árbape, hérava avei Hebrón, opytáva Canaánpe. Abraham ombyasy ha ojahe'o hese. 3 Upéi oheja hembireko retékue oĩháme, oho hitíta kuéra rendápe, 4 ha he'i chupe kuéra: –Che hína peteĩ mombyrygua aikóva pende apytépe. Ajoguase pende hegui yvy aňotý haguã che rembireko. 5-6 Ha'e kuéra he'i chupe: –Ore rendumi nde karai. Nde hína oréve guarã mburuvicha mbarete. Eňotý katu ne rembireko peteĩ ore itakua iporãévape. Rome'ẽta ndéve upéva ore py'aite guive. 7 Upépe Abraham ojayvy henondépe kuéra, 8 ha he'i: –Iporã ramo peẽme aňotý ko'ápe che rembireko, pejerure Sóhar ra'y Efrónpe, 9 tome'ẽ chéve hepy teére, ko'ápe pende rovake, Macpelá pegua itakua imba'éva, ha oĩva ijyvy rembe'ype. Upéicharõ, arekóta che yvy tee aňotý haguã che rembireko. 10 Efrón, oguapýva hína hitíta kuéra apytépe, he'i chupe ohendu haguãicha mayma oĩva táva rokẽme: 11 –Che rendumi nde karai. Ame'ẽta ndéve che yvy ijitakua reheve ko'ápe che retãgua rovake, reňotý haguã ne rembireko. 12 Abraham ojayvy jey hitíta kuéra renondépe, 13 ha he'i Efrónpe maymáva ohendu haguã: –Ta'emína ndéve karai: ajoguáta nde hegui nde yvy ijitakua reheve. Tame'ẽna ndéve hepykue ha taňotý upépe che rembireko. 14-15 Efrón he'i chupe: – Nde karai, 400 pláta pehẽnguente upe yvy repy. Reipotápa reňotý haguã upépe ne rembireko? 16 Abrahámpe iporã, ha ome'ẽ Efrónpe ijyvýre, hitíta kuéra upépe oĩva rovake, 400 pláta pehẽngue ojeporúva ñemuha rupi. 17 Ha upéicha Efrón yvy, oĩva Macpélape, Mamré rovái, itakua pypegua reheve, opa yvyra oĩva ñume ha ijerekuévo, 18 ohasa Abrahámpe imba'e tee ramo, tavagua kuéra rovake. 19 Upéi Abraham oňotý hembireko Sara upe ita kuápe oĩva Macpelá yvýpe, Mamré rovái. Upe yvy ojekuaa avei Hebrón ramo ha opyta Canaánpe. 20 Upéicha upe yvy ha ijitakua,

hitíta kuéra mba'ekue, opyta Abrahámpe oñotý haguã hembireko.

Genesis 24

1 Abraham itujáma ha Ñandejára ohovasa chupe opa mba'épe. 2 Ha'e he'i hembiguái itujavévape oñangarekóva opa mba'e ha'e oguererekóvare: —Eموĩ nde po che retyma guýpe ha eme'ẽ chéve ne ñe'ẽ. 3 Aipotá reme'ẽ chéve ne ñe'ẽ Tupã yvága ha yvy Jára, ndereiporavo mo'ãiha che ra'y rembirekorã, kuña kuéra Canaangua apytégui. 4 Rehotaha uvei che retãme rehekávo che rehegua kuéra apytégui che ra'y Isaac rembirekorã. 5 Hembiguái he'i chupe: —Upe kuña ndouséi ramo ko tetãme, arahátapa nde ra'y pe tetãme nde resẽ haguégui? 6 Abraham he'i chupe: —Mba'eveichave ramo! Ani angáke reraha amoite che ra'y. 7 Tupã, yvága ha yvy Jára, che renohẽ vaekue che rúgui, che rehegua kuérágui ha upe tetã oikove ypy haguégui, ome'ẽ vaekue chéve iñe'ẽ ome'ẽtaha ko yvy che ñemoñarépe, ha'e avei omboúta hemimbou*f** oho vaerã ne renonderã, reiporavo haguã upépe che ra'y rembirekorã. 8 Upe kuña ndouséi ramo ne ndive, rejeíma ko ñe'ẽ reme'ẽvagui. Nde katu mba'eveichave ramo ani reraha che ra'y amoite. 9 Abraham rembiguái omoĩ ipo ijára retyma guýpe, ha ome'ẽ chupe iñe'ẽ ojaipotaha ha'e he'i haguéicha. 10 Upéi oiporavo 10 kaméllo ijára mba'éva ha ohupi hi'ári kuéra umi mba'e iporávava oguererekóva Abraham. Oho upe táva gotyo oiko haguépe Nahor, tetã hérava Arámpe. 11 Oguahẽvo upépe, omoñesũ ikaméllo kuéra távagui okápe, ykua rembe'ýpe. Ka'arúma hína, ha upépe kuña kuéra ou jepi y rekávo. 12 Abraham rembiguái oñembo'e kóicha: “Tupã, Abraham Jára, taikopa porã kena ko árape, ha ehechauka rehayhuha che jára Abrahámpe. 13 Apytáta ko ykua rembe'ýpe. Ko'ágã niko kuña kuéra táva pegua ou hína y rekávo. 14 Pe kuñataĩ che ha'eha: ‘Emboguejýna ne kambuchi, tay'umi’, ha he'íva chéve: ‘Hey'u katu, ha amboy'úta avei ne kaméllo kuéra’, ta upéva kena upe reiporavóva ne rembiguái Isaácpe guarã. Upéicha oiko ramo aikuaáta rehayhuha che jára Abrahámpe.” 15 Ne'íra gueteri oñembo'epa, ha oguahẽ Rebeca ikambuchi ijati'yre. Rebeca hína Betuel rajy, Betuel katu Milcá memby, Milcá hína Nahor rembireko, Nahor katu Abraham ryvy. 16 Rebeca kuñataĩ iporã ha imarã'yva, ndoikói gueteri kuimba'e ndive. Oguejy ykuápe, omyenyhẽ ikambuchi ha oñemoĩ oho jey haguãicha. 17 Upérõ upe karai oñemboja hendápe ha he'i chupe: —Eme'ẽmona chéve nde ymi ne kambuchígui. 18 Ha'e he'i: —Péina ápe hey'u karai. Ha omboguejývo ikambuchi ijoyva ári omboy'u chupe. 19 Hoy'upa ríre Rebeca he'i chupe: —Anohẽta avei y ne kaméllo kuérape hoy'u haguã hyguatã meve. 20 Pya'ete omonandi ikambuchi upe tymba kuéra hoy'uhápe, oho jey ykuápe y renohẽvo, ha ogueruve y kaméllo kuérape guarã. 21 Upekuévo upe kuimba'e oma'ẽ hese kiriríhame. Ha oñeporandu ohovasápa Ñandejára pe ijeju, téräpa nahániri. 22 Hoy'upa ríre ikaméllo kuéra, ha'e oguenohẽ peteĩ namichái óro guigua ha omoĩ chupe itĩre. Upéi omoĩ mokõi jeguaka, pyapy rehegua óro guigua avei, mokõive ijoyvare, 23 ha he'i chupe: —Máva rajy piko nde? Ikatúnepa apyta che irũ nguéra ndive pende rógape ko pyhare? 24 Ha Rebeca he'i: —Che, niko hína Betuel rajy. Che ru katu Nahor ha Milcá ñemoñare. 25 Ógape oĩ pepyta haguã ha oĩ avei pene kaméllo kuérape guarã heta hembí'urã. 26 Upérõ pe karai oñesũ omomba'e guasu Ñandejárape, 27 ha he'i: “Tojererohory Ñandejára, Abraham Tupã, ohechauka haguére ohayhuha chupe, ha oĩha iñe'ẽme ome'ẽ vaekue chupe. Ha'e che reru ajavy'yre che rape, che jára róga rehegua kuéra rogaite peve.” 28 Upe kuñataĩ oho pya'e isy rógape omombe'úvo opa mba'e. 29 Rebeca oguereko peteĩ ikvyv hérava Labán. Ha'e pya'ete oho ykua gotyo upe karai rendápe, 30 ohechágui upe namichái ha umi jeguaka pyapy rehegua oguererekóva ijehe heindy, ha ohendúgui he'i ramo: “Pehendumi ko he'i vaekue chéve pe kuimba'e...” Upérõ oho upe kuimba'e píari, oñembo'yva gueteri hína ikaméllo ykére, ykua rembe'ýpe, 31 ha he'i chupe: —Jahána che ndive ógape nde karai. Ñandejára niko nde rovasa ha naiporái repyta okápe rei. Amonandíma pene rendaguã ha oĩ avei pene kaméllo kuéra rendaguã. 32 Abraham rembiguái oho hendive ha oíke hógape. Labán katu omboi ha omongaru ikaméllo kuéra. Upéi oguenohẽ y upe kuimba'e ha iñirũ nguéra ojepyhéi haguã. 33 Oñemoívo chupe hembí'urã, upe kuimba'e he'i: —Nda'u mo'ãi mba'eve, ha'epa mboyve peẽme ko ha'e vaerã. Labán he'i chupe: —Eñe'ẽ katu. 34 Upépe ha'e oñepyrũ kóicha: —Che hína Abraham rembiguái. 35 Ñandejára ohovasa ha ome'ẽ chupe mba'e repyeta, ovecha, vaka, pláta ha óro, tembiguái kuimba'e ha kuñáva, kaméllo ha vúrro. 36 Hembireko Sara katu, ha'e ituja riréma, ome'ẽ chupe peteĩ ta'yra. Ha upévape ha'e ome'ẽ opa mba'e oguererekóva. 37 Che jára Abraham ome'ẽka chéve che ñe'ẽ Tupã rérape ha he'i: “Aníke reiporavo che ra'y rembirekorã kuña Canaangua apytégui. 38 Tereho uvei che ru retãme ha eheka che róga rehegua kuéra apytégui

che ra'y rembirekorã." 39 Che aporandu chupe: "Mba'épa ajapóta, upe kuña ndouséi ramo che ndive?" 40 Ha'e he'i chéve: "Che aikóva Ñandejára rapére, ha ha'e omboúta ne rendápe hemimbou, ne moirũ haguã ha osẽ porã haguã ndéve opa mba'e. Erúke che ra'ýpe hembirekorã kuña che ru rogaguáva. 41 Nde reho ramo che ru rogagua rendápe ha ndererúi che ra'y rembirekorã noñeme'ëséigui ndévente, upéicha ramo añoite ojeráta ne ñe'ẽ reme'ẽ vaekue." 42 Aguahẽ vove ko árape pende ykuápe, añembo'e kuri kóicha: "Tupã, che jára Abraham Jára, tosẽ porã kena chéve ko ajapótava. 43 Apytáta ko ykua rembe'ýpe. Ou ramo peteĩ kuñataĩ y renohẽvo, ha'éta chupe: 'Tay'u mína ne kambuchígui'. 44 Ha'e he'i ramo chéve: 'Hey'u katu, ha amboy'úta avei ne kaméllo kuéra', ta upéva kena upe reiporavóva che jára ra'y rembirekorã. 45 Ne'íra gueteri añembo'epa, ha oguahẽma Rebeca, ikambuchi ijati'ýre, ha oguejy ykuápe y renohẽvo. 46 Che ha'e chupe: 'Che mboy'u mína'. Upepete voi omboguejy ikambuchi ha he'i chéve: 'Hey'u katu, ha amboy'úta avei ne kaméllo kuéra.' Hay'u, ha upéi ha'e omboy'u che kaméllo kuéra. 47 Upévo aporandu chupe: 'Máva rajy piko nde?' Ha'e he'i: 'Betuel rajy hína che. Che ru katu, Nahor ha Milcá ñemoñare.' Upévo amoĩ upe namichãĩ itĩre, ha jeguaka pyapy rehegua ijyvãre. 48 Upéi añesũ amomba'e guasu Tupã che jára Abraham Járape, che reroguahẽ haguere che mombia'ýre che rapégui pene rendaité peve ajotopa haguã che jára rogagua rajy ndive, Tupã oiporavóva che jára ra'y rembirekorã. 49 Ko'ágã, peime ramo pembojerovia haguãicha añetehápe porã che járape, aipota peje chéve. Ha peicha'ỹ ramo aipotánte avei peje, aikuaa haguã mba'épa ajapóta." 50 Labán ha Betuel he'i hikuái: —Ko mba'e niko ou Ñandejáragui voi, ha orépa mba'e ro'evéta. 51 Kóina ápe Rebeca; eraha katu ha tereho. Toiko chugui nde jára ra'y rembireko, oipota haguéicha Ñandejára. 52 Abraham rembiguái, ohendúvo ha'e kuéra he'íva, oñesũ, omboja isyva yvýre, ha omomba'e guasu Ñandejárape. 53 Upéi oguenohẽ mba'e repyeta pláta, óro, ha ao jegua Rebécape guarã. Ikyvy ha isýpe avei ome'ẽ heta mba'e porã. 54 Upéi, ha'e ha iñirũ nguéra oguapy okaru ha ho'u kaguy, ha opyta oke upépe. Opu'ã rire pyhareve, he'i chupe kuéra: —Tahami jeýna che jára rendápe. 55 Upérõ Rebeca kyvy ha isy he'i chupe: —Maerã piko ne agẽterei? Topyta mivéna 10 ára rupi Rebeca ore ndive ha upéi toho. 56 Ha'e katu he'i chupe kuéra: —Tupã niko che reru porã eterei ko'ápe. Anína pe che jokove, ha taha mba'émana che jára rendápe. 57 Ha'e kuéra he'i chupe: —Ñahenóina pe kuñataĩme ha ñahendu mba'épa ha'e he'i. 58 Ohenói hikuái ha oporandu chupe: —Rehosépa ko karai ndive? Ha'e he'i: —Che ahaséma. 59 Upérõ oheja hikuái oho heindy Rebeca ha herekua, Abraham rembiguái ha iñirũ nguéra ndive. 60 Ha ohovasávo he'i hikuái Rebécape: "Néike ore reindy, ne memby hetáke! Umi hese ija'e'ýva táva kuérare, ha'e kuéra toñemomba'e". 61 Upérõ Rebeca ha hembiguái kuñataĩ nguéra oñembosako'i ha ojupi ikaméllo ári oho haguã Abraham rembiguái ndive, ha oje'ói hikuái oñondivepa. 62 Upérõ Isaac ou ra'e ku ykua hérava "Che recháva ha oikovéva ykuágui", opytáva Néguebpe. 63 Osẽvo uguata ñu rupi ka'aru, ohecha oñemoaguíha oúvo kaméllo kuéra. 64 Rebeca ohechávo chupe oguejy ikaméllogui, 65 ha oporandu Abraham rembiguái: —Máva piko amo kuimba'e oúva ñu rupi ko'a gotyo? Ha'e he'i: —Upéva hína che jára. Upérõ ha'e ojehova aho'i ijahojápe. 66 Abraham rembiguái omombe'u ijára Isaácpe opa mba'e ojapo vaekue. 67 Isaac omoinge Rebécape isy, Sara, rogakuépe. Omenda hese ha oiko hendive. Ohayhu chupe ha upéicha iñangapyhy isy omano rire.

Genesis 25

1 Abraham omenda jey ha hembireko héra Queturá. 2 Queturá imemby Abrahángui ko'áva: Zimrán, Jocsán, Medán, Madián, Isbac ha Súah. 3 Jocsán vaekue Sebá ha Dedán ru. Dedán ñemoñare Asumim, Letuim ha Leumim. 4 Madián ra'y kuéra: Efá, Éfer, Hanoc, Abidá ha Eldaá. Opa ko'áva Queturá ñemoñare. 5 Ko'áva hína umi Queturá ñemoñare. Abraham oheja Isaácpe oguerékova guive. 6 Queturá ha umi ambue ikuña memby kuérape ome'ẽnte jopói. Ha ha'e oikovépe, omondo mombyry Isaácgui, kuarahy resẽ gotyo. 7 Abraham oikove 175 año. 8 Omano itujáguima py'a guapýpe, ha oho itúva kuéra ypykue rendápe. 9 Mokõive ita'ýra, Isaac ha Ismael, oñotỹ chupe Macpelá ita kuápe, oíva hitíta, Sóhar ra'y Efrón ñúme, Mamré rovái. Abraham oñeñotỹ hembireko Sara ykére. 10 Ko yvy ha'e ojogua vaekue hitíta Efróngui. 11 Ha'e omano rire, Tupã ohovasa ita'ýra Isaácpe. Kóva oiko peteĩ ykua hérava "Oikovéva ha che recháva ykua" ypýpe. 12 Ismael hína Abraham ha Agar ñemoñare. Agar katu Egiptogua, Sara rembiguaire. 13 Ismael ra'y kuéra ko'áva: Nebaiot héra upe ijypykue. Umi upe riregua Quedar, Abdeel, Mibsam, 14 Mismá, Dumá, Masá, 15 Hadar, Temá, Jetur, Nafís ha Quedemá. 16 Ko'áva hína umi 12

Ismael ra'y, ha itáva kuéra ojekuaa vaekue héra rupi. Maymáva mburuvicha vaekue. Peteĩ-teĩ, hogagua kuéra ruvicha. 17 Ismael oikove 137 año. Upéi omano ha oho itúva kuéra ypykue rendápe. 18 Ismael oñemomba'e upe yvy ojepysóva Havilá guive Sur pevère, ha opytáva Egipto rovái, ojejúvo Asíriagui. Ha omano vaekue upépe, ipehëngue kuéra apytépe. 19 Abraham ra'y Isaac rekovekue kóicha: 20 Isaac oguereko 40 año omenda ramo guare Rebeca rehe. Kóva Betuel rajy ha Labán reindy. Betuel vaekue peteĩ karai táva Aram pegua, oikóva yvy hérava Padan-Arámp. 21 Rebeca naimembýigui, Isaac oñembo'e hese Tupãme. Tupã ohendu iñembo'e ha Rebeca hye guasu. 22 Rebeca oñandu imemby mokõiha, ha oñorãirõha oñondive hetepýpe. Upérõ he'i: —Maerã piko aikoseve upéichata ramo? Ha oho oporandu Ñandejárape. 23 Ñandejára he'i chupe: Mokõi tetã oĩ nde retepýpe, umíva opu'ãta ojuehe, imitãévagui oikóta imbaretéva, ijypykuévagui oikóta tembiguái. 24 Oguahëvo imemby haguã ára, imemby mokõi. 25 Upe osẽ tenondéva, ipire pytãngy ha hete raguepa, ñaimo'ã tymba pire. Upévare ombohéra hikuái chupe Esaú. 26 Ityvýra oikove ypývo, ojejapyhy Esaú pytasäre, ha upévare oñembohéra Jacob. Upérõ Isaac oguereko 60 año. 27 Mokõive okakuaa. Esaúgui oiko tymba jukaha ikatupyrýva ndopyta guasúiva hógape. Jacob katu ohayhu teko guapy hogapýpe. 28 Isaac ohayhuve Esaúpe, ho'uségui umi tymba ro'o ha'e ojukáva. Rebeca ohayhuve Jacóbpe. 29 Peteĩ ára Jacob ombojy hína hembí'urã ha oguahẽ ityke'yra ka'aguýgui. Iñembyahýi oúvo, 30 ha he'i chupe: —Che ñembyahýi eterei! Ja'umína pe ne rembi'u pytãngy asývagui. Upévare Esaú oñembohéra avei Edom. 31 Jacob he'i chupe: —Eme'ẽ raẽ chëve taita rovasa paha ne mba'erãva hína, nde ita'yra ypykuégui. 32 Esaú he'i chupe: —Topyta ndéve. Amano ramo ñembyahýigui, na che moingove mo'ãi taita rovasa paha. 33 Jacob he'i chupe: —Eme'ẽ chëve ne ñe'ẽ Tupã rérape, ko'agãite voi rehejaha chëve taita rovasa paha. Ha'e ojapo upéicha ha ome'ẽ chupe tembi'úre itúva rovasa paha. 34 Upérõ Jacob ome'ẽ ityke'yrape tembi'u ha mbujape. Esaú oguapy okaru ha ho'u kaguy. Upéi opu'ã ha oho jey, ojepy'apy'ýre itúva rovasa paháre.

Genesis 26

1 Oguahẽ jey ñembyahýi guasu upe tetãme, ojehu haguéicha Abraham oiko ramo guare upépe. Isaac oho Guerárpe, opytáva filistéo kuéra ruvicha guasu Abimélec retãme. 2 Ojehauka chupe Ñandejára, ha he'i chupe: —Ani reho Egíptope. Epyta pe che ha'ehápe ndéve. 3 Eiko upépe. Che aňangarekóta nde rehe ha rohovasáta. Ndéve ha ne ñemoňarépe ame'ẽta upe yvy, ha'e haguéicha nde ru Abrahámpe. 4 Ambohetáta ne ñemoňare umi mbyja yvágape guáicha, ha ame'ẽta chupe kuéra upe yvy. Ne ñemoňare rupi ojehovasáta opa tetã yvy arigua. 5 Rohovasáta, Abraham iñe'ẽ rendu haguére ha ojapo haguére che rembipota ha che rembiapoukapy. 6 Upérõ Isaac opyta Guerárpe. 7 Upepegua oporandu ramo chupe mávapa upe kuña ohóva hendive, he'i chupe kuéra: —Che reindy hína. Nde'íri hambirekoha okyhyjégui ojuka ramo guarã hikuái chupe ha ogueraha Rebeca ikuñarã. Ha'e niko kuña iporáva. 8 Hi'aremíma hína upépe, ha peteĩ árape filistéo ruvicha Abimélec, oma'ëvo peteĩ ovetã rupi, ohecha Isaácpe ohavi'u ramo Rebécape. 9 Upérõ Abimélec ohenoika Isaácpe ha he'i chupe: —Ne rembireko nipo ra'e pe kuña. Mba'ére piko ere ne reindyha? Isaac he'i: —Akyhyjégui che juka ramo guarã. 10 Abimélec he'i jey chupe: —Maerã piko rejapo upéicha ore rehe? Ikatu vaerã mo'ã peteĩ ko'a pegua oñeno ne rembireko ndive, ha upéicha rupi ore mohembíapo vai. 11 Abimélec omomarandu opavavépe kóicha: —Oimeraëva opokóva ko kuimba'e térã hambirekóre, ojejukáta. 12 Isaac oñemitý upe tetãme ha ikóga kuéra hi'a porã, Ñandejára ohovaságui chupe. 13 Upéicha rupi, ko'ẽ ko'ẽre imba'e retave oiko pepe chugui mba'eta rerekoha. 14 Ha'e ijovecha, ivaka ha tembiguái heta, upévare filistéo kuéra ndaija'etí hese. 15 Itúva Abraham oikove ramo guare, ojo'ouka vaekue heta ykua, ha filistéo kuéra omyenyhẽ yvýgui umi ykua. 16 Ha Abimélec he'i Isaácpe: —Aipota resẽ ore retãgui. Ko'ágã niko ne mbaretevéma ore hegui. 17 Isaac osẽ upégui ha oñemohenda Guerar ñúme. 18 Ojo'ouka jey umi ykua itúva ojo'ouka vaekue, ha filistéo kuéra omboty vaekue ha'e omano ríre. Ha ombohéra itúva ombohéra haguéicha. 19 Peteĩ árape Isaac rembiguái kuéra ojo'ovo ñúme peteĩ ykua, ojuhu y. 20 Mymba rerekua kuéra Guerar pegua katu he'i imba'eha, ha oñorãirõ hikuái hese. Upévare Isaac ombohéra upe ykua “Ñorãirõ”, oñorãirõ haguére hese. 21 Ojo'ouka jey ipyahúva ha oñorãirõ avei hese. Isaac ombohéra upe ykua: “Jeiko vai”. 22 Oho mombyry upégui ha ojo'ouka ykua pyahu. Upépe noñorãirõ véima hese ha ombohéra “Py'a pytu'u”, ha he'i: “Hasy pepe Ñandejára ome'ẽ ñandéve py'a guapy. Águi katu oho porátama ñandéve ko tetãme.” 23 Upégui oho Beersébape, ha upe pyharépe voi

Ñandejára ojechauka chupe, 24 ha he'i: –Che hína upe Tupã, Abraham nde ru Jára. Ani rekyhyje, che roipytyvõta. Abraham che rembiguái rehehápe, che rohovasáta, ha ambohetáta ne ñemoñare. 25 Isaac omopu'ã upépe peteĩ altar*f** ha omomba'e guasu Ñandejárape. Opyta upépe ha hembiguái kuéra ojo'o peteĩ ykua. 26 Abimélec ou Guerar guive Isaac rendápe, iñirũ Ahuzat ha hembiguái kuéra ruvicha Ficol ndive. 27 Isaac he'i chupe kuéra: –Mba'e piko pende reru che rendápe, ko peẽ na pende a'éiva che rehe, ha peẽ pe che mosẽ vaekue pene retãgui? 28 Ha'e kuéra he'i: –Rohecha kuaa Ñandejára oĩha ne ndive, ha ro'e: “Ñañemoĩ hendive peteĩ ñe'ẽme Tupã rérape, jaikotaha ojoapytépe py'a guapýpe.” 29 Ñame'ẽna ojupe oñoñe'ẽ: Nde nderejapo mo'ãi ore rehe mba'eve ivaíva, ore niko ndorojapói vaekue nde rehe mba'eveichagua ivaíva. Iporãva uvei rojapo nde rehe, ha roheja reho py'a guapýpe. Ndéve katu ko'ágã Ñandejára nde rovasa. 30 Isaac ombichyka chupe kuéra so'o, ha ho'u oñondive kaguy reheve. 31 Opu'ã hikuái ko'ẽ mboyve ha ome'ẽ ojupe oñoñe'ẽ Tupã rérape. Isaac oipopyhy chupe kuéra, opyta hikuái oñoirũ tee ramo ha oho py'a guapýpe. 32 Upe árape avei oguahẽ Isaac rembiguái kuéra, ha he'i ojo'o hague ykua ha ojuhu y. 33 Isaac ombohéra upe ykua “Sebá”, ha upévare táva upepegua oñembohéra “Beerseba”. 34 Esaú, oguereko ramo 40 año, omenda mokõi kuñataĩ hitítare: Judit, Beerí rajy, ha Basemat, Elón rajýre. 35 Umi kuña umíva, heta ombohasa asy vaekue Isaac ha Rebécape.

Genesis 27

1 Isaac itujáma ha ndohechavéi. Upérõ ohenói ita'yra ypykue Esaúpe ha he'i chupe: –Che ra'y. Ha'e he'i: –Mba'épa taita? He'i Isaac: 2 –Che tujáma ha ko'ẽrõitéma amanóne. 3 Upévare aipota reho ka'aguýpe nde hu'y kuéra reheve ha rejuka peteĩ tymba chéve guarã. 4 Embojy che ha'useháicha ha eru chéve. Upéi rohovasáta amano mboyve. 5-7 Isaac oñe'ẽ aja Esaúpe, Rebeca ojapysaka hína. Esaú osẽ rire, ohenói Jacóbpe ha he'i chupe: –Ahendu nde ru oñe'ẽ ramo nde ryke'y Esaú ndive. He'i chupe: “Eru chéve peteĩ tymba ka'aguy ha embojy chéve ta'u. Ha'u rire rohovasáta Ñandejára renondépe, amano mboyve.” 8 Ko'ágã che memby, che rendu ha ejapo ko ha'éva ndéve: 9 Tereho korápe ha egueru chéve mokõi kavara ra'y iporãvéva. Ambojýta nde ru ho'useháicha. 10 Upéi eraha chupe to'u ha ta nde rovasa omano mboyve. 11 Jacob katu he'i isýpe: –Che ru oikuaa che perõha, che ryke'y katu haguepa. 12 Opoko ramo che rehe, ohecha kuaáta ambotavyseha chupe, ha che rovasa rangue ojahéita che rehe. 13 Isy he'i chupe: –Che árinte to'a jejahéi oikóva nde rehe che memby. Ejapo katu ha'éva ha pya'e eru chéve umi kavara ra'y. 14 Upérõ Jacob oho umi kavara ra'y píari ha ogueru isýpe. Ha'e ombojy iména ho'useháicha. 15 Upéi ogueru umi Esaú ao iporãvéva ha'e oñongatúva hógape ha omonde Jacob rehe. 16 Umi kavara ra'y pìrekuépe ojaho'i ipo ha ijajúra. 17 Upéi ome'ẽ chupe upe tembi'u ityrarã reheve. 18 Jacob oíke itúva rendápe ha he'i chupe: –Taita. Ha'e oporandu chupe: –Máva piko nde che ra'y? 19 Ha'e he'i: –Che hína nde ra'y ypykue Esaú. Ajapóma ere vaekue chéve. Epu'ã eguapy nde rupápe, ha he'u ko arúva ndéve. Upéi che rovasa. 20 Itúva he'i: –Pya'ete piko rejuhu che ra'y! –Ha'e he'i: –Hẽe. Tupã nde Jára che pytyvõ ajuhu haguã. 21 Isaac he'i: –Eñemboja tapokomi nde rehe. Nde piko añete che ra'y Esaú? Jacob oñemboja itúva Isaac rendápe. 22 Ha'e opoko hese ha he'i: –Ne ñe'ẽ ojogua Jacob ñe'ẽme, nde po katu Esaú pópe. 23 Ndoikuaái chupe, ipo raguepágui ityke'yraicha. 24 Ohovasa mboyve chupe katu, oporandu jey: –Añetehápe piko nde hína che ra'y Esaú? Jacob he'i: –Hẽe. 25 Upéi he'i Isaac: –Eru chéve che rembi'urã, ta'u ha torohovasa. Jacob omoĩ itúvape ho'u haguã. Ome'ẽ avei chupe kaguy. 26 Upéi Isaac he'i: –Eñembojave, ha che retũ che ra'y. 27 Ojapóvo upéicha, itúva ohetũ ijao ryakuãngue ha upéi ohovasa chupe kóicha: “Kokue ryakuãngue Tupã ohovasáva, upévako hína che ra'y ryakuã. 28 Tome'ẽ ndéve Tupã upe yvy hi'áva, tome'ẽ ysapy ha trigo. Ha kaguy ñane mbovy'áva taheta ha tahembypa. 29 Ne rembiguái ramo toiko táva kuéra ha ne renondépe tojayvy tetã. Nde sy memby kuéra járake ta ndénte, ha ne renondépe tojayvy joa. Nde rehe ojahéiva toiko ijaheipýrõ, ha nde rovasáva tojehovasa.” , 30 Isaac ohovasa rire chupe, Jacob osẽ itúva kotýgui. Upe vove oguahẽ Esaú, oguerúva tymba ka'aguy ojuka vaekue. 31 Embojy ha ogueraha itúvape, ha he'i chupe: –Epu'ã he'u ko oguerúva ndéve nde ra'y, rehovasa haguã chupe. 32 Isaac katu he'i chupe: –Máva piko nde? Ha'e he'i: –Che hína Esaú, nde ra'y ypykue. 33 Ohendúvo Isaac, tuicha oñemondýi, oryrýi, osusũmba ha he'i: –Máva piko upéicha ramo, upe ogueru vaekue chéve ha'u vaerã reguahẽ mboyve? Ahovasáma chupe, ha opytáma hovasapy ramo. 34 Esaú ohendúvo he'íva itúva, oñemoĩ osapukái tuichaite py'aro reheve, ha he'i

itúvape: –Che rovasáke chéve ave, taita! 35 Isaac he'i: –Nde ryvy ou che mbotavy ha ogueraha imba'erã upe jehovasa. 36 Esaú he'i: –Ajeve voi niko ra'e oñembohéra Jacob! Péina mokõi jeyháma che mohendague. Che jopy vaekue ame'ẽ haguã chupe che mba'erãva, che nde ra'y ypykue rupi. Ha ko'ágã ogueraha imba'erã, nde rovasa paha che mba'e rãnguéva. Upéi oporandu itúvape: –Nahembýi piko jehovasa chéve guarã? 37 Isaac he'i: –Ajapóma niko chugui nde jára, ha opa ityvýra jára, ha ame'ẽmba chupe trígo ha kaguy. Ko'ágã nahemby véima mba'eve ndéve guarã che ra'y. 38 Esaú katu he'i jey: –Ha piko reporohovasa kuaa peteĩ jevýnte? Che rovasána chéve avei taita! Isaac okirirĩnte. Ha Esaú oñemoĩ hasẽ soro. 39 Upévo itúva Isaac he'i chupe: “Yvy hi'a ha ijysapýva, nde reikotahápe ndaipóri mo'ãi. 40 Nde kyse pukúgui reikovéta, ha reikóta nde ryvy poguýpe. Reñandu rire ne mbareteha, upépe ae, rejetyvyróta chugui.” , 41 Esaú ipy'aro Jacob ndive itúva jehovasakuére ha he'i jepi: –Hi'aguĩma ohóvo ára omano haguã taita. Upe rire ajukáta che ryvy Jacóbpe. 42 Rebeca apysápe oguahẽ Esaú ñe'ẽngue. Ohenoika Jacóbpe ha he'i chupe: –Nde ryke'y Esaú nde jukase, rejapo vaekue hesére. 43 Ko'ágã che memby ehendu che ñe'ẽ. Tereho Arámpe che kyvy Labán rógape. 44-45 Epyta hendive, nde ryke'y ojera peve pochýgui ha hesarái ne rembiapokuégui. Upe rire amondóta nde píari. Ndapytaséi tyre'ỹ mokõive che membýgui peteĩ árape voi. 46 Upéi Rebeca he'i Isaácpe: –Che monguerái ha che mbohasýma ko'ã kuña hitíta Esaú rembireko. Jacob omenda ramo kuña hitíta ãicha guáre, upéva katu che jukaitémane.

Genesis 28

1 Isaac ohenói ita'yra Jacóbpe, ohovasa chupe ha upéi he'i: –Aníke remenda kuña Canaán guáre. 2 Tereho uvei Padan-Arámppe, nde sy ru Betuel rógape. Upépe ehaka ne rembirekorã, nde sy kyvy Labán rajy kuéra apytégui. 3 Tupã ipu'akapáva ta nde rovasa remendávo, tome'ẽ ndéve ñemoñare, ta nde ra'y heta, ha toiko nde hegui heta tetã ru ypykue. 4 Ta nde rovasa ha tohovasa ne ñemoñarépe ohovasa haguéicha Abrahámpe, reñemomba'e haguã upe yvýre, Tupã ome'ẽ vaekue Abrahámpe, ha nde reiko haguépe. 5 Upéicha Isaac omondo Jacóbpe Padan-Arámppe, Labán rógape. Labán hína araméo Betuel ra'y ha Rebeca kyvy. Ha Rebeca, Esaú ha Jacob sy. 6 Esaú oikuaa itúva ohovasa hague Jacóbpe, ha omondo hague chupe Padan-Arámppe ohaka haguã upépe hembirekorã. Oikuaa avei, ohovasa rire he'i hague chupe: “Aníke remenda kuña Canaangua rehe”, 7 ha Jacob ojapo hague itúva he'íva ha oho Padan-Arámppe. 8 Upévo Esaú ohecha kuaa, itúva Isaac ndaija'eiha kuña Canaán guáre. 9 Upévare oho Ismael rendápe, ha omenda avei Mahalat rehe, Ismael rajy ha Nebaiot reindy. Ismael hína upe Abraham ra'yre. 10 Jacob osẽ Beersébagui ha oipykúi Aram rape. 11 Oguahẽvo peteĩ hendápe, kuarahy oikéma hína ha opyta upépe. Oñemyakãngyta peteĩ itápe ha oñeno oke. 12 Oke aja, ohecha iképe peteĩ mba'e ojejupíha, ojepysóva yvy guive yvága peve. Upe rupi oguejy ha ojupi Tupã remímbou. 13 Ñandejára oñembo'y hína ijykére, ha he'i chupe: –Che hína Tupã, nde ru kuéra Abraham ha Isaac Jára. Ame'ẽta ndéve ha ne ñemoñarépe ko yvy repytu'uha hína. 14 Ne ñemoñare heta etereíta, yvy ra'ỹi yvy ári guáicha, ha ha'e kuéra iñasáita opa rupi ko yvy jerekuévo. Nde ha ne ñemoñare rupi ojevohasáta tetã nguéra. 15 Ne mandu'áke. Aiméta ne ndive, romo'ãta ivaívagui mamó rehohápe, ha rogueru jeýta ko'a gotyo. Ndorohéja mo'ãi rejapopáite peve ha'e vaekue ndéve. 16 Opáyvo Jacob he'i: “Ñandejára oĩ hína ra'e ápe, ha che ndaikuaái!” 17 Okyhyje ha he'i: “Tuichaite mba'épa ko aimeha! Oime vaerã niko Tupã róga ha yvága rokẽ hína!” 18 Opu'ã ko'ẽ mboyve, ohupi upe ita oñemyakãngyta hague ha omoñembo'y upépe mandu'arã. Upéi oñohẽ hese ñandyry ha omboyke Tupãme guarã. 19 Upe táva héra ypy vaekue “Luz” ha ha'e ombohéra “Betel”. 20 Upérõ ome'ẽ Tupãme iñe'ẽ ha he'i chupe: “Nde che moirũ ha che mo'ã ramo che rapépe, rejuhuka ramo chéve che rembi'u ha che aorã, 21 che rerojere ramo tesãi reheve che ru rógape, ndéta hína Tupã che Jára. 22 Ko ita amoñembo'y vaekue mandu'arã, ha'éta peteĩ reñemomba'e guasu renda. Ha opa mba'e chéve reme'ëvagui, ame'ẽta ndéve 10gui peteĩ.”

Genesis 29

1 Jacob oipykúi hape ha oho kuarahy resẽ gotyo. 2 Upeichahágui, oguahẽ peteĩ ykua ñu mbytépe oívape. Ijerekuévo opytu'u hína mbohapy ovecha aty, mymba kuéra hoy'uhápe jepi. Upe ykua juru oñemboty ita guasúpe. 3 Oñembyaty vovénte ovecha rerekua jepi ojepe'áva pe ita ykua jurúgui, ha oñemboty jey ovecha kuéra hoy'upa rire. 4 Jacob he'i chupe kuéra: –Mamogua piko peẽ? He'i hikuái: –Ore Harán

pegua. 5 Oporandu jey chupe kuéra: —Peikuaa piko Nahor ra'y Labánpe? He'i hikuái: —Roikuaa. 6 He'i chupe kuéra: —Mba'éichapa oiko ha'e? He'i hikuái chupe: —Oiko porãnteko. Péina itajýra Raquel ou hína ijovecha kuéra reheve. 7 Ha'e he'i chupe kuéra: —Kuarahy niko ijyvate gueteri hína pembyatýma haguã pene rymba kuéra. Pemboy'úna ha peraha jey pemongaru. 8 Ha'e kuéra he'i: —Ovecha kuéra oupa ríre mante ikatu oñerenohê pe ita ykua jurúgui, ha oñemboy'u oñondivepa. 9 Oñe'ê gueteri hikuái ha oguahê Raquel itúva ovecha kuéra reheve, ha'e niko ovecha rerekua. 10 Jacob ohecha vove Labán rajy Raquélpe oñemboja ykuápe, oipe'a upe ita ykua mbotyha, ha omboy'u isy kyvy Labán ovecha kuéra. 11 Jacob ohetũ Raquélpe, hasê soro, 12 ha he'i chupe: —Che hína Rebeca memby, nde ru reheguáva. 13 Raquel pya'ete oho omombe'u haguã itúvape. Labán, ohendúvo Jacob ou hague, osê huguaitívo. Oñañuã, ohetũ ha ogueraha chupe hógape. Upépe Jacob omombe'u opa mba'e ojehu vaekue chupe. 14 Labán he'i chupe: —Nde niko añetehápe che ro'o ha che kãngue reheguáva. Jacob opyta hendive peteĩ mes pukukue. 15 Labán he'i Jacóbpe: —Nde che ryke'y ra'y ramo jepe, noromomba'apo rei mo'ãi. Aipota ere chéve, mbovýrepa remba'apóta chéve. 16 Labán itajýra mokõi. Ijypykue héra Lea ha upéva kypy'y Raquel. 17 Lea resa iporã asy, Raquel katu kuña ne porãmba jepéva. 18 Jacob iñakã raku Raquel rehe, ha he'i Labánpe: —Amba'apóta ndéve 7 año, nde rajy Raquel rehe. 19 Labán he'i: —Iporãve ame'ê ndéve, ame'ê rangue oimeraévape. Epyta upéicha ramo che ndive. 20 Jacob omba'apo 7 año Raquel rehe ha ohayhu etereígui chupe, umi año ha'e ohasa oñandu'ýre. 21 Upéi he'i Labánpe: —Oñembotýma umi 7 año ja'e vaekue. Eme'ê chéve nde rajy tamenda hese. 22 Labán ojapo karu guasu ñemenda rehegua maymávape guarã. 23 Pyhare katu ogueraha itajýra Lea, Raquel rendaguépe ha ome'ê chupe. Jacob oke hendive. 24 Labán ome'ê Léape hembiguairã hembiguái tee Zilpá. 25 Iko'êvo ára ambue, Jacob ohecha kuaa ome'ê hague chupe Lea, ha he'i Labánpe: —Maerã piko rejapo péicha che rehe? Amba'apo kuri ndéve Raquel rehe. Mba'ére piko che mbotavy? 26 Labán he'i chupe: —Ore apytépe niko kóicha: Ore norome'êi ore rajy imitãvéva, rome'ê mboyve itykéra. 27 Eha'arõ tohasa ko'ã 7 ára vy'a menda rehegua, upéi tame'ê avei ndéve ikypy'y remba'apo haguã chéve 7 añove. 28 Jacóbpe iporã upéicha. Ha opa ríre upe 7 ára vy'a, Labán ome'ê avei chupe itajýra Raquel. 29 Raquélpe itúva ome'ê hembiguairã, hembiguái Bilhá. 30 Jacob oiko Raquel ndive ha ohayhuve chupe Léagui. Opyta itio rógape, omba'apove 7 año. 31 Léape ombotapykue iména ha ndoke py'ýiri hendive. Upéicha ramo jepe, Tupã oipytyvõgui chupe, imemby heta. Raquélpe katu ndohéjái imemby. 32 Lea hye guasu ha imemby peteĩ mitã kuimba'e ombohérava Rubén, ha he'i: “Ñandejára ohecha ajepy'apyha. Águi che ména che rayhútama.” 33 Hye guasu jey, imemby peteĩ mitã kuimba'e ha he'i: “Ñandejára ohecha aikoha ijaheipýrõ, ha oheja che memby jey.” 34 Upévore ombohéra imembýpe Simeón. Hye guasu jey ha mitã kuimba'e avei imemby. Upérõ he'i: “Ko'ágã che ména che rayhútama, ame'êma chupe mbohapy mitã kuimba'e.” 35 Ha ombohéra chupe Leví. Hye guasu jey, kuimba'e jey upe imemby ha osapukái: “Ko'ágã arohory Nandejárape”. Upévore ombohéra Judá. Upe ríre naimembyvéi.

Genesis 30

1 Raquel naimembýima ramo ipy'a rasy itykéra ndive ha he'i Jacóbpe: —Che momemby ndereipotái ramo amano! 2 Upévo Jacob ipochy ha ombohováí chupe: —Che nga'u piko Tupã? Ha'e niko upe ndohéjaíva ndéve ne memby! 3 Raquel he'i chupe: —Kóina ápe che rembiguái Bilhá. Eñeno hendive remomemby haguã, ha ta imemby che rapypa'ũme. Upéicha oikóta che hegui sy, ha'e rupi. 4 Ome'ê chupe hembiguái Bilhá ikuñarã, ha Jacob oñeno hendive. 5 Bilhá hye guasu ha imemby peteĩ mitã kuimba'e. 6 Upérõ Raquel he'i: “Tupã heko joja che ndive, ohendu che ñembo'e ha ome'ê chéve che membyrã.” Upévore ombohéra Dan. 7 Bilhá, Raquel rembiguái, hye guasu jey ha imemby kuimba'e jey. 8 Ha Raquel he'i: “Añorãirõ mbarete Lea ndive ha che pu'aka hese.” Upévore ombohéra Neftalí upe imemby. 9 Lea, naimemby véima ramo, ome'ê hembiguái Zilpá Jacóbpe ikuñarã. 10 Ha Zilpá, Lea rembiguái, imemby Jacóbgui peteĩ mitã kuimba'e. 11 Ha Lea he'i: “Che po'aitépa!” Ha ombohéra Gad. 12 Zilpá imemby kuimba'e jey Jacóbgui. 13 Ha Lea he'i: “Avy'aitéma piko! Ko'ágã kuña kuéra che rerohorýta!” Ha ombohéra Aser. 14 Peteĩ jey, trigo ñemono'õha árape, Rubén oho kokuépe ha ojuhu yva oguerúva isy Léape. Ohechávo umi yva Raquel he'i Léape: —Eme'ëna chéve umi yva oguerúva ne memby. 15 Ha'e katu he'i chupe: —Piko, nde kuñakarai! Rerahase avei che memby yva, reipe'a ríre che hegui che ména! Upépe Raquel he'i: —Reme'ê ramo chéve pe yva ne memby ogueru vaekue, ahejáta ndéve reke Jacob ndive ko pyharépe. 16 Upe ka'arúpe, Jacob oguahêvo ñúgui, osê

Lea huguaitivo ha he'i chupe: —Rekéta che ndive ko pyharépe! Ame'ê kuri nde rehe yva ogueru vaekue che memby. 17 Upévare Jacob oke hendive upe pyharépe. Tupã ohendu Lea ñembo'e. Ha'e hye guasu ha ome'ê Jacóbpe ta'ýra 5ha, 18 ha he'i: "Tupã ohepyme'ê chéve, ame'ê haguére che rembiguái che ménape." Upévare imemby ombohéra Isacar. 19 Lea imemby jey Jacóbgui, 20 ha he'i upe imemby kuimba'e 6háre: "Tupã ome'ê chéve jopói iporáva. Ko'ágã che ména che rerohorytama ame'ê haguére chupe ta'ýra 6ha." Upévare imemby ombohéra Zabulón. 21 Upéi imemby peteĩ kuña ha ombohéra Dina. 22 Tupã imandu'a avei Raquel rehe, ohendu iñembo'e ha Raquel ikatúma imemby. 23 Opyta hye guasu ha imembývo mitã kuimba'e osapukái: "Tupã che pe'áma tindy rekógui! Ombohéra imemby José, ha he'i: 24 Che memby jey nga'u ra'e mitã kuimba'e!" 25 Raquel oguereko rire imemby José, Jacob he'i Labánpe: —Tahami jeýna che retãme. 26 Eme'ê chéve umi che rembireko kuéra ha che ra'y kuéra aha haguã hendive kuéra. Reikuaa niko mba'eichaitépa amba'apo porã ndéve guarã. 27 Labán he'i chupe: —Che rayhu ramo ani reho! Aikuaa Tupã che rovasa hague nde rehehápe. 28 Ere chéve mbovýpa ohupyty ne rembiapokue repy ha tame'ê ndéve. 29 Jacob he'i chupe: —Nde reikuaa mba'éichapa amba'apo, ha mba'éichapa oiko ne rymba kuéra che aiko ramo guare heseve kuéra. 30 Upe mbovyymi reguererekóvagai che aju mboyve, oñemuña heta eterei Ñandejára nde rovaságui aju guive ko'ápe. Ko'ágã katu amba'apohápema che jupe guarã. 31 Labán he'i: —Mba'épa ikatu ame'ê ndéve. Jacob he'i: —Ndaipotái reme'ê chéve mba'eve. Apytáta gueteri añangareko nde ovecha kuérare ñañemoĩ ramo peteĩ ñe'ême. 32 Ko árape tahasa nde ovecha kuéra apytépe ha taiporavo che mba'erã umi ovecha ra'y hūva ha kavara ra'y iparáva, ha ta upéva che rembiapokue repy. 33 Reipota vovénte ikatu reju rema'ê che ovecha kuérare. Rejuhu ramo ijapytépe kuéra kavara ndaiparáiva térã ovecha nahūiva, ikatu ere amonda hague nde hegui. 34 Labán he'i: —Iporã. Jajapo upéicha. 35 Labán omboyke upe árape voi kavara mácho ha kavara kuña ipire pititíva térã ipara nungáva ha umi ovecha hū, ha ome'ê ita'ýra kuérape oñangareko haguã hese kuéra. 36 Upéi oho hymba kuéra reheve mombyry Jacóbgui. Oguata mbohapy ára pukukue ha opyta upépe. Jacob katu opyta oñangareko umi ambue Labán ovecha kuérare. 37 Upérõ Jacob oheka juasy'y rakã ha oipiro opyta haguãicha ipara, 38 ha ogueraha oikutu ohohápe hoy'u ovecha kuéra. Mymba ojehe'a jepi ojuehe hoy'u aja, 39 ha umi mácho oipyhývo umi kuñáme, mokõive oma'ê upe yvyra para oíva henondépe rehe. Upévare, umi ovecha ha kavara ra'y osê ipire pititi térã ipara. 40 Jacob oguenohê máchova guive ha omoĩ umi Labán rymba iporávéva apytépe. Upéicha mbegue katúpe ombyaty hymbarã ha umíva ndohejái ojehe'a Labán rymba kuérare. 41 Umi ovecha imbaretévape, Jacob oikutu henondépe kuéra umi yvyra, oma'ê haguã hese kuéra ojopyhývo. 42 Umi ikangývape nomoĩri ha upéicha ikangýva opyta Labánpe, imbaretéva katu Jacóbpe. 43 Ha oiko Jacóbgui karai poguasú, oguerekóva heta ovecha, kavara, vaka, tembiguái kuimba'e ha kuñáva, ha heta kaméllo ha vúrro.

Genesis 31

1 Jacob oikuaa umi mba'e he'íva oikóvo hese Labán ra'y kuéra: "Jacob oñemomba'e ore ru mba'évare, ha upéicha oñemomba'e reta." 2 Jacob ohecha kuaa Labán ndaija'e veimaha hese. 3 Upérõ Ñandejára he'i Jacóbpe: —Tereho jey ne retãme, nde rehegua kuéra apytépe. Che romoirũta. 4 Jacob he'ika hembireko kuéra Lea ha Raquelpe oho haguã hendápe ñúme, ha'e oñangarekohápe ijovecha kuérare. 5 Upépe he'i chupe kuéra: —Aikuaa pende ru ndaija'e veimaha che rehe. Tupã che ru Jára katu oĩ che ndive ko'agãite peve. 6 Peẽ peikuaa porã amba'apo hague pende rúpe guarã apytu'u'ýre. 7 Ha'e heta che mbotavy vaekue he'ívo: "Kóva ame'êta ndéve ne rembiapokuére". Ha upe rire nome'êi. Tupã katu ndohejái ha'e oñembohory che rehe. 8 Ha'e he'i ramo: "Ovecha ra'y ipititíva ne mba'erã", ovecha kuéra oĩ haguéicha imemby pititi. Ha he'i ramo: "Umi iparáva hína ne rembiapo repyrã", upe ovecha aty tuichakue imemby para. 9 Upéicha Tupã oipe'a vaekue ohóvo ijovecha pende rúgui, ome'ê haguã chéve. 10 Peteĩ jey, oguahẽvo ára haku haguã ovecha kuéra, ahecha che képe umi mácho oipyhýva kuñávape ipititi ha iparaha. 11 Ha Tupã remimbou*f** che renói, ha he'i chéve "Jacob", che ambohováí "Ápe aime!" 12 Ha ha'e he'i chéve: "Ema'ê porã mba'eichaguápa umi ovecha mácho oipyhýva kuñávape, ha rehecháta ijape ipititi ha iparaha. Kóva hína, ahecha haguére opa mba'e ojapo vaekue nde rehe Labán. 13 Che hína upe Tupã Betélpe, reñohẽ haguépe ñandyry ita ári ha reme'ê haguépe chéve ne ñe'ê. Ko'ágã epu'ã ha tereho jey ne retã teépe." 14 Raquel ha Lea he'i chupe: —Mañei piko ore, ore ru róga pegua gueteri, térã piko rohupytyta imba'e reja ore mba'eráva? 15 Nda ore apói nga'u

piko mombyry guáva ramo? Ore me'ẽ niko, ha ho'upa ore repykue. 16 Upévare Tupã oipe'a ore rúgui umi mba'eta ha ome'ẽ oréve ha ore mitã nguérape. Ejapo katu opa mba'e he'íva ndéve Tupã. 17 Jacob opu'ã ha ohupi ikaméllo ári hembireko kuéra imemby kuéra reheve. 18 Ha ogueraha Canaánpe hymba kuéra ha umi mba'eta ombyaty vaekue Padan-Arámppe. 19 Labán oho ra'e oñapívo ijovecha kuéra ha Raquel omonda tupã gua'u ra'ãnga kuéra itúva rógagui. 20 Jacob katu osẽ upégui ñemiháme, he'i'ỹre mba'eve Labán araméope. 21 Ohupi opa mba'e oguerekóva ha osẽ pya'e porã. Ohasa ysyry guasu Éufrates mboypýri ha oho yvyty Galaad gotyo. 22 Mbohapy ára haguépe, oñemomrandu Labánpe, Jacob okañy hague. 23 Ombyaty hogagua kuéra ha omuña chupe. Ohupyty chupe 7 ára haguépe yvyty Galaadpe. 24 Upe pyharépe Tupã oñe'ẽ iképe Labán araméope ha he'i chupe: —Aníke nde pochy Jacob ndive! 25 Labán ohupyty Jacóbpe. Ha'e omopu'ãma ra'e hóga vakapi kuéra Galaad yvytýpe ha upépe avei Labán ha iñirũ nguéra omopu'ã hóga. 26 Labán he'i Jacóbpe: —Mba'ére piko péicha rejapo che rehe? Che mbotavy, rerahávo che rajy kuéra, ha'e ramo guáicha ha'e kuéra kuña ho'a vaekue nde poguýpe ñorãirõme. 27 Maerã piko rekañy ha che mbotavy? Remombe'u rire chéve ajapo vaerã mo'ã nde jehóre karu guasu, purahéi ha árpa púpe. 28 Che remineneno mimi ha che rajy kuéra jepe nderehejái ahetũ. Nde tavy mba'e piko, ajeve upéicha rejapo? 29 Ikatu vaerã mo'ã ajapo nde rehe ivaíva. Tupã nde ru Jára katu he'i chéve ange pyhare: “Aníke nde pochy Jacob ndive!” 30 Ta porandu mína ndéve peteĩ mba'e: Oime ramo añete reho reína rehecha ga'úgui ne retã, mba'ére remonda che tupã nguéra? 31 Jacob he'i Labánpe: —Akyhyje kuri reipe'a ramo guarã che hegui nde rajy kuéra. 32 Ha ko'ágã rejuhu ramo pe oipe'a vaekue ne tupã kuéra, upéva tomano. Ñande rapicha kuéra rovake, eipyguara opa mba'e arekóva, ha rejuhu ramo ne mba'éva, eraha. Jacob katu ndoikuaái Raquel omonda hague umi tupã gua'u kuéra. 33 Labán oike Jacob rógape, ha upéi Lea ha mokõive hembiguái rógape. Ndojuhúi mba'eve. Upéi oike Raquel oĩháme. 34 Raquel katu ogueraha ra'e umi tupã gua'u kuéra, omoĩ kaméllo apéro guýpe ha oguapy hi'ári. Labán oipyguara ikoty ha ndojuhúi mba'eve. 35 Upévo Raquel he'i itúvape: —Taita, aipota rehecha kuaa chéve napu'ãi ramo. Che mba'asy guejy che ko'ẽvo, ha upévarente aguapy aína. Labán ojepovyvyve opa rupi ha ndojuhúi mba'eve. 36 Upépe Jacob ipochy ha oja'o Labánpe: —Mamópa oime che rembiapo vaikue? Mba'épa ajapo nde rehe, resẽ haguã che muña? 37 Mba'épa rejuhu ne mba'éva, rejepovyvy rire arekóvare? Emoĩ ko'ápe opavave renondépe rejuhu rire ne mba'éva, te'i ha'e kuéra mávapa ojavý. 38 Ne ndive aiko vaekue 20 año. Nde ovecha ha nde kavara kuéra naimembykuái. Araka'eve nda'úi nde hegui peteĩ ovecha máchonte jepe. 39 Tymba ñarõ ojuka ramo ne rymba, ndarúi ndéve hembyre rehecha haguã. Chénte amyengovia che mba'évagui. Ha oñemonda ramo, ára térã pyharépe, nde voi rejerure amyengovia haguã ndéve. 40 Chénte aropu'aka ára haku arakue, ha ro'y pyharekue ikatu'ỹre amboty che resa pyhare pukukue. 41 Nde rógape aiko 20 año. Amba'apo ndéve 14 mokõive nde rajýre, ha 6 che ovecharãre. Nde katu heta eterei jey che mbotavy, reme'ẽ'ỹre chéve che rembiapokue repy. 42 Tupã, Abraham ha che ru Isaac Jára, noĩri rire che ndive, aikuaa porã che mondo mo'ã hague hína po nandi. Tupã katu ohecha che rembiasa ha che rembiapokue, ha upévare, ange pyhare he'i ndéve ani haguã nde pochy che ndive. 43 Labán he'i Jacóbpe: —Ko'ã kuña che rajy, ha imitã nguéra che mba'e. Umi ovecha che ovechante avei ha opa mba'e rerekóva che mba'énte voi. Che ndaikatúi ajapo mba'eve araha jey haguã che rajy kuéra imemby kuéra reheve. 44 Upéicha ramo ñame'ẽ ojupe oñoñe'ẽ topyta mandu'arã. 45 Jacob omoñembo'y peteĩ ita mandu'arã, ha he'i hogagua kuérape ombyaty haguã ita ha omoĩ ojo'ári. 46 Upéi okaru oñondive upe ita aty ykére. 47 Labán ombohéra iñe'ẽme “Jegar Sahadutá” upe ita aty oñemopu'ã haguépe. Jacob katu iñe'ẽme avei ombohéra “Galaad”. 48 Labán he'i: —Ko ita aty opytáta ñandéve mandu'aha ramo ñame'ẽ hague ojupe oñoñe'ẽ. 49 Upévare, upe ome'ẽ haguépe ojupe oñoñe'ẽ oñembohéra Galaad. Labán he'i avei: —Ñandejára toma'ẽ ñande rehe jajei rire ojuehegui. Upévare, oñembohéra avei “Mispá”. 50 Labán he'i avei: —Rereko vai ramo che rajy kuérape, térã rejapyhy ramo hendaguépe ambue kuña, che ndaikuaái ramo jepe upéva, ne mandu'áke Tupã ñande rechaha. 51 Kóina ápe ko ita aty. Ha avei ko ita che amoñembo'y vaekue. 52 Mokõive ñane momarandu ko'ã mba'ére. Che ndahasa mo'ãi ko ita atýgui ajeity haguã nde rehe, ha nde avei nderehasa mo'ãi ko'a gotyo rejeyty haguã che rehe. 53 Tupã, Abraham jára ha tupã Nahor jára ohecha porãta mba'éichapa jajapo upe ja'e vaekue ojupe. Upérõ Jacob ome'ẽ iñe'ẽ Tupã itúva Isaac Jára rérape. 54 Oikuave'ẽ mymbajuka*f** yvytýpe, ho'u so'o mbichy hogagua kuéra ndive ha ohasa hikuái upépe upe pyhare.

1 Ko'ë mboyve, Labán opu'ã ohetũ itajýra kuéra ha imemby kuérape, ohovasa chupe kuéra ha upéi oho jey hógape. 2 Jacob oipykúi tape ha osẽ huguaitĩvo Tupã remimbou*f** kuéra. 3 Ha Jacob ohechávo chupe kuéra he'i: "Kóva hína Tupã rekoha". Upévore upe oguahẽ hague ombohéra Mahanaim. 4 Jacob omondo henonderã hembijokuái kuéra yvy hérava Seír, Edom retãme, ityke'yra Esaú rendápe. 5 Ha he'i chupe kuéra: –Kóicha peje karai Esaúpe: "He'ika ndéve Jacob oiko hague Labán ndive ko'ágã peve ha oho jeymaha itúva rógape. 6 Oguerekoha heta vaka, vúrro, ovecha, hembiguái kuimba'e ha kuñáva, ha ne momarandu oñemoĩ porãségui ne ndive." 7 Ou jeývo Jacob rembijokuái he'i chupe: –Roñemboja nde ryke'y Esaú rehe ha rojuhu ouha ndéve 400 kuimba'e reheve. 8 Jacob okyhyje ha ojepy'apy. Omboja'o hogagua kuéra mokõi atýpe ha upéicha avei ijovecha, vaka ha kaméllo kuéra. 9 He'i ipy'apýpe: "Ojeity ramo Esaú peteĩ atýre, upe ambue ikatúta okañy chugui." 10 Upéi Jacob oñembo'e kóicha: "Tupã, che jarýi Abraham ha che ru Isaac Jára, ejapysakami che ñembo'ére. Ere vaekue niko chéve aha jey haguã che retãme ha reimetaha che ndive. 11 Chéve niko ndaijái voi kuri ahupytývo umi mba'e porãita reme'ẽva chéve, ha upe py'a porã reiporúva che ndive. Ahasávo Jordán mboypýri areko vaekue peteĩ yvyra ajekohánte che pópe, ha ko'ágã ajevy mokõi aty guasu reheve. 12 Ani kena che reja ha'a che ryke'y Esaú pópe. Akyhyje ou ramo guarã ore jukapávo, che rembireko kuéra ha che mitã nguérape avei. 13 Ne mandu'áke reme'ẽ hague chéve ne ñe'ẽ osẽ porãtaha chéve opa mba'e, ha reme'ẽtaha chéve ñemoñare ikatu'yva ojepapa heta etereígui, yvyku'i ra'yí yguasu rembe'ype guáicha." 14-16 Ohasa rire upépe pyhare, oiporavo hymba kuéra apytégui ome'ẽ haguã jopói ramo ityke'yra Esaúpe: 200 kavara kuña ha 20 máchova, 200 ovecha kuña ha 20 máchova, 30 kaméllo imemby ramóva imemby kuéra reheve, 40 vaka ha 10 tóro, 20 vúrro kuña ha 10 máchova. 17 Upéi omboatýra atýra ha ome'ẽ hembiguái kuérape ogueraha haguã ityke'yra Esaúpe he'ivo: –Tapeho che renonderã, ha ani peho oñondivepa. 18-19 Tenonde guápe he'i: –Nde juhúvo che ryke'y Esaú ha oporandu ndéve mávapa nde jára, mamópa reho ha máva mba'épa umi mymba reraháva, ere chupe: "Ko'áva Jacob mba'e ha ogueruka ndéve jopói ramo; ha'e voi ou hína ore rapykuéri". 20-21 Upéicha avei he'i umi hapykuerigua ogueraháva hymba kuérape. Jacob he'i ipy'apýpe: "Ambopochy jeráta chupe ko'ã jopói amondóva che renonderã reheve. Upéicha ramo ikatu ndaipochy véima che ndive aguahẽvo hendápe." 22 Upévore omondo umi jopói henonderã, ha opyta upe pyhare hekohápe. 23 Upe pyharépe voi ogueraha mokõive hembireko, mokõive ikuña ha umi 11 ita'yra ha ombohasa chupe kuéra ysyry Jaboc mboypýri. 24 Ogueraha avei opa mba'e oguerekóva, 25 ha opyta ha'eño tapykuépe. Upérõ ou peteĩ oñorãirõva hendive ko'ẽmba peve. 26 Ha ohechávo ndaipu'akaiha Jacob rehe, oinupã humbýpe ha omokarẽ. 27 Upéi he'i chupe: –Epoi che hegui, ko'ẽmbáma niko. Jacob he'i chupe: –Ndapoi mo'ãi nde hegui nda che rovasái ramo. 28 Upe kuimba'e oporandu chupe: –Mba'éichapa nde réra? Ha'e he'i: –Jacob. 29 Ha upe kuimba'e he'i chupe: –Na nde réra mo'ãvéi upéicha. Nde rérata Israel, reñorãirõ haguére Tupã ha kuimba'e kuéra ndive, ha nde pu'aka hese kuéra. 30 Jacob he'i chupe: –Ha ndépa mba'éicha nde réra? Ha upe kuimba'e he'i: –Maerãpa reikuaase? Ha upepete voi ohovasa chupe. 31 Jacob he'i: "Ahecha Tupã rova tee ha namanói." Upévore ombohéra Penueel upe oñorãirõ hague. 32 Kuarahy osẽ jave, Jacob oguata karẽ ohóvo, Penuélgui osẽvo. 33 Umi Israelgua ko'agãite peve, ho'u ramo so'o ndo'úi humby rajygue, Tupã oinupã haguére humby rupi Jacóbpe ha omokarẽ chupe.

Genesis 33

1-2 Jacob ohecha Esaú ouha chupe 400 kuimba'e reheve. Upérõ omboja'o ita'yra kuéra mbohapy atýpe ha omoĩ Lea, Raquel ha mokõive ikuña ndive. Tenonde omoĩ mokõive ikuña imemby kuéra ndive, hapykuéri Lea imemby kuéra ndive, ha tapykuetépe Raquel José ndive. 3 Ha'e ohasa opavave renondépe ha oñemoaguĩvo ityke'y rare, ojavy javy omomaiteívo chupe. 4 Esaú oñani ityvýra ruguaitĩvo, oñañuãvo ohetũ chupe ha mokõivéva hasẽ. 5 Ohechávo umi kuña imemby kuéra ndive, oporandu Jacóbpe: –Ne mba'e piko umíva? Jacob he'i chupe: –Ko'áva hína mitã nguéra Tupã ome'ẽ vaekue chéve. 6 Upévo oñemboja mokõive ikuña imemby kuéra ndive ha oñakaitývo henondépe. 7 Upéi ou Lea imemby kuéra reheve, ha ipahápe José ha Raquel, oñakaitývo hikuái henondépe. 8 Esaú oporandu Jacóbpe: –Mba'e apoha piko umi ne rymba aty ahuguaitĩ vaekue che rapépe? Jacob he'i chupe: –Umíva hína añemoĩ porã haguã ne ndive. 9 Esaú he'i chupe: –Hetámako areko che ryvy. Topytánte ndéve ko'áva. 10 Jacob katu he'i chupe: –Nahániri. Aipota reraha

oimérõ na nde pochy véima che ndive. Rohechávo ha che rerohorývo, ha'ete ku ahecháva Tupã rova. 11 Upévore aipota rereko ne mba'erã ko jopói arúva ndéve, Tupã niko che myakã rapu'ã ha areko heta. Ojerure jey-jey rupi chupe Jacob, Esaú opyta heseve. 12 Upéi he'i Esaú: —Jaipykúi katu ñande rape. Che romoirũta. 13 Jacob he'i chupe: —Che ryke'y, reikuaa porã niko mitã nguéra ikyrýiha, ha areko ovecha ha vaka imemby ramóva. Amboguata pya'e ramo, omanombáta che hegui peteĩ árape che rymba mimi. 14 Terehóntena tenonde. Che katu taku'e mbegueve, tahánte che rymba ha mitã nguéra guatápe, aguahẽ meve ne rendápe Seírpe. 15 Esaú he'i: —Tamboykéna upéicha ramo che rehegua kuérava ha tamondo pene ndive. Jacob he'i chupe: —Natekotevéi niko. Chéve iporãma na nde pochyvéi guive che ndive. 16 Upe árape voi Esaú ojevy Seír gotyo. 17 Jacob ha iñirũ nguéra katu oje'ói Sucot gotyo, ha upépe omopu'ã hogarã ha hymba kuéra ñemo'ã haguã. Upévore upe opyta hague ombohéra Sucot. 18 Jacob oukuévo Padán-Arángui oguahẽ táva Siquémpe, oĩva tetã Canaánpe, ha opyta upe táva rovái. 19 Ojogua Hamor ra'y kuéragui, 100 pláta pehẽnguére, upe yvy oñemohenda hague. Hamor hína Siquem ru. 20 Upépe omopu'ã peteĩ altar*f** ombohérava El-Elohe Israel.

Genesis 34

1 Peteĩ jey Dina, Jacob rajy Lea memby, osẽ ohechávo kuña kuéra Siquem pegua. 2 Ha Siquem, Hamor hevéo ra'y, mburuvicha upepegua, ohecha chupe ha ogueraha orãirõ. 3 Upéi iñakã raku Dina rehe, ha ohayhúgui oñeha'ã ojeahyhuka chupe. 4 Siquem he'i itúva Hamórpe oipotaha upe kuñataĩ hambirekorã. 5 Jacob oikuaa Siquem orãirõ hague itajýra Dínape, oñangareko aja ita'ýra kuéra ñúme ijovecháre. Upévore mba'eve ndojapói ha'e kuéra ou peve. 6 Hamor, Siquem ru, oho Jacob rendápe, oñemongeta haguã hendive. 7 Jacob ra'y kuéra oúvo ñúgui ohendu upe oikóva. Ha ipochy eterei Siquem ndive ojapo'i haguére Israel guápe orãirõvo iteindýrape. 8 Hamor he'i chupe kuéra: —Che ra'y Siquem ohayhu eterei pene reindýpe, ha aipota peme'ẽ chupe hambirekorã. 9 Jaikóna ojuehe guáva ramo, upéicha ore romendáta pende rajýre ha peẽ ore rajýre. 10 Upéicha ikatúta peẽ pepyta ore retãme, peikóta peikosehápe, peñemúta ore ndive ha perekóta ápe pende yvy tee. 11 Siquem he'i Dina ru ha ikvyvy kuérape: —Peme'ẽna chéve Dina ha ame'ẽta peẽme peipotáva guive. 12 Pejerure chéve hese peipotáva ha pejerure ramo jepe hetave oñeme'ẽvagui menda repy ramo, ame'ẽtante avei peẽme. 13 Jacob ra'y kuéra oha'ã po karẽme Hamor ha ita'ýra Siquémpe. Oñe'ẽ hikuái iteindýra Dina rãirõharépe, 14 ha he'i chupe: —Ore ndaikatúi rome'ẽ ore reindy peteĩ ojeapi'o'ývape. Upéva hína ñemotĩ oréve guarã. 15 Rome'ẽta peẽme pejapo ramo oréicha, pembyapi'ouka pene kuimba'e kuéra. 16 Upéicha ramo peẽ pemendáta ore rajy ha ore pende rajýre, jaikóta ojoapytépe ha ha'éta oñohetãgua. 17 Ndojejapói ramo kóicha katu, roguerahátante ore reindy ha roho. 18 Hamor ha ita'ýra Siquémpe iporã ko'ã ñe'ẽ. 19 Upe karia'y pya'e voi ojeapi'ouka, ohayhúgui Jacob rajýpe. Ha'e niko upe ojejapovéva mba'e ramo itúva rógape. Upévore oho hendive 20 táva rokẽme oñembyatyhápe jepi, ha oñe'ẽ mayma hetã guápe. 21 He'i chupe kuéra kóicha: —Ko'ã kuimba'e ou ñande apytépe oiko haguã ko'ápe py'a guapýpe. Topyta hikuái ñane retãme ha toiko oikosehápe. Ñane retã niko tuicha ha hambypa upe yvy chupe kuéra guarã avei. Tajarereko itajýra kuéra ñane hambirekorã ramo ha ñame'ẽ avei chupe kuéra ñande rajy hambirekorã. 22 Peteĩ mba'énte ha'e kuéra ojerure oñemopeteĩ haguã ñane ndive. Ha'e kuéra kuimba'e ojeapi'óva, ha oipota ñande avei jajeapi'ouka ha'e kuéraicha. 23 Péicharõ opa mba'e ha'e kuéra oguerekóva ha hymba kuéra ñane mba'éta. Ñañoĩ katu peteĩ ñe'ẽme hendive kuéra, ha topyta hikuái ñane ndive. 24 Opavave osẽva táva rokẽ rupi ha ohendúva Siquem, Hamor ra'ýpe, ojeapi'ouka. 25 Mbohapy ára haguépe kuimba'e kuéra ikangypa gueteri jeapi'okuégui. Upérõ mokõi Jacob ra'y, Simeón ha Leví, Dina kyvy kuéra, oíke kirirĩháme, kyse puku ipópe ha ojukapaite kuimba'e oĩva guive upe távape. 26 Ojuka avei Hamor ha ita'ýra Siquémpe. Upéi oguenohẽ Dínape Siquem rógagui ha oje'ói hikuái. 27 Oguahẽ hapykuéri ambue Jacob ra'y kuéra ha, ohasávo umi te'õngue ári, omondapaite upe táva heindy oñerãirõ haguépe. 28 Ogueraha hikuái ovecha, vaka, vúrro ha mymba ojuhúva guive távape ha ñúme. 29 Óga kuéragui omonda opa mba'e. Mitã ha kuña kuéra katu ogueraha hembiguairã. 30 Jacob he'i Simeón ha Levípe: —Che moĩ vai eterei peẽ. Ko'a pegua cananéno ha ferezéo kuéra ipochýta che ndive. Oñomoirũta opu'ã haguã che rehe, ha ñane mbovy etereígui ñande jukapáta. 31 Ha'e kuéra katu he'i: —Ore nga'u piko rohejáta ore reindy ojeguereko kuña reko vai ramo!

Genesis 35

1 Tupã he'i Jacóbpe: –Tereho Betélpe ha epyta upépe. Emopu'ã chéve peteĩ altar.*f** Che hína Tupã ajechauka vaekue ndéve rekañy ramo guare nde ryke'y Esaúgui. 2 Jacob he'i hóga pegua kuérape ha iñirũ nguérape: –Pejeheja tupã gua'u kuéra perekóvagai, pejahu*f** ha pemonde ao potĩ. 3 Upéi jaha Betel gotyo. Upépe amopu'ãta peteĩ altar Tupãme che pytyvõ vaekue ajecha vai ramo guare, ha che moirũ vaekue che rapépe. 4 Ome'ẽ hikuái Jacóbpe umi tupã gua'u oguerékóva ha inamichái nguéra. Jacob oñotỹ umi mba'e peteĩ yvyra guýpe oíva Siquémpe. 5 Ha'e kuéra oje'óivo upégui, Tupã omongyhyje umi táva ijerére oívape, ha avave nomuñái Jacob ha ita'yra kuérape. 6 Tetã Canaanpe Jacob oguahẽ peteĩ táva Luz héravape, ko'ágã hérava Betel, iñirũ nguéra ndive. 7 Omopu'ã peteĩ altar ha upe omopu'ã haguépe ombohéra Betel, Tupã ojechauka haguére chupe upépe, okañy ramo guare ityke'yra Esaúgui. 8 Débora, Rebeca mongakuaahare, omano ha oñeñotỹ Betel ypýpe, peteĩ yvyra guýpe, Jacob ombohérava “Yvyra ojejahe'o hague”. 9 Jacob oúvo Padán-Arámgui, Tupã ojechauka jey chupe ha ohovasávo, 10 he'i chupe: Nde rera Jacob, na nde rera mo'ã véima upéicha. Águi rire nde rera Israel. Ha he'i haguéicha ombohéra chupe. 11 Upéi he'i chupe: Tupã ipu'akapáva che rera. Hetáta ne ñemoñare, umívagai osẽta tetã nguéra, ha chugui kuéra oikóta mburuvicha guasu. Yvy ame'ẽ vaekue nde jarýi Abraham ha nde ru Isaácpe, 12 ame'ẽta ndéve ha ne ñemoñarépe, ha peẽme opytáta opa árape guarã. 13 Tupã oho upégui. 14 Upe oñe'ẽ haguépe chupe Tupã, Jacob omoñembo'y peteĩ ita mandu'arã, omboyke chupe guarã oñohẽvo hese kaguy ha ñandyry, 15 ha ombohéra Betel. 16 Oho hikuái Betélgui ha namombyrýi Efrátgui, Raquelpe oguahẽ ára imemby haguã. 17 Raquel oñeñandu vai ha herekua he'i chupe: –Néike! Kuimba'e niko avei kóva! 18 Raquel katu ipytuhẽ peteĩ-teĩvo ha omano nguévo he'i imembýre: Ben-Oní. Itúva katu upe mitã ombohéra Benjamín. 19 Omano rire, Raquel oñeñotỹ Efrata rapépe, ko'ágã hérava Belén. 20 Jacob omoñembo'y ita mandu'arã Raquel oñeñotỹ haguépe. Ha upe ita oñembo'y gueteri Raquel tyvy ári ko'agãite peve. 21 Jacob opu'ã ha oho opyta Éder róga yvate mboypýri. 22 Ha oiko aja upe tetãme, Rubén oñeno itúva kuña Bilhá ndive. Upéva oguahẽ Jacob apysápe ha ombopochy eterei chupe. Jacob ra'y kuéra 12 vaekue: 23 Lea memby kuéra áva: ijypykue Rubén, ha upéi ou Simeón, Leví, Judá, Isacar ha Zabulón. 24 Raquel memby kuéra José ha Benjamín. 25 Raquel rembiguái Bilhá memby kuéra, Dan ha Neftalí. 26 Zilpá, Lea rembiguái memby kuéra, Gad ha Aser. Opa ko'áva Jacob ra'y kuéra, Padan-Arámppe oikove ypy vaekue. 27 Jacob oho jey Mambrépe, hérava avei Arbá térã Hebrón, itúva Isaac rógape, Abraham ave oiko haguépe. 28 Isaac oikove 180 año. 29 Omano itujáguima ha oho itúva kuéra ypykue rendápe. Oñotỹ chupe ita'yra kuéra Esaú ha Jacob.

Genesis 36

1 Áva hína Esaú, hérava avei Edom, ñemoñare: 2 Esaú omenda ko'ã kuña Canaangua rehe: Adá, hitíta Elón rajy, Oholibamá, Aná rajy ha Sibón hevéo remineno, 3 ha Basemat, Ismael rajy ha Nebaiot reindy. 4 Ádagui Esaú ita'yra Elifaz, Basematgui ita'yra Reuel, 5 ha Oholibamágui ita'yra Jeús, Jaalam ha avei Coré. Ko'áva Esaú ra'y kuéra Canaanpe oikove ypy vaekue. 6 Esaú ogueraha hembireko kuéra, ita'yra ha tajýra kuéra, hembiguái, ijovecha, hymba kuéra ha opa mba'e Canaanpe ombyaty vaekue, ha ojererova Seírpe, mombyry ityvýra Jacóbgui. 7 Hymba hetágui mokõive ha pe yvy oikoha ndohupytýigui mokõivépe guarã, 8 Esaú oho oiko Seírpe. Esaú oñembohéra avei Edom. 9 Ko'áva Esaú ñemoñare. Ha'e edomíta kuéra ru ypykue, oiko vaekue Seírpe. 10 Ita'yra kuéra héra vaekue: Elifaz Adá memby, ha Reuel Basemat memby. 11 Elifaz ra'y kuéra: Temán, Omar, Sefó, Gatam ha Quenaz. 12 Elifaz oguereko avei peteĩ ikuña hérava Timná ha imemby Amalec. Ko'áva Adá ñemoñare, Esaú rembireko vaekue. 13 Reuel ita'yra irundy: Náhat, Zérah, Samá, ha Mizá. Ko'áva hína Basemat ñemoñare Esaú rembireko vaekue avei. 14 Oholibamá, Aná rajy ha Sibón remineno imemby Esaúgui: Jeús, Jaalam ha avei Coré. 15 Ko'ã Esaú ñemoñare, mburuvicha vaekue hikuái Edómpe: Elifaz, Esaú ra'y ypykue ra'y ko'áva: Temán, Omar, Zefo, Quenaz, 16 Coré, Gatam ha Amalec. Ko'áva Adá ñemoñare, Esaú rembireko vaekue. 17 Reuel ra'y kuéra vaekue ko'áva: Náhat, Zérah, Samá ha Mizá. Ko'áva Basemat ñemoñare, Esaú rembireko vaekue. 18 Oholibamá memby kuéra vaekue: Jeús, Jaalam ha avei Coré. Ko'áva hína Oholibamá, Aná rajy ha Esaú rembireko memby kuéra. 19 Ko'áva hína umi Esaú ñemoñare mburuvicha vaekue heseguáva atýpe. Esaú héra vaekue avei Edom. 20 Ko'áva hína Seír horeo ra'y kuéra oikóva upe yvýpe: Lotán, Sobal, Sibón, Aná, 21 Disón, Éser ha Disán. Mburuvicha vaekue

horeo kuérava Seír ñemoñare tetã Edom pegua. 22 Lotán ra'y kuéra Hori ha Hemam. Timná, Lotán reindy. 23 Sobal ra'y kuéra Alván, Manáhat, Ebal, Sefó ha Onam. 24 Sibón ra'y kuéra Aiá ha Aná. Aná upe ojuhu vaekue y taku osëva yvy guýgui, yvy ojeiko'ýháme oiko ramo guare, itúva Sibón, vúrro rerekua ramo. 25 Aná ra'y Disón, ha itajýra Oholibamá. 26 Disón ra'y kuéra Hemdán, Esbán, Itrán ha Querán. 27 Éser ra'y kuéra Bilhán, Zaaván ha Acán. 28 Disán ra'y kuéra, Us ha Arán. 29 Horeo kuéra ruvicha vaekue: Lotán, Sobal, Sibón, Aná, 30 Disón, Éser ha Disán. Ko'áva, horeo kuéra ruvicha ojohogagua peteĩ-teĩ tetã Seírpe. 31 Ko'áva hína mburuvicha guasu kuéra oisãmbyhy vaekue Edómpe, Israelgua oguereko mboyve mburuvicha guasu, 32 Bela Beor ra'y, Dinabagua. 33 Omano rire Bela oisãmbyhy Jobab, Zérah ra'y Bosragua. 34 Omano rire Jobab oisãmbyhy Husam Temangua. 35 Ha'e omano rire oisãmbyhy Hadad, Bedad ra'y, Avitgua. Ko Hadad oñorairõ Madiangua ndive Moab ñúme, ha ipu'aka hese kuéra. 36 Ha'e omano rire oisãmbyhy Samlá, Masrecagua. 37 Omano rire Samlá oisãmbyhy Saúl Rehobotgua. Pe táva oĩ ysyry rembe'ýpe. 38 Omano rire Saúl oisãmbyhy Baal-Hanán, Acbor ra'y. 39 Ha omano rire Baal-Hanán oisãmbyhy Hadad tavagua hérava Pau. Hadad rembireko héra Mehetabel, Matred rajy ha Mezaab remineno. 40 Ko'áva hína mburuvicha Esaú reheguáva kuéra réra, ojohogaguáva, ojoyvy peguáva ha peteĩ téra peguáva: Timná, Alvá ha Jetet, 41 Oholibamá, Elá, Pinón, 42 Quenaz, Temán, Mibsar, 43 Magdiel ha Iram. Ha'e kuéra Edom pegua oikóva ijyvy teépe. Esaú, Edom vaekue.

Genesis 37

1 Jacob opyta Canaánpe, oiko haguépe itúva. 2 Jacob rogagua kuéra rekovekue kóicha vaekue: José oguereko 17 año ha oñangareko ovecha ha kavara kuérare itúva kuña kuéra Bilhá ha Zilpá memby kuéra ndive. Peteĩ ára omombe'u itúvape ko'ã ityke'ýra hembiapo vaiha. 3 Jacob ohayhuve Josépe ityke'ýra kuéragui, oikove ypy haguére chupe ituja riréma ha ojapouka chupe peteĩ ao jyva puku. 4 Ityke'ýra kuéra ohechávo itúva ohayhuveha chupe, ndaija'etí hese ha noñe'ëvéi chupe. 5 Peteĩ jey José omombe'u ityke'ýra kuérape ohecha vaekue iképe ha ko'ýte ipy'aro hikuái hendive. 6 He'i chupe kuéra: —Pehendumi ko che képe ahecha vaekue: 7 Ñaimemba kokuépe jajokua hína ñande trigo apesã. Peichaháguinte che trigo apesã oñembo'y ha opyta upéicha, pene mba'e kuéra katu omongora joa chupe ha ojavy henondépe. 8 Ityke'ýra kuéra he'i chupe: —Reimo'ã piko ndetaha ore ruvicha guasu? Ha ko'ýte ipy'a rasyve hendive umi mba'e iképe ohechávare, ha hese kuéra he'ívale. 9 José ohecha jey ikepegua ha omombe'u hyke'y kuérape. He'i chupe kuéra: —Ahecha che képe kuarahy, jasy ha 11 mbyja oñesũ ramo che renondépe. 10 Upéva omombe'u avei itúvape ha itúva oja'o chupe: —Mba'e piko rereko ne akãme rehecha haguã upéicha nde képe? Reimo'ã piko nde sy, nde ryke'y kuéra ha che roñesútaha ne renondépe? 11 Ityke'ýra kuéra ipy'a rasy eteve hendive, itúva katu ojepy'a mongeta ko'ã mba'ére. 12 José ryke'y kuéra oho Siquem gotyo itúva ovecha kuéra reheve. 13 Jacob he'i Josépe: —Eju torojokuái. José he'i: —Aháma taita. 14 Túva he'i chupe: —Nde ryke'y kuéra oiméne Siquémpe ijovecha kuéra reheve. Tereho ehecha mba'éichapa oiko ha eju jey emombe'u chéve. José osẽ Hebróngui ha oguahẽ Siquémpe. 15 Peteĩ karai ohecha José ojereha oikóvo upe rupi ha oporandu chupe: —Mba'e piko reheka? 16 José he'i chupe: —Aheka che ryke'y kuérape. Nderehechái mba'épa? 17 Upe karai he'i chupe: —Ahendu oho hague Dotán gotyo. José oho ohekávo, ha ojuhu chupe kuéra Dotánpe. 18 Ha'e kuéra ohecha chupe mombyry guive. Oguahẽ mboyve, oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã chupe, 19 ha he'i hikuái ojupe: —Péina pépe ou hína ku ohecháva iképe heta mba'e. 20 Jajukána, jaity peteĩ ykua ipypukúvape ha ja'e hese tymba ñarõ ho'u hague chupe; jahecha mba'épa oiko umi mba'e ohecha vaekue iképegui. 21 Rubén ndoipotái ojejuka ityvýra ha he'i: —Natekotevẽi jajuka. 22 Jaitýnte ko ñu mbytépegua ykuápe. He'i upéicha, upéi oguenohẽ haguã upégui ha ogueraha jey itúvape. 23 Oguahẽvo José, ityke'ýra kuéra oipe'a chugui ijao jyva puku, 24 ha oity chupe peteĩ ykua pypukúpe. 25 Okaru aja hikuái, ohecha sapy'a Ismaelgua kuéra oúva Galaágui. Ogueroja hikuái Egíptope ikaméllo apére mangaisy ha mba'e ryakuãita. 26 Ha Judá he'i ityvýra kuérape: —Maerãpa jajukáta ñande ryvýpe ha upéi ñañeha'ãta ñamokañy ojekuaa'ý haguã ñande jajuka hague chupe? 27 Jajuka rangué, ñame'ẽ umi Ismael ñemoñarépe, ha ha'e kuéra tome'ẽ ñandéve hepykue. Upéicha ñañamongy'a mo'ãi ñande po huguýre. Ñande ryvy niko. Opavavépe iporã upéva. 28 Ohasávo upe rupi umi ñemuhára Madiangua, ityke'ýra kuéra oguenohẽ Josépe ykuágui ha ome'ẽ chupe kuéra 20 pláta pehẽnguere. Madiangua ogueraha Josépe, Egíptope. 29 Rubén oho ra'e upe ykuápe ha ohecha José ndaipóri veimaha. Omondoro ijao ñembyasýgui, 30 oho jey

ityvýra kuéra rendápe ha he'i: –Ndaipóri niko pe ykuápe upe mitã rusu! Mba'e piko che ajapóta ko'ágã? 31 Ojuka hikuái peteĩ kavara ra'y ha omona huguykue José aóre. 32 Upéi oguerahauka itúvape ha he'ika chupe: “Kóva rojuhu kuri. Ndaha'éipa nde ra'y ao”? 33 Ohechávo upe ao Jacob he'i: “Ha'e che ra'y José aokue. Ojukáne ra'e chupe tymba ñarõ ha ho'u.” 34 Jacob omondoro ijao ñembyasýgui, oñemonde ao vosakuépe, ha are oiko péicha ombyasýgui ita'ýra mano. 35 Ita'ýra ha itajýra kuéra oñeha'ã ombopy'a guapy chupe. Ha'e katu ndoikuaaséi mba'eve ha he'i: –Amondéne ao hũ che ra'yre, amano meve. Ha oguerojahe'o chupe. 36 Upe aja, ñemuhára Madián pegua ogueraha José Egíptope. Upépe ome'ẽ hepýre hembiguairã Potífarpe, Faraón róga rerekua ha hembiguái kuéra ruvicha.

Genesis 38

1 Umi ára umívape Judá oheja ityvýra kuérape ha oho oiko peteĩ táva hérava Adulámpe, peteĩ karai hérava Hira ndive. 2 Upépe oikuaa karai Canaangua hérava Súape, ha omenda itajýrare. 3 Kóva imemby chugui mitã kuimba'e ha Judá ombohéra Er. 4 Upéi imemby jey mitã kuimba'e ha ombohéra Onán. 5 Upe rire, imemby jey mitã kuimba'e ha ombohéra Selá. Ko ita'ýra kóva oikove ypývo, Judá oĩ Quezíbpe. 6 Judá omomenda ita'ýra ypykue Er, peteĩ kuña hérava Tamar rehe. 7 Er katu ojapo ivaíva Ñandejára renondépe ha Ñandejára ojuka chupe. 8 Upérõ Judá he'i Onánpe: –Emenda nde ryke'y rembirekorére, nde niko hovaja. 9 Onán katu, ndoguerekoséigui ñemoñare imba'e'ýva, oñenóvo ityke'ýra rembirekore ndive ojehekýi jepi chugui ha oñohẽ okápe, ani haguã omoñemoñare ityke'ýrape. 10 Tupãme ombopochy upe ojapóva ha ojuka avei chupe. 11 Upérõ Judá he'i ita'ýra rembirekore Tamárpe: –Eiko remenda'yre nde ru rógape, okakuaapa peve che ra'y pahague Selá. He'i upéicha okyhyjégui ita'ýra Selá omano ramo guarã avei, omano haguéicha ityke'ýra kuéra. Tamar oho oiko itúva rógape. 12 Heta ára ohasa ha omano Judá rembireko, Súah rajy. Opa rire ñembyasy ára, Judá oho Timnátpe iñirũ Hira ndive, oñapívo ijovecha kuéra. 13 Tamárpe oñemombe'u imenare ru oho hague Timnátpe oñapívo ijovecha kuéra. 14 Upérõ Tamar oipe'a pe ijao iména mano reheguáva, ogehova mo'ã, omende kuña reko vai ao ha uguapy táva Enaim rokẽme, Timnat rape rembe'ýpe. Ohecha niko Selá okakuaapamaha, ha noñeme'ëiha chupe imenarã. 15 Judá ohecha chupe ha oimo'ã kuña reko vai, ogehova mo'ãgui. 16 Oñemboja hendápe, omongeta chupe ha he'i: –Jahána ógape. Ndoikuaái ita'ýra rembirekoreha. Ha upe kuña oporandu chupe: –Mba'épa reme'ëta chéve che rereko haguã? 17 Judá he'i chupe: –Aguerukáta ndéve peteĩ kavara ra'y. Upépe pe kuña he'i chupe: –Reheja ramo chéve peteĩ mba'e jeroviaha reruka peve chéve upe kavara ra'y, upéicha ramo mante aháta ne ndive. 18 Judá oporandu chupe: –Mba'eichagua mba'e jeroviaha piko reipota? Upe kuña he'i chupe: –Pe ne kuairũ ha'ãngáva iñapytĩha reheve, ha pe yvyra rejekoha reraháva nde pópe. Judá ome'ẽ upe kuñáme opa mba'e ojeruréva. Oñeno hendive, ha nipo ombohye guasu ra'e. 19 Upe rire Tamar oho jey hógape, oipe'a hova mo'ãha ha omende jey ijao tee. 20 Judá oguerahauka chupe pe kavara ra'y, ome'ẽ jey haguã chupe umi mba'e ome'ẽ vaekue chupe ojerovia haguã. Oguerahauka iñirũ Hira rupi, ha iñirũ ndojuhuvéi upe kuñáme. 21 Upémarõ oporandu umi upépe guápe: Mamo piko oiko pe kuña reko vai oñemoíva jepi táva Enaim rokẽme, tape rembe'ýpe? He'i hikuái chupe: –Ápe ndaipóri mba'eveichagua kuña reko vai. 22 Upémarõ oho jey Judá rendápe ha he'i chupe: –Ndajuhúi. Ha umi upepegua he'i upe rupi ndaiporiha mba'eveichagua kuña reko vai. 23 Judá he'i: –Topyta heseve, ani oñembohory hikuái ñande rehe. Arahaukáma chupe ikavara ra'yra ha nde nderejuhúi. 24 Mbohapy mes haguépe, oñemomarandu Judápe: –Nde ra'y rembirekore Tamar, kuña reko vai ko'ágã, ha oime hye guasu. Judá he'i: –Toñerenohẽ táva rokápe ha tojehapy. 25 Oñerenohẽvo, Tamar he'ika imenare rúpe: –Amondo ndéve kuairũ ha'ãngáva, iñapytĩha ha yvyra ojejekoha. Ijára che mbohye guasu. Ndépa reikuaa chupe? 26 Judá ohecha kuaa imba'eha ha he'i: –Upéva ndaha'ëi hembiapo vaikue. Che rembiapo vaikue uvei hína, name'ëi haguére chupe che ra'y Selá imenarã. Ha upe guive ndoikovéi hendive. 27 Oguahẽvo imemby haguã ára, mokõi mitã oĩ hetepýpe. 28 Ha imembýtama ramo, peteĩ oguenohẽ okápe ipo ha herekua oñapytĩ ipyapýre peteĩ apytĩha pytã he'ívo: –Kóva raẽ osẽta. 29 Ha'e katu omoinge jey ipo ha osẽ ityke'ýra. Herekua he'i: –Reñemopa'ũ kuaaite piko! Ha ombohéra Fares. 30 Upéi osẽ ityvýra, ipyapy apytĩha pytã reheve ha ombohéra Zérah.

Genesis 39

1 Ojereraha rire Egíptope, Josépe ojogua hembiguairã peteĩ karai hérava Potifar umi Ismael guágui. Potifar mburuvicha Faraón róga rerekua. 2 Ñandejára oĩ José ndive, ha upévore ha'e ipo'a opa mba'épe ha oiko ijára rógape. 3 Potifar ohecha Ñandejára oĩha José ndive ha omyakã rapu'ãha chupe opa mba'e ojaopóvape. 4 Upévore ojerovia hese ha omoĩ chupe hóga ha opa mba'e rerekua ramo. 5 Upe guive Ñandejára ohovasa, José rupive, opa mba'e Potifar oguerékova hógape ha ñume ave. 6 Potifar oheja opa mba'e José pópe, ojepy'apy'ýre mba'evére. José karia'y porã ika'avóva. 7 Upéinte ijára rembireko oñepyrũ iñakã vai hese ha he'i chupe: –Eju eñeno che ndive. 8 Ha'e katu ndojaposéi upéva, ha he'i: –Che jára ndojepy'apýi voi mba'eve óga peguáre ha oheja che pópe opa mba'e. 9 Oipota oiko che ha'évante ha nahakate'ýi chéve mba'evére, nde rehe añoite mante, nde ha'égui hembireko. Ha piko che ajapóta hese ko ivai etéva Tupã renondépe? 10 Upe kuña ndoikuaaséi voi mba'eve, ha oha'ã mbaite omoñuhávo chupe. José katu ojeguereko kuaa chugui. 11 Peteĩ jey, José oíke upe ógape hembiaapo haguã ha ndaipóri avave. 12 Ha upe kuña osẽ ipojái ijahojáre ha he'i chupe: –Eju eñeno che ndive. 13 José ojehekýi chugui ha osẽ okápe. Ijahoja katu opyta pe kuña pópe, 14 ohenóiva hembiguái kuérape ha he'i: –Pema'ẽmi, ojeguere ñandéve hebréo oñembohoryséva ñande rehe. Oíke che kotýpe ha che rãirõse mo'ã. Che asapukái. 15 Ha'e katu okañy ha oheja ijahoja ko'ápe. 16 Upe kuña oñongatu José ahoja oguahẽ meve iména. 17 Ha peichaite avei omombe'u chupe: –Pe tembiguái hebréo reru vaekue che rãirõse mo'ã. 18 Che katu asapukái. Ha ha'e okañy nguévo oheja ijahoja. 19-20 José jára ipochy eterei. Oipokuauka Josépe ha oguerahauka chupe koty ypytũme, oĩháme avei umi oñemyakãsã vaekue Faraón róga pegua. 21 Ñandejára katu oĩ José ndive, ohovasa chupe ha omoĩ porã chupe pe koty ypytũ megua mburuvicha ndive. 22 Pe koty ypytũ ruvicha omoĩ chupe hapicha kuéra rerekuaramo, ha upépe José he'ívante voi oiko. 23 Pe koty ypytũ ruvicha ndojepy'apýi mba'evére ha oheja opa mba'e ipópe. Ñandejára ohovaságui Josépe, osẽ porã chupe opa mba'e ojaopóva.

Genesis 40

1 Pe kuimba'e oitykuáva kaguy Faraónpe ha pe mbuja apoha ruvicha Faraón róga pegua, ombopochy Faraónpe. 2-3 Faraón ipochy eterei ha omoingeka chupe kuéra koty ypytũme, oĩháme José. 4 Upepegua mburuvicha omoĩ Josépe oñangareko haguã hese kuéra. 5 Ohasa rire heta ára, peteĩ pyharépe mokõive ohecha ike pegua ha upéva oipy'apy chupe kuéra. 6 Upe pyhareve oíke José hendápe kuéra, ohecha ojepy'apy etereiha hikuái, 7 ha oporandu chupe kuéra: –Mba'ére piko peichaite peve pende rovasy pene ko'ẽvo? 8 He'i hikuái: –Roguereko rohecháva ore képe ha ndaipóri ikatúva he'i oréve mba'épa he'ise upe rohecháva. José he'i chupe kuéra: –Tupã mante oikuaauka kuaa képe guare. Pemombe'u chéve mba'épa pehecha ra'e. 9 Upévo pe kaguy tykuaha he'i: –Ahecha che renondépe parral 10 hakã mbohapyva, hoky, ipoty, hi'a ha hi'aju upe parral. 11 Aguereko che pópe Faraón kópa, añami parral'a upe kópape ha ambohasa Faraónpe. 12 José he'i chupe: –He'ise kóva: Mbohapy hakã, mbohapy ára. 13 Mbohapy ára haguépe Faraón imandu'áta nde rehe ha nemoĩ jeyta reitykua haguã chupe kaguy ikópape, rejapo haguéicha ymave. 14 Ne mandu'áke che rehe oho porã vove ndéve, ha eñe'ẽ che rehe Faraónpe che renohẽ haguã ko'águi. 15 Ajereru niko hebréo retãgui mbaretépe ha ápe ndajapói mba'eve ivaíva aime haguã koty ypytũme. 16 Mbuja apoha ruvicha, ohechávo iporã hague hapichápe upe ohecha vaekue iképe, omombe'u avei Josépe iképe guare, ha he'i chupe: –Che katu ahecha agueraha ramo mbohapy ajaka mbuja che akã ári. 17 Pe ajaka yvate guápe oĩ opaichagua hi'upyrã Faraónpe guarã, ha umívagui guyra kuéra oñapi'ũ. 18 José he'i chupe: –Nde képe guare, he'ise kóva: Mbohapy ajaka, mbohapy ára. 19 Mbohapy ára haguépe Faraón nde juvykáta. Ne re'õngue osãingóta yvyrágui ha yryvu kuéra okarúta nde ro'óre. 20 Mbohapy ára haguépe, Faraón ojapo karu guasu hi'ára mbotýre, ha oĩmba upépe mburuvicha kuéra. Opoika kaguy tykuaha ha mbuja apoha ruvichágui ha oguerahauka mburuvicha kuéra renondépe. 21 Kaguy tykuahápe omoĩ jey oitykua haguã chupe ikópa. 22 Mbuja apoha ruvichápe katu ojuyvika, José omyesakã haguéicha. 23 Kaguy tykuaha katu naimandu'avéi José rehe.

Genesis 41

1 Ohasa rire mokõi áño, Faraón ohecha iképe ha'e oñembo'yha hína ysyry guasu Nilo rembe'ýpe, 2 ha 7 vaka ne porã ha nde kyráva osẽ pe ysyry guasúgui, ha okaru kapi'ipetýpe. 3 Hapykuéri kuéra osẽ avei 7 vaka piru ñembyahýi oñemoíva Nilo rembe'ýpe ijkére kuéra. 4 Umi vaka piru omokõ umi ikyrávape. Upépe Faraón

opáy. 5 Upéi oke jey ha ohecha iképe kóicha: peteĩ trígo 7 hakáva, hi'a renyhẽ ha hi'ajúva. 6 Upéi hoky 7 hakã pirúva yvytu aku omoñyñymbáva. 7 Umi 7 ipirúva ho'u umi 7 hi'a renyhẽvape. Faraón opáy, ha nipo iképe guarénte ra'e umi mba'e ohecháva. 8 Ára oguahẽvo, Faraón ojepy'apy ha ohenoika umi mba'e ñemimby kuaaha ha karai arandu kuéra Egipto guápe, ha omombe'u chupe kuéra iképe guare. Ndaipóri ijapytépe kuéra ojora kuaáva chupe upéva. 9 Upérõ karai kaguy tykuaha ou Faraón rendápe ha he'i chupe: –Amombe'úta mante tuicha ajavy hague. 10 Nde pochy ramo guare mbuja apoha ruvicha ndive ha che ndive, ore moingeka vaekue koty ypytũme, nde róga rerekua ruvicha rógape. 11 Mokõive roguereko ore képe guare peteĩ pyharépe ha ndoroikuaái mba'épa he'ise. 12 Upépe oĩ vaekue ore ndive peteĩ karia'y hebréo, nde róga rerekua rembiguái. Romombe'u chupe ore képe guare ha he'i oréve mba'épa he'iséva. 13 Opa mba'e ojehu mokõivépe ha'e he'i haguéicha. Nde che moĩ jey vaekue aitykua haguã ndéve kaguy, ha mbuja apoha ruvichápe katu rejuvyka. 14 Faraón ohenoika Josépe ha pya'e porã oñerenohẽ koty ypytũgui. Oñehendyva'o ha omonde rire ao pyahu oíke Faraón rendápe. 15 Faraón he'i Josépe: –Oĩ ahecha vaekue che képe ha avave ndaikatúi he'i chéve mba'épa he'ise. Ahendu nde ikatuha reikuaa mba'épa he'ise umi mba'e képe ojehecháva. 16 José he'i Faraónpe: –Che jehegui ndaikatu mo'ãi. Che rupi katu, oikuaaukãta ndéve Tupã umi mba'e nde képe rehecha vaekue. 17 Faraón he'i Josépe: –Ahecha añembo'yha ysyry guasu Nilo rembe'ýpe, 18 ha upe Nílogui osẽ 7 vaka ne porã ha nde kyráva ha okaru piritýpe. 19 Hapykuéri kuéra osẽ 7 vaka piru ñembyahýi, kãngue rei meméva. Umívagui ipiruvéva ndahechái gueteri Egíptope ko'agãite peve. 20 Ko'áva omokõ umi 7 vaka kyrápe. 21 Umi ipirúva omokõ rire ikyrávape, ha'ete ku ndo'úiva mba'eve. Akóinte ipiru ho'u mboyve guaréicha. Upépe apáy. 22 Upéi ake jey, ha ahecha che képe peteĩ trígo 7 hakáva hi'a renyhẽ ha hi'ajupáva. 23 Hapykuéri hoky ambue 7 hakã pirúva yvytu aku omoñyñymbáva. 24 Ko'áva omokõ umi 7 trígo porãme. Amombe'u umi mba'e ñemimby kuaaha ko'ápe guápe, ha ndaipóri ikatúva he'i chéve mba'épa he'ise umi che képe guare. 25 José he'i Faraónpe: –Mokõive nde képe guare, peteĩ mba'énte he'ise. Tupã ne momarandu mba'épa tekotevẽ rejapo. 26 Umi 7 vaka kyra, 7 año ojeiko porã haguã hína, ha umi 7 trígo porã upéichante avei. Peteĩ mba'énte he'ise mokõive nde képe guare. 27 Umi 7 vaka piru ñembyahýi osẽva umi 7 vaka kyra rapykuéri, 7 año hína. Ha umi 7 trígo piru, 7 año avei. Umíva he'ise ojehasataha 7 año ñembyahýi. 28 Tupã ohechauka ndéve, mba'épa ha'e ojaopóta. 29 Oúta 7 año henyhẽ chovíva hi'upyrãgui Egipto tuichakue. 30 Hapykuéri oúta 7 año ñembyahýi. Avave naimandu'a mo'ãi pe tyguatã ou tenonde vaekuere. Upe ñembyahýi ohundi etéta voi Egíptope. 31 Tyguatãngue opytáta tesarái etépe ipohýi etereítagui ñembyahýi upe tetã tuichakue. 32 Nde képe rehecha hague mokõi jey, he'ise Tupã ñe'ẽ oikotaha añetehápe, ha pya'e ave. 33 Upévore tekotevẽ reheka peteĩ karai iñarandu ha imba'e recha kuaáva oisãmbyhy vaerã Egipto. 34 Oikóvo kóga ñemono'õ, opa mba'e oñeñotý vaekuégui toñeñongatu 5gui peteĩ. Emoĩ avei opa rupi ne retãpyre karai kuéra oñongatukáva upéva, ha tojejapo upéicha umi 7 año porã pukukue. 35 Toñembyatypaite trígo año porã megua ha toñeñongatu nde erehápe. Tojejapo upéva opaite táva guasúpe. 36 Toñeñongatu hi'upyrã ojekaru haguã umi 7 año ñembyahýi upe riregua pukukue. Upéicharõ noñemano mo'ãi ñembyahýigui Egíptope. 37 Faraón ha hambijokuái guasu kuéra ojuhu porã José ñe'ẽ. 38 Ha Faraón he'i chupe kuéra: –Mamópa jajuhúta kuimba'e oĩ poráva Tupã ndive ha'éicha? 39 Ha he'i Josépe: –Tupã voi niko ne mbo'e opa ko'ã mba'e ha ndaipóri mo'ãi avave ndéicha iñarandu ha imba'e recha kuaáva. 40 Nde reisãmbyhyta che róga guápe ha opa che retãgua ojaopóta nde eréva. Che añoite nde ruvicháta, che ha'égui tetã ruvicha guasu. 41 Upéi he'i: –Aipo ramo ajapo nde hegui Egipto sãmbyhyhára! 42 Faraón oipe'a ikuãirũ ha omoĩ José kuäre. Omonde hese ao linoguigua*f** ha omoĩ ijajúrare jeguaka oroguigua. 43 Ombojupi chupe kárro jeguápe, ohóva jepi hapykuéri, ha omondo henonderã peteĩ kuimba'e osapukáiva José ohasakuévo ikárrope: “Peñesũmbáke!” Ha upéicha omoingo chupe Egipto sãmbyhyhárõ. 44 Faraón he'i Josépe: –Che hína Faraón! Ndaipóri avave ojapo vaerã mba'eve térã oho vaerã mamove ko Egipto pyre, nde reikuaa'ýre! 45 Ombohéra Josépe, Safenat-Panéah, ha ome'ẽ chupe hambirekorã kuñataĩ hérava Asenát, Potifera rajy. Potifera hína táva On pegua pa'i. 46 José oguereko 30 año oñepyrũrõ guare oisãmbyhy Egipto. Oheja mburuvicha guasu róga ha oho ohecha opa rupi upe tetãpy. 47 Nemitý opu'ã porã ha hi'a heta umi 7 año pukukue. 48 Upe aja oñeñongatu hi'upyrã opa távape. Peteĩ-teĩme oñeñongatu kokue remitýngue ijerekuévo rupigua. 49 Yvyku'i ra'ýi y rembe'ýpe guáicha heta upe hi'upy oñeñongatúva, ndaikatuvéi peve ojepapa. 50 Peteĩ año ñembyahýi ou mboyve, José rembireko Asenát imemby chugui mokõi mitã

kuimba'e. 51 Ijypykuépe José ombohéra Manasés he'ívo: "Tupã che mbyesarái opa che rembiasa asy ha che ru rogaguágui." 52 Hapykuéri guápe ombohéra Efraín, he'ívo: "Tupã ohejáta che ra'y tetã ahasa asy haguépe." 53 Ohasa umi 7 año hi'a heta haguépe opa mba'e Egítope. 54 Ha oñepyrũ pe 7 año ñembyahyitaha, José he'i haguéicha. Ou ñembyahýi guasu opa tetã nguérape, Egítope katu nahániri, oĩgui hi'upyrã. 55 Egíptogua oñepyrũvo ñembyahýi, oho Faraón rendápe tembi'u rekávo. Faraón he'i chupe kuéra: –Tapeho José rendápe ha pejapo ha'e he'íva. 56 Ñembyahýi ojaho'ipaitéma ramo upe tetã, José oipe'a trígu ñongatuha rokẽ ha ome'ẽ hi'upyrã Egíto guápe. Ñembyahýi niko ipohyive ohóvo arako'ẽre. 57 Opa tetãgui ojeju Egítope ojejoguávo trígu Joségui, mamove ndaiporigui hi'upyrã.

Genesis 42

1 Jacob ohendu oĩha trígu Egítope ha he'i ita'ýra kuérape: –Mba'ère piko peguapy pema'ẽ ojaváre? 2 Oje'e oĩha trígu Egítope. Tapeho upépe pejogua ñandéve, ani ñamano ñembyahýigui. 3 Upérõ umi 10 José ryke'y oho Egítope ojoguávo trígu. 4 Jacob ndohejái José ryvy Benjamín oho hendive kuéra, oguerokyhyjégui chupe. 5 Jacob ra'y kuéra oho hapicha kuéra upepegua ndive. Heta ohose, oĩgui ñembyahýi tetã Canaán tuichakue. 6 José oisãmyhy Egíto, ha ome'ẽ trígu umi opa guio ohóvape. Oguahẽ avei José ryke'y kuéra ha oñesũ henondépe omboja peve isyva yvýre. 7 José ohecha vove umi ityke'yrape oikuaa chupe kuéra ha oñembotavy. Oñe'ẽ pochy ha he'i: –Mamoguápa peẽ? He'i chupe hikuái: –Canaangua. Roju rojoguávo trígu. 8 José oikuaa ramo jepe ityke'yrape kuérape, ha'e kuéra ndoikuaái chupe. 9 José imandu'a umi mba'e iképe guarére ha he'i chupe kuéra: –Peẽ pyrague hína, peñemboúva pehecha ñemi haguã mamópa oñeñangareko kangyve ore retäre. 10 Ha'e kuéra he'i chupe: –Ndaupéichai niko nde karai! Ore rojunte rojoguávo trígu. 11 Ore ojoyke'y meme ha tapicha johéi pyre. Ndaha'etí pyrague. 12 José he'i jey: –Pende japu. Peñembou pehecha ñemi haguã mamópa oñeñangareko kangyve ore retäre. 13 Ha'e kuéra he'i chupe: –Peteĩ karai Canaangua hína ore ru ha ore roime vaekue. 14 Peteĩ ore ryvy omano ha upe michívéva opyta ore ru ndive. 14 José he'i chupe kuéra: –Ha'e haguéicha. Peẽ pyrague hína, 15 ha upéva ojekuaa porãta. Napesẽ mo'ãi ko'águi, ndaperúi ramo pende ryvy michívéva. 16 Peteĩ pende apytégui ohóta ipiári, opytáva katu oñemyakāsata ojekuaa peve añetegua. Ndaperúi ramo pende ryvy ojehechata pende japu hague, ha aikuaa porãta peẽ pyragueha. 17 Upéi, omoingeka chupe kuéra koty ypytũme, ha oheja upépe mbohapy ára. 18 Mbohapy ára haguépe he'i chupe kuéra: –Che arovia oĩha Tupã ha upévare ndajaposéi pende rehe mba'eve ivaíva. 19 Tekotevẽ pehechauka chéve peẽ tapicha johéi pyreha, ha upévare opytáta oñemyakāsá peteĩ pende apytégui. Ha hembyre katu tapeho peraha pe trígu pejogua vaekue pende róga guápe. 20 Upéi peru chéve pende ryvy imitáváva. Upéicha pehechaukata pejea añetegua ha ndapejuka mo'ãi. Ha'e kuéra he'i iporãha upéicha, 21 ha he'i joa ojupe kuéra: –Ko'ágã hekovia hína ñandéve ivaíva jajapo vaekue ñande ryvýre. Ako ha'e ojerure asy ramo guare ñandéve, ndajaikuaaséi vaekue mba'eve. 22 Rubén katu he'i chupe kuéra: –Ha'e voi vaekue peẽme ani haguã pejapo ivaíva upe mitã rusúre ha napehenduséi vaekue che ñe'ẽ. Ko'ágã ojejerure ñandéve huguykue. 23 Ha'e kuéra noimo'ãi José oikuaaha opa mba'e he'íva hikuái, oiporúgui ñe'ẽ kuaahára oñe'ẽ haguã hendive kuéra. 24 José oheja chupe kuéra ha ojahe'o ha'eñoháme. Ou jeývo hendápe kuéra ha ikatu vove oñe'ẽ, omboyke Simeónpe ha oipokuaaka chupe hovake kuéra. 25 José omoika trígu ityvýra kuéra vosápe, upe trígu repykue ha'e kuéra ome'ẽ vaekue chupe reheve. Ome'ẽka avei chupe kuéra tembi'u tapére guarã. 26 Ha'e kuéra ohupí umi itrígu vosa vúrro ári ha oho. 27 Pyhare vove opyta hikuái tapépe opytu'u haguã. Peteĩ ha'e kuérava oipe'a ivosa omongaru haguã hymba vúrro ha ojuhu trígu repykue ivosa jurúpe. 28 Upérõ he'i ityvýra kuérape: –Oñeme'ẽ jey chéve che pláta. Kóina hína che vosa jurúpe. Oryryi joa kyhyjégui ha he'i hikuái ojupe: –Mba'e piko ko oja póva Tupã ñande rehe? 29 Oguahẽvo Canaánpe omombe'u hikuái itúvape opa mba'e ojehe vaekue. 30 He'i hikuái: –Egíto sãmyhyhára oñe'ẽ pochy oréve ha he'i ore pyragueha roñemondóva hetãme roma'ẽ ñemi haguã. 31 Ore katu ro'e chupe: “Ore hína tapicha johéi pyre, ndaha'etí pyrague. 32 Peteĩ túvagui guare 12 vaekue ore. Oĩ peteĩ ndahapykuere jekuaavéiva, ha upe imitáváva katu opyta ore ru ndive Canaánpe.” 33 Upérõ upe karai he'i oréve: “Aikuaa porãse, peẽpa añetehápe tapicha johéi pyre. Topyta che ndive peteĩ pende apytégui. Hembyre katu peraha hi'upyrã pende rogagua kuérape. 34 Upéi peru chéve pende ryvy ha upéicha aikuaáta peẽpa pyrague térã tapicha johéi pyre. Peru ramo pende ryvy ame'ẽ jeýta peẽme pende ryke'y ha

ikatúta peñemu ko tetãme." 35 Ohekuavo ivosa kuéra ha peteĩ-teĩ ojuhu itrigo repykue ivosa jurúpe. Tuicha oñemondýi hikuái! 36 Itúva Jacob katu he'i chupe kuéra: —Peẽ niko che rejáta cheño. José ndaipóri véima, Simeón upéicha avei. Ko'ágã perahaséma avei che hegui Benjamín. Mba'éreiko chévente ojehe ko'ã mba'e? 37 Rubén he'i itúvape: —Toman mokõive che ra'y ndagueruvéi ramo ndéve nde ra'y. Eheja che pópe ha che agueru jeýta ndéve. 38 Jacob he'i: —Ndoho mo'ãi che ra'y pene ndive. Ityke'yra omanóma ha ha'éntema opyta chéve. Ojehe ramo chupe ibaiva tapére, peẽta umi che mondótava omanóva rendápe tuicha eterei ñembyasy reheve.

Genesis 43

1 Canaánpe ibaive ohóvo upe ñembyahýi. 2 Opáma ohóvo Jacob rógape trigo ojeuguera vaekue Egíptogui. Ha Upémarõ ha'e he'i ta'yra kuérape: —Tapeho jey Egíptope ha pejogua ñandéve trigo. 3 Judá he'i: —Pe karai Egipto sãmyhyhára he'i porã vaekue oréve ndoroike mo'ãiha hendápe, ndohói ramo ore ndive ore ryvy. 4 Remondo ramo ore ndive ore ryvy rohóta rojogua ndéve trigo 5 ýrõ katu ahániri. Upe karai he'i porã vaekue: “Aníke peju che rendápe hese'ý!” 6 Jacob he'i chupe kuéra: —Maerã voi piko peje chupe oíha pende ryvy imitáváva? 7 Ha'e kuéra he'i: —Ha'énte voi oñepyrũ oporandu oréve ha he'i: “Oikove gueteripa pende ru? Oívépa ambue pende ryvy?” Ha ore niko romombe'úta mante chupe ha'e oporandúva. Mba'éicha piko roikuaáta he'ítaha: “Pejúke pende ryvy ndive”? 8 Judá he'i itúvape: —Eheja toho che ndive upe mitã ha toroho pya'e. Ani ñamanomba jepe ñembyahýigui. 9 Topẽ che rehe ndagueruvéi ramo ndéve ko mitã ha tapyta ijaheipy ramo ne renondépe opa árape guarã. 10 Ipuku reíma niko hína. Aréma roju jey vaerã mo'ãi! 11 Itúva he'i chupe kuéra: —Pejapo katu upe pejéva upéicha ramo. Pemoĩ mba'e iporã poráváva ko'a pegua pende vosápe ha peraha jopói ramo upe karaípe. Pemoĩ mimi aysy, eíra, mba'e ryakuã porã, insiënso, manduvi ha manduvi guasu. 12 Upe trigo repyrã pembojo'a, ha peme'ẽ jey chupe upe trigo repykue opyta vaekue pende vosá jurúpe. Oime vaerã niko ojavý ra'e hikuái. 13 Toho pene ndive pende ryvy ha tapeho pya'e. 14 Tupã Ipu'akapáva tomoheñoi upe karai py'ápe poriahurereko ha topoi pende ryke'y opyta vaekuégui ha Benjamíngui. Ha che apyta ramo che ra'y kuéra rehe'ý, toiko oikóva che hegui. 15 Ha'e kuéra ogueraha upe jopoirã, trigo repy jo'a ha Benjamín ave, oje'ói Egíptope ha oguahẽ José rendápe. 16 José ohecha Benjamín ouha hendive kuéra ha he'i hóga rerekuápe: —Eraha ko'ã kuimba'e ógape. Ejuka peteĩ che rymba ha embichy ñandéve so'o. Ha'e kuéra okarúta che ndive ko asajépe. 17 Ha'e ojapo José he'i haguéicha ha omoirũ umi kuimba'épe José rógape. 18 Ha'e kuéra oñemondýi ojererahágui José rógape ha he'i ojupe: “Kóva oiko hína ñande rehe oñemoinge haguére trigo repykue ñande vosápe. Upévare ondyryta hikuái ñande rehe peteĩ sapy'aitépe, oipe'áta ñande hegui ñane rymba vúrro ha ñande reraháta hembiguirã.” 19 Ha oguahẽvo hikuái óga rokẽme, oñemboja óga rerekua rendápe, 20 ha he'i: —Nde karai, ore niko rojúma vaekue ko'ápe rojoguávo trigo. 21 Roho jeývo ore rógape ropyta ropytu'u tapépe ha roipe'ávo ore vosá, rojuhu peteĩ-teĩ vosá jurúpe ore trigo repykue. Ko'ágã rogueru rome'ẽ jey haguã upéva hekopete. 22 Rogueru avei trigo rojoguaséva pende hegui repyrã. Ore ndoroikuaái mávapa omoĩ ra'e upe trigo repykue ore vosápe. 23 José róga rerekua he'i chupe kuéra: —Ani pejepy'apy! Tupã pende Jára ha pende ru Jára omoĩne ra'e pene mba'erã. Peẽ peme'ẽ vaekue chéve pende trigo repykue. Upéi oguenohẽ hendápe kuéra Simeón. 24 Upe óga rerekua omoguahẽ chupe kuéra José rógape, omoĩka y ojepyhéi haguã ha omongaruka hymba vúrro kuéra. 25 Upérõ ha'e kuéra oguenohẽ ijopói oguahẽ mboyve José. Oje'e niko chupe kuéra okarutaha hikuái José ndive. 26 Oikévo José hógape, ojavyv joa henondépe ha ome'ẽ chupe ijopói. 27 Ha'e omomaitei chupe kuéra ha oporandu: —Pende ru tujami peñe'ẽ hague chévepa oikove gueteri? Mba'éichapa oiko ha'e? 28 Ha'e kuéra he'i chupe: —Ore ru oikove gueteri ha hesãimínte hína! Oñesũ ha ojavyv hikuái henondépe. 29 Upérõ José oma'ẽ ijerekuévo ha ohecha Benjamínpe, ityvýra isýgui guare, ha he'i: —Kóva piko pende ryvy imitáváva peñe'ẽ hague chéve? Ha he'i Benjamínpe: —Tupã ta nde rovasa che ra'y! 30 José ipirĩmbaite ha hesay mo'ã ohechávo ityvýrape. Ndaikatu véima ramo ojejoko, osẽ pya'e upégui ha oike ikotýpe. Upépe oñemoĩ hasẽ. 31 Upéi ojovahéi ha ojejoko porã rire osẽ okápe ha he'i: —Néike! Jaguapy katu jakaru! 32 José okaru peteĩ mesápe, ambue mesápe oñemongaru Jacob ra'y kuéra ha Egíptogua katu okaru ambue hendápe. Ha'e kuéra ndokaruséi hebréo kuéra ndive ndojapoigui mba'eve ramo chupe kuéra. 33 José ryke'y kuéra oguapy henondépe ha oñemoĩ hikuái ojoképe, oñepyrũvo ijypykuévagui, oguahẽ meve ipahaguévape, upéicha he'igui José. Ha'e kuéra ohecha ramó upéva ha oma'ẽ joa ojohováre. 34 José oguenohẽka

ohóvo peteĩ-teĩme hembi'urã imeságui voi, ha Benjamínpe hetave ome'ẽka. José ha ityke'yra kuéra ho'u kaguy oñondive ha tuicha ovy'a.

Genesis 44

1 Upéi José he'i ñemiháme hóga rerekuápe: –Emyenyhẽ chovi trígogui ko'ã kuimba'e vosa kuéra ha emoĩ hepykue peteĩ-teĩ vosa jurúpe. 2 Pe che kópa plataguigua emoĩ imitãvéva vosápe, trigo apytépe, hepykue reheve. Ha'e ojapo he'i haguéicha José. 3 Ko'ẽmba vove, oñemondo hikuái hetã gotyo hymba vúrro kuéra reheve. 4 Ha'e kuéra osẽ rire táva guasúgui, José he'i hóga rerekuápe: –Esẽ emuña umi kuimba'épe ha rehupyty vove ere chupe kuéra: “Mba'ére piko pemyengovia iporãva ivaívape? 5 Pemonda che ruvichágui ikópa plataguigua, ha'e oiporúva hoy'u haguã ha imba'e kuaarã! Maerã piko pejapo upéicha?” 6 Ha'e ohupyty chupe kuéra ha he'i umi mba'e. 7 Ha'e kuéra he'i: –Mba'ére piko reñe'ẽ oréve upéicha nde karai? Mba'eveichave ramo ndorojapói chéne upéicha. 8 Rogueru rire trigo repykue rojuhu vaekue ore vosápe piko romondáta ágã nde ruvicha rógagui pláta térã oro? 9 Oguerekóva upe kópa plataguigua ivosápe tomano. Hembyre katu toropyta nde ruvicha rembiguái ramo. 10 Ha'e he'i chupe kuéra: –Toiko peje haguéicha. Oguerekóva che kópa topyta che rembiguái ramo. Hembyrére katu ndoja mo'ãi mba'eve ha ikatu peho py'a guapýpe. 11 Omboguejy pya'e hikuái ivosa kuéra ha peteĩ-teĩ oipe'a ivosa juru. 12 Ha'e oipyguara umi ivosa oñepyrũvo itujavévagui oguahẽ meve imitãvévape. Upe kópa ojejuhu Benjamín vosápe. 13 Upépe ha'e kuéra omondoro ijao ñembyasýgui, ohupĩ jey ivosa kuéra hymba vúrro ári ha ojevy táva guasúpe. 14 Judá ha tyvýra kuéra oikévo José rógape, ha'e oĩ gueteri upépe. Oñesũ hikuái henondépe ha omboja isyva yvýre. 15 José he'i chupe kuéra. –Maerã piko pejapo upéicha? Ndapehecha kuaái piko peteĩ karai cheichagua oikuaataha katuate pene rembiapokue? 16 Judá he'i chupe: –Mba'épa ro'éta ndéve karai? Maerã reípa roñe'ẽta? Mba'éichapa rohechaukáta ndéve nda oréi hague? Tupã voi niko ojuhu ivaíva ore rehe. Opavave ropytáta ne rembiguái ramo, ndopyta mo'ãi ha'eño pe vosa jára ojejuhu haguépe nde kópa. 17 José he'i chupe: –Ndajapo mo'ãi upéva mba'eveichave ramo. Upe ogueraha vaekue che kópa topyta. Hembyre katu tapeho jey pende ru rendápe py'a guapýpe. 18 Upérõ oñemboja hendápe Judá ha he'i chupe: –Karai, tañe'ẽ mína ne ndive hekópe porã ha ndaipotáti nde pochy upévare. Nde niko poguasú apegua Faraóncha voi hína. 19 Nde reporandu vaekue oréve: “Oikovépa pende ru ha oimépa ambue pende ryvy?” 20 Ha ore ro'e vaekue ndéve: “Hẽe, roguereko ore ru tujami ha peteĩ ita'yra pahague itujápe guare. Ko mitã ha ityke'yra hína peteĩ sýgui guare. Ityke'yra omanóma ha upévantema opyta. Upévare itúva ohayhu eterei chupe.” 21 Upérõ ere vaekue oréve: “Peru chéve upe mitã tahecha”. 22 Ha ro'e vaekue ndéve: “Ndaikatúi niko upe mitã oheja itúvape, ohejárõ, itúva omanóta.” 23 Nde katu ere vaekue: “Ndoúi ramo pende ryvy napeguahévéi chéne che rendápe.” 24 Roho rire, romombe'u vaekue ore rúpe ne ñe'ẽ. 25 Ore ru he'i jey ramo: “Tapeho Egíptope pejogua jey ñandéve trigo”, 26 ro'e chupe: “Ndoroho mo'ãi, ore ryvy ndohói ramo ore ndive. Ndaikatúi roguahẽ upe karai rendápe hese'y.” 27 Ore ru he'i oréve: “Peikuaa porã che rembireko Raquel ome'ẽ hague chéve mokõinte. 28 Peteĩ oho vaekue ha ndouvéi. Oiméne tymba ñarõ ojuka ha ho'u ra'e chupe. Upe guive ndahechavéiva. 29 Ha ko'ágã peraha ramo avei kóva che hegui ha ojeju chupe ivaíva, upéva che jukátama. Che tujáma ha ndaropu'aka mo'ãi véima py'a ñembyasy che aho'ítava.” 30-31 Che ru rekove oñemopeteĩ eterei ko mitã rekovére ha aguahẽ ramo hendápe hese'y, omanóta. 32 Hi'arietegua, che aru ko mitã ame'ẽ rupi itúvape che ñe'ẽ kóicha: “Ndaguerúi ramo ndéve ko mitã tapyta ndéve ijaheipy ramo aikove aja pukukue.” 33 Nde karai, tapytánte che ko mitã rendaguépe ne rembiguái ramo ha toho ha'e ityke'yra kuéra ndive. 34 Mba'éicha piko aháta che ru rendápe hese'y? Ndahechaséi che ru omano ramo mba'e mbyasýgui.

Genesis 45

1 José ndaikatu véima ojejoko umi ipytyvõhára renondépe ha he'i opavavépe osẽ haguã okápe. Avave ndopytái hendive ha'e ojekuaauka aja ityke'yra kuérape. 2 Oñepyrũ hasẽ soro, ohendu umi Egíptogua ha upéva oñemombe'u Faraónpe. 3 José he'i ityke'yra kuérape: –Che hína José! Oikove gueteri piko che ru? Ityke'yra kuéra ijurujái joa, ha hesasẽmba henondépe. 4 José he'i chupe kuéra: –Néike! Peñemboja che rendápe! Oñemboja hikuái ha he'ive: –Che hína pende ryvy José ku peẽ peme'ẽ vaekue Egipto guápe. 5 Ani pejepy'apy térã pejahéi pende jehe.

Tupãnte hína upe che mbou vaekue pene renonderã ikatu haguã peikove. 6 Ko'ágã mokõi áñoma ipuku hína ko ñembyahýi jarohasáva yvy ári ha 5 año gueteri opytave noñemono'õi haguãme mba'evete asy, oñeñotýve ramo jepe. 7 Tupã che mbou ko'ápe pene renonderã peẽ peimo'ã'ỹ haguéicha, aňangareko haguã pende rehe ha pene ñemoňarére, ani haguã peñehundi. 8 Ndaha'úi ra'e peẽ, Tupãnte ra'e upe che mbou vaekue ko'ápe. Ha'e che moingo mburuvicha Faraón riregua Egipto sãmbhyhárõ. 9 Tapeho pya'e che ru rendápe ha peje chupe: "Upéicha he'ika ndéve nde ra'y José: 'Tupã che moingo Egipto sãmbhyhárõ. Pya'éke eju che rendápe. 10 Reikóta Gosénpe ha reiméta che ypýpe nde, nde ra'y kuéra, ne remineno kuéra, nde ovecha, nde vaka kuéra ha opa rerekóva. 11 Ápe che romongarúta ipukuvétaguí 5 año ko ñembyahýi, ha ndaipotáí pemanomba che hegui upépe.' 12 Peẽ ha Benjamín avei pehecha hína cheha aňetehápe José ha pehendú hína aňe'ẽ ramo pene ndive ñane ñe'ẽ teépe." 13 Pemombe'u upéicha ramo che rúpe, Egíptope ojeapoha pe che ha'éva ha opa mba'e pehecha vaekue. Ha peju pya'e hendive ko'ápe. 14 Oñepyrũ oñañuã Benjamínpe ha hasẽ, ha Benjamín avei hasẽ oñañuãvo chupe. 15 Upéi oñañua ha oñohetũ opavave ityke'yra kuéra ndive ha hasẽ joa oñondive. Upe ríre ae ityke'yra kuéra oñemoĩ oñemongeta hendive. 16 Ojekuaa ríre Faraón rógape oguahẽ hague José ryke'y kuéra, Faraón ha mburuvicha kuéra ovy'a. 17 Faraón he'i Josépe: —Ere nde ryke'y kuérape tohupi hikuái hymba ape ári ivosa ha toho jey Canaánpe, 18 tou itúva ha hogagua kuéra ndive che rendápe. Ame'ẽta chupe kuéra yvy iporãvéva Egíptope, ha hembypáta chupe kuéra oiko porã haguã ko'ápe. 19 Ere avei chupe kuéra togueraha Egíptogui karréta ou haguã hembireko kuéra ha imitã nguéra ha ogueru haguã itúvape. 20 Natekotevẽi ojepy'apy upe yvy ohejávare. Imba'erã kuéra hína pe yvy iporãvéva Egíptope. 21 Jacob ra'y kuéra ojapo upéicha. José ome'ẽka chupe kuéra karréta he'i haguéicha Faraón ha tembi'u tapére guarã. 22 Peteĩ-teĩme ome'ẽ avei ijao pyahurã. Benjamínpe katu ome'ẽ 300 pláta pehẽngue ha 5 ao pyahu. 23 Itúvape oguerahauka 10 vúrro ári heta mba'e iporãnguete Egipto pegua, ha 10 vúrro ári trigo, mbuja ha hi'upyrã, okaru haguã oukuévo Egipto gotyo. 24 Upéi omondo ityke'yra kuérape ha ohokuévo hikuái, he'i chupe kuéra: —Aníke peñorãirõ tapére. 25 Osẽ hikuái Egíptogui ha oguahẽ itúva Jacob rendápe, 26 ha he'i chupe: —Nde ra'y José oikove gueteri ha oiko chugui mburuvicha Egíptope. Jacob ijurujái opytávo ha ndogueroviaséi upe ha'e kuéra he'íva. 27 Ha'e kuéra omombe'u chupe opa mba'e José he'i vaekue. Ha Jacob ohechávo umi karréta José oguerukáva chupe ova haguã Egíptope, hetia'e jey, 28 ha he'i: —Che ra'y José oikove gueteri! Mba'éiko ahenduseve? Taha mandi tahecha chupe amano mboyye.

Genesis 46

1 Jacob ogueraha opa mba'e oguerékóva ha oho Beersébape. Upépe oikuave'ẽ mymbajuka*f** Tupã itúva Isaac Járape. 2-3 Upe pyharépe Tupã ojechauka chupe iképe ha he'i chupe: "Che hína Tupã nde ru Jára. Ani rekyhyje reho haguã Egíptope. Upépe ajapóta ne ñemoňarégui peteĩ tetã guasu. 4 Ahátã ne ndive Egíptope ha hi'árape aru jeýta ne ñemoňare ko tetãme. Remanóvo, José oíta nde ykére." 5 Upéi Jacob osẽ Beersébagui ha ita'yra kuéra ohupi hembireko kuéra ha chupe avei umi karréta Faraón ogueruka vaekuépe. 6-7 Jacob oho Egíptope ita'yra itajýra, ha hemineno kuéra ha opa hogagua ndive. Ogueraha hymba kuéra ha opa mba'e oguerékóva. 8 Ko'áva hína Jacob ra'y kuéra oho vaekue hendive Egíptope: 9 Rubén, ijypykue; ha ita'yra kuéra Hanoc, Falú, Hesrón ha Carmí. 10 Simeón ha ita'yra kuéra: Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar ha Saúl; Saúl vaekue Canaangua memby. 11 Leví ha ita'yra kuéra: Guersón, Quehat ha Merarí. 12 Judá ha ita'yra kuéra: Er, Onán, Selá, Fares ha Zérah. Er ha Onán omano vaekue Canaánpe. Fares ra'y kuéra, Hesrón ha Hamul. 13 Isacar ha ita'yra kuéra: Tolá, Puvá, Job ha Simrón. 14 Zabulón ha ita'yra kuéra: Séred, Elón ha Jahleel. 15 Umíva hína Jacob ra'y kuéra Lea guiguare Padan-Arámppe, ha itajýra Dina. 33 vaekue iñemoňare Lea rupi, kuimba'éva ha kuñáva. 16 Gad ha ita'yra kuéra: Sefón, Haguí, Suní, Esbón, Erí, Arodí ha Arelí. 17 Aser ha ita'yra kuéra: Imná, Isvá, Isví, Beríá ha umíva reindy Séräh. Beríá ra'y kuéra, Éber ha Malquiel. 18 Ko'ã 16 Jacob ñemoňare, Zilpá guiguare hína. Kóva ko kuña, Labán rembiguái vaekue, ha ome'ẽ vaekue itajýra Léape imba'erã. 19 Jacob rembireko Raquel memby kuéra: José ha Benjamín. 20 José ita'yra mokõi Egíptope Asenátgui: Manasés ha Efraín. Asenát, Potífera rajy. Potífera, On pegua pa'i. 21 Benjamín ha ita'yra kuéra: Bela, Béquer, Asbel, Guará, Naamán, Ehi, Ros, Mupim, Hupim ha Ard. 22 Umi 14, Raquel ha Jacob ñemoňare hína. 23 Dan ha ita'yra Husim. 24 Neftalí ra'y kuéra: Jahseel, Guní,

Jezer ha Silem. 25 Umi 7, Jacob ñemoñare Bilhá guiguare. Kóva ko kuña Labán rembiguái vaekue, ha'e ome'ẽ vaekue itajýra Raquélpe imba'erã. 26 Umi oguahêva Jacob ndive Egíptope, huguy teégui guare 66 vaekue. Ndojepapái ita'ýra kuéra rembireko. 27 José ra'y kuéra Egipto peguare mokõi, omoguahêva 70pe umi Jacob rogagua oíke vaekue upépe. 28 Jacob omondo Judápe henonderã José rendápe ou haguã ohechávo chupe Gosénpe. Ha'e kuéra oguahêvo, 29 José ojupi ikárrope ha ou Gosénpe itúva ruguaitivo. Jacob oñañuã chupe ha heta hasẽ. 30 Upéi he'i Josépe: –Ko'ágã ikatúma amano. Ahecháma niko reikoveha gueteri. 31 José he'i ityke'ýra ha itúva rogagua kuérape: –Tahami Faraón rendápe ta'e chupe peguahẽ hague Canaángui. 32 Amombe'úta chupe peru hague pende ovecha, pende kavara, pende vaka kuéra ha opa mba'e perekóva. Ha'éta avei chupe peẽha ovecha rerekua ha mymba járate voi. 33 Ha pene renóivo Faraón ha oporandu peẽme mba'épepa pemba'apo, 34 peje chupe peẽha mymba rerekua pene mitã rusu guive, pende ru kuéraicha avei. Upéicha pepytáta Gosénpe. José he'i upéicha chupe kuéra, umi Egiptogua ndoikoséigui ovecha rerekua ndive.

Genesis 47

1 José oho Faraón rendápe ha he'i chupe: –Che ru ha che ryke'y kuéra ou Canaángui ijovecha, ivaka kuéra ha opa mba'e oguerékóva reheve. Ha'e kuéra oĩ ko'ágã Gosénpe. 2 Oiporavo 5 ityke'ýra ha ogueraha Faraón rendápe, ha'e oikuaa haguã chupe kuéra. 3 Faraón oporandu José ryke'y kuérape: –Mba'épepa pemba'apo? He'i hikuái chupe: –Ovecha rerekua hina ore, ore ru kuéraicha avei. 4 He'i avei hikuái Faraónpe: –Roju roiko ápe ndaiporivéigui tembi'u ore ovecha kuérape guarã Canaánpe. Rojerure ndéve ropyta haguã Gosénpe. 5 Upérõ Faraón he'i Josépe: –Nde ru ha nde ryke'y kuéra ou oikóvo ápe ne ndive. 6 Tetã Egipto oĩ nde pópe. Iporãvehápe emohenda nde ru ha nde ryke'y kuérape. Topyta hikuái Gosénpe. Ha oĩ ramo ijapytépe kuéra ikatupyryva, emoĩ chupe che rymba kuéra rerekua ramo. 7 José ogueraha Faraón rendápe itúva Jacob. Jacob ohovasa Faraónpe, 8 ha Faraón oporandu chupe: –Mboy año piko rereko? 9 Jacob he'i Faraónpe: –Che rembiasakue yvy ári ohupyty 130 año. Ndaipukúi che rekove ha ivaívagui henyhẽ. Ne'íra ahupyty che ru rekove pukukue. 10 Ohovasa rire Faraónpe Jacob oho jey. 11 José omohenda itúva ha ityke'ýra kuérape iporãvehápe, he'i haguéicha Faraón, táva Ramsés ypýpe. 12 Ha ome'ẽka hi'upyrã itúva, ityke'ýra ha opaite hóga guápe. 13 Mamove ndaipóri hi'upy ha tuicha eterei ñembyahýi Egíptope ha Canaánpe. 14 José ombyatypa trígo repykue ha ogueraha Faraón róga guasúpe. 15 Opa rire viru Egíptope ha Canaánpe, umi Egiptogua oho José rendápe ha he'i chupe: –Eme'ẽ oréve ro'u vaerã. Mba'ére piko romanóta ñembyahýigui nda ore pira pire véiguente? 16 José he'i chupe kuéra: –Na pende pira pirevéi ramo peru chéve pene rymba kuéra ha ame'ẽta peẽme trígo. 17 Ojapo hikuái upéicha, ha José ome'ẽ chupe kuéra trígo ikavaju, ijovecha, ivaka ha ivúrro kuérare upe año pukukue. 18 Upe año ohasa ríre, oho jey hikuái hendápe ha he'i chupe: –Toro'e porã mandi ndéve. Nda ore pira pirevéi ha ore rymba kuéra ne mba'e meméma avei. Ndoroguerékói mba'eve rome'ẽ haguã ndéve. Ore yvy ha ore rete mante hemby oréve. 19 Mba'ére piko rehejáta romano ñembyahýigui? Ore jogua oréve ha ore yvy hi'upyrãre. Toropyta Faraón rembiguái ramo ha ore yvy topyta imba'erã. Eme'ẽ oréve mba'e ra'ýi roikove haguã, ýrõ romanóta ha ore yvýgui oikóta yvy ojeiko'ýha. 20 Upérõ José ojoguapate yvy Egipto pegua Faraónpe guarã. Opavave ome'ẽ mante ijyvy iñembyahýi etereigui ha Egipto tuichakue opyta Faraón mba'e ramo. 21 Tetãgua oĩ haguéicha opyta hembiguái ramo. 22 Pa'i kuéra yvy añoite ndojoguái. Ha'e kuéra noikotevéi, Faraón ome'ẽkágui chupe kuéra hi'upyrã ha upévare nome'ẽi ijyvy. 23 Upérõ José he'i tetã guápe: –Péina pojoguáma pende yvy reheve Faraónpe guarã. Kóina ápe mba'e ra'ýi peñemitý haguã. 24 Pemono'õvagui, peme'ẽ Faraónpe 5gui peteĩ. Upe irundy hembýva topyta peñemitý ha pekaru haguã chugui pende rogagua ha pene mitã nguéra ndive. 25 Ha'e kuéra he'i chupe: –Nde rupínte roikove karai, ha nde py'a porãgui ore ndive ropyta Faraón rembiguái ramo. 26 Upérõ José he'i: –Ko'ágúve, ojejapótama kóicha opa rupi Egipto pyre. Oikóvo kóga ñemono'õ, opytáta Faraónpe guarã 5gui peteĩ. Ha upéicha ojejapo Egíptope ko'agáite peve. Pa'i kuéra yvy añoite ndopytái Faraón mba'e ramo. 27 Israelgua opyta Egíptope ha oiko Gosénpe. Imba'e reta ha ita'ýra heta hikuái. 28 Jacob oiko Egíptope 17 año, omboty peve 147 año. 29 Oguahe vove chupe hi'ára paha, ohenoika ita'ýra Josépe ha he'i chupe: –Emoĩ nde po che rapypa'úme ha eme'ẽ chéve ne ñe'ẽ Tupã rérape, na che ñotý mo'ãiha Egíptope. 30 Aipota che ñotý che ru kuéra ykére. Opa vove che rekove ko yvy ári che renohẽ Egíptogui ha che reraha che ñotý upépe. José

he'i chupe: –Ajapóta reipotaháicha. 31 Jacob he'i chupe: –Eme'ẽ chéve ne ñe'ẽ Tupã rerape. José ome'ẽ chupe iñe'ẽ. Upépe Jacob ombojeko iñakã hupa akã ári.

Genesis 48

1 Ko'ã mba'e oiko rire oje'e Josépe itúva hasyha. Upérõ oho oñandúvo mokõive ita'yra ndive: Efraín ha Manasés. 2 Oikuaávo Jacob José ouha, oñeha'ãmbaite ha oguapy hupápe. 3 Jacob he'i Josépe: –Tupã ipu'akapáva ojechauka vaekue chéve táva Luz Canaán guápe, che rovasa, 4 ha he'i vaekue chéve –Heta romoñemoñaréta osẽ haguã chugui kuéra heta tetã, ha ame'ẽta ko yvy ne ñemoñarépe opa árape guarã. 5 Mokõive nde ra'y, Efraín ha Manasés rereko vaekue Egíptope aju mboyve, che mba'éma avei, che mba'eháicha Rubén ha Simeón. 6 Nde ra'y kuéra upe riregua katu ne mba'éta, ijyvy kuérata avei ityke'yra kuéra Efraín ha Manasés yvy. 7 Ajapo upéicha nde sy Raquel rehehápe. Hetaite ambyasy vaekue imano Canaánpe namombyryi Efratagui, ajukuévo Padán-Arángui. Añotỹ vaekue chupe Efrata rapépe, ko'ágã hérava Belén. 8 Jacob ohecha José ra'y kuérape ha he'i: –Máva piko ko'ã mitã? 9 José he'i itúvape: –Che ra'y kuéra hina, Tupã ome'ẽ vaekue chéve Egíptope. Jacob he'i: –Emboja mína che rendápe, tahovasa. 10 Jacob itujáma ha ndahesa pysovái. Oñembojávo hendápe José ra'y kuéra, ohetũ ha oñañuã chupe kuéra. 11 Upéi he'i Josépe: –Naimo'ãi vaekue rohecha jeýne haguã, ha ágã Tupã ohechauka avei chéve nde ra'y kuéra. 12 José oipe'a chupe kuéra Jacob rapypa'ũgui ha upéi oñesũ ha ojavyvy henondépe. 13 Omoĩ Jacob asu gotyo Efraín ha Manasés ijakatúa gotyo. 14 Jacob katu oipyso mokõive ipo, ombojuasa ha omoĩ pe ijakatúa Efraín, imitãvéva akã ári, ha ijasu Manasés akã ári, ha'e ramo jepe ijypykue. 15 Upéi ohovasa chupe kuéra he'ivo: “Tupã rembipota ojapo vaekue che jaryi Abraham ha che ru Isaac. Upéva upe Tupã, che rehe oñangareko vaekue, aiko ypy guive, ágã peve. 16 Ha Tupã remimbou, *f** opa mba'e vaigui che pe'a vaekue, tohovasa ko'ã mitã, ha ha'e kuéra rupi, tove opavave taimandu'a che jaryi Abraham, che ru Isaac rehe, ha che rehe avei. Ta iñemoñare heta, ha taiñasãi opa rupi yvy tuichakue.” 17 José ojepy'apy ohechávo itúva oguerékoha ipo akatúa Efraín akã ári. Oimo'ãgui ojava, ohupi itúva po oguerova haguã Manasés akã ári, 18 ha he'i chupe: –Ndaupéichai niko taita. Kóva niko che ra'y ypykue. Emoĩ nde po akatúa iñakã ári. 19 Jacob he'i chupe: –Aikuaáko che ra'y, aikuaa. Iñemoñarégui avei osẽta tetã guasu. Opáichavo ityvýra tuichavéta chugui ha heta tetã guasu osẽta iñemoñarégui. 20 Upe árape ohovasa chupe kuéra he'ivo: –Umi Israelgua oporohovasa ramo, oiporúta pende rera ha he'íta: “Tupã ta nde rovasa ohovasa haguéicha Efraín ha Manaséspe.” Upéicha Jacob omotenonde Efraínpe ha ombotapykue Manaséspe. 21 Upérõ Jacob he'i Josépe: –Rehechaháicha, ko'ẽrõitéma amanóne. Tupã katu oíta pene ndive ha pende reraha jeýta pende ru kuéra ypykue retãme. 22 Ndéve ame'ẽ hetave yvy nde ryke'y kuéragui, aipe'a vaekue amorreo kuéragui ñorãirõme.

Genesis 49

1 Jacob ohenói ta'yra kuérape ha he'i kóicha: Pejupa che ypýpe ko'ápe, ha ta'e ojuhútava peẽme, 2 Peko'íke Jacob ra'y kuéra, pende ru Israelpe pehendú! 3 Che ra'y ypykue, nde Rubén, che pyahúpe guare. Nde vaerã mo'ã pokatu ha teko yvate rerekua. 4 Ysry guasúicha na nde jokohái, ndaikatu mo'ãi reime tenonde. Nde reñeno vaekue che kuña ndive, che rupa remomarã. 5 Oñopehẽngue Simeón ha Leví, porojukarãnte ikyse oiporúva. 6 Naimeséi etéma iñe'ẽme nguéra, ha oñembyatyhápe ndaikéséi ete. Pochy vai etépe ojuka hetápe. Ha ñañañagui reĩnte, umi tóro ohetyma'o. 7 Toiko jaheipy ramo, heko aña ha heko pochy etégui, ha tahenda tee'ỹ mamove Israelpe, ta isarambi opa rupi rei. 8 Judá, nde ryvy kuéra ne momba'éta, nde rehe ija'e'yva ajúra nde pópe rejopyta, ha umi nde ryvy kuéra ndéve oñakãitýta. 9 León ra'y rusu hina Judá, tymba ka'aguy ojuka rire, ojeity yvýpe ha opytu'u. Upépe ha'e oĩ aja, mávapa ijypýpe oñembojáne! 10 Ani chéne oĩ oipe'áva Judá pokatu ipógui. Avave nomongúi chéne chupe iguapyhágui. Upéinte oúne ijára, ha ojavyvyne henondépe tetã nguéra yvy arigua. 11 Parral rakã rehe ivúrro oñapytĩne, kaguy katu ijao ha ijahoja omyakymbáne, 12 Hesa pytãmbáne opytávo kaguy hetaite ho'u hague, ha hãĩ nguéra morotĩmbáne kambyeta ho'u hague. 13 Zabulón y rembe'ypente oikóta, umi ygára ohohápe oñemboja. Ijyvy ha hekoha ojepysóta, táva guasúete Sidón peve. 14 Isacar, peteĩ vúrro mbarete hekohápe opytu'úva. 15 Ohechávo pe tetã iporãha ojeiko ha ojepyty'u haguã, mba'e pohýi guýpe ijape omoĩ ha tembiguái ramo opyta omba'apo. 16 Ha Dan oisãmyhýta hóga

guápe, Israelgua ñemoñaréicha. 17 Ha ojoguáta ku mbóipe tapépe oporoha'arõva, ikupýpe kavajúpe oisu'úva ha oitýva hi'ári guápe hapykuévo. 18 Há che Jára! Ajerovia che pysyrõne haguã 19 Gad ári ojeitýta mondaha atýra ha ha'e hapykue guio ondyrýta hese kuéra. 20 Aser oguerékóta hi'upyrã nde héva, mburuvicha guasúpe omongarúta ramo guáicha. 21 Neftalí ojogua ku guasu saite, imemby kuéra poraitéva! 22 José, ku y rembe'y pegua yvyra, hakã ojapyharáva korapy ári. 23 Umi hese ija'e'yva oha'ã chupe ihu'ype, 24 ha umi hu'y opẽmba, iyyva kuéra ikangypa, Tupã Jacob Jára, ipu'akapáva, Israel rerekua ha iñangarekoha rupi. 25 Tupã nde ru Jára ta ne pytyvõ, Tupã ipu'akapáva ta nde rovasa, yvágagui tombou ndéve ama, ha yvy ruguágui yvu, ha umi kuña katu taimemby heta. 26 Hetave nde rovasa nde ru, che ru che rovasa haguégui. Ha uguapy mbareteháicha yvyty yma guare, toguapy José akã ári opa ko'ã jehovasa. Ityke'yra apytépe ha'eño ojeoporavo! 27 Benjamín, aguara guasu ñarõ, pyhareve ojuka ha ho'u tymba saite, ka'aru katu hembyre omosarambi. 28 Ko'áva hina umi 12 Israel ñemoñare, ha upéicha he'i chupe kuéra itúva oñe'ẽ paha ramo guare. 29 Upéi Jacob omombe'u hembipota ita'yra kuérape: –Che amanótama ha aipota pe che ñotý che ru kuéra ykére, ku ita kua oíva Efrón hitíta ñúme, 30 opytáva Macpélagui kuarahy resẽ gotyo, Mamré rovái, tetã Canaánpe. Abraham ojogua vaekue upépe upe ñu upéva Efrón hitítagui, oñeñotý haguã hogagua kuéra. 31 Upépe oñeñotý vaekue Abraham ha hembireko Sara. Upépe avei oñeñotý Isaac ha hembireko Rebeca ha upépe aňotý vaekue che rembireko Léape. 32 Upe ñu ha upe itakua upépe oíva ojejogua vaekue hitíta kuéragui. 33 He'ipa vove hembipota ita'yra kuérape, Jacob omyacha'ĩ hetyma hupápe ha ojehekýi.

Genesis 50

1 José ojeity itúva ári, hasẽ soro ha ohetũmba chupe. 2 Upéi he'i pe itúva retekue oñepohano haguã anítei oñembyai oñeñotý mboyve. 3 Upéicha ojejapo haguã Jacob retekue 40 ára oñepohano. Upevarã oñekotevẽva voínte umíva umi ára pukukue. Egiptogua kuéra oguerojahe'o chupe 70 ára pukukue. 4 Umi ára ohasa ríre, José he'i Faraón rogagua kuérape: –Pemoguahẽmi Faraónpe ko'ã che ñe'ẽ: 5 “Che ru he'i vaekue chéve: ‘Eme'ẽ chéve ne ñe'ẽ Tupã rérape che ñotýtaha Canaánpe amano ríre’. Ha ame'ẽ vaekue chupe che ñe'ẽ. Tahána upéicha ramo taňotý che rúpe ha taju jey.” 6 Faraón he'ika chupe: –Tereho katu eñotý nde rúpe reme'ẽ haguéicha chupe ne ñe'ẽ. 7 Upérõ José oho oñotývo itúvape ha omoirũ chupe mburuvicha kuéra Faraón róga pegua, ha umi Egipto rupigua avei. 8 José rogagua kuéra, ityke'yra ha itúva rogagua kuéra ohopaite avei. Gosénpe opyta mitã, ovecha, kavara ha vaka kuérante. 9 Omoirũ avei Josépe heta kárro ári ha kavaju arigua. 10 Oguahẽ hikuái Goren-Ha-Atad héravape, opytáva ysyry Jordángui kuarahy resẽ gotyo. Ha upépe heta ojererojahe'o asy jey Jacob. José ojapo itúvare ñembyasy guasu 7 ára pukukue. 11 Umi Canaangua, ohechávo jahe'o oikóva, he'i joa: –Tuichaite piko ojahe'o huvicha kuéra omano vaekuere ko'ã Egiptogua! Upévale upe ñu oñembohéra Abel-Misraim, oíva ysyry Jordángui kuarahy resẽ gotyo. 12 Jacob ra'y kuéra ojapo hese ha'e oipota haguéicha. 13 Ogueraha hetekue Canaánpe ha oñotý pe ita kua oíva ñu Macpélape, Mamré rovái, Abraham ojogua vaekue Efrón hitítagui, hogagua kuéra oñeñotý haguã. 14 José oñotý ríre itúvape ojevy Egíptope, ityke'yra kuéra ha opa imoirũhare ndive. 15 Omano ríre itúva, José ryke'y kuéra he'i ojupe: –Oiméne José ndaija'etí hina ñande rehe ha omyengoviáta ñandéve upe jajapo vaekue hese. 16 Upérõ he'ika hikuái chupe: –Omano mboyve ñande ru he'i vaekue oréve: 17 “Upéichake peje Josépe: ‘Eheja reína nde ryke'y kuérape hembiaipo vaikue ha iñangaipa.’” Ko'ágã rojerure ndéve Tupã ñande ru Jára rérape reñembyesarái haguã ore jejavykuégui. Ha José hasẽ ohendúvo ko'ã mba'e. 18 Upéi ou ityke'yra kuéra, oñesũ henondépe ha he'i: –Roju ropytávo ne rembiguái ramo. 19 José katu he'i chupe kuéra: –Ani pekyhyje, che niko ndaha'etí Tupã. 20 Peẽ niko aňete pejapose vaekue che rehe ivaíva. Tupã katu oguenohẽ upévagui iporáva, ha che moĩ aňangareko haguã heta tapicha rekovére. Ojehu rupi ko pejapo vaekue che rehe, ha'e kuéra oikove gueteri. 21 Ani pejepy'apy! Che aňangarekóta pende rehe ha pende ra'y kuérare. Ha ombopy'a guapy ohechaukávo iñe'ẽme ohayhuha chupe kuéra. 22 José opyta Egíptope itúva rogagua kuéra ndive ha oikove 110 año. 23 Ohecha Efraín ra'y kuéra ra'y ra'yre peve. Upéicha avei, Manasés ra'y Maquir ra'y kuéra oikove ypy José rapypa'ũme. 24 Ipahápe José he'i ityke'yra kuérape: –Amanótama. Tupã katu oňangarekóta katujete pende rehe ha pende reraháta ko tetãgui, upe tetãme ha'e ome'ẽ hague iñe'ẽ Abraham, Isaac ha Jacóbpe. 25 Upéi José he'i Israel ra'y kuérape: –Peme'ẽ chéve

pene ñe'ẽ, Tupã ouvo pende reraha ko'águi, perahataha che kãnguekue. 26 José omano Egíptope oguereko ramo 110 año. Hetekue oñepohano oñembyai'ỹ haguã ha oñeñongatu hyrúpe.

Exodus 1

1 Jacob ra'y kuéra ha hogagua kuéra Egíptope oike vaekue hendive, äva hína: 2 Rubén, Simeón, Leví, Judá, 3 Isacar, Zabulón, Benjamín, 4 Dan, Neftalí, Gad ha Aser. 5 Iñemoñare 70 vaekue oikévo Jacob. José ita'ýra ndoikéi hendive, oíma voi Egíptope. 6 Omano José ha opa ityke'ýra, omano avei ijavegua kuéra. 7 Israelgua heta ita'ýra, imbarete ha omyenyhẽma upe tetãpy. 8 Egipto ruvicha guasu upe ramogua ipyahu, ha ndoikuaái mba'eve Joségui. 9 Ha he'i upéicha umi hetã guápe: –Umi Israelgua imbareteve ha heta itevéma ñande hegui. 10 Jajekókoke chugui kuéra ani oñembohetave! Oiko ramo sapy'a ñorairõ guasu, oñemoĩne ñane mbohováiva ndive ha upéicha osẽne ñane retãgui. 11 Upérõ omoĩ uru Israelgua ári, ojopy haguã hendive opaiteichagua tembiapo pohýipe ha omopu'ãuka chupe kuéra táva kuéra Pitón ha Ramsés. Ombohéra upéicha táva ojaipóva oñeñongatu haguã Egipto pegua trigo. 12 Ha'e kuéra ojejopyve ramo ko'yteve oñemboheta, omyenyhẽmba upe tetãpy ha Egíptope ojekyhyjẽma chugui kuéra. 13-14 Ha oñepyrũ ojopy eteve, ha Israel guápe omomba'apo tembiguái ramo, méskla tuju, adóve apópe, tembiapo kokue ha opaichagua tembiapo pohýipe. 15-16 Egiptogua ruvicha guasu he'i umi kuñame Sifrá ha Puá, oipytyvõva kuña hebréape imemby haguã: –Kuña hebréa imemby ramo pema'ẽ porã. Kuimba'e ramo upe imemby pejuka. Kuña ramo katu ani pejuka. 17 Ha'e kuéra omomba'e Tupãme ha ndojaposéi mba'eve ivaíva. Upévore ndojapói upe he'i vaekue Egipto ruvicha guasu ha oheja oikove mitã hebréo kuéra. 18 Upérõ ha'e ohenoika umi mokõivẽpe ha he'i chupe kuéra: –Mba'érepeheja oikove umi mitã kuimba'e? 19 Ha'e kuéra he'i Faraónpe: –Kuña hebréa imbareteve Egipto guágui. Roguahẽ mboyve ore, ha'e kuéra imemby jepéma. 20 Upévore Tupã ipy'a porã mokõive kuña ndive. Israelgua oñembohetave ha imbareteve ohóvo, 21 ha ha'e kuéra omomba'e haguere Tupãme, ha'e ome'ẽ chupe kuéra heta ñemoñare. 22 Upérõ Faraón omondo iñe'ẽ he'íva upéicha opa tetã guápe: “Peity y Nílope opa kuimba'e hebréo oikove ypy ramóva, kuña katu peheja toikove”.

Exodus 2

1 Peteĩ kuimba'e Leví ñemoñaregua omenda kuña iñemoñareguare. 2 Hembireko imemby chugui peteĩ mitã kuimba'emi porãite. Ha iporã raságui omokañy 30 ára aja. 3 Ndaikatu véima ramo omokañy areve, ojapyhy peteĩ ajaka piri, omboty vlékepe ipa'ũ nguéra ha omoĩ upépe imembymi; upéi oheja chupe piritýpe y Nílo rembe'ýpe. 4 Ha upe mitã reindy upe aja oĩ mombyrymi chugui. Upégui ohecháta mba'épa ojehu chupe. 5 Faraón raju oñemboja upépe. Y Nílope ojahúta. Umi iñirũ nguéra oho uguata y rembe'ýpe. Faraón raju ohechávo upe ajaka piritý apytépe, pya'e ogueruka. 6 Upépe ohecha upe mitãmi hasẽva ha oiporiahurereko chupe. Upéi he'i: “Mitã hebréo hína!” 7 Upe mitã reindy oñemboja ha he'i chupe: –Tahána taheka ndéve kuña hebréa, omokambu haguã chupe ne mba'erã. 8 Faraón raju he'i chupe: –Pya'éke eheka! Ha upe mitãkuña ohenói isýpe. 9 Faraón raju he'i chupe: –Remokambúta chéve ko mitãmi ha ame'ẽta ndéve ne rembiapokue repy. Upéicha ogueraha ha omongakuaa imembymi. 10 Okakuaa rire, ome'ẽ jey Faraón rajýpe. Faraón raju oguereko chupe imemby ramo he'ívo: “Moisés ambohéra che memby, ýgui anohẽ haguere.” 11 Moisés ikaria'ýma. Osẽ peteĩ ára, oho haguã ohechávo umi hebréo kuéra, umíva hetãgua. Upérõ ohecha mba'eichaite pevẽpa oiko asy hikuái. Oĩ Egiptogua oinupáva hebréope, hetãgua teépe. 12 Oma'ẽ opa gotyo ha ndaipóri avave. Upérõ ojuka upe Egipto guápe ha upéi ojatý he'õngue yvyku'ípe. 13 Osẽ jey vove upe ára ambuẽpe, upépe ohecha oñorairõ hikuái oñondive mokõi hebréo. Upérõ he'i upe oporonupávape: –Mba'ére piko reinupã nde rapichápe? 14 Ha upéva he'i chupe: –Ha máva piko nde, reju haguã ore ja'o? Reju jeyma piko che jukasévo, kuehe rejuka haguéicha ku Egipto guápe? Upéva ohendúvo Moisés oñemondýi he'ívo ijupe: “Ojekuaapáma nipo ra'e!” 15 Faraón oikuaávo upe ojehu vaekue, ohekauka Moiséspe ojuka haguã. Ha'e katu okañy ha oho Madiánpe. Upépe uguapy peteĩ ykua rembe'ýpe. 16 Pa'i Madiangua itajýra 7. Umíva oho jepi upépe omboy'úvo itúva ovecha. 17 Upépe avei oho ovecha rerekua kuéra ha omosẽ umi kuñame. Moisés opu'ã, oipytyvõ umi kuñataĩme ha omboy'u ijovecha kuéra. 18 Umi kuñataĩ oguahẽvo hógape, itúva Reuel he'i chupe kuéra: –Pya'ete piko peju jey! 19 Ha'e kuéra he'i: –Peteĩ kuimba'e Egiptogua ore pytyvõ. Ha omosẽ rire umi ore mosẽvape,

oguenohẽ y ha omboy'u ore ovecha kuéra. 20 Upérõ he'i itajýra kuérape: –Mamo piko oime pe kuimba'e? Maerã piko peheja ha'eño? Pya'éke pehenói tokaru ñane ndive. 21 Upe rire upe pa'i he'i Moiséspe: “Epytána eiko ore ndive.” Moisés opyta hendive kuéra ha pa'i ome'ẽ chupe hembirekorã peteĩ itajýra hérava Séfora. 22 Moisés ita'yra chugui ha ombohéra chupe Guersón, he'ígui: “Mombyrygua ramo aiko tetã ambuépe”. 23-24 Heta ára rire omano Egipto ruvicha guasu. Umi Israelgua akói oiko asy, akóinte ipyahẽ tembiapo pohýi guýpe ha Tupã ohendu isapukái. Upérõ imandu'a iñe'ẽre, oñoñe'ẽ me'ẽ ramo guare Abraham, Isaac ha Jacob ndive. 25 Tupã ohechávo Israel guápe, tuicha ojepy'apy hese kuéra.

Exodus 3

1 Moisés oñangareko hembireko ru, pa'i Jetró Madián pegua, ovecha kuérare ñume. Peteĩ ára ogueraha ijovecha kuéra yvy ojeiko'ýha rupi ha uguata Tupã yvyty Horeb gotyo. 2 Upépe ojechauka chupe Tupã remimbou*f** peteĩ tata rendýpe osẽva ñuatĩ mátagui. Moisés ohecha upe ñuatĩ máta hendy ha ndokáiriva. 3 Upérõ he'i ijupe: –Arovia'ỹ haguãicha ko ahecháva hína! Mba'éicha rupi piko upe ñuatĩ hendy ha ndokáiri? Tañemboja mandi tahecha upe ojuhúva hína. 4 Tupã ohechávo oñembojaha, ohenói Moiséspe ñuatĩ pa'ũgui ha he'i chupe: –Moisés, nde Moisés! Ha ha'e he'i: –Rohendu che Jára! Mba'épa erese chéve? 5 Ha Tupã he'i chupe: –Eipe'a raẽ nde py rehegua reñemboja mboyve ko'a gotyove. Cháke upe yvy repyrũháme ikarai hína. 6 Ha upéi he'i: –Che hína Tupã, nde ru kuéra ypykue omomba'e guasu vaekue. Che hína Abraham Tupã, Isaac Tupã ha Jacob Tupã. Upérõ Moisés oñomi hova okyhyjégui ohecha ramo guarã Tupãme. 7 Ha he'i Tupã: –Ahecha oiko asyha che retãgua kuéra Egipto. Ahendu ipyahẽha mba'e pohýi guýpe. Ahechapaite hembiasa asy. 8 Péina aguejy aipe'a haguã Egiptogua poguýgui Israel guápe, upégui araha haguã chupe kuéra peteĩ yvýpe tuicha ha iporáva. Ýicha osyry kamby ha eíra upéva upe yvýpe! Upéva ko'ágã cananéó, hitíta, amorréo, ferezéo, hevéo ha jebuséo kuéra retã hína. 9 Ahendu Israelgua ipyahẽ asy ramo ha ahecha avei Egiptogua ojopy vai ramo hendive kuéra. 10 Upévare ko'ágã romondo. Aipota reho Faraón rendápe renohẽ haguã Egiptogui Israel guápe. 11 Ha Moisés he'i Tupãme: –Ha che piko máva aha haguã Faraón rendápe anohẽ Egiptogui Israel guápe? 12 Ha Tupã he'i chupe: –Che aíta ne ndive. Renohẽ rire Egiptogui che retã guápe, opaite peẽ che momba'e guasúta kóva ko yvytýpe. Ha ojekuaáta che romondo hague. 13 Moisés he'i Tupãme: –Ágã ahávo añe'ẽ Israelgua ndive, ha ha'e chupe kuéra: “Tupã pende ru ypykue Jára che mbou pene rendápe”, ha ha'e kuéra oporandu ramo chéve: “Mba'éicha héra?”, piko mba'e ha'éta? 14 Tupã he'i Moiséspe: –Che hína che voi. Ha eréta Israel guápe: “Che voi” che mbou pene rendápe. 15 Tupã he'ive Moiséspe: –Ere avei Israel guápe: “Pende Jára, upe Tupã omomba'e guasu vaekue pende ru ypykue: Abraham Tupã, Isaac Tupã ha Jacob Tupã, che mbou pene rendápe”. Kóva hína héra, ha upéicha pehenóita chupe opa ára. 16 Tereho embyaty myakãhára*f** kuéra Israel guápe ha ere chupe kuéra: “Ñandejára, upe Tupã omomba'e guasu vaekue pende ru ypykue, ojechauka chéve. Ñandejára, upe Tupã omomba'e guasu vaekue Abraham, Isaac ha Jacob he'ika peẽme: Pohecha porã ha ahecha mba'éichapa pende rereko asy Egiptogua. 17 Poguenohẽta upégui pogueraha haguã peteĩ yvýpe ýicha osyryhápe kamby ha eíra. Upe yvy ko'ágã cananéó, hitíta, amorréo, ferezéo, hevéo ha jebuséo kuéra retã hína. 18 Myakãhára kuéra ohendúta ne ñe'ẽ ha hendive kuéra rehóta Egipto ruvicha guasu rendápe ha eréta chupe: ‘Tupã, ore hebreóva Jára, ojechauka oréve, ha ko'ágã he'ika ndéve oipotaha roho yvy ojeiko'ýháme, mbohapy ára rape pukukue, romymbajuka*f** haguã chupe upépe.’ 19 Aikuaáma ndoheja mo'ãiha peho, ndaha'ei ramo mbaretépe. 20 Upérõ ainupã pochýta Egipto retãme ha ajapóta mba'e hechapyrã ijapytépe kuéra. Upéi ohejáta pesẽ upégui. 21 Che upéicha aipotágui, umi Egiptogua ipy'a porãta pene ndive ha upéicha pesẽvo upégui peẽ napesẽ mo'ãi po nandi. 22 Kuña nguéra tojerure hóga ykére guápe térã hóga guápe mba'e repyeta, pláta, óro ha ao kuéra pemonde haguã pene mitã nguéra. Upéicha pehejáta umi Egipto guápe mba'eve'ýre.”

Exodus 4

1 Ha Moisés he'i upéicha Tupãme: –Israelgua nda che reroviái ha nohenduséi ramo upe che ha'éva, mba'e ajapóta? Ha mba'e ha'éta he'i ramo chéve: “Oiméne ndojehechaukái ra'e ndéve Tupã”? 2 Upérõ Tupã he'i chupe: –Mba'épa upe nde pópe rerekóva? Ha ha'e he'i: –Yvyra jekoha. 3 Upérõ Tupã he'i chupe: –Eity yvýpe. Ojapo upéicha ha upe yvyrágui oiko mbói. Tuicha oñemondýi Moisés. 4 Ha Tupã he'i

chupe: –Eipyhy huguáigui. Ojapo upéicha ha oiko jey chugui yvyra. 5 –Ejapo upéva ha ogueroviáta che, Tupã, itúva kuéra Abraham, Isaac ha Jacob Tupã, ndéve ajechauka hague. 6 Tupã he'ive: –Eموinge nde po nde ao ryépe. Ojapo upéicha ha oguenohévo, aramirôicha imorotimba kuru vaigui. 7 Ha he'i chupe: –Eموinge jey. Oموinge jey, ha oguenohévo hesãi jey. 8 Upérô Tupã he'i chupe: 9 –Na nde reroviái ha nohenduséi ramo ne ñe'ê rejapo rire upe hechapyrã tenonde guare, ikatu mba'e nde rerovia upe mokôiha rejapo rire. Ndogueroviaséi ramo gueteri, ehupi nde po pytépe y Nilo pegua. Reñohê jeývo, oikóta upe ýgui tuguy. 10 Upérô Moisés he'i Tupãme: Chéko che Jára na ñe'ê kuaái vaekue voi ha reñe'ê rire chéve, upéicha jeýnte avei. Che mbegue ha che kũ atã añe'ê haguã. 11 Ha Ñandejára he'i chupe: –Mávapa ome'ê yvypórape ijuru? Máva ojapo upe iñe'ëngúva, upe ohendu'ýva, upe ohecha'ýva térã ohechávape? Nda chéipa hína pende Jára? 12 Tereho katu. Che roipytyvôta reñe'ê haguã. Che ha'éta ndéve upe ere vaerã. 13 Ha Moisés he'i jey chupe: –Emondóntena che rekovia ambuépe. 14 Upérô Tupã ipochýma ha he'i chupe: –Toho upéicha ramo ne ndive nde ryke'y Aarón. Upéva levíta ha hembypa chupe upe he'i vaerã. Osê hína ágã ne ruguätivo, ha ipy'a rorýta nde rechávo. 15 Ere chupe upe he'i vaerã. Peñe'ê vove che aiméta pene ndive. Ha'éta peême mba'épa pejapo vaerã. 16 Ha'éta nde juru ha ndéta Tupã chupe guarã. 17 Eraha upe yvyra jekoha ha eiporu rejapo haguã mba'e hechapyrã. 18 Ha Moisés oho hembireko ru Jetró rendápe ha he'i chupe: –Ahase jey Egíptope. Ahechase oikove gueteripa che génte. Ha Jetró he'i chupe: –Tereho katu ha toho porã ndéve. 19 Tupã avei he'i Moiséspe upe Madiánpe: –Omanóma nde jukase vaekue. Tereho jey Egíptope. 20 Upérô Moisés ohupi hymba vúrro ári hembireko ha ita'ýra kuéra ha oho Egíptope. Ha ogueraha yvyra jekoha. 21 Ñandejára he'i upérô Moiséspe: –Reguahê rire Egíptope, eñemboja Faraón rendápe ha ejapo henondépe umi mba'e hechapyrã, aheja vaekue nde pópe rejapo haguã. Ahejátante chupe oñembopy'a hatã ha ndohejase mo'ãi osê upégui che retãgua. 22 Upérô eréta Faraónpe: “Tupã he'ika ndéve upéicha: Israel hína che ra'y ypykue. 23 Aipota repoi chugui oho haguã che momba'e guasu. Nderejaposéi ramo, che voi ajukáta nde ra'y ypykuépe.” 24 Moisés opyta haguépe pyhare, osê chupe Tupã ha ojukase mo'ã chupe. 25 Upérô Séfora oapi'o imembýpe ikyse itápe ha omona iména pýre upe tuguy oíva imemby apía pirekuére. Upérô he'i: “Nde hína ko'ágã che ména tuguy.” 26 Upérô Tupã opoi Moisésgui. Hembireko he'i Moisés rehe “che ména tuguy”, oapi'o haguére imembýpe. 27 Upérô Tupã he'i Aarónpe: –Tereho yvy ojeiko'ýháme Moisés ruguäitivo. Oho ha ojuhu chupe Tupã yvytype ha oñañuã. 28 Ha Moisés omombe'u Aarónpe maerãpa Tupã ombou chupe ha opa umi mba'e hechapyrã ha'e oja pouka vaekue chupe. 29 Oho oñondive ombyaty myakähára*f** kuéra Israel guápe. 30 Aarón omombe'u umi mba'e Tupã he'i vaekue Moiséspe. Ha Moisés ojapo henondépe kuéra imba'e hechapyrã. 31 Upéicha oguerovia umi Israelgua, ha ohendu rire Ñandejára imandu'a hague Israelguäre ha ohecha hague hembiasa asy, oñesũ hikuái ha omomba'e guasu chupe.

Exodus 5

1 Upe rire oho Moisés Aarón ndive Faraón rendápe ha he'i chupe: –Tupã Israel Jára he'ika ndéve: Israelgua hína che retãgua ha aipota repoi chugui toho ojeiko'ýháme ombyarete haguã chéve. 2 Faraón he'i chupe: –Máva piko upéva ajapo haguã ha'e he'íva? Ndaikuaái chupe ha ndapoi mo'ãi Israel guágui. 3 Ha'e kuéra he'i chupe: –Tupã ojechauka oréve kuri. Upéva rohóta ojeiko'ýháme mbohapy ára rape pukukue ha upépe romymbajukáta*f** Tupã ore Járape, ani iñasãi mba'asy ore apytépe térã rojejukapa ñorãiröme. 4 Egípto ruvicha guasu katu he'i chupe kuéra: –Pehendu porãke Moisés ha nde Aarón: Ndaipotái peiko pemoate'ýmba umi omba'apóvape. Tapeho jeýke pemba'apo. 5 He'i avei Faraón: –Hetavéma hína Israelgua ore Egípto guágui, ha peju ko'ágã pepoikase hembiaopógui pene retã guápe. 6 Upe árape voi Faraón ombyaty tendota ha uru kuérape, 7 ha he'i chupe kuéra: –Adóve apohápe ani peme'ê upe kapi'i oñekotevêva. Toho ha'e kuéra voi toheka ikapi'irã. 8 Ha upe adóve ojejapóva retakue ani pemboguejy. Heko reiséma hikuái ha he'i joa ojupe kuéra: “Jaháke ñamymbajuka Tupãme.” 9 Pembopohyive ha ta ipukuve hembiape kuéra, ija'ý haguã chupe kuéra oja pýsaka ñe'ê japúre. 10 Umi tendota ha uru kuéra osê rire Faraón rendágui, he'i umi omba'apóvape: –Faraón he'ika: “Noñeme'ê mo'ávái peême kapi'i. 11 Tapeho peẽ voi peheka ha upe adóve pejapo vaerã retakue noñemboguejy mo'ãi.” 12 Umi omba'apóva adóve apópe isarambipa upe tetápy rehe kapi'i rekávo. 13 Umi uru oiko hapykuéri he'ívo: –Opa upe adóve pejapo vaekue oĩ ramo guare kapi'i, pejapo vaerã avei ko'ágã. 14 Uru kuéra oinupã umi tendota Israel guápe omomba'apóva hapicha kuérape, ha he'i

chupe kuéra: —Mba'ére ndoikói kuehe ha ko árape opa upe adóve oiko vaerã mo'ã? 15 Umi tendota Israelgua oho oñondive Faraón rendápe ha he'i chupe: —Mba'ére upéicha ore rereko? 16 Kapi'i noñeme'ëvéi oréve ha upéi oje'e: "Pejapo adóve". Ha roñenupã rei. 17 Faraón he'i chupe kuéra: —Pene ate'ýséma ha peje peikóvo: "Rohóta romymbajuka ore Járape." 18 Tapeho jeýke pemba'apo. Name'ëka mo'ávái peême kapi'i. Adóve retakue pejapo vaerã katu namboguejy mo'ái. 19 Umi tendota Israelgua, vaípe ojecha ohendúvo adóve retakue ndoguejy mo'áiha. 20 Faraón rendágui osëvo, Aarón ha Moisés oha'arõ upépe chupe kuéra. 21 Umi tendota he'i: —Ñandejára tohecha upe pejapo vaekue ha ta pene nupã pemoĩ haguére kyse puku Faraón ha hembiguái kuéra pópe ore juka haguã. 22 Upérõ Moisés he'i Ñandejárape: —Che Jára, mba'ére piko rereko asy ne retã guápe? Maerã piko che mbou ra'e? 23 Aha ypy guive Faraón rendápe ha ha'e chupe upe ereka vaekue, ha'e oñepyrũ ojopy eteve ne retãgua ndive, ha nderejapói mba'eve reipe'a haguã ipoguýgui chupe kuéra.

Exodus 6

1 Tupã he'i Moiséspe: —Rehecháta ágã mba'épa ajapo Faraón rehe. Hendive ajopýta opoi peve upe che retã guágui. Amo ipahápe ha'ete voi ojerure asýta Israelgua kuéra osë haguã. 2 Upérõ Tupã Moiséspe he'i: —Che hína Tupã. 3 Ha che ajechauka Abraham, Isaac ha Jacóbpe "Tupã ipu'aka mbaretéva" ramo. Ha ndajechaukái vaekue chupe kuéra che rera "Jave" rupi. 4 Ha che chupe kuéra ame'ë avei che ñe'ë upérõ yvy Canaán che chupe kuéra ame'ëtaha. Upéva upe yvýpe oiko vaekue ha'e kuéra hína mombyrygua ramo. 5 Ko'ágã katu ahendu rire ipyahë Israel Egípto poguýpe, che mandu'a upe che ñe'ëre. 6 Upévare aipota ere Israelpe: "Che hína Tupã ha che poipe'áta tembiapo pohýi, tembiguái reko Egípto peguágui. Che poguenohëta upégui. Che hendive kuéra ajopypaitéta opoi peve pende hegui kuéra. 7 Peë kuérata hína umi che retãgua. Chéta katu hína upe pene Tupã. Egíptogua poguýgui poguenohëta che. 8 Ha che pomoiingéta upéva upe yvýpe ha'e vaekue ame'ëtaha Abraham, Isaac ha Jacóbpe ha iñemoñarépe. Ha che ame'ëta upe yvy peême pene mba'erã. Che hína Tupã." 9 Ha Moisés he'i ko'ã mba'e umi Israel guápe. Ha'e kuéra katu nohenduse véima iñe'ë, ndoikuaase véima voi mba'eve. Ipy'aropáma Moisés ha Aarón ndive, ojopy etevégui hendive kuéra ko'ágã Faraón. 10-11 Upérõ Tupã Moiséspe he'i: —Tereho ere Egípto pegua ruvicha guasúpe, Israelgua kuérágui topoi osëmba haguã Egípto retágui. 12 Upérõ Moisés Tupãme he'i: —Israelgua kuéra jepe che ñe'ë nohendusevéi, ha piko nde ágã reimo'ã reína che rendutaha upe Faraón? Ha hi'arive reikuaa porã, na ñe'ë kuaái voi hína che. 13 Tupã nopenái upe Moisés ñe'ëre ha he'i chupe ha upe Aarónpe: —Tapeho jey Faraón rendápe ha peje chupe che aipotaha Egíptogui osë Israelgua kuéra. 14 Itúva guio ko'áva vaekue umi hogagua: Rubén upe Jacob ra'y tenonde guare. Rubén ra'y kuéra: Hanoc, Falú, Hesrón, Carmí. Ha umíva hína Rubén rogagua. 15 Simeón ra'y kuéra: Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar ha Saúl. Saúl kuña Canaangua memby vaekue. Ha umíva Simeón rogagua. 16 Leví ra'y kuéra: Guersón, Quehat ha Merarí. Leví oikove 137 año. 17 Guersón ra'y: Libní ha Simí. 18 Quehat ra'y kuéra: Amram, Ishar, Hebrón ha Uziel. Quehat oikove 133 año. 19 Merarí ra'y kuéra: Mahli ha Musí. 20 Amram omenda itia Jocabed rehe. Chugui ita'yra Aarón ha Moisés. Amram oikove 137 año. 21 Ishar ra'y kuéra: Coré, Néfeg ha Zicrí. 22 Uziel ra'y kuéra: Misael, Elsafán ha Sitrí. 23 Aarón omenda Eliseba rehe. Upéva Aminadab rajy ha Nahasón reindy. Chugui ita'yra: Nadab, Abihú, Eleazar ha Itamar. 24 Coré ra'y kuéra: Asir, Elcaná ha Abiasaf. Umíva Coré rogagua. 25 Aarón ra'y Eleazar omenda Futiel rajyre, ha ita'yra chugui Finees. Umíva levíta kuéra ru ypykue. 26 Moisés ha Aarón ko'áva hína umi kuimba'e Ñandejára oiporavóva oipe'a haguã Egípto poguýgui Israelgua kuérape. Ha oguenohë haguã chupe kuéra ojoykére kuéra upe oñesëháicha ñorãirõháme. 27 Ha'e kuéra avei umi oñe'ë vaekue Egípto ruvicha Faraón ndive oguenohë haguã Israelgua kuérape upe tetágui. 28 Upe ára Ñandejára oñe'ë hague Moisés ndive Egíptope, 29 he'i chupe: —Che hína opa mba'e Jára. Eréta Egípto ruvicha Faraónpe ha'éva guive ndéve. 30 Moisés he'i chupe: —Che niko na ñe'ë kuaái. Mba'éicha piko che rendúta Faraón?

Exodus 7

1 Ñandejára he'i Moiséspe: —Rohejáta reiko che rendaguépe tupã ramo Faraón renondépe ha nde ryke'y Aarón toñe'ë nde rekovia. 2 Nde ere chupe upe ha'éva ndéve, ha ha'e te'i upéva Faraónpe, opoi haguã Israel guágui. 3 Che katu ahejáta

Faraón oñemohatã opoise'ỹ haguã chugui kuéra ha ambohetáta Egíptope mba'e rechapyrã. 4 Ha'e nohenduse mo'ãi ne ñe'ẽ, che katu ainupã pochýta Egipto guápe ha anohêta upégui che ñorãirõha kuéra, che retãgua Israel. 5 Oikuaáta hína umi Egiptogua cheha opa mba'e Jára, ainupã pochy ramo chupe kuéra ha anohêvo ipoguýgui Israel guápe. 6 Moisés ha Aarón ojapo Ñandejára he'i haguéicha. 7 Moisés oguereko 80 año ha Aarón 83, oñe'ẽ ramo guare hikuái Faraónpe. 8 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe: 9 –Faraón he'i ramo pejapo haguã mba'e rechapyrã, ere Aarónpe: “Eity yvýpe Faraón renondépe upe yvyra jekoha ha oikóta chugui mbói”. 10 Moisés ha Aarón oho Faraón rendápe ha ojapo Ñandejára he'i haguéicha chupe kuéra. Aarón oity upe yvyra Faraón ha hembiguái kuéra renondépe ha oiko chugui mbói. 11 Faraón ohenoika karai arandu ha paje apoha Egipto guápe. Ha'e kuéra ojapo avei upéva. 12 Oity yvýpe yvyra oguerúva ha oiko avei umívagui mbói. Upe mbói Aarón mba'éva katu ho'u umi mbói paje apoha mba'éva. 13 Faraón katu oñembopy'a hatã ha nohenduséi Moisés ha Aarón ñe'ẽ, Ñandejára he'i haguéicha. 14 Upérõ Ñandejára he'i Moiséspe: –Faraón ipy'a hatã ha ndopoiséi che retã guágui. 15 Tereho hendápe pyhareve, ha'e ohóvo y rembe'ýpe. Eraha yvyra jekoha oiko haguégui mbói, 16 ha ere chupe: “Tupã, ore hebréo Jára, che mbou ne rendápe ha he'ika ndéve: ‘Aipota repoi che retã guágui oho haguã che momba'e guasu yvy ojeiko'ỹháme. Ko'ágã peve nderejaposéi ha'e he'íva.’ 17 Upéva he'ika ndéve: ‘Reikuaáta hína cheha opa mba'e Jára.’ Kóva ko yvyrápe ainupãta y Nilo pegua ha oikóta chugui tuguy. 18 Umi pira kuéra y Nilo pegua omanombáta ha hi'y ine etereíta. Umi Egipto guápe ombojegarúta ha ndaikatu mo'ãi hoy'u chugui.” 19 Ha he'i Moiséspe: –Ere Aarónpe tohupi yvatévo upe yvyra ha toipyso umi y Egipto pegua, hi'y syry, hi'y no'õ, ha opa y renda ári. Oikóta chugui kuéra tuguy. Oíta tuguy opa rupi Egipto pýre, umi ña'ẽ yvyra ha kambuchi kuérape jepe. 20 Moisés ha Aarón ojapo Ñandejára he'íva: Aarón oinupã upe yvyrápe y Nilo pegua, Faraón ha hembiguái kuéra renondépe. Upe ramo upe ýgui oiko tuguy. 21 Pira Nilo pegua omanomba, inevu hi'y ha umi Egiptogua ndaikatúi hoy'u chugui. Egipto tuichakue oí tuguy. 22 Paje apoha Egipto pegua katu oiporu imba'e kuaa ha ojapo avei upe mba'e upéva. Upérõ Faraón oñembopy'a hatã ha nohendúi Aarónpe, Ñandejára he'i haguéicha. 23 Faraón oho jey hógape ha ndojepy'apýi mba'evére. 24 Umi Egiptogua katu ojo'o vaerã Nilo jerekuévo y rekávo hoy'u haguã. 25 Upéicha ohasa 7 ára Ñandejára oinupã rire y Nilo pegua. 26 Ñandejára he'i Moiséspe: –Tereho Faraón rendápe ha ere chupe: “He'ika ndéve Ñandejára: Epoi che retã guágui, toho che momba'e guasúvo. 27 Nderepoiséi ramo, amyenyhêta ju'ígui ne retã. 28 Y Nilo henyhêtéta ju'ígui, osêtava oike nde rógape, nde kotýpe ha nde rupápe, ne rembiguái ha ne retãgua rógape, upe koty oñembojyhápe ne rembi'u ha nde ratakuápe. 29 Ju'i kuéra ojupipáta nde rehe, ne rembiguái ha ne retã guáre.”

Exodus 8

1 Ñandejára he'i Moiséspe: –Ere Aarónpe tohupi yvyra jekoha ha toipyso umi y, ysyry ha y no'õ ári. Tosẽ chugui kuéra ju'i Egipto pýre. 2 Aarón oipyso ipo Egipto pegua y ári ha osẽ heta eterei ju'i ojaho'íva Egipto tuichakue. 3 Paje apoha kuéra katu ojapo avei upéva oiporúvo imba'e kuaa, ha ogueru Egiptopy rehe ju'i. 4 Faraón ohenoika Moisés ha Aarónpe ha he'i chupe kuéra: –Pejerure pende Járape toipe'a ju'i che retãgui ha apoíta hetã guágui oikuave'ẽ haguã chupe mymbajuka.*f** 5 Moisés he'i Faraónpe: –Araka'épa añembo'éta che Járape nde, ne rembiguái ha ne retã guáre, osẽ haguã ju'i nde rógagui ha opyta haguã y Nílopente? 6 Ha'e he'i: –Ko'ẽ ramo. He'i Moisés: –Oikóta rejerureháicha, reikuaa haguã ndaiporíha avave Tupã ore Járaichagua. 7 Opáta ju'i nde rógape, ne rembiguái ha ne retãgua rógape. Ju'i oíta y Nílopente. 8 Moisés ha Aarón osẽ Faraón rógagui. Moisés oñembo'e Ñandejárape ojei haguã ju'i Faraóngui, 9 ha Ñandejára ojapo ha'e ojerure haguéicha. Omanomba ju'i kuéra óga, korapy ha ñu rupi. 10 Umi Egiptogua ombyaty opa rupi aty guasúpe umi ju'i re'õngue ha inevu chugui kuéra upe tetã. 11 Faraón katu ohechávo ivaíva opa hague oñembopy'a hatã jey ha ndojapói upe he'i vaekue, he'i haguéicha Ñandejára. 12 Ñandejára he'i Moiséspe: –Ere Aarónpe toinupã yvyra jekohápe yvy tímbo ha oikóta chugui ñati'ũ ovevéva opa rupi Egipto pýre. 13 Upéicha ojapo hikuái: Aarón oinupã yvyra jekohápe yvy tímbo ha oiko chugui ñati'ũ oisúva yvypóra ha mymba kuérape. Opa rupi Egiptopy rehe oiko yvy tímbogui ñati'ũ. 14 Paje apoha kuéra ojapose mo'ã avei upéva oiporúvo imba'e kuaa ha nosẽi chupe kuéra. Upe aja ñati'ũ nguéra oisu'u yvypóra ha mymba kuérape. 15 Upérõ paje apoha kuéra he'i Faraónpe: –Tupã oiporu hína ko'ápe ipyapy mbarete! Faraón katu ndoikuaaséi mba'eve ha oñembopy'a

hatã jey, he'i haguéicha Ñandejára 16 Ñandejára he'i Moiséspe: –Epu'ã ko'ẽ mboyve, tereho Faraón rendápe ohokuévo y rembe'ýpe ha ere chupe: “He'ika ndéve opa mba'e Jára: ‘Epoi che retã guágui, toho che momba'e guasu. 17 Nderepoiséi ramo, amyenyhëta ne retã mbutúgui ojepoitava nde, ne rembiguái, ne retãgua ha nde róga kuéra ári. Egiptogua róga ha ijoyvy kuéra henyhëta mbutúgui. 18 Gosénpe katu, oĩháme che retãgua, ndaipóri mo'ãi mbutu, reikuaa haguã che, opa mba'e Jára, aĩa ko tetãme. 19 Nambojoja mo'ãi che retãgua ne retãgua ndive. Kóva ojuhúta ko'ẽ ramo.” 20 Upéicha ojapo Ñandejára ha heta eterei mbutu ojepoi Faraón, hembiguái ha Egiptogua ári, oikévo hóga kuérape opa rupi Egipto pýre. Mbutueta ombyaipaite upe tetã. 21 Upérõ Faraón ohenói Moisés ha Aarónpe ha he'i chupe kuéra: –Tapeho pemymbajuka pene Tupãme. Anínte pesë Egíptogui. 22 Moisés he'i chupe: –Upéva ndaikatúi. Mymbajuka roikuave'ëva Tupã ore Járape ombopochýta Egipto guápe ha ore jukáta itápe. 23 Rohóta yvy ojeiko'ýháme mbohapy ára pukukue ha upépe roikuave'ëta mymbajuka Tupã ore Járape. Ha'e he'i haguéicha rojapóta. 24 Faraón he'i Moiséspe: –Ahejáta peho peikuave'ë mymbajuka Tupã pende Járape, anínte mombyry eterei. Peñembo'e che rehe. 25 Moisés he'i chupe: –Asë vove añembo'ëta che Járape ha ko'ẽ ramo mbutu kuéra ojeíta nde hegui, ne rembiguái ha ne retã guágui. Anive ore mbotavy ha ore rape joko rosëvo roikuave'ë mymbajuka ore Járape. 26 Moisés osë Faraón rógagui ha oñembo'e Ñandejárape. 27 Ñandejára ojapo Moisés ojeruréva ha oipe'apa umi mbutu Faraón, hembiguái ha hetã guágui. 28 Faraón katu oñembopy'a hatã jey ha ndopoíri Israel guágui.

Exodus 9

1 Tupã he'i Moiséspe: –Tereho Faraón rendápe ha ere chupe: “Upéicha he'i Tupã, ore hebréo Jára: ‘Epoi che retã guágui, toho che momba'e guasu. 2 Nderepoiséi ramo ha akóinte rejoko ramo chupe kuéra, 3 ore Jára oinupã pochýta ne rymba kuéra ñumegua: nde kavaju, vúrro, kaméllo, vaka ha ovecha kuéra. Mba'asy omyasãita ijapytépe kuéra ha omanombáta. 4 Israelgua mba'éva katu nomano mo'ãi. 5 Tupã he'i ko'ẽ ramo oikotaha upéva opa rupi Egipto pýre.” 6 Upe ára ambuëpe Ñandejára ojapo upe he'i vaekue ha Egiptogua rymba oĩ haguéicha omanomba. Israelgua mba'éva katu peteĩnte jepe nomanói. 7 Faraón oporanduka umi mymba omanóva rehe ha oje'e chupe Israelgua mba'éva nomanói hague. Faraón katu ndoikuaaséi mba'eve ha ndopoíri Israel guágui. 8 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe: –Peraha tanimbu tatauágui pende po renyhë ha Moisés tomosarambi yvate gotyo Faraón renondépe. 9 Oikóta chugui yvy tĩmbo pererĩ Egipto ári ha omonguru vaipáta opavavépe, ha mymba kuérape Egipto tuichakue. 10 Ogueraha hikuái tanimbu tatauágui ha oñemoĩvo Faraón renondépe, Moisés omombo yvatévo. Upérõ yvypóra ha mymba kuéra henyhë kuru ipeupávagui. 11 Paje apoha kuéra jepe ndaikatúi opyta Moisés renondépe ikurupágui avei. 12 Ñandejára katu ombopy'a hatã Faraónpe ha nohendúi chupe kuéra, ha'e he'i haguéicha Moiséspe. 13 Ñandejára he'i Moiséspe: –Epu'ã ko'ẽ mboyve, tereho Faraón rendápe ha ere chupe: “He'ika ndéve Tupã, ore hebréo Jára: Epoi che retã guágui, toho che momba'e guasu. 14 Ko'ágã amboútama nde, ne rembiguái ha ne retãgua ári opaichagua jejopy vai, reikuaa haguã ndaiporiha cheichagua yvy ári. 15 Aiporu rire che pyapy mbarete ha poinupã amyasãivo mba'asy pende apytépe, ndojekuaavéi vaerã mo'ã pende rapykuere ko yvy ári. 16 Roheja reikove ko'ágã peve ahechauka haguã ndéve upe che ikatúva ajapo, ha oñemomba'e guasu haguã che rera yvy jerekuévo. 17 Nde katu rejoko hína che retã guápe ha ndereipotái osë. 18 Upéva ko'ẽ ramo amongýta amandáu ipohýi etereíva ho'a'ý haguéicha araka'eve Egíptope oiko ypy guive ko'agãite peve. 19 Ndereipotái ramo omanomba ne rymba kuéra emoingeka óga guýpe. Upe amandáu ojukáta oĩva guive ñume taha'e mymba, taha'e yvypóra, noñemo'ãi ramo chugui.” 20 Umi Faraón rembiguái oguerovia vaekue Ñandejára ñe'ë, ogueraha óga guýpe hembiguái ha hymba kuéra. 21 Umi ndoikuaaséi vaekue mba'eve oheja ñume hembiguái ha hymba kuéra. 22 Ñandejára he'i Moiséspe: –Eipysó nde po yvatévo ha to'a amandáu Egíptope yvypóra, mymba ha opa yvyra máta ñume oĩvare. 23 Moisés oipysó yvatévo upe yvyra jekoha oguerékóva ipópe ha Tupã ombou ára sunu ha amandáu. Ho'a upe ára tiri ha Ñandejára omongy amandáu Egipto ári. 24 Amandáu ha ára tiri ho'a mbarete eterei, ho'a'ý haguéicha araka'eve Egipto ári. 25 Ha ohundi oĩva guive Egíptope: ojuka opavavépe ha mymba kuéra ñume oĩva, omyangu'i kapi'i ha omopë yvyra máta oĩva guive. 26 Gosénpe añoite, oĩháme Israelgua, ndo'ái amandáu. 27 Faraón ohenoika Moisés ha Aarónpe ha he'i chupe kuéra: –Ko'ágã amombe'úta mante che angaipa. Pende Jára hína upe heko jojáva, che ha umi che retãgua katu ore reko aña. 28 Pejerure Tupãme topi ára sunu ha topa amandáu ha

apoíta pende hegui. Natekotevê mo'ãi pepyta areve ko'ápe. 29 Moisés he'i chupe: –Ko távagui asêvo aipysóta che Jára gotyo che po: ára sunu opíta, opáta amandáu, reikuaa haguã ko yvy che Jára mba'eha. 30 Aikuaa porã jepe, nde ha ne rembiguái kuéra ndapekyhyjeiha gueteri Tupã che Járaragui. 31 Oñehundi líno ha seváda: seváda hi'áma ha líno ipotýmagui. 32 Trigo ha senténopé katu ndojehúi mba'eve: umíva hoky kurive. 33 Osêvo Faraón rendágui, Moisés oipyso ipo Tupã gotyo. Opi upe ára sunu ha amandáu ha ndokyvêi yvy ári. 34 Faraón ohechávo ohasa hague ívaíva, oñembopy'a hatã jey, ha hembiguái kuéra hendive. 35 Ndopoíri Israel guágui, Ñandejára he'i haguéicha Moisés rupi.

Exodus 10

1 Ñandejára he'i Moiséspe: –Tereho Faraón rendápe. Aheja niko ha'e ha hembiguái kuéra oñembopy'a hatã ajapo haguã ko'ã mba'e rechapyrã ijapytépe kuéra, 2 ha remombe'u haguã nde ra'y ha ne remineno kuérape mba'éichapa che pu'aka Egiptogua rehe ha umi mba'e rechapyrã ajapo vaekue ijapytépe kuéra ha peikuaa cheha pende Jára. 3 Upérõ Moisés ha Aarón oho Faraón rendápe ha he'i chupe: –He'ika ndéve Tupã ore Jára: “Araka'e pevêpa che apo'íta? Ejapo ko ha'éva ndéve: Epoi che retã guágui toho che momba'e guasu. 4 Nderejapói ramo, ko'ê ramo amboúta peême tuku. 5 Umíva ojaho'ipáta ne retã, ojekuaa'y haguáicha chugui kuéra yvy. Ho'upáta amandáu rembyre ha omoperõta yvyra máta okakuaáva guive ñúme. 6 Amyenyhêta chugui kuéra nde róga, ne rembiguái ha Egiptogua róga kuéra, ohecha'y haguéicha araka'eve nde ru kuéra térã nde ru kuéra ru, Egipto oiko ypy guive.” Ha osê hikuái Faraón rendágui. 7 Upérõ hembiguái kuéra he'i Faraónpe: –Ko'ã kuimba'e niko ñane rundipáta! Araka'e peve piko upéichata? Epoi mandína chugui kuéra, toho tomomba'e guasu Tupã Ijárare! Nderehecha kuaái piko Egipto oñehundi potaitemaha? 8 Upérõ Faraón ohenoika jey Moisés ha Aarónpe ha he'i chupe kuéra: –Tapeho pemomba'e guasu Tupã pende Járare, ha peje chéve máva mávapa ohóta. 9 Moisés he'i chupe: –Rohóta mitã ha tuja, ore ra'y ha ore rajy kuéra, ore ovecha ha vaka kuéra rombyarete haguã ore Járare. 10 Faraón he'i chupe kuéra: –Pene mitã nguéra jepe perahase. Ojekuaa porã mba'épa peipota hina! Peimo'ã piko pende Jára pene moirútaha ha che ahejataka peho? 11 Ndoiko mo'ãi upéva. Pehose ramo toho kuimba'e kuéra omomba'e guasu haguã pende Járare. Upéva niko pejerure. Ha omosê chupe kuéra. 12 Ñandejára he'i Moiséspe: –Eipyso nde po Egipto ári ou haguã tuku. To'upaite ka'avo oíva tetãpy rehe ha umi hemby vaekue amandágui. 13 Moisés oipyso ipo Egipto ári ha Tupã ombopeju vytytu kuarahy resê guio, ára pukukue ha pyharekue avei. Ko'ẽmba rire ojekuaa vytytu ogueru hague tuku. 14 Heta eterei tuku ojasuru upe tetã pyre, oĩ'y haguéicha Egipto oiko ypy guive ha oíve'y haguáicha araka'eve. 15 Ojaho'ipaite upe tetã omopytũ meve yvy. Ho'upaite ka'avo ha yva ha omoperõ yvyra máta hemby vaekue amandágui. Ndopytái mba'eve hovyüva ñúme Egipto tuichakue. 16 Upérõ Faraón ohenoika pya'e Moisés ha Aarónpe ha he'i chupe kuéra: –Che angaipa niko Tupã pende Jára ha pene renondépe. 17 Ajerure peheja rei haguã chéve che angaipa, ta kóvante jepe. Pejerure Tupã pende Járare toipe'a ore árigui ko'ã tuku ore jukapátava. 18 Moisés osê Faraón rendágui ha oñembo'e Ñandejárape. 19 Upérõ Ñandejára ombopeju yguasú guio vytytu ratã oguerahapáva tuku oity Mar Rójope. Peteĩ tukúnte jepe ndopytái Egipto tuichakue. 20 Tupã katu oheja Faraón oñembopy'a hatã jey. Faraón ndohejái Israelgua osê hetãgui. 21 Upérõ Ñandejára he'i Moiséspe: –Eipyso nde po yvatévo ha toguejy Egipto ári pytũ anambusu ikatúva ojepoko hese. 22 Moisés oipyso ipo yvatévo ha mbohapy ára pukukue pytũ anambusu ojaho'ipa Egipto. 23 Umi Egiptogua ndaikatúi ojuecha hikuái ha avave ndoku'úi oihágui, mbohapy ára pukukue. Israelgua róga kuéra katu ojehesape porã. 24 Faraón ohenoika Moiséspe ha he'i chupe: –Tapeho pemomba'e guasu pende Járare. Pende ovecha ha vaka kuérante topyta. Pene mitã nguéra katu oho kuaa pene ndive. 25 Moisés he'i chupe: –Tekotevê rojapo mymbajuka*f** ha mymbahapy*f** ore Járare. 26 Ore rymba kuéra ou vaerã ore ndive. Peteĩ ipysapente jepe ndopyta mo'ãi ko'ápe. Ijapytégui roguenohê vaerã romomba'e guasu haguã Tupãme. Ndoorikuaái gueteri mba'épa roikuave'êta chupe. Roguahê rire upépe mante roikuaáta. 27 Ñandejára oheja oñembopy'a hatã Faraón ha ndopoíri chugui kuéra. 28 Faraón he'i Moiséspe: –Tereho ko'águi ha anive reju. Cháke rohecha jey ramo remanóta! 29 Moisés he'i chupe: –Oikóta ere hagueichaite. Nda che recha mo'ávêi!

Exodus 11

1 Ñandejára he'i Moiséspe: —Ainupã pochýta Faraón ha opa hetã guápe ha upéva ipaháta. Upe rire ohejáta pesẽ ha ha'e voi pene mosẽta. 2 Ere opa kuimba'e ha kuña Israel guápe, tojerure umi oĩvape hógua ykére imba'e jegua pláta ha óro. 3 Tupã ombopy'a porã Egipto guápe Israelgua ndive. Moisés avei Egíptope ojeahyhu. Faraón rembiguái ha tetãgua oĩ hendive. 4 Moisés he'i Faraónpe: —He'ika ndéve ore Jára: “Ahasáta pyhare pyte Egipto pyre, 5 ha omanóta Egíptope opa ta'yra ypykue, nde ra'y guive, upe tembiguái ombojeréva itrigo myangu'íha memby peve. Ha omanóta avei opaichagua mymba ra'y ypykue. 6 Ha oñehendúta Egipto tuichakue jahe'o soro nde'áva oñehendu'ỹ haguéicha ágã peve ha oñehenduve'ỹ vaerã araka'eve. 7 Israelgua térã hymba ra'y kuérare katu peteĩ jaguánte jepe ndoguahu mo'ãi. Reikuaa haguã ore Jára nombojojaiha pende rehe Israel guápe.” 8 Upérõ oúta opa ne rembiguái, oñesúta che renondépe ha he'íta chéve: “Pesẽna ore retãgui nde ha opa ne retãgua”. Ha upe rire ae asẽta hína. Ha ipochy eterei Moisés osẽvo Faraón rendãgui. 9 Ñandejára he'i Moiséspe: —Na pene rendu mo'ãi hína Faraón. Upéicha ikatúta ambohetave Egíptope che mba'e rechapyrã. 10 Moisés ha Aarón ojapo Faraón renondépe umi mba'e rechapyrã. Tupã katu oheja Faraón oñembopy'a hatã, ha ndopoíri Israel guãgui.

Exodus 12

1 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe Egíptope: 2 —Ko mes ha'éta hína peẽme guarã, año pegua mes tenondegua. 3 Peje opa Israel guápe: “Ko mes pegua ára 10hápe, opa óga jára toñongatu peteĩ ovecha ra'y térã kavara ra'y hógua guápe guarã. 4 Peteĩ óga pegua imbovy ramo ho'upa haguã, tome'ẽ hembyre hógua ykére oĩvape. Ojaporavo haguã upe mymba, toñema'ẽ mbovýpa umi ogagua ha mbovýpa ho'u jepi peteĩ-teĩ. 5 Ta upéva ovecha ra'y térã kavara ra'y mácho imarã'ỹva ha hi'áo peteĩva. 6 Peñongatu ára 14 peve ha opa Israelgua tojuka oguahẽvo ka'aru pytũ. 7 Pemona huguykuépe mokõive óga rokẽ ykére pe'uhápe upe mymba, avei hembe'y yvategua. 8 Upe pyharépe voi toje'u ho'o jehesy pyre, mbuja ha pohã ñana iróva reheve. Upe mbuja tojejapo trigo ku'i oñembovu'ỹvagui. 9 Upe mymbágui ani pe'u mba'eve ipýra térã ñembojy pyre. Jehesy pyre pe'u vaerã, iñakãngue, ipokue ha hyekue reheve. 10 Ani peheja mba'eve upe ára ambuépe guarã ha hembyre pehapy ko'ẽmba vove. 11 Upéicha pe'u: jeku'a jopýpe, pende py rehegua pende py rehe ha yvyra jekoha pende pópe. Ha pe'u pya'e, Ñandejára Páskua,*f** niko hína. 12 Che ahasáta upe pyharépe Egipto rupi ha ajukapáta Egiptogua ra'y ypykue, taha'e kuimba'e térã mymba. Upéicha ainupáta tupã gua'u kuéra Egipto guápe. Che hína pende Jára! 13 Upe tuguy oĩva pende róga rokẽre, ha'éta mba'e rechaukaha ha ahasakuévo ahasáta henonde rupi ha ndoike mo'ãi pende jukávo porojukahára, ainupã ramo Egíptope. 14 Ko ára hína mandu'arã peẽme ha pembyaretéta chéve peẽ ha pene ñemoñare. Pembyarete ko ára tembiapoukapy ramo opa árape guarã peẽme ha pene ñemoñarépe.” 15 Pe'u mbuja oñembovu'ỹva 7 ára pukukue. Ára peteĩha guive peipe'a pende rógagui mbuja mbovuha. Umi ho'úva mbuja oñembovupyréva umíva umi árape, toñemosẽ Israélgui. 16 Ára peteĩháme pejapo aty marangatu. Ára 7hápe upéicha avei. Umi árape ani oñemba'apo, ndaha'etí ramo tembi'u apópe. Upéva ñoite ikatu pejapo. 17 Pembyarete mbuja iñembovu pyre'ỹ ára, upe árape niko anohẽ vaekue Egíptogui opa Israel guápe. Pembyarete ko ára tembiapoukapy ramo opa árape guarã peẽme ha pene ñemoñarépe. 18 Pe'u mbuja iñembovu pyre'ỹ mes peteĩháme, ára 14 ka'aru guive, ára 21 ka'aru peve. 19 Ani oĩ mbuja mbovuha pende rógape 7 ára pukukue. Upe ho'úva mba'e ñembovu pyre, taha'e mombyrygua, taha'e tetãgua, toñemosẽ Israélgui. 20 Mamo peikohápe ani pe'u mba'eve iñembovu pyre. Noñembovúi vaekuente pe'u vaerã. 21 Moisés ohenói Israel myakāhára*f** kuérape ha he'i chupe kuéra: —Tapeho peheka ovecha ra'y ha kavara ra'y kuéra pende róga guápe guarã ha pejuka upe mymba Paskuarã. 22 Pemona'õ huguykue ña'ẽme ha upépe pemyakỹ ñana rogue. Upévape pemona tuguy mokõi okẽ rembe'y ykére ha hi'arigua rehe avei. Upe okẽ rupi tosẽ'ỹ avave hógagui ko'ẽmba mboyve. 23 Ñandejára ohasáta ha ojukáta Egipto guápe ha ohechávo tuguy onáva pende róga rokẽ rembe'y mbohapyre, ohasátante henonde rupi ha ndoheja mo'ãi porojukahára oike pende rógape pende jukávo. 24 Pejapo kóva tembiapoukapy ramo opa árape guarã peẽme ha pene ñemoñarépe. 25 Upéicha avei pejaopóta peikévo upe yvýpe Ñandejára ome'ětava peẽme, he'i haguéicha. 26 Ha peẽme oporandu ramo pende ra'y kuéra: “Mba'e piko he'ise ko pejaopóva?”, 27 peje kóicha chupe kuéra: “Kóva hína Páskua rehegua mymbajuka*f** ombyaretéva Ñandejárape guarã, ha'e ohasa ramo guare Israelgua róga renonde rupi Egíptope. Ha ojuka Egiptogua róga guápe, ore róga guápe katu ndojukái.” Upérõ Israelgua oñesũ ha omomba'e guasu. 28 Israelgua ojapo opa mba'e

he'i vaekue Ñandejára Moisés ha Aarónpe, ha'e he'i haguéicha. 29 Pyhare pyte Tupã ojuka Egíptope opa ta'ýra ypykue, Faraón, iguapyha jeguápe oguapýva ra'y guive, upe kuimba'e koty ypytũme oĩva ra'y peve, ha opa mymba ra'y ypykue Egíptogua mba'e. 30 Faraón, opa hembiguái kuéra ha opa umi Egíptogua, opu'ã upe pyharépe ha oiko jahe'o soro mbarete eterei Egíptopy rehe ndaipórighui óga noĩrihápe omanóva. 31 Upe pyharépe voi Faraón ohenói Moisés ha Aarónpe ha he'i chupe kuéra: –Pepu'ã ha pesê ore retãgui peê ha opa Israelgua ha tapeho pemomba'e guasu Tupãme peje haguéicha. 32 Peraha avei pende ovecha ha vaka kuéra peje haguéicha. Tapeho ha che rovasa chéve avei. 33 Umi Egíptogua avei ojerure asy chupe kuéra osê pya'e haguã Egíptogui, he'ívo: –Romanombáta niko! 34 Umi Israelgua ogueraha mbujarã ovu'ýva gueteri opa hyru reheve ha omoĩvo ijahojápe ohupi ijati'ýre. 35 Opa Israelgua ojapo Moisés he'i vaekue chupe kuéra ha ojerure Egípto guápe imba'e jegua pláta ha óro ha ijao kuéra. 36 Ñandejára ombopy'a porã rupi Egípto guápe, ome'ê Israel guápe opa mba'e ha'e kuéra ojeruréva. Upéicha omondoho hikuái Egípto guápe. 37 Israelgua osê Ramsésgui ha oho Sucot gotyo. Osê 600.000 kuimba'e rupi ojepapa'ý rehe kuña ha mitã nguéra. 38 Osê avei hendive kuéra tapicha opaichagua, heta vaka, ovecha ha kavara reheve. 39 Mbujarãgui oguenohê vaekue Egíptogui ojapo hikuái mbuja iñembovu pyre'ý, oñemosêvo Egíptogui niko ndaikatúi ogueraha tembi'u tape rehe guarã. 40 Israelgua hi'are vaekue Egíptope 430 año. 41 Upe ára oñemboty haguépe umi 430 año, osê Egíptogui opa Israelgua, Ñandejára ñorãirõhára. 42 Pyhare ojeke'ýha vaekue upéva ñande járape guarã, oguenohê haguã chupe kuéra Egíptogui. Ha upe pyharéta hína avei pyhare jeke'ýha opa Israelgua ha iñemoñarépe opa árape guarã, ombyaretévo Ñandejára rembiapokue. 43 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe: –Áva hína tembiapoukapy Páskua rehegua: Ani ho'u chugui avave mombyrygua. 44 Pene rembiguái ijogua pyre, peapi'o vaekue, ikatúta ho'u. 45 Oikóva pende apytépe térã omba'apóva peême guarã katu ani ho'u. 46 Toje'u óga pýpe. Ani penohê okápe upe so'o ha ani pemopê ikãnguekue. 47 Israelgua oĩ haguéicha ombyarete vaerã. 48 Oĩ ramo mombyrygua pende apytépe ho'uséva Ñandejára Páskua, tojeapi'ouka ha'e ha kuimba'e kuéra hesegua. Upéicha oñemboja kuaa ombyaretévo, peëichaguáta niko hína avei. Upe ojeapi'o'ýva katu ani ho'u. 49 Peteĩnte upe tembiapoukapy tetãgua ha mombyrygua pene ndive oikóvape guarã. 50 Upéicha ojapo Israelgua, Ñandejára he'i haguéicha Moisés ha Aarónpe. 51 Upe árape voi Ñandejára oguenohê Egíptogui aty-atýpe opa Israel guápe.

Exodus 13

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Emboyke chéve che mba'erã opa ta'ýra ypykue oĩva Israelpe, taha'e kuimba'e térã mymba. Umíva niko che mba'e hína. 3 Upérõ Moisés he'i Israel guápe: –Pene mandu'a ko ára rehe pesê hague Egíptogui, tembiguái rekógui, Ñandejára niko pene renohê vaekue upégui pyapy mbaretépe. Ha ani pe'u mbuja iñembovu pyre. 4 Ko mes pesêha hína, mes Abib. 5 Ko mes pembyaretéta, Ñandejára pene moinge rire cananéu, hitíta, amorréu, hevéo ha jebuséo kuéra yvýpe, osyryhápe ýicha kamby ha eíra, he'i haguéicha pende ru kuéra ypykuépe ome'êtaha peême. 6 Pe'úta mbuja iñembovu pyre'ý 7 ára pukukue ha upe ára pahápe pembyaretéta Ñandejárape. 7 Pe'u mbuja iñembovu pyre'ý 7 ára pukukue ha ani ojehecha mbuja iñembovu pyre térã mbuja mbovuha pende rógape ha mamove peê peikohápe. 8 Upe árape pemombe'u pende ra'y kuérape pechapoha upéicha pembyarete haguã upe Ñandejára ojapo vaekue pende rehe pene renohê ramo guare Egíptogui. 9 Ha upévata hína mba'e rechaukaha pende pópe ha mandu'arã pene resa renondépe, Ñandejára rembiapoukapy oĩ mante haguã pende jurúpe. Pyapy mbaretépe niko pene renohê vaekue Ñandejára Egíptogui. 10 Pemomorã kóva, opa año hi'ára teépe. 11 Ñandejára pene moinge rire cananéu kuéra retãme ha ome'ê rire peême upe yvy, he'i haguéicha peême ha pende ru kuéra ypykuépe, 12 pemboyke Ñandejárape guarã opa ta'ýra ypykue. Pende ovecha ra'y ypykue máchova guive, Ñandejárape guarã hína. 13 Pende vúrro ra'y ypykue hekovia jeyta peême pehepy me'ê ramo hese peteĩ ovecha ra'y, ýrõ pejajuvoka vaerã. Pehepy me'ê vaerã avei pende ra'y ypykue rehe hekovia jey haguã peême. 14 Ha ko'ê ramo ára oporandu ramo peême pende ra'y kuéra: “Mba'e piko he'ise kóva?”, pejéta upéicha chupe kuéra: “Pyapy mbaretépe ore renohê vaekue Ñandejára tembiguái reko Egíptope guágui. 15 Faraón oñembopy'a hatã ha ndopoiséi haguére ore hegui, Ñandejára ojuka vaekue opa ta'ýra ypykue, kuimba'e ha mymba, Egíptope oĩva. Upéva'e aikuave'ê Ñandejárape che mymba ra'y ypykue máchova guive ha ahépyme'ê che ra'y ypykuére, areko jey haguã che mba'erã.” 16 Kóvata mba'e rechaukaha pende pópe ha mandu'arã pene resa

renondépe, pyapy mbaretépe pene renohẽ hague Ñandejára Egíptogui. 17 Faraón opoi rire Israel guágui, Tupã ndoguerahái chupe kuéra filistéo retã rape rupi, mbykyve ramo jepe, he'ígui ipype: –Ani upeichahágui ojeity mba'e hikuái hi'ári kuéra, ombopo'i ha oguevi jey Egíptope. 18 Upévore ombojere chupe kuéra yvy ojeiko'ýha rape rupi, Mar Rojo gotyo. Israelgua osẽ Egíptogui oñembosako'i pyre ñorãirõrãicha. 19 Moisés osẽvo ogueraha José kãnguekue. Kóva niko ome'ẽka vaekue iñe'ẽ Israel guápe he'ívo: “Tupã ou vove pene pytyvõ pesẽ haguã Egíptogui, peraháta ko'águi che kãnguekue.” 20 Oho hikuái Sucótgui ha opyta Etámpe yvy ojeiko'ýha rembe'ýpe. 21 Ñandejára oho henonderã nguéra, arakue peteĩ arai oñembo'ýva rupi ohechauka haguã chupe kuéra haperã ha pyharekue tata oñembo'ýva rupi ohesape haguã chupe kuéra, ikatu haguã uguata ára ha pyhare. 22 Araka'eve ndojeíri chugui kuéra arai ñembo'y arakue térã tata ñembo'y pyharekue.

Exodus 14

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Ere Israel guápe tojevy ha topyta Pi-Hahiot renondépe, Migdol ha yguasu pa'ũme, Baal-Sefón rovái. Pepyta upépe yguasu ypýpe. 3 Faraón he'íta Israelguare: “Oiko hikuái opa rupi rei oikuaa'ỹ rehe mamópa ohóta, ha yvy ojeiko'ýha ohape jokóta chupe kuéra”. 4 Ahejáta Faraón oñembopy'a hatã ha pene muña. Che katu ahechaukãta che reko mimbipa Faraón ha iñorãirõha kuérape, toikuaa Egiptogua cheha opa mba'e Jára. Upéicha ojapo hikuái. 5 Oñemombe'u vove Egipto ruvicha guasúpe Israelgua oho hague, ha'e ha hembiguái kuéra he'i hikuái: –Maerã piko jaheja Israelgua osẽ ñande poguýgui? 6 Faraón oguenohẽka ikárro ñorãirõrã ha ogueraha iñorãirõha kuéra yvy rupigua ha kavaju arigua. 7 Oiporavo 600 kárro iporãvéva ha opaichagua kárro Egipto pegua, huvicha kuéra reheve. 8 Ñandejára oheja Egipto ruvicha guasu Faraón oñembopy'a hatã ha omuña Israel guápe, ha'e kuéra osẽ aja ojeroviaitévo ijehe. 9 Egiptogua omuña chupe kuéra kavaju arigua, Faraón kárro arigua ha iñorãirõha kuéra yvy rupigua reheve. Ohupyty hikuái Israel guápe opytu'u aja yguasu ypýpe, Pi-Hahiot renondépe, Baal-Sefón rovái. 10 Oñembojávo Faraón, Israelgua ohecha Egiptogua omuñaha chupe kuéra, tuicha okyhyje ha osapukái Ñandejárape. 11 He'i hikuái Moiséspe: –Ndaipóri piko Egíptope yvy roñeñotỹ haguã, ajeve ore reru romano haguã yvy ojeiko'ýháme? Maerã voi piko ore renohẽ Egíptogui? 12 Ro'e voi ndéve kuri: “Ore rejápe toroiko Egiptogua rembiguái ramo. Iporãve roiko upéicha ha ani romano yvy ojeiko'ýháme!” 13 Moisés he'i chupe kuéra: –Ani pekyhyje térã pejepy'apy mba'evére! Pehecháta hína ko árape upe Ñandejára ojaopótava. Umi Egiptogua pehecháva ágã, ndapehecha mo'ãvéi águive. 14 Ñandejárate voi oñorãirõta pende rehe ha natekotevẽi pejepy'apy mba'evére. 15 Ñandejára he'i Moiséspe: –Maerãpa resapukái rei chéve? Ere Israel guápe toho hapére. 16 Nde katu ehupi vyra jekoha, eipysa nde po Mar Rojo ári ha emboja'o hi'y kuéra ojuehegui ikatu haguã Israelgua ohasa yvy rupi. 17 Che ahejáta Egiptogua oñembopy'a hatã ha ojepoi Israelgua rapykuéri, ajechaukãta che mimbipápe Faraón, ikárro ha ñorãirõhára kárro arigua, kavaju arigua ha yvy rupigua renondépe. 18 Oikuaáta umi Egiptogua cheha opa mba'e Jára, ajechauka ramo che mimbipápe che vytyúvo Faraón, ikárro kuéra ha umi ñorãirõha kárro arigua, kavaju arigua ha yvy rupiguare. 19 Ñandejára remimbou*f** ha upe arai ohóva Israelgua renondépe ohasa hapykue gotyo, 20 ha oñemoĩ Egiptogua ha Israelgua pa'ũme. Upe arai ñembo'y omopytũ Egiptogua gotyo ha ohesape Israelgua gotyo. Umi Egiptogua, ndohecháigui mba'eve, ndaikatúi ohupyty Israel guápe upe pyharépe. 21 Moisés oipysa ipo Mar Rojo ári ha Ñandejára ombopeju pyhare pukukue kuarahy resẽ guio vytytu ratã omboja'óva y kuéra ojuehegui. 22 Israelgua ohasa pe Mar Rojo yvy rupi, ha umi y aty oñembo'y ijkére kuéra mokõive henda guio. 23 Umi Egiptogua omuña chupe kuéra ha ojepoi hapykuéri umi y mbytépe opaite Faraón kavaju ha ikárro kuéra reheve. 24 Oguahẽvo ko'ẽju, Ñandejára oma'ẽ arai ha tata ñembo'y guive Egiptogua gotyo ha ojapo tuicha sarambi ijapytépe kuéra. 25 Ohekyipa ikárro kuéra rruéda ha ndaikatuvéi oku'e. Upérõ Egiptogua osapukái: –Jaguevíke Israel guágui, cháke opa mba'e Jára oñorãirõ hesehápe kuéra ha oñemoĩ ñande rehe! 26 Ñandejára he'i Moiséspe: –Eipysa nde po umi y ári, ha to'a Egiptogua, ikárro ha ikavaju arigua ári. 27 Moisés oipysa ipo yguasu ári ha umi y ho'a jey hendaguépe. Egiptogua katu ojerévo oguevi haguã ojetopa y renondépe. Upéicha Ñandejára ojaho'ipa ýpe chupe kuéra. 28 Umi y oguevívo hendaguépe ojaho'i Faraón ñorãirõhárape oíke vaekue Israelgua rapykuéri ikárro kuéra reheve. Nahembýi peteĩnte jepe. 29 Israelgua katu ohasa yvy rupi yguasu mbyte rupi, ha hi'y kuéra oñembo'y ijkére kuéra mokõive henda guio. 30 Upe árape Ñandejára oipe'a Israel guápe Egiptogua

poguýgui; ha Israelgua ohecha umi Egiptogua re'õngue y rembe'ýpe. 31 Ohechávo Israelgua Ñandejára pyapy oinupã mbarete etereíva Egipto guápe, omomba'e chupe ha oguerovia Ñandejára ha hembiguái Moiséspe.

Exodus 15

1 Upérõ Moisés ha Israelgua opurahéi joa Ñandejárape he'ívo: Taropurahéi Tupãme, ojajaipáva imbaretetégui. Oity upe y guasúpe kavaju ha hi'ári guápe. 2 Tupã, nde che mombarete ha che mbovy'a. Nde, ivaívagui che pe'a! Nde che Tupã, rogueropurahéi, che ru kuéra Tupã, romomorã! 3 Che Jára, nde hína ñorãirõhára, Che Jára, nde réra tee! 4 Faraón kárro kuéra ha iñorãirõhára yguasú ruguápe remombopaite. Ñorãirõha kuéra poravo pyrêpe, Mar Rojo omokõmbaite. 5 Yeta apytépe ho'yguy joa, ha ita pohýicha upe y ruguaitépe ojejakutu. 6 Tupã, nde po akatúa imbaretetéva, omimbipaite! Tupã, nde po akatúape remyangu'ipa nde rehe opu'ávape! 7 Upe ne mimbipápe ijojaha'ýva reipete yvýre nde rehe oñemoívape, nde pochy rendýpe ñana pirukuéicha rembokusugue! 8 Reipeju pochy yeta apytépe ha iñapesãmba! Opu'ã yvatévo y oñembo'ýva, hypa yguasú upe hypyhápe, hugua iñapekã! 9 He'i ore muñáva: Jaike hapykuéri, jaípe'a imba'éva, ñañemohyguatã, ñamoperõmba ha oguererekóva jarahapaite! Ñande kyse pukúpe jajukapaite! 10 Reipeju upe ýre ha chupe kuéra ojaho'ipa! Ku ita pohýicha ho'yguy joa y ñarõ ruguápe! 11 Ore Jára! Ndéicha guápa máva tupã nguéra apytépe! Máva ndéicha ojajaipa, imarangatu! Nde hína kyhyjeha mba'e rechapyrã apópe! Mba'e rechapyrã apoha jojaha'ý! 12 Reipyso nde po akatúa ha omokõmba chupe kuéra yvy. 13 Reisãmyhy py'a porãme ne retãgua jejora pyrêpe. Nde po mbaretépe chupe kuéra reraha, nde róga marangatu peve. 14 Tetã nguéra ohendúvo oryryipa, filistéo retã megua osusũmba, 15 Edom ruvicha kuéra okyhyje joa, Moab oisãmyhyva tuicha ojepy'apy, Canaán retãgua ikangypa, kyhyje guasu ha py'andýi ojaho'ipa chupe kuéra! 16 Nde pyapy mbarete, chupe kuéra itáicha omokirirĩ, ohasapa peve ne retãgua Tupã, ohasapa peve upe tetã nde rejogua vaekue ne mba'erã! 17 Nde reboguata chupe ha remohenda vvyty marangatúpe, reiporavo vaekue reiko haguã, Nde Rekoha, Tupã, nde po teépe remopu'ã vaekue! 18 Tupã uguapy mburuvicha pavẽ ramo opa árape guarã! 19 Faraón kárro ha kavaju arigua kuéra oikévo yguasú rapépe, Ñandejára oity jey yguasú hi'ári kuéra, Israelgua ohasa aja yvy rupi yguasú mbyte rupi. 20 Kuña maranduhára*f** María, Aarón reindy, ha opa kuña kuéra hapykuéri, imba'epu pararã rory púpe ojeroky joa. 21 María katu omopa'ũ popy'ýi jepi chupe kuéra ko purahéi: Peropurahéi Ñandejárape oñemondéva mimbipápe, ombo'yguyvo Yguasúpe kavaju ha kavaju arigua! 22 Moisés he'i Israel guápe oho haguã Mar Rójogui yvy ojeiko'ýha hérava Sur gotyo. Oguata hikuái mbohapy ára ojuhu'ý rehe y. 23 Oguahẽvo Márape ndaikatúi upépe hoy'u, irógui upe y. Upévare ombohéra Mára upe uguahẽ haguépe. 24 Upérõ oñe'ẽ pochy hikuái Moisés rehe ha he'i: —Mamo piko jay'úta? 25 Moisés ohenói Ñandejárape ha Ñandejára ohechauka chupe peteĩ vvyra. Upéva ha'e oity ýpe ha upe y oñemohe'ẽ. Upépe Ñandejára ome'ẽ Israel guápe hembiapoukapy*f** ha upépe oipy'a ra'ã chupe. 26 He'i chupe kuéra: —Tupã pende Jára ñe'ẽ pehendu ramo añetehápe ha pejapo hekópe guáva hesa renondépe, pehendúvo hembiapoukapy ha pejapóvo hembipota, nambou mo'ãi pende ári mba'eveichagua ñenupã pochy amondo vaekue Egipto guápe. Che niko hína pende Jára pene pohanóva. 27 Upéi uguahẽ hikuái peteĩ hendápe hérava Elim, oĩháme 12 ykua ha 70 pindo máta. Upépe opyta hikuái y rembe'ýpe.

Exodus 16

1 Oho hikuái Elíngui ha uguahẽ yvy ojeiko'ýháme upe héravape Sin, opytáva Elim ríre ogehóvo Sinaí gotyo, ára 15, mes mokõiháme osẽ ríre Egíptogui. 2 Opa Israelgua oñe'ẽ vai upépe Moisés ha Aarón rehe. 3 He'i joa hikuái: —Romano nga'u ra'e Ñandejára po rupi Egíptope! Upépe roguapy jepi ore ólla jerére, ro'u so'o ha mbuja ore ryguatã meve. Peẽ katu ore reru ko yvy ojeiko'ýháme ore jukapa haguã ñembyahýigui. 4 Ñandejára he'i Moiséspe: —Amondóta peẽme mbuja yvágagui. Peteĩ-teĩ tosẽ tombyaty arako'ẽre hembí'u upe árape guarã. Upéicha aikuaáta ha'e kuérapa oikóta che aipotaháicha. 5 Ára 6hápe katu tombyaty mokõi árape guarã. 6 Upérõ Moisés ha Aarón he'i Israel guápe: —Ko ka'aru peikuaáta Ñandejára hague upe pene renohẽva Egíptogui, 7 ha ko'ẽrõ pyhareve pehecháta Ñandejára omimbipa ramo. Ha'e ohendu peñe'ẽ vai ramo hese. Oréko ndaha'úi voi mba'eve ha upe pejéva ore rehe nda ore rupytyi. 8 Ha he'ive Moisés: —Ko ka'aru Ñandejára ome'ẽta peẽme so'o ha ko'ẽrõ pyhareve mbuja pene ryguatã meve. Ñandejára niko ohendu peñe'ẽrõ

hese. Ndaha'úi oréve peẽ ore rova apíva. Ñandejára rehe pejapo upéva. 9 Upérõ Moisés he'i Aarónpe: —Ere Israel guápe toñemboja Ñandejára rendápe, ha'e niko ohendúma iñe'ẽ. 10 Aarón oñe'ẽ aja Israel guápe, ha'e kuéra oma'ẽ yvy ojeiko'ýha gotyo ha ohecha hikuái Ñandejára omimbipa ramo peteĩ aráipe. 11 Ñandejára he'i Moiséspe: 12 —Ahendu Israelgua oñe'ẽ vai ramo. Ere chupe kuéra: “Ka'aru vove pe'úta so'lo ha pyhareve pene ryguatãta pánguĩ. Ha upéicha peikuaáta cheha Tupã pende Jára”. 13 Upe ka'aru voi ou guyra kuéra ynambu joguaha ha omyenyhẽmba upe ha'e kuéra oikoha. Ha pyhareve ojejaho'ipa ysapýpe upe ha'e kuéra oikoha, opa ijerekuévo. 14 Ysapy ikã rire, ojekuaa yvy perõ ári akytã mimi mba'e ra'ýicha, ysapy rypy'a joguaha. 15 Israelgua ohechávo upéva he'i joa ojupe: “Mba'éiko kóva?” ndoikuaágui mba'épa. Moisés katu he'i chupe kuéra: —Kóva hína mbuja ome'ẽva peẽme Ñandejára. 16 Upéicha he'ika Ñandejára: “Óga jára kuéra tosẽ tombyaty hogagua kuéra rembi'urã. Peteĩ-teĩ ogagua oikotevẽ peteĩ gomer, ohupytyva mokõi kilo rupi, okaru haguã”. 17 Upéicha ojapo Israelgua. Oĩ ombyaty hetáva ha oĩ ombyaty michíva. 18 Ha oha'ãvo hikuái ikílo kuéra, umi ombyaty heta vaekue ndoguereko hetavéi ha ombyaty michí vaekue ndoguereko michívéi. Peteĩ-teĩ ombyaty oikotevẽ vaekue ojekaru haguã hógape. 19 Moisés he'i chupe kuéra: —Aníke avave oñongatu mba'eve ko'ẽrõ guarã. 20 Oĩ ndoikuaaséi vaekue mba'eve ha oñongatu ára ambuẽpe guarã. Umíva rembi'u haso ha itujuva. Upérõ Moisés ipochy eterei umíva ndive. 21 Tembi'u oñembyaty jepi pyhareve oñekotevẽháicha. Kuarahy osẽ rire katu, upe opyta vaekue oñemono'õ'ýre, hykupa kuarahy akúpe. 22 Ára 6hápe ombyaty jo'a hikuái: irundy kilo peteĩ-teĩme guarã. Myakãhára*^f kuéra omombe'u upéva Moiséspe. 23 Ha'e he'i chupe kuéra: —Upéicha he'i Ñandejára ojejapo haguã: “Ko'ẽrõ pytu'uha ára hína, Ñandejárape oñembyaretéva. Pembojy upe pembojy vaerã ha pembopupu upe pembopupu vaerã peikotevẽtaháicha, hembyre peñongatu ko'ẽrõ guarã.” 24 Ha'e kuéra oñongatu he'i haguéicha Moisés. Ndaitujúi ha ndahasói. 25 Upérõ he'i Moisés: —Ko arape kóva pe'úta, Ñandejára aragui hína. Ha ndapejuhu mo'ãi mba'eve ñúme. 26 Ikatu pembyaty 6 ára pukukue. 7hápe katu, ha'égui pytu'uha ára, ndapejuhu mo'ãi mba'eve. 27 Opáichavo, oĩ osẽva ohekávo ára 7hápe ha ndojuhúi mba'eve. 28 Ñandejára he'i Moiséspe: —Araka'e pevépa ndapejapose mo'ãi upe ha'éva peẽme! 29 Amoĩ niko peẽme pembyarete haguã pytu'uha ára. Upévare ára 6hápe ame'ẽ peẽme tembi'u jo'a mokõi arape guarã. Topytáke hógape maymáva ha aníke avave osẽ omba'apo ára 7hápe. 30 Ha maymáva opytu'u ára 7hápe. 31 Israelgua ombohéra maná upe tembi'u oñembyatýva. Ojogua kuratũ ra'ýime ha ijape morotĩ. Ha he, tórta trígo ku'ígui ojejapóvaicha, eíra reheve oñembojehe'áva. 32 He'i chupe kuéra Moisés: —Upéicha he'ika peẽme Ñandejára: “Pembyaty mokõi kilo maná ha peñongatu, pene ñemoñare kuéra ohecha haguã mba'épepa pomongaru yvy ojeiko'ýháme, poguenohẽ rire Egíptogui”. 33 Upérõ Moisés he'i Aarónpe: —Eipyhy peteĩ mbayru, emoĩ pype mokõi kilo maná ha eraha Ñandejára renondépe, toñeñongatu pene ñemoñarépe guarã. 34 Aarón ombohyru mokõi kilo maná ha omoĩ umi mokõi ita pehẽngue ohechaukáva Ñandejára rembiapoukapý renondépe, oñeñongatu haguã Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe. 35 Israelgua ho'u maná 40 año pukukue oguahẽ meve yvy ojeikohápe, Canaán retã rembe'ýpe. 36 Upe mokõi kilo rupi, hebréo ñe'ẽme oje'e gomer.

Exodus 17

1 Tupã he'i Israel guápe oho haguã hapére. Oho hikuái Síngui ha oguahẽ Refidímpe. Upépe ndaipóri y oje'y'u haguã. 2 Upérõ ojerure pochy hikuái Moiséspe he'ívo: —Ore mboy'úpy! Moisés he'i chupe kuéra: —Mba'ére piko peñe'ẽ pochy chéve ha pembopochyse Tupãme? 3 Ha'e kuéra katu ijyuhéi eterei ha ojahéi jey Moisés rehe he'ívo: —Ore renohẽ piko Egíptogui ore juka haguã yuhéigui ore mitã ha ore rymba kuéra reheve? 4 Moisés osapukái Ñandejárape ha he'i: —Mba'e piko ikatu ajapo heseve kuéra? Opa che mbo'itaséma hikuái! 5 Ñandejára he'i Moiséspe: —Tereho hendápe kuéra ha ta ne moirũ Israel myakãhára*^f mbovymi. Eraha avei yvyra jekoha reinupã haguépe y Nilo. 6 Yvyty Horébppe aiméta ne renondépe ita ári. Embota upe ita ha osẽta chugui y oje'y'u haguã. Moisés ojapo upéicha Israel myakãhára rovake. 7 Oiko haguépe upéva oñembohéra Masá ha Meriba, Israelgua oñe'ẽ pochy haguére ha oha'ã haguére ombopochy Ñandejárape he'ívo: “Oípa Ñandejára ñane ndive, téräpa nahániri?” 8 Ou Amalecgua ha ojeity Israelgua ári Refidímpe. 9 Moisés he'i Josuépe: —Eiporavo kuimba'e kuéra ha esẽ pyhareve eñorãirõ Amalecgua ndive. Che ajupíta yvyty ru'áme, Tupã yvyra jekoha reheve. 10 Josué ojapo he'i haguéicha chupe Moisés ha osẽ oñorãirõ Amalecgua ndive. Upe aja Moisés, Aarón ha Hur ojupi yvyty ru'áme. 11 Moisés ohupi aja ipo yvate,

Israelgua ipu'aka Amalec guáre. Omboguejy aja katu, Amalecgua umi Israel guápe omboguevíva. 12 Moisés katu ijoyva kane'õ ha upérõ Aarón ha Hur omoĩ chupe ita oguapy haguã, ha'e kuéra katu oñemoĩ mokõive ijoyke guio ojoyva joko chupe yvatévo. Upéicha opyta hikuái kuarahy oíke peve. 13 Josué ipu'aka Amalecgua rehe kyse pukúpe. 14 Upérõ Ñandejára he'i Moiséspe: –Ehai kóva kuatiáre, topyta mandu'arã ha eikuaauka Josuépe che ahapo'otaha Amalec guápe ko yvy árigui, oikove'y haguã hese kuéra mandu'a. 15 Moisés omopu'ã altar ombohérava “Tupã che poyvi veve”, 16 he'ívo: –Ñandejára poyvi veve ñande pópe! Ñandejára oíke ñorãirõme Amalec ndive, opa árape guarã!

Exodus 18

1 Madián pegua pa'i, Moisés rembireko ru hérava Jetró, oikuaa umi mba'e Tupã ojapo vaekue Moisés ha hetãgua Israel rehe, ha mba'éichapa Ñandejára oguenohẽ Egíptogui chupe kuéra. 2 Moisés opoi ra'e hembireko Séforagui ha Jetró ogueraha hendápe ko hembireko, 3 ha imemby mokõi. Peteĩme Moisés ombohéra vaekue Guersón, he'ígui: “Mombyrygua che, aime tetã che mba'e'yvape”. 4 Ambuépe katu ombohéra Eliézer, he'ígui: “Tupã che ru Jára hína che mo'ãhára, che mo'ã vaekue Faraón kyse pukúgui”. 5 Moisés rembireko ha ta'yra kuéra reheve Jetró oguahẽ hendápe yvy ojeiko'yháme, oikohápe Moisés yvyty Horeb ypýpe. 6 Ha he'ika Moiséspe: –Che Jetró, ne rembireko ru, aju ne rendápe ne rembireko ha nde ra'y kuéra reheve. 7 Moisés osẽ hembireko ru ruguãtĩvo, ojavyv henondépe ha upéi ohetũ chupe. Oñomomaitei hikuái ha oíke kotýpe oñondive. 8 Moisés omombe'u hembireko rúpe opa mba'e Ñandejára ojapo vaekue Faraón ha Egíptogua rehe Israelgua rehéhápe, opa umi mba'e ohasa vaekue tape rehe ha mba'éichapa Ñandejára oipytyvõ chupe kuéra. 9 Jetró ovy'a ohendúvo opa umi mba'e porã Ñandejára ojapo vaekue Israelguáre ha oguenohẽ haguére chupe kuéra Egíptogua poguýgui. 10 Ha he'i: –Toñemomba'e guasu Ñandejára pende pe'a vaekue Egíptogua ha Faraón poguýgui! 11 Ko'ágã ahecha kuaa Ñandejára tuichaveha opavavégui. 12 Upéi Jetró oikuave'ẽ Tupãme mymbahapy*f** ha mymbajuka.*f** Aarón ha Israel myakãha*f** kuéra okaru hikuái Moisés rembireko ru ndive, Tupã renondépe. 13 Upe ára ambuépe oguapy Moisés oporombojovake haguã, ha Israelgua oha'arõ Moisés róga renondépe ko'ẽ guive pytũ meve. 14 Moisés rembireko ru ohecha itajýra ména rembiapo ha he'i chupe: –Maerã piko rejapo upéicha? Mba'ére piko reguapy neño ha maymáva ne ra'arõ ko'ẽ guive pytũ meve? 15 Moisés he'i hembireko rúpe: –Maymáva niko ou che rendápe omba'e porandu haguã Tupãme. 16 Ojoavy ramo hikuái ou che rendápe. Che amohenda peteĩ-teĩme ha aikuaauka chupe kuéra Tupã rembiapoukapy ha hembipota. 17 Upérõ hembireko ru he'i Moiséspe: –Naiporãi rejapo upéicha. 18 Ipahápe pende kueráita ojehegui. Ko rejapóva ipohyiha ndereropu'aka mo'ãi. Neño ndaikatu mo'ãi rejapo. 19 Eja póna kóicha ha Tupã oĩta ne ndive: Nde reiméta Tupã rendaguépe maymávape guarã ha reñe'ẽta Tupãme hese kuéra. 20 Eheko mbo'e chupe kuéra hembiapoukapy ha hembipotáre, ehechauka haperã ha emombe'u chupe kuéra hembiaporã. 21 Ha eiporavo kuimba'e kuéra ikatupyryva, iñe'ẽ rendúva Tupãme, jeroviaha ha ijoheipyreva ha emoĩ chupe kuéra 1.000, 100, 50 ha 10 hapicha kuéra ruvicha ramo. 22 Ha'e kuérante toporombojovake jepi ha tojejapo ha'e kuéra he'íva. Ndéve toheja hikuái upe tekotevẽ kueténte. Upéva tuicha ombovevỹta ne rembiapo. 23 Rejapo ramo upéicha, Tupã he'íta ndéve hembipota, nde pu'aka porãta opa mba'ére ha maymáva oho jeýta hógape py'a guapýpe. 24 Moiséspe iporã upe he'íva hembireko ru ha ojapo ha'e he'i haguéicha. 25 Opa Israelgua apytégui oiporavo kuimba'e ikatupyryva ha omoingo chupe kuéra 1.000, 100, 50 ha 10 hapicha kuéra ruvicha ramo. 26 Ko'avante oporombojovake jepi ha upe tekotevẽ kueténte oheja hikuái Moiséspe. 27 Upe rire Moisés he'i imaitéi paha hembireko rúpe. Jetró oho jey hógape.

Exodus 19

1 Upe ára osẽ hague Egíptogui, ohasa rire mbohapyha mes, Israelgua oguahẽ yvy ojeiko'yháme Sinaí pegua. 2 Osẽ hikuái Refidíngui ha oguahẽvo Sinaípe opyta upépe yvyty rovái. 3 Moisés ojupi Tupã rendápe ha Ñandejára ohenói yvytygui ha he'i chupe: –Ere kóicha Israel guápe: 4 “Pehecháma ajapo vaekue Egíptogua rehe ha mba'éichapo mo'ã ha pogueru che rendápe. 5 Pejapo ramo añetehápe che ha'éva, ha ñaĩ ramo oñondive oñoñe'ẽme, peẽta che retã tee opa tetã apytépe. Che mba'e ramo jepe ko yvy tuichakue. 6 Peẽta chéve guarã tetã ipa'i rekóva, , ha heko marangatúva. Ere ko'ã mba'e Israel guápe.” 7 Upérõ Moisés ombyaty Israelgua

myakāhārape*f** ha omombe'u chupe kuéra upe Ñandejára he'ikáva. 8 Ha opa Israelgua he'i: "Rojapóta opa mba'e he'íva Ñandejára." Ha Moisés ogueraha Ñandejárape Israelgua ñe'ë. 9 Ñandejára he'i Moiséspe: –Ajúta ne rendápe peteĩ arai anambusúpe, Israelgua ohendu haguã añe'ë ramo ndéve. Upéicha ha'e kuéra ojeroviáta opa ára nde rehe. Moisés omombe'u jey Ñandejárape Israelgua ñe'ë. 10 Ñandejára he'i Moiséspe: –Tereho ha emopotĩ*f** chupe kuéra ko árape ha ko'ërõ, ha ejoheika chupe kuéra ijao, 11 toñembosako'i ára mbohapyhápe guarã. Upérõ aguejýta maymáva rovake yvyty Sinaí ru'ãme. 12 Emongora upe yvyty ha ere chupe kuéra ani haguã ojupi yvytýpe térã opoko imongoraha rehe. Opokóva hese tojejuka. 13 Ani avave opoko hese ha pejuka pejapívo hu'y térã itápe. Taha'e kuimba'e térã mymba ani peheja oikove. Upe turu ipu rire ae, ha'e kuéra ikatúta ojupi upe yvytýpe. 14 Moisés oguejy rire yvytýgui, omopotĩ*f** Israel guápe, ha ha'e kuéra ojohéi ijao. 15 Ha he'i chupe kuéra: –Peñembosako'íke ára mbohapyhápe guarã ha ani oiko avave hembireko ndive. 16 Ára mbohapyhápe ko'ëtĩ jave, oiko ára sunu ha ára tiri ha arai anambusu ojaho'ipa yvyty ru'ã. Trompéta pu mbarete oñehenduha maymáva oñepyrũ oryrýi. 17 Moisés he'i chupe kuéra osẽ haguã hekohágui Tupã ruguātívo. Oho opyta hikuái yvyty rembe'yépe. 18 Yvyty Sinaí otĩmbopa, Ñandejára oguejy haguére hi'ári tataicha. Upe yvyty ojogua tatakua guasu hatatĩmbáva ha oryrýi mbarete eterei. 19 Trompéta pu hyapu mbareteve ohóvo. Moisés oñe'ë Tupãme ha Tupã oñe'ë chupe ára sunúicha. 20 Ñandejára oguejy Sinaí ru'ãme, ohenói Moiséspe ha ha'e ojupi hendápe. 21 Ñandejára he'i Moiséspe: –Eguejy ha ere Israel guápe ani haguã avave ohasa upe yvyty mongorahágui che recha haguã, cháke omanóta heta ha'e kuérava. 22 Pa'i kuéra jepe, ikatúva oñemboja che rendápe, tekotevẽ oñemopotĩ'y*f** ramo andyrýta hese kuéra. 23 Moisés he'i Ñandejárape: –Israelgua ndojupi mo'ái. Nde niko ereka kuri chupe kuéra ani avave ohasa yvyty mongorahágui oñemboykégui ndéve guarã. 24 Ñandejára he'i chupe: –Tereho katu hendápe kuéra ha eju jey Aarón ndive. Pa'i ha tetãgua kuéra katu ani ohasa yvyty mongorahágui ojupi haguã che rendápe, ýrõ andyrýta hese kuéra. 25 Moisés oguejy ha he'i ko'ã mba'e Israel guápe.

Exodus 20

1 Upérõ Tupã he'i ko'ã mba'e: 2 –Che hína Tupã nde Jára roguenohẽ vaekue Egíptogui, tembiguái rekógui. 3 Ani rereko ambue tupã che ykére. 4 Ani rejapo mba'eveichagua ta'ãnga, taha'e yvagapegua, taha'e yvy arigua, taha'e ypegua oikóva ra'ãnga. 5 Ani reñesũ mba'eveichagua ta'ãnga renondépe térã remomba'e guasu chupe. Cháke che hína Tupã nde Jára ha ndaipotái che myengovia avavére. Ainupã pochy umi oñemoivape che rehe ha ita'yra kuérape, ñemoñare mbohapyha térã irundyha peve. 6 Umi che rayhúvape katu ha ojapóva che rembiapoukapy ha iñemoñarépe, aiporiahurereko opa árape. 7 Ani reiporu Tupã nde Jára réra rejapo haguã ivaíva, cháke che hína Tupã ha ainupã pochy pe oiporu vaívape che réra. 8 Ne mandu'a pytu'uha ára rehe rembyarete haguã. 9 Emba'apo 6 ára ha umívape ejapopa ne rembiaporã. 10 Ára 7 katu pytu'uha ára ha remboyke vaerã chéve guarã. Tojapo'y mba'eve avaveichagua oikóva nde rógape taha'e nde ra'y, nde raji, ne rembiguái kuimba'éva, ne rembiguái kuñáva, ne rymba térã mombyrygua oikóva nde rógape. 11 Che niko ajapo vaekue 6 árape yvága, yvy, yguasu ha opa mba'e ipype oíva, 7hápe katu apytu'u. Upéva ahovasa ára 7 ha ambyarete. 12 Ehayhu nde ru ha nde sýpe, ipuku haguã nde rekove upe yvýpe che, Tupã nde Jára, ame'ëtava ndéve. 13 Ani reporojuka. 14 Ani reiko tembireko ne mba'e'yva ndive. 15 Ani remonda. 16 Ani remboja rei mba'eve nde rapicháre. 17 Ani reipota rei nde rapicha róta, hembireko, hembiguái kuimba'éva, hembiguái kuñáva, hymba guéi, hymba vúrro térã mba'eve imba'éva. 18 Maymáva ohendu ára sunu ryapu ha trompéta pu, ohecha ára tiri ha yvyty otĩmbopáva. Kyhyjégui oryryipa ha opyta mombyry. 19 He'i hikuái Moiséspe: –Eñe'ëna nde, toroikuaa nde hegui upe oje'éva ha toñe'ë'y oréve Tupã, anítei romano. 20 Moisés he'i chupe kuéra: –Ani pekyhyje. Tupã ou upéicha oipotágui pejapo ha'e he'íva. Oipota oike pende pype upe kyhyje peñandúva, pende joko haguã mba'e vai apógui. 21 Maymáva opyta mombyry ha Moisés oñemboja oíháme arai anambusu. Upépe oĩ Tupã. 22 Tupã he'i Moiséspe: –Upéicha ere Israel guápe: “Peẽ voi pehecha añe'ë hague peẽme yvága guive. 23 Aníke pejapo che ykeregua tupã gua'u, pláta térã óro. 24 Pejapo chéve altar yvy guigua peikuave'ë haguã hi'ári pene mymbahapy,*f** pene mymbajuka*f** joaju rehegua, pende ovecha ha pene rymba guéi kuéra. Che aipotahápe oñemomba'e guasu che réra, ajúta ha pohovasáta. 25 Pejapo ramo chéve altar ita, ani pejapo ita oñekytĩ vaekuégui. Peiporu ramo fiérro upevarã, upe altar opytáma Tupãme guarã'y. 26 Che

altar toguereko'ỹ avei jupiha ijehe, ani pejupívo opyta nandi upe kuimba'e rete renondegua."

Exodus 21

1 Ñandejára he'i Moiséspe: —Ere Israel guápe toiko he'iháicha ko'ã tembiapoukapy: 2 Rejogua ramo hebréo ne rembiguairã, tomba'apo ndéve 6 áño, ha 7hápe, tojera hembiguái rekógui ohepyme'ẽ'ỹre ndéve mba'eve. 3 Oike ramo ha'eño, tosẽ jey ha'eño. Hembireko reheve ramo, tosẽ jey hembireko ndive. 4 Ijára ome'ẽ ramo chupe hembirekorã ha upe kuñágui ita'ýra ha itajýra ramo, upe kuña ha imemby kuéra opyta ijára mba'erã. Ha'e katu osẽta ha'eño. 5 Upe tembiguái he'i ramo: —Apytase che jára ndive, che rembireko ha che mitã nguéra reheve. Taikónte tembiguái ramo. 6 Péicha he'i ramo, togueraha chupe ijára Tupã rendápe, tomboja chupe okẽre térã hembeyre, ha tombokua inambi alénape. Pe kuimba'e opytáta hembiguairã oikove aja pukukue. 7 Oĩ ramo karai ome'ẽva itajýra tembiguairã, upe kuña tosẽ'ỹ tembiguái rekógui osẽháicha kuimba'e kuéra. 8 Ijára ojogua vaekue chupe hembirekorã, ipahápe ndoipotái ramo upevarã, toheja oñeme'ẽ jey chupe upe kuña repykue ha ani ome'ẽ mombyry guápe. 9 Oheja ramo upe kuña ita'ýra rembirekorã, toguereko chupe itajýra tee ramo. 10 Omenda ramo ambue kuñare, ani omomichĩve upe hembireko tenonde guarépe hembu térã ijao térã umi mba'e kuimba'e ikatúva ome'ẽ hembireko teépe. 11 Nome'ẽi ramo chupe ko'ã mbohapy mba'e, upe kuña ikatu ojei chugui ohepyme'ẽ'ỹre chupe mba'eve. 12 Oporojukáva tojejuka. 13 Ojuka ramo hapichápe oimo'ã'ýhagui, Tupã upéicha oipota haguere, ha'eta peẽme moõpa ikatu okañy. 14 Oporojukáva guasu apípe, che altárgui*f** jepe oñerenohẽta ojejuka haguã. 15 Oinupáva itúva térã isýpe tojejuka. 16 Omokañýva peteĩ hapicha, oguereko ramo chupe ipoguýpe, térã oimérõ ome'ẽ ra'e pláta rehe tembiguairã, tojejuka. 17 Ojahéiva itúva térã isýre tojejuka. 18 Mokõi kuimba'e oñorairõ ramo ha peteĩ oñenupã itápe térã mokétepe ha nomanói. Oñeno ramo hupápe ha upéi 19 ikatu ramo opu'ã ha oguata jey ojekóvo vyvra ipópe guáre, ndoja mo'ãi mba'eve upe oinupã vaekuere chupe. Upéicha ramo jepe, tohepy me'ẽ oñenupã vaekuere umi ára ohasa rei vaekuere chugui ha iñepohano repykuere okueraite peve. 20 Oinupáva hembiguái kuimba'éva térã kuñáva vyvrape, ha umíva omano ramo ipópe, tojejuka oporojuka haguere. 21 Oikove ramo ha omano peteĩ térã mokõi ára rire, tojejapo'ỹ hese mba'eve, upe tembiguái niko imba'e. 22 Kuimba'e kuéra oñorairõ aja oinupã ramo kuña hye guasúvape ha omomembykua chupe oiko'ỹre ñemano, ijapohare tohepy me'ẽ ojeruréva upe kuña ména ha mbojovakehára he'iháicha. 23 Oñemano ramo katu tome'ẽ hekove hapicha rekovere, 24 tesa tesáre, tái táire, po póre, py pýre, 25 jehapy jehapykuere, ñehunga ñehungakuere, apeno apenóre. 26 Ohungáva hembiguái kuimba'éva térã kuñáva hesápe ha omohesatúva chupe, tojora chupe hembiguái rekógui, hesa rekovia. 27 Ohãí'óva hembiguái kuimba'éva térã kuñáva tojora chupe hembiguái rekógui, hãi rekovia. 28 Guéi oikutu ramo kuimba'e térã kuñame ha ojuka chupe kuéra, toñembo'ita ha ho'okie toje'u'ỹ. Ijárare katu ndojái mba'eve. 29 Ha'e ramo guéi oporokutúva voínte, ijára oñemomandu ha ndoikuaaséi mba'eve, upe guéi ojuka ramo kuimba'e térã kuñame, toñembo'ita ha ijára tojejuka. 30 Ijárare oje'e ramo tohepy me'ẽ nomanoséi ramo, tome'ẽ hepykue ojejeruréva. 31 Oikutu ramo mitã kuimba'e térã mitã kuñame, toiko avei oje'e haguéicha. 32 Oikutu ramo tembiguái kuimba'éva térã kuñáva, tojehepy me'ẽ 330 grámo pláta tembiguái járape ha guéi toñembo'ita. 33 Ohejáva nandi iyykua juru, térã ojo'óva iyykuarã ha nombotýi ijuru, ho'a ramo upépe guéi térã vúrro, 34 ykua jára tohepy me'ẽ upe mymbáre ha he'õngue topyta imba'erã. 35 Mokõi guéi oñorairõ ramo ha peteĩ omano ñorairõháme, upe oikovéva toñeme'ẽ mba'e repýre ha hepykue toñomboja'o ijára kuéra. 36 Ha'e ramo guéi oporokutúva voínte ha ijára ndoikuaaséi ramo mba'eve, tohepy me'ẽ guéi guéire ha pe guéi re'õngue topyta chupe. 37 Omondáva guéi térã ovecha ha ojuka térã ome'ẽ mba'e repýre, tohepy me'ẽ 5 guéi upe guéire, ha 4 ovecha upe ovecháre.

Exodus 22

1 Mondaha ojejuhúva omonda aja, ojekutu ramo ha omano, ikutuha rehe ndojái jeporojuka. 2 Upéva oiko ramo arakue katu, imano tojerereko jeporojuka ramo. Upe omondáva tohepy me'ẽ upe omonda vaekuere. Ndoguerékói ramo mba'eve, toñeme'ẽ ha'e voi tembiguái ramo ha hepykuere tojehepy me'ẽ imondakuere. 3 Upe mymba oñemonda vaekue ojejuhu ramo ipópe hekove, taha'e guéi, vúrro térã ovecha, mondaha tohepy me'ẽ jo'a umíva. 4 Upe opoíva hymbágui okaru haguã hapicha

kogaty téřá iparraltýpe tomyengovia kokue járape ome'ěvo chupe iporānguete ikokue téřá iparraltýpe guare. 5 Ohapýva ikokue ha upe tata ovávo ohapy hapicha trigo ñemono'õ pyre, téřá upe oĩmava oñemono'õ haguāicha, téřá opa upe kogaty, tomyengovia kokue járape opa mba'e tata ohundi vaekuere. 6 Oñongatúva hapichápe ipláta téřá imba'e repy ha oñemonda ramo chugui, mondaha ojejuhu ramo tomyengovia jo'a imondakuere. 7 Ndojejuhúi ramo mondaha, tojeho Tupã rendápe ojekuaa haguā upe mba'e ñongatuha nomondái hague hapicha pláta téřá imba'e repy. 8 Oguerekóva guéi, vúrro, ovecha, ao téřá oimeraẽ mba'e okañy vaekue ha oĩ he'íva: "upéva che mba'e", tojeho Tupã rendápe ha ha'e he'íva rehe omonda hague, upéva tomyengovia jo'a hapichápe imondakuere. 9 Ome'ěva hapichápe hymba vúrro, hymba guéi, ijovecha téřá oimeraẽ hymba oñangareko haguā hese ha ko'áva omano téřá ojeachea hese téřá oñemonda, avave ohecha'ỹre, 10 herekohare tome'ẽ iñe'ẽ Tupã rérape mymba járape, ha'e ndopokói hague hymbáre. Mymba jára togueroivia iñe'ẽ ha herekohare natekotevẽi ohepyme'ẽ mba'eve. 11 Mymba oñemonda ramo chugui hesa renondépe katu tohepyme'ẽ hese ijárape. 12 Oime ramo tymba ñarõ ojuka ra'e chugui hapicha rymba oiporu vaekue, togueru hembyre ohechauka haguā ha aní ohepyme'ẽ hese. 13 Oiporúva hapichágui hymba ha upéva oñembyai téřá omano chugui ijára pore'ỹme, tomyengovia upéva. 14 Oiko ramo upéva ijára rovake, aní ohepyme'ẽ mba'eve. Oime ramo oiporu ra'e mba'e repýre, tome'ẽ ijárape upe jeporu repykue. 15 Ombotavýva kuñataĩ pyahu omenda'ývape ha oñeno hendive, tome'ẽ chupe imenda repy ha tomenda hese. 16 Upe kuñataĩ ru ndoipotái ramo chupe itajýra menarã, opaichavévo upe kuñataĩ rãirõhare tome'ẽ chupe menda repy oñeme'ěva kuñataĩ pyahúre. 17 Kuña paje apohápe aní peheja oikove. 18 Ojapóva angaipa tymba ndive tomano. 19 Omymbajukáva*f** tupã gua'u kuérape, upéva tojejuka ha toñehundi opa mba'e oguerekóva. 20 Aní pejahéi mombyrygua pene ndive oikóvare, téřá pejopy hendive. Mombyrygua vaekue avei niko peẽ Egíptope. 21 Aní pereko asy kuña mena'ỹre opytávape, téřá mitã tyre'ỹme. 22 Pereko asy ramo ha osapukái chéve, nambohasa rei mo'ãi isapukái, 23 hendýta che pochy ha pojukáta kyse pukúpe. Pene rembireko opytáta mena'ỹre ha pene mitã nguéra tyre'ỹ. 24 Peiporuka ramo pláta peteĩ che retágua mboriahu pene ndive oikóvape, aní pejopy hendive téřá pejerure tomyengovia hetave peẽme. 25 Ome'ẽ ramo peẽme ijahoja, jeporuka jeroviaha ramo, peme'ẽ jeyke chupe oikévo kuarahy. 26 Upéva ñoite niko oguereko oñeñuā haguā ro'ýgui. Ýrõ piko mba'épe oñeñuāta oke haguā? Chéve ojerure ramo pytyvõ, aipytyvõta. Chéko mboriahupe aiporiahurereko hína. 27 Aníke peñe'ẽ pochy Tupã rehe téřá pejahéi tetã sãmbhyhárare. 28 Aníke pembohasa puku peru haguā pene mba'e kuave'ẽ opa mba'e pemono'õva ha pene kaguy kuérágui. Peme'ẽke chéve pende ra'y ypykue 29 upéicha avei pende vaka ha ovecha ra'y ypykue. Topyta 7 ára isy kuéra ndive, 8 haguépe katu peme'ẽ. 30 Peẽ pejeporavo vaekue che mba'erã. Aníke pe'u so'o tymba ñarõ oipehe'ãmba vaekue. Upéva peme'ẽ jaguápe.

Exodus 23

1 Aní remboja rei mba'eve nde rapicháre téřá remoirũ iñañávape erévo añeteha upe ha'e he'íva, reikuaa porã ramo jepe ijapuha. 2 Hetave ramo jepe umi hembiapo vaíva aní rejapo ha'e kuéraicha ha aní reipytyvõ umi ijapúvape ijapúpe, heta ramo jepe ha'e kuéra. 3 Ha imboriahu ramo jepe upe ijapúva, aní reipytyvõ chupe ijapúpe. 4 Rejuhu ramo nde rayhu'ýva rymba guéi téřá hymba vúrro okañýva, eraha chupe. 5 Rejuhu ramo hymba vúrro ho'áva mba'e pohýi guýpe, aní rejere chugui, eñemboja uvei eipytyvõ. 6 Ñembojovakehápe aní remokarẽ nde rapicha mboriahu ñe'ẽ. 7 Ejehejáke ñeporomombe'u japúgui. Aní rejukauka hembiapo vai'ývape ha reheja rei mba'e vai apohápe. 8 Peñombojovake ramo aní oĩ oñembopopeguáva. Upe pláta niko ombohesa ypytũ mba'e recha harépe jepe ha omokarẽ ñombojovake heko pegua. 9 Aní rejopy mombyrygua pende apytépe oikóva ndive. Reikuaa porã hína mombyrygua reko. Nde voi mombyrygua vaekue Egíptope. 10 Eñemitỹ nde yvýpe ha emono'õ ne remitýngue 6 año pukukue. 11 7hápe katu eheja topytu'u nde yvy, mboriahu kuéra okaru haguā chugui ha tymba ñu ho'u haguā hembyre. Topytu'u avei nde parralty ha nde olivoty. 12 Ne rembiaporã ejapopa 6 arape ha 7hápe epytu'u, topytu'u ne rymba guéi, ne rymba vúrro ha taipytuhẽmi avei ne rembiguái ha kuimba'e mombyrygua ndéve omba'apóva. 13 Ejapóke opa mba'e ha'e vaekue ndéve ha aní oñehendu nde jurýpe avaveichagua tupã gua'u réra. 14 Pembyarete chéve, áñope mbohapy jey. 15 Pembyarete mbuja ñembovu pyre'ỹ, pe'úvo upéicha guánte 7 ára pukukue. Ha'e haguéicha peẽme, hi'ára hína mes Abib. Upérõ niko pesẽ vaekue Egíptogui. Aní avave ou che rendápe po nandi. 16 Pembyarete avei pene remitýngue ñemono'õ tenondere ha ñemono'õ año paha pegua pembyatypa rire kokuégui pene

remitýngue'a. 17 Mbohapy jey áñope toho Tupã Ñandejára rendápe kuimba'e kuéra Israelgua. 18 Peikuave'ẽ ramo chéve mymbajuka,*f** ani peikuave'ẽ huguy mbuja ñembovu pyre reheve, térã peñongatu ára ambuépe guarã ikyrakue. 19 Peraha tupaópe iporāngue pene remitýngue'a tenonderégui. Ani pembojy kavara ra'y isy kambykuépe. 20 Péina amondóta che remimbou*f** pene renonderã, pene moirũ ha pene moguahẽ haguã upe ambosako'i haguépe pene rendarã. 21 Ani pejei chugui, pejapo he'íva ha ani pembohovái chupe. Cháke ha'e ojaopóta hina opa mba'e che rerape ha ndoheja rei mo'ãi pene rembiapo vaikue. 22 Pejapysaka ramo iñe'ẽre ha pejapo ramo opa mba'e ha'e vaekue peẽme, pende rehe ija'e'ỹvare ndacha'e mo'ãi ha apu'ãta opu'áva rehe pende rehe. 23 Che remimbou oguatáta pene renonderã ha pene moingéta amorreo, hitita, ferezéo, cananéio hevéo ha jebuséo kuéra retãme. Chupe kuéra katu ahapo'óta ko yvy árigui. 24 Ani peñesũ itupã nguéra renondépe térã peñembo'e chupe kuéra térã peiko ha'e kuéra oikoháicha. Pehundi uvei opaite itupã nguéra ha pemopẽmba ijita ñembo'y kuéra. 25 Peẽ katu pemomba'e guasu Tupã pende Járape ha che ahovasáta pene rembi'u ha pende y. Ha aipe'áta pende apytégui opaichagua mba'asy. 26 Ndaipóri mo'ãi pende apytépe kuña imembykuáva térã imemby'ỹva. Ha peikove pukúta. 27 Amondóta kyhyje guasu pene renonderã tetã nguéra pehasaha rupi, ha pende rehe ija'e'ỹva okañy joáta pende hegui. 28 Amondóta ñemondýi guasu pene renonderã omosarambítava hevéo, cananéio ha hitita kuérape. 29 Namosẽ mo'ãi chupe kuéra peteĩ áñovente, ani yvy opyta nandi ha oñemuña tymba ka'aguy ikatu vaerã ondyry pende rehe. 30 Amosẽta mbegue katúpe pene renondégui ikatu haguã peñemboheta raẽ ha upéi peñemomba'e umi yvýre. 31 Ha pende yvy rembe'y ojepysóta Mar Rojo guive filistéio kuéra yguasupeve ha yvy ojeiko'ỹha guive ysyry Éufratespeve. Amoíta niko pende pópe umi tetã guápe pemosẽ haguã chupe kuéra ijoyvýgui. 32 Ani peme'ẽ ojupe oñoñe'ẽ hendive kuéra térã itupã nguéra ndive. 33 Ani peheja oiko hikuái pende apytépe, cháke pene moñuhãne ha pende rerahãne pemomba'e guasúvo itupã nguérape ha upéicha pene rundíne.

Exodus 24

1 Ñandejára he'i Moiséspe: —Ejupi che rendápe Aarón, Nadab, Abihú ha 70 myakáhara*f** Israelgua ndive. Pepyta ñesũháme mombyry. 2 Ne añaõnte eñemboja che rendápe, ha'e kuéra ani oñemboja. Ha ani ojupi hendive kuéra avave. 3 Upérõ ou Moisés ha omombe'u Israel guápe upe Ñandejára he'ikáva. Ha maymáva he'i: —Rojapóta opa mba'e he'íva Ñandejára. 4 Upérõ Moisés ohai Ñandejára ñe'ẽ ha opu'ávo pyhareve omopu'ã yvyty rembe'ýpe altar ha 12 ita ñembo'y, umi 12 Israel ñemoñare guáre. 5 Upéi oiporavo mitã rusu Israelgua omymbahapy*f** ha omymbajuka*f** haguã Ñandejárape tóro ra'y, mba'e kuave'ẽ ramo joajurã.*f** 6 Moisés ombohryu umi mymba ruguy mbytere, ha upe mbytere ambuépe ohypýi altar.*f** 7 Upéi ohupi ipópe kuatiañe'ẽ ojehei haguépe ñe'ẽ ñome'ẽ ha ohenduka maymávape. Israelgua oĩ haguéicha he'i: —Rojapóta opa mba'e he'íva Ñandejára. 8 Upérõ Moisés ohypýi upe tuguy maymáva ári ha he'i: —Kóva hina tuguy ñe'ẽ ñome'ẽ rehegua Ñandejára ojaopóva pene ndive, oje'eháicha ko kuatia ñe'ẽme. 9 Moisés ojupi Aarón, Nadab, Abihú ha 70 myakáhara*f** Israelgua ndive, 10 ha ohecha hikuái Tupãme. Upe Tupã opyrũháme omimbipa ita jegua rovýicha ha hesakã mimbi yvágaicha. 11 Mba'eve ndojehúi ko'ã karaípe ohecha vaekue Tupãme. Upéi okaru ha ho'u hikuái kaguy. 12 Ñandejára he'i Moiséspe: —Ejupi che rendápe yvyty ru'ãme. Epyta upépe ha ame'ẽta ndéve ita pehẽngue ohechaukáva che ñe'ẽ ha che rembiapoukapy ahai vaekue ojehekombo'e haguã Israelgua. 13 Opu'ã Moisés ipytyvõhára Josué ndive ha ojupívo Tupã yvytýpe, 14 he'i myakáhara*f** kuérape: —Ore ra'arõ ko'ápe roju jey peve. Aheja pene ndive Aarón ha Hur. Iñangekóiva toho hendápe kuéra. 15 Ha Moisés ojupi yvytýpe. Arai ojaho'ipa yvyty. 16 Ñandejára reko mimbipa oquejy yvyty Sinaí ári ha arai ojaho'i upe yvyty 6 ára pukukue. Ára 7hápe Ñandejára ohenói Moisés upe arai apytégui. 17 Israelgua ohecha Ñandejára reko mimbipa yvyty ru'ãme tata guasúicha ohapýva opa mba'e. 18 Moisés oíke arai pa'ũme ha ojupi yvytýpe. Opyta upépe 40 ára ha 40 pyhare pukukue.

Exodus 25

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 “Ere Israel guápe tombyaty mba'e me'ẽ chéve guarã umi ome'ẽséva ipy'aite guive apytépe. 3 Umi mba'e oñeme'ẽ vaerã, ko'áva hina: óro, pláta ha vrónse, 4 poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã, poyvi líno*f**

poravo pyre, kavara rague, 5 ovecha mácho pirekue oñembyape pytáva, tymba pirekue poravo pyre, yvyra akásia, 6 ñandyry mba'e rendýpe guarã, mba'e ryakuã porã oñembojehe'a haguã ñandyry reheve ojeporúva oñemba'e mboyke haguã Nandejárape ha insiënso ryakuã porãme guarã, 7 ita jegua sakã pytã ha ita jegua ambue kuéra oñembojegua haguã pa'i guasu efod ha vosa jegua pyti'a rehegua. 8 Pejapo chéve peteĩ Tekoha aiko haguã pende apytépe. 9 Pejapo Jotopa Róga ha hembiporu kuéra che ahechaukataháicha peëme." 10 Ejapo peteĩ karameguã jukerígui, taipuku 1 méetro 10 sentímetro, taipe 65 sentímetro ha taijyvate 65 sentímetro. 11 Ejaho'i oroitépe hyepy guio ha oka guio ha emohembe'y jegua órope ijerekuévo. 12 Ejapo chupe irundy argólla óro ha emoĩ irundyve hetymáre, mokõi peteĩ ijkére ha mokõi ambuére. 13 Ejapo avei yvyra puku jukerígui, ejaho'i órope, 14 ha embohasa umi argólla óro kua rupi karameguã yke peguáre, ojegueroja haguã upe karameguã. 15 Umi yvyra puku topyta ijargólla óro kuápe, karameguã ykére, ha ani oñerenohëve upégui. 16 Karameguã ryepýpe emoĩ tembiapoukapy rechauka ha ame'ëtava ndéve. 17 Ejapo peteĩ karameguã juru mbotyha oroitégui ipukúva 1 méetro 10 sentímetro, ipéva 65 sentímetro, 18 ha emoĩ mokõive ijayýpe tekove ipepóva*f** ra'ãnga, óro memetégui, martíllo mbotápe ijapo pyre. 19 Karameguã mbotyha ha tekove ipepóva ra'ãnga tojejapo peteĩ pehënguégui; peteĩ mbotyha apýpe toĩ peteĩ ta'ãnga hape ambue ijayýpe, ambue. 20 Toĩ ojohováí, hova kuéra toma'ë imbotyha gotyo, ha ipepo jepysópe tojaho'i karameguã mbotyha. 21 Karameguã ári emoĩ imbotyha, hyepýpe katu che rembiapoukapy rechaukaha ame'ëtava ndéve. 22 Upépe jajotopáta jepi ha'e haguã ndéve umi mba'e aipotáva ojapo Israelgua. Añe'ë aja ne ndive aíta umi ta'ãnga apytépe oíva karameguã mbotyha ári. 23 Ejapo mesa ipukúva 90 sentímetro, ipéva 45 sentímetro ha ijayvatéva 65 sentímetro. 24 Ejaho'i oroitépe ha emohembe'y jegua órope ijerekuévo. 25 Emongora avei mesa, jeguaka apópe ipéva 7 sentímetro ha upéva emohembe'y jegua órope. 26 Emoĩ peteĩ argólla óro irundyve hetyma mátare. 27 Emoĩ umi irundy argólla óro mesa rembére oíke haguã hese kuéra yvyra puku ojegueroja haguã upe mesa. 28 Yvyra puku ojegueroja haguã mesa ejapo jukerígui ha ejaho'i órope ijerekuévo. 29 Ejapo avei oroitégui ña'ëmbe, váso, mbayru ha tása kuéra oñekuave'ë haguã mba'e rykuere. 30 Emoĩ tapiáite mesa ári che renondépe, mbuja oñekuave'ëva chéve. 31 Ejapo avei martíllo mbotápe óro memetégui peteĩ mba'e rendy renda oroitégui; ta peteĩ pehënguégui guare ipyenda, hi'ýva, iyyvoty ryrú, iñapokytã ha iyyvoty kuéra. 32 Hi'ývaguí tosë 6 jyva: mbohapy peteĩ ijkégui ha mbohapy hovái guágui. 33 Peteĩ-teĩ umi jyva toguereko mbohapy yvoty ryrú iñapokytã ha iyyvoty rrósa poty joguaha reheve; umi 6 jyva peteĩchagua vaerã. 34 Upe mba'e rendy renda ývare voi toĩ irundy yvoty ryrú, iñapokytã ha iyyvoty kuéra rrósa poty joguaha reheve. 35 Umi mbohapy jyva ojohovaigua osëva hi'ývaguí, peteĩ-teĩ toguereko peteĩ apokytã iguýpe; upéicha umi 6 iyyvápe guarã. 36 Iñapokytã ha iyyva kuéra, peteĩ pehënguégui guare vaerã; upéicha upe mba'e rendy renda ha'éta peteĩ pehëngue oroite memégui guare, martíllo mbotápe ijapo pyre. 37 Ejapo avei 7 mba'e rendy ha emoĩ hi'ári ohesape haguãicha henonde gotyo. 38 Umi imopotíha ha ña'ëmbe'i hesegua, oroitégui vaerã avei. 39 Eiporu 33 kílo oroite rejapo haguã mba'e rendy renda, hembiporu kuéra reheve. 40 Ejapo ojehechauka haguéicha ndéve yvytýpe.

Exodus 26

1 Upe Tekoha ejapo 10 poyvi línogui*f** oñembyape hovy, pytãũ ha pytã ha oñembojeguáva mokõi tekove ipepóva*f** ra'ãngápe. 2 Peteĩ-teĩ poyvi taipuku 12 méetro imédio ha taipe 2 méetro. 3 Umi 10 poyvígui, embovyvy ojuehe 5 ha embovyvy avei ojuehe umi 5 ambue. 4 Emoĩ votõ kua hembe'y jegua hovýva, poyvi aty peteĩha rembe'y rehe ha upéicha avei poyvi aty mokõiha rembe'ýre. 5 Mokõive rehe ojapo 50 votõ kua ojohováí. 6 Ejapo 50 ty'ãi óro ha umívape embojoaju ojuehe umi mokõi poyvi aty, Tekoha ahojarã. 7 Eipyaha avei kavara raguekuégui 11 ahoja ojejaho'i haguã Tekoha. 8 Peteĩ-teĩ umi ahoja taipuku 13 méetro imédio ha taipe 2 méetro. 9 Embovyvy ojuehe 5 ahoja peteĩ atýpe ha 6 upe ambuépe ha embojere pehëngue 6ha Tekoha renondépe. 10 Upéi ejapo 50 votõ kua ahoja aty peteĩha rembe'ýpe ha 50 hovaigua rembe'ýpe. 11 Ejapo 50 ty'ãi vrõnse remoinge haguã umi votõ kuápe rembojoajúvo upéicha ojuehe umi ahoja ojejaho'i haguã Tekoha. 12 Ko'ã ahoja kavara rague guigua ipukuve. Upévore emosãingo mbytere hembýva tupao kupépe. 13 Ha umi médio méetro hembýva mokõive ijképe, tojaho'i umi iyyke. 14 Tekohápe emoĩ itoldorã. Ejapo peteĩ ahoja ovecha mácho pirekuégui oñembyape pytáva, ha upéva ári jey peteĩ ahoja, mymba pirekue poravo pyrégui. 15 Ejapo avei ojapo jukerígui

tábla Tekoha tapiarã ha emoñembo'y. 16 Taipuku 4 méetro imédio ha taípe 65 sentímetro. 17 Taipo'ive avei mokõi ijapy iguýpe guápe. Tábla kuéra Tekoha pegua, jukerígui meme vaerã. 18 Emoĩ 20 tábla Tekoha yke súrpe. 19 Ejapo 40 pyenda pláta remoĩ haguã umi 20 tábla guýpe: mokõi pyenda peteĩ táblape guarã. 20 Ijyke nórtepe emoĩ avei 20 tábla 21 ha 40 pyenda pláta: mokõi pyenda peteĩ táblape guarã. 22 Tekoha kupépe, kuarahy reike gotyo, emoĩ 6 tábla, 23 ha mokõive Tekoha kupe rakãmbýpe emoĩve mokõi tábla, 24 ojoaju vaerã yvate rupi, argólla peteĩha meve. Upéicha tojejapo mokõive tábla reheve oĩva mokõive hakãmbýpe. 25 Toĩ aipo ramo 8 tábla, 16 ipyenda pláta reheve: mokõi pyenda peteĩ táblape guarã. 26 Ejapo 5 yvyra puku jukerígui, peteĩ Tekoha yképe guarã, 27 avei 5, ambue ijyképe guarã, ha 5 Tekoha kupépe guarã, oĩva kuarahy reike gotyo. 28 Yvyra puku mbyte pegua tohasa tábla kuéra ku'a rupi ijapy ñepyrũ guive ipaha peve. 29 Ejaho'i órope tábla kuéra ha ejapo umívape argólla óro, ohasa haguã ikua rupi yvyra puku. Ejaho'i avei órope ko'ã yvyra puku. 30 Emopu'ã upe Tekoha ojehechauka haguéicha ndéve yvytýpe. 31 Ejapo poyvi hovy, pytãũ ha pytã inimbo línogui.*f** Embojegua tekove ipepóva*f** ra'angápe. 32 Emosãingo upe poyvi 4 póste jukerígui, órope ojejaho'íva, oguerékóva ijehe ty'ãi óro ha pyenda pláta. 33 Emosãingo upe poyvi umi ty'ãi rehe ha ikupépe emoĩ ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã. Upe poyvi omboja'óta Tekoha ryepy mokõi hendápe: upe peteĩ hína Tekoha ryepy, ha upe ambue Tupã koty oñemboykéva Ñandejára peguarã ñoite. 34 Emohenda ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã Tupã kotýpe, oĩva poyvi sãingo kupépe. Karameguã ári emoĩ imbotyha. 35 Poyvi sãingo renondépe, Tekoha yke nórtepe, emohenda mesa ha mesa renondépe emoĩ mba'e rendy pyenda, Tekoha yke súrpe. 36 Ejapo Tekoha rokẽme guarã poyvi hovy, pytãũ ha pytã inimbo línogui, imba'e jegua reheve. 37 Poyvípe guarã ejapo 5 póste akásia ha ejaho'i órope. Ity'ãi óro vaerã avei, ha ipyenda vrónse.

Exodus 27

1 Ejapo altar*f** akásia, ipukúva ha ipéva 2 méetro 25 sentímetro ha ijyvatéva 1 méetro 25 sentímetro. 2 Altar tahatĩ irundy*f** ha tojejaho'i vrónsepe. 3 Opaichagua tembiporu altar pegua, tojejapo vrónsegui: tanimbu ryru, kucharõ, tása guasu, tenedor ha vraséro. 4 Ejapo avei chupe parrílla vrónse, pyaha joguaha, ha irundyve ijapýpe emoĩ argólla vrónse. 5 Upéi emohenda parrílla altar rembe'y guýpe, ikatu haguã opyta altar ku'áre. 6 Ejapo jukerígui yvyra puku altárpe guarã ha ejaho'i vrónsepe. 7 Yvyra puku tohasa argólla kua rupi mokõive altar ykére, ojeguerója haguã. 8 Altar toguereko'ỹ mba'eve hye pýpe. Ejapo ojechauka haguéicha ndéve yvytýpe. 9 Ejapo peteĩ korapy Tekoha peguarã. Ijyke súrpe toñemongora 45 méetro poyvi línope.*f** 10 Toguereko 20 póste, 20 pyenda vrónse reheve; ity'ãi ha yvyra'i kuéra katu pláta vaerã. 11 Ijyke nórtepe toñemongora 45 méetro poyvi inimbo línope, ojepysóva 20 póste rehe oguapýva 20 pyenda vrónse ári. Ity'ãi ha argólla pláta reheve. 12 Ijyke kuarahy reike guápe toĩ 22 méetro imédio poyvi, 10 póste ha 10 pyenda hesegua reheve. 13 Ijyke kuarahy resẽ guápe toĩ avei 22 méetro imédio poyvi. 14 Peteĩ korapy rokẽ yképe toĩ 7 méetro poyvi ha mbohapy póste ipyenda reheve, 15 ha ijyke ambuépe toĩ avei 7 méetro poyvi ha mbohapy póste ipyenda reheve. 16 Korapy rokẽme toĩ 9 méetro poyvi hovy, pytãũ ha pytã inimbo líno, oñembojeguáva, ha irundy póste irundy pyenda reheve. 17 Póste kuéra korapy jere rehegua toguereko yvyra'i pláta, ty'ãi pláta ha pyenda vrónse. 18 Korapy tuichakue taha'e: 45 méetro ipukukue ha 22 méetro imédio ipekue mokõive ijyképe, ijyvatekue katu 2 méetro 25 sentímetro. Poyvi kuéra inimbo líno vaerã ha pyenda kuéra vrónse. 19 Tembiporu kuéra Tekoha pegua vrónse meme vaerã ha ta upeichagua avei mba'e hakua ojeoporúva oñemosã haguã tóldo Tekohápe ha oñemosã haguã poyvi oĩva korapy jerére. 20 Ere Israel guápe togueru ñandyry ojejapóva olivo'águi, oñemyendy haguã mba'e rendy kuéra. 21 Aarón ha ita'ýra kuéra rembiaporã hína mba'e rendy kuéra rereko hekópe, hendy haguã Ñandejára renondépe pyhare pukukue, Jotopa Rógape, poyvi sãingo rovái, oĩva Tupã koty renondépe. Kóva hína che rembiapoukapy opa árape guarã Israelgua ha iñemoñare kuérape.

Exodus 28

1 Israelgua apytégui eiporavo nde ryke'y Aarón ha ita'ýra kuéra Nadab, Abihú, Eleazar ha Itamarpe, pa'irã. 2 Ejapo Aarón peguarã ao iporáva, tombojegua ha tombojajaipa chupe. 3 Oĩ kuimba'e ikatupyryva mba'e apópe, che voi amoĩ vaekue ipype kuéra mba'e porã rayhu ha apo kuaa. Ere chupe kuéra tojapo ijaorã Aarónpe,

ikatu haguã ajapo chugui pa'i. 4 Ejapo ãichagua ao: vosa jegua pyti'a rehe oĩ vaerã, ao mbyky, ao mbyky ahoja, ao puku oñembojeguáva, akã rehegua ha ku'a jokuaha. Tojejapo nde ryke'y Aarón ha ita'ýra kuérape, ao porã oiko haguã hikuái pa'i ramo. 5 Tojeporu upevarã óro, poyvi hovy, pytãũ ha pytã ha poyvi morotĩ inimbo línogui. 6 Ao mbyky, hérava efod, tojejapo óro, poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã ha inimbo línogui, oñembojeguáva, 7 ha mokõive ijapýpe, yvategua ha iguy pegua, toguereko ijokoha. 8 Ku'a jokuaha oĩva efod ári ojoko haguã, tosẽ upe efod pehẽnguégui voi, ha taha'e óro, poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã ha inimbo línogui. 9-10 Mokõi ita ra'y jegua sakã pytãre ehai umi 12 Israel ra'y rera. Upe ta'ýra ypykue rera emoĩ tenonde, hapykuéri emoĩ hapykuerigua ha upéicha umi hembyre ojoapykuéri. Peteĩ itápe emoĩ 6 héra kuéra, ha 6 upe ambuépe. 11 Upe omoĩva umi téra itáre ikatupyry vaerã ta'ãnga jehaípe itáre. Mokõive ita toguereko iguapyha óro, 12 ha toĩ efod jokoha yvategua ári oiko haguã mandu'a Israel ra'y kuérare. Ha péicha Aarón ogueraháta ijati'ýre héra kuéra mandu'arã che renondépe. 13 Ejapo iguapyha óroguí. 14 Ejapo avei mokõi sã oroitégui ha emoĩ umi guapyha jerére. 15 Ejapo avei vosa jegua, po'a*f**, ryru, osãingo vaerã pa'i pyti'áre. Ejapo rejapo haguéicha efod: óro, poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã, ha inimbo línogui. 16 Ipukukue 25 sentímetro vaerã ha ipekue 25 avei. 17 Emoĩ hese irundy ita jegua rysýi. Hysýi peteĩháme emoĩ ita sa'yjuvy, ita sa'yju ha ita hovyũ. 18 Hysýi mokõiháme emoĩ ita pytã, ita hovy ha ita jajái. 19 Hysýi mbohapyhápe emoĩ ita pytãũ, ita sakã para, ha ita sakã pytã rovy. 20 Ha hysýi irundyhápe emoĩ ita verdevy, ita sakã pytã ha ita para vera. Emboguapy umi ita, guapyha óro ári, 21 ha toĩ 12 ita, 12 Israel ra'y kuérare. Peteĩ-teĩme tojehai peteĩ umi 12 reragui. 22 Vosa jeguápe guarã ejapo oroitégui mokõi isãguã. 23 Ejapo avei mokõi argólla óro ha emoĩ mokõive vosa jegua apýpe. 24 Upéi emoĩ mokõi sã óro umi mokõi argóllare, oĩva vosa apy yvate guápe, 25 ha emoĩ umi mokõi sã apy, mokõi guapyha óro ári, reñapytĩvo efod jokoha rehe henonde guio. 26 Ejapove mokõi argólla óro ha emoĩ mokõi vosa apy iguy peguáre, hembe'y hyepýpe guápe oma'ẽva efod gotyo. 27 Ejapove mokõi argólla óro ha emombyta mokõi efod jokoha guýpe, henondévo, aguĩ iku'a jokoha ári. 28 Vosa jegua argólla toñeñapytĩ sã hovýpe efod argóllare, ikatu haguã vosa jegua opyta efod ku'a jokuaha ári ha ani ojei efódgui. 29 Ha upéicha oikévo Aarón Tekohápe, ogueraháta ipyti'a rehe vosa jegua oñeñongatuhápe umi po'a, ha ogueraháta avei ipyti'a rehe Israel ra'y kuéra rera imandu'a haguã hese kuéra opa ára Ñandejára renondépe. 30 Emoĩ vosápe umi po'a "Urim"*f** ha "Tumim", toĩ Aarón pyti'a rehe oñembojávo Ñandejára renondépe. Upéicha Aarón imandu'a mantéta Ñandejára renondépe Israel ra'y kuéra ikatuha oporandu Ñandejárape umi mba'e oikuaaséva ha ohendu mba'épa ha'e he'i chupe kuéra. 31 Ejapo efod ahoja hovy. 32 Mbytépe ta ikua pa'i omoinge haguã iñakã. Ikua toñemohembe'y ani osoro. 33 Upe ahoja ruguái embojegua ijerekuévo granáda ra'ãngápe poyvi hovy, pytãũ ha pytã ha inimbo línogui ijapo pyre. Ha umi granádape toñemopa'ũ avei ijerekuévo kampana'i óro: 34 emoĩ peteĩ kampana'i óro ha peteĩ granáda, ambue kampana'i óro ha ambue granáda ha upéicha emoĩ ahoja rembe'y jerekuévo. 35 Aarón tomonde hembiaapo haguã Tekohápe, oñehendu haguã umi kampana'i pu ha'e oike vove Ñandejára rendápe ha osẽvo. Upéicha nomano mo'ãi. , 36 Ejapo avei oroitégui mba'e ipéva akãngora jeguarã ha ehai pype, ojehaiháicha ta'ãnga: "Tupãme guarã iporavo pyre". 37 Emosã hovy ha eñapytĩ akã rehe guáre, henondévo. 38 Topyta Aarón syváre, ha Aarón ogueraháta ijehe Israelgua jejavykue oja póva hikuái omba'e kuave'ẽ ramo. Upéicha oĩta manterei isyváre, Ñandejára oguerohory haguã imba'e kuave'ẽ. 39 Ao puku eipyaha líno*f** sýigui ha akã rehegua líno sýigui avei. Ku'a jokuaha toñembojegua. 40 Aarón ra'y kuérape ejapo ao puku. Ejapo avei ku'a jokuaha ha akã rehegua, tombotuicha reko ha tombojajái chupe kuéra. 41 Emonde upéicha nde ryke'y Aarón ha ita'ýra kuérape ha eñohẽ iñakãre ñandyry olívo oñemohyakuã porãva. Upéicha reme'ẽta chupe kuéra pokatu ha remoingóta pa'i ramo chéve guarã. 42 Ejapo avei chupe kuéra kasõ mbyky líno oguejýva iku'águi hetypy'ã meve. 43 Aarón ha ita'ýra kuéra toñemonde umichagua aópe oikévo Jotopa Rógape térã oñembojávo altar rehe hembiaaporã, ani haguã ojapo mba'eve heko pegua'ỹ ha upévare omano. Tojapo upéicha ha'e ha iñemoñare kuéra opa árape guarã.

Exodus 29

1 Remoingo haguã chupe kuéra pa'i ramo, ejapo upéicha: Eiporavo peteĩ tóro ra'y ha mokõi ovecha mácho imarã'ýva, 2 ejapo trígo ku'i iporãvéva ha noñembovúi vaekuégui, mbuja ha mbujape. Toĩ oñembojehe'áva ñandyry reheve ha pype

oñemonávante. 3 Emoĩ umíva ajaka'ípe ha eikuave'ẽ upe tóro ra'y ha umi ovecha mácho reheve. 4 Aarón ha ita'ýra kuéra toñemboja Jotopa Róga rokẽme ha upépe tojahu hikuái. 5 Emonde hese kuéra ipa'i ao. Aarón rehe emonde ao puku, efod ahoja, efod, pyti'a rehegua vosa jegua ha ku'a jokuaha. 6 Emoĩ akã rehegua iñakãre ha hi'ári akãngora jegua. 7 Upéi eñohẽ iñakãre ñandyry olívo oñemohyakuã poráva. 8 Toñemboja avei ita'ýra kuéra ha emonde hese kuéra ao puku. 9 Aarónpe ha chupe kuéra eiku'a jokuá porã ha emohenda porã akã rehegua iñakãre. Upéicha remoiñgóta chupe kuéra pa'i ramo opa árape guarã. 10 Eruka tóro ra'y Jotopa Róga renondépe, Aarón ha ita'ýra kuéra omoĩ haguã ipo iñakã ári. 11 Upéi ejuka tóro ra'y Ñandejára renondépe Jotopa Róga rokẽme. 12 Tóro ra'y ruguykuépe emopo'ẽ ne kuã ha emona irundyve altar ratĩ*f** ha eñohẽmba huguy altar*f** pýre. 13 Eipe'a ikyrakue ojaho'íva hyekue, ipy'akue ha ipitikiri'ĩ, ha ehapy umíva altar ári. 14 Tóro ra'y ro'o, ipirekue ha hekakakue katu ehapy tekoha rokápe. Upéva hína mba'e kuave'ẽ ojeheja rei haguã angaipa. 15 Upéi Aarón ha ita'ýra kuéra tomoĩ ipo, peteíva umi ovecha mácho akã ári. 16 Ojejuka rire, ehypýi huguykue altar jerekuévo. 17 Upéi eipehe'ã, ejohéi hyekue ipo ha ipykue ha emoĩ ipehẽngue ha iñakãngue reheve, 18 eraha altar ári ha ehapypaite. Upéva hína mymbahapy*f** Ñandejára peguarã, hyakuã asýva chupe. 19 Aarón ha ita'ýra kuéra tomoĩ ipo ovecha mácho ambue akã ári. 20 Ejuka upe ovecha mácho ha huguykuépe emona Aarón ha ita'ýra kuéra nambiguy, ikuã guasu akatúa ha ipysã guasu akatúa. Pe tuguy rembyre katu rehypyita pe altar jerére. 21 Tuguy altar arigua ha ñandyry olívo oñemohyakuã porãvagui eraha ha ehypýi Aarón ha ijao, ita'ýra kuéra ha ijao kuéra. Upéicha oñemboykéta Ñandejára peguarã Aarón ha umi ijao, ita'ýra kuéra ha umi ijao. 22 Emboyke upe ikyrakue umi ovecha mácho ruguágui, hyekuégui ha ipy'akuégui, ha umi mokõi ipitikiri'ĩ ikyrakue reheve embojo'a hetymangue akatúa. Upéva pe ovecha mácho niko pa'i ñemoingorã hína. 23 Mbuja noñembovíi vaekuégui, oíva ajaka'ípe Ñandejára renondépe, emboyke peteĩ mbuja apu'a, peteĩ mbujape oñembojehe'áva ñandyry reheve ha peteĩ pype oñemonávante. 24 Emoimba umíva Aarón ha ita'ýra kuéra pópe ha embovava*f** Ñandejára renondépe, toñekuave'ẽ upéicha chupe. 25 Upéi ehupi ipo kuéragui ha ehapy mymbajuka*f** ykére tahyakuã asy Ñandejárape. Upéva hína mba'e kuave'ẽ ojehapýva Ñandejárape. 26 Aarón oñemoingo haguã pa'i, emboyke ovecha mácho pyti'akue ha embovava avei Ñandejára renondépe. Upéva hína pehẽngue ne mba'erã. 27 Emboyke chéve guarã ipyti'akue oñekuave'ẽ vaekue oñembokachávo ha hetymangue ojererúva mba'e me'ẽ ramo. Umíva hína ovecha mácho pa'i Aarón ha ita'ýra kuéra ñemoingo rehegua pehẽngue, 28 opytáva Aarón ha ta'ýra kuérape guarã. Tembiapoukapy opa árape guarã hína kóva: Aarón ha ita'ýra kuéra mba'éta ko'ã pehẽngue Israelgua ome'ẽva chupe kuéra, ha'égui pehẽngue oñeñongatúva Israelgua ojapo ramo mba'e kuave'ẽ joajurã.*f** Umíva oñeñongatúta mba'e kuave'ẽ ramo oñemboykéva Ñandejárape guarã. 29 Aarón aokue topyta iñemoñarépe omonde haguã oñemoingóvo pa'i ramo ha oñemoívo hembiapópe. 30 Ha pa'i Aarón ñemoñare opytáva hendaguépe ha oikéva Jotopa Rógape hembiapo haguã Tupã kotýpe, oñemonde vaerã ijaokuépe 7 ára pukukue. 31 Ovecha mácho mokõiha ro'o embojy Jotopa Róga ryepýpe. 32 Aarón ha ita'ýra kuéra to'u Jotopa Róga rokẽ renondépe ovecha mácho ro'o ha mbuja ajaka'i pegua. 33 To'u oñekuave'ẽ haguére oñemopotĩ haguã iñangaipágui oñemoingóvo pa'i ramo ha oñemoívo hembiapópe. Aníke ho'u chugui avave pa'i'ýva, oñemboykégui Ñandejárape guarã. 34 Hemby ramo ára ambuépe guarã so'o térã mbuja pa'i hembiapópe ñemoĩ rehegua, ehapy ko hembyre. Aníke oje'u, oñemboykégui Ñandejárape guarã. 35 Ejapóke upéicha ramo Aarón ha ita'ýra kuéra ndive ha'e haguéicha ndéve. Ta ipuku 7 ára upe pa'i hembiapópe ñemoĩ. 36 Opa ára ejuka peteĩ tóro ra'y ojeheja rei haguã pene angaipa. Emopotĩ altar*f** reikuave'ẽvo mymbajuka*f** pene angaipáre ha eñohẽ hese ñandyry, toñemboyke Ñandejárape guarã. 37 Eikuave'ẽ altar ári mymbajuka pene angaipáre 7 ára pukukue. Upéicha remboykéta Ñandejárape guarã. Oikóta chugui altar Ñandejárape guarã ñoite oñemboykéva. Oimeraẽ mba'e ojáva altar rehe oñemboykéta Ñandejárape guarã. 38 Eikuave'ẽ ko'ã mba'e altar ári: mokõi ovecha ra'y hi'áño peteíva opa ára. 39 Peteĩ eikuave'ẽ pyhareve ha ambue ka'aru pytũvo. 40 Ovecha ra'y peteíha reheve eikuave'ẽ 2 kílo rupi trígo ku'i iporáváva, oñembojehe'áva 1 lítro ñandyry olívo reheve, ha eñohẽ mba'e kuave'ẽ ramo 1 lítro kaguy. 41 Ka'aru pytũvo eikuave'ẽ ovecha ra'y mokõiha trígo ku'i ha kaguy reheve pyhareve guaréicha, mba'e kuave'ẽ ojehapýva ha hyakuã asýva Ñandejárape. 42 Opaite ára, ko'ã mba'e kuave'ẽ tojeahapy che renondépe Jotopa Róga rokẽme. Jotopa Rógape jajotopáta jepi añe'ẽ haguã ne ndive. 43 Upépe avei ajotopáta Israelgua ndive, ha aĩ haguére, Jotopa Róga oñemboykéta chéve guarã. 44 Amboykéta che mba'erã Jotopa Róga ha altar.

Avei Aarón ha ita'yra kuéra pa'irã che mba'éva. 45 Aikóta Israelgua apytépe ha chéta chupe kuéra guarã Tupã. 46 Upéicha oikuaáta hikuái cheha Tupã Ijára anohẽ vaekue chupe kuéra Egíptogui, aiko haguã ijapytépe kuéra. Che hína Tupã Israel Jára

Exodus 30

1 Ejapo avei altar jukerígui, hi'ári rehapy haguã insiénso. 2 Tojoja ipukukue ha ipekue ha toguereko 45 sentímetro; taijyvate 90 sentímetro. Irundyve altar ratĩ*f** katu ta peteĩ pehẽnguégui guare altar ndive. 3 Ejaho'i oroitépe ijape hi'arigua, irundyve iyyke ha hatĩ nguéra, ha emohembe'y órope ijere kuévo. 4 Emoĩ avei hese argólla óro hembe'y guýpe mokõive iyyképe, toñemoinge ikuápe yvyra puku ojererova haguã. 5 Yvyra puku ejapo jukerígui ha ejaho'i órope. 6 Jotopa Rógape oĩ poyvi sãingo ha ikupépe ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã, imbityha reheve. Upe poyvi sãingo renondépe, karameguã mbityha rovái, emoĩ ko altar. Karameguã mbityha ári ajotopáta jepi ne ndive. 7 Opa ára pyhareve, ombosako'ívo mba'e rendy kuéra, Aarón tohapy ko altar ári insiénso, 8 ha ka'aru pytũ omyendývo mba'e rendy ipyenda ári, tohapy jey insiénso. Upéicha peikuave'ẽta opa ára che renondépe insiénso ryakuã porã opa árape guarã. 9 Aníke peikuave'ẽ hi'ári insiénso noñemboykéi vaekue chéve guarã térã mymbahapy*f** térã mba'e kuave'ẽ térã mba'e kuave'ẽ oñohẽva hi'ári. 10 Añope peteĩ jey Aarón tomona altar ratĩ*f** rehe mymba ojejuka vaekue ruguykue, oikóvo mymbajuka ojeheja rei haguã Israelgua angaipa. Tojapo upéva opa año opa árape guarã. Ko altar hína mba'e oñemboykéva chéve guarã. 11 Ñandejára he'i Moiséspe: 12 –Rejapo ramo Israelgua jepapa, peteĩ-teĩ ojepapáva tohepy me'ẽ Ñandejárape hekovére, ani haguã iñasãi mba'asy ijapytépe kuéra oikóvo Israelgua jepapa. 13 Ojepapáva guive tohepy me'ẽ Ñandejárape 5 grámo pláta Tekoha pegua. 14 Umi ojepapáva, 20 año guive yvatévo, tohepy me'ẽ Ñandejárape hekovére. 15 Imba'e rereko hetáva tome'ẽ'ỹ hetave, térã imboriahúva sa'ive 5 grámogui. 16 Embyaty upéicha ramo Jotopa Rógape guarã upe pláta Israelgua ome'ẽva. Topyta mandu'arã Ñandejárape, ha'e kuéra ohepyme'ẽ hague hekovére. 17-18 Ñandejára he'i Moiséspe: –Ejapo ña'ẽ vrónse ha emopyenda vrónse. Emoĩ tupao ha altar pa'ũme ha emyenyhẽ ýgui oiporu haguã pa'i kuéra. 19 Aarón ha ita'yra kuéra toguenohẽ chugui ojepohéi ha ojepyhéi haguã, 20 oikévo Jotopa Rógape ha oñembojávo altar rehe ohapy haguã mba'e kuave'ẽ Ñandejárape. 21 Tojapo upéicha ani haguã omano. Kóva tembiapoukapy opa árape guarã Aarón ha iñemoñare kuérape. 22 Ñandejára he'i Moiséspe: 23 –Eiporavo umi yvyra hyakuã poráva apytépe ko'áva: 6 kilo rupi aysy poravo pyre, kanéla ryakuã porã mbohapy kilo rupi; 24 yvyraysy 6 kilo rupi, ojeporúvo Tekoha kilo, ha 3 lítro imedio ñandyry olívo. 25 Ko'ã mba'égui ejapo ñandyry, oja póva rehegua umi oja póva mba'e ryakuã porã. Kóvata oñemba'e mboyke haguã Ñandejárape guarã, 26 ha eñohẽ Jotopa Róga, ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã, 27 mesa ha hambiporu kuéra, mba'e rendy pyenda ha hambiporu kuéra, altar ojehapyhápe insiénso, 28 mymbajuka altar*f** ha hambiporu kuéra, ña'ẽ ha ipyendára. 29 Upéicha oikóta chugui kuéra mba'e oñemboykéva Ñandejárape guarã ñoite. Opa mba'e ojava hese kuéra oñemboykéta Ñandejárape guarã. 30 Eñohẽ avei Aarón ha ita'yra kuérare oiko haguã chugui kuéra pa'i. 31 Ere Israel guápe: “Kóvata ñandyry oñemba'e mboyke haguã Ñandejárape opa árape guarã.” 32 Ani peñohẽ avave rehe térã pejapo ñandyry upeichagua. Ñandejárape oñemboykéva hína ko ñandyry ha tojerereko upéicha guáva ramo. 33 Oimeraëva oja póva ñandyry upeichagua, térã oñohẽva kóva peteĩ pa'i'ývare, toñemosẽ hetãgua apytégui. 34 Ñandejára he'i Moiséspe: –Embyaty pehẽngue jojápe aichagua mba'e ryakuã porã: aysy ryakuã porã, pyapẽ ryakuã porã, aysy tetã megua ha yvyraysy. 35 Mba'e ryakuã porã apoha oja poháicha, ejapo chugui insiénso potĩ asy Tupãme guarã, juky reheve oñembojehe'áva. 36 Emongu'i tumi upe remboja'óva remoĩ haguã ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã renondépe, Jotopa Rógape upe ajotopahápe ne ndive. Taha'e peẽme mba'e oñemboykéva Ñandejárape guarã ñoite. 37 Aníke pejapo upeichagua insiénso peiporu haguã peẽ. Upéva oñemboyke hína Ñandejárape guarã ñoite. 38 Oimeraëva oja póva upeichagua, ovy'a haguã ohetũvo hyakuã porãngue, toñemosẽ pende apytégui.

Exodus 31

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Judagua apytégui aiporavo Bezaleélpe. Upéva hína Urí ra'y ha Hur remineno. 3 Ha amyenyhẽ chupe che pu'akágui ame'ẽvo chupe katupyry ha mba'e kuaa opa mba'e apópe, 4 ojapo haguã ta'ãnga ha tembiapo óro

pláta ha vrónsegi, 5 oikytĩ ha omohenda haguã ita jegua, omba'apo haguã yvyra rehe ha ojapo haguã opa mba'e porã. 6 Dangua apytégui aiporavo ipytywõharã Oholiab Ahisamac ra'y, ha opa umi imba'e kuaávape ambokatupyry ojapo haguã opa mba'e ha'e vaekue ndéve. 7 Tojapo Jotopa Róga, ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã, ijurumbotyha ha opaichagua tembiporu Jotopa Róga pegua, 8 mesa hambiporu kuéra reheve, mba'e rendy pyenda hambiporu kuéra reheve, altar ojehapyhápe insiënso, 9 mymbahapy*f** altar hambiporu kuéra reheve, ña'ẽ ipyenda reheve, 10 pa'i Aarón ao jegua ha ita'yra kuéra ao, ipa'i rembiapo pegua, 11 ñandyry oñemba'e mboyke haguã Ñandejárape guarãha insiënso Tekohápe guarã. Tojapo hikuái ha'e haguéicha ndéve. 12 Ñandejára he'i Moiséspe: 13 –Ere Israel guápe: “Pembyarete che pytu'uha ára. Upéva hína techaukaha chéve ha peẽme guarã opa ára, peikuaa haguã che poiporavo hague. 14 Pytu'uha ára oñemboyke peẽme guarã ha tekotevẽ pembyarete. Omboyke'yva chéve pytu'uha ára, tomano. Opa umi omba'apóvape árape, toñemosẽ pende apytégui. 15 Toñemba'apo 6 ára pukukue, upe 7hápe katu pepytu'u ha pemboyke chéve guarã. Oimeraẽva omba'apóva pytu'uha árape, tomano. 16 Israelgua tombyarete pytu'uha ára. Upéva hína ñe'ẽ ñome'ẽ opa árape guarã. 17 Chéve ha Israel guápe guarã tapéva techaukaha opa ára, ajapo hague 6 árape yvy ha yvága, 7hápe katu apytu'u hague.” 18 Oñe'ẽmba rire Moisés ndive Sinaí ru'ãme, Ñandejára ome'ẽ chupe mokõi ita pehẽngue ohai haguépe hembiapoukapy ipo teépe.

Exodus 32

1 Israelgua ohechávo Moisés ndoguejyveiha yvytýgui, oho Aarón rendápe ha he'i chupe: –Ndoorikuaái mba'épa ojehu Moiséspe ore renohẽ vaekue Egíptogui. Roipota rejapo oreve peteĩ tupã oho haguã ore renonderã. 2 Aarón he'i chupe kuéra: –Peipe'a pene rembireko, pende ra'y ha pende rajy kuéra nambígui inamichãi óro ha peru chéve. 3 Opavave oipe'a inambígui inamichãi óro ha ogueraha Aarónpe. 4 Ha'e ojapo tóro ra'y ra'ãnga hyepy nandíva, omboyku hyepýpe óro ha ojapo upérõ Israelgua he'i joa: –Israel, kóva ha'e tupã ne renohẽ vaekue Egíptogui 5 Aarón, ohechávo upe ojehúva, omopu'ã tóro ra'ype ijaltarã ha osapukái: –Ko'ěrõ oikóta vy'a guasu Ñandejára rérape 6 Ára ambuẽpe opu'ã hikuái ko'ẽ mboyve ha oikuave'ẽ mymbahapy*f** ha mymbajuka*f** joajurã. Upéi uguapy hikuái okaru, ho'u kaguy ha opu'ã ojeroky. 7 Upérõ Ñandejára he'i Moiséspe: –Nde pya'e eguejy Ne retãgua renohẽ vaekue Egíptogui ojapo ivaíva. 8 Pya'e eterei ojei hikuái che rapégui. Ojapo tóro ra'y órogui, oñesũ henondépe, ugueru chupe imba'e kuave'ẽ ha he'i joa: “Israel, kóva hína tupã ne renohẽ vaekue Egíptogui”. 9 Tupã he'i avei Moiséspe: –Ahecha ha'e kuéra oikoseha iñakã rehẽnte voi. 10 Eheja tahendy che pochy ha tambokusugue chupe kuéra, nde hegui katu ajapóta peteĩ tetã guasu. 11 Moisés katu oha'ã ombopochy jera Tupã Ijárpe ha he'i: –Mba'ére piko che Jára rehejáta hendy nde pochy ne retã guáre, renohẽ vaekue Egíptogui tuicha pokatu reheve ha pyapy mbaretépe? 12 Mba'e piko he'íta nde rehe Egíptogua? Rehejáta piko he'i py'a ñaña reheve renohẽ hague reraha momyry rejuka yvytýpe, rehapo'o haguã chupe kuéra yvy árigui? Eñembyesaráina nde pochy rendýgui ha ani rejapo mba'eve ivaíva ne retã guáre. 13 Ne mandu'ána ne rembiguái Abraham, Isaac ha Jacob rehe, chupe kuéra niko reme'ẽ vaekue ne ñe'ẽ erévo: “Ambohetáta pene ñemoñare mbyjaita yvágape guáicha. Ko yvy ha'e vaekue ame'ẽtaha peẽme, ame'ẽta pene ñemoñarépe imba'e tee ramo opa árape guarã”. 14 Tupã ombyasy jey ha oheja rei hetãgua rembiapo vaikue. 15 Moisés oguejy yvytýgui ha ogueraha ipópe mokõive ita pehẽngue tembiapoukapy rechaukaha ojehaíva mokõive hova guio. 16 Mokõive ita pehẽngue, Tupã rembiapokue ha tembiapoukapy ojehaíva ipype kuéra, ha'e voi ohai vaekue ipo teépe. 17 Josué ohendúvo sapukái oikóva he'i Moiséspe: –Sapukái ñorãirõha megua hi'ã chéve upe ahendúva. 18 He'i chupe Moisés: –Ndaha'etí sapukái rory ñorãirõha megua, ndaha'etí avei guahu oikóva osẽ vai ramo, purahéi hína upe ahendúva. 19 Oguahẽ Moisés tekoha ypýpe ha ohechávo tóro ra'y ha jeroky, hova rendypa pochygui, omombo moikõive ita pehẽngue uguerúva ipópe ha ojoka yvyty mátare. 20 Upérõ ojapyhy tóro ra'y ha omombo tatápe, upéi omongu'i tumi upe tóro ra'y, iku'ikue oity ýpe ha ho'uka Israel guápe. 21 Ha he'i Aarónpe: –Mba'épa ojapo hikuái nde rehe, rejapouka haguã chupe kuéra ko angaipa peichaite ivaíva? 22 Aarón he'i chupe: –Anína nde pochy che ndive. Reikuaa porã ha'e kuéra uguerohoryha ivaívante voi. 23 Ha'e kuéra he'i chéve: “Ejapóke oreve peteĩ tupã, toho ore renonderã. Upe Moisés ore renohẽ vaekue Egíptogui ndorikuaái mba'épa oiko chugui.” 24 Upérõ ha'e chupe kuéra: “Oguerekóva óro togueru.” Ha'e kuéra ugueru, aity tatápe ha osẽ chugui ko tóro ra'y. 25 Moisés ohechávo Israelgua ndaijokohavéi, Aarón oheja haguére chupe kuéra oiko iñakãre omomba'e guasúvo

tupã gua'u ha upéicha opytaha tetã ambuegua rembi'urã, 26 oñembo'y tekoha rokẽme ha osapukái: —Ohayhúva Ñandejárape ta che moirũ Ha oñemoĩ iyyke rehe Levigua oĩ haguéicha. 27 Ha'e he'i chupe kuéra: —He'ika Tupã Israel Jára: “Pemoĩ kyse puku pende ku'a ykére, tapeho tekoha rupi, peike óga kuérape ha pejuka pejuhúva guive, taha'e pende ryvy, pende ryke'y, pende kuaaha térã oimeraẽ pende rogagua.” 28 Ha'e kuéra ojapo Moisés he'i haguéicha ha upe árape omano 3.000 kuimba'e. 29 Upérõ Moisés he'i chupe kuéra: —Ko árape oñeme'ẽ peẽme pene rembiapokue repy ramo pa'i reko, napembyasyi haguére pene gẽnte tee térã pende ra'y kuérape Tupã rehehápe. Upévale ha'e pende rovasa. 30 Upe ára ambuẽpe Moisés he'i Israel guápe —Ivai eterei pene angaipa. Ajupíta ko'ágã Ñandejára rendápe, jahecha ndoheja reírpa peẽme. 31 Moisés oho jey Ñandejára rendápe ha he'i chupe: —Angaipa nde vaipa jepéva niko upe ojaipóva Israelgua omomba'e guasúvo tupã gua'u óro guigua 32 Ajerure ndéve reheja rei haguã chupe kuéra. Nderejaposéi ramo katu eipe'a che rera nde líbrogui. 33 Tupã he'i Moiséspe: —Iñangaipáva rera aipe'áta che kuatiágui. 34 Nde katu tereho eraha chupe kuéra ha'e haguẽpe ndéve. Che remimbou*f** ohóta ne renonderã, ha che ainupãta chupe kuéra hi'árape iñangaipáre. 35 Ñandejára oinupã chupe kuéra upe tóro ra'y Aarón ojapo vaekuere.

Exodus 33

1 Ñandejára he'i Moiséspe: —Tereho ko'águi ne retãgua ndive, renohẽ vaekue Egíptogui. Tapeho upe yvýpe ha'e vaekue Abraham, Isaac ha Jacóbpe, ame'õtaha iñemoñare kuérape. 2 Amondóta che remimbou*f** ne renonderã ha amosẽta canané, amorreo, hitita, ferezéo, hevéo ha jebuséo kuérape. 3 Tapeho yvy osyryhápe ýicha kamby ha eíra. Che katu ndaha mo'ãi pene ndive ani pohundi mba'e tapére, peẽ niko peikose pene akã rehẽnte voi. 4 Israelgua ndovy'avéi ete ohendúvo ko'ã ñe'ẽ pochy ha ndaipóri avave omondéva ijeguaka. 5 Ñandejára he'i ra'e Moiséspe: —Ere Israel guápe: “Peẽ pene akã rehẽnte voi peikose. Aime ramo pende apytépe, sapy'amínte jepe, pohundíne katuete. Ko'ágã peipe'a pende jehegui pende jeguaka, tahecha mba'épa ajapo pende hegui.” 6 Upévale ojeho rire yvyty Horébgui Israelgua ndoiporuvéi ijeguaka. 7 Moisés ogueraha omohenda Tekoha mombyry ojeikohágui, ha ombohéra Jotopa Róga. Oporanduséva peteĩ mba'e Ñandejárape, osẽ hógagui oho haguã Jotopa Rógape. 8 Moisés oho ramo Jotopa Rógape, opavave oñembo'y hóga rokẽme ha oma'ẽ hese oike peve. 9 Moisés oike rire, oguejy arai ñembo'y ha oñemoĩ hokẽme, Ñandejára oñe'ẽ aja Moisés ndive. 10 Ohechávo arai ñembo'y opytaha Jotopa Róga rokẽme, maymáva oñesũ hóga rokẽme omomba'e guasúvo Ñandejárape. 11 Ñandejára oñe'ẽvo Moisés ndive oĩ henondépe ha oñe'ẽ hendive ñahe'ẽháicha ñane irũ tee ndive. Upéi Moisés ou jeýva tekohápe ha ipytyvõhára Josué, Nun ra'y, opytáva Jotopa Róga rye pýpe. 12 Moisés he'i Ñandejárape: —Nde niko ere chéve aisãmyhy haguã ko tetã guápe ha ndeeréi mávapepa rembouita che ndive, ere ramo jepe rejeroviaha che rehe ha chéne irũha. 13 Ne irũ ramo che, ehechaukána chéve nde rape ikatu haguã che roikuaa ha aiko añetehápe ne irũ ramo, ha che retãgua niko ne retãgua voi avei. 14 Ñandejára he'i chupe: —Che voi aháta ne ndive ha romombytu'úta. 15 He'i chupe Moisés: —Nderejúi ramo ndete voi, toroho'ỹnte ko'águi. 16 Mba'éicha piko ojekuaáta che ha ne retãgua neirũha, nderejúi ramo ore ndive? Upéicha mante niko ojehecháta che ha ne retãgua ndaha'eíha tetã ambuegua kuéraicha. 17 Ñandejára he'i Moiséspe: —Ajapóta avei ko rejeruréva. Nde hína che irũ ha ajerovia nde rehe. 18 Upérõ he'i chupe Moisés: —Ehechaukána chéve nde reko mimbipa. 19 Ñandejára he'i chupe: —Ambohasáta nde resa renonde rupi che reko marangatu ha amombe'úta ndéve che rera. Che hína aiporiahurereko aiporiahurerekosévape ha ahayhu ahayhusévape. 20 Ha he'ive: —Che rova katu nderehecha mo'ãi, avave ndaikatúigui che recha omano'ỹre. 21 Upéi he'i Ñandejára: —Ápe che ykére oĩ repyta haguã. Eñembo'y ita ári. 22 Ohasávo che reko mimbipa romoingéta peteĩ itakua pa'ũme ha rojaho'íta che pópe ahasa peve. 23 Upéi aipe'áta che po rehecha haguã che atukupe. Che rova katu nderehecha mo'ãi.

Exodus 34

1 Ñandejára he'i Moiséspe: —Eikytĩ mokõi ita pehẽngue umi tenondere guaréicha, ha ejupi yvytýpe che rendápe tahai ipype kuéra ñe'ẽ ojehai vaekue umi itápe nde rejoka vaekue. 2 Eñembosako'i rejupi haguã ko'ẽrõ pyhareve Sinaí ru'ãme. Upépe eñemboja che rendápe. 3 Ani ojupítei ne ndive avave, térã ojehecha avave upe yvyty rupi. Ani oĩ avei ovecha térã vaka okarúva yvyty rovái. 4 Moisés oikytĩ

mokõi ita ojoguáva umi tenonde guarépe, opu'ã ko'ẽ mboyve ha ojupi yvyty Sinaípe he'i haguéicha chupe Ñandejára, ha ogueraha ipópe umi mokõi ita oikytĩ vaekue. 5 Upérõ Ñandejára oguejy peteĩ arápe, opyta upépe Moisés ndive ha omoñe'ẽ héra tee. 6 Ñandejára ohasávo henonde rupi osapukái: —Há Tupã, há Tupã, oporombyasýva ha oporoporiahurerekóva, ipochy kuaa'yva, oporohayhu etéva ha nopyrũiva iñe'ẽnguere, 7 opyta hatáva iñe'ẽ ome'ẽ vaekuépe ha imborayhúpe, oñembyesaráiva ñaña, teko ñemoĩ ha angaipágui, ndohejái ramo jepe oinupã'yre iñangaipávape; oinupã uvei túva kuéra ñañanguere ta'yra kuéra, ñemoñare irundyha peve. 8 Upérõ oñesũ Moisés, omboja isyva yvýre, 9 ha he'i: —Há che Jára, añetehápe che ne irũ ramo, eju ore ndive. Añete niko ha'e kuéra oikose iñakãrente voi, upéicha ramo jepe, eheja reína oréve ore ñañanguere ha ore angaipa, ha ore rereko ne mba'e teéva ramo. 10 Ñandejára he'i chupe: “Añoñe'ẽ me'ẽta pene ndive. Ajapóta mba'e rechapyrã mayma ne retãgua renondépe, ojejapo'y haguéicha araka'eve ko yvy ári mamove hendápe. Ha umi tetã pende jere rupi oĩva ohecháta pende Jára rembiapokue. Ajapóta hína nde rupi mba'e oporomongyhyjétava. 11 Pejapo ha'e vaekue peẽme ha amosẽta pene renonderãgui amorréo, cananéu, hitíta, ferezéo, hevéo ha jebuséo kuéra. 12 Ani peñoñe'ẽ me'ẽ umi tetãgua ndive peiketahápe, cháke pende reitýne iñuhãme. 13 Upéva rangue peity yvýre ijaltar *f** kuéra ha pehundipa ijita ñembo'y ha yvyra máta kuéra, itupã gua'u kuérape oñemboykéva. 14 Ani pemomba'e guasu tupã ambuépe, cháke Ñandejára ndohechaséi tupã gua'u ijykére. Héra hína Tupã selóso. 15 Ani peñoñe'ẽ me'ẽ upepegua ndive, cháke ha'e kuéra oñemongy'a ramo ojapóvo imba'e kuave'ẽ itupã gua'u kuérape, pene konvidáne ha peñemongy'áne pe'úvo hendive kuéra hembu'u oñekuave'ẽ vaekue tupã gua'u kuérape. 16 Ani avei pemomenda hese kuéra pende raju térã pende ra'y kuéra, cháke ha'e kuéra oñemongy'a ramo omomba'e guasúvo itupã gua'u kuérape, omongy'áne avei pende ra'y ha pende rajupe ojapoukávo ha'e kuéra ojapóva. 17 Ani pejapo tupã gua'u, mba'e vera ñemboyku pyregui.” 18 Pembyarete mbuja oñembovu'yva. Pe'u 7 ára pukukue mbuja ñembovu'y ha'e haguéicha peẽme, hi'árape mes Abíbppe, upe ramo niko pesẽ vaekue Egíptogui. 19 Pende ra'y ypykue, che mba'erã hína. Pende vaka ra'y, ovecha ra'y ha kavara ra'y ypykue mácho, che mba'erã avei. 20 Pende vúrro ra'y mácho rehe pehepy me'ẽ ovecha, ýrõ pejajuvoka. Pehepy me'ẽ pende ra'y kuéra ypykuere, hekovia jey haguã peẽme ha ani peju che rendápe po nandi. 21 Pemba'apo 6 ára pukukue, 7hápe katu pepytu'u, taha'e jepe umi ára oñeñemitý térã oñemono'õha. 22 Pembyarete avei trígo ñemono'õ tenonde pegua ha año paha pegua. 23 Añope mbohapy jey, opa kuimba'e Israelgua toho Tupã Ijára rendápe. 24 Amosẽta pene renonderãgui tetã nguera ha aipysovéta pende yvy. Avave noha'ã mo'ãi oñemomba'e pende yvýre, peẽ peho ramo Tupã pende Jára rendápe mbohapy jey añope. 25 Pemymbajuka*f** ramo ani peikuave'ẽ tuguy mbuja ñembovu pyre reheve, térã peñongatu ára ambuépe guarã mymba Páskuape ojejukáva rembyre. 26 Peraha iporãnguete pene remitýngue tenonderégui Tupã pende Járape guarã. Ani pembojy kavara ra'y isy kambykuépe.” 27 Ñandejára he'i Moiséspe: —Ehai ko'ã ñe'ẽ. Ko'áva he'iháicha hína añoñe'ẽ me'ẽ vaekue Israelgua ndive. 28 Moisés opyta upépe Ñandejára ndive 40 ára ha 40 pyhare pukukue okaru'y rehe ha hoy'u'yre. Ha ohai ita pehẽngue ári upe ñe'ẽ ñome'ẽ, oĩháme umi 10 tembiapoukapy. 29 Moisés oguejy yvyty Sinaígui, oguerúvo ipópe umi mokõi ita pehẽngue ohechaukáva umi 10 tembiapoukapy. Hova omimbipa oñe'ẽ haguere Ñandejára ndive. Ha'e katu ndohecha kuaái upéva. 30 Aarón ha Israelgua ohechávo Moisés rova omimbipáva, okyhyje oñemboja haguã hese. 31 Moisés ohenói chupe kuéra. Aarón ha Israelgua myakãhára*f** kuéra oñemboja ha Moisés oñe'ẽ hendive kuéra. 32 Upéi oñemboja opa Israelgua ha Moisés omombe'u chupe kuéra opa mba'e he'ikáva Ñandejára. 33 Oñe'ẽmba rire hendive kuéra Moisés ojevovaho'i ijahojápe. 34 Oñe'ẽ aja Ñandejára ndive Moisés oipe'a hovágui ijahoja oñe'ẽ haguã hendive ha osẽvo, omombe'u Israel guápe upe he'ikáva Ñandejára. 35 Israelgua ohecha upérõ Moisés rova omimbipáva ha upéi Moisés ojevovaho'i, oñe'ẽ jey peve Ñandejára ndive.

Exodus 35

1 Moisés ombyaty opa Israel guápe ha he'i chupe kuéra: “Ñandejára he'ika ojejapo haguã ko'ã mba'e: 2 Toñemba'apo 6 ára pukukue, upe 7 katu peẽme guarã peteĩ ára oñemboykéva chéve ha tojepytu'u porã upe árape Ñandejára rérape. Oimeraẽ omba'apóva upe árape, tomano. 3 Mamo peikohápe, ani pejatapýnte jepe pytu'uha árape.” 4 Moisés oñe'ẽ Israel guápe ha he'i chupe kuéra: “He'ika Ñandejára pejapo haguã upéicha: 5 Opa mba'e perekóva apytégui pemboyke Ñandejára peguarã, peñandu ramo pejaposeha pende py'aite guive, ha peru óro, pláta, vrónse, 6 poyvi

hovy, pytãu ha pytã, líno sýi, kavara rague, 7 ovecha mácho pirekue oñembyape
pytãva, tymba pirekue poravo pyre, yvyra akásia, 8 ñandyry mba'e rendýpe guarã,
mba'e ryakuã porã oñembojehe'a haguã ñandyry reheve ojeaporúva oñemba'e mboyke
haguã Ñandejárape ha insiënso ryakuã porãme guarã, 9 ita jegua sakã pytã ha ita
jegua ambue kuéra oñembojegua haguã pa'i guasu efod ha vosa jegua pyti'a
rehagua." 10 Ojapo kuaáva guive mba'e jegua, tou ojapo haguã ko'ã mba'e
Ñandejára ojapoukáva. Áva ha'e: 11 Tekoha ijahoja ha itóldo kuéra reheve,
ity'ãi, itábla, ijyvyra puku, ipóste ha ipyenda kuéra reheve, 12 ñe'ẽ ñome'ẽ
karameguã ijyvyra puku, ijuru mbotyha ha ipoyvi sãingo reheve, 13 mesa ha
ijyvyra puku hembiporu kuéra reheve, mbuja oñemboykéva Ñandejárape guarã, 14
mba'e rendy pyenda, hembiporu, imba'e rendy kuéra ha ñandyry mba'e rendy kuérape
guarã reheve, 15 altar*f** ojehappyhápe insiënso, ijyvyra puku reheve, ñandyry
oñemba'e mboyke haguã Ñandejárape, insiënso ryakuã porã, poyvi sãingo Tekoha
rokẽme guarã, 16 mymbahapy altar*f** iparrilla vrónse, ijyvyra puku ha hembiporu
kuéra reheve, ña'ẽ ipyenda reheve, 17 poyvi sãingo oñemongora haguã Tekoha
korapy, iposteha ipyenda kuéra reheve, poyvi sãingo Tekoha korapy rokẽme guarã,
18 yvyra hakua Tekoha ha ikorapyé guarã isã nguéra reheve, 19 ao ojejapóva
pa'ípe guarã hembiaapo aja Tekohápe, pa'i Aarón ao jegua ha ita'yra kuéra pa'i
ao. 20 Opa Israelgua oho hógape Moisés oñe'ẽ rire chupe kuéra, 21 ha umi
oñandúva ome'ẽseha ipy'aite guive, ogueru imba'e me'ẽ Ñandejárape ojejapo haguã
Jotopa Róga ha opa mba'e oñekotevẽva ha pa'i kuéra ao avei. 22 Ou kuimba'e ha
kuña kuéra ha maymáva ogueru torypápe namichãi, kuãirũ, argólla ha opaichagua
jeguaka óro. Peteĩ-teĩ ogueru imba'e me'ẽ iporãvẽva óro guigua, ha ohejávo
ombokacha*f** imba'e me'ẽ Ñandejárape guarã. 23 Oguerekóva poyvi hovy, pytãu ha
pytã, líno sýi, kavara rague, ovecha mácho pirekue oñembyape pytãva térã tymba
pirekue poravo pyre, ogueru ome'ẽ umíva. 24 Oguerekóva pláta térã vrónse ome'ẽ
Ñandejárape, ha oguerékóva yvyra akásia ogueru ojejapo haguã oñekotevẽva. 25
Kuña nguéra ikatupyryva ñepovãme, oipovã ha ogueraha inimbo hovy, pytãu, pytã ha
líno sýi oipovã vaekue, 26 ha opa kuña oipovã kuaáva oipovã kavara rague,
torypápe ha ipy'aite guive. 27 Mburuvicha kuéra ogueru ita jegua sakã pytã ha
ita jegua ambue kuéra oñembojegua haguã pa'i guasu efod ha vosa jegua pyti'a
rehagua, 28 mba'e ryakuã porã ha ñandyry mba'e rendyrã, ñandyry oñemba'e mboyke
haguã Ñandejárape ha insiënso ojehappy haguã. 29 Opa kuimba'e ha kuña Israelgua
oipytyvõsẽva ojejapo haguã opa mba'e he'i vaekue Ñandejára Moiséspe, ogueru
imba'e kuave'ẽ Ñandejárape ipy'aite guive. 30 Moisés he'i Israel guápe: –Judá
ñemoñaregua apytégui Ñandejára oiporavo Bezaleélpe, upéva Urí ra'y ha Hur
reminenó, 31 ha omyenyhẽ chupe ipu'akágui ome'ẽvo chupe katupyry ha mba'e kuaa
opa mba'e apópe, 32 ojapo haguã ta'ãnga ha tembiapo óro, pláta ha vrónseguí, 33
oikytĩ ha omohenda haguã ita jegua, omba'apo haguã yvyra rehe ha ojapo haguã opa
mba'e porã. 34 Chupe ha Oholiábpe, Ahisamac ra'y ha Dan ñemoñaregua,
ombokatupyry avei oporombo'e haguã. 35 Ombokatupyry chupe kuéra opa mba'e porã
apópe omba'apóvo yvyráre, ombojeguávo poyvi hovy, pytãu, pytã ha líno sýi ha
omba'apóvo inimbo jepyahápe. Ha'e kuéra ojapo kuaa opaichagua iporáva ha
oguenohẽ kuaa avei iñakágui hembiaporã.

Exodus 36

1 Besalel, Oholiab ha opa ikatupyryva mba'e porã apópe, ohupyty vaekue
Ñandejáragui mba'e kuaa ha arandu ojapo porã haguã oñekotevẽva Tekoha peguarã,
tojapo Ñandejára he'i vaekue. 2 Moisés ohenói Besalel, Oholiab ha opa
ikatupyryvape mba'e porã apópe, ohupyty vaekue Ñandejáragui mba'e kuaa
upeichagua ha oñekuáva oipytyvõ haguã ko tembiapópe. 3 Chupe kuéra ome'ẽ Moisés
umi mba'e me'ẽ ogueru vaekue Israelgua, omoñepyrũ haguã Tekoha apo. Upe aja
Israelgua ogueru gueteri imba'e me'ẽ ára ko'ẽre. 4 Upérõ mba'apohára oñepyrũmava
omba'apo Tekoha apópe, oheja hembiaapo, 5 ha he'i Moiséspe: –Ojererúma hetave
oñekotevẽvagui Tekoha Ñandejára ojapoukáva peguarã. 6 Moisés he'ika opa rupi: –
Anivẽnte peru pene mba'e me'ẽ Tekoha peguarã. Upérõ ndojereruvéi, 7 oĩma niko
hetave oñekotevẽvagui. 8 Umi ikatupyryva mba'e porã apópe ojapo Tekoha. Ojapo 10
poyvi inimbo líno, poyvi hovy, poyvi pytãu ha poyvi pytã oñembojeguáva tekove
ipepóva*f** ra'ãngápe. 9 Peteĩ-teĩ poyvi ipuku 12 métro imedio ha ipe 2 métro.
10 Ombovyvyv ojeuehe 5 poyvi ha upéicha avei umi 5 ambue, ojapóvo mokõi
tuichavẽva. 11 Upéi omoĩ votõ kua hembey jegua hovýva, poyvi aty peteĩha
rembe'yre ha upéicha avei poyvi aty mokõiha rembe'yre. 12 Mokõive rehe ojapo 50
votõ kua ojohová. 13 Ojapo avei 50 ty'ãi óro ha umívape ombojoapy ojeuehe umi

mokõi poyvi, ojaþóvo peteĩ poyvi guasu ojaho'ipáva Tekoha. 14 Besalel ojapo avei 11 ahoja kavara raguégui ojejaho'i haguã Tekoha. 15 Ahoja kuéra ituicha joja ha ipuku 13 méetro imédio, ipekue katu 2 méetro. 16 Ombovyvy ojuehe 5 ahoja ha ombovyvy avei ojuehe umi 6 hembýva, ojaþóvo mokõi ahoja ha upe mokõiha tuichave. 17 Upéi omoĩ peteĩ-teĩ rembe'y rehe 50 votõ kua ojohováĩ. 18 Ojapo avei 50 ty'ãi vrõnse ha umívape ombojoapy ojuehe umi mokõi ahoja ojaþóvo peteĩ ahoja guasu ojaho'ipáva Tekoha. 19 Tekoha toldorã Besalel ojapo ahoja ovecha mácho pĩrekuégui oñembyape pytáva ha ambue itoldorã hi'arigua, ojapo ahoja mymba pĩrekue poravo pyrégui. 20 Upéi ojapo jukerígui tábla Tekoha tapiarã ha omoñembo'y. 21 Tábla kuéra ituicha joja: 4 méetro imédio ipukukue, ipekue katu 65 sentímetro, 22 ha oguereko iguýpe mokõi ipo'iveha, ikatu haguã oñemoinge ipyendápe. Upéicha ojapo opa tábla Tekoha pegua. 23 Ojapo 20 tábla iyyke súrpe guarã, 24 ha omoĩ iguýpe 40 pyenda. Peteĩ-teĩ tábla oguereko mokõi pyenda, oíkehápe mokõi ipo'iveha iguy pegua. 25 Tekoha yke nóртеpe guarã ojapo avei 20 tábla, 26 ha omoĩ iguýpe 40 pyenda pláta. 27 Tekoha kupépe guarã, oíva kuarahy reike gotyo, ojapo 6 tábla, 28 ha mokõive Tekoha kupe rakãmbýpe emoĩve mokõi tábla. 29 Ko'ã tábla ojoaju umi ambue rehe iguy rupi ha yvate rupi avei ijargólla peteĩha meve. Upéicha ojapo umi mokõi tábla hakãmby peguáre. 30 Tekoha kupe pegua tápiape oĩ aipo ramo 8 tábla, 16 ipyenda pláta reheve: mokõi pyenda peteĩ táblape guarã. 31-32 Besalel ojapo avei 5 yvyra puku jukerígui tábla kuéra peteĩ-teĩ Tekoha yképe ha upe ikupépe oívape guarã. Tekoha kupe opyta kuarahy reike gotyo. Aipo ramo umi mbohapy tápiape guarã ojapo 15 yvyra puku. 33 Yvyra puku mbyte pegua ojapo ohasa haguãicha peteĩ ijapýgui ambuépe, umi tábla ku'áre. 34 Upéi ojaho'i órope tábla kuéra ha ojapo chupe kuéra argólla óro, ohasa haguã ikua rehe yvyra puku ojejaho'íva órope. 35 Ojapo avei poyvi sãingo Tekoha ryepýpe guarã, poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã ha inimbo líno, ha ombojegua tekove ipepóva*f** ra'angápe. 36 Upéi omosãingo ty'ãi órogui irundy póste akásia rehe. Umi póste ojejaho'i órope ha oñemboguapy irundy pyenda pláta ári. 37 Tekoha rokẽme guarã ojapo poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã ha inimbo líno guigua oñembojeguáva. 38 Ojapo avei 5 póste ity'ãi reheve ha 5 pyenda vrõnse, ha ojaho'i órope póste akã ha ijargólla kuéra.

Exodus 37

1 Besalel ojapo jukerígui karameguã ipukúva 1 méetro 10 sentímetro, ipéva 65 sentímetro ha iyyvatéva 65 sentímetro. 2 Ojaho'i oroitépe hyepy guio ha oka guio ha omohembe'y jegua órope ijerekuévo. 3 Omoĩ avei hese irundy argólla óro irundyve hetymáme guarã, mokõi peteĩ iyyképe ha mokõi ambuépe. 4 Ojapo avei jukerígui yvyra puku ha ojaho'i órope, 5 ha upéi ombohasa argólla kua rupi oíva karameguã ykére, ojegueroja haguã upe karameguã. 6 Ojapo oroitégui karameguã juru mbotyha ipukúva 1 méetro 10 sentímetro ha ipéva 65 sentímetro, 7 Upe mbotyha oguereko peteĩ-teĩ ijapýpe tekove ipepóva*f** ra'anga ojejapóva martíllo mbotápe. 8 Karameguã mbotyha ha tekove ipepóva ra'anga kuéra ojapo peteĩ pehẽnguégui. Peteĩ ta'anga osẽ peteĩ ijapýgui ha ta'anga ambue, ijapy ambuégui. 9 Upéicha opyta umi ta'anga ojohováĩ, ha hova kuéra oma'ẽ karameguã mbotyha gotyo. Umi ta'anga ojaho'i karameguã mbotyha ipepo jepysópe. 10 Besalel ojapo avei mesa ipukúva 90 sentímetro, ipéva 45 sentímetro ha iyyvatéva 65 sentímetro. 11 Ojaho'i oroitépe ha omohembe'y jegua órope ijerekuévo. 12 Omoĩ ijerekuévo jeguaka apo ipéva 7 sentímetro ha omohembe'y jegua órope. 13 Ojapo avei chupe 4 argólla óro ha omoĩ irundyve hetyma mátare, 14 opyta haguãicha upe jeguaka apo ykére ha ohasa haguã ikua rupi yvyra puku ojegueroja haguã upe mesa. 15 Umi yvyra puku ojegueroja haguã mesa ojapo jukerígui ha ojaho'i órope. 16 Ojapo avei oroitégui tembiporu kuéra mesa ári guarã: ña'ẽmbe, kucharõ, járra ha vásó kuéra oñekuave'ẽ haguã mba'e rykuere. 17 Besalel avei ojapo oroitégui, martíllo mbotápe, mba'e rendy pyenda. Iguapyha, hi'ýva, iyyvoty rryru, iñapokytã ha iyyvoty, ojapo peteĩ pehẽnguégui. 18 Hi'ývagui osẽ, mokõive iyyke gotyo, 6 jyva: mbohapy peteĩ iyyke gotyo ha mbohapy ambue gotyo. 19 Peteĩ-teĩ umi jyva osẽva hi'ývagui oguereko mbohapy apokytã, iyyvoty rryru ha iyyvoty rrósa poty joguaha reheve, 20 ha hi'ýva oguereko irundy apokytã, iyyvoty rryru ha iyyvoty rrósa poty joguaha reheve. 21 Peteĩ-teĩ umi jyva osẽva hi'ývagui, oguereko iguýpe peteĩ yvoty rryru. 22 Upe mba'e rendy pyenda, iyyvoty rryru, iyyva kuéra, hi'ýva ha guapyha reheve, peteĩ pehẽnguégui guarénte ha oroite guigua, martíllo mbotápe ojejapóva. 23 Ojapo avei oroitégui 7 mba'e rendy imopotíha ha iña'ẽmbe'i reheve. 24 Ojejapo haguã mba'e rendy pyenda ha hembiporu kuéra ojeporu 33 kílo óro. 25

Besalel ojapo avei jukerígui altar ogehapyhápe insiénso. Ipukukue ha ipekuépe ojoja ha oguereko 45 sentímetro, iyyvatekue katu 90 sentímetro. Irundyve altar ratí*f** katu ta peteĩ pehẽnguégui guare altar ndive. 26 Upéi ojaho'i órope hova hi'arigua, irundyve iyyke ha hatĩ nguéra ha omohembe'y jegua órope ijerekuévo. 27 Omoĩ avei argólla óro hembe'y jegua guýpe, mokõi peteĩ iyyképe ha mokõi ambuépe ha ombohasa ikua rupi yvyra puku ikatu haguã ojegueroja. 28 Yvyra puku ojapo jukerígui ha ojaho'i órope. 29 Besalel ojapo avei ñandyry oñemba'e mboyke haguã Ñandejára ha insiénso, oja poháicha mba'e ryakuã porã apoha kuéra.

Exodus 38

1 Besalel ojapo jukerígui mymbahapy altar.*f** Ipukukue ha ipekue ojoja, ha ohupyty 2 métro 25 sentímetro. Iyyvatekue katu ohupyty 1 métro 25 sentímetro. 2 Upe altar ojapo irundy hatí*f** reheve ha peteĩ yvyra pehẽnguéguinte ojapo upe altar ha umi hatĩ, ha ojaho'i vrónsepe. 3 Vránsegui avei ojapo altar rembiporu kuéra: tanĩmbu mbyatyha, pála, tása guasu ha tenedor kuéra vraséro pegua. 4 Ojapo avei parrilla vrónse, pyaha joguaha, ha omoĩ altar rembe'y guýpe iku'áre. 5 Avei irundy argólla irundyve parrilla apýpe guarã ombohasa haguã ikua rupi yvyra puku. 6 Upéi ojapo jukerígui yvyra puku, ojaho'i vrónsepe, 7 ha ombohasa argólla kua rupi, oĩva altar ykére, ojegueroja haguã. Yvyrágui ojapo upe altar ha hyepy inandi. 8 Espéjo kuéra reheve, oiporúva kuña kuéra hembiapóva Jotopa Róga rokẽme, Besalel ojapo ña'ẽ vrónse ipyenda vrónse reheve. 9-10 Besalel ojapo Tekoha korapy. Iyyke yvy gotyo omongora 45 métro poyvi inimbo línope, ojepysóva 20 póstere, oguapýva 20 pyenda vrónse ári. Ity'ãi ha argólla kuéra katu plátagui ojapo. 11 Iyyke nórte gotyo avei omongora 45 métro poyvi inimbo línope, ojepysóva 20 póste reheve oguapýva 20 pyenda vrónse ári. Ity'ãi ha argólla pláta reheve. 12 Kuarahy reike gotyo omongora 22 métro imédio poyvípe, 10 póste ha 10 pyenda vrónse, ty'ãi ha argólla pláta reheve. 13 Kuarahy resẽ gotyo omoĩ avei 22 métro imédio poyvi. 14 Peteĩ korapy rokẽ yképe omoĩ 7 métro poyvi, mbohapy póste ha mbohapy pyenda reheve. 15 Ha iyyke ambuépe omoĩ avei 7 métro poyvi mbohapy póste ha mbohapy pyenda reheve. 16 Poyvi Tekoha korapy jere rehegua, inimbo línogui meme. 17 Póste pyenda kuéra vrónsegui, ity'ãi ha ijargólla kuéra katu plátagui ha umi póste akã ojejaho'i plátape. Póste kuéra tupao korapy pegua oguerékopa argólla pláta. 18 Poyvi hovy, poyvi pytãũ ha poyvi pytã inimbo línogui, oĩva korapy rokẽme, oñembojegua ha ipuku 9 métro. Iyyvatekue katu, poyvi kuéra korapýpe guáicha, 2 métro 25 sentímetro avei. 19 Oguereko irundy póste irundy pyenda vrónse reheve, ity'ãi ha ijargólla kuéra plátagui, ha póste akã nguéra ojejaho'i plátape. 20 Mba'e hakua kuéra ojekutúva yvýre ha ojeporúva oñemosã haguã tóldo Tekoha pegua ha poyvi korapy pegua, vrónse meme. 21 He'ígui Moisés, levíta kuéra*f** oipapa ita vera kuéra ojeporúva tupao apópe ha pa'i Aarón ra'y Itamar, omyakã jepapa ojeapóva. 22 Besalel, upéva Urí ra'y ha Hur remíneno ha Judá ñemoñaregua, ojapo opa mba'e Tupã he'i vaekue Moiséspe ojejapo haguã. 23 Oipytyvõ chupe Oholiab Ahisamac ra'y, upéva Dan ñemoñaregua ha omba'apo kuaa fiérrore, ojapo kuaa poyvi inimbógui ha ombojegua kuaa poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã ha poyvi líno. 24 Tekoha apópe ojeporu óro oñeme'ẽ vaekue Ñandejárape Tekoha peguarã. Upéva ohupyty 965 kílo ha 30 grámo, oñeha'áva ojeporúvo pohýi ra'ãha Tekoha pegua. 25 Pláta oñembyaty vaekue Israelgua jepapa oiko ramo guare, ohupyty 3.319 kílo ha 525 grámo, oñeha'áva ojeporúvo pohýi ra'ãha Tekoha pegua. 26 Umi ojepapáva 20 año ombotýva guive yvatévo, 603.550 tapicha ha peteĩ-teĩ ome'ẽ 5 grámo imédio pláta, oñeha'áva ojeporúvo pohýi ra'ãha Tekoha pegua. 27 Oĩ avei 3.300 kílo pláta oñemboyku haguã ha ojejapo haguã Tekoha pyenda kuéra ha poyvi sãingo pyenda. Ko plátape ojejapo 100 pyenda, oguerékova peteĩ-teĩ 33 kílo. 28 Upe pláta oñembyaty vaekue reheve Israelgua jepapahápe, Besalel ojapo ty'ãi nguéra póstepe guarã, ombojegua póste akã ha ojapo umi pláta argólla póste kuérape guarã. 29 Vránse oñeme'ẽva Ñandejárape ohupyty 2.336 kílo ha 400 grámo, 30 ha upévape ojejapo pyenda kuéra Tekoha rokẽme guarã, altar vrónse, iparrilla vrónse pyaha joguaha ha tembiporu kuéra altar pegua, 31 avei pyenda kuéra ha mba'e hakua kuéra ojekutúva yvýre ha omongoráva Tekoha korapy ha ojejapo avei pyenda kuéra korapy rokẽme guarã.

Exodus 39

1 Ao pa'i kuéra hembiapo haguã Tekohápe ojejapo poyvi hovy, poyvi pytãũ ha poyvi pytãgui. Ojejapo avei ao iporãvéva Aarónpe guarã, Ñandejára he'i haguéicha

Moiséspe. 2 Ojejapo haguã efod, ojeporu óro, poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã ha inimbo líno. 3 Martillo mbotápe oñemombe óro, upéi oñekytĩ ha ojejapo chugui inimbo oñembojegua haguã poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã ha poyvi líno. 4 Ojejapo efod rehe mokõi ijokoha mokõive ijapýpe. 5 Ku'a jokuaha ojokóva efod ojejapo upéicha avei: óro, poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã ha inimbo línope, he'i haguéicha Ñandejára Moiséspe ojejapo haguã. 6 Ita jegua kuéra sakã pytã oñemohenda avei guapy ha óro ári ha ojehai hese kuéra 12 Israel ra'y kuéra réra, ojehaiháicha ta'ãnga. 7 Upéi Besalel omoĩ umi mokõi ita jegua efod jokoha ári oiko haguã mandu'a Israel ra'y kuérare, Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe ojejapo haguã. 8 Vosa jegua pa'i pyti'águi osãingo haguã, ojejapo avei ojejapo haguéicha efod: óro, poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã ha inimbo línogui. 9 Ipukukue ha ipekue ojoja ha oguereko 22 sentímetro. 10 Ojejaho'i irundy rysýi ita jeguápe: Hysýi peteĩháme oĩ ita sa'yjuvy, ita sa'yju ha ita vérde. 11 Hysýi mokõiháme oĩ ita pytã, ita hovy ha ita jajái. 12 Hysýi mbohapyhápe oĩ ita pytãũ, ita sakã para ha ita sakã pytã rovy. 13 Hysýi irundyhápe oĩ ita verdevy, ita sa'yju sakã ha ita para vera. 14 Oñemoĩ 12 ita jegua ha peteĩ-teĩ rehe ojehai peteĩ Israel ra'y réra. 15 Vosa jeguáre omoĩ hikuái sã óro ojeapóva inimbo órogui ojepokáva ojuehe. 16 Avei ojapo hikuái mokõi jeguaka óro, oñemboguapy haguã pype ita jegua ha mokõi argólla óro. Omoĩ hikuái umi mokõi argólla órova sã jeguáre, mokõive ijapy yvate guáre, 17 ha umi sã óro omoĩ argólla kuérare. 18 Omoĩ umi mokõi sã apy mokõive jeguaka ári ha oñapytĩ efod jokuaháre henonde guio. 19 Ojapo avei mokõi argólla óro ha omoĩ vosa guýpe mokõive ijapýre opytáva efod ypýpe. 20 Ojapove mokõi argólla óro ha omoĩ efod jokoha renondépe, iguýpe, oñembovyvya ypýpe, yvatemive ku'a jokuahágui. 21 Upéi ombojoaju sã hovy reheve vosa jegua argólla kuéra ha efod argólla kuéra, ikatu haguã vosa jegua opyta ku'a jokuaha ári ha ani haguã vosa jegua ojei efódgui, Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe ojapo haguã. 22 Ahoja efod rehegua ojejapo poyvi hovýgui. 23 Ikuára oikeha rupi pa'i akã oñemohembe'y ani haguã osoro. 24 Ahoja ruguái rembe'y oñembojegua granada'i kuérape, ojeapóva poyvi hovy, poyvi pytãũ, poyvi pytã ha inimbo línogui. 25 Ojapo avei hikuái oroitégui kampana'i kuéra ha ombojehe'a granada'i kuérare omoĩvo ipa'ũ nguérape, ahoja ruguái jerekuévo: 26 peteĩ kampana'i ha peteĩ granada'i, kampana'i ambue ha granada'i ambue, ha upéicha omongorapa peve upe ahoja ruguái, Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe ojapo haguã. 27 Oipyaha kuaáva ojapo ao puku Aarón ha ita'yra kuérape guarã, 28 ojapo avei ao iñakãme guarã imba'e jegua reheve ha kasõ mbyky inimbo línogui. 29 Ombojegua ku'a jokuaha ojeapóva inimbo líno, poyvi hovy, poyvi pytãũ ha poyvi pytãgui, Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe ojejapo haguã. 30 Ojapo avei hikuái oroitégui mba'e ipéva omongoráva pa'i akã ha ohai hese, ojehaiháicha ta'ãnga: "Oñemboykéva Ñandejárape". 31 Upéi oñemosã hovy upe mba'e ipéva ojejokua haguã pa'i akã rehe guáre, Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe ojejapo haguã. 32 Upéicha oñemoguahẽ hu'ãme Tekoha apo. Israelgua ojapo opa mba'e he'i haguéicha Ñandejára Moiséspe ojejapo haguã. 33 Ome'ẽ hikuái Moiséspe Tekoha ha hambiporu kuéra: ty'ãi, tábla, yvyra puku, póste ha pyenda kuéra, 34 ahoja ovecha mácho pirekuégui oñembyape pytáva, tóldo ojeapóva tymba pirekue poravo pyrégui, poyvi sãingo karameguã renondépe guarã, 35 ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã ha ijoyvira puku, ijurumbotyha, 36 mesa hambiporu kuéra reheve, mbuja oñekuave'ẽva Ñandejárape, 37 mba'e rendy pyenda, mba'e rendy ha hambiporu kuéra reheve, ñandyry oñemyendy haguã mba'e rendy, 38 altar óro, ñandyry oñemba'e mboyke haguã Ñandejárape, insiënso ryakuã porã, poyvi sãingo Tekoha rokẽme guarã, 39 altar vrónse, iparrílla vrónse, ijoyvira puku ha hambiporu kuéra, ña'ẽ ha ipyenda, 40 poyvi sãingo oĩva Tekoha kora pýpe, ipóste, ipyenda kuéra, poyvi sãingo oĩva korapy rokẽme, sã nguéra ha mba'e hakua oĩva kora pýpe, tembiporu kuéra Tekoha peguápe guarã. 41 Ao ojeapóva pa'i kuéra hembipapo haguã Tekohápe, ao jegua pa'i Aarónpe guarã ha pa'i ao ita'yra kuérape guarã. 42 Israelgua ojapo opa mba'e Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe ojejapo haguã, 43 ha Moisés ohechávo ojapo hague upéicha, ohovasa chupe kuéra.

Exodus 40

1 Ñandejára oñe'ẽ Moiséspe, 2 ha he'i chupe: —Ára peteĩha, mes peteĩháme, emohenda Tekoha Jotopa Róga pegua 3 Emoĩ pype ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã ha emoĩ henondépe poyvi sãingo. 4 Emoĩ avei mesa ha mba'e rendy pyenda. Emoĩ umi mba'e oĩ vaerã mesa ári ha emoĩ mba'e rendy pyendápe mba'e rendy kuéra. 5 Emoĩ altar óro ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã renondépe ha emoĩ poyvi sãingo Tekoha rokẽme. 6 Emoĩ mymbahapy altar*f** Tekoha Jotopa Róga pegua rokẽme. 7 Upéi emoĩ ña'ẽ Jotopa

Róga ha altar pa'ũme ha emyenyhẽ ýgui. 8 Tekoha jerére ejapo korapy ha emoĩ poyvi sãingo korapy rokẽme. 9 Upéi eraha ñandyry oñemba'e mboyke haguã Ñandejárape ha eñohẽ Tekoha ha opa mba'e ipype oĩvare. Upéicha remboykéta Tekoha hembiporu kuéra reheve Ñandejárape guarã. 10 Eñohẽ avei ñandyry oñemba'e mboyke haguã Ñandejárape mymbahapy altar ha hembiporu kuérare. Upéicha remboykéta Ñandejárape guarã. 11 Reñohẽvo ñandyry ña'ẽ ha ipyendáre, remboykéta avei Ñandejárape guarã. 12 Upéi eraha Aarón ha ita'yra kuérape Jotopa Róga rokẽ ypýpe ha tojahu hikuái, 13 ha Aarón tomonde ijao jegua. Upéi eñohẽ iñakãre ñandyry remoingo haguã chupe pa'i ramo. 14 Upéi ita'yra kuéra tomonde ijao puku, 15 ha eñohẽ ñandyry iñakãre rejapo haguéicha Aarón rehe, oiko haguã chugui kuéra pa'i. Reñohẽvo ñandyry iñakãre, oñemoingóma pa'i ramo opa árape guarã. 16 Moisés ojapo opa mba'e, Ñandejára he'i haguéicha chupe. 17 Upéicha, oñepyrũvo año mokõiha oñesẽ hague Egíptogui, ára peteĩha, mes peteĩháme, oñemopu'ã Tekoha 18 Moisés omohenda Tekoha ha omoĩ ipyenda kuéra, omohenda tábla kuéra, omoĩ yvyra puku kuéra, omopu'ã póste kuéra, 19 oipyso ahoja kuéra Tekoha ári ha omoĩ hi'ári tóldo kuéra, Ñandejára he'i haguéicha chupe. 20-21 Upéi Moisés omoĩ ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã ryepýpe umi mokõi ita pehẽngue ojehei haguépe Ñandejára rembiapoukapy. Karameguã ykére omoĩ yvyra puku kuéra ha hi'ári ijuru mbotyha. Ogueraha karameguã Tekohápe, ha omosãingo henondépe poyvi sãingo Ñandejára he'i haguéicha chupe. 22 Upéi omoĩ mesa Jotopa Róga rye pýpe, Tekoha yke nóрте gotyo, poyvi sãingo renondépe 23 Mesa ári omoĩ mbuja oñekuave'ẽva Ñandejárape, Ñandejára he'i haguéicha chupe. 24 Jotopa Rógape omoĩ avei mba'e rendy pyenda, mesa rovái, Tekoha yke yvy gotyo, 25 ha omoĩ mba'e rendy kuéra Ñandejára renondépe ha'e he'i haguéicha chupe. 26 Altar óro omoĩ avei Jotopa Rógape poyvi sãingo renondépe, 27 ha ohapy insiénsu ryakuã porã, Ñandejára he'i haguéicha chupe. 28 Upéi Moisés omoĩ poyvi sãingo Tekoha rokẽme. 29 Omoĩ mymbahapy altar Tekoha Jotopa Róga pegua rokẽme ha ohapy upépe mymba ha mba'e remitỹ nguéra mba'e kuave'ẽ ramo, Ñandejára he'i haguéicha chupe. 30 Omoĩ ña'ẽ Jotopa Róga rokẽ ha altar pa'ũme ha omyenyhẽ ýgui, pa'i kuéra oñemopotĩ haguã. 31 Upégui oguenohẽ jepi y Moisés, Aarón ha ita'yra kuéra, ojepohéi ha ojepyhéi haguã. 32 Upéva ha'e kuéra ojapo jepi oikévo Jotopa Rógape ha oñembojávo altar rehe, Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe. 33 Ipahápe Moisés omongorapy Tekoha ha omoĩ poyvi sãingo korapy rokẽme. Moisés omoguahẽvo hu'áme hembiaapo, 34 arai ojaho'i Jotopa Róga ha Ñandejára reko mimbipa omyenyhẽ Tekoha. 35 Moisés ndaikatúi oike Jotopa Rógape, arai oguapýgui hi'ári ha Ñandejára reko mimbipa omyenyhẽgui Tekoha. 36 Arai opu'ã ramo Tekoha árigui, Israelgua omopu'ã hekoha oho haguã hapére. 37 Upe arai nopu'ãi ramo katu, ha'e kuéra avei nomopu'ãi hekoha; oha'arõnte uvei opu'ã meve arai. 38 Israelgua uguata aja pukukue, Ñandejára arai oĩ Tekoha ári arakue, pyharekue katu oĩ hi'ári tata.

Leviticus 1

1 Ñandejára ohenói Moiséspe ha he'i chupe Jotopa Róga guive: 2 —Ere Israel guápe, ogueru ramo hymba kuéra oikuave'ẽ haguã chéve, ikatuha ogueru ivaka térã ijovecha kuéra apytégui. 3 Mymbahapyrã togueraha tóro imarã'yva. Ñandejára oguerohory haguã imba'e kuave'ẽ, toikuave'ẽ chupe hymba Jotopa Róga rokẽme. 4 Tomoĩ ipo hymba akã ári ha pe hymba oikuave'ẽva rupi Ñandejára oheja reíta chupe iñangaipa. 5 Tojuka hymba tóro Ñandejára renondépe ha pa'i Aarón ra'y kuéra toikuave'ẽ Ñandejárape huguy ha huguýpe avei tohypýi altar,*f** oĩva Jotopa Róga rokẽ renondépe ha tohypýi avei altar jerekuévo. 6 Oguerúva hymba oikuave'ẽ haguã, toipiro ha toipehe'ã, 7 ha pa'i kuéra, Aarón ra'y, tomoĩ jepe'a altárpe ha tojatapy, 8 omoĩ haguã hi'ári pe mymba pehẽngue kuéra, iñakãngue ha ikyrakue oĩva hyekuére. 9 Oikuave'ẽva mymbahapy*f** tojohéi ýpe hymba ryekue, ipokue ha ipykue, ha pa'i tohapypa altar*f** ári, oiko haguã chugui mymbahapy hyakuã asýva Ñandejárape. 10 Ovecha ramo pe mymba oñekuave'ẽva, térã kavara ramo, tojereru mácho imarã'yva, 11 ha tojejuka altar*f** yke yvate gotyo Ñandejára renondépe. Pa'i kuéra, Aarón ra'y, tohypýi pe mymba ruguýpe altar ha ijerekuévo; 12 Upéi toñepehe'ã pe mymba ha pa'i tomoĩ ipehẽngue kuéra jepe'a ári ojehapýva altárpe, tohapy avei iñakãngue ha ikyrakue oĩva hyekuére. 13 Pe oikuave'ẽva mymbahapy,*f** tojohéi ýpe hymba ryekue, ipokue ha ipykue, ha pa'i tohapypa altar*f** ári, toiko chugui mymbahapy hyakuã asýva Ñandejárape. 14 Guyra ramo pe ojererúva mymbahapyrã,*f** taha'e jeruti térã pykasu ra'y. 15 Pa'i, oikuave'ẽvo Ñandejárape guyra, tojajuvoka, toñakã'o, toñami huguy altar ykére ha tohapy altar*f** ári. 16 Toipe'a iju'ái ha ipype oĩva, ha toity altar ykére kuarahy

resẽ gotyo, ojeityhápe tanimbu. 17 Upéi ojapyhývo ipepógui, tomboja'o guyra mokõi hendápe, oipe'a'ýre ojeuehgui umi ivore. Ipahápe tohapy altárpe jepe'a ári, toiko chugui mymbahapy*f** hyakuã asýva Ñandejárape.

Leviticus 2

1 Ojeguero ramo Ñandejárape mba'e remitýngue kuave'ẽ, tojereru trígu ku'i poravopyre, toñeñohẽ hese ñandyry ha insiẽso, 2 upéi togueraha umi pa'i, Aarón ra'y kuérape, ha peteĩ ha'e kuérava toguero peteĩ ipo renyhẽ trígu ku'i ñandyry reheve ha insiẽso oĩ haguéicha, ha tohapy altar ári mandu'arã. Toiko chugui mba'e kuave'ẽ ojehapýva ha hyakuã asýva Ñandejárape. 3 Mba'e kuave'ẽ imarangatuete Ñandejárape guarã añoite ha topyta Aarón ha ta'ýra kuérape guarã. 4 Regueru ramo ne mba'e kuave'ẽ tatakuápe rembojy vaekue, tapévake hi'upy trígu ku'i poravo pyrégui oñembovu'ýva ha oñembojehe'áva ñandyry reheve, térã oñemonávante ñandyrype. 5 Regueru ramo ochyryry vaekue páilape, tapévake hi'upy ojejapóva trígu poravopyrégui, oñembovu'ýva ha oñembojehe'áva ñandyry reheve. 6 Eipehe'ã pe hi'upy ha eñohẽ hese ñandyry. Mba'e kuave'ẽ niko hína. 7 Regueru ramo ogy vaekue óllape, tapévake hi'upy ojejapóva trígu ku'i poravopyre ha ñandyrygui. 8 Egueraha Ñandejárape ne mba'e kuave'ẽ rejapo vaekue oje'e haguéicha ha eme'ẽ pa'ípe. Ha'e togueraha altar peve. 9 Pa'i tohapy altar ári ne mba'e kuave'ẽ pehẽngue mandu'arã, mba'e kuave'ẽrõ ojehappy ha hyakuã asýva Ñandejárape. 10 Hembyre katu imarangatuete Ñandejárape guarã añoite ha topyta Aarón ha ita'ýra kuérape. 11 Ani remoĩ mba'e mbovuha ne mba'e kuave'ẽme reraháva Ñandejárape ha ani rehapy Ñandejárape guarã mba'eve oguerékova mba'e mbovupyre térã eirete. 12 Umi mba'égui remono'õ ypy vaekue, ikatu reraha Ñandejárape ne mba'e kuave'ẽ ramo chupe guarã, eirete ha mba'e mbovuha. Umíva katu ani ojehappy altárpe hyakuã asy haguã Ñandejárape. 13 Emoĩ juky opa ne mba'e kuave'ẽme. Juky he'ise ñe'ẽ ñome'ẽ Ñandejára ndive. Ani reikuave'ẽ mba'e kuave'ẽ ijuky'ýva. 14 Regueru ramo Ñandejárape ne mba'e kuave'ẽ, pe remono'õ ypy vaekuégui, tapévake trígu maimbe ha mba'e ra'ýi peky jejoso pyre, ne mba'e mono'õ tenonderégui. 15 Ne mba'e kuave'ẽ rehe eñohẽ ñandyry ha emoĩ insiẽso, mba'e kuave'ẽ niko hína. 16 Upéi pa'i toguenohẽ michĩmi mba'e ra'ýi josopy ha tohapy, ñandyry ha insiẽso reheve, mandu'arã, mba'e kuave'ẽrõ ojehappy ha hyakuã asýva Ñandejárape.

Leviticus 3

1 Reikuave'ẽ ramo mymbajuka joaju rehegua, ne mba'e kuave'ẽ vaka térã tóro ramo, eikuave'ẽ imarã'ýva Ñandejára renondépe. 2 Emoĩ nde po ne mymba akã ári ha ejuka Jotopa Róga rokẽme. Upéi pa'i kuéra, Aarón ra'y, toñohẽ huguy altar ári ha ijerekuévo. 3 Reikuave'ẽ ramo Ñandejárape mymbajuka joaju rehegua ehapy chupe guarã: ikyrakue ojáva ne rymba ryekue rehe ha pe ojaho'ipáva hyekue, 4 mokõive ipitikiri'ĩ ikyrakue reheve. Ikyrakue ilómo arigua ha ikyrakue ojaho'íva ipy'akue reipe'áva ipitikiri'ĩ reheve. 5 Pa'i kuéra tomoĩ altárpe ko'ã mba'e mymbahapy*f** ári ojehapýva jepe'a rendy ári, mba'e kuave'ẽrõ ojehappy ha hyakuã asýva Ñandejárape. 6 Ne mymbajuka joaju rehegua ovecha térã kavara ramo, kuña térã mácho, ta imarã'ý. 7 Regueru ramo ovecha ra'y reikuave'ẽ haguã Ñandejárape, 8 emoĩ nde po iñakã ári ha upéi ejuka Jotopa Róga rokẽme. Aarón ra'y kuéra toñohẽ huguy altar ári ha ijerekuévo. 9 Rejuka ramo ne rymba reikuave'ẽvo Ñandejárape joajurã, emboyke chupe guarã ojehappy haguã: ikyrakue, huguaikue imáta guive oñekytíva, ha ikyrakue hyekuere oíva, 10 ikyrakue mokõive ipitikiri'ĩ arigua, ilómo arigua ha ipy'akue oñerenohẽva ipitikiri'ĩ reheve. 11 Pa'i tohapy ko'ã mba'e altar ári hi'upy ramo ojehapýva Ñandejárape guarã. 12 Pe oikuave'ẽva peteĩ kavara, togueraha Ñandejára renondépe, 13 tomoĩ ipo pe mymba akã ári ha tojuka Jotopa Róga renondépe. Pa'i Aarón ra'y kuéra toñohẽ avei huguy altar ári ha ijerekuévo, 14 ha toikuave'ẽ Ñandejárape ojehappy haguã: opa ikyrakue hyekuere oíva: 15 ikyrakue ojaho'íva mokõive ipitikiri'ĩ, pe oíva ilómo ári ha ipy'akue oñerenohẽva ipitikiri'ĩ reheve. 16 Pa'i tohapy ko'ã mba'e altar ári hi'upy ramo hyakuã asýva Ñandejárape. Opa ikyrakue Ñandejára mba'e hína. 17 Avave Israelgua ndaikatú mo'ãi ho'u mymba kyakue térã huguykue. Kóva hína tembiapoukapy opa Israel guápe oikove aja pukukue, mamó oikohápe.

Leviticus 4

1-2 Ñandejára he'i Moiséspe: —Ere Israel guápe: Oĩ ramo iñangaipáva ha ndohecha

kuaái ojapo hague peteĩ mba'e Ñandejára rembiapoukapy he'íva ndojejapói vaerãha, tojapo kóicha: 3 Pa'i guasúrõ pe iñangaipáva, ha péicha oity angaipa maymáva ári, toikuave'ẽ Ñandejárape tóro ra'y imarã'ýva. Upévata mymbajuka*f** oñekuave'ẽva ojeheja rei haguã angaipa. 4 Togueraha tóro ra'y Jotopa Róga rokẽme, upépe tomoĩ ipo tóro akã ári ha tojuka Ñandejára renondépe. 5 Upéi ha'e voi tojapyhy michĩmi huguykuégui ha togueraha Jotopa Rógape. 6 Upépe tomyakỹ ikuã tuguýpe ha tohypýi 7 jey poyvi sãingo gotyo oíva Tupã koty renondépe. 7 Tomona avei tuguýpe irundyve altar ratĩ*f** ojehappyhápe insiénso, oíva Jotopa Rógape. Tóro ra'y ruguy hembýva toñoheĩmba mymbahapy altar pýre. Upéva oĩ Jotopa Róga rokẽme. 8 Upéi toipe'a upe tóro ra'ýgui, ojejukáva ojeheja rei haguã angaipa, ikyrakue: 9 mokõive ipitikiri'ĩ, ikyrakue hi'arigua, ikyrakue ilómo arigua. Ikyrakue ojaho'íva ipy'akue, toipe'a mokõive ipitikiri'ĩ reheve. 10 Tojapo opa mba'e ojejapoháicha tórore, oñemymbajuka*f** ramo joajurã. Upéi pa'i tohapypa mymbahapy altárpe.*f** 11 Tóro ra'y pirekue, ho'okue, iñakãngue, ipokue, ipykue, hyekue, hekakakue, 12 ha opa mba'e hembýva tóro ra'ýgui toñerenohẽ okápe mombyry tekohágui, peteĩ henda oñemopotĩ*f** vaekuépe ojeityhápe tanimbu. Upépe toñemoĩ jepe'a ári ha tojehapy. 13 Opa Israelgua ojapo ramo mba'e ivaíva ha avave ndohecha kuaái ojapo hague peteĩ mba'e Ñandejára rembiapoukapy he'íva ndojejapói vaerãha ha péicha ho'aha maymáva ári pe tembiapo vaikue, 14 ojekuaa vove ivaíva oiko vaekue, toñekuave'ẽ opa rerape peteĩ tóro ra'y mymbajuka*f** ramo ojeheja rei haguã angaipa. Tojereraha Jotopa Róga renondépe. 15 Upépe Israelgua myakãhára*f** kuéra tomoĩ ipo tóro ra'y akã ári, Ñandejára renondépe, ha upépe voi tojejuka pe tóro ra'y. 16 Upéi pa'i guasu togueraha tóro ra'y ruguýgui michĩmi Jotopa Rógape, 17 tomyakỹ ikuã tuguýpe ha tohypýi 7 jey Tupã koty poyvi sãingo renondépe. 18 Pe altar oíva Jotopa Rógape irundyve ratĩ*f** rehe tomona tuguy. Tuguy rembyre toñoheĩ mymbahapy altar*f** pýre oíva Jotopa Róga rokẽme. 19 Toipe'a avei tóro ra'ýgui ikyrakue ha tohapy altar*f** ári. 20 Tojejapo ko tóro ra'ýre, ojejapoháicha tóro ra'ýre ojejukáva ojeheja rei haguã angaipa. Péicha, pa'i rupi, ojeheja reíta opa Israel guápe iñangaipa. 21 Toñerenohẽ tóro ra'y mombyry tekohágui ha tojehapy ojejapo haguéicha pe tóro ra'y tenonde guarére. Kóva hína mymbajuka*f** oñekuave'ẽva ojeheja rei haguã mayma angaipa. 22 Mburuvicha ramo pe iñangaipáva ojapóvo ohecha kuaa'ýre peteĩ mba'e Tupã rembiapoukapy he'íva ndojejapói vaerãha, oja hese angaipa. 23 Ohecha kuaa vove iñangaipa hague, togueraha Jotopa Rógape imba'e kuave'ẽ ramo kavara mácho imarã'ýva. 24 Tomoĩ ipo pe kavara akã ári ha tojuka Ñandejára renondépe, ojejukahápe mymbahapy, kóva niko hína mymbajuka*f** oñekuave'ẽva ojeheja rei haguã angaipa. 25 Upéi pa'i tomyakỹ ikuã kavara ruguýpe ha tomona irundyve altar ratĩre,*f** ojehappyhápe mymbahapy, ha toñoheĩ tuguy rembyre upéva pe altar pýre. 26 Ha tohapypa ikyrakue altar ári ojejapoháicha mymba kyrakuépe, ojejukáva ojehappyty haguã angaipa jeheja rei. Péicha, pa'i rupi, ojeheja reíta mburuvichápe iñangaipa. 27 Oimeraẽ Israelgua ojapo ramo ohecha kuaa'ýre peteĩ mba'e Ñandejára rembiapoukapy he'íva ndojejapói vaerãha, oja hese angaipa. 28 Ohechakuaa vove iñangaipa, togueraha Jotopa Rógape kavara kuña imarã'ýva, toikuave'ẽ Ñandejárape oheja rei haguã chupe iñangaipa. 29 Tomoĩ ipo kavara akã ári ha tojuka ojejukahápe mymbahapy. 30 Upéi pa'i tomyakỹ ikuã huguýpe ha tomona irundyve altar ratĩre,*f** ojehappyhápe mymbahapy. Hembyre katu toñoheĩ upéva pe altar pýre. 31 Toipe'a avei ikyrakue ojepe'aháicha mymba kyrakue, ojejuka ramo joajurã ha tohapy altar ári, hyakuã asy haguã Ñandejárape. Péicha, pa'i rupi, ojeheja reíta pe kuimba'épe iñangaipa. 32 Ovecha ra'y ramo pe oñekuave'ẽva, kuña vaerã ha imarã'ýva. 33 Tomoĩ ipo ovecha ra'y akã ári ha tojuka imba'e kuave'ẽ ramo iñangaipápe ojejukahápe mymbahapy. 34 Upéi pa'i tomyakỹ ikuã ovecha ra'y ruguýpe ha tomona irundyve altar ratĩ*f** rehe ojehappyhápe mymbahapy. Huguy rembyre katu toñoheĩ upéva pe altar pýre. 35 Upéi toipe'a opa ikyrakue, ojepe'aháicha ovecha ra'ýgui ojejuka ramo joajurã ha tohapy ikyrakue altárpe umi mba'e Ñandejárape oñekuave'ẽva ári. Péicha, pa'i rupi, ojeheja reíta Israel guápe iñangaipa.

Leviticus 5

1 Oĩ ramo oñehenóiva ñembojovakehápe mba'e rechahare ramo térã mba'e renduhare ramo, ha nde'isetí mba'eve, ojapo ivaíva ha oja hese jejavykue. 2 Oĩ ramo opokóva ohecha kuaa'ýre peteĩ mba'e ipotĩ'ývare,*f** taha'e tymba saite ipotĩ'ýva re'õngue, taha'e mymba ipotĩ'ýva re'õngue, taha'e yvýre otyryryva re'õngue, ndohecha kuaái ramo jepe, oja hese ivaíva. 3 Oĩ ramo ohecha kuaa'ýre opokóva

peteĩ hapicha rehe oñemongy'áva oimeraẽ mba'e ipotĩ'ỹvape, ohecha kuaa vove oja hese ivaíva. 4 Oĩ ramo ome'ẽva iñe'ẽ Ñandejára rérape oja potaha iporãva térã ivaíva ha oñe'ẽ péicha ojepokuaa vaigui reínte, oma'ẽ porã'ỹre pe he'ivare, ohecha kuaa vove, oja hese ivaíva. 5 Ojuhúva ojejavu hague oimeraẽ ko'ã mba'épe, tomombe'u iñangaipa, 6 ha toikuave'ẽ Ñandejárape peteĩ imymba kuñáva, mymbajuka ramo iñangaipáre. Ikatu oikuave'ẽ ovecha térã kavara. Upe ramo pa'i rupi ojeheja reíta chupe iñangaipa. 7 Imboriahu ramo ha ndoguerekói ojogua haguã peteĩ ovecha ra'y, togueraha Ñandejárape mokõi jeruti térã mokõi pykasu ra'y, iñangaipáre: peteĩ mymbajuka*f** ramo ojeheja rei haguã iñangaipa, ha ambue mymbahapy*f** ramo. 8 Togueraha pa'ípe. Ha'e ojuka raëta guyra oñekuave'ẽva ojeheja rei haguã angaipa, oja juvokávo oñakã'o'ỹre. 9 Upéi ohypýta huguýpe altar*f** yke peteĩ, ha huguy rembyre oñamita altar pyre, ha'égui mymbajuka*f** ojeheja rei haguã angaipa. 10 Pe guyra mokõiha oikuave'ẽta mymbahapy*f** ramo. Upérõ pa'i rupi ojeheja reíta chupe iñangaipa. 11 Ndoguerekói ramo ojogua haguã mokõi jeruti térã mokõi pykasu ra'ynte jepe, togueraha mba'e kuave'ẽ ramo iñangaipáre mokõi kilo trigo ku'i iporãvéva. Aní oñohẽ hese ñandyry térã omoĩ hi'ári insiënso, ha'égui mba'e kuave'ẽ angaipáre. 12 Togueraha pa'ípe ha ha'e toipyhy chugui peteĩ ipo renyhẽ mandu'arã ha tohapy altárpe umi mba'e kuave'ẽ ojehapýva Ñandejárape guarã ári. Upéva hina imba'e kuave'ẽ iñangaipáre. 13 Pa'i rupi ojeheja reíta chupe iñangaipa. Hembyre topyta pa'ípe guarã, ojeapoháicha oñekuave'ẽ ramo chéve mba'e remityngue. 14 Ñandejára he'i Moiséspe: 15 —Oĩ ramo iñangaipáva ohecha kuaa'ỹre nome'ẽivo peteĩ umi mba'e oñemboykévagui Ñandejárape guarã, tomyengovia ome'ẽvo Ñandejárape guarã peteĩ ovecha mácho imarã'ỹva. Upéva repy ohupyty vaerã umi mba'e ha'e nome'ẽi vaekue repykue. Pe hepykue toñeha'ã ojeporúvo tupao pegua viru. 16 Upéicha omyengoviáta hina umi mba'e nome'ẽi vaekue repykue, ombojo'ávo 5gui peteĩ pe hepykuépe. Tome'ẽ pe mba'e repykue pa'ípe ha pa'i toikuave'ẽ hese mymbajuka ñemyengoviarã, ha ojeheja reíta chupe iñangaipa. 17 Oĩ ramo oja póva ohecha kuaa'ỹre peteĩ mba'e Ñandejára rembiapoukapy he'íva ndojejapói vaerãha, oja hese ivaíva ha ikatu ho'a vai chupe. 18 Togueraha pa'ípe ovecha mácho imarã'ỹva ha upéva tohupyty hembiapo vai tuichakue. Pa'i tojuka pe ovecha mácho ha toikuave'ẽ ojeheja rei haguã hembiapo vaekue, ha ojeheja reíta chupe. 19 Upéva hina mymbajuka ñemyengoviarã, oja niko hese ivaíva Ñandejára renondépe. 20 Ñandejára he'i Moiséspe: 21 —Oĩ ramo oja póva ko'ã mba'e vai hapicháre: he'i hapicha nome'ẽi hague chupe mba'eve oñongatu haguã, térã omonda, térã mbaretépe oipe'a hapichágui peteĩ mba'e, 22 térã ojuhúró peteĩ mba'e, he'i ndojuhúi hague ha ome'ẽ iñe'ẽ che rérape he'ívo mba'e japu, térã oja po oimeraẽichagua angaipa, 23 ojáta hese ivaíva. Upéva tomyengovia jey opa mba'e omonda vaekue, térã oipe'a vaekue mbaretépe hapichágui, térã umi mba'e oñeme'ẽ vaekue chupe oñongatu haguã, térã pe ojuhu vaekue, 24 térã oimeraẽ mba'e oñeme'ẽ vaekue chupe oiporúgui che réra ojererovia haguã chupe ha ijapu ra'e. Opa umi mba'e toñeme'ẽmba ijárape ha umíva ári, opa umi mba'e repykuégui 5gui peteĩ. Ha toikuave'ẽ mymbajuka ñemyengoviarã. 25 Toikuave'ẽ Ñandejárape mymbajuka ñemyengoviarã ramo ovecha mácho imarã'ỹva. Nde remoĩ vaerã mbovýpa ohupyty hepykue ha ha'e ogueru vaerã hymba apytégui. Togueraha pa'ípe, mymbajuka ramo ñemyengoviarã. 26 Upérõ pa'i rupi ojeheja reíta chupe hembiapo vaekue.

Leviticus 6

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 —Ere Aarón ha ita'ýra kuérape ko'ã mba'e mymbahapy rehegua: Mymba ojejukáva tojeheja altárpe tatapyi rendy ári pyhare pukukue, okái haguã ko'ẽmba peve. 3 Pa'i tomonde kasõ mbyky líno ha ao líno; upéi tombyaty mymbahapy taimbukue ha tomoĩ altar ykére. 4 Upéi tombojopyru ijao ha togueraha taimbu mombyry tekohágui ipotiháme.*f** 5 Tata hendýva altárpe togue'ỹ araka'eve. Pa'i tomoĩve jepe'a opa ára pyhareve ha tomohenda hi'ári mymbahapy ha tohapy avei altárpe mymba ojejukáva kyrakue, oñemymbajuka*f** ramo joajurã. 6 Tata altar pegua tahendy mantereí ha toñembogue'ỹ araka'eve. 7 Ko'áva hina tembiapoukapy mba'e kuave'ẽ rehegua: Pa'i kuéra toikuave'ẽ umíva Ñandejára altar ári. 8 Peteĩ ha'e kuérava toipyhy, ipo renyhẽ, trigo ku'i oñekuave'ẽvagui iñandyry opa pe insiënso reheve ha tohapy altárpe mandu'arã, tahyakuã asy Tupãme. 9 Aarón ha ta'ýra kuéra to'u hembýva chugui peteĩ hendápe oñemboykéva Ñandejárape guarã ha tombojy ombovu'ỹre ho'u haguã Jotopa Róga korapýpe. 10 Ndaikatúi ombovu ombojy ha ho'u haguã, upéva che ame'ẽ chupe kuéra pe ojeahapy vaekuégui ha oñemboykéva chéve guarã. Upéva hina oñemboykéva chéve guarã añoite

ha'eháicha avei mymbajuka oñekuave'ëva ojeheja rei haguã angaipa ha mymbajuka ñemyengoviarã. 11 Águive opa árape guarã, opa kuimba'e Aarón ñemoñaréva ikatúta ho'u pe imba'erãva umi mba'e oñekuave'ëvaguí Ñandejárape guarã. Oimeraẽ mba'e ojáva ko'ã mba'e kuave'ëre, oñemboykéta chéve guarã. 12 Ñandejára he'i Moiséspe: 13 —Aarón ha iñemoñare kuéra toikuave'ë Ñandejárape ko'ã mba'e, oñemoingóvo pa'i ramo: 2 kilo trígo ku'i iporãvéva: mbytere peteĩha toikuave'ë pyhareve ha mbytere ambue, ka'aru. Tojapo upéva opa ára. 14 Trígo ku'i toñembojehe'a ñandyry reheve, toñemboy pailape, toñepehe'ã ha toñekuave'ë Ñandejárape tahyakuã asy chupe. 15 Péicha tojapo pa'i guasu*f** Aarón ñemoñare, oñemoingóvo pa'i ramo hendaguépe. Kóva Ñandejára mba'e hina opa árape guarã ha ojehapypa vaerã. 16 Pa'i kuéra mba'e kuave'ë tojehapypa ha ani avave ho'u chuguí mba'eve. 17 Ñandejára he'i Moiséspe: 18 —Ere Aarón ha ita'yra kuérape umi mba'e ojapo vaerã omymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa: Mymba oñekuave'ëva ojeheja rei haguã angaipa tojejuka ojejukahápe mymbahapy Ñandejára renondépe. Oñemboyke niko Ñandejárape guarã añoite. 19 Pa'i oikuave'ëva mymbajuka ojeheja rei haguã angaipa, ikatúta ho'u chuguí peteĩ hendápe oñemboykéva Ñandejárape guarã. 20 Oimeraẽ mba'e ojáva mymba oñekuave'ëva rehe, imarangatu chéve guarã ha pa'i ao ojehypýi ramo huguýpe, tojejohéi peteĩ tenda imarangatuhápe. 21 Ólla ñai'ũ oñemboy haguépe mymba oñekuave'ëva ro'o tojejoka. Oñemboy ramo ólla vrónsepe katu, tojekyty ha tojejohéi. 22 Ko mymbajuka oñemboyke chéve guarã añoite. Oimeraẽ kuimba'e Aarón ñemoñaréva ikatu ho'u chuguí. 23 Ha ndaikatu mo'ãi oje'u mymba ro'o oñemymbajukáva ojeheja rei haguã angaipa, ojereraha ramo huguy tupaópe ha oñekuave'ë Tupã kotýpe ojeheja rei haguã angaipa. Ko mymba tojehappy tatápe.

Leviticus 7

1 Mymbajuka oñekuave'ëva ñemyengoviarã, oñemboyke Ñandejárape guarã añoite. Ko'áva hina tembiapoukapy hesegua: 2 Mymba oñekuave'ëva ñemyengoviarã tojejuka ojejukahápe mymbahapy ha huguýpe tojehypýi altar ha ijerekuévo. 3 Tojehappy mymba ruguaikue, ikyrakue ojaho'íva hyekue, 4 mokõive ipitikiri'ĩ, ikyrakue hi'arigua ha ilómo arigua. Pe ojaho'íva ipy'akue ojepe'a vaerã mokõive ipitikiri'ĩ reheve. 5 Upéi pa'i tohappy ko'ã mba'e altar ári, mba'e kuave'ë ramo ojehapýva Ñandejárape guarã. Mymbajuka ñemyengoviarã niko hina, 6 ha pa'i kuéra ikatúta ho'u chuguí ha to'u peteĩ hendápe oñemboykéva Ñandejárape guarã. Oñemboyke niko Ñandejárape guarã añoite. 7 Mymbajuka oñekuave'ëva ojeheja rei haguã angaipa ha pe oñekuave'ëva ñemyengoviarã, peteĩnte upe hembiapoukapy: oñekuave'ëva opyta upe pa'ípe, ha'e rupi ojeheja reíva angaipa. 8 Avei pe pa'i oikuave'ëva mymbahapy ikatúta oguereko imba'erã mymba pirekue. 9 Ha mba'e kuave'ë nguéra oñemboyva tatakúape, óllape ha pailape, opyta pa'i umíva oikuave'ëvape guarã. 10 Avei opa mba'e oñekuave'ëva, taha'e oñembojehe'áva ñandyry reheve, térã ahániriva, opa Aarón ra'y kuérape guarã. 11 Oñekuave'ë ramo Ñandejárape mymbajuka joajurã, tojejapo ko'ã mba'e: 12 Oñekuave'ë ramo mymbajuka aguije me'ë rehegua, toñekuave'ë heseve mbuja trígo ku'ígui noñembovíi vaekue ha oñembojehe'a vaekue ñandyry reheve ojejapo mboyve, mbujape ojejapóva trígo ku'i noñembovíi vaekuégui, oñemonáva ñandyry reheve ojejapo rire, ha trígo ku'i iporãvéva oñembojehe'áva ñandyry reheve. 13 Ha toñekuave'ë avei mymbajuka joajurã oñekuave'ëva aguije me'ë rehegua ramo. Ha avei mbujape ojejapóva trígo ku'i oñembovu vaekuégui. 14 Peteĩ-teĩ mba'e kuave'ëgui toñemboyke peteĩ pehẽngue oñeñongatúva Ñandejárape guarã ha topyta upe pa'ípe ohypýi vaekue mymba ruguy ojejukáva joajurã. 15 So'o hembýva mymbajuka joajurãgui ha oñekuave'ëva aguije me'ë rehegua ramo, toje'u pe ára oñekuave'ëháme ha ani oñemohemby mba'eve ára ambuépe guarã. 16 Mymbajuka oñekuave'ëva oñeme'ëgui Ñandejárape iñe'ë, térã oñekuave'ëséguite, toje'u pe ára oñekuave'ëháme ha hembýva toje'u ára ambuépe. 17 Ára mbohapyhápe katu tojehappy hembyre. 18 Oje'u ramo mymba ro'o ojejuka vaekue joajurã iko'ẽnguéva mbohapy ára, pe oikuave'ë vaekue mymba ndohupyty mo'ãi mba'eve. Ñandejára ndojapo mo'ãi mba'eve ramo imba'e kuave'ë, upéva opytágui ijaheipy ramo. Ho'úva chuguí, ojapo ivaíva Ñandejára renondépe. 19 Toje'u'y so'o oja vaekue oimeraẽ mba'e ipotĩ'yvare.*f** Upéva tojehappy tatápe. Pe tapicha ipotĩva*f** mante ikatu ho'u so'o, 20 tapicha ipotĩ'yva ho'u ramo mymba ro'o oñekuave'ë vaekue Ñandejárape joajurã, toñemosẽ hetãgua apytégui. 21 Oĩ ramo opokóva peteĩ mba'e ipotĩ'yvare, taha'e hapicha, taha'e mymba ipotĩ'yva térã oimeraẽ mba'e ipotĩ'yva ha upéi ho'u mymba ro'o oñekuave'ë vaekue Ñandejárape mymbajuka ramo joajurã, upéva toñemosẽ hetãgua apytégui. 22-23

Ñandejára he'i Moiséspe: —Ere Israel guápe ko'ã mba'e: Ani pe'u guéi térã ovecha ra'y térã kavara kyrakue. 24 Tymba omano térã tymba ñarõ ojuka vaekue kyrakue, ikatu peiporu heta mba'épe, ha ani pe'u mba'evéicha ramo. 25 Ho'úva guive mymba kyrakue ojechapýva jepi Ñandejárape guarã, toñemosê hetãgua apytégui. 26 Ani pe'u avei tuguy, taha'e guyra, taha'e tymba ruguy, mamove hendápe peikotaha rupi. 27 Ho'úva guive tymba térã guyra ruguy, toñemosê hetãgua apytégui. 28-29 Ñandejára he'i Moiséspe: —Ere Israel guápe: Oikuave'ëva Ñandejárape mymbajuka joajurã togueraha Ñandejárape imymbajuka pehẽngue. 30 Ipópe voi togueraha pe ojechapýtava Ñandejárape guarã; ha'e voi oikuave'ëta hymba kyrakue ha ipyti'a. Ipyti'a togueraha ombokacha*f** haguã oikuave'ëvo Ñandejára renondépe. 31 Pa'i tohapy ikyrakue altar ári; ipyti'a topyta Aarón ha ita'yra kuérape. 32 Peme'ê avei pa'ípe imba'erã mymba retyma ijakatúa pegua pemymbajuka ramo joajurã. 33 Ko mymba retyma ijakatúa pegua opyta upe pa'ípe oikuave'ëva mymba ruguy ha ikyrakue oñekuave'ê jave mymbajuka joajurã. 34 Aipe'a Israelguágui, omymbajuka ramo joajurã, imymba pyti'a oñemyatymóiva ha hetyma, Aarón ha ita'yra kuérape guarã; ha aipota kóva opyta tembiapoukapy ramo opa árape guarã Israel guápe. 35 Kóva hína pehẽngue Aarón ha ita'yra kuéra mba'erã, umi hi'upýgui ojechapýva Ñandejárape guarã. Upéva imba'erã oñepyrũ guive hembiaipo pa'i ramo Ñandejárape guarã. 36 Ñandejára he'ika vaekue Israel guápe ome'ê haguã pa'i kuérape kóva, omoingo ramo guare chupe kuéra pa'i ramo. Ha oipota opyta hembiaipoukapy ramo opa árape guarã. 37 Áva hína tembiapoukapy oñekuave'ê ramo mymbahapy,*f** mba'e kuave'ê,*f** mymbajuka*f** oñekuave'ëva ojeheja rei haguã angaipa, mymbajuka ñemyengoviarã, mymbajuka oñekuave'ëva oñemoingo ramo mávape pa'i ramo, mymbajuka joajurã. 38 Ñandejára ome'ê vaekue Moiséspe ko'ã tembiapoukapy Sinaí ru'ãme, he'i ramo guare Israel guápe ogueru haguã imba'e kuave'ê Ñandejárape ha'e kuéra oĩ ramo yvy ojeiko'ýháme Sinaí pegua.

Leviticus 8

1-2 Ñandejára he'i Moiséspe: —Ehenói Aarón ha ita'yra kuérape, egueraha avei pa'i ao kuéra, ñandyry oñemboykéva Ñandejárape guarã, tóro ra'y oñekuave'ê haguã mymbajuka*f** ramo ojeheja rei haguã angaipa, mokõi ovecha mácho ha ajaka'i mbuja noñembovíi vaekuereve. 3 Embyaty opa Israel guápe Jotopa Róga rokẽme. 4 Moisés ojapo Ñandejára he'i haguéicha chupe ha opa Israelgua oñembyaty Jotopa Róga rokẽme. 5 Moisés he'i maymávape: —Ñandejára he'i ojejapo haguã péicha. 6 Moisés ohenói Aarón ha ita'yra kuérape ha ojohéi ýpe chupe kuéra. 7 Omonde Aarón rehe ijao puku ha oiku'akua chupe ku'a jokuahápe, omonde hese ijahoja ha omoívo hi'ári efod,*f** oñapytĩ iku'a rehe ijokuaha. 8 Upéi omohenda ipyti'áre vosa jegua ha omoinge pype Urim ha Tumim.*f** 9 Omoĩ avei iñakãre akãgao ha iñakãgao syva rehe mba'épe óro, oñemboykéva Ñandejárape guarã, Ñandejára he'i haguéicha chupe ojapo haguã. 10 Upéi Moisés ojapyhy ñandyry oñemboykéva Ñandejárape guarã ha oñohẽ Jotopa Rógape opa mba'e ipype oĩvare ha péicha omboyke Ñandejárape guarã. 11 Pe ñandyrype ohypýi altar heta jey ha oñohẽ altar ha hembiporu kuérare, avei ña'ẽ ha ipyendáre omboyke haguã Ñandejárape guarã. 12 Upéi Moisés oñohẽ Aarón akãre ñandyry oñemboykéva Ñandejárape guarã omoingo haguã chupe pa'i ramo. 13 Ohenói avei Aarón ra'y kuérape ha omonde hese kuéra ijao puku, oiku'akua iku'a jokuahápe, omoĩ iñakãre akãgao Ñandejára he'i haguéicha chupe ojapo haguã. 14 Upéi Moisés ogueruka tóro ra'y oikuave'ê haguã mymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa. Aarón ha ita'yra kuéra omoĩ ipo tóro ra'y akã ári. 15 Upérõ Moisés ojuka tóro ra'y ha omyakývo huguýpe ikuã, omona irundyve altar ratĩ*f** rehe opyta haguã ipotĩ*f** angaipágui, ha tuguy rembyre oñohẽ altar pýre. Péicha altar oñemboyke Ñandejárape guarã ojechupyty haguã upépe jeheja rei angaipágui. 16 Upéi Moisés ojapyhy ikyrakue ojaho'íva hyekue, pe oĩva ipy'akue ári ha mokõive ipitikiri'ĩ ikyrakue reheve, ha ohapy altar ári. 17 Ipirekue, ho'okue, hekakakue ha tóro ra'y rembyre oĩ haguéicha ohapypa mombyry tekohágui, Ñandejára he'i haguéicha chupe ojapo haguã. 18 Upéi ogueruka ovecha mácho oñekuave'ëva mymbahapy ramo. Aarón ha ita'yra kuéra omoĩ ipo ovecha mácho akã ári. 19 Upérõ Moisés ojuka ha oñohẽ huguy altar rehe ha ijerekuévo, 20 oipehe'ã ovecha mácho ha ohapy iñakã, ipehẽngue kuéra ha ikyrakue. 21 Upéi ojohéi ýpe ovecha mácho ryekue ha hetymangue ha ohapypa pe altar ojechapyhápe mymbahapy, hyakuã asy haguã Ñandejárape, Ñandejára he'i haguéicha chupe ojapo haguã. 22 Upérõ Moisés ogueruka ovecha mácho ambue, pe ojeporúva pa'i oñemoingo ramo hembiaipópe. Aarón ha ita'yra kuéra omoĩ ipo ovecha mácho akã ári. 23 Upéi Moisés ojuka pe ovecha mácho, omyaký huguýpe ikuã ha omona Aarón nambiguy

akatúa, ikuã guasu akatúa ha ipysã guasu akatúare. 24 Upe rire ohenói Aarón ra'y kuérape ha omona avei tuguýpe inambiguy akatúa, ikuã guasu akatúa ha ipysã guasu akatúa. Upérõ oñohẽ mymba ruguy rembyre altar rehe ha ijerekuévo. 25 Ko'ã mba'e rire ojapyhy ovecha mácho kyrakue: huguaikue, hyekue rehegua, ipy'akue rehegua, mokõive ipitikiri'ĩ ikyrakue reheve ha hetymangue akatúa. 26 Oguenohẽ ajaka'igui, oíva altar ári, peteĩ mbuja noñembovúi vaekue, peteĩ mbujape oñembojehe'áva ñandyry reheve ha peteĩ oñemonáva ñandyrype ha omoĩ ovecha mácho kyrakue ha hetymangue akatúa ári. 27 Omoimba ko'ã mba'e Aarón ha ita'yra kuéra pópe, omyatymóivo Ñandejára renondépe. 28 Upéi Moisés ombyaty ko'ã mba'e ipógui kuéra ha ohapy altárpe upe mymbahapy ári, mba'e kuave'ẽ ramo pa'i ñemoingo rehegua hyakuã asýva Ñandejárape. 29 Upéi Moisés ojapyhy mymba pyti'a ha oikuave'ẽ Ñandejárape omyatymóivo henondépe. Ko ovecha mácho pehẽngue pa'i ñemoingo rehegua, opyta Moiséspe, he'i haguéicha Ñandejára. 30 Upe rire Moisés ojapyhy ñandyry oñemboykéva Ñandejárape guarã ha tuguy oíva altar ári ha umívape ohypýi Aarón ha ita'yra kuérape ha ipa'i ao kuéra. Péicha omboyke Ñandejárape guarã Aarón ha ita'yra kuérape ha ipa'i ao kuéra. 31 Upéi Moisés he'i Aarón ha ita'yra kuérape: —Pembojy so'o Jotopa Róga rokẽme ha pe'u upépe mbuja reheve oíva ajaka'ípe, ojeporúva pa'i ñemoingópe. Péicha niko he'i vaekue chéve Ñandejára: “Aarón ha ita'yra kuéra to'u kóva”. 32 Upéi tohapy so'o ha mbuja hembýva, 33 ha ani oho Jotopa Róga rokẽgui 7 ára pukukue, opa pepe umi ára oñemoingohápe pa'i ramo. 7 ára niko ipukúta iñemoingo. 34 Ñandejára he'i vaekue pejapo haguã umi mba'e pejapóva ko'ágã, ikatu haguã ojeheja rei peẽme pene angaipa. 35 Upévore pepyta ára ha pyhare Jotopa Róga rokẽme 7 ára pukukue. Pejapo Ñandejára he'i haguéicha ha napemano mo'ãi, péicha niko he'i ha'e ojejapo haguã. 36 Aarón ha ita'yra kuéra ojapo opa mba'e he'i vaekue Ñandejára Moisés rupi.

Leviticus 9

1 Ohasa rire 7 ára Moisés ohenói Aarón, ita'yra kuéra ha Israelgua myakãhára*f** kuérape, 2 ha he'i Aarónpe: —Eru peteĩ tóro ra'y oñekuave'ẽ haguã mymbajuka*f** ramo ojeheja rei haguã angaipa ha peteĩ ovecha mácho imarã'yva oñekuave'ẽ haguã mymbahapy*f** ramo ha eikuave'ẽ Ñandejárape. 3 Israel guápe ere togueru peteĩ kavara mácho oñekuave'ẽ haguã mymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa, peteĩ tóro ra'y ha peteĩ ovecha ra'y, mokõive hi'áño peteĩ ha imarã'yva, oñekuave'ẽ haguã mymbahapy ramo, 4 peteĩ tóro ha peteĩ ovecha mácho oñekuave'ẽ haguã Ñandejárape mymba juka ramo joajurã.*f** Tojereru avei mba'e kuave'ẽrã*f** trigo ku'i oñembojehe'áva ñandyry reheve, Ñandejára niko ojehechaukáta peẽme ko árape. 5 Israelgua ogueru Jotopa Róga renondépe opa mba'e Moisés he'i vaekue ojeguero haguã, oñembyaty ha opyta joa Ñandejára renondépe. 6 Upérõ he'i Moisés: —Péicha he'ika Ñandejára pejapo haguã. Pejapo ha Ñandejára ojechaukáta peẽme imimbipápe. 7 Upéi Moisés he'i Aarónpe: —Eñemboja altar rehe ha eikuave'ẽ ne mymbajuka ojeheja rei haguã angaipa ha ne mymbahapy. Péicha rejapóta mymbajuka nde ha nde rogagua jejavykuére ojeheja rei haguã peẽme. Ha rejapóta avei mymbajuka oikuave'ẽva Israelgua ojeheja rei haguã iñangaipa, ojeheja rei haguã chupe kuéra ijejavykue, Ñandejára he'i haguéicha ojejapo haguã. 8 Aarón oñemboja altar*f** rehe ha ojuka pe tóro ra'y oikuave'ẽva ojeheja rei haguã iñangaipa. 9 Aarón ra'y kuéra ogueraha chupe upe tóro ra'y ruguy. Ha'e omyakỹ ikuã huguýpe ha omona irundyve altar ratĩ*f** rehe ha oñohẽ huguy hembýva altar pyre. 10 Upéi ohapy mymba ojejukáva kyrakue ojeheja rei haguã angaipa, mokõive ipitikiri'ĩ ha ikyrakue ojaho'íva ipy'akue, Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe ojejapo haguã. 11 Ho'o ha ipírekue katu ohapy mombyry tekohágui. 12 Aarón ojuka avei mymba oñekuave'ẽva mymbahapy ramo ha ita'yra kuéra ogueraha chupe huguy. Aarón ohypýi altar ha ijerekuévo. 13 Upéi ogueraha hikuái tóro ra'y akã oñekuave'ẽva mymbahapy ramo, avei ipehẽngue kuéra ha Aarón ohapy umíva altar ári. 14 Upéi ojohéi hyekue ha hetymangue ha ohapy pe mymbahapy oíva altárpe, ha ohapypa avei pe mymba ojejuka vaekue rembyre. 15 Upéi oikuave'ẽ mymbajuka Israel guáre: ogueruka peteĩ kavara mácho oñemboykéva ojejuka haguã Israelgua angaipáre, ojuka ha oikuave'ẽ angaipáre pe tenondeve guaréicha. 16 Oikuave'ẽvo mymba oñemboykéva mymbahapyrã,*f** ojapo oje'e haguéicha. 17 Upéi oikuave'ẽ mba'e kuave'ẽ*f** kokuépe guare. Chugui ojapyhy peteĩ ipo renyhẽ ha ohapy altar ári mymbahapy pyharevegua reheve. 18 Ojuka avei tóro ha ovecha mácho Israelgua oikuave'ẽva joajurã. Aarón ra'y kuéra ogueraha chupe huguy ha ohypýi altar ha ijerekuévo. 19 Ombohasa avei chupe tóro ha ovecha mácho kyrakue, huguaikue, ikyrakue ojaho'íva

hyekue, mokõive ipitikiri'ĩ, ikyrakue ipy'akue arigua, 20 ha omoĩ ikyrakue ipyti'akue ykére. Upérõ Aarón ohapy mymba kyrakue altar ári. 21 Ipyti'akue ha hetymangue akatúa oikuave'ẽ Ñandejárape omyatymóivo*f** Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe ojejapo haguã. 22 Upérõ Aarón, omopu'ãvo ipo Israelgua gotyo ohovasa chupe kuéra, ha oikuave'ẽ rire mymbajuka ojeheja rei haguã angaipa, mymbahapy ha mymbajuka joajurã, oguejy altárgui. 23 Upéi Moisés ha Aarón oike Jotopa Rógape ha osẽvo okápe ohovasa Israel guápe. Upérõ Ñandejára ojechauka imimbipápe opa Israel guápe. 24 Osẽ tata Ñandejára oĩhágui ha ohapy mymba oĩva ojeahpy haguã ha ikyrakue altar arigua. Ohechávo ko mba'e, Israelgua osapukái joa vy'águi ha oñesũ omomba'e guasúvo Ñandejárape.

Leviticus 10

1 Aarón ra'y kuéra Nadab ha Abihú ojapyhy imyatatĩha kuéra, omoĩ pype tatapyĩ rendy, hi'ári insiẽso ha oikuave'ẽ Ñandejára renondépe tata ojeporu'ỹ vaerã Ñandejárape guarã. Ha'e he'i vaekue ani haguã ojapo péicha. 2 Ñandejára rendágui osẽ tata ha ohapy chupe kuéra. Péicha omano hikuái Ñandejára renondépe. 3 Upéi Moisés he'i Aarónpe: –Kóva hína upe Ñandejára he'ise vaekue oñe'ẽ ramo guare: “Umi che rehe oñembojávape, ahechaukãta che marangatuha, ha Israelgua renondépe ahechaukãta che reko mimbipa”. Aarón okirirĩ. 4 Moisés ohenói Uziel ra'y kuérape, Misael ha Elsafán. Uziel, Aarón tio. Ha he'i chupe kuéra: –Peju penohẽ Tekoha rokẽgui pende rehegua kuéra retekue, ha peraha okápe mombyry. 5 Ha'e kuéra ogueraha ijao pukúpe umi tetekue he'i haguéicha Moisés. 6 Moisés he'i Aarón ha ita'ýra kuéra Eleazar ha Itamarpe: –Ani peiko akã chara térã pemondoro pende ao pehechauka haguã peñembyasyha, cháke pemanóne ha Ñandejára ipochýne opa Israelgua ndive. Pende ryvy kuéra Israelgua tojahe'ouvei Ñandejára omyendy haguére hata. 7 Ani pesẽ Jotopa Róga rokẽgui, cháke pemanóne. Peẽ niko peñemboyke vaekue Ñandejárape guarã iñandyrype. Ha'e kuéra ojapo Moisés he'i haguéicha. 8-9 Ñandejára he'i Aarónpe: –Ani pe'u kaguy térã mba'eve oporomonga'úva, nde térã nde ra'y kuéra peike mboyve Jotopa Rógape, cháke pemanóne. Kóva hína tembiapoukapy opa árape guarã. 10 Ani pembojehe'a ojuehe pe noñemboykéiva Ñandejárape guarã ha pe oñemboykéva, térã pe ipotĩ*f** ha ipotĩ'ýva.*f** 11 Peheko mbo'e Israel guápe opa tembiapoukapýre Ñandejára ome'ẽ vaekue peẽme Moisés rupi. 12 Upéi Moisés he'i Aarón ha mokõive ita'ýra hembývape, Eleazar ha Itamar: –Pe mba'e kuave'ẽ*f** hembývagui ojeahpy rire Ñandejárape guarã, pe'u altar ykére mba'e pembojýva pembovu'ýre. Ñandejárape guarã añoite oñemboykéva niko hína. 13 Pe'u umíva peteĩ hendápe oñemboykéva Ñandejárape guarã, opytágui ndéve ha nde ra'y kuérape umi mba'e kuave'ẽ ojeahpývagui Ñandejárape guarã. Ha'e he'i chéve ojejapo haguã péicha. 14 Nde, nde ra'y ha nde rajy kuéra ndive, peteĩ ipotĩháme,*f** pe'u avei mymba pyti'akue oñemyatymóiva ha hetymangue akatúa, oñeme'ẽgui peẽme ha pene ñemoñarépe, Israelgua oikuave'ẽ ramo mymbajuka joajurã.*f** 15 Ha'e kuéra togueraha Ñandejárape guarã mymba kyrakue ojeahpy vaerã ha heseve ipyti'akue oñemyatymóiva ha hetymangue akatúa, ombokacha haguã oikuave'ẽvo Ñandejárape. Ko'áva opyta ndéve ha nde ra'y kuérape opa árape guarã, Ñandejára he'i haguére péicha. 16 Moisés oporandu mba'épa oiko kavara máchogui ojejuka vaekue ojeheja rei haguã angaipa, ha ohendúvo ojeahpýma hague, ipochy Aarón ra'y kuéra Eleazar ha Itamar ndive, 17 ha he'i chupe kuéra: –Mba'érepa ndape'úi mymba ojejuka vaekue ojeheja rei haguã angaipa, peteĩ hendápe oñemboykéva Ñandejárape guarã? Mba'e oñemboykéva Ñandejárape guarã añoite niko, ha Ñandejára ome'ẽ peẽme ojeheja rei haguã peẽ rupi opa Israel guápe iñangaipa. 18 Mymba ruguykue ndojererahái haguére Tekohápe, pe'u vaerã mo'ã upépe ho'okue, ha'e haguéicha peẽme. 19 Aarón katu he'i chupe: –Ha'e kuéra oikuave'ẽ Ñandejárape imymbajuka ojeheja rei haguã angaipa ha imymbahapy. Chéve niko ojehe avei ko'ã mba'e. Reimo'ã piko ambovy'áta hague Ñandejárape ha'u rire mymbajukágui oñekuave'ẽva ojeheja rei haguã angaipa? 20 Moisés ohendúvo he'íva Aarón ipochy jera.

Leviticus 11

1-2 Tupã he'i Moisés ha Aarónpe: –Kóicha pejéta Israel guápe: Tymba yvy apére oikóvagui ikatu pe'u ko'áva: 3 umi ipysapẽ oñemboja'óva ha oñamindu'úva. 4 Ha jepe oñamindu'u térã ipysapẽ oñemboja'o ramo ani pe'u ko'áva: Kaméllo: kóva, oñamindu'u ramo jepe, ipysapẽ noñemboja'ói. Pereko ipotĩ'ýva ramo. 5 Akuti nahániri avei. Oñamindu'u ramo jepe, ipysapẽ noñemboja'ói. Pereko ipotĩ'ýva

ramo. 6 Tapiti nahániri avei. Oñamindu'u ramo jepe, ipysapẽ noñemboja'ói. Pereko ipotĩ'ỹva ramo. 7 Ani pe'u kure. Ipysapẽ oñemboja'o ramo jepe, noñamindu'úi. Pereko ipotĩ'ỹva ramo. 8 Ani pe'u ko'ã tymba ro'o, térã pepoko he'õnguere, umíva hína tymba ipotĩ'ỹva. 9 Umi tymba ýpe oikóvaguí, taha'e y syrýpe taha'e y guasúpe, ikatu pe'u umi ipepo'íva ha ipiréva pira piréicha. 10 Umi peichagua'ỹva katu, taha'e tuicháva taha'e michíva, pereko ipotĩ'ỹva ramo. 11 Ani pe'u ko'ã tymba ro'o térã pepoko he'õnguere. 12 Opa tymba y pegua ndaípepo'íriva ha ndaípiréiva pira piréicha, pereko ipotĩ'ỹva ramo. 13-19 Guyra kuéraguí ani pe'u ko'áva ha pereko ipotĩ'ỹva ramo: taguato pytã, karakara ha opaichagua taguato, yryvu ruvicha, opaichagua yryvu, ñandu, urukure'a ha opaichagua kavure, ñakurutũ, mbigua, kurukáo, ype opaichagua, opaichagua tujuju, ypekũ ha mbopi. 20 Pereko ipotĩ'ỹva ramo opaichagua vícho ipy irundyva ha ipepóva. 21 Pe'u kuaa jepe umi hetymáva opo haguã, ipy irundy ha ipepo ramo jepe. 22 Umívaguí pe'u kuaa opaichagua tuku ha kyju. 23 Oimeraẽ vícho ipy irundyva ha ipepóva ndaha'éiva ko'ãichagua, pereko ipotĩ'ỹva ramo. 24 Ojáta pende rehe potĩ'ỹ, pejapo ramo ko'ã mba'e: Pepoko ramo tymba re'õnguere, ojáta pende rehe potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 25 Pehupí ramo umichagua te'õngue, pejuhéi pende ao. Opáichavo ojáta pende rehe potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 26 Opaichagua tymba, ipysapẽ noñemboja'óiva ha noñamindu'úiva, pereko ipotĩ'ỹva ramo ha ojáta potĩ'ỹ oime raẽvare, opoko ramo hese. 27 Oimeraẽ tymba hetyma irundyva ha oguatáva ipýre, pereko ipotĩ'ỹva ramo. Ojáta potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve oime raẽvare, opoko ramo he'õnguere. 28 Ha pe ohupíva he'õngue, tojuhéi ijao ha ojáta hese potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve, pereko vaerã niko ipotĩ'ỹva ramo ko'ã tymba. 29 Tymba otyryrýva yvýre apytépe pereko ipotĩ'ỹva ramo ko'áva: mykurẽ, anguja, 30 opaichagua teju, kui'í guasu, jakare, teju tara ha ambere. 31 Heta tymba oíva apytépe, umíva pereko ipotĩ'ỹva ramo. Oja potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve oime raẽvare, opoko ramo umíva re'õnguere. 32 Ojáta avei potĩ'ỹ oimeraẽ mba'ére, ho'a ramo hi'ári oimeraẽ ko'ã tymba re'õngue, taha'e yvyra, taha'e ao, taha'e tymba pirekue, taha'e vosa, térã oimeraẽ tembiporu ári. Umíva toñemoinge ýpe ha ojáta hese kuéra potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. Upéi opytáta ipotĩ. 33 Oimeraẽ ko'ã tymba re'õngue ho'a ramo ólla ñai'ũ ryepýpe, oja potĩ'ỹ opa mba'e hyepy peguáre ha pe ólla ojejoka vaerã. 34 Ko ólla pegua y ho'a ramo tembi'u ári, oja potĩ'ỹ pe tembi'úre. 35 Oja potĩ'ỹ oimeraẽ mba'ére, ho'a ramo hese oimeraẽ ko'ã tymba re'õngue, ha'e ramo jepe tatakua térã tatapy, ha umíva tekotevẽ pehundi. Oja niko hese potĩ'ỹ ha pereko vaerã ipotĩ'ỹva ramo. 36 Yvu ha y no'õ rehe mante ndojái potĩ'ỹ. Potĩ'ỹ katu oja pe mávare, opoko ramo tymba re'õnguere. 37 Pe mba'e ra'ýi oñeñotýtava rehe ndojái potĩ'ỹ ho'a ramo hi'ári oimeraẽ ko'ã tymba re'õngue. 38 Pe mba'e ra'ýi oñemyaký ramo katu ha ho'a hi'ári oimeraẽ ko'ã tymba re'õngue, oja hese potĩ'ỹ. 39 Omano ramo peteĩ tymba perekóva pe'u haguã, pepoko ramo he'õngue rehe oja pende rehe potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 40 Ho'úva tymba re'õngue, tojuhéi ijao ha ojáta hese potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve, ha pe oguenohẽva tymba re'õngue tojuhéi avei ijao ha ojáta hese potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 41 Ani pe'u mba'eveichagua tymba otyryrýva hyére. Upéva hína tymba potĩ'ỹ. 42 Tymba otyryrýva yvy apére, ani pe'u mba'eveichagua, taha'e otyryrýva hyére, ha oguatáva irundy térã hetave ipýre, tymba potĩ'ỹ ko umíva. 43 Ani peñemongy'a mba'eveichagua tymba otyryrýva reheve. 44 Che hína Tupã pende Jára, ha upévare tekotevẽ peñemboheko potĩ ha pene marangatu, che marangatuháicha. Ani peñemongy'a mba'eveichagua otyryrýva reheve. 45 Che hína pende Jára poguenohẽ vaekue Egíptoguí ha'e haguã pene Tupã. Ta pene marangatu, ché che marangatuháicha. 46 Kóva hína tembiapoukapy tymba kuéra, guyra kuéra, tymba y pegua, ha yvy apére otyryrýva rehegua. 47 Peikuaa haguã ipotíva ha ipotĩ'ỹva, ikatúva ha ikatu'ỹva oje'u.

Leviticus 12

1-2 Ñandejára he'i Moiséspe: —Ere Israel guápe ko'ã mba'e: Kuña hye guasu ha imemby ramo ha mitã kuimba'e pe imemby, ojáta hese potĩ'ỹ 7 ára pukukue, ojaháicha avei hese potĩ'ỹ imba'asy guejy aja. 3 Pe mitã kuimba'e tojeapi'o yvy ári oiko ríre 8 ára haguépe. 4 Isy katu oñemopotívéta gueteri 33 ára huguykuégui. Ani opoko mba'evére oñemboykéva Ñandejárape guarã térã oíke Tekohápe, oñemboty peve umi ára ipotĩ haguã. 5 Mitãkuña ramo imemby katu, ojáta isýre potĩ'ỹ 15 ára pukukue, ojaháicha avei hese potĩ'ỹ imba'asy guejy aja. Ha oñemopotívéta gueteri 66 ára huguy kuégui. 6 Oñemboty vove umi ára oñemopotĩ haguã, taha'e mitã kuimba'égui, taha'e mitã kuñágui, isy togueraha Jotopa Róga rokẽme ovecha ra'y hi'áño peteíva oikuave'ẽ haguã mymbahapy*f** ramo ha peteĩ

pykasu ra'y térã jeruti mymbajuka*f** ramo ojeheja rei haguã angaipa. Umíva tome'ẽ pa'ípe, 7 ha pa'i toikuave'ẽ Ñandejárape ojeheja rei haguã chupe, ha ipotĩta huguy tykýgui. Áva hína tembiapoukapy mitã kuimba'e ha mitãkuña yvy ári oiko ramóva rehegua. 8 Isy imboriahúgui ndoguerekói ramo ojogua haguã ovecha ra'y, ikatu oikuave'ẽ mokõi pykasu ra'y térã mokõi jeruti. Peteĩ oñekuave'ẽ haguã mymbahapy ha ambue oñekuave'ẽ haguã mymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa. Pa'i toikuave'ẽ hese ojeheja rei haguã chupe, ha péicha ipotĩta.

Leviticus 13

1-2 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe: –Oĩrõ ipire rurúva, ikurúva térã iparáva, térã ikuru ojogua kuru vaípe, tojereraha pa'i Aarón térã peteĩ iñemoñare rendápe. 3 Pa'i toma'ẽ porã pe ikurúre. Hague upepegua imorotĩ ramo ha pe kuru oñensumi ramo ipirépe, upéva kuru vai hína. Pa'i ohecha porã rire te'i ojaha pe tapicháre potĩ'ỹ. 4 Pe kuru imorotĩ ramo ha noñensumíri ipirépe ha hague namorotĩri ramo, pa'i toguereko chupe koty ñembotypýpe 7 ára pukukue. 5 Upe ára 7hápe tohecha jey chupe, ha ndokakuaái ramo ikuru, toguerekove chupe 7 ára koty ñembotypýpe. 6 Upe ára 7hápe tohecha jey chupe ha ikuru okuera ramo ohóvo ha naiñasái ipirére, pa'i te'i pe hasýva ipotĩha, kuru reinteha hína. Upérõ pe hasýva tojohéi ijao ha ipotĩta opytávo. 7 Pe kuru okakuaave ramo, pa'i he'i rire pe tapicha ipotĩha, toho jey pa'i rendápe oma'ẽ haguã hese. 8 Pa'i oma'ẽ rire hese ha ohecha pe kuru iñasáimaha ipirére, te'i ojaha hese potĩ'ỹ, imba'asy niko kuru vai. 9 Peteĩ kuimba'e ikuru vai ramo, tojereraha pa'i rendápe. 10 Pa'i toma'ẽ hese ha ohecha ramo ipirére peteĩ apeno morotĩ hague morotĩva ha peteĩ kuru pe iñapenoháme, 11 upéva hína kuru vai. Pa'i te'i ojaha hese potĩ'ỹ ha natekotevẽi oheja chupe koty ñembotypýpe. Ojekuaáma ipotĩ'ỹha. 12 Ikuru vai okakuaa pya'e ramo ha ojaho'ipáma hete, 13 pa'i toma'ẽ porã hese ha ohecha ramo hete imorotĩmbaha, te'i pe tapicha ipotĩha, ikuru vai niko morotĩ ha upévare ipotĩ. 14 Ojekuaa vove ho'o katu, ojáta hese potĩ'ỹ. 15 Pa'i toma'ẽ ho'o ojekuaáva rehe ha te'i ojaha pe tapicháre potĩ'ỹ, ojekuaágui ho'o. Upéva kuru vai hína. 16 Ho'o ojekuaáva imorotĩ jey ramo, pe hasýva toho pa'i rendápe, 17 pa'i oma'ẽ haguã hese. Ha ha'e he'i ramo kuru imorotĩha te'i hasýva ipotĩha, ha opytáta ipotĩ. 18 Oĩ ramo okueráva isusu'águi, 19 ha hendaguépe ipire iñapeno morotĩ, térã ipara morotĩ-pytāngy ramo, toho pa'i rendápe, 20 ha'e ohecha ramo upépe ipire oñensumiha ha hague morotĩha, te'i pe tapicháre ojaha potĩ'ỹ, ikuru vai osẽ vaekue susu'águi. 21 Ohecha ramo ipire ndahague morotĩri, noñensumíri ha okueraha ohóvo, toheja chupe koty ñembotypýpe 7 ára pukukue. 22 Ha ikuru iñasáive ramo ohóvo ipirére, pa'i te'i ojaha pe tapicháre potĩ'ỹ, kuru vai niko hína upéva. 23 Kuru ndokakuaavéi ramo katu, upéva hína iperekuénte ha pa'i te'i pe tapicha ipotĩha. 24 Oĩrõ okáiva ha okái haguépe ipire morotĩ-pytāngy ramo, térã morotĩ, 25 pa'i tohecha porã. Hague morotĩ ha oñensumi ramo, kuru vai hína, osẽva okái haguépe. Pa'i te'i ojaha hese potĩ'ỹ ikuru vaígui. 26 Pa'i ohecha ramo ndahague morotĩri ha noñensumiriha, okueraha uvei ohóvo, toheja pe tapichápe koty ñembotypýpe 7 ára pukukue. 27 Upéi toma'ẽ hese, ha ikuru iñasái ramo ipirére, te'i ojaha potĩ'ỹ pe tapicháre, ikuru vaígui. 28 Pe kuru ndokakuaavéi ramo katu ha okuerave ohóvo, pa'i te'i pe hasýva ipotĩha, pe oguerekóva niko kuru perekuénte. 29 Peteĩ kuimba'e térã kuña iñakã kuru ramo, térã kuimba'e hendyva guýpe ikuru ramo, 30 Pa'i toma'ẽ ikurúre. Oñensumi ramo ipire ha hague sa'yjuvy ha ipokãve, pa'i te'i ojaha pe tapicháre potĩ'ỹ, ikuru vai niko iñakãme térã hendyva guýpe. 31 Ha pa'i oma'ẽ ramo ha ohecha pe kuru noñensumiriha ipirépe ha nda hague hũiriha, toheja pe tapichápe koty ñembotypýpe 7 ára pukukue. 32 Ára 7hápe pa'i toma'ẽ pe kurúre ha ndokakuaavéi, ipire noñensumíri ha ndahague sa'yjúi ramo, 33 pa'i te'i hasývape oñehendyva'o haguã ikuru'ỹhápe ha tohejave chupe 7 ára koty ñembotypýpe. 34 Upe rire pa'i toma'ẽ jey ikurúre ha ohecha ramo ndokakuaavéi ha ipire nonñensumiriha, pa'i te'i pe hasýva ipotĩha, tojohéi ijao ha topyta ipotĩ. 35 Pe kuru katu iñasái ramo ohóvo ipirére, oje'e rire pe hasýva rehe ipotĩha, 36 pa'i toma'ẽ jey pe hasývare. Ha ohecha ramo pe kuru iñasái hague ipirére, natekotevẽi oheka hague sa'yju. Pe hasýva rehe oja potĩ'ỹ. 37 Pa'i ohecha ramo pe kuru ndokakuaa veimaha ha osẽha ipirégui hague hũ, pe kuru okueráma ra'e ha pe hasýva ipotĩ. Upérõ pa'i te'i pe tapicha ipotĩha. 38 Kuimba'e térã kuña ipire mbara morotĩ overáva ramo, 39 pa'i toma'ẽ ipirére ha ohecha ramo ipara morotĩha, upéva uñénte hína ndaha'úi kuru vai ha pe tapicha ipotĩ. 40 Peteĩ kuimba'e iñakã raguekúi ramo ha opyta iñakã perõ, ha'e ipotĩ. 41 Haguekúi ramo isyvápe ha opyta isyva perõ, ipotĩ avei. 42

Oñepyrũ ramo katu ikuru morotĩ-pytãngy iperõháme taha'e iñakãme taha'e isyvápe, upépe oñepyrũ hína kuru vai. 43 Upérõ pa'i toma'ẽ hese, ha pe ikuruhápe iñapeno morotĩ-pytãngy ramo ojehechaháicha kuru vai tete pirére, 44 pe karai hasy hína kuru vaígui, ikuru vai niko iñakãme. Oja hese potĩ'ỹ ha péicha te'i pa'i. 45 Ikuru vaíva tomonde ao sorokue, toiko akãnandi, tojehovaho'i itĩ guive yvývo ha tosapukái he'ivo: "potĩ'ỹ, potĩ'ỹ" 46 Ha ikuru vai aja tojerereko ipotĩ'ỹva ramo. Toiko ha'eño mombyry tekohágui. 47 Ao lána térã líno*f** rehe osẽ ramo peteĩ mbara, 48 térã poyvi lána térã poyvi línore, térã tymba pirekuére térã oimeraẽ mba'e tymba pirekuégui ojejapóvare, 49 ha pe mbara osẽva umíva rehe ijape hovyũ térã pytãngy ramo, mbara vai hína upéva ha tekotevẽ ojehechauka pa'ípe. 50 Pa'i toma'ẽ pe mba'e iparáva rehe ha toñongatu koty ñembotypýpe 7 ára pukukue. 51 Ára 7hápe toma'ẽ pe mbara rehe ha ojuhu ramo iñasái hague ao, poyvi, ahoja, tymba pirekue, térã oimeraẽ mba'e tymba pirekuégui ojejapóvare, mbara vai mbara hína upéva, ha umi mba'ére oja potĩ'ỹ. 52 Upévare tekotevẽ umi mba'e ojehapypa, oja niko hese kuéra mbara vai. 53 Pa'i oma'ẽ ramo katu ha ojuhu pe mbara naiñasái hague ao, poyvi, ahoja térã mba'e pirekuégui ojejapóvare, 54 te'i ojejohéi haguã pe mbara ha toñeñongatuve pe mba'e 7 ára pukukue. 55 Pe mbara ojejohéi rire, pa'i toma'ẽ hese. Ohecha ramo mbara ndoje'ói hague, oja potĩ'ỹ pe mba'ére ha tojehapy, jepe pe mbara naiñasái ra'e. Okaru niko pe mba'ére ijape guio térã hyepy guio. 56 Ha oma'ẽvo pe mbaráre, pa'i ohecha ramo oje'o hague ojejohéi rire, toikytĩ ha toipe'a ao, tymba pirekue, poyvi térã ahojágui pe mbara oje'o vaekue. 57 Pe mbara osẽ jey ramo ha iñasái pe ao, poyvi, ahoja térã mba'e tymba pirekuégui ojejapóvare, upéva hína mbara vai ováva ha tojehapy. 58 Pe ao, poyvi, ahoja térã mba'e tymba pirekuégui ojejapóva, ojejohéi rire oje'óva chugu iparakue, tojejohéi jey ha upe rire ae opytáta ipotĩ. 59 Kóva hína tembiapoukapy kuru vai, ha mbara ao lána ha líno, poyvi, ahoja, mba'e tymba pirekuégui ojejapóva rehe osẽva rehegua, ikatu haguã pa'i he'i pe ipotíva ha ipotĩ'ỹva.

Leviticus 14

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Ejapo ko'ã mba'e oñemopotĩ haguã pe hasýva kuru vaígui: Hasýva tojereraha pa'i rendápe, 3 ha pa'i tosẽ tekohágui oma'ẽ haguã hese. Pa'i ohecha ramo pe hasýva okuera hague ikuru vaígui, 4 togueruka mokõi guyra ipotíva pe okueráva oñemopotĩ haguã, avei tajy pehẽngue, poyvi pytã ha ñana rogue apesã. 5 Tojukauka peteíva umi guyra peteĩ ólla ñai'ũme oguerékova y ykuágui ojeguera vaekue, 6 ha tomyakỹ guyra oikovéva, tajy pehẽngue, poyvi pytã ha ñana rogue apesã pe guyra ruguýpe ojejukáva y ykuápe guare ári. 7 Upéi tohypýi tuguýpe 7 jey pe oñemopotívape kuru vaígui ha toguereko chupe ipotíva ramo. Upéi topoi pe guyra oikovévagui. 8 Pe oñemopotíva tojohéi ijao, tojahu ha tojehague'opa opyta haguã ipotĩ. Upéi ikatúma oike tekohápe ha toiko'ỹ hógape 7 ára pukukue. 9 Upe 7 arahápe toñemyakã perõ, tomoperõ hendyva, ityvyta ha mamó haguehápe, tojohéi ijao, tojahu ha opytáta ipotĩ. 10 Ára 8hápe, toguera mokõi ovecha ra'y imarã'ỹva ha peteĩ ovecha ra'y kuña imarã'ỹva, hi'áño peteíva, avei 6 kílo imédio trigo ku'i iporáváva mba'e kuave'ẽrã oñembojehe'áva ñandyry reheve ha médio lítro rupi ñandyry. 11 Pa'i ojaipotáva ñemopotĩ, tomoĩ Ñandejára renondépe oñemopotívape opa umi mba'éreve Jotopa Róga rokẽme. 12 Tojapyhy peteĩ ovecha ra'y oikuave'ẽ haguã mymbajuka ramo ñemyengoviarã,*f** ha heseve pe ñandyry, ha tombokacha*f** Ñandejára renondépe. 13 Upéi tojuka ovecha ra'y ojejukahápe mymba oñekuave'ẽva ojeheja rei haguã angaipa ha mymbahapy*f** peteĩ hendápe oñemboykéva Ñandejárape guarã. Pe mymba niko pa'i mba'e hína oiko ramo mymbajuka, taha'e ojeheja rei haguã angaipa, taha'e ñemyengoviarã, oñemboykégui Ñandejárape guarã añoite. 14 Upéi pa'i tomyakỹ pe oñemopotíva nambiguy akatúa, ikuã guasu akatúa ha ipysã guasu akatúa, pe mymba ojejukáva ñemyengoviarã ruguýpe. 15 Upéi pa'i toñoñẽ michĩmi ipopyte asúpe ñandyry oñekuave'ẽ vaekue, 16 upéi tomyakỹ peteĩ ikuã akatúa ñandyrype oguerékova ipo asúpe ha tohypýi 7 jey pe ñandyrype Ñandejára renondépe. 17 Pe ñandyry rembyre ipopegua reheve, pa'i tomyakỹ pe oñemopotíva nambiguy, kuã guasu, ha pysã guasu akatúa, pe tuguy oñemona hague ári, 18 ha pe ñandyry rembyre oíva pa'i pópe tojehekuavo pe oñemopotíva akã ári. Péicha pa'i rupi ojeheja reíta oñemopotívape iñangaipa Ñandejára renondépe. 19 Pa'i toikuave'ẽ mymbajuka ojeheja rei haguã angaipa, oñemopotĩ haguã pe ipotĩ'ỹva, upéi toikuave'ẽ mymbahapy. 20 Ha toikuave'ẽ altar*f** ári mymbahapy mba'e kuave'ẽ*f** reheve. Péicha pa'i rupi ojeheja reíta ipotĩ'ỹva angaipa ha opytáta ipotĩ. 21 Pe hasýva ndaikatúi ramo ojogua umi mba'e

oikotevêva imboriahúgui, toikuave'ê omyatymóivo peteĩ ovecha ra'y mymbajuka ramo ñemyengoviarã ojeheja rei haguã iñangaipa, ha avei togueru mba'e kuave'ê ramo 2 kilo trigo ku'i iporãvéva oñembojehe'áva ñandyry reheve, ha médio lítro rupi ñandyry. 22 Heseve mokõi jeruti térã mokõi pykasu ra'y, ikatuháicha chupe, peteĩ oñekuave'ê haguã mymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa ha pe ambue oñekuave'ê haguã mymbahapy ramo. 23 Upe ára 8hápe togueraha umíva tome'ê pa'ípe Jotopa Róga rokême, oñemopotĩ haguã Ñandejára renondépe. 24 Pa'i tojapyhy ovecha ra'y ha ñandyry ha tombokacha mba'e kuave'ê ramo Ñandejára renondépe. 25 Ojuka rire ovecha ra'y ojejukáva ñemyengoviarã, pa'i tojapyhy huguykue ha tomyakỹ pe oñemopotĩva nambiguy, kuã guasu ha pysã guasu akatúa. 26 Upéi toñohe pe ñandyrygui oñekuave'êva ipopyte asúpe. 27 Tomyakỹ peteĩ ikuã akatúa ñandyrype oguerékova ipopyte asúpe, tohypýi 7 jey Ñandejára renondépe, 28 ha tomona pe oñemopotĩva nambiguy, kuã guasu ha pysã guasu akatúa, omona haguépe hese mymba ojejuka vaekue ruguy. 29 Tohekuavo pe ñandyry hembýva ipópe oñemopotĩva akã ári, ojeheja rei haguã chupe iñangaipa Ñandejára renondépe. 30 Upéi toikuave'ê peteĩ umi jeruti térã pykasu ra'ygui, chupe ikatuháicha, 31 peteĩ mymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa ha ambue mymbahapy ramo, ha heseve umi mba'e kuave'ê. Péicha pa'i rupi ojeheja reíta iñangaipa oñemopotívape Ñandejára renondépe. 32 Kóva hína tembiapoukapy ñemopotĩ rehegua, pe ikuru vaíva ha imboriahúvape guarã. 33 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe: 34 –Peíma ramo Canaánpe, ame'êva peême pene mba'erã, ha upépe ambou mbara vai ógare, 35 pe óga jára toho omomarandúvo pa'ípe ha te'i: “Ahecha osêha che róga rehe peteĩ mba'e ojoguáva mbara vaípe”. 36 Pa'i, oíke mboyve pe ógape oma'ê haguã mbara vaíre, te'i oñemonandi haguã, ani haguã he'i ojaha potĩ'ỹ mba'eve ipype guáre. Upéi toike pa'i oma'ê haguã pe ógare. 37 Ohecha ramo pe mbara okaruha óga roguykue rehe ha hovyũ térã pytãngyha, 38 pa'i tosê okápe ha tomboty pe óga 7 ára pukukue. 39 Tou jey pe ára 7hápe ha ohecha ramo pe mbara iñasãi hague óga roguyképe, 40 toguenohêka umi ita iparáva ha tomombouka okápe mombyry távagui, yty apytépe. 41 Toikarãika óga ryepy, ha ky'a oñerenohêva toñemombo avei pe yty apytépe. 42 Upéi tojereru ita ipyahúva ha toñemoĩ pe ógape umi ojepe'a vaekue rendaguépe. Ha toñembyape pyahu pe óga. 43 Pe mbara iñasãi jey ramo pe ógare ojepe'a rire chugui umi ita, oñekarãi ha oñembyape pyahu rire, 44 pa'i toike jey. Ha ohecha ramo pe mbara iñasãi hague ógare, oja hína hese mbara vai ha óga potĩ'ỹ hína upéva. 45 Tojeity pe óga. Ijita, ijyvyra ha opa mba'e ojeporu vaekue ojejapo haguã, toñerenohê mombyry távagui ha toñemombo yty apytépe. 46 Maymáva rehe oikéva pe ógape oñemboty aja, ojáta potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 47 Okéva upépe tojohéi ijao ha okarúva upépe tojohéi avei. 48 Pa'i oíke ramo ha ohecha pe ógare oñembyape pyahu rire naiñasãi hague pe mbara, te'i hese ipotĩha, opáma niko pe mbara vai. 49 Upérõ, oñekuave'ê haguã pe ógare mymbajuka ojeheja rei haguã angaipa, tojapyhy mokõi guyra, tajy pehẽngue, poyvi pytã ha ñana rogue apesã. 50 Tojuka peteĩ umi guyrágui ólla ñai'ũ ári oguerékova pype y ykua pegua. 51 Upéi tojapyhy pe tajy pehẽngue, ñana rogue apesã ha poyvi pytã pe guyra oikovéva reheve ha tomyakỹ pe guyra ojejuka vaekue rugúpe ha y ykua peguápe. Ha tohypýi pype pe óga 7 jey. 52 Péicha omopotĩta pe óga pe guyra ojejuka vaekue rugúpe, y ykuápe guarépe, guyra oikovéva, tajy, ñana rogue apesã ha poyvi pytãme. 53 Upéi topoi pe guyra oikovévagui osêvo pe távagui, ha péicha oikopáta oñekotevêva pe óga ipotĩ haguã. 54 Kóva hína tembiapoukapy oime haichagua kuru vai ha apirype, 55 mbara vai aóre ha ógare, 56 apeno, kuru ha mbara rehegua, 57 pa'i he'i haguã ipotĩva ha ipotĩ'ỹva. Ápeve tembiapoukapy kuru vai rehegua.

Leviticus 15

1 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe: 2 –Peje Israel guápe ko'ã mba'e: Peteĩ kuimba'e imombary syry ramo, oja hese potĩ'ỹ. 3 Ha imombary hypy'a ramo ha nosẽi okápe, opytágui hyepýpe, opaichave ramo oja hese potĩ'ỹ. 4 Mamo pe kuimba'e oñenohápe, upe hupa tojerereko ipotĩ'ỹva ramo. Mamo ha'e uguapyhápe avei tojerereko ipotĩ'ỹva ramo. 5 Oimeraẽ opokóva pe ha'e oñeno haguére, tojohéi ijao ha tojahu; ojáta hese potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 6 Oimeraẽ uguapyáva ha'e uguapy haguépe, tojohéi ijao ha tojahu, ojáta hese potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 7 Oimeraẽ opokóva pe kuimba'ére, tojohéi ijao ha tojahu; ojáta hese potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 8 Pe kuimba'e ondyvu ramo peteĩ hapicha ipotĩvare, ko tapicha tojohéi ijao ha tojahu, ojáta hese potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 9 Oimeraẽ mymba apéro oiporúva pe kuimba'e tojerereko ipotĩ'ỹva ramo. 10 Oimeraẽ opokóva peteĩ mba'ére uguapy haguépe upe kuimba'e, tojerereko ipotĩ'ỹva ramo ka'aru pytũ meve. Oimeraẽ

ogueraháva peteĩ umi mba'égui, tojohéi ijao ha tojahu, tojerereko ipotĩ'ỹva ramo ka'aru pytũ meve. 11 Pe kuimba'e opoko ramo peteĩ hapicháre ojepohei'ỹre, pe tapicha tojohéi ijao ha tojahu; ojáta hese potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 12 Ólla ñai'ũ opokóva pe kuimba'e, tojejoka. Mba'e yvyra guigua tojejohéi. 13 Ko kuimba'e okuera ramo, toipapa 7 ára ha upéi tojohéi ijao, tojahu y ykuápe guarépe ha upéicha ipotĩta. 14 Ára 8hápe togueraha mokõi jeruti térã mokõi pykasu ra'y Jotopa Róga rokẽme, ome'ẽ haguã pa'ípe Ñandejára renondépe. 15 Pa'i toikuave'ẽ peteĩ guyra mymbajuka*f** ramo ojeheja rei haguã angaipa ha pe ambue mymbahapy*f** ramo, ha péicha omopotĩta Ñandejára renondépe kuimba'e hasy vaekuépe. 16 Kuimba'e omomba ramo, tojahu ha tojerereko ipotĩ'ỹva ramo ka'aru pytũ meve. 17 Oimeraẽ ao térã vakapi omomba haguépe, tojejohéi ýpe ha ojáta hese potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 18 Kuimba'e ha kuña oikórõ oñondive, mokõive tojahu ha ojáta hese kuéra potĩ'ỹ ka'aru pytũ meve. 19 Kuña imba'asy guejýva tojerereko ipotĩ'ỹva ramo 7 ára pukukue. Oimeraẽ opokóva hese tojerereko ipotĩ'ỹva ramo ka'aru pytũ meve. 20 Mamo ha'e oñenoháme imba'asy guejy aja, tojerereko ipotĩ'ỹva ramo. Mamo ha'e uguapyhápe tojerereko ipotĩ'ỹva ramo. 21 Oimeraẽ opokóva ha'e oñeno haguére, tojohéi ijao, tojahu ha tojerereko ipotĩ'ỹva ramo ka'aru pytũ meve. 22 Oimeraẽ opokóva ha'e uguapy haguépe, tojohéi ijao, tojahu ha tojerereko ipotĩ'ỹva ramo ka'aru pytũ meve. 23 Opokóva taha'e pe kuña uguapy haguére, taha'e oñeno haguére, tojerereko ipotĩ'ỹva ramo ka'aru pytũ meve. 24 Oĩrõ kuimba'e oñenóva hendive, oja hese ipotĩ'ỹ ha tojerereko ipotĩ'ỹva ramo 7 ára pukukue, ha péicha avei mamo ha'e oñenoháme. 25 Peteĩ kuña huguy syry ramo na imba'asy guejýi jave, ha huguy syry hi'are ramo heta ára, térã imba'asy guejy hi'are ramo jepive guágui, tojerereko ipotĩ'ỹva ramo, imba'asy guejy ramo guáicha. 26 Mamo ha'e okehápe térã uguapyhápe huguy syry aja, tojerereko ipotĩ'ỹva ramo, imba'asy guejy ramo guáicha. 27 Oimeraẽ opóva umi mba'ére ha'e oñeno térã uguapy haguépe, tojerereko ipotĩ'ỹva ramo. Tojohéi ijao, tojahu ha tojerereko ipotĩ'ỹva ramo ka'aru pytũ meve. 28 Opyta vove huguy syry, toipapa 7 ára ha upéi ipotĩta. 29 Ára 8hápe togueraha pa'ípe Jotopa Róga rokẽme mokõi jeruti térã mokõi pykasu ra'y. 30 Pa'i toikuave'ẽ peteĩ guyra mymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa ha pe ambue mymbahapy ramo. Péicha ipotĩta pe kuña. 31 Peẽ pembo'e vaerã Israel guápe ko'ã mba'e potĩ'ỹ rehegua ani haguã umi mba'e ojuka chupe kuéra omongy'a haguére pe che Rekoha. 32 Áva hína tembiapoukapy oĩ ramo kuimba'e imombary syrýva térã omombáva ha upévare opyta ipotĩ'ỹ, 33 térã kuña imba'asy guejýva, térã imba'asy syrýva taha'e kuimba'e térã kuña, térã kuimba'e oñenóva kuña ndive imba'asy guejy aja.

Leviticus 16

1 Ñandejára oñe'ẽ Moiséspe omano rire mokõi Aarón ra'y, oñemboja haguére Ñandejára rendápe, 2 ha he'i chupe: —Ere nde ryke'y Aarónpe toike'ỹ oimeha ára Tupã kotýpe oíva poyvi sãingo kupépe, karameguã mbotyha renondépe, ani omano mba'e. Che niko ajechaukáta arai rupi pe mbotyha ári. 3 Aarón ikatu oíke upépe ogueru rire tupaópe tóro ra'y oñekuave'ẽ haguã mymbajuka*f** ramo ojeheja rei haguã angaipa ha ovecha mácho oñekuave'ẽ haguã mymbahapy*f** ramo. 4 Tomonde ijao puku líno, kasõ mbyky líno ári, tojeku'akua ku'a jokuahápe ha iñakãre tomoĩ iñakãgao líno. Ko'áva hína ao oñemboykéva Ñandejárape guarã ha upévare tekotevẽ ojahu oñemonde mboyve. 5 Israel ra'y kuérargui tojapyhy Aarón mokõi kavara mácho oikuave'ẽ vaerã ojeheja rei haguã angaipa ha peteĩ kavara mácho oikuave'ẽ vaerã mymbahapy ramo. 6 Upéi toikuave'ẽ tóro ra'y mymbajuka ramo ojeheja rei haguã chupe ha hóga guápe iñangaipa. 7 Upéva rire tojapyhy umi mokõi kavara mácho ha toikuave'ẽ Ñandejára renondépe Jotopa Róga rokẽme. 8 Upéi toity hese kuéra po'a: peteĩ Ñandejárape guarã ha pe ambue Azazel peguarã. 9 Pe kavara mácho ho'áva rehe po'a Ñandejárape guarã, toikuave'ẽ Aarón mymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa. 10 Pe ho'áva rehe po'a Azazel peguarã katu, tomoĩ Ñandejára renondépe ojuka'ỹre ojeheja rei haguã angaipa ha upéi tomondo yvy ojeiko'ýháme, Azazel peguarã. 11 Aarón toikuave'ẽ tóro ra'y mymbajuka ramo iñangaipa ha hogagua angaipáre. 12 Upéi tojapyhy myatatiha renyhẽ tatapyi rendýgui oñerenohéva altárgui, ha mokõi po renyhẽ insiéno ku'i ryakuã porã, ha togueraha poyvi sãingo kupépe. 13 Tomoĩ insiéno tata ári Ñandejára renondépe, ikatu haguã pe tatati ryakuã porã oséva chugui ojaho'i karameguã juru mbotyha ha ani ha'e omano. 14 Upéi tomyaký ikuã tóro ra'y ruguýpe ha tohypýi karameguã juru mbotyha, iyyke kuarahy resẽ gotyogua rehe ha ikuáme avei tohypýi heta jey iyyke tenondegua. 15 Upéi tojuka pe kavara mácho ha toikuave'ẽ mymbajuka ramo

Israelgua angaipáre, ha togueraha huguy poyvi sãingo kupépe oĩháme karameguã juru mbotyha. Upéva tohypýi ojapo haguéicha tóro ra'y ruguy reheve. 16 Péicha omopotĩta Tupã koty, Israelgua ohupyty haguã jeheja rei hembiapo ky'akuégui, heko ñemoĩgui ha hembiapo vaikuégui. Tojapo avei péicha Jotopa Róga rehe, oĩva Israelgua ha hembiapo ky'akue apytépe. 17 Aarón oĩ aja Tupã kotýpe ojeheja rei haguã iñangaipa chupe, hogaguápe ha mayma Israel guápe iñangaipa, pe ha'e oike guíve osẽ meve, avave noĩri vaerãĩ Jotopa Rógape. 18 Upéi tosẽ omopotĩ haguã altar oĩva Ñandejára renondépe. Tomona tóro ra'y ha kavara mácho ruguy irundyve altar ratĩ*f** ha ijerére, 19 ha ikuãme tohypýi tuguýpe altar 7 jey. Péicha omopotĩta Israelgua rembiapo ky'akuégui ha omboykéta Ñandejárape guarã pe altar. 20 Omopotĩmba rire Tupã koty, Jotopa Róga ha altar, Aarón togueruka pe kavara mácho ojejuka'ỹva, 21 ha omoĩvo ipo hi'ári tomombe'u Israelgua reko aña, heko ñemoĩ ha iñangaipa kuéra. Péicha omoĩta kavara mácho akãre Israelgua angaipa, ha peteĩ kuimba'e togueraha pe kavara mácho yvy ojeiko'ỹháme. 22 Péicha pe kavara mácho ogueraháta ijehe mayma Israelgua ñañangue, avave oiko'ỹháme, ha upépe ojepoíta chugui. 23 Upéi Aarón toike Jotopa Rógape toipe'a ijao líno omonde vaekue oike haguã Tupã kotýpe ha toheja upépe. 24 Upe tenda marangatúpe tojahu, ha oñemonde rire tosẽ toikuave'ẽ mymbahapy imba'éva ha pe ojaopóva Israel guáre. Upéicha ha'e ohupytyta ñepysyrõ iñangaipágui ha umi Israelgua iñangaipágui. 25 Pe mymba ojejukáva kyrakue ojeheja rei haguã angaipa tojehapy altárpe. 26 Ha pe ogueraha vaekue kavara mácho opoi haguã Azazélpe, tojohéi ijao ha tojahu. Upe rire ae ikatu oike tekohápe. 27 Tóro ra'y ha kavara mácho ojejuka vaekue ojeheja rei haguã angaipa, ha huguy ojereraha vaekue Tekohápe ojeupyty haguã jeheja rei angaipágui, tojereraha mombyry tekohágui ha tojehapy ipirekue, ho'o ha hekakakue. 28 Pe ohapýva ko'ã mba'e tojohéi ijao, tojahu ha upe rire ae toike tekohápe. 29 Kóva hína tembiapoukapy peẽme opa árape guarã: Ára 10, mes 7hápe, ani pe'u mba'eve ha ani pemba'apo avave Israelgua ha avave mombyrygua oikóva pende apytépe. 30 Ko árape niko pehupytyta pysyrõ Ñandejára renondépe pene angaipágui, ha peñemopotĩta chugui kuéra. 31 Tembiapoukapy opa árape guarã hína kóva: Ko ára peẽme guarã pytu'u ha karu'ỹ ára. 32 Pa'i guasu oñemboykéva Ñandejárape guarã oñeñohẽvo hese ñandyry, ha oñemoingóva pa'i guasúrõ itúva rendaguépe, tojapo ñemopotĩ angaipágui: tomonde ijao líno oñemboykéva Ñandejárape guarã, 33 ha tomopotĩ Tupã koty, Jotopa Róga ha altar ha tohupyty pysyrõ angaipágui pa'i kuéra ha Israelgua. 34 Kóva tembiapoukapy peẽme opa árape guarã: áñope peteĩ jey tojejapo ñemopotĩ ojeheja rei haguã Israelgua angaipa. Ha opa mba'e ojejapo Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe.

Leviticus 17

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Ere Aarón, ita'ýra kuérape, ha Israel guápe: Kóicha he'ika Ñandejára: 3 “Oimeraẽ Israelgua ojukáva peteĩ tóro térã ovecha térã kavara oimehápe, 4 ha ndoguerúi Jotopa Róga rokẽme oikuave'ẽ haguã Ñandejárape mymbajuka*f** ramo, upéva tojerereko oporojukáva ramo ha toñemosẽ Israelgua apytégui. 5 Upéva Israelgua toikuave'ẽ Ñandejárape hymba ojukáva ambue hendápe, ha togueraha pa'ípe Jotopa Róga rokẽme ha'e oikuave'ẽ haguã Ñandejárape mymbajuka ramo joajurã. 6 Pa'i toñohẽ mymba ruguy altar ári Jotopa Róga rokẽme ha tohapy ikyrakue, tahyakuã asy Ñandejárape. 7 Ha anivéke Israelgua omymbajuka mba'e pochy kuéra ñúme guápe ojapo haguéicha ymave. Kóva hína peẽme tembiapoukapy opa árape guarã. 8 Oimeraẽ Israelgua, térã mombyrygua oikóva ijapytépe kuéra, oikuave'ẽ ramo mymbahapy térã mymbajuka, 9 ha ndo guerahái Jotopa Róga rokẽme oikuave'ẽ haguã Ñandejárape, toñemosẽ Israelgua apytégui.” 10 Peteĩ Israelgua térã mombyrygua oikóva ijapytépe kuéra ho'u ramo so'o huguy reheve, che voi amosẽta chupe Israelgua apytégui. 11 Opa umi oikovéva rekove niko oĩ huguýpe ha upéva che ha'e oñeñohẽ haguã opa tuguy altar ári ojepe'a haguã opa angaipa. Huguýpe oĩ hína pe máva rekove, ha oipe'a angaipa. 12 Upéva ha'e Israel guápe: Aníke peẽ térã mombyrygua oikóva pene ndive pe'u so'o huguy reheve. 13 Peteĩ Israelgua térã mombyrygua oikóva ijapytépe kuéra ojuka ramo tymba térã guyra ipotĩva*f** rehegua, toñohẽ huguy ha tojaty yvýpe. 14 Opa oikovéva rekove oĩ huguýpe ha upéva Ñandejára he'i Israel guápe, ani ho'u so'o huguy reheve ha oimeraẽ ojaopóva péicha toñemosẽ Israelgua apytégui. 15 Oimeraẽ Israelgua térã mombyrygua ho'úva tymba omanóva ro'o, térã tymba ro'o tymba ñarõ ojuka vaekue, tojohéi ijao, tojahu ha toha'arõ ka'aru pytũ meve ipotĩ haguã. 16 Ndojapói ramo katu, oja hese angaipa.

Leviticus 18

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Ere Israel guápe ko'ã mba'e ha'ekáva chupe kuéra: Che hína Tupã Ñandejára. 3 Peiko vaekue Egítope. Ha ani peiko ha'e kuéra oiko haguéicha. Pogueraháta Canaánpe. Ani peiko oikoháicha pepegua. 4 Pejapo che rembipota ha che rembiapoukapy; peiko ha'eháicha peême. Che hína Tupã Ñandejára. 5 Ojapóva che rembipota ha che rembiapoukapy oikovéta. Che hína pende Jára. 6 Ani avave oiko kuña ipehënguéva ndive. Che hína pende Jára. 7 Ani remomarã nde rúpe reikóvo nde sy ndive. Nde sy niko hína ha nderejapói vaerã upéva. 8 Ani remomarã nde rúpe reikóvo ikuña ndive. 9 Ani reiko ne reindy ndive, taha'e nde ru rajy, taha'e nde sy memby, taha'e nde rógape oikove ypy vaekue, taha'e ambue hendápe. 10 Ani reñemomarã ndejupe voi reikóvo ne remineno ndive, taha'e nde ra'y guio, taha'e nde rajy guio. Ani rejapo upéva. 11 Ani reiko nde ru kuña memby kuña ndive, nde ru rajy niko ha ne reindy avei. 12-13 Ani reiko nde tia ndive, taha'e nde ru térã nde sy reindy. 14 Ani remomarã nde tiópe reikóvo hambireko ndive, nde tia niko hína. 15 Ani reiko nde ra'y hambireko ndive, ne nuéra niko. 16 Ani remomarã nde ryvy térã nde ryke'ýpe reikóvo hambireko ndive. 17 Reiko ramo peteĩ kuña ndive, ani reiko imemby kuña térã hemineno ndive. Umíva niko ojuguygua. Teko jeguaru niko upéva. 18 Ani remenda ne hambireko ryke térã ikypy'ýre, térã reiko hendive kuéra oikove aja ne hambireko, ani haguã remoingo vai chupe kuéra oñondive. 19 Ani reiko kuña ndive imba'asy guejy aja, upérõ niko oja hína hese potĩ'ỹ. 20 Ani reiko nde rapicha hambireko ndive; péicha ramo ojáta nde rehe potĩ'ỹ. 21 Ani rehapy nde ra'y térã nde rajy mba'e kuave'ẽ ramo tupã gua'u Molócpe, che momarãvo péicha. Che hína pende Jára. 22 Ani reñeno kuimba'e ndive, ku kuñarõ guáicha ha'e. Upéva mba'e nde vaipa jepéva hína. 23 Ani kuimba'e térã kuña oha'ã ojoguereko tymba ndive. Upéva niko mba'e tie'ỹ pene mongy'áva. 24 Ani peñemongy'a ko'ã mba'éreve, oñemongy'a haguéicha umi tetãgua che amosétava, ame'ẽ haguã peême hetã nguéra. 25 Hetã nguéra opyta iky'a hembiaipo ky'akuépe. Upéva ainupã hembiaipo vaikuére ha pe tetã ojetyvyro chugui kuéra omosëvo chupe kuéra okápe. 26 Peẽ Israelgua katu ha mombyrygua oikóva pene ndive, pejapóke che rembipota ha che rembiapoukapy ha ani peñemongy'a ko'ã tembiapo nde vaietéva reheve, 27 opa umi mba'e tie'ỹ niko ojapo hikuái umi oiko vaekue upépe peẽ peju mboyve, ha pe yvy opyta iky'a. 28 Ani peẽ pemongy'a avei pe yvy ha ha'e ojetyvyro pende hegui, pene mosëvo omosë haguéicha chupe kuéra. 29 Pe ojapóva oimeraẽ mba'e ky'a ko'ãichagua toñemosẽ hetãgua apytégui. 30 Pejapóke che rembiapoukapy ha ani pejapo mba'eve iky'áva ojapo vaekue ha'e kuéra ha peñemongy'a ha'e kuéraicha che renondépe. Che hína Tupã pende Jára!"

Leviticus 19

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Ere Israel guápe ko'ã mba'e ha'ekáva chupe kuéra: Ta pende reko marã'ỹ. Che hína opa mba'e Jára ha che reko marã'ỹ. 3 Pehayhu pende ru ha pende sýpe. Pembyarete pytu'uha ára. Che hína opa mba'e Jára. 4 Ani pemomba'e guasu tupã gua'u kuéra térã pejapo ha'ãnga óro térã pláta ñemboyku pyrégui. Che hína opa mba'e Jára. 5 Peikuave'ẽ ramo chéve mymbajuka*f** joajurã, pejapo hekópe ikatu haguã che mbovy'a. 6 Pe'u ho'o pe árape voi térã ára ambuépe. Hembýva pehapy mbohapy ára haguépe. 7 Ho'úva mbohapy ára haguépe, tojerereko ijaheipy ramo ha che ndarohory mo'ãi imba'e kuave'ẽ. 8 Pe ho'úva rehe toja ñañangue ha toñemosẽ Israelgua apytégui omomarã haguére mba'e oñemboykéva chéve guarã. 9 Pemono'õvo trígo pende kokuégui ani peikytĩ hembe'y peve, térã pehupi hi'a ho'a vaekue. 10 Pemono'õvo pende parral'a pejapo péicha avei: ani pehupi hi'a ho'a vaekue. Peheja mboriahúpe ha mombyry guápe. Che hína opa mba'e Jára. 11 Ani pemonda. Ani pende japu térã peñombotavy ojupe. 12 Ani peme'ẽ pene ñe'ẽ che rérape japu reheve, péicha pemomarã peína che réra. Che hína pende Jára. 13 Ani rejopy nde rapicha ndive térã reipe'a imba'éva. Ani reheja ko'ẽrõ guarã ñehepy me'ẽ hembiapokuére. 14 Ani reñe'ẽ vai ohendu'ývare. Ani remoñepysãnga ohecha'ývape. Ehechauka rejapoha che rembipota. Che hína pende Jára. 15 Ta pende reko joja peporombojovake ramo. Ani pembojeroviave imboriahúvape térã pekyhyje imba'e rereko hetávagui. 16 Ani pemosarambi japu pene retã guäre. Ha ani peñemoĩ peteĩ ñe'ẽme pende rapichápe ojukáva ndive. Che hína pende Jára. 17 Ani pende py'aro pende rapicha ndive, ha oimérõ ojavý, peje chupe upéva, ani oja pende rehe iñangaipa. 18 Ani pejapo ivaíva pene retãgua rehe ojapo vaekue ivaíva pende rehe, térã pende py'aro hendive. Pehayhu pende rapichápe pende jupéicha. Che hína pende Jára. 19 Pejapo che rembiapoukapy. Ani

pembojapyhy oñondive mymba ndaha'éiva ojuehegua. Ani pembojehe'a pene ñemitỹ pende kokuépe. Ani pemonde ao ojejapóva opaichagua poyvígui. 20 Kuimba'e oñenóva kuñataĩ ndive ha'éva ambue rembiguairã térã ne'ĩrava ojejogua, térã ojepoi tembiguái rekógui, tohepy me'ẽ hese hepykue ha ani ojejuka, pe kuñataĩ niko tembiguái. 21 Pe kuimba'e toikuave'ẽ Ñandejárape kavara mácho mymbajuka*f** ramo iñangaipáre ha togueraha Jotopa Róga rokẽme. 22 Pa'i tojerure Ñandejárape ojeheja rei haguã iñangaipa pe kuimba'épe ha ojeheja reíta chupe. 23 Peike rire Canaán retãme ha peñotỹ opaichagua yva máta, oja hi'a rehe potĩ'ỹ umi mbohapy año tenondegua ha ani pe'u chugui. 24 Irundy año haguépe opa yva tojereru chéve mba'e kuave'ẽ*f** ramo ha tuicha tojevy'a. 25 Año 5hápe, ikatúma pe'u hi'a ha peñongatu kuaa pe'u haguã. Che hína opa mba'e Jára. 26 Ani pe'u so'o huguy reheve. Ani pejapo paje, térã peñeha'ã peikuaa pe ojuhútava. 27 Peikytĩvo pene akã rague, ani peheja ijapu'a, ha ani avei peikytĩ pene rendyva rembe'y. 28 Ani peikutupa pende rete pembyasy ramo peteĩ omanóvape, ha ani pejapo mba'eveichagua ta'ãnga pende pirére. Che hína opa mba'e Jára. 29 Ani pemomarã pende rajýpe pejapóvo chugui kuña reko vai. Pejapo ramo péicha, pemyenyhẽta pe tetã teko ky'águi. 30 Pembyaje pytu'uha ára ha pejapo mba'e ramo che Rekoha. Che hína opa mba'e Jára. 31 Ani peporandu omanóva ãnguépe térã peho umi chupe kuéra ohenóiva rendápe. Peho ramo oja pende rehe potĩ'ỹ. Che hína opa mba'e Jára. 32 Itujávape ejapo mba'e ramo ha embyaje chupe. Che momba'e ha ehendu che ñe'ẽ. Che hína opa mba'e Jára. 33 Ani pembohasa asy mombyry guápe oikóva pende apytépe. 34 Pehayhu chupe, peẽichagua avei niko. Peẽ mombyrygua vaekue avei Egíptope. Che hína opa mba'e Jára. 35 Pende reko jojápe peñombojovakévo 36 Oimeraẽ mba'e peha'áva, peha'ã hekópe. 37 Pejapo che rembipota ha che rembiapoukapy. Che hína Tupã pende Jára poguenohẽ vaekue Egíptogui."

Leviticus 20

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Ere Israel guápe ko'ã mba'e ha'ekáva chupe kuéra: "Oimeraẽ Israelgua térã mombyrygua oikóva Israelpe oikuave'ẽ ramo ita'ýra tupã gua'úpe hérava Moloc, tomano. Tetãgua pepegua tojuka chupe itápe. 3 Che voi añemoĩta pe kuimba'ére ha ahundíta chupe omongy'a haguére che Rekoha ha omomarã haguére che rera imarã'ýva, oikuave'ẽvo ita'ýra Molócpe. 4 Pepegua ndojepy'apýi ramo ko mba'ére ha ndojukái pe kuimba'épe, 5 che añemoĩta hese, rogagua ha opa oñemongy'a vaekuere hendive, omomba'e guasúvo Molócpe, ha ahundíta chupe kuéra. 6 Oĩ ramo oñemongy'áva ohóvo omanóva ãngue ha paje apoha rendápe, che añemoĩta hese ha ahundíta chupe. 7 Pende reko marã'ỹ, ché che reko marã'ỹháicha. Che hína Tupã pende Jára. 8 Pejapo che rembiapoukapy. Che hína pende Jára pomboykéva che mba'erã. 9 Ojahéiva itúva térã isýre tojejuka. Hesente oja imanongue ojahéi haguére hese kuéra. 10 Oñemongy'áva oikóvo hapicha rembireko ndive, tojejuka ha'e ha pe kuña avei. 11 Oñenóva itúva kuña ndive, omomarã itúva teépe. Upévore tojejuka pe kuimba'e ha pe kuña ha imanongue toja hese kuéra. 12 Oñenóva ita'ýra rembireko ndive, mokõive tojejuka ha imanongue toja hese kuéra. Upéva niko mba'e nde vaíva hína. 13 Kuimba'e oñenóva kuimba'e ndive ha'e ramo guáicha kuña, mokõive tojejuka ha toja hese kuéra imanongue. Mba'e nde vaipa jepéva hína pe ojapóva hikuái. 14 Omendáva peteĩ kuñare ha pe kuña sy rehe avei, rasa itereíma ivai pe ojapóva. Pe kuimba'e ha mokõive kuña tojehapy hekove. Péicha mante ndaipóri mo'ávái umichagua pende apytépe. 15 Kuimba'e oipyhy ramo tymbápe, tojejuka pe kuimba'e ha pe tymba avei. 16 Kuña ojejapyhyka ramo tymbápe, tojejuka pe kuña ha pe tymba, ha toja hese kuéra imanongue. 17 Omendáva iteindýrare, taha'e itúva rajy térã isy memby, ha oiko hikuái oñondive, umíva toñemosẽ hetãgui. Rasáma niko notĩri pe kuimba'e oguerékova iteindýra teépe. To'a hi'ári hembiapo vaikue. 18 Oñenóva kuña ndive imba'asy guejy aja, mokõive oñemongy'a ohechávo mamóguipa osẽ kuña ruguy; upévore toñemosẽ hikuái hetãgui. 19 Aníke reñeno nde tia ndive, taha'e nde sy guio térã nde ru guio. Peñeno haguére ojoruguy reheguáva, mokõivére oja angaipa. 20 Oñenóva itio kuña ndive, omomarã itio teépe. Mokõive ári ho'a hembiapo vaikue. Omanóta hikuái ñemoñare'ýre. 21 Kuimba'e oñemokuñáva hovajáre, ha'e ha hovaja opytáta ñemoñare'ýre ojapo haguére iky'áva omomarãvo ityvýra térã ityke'ýra teépe. 22 Pejapo che rembipota ha che rembiapoukapy ha pejapopa peheja'ýre peteĩnte jepe. Péicharõ pe tetã poguerahahápe peiko haguã, ndojetyvyro mo'ãi pende hegui pene mombóvo okápe. 23 Ani peiko pepegua oiko haguéicha. Ha'e kuéra ojapo opa umi mba'e vai ha'éva peẽme ani haguã pejapo. Upévore che mbojegarúma hikuái ha amosẽta chupe kuéra pogueraha haguã peẽme henda guépe. 24 Ame'ẽ che ñe'ẽ,

peětaha ko'ã yvy jára. Che voi amoíta pende pópe upe tetã osyryhápe ýicha kamby ha eíra. Che hína Tupã pende Jára poiporavo vaekue opa tetã apytégui. 25 Peẽ peipe'a avei tymba ipotíva umi ipotĩ'ývaguí. Aní tymba, guyra térã mba'e yvýre otyrýrýva rupi peñemongy'a. 26 Pende reko marã'ý che renondépe. Che hína pende Jára imarã'ýva poiporavo vaekue opa tetã apytégui che mba'erã. 27 Omanóva ãnguépe ohenóiva térã paje apoha, taha'e kuimba'e térã kuña, tojejuka itápe ha toja hese kuéra imanongue."

Leviticus 21

1 Ñandejára he'i Moiséspe: –Ere pa'i kuérape Aarón ra'ývape, ani oñemongy'a opokóvo ipehẽngue mano retekúere, 2 ndaha'etí ramo isy, itúva, ita'ýra, itajýra, ityvýra térã ityke'ýra, 3 térã iteindýra oikuaa'ýva gueteri kuimba'e. Umíva rehe ikatu oñemongy'a. 4 Ipehẽngue omendáva rehe katu ndaikatúi oñemongy'a. 5 Aní oñemyakã perõ térã oñehendýva'o térã ojekutupa hetépe, ojaopoháicha umi ombyasýva ipehẽngue manóme. 6 Upéva rangue toñemomarãngatu ha ani che momarã. Ha'e kuéra niko umi ohapýva mba'e kuave'ẽ ha oikuave'ẽva chéve hi'upy che mba'eráva. Upévale tekotevẽ ha'e kuéra heko marã'ý. 7 Pa'i kuéra ningo oñemomarangatu vaekue. Upévale ani omenda hikuái kuña reko vai térã oñerãirõ vaekue térã iména opoi vaekue chuguíre. 8 Taheko marã'ý ndéve, ha'e kuéra niko umi oikuave'ẽva chéve hi'upy che mba'eráva. Upévale ha'e kuéra heko marã'ý vaerã ndéve, che amo marangatúva chupe kuéra niko che reko marã'ý. 9 Peteĩ pa'i rajy oñemongy'a ramo, oikóvo kuña vai ramo, omomarã itúvape ha upévale tojehapy hekove. 10 Pa'i guasu, tuichavéva hapicha pa'i kuéra apytépe, akã rehe oñeñohẽ vaekue ñandyry oñemomarangatúva, ikatu haguã omonde pa'i ao. Upévale ipehẽngue mano ramo, toiko'ý akã chara ha tomondoro'ý ijao, ojaopoháicha umi ipehẽngue manóva. 11 Aní avei oñemongy'a oikévo oiháme tetekue, taha'e itúva térã isy retekue jepe. 12 Tosẽ'ý Tekohágui, ani omomarã Tekoha, hese niko oñehẽ ñandyry omomarangatúva chupe. Che hína pende Jára. 13 Hembirekorã toiporavo kuñataĩ pyahu. 14 Aní omenda kuña iména manóva, térã iména opoíva chuguí, térã oñerãirõva, térã kuña reko vaíre. Hembireko vaerã kuñataĩ pyahu hetãgua apytégui ojeporavóva, 15 aní haguã omongy'a iñemoñare hetãgua apytépe. Che niko hína Tupã amo marangatu vaekue chupe. 16 Ñandejára he'i Moiséspe: 17 –Ere Aarónpe, avave hete meguáva iñemoñare apytépe ndaikatu mo'ãiha oñemboja oikuave'ẽvo chéve hi'upyrã che mba'eráva, 18 taha'e hesatúva, iguata karéva, itĩmbéva, inambi guasúva, 19 hetymapẽ térã ijyvapéva, 20 ijatúa kandúva, ikarapéva, hesaváva, ikura'ýiva, ikuru vaíva térã oñeha'ýi'óva. 21 Aní oikuave'ẽ chéve mba'e kuave'ẽ*f** ojehapýva, avaveichagua pa'i Aarón ñemoñare hete meguáva. Hete meguã niko, ha upévale ndaikatu mo'ãi oikuave'ẽ chéve hi'upy che mba'eráva. 22 Ikatúta ho'u pe hi'upy ha opa mba'e pa'ípe guaráva, 23 che koty Tekoha peguápe katu ani oíke, térã oñemboja altar*f** rehe, hete meguã niko ha omomarãne che Rekoha. Che hína Tupã amo marangatúva pa'i kuérape. 24 Moisés he'i Aarónpe, ita'ýra kuéra ha Israel guápe ko'ã mba'e he'ikáva Ñandejára.

Leviticus 22

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Ere Aarón ha iñemoñare kuérape tomomba'e umi mba'e kuave'ẽ*f** Israelgua oikuave'ẽva chéve ha ani che momarã. Che hína opa mba'e Jára. 3 Ere chupe kuéra oimeraẽ iñemoñare ou vaerã, oikuave'ẽvo chéve mba'e kuave'ẽ oguerúva Israelgua, oja ramo hese potĩ'ý*f** toñemosẽ che renondégui. Che hína opa mba'e Jára. 4 Avaveichagua Aarón ñemoñare ikuru vaíva, térã imombary syrýva, ani ho'u tembi'u oñekuave'ẽva oñemopotĩ mboyve. Oimeraẽ opokóva peteĩ mba'e ipotĩ'ývare, taha'e te'õngue, térã imombary syry vaekúere, 5 térã peteĩ mbóire, térã peteĩ kuimba'e ipotĩ'ývare, 6 tojerereko ipotĩ'ýva ramo ka'aru pytũ meve, ha taikatu'ý ho'u tembi'u kuave'ẽmby ojahu mboyve. 7 Ipotĩta kuarahy oíke rire ha ikatúta ho'u tembi'u kuave'ẽmby, upéva niko hembi'u chupe guaráva. 8 Aní ho'u so'o tymba ñarõ ho'u vaekue rembyre, ani haguã oja hese potĩ'ý. Che hína opa mba'e Jára. 9 Tojapo hikuái che rembiapoukapy ani haguã ohupyty chupe kuéra angaipa. Pécharõ nomano mo'ãi. Che hína opa mba'e Jára, amomarangatu vaekue chupe kuéra. 10 Aní ho'u tembi'u kuave'ẽmby avave pa'i'ýva, taha'e imbohupa, taha'e ipytyvõha. 11 Pa'i ojogua ramo hembiguairã, upéva ikatu ho'u tembi'u kuave'ẽmby. Pe tembiguái onaséva pa'i rógape ikatu avei ho'u pa'i rembi'u. 12 Pa'i rajy omenda ramo peteĩ pa'i'ývare, ani ho'u pa'i rembi'u. 13 Iména mano ramo térã iména opoírõ chuguí ha naimembýi ramo, ha oho jey ramo

itúva pa'i rógape opyta haguã upépe, ikatu ho'u pa'i rembi'u. Pa'i pehẽngue'ỹva katu ndaikatúi ho'u pa'i rembi'u. 14 Ho'úva tembi'u kuave'ẽmby oikuaa'ỹre peichagua, tohepy me'ẽ pa'ípe tembi'u ho'u vaekue repykue ha tome'ëve chupe hi'ári 5gui peteĩ upe hepykue. 15 Ani Israelgua omomarã mba'e kuave'ẽmby Ñandejárape. 16 Ojapo ramo niko oityta hi'ári kuéra angaipa ha oñemyengoviáta chupe kuéra. Che hína opa mba'e Jára amo marangatu vaekue chupe kuéra. 17-18 Ñandejára he'i Moiséspe: —Ere Aarón, ita'ýra kuéra ha opa Israel guápe: Israelgua térã mombyrygua oikóva hendive oikuave'ẽ ramo Ñandejárape mymbahapy, *f** taha'e ome'ẽ haguére iñe'ẽ Ñandejárape, taha'e ojaposéguite, 19 togueru mácho imarã'ỹva, taha'e tóro térã ovecha térã kavara, 20 ha ani oikuave'ẽ hete meguáva. Peichagua oje'éta chupe togueraha jey. 21 Oimeraẽ oikuave'ẽva Ñandejárape mymbajuka*f** joajurã, taha'e ome'ẽ haguére chupe iñe'ẽ, taha'e ojaposéguite, toikuave'ẽ vaka térã ovecha imarã'ỹva. 22 Aníke peikuave'ẽ Ñandejárape mymbahapy ramo mymba hesatũ térã oñehungáva, iguata karẽva, ikytáva, ikura'ỹva, térã ikaráchava. Aníke peru umichagua mymba peikuave'ẽ haguã hi'upyrã. 23 Remybajuka ramo Ñandejárape rejaposéguite, ikatu reikuave'ẽ tóro térã ovecha mácho ikarẽva. Rejapo haguã ne ñe'ẽ reme'ẽ vaekue katu ndaikatúi reikuave'ẽ umichagua. 24 Aníke avei regueru Ñandejárape guarã mymba ha'ỹi jekutúva térã ha'ỹi jehacheáva térã oñeha'ỹi'óva. Aníke peẽ pejapo mba'eve ko'ãichagua pene retãme. 25 Peteĩ mombyrygua ome'ẽ ramo peẽme mymba hete meguáva peikuave'ẽ haguã mymbajuka*f** ramo Ñandejárape hi'upyrã, pejeheja chugui; umichagua ndovaléi upevarã. 26-27 Ñandejára he'i Moiséspe: —Oĩ ramo peteĩ vaka ra'y térã ovecha ra'y térã kavara ra'y topyta isy ndive 7 ára pukukue, upéi ikatúma oñekuave'ẽ Ñandejárape mymbajuka*f** ramo. 28 Aníke rejuka peteĩ árape vaka térã ovecha ha imemby. 29 Reikuave'ẽ ramo Ñandejárape mymbajuka joajurã, ejapóke opa mba'e ojejapo vaerã ikatu haguã ojererohory. 30 He'upa pe árape voi ha ani reheja mba'eve ára ambuẽpe guarã. Che hína Ñandejára. 31 Ñandejára he'i: —Pejapóke che rembiapoukapy, che hína Ñandejára. 32 Aníke pemomarã che rera imarã'ỹva. Opavave Israelgua toikuaa ha te'i che marã'ỹha. Che hína Ñandejára ha pomboheko marã'ỹ. 33 Ha che poguenohẽ vaekue Egíptoqui aiko haguã peẽme Ñandejára ramo. Che hína Ñandejára.

Leviticus 23

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 —Ere Israel guápe ko'ã mba'e: Ko'áva hína umi ára oñemboykéva Ñandejárape guarã, ha umívape pejapo aty marangatu. 3 Pereko 6 ára pemba'apo haguã, upe 7ha katu pytu'uha ára. Ani pejapo mba'eveichagua tembiapo ha pejapo aty marangatu. Pe árape pepytu'úta Ñandejára rerape mamó peikohápe. 4 Ára kuéra oñembyarete vaerã Ñandejára rerape, ko'áva hína: 5 Ára 14 ramo upe mes peteĩháme, kuarahy oíke vove toñembyarete Páskua. 6 Ára 15 mes hérava Nisán toñembyarete mbuja oñembovu'ỹva. Ha 7 ára pukukue toje'u mbuja oñembovu'ỹva. 7 Umi 7 áragui pe peteĩháme pejapo aty marangatu ha ani pejapo tembiapo pohýi. 8 Pehapy mba'e kuave'ẽ*f** Ñandejárape 7 ára pukukue, ára 7hápe pejapo aty marangatu ha ani avave omba'apo. 9 Ñandejára he'i Moiséspe: 10 —Kóicha ere Israel guápe: Peike rire pe yvýpe ame'ëtava peẽme ha pemono'õ pende trigo, peraha pa'ípe pende trigo apesã tenondere. 11 Pe ára pytu'uha ára rire guápe pa'i tombokacha*f** pe mba'e kuave'ẽ Ñandejára renondépe ojererohory haguã. 12 Pe árape avei toñekuave'ẽ ovecha ra'y hi'áño peteĩva ha imarã'ỹva, mymbahapy*f** ramo Ñandejárape guarã. 13 Peru avei heseve 4 kílo imédio trigo ku'i iporãvéva oñembojehe'áva ñandyry reheve ojeahapy haguã, tahyakuã asy Ñandejárape. Avei 1 lítro kaguy ojehekuavo haguã mba'e kuave'ẽ ramo Ñandejárape. 14 Ani pe'u mbuja térã trigo ra'ỹi maimbe térã trigo ra'ỹi kyrýi, peru mboyve pene mba'e kuave'ẽ Ñandejárape. Kóva hína tembiapoukapy opa árape guarã ohasa vaerã túvagui ta'ýra kuérape, mamó peẽ peikohápe. 15 Pe ára pytu'uha ára ríregua, peikuave'ẽ hague pende trigo apesã tenondere, upe guive peipapa 7 semána, 16 ha péicha, pe pytu'uha ára oúva peve, ojepapáta 50 ára. Upe ramo peraha Ñandejárape mba'e kuave'ẽ*f** ramo pende trigo pyahu, 17 ha heseve peraha mokõi mbuja pejapóva trigo ku'i iporãvévagui ha oñembovu vaekue, peteĩ-teĩ oguerékóva 4 kílo, peikuave'ẽva Ñandejárape pende koga'a tenonderégui. 18 Umi mbuja reheve peraha Ñandejárape 7 ovecha ra'y hi'áño peteĩ ha imarã'ỹva, peteĩ tóro ra'y ha mokõi ovecha mácho, peikuave'ẽ mymbahapy ramo, ha umi mba'e kuave'ẽ ha kaguy reheve tahyakuã asy chupe. 19 Peikuave'ẽ avei peteĩ kavara mácho mymbajuka*f** ramo angaipáre, ha mokõi ovecha ra'y hi'áño peteĩva, mymbajuka ramo joajurã. 20 Pa'i tombokacha*f** umíva Ñandejára renondépe umi mokõi mbuja ha umi mokõi ovecha

ra'y reheve. Umíva imarangatu Ñandejárape guarã ha topyta pa'ípe. 21 Pe árape avei pejapo aty marangatu ha ani pejapo tembiapo pohýi. Kóva hína tembiapoukapy opa árape guarã ha tohasa túvagui ta'ýra kuérape, mamó peikohápe. 22 Remono'ôvo nde trigo ani reikytĩ nde kokue rembe'y peve ha ani rehupi umi ho'a vaekue. Eheja mboriahua ha mombyrygua kuérape guarã. Che hína Tupã pende Jára 23 Ñandejára he'i Moiséspe: 24 —Ára peteĩha, mes 7hápe, pepytu'úta. Pejapo aty marangatu trompéta púpe. 25 Pejapo mba'e kuave'ẽ*f** jehapy Ñandejárape ha ani pejapo tembiapo pohýi. 26 Ñandejára he'i Moiséspe: 27 —Ára 10pe, mes 7hápe, angaipa jeheja reiha ára hína. Pejapo aty marangatu, ani pe'u mba'eve ha pejapo mba'e kuave'ẽ jehapy Ñandejárape. 28 Pe ára pukukue ani pemba'apo, Tupã pende Jára oheja reígui peẽme pe árape pene angaipa. 29 Pe ho'úva oimeraẽ mba'e toñemosẽ hetãgui, 30 ha pe omba'apóvape che voi ajukáta. 31 Pe árape ani pemba'apo. Kóva hína tembiapoukapy opa árape guarã opa pene ñemoñarépe mamó oikohápe. 32 Ára 9, mes 7hápe, hérava Tisri, ka'aru pytũ guive, ára ambue ka'aru pytũ meve, pepytu'u ha ani pemba'apo térã pe'u mba'eve. 33 Ñandejára he'i Moiséspe: Ere kóicha Israel guápe: 34 —Ára 15 mes 7hápe, hérava Tisri guive, 7 ára pukukue pembyarete che rérape, Enramáda guýpe jeiko. 35 Pe ára peteĩháme pejapo aty marangatu ha ani pejapo tembiapo pohýi. 36 Umi 7 ára pukukue, opa árape pejapo peteĩ mba'e kuave'ẽ jehapy Ñandejárape. Ára 8 haguẽpe pejapo jeýne aty marangatu ha mba'e kuave'ẽ jehapy Ñandejárape. Arete hína ha ani pejapo tembiapo pohýi. 37 Ko'áva hína arete kuéra pechapohápe aty marangatu Tupãme peikuave'ẽvo chupe mba'e kuave'ẽ hi'upyrã, mba'e kuave'ẽ jehapyrã, trigo kuave'ẽ, mymbajuka, kaguy jehekuavo, ojejerureháicha. 38 Ko'ã mba'e kuave'ẽ oñembojoapy pene mba'e kuave'ẽ peme'ẽva pytu'uha árape, umi pechapóvape Ñandejárape peme'ẽ haguẽre chupe pene ñe'ẽ térã pechaposéguite. 39 Ára 15, mes 7hápe, hérava Tisri, pembyarete 7 ára pukukue, pemono'õmba rire pene remitýngue kokuẽpe guare, Ñandejára rérape. Ára peteĩha ha ára paha, pytu'uha hína peẽme guarã. 40 Ára peteĩháme peiporavo umi yva iporãvéva pende yvaty pegua, peikytĩ yvyra rakã ha mbokaja rakã ha peñepyrũ pembyarete ha pevy'áta Ñandejára rérape 7 ára pukukue. 41 Pembyarete 7 ára pukukue. Ko tembiapoukapy tojapo pene ñemoñare kuéra opa árape guarã, Ñandejára rérape opa año pe mes 7hápe, hérava Tisri. 42 Opa Israelgua toiko enramáda guýpe 7 ára pukukue, 43 ikatu haguã pene ñemoñare oikuaa Ñandejára oguereko hague Israel guápe enramáda guýpe, ha'e oguenohẽ ramo guare chupe kuéra Egíptogui. Che hína Tupã pende Jára. 44 Péicha Moisés he'i Israel guápe mávapa umi ára ombyarete vaerã Ñandejára rérape.

Leviticus 24

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 —Ere Israel guápe togueru ndéve ñandyry olívo, rereko haguã hendyhápe mba'e rendy kuéra, tahendy mante. 3 Aarón toiko herekua ramo, hendy haguã ogue'ýre pyhare pukukue che renondépe, poyvi sãingo kupépe, karameguã ypýpe. Kóva hína tembiapoukapy opa árape guarã. 4 Tomopotĩ ha tomohenda mba'e rendy kuéra ipyenda oroite guiguápe, hendy haguã che renondépe. 5 Trigo ku'i iporãvévagui ejapouka 12 mbuja oguerekóva 4 kílo imedio peteĩ-teĩ, 6 ha emoĩ che renondépe, mesa oroite guigua ári, embohysýi mokõi atýpe ha peteĩ-teĩme toĩ 6 mbuja ojokére. 7 Emoĩ umi mokõi aty ári insiënso tojehapy ha tahyakuã asy chéve mandu'arã. 8 Pytu'uha ára oguahẽvo tojejapo jepi péicha che renondépe, mandu'arã Israelgua ombopyahuha iñe'ẽ ome'ẽ vaekue chéve opa árape guarã. 9 Umi mbuja opyta Aarón ha iñemoñare kuérape opa árape guarã. Ha'e kuéra to'u umi mbuja peteĩ hendápe oñemboykéva Ñandejára peguarã. Umi mba'e kuave'ẽ*f** ojehapýva chéve guarã apytépe, ko'áva hína umi oñemomarãngatuvéva rehegua. 10-11 Israelgua apytépe oĩ vaekue peteĩ kuimba'e isy Israel guáva, itúva katu Egíptogua. Isy héra Selomit, Dibrí rajy, Dan ñemoñaregua. Ko kuimba'e ha peteĩ Israelgua oñoñe'ẽ joavy aja peteĩ jey tekohápe, pe kuimba'e, kuña Israelgua memby, oñe'ẽ vai ha ojahéi Ñandejára rehe. Upévare ojereraha Moisés rendápe, 12 ha ojeguereko tesápe, Ñandejára he'i peve mba'épa ojechapóta. 13-14 Ñandejára he'i Moiséspe: —Pe ojahéi vaekue che rehe toñerenohẽ tekohágui: umi ohendu vaekue chupe tomoĩ ipo pe kuimba'e akã ári ha opa Israelgua tojuka chupe itápe. 15-16 Opa Israel guápe katu ere péicha: Oimeraẽ, taha'e Israelgua, taha'e mombyrygua ojahéiva Ñandejára rerare, tojejuka itápe. 17 Pe ojukáva hapichápe tojejuka. 18 Pe ojukáva vaka hapicha mba'éva, tomyengovia ijárape vaka vakáre. 19 Ojapóva ivaíva hapicháre, tojejapo avei hese ivaíva ojapo vaekue hapicháre: 20 omopéva hapichápe toñemopẽ, jehesa'o jehesa'óre, ñehã'i'o ñehã'i'óre, toñandu ho'o teépe ivaíva ojapo vaekue hapicháre. 21 Ojukáva peteĩ tymba, tomyengovia.

Ojukáva hapichápe, tojejuka. 22 Upéva hína tembiapoukapy mombyrygua ha tetã guápe guarã. Che hína Tupã pende Jára. 23 Upérõ Moisés oñe'ẽ Israel guápe ha ha'e kuéra oguenohẽ tekohágui pe ojahéi vaekuépe Tupã rehe ha upépe ojuka chupe itápe, Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe.

Leviticus 25

1 Ñandejára he'i Moiséspe yvyty Sinaí ru'áme: 2 —Ere Israel guápe ko'ã mba'e: Peike ríre pe yvýpe che ame'ětava peẽme, pemombytu'u pe yvy che rerape. 3 Ikatu peñemitỹ pende kokuépe 6 año pukukue. 6 año pukukue avei ikatu pehakã'o pende parralty ha pemono'õ hi'a, 4 Pe año 7hápe katu yvy topytu'u che rerape. Ani peñemitỹ pende kokuépe térã pehakã'o pende parralty. 5 Ani avei peikytĩ trígo heñóiva ijehegui, ñemono'õ paha ríre, térã pemono'õ parral pende parralty noñehakã'ói vaekuégui. Pe yvy topytu'u. 6 Pe yvýgui heñóiva opytu'u aja, ohupytyta pekaru haguã peẽ, pene rembiguái kuimba'éva ha kuñáva, pene mba'apohára ha mombyrygua oikóva pene ndive, 7 pene rymba kuéra ha tymba ka'aguy tetã megua avei. Opa mba'e heñóiva yvýgui omongarúta chupe kuéra. 8 Peipapa 7 jey 7 año, tombyapu'a 49 año. 9 Jeheja rei árape, upéva hína ára 10 mes 7hápe hérava Tisri, toñembopu trompéta tetã pýre. 10 Péicha pemboykéta Ñandejárape guarã pe año 50ha, ha pemyerakuãta ñesãsõ opa tetã guápe guarã. Ko año pukukue, opaichagua yvy toñeme'ẽ jey ijára ypy kuépe ha tojepoi jey opa tapichágui oiko vaekue tembiguái ramo, oho jey haguã rogagua kuéra ndive. 11 Ani peñemitỹ pende kokuépe térã pemono'õ pe trígo okakuaáva ijehegui, térã parral'a pende parralty noñehakã'ói vaekuégui. 12 Ko año oñemboyke chéve guarã. Pe heñói vaekue pende kokuépe ijehegui ae, upévante pe'u. 13 Ko año, opa yvy oñeme'ẽ vaekue plátare toñeme'ẽ jey ijára ypy kuépe. 14 Ha upévare, peme'ẽramo plátare pende yvy pende rapicha Israel guápe térã pejogua chugui ijyvy, ani pejapo hekope'ỹ. 15 Oñemoĩ haguã pe yvy repy toñema'ẽ mboy año pa hemby gueteri ogehupyty haguã pe 50. 16 Hetave hemby ramo hepyvéta pe yvy, mbovyve ramo ivaratovéta. Pe oñeme'ẽva plátare niko hína, koga'a oñerenohétava pe yvýgui. 17 Ani avave ombotavy hapichápe. Pehechauka pembyajeha pende Járape, che niko hína Tupã pende Jára. 18 Pejapo che rembipota ha pembyaje che rembiapoukapy. Péicharõ peikóta py'a guapýpe upe yvýpe. 19 Yvy ome'ẽta hi'a, peẽ peikóta kyhyje'ỹre pe yvýpe ha upéva pene mongaru ryguatã porãta. 20 Ikatu oĩ oporandúva: Ha mba'épa ro'úta pe año 7ha pukukue, ndaikatúi ramo roñemitỹ ha romono'õ ore koga'a? 21 Che pohovasavéta pe año 6hápe ha yvy hi'áta peẽme mbohapy añorã; 22 ha péicha pekarúta umi koga'a peñongatu vaekuégui, peñemitỹ aja pe año 8hápe, ha pe año 9hápe jepe ikatúta pekaru chugui, oguahẽ meve ñemono'õ ára. 23 Yvy ndaikatúi oñeme'ẽ plátare opa árape guarã, che mba'énte niko pe yvy; peẽ katu chéve guarã mombyrygua ha che mbohupánte hína. 24 Upévare, opa yvy pejogua vaekue, peme'ẽ jey plátare ijára ypy kuépe ha'e ojoguase ramo. 25 Peteĩ ne retãgua oso ramo ha ome'ẽ ndéve plátare ijyvy, Peteĩ ipehẽngue hi'aguĩvéva ikatu ojogua jey nde hegui pe yvy nde rejogua vaekue. 26 Oĩ ramo ndoguerekóiva ipehẽngue ikatúva ojogua jey pe yvy ha'e ome'ẽ vaekue plátare, ha ha'e voi, ombyaty ríre oñekotevéva, ojogua jey ijyvykue, 27 ijoguahare toipapa mboy ára térã mboy año mapa ojapo ojogua hague chugui ijyvy, ha tome'ẽ jey chupe pe viru imba'éva umi ára térã año re, ha ijyvykue avei topyta jey chupe. 28 Ha ndaikatúi ramo ombyaty pe oñekotevéva ojogua jey haguã ijyvykue, kóva topyta ijogua harépe año 50ha peve, ha upévo pe yvy toñeme'ẽ jey ijára ipy kuépe. 29 Ome'ẽva hóga oĩva Peteĩ táva oñemongorávape, ikatúta ojogua jey ohasa mboyve Peteĩ año ome'ẽ hague. 30 Pe Peteĩ año aja ndojoguajeyĩ ramo pe óga katu, opytáma opa árape guarã ijoguahare ha iñemoñare kuérape, ha noñeme'ẽ jey mo'ãi ijára ypy kuépe upe 50 año haguépe. 31 Umi óga okápe oĩva katu, oñemongora'ỹvape, ojererekóta yvy ramo: ikatúta ojejogua jey ha toñeme'ẽ jey ijára ypykuépe 50 año haguépe. 32 Levíta kuéra*^f* ikatúta ojogua ojoguase vovénte óga kuéra oĩva umi táva imba'e kuéravape. 33 Levíta ramo pe ojogua jeýva Peteĩ óga, oguahẽvo pe año 50 toheja pe óga ha toho jey hóga teépe. Israelgua apytépe niko levíta kuéra Peteĩnte hóga, ha upéva hína pe oguerékóva itáva teépe. 34 Umi ñu oguerékóva levíta kuéra omongaru haguã hymba kuéra ha oĩva itáva jerére, ndaikatúi oñeme'ẽ plátare. Umíva hína imba'e opa árape guarã. 35 Peteĩ ne retãgua oso ramo ha opyta ha'eño, emoguahẽ chupe nde rógape mombyrygua ramo ha ereko ne mbohupa ramo. 36 Ani reiporuka hepy chupe mba'eve. Embyaje Ñandejárape ha toiko ne ndive ne pehẽngue. 37 Ani reiporuka hepyve chupe nde pláta, térã rejerure heta chupe upe ho'úvare. 38 Che hína Tupã pende Jára poguenohẽ vaekue Egíptogui ame'ẽ haguã peẽme yvy Canaangua ha aiko

haguã peẽme Tupã ramo. 39 Peteĩ ne retãgua oso ramo oiko aja ne ndive, ha oĩeme'ẽ ndéve plátare ne rembiguairã, ani remomba'apo chupe ne rembiguái ramo. 40 Ereko chupe peteĩ ne mba'apohára térã ne mbohupa ramo. Tomba'apo ndéve guarã pe año 50ha peve. 41 Upévo epoi chugui ikatu haguã oheja nde róga ifamília kuéra reheve oho jey haguã hógape ha iyyvy teépe. 42 Ha'e kuéra che rembiguái hína: che anohẽ vaekue Egíptogui ha noĩeme'ẽi vaerã avave rembiguái ramo. 43 Ani rejopy hendive kuéra ha ehechauka rembyajeha Tupãme. 44 Reipota ramo tembiguái kuimba'éva ha kuñáva, ejogua tetã ambuegua. 45 Ikatu avei rejogua umi tetã mombyryguáva oikóva pende apytépe, ha iñemoñare kuéra onaséva oiko aja pende apytépe; umíva ikatu pejogua pene mba'erã, 46 opyta haguã avei pende ra'y kuérape peẽ pemano rire. Ikatu peiporu chupe kuéra pene rembiguái ramo opa árape guarã. Peẽ Israelgua katu oĩopehẽngue hína, ha ani pejopy pene retãgua ndive. 47 Peteĩ mombyrygua oikóva pende apytépe oñakã rapu'ã ramo ha oguereko heta mba'e, ha peteĩ pene retãgua hóga ykeregua opyta mba'eve'ỹre ha oĩeme'ẽ plátare pe mombyry guápe, térã ambue mombyry guápe hembiguarã, 48 peteĩ ipehẽngue: itio, iprímo térã oimeraẽ ipehẽngue ikatúta ojogua jey chupe pe mombyry guágui ha'e oĩeme'ẽ haguépe. 49 Ha'e voi avei ikatúta opaga jey ijehe, oguereko ramo mba'éichapa. 50 Upéva toipapa ijoguahare ndive mboy año opa hemby gueteri pe año 50ha peve. Upe jejogua jey repy tojepapa umi año ohasa vaekuere ha umi ára térã año ha'e omba'apo vaekuere. Umívapa mboy ovale tojepapa pe ojepagáva rehe mba'apohára kuérape. 51 Hemby ramo heta año gueteri umi 50rã, tome'ẽ hese kuéra pe plátargui oĩeme'ẽ vaekue chupe oĩeme'ẽ ramo guare tembiguái ramo plátare. 52 Ha mbovy ramo umi año hembýva, umíva rehente tome'ẽ ipláta. 53 Tojerereko mba'apohára ramo omba'apóva año-ãñore. Ha ani reheja ojejopy hendive. 54 Ndojejogua jeyi ramo katu, tojepoi chugui pe año 50hápe opa iñemoñare reheve, 55 Israelgua niko che rembiguái che mba'e teéva hína. Che anohẽ vaekue chupe kuéra Egíptogui. Che hína Tupã pende Jára.

Leviticus 26

1 Ani pejapo tupã gua'u térã ta'ãnga kuéra. Ani pemopu'ã ita ñembo'y térã ita rehe pejapo ta'ãnga. Ani peñesũ henondépe. Che hína Tupã pende Jára. 2 Pembyaje pytu'uha ára. Pembotuicha mba'e che Rekoha: Che hína opa mba'e Jára. 3 Pejapo ramo che rembipota ha che rembiapoukapy, 4 amongýta pende kokuépe hi'árape ha hi'a porãta pende kóga ha pende yva máta. 5 Perekóta trígo parral ñemono'õ meve, ha parral'a peñemitý jey peve. Pekarúta pene ryguatã meve ha peikóta py'a guapýpe pene retãme. 6 Peikóta py'a guapýpe ha pekéta pekyhyje'ỹre avavégui. Amondýta pene retãgui opaichagua tymba ñarõ ha ndaipóri mo'ãi ñorãirõ upépe. 7 Pende pu'akáta umi pende rehe ija'e'ỹvare. 8 Umi pende apytépe oíva, 5 ipu'akáta 100 rehe ha 100 ipu'akáta 10.000 rehe. Kysépe pejupakáne umi pende rayhu'ỹvape. 9 Pohovasáta ame'ẽvo peẽme heta ñemoñare ha aiméta che ñe'ẽme ame'ẽ vaekue peẽme. 10 Trígo pemono'õva hembypáta pekaru haguã pe añope ha pemombo heta jeyta, pemonandívo trígo pyahu rendaguã. 11 Ajogapóta pende apytépe ha ndapoheja mo'ãi araka'eve. 12 Aiméta pene ndive. Chéta peẽme Tupã, peẽ katu che retãgua. 13 Che, Tupã pende Jára, poguenohẽ Egíptogui peikove'ỹ haguã tembiguairõ. Che amondoho pene sã, peiko haguã pende rekove járarõ. 14 Tupã he'i: —Na pene ñe'ẽ rendúi ramo ha ndapejapói che rembiapoukapy, 15 ndapejaposéi ramo che rembipota ha umi mba'e che ha'éva ha peje heja pene ñe'ẽgui peme'ẽ vaekue chéve, 16 Che avei ajapóta péicha pende rehe. Poinupã rasyta, arúta peẽme opaichagua ivaíva, mba'asy okuerave'ỹva, akānundu pene mbohessa rasy ha pene mbohete sosopáva. Reĩnte peñemitýta. Oúta ija'e'ỹva pende rehe ha ho'upáta pene remitýngue. 17 Añemoíta pende rehe ha umi pende rayhu'ỹva opyrúta pene akäre, ija'e'ỹva pende rehe pende rerekóta ipo guýpe, peñemondýi reíta ha peikóta pekañyháre, ndaipóri ramo jepe pene muñáva. 18 Ha ojehu rire peẽme opa ko'ã mba'e, akóinte na pehenduséi ramo che ñe'ẽ, poinupã rasyvéta, amocha'íta pene tĩ atã. 19 Ndoky mo'ãi peẽme guarã ha pende yvy hatãta itáicha. 20 Pemba'apo hetave ramo jepe, nupu'ã mo'ãi peẽme mba'eve ha pende yva máta ndahi'a mo'ãi. 21 Ha akóinte peñemohatã ramo pende reko añáme ha na pehenduséi che ñe'ẽ, poinupã rasy etevéta. 22 Amondóta peẽme tymba ñarõ ho'upátava pende ra'y kuéra, pene rymba kuéra ha peẽme voi. Imbovýta umi opytáva ha ndojeguata mo'ávéi pende rape rupi. 23 Ha ojehu rire peẽme opa ko'ã mba'e, akóinte ndapepoiséi ramo ivaívagui ha peñemoĩnte gueteri che rehe, 24 che avei che pochýta, ha poinupã rasy hetavéta pene angaipáre. 25 Amopu'áta pende rehe umi pende rayhu'ỹva ha oúta peẽme kyse puku reheve pende juka haguã, pepyrũ hague pene ñe'ẽ peme'ẽ vaekuere chéve. Ha

peñembotypa ramo pende táva kuérape pekañy haguã chugui kuéra, amondóta peẽme mba'asy okuerave'ỹva ha peñeme'ẽta mante ipópe kuéra. 26 Ndaperekovéi ramo hi'upyrã, 10 kuña ombojýta pene rembi'urã peteĩ tata kuápente. Pekarú'íta ha na pene ryguatã mo'ãi. 27 Akóinte che apo'i ramo ha na pehenduséi che ñe'ẽ, 28 che avei che pochyvéta, ha poinupã rasy hetaitevéta pene angaipáre. 29 Upérõ pende ra'y ha pende raju kuéra voi peẽ pe'úta. 30 Che ahundíta umi iyyvateha*f** pemopu'áva pene tupã gua'u kuérape ha aityta pende altar*f** kuéra pehapyhápe chupe kuéra insiënso. Ambyatýta pene re'õngue pende tupã gua'u kuéra ra'ãnga ári ha ama'ẽvo pende rehe ajeguarúta pende hegui. 31 Pende táva kuéragui oikóta tapere, aityta yvýre umi che momba'e guasuhápe ha nahetũ mo'ãvéi pene insiënso ryakuã porã. 32 Ahundíta pene retã, ha umi ija'e'ỹva pende rehe oúva oiko upépe opytáta ijurujái. 33 Pomosarambíta opa tetã nguéra rupi ha pomuñáta kyse puku che pópe. Pene retãgui oikóta yvy ojeiko'ỹha ha pende táva kuéragui tapere nde'áva. 34 Upérõ pende yvy kuéra opytáta iñanandy. Opytu'úta opa umi año ndopytu'úi vaekuere, peẽ peiko aja tembiguái ramo tetã mombyry rupi. 35 Oiko aja pukukue chugui yvy ojeiko'ỹha, opytu'úta ndaikatúi haguere opytu'u pytu'uha ára, peẽ peime aja. 36 Pende apytepegua oikovéva gueteri ha isarambíva tetã ambue rupi, umívape amongyhyje tuicha itereíta ha oikóta okañyháre. Yvyra rogue ho'a ramo jepe omondýine chupe kuéra ha okañyta oñemuña ramo guáicha kyse pukúpe. Ho'áta avave omuña'ỹre chupe kuéra. 37 Oñemuña'ỹre ojojapipáta ojehe okañy ramo guáicha ñorãirõhágui. Ndaipóri mo'ãi ijapytépe kuéra avave ipy'a guasúva oñorãirõ haguã. 38 Peñehundíta umi pende rayhu'ỹva retãme ha pe yvy pepegua pene mokõta. 39 Umi hembýva pende apytégui itujuapáta ohóvo tetãme hese kuéra ija'e'ỹvape, itúva kuéra rembiapo ha hembiaapo vaikuere. 40 Upémarõ ombyasyta hikuái iñañangue ha itúva kuéra ñaňangue ha ohecha kuaáta opyrũ hague iñe'ẽre ha opu'ã hague che rehe. 41 Che añemoíta avei hese kuéra ha araháta chupe kuéra umi hese kuéra ija'e'ỹva retãme. Upépe oñemomiríta hikuái, ojeheja itétama itupã gua'u kuéragui ha he'íta oñenupã rasyha hikuái heko itépe hembiaapo vaikuere. 42 Upérõ che mandu'áta che ñe'ẽ ame'ẽ vaekuere Jacob, Isaac ha Abrahámpe. Ha che mandu'áta avei pe yvýre. 43 Ha'e kuéra katu osẽ raẽta pe yvýgui ha ipore'ỹme upe yvy iñanandypáta ha opytu'úta umi año ndopytu'úi vaekuere. Ha'e kuéra avei oñenupãta iñañanguere, ojapo'i haguere che rembiapoukapy ha omboyke haguere che rembipota. 44 Opaichavévo, ha'e kuéra oime aja tetã ojehayhu'ỹháme, ndajapo'i mo'ãi ha namboyke mo'ãi chupe kuéra ahundipa peve. Ndahekýi mo'ãi che ñe'ẽ ame'ẽ vaekue chupe kuéra, chégui hína Tupã Ijára. 45 Che mandu'áta che ñe'ẽ ame'ẽ vaekuere itúva kuéra ypy kuépe, anohẽ ramo guare chupe kuéra Egíptogui opa tetã nguéra rovake, che haguã Tupã chupe kuéra guarã, Che, opa mba'e Jára. 46 Ko'áva hína umi tembiapoukapy, tembipota ha teko mbo'e Ñandejára ome'ẽ vaekue Moisés rupi Israel guápe Sinaí ru'ãme.

Leviticus 27

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Ere Israel guápe ko'ã mba'e: Ome'ẽva chéve iñe'ẽ he'ívo ome'ẽtaha chéve pe oñeme'ẽva peteĩ tapicháre ojejogua ramo tembiguairã, pe mba'e repy tome'ẽ chéve péicha: 3 Kuimba'ére oguerékova 20 año guive 60 peve, tome'ẽ 50 pláta pehẽngue, ojeporuháicha tupaópe. 4 Kuñáre tome'ẽ 30. 5 Oguerekóva rehe 5 año guive 20 peve, tome'ẽ kuimba'ére 20 ha kuñáre 10. 6 Mitã rehe 1 mes guive 5 año peve, tome'ẽ kuimba'ére 5 ha kuñáre 3. 7 Hetave 60 año gui oguerékovare, kuimba'ére tome'ẽ 15 ha kuñáre 10. 8 Imboriahu eterei ramo ha ndoguerékói mba'eve ome'ẽ haguã, pa'i te'i mba'épa ha'e ikatu ome'ẽ. 9 Oĩ ramo ome'ẽva mymba ikatúva oñekuave'ẽ Ñandejárape, toiko chugui mymba oñemboykéva Ñandejárape guarã. 10 Upéva ndaikatu véima oñemyengovia ambuere, taha'e iporãvéva térã ivaivéva. Oñemyengovia ramo, mokõive oñemboyke Ñandejárape guarã: pe oñemyengoviáva ha pe oñeme'ẽva. 11 Pe mymba ndaikatúi ramo oñekuave'ẽ Ñandejárape ndaha'égui mymba ipotíva,*f** tojereraha pa'ípe, 12 ha ha'e te'i mbovýpa ovale ohecha rire. Mymba repy ramo topyta pe pa'i he'íva. 13 Ha pe mymba ojejoguase jey ramo, hepykue ári toñeme'ẽve hese 5gui peteĩ. 14 Ome'ẽva hóga Ñandejárape, pa'i te'i mbovýpa ovale ohecha rire. Pe óga repy topyta pe pa'i he'íva. 15 Pe ome'ẽ vaekue hóga ojoguase jey ramo, hepykue ári tome'ẽve 5gui peteĩ, ha péicha pe óga imba'e jeyta. 16 Ome'ẽva Ñandejárape iyyvy pehẽngue, hepykue tojepapa pe ikatúvare oñeñotý. Upéicha ramo 220 kilo sevada tovale 50 pláta pehẽngue. 17 Ome'ẽ ramo iyyvy pe año 50ha ñepyrũme, pe yvy repy taha'e pe oje'e vaekue. 18 Ha ome'ẽ ramo pe año 50ha rire, pa'i toipapa pe pláta oñeme'ẽ vaerã, oipapávo umi año hembýva pe ambue año 50hápe guarã. 19 Ome'ẽ vaekue pe

yvy ojoguase jey ramo iyyvykue, iyyvy repy ári tome'ëve hese 5gui peteĩ, ha topyta jey chupe. 20 Ndojoguajeyĩ ramo katu, ha pe yvy oñeme'ëma plátare ambue hapichápe, ndaikatu mo'ã véima ojogua jey. 21 Oguahẽvo pe año 50ha, pe yvy oñemboyketa Ñandejárape guarã ha pa'i opytáta heseve. 22 Oikuave'ëva Ñandejárape yvy ojogua vaekue, ndaha'éiva rogagua mba'ekue, 23 pa'i toipapa pe yvy repy año 50ha peve ha pe oikuave'ëva tome'ë pe árape voi pe yvy repy, mba'e kuave'ë ramo Ñandejárape. 24 Año 50 haguépe pe yvy opyta jeýta ijára ypy kuépe. 25 Opa mba'e repykue tojepapa pe pláta pehẽnguere ojeporúva tupaópe, ipohýiva 11 grámo. 26 Mymba ra'y ypykue tojeporu'ỹ oñeme'ë haguã Ñandejárape peteĩ mba'e oje'e vaekue oñeme'ëtaha chupe. Umíva niko Ñandejára mba'ente voi. 27 Ha'e ramo mymba ipotĩ'ýva*f** ikatúta ojejogua jey pe hepykue pa'i omoĩvare, ha toñeme'ëve hese 5gui peteĩ. Ndojejogua jeýi ramo katu, toñeme'ë hepykuere. 28 Oikuave'ëva peteĩ mba'e Ñandejárape oñehundi haguã, taha'e tapicha, taha'e mymba, taha'e iyyvy tee, upéva ndaikatu mo'ãi oñeme'ë térã ojejogua jey. Opa mba'e oñekuave'ëva oñehundi haguã oñemboyke hína Ñandejárape guarã añoite. 29 Avaveichagua oñekuave'ëva Ñandejárape oñehundi haguã ndaikatu mo'ãi ojejogua jey. Ojejuka vaerã. 30 Opa temitýngue ha yvágui, yvágui heñóiva, Ñandejára mba'e hína 10gui peteĩ ha toñemboyke chupe guarã. 31 Ojoguaséva pe Ñandejára mba'évagui, tome'ëve hepykue ári 5gui peteĩ. 32 Mymba kuéragui avei 10gui peteĩ Ñandejára mba'e ha toñemboyke chupe guarã. 33 Ani peiporavo Ñandejárape guarã iporãvéva térã ivaivéva umi 10gui ha ani pemyengovia. Oñemyengovia ramo upéva ambuere, pe oñemyengoviáva ha pe oñeme'ëva opyta Ñandejárape guarã. Ndaikatu mo'ãi ojejogua jey. 34 Ko'áva hína tembiapoukapy Tupã oheja vaekue Moiséspe Israel ñemoñarépe guarã yvyty Sinaí ru'áme.

Numbers 1

1 Ára peteĩha, mes mokõiháme, hérava Iyyar, año mokõiha Israel ñemoñare osẽ haguépe Egíptogui, Ñandejára oñe'ë Moiséspe Jotopa Rógape, Sinaí yvy ojeiko'ýháme, 2 ha he'i chupe: –Ejapo Aarón ndive Israel ñemoñare jepapa, ogagua aty ha ogagua peteĩ-teĩre. Eipapa kuimba'e kuéra ha emoĩ héra kuéra kuatiáre, 3 umi oguerékova 20 año guive, ikatúva oho ñorãirõháme tetã rembiguái ramo. 4 Ta pene pytyvõ umi omyakáva ojohogagua aty, peteĩ-teĩ ñemoñare guápe. 5 Áva hína umi kuimba'e ojeporavóva ko tembiaporã: Rubén ñemoñare: Elisur, Sedeúr ra'y. 6 Simeón ñemoñare: Selumiel, Surisadai ra'y. 7 Judá ñemoñare: Nahasón, Aminadab ra'y. 8 Isacar ñemoñare: Natanael, Suar ra'y. 9 Zabulón ñemoñare: Eliab, Helón ra'y. 10 José ra'y Efraín ñemoñare: Elisamá, Amihud ra'y. José ra'y Manasés ñemoñare: Gamaliel, Padasur ra'y. 11 Benjamín ñemoñare: Abidán, Guidoní ra'y. 12 Dan ñemoñare: Ahíezer, Amisadai ra'y. 13 Aser ñemoñare: Paguiel, Ocrán ra'y. 14 Gad ñemoñare: Eliasaf, Reuel ra'y. 15 Neftalí ñemoñare: Ahirá, Enán ra'y. 16 Ko'ã kuimba'e umi ojeporavo vaekue maymáva apytégui. Ha'e kuéra umi omyakáva Israel ñemoñare guápe. 17-18 Moisés ha Aarón ombyaty ijerére umi kuimba'e ojeporavo vaekue ha hendive kuéra ombyaty mayma Israel guápe, ára peteĩha, mes mokõiháme hérava Iyyar, ojepapa haguã ojohogagua ha oñopehẽngue kuéra. Ojepapa kuimba'e kuéra 20 año guive yvatévo, 19 Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe. Ko Israel ñemoñare jepapa, ojepapo Sinaí yvy ojeiko'ýháme. 20-46 Kuimba'e kuéra, 20 año guive, ikatúva oho ñorãirõháme tetã rembiguái ramo, ojehai kuatiáre héra, máva rogaguápa ha máva ñemoñarépa. Oñepyrũ Rubén ñemoñareguágui, ha'égui Jacob ra'y ypykue. Umi ojepapáva, áva hína: Rubén ñemoñare: 46.500 Simeón ñemoñare: 59.300 Gad ñemoñare: 45.650 Judá ñemoñare: 74.600 Isacar ñemoñare: 54.400 Zabulón ñemoñare: 57.400 José ra'y Efraín ñemoñare: 40.500 José ra'y Manasés ñemoñare: 32.200 Benjamín ñemoñare: 35.400 Dan ñemoñare: 62.700 Aser ñemoñare: 41.500 Neftalí ñemoñare: 53.400 Maymáva retakue: 603.550. 47 Levíta kuéra ndojepapái umi ambue ñemoñare ndive, 48 Ñandejára niko he'i Moiséspe: 49 “Ani remoinge Leví ñemoñare guápe, reipapa ramo kuimba'e kuéra ñorãirõ megua. 50 Levíta kuéra toñangareko Jotopa Róga ha hembiporu kuérare, tahembiaapo Tekohápe ha tomopu'ã pe Jotopa Róga, Israel ñemoñare rekoha apytépe. 51 Ojeho jeývo pégui, levíta kuéra toipe'a jey pe Jotopa Róga ha togueraha tomopu'ã jey pe ojepythápe. Oimeraẽ Ndaha'éiva Leví ñemoñare oñembojáva Jotopa Róga rehe, tomano. 52 Mayma Israel ñemoñare tomohenda aty-atýpe hekoha kuéra, ojejapoháicha ñorãirõháme ha peteĩ-teĩ aty toguerako ibandera tee. 53 Levíta kuéra katu tomoĩ hekoha Jotopa Róga jerére ha toñangareko hese, ani haguã che pochy Israel ñemoñare ndive.” 54 Israel ñemoñare ojapo opa mba'e Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe.

Numbers 2

1 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe ojejapo haguã péicha: 2 Israel ñemoñare opyta ramo peteĩ hendápe, peteĩ-teĩ topyta opytahápe ibandera pegua. Hekoha kuéra toñemoĩ Jotopa Róga jerére mombyrymĩ. 3-9 Kuarahy resẽ gotyo toñemohenda División Judá mbohapy iregimientto ha huvicha kuéra reheve, péicha: Regimiento Judá: Mburuvicha Nahasón, Aminadab ra'y: 74.600 kuimba'e. Regimiento Isacar: Mburuvicha Natanael, Suar ra'y: 54.400 kuimba'e. Regimiento Zabulón: Mburuvicha Eliab, Helón ra'y: 54.700 kuimba'e. Maymáva retakue: 186.400 kuimba'e. Ojeku'e ramo Regimiento Judá toho tenondete. 10-16 Yvy gotyo toñemoĩ División Rubén mbohapy iregimientto ha huvicha kuéra reheve, péicha: Regimiento Rubén: Mburuvicha Elisur, Sedeúr ra'y: 46.500 kuimba'e. Regimiento Simeón: Mburuvicha Selumiel, Surisadai ra'y: 59.300 kuimba'e. Regimiento Gad: Mburuvicha Eliasaf, Reuel ra'y: 46.650 kuimba'e. Maymáva retakue, 151.450 kuimba'e. Ojeku'évo, División Rubén toho División Judá rapykuéri. 17 Levíta kuéra ogueraháva Jotopa Róga ojepe'a vaekue, ha opa mba'e hesegua, toho umi Regimiento pa'ũme. Regimiento kuéra toku'e oñemohenda haguéicha chupe kuéra. 18-24 Kuarahy reike gotyo toñemohenda División Efraín mbohapy iregimientto ha huvicha kuéra reheve péicha: Regimiento Efraín Mburuvicha Elisamá, Amihud ra'y: 40.500 kuimba'e. Regimiento Manasés: Mburuvicha Gamaliel, Pedasur ra'y: 32.200 kuimba'e. Regimiento Benjamín: Mburuvicha Abidán, Guidoní ra'y: 35.400 kuimba'e. Maymáva retakue: 108.100 kuimba'e. División Efraín hína pe mbohapyha. Toku'e pe mokõiha rapykuéri. 25-31 Yvate gotyo toñemohenda División Dan mbohapy iregimientto ha huvicha kuéra reheve péicha: Regimiento Dan: Mburuvicha Ahiézer, Amisadai ra'y: 62.700 kuimba'e. Regimiento Aser: Mburuvicha Paguiel, Ocran ra'y: 41.500 kuimba'e. Regimiento Neftalí: Mburuvicha Ahirá, Enán ra'y: 53.400 kuimba'e. Maymáva retakue: 157.600 kuimba'e. Ojeku'e ramo División Dan toho tapykuépe. 32 Israel ñorairõhára retakue ohupyty 603.550 kuimba'e. 33 Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe, levíta kuéra ndojepapái Israel ñemoñare ndive tetã rembiguairã. 34 Ha péicha opa Israel ñemoñare ojapo umi mba'e Ñandejára he'i vaekue Moiséspe. Peteĩ-teĩ oñembyaty ibandera guýpe ha oku'e irregmiénto ndive.

Numbers 3

1 Ko'áva hína Aarón ha Moisés rogagua, Ñandejára oñe'ẽ ramo guare Moiséspe yvyty Sinaípe. 2 Aarón ita'yra irundy vaekue: Nadab ijypykue, upéi Abihú, Eleazar ha Itamar. 3 Ha'e kuéra oñemomarangatu vaekue ñandyrype Ñandejárape guarã ha oñemoingo pa'i ramo. 4 Nadab ha Abihúpe ojuka vaekue Ñandejára yvy ojeiko'yha Sinaí guápe, oikuave'ẽ haguére tata ojeporu'y vaerã Ñandejára peguarã. Ha'e kuéra ndaita'yra jepéi. Eleazar ha Itamar hembiapo vaekue pa'i ramo, Aarón oikove aja pukukue. 5 Ñandejára he'i Moiséspe: 6 —Emoĩ Leví ñemoñare oipytyvõ haguã pa'i Aarónpe. 7 Ha'e kuéra toipytyvõ Aarón ha opa Israel guápe Jotopa Róga renondépe ha tahembiapo Tekohápe. 8 Ipópe kuéra topyta opa tembiporu Jotopa Róga pegua ha toipytyvõ Israel guápe opa tembiapo Jotopa Róga peguápe. 9 Levíta kuéra rembiaporã ta upévante: toipytyvõ Aarón ha ita'yra kuérape. 10 Aarón ha ita'yra kuéra toiko pa'i kuéra rembiapópente. Pa'i'yva ojapo ramo pa'i rembiapo tojejuka. 11 Ñandejára he'i Moiséspe: 12-13 —Levíta kuéra topyta che mba'erã. Ajuka ramo guare Egíptope ta'yra ypykue, amboyke vaekue che mba'erã Israel ñemoñare ra'y ypykue ha imymba ra'y ypykue avei. Ko'ágã, Israel ñemoñare ra'y ypykue rekovia, arekóta che mba'erã levíta kuéra. Che hína opa mba'e Jára! 14 Sinaí yvy ojeiko'yháme Ñandejára he'i Moiséspe, 15 oipapa haguã levíta kuéra ojohogagua ha ijypykuére, mitã kuimba'e oguerékova peteĩ mes guive. 16 Ha Moisés ojapo péicha. 17-20 Leví ita'yra mbohapy vaekue: Guersón, Quehat ha Merarí. Ko'áva rerape ojekuaa umi iñemoñare. Guersón ñemoñare Libní ha Simí. Quehat ñemoñare Amram, Ishar, Hebrón ha Uziel. Merarí ñemoñare Mahli ha Musí. Áva vaekue Leví ra'ykuéra, iñemoñare rupive. 21 Guersón ñemoñare, Libní ha Simeígui osẽ vaekue. 22 Kuimba'e oguerékova peteĩ mes guive ojepapa 7.500. 23 Ko'áva omoĩ hekoha Jotopa Róga kupépe, kuarahy reike gotyo. 24 Huvicha kuéra Eliasaf, Lael ra'y. 25 Ha'e kuéra oñangareko Jotopa Róga ahoja ha ijapépe, ha poyvi sãingo Jotopa Róga rokẽmeguare. 26 Avei poyvi sãingo Jotopa Róga korapy peguare, oíva Jotopa Róga ha altar jerekuévo, ha poyvi sãingo korapy rokẽ megua ha umi sã nguéra hese guare. 27 Quehat ra'y kuéra hína Amram, Ishar, Hebrón ha Uziel. 28 Kuimba'e Quehat ñemoñaréva oguerékova peteĩ mes guive ojepapa 8.600. 29 Ko'áva

oguereko hekoha Jotopa Róga ykére, yvy gotyo. 30 Huvicha Elisafán, Uziel ra'y. 31 Ha'e kuéra oñangareko opa mba'e Tupã koty peguáre. Umíva hína Ñe'ẽ me'ẽ Karameguã, mesa, mba'e rendy pyenda, altar, *f** tembiporu kuéra, poyvi sãingo ha umi mba'e hesegua. 32 Levíta kuéra ruvicha vaekue Eleazar, pa'i Aarón ra'y. Ha'e oisãmbyhy umi oñangarekóvape Jotopa Róga rehe. 33 Merarí ra'y kuéra, Mahli ha Musí. 34 Kuimba'e Merarí ñemoñaréva oguerekóva peteĩ mes guive ojepapa 6.200. 35 Hekoha oĩ Jotopa Róga ykére yvate gotyo, ha huvicha Suriel, Abihail ra'y. 36 Ha'e kuéra oñangareko Jotopa Róga roguyke tábla, yvyra puku, póste ha ipyenda ha opa hembiporu kuérare. 37 Oñangareko avei póste kuéra korapy pegua, ipyenda, yvyra hakua ha isã nguérare. 38 Kuarahy resẽ gotyo, Jotopa Róga rovái ha Jotopa Róga renondépe, oñemohenda jepi Moisés, Aarón ha Aarón ra'y kuéra. Ko'áva oñangareko Jotopa Róga rehe, Israel ñemoñare rérape. Oimeraẽ pa'i'ýva ojapóva pa'i rembiapo, ojejúkata. 39 Kuimba'e levíta kuéra oguerekóva peteĩ mes guive Moisés oipapa vaekue he'i haguéicha Ñandejára, ohupyty 22.000. 40-41 Ñandejára he'i Moiséspe: —Opa Israel ra'y ypykue, che mba'e hína. Upévore eipapa Israel ñemoñare ra'y ypykue oguerekóva peteĩ mes guive, ha umíva rekovia aipota che mba'erã levíta kuéra. Che hína opa mba'e Jára! Aipota avei che mba'erã levíta kuéra mymba ra'y ypykue, Israel ñemoñare mymba ra'y ypykue rekovia. 42 Moisés ojapo péicha ha oipapa Israel ñemoñare ra'y ypykue. 43 Oguerekóva peteĩ mes guive, ohupyty 22.273. 44 Tupã he'i Moiséspe: 45 —Topyta che mba'erã levíta kuéra, Israel ñemoñare ra'y ypykue rekovia ha ta che mba'erã avei levíta kuéra rymba ra'y ypykue, Israel ñemoñare mymba ra'y ypykue rekovia. 46 Israel ñemoñare ra'y ypykue katu hetave levíta kuéra ra'y ypykuégui, ombohasa chupe kuéra 273 kuimba'ẽpe. 47 Peteĩ-teĩ umíva, Israel ñemoñare tome'ẽ 5 pláta pehẽngue, tenda marangatu pegua viru, upéva hína pláta pehẽngue ipohýiva 11 grámo. 48 Ha pe viru, Aarón ha ita'ýra kuéra mba'erã. 49 Moisés ojapo péicha, 50 ha ombyaty 1.365 pláta pehẽngue, tenda marangatu pegua viru, 51 ha ome'ẽ Aarón ha ita'ýra kuérare, Ñandejára he'i haguéicha.

Numbers 4

1 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe, 2 oipapa haguã levíta kuéra Quehat ñemoñare aty ha ojohogaguáva, 3 kuimba'e kuéra oguerekóva 30 año guive 50 peve, ikatupyryva Jotopa Róga pegua tembiapópe. 4 Umíva ojeporavo oñangareko haguã umi mba'e oñemomarangatúva Ñandejárape guarãre. 5 Ñandejára he'i Moiséspe ojejapo haguã péicha: oiko ramo ñembosako'i ojehe haguã ojeikohágui, Aarón ha ita'ýra kuéra toike Tupã kotýpe, toipe'a poyvi sãingo oíva Ñe'ẽ me'ẽ Karameguã renondépe, ha pe poyvípe tojaho'i Karameguã. 6 Tomoĩ hi'ári ahoja jegua mymba pirekuégui ha upéva ári toipyso jey ahoja jegua poyvi pytãgui ha tomoinge pe Karameguã argólla kuáre hi'ýva, ojegueroja haguã. 7 Upéi toipyso peteĩ ahoja hovy pe mesa ári oñemoĩháme umi mbuja oñekuave'ẽva Ñandejárape ha tomoĩ upépe umi ña'ẽmbe, kucharõ, kópa ha járã kuéra ojeporúva oñekuave'ẽ haguã mba'e rykuere ha avei pe mbuja oñekuave'ẽ mantéva. 8 Toipyso ahoja pytã opa ko'ã mba'e ári, tomoĩ hi'ári peteĩ ahoja mymba pirekuégui ha upéi tomoinge ijargólla kuáre hi'ýva reroja haguã. 9 Tojaho'i ahoja hovýpe mba'e rendy pyenda, mba'e rendy kuéra, imopotíha, iña'ẽmbe'i ha umi mbayru kuéra ojeporúva ñandyryrã. 10 Opa umíva toñuã mymba pirekuépe ha tomoĩ yvyra ári ojegueroja haguã. 11 Upéi toipyso ahoja hovy altar óro ári, tojaho'i mymba pirekuépe ha tomoinge ijargólla kuáre hi'ýva ojegueroja haguã. 12 Tombyaty opa umi tembiporu tenda marangatu pegua, toñuã peteĩ ahoja hovýpe, tojaho'i jey mymba pirekuépe ha tomoĩ yvyra ári ojegueroja haguã. 13 Tomopotĩ ñandy ha tanimbúgui altar ha toipyso hi'ári ahoja pytã. 14 Tomoĩ upépe opa tembiporu altar pegua. Umíva hína myatatíha, tenedor, pála ha tása guasu. Upéi tojaho'i mymba pirekuépe ha tomoinge ijargólla kuáre hi'ýva, ojegueroja haguã. 15 Oñepyrũ vove ojeku'e oñeĩhágui, levíta kuéra Quehat ñemoñare togueroja opa mba'e, Aarón ha ita'ýra kuéra oikopa rire hembiapópe. Ani angáke levíta kuéra opoko umi mba'e oñemomarangatu vaekue Ñandejárape guarãre, cháke opoko ramo omanóta. Levíta kuéra Quehat ñemoñare ogueroja vaerã umi mba'e oíva Jotopa Rógape; upéva hembiaporã. 16 Pa'i Eleazar, Aarón ra'y, toñangareko ñandyry rehe ojeporúva mba'e rendy kuérare, insiënso ryakuã porãre, trígo ñekuave'ẽre, ñandyry rehe ojeporúva oñemomarangatu vaekue Ñandejárape guarã ha opa umi mba'e Jotopa Róga peguáre oñemomarangatu vaekue Ñandejárape guarã. 17 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe: 18-19 —Aníke peheja umi levíta Quehat ñemoñare ojejuka oñemboja haguére umi mba'e oñemomarangatu vaekuére Ñandejárape guarã. Ani haguã ojehe jepe kóva, Aarón ha ita'ýra kuéra te'i peteĩ-teĩme hembiaporã ha

mba'épa oguerojáta. 20 Ani ha'e kuéra oíke ohecha umi mba'e oñemomarangatúva Ñandejárape guarã, cháke omanóta hikuái. 21-22 Ñandejára he'i Moiséspe oipapa haguã levíta kuéra Guersón ñemoñare aty ha ojohogaguáva, 23 kuimba'e kuéra oguerékóva 30 año guive 50 peve, ikatupyryva Jotopa Róga rembiapópe. 24 Ha'e kuéra togueroja ko'ã mba'e: 25 Poyvi sãingo Tekohápe oíva, Jotopa róga, ijahoja, itóldo mymba pire kuégui, poyvi sãingo Jotopa Róga rokẽ megua. 26 Umi poyvi sãingo oíva Jotopa Róga korapy jerére, poyvi sãingo korapy rokẽ megua isã nguéra reheve, ha opa mba'e hesegua. 27 Aarón ha ita'ýra kuéra toisãmbyhy Guersón guápe hembiapo ha imba'e rerojápe. Peẽ pema'ëta mba'éichapa ojapo umi mba'e oje'éva chupe kuéra. 28 Kóva hína Guersongua rembiaporã Jotopa Rógape. Ha'e kuéra ogueroja ramo ko'ã mba'e toisãmbyhy chupe kuéra pa'i Itamar, Aarón ra'y. 29 Ñandejára he'i Moiséspe oipapa haguã levíta kuéra Merarí ñemoñare ha ojohogaguáva, 30 kuimba'e kuéra oguerékóva 30 año guive, 50 peve, ikatupyryva Jotopa Róga rembiapópe. 31 Ha'e kuéra togueroja umi tábla, yvyra puku, póste ha pyenda Jotopa Róga ryepy pegua, 32 umi póste Jotopa Róga korapy jerére oíva, ipyenda, ijyvyra hakua, isã nguéra ha opa mba'e hesegua. Nde ere peteĩ-teĩme mba'épa oguerojáta. 33 Kóva hína Merarí ñemoñare rembiaporã ha toisãmbyhy chupe kuéra pa'i Itamar, Aarón ra'y. 34-48 Ñandejára he'i haguéicha, Moisés, Aarón ha Israel ñemoñare myakáhara*f** kuéra oipapa levíta kuéra Quehat, Guersón ha Merarí ñemoñare ha ojohogaguáva, kuimba'e kuéra oguerékóva 30 año guive 50 peve ikatupyryva Jotopa Róga rembiapópe, ha ko'áva hína: Quehat ñemoñare 2.750 kuimba'e, Guersongua 2.630 kuimba'e, Merarí ñemoñare 3.200 kuimba'e. Oñondivepa: 8.580 kuimba'e. 49 Peteĩ-teĩ ojepapa ha peteĩ-teĩme oje'e hembiaporã, Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe.

Numbers 5

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 Ere Israel guápe omosẽ haguã mombyry tekohágui umi ikuru vaívape térã kuimba'e imombary syrívape, térã ipotĩ'ývape opoko haguére te'õnguere. 3 Umichagua ipotĩ'ýva tomosẽ tekohágui, taha'e kuimba'e térã kuña, ani oĩ mba'eve iky'áva che aikohápe Israel ñemoñare apytépe. 4 Israel ñemoñare ojapo pe Ñandejára he'íva Moisés rupi ha omosẽ okápe opa umívape. 5-6 Ñandejára he'i Moiséspe ko'ã mba'e Israel guápe guarã: Oĩ ramo iñe'ẽ rendu'ýva Ñandejárape ha ohundi hapichágui imba'e rereko, 7 ombyasy rire iñangaipa, tomyengovia opa mba'e ohundi vaekue ha upéva ári tomyengoviave 5gui peteĩ opa mba'ére. 8 Ha omano ramo pe hapicha upéva ha ndoguerekói igénte oñemyengovia haguãme, tome'ẽ upéva Ñandejárape pa'ípe guarã. Tome'ẽ avei peteĩ ovecha mácho oñekuave'ẽ haguã mymbajuka*f** ojeheja rei haguã angaipa. 9 "Opa umi mba'e kuave'ẽ Israel ñemoñare ogueraháva pa'ípe Ñandejárape guarã, topyta pa'ípe imba'erã. 10 Opa mba'e oñekuave'ẽva Ñandejárape ha ojereraháva pa'ípe, opyta pa'ípe guarã." 11-14 Ñandejára he'i Moiséspe he'i haguã péicha Israel guápe: Ikatu peteĩ Israel ñemoñare oimo'ã hambireko omyakã ratĩ hague chupe ambue kuimba'e ndive, ha ndaikatúi oikuaa añetépa upéva, hambireko oiko kuaágui ndaipóri avave ohecháva chupe. Ikatu pe ména iselóso ha oimo'ã hambireko ombotavyha chupe, térã ikatu avei hambireko nombotavýi chupe. 15 Opáichavo pe kuimba'e togueraha hambireko pa'ípe ha togueraha avei 2 kílo hu'itĩ seváda oñekotevẽva oñekuave'ẽ haguã ha ani oñohẽ hese ñandyry térã omoĩ hese insiënso. Upéva niko hína ména selóso mba'e kuave'ẽ, oikuaaséva hambireko rembiapo vaikue. 16-17 Pa'i togueraha pe kuña Ñandejára renondépe, tomoĩ y, ykua peguare peteĩ mbayrúpe, ha tombojehe'a hese yvy Jotopa Róga pegua. 18 Upéi tomosarambi pe kuña akã rague ha tomoĩ pe kuña pópe pe mba'e kuave'ẽ hu'itĩ seváda. Ipópe pa'i toguereko pe mbayru y iróva reheve oguerúva jeharu. 19 Upéi tome'ëka iñe'ẽ pe kuñame Ñandejára rerape ha te'i pa'i: "Oime ramo neremyakã ratĩri ra'e ne ménape, tojehu'ý ndéve mba'eve re'úvo ko y oguerúva jeharu. 20 Ha oimérõ remyakã ratĩ ha reñemongy'a ra'e, rekévo ne mena'ýva ndive, 21 Ñandejára ta ne moingo ijaheipy ramo. Ha'e tomoñyñýi ne rambepi ha ta ne mbopy'a ruru. 22 Ko y oikévo nde py'ápe ta ne mbopy'a ruru ha tomoñyñýi ne rambeipy." Pe kuña te'i: "Ta péichake. Tojapo katu péicha Ñandejára." 23 Upérõ pa'i tohai pe ñe'ẽ jeharu rehegua kuatiápe ha tojohéi upéva y iróvape. 24 Pe kuña omboy'u mboyve pe y iróva ikatúva ombohye rasy chupe, 25 pa'i togueraha pe hu'itĩ seváda kuña pógui altárpe oikuave'ẽ haguã Ñandejárape ombokachávo*f** henondépe. 26 Upéi tohupi ipo renyhẽ pe hu'itĩ sevadágui mba'e kuave'ẽ ramo ha tohapy altar ári. Ipahápe to'uka kuñame pe y iróva. 27 Oime ramo ha'e omyakã ratĩ ra'e iménape pe y ombohye rasýta, ombopy'a rurúta chupe ha omoñyñýita hambeipy. Pe kuña ojererekóta ijaheipy ramo. 28 Ha

oimérõ ndojapói ra'e mba'eve ivaíva, pe y ndojapo mo'ãi hese mba'eve ha ikatúta imemby jey. 29-30 Kóva hína tembiapoukapy ojejapo haguã oĩ ramo ména selóso oimo'áva hembireko omyakã ratĩ hague chupe, térã oimo'ã hembireko ombotavyha chupe. Pe kuña tojereraha Ñandejára renondépe ha pa'i tojapo hese umi mba'e oje'e vaekue. 31 Iména rehe ndojái mba'eve ha pe kuña, oimérõ hembiapo vai ra'e, oikóta hese pe ivaíva oje'e vaekue.

Numbers 6

1-2 Ñandejára he'i Moiséspe oheko mbo'e haguã péicha Israel guápe: Kuimba'e térã kuña ome'êva Ñandejárape iñe'ê oiko haguã nasaréó ramo, 3 ndo'úi vaerã kaguy térã mba'eve oporomonga'úva, térã vinágre ojejapóva kaguy térã mba'e oporomonga'úvaguí; ndo'úi vaerã avei parral'a rykuere, térã parral'a, taha'e hi'ajúva, taha'e oñembopiru vaekue. 4 Oiko aja nasaréó ramo ani ho'u mba'eve ojejapóva parral águí, térã ha'ýingue, térã ipirekuénte jepe. 5 Oiko aja nasaréó ramo toheja okakuaa iñakã rague ha ani oñeñapíka. 6-7 Iñakã rague he'ise oñeme'êha Ñandejárape, ha upéva rehe avei ani oñemongy'a oñembojávo te'õnguére, taha'e jepe itúva, térã isy, térã iteindýra retekue. 8 Oiko aja nasaréó ramo oñemomarangatu Ñandejárape guarã. 9 Oĩ ramo ho'áva omano rei pe nasaréó ypýpe ha iñakã rague oñemongy'a upevakuére, toha'arõ 7 ára ha upéi toñemyakã perõuka; péicha ipotĩta. 10 Pe ára 8 haguépe togueraha mokõi jeruti térã mokõi pykasu ra'y Jotopa Róga rokẽme ha tome'ê pa'ípe. 11 Pa'i toikuave'ê peteĩ guyra mymbajuka*f** ramo ojeheja rei haguã angaipa ha pe ambue toikuave'ê mymbahapy*f** ramo, nasaréó ipotĩ haguã ky'águí ojáva hese oĩ haguére te'õngue ypýpe. Pe árape avei iñakã rague oñemomarangatu jey Ñandejárape guarã. 12 Ha tombopyahu jey iñe'ê nasaréó reko rehegua ome'ê vaekue Ñandejárape, ojepapa jey haguã chupe umi ára ohasátava nasaréó ramo. Omongy'a haguére iñakã rague niko ndojepapavéi vaekue chupe. 13-14 Pe nasaréó, oguahẽvo ára opa haguã inasaréó reko, toho Jotopa Róga rokẽme ha togueraha Ñandejárape mbohapy mymba imarã'ýva: peteĩ ovecha ra'y mácho hi'áño peteĩva oñekuave'ê haguã mymbahapy ramo, peteĩ ovecha ra'y kuña hi'áño peteĩva oñekuave'ê haguã mymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa ha peteĩ ovecha mácho oñekuave'ê haguã mymbajuka ramo joajurã.*f** 15 Togueraha avei peteĩ ajaka oĩháme mbuja ovu'ýva ko'ãichagua: mbuja ojejapóva trígo ku'i iporãvévaguí oñembojehe'áva ñandyry reheve ha mbuja pererĩ oñemonáva ñandyrype. Ko'ávape tombojoapy pe trígo ha kaguy ñekuave'ê.*f** 16 Pa'i toikuave'ê Ñandejárape mymbajuka ojeheja rei haguã angaipa ha mymbahapy. 17 Tomymbajuka joajurã pe mácho, toikuave'ê pe ajaka imbuja reheve ha tojapo avei pe trígo ha kaguy ñekuave'ê. 18 Jotopa Róga rokẽme upe nasaréó tomyakã perõuka ha tohapy umi akã rague pe tata ojeahapyhápe mba'e kuave'ê joajurã. 19 Upéi pa'i tomoĩ pe nasaréó pópe ovecha mácho lómo ojýmava, peteĩ mbuja ovu'ýva ha peteĩ mbuja pererĩ. 20 Upérõ pa'i tombokacha umíva Ñandejára renondépe, oñemboykégui Ñandejárape guarã ha topyta pa'ípe. Avei pe ovecha mácho pyti'a ha hetyma pa'ípe guaráva voi. Upe rire pe nasaréó ikatúma ho'u kaguy. 21 Ko'áva hína tembiapoukapy nasaréó rehegua. Oime ramo pe nasaréó ome'ê ra'e iñe'ê ijeheguínte Ñandejárape oikuave'êtaha chupe peteĩ mba'e, ojapo vaerã iñe'ê ome'ê vaekue. Ha tojapo avei umi mba'e ojapo vaerã omoguahẽvo hu'áme inasaréó reko. 22-23 Ñandejára he'i Moiséspe he'i haguã Aarón ha ita'ýra kuérape oiporu haguã ko'ã ñe'ê ohovasa ramo Israel guápe: 24 "Ñandejára ta nde rovasa ha toñangareko nde rehe. 25 Ñandejára ta hory nde rechávo ha tohechauka ndéve py'a porã. 26 Ñandejára ta nde rayhu ha tome'ê ndéve py'a guapy." 27 Ha Ñandejára he'i: "Ha'e kuéra ohenói ramo che réra ohovasávo Israel guápe, che ahovasáta chupe kuéra."

Numbers 7

1 Moisés, omopu'ã rire pe Jotopa Róga, omboyke Ñandejára peguarã oñohẽvo ñandyry hese ha hembiporu kuérare. 2 Upérõ umi 12 myakãhára oipytyvõ vaekue Moiséspe oipapa haguã Israel ñemoñare, 3 ogueru Ñandejárape imba'e kuave'ê ramo: 6 karréta ha 12 guéi: peteĩ karréta mokõi myakãhára rehe ha peteĩ guéi peteĩ-teĩre. Ha'e kuéra oikuave'ê rire umi mba'e, 4 Ñandejára he'i Moiséspe: 5 —Umi mba'e oñekuave'ê vaekue tojeporu Jotopa Róga rembiapópe. Eme'ê levíta kuérape toiporu hikuái oikotevẽháicha hembiapópe. 6 Upérõ Moisés ome'ê umi karréta ha guéi levíta kuérape. 7 Ome'ê mokõi karréta ha irundy guéi Guersón guápe, 8 irundy karréta ha 8 guéi Merarí guápe. Hembiapópe oisãmbyhy vaerã chupe kuéra Aarón ra'y Itamar. 9 Moisés katu nome'êi karréta ha guéi Quehat guápe. Ha'e

kuéra oñangareko mba'e Ñandejára peguarã oñemomarangatúva rehe ha ogueroja umíva ijati'yre. 10 Myakähára kuéra ogueru avei imba'e kuave'ẽ upe árape oñemomarangatu haguépe altar*f** Ñandejára peguarã. 11 Ñandejára he'i Moiséspe: –Ára peteĩ-teĩme togueraha imba'e kuave'ẽ peteĩ umi 12 myakähárava oñemomarangatu haguã altar Ñandejárape guarã: 12-83 Peteĩ-teĩ ogueraha imba'e kuave'ẽ ramo ko'ã mba'e: Peteĩ ña'ẽmbe pláta ipohýiva 1.430 grámo, peteĩ tása guasu pláta ipohýiva 770 grámo, mokõive henyhëva trígo ku'i poravo pyrégui oñembojehe'áva ñandyry reheve mba'e kuave'ẽrã,*f** peteĩ kucharõ óro ipohýiva 110 grámo, henyhëva insiénsogui, peteĩ tóro ra'y, peteĩ ovecha mácho ha peteĩ ovecha ra'y hi'áño peteĩva mymbahapyrã,*f** peteĩ kavara mácho mymbajukarã*f** ojeheja rei haguã angaipa, ha mokõi tóro ra'y, 5 ovecha mácho, 5 kavara mácho ha 5 ovecha ra'y hi'áño peteĩva mymbajukarã joaju*f** rehegua. Ára peteĩháme ogueraha imba'e kuave'ẽ Nahasón Aminadab ra'y, Judá ñemoñare. Ára mokõiháme Natanael Suar ra'y, Isacar ñemoñare. Ára mbohapyhápe Eliab Helón ra'y, Zabulón ñemoñare. Ára irundyhápe Elisur Sedeúr ra'y, Rubén ñemoñare. Ára 5hápe Selumiel Surisadai ra'y, Simeón ñemoñare. Ára 6hápe Eliasaf Reuel ra'y, Gad ñemoñare. Ára 7hápe Elisamá Amihud ra'y, Efraín ñemoñare. Ára 8hápe Gamaliel Pedasur ra'y, Manasés ñemoñare. Ára 9hápe Abidán Guidoní ra'y, Benjamín ñemoñare. Ára 10hápe Ahiézer Amisadai ra'y, Dan ñemoñare. Ára 11hápe Paguiel Ocrán ra'y, Aser ñemoñare. Ára 12hápe Ahirá Enán ra'y, Neftalí ñemoñare. 84-88 Aipo ramo, oñemomarangatu ramo altar Ñandejárape guarã, Israel myakähára kuéra oikuave'ẽ vaekue 12 ña'ẽmbe pláta, 12 tása guasu pláta ha 12 kucharõ óro. Umi mba'e oñekuave'ẽva pohyikue, péicha vaekue: Peteĩ-teĩ ña'ẽmbe pláta ipohýi 1.430 grámo ha peteĩ-teĩ tása guasu 770 grámo. Umi 12 ña'ẽmbe pláta ha 12 tása guasu pláta pohyikue oñondivepa ohupyty 26.400 grámo. Pe ipohyikue ra'ã hína pe ojeporúva Tekohápe. Peteĩ-teĩ kucharõ óro ipohýi 110 grámo oñeha'áva tenda marangatu pegua pohýi ra'ãháme. Umi 12 kucharõ óro pohyikue ohupyty 1.320 grámo. Opa umi kucharõ henyhë insiénsogui. 12 Tóro ra'y, 12 ovecha mácho ha 12 ovecha ra'y hi'áño peteĩva mymba hapyrã. Avei hesegua trígo mba'e kuave'ẽrã. 12 Kavara mácho mymbajukarã ojeheja rei haguã angaipa. 24 Tóro ra'y, 60 ovecha mácho, 60 kavara mácho ha 60 ovecha ra'y hi'áño peteĩva mymbajukarã joaju rehegua. 89 Moisés oikévo Jotopa Rógape oñe'ẽ haguã Ñandejára ndive, ohendu ha'e oñe'ẽha chupe Ñe'ẽ me'ẽ Karameguã mbotyha ári guive, umi mokõi tekove ipepóva pa'ũme.

Numbers 8

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Ere Aarónpe, ha'e omoĩ ramo umi 7 mba'e rendy ipyendápe, tomoĩ ohesape haguãicha henondévo. 3 Aarón ojapo péicha ha omoĩ umi mba'e rendy omoma'ẽ pype henondévo. 4 Ipy guive hu'ã meve pe mba'e rendy pyenda ojejapo oroitégui martillo mbotápe, ohechauka haguéicha Ñandejára Moiséspe. 5 Ñandejára he'i Moiséspe: 6 –Eipe'a levíta kuéra, Israel ñemoñare apytégui, ha emopotĩ chupe kuéra, 7 péicha: Ehypýi chupe kuéra y ñemopotĩ rehe guápe ha ere chupe kuéra tomoperõmba hete kuéra haguégui ha tojohéi ijao. Upérõ ipotĩta. 8 Upéi togueru peteĩ tóro ra'y ha hesegua trigo'a térã trígo ku'i iporãvéva oñembojehe'áva ñandyry reheve mba'e kuave'ẽ*f** ramo. Nde katu eru peteĩ tóro ra'y mymbajukarã*f** ojeheja rei haguã angaipa. 9 Upéi embyaty opa Israel ñemoñare ha levíta kuéra toĩ Jotopa Róga renondépe. 10 Umi Israel ñemoñare tomoĩ ipo levíta kuéra akã ári, 11 ha upérõ Aarón toikuave'ẽ levíta kuéra, mba'e kuave'ẽ ramo oñembokacháva*f** Ñandejára renondépe Israel ñemoñare rerape. Upéicha oñemboykéta Ñandejárape guarã. 12 Upérõ levíta kuéra tomoĩ ipo umi mokõi tóro ra'y akã ári, peteĩ oñekuave'ẽ haguã mymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa, ha ambue mymbahapy*f** ramo ojejapo haguã levíta kuéra ñemopotĩ. 13 Emoĩ levíta kuéra Aarón ha ita'yra kuéra renondépe ha eikuave'ẽ Ñandejárape mba'e kuave'ẽ oñembokacháva ramo. 14 Eipe'a levíta kuéra Israel ñemoñare apytégui opyta haguã che mba'erã. 15 Remopotĩ ha reikuave'ẽ rire levíta kuéra mba'e kuave'ẽ oñembokacháva ramo, oñepyrũta omba'apo Jotopa Rógape. 16 Che aiporavo chupe kuéra che mba'erã Israel ñemoñare ra'y ypykue rekovia ha ha'e kuéra che mba'e añónte hína. 17 Ajuka ramo guare Egiptogua ra'y ypykue, amboyke vaekue che mba'erã Israel ñemoñare ra'y ypykue ha hymba ra'y ypykue avei. 18 Ko'ágã aiporavo chupe kuéra, Israel ñemoñare ra'y ypykue rekovia, 19 ha amoĩ Aarón ha ita'yra kuéra pópe Israel ñemoñare mba'e kuave'ẽ ramo, omba'apo haguã Jotopa Rógape Israel ñemoñare rekovia. Hembiaapo kuéra rupi Ñandejára oheja reíta Israel guápe iñangaipa. Upéva Israel ñemoñare oñemboja ramo Jotopa Róga ypýpe, noñehundi mo'ãi. 20 Péicha Moisés, Aarón ha opa Israel ñemoñare ome'ẽ levíta

kuéra Ñandejárape, ha'e he'i haguéicha Moiséspe. 21 Levíta kuéra oñemopotĩ ha ojohéi ijao, ha Aarón omboyke chupe kuéra Ñandejárape guarã, mba'e kuave'ẽ oñembokacháva ramo. Ha'e avei ojapo levíta kuéra ñemopotĩ Ñandejárape guarã. 22 Israel ñemoñare ojapo opa mba'e Ñandejára he'i vaekue Moiséspe levíta kuéra rehegua. Péicha levíta kuéra ojeporavo hembiaapo haguã Jotopa Rógape Aarón ha ita'ýra kuéra po guýpe. 23 Ñandejára he'i Moiséspe: 24 –Omboty rire 25 año pe levíta hembiaopóta Jotopa Rógape, 25 ha omboty rire 50 ikatútama opoi. 26 Upe rire ikatúta oipytyvõ hapicha levíta kuérape hembiaopópe Jotopa Rógape, ha'eño katu ndaikatu mo'ãi ojapo mba'eve. Upéicha remboguata vaerã levíta kuéra rembiapo.

Numbers 9

1 Ñandejára oñe'ẽ Moiséspe yvy ojeiko'ýha Sinaí guápe, año mokõiháme oñesẽ hague Egíptogui, méspe hérava Nisán, ha he'i chupe: 2-3 –Ára 14 Nisán, kuarahy oike rire, Israel ñemoñare tombyarete Páskua, tembiapoukapy hesegua he'iháicha. 4 Upérõ Moisés he'i Israel guápe ombyarete haguã Páskua, 5 ha 14 Nisán ka'aru ha'e kuéra ojapo péicha yvy ojeiko'ýha Sinaí guápe. Maymáva ojapo opa mba'e Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe. 6 Ha oĩ kuimba'e ipotĩ'ýva*f** opoko haguére te'õngue rehe ha upéva rehe ndaikatúi ombyarete Páskua upe árape. Umíva oho Moisés ha Aarón rendápe, 7 ha he'i chupe kuéra: –Oja ore rehe potĩ'ý ropoko haguére te'õnguére. Ndaikatúi chénepa ore rombyarete avei Páskua ore rapicha kuéra ndive? 8 Moisés he'i chupe kuéra: –Peha'arõ taporandu mba'épa he'i Ñandejára. 9 Ñandejára he'i Moiséspe, 10 he'i haguã Israel guápe: –Oĩ ramo pende apytépe térã pene ñemoñare apytépe tapicha ipotĩ'ýva opoko haguére te'õnguére, térã oho vaekue mombyry ha ombyaretese Páskua, 11 umíva ikatu ombyarete Páskua peteĩ mes haguépe, ára 14 mes hérava Iyyar ka'aru. To'u pe ovecha ra'y ñana rogue iróva reheve, ha mbuja ñembovu pyre'ý reheve. 12 Ani omohemby mba'eve pe ára ambue peguarã ha ani omopẽ pe ovecha ra'y kãngue peteĩnte jepe. Tombyarete Páskua, tembiapoukapy hesegua he'iháicha. 13 Oĩ ramo katu ipotíva,*f** ndohói vaekue mombyry ha nombyaretéi Páskua, toñemosẽ Israel ñemoñare apytégui ndoguerúi haguére chéve imba'e kuave'ẽ hi'árape. Tahekovia chupe iñangaipa. 14 Peteĩ mombyrygua oikóva pende apytépe ombyaretese ramo Páskua, tekotevẽ ojapo he'iháicha tembiapoukapy hesegua. Péicha avei tojapo maymáva, taha'e Israel ñemoñare, taha'e mombyrygua. 15-16 Pe ára oñemopu'ã haguépe Jotopa Róga, peteĩ arai ojaho'i chupe. Pyharekue pe arai ojogua tatápe. 17 Pe arai opu'ã ramo, Israel ñemoñare oñepyrũ oguata ha opyta jey pe arai opytahápe. 18 Israel ñemoñare opu'ã hekohágui ha oguata hapére Ñandejára he'i vove, ha ha'e he'i vove avei opyta jey. Pe arai opyta aja Jotopa Róga ári, ha'e kuéra opyta upépe. 19 Pe arai opyta are ramo Jotopa Róga ári, ha'e kuéra ojapo pe Ñandejára he'íva ha ndohói pégui. 20 Sapy'ánte pe arai opyta Jotopa Róga ári ára mbovy mínte. Opáichavo ha'e kuéra opyta hekohápe térã oho pégui Ñandejára he'iháicha arai rupi. 21 Sapy'ánte pe arai opyta pyhare guive ko'ẽmba pevénte. Pe arai opu'ã vovénte, ára térã pyharépe, ha'e kuéra opu'ã jeýma oho. 22 Pe arai opyta ramo mokõi ára, térã peteĩ mes, térã peteĩ año, opyta aja Jotopa Róga ári ha'e kuéra ndoku'ei, opu'ã vove katu ha'e kuéra opu'ãma avei oho hapykuéri. 23 Ha'e kuéra omoĩ hekoha opyta haguã, térã omopu'ã oho haguã, iñe'ẽ rendúvo Ñandejárape. Omomba'e guasu Ñandejárape, ha'e he'i haguéicha Moisés rupi.

Numbers 10

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Ejapouka mokõi trompéta pláta martíllo mbotápe, tojeporu oñembyaty haguã Israel ñemoñare ha oiko haguã ñembosako'i ojererova haguã hikuái hekohágui. 3 Ipu ramo umi mokõi trompéta, opa Israel ñemoñare toñembyaty ne ndive Jotopa Róga renondépe. 4 Ha ipu ramo peteĩ trompétante, toñembyaty ne ndive myakáhara.*f** 5 Ipu ramo peteĩ trompéta ha pesapukái, oñepyrũta oku'e hekohágui umi oikóva kuarahy resẽ gotyo. 6 Ipu jey ramo, oku'éta hekohágui umi oikóva yvy gotyo. Aipo ramo, pe trompéta ipu ramo ha pesapukái ramo, upéva hína ojeku'e haguã, 7 ha ipu ramo pesapukai'ýre, upéva hína oiko haguã ñembyaty. 8 Pa'i Aarón ha ita'ýra kuéra hína umi ombopu vaerã trompéta. Kóva, tembiapoukapy opa árape guarã. 9 Oiko ramo ñorãirõ pene retãme oĩgui ondyrýva pende rehe, pembopu ko'ã trompéta ha pesapukái oñepyrũ haguã ñorãirõ. Che, Tupã pende Jára, poipytyvõta ha poipe'áta ipógui. 10 Oiko ramo vy'a jasy pyahúpe ha arete aja, pembopu avei trompéta peikuave'ẽvo mymbahapy*f** ha

mymbajuka*f** joajurã.*f** Upérõ che mandu'áta pende rehe. Che hína Tupã pende Jára. 11 Ára 20, méspe hérava Iyyar, año mokõiháme Israel ñemoñare osẽ rire Egíptogui, opu'ã pe arai oíva Jotopa Róga ári. 12 Israel ñemoñare osẽ hekohágui oíva Sinaí pegua yvy ojeiko'ýháme. Pe arai opyta peteĩ hendápe hérava Parán, yvy ojeiko'ýháme. 13 Ha'e kuéra osẽvo, osẽ Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe: 14 Osẽ raẽ Primera División Judá. Tenonde oho Regimiento Judá, huvicha Nahasón Aminadab ra'y. 15 Upéi Regimiento Isacar, huvicha Natanael Suar ra'y. 16 Hapykuéri Regimiento Zabulón, huvicha Eliab Helón ra'y. 17 Upéi levíta kuéra Guersongua ha Merarí ñemoñare oipe'a tupao ojererova haguã ha ogueroja opa mba'e hesegua osẽvo Primera División rapykuéri. 18 Levíta Guersongua ha Merarí ñemoñare rapykuéri osẽ Segunda División Rubén. Tenonde Regimiento Rubén, huvicha Elisur Sedeúr ra'y. 19 Upéi Regimiento Simeón, huvicha Selumiel Surisadai ra'y. 20 Hapykuéri Regimiento Gad, huvicha Eliasaf Reuel ra'y. 21 Segunda División rapykuéri osẽ levíta kuéra Quehat ñemoñare ha ogueraha umi mba'e Tupã koty pegua. Ha'e kuéra oguahẽ ramo guarã ojepyta jey haguãme, pe tupao oĩ jeýtama upépe. 22 Levíta kuéra Quehat ñemoñare rapykuéri osẽ Tercera División Efraín. Tenonde osẽ Regimiento Efraín, huvicha Elisamá Amihud ra'y. 23 Upéi Regimiento Manasés, huvicha Gamaliel Pedasur ra'y. 24 Hapykuéri Regimiento Benjamín, huvicha Abidán, Guidoní ra'y. 25 Tapykuépe osẽ Cuarta División Dan. Tenonde Regimiento Dan, huvicha Ahíezer Amisadai ra'y. 26 Upéi Regimiento Aser, huvicha Paguiel Ocrán ra'y. 27 Hapykuéri Regimiento Neftalí, huvicha Ahirá Enán ra'y. 28 Péicha ojeho jepi oñesẽvo ojeikohágui oñeguahẽ meve ojeiko pyahu haguãme. 29 Moisés he'i hovaja Hobábpe, hembireko ru Jetró Madiangua ra'y: –Roho potáma hína pe yvýpe Ñandejára he'i vaekue ome'õtaha oréve. Ejúna ore ndive, reiko porãta ore apytépe. Ha'e ome'ẽ iñe'ẽ ohovasataha Isaélpe. 30 Hobab he'i chupe: –Ndaikatu mo'ãi: ahase jeýko che retãme, che pehẽngue kuéra rendápe. 31 Moisés he'i chupe: –Anína ore reja. Nde niko reikuaa porã ko yvy ojeiko'ýha ha ikatu rehechauka oréve ore raperã. 32 Reju ramo ore ndive, romboja'óta ne ndive opa umi jehovasa Ñandejára ome'ẽva oréve. 33 Israel ñemoñare oheja rire Ñandejára yvyty Sinaí, oguata mbohapy ára pukukue. Ñe'ẽ me'ẽ Karameguã ojereraha tenonde, ojejuhu peve mamõ ojepyta haguãme. 34 Ha'e kuéra ojererova aja, Ñandejára arai oĩ jepi hi'ári kuéra arakue. 35 Oñepyrũ ramo oguata umi ogueraháva Karameguã, Moisés he'i jepi: “Epu'ã ore Jára! Taisarambi nde rayhu'ýva, tojei ne renondégui nde rechávo!” 36 Ha oñemombytávo Karameguã, Moisés he'i jepi: –Epyta ore Jára epytu'u hetaite Israel ñemoñare ndive ko'ápe!

Numbers 11

1 Israel ñemoñare oñepyrũ hasẽngy, Ñandejára ombohasa asyha chupe kuéra. Ohendúvo chupe kuéra Ñandejára ipochy ha omondo chupe kuéra tata ohapýva hekoha rugua. 2 Israel ñemoñare osapukái Moiséspe oipytyvõ haguã chupe kuéra. Ha'e oñembo'e hese kuéra Ñandejárape ha pe tata ogue. 3 Upévore pe tenda oñembohéra Taberá, Ñandejára rata hendy haguére hese kuéra. 4 Israel ñemoñare ndive oho avei heta tekove ahẽ Israel ñemoñare'ýva. Umíva tembi'u rehẽnte voi ojepy'apy ha ho'use so'o. Upévore umi Israel ñemoñare avei oñepyrũ hasẽngy ha he'i joa ojupe: 5 “Jahecha ga'u etéma piko pe Egipto! Upépe ja'u vaekue pira ja'useháicha ha umi andai, sevói, ájo, ha kurapepẽ katu ndaja'eséi. 6 Ko'ápe katu ñamano ñembyahýgui ha ndaipóri mba'eve ja'u haguã ndaha'etí ramo pe maná.” 7 Maná ojogua kuratũ ra'ýi ha ijape morotĩ nunga. 8-9 Ho'a jepi ha'e kuéra oĩháme pyharekue ho'ávo ysapy. Ko'ẽmba rire opa Israel ñemoñare osẽ ombyaty imba'erã omyangu'i angu'ápe ha ojapo chugui hu'itĩ. Upéi ombojy óllape térã ojapo chugui chipape. Oje'u ramo ojogua mbuja ñandyry reheve. 10 Moisés ohendu Israel ñemoñare hasẽmba joa oñembyatývo hõga rokẽme. Ha'e ojepy'apy Ñandejára ipochy haguére hendive kuéra. 11 Ha he'i Ñandejárape: –Mba'ére piko che rereko asy eterei? Mba'ére piko nde pochy che ndive? Maerã piko reheja che ári ahangareko haguã hese kuéra? 12 Che ndajapói ha ndarúi vaekue chupe kuéra yvy ári. Mba'ére piko rejerure chéve aiko haguã herekua ramo ha araha haguã chupe kuéra che jyva ári mitã kambúicha pe tape pukukue amoguahẽ meve chupe kuéra pe yvýpe ere vaekue reme'õtaha chupe kuéra? 13 Mamógui piko anohẽta so'o ho'u haguã hikuái? Ha'e kuéra hasẽ mantereĩ chéve ho'uségui so'o. 14 Che ndaikatúi ahangareko hese kuéra cheño. Heta itereíma chéve guarã. 15 Péichante che rerekóta ramo, che poriahurerekóna ha che juka mba'e, tapytu'u. Ndaikatu mo'ãi niko aropu'aka are ko nde pochykue. 16 Ñandejára he'i Moiséspe: –Embyaty 70 kuimba'e ojeapóva mba'e ramo ha omyakáva chupe kuéra. Eru chupe kuéra Jotopa Rógape ha toĩ upépe ne

ndive. 17 Che aháta añe'ẽ ne ndive upépe ha aipe'áta nde hegui michĩmi nde espíritugui, ame'ẽ haguã chupe kuéra. Upéicha ha'e kuéra ne pytyvõta reñangareko haguã Israel ñemoñare rehe ha natekotevẽ mo'ãi ho'a nde árinte opa mba'e. 18 Ko'ágã ere Israel guápe: "Peñemopotĩ*f** ko'ẽrõ guarã. Perekóta so'o pe'u haguã. Ñandejára ohendu pene rasẽ ha pehose jeyha Egíptope pe'u haguã so'o. Ha'e ome'ẽta peẽme so'o, 19 pe'u haguã ndaha'ẽi peteĩ ára térã mokõi térã 5 térã 10 térã 20 pevénte. 20 Perekóta so'o pe'u haguã peteĩ mes pukukue pende jojoipa peve. Opa pende apysakua rupi osẽta pe so'o ha pene mbyajúta. Kóva ojuhúta peẽme pe che mboyke haguere chéve pende Járape, aikóva pene ndive ha peje haguere pembyasyha pesẽ hague Egíptogui." 21 Moisés he'i Ñandejárape: —Ápe oĩ che ndive 600.000 kuimba'e ha nde ere reme'ẽtaha chupe kuéra so'o ho'u haguã hyguatã meve peteĩ mes pukukue. 22 Mamógui piko renohẽta umi vaka ha ovecha oñekotevẽva upevarã? Ha opa umi pira yguasúpe oĩva niko ndohupyty mo'ãi chupe kuéra guarã. 23 Ñandejára he'i chupe: —Oĩ piko peteĩ mba'e ikatu'ỹva che ajapo? Ágãnte rehecháta hína oikópa térãpa ndoikói pe che ha'e vaekue. 24 Moisés osẽ ha omombe'u Israel guápe umi mba'e Ñandejára he'i vaekue. Ombyaty umi 70 myakãhára ha omohenda chupe kuéra Jotopa Róga jerére. 25 Upérõ Ñandejára oquejy pe arai ári ha oñe'ẽ chupe. Oipyhy michĩmi pe espíritugui ome'ẽ vaekue Moiséspe ha ome'ẽ chupe kuéra. Pe espíritu oúvo hi'ári kuéra, oñepyrũ hikuái osapukái umi maranduháraicha.*f** Upe rire ndojehuvéi chupe kuéra upéicha. 26 Mokõi umi 70 myakãháragui, Eldad ha Medad, opyta ra'e hekohápe ha ndohói Jotopa Rógape. Upépe Israel ñemoñare rekoha mbytépe pe espíritu ou hi'ári kuéra ha ha'e kuéra avei oñepyrũ osapukái maranduháraicha. 27 Peteĩ mitã rusu ou pya'e omombe'u Moiséspe mba'épa ojapo hína Eldad ha Medad. 28 Upérõ Josué, Nun ra'y, Moisés pytyvõhára imitã rusu guive, he'i Moiséspe: —Ejokóna chupe kuéra che ruvicha! 29 Moisés katu he'i chupe: —Nde selóso piko che rehe che ra'y? Hángu'u Ñandejára ome'ẽ ijespíritu opa Israel guápe osapukái haguã maranduhára ramo! 30 Upérõ Moisés ha umi 70 myakãhára*f** Israel ñemoñare oho jey hekohápe. 31 Ñandejára ombou peteĩ yvytu oipecjúva yguasú guio oguerúva ynambu. Umíva ho'a pe tekoha jerére, ha iñasái mombyry ikatu'ỹha meve ojehecha. Ijatyta ojo'ári 1 méetro peve. 32 Maymáva osẽ ombyaty ynambu pe ára pukukue, pyharekue ha pe ára ambuẽpe avei. Pe ombyaty mbovyvẽva omono'õ 10 aty peve, ha omyasái hikuái tekoha jerekuévo ombopiru haguã pe so'o. 33 Pe so'o oĩ gueteri hãinguápe ha Ñandejára oñepyrũ ipochy hendive kuéra ha omyasái ijapytépe kuéra mba'asy. Heta oĩ omanóva upépe. 34 Upévare oñembohéra pe tenda Quibrot-Hataavá, upépe oñeñotỹ haguere umi tembi'u rehente ojepy'apýva. 35 Pégui oho hikuái oguahẽ meve Haserótpe ha upépe opyta.

Numbers 12

1 Moisés omenda peteĩ kuña Etiopía guáre. Upévare María ha Aarón okaguai hese. 2 Ha'e kuéra he'i: "Ndaha'éiko Moisés rupi año Ñandejára oñe'ẽva. Ñande rupi avei niko oñe'ẽ". Ñandejára ohendu pe ha'e kuéra he'íva. 3 Moisés heko kirirĩ ha ndaipochy kuaái voi. Ha'eichagua ipy'a poráva ndaipóri yvy ári. 4 Upeichaháguite Ñandejára he'i Moisés, Aarón ha Maríape: —Aipota peẽ mbohapyve peju che rendápe Jotopa Rógape. Ha'e kuéra oho, 5 ha Ñandejára oquejy peteĩ arai ñembo'ýpe, opyta Jotopa Róga rokẽme ha he'i: —Peju ko'ápe Aarón ha María! Ha'e kuéra oñemboja, 6 ha Ñandejára he'i: —Pehendu porãke ko ha'éva peẽme! Oĩ ramo maranduhára pende apytépe, che ajechauka ha añe'ẽ chupe kuéra iképe. 7 Che rembiguái Moisés ndive, ndapéichai. Ha'e pe jeroviahavéva ijapytépe kuéra. 8 Hendive añe'ẽ ramo, añe'ẽ sakã porã ha ha'e che recha. Ha mba'éicha piko peẽ ndapekyhyjéi peñe'ẽ vai haguã che rembiguái Moisés rehe? 9 Ñandejára ipochy hendive kuéra ha oho pégui. 10 Pe arai ojei rire Tekohágui, María pire ojejaho'ipa kuru vaípe ha opyta morotĩ aramirõicha. Aarón oma'ẽ hese ha ohechávo imba'asy vai, 11 he'i Moiséspe: —Che karai, anína peichaite peve ore nupã rasy eterei! Ore tavýgui niko roñe'ẽ rei nde rehe. 12 Anína reheja ha'e opyta mitãicha osẽva isy ryégui he'õngue. Osẽvo ipire oñembyaíma. 13 Upérõ Moisés osapukái Ñandejárape ha he'i: —Há Tupã! Emonguerána chupe! 14 Ñandejára he'i chupe: —Itúva ondyvu rire hováre, opyta vaerã mo'ã ijaheipy ramo 7 ára pukukue. Toñemosẽ aipo ramo tekohágui ha topyta okápe 7 ára pukukue. Upe rire ikatúta oíke jey. 15 Ha péicha María oñemosẽ tekohágui ha opyta okápe 7 ára pukukue. Upe aja Israel ñemoñare oha'arõ chupe ha ndojehói pégui. 16 Upe rire oho hikuái Haserótgui ha opyta Paránpe, yvy ojeiko'ýháme.

Numbers 13

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Eiporavo peteĩ-teĩ Israel ñemoñare apytégui peteĩ myakähára*f** ha emondo umi 12 toma'ẽ ñemi Canaán retäre, che ame'ětava hína Israel guápe. 3-15 Moisés ojapo Ñandejára he'i haguéicha ha omondo Parángui ko'ã myakähárape: Rubén ñemoñare Samúa, Zacur ra'y. Simeón ñemoñare Safat, Hori ra'y. Judá ñemoñare Caleb, Jefuné ra'y. Isacar ñemoñare Igal, José ra'y. Efraín ñemoñare Oseas, Nun ra'y. Benjamín ñemoñare Paltí, Rafú ra'y. Zabulón ñemoñare Gadíel, Sodí ra'y. Manasés ñemoñare Gadí, Susí ra'y. Dan ñemoñare Amiel, Guemalí ra'y. Aser ñemoñare Setur, Micael ra'y. Neftalí ñemoñare Nahbí, Vapsí ra'y. Gad ñemoñare Gueuel, Maquí ra'y. 16 Áva hína umi kuimba'e Moisés omondóva oma'ẽ ñemi haguã Canaán retäre. Nun ra'ýpe ha'e ombohéra Josué, Oseas rangue. 17 Moisés omondóvo chupe kuéra he'i: –Pesëvo águi tapeho Négueb rupi ha pejupi umi yvytyre. 18 Pema'ẽ mba'eichagua tetãpa umíva, heta térã mbovýpa umi ipype oikóva ha ikangy térã imbaretépa. 19 Pe ijyvy kuérapa iporã, oikópa tava'i térã táva guasúpe ikorapy jere yvatépa, ha oípa hese oñangarekóva. 20 Pehecha pe yvýpa iporã térã ivai ha ika'aguýpa. Peñeha'ã peru ñandéve upepegua yva. Parral'a oñepyrũ hi'aju hína upe ramo. 21 Yvy ojeiko'ýha Sin guíve, ha'e kuéra oho yvate gotyo, Rehob peve, Hamátpe ojeikeha ypýpe. 22 Oike hikuái Négueb rupi Hebrón peve. Upépe oiko Ahimán, Sesai ha Talmai, Anac ñemoñare. Hebrón oñemopu'ã vaekue 7 año táva Soan Egipto pegua mboyve. 23 Oguahẽ hikuái ysyry Escol peve ha upépe oikytĩ peteĩ parral apesã ha omosãingo peteĩ yvyrágui ogueraháva mokõi kuimba'e ijati'ýre. Omono'õ avei granáda ha ígo. 24 Pe ysyry ombohéra hikuái Escol, upépe oikytĩ haguére umi parral'a. 25 Oiko rire pe tetã rupi 40 ára pukukue, umi oho vaekue oma'ẽ ñemívo ou jey, 26 Moisés, Aarón ha opa Israel ñemoñare rendápe, oíva táva Cadéspe, yvy ojeiko'ýha Paránpe. Ha'e kuéra omombe'u umi mba'e ohecha vaekue ha ohechauka umi yva oguerúva. 27 He'i hikuái Moiséspe: –Roiko pe tetã ore mondo hague rupi ha rojuhu upéva yvy porã ha hi'a hetaha. Kóina ápe umi yva pepegua. 28 Umi kuimba'e upépe oikóva katu imbarete, itáva guasu kuéra tuicha ha ñorãirõhára oñangareko hese. Ha pe ivaivéva, rohecha upépe heta kuimba'e ijyvate etereíva, Anac ñemoñare. 29 Amalecgua oiko Néguebpe. Umi yvyty rupi oiko hitíta, jebuséo ha amorréo kuéra. Canaangua katu oiko yguasú rembe'ýpe ha ysyry Jordán ypýpe. 30 Caleb omokirirĩ opa Israel guápe oíva Moisés jere rupi, ha he'i chupe kuéra: –Jaha jajeity hi'ári ha ñañemomba'e hese kuéra. Ndashasy mo'ãi. 31 Umi oho vaekue hendive katu he'i: –Nahániri, na ñande pu'aka mo'ãi hese kuéra. Ñande ñane kangy ha ha'e kuéra imbarete. 32 Ha'e kuéra omyasãi japu Israel ñemoñare apytépe ha he'i hikuái: “Pe yvy nome'ẽi omongaru haguã maymávape. Umi upepegua, kuimba'e yvate meme hína, 33 ha rohecha avei ijapytépe kuéra kuimba'e ijyvate etereíva Anac ñemoñare. Hováí kuéra ore roñeñandu tuku ra'y ramo ha ha'e kuéra péicha ore recháne ra'e oma'ëvo ore rehe.”

Numbers 14

1 Israel ñemoñare oñepyrũ osapukái ha hasẽ pyhare pukukue. 2 Ha'e kuéra ojahéi Moisés ha Aarón rehe ha he'i joa chupe kuéra: –Iporãve vaerã mo'ã romano rire Egíptope térã ko'ápe voi ko yvy ojeiko'ýháme. 3 Maerã piko Ñandejára ore reraha hína pe tetãme? Rojejukapáta hína ha ore rembireko ha ta'ýra kuéra opytáta hembiguái ramo. Iporãvéta roho jey ramo Egíptope. 4 Ha he'i joa hikuái ojupe: “Jaiporavo katu ñande ruvicharã ha jaha jey Egíptope!” 5 Upérõ Moisés ha Aarón ojavy opa Israel ñemoñare renondépe omboja peve isyva yvýre, 6 Josué Nun ra'y, ha Caleb Jefuné ra'y katu, oho vaekue umi myakähára ndive ohechávo Canaán retã, omondo ijao ñembyasýgui, 7 ha he'i hikuái chupe kuéra: –Pe yvy ore rohecha vaekue hína peteĩ yvy ne porãmba jepéva. 8 Ñandejára ipy'a porã ramo ñane ndive ñande reraháta upépe ha ome'ëta ñandéve pe yvy iporãitéva ha hi'a hetaitéva. 9 Ani pepu'ã pende Jára rehe ha pekyhyje umi kuimba'égui oikóva upépe. Ndashasyiko ñande pu'aka haguã hese kuéra. Ñandejára oĩ ñane ndive ha hese kuéra ndaipóri oñangarekóva. Ani pekyhyje. 10 Israel ñemoñare ojukaséma chupe kuéra itápe. Upeichaháguinte omimbipa sapy'a pe Jotopa Róga ohechaukávo Ñandejára ouha oñeñandukávo chupe kuéra. 11 Ñandejára he'i Moiséspe: –Araka'e peve piko Israel ñemoñare ojehejaséta che hegui? Heta eterei jevýma ahechauka chupe kuéra ndaiporiha mba'eve che ikatu'ýva ajapo. Mba'épa ajapove vaerã ojeroivia haguã che rehe? 12 Amondóta mba'asy asãi ha ahundíta chupe kuéra ani haguãteĩ oñemomba'e pe yvýre, nde hegui katu ajapóta peteĩ tetã chugui kuéra tuichavéva ha imbaretévéva. 13 Moisés katu he'i Ñandejárape: –Nde renohẽ vaekue ko tetã guápe Egíptogui nde pu'aka mbarete rupi. Egíptogua ohendu ramo pe rejapóva ko'ã tetã

guáre, 14 omombe'úta umi oikóvape ko'ã tetã rupi. Umíva ohendúma nde reimeha ore ndive, nde rejechaukaha oréve ha reimeha ore apytépe peteĩ arai rupi opytáva ore ári ha nde rehoha ore renonderã peteĩ arai ñembo'ýpe arakue ha tata ñembo'ýpe pyharekue. 15 Ko'ágã rejukapa ramo chupe kuéra umi tetã ohendúta ha he'i joáta hikuái, 16 rejuka hague ne retã guápe yvy ojeiko'ýháme, na nde pu'akái haguére reroguahẽ haguã pe yvýpe ere vaekue reme'ětaha chupe kuéra. 17 Ha ko'ágã ore Jára ajerure ndéve, rehechauka haguã oréve nde pu'aka mbarete rejapóvo ne ñe'ẽ reme'ẽ vaekue, ere ramo guare, 18 ne mbegueha nde pochy haguã ha rehechaukaha reporohayhuha ha reimeha ne ñe'ẽme. Reheja reiha tembiapo vaikue, oñepu'ã ramo nde rehe. Upéicha ramo jepe nderehejaiha reinupã'ýre túva kuéra rembiapo vaikuére ta'ýra kuérape, ñemoñare mbohapyha ha irundyha peve. 19 Ha ko'ágã ore Jára reporohayhu etéva, ajerure ndéve reheja rei haguã ko'ã ne retãgua rembiapo vaikue, reheja rei haguéicha hetaite jey osẽ guive Egíptogui. 20 Ñandejára he'i chupe: Aheja reíta chupe kuéra nde rejerure haguére chéve. 21 Opáichavo tereikuaa porã mandi voi, reikuaa porãháicha che aikoveha ha aimeha opa rupi ko yvy jerekuévo, 22 avavete asy ko'ã tetãguágui ndoikove mo'ãiha oike haguã pe yvýpe. Ha'e kuéra ohecha vaekue che reko mimbipa ijapytépe kuéra ha opa umi mba'e rechapyrã ajapo vaekue Egíptope ha yvy ojeiko'ýháme, ha peichave ramo jepe oha'ã mante vaekue che mbopochy ha nohenduséi vaekue che ñe'ẽ. 23 Ha'e kuéra ndoike mo'ãi pe yvýpe, che ha'e vaekue itúva kuéra ypykuépe ame'ětaha iñemoñarépe. Avave umi che mboyke vaekuégui ndoike mo'ãi upépe araka'eve. 24 Che rembiguái Caleb katu ndaha'etí ha'e kueraichagua. Ha'e osẽ kuri che rehehápe ha oĩ che ndive. Upévale araháta chupe pe yvýpe ha'e oho vaekue ohechávo ha iñemoñare kuéra oguerékóta avei yvy imba'erã, 25 pe yvýpe ko'ágã oikohápe hína umi Amalec ha Canaangua. Ko'ẽrõ tapeho jey pende rapykuévo yvy ojeiko'ýha rupi Mar Rojo gotyo. 26 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe: 27 —Araka'e peve piko umi Israel ñemoñare ahẽ ojahéita che rehe? Hetáma ahendu oñe'ẽ vai ramo hikuái che rehe. 28 Ko'ágã peje chupe kuéra péicha: “Ame'ẽ che ñe'ẽ che jehe voi, tapeikuaa porã mandi, peikuaaháicha che aikoveha, ajapotaha pende rehe upe pejerure vaekue. Che, pende Jára, ha'éma che ñe'ẽ. 29 Pemanóta ha pene re'õngue iñasáita ko yvy ojeiko'ýha rupi. Pejahéi haguére che rehe, avave umi ombotýmavagui 20 año ha ojepapa vaekue, ndoike mo'ãi upe yvýpe. 30 Ame'ẽ vaekue che ñe'ẽ pohejataha peiko pe yvýpe. Avave ndoike mo'ãi ndaha'etí ramo Caleb ha Josué. 31 Peje vaekue pende ra'y kuéra ojererahataha upépe tembiguái ramo. Che katu araháta chupe kuéra pe yvýpe peẽ ndapeipotái vaekuépe, ha upépe ha'e kuéra ovy'áta. 32 Peẽ pemanóta ko'ápe ko yvy ojeiko'ýháme. 33 Pende ra'y kuéra oikóta ovaháre ko yvy ojeiko'ýháme 40 año pukukue ohasa asývo peẽ pende rovatavy haguére, omano meve pe peteĩmi hembýva gueteri pende apytégui. 34 Peñandúta pende ro'o tee rehe jehasa asy oguerúva hapykuéri pende reko añangue 40 año pukukue, peteĩ año peteĩ-teĩ umi 40 ára rehe peiko hague pehecha pe yvy. Águi peikuaátama mba'épa he'ise che añemoĩ ramo pende rehe. 35 Ame'ẽ che ñe'ẽ che jehe voi ajapotaha péicha pende rehe, peẽ tetãgua ahẽ peñembyatypa vaekue pepu'ã haguã che rehe. Ko'ápe ko yvy ojeiko'ýháme peteĩ-teĩ pende apytégui omanóta. Che, pende Jára, ha'éma che ñe'ẽ! 36-37 Umi kuimba'e Moisés omondo vaekue oma'ẽ haguã pe yvýre, ogueru ñe'ẽ japu omoñe'ẽ ngururúva maymávape ha upéva rehe ho'a omano Ñandejára renondépe. 38 Umi oho vaekuégui omaña haguã upe yvýre, oikove Josué ha Caleb añónte.” 39 Moisés he'i Israel guápe upe he'i káva Ñandejára ha oñepyrũ hikuái hasẽ soro. 40 Pe ára ambuépe opu'ã hikuái ko'ẽ mboyve, osẽ hekohágui ha oho ojupi umi yvytyre, he'ívo: “Ko'ágã roĩma roho haguãicha pe yvýpe he'i vaekue oréve Ñandejára. Rohecha kuaáma niko ivai eterei hague ore rembiapo”. 41 Moisés katu he'i chupe kuéra: —Maerã piko pejapóta pe Ñandejára oipota'ýva ko'ágã? Nosẽ mo'ãiko peẽme upéva! 42 Aní peho. Ñandejára noĩri pene ndive, ha ha'e kuéra pende jukáta. 43 Peñemoĩ ramo Amalec ha Canaangua rehe pemanombáta. Ñandejára noĩ mo'ãi pene ndive, peẽ pejei haguére chugui. 44 Ha'e kuéra ndoikuaaséi mba'eve ha ojupi yvytyre ndohói ramo jepe hendive kuéra Ñe'ẽ me'ẽ Karameguã, ha Moisés ndohói avei. 45 Upérõ Amalec ha Canaangua oikóva upépe, ondyry hese kuéra, omboguevi, omuña Hormá peve ha ohundi ete chupe kuéra.

Numbers 15

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 —Kóicha ere Israel guápe: Peike vove pe yvýpe ha'e vaekue ame'ětaha peẽme upépe peiko haguã, 3 peikuave'ẽ ramo Ñandejárape tóro térã ovecha mymbahapy*f** ramo térã mymbajuka ramo hyakuã asýva chéve, ha peikuave'ẽ ramo peje haguére péicha pejapo taha, térã pemboaretéségui, 4 pe

oikuave'ëva togueru heseve 2 kilo trigo ku'i porãve oñembojehe'áva 1 litro ñandyry reheve. 5 Avei tomoĩ 1 litro kaguy peteĩ ovecháre. 6 Pe oikuave'ëva ovecha mácho, togueru 4 kilo trigo ku'i porãve oñembojehe'áva 1 litro imedio ñandyry reheve. 7 Toguero avei 1 litro imedio kaguy. Umíva hyakuã asýta chéve. 8 Pe oikuave'ëva chéve peteĩ tóro mymbahapy ramo térã ojapo haguã iñe'ë ome'ë vaekue chéve, térã mymbajuka ramo joajurã,*f** 9 togueru mba'e kuave'ë ramo 6 kilo trigo ku'i porãve oñembojehe'áva 2 litro ñandyry reheve. 10 Toguero avei 2 litro kaguy. Opa umíva tahyakuã asy chéve. 11 Ko'áva toikuave'ë tóro, ovecha mácho, ovecha térã kavara reheve. 12 Imba'e kuave'ë hetave ramo peteĩ mymbágui, pe imba'e kuave'ë tombohetave avei hekópe. 13 Opa Israel ñemoñare tojapo péicha oikuave'ë ramo hi'upyrã, tahyakuã asy chéve. 14 Ha peteĩ mombyrygua oikóva pende apytépe taha'e opyta haguã, taha'e sapy'arãnte, ogueru ramo mba'e kuave'ë hyakuã asýva chéve, tojapo péicha avei. 15 Kóva hína tembiapoukapy opa ára peguarã, ohupytyva opavavépe ko ára guive opa árape guarã. Peẽ ha ha'e kuéra peteicha guãnte hína che renondépe. 16 Peteĩnte pe tembiapoukapy peẽme guarã ha upe mombyry guápe oikóva pende apytépe ave. 17 Ñandejára he'i Moiséspe: 18 –Ere Israel guápe kóicha: Peike rire pe yvýpe ame'ëtava peẽme, 19 ha peñepyrũ vove pe'u upépe pene remitýnguégui, pemboyke chugui ipehẽngue peikuave'ëtava chéve. 20 Pembojy ramo mbuja tenondegua pejapóva trigo pyahúgui, peru pene mba'e kuave'ë ramo chéve guarã, pejapoháicha peikuave'ëvo pene remitýnguégui. 21 Kóva hína tembiapoukapy opa ára peguarã. 22 Oĩ ramo hesaráiva ha ndojapói peteĩ ko'ã tembiapoukapýgui che ame'ë vaekue Moiséspe, 23 peteĩ mba'énte jepe opa umi mba'égui ha'e vaekue Moiséspe, taha'e upe ára ha'e haguépe chupe, térã oime raẽ ára upe ríre guápe, Israel ñemoñare oikove aja pukukue kóicha tojapo: 24 oĩ ramo ojavyva ndoikuaágui upe ojejapo vaerã ha avave Israel ñemoñare ndohecha kuaái, opa Israel ñemoñare oñondive toikuave'ë peteĩ tóro mymbahapy ramo tahyakuã asy chéve, ha heseve pe trigo ha kaguy ñekuave'ë.*f** Ha toikuave'ë avei peteĩ kavara mácho ojeheja rei haguã angaipa. 25 Pa'i tojapo umi mba'e angaipa jeheja reirã, ha ojeheja reíta chupe kuéra, ojapo haguére ivaíva oikuaa'ýre ha ogueru haguére imba'e kuave'ë Ñandejárape mymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa. 26 Opa Israel guápe ha opa mombyry guápe oikóva hendive kuéra ojeheja reíta ijejavykue, opavave ojavy joja haguére ohecha kuaa'ýre. 27 Oĩ ramo peteĩnte ojapóva ivaíva ohecha kuaa'ýre, toikuave'ë peteĩ kavara kuña hi'ãño peteíva mymbajuka ramo ojeheja rei haguã angaipa. 28 Ñandejára renondépe pa'i tojapo umi mba'e angaipa jeheja reirã, pe ojavyva oñemopotĩ*f** haguã hembiapo vaikuégui, ha ojeheja reíta chupe. 29 Pe tembiapoukapy hína opa ojapóva ivaíva peguarã, ha'e oikuaa'ýre ivaiha, taha'e peẽ Israel ñemoñare, taha'e peteĩ mombyrygua oikóva pende apytépe. 30 Ha oimeraẽ ojapóva ivaíva, oikuaa porã ramo jepe ivaiha hembiapo, taha'e peteĩ Israel ñemoñare, taha'e peteĩ mombyrygua oikóva pende apytépe, upéva hína peteĩ nda che apóiva mba'eve ramo. Upévale toñemosẽ Israel ñemoñare apytégui. 31 Ndoikuaaséigui mba'eve che rembiapoukapýgui ha ndojaposéigui pe che ha'éva, toñemosẽ Israel ñemoñare apytégui. Ha'énte oheka ijupe ivaíva. 32 Peteĩ jey, Israel ñemoñare oiko aja gueteri yvy ojeiko'ýháme, ojejuhu peteĩ kuimba'e ombyatyva jepe'a pytu'uha árape. 33 Umi ojuhu vaekue chupe jepe'a ombyatyhápe ogueraha chupe Moisés, Aarón ha opa Israel ñemoñare renondépe, 34 ha ojeheja présó ndojekuaáigui mba'épa ojejapóta hese. 35 Upérõ Ñandejára he'i Moiséspe: –Upe kuimba'e omano vaerã. Tojereraha okápe tekohágui ha opa Israel ñemoñare tojapi chupe itápe omano meve. 36 Pe kuimba'e ojereraha okápe ha opa Israel ñemoñare ojapi chupe itápe ojuka peve, he'i haguéicha Ñandejára Moiséspe. 37-38 Ñandejára he'i Moiséspe he'i haguã Israel guápe: – Pembofléko pende ao ruguái inimbo hovýpe ha pemoapokytã ijayýpe. Peẽ ha pene ñemoñare péicha ta peñemonde opa árape. 39 Pema'ëvo umi fléko rehe pene mandu'áta che rembiapoukapy rehe ha pejapóta pe che ha'éva. Péicha ndapeje mo'ãi che rembipotágui peiko haguã pene akãre. 40 Umi fléko pene momandu'áta pejapo haguã che rembiapoukapy ha péicha peñemboykéta chéve guarã. 41 Che hína pende Jára, pene Tupã poguenohẽ vaekue Egíptogui, che haguã pene Tupã. Che hína Tupã pende Jára.

Numbers 16

1-2 Coré, Ishar ra'y, peteĩ levíta Quehat ñemoñare, opu'ã Moisés rehe. Oñemoĩ iyyke rehe mbohapy kuimba'e Rubén ñemoñare: umíva hína Eliab ra'y kuéra Datán ha Abiram, ha On Pélet ra'y. Opu'ã avei hendive kuéra 250 Israel ñemoñare. Umíva hína myakáhára*f** ojeporavóva Israel ñemoñare apytégui ha ojekuaa porãva. 3

Umíva mbyaty Moisés ha Aarón renondépe ha he'i chupe kuéra: –Peẽ peje japo itereíma. Opa Israel ñemoñare oñemomarangatu Ñandejárape guarã ha ha'e oĩ maymáva ndive. Mba'ére piko upéicha ramo peẽ peñemoĩ Ñandejára rendaguépe ore jára ramo? 4 Moisés ohendúvo ko'ã ñe'ẽ ojeity yvýre. 5 Upéi he'i Coré ha iñirũ nguérape: –Ko'ẽrõ pyhareve Ñandejára ohechaukáta ñandéve mávapa imba'e, upe chupe guarã oñemomarangatúva. Ha'e ohejáta oñemboja hendápe upe ha'e oiporavo vaekue. 6 Pejapo péicha: Nde Coré ha opa ne irũ nguéra peru myatatĩha tatapyĩ rendy reheve ko'ẽrõ, 7 pemoĩ hi'ári insiënso ha peraha Ñandejára renondépe. Upérõ pehecháta mávapepa oiporavo Ñandejára. Peẽ hína umi peje japo itereíva, peẽ levíta kuéra! 8 Upéi Moisés oñe'ẽ Corépe ha he'i: –Pehendu peẽ levíta kuéra! 9 Peimo'ã piko výro reiha hína pe ojapo vaekue Tupã Israel Jára pende poravo ramo Israel ñemoñare apytégui peñemboja hese ha pemba'apo haguã Tekohápe Israel ñemoñare rekovia? 10 Ha'e pende apo mba'e ramo ha pende poravo peẽme ha mayma levítape, ha ko'ágã peikoséma avei pa'i ramo! 11 Nde, rejahéivo Aarón rehe, añetehápe nde ha ne irũ nguéra pepu'ã hína Ñandejára rehe. 12 Upéi Moisés ohenoika Eliab ra'y kuéra Datán ha Abirámpe. Ha'e kuéra katu he'ika chupe: –Ndoroho mo'ãi. 13 Nde ore renohẽ vaekue Egíptogui hi'a hetaitéva, ore juka haguã ko yvy ojeiko'ỹháme! Ha ko'ágãpa reikoséma avei ore ruvicha guasúrõ? 14 Ndaha'úi ete hína ore reru vaekue peteĩ yvy hi'a hetávape ha reme'ẽ vaekue oréve kokue ha parralty ore mba'erã! Ha ágã reha'ãmbaite hína ore mbotavy jey haguã. Ndoroho mo'ãi! 15 Moisés ipochy eterei ha he'i Ñandejárape: –Aníke reipota mba'eveichagua ikuave'ẽmby oguerúva ko'ã kuimba'e. Che ndajapói hese kuéra mba'eve ivaíva ha ndaípe'ái chugui kuéra peteĩ vúrronte jepe. 16 Moisés he'i Corépe: –Ko'ẽrõ nde ha umi 250 ne irũ peju Ñandejára rendápe ha Aarón tou avei upépe. 17 Peẽ peteĩ-teĩ peru pene, myatatĩha, pemoĩ pype insiënso ha peraha Ñandejára renondépe umi 250 myatatĩha. Nde ha Aarón peraháta avei upe pene mba'éva. 18 Peteĩ-teĩ umi kuimba'e ogueru imyatatĩha, omoĩ pype tatapyĩ rendy ha insiënso, ha oñemoĩ Jotopa Róga rokẽme Moisés ha Aarón ndive. 19 Coré omopu'ã ra'e hese kuéra opa Israel ñemoñare ha moimba hikuái Jotopa Róga renondépe. Upeichaháguinte omimbipa sapy'a pe Jotopa Róga ha maymáva ohecha Ñandejára oíha upépe. 20 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe: 21 –Pejei umíva apytégui! Ahundíta chupe kuéra peteĩ sapy'aitépe! 22 Moisés ha Aarón katu ojayvy Ñandejára renondépe omboja peve isyva yvýre ha he'i: –Tupã ore Jára! Nde hegui niko ou opa umi oikovéva. Peteĩnteko pe iñangaipáva. Anína nde pochýtei opa Israel ñemoñare ndive! 23 Ñandejára he'i Moiséspe: 24 –Ere Israel guápe toñemomombyry Coré, Datán ha Abiram oikohágui. 25 Upérõ Moisés oho Israel ñemoñare myakãhára ndive Datán ha Abiram rendápe, 26 ha he'i Israel guápe: –Pejei umi kuimba'e heko añáva róga kuéragai ha ani pepoko mba'eve imba'évare, ani haguã pende rupyty ñehundi ho'átava hese kuéra iñangaipáre. 27 Ha'e kuéra ojeipa Coré, Datán ha Abiram róga kuéragai. Datán ha Abiram katu osẽ okápe ha oñembo'y hikuái hóga rokẽme, hembireko ha imitã nguéra reheve. 28 Moisés he'i Israel guápe: –Ágã peikuaáta Ñandejára che mbou hague ajapo haguã opa ko'ã mba'e ha ndaha'eiha che jehogui ae ajapóva. 29 Ko'ã kuimba'e omano ramo maymáva omanoháicha, Ñandejára ojapo'ýre mba'eve hese kuéra, upéva he'ise Ñandejára na che mboúi hague. 30 Ha Ñandejára ojapo ramo hese kuéra peteĩ mba'e oñehendu'ýva ha ojehecha'ýva, ha pe yvy oipe'a ramo ijuru ha omokõ chupe kuéra opa mba'e oguerekóva reheve oho haguã hekove umi omanóva rendápe, peikuaáta opu'ã hague Ñandejára rehe. 31 Moisés oñe'ẽmbami ramo guarã, pe yvy ojeka sapy'a Datán ha Abiram guýpe, 32 ha omokõ chupe kuéra hembireko ha imitã nguéra reheve, Coré ha iñirũ nguéra ndive, opa mba'e oguerekóva reheve. 33 Upéicha ha'e kuéra oho hekove omanóva retãme opa imba'e kuéra reheve. Pe yvy oñemboty hi'ári kuéra ha ndopytái mba'eve chugui kuéra ko yvy ári. 34 Opa Israel ñemoñare oíva upépe okañy ohendúvo isapukái ha he'i joa ojupe: “Jajeíke águi, ani pe yvy ñane mokõ avei!” 35 Ñandejára omondo avei peteĩ tata ojukáva umi 250 kuimba'épe oikuave'ẽva insiënso.

Numbers 17

1 Upérõ Ñandejára he'i Moiséspe: 2 –Ere pa'i Eleazar Aarón ra'ýpe, toipe'a umi myatatĩha tata apytégui ha tomosarambi okápe umi tatapyĩ pypegua. Umíva niko oñemboykéma chéve guarã. 3 Pembyaty umi omano vaekue myatatĩha. Umíva tombota martílllope ha toñemopererĩ ojejaho'i haguã pype upe altar, umíva niko oñemboykéma vaekue chéve guarã. Topyta omomarandu haguã Israel guápe. 4 Pa'i Eleazar ombyatypa umi okaipa vaekue myatatĩha, omopererĩka martílllope ojejaho'i haguã pype upe altar, Ñandejára he'i haguéicha chupe Moisés rupi. 5 Upéva

ojejapo oñemomrandu haguã Israel guápe, ani haguã oñemboja altárpe avave ndaha'éiva Aarón ñemoñare, ohapy haguã insiënso Ñandejára peguarã. Oĩ ramo oñembojáva, Ñandejára ohundíta chupe, ohundi haguéicha Coré ha iñirũ nguérape. 6 Upe ára ambuépe opa Israel ñemoñare ojahéi Moisés ha Aarón rehe ha he'i chupe kuéra: —Peẽ pejuka Ñandejára retã guápe. 7 Oñembyaty rire hikuái oñemoĩ haguã Moisés ha Aarón rehe, ojere ha ohecha Jotopa Róga ojejaho'ia araipe ha omimbipa, Ñandejára oĩgui upépe. 8 Moisés ha Aarón oho ha oñembo'y Jotopa Róga renondépe, 9 ha Ñandejára he'i Moiséspe: 10 —Ejei umíva apytégui ha ahundíta maymávape ko'agãite voi. Ha'e kuéra ojeity henondépe ombojávo isyva yvýre, 11 ha Moisés he'i Aarónpe: —Eru ne myatatíha, emoĩ pype tatapyĩ rendy altárgui ha hi'ári insiënso. Nde pya'e, tereho heseve hendápe kuéra ha ejapo hese kuéra mba'e angaipa jeheja reirã. Eiko Pya'éke! Cháke Ñandejára ipochy ha oñepyrũma iñasãi mba'asy ijapytépe kuéra. 12 Aarón ojapo pe he'íva chupe Moisés. Ogueraha tata ha omoĩ umi oñembyaty vaekue apytépe. Ohechávo pe mba'asy oñepyrũma hague, omoĩ insiënso tatapyĩ ári ha ojapo mba'e angaipa jeheja reirã Israel ñemoñarére. 13 Upérõ oñembo'y umi omanóva ha oikovéva pa'ũme ha opĩ pe mba'asy. 14 Umi omano vaekue 14.700, ojeppa'yre umi omano vaekue opu'ã ramo Coré ha iñirũ nguéra. 15 Opi rire pe mba'asy, Moisés ha Aarón oho jey Jotopa Róga rokẽme. 16 Ñandejára he'i Moiséspe: 17 “Ere opa Israel guápe tome'ẽ ndéve peteĩ yvyra jekoha peteĩ-teĩ Israel ñemoñarére. Ehai peteĩ-teĩ myakãhára*f** réra umi 12 yvyra jekoháre, 18 ha upéi ehai Aarón réra levigua yvyra jekoháre. Oĩ vaerã peteĩ yvyra peteĩ myakãhára réra reheve. 19 Eraha umíva Jotopa Rógape ha emoĩ Ñe'ẽ me'ẽ karameguã renondépe, che ajotopahápe jepi ne ndive. 20 Upépe hokyta pe kuimba'e che aiporavo vaekue yvyra jekoha. Péicha Israel ñemoñare ndojahéi mo'ã véima nde rehe. 21 Upérõ Moisés oñe'ẽ Israel guápe ha opa Israel ñemoñare myakãhára ome'ẽ yvyra jekoha imba'éva. 12 umi yvyra, ha Aarón yvyra jekoha oĩ avei ijapytépe kuéra. 22 Moisés omoĩ umi yvyra Tekohápe Ñandejára renondépe. 23 Upe ára ambuépe, Moisés oikévo Tekohápe ohecha Aarón yvyra jekoha hoky, hakã ha hi'a hague yva ojoguáva manduvi guasúpe. 24 Moisés oguenohẽ opa umi yvyra jekoha Ñandejára renondégui ha ohechauka Israel guápe. Ha'e kuéra ohecha pe ojehe vaekue ha umi myakãhára ogueraha jey pe yvyra jekoha imba'éva. 25 Ñandejára he'i Moiséspe: —Emoĩ jey Aarón yvyra jekoha Ñe'ẽ me'ẽ Karameguã renondépe. Toñongatu omomrandu haguã umi Israel ñemoñare heko pu'ávape, okirirĩ haguã ani omano. 26 Moisés ojapo Ñandejára he'i haguéicha chupe. 27 Umi Israel ñemoñare katu he'i Moiséspe: —Roikopãma péicharõ hese! 28 Romano ha roñehundíta. Opa oñembojáva Jotopa Róga rehe omanóta. Romanombáta piko peteĩcha?

Numbers 18

1 Ñandejára he'i Aarónpe: —Nde rehe, nde ra'y kuéra ha levíta kuérare opẽta, nosẽ porãi ramo peteĩ mba'e ojejapóva Tekohápe. Ha nosẽ porãi ramo pa'i rembiapo, opẽta nde rehe ha nde ra'y kuérare avei. 2 Eru ne ryvy kuéra Leví ñemoñare omba'apo haguã ne ndive ha ne pytyvõ haguã pene rembiapo aja Jotopa Rógape nde ha nde ra'y kuéra. 3 Ha'e kuéra tojapo pejevã chupe kuéra ha toñangareko Jotopa Róga rehe, ha ani opoko mba'eve rehe oñemomarangatúva Ñandejárape guarã, oĩva Tekohápe, térã opoko altar*f** rehe. Ha'e kuéra ojapo ramo, peẽ ha ha'e kuéra pamanóta. 4 Ha'e kuéra tomba'apo pene ndive ha tojapo Jotopa Rógape opa mba'e pejevã chupe kuéra, ha ani avave oñemboja pende rehe. 5 Peẽ añónte pejapo vaerã tembiapo tenda marangatu pegua ha altar rehegua. Péicha nda che pochy mo'ãi Israel ñemoñare ndive. 6 Chénte hína pe aiporavo vaekue Leví ra'ykuérape Israel ñemoñare apytégui ame'ẽ haguã peẽme. Ha'e kuéra oñemomarangatu chéve guarã, omba'apo haguã Jotopa Rógape. 7 Nde katu ha nde ra'y kuéra añónte, pejapo vaerã pa'i rembiapo altar pegua ha che koty pegua. Ko'ã mba'e ho'a pende ári, che poiporavo haguere pa'irã. Oimeraẽ ojaipóva pa'i rembiapo ha ndaha'éiva pa'i, omano vaerã. 8 Ñandejára he'i Aarónpe: —Ne mandu'áke che ame'ẽha ndéve umi mba'e oikuave'ẽva chéve Israel ñemoñare. Ame'ẽ ndéve ha ne ñemoñare kuérape pene mba'erã opa ára. 9 Umi mba'e kuave'ẽ chéve guarã ñoiténte oñemomarangatúva, ha ndojehapýiva, pene mba'erã hína, ha áva ha'e: opa temitýngue ha mymbajuka oñekuave'ẽva ojeheja rei haguã angaipa térã jejavykue, oikuave'ẽva Israel ñemoñare. Opa mba'e ojererúva chéve mba'e kuave'ẽ ramo oñemomarangatúva chéve guarã añoite, ne mba'e ha nde ra'y kuéra mba'erã hína. 10 Pe'u vaerã umi mba'e ha kuimba'ente ho'u vaerã chugui. Pereko umíva, mba'e chéve guarã oñemomarangatúva ramo. 11 Avei ndéve guarã hína pehẽngue oñeñongatúva Israel ñemoñare mba'e me'ẽgui, oñekuave'ẽva oñemyatymói*f** haguã

che renondépe. Ame'ë ndéve, nde ra'y ha nde rajy kuérape opa árape guarã. Umíva ikatu ho'u opa nde rogagua ipotĩ*f** guive. 12 Iporãngüete pe ñandyry, kaguy ha trígogui oikuave'ëva chéve Israel ñemoñare, ame'ë ndéve. 13 Opa yva tenondere oguerúva Ñandejárape, ne mba'e hína ha opa nde rogagua ipotĩva ikatu ho'u chugui. 14 Opa mba'e oñemomarangatúva chéve guarã añónte Israel retãme, ne mba'e hína. 15 Opa ta'ýra ypykue, taha'e mymba ra'y, taha'e kuimba'e ra'y, oñekuave'ëva chéve, ne mba'erã hína. Ha Israel ñemoñare tojogua jey ita'ýra kuéra ypykue ha hymba ra'y ypykue ikatu avei ojogua jey. Mymba ipotĩ'ýva*f** katu ojogua jey vaerã katuete. 16 Peteĩ mes oikove ypy haguépe ta'ýra ypykue, itúva tome'ë hese 5 pláta pehëngue, tenda marangatu pegua plátape, ipohýiva 11 grámo. 17 Vaka, ovecha ha kavara ra'y ypykue katu ndojejoguái vaerã. Umíva che mba'e hína oñekuave'ë haguã mymbajuka*f** ramo. Eñohë huguy altar rehe ha ehapy reikuave'ëvo ikyrakue ta hyakuã asy chéve. 18 Ho'okue katu ne mba'erã, upéicha avei ipyti'a ha hetyma akatúa oñemyatymóiva che renondépe. 19 Ame'ë ndéve, nde ra'y ha nde rajy kuérape opa árape guarã opaichagua mba'e kuave'ë Israel ñemoñare oguerúva chéve. Upéva hína ñe'ë me'ë opa árape guarã. 20 Ñandejára he'i Aarónpe: —Ani rereko Israel retãme nde yvy pehëngue ikatúva ohasa ne ñemoñarépe. Che voi hína ne mba'erã ha che pype rereko opa mba'e reikotevëva. 21 Ñandejára he'i: —Ame'ë levíta kuérape upe 10gui peteĩ Israel ñemoñare oikuave'ëva chéve. Upéva hína jehepy me'ë hembiapo Jotopa Róga peguáre. 22 Ambue kuéra Israel ñemoñare anive oñemboja Jotopa Róga rehe, upéicha ojapo ramo iñangaipa ha omanóta. 23 Águive levíta kuéra añónte oñangarekóta Jotopa Róga rehe ha hese kuéra opëta nosë porãi ramo peteĩ mba'e ojapóva. Upéva, tembiapoukapy opa árape guarã levíta ha iñemoñare kuérape. Levíta kuéra ani oguereko ijyvy tee Israel retãme, 24 che ame'ë haguére chupe kuéra pe 10gui peteĩ oikuave'ëva chéve opa Israel ñemoñare, ijyvy tee rekovia. Upévare ha'e chupe kuéra oguereko'ý haguã yvy imba'ëva Israel retãme. 25-26 Ñandejára he'i Moiséspe, he'i haguã levíta kuérape: —Opa Israel ñemoñare ogueru ramo peëme pe 10gui peteĩ ha'e kuéra oikuave'ëva chéve, ha che ame'ëva peëme pene mba'erã, peikuave'ë avei chéve chugui 10gui peteĩ. 27 Pe 10gui peteĩ peë peikuave'ëva ojererekóta ha'e ramo guáicha pe trigo pyahu ha kaguy pyahu oikuave'ëva kokue jára. 28 Péicha peë avei peikuave'ëta chéve 10gui peteĩ opa ome'ëvagui peëme Israel ñemoñare 10gui peteĩ ramo. Upéva peraha pa'i Aarónpe. 29 Peme'ë Tupãme imba'erã iporãngüete upe pehupytyvagui. 30 Peikuave'ëvo iporãngüete, ojererekóta ha'e ramo guáicha trigo pyahu ha kaguy pyahu oikuave'ëva kokue jára. Upe hembývagui, 31 peë ha pende rogagua ikatu pe'u oimehápe, ha'égui upéva pe tembiapo repy oñeme'ëva peëme pemba'apógui Jotopa Rógape. 32 Pemboyke rire iporãngüete chéve guarã, ikatu pe'u pe hembýva ha nda pe japo mo'ãi ivaíva. Péicha na pemomará mo'ãi pe mba'e kuave'ë oñemomarangatúva chéve guarã oguerúva Israel ñemoñare, ha na pemano mo'ãi.

Numbers 19

1 Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe: —Peje Israel guápe kóicha: 2 Kóva hína tembiapoukapy Ñandejára ome'ëva peëme kóicha pejapo haguã: Peru peteĩ vaka pytã imarã'ýva, ojejokua'ýva gueteri, 3 ha peme'ë pa'i Eleazárpe. Tojereraha okápe tekohágui ha tojejuka Pa'i Eleazar renondépe. 4 Upéi pa'i Eleazar tomyaký ikuã huguykuépe ha tohypýi 7 jey Jotopa Róga gotyo. 5 Pe vaka tojehapy opa ipirekue, ho'o, huguy ha hyekue reheve, pa'i renondépe. 6 Pa'i togueru peteĩ yvyra pehëngue, ñana rogue ha peteĩ trápo pytã ha toity umíva tatápe ojeahapyhápe upe vaka. 7 Upe rire tojohéi ijao ha tojahu. Upéi ikatúma oike tekohápe. Oikóta katu ipotĩ'ýva*f** ramo ka'aru pytũ meve. 8 Pe kuimba'e ohapýva pe vaka tojohéi avei ijao ha tojahu; ha'e avei oikóta ipotĩ'ýva ramo ka'aru pytũ meve. 9 Upéi peteĩ kuimba'e ipotĩva tombyaty pe vaka ojeahapy vaekue tanimbukue ha tomoĩ peteĩ ipotĩháme okápe tekohágui ha upépe toñenongatu Israel ñemoñare oiporu haguã ojejapóvo pe y ojeporúva ñemopotĩrã. Ko ñemopotĩ ojejapo ojepe'a haguã angaipa. 10 Pe kuimba'e ombyaty vaekue pe tanimbu tojohéi ijao ha oikóta ipotĩ'ýva ramo ka'aru pytũ meve. Kóva hína tembiapoukapy opa árape guarã, ta ha'e Israel ñemoñare, ta ha'e mombyrygua pende apytépe oikóvape guarã. 11 Oimeraë opokóva te'õnguére, oikóta ipotĩ'ýva ramo 7 ára pukukue. 12 Tekotevë oñemopotĩ y reheve oíva upevarã pe mbohapy arahápe ha pe 7 ára haguépe, ha péicha ipotĩta. 13 Oimeraë opokóva te'õngue rehe ha noñemopotĩri, oikóta ipotĩ'ýva ramo noñehëi haguére hese y oíva upevarã. Upéva omongy'a hína Jotopa Róga ha toñemosë Israel ñemoñare apytégui. 14 Kóicha pejapóta oĩ ramo omanóva peteĩ ógape. Mayma oíva pe

ógape térã oikéva upépe upe jave, oikóta ipotĩ'ỹva ramo 7 ára pukukue. 15 Ólla ha umíva, itapa'ỹva térã noñemboty porãiva oikóta ipotĩ'ỹva ramo avei. 16 Pe opokóva peteĩ ojejuka vaekuére, térã omano vaekuére okápe térã opokóva tapicha kãnguekuére, térã peteĩ tyvýre, oikóta ipotĩ'ỹva ramo 7 ára pukukue. 17 Ojepe'a haguã pe ky'a ojáva pe ipotĩ'ỹva rehe pemoĩ mbayrúpe pe vaka pytã ojehappy vaekue tanimbukue. Hi'ári peñohẽ y potĩ porã. 18 Oñemopotĩ haguã pe óga mano haguépe, peteĩ tapicha ipotĩva tomoinge pe ýpe ñana rogue ha tohypýi pe kotypy ha opa mba'e oíva upépe ha umi tapichápe oĩ vaekue pe kotýpe mano ramo guare. Tohypýi avei pe opoko vaekue tapicha kãnguekue, tyvy, te'õngue térã ojejuka vaekuére. 19 Peteĩ ipotĩva tohypýi ipotĩ'ỹvape mbohapy ha 7 ára haguépe. Upe 7 arahápe tomopotĩ chupe. Upe tapicha oñemopotĩva tojohéi ijao ha tojahu. Ka'aru pytũ ipotĩ jeýtama. 20 Peteĩ ipotĩ'ỹva noñemopotĩri ramo, oikótaiky'áva ramo noñehẽi haguére hese pe y oíva oipe'a haguã ky'a. Upéva omongy'a hína Jotopa Róga ha toñemosẽ Israel ñemoñare apytégui. 21 Kóva hína tembiapoukapy opa árape guarã. Pe tapicha oporohypýiva ýpe tojohéi avei ijao. Oimeraẽ opokóva pe y rehe oikóta ipotĩ'ỹva ramo ka'aru pytũ meve. 22 Opa mba'e opokóva rehe peteĩ tapicha ipotĩ'ỹva, oja potĩ'ỹ; ha pe opokóva hese, oikóta ipotĩ'ỹva ramo ka'aru pytũ meve.

Numbers 20

1 Pe mes peteĩháme Israel ñemoñare oguahẽ yvy ojeiko'ỹháme Sin héravape ha opyta hikuái táva Cadés héravape. Upépe María omano, ha oñeñotỹ. 2 Ndaipórigui y upépe, Israel ñemoñare opu'ã Moisés ha Aarón rehe, 3 ha he'i hikuái Moiséspe: —Hãnga'u romanomba ra'e umi ambue Israel ñemoñare ndive ojuka vaekue Ñandejára! 4 Mba'ére piko reru Ñandejára retã guápe ko ojeiko'ỹháme romano haguã ko'ápe ore rymba kuéra reheve? 5 Mba'ére ore renohẽ Egíptogui ore reru haguã ko tenda ahẽme ndaikatuihápe opu'ã mba'eve? Ápe ndaipóri kokue, igoty, parralty, granadaty térã y jay'u haguãnte jepe. 6 Moisés ha Aarón ojei chugui kuéra ha oho Jotopa Róga rokẽme. Upépe ojavyvy hikuái ha omboja isyva yvýre. Upérõ Ñandejára ojekuaauka imimbipápe, 7 ha he'i Moiséspe: 8 —Eraha pe vyvra jekoha ha pembyaty Israel guápe nde ha Aarón. Opavave renondépe ere pe ita guasúpe tosẽ chugui y ha osẽta y hoy'u haguã ha'e kuéra ha hymba kuéra. 9 Moisés ogueraha pe vyvra jekoha ha oho hendápe kuéra, he'i haguéicha chupe Ñandejára. 10 Aarón ndive ombyaty Israel guápe pe ita guasu renondépe, ha Moisés he'i chupe kuéra: —Pehendu peẽ tova atã atýra! Ore piko roguenohẽta peẽme y ko ita guasúgui? 11 Upévo Moisés ohupi pe vyvra jekoha, oinupã mokõi jey pe ita guasu ha opo ha ochororo chugui pe y. Hoy'u chugui Israel ñemoñare ha hymba kuéra. 12 Ñandejára katu ipochy Moisés ha Aarón ndive ha he'i chupe kuéra: —Ndapehechaukái haguére Israel guápe pejeroviaha che rehe ha peẽme guarã ndaiporiha mba'eve ikatu'ỹva ajapo, na pemoinge mo'ãi Israel ñemoñarépe upe yvýpe chupe kuéra ame'ětavape. 13 Upéva ojehe pe héravape “Meriba”, Israel ñemoñare ojahéi haguépe Ñandejára rehe ha ha'e ohechauka haguére chupe kuéra heko marangatu. 14 Cádesgui Moisés omondo ñe'ẽ rerahaha Edom ruvicha guasúpe, he'íva kóicha: —Nde ryvy kuéra Israel ñemoñare he'ika ndéve: “Nde reikuaa ore rembiasa. 15 Ore ru kuéra ypykue oho vaekue Egíptope ha hi'are upépe. Umi Egíptogua katu ojopy ore ndive ha ore ru kuéra ypykue ndive, 16 ore rosapukái Ñandejárape ore pe'a haguã ipo guýgui. Ha'e ore rendu ha omondo hemimbou ore renohẽ vaekue Egíptogui. Ko'ágã roime Cadéspe, opytáva ne retã rembe'ýpe. 17 Rojerure ndéve rohasa haguã ne retã rupi. Ore ha ore rymba kuéra norosẽ mo'ãi pe tape guasúgui roike haguã nde kokue rupi térã nde parralty rupi ha ndoroy'u mo'ãi nde ykuágui. Rohóta tape guasu rupínte rosẽ meve ne retãgui.” 18 Umi Edomgua katu he'ika chupe kuéra: —Ndoroipotái pehasa ore retã rupi! Pejapo ramo rosẽta rondyry pende rehe. 19 Umi Israel ñemoñare he'i: —Rohóta tape guasu rupínte ha ore térã ore rymba kuéra hoy'u ramo pende y, romyengoviáta peẽme. Pende yvy rupi rohasa haguãnte rojerure. 20 Umi Edomgua he'i jey: —Ndapehasa mo'ãi! Ha osẽ hikuái oñorairõ haguáicha Israel ñemoñare ndive. 21 Ha osẽgui ohape joko chupe kuéra ani haguãtei ohasa hetã rupi, Israel ñemoñare ojere chugui kuéra. 22 Israel ñemoñare osẽ Cádesgui ha oguahẽ yvytýpe hérava Hor, 23 opytáva Edom retã rembe'ýpe. Upépe Ñandejára he'i Moisés ha Aarónpe: 24 —Aarón ndoike mo'ãi pe yvýpe ame'ětava Israel guápe. Omanóta, peẽ mokõive ndapejapói haguére che ñe'ẽ Meribápe. 25 Nde Moisés eraha Aarón ha ita'ýra Eleazar pe yvyty Hor ru'ãme, 26 ha eipe'a Aaróngui ipa'i ao ha emonde Eleazar rehe. Aarón omanóta upépe. 27 Moisés ojapo Ñandejára he'íva ha ojupi hikuái yvyty Hor ru'ãme Israel ñemoñare rovake, 28 ha oipe'a Aaróngui ipa'i ao

ha omonde Eleazar rehe. Pe yvyty ru'ãme Aarón omano ha Moisés ha Eleazar oquejy jey pe yvytýgui. 29 Israel ñemoñare oikuaávo Aarón omano hague, oguerojahe'o chupe 30 ára pukukue.

Numbers 21

1 Peteĩ mburuvicha guasu Canaangua, oĩva távape hérava Arad, opytáva Néguebpe, ohendu Israel ñemoñare ouha Atarim rape rupi. Osẽ ondyry hese kuéra, omyakãsã ha ogueraha hembiguairã Israel apyte pegua. 2 Upérõ Israel ñemoñare ome'ẽ iñe'ẽ Ñandejárape he'ívo: "Ore pytyvõ ramo roñemomba'e haguã hese kuéra, rohundi etéta opa itáva kuéra nde rérape, ojekuaave'ỹ haguã hapykuere". 3 Ñandejára ohendu iñembo'e ha Israel ñemoñare ipu'aka Canaán guáre, ohundi cananéio kuéra oĩ haguéicha ha itáva kuéra avei ha upévare ombohéra Hormá upe tenda. 4 Ojere haguã Edom guágui, Israel ñemoñare oho yvyty Hórgui tape rupi ohóva Mar Rojo gotyo. Tape rehe katu Israel ñemoñare ikane'õ ha ipochy, 5 ha ojahéi Ñandejára ha Moisés rehe. He'i hikuái: "Peẽ ore renohẽ Egíptogui ore juka haguã ko yvy ojeiko'ỹháme. Ápe ndaipóri mba'eve ro'u vaerã térã y roy'u haguã. Ore mbyajúma ko tembi'u ahẽ!" 6 Ñandejára omondo chupe kuéra mbói. Ko'áva oisu'u chupe kuéra ha ojuka hetápe. 7 Upérõ oho hikuái Moisés rendápe ha he'i chupe: "Ivai eterei ore angaipa roñe'ẽvo Ñandejára rehe ha nde rehe! Ejeruréna Ñandejárape toipe'a ko'ã mbói ore apytégui." Upérõ Moisés oñembo'e hese kuéra. 8 Ha Ñandejára he'i chupe: –Ejapo peteĩ mbói ra'ãnga ha emoĩ yvyráre. Pe ojesu'úva toma'ẽ pe yvyra rehe ha okueráta 9 Moisés ojapo mbói ra'ãnga ha omoĩ yvyra rehe ha pe ojesu'úva, oma'ẽvo pe mbói ra'ãnga rehe okuera. 10 Israel ñemoñare oho opyta Obótpe. 11 Upe ríre oho tenondeve ha opyta Iié-Abarímpe, oĩva yvy ojeiko'ỹháme, Moábgui kuarahy resẽ gotyo. 12 Pégui oho jey ha opyta ysyry Zéred rembe'ýpe. 13 Oho tenondeve hikuái ha opyta ysyry guasu Arnón yvate gotyo, yvy ojeiko'ỹháme ojepysóva amorréo retã meve. Ysyry guasu Arnón omboja'o ojuehegui Moab ha amorréo retã. 14 Upévare pe kuatione ñe'ẽme hérava "Ñandejára ñorãirõ" oje'e: "Vaheb, Sufá ypýpe, ysyry Arnón, 15 ha ysyry kuéra táva Ar peve oguahẽva, ha Moab rembe'y gotyo ojepysóva." 16 Pégui oho hikuái ha oguahẽ peteĩ hendápe hérava Beer. Upépe oĩ pe ykua Ñandejára he'i hague Moiséspe: "Embyaty maymávape amboy'u haguã chupe kuéra". 17 Upérõ Israel ñemoñare opurahéi vaekue péicha: Epu'ã ykua! Tojepurahéi chupe: 18 "Ykua ojo'óva mburuvicha ha myakãhára kuéra, ombokuáva yvyra jekohápe." Pe yvy ojeiko'ỹhágui ohove ha oguahẽ Matanápe. 19 Upégui Nahaliélpe ha upégui Bamótpe, 20 ha Bamótgui pe ñúme oĩva Moab retãme. Upépe oñepyrũ pe yvyty hérava Pisgá ha upéva ru'ãgui ojekuaa pe yvy ojeiko'ỹha. 21 Israel ñemoñare omondo ñe'ẽ rerahaha amorréo ruvicha guasúpe hérava Sihón rendápe, he'i haguã chupe: 22 "Rohasasemi niko ne retã rupi. Ore ha ore rymba kuéra norosẽ mo'ãi tape guasúgui ha ndoroike mo'ãi pende kokuépe térã pende parraltýpe ha ndoroy'u mo'ãi pende ykuágui. Roguatáta tape guasúre rosẽ meve ne retãgui." 23 Sihón katu ndohejái Israel guápe ohasa hetã rupi. Ombyaty ñorãirõhára ha osẽ chupe kuéra yvy ojeiko'ỹháme ha ondyry hese kuéra Jaháspe. 24 Israel ñemoñare katu ojuka hetápe ñorãirõme ha oñemomba'e hetäre ysyry guasu Arnón guive, yvate gotyo, ysyry Jaboc peve. Upéva hína Amón retã rembe'y peve, ñangareko mbaretéva. 25 Péicha Israel ñemoñare omoĩ ipo guýpe amorréo táva kuéra, umíva hína Hesbón ha umi táva hesegua, ha opyta oiko umívape. 26 Hesbón hína pe táva oiko haguépe amorréo ruvicha guasu Sihón. Upéva oñorãirõ vaekue Moab ruvicha guasu ndive ha oipe'a chugui hetã, ysyry guasu Arnón peve. 27 Upévare umi ñe'ẽ yvoty apoha he'i vaekue: Peju Hesbón ruvicha guasu Sihón táva guasúpe! Pemopu'ã pyahu ha pemongora ogyke mbaretépe! 28 Sihón táva Hesbóngui osẽ tata ombokusuguéva táva Ar Moab pegua, ha umi yvyty Arnón rembe'ýre oĩva. 29 Reikopáma hese tetã Moab! Reñehundíma tupã gua'u Quemós retã, Ha'e oheja ne kuimba'e kuéra oquevi ha okañy, ha umi ne kuña kuéra Sihón pópe oheja. 30 Hesbón pu'aka oñehundíma. Dibón távagai oñesẽvo, Nófah távape ojeho, ha umíva rendaguépe taperéntema opyta, ha tata, táva Medeba rendaité peve ohapy. 31 Israel ñemoñare oñemomba'e amorréo retäre, 32 ha Moisés omondo kuimba'e kuéra ohekávo mamó rupipa ondyry poráveta pe táva Jazer héravare. Israel ñemoñare oñemomba'e umi távare oĩva ijerére ha omosẽ amorréo kuérape oikóva upépe. 33 Upe ríre ojevy hikuái Basán gotyo. Basán ruvicha guasu hérava Og, osẽ opa iñorãirõhára reheve peteĩ hendápe hérava Edrei. 34 Ñandejára he'i Moiséspe: –Ani rekyhyje chugui, che amoíta chupe nde pópe opa iñorãirõhára ha ijoyvy reheve. Ejapo hese rejapo haguéicha amorréo ruvicha guasu Sihón rehe itáva guasu Hesbónpe. 35 Ha Israel ñemoñare ojuka mburuvicha guasu Ógpe, ha opa iñorãirõhára, oheja'ýre avave. Upéi oñemomba'e hetäre.

1 Israel ñemoñare oho upégui ha opyta Moab ñúme, ysyry Jordángui kuarahy resê gotyo, táva Jericó rovái. 2 Moab ruvicha guasu hérava Balac, Sipor ra'y, ohendu umi mba'e Israel ñemoñare ojapo vaekue amorréo rehe, ha heta etereiha ha'e kuéra. 3 Tuicha eterei oñemondýi ha'e ha hetâgua. 4 Umi Moabgua he'i karai kuéra Madián guápe: –Ko'ã ñembyahýi atýra omoperôta peteĩ sapy'aitépe opa mba'e oíva ñande jerére, guéi piru omoperôháicha. 5 Upévare mburuvicha guasu Balac omondo ñe'ê rerahaha ohenói haguã Balaam, Beor ra'ýpe, oíva távape hérava Petor, ysyry guasu Éufrates ypýpe, pe tetã Amav héravape. Balac he'ika chupe: “Egíptogui osê tetã guasu. Hetâgua kuéra iñasái opa rupi ha ko'ágã omongorâma che retã. 6 Ha'e kuéra hetaiteve ore hegui. Eju pya'e eity hese kuéra jeharu. Ikatu mba'e ko péicha che pu'aka hese kuéra ha amosê upe oihágui. Aikuaa porã nde rehovasa ramo peteĩ tetã, opyta ihovasapy ha reity ramo hese jeharu, opyta ojeharu.” 7 Moab ha Madiangua ruvicha kuéra ogueraha imba'e repy ohepyme'ê haguã chupe upe jeharúre. Oho hikuái Balaam rendápe ha he'i umi mba'e he'i káva chupe Balac. 8 Balaam he'i chupe kuéra: –Pepyta ápe ko pyharépe. Ko'êrô ha'éta peême mba'épa he'i chéve Ñandejára. Upérô ha'e kuéra opyta Balaam ndive. 9 Tupã ou Balaam rendápe ha oporandu chupe: –Máva piko umi kuimba'e oíva ne ndive? 10 Ha'e he'i chupe: –Moab ruvicha guasu Balac ombou chupe kuéra che rendápe he'i haguã chéve, 11 peteĩ tetã guasu ou hague Egíptogui ha iñasái hague opa rupi hetã pyre. Oipota aity hese kuéra jeharu ikatu haguã ha'e ipu'aka hese kuéra ha amosê pe oihágui. 12 Tupã he'i chupe: –Ani reho umi kuimba'e ndive ha reity jeharu Israel ñemoñarére. Cháke che ahovasâma chupe kuéra. 13 Ko'êmba rire Balaam oho umi Balac remimbou rendápe ha he'i chupe kuéra: –Tapeho jeýnte pende rógape. Ñandejára ndoipotái aha pene ndive. 14 Ha'e kuéra oho jey Balac rendápe ha he'i chupe Balaam ndouséi hague hendive kuéra. 15 Upérô Balac omondo hetave mburuvicha ojeapovéva mba'e ramo umi omondo ypy vaekuégui. 16 Ha'e kuéra oguahê Balaam rendápe ha he'i chupe upe Balac he'i káva: “Ani reheja nde joko avave reju haguã che rendápe. 17 Ahepyme'ê porãta ndéve ha ajapóta opa mba'e reipotáva. Eju katu ha eity jeharu hese kuéra!” 18 Balaam katu he'i chupe kuéra: –Balac ome'êmba ramo jepe chéve ipláta ha hi'óro, che ndaikatúi ajei michĩ ra'y mínte jepe Tupã che Jára rembipotágui. 19 Opáichavo, pepyta avei peê ápe ko pyharépe, ojapo haguéicha umi ou tenonde vaekue, aikuaa haguã mba'épa he'iseve chéve Ñandejára. 20 Upe pyhare Tupã ou Balaam rendápe ha he'i chupe: –Umi kuimba'e niko ou nde píari. Tereho katu hendive kuéra. Opáichavo ejapo umi mba'e che ha'éva ndévente. 21 Ko'êmba rire Balaam ombyape hymba vúrro kuña, ojupi hi'ári ha oho Moab pegua mburuvicha kuéra ndive. 22 Tupã ipochy Balaam oho haguére. Balaam oho hína ivúrro ári ha mokõi hembiguái oho hendive. Ñandejára remimbou*^f osê ohape joko chupe. 23 Balaam rymba vúrro ohechávo tape mbytépe Ñandejára remimbou kyse puku ipópe, osê tapégui ha oñani ñúre. Balaam oinupã hymba vúrro ha ogueraha jey tapépe. 24 Opéi Ñandejára remimbou oñemoĩ pe tape ipo'ivehápe. Pe tape po'i ohasa peteĩ parralty rupi ha oguereko korapy itágui mokõive ijkére. 25 Pe vúrro ohechávo Ñandejára remimbou, oñemboyke ha ojopy Balaam retyma korapy ykére. Balaam oinupã jey hymba vúrro. 26 Ñandejára remimbou oho tenondeve ha opyta jey. Upépe upe tape ipo'i eteve ha ndaikatúi ojeku'e mamove gotyo. 27 Upévo pe vúrro ohechávo Ñandejára remimbou ojeity yvýre ha nopy'ãsevái. Balaam ipochy eterei ha oinupã hymba vúrro yvyra jekohápe. 28 Upérô Ñandejára oheja pe vúrro oñe'ê ijárape ha he'i chupe: –Che piko mba'e ajapo nde rehe, che nupã rei haguã mbohapy jey voi? 29 Balaam he'i chupe: –Roinupã reñembohorységui che rehe. Areko rire kyse puku rojuka vaerã mo'ã! 30 Pe vúrro he'i chupe: –Nda chéi piko ne rymba vúrro rogueraháva jepi che apére ko ára peve? Ajapóvapa nde rehe ko ajapóva ágã? Ha'e he'i chupe: –Nahániri! 31 Upérô Ñandejára ohesa pe'a Balaampe ohecha haguã Ñandejára remimboúpe oñembo'yva hína henondépe kyse puku ipópe. Balaam ojeity ha omboja isyva yvýre. 32 Ñandejára remimbou he'i chupe: –Mba'ére piko reinupã rei ne rymba vúrro pechaite peve? Cheaju kuri rohape jokóvo. Ko rejapóva ivai hína. 33 Ne rymba vúrro katu che recha ha ojehekýi tapégui mbohapy jey. Péicha ndojapói rire, rojuka vaerã mo'ã ndéve, ndaha'éi chupe. 34 Balaam he'i Ñandejára remimboúpe: –Ivai che angaipa. Ndahechái reñemoĩ ramo tapépe che rape joko haguã. Ndereipotái ramo aha umi kuimba'e ndive, aha jeýtante ógape. 35 Ñandejára remimbou katu he'i chupe: –Tereho katu hendive kuéra. Opáichavo ere umi mba'e che ha'éva ndévente. Ha Balaam oho umi kuimba'e ndive. 36 Balac ohendúvo Balaam ouha, osê huguaitívo táva Árpe ysyry guasu Arnón ypýpe hetã Moab rembe'ýpe. 37

Balac he'i chupe: –Mba'ére piko nderejúi ra'e amondo ramo guare ne rendápe umi che rembijokuái he'ívo ndéve reju pya'e haguã? Reimo'ã piko ndaikatuiha ahepyme'ë porã ndéve? 38 Balaam he'i chupe: –Aiméma ápe, ajépa! Ta'e porã mandi ndéve: Che ndaikatúi añe'ë che jehegui. Umi mba'e Tupã he'íva chévente ikatu ha'e. 39 Balaam oho Balac ndive távape hérava Quiriat-Husot. 40 Upépe Balac ojukaika vaka ha ovecha kuéra ha ome'ëka Balaam ha umi mburuvichápe ou vaekue hendive. 41 Pe ára ambuépe Balac ogueraha Balaámpe távape hérava Bamot-Baal. Upégui ohecha Israel ñemoñare rekoha rembe'y.

Numbers 23

1 Balaam he'i Balácpe: –Emopu'ã chéve ko'ápe 7 altar*f** ha eru chéve 7 tóro ha 7 ovecha mácho. 2 Balac ojapo ha'e he'i haguéicha ha ha'e kuéra mokõive omymbahapy*f** peteĩ tóro ha peteĩ ovecha mácho peteĩ-teĩ umi altárpe. 3 Upérõ Balaam he'i Balácpe: –Epyta ko'ápe eñangareko umi mymba okáiva rehe altar ári, che aha aja ajotopa Ñandejára ndive. Upéi amombe'úta ndéve umi mba'e oikuaaukáva chéve. Upérõ oho ha'eño, peteĩ yvyty ru'áme, 4 ha upépe ojotopa Tupã ndive. Balaam he'i chupe: –Amopu'ã kuri 7 altar ha aikuave'ë peteĩ-teĩme peteĩ tóro ha peteĩ ovecha mácho. 5 Ñandejára he'i Balaámpe mba'épa ojapo vaerã ha omondo jey chupe Balac rendápe he'i haguã umi mba'e he'i káva chupe. 6 Ha'e oho jey Balac rendápe ha ojuhu chupe oñembo'y gueteri umi mymbahapy ykére opa mburuvicha Moab pegua ndive. 7 Upérõ Balaam oipyaha ko momarandu: Balac hina hera Moab ruvicha, omondo che píari, ápe che reru, kuarahy resëgui, Aram yvytýgui: he'ikávo chéve, “aipota reju pya'e che rendápe ha Israel ñemoñare jeharu reity”. 8 Mba'éicha piko jeharu aityta, ko Tupã ndoitýiva jeharu, térã ajahéi Ñandejára ojaheiyva rehe? 9 Yvyty ru'ãgui ama'ë Israel rehe, ko yvatetégui ahecha chupe, peteĩ tetã ha'eño oikóva, ojehe'a'yre ambue tetãre. 10 Pe ñemoñare Israel pegua, ku yvy timbóicha heta eterei. Hanga'u ikatu che avei aiko, peichagua tetãme imarangatúva, ha umíva apytépe ko yvy ári apa! 11 Upérõ Balac he'i Balaámpe: –Mba'e piko ko rejapóva che rehe? Rogueru ko'ápe repoi haguã jeharu umi che a'e'yha rehe ha reju rehovasa chupe kuéra. 12 Balaam he'i chupe: –Che ikatu ha'e umi mba'e Ñandejára he'íva chévente. 13 Upérõ Balac he'i Balaámpe: –Jaha che ndive ambue hendápe. Pégui nderehechapái ramo, ikatúta rehecha Israel ñemoñare mbovy mínte jepe ha repoi kuaa hese kuéra jeharu. 14 Ha ogueraha chupe Sofim ñúme, yvyty Písga ru'áme. Upépe omopu'ã avei 7 altar ha oikuave'ë peteĩ-teĩme peteĩ tóro ha peteĩ ovecha mácho. 15 Balaam he'i Balácpe: –Epyta eñangareko mymbahapýre, che aha aja ajotopa Tupã ndive. 16 Ñandejára ojotopa Balaam ndive, he'i chupe mba'épa he'íta ha omondo jey Balac rendápe ogueraha haguã chupe iñe'ë. 17 Oho jey Balac rendápe, ha ojuhu chupe oñembo'y gueteri pe mymbahapy ykére Moab pegua ruvicha kuéra ndive. Balac oporandu mba'épa he'i Ñandejára, 18 ha Balaam oipyaha ko momarandu: Ejúke nde Balac. Sipor ra'y ejúke. Eju ehendu porã ko che ha'éva ndéve: 19 Tupãko ndaha'ëi ñandeichagua ijapúva Tupãko ndogevíri upe he'i vaekuégui. Opa mba'e he'íva, ha'e ojapo vaerã. 20 Ha'e chéve he'i: Eporohovasáke. Tupãma ohovasa ramo, ndaipóri jeharu. 21 Ha'éko ndojuhúi ñaña Israel ñemoñarére, chupe ndaivaíri umíva rembiapo. Tupã Ijára oĩ hendive kuéra, ha huvicha guasúrõ ojererosapukái. 22 Tupã oipe'a Israel Egiptogua po guýgui, Tóro raticha ha'e Israel guápe guarã. 23 Ndaipóri jeharu ho'a vaerã Israel rehe Ndaipóri ivaíva chupe ombyai vaerã. Umi Israel ñemoñare rehe opa rupi oje'éne, mba'eichaite pevépa Tupã chupe ohayhu. 24 Jaguaretéicha imbareténe upe tetã opu'ãvo, ha'e noñenói chéne opytu'u ikehápe, ho'u mboyve upe ojapyhýva, huguy hoy'u mboyve. 25 Upérõ Balac he'i Balaámpe: –Ndaikatúi ramo repoi hese kuéra jeharu, ani rehovasa. 26 Balaam he'i chupe: –Ha'éma ndéve kuri: Ajapóta umi mba'e Ñandejára he'íva chévente. 27 Balac he'i jey Balaámpe: –Jaha torogueraha ambue hendápe. Ikatu mba'éko pégui Tupã nde reja repoi jeharu Israel ñemoñarére. 28 Upérõ ogueraha Balaámpe yvyty Peor ru'áme. Upégui ojekuaa pe yvy ojeiko'yha. 29 Balaam he'i chupe: –Emopu'ã chéve 7 altar ko'ápe ha eru chéve 7 tóro ha 7 ovecha mácho. 30 Balac ojapo péicha ha oikuave'ë peteĩ tóro ha peteĩ ovecha mácho, peteĩ-teĩ umi altárpe.

Numbers 24

1 Balaam oikuaáma Ñandejára oipotaha ohovasa Israel guápe. Upévare ndoho véima ojotopa haguã Tupã ndive. Oma'ë pe yvy ojeiko'yháre, 2 ha ohecha Israel guápe oíva hina hekohápe aty-atýpe, ñemoñare ojuehe guáva. Tupã espíritu oíke ipy'a

pýpe, 3 ha Balaam oipyaha momarandu: Che Balaam, ku Beor ra'y, mombyry hína ahecha. Ahendu umi mba'e Tupã he'íva, 4 aikuaa ha'e oikuaáva avei. Tupã ipu'akapáva heta mba'e ohechauka chéve che páype, che képe ramo guáicha. 5 Iporã Israel umi nde róga ha pende rekoha. 6 Ojogua umi ñu yvyty pa'ũ rupi ohasáva, ha umi yvotyty, ysyry rembe'ýre ipotýva, Ojogua karaguataty oñotýva Ñandejára ha umi kuri'y, y rembe'ýpe opu'áva! 7 Israélpe upe y hembypáta, omohe'õ haguã hemitý nguéra, ha huvicha guasu aipo Agáguí imbaretevéta. 8 Tupã Egíptogui oguenohẽ vaekue Israel guápe, chupe kuéra guarã tóro raticha. Israel Egípto guápe omokõ, ikãngue omyangu'i ha omombo, hu'ýpe chupe kuéra ojapi. 9 Ojogua jaguarete ikehápe opytu'u ramo, ani angáke avave chupe omombáy! Nde rovasáva tojehovasa, nde rehe ojahéiva toiko ijaheipy ramo! 10 Upérõ Balac ipochy eterei Balaam ndive. Oinupã ojuehe mokõive ipo ha he'i chupe: –Rohenoika kuri repoi haguã jeharu che a'e'ýha rehe ha upéva rangue mbohapy jey rehovasa chupe. 11 Iporávéta reho ramo nde rógape. Ha'e kuri ahepyme'ětaha ndéve, Ñandejára katu ndoipotái! 12 Balaam he'i chupe: –Ha'e voi kuri ne rembijokuái kuérape remondo vaekue che rendápe, 13 reme'ẽmba ramo jepe chéve nde pláta ha nde óro, che ndaikatu mo'ãiha ajei Ñandejára rembipotágui, térã ajapo mba'eve che jeheguínte. Che ha'e kuri umi mba'e Ñandejára he'íva chévente voi ha'ětaha. 14 Balaam he'i Balácpe: –Aha jeýtante ógape. Aha mboyve katu ta'emi ndéve mba'épa ojaopóta Israel ñemoñare ne retã guáre. 15 Upérõ ha'e oipyaha momarandu kóicha: Balaam che, ku Beor ra'y, mombyry hína ahecha. Ahendu umi mba'e Tupã he'íva, aikuaa ha'e oikuaáva avei. 16 Tupã ipu'akapáva heta mba'e ohechauka chéve che páype, che képe ramo guáicha. 17 Ama'ẽ hína Israel ko'ẽ ramo guáre, ahecha upégui osẽ, omimbíva kuarahýicha, imburuvicha guasu! Moab ári ojeitýta, iñakãre opyrũta, peteĩcha omyangu'íta umi Set ñemoñarepe. 18 Edom guápe Israel omboguevita, hetãre ha'e oñemomba'éta, ha Israel ko'ýte imbaretéta. 19 Israélgui mburuvicha osẽta, ha umi hembývape ha'e ohundíta. 20 Upéi Balaam ohecha Amalec ha péicha oipyaha momarandu: “Amalec hína tetã imbaretéva, ipahápe hundíta, opa reíta.” 21-22 Upéi katu ohecha queníta kuéra ha péicha oipyaha momarandu: Caín ñemoñare hína peẽva, peime vaicha yvate kyhyje'ýre, oíva yvyty ru'ãme pende táva, umi Asiria pegua ohapypáta, peẽ hembiguairã pehopaitéta. 23 Upéi oipyahave momarandu: Máva piko opytáta hekove, Tupã ojapo vove ko'ã mba'e? 24 Chípregui oúta ygára guasu kuéra, ipu'akáta Asiria ha Éber rehe, amo ipahápe avei, ha'e kuéra oñehundíta. 25 Oñe'ẽmba ríre Balaam oho jey hógape. Upérõ Balac avei oho hapére.

Numbers 25

1 Israel ñemoñare oiko ramo guare Sitímpe oñepyrũ oipyhy kuña Moab pegua. 2 Umi kuña ogueraha Israel guápe ha'e kuéra oikuave'ẽháme Moab pegua tupã gua'úpe ha ojaopuka chupe kuéra opa mba'e ha'e kuéra ojaopóva. Israel ñemoñare ho'u tembi'u oñekuave'ẽva tupã gua'u, 3 Baal-Peórpe ha omomba'e guasu chupe. Upévale Ñandejára ipochy hendive kuéra, 4 ha he'i Moiséspe: –Embyaty mburuvicha kuéra Israel guápe ha ere chupe kuéra che aipotaha ára sakãme ojuka umívape, opavave rovake, che renondépe. Upéicha ramo mante opáta che pochy Israel ñemoñare ndive. 5 Moisés he'i mburuvicha kuérape: –Pejuka opa umi pene ñemoñare omomba'e guasu vaekue Baal-Peórpe. 6 Peteĩ kuimba'e Israel ñemoñare ogueraha hógape peteĩ kuña Madiangua. Kóva ojapo maymáva hasẽmba jave hína Jotopa Róga renondépe, Moisés ha opa Israel ñemoñare rovake. 7 Ohechávo upéva Finees, pa'i Eleazar ra'y ha Aarón remineno, osẽ Israel ñemoñare atýgui, 8 oíke pe kuimba'e kotýpe, oikutu ha ombyasuru yvyra hakua puku pe kuimba'e ha kuña rye rehe ha ojuka chupe kuéra. Upépe opa pe mba'asy asãi ojukáva hetaite Israel guápe. 9 Pe mba'asy ojuka jepe 24.000 Israel guápe. 10 Tupã he'i Moiséspe: 11 –Pe ojapo vaekue rehe Finees, opáma che pochy Israel ñemoñare ndive. Ha'e ndohejái oñemomba'e guasu mba'eveichagua tupã gua'u ha upéva rehe nahundíri opa Israel guápe. 12 Ere chupe upéicha ramo ame'ẽha chupe che ñe'ẽ opa árape guarã. 13 Ha'e ha iñemoñare opytáma pa'i ramo opa ararã. Ha'e ndohejái che mohendague avaveichagua ha hesehápe aheja rei Israel guápe iñangaipa. 14 Pe kuimba'e Israel ñemoñare ojejuka vaekue kuña Madiangua ndive héra Zimrí, Salú ra'y, upéva Simeón ñemoñare ruvicha. 15 Pe kuña katu héra Cozbí, Sur raju, upéva peteĩ Madiangua ruvicha. 16 Tupã he'i Moiséspe: 17 –Pesẽ pendyry Madián peguáre ha pehundi chupe kuéra, 18 ojapo haguére pende rehe ivaíva pene mbotavývo Peórpe; ha pe kuña Cozbí rehe ojejuka vaekue hetaite Israel ñemoñare omano ramo guare mba'asy asãigui. 19 Opa ríre pe mba'asy asãi, hetaitépe ojuka vaekue,

Numbers 26

1 Opa rire pe mba'asy asãi, hetaitépe ojuka vaekue, Ñandejára he'i Moisés ha pa'i Aarón ra'y Eleazarpe: 2 Peipapa opa kuimba'e Israel ñemoñare, 20 año oguerékova guive, oïva oho haguãicha ñorãirôháme. 3-4 Moisés ha pa'i Eleazar ojapo péicha ha ombyaty opa kuimba'e Israel ñemoñare Moab ñúme, ysyry Jordán ypýpe, Jericó rovái, Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe. Israel ñemoñare osẽ vaekue Egíptogui, oguerékova 20 año guive, ko'áva hína: 5-6 Rubén, Jacob ra'y ypykuégui osẽ vaekue, Henoc, Falú, Hesrón ha Carmí rogagua: 7 Rubén ñemoñare ojepapa 43.730 kuimba'e. 8-9 Falú ra'yre Eliab ha Eliab ra'yre Nemuel, Datán ha Abiram, myakähára opu'ã vaekue Moisés ha Aarón rehe, ha moĩ vaekue Coré ndive, kóva opu'ãvo Ñandejára rehe. 10 Yvy ojeka ha omokõ vaekue Corépe, ha 250 hesegua tatápe okaipa. Upéicha ojehu Israel ñemoñare oikuaa haguã mba'épa he'ise ñepu'ã Ñandejára rehe. 11 Coré ra'y kuéra oikove, umíva nomanombái. 12-13 Simeón ñemoñarégui osẽ vaekue Nemuel, Jamín, Jakín, Zérah ha Saúl. 14 Umíva ojepapa 22.200 kuimba'e. 15-17 Gad ñemoñarégui osẽ: Sefón, Haguí, Suní, Ozní, Erí, Arod ha Arelí. 18 Gad ñemoñare ojepapa 40.500 kuimba'e. 19 Judágui Canaánpe omano mokõi ita'yra: Er ha Onán, 20 ha opyta chupe Selá, Fares ha Zérah. 21 Fares ra'y Hesrón ha Hamul. 22 Judá ñemoñarégui ojepapa 76.500 kuimba'e. 23-24 Isacar ñemoñare, Tolá, Puvá, Jasub ha Simrón, 25 umíva ojepapa 64.300 kuimba'e. 26 Zabulón ñemoñare Séred, Elón ha Jahleel. 27 Umíva ojepapa 60.500 kuimba'e. 28-29 José ra'y Manasés ha Efraín. Manasés ra'y Maquir, ha Maquírgui osẽ Galaad. 30-33 Galaadgui osẽva hína äva: Jezer, Hélec, Asriel, Siquem, Semidá ha Héfer. Héfer ra'y Sutélah; kóva ndaita'yrai, itajýra katu äva: Mahlá, Noá, Hoglá, Milcá ha Tirsá. 34 Manasés ñemoñare ojepapa 52.700 kuimba'e. 35 Efraín ñemoñare Sutélah, Béquer ha Tahán. 36 Sutélah ra'y vaekue Erán. 37 Efraín ñemoñare ojepapa 32.500 kuimba'e. Opa umíva, José ñemoñare. 38-39 Benjamíngui osẽ vaekue ko'áva: Bela, Asbel, Ahiram, Sufam ha Hufam. 40 Bélagui osẽ Ard ha Naamán. 41 Benjamín ñemoñare ojepapa 45.600 kuimba'e. 42 Dan ñemoñare, Suham. 43 Dángui osẽ vaekue ojepapa 64.400 kuimba'e. 44 Aser ñemoñare Imná, Isví ha Beríá. 45 Beríá ra'y kuéra Éber ha Malquiel. 46 Aser itajýra avei; héra Sérah. 47 Aser ñemoñare ojepapa 53.400 kuimba'e. 48-49 Neftalígui osẽva, ko'áva: Jahseel, Guní, Jezer ha Silem. 50 Neftalí ñemoñare ojepapa 45.400 kuimba'e. 51 Israel ñemoñare ojepapáva ohupyty 601.730 kuimba'e." 52 Ñandejára he'i Moiséspe: 53-54 Emboja'o pe yvy Israel guápe, reitývo po'a, ojepapa haguéicha umi ñemoñare. Umi hetavévape eme'ẽ tuichave ha mbovyévape, michĩve. 55-56 Peteĩ-teĩme toñeme'ẽ ijyvy teerã pe yvýgui itúva ñemoñare guápe guaráva, ojeitývo po'a. 57 Leví ñemoñare hína Guersón, Quehat ha Merarí. 58 Ko'ávagui osẽ vaekue libníta, hebroníta, mahlíta, musíta ha coreíta kuéra. Ko'áva levíta meme hína. Quehat vaekue Amram ru. 59 Amram omenda vaekue Peteĩ Leví rajýre, hérava Jocabed. Jocabed oikove ppy vaekue Leví oĩ ramo guare Egíptope. Omenda rire Amram rehe, Jocabed imemby chugui ko'áva: Aarón, Moisés ha María. 60 Aarón ra'y kuéra ko'áva: Nadab, Abihú, Eleazar ha Itamar. 61 Nadab ha Abihú omano ohapy haguére Tupãme guarã tata imba'erã'yva. 62 Kuimba'e levíta kuéra oguerékova Peteĩ mes guive, ojepapa 23.000. Ha'e kuéra ndojepapái umi ambue Israel ñemoñare ndive, noñeme'ẽigui chupe kuéra ijyvy teerã. 63 Péicha vaekue pe Israel ñemoñare jepapa ojapo vaekue Moisés ha pa'i Eleazar, Moab ñúme, Jordán rembe'yre, Jericó rovái. 64 Umíva apytépe ndaiporivéi Peteĩ kuimba'ente jepe, opa umi ojepapa vaekuégui Moisés ha Aarón ojapo ramo guare Israel ñemoñare jepapa yvy ojeiko'yha Sinaí guápe. 65 Tupã he'i vaekue ha'e kuéra omanombataha yvy ojeiko'yháme. Caleb Jefuné ra'y ha Josué Nun ra'y añoite opyta. Hembyre katu omanombaite.

Numbers 27

1 Selofhad rajy kuéra Mahlá, Noá, Hoglá, Milcá ha Tirsá ru kuéra ypykue vaekue Héfer, Galaad, Maquir, Manasés ha José. 2 Ha'e kuéra oho oñondive Jotopa Róga rokẽme oñe'ẽ haguã Moisés, pa'i Eleazar ha Israel ñemoñare ruvicha kuéra ndive ha he'i hikuái chupe kuéra: 3 Ore ru omano vaekue yvy ojeiko'yháme, ha'e katu ndaha'ei vaekue umi Coré aty rehegua opu'ã vaekue Ñandejára rehe. Omano iñangaipa rehente, oheja'yre ta'yra. 4 Naiporãi niko ore ru réra ogue iñemoñare apytégui ndaita'yrai hague rehente. Peme'ẽ upéicha ramo oréve ore yvyrã ore ru ryke'y kuéra apytépe. 5 Moisés omombe'u Ñandejárape pe he'íva ko'ã kuña, 6 ha Ñandejára he'i chupe: 7 –Añetéko pe he'íva Selofhad rajy kuéra. Eme'ẽ avei chupe

kuéra ijjvyrã itúva ryke'y kuéra apytépe ha pe yvy itúva mba'e rangue topyta chupe kuéra. 8 Ere avei Israel guápe, oimérõ omanóva ta'ýra'ýre, ijjvy topyta itajýrape. 9 Ha ndaitajýrai ramo, ijjvy topyta ityvýra kuérape. 10 Ha ndaityvýrai ramo, ijjvy topyta itúva ryvy kuérape. 11 Oime ramo itúva ndaityvýrai, ijjvy topyta peteĩ ipehẽngue aguivẽpe. Kóva hína tembiapoukapy Israel guápe guarã, che ha'e haguéicha ndéve. 12 Ñandejára he'i Moiséspe: Ejupi yvyty Abarim ru'ãme ha ema'ẽ pe yvýre che ame'ẽtava Israel guápe. 13 Rehecha rĩre remanóta, nde ryvy Aarón omano haguéicha. 14 Peẽ mokõive niko ndapejapói vaekue che ha'éva, peime ramo yvy ojeiko'ýháme Sin hérava. Opa Israel ñemoñare ojahéi ramo guare che rehe Meribápe, peẽ ndapejeroviái vaekue che rehe ha ndapehechaukái chupe kuéra che marangatuha. Meriba hína pe ykua oĩva Cadéspe, yvy ojeiko'ýháme Sin héravape. 15 Moisés oñembo'e péicha: 16 Tupã che Jára, nde remoingovéva opa umi oikovévape, eiporavóna peteĩ oisãmbyhy haguã Israel guápe, 17 ha omyakã haguã chupe kuéra opa rupi ani isarambipa ovecha herekua'ývaicha. 18 Ñandejára he'i Moiséspe: —Josué Nun ra'y ningo hína kuimba'e ijespírituva. Emoĩ nde po iñakã ári. 19 Eraha chupe pa'i Eleazar ha opa Israel ñemoñare renondépe ha upépe emoingo chupe Israel ruvicha ramo nde rekovia. 20 Embohasa chupe michĩmi nde pokatúgui, ikatu haguã opa Israel ñemoñare ojapo ha'e he'íva. 21 Josué oho vaerã pa'i Eleazar rendápe, ha pa'i Eleazar oporandúta chéve hérape, oiporúvo Urim ha Tumim,*f** oikuaa haguã upe ojapo vaerã. Ha opa Israelgua tojapo pe Josué he'íva. 22 Moisés ojapo he'i haguéicha chupe Ñandejára. Ogueraha Josuépe ha omoĩ chupe pa'i Eleazar ha opa Israel ñemoñare renondépe. 23 He'i haguéicha chupe Ñandejára, omoĩ ipo Josué akã ári ha omoingo chupe Israel ñemoñare ruvicha ramo hekovia.

Numbers 28

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 “Ere Israel guápe toikuave'ẽ chéve umi mba'e kuave'ẽ, ogehapy ha hyakuã asýva chéve, oguahẽvo jepi umi ñekuave'ẽ ára. 3 Ko'áva hína umi hi'upy kuave'ẽ ha ogehapy vaerã Ñandejárape: ára ko'ẽre, mokõi ovecha ra'y hi'áño peteĩ ha imarã'ýva. 4 Peteĩ toñekuave'ẽ pyhareve ha ambue ka'aru pytũ, 5 mokõivéva, mokõi kílo trígo ku'i iporãvéva reheve, oñembojehe'áva peteĩ lítro ñandyry olívo reheve. 6 Kóva hína pe mba'e kuave'ẽ ára ko'ẽ rehegua ogehappaitéva ha hyakuã asýva Ñandejárape, oñepyrũ vaekue kuave'ẽ yvyty Sinaípe. 7 Oñekuave'ẽvo kaguy, tojehekuavo Tekohápe peteĩ lítro kaguy peteĩ-teĩ umi ovecha ra'ýre, Ñandejárape guarã. 8 Upe ambue ovecha ka'aru peguáreve toñekuave'ẽ trígo ku'i ha kaguy, upe ovecha pyhareve kuave'ẽháicha. Kóva hína mba'e kuave'ẽ ogehapyva, hyakuã asýva Ñandejárape.” 9 Pytu'uha árape toñekuave'ẽ mokõi ovecha hi'áño peteĩva ha imarã'ýva, irundy kílo trígo ku'i iporãvéva ñandyry rehe oñembojehe'áva, hesegua kaguy ñekuave'ẽ reheve. 10 Kóva hína mymbahapy*f** ñekuave'ẽ pytu'uha ára pegua, oñembojoapy vaerã upe mymbahapy ára ko'ẽ rehe guápe, hesegua kaguy ñekuave'ẽ reheve. 11 Mes ñepyrũme toñekuave'ẽ Ñandejárape mymbahapy ramo ko'ã mymba, ha ta imarã'ýva meme: mokõi tóro ra'y, peteĩ ovecha mácho ha 7 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 12 Avei trígo ku'i oñembojehe'áva ñandyry reheve: 6 kílo trígo ku'i peteĩ-teĩ tóro ra'ýre, irundy kílo ovecha mácho rehe 13 ha mokõi kílo peteĩ-teĩ ovecha ra'ýre. Umíva togehapy, tahyakuã asy Ñandejárape. 14 Pe kaguy toñekuave'ẽ péicha: mokõi lítro peteĩ-teĩ tóro ra'ýre, peteĩ lítro imedio ovecha máchore, ha peteĩ lítro peteĩ-teĩ ovecha ra'ýre. Kóva hína tembiapoukapy ikuave'ẽmby rehegua mes pegua, pe áño pukukue. 15 Ha toñekuave'ẽ avei Ñandejárape mymbajuka*f** ramo ojeheja rei haguã angaipa, peteĩ kavara mácho ha kaguy hesegua. 16 Ára 14 ramo upe mes peteĩháme, toñembyarete Páskua Ñandejárape. 17 Ára 15hápe toñembyarete, ha 7 ára pukukue toje'u mbuja oñembovu'ýva. 18 Umi 7 áragui, pe peteĩháme toiko ñembyaty marangatu. Upe árape, ani avave ojapo mba'eveichagua tembiapo. 19 Toñekuave'ẽ mymbahapy ramo Ñandejárape ko'ã mymba imarã'ýva: mokõi tóro ra'y, peteĩ ovecha mácho ha 7 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 20 Toñekuave'ẽ hesegua trígo ku'i iporãvéva ojehe'áva ñandyry reheve, 6 kílo peteĩ-teĩ tóro ra'ýre, irundy kílo pe ovecha mácho rehe, 21 ha mokõi kílo peteĩ-teĩ ovecha ra'ýre. 22 Toñekuave'ẽ avei mymba juka ramo ojeheja rei haguã angaipa peteĩ kavara mácho. 23 Kóva toñembojoapy umi ikuave'ẽmbye ojejapóva pyhareve. 24 Umi 7 ára pukukue tojejapo ára ko'ẽ rehe ikuave'ẽmby peichagua ta hyakuã asy Ñandejárape. Ko'ã ikuave'ẽmby toñembojoapy pe mymbahapy ha kaguy ñekuave'ẽme ojejapóva. 25 Toiko ñembyaty marangatu pe ára 7hápe ha ani avave omba'apo. 26 Oñepyrũvo pe 7 Semána arete, ára peteĩháme, ojererúvo Ñandejárape mba'e kuave'ẽmby ramo kóga tenondere

ñemono'õ, toiko ñembyaty marangatu ha ani avave ojapo mba'evenchagua tembiapo. 27 Toñekuave'ẽ mymbahapy ramo, ta hyakuã asy Ñandejárape ko'ã mymba imarã'ỹva: mokõi tóro ra'y, peteĩ ovecha mácho ha 7 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 28 Toñekuave'ẽ avei hesegua trígo ku'i iporãvéva oñembojehe'áva ñandyry reheve: 6 kílo peteĩ-teĩ tóro ra'ýre, irundy kílo ovecha máchore, 29 ha mokõi kílo peteĩ-teĩ ovecha ra'ýre. 30 Toñekuave'ẽ avei peteĩ kavara mácho ojeheja rei haguã angaipa. 31 Toñekuave'ẽ kóva pe kaguy hesegua reheve, oñembojoapývo pe mymbahapy ha pe trígo ñekuave'ẽme ojejapóva ára ko'ẽre.

Numbers 29

1 Ára peteĩha, mes 7hápe toiko ñembyaty marangatu ha ani pejapo mba'evenchagua tembiapo. Pe ára pemyerakuã pembopúvo turu. 2 Peikuave'ẽ mymbahapy*f** ramo ta hyakuã asy Ñandejárape ko'ã mymba imarã'ỹva: peteĩ tóro ra'y, peteĩ ovecha mácho ha 7 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 3 Peikuave'ẽ hesegua trígo ku'i iporãvéva oñembojehe'áva ñandyry reheve: 6 kílo pe tóro ra'ýre, irundy kílo pe ovecha máchore, 4 ha mokõi kílo peteĩ-teĩ ovecha ra'ýre. 5 Peikuave'ẽ avei peteĩ kavara mácho mymbajuka*f** ramo ojeheja rei haguã angaipa. 6 Peikuave'ẽ ko'áva pembojoapývo pe mymbahapy ha trígo ku'i ñekuave'ẽme ojejapóva mes ñepyrũme, ha pe mymbahapy, trígo ku'i ha kaguy ñekuave'ẽme ojejapóva ára ko'ẽre. Ko'ã mba'e kuave'ẽ ta hyakuã asy Ñandejárape. 7 Toiko ñembyaty marangatu ára 10, mes 7hápe. Ani pe'u mba'eve ha ani pemba'apo. 8 Peikuave'ẽ mymbahapy ramo, ta hyakuã asy Ñandejárape ko'ã mymba imarã'ỹva: peteĩ tóro ra'y, peteĩ ovecha mácho ha 7 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 9 Peikuave'ẽ hesegua trígo ku'i oñembojehe'áva ñandyry reheve: 6 kílo tóro ra'ýre, irundy kílo pe ovecha máchore, 10 ha mokõi kílo peteĩ-teĩ umi 7 ovecha ra'ýre. 11 Peikuave'ẽ avei peteĩ kavara mácho mymba juka ramo ojeheja rei haguã angaipa, pembojoapývo pe ovecha mácho oñekuave'ẽva ojeheja rei haguã angaipa, ha avei pe mymbahapy, trígo ku'i ha kaguy ñekuave'ẽ ojejapóva ára ko'ẽre. 12 Toiko ñembyaty marangatu ára 15 mes 7hápe ha ani pemba'apo. Pembyaretéta Ñandejára rerape 7 ára pukukue. 13 Ára peteĩháme peikuave'ẽ mymbahapy ramo, ta hyakuã asy Ñandejárape ko'ã mymba imarã'ỹva: 13 tóro ra'y, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 14 Peikuave'ẽ hesegua trígo ku'i oñembojehe'áva ñandyry reheve: 6 kílo peteĩ-teĩ tóro ra'ýre, irundy kílo peteĩ-teĩ ovecha máchore, 15 ha mokõi kílo peteĩ-teĩ ovecha ra'ýre. 16 Peikuave'ẽ avei peteĩ kavara mácho ojeheja rei haguã angaipa. Peikuave'ẽ ko'áva pembojoapývo mymbahapy, trígo ku'i ha kaguy ñekuave'ẽme ojejapóva ára ko'ẽre. 17 Ára mokõiháme peikuave'ẽ ko'ã mymba imarã'ỹva: 12 tóro ra'y, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 18 Peikuave'ẽ avei umi mba'e kuave'ẽ ha kaguy oñekotevéva umi tóro ra'y, ovecha mácho ha ovecha ra'y retakue javeve, Tupã he'i haguéicha. 19 Peikuave'ẽ avei peteĩ kavara mácho mymba juka ramo ojeheja rei haguã angaipa, pembojoapývo mymbahapy, trígo ku'i ha kaguy ñekuave'ẽme ojejapóva ára ko'ẽre. 20 Ára mbohapyhápe peikuave'ẽ ko'ã mymba imarã'ỹva: 11 tóro ra'y, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 21 Peikuave'ẽ avei umi mba'e kuave'ẽ ha kaguy oñekotevéva umi tóro ra'y, ovecha mácho ha ovecha ra'y retakue javeve, Tupã he'i haguéicha. 22 Peikuave'ẽ avei peteĩ kavara mácho mymba juka ramo ojeheja rei haguã angaipa, pembojoapývo mymbahapy, trígo ku'i ha kaguy ñekuave'ẽme ojejapóva ára ko'ẽre. 23 Ára irundyhápe peikuave'ẽ ko'ã mymba imarã'ỹva: 10 tóro ra'y, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 24 Peikuave'ẽ avei umi mba'e kuave'ẽ ha kaguy oñekotevéva umi tóro ra'y, ovecha mácho ha ovecha ra'y retakue javeve, Tupã he'i haguéicha. 25 Peikuave'ẽ avei peteĩ kavara mácho mymba juka ramo ojeheja rei haguã angaipa, pembojoapývo mymbahapy, trígo ku'i ha kaguy ñekuave'ẽme ojejapóva ára ko'ẽre. 26 Ára 5hápe peikuave'ẽ ko'ã mymba imarã'ỹva: 9 tóro ra'y, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 27 Peikuave'ẽ avei umi mba'e kuave'ẽ ha kaguy oñekotevéva umi tóro ra'y, ovecha mácho ha ovecha ra'y retakue javeve, Tupã he'i haguéicha. 28 Peikuave'ẽ avei peteĩ kavara mácho mymba juka ramo ojeheja rei haguã angaipa, pembojoapývo mymbahapy, trígo ku'i ha kaguy ñekuave'ẽme ojejapóva ára ko'ẽre. 29 Ára 6hápe peikuave'ẽ ko'ã mymba imarã'ỹva: 8 tóro ra'y, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 30 Peikuave'ẽ avei umi mba'e kuave'ẽ ha kaguy oñekotevéva umi tóro ra'y, ovecha mácho ha ovecha ra'y retakue javeve, Tupã he'i haguéicha. 31 Peikuave'ẽ avei peteĩ kavara mácho mymba juka ramo ojeheja rei haguã angaipa, pembojoapývo mymbahapy, trígo ku'i ha kaguy ñekuave'ẽ ojejapóva ára ko'ẽre. 32 Ára 7hápe peikuave'ẽ ko'ã mymba imarã'ỹva: 7 tóro ra'y, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'y hi'áño peteĩva. 33

Peikuave'ê avei umi mba'e kuave'ê ha kaguy oñekotevêva umi tóro ra'y, ovecha mácho ha ovecha ra'y retakue javeve, Tupã he'i haguéicha. 34 Peikuave'ê avei peteĩ kavara mácho mymba juka ramo ojeheja rei haguã angaipa, pembojoapývo mymbahapy, trígo ku'i ha kaguy ñekuave'ême ojejapóva ára ko'êre. 35 Ára 8hápe toiko ñembyaty marangatu ha ani pemba'apo. 36 Peikuave'ê mymbahapy ramo, ta hyakuã asy Ñandejárape ko'ã mymba imarã'ýva: peteĩ tóro ra'y, peteĩ ovecha mácho ha 7 ovecha ra'y hi'áño peteíva. 37 Peikuave'ê avei umi mba'e kuave'ê ha kaguy oñekotevêva umi tóro ra'y, ovecha mácho ha ovecha ra'y retakue javeve, Tupã he'i haguéicha. 38 Peikuave'ê avei peteĩ kavara mácho mymba juka ramo ojeheja rei haguã angaipa, pembojoapývo mymbahapy, trígo ku'i ha kaguy ñekuave'ême ojejapóva ára ko'êre. 39 Áva hina tembiapoukapy ikuave'êmy rehegua: mymbahapy, trígo ñekuave'ê, kaguy ñekuave'ê ha mymba juka joajurã, *f** pejapo vaerã chéve pende arete kuérape. Ko'áva oñembojoaju vaerã umi mba'e kuave'ême pejapóva pembyaje haguã pene ñe'ê peme'ê vaekue chéve, térã pejaposéguinte.

Numbers 30

1 Moisés he'i Israel guápe opa mba'e he'i vaekue chupe Ñandejára. 2 Moisés ome'ê ko'ã tembiapoukapy Israel pegua myakãhára*f** kuérape: 3 Oĩ ramo ome'êva iñe'ê Ñandejárape ojapóvo, térã Ñandejára réra rehe he'i ramo ojaпотaha peteĩ mba'e, ojapo mante vaerã pe he'i vaekue, ndaikatúi oheja ojapo'ýre. 4 Peteĩ kuñataĩ oikóva gueteri itúva rógape ome'ê ramo iñe'ê Ñandejárape ojapóvo, térã Ñandejára réra rehe he'i ramo ojaпотaha peteĩ mba'e, 5 ha itúva oikuaávo nde'íri ramo chupe mba'eve, ojapo mante vaerã pe he'i vaekue. 6 Itúva ohendu rire, ndoipotái ramo pe kuña ojapo pe he'i vaekue, natekotevêi ojapo. Itúva ndoipotái ramo niko Tupã oheja reita avei chupe opa umi mba'e he'i vaekue ojapo taha. 7 Peteĩ kuña omenda'ýva ome'ê ramo iñe'ê Ñandejárape ojapóvo, térã Ñandejára rérape he'i ramo ojaпотaha peteĩ mba'e, oimérõ jepe ome'ê ra'e iñe'ê oma'ê porã'ýre pe ojapóvare, ha upéi omenda, 8 iména oikuaávo upéva nde'íri ramo chupe mba'eve, ojapo mante vaerã pe he'i vaekue. 9 Iména ohendu rire ha ndoipotái ramo ojapo pe he'i vaekue, natekotevêi ojapo. Ñandejára oheja reita chupe, iména ndoipotái haguére ojapo. 10 Kuña iména manóva térã ojueja vaekue iména ndive, tekotevê ojapo pe he'i vaekue, ome'ê ramo iñe'ê Ñandejárape. 11 Peteĩ kuña omendáva ome'ê ramo iñe'ê Ñandejárape ojapóvo, térã Ñandejára rérape he'i ramo ojaпотaha peteĩ mba'e, 12 iména oikuaávo upéva, nde'íri ramo chupe mba'eve, ojapo mante vaerã pe he'i vaekue. 13 Iména ohendu rire ndoipotái ramo ojapo pe he'i vaekue, natekotevêi ojapo. Ñandejára oheja reita chupe. 14 Iména he'i ramo ikatuha mante ha'e ikatúta ojapo pe he'i vaekue Ñandejárape. 15 Ha ohasa ramo peteĩ ára iména oikuaa rire pe ñe'ê hambireko ome'ê vaekue Ñandejárape, ha nde'íri chupe mba'eve, pe kuña tekotevê ojapo pe he'i vaekue Ñandejárape Iména niko he'íma ikatuha, nde'íri ramo mba'eve upe ára oikuaa haguépe. 16 Iména he'i ramo nahániri upe rire, hese opêta hambireko ndojapói ramo pe he'i vaekue. 17 Ko'áva hina tembiapoukapy Ñandejára ome'ê vaekue Moiséspe ha he'íva mba'éichapa ojapo vaerã, ome'ê ramo iñe'ê Ñandejárape peteĩ kuña omendáva térã peteĩ kuñataĩ oikóva gueteri itúva rógape."

Numbers 31

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 Einupã Madián guápe upe ojapo vaekue rehe Israel ñemoñarére. Rejapo rire upéva remanóta. 3 Upérõ Moisés he'i Israel guápe: – Peiporavo pende apytégui umi ohótava ondyry Madián guápe, ikatu haguã Ñandejára oinupã péicha chupe kuéra pe ojapo vaekuére. 4 Peteĩ-teĩ Israel ñemoñare guágui pemondo 1.000 kuimba'e ñorãirõháme. 5 Upérõ ojeporavo 12.000 kuimba'e oíva oñorãirõ haguáicha. 6 Moisés omondo huvicha kuéra ramo pa'i Eleazar ra'ýpe hérava Finees, ogueraháva umi mba'e Ñandejára peguarã ha turu oñembopúva oñepyrũ haguã ñorãirõ. 7 Ha'e kuéra ondyry Madiangua rehe Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe ha ojuka hikuái opa kuimba'e. 8 Umi ojejukáva apytépe oĩ umi 5 mburuvicha guasu Madián pegua: Eví, Rekem, Sur, Ur ha Reba. Ojuka avei hikuái kyse pukúpe Balaam, Beor ra'ýpe. 9 Israel ñemoñare oñemomba'e kuña ha mitã nguéra Madián pegua, ivaka, ijovecha kuéra ha opa mba'e ha'e kuéra oguerakóvare. 10 Ohapypa rire itáva ha hekoha kuéra, 11 ogueraha opa umi oñemomba'e hague, yvypóra ha mymba kuéra reheve, 12 Moisés, pa'i Eleazar ha opa Israel guápe, oíva Moab ñúme, Jordán rembe'ýre, Jericó rovái. 13 Moisés, pa'i Eleazar ha opa Israel myakãhára osẽ tekohágui ohuguaitivo umi ñorãirõhárape. 14 Moisés ipochy

mburuvicha kuéra ndive omyakáva 1.000 ha umi omyakáva 100 kuimba'e ndive, 15 ha he'i chupe kuéra: —Mba'ére piko ndapejukái umi kuña kuéra? 16 Na pene mandu'ái piko ha'e kuéra hague umi ohendu vaekue Balaam ñe'ë? Ha'e kuéra umi ombotavy vaekue kuimba'e Israel guápe opu'ã haguã Ñandejára rehe ha omomba'e guasu haguã Baal-Peor. Upévore Ñandejára omondo vaekue mba'asy asái ha ojuka heta Israel guápe. 17 Ko'agãite voíke pejuka opa mitã kuimba'e. Avei opa kuña oikóma vaekue kuimba'e ndive. 18 Umi kuñataí oiko'ýva gueteri kuimba'e ndive ani pejuka. Umíva topyta pene mba'erã. 19 Opa umi oporojuka vaekue térã opoko vaekue te'õngue rehe pende apytépe, topyta okápe tekohágui 7 ára pukukue. Pe ára mbohapyhápe ha pe ára 7hápe peñemopotí*f** ha pemopotí umi kuña peru vaekue. 20 Pemopotí avei opaichagua ao, ha umi mba'e ojejapóva tymba pirekuégui, kavara raguégui térã yvyrágui. 21 Upéi pa'i Eleazar he'i umi kuimba'épe ou vaekue ñorãirõgui: —Ko'áva hína umi tembiapoukapy Ñandejára ome'ë vaekue Moiséspe: 22 Umi mba'e ndokáiriva, óro, pláta, vrónse, fiérro, estáño térã plómo, toñemopotí oñembohasávo tata rupi. 23 Upéi toñemopotí ýpe oíva upevarã. Umi mba'e okáiva katu toñemopotí ýpe oíva upevarã. 24 Ára 7hápe pejuhéi pende ao ha péicha pene potíta ha ikatútama peike tekohápe. 25 Ñandejára he'i Moiséspe: 26 Nde, pa'i Eleazar ha Israel pegua myakáhara kuéra peipapa opa mba'e ojererúva ñorãirõgui, taha'e yvypóra, taha'e mymba. 27 Emboja'o mbytépe opa mba'e. Peteĩ mbytere ñorãirõhárape guarã ha pe ambue Israel guápe guarã. 28 Che mba'erã topyta ko'áva: umi mba'e ñorãirõhárape guarãvagai emboyke chéve, 500 apytégui peteĩ, taha'e yvypóra, taha'e vaka, vúrro térã ovecha, 29 ha eme'ë upéva pa'i Eleazárpe, mba'e me'ë ramo oñemboykéva chéve guarã. 30 Pe mbytere Israel guápe guarãvagai emboyke chéve, 50 apytégui peteĩ, taha'e yvypóra, vaka, vúrro, ovecha térã ambue mymba, ha eme'ë levíta kuérape oñangarekóva Jotopa Róga rehe. 31 Moisés ha pa'i Eleazar ojapo Ñandejára he'i haguéicha. 32-35 Áva hína umi mba'e ojererúva ñorãirõhágui, ojepapa'ýre umi mba'e ñorãirõha kuéra oñongatúva imba'erã: 675.000 ovecha, 72.000 vaka, 61.000 vúrro ha 32.000 kuñataí oiko'ýva gueteri kuimba'e ndive. 36-40 Pe mbytere opytáva ñorãirõha kuérape hína: 337.500 ovecha, ha umívagai opyta Ñandejárape guarã 675; 36.000 vaka, ha umívagai Ñandejárape guarã 72; 30.500 vúrro, ha umívagai Ñandejárape guarã 61; 16.000 kuñataí ha umívagai Ñandejárape guarã 32. 41 Ha péicha Moisés ome'ë pa'i Eleazárpe upe mba'e me'ë Ñandejárape guaráva, he'i haguéicha Ñandejára. 42-46 Pe ambue mbytere opytáva Israel guápe guarã ko'áva hína: 337.500 ovecha, 36.500 vaka, 30.500 vúrro ha 16.000 kuñataí. 47 Ko mbyterégui Moisés omboyke 50 apytégui peteĩ, kuña ha mymba ha, Ñandejára he'i haguéicha, ome'ë levíta kuérape oñangarekóva Jotopa Róga rehe. 48 Upérõ umi ñorãirõhárua ruvicha omyakáva 1.000 ha 100 kuimba'e kuérape ou Moisés rendápe ha he'i chupe: 49 —Ore roipapa ore ñorãirõhárua ha rojuhu nomanói hague avave. 50 Kóina ápe rogueru ko'ã mba'e óro guigua roñemomba'e hague, ore mba'e kuave'ë ramo Ñandejárape: vraseléte, pulséra, kuairũ, namichái ha ambue mba'e jeguaka, ojeheja rei haguã oréve ore angaipa. 51 Moisés ha pa'i Eleazar ojapyhy opa umi mba'e óro guigua. 52 Pe óro ome'ëva hikuái Ñandejárape pohyikue, ohupyty 184 kílo rupi. 53 Umi ñorãirõhárua katu oheja imba'erã umi mba'e oipe'a vaekue ñorãirõme. 54 Moisés ha pa'i Eleazar ogueraha Tekohápe upe óro oguerúva hikuái, opyta haguã mandu'aha ramo Israel ñemoñare rehe Ñandejára renondépe.

Numbers 32

1-2 Rubén ha Gad ñemoñare hymba heta. Ohechávo pe yvy Jazer ha Galaádpe iporãha hymba kuérape guarã, oho hikuái Moisés, pa'i Eleazar ha Israel pegua myakáhara*f** rendápe ha he'i: 3-4 —Ko'ã yvy, Ñandejára ome'ë vaekue Israel guápe imba'erã, táva kuéra: Atarot, Dibón, Jazer, Nimrá, Hesbón, Elalé, Sebam, Nebo ha Beón, ko'áva hína ñu meme ha ore rymba heta. 5 Peme'ëna oréve ko yvy ore mba'erã, tóropytánte ápe ha ani rohasa Jordán mboypýri roñemohenda haguã upépe. 6 Moisés he'i chupe kuéra: —Peẽ piko pepytase ko'ápe pende rapicha kuéra Israel ñemoñare oho aja ñorãirõháme? 7 Mba'ére piko peẽ pembopy'a miríse Israel guápe ani haguã ohasa Jordán mboypýri pe yvy Ñandejára chupe kuéra ome'ë vaekuépe? 8 Upevaiténte vaekue avei pende ru kuéra rembiapokue, che amondo ramo guare chupe kuéra Cadés-Barnéagui oma'ë haguã pe yvýre. 9 Ha'e kuéra oguahẽ vaekue ysyry Escol peve ha ohecha pe yvy, ha ou jeývo upégui omongyhyje vaekue Israel guápe ani haguã oíke pe yvýpe Ñandejára ome'ë vaekue chupe kuéra. 10 Ñandejára ipochy vaekue upérõ ha ome'ë vaekue iñe'ë kóicha ojapo taha: 11 “Ha'e kuéra opu'ã haguére che rehe, ame'ë che ñe'ë avaveichagua kuimba'e Israel ñemoñare osẽ vaekue Egíptogui ha oguerékóva 20 año guive ndoike mo'ãi pe yvýpe che ame'ë

hague che ñe'ë Abraham, Isaac ha Jacóbpe. 12 Caleb, Jefuné cenezéo ra'y ha Josué Nun ra'y, ha'e kuéra añoite ojerovia vaekue Ñandejára rehe." 13 Ñandejára ipochy vaekue Israel ñemoñare ndive ha omboguata chupe kuéra 40 año pukukue yvy ojeiko'ýha rupi omanomba peve upe ñemoñare ombopochy vaekue chupe. 14 Ha ko'ágã peë, ñemoñare pyahu, peipota oiko jey pende hegui pende ruichagua tapicha ahë, peruséva Israel ñemoñare ári Ñandejára pochykue. 15 Peë Rubén ha Gad ñemoñare ndapehoséi ramo Ñandejára ndive ko'ágã, ha'e oheja jeýta Israel guápe yvy ojeiko'ýháme ha pende rehe opëta ha'e kuéra oñehundi ramo. 16 Upérõ ha'e kuéra oñemboja Moisés rendápe ha he'i chupe: –Ehejána tóro mopu'ã raë kora ore rymba kuérape guarã ha táva kuéra ore rembireko ha ore mitã nguérape guarã. 17 Upéi rohóta avei ore rapicha Israel ñemoñare renonderã ha roikéta hendive kuéra ñorãirõme romohenda peve chupe kuéra pe yvýpe imba'erãva. Upe aja ore rogagua kuéra opytáta umi távape okyhyje'ýre umi ko'ápe oikóvaguí. 18 Ore ndoroju mo'ãi ore rógape, opa Israel ñemoñare oguereko peve ijyvy tee oñeme'ëtava chupe kuéra upépe, 19 ha ndoroguereko mo'ãi ore yvy ijapytépe kuéra Jordán mboypýri, me'ë haguére oréve ore yvyrá ko'ápe Jordángui kuarahy resë gotyo. 20 Moisés he'i: – Añete ramo pe pejéva, ha peñemoíta ramo Ñandejára po guýpe peñorãirõ haguã, 21 pehasáta Jordán mboypýri pendency haguã umi tetã nguéra rehe Ñandejára he'i vove, ha'e ohundi peve chupe kuéra. 22 Ha oñemomba'e rire pe yvýre pende rapicha Israel ñemoñare, ikatúta peju jey pende rógape. Péicharõ ndapereko mo'ã véima mba'eve pende ári, pejapo vaerã Ñandejára térã Israel ñemoñare ndive. Upéi ko yvy oíva Jordángui kuarahy resë gotyo opytáta pene mba'erã. 23 Ndapejapói ramo pe peje vaekue katu, ta'e porã mandi voi peëme: pene angaipáta Ñandejára renondépe. Aníke pejavy ko mba'épe, cháke Ñandejára pene nupã rasýta pene angaipáre. 24 Pemopu'ã katu pende táva pene rembireko ha mitã nguérape guarã ha pende kora pene rymba kuéra peguarã, ha ani pejei pene ñe'ëgui peme'ë vaekue Ñandejárape. 25 Umi kuimba'e Gad ha Rubén ñemoñare he'i: –Karai, rojapóta nde ereháicha: 26 Ore rembireko ha ore mitã nguéra, ore rymba ha ore ovecha kuéra opytáta ápe, ko'ã táva Galaad guápe. 27 Ore, roí haguéicha, roimembaite roike haguáicha ñorãirõme Ñandejára ykére. Rohasáta Jordán mboypýri ha roñorãirõta nde ereháicha. 28 Upérõ Moisés he'i pa'i Eleazar, Josué ha ambue Israel pegua myakãhárape: 29 –Kuimba'e kuéra Gad ha Rubén ñemoñare ohasa ramo Jordán mboypýri oñorãirõ haguã Ñandejára ykére ha peë, ha'e kuéra avei oñorãirõ rupi, peñemomba'e ramo pe yvýre, peme'ë chupe kuéra ko yvy Galaadgua imba'erã. 30 Ha'e kuéra ndohasái ramo Jordán mboypýri ha noñorãirõi pende ykére, toñeme'ë chupe kuéra ijyvyrá Canaánpe pende apytépe. 31 Kuimba'e kuéra Gad ha Rubén ñemoñare he'i: –Karai, ore rojapóta Ñandejára he'i haguéicha. 32 Ijyke rehe rohasáta ha roikéta Canaán yvýpe ñorãirõme, ikatu haguã opyta oréve ore yvyrá ko'ápe Jordángui kuarahy resë gotyo. 33 Upérõ Moisés ome'ë Gad ha Rubén ñemoñare guápe ha mbytere José ra'y Manasés guápe opa umi yvy amorréo ruvicha guasu Sihón ha Og Basán ruvicha guasu mba'ekue opa itáva ha ijyvy kuéra reheve. 34 Gad ñemoñare omopu'ã jey táva kuéra Dibón, Atarot, Aroer, 35 Atarot-Sofán, Jazer, Jogbehá, 36 Bet-Nimrá ha Bet-Arán. Umíva omongorapa ha ojapo avei kora hymba kuérape. 37-38 Rubén ñemoñare omopu'ã jey táva kuéra Hesbón, Elalé, Quiriataim, Nebo, Baal-Meón (kóva ombohéra ambue) ha Sibmá. Ha'e kuéra ombohéra pyahu umi táva omopu'ã jey vaekue. 39 Maquir, Manasés ra'y ñemoñare kuéra oíke Galaádpe ha oñemomba'e hese omosë rire amorréo kuéra upépe guápe. 40 Upérõ Moisés ome'ë iñemoñare guápe yvy Galaad, ha ha'e kuéra opyta upépe. 41 Jaír, Manasés ñemoñare, oñemomba'e amorréo kuéra rekoháre ha ombohéra upéva Havot-Jaír. 42 Noba ondyry táva Quenat ha tava'i kuéra ijerére oíva ha oñemomba'e hese kuéra. Ombohéra Quenat héra teépe: Noba.

Numbers 33

1 Ko'ápe oñemoi mba'éichapa héra umi opyta hague rupi Israel ñemoñare osë rire Egíptogui, aty-atýpe umi ñemoñare ojuehegua, omyakãvo chupe kuéra Moisés ha Aarón. 2 Ñandejára he'i haguéicha chupe, Moisés omoí vaekue ohóvo kuatiáre umi ojepyta hague réra. 3 Israel ñemoñare osë távaguí hérava Ramsés, ára 15, mes peteiháme, hérava Nisán, pe ára Páskua riregua. Osë hikuái torypápe opa Egíptogua rovake, 4 ha'e kuéra oñotý aja ita'ýra kuéra ypykue Ñandejára ojuka vaekue. Ñandejára ojapóvo upéva, ohechauka chupe kuéra ha'e imbareteveha itupã nguéraguí. 5 Israel ñemoñare osë Ramsésgui ha opyta pe távape hérava Sucot. 6 Pégui osë ha opyta hikuái távape hérava Etam, yvy ojeiko'ýha rembe'ýpe. 7 Upéi ha'e kuéra oguevi jey Pi-Hahiroth gotyo, oíva távaguí hérava Baal-Sefón kuarahy

resẽ gotyo ha opyta hikuái táva Migdol rovái. 8 Osẽ hikuái Pi-Hahirótgui, ohasa yguasu mboypýri ha oguahẽ yvy ojeiko'ýháme. Mbohapy ára pukukue oguata hikuái yvy ojeiko'ýha rupi hérava Etam, oguahẽ meve Márape. 9 Pégui oguahẽ hikuái Elímpe oĩháme 12 yvu ha 70 pindo máta. 10 Osẽ Elíngui ha opyta Mar Rojo ypýpe. 11 Upégui osẽ rire opyta yvy ojeiko'ýháme Sin héravape. 12 Upéi opyta Dófcape. 13 Pégui osẽ ha opyta Alúspe. 14 Alúsgui opyta Refidímpe ha ndojuhúi upépe y hoy'u haguã. 15-37 Refidíngui yvyty Hor peve, opyta hikuái ko'ã hendápe: Sinaí yvy ojeiko'ýháme, Quibrot-Hataavá, Haserot, Ritmá, Rimón-Peres, Libná, Risá, Quehelata, yvyty Séfer, Haradá, Maquetlot, Táhat, Térá, Mitcá, Hasmona, Moserot, Bené-Jaacán, Hor, Jotbata, Abroná, Esión-Guéber, yvy ojeiko'ýha Sin, upéva hína Cadés, yvyty Hor ypýpe tetã EDOM rembe'ýpe. 38 Upépe Ñandejára he'i pa'i Aarónpe ojupi haguã yvyty Hor ru'áme, ha upépe omano ára peteĩha mes 5hápe, 40 año Israel ñemoñare osẽ rire Egíptogui. 39 Aarón omano ramo yvyty Hórpe, ogueroko 123 año. 40 Mburuvicha guasu táva Arad pegua, oikóva Néguebpe Canaán yvýpe, ohendu Israel ñemoñare ouha. 41-47 Yvyty Hor guive Moab ñu meve, Israel ñemoñare opyta ko'ã hendápe: Salmoná, Punón, Obot, Iié-Abarim, Moab retãme; Dibón-Gad, Almón-Diblataim, yvyty Abarim yvyty Nebo ypýpe. 48 Oguejy hikuái yvyty Abaríngui ha opyta Moab ñúme, Jordán ysyry rembe'ýpe, Jericó rovái. 49 Moab ñu rehe oho hikuái Bet-Jesimot guive Abel-Sitim peve. 50 Moab ñúme, Jordán ypýpe, Jericó rovái Ñandejára he'i Moiséspe: 51 "Kóicha ere Israel guápe: Pehasávo Jordán mboypýri Canaangua yvýpe, 52 pemosẽ opa upépe guápe. Pehundi ijita ñembo'y ha itupã gua'u ra'ãnga kuéra ojejapóva ita verágui ha umi ha'e kuéra mbyatyhápe omomba'e guasu haguã chupe kuéra. 53 Peñemomba'e pe yvýre ha peñemohenda upépe, che niko ame'ẽ peẽme pene mba'erã. 54 Pemboja'o pe yvy mayma ñemoñare apytépe peítývo hese po'a. Umi hetavévape peme'ẽ tuichave ha imbovyévape, michĩve. Upe ho'áva peẽme, upéva pene mba'erã; ha péicha pejapo mayma Israel ñemoñare apytépe. 55 Ha peẽ napemosẽi ramo chupe kuéra hetãgui, umi opytáva ha'éta yvyra pehẽnguẽicha pende resápe ha ñuatĩ pende apére. Ha'e kuéra oñemoĩta pende rehe. 56 Peẽ napemosẽi ramo chupe kuéra, che pohundíta peẽme, ahundi rangue chupe kuéra."

Numbers 34

1 Ñandejára he'i Moiséspe: 2 Kóicha ere Israel guápe: Peike rire Canaánpe, pe yvy che ame'ẽva peẽme, pende yvy teerã, kóicha tuicháta: 3 Yvy gotyo ojepysóta yvy ojeiko'ýha Sin guive, EDOM rembe'y pukukue. Kuarahy resẽ guio oñepyrũta Mar Muerto yvy gotyo. 4 Upégui ohóta yvy gotyo, yvyty Acrabim gotyo, ohóvo Sin rupi Cadés-Barnea peve. Upégui ojupi jeýta yvate kuarahy reike gotyo, Hasar-Adar ha Asmón peve. 5 Ha pégui oho jeýta ysyry Egípto peve opa haguã yguasu kuarahy reike gotyo oĩvape. 6 Kuarahy reike gotyo katu oguahẽta yguasu rembe'y peve. 7 Yvate gotyo, ohóta y guasúgui yvyty Hor peve, 8 ha pégui Hamat reike peve. Pégui ohóta Sedad gotyo, 9 ha Zifrón peve ha opáta Hasar-Enánpe. Upe rupi peve oguahẽta pende yvy yvate gotyo. 10 Kuarahy resẽ gotyo katu ohóta Hasar-Enángui Sefam peve, 11 pégui ohóta yvy gotyo Riblápe, opytáva táva Aíngui kuarahy resẽ gotyo ha pégui oguejýta yvyty kuéra gotyo oĩva yguasu Galiléa rembe'ýpe kuarahy resẽ gotyo, 12 pégui oguejýta yvy gotyo ysyry guasu Jordán rembe'ýre, Mar Muerto peve. Péichata pende yvy tuichakue opa ijerekuévo." 13 Upérõ Moisés he'i Israel guápe ojapo haguã kóicha: "Kóva hína pe yvy peẽ peñomboja'ótava peítývo hese po'a, Ñandejára ome'ẽva umi 9 ha mbytere ñemoñare guápe. 14 Rubén, Gad ha mbytere Manasés ñemoñare oguerékoma ijyvyrã ha'e kuéra oiporavo vaekue ha omboja'óva ojohogagua apytépe. 15 Ko'áva mokõi ha peteĩ ñemoñare mbyterépe peme'ẽma ijyvyrã, Jordángui kuarahy resẽ gotyo, Jericó rovái." 16 Ñandejára he'i Moiséspe: 17 "Pa'i Eleazar ha Josué Nun ra'y tomboja'o pe yvy Israel guápe. 18 Tou avei peteĩ myakãhára peteĩ-teĩ ñemoñare apytégui toipytyvõ chupe kuéra pe yvy ñemboja'ópe." 19-29 Ko'áva hína myakãhára kuéra Ñandejára oiporavo vaekue: Judagua, Caleb Jefuné ra'y. Simeongua, Samuel Amihud ra'y. Benjamíngua, Elidad Quislón ra'y. Dangua, Buquí Joglí ra'y. José ra'y Manasesgua, Haniel Efod ra'y. José ra'y Efraíngua, Quemuel Siftán ra'y. Zabulongua, Elisafán Parnac ra'y. Isacargua, Paltiel Azán ra'y. Asergua, Ahihud Selomí ra'y. Neftalíngua, Pedahel Amihud ra'y. Ko'ávape oiporavo Ñandejára omboja'o haguã Canaán retã Israel guápe.

Numbers 35

1 Moab ñúme, Jordán rembe'ýpe, Jericó rovái, Ñandejára he'i Moiséspe: 2 "Ere Israel guápe, pe yvy chupe kuéra oñeme'ëvagui tome'ë levíta kuérape táva ha'e kuéra oiko haguãme ha ñu hymba kuéra oguereko haguãme umi táva jerekuévo. 3 Umi táva hína levíta mba'erã ha ha'e kuéra oikóta upépe, umi ñu katu ijovecha ha hymba kuérape guarã. 4 Pe ñu tojepysso pe táva korapy jerére opa gotyo 450 métro, 5 ikatu haguã pe yvy ipuku 900 métro peteĩ-teĩ ijképe: yvate gotyo, yvy gotyo, kuarahy resẽ ha kuarahy reike gotyo. Pe táva topyta mbytépe ha pe ñu ijerére. 6 Peme'ë levíta kuérape 6 táva kañyha ikatu haguãme okañy umi oporojukáva ojapose'ýre. Upéva ári peme'ë chupe kuéra imba'erã 42 táva pe ñu hesegua reheve. 7 Péicha pe táva retakue, ñu reheve ijerekuévo, levíta mba'éva tohupyty 48. 8 Israel ñemoñare ome'ëvo oguerekóvagui táva kuéra levíta mba'erã, umi hetave oíva tome'ë hetave ha umi imbovyvéva tome'ë mbovyve. Péicharõ, opavave ome'ë jojáta." 9 Ñandejára he'i Moiséspe, 10 he'i haguã Israel guápe: Pehasa rire Jordán mboypýri ha peike yvy Canaánpe, 11 tekotevẽ peiporavo táva kuéra kañyha ikatu haguãme okañy umi oporojukáva ojapose'ýre. 12 Upépe oikóta okyhyje'ýre upe ojejuka vaekue pehẽngue kuéragui. Oja ramo peteĩ kuimba'e rehe oporojuka hague, ndaikatú mo'ãi ojejuka noñembohovakéi ramo. 13 Peiporavo 6 táva kañy haguãme: 14 mbohapy Jordángui kuarahy resẽ gotyo ha mbohapy Canaánpe. 15 Umívape ikatúta okañy Israel ñemoñare ha mombyrygua avei oikóva ijapytépe kuéra sapy'arãnte. Oimeraẽ oporojukáva ojapose'ýre, ikatu okañy peteĩ umívape. 16 Oĩ ramo oporonupáva fiérrope ha pe oñenupáva omano upevakuégui, pe inupãhare hína ijukahare, ha toje'e ojejuka haguã. 17 Oĩ ramo oporonupáva itápe ikatúva rehegua oporojuka, ha pe oñenupáva omano upevakuégui, inupãhare hína ijukahare, ha toje'e ojejuka haguã. 18 Oĩ ramo oporonupáva yvyrápe ikatúva rehegua oporojuka, ha pe oñenupáva omano upevakuégui, inupãhare hína ijukahare ha toje'e ojejuka haguã. 19 Pe ojejuka vaekue génte ári ho'a oheka ha ojukávo ijukaharépe. Ojuhu vove, ojuka vaerã chupe. 20 Oĩ ramo nda ija'éiva hapicháre ha omyaña vai térã ojapi chupe oimeraẽ mba'épe, 21 térã ipópe oinupã heta ha upevakuégui hapicha omano, upéva hína ijukahare ha toje'e ojejuka haguã. Pe omano vaekue pehẽngue ári ho'a ojukávo ijukaharépe. Ojuhu vove, ojuka vaerã chupe. 22 Oĩ ramo ojukáva hapichápe ojapose'ýre, ndaha'éi ipochýgui hendive térã omyañágui térã ojapígui chupe oimeraẽ mba'épe, 23 térã oma'ẽ'ýre pe ojapóva rehe opoi peteĩ ita ha ojuka peteĩ hapichápe ojapose'ýre hese mba'eve ivaíva, ku ndaha'éiva ija'e'ýha. 24 Ojehu ramo mba'e ko'ãichagua, Israel ñemoñare tosẽ hesehápe ha aní omoĩ pe omano vaekue pehẽngue ykére ojukaséva pe mba'e apoharépe. Kóicha tojapo hikuái: 25 Pe Israel ñemoñare tomo'ã chupe umi omanóva pehẽngue kuéragui ha togueraha jey chupe táva kañyháme, ha'e osẽ haguégui. Topyta upépe omano meve pe pa'i oíva upérõ pa'i guasúrõ. 26 Pe mba'e apohare osẽ ramo pe táva kañyhágui, 27 ha pe omano vaekue pehẽngue kuéra ojuhu ha ojuka ramo chupe, ndojái mba'eve hese kuéra. 28 Pe mba'e apohare opyta vaerã pe táva kañyháme pa'i guasu omano meve ha upe rire ae ikatu oho jey hógape. 29 Kóva hína tembiapoukapy peẽme ha pene ñemoñarépe guarã, mamó peikohápe. 30 Oja ramo peteĩ kuimba'e rehe oporojuka hague, upéva tojejuka oĩ ramo mokõi térã hetave, mba'e rechahare mante. Peteĩnte ramo, ndohupytyi gueteri oje'e haguã hese oporojuka hague. 31 Peteĩ oporojuka vaekue ojejuka vaerã ha ndaikatúi ojehepy me'ë ojejogua haguã hekove. 32 Peteĩ kuimba'e okañy ramo táva kañyháme, ani peheja ohepyme'ë oho jey haguã hógape omano mboyve pa'i guasu. 33 Pejapo ramo péicha pemongy'áta pe tetã peikohápe. Pe oporojukáva omongy'a pe tetã, ha ha'e ojejuka ramo mante ikatúta oñemopotĩ*f** pe tetã ojejuka haguépe peteĩ kuimba'e. 34 Aníke pemongy'a pe tetã peẽ peikohápe, cháke che hína pende Jára ha aiko Israel ñemoñare apytépe.

Numbers 36

1 Umi omyakáva Galaad kuéra rogagua, pe Galaad hína Maquir, Manasés ha José ñemoñare, ou Moisés ha Israel myakáhara*f** kuéra rendápe, 2 ha he'i: –Ñandejára he'i ndéve reity haguã po'a, remboja'o, ha reme'ë haguã yvy Israel guápe. He'i avei ndéve reme'ë haguã pe yvy Selofhad mba'e rãnguéva itajýra kuérape. 3 Umi kuña omenda ramo kuimba'e ambue ñemoñarére, ijyvy kuéra opytáta ambue ñemoñare guápe ha péicha ore yvy michĩta ore hegui. 4 Pe año 50, oñesẽháme jejopy vaígui, opa yvy oñembojoapýtama opa árape guarã upe ñemoñare yvýpe, ha ojepe'áta ore ñemoñareguágui. 5 Upérõ Moisés he'i Israel guápe ko'ã mba'e, he'i haguéicha chupe Ñandejára. –Añete hína pe he'íva umi Josegua, 6 ha upévare Ñandejára he'i: "Umi Selofhad rajy kuéra omenda kuaa omendasévale, ha'éma guive iñemoñare. 7 Opa Israel ñemoñare yvy opyta vaerã iñemoñare yvýpe. Opa yvy ohasáva túvagui

iñemoñarépe, opyta vaerã umíva apytépe. 8 Upévare kuña Israel ñemoñare oguerekóva ijyvy tee, tekotevẽ omenda kuimba'e iñemoñarére. Péicha opa Israel guápe opytáta pe yvy itúva kuéra mba'ekuéva, 9 ha pe yvy ndohasa mo'ãi peteĩ ñemoñareguágui ambuépe. Peteĩ-teĩ ñemoñare oguerekóta opa ára ijyvy tee." 10-11 Upérõ Mahlá, Tirsá, Hoglá, Milcá ha Noá, Selofhad rajyre, ojapo pe Ñandejára he'i vaekue Moiséspe ha omenda itúva ryvy térã ryke'y ra'y kuérare. 12 Ha'e kuéra omenda Manasés, José ra'y, ñemoñare rehe ha péicha ijyvy opyta itúva Selofhad ñemoñare guápe. 13 Ko'áva hína tembiapoukapy Ñandejára ome'ẽ vaekue Israel guápe Moisés rupi, Moab ñúme, Jordán rembe'ýpe, Jericó rovái.

Deuteronomy 1

1 Ko'áva hína umi ñe'ẽ Moisés he'i vaekue Israel ñemoñarépe, ha'e kuéra oĩ ramo yvy ojeiko'ýháme, Jordángui kuarahy resẽ gotyo. Ha'e kuéra oĩ pe héravape Arabá, táva Suf rovái, ko'ã táva pa'ũme: peteĩ ijyképe oĩ Parán ha ambuépe Tófel, Labán, Haserot ha Dizahab. 2 Ojeguata 11 ára oñeguahẽ haguã yvyty Sinaígui Cadés-Barnéape ogehóvo yvyty Edom rape rupi. 3 Año 40hápe, ára peteĩha, mes 11hápe, Moisés oñe'ẽ Israel ñemoñarépe Ñandejára he'i haguéicha chupe. 4 Kóva ojehu ipu'aka rire amorreo ruvicha guasu Sihón rehe oikóva táva hérava Hesbónpe ha táva Basán pegua ruvicha guasúpe hérava Og. Upéva oguereko avei hóga guasu táva kuérape hérava Astarot ha Edrei. 5 Israel ñemoñare oĩ aja Jordángui kuarahy resẽ gotyo, Moab retãme, Moisés oñepyrũ vaekue oheko mbo'e Israel ñemoñarépe Tupã rembiapoukapýre. Ha'e he'i: 6 —Ñai ramo guare yvyty Sinaípe, Tupã he'i vaekue ñandéve: "Pende aremi kuri ko yvytýpe. 7 Pemopu'ã katu pende rekoha ha tapeho amorreo kuéra yvyty rupi ha opa ijerekuévo, umi ijyvateha rupi ha ñu rupi, Négueb rupi ha yguasu rembe'y rupi. Peike Canaán retãme, yvate gotyo yvyty Líbano peve ha kuarahy resẽ gotyo ysyry Éufrates peve. 8 Opa umíva hína pe yvy che, Tupã, ame'ẽ pende ru kuéra ypykuépe Abraham, Isaac ha Jacob ha iñemoñare kuérape. Tapeho katu ha peñemomba'e hese." 9 Moisés he'i Israel ñemoñarépe: —Peĩ ramo gueteri yvyty Sinaípe, ha'e vaekue peẽme: Tembiapo oĩva che ári aňangarekóvo pende rehe, tuicha itereíma chéve guarã. Ndaikatúi ajapo cheño. 10 Tupã Ñandejára pene mbohetáma mbyjaita yvágape guáicha. 11 Hángu'u Tupã, pende ru kuéra ypykue Jára, pene mbohetaitave ha pene mombarete, ome'ẽ haguéicha iñe'ẽ ojapo taha! 12 Che katu ndaikatúi araha cheño ko mba'e pohýi che apére, pombojovakévo pejoavy ramo pende rapicha ndive. 13 Peiporavo kuimba'e iñarandúva, imba'e recha kuaa ha ikatupyryva peteĩ-teĩ ñemoñare guágui, ha amoĩta chupe kuéra oňangareko haguã pende rehe. 14 Peẽ avei pehecha kuaa vaekue upéva iporã taha. 15 Upérõ amoĩ vaekue umi kuimba'e peiporavo vaekue oňangareko haguã pende rehe. Oĩ oňangarekóva 1.000 tapicháre, oĩ oňangarekóva 100re, oĩ oňangarekóva 50re, ha oĩ oňangarekóva 10re. Amoĩ vaekue avei omyakã haguã peteĩ-teĩ ñemoñarépe atýpe. 16 Upérõ ahekombóva vaekue chupe kuéra kóicha: "Pembojovake umi pende rapicha ojoavýva ha oúva pene rendápe. Pembojovake chupe kuéra hekópe, taha'e Israel ñemoñare, taha'e mombyrygua oikóva pende apytépe. 17 Ha pejëvo pe ojejapo vaerã, ani pembojerovia joavy chupe kuéra, taha'e tapicha mboriahu, taha'e karai poguasú, ha ani pekyhyje avaveichaguágui. Pe peẽ pejëvako ou Tupãgui hína. Oĩ ramo peteĩ mba'e hasýva peẽme, peru chéve, ta'e che pe ojejapo vaerã. 18 Upérõ poheko mbo'e vaekue opa mba'e pejapo vaerãre. 19 Nasẽ Horébgui ha jaguata pe yvy ojeiko'ýha rupi amorreo retã gotyo ñaguahẽ meve Cadés-Barnéape. 20-21 Che ha'e vaekue peẽme: "Péina ñaguahẽma amorreo retãme, Tupã, ñande ru kuéra ypykue Jára, ome'ẽva ñandéve. Tapeho ha peñemomba'e hese, ha'e he'i haguéicha. Pejerovia Ñandejára rehe ha ani pekyhyje". 22 Peẽ katu peju vaekue che rendápe ha peje. "Emondo raëna ñane renonderã kuimba'e kuéra oma'ẽ ñemi haguã pe yvýre ha he'i haguã ñandéve mávapa pe tape iporãvéva jaike haguã ha mba'eichagua távapa umíva." 23 Ha'ete ku iporãva ojejapo pejëva ha upérõ aiporavo 12 kuimba'e peteĩ-teĩ ñemoñare apytégui. 24 Ha'e kuéra oho umi yvyty rupi, oguahẽ ysyry Escol peve ha oma'ẽ opa mba'ére. 25 Ou jeývo pégui ogueru yva ojuhu vaekue ha omombe'u pe yvy Ñandejára ome'ẽva iporã ha hi'a hetaha. 26 Peẽ katu pepu'ã vaekue Ñandejára rehe ha ndapeikeséi pe yvýpe ha'e ome'ẽ vaekue peẽme. 27 Peñepyrũ peñe'ẽ ngururu oñondive ha pejahéi Ñandejára rehe pejëvo: "Ñandejára ndaija'éi ñande rehe. Ñane renohẽ Egíptogui ha ñande reru ko'ápe ñane me'ẽ amorreo pópe, ha'e kuéra ñande juka haguã. 28 Aníke jaha upépe. Umi kuimba'e ñamondo vaekue he'i kuimba'e kuéra pepegua imbareteve ha ijyvateveha ñande hegui ha itáva kuéra oñemongoraha tápiape oguahẽva yvága peve. Ohecha hikuái upépe kuimba'e ijyvate etereíva! 29 Che katu ha'e vaekue peẽme: 'Ani

pekyhyje chugui kuéra. 30 Tupã Ñandejára pene moirũta ha ha'e voi oñorãirõta pende rehe, pehecha haguéicha ojapo Egíptope, 31 ha yvy ojeiko'ỹháme. Pehecháma mba'éichapa pende reru ko'a peve ojehu'ỹ rehe peẽme mba'eve, peteĩ túva oguerahaháicha ita'ýrape. 32 Ha añe'ëve ramo jepe peẽme ndapejeroviái vaekue Ñandejára rehe, 33 pehecha ramo jepe ha'e ouha pene renonderã pe tape pukukue ojuhu haguã peẽme mamópa ikatu pepyta. Ohechauka haguã peẽme pe tape, ha'e ou pene renondépe tata ñembo'ýpe pyharekue ha arai ñembo'ýpe arakue.'" 34 Ñandejára ohendu pejahéi ramo hese. Upérõ ipochy ha ome'ẽ iñe'ẽ péicha: 35 "Avavete pende apytégui, peẽ ñemoñare ahẽ, ndapeike mo'ãi pe yvy porãme, ame'ẽ vaekue pende ru kuéra ypykuépe. 36 Caleb Jefuné ra'y añoite oikéta. Ha'e ojerovia che rehe ha ame'ẽta chupe ha iñemoñare kuérape pe yvy ha'e oho vaekue ohecha." 37 Chéve jepe peẽ che mokangy vaekue ha upéva rehe Ñandejára ipochy che ndive ha he'i chéve: "Ha nde avei Moisés ndereike mo'ãi pe yvýpe. 38 Ne rendaguépe oikéta ne pytyvõhára Josué, Nun ra'y. Emokyre'ỹ chupe. Ha'e omyakãta Israel ñemoñarépe oñemomba'e haguã pe yvýre." 39 Upérõ Ñandejára he'i vaekue ñandéve: "Pende ra'y kuéra itavýva gueteri ha ne'ĩra oikuaa iporãva ha ivaíva, umíva oikéta hína pe yvýpe. Peẽ peje amorréo kuéra oñemomba'etaha pene rembireko ha pene mitã nguérare. Ha umi mitãme che ame'ẽta pe yvy ha ha'e kuéra oikéta oñemohenda upépe. 40 Peẽ katu tapeho jey tapykuévo yvy ojeiko'ỹháme Mar Rojo rape rupi." 41 Peẽ peje vaekue: "Nde Moisés, tuicha eterei niko rojavy kuri ropu'ãvo Ñandejára rehe. Ko'ágã rohóta roñorãirõ ha'e he'i haguéicha oréve." Upérõ peñembosako'i vaekue peñorãirõ haguã ha peimo'ã ndahasy mo'ãi pejupi yvytýpe pendency haguã hese kuéra. 42 Ñandejára katu he'i chéve: "Ere chupe kuéra ani haguã osẽ oñorãirõ, cháke che naĩ mo'ãi hendive kuéra ha umi amorréo ojupapáta chupe kuéra. 43 Che ha'e peẽme pe Ñandejára he'iva ha ndapeikuaaséi mba'eve. Pepu'ã hese ha pene akã kuchúgui pesẽ pejupi yvytýpe peñorãirõ haguã. 44 Upérõ amorréo kuéra oikóva upépe ojeity pende ári kavichu'i pochýicha. Pene mboguevi, pene muña Hormá peve ha pene rundi ete vaekue Edómpe. 45 Upérõ pesapukái Ñandejárape pene pytyvõ haguã, ha'e katu na pene rendúi ha ndojepy'apýi ete voi pende rehe. 46 Upévale peẽ pepyta are eterei vaekue Cadéspe."

Deuteronomy 2

1 Ñande are rire Cadéspe, jaha jey vaekue tapykuévo yvy ojeiko'ỹha gotyo Mar Rojo rape rupi, Ñandejára he'i haguéicha chéve, ha jaiko vaekue ágotyo ha pégotyo yvyty Edom rupi. 2 Upérõ Ñandejára he'i vaekue chéve: 3 "Hetáma jaikoha ágotyo ha pégotyo umi yvyty rupi ha tekotevẽha jaha yvate gotyo. 4 He'i chéve poheko mbo'e haguã péicha: 'Peẽ pehasáta Esaú pene pehẽngue ñemoñare yvy rupi, oikóva Seírpe. Ha'e kuéra okyhyjéta pende hegui, 5 ha aníke peñorãirõ hendive kuéra, cháke name'ẽ mo'ãi peẽme ijyvy kuéra peteĩ pehẽngue mínte jepe. Che ame'ẽ vaekue pe yvy Esaú ha iñemoñarépe. 6 Ikatu pejogua chugui kuéra y ha pene rembi'urã.' 7 Pene mandu'áke mba'éichapa Tupã Ñandejára pende rovasa vaekue opa mba'e pejapóvape. Ha'e oñangareko vaekue pende rehe peiko aja ko yvy ojeiko'ỹha rupi. Oiko vaekue pene ndive ko'ã 40 año pukukue, ha pereko vaekue opa mba'e peikotevẽva." 8 Upéi jaha vaekue Arabá rape gotyo, Elat ha Esión-Guébergui, ha jahasa ñande rehegua Esaú ñemoñare, oikóva Seírpe, yvy rupi. Upéi jajere ha jaha tape rupi yvy ojeiko'ỹha Moab pegua gotyo. 9 Ñandejára he'i vaekue chéve: "Ani remyangekói Moab ñemoñarépe, ha'e kuéra hína Lot ñemoñare, térã peñorãirõ hendive kuéra. Ame'ẽ vaekue chupe kuéra táva Ar ha name'ẽ mo'ãi peẽme peteĩ ijyvy pehẽnguente jepe. 10 Ko tetãme oiko vaekue yma guive emíta kuéra. Ha'e kuéra kuimba'e yvate vaekue anakíta kuéraicha, 11 ha ojekuaa vaekue avei ha'e kuéraicha refaíta ramo, Moabgua katu ombohéra chupe kuéra emíta. 12 Horeo kuéra oiko jepi Edómpe, Esaú ñemoñare katu omosẽ chupe kuéra, ohundi hetã nguéra ha opyta upépe hendaguépe, Israel ñemoñare omosẽ haguéicha avei umi oikóvape upe yvýpe Ñandejára ome'ẽ vaekue chupe kuéra. 13 Upéi jahasa vaekue ysyry Zered mboypýri Ñandejára he'i haguéicha ñandéve. 14 Upéva oiko 38 año ñasẽ rire Cadés-Barnéagui. Opa kuimba'e ñorãirõhára ñemoñare omanombáma, Ñandejára he'i haguéicha ojehu taha. 15 Ñandejára oñemoĩ hese kuéra ha ndopytu'úi ohundipa peve chupe kuéra." 16 Omanomba rire ha'e kuéra, 17 Ñandejára he'i vaekue chéve: 18 "Ko árape pehasa vaerã Moab retã rupi Ar rape rupi. 19 Pehasáta amoníta kuéra ypýpe, umíva hína Lot ñemoñare. Ani pemyangekói chupe kuéra térã peñepyrũ ñorãirõ hendive kuéra, cháke name'ẽ mo'ãi peẽme peteĩ pehẽnguente jepe pe yvy che ame'ẽ vaekue chupe kuérargui. 20 Ko yvy ojekuaa avei refaíta kuéra yvy ramo. Péicha héra umi oikóva jepi ko'a rupi. Amoníta kuéra ombohéra chupe kuéra

zonzoméo. 21 Ha'e kuéra kuimba'e nde yvatéva, ñemoñare mbarete, anakítaicha avei ha heta vaekue. Ñandejára katu ohundipa chupe kuéra ha amoníta kuéra oñemomba'e ijyvy rehe ha opyta upépe. 22 Ñandejára ojapo péicha avei umi Edomgua Esaú ñemoñare rehehápe. Ha umíva oiko ko'ágã Edom retãme. Ohundi vaekue horeo kuérape ha upéi edomíta kuéra oñemomba'e pe yvýre ha opyta upépe, oikohápe gueteri ko'ágã peve. 23 Péicha ojehu avei hevéo kuérape umi ñu rupi, Gaza jerére oíva. Caftoríta kuéra oúva Crétaguí ohundi ete chupe kuéra ha opyta hendaguépe." 24 Ñandejára he'i vaekue chéve: "Ko'ágã tapeho tenonde ha pehasa ysyry Arnón mboypýri. Amoĩ pende pópe amorréo Sihón, upéva Hesbón ruvicha guasu, ha amorréo retã tuichakue. Pandyry hese ha peñepyrũ peñemomba'e hetãre. 25 Ko ára guive amongyhyjéta pende hegui opa tetã nguérape. Opavave oryrýita ohendúvo pende rera." 26 Upérõ, amondo ñe'ẽ rerahaha yvy ojeiko'ýha Cademótgui, Hesbón ruvicha guasu Sihón rendápe, ha'ekávo chupe kóicha: 27 "Ahasase niko ne retã rupi. Rohóta tape guasúre ropia'ýre chuguí. 28 Rohepy me'êta pe ro'úvare, ha ýre avei. Rohasasénte ne retã rupi, 29 rohasa peve Jordán mboypýri, roho haguãicha pe yvy Tupã ore Jára ome'êvape oréve. Esaú ñemoñare kuéra oikóva Edómpe ha Moabgua oikóva Árpe oheja kuri oréve rohasa hetã rupi." 30 Mburuvicha guasu Sihón katu ndohejái jahasa hetã rupi. Tupã Ñandejára niko oheja oñembopy'a hatã ha opu'ã ñande rehe, ikatu haguã ñahundi chupe ha ñañemomba'e hetãre, jarekóva ko'ágã peve ñane mba'érõ. 31 Tupã he'i chéve: "Amoĩ pende pópe mburuvicha guasu Sihón ha hetã, peñemomba'e katu hetãre ha peñemohenda upépe." 32 Sihón osẽ ñandéve opa iñorãirõhára reheve ondyry haguã ñande rehe táva Jahas ypýpe. 33 Tupã Ñandejára katu omoĩ chupe ñande pópe ha jajuka chupe, ita'ýra kuéra ha opa iñorãirõhárape. 34 Avei jaike opa itáva kuérape, ñahundipa ha jajuka oíva guivépe; kuimba'e, kuña ha mitã. Ndajahejái avavépe. 35 Jaraha ijovecha, hymba kuéra ha umi mba'e repyeta oguerékóva hikuái. 36 Táva Aroer guive, oíva ysyry Arnón rembe'ýpe ha pe táva oíva ñúme opa umi táva oíva Galaad peve, ndaipóri ho'a'ýva ñande pópe. Tupã Ñandejára omoĩmbágui chupe kuéra ñande po guýpe. 37 Amoníta kuéra yvýre katu nañañembojái, térã ysyry Jaboc jerére guáre, térã táva kuéra oíva vvyty ru'ãme rehe térã umi tenda Tupã Ñandejára he'i haguépe ñandéve ani haguã jaha.

Deuteronomy 3

1 Upéi jaha yvate gotyo, Basán gotyo, ha mburuvicha guasu Og osẽ ñandéve opa iñorãirõhára reheve, ha ondyry ñande rehe táva Edrei ypýpe. 2 Ñandejára katu he'i chéve: "Ani rekyhyje chuguí. Amoíta nde pópe opa iñorãirõhára ha ijyvy reheve. Ejapo hese rejapo haguéicha amorréo ruvicha guasu Sihón rehe oisãmbyhy vaekue Hesbónpe." 3 Upérõ Tupã Ñandejára omoĩ avei ñande pópe mburuvicha guasu Og ha opa iñorãirõhára, ha jajukapaite vaekue chupe kuéra. 4 Avei jaike itáva kuérape. Peteĩnte jepe ndajahejái umi 60 távaguí, opa pe yvýpe hérava Argob ha'éva mburuvicha guasu Og Basangua retã. 5 Opa umi táva oñemongora tápia yvatépe oguerékóva okẽ ha tránka ombotýva umi okẽ, ha oĩ avei heta tava'i oñemongora'ýva tápiape. 6 Ñahundipa umíva ha jajukapaite kuimba'e, kuña ha mitã oíva guive, jajapo haguéicha umi távape Sihón Hesbón ruvicha mba'ekue. 7 Jarahapa vaekue ijovecha ha hymba kuéra ha imba'e repyeta. 8 Upérõ ñañemomba'e vaekue umi mokõi mburuvicha guasu amorréo vykue rehe oíva Jordángui kuarahy resẽ gotyo, ysyry Arnón guive vvyty Hermón peve. 9 (Yvyty Hermón umi Sidongua ombohéra Sirión ha Amongua ombohéra Senir). 10 Ñañemomba'e pe yvy mburuvicha Og Basangua mba'ekuere: opa umi táva yvate peguáre, Galaadgua rehe ha Basangua rehe oíva kuarahy resẽ gotyo oñeguahẽ meve Salcá ha Edréipe. 11 (Mburuvicha guasu Og hína pe refaíta*f** pahague. Henimbe fiérro guigua ipuku vaekue irundy métro ha ipe mokõi métro. Upéva ikatu gueteri ojehecha ko'ágã peve amoníta kuéra távape hérava Rabá.) 12 Ñañemomba'e rire pe yvýre, ame'ẽ vaekue Rubén ha Gad ñemoñarépe pe yvy yvate gotyo távaguí Aroer, ysyry Arnón ypýpe ha vvyty Galaad pehẽngue itáva kuéra reheve. 13 Manasés mbytere ñemoñarépe ame'ẽ ambue Galaad pehẽngue ha avei opa pe yvy Basán, Og retãngue. Upéva hína opa pe yvy Argob. (Basán ojekuaa vaekue refaíta yvy ramo. 14 Jaír, Manasés ñemoñare, oñemomba'e opa pe yvy Argob rehe, upéva hína Basán, Guesur ha Maacá peve ha Basán rangue omoĩ pe yvýre héra tee: "Havot-Jaír" ha péicha héra ko'ágã peve.) 15 Ame'ẽ Makírpe, Manasés ñemoñarépe, yvy Galaad. 16 Rubén ha Gad ñemoñarépe ame'ẽ pe yvy ojepysóva Galaadgui ysyry Arnón peve. Pe ysyry mbyte opyta hembe'y yvy gotyogua ramo, ha hembe'y yvate gotyogua ramo opyta ysyry Jaboc, ha pe ysyry pehẽngue hína amoníta retã rembe'y. 17 Kuarahy reike gotyo ijyvy ojepyso Jordán peve, yvate gotyo yguasú Galiléa guive yvy gotyo yguasú re'ẽ meve ha pégui kuarahy resẽ gotyo

yvyty Pisgá rembe'y peve. 18 Upérõ ahekombo'e vaekue avei chupe kuéra péicha: Tupã Nandejára ome'ẽ peẽme ko yvy Jordángui kuarahy resẽ gotyo. Pemondo pene ñorãirõhára Jordán mboypýri pemyakãvo pende rapicha kuéra Israel ñemoñarépe ha peñorãirõ iyyke rehe kuéra oñemomba'e haguã pe yvýre. 19 Pene rembireko, mitã nguéra, umi ovecha ha mymbaita aikuaáva perekoha, umíva topyta ko'ápe umi távape ame'ẽ vaekue peẽme. 20 Peipytyvõ pende rapicha Israel ñemoñarépe ha'e kuéra oñemomba'e peve upe yvýre Nandejára ome'ẽva chupe kuéra Jordán mboypýri, Nandejára oheja peve chupe kuéra oiko upépe py'a guapýpe, ojapo haguéicha pene ndive ko'ápe. Upe rire ae ikatu peju jey ko yvýpe che ame'ẽva peẽme. 21 Upéi ha'e vaekue Josuépe: "Rehecháma opa mba'e Tupã Nandejára ojapo vaekue umi mokõi mburuvicha guasu Sihón ha Og rehe. Peichaite avei oja póta opa umi tetã ruvicha rehe peẽ peiketahápe. 22 Ani rekyhyje chugui kuéra. Tupã Nandejára oñorãirõta pende rehe." 23 Upérõ añembo'e vaekue Nandejárape péicha che py'aite guive: 24 "Há, Tupã Nandejára! Aikuaa rehechauka hague chéve iñepyrũmbýnte opa umi mba'e rechapyrãgui rejapótava reína. Ndaipóri ambue Tupã yvágape térã yvy ári ikatúva ojapo umi mba'e tuichaite nde rejapóva! 25 Tahasa mína che avei Jordán mboypýri ha tahecha pe yvy porã, umi yvyty porãite ha yvyty Líbano! 26 Ha peẽ che mokangy haguére Nandejára ipochy vaekue che ndive ha na che renduséi. He'i uvei: 'Anive ne mandu'a chéve upévale! 27 Tereho ejupi yvyty Pisgá ru'ãme ha ema'ẽ yvate gotyo, yvy gotyo, kuarahy resẽ ha kuarahy reike gotyo. Ema'ẽ porã opa mba'érechávare, cháke nderehasa mo'ãi Jordán mboypýri. 28 Eheko mbo'e Josuépe ha emokyre'ỹ chupe, ha'e oguerokétagui Israel ñemoñarépe oñemomba'e haguã pe yvýre nde rehechátava.' 29 Ha péicha japyta vaekue pe ñúme táva Bet-Peor rovái."

Deuteronomy 4

1 Moisés he'i Israel ñemoñarépe: –Pejapo ramo opa ko'ã tembiapoukapy che amyesakáva peẽme, peikovéta ha peñemomba'éta pe yvýre, Tupã pende ru ypykue jára ome'ëtava peẽme. 2 Ani pemoĩ hetave térã peipe'a mba'eve pe che amoĩvagui. Pejapo Tupã Nandejára rembiapoukapy che ame'ẽ vaekue peẽme. 3 Peẽ voi pehecha vaekue umi mba'e Nandejára ojapo vaekue yvyty Peórpe. Tupã Nandejára ohundi pende apytégui opa umi omomba'e guasu vaekue Baal-Peórpe, 4 ha peẽ pejerovia vaekue Tupã Nandejára rehe peikove gueteri ko'ágã peve. 5 Che pombo'e vaekue opa hembiapoukapýre, Tupã che Jára he'i haguéicha chéve. Pene ñe'ẽ rendúke umívape peĩ ramo pe yvýpe peiketahápe ko'ágã, peñemomba'e haguã hese. 6 Pejapo oĩhaichaite, ikatu haguã umi tetã ambuegua ohecha pene akã guapyha. Ha'e kuéra ohendúvo ko'ã tembiapoukapy he'íta hikuái pende rehe: "Iñakã porã ha iñarandu etépa ko'ã tetãgua!" 7 Ha peichaite hína: Máva piko pe tetã tuichaitéva, oguerokóva peteĩ Tupã hi'aguĩ etéva chugui jarekoháicha ñande Tupã Nandejárape, ha'e ñane rendu haguã ñahenói vove chupe ñaikotevẽ ramo hese, 8 ha máva piko pe tetã tuichaite, oguerokóva tembiapoukapy peichaite peve heko jojáva ko'áicha che ahechaukáva peẽme ko'ágã? 9 Peñeñangarekóke! Peñeha'ã ani haguã pende resarái, peikove aja pukukue, ko pehecha vaekuégui pende resa tee rupi. Peheko mbo'e pende ra'y ha pene remineno kuérape. 10 Pe ára peĩ ramo guare Tupã Nandejára renondépe yvyty Sinaí rovái, ha'e he'i chéve: "Embyaty opa Israel ñemoñarépe, ahenduka haguã chupe kuéra che ñe'ẽ, iñe'ẽ rendu haguã chéve oikove aja pukukue, ha oheko mbo'e haguã ita'yra kuérape." 11 Upérõ peñembyaty ha peñembo'y vaekue yvyty ypýpe, ojejaho'ipáva arai ha tatatĩ ypytũme opu'áva yvága peve. 12 Nandejára oñe'ẽ peẽme tata apytégui. Peẽ pehendú oñe'ẽ ramo ha ndapehechái chupe. 13 Ha'e oikuaauka vaekue peẽme iñe'ẽ ha'éva 10 hembiapoukapy ha'e ohai vaekue mokõi ita pehẽnguere ha he'i vaekue peẽme pejapo haguã. 14 Chéve he'i vaekue poheko mbo'e haguã opa hembiapoukapy rehe peẽ pejapo vaerã pe yvýpe peiketahápe peñemomba'e haguã hese. 15 Peñeñangarekóke, cháke Nandejára oñe'ẽ ramo guare peẽme tata apytégui yvyty Horébppe, ndapehechái vaekue mba'eveichagua ta'ãnga. 16 Aníke pejavý pejapóvo ta'ãnga mba'eveichagua, taha'e kuimba'e térã kuña, 17 tymba térã guyra, 18 yvýre otyryryva térã pira ra'ãnga. 19 Ha pema'ẽvo yvágare, pehecha ramo kuarahy, jasy ha mbyjaita, ani oíke pene akãme pemomba'e guasúvo umíva. Tupã Nandejára niko pe ojapo vaekue umíva ha omoĩ yvágape ohesape haguã yvy. 20 Peẽme katu ha'e pene renohẽ vaekue tata kuágui fiérro oñemboykuha ha'éva Egipto, peiko haguã hetãgua ramo ko'ágã peve. 21 Peẽ rupi, Tupã Nandejára ipochy vaekue che ndive ha ome'ẽ vaekue iñe'ẽ ndahasa mo'ãiha Jordán mboypýri aike haguã pe yvy porã peẽme ome'ëtavape. 22 Amanóta ko yvýpe ha ndahasa mo'ãi Jordán mboypýri, peẽ katu peiméma pehasa haguáicha ha peñemomba'e pe yvy porãre. 23 Aníke pende resarái pe ñe'ẽ me'ẽgui Tupã Nandejára ojapo vaekue pene ndive,

ha ani pejapo mba'eveichagua ta'ãnga, Tupã Ñandejára he'i vaekue ani haguã pejapo. 24 Tupã Ñandejára ndoipotái pemyengovia chupe avavére. Ha'e niko tata opa mba'e ombokusuguéva. 25 Pende ra'y ha pene remineno heta rire, ha pende tuja rire pe yvýpe, peñemongy'a ramo pejapóvo ta'ãnga pemomba'e guasu haguã, ko mba'e ivai etéva Tupã Ñandejára renondépe, ha pembopochy chupe, 26 ko árape amoĩ mba'e rechaha ha renduha ramo yvy ha yvága, pya'e eterei ndopyta mo'ãiha mba'eve pende hegui pe yvýpe peiketahápe Jordán mboypýri. Ndapeiko are mo'ãi upépe, peñehundietétagui. 27 Ñandejára pene mosarambíta tetã nguéra rupi, ha mbovymi pende heguínte oikovéta, tetã nguéra ha'e pende rerahaha rupi. 28 Upépe pemomba'e guasúta tupã nguéra, umíva hína ta'ãnga yvyra térã ita, ikatu'ýva ohecha térã ohendu, okaru térã ohetũ. 29 Upépe pehekáta Tupã Ñandejárape, ha peheka ramo pende py'aite guive pejuhúta chupe. 30 Peje juhúvo ivaiívape ha opa umi mba'e ojehu rire peẽme, ipahápe pejevýta Tupã Ñandejára gotyo ha pene ñe'ẽ rendúta chupe. 31 Ha'e hína Tupã oporoporiahurerekóva. Ha'e na pende reja mo'ãi, na pene rundi mo'ãi ha ndahesarái mo'ãi pe ñe'ẽ ome'ẽ vaekue pende ru kuéra ypykuépegui. 32 Peheka umi ára yma guarépe, umi ára peẽ peikove pyy mboyve guarépe, peguahẽ meve upe árape Tupã ojapo ramo guare yvypóra yvy ári. Peipyguara opa rupi ko yvy jerekuévo. Araka'e piko ojehu peteĩ mba'e peichagua? Oĩ piko ohendúva peteĩ mba'e peichagua? 33 Oĩ piko peteĩ tetã oikovéva Tupã oñe'ẽ rire chupe tata apytégui peẽmeicha? 34 Oĩ piko Tupã ohóva oiporavo peteĩ tetã, tetã nguéra apytégui? Oĩ piko Tupã oporopy'a ra'áva, ohechaukávo mba'e rechapyrã, oñorãiróva oiporúvo pyapy mbarete ha oporomongyhyjéva, Tupã Ñandejára ojapo haguéicha pene resa renondetépe Egíptope? 35 Tupã ohechauka vaekue peẽme ko'ã mba'e, peikuaa haguã ha'enteha Tupã ha ndaiporiha ambue. 36 Ohenduka peẽme iñe'ẽ yvágagui, pene reko mbo'e haguã, ha pe yvyty ári ohechauka peẽme hata marangatu ha oñe'ẽ peẽme ijapytégui. 37 Ohayhúgui pende ru ypykuépe, pende poravo peẽme ha ha'e voi oho pene renohẽ Egíptogui pyapy mbaretépe. 38 Peẽ peguahẽvo ha'e omosẽ vaekue tetã nguérape tuichavéva ha imbaretévéva pende hegui pene moinge haguã ha ome'ẽ haguã peẽme ijyvy, ko yvy pene mba'éva gueteri ko'ágã peve. 39 Pene mandu'áke ko mba'ére ha ani pende resarái araka'eve: Tupã Ñandejára hína Tupã yvágape ha yvy ári. Ndaipóri ambue tupã. 40 Pejapo hembiapoukapy ame'ẽva peẽme ko árape ha opa mba'e osẽ porãta peẽme ha pene ñemoñarépe. Peikóta pe yvýpe Tupã Ñandejára peẽme ome'ẽva opa árape guarã. 41 Upérõ Moisés omboyke mbohapy táva Jordángui kuarahy resẽ gotyo, 42 ikatu haguãme okañy ha oiko kyhyje'ỹ rehe peteĩ kuimba'e ojuka vaekue ojapose'ỹ rehe peteĩ hapichápe ha'e ipochy'ýva ndive. Ha'e ikatúta okañy peteĩme ko'ã mbohapy távagui ha ndojekuka mo'ãi. 43 Rubén ñemoñarépe guarã, pe táva hína Béser ha opyta peteĩ ijyvatehápe, yvy ojeiko'ýháme. Gad ñemoñarépe guarã pe táva hína Ramot ha opyta Galaádpe. Manasés ñemoñare mbyterépe guarã pe táva hína Golán ha opyta Basánpe. 44 Moisés ome'ẽ Tupã rembiapoukapy ha reko mbo'e Israel ñemoñarépe. 45-46 Ha'e kuéra ou rire Egíptogui ha oĩ ramo ñúme, Jordángui kuarahy resẽ gotyo, táva Bet-Peor rovái, ome'ẽ chupe kuéra umi tembiapoukapy. Upéva Sihón vyvkue, pe amorréo ruvicha guasu oisãmbyhy vaekue táva Hesbónpe. Moisés ha Israel ñemoñare oúvo Egíptogui ohundi vaekue chupe. 47 Ha'e kuéra oñemomba'e ijyvy rehe ha ambue amorréo ruvicha guasu, Og hérava, yvýre, oiko vaekue Jordángui kuarahy resẽ gotyo. 48 Pe yvy ojepyso táva Aroérgui, opytáva ysyry Arnón rembe'ýpe, yvyty Sirión peve, upéva hína yvyty Hermón. 49 Ha ojepysove ysyry Jordán ykére ha oguahẽ Arabá peve, yvyty Pisgá rembe'y peve.

Deuteronomy 5

1 Moisés ombyaty opa Israel ñemoñarépe ha he'i chupe kuéra: —Peẽ Israel ñemoñare, pehendúke opa ko'ã tembiapoukapy ame'ẽva peẽme ko árape. Perekóke pene akãme ha pejapo opa mba'e umívape oje'éva. 2 Yvyty Horébpe Tupã Ñandejára ojapo vaekue ñe'ẽ me'ẽ, 3 ndaha'úi pende ru kuéra ndive, ñane ndive uvei, jaikovéva gueteri ko'ágã. 4 Yvyty ru'ãme Ñandejára oñe'ẽ vaekue peẽme oma'ẽvo pende rehe tata apytégui ha peẽ avei pema'ẽvo pe tata rehe ha'e oiháme. 5 Che aime vaekue upépe ha'e haguã peẽme upe Ñandejára he'íva, peẽ niko pekyhyje tatágui ha ndapejupíri yvytýpe. Ñandejára he'i: 6 —Che hína Tupã nde Jára roguenohẽ vaekue Egíptogui, tembiguái rekógui. 7 Ani rereko ambue tupã che ykére. 8 Ani rejapo mba'eveichagua ta'ãnga, taha'e yvagapegua, taha'e yvy arigua, taha'e ypegua oikóva ra'ãnga. 9 Ani reñesũ mba'eveichagua ta'ãnga renondépe térã remomba'e guasu chupe. Cháke che hína Tupã nde Jára ha ndaipotáke che myengovia avavére. Ainupã pochýta umi oñemoivape che rehe ha ita'ýra kuérape, ñemoñare mbohapyha

térã irundyha peve. 10 Umi che rayhúvape katu ha oja póva che rembiapoukapy ha iñemoñarépe, aiporiahurereko opa árape. 11 Ani reiporu Tupã nde Jára rera rejapo haguã ivaíva, cháke che hína Tupã nde Jára ha ainupã pochýta pe oiporu vaívape che rera. 12 Embyaje pytu'uha ára ha embyarete, Tupã nde Jára he'i haguéicha ndéve. 13 Rerereko 6 ára remba'apo haguã. 14 Ára 7 katu pytu'uha ára ha remboyke vaerã chéve guarã. Pe árape nderejapói vaerã mba'eveichagua tembiapo ha ani ojapo avei nde ra'y, nde rajy, ne rembiguái kuimba'éva térã kuñáva, ne rymba guéi térã ne rymba vúrro, térã mba'eveichagua mymba rerekóva, térã mombyrygua oikóva ne retãme, ikatu haguã ne rembiguái kuimba'éva ha kuñáva opytu'u ndéicha avei. 15 Ne mandu'a nde avei reiko hague tembiguái ramo Egíptope ha che, Tupã nde Jára, roipe'a hague upégui pyapy mbaretépe. Upévare ha'e ndéve rembyarete haguã ára 7ha. 16 Ehayhu nde ru ha nde sýpe, che, Tupã nde Jára, ha'e haguéicha ndéve, ikatu haguã opa mba'e osẽ porã ndéve ha reikove puku pe yvýpe che ame'ëtava ndéve. 17 Ani reporojuka. 18 Ani reiko tembireko ne mba'e'ýva ndive. 19 Ani remonda. 20 Ani remboja rei mba'eve nde rapicháre. 21 Ani reñemyakã vai nde rapicha rembirekóre, térã reipota ne mba'erã hóga, ijyvy, hembiguái, hymba guéi, hymba vúrro, térã oime raẽ mba'e imba'e teéva. 22 Ko'áva hína umi tembiapoukapy Ñandejára he'i vaekue oñe'ẽ hatãvo tata ha arai ypytũ apytégui, peñembyaty ramo guare yvytýpe. Upéi noñe'ëvéi ha oha ko'ã ñe'ẽ mokõi ita pehẽnguere ha ome'ẽ chéve. 23 Pe yvyty ojejaho'ipa ramo tatápe ha peẽ pehendúpe ñe'ẽ osẽva arágui, pende ruvicha kuéra ou che rendápe, 24 ha he'i chéve: –Tupã ore Jára ohechauka oréve ituichapa ha imimbipa oñe'ẽ ramo pe tata apytégui! Ko árape rohecha peteĩ kuimba'e ikatuha oikove ohendu rire Tupã oñe'ẽ ramo chupe. 25 Iporãve jepe norohenduvéi ramo chupe. Pe hata ore mongyhyje etéva ore rundi mba'e vaerã. Roikuaa porã romanotaha rohendu jey ramo Tupã oñe'ẽ ramo oréve. 26 Araka'e piko oikove vaekue peteĩ yvypóra ohendu rire oñe'ẽ ramo chupe tata apytégui Tupã oikovéva? 27 Tereho jeýna nde hendápe, ha ehendu opa mba'e he'íva Tupã Ñandejára. Upéi eju, ha ere jey oréve. Ore rohendúta ha rojapóta ha'e oipotáva. 28 Tupã ohendu rire ko'ã mba'e he'i chéve: “Ahendu pe he'íva Israel ñemoñare, ha nde'i reíri ko. 29 Hánga'u opyta kóva iñakãme! Hánga'u che apo mba'e ramo opa ára ha ojapo hikuái che rembiapoukapy ikatu haguã opa mba'e osẽ porã chupe kuéra ha iñemoñarépe! 30 Tereho ha ere chupe kuéra oho jey haguã hekohápe. 31 Upéi eju jey ha epyta ko'ápe che ndive ha ame'ëta ndéve opa umi che rembiapoukapy. Emyesakã umíva Israel ñemoñarépe, ikatu haguã ojapo péicha pe tetãme che ame'ëtava chupe kuéra. 32 Peẽ Israel ñemoñare, peñeha'ãmbaitéke pejapo opa mba'e Tupã Ñandejára he'i vaekue peẽme. Aníke pejei hembiapoukapýgui. 33 Pejapóke opa mba'e he'íva ikatu haguã osẽ porã peẽme opa mba'e ha peiko opa ára pe yvýpe ko'ágã peiketahápe.”

Deuteronomy 6

1 Ko'áva hína umi tembiapoukapy Tupã Ñandejára he'i hague chéve poheko mbo'e haguã. Pejapóke opa mba'e he'íva, peiko ramo pe yvýpe peiketahápe ko'ágã peñemomba'e haguã hese. 2 Peikove aja pukukue peẽ ha pene ñemoñare kuéra pemomba'e guasu vaerã Tupã Ñandejárape ha pejapo vaerã opa umi hembiapoukapy che ame'ëva peẽme, ikatu haguã peiko are pe yvýpe. 3 Peẽ Israel ñemoñare, pehendúke ha pejapóke hembiapoukapy! Upéicha ramo opa mba'e osẽ porãta peẽme, oikóta pende hegui tetã mbarete ha peikóta pe yvy ýicha osyryhápe kamby ha eíra, Tupã pende ru ypykue Jára he'i haguéicha peẽme. 4 Ehendu Israel ñemoñare, Tupã Ñandejára ha'e añoiténte hína Tupã. 5 Ehayhu Tupã Ñandejárape nde py'aite guíve, opa nde rekovéreve ha opa ne mbaretekue reheve. 6 Ani nde resarái araka'eve ko'ã tembiapoukapýgui che ame'ëva ndéve ko'ágã. 7 Eheko mbo'e umíva rehe nde ra'y kuérape, ne mandu'a hese mantereĩ chupe kuéra, nde rógape, tapére, reñenonguévo ha repu'anguévo. 8 Eñapytĩ umíva nde jyváre ha eraha nde syváre mandu'arã. 9 Ehai umíva nde róga rokẽ horkon rehe ha nde táva kuéra rokẽre. 10 Tupã Ñandejára he'i haguéicha ome'ëvo iñe'ẽ pende ru kuéra ypykuépe Abraham, Isaac ha Jacob, ha'e ome'ëta peẽme peteĩ tetã oguerékóva táva tuicha ha iporáva peẽ napemopu'ãi vaekue. 11 Hóga kuéra henyhêta opa mba'e porãgui peẽ napembyatyĩ vaekue, oguerékóta ykua peẽ ndapejo'ói vaekue, parral ha olivoty peẽ napeñotyĩ vaekue. Pe'u rire ha pene ryguatã rire, 12 ani pende resarái Ñandejára pene renohẽ hague Egíptogui peiko haguépe tembiguái ramo. 13 Pehayhu Tupãme, pemomba'e guasu chupénte, ha peme'ẽ pene ñe'ẽ hérape añoite. 14 Ani pemomba'e guasu tupã nguéra oñemomba'e guasúva umi tetãme oíva pende jerére. 15 Pemomba'e guasúro tupã nguéra, Tupã ipochýta pene ndive tata rendýicha ha pene rundi etéta. Ha'e niko

Tupã oikóva pende apytépe ha ndoipotái pemyengovia chupe. 16 Ani peipy'a ra'ã Tupã Ñandejárape pejapo haguéicha Masápe. 17 Peñeha'ã pejapo opa umi hembiapoukapy ha'e ome'ẽ vaekue peẽme. 18 Pejapo opa mba'e heko joja ha iporãva Ñandejára renondépe, ha opa mba'e osẽ porãta peẽme. Ikatúta peñemomba'e pe yvy porã rehe Ñandejára ome'ẽ vaekue pende ru ypykuépe, 19 ha pemosẽta pégui umi tetã ñemoñarépe ndaija'éiva pende rehe, ha'e ome'ẽ haguéicha peẽme iñe'ẽ. 20 Umi ára ou vaerãme pende ra'y kuéra oporandúne peẽme: "Mba'ére piko Tupã Ñandejára he'i ñandéve jajapo haguã opa ko'ã tembiapoukapy?" 21 Upérõ peje chupe kuéra: Ore roiko vaekue Egipto pegua ruvicha guasu rembiguái ramo, ha Ñandejára ore pe'a ipoguýgui pyapy mbaretépe. 22 Ore resa teépe rohecha vaekue chupe ojapo ramo mba'e rechapyrã ha mba'e oporomondýi etereíva oinupã pochývo Egiptogua ha huvicha guasúpe. 23 Ha'e ore renohẽ Egíptogui, ore reru ko'ápe ha ome'ẽ oréve ko yvy, he'i haguéicha ore ru kuéra ypykuépe. 24 Upérõ Tupã Ñandejára he'i oréve rojapo haguã opa ko'ã hembiapoukapy ha romomba'e guasu haguã chupe. Rojapo ramo péicha, ha'e oñangarekóta ore retãre ha omoñakã rapu'ãta chupe. 25 Rojapo ramo hekopete opa mba'e Tupã he'i vaekue oréve, ha'e ore rayhúta ha ovy'ãta ore apytépe.

Deuteronomy 7

1 Tupã Ñandejára pende reraháta pe yvýpe peiketahápe peñemomba'e haguã hese ha omosẽta pégui heta tetãme. Peñepyrũ vove peike, omosẽta 7 tetã, tuichave ha imbaretevéva pende hegui: hitíta, gergeséo, amorreo, cananéu, ferezéo, hevéo ha jebuséo. 2 Tupã Ñandejára omoívo pende pópe ko'ã tetã ha peẽ pende pu'aka hese kuéra, tekotevẽ pehundipaite, ha ani peñoñe'ẽ me'ẽ hendive kuéra térã peiporiahurereko chupe kuéra. 3 Ani pemenda ikuña kuérare, térã peheja pende rayj térã pende ra'y omenda hese kuéra. 4 Cháke upéicha ha'e kuéra oipe'áta pende ra'y kuéra Tupãgui ha omoñesũta itupã nguéra renondépe. Upérõ Tupã ipochy rendýta ha pene rundíta peteĩ sapy'aitépe. 5 Péicharõ, peity yvýre ijaltar kuéra, pemyangu'i umi ita ñembo'y ha yvyra máta ha'e kuéra omomba'e guasúva, ha pehapypa ita'ãnga kuéra. 6 Pejapo péicha, peẽko hína Tupã Ñandejára mba'e tee. Ha'e pende poravo opa tetã apytégui hetã teerã. 7 Tupã pende rayhu ha pende poravo, ndaha'ei peẽgui pe tetã imbareteve ha tuichavéva. Peẽko hína pe tetã míchívéva. 8 Tupã katu pende rayhu ha ojaPOSE pe he'i vaekue pende ru kuéra ypykuépe oñe'ẽ me'ẽgui chupe kuéra. Upévore oiporu ipyapy mbarete ha pene renohẽ Egipto ruvicha guasu po guýgui pende rerekóva hembiguái ramo. 9 Pene mandu'a kóvare: Tupã Ñandejára, ha'e añoite hína Tupã ha hendive ndaipóri japu. Ha'e ojaPÓta pe he'i vaekue oñe'ẽ ome'ẽvo, ha umi ohayhúvape chupe ha ojaPÓva hembiapoukapy, ohechaukáta mborayhu ogue'ýva ha avei opa iñemoñarépe opa árape guarã, 10 ha noha'arõ mo'ãi oinupã pochy haguã hese oñemoivape, ohundívo chupe. 11 Péicharõ, pejapo pe oje'e vaekue peẽme. Pejapo opa hembiapoukapy ame'ẽva peẽme ko árape. 12 Pene ñe'ẽ rendu ramo umi tembiapoukapy ha pejapo ramo hekopete, Tupã Ñandejára oiméta iñe'ẽme pene ndive ha akóinte pende rayhúta he'i haguéicha pende ru kuéra ypykuépe. 13 Ha'e pende rayhúta ha pende rovasáta, ombohetavéta pende ra'y kuéra, ohovasáta pende ra'y kuéra ha pene remitýngue pereko haguã trígo, kaguy ha ñandyry; pende rovasáta ome'ẽvo heta ovecha ha vaka. Ome'ẽta peẽme opa ko'ã jehovasa upe yvýpe ha'e he'i vaekue pende ru kuéra ypykuépe ome'ẽtaha peẽme. 14 Ndaipóri mo'ãi tetã yvy ári ojehovasátava peẽicha. Ndaipóri mo'ãi pende apytépe kuña ikatu'ýva imemby, térã kuimba'e ikatu'ýva ita'ýra, ha pene rymba kuéra apytépe ndaipóri mo'ãi avei peichagua. 15 Ñandejára ndoheja mo'ãi oíke pende apytépe mba'asy, térã umi ñenupã pochy pehecha vaekue omondo hague Egipto ñemoñarépe, ha umi pende rehe ija'e'ývape katu ombohasa asýta. 16 Pehundi opa umi tetã Tupã omoíva pende pópe ha ani peiporiahurereko avaveichagua ñemoñarépe. Ani pemomba'e guasu itupã nguérape, cháke péicha ramo peñehundíta peẽ. 17 Ani peheja oíke pene akãme ndaikatu mo'ãiha pemosẽ umi tetã ñemoñarépe, ha'e kuéra hetave ha imbaretevégui pende hegui. 18 Ani pekyhyje chugui kuéra. Pene mandu'a umi mba'ére Tupã Ñandejára ojapo vaekue mburuvicha guasu Egipto guáre ha hetã guáre. 19 Pene mandu'a umi ñenupã pochy rehe ojaPÓva hese kuéra peẽ pehecha vaekue pende resa tee rupi, umi mba'e rechapyrã ha pe pyapy mbarete oiporu vaekue Tupã Ñandejára pene renohẽ haguã pégui. Ha'e ohundi haguéicha Egipto ñemoñarépe, peichaite avei ha'e ohundíta opa umi tetãme pene mongyhyjéva ko'ágã. 20 Ha'e omboryryipáta chupe kuéra pene renondépe ha ohundíta opa okañysévape pende hegui. 21 Ani pekyhyje umivagui. Tupã Ñandejára oĩ pene ndive. Ha'e hína Tupã mbarete ha kyhyjeha. 22 Mbegue katúpe ha'e omosẽta ohóvo

umi tetã ñemoñarépe hetã nguérãgui peẽ peguahẽvo. Naiporãi oñemosẽmba iñepyrũrãme, peẽ niko na pende retái gueteri ha na pe myenyhẽ mo'ãi pe yvy. Ha umi tymba ñarõ oñembohetãvo pe yvy nandípe ondyryséta pende rehe. 23 Tupã omoíta pende pópe umi tetã ha omongyhyjéta hetã ñemoñarépe pende hegui, pehundipa peve chupe kuéra. 24 Ha'e omoíta pende pópe huvicha kuéra. Pejukapáta chupe kuéra ha opytáta tesarái etépe. Avave na pende joko mo'ãi, pehundipáta peteĩ-teĩme. 25 Pehapy itupã nguéra. Ani peipota pene mba'erã pláta térã óro oĩva hese kuéra. Peñongatu ramo pene mba'erã, upéva hína pene rundiharã. Tupã Ñandejára ndoikuaaséi hína mba'eve umívãgui. 26 Ani peraha mba'eve umívãgui pende rógape, cháke peẽ avei peñehundíta. Ani pehecha ramo, Ñandejára ohundi etéta hína umíva.

Deuteronomy 8

1 Pejapóke hekopete opa umi tembiapoukapy ame'ẽ vaekue peẽme ko árape ikatu haguã peikove, peñemboheta ha peñemomba'e pe yvýre Ñandejára ome'ẽ vaekue pende ru ypykuépe. 2 Pene mandu'a mba'eichapa Tupã Ñandejára pene moirũ peiko aja pe yvy ojeiko'ỹha rupi, ko'ã 40 año pukukue, omoĩvo ñepysãnga mimi pende raperãme, oikuaaségui mba'eichaguápa peẽ, mba'épa pembojy pene akãme ha pene ñe'ẽ rendútapa chupe térã nahániri. 3 Ha'e pene mbohasa asy ha pene moñembyahýi, ha upéi pene mongaru manáme, peteĩ tembi'u peẽ térã pende ru ypykue ndape'úi vaekue araka'eve upe mboyve. Ha'e ojapo péicha pene reko mbo'e haguã, ñandéve na ñane mongaruiha hi'upy año, avei ñane mongaru opa mba'e he'íva Ñandejára. 4 Ko'ã 40 año pukukue pende ao ndaitujái pende hegui, ha pende py ndairurúi. 5 Pene mandu'a kóvare: Tupã Ñandejára oĩporu mimi avei pene ndive itukumbo, peẽ túva pejapoháicha pende ra'y kuéra ndive. 6 Péicharõ, peikóke Tupã he'i haguéicha peẽme; peikóke he'iháicha hembiapoukapy ha pemomba'e guasu chupe. 7 Tupã Ñandejára pende reraháta hína peteĩ yvy porãme, peteĩ yvy oĩháme yvu ha osyryhápe upe y ñu ha yvyty rupi, 8 peteĩ yvy heñoiháme trígo ha seváda, parralty, igoty, granadaty, olivoty ha eíra. 9 Upépe na pene ñembyahýi mo'ãi ha napeikotevẽ mo'ãi mba'eve rehe araka'eve. Ijitágui ikatúta penohẽ fiérro ha ijyvytýpe pejo'o kuaáta kóvare. 10 Perekóta opa mba'e pe'uséva ha pemomba'e guasúta Tupã Ñandejárape pe yvy porã rehe ome'ẽ vaekue peẽme. 11 Peñeñangarekóke ani pende resarái Tupã Ñandejáragui. Pejapóke hembiapoukapy ame'ẽva peẽme ko'ágã. 12 Pereco rire opa mba'e pe'uséva ha pemopu'ã pende rogarã, 13 oñemboheta rire pende vaka ha pende ovecha, pende pláta ha pende óro ha opa mba'e perekóva, 14 peñeñangarekóke ani peje japo ha pende resarái Tupã Ñandejáragui pene renohẽ vaekue Egíptogui peiko haguépe tembiguái ramo. 15 Ha'e pene moirũ ko yvy ojeiko'ỹha tuichaitéva ha oporomongyhyjéva rupi, oĩ haguépe mbói ha alakran. Pe yvýpe ndaiporihápe y ha'e oguenohẽ y pe itágui peẽme guarã. 16 Pe yvy ojeiko'ỹháme ome'ẽ peẽme maná pe'u haguã, ha tembi'u peichagua ndo'úi vaekue pende ru kuéra ypykue. Omoĩ ñepysãnga pene raperãme oikuaaségui mba'eichaguápa peẽ, ikatu haguã pende rovasa ipahápe ome'ẽvo peẽme heta mba'e porã. 17 Ani peimo'ã peẽ pene resáiha pene mbaretégui pende jehegui voi. 18 Pene mandu'a Tupã Ñandejárate ome'ẽ hague peẽme umi mba'eta perekóva. Ojapo péicha oimégui ko'agãite peve iñe'ẽ ome'ẽ vaekue pende ru kuéra ypykuépe. 19 Ani pende resarái Tupã Ñandejáragui térã pemomba'e guasu tupã nguérãpe. Pejapo ramo péicha, ta'e porã mandi voi peẽme ko'ágã, ha'e pene rundíta katu ete. 20 Pepu'ã ramo Tupã rehe ha'e pene rundíta umi tetãicha ko'ágã ha'e ohundítava peẽ peguahẽvo upépe.

Deuteronomy 9

1 Pehendu peẽ Israel ñemoñare! Peiméma hína pehasa haguãicha Jordán mboypýri ha peñemomba'e pe yvýre oguerekóva tetãgua imbareteve ha hetavéva pende hegui. Itáva kuéra tuicha ha tápia ijerére oĩva ijyvate eterei. 2 Tetãguára pepegua ijyvate ha imbarete. Ha'e kuéra kuimba'e yvate ha pehendúma oje'eha ndaiporihã oñemoĩ vaerã hese kuéra. 3 Ko'ágã pehecháta pende resa tee rupi Tupã Ñandejára ohoha pene renonderã peteĩ tatáicha ombokusuguéva opa mba'e. Ha'e omboguevíta chupe kuéra peẽ peguahẽvo, ha peẽ ikatúta pemosẽ ha pehundi chupe kuéra peteĩ sapy'aitépe, Ñandejára he'i haguéicha. 4 Tupã Ñandejára omosẽ rire chupe kuéra, ani peje pende jupe ha'e pende moinge ha ome'ẽ hague peẽme pe yvy ohepy me'ẽ haguã peẽme pende reko porãnguere. Ndapéichai hína. Ñandejára omosẽta umi tetã guápe, ha'e kuéra iñañágui. 5 Ndaha'úi peẽ pende reko porãgui ha pejapógui pe heko pegua, ohejátava peike pe yvýpe ha peñemomba'e hese. Ha'e omosẽta chupe

kuéra, ha'e kuéra iñañágui ha ojapo haguã pe he'i vaekue pende ru kuéra ypykuépe Abraham, Isaac ha Jacob, oñe'ẽ me'ẽgui chupe kuéra. 6 Peikuaa porãke kóva: Tupã ome'ẽ hína peẽme ko yvy ndaha'etí ohepy me'ẽ haguã peẽme pende reko porãgui. Ndapeichaguái ete hína peẽ. Peẽ uvei peikose pene akã rehénté voi ha ndapepoiséi pende reko vaígui. 7 Ani pende resaráitei mboy jeýpa pembopochy vaekue Ñandejárape yvy ojeiko'ýháme. Pesẽ guive Egíptogui ko'agãite peve, pepu'ãha rehe hesénte voi peiko. 8 Yvyty Horeb etépe voi pembopochy vaekue Ñandejárape ha eterei voi ave, pene rundi haguãicha. 9 Ajupi vaekue yvyty ru'ãme Ñandejára ome'ẽ haguã chéve umi ita pehẽngue ohai haguépe ñe'ẽ me'ẽ Ñandejára ojapo vaekue pene ndive, upéva hína umi 10 hembiapoukapy. Apyta upépe 40 ára ha pyhare pukukue hay'u ha ha'u rehe mba'eve. 10 Upérõ Ñandejára ome'ẽ chéve umi mokõi ita pehẽngue ha'e ohai haguépe ipo tee rupi pe he'i vaekue peẽme tata apytégui peñembyaty ramo guare yvyty renondépe. 11 Pe 40 ára ha pyhare rire Tupã ome'ẽ vaekue chéve umi mokõi ita pehẽngue ohai haguépe iñe'ẽ me'ẽ. 12 Upéi Ñandejára he'i chéve: "Pya'éke eguejy hendápe kuéra. Péina ne retãgua renohẽ vaekue Egíptogui itujupaitéma ha ojapo hína pe ivai etéva. Ojeíma hikuái che rembiapoukapýgui, ha ojapo ijupe kuéra itupã gua'urã." 13 Tupã he'i vaekue avei chéve: "Rehecha porãma mba'éichapa ha'e kuéra oikose iñakã rehénté voi. 14 Aníke che jokose. Ahundi etéta voi chupe kuéra, avave imandu'ave'ý haguã hese kuéra. Upéi ajapóta nde hegui peteĩ tetã tuichave ha imbaretevéva chugui kuéra." 15 Upérõ aguejy pe yvyty hendývagui, che pópe umi mokõi ita pehẽngue ojeihápe ñe'ẽ me'ẽ. 16 Ahecha peẽ na pene ñe'ẽ rendúi hague pe tembiapoukapýpe Tupã Ñandejára ome'ẽ vaekue peẽme, pepu'ã hague hese pejapóvo pene tupã gua'urã peteĩ tóro ra'ãnga ita vera guigua. 17 Upérõ upépe voi pende rovake, ajapete ita rehe umi mokõi ita pehẽngue ha amyangu'ipaite. 18 Upéi katu ajeity jey Ñandejára renondépe che syva yvýre 40 ára ha pyhare pukukue ha'u ha hay'u'ý rehe mba'eve. Ajapo upéva peẽ pepu'ã haguére Ñandejára rehe ha pembopochy chupe. 19 Akyhyje Ñandejára pochy rendýgui, ipochy eterei pene rundi haguãicha peteĩ sapy'aitépe. Ñandejára katu ohendu jey che ñembo'e. 20 Ñandejára avei ipochy eterei Aarón ndive ohundi haguãicha chupe, ha upéva rehe añembo'e avei hese. 21 Ajapyhy pene rembiapo ky'akue, pe tóro ra'ãnga ita vera guigua, ha aity tatápe. Upéi amyangu'i tumi ha amombo iku'ikue ysyry yvytýgui oguejývape. 22 Pembopochy vaekue avei Ñandejárape peime ramo guare Taberá, Masá ha Quibrot-Hataavápe. 23 Ha'e pene mondo ramo guare Cadés-Barnéagui he'ívo peho haguã peñemomba'e pe yvýre ha'e ome'ẽva peẽme, pepu'ã vaekue avei hese ha ndapejeroiviái hese pejapo haguã ha'e he'íva. 24 Che poikuaa ypy guive, peẽ pepu'ã vaekue Ñandejára rehe. 25 Che añesũ vaekue Ñandejára renondépe 40 ára ha pyhare pukukue, aikuaágui ha'e oñembopy'a peteĩma hague pene rundívo. 26 Ha añembo'e vaekue péicha: "Nde Tupã che jára! Anína rehundi ne retãgua teépe, nde voi renohẽ vaekue Egíptogui nde pyapy mbaretépe. 27 Ne mandu'ána ne rembiguái kuéra Abraham, Isaac ha Jacob rehe ha ani nde pochy eterei ko'ã che rapicha ahẽ ndive, iñakã kuchúva, iñañáva ha ojaposéva ivaívante voi. 28 Cháke he'ítako hína nde rehe Egíptogua na nde pu'akái hague reroike haguã chupe kuéra pe yvýpe reme'ëséva imba'erã. He'íta hikuái reraha hague chupe kuéra yvy ojeiko'ýháme rejuka haguã upépe na nde a'éigui hese kuéra. 29 Ipahápe niko ha'e kuéra hína umi tetãgua nde reiporavo vaekue ne mba'erã ha renohẽ vaekue Egíptogui nde pyapy mbaretépe."

Deuteronomy 10

1 Upérõ Ñandejára he'i chéve: "Eikytĩ mokõi ita pehẽngue umi tenondere guaréicha ha ejapo hyrurã yvyrágui. Upéi ejupi heseve che rendápe yvyty ru'ãme, 2 ha che ahaíta umíva rehe pe ahaí vaekue umi ita pehẽnguere nde rejoka vaekue, upéi katu remoíta umi ita hyrúpe." 3 Upérõ che ajapo peteĩ karameguã jukerígui ha aikytĩ mokõi ita pehẽngue umi tenondere guaréicha, ha araha yvyty ru'ãme. 4 Upépe Ñandejára ohai mokõi ita pehẽnguere ñe'ẽ ha'e ohai vaekue ita tenondere rehe, 10 tembiapoukapy ha'e ome'ẽ vaekue peẽme oñe'ẽ ramo guare tata apytégui yvyty guive. Ñandejára ome'ẽ chéve umi ita pehẽngue, 5 ha aguejy jey yvytýgui. Upéi, Ñandejára he'i haguéicha chéve, amoĩ karameguãme ajapo vaekue, ha upe guive opyta upépe. 6 Israel ñemoñare oho Beerot-Bene-Jaacángui, Moserá gotyo. Upépe omano ha oñeñotý Aarón, ha opyta hekovia pa'i guasúrõ ita'ýra Eleazar. 7 Upégui oho hikuái Gudgoda gotyo ha pégui Jotbata gotyo, hi'y hetáva. 8 Upépe Ñandejára oiporavo vaekue kuimba'e kuéra Leví ñemoñarépe oñangareko haguã karameguã rehe oĩháme mokõi ita pehẽngue ñe'ẽ me'ẽ rehegua, hembiapo haguã Ñandejára renondépe pa'i ramo ha oporohovasa haguã hérape. Ha upéva hína hembiaporã ko'agãite peve.

9 Upévare Leví ñemoñarépe noñeme'ëi yvy oñeme'ë haguéicha ambue ñemoñarépe. Pe imba'eráva hína Tupã, ha'e voi he'i haguéicha. 10 Apyta vaekue yvytýpe 40 ára ha pyhare pukukue, ajapo haguéicha upe mboyve. Ñandejára che rendu jey vaekue ha he'i chéve na pene rundi mo'ãiha. 11 Upéi he'i chéve aguejy haguã ha poisãmbhy peike haguã pe yvýpe ha'e he'i vaekue pende ru kuéra ypykuépe ome'ëtaha peême. 12 Pehendu peẽ Israel ñemoñare ko ha'éva peême: Umi mba'e Ñandejára oipotáva pejapo, ko'áva hína: Pemomba'e guasu chupe ha pejapo opa mba'e ha'e he'íva, pehayhu chupe, peiko ha'e oipotaháicha pende py'aite guive, 13 ha pejapo hembiapoukapy, che ame'ëva peême ko'ágã oho porã haguã peême. 14 Tupã Ñandejára mba'e hína pe yvága ijyvatetéva ha avei ko yvy ha opa mba'e ipype oíva. 15 Ñandejára ohayhu etereígui pende ru kuéra ypykuépe, pende poravo peême opa tetã apytégui hetã tee ramo. Ha peẽ Ñandejára retã gueteri hína. 16 Pene ñe'ë rendu Ñandejárape ha ani akóinte peikose pene akãre. 17 Tupã Ñandejára oí hína opa mba'e ári ha imbareteve opa tupã nguérargui. Ha'e tuicha ha imbarete eterei ha tekotevẽ pene ñe'ë rendu chupe. Ha'e nombojeroviajuavýi avavépe, ha ndojejoguaukáí mba'e me'ëre. 18 Ha'e hakate'ỹ ityre'ỹva ha kuña iména manóva rehe ha oipota ojeapo mba'e ramo; ohayhu mombyry ñemoñarépe oikóva pende apytépe ha ome'ë chupe hembi'u ha ijaorã. 19 Péicharõ, pehayhu mombyry ñemoñarépe, peẽ voi mombyrygua vaekue Egíptope. 20 Pemomba'e Tupã Ñandejárape ha pemomba'e guasu chupe ha hérape añónte peme'ë pene ñe'ë. 21 Chupe pemomba'e guasu vaerã, ha'e niko Tupã Ñandejára ojapo vaekue mba'e rechapyrã pene resa renondépe. 22 Pende ru kuéra ypykue oho ramo guare Egíptope, 70 vaekue. Ko'ágã katu Ñandejára pene mbohetáma mbyjaita yvágape guáicha.

Deuteronomy 11

1 Pehayhu Tupã Ñandejárape ha pejapopaita hembiapoukapy peikove aja pukukue. 2 Pehecha kuaa ko'ágã opa mba'e Tupã Ñandejára ojapo vaekue pende rehehápe ha pende ra'y kuéra ndohecháí vaekue. Pehecha kuaáke ituichaha ha ipyapy mbareteha, 3 ha opa umi mba'e rechapyrã ojapo vaekue Egipto ruvicha guasu ha hetã tuichakuére. 4 Pehecha mba'éichapa Ñandejára ohundi Egipto pegua ñorãirõhára opa ikavaju ha ikárro kuéra reheve, omboyguy ramo guare chupe kuéra Yguas Mar Rójope pene muña aja, ha ndojekuaavéi hapykuere ko'ágã peve. 5 Peikuaa opa mba'e ojapo vaekue pende rehehápe yvy ojeiko'ỹháme peguahẽ mboyve ko'ápe. 6 Pene mandu'a ojapo vaekue rehe Rubén ñemoñare Eliab ra'y kuéra Datán ha Abiram rehe, yvy ojeka ramo guare iguýpe ha omokõ chupe kuéra, hogagua, hõga ha opa mba'e oguerékova reheve, opa Israel ñemoñare rovake. 7 Peẽ voi pehecha vaekue opa ko'ã mba'e Ñandejára ojapo vaekue. 8 Pejapo opa mba'e ha'e vaekue peême ko árape, pene mbarete ha peñemomba'e haguã pe yvýre peiketahápe, 9 peikove puku haguã pe yvýpe, ýicha osyryhápe kamby ha eíra, Ñandejára he'i vaekue ome'ëtaha pende ru kuéra ypykue ha iñemoñarépe. 10 Pe yvy peiketahápe ndaha'úi Egíptoicha, peiko haguépe ymave. Upépe, peñemitỹ rire tekotevẽ vaekue pemba'apo heta peraha haguã y pende kokuépe, ani haguã pende kóga ipiru. 11 Pe yvy peiketahápe katu oguereko yvyty ha ñu he'õ porãva oky hetágui. 12 Tupã Ñandejára oñangareko pe yvýre año pukukue. 13 Péicharõ, pejapo hembiapoukapy ame'ëva peême ko árape, pehayhu Tupã Ñandejárape ha pejapo hembiapota pende py'aite guive. 14 Péicha peiko ramo, ha'e omongýta pende kokuépe tekotevẽ jave, ára roguékui ha ára yvoty aja, pereko haguã trígo, kaguy ha ñandyry pe'u haguã, 15 ha ñu rovyũ pene rymba kuéra okaru haguã. Hi'upyrã peipotaháicha perekóta. 16 Ani peheja avave pene moñuhã ha pende pe'a Ñandejáragui pemomba'e guasu haguã tupã nguérape, peñesũvo henondépe. 17 Cháke Tupã ipochy rendýta pene ndive ha nomongy mo'ávúi pende yvýpe. Ipirupáta pende kóga, nopy'ã mo'ái mba'eve pende kokuépe ha pemanombáta ñembyahýgui peteĩ sapy'aitépe, iporã ramo jepe upe yvy peême ome'ëva Ñandejára. 18 Pene mandu'áke ko'ã tembiapoukapy rehe ha pene rakate'ỹke hese kuéra. Peñapytĩ pende jyva rehe ha peraha pende syva rehe mandu'arã. 19 Peheko mbo'e umíva pene mitã nguérape. Peñe'ë hese kuéra pende rógape ha tapére, peñenonguévo ha pu'anguévo. 20 Pehai pende róga rokẽ horkon ha pende táva rokẽre. 21 Upérõ peẽ ha pende ra'y kuéra peikove pukúta pe yvýpe Tupã Ñandejára he'i vaekue ome'ëtaha pende ru ypykuépe. Peikóta upépe opa árape guarã ndopái aja yvy ha yvága. 22 Pejapo hekoitépe opa mba'e ha'e vaekue peême: Pehayhu Tupã Ñandejárape, pejapo opa mba'e ha'e he'íva ha ani pejei hembiopotágui. 23 Upérõ ha'e omosẽta opa tetã nguérape peẽ peguahẽvo ha peñemomba'éta umi yvýre oguerékova umi tetãgua hetave ha imbaretevéva pende hegui. 24 Opa yvy peẽ pepyrũháme pene mba'éta. Pende yvy ojepysóta yvy guio yvy ojeiko'ỹha guive, yvate gotyo yvyty Líbano peve ha kuarahy resẽ guio ysyry guasu

Éufrates guive, kuarahy reike gotyo yguasu peve. 25 Mamo pehoha gotyo ko yvýpe, ndaipóri mo'ãi avave pene mbohováiva, Tupã Nandejára omongyhyjétagui umi tetã ñemoñarépe pende hegui, he'i haguéicha ojapo taha. 26 Ko árape amoĩ pene renondépe peiporavo haguã jehovasa térã jeharu. 27 Pejapo ramo Tupã Nandejára rembiapoukapy ame'ëva peẽme ko árape, peje hovasáta, 28 ha na pene ñe'ẽ rendúi ramo hembiapoukapýpe ha pejei chugui pemomba'e guasu haguã tupã nguérape, ojáta pende rehe jeharu. 29 Tupã Nandejára pende reraha ramo pe yvýpe peñemomba'e haguã hese, pemoĩta jehovasa yvyty Guerizim rehe ha jeharu yvyty Ebal rehe. 30 Ko'ã mokõi yvyty opyta Jordángui kuarahy reike gotyo cananéio yvýpe, oikóva ñúme táva Guilgal rovái, Moré yvyra máta ypýpe. 31 Peiméma pehasa haguãicha Jordán mboypýri peñemomba'e haguã yvýre Tupã Nandejára ome'ëva peẽme. Peñemomba'e rire hese ha pepyta upépe, 32 pene mandu'a pejapo haguã opa ko'ã tembiapoukapy ame'ëva peẽme ko árape.

Deuteronomy 12

1 Ko'áva hina umi tembiapoukapy peẽ pejapo vaerã peikove aja pukukue pe yvýpe Tupã pende ru ypykue Jára ome'ëtava peẽme. Pehendúke! 2 Pe yvýpe pejapyhýva pene mba'erã, pehundi opa henda ijarakue omomba'e guasu haguépe itupã nguéra: umi oĩva yvyty yvatépe, yvyty karapépe, yvyra máta guýpe. 3 Pemyangu'ipa ijaltar ha ijita ñembo'y kuéra, pehapy umi yvyra ha tupã nguéra ra'ãnga ha'e kuéra omomba'e guasúva, topyta tesaráipe opa umíva. 4 Ani pejapo péicha Tupã Nandejára rehe. 5 Umi ñemoñare apytépe Tupã oiporavóta peteĩ tenda ojehe haguãme oñemomba'e guasu chupe. 6 Upépe pejapóta mymbajuka*f** ha mymbahapy,*f** peraháta 10gui peteĩ pene remitynguégui, pene mba'e me'ẽ, pene mba'e kuave'ẽ opaichagua ha pende vaka ha ovecha ra'y ypykue. 7 Upépe pekarúta Tupã Nandejára renondépe pende rogagua ndive, pevy'ávo oñondivepa umi mba'ére Tupã Nandejára ome'ëva peẽme. 8 Upérõ ndaha'e mo'ã véima ko'ágã guáicha. Ko'ágã peve niko peteĩ-teĩ omomba'e guasu Nandejárape ha'e oipotaháicha, 9 ndapeikéigui gueteri pe yvýpe Tupã Nandejára ome'ëtava peẽme, ikatutahápe peiko py'a guapýpe. 10 Pehasa rire Jordán mboypýri Tupã Nandejára pende reraháta peñemomba'e haguã pe yvýre ha peiko haguã upépe. Ha'e pene mo'ãta opa pende rehe ija'e'yvaguí, ha peikóta py'a guapýpe. 11 Tupã Nandejára oiporavóta peteĩ henda pemomba'e guasu haguãme chupe ha upépe peraháta opa mba'e ha'e vaekue peẽme: pene mymba ojejuka ha ojeahapy vaerã, umi ambue mymba juka, 10gui peteĩ pene remitynguégui, pene mba'e kuave'ẽ ha jopói peẽ peje vaekue perahataha Nandejárape. 12 Upépe pevy'áta Nandejára renondépe nde, ne rembireko, nde ra'y, nde rajy, ne rembiguái kuimba'ëva ha kuñáva ha levíta oikóva pende apytépe. Pene mandu'áke levíta kuéra ndoguerekoiha yvy imba'e teéva. 13 Ani peikuave'ẽ pene mymbajuka*f** mamo pejaposehápe. 14 Tekotevẽ peikuave'ẽ Nandejára oiporavo haguépe, peteĩ umi ñemoñare apytégui. Upépe añoite peikuave'ẽ vaerã pene mymba juka, mymbahapy*f** ha umi ambue mba'e kuave'ẽ che ha'e vaekue peẽme. 15 Ikatu pejuka pende vaka ha ovecha kuéra ha pe'u so'o mamo peikohápe. Pe'u pe'useháicha. Opavave ikatu ho'u, ipotíva ha ipotĩ'yva,*f** pe'u ramo guáicha guasu ro'o. 16 Anínte pe'u huguy. Upéva yvýre ýicha peñohẽ vaerã. 17 Pe peikuave'ëvaguí Nandejárape katu ani pe'u peẽ peikohápe, taha'e 10gui peteĩ pende trígo, kaguy, térã ñandyrynguí, taha'e pende vaka térã ovecha ra'y ypykue, taha'e jopói peje vaekue peme'ëtaha Nandejárape, taha'e pende jehegui peikuave'ëva, taha'e oimehaichagua mba'e kuave'ẽ. 18 Tekotevẽ umívaguí pe'u upépe, Tupã Nandejára renondépe, nde, ne rembireko, nde ra'y, nde rajy, ne rembiguái kuimba'ëva ha kuñáva ha levíta oikóva pende apytépe. Upépe pevy'a opa mba'e porã pejapo vaekuére. 19 Ani pende resarái levíta kuéraguí, pende yvýpe peiko aja. 20 Tupã Nandejára ombotuichave ramo pende yvy, he'i haguéicha ojapo taha, ikatu pe'u so'o mamo pe'usehápe. 21 Pe oñemomba'e guasuhápe opyta mombyry eterei ramo pende hegui, pe'useha ára so'o, ikatu pejuka umi vaka térã ovecha Tupã ome'ẽ vaekue peẽme ha pe'u pende rógape, ha'e haguéicha peẽme. 22 Oime raëva, taha'e ipotíva, taha'e ipotĩ'yva, ikatu ho'u pe so'o pe'u ramo guáicha guasu ro'o. 23 Anínte pe'u huguy, pe hekove niko oĩ huguýpe ha ndape'úi vaerã hekove pe so'o reheve. 24 Ani pe'u huguy, ýicha uvei peñohẽ vaerã yvýre. 25 Ani pe'u huguy, oho porã haguã peẽme ha pende ra'y kuéra pende rire guápe, pejapóvo pe hekópe guáva Nandejára renondépe. 26 Peraha oñemomba'e guasuhápe pene mba'e kuave'ẽ ha jopói peje vaekue peme'ëtaha Nandejárape. 27 Peikuave'ẽ upépe pene mymbahapy ha pene mymba juka ha peñohẽ huguy altar ári. 28 Pejapo hekoitépe opa mba'e ha'e vaekue peẽme, ha osẽ porãta peẽme ha pene ñemoñarépe opa mba'e, péicha ramo niko pejapóta hina pe hekópe guáva ha Tupã Nandejárape ombovy'áva.

29 Tupã Ñandejára ohundíta tetã nguéra peẽ peiketahápe peñemomba'e haguã hese ha pepytatahápe. 30 Tupã ohundi rire umi tetã, pema'ẽ pende jehe ani peẽ avei peho ta'ãnga rapykuéri pemomba'e guasu haguã umíva, cháke upéva pene rundietéta voi. Ani peikuaase mba'eve umívagui, térã pehenduse mba'éichapa omomba'e guasu hikuái itupã nguéra, ikatu haguã peẽ avei pemomba'e guasu ha'e kuéraicha. 31 Ani pemomba'e guasu Tupãme ha'e kuéra omomba'e guasuháicha itupã nguéra. Omomba'e guasúvo itupã nguéra niko ojapo opa umi mba'e ombopochýva Ñandejárape: ojuka ha ohapy imitã nguéra ijaltar ári.

Deuteronomy 13

1 Pejapo opa mba'e ha'e vaekue peẽme ha ani peipe'a chugui térã pembojoapy chupe mba'eve. 2 Peteĩ maranduhára*f** térã mba'e rechahára*f** oíva pende apytépe he'i ramo ojaпотaha mba'e rechapyrá, 3 ha ojapo ramo pe he'i vaekue; upéi katu he'i peẽme: "Oĩ hína tupã nguéra peẽ peikuaa'ýva. Ñamomba'e guasu chupe kuéra." 4 Ani perovia pe he'íva. Tupã Ñandejáranteko pene py'a ra'ã hína, oikuaa poráségui añetehápepa pehayhu chupe pende py'aite guive. 5 Pehayhu Tupãme ha pemomba'e guasu chupe. Pejapo hembiapoukapy. Chupe ańónte pehayhu ha ani pemyengovia chupe. 6 Pejuka oime raẽ maranduhára térã mba'e rechahára he'íva peẽme pepu'ã haguã Tupã rehe pene renohẽ vaekue Egíptogui, peiko haguépe tembiguái ramo, pene mombiaségui upe tapégui Tupã Ñandejára omoĩ vaekue peẽme. Péicha peipe'áta ivaíva pende apytégui. 7 Ikatu mba'éko nde ryvy térã nde ryke'y térã nde ra'y térã nde rajy térã ne rembireko térã peteĩ nde rapicha rehahuvéva he'i ndéve ñemiháme remomba'e guasu haguã ambue tupãme nde térã nde ru kuéra ypykue peikuaa'ý vaekue. 8 Peteĩ umívaguiko ikatu mba'e omoingese ne akãme remomba'e guasúvo tupã nguéra oñemomba'e guasúva umi tetãme oíva pende jerére, térã oñemomba'e guasúva tetã mombyrýpe. 9 Ani rehendu chupe, ani reiporiahurereko térã remo'ã chupe. 10 Ejuka chupe! Nde raẽ voi emopu'ã hese nde po ha nde rapykuéri opavave. 11 Pejapi chupe itápe pejuka peve! Ha'e oha'ã kuri pene mopu'ã Tupã Ñandejára rehe pene renohẽ vaekue Egíptogui peiko haguépe tembiguái ramo. 12 Upérõ opa Israel ñemoñare, ohendúvo pe oiko vaekue okyhyje joáta hikuái. Avaveichagua noha'ã mo'ávúi ojapo peichagua tembiapo ivai etéva. 13 Peiko ramo umi távape Tupã Ñandejára ome'ětava peẽme, ikatu mba'e pehendú, 14 peteĩ kuimba'e ahẽ pene retã megua ombotavy hague itáva ñemoñarépe omomba'e guasu haguã tupã nguéra peẽ peikuaa'ýva. 15 Pehendu rire ko mba'e, peikuaa raẽ péichapa añete térãpa oje'ente ha pejuhu ramo añeteha ko mba'e ivai etéva, 16 pejuka opa oikóva upe távape ha opa hymba kuéra avei, ha pehundi upe táva ha opa mba'e upépe oíva. 17 Pembyaty opa mba'e oguereko vaekue upe pegua ha pejapo chugui aty guasu táva mbytépe. Upéi pehapy pe táva ha opa mba'e upépe oíva, mba'e kuave'ẽ*f** ramo Tupã Ñandejárape. Topyta hendaguépe tapere opa árape guarã ha ani oñemopu'ã jey araka'eve. 18 Ani peñongatu pene mba'erã mba'eve upépe guare. Upérõ Ñandejára opoíta ipochýgui ha ohechaukáta peẽme poriahurereko. Ha'e ipy'a porãta pene ndive ha pene mbohetáta ojaпóvo pende hegui tetã guasu, he'i haguéicha pende ru kuéra ypykuépe, 19 peẽ pejapo ramo opa umi hembiapoukapy ame'ëva peẽme ko árape.

Deuteronomy 14

1 Peẽ hína peteĩ tetã Tupã Ñandejára mba'éva. Upéva ani peikutu pende rete térã peñembosyva perõ pene pehẽngue manóre. 2 Peẽ hína Tupã Ñandejára mba'e; ha'e pende poravo vaekue peiko haguã hetãgua ramo opa tetã yvy arigua apytégui. 3 Ani pe'u mba'eve Ñandejára he'i vaekue naipotĩriha. 4 Ikatu pe'u ko'ã tymba: vaka, ovecha, kavara, 5 guasu, ovecha ka'aguy, kavara ka'aguy, vaka ka'aguy. 6 Péicharõ, ikatu pe'u opaichagua tymba ipysapẽ ñemboja'o ha oñamindu'úva. 7 Ha jepe oñamindu'u térã ipysapẽ oñemboja'o ramo ani pe'u ko'áva: kaméllo, tapiti térã akuti. Umíva pereko ipotĩ'ýva ramo: ipysapẽ noñemboja'ói, oñamindu'u ramo jepe. 8 Ani pe'u kure, pereko ipotĩ'ýva ramo: ipysapẽ oñemboja'o ramo jepe, noñamindu'úi. Ani pe'u ko'ã tymba ro'o térã pepoko he'õnguére. 9 Umi tymba ýpe oikóvagai ikatu pe'u pira ipepo'íva ha ipiréva pira piréicha. 10 Peichagua'ýva katu ani pe'u, oiko ramo jepe ýpe. Pereko ipotĩ'ýva ramo. 11 Guyra kuéragui ikatu pe'u opa umi ipotíva. 12-18 Ko'áichagua katu ani pe'u: taguato pytã, karakara ha opaichagua taguato, ñakurutũ, ype, tujuju, ñandu, mbigua, kurukáo, ypekũ, ha mbopi. 19 Opaichagua vícho ipepóva potĩ'ý hína: ani pe'u. 20 Ikatu pe'u opaichagua guyra ipotíva. 21 Ani pe'u mba'eveichagua tymba omano reíva.

Peheja umíva mombyry ñemoñarépe oikóva pende apytépe, to'u umíva, térã ikatu peikuave'ẽ ambue mombyry ñemoñarépe tohepy me'ẽ peẽme hese. Peẽ katu Tupã Nandejára mba'e hína, peẽ hetãguára hína. Aní pembojy ovecha ra'y térã kavara ra'y isy kambykuépe. 22 Pemboyke vaerã opa año 10gui peteĩ opa mba'égui pende kokuépe guarégui. 23 Upéi tapeho Tupã Nandejára oiporavo haguépe oñemomba'e guasu haguã chupe, ha peraha 10gui peteĩ pende trígo, kaguy ha ñandyrygui ha pende vaka ha ovecha ra'y ypykuégui. Upépe, henondépe pe'u. Pejapo péicha ikatu haguã pejepokuaa pemomba'e guasúvo Tupã Nandejárape. 24 Pe táva oñemomba'e guasuhápe Nandejárape opyta mombyry ramo pende hegui peraha haguã upépe pe 10gui peteĩ opa mba'égui, pejapo kóicha: 25 Peikuave'ẽ umíva upe peikohápe, toñeme'ẽ peẽme hese hepykue ha upéva peraha ágã pehóvo oñemomba'e guasuhápe, 26 ha upépe pejogua upe pe'usevéva: so'o, ovecha, kaguy térã seváda rykuere. Upépe pekaru pende rogagua ndive pevy'ávo oñondivepa Tupã Nandejára renondépe. 27 Aní pende resarái levíta kuéragai oikóva pende távape. Ha'e kuéra ndoguerekóí mba'eve imba'e teéva. 28 Pemboyke vaerã jepi mbohapy año haguépe 10gui peteĩ opa pemono'õvagui ha peñongatu pende távape, 29 Ou ramo guarã levíta kuéra ndaijvy teéiva, térã mombyrygua oikóva pene retãme, térã tyre'ỹ, térã kuña iména manóva. Umíva ikatúta okaru chugui hyguatã meve. Péicha Tupã Nandejára pende rovasáta ha osẽ porãta peẽme opa mba'e pejapóva.

Deuteronomy 15

1 Ohasa rire 7 año reheja rei vaerã jepi nde rapichápe pe omyengovia vaerã ndéve. 2 Tojejapo péicha: Oime raẽ oiporuka vaekue hapicha Israel ñemoñarépe toheja rei chupe. Aní ojerureve omyengovia haguã chupe, oñepyrũma niko jeheja rei año Nandejára rérape. 3 Ikatu mombyry ñemoñarépe rejerure tomyengovia ndéve pe reiporuka vaekue chupe, Israel ñemoñarépe reheja rei vaerã. 4 Tupã Nandejára nde rovasáta pe yvýpe ome'ětava ndéve ha ndaipóri vaerã mboriahu pende apytépe. 5 Rejapo ramo hekopete opa mba'e ha'éva ndéve ko'ágã, 6 Tupã Nandejára nde rovasáta he'i haguéicha. Reiporukáta heta tetãme ha na tekotevẽ mo'ãi reiporu avavégui. Rerekóta pende po guýpe heta tetã ha ndaipóri mo'ãi tetã pende rerekóva ipo guýpe. 7 Oĩ ramo nde rapicha Israel ñemoñare imboriahúva peteĩ távape Tupã Nandejára ome'ẽ vaekue ndéve, aní ne rakate'ỹ ha napeipytyvõséi chupe. 8 Nde pojera ha eiporuka chupe upe ha'e oikotevẽva. 9 Aní avave he'i: "Ndaiporukaséi chupe ko'ágã, hi'aguĩma niko hína pe año ojeheja rei haguã pe ojeporuka vaekue." Aní reheja peichagua temiandu ahẽ oíke ne akãme. Ndereiporukaséi ramo nde rapichápe ha'e osapukáita Nandejárape ha upe ramo kóva opytáta ndéve angaipa ramo. 10 Eiporuka chupe nde py'aite guive ha aní ne rakate'ỹ. Upérõ Tupã Nandejára nde rovasáta ha osẽ porãta ndéve opa mba'e rejapóva. 11 Oĩtante voi katuete nde rapicha Israel ñemoñare imboriahu ha oikotevẽva, upéva rehe ha'e ndéve: eipytyvõ chupe ha aní ne rakate'ỹ. Amoĩ ndéve ko tembiapoukapy: nde po jera vaerã nde rapicha oikotevẽva ha imboriahúva ndive, oĩva ne retãme. 12 Peteĩ ne retãgua, taha'e kuimba'e térã kuña, oñeme'ẽ ramo ndéve ne rembiguairã, tekotevẽ repoi chugui omba'apo rire ndéve 6 año. Oñepyrũvo pe año 7, repoi vaerã chugui. 13 Repoívo chugui, aní remondo po nandí. 14 Ha Tupã Nandejára ome'ẽ hetaháicha ndéve, eme'ẽ chupe nde ovecha, trígo ha kaguýgui. 15 Ne mandu'a vaerã reiko hague Egíptope tembiguái ramo ha Tupã Nandejára ne renohẽ pégui, upéva rehe ha'e ndéve pejapo haguã péicha. 16 Ha'e he'i ramo na nde rejaseiha nde rayhúgui ndéve ha nde róga ñemoñarépe, ovy'águi pene ndive, 17 emboja inambi okẽre ha embokua alénape. Péicha oikóta ne rembiguái ramo oikove aja pukukue. Péicha avei ejapo ne rembiguái kuñávere. 18 Aní repyta nde py'aro repoi haguere ne rembiguáigui. Ha'e niko omba'apo ndéve 6 año pukukue ha chupe reme'ẽ vaekue mbyterénte pe reme'ẽvagui peteĩ mba'apohárape. Ha upéi avei Tupã Nandejára nde rovasáta opa mba'e pejapóvape. 19 Emboyke Tupã Nandejárape guarã opa ovecha ha vaka ra'y ypykue mácho. Aní remomba'apo umi vaka ra'y térã reñapĩ umi ovecha ra'y ypykue. 20 He'u umíva nde rogagua ndive opa año revy'ávo Tupã Nandejára renondépe oñemomba'e guasuhápe chupe. 21 Ha umi ne rymba hetyma karẽ ramo térã hesatũ ramo térã nahesãi porãi ramo, aní reikuave'ẽ Tupã Nandejárape. 22 Ikatu re'u nde rógape. Opavave ikatu ho'u upéva, ipotĩva ha ipotĩ'ýva, ho'uháicha guasu kuña térã guasu mácho. 23 Ha aní re'u huguy. Ýicha uvei eñohẽ yvýre.

Deuteronomy 16

1 Pemomba'e guasu Tupã Ñandejárape pembyaretévo Páskua mes héravape Abib. Peteĩ pyharépe pe méspe ha'e pene renohẽ vaekue Egíptogui. 2 Páskua aja peikuave'ẽ vaka ha ovecha, mymbajuka*f** ramo Tupã Ñandejárape oñemomba'e guasuhápe Ñandejára. 3 Pe mymba ro'o pe'u vaerã mbuja ñembovu'ỹ reheve. 7 ára aja pe'u peichagua mbuja pe'u vaekue pesẽ pya'e ramo guare Egíptogui. Upéva hína mbuja jeiko asy rehegua pene momandu'átava peikove aja pukukue upe ára rehe pesẽ haguépe Egíptogui. 4 Avave pene retãme ndoguerekói vaerã mbuja mbovuha 7 ára pukukue. Ha pe mymba ro'o ojejukáva ka'aru pe ára peteĩháme oje'u vaerã upérõ ha ndopytái vaerã chugui mba'eve ára ambuépe guarã. 5-6 Pejuka pene mymba Paskuarã pe táva oñemomba'e guasuhápe Ñandejára ha ani ambue távape Tupã Ñandejára ome'ětava peẽme. Pejapo oikekuévo kuarahy, upe vove niko peheja vaekue Egipto pesẽ ramo guare pégui. 7 Pembojy pe so'o ha pe'u upépe, pe ára ambuépe katu tapeho jey pende rógape. 8 Umi 6 árape upe rire guápe, pe'u vaerã mbuja oñembovu'ỹ vaekue. Ha pe ára 7hápe, pejapo aty marangatu Tupã Ñandejára rérape ha ani pemba'apo upéva upe árape. 9 Peipapa 7 semána peñepyrũ rire trigo ñemono'õ, 10 ha upérõ pembyarete umi Semána ha pemomorã Tupã Ñandejárape perahávo chupe perahaséva upe pemono'õ vaekuégui Tupã Ñandejára ome'ẽ heta haguéicha peẽme. 11 Pevy'a oñondivepa Ñandejára renondépe oñemomba'e guasuhápe Ñandejára, pende ra'y, pende rajy, pene rembiguái kuimba'éva ha kuñáva, levíta, mombyrygua, tyre'ỹ ha kuña iména manóva ndive oikóva pende távape. 12 Pejapo ko'ã tembiapoukapy ha ani pende resarái peiko hague Egíptope tembiguái ramo. 13 Pemono'õmba rire pende trigo ha peñamimba rire pende parral'a, pembyarete Enramadaguy 7 ára pukukue. 14 Pevy'a pende ra'y pende rajy, pene rembiguái, kuimba'éva ha kuñáva, levíta, mombyrygua, tyre'ỹ ha kuña iména manóva pende távape oikóva ndive. 15 Pemomba'e guasu Tupã Ñandejárape pembyaretévo 7 ára pukukue pe távape oíva oñemomba'e guasuhápe Ñandejára. Pevy'a Tupã ohovasa haguére pene rembiapo ha pende kogaty. 16 Opa kuimba'e pene retãgua ou vaerã Tupã Ñandejára rendápe mbohapy jey akói añope ha'e oñemomba'e guasuhápe: oñembyaretévo mbuja ñembovu'ỹ, Semána kuéra ha Enramadaguy. Opavave ogueru vaerã imba'e kuave'ẽ.*f** Ani avave ou po nandi Ñandejára rendápe. 17 Peteĩ-teĩ toikuave'ẽ Ñandejára ome'ẽ heta haguéicha chupe. 18 Pemoingóke mbojovakehára ha ambue mburuvicha kuéra peteĩ-teĩ távape, Tupã Ñandejára ome'ětava peẽme. Ko'ã kuimba'e tekotevẽ oporombojovake ombojeroviajuavy'ỹ rehe avavépe. 19 Ha'e kuéra he'i vaerã ojejapo haguã pe heko jojáva, taha'e ha'éva umi oñombojovakéva. Ha aníke oheja hikuái avave ombopopegua chupe kuéra: pe jopói oñeme'ẽva ko omohesatũ oime raévape, taha'e jepe kuimba'e johéi pyre, ha ndaikatuvéi ohecha porã mba'épa pe heko jojáva. 20 Ta pende pojoja ha ta pende reko potĩ ikatu haguã peiko pe yvýpe Tupã Ñandejára ome'ětava peẽme. 21 Pemopu'ã ramo peteĩ altar Tupã Ñandejárape guarã, ani pemoĩ peteĩ yvyra máta ypýpe ojeporúva oñemomba'e guasu haguã tupã nguéra. 22 Ha ani pemopu'ã mba'eveichagua ita ñembo'y tupã nguérape, cháke umíva ombopochy hína Tupã Ñandejárape.

Deuteronomy 17

1 Ani pemymbajuka*f** Tupã Ñandejárape guarã vaka térã ovecha imaráva. Cháke upéva ombopochy hína chupe. 2 Pehendu ramo peteĩ pende távape oíha kuimba'e térã kuña opu'áva Tupã Ñandejára rehe, ndojapóivo mba'eve ramo pe ñe'ẽ me'ẽ, 3 ha omomba'e guasu tupã nguérape, térã kuarahy térã jasy térã mbyja kuéra, ndojapóivo mba'eve ramo Tupã Ñandejára rembiapoukapy, 4 peikuaa porã raẽ péichapa añete térãpa oje'ente. Añete ramo ojehe hague Israélpe pe mba'e ivai etéva, 5 Peraha pe mba'e apoharépe táva rokẽme ha upépe pejapi chupe itápe pejuka peve. 6 Opáichavo, ojejuka haguã tekotevẽ oĩ mokõi térã mbohapy mba'e rechahare. Oĩ ramo peteĩnte ndaikatúi ojejuka. 7 Umi mba'e rechahare raëvete tojapi chupe itápe ha upéi opavave tojapi chupe ojuka peve. Péicha pejeíta pe mba'e vai po guýgui. 8 Oĩ ramo mbojovakehára ndaikatúiva he'i ojápa térã nahániri peteĩ tapicháre angaipa, térã imba'épa peteĩ yvy térã na imba'ei, oporujukápa ra'e, oporonupápa ra'e, ha mba'e umichagua, péicha ramo tapeho peteĩ távape oñemomba'e guasuhápe Ñandejára, 9 ha peheja upéva pa'i levíta kuéra ha mbojovakehára pepegua pópe, te'i ha'e kuéra pe ojejapo vaerã. 10-11 Ha'e kuéra he'íta pe ojejapo vaerã ha peẽ pejapo vaerã ha'e kuéra he'ichaichte. 12 Oime raẽ ndojaposéiva pe pa'i térã mbojovakehára he'íva, tojejuka. Péicha peipe'áta ivaíva Israel retãgui. 13 Opavave oikuaáta pe ojejapo vaekue ha ndaipóri mo'ávái oikoséva iñakã rehente. 14 Peñemomba'e rire pe yvýre Tupã Ñandejára ome'ětava peẽme ha peñemohenda upépe, peẽ pejéta peikotevẽpa peteĩ mburuvicha guasúre pene

sãmbhyh haguã, umi tetãicha oïva pende jerére. 15 Peiporavo pende ruvicha guasurã peteĩ kuimba'e Ñandejára oiporavo vaekue avei. Upéva vaerã peteĩ pene retãguára. Ani peiporavo peteĩ mombyry ñemoñarépe. 16 Ani oipota pende ruvicha guasu heta eterei kavaju ñorãirõme guarã. Ani omondo Israel ñemoñarépe Egíptope ojoguávo kavaju. Ñandejára niko he'íma Israel ñemoñare ndoho mo'ã veimaha Egíptope araka'eve. 17 Ani hambireko heta pende ruvicha guasu, cháke umíva omombiane chupe Ñandejára rapégui, ha ani avei oguereko heta eterei óro ha pláta. 18 Oiko vove mburuvicha guasúrõ, ojehei vaerã chupe guarã Ñandejára rembiapoukapy, oïva pe kuatiápe oñongatúva pa'i levíta kuéra. 19 Ha'e toguereko hesa renondépe pe kuatia ha tohecha py'ỹi pe oje'éva upépe oikove aja pukukue, ojepokuaa haguã omomba'e guasúvo Tupã Ijárapi ha ojaíso hekoitépe opa mba'e ha'e he'íva. 20 Upéicha ha'e ndojejapo mo'ãi, oimo'ãvo ha'e tuichaveha hapicha kuéra Israel guágui ha ikatuha ha'e omboyke upe Ñandejára he'íva. Péicharõ ha'e oisãmbhyh aréta ha iñemoñare kuéra avei oisãmbhyta Israel ñemoñarépe heta ñemoñare pukukue.

Deuteronomy 18

1 Pa'i kuéra Leví ñemoñare ndoguerekói ijyvy tee Israel retãme. Upéva rekovia, imba'erã hína opaichagua mba'e kuave'ẽ*f** ha mymbajuka*f** oñekuave'ẽva Ñandejárape. 2 Noñeme'ẽi chupe kuéra yvy, hetã ñemoñarépe oñeme'ẽháicha. Ñandejára voi hína imba'erã, ha'e he'i haguéicha. 3 Ojejuka ramo vaka térã ovecha Ñandejárape guarã, imba'erã hína ko'áva: ilómo, hañykã ha ipy'akue. 4 Imba'erã avei trigo, kaguy ha ñandyry tenondere ha lána tenondere oñeñapí ramo ovecha. 5 Tupã Ijára oiporavo Leví ñemoñarépe, opa Israel ñemoñare apytégui, oï haguã henondépe ha oikuave'ẽ haguã chupe mymba juka ha'e ha ita'ýra kuéra opa ára peguarã. 6 Oime raẽ levíta ikatu ou oime raẽ táva Israel guágui, oñandu ramo ouseha pe táva oñemomba'e guasuhápe Ñandejára, 7 ha upépe ikatúta oikuave'ẽ Ñandejárape levíta kuéra upépe guáicha. 8 Toñeme'ẽ avei chupe pe tembi'u retakue oñeme'ẽva pa'i kuérape ha ta imba'e avei pe itúva oheja vaekue chupe. 9 Peikévo pe yvýpe Tupã Ñandejára ome'ětava peẽme, ani pejapo umi mba'e nde vaipa jepéva ojaíso umi tetãgua oikóva upépe. 10 Ani pejuka pene mitã nguéra ha pehapy tatápe pende altar ári; ha ani peheja pene retãgua ojaíso imba'e ñemi oikuaa haguã pe ojekuaa'ýva térã ojeútava, térã opaje apo, 11 térã ojaíso hapicha rehe ipaje, térã oho mba'e ñemi kuaaha, térã espíritu ha omano vaekue ãngue ndive oñemongetáva rendápe. 12 Cháke Tupã Ñandejára ndaija'etí ete hína umi tetãre ojejapohápe mba'e ko'ãichagua ombojeguarúva chupe ha upéva rehe omosẽ ohóvo chupe kuéra pene renonderãgui peẽ peguahẽvo. 13 Ani pejei mba'evéicha ramo Tupã Ñandejára rembiapoukapýgui. Peẽ pende reko johéi pyre vaerã Tupã Ñandejára renondépe. 14 Pe yvy peiketahápe, umi tetãgua iñe'ẽ rendu mba'e ñemi kuaaha ha paje apohápe, Tupã Ñandejára katu ndoipotái peẽ pejapo umi mba'e. 15 Umíva rendaguépe Tupã Ñandejára oiporavóta pende apytégui peteĩ maranduhára cheichagua ha chupe pene ñe'ẽ rendu vaerã. 16 Peẽ pende aty ramo guare vyty Horeb renondépe, pejerure vaekue ani haguã Tupã Ñandejára oñe'ẽ jey peẽme ha ani haguã pehecha jey pe tata guasu, pekyhyjégui pemento ramo guarã. 17 Upérõ Tupã he'i vaekue chéve: Ndareíri okyhyje hikuái. 18 Aiporavóta ijapytégui kuéra peteĩ maranduhára ndeichagua. Ha'éta chupe upe he'i vaerã ha he'íta Israel ñemoñarépe opa mba'e che aipotáva ojejapo. 19 Opa umi ndoikuaaséivape mba'eve ha'e he'ívagui, aporandúta hembiapokuere. 20 Ha oï ramo peteĩ maranduhára he'íva che rérape upe che nda'éiva, térã oñe'ẽva tupã nguéra rérape, omanóta. 21 Ikatu mba'éko peje: "Mba'éicha piko roikuaáta pe ha'e he'ívapa Ñandejára ñe'ẽ térãpa nahániri? 22 Peteĩ maranduhára oñe'ẽ ramo Ñandejára rérape ha pe he'íva ndoikói, upéva ndaha'etí Ñandejára ñe'ẽ. Pe maranduhára oñe'ẽ ijeheguínte ha ani pekyhyje chugui."

Deuteronomy 19

1 Tupã Ñandejára ohundi rire umi tetãgua oikóva pe yvýpe ha'e ome'ětava peẽme ha peñemomba'e rire umi táva ha óga kuérare peiko haguã umívape, 2-3 pemboja'o pe yvy mbohapy hendápe ha peteĩ-teĩ toguereko táva ikatuhápe oñeguahẽ pya'e. Upéicha peteĩ kuimba'e ojuka vaekue hapichápe ikatúta okañy ha oiko upépe kyhyje'ýre. 4 Peteĩ kuimba'e ojuka ramo ojaíso'ý rehe peteĩ hapichápe oiko vai'ý vaekue ndive, ikatu okañy peteĩ umi távape ha oiko upépe kyhyje'ýre. 5 Ñamoĩ chupe: Mokõi kuimba'e oho ramo oñondive ojepe'a apóvo ha peteĩ ohachea aja

pe hácha osê hi'ývagui ha ojuka hapichápe, pe oporojuka vaekue ojaPOSE'ÿ rehe ikatu okañy Peteĩme ko'ã távagui ha oiko upépe kyhyje'ÿre. 6 Pe tape ipuku ramo, ikatu Peteĩ upe omano vaekue génteva omyengoviase pe oporojuka vaekuépe, pochy pópe omuña, ohupyty ha ojuka chupe rei ete; nomanói vaerã niko, ku ndoiko vaíri vaekue oñondive araka'eve. 7 Upévore ha'e peẽme pemboyke haguã mbohapy táva oñekañyha. 8 Tupã Ñandejára ombotuichave ramo pende yvy he'i haguéicha pende ru kuéra ypykuépe ojaPotaha ha ome'ê rire peẽme opa pe yvy he'i vaekue ome'ê taha, 9 upérõ peiporavove vaerã mbohapy táva oñekañy haguãme. Ha'e ome'êta peẽme ko yvy pejapo ramo Tupã Ñandejára rembiapoukapy ame'êva peẽme ko árape, pehayhu ramo Tupã Ñandejárape ha peiko ramo ha'e oipotaháicha. 10 Pejapo péicha ani haguã omano pende rapicha ndojapói vaekue mba'eve ivaíva ha ani oja pende rehe imanongue upe yvýpe Tupã Ñandejára ome'êva peẽme. 11 Oĩ ramo katu Peteĩ kuimba'e ojukáva ojukaségui Peteĩ hapichápe oiko vaiha ndive ha oho okañy Peteĩme umi távagui oñekañyha, 12 upérõ pe táva ruvicha ha'e oikohápe tomondo ipiári pe okañy haguépe ha tome'ê pe ojejúkáva pehẽngue kuérape omyengovia haguã chupe oporojuka haguére ha tojuka hikuái chupe. 13 Ani peiporiahurereko chupe. Pemopotĩ Israel porojukakuégui oho porã haguã peẽme. 14 Ani perova pende yvy yke rehegua póste, oñemoĩ vaekue iñepyrũ guive pe yvýpe Tupã Ñandejára ome'êva peẽme. 15 Peteĩ mba'e rechahare he'íva ndohupytýi gueteri oje'e haguã pe máva oporojuka hague térã ojapo hague ivaíva. Upevarã oñekotevẽ mokõi térã mbohapy mba'e rechahare. 16 Oĩ ramo ombojáva hapicha rehe ojapo hague Peteĩ mba'e ivaíva, 17 mokõive tojereraha Peteĩ távape oñemomba'e guasuhápe Ñandejára ha tombojovake chupe kuéra pa'i ha mbojovakehára pepegua. 18 Mbojovakehára toma'ê porã pe mba'e oĩvare ha ojuhu ramo pe kuimba'e omboja rei hague hapicha Israel ñemoñare rehe pe ojapo'ÿ vaekue, 19 te'ĩ ojejapo haguã hese pe ojejapo vaerã mo'ã hapicha rehe ha'e omombe'u japu vaekuépe. Péicha pepytáta pene potĩ pe iñañanguégui. 20 Upérõ umi ohendúva pe oiko vaekue, okyhyjéta ojapo haguã Peteĩ mba'e peichagua ivai etéva. 21 Ko'ãichahápe ani peiporiahurereko avavépe: toiko jejuka, jejuka rekovia. Jehesa'o, jehesa'o rekovia. Ñehã'i'o, ñehã'i'o rekovia. Ñepokytĩ, ñepokytĩ rekovia. Ha ñepokytĩ, ñepokytĩ rekovia.

Deuteronomy 20

1 Pesêvo peñorãirõ haguã, pehecha ramo ou ikavaju kuéra, ikárro ha hetaveha pende hegui umi ouva peẽme, ani pekyhyje. Oĩ hína pene ndive Tupã Ñandejára pene renohẽ vaekue Egíptogui. 2 Ñorãirõ oñepyrũ mboyve, Peteĩ pa'i toho tenonde ha te'ĩ peẽme: 3 "Kuimba'e Israel, pehendú kóva! Peikéta ñorãirõme ágã. Ani avave ipy'a mirĩ térã oñemondýi chugui kuéra. 4 Peteĩ kuimba'e ojuka ramo ojaPOSE'ÿ rehe Peteĩ hapichápe oiko vai'ÿ vaekue ndive, ikatu okañy Peteĩ umi távape ha oiko upépe kyhyje'ÿre. 5 Ñamoĩ chupe: Mokõi kuimba'e oho ramo oñondive ojepe'a apóvo ha Peteĩ ohachea aja pe hácha osê hi'ývagui ha ojuka hapichápe, pe oporojuka vaekue ojaPOSE'ÿ rehe ikatu okañy Peteĩme ko'ã távagui ha oiko upépe kyhyje'ÿre. 6 Pe tape ipuku ramo, ikatu Peteĩ upe omano vaekue génteva omyengoviase pe oporojuka vaekuépe, pochy pópe omuña, ohupyty ha ojuka chupe rei ete; nomanói vaerã niko, ku ndoiko vaíri vaekue oñondive araka'eve. 7 Upévore ha'e peẽme pemboyke haguã mbohapy táva oñekañyha. 8 Tupã Ñandejára ombotuichave ramo pende yvy he'i haguéicha pende ru kuéra ypykuépe ojaPotaha ha ome'ê rire peẽme opa pe yvy he'i vaekue ome'ê taha, 9 upérõ peiporavove vaerã mbohapy táva oñekañy haguãme. Ha'e ome'êta peẽme ko yvy pejapo ramo Tupã Ñandejára rembiapoukapy ame'êva peẽme ko árape, pehayhu ramo Tupã Ñandejárape ha peiko ramo ha'e oipotaháicha. 10 Penderýta ramo Peteĩ távare, peñe'ê raẽ upepegua ndive toheja peike porãnte peñorãirõ'ÿre. 11 Pene moguahẽ ramo, topyta hikuái pene rembiguái ramo ha tomba'apo peẽme guarã. 12 Ha umi kuimba'e pe táva pegua noñeme'êséi ramo ha oñorãirõse, pemongora itáva ha upéicha penderý hese. 13 Tupã Ñandejára ome'êvo peẽme pe táva, peike pejúkavo opa kuimba'e. 14 Kuña, mitã, mymba upépe oíva ha opa imba'êva topyta peẽme pene mba'erã. Tupã ome'ê hína umíva peẽme. 15 Pejapo upéicha táva opaichagua rehe mombyry oíva peimehágui. 16 Ha umi táva oíva opa umi tetãme Tupã Ñandejára ome'êva peẽme pene mba'erã, upépe peikévo pejuka opavavépe, ani peheja avave oikove. 17 Pehundipaite mba'e kuave'ê ramo Ñandejárape guarã opa hitíta, amorréo, canané, ferezéo, hevéo ha jebuséo he'i haguéicha peẽme. 18 Pejuka umíva ani ha'e kuéra pene moñuhã pene mopy'ãvo Ñandejára rehe. Cháke ojaPOUKÁNE avei peẽme opa umi mba'e ivai etéva ojaPÓVA itupã nguérape guarã. 19 Ha pemongora ramo umi itáva peñemomba'e haguã hese kuéra, ani peity umi yva máta, ipuku ramo jepe upe ñemongora. Pe'u hi'a ha ani

peity imáta. Umi yva máta niko ndaha'éi kuimba'e pende rehe ija'e'ýva, pehundi haguã umíva. 20 Ikatu peity umi ndahi'áiva, ha pembojo'ávo imáta kuéra pejupi hi'ári ha pejapyhara pe korapy jere peike haguã peñemomba'e pe távare."

Deuteronomy 21

1 Ha ome'ê rire peême Tupã Ñandejára upe yvy he'i vaekue, ojejuhu ramo ñúme peteĩ kuimba'e ojejuka vaekue ha ijukahare ndojekuaái, 2 umi mburuvicha ha mbojovakehára toñemboja upépe ha toha'ã mboy métropa oĩ pe te'õnguégui opa umi táva oĩva ijypýpe. 3 Táva hi'aguivéva ruvicha kuéra toiporavo tóro ra'y ne'ĩrava oñemomba'apo. 4 Ysyry ndahypáiva rembe'ýpe, noñeñotýi haguépe gueteri mba'eve, togueraha ha toajúra mopẽ. 5 Umi pa'i levíta toho avei upépe. Tupã Ñandejára niko oiporavo vaekue chupe kuéra hérape oporohovasa haguã ha, joavy oiko ramo, ojejapo haguã he'íva ha'e kuéra. 6 Upe rire táva ruvicha kuéra tojepohéi pe tóro ojekukáva ári, 7 ha te'i upéicha: "Ore ndorujukái pe kuimba'épe ha ndoroikuaái mávapa ojuka chupe. 8 Tupã Israel Jára, eheja rei kena ko'ã ne retã ñemoñarépe renohẽ vaekue jejopy vaigui. Eheja rei kena oréve avei. Ani reity ore ári pe jejuka oikóva. 9 Ha pejapo ramo Ñandejára oipotaháicha ndo'a mo'ãi pende ári upe jejukakue." 10 Oiko ramo ñorairõ ha pende pu'aka ramo pende rovaigua rehe Tupã Ñandejára pene pytyvõgui, 11 rehecha ramo ijapytépe kuéra peteĩ kuña porã ha remendase hese rehayhúgui chupe, 12 eraha nde rógape ha emyakã perõ, toikytĩ ipyapẽ, 13 toipe'a ijao ha tomonde ipyahúva. Ha topyta upépe mes pukukue toguerojahe'o itúva ha isýpe. Upérõ ikatu reñeno hendive. Ndéta iména ha ha'éta ne rembireko. 14 Ha sapy'a nderehayhuvéi ramo, eheja toho ohosehápe. Ndaikatúi reme'ê avavépe plátare, ha ndaikatúi avei rereko ne rembiguái ramo, remomará vaekue niko chupe. 15 Peteĩ kuimba'e hambireko mokõi ha ita'yra mokõivégui, ohayhuve ramo peteĩme, ha upéva memby ndaha'éi ita'yra ypykue, 16 ha'e omboja'óvo imba'e ohejáva ita'yra kuérape, ndaikatúi ombojeroviave hambireko ohayhuvéva membýpe, ha upévape ome'ê upe ijypykue mba'e rãnguéva. 17 Ome'ê jo'a vaerã ijypykuépe, upéva ningo pe osẽ ypy vaekue chugui, ha'e ipyahu ete ha imbaretepaite ramo guare, ha imba'erã hína upe ta'yra ypykue mba'eráva. 18 Oĩ ramo ta'yra ndojaposéiva voi itúva he'íva oñenupãve ramo jepe, 19 itúva ha isy togueraha chupe táva ruvicha kuéra oporombojovakehápe. 20 Te'i chupe kuéra: "Ko ore mitã nohenduséi voi ore ñe'ê, heko vai ha ika'u." 21 Upérõ kuimba'e upe táva pegua tojapi chupe itápe ojuka peve. Péicha pehapo'óta mba'e vai pende apytégui. Opa Israel ñemoñare upe mba'e ohendúvo tuicha okyhyjéta. 22-23 Upe ojejuvýva oporojuka haguére retekue, ani peheja osãingo yvyrágui pyhare pukukue. Peñotý upe árape voi. Tupã niko oity pe osãingóva rehe jeharu. Peñotý chupe ani pemongy'a upe yvy Tupã Ñandejára ome'ëtava peême.

Deuteronomy 22

1 Nde rapicha Israel guágui okañy ramo ivaka térã ijovecha ha nde rejuhu, eraha chupe. 2 Ndereikuaái ramo mávapa ijára térã opyta mombyry ramo nde hegui, ereko nde rógape, ha oúvo ijára eme'ê chupe. 3 Okañy ramo chugui hymba vúrro térã ijao térã oimeraẽ mba'e oguerekóva, péichante avei rejapo vaerã. 4 Hymba vúrro térã ivaka ho'a ramo tapépe, ani rehasánte. Eñeha'ã emopu'ã jey umíva. 5 Kuña ani omonde kuimba'e ao ha kuimba'e ani omonde kuña ao. Ko'ã mba'e Tupã Ñandejárape ombopochy. 6 Rejuhu ramo guyra okurúva haitýpe, oĩva yvyra rakã rehe térã yvýpe, térã omongarúva iguyra ra'y, ani reraha pe guyra. 7 Guyra ra'y kuéra reraha kuaa, isy katu eheja toho, ikatu haguã reikove puku ha oho porã ndéve pe yvy Tupã Ñandejára ndéve ome'ëtavape. 8 Remopu'ávo nde róga pyahu, pe óga pepo ijape jojáva rembe'y jerére emopu'ã korapy jere karape. Péicha rejapo ramo, nopẽ mo'ãi nde rehe oĩ ramo ho'áva pégui ha omano. 9 Nde parralty pa'ũme ani reñotý mba'eve. Cháke pe parral ndahi'ái chéne ha ndoikói chéne pe reñotýva. 10 Ani rejokua vúrro guéi ndive yvy rembojere haguã nde kokuépe. 11 Ani remonde ao ojejapóva líno ha ovecha raguégui. 12 Irundyve nde ao apy emyapokytã ha upéva embofléko. 13-14 Kuimba'e omenda ramo peteĩ kuñataĩre, ha ndohayhuvéigui omoĩ vai chupe he'ívo: hese amendávo na ikuñataĩri vaekue voi. 15 Upéva ojehu ramo, pe kuñataĩ ru ha isy, oguerahávo pe menda ahoja ojáva hese tuguy ohechaukáva itajýra ikuñataĩ hague omenda ramo, ha oipysóvo pe táva pegua mbojovakeha renondépe kuéra, 16 itúva te'i: "Che ame'ê vaekue che rajy pe kuimba'épe ha omenda hese. Ha ndohayhuvéigui hambirekópe, 17 ko'ágã omoĩ vai chupe he'ívo hese: 'Naikuñataĩri vaekue omenda ramo. Péina pene renondépe oĩ pe ohechaukáva

ikuñataĩ hague omenda ramo. Upéva hína menda ahoja, pema'ẽ tuguýre ojáva hese. 18 Pe táva pegua mburuvicha kuéra tombyepotika pe ména japúpe.' 19 Toipe'a chugui 100 pláta pehẽngue ome'ẽ haguã hembireko rúpe, omohera kuãvaise mo'ãgui kuñataĩ Israel ñemoñarépe. Pe ména toho ha toiko jey pe hembireko ndive ha topoi'ỹ chugui araka'eve. 20 Ha añete ramo pe ména he'íva, mba'eve ndaipórigui ohechakáva hembireko ikuñataĩ hague omenda ramo, 21 tojereraha pe kuña itúva róta renondépe ha kuimba'e kuéra pe táva pegua tojapi chupe itápe ojuka peve, ojapo haguére ivai etéva Israel ñemoñare apytépe: oiko kuimba'e ndive omenda mboyve, itúva rógape oiko aja. Upéicha peẽ pehapo'oitéta upe ivaíva pende apytégui. 22 Kuimba'e ojehecháva oiko ramo hapicha rembireko ndive, mokõive tojejuka. Peipe'a upéicha pende apytégui iky'áva. 23 Kuimba'e ojehecháva oiko ramo kuñataĩ ndive iñe'ẽ ome'ẽ vaekue kuimba'e ambuẽpe omendávo hese, 24 penohẽvo távagui mokõivẽpe, pejapi itápe pejuka peve. Pe kuñataĩ ikatu kuri osapukái, oĩgui ikatúva ohendu chupe. Ndojapói haguére, tomano. Ha pe kuimba'e tomano oiko haguére kuñataĩ ijárava ndive. Péicha peipe'áta pende apytégui tembiapo ky'a. 25 Oĩ ramo kuimba'e orãirõva ñúme kuñataĩ ijáravape, ha'ente tojejuka. 26 Pe kuñataĩ rehe ndojái mba'eve. Ha'e ndojapói mba'eve ivaíva ikatu vaerãre ojejuka. Kuimba'e ondyry ramo guáicha hapicha rehe ñúme ha ojuka chupe, peichagua pe ojuhúva upe kuñataĩme. 27 Ñúme mombyry orãirõ chupe upe kuimba'e. Osaipukaive ramo jepe pe kuñataĩ ndaipóri mo'ãi ikatúva ohendu chupe. 28 Kuimba'e orãirõ ramo kuñataĩ ijara'ỹvape ha upéva ojekuaa, 29 tohepy me'ẽ kuñataĩ rúpe menda repy, upéva 50 pláta pehẽngue. Upéi tomenda pe kuñataĩre, orãirõ haguére chupe, ha topoi'ỹ chugui araka'eve.

Deuteronomy 23

1 Ani oĩ omomaráva itúva teépe oikóvo itúva kuña ndive." 2 Peteĩ kuimba'e ha'ỹijeka térã hembo ñekytíva ndaikatu mo'ãi oike Ñandejára aty marangatúpe. 3 Mitã okára ndaikatu mo'ãi avei oike. Péicha avei iñemoñare 10ha peve. 4 Amoníta térã moabíta, taha'e-ha'éva ñemoñare, araka'eve ndaikatu mo'ãi oike. 5 Ha'e kuéra nome'ēséi vaekue peẽme y térã hi'upy peju ramo Egíptogui ha ogueru vaekue Balaam Beor ra'y itáva Petórgui, opytáva mombyry Mesopotámiape, ha ohepy me'ẽ vaekue chupe oity haguã jeharu pende rehe. 6 Tupã Ñandejára katu nohendúi Balaam ñe'ẽ. Upéva rangue Tupã ijeharúgui ojapo jehovasa peẽme pende rayhúgui. 7 Israel oiko aja peteĩ tetã ramo, peipytyvõ'ỹke chupe kuéra, ani peheja oñakã rapu'ã. 8 Edomíta katu pende rehegua. Ani pe apo'i chupe kuéra. Ha Egipto ñemoñarépe ani avei pe apo'i. Yma niko peiko vaekue hetãme. 9 Umíva ikatu avei oiko pende apytépe Tupã retãgua ramo ñemoñare mbohapyha guive. 10 Ñorãirõ aja peiko ramo pende rekohápe, pejerereko opa mba'égui ikatu vaerã pene mongy'a. 11 Oĩrõ kuimba'e oñemongy'áva imombary haguére oke aja, tosẽ ha topyta okápe tekohágui. 12 Ka'aru vove tojahu, ha kuarahy oikévo ikatu jeýtama oike tekohápe. 13 Okápe tekohágui pereko vaerã peho haguã ñanáme. 14 Pesẽvo tekohágui peraha yvyra hakua pende vosápe, ha peĩse vove, pejo'o yvýpe ha upépe peĩ. Peĩmbávo pejaty jey. 15 Perekota potĩke pende rekoha, Tupã Ñandejára oĩgui upépe pene pytyvõvo, ikatu haguã pende pu'aka pende rehe ija'e'ỹvare. Pende rekoha niko oñemomarangatu Ñandejárape guarã ha upéva rehe ani pejapo mba'eve iky'áva, cháke Ñandejára pende rejáne. 16 Oĩrõ tembiguái okañy rire ijáragui oúva ne rendápe remo'ã haguã chupe, ani reme'ẽ jey ijárape. 17 Eheja toiko upe távape ha'e oiporavóva, ha ani rejopy vai hendive. 18 Ani oĩ Israel ñemoñare apytépe kuña reko vai térã kuimba'e ojoguerekóva kuimba'e ndive plátare, oñemomba'e guasuhápe tupã nguéra. 19 Péicha guare pláta ani reme'ẽ Tupã Ñandejárape remyengovia haguã upe ere vaekue chupe rejapotaha. 20 Reiporuka ramo nde pláta Israel ñemoñarépe, ani ere chupe: "remyengovia vaerã chéve hetave ame'ẽvagui". 21 Mombyrygua ndive ikatu péicha rejapo, Israel ñemoñare ndive katu ani rejapo. Péicha rejapo ramo, Tupã Ñandejára ohovasáta opa mba'e rejapóva pe yvýpe ndéve ome'ẽtava. 22 Reme'ẽ ramo ne ñe'ẽ Tupã Ñandejárape, ejapo pe ere vaekue rembopuku'ỹre. Cháke ha'e ndoheja rei chéne ndéve ha ojáne nde rehe angaipa. 23 Nereme'ẽi ramo ne ñe'ẽ Tupã Ñandejárape, na ne rembiapo vaĩri, 24 reme'ẽ ramo ne ñe'ẽ katu, ejapóke katujete upe ere vaekue chupe. 25 Nde rapicha parralty rupi rehasa ramo ikatu re'u hi'a, anínte reraha mba'eve nde ajakápe. 26 Ha itrigoty rupi rehasa ramo reipo'o kuaa pe re'uséva upépe ha ani reikytĩ hakã nguéra reraha haguã.

Deuteronomy 24

1 Oĩ ramo omendáva ha upéi ndohayhuvéi hembirekópe hese ojuhu haguére mba'e ipotĩ'ỹva, tohai ikuatia ha pévape te'i opoiha chugui ha tome'ẽ chupe. Upéicha tomondo. 2 Pe kuña omenda jey ramo, 3 ha pe kuimba'e avei, ndohayhuvéigui, ome'ẽ ikuatia hai ha omondo chupe, 4 térã omano chugui iména mokõiha, iména tenondere ndaikatúi omenda jey hese. Chupe guarã pe kuña rehe ojáma potĩ'ỹ. Hese omenda jey ramo, Tupãme ombopochýta. Ani pemomarã upe tetã ome'ẽ vaekue Tupã peẽme. 5 Peteĩ kuimba'e omenda ramóva ani oñemondo ñorairõháme térã ojejokuái itáva rembiapópe. Topyta hógape upe año ombovy'a haguã hembirekópe. 6 Reiporuka ramo oime raẽ mba'e nde rapichápe, ani rejerure chupe hekovia ijita trígo myangu'iha. Upéicha rejapo ramo niko rejeruréta chupe hekove voi. 7 Israel ñemoñare oñemomba'e ramo hapicha rehe ha ogueraha ramo hembiguairã, térã ome'ẽ haguã tembiguái ramo, tojejuka. Péicha opáta pende apytégui koichagua ñaña. 8 Oĩ ramo ikuru vaíva, tojapo he'íva pa'i kuéra. Ha tojapo che ha'e hagueichaite. 9 Pene mandu'áke pe ojapo vaekue rehe Tupã María rehe pejúvo Egíptogui. 10 Reiporuka ramo peteĩ mba'e nde rapichápe, ani reike hógape reraha haguã upe he'i vaekue ome'ẽtaha hekovia, 11 epyta okápe ha tome'ẽ ndéve ha'e. 12 Imboriahu ramo upe kuimba'e, ani reke ijahoja ome'ẽ vaekue ndéve reheve. 13 Pyhare vove eme'ẽ jey chupe. Upéicha ha'e nde rovasáta ha rejapóta iporáva Tupã Ñandejára renondépe. 14 Ani avave ojopy vai mboriahu ndive ha omomba'apo rei chupe, taha'e Israel ñemoñare, taha'e mombyrygua oikóva pende apytépe. 15 Kuarahy oike mboyve eme'ẽ chupe hembiapokue repy, ha'e imboriahúgui. Péicha nde'i mo'ãi nde rehe mba'eve Ñandejárape ha ndoja mo'ãi nde rehe angaipa. 16 Ani ojejuka pe túva ta'ýra rembiapo vaikuére, térã pe ta'ýra itúva rembiapo vaikuére. Upe hembiapo vaíva tojejuka iñangaipáre. 17 Ani reipe'a mombyrygua ha tyre'ỹgui imba'éva. Kuña imenave'ỹvape reiporuka ramo, ani reipe'a chugui mba'eve. 18 Pene mandu'áke tembiguái hague peẽ Egíptope, ha Tupã Ñandejára pene renohẽ. Upévare ha'e omoĩ peẽme ko'ã tembiapoukapy. 19 Nde trígo remono'õ aja, opyta ramo nde hegui peteĩ aty, ani reho jey ipiári. Topyta mombyrygua, tyre'ỹ ha kuña imenave'ỹvape guarã. Rejapo ramo péicha, Tupã Ñandejára nde rovasáta ha osẽ porãta ndéve opa mba'e. 20 Nde olívo máta rembokacha ramo, ani rehasa jey reipo'o hi'a hakã rehe opytáva. Eheja umíva mombyrygua, tyre'ỹ ha kuña imenave'ỹvape guarã. 21 Ha nde parral'a remono'õ ramo, ani rehasa jey nde parralty rupi. Hi'a hembýva eheja mombyrygua, tyre'ỹ ha kuña imenave'ỹvape guarã. 22 Ani pende resarái peẽ tembiguái hague Egíptope. Upévare amoĩ peẽme ko'ã tembiapoukapy.

Deuteronomy 25

1 Umi ojoavýva toho oñondive mbojovakehára rendápe. Mbojovakehára he'íta mávapa ojavý. 2 Pe ojavýva oñenupã vaerã ramo, mbojovakehára tomoñoeno, toinupãuka henondépe ha te'i mboy jevýpa oñenupã vaerã, oma'ẽvo hembiapo vaikuére. 3 Ñenupã tohupyty 40 pevẽnte. Upéva ohasárõ, oheja vai ha omyerakuã vaítama pe kuimba'épe. 4 Pene rymba guéi ani pejuru jokuha pemomba'apo ramo trígo jejkýipe. 5 Tyvýra ha tyke'ýra oiko ramo oñondive ha omano peteĩ ha'e kuérava ita'ýra'ýre, hembirekore omenda vaerã pe hovaja rehe ha ndaikatúi omenda jey hovaja'ỹvare. Ha hovaja omenda vaerã hese he'iháicha tembiapoukapy tovaja rehegua. 6 Pe ta'ýra ypykuépe, ávagui oséva, toñemoĩ pe ména amyrýi réra ha ani héra. 7 Ha omendase'ỹ ramo hese hovaja, pe kuña toho upe táva ruvicha rendápe ha te'i upéicha: —Che rova ja ndojaposéi che ndive tovaja rembiapo, ikatu haguã opyta che ména amyrýi réra Israélpe. 8 Táva ruvicha kuéra tohenoika pe kuimba'épe, toñemoñe'ẽ chupe, ha ha'e he'i ramo nomenda mo'ãiha hese, 9 pe kuña iména manóva oñembojávo hovajáre, mburuvicha kuéra renondépe, toipe'a chugui ipy rehegua, tondyvu hova rehe ha te'i: “Péicha tojehu kuimba'épe ome'ẽse'ỹva tyvýra térã tyke'ýra teépe ita'ýrarã. 10 Umi hogagua opa Israélpe tojehero: pynandi ra'y”. 11 Mokõi kuimba'e oñorairõ ramo ha pe peteíva rembireko, oipytyvõségui iménape, oipyhy ramo ha'ýigui pe ambuépe, 12 peikytĩ ipo pe kuñáme, peiporiahurereko'ỹ rehe chupe. 13-14 Peñemu ramo, ani peiporu kilo térã métro japu. 15 Pe kilo ha métro ta heko pegua ikatu haguã peikove puku pe yvýpe Tupã Ñandejára ome'ẽtava peẽme. 16 Tupã Ñandejára ndaija'etí pe japúre. 17 Pene mandu'áke ojapo vaekue rehe Amalecgua peẽ pejúvo Egíptogui. 18 Tupãme umíva ndojapói vaekue mba'eve ramo ha pende rehe ondyry vaekue pende atukupe guio pene kane'õ ha pene kangy ramo. 19 Tupã Ñandejára ome'ẽ rire peẽme pe yvy ha ndaiporivéi ramo pende jerére tetã opu'áva pende rehe, pesẽ pejukapaite Amalecgua ha toikove'ỹ mandu'a hese kuéra araka'eve. Aníke pende resarái!

Deuteronomy 26

1 Peñemohenda ramo pe yvýpe Tupã Ñandejára ome'ětava peẽme, 2 peraha chupe pende ajakápe pende koga'a tenondere upe ha'e oiporavo haguépe oñemomba'e guasu haguã chupe. 3 Peñemboja pa'i rendápe ha peje chupe: —Che ha'e ko'ágã Tupã che Jára renondépe aikéma hague pe yvýpe Ñandejára he'i hague ore ru kuéra ypykuépe ome'ětaha oréve. 4 Pa'i toipyhy upe ajaka chupe reme'ëva ha Tupã Ñandejára altárpe*f** toheja. 5 Upérõ eréta Tupã Ñandejára renondépe ne ñe'ë: “Che ru kuéra ypykue vaekue mbovymi araméo ovaháre oikóva ha Egíptope oho opyta. Upépe oñemboheta ha oiko chugui tetã mbarete. 6 Egiptogua ojopy vai ore ndive ha ore hegui oiko tembiguái ijára ñarõva. 7 Upérõ rojerure Tupã ore Járape ou haguã ore pytyvõ. Ha'e ohendu ore sapukái ha ohecha mba'éichapa rojejopy vai. 8 Oiporu ipyapy mbarete, ojopypaite Egiptogua ndive opaichagua ñembyepoti pochy ha mba'e rechapyrã reheve, ha péicha ore renohẽ ipo guýgui, 9 ha ore reru ko yvy porãme, ýicha osyryhápe kamby ha eíra. 10 Upévare aru chupe che koga'a tenondere osëva ko yvýgui Ñandejára ome'ë vaekue chéve.” Upérõ emoĩ Tupã Ñandejára renondépe nde ajaka ha eñesũ upépe. 11 Upéi epu'ã revy'a haguã opa mba'ére Tupã Ñandejára ome'ëva ndéve ha nde róga ñemoñarépe. Ha pene ndive tovy'a opa umi levíta ha mombyrygua oikóva pende apytépe. 12 Año mbohapy oguahẽvo, eme'ë 10gui peteĩ pe nde kóga águi levíta, mombyrygua ne retãme oikóva, tyre'ỹ ha kuña imenave'ỹvape oíva nde reikohápe, ho'u haguã hyguatã meve. 13 Upérõ ere Tupã Ñandejárape upéicha: “Amboyke kuri che remitýnguégui 10gui peteĩ ame'ë haguã levíta, mombyrygua che retãme oikóva, tyre'ỹ ha kuña imenave'ỹvape nde ere haguéicha, ha ajapo ne rembiapoukapy. 14 Mba'eve nda'úi vaekue oja ramo che rehe ky'a, avei mba'eve omano vaekuépe naikuave'ëi, ha ajapopaite nde ere haguéicha, Tupã che Jára. 15 Ema'ë kena nde róga marangatu yvága peguágui, ore rehe ha ne retã Israel rehe, ha ehovasa ko yvy porã, ýicha osyryhápe kamby ha eíra, reme'ë vaekue oréve rejapo haguã ne ñe'ë ore ru kuéra ypykuépe reme'ë vaekue.” 16 Ko árape Tupã Ñandejára he'i ndéve rejapo haguã opa hembiapoukapy hekoitépe ha nde py'aite guive. 17 Ere kuri Tupã aõnte nde Jaraha ha rejapotaha opa hembiapoukapy, ne ñe'ë rendúvo chupe opa ára reikove aja. 18 Ko árape avei Tupã Ñandejára nde rereko hetãgua ramo ome'ë haguéicha ndéve iñe'ë, ha oipota rejapopaite hembiapoukapy. 19 Nde hegui ojapóta upe tetã tuichavéva yvy ári. Remomba'e guasúta, remoherakuã mombyryta chupe ha ndéta hetã tee marangatúva Tupã Ñandejárape guarã, ha'e oñe'ë me'ë haguéicha.

Deuteronomy 27

1 Upérõ Moisés ha myakáhara Israel ñemoñare, he'i opavavépe: —Pejapo opa tembiapoukapy ame'ëva peẽme ko árape. 2 Pehasa rire y Jordán mboypýri peike haguã pe yvy Tupã Ñandejára peẽme ome'ětavape, pemoñembo'y ita guasu ha kálpe pemomorotĩ. 3 Ha umi itápe pehai opa umi tembiapoukapy. Ha peike rire pe yvy porãme, ýicha osyryhápe kamby ha eíra, Tupã he'i hague pende ru kuéra ypykuépe ome'ětaha peẽme, 4 peime ramo y Jordán mboypýri, pemoñembo'y opa umi ita yvyty Ebálpe ha'eháicha peẽme ko'ágã ha kálpe pemomorotĩ. 5 Ha pemopu'ã upépe altar.*f** Upe altarã peiporu ita fiérrope oñekytĩ'ỹva. 6 Opa umi altárpe Tupã Ñandejárape pemopu'áva, peiporu ita oñekytĩ'ỹva. Peikuave'ë upépe mymbahapy,*f** 7 ha mymbajuka*f** joaju rehegua ha pevy'a Tupã Ñandejára renondépe. 8 Ha umi ita oñemomorotíva rehe pehai vaerã ikatu haguáicha ojelee porã opa umi ñe'ë oíva Tupã rembiapoukapýpe. 9 Ha upéi Moisés ha pa'i levíta kuéra, he'i opavavépe: 10 —Israel ñemoñare, pejpaysaka che ñe'ëre. Ha'éva peẽme pehendú porã: Ko árape oiko pende hegui Tupã retãgua. Pe ha'e he'íva pejapo vaerã, hembiapoukapy ame'ëva peẽme, pejpapapaite oíhaichaite. 11 Upérõ Moisés oñe'ë péicha Israel ñemoñarépe: 12 Pehasa rire y Jordán mboypýri, umi Israel ñemoñare oítava yvyty Garizímpe oje'e aja upe jehovasa hembiapo poráva ohupyty vaerã, ko'ávata hína: Simeón, Leví, Judá, Isacar, José ha Benjamín kuéra rehegua. 13 Ha umi oíva yvyty Ebálpe oje'e aja jeharu ho'a vaerã umi iñañavare, ko'ávata hína: Rubén, Gad, Aser, Zabulón, Dan ha Neftalí kuéra rehegua. 14 Ha levíta kuéra osapukái hatãta he'ívo ko'ã ñe'ë: 15 Ñandejára tombojeharu ojapóvape tupã gua'u ra'ãnga ita, yvyra térã ita vera ñemboyku pyrégui ha oñongatu omomba'e guasu ñemi haguã, upéva ombopochýgui Tupãme.' Ha opavave te'i: “Ta upéichake!” 16 Tombojeharu omomarávape itúva térã isýpe. Ha opavave te'i: “Ta upéichake!” 17 Tombojeharu oguerovávape hóga yke rehegua yvy rembe'y, omonda haguã chugui ijyvy. Ha opavave

te'i: "Ta upéichake!" 18 Tombojeharu ombojavývape hape ohecha'ývape. Ha opavave te'i: "Ta upéichake!" 19 Tombojeharu oipe'ávape imba'éva mombyrygua, tyre'ý térã kuña imenave'ývaguí. Ha opavave te'i: "Ta upéichake!" 20 Tombojeharu omomarávape itúva oikóvo ikuña ndive. Ha opavave te'i: "Ta upéichake!" 21 Tombojeharu mymbápe oipyhýva. Ha opavave te'i: "Ta upéichake!" 22 Tombojeharu heindy ndive oñenóvape, taha'e itúva guío taha'e isy guío. Ha opavave te'i: "Ta upéichake!" 23 Tombojeharu oñenóvape hembireko sy ndive. Ha opavave te'i: "Ta upéichake!" 24 Tombojeharu guasu apípe oporojukávape. Ha opavave te'i: "Ta upéichake!" 25 Tombojeharu ojukáva viru rehe hembiaipo vai'ývape. Ha opavave te'i: "Ta upéichake!" 26 Tombojeharu ndojapóivape ko'ã tembiapoukapy ha ndoikuaaséivape chugui mba'eve. Ha opavave te'i: "Ta upéichake!"

Deuteronomy 28

1 Ne ñe'ẽ rendu ramo Tupã Ñandejárape ha hekoitépe rejapo ramo hembiaipoukapy ko'ágã ame'ëva ndéve, ha'e ojaipóta nde hegui tetã tuichavéva yvy arigua. 2 Ne ñe'ẽ rendu ramo Tupã Ñandejárape rehupytýta avei ko'ã jehovasa ha'e ome'ëva. 3 Ohovasáta opa nde táva ha nde kokue. 4 Ndéve nde rovasáta ome'ëvo heta mitã, koga'a, vaka ha ovecha. 5 Ohovasáta nde trigoty ha hi'upy chugui rejapóva. 6 Ohovasáta opa mba'e rejapóva. 7 Ohundíta nde rehe ondyryvape. Peteĩ henda guío oguahêta ndéve, ha reñorãirõvo oguevita ha isarambíta opa gotyo rei. 8 Ohovasáta ne rembiapokue, nde trígo ñongatuha henyhẽ chovíta ha revy'áta pe yvýpe ndéve ome'ëtava. 9 Ne ñe'ẽ rendu ramo Tupã Ñandejárape, rejapopaite ramo hembipoukapy, ndéta hetãgua, marangatúva Tupã Ñandejárape guarã, oñe'ẽ me'ẽ haguéicha. 10 Ha tetã nguéra yvy arigua ohecha kuaáta Ñandejára nde poravo hague hetã teerã ha okyhyjéta nde hegui. 11 Ñandejára ome'ëta ndéve hetaeterei mba'e: nde ra'y hetáta, ne rymba kuéra imemby hetáta, ha pe yvy ha'e ome'ẽ hague iñe'ẽ nde ru kuéra ypykuépe, hi'a hetáta. 12 Oipe'ávo yvága rokẽ oñongatuhápe imba'e porã, omboúta nde ári pe ama nde yvy oikotevëva, ha osẽ porãta ndéve opa mba'e. Reiporukáta tetã nguérape ha natekotevë mo'ãi reiporu avavégui. 13 Tetã nguéra apytépe reiméta opavave ári ha nereime mo'ãi avave po guýpe, ne ñe'ẽ rendu ha rejapóma guive hekoitépe opa tembiapoukapy ko'árape ame'ëva ndéve. 14 Ha ani rejey araka'eve ko ha'évaguí ndéve ko'árape térã remomba'e guasu tupã nguéra. 15 Ha ndapejapói ramo opa umi Tupã Ñandejára rembiapoukapy ko'ágã peẽme ame'ëva, ko'ã jeharu pende rupytyta: 16 Pende táva ha pende kokue ojeharúta. 17 Pende trígo ha hi'upy chugui pejapóva ojeharúta. 18 Nde ra'y kuéra, ne remitýngue, ne rymba memby kuéra ojeharúta. 19 Opa mba'e rejapóva ojeharúta. 20 Pejapo ramo ivaíva ha pemboyke ramo Tupãme, opa mba'e pejapóva rehe omondóta jeharu, apañuãi ha jepy'apy; ha sapy'aitépe pene rundi etéta. 21 Omondóta peẽme mba'asyeta ojoapykuéri ha pende hegui ndopyta mo'ãi avave pe yvy peiketahápe ko'ágã. 22 Omboúta peẽme mba'asy jerova, tete ruru, akã nundu, ára haku etereíva, ndoky mo'ávëi, ha yso karu pende kóga ho'upáta. Mba'asy asãi pende aho'íta pemano meve. 23 Ndoky mo'ávëi, pende yvy ape hatãta itáicha. 24 Ama rangue Ñandejára omboúta yvy tímbo ha yvyku'i pene rundipa peve. 25 Ñandejára oipytyvõta pende rehe ija'e'ývape ijyvytu haguã pende rehe. Pendyryta hese kuéra peteĩ henda guío ha peguevita chugui kuéra pene sarambívo opa rupi rei; ha opa tetã yvy arigua tuicha oñemondýta ohechávo upe peẽme ojehúva. 26 Pemano ramo umi yryvu ha tymba ñarõ ho'úta pene re'õngue ha umíva avave nomondýi mo'ãi. 27 Omondóta peẽme susu'a ojapo haguéicha Egipto guáre, jati'i, kura'ýi ha apirype okuerave'ýva. 28 Ha'e avei ne mbotarováta, ne mohesatúta, ne myakã tavýta. 29 Arakue reikóta rejepovyvóvo pe ohecha'ýva ojaipoháicha ha nde rape nderejuhu mo'ãi. Opa rejapóva ndéve osẽ vaíta. Neresẽ mo'ãi jejopy vaígui, ha ne pytyvõva ndaipóri mo'ãi. 30 Kuñataĩ remendase hague, ambue rehe omendáta. Óga pyahu remopu'ã vaekuépe ndereiko mo'ãi. Parraltýgui reñotý vaekue hi'a ndere'u mo'ãi. 31 Nde tóro ra'y ne renondetépe ojejukáta ha ho'o ndere'u mo'ãi. Ne rymba vúrro nde rovake ojereraháta ha noñeme'ẽ mo'ávëi ndéve. Nde ovecha kuéra oñeme'ëta nde rehe ija'e'ývape ha upe jave ndaipóri mo'ãi ne pytyvõséva. 32 Nde ra'y ha nde rajy kuéra nde rovakete mombyry guápe oñeme'ëta hembiguairã. Ha nde resa mante remyacha'íta, mombyry rema'ëvo rehecha haguã ndoujeýipa: Mamóta piko! 33 Tetã mombyrygua nde reikuaa'ýva oguerahapáta ne remitýngue nde ry'ái syrýpe reñotý vaekue, ha rehupytýta hekovia jejopy vai ha jeiko asy. 34 Ipahápe hetaite rehasa asy haguere nde tarováta. 35 Umi ne retyma ha ne renypy'ã Ñandejára omongurupáta. Ne myenyhêta susu'águi oguejýva ne akã mbytégui ne pysã apýi meve, ha ndaikatu mo'ãi rekuera. 36 Ñandejára pene me'ëta peẽme ha pende ruvicha

guasúpe tetã ambue ñemoñarépe pende reraháta tetã mombyrýpe, peẽ peikuaa'ýva ha oikuaa'ý vaekue pende ru kuéra ypykue. Peñemoñesũta tupã nguéra renondépe yvyra ha itágui ojejápoa. 37 Pene mosarambívo Ñandejára umi tetã rupi ojehecha ramóta mba'eichaite pevépa Ñandejára opyvoi hatã pende rehe. Peikóta toryja ramo ha upe pegua heta oñembohorýta ha iyyvytu joáta pende rehe. 38 Heta peñemitýta ha sa'i pemono'õta, pene remitýngue ho'upáta tuku. 39 Peñotýta parralty, heta pemba'apóta hese hi'a haguã, ha ndaikatu mo'ãi pemono'õ pe'u haguã kaguy chugui. Yso ho'upáta hi'a pende hegui. 40 Olivoty opa rupi oíta pende yvýpe. Ñandyry chugui ndapereko mo'ãi. Hi'a okuipa reíta. 41 Pende ra'y ha pende rajy kuéra ndopyta mo'ãi peẽme. Ñorãirõ rire tembiguairã ojereraháta. 42 Pende yva máta ha pende kogaty ho'upáta yso pende hegui. 43 Mombyrygua oikóva Israélpe imba'e retavéta ohóvo pende hegui ha ára ko'ẽ rehe peẽ peikotevêvéta pehóvo. 44 Ha'e kuéra iviru hetáta ha tekotevêta chugui kuéra peiporu. Ha peẽ mba'eve ndapereko mo'ãi peiporuka haguã chupe kuéra. Amo ipahápe ha'e kuéra pene sãmyhýta. 45 Opa mba'e vai oúta pende ári ha pende jopýta pene rundipa peve, ndapejaposéi haguére Tupã Ñandejára rembiapoukapy. Umi ha'e peẽme ome'ẽ vaekue. 46 Ko'ávata mba'e rechaukaha peẽme ha pene ñemoñarépe opa ára pegasus. 47 Tupã Ñandejára pende rovasa vaekue opa mba'épe ha peẽ ndapeikoséi vaekue hapére añetehápe ha pene py'aite guive. 48 Upévore peikóta pende rehe ija'e'ýva rembiguái ramo, Tupã omboútava ondyry haguã pende rehe. Pene ñembyahýta, pende yuhéita, peikóta opívo ha peikotevê ta opaite mba'ére. Ñandejára ojopýta pene ndive pene rundiete peve. 49 Ñandejára omboúta ondyry haguã pende rehe tetã mombyrygua yvy apýra pegua, iñe'ẽ peikuaa'ýva. Taguatóicha pende ári ojepoíta. 50 Umíva iñarõ ha ndoiporiahurekói avavéicha guápe, taha'e tuja térã mitã. 51 Ho'upáta pene rymba ha hi'upyrã perekóva ha pemanóta ñembyahýgui. 52 Ha'e kuéra ondyrýta peteĩ-teĩ pende táva kuérare, oíva pe yvýpe Tupã Ñandejára ome'ëtava peẽme, ha ikorapy jere kuéra iyyvatetéva, ha mbaretete oñeñangarekóva, pende pejeroviaha, yvýre ho'áta. 53 Umi ondyrýva pende rehe, pende táva kuéra omongora ramo, ndaipóri mo'ãi pe'u vaerã. Ñembyahýi pene mbotarováta ha pe'úta pende ra'y. 54-55 Ikarai guasúva ha imba'e rereko hetáva, ñembyahýi guasúgui ipy'a tarováta. Ndaiporivéigui hi'upyrã ho'úta peteĩ ta'ýra tee ha nome'ẽ mo'ãi upévagui avevépe: tyvýra, tyke'ýra térã hambireko ha'e ohayhuetévape térã avave ta'ýra térã tajýra hambývape chupe. 56-57 Pe kuñakarai imba'e rereko hetavéva, ojeapovéva mba'e ramo ha pynandi yvýre nopyrũiva, upéichante avei ojaopóta. Ha, oikóvo ñorãirõ, oñemongora ramo pe táva ha'e oíhame, ipy'a tarováta ñembyahýi guasúgui. Ho'úta ñemiháme imembyi chupe oikove ypy ramóva ha opa hyrukue ho'úta avei, chugui ome'ẽ'ý rehe mba'evete avavépe: iména ohayhu etéva térã umi ambue imemby kuérare. 58 Ndapejapói ramo hekoitépe opa umi Tupã Ñandejára rembiapoukapy ko kuatiápe ojehai vaekue ha napemomba'e guasúi ramo héra omimbipáva, ñane mopirĩmbáva, 59 omondóta peẽme ha pene ñemoñarépe opa umi mba'asy okueraseve'ýva, mba'asy ova-ováva, hetápe ojukáva ha ikatu'ýva ojejoko. 60 Ha'e oondo jeýta pende rehe umi ñenupã pochy Egíptogua rehe oondo vaekue, oiko vaekue pene renondépe ha tuichaite pene mondýi vaekue. Umívagui peẽ ndapekuera mo'ãi. 61 Ha umívape oñembojo'avéta mba'asyeta ha ñenupã pochy ko'ágã ndoje'éiva ko kuatiápe oíhame hambiapoukapy. Péicha ojaopóta pende rehe pene rundi peve. 62 Peñemboheta ramo jepe umi mbyjaita yvágape guáicha, peteĩ hembyre michi ra'yminte opytáta pende hegui, ndapejaposéi haguére Tupã Ñandejára rembiapoukapy. 63 Ovy'a haguéicha Tupã Ñandejára pene mopy'ávo, pene mbohetávo ha pende hegui ojaopóvo tetã guasu, upérõ ovy'áta pene rundipávo, pepytávo yvýre pejapajeréi. Pende rapo'óta pe yvy, ko'ágã peẽme ome'ëtavagui. 64 Pene mosarambíta Tupã Ñandejára opa tetã rupi, peteĩ yvy apýragui ambue ijayýpe. Peikóta tupã nguéra upe rupigua pemomba'e guasu, ta'ãnga yvyra, ta'ãnga itágui ijayopyre, peẽ térã pende ru kuéra ypykue araka'eve napemomba'e guasúi vaekue. 65 Py'a guapy ndapejuhu mo'ãi ha mamovete ndaipóri mo'ãi pene rendaguã. Ñandejára pene myenyhêta py'a tarova ha jepy'apýgui 66 Araka'eve ndapeiko mo'ãi pekyhyje'ýre. Pende jukasévante pende jukáta. Pyhare ha ára ndopoi mo'ãi pende hegui py'andýi. 67 Oimeraẽ mba'e pehechávante pene mbopy'atutúta. Ára iko'ëvo pehechaga'úta pyhare guahẽ. Pyhare guahẽme pehechaga'úta ára ko'ẽ. 68 Tupã Ñandejára he'i vaekue Egíptope ndapejereraha mo'ã veimaha araka'eve. Péicharõ jepe pene mondo jeýta Egíptope várkope. Upépe peñeha'áta peñeme'ẽ umi pende rehe ija'e'ývape tembiguairã, ha avave na pende joguase mo'ãi. 69 Tupã he'i Moiséspe: —Kóva hína Moab retáme ñe'ẽ me'ẽ Israel ñemoñare ndive Moisés ojaopovaekue. Ha avei pe ñe'ẽ me'ẽ oiko vaekue yvyty Sinaípe.

Deuteronomy 29

1 Moisés ombyaty Israel ñemoñarépe ha he'i péicha chupe kuéra. –Pende resa tee rupi pehecha vaekue umi mba'e Tupã ojapo vaekue Egipto ruvicha guasu, hembiguái kuéra ha opa hetã guáre. 2 Mba'e rechapyrã ha ñenupã pochy ñane mopirimbáva Tupã ojapo vaekue. 3 Opáichavo ko'ágã peve ndoikuaaukái gueteri peẽme opa mba'e. 4 Ha pende reraha yvy ojeiko'ýha rupi 40 año aja. Pende ao kuéra ndosorói, pende py rehegua upéichante avei. 5 Na pene ñembyahýiri ha ndape'úi vaekue mbuja, kaguy térã mba'eveichagua seváda rykue. Tupã omoĩ opa mba'e peikotevẽva. Oipota peikuaa ha'eha pene Tupã. 6 Ko'ápe ñaguahẽvo, táva Hesbón ruvicha guasu hérava Sihón, ha táva Basán ruvicha guasu hérava Og, ondyry vaekue ñande rehe ha ñande pu'aka hese kuéra. 7 Ñañemomba'e ijyvýre ha ñame'ẽ imba'erã Rubén, Gad, ha mbytere Manasés kuéra ñemoñarépe. 8 Pejapóke hekoitépe opa upe pejéva pejapotaha, peme'ẽvo Tupã Ñandejárape pene ñe'ẽ, ikatu haguã oho porã peẽme opa mba'épe. 9 Ko árape peĩmba Tupã Ñandejára renondépe: mburuvicha ha ipytyvohã, opa kuimba'e, 10 kuña, mitã ha mombyrygua ko'ápe oikóva, jepe'a apoha ha y rerojaha. 11 Peĩmba ko'ápe peike haguã Tupã Ñandejára ñe'ẽ me'ẽme, 12 ikatu haguã Tupã he'i jey peẽ hetãguaha ha ha'e pene Tupãha, oñe'ẽ me'ẽ haguéicha pende ru kuéra ypykuépe Abraham, Isaac ha Jacob. 13 Tupã na pene ndive añói oñe'ẽ me'ẽ hína ko'ápe. 14 Avei umi noĩriva ko'ágã ñane ndive Tupã Ñandejára renondépe. 15 Peikuaa porã mba'éicha guarépa ñande rekove Egipto pegua ha mba'eichaitépa jaiko raka'e umi tetã rupi jajuhu vaekue ñande rapépe. 16 Pehecha itupã nguéra ra'anga ahẽ, yvyra, pláta térã órogui ojejapóva. Ha'e kuéra umívape omomba'e guasu. 17 Aníke oĩ avaveichagua pende apytépe, taha'e kuimba'e, kuña, omohogagua, térã oñoñemoñare, ojeréva Tupã Ñandejáragui ha oñesũva umi tetã megua tupã nguéra renondépe. Upévata hína yvyra rapo osẽtahágui pohã vai iro ha oporojukáva. 18 Peñangarekóke ani oĩ hína ko'ágã voi pende apytépe upe, ohendúvo ko'ã oje'éva, he'i péicha: “Ani chéne ojehe chéve ivaíva ajapo ramo jepe ajaposéva ha aiko ramo che akäre.” Upéva añoite hína pene rundi etéta peĩ haguéicha opa peve. 19 Tupã Ñandejára ndoheja rei mo'ãi peichagua tekove ahẽme. Ipocho rendýta hendive, ha hese oitýta opa umi jeharu ko kuatiápe ahaí vaekue, ha ohapo'óta yvy árigui iñemoñare. 20 Tupã Ñandejára omoíta chupe Israel kyhyjerã, oitývo hese opa jeharu oje'éva upe kuatiápe oĩháme hembiapoukapy. 21 Pene ñemoñare peẽ riregua ha tetã mombyrygua ko'ápe oguahẽva ohecháta upe jeharu ha mba'asyeta Ñandejára omboútava pene retãme. 22 Ohecháta pene retãgui oikoha asúfre ha jukyty, yvy okaipáva, ikatu'ỹ haguãme oñeñotý térã heñói mba'eve, ojehe haguéicha Sodoma, Gomorra, Admá ha Zeboímpe, okái ramo guare, Tupã Ñandejára ipochy rendýpe ohapy haguére. 23 Ha opa rupi oñeporandu ramo: “Mba'ére piko Ñandejára péicha hese kuéra ojapo? Mba'ére piko peichaite peve oinupã pochy?” 24 Oje'éta péicha: “Ojei haguére pe ñe'ẽ me'ẽ Tupã Ñandejára ojapovaekue itúva kuéra ypykue ndive, oguenohẽ ramo guare chupe kuéra Egíptogui. 25 Ha'e kuéra oikógui tupã nguéra rembiguái ramo. Araka'eve ha'e kuéra upéva ndojapói vaekue. Tupã he'i porã vaekue chupe kuéra ani haguã omomba'e guasu tupã nguéra. 26 Upévare Tupã ipochy rendy opa hetãgua ndive ha ojapo hese kuéra jeharu he'i vaekue ikuatiápe. 27 Ipocho raságui ohapo'oite chupe kuéra ijyvýgui ha omosarambi tetã mombyry rupi oikohápe tembiguái ramo.” 28 Oĩ heta mba'e Tupã ipy'ápe oñongatúva, ndohechaukáiva ñandéve. Hembiapoukapy oipotáva jajapo katu ohechauka ñandéve. Upéva ñande ha opaite ñane ñemoñare jajapo vaerã opa ára.

Deuteronomy 30

1 Amoíta ágã pene renondépe upe ikatútava peiporavo. Pene mandu'a ramo hese umi tetãme Tupã Ñandejára pene mosarambi hague rupi, 2 peẽ ha opa pene ñemoñare peikose jey ramo Tupã rape rupi, pejapo jey ramo pende py'aite guive hembiapoukapy ko'ágã peẽme ame'ẽva, 3 Tupã Ñandejára pende poriahurerekóta. Ha pende gueru jeýta opa tetãgui pene mosarambi haguégui. 4 Pene sarambi ramo jepe yvy apýra ruguaite rupi, Tupã Ñandejára pene mbyatypa ha pende reru jeýta, 5 ikatu haguã peiko jey oiko haguépe pende ru kuéra ypykue. Peiko porãve ha pende retavéta chugui kuéra. 6 Tupã Ñandejára omoíta iñe'ẽ me'ẽ pende py'a ha pene ñemoñare py'ápe, ikatu haguã pehayhu chupe pende py'aite guive ha peikove. 7 Opa umi jeharu Tupã omondóta pende rehe ija'e'ývare, pene mbohasa asy ha ojopýva pene ndivére. 8 Pene ñe'ẽ rendu jeýta chupe, pejapo jeýta opa hembiapoukapy ame'ẽva peẽme. 9 Tupã Ñandejára pende rovasáta opa mba'e pejapóvape, pende ra'y ha pene rymba hetáta, ha pende kokue koga'águi henyhẽta. Ovy'áta pende rovasávo

ovy'a haguéicha pende ru kuéra ypykuépe ohovasávo. 10 Peẽ katu pene ñe'ẽ rendu vaerã chupe, pejapopaitévo hembiapoukapy ko ikuatiápe ojehaíva oĩháme ñeheko mbo'e ha'e ome'ẽva. Ha Tupã rape rupi peiko jey vaerã pende py'aite guive. 11 Ko tembiapoukapy ame'ẽva peẽme ko'ágã, ndaha'etí peteĩ mba'e hasy etereíva térã ikatu'ỹva pehupyty. 12 Noĩri yvágape peje haguã: “Mávapa ohóne yvágape ogueru ñandéve ikatu haguã ñahendu he'íva ha jajapo?” 13 Noĩri avei yguasu mboypýri peje haguã: “Mávapa ohóne yguasu mboypýri ogueru ñandéve ikatu haguã ñahendu he'íva ha jajapo?”. 14 Nahániri, hi'aguĩ eterei pende hegui: Oĩ pene ñe'ãme ha pende jurúpe. Pejapo katu! 15 Amoĩ pene renondépe ivai ha iporãva, jeikove ha ñemano, peiporavo haguã. 16 Pejapo ramo Tupã Ñandejára rembiapoukapy peẽme ame'ẽva, pehayhu ramo chupe ha pehendu ramo iñe'ẽ, pejapo ramo opa hembiapoukapy, peiko porãta ha oikóta pende hegui tetã guasu. Tupã Ñandejára pende rovasáta pe yvy ko'ágã peiketahápe. 17 Ndapejaposéi ramo ha'e he'íva, ndapeikuaaséi ramo chugui mba'eve ha pemomba'e guasúrõ tupã nguérape, 18 ta'e porã mandi peẽme ko'ágã: Peñehundi etéta. Ndapeiko are mo'ãi pe yvy oĩvape Jordán mboypýri ha peiketahápe ko'ágã. 19 Amoĩ peẽme pene renondépe mokõi tape, peiporavo: upe jeikove térã ñemano, Tupã rovasa térã jeharu. Amoĩ yvága ha yvy mba'e rechaha ha renduha ramo mba'eichagua tapépa peiporavóta. Peiporavóke jeikove rape, nde, nde ra'y ha neñemoñare kuéra peikove haguã. 20 Pehayhúke Tupãme. Ha'e Ñandejára. Pene ñe'ẽ rendúke chupe ha ani pejei chugui. Upéicha peikove pukúne pe yvýpe he'i vaekue ome'ětaha pende ru kuéra ypykuépe: Abraham, Isaac ha Jacob.

Deuteronomy 31

1 Moisés he'ive Israel ñemoñarépe: 2 —Arekóma 120 año ha ndaikatu mo'ã véima aike térã asẽ. Ha upéi ave, Ñandejára he'i chéve ndahasa mo'ãi Jordán mboypýri. 3 Tupã Ñandejára ohóta pene renonderã, ohundíta pene renondépe umi tetã, ha omosẽta chupe kuéra. Josué hína pe ohasátava pene renonderã he'i haguéicha Ñandejára. 4 Ñandejára ojaipóta hese kuéra ojapo haguéicha amorreo kuéra ruvicha guasu Sihón ha Og ha hetã nguérare, ha'e ohundi vaekue. 5 Ñandejára omoíta chupe kuéra pende pópe ha pejaipóta hese kuéra ha'e hagueichaite. 6 Pejepytasó ha pende py'a guasúke! Ani peñemondýi térã pekyhyje chugui kuéra, Tupã Ñandejára ohógui ne ndive: ndojei mo'ãi nde hegui ha na nde reja mo'ãi. Ani rekyhyje térã reñemondýi. 7 Upéi Moisés ohenói Josuépe, ha he'i chupe opa Israel ñemoñare renondépe: —Ejepytasó ha nde py'a guasúke! Nde reikéta ko tetãgua ndive pe yvýpe Ñandejára he'i vaekue itúva kuéra ypykuépe ome'ětaha, ha nde reme'ẽta chupe kuéra imba'erã. 8 Ñandejára ohóta ne renonderã, ha'e oíta ne ndive; ndojei mo'ãi nde hegui ha na nde reja mo'ãi. Ani rekyhyje térã reñemondýi. 9 Moisés ohaĩ kuatiáre ko tembiapoukapy ha ome'ẽ pa'i levíta kuérape ogueraháva Ñe'ẽ me'ẽ karameguã, ha avei opa Israel ñemoñare myakãhárape.*f** 10 Ha Moisés he'i chupe kuéra: —Ohasa rire jepi 7 año, Jeheja rei árape, oñembyarete aja Enramáda guýpe jeiko, 11 oñembyaty ramo opa Israel ñemoñare Tupã Ijára rendápe upe ha'e oiporavo haguépe oñemomba'e guasu haguã chupe, ehenduka ko tembiapoukapy opa Israel ñemoñarépe. 12 Embyaty opavave: kuimba'e, kuña, mitã, mombyrygua oikóva pende apytépe, ohendu haguã, ojepokuaa haguã iñe'ẽ rendúvo Tupã Ñandejárape ha ojapo haguã opa umi ñe'ẽ ko tembiapoukapy pegua. 13 Ha pende ra'y kuéra ndoikuaáiva gueteri ohendúta ha ojepokuaáta iñe'ẽ rendúvo Tupã Ñandejárape peikove aja upe yvýpe peiketahápe pereko haguã pene mba'erã, y Jordán mboypýri. 14 Ñandejára he'i Moiséspe: —Hi'aguĩma nde ára paha. Ehenói Josuépe ha peju Jotopa Rógape, ta'e chupe hembiaporã. Moisés oho Josué ndive Jotopa Rógape. 15 Ha Ñandejára ojechauka chupe kuéra peteĩ arai ñembo'ýpe oñemoíva okẽme. 16 Ha Ñandejára he'i Moiséspe: —Péina niko remanótama ha ko tetãgua ohóta oñemboheko vai tupã mombyrygua rapykuéri umi tetãme ha'e kuéra oiketahápe. Che rejáta ha ojeíta pe ñe'ẽ me'ẽ ajapo vaekue hendive kuéragui. 17 Upe árape che pochy rendýta hendive, ahejáta chupe kuéra ha aňomíta chugui kuéra che rova. Heta eterei mba'e ivaíva ojuhúta chupe kuéra. Ohecha kuaáta opa umi mba'e ouha hi'ári naimevéigui hendive kuéra. 18 Che katu aňomíta che rova upe árape opa umi mba'e vai ojapo vaekue rehe ohóvo tupã nguéra rapykuéri. 19 Ehai ko'ágã ko che purahéi. Upéi embo'e Israel ñemoñarépe ha topurahéi. Upéva topyta mba'e mombe'upy ramo ambojovakévo Israel ñemoñarépe. 20 Che araha ramo chupe kuéra pe yvy osyryhápe ýicha kamby ha eíra, aňe'ẽ me'ẽ haguéicha itúva kuéra ypykuépe ame'ětaha, ha ha'e kuéra okaru porã ha oñemongyra rire oho ramo tupã ambue kuéra rapykuéri, omomba'e guasu chupe kuéra ha chéve che apo'i ha opyrũ iñe'ẽnguere.

21 Ha ohupyty ramo chupe kuéra hetaite mba'e ivaíva, ko purahéi ombojovakéta chupe kuéra, ndopyta mo'ãigui tesaráipe ha oíta ñemoñare kuéra jurúpe. Aikuaa porã hína pe ha'e kuéra ko'ágã voi ombojýmava iñakãme, araha mboyve pe yvy añe'ê me'ê haguépe chupe kuéra. 22 Ha Moisés ohaí upe árape ko purahéi ha ombo'e Israel ñemoñarépe. 23 Ha upéi he'i Josué Nun ra'yépe: –Ejepytaso ha nde py'aguasúke! Nde reraháta Israel ñemoñare upe yvýpe che añe'ê me'ê hague chupe kuérape, ha che aiméta ne ndive! 24 Ohaípa ríre peteĩ kuatiáre opa umi ñe'ê ko tembiapoukapy pegua, 25 Moisés he'i levíta kuéra Ñandejára Ñe'ê me'ê karameguã oguerahávape: 26 –Peraha ko kuatia ojeahápe tembiapoukapy. Pemoĩ Tupã Ñandejára Ñe'ê me'ê Karameguã ykére. Upépe opytáta mba'e mombe'upy ramo ne mbojovake ramo Ñandejára. 27 Aikuaa porã hína nde reko pu'ã ha reikoseha ne akã rehénte voi. Ko'ágã aikove aja pende apytépe, pende reko pu'ãite ramo, ko'yte peichaguáta hína peẽ amano ríre! 28 Pembyaty che renondépe opa myakáhara*f** pene ñemoñarépe ha mba'e haihára kuérape, ta'e chupe kuéra ko'ã ñe'ê, amoívo mba'e rechaha ha renduha ramo yvy ha yvága. 29 Aikuaa porã, amano ríre peñeme'êtaha teko añáme; pejeíta ko tapégui amoíva peẽme ha oúta pende ári ivaíva, pejapo haguére ivaíva Ñandejára renondépe pembopochývo chupe pene rembiapo vaikuépe. 30 Upéi opa Israel ñemoñare renondépe Moisés he'ipaite opa umi ñe'ê ko purahéi pegua.

Deuteronomy 32

1 Pejapysakáke yvága, añe'ê ramo, pehendúke yvy, ñe'ê osêva che jurúgui. 2 Amáicha tojehekuavo che remimbo'e, ysapýicha to'a upe ha'éva, oky vevýi ramo guáicha ñana ári, ama pororóicha kapi'ipépe. 3 Arosapukáitagui Ñandejára rera: Pemomorã Tupã Ñandejárape! 4 Ha'e ñane mo'ãhára, hembiapokue ndaijojahái, hape heko joja. Ha'e Tupã jeroviaha, naiñañái, ipo joja, na ipo karêi. 5 Oñembyai umi ha'e omoñemoña vaekue imarã'yva, ñemoñare ahẽ ha ipo karêva. 6 Péicha piko remyengovia Ñandejárape, tekove tavyrai ha akã ne? Ndaha'úi piko nde ru ha nde apohare? Ha'e upe nde apo ha ne mombaretéva. 7 Ne mandu'áke umi ára yma guarére, ema'ẽ umi año rehe ojoapykuéri, eporandu nde rúpe tomombe'u, ha umi itujávape te'i ndéve. 8 Upe Yvatetegua omboja'o ramo guare tetã nguéra, ha ome'ẽ peteĩ-teĩ Adán ra'yépe hetãrã, ha omoĩ tetã rembe'y kuéra, oma'ẽvo Tupã ra'y kuéra retakuére. 9 Ñandejára pehẽngue ha hetãgua hína Jacob, ha'e oiporavo vaekue imba'erã. 10 Ojuhu chupe yvy ojeiko'yháme, yvy perõ tymba guahúgui henyhẽva. Oñañuã, omongaru, hese oñangareko hesa ra'yicha. 11 Taguato guasu omokyre'yháicha ita'yra kuéra, oveve hi'ári kuéra, upéicha ha'e oipyso ipepo, ohupi ha ogueraha ipepo ári. 12 Ñandejára añoite hendaguãme chupe ogueraha, ndaipóri hendive tupã ambue. 13 Chupe ombohasa yvyty ári, yva ka'aguýpe chupe omongaru, eíra ita pa'ũgui osêva ho'uka ha itatýpe omopu'ã chupe olivoty. 14 Kesu pyahu vakágui, ovecha kamby, ovecha ra'y kyrakue reheve; ovecha mácho Basán pegua, ha kavara mácho, trígo iporãvéva ha parral'a rykue pytã. 15 Okaru Jacob ha hyguatã, Jesurún ikyra ha isarakí, (nde kyra, revupa rei, ha nde pire overa). Omosẽ Tupã Ijapoharépe, ojapo'i imo'ãhárape oipe'áva chupe jejopy vaígui. 16 Omohendague chupe tupã ambue ndive, hembiaapo ahẽme ombopochy rendy chupe. 17 Omybajuka*f** añáme, ndaha'úi Tupãme, tupã nguéra oikuaa'yvape, ipyahúva, oguahẽ ramóvape, pende ru kuéra ypykue omomba'e guasu'y vaekue. 18 Reapo'i mo'ãhárape ne moingo vaekue, reñembyesarái Tupãgui nemoñemoña vaekue! 19 Ñandejára ohecha, ha ipochy rendýpe omosẽ ita'yra ha itajýra kuérape. 20 He'i: “Añomíta che rova, jahecha mba'épa oiko chugui kuéra! Umíva hína ñemoñare ahẽ, ta'yra jeroviaha'y. 21 Che mohendague tupã'yva ndive, che mbopochy rendy ita'anga reípe. Che avei amohendaguéta chupe kuéra tetã'yva ndive, ambopochy vaíta chupe kuéra tetã ojejapóva ndive. 22 Hendýma che pochy rata, ha ohapýta pe yvy, omanóva oíháme rugua peve, ombokusuguéta yvy ha hi'a kuéra, yvyty pyenda jepe ohapypáta. 23 Hi'ári kuéra ivaíva ambojo'áta, che hu'y kuéra hese apoipáta. 24 Ñembyahýigui ikuepaite oiko joáta, akã nundu ha mba'asy vai asái hese kuéra okarúta, tymba ñarõ rái ha mbói pohã vai hese kuéra amondóta. 25 Oka guío kyse puku omyasáita tyre'y, táva ryepýpe oñemanóta kyhyjégui. Ho'áta peteicha mitã rusu ha kuñataĩ, mitã kambu ha tuja akã rapatĩ.” 26 Ha'e kuri: “Ikatu vaerã mo'ã yvy tímbo chugui kuéra ajapo, ha ahapo'o yvy árigui oikove'y haguã hese kuéra mandu'a. 27 Ndahejaséinte umi hese ija'e'yva ojererovu ipu'aka haguére che retãguare, ha he'i: ‘Ore pyapy mbaretépe rojapo, ndaha'úi Ñandejára ojapóva hese kuéra.’ 28 Umi tetã nguéra itavyrai, ndoguerekói iñakãme mba'eve. 29 Iñarandu ríre, ohecha kuaa vaerã mo'ã upe oha'arõva chupe kuéra. 30 Mba'éicha piko

ikatúta peteĩnte omuña 1.000 kuimba'épe, térã mokõi 10.000 rehe ipu'aka? Ndohecha kuaái piko Imo'ãhára hague upe ohejáva chupe kuéra, Ijára hague upe ome'ëva ipópe kuéra? 31 Imo'ãhára ndaha'úi ñane mo'ãháraicha, ha ñande rehe ija'e'ýva oikuaa porã hína upéva. 32 Iparralty, Sodoma parralty, ha Gomorra remitýngue hína umíva. Parral'a ipohã vaíva umi hi'a, ha apesã iróva ññapesã; 33 mbói pohã vai hína ikaguy, mbói chini pohã oporójukáva. 34 Opa ko'ã mba'e ambohyru aína ha areko mba'e jeguáicha ññongatupy 35 Che mba'e hína pe ñemyengovia ha jehepy me'ë, ágã ipysyrýi ramo guarã. Hi'aguíma hína ñerundi ára, oguahẽmbaitéma pe oha'arõva chupe kuéra. 36 (Ñandejára ojaopóta heko jojáva hetã ñemoñarépe, oiporiahurerekóta hembiguái kuérape). Ohechátagui ikuepaitemaha, ndaipóri veimaha ijapytépe kuéra tetãguára térã tembiguái. 37 Upérõ he'íta: Mamo piko oĩ pene tupã nguéra, umi Mo'ãhára peñemo'ã haguépe, 38 ho'úva jepi pene mymbajuka*f** kyrakue ha pene kaguy kuave'ë? Topu'ána ha ta pende pe'a ivaívagui ko ha'e kuéra pene mo'áva!" 39 Pehecháma ko'ágã che, che añoiteha, che ykére ndaipóriha ambue Tupã. Che upe ame'ëva ñemano ha jeikove che voi pe aporokutu ha aporomongueráva, (ha ndaipóri oporo'pe'a vaerã che poguýgui). 40 Che amopu'ãta yvágare che po, ha ha'éta: Che aikove opa árape guarã. 41 Ahãimbe'e ramo che kyse puku jajái, ha Cheté ambojovake amyengoviáta che rehe oñemoivape, che rehe ija'e'ývape aikuaaukáta. 42 Che hu'y kuéra tuguýpe amonga'úta, che kyse puku so'ógui hyguátãta. Omano ha oñemyakãsáva ruguykuépe, che rehe oñemoiva avuku akãnguépe. 43 Tetã nguéra! Perohoryke hetã ñemoñarépe, ha'e omyengoviágui hembiguái kuéra ruguýre, omyengoviágui hese ija'e'ývape, ha omopotĩtagui*f** ijyvy ha hetã ñemoñarépe. 44 Moisés oho Josué Nun ra'y ndive ha omoñe'ẽmbaite ko purahéi opa Israel ñemoñarépe. 45 Moisés he'ipa rire ko'ã ñe'ë Israel ñemoñarépe, 46 he'i chupe kuéra: —Pejapysakáke ko'ã ñe'ë rehe peẽme ko árape ame'ëva mba'e mombe'upy ramo. Peheko mbo'e pende ra'y kuérape ojapo haguã ko tembiapoukapy. 47 Ndaha'úi ñe'ë rei peẽme guarã; pype oĩ hína pende rekove, ha ha'e rupi peikove pukúta pe yvýpe perekótava pene mba'erã pehasávo Jordán mboypýri. 48 Upe árape voi Ñandejára he'i Moiséspe: 49 —Ejupi Abarimgua yvyty Nébope oíva Moab retãme, Jericó rovái, ha emaña Canaán yvýre ame'ëva Israel ñemoñarépe imba'erã. 50 Pe yvyty rejupitahápe remanóta ha rehóta reñembyaty nde rehegua ndive, nde ryke'y Aarón omano haguéicha yvyty Hórpe ha oho oñembyaty hesegua ndive, 51 nderejeroviái haguére che rehe Israel ñemoñare renondépe Meríba ykuápe, Cadéspe, yvy ojeiko'ýha Sínpe ha nderehechauká haguére che reko marangatu Israel ñemoñarépe. 52 Upévore mombyrýguinte rehecháta ha ndereike mo'ái pe yvýpe ame'ëtava Israel ñemoñarépe.

Deuteronomy 33

1 Kóva hína jehovasa, Moisés kuimba'e marangatu ohovasa hague Israel ñemoñarépe, omano mboyve. 2 He'i: Ñandejára Sinaígui ou. Chupe kuéra guarã Seírgui osẽ, Yvyty Parángui ohesape, ha ou 10.000 imarangatúva ndive, tembiapoukapy tata guigua ipo akatúpe. 3 Nde rehayhúva ore ru kuéra ypykuépe, opa imarangatúva nde pópe oĩ. Ha'e kuéra oñesũ joa ne renondépe peteĩ-teĩme oguahẽ ne ñe'ë. 4 Peteĩ tembiapoukapy oheja oréve Moisés, Jacob aty guasu rembireja. 5 Jesurúnpe oĩ vaekue mburuvicha guasu, oñembyaty ramo tetã myakãhára, Israel ñemoñare oñondive. 6 Toikove Rubén, tomano'ý araka'eve, ikuimba'e kuéra imbovy ramo jepe! 7 Judá peguarã kóva he'i: Ehendu, che Jára, Judá ñe'ë, ha eisãmbyhy chupe hetã gotyo. Ipópe ha'e oñemo'ãne, hese ija'e'ývagui remo'ã ramo. 8 Levípe guarã he'i: Eme'ë Levípe nde Urim*f**, kuéra, ha ne Tumim*f** kuéra nde jeroviahápe, reipy'a ra'ã vaekue Masápe, rejuavy hague ykua Meribápe, 9 upe he'i vaekue itúva ha isýre: "Ndahechá chupe kuéra." Ityvýra kuérape ndoikuaáiva, ha ita'ýra kuérare nopenái. Ojaopógui ne rembiapoukapy, ha ombyajégui ne ñe'ë me'ë. 10 Ha'e kuéra oheko mbo'e ne remimbo'e Jacóbpe, ha ne rembiapoukapy Israélpe, oikuave'ë insiënso ne renondépe, ha mymbajuka*f** hekopegua nde altárpe.*f** 11 Ehovasa, ore Jára pe imba'éva, ha erohory hembiapokue. Ejajúra mopẽ umi hese oñemoivape ha hese ija'e'ývape, ani haguã opu'ã. 12 Benjamínpe guarã he'i: Ñandejára chupe ombojerovia, iyyke rehe oiko py'a guapýpe, hese oñangareko mante, ha oiko ijyvyty pa'ũme. 13 José peguarã he'i: Ñandejára ijyvy ohovasa: Chupe guarã pe yvágagui oúva iporãvéva: pe ysapy ha y hypyete oíva yvy ruguápe. 14 Año pegua koga'a iporãvéva, ha mes pegua yva iporãvéva. 15 Yvyty yma guare pegua hi'a tenondere, ha yvypu'ã opave'ýva yva iporãitéva. 16 Iporãngue yvy ha opa ipype oivagui, ha Javoráipe oikóva jehovasa, to'a José akã ári, tyvýra apytépe ojeporavóva. 17 Tóro ra'y ypykuéicha ojajaipa, tóro saite ratĩ umi hatĩ; umívape

ondyry umi tetäre yvy apýra peve. Umíva hína umi 10.000 Efraín ñemoñare ha umi 10.000 Manasés ñemoñare. 18 Zabulón ha Isacárpe guarã he'i: Evy'áke Zabulón umi resêha rupi, ha nde Isacar nde rekohápe. 19 Ohenói umi tetã mombyry ñemoñarépe, ombyaty chupe kuéra ijyvytýpe, oikuave'ê heko pegua mymba juka, *f** oguenohêgui y guasúgui mba'e repy, ha hembe'ýpe oñemíva mba'eta. 20 Gad peguarã he'i: Tojelerohory ombotuichavéva Gádpe! Jaguaretéicha oñemombe, ohetyma'o ha oñakã'o. 21 Iporanguete reheve opyta, upe mburuvicha mba'eráva chupe oñeñongatu, ha oiko chugui hetãgua myakähára, ojapo pe Ñandejára ojapoukáva, Ha Israel ñemoñare ndive heko joja. 22 Dan peguarã he'i: Dan hína león ra'y Basángui opóva. 23 Neftalí peguarã he'i: Neftalí oñembojeroviaitéva, Ñandejára rovaságui henyhêva, kuarahy reike ha yvy gotyo ohupyty imba'erã. 24 Aser peguarã he'i: Tojehovasa Aser ta'ýra kuéra apytépe, toñembojeroviave tyvýra kuérágui, ñandyry olívope ipy tombojahu. 25 Ta fiérro ha vrónse nde táva rokê nguéra, ha nde rekovéicha tojepysy puku ne mbaretekue. 26 Ndaipóri avave Jesurún Tupãichagua, yvágare oikóva ne pytyvõ haguã ha arai ári oguapýva. 27 Tupã opa ára oikovéva ne mo'ähára, ipópe nde rerekóva, ne renonderãgui omosê nde rehe ija'e'ýva, ha he'i: Ehundíke! 28 Israel oiko kyhyje'ýre, Jacob ñemoñare oikóta trigo ha kaguy hetahápe, opa'ýháme ysapy. 29 Vy'a pavê Israel! Mávapa ndéicha? Ñandejára ivaívagui ne pysyrõ, ha'e upe omo'áva ñorãirõháme nde rete, ha'e hína pe kyse puku nde pópe ojajáva! Nde rehe ija'e'ýva ne moñuháséta, ha nde hese kuéra repyrũta.

Deuteronomy 34

1 Moisés ojupi Moab pegua yvy ojeiko'ýhãgui yvyty Nebo, Pisgá ru'ã megua, Jericó rovái, ha Ñandejára ohechauka chupe opa pe yvy Galaad guive Dan peve, 2 Opa Neftalí, Efraín ha Manasés yvy, opa Judá yvy kuarahy reike pegua yguasu peve, 3 Négueb, táva pindoty Jericó ñu, Sóar peve. 4 Ha Ñandejára he'i chupe: –Kóva hína pe yvy ame'ê hague che ñe'ê Abraham, Isaac ha Jacóbpe ha'évo: ne ñemoñarépe ame'êta. Aheja rehecha nde resa tee rupi, ndereike mo'ãigui upépe. 5 Upépe omano Moisés, Ñandejára rembiguái, Moab retãme he'i haguéicha Ñandejára. 6 Oñotý chupe ñúme, Moab retãme, Bet-Peor rovái. Avave ko'ágã peve ndoikuaái ityvy renda. 7 Moisés oguereko 120 año omano ramo. Hesãi gueteri ha hesapyso porã. 8 Israel ñemoñare ojahe'o hese ha oñemonde ao vosakuépe 30 ára pukukue Moab yvy ojeiko'ýháme. Péicha omboty umi jahe'o ára Moisés rehe. 9 Josué Nun ra'y henyhê arandúgui, Moiséspe omoĩ haguére ipo hese. Israel ñemoñare iñe'ê rendu chupe, Ñandejára he'i haguéicha Moisés rupi. 10 Araka'eve nopu'ãi Israélpe maranduhára Moisés joguaha. Ñandejára ha Moisés oñe'ê ramo ojuecha jepi. 11 Ndaipóri vaekue ha'eichagua Ñandejára ojapouka ramo guare chupe opa umi mba'e techapyrã Egipto retãme, Faraón, hembiguái ha hetã guáre, 12 ha pe pyapy mbarete ha poromongyhyje Moisés oiporu vaekue opa Israel ñemoñare renondépe.

Joshua 1

1 Omano rire Ñandejára rembiguái Moisés, oñe'ê Ñandejára Josué, Nun ra'ýpe. Josué oipytyvõ vaekue Moiséspe. 2 Ñandejára he'i chupe: –Che rembiguái Moisés niko omanóma. Eñembosako'i opa Israel ñemoñare kuéra ndive ha pehasa Jordán ysyry mboypýri upe yvy peẽme ame'êvape. 3 Ha'e haguéicha Moiséspe, opa yvy peẽ pepyrũháme ame'êta peẽme. Peẽ niko che retã. 4 Ame'êta peẽme yvy guío yvy iporãha guive ha yvate gotyo Líbano yvyty peve. Kuarahy resê guío katu Éufrates ysyry ha opa hitita yvy guive oguahê meve yguasúpe oíva kuarahy reike gotyo. 5 Reikove aja, avave ndaipu'aka mo'ãi nde rehe. Aíta ne ndive Moisés ndive aĩ haguéicha. Opa árape aíta ne ndive, ndoroheja mo'ãi tyre'ý. 6 Ne mbarete ha nde py'a guasúke. Nde remohenondéta hína Israel guápe ha peñemomba'éta upe yvýre pende ru kuéra ypykuépe ha'e vaekue ame'êtaha. 7 Upéicha ramo, ne mbarete ha nde py'a guasúke. Ejapo paitéke che rembiapoukapy he'iháicha, che rembiguái Moisés oheja vaekue ndéve. Neremboykéi ramo, resê porãta mamó rehohápe. 8 Aníke remboyke nde jehegui kuation Tupã rembiapoukapy ryrũ. Ára ha pyhare ejepy'a mongeta hese ha ejapóke he'ihachaite, upéicha ramo osê porãta ndéve opa mba'e rejapóva. 9 Aní rekyhyje téra nde py'a mirítei. Ha'e jey ndéve nde ne mbarete ha nde py'a guasu haguã. Che, Tupã nde Jára, aíta ne ndive mamó rehohápe. 10 Josué he'i umi omyakávape tetã Israel: 11 –Tapeho peje opavavépe tombyaty ho'u vaerã. Ko'ê ambue ramo jahasáta Jordán ysyry mboypýri ñañemomba'e haguã upe yvýre Tupã Ñandejára ome'êva ñandéve. 12 Josué he'i Rubén, Gad ha Manasés ñemoñare

mbyterépe: 13 –Pene mandu'ápa Ñandejára rembiguái Moisés he'i hague peẽme: “Tupã Ñandejára ome'êta peẽme ko yvy oĩva kuarahy resẽ gotyo Jordán ysyrygui peñemohenda haguã.” 14 Pene rembireko, pene mitã nguéra ha pene rymba kuéra pehejãta ápe; kuimba'e kuéra oĩva oñorãirõ haguãicha katu omohenondéta hapicha Israel guápe ha ohasáta Jordán ysyry mboypýri oipytyvõvo chupe kuéra 15 oñemomba'évo upe yvýre Ñandejára ome'êva chupe kuéra. Ñandejára omohenda rire chupe kuéra katu pejevy kuáa peiko haguã pende yvýpe, Tupã rembiguái Moisés, ome'ê vaekue peẽme kuarahy resẽ gotyo Jordán ysyrygui. 16 He'i hikuái Josuépe: – Opa umi eréva rojapóta ha mamõ ore mondohápe rohóta. 17 Moisés ñe'ê rojapo haguéicha upéicha avei ne ñe'ê rojapóta. Ha rojerure Ñandejárape ha'e oĩ haguã ne ndive Moisés ndive oĩ haguéicha. 18 Oĩ ramo opu'áva nde rehe térã ojapo'ýva ne ñe'ê, upéva tojejuka. Nde katu, ta ne mbarete ha ta nde py'a guasu.

Joshua 2

1 Sitíngui Josué omondo mokõime oho haguã omaña ñemi Canaán yvy ha táva Jericó rehe. Upe távape, umi mokõi oho oguahẽ peteĩ kuña reko vai rógape, hérava Rahab. Upépe okéta hikuái upe pyhare. 2 Ha oñemombe'u Jericó ruvicha guasúpe oguahẽ hague Israel ñemoñare upe pyharépe omaña ñemi haguã hetãre. 3 Ha'e he'ika Rahábpe omosẽ haguã hógagui umi mokõime ou vaekue omaña ñemi hese kuéra. 4-6 Upe kuña katu he'i: –Oñeguahẽ niko añete che rógape. Mba'éicha piko peẽ peipota aikuaa moõ guipa ou hikuái? Oho jeýma hikuái. Kuarahy oíke pota rupi osẽ kuri hikuái, táva rokẽ oñemboty mboyve. Pya'e peho ramo hapykuéri ikatúne pehupyty. (Pe kuña katu ohupi ra'e umi mokõi kuimba'épe hóga ári ha omokañy chupe kuéra kapi'i aty guýpe). 7 Umi mburuvicha guasu rembiguái osẽvo, oñemboty hapykuéri umi táva rokẽ. Oho hikuái tapére ohekávo Israel guápe oguahẽ meve Jordán ysyry rembe'ýpe. 8 Umi mokõi Israel ñemoñare oke mboyve, ojupi jey Rahab hendápe kuéra hóga ári. 9 He'i chupe kuéra: –Aikuaa Ñandejára ome'êha peẽme ko yvy. Mayma arupigua okyhyjepa pende hegui. 10 Rohendu mba'éichapa Tupã ombohupa Mar Rojo pene renonderã pesẽ ramo Egíptogui. Rohendu avei mba'éichapa pejuka Sihón ha Ógpe, mburuvicha guasu oikóva kuarahy resẽ gotyo Jordán ysyrygui. 11 Ko'ã mba'e rohendu rokyhyje ha ore py'a ho'a yvýre. Tupã Ñandejára niko Tupã yvága ha yvy pegua. 12 Tupã rérape peje chéve pejapotaha che róga guáre che ajapo haguéicha pende rehe. Jajapóna peteĩ mba'e ikatu haguãicha poguerovia. 13 Peme'ê chéve pene ñe'ê ndapejuka mo'ãiha che sy ha che rúpe, che ryvy ha che reindy kuérape ha hogagua kuérape avei. Ani ore rejátei romano. 14 Umi kuimba'e he'i chupe: Ore rekove nde rekovére. Neremombe'úima guive avavépe mba'e apóvopa roju, ágã Ñandejára ome'ê vove oréve ko yvy ore rohecha kuaáta ndéve ha ore mba'e porãta ne ndive. 15 Rahab róga niko opu'ã táva korapy jere ári, ha hovetã rupi tukumbóre oñasãingohápe omboguejy umi mokõi kuimba'épe okápe. 16 He'i chupe kuéra: Tapeho pekañy umi yvytýre ani pende juhu umi pende rekáva. Mbohapy ára aja pende rekáta ha upéi ou jeýta hikuái. Upe rire ikatútama pejevy pende rapicha kuéra rendápe. 17 He'i Rahábpe umi mokõi kuimba'e: Upe ndéve ro'e hagueichaite rojapóta. 18 Ha kóicha nde rejapóta ágã roju vove ko pende yvýpe: upe ne rovetã rosẽ hague rupi, remosãingóta ko tukumbo pytã pehẽngue. Embyaty nde sy ha nde ru, nde ryvy kuéra ha opa nde ru pehẽngue kuéra nde rógape. 19 Oĩ ramo osẽva nde rógagui ojejúkata ha upéva ndoja mo'ãi ore rehe. Oime ramo katu ojepoko nde róga guáre, upéva ojáta ore rehe. 20 Ha remombe'u ramo mba'e apóvopa roju, ndorojapo mo'ãi upe ro'e haguéicha ndéve. 21 Rahab he'i chupe kuéra: Iporã, ta upéicha. Oho rire hikuái omosãingo hovetãgui upe tukumbo pytã pehẽngue. 22 Oho umi kuimba'e okañy yvytýre. Mbohapy ára aja oiko upe rupi hikuái. Umi ohekáva chupe kuéra opa rupi ojeporeka rire ojevy Jericópe ndojuhúima ramo chupe kuéra. 23 Upe rire umi kuimba'e oguejy umi yvytýgui oho ohasa Jordán ysyry mboypýri, Josué rendápe. Omombe'u chupe hikuái umi mba'e ojapo vaekue, 24 ha upéi he'i: –Añetehápe Ñandejára ome'êma ñandéve ko yvy. Opavave arupigua okyhyje ñande hegui.

Joshua 3

1 Ko'ẽju jave Josué ha opa Israel ñemoñare opu'ã, osẽ Sitíngui ha oho oñemboja Jordán ysyry rembe'ýpe. Upépe opyta oha'arõ ohasa mboyve mboypýri. 2 Mbohapy arahápe umi Israel guápe omyakáva he'i chupe kuéra: 3 –Pehecha vove pa'i kuéra levítava*f** ogueraha ramo Ñandejára karameguã hembiapoukapy ryru Jordán ysyry gotyo, pepu'ã ha tapeho hapykuéri. 4 Ha'e kuéra ohechaukáta peẽme tape, peẽ

ndapeikuaáigui. Anínte peñemboja Ñandejára karameguãre, 1.000 metrohápe pehóta hapykuéri. 5 Josué he'i opavavépe: —Peñemopotíke*f** pene marangatu haguã. Ko'ëramo Ñandejára ojaopóta mba'e ojehecha'ýva ñande rehehápe. 6 Josué he'i pa'i kuérape: —Pehupi Ñandejára karameguã pende ati'ýre ha tapeho tenonde. Ha upéicha ojapo hikuái. 7 Ñandejára he'i Josuépe: —Ko ára guive romoíta Israel guápe remyakã haguã. Ohecha kuaáta hikuái aimeha ne ndive Moisés ndive aĩ haguéicha. 8 Ere pa'i kuérape oguerahávape Ñandejára karameguã, ágã oguahẽ vove Jordán ysyrype toike ha topyta upe hembeyépe. 9 Upéi Josué he'i opavavépe: —Peju pehendu umi mba'e Tupã Ñandejára he'íva. 10 Kóicha peikuaáta Tupã oikovéva oíha pende apytépe: peikévo ko yvýpe ha'e omoséta pene renonderãgui canané, hitíta, hevéo, ferezéo, gergeséo, amorreo ha jebuséo kuéra. 11 Ñandejára hina opa yvy ári oikovéva ruvicha. Ikarameguã oñembohasáta Jordán mboypýri pene renonderã. 12 Peiporavo 12 kuimba'e peteĩ-teĩ umi 12 Israel ñemoñare guágui. 13 Ñandejára hina ko yvy Jára, ha pa'i kuéra ogueraháva ikarameguã opyrũ vove ýpe, Jordán ysyry osóta. Upe y osyry rangue yvy gotyo ijatýta peteĩ hendápe yvate gotyo. 14 Osẽ hikuái upe opyta haguégui ohasa haguã Jordán ysyry mboypýri. Pa'i kuéra Ñandejára karameguã reheve oho tenonde. 15-16 Pa'i kuéra oguahẽ vove ýpe ha opyrũ vove Jordán ysyrype upéva oso ha umi y ijaty peteĩ hendápe mombyry yvate gotyo táva hérava Adam rovái, táva Saretán ypýpe. (Jordán ysyry henyhẽ ha osẽmbáva jepi hembey rupi, oguahẽvo umi ára kóga kuéra oñemongo'õ haguã). Y rembyre osyryva yvy gotyo katu osyry opa peve ha upéicha ohasa hikuái Jordán rugua rupi Jericó gotyo. 17 Pa'i kuéra ogueraháva Ñandejára karameguã oñembo'y aja upe y hypa haguépe Jordán ysyry mbytépe, maymáva Israel ñemoñare ohasa mboypýri.

Joshua 4

1 Opavave Israel ñemoñare ohasa rire Jordán ysyry mboypýri, Ñandejára he'i Josuépe: 2 —Eiporavo 12 kuimba'e, peteĩ-teĩ umi 12 Israel ñemoñare apytégui, 3 ha ere chupe kuéra tonohẽ 12 ita Jordán ysyry ruguágui, umi pa'i kuéra oñembo'y haguégui. Ere chupe kuéra togueraha umi ita pepytatahápe ko pyharépe. 4-5 Josué ohenói umi 12 kuimba'e oiporavo vaekuépe ha he'i chupe kuéra: —Peguey Jordán ysyrype Ñandejára karameguã renondépe ha peteĩ-teĩ pehupi pende apére ita, peteĩ-teĩ umi 12 Israel ñemoñare rérape. 6 Ko'ã ita ñane momandu'áta upe Ñandejára ojapo vaekuere. Ágã ko'ëramo pende ra'y kuéra oporandu ramo peẽme ko'ã itáre, 7 pejéta chupe kuéra: 'Jordán ysyry niko oso ha ndosyryvéi vaekue Ñandejára karameguã oñembohasa ramo guare hugua rupi. Ko'ã ita ñane momandu'áta opa ára ñande Israel guápe upe ojehe vaekue upérõ.' 8 Ha Josué he'i haguéicha ojejapo. Tupã he'i haguéicha Josuépe, oguenohẽ hikuái 12 ita Jordán ysyry mbytégui, peteĩ-teĩ umi 12 Israel ñemoñare rérape ha ogueraha hikuái upe opytatahápe. 9 Josué avei omoíka 12 ita ojo'ári Jordán ysyry mbytépe, pa'i kuéra Ñandejára karameguã ogueraháva oñembo'y haguépe. Umíva oĩ gueteri upépe. 10 Pa'i kuéra Ñandejára karameguã ogueraháva oñembo'y Jordán ysyry mbytépe Josué he'ipaite peve umi mba'e Ñandejára he'i vaekue chupe omombe'u haguã, Moisés he'i haguéicha Josuépe. Upéi Israel ñemoñare pya'e ohasa mboypýri. 11 Ohasapa rire hikuái, pa'i kuéra ogueraháva Ñandejára karameguã oñemoĩ hendápe opavave renonderã. 12 Ha Moisés he'i haguéicha, kuimba'e kuéra Rubén, Gad ha mbytere Manasesgua oíva oñorãirõ haguã ohasa hapicha kuéra Israel ñemoñare renonderã. 13 Amo 40.000 kuimba'e rupi oíva oñorãirõ haguã ohasa Ñandejára renondépe ha oguahẽ ñume oíva Jericó ypýpe. 14 Upéva upe arape Ñandejára omoĩ Josuépe opa Israel ñemoñare ruvicha ramo ha opavave iñe'ẽ rendu chupe, Moiséspe iñe'ẽ rendu haguéicha. 15 Ñandejára he'i Josuépe: 16 —Ere pa'i kuérape ogueraháva ijati'ýre che karameguã tosẽ Jordán ysyrygui. 17 Josué he'i chupe kuéra osẽ haguã, 18 ha osẽvo hikuái upe y rembeyépe oñepyrũ jey Jordán ysyry henyhẽ. 19 Ohasa hikuái Jordán ysyry mboypýri upe mes peteĩháme 10 arahápe. Oho opyta hikuái Guilgálpe, kuarahy resẽ gotyo táva Jericógui. 20 Upépe Josué omoíka ojo'ári umi 12 ita ojeguera vaekue Jordán ysyrygui. 21 Ha he'i opa Israel guápe: —Ágã ko'ëramo oporandu vove peẽme pende ra'y kuéra ko'ã itáre, 22-24 pejéta chupe kuéra kóicha: 'Tupã Ñandejára ombohupa vaekue Jordán ysyry Israel ñemoñare ohasapa peve, ombohupa haguéicha avei Mar Rojo ore rohasa haguã. Péicha tetã nguéra oíva ko yvy apére ohecha kuaáta Ñandejára imbaretaha, ha ojekyhyjéta Tupã Ñandejáragui.'

Joshua 5

1 Mayma mburuvicha guasu oikóva Jordán ysyry mboypýri kuarahy reike gotyo, ha mburuvicha guasu kuéra oikóva yguasú Mediterráneo rembe'ýre ohendúvo Ñandejára ombohýpa hague Jordán ysyry ha Israel ñemoñare ohasa hague upe rupi, opyta okyhyjépa ha ho'a ipy'a kuéra yvýre. 2 Ñandejára he'i Josuépe: —Itágui rejapóta kyse ha upévape rembyapi'óta opa kuimba'e Israel guápe. 3 Ha Ñandejára he'i haguéicha ojapo Josué. Ogueraha kuimba'e kuérape peteĩ yvytýpe ha upépe ombyapi'o chupe kuéra. Upe guive upe yvyty héra Aralot. 4-6 Israel ñemoñare osẽ ramo guare Egíptogui, opavave kuimba'e ojeapi'o vaekue. 40 año aja oiko ramo guare hikuái yvy ojeiko'ýha rupi katu mitã kuimba'e kuérare ndojepokói vaekue. Upéicha avei umi 40 año ohasa rire, umi osẽ vaekue Egíptogui ha oĩ vaekue oñorairõ haguã omano tapére ndojapóigui Ñandejára ñe'ẽ. Ñandejára he'i vaekue ndoheja mo'ãiha chupe kuéra ohecha upe yvy porãite he'i vaekue ome'ětaha itúva kuéra ypykuépe. 7 Ko'áva ndojeapi'ói vaekue ha upévare Josué ombyapi'o chupe kuéra. 8 Ojeapi'opa rire opyta hikuái upe oĩháme, okuera peve. 9 Ñandejára he'i Josuépe: —Ñemotĩrã vaekue niko chéve peiko ramo tembiguái ramo Egíptope ha péina ko árabe aipe'a pende apytégui ko ñemotĩ. Ha ombohéra hikuái upe opyta haguépe Guilgal, ha péicha héra ko'agãite peve. 10 Israel ñemoñare oñemohenda Guilgal ñúme, Jericó jerére, upe ka'aru 14 arahápe upe mes peteĩme. Ha ombyarete hikuái Páskua. 11 Ko'ẽ rire ombyaty hikuái kokuégui koga'a hérava seváda ha omaimbe. Ojapo avei hikuái mbuja ovu'ýva, 12 ha upéva upe ára guive oñepyrũ okaru hikuái kóga kuérargui oĩva Canaánpe. Upéva upe ára guive ndo'avéi chupe kuéra maná. 13 Peteĩ jey Josué oĩ jave Jericó jerére ohecha sapy'a peteĩ kuimba'e oñembo'ýva henondépe kyse puku ipópe. Oñemboja hendápe Josué ha oporandu chupe: —Nde piko ore rehegua térã umi ore rayhu'ýva rehegua? 14 Upe kuimba'e he'i chupe: —Nahániri. Che hína Ñandejára rembiguái kuéra ruvicha. Upévo Josué ojeity yvýre hovake ha he'i chupe: —Ne rembiguái niko che. Mba'épa reipota ajapo? 15 Upe kuimba'e he'i Josuépe: —Eipe'a nde py rehegua. Ko reñembo'yha niko yvy marangatu hína. Josué ojapo upe oje'e haguéicha chupe.

Joshua 6

1 Jericogua ombotýpa itáva rokẽ ani haguãtei Israel ñemoñare oíke chupe kuéra. Ndaipóri osẽva térã oikéva Jericópe. 2 Ñandejára he'i Josuépe: —Amoíta nde pópe Jericó, huvicha guasu ha opa kuimba'e oĩva ñorairõrã. 3 Peẽ peñorairõ mboyve, nde ha umi pende apytépe oĩva oñorairõ haguã, pehóta pejapo peteĩ jere Jericó rehe 6 ára aja. 4 Toho 7 pa'i Ñandejára karameguã renonderã, ituru ovecha mácho ratĩ ipópe. Upe 7 arahápe katu 7 jere pejapóta Jericó rehe ha pa'i kuéra tombopu ituru. 5 Pehendu vove turupu opavave pesapukái hatãta Jericó korapy jere ho'a haguáicha. Upévo opavave pejeitýta Jericó ári. Upe hi'aguiveha rupi peẽme, upe rupi peikéta. 6 Josué ohenói pa'i kuérape ha he'i chupe kuéra kóicha: —Peraha Ñandejára karameguã ha pende apytégui 7 toho henonderã ituru ovecha mácho ratĩ ipópe. 7 He'i opavavépe: —Tapeho pejere Jericó rehe. Umi ikatupyryvéva pende apytégui toho pa'i kuéra renonderã. 8 Ha Josué he'i haguéicha ojejapo. Oho 7 pa'i turu ovecha mácho ratĩ ombopúva oñemoĩ oho Ñandejára karameguã renonderã. Ha Ñandejára karameguã ojereraha hapykuéri kuéra. 9 Umi ikatupyry kuete katu oho tenonde pa'i kuéra turu ombopúva renonderã, ha hembýva oho Ñandejára karameguã rapykuéri. Ha ojere aja hikuái, ombopu ituru kuéra. 10 Josué he'i vaekue chupe kuéra: 'Anítei pesapukái térã peñehenduka. Anítei mba'eveichagua ñe'ẽ osẽ pende jurúgui. Ágã che ha'e vove peẽme pesapukái haguã, upépe pesapukái.' 11 Oho ojapo hikuái peteĩ jere Ñandejára karameguã reheve ha ojevy hikuái upe opyta haguépe, upépe ohasa haguã pyhare. 12 Pyharevete opu'ã Josué ha pa'i kuéra ougueraha Ñandejára karameguã. 13 Umi 7 pa'i kuéra ituru ovecha mácho ratĩ reheve oho Ñandejára karameguã renonderã. Oguata jave ombopu ituru kuéra. Umi ikatupyryvéva katu oho tenonde ha hembyre Ñandejára karameguã rapykuéri. Oguata jave hikuái, ombopu ituru kuéra. 14 Upe ára mokõiháme oho jey ojere hikuái Jericó rehe. Upéi ojevy oñemohenda haguépe hikuái. Ha ojere ñepyrũ guive hikuái, 6 ára aja oho ojapo peteĩ jere upe távare. 15 Upe 7 arahápe opu'ã hikuái kuarahy osẽvo ha jepi guáicha oho ojere hikuái upe távare. Kóva ko árabe katu 7 jere ojapo hikuái. 16 Upe 7 jere ojapopávo, pa'i kuéra ombopu ituru ha Josué he'i: —Pesapukáike, Ñandejára omoíma ñande pópe ko táva! 17 Ñahundíta Jericó ha opa mba'e ipype jajuhúva, Ñandejára upéicha oipotágui. Upe kuña reko vai, hérava Rahab rehe katu, mba'eve ani pejapo. Ha'e upe omokañy vaekue umi ou vaekuépe omaña ñemi árupi. Mba'eve avei ndapejapo mo'ãi umi hógape okañývare. 18 Peñangarekóke pende

jehe ha ani pepoko mba'eve Ñandejára rérápe ñahundítavare, ani ágã pene mba'e potágui peru mba'e vai ñande ári ha ñañehundi ñande. 19 Opa mba'e pláta, óro, vrónse térã fiérrogui ojejápoa ñamboykéta Ñandejárape guarã. Umíva ñañongatu ha jajapóta chugui Ñandejára rembiporurã. 20 Umi pa'i ombopu ituru kuéra ha umi Israel ñemoñare ohendúvo turupu, ojoja hatã osapukái hikuái ha upe táva korapy jere ou yvýpe. Opavave oho ojeity upe táva ári ha oñemomba'e hese. 21 Kyse pukúpe ojukapaite kuña, mitã kuimba'e ha tuja ojuhúva upe táva ryepýpe. Upéicha avei, ojukapa umi vaka, ovecha ha vúrro kuéra ojuhúva. 22 Josué he'i umi mokõi kuimba'épe ou vaekue omaña ñemi upe tetãre: –Tapeho Rahab rógape ha penohẽ chupe ha ipehẽngue kuérape okápe. Pejapo peje haguéicha chupe pejapotaha hógape pekañy ramo guare. 23 Umi mokõi kuimba'e oho oguenohẽ okápe Rahab, isy ha itúvape. Avei ityvýra kuéra ha opa ipehẽngue kuérape ha ogueraha oheja chupe kuéra mombyrymi Israel ñemoñare oĩhágui, ani haguã mba'eve ojehe chupe kuéra. 24 Upéi Israel ñemoñare omboja tata upe távare opaite mba'e ipype oĩva reheve. Umi mba'e óro, pláta, vrónse ha fiérrogui ojejápoa katu oñemomarangatu Ñandejára rembiporurã. 25 Josué oheja Rahábpe oikove. Avei itúva rogagua ha ipehẽngue kuérape ha'e omokañy haguére umi mokõi Josué ombou vaekúpe omaña ñemi haguã Jericó jerére. Upe guive ko'agãite peve imemby ha imemby membyre oikóva Israel ñemoñare apytépe. 26 Upérõ Josué he'i opavavépe: Tupã tojahéi upe omopu'ã jeýva táva Jericó. Oimérõ omopu'áva, ta'ýra ypykue rete ári omopu'ãta ikorapy jere. Oimérõ omohokẽva, ta'ýra pahague rete ári omohokẽta. 27 Ha Ñandejára oipytyvõ rupi Josuépe, Josué opa rupi herakuã porã.

Joshua 7

1 Israel ñemoñare ndojapói ra'e Ñandejára he'i haguéicha. Nohundipái umi mba'e Jericópe ojuhúva. Peteĩ kuimba'e hérava Acán, Carmí ra'y Zabdí remineno, Zérah rogagua ha Judá ñemoñaréva omboyke ra'e imba'erã umi mba'e oñehundi vaerãgui. Ha Ñandejára ipochy opa Israel ñemoñare ndive. 2 Jericógui Josué omondo kuimba'e kuéra oho haguã ovichea táva Ai rehe ha umi ijerére. Ai opyta kuarahy resẽ gotyo Betélgui ha namombyryi Bet-Avéngui. Josué he'i chupe kuéra: –Tapeho peikuaa ñandéve ikatúva Ai ha ijere rupigua. Oho ohecha hikuái. 3 Ha ou jeývo he'i hikuái Josuépe: –Natekotevẽi jahapa ñañemoĩ haguã táva Ai rehe. Remondo ramo 2.000 térã 3.000 kuimba'e niko iporãma. Ani remondo opavavépe oñorãirõ haguã. Ndatuichái upe táva. 4 Oho amo 3.000 kuimba'e rupi ha ojeity táva Ai ári. Ha amo ipahápe Haigua omboguevi Israel guápe. 5 Haigua omuña chupe kuéra upe táva rokẽ guive oguahẽ meve peteĩ hendápe ita oñeguenohẽha peve. Tapére ojuka hikuái 36 Israel guápe. Mayma Israel ñemoñare py'a ho'a yvýre ha opyta okyhyje hikuái. 6 Josué ha karai kuéra Israel ñemoñare omondoro ijao kuéra, omosarambi yvy tímbo iñakã ári ha ojeity yvýpe Ñandejára karameguã renondépe ka'aru pytũ meve ohechauka haguã iñembyasy. 7 Josué oñembo'e he'ívo: –Ore Jára! Maerã piko ore mbohasa Jordán ysyry mboypýri? Ore gueru piko ápe ore moĩ haguã amorreo pópe ha ha'e kuéra ore rundi haguã? Upéicha rire niko ropytãnte vaerã mo'ã Jordán ysyry mboypýri rohasa'ỹ rehe ko'a gotyo. 8 Ore Jára! Mba'e piko hemby chéve ha'e haguã? Péina ore, Israel ñemoñare, roguevi umi ore rayhu'ỹvagui. 9 Canaangua ha mayma oikóva yvytyre ohendu vove ko ojuhúva oréve oñemoĩmbáta ore rehe. Ore rundíne ha ore réra opáne tesaráipe. Mba'e ikatu rojapo ani haguã nde réra herakuã vai? 10 Ñandejára he'i Josuépe: –Epu'ã! Mba'e piko rejapo upe yvýpe? 11 Israel ñemoñare iñangaipa hína. Omboyke upe ñe'ẽme'ẽ ajapo vaekue hendive kuéra. Hi'ári, oĩ oñemomba'éva oñemomba'e'ỹ vaerãre; omonda ha omokañy hambiporu apytépe umi mba'e oñehundi vaerã. 12 Upévare na pende pu'aka mo'ãi umi pende rehe ija'e'ỹvare ha peguevita henondépe. Peẽ voi peru pende po rupi ñehundi pende ári. Naime mo'ãi pene ndive ndapeipe'ái ramo pende apytégui umi mba'e ha'e vaekue peẽme pehundi vaerãha. 13 Epu'ã aipo ramo ha embyaty opavave Israel guápe. Ere chupe kuéra toñemopotĩ*f** ha ko'ẽ ramo pyhareve toñemboja che rendápe. Che, Tupã Israel Jára kóicha ha'e: 'Israel, upe mba'e pene rundíva pende apytépe voi oĩ. Na pende pu'aka mo'ãi umi pende rehe ija'e'ỹvare ndapeipe'ái ramo upe mba'e vai pende apytégui.' 14 Ko'ẽrõ pyhareve pejúta che renondépe oñemoñare. Upe ñemoñare che aiporavóva oguerúta peteĩ-teĩ oñohehẽnguẽva, ha upe che aiporavóva oguerúta peteĩ-teĩ ojohogagua, ha upe ogagua che aiporavóva oguerúta peteĩ-teĩ mayma kuimba'épe. 15 Upe kuimba'e ojejuhúva oguerékoha umi mba'e che ha'e vaekue oñehundi vaerãha, upéva ojehapýta. Upéichata avei ipehẽngue kuéra opa umi mba'e oguerékóva reheve, tuicha ñemotĩ oguerúgui Israel ári ha omboyke haguére che ñe'ẽme'ẽ. 16 Ko'ẽvo

opu'ã Josué ha he'ika opavavépe oñemboja haguã oñoñemoñare atýpe. Ha Ñandejára oiporavo Judá ñemoñare. 17 Judá ñemoñare apytégui ojeoporavo Zérah pehẽngue, Zérah pehẽngue oñembojávo, umíva apytégui ojeoporavo Zabdí rogagua. 18 Kuimba'e kuéra Zabdí rogagua oñembojávo, ojeoporavo Acán Carmí ra'y, Zabdí remineno. Zabdí niko Zérah ra'y, ha opavave ko'áva Judá ñemoñare. 19 Upérõ Josué he'i Acánpe: – Che ra'y, ani nde japútei Tupã Israel Jára renondépe. Emombe'u chéve mba'épa rejapo ra'e ha ani che mbotavýtei. 20 Ha Acán he'i chupe: –Añetehápe ha'e ndéve, che hína upe iñangaipáva Tupã Israel Jára renondépe. Kóicha niko ajapo: 21 'Jaikévo Jericópe ahecha peteĩ ahoja Babilóniape ojejapo vaekue, 200 pláta pehẽngue ha peteĩ óro pehẽngue médio kílo rupi ipohýiva. Ha umíva che py'a ra'ãgui araha che mba'erã. Añotý che róga guýpe ha upe pláta amoĩ huguaitépe'. 22 Upémarõ Josué ohekauka umi mba'e Acán rógape. Oho ojuhu hikuái upe óga guýpe upe ahoja oñeñotý pyre ha upe iguýpe upe pláta. 23 Oguenohẽ ogueraha hikuái Josué ha opavave Israel guápe, ha upéi ha'e kuéra omoĩ Ñandejára renondépe. 24 Upéi ogueraha hikuái Acán, Zérah ra'y, upe pláta, upe ahoja ha upe óro pehẽngue reheve. Ogueraha avei hikuái ta'yra ha tajýra kuérape; hymba vaka, hymba vúrro ha ijovecha kuéra; avei hóga ha opa mba'e oguerekóva. Ogueraha upe ñu Acor héravape. Ha mayma Israel ñemoñare avei oho. 25 Upépe Josué he'i Acánpe: –Mba'ére piko regueru opa ore ári ko mba'e vai? Nde ári Ñandejára togueru mba'e vai. Ha mayma Israel ñemoñare ombo'íta chupe ha hóga guápe, omano meve. Upéi ohapy. 26 Ha ikusugue ári omopu'ã hikuái peteĩ ita atýra. Upe ita atýra oĩ gueteri upe oñemopu'ã haguépe. Upévore upe ñu héra Acor. Opa upérõ Ñandejára pochy Israel ñemoñare ndive.

Joshua 8

1 Ñandejára he'i Josuépe: –Ani rekyhyje térã nde py'a mirĩtei. Eraha ne ndive mayma oĩva oñorãirõ haguãicha ha tapeho pejeity táva Ai ári. Nde pópe amoĩta upe táva ruvicha guasu ha hetã; ha mayma upépe oikóva, itáva ha ijoyvy reheve. 2 Táva Jericó ha huvicha guasúre rejapo haguéicha rejapóta táva Ai ha huvicha guasúre. Ko'ágã ikatúta peraha pene mba'erã opa umi mba'e pejuhu ha peipotáva, hymba kuéra jepe avei. 3 Ha oñembosako'i Josué mayma oĩva oñorãirõ haguã ndive ha oho hikuái táva Ai ári. Oiporavo Josué 30.000 kuimba'e ipy'a guasuvéva. Pyhare omondo chupe kuéra, 4 he'ivo: –Peẽ pehóta pekañy upe táva kupépe, anínte mombyry eterei peñemoĩ. Upégui pemangeáta. 5 Che ha umi che ndive opytáva katu roñembojáta upe távare henonde guio. Osẽvo umi Haigua ore ruguãtĩ, ore roguevíta chugui kuéra akokuehe rojapo haguéicha. 6 Mombyry osẽ rire ore rapykuéri he'íta hikuái: 'Oguevi jeýma ñande hegui ko'áva akokuehe ojapo haguéicha.' 7 Upévo, peẽ pesẽta pekañyhágui ha peikéta upe távape. Tupã Ñandejára omoĩta upe táva pende pópe. 8 Ágã pende pu'aka vove hese kuéra pehapýta Ñandejára he'i haguéicha. Péicha aipota pejapo. 9 Omondo Josué umi 30.000 kuimba'e. Umíva oho oñemoĩ omangea táva Betel ha Ai pa'ũme, kuarahy reike gotyo Háigui. Josué katu opyta oke upe pyhare upe oñemohenda haguépe opavave Israel ñemoñare. 10 Ko'ẽvo, Josué opu'ã ha ohenói opa umi oĩvape oñorãirõ haguã ha oho hikuái Ai ári. Israel ñemoñare myakáhara kuéra oho tenonde. 11 Mayma oĩva hendive ohasa upe táva rovái ha oho oñemohenda Ai yvate gotyo. Peteĩ ñu opyta upe táva ha Israel ñemoñare pa'ũme. 12 Josué ogueraha 5.000 kuimba'e rupi ha omohenda kañyháme Betel ha Ai pa'ũme, kuarahy reike gotyo Háigui, upépe omangea haguã. 13 Upéicha mokõi hendápe oñemoĩ umi oñorãirõtava; umi yvate gotyo oĩva ha umi kuarahy reike gotyo oĩva. Upe pyhare Josué oho oñemoĩ upe ñu mbytépe. 14 Ai ruvicha guasu ohechávo ko'ã mba'e, pya'e opu'ã pyhareve ha osẽ opa Haigua ndive oñorãirõ haguã Israel ñemoñare ndive, upe ñume oĩva Jordán rembe'yre. Umi Haigua ndoikuaái táva rapykue gotyo oĩha omangeáva. 15 Josué ha opa Israel ñemoñare ojejapo oguevi ramo guáicha chugui kuéra, ha oñemoĩ oñani tapére upe ñu gotyo oĩva Jordán rembe'yre. 16 Maymáva oĩva Háipe oñehenói oho haguã hapykuéri kuéra. Ha omuñávo hikuái Josuépe, oñemombyry hikuái itávagui. 17 Kuimba'e kuéra oĩ haguéicha Ai ha Betélpe osẽ Israel ñemoñare rapykuéri, ha oheja itáva rokẽ nandi. 18 Ñandejára he'i Josuépe: –Eipysu upe nde jyva rejokóvape yvyra akua puku Ai gotyo. Amoĩma upe táva pende pópe. Ha oipysu Josué upe ijoyva ojokóva yvyra akua puku. 19 Upéva ohechávo umi omangeáva, opu'ã hikuái upe okañyhágui ha pya'e oíke upe távape ha omboja hese tata. 20 Umi Haigua omañávo hapykue gotyo ha ohechávo tatatĩ yvágare opu'áva itávagui, ikangypa ndoguererekóigui moõ okañy haguã. Ha umi Israel ñemoñare oñani vaekue henonderã nguéra, ojere ha ou chupe kuéra. 21 Ohechávo Josué ha mayma Israel ñemoñare oikemaha upe távape umi kañyháme oĩ

vaekue ha ombojamaha hese tata, ojere hikuái ha oñepyrũ ojuka Ai guápe. 22 Umi tata omboja vaekue upe távare osẽ avei oñorãirõ haguã. Ha upéicha Haigua ojejuhu Israel ñemoñare mbytépe, ojopýva chupe kuéra henonde guio ha hapykue guio. Ojukapaite chupe kuéra Israel ñemoñare. 23 Ai ruvicha guasu katu ogueraha hikuái hekove Josué rendápe. 24 Israel ñemoñare ojukapa umi ñúre osẽ vaekue ha umi távaguí osẽ vaekúepe omuña haguã chupe kuéra. Upéi ojevy Háipe ha ojuka opa ojuhúvape. 25 Ha opavave Háipe oikóva upéva upe árape ojejuka, 12.000 kuña ha kuimba'e. 26 Josué katu nomboguejýi upe iyyva oguerrekoha iyyvyra akua puku, táva Ai oñehundipa peve. 27 Oñomboja'o hikuái mymba kuérare ha opa umi mba'e opytáva upe távape, Ñandejára he'i haguéicha Josuépe. 28 Josué ohapy upe táva ha oheja yvýre, ha upéicha opyta. 29 Ai ruvicha guasúpe katu ojuvy ha omosãingo yvyra mátare, ha upépe osãingo ka'aruete peve. Kuarahy oikévo katu Josué omboguejyka hetekue upe yvyra mátagui ha oity hikuái upe táva rokẽme. Upépe ombojo'a hi'ári ita ko ára peve oíva. 30 Yvyty Ebal ru'áme Josué omopu'ã Tupã, Israel Járape, peteĩ altar,*f** 31 Moisés, Ñandejára rembiguái he'i haguéicha chupe, ha kuartia Tupã rembiapoukapy ryrú Moisés oheja vaekue he'iháicha. Upépe he'i kóicha: 'Peteĩ altar ojejapóva ita oñekytĩ'ỹvagui.' Upéva ári Israel ñemoñare oikuave'ẽ mymbahapy ha mymbajuka joajurã. 32 Upéi maymáva rovake, Josué ohaí itáre umi tembiapoukapy Moisés oheja vaekue chupe kuéra. 33 Upéi katu pa'i kuéra Ñandejára karameguã reheve ijapépe oñemoĩ mbytépe. Maymáva Israel ñemoñare ha tetã ambuegua oíva ijapytépe kuéra, upéicha avei karai kuéra, myakãhára kuéra ha mburuvicha kuéra oñembo'y hovái kuéra. Peteĩ aty oĩ vyty Guerizim gotyo ha upe ambue vyty Ebal gotyo. Upéicha he'i vaekue Ñandejára rembiguái Moisés ha'e kuéra oñemoĩ vaerãha tetã Israel ojehovasa haguã. 34 Ipahápe, Josué ohenduka chupe kuéra opa mba'e Ñandejára rembiapoukapy he'íva. Ohenduka chupe kuéra umi ñe'ẽ jehovasapyrã ha umi ñe'ẽ jejaheipyrã. 35 Mba'evete umi mba'e Moisés oheja vaekue ojejapo haguãgui ndohejái ojejapo'ỹre. Opavavépe ohenduka; umi kuña, mitã ha tetã ambue guáva ijapytépe kuéra oikóvape.

Joshua 9

1 Mburuvicha guasu kuéra oíva kuarahy reike gotyo Jordán ysyrygui: umi hitíta, amorréo, cananéu, ferezéo ha jebuséo kuéra oikóva vytyre, ñúre ha yguasu Mediterráneo rembe'ỹre Líbano meve, ohendúvo mba'épa ojeju, 2 oñemoimbaite hikuái peteĩ ñe'ẽme oñorãirõ haguã Josué ha Israel ñemoñare ndive. 3 Umi Gabaónpe oikóva ohendu avei upe Josué ojapóva táva Jericó ha Ai rehe, 4 ha oha'ã ombotavy Josuépe. Ombyaty hikuái ho'u vaerã ha ombohyru vosa tuja sorokuépe. Ohupi hymba vúrro ári kaguy ryrú, tujágui oñembovyvypáva, 5 omunde hikuái ipy rehegua itujáva ha ijehe ao tuja sorokue. Mbujá ogueraháva katu tujágui havẽmba. 6 Oguahẽ hikuái Josué rendápe Guilgálpe ha he'i chupe: —Mombyrygui niko roju ne rendápe roñemoĩvo ne ndive peteĩ ñe'ẽme, jaiko porã haguã oñondive. 7 Israel ñemoñare katu he'i umi hevéo kuépe: —Peẽ niko oime vaerã arupí, ore jere rupínte peiko. Ndaikatu mo'ãi upéichante ñaguahẽ peteĩ ñe'ẽme. 8 Ha he'i umi hevéo Josuépe: —Ore roñemoĩ ne rembiguái ramo Oporandu chupe kuéra Josué: —Máva piko peẽ ha moõgui peju? 9 He'i chupe hikuái: —Mombyrygui niko roju, Tupã nde Jára upe peve herakuãgui. Rohendu umi mba'e ojapo vaekue Egíptope, 10 ha mba'épa upe ojapóva umi amorréo ruvicha guasu kuérare oiko vaekue Jordán ysyry mboypýri; Sihón, Hesbón ruvicha guasu ha Og, Basán ruvicha guasu oiko vaekue Astarótpe. 11 Karai kuéra ore apytépe oíva ha opa ore retãgua he'i oréve: “Peraha pe'u vaerã tapépe ha tapeho Israel ñemoñare rendápe ha peje chupe kuéra: ‘Ore niko pene rembiguái ha pende pópe roñemoĩ. Ñañemoĩ peteĩ ñe'ẽme oñondive.’” 12 Pema'ẽ ore rembi'úre. Rosẽ ramo ore rógagui haku asy vaekue gueteri ha ko'ágã katu tujágui havẽmbáma. 13 Ko'ã ore kaguy ryrú romyenyhẽ ramo ipyahu ete vaekue ha ko'ágã katu osoropáma. Ore py rehegua ha ore ao kuéra itujapáma mombyry roguata haguére. 14 Ha Israel ñemoñare ho'u umi hevéo kuéra ndive umi hi'upyrã ha'e kuéra oguerúvagui, oporandu'ỹ rehe Ñandejárape. 15 Ha Josué oñemoĩ hendive kuéra peteĩ ñe'ẽme he'ívo ndojuka mo'ãiha chupe kuéra. Israel ñemoñare myakãhára kuéra avei ome'ẽ iñe'ẽ upéicha ojapotaha. 16 Mbohapy arahápe, oñemoĩ rire hikuái peteĩ ñe'ẽme umi Gabaongua ndive, Israel ñemoñare oikuaa sapy'a umíva ijere rupínte oikoha. 17 Ha osẽ oho Israel ñemoñare chupe kuéra. Mbohapy arahápe oguahẽ hikuái itáva kuérape hérava Gabaón, Quefirá, Beerot ha Quiriat-Jearímpe. 18 Israel ñemoñare ndojukái chupe kuéra, Tupã Israel Jára rérape he'i haguére chupe kuéra ndojuka mo'ãiha. Upévare opa Israel ñemoñare oñe'ẽ vai huvicha kuérare. 19 Umi myakãhára kuéra katu he'i Israel guápe: —Ñande niko ñame'ẽ chupe kuéra ñane ñe'ẽ

Tupã, Israel Jára rérape ndajajuka mo'ãiha chupe kuéra. Upévare ndaikatúi jajapo hese kuéra mba'eve. 20 Kóicha jajapóta hese kuéra: ñame'ẽma niko chupe kuéra ñane ñe'ẽ ha jaheja toikove, ani ágã ñapyrũ rupi ñane ñe'ẽre ñame'ẽ vaekue Tupã rérape ha'e ipochy ñane ndive. 21 Ha upéicha Israel myakãhára kuéra, oheja chupe kuéra oikove. Ome'ẽ chupe kuéra hembiaporã y ha jepe'a rerojaha ramo Israel guápe. Upéicha ha'e kuéra nopyrũi iñe'ẽ ome'ẽ vaekuere. 22 Upéi Josué ohenói umi Gabaón guápe ha he'i chupe kuéra: –Mba'ére piko ore mbotavy peje ramo oreve: “ore niko mombyry roiko pende hegui” ha nimbo ra'e ko'a ore jere rupínte peiko ra'e. 23 Ko'ágã guive peẽ peikóta ijaheipy ramo. Pepytáta ore rembiguái ramo opa árape guarã ha perojáta y ha jepe'a che Tupã rógape guarã. 24 He'i hikuái Josuépe: –Ore niko roikuaa porã mba'épa Tupã nde Jára he'i vaekue hembiguái Moiséspe. He'i vaekue chupe ome'ẽtaha peẽme ko yvy ha ohundipataha maymáva árupi oikóvape. Ha peẽ peguahẽvo ápe rokyhyjepa ha noromanoséi. Upévare kóicha rojapo. 25 Péina nde pópe ko'ágã roñemoĩ. Ejapo ore rehe ndéve iporãveháicha. 26 Ha Josué ndohejái Israel guápe ojuka umi Gabaón guápe. 27 Upéva upe árape Josué omoĩ chupe kuéra y ha jepe'a rerojaha ramo opa Israel guápe ha Ñandejára altárpe,*f** mamó Ñandejára oipotahápe chupe oñemomba'e guasu. Ko'ágã peve upéva umi Gabaongua rembiapo.

Joshua 10

1 Adonisédec, Jerusalén ruvicha guasu, ohendu Josué pópe ho'a hague táva Ai ha ohundi hague. Ohendu Jericó ha huvicha guasúre ojapo haguéicha ojapo hague Ai ha huvicha guasúre. Oikuaa avei Gabaongua oñemoĩ hague peteĩ ñe'ẽme Israel ñemoñare ndive oiko porã haguã oñondive. 2 Adonisédec opyta okyhyje. Oikuaa táva Gabaónpe ndaiporiha mburuvicha guasu. Upéicha ramo jepe, upéva upe táva tuicha, tuichave Háigui ha kuimba'e kuéra upepegua ipy'a guasu ha oñorãirõ mbarete. 3 Adonisédec he'ika táva Hebrón, Jarmut, Laquis ha Eglón ruvicha guasúpe Hohan, Piram, Jafía, ha Debírpe kóicha: 4 –Peju che pytyvõ ha ñahundi táva Gabaón. Umi upepegua oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme Josué ndive ha oñemoĩ porã hikuái Israel ñemoñare ndive. 5 Oñembyaty oñondive umi 5 amorréo ruvicha guasu kuéra, táva Jerusalén, Hebrón, Jarmut, Laquis ha Eglongua. Ogueraha ipehẽngue kuéra omongora táva Gabaón ojeity haguã hi'ári upéi. 6 Táva Gabaongua omondo Guilgálpe, Josué rendápe he'ikávo chupe kóicha: –Umi amorréo kuéra yvytyre oikóva opu'amba ore rehe. Eju pya'e ore pytyvõ. Ne rembiguái niko ore. 7 Osẽ Josué Guilgálgui ñorãirõhára kuéra reheve, 8 ha he'i chupe Ñandejára: –Ani rekyhyjétei. Amoíta umíva nde po guýpe. Ndaipóri mo'ãi ipu'akáva nde rehe. 9 Oguata hikuái Guilgálgui upéva upe pyhare pukukue. Oguahẽvo Gabaónpe ojeity hikuái umi amorréo kuéra ári. 10 Ñandejára omondýi umi amorréo kuérape ha Israel ñemoñare omuña chupe kuéra. Hetápe ojuka táva Gabaónpe. Omuña chupe kuéra tapére ojupíva Bet-Horón rupi, ha upégui oho hikuái Azecá ha Maquedá peve. 11 Oñanívó hikuái Israel guágui tape ohóva Bet-Horóngui Azecá gotyo, Ñandejára ombohavy hi'ári kuéra amandáu. Ha péicha hetave umi amandáu ojukáva umi Israel ñemoñare ojukavagui. 12 Upe ára Ñandejára amoívo umi amorréo kuéra Israel ñemoñare pópe, Josué he'i Ñandejárape opavave Israel ñemoñare renondépe: Kuarahy, epyta Gabaón ári, ha nde jasy, Aialón ñu ári. 13 Kuarahy ha jasy opyta peteĩ hendápe Israel ñemoñare ojukapa peve umi chupe kuéra ohayhu'ýva. Upe Heko Jojáva kuatiápe niko he'i kuarahy opyta hague yvága mbytépe, ha ndoguejýi hague oike peteĩ ára aja. 14 Upéva mboyve térã upéva rire avave naimandu'áiva Ñandejára ojapo hague yvypóra he'íva chupe. Upérõ ojapo vaekue ha'e oñorãirõgui Israel ndive. 15 Upéi Josué ha opa Israel ñemoñare ojevy Guilgálpe. 16 Umi 5 mburuvicha guasu nimbo oho ra'e okañy ita kuápe Macédape. 17 Ha oje'eka Josuépe umi 5 mburuvicha guasu okañyha ita kuápe Macédape. 18 Josué he'i Israel guápe: –Pembyapajeréi ita upe ita kua jurúre ha pemoĩ upépe hese oñangarekóva, ani ágã okañy hikuái. 19 Peẽ katu ani pepyta upépe. Tapeho umi pende rayhu'ýva rapykuéri ha pehenonde'a ani haguãtei oike itáva kuérape. Tupã Ñandejára niko omoíma umíva pende pópe. 20 Hetápe ojuka Josué ha Israel ñemoñare. Oĩ katu okañýva chugui kuéra ha hógape oguahẽva. 21 Maymáva Israel ñemoñare upéi ojevy Josué rendápe, Macédape; ha ndaipóri avave oñe'ẽ vaíva Israel ñemoñarére. 22 Josué he'i upévo: –Tapeho peipe'a upe itakua juru mbotyha. Penohẽ ha peru chéve umi 5 mburuvicha guasu. 23 Ha oguenohẽ hikuái upe ita kuágui Jerusalén, Hebrón, Jarmut, Laquis ha Eglón ruvicha guasúpe. 24 Oguenohẽvo okápe, Josué ohenói opa Israel guápe ha he'i umi ñorãirõhára ruvicha kuérape oho vaekue hendive: –Peju pepyrũ ko'áva ajúrare. Oñemboja hikuái ha opyrũ ijajúra kuérare. 25 Josué he'i chupe kuéra: –Ani pekyhyje térã pene py'a mirítei. Pende

py'a guasu vaerã. Kóicha oja póta Ñandejára opa umi peñorãirõva ndive, ha umi pende rayhu'ỹvare. 26 Upéi Josué ojuka umi mburuvicha guasúpe ha omosãingoka peteĩ-teĩ vyvra mátare. Ha upépe opyta osãingo kuarahy oíke peve. 27 Kuarahy oikévo, Josué omboguejyka umi mburuvicha guasu retekue osãingóva vyvra mátare. Ogueraha hikuái omombo upe itakua okañy haguépe. Ijuru omboty ita guasúpe ha upéicha oĩ ko'agãite peve. 28 Upéva upe árape voi ho'a Josué po guýpe táva Maquedá. Kyse pukúpe ojuka opavavépe huvicha guasu reheve, ha ohundi opa upépe oikóvape hymba kuéra reheve. Ndohejái hekove mba'evete. Ha Jericó ruvicha guasúpe ojapo haguéicha ojapo Maquedá ruvicha guasúpe. 29 Upéi Josué mayma Israel ñemoñare ndive oho Macédagui ojeity Libná ári. 30 Ñandejára omoĩ upe táva huvicha guasu reheve Josué pópe. Kyse pukúpe ojuka mayma upépe oikóvape. Ndohejái hekove mba'evete. Jericó ruvicha guasúpe ojapo haguéicha ojapo mburuvicha guasu upépe guáre. 31 Upéi Josué mayma Israel ñemoñare ndive oho Libnágui Láquispe; omongora ha upéi ojeity hi'ári. 32 Ñandejára omoĩ avei Laquis Israel ñemoñare pópe. Mokõi arahápe ho'a ipópe kuéra ha ojuka kyse pukúpe mayma upépe oikóvape. Libná rehe ojapo haguéicha ojapo hikuái upépe. 33 Ko'ã mba'e ojehu aja Horam, táva Gueser ruvicha guasu ou Laquis guápe oipytyvõ haguáicha. Ha osẽ chupe Josué Israel ñemoñare ndive ha ojuka Horam iñorãirõhára kuéra ndive. Ndohejái peteĩnte jepe hekove. 34 Upéi Josué mayma Israel ñemoñare ndive oho Láquisgui Eglónpe. Omongora ha upéi ojeity hi'ári. 35 Upéva upe árape voi ho'a ipópe kuéra upe táva ha ojuka kyse pukúpe umi upépe oikóvape, ha ohundi opa mba'e Eglónpe, Láquispe ojapo haguéicha. 36 Upéi Josué mayma Israel ñemoñare ndive ohasa Eglóngui Hebrónpe ha ojeity hi'ári. 37 Ho'a ipópe kuéra ha kyse pukúpe ojuka umi upépe oikóvape huvicha guasu reheve. Upéicha avei ojapo umi táva kuérare oĩva ijerére. Avavépe ndohejái Josué hekove. Eglón rehe ojapo haguéicha ojapo ohundívo upe táva ha opa upépe oikóvape. 38 Upégui Josué mayma Israel ñemoñare ndive oguevi ha oguahẽ Debírpe, ha ojeity hikuái upe táva ári. 39 Ho'a ipópe kuéra upe táva ha huvicha guasu, ha táva kuéra oĩva Debir jerére. Kyse pukúpe ojuka ha ohundi umi upépe oikóvape. Ndohejái avavépe hekove. Hebrón ha huvicha guasúpe, ha Libná ha huvicha guasúpe ojapo haguéicha ojapo hikuái Debir ha huvicha guasúpe. 40 Ha Josué omoĩ ipo guýpe upe vyv. Ipu'aka ha ohundi umi mburuvicha guasu oikóva vytytyre, upe Néguebpe ha umi ñu rupi. Ha Tupã, Israel Jára, he'i haguéicha chupe ojuka ha ohundi opavavépe ha opa mba'e. Ndohejái mba'eve hekove. 41 Upéicha Josué pópe ho'a upe vyv ojepysóva Cadés-Barnéagui Gaza peve, ha Goséngui Gabaón peve. 42 Tupã Israel Jára oipytyvõgui Israel guápe, peteĩ ndyrýpe ho'a ipópe ko'ã vyv huvicha guasu kuéra reheve. 43 Upéi Josué mayma Israel ñemoñare ndive ojevy hekohápe oĩva Guilgálpe.

Joshua 11

1 Jabín, mburuvicha guasu Hasor pegua ohendúvo umi mba'e Israel ñemoñare oja póva he'ika hapicha mburuvicha guasu kuérape oñemoĩ haguã hendive Israel ñemoñarére. Oñatõ Jobab Madón guápe, Simrón ha Acsaf guápe, 2 ha opa umi oĩva yvate gotyo vytytyre, umi ysyry rembe'ýre oikóva vyv gotyo Yguasú Galiléagui ha umi oikóva kuarahy reike gotyo, táva Dor gotyo. 3 Omondo avei marandu umi Canaánpe oikóva kuarahy resẽ ha kuarahy reike gotyo; umi hitíta, ferezéo ha jebuséo kuérape oikóva vytytyre, ha umi hevéo kuérape oikóva vyty Hermón pýre, Mispápe. 4 Ko'ã 5 mburuvicha guasu ñorãirõhára reheve heta kavaju ha kárro ogueru. Hetáva hikuái vytytyre ra'ỹicha, ikatu'ỹva jaipapa. 5 Ko'ã 5 mburuvicha guasu ojotopa peteĩ hendápe ha upégui oho oñemohenda Merom Y rembe'ýpe. Upépe oñorãirõta hikuái umi Israel ñemoñare ndive. 6 Ñandejára he'i Josuépe: —Ani rekyhyje chugui kuéra. Ko'ẽramo guarã ajukapaitétama chupe kuéra. Peikupy mopẽ henda kuéra ha pehapy ikárro kuéra. 7 Oho chupe kuéra Josué ñorãirõhára kuéra reheve. Oimo'ã'ỹhagui, Israel ñemoñare ojeity hi'ári kuéra Merom y ypýpe. 8 Ñandejára oipytyvõ rupi ipu'aka hese kuéra Israel ñemoñare. Omuña chupe kuéra táva Sidón ha Misrefot-Maim meve. Kuarahy reike gotyo katu omuña chupe kuéra ñu oĩva Mispá rovái peve. Israel ñemoñare ohundi ha ojukaite chupe kuéra, oheja'ýre peteĩ hekove. 9 Josué ojapo Ñandejára he'i haguéicha chupe. Omopẽ umi chupe kuéra ohayhu'ỹva renda kuéra kupy, ha ohapy ikárro kuéra. 10 Ojevy Josué ha oho táva Hasórpe. Upépe ojuka kyse pukúpe mburuvicha guasu upépe guápe. Mburuvicha guasu upe táva pegua hína upe omyakã vaekue opa umi ambuápe. 11 Ojuka avei opa umi upépe oikóvape ha ndohejái avave hekove. Ohundipaite opa mba'e ha upéi ohapy upe táva. 12 Josué pópe ho'a avei umi mburuvicha guasu táva kuéra oñemoĩ vaekue oñondive. Umíva ha'e ikuã cha'ivo, ojuka kyse pukúpe ha ohundipaite Ñandejára rembiguái,

Moisés he'i haguéicha chupe. 13 Umi táva kuéra yvyty ru'äre oĩvare katu, Israelgua mba'eve ndojapói. Táva Hasor ańónte ohapy hikuái. 14 Israel ñemoñare oĩomboja'o opa mba'e ojuhúva ko'ã távape, mymba kuéra avei. Umi upe rupi oikóvape katu ojukapaite hikuái ha ndohejái avavépe hekove. 15 Josué ojaopapaite umi mba'e Moisés, Ñandejára rembiguái, he'i vaekue chupe omboyke'yre mba'eve. Ñandejára upéicha voi he'i vaekue Moiséspe, ha Moisés upéicha jey he'i Josuépe. 16 Josué pópe ho'a umi yvyty, upe Négueb, upe yvy hérava Gosén, umi ñu oĩva Jordán ysyry rembe'yre, ha umi yvyty ha umi ñu oĩva Israélpe. 17 Upe yvy ho'áva ipópe ojepyso yvyty Halac guive oĩva Seír yvy gotyo táva Baal-Gad peve oĩva Líbano retã ñúme, yvyty Hermón guýpe. Josué ikuã cha'ĩ mburuvicha guasu kuérare oikóva umi yvýpe ha ojukapaite chupe kuéra. 18 Josué heta oñorairõ jepe hendive kuéra. 19 Peteĩ tavagua añoite opa umíva apytégui oñemoĩ vaekue peteĩ ñe'ẽme Israel ñemoñare ndive. Umíva hína umi hevéo kuéra oikóva Gabaónpe. Umi ambue katu ñorairõme oñehundipa vaekue. 20 Ñandejára voi ombopy'a hatã vaekue chupe kuéra oñemoĩ haguã Israel ñemoñare rehe ha upéicha oñehundipa haguã. Upéicha voi Ñandejára he'i vaekue Moiséspe. 21 Umíva umi árape avei Josué oñemoĩ umi anakíta*f** kuérare ha ojukapa umi oikóva yvyty Hebrón, Debir, Anab; umíva hína umi yvyty oĩva Judá ha Israel yvýpe. Umívape ha'e ohundipa itáva kuéra reheve. 22 Upéicha rupi opa vaekue umi anakíta ñemoñare Israel retãme. Táva Gaza, Gat ha Asdódpe mante hemby iñemoñare kuéra. 23 Upéicha Josué pópe ho'a upe yvy, Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe. Josué omboja'o ha ome'ẽ opaite Israel ñemoñarépe upe yvy imba'e teerã. Upéi opa ñorairõ upe tetãme.

Joshua 12

1 Ko'áva hína umi mburuvicha guasu oiko vaekue kuarahy resẽ gotyo Jordán ysyrygui. Israel ñemoñare ohundi vaekue umívape ha oipe'a chugui kuéra ijyvy. Upe yvy ojepyso hína Arnón ysyrygui ha oguahẽ yvyty Hermónpe, opa upe ñu reheve oĩva kuarahy resẽ gotyo Jordán ysyrygui. 2 Mburuvicha guasu kuéra upépe guare hína: Sihón, amorréo ruvicha guasu kuéra oikóva Hesbónpe. Hetã ojepyso Aroer guive oĩva Arnón ysyry rembe'yre Jaboc ysyry peve. Upépe oñepyrũ umi amoníta kuéra yvy (upéva hína Galaad yvy mbyte rupi peve). 3 Ipo guýpe avei oĩ upe yvy Yguasú Quinéret guive, Jordán ysyry pukukue oguahẽ meve Mar Muerto peve. Avei upe yvy oĩva Bet-Jesimot gotyo oguahẽ meve yvyty Pisgápe. 4 Og héra mburuvicha guasu Basán pegua. Ha'e peteĩva umi refaíta*f** kuéra hembýva ha oikóva táva Astarot ha Edreípe. 5 Hetã ojepyso yvyty Hermón ha Salcá guive yvy gotyo oguahẽ meve Guesur ha Maacá retãme, Galaad yvy mbyte peve. Sihón, Hesbón ruvicha guasu yvy hína upéva. 6 Ñandejára rembiguái Moisés Israel ñemoñare ndive ohundi vaekue umívape. Ijyvykue Moisés ome'ẽ vaekue Rubén, Gad ha mbytere Manasés ñemoñarépe ijyvyrã. 7 Ko'áva hína umi mburuvicha guasu oiko vaekue Jordán ysyrygui kuarahy reike gotyo Josué, Israel ñemoñare ndive ohundi vaekue. Ko'ã mburuvicha guasu kuéra retã ojepyso Baal-Gad guive opytáva Líbano ñúme, yvyty Halac peve. Upéva opyta Seír gotyo. Josué ome'ẽ Israel ñemoñare ñemoñarépe ko'ã yvy imba'e teerã. 8 Upéi oĩ avei umi yvy oĩva yvytyre ha yvyty pa'ũ rupi, ñúre, Jordán ysyry rembe'yre, yvy ojeiko'yha ha upe Négueb. 9 Umi mburuvicha guasu Israel ñemoñare ohundi vaekue hína ko'áva: Jericó pegua, Ai pegua. Ai namombyryi Betélgui. 10 Jerusalén pegua, Hebrón pegua, 11 Jarmut pegua, Laquis pegua, 12 Eglón pegua, Guézer pegua, 13 Debir pegua, Guéder pegua, 14 Hormá pegua, Arad pegua, 15 Libná pegua, Adulam pegua, 16 Maquedá pegua, Betel pegua, 17 Tapúah pegua, Héfer pegua, 18 Afec pegua, Sarón pegua, 19 Madón pegua, Hasor pegua, 20 Simrón-Merón pegua, Acsaf pegua, 21 Taanac pegua, Meguido pegua, 22 Quedes pegua, Jocneam pegua, oĩva yvyty Carmélope, 23 Dor pegua oĩva Dor yvýpe, Goím pegua oĩva Guilgálpe, 24 ha Tirsá pegua. Ohupyty vaekue 31 umi mburuvicha guasu.

Joshua 13

1 Josué niko itujáma, ha Ñandejára he'i chupe: —Nde tujáma niko ha tuicha gueteri upe yvy hembýva Israel ñemoñare omoĩ vaerã ipo guýpe. 2 Ko'áva hína umi yvy opytáva: yvy oĩva filistéo ha guesuríta kuéra po guýpe 3 ojepysóva Sihor ysyrygui, oĩva Egipto rembe'yre yvate gotyo Ecrón yvy opaha peve. Canaangua yvy hína upéva. Filistéo ruvicha kuéra oiko táva kuérape hérava Gaza, Asdod, Ascalón, Gat ha Ecrón. 4 Yvy gotyo katu oĩ umi Avingua yvy. Oĩ avei hína Canaangua yvy ojepysóva táva kuéra oĩva Sidón yvy guive Afec peve, oĩva amorréo kuéra retã oñepyrũháme. 5 Oĩ avei umi gublíta oje'eha, avei Líbano yvy ojepysóva

kuarahy resê gotyo Baal-Gad guive. Upéva oĩ hína yvyty Hermón pýre, Hamat yvy peve. 6 Cheté voi amosêta Israel renonderãgui mayma oikóvape yvytyre, kuarahy reike gotyo Líbano guive Misrefot-Maim meve, ha umi Sidongua. Nde katu eme'ê mayma Israel guápe ijyvyrã, che ha'e haguéicha ndéve. 7 Ko'agãite voi emboja'óta ko yvy ha reme'êta umi 9 Israel ñemoñarépe ha mbytere Manasés ñemoñarépe. 8 Rubén, Gad ha mbytere Manasés ñemoñarépe oñeme'êma vaekue yvy kuarahy resê gotyo Jordán ysyrygui. Ñandejára rembiguái Moisés ome'ê vaekue chupe kuéra kóicha: 9 yvy ojepysóva táva Aroer guive oĩva Arnón ysyry rembe'ýre, oguahẽ meve umi yvy yvate hérava Medeba, táva Dibón peve. 10 Avei táva kuéra oĩva Sihón yvýpe ojepysóva Amón retã meve. Sihón amorréo kuéra ruvicha guasu vaekue upe oikóva táva Hesbónpe. 11 Oñeme'ê avei chupe kuéra Galaad ha umi guesuréo ha maacatéo yvy kuéra; yvyty Hermón ha Basán tuichakue, Salcá peve. 12 Basán retã ruvicha guasu vaekue Og. Ha'e oisãmbyhy hetã táva Astarot ha Edrei guive. Og niko upe ipaha opytáva umi refaíta kuérãgui. Moisés umívape ohundi vaekue ha oipe'a chugui kuéra ijyvy. 13 Israel ñemoñare katu ndaikatúi omosẽ umi guesuréo ha maacatéo. Upévare ko'agãite peve umíva oiko Israel ñemoñare apytépe. 14 Leví ñemoñarépe año Moisés nome'êi ijyvyrã. Tupã voi he'i vaekue chupe kuéra guarãha opa mba'e kuave'ê ojehapýva Tupã, Israel Járape. 15 Moisés ome'ê vaekue Rubén ñemoñarépe ijyvyrã. 16 Ijyvy kuéra ojepyso táva Aroer guive oĩva Arnón ysyry rembe'ýpe ha upe táva guive oĩva ñu mbytépe oguahẽ meve Medebápe. 17 Oñeme'ê avei chupe kuéra Hesbón ha umi táva kuéra opu'áva umi yvy yvate rupi. Umíva hína: Dibón, Bamot-Baal, Bet-Baal-Meón, 18 Jahas, Cademot, Mefáat, 19 Quiriataim, Sibmá, Séret-Sáhar opu'áva yvyty ru'ãme oĩva ñu mbytépe. 20 Ohupyty avei chupe kuéra: Bet-Peor, Bet-Jesimot ha yvyty Pisgá yke; 21 Táva kuéra oĩva umi rupi niko Sihón, amorréo kuéra ruvicha guasu, mba'e. Sihón oiko vaekue táva Hesbónpe ha Moisés ohundi vaekue chupe ohundi haguéicha Madián ruvicha guasu kuérape oĩva ipo guýpe. Umíva hína Eví, Réquem, Sur, Hur ha Reba. 22 Upéicha avei, umi Israel ñemoñare ojuka vaekue Balaámpe, Beor ra'y; paje apoha ha'e. 23 Rubén ñemoñare yvy ohupyty Jordán ysyry ha oñeme'ê chupe kuéra opa táva ha tekoha reheve oĩva ipype. 24 Moisés ome'ê vaekue Gad ñemoñarépe ijyvyrã hetakue javeve. 25 Chupe kuéra ohupyty Jazer ha opa umi táva oĩva Galaádpe. Avei umi Amongua retã mbytere Aroer peve. Aroer oĩ hína Rabá rovái. 26 Ohupyty avei chupe kuéra Hesbón guive Ramat-Mispé ha Betonim; avei Mahanaïm guive Debir peve. 27 Ñúme katu ohupyty chupe kuéra ko'ã táva hembýva mburuvicha guasu Sehónpe: Bet-Aram, Bet-Nimrá, Sucot ha Zafón. Jordán ysyry peve ojepyso kuarahy resê gotyo ijyvy ha yvy gotyo katu Jordán oñehẽ meve Yguasú Cinerétpe. 28 Kóicha vaekue Gad ñemoñare kuéra yvy, táva ha hekoha kuéra reheve. 29 Moisés ome'ê mbytere Manasés ñemoñarépe ijyvyrã. 30 Ijyvy kuéra Basán tuichakue; upéva hína mburuvicha guasu Og retã vaekue. Avei ohupyty chupe kuéra 70 táva oĩ vaekue Jaír po guýpe. 31 Ohupyty avei chupe kuéra Galaad yvy mbytere ha táva Astarot ha Edrei. Opa ko'ã mba'e oñeme'ê Manasés ra'y Maquir ñemoñarépe omboja'o haguã ta'yra kuéra apytépe. 32 Péicha Moisés omboja'o vaekue upe yvy Moab ñúme kuarahy resê gotyo Jordán ysyrygui. 33 Leví ñemoñarépe katu Moisés nome'êi ijyvyrã. Tupã voi he'i vaekue chupe kuéra guarãha opa mba'e kuave'ê ojererúva Tupã, Israel Járape.

Joshua 14

1 Kóicha upe Canaán yvy opytáva kuarahy reike gotyo Jordán ysyrygui oñemboja'o vaekue Israel guápe. Pa'i Eleazar ha Josué, Nun ra'y, ha Israel myakãhára kuéra omboja'o chupe kuéra upe yvy. 2 Ha Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe, upéicha ha'e ojapo. Oity hikuái po'a ome'ê haguã umi 9 Israel ñemoñarépe ijyvyrã ha mbytere Manasés ñemoñarépe. 3 Moisés niko ome'êma vaekue voi Rubén ha Gad ñemoñarépe ha mbytere Manasés ñemoñarépe ijyvyrã kuarahy resê gotyo Jordán ysyrygui. Levíta*f** kuérape katu nome'êi ijyvyrã. 4 José ra'y mokõi Manasés ha Efraín ñemoñarégui oiko vaekue mokõi ñemoñare. Levíta kuérape katu noñeme'êi yvy. Oñeme'ê chupe kuéra táva kuéra imba'erã ñu reheve oĩva ijerekuévo, upépe hymba kuéra oguereko haguã. 5 Ha Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe, upéicha ojapo hikuái omboja'óvo upe yvy. 6 Caleb niko Jefuné ra'y, ha'e kuéra cenezéo. Israel ñemoñare oĩ aja Guilgálpe oñemboja Judá ñemoñare Josué rendápe, ha Caleb he'i Josuépe: —Nde reikuaa porã upe Ñandejára he'i vaekue ñande rehe rembiguái Moiséspe, Cadés-Barnéape. 7 Ñandejára rembiguái Moisés che mbou ramo Cadés-Barnéagui ko yvy kóva rehe amaña ñemi haguã, 40 año areko vaekue. Upéi opa mba'e amombe'u vaekue chupe oĩ hagueichaite. 8 Umi che ndive oho vaekue katu ojevývo, omokangypa ñande rapicha kuérape. Che katu ajapo Tupã che Jára he'i hagueichaite

chéve. 9 Upéva upe árape Moisés ome'ẽ vaekue chéve iñe'ẽ Tupã rerape he'ívo: 'Nde ha nde ra'y kuéra mba'e teerã opytáta upe yvy reguata hague rupi. Ne año Tupã che Járape ne remboykéi.' 10 He'ive Caleb: —Ojapo hína 45 año, Israel ñemoñare oiko ramo guare umi yvy ojeiko'ỹha rupi Ñandejára péicha he'i hague Moiséspe. Ema'ẽ che rehe ko'ágã. Tupã che reja aikove iñe'ẽ oiko haguã. Arekóma 85 año, 11 ha che mbarete gueteri Moisés che mbou ramo guaréicha. Na che kangýi ha aime gueteri añorãirõ haguãicha, ha aju ha aha haguãicha águio ha pégotyo. 12 Eme'ẽ chéve upe yvyty Ñandejára he'i vaekue oñeme'ẽ haguã chéve. Upérõ nde rehendu vaekue avei upépe oikoha umi ijyvatetéva, anakíta*f** oje'eha. Itáva kuéra tuicha-tuicha ha ikorapy jere yvate. Ñandejára oĩ ramo che ndive he'i haguéicha oĩtaha, che amosẽmbáne chupe kuéra upégui. 13 Ohovasa Josué Jefuné ra'y Calébppe ha ome'ẽ chupe Hebrón iñemoñare kuérape guarã. 14 Ko ára peve Caleb ñemoñare kuéra mba'e hína Hebrón. Oñeme'ẽ chupe kuéra Caleb nomboykéi haguére Tupã, Israel Járape. 15 Hebrón niko héra ypy vaekue Quiriat-Arbá. Arbá vaekue upe kuimba'e ijyvatevéva umi anakíta apytépe. Upe rire py'a guapýpe ojeiko upépe ñorãirõ opa rire.

Joshua 15

1 Yvy ohupyty vaekue Judá ñemoñarépe ojepyso Edom retã meve ha yvy gotyo katu yvy ojeiko'ỹha Sin hérava peve. 2 Yvy gotyo ijyvy kuéra oñepyrũ Mar Muerto opaha guive, 3 upégui oho yvy gotyo ha ohasa Páso Alakran rupi, ohupyty yvy ojeiko'ỹha Sin hérava ha upégui Cadés-Barnéape. Upéi oho táva Hezrónpe, upégui opu'ã yvate Adar gotyo ha upégui oquejy Cárcape. 4 Ohasa Asmón rupi. Upégui osẽ Egipto ysyrype ha oho Yguasu Mediterráneo. Kóicha hína upe yvy Judá ñemoñare mba'éva, yvy gotyo. 5 Kuarahy resẽ gotyo katu upe yvy kóicha: oñepyrũ Mar Muértogui ha oho Jordán ysyry juru peve. Yvate gotyo oñepyrũ Jordán ysyry jurúgui, 6 upégui oho Bet-Hogla rupi ha ohasa yvate gotyo Bet-Arabápe oguahẽ meve Bohan itápe. Bohan niko Rubén ra'y vaekue. 7 Upéi Acor ñúgui ojupi Debir peve ha opu'ã yvate Guilgal gotyo, oĩva Páso Adumim rovái, yvy gotyo upe ysyrygui. Upégui ohasa En-Semes yvu kuéra rupi ha oguahẽ En-Roguélpe. 8 Ha upéi opu'ã jey, oúvo yvy guio, Ben-Hinom ñu rupi Jebús yvyty yvy gotyo, omopu'ãháme táva Jerusalén. Upégui ojupi yvyty ru'ãme oĩva kuarahy reike gotyo Hinom ñúgui ha yvate gotyo Refaim ñúgui. 9 Upe yvyty ru'ãgui ojere ha oguahẽ Neftóah yvu kuéra rupi. Ohasa táva kuéra rupi oĩva yvyty Efrón ári ha ojepoka ohóvo táva Baálape. Upéva hérava avei Quiriat-Jearim. 10 Baalágui upe yvy ojere kuarahy reike gotyo yvyty Seír gotyo. Ohasa Quesalón rupi, yvyty Jearíngui yvate gotyo ha upégui oquejy Bet-Semespe. Upéi ohasa Timná rupi, 11 ha oho umi yvyty mátare Ecróngui yvate gotyo. Upéi ojere Sicrón gotyo ha ohasa rire yvyty Baalá rupi osẽ Jabneélpe. Upe yvy upégui oho opa Yguasu Mediterráneo, 12 oĩva kuarahy reike gotyo Judá ñemoñare yvýgui, iñakã guive opaha peve. Kóva ko yvýpe oiko Judá ñemoñare. 13 Jefuné ra'y, Calébppe oñeme'ẽ ijyvyrã Judá ñemoñare apytépe, Ñandejára he'i haguéicha Josuépe. Oñeme'ẽ chupe Quiriat-Arbá upéva hína táva Hebrón. Arbá niko Anac ru vaekue. 14 Caleb omosẽ upégui mbohapyvéva Anac ra'ýpe: Sesai, Ahimán ha Talmáipe. 15 Upégui oho oñorãirõ haguã Debirgua ndive. Upéva upe táva héra vaekue ymave Quiriat-Séfer. 16 Upérõ Caleb he'i umi hendive ohóvape: —Upe ipu'akáva táva Quiriat-Séfer rehe, upévape che ame'ẽta che rajy Acsa hambirekorã. 17 Upe táva ho'a Otoniel, Caleb sovríno pópe. Ha Caleb ome'ẽ chupe tajýra Acsa hambirekorã. 18 Ohóvoma imenarã rógape, kóva omoinge chupe iñakãme ojerure haguã itúvape ijyvyrã. Oquejy upe kuña hymba vúrro árigui ha oporandu chupe itúva: —Mba'éiko reipota? 19 He'i chupe itajýra: —Reme'ẽ niko kuri chéve yvy Néguebpe, ha ko'ágã aipota reme'ẽ chéve yvy, ykua oĩháme. Ha Caleb ome'ẽ chupe upe ykua oĩva yvatévo gotyo ha upe ykua oĩva yvývo gotyo. 20 Kóicha oñemboja'o vaekue yvy Judá ñemoñare kuéra apytépe. 21 Táva kuéra oĩva yvy gotyo ha opytáva Edom retã ypýpe hína ko'áva: Cabseel, Éder, Jagur, 22 Quiná, Dimoná, Adadá, 23 Quedes, Hasor, Itnán, 24 Zif, Télem, Bealot, 25 Hasor-Hadatá, Queriot, Hesrón (hérava avei Hasor), 26 Amam, Semá, Moladá, 27 Hasar-Gadá, Hesmón, Bet-Pélet, 28 Hasar-Sual, Beerseba, 29 Baalá, Iim, Ésem, 30 Eltolad, Quesil, Hormá, 31 Siclag, Madmaná, Sansaná, 32 Lebaot, Silhim, ha En-Rimón. Oĩ 29 táva itekoha reheve. 33 Núre katu oĩ ko'ã táva: Estaol, Sorá, Asná, 34 Zanóah, En-Ganim, Tapúah, Enam, 35 Jarmut, Adulam, Socó, Azecá, 36 Saaraim, Aditaim, Guederá, Guederotaim. Oĩ 14 táva itekoha reheve. 37 Upéi oĩ Senán, Hadasá, Migdal-Gad, 38 Dileán, Mispá, Jocteel, 39 Laquis, Boscat, Eglón, 40 Cabón, Lahmam, Quitlís, 41 Guederot, Bet-Dagón, Naamá, Maquedá. Oĩ 16 táva itekoha reheve. 42 Avei Libná, Éter, Asán, 43 Iftah,

Asná, Nesib, 44 Queilá, Aczib, Maresá; ko'áva 9 táva itekoha reheve. 45 Oĩ Ecrón ha táva kuéra reheve oĩva ijerére. 46 Ha Ecróngui yguasu peve, oĩ opa upe yvy Asdod ppy pegua. 47 Upéi Asdod itáva kuéra reheve; Gaza itáva kuéra reheve Egipto ysyry ha yguasu peve. 48 Yvytyre katu ohupyty Judá ñemoñarépe ko'ã táva: Samir, Jatir, Socó, 49 Daná, Quiriat-Sana (hérava avei Debir), 50 Anab, Estemoa, Aním, 51 Gosén, Holón, Guiló. Oĩ 11 táva itekoha reheve. 52 Oĩ avei Arab, Dumá, Esán, 53 Janum, Bet-Tapúah, Afecá, 54 Humtá, Quiriat-Arbá (hérava avei Hebrón), ha Sior. Oĩ 9 táva itekoha reheve. 55 Avei Maón, Carmel, Zif, Jutá, 56 Jezreel, Jocdeam, Zanóah, 57 Caín, Guibeá ha Timná. Oĩ 10 táva itekoha reheve. 58 Halhul, Bet-Sur, Guedor, 59 Maara, Bet-Anot, Eltecón: 6 táva kuéra tekoha reheve. 60 Quiriat-Baal (hérava avei Quiriat-Jearim) ha Rabá itekoha reheve. 61 Yvy ojeiko'ýháme katu opyta ko'áva: Bet-Arabá, Midín, Secacá, 62 Nibsán (juky oñerenohéhágui), ha En-Gadi: ko'áva 6 táva itekoha reheve. 63 Judá ñemoñare katu ndaikatúi omosẽ jebuséo kuérape oikóva Jerusalénpe. Ko'agãite peve ha'e kuéra oiko Jerusalénpe Judá ñemoñare apytépe.

Joshua 16

1 Upe yvy José ñemoñare ohupytyva oñepyrũ Jordán ysyrygui Jericó rovái ha oguejy Jericó ykua peve. Upégui opu'ã yvate gotyo ohasa yvy ojeiko'ýha rupi oguahẽ meve yvy ijyvatehápe, táva Betel oĩháme. 2 Betélgui, hérava Luz avei, ohasa Atarot rupi ohóvo arquíta retã gotyo. 3 Upégui ojepoka kuarahy reike gotyo, jafletíta retã gotyo oguahẽ meve Bet-Horónpe oĩva umi yvyty mátape, ohasa Guézer rupi ha oho opa Yguasu Mediterráneo. 4 José ra'y kuéra Efraín ha Manasés yvy kóicha vaekue. 5 Péicha vaekue umi Efraín ñemoñare yvy: ijyvy kuéra oñepyrũ kuarahy resẽ gotyo Atarot-Adar guive ha oho Bet-Horónpe oĩva yvyty ári. 6 Upégui osẽ yguasúpe. Yvate gotyo katu opa Micmetátpe ha upégui oho kuarahy resẽ gotyo Taanat-Silo peve. Upéi ohasa Janoa rupi, 7 ha oguejy Atarot ha Naarátpe. Upégui oho opa Jericó rehe ha oho ojekutu Jordán ysyryre. 8 Kuarahy reike gotyo katu ijyvy kuéra opa Caná ysyrype, iñakã oĩ Tapúape ha upégui oho opa Yguasu Mediterráneo. Kóva hína Efraín ñemoñare yvy, ha'e kuéra oñomboja'óva. 9 Ojeheja avei chupe kuéra táva kuéra oĩva Manasés ñemoñare yvýpe. Ko'áva hína Efraín ñemoñare mba'e. 10 Efraín ñemoñare katu nomosẽi táva Guézerogui umi cananéu upépe oikóvape. Oheja umíva oiko ijapytépe kuéra ha oguereko chupe kuéra hembiguái ramo. Ko ára peve umi cananéu kuéra oiko upépe.

Joshua 17

1 Kóicha upe yvy José ra'y ypykue Manasés ñemoñarépe oñeme'ẽ vaekue. Galaad ru Maquir, Manasés ra'y ypykuépe oñeme'ẽ Galaad ha Basán yvy opytáva kuarahy resẽ gotyo Jordán ysyrygui. Maquir kuimba'e py'a guasu ha heta oñorãirõ vaekue. 2 Ambue Manasés ñemoñare kuérape avei oñomboja'o ijyvyrã; umíva hína Abiézer, Hélec, Asriel, Siquem, Héfer ha Semidá. Ko'áva hína José ra'y, Manasés remineno. 3 Manasés ra'y ra'yre avei Galaad vaekue. Galaad ra'y peteĩ héra vaekue Selofhad. Ndaita'ýrai vaekue ha'e; itajýra katu 5 vaekue ha umíva héra vaekue Mahlá, Noá, Hoglá, Milcá ha Tirsá. 4 Selofhad rajy kuéra oho pa'i Eleazar, Josué ha Israel ñemoñare myakáhara rendápe ha he'i chupe kuéra kóicha: –Ñandejára he'i vaekue Moiséspe ore pehẽngue kuéra kuimba'épe oñeme'ẽ haguéicha ijyvyrã, oréve avei oñeme'ẽ haguã. Ha oñeme'ẽ chupe kuéra ijyvyrã ipehẽngue kuéra apytépe Ñandejára he'i haguéicha. 5 Upévore ohupyty Manasés ñemoñarépe 10 yvy pehẽngue; jepe oñeme'ẽma chupe kuéra Galaad ha Basán yvy oĩva kuarahy resẽ gotyo Jordán ysyrygui. 6 Manasés ñemoñarépe ohupyty haguéicha yvy, tajýrape avei ohupyty. Galaad yvy katu oñeme'ẽ Manasés ñemoñare rembyrépe. 7 Manasés yvy ojepyso Aser ñemoñare kuéra yvy guive Micmetat peve, oĩva Siquem rovái. Upégui oho yvy gotyo táva hérava Tapúah peve. 8 Yvy oĩva Tapúah jerére niko Manasés ñemoñare mba'e, upe táva katu ohupyty Efraín ñemoñarépe, ha ijyvy kuéra rembe'ýpe oĩ. 9 Upéi Manasés ñemoñare yvy oho opa Caná ysyryre, oĩva yvy gotyo. Oho upe ysyry pukukue osẽ meve yguasúpe. Caná ysyrygui yvate gotyo niko Manasés ñemoñare yvy ha táva kuéra oĩva ipype katu Efraín ñemoñare mba'e, jepe umíva oĩ Manasés ñemoñare yvýpe. 10 Caná ysyrygui yvy gotyo opyta Efraín ñemoñare yvy. Manasés ñemoñare yvy katu opyta upe ysyrygui yvate gotyo. Kuarahy reike gotyo oho opa Yguasu Mediterráneo. Aser ñemoñare yvy opyta yvate gotyo chugui. Isacar ñemoñare yvy katu opyta kuarahy resẽ gotyo. 11 Isacar yvýpe Manasés ñemoñare ohupyty avei ko'ã táva itekoha kuéra reheve: Bet-Seán, Ibleam, Dor, Endor, Taanac ha Meguido.

12 Manasés ñemoñare ndaipu'akái cananéó kuérare oikóva umi távape. Ko'áva oñemoĩ hese kuéra ha ndo'ái Manasés ñemoñare po guýpe. 13 Upéi Israel ñemoñare oñemombareteve ramo jepe nomosẽi chupe; oguerékónte chupe kuéra hembiguái ramo. 14 Peteĩ jey oñemboja Josué rendápe José ñemoñare ha he'i chupe: —Nde niko peteĩnte reme'ẽ oréve ore yvyrá. Ore katu niko ore reta, Ñandejára imba'e porãgui ore ndive. 15 He'i chupe kuéra Josué: —Pende reta ramo peẽ ha michĩ ramo peẽme pende yvy, tapeho peity ka'aguy umi ferezéó ha refaíta yvýpe. 16 José ñemoñare he'i Josuépe: —Añete niko umi yvyty kuéra nda ore rupytya véima. Canaangua kuéra oikóva ñúre katu ikárro fiérropa, upéichante avei Bet-Seangua, umi ijerére oĩva ha umi oikóva Jezreel ñúme. 17 Josué he'i José ñemoñarépe: —Peẽ niko pende reta ha pene mbarete; ndapepyta mo'ãi peteĩ yvy rehevénte. 18 Pene mba'erã avei yvyty, ka'aguy meme ramo jepe umíva. Ágã peity rire umi ka'aguy upe yvy pene mba'éta. Umi cananéó katu pemuñambáta imbarete ha ikárro fiérropa ramo jepe hikuái.

Joshua 18

1 Maymáva Israel ñemoñare oñembyaty táva Sílope. Upépe omopu'ã hikuái Tupã Jotopa Róga. Upérõ opa upe yvy oĩma vaekue Israel ñemoñare po guýpe. 2 Oĩ gueteri upérõ 7 Israel ñemoñare ijyvy'yva. Noñeme'ẽgui gueteri chupe kuéra ijyvy teerã. 3 Josué he'i Israel guápe: —Araka'e peve piko árupinte peikóta? Tapeho peñemomba'e upe yvýre Tupã pende ru kuéra ypykue Jára ome'ẽva peẽme. 4 Peiporavo 21 kuimba'e, mbohapy-hapy opa umi 7 ñemoñare guágui. Umíva amondóta tohecha porã ko yvy ha ágã upéi tou te'i chéve mba'eichaitépa ikatu ñamboja'o. 5 Ñamboja'óta upe yvy 7 hendápe. Judá ñemoñare oguerékóma voi yvy imba'éva yvy gotyo ha José ñemoñare upéichante avei yvate gotyo. 6 Kuatiáre pemoíta chéve mba'eichaitépa ha moõ rupi pemboja'o 7 hendápe upe yvy. Upéicha Perúta chéve ha Tupã Ñandejára renondépe aityta peẽme po'a pende yvyráre. 7 Leví ñemoñarépe noñeme'ẽ mo'ãi ijyvyrã. Chupe kuéra ohupyty opa kuave'ẽgui ojererúva Ñandejárape. Gad, Rubén ha mbytere Manasés ñemoñarépe katu, oñeme'ẽ vaekue ijyvyrã Jordán ysyry mboypýri, kuarahy resẽ gotyo. Tupã rembiguái, Moisés ome'ẽ vaekue chupe kuéra upépe. 8 Umi kuimba'e ohóvo ohecha upe yvy, Josué he'i chupe kuéra kóicha: —Tapeho pehecha upe yvy ha pemoĩ kuatiáre. Ágã peju jeývo che rendápe, che aityta peẽme po'a pende yvyrá rehe Ñandejára renondépe ko'a Sílope voi. 9 Oho umi kuimba'e ohechávo upe yvy. Ha omboja'o hikuái 7 hendápe. Omoĩmbaite kuatiáre opa táva ojuhúva ha ojevy hikuái Sílope, Josué rendápe. 10 Ha Sílope, Ñandejára renondépe, Josué oity chupe kuéra po'a ijyvyrãre. Ome'ẽ Israel ñemoñarépe ijyvyrã upe ho'aháicha chupe kuéra. 11 Benjamín ñemoñarépe oity po'a ha ho'a chupe kuéra ijyvyrã Judá ha José ñemoñare yvy pa'ũme. 12 Benjamín ñemoñare yvy oñepyrũ yvate gotyo Jordán ysyrygui. Upégui oho ohasa Jericógui yvate gotyomi ha ojupi umi yvytyre oĩva kuarahy reike gotyo. Upégui ojepyso yvy ojeiko'yha meve hérava Bet-Avén. 13 Ohasa upégui táva Luz, hérava avei Betel rupi, yvy gotyo ha oquejy táva Atarot-Adar peve. Upéva oĩ hína yvytyre táva Bet-Horóngui yvy gotyo. Upéva hína Bet-Horón opu'áva umi yvyty mátape. 14 Upéi upe yvy ojere Yguasú Mediterráneo gotyo, yvy gotyo upe yvyty oĩva Bet-Horón rováigui, táva Quiriat-Baálpe peve, hérava avei Quiriat-Jearim. Kóva ko táva Judá ñemoñare mba'e. 15 Yvy gotyo katu upe yvy oñepyrũ táva Quiriat-Jearim opaha guive. Upéi oho kuarahy reike gotyo Neftóah ykua peve. 16 Upégui oquejy yvy gotyo oguahẽ meve yvyty opaha peve oĩva Ben-Hinom ñu rovái, yvate gotyo Refaim ñúgui. Upégui oquejy Hinom ñúme ha ohasa yvyty Jebúsgui yvy gotyo oguahẽ meve ykua En-Roguélpe. 17 Opu'ã upéi yvate gotyo ha osẽ táva En-Sémespe ha ohasa oho táva Guelilótpe, Páso Adumim rovái, ha oquejy Bohán ita oĩháme. Bohán peteĩva Rubén ra'y vaekue. 18 Upégui ohasa yvytyre yvate gotyo, ñu oĩva hína Jordán ysyry rovái ha ojepoi Jordán ysyry peve. 19 Ohasa rire Bet-Hoglagui yvate gotyo, oho osẽ Mar Muerto akãme, oñehẽháme Jordán ysyry. Péicha vaekue yvy gotyo upe yvy. 20 Kuarahy resẽ gotyo katu upe yvy opa Jordán ysyryre. Kóicha vaekue upe yvy oñeme'ẽva Benjamín ñemoñarépe imba'e teerã. 21 Ko'áva hína umi táva oñeme'ẽ vaekue Benjamín ñemoñarépe: Jericó, Bet-Hogla, Émec-Quesís, 22 Bet-Arabá, Semaraim, Betel, 23 Avim, Pará, Ofrá, 24 Quefar-Haamoní, Ofní ha Gueba. Ko'ã 12 táva, tekoha reheve. 25 Avei Gabaón, Ramá, Beerot, 26 Mispá, Quefirá, Mosá, 27 Réquem, Irpeel, Taralá, 28 Selá, Élef, Jebús, hérava avei Jerusalén; Guibeá ha Quiriat, 14 táva itekoha reheve. Péicha vaekue upe yvy ohupytyva Benjamín ñemoñarépe.

1 Benjamín ñemoñare rapykuéri, Simeón ñemoñare ohupyty ijyvyrã oitývo hikuái po'a. Judá ñemoñare apytépe ohupyty chupe kuéra ijyvyrã. 2 Ko'ã táva ohupyty ha'e kuéra: Beerseba, Sebá, Moladá; 3 Hasar-Sual, Balá, Ésem, 4 Eltolad, Betul, Hormá; 5 Siclag, Bet-Marcabot, Hasar-Susá, 6 Bet-Lebaot ha Saruhén. Ko'ã 13 táva itekoha reheve. 7 Avei ohupyty ha'e kuéra ko'ã táva: En-Rimón, Éter ha Asán itekoha reheve. 8 Upéicha avei ohupyty ha'e kuéra opa umi táva oíva táva Baalat-Ber peve, hérava avei Ramat, opytáva Néguebpe. Kóicha vaekue upe yvy oñeme'ëva Simeón ñemoñarépe. 9 Simeón ñemoñare yvy opyta Judá ñemoñare yvýpe. Judá ñemoñarépe oñeme'ëva yvy niko tuicháma chupe kuéra guarã ha upéva oñeme'ë Simeón ñemoñarépe Judá ñemoñare kuéra yvýgui. 10 Mbohapyha po'a ojeitýva ohupyty Zabulón ñemoñarépe. Ijyvy kuéra oñepyrũ táva Sarídpe; 11 upégui ojepyso kuarahy reike gotyo táva Mahlá peve. Upéi ohasa táva Dabéset rupi ha oho opa upe ysyry rehe oíva táva Jocneam rovái. 12 Sarígui katu oho kuarahy resẽ gotyo Quislot-Tabor peve. Upégui oho táva Daberat rupi ha opu'ã yvate gotyo táva Jafía peve. 13 Upégui ohónte hína kuarahy resẽ gotyo Gat-Héfer peve. Ohasa Itá-Casín rupi, oguahẽ táva Rimónpe ha upéi ojere táva Neá gotyo. 14 Ijyvy kuéra akã katu ojere rire Hanatón gotyo oho opa táva Jefté-El ñúme. 15 Kóva ko yvýpe oĩ 12 táva itekoha reheve ohupytýva ha'e kuéra. Umíva apytépe oĩ táva Catat, Nahalal, Simrón, Idala ha Belén. 16 Péicha vaekue upe yvy oñeme'ëva Zabulón ñemoñarépe, itáva ha itekoha reheve. 17 Zabulón ñemoñare rire, ho'a po'a Isacar ñemoñarépe oñeme'ë haguã chupe kuéra ijyvyrã. 18 Ha'e kuéra ohupyty táva Jezreel, Queslot, Sunem, 19 Hafaraim, Sihón, Anaharat, 20 Rabit, Quisió, Ebes, 21 Rémet, En-Ganím, En-Hadá ha Bet-Pasés. 22 Ijyvy kuéra ohupyty vvyty rusu Tabor hérava. Avei táva Sahasimá ha Bet-Semes ha oho Jordán ysyry peve. Oĩ 16 táva itekoha reheve ohupyty ha'e kuéra. 23 Péicha vaekue upe yvy oñeme'ëva Isacar ñemoñarépe, itáva ha itekoha reheve. 24 Isacar ñemoñare rire, ho'a Aser ñemoñarépe ijyvyrã. 25 Ha'e kuéra ohupyty ko'ã táva: Helcat, Halí, Beten, Acsaf, 26 Alamélec, Amad ha Misal. Kuarahy reike gotyo ijyvy kuéra oguahẽ vvyty rusu Carmelo héravape ha Sihor-Libnat peve. 27 Kuarahy reike gotyo ijyvy kuéra opu'ã yvate gotyo táva Bet-Dagón peve. Oja ohóvo Zabulón ñemoñare yvýre, táva Jefté-El ñúre, táva Bet-Émec ha Neiel rupi oguahẽ meve Cabúlpe. 28 Ohupyty avei táva Abdón, Rehob, Hamón ha Caná oguahẽ meve táva guasu Sidónpe. 29 Upégui ojere Ramá gotyo ha ohasa Tiro rupi, upe táva ikorapy jere ita jere yvatéva. Ohasa rire Hosa rupi oho opa Yguasu Mediterráneope. Ko'ã táva avei ohupyty ha'e kuéra: Mahaleb, Aczib, 30 Umá, Afec ha Rehob. Oñondive oĩ 22 táva itekoha reheve. 31 Péicha vaekue upe yvy itáva kuéra reheve oñeme'ë vaekue Aser ñemoñarépe. 32 Aser ñemoñarépe oñeme'ë rire ijyvyrã, ho'a Neftalí ñemoñarépe guarã. 33 Ijyvy kuéra oñepyrũ táva hérava Heléfgui ha oho Elón-Saananim, Adamí-Néqueb ha Jabneel rupi Lacum peve, ha opa Jordán ysyry rembe'yépe. 34 Kuarahy reike gotyo katu ijyvy kuéra oñepyrũ Aznot-Tabórgui ha oho táva Hucoc peve. Yvy gotyo oja Zabulón ñemoñare yvýre, kuarahy reike gotyo katu Aser ñemoñare mba'évare. Kuarahy resẽ gotyo oĩ Neftalí ñemoñare yvy, oguahẽva Jordán ysyry peve. 35 Umi táva ikorapy jere ita yvatéva ohupytýva ha'e kuéra hína ko'áva: Sidim, Ser, Hamat, Racat, Quinéret, 36 Adamá, Ramá, Hasor, 37 Quedes, Edrei, En-Hasor, 38 Irón, Migdal-El, Horem, Bet-Anat ha Bet-Semes. Oĩ 19 táva itekoha reheve. 39 Kóicha vaekue upe yvy ohupytýva Neftalí ñemoñarépe itáva ha itekoha reheve. 40 Upéi ho'a Dan ñemoñarépe ijyvyrã. 41 Ijyvy kuérape oĩ hína ko'ã táva ha'e kuéra ohupytýva: Sorá, Estaol, Ir-Semes, 42 Saalbim, Aialón, Jetlá, 43 Elón, Timnat, Ecrón, 44 Eltequé, Guibetón, Baalat, 45 Jehud, Bené-Berac, Gat-Rimón, 46 Mejarcón ha Racón, ha upe yvy oíva Jope rovái. 47 Ha míchiguima chupe kuéra ko yvy, Dan ñemoñare oho ojeity táva Lésem ári, ha ojukapa rire umi upépe oikóvape oñemomba'e hese. Opyta oiko upépe ha ombohéra upe táva itúva ypykue rérape: Dan. 48 Kóicha vaekue oñeme'ë ramo Dan ñemoñarépe ijyvyrã, itáva ha itekoha reheve. 49 Oity rire po'a ha oñomboja'opa rire upe yvy, Israel ñemoñare ome'ë Josuépe ijyvyrã ijapytépe kuéra. Josué niko Nun ra'y vaekue. 50 Ñandejára he'i haguéicha, oñeme'ë chupe upe táva ha'e voi ojerure vaekue, oíva Efraín vvytyre hérava Timnat-Sérah. Josué omopu'ã jey upe táva ha oiko upépe. 51 Kóicha vaekue yvy oñemboja'o ramo guare Israel ñemoñare apytépe. Pa'i Eleazar, Nun ra'y Josué ha umi Israel guápe omyakáva, oity po'a upe yvýre táva Silópe Ñandejára renondépe, Jotopa Róga rokẽme. Péicha upe yvy oñemboja'o vaekue.

1 Ñandejára he'i Josuépe: 2 Ere Israel guápe toiporavo umi táva ikatuhápe okañy oporojukáva ojapose'ỹre, Moisés oheja haguéicha peẽme peiporavo haguã. 3 Umi hapichápe ojukáva ojapose'ỹ rehe upépe okañyta, ha ndaikatu mo'ãi ojapo hese mba'eve umi ojejukáva pehẽngue. 4 Upe oporojukáva ikatúta oguahẽ peteĩva umi távape. Ha upépe oguahẽvo, upe táva rokẽme omombe'úta karai kuéra upépe guápe upe ojapóva. Karai kuéra omoguahẽ vaerã chupe, ha ome'ẽ vaerã chupe oiko haguã upe távape. 5 Upe ojejukáva pehẽngue ou ramo hapykuéri, noĩeme'ẽi vaerã chupe upe kuimba'e oĩemoguahẽ vaekue. Ojapose'ỹ rehe niko ojuka hapichápe. Ndaha'ẽi ndaija'ẽigui hese. 6 Upe oporojukáva opyta vaerã upe távape. Upéi oĩembojovake vaerã ojekuaa porã haguã mba'éichapa oporojuka raka'e. Ikatu jeýne oho hógape upe oiko haguépe ha okañy haguégui, omano vove upe pa'i guasu oĩva ha'e oĩemoguahẽ ramo guare. 7 Ha Israel ñemoñare omboyke ko'ã táva ikatu haguãme okañy umi oporojukáva ojapose'ỹre: Quedes oĩva Galiléa, yvytýpe Neftalí ñemoñare yvýpe. Siquem, oĩva yvytýpe Efraín ñemoñare yvýpe. Ha Quiriat-Arbá, Hebrón avei hérava, oĩva yvytýpe Judá ñemoñare yvýpe. 8 Jordán ysyry mboypýri, kuarahy resẽ gotyo Jericógui katu omboyke hikuái ko'ã táva: Béser oĩva yvytýpe yvy ojeiko'ỹháme Rubén ñemoñare yvýpe. Ramot oĩva Gad ñemoñare yvýpe yvy hérava Galaádpe. Ha Golán oĩva Manasés ñemoñare yvýpe yvy hérava Basánpe. 9 Ko'áva hina umi táva oĩemboyke vaekue ikatu haguãme okañy mayma Israel ñemoñare ha Israel ñemoñare'ỹva oporojuka vaekue ojapose'ỹre. Upéicha umi ojejuka vaekue pehẽngue ndaikatu mo'ãi ojuka upe hapicha jukaharépe oĩembojovake mboyve.

Joshua 21

1 Oĩemboja levíta kuéra pa'i Eleazar, Josué ha umi Israel guápe omyakáva rendápe, 2 oĩmba jave hikuái Silópe, tetã Canaánpe. Ha kóicha he'i hikuái: – Ñandejára he'i vaekue Moiséspe oĩeme'ẽ haguã oréve táva kuéra ikatu haguãme roiko, ha ñu ore rymba kuéra okaru haguãme. 3 Ha Ñandejára he'i haguéicha, Israel ñemoñare ome'ẽ iyyvy teégui umi levíta kuérape táva ha ñu hymba kuéra omongaru haguã. 4 Oĩepyrũ oity hikuái po'a Quehat ñemoñare apytépe. Ko'áva hina umi levíta pa'i Aarón guioqua. Ha'e kuéra ohupyty 13 táva Judá, Simeón ha Benjamín ñemoñare yvýpe. 5 Umi ambue Quehat ñemoñarépe katu ohupyty 10 táva oĩva Efraín, Dan ha mbytere Manasés ñemoñare yvýpe. 6 Guersón ñemoñarépe katu ohupyty 13 táva oĩva Isacar, Aser, Neftalí ha mbytere Manasés ñemoñare yvýpe, oĩva Basánpe. 7 Merarí ñemoñarépe ohupyty 12 táva oĩva Rubén, Gad ha Zabulón ñemoñare yvýpe. 8 Israel ñemoñare oity po'a oikuaa haguã umi táva ha umi ñu mymba okaru haguã levíta kuérape guarã, Ñandejára he'i haguéicha Moisés rupi. 9 Ko'áva hina umi táva oĩva Judá ha Simeón ñemoñare yvýpe oĩeme'ẽ vaekue levíta kuérape. 10 Umi levíta kuérape Quehat ñemoñare Aarón guioqua, umívape raẽvete oity po'a. 11 Oĩeme'ẽ chupe kuéra táva Quiriat-Arbá hérava avei Hebrón. Upéva oĩ yvytýpe Judá ñemoñare yvýpe. Upépe oiko Anac, upe kuimba'e ipuku etéva, ñemoñare kuéra. Oĩeme'ẽ avei chupe kuéra ñu hymba kuéra okaru haguã. 12 Yvy ñemitýrã oĩva Hebrón jerére ha umi itekoha katu oĩeme'ẽ vaekue Caleb, Jefuné ra'ýpe. 13 Umi Aarón ñemoñarépe oĩeme'ẽ táva Hebrón ikatu haguã upépe okañy umi oporojukáva ojapose'ỹre. Oĩeme'ẽ avei chupe kuéra ko'ã táva: Libná, 14 Jatir, Estemoa, 15 Holón, Debir, 16 Ain, Jutá ha Bet-Semes. Ko'áva 9 táva oguereko ñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 17 Benjamín ñemoñare yvýpe katu oĩeme'ẽ chupe kuéra ko'ã táva: Gabaón, Gueba, 18 Anatot ha Almón. Ko'ã irundy táva oguereko ñu ijerekuévo mymba okaru haguã. 19 Péicha pa'i kuéra Aarón ñemoñarépe ohupyty 13 táva ha peteĩ-teĩ oguereko ñu mymba okaru haguãme. 20 Umi ambue Quehat ñemoñare levítape avei, oĩeme'ẽ táva oĩva Efraín ñemoñare yvýpe. 21 Táva Siquémpe, oĩva yvytýpe, Efraín ñemoñare yvýpe; upépe ikatu okañy umi oporojukáva ojapose'ỹre. Avei oĩeme'ẽ chupe kuéra táva Guézer, 22 Quibsaím ha Bet-Horón. Ko'ã irundy táva oguereko ñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 23 Dan ñemoñare yvýpe katu oĩeme'ẽ chupe kuéra ko'ã táva: Eltequé, Guibetón, 24 Aialón ha Gat-Rimón. Ko'ã irundy táva oguereko ñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 25 Mbyte Manasés ñemoñare yvýpe katu oĩeme'ẽ chupe kuéra ko'ã táva: Taanac ha Gat-Rimón. Mokõi táva ñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 26 Péicha ko'áva Quehat ñemoñarépe ohupyty 10 táva ñu reheve ijerekuévo mymba okaru haguãme. 27 Levíta kuérape Guersón ñemoñarépe oĩeme'ẽ mokõi táva ñu reheve mymba okaru haguãme, oĩva mbytere Manasés ñemoñare yvýpe. Peteĩva héra Golán, oĩva Basán yvýpe. Upépe ikatu okañy umi oporojukáva ojapose'ỹre. Upe ambue katu héra Beesterá. 28 Isacar ñemoñare yvýpe katu oĩeme'ẽ chupe kuéra Cisón, Dabarat, 29 Jarmut ha En-Ganim. Ko'ã

irundy táva oguereko ñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 30 Aser ñemoñare yvýpe oñeme'ẽ chupe kuéra Misaël, Abdón, 31 Helcat ha Rehob. Ko'ã irundy táva oguereko ñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 32 Neftalí ñemoñare yvýpe katu oñeme'ẽ chupe kuéra mbohapy táva ñu reheve ijerekuévo mymba okaru haguãme. Táva Quedes oĩ Galiléape ha upépe ikatu okañy umi oporojukáva ojapose'ỹre. Upéi oĩ táva Hamot-Dor ha Cartán. 33 Péicha Guersón ñemoñarépe oñeme'ẽ 13 táva ha peteĩ-teĩ oguereko ñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 34 Levíta kuérape Merarí ñemoñarépe oñeme'ẽ Zabulón ñemoñare yvýpe ko'ã táva: Jocneam, Cartá, 35 Dimná ha Nahalal. Ko'ã irundy táva oguereko ñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 36 Rubén ñemoñare yvýpe katu oñeme'ẽ chupe kuéra ko'ã táva: Béser, Jahas, 37 Cademot ha Mefáat. Ko'ã irundy táva oguereko ñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 38 Gad ñemoñare yvýpe katu oñeme'ẽ chupe kuéra táva Ramot oĩva Galaádpe ikatuhápe okañy umi oporojukáva ojapose'ỹre. Upéi Mahanaim, 39 Hesbón ha Jazer. Ko'ã irundy táva oguereko ñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 40 Péicha umi levíta kuérape Merarí ñemoñarépe oñeme'ẽ 12 táva. 41 Umi táva oñeme'ẽva levíta kuérape Israel yvýpe ohupyty 48 ha peteĩ-teĩ oguereko ñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 42 Umi ñu omongorapaite vaekue umi táva ha upéichapaite vaekue opa henda rupi. 43 Upéicha Ñandejára ome'ẽ vaekue umi Israel guápe upe yvy ha'e voi he'i vaekue ome'ẽtaha itúva kuéra ypykuépe. Oñemohenda ha oiko hikuái upépe. 44 Itúva kuéra ypykuépe he'i haguéicha, Ñandejára ome'ẽ chupe kuéra py'a guapy opa upe yvýpe. Ha ndaipu'akái hese kuéra avave umi hese kuéra ija'e'ỹva. Umívape Ñandejára omoimba Israel po guýpe. 45 Ha opa umi mba'e Ñandejára he'i vaekue ojaпотaha, upeichaite ojehu. Opa umi mba'e porã Ñandejára he'i vaekue ojaпотaha Israel ñemoñare rehehápe, ha'e ojaпо.

Joshua 22

1 Josué ohenói Rubén, Gad ha mbytere Manasés ñemoñarépe, 2 ha he'i chupe kuéra kóicha: —Pejapóma niko umi mba'e Moisés, Ñandejára rembiguái, he'i vaekue peẽme pejapo haguã. Ha pejapo avei che ha'e haguéicha peẽme. 3 Peju ypy guive, kóva ko ára peve, ndapehejái pende rapicha kuérape. Pejapopaite Tupã rembiapoukapy. 4 Ha'e he'i haguéicha, umi pende rapicha kuéra ko'ágã oikóma py'a guapýpe. Ikatúntema pejevy pende rógape. Pejevy pende yvy teépe, Ñandejára rembiguái Moisés ome'ẽ vaekue peẽme Jordán ysyry mboypýri. 5 Anínteke pemboyke Tupã rembiapoukapy, Moisés Ñandejára rembiguái oheja vaekue peẽme. Upépe he'i pehayhu vaerãha Tupã Ñandejárape, peiko vaerãha ha'e he'iháicha, pejapo vaerãha hembipota, napemboykéi vaerãha chupe ha pemomba'e vaerãha chupe pende py'aite guive. 6 Upe rire Josué ohovasa ha omondo chupe kuéra hógape. 7 Moisés niko ome'ẽ vaekue mbytere Manasés ñemoñarépe ijyvyrá upe yvy Basán héravape. Upe ambue mbyterépe katu Josué ome'ẽ hapicha Israel ñemoñare apytépe kuarahy reike gotyo Jordán ysyrygui. Ha omondokuévo chupe kuéra hógape, 8 Josué he'i chupe kuéra kóicha: “Ko'ágã niko pejevy pende rógape óro, pláta, vrónse, fierro ha opaichagua ao ha mymba kuéra reheve. Opa ko'ã mba'e peraháva ñorairõhágui tapeho pemboja'o pende rogagua ndive.” 9 Upéicha umi Rubén, Gad ha mbytere Manasés ñemoñare oheja hapicha kuéra Silópe, oĩva Canaánpe. Oje'ói hikuái ijyvy teépe, oĩva Galaádpe, ome'ẽ vaekue chupe kuéra Moisés, Ñandejára he'i haguéicha. 10 Ha oguahẽvo Jordán ysyry rembe'ýpe, omopu'ã hikuái peteĩ altar ndetuichapa jepéva upépe, Canaán yvýpe. 11 Hapicha Israel ñemoñare ohendu Rubén, Gad ha mbytere Manasés ñemoñare omopu'ã hague peteĩ altar Canaánpe retã rovái, Jordán ysyry rembe'ýpe Israel ñemoñare yvýpe. 12 Ha ñe'ẽ isarambívo, Israel ñemoñare oñembyatypa Silópe oho haguáicha oñorairõ hendive kuéra. 13 Omondo raẽ hikuái Fineéspe, pa'i Eleazar ra'y, Galaádpe. Upépe oĩ hína umi Rubén, Gad ha mbytere Manasés ñemoñare. 14 Finees ndive oho 10 kuimba'e, Israel ñemoñarépe omyakáva. Peteĩ-teĩ umi Israel ñemoñare rérape oho hikuái. 15-16 Ko'áva oguahẽ Galaádpe, oĩháme Rubén, Gad ha mbytere Manasés ñemoñare, ha he'i chupe kuéra kóicha: —Ore niko roju pene rendápe Ñandejára retã rérape. Maymáva oikuaase mba'épa ko pejapóva Israel Tupã rehe. Peẽ niko pepu'ã Ñandejára rehe pemopu'ãvo ko altar ha pemboyke chupe. 17 Na pene mandu'ái nga'u piko upe mba'e vaiete ojejapo vaekue Peórpe. Upérõ Ñandejára ojahéi vaekue hetãre ha ko'agãite peve ne'ĩra gueteri ñane potĩ upe mba'e vai upévagui. 18 Ko'ágã katu peẽ peju pemboyke Ñandejárape. Pepu'ã ramo hese ko'ágã, ha'e upéi ipochýta opa Israel ñemoñare ndive. 19 Peẽ peimo'ã ramo pende yvy naipotĩriha*f** pehasa yvy Ñandejára mba'évape, Jotopa Róga opu'ãháme. Peju peiko ore apytépe. Ani pepu'ã Ñandejára rehe térã ore rehe pemopu'ãvo ambue altar Tupãme. Tupã Ñandejára niko oguerekóma voi altar

imba'éva. 20 Peikuaa mba'éichapa Acán, Zérah ra'y, oñemomba'e vaekue umi mba'e Ñandejára rérape oñehundi vaeräre. Upéicha ojaopógui, Ñandejára pochy ohupytya vaekue opa Israel guápe. Ndaha'etí Acán ańónte upe omano vaekue upe hembiapo vaikuére. 21 Upépe Rubén, Gad ha mbytere Manasés ñemoñare he'i umi Israel ñemoñarépe omyakávape ha ou vaekue hendápe kóicha: 22 –Tupã opa mba'e Jára oikuaa porã romopu'ávo ko altar ndaha'eiha ropu'ã térã romboykéva chupe. Roipota avei maymáva Israel ñemoñare oikuaa porã mba'e rehépa rojapo ko rojapóva. Oime ríre romboyke chupe ha ore rembiapo vai ha ropu'ã hese, tove ha'e ko árape ta ore rundi. 23 Oime ríre Ñandejárape romboyke haguã romopu'ã ko altar roguerú haguã ore mymbahapy, ore mba'e kuave'ẽ térã ore mymbahapy joajurã ramo, Ñandejára, ha'ete voi ta ore rundi. 24 Ore romopu'ã ko altar ndoroipotáigui ágã ko'ëramo pene ñemoñare kuéra he'i ore ñemoñare kuérape: “Peẽ piko mba'éicha rupi pemomba'e Tupã Israel Járape? 25 Tupã niko omoĩ Jordán ysyry ñande pe'a haguã ojeuehgui. Ore roime ágotyo ha peẽ Rubén ha Gad ñemoñare katu amo gotyo. Peẽ ndaperekói mba'eve Tupã ndive. Ágã upéicha pene ñemoñare kuéra ndohejáine ore ñemoñare kuérape omomba'e guasu Ñandejárape. 26 Upévare ro'e ojupe romopu'ã haguã peteĩ altar. Ndaha'etí romymbahapy haguã Ñandejárape, térã roguerú haguã chupe ore mba'e kuave'ẽ. 27 Romopu'ã ko altar opyta haguãicha tembiecharã ñande apytépe, ha ñane ñemoñare kuéra apytépe avei. Péicha ojekuaáta ore avei ikatuha roñemboja Ñandejára rendápe ore mymbahapy, ore mymbajuka angaipa jeheja reirã, ha ore mymbajuka joajurã reheve. Upéicha ramo ágã pene ñemoñare kuéra ndaikatu mo'ãi he'i ore ñemoñare kuérape: ‘Peẽ ndaperekói mba'eve Tupã ndive’. 28 Upévare, oguahẽ ramo upe ára oréve térã ore ñemoñare kuérape upéicha oje'eha, oje'e kuaáta chupe kuéra: ‘Pehechápa hína amo altar ore ypykue omopu'ã vaekue Ñandejárape? Upéva noñemopu'ãi vaekue mymbahapyrã térã mba'e kuave'ẽ oñemoguahẽ haguã Tupãme. Oñemopu'ã vaekue tembiecharã ñande apytépe’. 29 Mba'eveichave ramo noropu'ãi chéne Tupã rehe térã noromboykéi chéne chupe. Noromopu'ãi ko altar oñekuave'ẽ haguã Tupãme mymbahapy, mymbajuka joajurã térã ore mba'e kuave'ẽ roguerú haguã chupe. Tupã niko oguereko voi altar hekoha renondépe. 30 Pa'i Finees ha umi Israel guápe omyakáva, oho vaekue hendive, ohendu umi mba'e he'íva umi Rubén, Gad ha mbytere Manasés ñemoñare. Ha iporã chupe kuéra upe oje'éva. 31 Ha Finees, pa'i Eleazar ra'y, he'i umi Rubén, Gad ha mbytere Manasés ñemoñarépe kóicha: –Ko'ágã rohecha kuaa Ñandejára oíha ñande apytépe. Napepu'ãi rupi hese ha'e ndojahe mo'ãi Israel ñemoñarére. 32 Upéi pa'i Finees ha umi hendive oho vaekue Galaádpe oheja Rubén ha Gad ñemoñarépe, ha ojevy Canaánpe, Israel ñemoñare oíháme. Omombe'u chupe kuéra mba'épa ojehe. 33 Ha Israel guápe iporã upe ohendúva ha omomba'e guasu Tupãme hikuái. Avave naimandu'avéi ohotaha oñorãirõ Rubén ha Gad ñemoñare ndive térã ohotaha ojapo sarambi hekoha kuéra rupi. 34 Rubén ha Gad ñemoñare he'i ojupe: ‘Kóva ko altar niko oñembo'y ápe ohechaukávo ñandéve Tupã Ñandejaraha’, ha ombohéra upe altar ‘Tembiecharã’.

Joshua 23

1 Ñandejára oipytyvõ Israel guápe ha upéicha rupi opytu'u puku hikuái ñorãirõgui tetã nguéra ndive oíva umi ijere rupi. Josué katu itujáma. 2 Ha'e ombyaty maymáva Israel guápe: karai kuéra, myakáhara kuéra ha umi oñorãirõva ruvicha kuérape. He'i chupe kuéra kóicha: –Che niko che tujáma. 3 Peẽ katu pehecha mba'épa Tupã Ñandejára ojapo pende rehehápe ko'ã tetãre, oñemoĩ vaekue pende rehe. Tupã Ñandejára voi oñorãirõ vaekue pende rehehápe. 4 Che katu aity peẽme po'a ha ame'ẽ peẽme pende yvyrã umi tetã ahundi vaekue yvy. Amboja'o avei peẽme umi yvy oĩ'yva gueteri pende po guýpe, upe oíva Jordán ysyrygui Yguasú Mediterráneo peve. 5 Tupã Ñandejára ha'e voi omboguévita chupe kuéra pene renonderã. Ha'e omosẽmbáta chupe kuéra peẽ peñemomba'e haguã ijyvy kuérare. Tupã Ñandejára upéicha voi he'i vaekue. 6 Peñeha'ãmbaitéke peiko ha pejapo haguã upe kuatia tembiapoukapy ryrú Moisés oheja vaekue he'iháicha. Aníke pepia chugui mamove gotyo. 7 Ani pejehe'a ambue tetã guáre, umíva oiko ramo jepe gueteri pende apytépe. Ani voi pene mandu'a itupã nguéra réra rehe, térã peiporu héra kuéra pejévo: ‘Hérape ha'e ndéve peichaha’. Ani pemomba'e guasu chupe kuéra. 8 Tupã Ñandejárape katu pemomba'e, ko'ágã peve pejapoháicha peikóvo. 9 Tetã ndetuicha ha nembaretéva niko Ñandejára omosẽ pene renonderãgui, ha ko'agãite peve ndaipóri gueteri ipu'akáva pende rehe. 10 Peteíva pende apytégui niko ipu'aka 1.000 kuimba'e, oñemoĩgui pende ykére Tupã Ñandejára. Ha'e péicha voi he'i vaekue ojaopotaha. 11 Peiko kuaáke aipo ramo, ha pehayhu Tupã Ñandejárape. 12 Peikuaáke avei kóva: pemboyke ramo Tupãme ha pejehe'a ramo umi ambue tetãgua

rehe oikóva gueteri pende apytépe ha pemenda hese kuéra, 13 peikuaa porãke Tupã Ñandejára nomosẽ mo'ãiha umíva umi tetã guápe pende apytégui. Ha'e kuéra pene moñuhãta, ha'éta teju ruguáicha pende apére ha ñuaticha pende resa kutúva. Péicha, mbeguépe peñehundipa ko yvy porãitégui Tupã Ñandejára ome'ẽ vaekue peẽme. 14 Che niko amanótama. Peẽ katu peikuaa porã pende py'aite guive Ñandejára ome'ẽ hague peẽme opa umi mba'e porã ha'e he'i vaekue ome'ëtaha peẽme. Ndaipóri peteĩ mba'e oheja vaekue ojapo'ýre. 15 Upéicha avei Tupã Ñandejára ojapopa haguéicha umi mba'e porã ha'e he'i vaekue ojapotaha pende rehehápe, ha'e oguerúta pende ári opaichagua mba'e vai pene rundítava ko yvy porãitégui ha'e ome'ẽ vaekue peẽme. 16 Péicha ojapóta pemboyke ramo ñe'ẽme'ẽ Ñandejára ojapo vaekue pene ndive, ha peiko ramo pemomba'e guasu tupã gua'u kuéra ha peñesũ henondépe. Ñandejára ipochy hendýta pene ndive ha pya'e pene rundíta ko yvy porãitégui ha'e ome'ẽ vaekue peẽme.

Joshua 24

1 Ohenói Josué opa karai kuérape, mburuvicha, myakãhára ha ñorãirõhára ruvicha kuérape. Ha maymáva Israel ñemoñare oñembyaty Siquémpe, Ñandejára renondépe. 2 Ha he'i chupe kuéra Josué: —Kóicha he'i Tupã Israel Jára: “Yma pende ru kuéra ypykue Abraham ha Nahor ru Téráha oiko ramo Éufrates ysyry mboypýri, omomba'e guasu vaekue ambue tupã. 3 Che agueru vaekue ágotyo pende ypykue Abrahámpe ha ahechauka vaekue chupe Canaán yvy. Ame'ẽ chupe ta'ýra Isaac, ha Isaac rupi heta iñemoñare. 4 Isaac katu mokõi ita'ýra vaekue: Jacob ha Esaú. Esaú ha ita'ýra kuérape ame'ẽ vaekue Seír ijyvyrã. Jacob ha ita'ýra kuéra katu oho Egíptope. 5 Amondo vaekue upéi Moisés ha Aarónpe Egíptope ha sarambi ajapo vaekue umi upépe oikóva apytépe. Peẽme katu ponohẽ vaekue upégui. 6 Anohẽ ramo guare pende ru kuéra ypykuépe Egíptogui, umi upepegua ou vaekue hapykuéri kuéra kavaju ári ha karroita reheve Mar Rojo peve. 7 Upépe pesapukái vaekue chéve ha amoĩ vaekue ipa'ũme kuéra arai ypytũ. Upéi ambou hi'ári kuéra y. Ojaho'ipaite chupe kuéra ha ojahogapa. Peẽ peikuaapa ko'ã mba'e che ajapo vaekue Egíptope. Heta ára upéi peiko yvy ojeiko'ýha rupi. 8 Upégui pogueru vaekue amorréo kuéra yvýpe, oĩva kuarahy reike gotyo Jordán ysyrygui. Umíva opu'ã vaekue oñemoĩ pende rehe, che katu amoĩ chupe kuéra pende pópe ha peẽ pehundi chupe kuéra ha peñemomba'e ijyvyre. 9 Upéi opu'ã oñorãirõ haguã Israel ñemoñare ndive Sipor ra'y Balac, Moab retã ruvicha guasu. Ha'e ohenoika Balaam, Beor ra'ýpe, iñe'ẽ paje oity haguã Israel rehe. 10 Che katu amboty che apysa umi mba'e he'ívape. Amo ipahápe ha'e pende rovasa. Ndahejái vaekue chupe ojapo pende rehe mba'eve ivaíva. 11 Upéi pehasa vaekue Jordán ysyry ha peguahẽ Jericópe. Umi upepegua ha ijere rupi oikóva: amorréo, ferezéo, cananéó, hitíta, gergeséo, hevéo ha jebuséo kuéra opu'ã oñorãirõ haguã pene ndive. Opa umívape che aity pende pópe. 12 Umi mokõi amorréo ruvicha guasúpe katu napehundíri peẽ pene rembiporu ñorãirõme peiporúva reheve. Chetã aha vaekue pene renonderã, amondýi ha amuña chupe kuéra peẽ peguahẽ mboyve. 13 Yvy che ame'ẽva peẽme na pene mbosyva ry'ái vaekue, táva ame'ẽva peẽme napemopu'ãi vaekue. Ko'ágã peiko upépe ha pereko pe'u vaerã mba'e peẽ peñotý'ỹ vaekuégui.” 14 He'i chupe kuéra Josué: —Upévale, pemomba'éke Ñandejárape ha pejapo hambipota pemboyke'ỹ rehe chupe. Umi tupã pende ru kuéra ypykue omomba'e vaekue oiko ramo Éufrates ysyry ha Egípto rupi, peipe'a pende apytégui ha pemomba'e guasu Ñandejárape año. 15 Napemomba'e guasuséi ramo Ñandejárape katu, ko'ágã peje vaerã mba'eichagua tupãmepa pemomba'e guasúta. Pemomba'e guasútapa umi tupã pende ru kuéra ypykue omomba'e guasu vaekue oiko ramo guare Éufrates ysyry rupi, térãpa ko'ágã peikóguima ko'ã amorréo yvýpe pemomba'e guasúta itupã nguérape? Che ha maymáva che rogagua romomba'e guasúta Ñandejárape. 16 Maymáva Israel ñemoñare he'i: —Mba'eveichave ramo noromboyke mo'ãi Ñandejárape ha noromomba'e guasu mo'ãi ambue tupã. 17 Tembiguái ramo roiko vaekue Egíptope ha Tupã ore Jára ore renohẽ vaekue oréve ha ore ru kuéra ypykuépe upégui. Heta mba'e techapyrã ojapo vaekue ore rehehápe. Mamo tetã roikoha rupi térã mamo rohoha rupi, ha'e oñangareko vaekue ore rehe. 18 Hi'ári, Ñandejára voi omosẽmba vaekue ore renonderãgui amorréo kuéra ha ambue tetãgua ko yvýgui. Ore avei romomba'e guasúta Tupãme. Ha'e niko ore Jára. 19 Ha Josué he'i chupe kuéra: —Ikatu mba'e vaerã niko pemomba'e guasu Ñandejárape. Peikuaáke ha'e Tupã marangatuha, ha imba'erãnte pende potaha. Pepu'ã ramo hese térã pene rembiapo vai ramo, ha'e ndahesarái mo'ãi. 20 Pemboyke ramo chupe ha peho pemomba'e guasu ambue tupã, Ñandejára ojahéita pende rehe ha heta mba'e vai oguerúta pende ári. Pene rundíta, jepe heta mba'e porã ojapo pende rehehápe. 21

He'i hikuái Josué: —Ndaupéicha mo'ãi. Ore romomba'e guasúta Ñandejárape. 22 Josué he'i chupe kuéra: —Pene mandu'áke peẽ voi peme'ẽha pene ñe'ẽ ha pejeha pemomba'e guasutaha Ñandejárape. Ha he'i hikuái: —Ore voi upéicha ro'e. 23 He'i chupe kuéra Josué Upémarõ: —Penohẽ umi tupã gua'u ra'ãnga perekóva pende apytépe ha pehundipa. Ha pende py'aite guive peñeme'ẽ Tupã Israel Járape. 24 Maymáva Israel ñemoñare he'i: —Tupã ore Járape romomba'e guasúta ha he'ívante rojapóta. 25 Ha upéva upe árape voi Siquémpe, Josué omoĩ kuatiáre maymáva Israel guápe umi mba'e ha'e kuéra ojapo vaerã. Ko ñe'ẽ me'ẽ ha'e kuéra ojaopóva, 26 Josué omoĩ kuatia Tupã rembiapoukapy ñe'ẽ ryrúpe. Upéi omopu'ãuka peteĩ ita guasu upe yvyra máta guýpe oĩva Ñandejára rekohápe. 27 Ha he'i Josué maymáva Israel guápe: —Ko ita oĩta ko'ápe ku ñande rechárõ guáicha, ohendupágui opa umi mba'e Ñandejára he'i vaekue ñandéve. Ko ita oĩta ko'ápe ani haguã ñande japu Tupã ndive. 28 Upéi Josué omondo Israel guápe hógape ha oje'ói maymáva ijyvy teépe. 29 Opa ko'ã mba'e ojehu rire, omano Ñandejára rembiguái Josué, Nun ra'y. Omano oguerékópe 110 año. 30 Oñeñotý Timnat-Sérahpe, ijyvýpe oĩva Efraín yvytyre, yvyty Gáasgui yvate gotyo. 31 Josué ha umi karaí kuéra opyta vaekue hendaguépe, oikuaa opa umi mba'e techapyrã Ñandejára ojapo vaekue Israel rehehápe. Ha'e kuéra oisãmbyhy aja Israel guápe maymáva omomba'e guasu Ñandejárape. 32 José kãnguekue Israel ñemoñare ogueru vaekue osẽnguéro Egíptogui oñeñotý Siquémpe. Oñotý hikuái upe yvýpe Jacob ojogua vaekue Hamor ra'y kuérargui 100 pláta pehẽnguere. Yvy oñemboja'o ramo guare kóva ko yvy oñeme'ẽ vaekue José ra'y kuérape. 33 Omano avei Aarón ra'y, Eleazar. Oñotý chupe hikuái Guibeápe, ta'ýra yvýpe. Upéva upe táva, oĩva Efraín yvytyre, niko oñeme'ẽ vaekue ta'ýra Fineéspe.

Judges 1

1 Josué omano rire Israel ñemoñare oporandu Tupãme: —Mávapa ore apytégui ohóta tenonde oñorãirõ haguã Canaangua kuéra ndive? 2 Tupã he'i: —Judá ñemoñare ohóta. Péina amoĩma ipópe kuéra upe yvy. 3 Judá ñemoñare kuéra he'i tyvýra Simeónpe: —Jahána che ndive upe yvýpe oñeme'ẽ vaekue chéve ha ñañorãirõ umi Canaangua ndive. Jaha ñahundi umíva ha ágã upéi che avei aháne ne ndive upe yvy ndéve oñeme'ẽ vaekuépe. Ha oho hendive Simeón. 4 Oho Judá ha Tupã omoĩ ipópe umi cananéio ha umi ferezéio kuéra. Ha Besécpe ojuka hikuái 10.000 kuimba'e. 5 Ojuhu hikuái Adonisédecpe ha oñorãirõ hendive. Sarambi ojapo hikuái cananéio ha ferezéio kuérargui. 6 Adonisédec katu okañyse mo'ã. Oho hikuái hapykuéri ha ojapyhývo chupe oikytĩ chugui mokõivéva ipysã guasu ha ikuã guasu. 7 Upévo he'i Adonisédec: —Arekómi vaekue 70 mburuvicha guasu oñekuã'o ha oñepysã'o vaekue ha ombyatýmiva tembi'u rembyre che mesa guýgui. Upe che ajapo haguéicha omyengovia chéve Tupã. Ogueraha chupe hikuái Jerusalénpe ha upépe omano. 8 Judá ñemoñare oñorãirõ Jerusalengua ndive omoĩ peve ipo guýpe upe táva. Ojukapa umi upépe oikóvape kyse pukúpe ha upéi ohapy upe táva. 9 Upe rire Judá ñemoñare oho oñorãirõvo umi Canaangua ndive oikóva umi yvyty rehe ha Néguebpe; ha umi ñúre oikóva ndive. 10 Judá ñemoñare oho oñorãirõ haguã Canaangua ndive oikóva Hebrónpe. Upéva upe táva héra vaekue Quiriat-Arbá. Upépe ojuka hikuái Sesai, Ahimán ha Talmápe. 11 Upégui oho hikuái oñorãirõ haguã táva Debirgua ndive. Upéva upe táva héra vaekue ymave Quiriat-Séfer. 12 Upépe he'i Caleb: —Upe oñorãirõ ha ipu'akáva Debir rehe upévape ame'ẽta che rajy Acsa hambirekorã. 13 Ha Otoniel, Caleb ryvy, Quenaz ra'y ipu'aka Debir rehe. Caleb ome'ẽ chupe tajýra Acsa hambirekorã. 14 Ha ohóvo upe kuña iména ndive kóva omoinge chupe iñakãme ojerure haguã túvape ijyvyrã. Upe kuña oguejy hymba vúrro árigui ha oñembojávo túva rendápe kóva oporandu chupe: —Mba'e piko reipota? 15 Acsa he'i chupe: —Peteĩ mba'e aipota reme'ẽ chéve. Reme'ẽma niko chéve yvy Néguebpe ha ko'ágã aipota reme'ẽ avei chéve yvy ykua oĩháme. Ha Caleb ome'ẽ chupe upe ykua oĩva yvatévo gotyo ha upe ykua oĩva yvývo gotyo. 16 Hobab, Moisés hambireko ru ñemoñare kuéra osẽ upe táva ikaranda'yty jerévargui Judá ñemoñare ndive. Oho opyta hikuái yvy ojeiko'ýháme Judá ñemoñare mba'évape oĩva hína Néguebpe, Arad ypýpe. Oho ojehe'a hikuái umi upepegua ndive. 17 Judá oho tyke'ýra Simeón ndive ha sarambi ojapo Canaán guágui oikóva táva Sefátpe. Ohundi ete hikuái upe táva ha upévale ombohéra Hormá. 18 Judá ñemoñare katu ndaipu'akái táva Gaza, Ascalón térã Ecrón rehe ha noñemomba'etí hikuái umi yvy oĩva ijerére. 19 Tupã oĩ ramo jepe Judá ñemoñare ndive ko'áva oñemomba'e umi yvyty rehente. Ndaikatúi omosẽ umi ñu rehe oikóvape, umíva oguerékógui kárro fiérrogui ojejapóva. 20 Ha Moisés he'i haguéicha oñeme'ẽ Calébpe táva Hebrón, ha ha'e omosẽ upégui mbohapyve Anac ra'ýpe. 21 Benjamín ñemoñare katu ndaipu'akái jebuséio kuérare oikóva

Jerusalénpe, ha umíva oiko Benjamín ñemoñare apytépe ko'ágã peve. 22 José ñemoñare oho oñorãirõ umi táva Betélpe oikóva ndive. Ha Tupã oipytyvõ chupe kuéra. 23 Kañyháme omondo hikuái oho vaerã ovichea táva Betel rehe. Upéva upe táva héra vaekue Luz. 24 Umi ohóva ovichea ohecha peteĩ kuimba'e osëva upe távagui ha he'i chupe hikuái: —Rehechauka ramo oréve moõ rupípa ikatu oíke Betélpe, neremano mo'ãi. 25 Ha ohechauka chupe kuéra moõ rupípa ikatu oíke hikuái upe távape. Oíke hikuái ha ojukapaite umi upépe guápe. Upe kuimba'e ha hóga guápe katu oheja hikuái. 26 Upéi upe kuimba'e oho umi hitíta kuéra yvýpe ha upépe omopu'ã peteĩ táva pyahu ha ombohéra Luz. Upéicha héra ko'ágã peve. 27 Manasesgua ndaipu'akái umi oikóva táva Bet-Seán, Taanac, Dor, Ibleam ha Meguídope. Upéva Canaangua opyta oiko upe yvýpe. 28 Israel ñemoñare oñemombaretevévo katu, oñemoi hi'ári kuéra ha oguereko chupe kuéra hembiguái ramo. Upéicha ramo jepe ndaikatúi omosë chupe kuéra umi oikohágui. 29 Efraín ñemoñare avei ndaipu'akái Canaangua rehe oikóva Guesérpe. Upéva umíva oiko ijapytépe kuéra. 30 Zabulón ñemoñare avei ndaipu'akái umi Quitrón térã Nahalálpe oikóvare. Canaangua oiko ijapytépe kuéra tembiguái ramo. 31 Aser ñemoñare avei ndaipu'akái umi táva Aco, Sidón, Ahlab, Aczib, Helbá, Afec, térã Rehóbpe oikóvare. 32 Upéva ha'e kuéra opyta mante oiko Canaangua kuéra apytépe ndaikatúigui omosë chupe kuéra. 33 Neftalí ñemoñare avei ndaipu'akái umi táva Bet-Semes térã Bet-Anátpe oikóvare. Upéva oiko hikuái Canaangua apytépe. Bet-Semes ha Bet-Anatgua oiko tembiguái ramo. 34 Amorréo kuéra katu ojopy Dan ñemoñare kuérape yvyty rehe ha ndohejái chupe kuéra oguejy umi ñúre. 35 Amorréo kuéra oñemombarete táva Heres, Aialón, ha Saalbim. José ñemoñare kuéra oñemombaretevévo oguereko chupe kuéra hembiguái ramo. 36 Umi amorréo kuéra retã ojepyso Acrabíngui ha ohasa opu'ã Selá yvate gotyo.

Judges 2

1 Tupã remimbou ou Guilgálgui Boquímpe, ha he'i: —Che poguenohë vaekue Egíptogui ha pomoinge vaekue upe yvy ha'e vaekue ame'ëtaha pende ypy kuérape ha'e ramo chupe kuéra: “Namboykéi chéne ñe'ë me'ë arekóva pene ndive. 2 Peë napeme'ëi vaerã ojupe pene ñe'ë ko'ã tetãgua ndive ha umi ijaltar*f** kuéra katu peitypa vaerã”. Peë katu niko pemboyke che ñe'ë. Mba'ére piko upéicha pejapo? 3 Upéva ha'e peëme “Namosë mo'ãi amorréo kuéra pene renonderãgui. Ha'e kuéra pende rerekóta hembiguái ramo ha itupã nguéra katu ñepysãngaharãta peëme”. 4 Tupã remimbou he'ívo ko'ã mba'e maymáva Israel guáva ojahe'o. 5 Ha omoĩ herarã upe oĩháme Boquim, he'iséva ojahe'óva. Upépe ohapy hikuái mymba Tupãme. 6 Josué ome'ë iñe'ë paha Israel ñemoñarépe ha omondo chupe kuéra ijyvyrãme oñemohenda haguã upépe. 7 Josué ha umi karai kuéra opyta vaekue Josué rendaguépe niko ohecha vaekue umi mba'e guasute Tupã ojapo vaekue Israel rehehápe. Ha'e kuéra oikove aja pukukue Israel omomba'e guasu Tupãme 8 Josué, Nun ra'y, Tupã rembiguái omano ohupytyvo 110 año. 9 Oñeñotý yvy imba'e teéva opytáva táva Timnat-Sérahpe oíva Efraín yvytyre. Upéva opyta Gaas yvyty yvate gotyo. 10 Ha mayma Josué javegua omano avei ha opu'ã hendaguépe kuéra ta'yra kuéra oikuaa'yva Tupãme térã umi mba'eta ha'e ojapo vaekue Israel rehehápe. 11 Upe rire Israel ojapo ivaíva Tupã renondépe ha omomba'e guasu hikuái tupã gua'u kuéra. 12 Omboyke hikuái Tupãme, túva kuéra Jára, Egíptogui oguenohë vaekue chupe kuéra. Omomba'e hikuái ambue tupã. Umi tetã Israel jerére oíva tupã nguéra omomba'e ha oitupaitũ chupe kuéra. Upéichape Tupãme ombopochy. 13 Omboyke Tupãme ha omomba'e Baal ha Aserápe. 14 Ha Tupã ipochy hendy Israel ndive ha oheja chupe kuéra ho'a mondaha pópe ha umíva omondapa chupe kuéra. Oity avei chupe kuéra umi hese kuéra ija'e'yva pópe ijere rupi oikóva ha ndaipu'akavéi hese kuéra. 15 Mamo ohohápe oñorãirõ haguã, Tupã po oity hi'ári kuéra mba'e vai. Upéicha voi he'i vaekue chupe kuéra ojaipotaha. Jepe vaípe ojehecha hikuái, 16 Tupã omopu'ã ijapytépe kuéra mburuvicha oguenohëva chupe kuéra umi ojopy vaíva po guýgui. 17 Nohendúinte avei hikuái huvicha kuérape. Oiko katu hikuái ambue tupã omomba'e ha umívape oitupaitũ. Voi opia hikuái túva kuéra rapégui. Umíva niko iñe'ë rendu vaekue Tupãme; ko'áva katu nahániri. 18 Tupã omopu'ã vove peteĩ mburuvicha ha'e oíva upéva ndive. Ha oguenohë Israel ñemoñarépe umi hese kuéra ija'e'yva ha ojopy vaíva po guýgui upe mburuvicha oikove aja. Ojejopy vaígui ipyahë hikuái ha Tupã oiporiahurereko chupe kuéra. 19 Omano vove upe mburuvicha katu oho jeýma hembiaipo vaípe ha upe ojaipóva ivaíve umi mba'e túva kuéra ojapo vaekuégui. Omomba'e guasu ha otupaitũ hikuái ambue Tupã. Ndohejái hembiaipo vai ndohecha kuaaséi ojava. 20 Ha Tupã ipochy hendy Israel ndive ha he'i: “Ko'áva

omboykégui ñe'ẽ ijypy kuéra ndive rome'ẽ vaekue ojupe ha ndojapóigui upe che ha'éva, 21 namosẽ mo'ã véima henonderã kuéragui tetã nguéra Josué oheja vaekue omano rire". 22 Upéicha Tupã oha'ã Israélpe ohecha haguã oñeha'ãtapa oguata hikuái hapére túva kuéra oguata haguéicha, térãpa nahániri. 23 Upévore Tupã oheja vaekue umíva umi tetã pya'e omosẽ rangue. Oheja chupe kuéra oiko upépe ha nomoĩri Josué poguýpe.

Judges 3

1 Ko'áva hína umi tetã Tupã oheja vaekue umíva rupi oha'ã haguã Israel ñemoñarépe; umi noñorãirõ vaekue Canaánpe, 2 Upéicha ojapo ikatu haguãicha Israel ñemoñare ra'y kuéra oikove py vaekue ñorãirõ opa rire ha oñorãirõ'ỹ vaekue gueteri oñorãirõ kuaa. 3 Umi tetã hína filistéo kuéra 5 huvicháva, opa umi cananéio, sidónio ha hevéo oikóva Líbano yvytyre, Baal-Hermón guive yvyty pa'ũme Hamátpe ojeike haguã peve. 4 Ko'ã tetã opyta vaekue Tupã oha'ã haguã Israel ñemoñarépe, oikuaa haguã ojaótapa hikuái hembia poukapy ha'e ome'ẽ vaekue ijypy kuérape Moisés rupi. 5 Upéicha rupi Israel ñemoñare oiko cananéio, heteo, amorréo, ferezéo, hevéo ha jebuséo kuéra apytépe. 6 Omenda hikuái kuña ko'ã tetãgua rehe ha itajýra kuéra omomenda umíva rehe ha omomba'e hikuái umíva tupã. 7 Israel ñemoñare hembia po vai Tupã renondépe. Hesarái hikuái Nandejáragui ha omomba'e hikuái Baal ha Asera ra'ãnga. 8 Upévore Tupã ipochy hendy Israel ñemoñare ndive ha omoĩ chupe kuéra Mesopotamia ruvicha guasu Cusán-Risataim pópe. Cusán-Risataim oñemohembiguái Israel ñemoñare rehe 8 año pukukue. 9 Upémarõ Israel ñemoñare osapukái Tupãme ha ha'e omopu'ã ijapytépe kuéra peteĩ oguenohétava chupe kuéra upe ojejopy vaihágui. Upéva hína Otoniel, Caleb ryvy ra'y. 10 Tupã pu'aka omombarete Otoniélpe; ha'e omohenda Israel ñemoñarépe ha osẽ oñorãirõ. Tupã oity ipópe Siria ruvicha guasu, Cusán-Risataim, ha Otoniel ipu'aka hese. 11 Ha opytu'u upe yvy ñorãirõgui 40 año pukukue. Upéi omano Otoniel, Quenaz ra'y. 12 Israel ñemoñare hembia po vai jey Tupã renondépe ha Tupã omombarete Moab ruvicha guasu, Eglónpe opu'ã haguã Israel rehe. 13 Eglón ombyaty ijehe Amón ha Amalecgua ha ou oñorãirõ hikuái Israel ñemoñare ndive. Ho'a ipópe kuéra upe táva ikaranda'ytýva. 14 Ha Moab ruvicha guasu, Eglón oñemohembiguái Israel rehe 18 año pukukue. 15 Israel ñemoñare osapukái Tupãme, ha ha'e omopu'ã chupe kuéra peteĩ oguenohẽ vaerã chupe kuéra upe ojejopy vaihágui. Upéva peteĩ ijasúva hérava Ehud, Guará ra'y, Benjamín ñemoñaréva. Israel ñemoñare oguerahauka Moab ruvicha guasu Eglónpe impuéstio ha'e kuéra ome'ẽva Ehud rupi. 16 Ehud ojapo ikyserã peteĩ hãimbe jováiva ijoyva ku'a peve ipukúva. Omosãingo iku'are ijakatúa gotyo ijao guýpe. 17 Upéi oho ome'ẽ upe impuéstio Moab ruvicha Eglónpe. Eglón niko peteĩ kuimba'e ndekyráva. 18 Ome'ẽ rire chupe upe impuéstio, Ehud umi hendive ou vaekue ndive osẽ oho. 19 Oguahẽvo Guilgálpe umi ta'ãnga kuéra oĩháme Ehud ojevy Eglón rendápe ha he'i chupe: —Che ruvicha, areko ñe'ẽ ñane aňohámente ikatúva ha'e ndéve. He'i upémarõ Eglón: —Ekirirĩ ha eha'arõ. Omosẽmba umi upépe oĩvape ha opyta ha'e kuéra mokõi ha'eño. 20 Eglón oguapy hógape upe ipiro'yvehápe, ha oñemboja hese Ehud ha he'i chupe: —Ñe'ẽ aguerúva ndéve Tupã ñe'ẽ hína. Ha opu'ã Eglón upe oguapyhágui. 21 Upévo Ehud ijasúpe ipojái ikysére, oguenohẽ iku'a kuágui ha ombyasuru Eglón ryére. 22 Omoinge paite hyére ha upe hye kyrakue ojaho'i upe kyse'ýva, Ehud ndohekýigui ikyse Eglón ryégui. 23 Omboty porã rire umi okẽ, Ehud osẽ upe koty rovetã rupi. 24 Upéi ou umi Eglón rembiguái, ha ojuhúgui pe okẽ oñemboty, he'i hikuái: —Oime vaerã niko ojapo hemikotevẽ óga ryepýpe, ipiro'yvehápe. 25 Oha'arõronte oha'arõ hikuái, ha Eglón ndoipe'áima ramo hokẽ, oipe'a hikuái ha ojuhu huvicha re'õngue yvýpe ojepyso. 26 Ojere-jere aja hikuái, Ehud ohupyty ha ohasáma katu umi ta'ãnga kuéra oĩha tape ykére Guilgálpe ha oguahẽ Seirátpe. 27 Oguahẽvo yvy Israel mba'évape ombopu turu Efraín yvytyre ha Israel ñemoñare oguejy hapykuéri umi yvytygui. Ehud oho henonderã kuéra. 28 He'i chupe kuéra: —Peju che ndive. Tupã omoĩma umi Moabgua, umi ñande rayhu'ýva ñande pópe. Oguejy hikuái hapykuéri ha oñemoĩ Jordán rembe'ýpe, upe ojehasaha rupi Moábpe ojeike haguã ha ndohejaí ohasa avavépe. 29 Upérõ ojuka hikuái 10.000 kuimba'e rupi Moab guáva, maymávante kuimba'e py'a guasu ha oñorãirõva mbarete vaekue. 30 Upéicha upe árape Moab ho'a Israel ñemoñare po rupi ha opytu'u upe yvy ñorãirõgui 80 año. 31 Upe rire opu'ã vaekue Samgar, Anat ra'y. Ha'e ojuka 600 kuimba'e filistéo kuérava pikána. Ha'e avei oguenohẽ Israélpe upe ojejopy vaihágui.

Judges 4

1 Ehud omano rire Israel ñemoñare hembiapo vai jey Tupã renondépe. 2 Upévore Tupã oheja chupe kuéra ho'a peteĩ mburuvicha guasu Canaán pegua po guýpe hérava Jabín. Ha'e oiko vaekue táva hérava Hasórpe. Ñorãirõhára kuéra ruvicha katu héra Sísara ha ha'e oiko Hasoret-Goímpe. 3 Sísara oguereko 900 kárro oiporúva ñorãirõrã fiérroguí ojejapóva. Ha ojopy vai Israel ñemoñarépe 20 áño aja. Upévore Israel ñemoñare osapukái asy Tupãme ha'e oipytyvõ haguã chupe kuéra. 4 Umíva umi árape oisãmbyhými vaekue Israélpe Débora, Lapidot rembireko, peteĩ kuña maranduhára. 5 Oguapýmiva Débora peteĩ karanda'y máta guýpe, hérape voi ojekuaáva, oíva Ramá ha Betel pa'ũme, Efraín yvytýpe; ha opa Israel ñemoñare oúmiva hendápe ha'e omohenda haguã chupe kuéra mba'e hendape'ỹ ijapytépe kuéra ojuhúva. 6 Ha Débora ohenoika Barácpe, Neftalí guáva ha'e ha Abinoam ra'y, oikóva Cadéspe ha he'i chupe –Tupã he'ika ndéve kóicha rejapo haguã: “Tereho embyaty nde rapicha kuérape Tabórpe ha eiporavo 10.000 kuimba'e Neftalí ha Zabulón guáva. 7 Che amboúta nde reimeha gotyo, ysyry Cisón gotyo, Sísarape, Jabín soldádo kuéra ruvicha. Oúta ikárro ha isoldádo kuéra reheve ha amoíta nde pópe”. 8 Barac he'i chupe: –Nde reju ramo che ndive, aháta. Nahániri ramo katu ndaha mo'ãi. 9 Débora he'i chupe: –Aháta ne ndive, ha eikuaáke upévore avave naimandu'a mo'ãi nde rehe ñorãirõ opa rire. Kuña pópe Tupã oityta Sísarape. Ha Débora oho Barac ndive Cadéspe. 10 Barac ombyaty Cadéspe Neftalí ha Zabulón ñemoñare 10.000 kuimba'e. Umíva reheve ipo guýpe oho ha Débora hendive. 11 Éber ojei vaekue Hobab, Moisés rembireko ru ra'y kuéra apytégui, quenítava ha'e, oho vaekue ojogapo upe yvyra máta guasu jerére oíva Zaanaímpe. 12 Oñemomarandu Sísarape Barac, Abinoam ra'y, ojupí hague Tabor yvytýre. 13 Ombyaty upemarõ Sísara opa ikárro ha isoldádo kuéra ha osẽ oho Haróset-goím guíve Cisón ysyry peve. 14 Débora he'i Barácpe: –Tereho chupe kuéra. Ko árape Tupã omoíta hína Sísarape nde pópe. Tupã, ha'ete voi ohóta ne renonderã. Barac oguejy Tabor yvytýgui umi 10.000 kuimba'e reheve hapykuéri. 15 Ha oúvo chupe kuéra Barac, Tupã omondýi Sísarape ha sarambi oiko ikárro ha isoldádo kuéra apytépe. Sísara katu ojepoi ikárroguí ha yvy rupi oñani. 16 Barac katu omuña umi kárro ha soldádo kuérape Hasoret-Goím peve. Sísara soldádo kuérape ojukapaite hikuái kyse pukúpe. Ndohejái peteĩ oikovéva. 17 Sísara katu oñani yvy rupi oguahẽ meve Jael, Hobab quenítava rembireko oikohápe. Ko'ã mokõi, Hobab ha Jabín oiko poráva oñondive. 18 Osẽ Jael ohuguaitívo ha he'i chupe: –Eguahẽke che karai. Eju eike ápe ha ani rekyhyjétei. Oike Sísara upe kárpa guýpe ha upe kuña ojaho'i chupe ahójape. 19 Sísara he'i chupe: –Che mboy'u mína, che yuhéi eterei niko. Jael ombohasa chupe peteĩ kamby ryrú, ha hoy'u rire ojaho'i jey chupe. 20 Sísara he'i chupe: –Eñemoĩ upe okẽme ha oimérõ oúva oporandu ndéve ndaipóripa avave ápe ere chupe nahaniriha. 21 Ha Sísara ikane'õ ha hopehýi etereígui opyta oke. Upe aja Jael, Hobab rembireko, oipyhy peteĩ yvyra akua hóga rehegua ha máso ipópe oñemboja hese kiririháme ha ombyasuru upe yvyra akua iñapytu'ũre ha ojakutu yvýre. Ha upépe opyta omano. 22 Barac oguahẽvo Sísara rekávo osẽ Jael chupe ohuguaití ha he'i: –Eju tahechauka ndéve upe kuimba'e rehekáva. Ha oíke Jael rapykuéri ha ohecha yvýpe ojepysóva Sísara re'õngue yvyra akua iñakãre. 23 Ha upéicha upe árape Tupã ombojecha vai Jabín, Canaán ruvicha guasúpe Israel ñemoñare kuéra rovái. 24 Ha Israel ñemoñare oñemohatã hatãve Jabín, Canaán ruvicha guasu ndive ohundi ete peve chupe hikuái.

Judges 5

1 Upéva upe árape Débora ha Barac, Abinoam ra'y opurahéi oñondive kóicha: 2 Pemomba'e guasu Tupãme, Israel ñemoñare ohejágui iñakã rague osãingo rei ha opavave oñekuã haguére. 3 Pehendúke mburuvicha guasu kuéra. Pejapysakáke mburuvicha kuéra. Che apurahéita, Tupãme apurahéita, Israel Tupã aropurahéita. 4 Tupã, resẽ ramo guare Seírgui, resẽ ramo guare reho Edom ñúgui, yvy mante oryrýi, yvága ijaraipa ha oky ochororo. 5 Yvyty kuéra osusũmba Ñandejára renondépe, upe Sinaigua renondépe, Ñandejára renondépe, Israel Tupã renondépe. 6 Samgar, Anat ra'y oikove ramo guare, Jael oikove ramo guare, tape kuéra ndojeporu véimiva, ha umi oñondive oñemongu'éva tape po'íre opiapa. 7 Mburuvicha kuéra niko opa, peteĩnte jepe Israélpe ndojehuhúi, Débora nde repu'ã meve, nde, Israel sy, repu'ã meve. 8 Ambue Tupã rapykuéri oĩ ohóva, táva rokẽmema oñeñorãirõ, peteĩnte jepe 40.000 Israel ñemoñare apytépe ndojehechái oíva oñorãirõ haguáicha. 9 Che py'ápe amoĩ Israel ruvicha kuéra, mayma umi oñekuã vaekue. Pemomba'e guasu Tupãme! 10 Peẽ peikóva vúrro morotĩ ári ahoja jegua ári

peguapýva, ha peẽ opa rupi pehóva, pehendúke kóva: 11 Amoite mymba kuéra oñemboy'uha rupi, mba'epu rory reheve peropurahéi Tupã pu'aka, ha Israel tavagua pu'aka. 12 Epáy, Débora, epáy! Epáy, epurahéi! Néike epu'ã, Barac! Eraha umi ñorãirõme nde pópe ho'a vaekue, Abinoam ra'y! 13 Upévo oguejy umi Israel ñemoñare imbaretéva ndive oñorãirõ haguã, Tupã retã ou che pytyvõvo 14 Efraín ñemoñare iporavo pyrèva oĩ ñúme, hapykuéri katu ou Benjamín ñemoñare. Maquírgui ou huvicha kuéra ha ou avei umi Zabulón ñemoñarépe omyakáva. 15 Isacar ruvicha kuéra oho Débora ndive, Isacargua tuicha Barácpe oipytyvõ, hapykuéri umi ñúre ojepoi. Rubengua apytépe katu oñehendu tuicha mba'e ojaipotaha he'i ramo. 16 Mba'e piko aipo ramo pejapo, kora ári peguapy ha ovecha rerekua kuérare pejapysaka imimby kuéra ombopu ramo? Rubengua apytépe oñehendu tuicha mba'e ojaipotaha he'i ramo. 17 Galaadgua katu opytapa Jordán mboypýri, Dan ñemoñare katu opyta oñangareko ygára kuérare. Aser ñemoñare opytapa yguasu rembe'ýre ndoku'ei upe ijygára kuéra oñembojahágui. 18 Zabulón ñemoñare katu ndokyhyjéi ñemanógui umi Neftalí ñemoñaréicha yvytyre oikóva. 19 Mburuvicha guasu kuéra oguahẽ ñorãirõháme, Canaán ruvicha guasu kuéra oñorãirõ, Tanácpe, Meguido y rembe'ýre, ha mba'evete ndoguerahái ohokuévo. 20 Yvate yvágagui mbyja kuéra, amo yvatégui Sísara ndive oñorãirõ. 21 Ysry ombyapajeréi ha ogueraha chupe kuéra Cisón ymaite guive osyrýva. Che py'a naimirĩ chéne. 22 Kavaju kupy, yvy mante omboryryi, ha ñahendu oñani ramo. 23 Tupã remimbou*f** he'i: "Tojegahéi táva Meroz ha mayma upépe oikóva rehe". Umíva niko nosëi umi ipy'a guasu vaicha Ñandejárape oipytyvõ. 24 Mayma kuña apytépe tojehovasa Jael upe queníta Éber rembireko. Chupe tojehovasa opa umi kárpa guýpe oikóva apytégui. 25 Chupe niko Sísara y ojerure, ha ha'e kamby chupe ome'ẽ. Kamby rova ome'ẽ chupe mbayru neporãvape. 26 Yvyra akuáre ipojái ha ambue ipópe máso oipyhy. Sísarape oinupã ha oñakã joka. Pe iñakã ykére yvyra ambyasuru. 27 Jael rakãmbý pa'ũme niko ho'a ha ojepoka, upe ojepoka haguépe he'õngue opyta ojepyso. 28 Sísara sy ojepy'apýva hovetãme iñakãsẽ ha he'i: "Mba'ére piko ndoúima upe ikárro? Mba'ére piko ikárro kuéra noguahẽima?" 29 Kuña nguéra apytépe oĩma he'íva chupe, ha ha'e voi he'i ipy'a pýpe: 30 "Oime vaerã niko oñomboja'o hikuái umi mba'e ñorãirõhágui chupe kuéra ohupytyva. Kuña peteĩ, térã mokõi maymávape, Sísarape guarã katu ao ipara jegua opaichagua. Peteĩ, mokõi poyvi pehẽngue jegua jováiva Sísara ijajúrare omoĩ haguã". 31 Ñandejára, upéicha toñehundipa umi ndéve nde rayhu'ýva. Umi nde rayhúva katu kuarahýicha tomimbi amo ára mbytépe opu'ã vove. Upéi ojepyty'u ñorãirõgui 40 año aja.

Judges 6

1 Israel ñemoñare hembiapo vai Tupã renondépe, ha Tupã amoĩ chupe kuéra Madián po guýpe 7 año. 2 Ha umi Madiangua ipo pohýi Israel ndive. Ha okyhyjégui hikuái, Israel ñemoñare oho oiko umi yvytyre ha itakua ijyvateveha rupi. 3 Israel ñemoñare oñemitý ramo, ou umi Madián ha Amalecgua ha kuarahy resẽ gotyo oikóva oñorãirõ haguã Israel ñemoñare ndive. 4 Ou jepi hikuái oñemohenda ijypýpe ha ohundi umi kokue Gázape oguahẽ meve. Ndohejái hikuái mba'eve oje'u vaerã Israélpe. Upéicha avei ndohejái ovecha, guéi térã vúrro kuéra. 5 Oúva jepi hikuái hymba ha ikárpa kuéra reheve ha tukúicha heta hikuái. Ikaméllo hetáva hikuái ikatu'ýva ojepapa ha umíva omoperõ upe yvy. 6 Upéicha ou Israel ñemoñare imboriahu ha osapukái asy hikuái Tupãme. 7 Israel ñemoñare osapukái asýma ramo Tupãme, Madiangua ipo pohýigui hendive kuéra, 8 Tupã omondo Israélpe maranduhára he'íva chupe kuéra kóicha: "Kóicha he'i Tupã, Israel Jára: 'Che ponohẽ vaekue Egíptogui ha tembiguái ramo peiko haguégui. 9 Pejejopy vaihágui Egíptope che ponohẽ vaekue ha opa umi pende py'apýva poguýgui avei. Umi pende jopy vai vaekuépe che amosẽ vaekue pene renonderã ha ame'ẽ peẽme ijyvy kuéra pene mba'erã.' 10 Ha'e vaekue peẽme: 'Che ha'e Tupã Ñandejára. Ani pemomba'e amorréo kuéra tupã peiko ramo jepe ijyvy kuérare.' Peẽ katu ndapejapóiri che ñe'ẽ." 11 Ófrape niko oĩ vaekue peteĩ inga máta Joás mba'éva ha ou Tupã remimbou*f** oguapy iguýpe. Joás niko Abiézer rogaguáva. Gedeón, Joás ra'y katu ojykýi hína trigo upe kaguy ojejapohápe kañyháme umi Madián guágui. 12 Tupã remimbou ojechauka Gedeónpe ha he'i chupe: —Tupã toĩ ne ndive. Nde niko karia'y py'a guasu mbarete hína. 13 Gedeón katu he'i chupe: —Há, nde karai. Tupã oĩ rire ore ndive piko mba'ére ojeu oréve ko'ã mba'e. Mba'étepa oiko raka'e umi mba'e techapyrãvagui ore ru kuéra omombe'úmiva oréve he'i ramo: 'Ha'e piko na ñane nohẽi vaekue Egíptogui'? Ko'ágã katu Tupã ore reja tyre'ý ha ore moĩ Madiangua pópe. 14 Oma'ẽ hese Tupã ha he'i chupe: —Ko mbarete rehechaukáva reheve renohẽta

Israélpe upe ojejopy vaihágui Madiangua po guýgui. Che hína upe romondóva. 15 Ha he'i chupe Gedeón: —Há, nde karai. Mba'éicha piko aipo che anohêta Israélpe upe ojejopy vaihágui? Ore rogagua niko umi ore mboriahuvéva Manasesgua apytépe, ha che katu niko upe imitávêva ógape. 16 Tupã he'i chupe: —Añetehápe ha'e ndéve che aimetaha ne ndive ha sarambi rejapóta Madián guágui. Peteĩ kuimba'e rehe reñemoĩ ramo guáicha, upéicha rejapóta hese kuéra. 17 He'i chupe Gedeón: —Oime ramo nde py'a porã che ndive ajerure ndéve rehechauka haguã chéve ndeha upe reñe'êva chéve. 18 Epyta che ra'arõ ápe ha taha tagueru ndéve mba'e kuave'ê. Tupã remimbou he'i chupe: —Roha'arõta reju jey peve. 19 Oho Gedeón ojuka peteĩ kavara ra'y ha ojapo mbuja ovu'ýva peteĩ kambuchi trígo ku'ígui. Omoĩ upe kavara ro'o peteĩ ajaka'ípe ha upe so'o rykue oheja óllape ha ogueru omoĩ tupã remimbou renondépe upe inga máta guýpe. 20 Ha upépe Tupã remimbou he'i chupe: —Eomoĩ upe so'o ha umi mbuja ko ita ári ha eñohê hi'ári upe so'o rykue. Ha ojapo upéicha Gedeón. 21 Oipyso Tupã remimbou upe yvyra ipópe oguerékóva ha omboja ijapýra upe so'o ha umi mbuja upe ita ári oĩvare. Upévo osê tata rendy upe itágui ha ombokusugue umi mba'e oĩva ita ári. Ha Tupã remimbou katu upépe oĩhágui ndojekuaavéi. 22 Gedeón ohecha kuaávo upe kuimba'e Tupã remimbou hague he'i: —Ha! Tupã che Jára. Tupã remimbou rovaitére niko amaña. 23 Tupã katu he'i chupe: —Ani rekyhyje térã nde py'a tarovátei, neremano mo'ãi. 24 Ha Gedeón omopu'ã itágui upépe peteĩ altar*f** Tupãme ha omoĩ chupe herarã “Tupã niko py'a guapy”. Oĩ gueteri upe altar Ófrape, Abiezergua kuéra yvýpe. 25 Upe pyharépe Tupã he'i Gedeónpe kóicha: —Eiporavo nde ru rymba kuéra mokõi tóro, peteĩ 7 año oguerékóva. Upéi reityta upe altar nde ru omopu'ã vaekue Baálpe. Embo'íta avei upe Asera*f** ra'anga oĩva upe ijypýpe. 26 Hendaguépe remopu'ãta peteĩ altar Tupãme guarã upe ita ijyvatevéva ári. Upépe rejukáta upe tóro ha upe Asera ra'anga rembo'i vaekue reiporúta jepe'a ramo. 27 Oiporavo Gedeón 10 kuimba'e hembiguái kuéra apytégui ha ojapo Tupã he'i haguéicha chupe. Ha okyhyjégui túva térã ambue hapicha ohecha ramo guarã chupe pyhare ojapo. 28 Pyhareve oñepu'ãmbávo katu opavave ohecha upe Baal altar ojeitypa hague ha upe Asera ra'anga oĩ vaekue ijyképe oñembo'ipa. Ohecha kuaa avei hikuái tóro peteĩ ojehappy hague upe altar oñemopu'ã ramóva ári. 29 Oporandu joa hikuái: —Máva rembiapokuépa kóva? Ha oñepyrũ oheka hikuái, ha oporandu oje'e peve chupe kuéra Gedeón, Joás ra'y, rembiapokue hague upéva. Upémarõ ou he'i Joáspe hikuái: 30 —Enohê oréve ápe nde ra'y. Ha'e omano mante vaerã oitypa haguére Baal altar*f** ha ombo'ipa haguére upe Asera ra'anga oĩ vaekue upe ijypýpe. 31 Joás katu he'i opa umi hóga jerére oñembyatývape: —Peẽ piko ko'ágã pejere ha peñemoĩta Baal ndive? Peẽ piko umi peñeha'átava chupe pemoĩ porã? Añetehápe tupã ramo Baal peheja ha'e toñemoĩ Gedeón rehe. Ha'e niko upe ijaltar oitypa vaekue. Upe oñemoĩva Baal ndive katu, upéva tojejuka ko'ẽ mboyve. 32 Upe guive Gedeón oñembohéra Jerubaa. He'i niko hikuái hese: “Baal toñemoĩ hese, ha'e niko upe ijaltar oity vaekue”. 33 Umi Madián ha Amalecgu ha opa umi oúva kuarahy resẽ guio oñembyatypa hikuái peteĩ hendápe. Upégui ohasa Jordán mboypýri ha oho oñemohenda ñume hérava Jezreélpe. 34 Upérõ Tupã pu'aka omyenyhẽ Gedeónpe. Ombopu ha'e ituru ha mayma Abiezergua oñembyatypa hendive. 35 Omondo avei marandu Manasés yvy tuichakuére ha ha'e kuéra avei ou hendápe. Upéicha avei ojapo Aser, Zabulón ha Neftalí ñemoñare oikohápe ha umíva avei oupa Gedeón rendápe. 36 Gedeón he'i Tupãme: —Oime ramo añete, ku nde ereháicha, chéve che porúta renohẽ haguã Israélpe ko ojejopy vaihágui ejapo kóicha: 37 “Pyhare aipysóta peteĩ ovecha pire upe trígo ojejykyihápe. Ágã ysapy iko'ẽ ramo upe ovecha pire árinte ha upe yvy katu ikã, aikuaáta che porútaha chéve renohẽ haguã Israélpe ko ojejopy vaihágui, nde ere haguéicha”. 38 Ha upeichaite ojehe. Ko'ẽ mboyve Gedeón opu'ã. Ohupí ha oipoka upe ovecha pire ha oñami chugui ysapy peteĩ váso renyhẽ. 39 Upéi katu he'i Tupãme: —Na nde pochy mo'ãipa che ndive ajerureve ramo ndéve peteĩ mba'e? Ahejase jey upe ovecha pire okápe. Ha ko'ágã aipota upe ovecha pire iko'ẽ ikã ha upe yvy ijerekuévo katu tahe'õ. 40 Ha upeichaite Tupã ojapo upe pyharépe. Iko'ẽ upe ovecha pire ikã ha upe yvy ijerekuévo katu he'õmbaite.

Judges 7

1 Jerubaa, upéva hína Gedeón, opu'ã pyhareve ha opa umi hendive oĩva reheve oho oñembyaty ykua hérava Harod ypýpe. Madiangua oñembyaty yvate gotyo chugui kuéra, peteĩ ñume Moré yvyty mátape. 2 Tupã he'i Gedeónpe: —Heta itereíma niko umi oúva ne ndive. Ágã amoĩ ramo umi Madiangua pende pópe, oje'éne upe rupi Israel ijeheguínte ipu'aka hague hese kuéra ha hesaráine che hegui. 3 Tereho ere chupe

kuéra kóicha: “Oĩ ramo pende apytépe okyhyjéva, toho jeýnte hógape”. 22.000 ojevy ha 10.000 opyta. 4 Tupã he'i jey Gedeónpe: —Heta gueteri hikuái. Eraha ýpe ha upépe che aiporavóta ha ahechaukáta ndéve mávapa upe ohótava ne ndive ha mávapa ndoho mo'ãi. 5 Gedeón ogueraha igénte kuéra ýpe, ha he'i chupe Tupã: —Opa umi ipópe y ohupíva ha jaguáicha oheréiva hoy'ukuévo, umíva remboykéta umi oñesúvaguí hoy'u haguãgui. 6 Oĩ 300 umi ipópe y oheréiva, hembyre katu oñesú hoy'u haguã. 7 Ha Tupã he'i Gedeónpe: —Ko'ã 300 kuimba'e reheve che ponohêta pejejopy vaihágui ha amoíta umi Madián guápe nde pópe. Umi Israel ñemoñare hembýva, oho kuaa jeýntema hógape. 8 Gedeón omondo umi Israel ñemoñare hembýva hógape kuéra. Umi kambuchi ha turu kuéra katu opytapa umi 300 kuimba'épe. Umi Madiangua oĩ peteĩ ñúme, yvy gotyo chugui kuéra. 9 Upe pyhare Tupã he'i Gedeónpe: —Epu'ã ha tereho ejeity umi Madiangua kuéra ári, oĩma ho'a haguãicha nde pópe. 10 Oime ramo katu rekyhyje reho haguã chupe kuéra, eraha ne ndive Purá, upe ne remimongakuaa pyre, 11 ha ejapysaka mba'épa he'i hikuái. Rehendu ríre umi mba'e he'íva hikuái, reikuaáta reimeha rejeity haguãicha hi'ári kuéra. Oho Gedeón Purá ndive ha oñemboja hikuái upe guárdia ojapohápe hikuái. 12 Umi Madián ha Amalecguá, ha opa umi oúva kuarahy resẽ guio katu tukúicha iñasái upe ñúre, ha ikaméllo kuéra heta ku yvyku'i y rembe'ýpe hetaháicha. 13 Gedeón oñembojávo hese kuéra, ohendu peteíva omombe'u ramo hapichápe, iképe ohecha vaekue. Ohendu he'i ramo: —Ahecha che képe peteĩ mbuja apu'a ojapajeréiva oúvo ko ñaimeha gotyo ha ojejapi peteĩ kárpape ha oity yvýpe. 14 He'i chupe iñirũ: —Upe rehecháva niko Gedeón, Joás upe Israel ñemoñare ra'y, kyse puku hína. Tupã oitýta opa Madián guápe Israel ñemoñare pópe. 15 Ohendúvo Gedeón upe kuimba'e iképe ohecha vaekue ha mba'épa he'ise, oñesú ha oñembo'e Tupãme. Upéi opu'ã ha oho Israel ñemoñare oĩháme ha he'i chupe kuéra: —Pepu'ã jaha. Tupã omoĩma Madiangua ñande pópe. 16 Omboja'o umi 300 kuimba'e mbohapy atýpe. Maymávape ome'ẽ peteĩ turu ha peteĩ kambuchi tata'y hendypyre reheve hyepýpe. 17 He'i chupe kuéra: —Ágã añemboja vove hese kuéra amo hapykue guio pema'ẽ che rehe ha pejapo che ajapóva. 18 Ágã ore rombopu vove ore turu, pembopu avei peẽ ha pesapukái: “Tupã ha Gedeón rehe”. 19 Gedeón 100 kuimba'e reheve oho ou haguãicha umi Madián guápe ikupe guio. Oñemboja hese kuéra pyhare pyte iguárdia relévo jave, ombopu ituru ha ojoka ikambuchi kuéra. 20 Opavave ombopu joja ituru ha ojoka ikambuchi. Peteĩ ipópe ojoko tata'y ha ambuépe katu ituru ha osapukaipa joa hikuái: “Tupã ha Gedeón rehe”. 21 Opyta oñembo'y hikuái upe oĩháme Madiangua jerére. Umíva katu oñemoĩ osapukái ha vaípe ojapi ágotyo ha pégotyo. 22 Umi 300 Israel ñemoñare katu ombopúnte ituru kuéra, ha upéva aja, Tupã omoñorãirõ umi Madiangua oñondive. Osẽ oñani hikuái táva Bet-Sitá peve oíva hína Sererá rapére, ha táva Abel-Meholá rembe'y peve oíva Tabat ypy rupi. 23 Upéi oñehenoika Neftalí, Aser ha Manasés ñemoñarépe oho haguã Madiangua kuéra rapykuéri. 24 Gedeón omondo marandu Efraín ñemoñarépe osẽ haguã avei hikuái oñorãirõ Madiangua ndive. He'ika chupe kuéra oñemoĩ haguã Jordán ysyry pukukue, táva Bet-Bará peve, ani haguã Madiangua ohasa mboypýri. Ha upéicha ojapo hikuái. 25 Ho'a ipópe kuéra Madiangua ruvicha mokõi, Oreb ha Zeeb. Oreb ojejuka haguépe upéi héra Ita Oreb. Zeeb katu ojejuka kaguy ojejapohápe ha hérape ojekuaáva. Gedeón opyta Jordán ysyry mboypýri ha omuña ríre umi Madián guápe ogueraha hikuái chupe Oreb ha Zeeb akãngue.

Judges 8

1 Efraín ñemoñare he'i Gedeónpe: —Mba'e piko ko rejapóva ore rehe? Resẽ reñorãirõ haguã Madián ndive ha ore reja rei. Ha iñe'ẽ pohýi chupe hikuái. 2 He'i Gedeón chupe kuéra: —Mba'e piko upe che ajapóva umi peẽ pejapóva rovái? Tuichaiteve mba'e niko peẽ pejapo ore hegui. 3 Tupã omoĩ pende pópe Oreb ha Zeeb, Madián ruvicha kuéra. Mba'e che ajapóva ikatu ambojoja peẽ pejapóvare? Gedeón he'ipávo ko'ã mba'e opa pochy. 4 Oguahẽ Jordánpe Gedeón umi 300 kuimba'e ndive, ha kane'õnguere ohasa hikuái upe ysyry, Madiangua kuéra rapykuéri. 5 He'i umi Sucótpe oikóvape: —Pemongaru mína ko'ã soldádo che ndive oúvape. Ikane'õ niko hikuái. Che aha hína Zébah ha Salmuná, Madián ruvicha kuéra rapykuéri. 6 Karai kuéra Sucotgua katu he'i Gedeónpe: —Erekóma nga'u piko Zébah ha Salmuná nde pópe ore romongaru haguã nde soldádo kuérape? 7 Upémarõ Gedeón he'i chupe kuéra: —Ágã Tupã omoĩ vove che pópe Zébah ha Salmunápe, Cheté ajúta pombyepoti pende ro'o okúí peve pende hegui. 8 Upégui oho Penuélpe ha ojehe chupe upépe Sucótpe ojehe haguéicha. 9 Ha he'i Penuel guápe: —Ágã ajúvo ñorãirõhágui aityta ko pende róga yvate peẽ pekañya. 10 Zébah ha Salmuná katu oĩ Carcórpe 15.000

rupi isoldádo kuéra ndive. Umíva umi oikovéva gueteri umi kuarahy resẽ guio ou vaekuégui. Amo 120.000 soldádo rupíma omano. 11 Oukuévo, Gedeón ohasa umi kárpa guýpe oikóva oikoha rupi, oíva kuarahy resẽ gotyo Noba ha Jogbehágui, ha ojeity hi'ári kuéra, ha'e kuéra noha'arõ véiguima mba'eve. 12 Zébah ha Salmuná katu oñani ha Gedeón oho hapykuéri kuéra. Ohupyty chupe kuéra ha omondyipa soldádo kuéra. 13 Gedeón, Joás ra'y, ou ñorãirõgui kuarahy osẽ mboyve 14 ha ojoko peteĩ mitã rusu Sucot guápe ha oporandu chupe umi karai kuéra Sucotgua réra kuérase. Ha upe mitã rusu ome'ẽ chupe 77 téra kuatiáre. 15 Ha oñemboja hendápe kuéra Gedeón ha he'i: —Péina Zébah ha Salmuná, pene ñe'ẽ reity vaekue chéve hese kuéra peje ramo chéve “Erekóma piko nde pópe Zébah ha Salmunápe ore romongaru haguã nde soldádo kane'õnguépe”. 16 Upérõ ombyepoti umi karai kuéra Sucot guápe ñuatĩ ha jai rakãme yvy ojeiko'ýha rupi opu'ávape. 17 Oity avei óga yvate Peniélpe opu'áva ha ojukapa umi upépe oikóvape. 18 Upéi Gedeón oporandu Zébah ha Salmunápe: —Mba'eichaguápa raka'e umi kuimba'e peẽ pejuka vaekue Tabórpe? He'i chupe hikuái: —Ndejoguaha vaekue umíva. Mburuvicháicha oñemonde vaekue hikuái. 19 Gedeón he'i chupe kuéra: —Che ryvy vaekue niko umíva. Tupã rehe ha'e peẽme, mba'eve ndapejapói rire hese kuéra che ndapojukái vaerã mo'ã ko'ágã. 20 Ha upépe he'i Jéter ta'ýra ypykuépe: —Apete ejuka ko'ávape. Ta'ýra katu okyhyjégui nonohẽi ikyse. Imitã gueteri niko ha'e. 21 Upémarõ Zébah ha Salmuná he'i Gedeónpe: —Eju nde ore juka. Ñane rembiapokue rehe niko ojekuaa kuimba'épa ñande añetehápe. Gedeón ojuka Zébah ha Salmunápe ha ogueraha imba'erã umi mba'e jegua ikaméllo kuéra ajúri osãingóva. 22 Israel ñemoñare upérõ he'i Gedeónpe: —Epytána nde ore ruvicha ramo, ha nde rire nde ra'y ha upéi nde ra'y ra'yre jey. Umi Madiangua ore jopy vaihágui niko nde eju ore pe'a. 23 Gedeón katu he'i chupe kuéra: —Che térã che ra'y ndoropyta mo'ãi pende ruvicha ramo. Tupã pende ruvicha hína. 24 Upéi Gedeón he'i chupe kuéra: —Peteĩ mba'énte ajerurese peẽme. Aipota opavave peme'ẽ chéve peteĩ kuãirũ opa umi mba'e ñorãirõgui pende rupyty vaekuégui. Umi Israel ñemoñare ipu'aka vaekuere niko Ismael ñemoñare ha opavavete umíva ikuãirũ óro. 25 Ha he'i hikuái Gedeónpe: —Ndéve ramo rome'ëta. Ha omyasãi Gedeón upe yvýpe ijahoja ha mayma Israel ñemoñare oity upépe peteĩ kuãirũ. 26 Ha ombyaty Gedeón amo 19 kilo óro rupi umi kuãirũgui. Umíva apytépe noĩri umi mba'e jegua, namichãi, ao jegua pytã Madiangua ruvicha guasu térã umi mba'e jegua kaméllo kuéra ajúri osãingóva. 27 Opa ko'ã mba'éreve Gedeón ojapo peteĩ efod*f** ha ogueraha omoĩ Ofrápe, upe táva ha'e ouhágui. Upéi Israel hetakuere omboyke Tupãme omomba'évo upe efod, ha oiko chugui ñepysãngaha ramo Gedeón ha hogagua kuérape. 28 Upéicha Madián guápe ohundi Israel ñemoñare kuéra ha nopu'ávái hikuái. Gedeón oikove aja 40 año pukukue upe tetã pyre oĩ py'a guapy. 29 Jerubaal, upéva hína Gedeón Joás ra'y, oho opyta oiko hógape. 30 Heta hembirekógui 70 ita'ýra vaekue. 31 Ikuña peteĩ katu oiko Siquémpe. Upéva imemby chugui mitã kuimba'e ha ombohéra Abimélec. 32 Gedeón omano itujávoma ha oñeñotý itúva Joás oñeñotý haguépe Ofrápe. Upéva upe táva niko Abiézer ñemoñare mba'éva. 33 Gedeón omano rire Israel ñemoñare omboyke Tupãme ha oñemotupã hikuái Baal-Berit rehe ha upéva omomba'e. 34 Hesarái hikuái Tupã ijáragui ha ha'e oguenohẽ hague chupe kuéra umi hese kuéra ija'e'ýva poguýgui ha oikóva umi ijere rupi. 35 Hesarái avei hikuái Jerubaal rogaguágui, upéva hína Gedeón, ha opa umi mba'eta ha'e ojapo vaekue hese kuéra.

Judges 9

1 Jerubaal ra'y, Abimélec oho Siquémpe ha he'i isy ha sy tyvýra kuéra ha opa isy génte kuérape kóicha: 2 —Aipota peporandu opa Siquem guápe kóicha: ‘Mba'épa iporãve vaicha peẽme? Iporãpa pereko pende ári pende ruvicha ramo umi 70 Jerubaal ra'y kuéra, térãpa peteĩ kuimba'énte? Pene mandu'áke che ha'eha hína pene génte ha pende ruguy arekoha.’ 3 Oporandu hikuái Siquem rupi umi mba'e Abimélec he'i vaekue chupe kuéra. Ha ojerepaite hikuái Abimélec rapykuéri. “Ñandéva niko upéva” he'i hikuái. 4 Ome'ẽ hikuái Abimélecpe 70 pláta pehẽngue Baal-Berit tupaógui. Upéva upe pláta oiporu ombyaty haguã ijehe kuimba'e reko rei atýra oikóva hapykuéri. 5 Umíva reheve oho Ofrápe, túva rógape ha upépe, peteĩ hendápe ojukapaite hikuái umi 70 Jerubaal ra'y kuérape. Ta'ýra imitáváva Jotam katu okañy rupi, oikove. 6 Upéi oñembyatypa Siquem ha Bet-Milogua oñondive. Siquémpe oĩ peteĩ yvyra máta guasu ha ijypýpe peteĩ itapuku oñemoñembo'y vaekue tupã nguérape upépe oñekuave'ẽ haguã. Upépe oho omoingo haguã Abimélecpe huvicharã hikuái. 7 Jotam ohendúvo ko'ã mba'e oho ojupi yvyty Guerizim ru'áme ha hatã osapukái ha he'i: —Peché rendúke peẽ Siquemgua, ha Tupã

ta pene rendu avei peñme: 8 Oñembyaty vaekue ndaje raka'e yvyra máta kuéra oiporavóvo ijapytégui kuérape peteĩme huvicharã. He'i ndaje olívo mátape hikuái: Eikóna nde ore ruvicha ramo. Olívo ndaje katu he'i chupe kuéra: 9 Nahániri. Aikórõ pende ruvicha ramo niko umi che águi ndoiko mo'ávái upe aséite ojeporúva oñemomba'e haguã Tupã ha yvypóra kuérape. 10 He'i ndaje Upémarõ hikuái ígo mátape: Eikóna nde ore ruvicha ramo. 11 He'i katu ígo chupe kuéra: Nahániri. Che aikórõ pende ruvicha ramo ndaikatú mo'ã véima ame'ẽ umi che a he'ẽ ha hetéva. 12 He'i Upémarõ hikuái parrálpe: Eikóna nde ore ruvicha ramo. 13 He'i parral chupe kuéra: Nahániri. Aikórõ pende ruvicha ramo ahejáta upe che rykue re'ẽte ombopy'a rorýva Tupã ha yvypórape. 14 He'i Upémarõ yvyra máta kuéra juasy'y: Néipy eiko nde ore ruvicha ramo. 15 Juasy'y he'i chupe kuéra: Che pota ramo añetehápe pende ruvicharã peju peñemo'ã che guýpe. Ndapejuséi ramo katu, osẽta tata che hegui ohapýtava yvyra máta kuéra oíva Líbano yvytyre. 16 Ko'ágã che aporandu peñme. Pejapo porãpa peína pemoívo Abimélecpe pende ruvicha ramo? Iporãpa upe pejapóva Jerubaa ha hogagua rehe? Upéichapa pemyengovia chupe opa umi mba'e ha'e ojapo vaekue pende rehe? 17 Ha'e niko oñorãirõ vaekue pende rehe ha hekove rehe nahakate'ỹi vaekue oñorãirõvo pende pe'ávo umi Madiangua pende jopy vaihágui. 18 Peẽ katu pepu'ã che ru roagagua rehe ha pejukapa peteĩ hendápe umi 70 ita'yrape. Hi'ári, pemoĩ che ru kuñangue membyre Abimélecpe pende ruvicha ramo, pende rehegua hague rehẽte ha'e. 19 Oime ramo opa umi pejapóva Jerubaa ha hogagua rehe oĩ porã, toho porã peñme Abimélec ndive. 20 Pene rembiapo ivai ramo katu, tosẽ tata Abimélecgui ha tohundi Siquem ha Bet-Milo guápe. Chugui kuéra avei tosẽ tata ohundíva Abimélecpe. 21 Jotam okañy ha oho Beérpe. Upépe opyta oiko okyhyjégui tyke'yra Abimélecgui. 22 Abimélec oiko rire Israel ruvicha ramo 3 año rupi, 23 Tupã ombou Abimélec ha Siquemgua apytépe py'aro. Siquemgua opu'ãmba Abimélec rehe, 24 ikatu haguãicha upe Jerubaa ra'ykuéra ruguy oñohẽ vaekue ohupyty chupe. Upéicha oñemyengovia haguã chupe hembiapo vaíre, ha umi Siquemgua oipytyvõ haguere Abimélecpe. 25 Siquemgua omoĩ umi yvyty rehe omangea ha omondapáva opa tapére oikóvape. Ha ko'ã mba'e oñemombe'u Abimélecpe. 26 Peteĩ jey Ebed ra'y, Gáal ohasa Siquem rupi tyvýra kuéra ndive. Ha umi upepegua ojerepa Gáal rapykuéri, ojeroviágui hese. 27 Osẽmba hikuái ombyatývo parral'a. Ogueru ojoso ha ojapo hikuái kaguy. Tuicha jekaru ha jeka'u ojapo hikuái itupao kuérape, ha oñepyrũ oñe'ẽ vai Abimélec rehe. 28 He'i Gáal: —Máva piko aipo Abimélec? Ndaha'ei nga'u piko Jerubaa ra'y? Ha upe hapykuéri oikóva piko ndaha'ei hembiguái Zebul? Ñande Siquemgua piko máva mba'e jaiko haguã hembiguái ramo? Iporãve niko jaiko ramo Siquem mopu'ãhare Hamor po guýpe ha anítei Abimélec po guýpe. 29 Che po guýpe nga'u peime ra'e. Pya'e amosẽ vaerã Abimélecpe águi. Ha'ene chupe: 'Tereho embyaty nde soldádo kuéra ha eju ñañoñorãirõ.' 30 Zebul niko mburuvicha Siquempe. Ohendúvo umi mba'e Gáal he'íva ipochy, 31 ha kañyháme omondo marandu Abimélecpe oíva hina Arumápe he'i kóicha: "Ápe Gáal ha tyvýra kuéra omboliga Siquem guápe opu'ãmba haguã nde rehe. 32 Epu'ã ágã pyhare ha eju nde soldádo kuérare ha pekañy ñúme pemangea. 33 Ágã pyhareve kuarahy osẽ vove eju chupe kuéra. Gáal osẽta ndéve ha reja póta hese reja poséva." 34 Abimélec osẽ pyhare ha ou omoĩ igénte kuéra irundy hendápe Siquem jerére. 35 Pyharevete Gáal osẽ táva rokẽme omaña haguã oka gotyo. Abimélec ha opa umi hendive ou vaekue opu'ãmba umi okañyhágui. 36 Upéva ohechávo Gáal he'i Zebulpe: —Rehechápa umi oguejýva oúvo amo yvytyre? Zebul katu he'i chupe: —Kuarahy'ante niko upe rehechápa ha ha'ete vaicha ndéve génte. 37 Gáal katu he'i: —Nahániri. Oĩ oúva amo Yvy Puru'ã oje'eha rupi. Ha amo yvyra mátaguasuguy rupi, tupã nguérape oñekuave'ẽháme, upe rupi avei ahecha oúva. 38 Upémarõ Zebul he'i chupe: Nandéipa upe ere vaekue: 'Máva piko Abimélec jaiko haguã hembiguái ramo'? Nandéipa upe reapo'i vaekue chupe kuéra? Esẽna ko'ágã eñorãirõ hendive kuéra. 39 Ha osẽ Gáal Siquemgua ndive oñorãirõvo Abimélec ndive. 40 Abimélec katu omuña Gaálpe ha heta ojejuka jepe ijapytépe kuéra oguahẽ mboyve táva rokẽme. 41 Abimélec opyta Arumápe ha Zebul omosẽ Gáal ha tyvýra kuérape Siquemgui. 42 Ko'ẽ rire katu Siquemgua osẽ joa ñúme. Abimélec oikuaávo upéva, 43 ombyaty igénte kuéra mbohapy hendápe ha okañy hikuái ñúme. Umi okañy Siquemgua ñúme oĩ aja Abimélec ojeity hi'ári kuéra. 44 Upe rire Abimélec ha umi hendive oíva ojapi oho táva rokẽ gotyo. Umi mokõi aty katu opyta ojuka umi ñúre ojejuhúvape. 45 Upe ára pukukue oñorãirõ hikuái Siquemgua ndive ha amo ipahápe ho'ávo ipo guýpe, ojuka opa upe ojejuhúvape. Oitypa upe táva ha hendaguépe juky omosarambi. 46 Migdal-Siquemgua ohendúvo upe Abimélec ojapóva oho okañy hikuái El-Berit tupaópe. 47 Oje'e Abimélecpe peteĩ hendápe oĩmbaha hikuái. 48 Upémarõ hácha ipópe oho yvyty Salmónpe opa igénte kuéra reheve. Oikytĩ peteĩ yvyra rakã,

ohupi ijati'yíre ha he'i umi hendive oĩvape: 'Ko che ajapoháicha, pya'e peẽ pejapo'. 49 Opavave oikytĩ peteĩ yvyra rakã ha oho heseve Abimélec rapykuéri. Ombyaty ríre hikuái umi yvyra rakã upe tupaóre, omboja hese tata ha upéicha ojukaite hikuái umi Migdal-Siquem guápe, amo 1.000 rupi kuimba'e ha kuña. 50 Abimélec upéi oho omongora ha ohundi táva hérava Tebés. 51 Upe táva mbytépe oĩ peteĩ óga yvate. Karai ha kuña kuéra Tebesgua oho oikepa upépe. Omboty hyepy guío upe okẽ ha ojupi hikuái upe ijyvatevehápe. 52 Oho chupe kuéra Abimélec ha oñemboja upe okẽre omboja haguã hese tata. 53 Upévo peteĩ kuña oity hi'ári peteĩ angua ita guigua. Ho'a Abimélec akã rehe ha oñakã joka chupe. 54 Abimélec pya'e ohenói hembiguáipe ha he'i chupe: —Enohẽ nde kyse ha che juka, ani ágã oje'etei che rehe 'Kuña ojuka chupe'. Oikutu chupe Upémarõ hembiguái ha ojuka. 55 Israel ñemoñare ohechávo Abimélec omanomaha, maymáva ohopa hógape. 56 Upéicha Tupã omyengovia vaekue Abimélecpe upe mba'e ha'e ojapo vaekue túva rehe ojukávo umi 70 tyvýra ha tyke'yra kuéra. 57 Tupã avei omyengovia umi Siquem guápe umi mba'e vai ha'e kuéra ojapo vaekue. Ha upéicha ojehu umi mba'e Jerubaal ra'y, Jotam he'i vaekue oikotaha.

Judges 10

1 Abimélec ríre opu'ã vaekue Tolá oipe'a haguã Israélpe upe ojejopy vaihágui. Tolá niko Puvá ra'y, Dodó remineno. Tolá Isacargua vaekue ha oiko Samírpe, Efraín yvytyre. 2 Omyakã Israélpe 23 año aja, ha omano ríre oñeñotý Samírpe. 3 Hapykuéri opu'ã Jaír, Galaad guáva. Ha'e 23 año omyakã Israélpe. 4 Jaír 30 ita'yra vaekue ha áva oikómiva hymba vúrro kuéra ári. Oguereko vaekue avei hikuái 30 táva imba'éva. Ko'agãite peve umíva ojekuaáva Jaír táva kuéra ramo. Ko'áva oĩ hína Galaad yvýpe. 5 Omanóvo Jaír oñeñotý Gamónpe. 6 Israel hembiaipo vai jey Tupã renondépe. Omomba'e hikuái umi Baal ha Astarté ra'anga. Omomba'e avei umi Siria, Sidón, Moab, Amón ha filistéo kuéra tupã nguéra ha upéicha omboyke Tupãme. 7 Ha ipochy Tupã Israel ñemoñare ndive. Oheja chupe kuéra ho'a filistéo ha Amongua pópe. 8 Ha umi Amongua ojopy hatã ha omyangekói Israel ñemoñarépe oikóva Jordán ysyry mboypýri amorréo yvýpe, Galaádpe, 18 año aja. 9 Umi Amongua ou ohasa Jordán ysyry mboypýri oñorãirõ haguã Judá, Benjamín ha Efraín ñemoñare ndive; ha vaípe ojecha Israel ñemoñare. 10 Upémarõ Israel ñemoñare osapukái asy Tupãme ha he'i: —Tupã ore Jára, rojapo niko ivaíva ne renondépe. Ndéve romboyke ha roiko romomba'e tupã nguéra. 11 Tupã he'i chupe kuéra: —Peẽ niko pe'a vaekue Egipto, amorréo, Amón, filistéo, 12 Sidón, Amalec ha Madiangua po guýpe. Pesapukái asy vaekue chéve ha che poguenohẽ vaekue pejejopy vaihágui. 13 Upéicha ajapo ramo jepe pende rehe, ko'ágã peẽ che mboyke ha peiko tupã gua'u pemomba'e. Upévore che ndaponohẽ mo'ãi pejejopy vaihágui. 14 Tapeho pejerure umi pene tupã nguéra peiporavo vaekuépe ta pene renohẽ pejejopy vaihágui. 15 Israel ñemoñare katu he'i Tupãme: —Ore rembiapo vai niko ne renondépe. Ejapo ore rehe rejaposeháicha. Peteĩ mba'énte rojerure ndéve, ore pe'a haguã ko rojejopy vaihágui. 16 Omombopa hikuái tupã nguéra ra'anga oguerékova ha omomba'e Tupãme. Oipy'apy Tupãme Israel ñemoñare jehasa asy. 17 Amongua oñembyaty oñorãirõ haguãicha ha oñemohenda Galaad yvýpe. Israel ñemoñare avei oñembyaty ha oñemohenda Mispápe. 18 Maymáva Galaadgua oguahẽ peteĩ ñe'ẽme he'ívo: “Upe tenonde ohóva oñorãirõ haguã Amongua ndive, upéva águive ñane myakãta”.

Judges 11

1 Jefté peteĩ kuimba'e py'a guasu Galaad guáva. Túva héra vaekue Galaad, isy katu peteĩ kuña reko vai vaekue. 2 Galaad rembireko tee niko imemby vaekue avei chugui, ha ko'áva okakuaapa ríre, omosẽ Jefté hóga kuéragai he'ívo chupe: “Ndéve na nde rupyty mo'ãi mba'eve umi ore ru mba'évagui. Nde niko ambue kuña memby”. 3 Ha osẽ oho Jefté. Oheja ipehẽngue kuérape ha oho oiko táva hérava Tóbpe. Ha ombyaty ijerére kuimba'e reko vai atýra, ha ko'áva ndive osẽva jepi upe rupi. 4 Ha ára ohasa ríre ou Amongua oñorãirõ haguã Israel ñemoñare ndive. 5 Upémarõ karai kuéra Galaadgua oho Tóbpe Jefté rendápe, chupe ogueru jeývo. 6 He'i Jeftépe hikuái: —Reju ramo ore ndive, nde ore myakãta ñorãirõme Amongua ndive. 7 Ha he'i chupe kuéra Jefté: —Peẽ piko na che mosẽi vaekue che ru rógagui ndapeikuaaséigui che hegui mba'eve? Ko'ágã katu pejejopy vai ha peju che rendápe. 8 Umi karai kuéra Galaadgua he'i chupe: —Upévore voi katu niko roju ne rendápe reho jey haguãicha ore ndive. Roipota reho ore ndive ñañoñorãirõ haguã

Amongua ndive. Nde upe ore myakātava. 9 Jefté upémarō he'i chupe kuéra: –Peẽ che reraha ramo ñañorãirō haguã Amongua ndive, ha Tupã omoĩ ramo chupe kuéra ñande pópe: Chétapa pende ruvicha upe rire? 10 Ha umi karai kuéra he'i Jeftépe: –Tupã rerare ro'e ndéve upeichataha. 11 Ha oho Jefté karai kuéra Galaadgua ndive, ha omoĩ chupe hikuái huvicha ramo. Ha Mispápe Tupã renondépe Jefté ohenduka jey chupe kuéra umi mba'e karai kuérape he'i vaekue. 12 Jefté omondo oporanduka Amón ruvichápe kóicha: –Mba'e piko che areko ne ndive ajeve reju reñorãirō ore ndive? 13 Amón ruvicha he'ika Jeftépe: –Peẽ Israel ñemoñare pesẽ ramo guare Egíptogui niko peipe'a vaekue ore hegui upe ore yvy oĩva Arnón ha Jaboc ysyry mbytépe. Peme'ẽ porã jeýnte chéve upe yvy. 14 Ha Jefté he'ika jey Amón ruvichápe kóicha: 15 “Kóicha he'i Jefté: ‘Ore ndoroipe'ái vaekue Amón térã Moábgui yvy. 16 Ore Israel ñemoñare rosẽ ramo guare Egíptogui niko yvy ojeiko'ýha rupi roiko vaekue. Rohasa rire Mar Rojo roguahẽ peteĩ hendápe hérava Cadés. 17 Upégui Israel ñemoñare oporanduka vaekue Edom ruvichápe oheja haguã chupe kuéra ohasa ijyvy rupi. Edom ruvicha katu ndoikuaaséi vaekue mba'eve. Upémarō oñeporanduka vaekue avei Moab ruvichápe. Ha'e avei ndoikuaaséi vaekue mba'eve. Upévare Israel ñemoñare opyta vaekue Cadéspe. 18 Upégui rojapi vaekue roho yvy ojeiko'ýha rupi rojere haguãicha Edom ha Moab yvýre. Ha rojerévo Moab yvýre roju kuarahy resẽ guio ropyta Arnón ysyry rembe'ýre ha ndoroikéi vaekue Moab yvýpe. Upéva opyta hína Arnón ysyry mboypýri. 19 Oporanduka vaekue avei Israel ñemoñare amorréo kuéra ruvicha Sehónpe oheja haguã chupe kuéra ohasa ijyvy rupi ikatu haguãicha Israel ñemoñare oguahẽ hendarãme. 20 Sihón katu ndojeroviapáigui ore rehe, nda ore rejái vaekue rohasa ijyvy rupi. Ha ombyaty igénte kuéra ha oho oñemohenda Gaházape. Upégui ou oréve hikuái. 21 Tupã, Israel Jára katu oity Sihón ha opa igénte kuérape ore pópe. Israel ñemoñare ohundi chupe kuéra ha oñemomba'e umi amorréo upépe oikóva yvýre. 22 Upéicha roñemomba'e vaekue amorréo yvy oĩva Arnón ha Jaboc ysyry mbytépe, ha upe yvy ojeiko'ýha guive Jordán ysyry peve. 23 Upéicha Tupã oipe'a vaekue amorréo kuéragui ijyvy ha ome'ẽ hetã Israelpe. Ha piko nde reju reñemomba'ese hese ko'ágã? 24 Umi mba'e ne tupã Quemós ome'ẽva ndéve, umíva niko ne mba'e tee hína. Upéicha avei opa mba'e Tupã oipe'áva ambuégui ha ome'ẽ oréve, umíva ore mba'e tee. 25 Nde piko reimo'ã ne mbareteve Sipor ra'y, Balac Moab ruvicha guasúgui? Ha'e niko nosẽi Israel ñemoñare ndive oñorãirō haguã yvýre. 26 Ojapóma 300 año ore Israel ñemoñare roiko hague Hesbón ha Aroérpe ha táva kuéra oĩva Arnón ysyry pukukue. Mba'ére piko ymáma napeñeha'ái peñemomba'e jey upe yvýre? 27 Che ndajapói nde rehe mba'eve ivaíva. Nde katu ne rembiapo vai reségui reñorãirō haguã che ndive. Tupã omoĩva hendápe opa mba'e, tomohenda ko ñe'ẽ joavy jaikuaa haguã Israel ñemoñare térã Amonguápa upe ojavýva.” 28 Amón ruvicha guasu katu ndoikuaaséi mba'eve umi mba'e Jefté he'ivagui. 29 Tupã pu'aka katu omyenyhẽ Jeftépe. Ojapi oho Galaad ha Manasés yvy rupi. Upégui oho Mispá gotyo oĩva Galaad yvýpe oike haguã Amón retãme. 30 Jefté he'i Tupãme: –Amongua reity ramo che pópe, 31 ndéve aikuave'ẽ ha ahapýta upe oséva che rógagui che ruguātĩ ñorãirōhágui aguahẽvo. 32 Jefté oho oñorãirō umi Amongua ndive ha Tupã oity chupe kuéra Jefté pópe. 33 Sarambi ojapo chugui kuéra Jefté ha 20 táva ho'a ipo guýpe oĩva táva Aroer guive táva Minit ha Abel-Queramim peve. Upe guive Amongua opyta Israel ñemoñare po guýpe. 34 Jefté ojevy hógape Mispápe. Ha oguahẽvo ohóvo tajýra peteĩ ete osẽ ha'eño túva ruguātívo opurahéi ha jerokyhápe. 35 Ohechávo tajýrape, Jefté omondoro ijao ohechaukávo ipy'a rasy ha he'i chupe: –Há, che raji. Peichaite peve piko che mbopy'a rasy. Ndéta piko upe che reja vaietétava? Tupãme niko ame'ẽ che ñe'ẽ ha ajapo mante vaerã niko upe chupe ha'e haguéicha. 36 He'i chupe tajýra: –Che ru, oime rire reme'ẽ ra'e ne ñe'ẽ Tupãme ha ere ra'e chupe péicha rejapotaha che rehe, ejapo upéicha. Tupã niko ojapo upe ha'e he'i vaekue ohejávo ndéve rehundi Amongua, umi nde rayhu'ývape. 37 Peteĩ mba'énte aipota reheja chéve ajapo. Ndaikatu mo'áigui che memby che irũ kuña kuéra ndive ahase umi yvytýre añembyasy mokõi mése rupi. 38 Jefté oheja tajýrape oho. Ha upe kuñataĩ hasẽ oikóvo umi yvytýre omanóta haguére omenda mboyve. 39 Umi mokõi mése ohasa rire upe kuñataĩ ojevy hógape ha Jefté ojapo upe Tupãme he'i haguéicha. Ko kuñataĩ noñeno jepéi kuimba'e ndive. 40 Upe guive, kuñataĩ nguéra Israel ñemoñare oséva jepi año ha año ha irundy ára pukukue hasẽ ha oguerombyasy Jefté raji.

Judges 12

1 Oñembyaty maymáva Efraín ñemoñare ha ohasa hikuái Jordán ysyry mboypýri. Oguahẽ Jefté rendápe ha he'i chupe hikuái: –Mba'ére piko reho reñorãirō Amongua

ndive ha na ore renói oréve roho haguã ne ndive? Rombojáta tata nde rógare nde reheve ipype. 2 Jefté he'i chupe kuéra: —Che ha retãgua tuicha rojoavy umi Amongua ndive. Pohenoika vaekue ore pytyvõ haguã ha peẽ katu ndapejúi ore pytyvõ. 3 Ndapejúima ramo, Cheté añemoĩ tenondete ha roho umi Amón ñemoñarépe ha Tupã oity chupe kuéra che pópe. Mba'ére piko ko'ágã peju peñorãirõse che ndive? 4 Upémarõ Jefté ombyatypaite Galaadgua ha oho ojeity Efraín ñemoñare ári. Sarambi ojapo chuguí kuéra. Umi Efraín ñemoñare oñembohory Galaadgua rehe he'ívo hese kuéra: “Peẽ Galaadgua niko napendejáigui ore apytépe pesẽ vaekue peho, upévale peiko Efraín ha Manasesgua apytépe”. 5 Galaadgua oñemoĩ Jordán ysyry ojehasaha rupi, ha oguahẽvo Efraín ñemoñare ha ojerure ohasa haguã, Galaadgua kuéra oporandu chupe: “Ndéiko Efraín ñemoñare”? 6 He'i ramo ndaha'eiha, he'i chupe: “Eremi ‘shiboleť’”. Ha umi Efraín ñemoñare he'i ‘shiboleť’ nosẽigui chupe kuéra ‘shiboleť’. Ha opa upéicha he'ívape upepete oñakã'o hikuái. Jordán ysyry rembe'ýpe 42.000 omano upéicha. 7 Jefté omyakã Israel ñemoñarépe 6 año. Omano ríre oñeñotý Mispápe oíva Galaadpe, upépe guáva ha'e. 8 Jefté ríre omyakã Israel ñemoñarépe Ibzán, Belengua. 9 Ibzán 30 ita'ýra ha 30 itajýra vaekue. Tajýra kuéra omomenda kuimba'e ambue tetãgua rehe ha ogueru ambue tetãgui 30 kuña ta'ýra kuéra rembirekorã. Ibzán omyakã Israel ñemoñarépe 7 año. 10 Omano Ibzán ha oñeñotý Belénpe. 11 Upéi Elón omyakã Israel ñemoñarépe 10 año. Ha'e niko Zabulón ñemoñare kuérava. 12 Omano Elón ha oñotý chupe hikuái táva Ajalónpe oíva Zabulón ñemoñare yvýpe. 13 Hapykuéri omyakã Israel ñemoñarépe Abdón Hilel ra'y, oikóva táva Piratónpe. 14 Abdón 40 ita'ýra vaekue ha ko'áva 30 ita'ýra jey. Opavavete oiko hymba vúrro ári. Abdón omyakã Israel ñemoñarépe 8 año. 15 Omano Abdón Hilel ra'y, upe Piratongua. Oñeñotý Piratónpe, umi yvytyre hérava Amalec oíva Efraín yvýpe.

Judges 13

1 Israel ñemoñare hembiapo vai jey Tupã renondépe. Tupã oity chupe kuéra filistéo kuéra pópe, ha 40 año aja oiko ipo guýpe. 2 Táva Sorápe oiko vaekue peteĩ kuimba'e hérava Manoa. Ha'e Dan ñemoñare kuérava. Hembireko ndaikatúi imemby. 3 Ko kuñakaraípe ojehechauka Tupã remimbou ha he'i chupe: —Ndaikatúiva ne memby na ne membýiri. Ko'ágã katu nde rye guasu ha ne membýta peteĩ mitã kuimba'e. 4 Anivétei re'u kaguy térã oimeraẽ mba'e ne monga'úva ha anítei re'u mba'eve ipotĩ'ýva.*f** 5 Ko mitã akã rague nereikytĩ mo'ãi. Ha'e oñemboyke Tupãme guarã oikove pyy mboyve guive. Ha'e oguenohẽ ñepyrũta Israel ñemoñarépe filistéo kuéra po guýgui. 6 Oho upe kuñakarai he'i iménape: “Oñemboja che rendápe peteĩ kuimba'e ha'ete vaicha chéve Tupã remimbou. Tuicha che mondýi ha na porandu jepéi chupe moõguipa ou. Ha'e avei nde'íri chéve mba'éichapa héra. 7 Ha he'i chéve che rye guasutaha ha che membytaha peteĩ mitã kuimba'e. Ha upévagui ko'ágã guive nda'u véima vaerã kaguy térã oimeraẽ mba'e che monga'úva ha nda'úi vaerã mba'eve ipotĩ'ýva. He'i chéve che memby Tupãme guarã oñemboykeha oikove pyy mboyve guive”. 8 Manoa oñembo'e Tupãme ha he'i chupe: “Ajerure ndéve rembou jey haguã ore rendápe upe kuimba'e ikatu haguãicha he'i oréve mba'épa rojapo vaerã upe mitã oútavagui”. 9 Ha Manoa ojerure haguéicha chupe, Tupã ojapo. Tupã remimbou oñemboja upe kuña rendápe ha'eño oĩ jave hína kokuépe. 10 Ha pya'e oho iména rendápe ha he'i chupe: —Ou jeýma che rendápe upe karai akokuehe ou vaekue. 11 Ha pya'e opu'ã oho hembireko ndive upe karai oĩháme. Oguahẽvo oporandu chupe: —Nde piko upe akokuehe reñe'ẽ vaekue che rembireko ndive? Ha he'i chupe upe kuimba'e: —Che hína upéva. 12 Manoa oporandu chupe: —Ágã ojehu vove umi mba'e ere vaekue: piko mba'éicha romongakuaa vaerã upe mitã ha mba'éicha ha'e oiko vaerã? 13 Tupã remimbou he'i chupe: —Tojapo umi mba'e ne rembirekópe ha'e vaekue. 14 Anítei to'u kaguy térã oimeraẽ mba'e oporomonga'úva ha anítei ho'u mba'eve ipotĩ'ýva.*f** Tojapóke che ha'e hagueichaite ne rembirekópe. 15 Upévo Manoa he'i upe kuimba'épe: —Epyta ápe ha tambichy ndéve peteĩ kavara ra'y. 16 Tupã remimbou katu he'i chupe: —Apyta ramo jepe ndaikatu mo'ãi ha'u upe rejapótava chéve. Tupãme katu ikatu rehapy ha reikuave'ẽ. Manoa ndoikuaái upe kuimba'e tupã remimbouha. 17 Ha he'i Manoa Tupã remimboúpe: —Ejekuaaukána oréve. Upéicharõ ágã ojehu vove ko'ã mba'e nde eréva oréve, ore mandu'áta nde rehe. 18 Tupã remimbou katu he'i chupe: —Maerã piko reikuase mávpa che? Che rera niko mba'e guasu ete ojekuaa'ýva. 19 Manoa omoĩ upe kavara ra'y ha mba'e kuave'ẽ kógagui guáva peteĩ ita ári ha upépe ohapy oikuave'ẽvo Tupãme. Upévo Tupã ojapo Manoa ha hembireko rovake peteĩ mba'e ojehecha'ýva. 20 Upe tata ojepotávo ha hendývo yvate gotyo, Tupã remimbou ojehe'a vaicha upe tata

rendýre ha oho yvága gotyo. Ha'e kuéra ohechávo ko'ã mba'e oñesũ ha omboja isyva yvýre. 21 Upéi Tupã remimbou ndojehechaukavéi Manoa térã hambirekópe. Upéva rupi Manoa ohecha kuaa upe kuimba'e Tupã remimbou hague. 22 Ha he'i hambirekópe: – Ñamanóta niko ñande, jahechágui Tupãme. 23 Hambireko katu he'i chupe: –Oipota rire ñamano niko, umi ñane kuave'ẽmby naiporãi vaerã mo'ã chupe, ndojehechaukái vaerã mo'ã ñandéve ha ndoikuaaukái vaerã mo'ã ñandéve umi mba'e ñahendu vaekue. 24 Imemby upe kuña ha ombohéra upe mitã kuimba'e Sansón. Upe mitã okakuaa ha Tupã ohovasa chupe. 25 Tupã pu'aka oñeñanduka ñepyrũ hete pýpe oiko aja Dan ñemoñare kuéra apytépe táva Sorá ha Estaol jerére.

Judges 14

1 Peteĩ jey Sansón oho táva Timnat ha upépe hesaho peteĩ kuña filistéo kuéravare. 2 Ojevývo hógape he'i túva kuérape: –Ajuhu peteĩ kuña Timnátpe filistéo kuérava. Aipota upéva pehecha chéve che rembirekorã. 3 Túva ha sy katu he'i chupe: –Ndaipóri piko ñane rehegua kuéra apytépe kuña ajeve reipota filistéo kuérava ne rembirekorã? Umíva niko ndojeroviái Tupã rehe. Sansón katu he'i chupe kuéra: –Upéva upe kuñánte aipota che rembirekorã, ha aipota upéva pehecha chéve. 4 Túva ha sy ndoikuaái ko'ã mba'e upéicha ojeuha Tupã upéicha oipotágui. Umíva umi árape niko Israel ñemoñare oĩ filistéo kuéra po guýpe, ha Tupã oheka mba'éichapa oñorãirõvo hendive kuéra. 5 Upéi oho Sansón, túva ha sy ndive Timnátpe. Oguahẽvo parralty oíva upe táva jerére, upégui osẽ okororõ chupe peteĩ león ra'y rusu. 6 Tupã pu'aka omombarete Sansónpe. Ha ipo nandípe ojuka upe león ra'y rusu kavara ra'y ojuka ramo guáicha. Túva ha sýpe katu mba'evete nde'íri. 7 Oguahẽ upe kuña iñakã vaivare rógape ha oñe'ẽ chupe. 8 Nda aréi ete rire, oúvoma omenda haguáicha upe kuñáre, opia upe tapégui ohecha jey haguã upe león re'õngue oheja vaekue. Ojuhu káva ojaitypo hague hyepýpe ha ijeiraha. 9 Oguenohẽ ipópe ha ho'u ohóvo tapére. Ohupytývo túva kuérape, ome'ẽ avei chupe kuéra ha umíva ho'u avei. Sansón nomombe'úi chupe kuéra oguenohẽ hague upe león re'õngue retepýgui. 10 Túva oho oguahẽ upe kuña rógape. Sansón ojapo peteĩ karu guasu, ojaopoháicha mitã rusu kuéra umíva umi árape. 11 Filistéo kuéra ohechávo upéva, omondo hikuái 30 mitã rusu oĩ haguã hendive. 12 Ko'ávape Sansón he'i: –Areko peteĩ mba'e aporanduséva peẽme jahecha peikuaápa. Ágã 7 ára haguépe, ko karu guasu opa vove, peje ramo chéve mba'épa hína upe aporandúva peẽme ame'ẽta peẽme peteĩ-teĩ pende ahojarã ha pende ao areterã. 13 Ndapeikuaái ramo katu peẽ peme'ẽta chéve peteĩ-teĩ che ahoja ha che aorã. He'i chupe hikuái: –Eporandu katu oréve. Rojapysaka hína nde rehe. 14 He'i chupe kuéra Sansón: Hapicha ro'o ho'úvaguí osẽ ja'úva ha imbaretévaguí osẽ he'ẽva. Mbohapy ára ohasa rire ndoikuaái gueteri hikuái upe Sansón oporandúva chupe kuéra. 15 Upe irundy arahápe katu he'i Sansón hambirekópe hikuái: –Ere ne ménape te'i oréve mba'épa hína upe oporandu vaekue oréve. Cháke nereporandúi ramo, rombojáta tata nde ru rógape pende reheve ipype. Taiko ore gueru ápe peipe'apa haguã ore hegui roguerekomíva? 16 Sansón hambireko oho iména rendápe ha tasẽme he'i chupe: –Nde niko nda che rayhúi ajeve ndeeréi chéve mba'épa upe reporandu vaekue umi che retã guápe. He'i chupe iména: –Che ru ha che sýpe namombe'úi, ha piko ndéve amombe'úta? 17 Upe kuña katu hasẽ iménape upe karu guasu aja pukukue. Upe 7 arahápe katu, omongueráiguima chupe, omombe'u hambirekópe ha kóva oho omombe'u hetã guápe. 18 Upe 7 arahápe kuarahy oíke mboyve oñemboja Sansón rendápe umi filistéo kuéra ha he'i chupe: –Mba'épa oĩ he'ẽvéva eiragui, ha mba'épa imbaretete leóngui? Ha he'i chupe kuéra Sansón: –Ndapejetypekái rire che kokuépe, ndapeikuaái vaerã mo'ã upe aporandúva peẽme. 19 Ha Tupã pu'aka omombarete Sansónpe, ha osẽ oho Ascalónpe ha ojuka 30 kuimba'e upépe guápe. Ha umi ojuka vaekuégui oipe'a ijao ha ogueraha ome'ẽ umi oikuaa vaekuépe imba'e porandu. Pochýpe osẽ upégui ha oho túva rógape. 20 Upe kuña katu oñeme'ẽ Sansón irũ peteĩme hambirekorã.

Judges 15

1 Ára ohasa rire ha oguahẽvo kóga ñemono'õha ára kokuégui, Sansón oho ohechávo hambirekópe. Ogueraha peteĩ kavara ra'y ha ohokuévo he'i ijupe: “Aháta aĩ che hambireko ndive ikotýpe”. Upe kuña ru katu ndohejái chupe oíke tajýra rendápe. 2 He'i Sansónpe: –Che niko aimo'ã ndereipota véima upévare ame'ẽ ne irũ peteĩme hambirekorã. Oime ikypy'y iporãitevéva chugui, eraha upéva ne hambirekorã. 3 Ha he'i chupe Sansón: –Ko'ágã ajahéi ramo filistéo kuéra ndaikatúi aveve he'i che

rehe ajapo reiha. 4 Oho Sansón oity ñuhãme 30 aguara'i, ha mokõi-mokõi oñapytĩ ojuehe huguáigui ha umíware oñapytĩ kapi'i piru ipo renyhẽ. 5 Upéi ombojepota tata pe kapi'íre ha opoi umi aguara filistéo kuéra kokuére. Upéicha ohapypaite chugui kuéra ikóga kuéra oñemono'õma vaekue ha umi oñembo'yva hina kokuépe. Upe tata katu ojepyso ha ohupyty umi parral ha olivoty. 6 Filistéo kuéra oporandu máva rembiapokuépa upéva. Oje'e chupe kuéra Sansón hague. Upéicha ojapo peteĩ kuimba'e Timnatgua oípe'a haguére chugui hembireko ha ome'ẽ haguére Sansón irũme hembirekorã. Ha oho umi filistéo kuéra ohapy upe kuña ha hóga guápe. 7 Sansón he'i chupe kuéra: –Che amyengoviáta peẽme kóicha pejapo haguére che rehe. 8 Ha ojeity hi'ári kuéra. Hetápe oinupã ha yvýre oheja. Upéi oho oiko peteĩ ita kuápe Etam héravape. 9 Filistéo kuéra ou oñemohenda Judápe, ha upéi oho ojeity táva Lehi hérava ári. 10 Judá ñemoñare he'i chupe kuéra: –Mba'ére piko peju peñorãirõ ore ndive? Ha'e kuéra he'i: –Roju roguerahávo Sansónpe rojapo haguã hese ha'e ojapo haguéicha ore rehe. 11 Ha oho Sansón rendápe 3.000 kuimba'e Judá ñemoñare ha he'i chupe hikuái: –Reikuaa porã niko ko'ã filistéo kuéra imbareteveha ore hegui. Mba'e piko ko rejapóva ore rehe? Sansón katu he'i chupe kuéra: –Ha'e kuéra ojapo haguéicha che rehe, upéichante avei che ajapo hese kuéra. 12 Ha he'i chupe hikuái: –Nde píari roju. Ore ndéve rogueraháta ha rome'ẽ umi filistéo kuérape. Upévo Sansón he'i chupe kuéra: –Peje chéve peẽ nda pe che juka mo'ãiha. 13 He'i chupe hikuái: –Roguerahátante ha rome'ẽ filistéo kuérape. Ore ndorajuka mo'ãi ndéve. Oipokua chupe hikuái mokõi tymasã pyahúpe. Upéi oguenohẽ ha ogueraha upe ita kuágui chupe. 14 Oguahẽvo hikuái táva Lehi, sapukáipe osẽ umi filistéo kuéra ohuguaitĩ chupe kuéra. Tupã pu'aka katu omombarete Sansónpe ha inímbokái ramo guáicha omondoho umi tymasã ipyapýre oíva. 15 Ohecha upe rupi vúrro omano ramóva rañykãngue peteĩ, ipojái hese ha upéva ipópe, ojuka 1.000 filistéo. 16 Ha he'i: Vúrro rañykãnguẽpe, te'õngue takurúicha mokõi hendápe ambyaty. Vúrro rañykãnguẽpe, 1.000 kuimba'épe ajuka. 17 Upéi omombo upe vúrro rañykã. Ko'ã mba'e ojehu haguẽpe upéi opyta héra Ramat-Lehi he'iséva Cérro Tañykã. 18 Upéi oñandu iyyuhéi eterei ha he'i Tupãme: –Nde rehe rupi aente niko ko'ã mba'e che ajapo. Ani che reja amano yuhéigui ko'ã filistéo reko ky'a pópe. 19 Lehi oĩ itakua ha upégui Tupã oguenohẽ y. Sansón hoy'u rire ikyre'ỹ ha imbarete jey. Upéware upe yvu oíva upépe héra En-Hacoré he'iséva “Oñembo'éva yvu”. 20 Sansón omyakã Israel ñemoñarépe 20 año pukukue. Umíva umi árape upe yvy oĩmiva filistéo kuéra po guýpe.

Judges 16

1 Peteĩ jey Sansón oho Gázape ha upépe ojuhu peteĩ kuña reko vai. Ha opyta oñeno hendive upe pyhare. 2 Gazagua oikuaávo Sansón oíha upépe, omongora hikuái upe ha'e oíha. Ha upe ára pukukue omangea hese hikuái jahecha nosẽipa upe táva rokẽ rupi. Pyharévo oho hikuái hógape; he'i hikuái ojupe: “Ágã ko'ẽ vove jajukáta”. 3 Sansón katu opáy pyharepyte. Opu'ã ha oho ohekýi upe táva rokẽ horkõ reheve, ohupi ijati'yre ha ogueraha oheja yvyty ru'ame oíva Hebrón rovái. 4 Ko'ã mba'e ojehu rire, Sansón iñakã vai peteĩ kuñare hérava Dalila. Dalila oikóva ñu Sorec héravape. 5 Filistéo ruvicha kuéra ou hendápe ha he'i chupe: –Roikuaase mba'éichapa ikatu ore pu'aka Sansón rehe, roipokua ha roipykua haguã. Ejapo chupe oimeraẽ mba'e ha tomombe'u ndéve mba'éicha rupípa peichaite imbarete. Upéicharõ ore peteĩ-teĩ rome'ẽta ndéve 100 kílo pláta. 6 He'i Dalila Sansónpe: –Emombe'u chéve mba'épa upe ne mombaretetéva. Mba'e ajapo vaerã che pu'aka haguã nde rehe? 7 Sansón he'i chupe: –Che jokua ramo 7 hu'y sã ipyahu ha ikã'yvape gueteri che kangýta oimeraẽva kuimba'éicha. 8 Umi filistéo ruvicha oguerahauka chupe 7 hu'y sã ipyahu ha ikã'yva gueteri, ha umívape Dalila ojokua Sansónpe. 9 Dalila omoingéma voi kañyháme filistéo kuéra ikotýpe. Ha osapukái Sansónpe ha he'i: –Sansón, cháke filistéo kuéra ou ndéve. Sansón omondoho umi tukumbo inimbo rehe tata ñamboja ramo guáicha. Ha filistéo kuéra opyta jey oikuaa'ỹ rehe mba'épa upe Sansónpe omombaretéva. 10 Dalila he'i Sansónpe: –Eñembohory niko che rehe ha che mbotavy, nde japu chéve. Emombe'upy chéve mba'eichaitépa ikatu rojokua. 11 He'i chupe Sansón: –Che jokua ramo pióla pyahu ojeporu'yvape gueteri, upéicha ramo che kangýta oimeraẽva kuimba'éicha. 12 Ha ojokua chupe Dalila pióla pyahúpe. Ha upéi he'i jey chupe: –Sansón, cháke filistéo kuéra ou ndéve. Oĩ jeýma filistéo kuéra kañyháme upe kotýpe. Sansón katu omondohopa umi pióla inimbóicha. 13 Dalila he'i Sansónpe: –Reñembohory gueteri niko che rehe reikóvo. Che mbotavy jeýma. Emombe'u chéve mba'eichaitépa ikatu rojokua. Upémarõ Sansón he'i chupe kóicha: –Rejapo ramo 7 trénsa che akã raguégui ha poyvi

apytépe reipoka ha reñapytĩ ramo peteĩ yvyra yvýre ojekutúvare, upéicharõ oimeraẽ vaicha che kangýta. 14 Dalila omonge Sansónpe, oipoka iñakã rague poyvíre ha oñapytĩ peteĩ yvyráre yvýre ojekutúvare. Ha he'i chupe: –Sansón, cháke filistéo kuéra ou ndéve. Opáy opu'ã, ha opu'anguévo ohekýi upe yvyra yvýre ojekutúva. 15 Ha he'i chupe upe kuña: –Mba'éicha piko ere chéve che rayhuha ha upéi katu nde japu chéve Hetáma che mbotavy ha ndeeréi gueteri chéve mba'épa upe ne mombaretéva. 16 Ha mantereí oporandu chupe. Hapykuéri niko oiko ha oporandu jey-jey chupe ha amo ipahápe omonguerairóma Sansónpe. 17 Upémarõ omombe'u Dalíla. He'i chupe: –Ko'agãite peve niko che akã rague noñekytívai. Che añeme'ẽ vaekue Tupãme. Chupe guarã añemboyke vaekue che sy ryepýgui asẽ mboyve guive. Che akã rague oñekytĩ ramo, na che mbarete mo'ã véima ha oimeraẽ vaicha che kangýta. 18 Ohecha kuaávo Dalila añeteha upe Sansón he'íva chupe, he'ika umi filistéo kuéra ruvichápe: –Peju katu ko'ágã. Sansón omombe'úma chéve mba'épa upe omombaretéva chupe. Ha ou umi filistéo ruvicha Dalila pláta ipópe. 19 Dalila omonge Sansónpe hapy'a'ũme ha ohenói peteĩme ou haguã oikytĩ chugui umi 7 iñakãrague iñopẽ mbyre oguerékova. Ha upéichape ikangy ohóvo. 20 Dalila osapukái chupe: –Sansón, cháke filistéo kuéra ou ndéve. Opáy Sansón ha oimo'ã jepi guáicha osẽ porãta. Ndoikuaái ha'e Tupã ohejáma hague chupe. 21 Upépe umi filistéo kuéra oko'i hese, ohesa'o ha ogueraha itáva kuéra, Gázape. Upépe ojokua chupe kadéna vrónsepe ha ita avati mongu'íha ombyapajereika chupe hikuái cárcelpe. 22 Iñakã rague katu oñepyrũ jey ipuku. 23 Filistéo kuéra ruvicha oñembyaty okaru ha ovy'a haguã oñondive ha imba'e kuave'ẽ omoguahẽ haguã itupã Dagónpe. Opurahéi hikuái: Ñande tupã niko omoĩ ñande pópe, upe kuimba'e ñande rayhu'ýva, Sansónpe. 24 Ohechávo chupe hikuái maymáva omomba'e itupãme he'ívo: Ñane tupã Dagón omoĩ ñande pópe, Sansón, upe ñande rayhu'ývape. Ohundímiva ñande kokue kuéra, ha ojukámiva ñande pehẽngue kuéra. 25 Tuicha ovy'a hikuái, ha he'i: –Peru Sansónpe ta ñane mbovy'a. Oguenohẽ ha ogueru chupe cárcelgui ha oñepyrũ oñembohory hese hikuái. Upéi omoñembo'y chupe mokõi horkõ pa'ũme. 26 Oĩ Sansón ndive peteĩ mitã kuimba'e ipógui oisãmbyhýva chupe. He'i chupe Sansón: –Eomoĩ che po ko óga horkõ rehe, tajakomi hese. 27 Filistéo kuéra ruvicha niko oĩ upe tupaópe, henyhétéva. Upe óga ári oĩ jey amo 3.000 rupi omañáva mba'éichapa oñemboharái hikuái Sansón rehe. 28 Sansón oñembo'e Tupãme he'ívo: “Tupã che Jára, ne mandu'áke che rehe ko'ágã ha che mombarete jey tamyengovia ko'ã filistéo kuérape che resa'o haguére hikuái.” 29 Upéi Sansón oipyso ipo opoko peve umi mokõi horkõ oíva upe óga mbytépe, 30 ha osapukái: –Pemanomba peẽ filistéo che ndive. Ha opa imbaretekuépe omyaña umi horkõ. Upe tupao ou yvýpe ha ho'a umi filistéo kuéra ruvicha ha opa umi upépe oíva ári. Sansón omanonguévo hetavépe ojuka oikove ramo guarégui. 31 Tyvýra kuéra ha túva rogagua ou ogueraha hetekue. Ojereraha oñeñotý túva Manoa oñeñotý haguépe, táva Sóar ha Estaol pa'ũme. Sansón omyakã vaekue Israel ñemoñarépe 20 año.

Judges 17

1 Oikómi vaekue Efraín yvytýre, peteĩ kuimba'e hérava Micaías. 2 Peteĩ jey he'i isýpe: –Ahendu vaekue mba'éichapa rejahéi upe omonda vaekuépe nde hegui umi 100 kílo pláta. Che hína upe nde pláta omonda vaekue. 3 Ha Micaías ome'ẽ jey isýpe upe pláta. Ha isy he'i chupe: –Tupã ta nde rovasa che memby. Kóva ko pláta niko che amboyke vaekue Tupãme guarã. Yvyrágui ajapoukáta peteĩ ta'ãnga ha ambyapéta ko plátape. 4 Upe kuñakarai ome'ẽ 200 pláta pehẽngue peteĩ kuimba'e plátare omba'apóvape ojapo haguã chugui upe ta'ãnga. Ojapopa rire omoĩ hikuái upe ta'ãnga Micaías rógape. 5 Micaías rógape ojuhómiva upépe oĩgui Tupãme oñemomba'e haguã. Ojapo peteĩ efod*f** ha heta ta'ãnga ha upépe omohenda. Ta'ýra peteĩme katu omoingo pa'i ramo. 6 Umíva umi árape niko ndaipóri mburuvicha guasu Israélpe. Oimeraẽvante ojapo ojauposéva. 7 Judá yvýgui ou vaekue peteĩ mitã karia'y levíta.*f** Mombyry guáva ha'e. 8 Ko mitã karia'y osẽ vaekue oho Beléngui ojeporekávo hekoharäre. Ha ohasakuévo Efraín yvytýre, oguahẽ Micaías rógape. 9 Micaías oporandu chupe moõguipa ou ha upe mitã karia'y he'i chupe: – Levíta niko che ha Beléngui ajú. Aheka aikóvo mamópa aiko haguã. 10 Micaías he'i chupe: –Epyta ápe che ndive. Nde ore pa'íta ha che reko mbo'éta chéve. Añope ame'éta ndéve 10 pláta pehẽngue ha upéi romonde ha romongarúta. 11 Ha opyta upe mitã karia'y Micaías rógape, ha ta'ýra ramo guáicha chupe upe levíta. 12 Micaías omoingo chupe pa'i ramo, ha opyta oiko hendive hógape. 13 Ha Micaías he'i ipy'a pýpe: “Ko'ágã aikuaa Tupã che rovasataha arekógui ko levíta che pa'i ramo”.

Judges 18

1 Umíva umi árape ndaipóri vaekue mburuvicha guasu Israélpe. Dan ñemoñare ndaijyvýigui, oheka oikóvo yvy imba'e kuerarã, upépe oñemohenda haguã. Chupe kuéra niko ndohupytýi yvy hapicha Israel ñemoñare apytépe. 2 Upévare omondo hikuái ijapytégui kuéra 5 kuimba'e py'a guasu táva Sorá ha Estaólgui oho haguã yvy ohecha. Ha Efraín yvytyre ohasakuévo oguahẽ hikuái Micaías rógape, oke haguãicha upépe hikuái. 3 Oñembojávo Micaías rógape, iñe'ẽre oikuaa hikuái upe levítape.*f** Oho hendápe ha oporandu chupe hikuái: —Máva piko nde gueru ha mba'e piko rejapo árupi? 4 Ha upe mitã karia'y omombe'u chupe kuéra mba'e ñe'ẽmepa oguahẽ Micaías ndive, ha opytaha hendive pa'i ramo. 5 Upémarõ he'i chupe hikuái —Eporandumi oréve Tupãme oho porãtapa oréve mamó rohoha rupi. 6 Ha upe pa'i he'i chupe kuéra: —Tapeho ha anítei pejepy'apy. Tupã oñangarekóta pende rehe mamó pehoha rupi. 7 Ha osẽ oho umi 5 kuimba'e oguahẽ meve táva Lais héravape. Ohecha umi upepegua oiko porãha, umi Sidongua oikoháicha ha avave ndojopyiha avavéndi. Mombyry oĩ hikuái Sidóngui ha avavére noikotevẽi. 8 Ojevývo umi kuimba'e Sorá ha Estaólpe hapicha kuéra oporandu joa chupe kuéra: —Mba'éiko pejuhu? Ha'e kuéra he'i: 9 —Rohechapa upe yvy ha iporã eterei. Pepu'ã jaha chupe kuéra. Térã piko peguapýtante peína upépe? Jaha ñañemomba'e upe yvýre. 10 Ñaguahẽ vove upépe, pehecháta mba'eichaitépa iporã upe yvy ha umi upepegua noikotevẽiha mba'eve. Tupã ome'ẽta ñandéve upéva upe yvy opa mba'e oĩháme ñane mba'erã. 11 Osẽ 600 kuimba'e Dan ñemoñare, Sorá ha Estaólgui árma ipópe oñorãirõ haguãicha. 12 Oho opyta Judá yvýpe kuarahy resẽ gotyo táva Quiriat-Jearim oke haguãicha hikuái. Upévare héra ko'ágã upe opyta hague hikuái Dan Campamentokue. 13 Ohupytývo Efraín yvyty oguahẽ hikuái Micaías rógape. 14 Upépe umi 5 ou vaekue ohecha upe yvy Lais jerére he'i hapicha kuérape: —Peẽ piko peikuaa ko óga kóvape oguerékoha hikuái peteĩ efod?*f** Oguereko avei hikuái ta'ãnga'i kuéra*f** ha peteĩva yvyrágui ojejapo vaekue ha ijape plátava. Mba'épa peje upévape? 15 Umi 5 kuimba'e oho Micaías ógape, upe levíta rendápe. Oguahẽ ha oporandu chupe mba'éichapa oiko. 16 Oha'arõ Micaías róga rokẽme umi 600 kuimba'e, 17 umi 5 kuimba'e oíke aja Micaías rógape ohupi upe ta'ãnga ijape plátava, umi ta'ãnga'i ha upe efod. Pa'i katu opyta oñembo'y upe óga rokẽme umi 600 kuimba'e ndive. 18 Upe pa'i ohechávo upe oikóva he'i chupe kuéra: —Mba'e piko pejapo? 19 He'i chupe hikuái: —Emboty nde juru. Ekirirĩ ha eju ore ndive. Ndéve ore roipota ore pa'irã. Nde ore reko mbo'éta. Mba'épa iporãve vaicha ndéve: reiko ramo pa'i ramo peteĩ ógapente, térãpa peteĩ aty Israel ñemoñare apytépe? 20 Iñakã raku upe pa'i. Oñekarama ha'e upe efod ha umi ta'ãnga kuérare ha oho hendive kuéra. 21 Ha oje'óivo hikuái, tenonde omondo kuña, mitã ha hymba kuéra. 22 Mombyryma oho ríre, umi Micaías róga jerére oikóva oñembyaty ha osẽ hapykuéri kuéra. 23 Umi Dan ñemoñare ohendúvo sapukáipe ojejuha hapykuéri ojevy hikuái ha oporandu Micaíape: —Mba'e mba'e piko ojehu ndéve, péicha resapukái haguã? 24 Micaías he'i chupe kuéra: —Mba'éicha 'mba'e ojehu ndéve' katu piko? Pemondapa niko umi ta'ãnga che voi ajapo vaekue, mba'eve ndapehejái chéve ha hi'ári peraha che pa'i. 25 Umi Dan ñemoñare katu he'i chupe: —Anivétei resapukái oréve. Cháke peichahágui oĩne ore apytépe ipochýva ha ohóne ndéve. Nde jukáne ndéve ha opa rogagua. 26 Micaías oikuaa umi Dan ñemoñare hetaveha chugui ha ndaipu'aka mo'ãiha hese kuéra. Upémarõ ojevy hógape, umi Dan ñemoñare katu oho hapére. 27 Ogueraha hikuái upe pa'i ha umi mba'e Micaías ojapo vaekue. Oguahẽ hikuái Laispe ha ojeity hi'ári. Ojukapaite umi upépe guápe ha ohapy upe táva. Umi Laisgua noimo'ãiva mba'eve ivaíva ojuhúne haguã chupe kuéra. 28 Mombyry oĩgui hikuái Sidóngui ha avavéndi ndojehe'áigui, avave ndoúiri oipytyvõ chupe kuéra. Lais opu'ã vaekue peteĩ ñume hérava Bet-Rehob. Umi Dan ñemoñare ohapy ríre upe táva omopu'ã jey ha opyta oiko upépe hikuái. 29 Jepe héra ypy Lais vaekue, ha'e kuéra ombohéra Dan, upéicha hérargui vaekue ijypy kuéra. Dan niko peteĩva Israel ra'yre. 30 Omohenda hikuái upépe upe ta'ãnga omomba'e guasu haguã ha Jonatán Guersón ra'y, Moisés remineno omoingo hikuái pa'i ramo. Upéi mayma Jonatán ñemoñarégui oiko pa'i Dan ñemoñare kuéra apytépe, ojereraha peve chupe kuéra tetã ambuére. 31 Ha upéicha oguereko ijapytépe kuéra upe ta'ãnga Micaías ojapo vaekue, jepe Silópe umíva umi árape Tupãme oñemomba'e guasu.

Judges 19

1 Yma Israélpe ndaipóri ramo gueteri mburuvicha guasu, oiko vaekue peteĩ levíta*f** Efraín yvyty ruguáre. Omenda peteĩ kuña Belén guáre. Belén niko opyta

Judá yvýpe. 2 Ko kuña oiko vai iména ndive ha ojevy túva rógape, Belénpe. Amo 4 mése rupi ohasa, 3 osê oho upe levíta oñe'ê porã haguã hembirekópe, jahecha ndohojeýipa hendive. Ogueraha hendive peteĩ hembiguái ha mokõi hymba vúrro. Ha omoguahê chupe upe kuña túva rógape. 4 Ohechávo chupe upe kuña ru, torypápe omoguahê ha he'i chupe opyta haguã hendive kuéra. Mbohapy ára opyta oiko upe karai rógape, ha upépe opyta okaru ha oke. 5 Irundy ára ko'ême katu opu'ã hikuái ha upe levíta oñembosako'i osê haguãicha. Upe kuña ru katu he'i chupe: –Epytána ñaňamindu'u'imi, pehupi pu'aka ha upéi katu tapeho. 6 Oguapy mokõivéva okaru. Ha upépe he'i chupe upe kuña ru: –Epytavéna javy'a ha jake ápe ko pyharépe. 7 Upe levíta katu opu'ã oho haguãicha. Ha upe kuña ru ojerure tereígui chupe opyta haguã, opyta jey oke upépe upe pyhare. 8 Upe 5 arahápe, opu'ã upe levíta pyharevete oho haguãicha. Upe kuña ru katu he'i chupe: –Epyta jeýna ñaňamindu'u'imi. Oguapy jey okaru mokõivéva hikuái ha péichape ijasaje chugui kuéra. 9 Opu'ãvo upe levíta oho haguãicha hembiguái ha hembireko ndive, he'i chupe upe kuña ru: –Nderehechái piko ka'aru jeytamaha. Epyta jeýna jake ápe ha javy'a, ágã ko'êramo pyharevete pepu'ã ha tapeho. 10 Upe levíta katu ndopytase véima upépe. Osê oho hembiguái ha hembireko ndive ha hymba vúrro mokõi reheve. Oguahêvo hikuái táva Jebús rovái, upéva hína Jerusalén, 11 ha ka'arúguima, hembiguái he'i chupe: –Japytátapa jake ápe ko'ã jebuséo apytépe? 12 Upe levíta he'i chupe: –Nahániri ndajapyta mo'ãi ápe. Ko'áva niko ndaha'éi Israel ñemoñare. Jahamiénte ñaguahê meve Guibeápe, 13 ndajapytái ramo upépe, japytáne Ramápe. 14 Ha péicha ohasa meme hikuái. Kuarahy oikévo oguahê Guibeápe. Kóva ko táva opyta Benjamín ñemoñare kuéra yvýpe. 15 Opia hikuái upe tapégui ha oguahê Guibeápe, oke haguãicha upépe. Ha avave nomoguahêigui chupe kuéra hógape. Opyta oguapy hikuái okápe plásape. 16 Ka'aruetéma oguahê oúvo kokuépe omba'apohágui peteĩ karai. Ko karai niko oiko vaekue Efraín yvytyre. Upégui ou vaekue oiko Guibeápe upépe oikógui Benjamín ñemoñare kuéra. 17 Upe karai ohechávo umi plásape oguapýva, oho oporandu chupe kuéra: –Peẽ piko moõgua ha mamó peho peína? 18 He'i chupe upe levíta: –Roju niko Beléngui ha roho hína amo Efraín yvyty rugua gotyo. Che upe rupigua hína. Aha kuri Belénpe sapy'ami, ha péina rojevy roína ore rógape. Avavénte ápe na ore moguahêi hógape. 19 Roguerekopa niko ro'umi vaerã, ha ore rymba romongaru haguã avei. Mba'evetéko noroikotevêi. 20 Upe karai katu he'i chupe: –Jaha ñaguahê che rógape ha che tahecha peẽme pene remikotevê. Naiporãiko peke ko okápe. 21 Upe karai ogueraha chupe kuéra hógape. Ha imbohupa kuéra oñemopotĩ ha okaru aja, ha'e oho omongaru umi vúrro mokõi. 22 Torypápe oñomongeta jave hikuái hína, ou kuimba'e reko vai atýra ojere upe ógare. Ombota okẽ ha he'i upe karaípe: –Enohẽ oréve okápe upe kuimba'e nde rógape remoguahê vaekue toroiporu. 23 Upe óga jára katu he'i chupe kuéra: –Anítei che ryvy kuéra upéicha pejapo. Kóva ko kuimba'e niko mbohupa hína che rógape. 24 Tame'ëna peẽme che rai, mba'eveichagua kuimba'e ndopokói gueteri hese. Oĩ avei ko kuimba'e rembireko. Tanohëna peẽme mokõivéva ha pejapo hese kuéra pejaposéva. Peheja ko kuimba'e ha ani pejapo hese mba'eve. 25 Umi kuimba'e reko vai katu ndoikuaaséi mba'eve. Upémarõ upe levíta oguenohê chupe kuéra okápe hembireko. Ha upe pyhare pukukue, ko'ê meve oiporu hikuái upe kuñáme. 26 Ko'ëmbávo ou upe kuña iména rendápe, ha oguahêvo upe karai rógape, ho'a upe okẽme. 27 Iména opu'ãvo oho haguãicha oipe'a óga rokẽ ha ojuhu hembireko upe yvýpe. Ipo mokõive ojepyso okẽ gotyo. 28 He'i hembirekópe: –Epu'ãpy, jaha. Hembireko katu mba'eve nde'íri. Upémarõ upe levíta, ohupi hembireko retekue hymba vúrro ári ha oho heseve hógape. 29 Oguahêvo, oguenohê ikyse ha ombo'i hembireko retekue 12 hendápe. Upéi omosarambi ipehẽngue opa Israel retã pyre. 30 Mayma ohecháva he'i: –Ñande Israel ñemoñare ñasê guive Egíptogui ko'ãichagua mba'e ndajahechávai. Iporã niko jaikuaa mba'épa upe jajapótava.

Judges 20

1 Maymáva Israel ñemoñare oho Mispápe. Ou Dan ha Beersébagui, ha Galaad guive. Ha peteicha oñembyaty Tupã renondépe. 2 Opa umi omyakáva Israel ñemoñarépe avei oguahê oñembyatyvo Tupã renondépe. Oñondivepa ohupyty 400.000 oíva oñorãirõ haguãicha. 3 Oguahê umi Benjamín ñemoñare apysápe hapicha Israel ñemoñare oñembyatyha Mispápe. Mispápe oñeporandu upe levítape*^f omombe'u haguã upe chupe ojehu vaekue. 4 Ha upe levíta, hembireko ojejuka vaekue he'i: –Che rembireko ndive roguahê Guibeápe, opytáva Benjamín ñemoñare kuéra yvýpe, upépe roke haguã. 5 Ha upe pyhare opu'ã che rehe umi upepegua. Ou omongora upe óga che jukaségui hikuái. Che rembireko rehe katu oñemboharaipa ha upévare omano. 6

Ambo'i upémarõ hetekue ha amondo ipehẽngue opa Israel retã pyre. Ko mba'e ojejapóva niko ivai eterei. 7 Peẽ peikuaa vaerã mba'épa upe ojejapo vaerã. 8 Maymáva peteicha he'i: —Avavete águi ndoho mo'ãi hógape. 9 Jaitýta po'a jaikuaa haguã mávapa ohóta oñorairõ umi Gabaagua ndive. 10 Aty 100 kuimba'e oihágui ñamboykéta umívagui 10, ha 1.000 oihágui ñamboykéta 100, ha 10.000 apytégui katu ñamboykéta 1.000. Umíva ombyaty hi'upyrã umi ohótavape oikuaauka ha omyengovia umi Guibeá guápe hembiapo vaikuere. 11 Ha upéicha mayma Israel ñemoñare oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme Guibeá rehe. 12 Israel ñemoñare he'ika Benjamín ñemoñarépe: —Mba'e pereko peje vaerã ko mba'e vai ete ojuhúva pende apytépe rehe? 13 Peme'ẽ oréve umi kuimba'e rembiapo vai. Umívape ore rojukáta. Upéicharõ jaípe'áta ñande apytégui ko mba'e vai. Umi Benjamín ñemoñare katu ndoikuaaséi mba'eve hapicha Israel ñemoñare he'íva. 14 Opa távagui oñembyaty hikuái Guibeápe upégui osẽ haguãicha oñorairõ Israel ñemoñare ndive. 15 Oipapa rire hikuái Benjamín ñemoñare opa távagui oúva ojuhu oíha 25.000 oñembosako'íva ñorairõrã. Guibeápe katu oĩ 600. 16 Opa ko'áva apytégui oĩ 700 kuimba'e poravo pyre ijasúva, ndojavýiva peteĩ akã rague hõndape oha'ã ramo. 17 Israel ñemoñare avei oipapa umi oíva oñorairõ haguãicha ha ojuhu hikuái 400.000 kuimba'e. 18 Israel ñemoñare oho Betélpe oikuaa haguã Tupágui mávapa ijapytégui kuéra tenondete ohóta Benjamín ñemoñare ndive oñorairõvo. Tupã oikuaauka chupe kuéra Judá ñemoñare umi oho vaerãha tenondete. 19 Opu'ã pyharevete upémarõ hikuái, ha oho oñemoĩ Guibeá rovái. 20 Ojoysýire oñemoĩ hikuái Benjamín ñemoñare ndive oñorairõ haguã Guibeá rovái. 21 Ha osẽ chupe kuéra umi Gabaagua ha upéva upe árape ojuka hikuái 22.000 Israel ñemoñare. 22-24 Oho jey Israel ñemoñare Betélpe Tupã rendápe. Ha ka'aru pytũ meve oñembyasy henondépe. Oporandu hikuái Tupãme osẽ jeýtapa hikuái oñorairõvo tyvýra kuéra Benjamín ñemoñare ndive. Ha Tupã he'i chupe kuéra: —Tapeho. Kóva omokyre'ỹ jey umi Israel ñemoñarépe, ha oho oñemoĩ hikuái upe ambue árape oñemoĩ haguéicha. 25 Ha upe ambue árape osẽ haguéicha, osẽ umi Gabaagua ha ojuka hikuái 18.000 Israel ñemoñare. 26 Kóva rire maymáva Israel ñemoñare oho Betélpe oñembyasy. Oguapy hikuái Tupã renondépe upe yvýpe upéva upe ára pukukue. Ndo'úi hikuái mba'eve pyhare peve. Upe rire oikuave'ẽ Tupãme mymbahapy mba'e kuave'ẽ joajurã. 27-28 Umíva umi árape Tupã karameguã oímiva Betélpe ha Moisés remíneno Finees, Eleazar ra'y, pa'i upépe. Israel ñemoñare oporandu Tupãme: —Rosẽta piko roñorairõ jey haguã ore ryvy kuéra Benjamín ñemoñare ndive, térãpa nahánirí? Tupã he'i chupe kuéra: —Tapeho. Ko'ẽramo pende pu'akáta hese kuéra. 29 Upémarõ mbovymi Israel ñemoñare oho omangea Guibeá jerére. 30 Hembyre katu oho oñemoĩ Guibeá rovái oñorairõ haguãicha. Mbohapy araháma upéicha ojapo hikuái. 31 Umi Benjamín ñemoñare osẽ oñorairõ haguã umi Israel ñemoñare ndive ha upéicha oñemomomyry hikuái Gabaágui. Ha oñepyrũ jeýma ojuka umi Israel ñemoñarépe. Upéicha 30 rupi ojuka hikuái Betel ha Guibeá rapére ha upe ñúre. 32 Ha'e kuéra oímo'ã umi Israel ñemoñare okyhyjégui chugui kuéra, ojapo haguéicha hikuái ambue árape. Umi Israel ñemoñare katu oñani gua'u chugui kuéra oguenohẽ haguãicha umi Benjamín ñemoñarépe okáre. 33 Upeichaháguinte osẽ umi Israel ñemoñare okañyhágui. Ojoysýire oñemoĩ oñorairõ haguãicha Baal-Tamárpe. Umi okañýva Guibeá jerére avei osẽmba upe okañyhágui ha ojeity upe táva ári. 34 Ikatupyryvéva Israel ñemoñare 10.000 kuimba'e oho ojeity Guibeá ári. Hypy'ũ upe ñorairõ oikóva. Umi Benjamín ñemoñare katu ndoikuaái ha'e kuéra oñehunditamaha. 35 Tupã rupi ipu'aka hese kuéra umi Israel ñemoñare, ha upéva upe árape ojejuka 25.100 Benjamín ñemoñare. 36 Ohecha kuaa sapy'a umi Benjamín ñemoñare oñehundimaha. Umi Israel ñemoñare niko oguevi ha ome'ẽ yvy Benjamín ñemoñarépe, ojeroviágui hikuái umi Guibeá jerére omangeávere. 37 Gabaagua oímo'ã'ỹhágui, umi omangeáva ojeity hi'ári kuéra ha ojukapaite chupe kuéra. 38 Umi omangeáva oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme hapicha Israel ñemoñare kuéra ndive omyatatĩ haguã oikuaauka haguã chupe kuéra Guibeá rehe ipu'aka vove. 39 Ha umi Israel ñemoñare oñani gua'úva chugui kuéra ohóvo, ohechávo upe tatatĩ yvate ojupirõ ojevy vaerã. Umi Benjamín ñemoñare katu ojuka jepéma 30 Israel ñemoñare rupi ha he'i hikuái ojupe: “Ñahundi jeýtama chupe kuéra kuehe ha kuehe ambue jajapo haguéicha”. 40 Upeichaháguinte tatatĩ opu'ã upe távagui ha umi Benjamín ñemoñare ojerévo oma'ẽ, ohecha Guibeá okaiha ha yvágare tatatĩ opu'ãha. 41 Upépe umi Israel ñemoñare oñani gua'úva hina chugui kuéra ojere ha ou chupe kuéra. Umi Benjamín ñemoñare oñemondyipa ohecha kuaágui oñehundipatomaha. 42 Osẽ oñani haguãicha hikuái tapére ohóva yvy ojeiko'ýha gotyo, ha upépe osẽ ohuguaitĩ chupe kuéra umi távape oíva. 43 Upéichape, Israel ñemoñare omongora Benjamín ñemoñarépe Menuhá meve, kuarahy resẽ gotyo Gabaágui. Upépe ojukapa chupe kuéra. 44 Upéva upe árape 18.000 Benjamín guáva ojejuka. 45 Hembyre katu osẽ oñani yvy ojeiko'ýha rupi, ita guasu

Rimón hérava gotyo. Umívagui 5.000 ojejuka jey tapére. Omuñave chupe kuéra Israel ñemoñare, ha ojuka jey 2.000. 46 Upéicha 25.000 Benjamín ñemoñare ikatupyryvéva ojejuka upe árape. 47 Yvy ojeiko'ýháme katu okañy 600. Ita guasu Rimón héravape oiko hikuái 4 mése. 48 Upéi umi Israel ñemoñare ojevy umi Benjamín ñemoñare ári hembýva táva kuéra rupi, ha ojukapaite opa ojuhúvape: kuimba'e, mitã ha kuña, hymba kuéra reheve. Upéi ohapy hikuái umi hekoha.

Judges 21

1 Mispápe mayma Israel ñemoñare he'i vaekue nome'ẽ mo'ãiha tajýra kuéra umi Benjamín ñemoñarépe hembirekorã. 2 Upéi katu oñembyaty hikuái Betélpe. Tupã renondépe oguapy hikuái pytũ meve ha tuicha oñembyasy. He'i hikuái: 3 –Ha! Tupã Israel Jára. Mba'ére piko ojehu oréve kóicha? Benjamín ñemoñare niko opáta ore apytégui. 4 Ko'ětĩ jave opu'ã hikuái ha omopu'ã peteĩ altar*f** itágui. Upéva ári omymbahapy Tupãme ha oikuave'ẽ mba'e kuave'ẽ joajurã. 5 Upéi he'i hikuái: –Mávapa ñande apytégui ndohói vaekue aty guasu jajapo ramo Mispápe? Oje'e vaekue niko upérõ opa upe atýpe oho'ýva ojejukataha. 6 Israel ñemoñare niko ombyasy upe ojuhúva tyvýra kuéra Benjamín ñemoñarépe, ha he'i hikuái: –Ko árape niko opa ñande apytépe Benjamín ñemoñare. 7 Mba'e jajapóta umi hembýva ñamohembireko haguã? Tupã rérare niko ja'e vaekue ñande rajy nañame'ẽ mo'ãiha chupe kuéra. 8 Mávapa ñande apytégui ndohói raka'e upe atýpe Mispápe? Imandu'a hikuái avave ndohói hague táva Jabésgui opytáva Galaad yvýpe. 9 Héra kuéra rupi oñehenói ramo upérõ, ndaipóri vaekue avave upepegua. 10 Upémarõ Israel ñemoñare omondo 12.000 kuimba'e Jabéspe. He'i umi ohóvape: –Tapeho pejukapaite ñandéve opa kuña imemby reheve, 11 opa kuimba'e ha kuña ojejavykymava. Kuña oñeno'ỹ vaekue kuimba'e ndive katu pehejáta toikove. 12 Ojuhu hikuái upépe 400 kuña ojejavyky'ýva ha ogueraha umíva Silópe, opytáva Canaán yvýpe. 13 Mayma Israel ñemoñare he'ika umi Benjamín ñemoñarépe oikóva Rimónpe ou haguã, opáguima ñorãirõ hendive kuéra. 14 Ha ou umi Benjamín ñemoñare ha oñeme'ẽ chupe kuéra hembirekorã umi kuña Jabésgui ojeguera vaekue. Amo ipahápe ndohupytypái chupe kuéra. 15 Ombyasy umi Israel ñemoñare Benjamín ñemoñarépe ojuhúva. Tupã oipe'águi ijapytégui kuéra Benjamín ñemoñarépe. 16 Umi Israel ñemoñarépe omyakáva he'i: –Mba'éicha piko ñamohembirekóta umi hembýva? Kuña nguéra Benjamín ñemoñare niko ojejukapa. 17 Ndajahejái vaerã niko ko'ã Benjamín ñemoñare opa ñande apytégui. 18 Mba'e jajapóta? Ja'e vaekue nañame'ẽ mo'ãiha ñande rajy chupe kuéra, ha oĩ ramo upéicha ojapóva, ja'e vaekue upéva oñehunditaha. 19 Upéi katu he'i hikuái: –Hi'aguĩma niko vy'a guasu Tupãme ojejapóva jepi Silópe, Betel yvate gotyo, kuarahy resẽ gotyo upe tapégui Betélgui ohóva Siquémpe, ha yvy gotyo Lebonágui. 20 He'i hikuái Benjamín ñemoñarépe: –Tapeho pekañy ha pemangea umi parraltýre oíva Siló jerére. 21 Ágã osẽ vove kuña kuéra Silogua ojeroky haguã, pesẽ avei peẽ ha umíva apytégui perokañy pene rembirekorã ha tapeho heseve pende rógape. 22 Ha ágã ou ramo oréve túva térã tyvýra kuéra, ore ro'éta chupe kuéra: “Pehejána chupe kuéra. Umi kuña ñorãirõgui roguera vaekue niko ndohupytypái chupe kuéra. Hi'ári peẽ napeme'ẽi chupe kuéra pende rajy. Upévale ndapepyta vaíri ore ndive jepe ja'epa vaekue ñande rajy nañame'ẽ mo'ãiha chupe kuéra”. 23 Ha ojapo upéicha umi Benjamín ñemoñare. Oho oguerokañy hikuái hembirekorã umi kuña ojerokýva apytégui. Upéi ojevy hikuái hekohápe ha omopu'ã jey táva kuéra ha oiko upépe. 24 Mayma Israel ñemoñare avei ojevy hekohápe, hógape ha ijyvy teépe. 25 Umíva umi árape ndaipóri vaekue mburuvicha guasu Israélpe. Maymáva oiko oikoseháicha.

Ruth 1

1 Yma Israélpe ndaipóri ramo gueteri mburuvicha guasu oiko tuicha ñembyahýi upe tetãme. Judá ñemoñare kuéra yvýgui, táva Beléngui, osẽ peteĩ karai hembireko ha ita'ýra mokõi ndive, oho haguã oiko tetã Moábpe. 2 Ko karai héra vaekue Elimélec, hembireko Noemí ha ta'ýra mokõi katu Mahlón ha Quilión. Ko'áva Efratagua. Upéicha avei héra vaekue táva Belén, oíva Judá ñemoñare kuéra yvýpe. Oguahẽ hikuái Moábpe ha opyta oiko upépe. 3 Upéi Noemí ména omano ha opyta ha'e imemby mokõi reheve. 4-5 Ko'áva omenda kuña Moab guáre. Peteíva héra Orfa ha pe ambue katu Rut. 10 áño haguépe katu omano avei Mahlón ha Quilión ha opyta Noemí ha'eñomi, mena'ýre ha memby'ýre. 6-7 Ha ohendúvo Ñandejára imandu'a jeyha hetãre, ha oguereko jeymaha hikuái ho'u vaerã, Noemí imemby rembirekore mokõive ndive osẽ pe oikohágui ha oje'ói hikuái Judápe. 8 Tapére Noemí he'i umi mokõi

imemby rembirekokuépe: –Tapeho jeýnte pende sy rógape. Ñandejára tohechakuaa peême, peẽ pehechakuaa haguéicha chéve ha che memby kuérape. 9 Ñandejára tome'ẽ peême py'a guapy ména pyahu ndive óga pyahúpe. Ha ohetũ chupe kuéra. Ha'e kuéra katu hasẽ soro, 10 ha he'i chupe: –Nahániri, ne ndive rohóta ne retãme. 11 Noemí he'i chupe kuéra: –Tapeho che memby. Maerã piko pejúta che rapykuéri? Ikatúta nga'u piko che, che memby jey, peñemoména jey haguã hese kuéra? 12-13 Tapeho che memby. Che niko che guãiguĩma amenda jey haguã. Ajerovia ramo jepe che jehe, ha ko pyharépe voi amenda ha che rye guasu, peha'aróta nga'u piko che memby okakuaapa raẽ ha upévare napemenda mo'ãi? Nahániri che memby kuéra. Ñandejára niko ipo pohýi che ndive, ha ndaha'etí peẽ pehasa asy vaerã upéva haguére. 14 Hasẽ jey hikuái. Ha Orfa ohetũ rire Noemíme oho hetãme. Rut katu opyta hendive. 15 Noemí he'i chupe: –Péina nde rova ja ojevýma hetãme ha itupã rendápe. Mba'ére piko nderehói hendive? 16 Ha Rut he'i chupe: –Anivétei ere chéve roheja haguã. Nde rehohápe, che aháta, nde reikohápe, che aikóta, ne retã, ta che retã, ne Tupã, ta che tupã. 17 Remanoháme amanóta, ha upépe añeñotýta. Amano ramo mante ikatúne roheja. Ha roheja ramo amano'ýre, Ñandejára tojahéi che rehe. 18 Noemí ohechávo Rut oguerekomaha iñakãme opytávo hendive, nde'ivéi chupe mba'eve. 19 Ha uguata hikuái uguahẽ meve Belénpe. Uguahẽvo upépe, umi Belengua oñemondyipa. Umi kuña kuéra oporandu joa ojupe: “Kóva piko ndaha'etí Noemí?” 20 Ha'e katu he'i chupe kuéra: –Anive peje chéve che reraha Noemí, peje chéve ha'eha Mára. Tupã Ipu'akaitéva niko che myenyhẽ py'a rógui. 21 Hetaite mba'éreve niko águi asẽ vaekue ha péina Ñandejára che reru mba'evete'ýre. Mba'e rehépa pejéta chéve Noemí? Tupã Ipu'akaitéva niko che rundíma vy'a'ýme. 22 Upéicha ojevy vaekue Noemí imemby rembirekore Rut, upe kuña Moabgua ndive. Uguahẽ hikuái Belénpe oñepyrũ jave koga'a seváda ñemono'õ kokuépe.

Ruth 2

1 Noemí oguereko vaekue iména Elimélec guio peteĩ karai ipehẽnguéva, imba'e reko hetáva, hérava Booz. 2 Peteĩ jey Rut he'i Noemíme: –Ehejána taha kokuépe seváda mono'õháme. Oĩ vaerã niko peteĩva jepe ohejáva chéve aha hapykuéri koga'a amono'õ haguã. He'i chupe Noemí: –Tereho che memby. 3 Ha oho Rut ohupí yvýgui umi seváda ho'áva omono'õva pógui. Ha mba'éicha haguã nimbo oho omono'õ Booz, upe Elimélec pehẽngue kokuépe. 4 Upe jave uguahẽ Booz oúva Beléngui. Ha omomaitei umi kokuépe omba'apóvape he'ívo: –Ñandejára toĩ pene ndive. Ha he'i chupe hikuái: –Ñandejára ta nde rovasa. 5 Oporandu Booz umi kokuépe omba'apóva omyakávape: –Máva rogagua piko amo kuñataĩ? 6 Ha'e he'i chupe: –Upéva niko upe kuña ou vaekue Noemí ndive tetã Moábgui. 7 Ou kuri he'i chéve: “Ehejána chéve tamono'õ umi omba'apóva rapykuéri”. Aje'i pyhareve guive upéva ojapo hína. Ko'ágã niko opytu'u sapy'a hína. 8-9 Booz he'i Rútpé: –Natekotevẽi reho ambue kokuépe. Epyta ápe che rembiguái kuéra apytépe. Ha'e kuéra ohohápe tereho hapykuéri kuéra. Ha'éma chupe kuéra ani haguã iñe'ẽ vai ndéve. Nde yuhéi ramo tereho hey'u umi kambuchi ha'e kuéra omyenyhẽ vaekuégui. Rehendúpa che rajy! 10 Oñakãity chupe Rut, ha he'i: –Che niko ndaha'etí arupigua. Mba'ére piko peichaite peve che rerohory, ha rehechakuaaite chéve? 11 Booz he'i chupe: –Aikuaapa umi mba'e rejapo vaekue ne ména sýre, ne ména omano rire. Aikuaa reheja hague nde sy, nde ru ha ne retã, ha reju reiko ko tetã reikuaa'ývape. 12 Ñandejára tohechakuaa ndéve umi mba'e rejapo vaekuére. Tupã Israel Jára tomyengovia rasaite ndéve opa mba'e, reju haguére hese reñemo'ã. 13 Rut katu he'i chupe: –Mba'éiko che ajapo peichaite che myangapyhy ha che mbopy'a rory haguã? Chéve niko ndaijái aikóvo ne rembiguáironte jepe. 14 Ojekarúta vove, Booz he'i chupe: –Eñemboja ápe ha emyakỹ ko mbuja pehẽngue vinagrerype ha he'u. 15 Ha Rut uguapy umi kokuépe omba'apóva apytépe. Ombohasa chupe Booz ipo renyhẽ avati maimbe. Ho'u hyguatã meve ha hemby jey chupe. 16 Rut opu'ãvo omono'õve haguã seváda ra'ýi, Booz he'i hembiguái kuérape: –Peheja tombyaty umi peẽ pembyaty vaekuégui, ha peẽ voi peity meme pende rapykuéri ha'e ombyaty haguã. Ha ani peje chupe mba'eve. 17 Ha ka'arupytũ meve opyta omono'õ kokuépe. Ojykyipávo ojuhu omono'õ hague 20 kilo rupi. 18 Ogueraha hógape ha ohechauka Noemíme. Upéi oguenohẽ asaje guare tembi'u hemby vaekue ha ome'ẽ chupe. 19 He'i chupe Noemí: –Moõ mba'e piko reho ra'e, ajeve hetaite remono'õ? Ñandejára tohovasa upe nde rechakuaa vaekuépe. Ha Rut omombe'u Noemíme oho hague upe árape peteĩ karai Booz hérava kokuépe. 20 Noemí he'i chupe: –Ñandejára tohovasa chupe. Ñandejára niko ohechakuaa oikovéva ha omanóvape. Upéva pe karai niko ñane pehẽngue hína. Ha hi'ári ho'a chupe oñangareko ñande rehe. 21 Rut he'i Noemíme: –He'i niko chéve

apyta haguã hembiguái kuéra ndive omono'õmba peve ikóga ra'ýingue. 22 He'i chupe Noemí: —Che memby, iporãve vaerã niko añete repyta ramo hembiguái kuéra ndive ha ani reiko upe rupi rehasa asy rei. 23 Rut opyta Booz rembiguái kuéra apytépe opa peve seváda ñemono'õ. Upe aja ha'e oiko Noemí ndive hógape.

Ruth 3

1 Peteĩ jey Noemí he'i Rútpe: —Tekotevẽma niko aheka ndéve ne menarã, nde rógape reime porã haguã. 2 Reikuaáma niko Boózpe, ku ikokuépe reho hague remono'õ seváda ra'ýi. Ha'e ñande pehẽngue hína. Ko pyharépe ha'e ohóta ikokuépe ojkýivo seváda ra'ýi. 3 Ejahu ha eñemohyakuã porã. Upéi emonde nde ao iporãvéva ha tereho ikokuépe. Anínte rejehechaukátei chupe hyguatã porã mboyve. 4 Emaña porã moõpa oñeno. Upéi eñemboja hendápe, emboguy ijahojá ha eheja ipy okápe, ha eñeno ijkére. Ágã upéi ha'e he'íta ndéve mba'épa rejapo vaerã. 5 He'i Rut: —Ajapóta upe eréva chéve. 6 Rut oho kokuépe ha ojapo Noemí he'i hagueichaite chupe. 7 Booz hyguatã porã rire py'a rorýpe opu'ã. Oho oñeno seváda aty ypýpe oke haguã. Kiriríhaitépe oñemboja Rut, omboguy Booz ahoja ha oheja ipy okápe. Upéi oñeno ijkére. 8 Pyharepyte katu opáy sapy'a Booz. Ha oñembojerévo oñemondýi ojuhúvo peteĩ kuña oñenóva ipy gotyo. 9 —Mávaiko nde? —oporandu chupe Booz. He'i chupe pe kuña: —Che hína Rut, ne rembiguái. Che aho'i nde ahojápe. Ndéve niko ho'a reñangarekóvo che rehe. 10 He'i chupe Booz: —Ñandejára ta nde rovasa che rajy. Tuichaiteve mba'e niko upe ko'ágã rejapóva ne ména rehehápe upe rejapo vaekuégui isy rehehápe. Ikatu porãnte vaerã mo'ã reheka kuri kuimba'e ipyahuvéva imba'e reko hetáva, térã kuimba'e imitáva ta imboriahu jepe ra'e. 11 Néi che rajy, anítei rejepy'apy. Opavave oikuaa nde reko marangatuha. Ajapóta upe rejeruréva chéve. 12 Ha añete ramo jepe ho'aha chéve aňangarekóvo nde rehe, oĩ hína peteĩ nde rehegua che mboyve. 13 Epyta eke ápe ko pyharépe. Ágã Ko'ẽrõ pe kuimba'e ojapóta ramo upe chupe ho'áva ojapo haguã ne ndive, tojapo. Ndojaposéi ramo katu che ajapóta. Ñandejára rérare ha'e ndéve ajapotaha! Eñeno katu eke ko'ẽ meve. 14 Rut opyta oke ipy gotyo upe pyhare. Ha ko'ẽtĩ jave opu'ã oho, Booz ndoipotáigui avave ohecha Rútpe ha ojekuaa ha'e oho hague kokuépe hendápe. 15 He'i ha'e Rútpe: —Eru ápe nde ahoja ha ejoko. Rut ojoko ijahojá ha Booz ohekuavo chupe 40 kilo rupi seváda ra'ýi. Ohupi chupe iňakã ári ha Rut oho heseve hógape. 16 Oguahẽvo hógape oporandu chupe Noemí: —Osẽ porãiko ra'e ndéve che memby? Rut omombe'upaite chupe mba'épa Booz he'i chupe. 17 Ha upéi he'i: —Hi'ári, ome'ẽ chéve kóva he'ívo “Naiporãi niko rejevy ne ména sy rógape ponandi”. 18 Noemí he'i chupe: —Che memby, reha'arõta mante rehecha haguã mba'éichapa opa ko mba'e kóva. Upe karai upéva ndopytu'u mo'ãi ko árabe oikuaa porã meve upe ha'e ojapo vaerã.

Ruth 4

1 Booz oho oguapy oñembyatyhápe jepi karai kuéra. Upéva oĩ távape ojeike riremínte. Ohasa sapy'a upe rupi upe kuimba'e Booz imandu'a hague Rútpe. Ha he'i chupe Booz: —Ejúpy ápe jaguapy. Ha oho oguapy hendive upe kuimba'e. 2 Upépe Booz ojerure 10 kuimba'e ikarai guasuvévape oguapy haguã mokõivéva ndive. Ha oguapypávo hikuái, 3 Booz he'i upe kuimba'épe: —Noemí niko ou jeýma Moábgui. Ha'e ome'ẽse ñande pehẽngue Elimélec yvykue. 4 Iporã vaicha niko chéve nde reikuaa, upéi ere haguã ko'ã karai kuéra rovake rejoguátapa upe ijyvy térã nahániri. Nde hína ipehẽngue hi'aguivéva ha ndéve raẽ nde rupyty rejapóvo ko mba'e. Nderejaposéi ramo katu ere chéve. Nde rire niko chéve che rupyty ajapóvo upéicha. Ha upe kuimba'e he'i chupe: —Oĩ porã, ajoguáta upe yvy. 5 Booz he'i chupe: —Ágã rejogua vove Noemígui upe ijyvy, remenda vaerã avei Rut rehe, upe kuña Moabgua, ikatu haguãicha upe yvy opyta imenare rérape. 6 Upévo upe kuimba'e he'i: —Upéicha ramo niko ndaikatu mo'ãi ajogua upe yvy ani ágã che ra'y kuéra opyta yvy'ýre. Ejoguána nde, che ndaikatu mo'ãi. 7 Yma Israélpe peteĩ mba'e ojejogua térã oñeme'ẽ ramo ambuere, upe ome'ẽva oipe'a ipy rehegua ha ome'ẽ upe mba'e joguahápe. Upéicha ojejapo, ojekuaa porã haguã upe ojejapóva. 8 Upépe, upe kuimba'e ojogua mo'ã vaekue pe yvy he'ívo: “Ejoguána nde” oipe'a ipy rehegua ha ome'ẽ Boózpe. 9 Upévo Booz he'i umi karai kuérape ha opa umi upépe ijatývape: —Opavave peẽ pehecha ko'ágã ajoguaha hína Noemígui opa mba'e Elimélec ha ta'ýra Mahlón ha Quelión mba'éva. 10 Pehecha avei aipyhyha Rut, upe kuña Moabgua, Mahlón rembirekore che rembirekorã. Upéicha opytáta upe yvy Mahlón rérape ha héra ndopa mo'ãi tesaráipe ko távape ha hesegua kuéra apytépe. Péicha peẽ

pehecha ko'ágã. 11 Umi karai ha mayma ijatýva upe táva rokẽme he'i joaite: – Upéicha rohecha. Ñandejára tojapo ko kuña nde rógape oikótava rehe Raquel ha Lea rehe ojapo haguéicha. Umíva memby kuérargui niko opu'ã vaekue ko tetã Israel. Nde katu terereko heta mba'e Efrátape ha ta ne rerakuã porã Belén jerekuévo. 12 Tupã tomomemby heta nde hegui ko kuña. Nde ra'y taheta, heta haguéicha Fares Judá ra'y, Tamar membyre. 13 Omenda Booz Rut rehe. Ha oiko rire oñondive Tupã rupi ae Rut ou hye guasu ha imemby peteĩ mitã kuimba'e. 14 Umi kuña he'i Noemí: – Ñandejára toñemomba'e guasu. Ome'ẽ niko ndéve peteĩ oñangarekótava nde rehe. Héra ta herakuã Israel retã tuichakue javeve. 15 Rut, upe nde rayhúva 7 ne memby nde rayhu ramo guáicha imemby, ha upe imemby ne myangapyhýta ha oñangarekóta nde rehe ne guãiguí vove. 16 Noemí ohupi pe mitã ha ojopy ipyti'áre. Upe ára guive ha'ete voi omongakuaa pe mitã. 17 Umi kuña Noemí róga jerére oikóva he'i: “Oúma Noemí imembyrã”, ha ombohéra hikuái upe mitã Obed. Kóva ha'e hína Jesé ypykue. Jesé katu David ypykue. 18 Ko'áva hína Fares ñemoñare: Fares niko Hesrón ru, 19 Hesrón katu Ram ru. Ram, Aminadab ru. 20 Aminadab, Nahasón ru ha Nahasón, Salmón ru. 21 Salmón katu Booz ru ha Booz, Obed ru. 22 Obed, Jesé ru ha Jesé, David ru.

1 Samuel 1

1 Peteĩ távape hérava Ramá, oiko vaekue peteĩ karai zufítava Efraín yvyty rupigua. Héra vaekue Elcaná Jeroham ra'y, upéva Elihú ra'y, upéva Tohu ra'y, upéva Zuf ra'y, Efraín ñemoñaregua. 2 Elcaná hambireko mokõi: peteĩ héra Ana ha pe ambue Peniná. Peniná imemby, Ana katu naimembýi. 3 Opa año ko karai ohóva itávagui omomba'e guasu ha oikuave'ẽ haguã Tupãme mymbajuka*f** pe távape hérava Siló. Upépe oĩ pa'i ramo mokõive pa'i Elí ra'y, hérava Ofní ha Finees. 4 Oikuave'ẽha árape mymbajuka, Elcaná ome'ẽ pe mymbajukágui hambireko Peniná, ita'yra ha tajýra kuérape, umi so'o akytã imba'erãva. 5 Árape katu ome'ẽ pe iporãvéva, ohayhúgui chupe ndaikatúi ramo jepe imemby. 6 Upévare Peniná oñemoĩ Ana rehe, ojahéi ha oñembohory manté hese, ndaikatúigui imemby. 7 Péicha ojehu jepi umi año ojoapykuéri. Oguahẽvo pe ára ojeho haguã tupaópe, Peniná ojahéi ha oñembohory hese ha Ana hasẽ ha ndokarúi. 8 Iména Elcaná katu he'i chupe: “Anína ne rasẽ Ana! Mba'ère piko reñembyasy ha nderekaruséi? Che ko aime ndéve 10 ne memby rekovia!” 9 Peteĩ jey, oĩ jave hikuái Sílope, okaru rire, Ana opu'ã. Pa'i Elí oguapy hína Ñandejára róga rokẽ ykére. 10 Ana hasẽ soro ha ipy'a renyhẽ ñembyasygui. Oñemoĩ oñembo'e Tupãme, 11 ha kóicha he'i chupe: “Tupã che Jára nde pu'akapáva! Rema'ẽ ramo ko ne rembiguái poriahumíre, ne mandu'a ramo che rehe ha nde reipota rupi che memby ramo peteĩ mitã kuimba'e, ame'ẽta ndéve ne mba'erã ha noñekytĩ mo'ãi iñakã rague oikove aja pukukue”. 12 Ana oñembo'e puku rupi Tupã renondépe, Elí oma'ẽ ijurúre. 13 Ana niko oñembo'e ipy'apýpente ha noñehendúi iñembo'e. Hambénte omomýi. Upévare Elí oimo'ã oka'uha, 14 ha he'i chupe: –Reka'u jeýma hína! Terehóna ejera raẽ! 15 Ana he'i chupe: –Ndaka'úiko che karai! Nda'úi kaguy terã mba'eve ñane monga'úva. Ajepy'apy etereínte niko ha ahekuavo che mba'e mbyasy Tupã renondépe. 16 Ani reimo'ã kuña vaiha che. Añembo'e puku aína aiko asy eterei ha ndavy'avéigui. 17 Elí he'i chupe: –Tereho katu py'a guapýpe ha Tupã Israel Jára tome'ẽ ndéve pe rejerure vaekue. 18 Ana he'i chupe: –Terehecha kuaa kena chéve péicha opa ára! Upéi ojevy oikohápe ha opa chugui vy'a'ỹ. 19 Pe ára ambuépe opu'ã hikuái ko'ẽ mboyve ha omomba'e guasu rire Ñandejárape oho jey hógape Ramáme. Upéi Elcaná oñeno hambireko Ana ndive ha Tupã imandu'a Ana rembijerurére. 20 Péicha Ana opyta hye guasu. Ha oñembotývo hi'ára, imemby peteĩ mitã kuimba'e ha ombohéra chupe Samuel, ojerure haguére Tupãme. 21 Upéi Elcaná oho jey hogagua kuéra ndive Sílope, oikuave'ẽ haguã mymbajuka año jere rehegua, ha opaga haguã Tupãme ipromésa. 22 Ana katu ndohói ha he'i iménape: –Ndaha mo'ãi amombo'o peve che memby. Upe rire araháta aikuave'ẽ Tupãme ko mitã opyta haguã upépe opa árape guarã. 23 Iména Elcaná he'i chupe: –Ejapo katu péicha. Epyta remombo'o peve chupe. Ha Tupã tojapo pe he'i vaekue ndéve. Upéicha ha'e opyta omongakuaa imembýpe omombo'o peve. 24 Pe mitã nokambuvéi rire, ogueraha chupe tupao Sílope. Ogueraha avei mbohapy tóro ra'y, 22 kílo trígo ha peteĩ kaguy ryrú. Imemby imitã gueteri upérõ. 25 Ojuka rire pe tóro ra'y ogueraha hikuái pe mitã pa'i Elípe. 26 Ha Ana he'i chupe: –Nde karai, che niko pe kuña añembo'e vaekue Ñandejárape nde ypýpe ko tupaópe. 27 Ajerure vaekue chupe ome'ẽ haguã chéve peteĩ mitã. Kóva ha'e. 28 Upévare aru ame'ẽ chupe imba'erã, ha oikove aja oikóta hendive omba'apóvo chupe itupaópe. Upéi oñesũ hikuái Ñandejára renondépe.

1 Samuel 2

1 Ana oñembo'e he'ívo: "Tupã, che py'aite guive roguero vy'a, nde che mombarete pyahúgui. Umi che rehe ija'e'yvare che yvytu, nde che pytyvõ haguere avy'a rasa. 2 Ndaipóri imarangatúva ndéicha ore Jára. Ndaipóri oporomo'áva ndéicha Tupã ore Jára! Ndaipóri tupã ambue! 3 Aníke avave ijuru guasu, ani osẽ ñe'ẽ rei avave jurúgui. Ñandejára niko Tupã hína, oikuaáva opa mba'e, ha'e oikuaa mba'eichaguápa opa mba'e jajapóva. 4 Ha'e omopẽ umi ipy'a guasuvéva hu'y kuéra, ha umi ikangývape ha'e omombarete. 5 Umi hyguatã vaekue, ko'ágã ochanga tembi'u rembyrére, ha umi ñembyahýi vaekue, ko'ágã hyguatãmba. Kuña ikatu'y vaekue imemby, ko'ágã 7 imemby, ha pe imemby reta vaekue, ko'ágã icha'ĩmba. 6 Ñandejára oporojuka ha oporomoingove, ñane mboguejy pe yvy kuápe, ha upégui ñane renohẽ jey. 7 Ñandejára ñane momborياهو, térã heta mba'e ome'ẽ ñandéve; ha'e ñande reity, ha ñane mopu'ã jey. 8 Tupã omopu'ã mboriahúpe yvýgui, ha yty apytégui mba'eve oguereko'yvape, poguasú ykére chupe omboguapy, ha ijyvatevehápe chupe omohenda. Tupã hína yvy pyenda Jára, ha ha'e hi'ári yvy omboguapy. 9 Ha'e oñangareko umi hese ojeroviáva rehe ha umi heko añáva pytũme oguepa. Yvypóra ijeheguĩnte mba'eve ndojapói. 10 Hese ija'e'yvape Ñandejára omyangu'i, yvágape ára sunúicha ha'e oñeñanduka. Tupã ombojovake opa yvy ári guápe, Ha'e omombarete imburuvicha guasúpe, ha hembiporavo pyrẽpe yvateve ha'e omoĩ." 11 Upéi Elcaná oho jey hógape Ramáme, ha pe mitã opyta pa'i Elí pópe hembia póvo tupaópe. 12 Pa'i Elí ra'y kuéra vaekue kuimba'e reko aña, mba'eve ndoikuaaséiva Tupãgui, 13 térã pa'i rembiapógui Israel guápe. Oĩ ramo omymbajukáva,*f** oguahẽ hendápe peteĩ pa'i rembiguái, so'o kutuha hãĩ mbohapyva ipópe. Hape so'o ogy aja, 14 omoĩnge hembiporu ólla térã páilape ha opa mba'e oguenohẽva ogueraha pa'ípe guarã. Péicha ojapo opa Israelguáre Sílope oguahẽva. 15 Avei, ikyrakue ogehapy mboyve altar ári, oguahẽ jepi pe pa'i rembiguái ha he'i pe oikuave'etavape mymbajuka: "Eme'ẽ chéve so'o ambichy haguã pa'ípe. Ha'e ndoipotái so'o ogy pyre, so'o pyrante oipota." 16 Ha oje'e ramo chupe ogehapy raẽ vaerãha ikyrakue ha pe rire ae ikatuha ogueraha oipotáva, pe tembiguái he'i chupe: "Ndaikuaaséi mba'eve! Eme'ẽ chéve ko'ágã, ýrõ mbaretépe aipe'áta nde hegui!" 17 Ha péicha pe mba'e aña ko'ã mitã rusu ojapóva Ñandejára renondépe ivai eterei, noñemomba'éigui umi mba'e Tupãme oñekuave'ẽva. 18 Upe aja mitã Samuel, oñemondéva efod*f** línope, akóinte hembia po Ñandejárape guarã. 19 Opa año isy oúvo tupaópe iména ndive oikuave'ẽ haguã mymbajuka año jere rehegua, ogueru jepi chupe peteĩ ahojami ojapo vaekue chupe guarã. 20 Upérõ Elí ohovasáva Elcaná ha hembirekópe, he'ívo: "Ñandejára tomyengovia ndéve ome'ẽvo ndéve nde ra'yrã ko kuñágui, pe ha'e ome'ẽ vaekue chupe rekovia." Upéi ha'e oho jeýva hógape. 21 Ha Tupã ohovasáva Ánape ha ha'e hye guasu jepi. Péicha Ana imemby mbohapy mitã kuimba'e ha mokõi mitãkuña. Samuel katu okakuaa ohóvo Ñandejára renondépe. 22 Elí itujáma ha oikuaa porã opa mba'e ita'ýra mokõive ojapóva Israelgua kuérare. Oikuaa avei oñenoha hikuái kuña kuéra ndive omba'apóva Jotopa Róga rokẽme. 23 Upévore he'i chupe kuéra: "Opavave omombe'u chéve umi mba'e vai pejapóva. Anivéna peiko péicha. 24 Che ra'y kuéra, naiporãi ningo umi mba'e Tupã retãgua he'íva pende rehe. 25 Oĩ ramo ojapóva mba'e vai hapicháre, Tupã ikatu oheja rei chupe; ojapo ramo ivaíva Ñandejára rehe katu, máva piko ikatúta omo'ã chupe?" Ha'e kuéra katu nohenduséi itúva ñe'ẽ, Tupã ningo oñembopy'a peteĩma ojukávo chupe kuéra. 26 Upe aja Samuel okakuaa ohóvo, ha hembia po iporã Tupã ha opa Israelgua renondépe. 27 Umiha árape oguahẽ peteĩ maranduhára*f** Elí rendápe ha he'i chupe: "Ñandejára he'ika ndéve kóicha: 'Nde ru ypykue oiko ramo guare Egipto faraón rembiguái ramo, ajechauka porã vaekue chupe, 28 ha opa Israel ñemoñaregua apytégui, chupe aiporavo vaekue oiko haguã pa'i ramo chéve guarã, hembia po haguã che altárpe,*f** ohapy haguã insiënso ha omonde haguã efod*f** che renondépe. Ame'ẽ avei nde ru ypykuépe, opa mba'e kuave'ẽgui Israelgua ohapýva che rérape. 29 Mba'ére piko péicha ramo rejapo'i mymbajuka ha mba'e kuave'ẽ*f** che amoĩ vaekue ojejapo haguã? Mba'ére rembojeroviave che hegui nde ra'y kuérare, remongyrávo chupe kuéra umi mba'e iporávévape che retãgua Israel oikuave'ẽvagui chéve?' 30 Upévore Tupã Israel Jára, he'i vaekue nde ha nde rogagua pemba'apotaha henondépe opa árape guarã, he'ika ndéve ko'ágã: 'Araka'eve ndaheja mo'ãi véima péicha oiko. Che ambojeroviáta che apóvape mba'e ramo ha che apo'íva oikopáta hese. Che, Tupã, ha'e kóicha: 31 Hi'aguíma ára rohundi haguã ndéve ha kuimba'e kuéra nde ru ypykue génteva, ha ndaipóri mo'ãi nde rogagua omanótava ituja rire. 32 Tuicha jepy'apy ha py'a rasy reheve rehecháta opa mba'e porã ajapótava Israel rehe, ha avave nde rogagua nda ituja jepe mo'ãi. 33

Mbovymi nde rogagua ahejáta che altar ypýpe, hesatũmba haguã py'a rasýgui ha ipy'a renyhẽ haguã vy'a'ýgui. Umi ambue ne ñemoñare katu ojejukapáta. 34 Techaukaha ramo rehecháta pe ojuhútava nde ra'y kuérape Ofnĩ ha Finees: mokõive omanóta peteĩ árape. 35 Upéi amopu'ãta peteĩ pa'i che jeroviaha ojaopótava che rembipota ha oikótava che aipotaháicha; amoñemoñare hetáta chupe ha ha'e oíta upe mburuvicha guasu che aiporavótava ykére, ojapo haguã ha'e he'íva. 36 Upérõ opa umi nde rogagua oikovéva gueteri oíta ojavyv henondépe, pláta térã mbuja pehẽnguemíre, ojerurévo chupe hembiaporã pa'i kuéra apytépe jahecha ndohupytyipa péicha ho'u vaerã.'"

1 Samuel 3

1 Mitã rusu Samuel akóinte omomba'e Ñandejárape, ojaopóvo pa'i Elí he'íva chupe. Umiha árape Ñandejára nohenduka py'ýiri iñe'ẽ ha ndojechaukáiva avavépe. 2 Elí, hesa kangýgui ndahesa pyso véima. Peteĩ jey oke hína ikotýpe, 3 Samuel katu oke tupaópe oĩháme Tupã karameguã. Pe mba'e rendy hendy Tupãme oñemyendýva, ne'ĩra gueteri oñembogue. 4 Upérõ Tupã ohenói chupe: –Samuel! Ha'e he'i: –Mba'épa pa'i! 5 Pya'e oho Elí rendápe ha he'i chupe: –Ajúma. Mba'épa reipota! Elí he'i chupe: –Norohenóiri kuri. Tereho eñeno jey. Samuel oho oñeno. 6 Tupã katu ohenói jey chupe: Samuel! Samuel opu'ã oho Elí rendápe ha he'i chupe: –Ajúma. Mba'épa reipota! Elí he'i chupe: –Che norohenóiri che ra'y. Tereho eñeno. 7 Samuel ndoikuaái gueteri Ñandejárape, ku noñe'ẽiva gueteri chupe. 8 Tupã katu ohenói jey Samuélpe ha ha'e oho Elí rendápe ha he'i chupe: –Ajúma. Mba'épa reipota! Upérõ Elí ohecha kuaa Ñandejára ohenoiha pe mitã rusúpe, 9 ha he'i chupe: –Tereho eñeno, ha Ñandejára ne renói ramo, ere chupe: “Eñe'ẽ katu, ne rembiguái ne rendu!”. Samuel oho jey oñeno. 10 Upéi oguahẽ Ñandejára, opyta, ha ohenói jey chupe, ojaopóma haguéicha. –Samuel, Samuel! Samuel he'i chupe: –Eñe'ẽ katu, ne rembiguái ne rendu! 11 Ha Ñandejára he'i chupe: –Ajapóta peteĩ mba'e Israélpe omboapysa rasýtava opa ohendúvape. 12 Pe árape ajapóta katuete Elí rogagua rehe opa mba'e ha'e vaekue chupe. 13 Ha'e vaekue chupe ainupãtaha hesegua kuérape opa árape guarã umi ñañangue ha'e oikuaávare. Ita'ýra kuéra ojahéi vaekue che rehe ha ha'e mba'eve ndojapói hese kuéra. 14 Upévale ame'ẽma che ñe'ẽ, Elí rogagua rembiapo añangue ndoje'o mo'ãveiha mba'eveichagua mymbajuka*f** térã mba'e kuave'ẽme. 15 Upe ríre Samuel oñeno ko'ẽmba peve ha upérõ oipe'a tupao rokẽ. Samuel okyhyje omombe'u haguã Elípe pe oikuaa vaekue jehechauka rupi, 16 Elí katu ohenói chupe: –Che ra'y Samuel! –Ajúma, –he'i ha'e. 17 Ha Elí oporandu chupe: –Mba'e piko he'i ndéve ra'e Ñandejára? Emombe'upáke chéve ha ani reñomi che hegui mba'eve. Tupã ta ne nupã rasy reñomi ramo che hegui peteĩ umi mba'e he'i vaekuégui ndéve. 18 Samuel omombe'u chupe opa mba'e oñomi'ỹ rehe mba'eve, ha Elí he'i: –Ha'e niko Ñandejára! Tojapo katu chupe iporãveháicha! 19 Samuel okakuaa ha Ñandejára oipytyvõ chupe. Ha'e ndohejái ojapo'ýre mba'eve umi chupe he'i vaekuégui. 20 Opa Israelgua Dan guive Beerseba peve, ohecha kuaa Samuel ha'eha Tupã maranduhára*f** añetegua. 21 Ha Tupã ojechauka jey Sílope. Upépe niko ha'e ojekuaaukáva Samuélpe.

1 Samuel 4

1 Samuel ñe'ẽ oguahẽ opa Israel guápe. Umiha árape filistéo kuéra oñembyaty oñorãirõ haguã Israelgua ndive. Israelgua osẽ chupe kuéra oñorãirõ haguã oñembyatyvo Eben-Ézer ypýpe. Filistéo kuéra katu oñembyaty táva héravape Afec, 2 ha upépe oñemohenda hikuái ondyry haguã Israelguare. Oñepyrũ ñorãirõ ha filistéo kuéra ipu'aka Israelguare; ojuka 4.000 kuimba'e Israelgua pe ñúme. 3 Israelgua ojevývo hekohápe, myakáhara*f** kuéra he'i: “Mba'ére piko Tupã oheja filistéo kuéra ipu'aka ñande rehe? Jaha jaru Sílogui Tupã karameguã ñe'ẽ ñome'ẽ rehegua ha toho ñane ndive ñorãirõme ñande pe'a haguã filistéo kuéragui!” 4 Upévale Israelgua omondo Sílope ojeguere haguã upégui Tupã ipu'akapáva karameguã marangatu, oguerékova iguapyha keruvim*f** ári. Mokõive Elí ra'y Ofnĩ ha Finees omoirũ avei Tupã karameguã. 5 Oguahẽvo Tupã karameguã Israelgua oñemohenda haguépe, Israelgua hatã osapukái ha omboryryipa pe yvy. 6 Filistéo kuéra ohendúvo pe sapukái oporandu: “Mba'e piko he'ise upe sapukái hebréo kuéra apytépe?” Oikuaa vove Ñandejára karameguã oguahẽ hague, 7 okyhyjepa hikuái ha he'i: “Tupã oguahẽ hekohápe. Águi katu jaikopáma hese! 8 Mávapa ñande pe'áta ani haguã ja'a tupã imbaretetéva pópe? Ha'e hína pe ohundi vaekue Egipto guápe yvy ojeiko'ýháme oitývo hese kuéra opaichagua ñenupã pohýi. 9 Néi katu! Pende py'a

guasúke kuimba'e filistéo kuéra! Peñorãirõ mbaretéke ani peiko hebréo rembiguái ramo, ha'e kuéra oiko haguéicha pene rembiguái ramo!" 10 Filistéo oñorãirõ ha Israelgua ho'a ipópe kuéra ha peteĩ-teĩ oguevi oñemohenda hague gotyo. Jejuka nde'áva niko pe oikóva! 30.000 kuimba'e yvy rupigua omano Israel guágui. 11 Filistéo kuéra oñemomba'e avei Ñandejára karameguã rehe ha ojuka avei hikuái mokõive Elí ra'yípe Ofnί ha Finees. 12 Peteĩ Benjamíngua katu okañy ñorãirõgui ha oguahẽ Sílope pe árape voi, ao soro reheve ha yvy tímbo iñakãre. 13 Ha'e oguahẽvo, Elí oguapy hína apykápe tape ykére, mba'e ra'arõvo, ojepy'apýgui Ñandejára karameguãre. Pe kuimba'e omosarambi pe táva rupi pe ojehe vaekue ha opavave oĩ haguéicha oñemoĩ osapukái. 14 Ohendúvo pe ayvu, Elí oporandu: —Mba'e piko aipóva! Upérõ pe kuimba'e oho omombe'u Elípe. 15 Elí oguereko 98 año ha ndaikatu véima ohecha. 16 Pe kuimba'e he'i chupe: —Aju ñorãirõhágui. Ko árape voi akañy upégui ha aju. Elí oporandu chupe: —Mba'épa ojehe upépe che ra'y! 17 Pe ñe'ẽ reruha he'i chupe: —Israelgua oguevi filistéo renondépe ha oiko jejuka nde'áva. Mokõivéva nde ra'y, Ofnί ha Finees, ojeyuka avei ha Ñandejára karameguã ho'a filistéo kuéra pópe. 18 Ñe'ẽ reruha omombe'úvo pe oikóva Ñandejára karameguãgui, Elí ho'a ovayvávo ijapykágui okẽ ykére. Ituja ha ipohýgui omopẽ ijatúa ha upépe omano. Ha'e vaekue Israel rendota 40 año pukukue. 19 Ita'yra Finees rembireko hye guasu ha imemby potáma. Oikuaa vove ho'a hague filistéo kuéra pópe Ñandejára karameguã ha omano hague iména ha iména ru, oñepyrũ hasy chupe imemby haguã, ha upepete imemby. 20 Umi oipytyvõva chupe, ohechávo omanoha, he'i chupe: "Ani rekyhyje, kuimba'éko hína ne memby!" Ha'e katu nde'íri mba'eve ha nopenái hese kuéra. 21-22 Ombohéra pe mitãme Icabod, he'ígui opamaha Israel rerakuã ojereraha haguére Ñandejára karameguã ha omano haguére iména ru ha iména.

1 Samuel 5

1 Oñemomba'e rire Tupã karameguãre, filistéo kuéra ogueraha Eben-Ézergui táva Asdódpe. 2 Upéi omoinge hikuái itupã Asdod tupaópe, ha omoĩ Dagón ykére. 3 Pe ára ambuépe, oguahẽvo Asdodgua, ojuhu Dagón ojeity hague yvýpe ovapývo Ñandejára karameguã renondépe. Omopu'ã hikuái Dagón ha omoĩ jey hendaguépe. 4 Pe ára ambuépe katu, Asdodgua ojuhu jeýma Dagón yvýpe ovapývo Ñandejára karameguã renondépe. Iñakã ha ipo mokõive oñemopẽ ha oĩ yvýre tupao rokẽ jeikeha ári. Heténte ojeheja. 5 Upévare ko'agãite peve Dagón pa'i kuéra oike ramo Asdod tupaópe, nopyrũi ijeikeháre. 6 Upéi Tupã oinupã rasy Asdod guápe omondóvo chupe kuéra susu'a. 7 Umi Asdodgua ohechávo pe ojuhúva he'i: "Anive jareko ñande apytépe Israelgua Tupã karameguã. Ha'e ñane nupã rasy hína ha ñane tupã Dagónpe avei." 8 Upévare he'ika hikuái filistéo ruvicha kuérape oñembyaty haguã hendive kuéra, ha oporandu hikuái chupe kuéra: —Mba'e piko rojapóta Israelgua Tupã karameguã reheve? Ha'e kuéra he'i: —Peraha táva Gátpe. Ha filistéo kuéra ogueraha upépe. 9 Ogueraha rire katu, Tupã omongyhyjepa upépe guápe, omondóvo chupe kuéra susu'a, osẽva opavavére: michĩva ha tuicháva. 10 Upérõ filistéo kuéra ogueraha Tupã karameguã Ecrónpe. Pe karameguã oguahẽvo upépe katu umi Ecrongua osapukái joa: "Peru oréve Israelgua Tupã karameguã ore jukapa haguã!" 11 Ha opa pe táva rupi ojeikyhyjepa ñenupã rasy Tupã omondóvare. Upéi ohenoika hikuái filistéo kuéra ruvichápe ha he'i chupe kuéra: "Peraha ko'águi Israelgua Tupã karameguã. Peraha jey hendaguépe ani ñande juka opavavépe." 12 Ha isapukái oguahẽ yvágape. Umi nomanóiva rete niko henyhẽ susu'águi.

1 Samuel 6

1 Tupã karameguã hi'are 7 mése filistéo retãme. 2 Ha filistéo kuéra ombyaty pa'i ha mba'e ñemi kuaaha kuérape ha oporandu chupe kuéra: —Mba'épa rojapo vaerã Ñandejára karameguãgui? Peje oréve mba'éichapa ikatu rogueraha jey hendaguépe. 3 Ha'e kuéra he'i: —Peraha jey ramo Tupã karameguã, ani perahauka mba'eve'yre. Pemoĩ pene mba'e me'ẽ Ñandejárape pembopochy jera haguã. Upérõ pekuera jeytaha pehecha kuaáta mba'érepa ndojerái gueteri ipochýgui. 4 Filistéo kuéra oporandu: —Mba'e piko ikatu roikuave'ẽ chupe ipochy jera haguã? Pa'i kuéra he'i: —Peraha chupe 5 susu'a ra'ãnga óro, peteĩ-teĩ filistéo ruvicha rérape peteĩ; ha 5 anguja ra'ãnga óro avei; upéva pe plága niko ou avei peẽme. 5 Aipo ramo pejapo umi susu'a ha umi anguja ra'ãnga ohundipáva hína pene retã, ha pemomba'e guasu Tupã Israel Járape. Ikatu mba'éko péicha ipochy jera pene ndive, pene tupã nguéra ha pene retã ndive ha na pene nupávái. 6 Maerã piko peñemohatãta ivaívape ojapo

haguéicha Egiptogua ha faraón, ha Tupã oinupã pochy rire ae chupe kuéra oheja osẽ Egiptogui Israelgua? 7 Pejapouka katu ko'ágã voi peteĩ kárro, pejokua hese mokõi vaka imemby ramóva ha ojejokua'ỹva gueteri. Pemosã imemby kuéra ha ani peheja oho hapykuéri. 8 Upéi pehupĩ Tupã karameguã pe kárrope. Pembohyru umi mba'e pejapouka vaekue órogui peikuave'ẽ haguã Tupãme ojera haguã ipochýgui, ha pemoĩ upe karameguã ykére. Upérõ peheja upe kárro toho ha'eño. 9 Pe kárro oho ramo hetã tee Bet-Semes gotyo, he'ise Ñandekaraha hína upe pene nupã vaekue. Ndapéichai ramo, jaikuaáta ndaha'ei hague pe pene nupã vaekue: upéva ojuhúnte hague uvei. 10 Umi kuimba'e ojapo péicha. Ogueru mokõi vaka imemby ramóva, omosã imemby kuéra, ha ojokua umi vaka kárrrope. 11 Upéi omoĩ kárrope Ñandejára karameguã ha iyyke rehe umi susu'a ha anguja ra'ãnga óro ryru, ha omondo. 12 Umi vaka oho Bet-Semes rape gotyo; omburea ohóvo ha oho pe tape rehe opia'ỹre mamove gotyo. Filistéo oho hapykuéri Bet-Semes rembe'y peve. 13 Bet-Semesgua oĩva hína ñúme trigo ñemono'õme, ohechávo upe karameguã ovy'a iterei. 14 Pe kárro oguahẽvo Josué Bet-Semesgua ñúme, opyta. Upépe oĩ peteĩ ita guasu. Umi Bet-Semesgua ojapo jepe'a upe kárrogui ha oikuave'ẽ Ñandejárape mymbahapy*f** ramo umi mokõi vaka. 15 Levíta kuéra omboguejýma ra'e upe karameguã ha umi mba'e ra'ãnga oroguigua ryru, ha omoĩ upe ita guasu ári, ha upe árape Bet-Semesgua oikuave'ẽ Ñandejárape mymbahapy ha mymbajuka.*f** 16 Ohecha rire ko'ã mba'e umi 5 filistéo ruvicha oho jey upe árape Ecrónpe. 17 Umi 5 susu'a óro filistéo oikuave'ẽ vaekue Ñandejárape, ome'ẽ ko'ã táva rérape: Asdod, Gaza, Ascalón, Gat ha Ecrón. 18 Ha umi 5 anguja óro, opa umi táva rérape umi 5 filistéo ruvicha oisãmbyhyhápe, táva oñeñangareko mbaretéva térã nahániriva. Pe ita guasu oñemboguejy haguépe Ñandejára karameguã, ikatu gueteri ojehecha Josué Bet-Semesgua ñúme. 19 Ñandejára katu ojuka umi Bet-Semes guápe oipe'a vaekue karameguã, ohechaségui mba'épa oĩ hyepýpe. Ojuka 70 kuimba'épe ha Bet-Semesgua ojahe'o upe jejuka guasu Ñandejára ojapo vaekuere ijapytépe kuéra. 20 Ha he'i hikuái: "Mávapa ikatúta opyta ko Tupã imarangatu etéva renondépe? Moõpa ikatúta ñamondo mombyry ñande hegui?" 21 Upérõ he'ika hikuái Quiriat-Jearim guápe: "Filistéo ogueru jey Ñandejára karameguã. Peju peraha."

1 Samuel 7

1 Upérõ oguahẽ Quiriat-Jearimgua, ogueraha Ñandejára karameguã ha omoinge Abinadab rógape oĩva peteĩ yvytýpe, ha omoingo pa'i ramo hikuái ita'ýra Eleazárpe oñangareko haguã hese. 2 Ohasa 20 año oñemoĩ rire Ñandejára karameguã Quiriat-Jearímpe. Ha opa Israelgua oheka Ñandejárape ipy'aite guive. 3 Upévore Samuel he'i opa Israel guápe: "Pejevy ramo Ñandejárape pende py'aite guive, tekotevẽ pejeheja tupã mombyrgua ha Astarté*f** ra'ãngágui ha peñeme'ẽ Ñandejárape, chupe ñoite pemomba'e guasu haguã. Upérõ ha'e pende pe'áta filistéo poguýgui." 4 Israelgua ojeheja opaichagua Baal*f** ha Astarté ra'ãngágui ha omomba'e guasu Ñandejárape ñoite. 5 Upéi Samuel he'i: "Peñembyaty opa Israelgua Mispápe ha che añembo'éta Ñandejárape pende rehe." 6 Ha'e kuéra oñembyaty Mispápe, oguenohẽ y ha oñohẽ mba'e kuave'ẽ ramo Ñandejárape. Upépe ohasa upe ára ho'u'ỹ rehe mba'eve, ha he'i hikuái: "Rojapo niko ivaíva Ñandejára renondépe." Mispápe Samuel oiko Israelgua rendota ramo. 7 Filistéo kuéra oikuaa Israelgua oñembyaty hague Mispápe ha huvicha kuéra oho chupe kuéra. Israelgua okyhyje filistéogui ohendúvo upéva, 8 ha he'i Samuélpe: "Eñembo'e mantéke ore rehe Tupã ore Járape, ore pe'a haguã filistéogui!" 9 Upérõ Samuel oikuave'ẽ Ñandejárape mymbahapy*f** ramo peteĩ ovecha ra'y. Upéi oñembo'e chupe Israel rehe, ha Ñandejára ohendu chupe. 10 Samuel oikuave'ẽ aja upe mymbahapy, filistéo oñemboja oñorãirõ haguã Israelgua ndive. Upérõ Ñandejára opoi isununu mbaretégui filistéo ári ha ha'e kuéra oñemondýi ha isarambipa; péicha Israel ipu'aka hese kuéra. 11 Israelgua omuña filistéope ha ondyry hese kuéra Mispá guive, Bet-Car amo gotyove peve. 12 Upéi Samuel ojapyhy peteĩ ita ha omoĩ Mispá ha Sen pa'ũme, ha ombohéra Eben-Ézer, he'igui: "Ko'a peve Ñandejára ñane pytyvõ". 13 Filistéo kuéra itĩndy opytávo ha nondyryvéi Israel rehe. Oikove aja Samuel, Ñandejára oñeñanduka filistéo kuérape. 14 Umi táva oñemomba'e hague filistéo kuéra, opyta jey Israelgua pópe, Ecrón guive Gat peve, ha Israel omopotĩ hetã filistéogui. Avei oiko py'a guapy Israelgua ha amorré apytépe. 15 Samuel oiko Israelgua rendota ramo oikove aja pukukue. 16 Añope peteĩ jey oho Betel, Guilgal ha Mispá rupi ombojovake haguã Israel guápe. 17 Upéi ou jey Ramápe, ha'e oikohápe. Upépe ombojovake Israel guápe hapépe avei omopu'ã Ñandejárape peteĩ altar.*f**

1 Samuel 8

1 Itujáma ramo, Samuel omoĩ Israel rendota ramo ita'ýra kuérape. 2 Ita'ýra peteĩha héra Joel, ha ita'ýra mokõiha, Abías. Mokõive oisãmbyhy upe távape hérava Beerseba. 3 Ita'ýra kuéra katu ndoikói itúva oiko haguéicha; ipláta pota ha oñembopopegua oporombojovakévo. Péicha omokarẽ upe hekópe guáva. 4 Upévare oñembyaty hikuái Israel myakâhára*f** ha oho Samuel rendápe Ramáme, 5 he'i haguã chupe: “Nde tujáma ha nde ra'y kuéra ndoikói nde reiko haguéicha. Upévare emoĩ oréve ore ruvicha guasurã, ta ore sãmbyhy, ojejapoháicha opa tetã rupi.” 6 Samuel ipochy he'i haguére hikuái chupe: “Emoĩ oréve peteĩ mburuvicha guasu ore sãmbyhy haguã”, ha oñembo'e Ñandejárape. 7 Ñandejára he'i chupe: “Ejapo katu ha'e kuéra oipotáva. Nandévei ko hína, chévente nda che potavéi huvicha ramo. 8 Ojapo haguéicha che rehe anohẽ guive chupe kuéra Egíptogui ko'agãite peve, che rejávo oho haguã tupã ambue rapykuéri, péicha ojapo avei hikuái nde rehe. 9 Upévare ehendu ha'e kuéra ojeruréva. Rejapo mboyve upéva katu emombe'u porã chupe kuéra mba'eichaguátapa upe mburuvicha guasu ha'e kuéra oipotáva.” 10 Samuel omombe'u tetãgua ojerurévape peteĩ mburuvicha guasu, upe he'ikáva Ñandejára. 11 Ha he'i chupe kuéra: —Péichata hína upe mburuvicha guasu pene sãmbyhýtava: Ohenóita ñorãirõrã pende ra'y kuérape; chugui kuéra oĩ omoítava kárro ñorãirõrã arigua ramo, oĩ omoítava kavaju arigua ramo; ha ambue oñangareko haguã hese; 12 oĩ omoítava 1.000 ñorãirõhára ruvicha ramo, oĩ omoítava 50 ruvicha ramo. Oĩ peẽva omoítava omba'apo haguã ikokuépe, oñemitỹ ha omono'õvo, térã ojapo haguã tembiporu ñorãirõrã, térã kárro ñorãirõrãme guarã. 13 Oiporavóta avei pende rajy kuéra apytégui hembiguairã, omohyakuã porã haguã chupe, hembí'u ombojy haguã ha ojapo haguã imbuja. 14 Oñemomba'éta pende yvy, pende parralty ha pende olivoty iporãvévare, ha ome'ëta hembiguái kuérape. 15 Oñemomba'éta avei upe 10gui peteĩre opa pene rymba kuéragui ha ome'ëta hembijokuái hóga guasu guápe. 16 Oipe'áta avei pende hegui pene rembiguái kuimba'e ha kuña, pene rymba guéi ha pene rymba vúrro iporãvéva ha omomba'apóta ijupe guarã. 17 Ogueraháta avei imba'erã 10gui peteĩ pene rymba kuéragui ha peẽme voi pene momba'apóta hembiguái ramo. 18 Ha ágã peñe'ẽ ngururu ramo upe mburuvicha guasu peiporavo vaekuere, Ñandejára nopena mo'ãi pende rehe. 19 Umi tetãgua katu ndoikuaaséi mba'eve ha he'i Samuélpe: —Marãve ndoikói. Roipota ore ruvicha guasurã, 20 roiko haguã umi tetã ambuéicha, ore sãmbyhy ha ore myakã haguã ñorãirõháme. 21 Samuel ohendu rire ha'e kuéra he'íva, omombe'u Ñandejárape, 22 ha Ñandejára he'i chupe: —Ehendu iñe'ẽ ha emoĩ chupe kuéra huvicha guasurã. Upérõ Samuel he'i Israel guápe oho jey haguã hóga kuérape.

1 Samuel 9

1 Oiko peteĩ karai Benjamín ñemoñaregua hérava Quis, Abiel ra'y; Abiel, Seror ra'y; Seror, Becorat ra'y; Becorat, Afíah ra'y. Quis, karai johéi pyre ojeapóva mba'e ramo. 2 Ita'ýra peteĩ, mitã rusu pyahu ha iporáva, héra Saúl. Israélpe ndaipóri ha'éicha iporáva ha ijyvateve maymavagui; ijati'y guive ohasa chupe kuéra. 3 Peteĩ jey okañy karai Quisgui hymba vúrro kuéra. Upérõ he'i ita'ýra Saúlpe: —Eraha ne irürã peteĩ ñane mba'apohára ha tapeho peheka ñandéve ñane rymba kuéra. 4 Saúl oho Efraín yvyty rupi, ohasa yvy hérava Salisá rupi ha ndojuhúi hymba vúrro. Ohasa avei yvy rupi hérava Saalim ha Benjamín rupi ha ndojuhúinte avei. 5 Oguahẽvo yvýpe hérava Zuf, Saúl he'i iñirũme: —Jaha jey katu ógape. Oime arã taita ojepy'apyve hína ñande rehe, ñane rymba kuéragui. 6 Iñirũ katu he'i chupe: —Kóva ko távape oĩ peteĩ maranduhára*f** ojeapóva tuicha mba'e ramo. Opa mba'e ha'e he'íva ojehu katuete. Jahána hendápe. Ikatu mba'e niko ha'e he'i moõ rupípa jaha vaerã. 7 Saúl he'i chupe: —Jaha kuaa. Ha mba'e piko jaraháta chupe? Mbuja jepe ndajarekovéi ñande vosápe. 8 Iñirũ he'i chupe: —Kóina ápe platami. Ñame'ẽ chupe ohechauka haguã ñandéve ñande raperã. 9 (Ymave Israélpe, oĩ ramo oporanduséva Tupáme, he'i jepi: “Jaha mba'e rechahára*f** rendápe”. Upérõ oñembohéra mba'e rechahára upe karaípe ha ko'ágã oñembohéra maranduhára.) 10 Saúl he'i iñirũme: —Jaha katu péicha ramo. Ha oho hikuái upe távape oĩháme upe karai marangatu. 11 Oho aja upe táva gotyo ojotopa hikuái kuñataĩ nguéra ndive ohóva ykuápe ha oporandu chupe kuéra: —Ko'ápepa oiko pe mba'e rechahára? 12 Ha'e kuéra he'i: —Hẽe amo gotyomive, ha peiko pya'éke. Péinako oguahẽ ramo hína ha oñembosako'i omymbajuka*f** haguã ijyvatehápe. 13 Peguahẽ vove peheka chupe oho mboyve ijyvatehápe ojekaru haguã. Avave ndokarúi ha'e oguahẽ meve. Oikuave'ẽ raëta mymbajuka ha upéi ojekarúta. Tapeho ko'ágã ha

pejuhúta chupe. 14 Ha'e kuéra oho upe táva gotyo. Ha ha'e kuéra oguahêvo, Samuel osê oho haguã upe ijyvateha gotyo. 15 Pe árape, Saúl oguahê mboyve, Ñandejára he'i ra'e péicha Samuélpe: 16 "Ko'ěrõ, kóva ko órape, amboúta ne rendápe peteĩ kuimba'e Benjamíngua ha upéva remboykéta chéve guarã oisãmbyhy haguã che retã Israel. Ha'e oipe'áta chupe filistéo pógui. Aiporiahurereko niko che retã guápe, oguahêvo che apysápe isapukái." 17 Samuel ohechávo Saúlpe, Ñandejára he'i chupe: "Kóva hína upe kuimba'e añe'ê hague ndéve. Ha'e oisãmbyhýta che retã guápe." 18 Pe táva reike ypýpe Saúl oñemboja Samuel rendápe ha he'i chupe: –Ikatu piko eremi chéve moõpa opyta mba'e rechahára róga? 19 Samuel he'i chupe: –Che hína upe mba'e rechahára. Tereho che renonderã upe ijyvatehápe hapépe rekarúta che ndive. Ko'ěrõ ko'ê mboyve reho kuaa ha amombe'úta ndéve opa mba'e reikuaaséva. 20 Umi ne rymba vúrro okañy vaekue rehe ojapóma mbohapy ára, ani rejepy'apy. Ojejuhúma. Avei, opa mba'e iporãvéva Israelpe, nde ha nde rogagua mba'erãta hína. 21 Saúl he'i chupe: –Che niko Benjamín guánte hína, upe michívéva Israel ñemoñare guágui. Che rogagua katu upe michívéva umi Benjamín róga guágui. Mba'ére piko reñe'ê chéve péicha? 22 Samuel ogueraha hendive Saúl ha iñirũme, omoinge kotýpe ha omboguapy chupe kuéra mesa akãme. Umi mesápe oguapýva, 30 rupi. 23 Upérõ Samuel he'i upe tembi'u ombojývape: –Eru pe so'o pehẽngue ha'e vaekue ndéve remboyke haguã. 24 Pya'e upe tembi'u apoha oguenohẽ peteĩ hetyma ha huguaikue, ha omoĩ Saúlpe. Samuel he'i Saúlpe: –Kóina ápe ko oñemboyke vaekue ndéve guarã. Ekaru, he'u! Ndéve guarã amboyke kuri, ko karu guasurã, ajapóva Israelgua kuérape. Saúl okaru Samuel ndive upe árape. 25 Upéi oguejy hikuái upe ijyvatehágui ha oho táva gotyo. Upépe Samuel omoĩka Saúlpe huparã upe óga ape ári, 26 ha Saúl oke upépe. Pe ára ambuépe Samuel ohenói Saúlpe upe óga ape ári ha he'i chupe: –Epu'ã. Ikatúma reho. Saúl opu'ã. Upéi osê Samuel ndive tapépe. 27 Oĩma ramo hikuái upe táva rokápe, Samuel he'i Saúlpe: –Emondo ne irũme tenonde ha epyta ko'ápe, ta'e ndéve upe Tupã he'ikáva ndéve.

1 Samuel 10

1 Upérõ Samuel oguenohẽ peteĩ ñandyry ryrú ha oñohẽ Saúl akã ári, he'ívo chupe: –Ñandejára ne moĩ ko árape hetã Israel sãmbyhyhárõ. Nde reisãmbyhýta chupe ha reipe'áta umi hese ija'e'yvaguĩ omongoráva chupe. Ha kóvata hína techaukaha Ñandejára ne moĩ hague Israel sãmbyhyhárõ: 2 Reho rire che rendágui rejuhúta mokõi kuimba'e Raquel oñeñotý hague ypýpe, upe héravape Selsah, Benjamín yvýpe. Ha'e kuéra he'íta ndéve ojejuhúma hague ne rymba vúrro kuéra rehekáva, ha nde ru ndojepy'apy veimaha hese kuéra, pende rehente ojepy'apy ha oporandu mba'épa ikatu ojapo. 3 Reho tenondevévo reguahêta upe yvyra máta Tabor pegua ha osêta ne ruguaitívo mbohapy kuimba'e ohóva Betel gotyo omomba'e guasu haguã Tupãme. Peteĩ ogueraháta mbohapy kavara mácho, pe mokõiha ogueraháta mbohapy mbuja ha upe mbohapyha, peteĩ kaguy ryrú vakapí. 4 Ne momaiteíta ha ome'êta ndéve mokõi mbuja. Ereko ne mba'erã. 5 Upéi reguahêta Tupã táva Guibeápe oĩháme ñorairõhára filistéo. Reikévo upe tãvape rejuhúta peteĩ maranduhára aty, ojeroky tarováva oguejývo tupaógui. Henondépe kuéra oúta ombopúva mbaraka, mba'e pararã rory, mimby ha árpa. 6 Upérõ Ñandejára espíritu oñemomba'éta nde rehe, ha nde avei rejeroky tarováta ha'e kuéraicha ha oikóta nde hegui ambue kuimba'e. 7 Ojehu ramo ndéve ko'ã mba'e, ejapo upe rejuhu porãvéva ha Tupã ne pytyvõta. 8 Ha tereho tenonde Guilgálpe. Upépe ajotopáta ne ndive, aikuave'ê haguã mymbahapy*f** ha mymbajuka*f** joajurã. Eha'arõ upépe 7 ára che aguahẽ meve ha'e haguã ndéve upe rejapo vaerã. 9 Saúl osê vove Samuel rendágui, Tupã omoambue chupe ipy'apy ha upe árape voi oiko opa umi mba'e he'i vaekue chupe Samuel. 10 Upéi Saúl ha iñirũ oguahẽ Guibeápe ha umi maranduhára ojeroky tarováva ohuguaitĩ chupe. Upérõ Tupã espíritu oñemomba'e Saúl rehe ha ha'e ojeroky avei ha'e kuéraicha. 11 Ha opa umi oikuaáva chupe, ohechávo ojerokyha avei hendive kuéra he'i ojupe: "Ma'emi Quis ra'y! Saúlguĩ oiko avei maranduhára!" 12 Peteĩ upepegua he'i: "Ha máva piko ko'áva ru?" Upégui ou upe ñe'ẽnga: "Saúl nga'u piko maranduhára avei?" 13 Ojevy rire ipype, Saúl oguahẽ hógape. 14 Itio oporandu chupe ha iñirũme: –Mamo piko peho ra'e? Saúl he'i chupe: –Ore rymba vúrro piári. Ha ndorojuhúma ramo rohecha maranduhára Samuélpe. 15 Itio he'i chupe: –Ha mba'e he'i Samuel? Emombe'úna chéve. 16 Saúl he'i chupe: –He'i oréve ojejuhúma hague ore rymba vúrro. Saúl katu nomombe'úi chupe mba'eve upe he'i vaekuégui chupe Samuel mburuvicha guasu rehegua. 17 Samuel ohenói opa Israel guápe táva Mispápe, 18 ha upépe he'i chupe kuéra: –Péicha he'i Tupã Israel Jára: 'Che poguenohẽ vaekue peẽ Israel guápe Egiptogua ha opa tetãgua ruvicha pende

rerekóvaguí ipo guýpe.' 19 Ko'ágã katu peẽ pemboyke Tupãme pende pe'a vaekue opa mba'e vaígui ha pejerure hendaguépe mburuvicha guasu pene sãmbyhy haguã. Upévare peju ko'ágã Tupã renondépe oñoñemoñaregua ha oñopehẽngue javeve. 20 Upéi he'i Samuel oñemboja haguã opa Israel ñemoñaregua, ha upe po'a ho'a Benjamín guáre. 21 Upéi katu he'i oñemboja haguã Benjamín ñemoñaregua, ha upe po'aho'a Matrí génte guáre, ha chugui upe po'a ho'a Quis ra'y Saúl rehe. Ojeho ipiári ha ndojejuhúi. 22 Upévare oporandu*f** jey hikuái Ñandejárape, oikuaa haguã oípa upépe Saúl. Ha Ñandejára he'i Saúl oíha upépe ha okañy hague umi apéro apytépe. 23 Pya'e ojeho oñerenohẽ ikañyhágui. Ha Saúl oguahẽvo opavave renondépe, ojehecha ndaiporiha Israelgua ohasáva chupe ijati'ýgui. 24 Samuel oporandu opavavépe: –Pehechápa upe Ñandejára oiporavo vaekuépe mburuvicha guasurã? Ndaipóri Israelgua ikatúva oñembojoja hese! Opa Israelgua osapukái: –Víva ñande ruvicha guasu! 25 Upépe voi Samuel omombe'u tetã guápe upe hetã pyahu rembiapoukapy ha ohaí kuatiápe omoíva tupaópe. Upéi Samuel he'i opavavépe oho jey haguã hógape. 26 Saúl oho jey avei hógape opytáva Guibeápe, ha Tupã omokyre'ỹ heta ipy'a guasúvape omoirũ haguã chupe. 27 Oĩ jepe avei tapicha ahẽ he'íva: “Mávape piko oisãmbyhýta upéva!” Ojapo'i chupe ha noñembojái hendápe oguerohorývo.

1 Samuel 11

1 Amón pegua mburuvicha guasu Nahas, oho táva Jabés Galaad pegua gotyo ha oñemohenda iñorãirõhára reheve ondyry haguã hese. Umi Jabés pegua katu he'ika chupe: –Ñañomoĩ peteĩ ñe'ẽme ha ropytáta nde po guýpe. 2 Nahas Amongua katu he'ika chupe kuéra: –Jajapóta péicha peheja ramo aipe'auka peteĩ-teĩ pende hegui pende resa akatu, ikatu haguã péicha añembohory Israelguáre. 3 Upérõ Jabés pegua myakãhára*f** kuéra he'ika chupe: –Ore ra'arõna 7 ára toromondo ñe'ẽ rerahaha Israel rupi, ha avave ndoúi ramo ore pytyvõ roñemoíta nde pópe. 4 Umi ñe'ẽ rerahaha oguahẽ Guibeápe, oikohápe Saúl, ha omomarandu opavavépe. Opavave ojahe'o soro. 5 Upe vove Saúl oguahẽ kokuégui hymba guéi kuéra reheve ha oporandu: –Mba'e piko ojehu peẽme? Mba'ére piko pejahe'o? Oñemombe'u chupe upe he'íva umi Jábessgui oúva. 6 Ohendúvo Saúl upéva, Tupã espíritu oñemomba'e hese, ha Saúl ipy'a renyhẽ pochy rendýgui. 7 Oipehe'ã mokõi guéi ha oguerahauka umi ipehẽngue Israel rupi. Umi herahaha he'i vaerã kóicha: “Oĩ ramo nomoirũiva Saúl ha Samuélpe oho haguã hendive kuéra, péicha ojejapóta hymba guéi kuérare.” Opavave okyhyje eterei ha oĩ haguéicha osẽmbaite hikuái omoirũ haguã chupe kuéra. 8 Saúl oipapa upe távape hérava Bézec umi oíva, ha ojuhu oñembyaty hague 300.000 kuimba'e Israelgua ha 30.000 Judagua. 9 Upéi he'i umi ñe'ẽ reruha ou vaekuépe: –Peje umi Jabés guápe, ko'ẽrõ asaje pyte roipe'ataha chupe kuéra ipoguýgui. Umi ñe'ẽ reruha oho ha omombe'u upéva umi Jabés guápe, ha umíva ovy'aiterei, 10 ha he'ika hikuái Náhaspe: –Ko'ẽrõ roñemoíta nde pópe rejapo haguã ore hegui rejaposéva. 11 Pe ára ambuése Saúl omboja'o iñorãirõhára mbhapy atýpe ha ko'ẽ mboyve oíke hikuái umi Moabgua rekohápe ha ojapo hikuái peteĩ jejuka nde'áva ijapytépe kuéra asaje pyte peve. Umi opytáva hekove isarambipa ndopytái peve mokõi ojokére. 12 Upéi umi tavagua he'i hikuái Samuélpe: –Máva piko umi he'i vaekue Saúl ndaikatuiha ñane sãmbyhy? Eme'ẽ oréve umíva torojukapa. 13 Saúl katu ojoko chupe kuéra he'ívo: –Ko árape nomano mo'ãi avave, Ñandejára ñane myakã rapu'ã haguére opa Israel guápe. 14 Ha Samuel he'i opavavépe: –Jahapa Guilgálpe ñamoñepyrũ haguã upépe ñane retã pyahu. 15 Opavave oho Guilgálpe ha upépe Ñandejára renondépe oguerosapukái Saúlpe mburuvicha guasúrõ. Upéi oikuave'ẽ hikuái Ñandejárape mymbajuka*f** joajurã ha Saúl opa Israelgua ndive tuicha ovy'a.

1 Samuel 12

1 Upéi Samuel he'i opa Israelgua renondépe: –Pehecháma ajapo hague opa mba'e pejeruréva ha ame'ẽ hague peẽme pende ruvicha guasurã. 2 Kóina ápe mburuvicha guasu pene sãmbyhy vaerã. Che katu che tuja ha che akã rapatĩmbáma, ha che ra'y kuéra oĩ pende apytépe. Che poisãmbyhy vaekue che mitã rusu guive ko'agãite peve. 3 Ápe aime: oimérõ añemomba'e ra'e upe máva rymba guéi térã rymba vúrrore, oimérõ ajopy vai upe máva ndive térã ainupã ra'e chupe, oimérõ añembopopegua ra'e, ikatu peje Ñandejára ha mburuvicha guasu ha'e oiporavo vaekue renondépe ha che ahépyme'ẽta upe oje'éva. 4 Ha'e kuéra he'i: –Araka'eve nderejopýi ore ndive, na ore nupãi ha nereñembopopeguái. 5 Samuel he'i: Ñandejára ha mburuvicha guasu

ha'e oiporavo vaekue, mba'e renduhare hína peẽ ndapejuhúi hague che rehe mba'eve ivaíva. Ha'e kuéra he'i: –Upeichaite katu! 6 Upe rire Samuel he'i opavavépe: – Ñandejára hína upe oguenohẽ vaekue Egíptogui pende ru kuéra ypykuépe, Moisés ha Aarón rupi, 7 Upévale peñembojáke tapombojovake Ñandejára renondépe, aromandu'ávo opa mba'e porã ha'e ojapo vaekue pende rehe ha pende ru kuéra ypykuére. 8 Jacob ha iñemoñare kuéra oho ramo guare Egíptope, umi Egíptogua ojopyvai hendive kuéra, pende ru ypykue osapukái Ñandejárape ha ha'e omondo Moisés ha Aarónpe, ha oguenohẽ vaekue Egíptogui pende ru ypykuépe ha omohenda chupe kuéra ko'ápe. 9 Ha'e kuéra katu hesarái Tupã Ijáragui, ha ha'e ome'ẽ chupe kuéra Sísara pópe; upéva Hasor pegua mburuvicha guasu Jabín ñorãirõhára kuéra ruvicha. Ome'ẽ avei chupe kuéra filistéo ha Moab ruvicha guasu pópe. 10 Upéi katu ha'e kuéra ombyasy Ñandejára renondépe oheja haguére chupe omomba'e guasu haguã Baal*f** ha Astarté*f** ra'ãnga kuéra ha ojerure asy chupe oipe'a haguã chupe kuéra hese ija'e'ýva poguýgui, ome'ẽvo iñe'ẽ omomba'e guasu haguã chupe añónte. 11 Upérõ Ñandejára ombou Jerubaal, Barac, Jefté ha Samuélpe pende pe'a haguã pende rehe ija'e'ýva poguýgui, ha péicha ikatu vaekue peiko py'a guapýpe. 12 Peẽ katu pehechávo Amón pegua mburuvicha guasu Nahas ondyrytaha pende rehe, pejerure chéve mburuvicha guasu pene sãmbyhy haguã, peikuaa ramo jepe pende ruvicha guasu ha'eha Tupã pende Jára. 13 Peẽ pereko upe mburuvicha guasu peiporavo vaekue. Tupã pende Jára ome'ẽ peẽme upe mburuvicha guasu pejerure vaekue. 14 Peẽ pemomba'e guasúrõ Ñandejárape ha pejapo ramo ha'e oipotáva, pehendu ramo iñe'ẽ ha napepu'ãi ramo hese, peiko ramo ha'e oipotaháicha, peẽ ha pende ruvicha guasu, oho porãta peẽme. 15 Napehendúi ramo iñe'ẽ ha pepu'ã ramo hese, Tupã pende Jára oñeñandukáta peẽme ha pende ruvicha guasúpe. 16 Ha ko'ágã peju ha pehecha ko mba'e rechapyrã ojapótava Ñandejára pene resa renondépe. 17 Ajépa ñaime hína trígo ñemono'õ árape ha ndokýiva upérõ? Che katu añembo'éta Ñandejárape ha ha'e omboúta ára sunu ha ama, peikuaa haguã Ñandejára oñanduha pejapo vai hague pejerurévo peteĩ mburuvicha guasu. 18 Upépe voi Samuel oñembo'e Ñandejárape ha upe vove ha'e ombou ára sunu ha ama; upérõ opavave okyhyje eterei Ñandejára ha Samuélgui. 19 Upévale opavave he'i Samuélpe: –Ejerure Tupã nde Járape ko'ã ne rembiguáire, ani haguã romano. Opa ore angaipa ári niko rombojo'a kóva, rojerurévo ore ruvicha guasurã. 20 Samuel he'i chupe kuéra: –Ani pekyhyje. Ivaí eterei niko añete upe pejapóva. Anínte pejei Ñandejáragui, ha pemomba'e guasu chupe pende py'aite guive. 21 Aníke peho tupã japu rapykuéri ndaikatúiva avavépe oipytyvõ, ndaha'éigui mba'eve. 22 Héra marangatu rehehápe Ñandejára ndoheja mo'ãi hetã guápe. Ha'e niko ojapose pende hegui hetãgua tee. 23 Che katu ndaipotái Ñandejára oheja ajapo ivaíva henondépe nañembo'éivo pende rehe ha poheko mbo'éta peiko haguã tape iporã ha ikarẽ'ývare. 24 Pembyajéke Ñandejárape ha pejapo ha'e oipotáva hekoitépe ha pende py'aite guive. Upévante iporãma. Pene mandu'áke Ñandejára ojapo hague pende rehe hetaíte mba'e porã. 25 Ha akóinte peikose ramo pene akã rehe ha pejapo ivaíva, ta'e porã mandi voi peẽme: peñehundíta peẽ ha pende ruvicha guasu.

1 Samuel 13

1 Saúl ikaria'ypáma oñepyrürõ guare oisãmbyhy, ha nambovíi año oisãmbyhy rire, 2 oiporavo 3.000 ñorãirõhára Israelgua apytépe. Hendive opyta 2.000 táva Micmás héravape ha Betel yvytýpe ha umi 1.000 ambue opyta Jonatán ndive Gabáa Benjamín guápe. Hembyre Saúl omondo jey hóga kuérape. 3 Jonatán ipu'aka filistéo ñorãirõhára rehe Guibeápe oíva, ha filistéo kuéra oikuaa upéva. Upérõ Saúl he'i oñembopu haguã turu upe tetãpýre oñemomandu haguã hebréo kuérape. 4 Opa Israelgua oikuaa Saúl ojuka hague filistéo kuérape oíva Guibeápe ha upévale filistéo ndaija'eiha Israelguare. Upérõ opavave oñembyaty Saúl ndive Guilgálpe oñorãirõ haguã. 5 Filistéo kuéra avei oñembyaty oñorãirõ haguã Israelgua ndive. Oguereko 30.000 kárro ñorãirõrã, 6.000 ñorãirõhára kavaju arigua ha heta iterei yvy rupigua, yvyku'i guasu rembe'ýpe guáicha. Upéi oho hikuái Micmás gotyo ha oñemohenda upépe Bet-Avéngui kuarahy resẽ gotyo. 6 Israelgua vaípe ojecha oñemongorávo opa rupi ha ohopa okañy javoraikua, itakua, yvykua ha ita guasu kupe rupi. 7 Heta oĩ ohasáva ysyry Jordán mboypýri Gad ha Galaad gotyo, Saúl katu opyta Guilgálpe ha iñorãirõhára kuéra opyta hendive tuicha kyhyje reheve. 8 Upépe oha'arõ Saúl 7 ára he'i haguéicha chupe Samuel. Samuel katu noguahẽi Guilgálpe ha umi ñorãirõhára oñepyrũ oho Saúlgui. 9 Upérõ Saúl he'i: –Peru chéve mymba ñamymbahapy*f** ha ñamymbajuka*f** joajurã. Ha ha'e voi oikuave'ẽ upe mymbahapy. 10 Saúl oikuave'ẽmbávo upe mymbahapy oguahẽ Samuel. Saúl osẽ

ohuguaitĩ ha omomaiteívo chupe. 11 Samuel katu he'i chupe: —Mba'ére piko rejapo upéva? Saúl he'i chupe: —Ahecháma ramo ogehopa ha nde nderejúi ere hague árape, filistéo kuéra katu ijatypa Micmáspe, 12 aimo'ã ha'e kuéra outaha ondyry che rehe Guilgálpe añembo'e mboyve Ñandejárape. Upévore aikuave'ẽ che voi upe mymbahapy. 13 Samuel he'i chupe: —Nde tarova mba'e piko! Ne ñe'ẽ rendu rire Ñandejárape, ha'e nde reja vaerã mo'ã Israel ruvicha guasúrõ opa árape guarã. 14 Ko'ágã katu na nde mo'ã véima Israel ruvicha guasu. Ha'e oiporavóma peteĩ kuimba'e ojeroviaha ha omoĩma chupe ne rendaguépe hetãgua ruvicha guasúrõ, nderejapói haguére ha'e he'i vaekue. 15 Ha upérõ voi Samuel oho Guilgálgui. Saúl oipapa ñorãirõhára oĩva hendive ha ojuhu 600 kuimba'e rupi. 16 Saúl, ita'ýra Jonatán ha umi ñorãirõhára oĩva hendive kuéra, opyta Guibeá Benjamín guápe, filistéo kuéra opyta aja Micmáspe. 17 Mbohapy aty ñorãirõhára filistéo kuéra jepe osẽ hekohágui ha peteĩ umi atýgui oho Ofrá gotyo, oĩva Sual yvýpe; upe ambue oho Bet-Horón gotyo, 18 ha upe mbohapyha, yvy ijyvateha gotyo, opu'áva Seboím ñume, yvy ojeiko'ýha gotyo. 19 Opa Israel retãme ndaipóri avave fiérro rehe omba'apóva, filistéo kuéra ndohējái haguére chupe kuéra, oimo'ãgui péicha hebréo kuéra ndaikatu mo'ãiha ojapo kyse puku térã kyse yvuku. 20 Mayma Israelgua oho vaerã filistéo rendápe ohãimbe'eka haguã ijarádo rréja, ijasáda, ihácha térã ipíko. 21 Rréja ha asáda ñehãimbe'e rehe ojehepyme'ẽ vaerã 7 grámo pláta rupi; hácha ñehãimbe'e rehe ha pikána ñembohakua rehe katu 4 grámo pláta rupi. 22 Upévore umi omoirũva Saúl ha Jonatán apytépe ndaipóri avave oguerekóva kyse puku térã kyse yvuku. Saúl ha Jonatán ñoite oguereko umíva. 23 Upe aja peteĩ filistéo aty oho páso Micmás gotyo.

1 Samuel 14

1 Peteĩ ára Jonatán, Saúl ra'y, he'i iñirũme: —Eju jahasa ysyry mboypýri ha jaha ñandyry upe filistéo aty rehe oĩva upépe. Jonatán katu nomombe'úi mba'eve itúvape. 2 Itúva oñemohenda ra'e peteĩ ijyvateha apýpe, peteĩ granáda máta guýpe ojejkyihápe trigo, ha omoirũ chupe 600 ñorãirõhára. 3 Pe efod*f** rerekua vaekue upérõ Ahías. Kóva Ahitub ra'y ha Icabod sovríno; kóva Finees ra'y ha Elí niéto; upéva pa'i vaekue tupao Sílope. Avave ndoikuaái Jonatán oho hague. 4 Upe aja ha'e oñeha'ã oguahẽ oĩháme upe filistéo aty. Pe ojehasa ha oĩ mokõi ita guasu pa'ũme, hérava Bosés ha Sene, 5 peteĩ nórte gotyo Micmás rovái ha upe ambue sur gotyo, Guibeá rovái. 6 Jonatán he'i iñirũme: —Jahasa mboypýri oĩháme upe ñande'ýva aty. Ikatu mba'éko Ñandejára ñane pytyvõ. Chupe guarã niko ndahasýi mba'eve, ta heta térã ta mbovy umi oñorãirõva. Iñirũ he'i chupe: 7 —Ejapo katu ndéve iporãveháicha. Aime nde ykére ajapo haguã eréva chéve. 8 Jonatán he'i chupe: —Jahasáta mboypýri oĩháme umi kuimba'e ha jajechaukáta chupe kuéra. 9 He'i ramo ñandéve ñaha'arõ haguã chupe kuéra toguejy ñaĩháme, japytáta ha ndajajupi mo'ãi oĩháme ha'e kuéra. 10 He'i ramo jajupi haguã, jajupíta. Upéva he'iséta Ñandejára omoĩha chupe kuéra ñande pópe. 11 Ha péicha mokõive ojechauka upe filistéo atýpe. Ha'e kuéra ohechávo chupe kuéra he'i ojupe: “Ma'ẽmi, osẽma umi hebréo ikañyhágui!” 12 Ha upérõ osapukái Jonatán ha iñirũme: —Pejupi ko'ápe, oĩ romombe'uséva peẽme! Jonatán he'i iñirũme: —Jaha katu, Ñandejára omoĩta chupe kuéra Israelgua pópe. 13 Jonatán ojapyhara oiporúvo ipy ha ipo, ha iñirũ oho hapykuéri. Umi Jonatán oitývape yvýre, iñirũ ojuka upepete voi. 14 Péicha peteĩ hýupe Jonatán ha iñirũ ojuka 20 kuimba'e rupi peteĩ sapy'aitépe. 15 Opa oĩva tekohápe ha okápe okyhyje eterei. Umi ñorãirõhára aty ha umi ohóva oporomonda okyhyje avei. Upévo avei oiko yvy ryrýi ha tuicha oñemondýi filistéo kuéra. 16 Umi ma'ẽhára oĩva Saúl ndive Guibeá Benjamín guápe ohecha filistéo kuéra oñaniha opa gotyo sarambi kuépe. 17 Upérõ Saúl he'i iñirũ nguéra ñorãirõhárape: —Peipapa, jahecha mávapa ndaipóri ñande apytépe. Ojejuhu ndaiporiha Jonatán ha iñirũ. 18 Pe árape Tupã efod oĩ Israelgua apytépe ha Saúl he'i Ahíaspe: —Eru ñandéve Tupã efod. 19 Saúl oñe'ẽ aja upe pa'i ndive, tuichave ohóvo filistéo rekohápe upe sarambi. Ha Saúl he'i pa'ípe: —Eru'ýnte. 20 Upérõ Saúl ha iñorãirõhára oñombyaty ha ojeity ñorãirõme. Upe sarambi filistéo apytépe tuicha itereígui ha'e kuéra voi ojojukapa. 21 Avei umi hebréo aréma oikóva filistéo kuéra ndive ha osẽ vaekue oñorãirõ haguã ijoye rehe kuéra, ohasa Israelgua, Saúl ha Jonatánpe omoirũva, ykére. 22 Umi Israelgua okañy vaekue Efraingua vvyty rupi, oikuaávo filistéo kuéra ogueviha, ojepoi hapykuéri kuéra ojuka haguã. 23 Pe ñorãirõ ojepyso Bet-Avén peve, ha Ñandejára omoñakã rapu'ã upe árape Israelpe. 24 Israelgua katu ikuepa upe árape, avave ndo'úi haguére mba'eve. Saúl niko ome'ẽ ra'e iñe'ẽ Tupã rérape he'ívo: “Upe ho'úva oimeraẽ mba'e ñorãirõ opa

mboyve, omanóta." 25 Umi ñorãirõhára oguahẽ peteĩ ka'aguýpe oĩháme eíra. 26 Ýicha osyry rei upe eíra yvýre ha avave ndopokói hese okyhyjégui Saúlgui. 27 Jonatán katu nohendúi ra'e upe ñe'ẽ itúva he'i vaekue ha omoinge peteĩ káva raitýpe upe yvyra ipópe oguerékóva ha ho'u ijeíra. Upérõ pya'e eterei hetia'e jey. 28 Peteĩ Israelgua ñorãirõhára he'i chupe. —Nde ru he'i ojejukataha ho'úva oimeraẽ mba'e ha upéva rehe opavave ikuepáma ñembyahýgui. 29 Jonatán he'i: —Che ru ojapo ivai etereíva ñane retãme guarã. Rehecháma mba'eichaitépa che retia'e ha'u rire ko eíra michĩmi, 30 ha ikyre'ỹ eteve vaerã mo'ã chupe kuéra. 31 Pe árape Israelgua ipu'aka filistéo kuérare, oñorãirõvo Micmás guive Aialón peve. Ñorãirõhára Israelgua katu ikuepa, 32 ha upéva rehe ipahápe ojepoi umi mba'e ári oipe'a vaekue filistéogui; ojuka upe yvýpente ovecha, vaka ha tóro ra'y ha ho'u ho'o opa huguy reheve. 33 Ha oĩ oho vaekue he'i Saúlpe: —Ojejapo hína ivaíva Ñandejára renondépe oje'úvo so'o huguy reheve. Upérõ Saúl he'i umi omomanduvape: —Pembyapajeréi chéve ko'a peve peteĩ ita guasu. 34 Upéi tapeho peje chupe kuéra, peteĩ-teĩ togueru chéve itóro térã ijovecha, tojuka ha to'u ko'ápe ha ani iñangaipa Ñandejára renondépe ho'úvo huguy reheve. Pe pyharépe voi peteĩ-teĩ ogueraha itóro ha ojuka upépe. 35 Saúl omopu'ã upépe altar*f** Ñandejárape, ha upe altar ha'e upe ha'e ojapo raẽ vaekue. 36 Upéi he'i Saúl: —Jaguejy ko pyharépe voi ñamuña filistéope ha jaike chupe kuéra ñemondápe ko'ẽmba peve, jaheja'ỹ rehe avavépe hekove. Opavave he'i: —Ejapo iporãveháicha ndéve. Pe pa'i katu he'i: —Ñaporandu*f** raẽna Tupãme. 37 Upérõ Saúl oporandu Tupãme: —Amuñátapa filistéo kuérare? Reme'ẽtapa chupe kuéra ore pópe? Ha Tupã nde'íri chupe mba'eve upe árape. 38 Upémarõ Saúl he'i: —Peñembojáke peẽ mburuvicha kuéra ha peheka mávapa iñangaipa ra'e ko árape. 39 Ame'ẽ vaekue che ñe'ẽ Tupã Israel pytyvõha rérape upéva omanotaha, taha'e jepe che ra'y tee Jonatán. Avave nde'íri mba'eve. 40 Upévale Saúl he'i opa Israel guápe: —Peñemoĩ peẽ ko'a gotyo. Che ra'y Jonatán ha che roñemoĩta amo gotyo. Opavave he'i chupe: —Ejapo ndéve iporãveháicha. 41 Upérõ Saúl he'i: Tupã Israel Jára, mba'ére piko nderéi mba'eve ko árape ne rembijokuáipe? Oime ramo che térã che ra'y Jonatán rojapo ra'e ivaíva, roitývo upe po'a, tosẽ Urim.*f** Oime ramo ne retã Israelgua ra'e umi hembiapo vaíva, tosẽ Tumim. Pe po'a ho'a Jonatán ha Saúl rehe, ha Israel opyta ipotĩ tembiapo vaígui. 42 Upéi Saúl he'i: —Peity po'a che ra'y Jonatán rehe ha che rehe. Ha upe po'a ho'a Jonatán rehe. 43 Upévale Saúl he'i Jonatánpe: —Emombe'u chéve mba'épa rejapo ra'e. Jonatán he'i: —Ha'u kuri eíra michĩmi amyakývo káva raitýpe peteĩ yvyra arekóva che pópe. Ápe aime. Ndakyhyjéi amano haguã ajapo haguére upéva. 44 Saúl osapukái: Tupã ta che nupã rasy eterei ne remanói ramo Jonatán! 45 Opa Israelgua katu he'i Saúlpe: —Ndaikatúi omanóvo Jonatán! Ha'ente voi omoĩ kuri Israel pópe filistéo kuérare! Tereikuaa porã mandi voi: Ñandejára rekoveré ro'e ndéve ndo'a mo'ãiha yvýre peteĩ iñakã raguente jepe! Pe ojapo vaekue ha'e ko árape, ojapo Tupã oĩgui hendive. Péicha rupi Israelgua ndohejái omano Jonatán. 46 Saúl katu okyhyje omuña haguã filistéo kuérare ha oheja ha'e kuéra oho jey hetãme. 47 Péicha Saúl oñemomba'e Israel retã sã rehe ha opa rupi oñorãirõ Israel rehe ija'e'ýva ndive. Umíva vaekue: Moab, Amón, Edom, Sobá pegua mburuvicha guasu ha filistéo kuéra. Ha mamo ohohápe, ipu'aka hese kuéra. 48 Ombyaty ñorãirõhára ha ipu'aka Amalec guáre; péicha rupi omopotĩ Israel mondaha atýragui. 49 Saúl ra'y kuéra vaekue: Jonatán, Isví ha Malquisúa. Itajýra mokõ ikatu: Merab upe tuichavéva ha Mical ikypy'y. 50 Saúl rembireko héra Ahinóam, Ahimaas rajy. Iñorãirõhára kuéra ruvicha héra Abner, Ner ra'y. Ner, Saúl tio vaekue. 51 Quis, Saúl ru ha Ner, Abner ru, Abiel ra'y vaekue. 52 Filistéo kuéra oñorãirõ pochy eterei Saúl oikove aja pukukue, ha upévale Saúl oiporavo vaerã ñorãirõra umi kuimba'e imbareteve ha ipy'a guasuvéva.

1 Samuel 15

1 Peteĩ jey Samuel he'i Saúlpe: —Ñandejára che mbou vaekue romoĩ haguã hetã Israel ruvicha guasúrõ. Upévale, ehendu ko Ñandejára he'ikáva ndéve: 2 Ñandejára ipu'akapáva kóicha he'i: "Ainupã rasyta Amalec guápe upe ojapo vaekuere Israelguare: osẽ vaekue hikuái ohenonde'a chupe kuéra, ha'e kuéra ou ramo Egíptogui. 3 Upévale tereho ha endyry hese kuéra, ehundi opa imba'éva reheve ha aníke reiporiahurereko avavépe: ejuka kuimba'e ha kuña, mita'i ha mitákambu, tóro, ovecha, kaméllo ha vúrro." 4 Saúl ohenói ha oipapa hetã guápe Telaímpe. Oĩ 200.000 kuimba'e Israelgua oñorãirõva yvy rupi ha 10.000 Judagua. 5 Upéi Saúl

oho Amalec pegua táva guasu gotyo ha oñemohenda ysyry rembe'ýpe. 6 He'i queníta kuérape: –Pejeíke Amalecguá apytégui, ani haguã pohundi hendive kuéra; peẽ niko pende py'a porã vaekue Israelgua ndive ou ramo Egíptogui. Queníta kuéra ojei Amalcégui. 7 Upérõ Saúl ondyry Amalec guáre, Havilá guive Sur reike peve, oíva Egipto rembe'ýpe, ha ipu'aka hese kuéra. 8 Omyakāsã huvicha guasu Agag ha ojuka opa iñorãirõhárape. 9 Saúl ha iñorãirõhára oheja hekove Agágpe ha ndojukái ovecha, tóro, tóro ra'y ha ovecha mácho iporãve ha ikyravéva, nohundíri avei umi mba'e iporãva; umi itujakue ha ojeputa'ývante ohundi. 10 Upérõ Ñandejára he'i Samuélpe: 11 –Ambyasy aiporavo haguére mburuvicha guasúrõ Saúlpe. Ojei niko che hegui ha ndojaposéi upe che ha'éva. Samuel ndovy'avéi ha pyhare pukukue oñembo'e Ñandejárape. 12 Pe ára ambuépe opu'ã ko'ẽ mboyve oho haguã Saúl rendápe ha oje'e chupe oho hague Carmel gotyo, omopu'ã hague upépe ita ñembo'y mandu'arã ha upéi ojere hague ha oho oguejy Guilgal gotyo. 13 Upérõ Samuel oho oíháme Saúl, ha Saúl he'i chupe: –Ñandejára ta nde rovasa. Ajapóma ha'e he'i vaekue. 14 Samuel katu he'i chupe: –Ha mba'e piko he'ise aipo ramo umi ovecha rasẽ ha tóro mburea ahendúva hína? 15 Saúl he'i: –Kuimba'e kuéra ogueru hikuái Amalec guágui umi ovecha ha tóro iporãvéva oikuave'ẽ haguã Ñandejára nde Járape mymbajuka*f** ramo; hembyre katu rohundipa. 16 Samuel katu oñe'ẽ joko chupe he'ivo: –Ekirirĩ, tamombe'u ndéve upe Ñandejára he'i vaekue chéve ange pyhare. Saúl he'i chupe: –Eñe'ẽ katu! 17 Samuel he'i chupe: –Nde voi rejeapo'i vaekue nde jupe, ne mandu'ápa? Ñandejára katu ndeporavo Israel ruvicha guasurã. 18 Ko'ágã Ñandejára he'i kuri ndéve rehundi ete haguã umi Amalecguá ahẽme, opyta'ý haguã mba'eve chugui kuéra. 19 Mba'érepa remboyke ha'e he'i vaekue ha reñongatu ne mba'erã upe Amalecguá mba'ekue, rejapóvo ivaíva Ñandejára renondépe? 20 Saúl he'i: –Che ajapo he'i haguéicha Ñandejára: amyakāsã Amalecguá ruvicha guasu Agag ha aru ko'ápe ha ahundi Amalec guápe. 21 Ñorãirõhára kuérakatu, umi ovecha ha tóro oñehundi vaerã mo'ãgui, oiporavo iporãvéva ha ogueru oikuave'ẽ haguã Guilgálpe mymbajuka ramo Ñandejárape. 22 Upérõ Samuel he'i: Ñe'ẽ rendu upe Ñandejárape ombovy'áva, ndaha'úi mymbajuka, mymbahapy. Oipota ojejapo ha'e he'íva, hendaguépe ndoipotái mymbajuka, térã ovecha mácho kyrakue. 23 Pe Ñandejárape opu'áva ha upe paje apohára, mokõive iñangaipa joja. Pe iñe'ẽ nohenduséiva ojogua, ta'ãnga renondépe oñesũvape. Ñandejára ñe'ẽ remboyke haguére, mburuvicha guasúrõ na nde potavéi. 24 Upérõ Saúl he'i Samuélpe: –Ajapo niko añete upe ivaíva amboykévo upe Ñandejára he'i vaekue ha ne ñe'ẽ. Israel guágui akyhyje ha upéva rehe ajapo ha'e kuéra ojeruréva. 25 Ajerure reheja rei haguã che angaipa ha reju haguã che ndive amomba'e guasu Ñandejárape. 26 Samuel he'i chupe: –Ndaha mo'ái ne ndive remboyke haguére Ñandejára ñe'ẽ, ha ko'ágã ha'e ne mboyke Israel ruvicha guasúrõ. 27 Samuel ojere oho haguã, Saúl katu ipojái ijahoja ruguáire ha omondoro chugui. 28 Upérõ Samuel he'i Saúlpe: –Péicha Ñandejára omondoróma ko'ágã nde hegui tetã Israel. Oipe'áma nde hegui ome'ẽ haguã ambuépe iporãvéva nde hegui. 29 Ñandejára niko hína Israelpe omimbipa ha ha'e ndaijapúi ha nombyasyi. Ndaha'úi ñandeichagua ombyasy haguã. 30 Saúl he'i jey: –Ajapo ivaíva. Opáichavo ajerure ndéve che apo haguã mburuvicha guasúrõ myakāhára*f** ha Israelgua renondépe. Upévare eju che ndive amomba'e guasu haguã nde Járape. 31 Upémarõ Samuel oho jey Saúl ndive ha Saúl omomba'e guasu Ñandejárape. 32 Upéi Samuel he'i: –Peru chéve ko'ápe Amalec ruvicha guasu Agag. Agag ou kyhyje'ý rehe Samuel rendápe, oimo'ãgui ohasáma hague ivaíva ha ndojejuka asy mo'ái. 33 Samuel katu he'i chupe: –Nde kyse pukúpe reheja vaekue imemby'ý rehe heta iterei kuñáme. Upeichaite avei opytáta ko'ágã nde sy. Ha upe vove, Samuel ombo'i chupe Guilgálpe Ñandejára renondépe. 34 Upéi oho jey Ramáme, ha Saúl oho jey hógape oíva Guibeá Saúl guápe. 35 Samuel ndohechavéi Saúlpe araka'eve, heta ombyasýrõ jepe Ñandejára ndoipotavéi haguére chupe Israel ruvicha guasurã.

1 Samuel 16

1 Ñandejára he'i Samuélpe: –Araka'e pevépa rerombyasyta Saúlpe? Ndaipota véima ha'e oiko Israel ruvicha guasúrõ. Emyenyhẽ ñandyrygui ne ñandy ryrú ha tereho Jesé Belengua rógape. Aiporavóma Israel ruvicha guasurã peteĩ kuimba'e ita'ýra kuéra apytépe. 2 Samuel he'i chupe: –Mba'éichapa ajapóta? Saúl oikuaa ramo che jukáta. Ñandejára he'i chupe: –Eraha peteĩ vakílla ha ere reikuave'ẽtaha chéve mymbajuka*f** 3 Ere Isaípe toho mymbajukahápe ha che ha'éta ndéve upe rejapo vaerã. Emboyke chéve mburuvicha guasurã upe che ha'étava ndéve. 4 Samuel ojapo upe Ñandejára he'i vaekue chupe. Oguahẽvo Belénpe, myakāhára*f** upe táva pegua osẽ huguaitívo tuicha kyhyje reheve ha oporandu hikuái chupe: –Rerúpa py'a guapy

rejúvo karai marangatu? 5 Samuel he'i chupe kuéra: –Ani pekyhyje, aju amymbajukávo Ñandejárape. Peñemopotĩ*f** ha pe che moirũ mymbajukahápe. Upéi Samuel omopotĩ Jesé ha ita'ýra kuérape ha he'i chupe kuéra ou haguã mymbajukahápe. 6 Ha'e kuéra oguahẽvo Samuel ohecha upe héravape Eliab ha he'i ipype: “Katujete kóva hína upe kuimba'e Ñandejára oiporavóva mburuvicha guasurã”. 7 Ñandejára katu he'i chupe: “Ani rema'ẽ hova rehe térã ijyvatekuére. Che ndaipotáĩ chupe. Che nama'ẽi peẽicha. Peẽ pema'ẽ upe kuimba'e rovãre, che katu ama'ẽ ipy'apýre.” 8 Upérõ Jesé ohenói Aminadábpe ha ombohasa Samuel rendápe; Samuel katu he'i: –Kóvape ndoiporavói avei Ñandejára. 9 Upéi Jesé ogueru Samápe. Samuel katu he'i: –Kóvape ndoiporavói avei. 10 Jesé ohechauka 7 ita'ýra Samuélpe, ha Samuel he'i chupe avavépe ndoiporavoiha Ñandejára. 11 Ipahápe oporandu chupe: –Ndaiporivéipa nde ra'y? Jesé he'i: Oĩ gueteri upe michĩvéva oñangarekóva hína ovecháre. Samuel he'i: –Ehenoka chupe. Ha'e ou rire jaguapýta jakaru. 12 Jesé ohenoka chupe: upe mitã rusu hova pytã, hesa porã ha ijuky. Ñandejára he'i Samuélpe: –Kóva ha'e! Epu'ã emoingo chupe mburuvicha guasúrõ. 13 Upépe voi Samuel oguenohẽ iñandyry ryrũ ha ityke'ýra kuéra renondépe omoingo Israel ruvicha guasúrõ upe mitã rusúpe hérava David. Upe guive Ñandejára espíritu oñemomba'e David rehe. Upéi Samuel oho jey Ramáme. 14 Upe aja Ñandejára espíritu ojei Saúlgui ha peteĩ espíritu aña, Ñandejára remimbou, ombopy'a tarova chupe. 15 Upévale umi omba'apóva chupe guarã he'i chupe: –Rehechaháicha ore ruvicha guasu, peteĩ espíritu aña omboúva ndéve Ñandejára, ne mbopy'a tarova hína. 16 Upévale emondo ne rembijokuái oheka haguã ndéve peteĩ árpa mbopuha, reñeñandu porãve haguã rehenduvo arpapu, ou ramo ne myangekói upe espíritu aña. 17 Saúl he'i: –Peheka katu peteĩ ombopu porãva ha peru chéve. 18 Upérõ peteĩ ha'e kuérava he'i: –Ahecha peteĩ Jesé Belengua ra'y, ombopu porãva; hi'arive ñorãirõhára py'a guasu, oñe'ẽ kuaa, ijuky ha Ñandejára oĩ hendive. 19 Upérõ Saúl omondo hembijokuái Jesé rendápe he'i haguã chupe: “Embou chéve nde ra'y David, upe ovecha rerekua.” 20 Jesé omondo ita'ýra David Saúlpe ha heseve omondo peteĩ vúrro ogueraháva ijapére peteĩ ajaka mbuja, kaguy peteĩ hyru vakapípe ha peteĩ kavara ra'y. 21 Péicha oguahẽ David Saúl rendápe ha opyta omba'apo chupe. Saúl ojepokuaa hese ha omoĩ chupe ipytyvõhára ramo. 22 Saúl omondo iñe'ẽ Isaípe ojerurévo chupe David rehe, he'ívo: “Topytána che ndive, ajepokuaa itereíma niko hese.” 23 Ha péicha upe espíritu aña Ñandejára remimbou ombopy'a tarova ramo Saúlpe, David ombopu hi'árpa. Péicha Saúl oñeñandu porãve ha upe espíritu aña ojei chugui.

1 Samuel 17

1 Filistéo kuéra oñembyaty ñorãirõrã Judagua távape hérava Socó ha oñemohenda oñorãirõ haguã ñúme hérava Efes-Damim, Socó ha Azecá pa'ũme. 2 Saúl ha Israelgua katu oñembyaty ha oñemohenda Elá ñúme, oñorãirõ haguãicha filistéo kuéra ndive. 3 Filistéo kuéra oñemohenda peteĩ yvytýpe ha Israelgua upe yvyty hovái guápe ha ipa'ũme kuéra oĩ peteĩ ñu. 4 Peichaháguinte filistéo kuéra apytégui osẽ peteĩ ñorãirõhára ipukúva 3 métro. Héra Goliat, táva Gat pegua. 5 Iñakãre oguereko akã mo'ãha vrónse ha hete mo'ãha avei vrónse, ipohýiva 55 kílo. 6 Vróñse avei umi hetyma mo'ãha ha pe kyse yvuku ogueraháva ijati'ýre. 7 Upéva ýva ipuku ha ipoguasú ojúgua yvyrápe ojeporúva poyvi jepyahápe ha upéva apýi fiérro guigua, ipohyvívẽva 6 kílogui. Henonderã oho ipytyvõhára. 8 Goliat oñembo'y ha osapukái ñorãirõhára Israel guápe: –Maerã piko pesẽ peñemohenda ñorãirõrã? Che hína filistéo, peẽ katu Saúl rembiguái. Peiporavo peteĩ pende apytégui osẽ haguã oñorãirõ che ndive. 9 Ipu'aka ramo che rehe, ore pene rembiguáita; che pu'aka ramo hese katu, peẽ ore rembiguáita. 10 Ko árape che amoñarõ Israelgua ñorãirõhárape: peme'ẽ chéve peteĩ kuimba'e oñorãirõ haguã che ndive. 11 Saúl ha opa Israelgua ohenduvo ko'ã ñe'ẽ ipy'a mano ha okyhyje eterei. 12 Oĩ peteĩ kuimba'e hérava Jesé Belengua, itujámava upérõ. Ha'e 8 ita'ýra, 13 ha mbohapy ita'ýra tuichavéva oho Saúl ndive ñorãirõháme. Pe ijypykue héra Eliab, upe riregua héra Aminadab, ha pe mbohapyha, Samá. 14 David pe ipahague. Umi mbohapy tuichavéva oĩ Saúl ndive tekohápe, 15 David katu oho jepi tekohápe ha ou jey Belénpe oñangareko haguã itúva ovecha kuérare. 16 Upe aja, pe filistéo osẽ jepi omoñarõ haguã Israel guápe pyhareve ha ka'aru, ha péicha ojapo 40 ára pukukue. 17 Peteĩ jey Jesé he'i ita'ýra Davidpe: –Tereho tekohápe ha eraha nde ryke'y kuérape ko 20 kílo trígo maimbe ha ko'ã 10 mbuja. 18 Eraha avei ko'ã 10 kesu nde ryke'y kuéra ruvichápe. Ehecha mba'éichapa oiko nde ryke'y kuéra ha eju emombe'u chéve. 19 Upe aja Saúl, David ryke'y kuéra ha opa Israelgua oĩ Elá ñúme ha

oñorairõ filistéo kuéra ndive. 20 David opu'ã ko'ẽ mboyve, oheja ijovecha kuéra peteĩ ovecha rerekuápe, ohupi ijape rehe imatúla ha oho tekoha gotyo, he'i haguéicha chupe Jesé. Oguahẽvo tekohápe umi ñorairõhára osẽta hína ñorairõme ha osapukái joa hikuái. 21 Israelgua ha filistéo oñemohenda ñorairõrã ojohováí. 22 David oheja imatúla pe árma ha hi'upy rerekuápe, ha pya'e oho oíke ñorairõhára apytépe oporandu haguã ityke'yra kuérape mba'éichapa oiko. 23 Oñe'ẽ aja hendive kuéra, pe ñorairõhára filistéo hérava Goliat táva Gat pegua, osẽ filistéo apytégui ha omoñarõ jey Israel guápe jepiguáicha. David ohendu upéva. 24 Umi Israelgua ohechávo pe kuimba'épe, okyhyje eterei ha okañy chugui, 25 he'ívo: "Pehechápa! Osẽ jeýma omoñarõvo Israel guápe! Upe ipu'akávape hese, ñande ruvicha guasu ome'ẽta heta mba'e, ome'ẽta chupe itajýra hambirekorã ha hogagua ndopaga mo'ãi impuéstó." 26 Upérõ David oporandu umi iyyke rehe oívape: – Mba'épako oñeme'ẽta pe kuimba'épe ko filistéope ojukáva, ha péicha ojohéiva upe jejahéi ojapóva Israel rehe? Ha máva piko pe filistéo Tupãme oguerovia'yva, oñarõ haguã péicha Tupã oikovéva ñorairõhára rehe? 27 Ha'e kuéra he'i jey chupe mba'épa oñeme'ẽta pe filistéope ojukávape. 28 David ryke'y Eliab katu, ohendúvo ha'e oñe'ẽha umi kuimba'e ndive, ipochy eterei ha he'i chupe: –Maerã piko reju ra'e? Ha mávape piko reheja umi nde ovecha mbovymíre rekóva yvy ojeiko'yháme? Aikuaa porã, akã hatã ha ñorairõ rehechaséguite rejuha hína. 29 David he'i chupe: –Ha mba'e piko che ajapo ko'ágã? Añe'ẽnte niko! 30 Upéi ojere ityke'yragui ha oporandu pe ambuépe, ha péichante avei oñe'ẽ chupe. 31 Oĩ ohendúva pe David he'íva ha oho omombe'u Saúlpe. Saúl ohenoika chupe. 32 Upérõ David he'i Saúlpe: –Ani avave ojepy'apy ko filistéore, che ruvicha guasu. Che añarairõta hendive. 33 Saúl he'i chupe: –Mba'éicha piko nde rehóta reñorairõ ko filistéo ndive? Ne mitã iterei, ha'e katu imitã guive voi oñorairõva. 34 David he'i chupe: –Ta'éna ndéve, che ruvicha guasu: che aňangareko ramo che ru ovecha kuérare, ou ramo león térã óso ogueraha peteĩ che ovecha, 35 amuña chupe ha aipe'a jey hãinguágui che ovecha. Ha ojeity ramo che ári, aipyhy hañykãgui ha ambyepoti heta porã ajuka peve. 36 Taha'e león térã óso, ajuka vaerã katujete. Ko filistéope, Tupãme oguerovia'yvape, ojuhúta péicha avei, oñarõ haguere Tupã oikovéva ñorairõhára kuérare. 37 Tupã che pe'a vaekue león ha óso rãinguágui, che pe'áta avei ko filistéo pógui. Upérõ Saúl he'i chupe: –Tereho katu ha Tupã ta ne moirũ! 38 Upéi Saúl omondeka Davidpe umi ao ha'e oiporúvape. Omoika iňakãre akã mo'ãha ha hetére tete mo'ãha. 39 Ipahápe David omosãingo iku'a jopyha rehe kyse puku ha oñeha'ã oguata péicha. Ndojepokuaái umi mba'ére ha he'i Saúlpe: –Ndaikatúi aguata areko ramo ko'ã mba'e che apére. Ndajepokuaái hese kuéra. Upérõ oipe'apa umi mba'e, 40 ipojái pe yvyra ipo peguáre, oiporavo 5 itasýi apu'a ysyrygui ha omoinge ivosápe. Upéi osẽ hi'ónnda ipópe upe filistéope. 41 Pe filistéo avei oñemboja mbegue katu oúvo David gotyo ha henonderã ouipytyvõhára. 42 Pe filistéo oma'ẽ David rehe, ha ohechávo peteĩ mitã rusu rova pytãmiha ijukýva, ojapo'i chupe, 43 ha he'i: –Che piko jagua mba'e reju haguã chéve yvyra nde pópe? Ha ojahéi hese itupã rérape. 44 Upéi he'i chupe: –Eju ko'ápe tame'ẽ ne re'õngue yryvu ha tymba ñarõme hembi'urã! 45 David he'i chupe: –Nde reju chéve kyse puku ha kyse yvuku reheve, che katuaju ndéve Tupã ipu'akapáva, Tupã Israelgua ñorairõhára Jára rérape. Umívape nde remoñarõ reikóvo. 46 Ko'ágã Tupã ne me'ẽta che pópe ha ko árabe voi rojukáta ha roňakã'óta. Ha filistéo ñorairõhára re'õngue kuéra ahejáta yryvu ha tymba ñarõme hembi'urã. Péicha opavave ko yvy ári oikuaáta oíha Tupã Israelpe. 47 Opa ko'ápe ijatýva oikuaáta Tupã ndoporope'aiha jejopy vaígui kyse puku térã kyse yvukúpe. Tupã hína pe oñorairõta ha pene me'ětava ore pópe. 48 Pe filistéo oñemongu'e ha osẽ Davidpe. Ha'e avei pya'e osẽ ha oñemoĩ filistéo renondépe, 49 opo'ẽ ivosápe, oguenohẽ peteĩ ita, omoĩ hi'ónndape, oha'ã pe filistéope ha ojapí chupe isyva mbytetépe. Pe ita ojejakutu ha oíke isyváre, Pe filistéo ho'a ovapývo. 50 Péicha David ipu'aka pe filistéore. Peteĩ ónda ha peteĩ itápenete David oity chupe yvýre. Ha ndoguerekóigui kyse puku, 51 pya'e oñemboja pe filistéo oíháme, ohekýi chugui ikyse puku ha pype ojuka chupe. Upéi oňakã'o. Filistéo kuéra ohecháma ramo iñorairõha imbaretévava re'õngue, oguevipa. 52 Upérõ Israel ha Judagua ñorairõhára opoi yvytúre isapukái ha osẽ omuña chupe kuéra táva Gat reike ha táva Ecrón rokẽ meve. Pe tapére ohóva Saaraím guive Gat ha Ecrón peve, ojehecha opa rupi filistéo kuéra re'õngue. 53 Omuña ríre filistéo kuérape Israelgua ou jey. Upéi oho filistéo rekohápe ha ogueraha opa mba'e ha'e kuéra oheja vaekue. 54 Upérõ David ipojái pe filistéo akãngue rehe ha ogueraha Jerusalénpe. Hi'árma kuéra katu oheja hóga vakapípe. 55 Saúl oporandu ra'e iñorairõhára kuéra ruvicha Abnerpe, ohechávo David osẽha oñorairõvo filistéo ndive: –Abner, máva piko pe

mitã rusu ru? 56 Abner he'i chupe: –Ndaikuaái che ruvicha guasu. –Eikuaa ñandéve mávapa, he'i chupe Saúl. 57 Upévore, oúvo David pe filistéo akãngue ipópe, Abner ogueraha chupe Saúl rendápe, 58 ha ha'e oporandu chupe: –Ne mitã, máva ra'y piko nde? David he'i chupe: –Jesé Belengua ra'y hína che, che ruvicha guasu.

1 Samuel 18

1 David oñe'ẽmba rire Saúl ndive, Jonatán oiko David irũ tee ramo ha ohayhu chupe ijupetéicha. 2 Saúl katu upe árape voi ogueraha chupe hógape ha ndohejái oho jey itúva rógape. 3 Jonatán ha David ome'ẽ ojupe oñoñe'ẽ ha'évo oñoirũ tee opa árape guarã, Jonatán ohayhúgui Davidpe ijupetéicha. 4 Upéi Jonatán oipe'a ijahoja ha ijao ha ome'ẽ Davidpe, ikyse puku, ihu'yha iku'a jopyha reheve. 5 David ikatupyry eterei ojapo haguã opa mba'e he'íva chupe Saúl ha upévore Saúl omoĩ chupe ñorãirõhára ruvicha ramo. Kóva ombovy'a opavavépe ha Saúl ñorãirõhára kuérape avei. 6 David ojuka rire Goliátpe ha ñorãirõhára kuéra ou jeývo ñorãirõhágui, opa Israel pegua távaguí osẽ joa kuña kuéra mburuvicha guasu Saúl ruguaitívo. Vy'a pópe opurahéi hikuái ha ojeroky imba'e parará rory ha iplatílo púpe. 7 Oporahéi ha ojeroky aja, kuña kuéra he'i jepi: Saúl ojuka 1.000 kuimba'e, David katu 10.000. 8 Kóva ombopochy eterei Saúlpe, ha he'i: –Davidpe ome'ẽ 10.000 voi, chéve katu 1.000 añónte. Ko'ẽrõitéma omoĩne chupe mburuvicha guasúrõ. Upévantema hemby! 9 Upe guive Saúl ndojeroviavéi David rehe. 10 Pe ára ambuépe peteĩ espíritu aña, Tupã remimbou, oñemomba'e Saúl rehe, ha ha'e oiko itarova vaicha hóga rupi. David ombopu hína hi'árpa jepiguáicha, ha Saúl oguereko ikyse yvuku ipópe. 11 Peichaháguinte Saúl omopu'ã ikyse yvuku ojakutu haguáicha Davidpe tápiare. David katu ojehekýi jey-jey chuguí. 12 Saúl okyhyje Davidgui Ñandejára oipytyvõgui Davidpe ha noipytyvõvéi chupe. Upévore omondo chupe ñorãirõhára aty ruvicha ramo. 13 Péicha David osẽ jepi ñorãirõháme ha ou jey iñorãirõhára kuéra ndive. 14 Ha Ñandejára oipytyvõgui Davidpe, osẽ porã chupe opa mba'e. 15 Upévore Saúl okyhyje chuguí, ohechávo mba'éichapa oñakã rapu'ã. 16 Israel ha Judápe katu David ojehayhu, ha'e oporosãmyhýgui oñesëvo ñorãirõme ha ojejúvo. 17 Peteĩ jey Saúl he'i Davidpe: –Ame'ẽta ndéve che rajy ypykue Merab ne rembirekorã, nde py'a guasu ha reike ramo Ñandejára ñorãirõme. Saúl oimo'ã natekotevẽiha ojuka chupe, filistéo kuéra voi ojaopótagui upéva. 18 David katu he'i chupe. –Che niko ndaha'etí avave Israelpe ha che rogagua péichante avei, amenda haguã mburuvicha guasu rajýre. 19 Opáichavo oguahẽvo upe ára ome'ẽ haguã Merab Davidpe hambirekorã, ome'ẽ chupe Adriel, Mehola pegua. 20 Pe ambue Saúl rajy Mical katu iñakã raku David rehe. Ha Saúl ovy'a oikuaávo upéva. 21 Ome'ẽta Davidpe hambirekorã, ha'e oity haguã chupe filistéo ñuhãme. Upérõ he'i jey Davidpe: –Ko'ágã katu remendátama che rajýre. 22 Upéi he'i hembiguái kuérape: –Peñe'ẽ peẽ año David ndive ha peje chupe che, mburuvicha guasu, ahayhu etereiha chupe ha opa che rembiguái kuéra ojaopoha chupe mba'e ramo, ha ha'e omenda vaerãha che rajýre. 23 Saúl rembiguái kuéra he'i opa ko'ã mba'e Davidpe, David katu he'i chupe kuéra: –Che koygua, ha che mboriahu eterei niko amenda haguã mburuvicha guasu rajýre. 24 Saúl rembiguái kuéra omombe'u chupe upe David he'i vaekue. 25 Upérõ Saúl, oity haguã Davidpe filistéo ñuhãme he'i chupe kuéra: –Peje Davidpe aipotaha che rajýre 100 filistéo apía pirekue. Péicha amyengoviáta umi che a'e'yháre. 26 Saúl rembiguái he'i Davidpe péicha, ha Davidpe ou porã omenda haguã mburuvicha guasu rajýre. Oñemboty mboyve pe ára, 27 David ogueraha iñorãirõhára kuéra ha ojuka 200 filistéo. Upéi oapi'o umíva retekue ha ogueraha ipirekue mburuvicha guasúpe, ha ome'ẽ chupe itajýrare. Upémarõ Saúl ome'ẽ chupe itajýra Mical hambirekorã. 28 Saúl katu ohecha kuaávo Ñandejára oipytyvõha Davidpe ha itajýra Mical ohayhuha chupe, 29 okyhyjeve chuguí, ha oikove aja pukukue ndaija'evéi hese. 30 Upéi avei, osẽ vove filistéo kuéra ñorãirõrã, Davidpe oho porãve ambue mburuvicha kuéraguí, ha upéva rehe herakuã porã.

1 Samuel 19

1 Saúl he'i ita'yra Jonatán ha opa mburuvicha kuérape ojuka haguã Davidpe. Jonatán katu, ohayhu etereiha Davidpe, 2 omomarandu, ha he'i chupe: –Che ru Saúl nde jukase hína. Upévore epu'ã ko'ẽ mboyve tereho ekañy ha ani rejekauka. 3 Asẽta aguata che ru ndive nde reimeha rupi ha aña'ẽta chupe nde rehe, jahecha mba'épa he'i. Upéi aikuaaukáta ndéve. 4 Jonatán oñe'ẽ Saúlpe David rehe. He'i chupe: –Che ruvicha guasu, naiporãi rejapo mba'eve ivaíva ne rembiguái David

rehe. Ha'e niko ndojapói vaekue nde rehe mba'eve ivaíva, iporãvante uvei. 5 Omoí niko hekove ojuka haguã pe filistéope, ha péicha Ñandejára omyakã rapu'ã Israelpe. Nde rehechávo upéva revy'a iterei vaekue. Mba'ére piko ágã reñohêse heko potíva ruguy, rejukávo Davidpe rei ete asy? 6 Saúl ohendúvo Jonatán ñe'ê he'i: —Ñandejára rérape ame'ê che ñe'ê David nomano mo'ãiha. 7 Upéi Jonatán ohenói Davidpe ha omombe'u chupe opa mba'e. Ogueraha chupe Saúl rendápe ha David opyta jey Saúl ndive. 8 Oiko jeyvo ñorãirõ, David osê oñorãirõ filistéo ndive ha ipu'aka hese kuéra. Omosarambipa ha omboguevi chupe kuéra. 9 Saúl rehe katu oñemomba'e jey pe espíritu aña, Ñandejára remimbou, ha uguapy jave hína ikotýpe, ikyse yvuku ipópe, David ombopu aja hi'arpa, 10 ojakutuse mo'ã Davidpe tápiare. David katu ojehekýi chugui ha pe kyse yvuku ojejakutu tápiare. Pe pyharépe voi David okañy ha oho. 11 Upepete voi Saúl he'i iñorãirõhára kuérape oho haguã David rógape, omangea haguã hese ha ojuka haguã chupe ko'ẽmba vove. David rembireko Mical katu omomandu chupe he'ívo: —Nerekañýi ramo ko pyharépe, ko'ẽrõ remanóta. 12 Upéi Mical omboguejy Davidpe peteĩ ovetã rupi, ha péicha okañy David. 13 Upérõ Mical omoí peteĩ tupã gua'u ra'ãnga tupápe, omyakãngyta kavara pirépe ha ojaho'i peteĩ ahójape. 14 Saúl omondóvo iñorãirõhára kuérape ogueru haguã Davidpe, Mical he'i chupe kuéra hasyha. 15 Saúl katu omondo jey chupe kuéra David piári, he'ívo: —Peru chéve opa hupa reheve ha tajuka! 16 Saúl rembiguái kuéra oike David rógape ha ojuhu hupápe upe ta'ãngaha kavara pire iñakãngytápe. 17 Upérõ Saúl he'i Micálpe: —Mba'ére piko che mbotavy ha reheja okañy che rehe ija'e'ývape? Mical he'i chupe: —He'i niko che jukataha ndahejái ramo okañy. 18 Péicha okañy David ha oho Samuel rendápe Ramáme. Omombe'u chupe opa mba'e Saúl ojapo vaekue hese. Upéi David ha Samuel oho oiko peteĩ távape hérava Naiot. 19 Saúl oikuaávo David oíha Naiot Ramá peguápe, 20 omondo ipiári hembiguái kuérape. Ko'áva uguahêvo ohecha peteĩ maranduhára*f** aty ojeroky tarováva, ha chupe kuéra Samuel omohenonde. Peichahágui Ñandejára espíritu oñemomba'e avei Saúl remimbou kuérare ha ha'e kuéra avei oñemoí ojeroky tarova. 21 Oikuaávo Saúl, omondo ambue hembiguái kuérape. Ko'áva avei oñemoí ojeroky tarova. Saúl omondo jey ipyahúva ha ko'áva ojapo péichante avei. 22 Upémarõ Saúl oho ha'e voi Ramáme ha uguahêvo upe ykua guasúpe oíva upe távape hérava Secú, oporandu Samuel ha David rehe. Oje'e chupe oíha Naiot Ramáme guápe. 23 Saúl oho upe gotyo ha Ñandejára espíritu oñemomba'e avei hese, ha oñemoí ojeroky tarova ha péicha oho hapére uguahê meve Naiot Ramáme guápe. 24 Upépe oipe'apa ijao ha ojeroky opívo Samuel renondépe upe ára ha pyhare pukukue. Upégui ou pe ñe'ẽnga he'íva: “Saúlgui avei piko oiko maranduhára?”

1 Samuel 20

1 David okañy Naiot Ramá guágui, oho Jonatán rendápe ha he'i chupe: —Mba'e piko che ajapo? Mba'eichagua piko upe che rembiapo ivai etéva ajapo vaekue nde rúre, ajeve che reka opa rupi che juka haguã? 2 Jonatán he'i chupe: —Neremano mo'ãi mba'eveichave ramo! Che ru ndojapói mba'eve omombe'u'ýre chéve, ha mba'érepa oñomíta che hegui ko mba'e? Ndaikatúi péichavo! 3 David katu he'i jey chupe: —Nde ru oikuaa porã nde che rayhuha, upéva he'íne ra'e: “Toikuaa'ýnte Jonatán, ani oñemyasy.” Tupã rekovére ha nde rekovére ha'e ndéve: umi che jukaséva opa rupi che mongora. 4 Upérõ Jonatán oporandu chupe: —Mba'épa reipota ajapo nde rehe? 5 David he'i chupe: —Ko'ẽrõ hína jasy pyahu arete, ha uguapy vaerã akaru mburuvicha guasu ndive. Takañýnte ñúme, ko'ẽ ambuérõ ka'aru peve, 6 ha nde ru oporandu ramo che rehe, ere chupe ajerure hague ndéve aha haguã Belénpe, upépe niko che rogagua omymbajuka*f** jepi uguahêvo ko arete. 7 He'i ramo iporãha, he'ise ikatuha che py'a guapy. Ipocho ramo katu reikuaátama ojaposeha che rehe ivaíva. 8 Eja póna ko ha'éva. Che niko ne rembiguái ha ñame'ê vaekue ojupe oñoñe'ê Ñandejára rérape. Oime ramo che rembiapo vai ra'e, che juka nde voi. Natekotevêi che reraha nde ru rendápe. 9 Jonatán katu he'i chupe: —Eipe'a upéva ne akãgui! Aikuaa ramo che ru ojaposeha nde rehe ivaíva, aikuaaukáta ndéve katuite. 10 Upérõ David oporandu chupe: —Máva piko che momarandúta nde ru oñe'ê pocho ramo ndéve? 11 Jonatán he'i chupe: —Jaha ñúme jaguata. Oho hikuái ñúme oñondive. 12 Ha upépe Jonatán he'i Davidpe: —Tupã Israel Jára rérape ame'ê ndéve che ñe'ê, ko'ẽrõ térã ko'ẽ ambue ramo, ko oraitépe, aha'átaha aikuaa pe che ru ojaposéva. Opa mba'ei porã ramo ndéve guarã ha noromomandúi ramo, 13 Tupã ta che nupã jey-jey. Ha che ru ojapose ramo nde rehe ivaíva, romomandúta avei ha roipytyvõta rekañy haguã kyhyje'ýre. Ha Ñandejára ta ne pytyvõ, oipytyvõ haguéicha che rúpe! 14 Ha aikove ramo gueteri upérõ guarã, nde py'a porã kena

che ndive, Tupã ipy'a porã haguéicha ne ndive. Ha oimérõ amanóma ra'e, 15 nde py'a porãke che rogagua ndive opa árape guarã, Ñandejára ohapo'o rire jepe ko yvy árigui peteĩ-teĩ umi David rehe ija'e'ývape. 16 Ha Jonatán omohu'ã iñe'ẽ ñome'ẽ David ndive he'ívo: "Ñandejára toñeñanduka opa ko'ã mba'ére umi David rehe ija'e'ývape." 17 Jonatán ome'ẽka jey iñe'ẽ Davidpe ohayhu etereígui chupe, ohayhu niko chupe ijupetéicha. 18 Upéi he'i chupe: —Ko'ẽ ramo, jasy pyahu arete hína ha nandíta upe nde reguapyhápe. Upévare ojehecha ramóta ne pore'ý. 19 Ko'ytevéta ko'ẽ ambuérõ. Upévare tereho upe rekañy haguépe akokuehe ha epyta upe itaty kupépe. 20 Che apoíta mbohapy hu'y upe gotyo ku aha'arõ guáicha peteĩ mba'e, 21 ha ha'éta che rembiguáipe: "Tereho eheka che hu'y". Ha'e ramo chupe: "Che hu'y oĩ agotyove, eru chéve", ikatúta resẽ kyhyje'ýme. Ndojehu mo'ãi ndéve mba'eve. 22 Ha ha'e ramo chupe: "Umi hu'y oĩ amo gotyove", tereho, Ñandejára oipotágui reho. 23 Ha Ñandejára hína pe ñe'ẽ ñame'ẽ vaekue ojupe renduhare, opa árape guarã. 24 David okañy upe ñúme ha oguahẽvo pe jasy pyahu arete, mburuvicha guasu oguapy mesápe okaru haguã. 25 Oguapy, jepi guáicha, iguapyha tápia ypýpe guápe, Jonatán oguapy hovái ha Abner oguapy Saúl ykére. David guapyha opyta nandí. 26 Upe árape Saúl nde'íri mba'eve, oimo'ãgui oiméne haguã oja hese potĩ'ý*f** ha ñoñemopotĩri. 27 Pe ára ambuépe katu David guapyha opyta avei nandi. Upérõ Saúl oporandu ita'ýra Jonatánpe: —Mba'ére piko ndoúi kuehe okarúvo Jesé ra'y ha ko'ágã ndoúi jey? 28 Jonatán he'i chupe: —David ojerure chéve oho haguã Belénpe. 29 Upépe hogagua omymbajuka, ha ityke'ýra oipota oho. He'i avei chéve ikatúpa oho avei upekuévo ohechami hesegua kuérape. Upévare ndoguapýi hína okaru ne ndive che ruvicha guasu. 30 Upérõ Saúl ipochy eterei Jonatán ndive ha he'i chupe: —Nde aña membyre! Che piko ndaikuaái nga'u reimeha Jesé ra'y ykére, renẽmotĩ haguã nde ha remotĩ haguã nde sýpe? 31 Ha'e oikove aja ko yvy ári, ndapeiko mo'ãi kyhyje'ý rehe nde ha ne retã. Pya'éke tereho eheka chupe ha eru chéve ko'ápe tajuka! 32 Jonatán katu he'i chupe: —Ha mba'ére piko rejukáta? Mba'e piko ha'e ojapo? 33 Saúl ohupi ikyse yvuku oikutu haguã Jonatánpe. Upépe ha'e ohecha kuaa itúva ojukataha Davidpe. 34 Upérõ Jonatán ipochy eterei ha opu'ã meságui. Ndopytái okaru upe ára mokõiháme, ombyasy etereígui Davidpe itúva ojahéi haguére hese. 35 Pe ára ambuépe Jonatán osẽ ñu gotyo, upe óra he'i haguépe Davidpe. Omoirũ chupe peteĩ hembiguái mitã rusu. 36 Upévape ha'e he'i: —Pya'e tereho eheka umi hu'y che apoíva. Pe mitã rusu osẽ oñani, Jonatán opoi aja peteĩ hu'y ho'a haguã mombyry chuguí. 37 Ha pe mitã rusu oguahẽvo ho'a haguépe upe hu'y, Jonatán osapukái hatã chupe: Pe hu'y oĩ amo gotyove! 38 Ha upéi Jonatán osapukái jey hembiguáipe: —Nde pya'e edipara, ani repyta! Jonatán rembiguái ohupi umi hu'y ha ogueru chupe. 39 Ha ndohecha kuaái mba'eve, Jonatán ha David añañte oikuaágui mba'épa he'ise umi mba'e. 40 Upéi Jonatán ome'ẽ hi'árma hembiguáipe ha he'i chupe ogueraha jey haguã hógape. 41 Oho rire pe tembiguái, David osẽ pe itaty kupégui ha oñesũ Jonatán renondépe mbohapy jey omboja peve isyva yvýre. Upéi oñaña hikuái ha hasẽ oñondive. 42 Ipahápe Jonatán he'i Davidpe: —Tereho katu kyhyje'ýre. Pe ñe'ẽ ñame'ẽ vaekue ojupe niko Ñandejára rérape ñame'ẽ ha jajerure chupe oĩ haguã opa ára ñande apytépe ha ne ñemoñare ha che ñemoñare apytépe.

1 Samuel 21

1 Upéi David oho hapére ha Jonatán oho jey hógape. 2 David oho táva Nob gotyo, pa'i Ahimélec rendápe. Kóva oñemondýi ohechávo chupe: —Mba'ére piko reju neño ha avave na ne moirúi? 3 David he'i chupe: —Mburuvicha guasu che mbou ñemi. Oĩ ajapo vaerã ha ndoipotái ojekuaa. Che irũ nguéra katu oikuaáma mamópa rojotopáta. 4 Eremí chéve, rereko piko jaisu'umi vaerã? Eme'ẽ chéve 5 mbuja térã oimeraẽ mba'e rejuhúva. 5 Pe pa'i he'i chupe: —Mbuja ñemomarangatu pyrénate upe arekóva. Ame'ẽta ndéve oimérõ ne irũ nguéra ndoikói ra'e kuña ndive. 6 David he'i chupe: —E'a! Rosẽta ramo ñorairõháme ndoropokóiva voínte kuñare. Ha ko'ágã norosẽi ramo jepe ñorarirõrã, aikuaa porã che irũ nguéra ipotĩha*f** hína. 7 Upérõ pa'i ome'ẽ chupe upe mbuja ñemomarangatu pyre, upépe niko umichaguante oĩ, ha upe árape voi ojepe'a vaekue altárgui, oñemoĩ haguã hendaguépe mbuja oju ramóva. 8 Upe aja oĩ upépe peteĩ mburuvicha Saúl ndivegua, opyta vaekue tupaópe. Upépa peteĩ edomíta hérava Doeg, Saúl ovecha rerekua kuéra ruvicha. 9 David he'i Ahimélecpe: —Rereko piko ápe kyse yvuku térã kyse puku? Reikuaápa, che ruvicha guasu che mbou pya'e etereígui ndaikatúi kuri aru mba'eveichagua árma. 10 Pa'i he'i chupe: —Areko pe kyse puku Goliat, pe filistéo nde rejuka vaekue Elá ñúme mba'ekue. Oĩ hína efod*f** kupépe, oñembohuru peteĩ ahójápe. Rerahakuaa rerahase

ramo. Upévante areko. David he'i chupe: —Pévagui iporãvéva ndaipóri. Eru katu! 11 Pe árape voi David ohove hapére okañývo Saúlgui ha oho táva Gat ruvicha guasu Aquís rendápe. 12 Ha Aquís róga pegua mburuvicha kuéra he'i Áquispe: —Kóvako David, ko tetã ruvicha guasu Saúl rembiguái hína. Hese ojeurahéiva ojejeroky ramo: “Saúl ojuka 1.000 kuimba'e, David katu 10.000!” 13 David ojepe'apy pe oje'éva rehe ha okyhyje Gat ruvicha guasu Áquisgui. 14 Upévare oñembotavy ha oiko itarováva ramo. Ohai ta'anga mimi okẽ nguéra rehe ha oheja hendy osyry hendyváre. 15 Upérõ Aquís he'i mburuvicha kuérape: —Maerã piko peru chéve ko kuimba'e tarova? 16 Che piko aikotevẽ itarováva ou hembiaapo tarova che rogaitépe voi?

1 Samuel 22

1 David oho upégui ha okañy Adulam pegua itakuápe. Oikuaa vove ityke'yra ha opa hesegua kuéra, oho oñembyaty hendive. 2 Oho avei oñembyaty hendive opa umi ojejopy vaíva, umi ikatu'yva omyengovia jehepy me'ẽ ha umi ndovy'avéiva. Péicha David oiko umi kuimba'e ruvicha ramo. 400 rupi oĩ ha'e kuérava. 3 Upégui David oho Moab retãme upe távape hérava Mispá, ha he'i Moab ruvicha guasúpe: —Ajerure ndéve che ru ha che sy opyta haguã pene ndive, aikuaa peve mba'épa oipota che hegui Tupã. 4 Péicha David ogueraha itúva kuérape Moab pegua mburuvicha guasu rendápe ha hendive oiko hikuái, David oiko aja ikañyháme. 5 Upérõ maranduhára*f** Gad he'i Davidpe: —Ani repyta ne kañyháme. Tereho Judá gotyo. Péicha David oho oguahẽ ka'aguy Héret guápe. 6 Upe aja Saúl oĩ táva Guibeápe, uguapy hína ikype yvuku ipópe ijyvatehápe*f** yvyra máta guýpe, ha mburuvicha kuéra oñembo'ypa ijerére. Ohendu vove David ha hendivegua kuéra rapykuere ojekuaamaha, 7 he'i mburuvicha kuérape: —Kuimba'e kuéra Benjamíngua, pehendúke! Peimo'ã piko Jesé ra'y ome'ětaha opa peẽme yvy ha parralty ha pene moítaha mburuvicha ramo? 8 Opa peẽ peñemoĩ ñemi kuri che rehe, avave niko nde'íri chéve che ra'y ha Jesé ra'y ome'ẽ hague ojupe oñoñe'ẽ. Avave peẽva ndojepy'apýi che rehe, avave nde'íri chéve che ra'y omoĩ hague che rehe che pytyvõhárape che moñuhã haguã ojapoháicha ko'ágã. 9 Upérõ edomíta Doeg oñembo'yva hína umi mburuvicha apytépe he'i Saúlpe: —Che ahecha Jesé ra'y oho ramo Nóbpe Ahitub ra'y Ahimélec rendápe. 10 Ahimélec oporandu*f** Ñandejárape David rehe ha ome'ẽ chupe hi'upy hape kyse puku filistéo Goliat mba'ekue. 11 Upérõ mburuvicha guasu ohenoika Ahimélec ha opa Nob pegua pa'ípe, umíva niko Ahimélec génte kuéra. Ha oguahẽmba rire hendápe, 12 Saúl he'i Ahimélecpe. —Che rendu porãke Ahitub ra'y! Ahimélec he'i chupe: —Aime ajapo haguãicha eréva chéve, che ruvicha guasu. 13 Ha Saúl he'i chupe: —Mba'ére piko nde ha Jesé ra'y peñemoĩ ñemi che rehe? Nde reme'ẽ chupe hi'upy ha peteĩ kyse puku, ha reporandu Ñandejárape David rehe, oñemoĩ haguã che rehe ha che moñuhã haguã, ojapoháicha hína ko'ágã. 14 Upérõ Ahimélec he'i mburuvicha guasúpe: —Máva piko opa mburuvicha apytépe, ijeroviahave Davidgui? Ha'e niko hína nde raju ména ha opa umi nde rehe oñangarekóva ruvicha ha ojeapo itéva mba'e ramo nde róga guasúpe. 15 Na ko'ágã aéi niko aporandu hese Ñandejárape. Ndaipóriko mba'eve upe oje'évagui ndéve. Ani rerovia oje'éva che rehe térã che róga guare. Che niko ndaikuaái mba'evete asy pe erévagui. 16 Saúl katu he'i jey chupe: —Tereikuaa porã mandi voi Ahimélec. Nde ha umi nde rogagua pejejukapáta! 17 Ha upepete voi Saúl he'i umi hese oñangarekóvape: —Pejukapa ko'ã pa'i kuérape! Ha'e kuéra avei oĩ David ndive. Ha oikuaa porã David okañyha oikóvo ha na che momarandúi. Ha'e kuéra katu okyhyje Ñandejáragui ha ndojukaséi pa'i kuérape. 18 Upévare mburuvicha guasu he'i Doeg, pe edomítape: —Ejuka nde chupe kuéra! Doeg ojeity hi'ári kuéra ha upepete ojuka 85 kuimba'e omondéva efod línope. 19 Upéi táva Nóbpe, pe pa'i kuéra távape, Saúl ojuka kuimba'e, kuña, mita'i ha mitã kambu. Ojukauka avei guéi, vúrro ha ovecha kuéra. 20 Peteĩ Ahimélec ra'y kuérava katu, hérava Abiatar, okañy ha oho oĩháme David. 21 Upépe omombe'u Saúl ojuka hague pa'i kuérape, 22 ha David he'i chupe: —Aime ramo guare upépe aikuaa voi Doeg, oĩva upépe, omombe'utaha Saúlpe. Che ári ho'a opa nde rogagua jejukakue. 23 Epyta ko'ápe che ndive ha ani rekyhyje. Pe nde jukasévako che jukase chéve avei. Che ndive katu reikóta kyhyje'yme.

1 Samuel 23

1 Peteĩ jey filistéo kuéra ondyry táva Queilá rehe ha omonda pe trígo ojejkyí ramóva. David oikuaávo upéva, 2 oho ha oporandu*f** Ñandejárape. He'i chupe: —

Ikatúpa aha añorairõ ko'ã filistéo ndive? Ha Ñandejára he'i chupe: –Tereho katu eñorairõ. Nde pu'akáta hese kuéra, ha eipe'a chugui kuéra táva Queilá. 3 Umi oíva David ndive katu he'i chupe: –Ko Judápema voi jakyhyje hina, ko'ytevéta jaharõ Queilápe ñañorairõvo filistéo kuéra ndive. 4 Upérõ David oporandu jey Ñandejárape, ha Ñandejára he'i chupe: –Tereho katu Queilá gotyo. Che amoíta nde pópe filistéo kuéra. 5 David ha hendivegua oho Queilá gotyo, ha upépe oñorairõ filistéo kuéra ndive. Ohundi ete voi chupe kuéra ha oñemomba'e hymba kuérare. Péicha David oipe'a Queilá guápe filistéo kuérargui. 6 Upe aja Abiatar, Ahimélec ra'y, okañy ra'e oñembyaty haguã David ndive Queilápe, ha ogueraha efod.*f** 7 Saúlpe katu oje'e David oíha Queilápe ha he'i ipype: “Tupã omoíma chupe che pópe. Oikévo pe távape ha'e voi oñemboty hokẽ kupépe.” 8 Upépe voi Saúl ohenoka opa iñorairõhárare oho haguã Queilá gotyo, omongora haguã David ha hendive guápe. 9 David oikuaávo Saúl ouha chupe, ojerure pa'i Abiatárpe efod oporandu haguã Ñandejárape. 10 Ha he'i David: –Tupã Israel Jára, aikuaa Saúl ouha Queilápe ohundi haguã ko táva, che aimégui ápe. 11 Oútapa Saúl che piári, ahendu haguéicha? Che me'etapa chupe umi Queilagua? Tupã Israel Jára, ajerure ndéve rehechauka haguã chéve ko'ã mba'e. Ha Ñandejára he'i: –Saúl óta. 12 Upérõ David oporandu: –Umi Queilagua piko ore me'eta Saúlpe che ha che ndive guápe? Ha Ñandejára he'i: –Pene me'eta. 13 Upérõ David ha hendivegua, 600 kuimba'e rupi ha'e kuéra, osẽ Queilágui ha oho rei. Saúl oikuaávo David okañy hague, nomuñavéi chupe. 14 David oiko yvy ojeiko'ýha, umi oñekañy porãveha rupi, umi vvyty pa'ũ rupi oíva yvy ojeiko'ýha Zif héravape. Ha Saúl ohekave ramo jepe chupe opa ára, Tupã nomoíri chupe ipópe. 15 Opáichavo David okyhyje Saúlgui osẽ haguere ojukávo chupe. Upévore opyta táva Hórespe, yvy ojeiko'ýha Zífpe. 16 Peteĩ jey Saúl ra'y Jonatán oho David rendápe Hórespe, omokyre'ý ha ombojeroviave haguã chupe Tupãre. 17 He'i chupe: –Ani rekyhyje. Che ru Saúl niko na nde rupyty mo'ãi. Nde reikóta Israel ruvicha guasúrõ ha che aíta ne moirũha ramo pe tetã sãmyhyje. Kóva che ru Saúl jepe oikuaa. 18 Upérõ ome'ẽ hikuái ojupe oñoñe'ẽ ha omoĩ Tupãme iñe'ẽ renduha ramo. Upéi Jonatán oho jey hógape ha David opyta Hórespe. 19 Karai kuéra Zif pegua katu oho Guibeápe oñe'ẽ haguã Saúl ndive ha he'i chupe: –David okañy ore yvýpe, peteĩ oñemo'ã porãháme oíva vvyty Haquila, Hórespe, yvy ojeiko'ýhágui sur gotyo. 20 Rehose vovénte ikatu reho, ore ruvicha guasu, ha ore romoíta chupe nde pópe. 21 Saúl he'i chupe kuéra: –Ñandejára ta pende rovása pe che poriahurereko haguere! 22 Ko'ágã ajerure peẽme peho haguã pehecha porã mamoitépa ha'e oĩ ha mávapa ohecha ra'e chupe. Ahendu niko oiko kuaa itereiha. 23 Pema'ẽ porã opa umi kañyha ha'e oikehápe ha peju jey peikuaa porã rire. Upépe che aháta pene ndive. Ha oĩ ramo upérupi, añetehápe che ahekáta chupe opavave apytépe, opa Judá pyre. 24 Ha'e kuéra oho jey Zífpe Saúl renonderã. Upe aja David oĩ hendivegua ndive yvy ojeiko'ýháme Maón héravape, upe ñúme oíva sur gotyo, 25 Saúl ha hendivegua oho ohekávo chupe. David oñemomarendúvo, oguejy Maón pegua ita guasúpe. Oikuaávo Saúl, ojepoi David rapykuéri. 26 Peteĩ vvyty yke rupi oho Saúl ha hendivegua ha pe ambue rupi David ha hendivegua. Pya'e oho okañy haguã Saúlgui. Saúl ha hendivegua omongoráma David ha hendive guápe ha ipojáitama hese kuéra. 27 Upe vove oguahẽ peteĩ ñe'ẽ reruha, he'íva Saúlpe: –Che ruvicha guasu, eju pya'e, cháke filistéo kuéra oike ñane retãme! 28 Upérõ Saúl nomuñavéi Davidpe ha oho oñorairõvo filistéo kuéra ndive. Upévore upe tenda héra “Ita guasu jueja”.

1 Samuel 24

1 Upégui David oho oiko En-Gadi ñemo'áháme. 2 Ou vove Saúl ñorairõhágui filistéo kuéra ndive, oje'e chupe David oíha En-Gadi héravape, yvy ojeiko'ýháme. 3 Upérõ Saúl oiporavo 3.000 kuimba'e opa Israelgua apytégui ha oho David rekávo umi vvyty ijyvatevéva rupi. 4 Hape rupi oguahẽ peteĩ ovecha oñemongorahápe. Ijypýpe oĩ peteĩ itakua okañyháme David hendivegua ndive. Saúl oíse sapy'a ñanáme ha oike pe itakuápe oĩ haguã. 5 Umi David ndive oíva he'i chupe: –Ko árare ojapo Ñandejára upe he'i vaekue ndéve: ome'etaha nde pópe nde rehe ija'e'ývape. Ejapo rejaposéva hese. Upérõ David oñemboja mbegue katu ha oikytĩ peteĩ Saúl ahoja pehẽngue. 6 Ha ojapopa vovénte ombyasy jey, 7 ha he'i hendive guápe: –Ani ágã oheja Tupã ajapo mba'eve che ruvicha guasúre. Ha'e niko oiporavo vaekue chupe Israel ruvicha guasúrõ. Ha'e hina mburuvicha guasu, Tupã oiporavo haguere chupe. 8 Péicha David ojoko hendive guápe ha ndohejái chupe kuéra ondyry Saúl rehe. Saúl osẽvo pe itakuágui oho hapére. 9 Upérõ David osẽ hapykuéri ha osapukái chupe: –Che ruvicha guasu, che ruvicha guasu! Saúl oma'ẽ hapykuévo, ha David

ojayvy henondépe, 10 he'ívo chupe: –Mba'ére piko rejapysaka ñe'ẽ reíre, che ruvicha guasu? Oĩ he'íva ndéve ajaposeha nde rehe ivaíva. 11 Ko árape Ñandejára ne moĩ kuri che pópe amo itakuápe ha che ndorujukaseí, ha'égui che jupe Tupã nde poravo hague mburuvicha guasurã. 12 Ema'ẽ porãke che ruvicha guasu ko arekóva rehe che pópe. Kóva hína peteĩ nde ahoja pehẽngue ha ikatu vaerã mo'ã rojuka. Ko'ágã reikuaáma ndoroguasú apíri mo'ãiha ha ndajapo mo'ãiha nde rehe mba'eve ivaíva. Nde katu reiko che muña che juka haguã. 13 Ñandejára ta ñane reko ra'ã ha ha'e tojapo nde rehe upe ojapo vaerã! Che katu araka'eve namopu'ãi chéne che po nde rehe. 14 Oĩ niko ñe'ẽnga yma guive oñehendúva ha he'íva: “Tembiapo aña osẽ iñañávagui”. Upévore che namopu'ãi chéne che po nde rehe mba'eveichave ramo. 15 Ha hi'arive: Máva rapykuéri piko osẽ ra'e Israel ruvicha guasu? Mávape piko omuña oikóvo? Peteĩ jagua re'õngue, peteĩ tungusu. Upeichaguáma niko che ko'ágã! 16 Upévore, Ñandejára ta ñane reko ra'ã ha te'i mávapa ojavy: che térãpa nde! Ha'e tohecha che reko potĩ ha ta che pe'a nde pógui! 17 David oñe'ẽmba vove, Saúl osapukái: –Nde piko hína che ra'y David, upe reñe'ẽva chéve? Oñemoĩ hasẽ, 18 ha he'i chupe: –Nde hína upe nde reko potíva, remyengovia niko chéve iporãvape upe ivaíva ajapo vaekue nde rehe. 19 Ko árape rehechauka chéve rehekaha iporãva chéve guarã. Ñandejára niko che moĩ nde pópe ha nda che jukái. 20 Añetehápe ndaipóri avave ojuhúva hese ija'e'ỹvape ha ohejánteve oho ojuka'ỹ rehe chupe. Upévore Ñandejára tomyengovia ndéve upe iporãva rejapo vaekue che rehe! 21 Ko'ágã ahecha kuaáma ndetaha pe mburuvicha guasu, omyakã rapu'átava Israélpe. 22 Upévore aipota reme'ẽ chéve ne ñe'ẽ Ñandejára rérape, nerehundi mo'ãiha che ñemoñarépe, ha nerembogue mo'ãiha che rogagua réra. 23 David ome'ẽ iñe'ẽ Saúlpe. Upéi Saúl oho jey hóga guasúpe ha David ha hendivegua oho jey pe oñemo'ã porãháme.

1 Samuel 25

1 Samuel omano ha opa Israelgua oñembyaty oguerombyasy haguã chupe. Oñotỹ hikuái chupe ijyvýpe Ramáme. Upéi David oho yvy ojeiko'ỹháme, Parán hérava. 2 Maónpe oiko peteĩ kuimba'e imba'e rereko hetáva peteĩ távape hérava Carmel. Ha'e oguereko 3.000 ovecha ha 1.000 kavara, ha oñapĩ hína hymba kuéra Carmélpe. 3 Pe kuimba'e héra Nabal, Caleb ñemoñare ha hembireko héra Abigail. Hembireko iñakã porã ha ijuky, ha'e katu ijava ha ipochy rei. 4 Pe yvy ojeiko'ỹháme David ohendu Nabal oñapíha hína hymba kuéra, 5 ha omondo hendápe 10 mitã rusu. He'i chupe kuéra: –Tapeho Carmélpe Nabal rendápe, 6 peme'ẽ chupe che maitei ha peje chupe: “Maiteípa! Py'a guapy nde róga ha opa ne mba'e kuérape guarã! 7 Ahendu reñapíha hína nde ovecha kuéra. Nde ovecha rerekua kuéra oĩ ramo guare ore ndive, araka'eve noromyangekói vaekue chupe kuéra ha nokañýi chugui kuéra mba'eve oĩ aja Carmélpe. 8 Reporandu kuaa ne rembiguái kuérape ha omombe'úta hikuái ndéve. Emoguahẽ porã kena ko'ã mitã rusúpe, oguahẽva ne rendápe ko arete jave. Ajerure ndéve reme'ẽ haguã chupe kuéra upe rerekovagui ne rembiguái kuéra ha nde ra'y David peguarã.” 9 Umi mitã rusu he'i Nabálpe ko'ã mba'e he'ikáva chupe David ha opyta oha'arõ iñe'ẽ. 10 Nabal katu he'i chupe kuéra: –Máva piko David, ha mba'e piko Jesé ra'y? Ko'ágã niko heta oĩ tembiguái okañýva ijáragui! 11 Che piko aipe'áta tembi'u, y ha so'o amboykéva che rembiguái kuéra peguarã, ame'ẽ haguã peteĩ aikuaa'ỹvape mamo guápa hína? 12 David rembiguái kuéra oho omombe'u chupe opa mba'e Nabal he'i vaekue. 13 Upérõ David he'i hendive guápe: –Peraha pende kyse puku ha jaha! Umi kuimba'e omosãingo ikyse puku iku'a jopyha rehe ha péicha ojapo avei David, ha oho oñondive 400 kuimba'e. 200 katu opyta oñangareko imba'e kuérare. 14 Peteĩ Nabal rembiguái kuérava katu oho he'i Nabal hembireko Abigailpe: –Yvy ojeiko'ỹhágui David ombou hembijokuái kuéra omomaiteívo ore járape, ha'e katu oñe'ẽ pochy eterei chupe kuéra. 15 Umi kuimba'e kuéra ipy'a porã vaekue ore ndive. Roiko aja hendive kuéra ñu rupi araka'eve na ore myangekóiri ha ndoipe'ái ore hegui mba'eve. 16 Upéva rangue, ára ha pyharépe ore mo'ã vaekue ivaívagui ore rymba kuéra ha oréve avei. 17 Ne ména ko ijava iterei ha ndaikatúi ja'e chupe mba'eve. Nde mante reikuaáta mba'épa rejapóta. Che aikuaa porã ouha hína ivai etereíva chupe ha hóga guápe. 18 Pya'e porã Abigail ogueru 200 mbuja, mokõi kaguy ryrú, 5 ovecha ka'ẽ, 40 kilo trígo maimbe, 100 mbujape parral'a ñembopiru pyre ha 200 mbujape igo'a ñembopiru pyre. Umíva ohupipa vúrro ári, 19 ha he'i hembiguái kuérape: –Tapeho che renonderã. Che aháta kurive. He'i'ỹ rehe mba'eve iménape, 20 Abigail ojupi vúrro ári ha ñemiháme oguejy pe yvytýgui. Upeichahágui ohecha David ha hendivegua oúva hína ha osẽ huguaitívo. 21 David ojepy'a mongeta oúvo, rei ete ha'e oñangareko hague

umi mba'e Nabal oguerékóva rehe yvy ojeiko'ýháme, oipe'a'ý rehe chugui mba'eve. Omyengovia niko chupe ivaíva iporãvare. 22 Upévare ome'ë iñe'ë he'ívo: "Tupã ta che nupã rasy nahundipái ramo ko'ëmba vove, umi kuimba'e kuéra hesegua!" 23 Abigail ohecha vove Davidpe oguejy hymba vúrroguí, 24 oñesũ ha ojavyv henondépe ombojávo isyva yvýre ha he'i chupe: 24 —Che ári to'a ivaíva che karai! Ikatúpa añe'ë ndéve ha rejapysakami ko ha'éva rehe? 25 Ani kena repenátei Nabal rehe! Ha'éko ijava ha itavy eterei. Ajeve voi niko héra Nabal, he'iséva "tekove tavy". Ha'éko itavy eterei, ndojapói voi mba'eve iporãva. Ha che, ne rembiguái poriahumi, ndohechái umi nerembijokuái rembou vaekue hendápe. 26 Opáichavo aikuaa porã che karai, Ñandejára ndohejái hague reñohẽ rei tuguy ha remyengovia hembiapo vaívape nde po tee rupi. Ajerure Ñandejárape opa nde rehe ija'e'ývape ha ojaposéva nde rehe ivaíva, tojehu ko ojuhútava Nabálpe. 27 Ha ko'ágã ajerure ndéve ko'ã jopói arúva toñemboja'o ne irũ nguéra apytépe, 28 ha reheja rei haguã chéve, ne rembiguái poriahúpe. Aikuaa porã Ñandejára oítaha opa ára nde ha nde rogagua ykére, reñorãirõ haguére Ñandejára ñorãirõme ha nderejapói haguére mba'eve ivaíva reiko aja pukukue. 29 Oĩ ramo opu'áva nde rehe ha nde jukaséva, mba'eve ndojehu mo'ãi ndéve Ñandejára oñangarekóguí nde rekovére. Nde rehe ija'e'ývape Ñandejára omombóta oñemomboháicha ita óndape. 30 Ágã Ñandejára ojapóma ramo opa umi mba'e porã he'i vaekue ndéve ha ne moĩ Israel ruvicha guasúrõ, 31 nereñembyasy mo'ãi reñohẽ rei haguére tuguy ha remyengovia haguére hembiapo vaívape nde po tee rupi. Ha Ñandejára ne myakã rapu'ã ramo, ne mandu'ami ko ne rembiguái poriahúpe. 32 David he'i chupe: —Tojererohory Tupã Israel Jára, ne mbou haguére che ruguaitívo, 33 ha terevy'a ne akã porã itére, ko árape niko nderehejái añohẽ rei tuguy ha amyengovia ivaíva che po tee rupi. 34 Tupã Israel Jára rerape ha'e ndéve, nde che joko hague ani ajapo ivaíva nde rehe. Ndereju pya'ei rire che ruguaitívo, ko'ë ramo guarã ndopytái vaerã mo'ã peteĩ kuimba'ente jepe Nabálpe. Ajukapaite vaerãmo'ã! 35 Upéi David ohupi Abigail pógui umi mba'e ogueraha vaekue ha he'i chupe: —Reho kuaa nde rógape kyhyje'ýre. Rehecháma ahendu hague ne ñe'ë ha ame'ë hague ndéve pe rejeruréva. 36 Abigail oho jey Nabal rendápe ha ojuhu ojapo hague peteĩ karu guasu nde'áva, mburuvicha guasu ojapóva rehegua. Tuicha ovy'a ha oka'u guasu. Upévare nde'íri chupe mba'eve. 37 Pe ára ambuépe katu, Nabal ojera rire, Abigail omombe'u chupe opa mba'e. Upérõ Nabal ho'a hasy ete ha opyta ijapa. 38 Ohasa rire 10 ára, Ñandejára oinupã jey chupe ha omano. 39 David oikuaa vove Nabal omano hague he'i: —Tojererohory Tupã, omyengovia haguére chupe upe ivaíva ojapo vaekue che rehe. Ndohejái ajapo ivaíva ha oheja pe ivaíva ojapo vaekue Nabal ho'a hi'ári voi! Upéi David he'ika Abigailpe omendaseha hese. 40 Umi David rembijokuái oguahẽ Carmélpe ha he'i Abigailpe: —David ore mbou nde piári. Omendase nde rehe. 41 Abigail oñesũ, ojavyv henondépe kuéra, ha he'i: —Che niko David rembiguáinte voi. Aime ambojepyhéi haguãicha hembiguái kuérape, ha'e oipota ramo. 42 Upéi opu'ã oñembosako'i pya'e, oñemoirũ 5 hembiguái kuñataĩre, ojupi ivúrro ári, oho David remimbou kuéra rapykuéri ha omenda hese. 43 David omenda avei Ahinóam Jezreel peguáre ha mokõive oiko hembireko ramo. 44 Saúl ome'ë ra'e itajýra Mical David rembireko, peteĩ karaípe hérava Paltí, Lais ra'y, táva Galim pegua.

1 Samuel 26

1 Karai kuéra Zif pegua oho Guibeápe Saúl rendápe ha he'i chupe David okañyha yvyty Haquila héravape, yvy ojeiko'ýha rovái. 2 Upérõ Saúl oiporavo 3.000 ñorãirõhára Israelgua ha oho yvy ojeiko'ýha Zífpe David rekávo. 3 Opyta yvyty Haquilape, oíva tape ykére, yvy ojeiko'ýha rovái. David katu, oíva yvy ojeiko'ýháme, ohecha kuaa Saúl ou hague hapykuéri, 4 ha omondo maña ñemiha oikuaa haguã mamópa oguahẽ ra'e Saúl. 5 Upéi oho Saúl opyta haguépe ha oma'ë mamópa oke Saúl ha Abner, Ner ra'y, ha'éva Saúl ñorãirõhára kuéra ruvicha. Saúl oke hína tekohápe ha omongora chupe umi hendivegua. 6 Upéi David oñe'ë Ahimélec hitíta ha Abisai ndive, upéva Seruiá memby ha Joab ryvy, ha oporandu chupe kuéra: —Mávapa oguejýta che ndive tekohápe ñaguahẽ haguã Saúl oíháme? —Che aháta ne ndive, he'i Abisai. 7 Pe pyharépe voi David ha Abisai oho tekohápe. Saúl oke hína ha iñakãngyta ykére oguereko ikyse yvuku ojekakutúva yvýre. Abner ha hendivegua oñeno ijerére. 8 Upérõ Abisai he'i Davidpe: —Ko árape Tupã omoĩ nde pópe nde rehe ija'e'ývape. Eheja chéve tajuka ko'ágã ha tajakutu chupe yvýre ikyse yvuku teépe. Peteĩ hýupente ajapóta ha natekotevẽ mo'ãi ambojo'a. 9 David katu he'i chupe: —Ani rejuka. Ndaipóri avave ojukáva mburuvicha guasúpe Ñandejára oiporavo vaekue, opytáva oñenupã'ýre. 10 Ñandejára rerape ame'ë che

ñe'ẽ, Ñandejára ite upe ojukáva chupe, oguahẽvo chupe hi'ára, térã oikévo ñorãirõme. 11 Ani ágã Ñandejára oheja ajuka pe mburuvicha guasu ha'e oiporavo vaekuẽpe. Jaraha pe kyse yvuku oĩva iñakãngyta ykére ha hi'y ryrũ, ha jaha. 12 David ipojái kyse yvuku ha y ryrũ rehe oĩva Saúl akãngyta ykére ha oho hikuái. Avave ndohechái ha nohendúi chupe kuéra; avave ndopáyri. Ñandejára niko omonge hatã ra'e chupe kuéra. 13 David ohasa upe ñu mboypýri, oñemoĩ pe yvyty ru'ãme, ha opyta mombyrymi chuguĩ kuéra. 14 Upérõ David osapukái Abner ha iñorãirõhára kuérape: –Abner! Che rendúpa hína? Abner he'i: –Máva piko nde, resapukái haguã mburuvicha guasúpe? 15 David he'i chupe: –Na ndéipa hína pe kuimba'e Israélpe ijojaha'ỹva? Mba'éicha rupi piko nereñangarekói ra'e nde ruvicha guasúpe? Peteĩ ndaha'éiva avave oíke kuri nde ruvicha rendápe ojuka haguã chupe. 16 Naiporãi ete hína pe rejapo vaekue! Ñandejára rérape ha'e peẽme iporãha opa peẽ peje juka, napemo'ãi haguẽre pende járape, upe mburuvicha guasu Ñandejára oiporavo vaekue. Tereho eheka nde ruvicha guasu kyse yvuku ha hi'y ryrũ oĩ vaekue iñakãngyta ykére, jahecha rejuhúpa! 17 Saúl ohendúvo David ñe'ẽ osapukái chupe: –Nde niko hína che ra'y David, upe reñe'ẽva chéve? Ha David he'i: –Che hína, che ruvicha guasu! 18 Mba'ére piko che muña reikóvo che ruvicha guasu? Mba'e piko che ajapo? 19 Aipota che rendu che ruvicha guasu. Ha'e ramo Ñandejára upe ne moĩva che rehe, aikuave'ẽta chupe mymbajuka*f** che poriahurereko haguã. Ha'e ramo kuimba'e kuéra katu, toiko hikuái ijaheipy ramo Ñandejára renondépe! Che mosẽ niko ágã ko yvýgui Ñandejára mba'éva ha che myaña aiko haguã tupã ambue rapykuéri. 20 Ndaipotái che ruguy oñehẽ mombyry Ñandejáragui. Nde katu resẽ reheka peteĩ tungusúpe ha che muña peteĩ ynambúicha umi yvytyre. 21 Upérõ Saúl he'i: –Che ra'y David, ahecha kuaa ajapo hague ivaíva! Itavy vaicha aiko ha ajavy tuicha iterei! Eju jeýna. Ndajapo mo'ã véima nde rehe ivaíva. Ko árape niko rehechauka ne rakate'ỹha che rekovére. 22 David he'i chupe: –Kóina ápe nde kyse yvuku che ruvicha. Tou peteĩ ne rembiguái ipiári, 23 ha Ñandejára tomyengovia peteĩ-teĩme hembiapokuere. Ñandejára ne moĩ ramo jepe che pópe, namopu'áséi kuri che po upe mburuvicha guasu ha'e oiporavo vaekuẽre. 24 Ha ko árape ndapokoséi haguẽre nde rekovére, péicha avei Ñandejára toñangareko che rekovére ha ta che pe'a opa jepy'apýgui. 25 Saúl he'i upérõ: –Tupã ta nde rovasa che ra'y David! Nde remoñepyrũta hína heta mba'e porã ha opa mba'e osẽ porãta ndéve! Upe rĩre Saúl oho jey hógape ha David oho hapére.

1 Samuel 27

1 Opáichavo David he'i ipy'apýpe: “Saúl che jukáta voĩnte peichahágui. Upévale iporãve akañy chuguĩ filistéo retãme, che reja haguã py'a guapýpe ha anive oiko che reka opa rupi Israel pyre. Péicha mante nda che rupyty mo'ãvéi.” 2 Upévale David ha umi 600 kuimba'e hendivegua oho táva Gat pegua ruvicha guasu rendápe hérava Aquís Maoc ra'y, ha oñekuã chupe omba'apo haguã chupe guarã. 3 David ha hendivegua oiko hikuái Aquís ndive Gátpe, peteĩ-teĩ hogagua ndive. David ogueraha mokõive hambireko: Ahinóam, Jezreel pegua ha Abigail Nabal Carmel pegua hambirekore. 4 Saúl oikuaa vove David okañy hague Gátpe, nomuñavéi chupe. 5 Upéi David he'i Áquispe: –Che ruvicha, tahána taiko peteĩ umi táva ne retãme guápe. Naiporãi niko che, ne rembiguái, aiko pe táva guasu reikohápe nde, che ruvicha guasu. 6 Pe árape voi Aquís ome'ẽ chupe táva Siclag. Upévale ko'ágã peve pe táva Siclag, tetã Judá mba'e hína. 7 David oiko peteĩ año ha irundy mes pukukue filistéo retãme. 8 Ha osẽ jepi hendivegua ndive oporomondávo umi Guesur, Guézer ha Amalec guápe oikóva upe yvýpe ojepysóva Telaím guive, Sur gotyo, Egipto peve. 9 Ondyry hese kuéra ha ojuka opavavépe, taha'e kuimba'e térã kuña ha ndohejái avavépe hekove. Upéi oguerahapa ijovecha, vaka, vúrro ha kaméllo kuéra, ha ijao kuéra jepe. Upéi oho jepi Aquís rendápe, 10 ha ha'e oporandu jepi chupe: “Máva kuérapepa remonda ko árape?” Ha David he'i jepi chupe: “Judágui sur gotyo”, térã “Jerameélgui sur gotyo”, térã “Queníta retãgui sur gotyo” 11 David ndohejái hekove kuimba'e térã kuña, ani haguã oho hikuái Gátpeha omombe'u pe ha'e ojapóva. Oiko aja pukukue filistéo retãme ojapo péicha. 12 Aquís ojerovia David rehe ha he'i ipype: “David ombopochy hína ijehe opa Israel guápe, ha péicha opytáta mante che rembiguái ramo.”

1 Samuel 28

1 Umiha árape filistéo kuéra ombyaty iñorãirõhára kuéra oñorãirõ haguã Israelgua ndive, ha Aquís he'i Davidpe: –Reikuaa hína nde ha ne ndivegua pesẽ vaerãha che

ndive ñorãirôháme. 2 David he'i chupe: –Iporã! Ko'ágã reikuaáta, che ruvicha, mba'épa ikatu ojapo ko ne rembiguái! –Péicharõ romoíta che pytyvôha che ykeregua ramo, he'i Aquís Davidpe. 3 Upérõ guarã, Samuel omanóma ha opa Israelgua oguerojahe'o chupe ha upe rire oñotý vaekue chupe itáva oikove ypy haguépe hérava Ramá. Saúl katu omosẽ vaekue tetãgui mba'e ñemi kuaahápe ha umi ohenóivape omanóva ãnguépe. 4 Filistéo kuéra oñemyaty ha oho oñemohenda peteĩ hendápe hérava Sunem, Saúl katu ombyaty Israel guápe ha oñemohenda yvytýpe hérava Guilboa. 5 Ohechávo filistéo rekoha, Saúl oñemondýi ha okyhyje eterei. 6 Upérõ oporandu*f** Ñandejárape. Ñandejára katu nde'íri chupe mba'eve, taha'e iképe, taha'e Urim,*f** taha'e maranduhára *f** rupi. 7 Upérõ he'i mburuvicha kuérape: –Peheka peteĩ kuña ohenóiva omanóva ãnguépe, aha haguã aporandu chupe. Mburuvicha kuéra he'i chupe: –Táva Endórpe, oĩ peteĩ kuña ohenóiva omanóva ãnguépe. 8 Saúl omonde ao imba'e'ýva avave oikuaa'ý haguã chupe ha oho iñirũ nguéra ndive pyhare upe kuña rendápe. Ha he'i chupe: –Aipota ere mba'épa ojuhúta chéve ha aipota rehenói upe ãngue che ha'éva ndéve. 9 Pe kuña he'i chupe: –Reikuaa hína Saúl omosẽ hague ñane retãgui mba'e ñemi kuaahápe ha umi ohenóivape omanóva ãnguépe. Na che moñuháséipa hína che jukauka haguã? 10 Saúl katu ome'ẽ chupe iñe'ẽ Ñandejára rérape he'ívo: –Ñandejára rérape ha'e ndéve ndojehu mo'ãiha ndéve mba'eve. Pe kuña he'i chupe: 11 –Mávape piko reipota ahenói? Saúl he'i chupe: –Ehenói Samuélpe. 12 Peichahágui upe kuña ohecha Samuélpe. Osapukái ha he'i Saúlpe: –Mba'ére piko che mbotavy? Nde hína Saúl! 13 Mburuvicha guasu katu he'i chupe: –Ani rekyhyje! Mba'e piko rehecha? Pe kuña he'i: –Ahecha peteĩ tupã ojupíva yvy guýgui. 14 Saúl oporandu: –Mba'eichagua piko ha'e? Ha'e he'i: –Peteĩ karai tuja oñeñuáva ijahojápe. Saúl ohecha kuaa Samuelha ha oñesũvo ojavyv omboja peve isyva yvýre. 15 Upérõ he'i chupe Samuel: –Maerãpa che myangekói che rerúvo ápe? Saúl he'i chupe: –Ajepy'apy eterei niko! Filistéo kuéra ondyry che rehe ha Ñandejára che reja cheño. Nde'i véima chéve mba'eve maranduhára kuéra, térã kepegua rupi. Upévale rohenói ere haguã chéve mba'épa ajapo vaerã. 16 Samuel he'i chupe: –Mba'ére piko reporandu chéve? Ñandejára niko nde rejáma ha ndaija'evéi nde rehe. 17 Ñandejára ojapóma nde rehe upe he'i vaekue ndéve che rupi. Oipe'a nde hegui upe tetã sã ha ome'ẽ ne irũ Davidpe, 18 nrehendúi haguére Ñandejára ñe'ẽ, ha nderejapói haguére ha'e he'i vaekue: rehundi haguã Amalec guápe. Upévale ko'ágã Ñandejára ojapo péicha nde rehe. 19 Upéva ári, Ñandejára ne me'ẽta nde ha Israel guápe filistéo pópe ha ko'ẽrõ nde ha nde ra'y kuéra peimétama che ndive. Tupã ome'ẽta avei filistéo pópe Israelgua rekoha. 20 Peichahágui Saúl ho'a yvýre ha opyta ojepyso ipukukue. Oñemondýi etereígui pe Samuel he'ívale, ipy'a mano. Hi'arive ndo'úi ra'e mba'eve upe árape ha pe pyharépe. 21 Pe kuña ohechávo Saúl ikangypaiteha, oñemboja hendápe ha he'i chupe: –Che, ne rembiguái, ajapo kuri rejerure vaekue ha amoĩ che rekove ajapóvo upe reipotáva. 22 Ko'ágã ajerure ndéve rejapo haguã ko ha'éva: amoíta ndéve ne rembi'urã reñemokyre'ý ha repu'ã haguã reho jey nde rapépe. 23 Saúl katu ndokaruséi. Pe kuña ha mburuvicha kuéra ojerure asýgui chupe, ipahápe hetia'emive, opu'ã oguapy tupápe ha he'i okarutaha. 24 Upe aja pe kuña ojuka peteĩ tóro ra'y kyra oguerékova. Upéi ombojehe'a trígo ku'i ha ojapo mbujape oñembovu'ýva. 25 Umíva ogueraha Saúl ha mburuvicha kuérape. Ha'e kuéra okaru rire osẽ oho upe pyharépe voi.

1 Samuel 29

1 Filistéo kuéra ombyaty opa iñorãirôhára upe távape hérava Afec. Israelgua katu oñemohenda upe yvúpe oíva Jezreélpe. 2 Ha filistéo kuéra ohóvo huvicha ndive aty-atýpe. David ha hendivegua kuéra oho Aquís ndive tapykuépe. 3 Upérõ filistéo ruvicha kuéra oporandu Áquispe: –Mba'e piko ojapo ko'ápe ko'ã hebréo? Aquís he'i chupe kuéra: –Kóva hína David, Israel ruvicha guasu Saúl ñorãirôhára ruvichakue. Heta añoima ojapo oíha che ndive, ha upe ára guive ohasa hague che ykére ko'ágã peve, ndajuhúi hese mba'eve ivaíva. 4 Filistéo ruvicha kuéra katu ipochy Aquís ndive ha he'i chupe: –Ere chupe toho jey upe yvy reme'ẽ haguépe chupe, ha ani ou ñane ndive ñorãirôhme. Peichaháguite ojeréne ha oñemoĩ ñande rehe ñorãirôháme. Oíme vaerãko oñemoĩ porãse hína huvicha ndive, oguerahávo chupe ñane ñorãirôhára kuéra akãngue! 5 Kóva hína upe David ojepurahéi hague hese: “Saúl ojuka 1.000 kuimba'e, David katu 10.000.” 6 Upérõ Aquís ohenói Davidpe ha he'i chupe: –Ñandejára rérape ha'e ndéve: nde hína kuimba'e johéi pyre. Aipota reho che ndive ñorãirôháme ndajuhúi haguére nde rehe mba'eve ivaíva reju guive che rendápe ko'agãite peve. Filistéo ruvicha kuéra katu ndaha'úi ojerovia itereíva nde rehe.

7 Upévare tereho jeýnte kyhyje'yre, ani jajapo mba'eve ikatúva ombopochy chupe kuéra. 8 David he'i chupe: —Mba'e piko che ajapo? Mba'e piko rehecha che rehe aiko aja ne ndive, che ruvicha guasu, ajeve ndereipotái añorãirõ nde ykére? 9 Aquís he'i chupe: —Aikuaa porã nde reko potíha Tupã remimboúicha. Filistéo ruvicha kuéra katu he'íma ndereju mo'ãiha ore ndive ñorãirõme. 10 Upévare nde ha nde jára rembiguái kuéra peju vaekue che ndive, ko'ëramo pepu'áta ko'ëmba vove ha peho jeýta. 11 Péicha David ha hendivegua opu'ã ko'ëmba vove ha oho jey filistéo retãme, filistéo kuéra oho aja Jezreel gotyo.

1 Samuel 30

1 Mbohapy ára haguépe David ha hendivegua oguahẽ Siclágpe ha ojuhu Amalecgua ondyry hague Négueb rehe ha oike hague Siclágpe, ohundi ha ohapypa. 2 Ogueraha avei hembiguairã opa kuña, mitã ha kakuaa oíva upépe ojuka'yre avavépe. 3 David ha hendivegua oguahẽvo pe távape ha ohecha ojehapypa ha ojereraha hague hembireko, ta'yra ha tajýra kuéra, 4 oñemoĩ hasẽ soro hikuái ikangypa peve. 5 Ogueraha avei ra'e mokõive David rembireko: Ahinóam Jezreel pegua ha Abigail, Nabal Carmel rembirekore. 6 David ojepy'apy eterei hendivegua kuéra ojapiségui chupe itápe, opavave niko ipochy eterei pe ita'yra kuérape ojehe vaekuere. Opáichavo ojerovia Tupã Ijárare, 7 ha he'i pa'i Abiatar, Ahimélec ra'ýpe: —Erumi chéve efod.*f** Abiatar ogueraha vove efod Davidpe, 8 ha'e oporandu:*f** — Amuñátapa umi mondaha atýrape? Ikatútapa ahupyty chupe kuéra? Ha Ñandejára he'i chupe: —Emuña katu. Rehupytyta ha reru jeýta opa umi ojereraha vaekue. 9 Upérõ osẽ David ha umi 600 hendivegua ha oguahẽ Besor ysyrype. 10 Upépe opyta 200 kuimba'e ikane'õ itereímava ha naikyre'y véima ohasa haguã ysyry mboypýri. David oho tenonde 400 kuimba'e ndive. 11 Upe rire ojuhu ñúme peteĩ Egipto guápe ha ogueraha hikuái David rendápe omongaru ha omboy'u rire chupe: 12 Ome'ẽ hikuái chupe peteĩ mbujape ígo pehẽngue ha mokõi mbujape parral'a. Okaru rire pe Egiptogua hetia'emive, ojapóma niko mbohapy ára ha pyhare ndo'úi hague mba'eve. 13 Upérõ David oporandu chupe: —Máva piko nde jára? Mamógui piko reju? Pe Egiptogua he'i: —Che hína Egiptogua, peteĩ Amalecgua rembiguái. Ojapóma mbohapy ára che jára che reja hague, ha'a haguere che rasy, 14 Roho niko kuri romondávo ceretéu kuéra retã yke súrpe, ha Judá ha Caleb retã nguérape. Rohapy avei táva Siclag. 15 David oporandu chupe: —Nda che rerahaséipa umi mondaha atýra oĩháme? Pe Egiptogua he'i chupe: —Reme'ẽ ramo chéve ne ñe'ẽ Tupã rérape nda che juka mo'ãiha ha na che me'ẽ mo'ãiha che jarakuépe, rogueraháta oĩháme ha'e kuéra. 16 Ha ogueraha chupe kuéra upe peve. Umi mondaha isarambipa pe ñúre, okaru ha ho'u kaguy ha tuicha ovy'a osẽ porã haguere chupe kuéra imondakue filistéo ha Judá retãme. 17 Upérõ David ondyry hese kuéra pyhareve guive ka'aru peve ha ojokapaite chupe kuéra. 400 mitã rusúnte ojupi ikaméllo ári ha okañy. 18 David oipe'a jey Amalec guágui opa mba'e omonda vaekue hikuái, Oipe'a jey avei chugui kuéra mokõive hembireko. Opa mba'e ha'e kuéra ogueraha vaekue oipe'a jey, 19 ha nokañýi ra'e mba'eve, peteĩ mitã térã kakuaánte jepe nokañýi ha David oipe'apaite jey chugui kuéra. 20 David oipe'a avei opa ijovecha ha vaka kuéra. Ha umi ohóva tenonde, oguerahávo umi mymba he'i joa: “Kóva hína pe David mba'éva”. 21 David oguahẽ vove oĩháme umi 200 kuimba'e opyta vaekue ysyry Besor mboypýri, ha'e kuéra osẽ ohuguaitivo chupe ha iñirũ nguérape. David oñemboja hendápe kuéra ha omomaitei chupe kuéra. 22 Iñirũ nguéra apytépe katu oĩ tekove ahẽ ha heko añáva. Ipochoy ha he'i umi ndohói vaekuépe hendive kuéra noñeme'ẽi vaerãha mba'eve ha'e kuéra oguerúvaguí. Hembireko ha mitã nguérante oñeme'ẽ jey vaerãha chupe kuéra ha oguereko rire oho vaerãha po nandí. 23 David katu he'i chupe kuéra: —Ani péicha che irũ nguéra! Ñandejára niko ome'ẽ ñandéve opa ko'ã mba'e, ndohejái avave ñande hegui omano ha omoĩ ñande pópe umi mondaha atýra ñande rehe ondyry vaekuépe. 24 Avave nde'i mo'ãi iporãha pe pejéva. Umi opytávape tapykuépe oñangareko haguã umi oñorãirõva mba'e kuérare ha umi oñorãirõvape, peteĩchante oñemboja'o vaerã opa mba'e ojererúva ñorãirõhágui. 25 (Upe guive ko'agáite peve ojejapóva péicha Israelpe). 26 David oguahẽvo Siclágpe, omondo iñirũ nguéra myakáhara*f** kuéra Judá guápe, umi mba'e oguerúvaguí ñorãirõhágui, he'ikávo chupe kuéra: “Kóina ápe amondo peẽme ko jopói, upéva hína peteĩ pehẽngue upe aipe'a vaekuégui umi Ñandejára rehe ija'e'yvaguí.” 27 Ha omondo ijopói umi oívvape ko'ã távape: Betel, Ramot Naguevagua, Jatir, 28 Aroer, Sifmot, Estemoa, 29 ha Racal. Avei umi oívvape táva kuérare: Jerahmeel, quenita táva kuérare, 30 Hormá, Corasán, Atac, 31 Hebrón ha opa rupi ha'e ha hendivegua oiko haguépe.

1 Samuel 31

1 Filistéo kuéra ondyry Israel guáre, ha Israelgua oguevi chugui kuéra, heta iterei omano haguére yvyty Guilboa héravape. 2 Filistéo kuéra katu omuña Saúlpe ha ojuka ita'ýra kuéra Jonatán, Abinadab ha Malquisúape. 3 Upéi ojeitypaite hikuái Saúl ári ha umi hu'y poiha ojapi chupe ihu'ýpe, ha Saúl okyhyje eterei chugui kuéra. 4 Upévore Saúl he'i imoirũhárape: —Enohẽ nde kyse puku ha che juka, ani ou umi tekove ahẽ ha oñemboharái che rehe. Iñirũ katu okyhyje ha ndojaposéi. Upémarõ Saúl ohekýi ikyse puku ha ojeity hi'ári. 5 Ha iñirũ ohechávo Saúl omano hague, ojeity avei ha'e ikyse puku ári ha omano. 6 Péicha omano pe árape Saúl, mbohapy ita'ýra, iñirũ ha opa hendivegua. 7 Ha umi Israelgua oikóva ñu mboypýri ha Jordángui kuarahy resẽ gotyo, ohechávo Israel ñorãirõhára oguevi hague, ha Saúl ha ita'ýra kuéra omano hague, osẽ itáva kuéragai ha okañy avei. Upérõ filistéo kuéra oguahẽ ha opyta oiko umi távape. 8 Upe ára ambuépe filistéo kuéra osẽ oipe'ávo umi mba'e te'õngue rete rehe oíva. Ha ojuhu Saúl ha mbohapy ita'ýra retekue ojepysóva yvyty Guilbóape. 9 Upérõ oñakã'o chupe ha oipe'a chugui hi'árma ha omondo hembijokuái opa upe filistéo retã rupi omomarandu tetã guárape itupã tupao kuérape. 10 Upéi omoĩ Saúl árma itupã nguéra tupaópe, ha omosãingo hetekue táva Bet-Sán tápiare. 11 Umi oikóva távape hérava Jabés Galaad pegua, oikuaávo mba'épa umi filistéo ojapo Saúl rehe, 12 oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme umi kuimba'e kuéra ipy'a guasuvéva, ha oguata rire pyhare pukukue, omboguejy Bet-Sán tápiagui Saúl ha ita'ýra kuéra retekue, ogueru Jábesepe ha upépe ohapy. 13 Oñotý ikãnguekue Jábesepe, peteĩ vyra máta guýpe. Upéi opyta okaru'ỹ rehe 7 ára pukukue.

2 Samuel 1

1 Omano rire Saúl, David ou jey Siclágpe ipu'aka rire Amalec guáre, ha upépe opyta mokõi ára. 2 Pe ára mbohapyhápe katu oguahẽ Saúl rekohágui peteĩ kuimba'e ijao soropa ha yvy iñakãre, mba'e mbyasýgui. Oguahẽvo David rendápe oñesũ ha ojavy ombojávo isyva yvýre. 3 David oporandu chupe: —Mamóguipa reju? —Aju Israelgua rekohágui, he'i pe kuimba'e. 4 —Mba'épa ojehu? Emombe'u katu! —he'i chupe David. —Ñane ñorãirõhára oguevi ha heta eterei ojejuka, he'i pe kuimba'e. Omano avei Saúl ha ita'ýra Jonatán! 5 David he'i chupe: —Mba'éichapa reikuaa omano hague Saúl ha ita'ýra Jonatán? 6 Ha'e he'i: —Sapy'a reínteko aime hína yvyty Guilbóape, ha ahecha Saúl ojekoha hína ikyse yvukúre ha umi filistéo kuéra ohupyty potáma chupe ikárro ñorãirõ megua ha ikavaju ári. 7 Upérõ ha'e oma'ẽ hapykuévo, ha che rechávo che renói. Añemboja ha aporandu chupe mba'épa oipota. 8 Oporandu chéve mávapa che, ha ha'e chupe Amalecguaha. 9 Upérõ ojerure chéve ajuka haguã chupe, ipytuhẽ asýma niko ha oikove gueteri. 10 Upévore ajuka chupe, ahecha kuaágui ndaikatu véitamaha oikove ho'a rire. Upéi aipe'a chugui iñakã rehegua jeguaita ha ipyapy rehegua, agueru haguã ndéve, che ruvicha. 11 Upérõ David ha umi omoirũva chupe omondoro ijao mba'e mbyasýgui, 12 ha hasẽ ha osapukái Saúl ha ita'ýra Jonatán manóre ha oguevi haguére Israelgua ha Tupã ñorãirõhára, ha ndo'úi hikuái mba'eve ka'aru pytũ meve. 13 Upéi David oporandu pe ñe'ẽ reruhárape: —Mamoguápa nde? —Okaragua, Amalecguha hína che, —he'i ha'e. 14 —Ha mba'ére remopu'ã ra'e nde po mburuvicha guasu, Tupã oiporavo vaekue rehe? —he'i David. 15 Ha ohenói peteĩ iñirũme, ha he'i chupe: —Ejuka kóvape! Ha'e oikutu pe Amalec guápe ha ojuka chupe, 16 David he'i aja: —Nde reity nde ári ñemano. Nde voi ere kuri rejuka hague mburuvicha guasúpe, Tupã oiporavo vaekue. 17 David ohaí ko purahéi jahe'o Saúl ha ita'ýra Jonatán rehe, 18 ha he'i oñembo'e haguã umi Judá guápe. Ko purahéi jahe'o ojehai Imarangatúva Kuatiápe. 19 Há, Israel, ogue ne mimbipa umi yvytýpe, ho'ávo upépe, umi kuimba'e py'a guasu! 20 Ani pemyerakuã upéva Gátpe, ani pemombe'u umi Ascalón rape rupi, anítei ovy'a umi kuña filistéagua, ani ojeroky umi kuña reko aña. 21 Aníke ho'avétei pende ári, Guilboa pegua yvyty kuéra, yvágagui ama térã ysapy. Peẽma niko ágã ñemanoha renda. Umi tete mo'ãha ijehe oguerékóva, kuimba'e jojaha'ỹ, upépe opẽmba, hese oñepyrũmba, ndoveravéi upépe Saúl rete mo'ãha! 22 Saúl ha Jonatán ndo'úi vaekue, mba'eveichagua ñorãirõhágui, umi ikyse puku omyakỹ'ýre, ipy'a guasuvéva ruguykue ha kyrakuépe. 23 Saúl ha Jonatán ojehayhu ha ika'avóva, oikove ha omanóvo ndojeíri ojuehegui. Taguato guasúgui ha'e kuéra iñakuãve, leóncha imbarete mokõive! 24 Israel rajy kuéra, pejahe'o Saúlre, ao pytã ha líno sýime ha'e pene mondéva, ha poyvi órope pene mbojegua! 25 Mba'eichaitépa umi

ipy'a guasúva ho'a ñorãirõme. Jonatán ojejuka amo yvyty ru'ãme. 26 Rasaitéma nde rehe añembyasy, Jonatán, che ryke'y rohayhu etéva, che rayhu re'ête vaekue avei, kuña mborayhúgui chéve he'ëvéva, upe ne mborayhu! 27 Mba'eichaitépa ho'a ijojaha'ýva, mba'eichaitépa hembiporu ñorãirõrã oñehundi!

2 Samuel 2

1 Ko'ã mba'e rire, David oporandu Ñandejárape: –Ikatúpa aha peteĩ táva Judá guávape? Ñandejára he'i chupe: –Ikatu. David oporandu: –Mávape piko? He'i chupe: –Hebrónpe. 2 David oho upépe mokõive hembireko ndive: Ahinóam Jezreelgua ha Abigail, Nabal Carmel rembirekore. 3 Ogueraha avei iñirũ nguéra hogagua kuéra ndive ha opyta hikuái Hebrón pegua táva kuérape. 4 Upéi oguahẽ kuimba'e kuéra Judagua ha omoingo hikuái Davidpe Judá ruvicha guasúrõ. Oñemombe'úvo Davidpe Jabés Galaad pegua kuimba'e kuéra oñotý hague Saúlpe. 5 David omondo hembijokuái he'i haguã chupe kuéra: “Ñandejára ta pende rovasa pejapo haguére iporãitéva pende ruvicha Saúl rehe, peñotývo chupe. 6 Ha Ñandejára ta ipy'a porã avei pene ndive. Che katu che py'a porãta pene ndive ko pejapo vaekuere. 7 Ha ko'ágã peñemokyre'ýke ha ta pende py'a guasu. Omano ramo jepe pende jára Saúl, Judá ñemoñaregua che poravóma huvicha guasurã.” 8 Ner ra'y Abner katu, Saúl ñorãirõhára ruvicha, ogueraha Saúl ra'y Is-Bóset héravape, Mahanaímpe, 9 ha upépe omoĩ chupe Galaad, Guesurí, Jezreel, Efraín, Benjamín ha opa Israel pegua ruvicha guasúrõ. 10 Is-Bóset oñepyrũrõ oisãmbyhy Israélpe, oguereko 40 año, ha oisãmbyhy mokõi año. Judá ñemoñaregua katu oguereko mburuvicha guasúrõ Davidpe. 11 Upéicha David oiko Judá ruvicha guasúrõ 7 año ha 6 mes ha itáva guasu vaekue Hebrón. 12 Abner osẽ upérõ Mahanaímgui Gabaónpe, Is-Bóset ñorãirõhára ruvicha guasúrõ. 13 Joab Seruiá memby, ha David ñorãirõhára kuéra katu osẽ Hebróngui ha ojotopa hikuái Abnergua ndive upe ykua guasu ykére oĩva Gabaónpe. Mokõive oñemohenda upépe: peteĩ oñemohenda pe y ryrũ guasu ykére ha ambue oñemoĩ hovái. 14 Upérõ Abner he'i Joábpe: –Tosẽ oñorãirõvo mitã rusu kuéra ñande rovake. –Tosẽ katu, he'i Joab. 15 Is-Bóset ñorãirõháragui osẽ 12 kuimba'e ha 12 David ñorãirõháragui. 16 Peteĩ-teĩ ojapyhy iñakãgui hovái guápe ha oikutu chupe ijyképe. Ha péicha peteĩ hýupe ho'a omano opavave. Upévare upe tenda oĩva Gabaónpe oñembohéra Helcat-Hasurim. 17 Oñenõrãirõ mbarete upe árape ha David ha iñorãirõhára ipu'aka Abner ha iñorãirõhárame. 18 Upépe oĩ umi mbohapy Seruiá memby: Joab, Abisai ha Asael. Asael oñani ramo ñúre, guasúicha iñakuã, 19 ha osẽ omuña Abnérpe, ndohejaséigui okañy. 20 Abner oma'ẽ hapykuévo ha he'i: –Nde niko ra'e Asael! –Ha che hína, –he'i ha'e. 21 Upérõ Abner he'i chupe: –Che rejápe ha anive che muña! Iporãve reñemomba'e peteĩ tembiguáire ha reipe'a chugui opa mba'e ogueraháva. Asael katu ndoikuaaséi mba'eve ha omuñánte chupe. 22 Abner he'i jey chupe: –Anivéke che muña. Cháke roityta yvýre! Ha upéi mba'épa ha'éta nde ryke'y Joábpe? 23 Asael katu ndojeiséi chugui ha Abner oikutu chupe hyépe ikyse yvuku apýi tapykue guápe ha pe yvyra hakua ohasa hye rupi ha osẽ ijaépe. Asael ho'a omano upepete. Ha opa umi oguahẽva omano haguépe Asael, opyta oma'ẽ hese. 24 Joab ha Abisai katu omuñave ohóvo Abnérpe. Kuarahy oikévo oguahẽ hikuái Amá yvytýpe, oĩva Guiah renondépe, yvy ojeiko'ýha Gabaón pegua rapépe. 25 Upépe umi Benjamingua oñembyaty Abner ndive ha oñemohenda hikuái ñorãirõrã peteĩ yvyty ru'ãme. 26 Upémarõ Abner osapukái Joábpe: –Ndopa mo'ãvéi piko ko jejuka guasu? Nderehecha kuaái piko oguerutaha pochy tuichave? Araka'e piko eréta ne irũ nguérape omuñave'ý haguã ipehẽngue kuérape? 27 Ha Joab he'i chupe: –Ñandejára rérape ha'e ndéve: ne reñe'ẽi rire péicha, che irũ nguéra omuña vaerã mo'ã ipehẽngue kuérape ko'ẽmba peve. 28 Upéi Joab he'i oñembopu haguã turu, ha opavave opyta; nomuñavéi Israel guápe ha noñorãirõvéi hendive kuéra. 29 Abner ha iñirũ nguéra oguata ñu Arabá peve pe pyhare pukukue, ohasa Jordán mboypýri ha pe Bitrón pukukue rupi oguahẽ Mahanaímpe 30 Joab katu nomuñavéi Abnérpe, ombyaty iñirũ nguéra ha oipapa. Ojuhu omano hague 19 mburuvicha David irũ nguérava, ha Asael. 31 David ndivegua katu ojuka ra'e 360 kuimba'e Benjamingua ha Abner ndive guápe. 32 Upéi Asael retekue ojereraha ha oñeñotý Belénpe itúva ykére. Joab ha iñirũ nguéra oguata pe pyhare pukukue ha ko'ẽmba vove oguahẽ hikuái Hebrónpe.

2 Samuel 3

1 Saúl rogagua ha David rogagua oñorãirõ are oñondive. David pegua imbaretave ohóvo, Saúl pegua katu ikangyve. 2 David ra'y kuéra Hebrónpe oĩrõ guare, ko'áva: ijypykue Amnón, Ahinóam Jezreel pegua memby; 3 pe mokõiha Quilab, Abigail, Nabal

Carmel pegua rembirekore memby; mbohapyha Absalón, Maacá Guesur ruvicha guasu Talmai rajy, memby; 4 irundyha Adonías, Haguit memby; 5ha Sefatías, Abital memby; 5 6ha Itream, Eglá, David rembireko, memby. Opa ko'áva heñói David oĩ ramo Hebrónpe. 6 Saúl ha David rogagua oñorairõ aja oñondive, Abner oñemombareteve ohóvo Saúl rogagua apytépe. 7 Saúl oguereko vaekue peteĩ kuña hérava Rispá, Aiá rajy; ko kuña ndive oiko Abner. Upévore Is-Bóset ipochy Abnerpe ha he'i chupe: —Mba'érepa reñeno che ru kuñangue ndive? 8 Abner ipochy eterei Is-Bóset ndive ha he'i chupe: —Che piko peteĩ jagua umi Judá rehegua mba'e? Che añorairõ nde ru Saúl, hogagua ha iñirũngue rehehápe ha norome'ẽi David pópe, ha piko nde che rova api aipo aiko haguére pe kuña ndive? 9 Tupã ta che nupã ndajapói ramo Davidgui upe Tupã he'i vaekue ojaipotaha chugui, 10 aipe'ávo iguapyhágui Saúl róga guápe ha amboguapývo Davidpe Israel ha Judá guapyhápe, Dan guive Beerseba peve! 11 Is-Bóset okirirĩ itáicha Abner renondépe okyhyjégui chugui. 12 Abner katu omondo hembijokuái David rendápe ha he'ika chupe: “Máva mba'épa ko tetã? Ñañemoĩna peteĩ ñe'ẽme: che añeha'ãta ikatu haguã opa Israelgua oñemoĩ nde ykére.” 13 David he'ika chupe: “Jajapóta péicha rejapo ramo ko ha'éva ndéve: ani reju che rendápe reru'ỹre Saúl rajy Mical.” 14 David omondo avei hembijokuái Is-Bósetpe ha he'ika chupe: “Eme'ẽ chéve che rembireko Mical; hese niko amenda vaekue 100 filistéo api'o pirekuére.” 15 Upérõ Is-Bóset oipe'auka iména Paltiel, Lais ra'ýgui; 16 iména hasẽ ohóvo hapykuéri ha omoirũ chupe Bahurim peve. Upépe Abner he'i chupe ojevy haguã ha Paltiel oho jey hógape. 17 Upéi Abner oñe'ẽ Israel myakãhára*f** ndive ha he'i chupe kuéra: “Ymáma peẽ peipota Davidpe pende ruvicha guasurã. 18 Pejapo katu ko'ágã, Ñandejára niko he'i vaekue Davidpe, ha'e rupi oipe'ataha hetã Isaélpe filistéo ha opa umi hese ija'e'ỹva poguýgui.” 19 Abner oñe'ẽ avei umi Benjamíngua ndive, ha upéi oho Hebrónpe omombe'u haguã Davidpe upe oipotáva Israel ha opa Benjamíngua. 20 Oguahẽ Hebrónpe 20 kuimba'e reheve David rendápe, ha David ojapo karu guasu chupe ha iñirũ nguérape guarã. 21 Upéi Abner he'i Davidpe: —Ko'ágã aháta ambyaty opa Israel guápe, oñoñe'ẽ me'ẽ haguã ne ndive, ikatu haguã reisãmbyhy ha'e kuéra oipotaháicha. David omondo Abnerpe ha ha'e oho kyhyje'ỹre. 22 Joab ha David irũ nguéra oguahẽ upe vove ñorairõhágui, ha ogueru opa mba'e oipe'a vaekue ñorairõháme. Abner ohóma ra'e kyhyje'ỹre, David omondo rire chupe. 23 Oguahẽvo Joab iñirũ nguéra ndive oñemombe'u chupe oĩ hague David ndive Abner, Ner ra'y, ha oho hague David omondo rire chupe. 24 Upérõ Joab oho mburuvicha guasu rendápe ha he'i chupe: —Maerã piko rejapo upéicha che ruvicha guasu? Abner ou ne rendápe ha reheja oho. 25 Ndereikuaái piko Abner, Ner ra'y, ou hague ne mbotavývo ha oma'ẽ ñemívo oikuaa haguã mba'épa rejapo? 26 Abner osẽ vove upégui, Joab omondo Abner piarigua, David oikuaa'ỹre ha umi Joab rembijokuái ohenói jey Abnerpe oĩva Sirá ykua ypýpe. 27 Abner oguahẽvo Hebrónpe, Joab ogueraha chupe táva rokẽ ypýpe oñe'ẽ haguã ñemiháme hendive ha upépe oikutu chupe hyépe ha ojuka, omyengovia haguã chupe ityvýra Asaelpe ojuka haguére. 28 David, oikuaa vove, he'i: “Tupã renondépe, che ha che retãgua ore potĩ Abner, Ner ra'y, jejukágui. 29 To'a Joab ha hogagua akã ári hembiaapo vaikue, ha toĩ'ỹ araka'eve hóga pýpe hasy'ỹva tuguy syry, ai vai, térã guata karẽgui, térã ojejuka'ỹva, térã iñembyahy'ỹva!” 30 Joab ha Abisai, ojoryvy, ojuka hikuái Abnerpe, Abner ojuka haguére ityvýra Asaelpe Gabaón pegua ñorairõháme. 31 Upéi David he'i Joab ha iñirũ nguérape: “Pemondoro pende ao ha peñemonde ao vosakuépe Abner manonguére.” Mburuvicha guasu David oho umi hetekue ojereraháva oñotývo rapykuéri, 32 ha oñotý hikuái Abnerpe Hebrónpe. Upépe mburuvicha guasu oñemoĩ ojahe'o soro Abner tyvy ykére, ha upéicha ojapo avei opavave. 33 Upérõ mburuvicha guasu he'i ko purahéi jahe'o Abner rehe: “Mba'ére piko remano vaerã ra'e Abner, péicha reiete asy? 34 Nderejepykuái ha nderejepokuái! Tekove ahẽ pópe ramo guáicha remano!” Opavave akói ojahe'o hese. 35 Upéi ojerure hikuái Davidpe okaru haguã opa mboyve upe ára, David katu ome'ẽ iñe'ẽ he'ívo: —Tupã ta che nupã rasy ha'u ramo oimeraẽ mba'e kuarahy oike mboyve! 36 Opavave ojuhu porã pe ha'e he'íva, opa mba'e ojapóva mburuvicha guasu niko ojererohory. 37 Upe árape opa Israelgua oguerovia David ndoikéi hague Abner, Ner ra'y, jejukápe. 38 Upéi David he'i mburuvicha kuérape: —Peikuaaháicha, ko árape ho'a Isaélpe peteĩ mburuvicha itenondéva, peteĩ karai guasu. 39 Upévore che, ha'e ramo jepe upe mburuvicha guasu Ñandejára oiporavo vaekue, añandu che kangyha Seruiá memby kuéra iñarõ etereíva renondépe Ñandejára toñeñanduka upe ojapo vaekuépe ko mba'e ivai etéva!

1 Is-Bóset, Saúl ra'y, oikuaa vove Abner ojejuka hague Hebrónpe, ikangypaite, ha opa Israelgua okyhyje eterei. 2 Is-Bóset ndive oiko mokõi mondaha ruvicha: peteĩ héra Baaná ha pe ambue Recab, mokõive Rimón Beerot pegua ra'y, ha upévore Benjamín ñemoñaregua, táva Beerot niko ojeuereko Benjamín ñemoñaregua mba'e ramo. 3 Upéicharõ jepe umi Beerotgua okañy upégui ha oho oiko Guitaím héravape, ha upépe oiko mombyrygua ramo ko'ágã peve. 4 Jonatán, Saúl ra'y, katu oguereko ita'yra hérava Mefi-Bóset, ikarëva mokõive ipýgui. Mefi-Bóset oguereko ramo 5 año, oguahẽ Jezreélgui momarandu Saúl ha Jonatán omano hague; upérõ Mefi-Bóset mokambuha ogueraha pe mitã ha okañy heseve, ha oiko pya'etereígui ho'a chugui pe mitã ha opyta ikarẽ. 5 Recab ha Baaná, Rimón Beerot pegua ra'y kuéra, oho Is-Bóset rógape ha oguahẽ upe ára hakuve jave, ha'e oke asaje aja. 6 Pe kuña okẽ rerekua omopotĩ ra'e trigo, ha ipahápe opyta oke; upéicha rupi Recab ha ityvýra Baaná ikatu oike pe ógape avave oñandu'yre. 7 Oikévo ha'e kuéra, Is-Bóset oke hupápe, ha upérõ ojuka hikuái chupe ha oñakã'o; upéi ogueraha iñakãngue ha oguata pyhare pukukue Arabá rape rupi, 8 ome'ẽ haguã Davidpe oíva Hebrónpe. He'i hikuái chupe: –Kóina ápe, ore ruvicha guasu, Is-Bóset, Saúl ra'y, akãngue, ndaija'etí ete vaekue nde rehe ha nde jukase vaekue. Ko ára katu Ñandejára ome'ẽ ndéve remyengovia haguã Saúl ha iñemoñarépe. 9 Ha David he'i chupe kuéra: –Ñandejára rérape, che pe'a vaekue opa jepy'apýgui, ha'e peẽme, 10 ourõ guare che rendápe, aime ramo Siclágpe, peteĩ oimo'áva ojapo hague che mbovy'áva, ha omombe'u chéve Saúl omano hague, upépe voi ajukauka vaekue chupe. 11 Ko'yteve ko'ágã ajapóta péicha pende rehe, tekove ahẽ, pejuka vaekue peteĩ kuimba'e mba'eve ivaíva ojapo'y vaekuépe, ha'e oke aja hoga teépe! Upévore amyengoviáta peẽme imanongue ha pohapo'óta ko yvy árigui! 12 Upepete David oñe'ẽ mburuvicha kuérape, ha ha'e kuéra ojuka mokõivépe, oikytĩ ipo ha ipy ha omosãingo chupe kuéra pe Hebrón pegua ykua ykére. Upéi ogueraha Is-Bóset akãngue ha oñotý Hebrónpe, Abner oñeñotý haguépe.

2 Samuel 5

1 Upe rire opa Israel ñemoñaregua oho Hebrónpe oñe'ẽ haguã David ndive ha he'i hikuái chupe: “Ore niko nde ruguy tee, 2 ha Saúl ramo jepe ore ruvicha guasu, ndénte voi reisãmbyhy vaekue Israel guápe ñorairõháme. Hi'arive, Ñandejára ome'ẽ ndéve iñe'ẽ ndetaha upe omyakáva ha oisãmbyhýva Israel.” 3 Upéicha opa myakãhára*f** Israelgua oho ha oñe'ẽ David ndive Hebrónpe, ha ha'e oñoñe'ẽ me'ẽ hendive kuéra, omoívo Tupãme mba'e rechahárõ. Upérõ ha'e kuéra omoí Davidpe Israel ruvicha guasúrõ. 4 David oguereko 30 año oñepyrürõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy 40 año. 5 Hebrónpe oiko Judá ruvicha guasúrõ 7 año imedio, ha upéi Jerusalénpe Israel ha Judá ruvicha guasúrõ 33 año. 6 Mburuvicha guasu David ha iñirũ nguéra oho Jerusalén gotyo ondryr haguã jebuséo kuérare, oikóva upe tetãme. Umíva he'i Davidpe: “Nde nga'u piko reikéta ápe! Hesatũ ha ikarëva jepe niko nde jokóta!” 7 David katu oñemomba'e Sión táva oñeñangareko mbaretévare, ko'ágã “David távape” ojekuaáva. 8 David he'i vaekue upérõ: “Umi ondryryva jebuséore, toike pe y rape rupi ha tojukapa umi hesatũva ha ikarëvape, umívale niko nda cha'etí eterei.” Upégui ou pe ñe'ẽnga: “Hesatũva ha ikarëva ndaikatúi oike tupaópe.” 9 Upéi David oñemohenda pe táva oñeñangareko mbaretévape, ha ombohéra “David táva”, ha omopu'ã korapy jere yvate ijerére, pe ojejupiha guive, óga guasu peve. 10 David oñemombareteve ohóvo, ha Ñandejára ipu'akapáva oí hendive. 11 Upévore Hiram, Tiro ruvicha guasu, ombou hembijokuái Davidpe, ha heseve kuéra yvyra kytĩha ha ita kytĩha; umíva ogueraha kuri'y ha omopu'ã David róga guasu. 12 Upérõ David ohecha kuaa Ñandejára omohenda hague chupe Israel ruvicha guasúrõ, ha omyakãrapu'a hague chupe hetã Israel rehehápe. 13 Ojererova rire Hebróngui Jerusalénpe, David omenda jey ambue kuña kuérare ha oñemokuña hetave avei ha chugui kuéra heta ita'yra ha itajýra. 14 Ita'yra kuéra oikove ypy vaekue chupe Jerusalénpe, ko'áva: Samúa, Sobab, Natán, Salomón, 15 Ibhar, Elisúa, Néfeg, Jafía, 16 Elisamá, Eliadá ha Elifélet. 17 Filistéo kuéra oikuaávo Davidpe oñemoingo hague Israel ruvicha guasúrõ, ojepoi paite ohekávo chupe; David katu oikuaávo oñemohenda itáva oñeñangareko mbaretévape. 18 Filistéo kuéra ou chupe ha oñemohenda Refaím ñúme. 19 Upévore David oporandu*f** Ñandejárape ha he'i: –Ikátupa andryr filistéo kuérare? Che pytyvõtapa che pu'aka haguã hese kuéra? Ñandejára he'i chupe: –Endryr katu, roipytyvõta ha nde pu'akáta hese kuéra. 20 David oguahẽ Baal-perasim héravape ha upépe ipu'aka hese kuéra. Upévore he'i: “Peteĩ ysyry guasúicha Ñandejára oipe'a chéve tape che rehe

ija'e'ŷva pa'ũme." Ha ombohéra upe tenda Baal-perasim. 21 Filistéo kuéra oheja upépe itupã gua'u kuéra ha David ha iñirũ nguéra ombyatypa ha ohapy. 22 Filistéo kuéra katu oñemohenda jey Refaim ñúme, 23 ha David oporandu jey Ñandejárape, ha Ñandejára he'i chupe: —Ani rendyry hese kuéra henonde guio; emongora chupe kuéra ha endyry hapykue guio reguahêvo yvyra ryakuã porã máta kuéra oĩháme. 24 Rehendu vove opyrũva umi yvyra máta ru'äre, ejeity hi'ári kuéra; upéva he'ise hína che ahaha ne renonderã ajuka haguã filistéo kuérape. 25 David ojapo Ñandejára he'i haguéicha chupe ha ipu'aka filistéo kuérare Gabaón guive Guézer peve.

2 Samuel 6

1 David ombyaty jey ñorãirõhára poravopyre Israelgua, umíva 30.000 rupi, 2 ha opa Israelgua chupe omoirũva ndive oho Baalá Judá pegua gotyo, oguerova haguã upégui Tupã karameguã, oñehenoihápe Ñandejára ipu'akapáva réra, oguapýva keruvim kuéra ári. 3 Omoĩ hikuái pe karameguã karréta pyahu ári ha ogueraha Abinadab rógagui, oĩva peteĩ yvytýpe. Abinadab ra'y kuéra Uzá ha Ahió oisãmyhy upe karréta ogueraháva Ñandejára karameguã. 4 Uzá oho karameguã ykére ha Ahió oho karréta renondépe. 5 Upe aja David ha opa Israelgua ojapo tuicha vy'a Ñandejára rérape: opurahéi ha ojeroky ohóvo Ñandejára renondépe, mbaraka, árpa, mba'e pararã rory ha platillo púpe. 6 Oguahêvo upe tenda héravape Nacón kokue, oñepysãnga umi guéi ha Uzá ojoko pe Ñandejára karameguã ani haguã ho'a. 7 Ñandejára katu ipochy hendive ha Uzá ho'a omano upepete voi. 8 David ombyasy Ñandejára ojuka haguére Uzápe ha ombohéra pe tenda Peres-Uzá, ha upéicha héra ko'agãite peve. 9 Ha pe árape David okyhyjeterei Ñandejáragui, ha he'i: "Taraha'ỹnte Ñandejára karameguã!" 10 Ha ndoguerahaséigui David távape, he'i ojereraha haguã peteĩ kuimba'e hérava Obed-Edom, Gat ñemoñaréva rógape. 11 Pe karameguã opyta 3 mése Obed-Edom rógape ha Ñandejára ohovasa chupe ha opa hóga guápe. 12 Oñemombe'úvo Davidpe, karameguã rehe ae Ñandejára ohovasa hague Obed-Edom róga guápe opa mba'e kuéra reheve, David oho ha tuicha vy'a reheve oguerova Ñandejára karameguã Obed-Edom rógagui David távape. 13 Ha umi ogueraháva karameguã oguerovávo jepi ipy kuéra 6 jevyve uguata kuévo, David ojuka peteĩ tóro ha peteĩ ovecha mácho kyra. 14 David oñemonde efod*f** línope ha ojeroky kyre'ỹ eterei. 15 Ha'e ha opa Israelgua ogueraha pe Ñandejára karameguã sapukái rorýpe ha turu púpe. 16 Ñandejára karameguã oguahêvo David távape, Saúl rajy Mical oma'ẽ hína ra'e hoveitãgui. Ha ohechávo mburuvicha guasu Davidpe ojeroky kyre'ỹva vy'a pópe, opyta tuicha ojahéi hese ipy'apýpe. 17 Ñandejára karameguã ojereraha oñemoĩ hendápe, peteĩ óga vakapípe David omopu'ãuka vaekue upevarã. Upéi David oikuave'ẽ mymbahapy*f** ha mymbajuka*f** joajurã Ñandejára renondépe, 18 ha opa vove, ohovasa opavavépe Ñandejára ipu'akapáva rérape, 19 ha opa upépe oĩvape, kuimba'e ha kuñávape, ome'ẽ peteĩ mbuja, peteĩ so'o akytã, mbujape parral'a guigua. Upéi opavave oho jey hógape. 20 David oho jey avei hógape ohovasa haguã hóga guápe. Saúl rajy Mical katu osẽ huguaitívo ha he'i chupe: —Opyta porãite piko ra'e Israelgua ruvicha guasu, oñemboívo ojeroky kuévo hembiguái kuñáva renondépe! Ojoguaitite piko tekove otĩ'ỹme! 21 David he'i chupe: —Ajeroky ramo jepe, ajeroky kuri Ñandejára renondépe, che poravo vaekue nde ru ha nde rogagua rendaguépe, aisãmyhy haguã hetã Israel guápe. Upévore ajeroky henondépe. 22 Ha aime ajeapo'ive haguáicha. Nde resa renondépe ajeapo'íta, umi tembiguái kuñáva reñe'ẽha renondépe katu ajeapóta tuicha mba'éro. 23 Ha Mical naimembyvéi oikove aja pukukue.

2 Samuel 7

1 Mburuvicha guasu David oikóma ramo hóga guasúpe ha Ñandejára ome'ẽ rire chupe py'a guapy opa mburuvicha guasu kuéra ijerére oĩva ndive, 2 he'i maranduhára*f** Natánpe: —Mba'éicha piko che aiko óga porãme, ha Ñandejára karameguã katu oĩ óga vakapípe? 3 Natán he'i chupe: —Ejapo pe rejaposéva. Ñandejára niko oĩ ne ndive. 4 Ñandejára katu upe pyharépe voi oñe'ẽ Natánpe, ha he'i chupe: 5 "Tereho ere che rembiguái Davidpe ko ha'ekáva chupe: 'Na nde mo'ãi pe remopu'átava chéve óga aiko haguã. 6 Egíptogui anohẽ guive Israel guápe ko'agãite peve, ndaikói vaekue tupaópe araka'eve, óga vakapípenite aiko vaekue. 7 Aiko aja ijapytépe kuéra, ndajerurúi vaekue mavave tendotápe che amoĩ vaekue Israel sãmbyhyhárõ, omopu'ã haguã chéve óga porã. 8 Upévore ere che rembiguái Davidpe che, Ñandejára ipu'akapáva, ha'ekaha chupe: Che roguenohẽ vaekue nde ovecha kuéra korágui, ovecha rapykuéri reikohágui, reiko haguã che retã Israel ruvichárõ. 9 Romoirũ

vaekue mamó rehoha rupi, ahundi opa nde rehe ija'e'ývape, ha romoherakuã vaekue umi karai guasu kuéra herakuã guasuháicha ko yvy ári. 10 Upéi ave, ambosako'i vaekue che retãgua Israel rendaguã ha upépe amohenda chupe kuéra oiko haguã henda teépe, ikatu'ý haguãme avave omyangekói chupe kuéra, térã umi mba'e vai apoha oguereko asy chupe kuéra ymave guaréicha, 11 amoĩrõ guare tendota kuéra oisãmyhy haguã Israel guápe. Che roipe'áta opa nde rehe ija'e'ývaguí. Ha che ha'e ndéve, che ame'ětaha ndéve ne ñemoñarerã. 12 Opa vove nde rekove ko yvy ári ha remano, amoíta peteĩ ne ñemoñare ne rendaguépe ha amohendáta chupe nde guapyhápe. 13 Ha'e omopu'ãta chéve peteĩ tupao ha amohatãta chupe iguapyhápe opa árape guarã. 14 Che itúvata ha ha'e che ra'ýta. Hembiaapo vaĩrõ ainupãta chupe, túva oinupãháicha ta'ýrape, 15 ha ndajei mo'ãi chugui, ajei haguéicha Saúlgui. Chupe che amosẽ vaekue romoĩ haguã hendaguépe. 16 Nde rogagua ha nde retãre añangarekóta ha nde guapyha avei oĩ hatãta opa árape guarã.''' 17 Natán omombe'u opa ko'ã mba'e Davidpe, ohecha ha ohendu hagueichaite. 18 Upérõ David oíke oñembo'e haguã Ñandejára renondépe ha he'i: "Che Jára, máva piko che, ha che rogagua, che moguahẽ haguã ko'apete peve? 19 Ha michĩ etereĩgui gueteri vaicha ndéve ko rejapóva, ne mandu'a avei ne rembiguái róga ko'ẽrõ guáre. Ndaipóri ndeichagua Tupã che Jára! 20 Mba'épa ikatu che ha'eve ndéve, ku nde che Jára, che kuaa porãitéva? 21 Opa ko'ã mba'e hechapyrãva rejapo ere haguéicha, ha reikuaauka chéve, ne rembiguáipe. 22 Upévare, Tupã che Jára, mba'eichaitépa nde tuicha! Ndaipóri ndeichagua ha ndaipóri tupã ambue, ore voi rohendu haguéicha. 23 Ne retã Israel rehe ñaÑe'ětaro, ndaipóri ha'eichagua. Chupe ñoite ko yvy ári renohẽ vaekue ijopyha poguýgui rejapo haguã chugui ne retã tee, remoherakuã guasu chupe, ha hesehápe rejapo vaekue hetaite mba'e hechapyrãva. Egíptogui renohẽrõ guare ne retã guápe, remosẽ vaekue henonderãgui ambue tetã nguéra ha itupã nguérape, 24 nde reipota haguére tetã Israel ne mba'erã opa árape guarã ha nde hína Tupã Ijára. 25 Ha ko'ágã che Jára, emoañete kena opa ára peve guarã ko ne ñe'ẽ reme'ëva ne rembiguái ha hóga guápe, ha ejapo ere haguéicha! 26 Toñemomba'e guasu nde réra opa árape. Toje'e: 'Ñandejára ipu'akapáva niko Israel Tupã.' Ha che róga toĩ hatã ne renondépe. 27 Nde, Tupã Ñandejára ipu'akapáva, reikuaauka chéve remohendataha che rogagua, upévare che, ne rembiguái ramo jepe, ajerure ndéve kóicha: 28 Nde hína Tupã che Jára ha ne ñe'ẽ iñañete. Ere vaekue reme'ëta ne rembiguáipe ko'ã mba'e iporãitéva. 29 Ehovasa kena che róga, opyta haguã opa ára nde resa renondépe. Nde, Tupã Ñandejára, reme'ëma ne ñe'ẽ, ha rehovasávo ne rembiguái róga, ojehovasáta opa árape guarã."

2 Samuel 8

1 Upe rire David ipu'aka filistéo kuérare, omoĩ ipoguýpe, oipe'ávo ipógui upe tetã sã. 2 Ipu'aka avei Moabgua kuérare ha umívape omoñeno yvýpe. Upéi oha'ã chupe kuéra peteĩ sãme; umi oikévape mokõi sãme ojukapa ha umi oikévape peteĩ sãme oheja hekove. Upéicha Moabgua kuéra opyta David poguýpe ha ohepyme'ẽ vaerã chupe ohechauka haguã oĩha ipoguýpe. 3 David ipu'aka avei Rehob ra'y, Hadad-Ézer rehe. Upéva Sobá ruvicha guasu oñemomba'ese jeýva umi yvy ysyry guasu Éufrates jerére oĩvare. 4 Chugui, David omyakãsã 1.700 kavaju arigua ha 20.000 yvy rupigua. Upéi omopẽka umi kavaju retyma kárro rehegua, omboyke rire umi oikotevõtava 100 kárro pegarã. 5 Upéi oguahẽ sírio kuéra Damasco pegua oipytyvõvo Sobá ruvicha guasu Hadad-Ézerpe. David katu ipu'aka hese kuéra ojuka rire 22.000 ha'e kuéravape. 6 Upéi David oheja iñorãirõhára aty Damáscope ha sírio kuéra opyta ipoguýpe ha ohepyme'ẽ vaerã chupe ohechauka haguã oĩha ipoguýpe. Ha upéicha Ñandejára ombarete Davidpe ipu'aka haguã opa hese oñemoĩvare, mamó ohohápe ñorãirõrã. 7 Upéi David oñemomba'e umi tete mo'ãha órora oiporúva mburuvicha kuéra Hadad-Ézer ndive oĩva ha ogueraha Jerusalénpe. 8 Oñemomba'e avei heta vrónse rehe oĩva táva kuérape Bétah ha Berotai, Hadad-Ézer mba'éva. 9 Mburuvicha guasu Hamat pegua hérava Toi, oikuaa vove David ipu'aka hague Sobá ruvicha guasu Hadad-Ézer rehe, 10 omondo ita'ýra Joram héravape, heta mba'e óro pláta ha vrónseva reheve David rendápe omomaitei ha oguerohory haguã chupe oñorãirõ haguére Hadad-Ézer ndive ha ipu'aka haguére hese, ha'e avei niko oñorãirõ vaekue hendive. 11 David oikuave'ẽ opa ko'ã mba'e Ñandejárape pe pláta ha óro reheve oikuave'ẽ vaekue ha ou vaekue chupe opa umi tetãgui ha'e omoĩ vaekue ipoguýpe: 12 umíva hína Edom, Moab, Amón, filistéo, Amalecgua, ha umi oipe'a vaekue ñorãirõme Sobá pegua mburuvicha guasu, Rehob ra'y Hadad-Ézergui. 13 David herakuã guasu opa rupi. Ha oúvo ipu'aka haguégui edomíta kuérare, ipu'aka 18.000 edomíta rehe Juky Ñu héravape. 14 Upéi David oheja iñorãirõha

kuérava Edom retãme ha opa edomíta opyta ipoguýpe, Ñandejára niko oĩ hendive ha ipu'aka opavavére mamo ohohápe. 15 David oisãmyhy Israel retã tekojojápe ha ojapo opa mba'e hekópe hetãgua ndive. 16 Opa ñorãirõha kuéra ruvicha, Joab, Seruiá memby, ha Josafat, Ahilud ra'y, mburuvicha guasu pytyvõhára. 17 Ahitub ra'y Sadoc ha Abiatar ra'y Ahimélec, pa'i kuéra. Seraías katu mba'e haihára, 18 ha Joiadá ra'y Benaías, ñorãirõhára ceretéo ha peletéo kuéra David rehe oñangareková ruvicha. David ra'y kuéra, mburuvicha vaekue.

2 Samuel 9

1 Peteĩ jey David oporandu: "Oĩpa peteĩ Saúl ñemoñare oikovéva gueteri, ikatu haguã ajapo hese iporãva Jonatán rérape?" 2 Oĩ peteĩ tembiguái Saúl róga pegua, hérava Sibá. Upéva oñehenói David rendápe. David oporandu chupe: —Ndépa hína Sibá? Ha'e he'i: —Che ha'e. 3 Upérõ David oporandu chupe: —Oĩ gueteripa Saúl róga rehegua oikovéva, ikatu haguã ajapo hese iporãva Ñandejára rérape? Sibá he'i chupe: —Opyta gueteri peteĩ Jonatán ra'y ikarëva mokõive ipýgui. 4 —Mamópa oĩ? —he'i David. —Táva Lodebar héravape, Maquir Amiel ra'y rógape, —he'i chupe Sibá. 5 Upérõ David he'i ojegueru haguã hendápe, 6 ha Mefi-Bóset, Jonatán ra'y ha Saúl remineno, oguahëvo David rendápe, ojavyv omomba'évo chupe. —Mefi-Bóset! —he'i David. —Ere katu che ruvicha guasu, —he'i ha'e. 7 David he'i chupe: —Ani rekyhyje, ajapose iporã etereíva nde rehe, nde ru Jonatán rérape. Ame'ekáta ndéve opa umi yvy nde aguélo Saúl mba'ekue, ha rekarúta opa ára che ndive che mesápe. 8 Mefi-Bóset katu ojavyv ha he'i chupe: —Mba'ére piko rema'ẽ ko ne rembiguáire, che ruvicha guasu? Che niko jagua re'õnguente voi. 9 David katu ohenói Saúl rembiguái Sibápe ha he'i chupe: —Ame'ẽ nde jára reminenópepe opa imba'e ha hogagua mba'ekue. 10 Upévare nde, nde ra'y ha ne rembiguái kuéra, pemba'apóta pe yvýre imba'erã, ha reñongatúta opa mba'e oñemona'õva, okaru haguã nde jára rogagua. Mefi-Bóset katu okarúta opa ára che mesápe. Sibá, oguerekóva 15 ta'ýra ha 20 hembiguái, 11 he'i Davidpe: —Ojejapóta opa mba'e ere vaekue ko ne rembiguáipe che ruvicha guasu. Ha Mefi-Bóset okaru jepi opa ára David mesápe ita'ýra kuéra ykére. 12 Mefi-Bóset Oguereko avei peteĩ ita'ýra imitáva gueteri, hérava Micaías, ha opa umi oikóva Sibá rógape omba'apo Mefi-Bóset peguarã. 13 Mefi-Bóset katu, ikarëva mokõive ipýgui oiko Jerusalénpe, okarúgui opa ára David mesápe.

2 Samuel 10

1 Upe rire omano Nahas, amoníta kuéra ruvicha guasu ha oisãmyhy hendaguépe ita'ýra Hanún. 2 David katu ikuimba'esegui Hanún, Nahas ra'y ndive, itúva ikuimba'e haguéicha hendive, omondo hendápe hembijokuái omoguahë haguã Hanúnpe imba'e mbyasy itúva manóre. Umi David rembijokuái oguahëvo umi amoníta retãme katu, 3 amoníta kuéra ruvicha he'i Hanúnpe: "Nde piko reimo'a, ore ruvicha guasu, David ombou hague ko'ãvape oguerúvo imba'e mbyasy omomba'e haguã nde ru amyrymente? Oimearã ko'ãva oñembou hína pyrague ramo, oma'ẽ ñemi haguã ñane retãre, ágã upéi ou haguã ñane rundi!" 4 Upémarõ, Hanún oipokuauka umi David rembijokuáipe, omyakã però ha ohendyva'o peteĩ hova iképente, ha omondoro umi ijao heviro'oguy peve. Ha upéicha omondo jey chupe kuéra. 5 David ohendu mba'épa ojehu chupe kuéra, ha ha'e kuéra otĩ etereiha chugui, he'ikante chupe kuéra opyta haguã Jericópe okakuaa jey peve chupe kuéra hendyva. Upéi ae oguahë haguã hendápe. 6 Amoníta kuéra ohecha kuaa ombopochy hague Davidpe ha upémarõ ohepyme'ẽ 20.000 ñorãirõhára araméope Bet-Rehob ha Sobá pegua, ha Maacá pegua ruvicha guasúpe 1.000 kuimba'e reheve, ha 12.000 kuimba'épe Is-Tob pegua. 7 Oikuaávo David, omondo chupe kuéra Joab iñorãirõhára reheve. 8 Amoníta kuéra oñembosako'i ñorãirõrã itáva renondépe; sírio kuéra Sobá ha Rehob pegua ha umi Is-Tob ha Maacá pegua oñemohenda ñúme. 9 Joab ohechávo oñendyrytaha hese henonde guio ha hapykue guio, oiporavo umi ñorãirõhára Israelgua ipy'a guasuvéva ha oñemobosako'i ondyry haguã sírio kuérare. 10 Pe hembyre oheja ityvýra Abisaípe, ondyry haguã amoníta kuérare. 11 Ha he'i chupe: "Sírio kuéra imbaretevéro che hegui, eju che pytyvõ, amoníta kuéra imbaretevéro nde hegui katu che aháta roipytyvõ. 12 Néike! Ñandyry katu hese kuéra kyhyje'ýre, ñane retã ha Tupã táva kuéra rayhupápe! Ha Ñandejára tojapo chupe iporãveháicha!" 13 Upéi Joab osẽ oñorãirõvo sírio kuéra ndive, ha ko'ãva oguevi chugui. 14 Amoníta kuéra ohechávo umi sírio kuéra oguevi hague, ha'e kuéra avei oguevi Abisai, ha oike itáva kuérape. Upémarõ Joab noñorãirõvéi amoníta kuéra ndive ha ojevy Jerusalénpe. 15

Sírio kuéra ohecha kuaávo Israelgua ipu'aka hague hese kuéra oñembyaty jey. 16 Hadad-Ézer ohenoika umi sírio oíva ysyry Éufrates mboypýri, ha umíva oñembyaty Helam héravape. Omyakã chupe kuéra Sobac, upéva opa Hadad-Ézer ñorairõhára ruvicha. 17 Oñemombe'u upéva Dávidpe ha pya'e ombyaty opa Israel guápe, ohasa Jordán mboypýri ha oguahẽ Helámpe. Upépe sírio kuéra oguahẽ Dávidpe. 18 Ipahápe sírio kuéra oguevi Israel renondépe, David ojuka haguére heta etereípe: 40.000 kuimba'e kavaju arigua ha ohundi 700 kárrro ñorairõrã. Hi'ári, David oikutu sírio ruvicha Sobápe, ha ojuka chupe. 19 Umi mburuvicha guasu kuéra oíva Hadad-Ézer ndive ohechávo Israelgua ipu'aka hague hese kuéra, ombopo'i Dávidgui, ojerure opa haguã ñorairõ ha opyta ipoguýpe. Upe guive sírio kuéra okyhyje oipytyvõ haguã amoníta kuérape.

2 Samuel 11

1 Peteĩ jey, ára yvoty jave, upérõ niko mburuvicha guasu kuéra osẽ jepi ñorairõháme, David omondo Joab ha mburuvicha kuérape, opa ñorairõhára Israelgua ndive. Ohundi hikuái amoníta kuérape ha omongora itáva Rabá. David katu opyta Jerusalénpe. 2 Peteĩ ka'aru David opu'ávo ike asajégui, oguata hõga guasu ape ári ha ohecha upégui peteĩ kuña porãite ojahúva. 3 David oporandu mávapa pe kuña, ha oje'e chupe upéva Betsabé Eliam rajy ha Urías hitíta rembireko. 4 David ogueruka pe kuña ha oñeno hendive; upe rire pe kuña oho jey hõgape. 5 Betsabé opyta hye guasu ha omombe'uka Dávidpe. 6 Upérõ David he'ika Joábpe ombou haguã hendápe Urías, pe hitítape, ha péicha ojapo Joab. 7 Ou rire Urías David oporandu chupe mba'eichapa oiko Joab ha ñorairõhára kuéra, ha mba'eichapa oho hína pe ñorairõ. 8 Upéi he'i chupe oho haguã hõgape ojepyhéi ha opytu'umi. Urías osẽ rire mburuvicha guasu rógagui, David oguerahauka chupe hõgape jopói ramo tembi'u imeságui ho'u haguã. 9 Urías katu oñeno mburuvicha guasu róga rokẽme tembiguái kuéra apytépe ha ndohói hõgape. 10 Oñemombe'úvo Dávidpe Urías ndohói hague hõgape, David oporandu chupe: —Mba'ére piko nderehói nde rógape, ko mombyry etégui rejúva? 11 Urías he'i chupe: —Tupã karameguã ha upéicha avei Israel ha Judá pegua ñorairõhára kuéra oiko enramáda guýpente; che ruvicha Joab ha mburuvicha kuéra ñúmente oke, ha piko che aikéta che rógape akaru, ha'u kaguy ha añeno che rembireko ndive? Ndajapói chéne upéva mba'eveichavérõ, nde che ruvicha guasu! 12 David katu he'i chupe: —Epyta gueteri ore ndive ko árape ha ko'ẽrõ romondo jeýta. Ha upéicha Urías opyta Jerusalénpe upe ára ambue peve. 13 David omboguapy chupe imesápe okaru ha ho'u haguã kaguy hendive ha omonga'u chupe. Pyhare oguahẽvo Urías opyta jey oke tembiguái kuéra apytépe ha ndohói hõgape. 14 Upe ára ambuépe David ohai peteĩ kuatiañe'ẽ Joábpe ha omondo chupe Urías rupi. 15 Upe kuatiápe he'i: “Pemoĩ Uríaspe tenonde upe iñarõvehápe ñorairõ ha upéi peheja chupe ha'eño tomano ñorairõháme.” 16 Upéicha rupi, Joab omongora vove pe táva ondyry haguã hese, omoĩ Uríaspe ha'e oikuaahápe oíha umi táva pegua ñorairõhára ipy'a gasuvéva. 17 Umi ñorairõhára osẽ ondyry haguã Joab rehe ha ojuka ñorairõhára mbovymíme Joab ndivegua, ha ijapytépe kuéra ojuka avei Uríaspe. 18 Joab omondo David rendápe hembijokuái omombe'u haguã chupe umi mba'e ñorairõ rehegua, 19 ha he'i chupe upéicha: “Remombe'upa vove mburuvicha gasúpe umi mba'e ñorairõ rehegua, 20 ikatu mba'éko ipochy ha he'i ndéve: ‘Mba'ére piko peñemboja eterei pe távare? Ndapeikuaái piko ha'e kuéra opoitaha pende ári korapy jere yvatégui mba'e pohýi pende juka haguã, 21 ojapo haguéicha táva Tebés héravape, peteĩ kuña ojukárõ guare Abimélec Jerubaal ra'ýpe opoívo hese korapy jere yvate árigui ita ojeporúva mba'e myangu'ihápe? Ha mba'ére peñemboja eterei pe tápia rehe ra'e?’ Upérõ eréta chupe: ‘Omano avei ningo ne rembiguái Urías, pe hitíta, nde che ruvicha guasu.’” 22 Upe tembijokuái oho ha oguahẽvo omombe'u Dávidpe opa mba'e Joab he'i vaekue chupe. David katu ipochy eterei Joab ndive ha he'i pe hembijokuái: —Maerã piko peñemboja eterei penderývo pe távare? Ndapeikuaái piko ha'e kuéra omomboha ñande rehe korapy jere yvate árigui mba'e ikatúva ñande juka, ojehe haguéicha Tébespe, peteĩ kuña ojukárõ guare Abimélec Jerubaal ra'ýpe, omombóvo hese korapy jere yvate árigui peteĩ ita ojeporúva oñemyangu'i haguã? Mba'ére peñemboja eterei pe tápiare ra'e? 23 Pe tembijokuái he'i chupe: —Ñorairõhára kuéra osẽva oñorairõ ore ndive ipu'akátama ore rehe, ore katu romboguevi chupe kuéra upe itáva reike peve. 24 Upérõ umi oguerakóva hu'y opoi korapy jere árigui ihu'y kuéra ore rehe ha oĩ ore ruvicha omanóva, umíva apytépe Urías pe hitíta. 25 Upérõ David he'i pe tembijokuái: —Ere Joábpe ani ojepy'apy eterei ko'ã mba'ére; ñorairõháme niko ojehúva voínte. Tondyry mbareteve katu pe távare ohundi ete peve. Nde katu emokyre'ỹ chupe. 26 Urías

rembireko oikuaa vove iména omano hague, oguerombyasy chupe. 27 Ohasa rire imba'e mbyasyha ára katu David ogueruka hendápe, omoguahẽ chupe hógape, omenda hese ha ha'e imemby chugui. Ñandejárape katu ombopochy pe David rembiapokue.

2 Samuel 12

1 Ñandejára omondo maranduhára*f** Natánpe David rendápe. Natán oguahẽ hendápe ha he'i chupe: –Peteĩ távape oiko mokõi kuimba'e: peteĩ ipira pire heta ha ambue imboriahu. 2 Pe karai ipira pire hetáva ogueroko heta ovecha ha vaka, 3 pe mboriahu katu ogueroko peteĩ ovecha ra'ýnte, ojogua vaekue. Ha'e voi omongakuaa ha pe ovecha ra'y okakuaa hendive ha imitã nguéra ndive, okaru imesápe, hoy'u imbayrúgui ha oke ipohéi. 4 Peteĩ jey pe karai poguasú rógape oguahẽ peteĩ mbohupa; pe karai katu ndopokoséi ijovecha ha ivaka kuérare ha oipe'a pe mboriahúgui ijovecha ra'y omongaru haguã imbohupápe. 5 David ipochy eterei pe karai ndive ha he'i Natánpe: –Ñandejára oikovéva rehe ha'e ndéve! Pe kuimba'e ojapo vaekue upéicha hapicháre iporã ojejuka! 6 Ha ohepyme'ẽta irundy jevyve pe ovecha ra'y repykue ndoiporiahurerekói haguére hapichápe! 7 Upémarõ Natán he'i chupe: –Nde hina upéva! Ha péicha he'ika ndéve Tupã Israel Jára: “Che roiporavo vaekue Israel ruvicha guasúrõ ha roipe'a Saúl pógui. 8 Ame'ẽ ndéve nde ruvicha róga guasu ha ikuña kuéra ha hi'ári Israel ha Judá retã. Ha ko'ã mba'e michĩrõ guarã gueteri, ame'ẽ mo'ãve ndéve heta mba'e. 9 Mba'ére aipo ramo remboyke che ñe'ẽ ha rejapo ivaíva che resa renondépe? Rejuka Urías hitítape, reiporúvo amoníta kuérape ojuka haguã chupe, ha reñemomba'e hembirekóre. 10 Che apo'i haguére reipe'ávo Uríasgui hembireko reñemokuña haguã hese, ndojei mo'ãi nde rógagui araka'eve porojuka ha pochy vai. 11 Péicha he'i Ñandejára: ‘Nde róga teégui amopu'ãta ivaíva nde rehe. Nde resa renondépe ame'ẽta ne kuña kuéra peteĩ nde róga guápe, ha ha'e oñenóta hendive kuéra ára resápe. 12 Nde rejapo ivaíva ñemiháme, che katu ajapóta nde rehe opa Israelgua renondépe, ára sakáme.’” 13 David he'i Natánpe: –Ajapo ivaíva Ñandejára renondépe. Natán he'i chupe: –Ñandejára na ne nupã mo'ãi ne angaipáre, ha neremano mo'ãi. 14 Nde ra'y heñói ramóva katu omanóta katuete ivai eterei haguére ko ne rembiapo Ñandejára renondépe. 15 Natán oho rire hógape, Ñandejára ombohassy ete pe mitãme Urías rembirekore imemby vaekue Davidgui. 16 Upérõ David oñembo'e Ñandejárape pe mitãre, ndokaruvéi ha oñeno yvýpe pyhare. 17 Umi mburuvicha oikóva hóga guasúpe ojerure chupe opu'ã haguã yvýgui ha okaru haguã hendive kuéra, ha'e katu nupu'áséi ha ndokaruséi avei. 18 Pe mitã omano 7 ára haguépe ha mburuvicha kuéra okyhyje omombe'u haguã Davidpe he'ígui ojupe: “Pe mitã oikovépe nopenaséi vaekue ja'évare chupe; ágã oikuaárõ omano haguépa mba'e ojapóta ijehe?” 19 David katu ohechávo mburuvicha kuéra oñe'ẽ ñemiha oñondive, ohechakuaa pe mitã omano hague, ha oporandu chupe kuéra: –Pe mitã omanóma, ajépa? –Hẽe, omanóma, –he'i hikuái chupe. 20 Upérõ David opu'ã yvýgui, ojahu, oñemohyakuã porã, omonde ijao potĩ, ha oíke tupaópe omomba'e guasu haguã Ñandejárape. Upéi oho hógape, ojerure hembí'urã ha oguapy okaru. 21 Upérõ mburuvicha kuéra oporandu chupe: Mba'e piko upe rejapóva ore ruvicha guasu? Pe mitã oikovépe nderekarúi ha rejahe'o vaekue hese, ha ko'ágã ha'e omanóma ramo repu'ã ha reñemoĩ rekaru! 22 David he'i: –Pe mitã oikove ramo ndakarúi ha ajahe'o vaekue aha'arõgui Ñandejára che poriahurereko ramo guarã ha oheja pe mitã oikove. 23 Ko'ágã omano rire, maerã reípa ndakaru mo'ãvéi; ikatúta nga'u piko ou jey ha oiko che ndive? Che aháta ha'e oĩháme aiko haguã hendive, ha'e katu ndou mo'ã véima araka'eve oiko haguã ko'ápe che ndive! 24 Upéi David ombovy'a hembireko Betsabépe. Oñeno hendive ha ha'e imemby chugui peteĩ mitã kuimba'e. Kóvape David ombohéra Salomón. Ñandejára ohayhu ko mitãme, 25 ha upéicha oikuaauka Davidpe maranduhára Natán rupi. Upérõ David, Ñandejára rérape ombohéra pe mitãme Jedidías. 26 Upe aja Joab ondry amoníta kuéra táva Rabá rehe, ha oĩmarõ oñemomba'e haguã hese, 27 he'ika Davidpe: “Amongua ruvicha táva guasu Rabá ho'a potaitéma che pópe ha añemomba'éma pe távare oĩháme hi'y kuéra. 28 Embyaty opa ne ñorãirõhára kuéra ha eju nde, che ruvicha guasu, eñemomba'e hese, ani ajapo che ha amoĩ hese che réra.” 29 Upérõ David ombyaty opa iñorãirõhára ha oho Rabá gotyo. Ojeity hi'ári ha oñemomba'e hese. 30 Upéi oipe'a huvicha guasu akãgui jeguaka óro oguerokóva ijehe ita jegua ha ipohýiva 33 kilo, ha omoĩ hikuái David akãre. David oguenohẽ avei pe távagui heta eterei mba'e jegua, 31 ha umi opytávape gueteri upe távape oguenohẽ upégui ha omomba'apo sierra, trígo myangu'iha ha háchape, ha avei ladrillo apópe. Upéicha avei ojapo opa táva amoníta kuéra mba'ére, ha upéi oho jey iñorãirõhára kuéra ndive Jerusalénpe.

1 Absalón, David ra'y, oguereko peteĩ heindy iporã eterei, hérava Tamar. Ha Amnón, David ra'y avei, iñakã vai hese, 2 ha pe akã vai oñandúva imbarete eterei guí ombohassy chupe. Tamar niko ndoikói gueteri kuimba'e ndive ha upévore Amnón oimo'ã hasytaha oguereko chupe. 3 Amnón oguereko peteĩ iñirũ ikatupyryva mba'e vairã, hérava Jonadab, upéva Simá, David ryke'y, ra'y. 4 Peteĩ jey Jonadab he'i chupe: –Mba'e piko ojehu ndéve, mburuvicha guasu ra'y? Mba'ére piko nde resa'yjuve rehóvo arako'ère? Emombe'úna chéve mba'épa ojehu ndéve! Amnón he'i chupe: –Che akã raku eterei, che ryvy Absalón reindy Tamar rehe. 5 Upérõ Jonadab he'i chupe: –Eñeno nde rupápe ha eñembohassy gua'u. Oho ramo ne andúvo nde ru, ere chupe tombou ne reindy Tamárpe ne mongaru haguã ha tojapo ndéve ne rembi'urã upépe voi, ikatu haguã rehecha chupe ha re'u ha'e ome'ëva ndéve. 6 Amnón oíke hupápe ha oñembohassy. Oúvo David hendápe, Amnón he'i chupe: –Toúna che reindy Tamar ha tombojy ko'ápe mokõi mbujape ha ha'e voi tome'ë chéve. 7 Upérõ David omondo Tamárpe ha he'i chupe: –Terehomí nde kyvy Amnón rógape ha ejapo chupe hembi'urã. 8 Tamar oho ikyvy Amnón oñenóva hína rógape. Ogueraha trígo ku'i ha ombojehe'a, ojapo mbujape ha ombojy upépe voi; 9 Upéi ogueraha ipáila ha omoĩ chupe umi mbujape; Amnón katu ndo'uséi ha omosẽ opavave upépe oĩvape. 10 Osẽmba ríre Amnón he'i Tamárpe: –Eru pe tembi'u che kotýpe ha che mongaru nde voi. Tamar ogueraha umi mbujape ojapo vaekue ikyvy Amnónpe ikotýpe; 11 ha'e oñembojávo katu Amnón ipojái hese ha he'i chupe: –Eju che reindy eñeno che ndive. 12 Ha'e he'i chupe: –Anína che ráirõ che kyvy! Kóva ko ndojejapóiva Israel retãme. Anína rejapo ko mba'e ivai etéva! 13 Mamo piko ahavéta ko ñemotĩ reheve? Nde katu repytáta Israelpe ijaheipy ramo. Eñe'ëna mburuvicha guasúpe. Ha'e che me'ëne ndéve. 14 Amón katu ndoikuaaséi mba'eve ha imbaretevégui ipu'aka hese ha orãirõ chupe. 15 Ha ojapopa vovénte ndaija'evéi hese. Heñói ipype peteĩ a'e'ỹ imbaretevéva upe mborayhu oñandu vaekuégui. Ha he'i chupe: –Epu'ã tereho! 16 Tamar katu he'i chupe: –Ndaha mo'ãi che kyvy. Che mosẽrõ ko'águi rejapóta ivaivéva upe rejapo vaekuégui! Amón ndoikuaaséi mba'eve, 17 ohenói hembiguáipe ha he'i chupe: –Emosẽ águi ko kuñáme ha emboty porã pe okẽ! 18 Pe tembiguái omosẽ chupe ha emboty porã pe okẽ. Tamar oúvo oñemonde vaekue upe ao jegua porãitépe omondéva mburuvicha guasu rajy omenda'ýva, 19 oñemosẽ ríre katu omoĩ tanimbu iñakãre, omondo ijao, ha ipo iñakã ári hasẽ ohóvo pe tapére. 20 Upérõ ikyvy Absalón oporandu chupe: –Nde kyvy Amón piko pe ojapóva nde rehe upéicha? Ekirirĩnte che reindy; nde kyvy niko, ha ani rejepy'apy eterei kóvare. Tamar ojecháma ramo ha'eño, opyta ikyvy Absalón rógape. 21 David oikuaa vove ojehu vaekue ipochy eterei; ha nde'íri mba'eve Amónpe. Ombojerovia vai chupe ha'égui ita'ýra ypykue. 22 Absalón nde'íri ramo jepe mba'eve Amónpe, ipy'aro hendive orãirõ haguéche heindy Tamárpe. 23 Mokõi año upe ríre, Absalón rembiguái kuéra oñapĩ ijovecha kuéra upe Baal-Hasor héravape, táva Efraín ypýpe, ha Absalón ohenói ikaru guasuhápe opa mburuvicha guasu ra'y kuérape. 24 Oho avei mburuvicha guasu rendápe ha he'i chupe: –Ko'agã oñeñapĩ hína che ovecha kuéra. Aipotaitéma niko che ruvicha guasu ha mburuvicha kuéra che mbojerovia che moirũmívo. 25 David katu he'i chupe: –Ndaikatúi che ra'y rohopa ore roĩ haguéicha, ore reta eterei niko ha ipohýta ndéve. Absalón ojerureve ramo jepe chupe, David ndohoséi, ha ohovasa chupe. 26 Upérõ Absalón he'i: –Ndaikatúi ramo upéva, che ruvicha guasu, tohóna che ndive che ryke'y Amón. –Ha maerã piko reipota ne moirũ nde ryke'y Amón? –oporandu chupe David. 27 Absalón katu ojerure eterei, ha upérõ David oheja Amón ha mburuvicha guasu ra'y kuéra oho hendive. Absalón ombosako'i peteĩ karu guasu, umi ojapóva rehegua mburuvicha guasu kuéra, 28 ha he'i hembiguái kuérape: “Pema'ë porãke Amón rehe. Ágã opiguýma ramo, ha'éta peẽme pejuka haguã chupe, ha pejukáke! Ani pekyhyje, che hína pe ha'éva peẽme pejapo haguã. Pene kyre'ỹ ha pende py'a guasúke!” 29 Ojapóvo pe Absalón he'íva, hembiguái kuéra ojuka Amónpe. Upérõ opa mburuvicha guasu ra'y kuéra ojupi henda ári ha okañy. 30 Ha'e kuéra oguahẽ mboyve, oñemombe'u Davidpe Absalón ojuka hague opa mburuvicha guasu ra'y kuéra oheja'ýre hekove peteĩnte jepe. 31 Upérõ David omondo ijao mba'e mbyasýgui ha ojeity yvýre. Opa mburuvicha oíva upépe omondo avei ijao; 32 Jonadab, Simá, David ryke'y ra'y katu he'i: –Ani reimo'ã che ruvicha guasu, ojejuka hague opa nde ra'y kuéra. Amón añónte pe ojejukáva. Upéicha voi he'i vaekue Absalón ojaipotaha, Amón orãirõ ramo guare heindy Tamárpe. 33 Upévore, aníke rerovia che ruvicha guasu, ojejuka hague opa mburuvicha guasu ra'y kuéra. Amónte hína pe ojejukáva. 34 Absalón okañy aja, pe

mitã rusu oma'ẽ mombyrýva ohecha peteĩ kuimba'e aty guasu oguejýva oúvo Horonaim rape rupi, pe yvyty ykére. Upérõ oho he'i mburuvicha guasúpe oíha peteĩ aty guasu oguejýva oúvo Horonaim rape rupi, 35 Ha Jonadab he'i mburuvicha guasúpe: – Oúma nde ra'y kuéra, che ruvicha guasu, ha'e haguéicha ndéve. 36 Ha'e oñe'ẽmba vove, oguahẽ David ra'y kuéra ha oñemoĩ hasẽ soro. David ha mburuvicha kuéra avei heta ojahe'o. 37-38 Absalón katu okañy ha oho Guesur ruvicha guasu Talmai, Amihud ra'y rendápe, ha opyta hendive mbohapy año pukukue. David katu ojahe'o arako'ẽre ita'yra Amón rehe. 39 Ohasa rire chugui upe imba'e mbyasy, ndaipochyvẽi Absalón ndive ha ohechaga'u eterei chupe.

2 Samuel 14

1 Joab, Seruiá memby, oikuaa David ohecha ga'u etereiha Absalónpe, 2 ha upérõ ohenoika táva Tecóagui peteĩ kuña upepegua ikatupyryva mba'e vairã, ha he'i chupe: “Emonde ao hũ ha ejapo ku reñembyasy ramo guáicha; ani reñemohyakuã porã, ikatu haguã rejogua kuña aréma omondéva ao hũ heseguáva manóre. 3 Upéi tereho mburuvicha guasu rendápe ha ere chupe ko ha'étava ndéve.” Joab he'i rire chupe upe he'i vaerã, 4 upe kuña Tecoa pegua oho mburuvicha guasu rendápe, oñesũ ha ojavyv henondépe omboja peve isyva yvýre, ha he'i chupe: –Che pytyvõmi kena che ruvicha guasu! 5 –Mba'épa ojehu ndéve, he'i chupe David. Ha'e he'i: –Che ména omanóma, 6 ha mokõinte che memby kuimba'e; umíva oñorãirõ oñondive ñúme, ha ndaiporigui oipe'áva chupe kuéra ojuehegui, peteĩ ha'e kuérava ojuka ityvýrape. 7 Ko'ágã opa che rogagua oñemoĩ che rehe ha oipota ame'ẽ chupe kuéra pe ityvýra jukaharépe, omyengovia haguã chupe ityvýra manonguére, ha upekuévo oipe'a haguã avei che hegui che memby peteĩmi ha péicha ombogue haguã pe peteĩ tatapyĩmi opytáva ha che ména rera ogue haguã avei ko yvy ári. 8 Upérõ David he'i pe kuñáme: –Tereho katu nde rógape, mba'eve ndojehu mo'ãi ndéve. Eheja upéva che pópe. 9 Pe kuña he'i chupe: –Che jára ha che ruvicha guasu, ndaipotáí ho'a nde ha ne retã ári che ha che rogagua rembiapo vaikue, to'ante ore ári opa mba'e. 10 David he'i chupe: –Oĩrõ he'íva ojaipotaha nde rehe ivaíva, eru pévape che rendápe ha ndojapovéi chéne nde rehe mba'eve. 11 Ha'e katu he'i jey chupe: –Ajerure ndéve che ruvicha guasu, reñembo'e haguã Tupã nde Járape, ani oĩ che rogagua ojukaséva che memby jukaharépe, ha péicha ombotuichave pe ivai oĩmava che ári ojukávo pe che memby peteĩmíme. David he'i chupe: –Ñandejára rerape ha'e ndéve peteĩ ne memby akã raguente jepe ndo'a mo'ãiha yvýre. 12 Pe kuña katu he'ivente chupe: –Nde che ruvicha guasu, peteĩ mba'éntena ta'emive ndéve mbykymi. –Ere katu, –he'i chupe David. 13 Upérõ pe kuña oporandu chupe: –Mba'érepa aipo ramo reheja oíke ne akãme upevaitente avei rejapo haguã Tupã Ñandejára retãre, che ruvicha guasu? Nde voi ere haguéicha, che ruvicha guasu, nde ne rembiapo vai hína nderehejáivo ou jey nde ra'y oikóva tetã mombyrype. 14 Opavave niko, ñaĩ haguéicha ñamano vaerã. Pe y oñehẽva yvýre ha ndaikatuvéiva oñembyaty, peichaite avei hína ñande. Opaichavévo Tupã ndoipe'ái avavégui hekove, oha'ã uvei ikatu haguã upe oikóva mombyry oñemboja jey hendápe. 15 Che niko aju kuri ne rendápe añe'ẽvo ndéve, che ruvicha guasu, añemongyhyje haguere añe'ẽ haguã ndéve péicha. 16 Nde rejapysaka ramo che rehe, ikatúta che pe'a upe che renohésévagui chéve ha che membýpe ko yvýgui ha'éva Tupã Ñandejára mba'e. 17 Ko ne rembiguái ohenduse nde hegui ñe'ẽ ombopy'a guapýva chupe. Nde niko reikuaa porã mba'épa iporã ha mba'épa ivai, Tupã remimboúicha. Tupã nde Jára topyta ne ndive, che ruvicha guasu! 18 David he'i upe kuñáme: –Amba'e porandúta ndéve ha aipota ere chéve opa mba'e. Aníke reñomi che hegui mba'eve. –Eñe'ẽ katu che ruvicha guasu, he'i pe kuña. 19 Ha David oporandu chupe: –Ajépa Joab hína upe ne mboúva ere haguã chéve ko'ã mba'e? Ha pe kuña he'i chupe: –Upeichaite hína, che ruvicha guasu, upe erehaichaite. Joab hína, upe ne ñorãirõhára kuéra ruvicha, pe che mboúva, ha pe he'i vaekue chéve opa mba'e ha'e vaerã ndéve. 20 Ha ojapo ndoipotavéigui oiko umi mba'e ko'ágã oikóva. Nde katu, che ruvicha guasu peteĩ Tupã remimboúicha reikuaa opa mba'e ojehúva ñane retãme. 21 Upémarõ David he'i Joábpe; –Oĩ porã jeýma opa mba'e. Tereho katu ere mitã rusu Absalónpe ikatumaha ou jey py'a guapýpe. 22 Upérõ Joab ojavyv henondépe omboja peve isyva yvýre omomba'évo chupe, oguerohory chupe ha he'i: –Ahecha kuaáma rejeroviaha che rehe, che ruvicha guasu; rejapo niko pe ha'ekáva ndéve ikatuha rejapo. 23 Pya'e oho Joab Guesúrpe omoirũ haguã Absalónpe Jerusalén peve. 24 David katu he'i oho haguã hógape ha ani oguahẽ hendápe. Upéva Absalón oho hógape ohecha'yre itúvape. 25 Opa Israelpe ndaipóri kuimba'e iporã ha ijukyvéva Absalóngui, ha ojererohoryvéva upéva. Ipýgui iñakãmeve ndaipóri hetére mba'eve ivaíva. 26 Oikytívo iñakã

rague, upéva ha'e ojapo jepi año pahápe ipohýigui chupe. Upe akã rague oipe'áva ipohyive 2 kílogui. 27 Absalón oguereko mbohapy ta'yra ha peteĩ tajýra hérava Tamar ha iporã etereíva. 28 Mokõi año pukukue Absalón oiko Jerusalénpe ikatu'ýre oíke mburuvicha guasu rendápe, 29 ha upévore ojerure Joábpe oho haguã David rendápe hérape; Joab katu ndohoséi. Ojerure jey chupe upéva Absalón ha Joab ndohói avei. 30 Upémarõ Absalón he'i hembiguái kuérape: –Pe Joab kokue oí che kokue ykére ha oñotý upépe seváda. Tapeho ha pehapy chugui iseváda ty. Absalón rembiguái kuéra oho ha ohapy Joab kokue. 31 Pya'e oho Joab Absalón rógape ha oporandu chupe: –Mba'érepa ne rembiguái kuéra ohapy che kokue? 32 Absalón he'i chupe: –Ha'eka ndéve kuri reju haguã che rendápe. Aipota reho David rendápe ha ere chupe, reínte aju hague Guesúrgui. Iporãve vaerã mo'ã apyta upépente. Ahechase mburuvicha guasúpe, ha oimérõ ajapo ra'e ivaíva, ta che juka. 33 Upérõ Joab oho David rendápe ha omombe'u chupe upe he'ikáva Absalón. David ohenoika chupe. Oguahẽvo Absalón David rendápe ojavyv henondépe omboja peve isyva yvýre. David katu oñañuã ha ohetũ chupe.

2 Samuel 15

1 Ohasa umi ára ha Absalón oguerekóma ikárro ñorãirõrã ha ikavaju kuéra; ha 50 kuimba'e oñangarekóva hese omoirũ chupe. 2 Opu'ã jepi ko'ẽ mboyve ha oñemoĩ tape ykére upe táva reiképe; ha opa umi oguahẽvape mburuvicha guasu rendápe oguerúvo chupe iñangekói, ohenói jepi ha oporandu chupe kuéra moõguápa. Ha umi he'ívape ha'eha peteíva umi Israel ñemoñaregua, 3 Absalón he'i chupe: Upe joavy perekovape, pene rembierure oĩ hína hekoitépe. Mburuvicha guasu guío katu ndaipóri avave ohendu vaerã pene angekói ha omoĩ vaerã opa mba'e hekópe. 4 Ha upéi ombojoapy jepi: “Che nga'u ra'e pe mbojovakehára ko tetãme, ou haguã che rendápe opa umi ojoavýva, ikatu haguã amohenda chupe kuéra hekópe.” 5 Ha oĩrõ oñembojáva omomaiteívo chupe, Absalón ombohasa chupe ipo, oñañuã ha ohetũ chupe. 6 Upéicha ojapo jepi opa Israel pegua ndive oúva mburuvicha guasu rendápe ombojovake haguã chupe kuéra ijoavy oguerekovape. Upéicha opa Israel pegua ohayhu eterei chupe. 7 Ohasa rire 4 año, Absalón he'i mburuvicha guasúpe: –Che ruvicha guasu, ahase Hebrónpe apaga haguã che promesa ajapo vaekue Ñandejárape. 8 Aímérõ guare sírio retãme, táva Guesúrpe, ame'ẽ vaekue che ñe'ẽ Ñandejárape ohejárõ aju jey Jerusalénpe, amomba'e guasutaha chupe. 9 –Tereho katu py'a guapýpe, –he'i chupe mburuvicha guasu. Upérõ Absalón oho Hebrónpe. 10 Ha upekuévo omondo avei hembijokuái opa Israel ñemoñaregua rupi ha he'ika chupe kuéra, ohendu vove turu pu, omoherakuã haguã Absalón ojupi hague mburuvicha guasúrõ Hebrónpe. 11 Ohenói avei 200 karaípe omoirũ haguã chupe Hebrónpe. Umíva oho hendive oimo'ã'ýre mba'eve ivaíva. 12 Absalón ohenoika avei peteĩ umi David irũ nguéravape, oíva David ndive oporandu haguã chupe kuéra mba'épa iporã ojapo; upéva héra Ahitófel, oikóva itáva Guiló héravape. He'i chupe: ‘Jaha che ndive Hebrónpe’. Péicha upe ñepu'ã mburuvicha guasúre imbareteve ohóvo ha hetave avei ohóvo umi omoirũva Absalónpe. 13 Peteĩ ñe'ẽ rerahaha he'i Davidpe Israelgua oñemoirũha Absalón ndive. 14 Upérõ David he'i opa mburuvicha kuérape oíva hendive Jerusalénpe. –Pya'éke ñakañy Absalóngui ko'agãite voi, cháke ñande rupytyrõ ñande jukapáta opavave ko távape ñaimévape! 15 Ha'e kuéra he'i mburuvicha guasúpe: –Roime rojapo haguãicha nde eréva ore ruvicha guasu. 16 Upérõ David osẽ opa hogagua ndive, ha oheja 10 ikuña kuéravante, oñangareko haguã pe óga guasúre. 17 Ha osẽ rire mburuvicha guasu opa iñirũ nguéra ndive, opyta hikuái pe ógape oíva táva rokẽ ypýpe. 18 Ijykére oñemoĩ opa mburuvicha kuéra, ha upe aja opa ceretéo ha peletéo kuéra oñangarekóva mburuvicha guasúre ha umi 600 getéo omoirũ vaekue chupe Gat guíve ohasa henonde rupi. 19 Upérõ mburuvicha guasu he'i Itai, upe Gat guápe: –Mba'ére piko reju nde avei ore ndive? Iporãve reho jey ha repyta mburuvicha guasu pyahu ndive. Ipahápe niko nde peteĩ mombyrygua reikóva mombyry ne retãgui. 20 Kuehénte reguahẽ, ha piko che ajeruréta ndéve reju haguã ore ndive, ku che voi ndaikuaáiva mamópa aháta! Iporãve reho jey ramo ha reraha ne ndive ne retã guápe. Ñandejára ta nde rovasa ha ta ne moirũ opa ára! 21 Itai he'i chupe: –Ñandejára rerape ha nde rerape, che ruvicha guasu, ame'ẽ ndéve che ñe'ẽ, mamó nde reimehápe, taha'e reikove haguã taha'e remano haguã, upépe oíta avei ne ndive ko ne rembijokuái. 22 –Upéicharõ eju ore ndive, he'i chupe David. Upéicha Itai ha opa hendivegua oho David ha iñirũ nguéra ndive. 23 Opavave hasẽ soro. Ohasa hikuái ysyry Cedrón; upéi ohasa mburuvicha guasu, ha opavave oho henonderã yvy ojeiko'ýha rape gotyo. 24 Oho avei pa'i Sadoc opa levíta kuéra ndive ogueraháva Ñandejára karameguã ñe'ẽ

ñome'ẽ rehegua Upéva oheja hikuái pa'i Abiatar ykére, osẽ meve opavave pe távaguí. 25 Mburuvicha guasu katu he'i Sadócpe: —Eraha jeýnte Ñandejára karameguã upe távape. Ñandejára oma'ẽrõ che rehe, che rerojere jeýne ahecha haguã pe karameguã oíva hendápe. 26 Ha he'i ramo chéve nda che rayhuveíha, ipópe aime ojapo haguã che hegui ha'e oipotaháicha. 27 Mburuvicha guasu he'i avei pa'i Sadócpe: —Nde ha Abiatar tapeho jeýnte Jerusalénpe mokõive pende ra'y kuéra ndive. Ndé nde ra'y Ahimaas ndive ha Abiatar ita'ýra Jonatán ndive. 28 Upe aja che apytáta yvy ojeiko'ýha rupi oguahẽ meve momarandu pende hegui. 29 Sadoc ha Abiatar ogueraha jey Ñandejára karameguã Jerusalénpe, ha opyta upépe. 30 David ojupi yvyty olívo rape rehe pynandi ha hasẽ ohóvo ha iñakã ojaho'i mba'e mbyasýgui. Opa iñirũ nguéra ojaho'i avei iñakã ha hasẽ ohóvo hendive. 31 Oñemombe'úvo Davidpe Ahitófel opu'ãha avei hese oñemoirũvo Absalón ndive, ojerure Ñandejárape ombyai haguã opa mba'e Ahitófel oguerekóva iñakãme. 32 David oguahẽvo upe yvyty ru'ãme oñemomba'e guasuhápe Ñandejára, osẽ huguaitívo Husai, arquíta kuéra ñemoñaregua, ijao soropa ha yvy iñakãre mba'e mbyasýgui. 33 David he'i chupe: —Rejúrõ che ndive nde pohýita chéve; 34 reho jeýrõ Jerusalénpe katu, upe guive che pytyvõta rembyai haguã umi mba'e oguerekóva iñakãme Ahitófel. Tereho Jerusalénpe ha ere Absalónpe: 'Che ruvicha guasu, ko ne rembiguái omba'apóta ndéve guarã, omba'apo haguéicha nde rúpe guarã'. 35 Upépe oĩ pa'i Sadoc ha pa'i Abiatar; umíva che ndivegua. Chupe kuéra emombe'u opa mba'érendúva mburuvicha guasu rógape. 36 Ita'ýra kuéra Ahimaas ha Jonatán oíva hendive kuéra, tou tomombe'u chéve opa mba'e oíva. 37 Husai, David irũ tee, oguahẽ Jerusalénpe Absalón oíke vove upe távape.

2 Samuel 16

1 Ohasa rire David pe yvyty ru'ãgui amo gotyomive, osẽ huguaitívo Mefi-Bóset rembiguái Sibá. Ogueru mokõi vúrro oñembyapéva ha hi'ári kuéra 200 mbuja, 100 mbujape parral'a ñembopiru pyrégui, 100 yva uperõgua ha peteĩ vakapi kaguy ryrú, kaguygui henyhẽva. 2 David oporandu chupe: —Maerãpa reru kóva? Ha Sibá he'i chupe; —Vúrro kuéra hína ojupi haguã hi'ári nde rogagua; mbuja ha yva ho'u haguã ñorairõhára kuéra, ha kaguy hoy'u haguã umi ikane'õva yvy ojeiko'ýha rupi. 3 — Mamópa oĩ nde jára remineno, oporandu chupe David. Opyta Jerusalénpe, he'i Sibá, oímo'ãgui ko'ágã Israelgua ome'ẽ jeytaha chupe upe tetã ijaguélo mba'ekue. 4 — Upéicharõ, he'i chupe David, opytáma ne mba'erã opa Mefi-Bóset mba'ekue. — Hángau rema'ẽ che rehe opa ára, che ruvicha guasu, he'i Sibá ojavyvõvo henondépe. 5 David oguahẽvo upe héravape Bahurim, peteĩ kuimba'e Saúl róga pegua osẽ upégui. Upéva Guerá ra'y ha héra Simí, ha oñe'ẽ reity, 6 ha oha'ã ohóvo itápe David ha mburuvicha kuérape, pe mburuvicha guasúpe omo'ãro jepe igénte ha umi hese oñangarekóva. 7 Simí oñe'ẽ reity chupe he'ívo: —Hýpy, nde porojukahára ahẽ! Tereho ko'ãgui! 8 Ñandejára omyengoviáma ndéve hetaite Saúl rogaguápe rejuka haguére reiko haguã hendaguépe mburuvicha guasúrõ! Ágã katu Ñandejára ne me'ẽma nde ra'y tee Absalón pópe, ha ápe rerotyryry rehóvo ne ñaňangue; nde niko hína porojukahárante voi! 9 Upérõ Abisai, Seruiá memby, he'i mburuvicha guasúpe: —Mba'ére piko ko jagua re'õngue oñe'ẽ reityta hína che ruvicha guasúpe? Che rejána tañakã'o chupe peteĩ sapy'aitépe! 10 David katu he'i chupe: Ko mba'e ndaha'ei pene ndive hína, Seruiá memby. Oime vaerãko oñe'ẽ pohýi hína chéve Ñandejára he'i haguére chupe ojapo haguã péicha che rehe. Ha upéicharõ, mávapa he'íta chupe mba'érepa ojapo upéva. 11 Upéi he'i Abisai ha mburuvicha kuérape: — Che ra'y tee jepe che jukase hína, ko'ýte che jukaséta peteĩ Benjamín ñemoñaregua! Peheja tojahéi che rehe! Ñandejára niko pe he'íva chupe ojapo haguã! 12 Ikatu mba'éko Ñandejára, ohechávo mba'eichaitépa ajepy'apy, che rovasa ko'ã ñe'ẽ ko'ágã ahendúva rekovia. 13 David ha iñirũ nguéra oho hapére, Simí oho aja hapykuéri pe yvyty ykére, ojahéi hese, oha'ã itápe ha omopu'ã yvy tĩmbo. 14 David ha iñirũ nguéra oguahẽvo ysry Jordánpe, ikane'õ eterei ha opytu'u upépe. 15 Upe aja Absalón oíke Jerusalénpe ha omoirũ chupe opa Israelgua ha Ahitófel. 16 Husai, pe arquíta, ha David irũ tee, osẽ Absalón ruguaitívo ha osapukái: — Víva ñande ruvicha guasu! Víva ñande ruvicha guasu! 17 Upérõ Absalón oporandu chupe: —Mba'e piko oíko ne irũ teégui? Mba'ére nderehói hendive? 18 Mba'eveichave ramo, he'i chupe Husai. Apytase upe Ñandejára ha opa Israelgua oíporavo vaekue ndive. 19 Ha upéi katu, oimérõ aipytyvõ vaerãme, taipytyvõ che irũ tee ra'yype. Che amba'apóta ndéve guarã che ruvicha guasu, amba'apo haguéicha nde rúpe guarã. 20 Upe rire Absalón oporandu Ahitófelpe: —Mba'épa peje chéve jajapo haguã? 21 Ahitófel he'i Absalónpe: —Eñeno nde ru kuña kuéra ndive, umi

ha'e oheja vaekue oñangareko haguã hóga guasúre. Upéicha opavave Israélpe ohecha kuaáta rembopochy hague nde rúpe ha ikyre'ývéta opa umi oíva ne ndive. 22 Upérõ omoí hikuái Absalónpe guarã peteĩ óga vakapi pe óga ape ári ha upépe Absalón oñeno itúva kuña kuéra ndive opa Israelgua rovake. 23 Upérõ niko oñeporandu ramo Ahitófelpe, ojeguereko oñeporandu ramo guáicha Ñandejárape. David ha Absalón avei ojerovia eterei hese.

2 Samuel 17

1 Upéi Ahitófel he'i Absalónpe: —Eheja taiporavo 12.000 kuimba'e ha ko pyharépe voi asêta amuña Davidpe. 2 Ha'e ikangy ha ikane'õma ramo ajeitýta hi'ári ha amongyhyjéta chupe; ha opa iñirũ nguéra oguevi ha okañýta. Pe mburuvicha guasúpe añoite ajukáta, 3 ha upéi amoingo porã jeýta opa tetã guápe ne ndive, ku kuña omenda ramóva oiko porã jeýrõ guáicha iména ndive. Upe nde reipotáva niko hína kóva: peteĩ kuimba'ente tomano, ha opavave topyta py'a guapýpe. 4 Absalónpe ha opa umi oporoheko mbo'e kuaávape Israélpe iporã upéva. 5 Absalón katu ohenoika avei Husai pe arquítape, ohendu haguã iñe'ẽ. 6 Oguahẽvo Husai, Absalón he'i chupe: —Péicha ojapose hína Ahitófel. Mba'épa ere nde: jajapótapa, térã nahániri? 7 Husai he'i chupe: —Ko'agãite ramo, pe Ahitófel oipotáva naiporãi hína. 8 Nde niko reikuaa porã, nde ru ha iñirũ nguéra ipy'a guasu etereiha; ha ko'ágã oiméne ipochy eterei hína, ku jaguaretéicha ojepe'a vaekuégui imemby kuéra. Hi'arive, nde ru hína peteĩ kuimba'e oiko kuaa etereíva ñorãirõháme, ha ndohasa mo'ãi ko pyhare oimehápe reínte. 9 Ko'ágã voi oiméne okañy hína umi itakuaa térã ambue henda rupi. Upéi katu, ojekuaa vove oñepyrũvo pe ñorãirõ ho'a hague mbovymi nde reheguáva, oíne katujete oimo'áva opa nde rehegua oguevi hague, 10 ha umi ipy'a guasuve ha iñarõvéva leóngui jepe, ikangýne. 11 Ehendumi ko ha'éva ndéve: Embyaty opa kuimba'e Israelgua, Dan guive Beerseba peve, tou ne moirũ; umíva niko heta ku vvyku'i ra'ýi yguasu rembe'ýpe guáicha; ha emyakã chupe kuéra ndete voi ñorãirõháme. 12 Upérõ ñandyryta nde rúre mamo ha'e oíháme. Jajeitýta hi'ári ku ysapy ho'aháicha vvy ári ha ndopyta mo'ãi hekove ha'e térã peteĩnte jepe umi iñirũ nguéragai. 13 Okañýrõ jepe peteĩ táva guasúpe, opa Israelgua jaraháta sã poguasú kuéra ha jarotyryryta peteĩ-teĩ umi ita korapy jere pegua ysyry peve, jaheja'ýre upépe peteĩ itánte jepe. 14 Absalón ha opa Israel guápe iporãve upe he'íva Husai, pe he'i vaekuégui Ahitófel. (Ñandejára niko he'íma ra'e ipy'apýpe ombyaitaha upe he'íva Ahitófel, ohundi haguã Absalónpe. Absalón ojapo rire pe he'íva Ahitófel, osẽ porã vaerã mo'ã chupe.) 15 Upéi Husai omombe'u pa'i kuéra Sadoc ha Abiatárpe upe Ahitófel he'i vaekue ojejapo haguã, 16 omomarandu pya'e haguã Davidpe, he'ikávo chupe ani ohasa pe pyhare umi ñu perõ rupi, ha ohasa haguã katuetei Jordán mboypýri, ani haguã ojejuka ha'e ha iñirũ nguéra. 17 Ahimaas ha Jonatán oĩ En-Roguélpe ndoipotáigui avave ohecha chupe kuéra pe távape; upévore peteĩ mitãkuña oho upépe omomarandúvo chupe kuéra ha ha'e kuéra oho pya'e omomarandúvo mburuvicha guasu Davidpe. 18 Peteĩ mita'i katu ohecha chupe kuéra osẽnguéro ha oho omombe'u Absalónpe. Upérõ ha'e kuéra oiko pya'e ha oíke peteĩ karai Bahurim pegua rógape ha okañy peteĩ ykua korapýpe oívape. 19 Ha'e kuéra oíke rire, upe karai rembireko omoí pe ykua jurúpe imbotyha ha omyasãi hi'ári trígo jeýkyi pyre. Ha upéva ndohechávi avave. 20 Oguahẽvo umi Absalón irũ nguéra, oporandu hikuái upe kuñáme: —Mamópa oĩ Ahimaas ha Jonatán? —Ohasa hikuái ko'arupi vvy ojeiko'ýha gotyo, he'i chupe kuéra upe kuña. Absalón irũ nguéra oho hekávo, ha ndojuhúima ramo oho jey Jerusalénpe. 21 Ha'e kuéra oho rire, Ahimaas ha Jonatán osẽ pe ykuágui ha pya'e oho omomarandúvo mburuvicha guasu Davidpe: he'i chupe hikuái opu'ã pya'e haguã ha ohasa ysyry mboypýri, Ahitófel he'i haguére oñendyry haguã hese kuéra. 22 Upérõ David ha iñirũ nguéra opu'ã pya'e ha ohasa ysyry Jordán mboypýri. Upe ára ambuépe ndaiporivéi avave ohasa'ý vaekue. 23 Ahitófel ohechamarõ ndojejapoiha upe ha'e he'i vaekue, ombyape hymba vúrro, ojupi hi'ári ha oho hógape upe távape ha'e heñói haguépe, ha omoimba rire hekópe umi mba'e hóga pegua, ojejuvy. Upéicha omano ha oñeñotý itúva oñeñotý haguépe. 24 David oguahẽ upe héravape Mahanaim, Absalón ohasa jave ysyry Jordán opa Israelgua ndive. 25 Absalón omoí ñorãirõhára ruvicha ramo peteĩ kuimba'épe hérava Amasá, Joab rendaguépe. Amasá vaekue peteĩ ismaelíta, hérava Itra, ra'y. Itra oñemokuña vaekue Abigail rehe; Abigail vaekue Nahas rajy ha Seruiá kypy'y; Seruiá hína Joab sy. 26 Absalón oñemohenda Israelgua ndive Galaad yvýpe, 27 ha David oguahẽvo Mahanaímpe, osẽ huguaitívo Sobí, Nahas ra'y; upéva Rabá pegua, oíva tetã Amónpe; osẽ avei Maquir, Amiel ra'y, Lodebar pegua; ha Barzilai, Roguelim

pegua, oíva Galaádpe. 28 Ha'e kuéra ogueraha chupe tupa, ña'ẽ, japepo ñai'ũ; avei trigo, seváda, trigo ku'i, trigo maimbe, kumanda, kumanda yvyra'i, 29 eíra, kesu pyahu vaka kambýgui ha kavara kambýgui, ho'u haguã David ha iñirũ nguéra, he'ígui hikuái ipy'apýpe, ha'e kuéra oiméne haguã ikane'õ, iñembyahýi ha ijyuhéi, oúgui yvy ojeiko'ýhágui.

2 Samuel 18

1 David oipapa iñorãirõhára kuéra, ha omoĩ mburuvicha kuéra omyakáva 1.000 ha omyakáva 100 kuimba'épe. 2 Upéi David omboja'o iñorãirõhára mbohapy atýpe: peteĩ Joab ndive, ambue Abisai, Seruiá memby ha Joab ryvy ndive ha pe mbohapyha Itai, pe Gat pegua ndive. Ha opa ñorãirõhárape he'i: —Aháta pene ndive ñorãirõme. 3 Ha'e kuéra katu he'i chupe: —Nahániri ore ruvicha guasu, ani upéicha. Umi oúva ñandévepeko marãve ndoikói roguevi ramo, térã omano ramo mbytere ore hegui; nde katu ore ruvicha guasu, 10.000 oréicha guáva ramo hína. Iporãve repyta ramo ko távape ha remoguahẽ oréve pytyvõ ko'águive. 4 Ajapóta peẽme iporãveháicha, he'i chupe kuéra David, ha oñemoĩ pe táva rokẽ ykére, osẽ aja ñorãirõhára kuéra aty-atýpe 1.000 ha 100 kuimba'e rehegua. 5 He'i avei Joab, Abisai ha Itaipe, ani ojapo mba'eve ivaíva mitã rusu Absalónre, ha opavave ohendu upéva. 6-7 Upéicha osẽ hikuái ñume oñorãirõvo Israelgua ndive. Oñeñorãirõ Efraín yvytýre ha hetaiterei umi ojejukáva upe árape. Omano 20.000 kuimba'e. 8 Pe ñorãirõ isarambi opa ijerekuévo, ha upérõ pe ka'aguy ojuka hetavépe upe kyse pukúgui. 9 Absalón oikóva peteĩ mburika ári ojejuhu sapy'a David irũ nguéra renondépe. Upérõ pe mburika oíke ohasa peteĩ yvyra mataguy rupi, ha Absalón opa'ã iñakã raguégui umi yvyra rakãre, ha opyta osãingo upépe imburika katu oho hapére ha'eño. 10 Oĩ ohecháva chupe ha oho he'i Joábpe: —Ahecha Absalónpe osãingóva iñakã raguégui peteĩ yvyra mátagui. 11 Ha Joab he'i chupe: —Mba'égui nderejukái ra'e upépe voi? Ame'ẽ vaerã mo'ã ndéve 10 pláta pehẽngue ha peteĩ ku'a jokuaha. 12 Upe kuimba'e katu he'i Joábpe: —Reme'ẽrõ jepe chéve 1.000 pláta pehẽngue ndajukái vaerã mo'ã David ra'ýpe. Rohendu porã kuri David he'i ramo ndéve, Abisai ha Itaipe, ani haguã pejapo mba'eve ivaíva mitã rusu Absalónre. 13 Upéi katu, reínte voi ajapóta upéva kuri, ndaiporigui mba'eve okañýva mburuvicha guasúgui, ha nde nderejapói vaerã mo'ã mba'eve che mo'ã haguã chugui. 14 —Ndaikuaaséi mba'eve, he'i chupe Joab; ha ojapyhy mbohapy kyse yvuku michíva japoíva ñande pópe, ha ojakutu umíva Absalón py'a mbytetépe, oisãingóva gueteri hekove upe yvyra mátagui, 15 Upéi 10 Joab irũ nguéra omongora Absalónpe ha ojukaite chupe. 16 Upéi Joab ombopuka turu ha iñorãirõhára kuéra nomuñavéi Israel guápe, Joab ojokógui chupe kuéra. 17 Upérõ ojapyhy hikuái Absalón retekue ha oity peteĩ yvykua guasúpe oíva pe ka'aguýpe ha omopu'ã hi'ári peteĩ ita atýra guasu. Upe ríre opa Israelgua okañy ha oho jey hógape. 18 Absalón oikovépe omopu'ãka vaekue ijupe guarã peteĩ ita aty guasu mandu'arã, oíva David ñume ha omoíka vaekue hese héra, ndaiporigui ita'ýra oñangareko vaerã hese. Ha ko'agãite peve upéva héra "Absalón momandu'aha". 19 Upéi Ahimaas, Sadoc ra'y, he'i Joábpe: —Taha pya'éna tamomarandu mburuvicha guasúpe, Ñandejára ojapo hague pe hekopeguáva, oipe'ávo chupe umi hese ija'e'ýva pógui. 20 Joab katu he'i chupe: —Ko árape ndaha'éi hína nde upe iporáva ogueraha haguã ko momarandu. Agãvénte rejapóne, ko'ágã katu nahániri, omano haguére David ra'y. 21 Ha Joab he'i peteĩ kuimba'e Etiopía guápe: —Tereho nde ha emombe'u mburuvicha guasúpe upe rehecha vaekue. Pe Etiopiagua ojavy Joab renondépe ha osẽ oho ñaniháme. 22 Ahimaas he'i jey Joábpe: —Opáichavo, tahána che avei hapykuéri. Joab katu he'i chupe: —Maerã piko rehose, che ra'y? Nderejererohory mo'ãi niko pe remombe'úvare. 23 —Marãve ndoikói, aňanita hapykuéri, —he'i Ahimaas. —Eñani katu upéicharõ! —he'i chupe Joab. Upérõ Ahimaas oñani pe ñu rupi ha oñemotenonde pe Etiopía guáre. 24 Upe aja David uguapy hína umi mokõive táva rokẽ pa'ũme, ha pe mañahára ojupi ra'e upe táva korapy jere yvate mañaháme oíva táva rokẽ ári. Pe mañahára ohecha pe kuimba'épe oñaníva oúvo ñu rupi ha'eño, 25 ha omombe'u hatã mburuvicha guasúpe. David he'i: —Ou ramo ha'eño, ogueru hína iporáva. Oñemboja aja pe kuimba'e, 26 pe mañahára ohecha ambue oñaníva oúvo, ha osapukái pe okẽ rerekuápe: —Ambue kuimba'e oñani oúvo! —Oime vaerã upéva avei ogueru iporáva, he'i David. 27 Pe mañahára he'i: —Pe kuimba'e tenondegua oñaniháicha, hi'ã chéve Ahimaas, Sadoc ra'y, hína. —Péva kuimba'ete hína, ha oiméne ogueru iporáva, he'i David. 28 Ahimaas oñemboja ha ojavy yvy peve David renondépe, omomaitei ha he'i chupe: —Tojererohory Ñandejára, che ruvicha guasu Jára, ohundi haguére umi opu'ã vaekuépe hese. 29 —Oĩ porãpa mitã rusu Absalón? —oporandu David. Ahimaas he'i

chupe: —Ahecha peteĩ apañuãi guasu, ne rembijokuái Joab che mbou ramo ne rendápe, ha upévore ndaikuaái mba'épa ojehu. 30 Upérõ David he'i chupe: —Eñemoĩ che ykére ha epyta upépe. Ahimaas ojapo péicha. 31 Upérõ oguahẽ pe Etiopiagua, ha he'i: —Aru ndéve momarandu iporáva, che ruvicha guasu; ko árape Ñandejára ojapo hekópe guáva ne ndive, nde pe'ávo opa umi opu'ã vaekuégui nde rehe. 32 David oporandu pe Etiopía guápe: —Ha mitã rusu Absalónpa oĩ porã? Pe Etiopiagua he'i chupe: —Hángu'u opa ija'e'yva nde rehe, che ruvicha guasu, ha umi opu'áva nde rehe ha ohekáva ivaíva ndéve guarã opa, opa haguéicha pe mitã rusu!

2 Samuel 19

1 David ipirĩmbaite, ojupi ikotýpe oíva pe okẽ ári ha oñemoĩ ojahe'o. Ha oguata aja he'i jepi: “Absalón, che ra'y! Absalón, che ra'y! Hángu'u che amano ra'e ne rendaguépe! Che ra'y, Absalón, che ra'y!” 2-3 Ojekuaa vove David ojahe'oha omano haguére ita'yra Absalón, ojeho oñemombe'u Joábpe. Upéicha rupi upe árape upe vy'a opa vy'a'yme. 4 Umi ñorairõhára oíke ñemi pe táva guasúpe, ha opavave oíke tĩndyhápe ku ojeguevi ramo guáicha ñorairõme. 5 Upe aja upe David ojehova ñomi ha osapukái soro: “Absalón, che ra'y! Absalón, che ra'y, che ra'y!” 6 Upemarõ Joab oho David róga upe ha he'i chupe: —Nde che ruvicha guasu remotĩ ne rembiguái kuéra, ko árape nde rekove oipysyrõ vaekuépe, ha avei nde ra'y, nde rajy, ne rembireko ha ne kuña kuéra rekove. 7 Nde, che ruvicha guasu, rehechauka ko árape, mba'eveteha ndéve guarã mburuvicha kuéra ha hembiguái kuéra. Rehayhu niko umi ndaija'éivape nde rehe ha nanda'ei umi nde rayhúvare. Ko árape ahecha kuáa, che ruvicha guasu, iporáve vaerã mo'ã hague ndéve guarã, Absalón oikove ramo ha ore romanomba ramo. 8 Esẽke ko'agãite voi, che ruvicha guasu, emokyre'y ne ñe'ẽme nde rehegua kuérape. Upeicha'y ramo ko pyharépe avave ndopyta mo'ãi ne ndive. Kóvata hína ndéve, che ruvicha guasu, upe ivaivéva opaite mba'égui rerohasa vaekue ne mitã rusu guive ko'agãite peve! 9 Upérõ David opu'ã ha oho oguapy táva rokẽme. Ojekuaa vove David oguapyha táva rokẽme, opavave oho oñemoĩ henondépe. Umi Israelgua ohopa ra'e hóga kuérape. 10 Ha opa Israel ñemoñaregua rupi oje'e: “Mburuvicha guasu David ñande pe'a vaekue umi filistéo ñande rehe ija'e'yva poguýgui. Ha upéicha ramo jepe Absalón rehehápe osẽ mante vaerã kuri hetãgui. 11 Ha ita'yra Absalón, ñande ñamopu'ã vaekue ñande ruvicha guasúrõ, omano ñorairõháme. Mba'e ñaha'arõ aipo ramo jaru jey haguã mburuvicha guasu Davidpe?” 12 Ko ñe'ẽ iñasáiva opa rupi Israel pyre oguahẽ mburuvicha guasu David róga peve. Upérõ ha'e he'ika pa'i kuéra Sadoc ha Abiatárpe: “Peñe'ẽ myakãhára*f** kuéra Judá pegua ndive ha peporandu mba'épa oha'arõ hikuái che reroguahẽ jey haguã che róga guasúpe; 13 peje chupe kuéra ndaiporiha mba'érepa oñembotapykue che reraha jey haguã, ku ha'e kuéra che pehẽngue teéva.” 14 He'ika avei Amasápe: “Nde hína che ruguy tee ha upévore águive ndéta hína che ñorairõhára ruvicha, Joab rendaguépe. Ha ndajapóirõ péicha, Ñandejára ta che nupã.” 15 Péicha ombopy'a peteĩ kuimba'e kuéra Judá guápe ha opavave, oĩ haguéicha, he'ika mburuvicha guasúpe ou haguã opa mburuvicha kuéra reheve. 16 Upérõ David ou jey ha oguahẽ ysyry Jordánpe. Umi Judá pegua katu oho Guilgálpe huguaitívo, ombohasa haguã chupe ysyry Jordán. 17 Ha Simí, Guerá ra'y, Benjamín ñemoñaregua, ha Bahurim pegua, oho pya'e kuimba'e kuéra Judá pegua ndive, David ruguaitívo. 18 Omoirũ chupe 1.000 kuimba'e Benjamín pegua. Ha Sibá, Saúl róga pegua tembiguái, ha hendive 15 ita'yra ha 20 hembiguái, oguahẽ Jordánpe David mboyve, 19 ha ohasa mboypýri oipytyvõ haguã David róga guápe pe ysyry jehasápe, ha péicha oñemoĩ porã haguã hendive. Ohasáta vove David ysyry Jordán, Simí ojavyv y henondépe, 20 ha he'i chupe: —Ajerure ndéve, che ruvicha guasu, reñembyesarái haguã che rembiapo vaikuégui, ajapo vaekue nde rehe, che ruvicha guasu resérõ guare Jerusaléngui. Ani nde py'aro che ndive, 21 che voi niko ahecha kuaáma ajapo vai hague, ha opa José róga guágui, che raëvete asẽ rohuguaitívo, che ruvicha guasu. 22 Upérõ Abisai, Seruiá ra'y, he'i: —Ndojeyukái vaerãpa Simí, ojahéi haguére mburuvicha guasúre, Tupã oiporavo vaekuépe? 23 David katu he'i: —Kóva ndaha'ei hína pene ndive, Seruiá ra'y kuéra! Mba'érepa peñemoĩ che rehe? Ko'ágã aikuaa porãma cheha Israel ruvicha guasu, ha upévore avave Israelgua nomano mo'ãi ko árape. 24 Upéi oñe'ẽ Simeípe ha he'i chupe nomano mo'ãiha. 25 Osẽ avei huguaitívo Mefi-Bóset, Saúl remineneno. David osẽ guive ou jey peve, tesãi reheve, ndojepyhéiri, noikytĩri hendyva ha ndojheivéi ijao. 26 Ha oúvo Jerusalénpe ohuguaitívo mburuvicha guasúpe, kóva he'i chupe: —Mefi-Bóset, mba'érepa nderejúi ra'e che ndive? 27 Ha'e he'i chupe: —Che rembiguái che mbotavy, che ruvicha guasu. Che karẽgui ha'e chupe ombyape haguã

chéve che rymba vúrro ajupi haguã hi'ári ha aha haguã ne ndive. 28 Ha'e katu oñe'ẽ vai ndéve che rehe. Nde katu, che ruvicha guasu, peteĩ Tupã remimboúicha hína, ha rejapóta pe rejuhu porãvéva. 29 Ha opa che rogagua, che ru guio, ojejuka vaerã mo'ã ramo jepe, opu'ã haguére nde rehe, nde che renói vaekue akaru haguã ne ndive ne mesápe. Mba'e piko che aipotave vaerã mo'ã rejapo che rehe, che ruvicha guasu? 30 David he'i chupe: –Topytánte péicha opa mba'e. Ha'éma kuri nde ha Sibá peñomboja'o haguã umi yvýre. 31 Mefi-Bóset katu he'i chupe: –Topytánte chupe opa mba'e. Chéve iporãma rohechávo ne resãiha reju jeývo nde róga guasúpe. 32 Barzilai Galaad pegua katu, ou ra'e Rogelíngui omoirũ haguã mburuvicha guasúpe Jordán jehasápe, ha he'i haguã chupe upépe imaiteti paha. 33 Ha'e itujáma, oguereko 80 año, ha David oĩ aja Mahanaímpe, ome'ẽ vaekue chupe opa mba'e oikotevéva, ipira pire heta niko. 34 David he'i upérõ Barziláipe: –Ejuna che ndive Jerusalénpe ha upépe añangarekóta nde rehe. 35 Barzilai katu he'i chupe: –Ndaikove are mo'ã véima ko, aha haguã ko'ágã Jerusalénpe ne ndive, che ruvicha guasu, 36 arekóma niko 80 año ha ndaheguasú véima chéve mba'eve ha'úva térã hay'úva ha ndaikatú véima ha'e hépa térãpa ndahéi; ndaikatú véima avei ahendu umi kuimba'e térã kuña purahéi. Maerãpa aháta che pohýi rei ndéve, che ruvicha guasu? 37 Che niko ajúnte romoirũvo rehasa haguã ysyry Jordán, che ruvicha guasu, ha natekotevéi reme'ẽ chéve mba'eve upévare. 38 Taha jeýnte na che távape amano ha añeñotý haguã che ru oñeñotý haguépe. Ha kóina ápe rereko, che ruvicha guasu, ambue ne rembijokuairã che ra'y Quimham. Toho ne ndive, che ruvicha guasu, ha ejapo hese pe rejuhu porãvéva. 39 David he'i chupe: –Tou che ndive Quimham, ha ajapóta hese upe iporãvéva ndéve. Ha opa mba'e rejeruréva ame'ẽta ndéve. 40 Opavave ohasa Jordán mboypýri. Ha ohasa rire David, ohetũ Barziláipe ohokuévo. Upérõ Barzilai oho jey hógape. 41 David katu oho Guilgal gotyo, ha omoirũ chupe Quimham, opa Judagua ha mbytere Israelgua. 42 Upérõ opa Israelgua oho David rendápe ha he'i chupe: –Mba'érepa ore ryvy kuéra Judagua oñemomba'éta nde rehe, ore ruvicha guasu, ha ha'e kuérata umi ne moirũva, ndéve, nde rogagua ha mburuvicha kuérape rehasa haguã y Jordán mboypýri? 43 Umi Judagua he'i Israel guápe: –Pe David ha'égui ore ñemoñaregua. Ha ndaipóri niko mba'érepa pende pochy. Oréve nga'u piko ore mongaru David, térã piko oime ore roipyhýva ore mba'erã? 44 Umi Israelgua katu he'i –Pe David ore mba'eteve hína pende hegui, ha ore ñemoñaregua hetave hína, ha ore pende ryke'y. Mba'érepa upéicharõ ore apo'i. Ore raëvete ro'e kuri ou jey haguã ore ruvicha guasu. Umi Judagua katu oñe'ẽ api mbareteve umi Israel guápe.

2 Samuel 20

1 Peteĩ tekove ahẽ Benjamingua, hérava Sebá, Bicrí ra'y, oĩ upérõ Guilgálpe. Ko Sebá ombohuguy raku umi tetã guápe opu'ã haguã David rehe, he'ívo: “Ñande ndajarekói mba'eve David, Jesé ra'y ndive! Jahapa katu ñande rógape Israelgua!” 2 Opa Israelgua ojei Davidgui oho haguã Sebá, Bicrí ra'y, ndive. Judagua katu, Jordán guive Jerusalén peve, oho huvicha guasu ndive. 3 David oguahẽ rire hóga guasúpe Jerusalénpe, ogueraha umi 10 ikuñame oheja vaekue oñangareko haguã hógare, ha oñangarekouka hese kuéra peteĩ ógape. Upépe oñangareko hese kuéra, ha ndoikovéi hendive kuéra. Upéicha ha'e kuéra opyta oiko upépe kuña kuéra imenave'yvaicha, omano meve. 4 Upéi David he'i Amasápe: –Embyaty kuimba'e kuéra Judá guápe ha mbohapy ára haguépe eju ko'ápe hendive kuéra. 5 Amasá oho ombyatývo chupe kuéra, ha oiko mbegue. Ohasa umi mbohapy ára ha ndoúi gueteri. 6 Upérõ David he'i Abisáipe: –Sebá ñane mbyaivéta hína Absalóngui. Emyakã che ñorãirõhára kuérape ha emuña chupe ani oíke jepe peteĩ táva guasúpe ikorapy jerévape, ha okañy ñande hegui. 7 Joab irũ nguéra, ceretéo ha peletéo kuéra mburuvicha guasúpe oñangarekóva, ha umi ñorãirõhára ipy'a guasuvéva reheve, osẽ Jerusaléngui Abisai ndive, Sebá muñávo. 8 Oĩmarõ hikuái pe ita guasu ypýpe Gabaón pegua, Amasá ohuguaitĩ chupe kuéra. Joab oguereko ijehe ijao ñorãirõrã, iku'a jopyhágui osãingo ikyse puku hyrúpe; ohekýi haguã omyatánte vaerã iguy gotyo. 9 Joab ipoái ipo akatúpe Amasá rendyvare ohetũ haguã chupe ha he'i: –Mba'e teko che ryke'y, ne resãintepa? 10 Amasá noma'ẽi pe kyse puku Joab oguererekóvare. Upeichaháguinte Joab oikutu chupe hyépe, ha Amasá ryekue oñehẽmba yvýre. Upepete voi Amasá ho'a omano, tekotevé'yre Joab ombojo'ave chupe. Upéi Joab ha ityvýra Abisai oho hapére omuña Sebá, Bicrí ra'y. 11 Upérõ peteĩ umi Joab irũ nguérava oñemoi Amasá retekue ykére ha he'i: –Oíva Joab ha David ndive, toho Joab rapykuéri! 12 Amasá retekue katu oĩ pe tape mbytépe, huguypa hína; ha pe kuimba'e ohechávo opavave opytaha upépe, omoĩ pe Amasá retekue tape yképe ha

ojaho'i peteĩ ahojápe, ohecha kuaa niko opa oguahêva opytaha oñembo'y iyykére. 13 Omboyke rire chupe upe tapégui, ohasapa umi ohóva Joab rapykuéri omuñávo Sebápe. 14 Sebá ohasa opa Israel ñemoñaregua rupi, oguahê meve upe táva Abel-Bet-Maacá héravape. Ha opa Bicrí ñemoñare oñembyaty ha oike hendive upe távape. 15 Joab irũ nguéra oguahêvo Abel-Bet-Maacápe, omopu'ã hikuái yvy korapy jerére ondyry haguã pe távare, ha upéi opavave oñeha'ã oity haguã yvýre pe korapy jere yvate. 16 Upeichahágui, peteĩ kuña itekovêva osapukái pe táva korapy jere yvate ári guive: —Pe che rendumi, pe che rendumína! Peje Joábpe toñembojami, añe'êse hendive. 17 Joab oñemboja ha pe kuña oporandu chupe: —Nde piko hína Joab? —Che ha'e, —he'i Joab. Pe kuña he'i chupe: —Rehendúpa ko ne rembiguái ñe'ê? —Ahendu, —he'i ha'e. 18 Pe kuña he'i jey: —Ymave oje'émí vaekue: “Oikuaaséva peteĩ mba'e, toporandu Abélpe.” Ha péicha oñemoĩ hekópe upe mba'e. 19 Ore táva hína umi heko kiriríve ha jeroviahavéva rehegua oíva Israélpe. Ha peteĩ umi itenondevéva rehegua! Nde katu rehundise reína ore hegui. Mba'érepa rehundise ko táva Ñandejára mba'éva? 20 Joab he'i chupe: —Mba'eveichavérõ! Ndohasái voi kuri che akãre ahundívo pende táva. 21 Ndapévai hína upe roipotáva. Oĩ peteĩ kuimba'e Efraín ñemoñaregua hérava Sebá, opu'ã vaekue David rehe. Peme'ê chéve upéva ha aháta pende távaguí. —Romombóta ndéve iñakãngue ko korapy jere yvate ári guive, he'i chupe upe kuña. 22 Upe vove upe kuña oho omoñemoĩ peteĩ ñe'ême umi táva guápe. Oñakã'o hikuái Sebápe ha omombo Joábpe iñakãngue. Upérõ Joab he'i oñembopu haguã turu ojeho haguã upégui. Opavave ojei pe távaguí ha peteĩ-teĩ oho jey hóga gotyo. Joab katu oho jey Jerusalénpe oñe'ê haguã David ndive. 23 Joab opyta opa ñorãirõhára Israelgua ruvicha ramo. Benaías, Joiadá ra'y katu, omyakã ceretéo ha peletéo kuérape. 24 Hadoram, mburuvicha oporohenóiva tembiaporã. Ha Josafat, Ahilud ra'y, David pytyvõhára. 25 Sevã pe mba'e haihára, Sadoc ha Abiatar katu, pa'i kuéra. 26 Irá, táva Jaír pegua, pa'i avei, David oiporavóva ipa'irã.

2 Samuel 21

1 David oikovérõ, ou peteĩ ñembyahýi guasu hi'aréva 3 año pukukue. Upérõ David oporandu Tupãme*f** ha ha'e he'i chupe: “Pe ñembyahýi ou Saúl ha hogagua kuéra ojuka haguére Gabaón guápe.” 2 David ohenói Gabaón guápe ha oñe'ê hendive kuéra. (Gabaongua ndaha'etí Israelgua; ha'e peteĩ aty uvei opytáva gueteri amorreo kuéraguí; Israelgua oñoñe'ê me'ê vaekue hendive kuéra; Saúl katu ohundise mo'ã chupe kuéra, ohayhúgui hekope'ỹ Israel ha Judá guápe). 3 David oporandu chupe kuéra: —Mba'épa ikatu ajapo pende rehe? Mba'éichapa ikatúta amyengovia peẽme pe ivaíva ojejapo vaekue pende rehe, ikatu haguã pehovasa Ñandejára retãme. 4 Gabaongua he'i chupe: —Ndaha'etí pláta hína pe ohepyme'ê vaerã oréve Saúl ha hogagua kuéra, ha ndoroipotái avei omano avave Israelgua. David he'i chupe kuéra: —Peje upéicharõ mba'e peipota ajapo pende rehe. 5-6 Ha'e kuéra he'i chupe: —Roipota peme'ê oréve pe kuimba'e ore rundise ha ore rapo'ose vaekue, 7 iñemoñaréva, rojuvy haguã umívape Ñandejára renondépe upe yvyty Ñandejára oiporavo vaekuépe, oíva Guibeápe. David he'i ome'êtaha chupe kuéra, 7 ha oiporiahurereko Mefi-Bóset, Jonatán ra'y ha Saúl reminenópe, imandu'ávo pe ñe'êre ome'ê vaekue Jonatánpe, ha'e kuéra oñoñe'ê me'êrõ guare. 8 Rispá, Aiá rajy, imemby vaekue Saúlgui mokõi kuimba'e, hérava Armoni ha Mefi-Bóset; umívape David omyakãsã; ha Merab, Saúl rajy, imemby vaekue 5 kuimba'e, Adriélgui, upéva Barzilai Mehola pegua ra'y; umívape avei David omyakãsã, 9 ha ome'ê umi 7 Gabaón guápe, ha ha'e kuéra ojuyvy umívape yvytýpe, Ñandejára renondépe. Upéicha omano oñondive umi 7, umi seváda ñemono'õ ára tenonde guápe. 10 Upérõ Rispá, Aiá rajy, oñemonde ao vosakuépe, ombyasývo chupe kuéra ha ojeity peteĩ ita guasu ári. Upépe opyta seváda ñemono'õ ñepyrũ guive, oguahê meve pe ama, ha ndohejái yryvu oñemboja umi tetekuére arakue térã tymba ñarõ pyharekue. 11 Oñemombe'úvo Davidpe upe ojapo vaekue Rispá, Saúl kuñangue, 12 oho ha ombyaty Saúl ha ita'yra Jonatán kãnguekue, oguerékova umi Jabés Galaadgua pegua. Ha'e kuéra oñomi vaekue umi tetekue táva Bet-Sán héravaguí, filistéo kuéra omosãingo haguépe chupe kuéra ojukurõ guare Saúlpe ñorãirõme yvyty Guilboa guápe. 13 Upérõ David oguerahauka Saúl ha Jonatán kãnguekue ha ombyatyka umi ojejuvy vaekue retেকে. 14 Ha oñotỹ hikuái Saúl ha Jonatán kãnguekue, Saúl ru Quis oñeñotỹ haguépe, táva Selá héravape, Benjamín yvýpe. Opa mba'e ojejapo David he'i haguéicha. Upe rire Ñandejára ohendu umi ñembo'e ojejapóva tetã guáre. 15 Filistéo kuéra osẽ jey oñorãirõvo Israelgua ndive. Upérõ David ha mburuvicha kuéra osẽ oñorãirõvo hendive kuéra. David ikane'õ eterei, 16 ha peteĩ kuimba'e hete rusúva hérava

Isbi-Benob ojukase mo'ã chupe. Ikyse yvuku ipohyive 30 kílogui ha iku'áre oguereko peteĩ kyse puku pyahu. 17 Upérõ Abisai, Seruiá memby, oho oipytyvõ Davidpe, ondyry pe filistéore ha ojuka chupe. Upe rire David irũ nguéra ome'êka chupe iñe'ê, nosẽ mo'ã veimaha ñorãirõháme hendive kuéra, ani haguã ogue Israel resapeha. 18 Upéi oiko jey ñorãirõ filistéo kuéra ndive upe héravape Gob. Upérõ Sibecai, husatita, ojuka peteĩ kuimba'e saf héravape; upéva, kuimba'e hete rusúva ñemoñare. 19 Ha ambue ñorarirõme filistéo kuéra ndive, Góbpe avei, Elhanán, Jaír ra'y, Belén pegua, ojuka Goliátpe, upe Gat pegua; upéva kyse yvuku ýva ipuku ha ipoguasú pe yvyra ojeporúva poyvi ojepyaha haguãicha. 20 Gátpe oiko avei ñorãirõ. Upépe oĩ kuimba'e hete pukúva, ikuã 6 peteĩ-teĩ ipópe ha ipysã 6 peteĩ-teĩ ipýpe, 24 hetakue. Upéva avei kuimba'e hete rusúva ñemoñare. 21 Ha'e ojapo'i Israel guápe, ha he'i: "Mávaiko oñorãirõse che ndive?" Ojuka chupe David sovríno Jonatán, Simá ra'y. 22 Ko'ã irundy kuimba'e hete rusúva, Réfah Gat pegua ñemoñare vaekue, ha omano David ha hembiguái kuéra po rupi.

2 Samuel 22

1 David opurahéi Ñandejárape, ha'e oipysyrõ ramo guare chupe Saúl ha opa hese ija'e'ýva pógui. 2 He'i upéicha: "Che Jára, che mo'ãhára, kyhyje'ýre aikohápe, jejopy vaihágui che pe'áva, 3 che Tupã, Itakua akañyháme, che rete mo'ãha, che pysyrõva pyapy mbaretépe, che róga yvatete kyhyje'ýre aikohápe, che rundiséva pógui che pysyrõva. 4 Añembo'e Ñandejárape, chupe jaropurahéi vaerã. Ha'e, che pe'a umi che rayhu'ývagai. 5 Ñemano ojerepa che rehe, mba'e vai ysyryicha ou che ári. 6 Pe mano iñuháme che reity, ha upépe añeñapytĩ su'u! 7 Vaípe ajecha ha Ñandejárape asapukái. Chupe ajerure che pytyvõ haguã. Tupao guíve che rendu, ijapysápe oguahẽ che remiandu. 8 Upérõ hatãite yvy oryrýi, ha yvága pyenda jepe ovava, Tupã ipochy vaígui oityvyro. 9 Itĩgui osẽ tatatĩ, ijurúgui tata rendy, tatapyi opa rupi isarambi! 10 Pe poyvi ojaho'íva yvága oipe'a ha oguejy. Ipy guýpe oĩ arai anambusu! 11 Ojupi ha oho tekove ipepóva ári. Yvytu pepo ári ojehecha oveve oho. 12 Pytũme oñeñuãmba, arai ypytũ ýgui henyhẽva hese ojere. 13 Peteĩ mba'e rendy otiripáva, osẽ ha'e oĩhágui, ha oky tatapyi rendy! 14 Tupã, yvatete oíva yvágagui oñehenduka ára sunúicha, 15 ihu'ýicha opoi ára vera, che rehe ija'e'ývape omboguevi sarambikuépe, 16 Ñandejára hatã osapukái, yvytu hatã oipeju, y kuéra oguevi ha opyta hendague, yvy rugua opyta ojekuaa. 17 Tupã oipyso chéve ipo ha che rupi, ysyry pypukúgui che renohẽ, 18 che pe'a umi kuimba'e imbaretévagai, che rehe ija'e'ýva che hegui imbareteve. 19 Okáre che renohẽ, che rayhúgui che renohẽ jejopy vaígui. 20 Che renohẽ akyhyje'ý haguãme, ha'e che rayhúgui che pe'a! 21 Che reko potĩgui Ñandejára omyengovia chéve, 22 che niko Ñandejára rapére aguata, Tupã rehe ndajahéiri araka'eve! 23 Che ñe'ãme areko opa hembiapoukapy, araka'eve ndajeíri hembipotágui! 24 Teko potĩ asýpe aguata henondépe, teko añágui mombyry aiko. 25 Ñandejára omyengovia chéve che reko potĩ haguere. 26 Nde che Jára, heko jeroviaháva ndive nde reko jeroviaha, nde reko potĩ asy, heko potĩ ndive, 27 Imboriahúvape reipe'a ivaívagui, ojejapóvape remotĩ. 28 Reipysyrõ umi heko mirívape, ha umi itĩ pu'ávape reity yvýre. 29 Ñandejára, nde hína upe che resapéva. Tupã, nde upe iñypytũha chéve remyesakáva. 30 Che pytyvõ rupi andyrýne che rehe ija'e'ývare, ha itáva korapy jere ári ajapyharáne. 31 Tupã rape ndaipóri ojoavyha. Jarovia kuaa upe Ñandejára he'íva ojapotaha. Tupã oñangareko umi hendápe oguahẽvare. 32 Mávapa Tupã, ndaha'éirõ nde, che Jára? Oípa ambue tupã ikatúva ñane mo'ã? 33 Tupã upe che mbopy'a guasúva ha'e che mboheko potíva, 34 upe guasúicha che mokyre'ýva, ha yvate aĩ ramo che jokóva, 35 che mbokatupyrýva ñorãirõme, ha che mombarete aípepy haguã hu'y poiha vrónse. 36 Nde upe che mo'áva ha jejopy vaígui che pe'a, ha nde py'a porãgui che myakã rapu'ã. 37 Remboveví che raperã, ha nderehejaí che pysyrýi. 38 Amuña che rehe ija'e'ývape ha ahundi chupe kuéra, ha ahundipaite rire ae aju jey. 39 Aity yvýre chupe kuéra ha amyangu'ipaite! Nopu'ávái ha ahasa hi'ári kuéra! 40 Nde che mombarete ñorãirõháme; umi opu'ávape remokarapã che renondépe, 41 che renondégui oguevi che rehe oñemoíva, upéicha ahundi che rehe ija'e'ývape. 42 Osapukái hikuái oñepytyvõ haguã chupe kuéra, ndaipóri avave ohendúva. Tupãme osapukái hikuái, ha'e nopenái hese kuéra. 43 Amyangu'i chupe kuéra yvyku'i ra'ýicha, tuju tapépe guáicha hese kuéra apyrũmba! 44 Nde, che retãgua ñorãirõgui che pe'a, tetã nguéra ruvichárõ che moí, ha tapicha aikuaa'ýva oiko che rembiguairõ. 45 Maymávante che momba'e, che rendúvo, ojapo upe ha'éva, 46 tetã ambuegua ipy'a kangypa, ha oryrýi osẽvo ikañyhágui. 47 Toikove Ñandejára, che pytyvõhára. Toñemomba'e Tupã che pe'áva ivaívagui! 48

Ha'e hína Tupã omyengoviáva umi che muñávape, ha omoĩ che poguýpe tetã nguéra. 49 Ha'e che pe'a che rehe ija'e'ỹvagui, umi che rehe opu'ã vaekuégui. Nde, che Jára, che pe'a kuimba'e ipochy vaívagui! 50 Romomba'éne opa rupi, ha nde réra aropurahéine Tupã. 51 Nde reme'ẽ ipu'aka haguã ñorãirõme opavavére, upe mburuvicha guasu reiporavo vaekuépe, ha opa ára mborayhu rehechauka David ha iñemoñarépe."

2 Samuel 23

1 Ko'áva vaekue David ñe'ẽ paha: David, Jesé ra'y, kuimba'e Tupã ohupi vaekue yvate, mburuvicha guasu, Tupã Jacob Jára, oiporavo vaekue, Israel purahéi opurahéi re'ẽ vaekue, he'i kóicha: 2 Ñandejára Espíritu oñe'ẽ che rupi; iñe'ẽ oĩ che jurúpe. 3 Tupã Israel Jára oñe'ẽma, Israel mo'ãhára he'i chéve: upe oisãmbyhýva yvypórape oiporúvo po joja, upe oisãmbyhýva, Tupãme omomba'évo, 4 ha'éta ko'etĩ sakãicha, ha kuarahy rendýicha peteĩ ára ijarai'ỹvape, omoheñoiva kapi'i rovyũ oky rire. 5 Upévare che ñemoñare oguapy hatã, Tupã ári oñemopyenda, ha'e niko ome'ẽ chéve iñe'ẽ ára pave'ỹmeve guarã, hekoitépe oĩva ha oñeñongatu porãva, ha'e che myakã rapu'ãmbaite, ha ha'e rupi oiko opa mba'e aipotáva. 6 Ha opa umi mba'e vai apoha, ha'éta ñuaticha ytýpe oñemombóva, avave hese kuéra ipojai'ỹva. 7 Hese kuéra ojepoko fiérro térã kyse yvukúpe mante, ha oñemombo tatápe, okaipa haguã. 8 Ko'áva hína David ñorãirõhára ipy'a guasuvéva réra: Is-Bóset, hacmoníta, umi mbohapy kuimba'e ipy'a guasuvéva ruvicha; peteĩ jey ojuka ikyse yvukúpe 800 kuimba'e. 9 Hapykuéri ou Eleazar, Dodó pe ahohíta ra'y, upéva peteĩ umi mbohapy ipy'a guasuvévagui. David ndive oĩ Pas-Damim héravape, filistéo kuéra ijatýrõ guare upépe ñorãirõrã, ha Israelgua oguevírõ guare. 10 Ha'e katu opyta hatã upépe ha ojuka heta eterei filistéope, ijyva kangypa peve. Upe árape Ñandejára ohundiete filistéo kuérape. Upéi umi ñorãirõhára oho Eleazar ndive oñemomba'e haguã umi mba'e filistéo oheja vaekuére. 11 Eleazar rire ou Samá, Agué ra'y, araríta. Filistéo kuéra ijatýrõ guare upe Lehi héravape, peteĩ kumandatýpe, Israelgua oguevi chugui kuéra. 12 Samá katu opyta upépe ha omboguevi filistéo kuérape. Upe árape Tupã ohundiete filistéo kuérape. 13 Peteĩ jey oiko aja kóga ñemono'õ, mbohapy umi 30 ipy'a guasuvéva apytégui oho pe ita guasúpe ojotopa haguã David ndive oĩva Adulam itakuápe. Filistéo ñorãirõhára kuéra oñemohenda ra'e Refaim ñúme. 14 David oĩ táva mbaretépe, ha peteĩ filistéo kuéra aty katu oĩ Belénpe. 15 Ha David he'i: "Hay'usetépa pe ykuágui oĩva Belén rokẽme!" 16 Upérõ umi mbohapy kuimba'e py'a guasu oike filistéo kuéra rekohápe, ha oguenohẽ y pe ykuágui oĩva Belén reikehápe ha ogueraha Davidpe. David katu ndoy'uséi, ha oñohẽ pe y, mba'e ikuave'ẽmby ramo Ñandejárape, 17 he'ívo: "Ani ágã Ñandejára oheja ha'u ko y! Ha'éne ha'úrõ guáicha ko'ã kuimba'e ruguy, omoĩ vaekue hekove ogueru haguã chéve!" Ha ndoy'úi. Ko mba'e imombe'upyrã ojapo umi mbohapy kuimba'e py'a guasu. 18 Abisai, Joab ryvy ha Seruiá memby, vaekue umi 30 kuimba'e py'a guasu ruvicha. Peteĩ jey ondyry 300 kuimba'ére ikyse yvukúpe ha ojuka chupe kuéra. Upéicha herakuã guasu umi 30 apytépe, 19 ha ojupí yvateve chugui kuéra, oikóvo huvicha kuéra. Umi mbohapy kuimba'e py'a guasúpe katu nombojojái. 20 Benaías, Joiadá ra'y, táva Cabseel pegua, kuimba'e py'a guasu vaekue ha ojapo heta imombe'upyrã. Ha'e pe ojuka vaekue umi mokõi Ariel ra'ýpe, Moab pegua. Peteĩ jey, ro'y rypy'a jave, oguejy peteĩ vvykuápe ha upépe ojuka peteĩ león. 21 Ojuka avei peteĩ Egiptogua hete rusúvape, oguahẽva chupe kyse yvuku reheve. Benaías ondyry hese peteĩ vyra ipópe, oipe'a ipógui ikyse yvuku ha pype ojuka chupe. 22 Ko Benaías Joiadá ra'y rembiapokue, omoherakuã guasu chupe umi 30 kuimba'e py'a guasu apytépe; 23 ha ojupí yvateve chugui kuéra, umi mbohapy tenonde guápe katu nombojojái. David omoĩ chupe umi kuimba'e chupe omoirúva ruvichárõ. 24 Umi 30 kuimba'e py'a guasu apytépe oĩ: Asael, Joab ryvy; Elhanán, Dodó ra'y, Belén pegua; 25 Samá Harod pegua; Elicá, Harod pegua avei; 26 Heles, paltíta; Irá, Iqués ra'y, Tecoa pegua; 27 Abiézer, Anatot pegua; Sibecai, Husah pegua; 28 Salmón ahohíta; Maharai, Netofá pegua; 29 Héled, Baaná ra'y, Netofá pegua avei; Itai, Ribai ra'y, Guibeá pegua, oĩva Benjamín yvýpe; 30 Benaías, Piratón pegua; Hidai, ysyry Gaas pegua; 31 Abí-Albón ku arbatíta; Azmávet, Baurim pegua; 32 Eliahbá ku saalboníta; Jasén ra'y kuéra, Jonatán; 33 Samá ku araríta; Ahiam, Sarar ra'y, avei araríta; 34 Elifélet, Ahasbai ra'y, Maacá pegua; Eliam, Ahitófel ra'y, Guiló pegua; 35 Hesrai, Carmel pegua; Paarai, arbíta; 36 Igal Natán ra'y, Sobá pegua; Baní, Gad pegua; 37 Sélec, Amón pegua; Naharai, Beerot pegua, Joab, Seruiá memby, pytyvõha; 38 Irá, Jatir pegua; Gareb, Jatir pegua avei; 39 ha Urías, hitíta. Oñondivepa 37.

2 Samuel 24

1 Nandejára ipochy rendy jey Israelgua kuéra ndive ha omopu'ã Davidpe hese kuéra omoingévo iñakâme oipapa haguã Israel ha Judagua. 2 Upérõ David he'i mburuvicha Joábpe, omoirüva chupe: –Tereho opa Israel ñemoñaregua rupi, Dan guive Beerseba peve, ha eipapa mbovýpa oĩ tetãgua aikuaa haguã. 3 Joab katu he'i mburuvicha guasúpe: –Tupã nde Jára, che ruvicha guasu, tomboheta hetãgua 100 jevyve ko'agãguágui, ha tereikove rehecha haguã, opáichavo, maerã piko reipapase chupe kuéra che ruvicha guasu? 4 David katu ndoikuaaséi mba'eve ha he'i Joab ha mburuvicha kuérape oipapa haguã opavavépe. Upévare Joab ha mburuvicha kuéra oho oipapávo Israelgua. 5 Ohasa hikuái ysyry Jordán mboypýri ha oñepyrũ táva Aroer ha pe táva rupi oĩva ñu mbytépe, Gad ha Jazer gotyo. 6 Upégui oho hikuái Galaad ha Cadés gotyo, hitíta retãme. Upégui ohasa Dánpe ha Dángui ojere Sidón rupi. 7 Upe ríre oho táva guasu Tiro gotyo ha opa hevéo ha cananéó kuéra távape, osẽ meve Judá yke yvy gotyo Beersébape. 8 Ohasa hikuái opa rupi upe tetã pýre 9 mése ha 20 árape ha oguahẽ Jerusalénpe. 9 Joab ome'ẽ mburuvicha guasúpe upe kuatia oĩháme umi ojepapa vaekue réra, ha oĩ Israélpe 800.000 kuimba'e oĩva oho haguãicha ñorãirõháme, ha Judápe 500.000. 10 David katu ohecha kuaa ojapo vai hague oipapaukávo tetã guárape, ha he'i Nandejárape: –Ivaíva niko ajapo. Ajerure ndéve Nandejára, reheja rei haguã chéve, che rembiapo vaikue. Che tavýgui niko péicha ajapo. 11 Upe ára ambuépe, David opu'ã ríre, Nandejára he'i maranduhára*f** Gádpe, mba'e rechahára*f** omba'apóva David peguarã, ha he'i chupe: 12 “Tereho David rendápe ha ere chupe toiporavo peteĩ ko'ã mbohapy mba'égui, ha che ajapóta upe ha'e oiporavóva.” 13 Gad oho David rendápe ha oporandu chupe: –Mba'épa reipotave: 7 año ñembyahýi ne retãme, mbohapy mése reiko rekañy umi ne muñavagui, térã mbohapy ára mba'asy asãi ne retãme? Eiporavo ko'ágã aha haguã amombe'u che mbouharépe. 14 Ha David he'i Gádpe: –Ajecha vai eterei aína. Opáichavo, iporãve ja'a Nandejára ipy'a porãitéva pópe, ja'a rangue yvypóra pópe. 15 Upérõ Nandejára omondo mba'asy asãi Israélpe upe pyhareve guive ára mbohapyha peve ha omano Dan guive Beerseba peve 70.000 tapicha. 16 Nandejára remimbou*f** ohundítama hína Jerusalén, ha upévo Nandejára oma'ẽ ha ombyasy pe ojapóva. He'i pe hemimboúpe: “Iporãmante, anive reporojuka!” Upe jave Nandejára remimbou oĩ hína Arauna jebuséo ojkyihápe trigo. 17 Ha David ohechávo pe Nandejára remimbou oporojukávape hína, he'i Nandejárape: Che niko pe ajapo vaekue ivaíva! Ha'e kuéra piko mba'e ojapo? Che nupãna chéve ha che róga guápe! 18 Upe árape voi Gad oho David rendápe ha he'i chupe omopu'ã haguã peteĩ altar Nandejárape upe Arauna ojkýi haguépe trigo. 19 Upérõ David ojapo pe Nandejára he'ikáva chupe Gad rupi. 20 Arauna oma'ẽ mombyry hína, ha ohecha David ha hembijokuái kuéra ouha ha'e oĩha gotyo. Upérõ Arauna osẽ David ruguaitívo ha ojavyvo henondépe, 21 he'i chupe: –Mba'ére piko che ruvicha guasu reju hína ne rembiguái rendápe? David he'i: –Ajoguase nde hegui pe yvy rejkyihápe trigo, amopu'ã haguã upépe peteĩ altar Tupãme, opa haguã ko mba'asy asãi ñane retãme. 22 Ha Arauna he'i chupe: –Ereko katu ne mba'erã che ruvicha guasu pe iporãvéva ndéve ha eikuave'ẽ mymbahapy.*f** Kóina ápe umi guéi upevarã. Pe mba'e jykýiha ha umi yugo ikatu reiporu jepe'arã. 23 Ndéve che ruvicha guasu ame'ẽmba! Arauna he'i avei chupe: –Hángu'u che ruvicha guasu, ikatu rembopochy jera Tupã nde Járape! 24 David katu he'i chupe: –Iporã niko upe eréva. Ajoguáta mante niko nde hegui, ha ame'ẽ ndéve hepykue hese. Naiporãi niko aikuave'ẽ Nandejárape mymbahapy upe oñeme'ẽ rei vaekue chéve. Upéicha David ojogua upe yvy ha umi guéi 50 pláta pehẽnguere, 25 ha upépe omopu'ã altar Nandejárape ha oikuave'ẽ mymbahapy ha mymbajuka*f** joajurã. Upérõ Nandejára ohendu pe ñembo'e ojejapóva tetãgua rehe ha ojei Israélgui pe mba'asy asãi.

1 Kings 1

1 David itujáma ha itujágui iro'y ojejaho'ive ramo jepe. 2 Upérõ hembiguái kuéra he'i chupe: “Ore ruvicha guasu, tekotevẽ jaheka ndéve peteĩ kuñataĩ oñangareko haguã nde rehe ha oke haguã nde pohéi, jahecha péichapa nombyakumíri nde rete.” 3 Oheka hikuái peteĩ kuñataĩ porã Israélpe. Ha ojuhu hikuái peteĩ hérava Abisag, táva Sunem pegua, ha ogueraha David rendápe. 4 Abisag iporã iterei ha oñangareko mburuvicha guasúre, David katu ndoikói hendive. 5 Upe aja Adonías, David ra'y, Haguit memby, opu'ã árma ipópe, he'ívo ha'étaha mburuvicha. Oguereko kárrro ñorãirõrã, kavaju kuéra ha 50 kuimba'e oñangarekóva hese. 6 Itúva nde'íri vaekue

chupe mba'eve, ha noporandúi chupe araka'eve mba'érepa ojapo umi mba'e oja'póva. Adonías oikove ypy vaekue Absalón rire, ha iporã ha ijuky. 7 Oñemoĩ vaekue peteĩ ñe'ẽme Joab, Seruiá memby, ha pa'i Abiatar ndive. Umíva oĩ hendive. 8 Noĩri Adonías ndive pa'i Sadoc, Benaías Joiadá ra'y, maranduhára*f** Natán, Simí kuimba'e David ojeroviaha, ha umi David ñorãirõ irũ ipy'a guasuvéva. 9 Umiha árape Adonías ombosako'i peteĩ karu guasu, ita guasu Zohélet pegua ykére, oĩva ykua Roguel ypýpe. Ojuka ovecha, tóro ha umi novíllo ikyravéva ha omboja'o opa ityvýra David ra'y kuérape, ha opa kuimba'e Judá pegua omba'apóvape mburuvicha guasúpe guarã, 10 maranduhára Natán, Benaías, David ñorãirõ irũ nguéra ha ityvýra Salomónpe katu ndojeruréi oho haguã. 11 Upérõ Natán oñe'ẽ Betsabé, Salomón sy ndive, ha he'i chupe: —Ndereikuaái piko Adonías, Haguit memby, ojererekoha David ramo oikuaa'ýre mba'eve ñande ruvicha guasu David? 12 Ejapo ko ha'étava ndéve resalva haguã nde ha ne memby Salomón rekove. 13 Tereho David rendápe ha ere chupe: 'Nde, che ruvicha guasu reme'ẽ vaekue ne ñe'ẽ che memby Salomón oisãmbyhytaha nde rire. Ha mba'érepa Adonías oisãmbyhy ko'ágã? 14 Ha nde reñe'ẽ aja David ndive, aikéta che ha ambojo'avéta upévaregua.' 15 Upérõ Betsabé oho David rendápe ikotýpe. David ituja itereíma ha sunamíta Abisag oñangareko hese. 16 Betsabé oñesũ David renondépe ha ojayvy omboja peve isyva yvýre, ha David oporandu chupe: —Mba'e piko ojehu ndéve? 17 Ha'e he'i chupe: —Nde che ruvicha guasu reme'ẽ vaekue chéve ne ñe'ẽ Tupã nde Jára rérape, che memby Salomón oisãmbyhytaha nde rire. 18 Adonías katu ojupíma David ramo ha nde, che ruvicha guasu, ndereikuaái upéva. 19 Ojuka tóro, novíllo ha heta ovecha ha omboja'o nde ra'y kuérape; avei pa'i Abiatar ha mburuvicha Joábpe. Nde ra'y Salomónpe katu ndojeruréi oho haguã. 20 Ko'ágã opa Israelgua oha'arõ nde erévo mávapa oisãmbyhytaha nde rire. 21 Upeicha'ý ramo, nde remano rire che memby Salomón ha che rojejukáta. 22 Ha'e oñe'ẽ aja David ndive, oike maranduhára Natán, 23 ha oñemombe'u mburuvicha guasúpe. Oikévo Natán David rendápe oñesũ henondépe omboja peve isyva yvýre, 24 ha oporandu chupe: —Nde piko ere ra'e, che ruvicha guasu, Adonías oisãmbyhytaha nde rire? 25 Ko árape niko ha'e ojuka tóro, novíllo ha ovecha kuéra ha omboja'o nde ra'y kuéra, mburuvicha kuéra ha pa'i Abiatárpe. Ha'e kuéra ko'ágã okaru ha ho'u hína kaguy ha osapukái joa: 'Viva mburuvicha guasu Adonías!' 26 Opáichavo chéve, pa'i Sadoc, Benaías Joiadá ra'y ha nde ra'y Salomónpe na ore konvidái hikuái. 27 Nde piko, che ruvicha guasu, ere ra'e ojejapo haguã upéicha remombe'u'ý rehe chéve mávapa pe oisãmbyhytaha nde rire? 28 David ohenoika upérõ Betsabépe. Oguahẽvo Betsabé David rendápe, opyta oñembo'y henondépe. 29 David ome'ẽ chupe péicha iñe'ẽ: —Tupã che Jára rérape, che pe'a vaekue opa jejopy vaigui, ame'ẽ ndéve che ñe'ẽ, 30 upe ha'e vaekue ndéve Tupã Israel Jára rérape, ajapóta ko árape voi: Ne memby Salomón ojupíta che guapyhápe ha uguapytaha che rendaguépe; ha'e oisãmbyhytaha che rire. 31 Betsabé ojayvy David renondépe omboja peve isyva yvýre, ha he'i hatã: —Toikove opa árape guarã che jára David! 32 Upéi David ohenoika pa'i Sadoc, maranduhára Natán ha Benaías, Joiadá ra'ýpe. Oúvo hendápe, 33 he'i chupe kuéra: —Ta pene moirũ mburuvicha kuéra, pehupi che ra'y Salomónpe che mburika ári ha peraha Guihónpe; 34 pa'i Sadoc ha maranduhára Natán omoingo vove chupe Israel ruvicha guasúrõ, pembopuka turu ha pesapukái: 'Viva mburuvicha guasu Salomón!' 35 Upéi pemoirũ chupe ou haguã uguapy che guapyhápe ha toisãmbyhy che rendaguépe; amoingóma chupe Israel ha Judá ruvicha guasúrõ. 36 Benaías, Joiadá ra'y, he'i mburuvicha guasúpe. —Ta upéicha ha upéicha te'i Tupã che ruvicha guasu Jára! 37 Ha Ñandejára oĩ haguéicha ne ndive, che ruvicha guasu, toĩ avei Salomón ndive, ha ha'e tombotuichave Salomón retã ituichamahágui ne retã, che ruvicha guasu David. 38 Upéi pa'i Sadoc, maranduhára Natán, Benaías, Joiadá ra'y, ha umi ceretéo ha peletéo kuéra, ohupi Salomónpe David mburika ári ha ogueraha hikuái Guihónpe. 39 Upépe pa'i Sadoc oguenohẽ tupaógui ñandyry ryrũ ha omoingo Salomónpe mburuvicha guasúrõ. Upérõ oñembopu turu ha opavave osapukái "Viva mburuvicha guasu Salomón!" 40 Upéi maymáva omoirũ chupe mimby púpe. Tuicha iterei upe vy'a, ha ha'ete ku yvy oñemboja'óva mokõi hendápe ojesapukái hatãitégui. 41 Adonías ha iñirũ nguéra okarupa ramo ha ohendu pe sapukái. Joab ohendúva pe turu pu he'i: —Mba'ére piko hína pe ayvu tuichaite oikóva táva guasúpe. 42 Ha'e oñe'ẽ aja uguahẽ Jonatán, Abiatar ra'y. Adonías he'i chupe: —Eike katu, nde hína kuimba'e ne tenondéva ha oime vaerã reru ñe'ẽ iporáva. 43 Jonatán he'i Adoníaspe: —Ndapéichai ete katu ko hína. Ñande ruvicha guasu David omoĩ Salomónpe mburuvicha guasúrõ, 44 ha he'i pa'i Sadoc, maranduhára Natán, Benaías, Joiadá ra'y, ceretéo ha peletéo kuéra omoirũ haguã Salomónpe; ha ha'e kuéra ohupi chupe David mburika ári. 45 Avei pa'i Sadoc ha maranduhára Natán

omoingo chupe mburuvicha guasúrõ Guihónpe, ha ou jey hikuái upégui tuicha vy'a reheve. Upévore oiko távape upe ayvu guasu peẽ pehendu vaekue. 46 Ha Salomón oguapýma hína David guapyhápe, 47 mburuvicha kuéra ohóma Davidpe oguerohorývo ha he'ívo chupe: Tupã tomyakã rapu'ã nde ra'y Salomónpe ha tuichamahágui ne retã, tombotuichave hetã itúva. Mburuvicha guasu David voi ojavyv hupápe omomba'e guasu haguã Tupãme, 48 ha he'i: "Tojererohory Tupã, Israel Jára, oheja haguére ko árape peteĩ che ñemoñaréva ojupĩ che guapyhápe ha che ahecha chupe." 49 Adonías irũ nguéra oñepyrũ oryryipa, upéi opavave opu'ã ha isarambipa ojuehegui. 50 Adonías okyhyje Salomóngui ha oho okañy tupaópe ipojáivo umi altar ratĩre. 51 Oĩ ohóva he'i Salomónpe: —Adonías okyhyje nde hegui ha oho okañy altárpe. Ojerure ndéve reme'ẽ haguã ne ñe'ẽ nderejuka mo'ãiha chupe. 52 Salomón he'i: —Oiko ramo hekópe kuimba'éicha, peteĩ iñakã raguente jepe ndo'a mo'ãi yvýre. Ojekuaa ramo ohekaha ivaíva katu omanóta. 53 Upéi Salomón he'i oñerenohẽ haguã pe altárgui. Adonías oho ha ojavyv mburuvicha guasu Salomón renondépe, ha Salomón he'i chupe oho haguã hógape.

1 Kings 2

1 Hi'aguĩma ramo hi'ára paha, David oheko mbo'e ita'yra Salomónpe kóicha: 2 "Che aháma upe tape ohoha rupi opavave. Ta nde py'a guasu ha eikóke kuimba'éicha. 3 Ejapóke opaichagua Ñandejára nde Jára rembiapoukapy oĩháicha Moisés kuatia ñe'ẽme, oho porã haguã ndéve opa mba'e rejapóvape ha mamó rehohápe. 4 Avei Ñandejára omoporã jey haguã upe iñe'ẽ ome'ẽ vaekue chéve he'ívo: 'Nde ra'y kuéra oikórõ hekópe ha oguata ramo che rapére añetehápe ha ipy'aite guive, katuete oĩ vaerã peteĩ ne ñemoñaréva oisãmbyhýtava Israel guápe.' 5 Ha nde reikuaáma avei hína pe ojapo vaekue che rehe Joab, Seruíá memby. Pe ojapo vaekue mokõi Israelgua mburuvicháre: Abner, Ner ra'y, ha Amasá, Jéter ra'yre; ojuka rei ete chupe kuéra ñorãirõ'y jave oñemyengoviaségui umi mba'ére ojehu vaekue ñorãirõháme. Péicha che mongy'a oitývo che ári umi jejukakue. 6 Upévore eiporu nde katupyry ha ani reheja chupe omano py'a guapýpe. 7 Umi Barzilai Galaad pegua ra'yre katu eñangareko porã ha tokaru ne ndive ne mesápe; ha'e kuéra niko che mo'ã vaekue akañy ramo guare nde ryke'y Absalóngui. 8 Oĩ avei hína ne ndive Simí, Guerá ra'y, Benjamín guáva, táva Bahurim pegua. Ha'e pe ojahéi vai ete vaekue che rehe aha ramo guare Mahanaím gotyo. Opáichavo, upe ríre oho vaekue che ruguaitívo ysyry Jordánpe ha ame'ẽ mante vaerã kuri chupe che ñe'ẽ ndajuka mo'ãiha. 9 Aníke reheja rei chupe. Nde ne akã porã hína ha reikuaáta mba'épa rejapo hese. Eha'ãke toñemboguejy yvy kuápe iñakã rague morotĩ oñemopytã pyre huguýpe." 10 David omano ha oñeñotý itúva kuéra pykyue ndive David távape. 11 Oiko Israel ruvicha guasúrõ 40 año pukukue, umívagui 7 Hebrónpe ha 33 Jerusalénpe. 12 Upéi oisãmbyhy Salomón itúva David rendaguépe, ha ndaipóri omongúiva chupe iguapyhágui. 13 Adonías, Haguit memby, oho Betsabé, Salomón sy, rendápe. Ha'e oporandu chupe: —Iporáva piko hína upe nde rerúva che rendápe? —Hẽe, —he'i ha'e. 14 Ha he'ive: —Areko ha'e vaerã ndéve. —Ere katu, —he'i ha'e. 15 Nde reikuaa, —he'i Adonías—, ko tetã che mba'e rangueha, ha opa Israelgua oha'arõ hague chetaha mburuvicha guasu. Pe mburuvicha guasu reko katu ojei che pógui ha oñeme'ẽ che ryvýpe, Ñandejára ome'ẽ haguére chupe. 16 Ko'ágã aju ajerure ndéve peteĩ mba'énte, ha aipota reme'ẽ chéve. —Eñe'ẽ, —he'i ha'e. 17 Adonías he'i: —Aipota rejerure mburuvicha guasu Salomónpe tome'ẽ chéve Abisag sunamíta che rembirekorã. Nde rejerure ramo, ha'e ome'ẽta katuete. 18 —Iporã. Añe'ẽta Salomónpe nde rehe, —he'i Betsabé. 19 Upérõ Betsabé oho oñe'ẽ mburuvicha guasu Salomón ndive, Adonías rehe. Mburuvicha guasu opu'ã ohuguaitívo isýpe ha ojavyv henondépe. Upéi oguapy jey iguapyhápe ha ogueruka peteĩ guapyha isýpe guarã. Ha oguapy Betsabé imemby akatúa gotyo, 20 ha he'i chupe: —Ajerurese ndéve peteĩ mba'e, ha aipota reme'ẽ chéve. He'i chupe Salomón: —Ejerure reipotáva, che sy, ha ame'ẽta ndéve katuete. 21 He'i chupe isy: —Eme'ẽna Abisag, ku sunamíta, nde ryke'y Adoníaspe hembirekorã. 22 He'i Salomón isýpe: —Mba'ére piko rejerure sunamíta Abisag Adoníaspe guarã? —Mba'ére piko nderejeruréi mandí voi ame'ẽ haguã chupe che retã, ha'égui che ryke'y ha oĩgui hendive pa'i Abiatar ha Joab, Seruíá memby? 23 Upe ríre mburuvicha guasu Salomón ome'ẽ iñe'ẽ Ñandejára rérape he'ívo: "Tupã ta che nupã nomanói ramo Adonías ko he'i vaekuére! 24 Ñandejára che moĩ vaekue che ru David guapyhápe, ha omohendáta avei upépe che ñemoñarépe ome'ẽ haguéicha iñe'ẽ. Hérape ame'ẽ che ñe'ẽ, Adonías omanotaha ko árape voi!" 25 Upepete voi he'i Benaías, Joiadá ra'yre, ojuka haguã Adoníaspe, ha ha'e oho ha ojuka chupe. 26 Pa'i Abiatárpe katu Salomón he'i: "Tereho ko'águi ne retã

Anatótpe! Iporã vaerã mo'ã rejejuka. Che katu ndorojuka mo'ãi, reroja haguére Tupã che Jára karameguã che ru David renondépe ha rehasa asy haguére ijykére". 27 Upéicha Salomón omosê Abiatárpe ipa'i rekógui ha oiko pe Ñandejára he'i vaekue Sílope Elí róga guáre. 28 Joab oñemoĩ ra'e Adonías ndive, Absalón ndive katu nahániri. Upévore Joab oikuaa vove ko'ã mba'e, okañy tupaópe ha oñemo'ã altar ykére. 29 Oñemombe'u mburuvicha guasu Salomónpe Joab okañy hague tupaópe ha oñemo'ã altar ykére. Upérõ Salomón omondo Benaiás, Joiadá ra'yépe, ojuka haguã chupe, 30 ha Benaiás oho tupaópe ha he'i Joábpe: —Mburuvicha guasu oipota resê upégui. Joab katu he'i: —Nahániri! Ko'ápe amanóta! Benaiás oho mburuvicha guasu rendápe ha omombe'u pe Joab he'ikáva. 31 Mburuvicha guasu he'i: —Jajapo oipotaháicha. Ejuka ha eñotỹ chupe. Upéicharõ ojejhéita che ru rógagui ha che avei che potĩta pe ky'águi Joab omona vaekue ore rehe oporojuka reiete ramo guare. 32 Ñandejára oitýta hi'ári iñemano, ojuka haguére, oikuaa'yre che ru, mokõi kuimba'épe ijohéi pyrêva ha heko porãvéva chugui: Abner, Ner ra'y, Israel ñorãirõhára ruvicha, ha Amasá, Jéter ra'yépe, Judá ñorãirõhára ruvicha. 33 Joab ha iñemoñare ári ho'áta ijejukakue opa árape guarã. Ñandejára py'a guapy katu oĩta David ha iñemoñare ndive opa árape guarã. 34 Upérõ Benaiás oho ha ojuka Joábpe. Ha Joab oñeñotỹ hógape, yvy ojeiko'yháme. 35 Upéi Salomón omoĩ Benaiápe ñorãirõhára ruvicharõ Joab rendaguépe, ha pa'i Sadócpe Abiatar rendaguépe. 36 Upe rire ohenoika Siméipe ha he'i chupe: —Emopu'ã nde rogarã Jerusalénpe reiko haguã upépe, ha aníke resê mamove gotyo, 37 cháke resêha ára ha rehasa ysyry Cedrón mboypýri, tereikuaa porãke remanotaha katuete, ha nde ári ho'áta ne mano. 38 Simí he'i mburuvicha guasúpe: —Iporã. Ajapóta ere haguéicha che ruvicha guasu. Simí oiko are Jerusalénpe. 39 Mbohapy año rire katu, mokõi hembiguái okañy ha oho oiko Gat pegua mburuvicha guasu Aquís, Maacá ra'y ndive. Oñemombe'u Siméipe mokõi hembiguái oĩha Gátpe, 40 upérõ opu'ã, ombyape hymba vúrro ha oho Gátpe, oĩháme Aquís, hembiguái kuéra rekávo. 41 Salomón oikuaa Simí osê hague Jerusaléngui Gátpe ha ou jeymaha. 42 Upérõ Salomón ohenoika Siméipe ha he'i chupe: —Ame'êka vaekue ndéve ne ñe'ê Ñandejára rérape, ha romomarandu vaekue resêha ára Jerusaléngui remanotaha katuete. Ha ere vaekue chéve iporãha ha rejapotaha che ha'éva, ajépa? 43 Mba'érepa nderejapói ne ñe'ê reme'ê vaekue Ñandejárape ha nderejapói ha'e vaekue ndéve? 44 Reikuaa porã iterei mba'eichaite pevêpa ne aña ra'e che ru David ndive. Upévore ivaíva rejapo vaekue, Ñandejára ombou ne akã ári. 45 Mburuvicha guasu Salomón katu ojehovasáta ha David guapyha opyta hatãta opa árape guarã Ñandejára renondépe. 46 Upéi Salomón oñe'ê Benaiás, Joiadá ra'yépe, ha ha'e osê ha ojuka Siméipe. Upéicha opyta hatã upe tetã Salomón poguýpe.

1 Kings 3

1 Salomón oiko Egipto ruvicha guasu faraón génte ramo. Omenda itajýra rehe ha ogueraha chupe David távape ojejapo aja hóga guasu ha tupao, ha oñemopu'ã aja pe tápia Jerusalén jere rehegua. 2 Tetãguára katu oikuave'ê imymbajuka*f** ijyvateha*f** rupi noñemopu'ãigui gueteri tupao Ñandejárape guarã. 3 Salomón ohayhu Ñandejárape ha ojapo umi tembiapoukapy oheja vaekue itúva David; ha'e voi jepe oikuave'ê mymbajuka ha aysy ryakuã porã umi tenda yvate rupi. 4 Ha'e oho voi avei Gabaónpe oikuave'ê haguã mymbajuka, upéva ha'égui upe ijyvate itenondevéva. Ha oikuave'ê jepi upépe 1.000 mymbahapy.*f** 5 Peteĩ pyhare Gabaónpe, Ñandejára ojechauka Salomónpe iképe, ha he'i chupe: “Ejerure reipotáva ha ame'êta ndéve.” 6 Salomón he'i chupe: “Nde py'a porãite vaekue niko ne rembiguái che ru David ndive, ha'e oguata haguére nde rape rupi teko jeroviaha, teko joja ha py'a potĩme. Upévore rehayhu chupe ha reme'ê chupe peteĩ ita'yra oguapy haguã iguapyhápe, ko'ágã ojehe haguéicha. 7 Nde, Tupã che Jára, che moĩ aisãmyhy haguã che ru David rendaguépe, jepe ramo che mitã rusu aikuaa guasu'yva gueteri mba'eve. 8 Ha amyakã upe tetã nde reiporavo vaekue. Umi ne tetãgua niko heta iterei, ykatu'yva jaipapa. 9 Eme'êna chéve katupyry ha akã porã aisãmyhy haguã ne retã guápe, aikuaa haguã iporáva ha ivaíva; ýrõ piko máva oisãmyhyta hetaite ne retã guápe?” 10 Ñandejárape ombovy'a ko ojeruréva Salomón, 11 ha he'i chupe: rejerure haguére chéve kóva, ha ndaha'ei jeikove puku, térã mba'eta, térã nde rehe ija'e'yva omano haguã, rejerure uvei katupyry ha akã porã reporohendu ha reisãmyhy kuaa haguã, 12 ajapóta rejerure vaekue: ame'êta ndéve arandu ha akã porã, oguereko'y haguéicha avaveichagua mburuvicha guasu ne mboyve guare ha oguerekove'yta vaave nde riregua. 13 Upéva ári, ame'êta avei ndéve mba'eta ha teko jajaipa nderejeruréi vaekue, ha péicha rupi,

reikove aja pukukue, ndaipóri mo'ãi mburuvicha guasu ndeichagua. 14 Ha rejapo ramo che rembipota ha che rembiapoukapy, ojapo haguéicha nde ru David, ame'êta avei ndéve jeikove puku." 15 Opáyvo Salomón ohecha kuaa ohecha hague upéva iképe. Ha oguahêvo Jerusalénpe, oho oîháme Ñandejára karameguã ha oikuave'ê mymbahapy*f** ha mymbajuka*f** joajurã. Upéi ojapo karu guasu opavave mburuvichápe guarã. 16 Umiha árape oho mburuvicha guasu rendápe mokõi kuña reko vai. Oguahêvo hikuái hendápe, 17 peteĩ ha'e kuérava he'i: —Nde, che ruvicha guasu, ko kuña ha che niko roiko oñondive peteĩ ógape, ha ógape oiko aja che ndive, ché che memby. 18 Mbohapy ára haguépe, ha'e avei imemby. Ore ańónte roĩ ha ndaipóri avave ore ndive upe ógape, 19 ha peteĩ pyharépe omano ko kuña memby, ha'e oñeno haguére hi'ári. 20 Upérõ ha'e opu'ã pyhare pyte, che ake aja, oipe'a che pohéigui che memby ha omoñeno hendive, omoĩvo che pohéi imemby omano vaekue. 21 Pyhareve apu'ãvo amokambu haguã che memby, ahecha omano hague. Ha ára sakãme ama'ê porãvo hese, ahecha kuaa ndaha'eiha che memby. 22 Pe ambue kuña he'i: —Nahániri, che memby pe oikovéva, ne mba'e katu pe omanóva. Ha pe peteĩha ombohová: —Nahániri, ne memby pe omanóva ha che mba'e pe oikovéva. Ha péicha oñoñe'ê joapi hikuái mburuvicha guasu renondépe. 23 Upérõ mburuvicha guasu he'i ipy'apýpe: "Kóva he'i imembyha pe oikovéva ha hapicha mba'eha pe omanóva; ha pe hapicha upeichaiténte avei he'i hese!" 24 Upéi he'i: —Peru chéve peteĩ kyse puku! Ojeguere chupe upe kyse puku, 25 ha he'i: —Pemboja'o mbytépe pe mitã oikovéva ha peme'ê peteĩ-teĩme peteĩ imbytere. 26 Pe mitã oikovéva sy katu ojepy'apy eterei imemby rehe ha he'i: —Anína, che ruvicha guasu! Aní rejuka pe mitã oikovéva! Eme'ê uvei ko kuñáme! Pe ambue katu he'i: —Taha'e'ỹ che mba'erã térã ne mba'erã. Toñemboja'o katu! 27 Upémarõ mburuvicha guasu he'i: —Peme'ê amo kuñáme pe mitã oikovéva. Aní pejuka. Ha'e niko isy tee. 28 Opa Israelgua ohendu mba'éichapa oporombojovake ra'e mburuvicha guasu ha ojapo chupe tuicha mba'érõ, ohechágui Ñandejára omoarandu hague chupe oporombojovake haguã.

1 Kings 4

1 Salomón oiko opa Israel ruvicha guasúrõ. 2 Ha mburuvicha kuéra hendive oĩva, ko'áva vaekue: Azarías, pa'i Sadoc ra'y, 3 Elihóref ha Ahías, Sisá ra'y kuéra, mba'e haihára; Josafat, Ahilud ra'y, mburuvicha guasu pytyvõhára; 4 Benaías, Joiadá ra'y, ñorãirõhára ruvicha; Sadoc ha Abiatar, pa'i kuéra. 5 Azarías, Natán ra'y, mba'e ñangarekohára; Zabud, pa'i Natán ra'y, mburuvicha guasu irũ tee; 6 Ahisar, mburuvicha guasu róga rerekua, ha Adoniram, Abda ra'y, mba'apohára ruvicha. 7 Salomón oguereko 12 mba'e rereko rerekua Israel pýre, oguerúva mburuvicha guasu ha hogagua kuérape opa mba'e oikotevêva. Peteĩ-teĩ ha'e kuérava omoĩ vaerã opa mba'e oñekotevêva mburuvicha guasu rógape, peteĩ mes aja añope. 8 Áva vaekue umi 12 mba'e rereko rerekua: Ben-Hur, Efraín yvyty kuérape; 9 Ben-Déquer, Macás, Saalbim, Bet-Semes, Elón ha Bet-Hanánpe; 10 Ben-Hesed, Arubot ha avei Sócope ha opa tetã Héferpe; 11 Ben-Abinadab, opa Dor yvýpe; hambireko vaekue Tafat, Salomón rajy; 12 Baaná, Ahilud ra'y, Taanac, Meguido ha opa Bet-Seánpe, oĩva Saretán ypýpe, Jezreélgui sur gotyove, Bet-Seán guive Abel-Meholá peve, Jocmeam amo gotyove; 13 Ben-Guéber, Ramot Galaad guápe, oguerékova ipo guýpe umi tava'i Galaadgua, Jaír Manasés ra'y mba'éva; avei umi yvy Argob pegua, oĩva Basánpe, oîháme 60 táva guasu itápia ha imbotyha vrónseva; 14 Ahinadab, Idó ra'y, upe Mahanaímpe; 15 Ahimaas, omenda vaekue Salomón rajy Basemat rehe, Neftalí yvýpe; 16 Baaná, Husai ra'y, Aser ha Alot yvýpe; 17 Josafat, Parúah ra'y, Isacar yvýpe; 18 Simí, Elá ra'y, Benjamín yvýpe; 19 Guéber, Urí ra'y, Gad yvýpe, Sihón amorréo ruvicha guasu ha Og Basán ruvicha guasu retã. Oĩ avei peteĩ mba'e rereko rerekua kuéra ruvicha. 20 Judá ha Israelgua kuéra heta iterei, yvyku'i ra'ỹi yguasu rembe'ýpe guáicha. Heta oĩ tembi'u ha kaguy ha ojevy'a.

1 Kings 5

1 Salomón poguýpe oĩ opa umi tetã oĩva ysyry Éufrates guive filistéo retã meve, ha Egipto rembe'y peve, umíva ohepyme'ê chupe ohechauka haguã oĩha ipo guýpe ha opyta ipo guýpe ha'e oikove aja pukukue. 2 Opa ára ojeguere Salomónpe 6.600 kilo trigo ku'i poravo pyre, 13.200 kilo trigo ku'i, 3 ha 10 tóro oñemongyra pyre, 20 tóro ñúme oñemongarúva ha 100 ovecha, ojepapa'ýre guasu, guasu vira, guasu pytã ha ryguasu kuéra ikyra poráva. 4 Salomón niko opa umi tetã oĩva Éufrates ysyrygui kuarahy reike gotyo, Tífsah guive Gaza peve, ha opa huvicha guasu kuéra ruvicha vaekue ha'e. Ha omoingo py'a guapýpe opa umi tetã ijerére oĩvape. 5

Salomón oikove aja, opa Judá ha Israelgua, Dan guive Beerseba peve, oiko py'a guapýpe, peteĩ-teĩ iparral ha hi'ígo máta guýpe. 6 Salomón oguereko avei 4.000 kavaju rekoha, ikavaju kuéra kárro rehegua peguarã, ha 12.000 ñorãirõhára kavaju arigua. 7 Umi mba'e rereko rerekua ojopyru jepi hembiaopópe; peteĩ-teĩ oñangareko vaerã peteĩ mes pukukue oĩ haguã arako'ẽre mburuvicha guasu rógape opa mba'e oikotevẽva mburuvicha guasu ha imbohupa kuéra. 8 Ha oguerahauka jepi avei, oje'ehápe chupe kuéra, seváda ha umi kavaju ha mymba kuéra rembi'urã. 9 Tupã ome'ẽ avei Salomónpe arandu ha akã porã ijojaha'ỹva ha mba'e kuaa hetaite, yvyku'i ra'ỹi yguasu rembe'ýpe guáicha. 10 Salomón iñaranduve karai arandu kuéra Egiptogua ha kuarahy resẽ gotyo guágui. 11 Iñaranduve opa kuimba'e arandúgui: iñaranduve Etán, Zérah ñemoñarégui; Hemán, Calcol ha Dardá, Mahol ra'y kuérágui. Herakuã ojepyso opa tetã nguéra ijerére oĩva rupi. 12 Ijurúgui osẽ 3.000 ñe'ẽnga ha ohai 1.005 ñe'ẽ yvoty. 13 Oñe'ẽ opaichagua yvyra máta guiguáre, kuri'y Líbano pegua guive, ka'avo tápiare okakuaáva peve; oñe'ẽ avei mymba, guyra, hyére otyryryva ha pira kuéra guiguáre. 14 Opa tetã yvy arigua guio, oñehendu haguépe Salomón arandukue guigua, ojeju oñehendúvo iñe'ẽ. 15 Hiram, Tiro ruvicha guasu, oikuaa vove oñemoingo hague mburuvicha guasúrõ Salomón itúva David rendaguépe, omondo hendápe hembijokuái; Hiram niko ojapo vaekue Davidpe tuicha mba'érõ. 16 Upérõ Salomón he'ika Hirámpe: 17 "Reikuaáma che ru David ndaikatúi hague omopu'ã tupao Ñandejára Ijárape, hetaite ñorãirõ pa'ũme ojejuhu haguére, Ñandejára omoĩ meve ipo guýpe opa umi hese oñemoĩvape. 18 Ha ko'ágã Ñandejára che Jára ome'ẽ oréve py'a guapy opa rupigua ndive, ndaipóri niko avave oñemoĩva ore rehe ha ndaipóri avei mba'eveichagua jejopy vai. 19 Upévore añembopy'a peteĩ amopu'ãvo peteĩ tupao Ñandejára che Járape, ha'e ome'ẽ haguéicha iñe'ẽ che ru Davidpe, he'i ramo chupe ita'yrataha, ha'e omoĩtava oisãmbyhy haguã hendaguépe upe omopu'ãtava chupe hogarã. 20 Eikytika upéicharõ chéve kuri'y Líbano pegua. Che mba'apohára kuéra oipytyvõta ne mba'évape, ha ahépyme'ẽta ne mba'apohára kuérape nde reipotaháicha; nde reikuaa ore kuéra noroikytĩ kuaiha yvyra peẽicha." 21 Hiram ohendúvo pe Salomón he'ikáva, ovy'a iterei ha he'i: "Tojererohory ko árape Ñandejára, ome'ẽ haguére Davidpe ta'ýra iñarandu etéva, oisãmbyhy haguã upe tetã tuichaitéva!" 22 Upéi Hiram he'ika Salomónpe: "Oguahẽ chéve ne ñe'ẽ, ha ajapóta pe rejeruréva; arahaukáta ndéve cedro ha kuri'y. 23 Che mba'apohára kuéra omboguejýta Líbanogui yguasu peve, ha upégui arahaukáta ojejapóvo chugui kuéra yvyra joapy, upe nde ereha peve. Upépe ojejoráta umi yvyra ha nde rembyatykáta ne mba'erã. Nde katu rejapóta ajeruréva, rerukávo hi'upy che róga guápe." 24 Hiram ome'ẽ Salomónpe opa pe cedro ha kuri'y ha'e oipotáva, 25 ha Salomón ome'ẽ Hirámpe hi'upy hogagua peguarã: 4.400.000 kilo trígo ku'i ha 4.400 litro ñandy ryku. Salomón ome'ẽ jepi upéva Hirámpe opa año. 26 Ha upéicha Ñandejára ome'ẽ Salomónpe upe arandu he'i vaekue. Avei Hiram ha Salomón ome'ẽ ojupe oñoñe'ẽ ha oiko py'a guapýpe oñondive. 27 Upérõ mburuvicha guasu Salomón ohenói opa Israel guápe omba'apo haguã, ha ombyaty 30.000 kuimba'e; 28 umíva oñemondo Líbanope, aty-aty ojopyru haguã tembiapópe; 10.000 kuimba'e oñemondo omba'apo haguã peteĩ mes pukukue ha upéi oho oipyru chupe kuéra ambue 10.000; opa méspe ojopyru tembiapópe 10.000 kuimba'e. Péicha ko'ã kuimba'e omba'apo peteĩ mes Líbanope ha opytu'u mokõi mes hógape. Umi mba'apohára ruvicha vaekue Adoniram. 29 Salomón oguereko avei 70.000 mba'e pohýi rerahaha ha 80.000 ita kytíha umi yvytýpe, 30 ojepapa'ýre umi 3.300 uru omyakáva mba'apohára kuérape. 31 Mburuvicha guasu oguenohẽka ita guasu poravopyre ha ita oñemosýiva tupao pyendarã. 32 Umi óga mopu'ãha oguerekóva Salomón ha Hiram ha umi Guebal pegua, ombosako'i umi yvyra ha omosýi umi ita tupao peguarã.

1 Kings 6

1 Salomón omoñepyrũ tupao apo, oĩvoma irundy año Israel ruvicha guasúrõ, upe mes héravape Ziv, ha'éva mes mokõiha año pegua, ojapórõ 480 año Israelgua osẽ hague Egíptogui. 2 Pe tupao omopu'áva Ñandejárape guarã mburuvicha guasu Salomón, ipuku 27 métro, ipe 9 métro ha ijyvate 13 métro imédio. 3 Pe tupao rogaguy oĩva henondépe ipuku ha ipe 9 métro, tupao pekuéicha, ha tupao reiképe katu ipe 4 métro imédio. 4 Salomón omoĩ avei tupaópe ovetã réha reheve. 5 Omopu'ã avei koty kuéra tupao ykére mokõive henda guio ha hapykuépe avei, oĩva upe tápia omongoráva tupao ijerekuévo ha pe tupao tápia pa'ũme. 6 Opa ijerekuévo ojapo mbohapy koty ojo'ári; pe iguy pegua ipe 2 métro 25 sentímetro, pe mbyte pegua 2 métro 70 sentímetro ha pe yvategua 3 métro 15 sentímetro, oka guio niko omomichĩve vaekue pe tupao tuichakue, ani haguã omoinge umi víga tupao tápiape.

7 Pe tupao ñemopu'ãme ojeporu ita ñemosĩimbyre ha péicha noñehendúi martillo térã mba'eveichagua tembiporu ryapu tupaópe. 8 Pe koty iguy pegua rokẽ oĩ tupao akatu gotyo, ha ojejupi haguã umi koty mbyte ha yvate guápe, oĩ jupiha jatytá joguaha. 9 Salomón omoguahẽvo hu'ãme pe tupao apo, ojaho'i pe óga víga ha yvyra oñembojeguávape kuri'y guigua. 10 Omopu'ã avei koty kuéra tupao jerére, iyyvatéva 2 métro 25 sentímetro, ombojáva tupao tápiare víga cédrope. 11 Upérõ Nandejára oñe'ẽ Salomónpe ha he'i chupe: 12 "Pe tupao remopu'áva hína rehe ha'ese ndéve, reguata ramo che rapére ha rejapo ramo opa che rembiapoukapy, reikóvo umíva he'iháicha, ajapóta ndéve umi mba'e ha'e vaekue nde ru Davidpe; 13 aikóta Israelgua apytépe, ha ndaheja mo'ãi che retãgua Israélpe." 14 Salomón omopu'ãmba pe tupao, 15 ha oñepyrũ ombojegua hyepy ombyapévo umi tápia cédrope yvy guive yvate peve ha ipiso ombyape kuri'ýpe. 16 Avei ombyape cédrope yvy guive yvate peve 9 métro tupao rugua pegua ha omboyke upéva Tupã kotyrã. 17 Pe tupao ryepy oĩva Tupã koty renondépe, ipuku 18 métro. 18 Pe tupao ryepy oñembyapepaite cédrope oñembojeguáva yvoty ha yva ra'angápe. Kuri'y memete upe hyepy ha peteĩ itánte jepe ndojekuaái. 19 Salomón ombosako'i pe Tupã kotyrã tupaópe omoĩ haguã upépe Nandejára karameguã ñe'ẽ ñome'ẽ rehegua. 20 Pe Tupã koty ipuku, ipe ha iyyvate joja, 9 métro. Henondépe Salomón ojapo peteĩ altar kuri'y oñembyapéva órope. 21 Avei ombyape óro tupao ha Tupã koty ryepy ha Tupã koty renondépe omoĩ kadéna óro. 22 Aipo ramo, ombyapepaite órope tupao ryepy tuichakue ha altar Tupã koty renondépe oĩva. 23 Ojapo avei mokõi tekove ipepóva*f** ra'anga yvyra olívogui, Tupã kotýpe guarã. Peteĩ-teĩ iyyvate irundy métro imédio, 24 ha peteĩ pe ta'anga pepo ipuku 2 métro 25 sentímetro. Upéicha rupi, mokõive ipepo, peteĩ ijayýgui ambuépe, ipuku irundy métro imédio. 25 Mokõive tekove ipepóva ituicha joja, he'ise, 4 métro imédio ha mokõive avei peteĩchaguánte ijape. 26 Iyyvate avei 4 métro imédio. 27 Salomón omoĩ umíva Tupã kotýpe. Ha umi tekove ipepóva pepo kuéra oĩ jepysohápe ha pe peteĩ ta'anga pepo apýra opoko peteĩ koty tápiare, pe ambue ta'anga pepo apýra katu opoko pe tápia hovái guáre, ha umi ambue pepo kuéra opoko ojuehe ijayýpe Tupã koty mbytépe. 28 Upéi Salomón ombyape órope umi tekove ipepóva ra'anga, 29 ha opa umi tupao tápia okapegua ombojegua tekove ipepóva, karanda'y ha yvoty ra'angápe ojejapóva oñekarãivo pe yvyra. 30 Avei ombyape órope tupao píso hyepy ha oka pegua. 31 Pe Tupã koty reike iyyke 5 ha hokẽ jovái, 32 mokõive umi hokẽ ojapo yvyra olívogui ha ombojegua tekove ipepóva, karanda'y ha yvoty ra'angápe, ha upéi ombyape órope umi ta'anga. 33 Pe tupao koty mbyte pegua reike, iyyke irundy ha ojapo yvyra olívogui; umi mokõi horkon iyyke pegua yvatekue ipukuve umi hi'ári ha iguy pegua pekuégui. 34 Omohokẽ jovái kuri'ýgui ha mokõive ojerepaite ojepe'ávo. 35 Umi okẽme ojapo tekove ipepóva, karanda'y ha yvoty ra'anga oñembyapéva órope. 36 Ojapo avei korapy hyepy pegua, mbohapy horkon rysýi ita guigua ha peteĩ horkon rysýi kuri'y guigua reheve. 37 Oĩmarõ irundy año mburuvicha guasúrõ Salomón, upe mes Ziv héravape, oñemoĩ pe tupao pyenda, 38 ha pe año 11 haguépe, mes héravape Bul, upéva hína año pegua mes 8, oñemoguahẽ hu'ãme pe tupao apo oñembosako'i hagueichaite. Upéicha 7 añope omopu'ã Salomón pe tupao.

1 Kings 7

1 Salomón omopu'ã hóga guasu ha omoguahẽ hu'ãme hembiaapo 13 añope. 2 Omopu'ã avei peteĩ óga guasu hérava "Ka'aguy Líbano", ipukúva 45 métro, ipéva 22 métro imédio ha iyyvatéva 13 métro imédio, ojekóva irundy tysýi horkon kuri'ýre, ha umíva ári oguapy víga kuri'y. 3 Ko'ã víga 45 vaekue, ha peteĩ-teĩ oñemboja'o mbohapy hendápe oguerékóva 15 métro peteĩ-teĩ ha oguapýva horkon ári. Umi víga ári oĩ tábla kuri'y oñembojeguáva. 4 Oĩ mbohapy tysýi ovetã oñemohendáva mbohapy-hapy ojohová. 5 Opa okẽ ha ovetã iyyke irundy, ha irundyve iyyke ipuku joja ha oĩ ojohová mbohapy tysýipe. 6 Ojapo avei koty guasu oĩháme heta horkon, ipukúva 22 métro imédio ha ipéva 13 métro imédio. Kóva rovái ojapo ambue koty guasu horkon ha técho reheve. 7 Ojapo avei koty guasu oñembojovake haguãme ha upéva ombyape, yvy guive yvate peve, cédrope. 8 Pe óga guasu Salomón oikohápe, oguereko peteĩ korapy hapykuépe, ha peteĩ koty guasu peichagua avei. Ha pe óga guasu omopu'áva hembireko faraón rajýva peguarã, oguereko avei peichagua koty guasu. 9 Opa umi óga, ipyenda guive ihorkõ akã meve ha henonde guive ikorapy guasu peve, ojejapo ojeporúvo hyepy ha ijape guio, ita poravo pyre oñemosýiva ha oñekytíva serrúchope upe tuichakue ojepotávape. 10 Umi pyenda ojejapo avei ita poravo pyre tuichávagui, oĩ oguerékóva irundy métro imédio ha oĩ oguerékóva mbohapy métro 60 sentímetro. 11 Pe iyyvatekue ojejapo avei ita poravo pyrégui,

oñemosýiva upe tuichakue ojepotávape, ha cédrogui. 12 Pe korapy guasu jerére oĩ mbohapy tysýi horkon ita ha peteĩ tysýi horkon kuri'y, ha péicha avei pe korapy hyepy peguápe ha pe tupao róga guýpe. 13 Mburuvicha guasu Salomón ohenoika Tírogui peteĩ karai Hiram héravape. 14 Upéva peteĩ kuñakarai imenave'ýva, Neftalí kuérava, memby, oikove ypy vaekue Tírope; ha omba'apo kuaa vrónsere. Hiram ikatupyry ha iñakã porã, ha oikuaa porã mba'éichapa ojejapo oimeraẽ mba'e vrónsegui. Ou mburuvicha guasu Salomón rendápe ha ojapo opa mba'e ha'e ojeruréva chupe. 15 Omboyku vrónse ha ojapo mokõi horkon; peteĩ-teĩ ijyvate 8 métro ha ipoguasú 5 métro imédio. 16 Vránsegui avei ojapo mokõi umíva akãrã, omoĩ haguã peteĩ-teĩ umi horkon ári; umíva ijyvate 2 métro 25 sentímetro. 17 Ojapo avei mba'e jegua pyaha joguaha ha yvoty apesã ra'ãnga umi horkon akãme guarã, 7 peteĩ ári ha 7 upe ambue ári oñemoĩ haguã. 18 Ojapo avei granáda ra'ãnga ha omoĩ mokõi tysýi umívagui umi pyaha jerére, ombyape haguã pe horkon akã ha upéicha avei ojapo upe ambue horkon akãre. 19 Umi horkon tupao rogaguy pegua akã, ijyvatéva 2 métro, ombojegua yvoty ra'angápe. 20 Umi horkon akã jerekuévo, yvate upe ipevehápe oĩva upe pyahágui yvatemive, oĩ 200 granáda ra'ãnga oñemboja'óva mokõi tysýipe ijerekuévo, mokõive umi horkon akã ári. 21 Hiram omoĩ ko'ã horkon tupao róga guýpe, ha pe ijakatu peguápe ombohéra Jaquín, ha ijasu peguápe ombohéra Bóaz. 22 Umi horkon ru'ã ojogua ynambu sevóí potýpe. Péicha oñemoguahẽ hu'ãme umi horkon apo. 23 Upéi Hiram ojapo ña'ẽ guasu vrónsegui, y ryrurã. Ijapu'a ha peteĩ hembe'ýgui ambuépe, irundy métro imédio ipuku. Ijyvate mokõi métro 25 sentímetro ha pe ña'ẽ rembe ijerekuévo oguereko 13 métro imédio. 24 Upe ña'ẽ rembe'y guýpe, ijerekuévo, ojapo ka'avo poñy ra'ãnga hi'a 10 reheve, ipa'üva ojuehegui 45 sentímetro, ha upe ña'ẽ pehẽnguẽguinte ojeja'póva. 25 Upe ña'ẽ uguapy 12 tóro ra'ãnga vrónse ári; mbohapy oma'ẽ nórtre gotyo, mbohapy sur gotyo, mbohapy kuarahy resẽ gotyo ha mbohapy kuarahy reike gotyo. Umi hetyma hapykue pegua oĩ hyepy gotyo ha pe ña'ẽ uguapy umíva ári. 26 Pe ña'ẽ iñanambusu 8 sentímetro, ha hembe ojogua ku ynambu sevóí potýpe. Ija ipype 44.000 lítro y. 27 Ojapo avei vrónsegui 10 ña'ẽ pyendarã peteĩ-teĩ ipuku ha ipéva peteĩ métro 80 sentímetro, ha ijyvatéva peteĩ métro 35 sentímetro. 28 Umi pyenda ojejapo péicha: Oguereko kuádro oñemohembe'ýva, 29 ha umívape ojapo león, tóro ha tekove ipepóva ra'ãnga kuéra; umíva ári ha iguýpe ombojegua yvoty apesã ra'angápe. 30 Peteĩ-teĩ pyenda irruéda irundy vrónse hi'éhe vrónse reheve, ha oguereko peteĩ ña'ẽ uguapýva irundy myatãha ári, oñembojeguáva. 31 Pe pyenda ári oĩ peteĩ kuára oñemboguapy haguã ña'ẽ, hembe'y apu'áva ha osẽva yvatévo 45 sentímetro; ijuru apu'a oñemohembe'y jegua ha pe ipyenda reheve ijyvate 78 sentímetro. 32 Umi irundy rruéda oĩ umi kuádro guýpe ha hi'éhe oja pe pyendáre. Peteĩ-teĩ rruéda apu'akue oguereko 68 sentímetro. 33 Umi rruéda ojejapo kárro ruédaicha. Hi'éhe, illánta, irráyo ha umícha vrónsegui meme. 34 Pe pyenda hi'ýva irundy osẽva peteĩ-teĩ hakãmbýgui. 35 Pyenda ru'ãgui osẽ yvatévo hembe apu'a ijyvatéva 25 sentímetro imédio. Umi myatãha ha kuádro oja pe pyenda ru'ãre. 36 Hiram ohai tekove ipepóva, león ha pindo ra'ãnga, mamó inandihápe umi myatãha ha kuádro rova, yvoty apesã ra'ãnga reheve ijerekuévo. 37 Upéicha ojapo ha'e umi 10 pyenda, mba'e vera ñemboyku pyrégui ha peteĩchagua memete. 38 Ojapouka avei 10 ña'ẽ vrónse. Peteĩ-teĩ oguereko 1 métro 80 sentímetro ha ija pype 880 lítro y, ha oñemoĩ umi 10 pyenda ári. 39 Omoĩ 5 pyenda tupao akatu gotyo ha 5 ijasu gotyo. Pe ña'ẽ guasu oñemoĩ tupao akatúape, kuarahy resẽ sur gotyo. 40 Hiram ojapo avei ólla, pála ha tása guasu kuéra ha péicha omoguahẽ hu'ãme opa pe tembiapo ojapo vaekue tupaópe Salomón peguarã, 41 ojapo vaekue hína ko'áva: mokõi horkon, mokõi mba'e apu'a uguapýva umi horkon akãme, mokõi pyaha ojaho'i haguã umi mokõi mba'e apu'a horkon ru'ãme oĩva, 42 umi granáda ra'ãnga 400, umi mokõi pyahápe guarã, ojaho'íva umi mokõi mba'e apu'a oĩva horkon ru'ãme; 43 umi 10 pyenda ha ña'ẽ nguéra hi'arigua, 44 pe ña'ẽ guasu y peguarã, umi 12 tóro ra'ãnga iguy peguáreve, 45 ha upéi umi japepo, pála ha tása guasu. Opa ko'ã tembiporu ojapo vaekue mba'e jegua apohára Hiram, mburuvicha guasu Salomónpe Ñandejárape guarã, vrónse verágui meme vaekue. 46 Mburuvicha guasu omboykuka umíva yvy ñai'ũ ári, Jordán ñúme, Sucot ha Saretán pa'úme. 47 Heta itereígui umi tembiporu vrónse Salomón noha'ãukái ipohyikue. 48 Ojapouka avei Salomón umi ambue tembiporu oĩva tupaópe: altar óro, mesa óro oñemoĩha mbujape Ñandejárape oñekuave'ẽva, 49 umi mba'e rendy pyenda oroite, oĩva Tupã koty renondépe, 5 ijasu ha 5 ijakatu gotyo, ha'ãnga yvoty reheve, mba'e rendy, tenása óro, 50 umi kópa, umi mba'e rendy mopotíha, tása guasu, kucharõ, myatatíha oroite meme. Óro avei umi viságra Tupã koty rokẽmegua oĩva tupao ryepýpe, ha umi tupao rokẽmegua avei. 51 Ha opa rire opa umi tembiapo ojapouka vaekue tupaópe, Salomón ogueraha

tembiporu óro ha pláta itúva David oja pouka vaekue Ñandejárape guarã, ha omoïka oñeñongatuhápe mba'e repyeta tupao pegua.

1 Kings 8

1 Upérõ Salomón ohenói hendápe Jerusalénpe myakãhára*f** Israelgua, Israel ñemoñare ruvicha kuéra ha karai guasu kuérape, ogueraha haguã Tupã Karameguã David Táva Sión guive. 2 Ha upe arete guasúpe, año pegua mes 7hápe hérava Etanim, oñembyaty mburuvicha guasu Salomón ndive opa Israelgua. 3 Oguahẽ opa myakãhára*f** Israelgua, ha pa'i kuéra ohupi pe karameguã, 4 ha ogueraha hikuái, pe Jotopa róga reheve, ha tembiporu ipypegua reheve. Opa ko'ã mba'e ogueraha umi pa'i ha levíta kuéra. 5 Mburuvicha guasu Salomón ha opa Israelgua oñembyaty vaekue hendive, oikuave'ẽ karameguã renondépe mymbajuka*f** ramo ovecha ha tóro, heta itereígui ikatu'ýva ojepapa. 6 Upéi pa'i kuéra ogueraha Ñandejára Ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã tupao ryepýpe Tupã koty peve, tekove ipepóva*f** pepo guýpe. 7 Ko'áva oipyso umi ipepo upe karameguã ári, ha péicha ojaho'i pe karameguã ha umi hi'ándá avei. 8 Umi karameguã ánda ipuku etereígui katu, tupao ryepy guive umi ijapýra ojekuaa Tupã koty renondépe, jepe okáguio ndojekuaái. Ha péicha opyta ko'agãite peve. 9 Karameguã ryepýpe oĩ umi mokõi ita pehẽnguente, Moisés omoĩ vaekue pype yvyty Horébppe. Umíva oĩ ñe'ẽ ñome'ẽ Ñandejára ojapo vaekue Israelgua ndive, ha'e kuéra osẽ rire Egíptogui. 10 Pa'i kuéra osẽvo tupao ryepýgui, arai omyenyhẽ Ñandejára tupao, 11 Ha pe arágui pa'i kuéra ndaikatúi opyta hembiapo haguã, Ñandejára reko mimbipa omyenyhẽ haguére itupao. 12 Upérõ Salomón he'i: Ore Jára, reikose pe arai pytũme. 13 Che katu ajapóma ndéve, tupao reiko haguãme, Nde reiko haguã ko'ápe, opa árape guarã. 14 Upéi Salomón oma'ẽ opa Israel guáre oñembo'ýva hína ha ohovasa chupe kuéra, 15 he'ívo: "Tojererohory Tupã Israel Jára ojapo haguére iñe'ẽ ome'ẽ vaekue che ru Davidpe, he'irõ guare chupe: 16 'Anohẽ guive che retã guápe Egíptogui, ndaiporavói vaekue mba'eveichagua táva Israelgua ojejapo haguã chéve upépe che rogarã. Davidpe katu aiporavo vaekue oisãmbyhy haguã che retãgua Israelpe. 17 Ha che ru David oja pose mo'ã peteĩ tupao Tupã Israel Járape guarã.' 18 Ñandejára katu he'i chupe: 'Rejaposégui iporáva remopu'ãse chéve peteĩ tupao, 19 na nde mo'ãi jepe upe remopu'átava; peteĩ nde ra'ýva hína pe omopu'átava chéve tupao.' 20 Ha ko'ágã ojapóma iñe'ẽ. Ha'e he'i haguéicha che aguapy che ru David rendaguépe Israel sãmbyhyhárõ ha amopu'ã Tupã Israel Járape peteĩ tupao. 21 Ha amoĩ avei upépe karameguã oĩháme Ñandejára ñe'ẽ ñome'ẽ ñande ru kuéra ypykue ndive oguenohẽ ramo guare chupe kuéra Egíptogui." 22 Upéi Salomón oñembo'y opa Israelgua renondépe, Ñandejára altar rovái ha omopu'ãvo ipo yvága gotyo, 23 he'i: "Tupã Israel Jára: yvágape ha yvy ári ndaipóri ndeichagua, rejapóva ne ñe'ẽ ha rehechaukáva nde py'a porã opa umi ojapóvape ne rembipota ipy'aite guive, 24 nde rejapo ko árape upe ere vaekue che ru Davidpe. 25 Upéva, Tupã Israel Jára, ejapókena avei upe ñe'ẽ reme'ẽ vaekue ne rembiguái che ru Davidpe: nde reipytyvõ rupi oĩtaha opa ára peteĩ iñemoñare ojupítava Israel guapyhápe, ita'ýra kuéra heko porãma guive ha ojapóma guive ne rembipota ha'e ojapo haguéicha. 26 Aipo ramo, Tupã Israel Jára, toikókena umi ñe'ẽ reme'ẽ vaekue ne rembiguái che ru Davidpe. 27 Ha ikatúnepa Tupã oiko yvy ári? Yvága tuichaitévagui jepe nde tuichave, ha mba'éicha piko ndejáta ko tupaópe amopu'ã vaekue ndéve guarã! 28 Opáichavo, Tupã che Jára, ejapysaka kena che ñembo'ére ha ehendu ko ajeruréva ndéve. 29 Ne mandu'a kena ára ha pyharépe ko nde tupaóre; nde niko ere vaekue reimetaha ko'ápe. Ehendu ko ñembo'e ko'ápe ajapóva ndéve. 30 Ehendu che ha ne retãgua Israel roñembo'e ramo ko'a gotyo mamó roimehágui. Ehendu amo yvága reikohágui ha eheja rei oréve ore rembiapo vaekue. 31 Oĩrõ ojapo vaekue hapicháre ivaíva ha oñeme'ẽka ramo chupe iñe'ẽ nde rérape ko altar renondépe, 32 ehendu kena nde yvágagui ha ejapo upe rejapo vaerã; eme'ẽ pe hekópe guáva ne rembiguái kuérape: emyengovia hembiapo vaikuére pe hembiapo vai vaekuépe, reitývo hese ne tukumbo, ha eme'ẽ imba'éva upe ndojapói vaekuépe mba'eve ivaíva. 33 Umi ne retã Israel rehe ija'e'ýva ipu'akárõ hese, ne retãgua ojapo haguére ivaíva, upéi ha'e ombyasýrõ, omomba'e guasúrõ nde réra ha oñembo'e ramo ko tupaópe reheja rei haguã chupe, 34 ejapysaka hese yvága guive, eheja rei iñangaipa, ha nde rupi, tou jey ko tetãme, nde reme'ẽ vaekue chupe kuéra ha itúva kuéra ypykuépe. 35 Ndokyvéi ramo Israelgua iñangaipa haguére, upéi ha'e kuéra oñembo'e ha omomba'e guasu nde réra ko'ápe ha ombyasýrõ iñangaipa, nde reinupã haguére chupe kuéra, 36 ehendu chupe yvága guive, eheja rei ne rembiguái Israelgua angaipa, ha ehechauka chupe kuéra pe tape porã oipykúi vaerã. Upérõ emongy pe yvýpe reme'ẽ

vaekue chupe kuéra imba'erã. 37 Oĩrõ ñembyahýi térã mba'asy asãi ko tetãme, térã ipirupa ramo kóga kuéra ára hakúgui, kogatýpe oĩrõ plága, tuku, térã yso karu, ore rehe ija'e'ýva omongora ramo ore táva ha ondyry ore rehe, ourõ ore rehe oimehaichagua jeharu térã mba'asy, 38-39 upérõ ehendu opa ñembo'e osêva oimeraêvagui, térã ojaová opa ne retã Israelgua, ohechávo ijeharu ha imba'asy oñembo'eva oipysóvo ipo ko tupao gotyo. Ehendu yvága reikohágui, ha eheja rei orêve ore rembiapo vaikue; emyengovia peteĩ-teĩme hembiapokuére, ne ñoite niko reikuaa mba'épa oĩ pe máva py'apýpe ha mba'épa ha'e ojaPOSE. 40 Upéicha ne momorãne ha ohendúne ne ñe'ẽ oikove aja ko yvýpe reme'ẽ vaekue ore ru kuéra ppykuépe. 41 Peteĩ ndaha'éiva ne retãgua ourõ mombyrýgui nde rehehápe, 42 ha oñembo'e ramo ko tupao gotyo (oñehendúta niko nde tuicha ha nde pokatuha), 43 ehendu yvága reikohágui, ha eme'ẽ chupe opa mba'e ojeruréva, ikatu haguã opa tetã nguéra nde kuaa ha ne momorã ojaPOháicha ne retã Israel ha oikuaa nde réra oñehenoíha ko tupaópe che ndéve amopu'ã vaekue. 44 Ne retãgua osêrõ oñorãirõ hese ija'e'ýva ndive mamó nde remondohápe chupe kuéra, oñembo'e ramo ndéve upe guíve ko táva nde reiporavo vaekue, avei ko tupao che amopu'ã vaekue ndéve gotyo. 45 Ehendu yvága guíve iñembo'e ha imba'e jerure ha eipytyvõ chupe kuéra. 46 Ha ojaPO ramo ivaíva ojeívo ne rembipotágui, ndaipóri niko ojaPO'ýva ivaíva, ha nde, nde pochýgui hendive kuéra, reme'ẽ ramo chupe kuéra hese ija'e'ýva pópe, ha umíva ogueraha chupe kuéra hembiguairã tetã mombyrygua térã aguĩ guápe, 47 ha pe tetã oĩháme hikuái ombyasy jey ramo iñangaipa, ha oñembo'e ndéve ohecha kuaávo ojaPY hague, 48 ojevy ramo ne rendápe ipy'aite guíve, ha pe oĩhágui oñembo'e ramo ndéve oma'êvo ko yvy reme'ẽ vaekue itúva kuéra ppykuépe, ko táva reiporavo vaekue, avei ko tupao che ndéve amopu'ã vaekue gotyo, 49 ehendu yvága reikohágui iñembo'e ha imba'e jerure, ha eipytyvõ chupe kuéra. 50 Eheja rei iñangaipa ha heko pu'ãngue. Ha nde rupi, umi omosẽ vaekue hetãgui toiporiahurereko chupe kuéra. 51 Ha'e kuéra niko ne retãgua ha ne mba'e tee; nde renohẽ vaekue chupe kuéra Egíptogui, ha'e vaekue tatauáicha omba'e mbohykúva. 52 Ejapysaka aipo ramo ne rembijokuái ñembo'e ha ne retã Israel rembijerure. Ore rendu kena Tupã rosapukái ramo ndéve! 53 Nde niko, ore Jára, remboyke vaekue chupe kuéra opa tetã apytégui ne mba'erã, ere haguéicha ne rembiguái Moisés rupi, renohẽrõ guare Egíptogui ore ru kuéra ppykuépe. 54 Salomón ojaPOpa rire iñembo'e Ñandejárape, ojaPO vaekue ñesũháme ha omopu'ãvo ipo yvága gotyo, 55 oñembo'y ha ohovasa opa Israel guápe, he'i hatãvo: 56 Tojererohory Ñandejára ome'ẽ vaekue py'a guapy hetã Israélpe, he'i haguéicha ojaPOtaha! Ndohejaí ojaPO'ýre mba'eve umi mba'égui he'i vaekue hembiguái Moisés rupi ojaPOtaha. 57 Ha ko'ágã Tupã Ñandejára toĩ ñane ndive oĩ haguéicha ñande ru kuéra ppykue ndive. Ani ojei ñande hegui térã ñande reja rei, 58 ta ñane mokyre'ý uvei jajapo haguã opa mba'épe hembipota ha hembiapoukapy ome'ẽ vaekue ñande ru kuéra ppykuépe. 59 Ko'ã mba'ére ajerure vaekue Tupã Ñandejárape taimandu'a ha'e ára ha pyharépe ojaPO haguã upe heko jojáva hembijokuái ha hetãgua Israélpe oikotevẽháicha, 60 ha opa tetã nguéra yvy arigua oikuaa haguã Ñandejaraha upe Tupã ha ndaiporiha ambue. 61 Ha pende py'a ha'éta Tupã Ñandejára ñoite peguarã, peiko haguã ha'e oipotaháicha ha pejapo haguã hembiapoukapy ko árape guáicha." 62 Upe rire mburuvicha guasu ha opa Israelgua hendive, oikuave'ẽ mymbajuka*f** Ñandejárape. 63 Salomón oikuave'ẽ mymbajuka ramo joajurã*f** Ñandejára rérape, 22.000 guéi ha 120.000 ovecha. Upéicha mburuvicha guasu ha opa Israelgua oikuave'ẽ pe tupao Tupãme. 64 Upe árape mburuvicha guasu omomarangatu tupao rogaguy, oíva tuapo renondépe, upépe oikuave'ẽ haguére mymbahapy*f** ha pe ikyrakue mymbahapýgui oñekuave'ẽva jeiko porã jey rehe. Pe altar*f** vrónse niko michĩ eterei ha ndaijái pype pe mymbahapy, mba'e kuave'ẽ ha ikyrakue. 65 Upérõ Salomón ha opa Israelgua, heta eterei oúva umi tenda oívagui Hamat reike guíve ysry Egípto peve, ombyarete Enramadaguy arete Tupã Ñandejára rérape. Ha upéi ombojoapy upévale hikuái 7 ára arete, ha péicha ohupyty 14 ára. 66 Ára 8hápe omondo umi tetã guápe. Oguerohory joa hikuái mburuvicha guasúpe ha oho jey hekoha kuérape vy'a pópe ha py'a rory reheve hetaite mba'e porã rehe Ñandejára ojaPO vaekue hembiguái David ha hetãgua Israel rehe.

1 Kings 9

1 Salomón omoguahẽ rire hu'áme tupao, mburuvicha guasu róga ha opa mba'e ojaPOSE vaekue, 2 Ñandejára ojechauka jey chupe ojechauka haguéicha Gabaónpe 3 ha he'i: "Ahendu ne ñembo'e ha amo marangatu ko tupao aiko haguã pype opa árape guarã. Añangarekóta ha che mandu'áta hese opa ára. 4 Nde reiko ramo che renondépe ojaPO

haguéicha nde ru David, rejapóvo opa mba'e ha'e vaekue ha rembyajévo che rembiapoukapy, 5 amo mbaretéta nde guapyha, ame'ẽ haguéicha che ñe'ẽ nde ru Davidpe, ha'e ramo guare chupe oĩtaha katuete peteĩ iñemoñaréva oisãmbyhýtava Israel retã. 6 Nde ha pende ra'y kuéra pejei ramo che hegui katu ha ndapejapói ramo umi tembiapoukapy ame'ẽ vaekue peẽme, ha upéva rangue pemomba'e guasu uvei tupã ambue kuérape ha pejapo ha'e kuéra oipotáva, 7 pohapo'óta pe yvýgui ame'ẽ vaekue peẽme, ajeita ko tupaógui amo marangatu vaekue ha Israel oikóta opa tetã nguéra renondépe toryjárõ. 8 Ko tupaógui oikóta tapere guasu, ha opa umi ohasáva ijyipy rupi ijurujáita opytávo, oñembohoryta hese ha oporandúta mba'érepa Ñandejára ojapo péicha ko tetã ha itupaóre. 9 Ha oje'éta chupe kuéra upéva ojehe hague oheja haguére Tupã Ijárpe, oguenohẽ vaekue itúva kuéra ppykuépe Egíptogui, ha oho hague tupã ambue kuéra rapykuéri oñesũ haguã henondépe ha ojapo haguã ha'e kuéra oipotáva. Upévare Ñandejára oity hague hi'ári kuéra peichagua jeharu." 10 Ohasa 20 año Salomón ojapopa rire tupao ha hóga guasu. 11 Umívape guarã Hiram, Tiro ruvicha guasu, ome'ẽ Salomónpe cedro, kuri'y ha opa pe óro ha'e oipota vaekue. Salomón katu ome'ẽ Hirámpe 20 táva opytáva Galiléape. 12 Ha Hiram, ohechávo umi táva Salomón ome'ẽva chupe ipochy, 13 ha he'i: "Kóva piko pe reme'ẽva chéve che ryvy?". Upévare, upe oĩháme umi táva ombohéra "Cabul" ha upéicha héra ko'ágã peve. 14 Pe óro Hiram ome'ẽ vaekue Salomónpe ohupyty 3.960 kílo. 15 Péicha Salomón ojapo ombyaty haguã umi omba'apo vaerã oñemopu'ã haguã tupao, hóga guasu, jupíha ha tápia Jerusalén pegua, Hasor, Meguido, Guézer, Bet-Horón iguy pegua, 16-24 avei táva Baalat, Tamar ñu megua, Judá retãme, umi táva oñeñongatuhápe hi'upyrã, umi táva oñeñongatuhápe kárro ñorãirõrã ha kavaju kuéra ha opa umi táva omopu'ãse vaekue Jerusalénpe, Líbanope ha opa henda rupi oĩva ipo guýpe. Umi hitita, amorréo, hevéo, ferezéo ha jebuséo opyta vaekuépe, ndaha'éiva Israelgua, he'ise, iñemoñare kuérape opyta vaekue upe tetãme, ha umi Israelgua ndojukái vaekue, Salomón oguereko tembiguái ramo ha omomba'apo tembiapo pohýipe ha péicha oiko hikuái ko'agãite peve. Israel guápe katu ndoguerekói tembiguái ramo; chupe kuéra oiporu ñorãirõha yvy rupi, kárro ári, kavaju arigua ramo, ha ko'áva ruvicha ramo. Uru kuéra Salomón oguerekóva, 550 vaekue. Umíva oisãmbyhy mba'apohára kuérape. Faraón rajy ojererova David Távagui pe óga guasúpe Salomón omopu'ã vaekue chupe guarã. Upérõ ha'e omopu'ã vaekue upe jupíha. Faraón, Egipto ruvicha guasu, ondyry vaekue Guézer rehe, oñemomba'e hese, ohapy ha ojuka cananéu kuérape upépe oikóva, ha upéi ome'ẽ imenda repy ramo itajýra, Salomón rembirekópe. Salomón omopu'ã jey Guézer. 25 Añope mbohapy jey, Salomón oikuave'ẽ jepi mymbahapy*f** ha mymbajuka*f** ojeheja rei haguã angaipa Ñandejára altar*f** ári ha'e omopu'ã vaekue, ha ohapy jepi insiënso Ñandejára renondépe. Upéicha opa pe tupao ñemopu'ã. 26 Salomón ojapouka avei várko Esión-Guéberpe opytáva Elat ypýpe, Mar Rojo rembe'ýpe, Edom retãme. 27 Hiram omondo iñorãirõha kuéra oikuaa poráva pe yguasú, omoirũ haguã ivárkope Salomón ñorãirõha kuérape; 28 oguahẽ hikuái Ofírpe ha upégui ogueru 14.000 kílo óro ha ogueraha mburuvicha guasu Salomónpe.

1 Kings 10

1 Mburuvicha guasu kuñáva Sabá pegua ohendu Salomón herakuã guasuha, ha oho Jerusalénpe oikuaa haguã mba'eichaite pevépa iñarandu, ha ogueraha mba'e porandu hasýva ojejora haguã. 2 Omimbipa oguahẽvo, ikaméllo kuéra henyhẽ mba'e ryakuã porã, heta iterei óro, pláta ha ita jeguágui. Oguahẽ rire Salomón rendápe oporandu chupe opa mba'e oporanduse vaekue, 3 ha Salomón he'i chupe mba'épa he'ise opa umi mba'e ha'e oikuaaséva. Peteĩ mba'énte jepe ndaipóri ha'e oikuaa'ýva, opa umi chupe oporandu vaekuégui. 4 Mburuvicha guasu kuñáva Sabá pegua, ohechávo mba'eichaitépa Salomón imba'e kuaa, ha pe óga guasu ha'e omopu'ã vaekue, 5 umi tembi'u imesa pegua, umi mburuvicha kuéra koty, hembiguái kuéra reko resãi guasu ha ijao jegua, umi ao oiporúva kaguy tykuaha, umi mymbahapy*f** oikuave'ẽva tupaópe, ijurujái opytávo, 6 ha he'i mburuvicha guasu Salomónpe: "Pe ahendu vaekue che retãme ne rembiapokue ha ne arandu rehegua, añete ra'e; 7 ko'ágã ikatúma arovia aju haguére ahecha che resa tee rupi. Ahecha kuaa noñemombe'úi hague chéve mbyterénte jepe upe oĩvagui. Hetaitereive mba'e reikuaa ha reko pe che ahendu vaekuégui. 8 Ovy'aiténepa ne rembireko kuéra ha umi ne rembiguái oĩ mantéva nde ykére ha ohendúva ne ñe'ẽ henyhẽva arandúgui! 9 Tojererohory Tupã nde Jára nde rayhu vaekue ha ne moĩ Israel guapyhápe opa árpe guarã, ohayhúgui Israelpe, ha ne moĩ mburuvicha guasúrõ reisãmbyhy haguã hekópe chupe kuéra reiporúvo teko joja!" 10 Upéi ome'ẽ Salomónpe 3.960 kílo óro, ha

heta iterei mba'e ryakuã porã ha ita jegua. Araka'eve noguahẽi Israélpe hetaite mba'e ryakuã porã ogueru haguéicha mburuvicha guasu kuñáva Sabá pegua mburuvicha guasu Salomónpe. 11 Upéva ári, Hiram ha Salomón rembiguái kuéra ogueru vaekue óro Ofírgui, ogueru avei upégui yvyra poravo pyre ha ita jegua. 12 Umi yvyra Salomón he'i ojeporu haguã tupao ha mburuvicha guasu róga apópe ha oja pouka avei chugui mbaraka ha árpa umi ombopúvape guarã. Araka'eve ndojehechái vaekue hetaite yvyra poravo pyre peichagua Judá retãme. 13 Mburuvicha guasu Salomón ome'ẽ avei mburuvicha guasu kuñáva Sabá peguápe opa mba'e ha'e ojerurese vaekue, ome'ẽ rire chupe jopói omyengovia haguã umi jopói ha'e ogueru vaekuere. Upe rire pe mburuvicha guasu kuñáva oho jey hetãme iñirũ nguéra ndive. 14 Pe óro Salomónpe oguahẽva año jerére ohupyty 22.000 kilo rupi, 15 ojepapa'yre umi impuéstó ohepyme'eva ñemuhára hetã rupi ohasáva, umi upépe voi oñemúva, umi mburuvicha guasu mombyrygua ha umi sãmyhyhára tetãpyre oíva. 16 Mburuvicha guasu Salomón oja pouka avei 200 ñorãirõha rete mo'ãha óro ha peteĩ-teĩme ojeporu 6 kilo. 17 Oja pouka avei 300 tete mo'ãha michĩvéva ha peteĩ-teĩme ojeporu 3 kilo rasami óro mbotapyrégui ha opa umíva omoĩka pe óga guasu héravape "Ka'aguy Líbano". 18 Oja pouka avei, elefante rãinguégui, peteĩ guapyha ha ombyapeka oroitépe. 19 Pe guapyha renonde rehe oja 6 jupíha ha pe guapyha ija pu'a ha mokõive ijképe oguereko jyva, ha umíva yképe jey oĩ jaguarete ra'ãnga ñembo'yhápe. 20 Oĩ avei 12 jaguarete ra'ãnga ñembo'yhápe peteĩ-teĩ umi 6 jupíha yképe, peteĩ-teĩ ijképe ha peteĩ pe hovái guápe. Araka'eve ndojepapói vaekue mba'eve peichagua! 21 Opa umi kópa oiporúva mburuvicha guasu, órogui meme vaekue ha óro meme vaekue avei opa tembiporu óga guasu "Ka'aguy Líbano" pegua. Plátagui ndaipóri mba'eve, Salomón oisãmbyhy aja ndojepota guasúgui pe pláta. 22 Umi várko kuéra mburuvicha guasu mba'éva oho jepi Tarsíspe, Hiram rembiguái kuéra ndive, ha ou jey jepi mbohapy año rire oguerúvo heta óro, pláta, elefante rãingue, ka'i ha pávo real. 23 Mburuvicha guasu Salomón imba'e rereko hetave ha iñaranduve opa mburuvicha guasu yvy ári guágui. 24 Mburuvicha guasu kuéra opa rupigua ohechase chupe ha ohenduse pe arandu Tupã ome'ẽ vaekue chupe, 25 ha opa umíva ogueraha chupe año jerére jopói ramo: opaichagua mba'e óro ha plátagui, ao, árma, mba'e ryakuã porã, kavaju ha mburika. 26 Salomón ombyaty kárro ha kavaju kuéra. Oguereko 1.400 kárro ha 12.000 kuimba'e kavaju arigua, ha umívagui oĩ omondóva umi távape oñeñongatuhápe kárro kuéra ha oĩ ohejáva Jerusalénpe, mburuvicha guasúpe omoirũ haguã. 27 Ha'e rupi, pláta ytýicha heta Jerusalénpe, ha umi kuri'y heta, hetaháicha ígo ka'aguy umi ñúre. 28 Salomón kavaju kuéra ou Musri ha Cilíciagui. Umi ñemuhára Salomón róga pegua niko ojogua upégui. 29 Peteĩ kárro ojererúva Egíptogui ojejogua 600 pláta pehẽnguere ha peteĩ kavaju 150 rehe. Mburuvicha guasu kuéra hitíta ha sírio ojogua joa Salomón ñemuhára kuéragui.

1 Kings 11

1 Salomón ohayhu, ndaha'ei faraón rajýpente, heta kuña mombyry guápe avei: 2 umíva moabíta, amoníta, edomíta, sidónio ha hitíta; umi kuña tetã ambue guápe, Ñandejára he'i vaekue ani haguã Israelgua omenda hese kuéra, umíva ombyaitagui chupe kuéra ha omoñesũta itupã nguéra renondépe. 3 Hembireko 700, mburuvicha guasu rajýva, ha 300 ikuña; ko'áva omombía chupe Ñandejára rapégui. 4 Salomón itujáma ramo, ikuña kuéra omyakã raku chupe ambue tupã nguérare, noñeme'ẽmbái vaekue niko Tupã Ijárpe, ojapo haguéicha itúva David. 5 Salomón omomba'e guasu tupã kuñáva Aserápe, Sidongua mba'éva, ha Milcómppe, Amongua tupã gua'u ahẽ. 6 Aipo ramo, Salomón hembiapo vai Ñandejára renondépe, ndoikói haguere ipy'aite guive Ñandejára rapere oiko haguéicha itúva David. 7 Umiha árape Salomón omopu'ã, upe yvytýpe oíva Jerusaléngui kuarahy resẽ gotyo, peteĩ Tekoha, Moabgua tupã gua'u ahẽ Quemóspe ha Molócpe, Amongua tupã gua'u ahẽ. 8 Upéicha avei ojapo opa ikuña kuéra mombyry guápe guarã. Umíva oikuave'ẽ mymbajuka*f** ha insiënso itupã nguérpe. 9 Tupã Israel Jára ipochy Salomón ndive, ojei haguere chugui, ojechauka vaekue chupe mbohapy jey, 10 ha he'i vaekue ani haguã omomba'e guasu ambue tupã nguérpe. Ha'e katu ndojepy'apýi Ñandejára he'i vaekuere. 11 Upévare Ñandejára he'i Salomónpe: "Nderejapói haguere ñe'ẽ ñame'ẽ vaekue ojupe ha che rembiapoukapy, aipe'áta nde hegui ne retã ame'ẽ haguã peteĩ ne rembiguáivape. 12 Opáichavo, nde ru Davidrehápe, ndajapo mo'ãi reikove aja; nde ra'ygui katu aipe'áta. 13 Ndaipe'a mo'ãi jepe chugui opa upe tetã: ahejáta chupe peteĩ ñemoñaregua, nde ru David ha Jerusalén, pe táva aiporavo vaekuerehápe." 14 Upérõ, Ñandejára omoĩ peteĩ Salomón rehe ija'e'yva py'ápe opu'ã haguã hese:

Hadad, peteĩ edomíta, Edom ruvicha guasu ra'y kuéra reheguáva. 15 David ipu'aka ramo guare Edom rehe, ñorairõhára ruvicha Joab oho vaekue oñotývo opa umi omano vaekúepe ñorairõme, ojuka opa kuimba'e Edom guápe; 16 opyta upépe opa Israelgua ndive 6 mes pukukue ohundipa peve opa kuimba'e Edom guápe. 17 Hadad katu, uperõ mitã vaekue ha okañy Egíptope, mbovymi hetãgua itúva rembiguáiva ndive. 18 Osẽ hikuái Madiángui ha oguahẽ Paránpe, ha upépe oiporavo kuimba'e kuéra oipytyvõ vaerã chupe. Oguahẽ hikuái Egíptope faraón, Egípto ruvicha guasu, rendápe; ha'e omongaru, ome'ẽ ijyvy ha hogarã chupe kuéra. 19 Hadad ho'a porã faraónpe ha faraón ome'ẽ chupe hembirekorã hovaja, kuña mburuvicha guasu Tahpenés kypy'y. 20 Tahpenés kypy'ygui Hadad ita'yra ha ombohérava chupe Guenubat; upévape Tahpenés omongakuaa faraón róga guasúpe, faraón ra'y kuéra apytépe. 21 Hadad katu oikuaa vove David omano hague, ha omano hague avei Joab, ñorairõhára ruvicha, he'i faraónpe: –Tahami jeýna che retãme. 22 Faraón he'i chupe: –Maerã piko rehose jey ne retãme? Oĩ piko oñeme'ẽ'yva ndéve ko'ápe che ndive? Hadad he'i chupe: – Naikotevẽi niko mba'eve. Ahase jeýnte ko che retãme. 23 Tupã omoĩ avei Rezón py'ápe opu'ã haguã Salomón rehe. Rezón hina Eliadá ra'y, okañy vaekue ijára Hadad-Ézergui, Sobá ruvicha guasu. 24 Ombyaty vaekue kuimba'e kuéra ha oiko mondaha ruvicha ramo. David ojuka ramo hesegua kuérape, Rezón oho Damáscope ha upépe oiko mburuvicha guasúrõ. 25 Oiko Israel ja'e'yha ramo Salomón oikove aja, ha upéva ári Hadad avei ndaija'ei Israelguare ha heta ombyai chupe kuéra. Upéicha Rezón oiko Siria ruvicha guasúrõ. 26 Jeroboam, Nabat ra'y, opu'ã avei mburuvicha guasúre. Jeroboam Efraín ñemoñareguáva, Salomón rembiguái vaekue táva Serédape. Isy, peteĩ kuña karai na iménaveiva, hérava Serúa. 27 Jeroboam opu'ã haguã mburuvicha guasúre, péicha vaekue: Salomón omopu'ã hina pe jupiha ha omboty upe pa'ũ itúva David távape. 28 Jeroboam kuimba'e mbarete ha py'a guasu vaekue ha Salomón, ohechávo ko mitã rusu ikyre'yha, omoĩ chupe José ñemoñareguáva ruvicha ramo. 29 Peteĩ ára Jeroboam osẽ Jerusaléngui ha tape rehe ojotopa maranduhára*f** Ahías, Siló pegua ndive, oñemondéva ahoja pyahúpe. Ha'e kuéra año oĩ ñume oñondive, 30 ha Ahías omondoro ijahoja pyahu ha ojapo chugui 12 pehẽngue, 31 ha he'i Jeroboámpe: “Ereko ne mba'erã 10 pehẽngue, Tupã Israel Jára he'ikágui ndéve: ‘Aipe'áta Salomóngui upe tetã ha ame'ëta ndéve 10 ñemoñaregua. 32 Salomónpe ahejãta peteĩ ñemoñareguante, che rembiguái David ha Jerusalén, pe táva aiporavo vaekue opa Israel ñemoñaregua apytégui, rehehápe. 33 Salomón che mboyke haguére ha oñemoĩ omomba'e guasu Astarté sidónio kuéra tupã kuñáva, Quemós, Moabgua kuéra tupã, ha Milcom amoníta kuéra tupã. Hembiapokue naiporãi che resa renondépe ha nombyajéi che rembipota ha che rembiapoukapy ojapo haguéicha itúva David. 34 Opáichavo ndaipe'a mo'ãi chugui hetã, arekóta gueteri uvei chupe sãmbyhyhárõ oikove aja, che rembiguái David rehehápe, aiporavo vaekue ha ojapo vaekue che rembipota ha che rembiapoukapy. 35 Ita'yragui aipe'áta hetã, ha ame'ëta ndéve 10 ñemoñaregua. 36 Peteĩ ñemoñareguante ahejãta ita'yrape, ikatu haguã che rembiguái David resapeha opyta hendyhápe opa ára che renondépe Jerusalénpe, upe táva aiporavo vaekue aiko haguãme opa ára. 37 Ndéve romoíta reisãmbyhy haguã reipotaháicha ha ndéta Israel ruvicha guasu. 38 Ha rejapo ramo opa che ha'éva ndéve, ne rembiapo porã ramo che renondépe ha rejapo ramo che rembipota ha che rembiapoukapy ojapo haguéicha che rembiguái David, aiméta ne ndive ha pomoĩ hatãta pende guapyhápe nde ha nde róga guápe amoĩ haguéicha Davidpe ha ame'ëta ndéve Israel. 39 David ñemoñarépe katu ainupãta upe haguére, ndaha'ei jepe opa árape guarã.” 40 Upéva Salomón ojukase mo'ã Jeroboámpe; ha'e katu okañy Egíptope, oisãmbyhyhápe Sisac, ha upépe opyta omano meve Salomón. 41 Salomón rekovekue, iñarandukue ha opa mba'e ojapo vaekue, ojehai kuatia oñemombe'uhápe umi mba'e ojehu vaekue Salomón oisãmbyhy ramo guare. 42 Salomón oisãmbyhy Jerusalénpe Israel ruvicha guasúrõ 40 año pukukue, 43 ha omano rire oñeñotý itúva David távape. Upéi oisãmbyhy hendaguépe ita'yra Roboam.

1 Kings 12

1 Roboam oho Siquémpe, opa Israelgua oho haguére upépe, omoingo haguã chupe mburuvicha guasúrõ. 2 Ha oikuaa upéva Jeroboam, Nabat ra'y, oíva gueteri Egíptope, oho haguére okañy haguã Salomóngui, ha opyta haguére. 3 Oñehenoika ríre, Jeroboam ha opa Israelgua oho oñe'ẽ haguã Roboam ndive, ha he'i chupe hikuái: 4 –Nde ru ojopy eterei vaekue ore ndive. Ko'ágã roipota remboveví ore rekove ha reipe'a ore hegui pe mba'e pohýi ha'e omoĩ vaekue ore apére. Upéicharõ rojapóta upe nde reipotáva. 5 Roboam he'i chupe kuéra: –Peju jey che rendápe

mbohapy ára haguépe. Maymáva oho jey hógape, 6 ha upérõ Roboam ohenói myakāhára*f** kuérape oĩ vaekue itúva Salomón ndive ha oporandu chupe kuéra: – Mba'épa peje chéve ha'e haguã chupe kuéra? 7 Ha'e kuéra he'i chupe: –Rejapo ramo ha'e kuéra ojeruréva ha reñe'ẽ porārõ chupe kuéra, oĩta ne ndive ha ojaopóta opa mba'e eréva. 8 Roboam katu nopenái pe he'ivare umi myakākára ha ombyaty umi karia'y kuérape okakuaa vaekue hendive ha ojaopóva pe ha'e oipotáva. 9 Oporandu chupe kuéra: –Mba'épa peje chéve ha'e haguã umi ojerure vaekuépe ambovevúi haguã pe júgo che ru omoĩ vaekue ijati'yre? 10 Umi karia'y kuéra okakuaa vaekue hendive he'i chupe: –Umi ojerure vaekuépe ndéve rembovevúi haguã pe mba'e pohýi nde ru omoĩ vaekue chupe kuéra, ere vaerã péicha: 'Oime rire ra'e che ru ojopy pene ndive, che ajopyvéta. 11 Oime rire ra'e che ru omoĩ mba'e pohýi pende apére, che amoĩta ipohyivéva. Oime rire ra'e ha'e pene nupã tukumbópe, che pombyepotíta teju ruguáipe iñapýime fiérro hakua oguerekóva.' 12 Mbohapy ára haguépe ou jey Jeroboam opa Israelgua ndive Roboam rendápe, ha'e he'i haguéicha chupe kuéra. 13 Mburuvicha guasu Roboam katu oñe'ẽ pohýi eterei chupe kuéra, opena'yre pe he'i vaekuére chupe umi myakāhára, 14 ha oñe'ẽ chupe kuéra he'i haguéicha umi karia'y: "Oime rire ra'e che ru omoĩ mba'e pohýi pende apére, che amoĩta ipohyivéva. Ha oime rire ra'e ha'e pene nupã tukumbópe, che pombyepotíta teju ruguáipe iñapýi fiérro hakuáva." 15 Mburuvicha guasu nopenái Israelguare, Ñandejára ohejágui péicha ojapo, oiko haguã pe ñe'ẽ Ñandejára ome'ẽ vaekue Jeroboam Nabat ra'ype, maranduhára*f** Ahías, Siló pegua, rupi. 16 Israelgua ohechávo mburuvicha guasu nopenaiha hese kuéra, he'i chupe: Ndorokuaaséi mba'eve Davidgui! Jesé ra'y ndohejái oréve mba'eve! Néike Israelgua! Jahapa ñande rógape, ha David toñangareko hogaguare! Upepete voi opa Israelgua oho hógape. 17 Umi Israel guápe, oikóva Judá táva kuérarupi, Roboam akóinte oisãmbyhy chupe kuéra. 18 Roboam omondóvo uru hérava Adoram oporomomba'apo haguã, mayma Israelgua ojapi ha ojuka chupe itápe. Roboam ohendúvo upéva, ojupi ikárrope ha oho okañy Jerusalénpe. 19 Upéicha Israelgua ojetyvyro vaekue David ñemoñarégui ha ojei chugui ko'agãite peve. 20 Israelgua, oikuaávo Jeroboam ou jey hague, ha ou vove omoingo chupe opa Israel ruvicha guasúrõ, opyta'yre avave David rogagua ndive, ndaha'éí ramo umi David rogaguáva. 21 Oguahẽ vove Jerusalénpe, Roboam ombyaty 180.000 ñorairõhára ojeporavóva Judá ha Benjamín rogagua apytégui oñorairõ haguã Israelgua ndive, jahecha nomoĩ jeýipa chupe kuéra ipo guýpe. 22 Tupã katu he'i karaí marangatu Semaíaspe: 23 –Ere Roboámpe, upéva hína Salomón ra'y ha Judá ruvicha guasu, ha opa Judá ha Benjamín guápe, 24 ko ha'ekáva chupe kuéra: "Ani peñorairõ pene pehẽngue kuéra ndive. Tapeho jey pende rógape." Ha'e kuéra ohendúvo pe he'ikáva Ñandejára, oho jey hógape. 25 Jeroboam omopu'ã jey táva Siquem, oĩva Efraín yvyty kuérape, ha oñemohenda upépe. Upéi omopu'ã jey avei Penuel. 26 Upéi he'i ipype: "David rogagua ikatu oñemomba'e jey ko tetãre, 27 ko'apegua oho ramo Jerusalénpe omymbajuka haguã tupaópe. Ohayhu jeýne hikuái Judá pegua ruvicha guasu Roboámpe ha upérõ che jukáne oho jey haguã hendive." 28 Ojepya'a mongeta rire, Jeroboam ojaouka mokõi tóro ra'y ra'ãnga óro, ha he'i hetã guápe: "Peẽ Israelgua, natekotevẽi pehove Jerusalénpe. Kóina ápe pene tupã nguéra pene renohẽ vaekue Egíptogui." 29 Upérõ omoĩ peteĩ Betélpe ha ambue Dánpe. 30 Ha péicha rupi Israelgua oñepyrũ iñangaipa, oĩgui ohóva Betel ha Dánpe omomba'e guasu haguã chupe kuéra. 31 Omopu'ã avei Tekoha ijyvateha rupi ha oiporavo pa'irã gẽnte apytégui umi levita'yvape. 32 Upéva ári omoĩ arete ramo, ára 15, mes 8hápe, upe Judá pegua aretéicha, ha ha'e voi oikuave'ẽ mymbajuka altar*f** ári. Kóva ojapo Betélpe, oikuave'ẽvo mymbajuka umi tóro ra'y ra'ãnga ha'e ojapo vaekuépe, ha omoĩvo pa'i kuerarã umi Tekohápe ha'e omopu'ã vaekue. 33 Ha péicha, ára 15, mes 8hápe, Jeroboam oikuave'ẽ mymbajuka pe altar ári ha'e omopu'ã vaekue Betélpe. Kóva hína pe mes oñembyarete haguã ha'e oguenohẽ vaekue iñakãgui, omoĩvo Israelgua areterã, upe mėspe ha'e ojupi hague altárpe ohapy haguã insiënso.

1 Kings 13

1 Jeroboam ohapy aja insiënso altar*f** ári, oguahẽ Betélpe peteĩ maranduhára Judá pegua, Ñandejára remimbou. 2 Ha Ñandejára he'ígui chupe, hatã osapukái altar rehe he'ívo: "Há altar, altar! Ñandejára he'ika: 'David ñemoñarégui osẽta peteĩ mitã hératava Josías, ojukátava nde ári oikuave'ẽ haguã mymbajuka*f** ramo, pa'i kuéra tupã nguéra tekoha peguápe, ohapýva insiënso; ha nde ári ojehapýta yvypóra kuéra kãnguekue.'" 3 Upe árape voi upe maranduhára ojapo techaukarã peteĩ mba'e rechapyrã. He'i: "Kóva hína pe mba'e rechapyrã Ñandejára

he'íva oikotaha: pe altar ijaku'íta ha tanimbu hi'arigua isarambipáta." 4 Jeroboam ohendúvo pe maranduhára he'íva Betel pegua altar rehe, oipyso ipo altar ári ha he'i: "Pende pojái hese!" Pe ipo oipyso vaekue katu opyta hatãmba pe altar ári ha ndaikatuvéi omongu'e. 5 Upete jave pe altar ijaku'ipa ha tanimbu hi'arigua isarambipa, he'ika haguéicha Ñandejára pe maranduhára rupi. 6 Upérõ mburuvicha guasu he'i pe maranduhárape: —Eñembo'e mína che rehe Tupã nde Járape okuera haguã che po. Pe maranduhára oñembo'e Ñandejárape, ha mburuvicha guasu po okuera jey. 7 Mburuvicha guasu he'i pe maranduhárape: —Jaha ógape, ekarumi ha rombojopóita. 8 Pe maranduhára katu he'i mburuvicha guasúpe: Reme'ẽ ramo jepe chéve mbytere opa mba'e rerekóvagui, ndaha mo'ãi ne ndive, nda'u mo'ãi mbujape ha nday'u mo'ãi ko'ápe, 9 he'i haguére chéve che Jára: 'Ani re'u mbujape térã rey'u, ha ani reju jey pe tape reho hague rupi.' 10 Ha pe maranduhára oho tape ambue rupi, ani haguã oho jey upe tape ou hague rupi Betélpe. 11 Upérõ oiko Betélpe peteĩ maranduhára tuja, ha ita'yra kuéra omombe'u chupe opa mba'e upe maranduhára Judá pegua ojapo vaekue Betélpe upe árape ha omombe'u avei itúvape upe he'i vaekue mburuvicha guasu. 12 Itúva oporandu chupe kuéra: —Mamo rupi piko oho ra'e? Ta'yra kuéra ohechauka upe tape oho jey hague rupi maranduhára Judá gotyo. 13 Upérõ he'i ita'yra kuérape; —Pembyape chéve che rymba vúrro. Ha'e kuéra ojapo péicha ha pe maranduhára ojupi hi'ári, 14 ha osẽ oho Judá pegua maranduhára rapykuéri. Ojuhu chupe oguapy hina yvyra máta guýpe ha oporandu chupe: —Nde piko upe maranduhára ou vaekue Judágui? —Che hina, —he'i ha'e. 15 —Jahána ógape he'umi mbujape che ndive, he'i chupe pe maranduhára tuja. 16 Judá pegua maranduhára katu he'i chupe: —Ndaikatúi romoirũ ha aike nde rógape ha'u haguã mbujape térã hay'u ne ndive ko'ápe. 17 Ñandejára he'i porã kuri chéve: 'Ani re'u mbujape térã rey'u ko'ápe, térã reju jey upe tape reho hague rupi.' 18 Upe karai tuja katu he'i chupe: —Chéko ndeichagua maranduhára avei ha peteĩ Ñandejára remimbou*f** he'i chéve rogueraha haguã ógape romongaru ha romboy'u haguã. Ha pe karai tuja ijapu ramo jepe, 19 Judá pegua maranduhára oho hendive, okaru ha hoy'u hógape. 20 Ha ha'e kuéra oguapy aja mesápe, Ñandejára oñe'ẽ pe maranduhára tujápe ogueru jey vaekue pe maranduhára Judá peguápe, 21 ha pe karai tuja, hatã he'i chupe: —Ñandejára he'ika ndéve, nrehendúi haguére iñe'ẽ, 22 ha reju rekaru ha rey'u Ñandejára he'i haguépe ndéve ani haguã rejapo, ndopytu'u mo'ãiha nde rete nde ru kuéra ypykue oñeñotỹ haguépe. 23 Maranduhára Judá pegua okaru ha hoy'u rire, pe maranduhára tuja ombyape chupe hymba vúrro, 24 ha maranduhára Judá pegua oho. Tape rupi osẽ peteĩ jaguarete ha ojuka chupe, ha hetekue opyta tapépe. Hymba vúrro ha jaguarete katu opyta hetekue ykére. 25 Umi ohasáva upe rupi ohecha pe tetekue tapépe ha jaguarete ijkére. Ha oguahẽvo pe táva oikohápe pe maranduhára tuja, omombe'u pe ohecha vaekue. 26 Oikuaávo upéva upe maranduhára tuja ogueru jey vaekue pe ambuépe, he'i: "Upéva hina upe maranduhára naiñe'ẽ rendúi vaekue Ñandejárape, ha upéva Ñandejára oity chupe jaguarete rãinguápe, oipehe'ã ha ojuka vaekue chupe, Ñandejára he'i haguéicha chupe." 27 Upéi he'i ita'yra kuéra ombyape haguã chupe hymba vúrro, ha upéicha ojapo hikuái. 28 Upérõ pe maranduhára tuja oho ha ojuhu pe tetekue tapépe ha ijyke rehe hymba vúrro ha jaguarete. Pe jaguarete ndo'úi ra'e pe tetekue ha ndojukái pe vúrro. 29 Maranduhára tuja ohupi maranduhára Judá pegua retekue, omoĩ hymba vúrro ári ha oho heseve itávape oguerojahe'o ha oñotỹ haguã chupe. 30 Oñotỹ chupe ityvy teépe, ha ojahe'o hese he'ívo: "Aichejáranga che ryvy!" 31 Oñotỹ rire chupe he'i ita'yra kuérape: —Amano rire pe che ñotỹ añotỹ haguépe ko kuimba'e marangatúpe. Pemoĩ che retekue hetekue ykére, 32 katuete niko oikóta hina pe Ñandejára he'ika vaekue ha'e rupi, Betel pegua altar rehe ha opa umi tupã nguéra tekoha rehe oíva Samaría táva kuérape. 33 Upéicha ramo jepe, Jeroboam ndopoíri hembiapo vaígui, ha omoingo jey pa'i kuéra, levita'yva ańõnte, tupã nguéra tekoha peguarã. 34 Oimeraẽ oñekuávape Jeroboam omoingo umíva umi tekoha pegua pa'i ramo. Ko'ã mba'e vai Jeroboam ojaová rupi, iñemoñare iñangaipa, ha upe haguére oñehundi ete ha ndopytái chugui kuéra mba'eve.

1 Kings 14

1 Umiha árape hasy Jeroboam ra'y Abías. 2 Ha Jeroboam he'i hambirekópe: —Emonde ao ne mba'e'yva ani haguã ojekuaa che rembirekoha, ha tereho Sílope. Upépe oiko maranduhára*f** Ahías he'i vaekue chéve ha'étahe ko tetã megua mburuvicha guasu. 3 Erahá 10 mbujape, mbujape ha peteĩ járra eíra ha tereho hendápe he'i haguã ndéve mba'épa oikóta ko mitãgui. 4 Upéicha ojapo Jeroboam rembireko. Oñembosako'i, oho Sílope ha oguahẽ Ahías rógape. Ahías ndaikatúi ohecha

itujámagui, 5 Nandejára katu oikuaauka, Jeroboam rembireko ohotaha oporandu chupe ita'ýra hasývare. Oikuaauka avei mba'épa he'íta chupe, ha oñemondetaha ao imba'e'ýva reheve. 6 Ahías ohendúvo oikeha hokẽ rupi he'i chupe: —Eike Jeroboam rembireko, mba'ére piko reñemonde rejekuaa'ý haguáicha? Oje'e chéve ha'e haguã ndéve ñe'ẽ pohýi: 7 tereho jey katu ha ere Jeroboampe ko he'ikáva chupe Tupã Israel Jára: 'Che roguenohẽ vaekue pe tetãgua apytégui, ha romoingo che retã Israel ruvicha guasúrõ. 8 Che aipe'a upe tetã David ñemoñarégui ame'ẽ haguã ndéve. Nde katu nderejoguái che rembiguái Davidpe, ojapo vaekue che rembiapoukapy, oiko che rape rupi ipy'aite guive, ha hembiaapo porã che renondépe; 9 nde reiko vaive opa umi ne mboyve guarégui; nde, che mbopochy haguã, rejapo nde jupe ambue tupã nguéra, ta'ãnga fiérro ñemboyku pyrégui, ha che apo'i. 10 Upévare aitýta ivaíva nde ha ne ñemoñare ári; ajukáta opa ne ñemoñare kuimba'e Israelpe, opyta'ý rehe peteĩnte jepe. Aitypeipaitéta ne ñemoñarépe ojetypeiháicha vaka repoti. 11 Umi nde rehegua kuérape omanóva távape, ho'úta jagua; ha umi ñúme omanóvape, ho'úta yryvu, che opa mba'e Jára upéicha ha'e haguére.' 12 "Epu'ã katu, nde kuñakarai, ha tereho jey nde rógape. Repyrũ vove upe távape, pe mitã omanóta. 13 Upérõ opa Israelgua ojahe'óta hese ha oñotýta chupe; upéva ñoitéta hina pe oñeñotýtava umi Jeroboam ñemoñare apytégui. Hese ñoite ojuhu Nandejára pe ombovy'áva chupe opa Jeroboam ñemoñare apytégui. 14 Upéi omoíta Israelpe peteĩ mburuvicha guasu hi'árape ohundítava Jeroboam róga guápe. Águive, 15 Nandejára ombokuchúta Israel, ysyry ombokuchuháicha pirty. Ohapo'óta ko yvy porãgui ome'ẽ vaekue itúva kuéra ypykuépe ha omombóta ysyry guasu Éufrates mboypýri, ojapo haguére Astarté ra'ãnga, ombopochývo péicha Nandejárape. 16 Nandejára ome'ẽta Israel tetã ambuegua pópe, Jeoroboam angaipápe, ha'e ojapo vaekue ha ojapouka vaekue Israel guápe." 17 Upérõ Jeroboam rembireko opu'ã oho, ha oguahẽ Tírsape. Oikévo hóga rokẽ rupi pe mitã omano. 18 Opa Israelgua oho iñeñotýháme ha ojahe'o hese, he'i haguéicha Nandejára, hembiguái maranduhára Ahías rupi. 19 Pe hembýva Jeroboam rekovekuégui, umi ñorãirõ ha'e oike haguépe ha umi mba'e oiko vaekue ha'e oisãmbyhy ramo guare, ojehai Israelgua ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 20 Jeroboam oisãmbyhy 22 año, ha ha'e omano rire oisãmbyhy hendaguépe ita'ýra Nadab. 21 Judápe oisãmbyhy Roboam, Salomón ra'y. Oñepyrũ ramo oisãmbyhy oguereko 41 año, ha oisãmbyhy 17 año Jerusalénpe, upe táva Nandejára oiporavo vaekue oiko haguã, opa táva Israelgua apytégui. Roboam sy héra Naamá, Amongua. 22 Roboam rembiapokue katu ivai Nandejára renondépe ha ombopochyve chupe opa itúva kuéra ypykue angaipágui, 23 ha'e kuéra avei niko omopu'ã vaekue tupã nguéra rekoha, ita ñembo'y ha yvyra tupã nguérape oñemboykéva, umi iyyvateha rupi ha opa yvyra máta guasu guýpe. 24 Umi tetãguára avei omoĩ kilómbo itupã nguéra rekohápe omomba'e guasu haguã chupe kuéra ha ojapo opa umi mba'e ky'a ojapo vaekue umi tetã nguéra Nandejára omosẽ vaekue Israelgua renonderãgui. 25 Oñembotývo 5 año Roboam oguapy hague mburuvicha guasúrõ, Sisac, Egipto ruvicha guasu, ondry Jerusalén rehe. 26 Ha oñemomba'e umi mba'e repyeta tupao ha mburuvicha guasu róga peguápe. Opa mba'e oipe'a, ha ogueraha avei umi tete mo'ãha óro ojapo vaekue Salomón. 27 Mburuvicha guasu Roboam ojapo hendaguépe tete mo'ãha vrónse ha ome'ẽ oñongatu haguã umi ñorãirõha ruvicha kuérape oñangarekóva mburuvicha guasu róga rokẽre. 28 Mburuvicha guasu ohóvo tupaópe, umi mburuvicha omoirüva chupe ogueraha umi mo'ãha vrónse; ou jeyvo, omoĩ jey hendaguépe. 29 Roboam rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue, ojehai Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 30 Oñorãirõ manté vaekue oñondive Roboam ha Jeroboam. 31 Ha omano rire Roboam oñeñotý itúva kuéra ypykue ndive David távape. Isy héra vaekue Naamá, Amongua. Upéi oguapy hendaguépe ita'ýra Abiam.

1 Kings 15

1 Abiam oñepyrũ oisãmbyhy Judápe 18 año oguapy rire mburuvicha guasúrõ Jeroboam, Nabat ra'y. 2 Oisãmbyhy Jerusalénpe mbohapy año. Isy héra Maacá, Absalón rajy. 3 Abiam ojapo opa mba'e vai itúva ojapo vaekue, ha ndoikói Tupã Ijára rapére, oiko haguéicha itúva ypykue David. 4 Opáichavo, Davidrehápe, Tupã Ijára omoĩ ha'e rire ita'ýrape iguapyhápe, ha ohejávo oiko gueteri Jerusalén. 5 David niko ojapo vaekue iporáva Nandejára renondépe ha ndojeíri hembiaoukapýgui, ndaha'ei ramo pe ojapo vaekue hitita Urías rehe. 6 Roboam ha Jeroboam oñorãirõ manté oñondive oikove aja Roboam. 7 Abiam rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue, ojehai Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. Abiam ha Jeroboam oñorãirõ oñondive. 8 Abiam oho opytu'u itúva kuéra ypykue ndive ha oñeñotý David távape. Hendaguépe oisãmbyhy

ita'ýra Asá. 9 Asá oñepyrũ oisãmbyhy Judápe, año 20 oisãmbyhy haguépe Jeroboam Israélpe, 10 ha oisãmbyhy Jerusalénpe 40 año. Ijarýi héra Maacá, Absalón rajy. 11 Asá hembiapo porã Ñandejára renondépe itúva ypykue Davídcha. 12 Omosẽ hetãgui opa umi oguerékóvape kilómbo tupã nguéra rekohápe, ha oipe'a opaichagua tupã gua'u ra'ãnga itúva kuéra ypykue ojapo vaekue. 13 Asá he'i avei ijarýi Maacá noñembojerovia véima haguã oñembojeroviaháicha mburuvicha guasu sy, ojapouka haguére Astarté*f** ra'ãnga. Asá omyangu'i upéva pe ta'ãnga ha ohapy ysyrymi Cedrónpe. 14 Ha ndojepe'apái ramo jepe Israélgui umi tupao gua'u, Asá opyta hatã iñe'ẽme Ñandejára ndive, oikove aja pukukue, 15 ha omoĩ tupaópe opa upe óro ha pláta itúva ha ha'e oikuave'ẽ vaekue Ñandejárape. 16 Asá oñorãirõ manté Israel ruvicha guasu Baasá ndive. 17 Ha Baasá oho ondyry haguã Judá rehe, ha omombarete táva Ramá, omoha'eño haguã Judá ruvicha guasúpe. 18 Upérõ Asá oguenohẽmba pe óro ha pláta oĩva gueteri tupao ha mburuvicha guasu rógape ha oguerahauka, hembijokuái kuéra rupi, Siria ruvicha guasu Ben-Hadádpe, Tabrimón ra'y ha Hezión remíneno oikóva Damáscope, ha he'ika chupe: 19 "Ñame'ẽ ojupe oñoñe'ẽ, ojapo haguéicha ñande ru kuéra. Kóina ápe óro ha pláta ne mba'erã. Emondoho ne ñe'ẽ reme'ẽ vaekue Israel ruvicha guasu Baásape, ha upéicha, ha'e che rejáta aiko py'a guapýpe." 20 Ben-Hadad oñoñe'ẽ me'ẽ hendive ha omondo iñorãirõhára kuéra ondyry haguã Israelgua táva kuérare. Upéicha oñemomba'e táva kuéra Ijón, Dan ha Abel-Bet-Maacá rehe, opa Quinéret ha opa Neftalí yvýre. 21 Baasá oikuaa vove upéva, ojeheja Ramá ñemombaretégui, ha ojevy Tírsape. 22 Upérõ mburuvicha guasu Asá ohenoika Judá guápe oĩ haguéicha, ha ogueraha Ramágui umi ita ha yvyra Baasá oĩporu vaekue omombarete haguã, ha umívape omombarete Gueba, Benjamín pegua, ha Mispá. 23 Asá rekovekue, hembiapokue momba'upyrã, umi mba'e ojapo vaekue ha táva kuéra omopu'ã vaekue, ojehai Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. Ituja rire Asá hasy ipýgui, 24 ha omano rire oñeñotỹ itúva kuéra ypykue ndive David távape. Hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Josafat. 25 Año mokõiháme oisãmbyhy haguépe Asá Judápe, Nadab, Jeroboam ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israélpe, ha oisãmbyhy mokõi año. 26 Hembiapokue katu ivai Ñandejára renondépe, ojapo umi mba'e vai itúva ojapo vaekue, ha ojapouka ivaíva Israel guápe. 27 Baasá Ahías ra'y Isacar ñemoñaregua katu, opu'ã ñemi hese ha ojuka chupe Guibetónpe, táva filistéo mba'éva, Nadab omongoráva hína Israelgua ñorãirõhára reheve. 28 Baasá ojuka Nadábpe año mbohapyhápe oisãmbyhyha Asá Judápe, ha oisãmbyhy hendaguépe. 29 Oñepyrũ vove oisãmbyhy, ojuka opa Jeroboam róga guápe. Omomarandu haguéicha Ñandejára, Ahías Siló pegua rupi, Baasá ohundipaite Jeroboam róga guápe, oheja'ýre peteĩnte jepe. 30 Kóva ojehu Jeroboam ojapo ha ojapouka haguére ivaíva Israel guápe, ombopochývo péicha Tupã Israel Járape. 31 Nadab rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 32 Asá ha Israel ruvicha guasu Baasá, oñorãirõ manté vaekue oñondive. 33 Año mbohapyha oisãmbyhy hague Asá Judápe, Ahías ra'y Baasá, oñepyrũ oisãmbyhy Tírsape Israel guápe ha oisãmbyhy 24 año aja. 34 Baasá rembiapokue katu ivai Ñandejára renondépe, ojapo haguére opa umi mba'e vai Jeroboam ojapouka vaekue Israel guápe.

1 Kings 16

1 Upérõ Ñandejára oñe'ẽ Jehú, Hananí ra'ýpe, he'i haguã Baásape: 2 "Che roguenohẽ vaekue yty apytégui, ha romoĩ che retã Israel ruvicha guasúrõ. Nde katu, Jeroboam rekópente avei, rejapouka ivaíva che retã Israel guápe. Che mbopochy ne rembiapo vaikuépe. 3 Upévare Baasá, rohundíta opa nde rogagua reheve. Ajapóta hese kuéra upe ajapo vaekue Jeroboam Nabat ra'ýre 4 Oimeraẽ nde rogagua távape omanóvape ho'úta jagua, ha pe ñúme omanóvape ho'úta yryvu." 5 Baasá rekovekue, umi mba'e ojapo vaekue ha umi hembiapokue imomba'upyrãva, ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 6 Omano rire Baasá oñeñotỹ Tírsape, ha hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Elá. 7 Maranduhára*f** Jehú Hananí ra'y rupi, Ñandejára he'i iñe'ẽ Baasá ha hóga guáre, hembiapo ivaígui henondépe. Baasá ombopochy Ñandejárape, ojapo haguére umi mba'e vai ojapo vaekue Jeroboam ha hogagua, ha'e ohundi vaekuépe. 8 Año 26 oisãmbyhy hague Asá Judápe, Elá Baasá ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israel Tírsape, ha oisãmbyhy mokõi año aja. 9 Peteĩ iñorãirõhára kuéra ruvicha katu, hérava Zimrí ha omyakáva ikárro kuéra ñorãirõrã mbytere, opu'ã ñemi hese. Peteĩ jey Elá oĩ Tírsape hóga rerekua Arsá rógape ha ho'u heta oka'u peve. 10 Upeichahágui oguahẽ Zimrí ha ojuka chupe oisãmbyhy haguã hendaguépe. Upéva ojehu año 27 oisãmbyhy hague Asá Judápe. 11 Oñepyrũ vove Zimrí oisãmbyhy, ojukapaite Baasá róga guápe oĩ haguéicha, oheja'ýre peteĩ kuimba'ente jepe, avei opa igénte ha iñirũ etépe, ikatu vaerãichagua

oñemyengovia hese. 12 Ha péicha Zimrí ohundiete Baasá róga guápe, Ñandejára he'i haguéicha maranduhára Jehú rupi, 13 opa umi Baasá ha ita'ýra Elá angaipáre, ha ojapouka haguére ivaíva Israel guápe, ombopochývo tupã gua'u ñemomba'e guasu reheve, Tupã Israel Járape. 14 Elá rekovekue ha umi mba'e ojapo vaekue, ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 15 Año 27 oisãmbyhy hague Asá Judápe, oĩ jave ñorãirõha kuéra Israelgua hekohápe ondyry haguã filistéo táva Guibetón rehe, Zimrí oñepyrũ oisãmbyhy Tírsape. Ha 7 ára ajánte oisãmbyhy, 16 opu'ã haguére hese ñorãirõhára kuéra Israelgua. Oikuaa vove hikuái Zimrí ojuka hague mburuvicha guasúpe, omoingo hekohápe, Israel ruvicha guasúrõ, ñorãirõhára ruvicha Omrí héravape. 17 Upérõ Omrí ha ñorãirõhára kuéra Israelgua oĩ haguéicha, ojeheja Guibetóngui ha ondyry Tírsare. 18 Zimrí ohechávo Tírsá ho'a hague ipópe kuéra, oike mburuvicha guasu róga, ohapy pe óga ha péicha omano hye pýpe. 19 Kóva ojehu chupe umi mba'e vai ojapo vaekuere Ñandejára renondépe, ojapo niko opa umi mba'e vai ojapo vaekue Jeroboam ha péicha ojapouka ivaíva Israel guápe. 20 Zimrí rekovekue ha iñepu'ã ñemi mburuvicha guasu Elá rehe, ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 21 Upérõ Israelgua oñemboja'o mokõi atýpe: umi oipotáva mburuvicha guasurã Tibní Guinat ra'ýpe, ha umi oĩva Omrí ndive. 22 Ipahápe Tibní omano ha Omrí opyta mburuvicha guasúrõ. 23 Omrí oñepyrũ oisãmbyhy Israélpe año 31 oisãmbyhy hague Asá Judápe, ha oisãmbyhy 12 año aja, umívagui 6 Tírsape. 24 Ojogua peteĩ karaígui hérava Sémer, Samaría yvyty 66 kilo plátare. Ha upépe omopu'ã táva oñemombaretéva, ombohérava Samaría, upe yvyty jára ypykue hérargui Sémer. 25 Omrí rembiapokue ivai Ñandejára renondépe, ha ivaive umi mburuvicha guasu imboyve guarégui, 26 ojapo niko opa umi mba'e vai ojapo vaekue Jeroboam Nabat ra'y, ha péicha ojapouka ivaíva Israel guápe, ombopochývo Tupã Israel Járape omomba'e guasúgui tupã gua'u kuérape. 27 Omrí rekovekue, umi mba'e ojapo vaekue ha hembiapokue imombe'upyrã, ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 28 Omano rire oñeñotỹ Samáriape ha hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Acab. 29 Año 38 oisãmbyhy hague Asá Judápe, Acab Omrí ra'y oñepyrũ oisãmbyhy Israélpe. Ha oisãmbyhy Israélpe 22 año aja táva Samáriape. 30 Hembiapo katu ivai Ñandejára renondépe ha ivaive voi umi imboyve guarégui, 31 Ndaha'ei ojapónteva opa umi mba'e vai ojapo vaekue Jeroboam Nabat ra'y, ombojo'ave uvei kóva: omenda Jezabel, Sidón ruvicha guasu Et-Baal rajýre, ha ipahápe oñesũ Baal renondépe, omomba'e guasu chupe, 32 ha omopu'ã Baálpe altar ha tupao Samáriape. 33 Ojapouka avei Astarté*f** ra'ãnga, ha upévape ombopochyve Tupã Israel Járape opa Israel ruvicha guasu imboyve guarégui. 34 Acab oisãmbyhy ramo guare, Hiel Betelgua, omopu'ã jey táva Jericó ha ipyenda ñemoĩme omano ita'ýra ypykue Abiram, ha pe hokẽ ñemoĩme omano ita'ýra michĩvéva Segub, he'i haguéicha Ñandejára, Josué Nun ra'y rupi.

1 Kings 17

1 Maranduhára*f** Elías, Tisbé pegua, upéva hína peteĩ táva oĩva yvy Galaad guápe, he'i Acábpe: "Tupã Israel Jára che jokuáiva rérape ame'ẽ ndéve che ñe'ẽ, ko'áva ko'ã añope ndoky mo'ãi ha ndo'a mo'ãiha ysapy, che ha'e peve!" 2 Upévare Ñandejára he'i Elíaspe: 3 "Tereho kuarahy resẽ gotyo ha ekañy ysyry Querit rembe'ýpe, oĩva y Jordángui kuarahy resẽ gotyo. 4 Upépe ikatúta rey'u ysyrype ha ha'éma yryvu kuérape ogueraha haguã ndéve ne rembi'urã." 5 Elías ojapo Ñandejára he'íva chupe ha oho oiko ysyry Querit rembe'ýpe, Jordángui kuarahy resẽ gotyo. 6 Ha yryvu kuéra ogueraha jepi chupe mbujape ha so'o pyhareve ha ka'aru. Ha hoy'u ysyrygui. 7 Ndahetái ára rire katu hypa pe ysyry, ndokýgui upe tetãme. 8 Upémarõ Ñandejára he'i Elíaspe: 9 "Tereho táva Saréptape, tetã Sidón pegua, ha epyta upépe. Ha'e kuri peteĩ kuñame imenave'ýva oikóva upépe, ne mongaru haguã." 10 Elías oho Saréptape. Oikévo pe távape ohecha peteĩ kuña imenave'ýva ombyatýva jepe'a. Ohenói ha he'i chupe: —Erumi chéve y hay'u haguã. 11 Ohóma oguerúvo ha Elías ohenói jey ha he'i chupe: —Erumi avei chéve peteĩ mbujape. 12 Ha'e he'i chupe: —Tupã nde Jára rehe ame'ẽ ndéve che ñe'ẽ, ndarekoiha mbujape. Peteĩ po renyhẽ trigo ku'i ha ñandyry michĩminte areko. Ambyaty hína jepe'a aha haguã ambojy che membýpe ha chéve guarã. Ro'úta ha upéi romanóta ñembyahýgui. 13 Elías he'i chupe: —Ani rekyhyje. Tereho katu ejapo pe eréva. Ejapo raẽ peteĩ mbujape chéve guarã ha eru chéve, ha upéi rejapóta ndéve ha ne membýpe guarã. 14 Tupã Israel Jára niko he'i ndopa mo'ãiha nde trigo ku'i ha ne ñandyry, Ñandejára omongy jey peve yvy ári. 15 Pe kuña oho ha ojapo upe he'i vaekue chupe Elías, ha ha'e, imemby ha Elías oguereko hembi'urã heta árape guarã. 16 Ndopái pe trigo ku'i térã pe ñandyry, he'i haguéicha Ñandejára Elías rupi. 17 Umi ára ohasa ha

pe kuña imenave'ỹva memby hasy ete ha omano. 18 Upémarõ pe kuñakarai he'i Elíaspe: —Ndaikuaaséi mba'eve nde hegui, karai marangatu! Reju piko che rógape che momandu'a haguã che rembiapo vaikuére ha rejuka haguã che membýpe? 19 Elías he'i chupe: —Eru ko'ápe ne memby! Ohupi pe mitã hapy pa'ũgui, ogueraha pe koty yvategua ha'e oikohápe ha omoñeno hupápe. 20 Upéi osapukái Ñandejárape: “Tupã che Jára, mba'ére piko nde pochy avei ko kuña imenave'ỹva che mbohupáva ndive ha reheja omano imemby?” 21 Upéi ojeity mbohapy jey pe mitã ári, osapukáivo Ñandejárape: “Tupã che Jára, emoingove jeýna ko mitãme!” 22 Ñandejára ohendu Elías ñembo'e ha pe mitã oikove jey. 23 Elías omboguejy pe mitã ikotýgui ha ome'ẽ isýpe he'ívo chupe: —Kóina ápe, oikove jeýma ne memby! 24 Ha pe kuña he'i chupe: Ko'ágã katu aikuaa ndeha Ñandejára remimbou, ha oikoha pe Ñandejára he'íva nde rupi.

1 Kings 18

1 Heta ára ohasa. Mbohapy año rire, Ñandejára he'i Elíaspe: “Tereho Acab rendápe, amongýta niko hína yvy ári.” 2 Elías oho Acab renda gotyo ha pe ñembyahýi ojopy pohýi eterei Samáriape. 3 Acab ohenói hóga rerekua Abdíaspe, omomba'e guasúva Ñandejárape ipy'aite guive, 4 ha Jezabel oñepyrürõ ojukauka umi Ñandejára maranduhárape, *f** ha'e omokañy vaekue 100 ha'e kuérava ita kuápe, omboja'óvo chupe kuéra mokõi aty 50 guápe, ha omongaru chupe kuéra. 5 Acab he'i Abdíaspe: —Jaha jaguata pe tetãpy rehe ñama'ẽ haguã umi yvu ha ysyry oĩvare, jahecha ndajajuhúipa kapi'i ñamongaru haguã ñande kavaju ha mburika kuéra, ani haguã japyta hese kuera'ỹ. 6 Oñomboja'o hikuái mamó rupípa ohóta peteĩ-teĩ, ha Acab oho peteĩ henda rupi, Abdías katu ambue rupi. 7 Elías oñuguaitĩ Abdías ndive, ha Abdías ojavyv henondépe he'ívo: —Che jára Elías niko hína! 8 —Che hína, —he'i chupe Elías. Ha upéi: —Tereho ere nde ruvichápe aña ko'ápe. 9 Abdías he'i chupe: —Mba'e piko che ajapo ra'e ajeve che me'ẽse Acab pópe che juka haguã? 10 Tupã nde Jára réra rehe ha'e ndéve, ndaiporíha tetã térã mburuvicha guasu, che ruvicha che mondo'ỹ haguépe roheka haguã; ha he'i ramo hikuái nereĩriha upépe, che ruvicha ome'ẽka chupe kuéra iñe'ẽ na nde rechái hague. 11 Ha ko'ágã piko ere chéve aha haguã che ruvicha rendápe ha'e chupe reĩha ko'ápe? 12 Pe ojuhútava hína roheja rire, Ñandejára espíritu nde reraháta che aikuaa'ỹháme, ha ha'évo Acábpe upe erekáva, na nde juhu mo'ãi ko'ápe ha che jukáta. Che, ne rembiguái, che mitã guive amomba'e guasu vaekue ñande Ruvichápe 13 Noñemombe'úi piko ndéve ra'e upe ajapo vaekue Jezabel ojuka ramo guare Ñandejára maranduhára kuérape? Amokañy vaekue 100 ha'e kuérava, mokõi aty 50 guápe amoinge mokõi ita kuápe ha amongaru chupe kuéra. 14 Ha ko'ágã che mondo che ruvicha rendápe ha'e haguã chupe reĩha ko'ápe. Che jukáta niko hína! 15 Elías he'i chupe: —Tupã ipu'akapáva che jokuáiva rérape ame'ẽ ndéve che ñe'ẽ, ko árape voi aítaha Acab ndive. 16 Abdías oho Acab piári omomandu haguã chupe. Upérõ Acab oho ojotopa haguã Elías ndive. 17 Ohechávo chupe he'i: —Há, Israel mbyaiha! Nde piko hína ra'e? 18 —Ndachéi pe ambyaíva, he'i chupe Elías; nde ha ne génte uvei pejapo upéva, rehejágui Ñandejára rembiapoukapy, ha remomba'e guasu opaichagua Baal*f** ra'ãnga. 19 Ko'ágã ere toñembyaty opa Israelgua yvyty Carmélope, umi 450 Baal maranduhára Jezabel omongarúva. 20 Acab ohenoika opa Israel guápe ha ombyaty Baal maranduhára kuéra yvyty Carmélope. 21 Upérõ Elías he'i Israel guápe: —Araka'e pevépa peguata karêta? Ñandejára ramo Tupã añetegua, tapeho hendive; Baal ramo katu, hendive peho vaerã. Avave nde'íri mba'eve. 22 Upérõ Elías he'i: —Che ñoite hína pe Ñandejára maranduhára oikovéva gueteri, umi Baal mba'éva katu 450 voi. 23 Toñeme'ẽ oréve mokõi tóro ra'y; ha'e kuéra toíporavo peteĩ, toípehe'ã, tomoĩ jepe'a ári ha ani omboja hese tata, che katu ambosako'íta pe ambue tóro ra'y, amoíta jepe'a ári ha ndahapy mo'ãi. 24 Upéi peẽ pehenóita pene tupã nguérape ha che ahenóita ñande Ruvichápe ha pe tupã omboúva tata, upéva hína pe Tupã añetegua. —Upéva iporã, —he'i joa opavave. 25 Upérõ Elías he'i Baal maranduhára kuérape: —Peíporavo peteĩ tóro ra'y ha pembosako'i peẽ raẽ, peẽ niko pende retave. Upéi pehenói pene tupãme ha ani pemyendy tata. 26 Ha'e kuéra ogueraha pe tóro ra'y oñeme'ẽva chupe kuéra ha ombosako'i, ha pyhareve guive asaje pyte peve ohenói Baálpe. He'i hikuái: “Baal, ore rendúna” ha opopo sa'i pe altar omopu'ã vaekue jerése, ha ndaipóri ohendúva chupe kuéra. 27 Asaje pyte gotyo, Elías oñembohory hese kuéra ha he'i: —Pesapukái hatãve chupe. Ha'éko tupã hína, ha oime vaerã hembiapo térã oime ñañame mba'e hína, térã osẽ oguatávo ra'e. Ikatu oime oke mba'e hína, ha tekotevẽ oñemombáy! 28 Ha'e kuéra akóinte osapukái ha ojekutu sa'ipa ikyse'ípe ojahupa peve huguýpe,

jepiguáicha. 29 Ohasa asaje pyte, ha ha'e kuéra akóinte osapukái ha ojeroky itarova vaicha, ka'aru mymbajuka*f** óra peve. Noñeñandukái avave. Avave noñe'ëi ha nohendúi chupe kuéra! 30 Upémarõ Elías he'i opavavépe: —Peñemboja ko'a gotyo. Opavave oñemboja ha ha'e omopu'ã Ñandejára altar,*f** oíva yvýre. 31 Oiporavo 12 ita, umi Jacob ra'y, Ñandejárape he'i vaekue herataha Israel rérape, 32 ha heseve omopu'ã altar Ñandejárape oyvyjo'o pe altar jerekuévo ija haguáicha pype 20 kilo rupi mba'e ra'yi, 33 ha omoĩ rire hi'ári jepe'a, oipehe'ã pe tóro ra'y ha omoĩ hi'ári. 34 Upéi he'i: —Pemyenyhẽ 4 kambuchi y ha pehekuavo pe mymbahapy*f** ha jepe'a ári. Upéva ojapouka mbohapy jey, ha upéicha ojapo hikuái. 35 Pe y osyry altar jerekuévo ha omyenyhẽmba pe yvykua. 36 Pe mymbahapy hórape maranduhára Elías oñemboja ha osapukái: “Tupã Abraham, Isaac ha Israel Jára; eikuaauka ko árrape ndeha Tupã Israel Ruvicha ha che ne rembiguái, ha ajapoha ko'ã mba'e nde ere haguére chéve! 37 Eñeñanduka, che Ruvicha, eñeñanduka ikatu haguã opavave oikuaa ndeha Tupã, ha rehenoiha chupe kuéra ou jey haguã ne ndive!” 38 Upe vove Ñandejára rata ho'a, ohapy pe mymbahapy, jepe'a, ita ha yvy tímbo ha ombohupa pe y oíva yvy kuápe. 39 Ohechávo kóva opavave ojavy omboja peve isyva yvýre, ha he'i: “Ñandejára hína Tupã, Ñandejára hína Tupã!” 40 Upérõ Elías he'i chupe kuéra: —Pende pojái Baal maranduhára kuérare, aníke okañy peteĩnte jepe! Ipojái hikuái hese kuéra ha Elías ogueraha ysyry Cisónpe ha upépe oñakã'ombaite. 41 Upéi Elías he'i Acábpe: —Tereho ekaru ha he'u kaguy, cháke oñehendúma hína ama ryapu. 42 Acab oho okaru ha ho'u kaguy. Elías katu ojupi yvyty Carmelo ru'ãmeha oñesúvo yvýpe ojavy oñomi meve hova hetypy'ã pa'úme, 43 he'i hembiguáipe: —Tereho ha ema'ẽ yguasú gotyo. Ha'e oho oma'ẽ ha he'i: — Ndaipóri mba'eve. Elías katu he'i chupe: —Tereho 7 jey. 44 Upe 7 haguépe, hembiguái he'i: —Péina amo ojupi hína y guasúgui peteĩ arai che póichante tuicháva! Upérõ Elías he'i chupe: —Tereho ere Acábpe tojupi ikárrope ha toho ani ojoko chupe ama. 45 Acab ojupi ikárrope ha oho Jezreélpe. Upe aja pe ára oñemoypytũ arai ha yvytu reheve ha ho'a ama guasu. 46 Elíaspe katu Ñandejára omombarete, ojeku'akua, oñani Jezreel gotyo ha oguahẽ upépe Acab mboyve.

1 Kings 19

1 Acab omombe'u Jezabélpe umi mba'e Elías ojapo vaekue, ha mba'éichapa oñakã'o Baal maranduhára kuérape. 2 Upérõ Jezabel he'ika Elíaspe: “Nde ramo Elías, che hína Jezabel! Ha tupã nguéra ta che nupã rasy ndajapói ramo nde rehe ko'ěrõ, kóva ko oraitépe, upe rejapo vaekue peteĩva umi maranduhárare.” 3 Elías okyhyje, oho pya'e upégui, ha osẽ haguã ivaívagui oho Beersébape, oíva Judápe; upépe oheja hembiguái. 4 Upéi oho yvy ojeiko'ýha gotyo ha oguata peteĩ ára pukukue, ha ipahápe uguapy peteĩ vyry máta guýpe. Omanoséntema voi ha he'i: “Iporãmante che Jára! Eipe'a katu che hegui che rekove. Chéko che ru kueraichaguánte avei!” 5 Oñeno pe vyry máta guýpe ha oke. Ñandejára remimbou*f** katu oguahẽ, ha opokóvo hese he'i chupe: “Epu'ã he'u.” 6 Elías oma'ẽ ijerekuévo ha ohecha hupa akã ykére peteĩ mbujape oñembojýva tatapyi ári ha peteĩ y ryrũ. Opu'ã ho'u ha hoy'u; upéi oñeno jey. 7 Ñandejára remimbou katu ou jey ha opokóvo hese he'i chupe: “Epu'ã he'u, cháke ipuku hína nde raperã.” 8 Elías opu'ã, ho'u ha hoy'u. Ha pe tembi'u omombarete chupe oguata haguã 40 ára ha 40 pyhare pukukue oguahẽ meve Tupã yvyty Horeb peve. 9 Oguahẽvo oike peteĩ ita kuápe ha upépe ohasa pe pyhare. Ñandejára katu he'i chupe: “Mba'e piko rejapo ápe Elías?” 10 Ha'e he'i: “Ajepy'apy eterei nde rehe, Tupã che Jára nde pu'akapáva. Israelgua niko opyrũ iñe'ẽnguére, nde reja, oity yvýre nde altar kuéra ha ojukapa ne maranduhára kuérape. Che ñoite apyta ha che reka hikuái che juka haguã.” 11 Ñandejára he'i chupe: “Esẽ okápe ha epyta eñembo'y che renondépe yvyty ári.” Upérõ ohasa Ñandejára, ha peteĩ vyty ne ratã ha ne mbaretéva omboja'o pe yvyty ha ojoka umi ita Ñandejára renondépe; Ñandejára katu noĩri pe vytytúpe. Pe vyty rire oiko yvy ryrýi ha Ñandejára noĩri avei pe yvy ryrýipe. 12 Pe yvy ryrýi rire oiko tata rendy ha pe tata rendýpe noĩri Ñandejára. Tata rendy rire katu oñehendu vyty oipeju vevýi asýva. 13 Ohendúvo upéva Elías oñomi hova ijahojápe ha osẽ opyta pe itakua reiképe. Upérõ ohendu peteĩ oñe'ëva ha he'íva chupe: “Mba'e piko rejapo upépe Elías?” 14 Ha'e he'i: “Ajepy'apy eterei nde rehe Tupã che Jára nde pu'akapáva, Israelgua nde reja, oity yvýre nde altar kuéra ha ojuka haguére ne maranduhára kuérape. Che ñoite apyta ha che reka hikuái che juka haguã.” 15 Upérõ Ñandejára he'i chupe: “Tereho jey katu reju hague rupi, yvy ojeiko'ýháme Damasco pegua peve. Tereho ha emoingo Hazaélpe Siria ruvicha guasúrõ, 16 ha Jehú, Nimsí reminenópe, Israel ruvicha guasúrõ, Eliseo Safat ra'y, Abel-Meholá guápe, emoingo maranduhára ramo

ne rendaguépe. 17 Upéicha ramo, upe okañývape Hazael kyse pukúgui ojukáta Jehú, ha pe okañývape Jehú kyse pukúgui ojukáta Eliseo. 18 Opáichavo ahejáta Israélpe 7.000 tapicha noñesúi vaekue Baal renondépe ha nohetúi vaekue chupe." 19 Elías oho upégui ha ojuhu Eliséope yvy ombojeréva hína. Eliseo renondépe oĩ 12 júnta guéi ha ha'e omboguata pe tapykue pegua. Elías oho hendápe ha oity hi'ári ijahoja. 20 Upe vove Eliseo oheja hymba guéi kuéra, oho pya'e Elías rapykuéri ha he'i chupe: –Tahána tamombe'u che ru kuérape ha upéi taha ne ndive. –Ikatu reho, he'i chupe Elías, ha ne mandu'áke upe nde rehe ajapo vaekue. 21 Eliseo oho ha ojuka mokõi tóro, oiporu pe júgo jepe'a ramo, ombojy pe so'o ha omongaru igéntepe. Upéi oho Elías rapykuéri ha opyta hembiguái ramo.

1 Kings 20

1 Ben-Hadad, Siria ruvicha guasu, ombyaty opa iñorairöhára kuéra 32 mburuvicha guasu iñirũ nguérava, ikavaju arigua ha ikárro reheve, omongora Samaría ondyry haguã hese. 2-3 Upekuévo omondo avei hembijokuái ko távape he'i haguã Israel ruvicha guasúpe: "Ben-Hadad he'ika ndéve: 'Ne pláta ha óro che mba'e, che mba'eháicha avei ne kuña kuéra ha iporanguete nde ra'y kuéragui.'" 4 Israel ruvicha guasu he'ika chupe: "Ere haguéicha, che ha opa mba'e arekóva ne mba'e hína." 5 Umi tembijokuái oho jey Acab rendápe ha he'i chupe: "Ben-Hadad he'ika: 'Ha'ekáma niko ndéve kuri, reme'ẽ vaerãha chéve ne pláta ha óro, ne kuña kuéra ha nde ra'y kuéra. 6 Avei ko'ẽrõ ko'ã óra rupi amondóta mburuvicha kuéra oipyguara haguã nde róga guasu ha ne rembiguái kuéra róga, ogueraha haguã opa mba'e oipotáva imba'erã.'" 7 Upérõ mburuvicha guasu Israelgua ohenoiha opa myakähára*f** tetã guápe ha he'i chupe kuéra: –Pehecháma mba'éichapa ko kuimba'e che reka hína, che aĩ ramo jepe ame'ẽ haguãicha chupe che kuña kuéra, che ra'y kuéra ha che pláta ha óro. 8 –Ani rejepy'apy hese, he'i chupe myakähára kuéra ha opa upépe oĩva. 9 Upérõ Acab he'i Ben-Hadad rembijokuái: –Peje pende ruvichápe ajapotaha opa mba'e he'i vaekue chéve tenonderã; pe ko'ágã ojeruréva katu ndaikatúi ajapo. Umi tembijokuái he'i péicha Ben-Hadadpe, 10 ha Ben-Hadad he'ika Acabpe: "Tupã nguéra ta che nupã, opyta ramo Samáriagui yvy tímbo oñeme'ẽ haguãicha peteĩ po renyhẽ peteĩ-teĩ che ndive guápe!" 11 Mburuvicha guasu Israelgua katu he'ika chupe: "Ndaikatúi niko avave he'i 'Che pu'aka hese' oñorairõ mboyve." 12 Ben-Hadad ohendu upéva ho'u aja kaguy ambue mburuvicha kuéra ndive, umi enramáda guýpe omopu'ãuka vaekue. Upérõ he'i mburuvicha kuérape: "Ñandyry katu hese!" Ha opavave oñembosako'i ondyry haguã pe távare. 13 Upe aja peteĩ maranduhára oguahẽ Israel ruvicha guasu Acab rendápe ha he'i chupe: –Ñandejára he'ika ndéve: 'Rehecha ramo jepe heta itereiha umi oúva ndéve, ko árape che amoíta umíva nde pópe, reikuaa haguã cheha opa mba'e Jára'. 14 –Ha máva rupípa omoíta che pópe? –oporandu Acab. –Ñandejára he'ika, mitã rusu kuéra rupi oipytyvõva táva sãmyhyhára kuérape, –he'i pe maranduhára. –Ha mávapa ondyry raẽta? –he'i jey Acab. –Nde, –he'i chupe pe maranduhára. 15 Upérõ Acab oma'ẽ umi mitã rusu rehe oipytyvõva táva sãmyhyhára kuérape ha ojuhu 232. Upéi oma'ẽ Israelgua ñorairöhára kuérare ha ojuhu 7.000 kuimba'e. 16 Osẽ hikuái asaje pyte, Ben-Hadad ha umi 32 mburuvicha guasu iñirũ nguéra oka'u aja pe enramáda guýpe omopu'ãuka vaekue, 17 ha oho tenonde umi mitã rusu kuéra. Ben-Hadad ohendúvo oĩha kuimba'e osẽva Samáriagui, 18 he'i: "Taha'e py'a guapýpe, taha'e oñorairõ haguã oúva, aipota peru chéve hekove!" 19 Umi sãmyhyhárape oipytyvõva osẽ pe távagui ha hapykuéri Israelgua ñorairöhára. 20 Peteĩ-teĩ ha'e kuérava ojuka peteĩ hovái guápe ha sírio kuéra ogueví joa. Israelgua omuña chupe kuéra; sírio kuéra ruvicha guasu Ben-Hadad katu okañy kavaju ári, mbovymi ñorairöhára kavaju arigua reheve. 21 Upérõ Israel ruvicha guasu ojeity hi'ári kuéra, oñemomba'e ikavaju ha ikárro rehe ha heta iterei sírio kuéravape ohundi ete. 22 Upéi pe maranduhára oho Israel ruvicha guasu rendápe ha he'i chupe: –Embohetave ne ñorairöhára kuéra ha ema'ẽ porã mba'épa rejapóta, cháke año haguépe Siria ruvicha guasu ondyry jeyta nde rehe. 23 Siria ruvicha guasu mburuvicha kuéra katu he'i chupe: –Israel pegua tupã nguéra niko tupã yvyty pegua meme, ha upéva rehente ipu'aka kuri ñande rehe. Ñañoairõ ramo hendive kuéra ñume, ñande pu'akáta hese kuéra katu ete. 24 Ejapo péicha: eipe'a mburuvicha guasu kuéra ha emoĩ hendaguépe sãmyhyhára. 25 Embyaty ñorairöhára tenondere guaréicha ha péicha avei kavaju ha kárro kuéra. Upéicha ñande pu'akáta hese kuéra. Ben-Hadad ojapo pe ha'e kuéra he'íva. 26 Año haguépe Ben-Hadad ombyaty iñorairöhára sírio kuéra ha oho Afec gotyo oñorairõ haguã Israelgua ndive. 27 Israelgua avei ombyaty iñorairöhára kuéra, ome'ẽ chupe kuéra hembí'urã, ha osẽ oñorairõvo sírio

kuéra ndive. Oñemohendávo sírio kuéra rovái ojogua mokõi kavara aty, sírio kuéra katu omyenyhẽmba pe ñu. 28 Upérõ ou peteĩ maranduhára Israel ruvicha guasu rendápe ha he'i chupe: –Péicha he'i Ñandejára: Sírio kuéra he'i haguére cheha tupã yvyty pegua, ndaha'eiha tupã ñumegua, ame'ëta nde pópe ko ñorãirõhára aty guasu. Upéicha reikuaáta cheha opa mba'e Jára. 29 Sírio ha Israelgua oĩ 7 ára aja ojohováí, ha pe 7 haguépe oiko ñorãirõ. Upe árape Israelgua ojuka 100.000 sírio ñorãirõhára yvy rupigua. 30 Umi hembýva oho táva Afec gotyo ha pe táva tápia ho'a hi'ári kuéra ha ojuka 27.000 kuimba'épe okañy vaekue ñorãirõgui. Ben-Hadad oho avei pe távape ha okañy ohasávo peteĩ kotýgui ambuépe. 31 Ha hembiguái kuéra he'i chupe: –Oje'e Israel ruvicha guasu kuéra oporoporiahurerekoha. Ñañemonde upéicha ramo ao vosakuépe, ñamoĩ peteĩ sã ñande ajúri ha jaha Israel ruvicha guasu rendápe, jahecha ndoheja reírípa ñandéve. 32 Upérõ oñemonde hikuái ao vosakuépe, omoĩ peteĩ sã ijajúri, oho Israel ruvicha guasu rendápe ha he'i chupe: –Ben-Hadad he'ika ndéve reheja rei haguã chupe. Acab he'i chupe kuéra: –Oikove gueteri piko? Ha'e niko che ryvy hína! 33 Umi kuimba'e ovy'a ohendúvo Acab ñe'ẽ ha he'i chupe: –Ben-Hadad nde ryvy hína! Acab he'i: –Tapeho pehenói! Ben-Hadad oho Acab rendápe ha Acab ombojupí chupe ikárro teépe. 34 Ha Ben-Hadad he'i chupe: –Ame'ẽ jeyta ndéve umi táva che ru oipe'a vaekue nde rúgui, ha nde ikatúta reñemu Damáscope, che ru oñemu haguéicha Samáriape. –Che katu ahejáta reho jey, he'i chupe Acab. Upéicha Acab oñoñe'ẽ me'ẽ Ben-Hadad ndive ha oheja chupe oho. 35 Peteĩ kuimba'e katu, ha'éva maranduhára kuéra rehegua, he'i peteĩ iñirũme oinupã haguã chupe, upéicha he'ikágui Ñandejára. Ha'e katu noinupáséi chupe. 36 Upérõ pe maranduhára he'i chupe: –Nderejapói haguére Ñandejára oipotáva, peteĩ león nde jukáta rejeívo che hegui. Ha upéicha ojehu: ojei vove pe maranduháragui, osẽ chupe peteĩ león ha ojuka chupe. 37 Upéi pe maranduhára ojerure ambue kuimba'épe oinupã haguã chupe, ha pe kuimba'e oinupã ha mbyepoti heta chupe. 38 Upérõ pe maranduhára ojehesa jokua ha oho oha'arõ tapépe mburuvicha guasúpe. 39 Mburuvicha guasu ohasávo upe rupi, maranduhára he'i hatã chupe: –Karai mburuvicha guasu, aĩ kuri ñorãirõháme ha peteĩ ñorãirõhára ogueru chéve peteĩ kuimba'e ho'a vaekue ipópe ñorãirõme, oheja chéve aňangareko haguã hese, ha he'i chéve, okañy ramo che hegui, ajejuka vaerã, térã amyengovia vaerãha hese 3.000 pláta pehẽngue. 40 Che katu aiko águio pégotyo ha pe kuimba'e okañy che hegui. Israelgua ruvicha guasu he'i chupe: –Ndete voi remombe'u ne rembiapokue ha eréma mba'épa oikóta nde rehe. 41 Pe maranduhára katu pya'e oipe'a hesa jokuaha ha mburuvicha guasu ohecha kuaa ha'eha peteĩ umi maranduhárama. 42 Upérõ pe maranduhára he'i chupe: –He'ika ndéve Ñandejára: 'Reheja haguéicha okañy pe kuimba'e ha'e he'i vaekue ojejuka haguã, remyengoviáta nde rekove hekovére, ha ne retãgua hetã guáre.' 43 Upérõ Israel ruvicha guasu oho Samáriape mba'e mbyasy ha pire vai reheve, ha oike hóga guasúpe.

1 Kings 21

1 Umi ára ohasa ha peteĩ kuimba'e Jezreel pegua, hérava Nabot, ogueruko iparralty upe távape, Samaría ruvicha guasu Acab róga ykére. 2 Peteĩ jey Acab he'i Nabótpe: –Eme'ëna chéve nde yvy añemitỹ haguã upépe, oĩ niko che róga ykére. Ame'ëta ndéve hese rejeruréva. 3 Nabot katu he'i Acábpe: –Ndaikatúi niko ame'ẽ ndéve che ru yvykue. 4 Acab oho hógape mba'e mbyasy ha pire vai reheve, upe he'i vaekuére chupe Nabot, he'i niko nome'ẽ mo'ãiha chupe itúva yvykue. Oguahẽvo oñeno hupápe oma'ẽvo tápia rehe ha ndokaruséi. 5 Upérõ hembireko Jezabel he'i chupe: –Mba'ére piko reñemyasy ha nderekaruséi? 6 Acab he'i: –Nabot Jezreel guápe ha'e ome'ẽ haguã chéve iparralty, pe ha'e ojerurévare, ha nome'ëséi chéve. 7 Upérõ hembireko Jezabel he'i chupe: –Nandéi piko Israel ruvicha guasu? Epu'ã katu ekaru ha ani rejepy'apy! Che ame'ëta ndéve Nabot parralty. 8 Upérõ ha'e ohai kuatiañe'ẽ Acab rérape ha omoĩ hese mburuvicha guasu ra'ãnga ha omondo ikuatia myakãhára*f** ha mburuvicha kuéra Nabot táva guápe. 9 Ikuatia ñe'ëme he'i: "Pemyerakuã jekaru'ỹ ha pemboguapy Nabótpe opavave renondépe. 10 Upéi pemboguapy henondépe mokõi mba'e renduhare japu, he'ítava hese oñe'ẽ vai hague Tupã ha mburuvicha guasúre. Upéi penohẽ okápe ha pejuka pejapívo itápe." 11 Umi Nabot táva pegua, myakãhára ha mburuvicha kuéra, ojapo upe Jezabel he'íva ikuatiápe: 12 Omyerakuã hikuái jekaru'ỹ ha omboguapy Nabótpe opavave renondépe. 13 Upéi oguahẽ mokõi mba'e renduhare japu he'íva opavave rovake Nabot rehe, oñe'ẽ vai hague Tupã ha mburuvicha guasúre. Upérõ oguenohẽ hikuái chupe táva rokápe ha ojuka ojapívo itápe. 14 Upéi he'ika hikuái Jezabélpe

Nabot ojejapi hague itápe ha omano hague. 15 Jezabel oikuaa vove, he'i Acábpe: – Tereho katu ha ereko ne mba'erã pe parralty Nabot nome'ëséi vaekue ndéve. Nabot omanóma. 16 Acab oikuaávo Nabot omano hague, oho ha oñemomba'e iparraltýre. 17 Upérõ Ñandejára oñe'ë Elías Tisbé guápe ha he'i chupe: 18 “Tereho pya'e Israel ruvicha guasu Acab rendápe oikóva Samáriape. Ko'ágã oĩ hína Nabot parraltýpe, oho haguépe oñemomba'e haguã hese. 19 Ere chupe: ‘He'ika ndéve Ñandejára: Nabótpe rejuka ha reipe'a haguére imba'éva, upe oheréi haguépe huguy jagua kuéra, oheréita avei nde ruguy.’” 20 Acab he'i Elíaspe: –Che topa jeýma piko nde, na nde a'ei etéva che rehe? Elías he'i chupe: –Rotopa jey. Ha rejapo haguére pe Ñandejára oipota'ýva, ápe aime roinupã haguã. 21 Upévare péicha he'i Ñandejára: ‘Arúta nde ári ivaíva ha ahundíta opa ne ñemoñare. Ahundíta opa ne ñemoñare kuimba'éva Israelpe oíva. 22 Hi'arive ajapóta nde rogagua rehe upe ajapo vaekue Jeroboam Nabat ra'y ha Baasá Ahías ra'y rogagua rehe che mbopochy haguére ha rejapouka haguére ivaíva Israel guápe’. 23 Jezabel rehe katu he'ika Ñandejára: ‘Jagua kuéra ho'úta Jezabélpe Jezreel ñúme.’ 24 Ha umi nde rogagua omanóvape távape ho'úta jagua, ha umi ñúme omanóvape ho'úta yryvu. 25 (Ndaipóri vaekue avave ojaipóva ivaíva ojapo haguéicha Acab ombojeroviase haguére hembireko Jezabélpe. 26 Ojapo heta mba'e ijaheipy oikóvo tupã gua'u kuéra rembiguái ramo, oiko haguéicha amorreo kuéra Ñandejára omosẽ vaekue Israelgua renonderãgui.) 27 Acab ohendúvo opa ko'ã mba'e, omondoro ijao ñembyasýgui, oñemonde ao vosakuépe ha ndo'uvéi mba'eve. Oke ko'ã ao reheve ha ndovy'avéi ete. 28 Upérõ Ñandejára he'i Elíaspe: 29 “Nderehechái piko mba'éichapa Acab oñemomirĩ che renondépe? Oñemomirĩ haguére che renondépe, ndajapo mo'ãi ivaíva hogagua rehe ha'e oikove aja, ita'ýra oikove ajánte uvei ajapóta.”

1 Kings 22

1 Mbohapy año ohasa oñorãirõ'ý rehe oñondive sírio ha Israelgua. 2 Mbohapy año haguépe katu Judá ruvicha guasu Josafat oho Israel ruvicha guasu rendápe. 3 Ha Israel ruvicha guasu he'i mburuvicha kuérape: –Peikuaáma Ramot Galaadgua ñane mba'eha. Ñaha'ãna upéicha ramo jaípe'a mburuvicha guasu sírio poguýgui. 4 Ha Josafátpe oporandu: –Che moirútapa ñandyry haguã Ramot Galaadgua rehe? Josafat he'i chupe: –Che ha che ñorãirõhára roime ne ndive ha ne ñorãirõhára ndive. 5 Opáichavo eporandu*f** raẽ Ñandejárape. 6 Israel ruvicha guasu ombyaty maranduhára*f** Israel guápe, umíva 400 rupi, ha oporandu chupe kuéra: –Andyrýtapa Ramot Galaad guáre, térãpa nahániri? Ha'e kuéra he'i chupe: –Endyry katu! Ñandejára omoíta chupe kuéra nde pópe. 7 Josafat katu oporandu: –Ndaipóripa ápe ambue Ñandejára maranduhára ñaporandu haguã chupe? 8 Israel ruvicha guasu he'i Josafátpe: –Oíve hína peteĩ ha ha'e rupi ikatu ñaporandu Ñandejárape: upéva hína Micaías, Imla ra'y. Che katu ndacha'ei hese; araka'eve nde'íri chéve mba'eve iporáva, ivaíva meménte osẽ ijurúgui. Josafat katu he'i chupe: –Ani ere upéicha. 9 Upérõ mburuvicha guasu Israelgua ohenói hembiguáipe ha he'i chupe: –Pya'éke tou Micaías, Imla ra'y. 10 Mokõive mburuvicha guasu, pe Israelgua ha Josafat Judagua, oñemonde ijao jeguápe ha uguapy uguapyhápe pe ijyvatevehápe Samaría reiképe, ha umi maranduhára ome'ë imomandu henondépe kuéra. 11 Sedequías, Quenaaná ra'y, ojapo ra'e ijupe vaka ratĩ fiérro guigua ha osapukái: “Péicha he'i Ñandejára: ‘Ko'ã vaka ratĩme rendyrýta sírio kuérare ha rehundipáta.’” 12 Ha opa maranduhára péichante avei oñe'ë. He'i hikuái mburuvicha guasúpe: “Endyry Ramot Galaadgua rehe ha nde pu'akáta hese, Ñandejára ome'ëtagui ndéve pe táva.” 13 Pe oho vaekue Micaías piári he'i chupe: –Opa maranduhára, oĩ haguéicha, he'i mburuvicha guasúpe iporáva. Eñe'ëke avei ha'e kuéraicha ha ere iporáva. 14 Micaías he'i chupe: –Ñandejára rérape ha'e ndéve pe Ñandejára he'ikávante ha'étaha! 15 Upéi oho mburuvicha guasu rendápe ha ha'e oporandu chupe: –Micaías, rondyry vaerãpa Ramot Galaad guáre, térãpa nahániri? Ha Micaías he'i: –Endyry katu ha nde pu'akáta hese, Ñandejára ome'ëtagui ndéve. 16 Mburuvicha guasu katu he'i chupe: –Mboy jey piko ha'e vaerã ndéve remombe'u haguã chéve upe añeteguánte Ñandejára rérape? 17 Upérõ Micaías he'i: “Ahecha opa Israelgua, isarambi umi ka'aguýre, ovecha herekua'ý vaicha. Ha Ñandejára he'i kuri: ‘Ko'áva ndaíjarai; toho jey katu hikuái, py'a guapýpe hóga kuérape.’” 18 Israel ruvicha guasu he'i Josafátpe: –Ha'éma ndéve kuri ko kuimba'e araka'eve nde'íriha iporáva; ivaívante voi! 19 Micaías he'ive: –Pe ere vaekuére, ehendu Ñandejára ñe'ë: Ahecha Ñandejára uguapy ramo uguapyhápe ha opa umi yvága pegua oñembo'y iyyke rehe ijakatu ha ijasu gotyo. 20 Upérõ Ñandejára oporandu mávapa ohóta omokyre'ý Israel ruvicha guasu Acábpe ondyry haguã Ramot Galaadgua rehe ha

ho'a upépe. Oĩ he'íva peteĩ mba'e ha oĩ he'íva ambue. 21 Peteĩ espíritu katu oho oñembo'y Ñandejára renondépe ha he'i ojaopotaha upéva. Ñandejára oporandu chupe mba'éichapa ojaopóta, 22 ha pe espíritu he'i omoingetaha japu opa mburuvicha guasu maranduhára akáme. Ha Ñandejára he'i chupe: 'Upéicha ko añete rebotavýta chupe. Tereho katu ejapo'. 23 Ha ko'ágã reikuaáma Ñandejára omoĩ hague espíritu japu ko'ã ne maranduhára jurúpe ha péicha ne runditaha. 24 Upérõ Sedequías, Quenaaná ra'y, ohovapete Micaíaspe ha he'i chupe: —Mamo rupi piko oho che hegui Ñandejára espíritu oñe'ẽ haguã ndéve? 25 Micaías he'i chupe: —Reikuaáta hína reiko ramo rekañy peteĩ kotýgui ambuépe. 26 Upérõ Israel ruvicha guasu he'i: —Peraha Micaías táva sãmbhyhára Amón ha che ra'y Joás rendápe, 27 ha peje chupe kuéra ko ha'ekáva: tomoinge ko kuimba'e koty ypytũme ha mbujape ha ýnte to'u, che aju jey peve ñorãirõhágui che pu'aka rire che mbohováivare. 28 Micaías katu he'i jey: “Reju ramo ñorãirõhágui ere haguéicha, Ñandejára noñe'ẽi ra'e che juru rupi.” 29 Ha péicha Israel ruvicha guasu ha Josafat Judá ruvicha guasu oho Ramot Galaadgua gotyo. 30 Ha Israel ruvicha guasu he'i Josafátpe: —Aipe'áta che ao aike haguã ñorãirõme ajekuaa'yre, nde katu emonde che ao. Upéicha Israel ruvicha guasu oíke ñorãirõme ojekuaauka'yre. 31 Siria ruvicha guasu katu he'i ra'e umi 32 kárro arigua ruvicha kuérape: “Ani pendency avavére, Israel ruvicha guasu rehénte pendency.” 32 Umi kárro arigua ruvicha kuéra ohechávo Josafátpe oimo'ã Israel ruvicha guasuha ha omongora chupe ondery haguã hese. Upérõ Josafat osapukái ojerurévo pytyvõ, 33 ha ha'e kuéra ohechávo ndaha'eíha Israel ruvicha guasu, nomuñavéi chupe. 34 Peteĩ ñorãirõhára katu opoi reínte peteĩ hu'y. Pe hu'y oíke Israel ruvicha guasu pyti'a mo'ãha pa'ũ rupi ha oikutu vai chupe. Upérõ Acab he'i ikárro rerekuápe: —Embojere nde kárro ha che renohẽ ñorãirõhágui, cháke ajekutu vai. 35 Oñeñorãirõ mbarete pe ára pukukue, ha Israel ruvicha guasu ojeguereko ñembo'yhápe ikárrope ombohovái haguã sírio kuérape. Ka'aru katu omano, pe huguy niko osyry ikárrogui. 36 Kuarahy oikévo, ñorãirõhára kuéra he'i joa ojupe; “Jahapa katu, peteĩ-teĩ ñande rógape, 37 omanóma mburuvicha guasu!” Upérõ mburuvicha guasu ojereraha Samáriape ha upépe oñeñotỹ. 38 Upéi ikárro ojejohéi Samaría y no'õme, ojahuhápe kuña reko vai, ha jagua kuéra oheréi Acab ruguykue, Ñandejára he'i haguéicha. 39 Acab rekovekue, opa mba'e ojapo vaekue, hóga guasu jegua rehegua, táva kuéra omopu'ã vaekue, ojehei Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 40 Acab omano ha hendaguépe oisãmbyhy ita'yra Ocozías. 41 Año 4 oisãmbyhy haguépe Acab Israélpe, Josafat Asá ra'y oñepyrũ oisãmbyhy Judápe. 42 Oguereko upérõ 35 año ha oisãmbyhy 25 año Jerusalénpe. Isy héra Azubá, Silhí rajy. 43 Josafat oiko hekópe itúva Asá oiko haguéicha. Hembiaipo porã Ñandejára renondépe. 44 Opáichavo umi tekoha tetãgua omymbajuka*f** ha ohapyhápe insiénso tupã gua'u kuérape ndojepe'ái. 45 Josafat oñoñe'ẽ me'ẽ Israel ruvicha guasu ndive. 46 Hekovekue, imba'e mombe'upyrã, umi ñorãirõ ha'e oíke haguépe, ojehei Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 47 Josafat upe omosẽ vaekue tetãgui omoĩvape kilombo tupaópe oñemomba'e guasu haguã tupã gua'u kuéra. Itúva Asá ndoipe'apái vaekue umíva. 48 (Edómpe ndaipóri vaekue upérõ mburuvicha guasu, táva ñangarekohánte oĩ). 49 Josafat ojaopouka avei várko umi Tarsis peguáicha ogueruka haguã óro Ofírgui, ha ndaikatúi ojegueru opẽmba haguére Esión-Guéberpe. 50 Upérõ Ocozías, Acab ra'y, ojerure vaekue Josafátpe oheja haguã igénate kuéra omoirũ imba'évape umi ivárkope, Josafat katu ndohejái. 51 Josafat omano ha oñeñotỹ itúva ypykue David távape. Upéi oisãmbyhy hendaguépe ita'yra Joram. 52 Año 17 oisãmbyhy hague Josafat Judápe, Ocozías Acab ra'y oñepyrũ oisãmbyhy Israel retã Samáriape, ha oisãmbyhy mokõi año aja. 53 Hembiaipo vai Ñandejára renondépe oguata haguére itúva, isy ha Jeroboam Nabat ra'y rape rupi, ojaopouka vaekue ivaíva Israel guápe. 54 Avei omomba'e guasu Baálpe ojapo haguéicha itúva, ombopochývo péicha Tupã Israel Járape.

2 Kings 1

1 Acab omano rire, Moab opu'ã Israel rehe. 2 Ocozías katu ho'a ovetã rupi hóga guasu Samaría pegua koty yvatégui ha oñehunga vai. Upérõ oporanduka Baal-Zebub, tupã Ecrón peguápe, okuera jeytapa. 3 Ñandejára remimbou*f** katu he'i Elías Tisbé guápe: “Tereho mburuvicha guasu Samaría pegua rembijokuái ruguaitivo, ha eporandu chupe kuéra, ndaipóri mba'épa Tupã Israélpe ajeve oho oporandu*f** Ecrón pegua tupã Baal-Zebúbpe. 4 Ha ere avei chupe, che, opa mba'e Jára ha'ekaha Ocozíaspe nupu'ã mo'ã veimaha hupágui, omanótagui.” Elías ojapo upéicha. 5 Umi tembijokuái oho jey mburuvicha guasu rendápe ha ha'e oporandu chupe kuéra: —Mba'ére piko peju jey? 6 Ha'e kuéra he'i: —Osẽ haguére ore ruguaitivo peteĩ

kuimba'e he'íva oréve roju jey haguã mburuvicha guasu ore jokuái vaekue rendápe ha ro'e chupe: 'Péicha he'i Ñandejára: Ndaipóri nga'u piko Tupã Israélpe, ajeve remondo reporandúvo tupã Ecrón pegua Baal-Zebúbpe? Rejapo haguére upéva, nerepu'ã mo'ã véima nde rupágui, remanótagui.' 7 Pe mburuvicha guasu oporandu chupe kuéra: Mba'eichagua piko pe kuimba'e osẽ vaekue pene ruguaitĩvo ha he'i péicha? 8 Ha'e kuéra he'i chupe: –Peteĩ kuimba'e oñemondéva ahoja haguepávape ha íku'a jokuaha mymba pirekuégui. Mburuvicha guasu he'i: –Elías Tisbega niko hína! 9 Ha pya'e omondo ipiári peteĩ mburuvicha 50 ñorãirõhára reheve. Oguahẽvo ha'e kuéra, Elías oguapy hína peteĩ yvyty ru'ãme. Ha pe mburuvicha he'i chupe: –Maranduhára! Mburuvicha guasu he'i reguejy haguã. 10 Elías he'i chupe: –Che ramo maranduhára, to'a tata yvágagui ha ta ne mbokusugue ne irũ nguéra reheve. Upe vove ho'a tata yvágagui ha ombokusugue chupe kuéra. 11 Mburuvicha guasu omondo jey ambue mburuvicha 50 ñorãirõhára reheve, ha upéva he'i Elíaspe: –Maranduhára, mburuvicha guasu he'ika reguejy haguã ko'agãite voi! 12 Elías he'i chupe: –Che ramo maranduhára, to'a tata yvágagui ha ta ne mbokusugue ne irũ nguéra reheve. Upe vove ho'a tata yvágagui ha ombokusugue chupe kuéra. 13 Upéi mburuvicha guasu omondo jey ambue mburuvicha 50 ñorãirõhára reheve. Ha pe mburuvicha mbohapyha ojupi Elías renda peve ha oñesũ henondépe he'ívo chupe: –Maranduhára, anína ore juka, ore niko ne rembiguái. 14 Ho'a kuri tata yvágagui ha ombokusugue ore mboyve guarépe. Ajerure ndéve ore poriahurereko haguã. 15 Upérõ Ñandejára remimbou he'i Elíaspe: –Tereho katu hendive, ani rekyhyje. Elías oguejy ha oho pe mburuvicha ndive mburuvicha guasu rendápe, 16 ha he'i chupe: –Kóicha he'i Ñandejára: 'Remondo haguére ne rembijokuái oporandu haguã Ecrón tupã Baal-Zebúbpe, ndaipórirõ guáicha Israélpe Tupã reporandu haguãme, nerepu'ã mo'ã véima nde rupágui, remanótagui.' 17 Ha upéicha ojehu: Ocozías omano, he'i haguéicha Ñandejára Elías rupi. Ocozías ndaita'yrai ha upéva rehe oisãmbyhy hendaguépe ityvýra Joram. Kóva ojehu mokõi año oisãmbyhy hague Judápe Joram, Josafat ra'y. 18 Ocozías rekovekue ha pe ojapo vaekue, ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe.

2 Kings 2

1 Oguahẽvo pe ára Ñandejára ogueraha haguã Elías yvágape peteĩ yvyty ratãme, Elías ha Eliseo osẽ Guilgálgui. 2 Elías he'i Eliséope: –Epyta ko'ápe, Ñandejára che mondógui Betélpe. Eliseo katu he'i chupe: –Ñandejára rehe ha nde rehe voi ha'e ndéve ndoroheja mo'ãiha neño. Upérõ oho oñondive Betel peve. 3 Maranduhára*f** kuéra oikóva Betélpe katu osẽ Eliseo ruguaitĩvo ha he'i chupe: –Reikuaa piko Ñandejára oipe'ataha nde hegui ko árape ne mbo'ehára? –Aikuaáma, he'i Eliseo, pekirirĩ. 4 Upéi Elías he'i Eliséope: –Epyta ko'ápe, Ñandejára che mondógui Jericópe. Eliseo katu he'i chupe: –Ñandejára rehe ha nde rehe voi ha'e ndéve ndoroheja mo'ãiha neño. Upérõ oho oñondive Jericó peve. 5 Maranduhára kuéra oikóva Jericópe katu osẽ Eliseo ruguaitĩvo ha he'i chupe: –Reikuaa piko Ñandejára oipe'ataha nde hegui ko árape ne mbo'ehára? –Aikuaáma, he'i Eliseo, pekirirĩ. 6 Upéi he'i chupe Elías: –Epyta ko'ápe, Ñandejára che mondógui Jordánpe. Eliseo katu he'i chupe: –Ñandejára rehe ha nde rehe voi ha'e ndéve ndoroheja mo'ãiha neño. Upérõ oho mokõivéva, 7 ha 50 maranduhára oguahẽ ha opyta mombyrymi hovái kuéra; Elías ha Eliseo katu opyta y Jordán rembe'yépe. 8 Upérõ Elías oipe'a ijahoja, ombyapakua ha oinupã pe y. Pe y oñemboja'o, ha mokõive ohasa pe ysyry guasu mbyte rupi, yvy rupi ramo guáicha. 9 Ohasa rire, Elías he'i Eliséope: –Mba'épa reipota ajapo nde rehe ajereraha mboyve nde ypýgui. Eliseo he'i chupe: –Aipota reme'ẽ chéve mokõi nde espíritu pehẽngue. 10 Elías he'i chupe: –Namichĩri pe rejeruréva. Che recha ramo ajererahávo nde hegui, rerekóta. Ýrõ, noñeme'ẽ mo'ãi ndéve. 11 Ha'e kuéra oguata ha oñe'ẽ aja oñondive, upéicha háguinte ou sapy'a peteĩ kárro tata, kavaju tata reheve avei, oipe'áva chupe kuéra ojuehegui ha Elías ojehupi yvágape peteĩ yvyty ratãme. 12 Ohechávo upéva Eliseo osapukái: “Che ru, che ru, nde vaekue Israélpe guarã ñorãirõhára aty mbaretéicha!” Upe rire ndohechavéi Elíaspe. Upérõ Eliseo omondo ijao. 13 Upéi ohupi pe ahoja ho'a vaekue Elíasgui, oho jey Jordánpe ha opyta hembeyépe, 14 upéi oinupã pe y upe ahojápe ha he'i: “Mamo piko oĩ Tupã Elías Jára?” Oinupã vove upe y, oñemboja'o mokõi hendápe ha Eliseo ohasa jey pe ysyry rupi. 15 Maranduhára kuéra Jericó pegua, oíva hovái, he'i ohechávo chupe: “Elías espíritu oguapy ko'ágã Eliseo ári!” Upérõ oho hikuái huguaitĩvo ha ojayvývo henondépe, 16 he'i chupe: –Ore ne rembiguái kuéra apytépe oĩ 50 kuimba'e py'a guasu. Torohóna ne mbo'ehára rekávo, ani upeichahágui Tupã espíritu oity mba'e ra'e chupe peteĩ

yvytýpe térã ñúme. Ha'e katu he'i: –Nahániri, ani pemondo avavépe. 17 Ha'e kuéra ojerure etereígui, ipahápe oheja omondo umi 50 kuimba'e, ha umíva oheka Elíaspe mbohapy ára pukukue ha ndojuhúi. 18 Upérõ ou jey hikuái Jericópe opyta haguépe Eliseo, ha ha'e he'i chupe kuéra: –Ha'éma voi kuri peẽme ani haguã peho. 19 Umi Jericogua he'i Eliséope: –Rehechaháicha ore táva oĩ iporãháme, pe y katu ivai ha omomembykua kuña kuérape. 20 Eliseo he'i chupe kuéra: –Peru chéve peteĩ ña'ẽmbe pyahu juky reheve. Ha'e kuéra ogueru vove pe ña'ẽmbe pyahu, 21 Eliseo oho pe ykuápe ha opoi pype juky, he'ívo: –Péicha he'i Ñandejára: “Che amopotĩma ko y; águive ndoporojuka mo'ãvéi ha nomomembykua mo'ãvéi kuña kuérape.” 22 Upe guive pe y opyta ipotĩ, he'i haguéicha Eliseo. 23 Eliseo oho upégui Betel gotyo. Ojupi ohóvo pe tape rupi ha peteĩ mitã aty upe táva pegua, oñembohory hese ha osapukái chupe: “Néike akã perõ, ejupíke!” 24 Eliseo ojere, oma'ẽ hese kuéra ha ombojeharu Ñandejára rérape. Upete vove osẽ mokõi tymba ñarõ ka'aguýgui ha oipehe'ãmba 42 ha'e kuéravape. 25 Upéi Eliseo oho yvyty Carmélpe ha upégui ou jey Samáriape.

2 Kings 3

1 Año 18 oisãmbyhy hague Josafat Judápe, Joram Acab ra'y oñepyrũ oisãmbyhy Israel retã ha oisãmbyhy Samáriape 12 año. 2 Hembiapokue ivai Ñandejára renondépe, ndaha'éi jepe ivai etéva isy ha itúva rembiapo kuéicha; oipe'a niko pe ita oñemboykéva Baal*f** pегuarã, itúva ojapo vaekue. 3 Opáichavo ojapo opa umi mba'e vai ojapo vaekue Jeroboam Nabat ra'y, ha umíva rupi ojapouka ivaíva Israel guápe. 4 Mesa, Moab ruvicha guasu, omoñemoña ovecha ha opaga vaerã Israel ruvicha guasúpe 100.000 ovecha ra'y ha 100.000 ovecha mácho ilána reheve. 5 Acab omano rire katu Moab ruvicha guasu opu'ã Israel ruvicha guasúpe. 6 Upérõ Israel ruvicha guasu Joram osẽ Samáriagui ha ohecha opa Israel ñorãirõhára. 7 Upéi he'ika Judá ruvicha guasúpe: “Moab ruvicha guasu opu'ã che rehe. Che moirũsépa ñañorãirõ haguã hendive?” Judá ruvicha guasu he'i chupe: “Romoirũta. Che, che ñorãirõhára ha kavaju arigua kuéra niko roĩ ne ndive ha ne génte kuéra ndive. 8 Ha mamo rupípa ñandyryta hese?” Joram he'ika chupe: “Edom pegua yvy ojeiko'ýha rupi.” 9 Upéicha Israel, Judá ha Edom ruvicha guasu kuéra oñepyrũ oho oñondive. Opáichavo heta ojere vaerã ha oguata 7 ára pukukue; upévare opa pe y iñorãirõhára ha hymba kuéra pегuarã. 10 Upérõ Israel ruvicha guasu he'i: –Háke! Ha'etéku Ñandejára ñande rerúva ko'ápe mbohapy mburuvicha guasúpe ñane me'ẽ haguã Moabgua pópe. 11 Josafat oporandu: –Ndaipóri piko árupi peteĩ Ñandejára ñaporandu*f** haguã Ñandejárape ha'e rupi? Peteĩ mburuvicha Israel guáva he'i: –Ápe oĩ Eliseo Safat ra'y, Elías moirũhare. 12 Josafat he'i: –Ñandejára ñe'ẽ oĩ hendive! Israel ruvicha guasu, Josafat ha Edom ruvicha guasu oho pya'e hikuái Eliseo rendápe. 13 Eliseo katu he'i Israel ruvicha guasúpe: –Che rejápe! Tereho eporandu nde ru ha nde sy kuérape! Israel ruvicha guasu he'i chupe: –Ñandejára ore reru ko'ápe, mbohapy mburuvicha guasu ro'a haguã Moabgua pópe. 14 Upérõ Eliseo he'i chupe: –Ñandejára ipu'akapáva che jokuáiva rehe ha'e ndéve, ndaha'éi rire Judá ruvicha guasu Josafat rehehápe, nde rova rehe jepe nama'ẽi vaerã mo'ã. 15 Peru katu chéve ko'ápe peteĩ músiko! Pe músiko oñepyrũ vove ombopu, Ñandejára oñemomba'e Eliseo rehe, 16 ha Eliseo he'i: –Ñandejára he'ika: ‘Pejapo heta y rendarã ko ñúme, 17 ndoipeju mo'ãi ramo yvytu ha ndoky mo'ãi ramo jepe, ko ñu henyhẽta ýgui ha opa peẽ pey'úta, pene rymba kuéra ha pende kavaju kuéra avei. 18 Ha oĩve gueteri hína: Ñandejára omoĩta pende pópe Moab guápe, 19 ha peẽ pehundíta itáva kuéra oñembotápiava, itáva kuéra oñemombaretéva, peikytĩta opa yva máta, pembotyta umi ykua kuéra ha pemyenyhẽta itágui ikokue kuéra.’ 20 Ha upéicha ojehu. Upe ára ambuépe, pe mba'e kuave'ẽ hórape, ou Edómgui y ha omyenyhẽ pe ñu. 21 Upe aja Moabgua oikuaa mburuvicha guasu kuéra ouha ondyryvo hese kuéra ha upérõ ohenói opa mitã rusu ha kakuaávape oĩva ñorãirõrã ha oho oñemohenda upe tetã rembe'ýpe. 22 Pyhareve opu'ãvo, pe kuarahy ohesape y ári ha umi Moabgua ohecha henondépe kuéra pe y pytã tuguýicha, 23 ha he'i hikuái: “Upéva tuguy hína. Umi mburuvicha kuéra oñorãirõ ra'e oñondive ha ojojukapa. Néike Moabgua, jaha katu ñañemomba'e umi ha'e kuéra oheja vaekuere.” 24 Ha oikévo Moabgua umi Israelgua rekohápe, Israelgua ondyry hese kuéra ha omboguevi. Upérõ Israelgua omuña ha ojuka chupe kuéra, 25 upéi ohundi itáva kuéra, omyenyhẽ itágui ikokue kuéra, omboty ijkua kuéra ha oikytĩ opa yva máta. Táva Quir-Haréset ñoite opyta. Umi ónda poiha katu omongora ha oñemomba'e hese. 26 Moab ruvicha guasu ohechávo umi oúva chupe hetaveha chugui, ogueraha 700 ñorãirõhára yvy rupigua oñemopa'ũ haguã oĩháme Edom ruvicha guasu. Ha nosẽi chupe. 27 Upérõ

ogueraha ita'yra ypykue oisãmyhy vaerã hendaguépe ha oikuave'ẽ mymbahapy*f**
ramo táva tápia ári. Kóva oporombopochy eterei Israelguáre, ha upévare ha'e
kuéra ohupi hekoha ha oho jey hetãme.

2 Kings 4

1 Peteĩ kuña, maranduhára*f** rembirekore, oho Eliseo rendápe ha he'i chupe: –
Che ména omano ha nde reikuaa ha'e omomba'e hague Ñandejárape. Ko'ágã pe mba'e
porukahare ou ha oguerahase hembiguairã mokõi che memby. 2 Eliseo oporandu chupe
–Mba'e piko ikatu ajapo nde rehe? Ere chéve mba'épa rereko nde rógape. Ha'e he'i
chupe: –Ndarekói mba'eve, peteĩ ñandyry ryrú mĩnte. 3 Upérõ Eliseo he'i chupe: –
Tereho eiporu nde róga jereregua kuérargui mba'e ryrú heta porã. 4 Upéi eike nde
rógape ne memby kuéra ndive, emboty pe okẽ, emyenyhẽ rehóvo ñandyrype opa umi
mba'e ryrú ha emboyke umi henyhẽva. 5 Pe kuña oho hógape ha oñemboty imemby
kuéra ndive. Upérõ oñepyrũ omyenyhẽ ñandyrype umi mba'e ryrú ha'e kuéra
ombohasáva chupe. 6 Henyhẽmbáma ramo umi mba'e ryrú, he'i peteĩva imembýpe: –
Embohasave chéve. Imemby katu he'i chupe: –Ndaipóri véima. Upe vove pe ñandyry
ndosyryvéi. 7 Upéi ha'e oho omombe'u pe maranduhárape, ha ha'e he'i chupe: –
Tereho eñemu pe ñandyry rehe ha hepykuépe emyengovia pe mba'e poruka harépe, ha
pe hembývagui ikatúta reiko nde ha ne memby kuéra. 8 Peteĩ jey Eliseo ohasa
Sunem rupi ha peteĩ kuña upepegua, ojeapóva mba'e ramo, he'i jey-jey chupe oho
haguã okaru hendive. Ha ohasávo upérupi, Eliseo oho jepi hógape okaru. 9 Upérõ
ha'e he'i iménape: –Aikuaa ko kuimba'e oúva ñande rógape okaru haguã, peteĩ Tupã
maranduhára*f** marangatuha. 10 Jajapóna ñande róga ári peteĩ koty chupe guarã.
Ñamoĩta chupe hupa, imesa, apyka ha hesapeharã. Upéicha oguahẽ ramo ñande rógape
ikatúta opyta upépe. 11 Peteĩ jey, oguahẽ ramo ikotýpe opyta haguã oke, 12 he'i
hembiguáipe hérava Guehazí: Ehenói pe kuñakarai Sunem guápe. Pe tembiguái ohenói
chupe, ha ha'e ou rire, Eliseo he'i hembiguáipe: 13 –Ere pe kuñakaraipe ipy'a
porãite vaekue ñane ndive, mba'épa ikatu jajapo hese, oipotápa ñañe'ẽ hese karai
mburuvicha guasúpe térã ñorãirõhára kuéra ruvichápe. Ha'e he'i: –Che aĩ porã
ko'ápe che rehegua kuéra apytépe. 14 Eliseo he'i: –Ha mba'éiko ikatu jajapo
hese? –Ndaikuaái, –he'i Guehazí–. Naimembýi, ha iména itujáma. 15 –Ehenói chupe,
–he'i Eliseo. Pe tembiguái ohenói ha ha'e opyta oñembo'y ikoty rokẽme. 16 Upérõ
Eliseo he'i chupe: –Pe año oúvape guarã, ko'ã ára rupi rerekóta ne memby nde
jyva ári. Ha'e he'i chupe: –Nde niko peteĩ karai marangatu, ani kena che
mboavy. 17 Ha Eliseo he'i haguéicha ha'e hye guasu ha pe año ambuépe imemby. 18
Pe mitã okakuaa ha peteĩ jey osẽ ohechávo itúvape oĩva kóga mono'õhára ndive, 19
ha oñemoĩ osapukái chupe: –Áina che akã! Che akã rasy eterei! Upérõ itúva he'i
peteĩ hembiguáipe: –Eraha isy rendápe. 20 Pe tembiguái ogueraha chupe isy
rendápe, ha ha'e omboguapy chupe hapy pa'ũme asaje pyte peve. Upérõ pe mitã
omano. 21 Isy katu ohupi chupe maranduhára kotýpe, omoĩ hupa ári ha osẽ ombotývo
pe okẽ. 22 Upéi ohenói iménape ha he'i chupe: –Embou che rendápe peteĩ tembiguái
che rymba vúrro reheve, taha maranduhára rendápe. Upéi aju jeýta. Iména oporandu
chupe: 23 –Mba'ére piko rehóta ko árape? Ndaha'ei niko jasy pyahu térã pytu'uha
ára. –Ani rejepy'apy, –he'i ha'e. 24 Ombyapeka hymba vúrro ha he'i hembiguáipe:
–Jaha katu! Aníke rehejátei opyta che rymba vúrro che ha'e peve ndéve. 25
Upéicha oho ha oguahẽ yvyty Carmélope, oiháme maranduhára. Eliseo ohecha chupe
mombyrýgui ha he'i hembiguái Guehazípe: –Kuña karai Sunemgua hína. 26 Tereho
huguaitívo ha eporandu mba'éichapa oiko ha'e, iména ha imemby. Ha'e he'i pe
tembiguáipe oiko porãnteha. 27 Upéi oguahẽ pe yvyty oiháme Eliseo, ha oñañuã
ipy. Guehazí oñemboja oipe'a haguã ha Eliseo he'i chupe: –Eheja, ojepy'apy
eterei hína, ha ko'ágã peve Ñandejára nde'íri chéve mba'épa ojehu chupe. 28
Upérõ ha'e he'i chupe: –Karai, che piko ajerure ra'e ndéve che membyrã? Nda'ei
piko ndéve ra'e ani haguã che mboavy? 29 Upérõ Eliseo he'i Guehazípe: –Eraha
che yvyra jekoha ha tereko amoite. Rejotopáva ndive ani reñe'ẽ chupe, ha oĩrõ
oñe'ẽva ndéve, ani ere chupe mba'eve. Upéi emoĩ pe yvyra jekoha mitã rova ári. 30
Pe mitã sy katu he'i Eliséope: –Ñandejára rehe ha nde rehe voi ha'e ndéve
nasẽ mo'ãiha ko'águi nde rehe'ỹ. Upérõ Eliseo oho hendive. 31 Upe aja Guehazí
oñemotenonde chugui kuéra ha omoĩ pe yvyra jekoha mitã rova ári, ha'e katu
ndohechaukái oñeñanduha, upévare Guehazí ou jey Eliseo ruguaitívo ha he'i chupe:
–Pe mitã noñeñandúi. 32 Oikévo Eliseo pe ógape, pe mitã oĩ tupápe omano pyréma. 33
Upérõ oíke, omboty okẽ ha oñembo'e Ñandejárape. Ha'e ha pe mitã año oĩ koty
pýpe. 34 Upéi ojupi hupápe ha oñeno pe mitã ári, ombojávo ijuru, hesa ha ipo
mokõive pe mitã mba'éva rehe ha ojejopývo hese. Pe mitã rete oñepyrũ oñembyaku.

35 Upérõ Eliseo opu'ã ha oguata águio pégotyo upe kotýre. Upéi ojupi jey hupápe ha ojejopy pe mitã retére. Upéicha háguinte pe mitã iñatĩa 7 jey ha ojesape'a. 36 Eliseo ohenói Guehazípe ha he'i chupe: –Ehenói pe kuñakarai Sunem guápe. Guehazí ohenói ha oguahêvo Eliseo rendápe, ha'e he'i chupe: –Kóina ápe ne memby. 37 Pe kuña oñemboja ha ojeity Eliseo pýre; upéi ohupi imemby ha osẽ pe kotýgui. 38 Upe ríre Eliseo oho jey Guilgálpe. Upérõ oiko ñembyahýi guasu upépe ha peteĩ jey maranduhára kuéra oguapy jave hína Eliseo jerére, ha'e he'i hembiguái: “Emoĩ nde ólla guasu tatápe, ha ejapo mbaipy maranduhára kuéra peguarã.” 39 Peteĩ ha'e kuérava osẽ ñúme ka'avo rekávo, ojuhu peteĩ máta ka'aguy, oipo'o hi'a ojoguáva andai ka'aguy ha omoĩ henyhẽ ijahojápe. Ou ríre ombovo ha omoĩ ivore óllape, oikuaa'ýre mba'épa. 40 Upéi oñerenohẽ maranduhára kuérape, ha oñepyrũ vove ho'u pe mbaipy osapukái joa: –Maranduhára! Ko mbaipy oñepohano! Ha ndo'uvéi hikuái. 41 Eliseo katu he'i: –Peru chéve trígo ku'i. Ha oitývo pe trígo ku'i óllape, he'i: –Ko'ágã penohẽ chupe kuéra to'u. Opavave ho'u ha ndaiporivéi pe óllape mba'eve ivaíva. 42 Upéi oguahẽ peteĩ kuimba'e Baal-Salisá pegua oguerúva Eliséope 20 mbujape seváda oñembojy ramóva tatakuápe, ha trígo ku'i pyahu ivosápe. Upérõ Eliseo he'i hembiguái: –Eme'ẽ opavavépe to'u. 43 Hembiguái katu he'i chupe: –Mba'éicha piko ame'ẽta kóva 100 tapichápe? Ha Eliseo he'i: –Eme'ẽ chupe kuéra to'u, Ñandejára he'ígui ho'úta ha hembypataha. 44 Pe tembiguái ome'ẽ chupe kuéra; ho'u hikuái ha hembypa, he'i haguéicha Ñandejára.

2 Kings 5

1 Oĩ peteĩ karai hérava Naamán, Siria pegua ruvicha guasu ñorãirõhára ruvicha; mburuvicha guasu ohayhu ha ome'ẽ chupe opa mba'e ha'e oipotáva, ha'e rupi niko Ñandejára oipytyvõ Síriape ñorãirõme. Ko kuimba'e katu hasy kuru vaígui. 2 Peteĩ jey oñorãirõ ramo sírio kuéra Israelgua ndive, peteĩ mitãkuña Israelgua ho'a sírio kuéra pópe ha ojereraha Naamán rembirekópe hembiguairã. 3 Ko mitãkuña he'i pe kuñakaraipe: –Che jára oho ramo Samaría pegua maranduhára*f** rendápe, okueráta ikuru vaígui. 4 Naamán omombe'u mburuvicha guasúpe mba'épa he'i pe mitãkuña. 5 Ha Siria ruvicha guasu he'i chupe: –Iporã. Tereho katu ha arahaukáta che kuatione'ẽ Israel ruvicha guasúpe. Upérõ Naamán oho. Ogueraha 30.000 pláta pehẽngue, 6.000 óro pehẽngue ha 10 ao, 6 ha ogueraha Israel ruvicha guasúpe kuatione'ẽ he'íva: “Oguahêvo nde pópe ko kuatione'ẽ, reikuaáta amondoha Naamán, che ñorãirõhára ruvicha peteíva, remonguera haguã chupe ikuru vaígui.” 7 Israel ruvicha guasu ohechávo pe kuatione, omondoro ijao ñembyasýgui ha he'i: –Che nga'u piko Tupã, ome'ẽ ha oipe'áva jeikove, ajeve kóva ombou che rendápe peteĩ kuimba'e amonguera haguã chupe ikuru vaígui? Pehecha porã hína, mba'éichapa che reke ñorãirõrã! 8 Maranduhára Eliseo, ohendúvo Israel ruvicha guasu omondoro hague ijao, he'ika chupe: “Maerã piko remondoro nde ao? Tou pe kuimba'e che rendápe ha oikuaáta oíha maranduhára Israélpe.” 9 Naamán oho ikárro ha ikavaju kuéra reheve ha opyta Eliseo róga renondépe. 10 Eliseo katu he'ika chupe hembijokuái rupi: “Tereho ejahu 7 jey ysyry Jordánpe ha nde rete ipotĩta kuru vaígui.” 11 Naamán ipochy eterei ha oho jey he'ívo: –Che aimo'ã osẽta che rendápe, ñembo'yhápe oñembo'éta Tupã Járápe, upéi opokota che rasyhápe ha péicha che monguerataha. 12 Damasco pegua ysyry Abana ha Farfar niko iporãve opa ysyry Israel peguágui. Umívapente niko ikatu vaerã mo'ã ajahu che potĩ haguã che kuru vaígui. Ha tuicha pochy reheve oho upégui. 13 Hembiguái kuéra katu oñemboja ha he'i chupe: –Karai, pe maranduhára he'i ríre ndéve rejapo haguã peteĩ mba'e hasýva, nderejapói chénepa ra'e? Ha pe he'íva ndéve niko Kóvante: rejahu haguã ha ne potĩtaha. 14 Naamán oho ha oñapymĩ 7 jey ysyry Jordánpe, he'i haguéicha chupe maranduhára, ha ho'o opyta ipotĩ asy mitã ro'óicha. 15 Upérõ ha'e ha opa imoirũhára oho jey Eliseo rendápe, ha oguahêvo Naamán he'i chupe: –Ko'ágã aikuaa porã, opa tetã nguéra ko yvy arigua apytépe, Israélpe ñoite oíha Tupã. Upévore ajerure ndéve rereko haguã ne mba'erã ko'ã jopói arúva ndéve. 16 Eliseo katu he'i chupe: –Che Jára, che recháva hína rehe ha'e ndéve, ndareko mo'ãiha che mba'erã. Ha Naamán he'ive ramo jepe chupe, Eliseo ndoipotái. 17 Upérõ Naamán he'i chupe: –Upéicha ramo, taraha mína mokõi che mburika ári yvy Israel pegua; águive niko naikuave'ẽ mo'ã véima mymbahapy*f** térã mymbajuka*f** tupã nguérápe, opa mba'e Járápe ñoiténtema uvei. 18 Peteĩ mba'énte ajerure opa mba'e Járápe: che ruvicha guasu oho ramo itupaópe omomba'e guasu haguã Rimónpe, ha'e ojeko ramo che jyva rehe ha añesũ mante vaerã upe tupaópe, opa mba'e Jára toheja rei chéve upe ajapóva. 19 Eliseo he'i chupe: –Ta nde py'a guapy katu rehóvo! Naamán oho upégui. Ha oho mombyrymíma ramo, 20 Guehazí, Eliseo rembiguái, he'i

ipype: "Che jára oheja Naamán, pe síriope oho, oipota'ÿre mba'eve opa mba'e ogueru vaekuégui. Ñandejára rérape ha'e, pya'e ahataha hapykuéri, jahecha mba'épa ikatu ahupyty chugui." 21 Ha Guehazí oho Naamán rapykuéri; Naamán ohechávo ou hapykuéri, oguejy ikárrogui huguaitívo ha oporandu chupe: —Mba'e piko ojehu? 22 —Mba'eve, he'i Guehazí, che járanteko he'ika ndéve oguahẽ hague hendápe mokõi maranduhára pyahu, oúva Efraín yvytýgui ha he'i ikatúpa reme'ẽ chupe 3.000 pláta pehẽngue ha mokõi ao. 23 Naamán he'i chupe: —E'a! Eraha katu chupe 6.000 pláta pehẽngue. Naamán he'i jey-jey chupe ogueraha haguã ha omoinge umíva mokõi vosápe ha heseve mokõi ao ha ome'ẽ mokõi hembiguáipe ogueraha haguã Guehazí renonderã. 24 Oguahẽvo hikuái pe yvytýpe, Guehazí oñongatu hógape upe pláta ha omondo umi tembiguáipe. 25 Upéi oho ijára rendápe ha Eliseo oporandu chupe: Mamóguipa reju Guehazí? —Ndahái kuri mamove, he'i Guehazí. 26 Eliseo katu he'i chupe: Peteĩ kuimba'e oguejy ramo ikárrogui ne ruguaitívo, che espíritu oĩ upépe. Ko'ágã nde pláta hetáma ha ikatúta rejogua nde kokuerã, olivoty, parralty, ovecha, vaka, tembiguái kuimba'éva ha kuñáva. 27 Pe kuru vai Naamán mba'ekue katu ojáta nde rehe ha ne ñemoñare kuérare opa árape guarã. Guehazí ojei vove Eliséogui, ojaho'i chupe kuru vai ha opyta morotĩ aramirõicha.

2 Kings 6

1 Peteĩ jey momranduhára*f** kuéra he'i Eliséope: —Ko roikohápe ne ndive michĩ eterei oréve guarã. 2 Toroho mína ysyry Jordánpe torogueru peteĩ-teĩ peteĩ vyvra romopu'ã haguã ore kotyrã. —Tapeho katu, he'i Eliseo. 3 —Ore moirũ mína, —he'i peteĩ ha'e kuérava. —Iporã, pomoirũta, —he'i ha'e. 4 Eliseo oho hendive kuéra Jordán peve, ha upépe oñemoĩ hikuái oity vyvra máta. 5 Ha oikytívo pe vyvra, ho'a peteĩgui ihácha ýpe. Ha osapukái: —Áina, mbo'ehára! Pe hácha ko na che mba'ei. Aiporu kuri! 6 —Mamo piko ho'a, —oporandu maranduhára. Upéva ohechauka chupe mamópa. Upérõ Eliseo oikytĩ peteĩ vyvra, opoi upépe ha pe hácha oveví. 7 —Ehupi, —he'i chupe Eliseo. Upéva oipyso ipo ha ohupi pe hácha. 8 Siria ruvicha guasu oiko ñorãirõme Israel ndive, ha oñe'ẽvo mburuvicha kuéra ndive, he'i mamópa omoñuháta Israel guápe. 9 Upérõ Eliseo he'ika Israel ruvicha guasúpe ani haguã ohasa upe rupi, sírio kuéra ohape ra'arõgui chupe. 10 Upérõ Israel ruvicha guasu omondo iñorãirõhára kuéra he'i haguépe chupe maranduhára omomrandu ramo ojehape ra'arõha; ha upéicha rupi heta jey oguenohẽ chupe ivaivagui. 11 Upévare Siria ruvicha guasu ndoikuaavéi mba'épa ojaopóta. Ohenói mburuvicha kuérare ha he'i chupe kuéra: —Peje chéve mávapa ñande apyte pegua ojaguarea hína Israel ruvicha guasu peguarã! 12 Peteĩ ha'e kuérava he'i chupe: —Ndaha'éiko avave, che ruvicha guasu. Eliseo pe maranduhára Israelgua hína upe oikuaaukáva Israel ruvicha guasúpe opa mba'e eréva, ñemiháme jepe nde koty pýpe. 13 Upérõ Siria ruvicha guasu he'i: —Peheka chéve mamópa oĩ amonambika haguã. Oje'e chupe oíha Dotánpe, 14 Omondo kavaju ha kárro arigua aty ha heta ñorãirõhára vvy rupigua. Umíva oguahẽ Dotánpe pyhare ha omongora pe táva. 15 Ko'ẽmba rire opu'ã Eliseo rembiguái ha osẽvo ohecha pe ñorãirõhára aty omongoráva pe táva ikavaju ha ikárro reheve, ha oho he'i Eliséope: —Ha ko'ágã mbo'ehára, mba'épa jajapóta? 16 Eliseo he'i chupe: —Ani rekyhyje, hetave hína umi oíva ñane ndive, hendive kuéra oívagui. 17 Ha Eliseo oñembo'e Ñandejárape he'ívo: "Che Jára, ehesepe'ána chupe tohechami." Upérõ Ñandejára ohesepe'a pe tembiguáipe, ha ha'e ohecha pe vvyty henyhẽ kavaju ha kárro tata arigua Eliseo jerére. 18 Umi sírio ondyrytama hese ha Eliseo oñembo'e Ñandejárape: "Emohesatũna chupe kuéra." Ha Ñandejára omohesatũ chupe kuéra, ojerure haguéicha Eliseo. 19 Upérõ Eliseo he'i chupe kuéra: —Kóva ndaha'éí pe tape ha táva pehekáva, peju che ndive, pogueraháta pe kuimba'e pehekáva rendápe. Ha ogueraha chupe kuéra Samáriape. 20 Oguahẽvo upépe Eliseo oñembo'e péicha: "Ko'ágã, che Jára, ehesepe'a chupe kuéra ohecha haguã." Upérõ ha'e kuéra ohecha oíha Samáriape. 21 Israel ruvicha guasu ohechávo chupe kuéra, he'i Eliséope: —Reipotápa ajuka chupe kuéra, che ru? 22 Ha Eliseo he'i: —Nahániri, ani rejuka. Mba'éicha piko rejukáta, ko ndo'ái vaekue nde pópe ñorãirõháme? Emongaru ha emboy'u chupe kuéra, upéi toho jey huvicha rendápe. 23 Upérõ ojejapo chupe kuéra karu guasu; okaru ha hoy'u hikuái. Upéi mburuvicha guasu omondo chupe kuéra, ha oho jey hikuái huvicha rendápe. Upe guive sírio kuéra ndoikevéi oñorãirõ haguã Israelgua yvýpe. 24 Upe rire Siria ruvicha guasu Ben-Hadad, ombyaty opa iñorãirõhára ha oho omongora Samaría ondyry haguã hese. 25 Oiko upérõ ñembyahýi guasu Samáriape; oñemongora mbarete etereígui pe táva, peteĩ vúrro akãngue jepe oñeme'ẽ 80 pláta pehẽnguére, ha michĩmi pykasu repoti, 5 pláta pehẽnguére. 26 Peteĩ jey Israel ruvicha guasu ohasa táva tápia ári ha

peteĩ kuñakarai osapukái chupe: –Ore ruvicha guasu, che pytyvõmina! 27 Mburuvicha guasu he'i chupe: –Ñandejára na ne pytyvõĩ ramo piko mba'e ajapóta che? Reipota piko ame'ẽ ndéve trígo térã kaguy? 28 Mba'e piko ojehu ndéve? Ha'e he'i: –Ko kuñakarai he'i chéve ro'u haguã che memby oñondive ha ko'ẽrõ ro'utaha imba'éva. 29 Upérõ rombojy che memby ha ro'u. Upe ára ambuépe ha'e chupe rombojy haguã imemby ha oguerokañy. 30 Mburuvicha guasu ohendúvo he'íva pe kuña, omondoro ijao pochy guasúgui. Oĩgui tápia ári opavave ohecha omondeha ipire ári ao vosakue. 31 Ha mburuvicha guasu he'i: “Tupã ta che nupã ko árape voi nañakã'oĩ ramo Eliseo, Safat ra'yépe!” 32 Eliseo oguapy hína hógape myakãhára*f** kuéra ndive. Upe aja mburuvicha guasu omondo ra'e hembijokuái Eliseo rendápe. Ha oguahẽ mboyve ha'e, Eliseo he'i myakãhára kuérape: –Péina pe porojukahára ombou jeýma hína che ñakã'o vaerã. Oguahẽ vove pemboty pe okẽ ha pejoko hatã, cháke hapykuéri oñehendúma hína ou ramo huvicha. 33 Ha'e oñe'ẽ jave hína oguahẽ pe tembijokuái, ha he'i Eliséope: –Ñandejára omboúma ñandéve ko ivaíva ha ndaikatu véima ñaha'arõ chugui mba'eve.

2 Kings 7

1 Eliseo he'i: –Ehendu Ñandejára ñe'ẽ. Ñandejára he'i: ‘Ko'ẽrõ, ko'ã hórape, Samaría rokẽme ikatúta ojejogua 7 kilo trígo ku'i peteĩ pláta pehẽnguere, ha peteĩ pláta pehẽnguere avei ikatúta ojejogua 15 kilo seváda.’ 2 Mburuvicha guasu rembijokuái he'i maranduhárape: –Ñandejára oipe'a ramo jepe ovetã nguéra yvágape, ndoikói chéne upéva. Eliseo katu he'i chupe: Rehecháta hína nde resa tee rupi, nde katu ndere'u mo'ãi. 3 Upe aja irundy tapicha ikuru vaíva oguapýva pe táva rokẽme, he'i ojupe: –Maerã piko jaguapy ko'ápe ñaha'arõ ñemano? 4 Jaíke ramo távape, ñamanóta upépe ñembyahýigui ha japyta ramo jaguapy ápe, ñamanótante avei. Jahasa katu sírio kuéra rekohápe ha ndojapói ramo ñande rehe mba'eve, jaikovéta; ha ñande juka ramo, opáichavévonte ñamanóta. 5 Opu'ã hikuái ha oñepyrũvo pytũ oho hikuái sírio kuéra rekoha gotyo. Oñemoaguĩvo chugui katu ohecha kuaa ndaiporíha avave. 6 Ha nipo Ñandejára ohenduka ra'e sírio kuéra ñorãirõhárape kárro, kavaju kuéra ha heta iterei ñorãirõhára ryapu, oñemoaguíva oúvo, ha oimo'ã hikuái Israel ruvicha guasu ohenói hague hitíta ha Egiptogua ruvicha guasu kuérape ondyry haguã hese kuéra. 7 Upévare, pyhare oikévo, pya'e eterei oho upégui, ohejávo hekoha, ikavaju, hymba vúrro kuéra ha opa mba'e oguerokóva, okañy haguã jejuka guasúgui. 8 Oguahẽvo umi ikuru vaíva tekoha jere rupi, oíke peteĩ ógape ha oñemoĩ okaru ha hoy'u, ogueraha paite pe pláta ha óro ha oguerokañy. Upéi oíke hikuái ambue ógape ha ogueraha oguerokañy avei heta mba'e. 9 Upéi katu he'i hikuái ojupe: –Naiporãi hína ko jajapóva. Kóva hína ára jaraha haguã momarandu iporáva, ñande katu ñarokirirĩ. Ñaha'arõ ramo ko'ẽrõ peve, ojáta ñande rehe ivaíva. Iporãve jaha ñamombe'u mburuvicha guasúpe. 10 Oho hikuái, ohenói táva ñangarekohárape ha he'i chupe kuéra: –Roho kuri sírio kuéra rekohápe ha ndaipóri avavete asy, noñehendúi oñe'ẽ ramo avave. Ikavaju ha ivúrro kuéra mante oñeñapytĩ joa ha hekoha kuéra oĩ ha'e kuéra omoĩ hagueichaite. 11 Umi táva ñangarekoha kuéra ohenói pya'e mburuvicha guasu róga guápe. 12 Upérõ opu'ã mburuvicha guasu ha pyhare ramo jepe he'i mburuvicha kuérape: –Amyesakãta peẽme mba'épa ojapose hikuái sírio kuéra: Oikuaágui ñane ñembyahyiha osẽ hekohágui ha okañy ñúme. Ohecha vove ñasẽha, ipojáita ñande rehe ha oikéta ñande távape. 13 Peteĩ umi mburuvicháva katu he'i: –Toñemondóna kavaju ári 5 kuimba'e, opyta gueteri niko ñandéve 5 kavaju, ha jahecha mba'épa oiko. Omano térã oikove ramo, ndaivaive mo'ãi hendive kuéra ñane ndive ko'ápe japytávagui. 14 Ogueraha hikuái mokõi kárro kavaju reheve ha mburuvicha guasu omondo chupe kuéra sírio rekohápe ohecha haguã opa mba'e. 15 Ha'e kuéra oho sírio kuéra py pore rupi oguahẽ meve Jordánpe, ha ohecha pe tape rupi isarambiha águio pégotyo ao ha heta mba'e sírio kuéra omombo vaekue ohóvo, okañy pya'eve haguã. Upéi ou jey mburuvicha guasu remimondo ha omombe'u opa mba'e ohecha vaekue. 16 Upérõ opavave osẽ oho sírio rekohápe oñemomba'e haguã opa mba'e oĩvare. Ha he'i haguéicha Ñandejára pe trígo ku'i ojejogua 7 kilo peteĩ pláta pehẽnguere, ha 15 kilo seváda peteĩ pláta pehẽnguere. 17 Mburuvicha guasu he'i hembijokuáipe oñangareko haguã táva rokẽre. Umi ohasáva katu omyaña chupe upe okẽme ha omano, maranduhára he'i haguéicha mburuvicha guasúpe, oho ramo guare hendápe. 18 Ha péicha ojehu pe maranduhára he'i vaekue mburuvicha guasúpe, he'i ramo guare Samaría rokẽme ojejoguataha 7 kilo trígo ku'i térã 15 kilo seváda, peteĩ pláta pehẽnguere. 19 Pe tembijokuái he'i vaekue maranduhárape, Ñandejára oipe'a ramo jepe yvága rovetã ndoikói chéne haguã upéva. Eliseo katu he'i vaekue chupe ohechataha hesa

tee rupi ha ndo'u mo'ãiha chugui. 20 Ha upéicha ojehu, umi ohasáva omyaña haguére chupe táva rokẽme ha omano.

2 Kings 8

1 Eliseo oñe'ẽ pe kuña ndive, ha'e omoingove jey hague imemby, ha he'i chupe oho haguã hogagua ndive oiko ambue hendápe, Ñandejára omomandu haguére oikotaha ñembyahýi guasu 7 año pukukue. 2 Pe kuña ojapo pe maranduhára he'íva, ha oho hogagua ndive filistéo retãme. Upépe opyta oiko 7 año. 3 Upe rire pe kuña ou jey filistéo retãgui, oho mburuvicha guasu rendápe ha ojerure oñeme'ẽ jey haguã chupe hóga ha ijyvy. 4 Mburuvicha guasu oñe'ẽ upérõ maranduhára Eliseo rembiguái Guehazí ndive; ojerure ra'e chupe omombe'u haguã opa mba'e rechapyrã ojapo vaekue Eliseo. 5 Guehazí omombe'u aja Eliseo omoingove jey hague peteĩ kuña membýpe, oguahẽ ko kuña ojerurévo mburuvicha guasúpe oñeme'ẽ haguã chupe hóga ha ijyvy. Upérõ Guehazí he'i mburuvicha guasúpe: —Che ruvicha guasu, kóva hína pe kuña, ha upéva imemby Eliseo omoingove jey vaekue. 6 Mburuvicha guasu heta mba'e oporandu pe kuñame ha ha'e omombe'u chupe opa mba'e. Upéi mburuvicha guasu he'i peteĩ hembiguái ijeroviahápe, oñeme'ẽ jey haguã upe kuñame opa imba'ekue ha opa mba'e ome'ẽ vaekue ijyvy ha'e osẽ guive hetãgui upe ára peve. 7 Upéi Eliseo oho Damáscope. Upérõ hasy vaekue Ben-Hadad, Siria ruvicha guasu, ha oje'e chupe oguahẽ hague maranduhára. 8 Ha mburuvicha guasu he'i Hazaélpe: —Eraha peteĩ jopói ha tereho maranduhára rendápe. Ejerure chupe toporandu Ñandejárape, akuerátapa ko mba'asýgui. 9 Hazael oho maranduhára rendápe ha ogueraha jopoirã umi iporãngüete Damasco pegua, ohupíva 40 kaméllo ári. Oguahẽvo hendápe he'i chupe: —Siria ruvicha guasu Ben-Hadad nde apo itúvaramo, ha che mbou ne rendápe aporandúvo, okuerátapa imba'asýgui. 10 Eliseo he'i chupe: —Ere chupe okuerataha imba'asýgui, Ñandejára jepe oikuaauka chéve opaichave ramo omanotaha. 11 Upéicha háguinte Eliseo omaña hatã Hazael rehe, ha omoñeñandu vai chupe. Upéi maranduhára hasẽ soro. 12 Hazael oporandu chupe: —Mba'ére piko ne rasẽ karai? Eliseo he'i chupe: —Rehundítgui Israel guápe, rehapýta itáva oñemombaretéva, rejukáta kyse pukúpe imitã rusu kuéra, rejukáta imitã nguérape, rembovóta kuña hye guasúva rye. 13 Hazael he'i chupe: —Che niko ndaha'etí avave. Mba'éicha piko ajapóta upéva? Eliseo he'i chupe: —Ñandejára oikuaauka chéve ndetaha Siria ruvicha guasu. 14 Hazael oheja Eliséope ha oho huvicha guasu rendápe. Ha'e oporandu chupe: —Mba'e piko he'i ndéve Eliseo? Hazael he'i chupe: —He'i chéve rekuérataha ne mba'asýgui. 15 Upe ára ambuépe katu Hazael ogueraha peteĩ ahoja, omyakỹ porã ýpe ha omoĩ mburuvicha guasu rova rehe ha mburuvicha guasu omano. Upe rire Hazael oisãmbyhy hendaguépe. 16 Año 5 oisãmbyhy haguépe Acab ra'y Joram Israelpe, Josafat ra'y Joram oñepyrũ oisãmbyhy Judápe. 17 Oguereko 32 año oñepyrũ oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe 8 año. 18 Ha oguata mburuvicha guasu kuéra Israelgua ha Acab ñemoñare rape rupi, hembireko niko Acab ñemoñare. Ajeve hembiapo ivai Ñandejára renondépe. 19 Ñandejára katu nohundiséi David guapyha, ome'ẽ haguére iñe'ẽ David ha iñemoñarépe oguereko mantetaha peteĩ tesapeha rendy. 20 Joram oisãmbyhy aja, Edom opu'ã Judá rehe ha omoĩ hetãme mburuvicha guasu imba'e teéva. 21 Upérõ Joram oho Zaírpe iñorãirõháru ruvicha ha ikárro reheve ha pyhare aja opu'ã ha'e ha ikárro ruvicha kuéra ha ondyry Edom guáre, omongora vaekue chupe kuéra, ha omboguevi. 22 Opáichavo, Edomgua ojei Judá poguýgui ha oiko tetã ambue ramo, ko'agãite peve. Upérõ avei ojei Judá poguýgui táva Libná. 23 Joram rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue ojehai Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 24 Omano rire Joram oñeñotỹ itúva kuéra ykére David távape. Hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Ocozías. 25 Año 12 oisãmbyhy haguépe Acab ra'y Joram Israelpe, Ocozías, Judá ruvicha guasu Joram ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy. 26 Oguereko 22 año oñepyrũ oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe peteĩ año. Isy héra Atalía, Israel ruvicha guasu Omrí ñemoñare. 27 Ocozías oguata avei Acab ha iñemoñare rape rupi. Acab rogagua niko igénte ha ohekombo'e chupe ojapo haguã ibaíva Ñandejára renondépe. 28 Ocozías oñemoirũ Joram, Acab ra'y ndive, oñorãirõ haguã Ramot Galaad guápe Siria ruvicha guasu Hazael ndive. Sírio kuéra oikutu Jorámpe, 29 ha ha'e ou jey Jezreélpe oñepohano haguã ijekutu kuégui ñorãirõme Siria ruvicha guasu Hazael ndive Ramot Galaad guápe. Upérõ Ocozías oho Jezreélpe oñandúvo Jorámpe.

2 Kings 9

1 Eliseo ohenói peteĩ umi maranduhárava*f** ha he'i chupe: —Eñembosako'íke resẽ

haguã. Kóina ápe ñandyry ryru ha tereho Ramot Galaad guápe, eheka Josafat ra'y ha Nimsí reminenno Jehúpe, 2 eike hendápe, emboyke iñirũ nguéragei ha eraha ambue kotýpe. 3 Ereko nde pópe ñandyry ryru ha ehekuavo iñakã ári erévo: 'Péicha he'i Ñandejára: Romoingo Israel ruvicha guasúrõ'. Eipe'a pe okẽ ha ekañy repyta'yre. 4 Pe maranduhára pyahu oho Ramot Galaad guápe, 5 ha oguahẽvo upépe, ojuhu ijaty hikuái ñorãirõháru ruvicha kuéra. Upérõ he'i: —Areko ha'e vaerã che ruvichápe. —Mávape? —he'i Jehú. —Ndéve, che ruvicha, —he'i chupe maranduhára. 6 Upévo opu'ã Jehú ha oíke kotýpe. Maranduhára oñohẽ ñandyry iñakãre ha omomarandu chupe: —Tupã Israel Jára he'i: Romoingo che retãgua Israel ruvicha guasúrõ. 7 Nde rehundíta Acab nde ruvicha ñemoñare, ha péicha remyengoviáta chupe opa maranduhára ha opa che rembiguái kuéra ñemoñare ruguyre, oñohẽ vaekue Jezabel. 8 Acab rogagua oñehundi paitéta: ahundíta opa kuimba'e Israel guápe, opyta'yre avave. 9 Acab ñemoñare rehe ajapóta pe ajapo vaekue Nabat ra'y Jeroboam, ha Ahías ra'y Baasá mba'évare. 10 Jezabélpe katu ho'úta jagua kuéra Jezreel ñúme, ha ndaipóri mo'ãi oñotýva chupe.' He'ipávo ko'ã mba'e, maranduhára oipe'a pe okẽ ha okañy. 11 Jehú oho jey oñembyaty mburuvicha kuéra ndive, ha oporandu hikuái chupe: —Mba'e piko ojehe? Mba'e ou he'i ndéve pe tarova? —Peẽ niko peikuaa chupe ha peikuaa avei mba'éichapa oñe'ẽ, —he'i Jehú. 12 He'i hikuái: —Ani ore mbotavy. Emombe'u katu oréve opa mba'e! Jehú he'i chupe kuéra: —He'i chéve: 'Péicha he'i Ñandejára: Che romoingo Israel ruvicha guasúrõ.' 13 Upe vove peteĩ-teĩ ha'e kuérava oipe'a ijahoja ha oipyso henondépe upe jupíha ári. Upéi ombopu hikuái turu ovecha mácho ratĩnguégui ha osapaukáí joa: "Jehú, mburuvicha guasu!" 14 Jehú, Josafat ra'y ha Nimsí reminenno, opu'ã ñemi Joram rehe. Joram, oĩ vaekue ñorãirõme Ramot Galaad guápe Siria ruvicha guasu Hazael ndive, 15 ou jey Jezreélpe oñepohano haguã ijekutu kuégui ñorãirõme. Upérõ Jehú he'i iñirũ nguéragei, oipota ramo añete chupe huvicha guasurã, ani oheja avave osẽ távaguei omombe'u haguã upéva Jezreel rupi. 16 Upéi ojupi ikárrope ha oho Jezreélpe, oĩháme Joram hupápe. Judá ruvicha guasu Ocozías oho avei ra'e oñandúvo Jorámpe. 17 Pe ma'ẽháru oĩva táva Jezreel ma'ẽha ári, ohechávo oñembojaha Jehú iñirũ nguéra ndive, osapukái: —Oĩ ouva! Upérõ Joram he'i: —Pemondo hendápe kavaju arigua, toporandu chupe oúpa py'a guapýpe. 18 Pe kavaju arigua osẽ Jehú ruguaitívo ha he'i chupe: —Mburuvicha guasu oikuaase rejúpa py'a guapýpe. 19 Jehú he'i chupe: —Ani rejepy'apy. Ehasa tapykuépe! Upérõ pe ma'ẽháru omomarandu: —Pe tembijokuái oguahẽ hendápe ha ndouvéi. Mburuvicha guasu omondo ambue kavaju arigua; upéva oguahẽ hendápe kuéra ha he'i: —Mburuvicha guasu oikuaase pejúpe py'a guapýpe. Jehú he'i chupe: —Ani rejepy'apy. Ehasa tapykuépe! 20 Pe ma'ẽháru omomarandu jey: —Pe ambue tembijokuái oguahẽ avei hendápe kuéra ha ndouvéi. Ojogua Jehú, Nimsí reminenópe, upe kárro sãmbyhyháru; oisãmbyhy itarováva rekópe ha'eichaite! 21 Upérõ Joram he'i: —Peru che kárro ñorãirõrã! Ikárro ojeguero ha Joram, Israel ruvicha guasu ha Ocozías, Judá ruvicha guasu, osẽ hikuái, peteĩ-teĩ ikárro ári, Jehú ruguaitívo. Ojotopa hikuái Nabot Jezreelgua yvýpe. 22 Joram, ohechávo Jehúpe oporandu chupe: —Rejúpa py'a guapýpe, Jehú? Jehú he'i chupe: Mba'e py'a guapy piko oíta, nde sy Jezabel oiko aja itupã gua'u kuéra rapykuéri ha ipaje apópe? 23 Pya'e Joram ojere ha okañy, osapukái Ocozíaspe: —Traición, Ocozías! 24 Jehú katu oipyso iguyrapa ha opoi hu'y Joram rehe. Pe hu'y oíke ijatukupe rupi ha oikutu chupe ikorasõ kuaitépe. Joram ho'a ha omano ikárro ári. 25 Upérõ Jehú he'i ipytyvõháru Bidcárpe: —Enohẽ upégui hetekue ha emombo Nabot Jezreelgua ñúme. Che mandu'a ñande jaraha ramo itúva Acab kárro kuéra, Ñandejára he'i hague upéicha hese: 26 Kuehe ahecha haguéicha Nabot ha ita'yra kuéra ruguy, péicha amyengoviáta avei ndéve kóva ko yvýpe. Che, opa mba'e Jára ha'e upéicha. Upévale emombo hetekue Nabot ñúme, he'i haguéicha Ñandejára. 27 Judá ruvicha guasu Ocozías ohecháru ramo pe ojejúva, okañy ohóvo Bet-Hagan gotyo. Jehú katu omuña chupe ha he'i: —Pejúka pévape avei! Oikutu vai hikuái chupe Gur yvytýpe, Ibleam ypýpe, ha ohove Meguido peve. Upépe omano. 28 Upéi hembiguái kuéra ogueraha chupe Jerusalénpe ikárrope ha oñotý itúva kuéra ykére David távape. 29 Ocozías oñepyrũ vaekue oisãmbyhy Judápe año 11 oisãmbyhy haguépe Joram, Acab ra'y. 30 Jehú oho upérõ Jezreélpe. Oikuaa vove upéva Jezabel, ombyape hũ hesa ijere kuévo ha ombojegua iñakã rague, upéi oñemoĩ oma'ẽ ovetã guive. 31 Ha Jehú oguahẽvo pe táva rokẽme, Jezabel he'i chupe: —Mba'e piko Zimrí, nde ruvicha jukahare? 32 Jehú oma'ẽ pe ovetã gotyo ha he'i: —Mávapa oĩ che ndive? Mokõi térã mbohapy tembiguái oñemboja pe ovetã rehe ojechauka haguã chupe, 33 ha Jehú he'i: —Peity okápe! Ha'e kuéra oity okápe Jezabélpe, ha huguýpe ojehypýi tápia ha kavaju kuéra opyrũmbáva hese. 34 Upéi Jehú oho okaru ha ho'u kaguy. Upe ríre Jehú he'i: —Tapeho peñotý pe kuña ahẽ! Ipahápe niko

mburuvicha guasu rajyre avei. 35 Ha ohóvo oñotỹ haguã, ojuhu hikuái iñakãngue, ipy ha ipokuéntema. 36 Upérõ ou jey hikuái omombe'u Jehúpe. Ha Jehú he'i: – Ñandejára he'íma vaekue voi hembiguái Elías Tisbegua rupi, jagua kuéra ho'u vaerã hague Jezabel retekue Jezreel ñúme. 37 Ha he'õngue opytataha vaka repotícha isarambipa Jezreel ñu rehe ojekuaave'ỹ haguãicha máva retokuépa.

2 Kings 10

1 Acab ita'ýra 70 Samáriape, upévare Jehú ohai kuatione'ẽ mburuvicha tavagua, myakãhára*f** ha Acab ra'y rerekua kuérape, ha he'i chupe kuéra: 2 “Peẽ pereko hína pende ruvicha ra'y kuéra, ikavaju, ikárro, itáva oñemombaretéva ha hi'árma kuéra. Oguahẽvo pende pópe ko kuatione, 3 peiporavo kuaa pe iporãve ha ikatupyryvéva pende ruvicha ra'y kuéragui, pemoĩ itúva guapyhápe pene sãmyhy haguã ha peñorãirõ ijkére.” 4 Kóva omongyhyje eterei chupe kuéra, ha he'i: “Mokõi mburuvicha guasu ndaipu'akái hese, ha piko mba'e jajapóta ñande?” 5 Upérõ mburuvicha guasu róga rerekua, táva sãmyhyhára, myakãhára ha ta'ýra rerekua kuéra he'ika Jehúpe: “Ore roĩ ne ndive, rojapóta upe eréva ha noromoingo mo'ãi ore ruvicha guasúrõ avavépe. Ejapo katu reipotaháicha.” 6 Jehú omondo jey chupe kuéra ambue kuatione'ẽ he'íva: “Peẽ peĩ ramo che ndive ha pejapose ramo che ha'éva, peñakã'o opa pende ruvicha ra'yрэpe ha ko'ẽrõ, ko'ã hórape, peju che rendápe Jezreélpe.” Umi 70 mburuvicha guasu ra'yre oĩ tavagua karai guasu kuéra ndive, omongakuaa vaekue chupe kuéra, 7 ha oguahẽvo ipópe kuéra ko kuatione'ẽ, ojuka umi 70 kuimba'épe, omoĩ ajaka kuérape iñakãngue ha oguerahauka Jezreélpe. 8 Pe tembijokuái oguahẽvo he'i Jehúpe: –Ogueru hikuái mburuvicha guasu ra'yre akãngue kuéra. Jehú he'i: –Pemoĩ mokõi atýpe táva rokẽme ha peheja upépe ko'ẽrõ peve. 9 Upe ára ambuépe osẽ Jehú, opyta ñembo'yhápe ha he'i opavavépe: –Pende rehe ndojái mba'eve. Chénte pe apu'ã vaekue che ruvicha rehe ha ajuka chupe; ko'ãvape katu, máva ojuka? 10 Peikuaa porãke: opa mba'e he'i vaekue Ñandejára Acab róga guáre, oikóta katuete. Ñandejaraite voi ojapo pe he'i vaekue hembiguái Elías rupi. 11 Ha Jehú ojuka Jezreélpe Acab rogagua rembyrépe, opa umi karai poguasus heseguáva, opa iñirũ etépe ha ipa'i kuérape, oheja'ýre avave. 12 Upéi oho Samáriape ha tape rehe oguahẽ Ovecha Rerekua Kuéra Bet-Equédpe, 13 ha upépe ojotopa Judá ruvicha guasu Ocozías ryvy kuéra ndive. Jehú oporandu chupe kuéra: –Máva piko peẽ? Ha'e kuéra he'i chupe: –Ore, Ocozías ryvy kuéra hína. Ha roju romomaiteívo mburuvicha guasu ra'y kuéra ha isy memby kuérape. 14 Upérõ Jehú he'i iñirũ nguérape: –Pende pojái hese kuéra pejuka'ýre. Jehú irũ nguéra ipojái hese kuéra ojuka'ýre, ha ogueraha oñakã'o chupe kuéra Ovecha Rerekua Kuéra Bet-Equed ykua ypýpe. 15 Umi kuimba'e vaekue umíva ha ojejuka paite opyta'ýre avave. 16 Jehú oho rire upégui, ojotopa Recab ra'y Jonadab ndive, oho vaekue hendápe. Jehú omomaitei ha he'i chupe: –Reĩpa che ndive, che aĩháicha ne ndive? –Upeichaite katu, –he'i Jonadab. –Jajopo pyhy aipo ramo, –he'i Jehú. Jonadab oipopyhy ha Jehú ohupi chupe ikárrope, 17 he'ívo: –Che moirũ ha rehecháta pe ajapóva Ñandejára rayhupápe. Upéicha oho oñondive ikárrope. 18 Oikévo Samáriape, Jehú ojuka opa Acab ñemoñare opytáva gueteri. Ohundi ete voi chupe kuéra, Ñandejára he'i haguéicha Elíaspe. 19 Upéi Jehú ombyaty opa Israel guápe ha he'i chupe kuéra: –Acab omomba'e guasu'imi vaekue Baálpe, che katu amomba'e guasuvéta chupe. 20 Upévare pehenói opa Baal maranduhára, momba'e guasuhára ha pa'i kuérape, opyta'ýre avave, péina niko ambosako'i kuri peteĩ mymbajuka*f** guasu Baal rérape. Pe ndouiva ojejukáta. Jehú katu omoĩ ra'e ko ñuhã ojukapa haguã Baal momba'e guasuhárape; 21 upevarã omoherakuãuka peteĩ vy'a guasu Baal rérape ha péicha ojejapo. 22 Upéi omondo hembijokuái Israel pýre, ha opa umi omomba'e guasúva Baálpe oguahẽ tupaópe. Ndaipóri ou'ýva, ha upévare Baal tupao henyhẽte. 23 Jehú he'i pe ao ñangarekohárape ome'ẽ haguã ao jegua opa umi Baal momba'e guasuhárape, ha ha'e ojapo upéicha. 24 Upéi Jehú ha Jonadab oike Baal tupao, ha Jehú he'i Baal momba'e guasuhárape: –Peñeha'ãke ani oĩ pende apytépe avave Ñandejára momba'e guasuhára, Baal momba'e guasuhárante uvei toĩ. 25 Baal momba'e guasuhára oike tupaópe oikuave'ẽ haguã mymbajuka ha mymbahapy.*f** Upe aja Jehú omoĩ okápe 80 kuimba'e, ha he'i chupe kuéra: –Pe ohejáva oho peteĩ umi kuimba'e amoĩ vaekue ipópe, ojejukáta. 26 Oikuave'ẽ rire mymbahapy, Jehú he'i umi okápe oívape: “Peike ha pejuka paite, peheja'ýre avave!” Ha'e kuéra ojukapa kyse pukúpe, ha omombo upégui. Upéi oike Baal tupao rekohápe, 27 oguenohẽ umi yvyra poguasus oñemboykéva Baal peguarã ha ohapy. 28 Oity yvýre pe altar*f** ha Baal tupao, ha ojapo umívagui yty aty, oĩva gueteri ko'agãite peve. 29 Péicha Jehú oipe'a Baal Israélgui. 30 Opáichavo ndopoíri umi tembiapo vaígui Jeroboam Nabat

ra'y ojapouka vaekue Israel guápe. Akóinte ha'e omomba'e guasu umi tóro ra'y óro, oíva Dan ha Betélpe. 30 Ñandejára he'i Jehúpe: "Rejapo haguére hekópe upe iporáva, rejapóvo Acab rogagua rehe che aipota haguéicha ite, ne ñemoñare kuéra oguapýta Israel guapyhápe, ñemoñare irundyha peve." 31 Opáichavo Jehú noñeha'ái ojapóvo ipy'aite guive Tupã Israel Jára rembiapoukapy, ha ndopoiséi umi tembiapo vaígui Jeroboam ojapouka vaekue Israel guápe. 32 Umiha árape Ñandejára oñepyrũ omomichĩve Israel retã. Hazael ondyry Israelguáre opa guio: 33 Jordángui kuarahy resẽ gotyo guive ha opa Galaad, Gad, Rubén ha Manasés pukukue; ha Aroer guive, oíva ysyry Arnón ypýpe, Galaad ha Basán reheve; opa umi guio ondyry. 34 Jehú rekovekue, opa mba'e ojapo vaekue, ha umi mba'e mombe'upyrã, ojehei Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 35 Omano rire oñeñotỹ Samáriape ha oisãmbyhy hendaguépe ita'ýra Joacaz. 36 Jehú oisãmbyhy Israel 25 año pukukue táva Samáriape.

2 Kings 11

1 Atalía, Ocozías sy, oikuaávo imemby omano hague, oho ojuka opa Judá ruvicha guasu kuéra róga guápe. 2 Ha Joseba, mburuvicha guasu Joram rajyre, omboyke Ocozías ra'ýpe, hérava Joás, umi ambue mburuvicha guasu ra'y ojejukávagui, ha omokañy Atalíagui peteĩ kotýpe imongakuaahára ndive. Upéicha ndojejukái. 3 Ha Joás okañy imongakuaahára ndive tupaópe 6 año pukukue. Upe aja Atalía oisãmbyhy pe tetã. 4 Año 7hápe Joiadá ohenoika ñorãirõhára ceretéo ruvicha kuérape ha omoinge chupe kuéra tupaópe ha'e oĩ háme. Upépe oñoñe'ẽ me'ẽ hendive kuéra Ñandejára rérape ha ohechauka chupe kuéra mburuvicha guasu ra'y Joás. 5 Upéi he'i chupe kuéra: "Péicha pejapóta: pende apyte pegua mbohapygui peteĩ, peñangarekóta mburuvicha guasu róga rehe pytu'uha árape: 6 Upe ambue mbohapygui peteĩ oíta Sur rokẽme; ha pe ambue mbohapygui peteĩ, tahachi cuartel rokẽ ikupe guápe. Upéicha peẽ peñangarekóta opa rupi mburuvicha guasu rógare. 7 Umi mokõi aty, osẽva mburuvicha guasu róga ñangarekógui pytu'uha árape, oñangarekóta tupao rehe mburuvicha guasu ykére. 8 Peẽ pemongoráta mburuvicha guasúpe, peteĩ-teĩ hi'árma ipópe, ha oikesévape pejukáta. Pemoirũta mburuvicha guasúpe mamo ohohápe." 9 Mburuvicha kuéra ojapo opa mba'e he'i vaekue pa'i Joiadá. Peteĩ-teĩ ogueraha imoirũha kuérape, umi hembiapóva tupaópe ha umi ojopyrúva pytu'uha árape, ha oho pa'i Joiadá rendápe. 10 Pa'i Joiadá ome'ẽ mburuvicha kuérape kyse yvuku ha tete mo'ãha David mba'ekue oñeñongatúva tupaópe. 11 Upéi opa ñorãirõhára oñemoĩ hendápe, tupao yke sur guive iyyke nóрте peve ha altar jerére, kyse yvuku ipópe, oñangareko haguã mburuvicha guasúre. 12 Upérõ Joiadá oguenohẽ mburuvicha guasu ra'ýpe, omoĩ hese iñakãngora ha imburuvicha guasu jeguaka, ha oñohẽ rire hese ñandyry omoingo chupe mburuvicha guasúrõ. Upéi opavave ojepopete ha osapukái: "Viva mburuvicha guasu." 13 Atalía ohendu umi sapukái oikóva, ha oho tupaópe oĩháme opavave. 14 Upépe ohecha mburuvicha guasúpe oñembo'ýva hína tupao horkon ykére, jepi guáicha. Iyykére oĩ ñorãirõhára ruvicha ha mba'e mbopuha kuéra. Opavave ovy'a joa ha ombopu ituru kuéra. Upérõ Atalía omondoro ijao ha osapukái: —Oñepu'ã che rehe! 15 Pa'i Joiadá he'i mburuvicha kuérape: —Penohẽ okápe ha pejuka, ha oĩrõ omoirũva chupe, pejuka avei. Anínte pejuka tupao ryepýpe. Ha pa'i he'i haguére ani haguã ojuka pe kuñáme tupaópe, 16 omyaña hikuái Atalíape, ogueraha chupe pe kavaju oikeha rokẽ rupi mburuvicha guasu rógape, ha upépe ojuka. 17 Upéi Joiadá oñoñe'ẽ me'ẽ opa Judagua ha mburuvicha guasu ndive Ñandejára rérape, he'ívo ha'e kuerataha Ñandejára retã. 18 Upe rire ohopa hikuái Baal tupaópe ha oity yvýre, omongu'ipa ijaltar*f** ha ita'ãnga kuéra ha Baal pa'i Matán héravape ojuka hikuái altar renondépe. Upéi Joiadá omoĩ tahachi tupaópe. 19 Upérõ ogueraha mburuvicha, ceretéo, tahachi ha opa Judagua kuérape; ha oñondive omoirũ hikuái mburuvicha guasúpe tupao guive mburuvicha guasu róga peve, oikévo tahachi rokẽ rupi. Joás oguapy iguapyhápe, 20 ha opa tetãgua ovy'a joa. Ha Atalía ojejuka haguére kyse pukúpe mburuvicha guasu rógape, pe táva opyta py'a guapýpe.

2 Kings 12

1 Joás oguereko 7 año oñepyrũrõ oisãmbyhy. 2 Kóva ojehe año 7 oisãmbyhy haguépe Jehú, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 40 año pukukue. Isy héra Sibíá, Beerseba pegua. 3 Joás hembiapo porã Ñandejára renondépe, oheko mbo'e haguére chupe pa'i Joiadá. 4 Opáichavo ndojepe'ái umi tupã gua'u tekoha kuéra, ha umi rupi maymáva akóinte oikuave'ẽ imymbajuka*f** ha ohapy insiénso. 5-6 Peteĩ jey Joás he'i pa'i

kuérape: —Pembyaty opa upe pláta oñeme'ëva tupaópe, taha'e pe ome'ë vaerã peteĩ-teĩ, taha'e pe oñeme'ëva oñeme'ëséguinte. Pejerure tupao pegua pláta rerekuápe oñemyatyrõ haguã tupao. 7 Ha oguahẽ pe año 23 Joás oisãmbyhyha ha pa'i kuéra ne'íra gueteri omyatyrõ pe tupao. 8 Upémarõ mburuvicha guasu Joás ohenói pa'i Joiadá ha ambue pa'i kuérape ha he'i chupe kuéra: —Mba'ére napemyatyrõ tupao? Águive tupao pegua pláta rerekua nome'ë mo'ã véima peẽme mba'eve ha pe pláta perekóva peme'ë vaerã oñemyatyrõ haguã tupao. 9 Pa'i kuéra he'i ndoguereko mo'ã veimaha pe pláta oñeme'ëva ha nomyatyrõ mo'ãiha tupao. 10 Upérõ pa'i Joiadá ogueraha peteĩ karameguã, ombokua imbotyha ha omoĩ altar*f** ykére. Ha pa'i kuéra oñangarekóva tupao rokẽ rehe ogueraha upépe opa pe pláta ojererúva tupaópe. 11 Ohecha ramo hetamaha pe pláta oĩva karameguãme, ou jepi mburuvicha guasu pytyvõhára pa'i guasu ndive. Oipapa hikuái pe pláta oĩva tupaópe ha omoĩnge vosápe. 12 Oikuaa rire hetakue ome'ë jepi tupao myatyrõhárape. Ha'e kuéra ohepy me'ë umi ita kytíha ha yvyra kytíha ruvicha kuérape omba'apóva tupao ñemyatyrõme. 13 Avei ome'ë umi mba'apohárape ojogua haguã yvyra ha ita oñekotevëva ha ojehepy me'ë opa mba'ére. 14 Ha pe pláta ojereraháva tupaópe ndojeporúi ojejapo haguã kópa pláta, mba'e rendy mopotíha, tása guasu, trompéta térã ambue tembiporu óro ha pláta. 15 Oñeme'ë uvei tupao myatyrõhárape. 16 Opáichavo ñoñeporandúi mba'éichapa ojeporu pe pláta ojejeroviágui hese kuéra. 17 Pe pláta oñeme'ëva ojeheja rei haguã angaipa katu ndoje rerahá tupaópe, ha'égui pa'i kuérape guarã. 18 Umiha árape Siria ruvicha guasu Hazael ondyry Gat rehe ha oñemomba'e hese; upe rire oho ondyry haguã Jerusalén rehe. 19 Ha Judá ruvicha guasu Joás ogueraha opa umi mba'e omboyke vaekue Ñandejárape guarã ijypykue Judá ruvicha guasu Josafat, Joram ha Ocozías. Ogueraha avei pe ha'e voi omboyke vaekue, opa pe óro ha pláta ojuhúva tupao ha mburuvicha guasu rógape ha ome'ëka Hazaelpe. Upémarõ Hazael ojeheja Jerusalén ñemongorágui. 20 Joás rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue, ojehai Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 21 Mburuvicha kuéra opu'ã ñemi hese ha ojuka chupe Bet-Milópe oĩva Silá jeguejýpe. 22 Ha upéicha Simat ra'y Josacar ha Somer ra'y Jozabad, mburuvicha kuéra oĩva hendive, ojuka ha oñotý hikuái chupe David távape. Hendaguépe oisãmbyhy ita'yra Amasías.

2 Kings 13

1 Año 23 oisãmbyhy haguépe Judá ruvicha guasu Joás Ocozías ra'y, Jehú ra'y Joacaz oñepyrũ oisãmbyhy Israel ha oisãmbyhy Samáriape 17 año pukukue. 2 Hembiaapo katu ivai Ñandejára renondépe, ojapo niko opa umi mba'e vai Jeroboam Nabat ra'y ojapouka vaekue Israel guápe, ha ndojeíri umívagui. 3 Upévore Ñandejára ipochy rendy Israelgua ndive ha are ome'ë chupe kuéra Siria ruvicha guasu Hazael ha ita'yra Ben-Hadad pópe. 4 Upérõ Joacaz oñembo'e Ñandejárape ha Ñandejára ohendu iñembo'e, ohechágui mba'eichaite pevépa Siria ruvicha guasu oguereko asy Israel guápe. 5 Ha Ñandejára ome'ë Israel guápe peteĩ oipe'áva chupe kuéra ivaívagui, ha upéicha rupi Israelgua ojei Siria po guýgui ha oiko jey py'a guapýpe hoga kuérape yma guaréicha. 6 Opáichavo ndopoíri tembiapo vaígui Jeroboam ojapouka vaekue Israel guápe, akóinte uvei ojapo ivaíva ha akóinte Astarté*f** ra'ãnga oñemomba'e guasu Samáriape. 7 Joacázpe opyta ko'ã ñorãirõhárate: 50 kuimba'e kavaju arigua, 10 kárro ha 10.000 kuimba'e yvy rupigua, Siria ruvicha guasu ohundipa haguére chupe kuéra. 8 Joacaz rekovekue, umi mba'e ojapo vaekue ha imombe'upyrã, ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 9 Omano rire oñeñotý Samáriape ha hendaguépe oisãmbyhy ita'yra Joás. 10 Año 37 oisãmbyhy haguépe Judá ruvicha guasu Joás, Joacaz ra'y Joás oñepyrũ oisãmbyhy Israel ha oisãmbyhy Samáriape 16 año pukukue. 11 Hembiaapo katu ivai Ñandejára renondépe, ndopoíri niko umi tembiapo vaígui Jeroboam Nabat ra'y ojapouka vaekue Israel guápe, akóinte uvei ojapo. 12 Joás rekovekue, umi mba'e ojapo vaekue, imombe'upyrã, ha mba'éichapa oñorãirõ Judá ruvicha guasu Amasías ndive, ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 13 Omano rire Joás oñeñotý Samáriape Israel ruvicha guasu kuéra ndive, ha hendaguépe oisãmbyhy Jeroboam. 14 Eliseo hasy omano haguãicha, ha Israel ruvicha guasu Joás oho hendápe; hasẽ ha oñañuã chupe he'ívo: —Há che ru, che ru! Nde vaekue Israel peguarã peteĩ ñorãirõhára aty guasu mbaretéicha! 15 Eliseo he'i chupe: —Ejapyhy guyrapa ha hu'y kuéra. Mburuvicha guasu ojapo péicha, 16 Ha Eliseo he'i chupe: —Eñemoĩ epoi haguãicha peteĩ hu'y. Ha'e ojapo aja upéva, Eliseo omoĩ ipo mburuvicha guasu po ári, 17 ha he'i chupe: —Eipe'a pe ovetã oma'ëva kuarahy resẽ gotyo. Mburuvicha guasu oipe'a ha Eliseo he'i chupe: —Ko'ágã epoi! Mburuvicha guasu opoi pe hu'y ha upérõ Eliseo osapukái: —Ñandejára hu'y oporope'áva ivaívagui! Hu'y

oporope'áva ivaívagui, Siria rehe ohóva! Afécpe nde pu'akáta sírio kuérare ha rehundíta chupe kuéra. 18 Upéi he'i mburuvicha guasúpe: –Ejapyhy umi hu'y! Mburuvicha guasu ojapyhy ha Eliseo he'i chupe: –Ko'ágã embota pe yvy. Mburuvicha guasu ombota pe yvy mbohapy jey ha opyta. 19 Upérõ Eliseo ipochy hendive ha he'i chupe: –Rembota rire pe yvy 5 térã 6 jey, rehundi ete vaerã mo'ã sírio kuérape. Ágã katu mbohapy jevýnte nde pu'akáta hese kuéra. 20 Eliseo omano ha oñeñotý. Opa año mondaha kuéra Moabgua oíke jepi Israélpe, 21 ha peteĩ jey Israelgua oñotý jave peteĩ omano vaekuépe, ou umi mondaha ha opoi hikuái pe tetekue Eliseo tyvy kuápe ha okañy pya'e. Ha pe tetekue ojávo Eliseo kãnguekue rehe oikove jey pe omano vaekue. 22 Siria ruvicha guasu Hazael ojopy vai Israelgua ndive Joacaz oikove aja. 23 Ñandejára katu oiporiahurereko ha ombyasy chupe kuéra, ha imandu'ávo iñe'ẽ ome'ẽ vaekuére Abraham, Isaac ha Jacóbpe, oma'ẽ hese kuéra ha nohundiséi ha nomoséséi chupe kuéra. Ha ko'agãite peve ndojapói gueteri. 24 Omano rire Siria ruvicha guasu Hazael, oisãmbyhy hendaguépe ita'ýra Ben-Hadad. 25 Upérõ Joacaz ra'y Joás, oípe'a jey Ben-Hadadgui umi táva ha'e oípe'a vaekue itúva Joacázgui ñorairõme. Ha Joás ipu'aka Ben-Hadad rehe mbohapy jey, ha oñemomba'e jey Israel pegua táva kuérare.

2 Kings 14

1 Año mokõiha oisãmbyhy haguépe Israel ruvicha guasu Joás Joacaz ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Judápe Amasías Joás ra'y. 2 Amasías oguereko 25 año oñepyrũ oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe 29 año. Isy héra Joadán, Jerusalengua. 3 Hembiaipo iporã Ñandejára renondépe, ndaha'éinte iporã itéva David itúva ypy kuéicha. Ojapo niko ojapo haguéicha itúva Joás, 4 ha ndojepe'ái umi tupã nguera tekoha, akóinte oñekuave'ẽháme mymba juka*f** ha ojehappyhápe insiënso. 5 Oñemombarete rire tetã sãmbyhyhárõ, ojukauma umi mburuvicha kuérape ojuka vaekue itúvape. 6 Ha ndojukaukái ita'ýra kuérape; Moisés kuatia ñe'ẽme oiháicha niko Ñandejára he'i vaekue: “Túva kuéra ndojejukái vaerã ta'ýra kuéra rembiapo vaikuére, ha ta'ýra kuéra avei ndojejukái vaerã túva kuéra rembiapo vaikuére. Peteĩ-teĩva omano vaerã iñangaipáre.” 7 Amasías vaekue pe ojukáva 10.000 Edomgua Juky Núme, oñemomba'e Selá rehe ha ombohéra Jocteel, ha upéicha héra ko'agãite peve. 8 Upe rire he'ika Israel ruvicha guasu Joáspe, upéva Joacaz ra'y ha Jehú reminenno: “Eju che mbohováí, tahechami nde rova!” 9 Joás katu he'ika chupe: “Peteĩ karaguata he'ika kuri'y Líbano peguápe: ‘Eme'ẽ nde rajy che ra'ýpe, tomenda hese’. Peteĩ tymba ñarõ Líbano pegua katu ohasa upe rupi ha opyrũmba pe karaguatáre. 10 Aikuaáko nde pu'aka hague Edom guáre, ha upéva nembojererovu. Rejererovu ramo jepe, epytánte nde rógape. Maerã piko rehekase nde jupe ha Judápe ivaíva?” 11 Amasías katu ndoikuaaséi mba'eve. Upérõ Joás osẽ ombohováí haguã Amasíaspe ha oguahẽ chupe Bet-Sémespe, opytáva Judápe. 12 Umi Judagua oguevi Israelgua renondépe ha isarambipa; peteĩ-teĩ oho jey hógape. 13 Israel ruvicha guasu Joás ipojái Judá ruvicha guasu Amasías rehe Bet-Sémespe, ha ogueraha Jerusalénpe. Oity pe táva tápia 180 métro pukukue, Efraín Rokẽ guive Hugua Rokẽ meve. 14 Upéi ipojái pe óro ha pláta oíva ha opa mba'e tupao pegua ha mba'e repyeta mburuvicha guasu rógape peguáre ha ogueraha rire avei karai kuéra ojerure haguã hese kuéra jehepy me'ẽ, oho jey Samáriape. 15 Joás rekovekue, opa mba'e ojapo vaekue, imombe'upyrã ha iñorairõ Judá ruvicha guasu Amasías ndive, ojehei Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 16 Omano rire oñeñotý Samáriape Israelgua ruvicha guasu ykére. Henda guépe oisãmbyhy ita'ýra Jeroboam. 17 Judá ruvicha guasu Amasías Joás ra'y, oikove gueteri 15 añove omano rire Israel ruvicha guasu Joás Joacaz ra'y. 18 Amasías rekovekue ojehei Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 19 Jerusalénpe oñepu'ã ñemi Amasías rehe, ha okañy Láquispe. Pepeve oñemuña ha upépe ojejuka. 20 Upéi ojereraha hetekue kavaju ári Jerusalénpe ha oñeñotý itúva kuéra ypykue ykére David távape. 21 Upérõ opa Judagua ogueraha Azaríaspe ha omoingo chupe mburuvicha guasúrõ itúva Amasías rendaguépe. Azarías oguereko upérõ 16 año, 22 ha ha'e, itúva omano rire, omopu'ã jey táva Elat ha oñemomba'e jey hese Judápe guarã. 23 Año 15 oisãmbyhy haguépe Judá ruvicha guasu Amasías Joás ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retã mburuvicha guasu Jeroboam Joás ra'y, ha oisãmbyhy Samáriape 41 año. 24 Hembiaipo katu ivai Ñandejára renondépe, ndopoíri niko mba'evéchagua tembiapo vaígui Jeroboam Nabat ra'y ojapouka vaekue Israel guápe. 25 Jeroboam omoĩ jey hendaguépe Israel retã rembe'y, Hamat reike guive yguasú Arabá peve, Tupã Israel Jára he'i haguéicha Gat-Héfer pegua maranduhára rupi, hérava Jonás, Amitai ra'y. 26 Ñandejára niko ohecha kuaa pe jehasa asy ogueropu'akáva Israel, ha upévagui avave nokañyi

vaekue; Israélpe katu noipytyvõï avave. 27 Upérõ oipe'a chupe kuéra ivaívagui Jeroboam Joás ra'y rupi; ne'íra niko oñembopy'a peteĩ vaekue oipe'ávo ko yvy árigui Israel réra. 28 Jeroboam rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue, imombe'upyrã, ñorãirõ nguéra oike haguépe, ha mba'éichapa oñemomba'e jey Damasco ha Hamat rehe Israel peguarã, ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 29 Omano ríre Jeroboam oñeñotý mburuvicha guasu kuéra Israelgua ykére. Hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Zacarías.

2 Kings 15

1 Año 27 oisãmbyhy haguépe Israel ruvicha guasu Jeroboam, oñepyrũ oisãmbyhy Judá ruvicha guasu Azarías Amasías ra'y. 2 Oguereko 16 año oñepyrũrõ guare oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 52 año pukukue. Isy héra Jecolías, Jerusalengua. 3 Azarías rembiapokue iporã Ñandejára renondépe, iporã haguéicha itúva Amasías rembiapokue. 4 Opáichavo ndojepe'ái tupã nguéra tekoha, akóinte oñekuave'êhápe mymbajuka*f** ha ojehapyhápe insiénso. 5 Ñandejára oinupã mburuvicha guasúpe kuru vai reheve omano meve; ha péicha mburuvicha guasu oiko ha'eño hóga guasúpe, ita'ýra Jotam oipyru chupe hembiapópe ha hekovia oisãmbyhy pe tetã. 6 Azarías rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue ojehai Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 7 Azarías omano ríre oñeñotý itúva kuéra ypykue ykére David távape. Hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Jotam. 8 Año 38 oisãmbyhy haguépe Judá ruvicha guasu Azarías, Zacarías Jeroboam ra'y oñepyrũ oisãmbyhy Israel retã ha oisãmbyhy 6 mése Samáriape. 9 Hembiapo vai Ñandejára renondépe itúva kuéra ypy kuéicha, ndopoíri niko umi tembiapo vaígui Jeroboam Nabat ra'y ojapouka vaekue Israel guápe. 10 Salum Jabés ra'y opu'ã ñemi hese, ondyry hese Ibleámpe, ojuka chupe ha oisãmbyhy hendaguépe. 11 Zacarías rekovekue ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe 12 Upéicha oiko pe he'i vaekue Ñandejára Jehúpe, he'i ramo guare chupe ita'ýra kuéra oguapytaha Israel guapyhápe ñemoñare irundyha peve. 13 Salum Jabés ra'y oñepyrũ oisãmbyhy año 39 oisãmbyhy haguépe Judá ruvicha guasu Azarías. Ha oisãmbyhy peteĩ mes añónte Samáriape, 14 Menahem Gadí ra'y niko oguahẽ Tírsagui Samáriape, ondyry Salum rehe, ojuka chupe ha oisãmbyhy hendaguépe. 15 Salum rekovekue ha iñepu'ã Zacarías rehe, ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 16 Upérõ Menahem ohundi táva Tífsah ha ogueraha opa mba'e upépe ha ijerére oíva, Tírsá guive; ha ombovo opa kuña hye guasúva rye. Ojapo ndojepe'ái haguére chupe táva rokẽ. 17 Año 39 oisãmbyhy haguépe Judá ruvicha guasu Azarías, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retãme Menahem, Gadí ra'y, ha oisãmbyhy Samáriape 10 año. 18 Hembiapo katu ivai Ñandejára renondépe, ndopoíri niko umi angaipágui Jeroboam, Nabat ra'y, ojapouka vaekue Israel guápe. Ha'e oisãmbyhy aja, 19 Siria ruvicha guasu Pul ondyry upe tetãre ha Menahem ome'ẽ chupe 33.000 kilo pláta oipytyvõ haguã chupe oñemombaretévo hetãme. 20 Ome'ẽ haguã pe pláta Siria ruvicha guasúpe, Menahem omoĩ impuéstó ramo karai po guasu kuéra Israel guápe hetave médio kilo plátagui. Upéicha Siria ruvicha guasu oho jey hetãme ha ojeheja Israélgui. 21 Menahem rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 22 Ha'e omano ríre oisãmbyhy hendaguépe ita'ýra Pecahías. 23 Año 15 oisãmbyhy haguépe Judá ruvicha guasu Azarías, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retãme Pecahías Menahem ra'y, ha oisãmbyhy Samáriape mokõi año. 24 Hembiapo katu ivai Ñandejára renondépe. Ndopoíri voi umi tembiapo vaígui Jeroboam Nabat ra'y ojapouka vaekue Israel guápe. 25 Peteĩ mburuvicha oíva hendive, hérava Pécah, Remalías ra'y, opu'ã ñemi hese, oñemoirũ 50 kuimba'e Galaad pegua ndive, ondyry hese hóga mbarete mburuvicha guasu róga peguápe, ojuka chupe ha oisãmbyhy hendaguépe. 26 Pecahías rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue, ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 27 Año 52 oisãmbyhy haguépe Judá ruvicha guasu Azarías, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retãme Pécah Remalías ra'y ha oisãmbyhy Samáriape 20 año. 28 Hembiapo katu ivai Ñandejára renondépe, ndopoíri niko umi tembiapo vaígui Jeroboam Nabat ra'y ojapouka vaekue Israel guápe. 29 Pécah oisãmbyhy aja Israélpe, Siria ruvicha guasu Tiglat-Piléser oguahẽ ha oñemomba'e Ijón, Abel-Bet-Maacá, Janoa, Quedes, Hasor, Galaad, Galiléa ha opa Neftalí yvýre ha ogueraha umi rupi oikóvape Síriape jepokuahápe. 30 Upérõ Oseas Elá ra'y opu'ã ñemi Pécah Remalías ra'yre, ondyry hese, ojuka chupe ha oisãmbyhy hendaguépe año 20 oisãmbyhy haguépe Jotam Azarías ra'y. 31 Pécah rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue ojehai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 32 Año mokõiha oisãmbyhy haguépe Pécah Remalías ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Judá retãme Jotam Azarías ra'y. 33 Oguereko 25 año oñepyrũrõ oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe 16 año. Isy héra Jerusá, Sadoc rajy. 34 Jotam rembiapokue iporã Ñandejára renondépe, iporã

haguéicha itúva Azarías rembiapokue, 35 ojapo niko tupaópe okẽ yvategua. Opáichavo ndojepe'ái umi tupã nguéra tekoha, akóinte ojeohápe oñemymbajuka ha ojeahapy insiënso. 36 Ambue mba'e Jotam rekovekue rehegua, ojehai Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 37 Upérõ Ñandejára oñepyrũ omondo Judá rehe Siria ruvicha guasu Resín ha Pécah Remalías ra'y. 38 Omano rire Jotam oñeñotỹ itúva kuéra ypykue ykére ijypykue David távape. Upéi oisãmbyhy hendaguépe ita'yra Ahaz.

2 Kings 16

1 Año 17 oisãmbyhy haguépe Pécah Remalías ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Judá ruvicha guasu Ahaz Jotam ra'y. 2 Oguereko 20 año oñepyrũ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy 16 año Jerusalénpe; hembiapo katu naiporãi Tupã Ijára renondépe, iporã haguéicha itúva ypykue David rembiapo. 3 Oguata uvei Israelgua ruvicha guasu kuéra rape rupi, ha ta'yra tee jepe ohapyka mymbajuka*f** ramo, ojaíso umi mba'e ahẽ ojaísova tetã nguéra, Ñandejára omosẽ vaekue Israelgua renonderãgui. 4 Upéva ári oikuave'ẽ mymbajuka ha ohapy insiënso tupã nguéra tekoha kuérape, umi ijyvateha rupi ha opa yvyra máta guasu guýpe. 5 Umiha ára rupi Siria ruvicha guasu Resín, ha Israel ruvicha guasu Pécah Remalías ra'y, oho Jerusalén gotyo ondyry haguã hese. Omongora hikuái Aházpe ha ndaikatúi oñemomba'e pe távare. 6 Upérõ Edom ruvicha guasu oñemomba'e jey táva Elat rehe Edom peguarã; ha umi Edomgua oguahẽ ha omosẽ rire upégui Judá guápe opyta oiko upépe ko'agãite peve. 7 Upérõ Ahaz omondo hembijokuái Asiria ruvicha guasu Tiglat-Piléser rendápe, he'ikávo chupe: "Ko ne rembiguái hína peteĩ nde ra'y teéicha. Eju upéicha ramo che pe'a Siria ha Israel ruvicha guasu kuéra pógui, ondyryva hína che rehe." 8 Ahaz oguerahauka jopói ramo Asiria ruvicha guasúpe pláta ha óro tupao ha mburuvicha guasu róga pegua. 9 Kóva ojapo ha'e ojeruréva ha oho Damasco gotyo, ondyry ha oñemomba'e hese, omondo Quírpe upépe guápe ha ojuka Resínpe. 10 Israel ruvicha guasu Ahaz oho ramo guare Damáscope ojuecha haguã Asiria ruvicha guasu Tiglat-Piléser ndive, ohecha pe altar*f** upepegua. Upérõ omondo pa'i Uríaspe peteĩ ta'ãnga ohechaukáva mba'éichapa ojejapo vaerã pe altar, 11 ha Urías omopu'ã peteĩ altar peichagua, ha ojaípa mburuvicha guasu Ahaz oguahẽ mboyve Damáscogui. 12 Mburuvicha guasu ou Damáscogui ha ohechávo pe altar, oikuave'ẽ hi'ári mymbahapy,*f** 13 ohapy upéva ha imba'e kuave'ẽ,*f** oñohẽvo altar ári kaguy ha ohypývo mymbajuka joajurã*f** ruguýpe. 14 Altar vrónse oíva Ñandejára renondépe, Ahaz oipe'a tupao ha altar pyahu pa'ũgui ha omoĩ altar pyahu yke nóртеpe. 15 Upéi he'i pa'i Uríaspe ohapy haguã altar guasu ári mymbahapy pyharevegua ha mba'e kuave'ẽ ka'aru pegua, avei mymbahapy ha mba'e kuave'ẽ mburuvicha guasu mba'éva, ha pe mymbahapy, mba'e kuave'ẽ ha kaguy kuave'ẽ Israelgua mba'éva. He'i avei chupe ohypýi haguã pe altar opa mymbahapy ha mymbajuka ruguy kuépe, pe altar vrónse katu opytataha oñeporandu*f** haguã Ñandejárapente. 16 Pa'i Urías ojapo opa mba'e Ahaz he'i vaekue. 17 Upéi mburuvicha guasu Ahaz oikytĩ kuádro oñemohembe'yva pe ña'ẽ vrónse pyendágui ha oipe'a pe ña'ẽ guasu umi tóro vrónse árigui, ha omoĩ píso ita'ári. 18 Ha oñemoĩ porã haguã Asiria ruvicha guasu ndive, oipe'a pe tenda yvate oñemopu'ã vaekue pytu'uha ára peguarã ha okẽ oka pegua oñemboykéva mburuvicha guasu peguarã. 19 Ahaz rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue ojehai Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 20 Omano rire, oñeñotỹ itúva kuéra ypykue ykére David távape. Hendaguépe oisãmbyhy ita'yra Ezequías.

2 Kings 17

1 Año 12 oisãmbyhy haguépe Judá ruvicha guasu Ahaz, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retãme Oseas Elá ra'y, ha oisãmbyhy 9 año Samáriape. 2 Hembiapo katu ivai Ñandejára renondépe, ndaha'ei jepe hembiapo vai etéva Israel ruvicha guasu kuéra imboyve guaréicha. 3 Asiria ruvicha guasu Salmanasar, ondyry Oseas rehe ha ha'e opyta hembiguái ramo ha ohapy me'ẽ chupe tembiguái impuést. 4 Salmanasar katu oikuaa Oseas opu'ã ñemiha hese, omondo hague hembijokuái Egipto ruvicha guasu So rendápe ha ndo hepy me'ẽveiha chupe impuést. Upérõ Salamanasar omonambisãuka Oséaspe; 5 upéi ojasuru pe tetãme ha omongora Samaría ondyryvo hese mbohapy año pukukue. 6 Ipahápe, año 9 oisãmbyhy haguépe Oseas, oñemomba'e Samaría rehe, ha Israel guápe ogueraha jepokuahápe Asiria gotyo ha omohenda Halah héravape, ysyry Gozán pegua Habor yvýpe, ha médo táva kuérape. 7 Kóva ojehe Israelgua ojapo haguére ivaíva Tupã Ijára renondépe, oguenohẽ vaekue chupe kuéra Egíptogui ha oipe'a Egipto ruvicha guasu faraón po guýgui; ha'e kuéra katu omomba'e guasu

ambue tupã nguéra, 8 ha ojapo mba'e vai oja póva tetã nguéra Ñandejára omosẽ vaekue henonderãgui, ha umi mba'e vai oja pouka vaekue chupe kuéra Israel ruvicha guasu kuéra. 9 Israelgua oñe'ẽ meguã Tupã Ijárare, ha omopu'ã tupã nguéra tekoha opa itáva rupi, hóga yvate kuéra oñema'ehágui ha táva kuéra oñemombaretéva rupi. 10 Omopu'ã avei ita ñembo'y oñemboykéva tupã nguérape ha Astarté*f** ra'ãnga opa ijyvateha rupi ha opa yvyra máta guasu guýpe, 11 ha oja poháicha tetã nguéra Ñandejára omosẽ vaekue henonderãgui, ohapy insiẽso ha oja opaichagua tembiapo ahẽ, ombopochývo Ñandejárape. 12 Omomba'e guasu tupã gua'u kuéra, Ñandejára he'i porã vaekue ani haguã oja po. 13 Opa maranduhára*f** ha mba'e rechahára*f** rupi, Ñandejára omomandu vaekue Israel guápe oheja haguã hape vai ha oja po haguã Ñandejára rembiapoukapy, hembipota ha ñeheko mbo'e ome'ẽ vaekue itúva kuéra pyy kuépe hembiguái maranduhára kuéra rupi. 14 Ha'e kuéra katu ndoikuaaséi mba'eve, akóinte uvei oikose iñakãre itúva kuéra pyy kuéicha, ndojeroviái vaekue Tupã Ijárare, 15 omboyke hembipota ha pe ñe'ẽ ñome'ẽ oja po vaekue itúva kuéra pyykue ndive, ha hembiapoukapy ome'ẽ vaekue chupe kuéra. Upéva ári oho tupã nguéra rapykuéri naiporãiva maraverã, ha upéicha ha'e kuéra avei naiporã maraverã, ha oja po umi mba'e tetã nguéra ijere rehegua oja póva, Ñandejára he'i vaekue chupe kuéra ani haguã oja po. 16 Ojeheja opa Tupã Ijára rembiapoukapýgui, ha oja po ijupe mokõi tóro ra'y vrónse ñemboyku pyrégui ha peteĩ Astarté*f** ra'ãnga, ha avei omomba'e guasu opaite mbyja yvága pegua ha Baálpe. 17 Ohapyka avei ita'yra ha itajýra teépe, oja po avei paje ha mba'e ñemi kuaa, ha oñeme'ẽ opaichagua tembiapópe ivaíva Ñandejára renondépe, ombopochy rendývo chupe. 18 Ajeve Ñandejára ipochy rendy Israelgua ndive ha omosẽ henondégui chupe kuéra; Judá ñemoñare ñoiténte oheja. 19 Judá katu ndojapói avei Tupã Ijára rembiapoukapy, oja po uvei opa mba'e Israelgua oja póva. 20 Upérõ Ñandejára ndaija'evéi Israelgua ñemoñare rehe ha omoingo tĩndyhápe ome'ẽvo mondaha kuéra pópe ha ipahápe omosẽvo henondégui chupe kuéra. 21 Oipe'a David rogaguágui Israel guápe, ha Israelgua oiporavo huvicha guasúrõ Jeroboam Nabat ra'ype; kóva oipe'a Israelgua Ñandejáragui ha oja pouka chupe kuéra ivai etereíva. 22 Upéicha Israelgua oja po opa umi mba'e vai oja po vaekue Jeroboam, ha ndopoivéi umívagui. 23 Ipahápe Ñandejára omosẽ henondégui Israel guápe, omomandu haguéicha opa hembiguái maranduhára rupi, ha upéva rehe Israelgua ojereraha jepokuahápe Asíriape, oikohápe ko'ágã peve. 24 Asiria ruvicha guasu ogueraha táva kuéra Babilonia, Cuta, Ava, Hamat ha Sefarvaím pegua kuérava ha omohenda táva kuéra Samaría guápe Israelgua rendaguépe. 25 Umíva katu nomomba'e guasúi Ñandejárape ha upéva rehe Ñandejára omondo jaguarete ojukáva chupe kuéra. 26 Upévare oho hikuái Asiria ruvicha guasu rendápe ha he'i chupe: "Umi reraha vaekue Samaría táva kuéra rupi opyta haguã upépe, ndoikuaái tupã upépe guápe, ha nomomba'e guasúgui chupe omondo hese kuéra jaguarete ojukáva ohóvo chupe kuéra." 27 Upéicha rupi Asiria ruvicha guasu he'i: "Pemondo pa'i kuérava peru vaekue upégui, oheko mbo'e haguã chupe kuéra upepegua tupã guiguáre." 28 Upérõ peteĩ pa'i ojereraha vaekue Samáriagui oho ha opyta Betélpe, ha oheko mbo'e chupe kuéra omomba'e guasúvo Ñandejárape. 29 Opáichavo peteĩ-teĩ tetã oja po tupã imba'e teéva upe táva oikohápe ha omoĩ umi tekoha omopu'ã vaekue Samariagua ijyvateha rupi. 30 Umi Babiloniagua oja po peteĩ Sucot-Benot ra'ãnga; Cutagua, peteĩ Nergal ra'ãnga ha Hamatgua, peteĩ Asimá ra'ãnga. 31 Avagua oja po peteĩ Nibhaz ha peteĩ Tartac ra'ãnga, ha Sefarvaímgua ohapy ita'yra kuéra tatápe mymbahapy*f** ramo itupã nguéra Adramélec ha Anamélecpe. 32 Avei omomba'e guasu Ñandejárape, omoingo jepe pa'i kuéra ijapytépe guánte, hembia po haguã tupã nguéra tekohápe. 33 Upéicha rupi, omomba'e guasúrõ jepe Ñandejárape, akóinte omomba'e guasu itupã nguérape ojepokuaa haguéicha hetãme. 34 Ko'agãite peve oja po gueteri upéicha, nomomba'e guasúi niko Ñandejárape ha ndojapói umi tembiapoukapy Ñandejára ome'ẽ vaekue Jacob ñemoñarépe, ha'e ombohéra vaekue Israel. 35 Ñandejára oñoñe'ẽ me'ẽ ramo guare hendive kuéra, he'i vaekue chupe kuéra: "Ani pemomba'e guasu tupã ambue kuérape, téra peñesũ henondépe, téra peikuave'ẽ chupe kuéra mymbajuka. 36 Pe che momba'e guasúke chéve Tupã pende Jára poguenohẽ vaekue Egíptogui pyapy mbaretépe. Chéve añoitéke pemomba'e guasu ha pemymbajuka. 37 Avei peja póke umi tembiapoukapy ha tembipota aha vaekue peẽme guarã ha ani pemomba'e guasu tupã ambuépe. 38 Aníke pende resarái pe ñe'ẽ ñome'ẽgui ajapo vaekue pene ndive, téra pemomba'e guasu ambue tupãme, 39 chéve ñoite Tupã pende Járapente uvei, ha poipe'áta pende rehe ija'e'yva po guýgui." 40-41 Umi tetã nguéra katu ndoikuaaséi mba'eve; akóinte uvei oja po ojepokuaa haguéicha ha, omomba'e guasúvo Ñandejárape, omomba'e guasu avei itupã gua'u kuérape; ha iñemoñare kuéra oja po avei ijypykue oja po haguéicha. Ha ko'ágã peve oja po gueteri péicha.

1 Año mbohapyha oisãmbyhy haguépe Israel ruvicha guasu Oseas Elá ra'y, Judá ruvicha guasu Ezequías Ahaz ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy. 2 Oguereko 25 año ha oisãmbyhy 29 año Jerusalénpe. Isy héra Abí Zacarías rajy. 3 Ezequías rembiapo iporã Nandejára renondépe, iporã haguéicha opa itúva ypykue David rembiapo. 4 Ha'e pe oipe'a vaekue tupã nguéra tekoha, omyangu'i ita oñemboykéva tupã gua'u kuérape, ojoka Astarté*f** ra'ãnga ha ohundi mbóï vrónse ojapo vaekue Moisés, upérõ peve niko Israelgua ohapýva chupe insiénso ha ombohéra Nehustán. 5 Ezequías ojerovia Tupã Israel Jára rehe. Opa Israel ruvicha guasu kuéra apytépe ha'e mboyve ha ha'e rire guare ndaipóri ha'eichagua. 6 Oiko Nandejára ndive ha ndojeíri chugui araka'eve, ojapo uvei umi tembiapoukapy Nandejára oheja vaekue Moisés rupi. 7 Upévare Nandejára ohovasa ha osẽ porã chupe opa mba'e oja póva. Ezequías opu'ã Asiria ruvicha guasúre ha ojei ipo guýgui. 8 Avei ipu'aka filistéo kuérare Gaza ha hembe'y peve, umi óga yvate oñema'ẽha guive táva kuéra oñemombaretéva peve. 9 Año irundyha oisãmbyhy haguépe Ezequías, upéva año 7 oisãmbyhy haguépe Israel ruvicha guasu Oseas Elá ra'y, Asiria ruvicha guasu Salmanasar omongora táva Samaría ha ondyry hese, 10 ha mbohapy año haguépe oñemomba'e hese. Samaría ho'a año 6 oisãmbyhy haguépe Ezequías ha año 9 oisãmbyhy haguépe Oseas Israélpe. 11 Asiria ruvicha guasu oguerahauka Israelgua Asíriape ha omohenda Haláhpe, ysyry Gozán Habor yvy peguápe ha médo kuéra táva kuérape. 12 Kóva ojehu opu'ã haguére Tupã Ijárare, ojei iñe'ẽgui ome'ẽ vaekue chupe, ha ndoikuaaséi ha ndojaposéi mba'eve umi mba'ẽgui Moisés Nandejára rembiguái he'i vaekue. 13 Año 14 oisãmbyhy haguépe Ezequías, Asiria ruvicha guasu Senaquerib ondyry opa Judá pegua táva oñemombaretéva rehe ha oñemomba'e hese kuéra. 14 Upérõ Judá ruvicha guasu Ezequías omondo hembijokuái Asiria ruvicha guasu rendápe oíva Láquispe, ha he'ika chupe: "Ajavy kuri. Esẽ che retãgui ha ajapóta eréva chéve." Asiria ruvicha guasu omoí Judá ruvicha guasu Ezequíaspe ohepy me'ẽ haguã impuéstó ramo 9.900 kilo pláta ha 990 kilo óro. 15 Ezequías ome'ẽ chupe opa pe pláta ojuhúva tupao ha mburuvicha guasu rógape. 16 Upérõ avei Ezequías oipe'a tupaógui umi okẽ ha póste kuéra ha'e voi ojaho'ika vaekue órope ha ome'ẽ Asiria ruvicha guasúpe. 17 Upéi Asiria ruvicha guasu omondo mburuvicha guasu Ezequías rendápe peteĩ mburuvicha itenondéva, peteĩ hembijokuái ijeroviaha ha ambue mburuvicha itenondéva omyakáva ñorãirõhára aty guasu mbarete. Ha'e kuéra oho Láquisgui Jerusalénpe ondyry haguã hese. Oguahẽvo Jerusalénpe oñemohenda hikuái y rape ykére ogueraháva y yno'õ yvate guápe, pe tape rupi ohóva ao joheihá ñúme. 18 Upéi ohenói hikuái mburuvicha guasúpe, ha osẽ ojotopávo hendive kuéra mburuvicha guasu róga rerekua Eliaquim Hilquías ra'y, mburuvicha guasu kúatia kuéra rerekua Sebná, ha mburuvicha guasu moirũha joa Asaf ra'y. 19 Upépe upe mburuvicha asírio he'i chupe kuéra: —Peje Ezequíaspe kóicha he'íha Asiria ruvicha guasu: 'Mba'ére piko rejerovia eterei nde jehe? 20 Nde piko reimo'ã juru he'ẽ ikatuha ñambojoja teko katupyry, ha mba'e kuáa ñorãirõrã rehegua? Mávare piko reimo'ã rejeko repu'ã haguã che rehe? 21 Ahecha rejekoha Egipto rehe. Cháke Egipto niko takuapi ojekámava. Ha oimérõ hese ojekóva, oikutúta chupe ipópe ha ojasuríta hese. Péichako hína Egipto ruvicha guasu Faraón opa umi hese ojekóvape guarã. 22 Ha peje ramo chéve: Ore rojerovia Tupã ore Járare, mañei piko Ezequías ndoipe'ái ra'e umi ha'e oñemomorãha, ha umi Tupã altar, ha he'i Judá ha Jerusalén guápe omomorã haguã chupe upe altar Jerusalengua pente? 23 Eguahẽ peteĩ ñe'ẽme'ẽ che jára, Asiria ruvicha guasu ndive: che ame'ẽta ndéve 2.000 kavaju rejuhu ramo hi'ári guarã. 24 Ndéko ne remboguevi mo'ãi asírio ruvicha ikangyvéva jepe. Ha piko reimo'ã outaha ne pytyvõ kavaju arigua henda reheve Egíptogui? 25 Hi'arietegua, nde piko reimo'ã che aju hague andyrývo pende rehe ha ahundívo pene retã, ajeko'ýre Nandejára rehe? Ha'e hína upe he'i vaekue chéve andyry haguã pende rehe ha pohundi!' 26 Eliaquim, Sebná ha joa he'i hikuái pe mburuvicha asírio: —Eñe'ẽna oréve arameópe; ore niko roikuaa upéva. Ani reñe'ẽ hebreópe, umi tápia ári oíva niko ohendupa hína pe eréva. 27 Pe mburuvicha asírio katu he'i: —Ndaha'úi nde járape térã peẽme Asiria ruvicha guasu che mbou hague ha'e haguã ko'ã mba'e; umi tápia ári oíva uvei; ha'e kuéra niko, peẽicha avei ho'úta hepoti ha hoy'úta ity. 28 Upérõ pe mburuvicha oñembo'y ha osapukái hatã hebreó ñe'ẽme: —Pehendúke ko he'íva peẽme mburuvicha guasu pavẽ Asiria ruvicha guasu: 29 Aníke peñembotavyuka Ezequíaspe, ha'e ndaikatúi pende pe'a che pógui. 30 Ezequías ogueroviaukase ramo peẽme pejerovia haguã Nandejára rehe, ha he'i ramo: 'Nandejára ñande pe'áta

katuete ko jejopy vaígui ha ndoheja mo'ãi ñande táva ho'a Asiria ruvicha guasu po guýpe', 31 ani perovia chupe. Asiria ruvicha guasu che mbou ha'évo peême peñeme'ê haguã chupe ha péicha peteĩ-teĩ ho'u kuaáta iparraltýgui hi'ígo mátagui ha hoy'úta iyykua teégui. 32 Upéi pende reraháta peteĩ tetãme ojoguáva pene retãme, oĩháme trigoty ha parralty pejapo haguã mbujape ha kaguy, oĩháme ñandyry olívo ha eíra. Upérõ ikatúta peiko porã ha napemano mo'ãi. Ha aníke perovia Ezequíaspe, cháke pene mbotavy hína he'i ramo Ñandejára pende pe'ataha ivaívagui. 33 Umi ambue tetã nguéra apytépe piko oĩ nga'u peteĩ tupã ikatu vaekue oipe'a hetã Asiria ruvicha guasu pógui? 34 Mamo piko oĩ Hamat ha Arpad tupã nguéra? Mamo piko oĩ Sefarvaim, Hená ha Ivá tupã nguéra? Ikatu piko oipe'a ra'e Samaría Asiria po guýgui? 35 Máva piko opa tupã nguéra apytépe ikatu ra'e oipe'a hetã, Asiria ruvicha guasu pógui? Mba'ére piko peimo'ã Ñandejára ikatuha oipe'a ivaívagui Jerusalénpe? 36 Opavave okirirĩ ha nde'íri chupe mba'eve, mburuvicha guasu he'i haguére chupe kuéra ani haguã he'i mba'eve. 37 Upérõ mburuvicha guasu róga rerekua Eliaquim, mburuvicha guasu kuation kuéra rerekua Sebná ha mburuvicha guasu moirúha joa, ojepy'apy, omondoro ijao ha oho Ezequías rendápe omombe'u haguã chupe upe he'i vaekue mburuvicha asírío itenondéva.

2 Kings 19

1 Mburuvicha guasu Ezequías ohendúvo ko'ã mba'e omondoro ijao, oñemonde ao vosa kuépe mba'e mbyasýgui ha oho tupaópe. 2 Ha omondo mburuvicha guasu róga rerekua Eliaquim, kuation rerekua Sebná ha pa'i kuéra itujavéva, ao vosakue reheve mba'e mbyasýgui, maranduhára*f** Isaías Amós ra'y rendápe, 3 he'i kávo chupe: "Ko árape rojejopy vai, roñenupã ha roñembokarape, kuñáicha imemby potáva ore kangypa. 4 Ha nga'u Tupã nde Jára ohendu ra'e umi ñe'ê he'i vaekue pe mburuvicha, ijára Asiria ruvicha guasu remimbou, oñe'ê reitývo Tupã oikovévape; ha nga'u oinupã chupe umi mba'ére Tupã nde Jára voi oiméne vaekue ohendu ra'e. Eñembo'emi ore rehe ropytáva gueteri." 5 Mburuvicha guasu Ezequías rembijokuái oho Isaías rendápe, 6 ha Isaías he'i chupe kuéra: "Peje pende ruvichápe: Péicha he'i Ñandejára: 'Ani rekyhyje umi ñe'ê meguãgui he'i vaekue che rehe Asiria ruvicha guasu rembiguái kuéra. 7 Che amosarambíta ñe'ê ha upevakuégui ha'e oho jeyta hetãme ha upépe ojejukáta.'" 8 Pe asírío ruvicha oikuaa mburuvicha guasu Asiria pegua oho hague táva Láquisgui. Upémarõ osê oho Jerusaléngui, ha ojuhu Asiria ruvicha guasúpe ondary jave Libná rehe. 9 Upépe Asiria ruvicha guasu ohendu Tirhaca, Etiopía ruvicha guasu, ouha hína chupe ñorãirõhára aty guasu reheve. Asiria ruvicha guasu omondo jey hembijokuái Judá ruvicha guasu Ezequías rendápe, 10 ha he'ika chupe: "Ne Tupã, nde rejeroiviaha, he'i ndéve Jerusalén ndo'a mo'ãiha che pópe; aníke rerovia cháke ne mbotavy hína. 11 Rehendúmane ra'e mba'épa ojapo Asiria ruvicha guasu kuéra opa umi tetã ohundise vaekuere. Ha piko nde rehe nda che pu'aka mo'ãi? 12 Oĩ nga'u piko tupã oipe'a vaekue che ypykue po guýgui hetã nguéra, ha'e kuéra ohundi vaekue: Gozán, Harán, Résef ha umi Bet-Edén guápe oiko vaekue Telasárpe? 13 Mamo piko oime umi Hamat, Arpad, Sefarvaim, Hená ha Ivá ruvicha guasu kuéra?" 14 Ezequías oipyhy upe kuatione'ê umi tembijokuái oguerúva, ha ohecha mba'épa he'i. Upéi oho tupaópe, oipyso upe kuatione'ê Ñandejára renondépe, 15 ha oñembo'e kóicha: "Tupã Israel Jára, keruvim*f** ári reguapýva, ndénte hína opa tetã yvy arigua Tupã. Nde rejapo vaekue yvága ha yvy. 16 Ejapysaka ore Jára. Ema'ê ha ehendu mba'épa he'ika chéve Senaquerib. Opa umi mba'e he'ívape niko nde rehénte ojahéi, Tupã reikovéva. 17 Añeteko hína, ore Jára, umi Asiria ruvicha guasu ohundi hague opa umi tetã, ha iyyvy, 18 Ha'e kuéra omombo tatápe itupã nguéra, ndaha'éiva voi tupã, yvypóra rembiapokue uvei, ojapo vaekue yvyra ha ita pehënguéguinte. Upévale oñehundi. 19 Ha ko'ágã, Tupã ore Jára, ore pe'a ipógui nde pu'aka rupi, toikuaa tetã nguéra yvy arigua, ne ñoiteha, ore Jára, pe Tupã añetegua." 20 Upérõ, Isaías Amós ra'y, he'ika Ezequíaspe: "Kóicha he'i Tupã Israel Jára: 'Reñembo'e niko chéve Asiria ruvicha guasu Senaquerib rehe.'" 21 Ko'áva hína umi mba'e Ñandejára he'i vaekue Asiria ruvicha guasúre: "Nde apo'i ha oñembohory nde rehe kuñataĩ Sión. Nde atukupépe, Jerusalén oñakã mbovava nde rehe. 22 Mávape piko reapo'i ha reñe'ê reity ra'e? Mávape piko resapukái ha rema'ê hatã hese ra'e? Imarangatúva Israelguáre! 23 Ne ñe'ê rerahára kuéra rupi reñe'ê reity Ñandejárape, ha ere vaekue: 'Che kárro ñorãirõrã hetaite reheve ajupi umi vyty ru'áme, pe Líbano iyyvatevehápe. Aikytĩ umi kuri'y iyyvatevéva ha umi kuri'y iporáváva. Aguahẽ umi hu'ã iyyvatevehápe ha umi ka'aguy yvotytype ojoguáva. 24 Tetã mombyry rupi ajo'o ykua ha hay'u chugui, ha che pýpe ambohupa ysyry kuéra Egipto pegua.' 25 Ha

ndereikuaái piko ra'e che, opa mba'e Jaraha? Che upe ha'e vaekue opa ko'ã mba'e oiko haguã? Ymaite guive arekóva che akãme, ha ko'ágã péina ajapo. Upéicha rupi nde rejapo yty apy umi táva mbaretévagui. 26 Umi upepegua ikangypáva, kyhyjégui oryrýi ha itĩndýva, ojogua umi ñumegua kapi'ipe, kapi'ipe ha ka'avo óga pepo ári okakuaáva, kuarahy resẽ guiogua yvytu aku ombopirúva. 27 Aikuaa nde rapykuere ha opa mba'e rejapóva; aikuaa nde pochy hague che rehe. 28 Ha aikuaágui nde pochy rendyha ha ne tĩ atãgui, ne tĩ rehe amoíta che ty'ãi, nde juru rehe amoíta juruka ha romondo jeýta pe tape reju hague rupi." 29 Upérõ Isaías he'i Ezequíaspe: "Kóvata mba'e rechaukaha peẽme: Ko año kóvape pe'úta mba'e ra'íy ho'a vaekue ha heñói jeývagui, pe año oúvape, umi ijehegui rei heñóivagui, pe año mbohapyhápe katu peñemitý ha pemono'õ. Peñotý parral ha pe'u hi'a. 30 Umi Judagua opytáva hapo ha hi'a jeýta. 31 Peteĩ hembyremi opytátagui Jerusalénpe ha yvyty Siónpe. Ñandejára ipu'akapáva upéva ojaopóta, ohayhu rendýgui chupe kuéra." 32 Upévare kóicha he'i Ñandejára Asiria ruvicha guasúre: "Ndoike mo'ãi Jerusalénpe. Peteĩ hu'ynte jepe ndopoi mo'ãi hese. Nondyry mo'ãi hese tete mo'ãha reheve, ha nomopu'ã mo'ãi ijerére jupiha. 33 Oho jeýta upe tape ou hague rupi, oike'yre ko távape. Che, opa mba'e Jára, ame'ẽ che ñe'ẽ. 34 Che amo'ãta ko távape ivaívagui, che rembiguái David ha che rehehápe voi." 35 Upe pyharépe voi Ñandejára remimbou*f** oho asírio kuéra rekohápe ha upépe ojuka 185.000 kuimba'épe; upe ára ambuépe iko'ẽ joa he'õngue. 36 Upémarõ, Asiria ruvicha guasu Senaquerib, omopu'ã hekoha ha ojevy Nínivepe. 37 Ha peteĩ jey, omomba'e guasu jave hína itupã gua'u Nisrócpe, itupaópe, ita'yra kuéra Adramélec ha Sarézer, oguahẽ ha ojuka chupe. Upéi oho okañy hikuái yvyty Ararat rupi. Ha hendaguépe opyta oisãmbyhy ita'yra Esarhadón.

2 Kings 20

1 Umiha árape Ezequías ho'a hasy ete, ha maranduhára*f** Isaías Amós ra'y oho oñandúvo ha he'i chupe: —Ñandejára he'i: 'Ere ne rembipota paha nde róga guápe. Nderekuera mo'ãi ha remanóta.' 2 Ezequías oñembojere oma'ẽ tápia rehe ha oñembo'e péicha Ñandejárape: 3 "Ajerure ndéve, che Jára, ne mandu'a haguã mba'éichapa ajejokuaika ndéve, ajapóvo heko itépe ha che py'aite guive, pe nde reipotáva." Ha hasẽ soro tuicha ñembyasy reheve. 4 Ha Isaías osẽ mboyve pe óga guasu korapy mbyte peguágui, Ñandejára oñe'ẽ Isaíaspe ha he'i chupe: 5 "Tereho jey ha ere che retã ruvicha Ezequíaspe: 'Tupã nde ru ypykue David Jára he'ika ndéve: Ahendu ne ñembo'e ha ahecha nde resay. Romongueráta ha mbohapy ára haguépe ikatúta reho tupaópe. 6 Romoingovéta 15 añove. Nde ha Jerusalénpe poipe'áta Asiria ruvicha guasu po guýgui. Che amo'ãta ko táva che rembiguái David ha che rehehápe.'" 7 Isaías ojaoupouka mbaipy ígo ha omoíka mburuvicha guasúre upe hasyhápe chupe, ha mburuvicha guasu okuera. 8 Upérõ Ezequías oporandu Isaíaspe: —Mba'éicha piko ahecha kuaáta Ñandejára che monguerataha ha mbohapy ára haguépe ikatutaha aha tupaópe? 9 Isaías he'i chupe: —Kóva hína mba'e rechaukaha, Ñandejára ojaopotaha pe he'i vaekue: Reipotápa pe kuarahy'ã ojererova 10 grádo henondévo térã hapykuévo? 10 Ezequías he'i chupe: —Henondévo ndahasy mo'ãi; hapykuévo hasymíta hína ojererova haguã. 11 Upérõ maranduhára Isaías oñembo'e Ñandejárape, ha Ñandejára omboguevi tapykuévo 10 grádo pe kuarahy'ã oíva reloj kuarahýre, ojaoupouka vaekue Ahaz. 12 Umiha árape, Babilonia ruvicha guasu Merodac-Baladán, Baladán ra'y, ohendu Ezequías hasyha. Ha omondo hendápe hembijokuái, kuatia ñe'ẽ ha jopói reheve. 13 Ezequías omoguahẽ chupe kuéra, ha upéi ohechauka chupe kuéra umi pláta, óro, mba'e ryakuã porã, ñandyry poravo pyre, ha umi hi'arma kuéra oguerékova iñongatupy peteĩ kotýpe. Opa mba'e oíva hóga guasúpe ha hetápýre ohechauka chupe kuéra. 14 Upérõ, maranduhára*f** Isaías oho mburuvicha guasu Ezequías rendápe ha oporandu chupe: —Moõgui piko ou umi karai, ha mba'éiko he'i ndéve hikuái? Ezequías he'i chupe kuéra: —Ou tetã mombyrýgui, aipo Babilóniagui. 15 Isaías oporanduve chupe: —Ha mba'éiko ohecha hikuái nde róga guasúpe? Ezequías he'i: —Ohecha paite hikuái ápe oíva. Ndaipóri mba'eve iñongatupy arekóva, ahechauka'yva chupe kuéra. 16 Upépe, Isaías he'i Ezequíaspe: —Ehendu ko he'ikáva ndéve Ñandejára ipu'akapáva: 17 'Oúta hína ára, ha upévo opa mba'e nde róga guasúpe oíva, ha opa umi mba'e nde ru ypykue kuéra ombyaty vaekue ko'agãite peve, ojereraháta Babilóniape. Mba'eve ndopyta mo'ãi ko'ápe. 18 Ha nde ra'y kuéra apytégui jepe oíta ojereraháva Babilóniape. Ha upépe oñeha'yí'óta ha oikóta tembiguái ramo mburuvicha guasu rógape.' 19 Ezequías he'i ipy'a pýpe: 'ko che aikove ajánte jepe jaikove ramo py'a guapy ha kyhyje'yme niko iporã'. Ha upépe he'i Isaíaspe: —Ahecháko iporãha pe marandu

rerúva chéve Ñandejáragui. 20 Ezequías rekovekue ha imba'e mombe'upyrã, ha mba'éichapa ha'e ojaipouka pe y no'õ ha y rape ogueraháva y táva guasúpe, ojehei Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 21 Omano rire Ezequías oisãmbyhy hendaguépe ita'ýra Manasés.

2 Kings 21

1 Manasés oguereko 12 año oñepyrũrõ oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe 55 año. Isy héra Hepsiba. 2 Hembiaipo katu ivai Ñandejára renondépe, ojaipógui umi mba'e ivai etereíva ojeiapóva umi tetãme Ñandejára omosẽ vaekue Israelgua renonderãgui. 3 Omopu'ã jey umi tenda ijyvateha*f** itúva Ezequías oity vaekue yvýre, omopu'ã altar*f** Baálpe ha ojaipo Astarté*f** ra'ãnga, ojaipo haguéicha Israel ruvicha guasu Acab; upéva ári omomba'e guasu avei ha oñesũ opa mbyja yvágape guápe, 4 ha omopu'ã chupe kuéra altar Jerusalén tupao ryepýpe, Ñandejára he'i haguépe ha'e oikotaha. 5 Omopu'ã avei heta altar tupao korapýpe opa mbyja kuéra yvága pegua rérape. 6 Hi'arietegua, ohapyka avei ita'ýra kuéra mymbajuka*f** ramo. Oha'ã omanóva ãngue ñehenói ha mba'e ñemi kuaa, ha omoñepyrũ omanóva ãngue ñemomba'e ha paje apo. Ivaietéguima umi hembiaipo Ñandejára renondépe, ha'e ipochy rendy hendive kuéra. 7 Omoĩ avei tupaópe Astarté ra'ãnga, jepe Ñandejára he'i vaekue David ha ita'ýra Salomónpe: "Ko tupao Jerusalénpe oíva, opa Israel ñemoñaregua apytépe, che aiporavo che rogarã, opa árape guarã. 8 Na mosẽ mo'ã véima Israel guápe pe yvýgui ame'ẽ vaekue itúva kuéra ypykuépe, ojaipóma guive opa mba'e ha'e vaekue chupe kuéra ha umi ñeheko mbo'e ame'ẽ vaekue Moisés rupi." 9 Ha'e kuéra katu ndoikuaaséi mba'eve. Manasés uvei omohembiaipo añave chupe kuéra opa umi tetãgui Ñandejára ohundi vaekue Israelgua renondépe. 10 Upéva Ñandejára oñe'ẽ umi hembiguái maranduha kuéra rupi, ha he'i: 11 "Manasés ojaipo haguére hetaite mba'e ahẽ, ha heko añave haguére amorreo kuéra imboyve guarégui, ojaipouka niko ivaíva Judá guápe itupã gua'u kuéra reheve, 12 Che, Tupã Israel Jára, ha'e péicha che ñe'ẽ: Aityta Jerusalén ha Judá ári mba'e nde vaipa jepéva, omboapysa rasy haguáicha umi ohendúvape. 13 Ainupãta Jerusalénpe ainupã haguéicha Samaría ha Acab ñemoñarépe; aikytýta chupe ojekytyháicha ña'ẽmbe hyepy guio ha ijape guio. 14 Ha umi che retãguára rembyrégui ajeíta, ha ame'ẽta hese ija'e'ýva pópe, ojaipo haguã hese ojauposéva ha oipe'a haguã chugui kuéra opa mba'e oguerékova. 15 Hembiaipo vai haguére che renondépe ha che mbopochy haguére upe ára itúva kuéra ypykue osẽ hague guive Egíptogui ko'agãite peve." 16 Manasés, ýicha oñohẽ vaekue avei hembiaipo vai'ýva ruguy, omyenyhẽ meve Jerusalén tuichakue, ha ojaipouka Judápe ivaíva Ñandejára renondépe. 17 Manasés rekovekue, opa mba'e ojaipo vaekue ha iñangaipa, ojehei Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 18 Omano rire oñeñotý hoga guasu pegua yvotytype, hérava Uzá yvotyty. Hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Amón. 19 Amón oguereko 22 año oñepyrũrõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe mokõi año. Isy héra Mesulémet, Harús rajy, Jotbá pegua. 20 Hembiaipo katu ivai Ñandejára renondépe, itúva Manasés rembiaipo kuéicha, 21 oguata niko hapekue rehe; omomorã ha omomba'e guasu umi tupã gua'u itúva omomba'e guasu vaekue. 22 Upéicha ojei Tupã itúva kuéra ypykue Járagui ha ndojapói hembipota. 23 Mburuvicha kuéra opu'ã hese, ha ojuka chupe hoga guasúpe. 24 Maymáva hetakuéicha katu ojuka mburuvicha guasu Amón jukaharépe, ha hendaguépe omoĩ mburuvicha guasúrõ ita'ýra Josíaspe. 25 Amón rekovekue ha upe ojaipo vaekue, ojehei Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 26 Oñeñotý ityvýpe, Uzá yvotytype. Hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Josías.

2 Kings 22

1 Josías oguereko 8 año oñepyrũrõ oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe 31 año. Isy héra Jedidá Adaías rajy, Boscat pegua. 2 Josías rembiaipo iporã Ñandejára renondépe, opa mba'épe niko oguata itúva ypykue David rape rehe ojei'ýre chugui. 3 Año 18 oisãmbyhy haguépe Josías, mburuvicha guasu omondo tupaópe mba'e haihára Safánpe Asalías ra'y ha Mesulam remineno. He'i chupe: 4 –Tereho pa'i guasu Hilquías rendápe ha ere chupe tombyaty pe pláta ojereraha vaekue tupaópe ha umi okẽ rerekua ombyaty vaekue tetãgua apytépe, 5 ha tome'ẽ umi tupaópe omba'apóva rerekuápe, ha'e kuéra ohepy me'ẽ haguã umi omba'apóvape tupao ñemyatyrõme, 6 ha'ese, yvyra rehe omba'apóva, óga mopu'ãha ha huvicha kuérape, avei ojogua haguã yvyra ha ita oñerenohẽva cérrogui oñemyatyrõ haguã tupao. 7 Ere avei ani oporandu mba'éichapa oiporu pe pláta, ha'e kuéra niko jeroviaha. 8 Pa'i guasu Hilquías omombe'u mba'e haihára Safánpe ojuhu hague tupaópe kuatiañe'ẽ oĩháme

Ñandejára rembiapoukapy, ome'ẽ chupe upe kuatiañe'ẽ ha Safán omoñe'ẽ. 9 Upéi Safán oho omombe'u kóva mburuvicha guasúpe ha he'i chupe: —Ne rembiguái kuéra, che ruvicha guasu, omboyku pe pláta oíva tupaópe ha ome'ẽ umi tupao ñemyatyrõre oñangarekóvape. 10 Omombe'u avei Safán mburuvicha guasúpe pa'i Hilquías ojuhu hague peteĩ kuatiañe'ẽ ha Safán ohenduka chupe umi mba'e pype ojehaíva. 11 Mburuvicha guasu ohendúvo upe kuatiañe'ẽ oĩháme Ñandejára rembiapoukapy, omondoro ijao, 12 ha he'i Hilquías, Safán ra'y Ahicam, Micaías ra'y Abdón, kuatia haihára Safán ha mburuvicha guasu rembiguái Asaíaspe: 13 —Tapeho peporandu*f** Ñandejárape, che rerape ha opa Israel ha Judagua rerape, mba'épa he'i pe kuatia ñe'ẽ ojejuhu vaekuépe. Oimearã Ñandejára ipochy hendy hina ñane ndive, ñande ru kuéra ypykue ndoikuaaséi haguére mba'eve chugui ha ndojaposéi haguére pe he'íva. 14 Hilquías oho ohechávo maranduhára kuñávape hérava Huldá, Salum rembireko. Ko Salum, Ticvá ra'y ha Harhás remineno, pe oñangarekóva ao kuéra tupao peguáre. Huldá oiko Jerusalén pegua Barrio mokõiháme. 15 Huldá he'i chupe kuéra: —Kóicha he'i Tupã Israel Jára: 'Peje upe pene mbou vaekuépe peporandúvo chéve, 16 che, pende Jára, ha'eha kóicha: Amboúta ivaíva ko táva ha umi ápe oikóva ári. Opa umi mba'e jaheipy pende rupytytáva ojehaíva pe kuatia ñe'ẽme pehendú vaekue Judá ruvicha guasu renondépe, amboúta pende ári. 17 Che hegui niko peñemomomyry ha pehapy insiénso tupã ambue kuérape. Upévore che pochy hendy umi mba'e pejapóvare. Hendýma hina che pochy ko peimeháre, ha ndogue mo'ã véima. 18 Peje aipo ramo Judá ruvicha guasúpe, pene mbou vaekue peporandúvo chéve, che Tupã Israel Jára ha'eha avei kóicha: Rejapo haguére upe rehendu vaekue, 19 ha rembyasy ha reñemomirĩ haguére che renondépe rehendúvo umi mba'e ha'éva ojehutaha ko táva ha umi ko'ápe oikóvape, ha reñemomirĩ haguére ha nde ao remondoro, ha rejahe'o haguére che renondépe, che avei rohendu. Che opa mba'e Jára ha'e ndéve. 20 Remanóta py'a guapýpe ha rehótareñembyaty nde ru kuéra ypykue ndive, rehecha'ýre pe ivai etéva ahekuavótava ko táva ha umi ko'ápe oikóva ári.' Mburuvicha guasu remimbou oho jey, omombe'u haguã chupe upe oje'e vaekue.

2 Kings 23

1 Upérõ mburuvicha guasu ohenoika opa myakãhára*f** Judá ha Jerusalén guápe, oñembyaty haguã hendive. 2 Upéi mburuvicha guasu, kuimba'e kuéra Judagua, opavave Jerusalénpe oikóva, pa'i kuéra, maranduhára kuéra ha tetãgua oĩ haguéicha, oho tupaópe. Upépe mburuvicha guasu omoñe'ẽ hatã chupe kuéra opa mba'e oje'éva pe ñe'ẽ ñome'ẽ rehegua kuatiápe, ojejuhu vaekue tupaópe. 3 Upéi mburuvicha guasu oñembo'y pe horkon ykére, ha ome'ẽ iñe'ẽ Ñandejára renondépe iñe'ẽ rendúvo chupe, ojaíso hekoitépe ha ipy'aite guive opa umi hembiapoukapy, ha ombyajévo opa mba'e ojehaíva pe kuatiápe. Ha opavave ome'ẽ iñe'ẽ ojaíso pe oje'éva. 4 Upérõ mburuvicha guasu he'i pa'i guasu Hilquías, pe pa'i iñirũme ha okẽ rerekua kuérape, oguenohẽ haguã tupaógui opa mba'e oíva oñemomba'e guasu haguã Baal,*f** Astarté*f** ha mbyja kuéra yvága pegua, ha ohapypa Jerusalén rokápe, Cedrón ñúme, ha ogueraha itanimbukue Betélpe. 5 Upéi omongúi pa'i kuérape, Judá ruvicha guasu kuéra omoĩ vaekue ohapy haguã insiénso tupã gua'u kuéra rekohápe, oíva táva kuéra Judagua rupi ha Jerusalén jerére, avei umi pa'i kuérape ohapýva insiénso Baal, kuarahy, jasy, mbyja ko'ẽ ha opaichagua mbyja yvága peguápe. 6 Oguenohẽ Jerusaléngui Astarté ra'ãnga oíva tupaópe, ohapy ysyry Cedrónpe oiko peve chugui tanimbu ha omombo yty atýpe. 7 Avei oity yvýre koty kuéra ojoguerekohápe kuimba'e ha kuña omomorã haguã tupã gua'u kuérape upe tupaópe voi; ha pe tupaópe avei kuña kuéra oipyaha ahoja tupã gua'u kuñáva Astarté peguarã. 8 Upéi ohenoika opa pa'i kuéra Judá pegua, ha omomarã opa tupã gua'u kuéra rekoha, Gueba guive Beerseba peve, umi pa'i kuéra ohapy haguépe insiénso ha oity yvýre umi altar kuéra aña nguérape oñemopu'ãva, oíva táva sãmbyhyhára Josué rokẽme; upéva oĩ táva rokẽme ijasu gotyo. 9 Pa'i kuéra tupã gua'u rekoha pegua katu noñembojáiva Ñandejára altar rehe Jerusalénpe, ho'únte uvei mbujape oñembovu'ýva, hapicha pa'i kuéra apytépe. 10 Josías omomarã avei upe tenda oñemba'e hapyhápe Ben-Hinómpe, ani haguã avave ohapy ita'ýra térã itajýra mymbajuka*f** ramo Molócpe. 11 Oipe'a avei kavaju kuéra ra'ãnga, Judá ruvicha guasu kuéra ojaipouka vaekue kuarahy rerape; umíva oĩ tupao rokẽme, upe koty ypýpe oikohápe mba'e ñongatupy rerekua Natán-Mélec, ha ohapy avei pe kuarahy kárro. 12 Oity avei yvýre umi altar*f** Judá ruvicha guasu kuéra omopu'ãuka vaekue Ahaz koty guasu ijyvatehápe, ha umi altar Manasés omopu'ãuka vaekue tupao korapy kuérape. Omyangu'i paite ha iku'ikue oityka ysyry Cedrónpe.

13 Mburuvicha guasu ohundi avei tupã gua'u kuéra rekoha oĩva Jerusaléngui kuarahy resẽ gotyo, yvyty olívo sur gotyo. Umíva omopu'ã vaekue Israel ruvicha guasu Salomón ko'ã mbohapy tupã gua'u pegasus: Astarté, sidónio kuéra tupã gua'u ahẽ kuñáva, Quemós, moabíta kuéra tupã gua'u ahẽ ha Milcom, amoníta kuéra tupã gua'u ahẽ. 14 Omyangu'ipa avei umi ita ha yvyra poguasú kuéra oñemboykéva tupã gua'u kuérape ha omyenyhẽ yvypóra kãngue kuégui umi tenda oĩ haguépe. 15 Pe altar ha tupã gua'u tupao Betel pegua, omopu'ã vaekue Jeroboam Nabat ra'y, ojapouka vaekue ivaíva Israel guápe, Josías omyangu'i tumi ojapo peve chugui yvy tímbo ha ohapy; ohapy avei Astarté ra'ãnga. 16 Josías ou rire ha ohecha umi tyvy oĩva yvytýpe voi, oguenohẽka kãnguekué oĩva umívape ha ohapy altar ári omomarãvo. Péicha oiko Ñandejára ñe'ẽ he'i vaekue pe maranduhára rupi omomarandu vaekue ko'ã mba'e. 17 Upéi oporandu: —Mba'e apoha piko pe tyvy oĩva amoite? Umi kuimba'e táva pegua he'i chupe: —Upéva hina pe maranduhára tyvy ou vaekue Judágui omomarandu haguã upe nde, ore ruvicha guasu, ko'ágã rejapo vaekue Betel pegua altáre. 18 Upérõ Josías he'i: —Pehejánte péicha. Aníke avave opoko ikãnguekuére. Upéicha ndojepokói ikãnguekué ha pe maranduhára Samáriagui ou vaekue kãnguekuére. 19 Opa umi tupã gua'u rekoha oĩva Samáriape ha Israel ruvicha guasu kuéra omopu'ã vaekue, ombopochývo Ñandejárape, Josías ohundi ha ojapo hese kuéra ojapo haguéicha Betel rehe. 20 Upéi ojuka umi altar ári opa umi tupã gua'u rekoha pegua pa'i kuéra upépe oĩvape, ha umi altar ári ohapy yvypóra kãnguekué. Upéi ou jey Jerusalénpe. 21 Mburuvicha guasu he'i opa tetãguárape ombyarete haguã Páskua, Tupã Ijára rérape, oiháicha ñe'ẽ ñome'ẽ kuatia ñe'ẽme. 22 Araka'eve noñembyaretéi vaekue Israélpe peteĩ Páskua peichagua, umi ára tendota kuéra oisãmbyhy ypy guive Israélpe. Ndaipórinte vaekue avei Israel ha Judápe mburuvicha guasu ombyaretéva Páskua péicha hi'árape. 23 Año 18 oisãmbyhy haguépe Josías, oñembyarete pe Páskua Jerusalénpe Ñandejára rérape. 24 Josías ohundi avei paje apoha ha mba'e ñemi kuaaha kuéra, umi tupã gua'u ogapy ha opaichagua tupã gua'u, ha opa umi mba'e ahẽ ojeporúva tupã gua'u ñemomorarã, oĩva Judá ha Jerusalénpe. Ojapo ombyaje haguã umi mba'e oje'éva upe Ñandejára rembiapoukapy kuatiápe, pa'i Hilquías ojuhu vaekue tupaópe. 25 Ndaipóri vaekue avaveichagua mburuvicha guasu, imboyve térã ha'e ririgua, ha'éicha ohayhúva Ñandejárape ipy'aite guive, hi'anga tuichakue ha opa imbaretekue reheve, he'iháicha Moisés kuatiañe'ẽ. 26 Upéicha ramo jepe, Ñandejára akóinte ipochy, hendy gueteri ipochy Judá ndive, opa umi mba'e ahẽ rehe ojapo vaekue Manasés ombopochývo chupe. 27 Upévare he'i vaekue Ñandejára ojeitaha Judágui, ojei haguéicha Israélgui, ha omosétaha henondégui táva Jerusalén ha pe tupao ha'e he'i haguépe oikotaha héra. 28 Josías rekovekué ha opa mba'e ojapo vaekue, ojehai Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 29 Hi'árape faraón Necao, Egipto ruvicha guasu, oho ysyry Éufrates gotyo oipytyvõ haguã Asiria ruvicha guasúpe. Mburuvicha guasu Josías osẽ huguaitivo, ha Meguidope ohecha vove Necao, ojuka chupe. 30 Hembiguái kuéra omoĩ hetekue kárhope ha ogueraha Meguidoqui Jerusalénpe. Upépe oñotý chupe ityvýpe. Upérõ tetãguára omoingo Josías ra'y Joacaz mburuvicha guasúrõ itúva rendaguépe. 31 Joacaz oguereko 23 año oñepyrũrõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe mbohapy mes. Isy héra Hamutal, Jeremías rajy, Libágua. 32 Hembiaapo katu ivai Ñandejára renondépe, itúva kuéra ypykue rembiapo kuéicha avei. 33 Faraón Necao oguereko chupe ipokuapy Hamat yvýpe ani haguã oisãmbyhy Jerusalénpe, ha hetã ohepy me'ẽ vaerã chupe 3.300 kilo pláta ha 33 kilo oro. 34 Upéva ári faraón Necao omoĩ mburuvicha guasúrõ Josías ra'y Eliaquímpe itúva rendaguépe ha ombohéra chupe Eliaquim, héra tee rangue; Joacázpe katu ogueraha Egítope ha upépe omano. 35 Joaquim ome'ẽ Necáope upe pláta ha oro ha'e ojeruréva, ha upevarã omoĩ impuéstõ tetã guárape. Peteĩ-teĩ ome'ẽ pe pláta ha oro ojejeruréva chupe, oñeme'ẽ haguã faraón Necáope. 36 Joaquim oguereko 25 año oñepyrũrõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 11 año. Isy héra Zebudá, Pedaiás rajy, Rumagua. 37 Hembiaapo katu ivai Ñandejára renondépe, itúva kuéra ypykue rembiapo kuéicha avei.

2 Kings 24

1 Joaquim oisãmbyhy aja, Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor ondyry upe tetãre, ha Joaquim oiko ipo guýpe mbohapy año pukukue. Upéi katu opu'ã hese. 2 Ñandejára katu omondo Joaquim rehe mondaha aty caldeo, sírio, moabíta ha amoníta kuérava. Omondo Judá rehe, ohundi haguã, he'i haguéicha Ñandejára hembiguái maranduhára kuéra rupi. 3 Kóva ojehu Judápe Ñandejára oipota haguére, omosẽ haguã chupe hesa renondégui, Manasés angaipáre, 4 avei hembiaapo vai'ỹva ruguy

oñohẽ vaekuẽre, omyenyhẽ meve pype Jerusalén. Upévare Ñandejára ndoheja reisevéi chupe. 5 Joaquim rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue, ojehei Judá ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 6 Omano rire, oisãmbyhy hendaguẽpe ita'ýra Joaquín. 7 Upe guive Egipto ruvicha guasu nosẽvéi hetãgui, Babilonia ruvicha guasu oñemomba'e haguẽre opa imba'e kuẽrare, ysyry Egipto guive, ysyry guasu Éufrates peve. 8 Joaquín oguereko 18 año oñepyrũrõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe mbohapy mes. Isy héra Nehustá, Elnatán rajy, Jerusalengua. 9 Hembiaapo katu ivai Ñandejára renondẽpe, itúva rembiapo kuéicha. 10 Umiha árape, Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor ñorãirõhára aty oho Jerusalénpe ha omongora ondyry haguã hese. 11 Oñendyry aja pe távare oguahẽ Nabucodonosor. 12 Upérõ Judá ruvicha guasu Joaquín, isy, hembiguái, mburuvicha ha karai kuéra ijeroviaha ndive, oñeme'ẽ Babilonia ruvicha guasu pópe ha ha'e oipokuauka chupe kuéra. Kóva ojehe año 8 oisãmbyhy haguẽpe Nabucodonosor. 13 Upéi Nabucodonosor oipe'a upégui umi mba'e repyeta tupao ha mburuvicha guasu róga pegua ha, Ñandejára omomarandu haguéicha, ojoka opa umi mba'e óro Israel ruvicha guasu Salomón ojaouka vaekue tupao peguarã. 14 Upéi ogueraha iñapytĩmby opa Jerusalén guápe, opa mburuvicha kuéra ha ñorãirõhára poravo pyre, opa mba'e porã apoha ha fiérro rehe omba'apo kuaávape, ombyaty peve 10.000 iñapytĩmby. Umi imboriahu kueténte oheja upe tetãme. 15 Nabucodonosor ogueraha avei iñapytĩmby Joaquín, isy, hembireko kuéra, mburuvicha kuéra ha opa karai poguasúpe upe tetã megua. Ogueraha iñapytĩmby Jerusaléngui Babilonia peve. 16 Iñapytĩmby retakue Babilonia ruvicha guasu ogueraha vaekue, ko'áva: karai poguasúpe kuérava, 7.000; mba'e porã apoha ha fiérro rehe omba'apo kuaáva, 1.000; ha hembyre umi imbarete ha ikatupyryva ñorãirõhára. 17 Upéi mburuvicha guasu Babiloniagua omoĩ mburuvicha guasũrõ Matanías, isovrinó Joaquín rendaguẽpe, ha ombohéra chupe Sedequías, héra tee rangue. 18 Sedequías oguereko 21 año oñepyrũrõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy 11 año Jerusalénpe. Isy héra Hamutal, Jeremías rajy, Libágua. 19 Hembiaapo katu ivai Ñandejára renondẽpe, itúva Joaquín rembiapo kuéicha. 20 Upévare Ñandejára ipochy Jerusalén ha Judá ndive ha omosẽ henondégui. Upéi Sedequías opu'ã Babilonia ruvicha guasúre.

2 Kings 25

1 Ára 10pe, upe mes 10hápe, ha 9 año oisãmbyhy haguẽpe Sedequías, mburuvicha guasu Nabucodonosor oho iñorãirõhára kuéra reheve Jerusalén gotyo. Oguahẽvo, omongora pe táva. Oñemohenda henondẽpe, ha ijerekuẽvo katu omopu'ã yvy, ojapyhara ha ondyry haguã hese. 2 Pe táva oñemongora año 11 peve oñepyrũ haguẽpe oisãmbyhy Sedequías. 3 Ára 9hápe, mes irundyha jave, tuichave ñembyahýi upe távape ha avave ndoguerekói ho'u vaerã. 4 Upérõ ombokua hikuái pe táva tápia. Ha umi caldéo kuéra omongora ramo jepe chupe kuéra, mburuvicha guasu iñorãirõhára reheve, osẽ ha okañy upe pyhare. Osẽ hikuái pe okẽ oĩva mokõive tápia pa'ũ rupi, ha upe tape rupi ohasáva mburuvicha guasu yvotyty rupi. Upégui, oho hikuái ysyry Jordán ñu rape rupi. 5 Caldéo kuéra katu omuña mburuvicha guasu Sedequíaspe ha ohupyty chupe Jericó ñúme. Iñorãirõhára kuéra oheja chupe ha isarambi opa rupi. 6 Caldéo kuéra omyakãsã mburuvicha guasúpe ha ogueraha Babilonia ruvicha guasu rendápe, oĩva Riblápe, Hamat retãme. Upépe Nabucodonosor he'i mba'épa ojejaopóta Sedequías rehe. 7 Sedequías ra'y kuẽrape katu, oajajura kytĩ hesa renondetẽpe, ha chupe ohesa'ouka, oipokua ha ogueraha Babilóniape. 8 Ára 10pe, mes 5 jave, año 19 oñepyrũ haguẽpe oisãmbyhy Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor, Nebuzaradán, mburuvicha guasu rembijokuái ha mburuvicha guasúre oñangarekóva ruvicha, oguahẽ Jerusalénpe. 9 Ha ohapy hikuái tupao, mburuvicha guasu róga ha opa óga táva pegua, tenondete umi poguasúpe kuéra róga, 10 ha umi ñorãirõhára omoirũva chupe oity yvýre umi tápia omongoráva Jerusalén. 11 Upéi Nebuzaradán ogueraha ipokuapy Babilóniape umi táva guápe, umi ohasa vaekuẽpe caldéo kuẽrape ha umi mba'e apópe ikatupyryva rembyrépe. 12 Mbovymi imboriahuvévante oheja oñangareko haguã parraltýre ha oñemitý haguã kokuẽpe. 13 Caldéo kuéra ojoka opa mba'e vrónse oĩva tupaópe: umi horkon, ipyenda ha ña'ẽ guasu y peguarã, ha ogueraha hikuái opa upe vrónse Babilóniape. 14 Ogueraha avei tanimbu ryrũ, pála, mba'e rendy mopotĩha, kucharõ kuéra ha opa tembiporu vrónse ojeporúva oñemomorãháme. 15 Upéicha avei, Nebuzaradán ogueraha opa mba'e óro ha pláta: myatatĩha ha tása guasu kuéra. 16 Umi mokõi horkon, pe ña'ẽ guasu y peguarã, ha pyenda kuéra mburuvicha guasu Salomón ojaouka vaekue tupao peguarã, ndaikatúi ojepapa ipohyikue. 17 Peteĩ-teĩ umi horkon ijyvateve 8 métrogui, ha iñakã vrónse 2 métrogui ijyvateve. Ijerere katu ijeguaka ku rėdcha vrónsegui, ha granáda ra'angápe oñembojegua. Umi mokõi

horkon peteicha. 18 Nebuzaradán omyakāsā avei pa'i guasu Seraías, pa'i kuéra ruvicha Sofonías. Ha mbohapy tupao rokẽ rerekuápe. 19 Umi tavagua apytégui omyakāsā ñorãirõhára ruvicha, 5 mburuvicha guasu rembiguái oíva pe távape, pe mburuvicha oiporavóva kuimba'e kuéra ñorãirõrã, 60 karai poguasú oíva upe távape. 20-21 Nebuzaradán ogueraha opa ko'áva, Babilonia ruvicha guasu rendápe, oíva Riblápe, Hamat retãme. Upépe Babilonia ruvicha guasu he'i umíva ojejuka haguã. Upéicha Judagua ojereraha hetãgui ipokuapy. 22 Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor omoĩ umi Judápe ohejáva sãmbhyhárõ, Guedalíaspe Ahicam ra'y ha Safán remineno. 23 Umi Judá pegua mburuvicha ha ñorãirõha kuéra oikuaávo upéva, oho Mispápe oñe'ẽ haguã Guedalías ndive. Umíva vaekue Ismael Netanías ra'y, Johanán Caréah ra'y, Seraías Tanhúmet ra'y Netofá pegua, ha Jaazanías, peteĩ kuimba'e Maacá pegua ra'y. Omoirũ chupe kuéra kuimba'e kuéra hendivegua. 24 Guedalías ome'ẽ iñe'ẽ Nandejára rérape chupe kuéra ha iñirũ nguérape, he'ívo ani haguã okyhyje mburuvicha caldeo kuérargui, opyta haguã uvei oiko upe tetãme ha ojejokuaika Babilonia ruvicha guasúpe, ha upéicha oho porãtaha chupe kuéra. 25 Ha pe mes 7 haguépe, Ismael Netanías ra'y ha Elisamá remineno, ha'éva Judá ruvicha guasu rogagua, oguahẽ 10 kuimba'e ndive, ha ojuka hikuái Guedalías ha umi judío ha caldeo oíva hendive Mispápe. 26 Upérõ opavave, okyhyje rupi caldeo kuérargui, opu'ã ha oho Egíptope oĩ haguéicha, michíva ha tuicháva ha ñorãirõhára ruvicha kuéra. 27 Ára 27pe, mes 12 jave, año 37pe ojereraha hague hetãgui Judá ruvicha guasu Joaquín, oñepyrũ oisãmbhy Babilóniape mburuvicha guasu Evil-Merodac, ipy'a porãva Joaquín ndive, ha oguenohẽ chupe koty ypytũgui. 28 Imba'e porã hendive, ha ombojeroviave chupe ambue mburuvicha kuérapegui, oíva hendive Babilóniape. 29 Ha péicha Joaquín oi'pe'a upe ijao oiporúva oikórõ iñapytĩmby, ha upe guive okaru mburuvicha guasu ndive. 30 Upéva ári, oikove aja pukukue, Joaquín ohupyty hemikotevẽrã ára ko'ẽre, Babilonia ruvicha guasúgui.

1 Chronicles 1

1 Adán, Set, Enós, 2 Cainán, Mahalalel, Jared, 3 Henoc, Matusalén, Lámec, 4 Noé. Noé ra'y kuéra: Sem, Cam ha Jafet. 5 Jafet ra'y kuéra: Gómer, Magog, Madai, Javán, Tubal, Mésec ha Tirás. 6 Gómer ra'y kuéra: Asquenaz, Rifat ha Togarmá. 7 Javán ra'y kuéra: Elisá, Tarsis, Quitim ha Rodanim. 8 Cam ra'y kuéra: Cus, Misraim, Fut ha Canaán. 9 Cus ra'y kuéra: Sebá, Havilá, Sabtá, Raamá ha Sabtecá. Raamá ra'y kuéra: Sebá ha Dedán. 10 Cus, Nimrod ru vaekue. Ha ñepyrũrã, upe kuimba'e imbaretéva yvy ári. 11 Mizraimgui osẽ ludéo, anaméo, lehabíta, naftuhíta, 12 patruséo, casluhíta ha caftoríta kuéra ha ávargui ou filistéo kuéra. 13 Canaán, Sidón ha Het ru vaekue. Sidón vaekue ita'ýra ypykue. 14 Canaángui osẽ ko'áva: jebuséo, amorreo, gergeséo, 15 hevéo, aracéo, sínéo, 16 arvadéo, semaréo ha hamatéo kuéra. 17 Sem ra'y kuéra vaekue: Elam, Asur, Arfaxad, Lud ha Aram. Aram ra'y kuéra vaekue Us, Hul, Guéter ha Mas. 18 Arfaxad, Sélah ru vaekue, ha Sélah Éber ru vaekue. 19 Éber ita'ýra mokõi: peteĩ héra Péleg, ha'e oikovépe oñepyrũ haguere pe yvy oñemboja'o. Ityvýra héra Joctán. 20 Joctán ra'y kuéra Almodad, Sélef, Hasar-Mávet, Jérah, 21 Hadoram, Uzal, Diclá, 22 Obal, Abimael, Sebá, 23 Ofir, Havilá ha Jobab. Ko'áva Joctán ra'y vaekue. 24 Sem, Arfaxad, Sélah, 25 Éber, Péleg, Reú, 26 Serug, Nahor, Térá, 27 ha Abram ha'éva Abraham. 28 Abraham ra'y kuéra: Isaac ha Ismael. 29 Ismael ñemoñare ko'áva: Nebaiot, Ismael ra'y ypykue, Quedar, Abdeel, Mibsam, 30 Mismá, Dumá, Masá, Hadad, Temá, 31 Jetur, Nafís ha Quedemá. Ko'áva Ismael ra'y kuéra. 32 Queturá, Abraham kuña, memby kuéra: Zimrán, Jocsán, Medán, Madián, Isbac ha Súah. Jocsán ra'y kuéra: Sebá ha Dedán. 33 Madián ra'y kuéra: Efá, Éfer, Hanoc, Abidá ha Eldaá. Opa ko'áva Queturá ñemoñare. 34 Abraham Isaac ru. Isaac ra'y kuéra: Esaú ha Israel. 35 Esaú ra'y kuéra: Elifaz, Reuel, Jeús, Jaalam, Coré. 36 Elifaz ra'y kuéra: Temán, Omar, Zefo, Gatam ha Quenaz. Ikuña Timnágui Elifaz ita'ýra Amalec. 37 Reuel ra'y kuéra: Náhat, Zérah, Samá ha Mizá. 38 Seír ra'y kuéra: Lotán, Sobal, Sibón, Aná, Disón, Éser ha Disán. 39 Lotán ra'y kuéra: Hori ha Hemam. Timná, Lotán reindy. 40 Sobal ra'y kuéra: Alván, Manáhat, Ebal, Sefó ha Onam. Sibón ra'y kuéra: Aia ha Aná. 41 Aná, Disón ru. Disón ra'y kuéra: Hemdán, Esbán, Itrán ha Querán. 42 Éser ra'y kuéra: Bilhán, Zaaván ha Jaacán. Disán ra'y kuéra: Us ha Arán. 43 Ko'áva vaekue mburuvicha guasu kuéra oisãmbhy vaekue Edómpe, Israelgua oguereko mboyve mburuvicha guasu kuéra oisãmbhy itáva guasu héra Dinhaba. 44 Omano rire Bela oisãmbhy Jobab, Zérah ra'y Bosragua. 45 Omano rire Jobab oisãmbhy Husam Temangua. 46 Omano rire Husam oisãmbhy Hadad, Bedad ra'y, ipu'aka vaekue Madián guáre Moab ñume ha itáva héra

Avit. 47 Omano rire Hadad oisãmbyhy Samlá, Masrecagua. 48 Omano rire Samlá oisãmbyhy Saúl Rehobotgua. Pe táva oĩ ysyry rembe'ýpe. 49 Omano rire Saúl oisãmbyhy Baal-Hanán, Achbor ra'y. 50 Ha omano rire Baal-Hanán oisãmbyhy Hadad tavagua hérava Pau. Hadad rembireko héra Mehetabel, Matred rajy ha Mezaab remineno. 51 Omano rire Hadad, Edom ruvicha kuéra ko'áva vaekue: Timná, Alvá, Jetet, 52 Oholibamá, Elá, Pinón, 53 Quenaz, Temán, Mibsar, 54 Magdiel ha Iram. Ko'áva vaekue Edom ruvicha kuéra.

1 Chronicles 2

1 Israel ra'y kuéra Rubén, Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabulón, 2 Dan, José, Benjamín, Neftalí, Gad ha Aser. 3 Judá ra'y kuéra Er, Onán ha Selá. Ko'áva sy, Súah rajy vaekue, Canaangua ha'e. Er, Judá ra'y ypykue katu iñaña eterei vaekue ha upévare Nandejára ojuka chupe. 4 Tamar, Judá nuéra, imemby mokõi chugui: Fares ha Zérah. Ha péicha Judá 5 ita'ýra vaekue. 5 Fares ra'y kuéra Hesrón ha Hamul. 6 Zérah ra'y kuéra Zimrí, Etán, Hemán, Calcol ha Dardá. 5 umíva. 7 Carmí ra'y Acar. Kóva ogueru ivaíva Israel ári ofongatu haguére upe Tupã he'i vaekue oñehundipaite haguã. 8 Etán ra'y Azarías. 9 Hesrón ra'y kuéra Jerahmeel, Ram ha Quelubai. 10 Ram, Aminadab ru ha Aminadab, Nahasón ru. Kóva Judá ñemoñare ruvicha. 11 Nahasón, Salmá ru Salmá, Booz ru. 12 Booz, Obed ru, Obed Jesé ru. 13 Jesé ra'y ypykue Eliab, mokõiha Abinadab, mbohapyha Simá, 14 irundyha Natanael, 5ha Radaí, 15 Ósem 6ha, ha 7ha David. 16 Ko'áva reindy kuéra Seruiá ha Abigail. Seruiá memby kuéra, mbohapy: Abisai, Joab ha Asael. 17 Abigail imemby peteĩ, Amasá. Kóva ru, Jéter ismaelíta. 18 Caleb, Hesrón ra'y. Hembireko Azubá ha chugui ita'ýra Jeriot. Ambue ita'ýra kuéra Jezer, Sobab ha Ardón. 19 Omano rire Azubá, Caleb omenda Afrata rehe ha chugui ita'ýra Hur. 20 Hur, Urí ru ha Urí, Besalel ru. 21 Hesrón ogueroko ramo 60 año omenda Maquir, Galaad ru, rajýre ha ita'ýra chugui Segub. 22 Segub Jaír ru vaekue. Ko Jaír ogueroko 20 táva yvy Galaádpé. 23 Guesur ha Aram katu oñemomba'e hikuái Jaír rekoháre ha avei Quenat ha itáva kuérare. Umíva 60 táva. Opa ko'áva Maquir, Galaad ru, ñemoñare vaekue. 24 Omano rire Hesrón, Caleb omenda itúva rembirekore Efrata rehe ha ita'ýra chugui Asur. Asur Tecoa ru vaekue. 25 Jerahmeel, Hesrón ra'y ypykue ra'y kuéra, ko'áva vaekue: Ram upe ijypykue, Buná, Oren, Ósem ha Ahías. 26 Jerahmeel omenda ambue kuñáre hérava Atará, upéva Onam sy. 27 Jerahmeel ra'y ypykue Ram ra'y kuéra, ko'áva vaekue: Maas, Jamín ha Equer. 28 Onam ra'y kuéra Samai ha Jadá. Samai ra'y kuéra Nadab ha Abisur. 29 Abisur rembireko héra Abihail, Ahbán ha Molid sy. 30 Nadab ra'y kuéra Séled ha Apaim. Séled omano ita'ýra'ýre. 31 Apaim, Isí ru vaekue. Isí, Sesán ru. Sesán, Ahlai ru. 32 Samai ryvy Jadá ra'y kuéra: Jéter ha Jonatán. Jéter omano ita'ýra'ýre. 33 Jonatán ra'y kuéra Pélet ha Zazá. Ko'áva vaekue Jerahmeel ñemoñare. 34 Sesán ndaita'ýrai, itajýrante. Ha ogueroko peteĩ hembiguái Egiptogua hérava Jarhá. 35 Kóvape ome'ẽ hembirekorã peteĩ itajýra ha pévaguí ita'ýra Atai. 36 Atai, Natán ru vaekue. Natán, Zabad ru. 37 Zabad, Eflal ru. Eflal, Obed ru. 38 Obed, Jehú ru. Jehú, Azarías ru. 39 Azarías, Heles ru. Heles, Elasa ru. 40 Elasa, Sismai ru. Sismai, Salum ru. 41 Salum, Jecamías ru ha Jecamías, Elisamá ru. 42 Caleb, Jerahmeel ryvy, ra'y kuéra: Mesa pe ypykue, kóva Zif ru. Ha pe mokõiha Maresá, kóva Hebrón ru. 43 Hebrón ra'y kuéra Coré Tapúah, Réquem ha Semá. 44 Semá Ráham ru, kóva Jorcoam ru ha Réquem Samai ru. 45 Samai ra'y Maón, Bet-Sur ru. 46 Efá, Caleb kuña, Harán, Mosá ha Gazez sy vaekue. Harán Gazez ru vaekue. 47 Jahdai ra'y kuéra: Regem, Jotam, Guesán, Pélet, Efá ha Sáaf. 48 Maacá, Caleb kuña, Séber ha Tirhaná sy vaekue. 49 Avei Sáaf ha Sevá sy vaekue. Sáaf Madmaná ru ha Sevá Macbená ha Guibeá ru. Caleb itajýra avei, hérava Acsa. 50-51 Ko'áva vaekue Caleb ñemoñare. Efrata ra'y ypykue Hur ra'y kuéra vaekue: Sobal, Salmá ha Haref. Sobal, Quiriat-Jearim ru, Salmá Belén ru, Haref Bet-Gader ru. 52 Sobal, Quiriat-Jearim ru, ra'y kuéra vaekue: Reaías, manahetíta kuéra mbytere, 53 ha Quiriat-Jearim rogagua, itríta, futíta, sumatíta ha mizraíta kuéra. Ko'ávaguí ou soratíta ha estaolíta kuéra. 54 Salmá ra'y kuéra vaekue Belén, netofatíta, Atrot-Bet-Joab, manahetíta mbytere ambue, soreíta kuéra, 55 ha soferíta kuéra rogagua oikóva Jábesepe ha umíva hína tiratéo, simatéo ha sucatéo kuéra. Ko'áva hína queníta kuéra oúva Hamátgui, upéva Bet-Recab ru.

1 Chronicles 3

1-2 David ra'y kuéra Hebrón peguare: ypykue Amnón, Ahinóam, Jezreel pegua memby;

mokõiha Daniel, Abigail Carmel pegua memby; mbohapyha Absalón, Maacá memby, Talmai, Guesur pegua mburuvicha guasu, rajy; irundyha Adonías, Haguit memby; 3 Sefatías 5ha, Abital memby; Itream 6ha, Eglá, ambue David rembireko, memby. 4 Ko'ã 6 David ra'y oikove ypy vaekue Hebrónpe, ha'e oisãmyhy haguépe 7 año ha 6 mése. Upéi oisãmyhy 33 año Jerusalénpe. 5-6 Upépe irundy ita'ygrave: Simá, Sobab, Natán ha Salomón, opa umíva Betsabé, Amiel rajy, memby. Oguerekove 9 ita'yra: Ibhar, Elisamá, Elifélet, 7 Nógah, Néfeg, Jafía, 8 Elisamá, Eliadá, Elifélet. 9 Opa ko'áva David ra'y vaekue, ojepapa'yre umi ita'yra ikuña kuérargui guare. Tamar vaekue umíva reindy. 10 Salomón ra'y, Roboam; Roboam ra'y, Abías; Abías ra'y, Asá; Asá ra'y, Josafat; 11 Josafat ra'y, Joram; Joram ra'y, Ocozías; Ocozías ra'y, Joás; 12 Joás ra'y, Amasías; Amasías ra'y, Azarías; Azarías ra'y, Jotam; 13 Jotam ra'y, Ahaz; Ahaz ra'y, Ezequías; Ezequías ra'y, Manasés; 14 Manasés ra'y, Amón; Amón ra'y, Josías. 15 Josías ra'y kuéra: ypykue Johanán, mokõiha Joaquim, mbohapyha Sedequías, irundyha Salum. 16 Joaquim ra'y kuéra Jeconías ha Sedequías. 17 Jeconías, Babilóniape ojereraha vaekue ñemoñare, ko'áva vaekue: Ita'yra ypykue Salatiel, 18 ha Malquiram, Pedaiás, Senazar, Jecamías, Hosamá ha Nedabías. 19 Pedaiás ra'y kuéra Zorobabel ha Simí. Zorobabel ra'y kuéra Mesulam ha Hananías, ha Selomit ko'áva reindy, 20 Ha ambue 5 ita'yra: Hasubá, Óhel, Berequías, Hasadías ha Jusab-Hésed. 21 Hananías ra'y kuéra Pelatías ha Isaías. Isaías ñemoñare, Refaías, Arnán, Abdías ha Secanías. 22 Secanías ra'y kuéra Semaías, Hatús, Igal, Baríah, Nearías ha Safat: 6 umíva. 23 Nearías ra'y kuéra mbohapy: Elioenai, Ezequías ha Azricam. 24 Elioenai ra'y kuéra, 7: Hodavías, Eliasib, Pelaías, Acub, Johanán, Dalaiás ha Ananí.

1 Chronicles 4

1 Judá ra'y kuéra: Fares, Hesrón, Carmí, Hur ha Sobal. 2 Reaías, Sobal ra'y Jáhat ru ha Jáhat, Ahumai ha Láhad ru. Ko'áva vaekue soratíta rogagua: 3-4 Hur ra'y kuéra: Etam, Jezreel, Ismá, Idbas, Penuel, Guedor ru ha Éser Husá ru. Ko'áva reindy héra Haslelponi. Ko'áva Hur, Efrata ra'y ypykue, ra'y vaekue. Efrata vaekue Belén ru ypykue. 5 Asur, Tecoa ru, hambireko mokõi: Helá ha Naará. 6 Naará, Ahuzam, Héfer, Temení ha Ahastarí sy, ko'áva Naará memby. 7 Helá memby Séret, Jesohar ha Etnán. 8 Cos, Anub ha Sobebá ru ha Aharhel, Harum ra'y, rogagua ru ypykue. 9 Jabés herakuãve vaekue ityvýra kuérargui ha isy ombohéra chupe Jabés, he'ígui: "Ahasa asyete vaekue arekóvo chupe". 10 Jabés oñembo'e Israel Tupãme péicha: "Ajerure ndéve che rovasa haguã reme'ëvo chéve yvy tuicháva, che pytyvõ ha che pe'a haguã ivaívargui, ani haguã ahasa asy." Ha Tupã ome'ë chupe upe ojeruréva. 11 Quelub, Suhá ryvy, Mehír ru. Mehír, Estón ru. 12 Estón, Bet-Rafá, Paséah ha Tehiná ru. Tehiná omopu'ã táva Nahas. Ko'áva vaekue umi Recagua. 13 Quenaz ra'y kuéra Otoniel ha Seraías. Otoniel ra'y kuéra Hatat 14 ha Meonotai, Ofrá ru. Seraías Joab ru, Harasim ñúme oikóva ru ypykue. Umíva ojapokuaa heta mba'e fiérroguí. 15 Caleb, Jefuné ra'y, ra'y kuéra jey: Ir, Elá ha Náam. Elá, Quenaz ru. 16 Jahaleel ra'y kuéra: Zif, Zifá, Tirías, Asarel. 17-18 Esdras ra'y kuéra vaekue: Jéter, Méred, Éfer ha Jalón. Méred omenda Faraón rajy Bitiá rehe. Ita'yra kuéra: María, Samai ha Isbah, Estemoa ru. Méred oguereko avei hambireko Judá ñemoñaregua. Ko kuña memby kuéra: Jéred, Guedor ru; Éber, Socó ru ha Jecutiel, Zanóah ru. 19 Hodías omenda Náham, Queilá ru, reindyre. Ko kuña memby kuéra: Daliá garmíta, ha Estemoa maacatéo. 20 Simón ra'y kuéra: Amnón, Riná, Ben-Hanán ha Tilón. Isí ra'y kuéra: Zohet ha Ben-Zohet. 21 Selá, Judá ra'y, ñemoñare, áva vaekue: Er, Lecá ru; Ladá, Maresá ru; umi ojohogagua omba'apóva línore upe héravape Bet-Asbéa, 22 Joaquim, umi oikóva upe héravape Cozebá, Joás ha Saraf; ko'áva omenda kuña moabíta rehe ha ou Belénpe, omombe'uháicha kuatia yma guare. 23 Ko'áva ojapo kuaa kambuchi ñai'ũ, oiko Netaim ha Guederá héravape ha omba'apo mburuvicha guasu peguarã. 24 Simeón ra'y kuéra vaekue: Nemuel, Jamín, Jarib, Zérah ha Saúl. 25 Saúl, Salum ru; Salum, Mibsam ru ha Mibsam, Mismá ru. 26 Mismá, Hamuel ru; Hamuel, Zacur ru ha Zacur Simí ru. 27 Simí ita'yra 16 ha itajýra 6; ityvýra kuéra katu nda ita'yra hetái ha upévore rogagua kuéra ndahetaitéi Judá rogaguáicha. 28 Oiko hikuái umi héravape Beerseba, Moladá, Hasar-Sual, 29 Bilhá, Ésem, Tolad, 30 Betuel, Hormá, Siclag, 31 Bet-Marcabot, Hasar-Susim, Bet-Birai ha Saaraim. Ko'áva vaekue itáva kuéra David oisãmyhy mboyve. 32 Oguereko avei 5 táva michívéva: Etam, Ain, Rimón, Toquen ha Asán, 33 opa umi tava'i reheve oíva ko'ã táva jerére oñeguahẽ meve Baalat héravape. Áva hína umi ha'e kuéra oiko haguépe ha ojepapa ojohogaguare. 34-38 Ko'áva vaekue ojohogagua ruvicha réra: Mesobab, Jamlec,

Josías Amasías ra'y, Joel, Jehú Josibías ra'y, Josibías Seraías ra'y ha Seraías Asiel ra'y; Elíoenai, Jaacoba, Jesohaías, Asaías, Adiel, Jesimiel, Benaías, Zizá Sifi ra'y, Sifi Alón ra'y, Alón Jedaías ra'y, Jedaías Simrí ra'y. Simrí Semaías ra'y. Hogagua kuéra oñemboheta eterei, 39 oguahẽ hikuái Guerar ypy peve, oíva kuarahy resẽ gotyo, hymba kuéra rembi'urã rekávo, 40 ha ojuhu ñu porã, kapi'ipe rovyũ heta porã reheve, yvy tuicha ojeiko haguã py'a guapýpe ha kyhyje'ÿre. Upépe oiko vaekue ymave Cam ñemoñare. 41 Ezequías Judá ruvicha guasúrõ guare, oguahẽ ko'ã ja'e vaekue ha ohundi ete voi chupe kuéra, hekoha ha hóga kuéra ojuhu vaekue, ha opyta oiko upépe hendaguépe, oĩgui heta hymba kuéra rembi'urã. 42 Upéi 500 kuimba'e Simeón ñemoñaregua oho yvyty Seír gotyo ha omyakã chupe kuéra Isí ra'y kuéra Pelatías, Nearías, Refaías ha Uziel, 43 ha ohundi Amalecgua rembyre. Upe guive oiko upépe ko'ágã peve.

1 Chronicles 5

1-3 Jacob ra'y ypykue Rubén ra'y kuéra, ko'áva: Hanoc, Falú, Hesrón ha Carmí. Jepe Rubén ta'ýra ypykue vaekue, noñeme'ẽi chupe upe ta'ýra ypykue jehovasa paha, orãirõ haguére itúva kuñáme, ha ko jehovasa opyta José ra'y kuérape. José vaekue ambue Jacob ra'y. Opáichavo Judá vaekue pe ipokatuvéva tyvýra kuéra apytépe ha chugui osẽ peteĩ mburuvicha, ta'ýra ypykue jehovasa paha katu José mba'e vaekue. 4-6 Joel ñemoñare, áva vaekue: Semaías, Gog, Simí, Micaías, Reaías, Baal ha Beerá, rubeníta kuéra ruvicha. Kóvape ogueraha vaekue ñorãirõhãgui hembiguáirõ Asiria ruvicha guasu Tiglat-Piléser. 7 Beerá ryvy kuéra, umi rogagua ojepapa haguéicha, áva vaekue: upe ypykue Jeiel, upéi Zacarías 8 ha Bela, Asaz ra'y ha Semá, Joel ra'y, niéto. Bela oiko Aroérpe ha ijyvy ojepyso yvyty Nebo ha Baal-Meón peve. 9 Kuarahy resẽ gotyo oñemohenda pe yvy ojeiko'ÿha rembe'y peve ojepysóva ysyry guasu Éufratesgui, hymba kuéra niko oñemboheta eterei vaekue Galaad yvýpe. 10 Mburuvicha guasu Saúl oisãmyhýrõ guare, umi rubeníta oñorãirõ umi agaréno ndive. Ipu'aka hese kuéra ha oñemohenda Galaad yvýgui kuarahay resẽ gotyo. 11 Gad ñemoñare oiko vaekue rubeníta rovái, Basán yvýpe, táva Salcá peve, áva vaekue: 12 Joel, pe ypykue, ha kóva rire Safán, upéi Jaanai ha upéi Safat. 13 Ipehẽngue kuéra, ojohogaguáre ojepapáva, áva hína: Micael, Mesulam, Sebá, Jorai, Jacán, Zía ha Éber, 7 opavave. 14 Umíva vaekue Abihail ra'y kuéra. Abihail, Huri ra'y. Huri, Jaroa ra'y. Jaroa, Galaad ra'y. Galaad, Micael ra'y. Micael, Jesisai ra'y. Jesisai, Jahdo ra'y. Jahdo, Buz ra'y. 15 Ahí, Abdiel ra'y ha Guní niéto, hogagua ruvicha vaekue. 16 Opa ha'e kuéra oiko vaekue Galaádpe, yvy Basán ha itáva kuérape ha Sarón ñu rupi, ijyvy rembe'y peve. 17 Opa ha'e kuéra ojepapa ha héra kuéra ojehei rogagua kuatiápe, Judá ruvicha guasúrõ guare Jotam ha Israel ruvicha guasu Jeroboam. 18 Rubén ha Gad ñemoñare ha mbytere Manasés ñemoñaregua ñorãirõhára py'a guasu vaekue, oiporúva mo'ãha, kyse puku ha hu'y ha oñorãirõ kuaáva. Umíva 44.760 kuimba'e ñorãirõrã. 19 Oñorãirõ vaekue agaréno kuéra, Jetur, Nafís ha Nodab ndive. 20 Tupã oipytyvõ chupe kuéra ha umi agaréno ha iñirũ nguéra ho'a ipópe, ha'e kuéra ojerure haguére Tupãme ñorãirõ jave oipytyvõ haguã chupe kuéra. Tupã oipytyvõ chupe kuéra ojeroviágui hese. 21 Upéi ogueraha imbohovaiha rymba kuéra. Umíva hína 50.000 kaméllo. 250.000 ovecha ha 2.000 vúrro. Ogueraha avei jepokuahápe 100.000 kuimba'e. 22 Heta imbohovaiha omanóva, Tupã mba'égui pe ñorãirõ. Ha opyta hikuái oiko upépe oguahẽ meve upe ára ha'e kuéra avei ojereraha haguépe tembiguáirõ tetã ambuépe. 23 Mbytere Manasés ñemoñaregua ñemoñare oiko vaekue upe yvýpe ojepysóva Basán guive Baal-Hermón, Senir ha yvyty Hermón peve, hetágui ha'e kuéra. 24 Hogagua kuéra ruvicha, ko'áva vaekue: Éfer, Isí, Eliel, Azriel, Jeremías, Hodavías ha Jahdiel. Opa ha'e kuéra kuimba'e py'a guasu, herakuã mombyrýva ha ogagua ruvicha. 25 Ko'áva katu opu'ã Tupã itúva kuéra ypykue Járare ha ojei chugui omomba'e guasu haguã tupã nguéra omomba'e guasúvape umi tetã ambuegua, Ñandejára ohundi ha oipe'a vaekue henonderãgui. 26 Upévore Tupã omopu'ã hese kuéra mburuvicha ojeheróva Pul, upéva Tiglat-Piléser, mburuvicha guasu Asiria pegua, omosẽ vaekue rubeníta, gadíta ha mbytere Manasés ñemoñaregua; ha ogueraha chupe kuéra táva kuérape hérava Halah, Habor, Hará ha ysyry guasúpe héra Gozán, oikohápe hikuái ko'agãite peve. 27 Leví ra'y kuéra Guersón, Quehat ha Merarí. 28 Quehat ra'y kuéra Amram, Ishar, Hebrón ha Uziel. 29 Amram ra'y kuéra Aarón, Moisés ha María. Aarón ra'y kuéra Nadab, Abihú, Eleazar ha Itamar. 30 Eleazar Finees ru, Finees Abisúa ru. 31 Abisúa Buquí ru, Buquí Uzí ru, 32 Uzí Zeraías ru, Zeraías Meraiot ru, 33 Meraiot Amarías ru, Amarías Ahitub ru, 34 Ahitub Sadoc ru, Sadoc Ahimaas ru, 35 Ahimaas Azarías ru,

Azarías Johanán ru, 36 Johanán Azarías ru, kóva pa'i pe tupaópe Salomón ojapo Jerusalénpe. 37 Azarías Amariás ru, Amariás Ahitub ru, 38 Ahitub Sadoc ru, Sadoc Salum ru, 39 Salum Hilquías ru, Hilquías Azarías ru, 40 Azarías Seraías ru ha Seraías Josadac ru. 41 Josadac ojereraha tetã ambuépe Ñandejára oguerahárõ guare tetã ambuépe Judá ha Jerusalén guápe Nabucodonosor rupi.

1 Chronicles 6

1 Leví ra'y kuéra Guersón Quehat ha Merarí. 2 Guersón ra'y kuéra Libní ha Simí. 3 Quehat ra'y kuéra Amram, Ishar, Hebrón ha Uziel. 4 Merarí ra'y kuéra Mahli ha Musí. Umíva Leví ra'y kuéra. 5-6 Guersón ñemoñare äva: Libní, Jáhat, Zimá, joa, Idó, Zérah ha Jeatrai. 7-9 Quehat ñemoñare äva: Aminadab, Coré, Asir, Elcaná, Ebiasaf, Asir, Táhat, Uriel, Ozías ha Saúl. 10-12 Elcaná ra'y kuéra, Amasai ha Ahimot, ha Ahimot ñemoñare kuéra, äva: Elcaná, Sofai, Náhat, Eliab, Jeroham ha Elcaná. 13 Samuel ra'y kuéra, Vasní pe ypykue ha Abías. 14-15 Merarí ñemoñare, äva: Mahli, Libní, Simí, Uzá, Simá, Haguías ha Asaías. 16 Äva hína levíta kuéra David omoí opurahéi haguã tupaópe oñemoí guive upépe karameguã. 17 Ha'e kuéra opurahéi tupao renondépe, Salomón omopu'ãmba meve tupao Jerusalénpe ha upéi opurahéi avei upépe ojepokuaa haguéicha. 18 Umi oí upépe ita'yra kuéra ndive, äva: Quehat ñemoñaregua, Hemán; kóva Joel ra'y, kóva Samuel ra'y, 19 kóva Elcaná ra'y, kóva Jeroham ra'y, kóva Eliel ra'y, kóva Tóah ra'y, 20 kóva Zuf ra'y, kóva Elcaná ra'y, kóva Máhat ra'y, kóva Amasai ra'y, 21 kóva Elcaná ra'y, kóva Joel ra'y, kóva Azarías ra'y, kóva Sofonías ra'y, 22 kóva Táhat ra'y, kóva Asir ra'y, kóva Ebiasaf ra'y, kóva Coré ra'y, 23 kóva Ishar ra'y, kóva Quehat ra'y, kóva Leví ra'y, kóva Jacob ra'y. 24 Hemán akatúa gotyo oñemohenda ipehëngue Asaf, kóva Berequías ra'y, kóva Simá ra'y, 25 kóva Micael ra'y, kóva Baaseías ra'y, kóva Malquías ra'y, 26 kóva Etní ra'y, kóva Zérah ra'y, kóva Adaías ra'y, 27 kóva Etán ra'y, kóva Zimá ra'y, kóva Simí ra'y, 28 kóva Jáhat ra'y, kóva Guersón ra'y, kóva Leví ra'y. 29 Hemán asu gotyo oñemohenda ipehëngue Merarí ñemoñaregua: Etán, kóva Quisí ra'y, kóva Abdí ra'y, kóva Maluc ra'y, 30 kóva Hasabías ra'y, kóva Hilquías ra'y, 31 kóva Amsí ra'y, kóva Baní ra'y, kóva Sémer ra'y, 32 kóva Mahli ra'y, kóva Musí ra'y, kóva Merarí ra'y, kóva Leví ra'y. 33 Ambue ipehëngue kuéra Leví ñemoñaregua, hembiaapo tupaópe. 34 Aarón ha iñemoñare kuéra umi ohapýva mba'e kuave'ë*f** pe altar ári oñekuave'ëháme mymbahapy*f** ha pe altar ári ojehappyhápe insiéenso. Avei hembiaapo Tupã kotýpe ha ojerure ojeheja rei haguã Israel guápe iñangaipa, Moisés Tupã rembiguái he'i haguéicha. 35-38 Aarón ñemoñare kuéra, äva: Eleazar, Finees, Abisúa, Buquí, Uzí, Zeraías, Meraiot, Amariás, Ahitub, Sadoc ha Ahimaas. 39 Aarón ñemoñare oiko haguépe ha ijyvy kuéra rembe'y äva: Quehat guápe oñeme'ë po'a rupi: 40 táva Hebrón, Judá yvýpe, iñu reheve. 41 Caleb Jefuné ra'y pe oñeme'ë po'a táva roka ha upepegua táva kuéra. 42 Aarón ñemoñare kuérape oñeme'ë Hebrón, táva oñekañyha ha avei táva Libná, Jatir, Estemoa, 43-44 Hilén, Debir, Asán ha Bet-Semes, opa umíva iñu ijerekuévo mymba okaru haguã. 45 Avei oñeme'ë chupe kuéra táva kuéra Benjamín ñemoñaregua mba'éva. Umíva hína Gueba, Alémet ha Anatot, opa umíva iñu ijerekuévo, mymba okaru haguã. Aipo ramo umi táva oñeme'ëva Aarón guápe, 13. 46 Umi ambue Quehat guápe oñeme'ë, po'a rupi, 10 táva mbytere Manasés ñemoñaregua mba'e, 47 ha Guersón ñemoñare kuérape, ojepapa rire oñopehënguéva, oñeme'ë 13 táva Isacar, Aser ha Neftalí ñemoñaregua mba'e ha umi Manasés ñemoñaregua mba'e oñemohenda yvy Basánpe. 48 Merarí ñemoñare kuérape, ojepapa rire ojohogagua, oñeme'ë, po'a rupi, 12 táva Rubén, Gad ha Zabulón ñemoñaregua mba'e. 49 Israelgua ome'ë ko'ã táva iñu reheve Leví ñemoñare kuérape. 50 Umi Judá, Simeón ha Benjamín ñemoñaregua ome'ë, po'a rupi, umi táva oje'éva. 51 Oí Quehat guáva ohupyty, po'a rupi, táva kuéra Efraín ñemoñaregua mba'e. 52 Oñeme'ë avei chupe kuéra Siquem, táva oñekañyha, oíva Efraín yvytýpe, iñu reheve ha avei Guézer, 53-54 Jocmeam, Bet-Horón, Aialón ha Gat-Rimón, opa umíva iñu reheve ijerekuévo mymba okaru haguãme. 55 Umi ambue Quehat guápe oñeme'ë táva kuéra Aner ha Bileam, mbytere Manasés ñemoñaregua mba'e, iñu reheve ijerekuévo mymba okaru haguãme. 56 Guersón ñemoñare kuérape, oñeme'ë Manasés ñemoñaregua mba'ekue iñu reheve táva Golán oíva yvy Basánpe, ha táva Astarot iñu reheve ijerekuévo mymba okaru haguãme. 57-58 Avei oñeme'ë chupe kuéra táva kuéra Isacar ñemoñaregua mba'e, umíva Quedes, Daberat, Ramot ha Anem, iñu reheve ijerekuévo mymba okaru haguãme. 59-60 Aser ñemoñaregua mba'égui oñeme'ë chupe kuéra táva kuéra Masal, Abdón, Hucoc ha Rehob. Opa umíva iñu ijerekuévo mymba okaru haguã. 61 Neftalí ñemoñaregua mba'égui oñeme'ë chupe kuéra Quedes Galiléape, Hamón ha Quiriataim,

opa umíva iñu reheve ijerekuévo mymba okaru haguãme. 62 Ambue Merarí ñemoñare guápe oñeme'ë: Zabulón ñemoñaregua mba'e, Rimón ha Tabor, opa umíva iñu ijerekuévo mymba okaru haguãme. 63-64 Rubén ñemoñaregua mba'égui oñeme'ë, Jordángui kuarahy resë gotyo, Jericó rovái, Béser, oíva yvy ojeiko'ýháme, Jaza, Cademot ha Mefáat, opa umíva iñu reheve ijerekuévo mymba okaru haguãme. 65-66 Gad ñemoñaregua mba'égui oñeme'ë, Ramot Galaadgua, Mahanaim, Hesbón ha Jazer, peteĩ-teĩ iñu reheve.

1 Chronicles 7

1 Isacar ra'y kuéra irundy: Tolá, Puvá, Jasub ha Simrón. 2 Tolá ra'y kuéra Uzí, Refaías, Jeriel, Jahmai, Ibsam ha Samuel. Umíva Tolá rogagua ruvicha ha ñorãirõhára py'a guasu. David oisãmyhy ramo guare, iñemoñare retakue 22.600. 3 Uzí ra'y, Israhías. Israhías ra'y kuéra ko'áva: Micael, Abdías, Joel ha Isías. 5 mburuvicha oñondivepa. 4 Hembireko ha ita'ýra hetágui, umi rogagua ñemoñare kuérargui osë heta kuimba'e ñorãirõrã. Ojepapa 36.000 peve. 5 Ojepapápa ramo Isacar rogagua, oíháicha kuatiápe, umíva ohupyty 87.000 kuimba'e, opavave ñorãirõhára py'a guasu. 6 Benjamín ra'y kuéra mbohapy: Bela, Béquer ha Jediael. 7 Bela ra'y kuéra 5: Esbón, Uzí, Uziel, Jerimot ha Irí, opa ha'e kuéra ojohogagua ruvicha ha ñorãirõhára py'a guasu. Oíháicha rogagua kuatiápe, iñemoñare kuéra ohupyty 22.034 kuimba'e. 8 Béquer ra'y kuéra Zemirá, Joás, Eliézer, Elioenai, Omrí, Jerimot, Abías, Anatot ha Alémet. Opa ko'áva Béquer ra'y, 9 ha oíháicha rogagua kuatiápe, ohupyty 20.200 kuimba'e py'a guasu. 10 Jediael ra'y Bilhán: Bilhán ra'y kuéra ko'áva: Jeús, Benjamín, Ehud, Quenaaná, Zetán, Tarsis ha Ahisáhar. 11 Opa ko'áva Jediael ñemoñare, rogagua ruvicha ha ñorãirõhára py'a guasu. Ohupyty 17.200 kuimba'e. 12 Hir ra'y kuéra Sufam ha Hufam. Aher ra'y Husim. 13 Neftalí ra'y kuéra Jahseel, Guní, Jéser ha Salum. Ko'áva Bilhá ñemoñare. 14 Manasés ra'y kuéra, ikuña Siria guágui guare, áva: Asriel ha Maquir, Galaad ru. 15 Maquir omenda Maacá rehe, kuña Hufam ha Sufam rogagua. Maquir ra'y mokõiha héra Selofhad. Kóva itajýrante ha ndaita'ýrai. 16 Maacá, Maquir rembireko imemby kuimba'e ha ombohéra chupe Peres. Peres ryvy héra Seres ha ita'ýra kuéra héra Ulam ha Réquem. 17 Ulam ra'y Bedán. Ko'áva Galaad ra'y kuéra. Galaad Maquir ra'y ha Manasés niéto. 18 Maquir reindy Hamoléquet, Is-Hod, Abiézer ha Mahlá sy. 19 Semidá ra'y kuéra, Ahián, Siquem, Liquehí ha Aniam. 20-21 Efraín ñemoñare, áva: Sutélah, Béred, Táhat, Eladá, Táhat, Zabad, Sutélah. Umi ambue Efraín ra'ýpe, Éser ha Elad, ojuka umi Gat pegua, oguerahase haguére ijovecha kuéra. 22 Itúva Efraín oñemonde hese kuéra ao vosakuépe, oguerojahe'o are chupe kuéra ha ipehëngue kuéra ou oñandu chupe. 23 Upéi oiko jey hembireko ndive; kóva hye guasu chugui ha imemby peteĩ mitã kuimba'e; chupe ombohéra Beriá, ojoguáva peteĩ ñe'ëme he'iséva po'a'ý, oike haguére hógape po'a'ý. 24 Seerá, Beriá rajy, omopu'ã táva Bet-Horón iguy pegua ha Bet-Horón yvategua, ha avei Uzén-Seerá. 25-27 Beriá ñemoñare kuéra, áva: Réfah, Résef, Télah, Tahána, Ladán, Amihud, Elisamá, Nun ha Josué. 28 Ijyvy ha henda kuéra ko'áva: Betel, Naarán kuarahy resë gotyo, Guézer kuarahy reike gotyo ha Siquem Ayah peve. Opa ko'ã táva hóga kuéra reheve. 29 Manasés ñemoñare kuéra oguereko ipópe táva kuéra Bet-Seán, Taanac, Meguido ha Dor, hóga kuéra reheve. Umívape oiko José, Jacob ra'y, ñemoñare. 30 Aser ra'y kuéra Imná, Isvá, Isví, Beriá ha Sérach, ko'áva reindy. 31 Beriá ra'y kuéra Éber ha Malquiel, Birezávít ru. 32 Éber ra'y kuéra Jaflet, Sémer. Hotam ha iteindýra kuéra Suhá. 33 Jaflet ra'y kuéra Pasac, Bimhal ha Asvat. 34 Sémer ra'y kuéra Rohgá, Jehubá ha Aram. 35 Hotam ra'y kuéra Sofah, Imná, Seles ha Amal. 36 Sofah ra'y kuéra Súah, Harnéfer, Súal, Berí, Imrá, 37 Béser, Hod, Samá, Silsá, Itrán ha Beerá. 38 Jéter ra'y kuéra Jefuné, Pispá ha Ará. 39 Ulá ra'y kuéra Árah, Haniel ha Risiá. 40 Opa ko'áva Aser ñemoñare. Hogagua ruvicha ha ñorãirõhára poravopyre, py'a guasu ha karai ojeapóva mba'érõ. Oíháicha rogagua kuatiápe, ha'e kuéra 26.000 kuimba'e oíva oñorãirõ haguáicha.

1 Chronicles 8

1 Benjamín ra'y ypykue Bela, pe mokõiha Asbel, mbohapyha Ahrah, 2 irundyha Nohá, Rafá 5ha. 3 Bela ra'y kuéra Adar, Guerá, Abihud, 4 Abisúa, Naamán, Ahóah, 5 Guerá, Sefufán ha Hiram. 6 Ehud ra'y kuéra, ojohogagua ruvicha, oikóva távape hérava Guebápe, oñemosë upégui ha oñemondo upe héravape Manáhat, ko'áva: 7 Naamán, Ahías ha Guerá. Kóva Uzá ha Ahihud ru, ha ogueraha chupe kuéra. 8

Saharaim ita'ygrave mokõi Moab retãme, opoi rire hambireko kuérãgui Husim ha Baará. 9 Umi ita'yra hambireko pyahúgui, Hodes hérava, ãva: Jobab, Sibiá, Mesa, Malcam, 10 Jeús, Saquías ha Mirmá. Ko'ãva ita'yra ha ojohogagua ruvicha. 11 Hambireko Husíngui ita'yra mokõi: Abitub ha Elpáal. 12 Elpáal ra'y kuéra Éber, Misam ha Sémed. Kóva omopu'ã táva kuéra Onó ha Lod hóga kuéra reheve. 13 Elpáal ra'y kuéra avei Beriá ha Semá, umi ojohogagua Ajalónpe oikóva ruvicha. Umíva omosê upégui umi oiko vaekuêpe ymave upe Gat héravape. 14 Beriá ha Semá ryvy kuéra, Sasac ha Jeroham. 15 Beriá ra'y kuéra Zebadíás, Arad, Ader, 16 Micael, Ispá ha Johá. 17-18 Elpáal ra'y kuéra Zebadíás, Mesulam, Hizquí, Éber, Ismerai, Izlías ha Jobab. 19-21 Simí ra'y kuéra Jaquim, Zicrí, Zabdí, Elienai, Siletai, Eliel, Adaías, Beraías ha Simrat. 22-25 Sasac ra'y kuéra Ispán, Éber, Eliel, Abdón, Zicrí, Hanán, Hananíás, Elam, Anatótías, Ifdaías ha Peniel. 26-27 Jeroham ra'y kuéra Samserai, Seharías, Atalías, Jaresías, Elías ha Zicrí. 28 Ko'ãva ojohogagua ruvicha imombe'upyvêva oñoñoñoñaregua apytépe, oiko Jerusalénpe. 29 Táva Gabaónpe oiko Jehiel, Gabaón ru. Hambireko héra Maacá. 30 Ita'yra kuéra ko'ãva: Abdón pe ijypykue upéi Sur, Quis, Baal, Ner, Nadab, 31 Guedor, Ahíó, Zéquer, 32 ha Miclot. Kóva Simá ru. Ko'ãva avei, ityvýra kuéraicha, oiko hendive kuéra Jerusalénpe. 33 Ner, Quis ru; Quis katu Saúl ru. Saúl ra'y kuéra Jonatán, Malquisúa, Abinadab ha Es-Baal. 34 Jonatán ra'y Merib-Baal. Kóva Micaías ru. 35 Micaías ra'y kuéra Pitón, Mélec, Tarea ha Ahaz. 36 Ahaz, Joadá ru. Ha Joadá, Alémet, Azmávet ha Zimrí ru; Zimrí, Mosá ru, 37 ha Mosá, Biná ru. Kóva Rafá ru, kóva Elasá ru, kóva Asel ru. 38 Asel ra'y kuéra 6 hérava Azricam, Bocrú, Ismael, Searías, Abdías ha Hanán. Ko'ãva Asel ra'y kuéra. 39 Ityvýra Ésec ra'y kuéra ko'ãva: Ijypykue Ulam, mokõiha Jehús, mbohapyha Elifélet. 40 Ulam ra'y kuéra ñorãirõhára py'a guasu ha ikatupyryva hu'y porúpe. Ita'yra ha hemíneno heta, 150 oñondivepa, opa ha'e kuéra Benjamín ñemoñare.

1 Chronicles 9

1 Upéicha opa Israelgua réra ojehei mburuvicha kuéra Israel ha Judagua kuatiápe ojereraha ramo guare Babilóniape hembiapo vaikuére. 2 Umi ou tenondéva opyta jeývo ijyvy ha itáva kuérape, Israelgua levíta, pa'i kuéra ha tupao pytyvõha. 3 Jerusalénpe opyta Judá, Benjamín, Efraín ha Manasés ñemoñaregua. 4 Judá ñemoñaregua, ko'ãva: Utai Amihud ra'y, kóva Omrí ra'y, kóva Imri ra'y, kóva Baní ra'y, Fares ñemoñaregua. Fares Judá ra'y. 5 Siloníta kuéra: Asaías, pe ta'yra ypykue. 6 Zerah ñemoñare: Jeuel ha igénte kuéra, 690 kuimba'e. 7 Benjamín ñemoñaregua: Salú Mesulam ra'y, kóva Hodavías ra'y, kóva Asenúa ra'y. 8 Ibneías Jeroham ra'y, Elá Uzí ra'y, kóva Micrí ra'y; Mesulam Sefatías ra'y, kóva Reuel ra'y, kóva Ibnías ra'y. 9 Igénte kuéra iñemoñare kuéra javeve, 956. Opa ha'e kuéra ojohogagua ruvicha. 10 Pa'i kuéra: Jedaías, Joiarib, Jaquín, 11 Azarías Hilquías ra'y, kóva Mesulam ra'y, kóva Sadoc ra'y, kóva Meraiot ra'y, kóva Ahitub ra'y, tupao ruvicha guasu, 12 Adaías Jeroham ra'y, kóva Pashur ra'y, kóva Malquías ra'y; Masai Adiel ra'y, kóva Jahzera ra'y, kóva Mesulam ra'y, kóva Mesilemit ra'y, kóva Imer ra'y; 13 ha igénte kuéra. Umíva 1.760 ogagua ruvicha, kuimba'e katupyry tupao rembiapópe. 14 Levíta kuéra ko'ãva: Semaías Hasub ra'y, kóva Azricam ra'y, kóva Hasabías ra'y, Merarigua; 15 Bacbacar, Heres, Galal ha Matanías Micaías ra'y, kóva Zicrí ra'y, kóva Asaf ra'y; 16 Abdías Semaías ra'y, kóva Galal ra'y, kóva Jedutún ra'y; Berequías, kóva Asá ra'y, kóva Elcaná ra'y, oiko netofatíta róga kuérape. 17 Okê rerekua kuéra ko'ãva: Salum, Acub, Talmón, Ahimán, Salum; kóva ityvýra ha huvicha kuéra 18 ha, ko'ágã peve, mburuvicha guasu rokê oíva kuarahy resê gotyo rerekua. ãva, levíta kuéra rekoha rokê rerekua. 19 Salum Coré ra'y, kóva Ebiasaf ra'y, kóva Coré ra'y ha ipehẽngue coreíta kuéra. Umíva oñangareko tupao rokẽre, ymave itúva kuéra ypykue oñangareko haguéicha Ñandejára rekoha rokẽre. 20 Upéva mboyve, Finees Eleazar ra'y, huvicha kuéra. Ñandejára toĩ hendive! 21 Zacarías Meselemías ra'y, tupao rokê rerekua. 22 Umi okê rerekua ojeporavóva 212, ojehaiháicha rogagua kuatiápe oíva umi távape ha'e kuéra oiko haguépe. David ha mba'e rechahára*f** Samuel umi omoíva chupe kuéra ko tembiapópe, ojeroviágui hese kuéra. 23 Ha'e kuéra ta'yra kuéra ndive ojopyru tupao rokê ñangarekópe. 24 Oĩ okê rerekua irundyve táva yke gotyo: kuarahy resê, kuarahy reike, yvatévo ha yvy gotyo. 25 Igénte kuéra oikóva pe távape, oipytyvõ jepi chupe kuéra oipyruvo chupe kuéra 7 ára aja. 26 Umi irundy okê rerekua tenondegua katu, umíva levíta ha oĩ mante hendápe kuéra, oñangarekóvo umi koty ha mba'e repyeta ryru tupao peguáre. 27 Ohasa pyhare tupao jerére, hi'ári kuéra oĩgui oñangarekóvo tupao rehe ha oipe'ávo hokẽ ko'ẽmba

rire. 28 Oĩ ha'e kuérava oñangarekóva tembiporu tupao peguáre. Ha'e kuéra oguenohẽ ha omoinge jey vaerã umi tembiporu ha oipapa vaerã ohecha haguã oĩmbápa. 29 Oĩ avei umi oñangarekóva ambue tembiporu kuéra ha umi mba'e oñemboykéva Tupãme guarã rehe ha avei trigo ku'i, kaguy, ñandyry, insienso ha mba'e ryakuã porãre. 30 Oĩ pa'i ojaopóva mba'e ryakuã porã, 31 ha peteĩ levíta hérava Matatías Salum coreíta ra'y ypykue. Upéva ojapo vaerã pe mbuja oñekuave'etava Tupãme. 32 Oĩ ipehẽngue kuéra coatítava ojapo vaerã umi mbuja oñemboykéva Tupãme ha oñemoĩva ojohysýire altar ári pytu'uha árape. 33 Oĩ avei opurahéiva, levíta kuéra rogagua ruvicha, oikóva koty tupaópe guápe, nomba'apóiva ambue mba'épe, oĩgui ára ha pyhare hembiapo haguã tupaópe. 34 Áva vaekue levíta kuéra róga ruvicha, iñemoñare kuéra javeve, oikóva Jerusalénpe. 35 Táva Gabaónpe oiko Jehiel Gabaón ru. Hembireko héra Maacá. 36 Ita'yra kuéra: Abdón, pe ijypykue. Upéi Sur, Quis, Baalá, Ner, Nadab, 37 Guedor, Ahió, Zacarías ha Miclot, 38 upéva Simam ru. Ko'áva avei, ityvýra kuéraicha, oiko hendive kuéra Jerusalénpe. 39 Ner Quis ru, kóva Saúl ru, Saúl katu Jonatán, Malquisúa, Abinadab ha Es-Baal ru. 40 Jonatán ra'y Merib-Baal Micaías ru. 41 Micaías ra'y kuéra Pitón, Mélec, Tarea ha Ahaz. 42 Ahaz, Jará ru, kóva Alémet, Azmávet ha Zimrí ru; Zimrí Mosá ru, 43 ha Mosá Biná ru, kóva Refaías ru, kóva Elasá ru, kóva Asel ru. 44 Asel ra'y kuéra 6: Azricam, Bocrú, Ismael, Searías, Abdías ha Hanán. Ko'áva Asel ra'y.

1 Chronicles 10

1 Filistéo kuéra ondyry Israel guáre, ha Israelgua oguevi chugui kuéra, heta iterei omano haguére yvyty Guilboa héravape. 2 Filistéo kuéra katu omuña Saúlpe ha ojuka ita'yra kuéra Jonatán, Abinadab ha Malquisúape. 3 Upéi ojeitypaite hikuái Saúl ári ha umi hu'y poiha ojapi chupe. 4 Upévare Saúl he'i imoirũhárape: "Enohẽ nde kyse puku ha che juka, ani ou umi tekove ahẽ ha oñemboharái che rehe." Iñirũ katu okyhyje ha ndojaposéi. Upémarõ Saúl ohekýi ikyse puku ha ojeity hi'ári. 5 Ha iñirũ ohechávo Saúl omano hague, ojeity avei ha'e ikyse puku ári ha omano. 6 Péicha omano pe árape Saúl, mbohapy ita'yra ha opa rogagua. 7 Ha umi Israelgua oikóva ñúme ohechávo Israel ñorãirõhára oguevi hague, ha Saúl ha ita'yra kuéra omano hague, osẽ itáva kuérargui ha okañy avei. Upérõ filistéo kuéra oguahẽ ha opyta oiko umi távape. 8 Upe ára ambuépe, filistéo kuéra osẽ oipe'ávo umi mba'e te'õnguere oĩva, ha ojuhu Saúl ha ita'yra kuéra re'õngue ojepysóva yvyty Guilbóape. 9 Upérõ oipe'a Saúl ao ha hi'árma ha oñakã'o rire hetekue oguerahauka iñakãngue opa rupi hetã pyre oikuaauka haguã hetãgua ha itupã nguérape. 10 Upéi omoĩ Saúl árma itupã nguéra tupaópe ha omosãingo Saúl akãngue itupã gua'u Dagón tupaópe. 11 Jabés Galaad guápe oĩva oikuaávo mba'épa umi filistéo ojapo Saúl rehe, 12 oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme umi kuimba'e kuéra ipy'a guasuvéva ha ogueraha Saúl ha ita'yra kuéra retekue Jábese. Upépe oñotý hikuái peteĩ yvyra máta guýpe. Upéi oguerombyasy chupe kuéra ha ohasa okaru'ýre 7 ára pukukue. 13 Upéicha omano Saúl ojapo haguére ivaíva na iñe'ẽ rendúivo Ñandejárape ha omba'e porandúvo kuñame ohenóiva omano vaekue ãnguépe, 14 oporandu rangue Tupãme. Upévare Ñandejára oipe'a chugui hekove, ha ome'ẽ pe tetã sã David, Jesé ra'ype.

1 Chronicles 11

1 Opa Israelgua oñembyaty ha oho oñe'ẽ David ndive Hebrónpe. Upépe he'i chupe: — Ore hína nde rehegua, 2 ha jepémo Saúl mburuvicha guasu vaekue, ndénte voi reisãmbyhy vaekue Israel guápe ñorãirõháme. Hi'arive Tupã nde Jára ome'ẽ vaekue ndéve iñe'ẽ, ndetaha pe oisãmbyhýva hetã Israélpe. 3 Upéicha opa myakãhára*f** Israelgua oho ha oñe'ẽ David ndive Hebrónpe, ha ha'e oñoñe'ẽ me'ẽ hendive kuéra, omoĩvo Tupãme mba'e rechahárõ. Upérõ ha'e kuéra omoĩ Davidpe Israel ruvicha guasúrõ, Tupã he'i haguéicha Samuel rupi. 4 David ha opa Israelgua oho Jerusalénpe, upéva Jebús. Jebuséo kuéra oiko upépe, 5 ha he'ika hikuái Davidpe: "Nde nga'u piko reikéta ápe!" David katu oíke pe táva mbarete Siónpe, upéva ko'ágã David táva. 6 David he'i vaekue: "Pe ojuka raëva peteĩ jebuséo, upévata mburuvicha tenondegua". Joab, Seruiá memby, pe ondyry raë vaekue, ha oñemoingo mburuvichárõ. 7 Upéi David oñemohenda pe táva oñeñangareko mbaretévape, ha upévare oñembohéra "David táva". 8 Upéi omopu'ã pe táva ijerekuévo, upe jupiha guive. Joab omopu'ãmba jey pe táva rembyre. 9 David oñemombareteve ohóvo arako'ẽre ha Ñandejára ipu'akapáva oĩ hendive. 10 Ko'áva hína ñorãirõhára

ruvicha David oguerékóva, ojepytasóva ijkére ha opa Israelgua ndive ojoko mbaretéva chupe iguapyhápe ha ojapo chugui mburuvicha guasu, Ñandejára he'i haguéicha Israel guápe. 11 Áva hina umi David ñorairöhára ipy'a guasuvéva réra: Jasobeam Hacmoní ra'y, kóva hina umi mbohapy ipy'a guasuvéva ruvicha. Peteĩ jey ojuka 300 kuimba'e ikyse yvukúpe. 12 Hapykuéri ou Eleazar, Dodó pe ahohíta ra'y, upéva peteĩ umi mbohapy ipy'a guasuvévaui. 13 David ndive oĩ Pas-Damim héravape, filistéo kuéra ijatýrõ guare upépe ñorairörã. Upépe oĩ peteĩ sevadaty, ha Israelgua ñorairöhára oguevi ramo filistéo kuéragui, 14 ha'e opyta pe ñu mbytépe oñorairõ haguã, ha ipu'aka filistéo kuérare. Upe árape Ñandejára ohundiete filistéo kuérape. 15 Peteĩ jey mbohapy umi 30 ipy'a guasuvéva apytégui oho pe Ita guasúpe ootopa haguã David ndive oĩva Adulam itakuápe. Filistéo kuéra omoĩ hekoha Refaim ñúme. 16 David oĩ táva mbaretépe, ha peteĩ filistéo kuéra aty katu oĩ Belénpe. 17 Ha David he'i: "Hay'usetépa pe ykuágui oĩva Belén rokême!" 18 Upérõ umi mbohapy kuimba'e py'a guasu oíke filistéo kuéra rekohápe, oguenohẽ y pe ykuágui oĩva Belén rokême ha ogueraha Davidpe. David katu ndoy'uséi, ha oñohẽ pe y, mba'e kuave'ẽmby ramo Ñandejárape, 19 he'ívo: "Ani ágã Tupã oheja ha'u ko ýgui mba'eveichavérõ. Ha'éne ha'úrõ guáicha ko'ã kuimba'e ruguy, omoĩ vaekue hekove ogueru haguã chéve!" Ha ndoy'úi. Ko mba'e imombe'upyrã ojapo umi mbohapy kuimba'e py'a guasu. 20 Abisai, Joab ryvy vaekue umi 30 kuimba'e py'a guasu ruvicha. Peteĩ jey ondry 300 kuimba'ére ikyse yvukúpe ha ojuka chupe kuéra. Upéicha herakuã guasu umi 30 apytépe, 21 ha ojupi yvateve chugui kuéra, oikóvo huvicha kuéra. Umi mbohapy kuimba'e py'a guasúpe katu nombojojái. 22 Benaías, Joiadá ra'y, táva Cabseel pegua, kuimba'e py'a guasu vaekue ha ojapo heta imombe'upyrã. Ha'e pe ojuka vaekue umi mokõi Ariel ra'ýpe, Moab pegua. Peteĩ jey, ro'y rypy'a jave, ogejy peteĩ yvykuápe ha upépe ojuka peteĩ león. 23 Ojuka avei peteĩ Egiptogua hete rusúvape, ipukúva 2 méetro imedio. Upéva oguereko ipópe kyse yvuku ipukúva yvyráicha ojeporúva ojepyaha haguã poyvi. Benaías ondry hese peteĩ yvyra reheve, oipe'a ipógui ikyse yvuku ha pype ojuka chupe. 24 Ko Benaías Joiadá ra'y rembiapokue, omoherakuã guasu chupe umi 30 kuimba'e py'a guasu apytépe, 25 ha ojupi yvateve chugui kuéra, umi mbohapy tenonde guápe katu nombojojái. David omoĩ chupe umi kuimba'e chupe omoirüva ruvichárõ. 26 Umi kuimba'e py'a guasu ko'áva vaekue: Asael Joab ryvy, Elhanán Dodó ra'y Belén pegua, 27 Samot Harodgua, Heles paltíta, 28 Irá Iqués ra'y Tecoagua; Abiézer Anatotgua, 29 Sibecai Husagua, Itai ahohíta, 30 Maharai Netofagua; Héled Baaná ra'y, avei Netofagua; 31 Itai, Ribai ra'y Gabaagua oĩva Benjamín yvýpe, Benaías Piratongua; 32 Hidai Gaas ysyry pegua, Ariel arbatíta, 33 Azmávet Bahurimgua; Eliaba saalboníta, 34 Jasén guizoníta ra'y kuéra, Jonatán Sagué aratíta ra'y, 35 Ahiam, Sacar, aratíta avei, ra'y; Elifal, Ur ra'y; 36 Héfer mequeratíta, Ahías peloníta, 37 Hesrai Carmelgua, Esbai ra'y, 38 Joel Natán ryvy, Mibhar Hagrai ra'y, 39 Sélec amoníta, Naharai Berotgua, Joab Seruiá memby irũ, 40 Irá Jatirgua, Gareb Jatirgua avei, 41 Urías hitíta, Zabab Ahlai ra'y, 42 Adiná, Siza rubeníta ha rubeníta kuéra ruvicha ra'y; ha 30 kuimba'e hendive, 43 Hanán Maacá ra'y, Josafat mitníta, 44 Ozías Astarotgua, Samá ha Jehiel, Hotam ra'y kuéra Aroergua, 45 Jediael Simrí ra'y ha ityvýra Johá tizíta, 46 Eliel Mahanaimgua, Jerebai ha Josavía Elnáam ra'y kuéra, Itmá moabíta, 47 Eliel, Obed ha Jaasiel Sobagua.

1 Chronicles 12

1 David oiko ramo gueteri kañyháme Saúl Quis ra'ýgui, peteĩ ñorairöhára py'a guasu aty omoirũ chupe Siclágpe. Umíva upe ríre omoirũta chupe ñorairöháme. 2 Ko'ã ñorairöhára, omombo kuaáva ita pyhápe térã opoi kuaáva hu'y ipo asu ha ipo akatúpe, ko'áva vaekue: Saúl génte kuéra, Benjamín ñemoñaregua: 3 Ahiézer huvicha kuéra ha Joás Semá ra'y kuéra Gabaagua, Jeziel ha Pélet Azmávet ra'y kuéra; Beracá ha Jehú ha'éva Anatotgua, 4-8 Ismaías gabaoníta ha'éva peteĩ umi 30 py'a guasúgui ha huvicha kuéra, Jeremías, Jahaziel, Johanán, Jozabad Guederágua, Eluzai, Jerimot, Bealías, Semarías, Sefatías harufíta, Elcaná, Isías, Asarel, Joézer ha Jasobeam coreíta, ha Joelá ha Zebadías, Jeroham ra'y kuéra Guedorgua. 9 Gad ñemoñaregua avei oĩ ohasa vaekue David ykére okañýrõ guare yvy ojeiko'ýháme. Umíva ñorairöhára oikómava heta ñorairõme ha ipy'a guasúva. Oiporu tete mo'ãha ha kyse yvuku. Leónpe ojogua ha oñani umi yvytyre guasúicha. 10 Ko'áva vaekue: tenondegua Éser, mokõiha Abdías, mbohapyha Eliab, 11 irundyha Mismaná, Jeremías 5ha, 12 Atai ha 6ha, 7ha Eliel, 13 Johanán 8ha, ha 9ha Elzabad, 14 Jeremías 10ha, ha 11ha Macbanai. 15 Ko'ã Gad ñemoñare,

ñorãirõhára ruvicha. Pe imitãvéva ijapytépe kuéra 100 ruvicha, ha pe ijypykuéva 1.000 ruvicha. 16 Ko'áva umi ohasa vaekue Jordán mboypýri ára poty jave pe y okakuaa ramo ituichakue ha omboguevi opa umi oikóvape ñúre kuarahy resẽ ha kuarahy reike gotyo 17 Avei oĩ kuimba'e Benjamín ha Judagua ohóva omoirũ Davidpe, okañyháme. 18 David osẽ huguaitĩvo ha he'i chupe kuéra: "Peju ramo py'a guapýpe ha che pytyvõ haguã, poguerohory che py'aite guive. Peguahẽ ha che moirũ. Peju ramo katu che guasu apĩ ha che me'ẽvo che rehe ija'e'ỹvape, che ajapo'ỹre mba'eve ivaíva, Tupã ñande ru ypykue Jára, ta pende recha ha ta pene nupã pochy!" 19 Upérõ Amasai, umi 30 ruvicha, pe espíritu oĩgui ipype, osapukái he'ívo: "Ta nde py'a guapy David, Jesé ra'y! Py'a guapy toĩ ne ndive! Py'a guapy ndeve ha umi ne pytyvõvape, ne pytyvõmagui Tupã nde Jára!" David omoguahẽ chupe kuéra ha omoĩ ñorãirõhára ruvichárõ. 20 Avei oĩ Manasés ñemoñaregua ohasa vaekue David ykére, ha'e ohórõ guare oiko filistéo kuéra apytépe oñorãirõ haguã Saúl ndive. David jepe ndaikatúi vaekue oipytyvõ filistéo kuérape, huvicha kuéra niko oñembyaty ha omondo jey chupe he'ígui: "Ñande jukáne ha upéi ohasáne ijára Saúlpe". 21 Umi kuimba'e Manasés ñemoñaregua ohasa vaekue oñemoĩ David ykére, ha'e ohórõ guare Siclágpe, áva vaekue: Adná, Jedíael, Micael, Jozabad, Elihú ha Siletai, Manasesgua ñorãirõhára ruvicha. 22 Ko'áva umi oipytyvõ vaekue Davidpe omyakãvo ñorãirõhára kuérape, opa ha'e kuéra niko ipy'a guasu ha oñemoĩ ñorãirõhára ruvichárõ. 23 Arako'ẽre hetave umi oguahẽva David rendápe, oiko peve chugui kuéra ñorãirõhára aty guasu ha kyhyjeha. 24 Ko'áva hina umi ñorãirõhára oguerékova hembiporu kuéra ñorãirõrã ha oĩva oike haguãicha ñorãirõme; umíva oñembyaty vaekue David ndive Hebrónpe, omoĩ haguã chupe Saúl rekovia tetã ruvicha ramo, he'i haguéicha Ñandejára. 25 Judá ñemoñaregua 6.800 kuimba'e, tete mo'ãha ha kyse puku reheve, oĩva oike haguãicha ñorãirõme. 26 Simeón ñemoñaregua 7.100 ñorãirõhára py'a guasu, oĩva oike haguãicha ñorãirõme. 27 Leví ñemoñaregua 4.600, 28 ha heseve 3.700 Aarón gentegua huvicha Joiadá reheve, 29 ha Sadoc, ñorãirõhára imitãva ha ipy'a guasúva, ha hendive 22 mburuvicha rogagua. 30 Benjamín ñemoñaregua, pe Saúl ñemoñaregua voi, 3.000 kuimba'e. Upe peve haimete opavave oĩ vaekue Saúl ndive. 31 Efraín ñemoñaregua 20.800 ñorãirõhára py'a guasu, herakuã porãva ipehẽngue apytépe. 32 Mbytere Manasés ñemoñaregua 18.000 kuimba'e ojeporavóva ohupi haguã Davidpe tetã ruvichárõ. 33 Kuimba'e Isacargua, oikuaáva umi ára, he'i haguã mba'épa ojejapo vaerã Israélpe, 200 mburuvicha ha opa ityvýra kuéra ojapóva ha'e kuéra he'íva. 34 Zabulón ñemoñaregua, 50.000 ñorãirõhára oĩva oike haguã ñorãirõme opa hembiporu hesegua reheve, ha ojepytasopaitéva oipytyvõvo Davidpe. 35 Neftalí ñemoñaregua, 1.000 mburuvicha ha 37.000 kuimba'e ikyse yvuku ha imo'ãha reheve. 36 Dan ñemoñaregua, 28.600 ñorãirõhára. 37 Aser ñemoñaregua 40.000 ñorãirõhára oike haguãicha ñorãirõme. 38 Avei, Jordán mboypýri, 120.000 kuimba'e, Rubén ha Gad ñemoñaregua ha mbytere Manasés ñemoñaregua, oguerékova opaichagua tembiporu ñorãirõrã. 39 Opa ko'ã ñorãirõhára ijatýva ñorãirõrãicha, oho Hebrónpe ojepytasos mbarete haguã David ykére omoingo peve chupe Israelgua ruvicha guasúrõ; ha opa Israelgua oĩ haguéicha, pevaite avei oipota. 40 Opyta upépe David ndive mbohapy ára pukukue, okaru ha ho'u kaguy, hetãguára ombosako'i haguére chupe kuéra upe tekotevéva upevarã. 41 Hi'arive, umi ijkeregua, umi Isacar, Zabulón ha Neftaligua jepe, ogueraha chupe kuéra hembí'urã hymba vúrro, kaméllo, mburika ha guéi ári. Ogueraha chupe kuéra opaichagua hi'upyrã: trígo ku'i, mbuja igo, mbujape parral'a, kaguy, ñandyry, tóro ha ovecha; opa ko'áva heta eterei, ojevy'a etereiGUI Israel tuichakue.

1 Chronicles 13

1 Oporandu rire opa mburuvicha kuérape, 2 David he'i opa Israel guápe: —Peẽme iporã ramo ha Tupã Ñandejára upéicha oipota ramo, amondóta ñe'ẽ rerahaha opa ñande ryvy kuérape opyta vaekue opa henda rupi Israélpe, ha avei pa'i ha levíta kuérape itáva ha hekoha rupi, oñembyaty haguã ñane ndive. 3 Upérõ jarúta ñane ndive Tupã Ñandejára karameguã, na ñane mandu'avéi niko hese Saúl ára guive. 4 Opa Israelgua ojuhu porã upéva ha he'i ojejapo haguã péicha. 5 David ombyaty opa Israelgua oĩva ysyry Egipto guive Hamat reike peve ogueru haguã Quiriat Jearíngui Tupã karameguã. 6 Upéi oho opa Israelgua ndive Quiriat-Jearímpe, hérava avei Baalá, opytáva Judápe. Oho hikuái oguerova haguã upégui Tupã, upe oguapýva umi keruvim ári, karameguã ha héra oñemomba'ehápe. 7 Omoĩ hikuái karameguã karréta pyahu ári ha ogueraha Abinadab rógagui. Uzá ha Ahió oisãmbyhy pe karréta. 8 Upe aja David ha opa Israelgua oho Tupã renonderã, opurahéi ha

kyre'ýpópe ojeroky, árpa, mbaraka, mba'epu parará, platílo ha turu púpe. 9 Oguahêvo Quidón kokuépe, ikoga'a ogykyihápe, umi guéi oñepysãnga. Uzá Katu oipyso ipo ojoko haguã pe karameguã ani haguã ho'a. 10 Ha Tupã ipochy rendy Uzã ndive, ikarameguãre opoko haguére. Ha upepete ojuka chupe. 11 David ombyasy Ñandejára ojuka haguére Úzape ha ombohéra pe tenda Peres-Uzá, ha upéicha héra ko'agãite peve. 12 Upérõ David okyhyje eterei Tupãgui ha he'i: "Ndaraha mo'ãi che rógape Tupã karameguã!" 13 Ndojererahái pe karameguã David távape, ha David he'ígui ojereraha Obed-Edom rógape. Upéva peteĩ kuimba'e Gatgua. 14 Tupã karameguã opyta 90 ára Obed-Edom rógape ha Ñandejára ohovasa hóga guápe ha opa mba'e ha'e oguerékóva.

1 Chronicles 14

1 Hiram, Tiro ruvicha guasu, omondo hembijokuái kuéra David rendápe ha omondo avei óga mopy'ãha ha yvyra kytíha ogueraháva kuri'y omopy'ã haguã chupe hogarã. 2 Upérõ David ohecha kuaa Ñandejára omohenda hague chupe Israel ruvicha guasúrõ, omyakã rapu'ã haguére chupe hetã Israel rehehápe. 3 David oñemokuña heta kuña Jerusalén guáre, ha hetave ita'yra ha itajýra. 4 Ita'yra kuéra oikove ypy vaekue Jerusalénpe hína ko'áva: Samúa, Sobab, Natán, Salomón, 5 Ibhar, Elisúa, Elpélet, 6 Nógah, Néfeg, Jafía, 7 Elisamá, Eliadá ha Elifélet. 8 Filistéo kuéra oikuaávo David oñemoingo hague Israelgua ruvicha guasúrõ, oñemoimba hese ha osẽ hekávo. David oikuaa ha osẽ chupe kuéra. 9 Upérõ filistéo kuéra oho chupe ha ondyry táva kuérare oíva Refaim ñu rupi. 10 Upévore David oho Tupã rendápe ha oporandu chupe: –Ikatúpa andyry filistéo kuérare? Che pytyvõtapa che pu'aka haguã hese kuéra? Ñandejára he'i chupe: –Endyry katu. Che roipytyvõta ha nde pu'akáta hese kuéra. 11 David oho Baal-Perasímpe, ha upépe ipu'akahese kuéra. Upévore he'i: "Peteĩ ysry guasúicha Tupã oipe'a chéve tape che rehe ija'e'yva pa'ũme." Ha ombohéra pe tenda Baal-Perasim. 12 Filistéo kuéra oheja avei upépe itupã nguéra ha David ohapyka. 13 Filistéo kuéra osẽ jey ondyry Refaim ñu rupi, 14 upévore David oporandu jey Tupãme ha Tupã he'i chupe: –Ani rendyry hese kuéra henonde guio; emongora chupe kuéra ha endyry hapykue guio reguahêvo yvyra ryakuã porã máta kuéra oĩháme. 15 Rehendu vove opyrũva umi yvyra máta ru'ãre, ejeity hi'ári kuéra; upéva he'ise hína che ahaha ne renonderã ajuka haguã filistéo kuérare. 16 David ojapo Tupã he'i haguéicha chupe ha ipu'aka filistéo kuérare Gabaón guive Guézer peve. 17 Upévore herakuã opa tetãre ha Ñandejára rupi, okyhyje Davidgui tetã nguéra.

1 Chronicles 15

1 David omopy'ãka óga kuéra David távape ha ombosako'i avei peteĩ tekoha karameguãme guarã. 2 Upéi he'i: "Aníke avave levita'yva ogueraha Tupã karameguã, chupe kuéra Ñandejára oiporavo haguére ogueraha haguã Ñandejára karameguã ha oiko haguã hembijokuáirõ." 3 Upéi ombyaty opa Israelgua Jerusalénpe oguerova haguã Ñandejára karameguã pe ombosako'i haguépe chupe hendarã. 4 Ombyaty avei Aarón ñemoñare ha levíta kuérare. 5 Quehat ra'yрэva ijaty 120: huvicha Uriel ha ipehẽngue kuéra. 6 Merarí ñemoñare 220, huvicha Asaías ha ipehẽngue kuéra. 7 Guersón ñemoñare 130, huvicha Joel ha ipehẽngue kuéra. 8 Elisafán ñemoñare 200, huvicha Semaías ha ipehẽngue kuéra. 9 Hebrón ñemoñare 80, huvicha Eliel ha ipehẽngue kuéra. 10 Uziel ñemoñare 112, huvicha Aminadab ha ipehẽngue kuéra. 11 Upéi David ohenói pa'i kuéra Sadoc ha Abiatar ha levíta kuéra Uriel, Asaías, Joel, Eliel ha Aminadab, 12 ha he'i chupe kuéra: "Peẽ hína levíta rogagua kuéra ruvicha. Peñemopotí*f** pene pehẽngue kuéra reheve, ikatu haguã perova Tupã Israel Jára karameguã pe ambosako'i haguépe chupe hendarã. 13 Napeiméi haguére upépe peẽ, rojapo ypýrõ guare, Tupã Ñandejára ondyry ore rehe ndorohói haguére roporandu chupe; upéicha niko rojapo vaerã mo'ã." 14 Upérõ pa'i ha levíta kuéra oñemopotí ikatu haguã ogueru Tupã Israel Jára karameguã. 15 Levíta kuéra ogueraha Tupã karameguã ha upevarã omoinge hi'yva ijargólla kuápe ha ogueru ijaty'yre, Ñandejára he'i haguéicha Moisés rupi. 16 David he'i avei levíta ruvicha kuérare iñemoñaregua apytépe oiporavo haguã umi opurahéi vaerã oiporúvo imba'epu, mbaraka, árpa ha platílo ha ombopu opurahéi kyre'y haguã. 17 Levíta kuéra omoĩ Hemán Joel ra'yре ha avei Asaf Berequías ra'yре ha Hemán pehẽngue, ha umi Merarí ñemoñaregua apytépe ipehẽnguéva, Etán Cusaías ra'yре. 18 Hendive kuéra umi ipehẽngue kuéra aty mokõiha pegua: Zacarías, Jaaziel, Semiramot, Jehiel, Uni, Eliab, Benaías, Maaseías, Matatías, Elifelehu, Mecneías ha okẽ

rerekua kuéra Obed-Edom ha Jeiel. 19 Umi opurahéiva Hemán, Asaf ha Etán ombopu platillo vrónse. 20 Zacarías, Aziel, Semiramot, Jehiel, Uni, Eliab, Maaseías ha Benaías, oguereko mbaraka ombopu haguã elamíta kuéraicha, 21 Matatías, Elifelehu, Mecneías, Obed-Edom, Jeiel ha Azazías katu oguereko árpa ombopu haguã siminíta kuéraicha purahéi reheve. 22 Quenanías, levíta kuéra ruvicha, oñangareko pe mba'e jererojáre ikatupyrygui ko mba'épe. 23 Karameguã rokẽ rerekua, Berequías ha Elcaná. 24 Ha pa'i kuéra Sebanías, Josafat, Natanael, Amasai, Zacarías, Benaías ha Eliézer, umi ombopúva turu Tupã karameguã renondépe. Obed-Edom ha Jehías Karameguã rokẽ rerekua. 25 Upérõ David, myakãhára*f** Israelgua ha tetã rembiguái ruvicha kuéra oho vy'a pópe ogueru Obed-Edom rógagui Ñandejára karameguã. 26 Ha Tupã oipytyvõ haguére levíta kuérape ogueru ramo pe karameguã, ojejuka 7 tóro ra'y ha 7 ovecha mácho. 27 David oñemonde ahoja líno porãme, ha upéicha avei opa levíta oguerúva Tupã karameguã, umi opurahéiva ha Quenanías, oisãmbyhýva pe jereroja, David oñemonde avei efod línope. 28 Opa Israelgua ogueru péicha Ñandejára karameguã, sapukái ha vy'a pópe, ombopúvo turu ojejapóva ovecha mácho ratĩnguégui, turu, platillo, mbaraka ha árpa púpe. 29 Ñandejára karameguã oguahẽ ramo David távape, Saúl rajy Mical oma'ẽ hína ra'e hoveatãgui. Ha ohechávo mburuvicha guasu Davidpe opopo ha ojeroky kyre'ýva hína, opyta tuicha ojahéi hese ipy'apýpe.

1 Chronicles 16

1 Tupã karameguã ojereraha ha oñemoĩ peteĩ tekohápe David omopu'ãka vaekue upevarã. Upérõ oñekuave'ẽ mymbahapy*f** ha mymbajuka*f** joajurã Tupã renondépe. 2 Oikuave'ẽmba vove, David ohovasa Israel guápe Ñandejára rérape, 3 ha opa Israel guápe, kuimba'e ha kuña, ome'ẽ peteĩ mbuja, peteĩ mbuja pindo'a ha peteĩ mbujape parral'a. 4 David omoĩ umi levíta hembiapo vaerã Ñandejára karameguã renondépe, omomorã, oaguije me'ẽ, ha omomba'e guasu haguã Tupã Israel Járape. 5 Huvicha kuéra Asaf, upéi Zacarías; upéi Jeiel, Semiramot, Jehiel, Matatías, Eliab, Benaías, Obed-Edom ha Jehiel. Umíva oguereko imba'epu, imbaraka ha hi'árpa. Asaf ombopu platillo, 6 ha pa'i kuéra Benaías ha Jahaziel ombopu mante turu Tupã karameguã renondépe. 7 Upe árape voi David he'i Asaf ha hapicha kuérape opurahéi haguã Tupãme ko aguije me'ẽ: 8 Pemomba'e guasu Ñandejárape, héra pemomba'e. Opa tetã rupi pemoherakuã umi mba'e hechapyrãva ha'e ojapo vaekue. 9 Chupe peropurahéi ha pemoherakuã imombe'upyrãva ha'e ojapo vaekue. 10 Héra marangatu pembotuicha. Ñandejára rehe ojeroviáva tovy'a. 11 Peguahẽ Ñandejára rendápe pytyvõ rekávo. Opa ára peñemboja hendápe. 12 Pene mandu'áke umi mba'e hechapyrãva ojapo vaekuere, ha hembiapoukapy ijurúgui osẽ vaekuere. 13 Peẽ hembiguái kuéra Israel ñemoñaréva, peẽ hembiporavo Jacob ra'y kuérava. 14 Tupã niko Ñandejára hína, ha'e oisãmbyhy ko yvy tuichakue. 15 Ha'e imandu'a manté iñe'ẽ ome'ẽ vaekuere. Iñe'ẽ ome'ẽ vaekuere opa árape guarã. 16 Ha'ete voi ome'ẽ vaekue iñe'ẽ Abrahámpe, héra tee rehe ome'ẽ vaekue iñe'ẽ Isaácpe, 17 Tembiapoukapy ramo ome'ẽ vaekue iñe'ẽ Jacóbpe, ha ñe'ẽ me'ẽ opa árape guarãva ome'ẽ Israélpe he'ívo: 18 "Ndéve ame'ẽta yvy Canaán, ne mba'e teerã." 19 Ha'e kuéra mbovy ramo jepe, mombyrygua ramo oiko ko yvy apére, 20 ovaháre oikóva ambue tetãre, opyta'ýre mamove. 21 Tupã ndohejái avavépe ojopy hendive kuéra. Ha mburuvicha guasu kuérape omomandu he'ívo: 22 'Aníke pepoko che rembiaporavóre. Ani che maranduhára kuérare mba'eve ivaíva pejapo'. 23 Peropurahéi Ñandejárape ko yvy. Opa árape pemoherakuã ha'e oporoguenohẽha jejopy vaígui. 24 Pemombe'u opa tetã rupi ha maymávape, ha'e tuichaha, ha umi mba'e hechapyrãva ha'e ojapóva. 25 Ñandejára tuicha hína, chupe ñamomba'e guasu vaerã, chugui jakyhyjeve vaerã opa tupãgui. 26 Umi mba'e tetã nguéra oguerekóva tupã ramo, umíva ta'ãnga reínte. Ñandejára katu yvága apohare hína. 27 Teko jajái ha teko mimbipa ijerére oĩ, hekoha iporaitéva pokatúgui henyhẽ. 28 Pemomba'e guasu Ñandejárape opa tetã nguéra, pemomba'e guasu Ñandejárape ha'e ipokatu ha omimbipágui, 29 pemomba'e guasu Ñandejárape héra tuichágui, mba'e kuave'ẽ pende pópe peju henondépe peñesũ, pemomba'e guasu chupe, itupao jeguapápe. 30 Opa yvypóra henondépe toryryi! Hatã omoĩ hendápe ko yvy, ha ndaipóri omongu'éva. 31 Tovy'a yvága ha yvy, topurahéi Ñandejára renondépe, oúva ko yvy oisãmbyhy haguã! 32 Tosununu pe yguas ha opa ipype oíva! Tovy'a umi ñu ha opa mba'e ipype oíva. 33 Vy'águi tosapukái umi vyrya ka'aguy pegua Ñandejára renondépe, ha'e oúgui oisãmbyhy haguã ko yvy ári. 34 Perohory Ñandejárape, ipy'a porãgui ha imborayhu ndopáigui araka'eve. 35 Peje chupe: Ore pe'a ivaívagui, Tupã ore Jára! Ore mbyatypa jeýna ambue tetã nguérargui ikatu haguã nde réra marangatu roguerothory

ha vy'a pópe rogueropurahéi. 36 Toñemomba'e guasu Tupã Israel Jára, opa árape guarã. Ha opa Israelgua he'i: "Amén", ha omomba'e guasu Tupãme. 37 David oheja upépe Asaf ha iñirũ nguérape oñangareko haguã Tupã Karameguã rehe ha ojapo haguã umi mba'e hesegua oñekotevêva arako'ère. 38 Oheja avei Obed-Edom ha iñirũ nguérape, umíva 68 tapicha, ha omoĩ Obed-Edom Jedutún ra'y, ha Hósape, okẽ rerekua ramo. 39 Sadoe ha iñirũ nguéra pa'ípe oheja tupao rerekua ramo Gabaónpe, 40 oikuave'ẽ haguã jepi mymbahapy Tupãme ijaltárpe, pyhareve ha ka'arukue oĩháicha Ñandejára rembiapoukapýpe ha'e oheja vaekue Israélpe. 41 Oheja avei karai Hemán, Jedutún ha umi ojeporavo vaekue oñehenóivo héra rupi, opurahéi haguã: "Omomba'e guasu haguã Tupãme oporohayhúgui opa árape guarã". 42 Ko'áva ombopu jepi turu, platillo ha ambue mba'epu omoirũ haguã ojepurahéi ramo Tupãme. Jedutún ra'y kuéra, okẽ rerekua. 43 Upéi opa Israelgua ohopa jey hóga kuérape, ha David avei oho jey hógape ohovasa haguã hóga guápe.

1 Chronicles 17

1 Oikóma ramo David hóga guasúpe, he'i maranduhára*f** Natánpe: —Che aiko óga porãme, ha Ñandejára karameguã katu oĩ óga vakapípe. 2 Natán he'i chupe: —Ejapo pe rejaposéva. Ñandejára niko oĩ ne ndive. 3 Tupã katu, upe pyharépe voi, oñe'ẽ Natánpe, ha he'i chupe: 4 "Tereho eñe'ẽ che rembiguái David ndive ha ere chupe ko ha'ekáva chupe: 'Na nde mo'ãi pe rejapótava chéve che rogarã. 5 Anohẽ guive Israélpe ko'agãite peve, ndaikói vaekue óga porãme; óga vakapípe uvei, ha ajererova águio pégotyo. 6 Aiko aja ijapytépe kuéra, ndajeruréi vaekue mavave tendotápe che amoĩ vaekue Israel sãmyhyhárõ, omopu'ã haguã chéve óga porã.' 7 Upéva ere che rembiguái Davidpe, che, Ñandejára che pu'akapáva, ha'ekaha chupe kóicha: 'Che roguenohẽ vaekue nde ovecha kuéra korágui, ovecha rapykuéri reikohágui, reiko haguã che retã Israel ruvichárõ. 8 Romoirũ vaekue mamó rehoha rupi, ahundi opa nde rehe ija'e'ývape, ha romoherakuã vaekue umi karai guasu kuéra herakuã guasuháicha ko yvy ári. 9 Upéi ave, ambosako'i vaekue che retãgua Israel rendaguã ha upépe amohenda chupe kuéra oiko haguã henda teépe, ikatu'ý haguãme avave omyangekói chupe kuéra, térã umi mba'e vai apoha ogueroko asy chupe kuéra ymave guaréicha, 10 amoĩrõ guare tendota kuéra oisãmyhy haguã Israel guápe. Che roipe'áta opa nde rehe ija'e'ývaguí. Ha che ha'e ndéve, che ame'ẽtaha ndéve ne ñemoñarerã. 11 Opa vove nde rekove ko yvy ári ha remano, amoĩta peteĩ ne ñemoñare ne rendaguépe ha amohendáta chupe nde guapyhápe. 12 Ha'e omopu'ãta chéve che tupaorã, ha che amoĩta chupe iguapyhápe opa árape guarã. 13 Che itúvata ha ha'e che ra'ýta. Ndajei mo'ãi chugui araka'eve, ajei haguéicha pe ne mboyve guarégui. 14 Amohendáta chupe che rógape ha che retãme ha iguapyha ndoku'e mo'ãi araka'eve.'" 15 Natán omombe'u opa ko'ã mba'e Davidpe, ohecha ha ohendu hagueichaite. 16 Upémarõ mburuvicha guasu David oíke Ñandejára rendápe oñe'ẽ haguã hendive ha he'i: "Tupã che Jára, máva piko che ha che rogagua, che moguahẽ haguã ko'apete peve? 17 Ha michĩ etereígui gueteri vaicha ndéve ko rejapóva, Tupã che Jára, ne mandu'a avei ne rembiguái róga ko'ẽrõ guáre, ha che apo karai guasu heko yvatéva ramo. 18 Mba'épa ikatu che ha'eve ndéve, ko che mbojerovia eterei ha che kuaa porãitéva? 19 Ne rembiguái rayhupápe, nde reipota haguéicha che Jára, rejapo ko'ã mba'e hechapyrãva, ha rehechauka upéicha nde mba'e guasu ijapyra'ýva. 20 Ha, che Jára! Ndaipóri ndeichagua ha ndaipóri tupã ambue, ore voi rohendu haguéicha. 21 Ne retã Israel rehe ñaño'ẽtarõ, ndaipóri ha'eichagua. Chupe ñoite ko yvy ári renohẽ vaekue ijopyha poguýgui rejapo haguã chugui ne retã tee, remoherakuã guasu chupe, ha hesehápe rejapo vaekue hetaite mba'e hechapyrãva. Egíptogui renohẽrõ guare ne retã guápe, remosẽ vaekue henonderãgui ambue tetã nguéra. 22 Nde Ñandejára, rejapo vaekue tetã Israélgui tetã ne mba'erã opa árape guarã ha nde hína Tupã Ijára. 23 Ha ko'ágã che Jára, emoañete kena opa ára peve guarã ko ne ñe'ẽ reme'ẽva ne rembiguái ha hóga guápe, ha ejapo ere haguéicha. 24 Taiñañete ne ñe'ẽ, ha toñemomba'e guasu nde rera opa árape. Toje'e: 'Ñandejára ipu'akapáva niko Israel Tupã, ha añañetápe hína Tupã Israel peguarã.' Ha che róga toĩ hatã ne renondépe. 25 Nde voi, Tupã che Jára, reikuaa chéve remohendataha che rogagua, upéva ere che, ne rembiguái ramo jepe, ajerure ndéve kóicha. 26 Nde niko Tupã che Jára. Ne ñe'ẽ iñañete, ha reme'ẽta ne rembiguái ko'ã mba'e iporãitéva. 27 Upéva ere, ehovasa kena che róga, opyta haguã opa ára nde resa renondépe. Pe nde rehovasáva niko ojeovasáva opa ára peve guarã."

1 Chronicles 18

1 Upe rire David ipu'aka filistéo kuérare, omoĩ ipoguýpe ha oipe'a chugui kuéra itáva Gat ha umi tava'i hesegua. 2 Ipu'aka avei moabíta kuérare ha upéicha ha'e kuéra opyta David poguýpe ha ohepyme'ẽ vaerã chupe ohechauka haguã oĩha ipoguýpe. 3 David ipu'aka avei mburuvicha guasu Hadad-Ézer rehe, upéva Sobá ruvicha guasu ha oho hína oñemomba'e haguã umi yvy ysyry guasu Éufrates jerére oĩvare. Sobá oĩ Hamat gotyo. 4 Chugui, David oipe'a 1.000 kárro ñorãirõrã. Omyakãsã ave 7.000 iñorãirõha kavaju arigua, ha 20.000 yvy rupigua. Upéi omopêka umi kavaju retyma kárro rehegua, omboyke rire umi oikotevêtava 100 kárrope guarã. 5 Upéi oguahẽ sírio kuéra Damasco pegua oipytyvõvo Sobá ruvicha guasu Hadad-Ézerpe. David katu ipu'aka hese kuéra ojuka rire 22.000 ha'e kuéravape. 6 Upéi David oheja iñorãirõhára aty Damáscope ha sírio kuéra opyta ipoguýpe ha ohepyme'ẽ vaerã chupe ohechauka haguã oĩha ipoguýpe. Ha upéicha Ñandejára omombarete Davidpe ipu'aka haguã opa hese oñemoĩvare, mamó ohohápe ñorãirõrã. 7 Upéi David oñemomba'e umi tete mo'ãha órore oiporúva mburuvicha kuéra Hadad-Ézer ndive oĩva ha ogueraha Jerusalénpe. 8 Oñemomba'e avei heta vrónse rehe oĩva táva kuérape Tibhat ha Cun. Pe vrónsepe upéi Salomón ojaipouka upe y ryrú tuichaite, umi horkon ha umi tembiporu vrónse ojeporúva tupaópe. 9 Mburuvicha guasu Hamat pegua hérava Toi, oikuaa vove David ipu'aka hague Sobá ruvicha guasu Hadad-Ézer rehe, 10 omondo ita'ýra Adoram héravape, heta mba'e óro pláta ha vrónseva reheve David rendápe omomaitei ha oguerohory haguã chupe oñorãirõ haguére Hadad-Ézer ndive ha ipu'aka haguére hese, ha'e avei niko oñorãirõ vaekue hendive. 11 David oikuaave'ẽ opa ko'ã mba'e Ñandejárape pe pláta ha óro reheve oipe'a vaekue tetã nguéra Edom, Moab, amoníta, filistéo ha Amalecgua kuéragui. 12 Seruiá memby Abisai ipu'aka avei 18.000 edomíta rehe Juky Ñu héravape. 13 Upéi David oheja iñorãirõha kuérava Edom retãme, ha umi edomíta opyta ipoguýpe. Ñandejára niko oĩ hendive ha ipu'aka opavavére mamó ohohápe. 14 David oisãmbyhy tetã Israel tekojojápe, ha ojapo opa mba'e hekópe hetãgua ndive. 15 Opa ñorãirõha kuéra ruvicha, Joab, Seruiá memby; ha Josafat, Ahilud ra'y, mburuvicha guasu pytyvõhára. 16 Ahitub ra'y Sadoc ha Abiatar ra'y Ahimélec, pa'i kuéra. Savsá pe ohaíva kuatiáre opa mba'e ojuhúva, 17 ha Benaías, Joiadá ra'y, ceretéo ha peretéo kuéra ruvicha. David ra'y kuéra vaekue umi mburuvicha ipytyvõhára.

1 Chronicles 19

1 Upe rire omano Nahas, amoníta kuéra ruvicha guasu ha oisãmbyhy hendaguépe ita'ýra. 2 David katu ikuimba'ese Hanún, Nahas ra'y ndive, itúva ikuimba'e haguéicha hendive. Upémarõ omondo hendápe hembijokuái omoguahẽ haguã Hanúnpe imba'e mbyasy itúva manóre. Umi David rembijokuái oguahẽvo umi amoníta retãme katu, 3 amoníta kuéra ruvicha he'i Hanúnpe: "Nde piko reimo'ã, ore ruvicha guasu, David ombou hague ko'ãvape oguerúvo imba'e mbyasy omomba'e haguã nde ru amyrýimente? Oimearã ko'áva oñembou hína pyrague ramo, oma'ẽ ñemi haguã ñane retãre." 4 Upémarõ, Hanún oipokuauka umi David rembijokuáipe, omyakã perõ ha ohendyva'o, ha omondoro umi ijao heviro'oguy peve. Ha upéicha omondo jey chupe kuéra. 5 David oikuaávo mba'épa ojehu chupe kuéra, ha ha'e kuéra otĩ etereiha chugui, he'ikante chupe kuéra opyta haguã Jericópe okakuaa jey peve chupe kuéra hendyva. Upéi ae oguahẽ haguã hendápe. 6 Amoníta kuéra ohecha kuaa ombopochy hague Davidpe ha upémarõ Hanún ha amoníta kuéra ogueraha 33.000 kílo pláta oiporu haguã kárro ñorãirõrã ha ñorãirõhára kavaju arigua Mesopotamia, Síria, Maacá ha Sobápe, 7 ha ohepyme'ẽ 32.000 kárro ñorãirõrãre ha mburuvicha guasu Maacá peguápe iñorãirõhára reheve. Ko'áva ou ha oñemohenda Medeba rovái. Amoníta kuéra katu osẽ itávagui ha oñemohenda ñorãirõrã. 8 Oikuaávo David, omondo chupe kuéra Joab iñorãirõhára reheve. 9 Amoníta kuéra oñembosako'i ñorãirõrã itáva renondépe. Umi mburuvicha guasu ou vaekue opyta ñúme. 10 Joab ohechávo oñendyrytaha hese henonde guio ha hapykue guio, oiporavo umi ñorãirõhára Israelgua ipy'a guasuvéva ha oñemobosako'i ondyry haguã sírio kuérare. 11 Hembyre katu oheja ityvýra Abisáipe. Ko'áva oñemohenda amoníta kuéra renondépe. 12 Ha Joab he'i ityvýrape: "Sírio kuéra imbaretevéro che hegui, eju che pytyvõ, amoníta kuéra imbaretevéro nde hegui katu che roipytyvõta. 13 Néike! Ñandyry katu hese kuéra kyhyje'ýre, ñane retã ha Tupã táva kuéra rayhupápe! Ha Ñandejára tajo chupe iporãveháicha!" 14 Upéi Joab osẽ oñorãirõvo sírio kuéra, ha ko'áva oguevi chugui. 15 Amoníta kuéra ohechávo umi sírio kuéra oguevi hague, ha'e kuéra avei oguevi Abisai, Joab ryvy, renondépe ha oike itáva kuérape. Joab katu ojevy Jerusalénpe. 16 Sírio kuéra ohecha kuaávo Israelgua ipu'aka hague hese

kuéra, omondo ñe'ẽ rerahaha ohenói haguã sírio kuéra oĩva ysyry guasu Éufrates mboypýri. Umíva ou ha omyakã chupe kuéra Sofac, mburuvicha guasu Hadad-Ézer ñorairõhára ruvicha. 17 Oñemombe'u upéva Davidpe ha ha'e ombyaty opa Israel guápe, ohasa y Jordán mboypýri, oñemohenda upépe oñorairõ haguã ha sírio kuéra omoñepyrũ pe ñorairõ. 18 Ipahápe sírio kuéra oguevi Israel renondépe ha David iñorairõhára reheve ojuka 40.000 kuimba'e yvy rupiguápe, ha ohundi 7.000 kárrro ñorairõrã. David ojuka avei Sofácpe, sírio kuéra ruvichápe. 19 Umí Hadad-Ézer ndive oĩva ohechávo Israelgua ipu'aka hague hese kuéra, ombopo'i Davidgui, ojerure opa haguã ñorairõ ha opyta ipoguýpe. Upe guive sírio kuéra noipytyvõsevúi amoníta kuérape.

1 Chronicles 20

1 Peteĩ jey, ára yvoty jave, mburuvicha guasu kuéra osẽvo jepi ñorairõháme, Joab osẽ ñorairõháme ha ohundi amoníta retã. Upéi omongora itáva Rabá, David opyta aja Jerusalénpe. Joab oíke ríre ha ohundi pe táva, 2 David ojapyhy pe tupã gua'u Milcom akã rehegua jeguaka óro ha ojuhu ipohyiha 33 kílo. Pe akã rehegua jeguaka oguereko avei peteĩ ita jegua ha upéva oñemoĩ David akãre. Ojereraha avei pe távagui heta eterei mba'e repy. 3 Ha umi opytávape gueteri upe távape oguenohẽ upégui ha omomba'apo sierra, piko ha háchape. Upéicha avei ojejapo opa amoníta kuéra távare. Upéi David ojevy Jerusalénpe opa iñorairõhára reheve. 4 Upéi oñeñorairõ filistéo kuéra ndive Guézerpe. Upérõ Sibecai, Husá pegua, ojuka peteĩ kuimba'e hete rusúvape, hérava Sipai, Réfah ñemoñare, ha filistéo kuéra opyta David poguýpe. 5 Upéi oñeñorairõ jey filistéo kuéra ndive ha Elhanán, Jaír ra'y, ojuka Goliat, Gat pegua, ryvýpe hérava Lahmí. Pe Goliat kyse yvuku hi'ýva tuicha eterei, ñaimo'ã yvyra ojepyahaha poyvi. 6 Gátpe oiko avei ñorairõ. Upépe oĩ kuimba'e hete pukúva, ikuã 6 peteĩ-teĩ ipópe ha ipysã 6 peteĩ-teĩ ipýpe, 24 hetakue. Upéva avei kuimba'e hete rusúva ñemoñare. 7 Ha'e ojapo'i Israel guápe, ha he'i: "Mávaiko oñorairõse che ndive?" Ojuka chupe David sovríno Jonatán, Simá ra'y. 8 Ko'ã kuimba'e hete rusúva, Réfah Gat pegua ñemoñare vaekue, ha omano David ha hembiguái kuéra po rupi.

1 Chronicles 21

1 Tupã rembiguái oporomombe'úva, opu'ã Israel guáre ha omboliga Davidpe oipapa haguã chupe kuéra. 2 Upémarõ David he'i Joab ha mburuvicha kuérape: –Peipapa Israelgua Beerseba guive Dan peve ha pemombe'u chéve mbovýpa oĩ aikuaa haguã. 3 Joab katu he'i chupe: –Ñandejára tomboheta hetãgua 100 jevyve ko'agãguágui. Opáichavo, che ruvicha guasu, nda opavavéi piko ne rembiguái? Mba'ére piko aipo ramo rejapose upéva? Maerã piko reityse Israel ári ivaíva? 4 David katu ndoikuaaséi mba'eve ha he'i Joábpé ojapo haguã pe he'íva chupe. Joab oho opa rupi Israel pýre ha ou jey Jerusalénpe. 5 Ome'ẽ Davidpe upe kuatia oĩháme umi ojepapa vaekue rera, ha oĩ Israelpe 1.100.000 kuimba'e ikatúva oñorairõ, ha Judápe 470.000. 6 Joab katu nomoĩri upépe umi Levigua ha Benjamingua, ivaigui chupe guarã pe huvicha ojapoukáva. 7 Ko mba'e ombopochy Tupãme ha upévale oinupã Israel guápe. 8 Upérõ David he'i Tupãme: –Ivaíva niko ajapo. Ajerure ndéve reheja rei haguã chéve, che angaipa. Che tavýgui niko péicha ajapo. 9 Ñandejára oñe'ẽ Gádpe, upéva mba'e rechahára*f** oĩva David ndive, ha he'i chupe: 10 "Tereho David rendápe ha ere chupe toiporavo peteĩ ko'ã mbohapy mba'égui, ha che ajapóta upe ha'e oiporavóva." 11 Gad oho David rendápe ha he'i chupe: –Kóicha he'i Ñandejára: Eiporavo peteĩ ko'ã mbohapy mba'égui: 12 Mbohapy año ñembyahýi, 90 ára ñorairõ nde rehe ija'e'ýva ipu'aka haguãme nde rehe kyse puku nde apére, térã mbohapy ára Ñandejára kyse puku ha mba'asy asãi opa Israel pýre. Ere chéve mba'épa ha'éta che mbou vaekuépe. 13 David he'i Gádpe: –Ajecha vai eterei aína. Opáichavo, iporãve ha'arõ Ñandejára ipy'a porãitéva pópe, ha'a rangue yvypóra pópe. 14 Upérõ Ñandejára omondo mba'asy asãi Israelpe, ha omano 60.000 Israelgua. 15 Ñandejára omondo hemimbou Jerusalénpe ohundi haguã upepegua ha oporohundi aja, Ñandejára oma'ẽ ha ombyasy pe ojapóva hese kuéra ha he'i pe hemimbou oporojukávape: "Iporãmante, anive reporojuka!" Upe jave Ñandejára remimbou oĩ hína Ornán jebuséo oýkyihápe itrigo. 16 David ohecha Ñandejára remimbou oñembo'ya yvy ha yvága pa'ũme kyse puku ipópe omoma'ẽva Jerusalénre. Upérõ David ha myakáhára*f** kuéra oñemondéva ao vosakuépe, ojayvy omboja peve isyva yvýre, 17 ha David he'i Tupãme: –Che niko pe ajapouka vaekue Israelgua jepapa! Che pe ajapo vaekue ivaíva! Mba'e piko ojapo ko'ã hembiaipo vai'ýva? Tupã

che Jára ajerure ndéve che nupã haguã chéve ha che róga guápe ha anive rejuka ne retã guápe. 18 Upérõ Ñandejára remimbou he'ika Davidpe Gad rupi omopu'ã haguã altar peteĩ Tupãme upe Ornán, jebuséo, ojkýi haguépe trígo. 19 Upérõ, David oho ojapo upe Gad he'i vaekue chupe Ñandejára rérape. 20 Ornán, ojkýiva hína itrigo, ohecha ra'e Tupã remimboúpe ha umi irundy ita'ýra oíva hendive pya'e okañy. 21 David oñemboja oíháme Ornán. Kóva ohechávo chupe, osẽ ikorapygui ha oñesũ henondépe ombojávo isyva yvýre. 22 Upérõ David he'i Onánpe: –Eme'ẽ chéve pe yvy rejkyihápe nde trígo amopu'ã haguã upépe peteĩ altar Tupãme. Eme'ẽ chéve hepy teére ha péicha opáta ko mba'asy ojukáva che retã guápe. 23 Ornán he'i chupe: –Ereko katu ne mba'erã, che ruvicha guasu, ha ejapo chugui pe rejaposéva. Tame'ẽ ndéve umi che tóro mymbahapyrã, *f** che trígo jykýiha jepe'arã ha che trígo mba'e kuave'ërã. *f** Ndéve che ruvicha guasu ame'ẽmba. 24 David katu he'i chupe: –Iporã niko upe eréva. Ajoguáta mante niko nde hegui hepy teére. Na iporãi niko aipe'a nde hegui upe ne mba'éva ame'ẽ haguã Tupãme, ha aikuave'ẽ chupe mymbahapy ramo upe ahupyty rei vaekue. 25 Upéicha David ome'ẽ Ornánpe ijyvyre 600 óro pehẽngue, 26 ha upépe omopu'ã altar Ñandejárape, ha oikuave'ẽ mymbahapy ha mymbajuka *f** joajurã. Ohenói Tupãme ha ha'e ombou tata yvágagui pe altar ári ha ohapy umi mymba. 27 Upérõ Ñandejára he'i hemimboúpe oñongatu haguã hyrúpe ikyse puku. 28 David ohechávo Ñandejára ohendu hague chupe upe Ornán jebuséo ojkýi haguépe itrigo, oikuave'ẽ upépe mymbahapy. 29 Pe óga vakapi Moisés omopu'ã vaekue Tupãme guarã ha pe altar mymbahapyrã oĩrõ jepe Gabaónpe, 30 David ndaikatúi oho upépe oporandu *f** haguã Tupãme, okyhyjégui Ñandejára remimbou kyse pukúgui.

1 Chronicles 22

1 Upévore he'i David: “Ápe oíta Tupã Israel Jára róga ha ijaltar, Israelgua oikuave'ẽ haguã chupe mymbahapy.” *f** 2 Upéi David he'i oñembyaty haguã umi mombyrygua oikóva Israélpe ha omomba'apo chupe kuéra oikytĩ haguã umi ita ojeporu vaerã oñemopu'ã haguã tupao. 3 Ogueruka avei heta fiérro ojejapo haguã klávo okẽme guarã ha ty'ãi kuéra ha heta eterei vrónse. 4 Kuri'y avei ombyaty heta, Tiro ha Sidongua niko ogueruka chupe heta porã umíva rehegua. 5 David ojepy'a mongeta péicha: “Che ra'y Salomón imitã gueteri ha pe tupao ha'e omopu'átava Tupãme guarã tekotevẽ tuichave, herakuã guasuve ha iporãve opa tupao ko yvy ariguágui. Upévore ahejáta chupe opa mba'e oñekotevẽtava.” Upévore David ombosako'i heta mba'e omano mboyve. 6 Upéi ohenói ita'ýra Salomónpe ha he'i chupe omopu'ã haguã tupao Tupã Israel Jára peguarã, 7 ha oñe'ẽ péicha chupe: “Che ra'y, che amopu'ãse vaekue tupao Tupã che Járape guarã, 8 Ñandejára katu he'i chéve: ‘Ahecha heta eterei tuguy reñohẽ hague ha heta reñorãirõ. Upévore na nde mo'ãi pe remopu'átava chéve tupao. 9 Peteĩ nde ra'y noñorãirõ mo'áiva, pévata kuimba'e ipy'a guapyva. Che rupi opa umi Israel rehe ija'e'ýva ohejáta chupe oiko py'a guapype. Upévore hérata Salomón. Ha'e oisãmbyhy aja ame'ẽta Israélpe py'a guapy. 10 Ha'e omopu'áta chéve tupao. Ha'e che ra'yta, che katu itúvata, ha amoĩ hatãta iguapyha Israélpe opa árape guarã.’ 11 Ko'ágã che ra'y, Ñandejára toĩ ne ndive rejapo haguã chupe itupaorã, iñe'ẽ ome'ẽ haguéicha ndetaha upe rejapóva. 12 Ñandejára tome'ẽ ndéve akã porã ha arandu, ágã reisãmbyhýrõ guarã Israélpe rejapo haguã hembiapoukapy. 13 Opa mba'e osẽ porãta ndéve reha'arõ rejapo opa umi tembiapoukapy Moisés oheja vaekue Israélpe guarã. Eñembopy'a guasu ha ejepytasó mbarete, ani reñemokyre'ỹ poi térã rekyhyje avavégui! 14 Ne mandu'áke heta aña'ã hague ambyaty haguã tupaópe guarã 3.300.000 kilo óro, 33.000.000 kilo pláta, pe vrónse ha pe fiérro katu heta etereígui ndaikatúi oñeha'ã ipohyikue. Heta avei ambyaty yvyra ha ita, nde katu rembyatyve vaerã. 15-16 Rereko avei omba'apo haguã ndéve heta mba'apohára, ita kytĩha, óga mopu'ãha, yvyra kytĩha ha heta ikatupyryva opaichagua mba'e apo óro, pláta, vrónse ha fiérro guiguápe. Emoñepyrũ katu ha Ñandejára ta ne pytyvõ!” 17 Upéi David he'i opa mburuvicha Israel guápe oipytyvõ haguã ita'ýra Salomónpe, ha oñe'ẽ chupe kuéra péicha: 18 “Tupã pende Jára oĩ vaekue pene ndive ha ome'ẽ peẽme py'a guapy opa rupi, omoĩ niko che poguýpe opa umi oikóva ñane retãme ha kóva opyta Ñandejára ha hetãgua poguýpe. 19 Peñeha'ãke peheka Tupã pende Járape pende py'aite guive. Peñembosako'íke pemopu'ã haguã Tupã pende Járape itupaorã ikatu haguã ojérerova upe ógape oñemopu'átava Tupã rérape, Ñandejára Karameguã ha umi tembiporu oñemboykéva Tupãme guarã.”

1 Chronicles 23

1 David ituja etereíma ramo omoĩ ita'ýra Salomónpe Israel ruvicha guasúrõ, 2 ha ombyaty opa mburuvicha Israel pegua, pa'i ha levíta kuérape. 3 Upérõ ojepapa levíta kuéra oguerékóva 30 año guive yvatévo ha ojejuhu 38.000 kuimba'e. 4 Ávagui oñemoĩ 24.000 omyakã haguã tupao apo, 6.000 mburuvicha ha mbojovakeharã, 5 okẽ rerekuarã 4.000 ha 4.000 avei ogueropurahéi haguãme purahéi ha mba'epúpe, David ojapouka haguéicha. 6 David omboja'o chupe kuéra aty-atýpe, umi Leví ra'yre javeve: Guersón, Quehat ha Merarí. 7 Guersón ra'y kuéra: Ladán ha Simí. 8 Ladán ra'y kuéra, mbohapy: tenondegua Jehiel, hapykuéri Zetam ha Joel. 9 Simí ra'y kuéra mbohapy avei: Selomit, Haziel ha Harán. Ko'áva Ladán ñemoñare rogagua ruvicha. 10 Simí ra'y kuéra irundy: Jáhat, Zizá, Jeús ha Beríá. 11 Pe ypykue Jáhat, pe mokõiha Zizá; Jeús ha Beríá nda ita'ýra hetái vaekue, upévore omba'apo haguã ojepapa peteĩ ogagua ramo. 12 Quehat ra'y kuéra irundy: Amram, Ishar, Hebrón ha Uziel. 13 Amram ra'y kuéra, Aarón ha Moisés. Aarón ha ita'ýra kuérape oiporavo Tupã opa árape guarã oikuave'ẽ haguã mba'e kuave'ẽ poravopyre, ohapy haguã insienso Ñandejára renondépe, hembiapo haguã tupaópe ha oporohovasa haguã hérape opa ára. 14 Moisés, Tupã irũ tee vaekue, ha ita'ýra kuéra ojepapa Leví ñemoñaregua ndive. 15 Moisés ra'y kuéra Guersón ha Eliézer. 16 Guersón ra'y kuéra apytépe upe ypykue Sebul. 17 Eliézer ra'y ypykue Rehabías, ha ndaita'ýravéi. Rehabías katu ita'ýra heta. 18 Ishar ra'y ypykue, Selomit. 19 Hebrón ra'y kuéra: pe ypykue Jeraías; pe mokõiha Amarías; pe mbohapyha Jahaziel ha pe mbohapyha Jecamán. 20 Uziel ra'y kuéra: pe ypykue Micaías ha pe mokõiha Isías. 21 Merarí ra'y kuéra Mahli ha Musí. Mahli ra'y kuéra Eleazar ha Quis. 22 Eleazar omano iñemoñare kuimba'e'ýre, kuñante umi iñemoñare ha omenda hikuái itio Quis ra'y kuérame. 23 Musí ra'y kuéra mbohapy: Mahli, Éder ha Jeremot. 24 Ko'áva vaekue Leví ñemoñare, rogagua javeve, ha héra kuéra ojehei kuation jepapa rehe guápe, rogagua ruvichárõ, oguerékóva 20 año guive yvatévo, ha ha'e kuéra omba'apo tupao pegua rembiapópe. 25 David he'i vaekue: "Tupã Israel Jára ome'ẽ py'a guapy hetã guápe ha oiporavo opa árape guarã hóga rendarã Jerusalén. 26 Upévore levíta kuéra natekotevẽ mo'ã véima ogueroja tupã róga ha tembiporu kuéra hesegua." 27 Ko David he'i vaekue oiko haguã ojepapa Leví ñemoñaregua oguerékóva 20 año yvatévo, 28 ha opyta hikuái pa'i kuéra Aarón ñemoñare rembijokuáirõ tupao rembiapópe, korapy ha koty kuéra rerekuarõ, omopotĩ haguã tembiporu kuéra ha ojapo haguã umi hembiapo tupao pegua. 29 Ha'e kuéra oñangareko vaerã umi mbuja oñemboykéva Tupãme guarã ha oñemoiva mesápe ojohysýire, pe trígo ku'íre oiva mba'e kuave'ẽrã, pe chipapére ojejapóva oñembovu'ýre, umi mba'e kuave'ẽre oñembojýva páilape, pe trígoku'i ñembojehe'a pyrere, umi mba'e ra'ãhare oiva oñeha'ã haguã mba'e pohyikue ha mba'e tuichakue. 30 Oĩ vaerã avei tupaópe arako'ẽre pyhareve ha ka'aru he'i haguã aguije ha omomba'e guasu haguã Tupãme, 31 oñekuave'ẽrõ mymbahapy*f** Tupãme pytu'uha árape, oñembyarete ramo jasy pyahu ha umi arete guasúpe. Ha'e kuéra hembiapo vaerã jepi Tupãme guarã ha kuatiápe oimba mboy levítapa hembiapo vaerã peteĩ-teĩ aretépe. 32 Ha'e kuéra oñangareko vaerã tupao kotýre ha Ñandejára kotýre, oipytyvõvo ipehẽngue kuéra Aarón ñemoñare guápe.

1 Chronicles 24

1 Aarón ñemoñaregua oguereko avei araka'épa omba'apóta. Aarón ra'y kuéra vaekue Nadab, Abihú, Eleazar ha Itamar. 2 Nadab ha Abihú katu omano itúva mboyve, iñemoñare'ýre. Upérõ Eleazar ha Itamar ári ho'a pe pa'i rembiapo. 3 Davidpe oipytyvõ Sadoc Eleazar ñemoñare ha Ahimélec Itamar ñemoñare, omboja'o haguã Aarón ñemoñare guápe aty-atýpe, he'ivo araka'épa peteĩ-teĩ ojapóta hembiapo tupaópe. 4 Eleazar iñemoñare kuimba'e hetave Itamargui ha upévore oñemboja'ovo umi ogagua ruvicha, oĩ 16 Eleazar ra'y apytépe ha 8 Itamar ra'y apytépe. 5 Mokõive aty pegua oñemoĩ hembiapo haguã tupaópe ojeitývo po'a; mokõive apytépe niko oĩ mburuvicha oñemboykéva hembiapo haguã Tupã renondépe tupaópe. 6 Semaiás Natanael ra'y, levíta omba'e haíva, ohai héra kuéra mburuvicha guasu ha mburuvicha kuéra renondépe, ha pa'i Sadoc, Ahimélec Abiatar ra'y, pa'i ha levíta rogagua ruvicha kuéra renondépe. Pe po'a ojeity mokõi jey Itamar rehe ha mokõi jey Eleazar rehe. 7-18 Pe po'a ojeitývo, opyta kóicha henda kuéra: 1) Joiarib; 2) Jedaías; 3) Harim; 4) Seorim; 5) Malquías; 6) Mijamín; 7) Cos; 8) Abías; 9) Jesús; 10) Secanías; 11) Eliasib; 12) Jaquim; 13) Hupá; 14) Jesebab; 15) Bilgá; 16) Imer; 17) Hezir; 18) Pisés; 19) Petahías; 20) Hezequiel; 21) Jaquín; 22) Gamul; 23) Delaías; 24) Maazías. 19 Upéicha oñomboja'o hikuái umi ára hembiapo

haguãme tupaópe, ome'ê haguéicha hembiapoukapy Aarón itúva, Tupã Israel Jára he'ígui chupe. 20 Umi levíta hembýva, ko'áva: Subael, Amram ñemoñare; Jehedías Subael ñemoñare; 21 Isías, Rehabías ra'y ypykue; 22 Selomot, Ishar ra'y; Jáhat, Selomot ra'y; 23 Hebrón ñemoñaregua: pe ypykue Jerías; pe mokõiha Amarías; pe mbohapyha Jahaziel; pe irundyha Jecamán. 24 Oĩ avei: Micaías, Uziel ra'y; Samír, Micaías ra'y; 25 Isías, Micaías ryvy; Zacarías, Isías ra'y; 26 Mahli ha Musí, Merarí ra'y kuéra; Jaazías ra'y kuéra, ko Jaazías Merarí ra'y avei. 27 Merarí ñemoñare kuéra ita'yra Jaazías guio oĩ Sóham, Zacur ha Ibri; 28 ha Mahli guio, Eleazar nda ita'yrai vaekue, 29 ha Quis; Jerahmeel, Quis ra'y; 30 Musí ra'y kuéra Mahli, Éder ha Jerimot. Ko'áva vaekue levíta kuéra ojohogagua javeve. 31 Hese kuéra avei ojeity po'a ipehẽngue kuéra Aarón ñemoñaréicha, mburuvicha guasu David, Sadoc, Ahimélec ha umi pa'i ha levíta rogagua kuéra ruvicha renondépe. Peteĩ-teĩ óga guápe upe mburuvicha ha pe tyvýra michĩvéva peteĩchante ojeapo.

1 Chronicles 25

1 Upéi David ha mburuvicha kuéra omboyke tupao rembiapópe guarã Asaf, Hemán ha Jedutún ra'y kuérape. Umíva omomrandu*f** haguã oñemoirũvo mbaraka árpa ha platillo púpe. Umíva rera kuéra, áva: 2 Asaf ra'y kuéra: Jacur, José, Netanías ha Asarela. Pe omyakáva chupe kuéra, itúva Asaf. Kóva omomrandu mburuvicha guasu rerape. 3 Jedutún ra'y 6: Guedalías, Serí, Isaías, Simí, Hasabías ha Matatías. Omyakã chupe kuéra itúva Jedutún, omomrandúva oñemoirũvo mbarakapúpe oaguije me'ê ha omomba'e guasu haguã Tupãme. 4 Hemán ra'y kuéra: Buquías, Matanías, Uziel, Sebul, Jeremot, Hananías, Hananí, Guidalti, Romamti-Ézer, Josbecasa, Malotí, Hotir ha Mahaziot. 5 Opa ko'ã Hemán ra'y vaekue, upéva mba'e rechahára omba'apóva mburuvicha guasúpe guarã, opa mba'e Tupã rehe guápe. Omombareteve haguã Hemánpe, Tupã ome'ê vaekue chupe 14 ta'yra ha mbohapy tajýra. 6 Maymávape omyakã itúva opurahéi ramo tupaópe oñemoirũvo platillo mbaraka ha árpa púpe. Asaf, Jedutún ha Hemán ojapo mburuvicha guasu he'íva. 7 Ha'e kuéra 288 vaekue ojepapárõ ityvýra kuéra ha opavave ojeheko mbo'e vaekue ha ikatupyry purahéipe Tupãme guarã. 8 Ojeity po'a ojekuaa haguã araka'épa opurahéita Tupã renondépe michĩva térã tuicháva, mbo'ehára térã temimbo'e. 9-31 Ojeity rire po'a péicha oñemohenda hikuái, peteĩ-teĩ ita'yra ha tyvýra kuéra reheve, 12 oñondive: 1) José, Asaf rogagua; 2) Guedalías; 3) Zacur; 4) Isrí; 5) Netanías; 6) Buquías; 7) Jesarela; 8) Isaías; 9) Matanías; 10) Simí; 11) Azarel; 12) Hasabías; 13) Subael; 14) Matatías; 15) Jeremot; 16) Hananías; 17) Josbecasa; 18) Hananí; 19) Malotí; 20) Eliatá; 21) Hotir; 22) Guidalti; 23) Mahaziot; 24) Romamti-Ézer.

1 Chronicles 26

1 Ojeityvo po'a oñemohenda haguã okẽ rerekua kuéra, opyta péicha: Coreíta kuéra, Meselemías, Coré ra'y, kóva Ebiasaf ra'y. 2 Meselemías ra'y kuéra: pe ypykue Zacarías; pe mokõiha Jediael; pe mbohapyha Zebadías; pe irundyha Jatniel; 3 pe 5ha Elam; pe 6ha Johanán ha pe 7ha Elioenai. 4 Obed-Edom ra'y kuéra: pe ypykue Semaías; pe mokõiha Jozabad; pe mbohapyha joa; pe irundyha Sacar; pe 5ha Natanael; 5 pe 6ha Amiel; pe 7ha Isacar ha pe 8ha Peultai. Tupã ohovasa haguére Obed-Edómpe ombota'yra hetávo chupe. 6 Semaías, Obed-Edom ra'y, ita'yra mokõi, oisãmbyhýva hóga guápe ikatupyry etereígui. 7 Semaías ra'y kuéra Otní, Rafael. Obed, Elzabad, Elihú ha Samaquías, ikatupyryva. 8 Opa ko'ã Obed-Edom ñemoñare, ita'yra ha ityvýra kuéra ikatupyry ha omba'apo kyre'ỹ Tupãme guarã. Oñondive 62 vaekue umi Obed-Edom ñemoñare. 9 Meselemías ra'y ha ryvy kuéra, 18; opa ha'e kuéra ikatupyry. 10 Hosa ra'y kuéra Merarí ñemoñare: Simrí, upéva mburuvicha, ndaha'eírõ jepe upe ijypykue itúva omoĩ chupe mburuvichárõ; 11 pe mokõiha Hilquías; pe mbohapyha Tebalías; pe irundyha Zacarías; Hosa ra'y ha ityvýra kuéra 13 vaekue oñondive. 12 Ko'áva vaekue okẽ rerekua kuéra renda. Ha'e kuéra omba'apo vaerã tupaópe. Mburuvicha ha iñirũ nguéra peteĩchante omba'apo. 13 Ojohogagua javeve oity po'a peteĩ-teĩ okẽ rehe ha pévape oike tuicháva ha michĩva. 14 Selemíaspe opyta, po'a rupi, pe okẽ kuarahy resẽ gotyogua, ha ita'yra Zacaríaspe, upéva teko mbo'eha iñakã poráva, opyta okẽ yvatévo gotyogua. 15 Obed-Edómpe opyta pe yvy gotyo guápe, ha ita'yra kuéra opyta upe koty rerekuárõ, oñeñongatuhápe opa mba'e tupao pegua. 16 Hósape opyta pe kuarahy reike gotyogua oĩháme Saléquet rokẽ, ojejupiha rapépe. Umi tembiapo oñemboja'o péicha: 17 Arako'ẽre oĩ vaerã 6 okẽ rerekua kuarahy resẽ gotyo, irundy yvatévo gotyo ha irundy yvy gotyo ha mokõi peteĩ-teĩ koty oñeñongatuhápe umi mba'e tupao

pegua. 18 Korapýpe, kuarahy reike gotyo, oĩ irundy ojejupihápe ha mokõi korapýpe guarã. 19 Péicha oñemboja'o vaekue pe tembiapo Coré ha Merarí ñemoñare apytépe. 20 Oĩ ambue levíta oñangarekóva mba'e repyeta tupao peguáre ha umi koty rehe oñeñongatuhápe mba'e kuave'ẽ Tupãme guarã. 21 Ladán ra'y kuéra, Guersón ha Jehiel ñemoñaréva, 22 Jehiel ha ityvýra kuéra Zetam ha Joel ra'y kuéra, oñangareko mba'e repyeta tupao peguáre. 23 Amram, Ishar, Hebrón ha Uziel ñemoñare kuéra apytépe, 24 Sebul, Guersón ha Moisés ñemoñare, vaekue umi mba'e repyeta rehe oñangarekóva ruvicha. 25 Igénte vaekue, Eliézer guio, Rehabías, Eliézer ra'y; Jesahías, Rehabías ra'y; Joram, Jesahías ra'y; Zicrí, Joram ra'y ha Selomit, Zicrí ra'y. 26 Selomit ha ityvýra kuéra oñangareko umi kotýre oñeñongatuhápe umi mba'e David ha mburuvicha kuéra ñorãirõrã megua oikuave'ẽ vaekue Tupãme. 27 Umi mba'e ojeguero vaekue ñorãirõhágui ha oñeme'ẽ vaekue ojeporu haguã oñekotevẽ ramo tupao oñemyatyrõ haguã. 28 Upépe oĩ avei opa umi mba'e oikuave'ẽ vaekue mba'e rechahára*f** Samuel, Saúl Quis ra'y, Abner Ner ra'y ha Joab Seruiá memby. Opa umi mba'ere oñemboykéva Tupãme guarã oñangareko Selomit ha ityvýra kuéra. 29 Ishar ñemoñare apytépe, umi omba'apóva mba'e haiha ha mbojovakeha ramo, Quenanías ha ita'yra kuéra. 30 Hebrón ñemoñare apytépe, Hasabías ha igénte kuéra, umíva 1.700 kuimba'e katupyry, oñemoĩ oisãmbyhy haguã umi mba'e Ñandejára ha mburuvicha guasu guiguápe, opa umi Israelgua oikóvape Jordángui kuarahy reike gotyo. 31 Ohasa rire 40 año David oguapy hague mburuvicha guasúrõ, ojepyguara umi Hebrón rogagua kuatia ha ojejuhu ijapytépe kuéra kuimba'e ikatupyryva oikóva Jazer Galaad guápe. Hebrón ñemoñaregua ruvicha, Jerías vaekue. 32 Jerías ryvy kuérape, umíva 2.700 hogagua ruvicha ikatupyryva, omoĩ vaekue mburuvicha guasu David, rubeníta, gadíta ha mbytere Manasesgua ruvichárõ opa mba'e Tupã ha mburuvicha guasu guiguápe.

1 Chronicles 27

1 Israelgua kuéra, ojepapárõ hogagua ruvicha, 1.000 rehegua aty ruvicha ha 100 rehegua aty ruvicha ha mburuvicha kuéra oipytyvõva mburuvicha guasúpe oisãmbyhývo 1.000 rehegua atýpe ojopyrúva hembiapo haguã hetãme 30 ára pukukue, pe año aja, 24.000 kuimba'e vaekue peteĩ-teĩ aty rehe guápe. 2 Aty guasu 1ha hembiapo mes peteĩha pukukue. Huvicha, Jasobeam, Zabdiel ra'y; 3 upéva Fares ñemoñare ha opa tetã rembiguái mburuvicha kuéra hembiapóva mes peteĩha pukukue ruvicha. 4 Aty guasu 2ha hembiapo mes mokõiha pukukue. Huvicha, Dodai ahohíta. 5 Aty guasu 3ha hembiapo mes mbohapyha pukukue. Huvicha, Benaías, pa'i guasu Joiadá ra'y, 6 kóva peteĩ umi 30 py'a guasúva ha huvicha kuéra. Hendaguépe oisãmbyhy Tercera Divisiónpe ita'yra Amizabad. 7 Aty guasu 4ha hembiapo mes irundyha pukukue. Huvicha, Asael, Joab ryvy. Ha'e rire oisãmbyhy ita'yra Zebadías. 8 Aty guasu 5ha hembiapo mes 5ha pukukue. Huvicha, Samhut izraíta. 9 Aty guasu 6ha hembiapo mes 6ha pukukue. Huvicha, Irá, Iqués ra'y; táva Tecoa pegua. 10 Aty guasu 7ha hembiapo mes 7ha pukukue. Huvicha, Heles paltíta, Efraín ñemoñare. 11 Aty guasu 8ha hembiapo mes 8ha pukukue. Huvicha, Sibecai, Husá pegua, Zerah ñemoñare. 12 Aty guasu 9ha hembiapo mes 9ha pukukue. Huvicha, Ebiezer Anatot pegua, Benjamín ñemoñare. 13 Aty guasu 10ha hembiapo mes 10ha pukukue. Huvicha, Maharai, Netofá pegua, Zerah ñemoñare. 14 Aty guasu 11ha hembiapo mes 11ha pukukue. Huvicha, Benaías, Piratón pegua, Efraín ñemoñare. 15 Aty guasu 12ha hembiapo mes 12ha pukukue. Huvicha, Heldai, Netofá pegua, Otoniel ñemoñare. 16-22 Israel ñemoñaregua ruvicha kuéra, ko'áva: Rubengua, Eliézer, Zicrí ra'y; Simeongua, Sefatías, Maacá ra'y; Levigua, Hasabías, Quemuel ra'y; Aarongua, Sadoc; Judagua, Elihú, peteĩva umi David ryvy; Isacargua, Omrí, Micael ra'y; Zabulongua, Ismaías, Abdías ra'y; Neftaligua, Jerimot, Azriel ra'y; Efraingua, Oseas, Azazías ra'y; Mbytere Manasesgua, Joel, Pedaías ra'y; Ambue mbytere Manasesgua oĩva Galaádpe, Iddo, Zacarías ra'y; Benjamingua, Jaasiel, Abner ra'y; Dangua, Asarel, Jeroham ra'y. Ko'áva vaekue Israel ñemoñaregua ruvicha kuéra. 23 David ndoipapái umi nombotýiva gueteri 20 año, Ñandejára ome'ẽ haguére iñe'ẽ ombohetataha Israelgua mbyja kuéra yvágape guáicha. 24 Joab omoñepyrũ opavave jepapa, ha nomoguahẽi hu'ãme. Tuicha mba'e vai upéva ogueru tetã Israel ári. Ha upépare pe jepapáre ndaipóri mandu'a kuatiápe oñemombe'uhápe umi David rembiapokue. 25 Umi mba'e repyeta oguerékóva mburuvicha guasu rerekua, Azmávet, Adiel ra'y. Ha pe oñangarekóva koty kuérare oñemba'e ñongatuhápe, oĩva ñu, táva kuéra, tava'i ha tetã rembe'y rupi, Jonatán Ozías ra'y. 26 Ezrí, Quelub ra'y, pe omyakáva umi omba'apóvape mburuvicha guasu kokuépe. 27 Simí, Ramat ra'y omyakã mba'apohára parraltýpe guápe; ha Zabdí, Sefam ra'y, umi omono'õvape

parral'a; ha'e avei pe kaguy ojejapóva rerekua. 28 Baal-Hanán Guederágua, pe oñangarekóva olivoty ha ígo ka'aguy ñu megua rehe; Joás katu pe oñangarekóva ñandyrýre. 29 Vaka rehe okarúva Sarónpe oñangareko Sitrai, Sarongua voi; vaka kuéra ñu rupi okarúva rehe katu oñangareko Safat, Adlai ra'y. 30 Kaméllore oñangareko Obil ismaelíta, ha vúrrore Jehedías, Meronot pegua; 31 ovecha kuérare katu Jaziz agaréno. Opa ko'áva oñangareko mburuvicha guasu David mba'e kuérare. 32 Jonatán, David tío, karai arandu ha imba'e kuaáva oheko mbo'e Davidpe; ha Jeiel, Hacmoní ra'y, omoirũ mburuvicha guasu ra'y kuérape. 33 Ahitófel oheko mbo'e avei mburuvicha guasúpe ha Husai, arquíta, kuimba'e mburuvicha guasu jeroviaha. 34 Ahitófel rire ojupi hendaguépe Joiadá, Benaías ra'y, ha Abiatar. Opa ñorairõha kuéra ruvicha, Joab vaekue.

1 Chronicles 28

1 David ombyaty Jerusalénpe opa mburuvicha Israelgua: Israel ñemoñaregua ruvicha, aty guasu kuéra ruvicha, 1.000 arigua ruvicha ha 100 arigua ruvicha, mburuvicha guasu yvy rerekua, mburuvicha guasu ha ita'yra kuéra mymba rerekua, karai guasu kuéra ha kuimba'e ikatupyryva guive. 2 Upérõ David oñembo'y ha he'i: "Pe che rendúke che ryvy kuéra ha che retágua: Che amopu'ãse mo'ã peteĩ óga oĩ haguãme Tupã karameguã, ha Tupã oguereko haguãme iguapyha ha ambosako'i vaekue opa mba'e ajapo haguã. 3 Ñandejára katu he'i chéve: 'Na nde mo'ãi pe remopu'átava chéve peteĩ tupao, ndégui ñorairõhára reñohẽ vaekue tuguy.' 4 Opáichavo, Tupã Israel Jára che poravo che rogagua apytépe che moĩ haguã Israel ruvicha guasúrõ opa árape guarã. Ha'e niko oiporavo Judá ñemoñaregua oporosãmyhy haguã; Judá ñemoñare apytégui oiporavo che róga guápe, ha che ryke'y kuéra apytépe che poravo che moĩ haguã Israel ruvicha guasúrõ. 5 Ha ko'ágã che ra'y kuéra apytépe, heta niko ome'ẽ chéve Ñandejára, ha'e oiporavo che ra'y Salomónpe oguapy haguã ha'e oguapyhápe Israel ruvicha guasúrõ. 6 Tupã he'i avei chéve: 'Nde ra'y Salomón pe omopu'átava che Róga ha che korapy kuéra: che niko aiporavo chupe che ra'yrã ha chéta itúva. 7 Amoĩ hatãta iguapyha opa árape guarã ha'e opyta hatãrõ che rembiapoukapy apópe ojapo haguéicha ko'ágã peve.' 8 Ha ko'ágã opaite Israelgua, ko'ápe Tupã rérape ijatýva ha Tupã Ñandejára ñane rendúva hína renondépe, ha'e peẽme: Pejapóke Tupã pende Jára rembiapoukapy, akóinte pereko haguã ko yvy porãite ha peheja pende ra'y kuérape imba'erã. 9 Ha nde che ra'y Salomón, ehayhúke Tupã nde ru Járape ha ejapo ha'e he'íva nde py'aite guive, cháke ha'éko oikuaa opa mba'e jarekóva ñande py'ápe ha nokañýi chugui mba'eve. Reheka ramo chupe ojejuhukáta ndéve; rejei ramo chugui katu nde rejáta opa árape guarã. 10 Ne mandu'áke Ñandejára nde poravo hague remopu'ã haguã chupe hogarã. Néike emoñepyrũ katu!" 11 Upérõ David ome'ẽ ita'yra Salomónpe upe kuatia oĩháme pe korapy tupao renondepegua, umi óga, umi koty oñemba'e ñongatu haguãme, umi koty yvategua, umi hyepy pegua ha pe Tupã koty ra'ãnga kuéra. 12 Ome'ẽ avei chupe umi kuatia oĩháme ta'ãnga ohechaukáva mba'éichapa ikatu ojejapo tupao korapy, koty kuéra ijerére oĩ vaerã oñeñongatu haguã mba'e repyeta tupao pegua, oñeñongatu haguã umi mba'e oñemboykéva Tupãme guarã, 13 umi koty oiko haguã pa'i ha levíta kuéra hembiapo jave tupaópe ha umi oñeñongatu haguãme tupao rembiporu kuéra. 14 Ome'ẽ avei chupe opa pe óro ha pláta oñekotevõtava ojejapo haguã tupao rembiporu kuéra; 15 ojejapo haguã mba'e rendy pyenda ha mba'e rendy kuéra, umi órova ha umi plátava, ome'ẽ chupe upe oñekotevẽva peteĩ-teĩme guarã; 16 ha upéicha avei ojapo peteĩ-teĩ umi mesápe guarã, umi órova ha umi plátava, oñemoĩ haguãme ojohysýire umi mbuja oñekuave'ẽva. 17 Ome'ẽ avei óro ojejapo haguã tenedor, tása guasu ha mbayru kuéra; avei óro ha pláta oñekotevẽháicha ojejapo haguã umi mbayru óro ha plátava. 18 Ome'ẽ avei chupe oñekotevẽháicha óro porã ojejapo haguã altar ojehapy haguãme aysy ryakuã porã, ha pe óro oñekotevẽva ojejapo haguã pe karropegua umi keruvim ipepo jepysópe oĩva pe Ñe'ẽ ñome'ẽ rehegua Karameguã ári. 19 Ko'ã mba'e ojechai vaekue Ñandejára po rupi, ojekuaauka haguã mba'éichapa ojejapo vaerã opa mba'e. 20 Upérõ David he'i Salomónpe: "Néike, ejepytasó katu ha emoñepyrũ pe tembiapo! Eñemokyre'yke ha ani rekyhyje! Tupã che Jára oĩta ne ndive! Na nde reja mo'ãi ne año, remoguahẽ meve hu'ãme ko tembiapo. 21 Kóina ápe umi pa'i ha levíta réra ojopyru vaerã tupaópe umi mba'e apópe; pe tupao apópe rerekóta avei heta mba'apohára omba'apo reítava ndéve ha kuimba'e opaichagua mba'e apópe ikatupyryva, ha opa Israelgua ruvicha ojapóta pe nde eréva."

1 Chronicles 29

1 Upéi mburuvicha guasu David he'i opavavépe: "Che ra'y Salomónpe añoite Tupã oiporavo. Ha'e imitã gueteri, pe óga ha'e omopu'ã vaerã katu tuicha eterei. Tupã Ñandejárape guarã hína pe óga guasu, ndaha'úi yvypórape guarã. 2 Añeha'ãmbaite vaekue ambyaty haguã pe oñekotevêva tupaópe guarã: óro, pláta, vrónse, fiérro ha yvyra. Avei ita jegua ijape mbataráva, ita jegua oñembojopype haguã, ita vera opaichaguáva, opaichagua ita jegua ha ita sýi hesakáva, heta eterei. 3 Opa mba'e arekómava ári, ahayhu eterei'gui Tupã che Jára róga, ame'ëve che mba'e teégui tupaópe guarã, 4 óro poravopyre 100.000 kílo, 230.000 kílo pláta ñemosýmbyre ojejaho'i haguã tupao tápia, 5 opa pe óro ha pláta ojeoporútava ojejapo haguã umi mba'e oñekotevêva ha opa tembiapópe guarã ojapo vaerã umi omba'apóva mba'e jegua apópe. Mávapa ome'ëse avei imba'e kuave'ë Tupãme guarã ipy'aite guive?" 6 Upérõ ogagua ruvicha, Israel ñemoñaregua ruvicha, 1.000 aty ruvicha ha 100 aty ruvicha kuéra ha umi mba'e mburuvicha guasu ojapoukáva myakãha kuéra, ogueru imba'e me'ë Tupãme ipy'aite guive, 7 ha ome'ë tupaópe guarã 165.000 kílo ha 10.000 óro pehẽngue, 330.000 kílo pláta, 600.000 kílo vrónse rupi ha 3.300.000 kílo fiérro. 8 Avei umi oguerékova ita jegua, ome'ë mba'e repyeta tupao pegua rerekuápe, upéva Jehiel, Guersón ñemoñare. 9 Opavavépe ombovy'a ko'ã mba'e Tupãme oñekuave'ëva, oñeme'ëgui py'a rorýpe. Mburuvicha guasu David avei ovy'a eterei. 10 Upérõ David omomba'e guasu Tupãme opavave rovake he'ívo: "Roguerohory opa árape guarã, nde Tupã ore ru Israel Jára! 11 Nde niko Ñandejára, nde tuichapa ha nde pokatu, nde pópe oĩ opa mba'e ha nde reko mimbipa ndaijojahái! Opa mba'e oĩva yvy ári ha yvágape ne mba'énte voi. Nde hína ore Jára pe mburuvicha guasu pavẽ ha nde mba'e guasuve opavavégui! 12 Nde hegui ou mba'e rereko heta ha terakuã. Nde reisãmbyhy opa mba'e. Pe mbarete ha pokatu oĩ nde pópe, ha nde avei pe reme'ëva mbarete ha pokatu opavavépe. 13 Upévare, Tupã ore Jára, ro'e ndéve aguije ha romomba'e guasu nde réra herakuã mombyrýva. 14 Máva piko che, ha máva piko umi che retãgua ija haguã oréve roikuave'ëvo ndéve hetaite mba'e? Opa mba'e niko ou nde hegui ha upévagui jeýnte rome'ë ndéve. 15 Ne renondépe niko ore, mombyrygua ramo guáicha ore ru kuéra ypykuéicha avei; ha ore rekove yvy ári ohasa peteĩ kuarahy'áicha, ndojevýiva araka'eve. 16 Há che Jára! Ko'ã mba'e porãita rombyaty vaekue romopu'ã haguã peteĩ óga nde réra marangatúpe, nde pógui ou ha ne mba'énte voi. 17 Aikuaa, che Jára, nde reipyguaraha ore apytu'ũ ha ne mbovy'aha pe py'a potĩ. Upévare py'a potĩme aikuave'ë ndéve ko'ã mba'e. Ha ko'ágã vy'a pópe ahecha ne retãgua ko'ápe ijatýva ogueruha ndéve imba'e kuave'ë ipy'aite guive. 18 Tupã Abraham, Isaac ha Jacob, ore ru kuéra ypykue Jára, eñongatu mantékena ne retãgua py'apýpe ta imba'e porã ha eisãmbyhy hekove oguata haguã nde rape rupi. 19 Che ra'y Salomónpe eme'ë avei py'a potĩ oñeme'ëmbaite haguã ndéve ojapóvo ne rembipota ha opa mba'e nde eréva ha tomopu'ã ndéve pe tupao che ambosako'i vaekue." 20 Upéi David he'i opavavépe: "Pemomba'e Tupã pende Járape!" Ha opavave omomba'e Tupã itúva kuéra ypykue Járape ha oñesũ renondépe ha mburuvicha guasu renondépe. 21 Upe ára ambuépe oikuave'ë hikuái mymbajuka*f** ha mymbahapy*f** ramo Tupãme 1.000 tóro ra'y, 1.000 ovecha mácho ha 1.000 ovecha ra'y oikuave'ëvo avei kaguy hesegua ha heta eterei mymbajuka opa Israel pýre. 22 Upe árape okaru hikuái ha ho'u kaguy tuicha vy'a reheve Ñandejára renondépe. Upéi oguerosapukái mburuvicha guasu mokõihárõ Salomón, David ra'y, ha omoingo chupe mburuvicha guasúrõ ha Sadócpe pa'i guasúrõ ohekuavóvo ñandyry marangatu iñakã nguérare. 23 Salomón uguapy mburuvicha guasúrõ Ñandejára guapyhápe itúva David rendaguépe. Oñakã rapu'ã ha opa Israelgua ohendu iñe'ë. 24 Opa mburuvicha, ñorãirõha kuéra, ha David ra'y kuéra oĩ hendive. 25 Ñandejára ombotuicha eterei Salomónpe opa Israelgua renondépe ha omoherakuã porãiterei chupe. Ha'eichagua mburuvicha guasu ndaipóri vaekue araka'eve Israelpe. 26 David, Jesé ra'y, oisãmbyhy opa Israel guápe. 27 Oiko Israel ruvicha guasúrõ 40 año pukukue, umívagui 7 Hebrónpe ha 33 Jerusalénpe. 28 Omano itujáguima, py'a guapýpe, henyhẽ mba'eta ha terakuã porãgui. Hendaguépe oisãmbyhy ita'yra Salomón. 29 David rekovekue, iñepyrũ guive ipaha pepe, ojehei maranduhára*f** Samuel, maranduhára Natán ha mba'e rechahára*f** Gad kuatia haípe. 30 Umívape oĩ opa mba'e ojehe vaekue chupe, Israel retãme ha umi tetã ambuépe ha'e oisãmbyhy aja.

2 Chronicles 1

1 Salomón, David ra'y, uguapy mbarete Israel sãmbyhyhárõ, Tupã oipytyvõ ha ombotuicha eterei rupi chupe. 2 Ohenói opa Israelgua, batallon ha compaña

ruvicha, karai guasu kuéra, ha ogagua ruvicha kuérape, 3 ha opa umi ijaty vaekue ndive oho tupaópe oíva Gabaónpe. Upépe oĩ pe Jotopa Róga Moisés, Tupã rembiguái, ojapo vaekue yvy ojeiko'ỹháme. 4 David katu ogueraha vaekue Tupã karameguã Quiriat-Jearim guive ha omohenda peteĩ óga vakapípe ombosako'i vaekue chupe Jerusalénpe. 5 Pe altar vrónse ojapo vaekue Besalel, Urí ra'y ha Hur remineno, oĩ avei Gabaónpe, Jotopa Róga renondépe. Salomón ha opa Israelgua oho upépe oporandu*f** haguã Tupãme. 6 Salomón ojupí pe altar vrónsepe, oíva Jotopa Róga renondépe, ha oikuave'ẽ 1.000 mymbahapy*f** hi'ári. 7 Upe pyharépe voi Tupã ojechauka Salomónpe ha he'i chupe: –Ejerure reipotáva ha ame'ẽta ndéve. 8 Salomón he'i Tupãme: –Nde py'a porãite vaekue niko che ru David ndive, ha upéi che moĩ chéve aisãmyhy haguã hendaguépe. 9 Ko'ágã Tupã che Jára, toiko ne ñe'ẽ reme'ẽ vaekue che ru Davidpe. Nde che moĩ ko tetã sãmyhyhárõ, ha che retãgua yvyku'i ra'ỹicha heta eterei. 10 Eme'ẽ chéve mba'e kuaa ha arandu aisãmyhy haguã ko ne retã tuichaite 11 Tupã he'i Salomónpe: –Rejerurégui péicha ha nderejeruréi mba'eta, térã mba'e rereko, térã terakuã guasu, térã omano haguã nde rehe ija'e'ỹva, térã reikove puku haguã, ha umíva rendaguépe rejerure mba'e kuaa ha arandu reisãmyhy haguã che retã guápe, romoĩ haguére huvicha guasúrõ, 12 upévale ame'ẽ ndéve mba'e kuaa ha arandu ha ame'ẽta avei ndéve mba'eta, mba'e rereko, terakuã guasu, oguereko'ỹ haguéicha avaveichagua mburuvicha guasu ne mboyve guare ha peichagua ndoguereko mo'ãiva avave nde riregua. 13 Upe rire Salomón ojevy Jerusalénpe upe Jotopa Róga Gabaónpe oĩvagui, ha Jerusaléngui oisãmyhy Israel guápe. 14 Salomón ombyaty kárro ha kavaju kuéra. Oguereko 1.400 kárro ha 12.000 kavaju, ha umívagui oĩ oguerahaukáva umi távape oñeñongatuhápe kárro kuéra ha oĩ ohejaukáva Jerusalénpe oiporu haguã mburuvicha guasu rembiguái kuéra. 15 Ha'e rupi, pláta ha óro ytyicha heta Jerusalénpe, ha umi kuri'y heta, hetaháicha ígo ka'aguy umi ñúre. 16 Salomón kavaju kuéra ou Musri ha Cilicia héravagui. Umi ñemuhára Salomón róga pegua ojogua upépe. 17 Peteĩ kárro ojererúva Egíptogui ojejogua 600 pláta pehẽnguére ha peteĩ kavaju 150 rehe. Mburuvicha guasu kuéra hitíta ha sírio ojogua joa Salomón ñemuhára kuéragui upéva pe hepýre. 18 Salomón oñembopy'a peteĩ omopu'ãvo Tupã Rogarã ha peteĩ óga guasu ijupe guarã.

2 Chronicles 2

1 Upevarã omoĩ 70.000 kuimba'e mba'e pohýi rerahaharã ha 80.000 ita kytĩharã omba'apo haguã yvytype; ha 3.600 uru omomba'apo vaerã chupe kuéra. 2 Upéi Salomón he'ika Tiro ruvicha guasúpe hérava Hiram: “Ejapo che ndive rejapo haguéicha che ru David ndive, reruka ramo guare chupe kuri'y ojogapo haguã. 3 Amopu'ãta hogarã Tupã che Járape, chupe ojehapýta upépe insiénso, oñemoíta mbuja kuave'ẽmy ojoysýire, oñekuave'ẽta mymbahapy*f** pyhareve ha ka'aru, pytu'uha árape, jasy pyahu arete ha umi ambue arete jave, Tupã ore Jára rérape ojeja'pova jepi Israélpe. 4 Pe tupao che ajapótava tuicháta hína, Tupã ore Jára niko tuichave opa tupã nguérargui. 5 Ndaipóri jepéko avave ikatu vaerã omopu'ã chupe itupaorã ku yvága ha pe yvága ijyvatevéva jepe michíva chupe guarã. Ha máva piko che amopu'ã haguã chupe itupaorã, ndaha'éirõ jepe ahapy haguãnte chupe aysy ryakuã porã? 6 Upévale aipota rembou chéve peteĩ ikatupyryva omba'apo haguã óro, pláta, vrónse, fiérro, avei poyvi hovy, pytã ha hovyũvare. Tojapo kuaa avei mba'e ra'ãnga omba'apóvo umi imba'e kuaáva ko'apegua ndive, che ru David omoĩ vaekue ko tembiapópe. 7 Eruka avei chéve yvyty Líbanogui kuri'y, kuri'y ha tajy, aikuaa niko ne rembiguái kuéra oikytĩ kuaaha yvyra Líbano. Che rembiguái kuéra oipytyvõta ne mba'évape, 8 ombyaty haguã chéve heta yvyra; pe tupao ajapótava niko tekotevẽ tuicha ha iporã eterei. 9 Che katu arahaukáta nde yvyra kytĩha kuérape hembi'urã 4.400.000 kílo trígo ha avei umíva umi kílo seváda; heseve 440.000 lítro kaguy ha umíva umi lítro ñandyry.” 10 Upérõ Hiram, Tiro ruvicha guasu, omondo ikuatia Salomónpe, he'ihápe chupe: “Ñandejára ne moĩ Israelgua ruvicha guasúrõ, ohayhúgui hetãme.” 11 Upéi he'i: “Toñemomba'e guasu Tupã Israel Jára, ojapo vaekue yvy ha yvága, ome'ẽ haguére mburuvicha guasu Davidpe peteĩ ta'ýra iñarandu, imba'e kuaa ha iñakã guapy etéva omopu'ãtava tupao Ñandejárape ha peteĩ óga guasu ijupe guarã! 12 Upévale amondo ndéve peteĩ kuimba'e iñakã porã ha ikatupyryva opa mba'e apópe, hérava Hiram. 13 Ha'e, peteĩ kuña Dan ñemoñaregua memby, itúva katu Tirogua. Omba'apo kuaa ko'ã mba'ére: óro, pláta, vrónse, fiérro, ita, yvyra, poyvi hovy ha hovyũ, líno ha pytã, opaichagua ta'ãnga jehaípe; ojapo kuaa avei opa mba'e ojejeruréva chupe omba'apóvo umi imba'e kuaáva ndive ha umi mba'e apohára ndive oguereko vaekue pe karai guasu

ete nde ru David amyrři. 14 Upévare karai, eruka katu ne mba'apoha kuérape upe trigo, seváda, kaguy ha ñandyry reikuave'ëva. 15 Upe aja, ore roikytíta yvyty Líbanope opa pe yvyra reikotevêtava ha rogueraháta ndéve y rupi táva Jope peve. Upégui nde rerahaukáta Jerusalénpe." 16 Upéi Salomón oipapauka mombyrygua kuéra oikóva Israélpe. Upéva mboyve itúva David oipapauka vaekue Israelgua. Ojejuhu oíha Israélpe 153.600 mombyrygua. 17 Umívagui omoĩ 70.000 omba'e reroja haguã, 80.000 oikytĩ haguã ita yvytýpe ha 3.600 uru ramo, omomba'apo haguã chupe kuéra.

2 Chronicles 3

1 Salomón omoñepyrũ tupao apo Jerusalénpe, yvyty Moria héravape, Tupã ojechauka haguépe itúva Davidpe, upe David oiporavo haguépe tupao rendarã, he'ise Ornán jebuséo ojykýi haguépe itrigo. 2 Omoñepyrũ pe tupao apo ára mokõiha mes mokõiháme, año irundyha oguapy haguépe mburuvicha guasúrõ. 3 Pe tupao pyenda omoíva Salomón, péicha ituichakue: 27 métro ipukukue ha 9 ipekue. 4 Pe tupao rogaguy oíva henondépe ipuku ha ipe 9 métro, tupao pekuéicha avei ha ijyvatekue avei 9 métro. Salomón ombyape oroitépe upe korapy ryepy. 5 Pe tupao ryepy mbyte pegua ombyape kuri'ýpe ha upéva ojaho'i óro sýime ha ohai hi'ári pindo ha yvoty apesã ojoajúva ojeuhe ra'ãnga. 6 Upéva ombojegua omoingévo hese ita jegua. Pe óro ojeporúva, pe iporãvéva rehegua. 7 Péicha ombyape órope opa pe tupao ryepy: umi víga, umi okẽ horkõ, tápia ha okẽ nguéra, ha ohaika tekove ipepóva*f** ra'ãnga tápia kuérare. 8 Omopu'ã avei pe Tupã koty. Ipukukue 9 métro, tupao pekuéicha, ha 9 métro avei ipekue. Upéi ombyape óro sýime; upevarã ojeporu 20.000 kilo rupi. 9 Umi klávo ipohýi 550 grámo peteĩ-teĩ. Ombyape avei órope umi koty yvategua. 10 Tupã kotýpe ojapouka mokõi tekove ipepóva ra'ãnga ha umíva ojejaho'i órope. 11 Umi tekove ipepóva pepo pukukue ohupyty oñondive 9 métro; peteĩ umíva, ipukúva 2 métro ha 25 sentímetro, opoko pe ogyke koty peguáre, ha pe ambue péicha avei ipukúva, ohupyty pe ambue tekove ipepóva pepo apýra. 12 Upéicha avei upe ambue tekove ipepóva pepo peteĩ, ipukúva avei umi pepo ambuéicha, opoko pe koty ogykére; ha upe ipepo ambue, ipukúva avei péicha, opoko pe tekove tenondegua pepo apýrare. 13 Ko'ã tekove ipepóva ra'ãnga, oguerékova ipepo kuéra ipukúva oñondive 9 métro, oĩ ñembo'yhápe ha oma'ẽ koty mbyte pegua gotyo. 14 Ojapo avei pe poyvi sãingo pytãũ, hovy ha líno ha ombojegua tekove ipepóva ra'ãngápe. 15 Salomón ojapouka mokõi horkon ipukúva haimete 16 métro, tupao renonde pegua ogyképe guarã. Umi horkon akã ipuku 2 métro 25 sentímetro. 16 Ojapouka avei mba'e sã, mbo'y joguaha ha omoíka umi horkon ári; ojapouka avei 100 granáda ra'ãnga ha omoíka umi mba'e sãre. 17 Omoíka umi horkon tupao renonde pegua ogykére, peteĩ ijakatúa gotyo ha ambue ijasu gotyo. Pe horkon ijakatúa pegua ombohéra Jaquim, ha pe ijasu pegua, Bóaz.

2 Chronicles 4

1 Salomón ojapouka avei altar*f** vrónse ipukúva 9 métro, ipéva 4 métro ha ijyvatéva 4 métro imédio. 2 Ojapouka avei peteĩ ña'ẽ guasu vrónseguí, y ryrurã. Ijapu'a ha peteĩ hembe'ýgui ambuépe, irundy métro imédio ipuku. Ijyvate mokõi métro 25 sentímetro ha pe ña'ẽ rembe ijerekuévo oguereko 13 métro imédio. 3 Iguýpe ha pe ña'ẽ jerekuévo, mokõi hysýipe oĩ 10 tóro ra'ãnga ipa'üva ojeheguí 45 sentímetro, ha upe ña'ẽ pehënguéguinte ojejapóva. 4 Ko ña'ẽ oguapy 12 tóro ra'ãnga vrónse ári; umívagui mbohapy oma'ẽ yvatévo gotyo, mbohapy yvy gotyo, mbohapy kuarahy resẽ gotyo ha mbohapy kuarahy reike gotyo. Umi hetyma nguéra ikupe pegua oĩ hyepy gotyo ha pe ña'ẽ oguapy umíva ári. 5 Pe ña'ẽ iñanambusu 8 sentímetro, ha hembe ojogua ku ynambu sevóí potýpe, ha ija ipype 66.000 lítro y. 6 Ojapouka avei 10 ña'ẽ vrónse, oñemba'e johéi haguã ha omoĩ 5 ijakatúa gotyo ha 5 ijasu gotyo. Upépe ojejohéi opa mba'e ojeporúva mymbahapyhápe. Pe ña'ẽ guasu katu oĩ oñemopotĩ haguã upépe pa'i kuéra. 7 Ojapouka avei 10 mba'e rendy pyenda óro guigua, oje'eháicha tembiapoukapýpe, ha omoĩ tupaópe, 5 ijakatúa gotyo ha 5 ijasu gotyo. 8 Ojapouka avei 10 mesa ha omoíka tupaópe 5 ijakatúa gotyo ha 5 ijasu gotyo. Ojapouka avei 100 tása guasu óro. 9 Ojapouka avei pa'i kuéra korapy ha korapy mbyte pegua, hokẽ nguéra reheve ha umíva ombojaho'i vrónsepe. 10 Ha omoíka pe ña'ẽ guasu tupao yke akatúpe kuarahy reike yvy gotyo. 11 Hiram ojapo avei japepo, pála ha tása guasu kuéra ha péicha omoguahẽ hu'áme pe tembiapo ojapo vaekue mburuvicha guasu Salomónpe Tupã Rógape guarã. 12 Umi mba'e ojapo vaekue hína ko'áva: mokõi horkon, mokõi mba'e apu'a oguapýva umi horkon akãme, mokõi pyaha ojaho'i haguã umi mokõi mba'e apu'a horkon ru'áme oíva, 13 granáda

ra'ānga 400, umi mokōi pyahápe guarã, ojaho'íva umi mokōi mba'e apu'a oíva horkon ru'āme, 14 umi 10 pyenda ha ña'ẽ nguéra hi'arigua, 15 pe ña'ẽ guasu y peguarã, umi 12 tóro ra'ānga iguy peguáreve, 16 japepo, pála ha tencedor kuéra. Opa ko'ã tembiporu ojapo vaekue mba'e jegua apohára Hiram, mburuvicha guasu Salomónpe Ñandejárape guarã, vrónse verágui meme vaekue. 17 Ha'e omboyku umíva Jordán rembe'ýpe oíháme heta ñai'ũ, Sucot ha Saretán pa'ũme. 18 Salomón ojapouka heta etereígui ko'ãichagua tembiporu, ndaikatúi vaekue ojepapa pe vrónse ojeporúva pohyikue. 19 Salomón ojapouka avei umi ambue tembiporu oíva tupaópe: pe altar óro ha umi mesa oñemoíháme mbuja oñekuave'ẽva; 20 mba'e rendy pyenda ha imba'e rendy kuéra, oñemyendy haguã he'iháicha tembiapoukapy, Tupã koty renondépe, opa umíva óro sýigui; 21 yvoty ra'ānga, mba'e rendy ha tenása kuéra, óro sýigui avei; 22 kyse, tása guasu, kucharõ ha vraséro kuéra, oroitégui meme. Órogui avei vaekue tupao rokẽ nguéra hyepy pegua, Tupã koty pegua ha tupao reike pegua okẽ nguéra avei.

2 Chronicles 5

1 Ha opa rire opa umi tembiapo ojapouka vaekue tupaópe, Salomón ogueraha tembiporu óro ha pláta itúva David ojapouka vaekue Ñandejárape guarã, ha omoíka oñeñongatuhápe mba'e repyeta tupao pegua. 2 Upérõ Salomón ohenói Jerusalénpe myakãhára*f** Israelgua, Israel ñemoñare ruvicha kuéra ha karai guasu kuérape, ogueraha haguã Tupã Karameguã David Táva Sión guive. 3 Ha upe arete guasúpe, año pegua mes 7hápe hérava Etanim, oñembyaty mburuvicha guasu Salomón ndive opa Israelgua. 4 Oguahẽ opa myakãhára Israelgua, ha levíta kuéra ohupi pe Karameguã, 5 ha ogueraha híkuái, pe Jotopa róga reheve, ha tembiporu ipypegua reheve. Opa ko'ã mba'e ogueraha umi pa'i ha levíta kuéra. 6 Mburuvicha guasu Salomón ha opa Israelgua oñembyaty vaekue hendive oí karameguã renondépe ha oikuave'ẽ mymbajuka*f** ramo ovecha ha tóro, heta etereígui ikatu'ýva ojepapa. 7 Upéi pa'i kuéra ogueraha Tupã karameguã tupao ryepýpe, Tupã koty peve, ha omoí umi tekove ipepóva*f** ra'ānga pepo guýpe. 8 Ko'áva oipyso umi ipepo upe karameguã ári, ha péicha ojaho'i pe karameguã ha umi hi'ánda avei. 9 Umi karameguã ánda ipuku etereígui katu, tupao ryepy guive umi ijapýra ojekuaa Tupã koty renondépe, jepe okáguio ndojekuaái. Ha péicha opyta ko'agãite peve. 10 Karameguã ryepýpe oí umi mokōi ita pehẽnguente, Moisés omoí vaekue pype yvyty Horébppe. Umíva oí ñe'ẽ ñome'ẽ Ñandejára ojapo vaekue Israelgua ndive, ha'e kuéra osẽ rire Egíptogui. 11 Pa'i kuéra osẽ tupaógui. Opa umi pa'i oíva upépe oñemopotí*f** ra'e, ndaha'éirõ jepe upe ára ojopyru haguã tupao rembiapópe. 12 Opa umi levíta opurahéiva, Asaf, Hemán ha Jedutún ita'ýra ha ipehẽngue kuéra ndive oñembo'y altárgui kuarahy resẽ gotyo ha oñemonde ao línope. Oguereko platílo, mbaraka ha árpa, ha hendive kuéra oí 120 pa'i ombopúva turu. 13 Upérõ oñondivepa oñemoí ombopu turu ha opurahéi, omomba'e guasúvo ha ombyaguyjévo Tupãme; ha ombopu ituru, platílo ha ambue mba'epu ojepurahéi aja péicha: "Perohory Ñandejárape ipy'a porágui, oporohayúgui opa árape guarã". Upérõ peteĩ arai omyenyhẽ pe tupao ryepy, 14 ha pe araígui pa'i kuéra ndaikatúi opyta ojapo haguã umi hembiapo tupaópe. Tupã reko mimbipa niko omyenyhẽ pe tupao.

2 Chronicles 6

1 Upérõ Salomón he'i: "Che Jára, nde reikose upe arai pytũme. 2 Che katu ajapóma ndéve, Tupao reiko haguãme, Nde reiko haguã ko'ápe, opa árape guarã." 3 Upéi Salomón oma'ẽ opa Israel guáre oñembo'ýva hína ha ohovasa chupe kuéra, 4 he'ívo: "Tojererohory Tupã Israel Jára ojapo haguére iñe'ẽ ome'ẽ vaekue che ru Davidpe he'írõ guare chupe: 5 'Anohẽ guive che retã guápe Egíptogui, ndaiporavói vaekue mba'eveichagua táva Israelgua ñemoñarégui ojejapo haguã chéve upépe che rogarã ha ndaiporavói vaekue avavéicha guápe oisãmbyhy haguã che retãgua Israélpe. 6 Ha aiporavo Jerusalén aiko haguã upépe, ha Davidpe oisãmbyhy haguã che retãgua Israélpe. 7 Ha che ru David ojapose mo'ã peteĩ tupao Tupã Israel Járape guarã. 8 Ñandejára katu he'i chupe: 'Rejaposégui iporáva remopu'ãse chéve peteĩ tupao; 9 na nde mo'ãi jepe upe remopu'átava; peteĩ nde ra'ýva hína pe omopu'átava chéve tupao.' 10 Ha ko'ágã Ñandejára ojapóma iñe'ẽ. Ha'e he'i haguéicha, che aguapy che ru David rendaguépe Israel sãmbyhyhárõ ha amopu'ã Tupã Israel Járape peteĩ tupao. 11 Ha amoí avei upépe upe Karameguã, oíháme Ñandejára ñe'ẽ ñome'ẽ Israelgua ndive." 12 Upéi Salomón oñembo'y opa Israelgua renondépe, Ñandejára altar rovái, ha oipyso ipo. 13 Omopu'ãuka vaekue peteĩ tenda oí yvate haguãme

ikatu haguã maymáva ohecha chupe. Upéva vrónsegui ojejapo, ipuku ha ipe 2 métro 25 sentímetro, iyyvate 1 métro 35 sentímetro ha oñemoĩ korapy mbytépe. Upépe ha'e ojupi ha oñesũ opa Israelgua rovake ha oipysóvo iyyva yvága gotyo, 14 oñe'ẽ hatã he'ivo: "Tupã Israel Jára; yvágape ha yvy ári ndaipóri ndeichagua, rejapóva ne ñe'ẽ ha rehechaukáva nde py'a porã opa umi ojapóvape ne rembipota ipy'aite guive. 15 Nde rejapo ko árape upe ere vaekue ne rembiguái che ru Davidpe. 16 Upévare Tupã, Israel Jára, ejapo avei upe ñe'ẽ reme'ẽ vaekue ne rembiguái che ru Davidpe: nde reipytyvõ rupi, oĩtaha opa ára peteĩ iñemoñare ojupíva Israel guapyhápe, ita'yra kuéra heko porã guive ha ojapo guive ne rembipota ha'e ojapo haguéicha. 17 Aipo ramo, Tupã Israel Jára, toikókena umi ñe'ẽ reme'ẽ vaekue ne rembiguái che ru Davidpe. 18 "Ha ikatu vaerã piko nde reiko yvypóra kuéra ndive yvy ári? Yvágape jepe opa ituichakue reheve na nde jái ramo nde, mba'éicha piko nde játa ko tupaópe amopu'ã vaekue ndéve guarã? 19 Opáichavo, Tupã che Jára, ejapysaka kena che ñembo'ére ha ehendu ko ajeruréva ndéve. 20 Ne mandu'a kena ára ha pyharépe ko nde tupaóre; nde niko ere vaekue reimetaha ko'ápe. Ehendu che ñembo'e ko'ápe ajapóva ndéve. 21 Ehendu che ha ne retãgua Israel roñembo'e ramo ko'a gotyo mamó roimehágui. Ehendu amo yvágagui upe nde reikohápe ha eheja rei oréve ore angaipa. 22 Oime ramo ojapóva ivaíva hapicháre, ha oje'e chupe ome'ẽ haguã iñe'ẽ nde rérape ko altar renondépe, 23 ehendu nde amo yvágagui ha ejapo upe rejapo vaerã; eme'ẽ pe hekopeguáva ne rembiguái kuérape: emyengovia hembiapokuére pe hembiapo vaívape, reityvo hese ne tukumbo hembiapo vaikuére, ha eme'ẽ imba'éva upe ndojapói vaekuépe mba'eve ivaíva. 24 Umi ne retã Israel rehe ija'e'yva ipu'akárõ hese, ne retãgua ojapo haguére ivaíva, upéi ha'e ombyasýrõ, omomba'e guasúrõ nde rera ha oñembo'érõ ko tupaópe reheja rei haguã chupe, 25 ejapysaka hese yvága guive, eheja rei iñangaipa, hande rupi, tou jey hetãme, nde reme'ẽ vaekue chupe kuéra ha itúva kuéra ypykuépe. 26 Oimérõ ndokyvéi, Israelgua iñangaipa haguére, upéi ha'e kuéra oñembo'érõ ko'ápe ha omomba'e guasu nde rera ha ombyasýrõ iñangaipa, nde reinupã haguére chupe kuéra, 27 ehendu chupe yvága guive, eheja rei ne rembiguái kuéra Israelgua angaipa, ha ehechauka chupe kuéra pe tape porã oipykúi vaerã. Upérõ embou pe ama upe yvýpe reme'ẽ vaekue chupe kuéra imba'erã. 28 Oĩrõ ñembyahýi térã mba'asy asái ko tetãme, térã kóga kuéra ipirupa ára hakúgui, térã kogatýpe oĩrõ tuku térã yso karu; térã ore rehe ija'e'yva omongora ore táva ha ondyry ore rehe, térã ou ore ári oimehaichagua jeharu térã mba'asy, 29-30 ehendu upérõ opa ñembo'e, térã mba'e jerure oséva oimeraẽgui, térã ojapóva opa ne retã Israelgua, ohechávo ijeharu ha imba'asy, oñembo'évo oipysóva ipo ko tupao gotyo. Ehendu yvágagui upe reimehápe, ha eheja rei oréve ore angaipa; emyengovia peteĩ-teĩme hembiapokuére, ne ñoite niko reikuaa mba'épa oĩ pe máva ñe'ãme ha mba'épa ha'e ojapose. 31 Upéicha ne momorãne ha ohendúne ne ñe'ẽ oikove aja ko yvýpe, reme'ẽ vaekue ore ru ypykuépe. 32 Peteĩ mombyrygua, ndaha'éiva ne retãgua, oúró mombyrýgui ohendúgui nde tuicha ha nde pokatuha ha oñembo'érõ ko tupao gotyo; 33 ehendu yvágagui, upe nde reikohápe, ha eme'ẽ chupe opa mba'e ojeruréva, ikatu haguã opa tetã nguera yvy ári nde kuaa ha ne momorã ojapoháicha ne retã Israel ha toikuaa nde rera oñehenoíha ko tupaópe ndéve amopu'ã vaekue. 34 Ne retãgua osérõ ñorairõháme, mamó nde remondohápe chupe kuéra, oñembo'érõ ndéve upe guive ko táva gotyo nde reiporavo vaekue ha ko tupao che ajapo vaekue ndéve gotyo, 35 ehendu yvága guive iñembo'e ha imba'e jerure ha eipytyvõ. 36 Ha ho'a ramo angaipa apópe ojeívo pe nde reipotávagui, ndaipóri niko iñangaipa'yva, ha nde pochýgui hendive kuéra, reityrõ chupe kuéra hese ija'e'yva pópe ha umíva ogueraha chupe kuéra hembiguairã tetã mombyrygua térã aguĩ guápe, 37 ha pe tetãme, oĩháme hikuái, ombyasy ha ohejárõ iñangaipa, ha oñembo'e ndéve ha ohecha kuaa angaipa ojapo vaekue, 38 ojevy ramo hape vaígui oguata haguã nde rape rupi ipy'aite guive ha upe oĩhágui oñembo'e ramo oma'évo ko yvy gotyo nde reme'ẽ vaekue itúva kuéra ypykuépe, pe táva nde reiporavo vaekue ha ko tupao che amopu'ã vaekue ndéve gotyo, 39 ejapysaka iñembo'e ha imba'e jerure rehe yvága guive, upe nde reimehápe, eipytyvõ chupe kuéra, ha eheja rei chupe kuéra iñangaipa. 40 Ema'ẽ aipo ramo, Tupã che Jára, ha ejapysaka opa ñembo'e rehe ojejapóva ko'ápe. S 41 Epu'ã, Tupã che Jára, ne Karameguã mbarete reheve, ha eju ko tenda repytu'u haguáme. Nde pa'i kuéra, Tupã che Jára, toñemonde ao jeguápe, ha ne retãgua toiko porã joa. 42 Aní remomarã Tupã che Jára, mburuvicha guasu reiporavo vaekuépe. Ne mandu'a opa mba'e porãre, reme'ẽ vaekue David ne rembiguáipe."

1 Salomón oñembo'epa rire ho'a tata yvágagui ha ohapypaite pe mymbahapy*f** ha mymbajuka*f**, ha Tupã reko mimbipa omyenyhẽ pe tupao. 2 Upévagui pa'i kuéra ndaikatúi oike tupaópe. 3 Opa Israelgua ohechávo pe tata ha Tupã reko mimbipa, oñesũ ha ojavyv omboja peve isyva yvýre; omomba'e guasu ha oaguije me'ẽ Ñandejárape he'ívo: "Ha'e niko ipy'a porã ha oporohayhu opa árape guarã!" 4 Upe rire mburuvicha guasu ha opa Israelgua oikuave'ẽ mymbajuka*f** Ñandejárape. 5 Mburuvicha guasu Salomón oikuave'ẽ 22.000 tóro ha 120.000 ovecha. Upéicha Salomón ha opa Israelgua oikuave'ẽ pe tupao Tupãme. 6 Pa'i kuéra ojapo hembiaapo ñembo'yhápe, levíta kuéra opurahéi aja Ñandejára oñemoirũvo umi mba'epu reheve ojapouka vaekue mburuvicha guasu David omomorã ha oaguije me'ẽ haguã Ñandejárape, "oporohayhúgui opa árape guarã". Pa'i kuéra oĩ hovái ha ombopu avei ituru kuéra. Opa Israelgua katu oñembo'y joa. 7 Salomón omomarangatu tupao rogaguy, oĩva tupao renondépe, upépe oikuave'ẽ haguére mymbahapy ha pe ikyrakue mymbahapýgui oñekuave'ẽva jeiko porã jey rehe; upe altar vrónse ha'e omopu'ã vaekuépe niko ndaíjái pe mymbahapy, mba'e kuave'ẽ ha ikyrakue. 8 Upérõ Salomón ha opa Israelgua, heta eterei oúva umi tenda oĩvagui Hamat reike guive ysyry Egipto peve, ombyarete Enramadaguy arete. 9 Ára 8hápe, oiko ñembyaty marangatu ojejapo haguére altar*f** kuave'ẽ 7 ára pukukue. Aipo ramo oñembyarete 7 ára aja. 10 Ára 23 mes 7hápe mburuvicha guasu omondo opa Israel guápe ha maymáva oho jey hógape py'a rory reheve hetaite mba'e porã rehe Ñandejára ojapo vaekue David, Salomón ha hetãgua Israélpe. 11 Salomón ojapopa rire tupao, mburuvicha guasu róga ha opa mba'e ojapose vaekue, 12 Ñandejára ojechauka chupe pyhare ha he'i chupe: "Ahendu ne ñembo'e ha aiporavo ko tenda tupao ramo oñekuave'ẽ haguã chéve mymbajuka. 13 Ha upéicha, namongyvéi ramo pende yvy ári, térã ha'e ramo tukúpe ho'upa haguã pende kóga, térã amondo ramo mba'asy asãi che retã guápe, 14 ha che retãgua, pe tetã hérava Tupã retã, ombyasýrõ, oñemomirĩ, oñembo'e, ou jey che rendápe ha oheja hembiaapo vaikue, che ajapysakáta hese yvága guive aheja reíta iñangaipa ha amyakã rapu'ã jeyta chupe. 15 Upe guive ajapysaka umi ñembo'e ko'ápe ojejapóvare, 16 aiporavo niko ha amboyke che mba'erã ko tupao aiko haguã pype opa árape guarã. Añangarekóta ha che mandu'áta hese opa ára. 17 Nde reiko ramo che resa renondépe ojapo haguéicha nde ru David, rejapóvo opa mba'e che ha'e vaekue ha rembyajévo che rembiapoukapy, 18 amombaretéta nde guapyha, ame'ẽ haguéicha che ñe'ẽ nde ru Davidpe, ha'e ramo guare chupe oĩtaha katuete peteĩ iñemoñaréva oisãmbyhýtava Israel retã. 19 Pejei ramo che hegui katu ha ndapejapói umi tembiapoukapy ame'ẽ vaekue peẽme, ha upéva rangue pemomba'e guasu tupã ambue kuérape ha pejapo ha'e kuéra oipotáva, 20 pohapo'óta pe yvýgui ame'ẽ vaekue peẽme ha ahundíta pe tupao amboyke vaekue aiko haguã pype ha opa tetã oñembohorýta hese. 21 Ko tupao omimbipa vaekuégui oikóta tapere guasu, ha opa umi ohasáva ijypy rupi ijurujáita opytávo ha oporandúta, mba'érepa Ñandejára péicha ojapo ko tetã ha itupaóre. 22 Ha oje'éta chupe kuéra upéva ojehu hague oheja haguére Tupã itúva kuéra ypykue Járape, oguenohẽ vaekue chupe kuéra Egiptogui, ha oho tupã ambue kuéra rapykuéri oñesũ haguã henondépe ha ojapo haguã ha'e kuéra oipotáva. Upévare Ñandejára oity hague hi'ári kuéra ko ivaíva."

2 Chronicles 8

1 Ohasa 20 año Salomón ojapopa rire tupao ha hóga guasu, 2 ha upérõ omopu'ã jey umi táva Hiram ome'ẽ vaekue chupe ha omohenda upépe Israel guápe. 3 Upéi ondyry Hamat Sobagua rehe ha oñemomba'e hese. 4 Omopu'ã jey avei Tadmor, yvy ojeiko'ýháme, ha opa umi táva oñeñongatuhápe hi'upyrã, omopu'ã vaekue Hamátpe. 5 Omopu'ã avei Bet-Horón yvatevogua ha Bet-Horón yvy gotyogua; ko'áva, táva oñeñangareko mbaretéva, ikorapy jere yvatéva, oguerékóva okẽ ha imbotyha, 6 avei táva Baalat ha umi táva ambue, oñeñongatuhápe hi'upyrã, opa umi táva oñeñongatuhápe kárro ñorãirõrã ha kavaju kuéra ha opa umi táva omopu'ãse vaekue Jerusalénpe, Líbanope ha opa henda rupi oĩva ipoguýpe. 7 Umi hitíta, amorréo, hevéo, ferezéo ha jebuséo opyta vaekue, ndaha'éiva Israelgua, 8 he'ise, iñemoñare kuérape opyta vaekue upe tetãme, ha umi Israelgua ndojukái vaekue, Salomón oguereko tembiguái ramo ha omomba'apo tembiapo pohýipe ha péicha oiko hikuái ko'agãite peve. 9 Israel guápe katu ndoguerekói tembiguái ramo; chupe kuéra oiporu ñorãirõha yvy rupi, kárro ári, kavaju arigua ramo, ha ko'áva ruvicha ramo. 10 Uru kuéra Salomón oguerékóva, 250 vaekue. 11 Salomón oguerova faraón rajýpe David Távagui pe óga guasu ha'e omopu'ã vaekuépe chupe guarã, he'ígui hembireko ndoikói vaerãha David, Israel ruvicha, róga guasúpe. Umi Tupã karameguã oĩ hague rupi niko oñemboyke Ñandejárape guarã. 12 Salomón oikuave'ẽ

jepi Ñandejárape mymbahapy*f** ijaltar*f** ári ha'e omopu'ã vaekue tupao rokẽ renondépe, 13 umi ára oñekuave'ẽ haguãme, Moisés rembiapoukapy he'iháicha: pytu'uha árape, jasy pyahu aretépe ha umi mbohapy aretépe oñemomorãva año jerére: pe mbuja oñembovu'ỹva, pe Semána kuéra ha pe Enramadaguy. 14 Omoĩ avei, oipota haguéicha itúva David, mba'éichapa ojopyrúta pa'i kuéra hembia pópe ha levíta kuéra purahéipe ha pa'i ñepytyvõme. Avei mba'éichapa ojopyrúta okẽ nguéra rerekua, upéicha oipota haguére itúva David, karai marangatu. 15 Upéicha ndojeíri hikuái araka'eve mburuvicha guasu David omoĩ vaekuégui ojapo haguã pa'i, levíta ha mba'e repyeta rerekua kuéra. 16 Opa mba'e Salomón ojapo vaerã ojejapo, upe ára guive oñemoĩ hague tupao pyenda, oñemoguahẽ meve hu'áme. Tupao ojejapopaita hekópe. 17 Upérõ Salomón oho umi héravape Esión-Guéber ha Elat, yguasu rembe'ype, Edom retãme. 18 Hiram, iñorãirõha ruvicha kuéra rupi, oguerahauka chupe ygára guasu ha kuimba'e hembiguairã, oikuaáva pe yguasu; umíva oho Salomón ñorãirõha ruvicha kuéra ndive ha oguahẽ upe Ofir héravape ha upégui ogueru haimete 15.000 kilo óro ha ogueraha mburuvicha guasu Salomónpe.

2 Chronicles 9

1 Mburuvicha guasu kuñáva Sabá pegua ohendu Salomón herakuã guasuha ha oho Jerusalénpe oikuaa haguã mba'eichaite pevépa iñarandu, ha ogueraha mba'e porandu hasýva ojejora haguã. Omimbipa oguahẽvo, ikaméllo kuéra henyhẽ mba'e ryakuã porã, heta eterei óro, pláta ha ita jeguágui. Oguahẽ rire Salomón rendápe oporandu chupe opa mba'e oporanduse vaekue, 2 ha Salomón he'i chupe mba'épa he'ise opa umi mba'e ha'e oikuaaséva. Peteĩ mba'énte jepe chupe oporandúva, ndaipóri ha'e oikuaa'ỹva. 3 Mburuvicha guasu kuñáva, ohechavo mba'eichaitepa Salomón Iñarandu, ha pe óga guasu ha'e omopu'ã vaekue, 4 umi tembi'u imesa pegua, umi mburuvicha kuéra koty, hembiguái kuéra reko resãi guasu ha ijao jegua, umi kaguy tykuaha ha umi ao oiporúva ha'e kuéra, umi mymbahapy*f** oñekuave'ẽva tupaópe, ijurujái opytávo, 5 ha he'i mburuvicha guasu Salomónpe: "Pe ahendu vaekue che retãme ne rembiapokue ha ne arandu rehegua, añete ra'e; 6 ko'ágã ikatúma arovia aju haguére ahecha che resa tee rupi. Ahecha kuaa noñemombe'úi hague chéve mbyterénte jepe upe oĩvagui. Heta etereive mba'e reikuaa ra'e pe che ahendu vaekuégui. 7 Ovy'aiténepa hína umi ne rembireko ha ne rembiguái kuéra oĩ mantéva nde ykére ha ohendúva ne ñe'ẽ henyhẽva arandúgui! 8 Tojererohory Tupã nde Jára nde rayhu vaekue ha ne moĩ iguapyhápe! Ohayhúgui Israélpe Tupã nde Jára ha omombarete haguã chupe opa árape guarã, ne moĩ huvicha guasúrõ, reisãmyhy haguã hekópe chupe kuéra reiporúvo tekojoja!" 9 Upéi ome'ẽ Salomónpe 3.960 kilo óro, ha heta eterei mba'e ryakuã porã ha ita jegua. Araka'eve noguahẽi Israélpe hetaite mba'e ryakuã porã ogueru haguéicha mburuvicha guasu kuñáva mburuvicha guasu Salomónpe. 10 Upéva ári, Hiram ha Salomón rembiguái kuéra ogueru vaekue óro Ofírgui, ogueru avei upégui yvyra poravo pyre ha ita jegua. 11 Umi yvyra Salomón he'i ojeporu haguã tupao ha mburuvicha guasu róga apópe ha ojapouka avei chugui mbaraka, árpa ha mba'epu. Araka'eve ndojehechái vaekue mba'eve ko'áichagua Judá retãme. 12 Mburuvicha guasu Salomón ome'ẽ avei mburuvicha guasu kuñáva Sabá peguápe opa mba'e ha'e oipota vaekue, omyengovia rire chupe ijopóire. Upe rire pe kuña oho jey hetãme hembiguái kuéra ndive. 13 Pe óro Salomónpe oguahẽva año jerére ohupyty 22.000 kilo rupi, 14 ojepapa'ỹre umi pira pire ohepyme'ẽva ñemuhára ha mombyrygua, hetã rupi ohasáva. Upéva ári opa mburuvicha guasu Arabia pegua ha umi sãmbyhyhára oĩva pe tetãpyre ogueru óro ha pláta Salomónpe. 15 Mburuvicha guasu Salomón ojapouka avei 200 ñorãirõha rete mo'ãha óro ha peteĩ-teĩme ojeporu 6 kilo. 16 Ojapouka avei 300 tete mo'ãha óro michívéva ha peteĩ-teĩme ojeporu 3 kilo rasami óro, ha opa umíva omoĩka pe óga guasu héravape "Ka'aguy Líbano". 17 Ojapouka avei peteĩ guapyha tuicha elefante rãinguégui ha ombyapeka oroitépe. 18 Pe guapyháre oja 6 jupiha ha peteĩ pyenda óro, mokõive ijképe pe guapyha oguereko ijyva ha umíva ykére oĩ león ra'ãnga. 19 Oĩ avei 12 león ra'ãnga ñembo'yhápe peteĩ-teĩ umi 6 jupiha apýrape. Peichagua araka'eve ndojejapói vaekue mamove! 20 Opa umi kópa oiporúva mburuvicha guasu, órogui meme vaekue ha óro meme vaekue avei opa tembiporu óga guasu "Ka'aguy Líbano" pegua. Plátagui ndaipóri mba'eve, Salomón oisãmbyhy aja ndojehecha ramo guasúgui pe pláta. 21 Umi ygára guasu mburuvicha guasu mba'éva oho jepi Társispe, Hiram rembiguái kuéra ndive, ha ou jey jepi mbohapy año rire oguerúvo heta óro, pláta, elefante rãingue, ka'i ha pávo real. 22 Mburuvicha guasu Salomón ipira pire hetave ha iñaranduve opa mburuvicha guasu yvy ariguágui. 23 Mburuvicha guasu kuéra opa rupigua ohechase

chupe ha ohenduse pe arandu Tupã ome'ẽ vaekue chupe, 24 ha opa umíva ogueraha chupe áño jerére jopói ramo: opaichagua óro ha plátava, ao, tembiporu ñorãirõrã, mba'e ryakuã porã, kavaju ha mburika. 25 Salomón oguereko 4.000 kavaju róga, ikavaju kuéra ha ikárro kuérape guarã, ha 12.000 kuimba'e kavaju arigua. Umívape ha'e omoĩ táva kuérape oñeñongatuhápe kárro ñorãirõrã ha Jerusalén pegua mburuvicha róga guasúpe oñangareko haguã mburuvicha guasúre. 26 Salomón oguereko ipoguýpe opa mburuvicha guasu oívape ysyry guasu Éufrates guive filistéo retã meve ha Egipto rembe'y peve 27 Ha'e rupi, pláta ha óro ytýicha heta Jerusalénpe, ha umi kuri'y heta, hetaháicha ígo ka'aguy umi ñúre. 28 Kavaju kuéra Salomón peguarã ojeguere Egipto ha opa tetãgui. 29 Salomón rekovekue, iñepyrũ guive ipaha peve, ojehei maranduhára*f** Natán kuatione ñe'ẽme, Ahías upe Siló pegua marandúpe ha umi mba'e he'i vaekuépe maranduhára Iddo oñe'ẽ ramo Jeroboam Nabat ra'yre. 30 Salomón oisãmbyhy Jerusalénpe Israel ruvicha guasúrõ 40 áño pukukue, 31 ha omano rire oñeñotý itúva David távape. Upéi oisãmbyhy hendaguépe ita'yra Roboam.

2 Chronicles 10

1 Roboam oho Siquémpe, opa Israelgua oho haguére upépe, oguereko haguã chupe mburuvicha guasúrõ. 2 Ha oikuaa upéva Jeroboam, Nabat ra'y, oíva Egíptope, oho haguépe okañy haguã Salomóngui, ha ou jey Egíptogui. 3 Oñehenoika rire, Jeroboam ha opa Israelgua oho oñe'ẽ haguã Roboam ndive, ha he'i chupe hikuái: 4 —Nde ru ojopy eterei vaekue ore ndive. Ko'ágã roipota rembovevyimive oréve ore reko asy ha reipe'a ore ati'ygui pe mba'e pohýi ha'e omoĩ vaekue. Upéicha ramo rojapóta upe nde reipotáva. 5 Roboam he'i chupe kuéra: —Peju jey che rendápe mbohapy ára rire. Maymáva oho jey. 6 Upémarõ Roboam ohenói myakãhára*f** kuérape oĩ vaekue itúva Salomón ndive ha oporandu chupe kuéra: —Mba'épa peje chéve ha'e haguã chupe kuéra? 7 Ha'e kuéra he'i chupe: —Rejapo ramo ha'e kuéra ojeruréva ha reñe'ẽ porãrõ chupe kuéra, oíta ne ndive ha ojapóta opa mba'e eréva. 8 Roboam katu nopenái pe ha'e kuéra he'ívare. Ombyaty katu ijerére umi ikakuaa irüngue, umi ojapótava pe ha'e he'íva. 9 Oporandu chupe kuéra: —Mba'épa peje chéve ha'e haguã umi ojerure vaekuépe ambovevýi haguã pe mba'e pohýi che ru omoĩ vaekue ijati'yre? 10 Umi karia'y okakuaa vaekue hendive he'i chupe: —Umi ojerure vaekuépe ndéve rembovevýi haguã pe mba'e pohýi nde ru omoĩ vaekue ijati'yre, ere vaerã péicha: “Oime ramo che ru ojopy ra'e pene ndive, che ajopyvéta chugui. 11 Oime rire che ru omoĩ ra'e mba'e pohýi pende ati'yre, che amoíta ipohyivéva. Oimérõ ha'e pene nupã ra'e tukumbópe, che pombyepotíta teju ruguái oguerekóva iñapýime fiérro akuápe.” 12 Mbohapy ára haguépe ou jey Jeroboam opa Israelgua ndive Roboam rendápe, ha'e he'i haguéicha chupe kuéra. 13 Mburuvicha guasu Roboam katu oñe'ẽ pohýi eterei chupe kuéra, ojapo'yre mba'eve ramo pe he'i vaekuére chupe umi myakãhára, 14 ha oñe'ẽ chupe kuéra he'i haguéicha umi karia'y: “Oime rire ra'e che ru omoĩ mba'e pohýi pende apére, che amoíta ipohyivéva. Ha oime rire ra'e ha'e pene nupã tukumbópe, che pombyepotíta teju ruguáipe iñapýi fiérro hakuáva. 15 Mburuvicha guasu ndojapói mba'eve ramo Israel guápe, Tupã ohejágui péicha ojapo, oiko haguã pe ñe'ẽ Ñandejára ome'ẽ vaekue Jeroboam Nabat ra'yre, maranduhára*f** Ahías, Siló pegua, rupi. 16 Israelgua ohechávo mburuvicha guasu nopenaiha hese kuéra, he'i hikuái chupe: Ndroikuaaséi mba'eve Davígui! Jesé ra'y ndohejái oréve mba'eve! Néike Israelgua! Jahapa ñande rógape, ha David toñangareko hogaguére! Upepete voi mayma Israelgua oho hógape. 17 Umi Israel guápe, oikóva Judá táva kuéra rupi, Roboam akóinte oisãmbyhy chupe kuéra. 18 Roboam omondóvo uru hérava Adoram oporomomba'apo haguã, Israelgua ojapi ha ojuka chupe itápe. Roboam ohendúvo upéva, ojupí ikárrope ha oho okañy Jerusalénpe. 19 Upéicha Israelgua ojetyvyro vaekue David ñemoñarégui ha ojei chugui ko'agáite peve.

2 Chronicles 11

1 Oguahẽ vove Jerusalénpe, Roboam ombyaty 180.000 ñorãirõhára ojeporavóva Judá ha Benjamín rogagua apytépe oñorãirõ haguã Israelgua ndive ikatu haguã oguereko jey chupe kuéra ipo guýpe. 2 Ñandejára katu he'i karai marangatu Semaíaspe: 3 — Ere Roboámpe, upéva Salomón ra'y ha Judá ruvicha guasu, ha opa Israelgua Judá ha Benjamín guápe, 4 ko ha'ekáva chupe kuéra: “Ani peñorãirõ pene pehẽngue kuéra ndive. Tapeho jey pende rógape.” Ha'e kuéra ohendúvo pe he'ikáva Ñandejára, oho jey hikuái hógape ha ojeheja ñorãirõgui Jeroboam ndive. 5 Roboam opyta

Jerusalénpe ha omopu'ã Judá rupi táva kuéra oñeñangareko mbaretéva. 6 Omombarete Belén, Etam, Tecoa, 7 Bet-Sur, Socó, Adulam, 8 Gat, Maresá, Zif, 9 Adoraim, Laquis, Azecá, 10 Sorá, Aialón ha Hebrón. Umíva, táva oñeñangareko mbaretéva Judá ha Benjamín pegua. 11 Omombareteve umi táva oñeñangareko mbaretéva ha omoĩ ipype kuéra mburuvicha, avei hi'upyrã, ñandyry ha kaguy. 12 Ome'ëka avei tete mo'ãha ha kyse yvuku ñorãirõrã peteĩ-teĩ umi távape ha omombarete eterei. Upéicha Roboam opyta Judá ha Benjamín reheve. 13 Pa'i ha levíta kuéra opa Israelgua ou opa guio oñemoĩ ijkére, 14 levíta kuéra oheja ijyvy ha opa oguerékova oho haguã Jerusalén térã ambue Judagua táva rupi. Jeroboam ha mburuvicha kuéra upe riregua ndohejáigui chupe kuéra oiko Ñandejára pa'i ramo. 15 Jeroboam omoĩ vaekue pa'i imba'e teéva hembiapo haguã umi tupaópe ha'e omopu'ãuka vaekue omomba'e guasu haguã aña nguéra ha umi tóro ra'angápe ojapouka vaekue. 16 Umi ohekase vaekue ipy'aite guive Tupã Israel Járabe, oho avei pa'i ha levíta kuéra rapykuéri Jerusalénpe, oikuave'ë haguã mymbajuka*f** Tupã, itúva kuéra ypykue Járabe. 17 Upéicha omombareteve hikuái Judá retã ha oipytyvõ Roboam, Salomón ra'ype, mbohapy año pukukue, ha'e niko mbohapy año ajánte oguata David ha Salomón rapére. 18 Roboam omenda Mahalat, Jerimot rajýre; ko Jerimot, David ha Abihail ñemoñare; Abihail katu Eliab rajy ha Jesé remineno. 19 Roboam ha Mahalat ñemoñare vaekue Jehús, Semarías ha Zaham. 20 Upéi omenda Maacá, Absalón rajýre ha iñemoñare vaekue: Abiam, Atai, Zizá ha Selomit. 21 Roboam hembireko 18 ha ikuña 60, ha Maacápe ohayhuve opavavégui. Ita'yra 28 ha itajýra 60 vaekue. 22 Roboam omoĩ Abiam, Maacá membýpe, ityvýra kuéra ruvichárõ, ojapose niko chugui mburuvicha guasu. 23 Upéi omohenda porã ambue ita'yra kuérape, umi táva oñeñangareko mbaretéva Judá ha Benjamíngua rupi, ha ome'ë chupe kuéra heta hi'upyrã ha heta kuña.

2 Chronicles 12

1 Roboam oñemombarete porã rire iguapyhápe omboyke Ñandejára rembiapoukapy, ha opa Israelgua ojapo upéicha avei. 2 Ha ojei haguére hikuái Ñandejáragui, 5 año Roboam uguapy haguépe mburuvicha guasúrõ, Sisac, Egipto ruvicha guasu, ondyry Jerusalén rehe. 3 Ou chupe 1.200 kárro ñorãirõrã, 60.000 ñorãirõha kavaju arigua ha heta eterei yvy rupigua oguerúva Egíptogui: libio, suquieno ha etíope kuéra reheve. 4 Oñemomba'e táva kuéra oñeñangareko mbaretéva Judá guáre ha uguahẽ Jerusalén peve. 5 Upérõ maranduhára*f** Semaías oñemboja Roboam ha Judagua ruvicha kuéra rendápe; umíva oñembyatypa vaekue Jerusalénpe, okañývo Sisácgui. Ha he'i chupe kuéra: —Ñandejára he'ika peẽme, pejei haguére chugui ha'e pende rejaha Sisac pópe. 6 Israel ruvicha kuéra ha mburuvicha guasu oñemomirĩ, ohechakuaa hembiapo vaikue ha he'i hikuái: —Ñandejára hekojoja pe ojapóvape. 7 Ñandejára ohechámarõ ombyasyha hikuái hembiapo vaikue, he'i Semaíaspe: “Oñemomirĩ haguére nahundi mo'ãi chupe kuéra. Ágã upe riremínte aipe'a jeýta chupe kuéra pe ivai etévagui ha ndaiporu mo'ãi Sisáce ahekuavo haguã che pochy rendy Jerusalén ári. 8 Opáichavo opytáta hikuái ipoguýpe, tohechakuaa mba'éichapa oiko ojapórõ Tupã rembiapoukapy ha mba'éichapa, oikórõ tetã nguéra poguýpe.” 9 Sisac, Egipto ruvicha, ojeity Jerusalén ári ha oñemomba'e umi mba'e repyeta tupao ha mburuvicha guasu rógape guáre. Opa mba'e oipe'a ha ogueraha avei umi tete mo'ãha óro ojapo vaekue Salomón. 10 Mburuvicha guasu Roboam ojapo hendaguépe tete mo'ãha vrónse ha ome'ë oñongatu haguã umi ñorãirõha ruvicha kuérape oñangarekóva mburuvicha guasu róga rokẽre. 11 Mburuvicha guasu ohóvo tupaópe, umi mburuvicha omoirüva chupe ogueraha umi tete mo'ãha vrónse; ou jeývo, omoĩ jey hendaguépe. 12 Roboam oñemomirĩ haguére, Ñandejára ipochy poi hendive ha nohundetéi chupe. Opáichavo Roboam ojapo avei mba'e iporáva Judá. 13 Mburuvicha guasu Roboam oñemombareteve Jerusalénpe, ha akóinte oisãmbyhy; oñepyrürõ guare oisãmbyhy oguereko 41 año ha oisãmbyhy 17 año Jerusalénpe, pe táva Ñandejára oiporavo vaekue oiko haguã, opa táva Israelgua apytépe. Roboam sy Amongua vaekue ha héra Naamá. 14 Roboam rembiapokue ivai; noñeha'ãi oheka Ñandejárape ipy'aite guive. 15 Roboam rekovekue iñepyrüha guive ipaha peve ojehai maranduhára*f** Semaías kuatiápe ha maranduhára Iddo rogagua kuatiápe. Oñorãirõ py'ýi vaekue oñondive Roboam ha Jeroboam. 16 Ha omano rire Roboam oñeñotý David távape. Upéi uguapy hendaguépe ita'yra Abiam.

2 Chronicles 13

1 Abiam oñepyrü oisãmbyhy Judápe, 18 año uguapy rire mburuvicha guasúrõ

Jeroboam. 2 Oisãmbyhy Jerusalénpe mbohapy año pukukue. Isy héra Micaías, Uriel ha Guibeá ñemoñare. Abiam ha Jeroboam osẽ oñorãirõ oñondive. 3 Abiam omoñepyrũ ñorãirõ ha oguereko 400.000 ñorãirõhára poravopyre. Jeroboam katu oñemoĩ hese 800.000 ñorãirõhára poravopyre reheve. 4 Upérõ Abiam oñembo'y yvyty Semaraim ru'áme, oĩva yvyty Efraínpe, ha he'i: "Jeroboam ha opa Israelgua, che rendúke! 5 Ndapeikuaái piko Tupã, Israel Jára, ome'ẽ hague Israel retã David ha iñemoñare kuérape opa árape guarã, ome'ẽvo iñe'ẽ ikatu'ỹva oñembotove? 6 Opáichavo Jeroboam, Nabat ra'y, Salomón David ra'y rembiguaire, opu'ã ijárame. 7 Ha omoirũ chupe tapicha ahẽ, reko rei atýra, ipu'akáva Roboam Salomón ra'yre, ha'e imitã ha ikangýgui gueteri. Upéicha rupi naimbareteĩ ombohováĩ haguã chupe kuéra. 8 Ha ko'ágã peẽ peñemoĩse David ñemoñarere, oisãmbyhyva Ñandejára rérape. Pejerovia pende jehe pende retágui ha perekógui tóro ra'ãnga óro, Jeroboam ojaipouka vaekue peẽme pene tupã gua'urã. 9 Pemosẽ vaekue avei pa'i añetegua, Aarón ñemoñare, ha levíta kuéra, Tupã voi oiporavo vaekue imba'erã, ha pemoĩ hendaguépe pende pa'i gua'urã, ojaipoháicha umi tetã ambuegua. Oimeraẽ oguerúva peteĩ tóro ra'y ha 7 ovecha mácho ikatu oñemoingo pa'i ramo tupã japu kuérape guarã. 10 Oréve guarã katu Tupã ore Jára upe Tupã añetegua ha ndorojeíri chugui. Pa'i kuéra itupao pegua, Aarón ñemoñare, ha umi oipytyvõva chupe kuéra levíta hina. 11 Ha'e kuéra oikuave'ẽ Ñandejárape pyhareve ha ka'aru, mymbahapy*f** ha insiënso,*f** omoĩ henondépe mesa ipotíva*f** mbuja ñekuave'ẽmbyre reheve, ha ka'aru pytũ oguahẽvo omyendy mba'e rendy pyenda óro ári. Ore rojapo Tupã ore Jára rembiapoukapy, peẽ katu pejei vaekue chugui. 12 Pehecha kuaáke aipo ramo, ore ndive oĩha Tupã ha ipa'i kuéra; ko'áva oĩma ombopu haguãicha ituru kuéra rondyry haguã pende rehe. Peẽ Israelgua, aníke peñorãirõ Tupã pende ru ypykue Jára ndive! Cháke na pende pu'aka mo'ãi hese!" 13 Jeroboam he'i ra'e iñorãirõhára tapykue guápe omongora haguã Judá guápe ha ondyry haguã hese kuéra hapykue guio. Upéicha rupi Jeroboam ondyryta Judá guápe henonde guio ha hapykue guio. 14 Umi Judagua oma'ẽ hapykue gotyo ha ohecha oñendyryha hese kuéra tenonde ha tapykue guio. Upérõ ohenói hikuái Ñandejárape ha pa'i kuéra ombopu ituru. 15 Umi Judagua opoívo yvytúre isapukái guasu ñorãirõmegua, Tupã ondyry Jeroboam ha opa Israel guápe, ha omboguevi chupe kuéra Abiam ha Judá renondégui. 16 Umi Israelgua okañy Judá guágui, Tupã omoĩ haguére chupe kuéra Judagua pópe. 17 Abiam ha iñorãirõha kuéra ojuka heta etereípe. Pe árape omano 500.000 ñorãirõha poravopyre Israelgua. 18 Upérõ umi Israelgua oñemona yvýre, Judagua katu ijoyvytu hese kuéra ojerovia haguére Tupã itúva kuéra ypykue Járare. 19 Abiam omuña Jeroboampe ha oipe'a chugui táva kuéra Betel, Jesana ha Efraín ha umi tava'i kuéra hesegua. 20 Jeroboam ndaikatuvéi oñakã rapu'ã oikove aja Abiam. Ipahápe Ñandejára oinupã rasy chupe ha Jeroboam omano. 21 Upe aja Abiam oñemombarete iguapyhápe. Hembireko 14, ita'ýra 22 ha itajýra 16. 22 Abiam rekovekue ha opa mba'e ojapo vaekue oikove aja, ojehai maranduhára*f** Iddo kuatiápe. 23 Abiam omano ríre oñeñotý David távape. Upéi oisãmbyhy hendaguépe ita'ýra Asá. Ha'e oisãmbyhy aja, oĩ py'a guapy upe tetãme 10 año pukukue.

2 Chronicles 14

1 Asá rembiapokue iporã ha hekopegua Tupã Ijárame renondépe. 2 Oipe'a tupã mombyrygua altar*f** kuéra ha tupã gua'u tupao kuéra, omyangu'i umi ita oñemboykéva tupã gua'u kuéra peguarã, ha ojokapa umi Astarté*f** ra'ãnga. 3 Upéi he'i Judá guápe ojevy haguã Tupã itúva kuéra ypykue Járare, ha ojapo haguã hembiapoukapy. 4 Opa táva Judá guágui oipe'a tupao gua'u kuéra ha altar oñemopu'áva tupã gua'úpe. Ha oisãmbyhy aja ha'e oĩ py'a guapy. 5 Asá oiporu umi año oĩháme py'a guapy ha ndaiporihápe ñorãirõ avave ndive Ñandejára ome'ẽ haguére teko guapy, ha omopu'ã Judá rupi táva kuéra oñeñangareko mbaretéva. 6 He'i umi Judá guápe: "Ñamombarete ko'ã táva ha ñamopu'ã ijerere korapy jere yvate, óga yvate, ha okẽ imbotyha reheve, ko tetã oĩ aja ñande poguýpe. Jaheka haguére Tupã Ñandejárape, ha'e ome'ẽ ñandéve py'a guapy tetã nguéra ñande jereregua ndive." Upévale ojapo hikuái hekoitépe ko'ã tembiapo. 7 Asá oguereko ñorãirõhára 300.000 kuimba'e Judagua, oguerekóva tete mo'ãha ha kyse yvuku, ha 280.000 Benjamíngu, oguerekóva tete mo'ãha ha hu'y. Opa ha'e kuéra, kuimba'e py'a guasu. 8 Hese kuéra ondyry Zérah Etiopiagua oguerekóva 1.000.000 ñorãirõhára ha 300 kárro ñorãirõhára, ha oguahẽ Maresá peve. 9 Upérõ Asá osẽ chupe ikuimba'e kuéra reheve ha oñemohenda oñorãirõ haguã Sefata ñúme Maresá ykére. 10 Asá ohenói Tupã Ijárame he'ívo: "Che Járame, ndéve guarã peteĩchante reipytyvõ ramo imbareteva ha ikangývape. Upévale, ore pytyvõkena Tupã ore Járame, nde rehe

niko rojerovia ha nde rerape rosẽ chupe kuera! Nde Tupã, ore Jára hina. Ehechauka chupe kuera ndaiporiha avave oñemoĩ vaerã nde rehe!" 11 Upérõ Ñandejára ome'ẽ Asá ha Judá guápe upe ñorairõháme ipu'aka haguã ha upévare Etiopiagua, oĩ haguéicha, oguevi ha okañymba chugui kuera. 12 Asá ha iñorairõhára katu omuña chupe kuera Guerar peve ha ojuka opa Etiopía guápe oheja'ỹre peteĩte jepe. Etiopiagua opyta ijaku'ipa Ñandejára ha iñorairõhára renondépe, ha umíva oñemomba'e heta eterei Etiopiagua mba'ekuere. 13 Upéi ojeity hikuái umi táva ári oĩva Guerar jerére, opa umíva niko okyhyjeterei opytávo Ñandejára renondépe. Judagua oíke ha oguerahapa umi mba'eta pype oĩva. Heta eterei pe oguerekóva ra'e. 14 Ondyry avei umi hekoháre oguerekohápe hymba kuera ha ogueraha heta eterei ovecha ha kaméllo. Upéi ojevy hikuái Jerusalénpe.

2 Chronicles 15

1 Azarías Obed ra'y, oguerekóva ipype Tupã Espíritu, 2 osẽ Asá ruguaitívo ha he'i chupe: "Ehendúke Asá ha opa peẽ Judá ha Benjamíngua ko ha'éva peẽme! Ñandejára oĩta pene ndive, peimérõ hendive. Pehekárõ chupe, pejuhúta; pehejárõ katu, ha'e pende rejáta. 3 Israel oiko are vaekue Tupã añetegua rehe'ỹre, pa'i'ỹre ha ojeheko mbo'e'ỹre Tupã rembiapoukapýre. 4 Ojejopy vaírõ katu, ojevýrõ Tupã Israel Járape ha oheka chupe, ha'e ojejuhukáta chupe kuera. 5 Umíva umi árape ndaipóri vaekue py'a guapy avavépe guarã. Ñemondýi manté uvei katu, opa tetã nguerape guarã. 6 Tetã nguera ha táva kuera oñohundipa, Tupã omongyhyjégui chupe kuera opaichagua mba'e vai reheve. 7 Peẽ katu, pende py'a guasúke ha ani pene kangy; peñeha'arõ, oñemyengovia porãta peẽme." 8 Asá ohendu vove maranduhára*f** ñe'ẽ, oñembopy'a guasu ha oipe'apa umi tupã gua'u ahẽ oĩva Judá, Benjamín ha umi táva Efraíngua rupi, ho'a vaekue ipoguýpe ha ombopyahu jey pe Ñandejára altar*f** oĩva tupao rokẽme. 9 Upéi ombyaty opa Judá ha Benjamíngua ha opa umi mombyry guápe oĩva hendive kuera, ha oúva Efraín, Manasés ha Simeóngui; heta Israelgua niko ohasa Asá ykére, ohechávo Tupã Ijára oĩha hendive. 10 Oñembyaty hikuái Jerusalénpe, mes mbohapyha, año 15hápe oisãmbyhyha Asá, 11 ha oikuave'ẽ hikuái Ñandejárape upe árape, 700 tóro ha 7.000 ovecha umi oipe'a vaekuégui ñorairõháme. 12 Upéi ome'ẽ hikuái iñe'ẽ ohekataha Tupã itúva kuera ypykue Járape ipy'aite guive. 13 Ha ome'ẽ hikuái iñe'ẽ, oimérõ ndohekaséiva Tupã Israel Járape, taha'e tuicha térã michĩ, kuimba'e térã kuña, ojukataha umívape. 14 Ome'ẽ hikuái iñe'ẽ Ñandejárape oñe'ẽ hatávo, sapukái rorýpe, turu ha turu'i púpe. 15 Opa Judagua ovy'a pe ñe'ẽ ome'ẽ vaekuére, ojapo niko ipy'aite guive ha oñeha'ambaite oheka Ñandejárape, ha ha'e ojejuhuka chupe kuera ha ome'ẽ py'a guapy opa tetã ijereregua ndive. 16 Asá he'i avei ijarýi Maacá noñembohéra véima haguã mburuvicha guasu sy, oja pouka haguére Astarté*f** ra'ãnga. Asá omyangu'i upéva pe ta'ãnga ha ohapy ysyry Cedrónpe. 17 Ha ndojepe'apáirõ jepe Israélgui umi tenda yvate, Asá opyta hatã iñe'ẽme Tupã ndive oikove aja pukukue. 18 Oguerahauka tupaópe umi mba'e itúva oikuave'ẽ vaekue ha umi ha'e voi oikuave'ẽ vaekue: pláta, óro, ha ambue tembiporu kuera. 19 Ndoikói ñorairõ umi 35 año Asá oisãmbyhy aja.

2 Chronicles 16

1 Año 36 Asá oguapy haguépe oisãmbyhy hetã, Israel ruvicha guasu Baasá oho ondyry haguã Judáre ha omombarete táva Ramá, omoha'eño haguã chupe. 2 Upérõ Asá oguenohẽ óro ha pláta oñeñongatúva tupao ha mburuvicha guasu rógape ha oguerahauka Damáscope, Siria ruvicha guasu Ben-Hadádpe. Heseve oguerahauka peteĩ kuatia he'íva: 3 "Ñame'ẽ ojupe oñoñe'ẽ, ojapo haguéicha ñande ru kuera. Kóina ápe óro ha pláta. Emondoho ne ñe'ẽ reme'ẽ vaekue Israel ruvicha guasu Baásape, ha upéicha, ha'e che rejáta py'a guapýpe." 4 Ben-Hadad oñoñe'ẽ me'ẽ hendive, ha omondo iñorairõha kuera ondyry haguã Israelgua táva kuérare. Upéicha oñemomba'e hikuái táva kuérare Ijón, Dan, Abel-Maim, ha opa umi táva Neftalí guáre, oñeñongatuhápe hi'upy. 5 Baasá oikuava vove upéva, ojeheja Ramá ñemombaretégui, ha ndojapoukavéi pe tembiapo. 6 Upérõ mburuvicha guasu Asá oho opa Judagua ndive ha ogueraha Ramágui umi ita ha yvyra Baasá oiporu vaekue omombarete haguã, ha oiporu umíva omombarete haguã táva kuera Guebá ha Mispá. 7 Upérõ maranduhára*f** Hananí oho mburuvicha guasu Judagua Asá rendápe ha he'i chupe: "Siria ruvicha guasu ñorairõha kuera ho'a mo'ã nde pópe ha rejavy upéva rejeko haguére Siria ruvicha guasúre ha nderejeroviái Tupã nde Járare. 8 Na ne mandu'ái piko Etiopía ha Libiagua kuera ou hague ndéve ñorairõha imbaretéva ha hetaiterei kavaju

arigua ha kárro ñorãirõrã reheve, ha Ñandejára omoĩ hague chupe kuéra nde pópe rejeko haguére hese? 9 Ñandejára niko oma'ẽ opa mba'e ko yvy ári ojuhúvare, oipytyvõ haguã umi hese añetehápe ojeroviávape. Nde reñembo tavy haguére, águive rerekóta nde ári heta ñorãirõ." 10 Asá ipochy eterei maranduhára ndive ha omoingeka chupe koty ypytũme. Upérõ avei ojopy vai eterei heta tetãgua ndive. 11 Asá rekovekue iñepyrũha guive ipaha peve, ojehai Judá ha Israelgua ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 12 Año 39 oisãmbyhy haguépe, Asá hasyete ipýgui; ha upérõ nohenói avei Ñandejárape, pohãnohára rehente ojerovia. 13 Omano año 41 oisãmbyhy haguépe, 14 ha oñeñotý pe itakuápe ha'e ojaouka vaekue David távape. Oñemoĩ peteĩ tyvy henyhëva mba'e ryakuã porãgui upevarã oñembosako'ívape. Upéi oñemyendy hérape peteĩ tata nde tuicháva.

2 Chronicles 17

1 Asá rendaguépe oisãmbyhy ita'yra Josafat; ha'e oñemombarete Israelpe. 2 Omoĩ ñorãirõhára opa Judagua táva oñemombaretévape ha omosarambi ñorãirõhára aty opa rupi Judá pyre ha umi táva Efraingua rupi, itúva Asá omoĩ vaekue ipoguýpe. 3 Ñandejára oĩ Josafat ndive, ha'e oikógui itúva ypykue David oiko haguéicha iñepyrũrã. Noñesũpehëi Baal*f** kuéra ra'ãngápe, 4 Tupã itúva ypykue Járápente omomba'e guasu, ojapo hembiapoukapy ha ndoguatái Israelgua rape vaíre. 5 Upévare Ñandejára omoĩ hatã chupe iguapyhápe. Opa Judagua ome'ẽ chupe ijopói ha oiko chugui karai imba'e reta ha herakuã mombyrýva. 6 Ipy'aite guive oguata Ñandejára rape rupi ha ohundi jey tupã japu kuéra tupao gua'u ha Astarté*f** ra'ãnga kuéra. 7 Año mbohapyha oisãmbyhy haguépe, omondo hembijokuái kuéra Ben-Hail, Abdías, Zacarías, Natanael ha Micaías, oporoheko mbo'e haguã táva kuéra Judagua rupi, 8 ha hendive kuéra omondo levíta kuéra Semaías, Netanías, Zebadías, Asael, Semiramot, Jonatán, Adonías, Tobías ha Tobadonías. Omoirũ chupe kuéra pa'i Elisamá ha pa'i Joram. 9 Omondo chupe kuéra kuatiáreve ojehaihápe Ñandejára rembiapoukapy oheko mbo'e haguã Judá guápe. Ha'e kuéra oho ha oporombo'e opa táva Judagua rupi. 10 Upe aja, opa tetã Judá jereregua okyhyjeterei Ñandejáragui ha upévare noñorãirõséi Josafat ndive. 11 Upéva rangue, oĩ filistéova oguerúva ijopói ha ipláta Josafátpe ohechauka haguã chupe oíha ipoguýpe ha umi Arabiagua ogueru chupe 7.700 ovecha mácho ha 1.700 kavara mácho. 12 Upéicha Josafat imbareteve ohóvo. Omopu'ã Judá rupi heta táva imbaretéva ha táva oñeñongatuhápe hi'upyrã. 13 Oguereko avei ijyvy tee heta táva Judagua rupi. Jerusalénpe katu oguereko heta ñorãirõhára py'a guasu. 14 Ko'áva ojepapa ojohogaguáre, ha áva ha'e: Judagua, mburuvicha Adná 300.000 kuimba'e reheve, 15 ijkére mburuvicha Johanán 280.000 kuimba'e reheve, 16 kóva ykére Amasías, Zicrí ra'y, oñekuã vaekue Ñandejárape hembiguairã, 200.000 kuimba'e py'a guasu reheve. 17 Benjámingua oĩ Eliadá, ñorãirõhára py'a guasu, 200.000 kuimba'e reheve oguerékova hu'y ha tete mo'ãha, 18 ha ijkére Jozabad 180.000 kuimba'e reheve oíva oñorãirõ haguáicha. 19 Ko'áva oĩ mburuvicha guasu ykére, ojepapa'yre umi ha'e omoĩ vaekue umi táva oñeñangareko mbaretévape opa rupi Judá pyre.

2 Chronicles 18

1 Josafátgui oiko mburuvicha guasu ipira pire hetáva ha herakuã mombyrýva, ha ita'yra omenda rupi Israelgua ruvicha guasu Acab reindyre, oiko avei chugui Acab pehẽngue. 2 Mbovymi año rire, Josafat oho Samariápe ohechávo Acábpe. Kóva oguerohory chupe ha iñirũ nguérape, hérape ojuka heta ovecha ha tóro ha oñeha'ã oñemoirũ hendive ondyry haguã oñondive Ramot Galaad guáre. 3 Ha upéicha Acab Israelgua ruvicha guasu oporandu Josafat Judá ruvicha guasúpe: —Che moirũtapa ñandyry haguã Ramot Galaadgua rehe? Josafat he'i chupe: —Che ha che ñorãirõhára roime ne ndive ha ne ñorãirõhára ndive roike haguã ñorãirõme. 4 Opáichavo eporandu*f** raẽ Ñandejárape. 5 Israel ruvicha guasu ombyaty 400 maranduhára*f** Israel guápe ha oporandu chupe kuéra: —Andyrítapa Ramot Galaad guáre, téräpa nahániri? Ha'e kuéra he'i chupe: —Endyry katu! Tupã omoíta chupe kuéra nde pópe. 6 Josafat katu oporandu: —Ndaipóripa ápe ambue Ñandejára maranduhára ñaporandu haguã chupe? 7 Israel ruvicha guasu he'i Josafátpe: —Oĩve hína peteĩ ha ha'e rupi ikatu ñaporandu Ñandejárape: upéva hína Micaías, Imla ra'y. Che katu ndacha'ei hese; araka'eve nde'iri chéve mba'eve iporãva, ivaíva meménte voi osẽ ijurúgui. Josafat katu he'i chupe: —Ani ere upéicha. 8 Upérõ mburuvicha guasu Israelgua ohenói hembijokuáipe ha he'i chupe: —Pya'éke tou Micaías, Imla ra'y. 9 Mokõive mburuvicha guasu, pe Israelgua ha Josafat Judagua,

omonde ijao jegua ha oguapy iguapyhápe pe iyyvatevehápe Samaría rokẽme, ha umi maranduhára ome'ẽ imarandu henondépe kuéra. 10 Sedequías, Quenaaná ra'y, ojapo ra'e ijupe vaka ratĩ fiérro guigua ha osapukái: "Péicha he'i Tupã: 'Ko'ã vaka ratĩme rendyrýta sírio kuérare ha rehundipáta.'" 11 Ha opa maranduhára péichante avei oñe'ẽ. He'i hikuái mburuvicha guasúpe: "Endyry Ramot Galaad guáre ha nde pu'akáta hese, Ñandejára ome'ẽgui ndéve pe táva." 12 Pe oho vaekue Micaías piári he'i chupe: –Opa maranduhára, oĩ haguéicha, he'i mburuvicha guasúpe iporáva. Eñe'ẽke avei ha'e kuéraicha ha ere iporáva. 13 Micaías he'i chupe: –Ñandejára rérape ha'e ndéve: pe Tupã he'ikávante ha'éta! 14 Upéicha oho mburuvicha guasu rendápe ha ha'e oporandu chupe: –Micaías, rondyry vaerãpa Ramot Galaad guáre, térãpa nahániri? Ha Micaías he'i: –Pendyry katu ha pende pu'akáta hese, Tupã ome'ẽgui peẽme. 15 Mburuvicha guasu katu he'i chupe: –Mboy jey piko ha'e vaerã ndéve remombe'u haguã chéve upe añeteguávante Ñandejára rérape? 16 Upérõ Micaías he'i: "Ahecha opa Israelgua, isarambi umi ka'aguýre, ovecha herekua'yvaicha. Ha Ñandejára he'i kuri: 'Ko'áva ndaijárai; toho jey katu hikuái, py'a guapýpe hóga kuérape'." 17 Israel ruvicha guasu he'i Josafátpe: –Ha'éma ndéve kuri: ko kuimba'e araka'eve nde'íri iporáva; ivaívante voi! 18 Micaías he'ive: –Pe ere vaekuere, pehendúke ko'ágã pe he'íva Ñandejára: Ahecha chupe oguapýrõ iguapyhápe ha opa umi yvága pegua oñembo'y iyykére ijakatúa ha ijasu gotyo. 19 Upérõ Tupã oporandu mávapa ohóta omyakã raku Israel ruvicha guasu Acábpe ondyry haguã Ramot Galaadgua rehe omano haguã ñorãirõháme. Oĩ he'íva kóicha ha oĩ he'íva péicha. 20 Peteĩ espíritu katu oho oñembo'y Ñandejára renondépe ha he'i ojaпотaha upéva. Ha'e oporandu chupe mba'éichapa ojaпóta, 21 ha pe espíritu he'i omoingetaha japu umi maranduhára oíva mburuvicha guasu ndive akãme. Ha Ñandejára he'i chupe: 'Upéicha ko añete rembotavýta chupe. Tereho katu ejapo'. 22 Ha ko'ágã reikuaáma Ñandejára omoĩ hague espíritu japu ko'ã ne maranduhára jurúpe ha péicha ne runditaha. 23 Upérõ Sedequías, Quenaaná ra'y, ohovapete Micaíaspe ha he'i chupe: –Mamo rupípa oho che hegui Ñandejára espíritu oñe'ẽ haguã ndéve? 24 Micaías he'i chupe: –Reikuaáta ágã reikórõ rekañy kañy Peteĩ kotýgui ambuépe. 25 Upérõ Israel ruvicha guasu he'i: –Peraha Micaías táva sãmbyhyhára Amón ha che ra'y Joás rendápe, 26 ha peje chupe kuéra ko ha'ekáva: tomoinge ko kuimba'e koty ypytũme; to'u mbuja ha ýnte che aju jey peve ñorãirõhágui che pu'aka rire che mbohováivare. 27 Micaías katu he'i jey: "Nde reju ramo péicha ñorãirõhágui Ñandejára noñe'ẽi ra'e che juru rupi". 28 Ha péicha Israel ruvicha guasu ha Josafat Judá ruvicha guasu oho Ramot Galaadgua gotyo. 29 Ha Israel ruvicha guasu he'i Josafátpe: –Che aipe'áta che mburuvicha guasu ao aike haguã ñorãirõme, nde katu eike ne mburuvicha guasu ao reheve. Israel ruvicha guasu oipe'a ijao ha mokõive oike ñorãirõme. 30 Siria ruvicha guasu katu he'i ra'e iñorãirõha kárro arigua ruvicha kuérape: "Ani pendyry avavére, Israel ruvicha guasúrente pendyry." 31 Umi kárro arigua ruvicha kuéra ohechávo Josafátpe he'i hikuái: "Kóva hína Israelgua ruvicha guasu" ha omongora hikuái chupe ondyry haguã hese. Upérõ Josafat osapukái ojerurévo pytyvõ ha Ñandejára oipytyvõ chupe, omomombyrývo chupe kuéra. 32 Kárro ruvicha kuéra ohechávo ndaha'eíha Israel ruvicha guasu, nomuñavéi chupe. 33 Peteĩ ñorãirõhára katu opoi henonderã Peteĩ hu'y. Pe hu'y oike Israel ruvicha guasu rete mo'ãha pa'ũ rupi ha oikutu chupe. Upérõ Acab he'i ikárro rerekuápe: –Embojere nde kárro ha che renohẽ ñorãirõhágui, cháke ajekutu vai. 34 Oñeñorãirõ mbarete pe ára pukukue, ha Israel ruvicha guasu opyta mante ñembo'yhápe ikárrope ombohovái haguã sírio kuérape ka'aru peve; kuarahy oikévo, omano.

2 Chronicles 19

1 Judá ruvicha guasu Josafat oguahẽ porã jey hóga guasu Jerusalén guápe. 2 Maranduhára*f** Jehú Hananí ra'y katu osẽ huguaitivo ha oporandu chupe: "Mba'ére piko reipytyvõ iñañavape ha reñemoirũ Tupã rehe ija'e'yva ndive? Upévore Tupã ipochy ne ndive. 3 Opáichavo oĩ iporáva rejapo vaekue: rehundipa Astarté*f** ra'ãnga oíva ko tetãme ha reñeha'ã reheka Tupãme." 4 Josafat oiko Jerusalénpe, ha osẽ jepi ohechávo hetã guápe, Beerseba guive Efraín yvyty peve, omboguata jey haguã chupe kuéra Tupã, itúva kuéra ypykue Jára, rape rupi. 5 Omoĩ avei mbojovakehára opa umi táva Judagua oñeñangareko mbaretévape. 6 Ha he'i umi mbojovakehárape: "Pema'ẽ porãke upe pejaпóvare, cháke nda pe porombojovake mo'ãi kuimba'e rérape; Tupã rérape pejaпóta hína upéva! Ha'e oíta pene ndive pejëvo upe ojejapo vaerã. 7 Aipórõ pembyajéke Tupãme ha pema'ẽ porã upe pejaпóvare, cháke Tupã Ñandejára ndoheja reíri hína pe heko joja'yva, oporoporavóva térã

oñembopopeguávape". 8 Josafat omoĩ avei Jerusalénpe levíta, pa'i ha Israel roagua ruvicha kuéra, oiko haguã mbojovakeháro umi mba'e Tupã rembiapoukapy rehegua ha joavy oñondive rehe guápe oĩva Jerusalénpe. 9 Ha oheko mbo'e chupe kuéra péicha: "Pejapóvo pene rembiapo pembyajéke Tupãme ha ani peiporu pokarẽ térã japu. 10 Oúro pene rendápe pende rapicha oimeraẽ táva pegua ojoavýva, taha'e jejukakuére, taha'e oimehaichagua tembiapoukapýre, peheko mbo'eke chupe kuéra ani ijapu Tupã renondépe, ýrõ ha'e ipochýne pene ndive ha hendive kuéra. Pejapo péicha ha pe ivaíva ndo'a mo'ãi pende ári. 11 Pa'i guasu Amarías ta hína pende ruvicha opa mba'e Tupã guiguápe, ha Zebadías, Ismael ra'y ha Judá ñemoñaregua ruvicha, ha'éta hína pende ruvicha opa mba'e mburuvicha guasu guiguápe. Levíta kuéra katu umi ohaítava kuatiáre opa mba'e. Néike! Pemba'apóke upéicharõ, ha Tupã toĩ pe hembiapo poráva ndive!"

2 Chronicles 20

1 Upe riremínte, Moabgua ha Amongua oñomoirũ meuníta kuéra ndive ha ondyry Josafat rehe. 2 Upérõ oĩ he'íva Josafátpe: "Edómgui, Mar Muerto mboypýri guio, ou ndéve heta ñorãirõhára! Oĩma hikuái Hasesón-Tamarpe!" (Hasesón-Tamar héra avei En-Gadi.) 3 Josafat okyhyjeterei, oho oporandu*f** Ñandejárape ha omoherakuã jekaru'ỹ opa Judá guápe guarã. 4 Opa Judagua oñembyaty ojerure haguã pytyvõ Ñandejárape. Ojeju opa táva Judá guágui. 5 Josafat oñembo'y opa Judagua mbytépe, oñembyaty vaekue Jerusalénpe, tupao rogaugy pyahu renondépe, 6 ha oñembo'e péicha: "Tupã, ore ru ypykue Jára, nde hína yvága Jára, nde reisãmyhy tetã nguéra! Nde pópe oĩ mbarete ha pokatu; ndaipóri oñemoĩ vaerã nde rehe! 7 Nde, Tupã ore Jára, remosẽ vaekue ne retã Israel renonderãgui umi oikóvape ko yvy reme'ẽ vaekuẽpe opa árape guarã ne irũ tee Abraham ñemoñare kuérape. 8 Oñemohenda rire ko'ápe, omopu'ã vaekue peteĩ tupao ndéve guarã ha he'i hikuái: 9 'Ou ramo ore ári ivaíva ore rembiapo vaikuére, taha'e ñorãirõ, mba'asy asãi térã ñembyahýi, rojúta ko tupao renondépe, nde reimégui pype, rojeruréta ndéve ore pe'a haguã umi jejopy vaígui ha nde ore rendúta, ore pe'ávo ivaívagui. 10 Ápe oĩ hikuái Amongua, Moabgua ha umi Seír vvyty pegua kuéra; ijyvy kuérape ndereipotái vaekue oíke Israelgua oúvo Egíptogui, ohasa vaekue uvei tenonde ha nohundíri chupe kuéra. 11 Ha upéva rekovia, ko'ágã ondyry hikuái ore rehe ore mosẽ haguã nde yvy teégui, pe yvy nde reme'ẽ vaekue oréve ore mba'erã. 12 Tupã ore Jára, ne reinupã mo'ãipa chupe kuéra? Ore niko ore mbovy eterei rombohováí haguã chupe kuéra, oúva oréve heta eterei ñorãirõhára reheve. Ndooroikuaái mba'épa rojapóta! Nde rehe añoiténate rojerovia!" 13 Opa Judagua oñembo'y Ñandejára renondépe ha oĩ avei hendive kuéra hembireko ha imitã nguéra umi imichĩvéva jepe. 14 Oĩ upépe Jahaziel, Zacarías ra'y ha Benaiás remineno; ko Benaiás, Jeiel ra'y ha Matanías remineno, peteĩ levíta, Asaf ñemoñare. Kóvare oñemomba'e Ñandejára espíritu, 15 ha he'i: "Pejapysakáke Judá ha Jerusalengua, ha nde mburuvicha guasu Josafat! Ñandejára he'ika peẽme: 'Ani pekyhyje térã peñemondýi ko'ã ñorãirõha renondépe; ko ñorãirõ na pene mba'etí, imba'énte hína. 16 Peguejy ko'ẽrõ pendency haguã hese kuéra. Ojupi oúvo hikuái Sis rupi, ha pejuhúta chupe kuéra ysyry apýrape, oĩva yvy ojeiko'ỹha Jeruelgua rovái. 17 Napeẽi umi peñorãirõtava. Peñemohenda upépe ha pepyta peku'e'ỹre; pehecháta mba'éichapa Ñandejára pende pe'a chugui kuéra. Jerusalén ha opa Judagua! Ani pekyhyje; pesẽ chupe kuéra ko'ẽrõ, Ñandejára oĩgui pene ndive!" 18 Upérõ Josafat oñesũ ha ojavy omboja peve isyva yvýre ha opa Judá ha Jerusalengua oñesũ Ñandejára renondépe omomba'e guasu haguã chupe. 19 Ha levíta kuéra Quehat ha avei Coré ñemoñare oñepyrũ ogueropurahéi hatã Tupã Israel Járare. 20 Ko'ẽ rire, opu'ã hikuái oho haguã yvy ojeiko'ỹha Tecoa guápe. Ha osẽ vove, Josafat oñembo'y ha he'i chupe kuéra: "Pejapysakáke Jerusalén ha Judagua! Pejerovia Tupã pende Járare, ha peñeñandúta kyhyje'ỹre, pejerovia imaranduhára kuérare ha opa mba'e osẽ porãta peẽme." 21 Ha oporandu rire chupe kuéra, omoĩ karai kuéra opurahéi vaerã oñemondéva ao tupaópe guápe, osẽ haguã ñorãirõhára renonderã. Ha opurahéi hikuái Ñandejárape upe purahéi he'íva: "Pemomba'e guasu Ñandejárape Ha'e oporohayhúgui opa árape guarã!" 22 Upéi oñepyrũvo opurahéi vy'apópe, Ñandejára ojapo sarambi Amongua, Moabgua ha vvyty Seirgua apytepe. Ha'e kuéra ou vaekue ondyry Judá guáre, oñemoĩ oñorãirõ oñondive. 23 Amongua ha Moabgua ondyry vvyty Seír guáre ha ojukapa chupe kuéra; upe rire oñorãirõ oñondive ha ojojukapa. 24 Umi Judagua oguahẽvo pe ojehechahágui yvy ojeiko'ỹha ha oma'ẽ umi ñorãirõhára chupe kuéra oúvare, ohecha he'õngue kuérante ojepyso joáva yvýre. Peteĩnte jepe ndopytái ra'e ojejuka'ỹre! 25 Upérõ oguahẽ Josafat iñorãirõhára reheve ombyaty haguã pe oheja vaekue umi omanóva, ha ojuhu heta

eterei mymba, tembiporu ñorãirõrã, ao ha mba'e repyeta ha oguerahapaite. Heta etereiGUI pe oĩva, ndaikatúi ogueraha peteĩ árape ha mbohapyẽ ae oguerahapa. 26 Pe irundyha árape oñemyaty hikuái Beracá ñúme ha upépe oguerohory hikuái Ñandejárape. Péicha héra ko'agãite peve upe ñu. 27 Upéi Josafat omyakã opa kuimba'e Judá ha Jerusalén guápe ha ojevy hikuái Jerusalénpe tuicha vy'a reheve, Ñandejára ohundi haguére umi hese kuéra ija'e'ỹvape. 28 Oguahẽvo Jerusalénpe oho hikuái tupaópe árapa, mbaraka ha turu púpe. 29 Oikuaávo Ñandejára oñorãirõ hague umi Israel rehe ija'e'ỹva ndive, tetã nguéra okyhyje joa Tupãgui. 30 Péicha rupi Josafat oisãmbyhy py'a guapýpe, Tupã ome'ẽ haguére chupe py'a guapy tetã nguéra ijerére oĩva ndive. 31 Josafat oisãmbyhy Judápe. Oguereko 35 año oñepyrũrõ guare oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe 25 año pukukue. Isy héra Azubá, Silhí rajy. 32 Josafat oiko hekópe itúva Asá oiko haguéicha. Hembiaapo porã Ñandejára renondépe. 33 Opáichavo umi tupã gua'u tupao ndojepe'apái, ha tetãgua kuéra ndohékái gueteri Tupã, itúva kuéra ypykue Járaper, ipy'aite guive. 34 Umi ambue mba'e Josafat ojapo vaekue, iñepyrũha guive ipaha peve, ojehai Jehú Hananí ra'y kuatiápe ha oñemoĩ Israel ruvicha guasu kuéra kuatia apytépe. 35 Ko'ã mba'e rĩre, mburuvicha guasu Judagua Josafat oñemoirũ Israel ruvicha guasu Ocozías ndive, heko añáva. 36 Oñemoirũ hendive ygára guasu apópe, oho haguã Tarsíspe, ha umíva ojapo Esión-Guéberpe. 37 Upérõ Eliézer Maresagua, Dodavahu ra'y, ome'ẽ imarandu, Josafátpe oho waitaha, he'ívo chupe: "Ñandejára ombokuapa pe rejapo vaekue, reñemoirũ haguére Ocozías ndive." Ha péicha ojehe: Umi ygára guasu ho'yguy ha ndaikatúi oho hikuái Tarsíspe.

2 Chronicles 21

1 Josafat omano ha oñeñotỹ itúva ypykue David távape. Upéi oisãmbyhy hendaguépe ita'ýra Joram. 2 Joram ryvy kuéra, Josafat ra'y avei, ko'áva: Azarías, Jehiel, Zacarías, Micael ha Sefatías. Opa ha'e kuéra, Judá ruvicha guasu Josafat ra'y vaekue. 3 Itúva ome'ẽ vaekue chupe kuéra heta mba'e óro ha pláta guigua ha mba'e repyeta. Ome'ẽ avei chupe kuéra táva oñeñangareko mbaretéva Judagua. Oisãmbyhy haguã pe tetã katu omoĩ Jorámpe, ha'égui ita'ýra ypykue. 4 Joram katu, oñemombarete rĩre iguapyhápe, ojukaika ityvýra kuérape ha avei heta mburuvicha Israel guápe. 5 Oguereko 32 año oñepyrũrõ oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe 8 año. 6 Ha oguata mburuvicha guasu kuéra Israelgua ha Acab ñemoñare rape rupi, hembireko niko Acab ñemoñare. Hembiaapo ivai Ñandejára renondépe. 7 Ñandejára katu nohundiséi David guapyha, ome'ẽ haguére iñe'ẽ Davidpe, iñemoñare oisãmbyhytaha opa ára. 8 Joram oisãmbyhy aja, Edom opu'ã Judáre ha omoĩ hetãme mburuvicha guasu imba'e teéva. 9 Upérõ Joram oho iñorãirõhára ruvicha ha ikárro ñorãirõrã reheve ha pyhare aja opu'ã ha'e ha ikárro ñorãirõrã ruvicha kuéra ha ondyry Edom guápe, omongora vaekue chupe kuéra. 10 Opáichavo, Edomgua ojei Judá poguýgui ha oiko tetã ambue ramo, ko'agãite peve. Upérõ avei ojei Judá poguýgui táva Libná, Joram oheja haguére Tupã itúva kuéra ypykue Járaper. 11 Omopu'ã avei tupao tupã mombyry guápe Judá yvyty kuérape. Ha'e rupi avei Jerusalengua ojei Tupãgui ha Judagua ojavy hape. 12 Upérõ maranduhára*f** Elías omondo peteĩ kuatiañe'ẽ Jorámpe, he'ihápe chupe: "Tupã, nde ru ypykue David Jára he'ika ndéve: 'Nderejapói nde ru Josafat ha Judá ruvicha guasu Asá ojapo haguéicha, 13 reiko uvei oiko haguéicha Israelgua ruvicha guasu kuéra, ha nde rupi Judá ha Jerusalengua ojei Tupãgui ojei haguéicha Acab ñemoñare. Upéva ári rejuka nde ryvy kuérape, heko porãve vaekue nde hegui. 14 Upévale Ñandejára oitýta nde ári, ne retã, nde ra'y kuéra, ne rebireko kuéra ha opa mba'e rerekóva ári, mba'e vai tuicha etereiva. 15 Ndéve katu omondóta heta mba'asy. Nde rye rasýta are eterei ne ryekuesẽmba peve'." 16 Upérõ Ñandejára ombopochy eterei Joram rehe filistéo ha Árabe kuéra Cus ypýpe oĩvape; 17 upévale ondyry hikuái Judá rehe ha oike upe tetãme, ogueraha opa mba'e mburuvicha róga guasúpe oĩva, avei ita'ýra ha hembireko kuéra. Peteĩ ita'ýrante opyta, pe michĩvéva, hérava Joacaz. 18 Ko'ã mba'e rĩre, Ñandejára oinupã chupe tye rasy okuerave'ỹvape. 19 Ohasa umi ára, ha mokõi año rĩre hyekue osẽmba okápe ha omano asy eterei. Hetãgua, peteĩ tatánte jepe nomyendýi héraper, ojapo haguéicha itúva kuéra ipykue ndive. 20 Oguereko 32 año oñepyrũvo oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe 8 año. Oho avave ombyasy'ýre chupe. Oñotỹ hikuái chupe David távape, opáichavo noñotỹi chupe oñeñotýhápe mburuvicha guasu kuéra.

2 Chronicles 22

1 Umi Jerusalengua omoĩ mburuvicha guasúrõ Joram rendaguépe ita'ýra imitávévape, hérava Ocozías; umi ondyry vaekue árabe kuéra ndive Judagua rekoháre niko ojukapa mburuvicha guasu Joram ra'y kuéra tuichavévape. Upéicha Ocozías Joram ra'y, Judá ruvicha guasu, oñepyrũ oisãmbyhy. 2 Oguereko 22 año oñepyrũrõ oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe peteĩ año. Isy héra Atalía, Omrí ñemoñare. 3 Ocozías oguata avei Acab ha iñemoñare rape rupi isy oheko mbo'e vaigui chupe. 4 Ojapo ivaíva Ñandejára renondépe, Acab róga guáicha; itúva omano ríre niko umíva oheko mbo'e chupe ivaívape. 5 Ojapóvo ha'e kuéra he'íva oñemoirũ Joram, Acab ra'y ndive, upéva Israel ruvicha guasu, ha oñorãirõ Siria ruvicha guasu Hazael ndive Ramot Galaad guápe. Sírio kuéra oikutu Jorámpe, 6 ha ha'e oho jey Jezreélpe oñepohano haguã ijekutukuégui. Upérõ Ocozías oho Jezreélpe oñandúvo Jorámpe. 7 Tupã voi ombosako'i Ocozías jehó Joram rendápe ojehu haguã chupe ivaíva. Oguahẽ vove Ocozías osẽ Joram ykére oñorãirõ haguã Jehú Nimsí ra'y ndive. Kóvape Ñandejára oiporavo vaekue ohundi haguã Acab ñemoñare. 8 Jehú ojapo aja pe hekopeguáva Acab ñemoñarére, ojuhu Judagua mburuvicha kuéra ha Ocozías ryvy ra'y kuérape, oipytyvõva Ocozíaspe ha ojuka chupe kuéra. 9 Upéi ohekauka Ocozíaspe, okañy vaekue Samariápe; umi ohóva ipiári, ogueru Jehú rendápe ha ojuka hikuái chupe. Upéi oñotý, itúva ypykue Josafat oiko haguére Ñandejára rape rupi. Upéicha rupi ndopytái avave Ocozías rogagua ikatúva oisãmbyhy Judá guápe. 10 Atalía, Ocozías sy, oikuaávo imemby omano hague, oho ojuka opa Judá mburuvicha guasu kuéra róga guápe. 11 Ha Joseba, mburuvicha guasu Joram rajyre, omokañy Atalíagui Ocozías ra'ýpe, hérava Joás, peteĩ kotýpe imongakuaahára ndive. Upéicha rupi ndojejukái. Kóva ojapo Joseba, mburuvicha guasu Joram rajyre, Ocozías reindy ha pa'i Joiadá rembireko. 12 Ha Joás okañy hendive kuéra tupaópe. Upe aja Atalía oisãmbyhy pe tetã.

2 Chronicles 23

1 Año 7hápe Joiadá ohenoika ko'ã ñorãirõha ruvicha kuérape: Azarías Jeroham ra'y, Ismael Johanán ra'y, Azarías Obed ra'y, Maaseías Adaías ra'y ha Elisafat Zicrí ra'y; ha ome'ẽ hikuái ojupe oñoñe'ẽ. 2 Ha'e kuéra oho opa rupi upe tetãpyre ha ombyaty levíta kuéra oíva opa Judagua távape ha Israel rogagua ruvicha kuérape ha ohopa hikuái Jerusalénpe. 3 Upépe opa ijaty vaekue oñoñe'ẽ me'ẽ mburuvicha guasu ndive tupaópe. Joiadá he'i chupe kuéra: "Kóina ápe mburuvicha guasu ra'y! Ha'e vaerã ñande ruvicha guasu, Ñandejára ome'ẽ haguéicha iñe'ẽ David ñemoñare kuérape. 4 Péicha pejapóta: pa'i ha levíta kuéra apytégui, hembiapóva tupaópe pytu'uha árape, peteĩ aty oñangarekóta tupao rokẽ nguérare; 5 Ambue, oíta mburuvicha guasu rógape; ha pe hembýva, Pyenda Rokẽme. Upe aja opa Judagua oíta tupao rogaguýpe. 6 Ha aníke avave oíke tupaópe ndaha'éiva pa'i ha levíta omba'apóva upépe. Ha'e kuéra ñoite ikatu oíke, oñemboykégui Ñandejárape. Umi tavagua katu ojapo vaerã Tupã rembiapoukapy. 7 Levíta kuéra omongoráta mburuvicha guasúpe, kyse yvuku ipópe. Oímeraẽ oíkeséva tupaópe ojejukáta. Omoirũta hikuái mburuvicha guasúpe mamó ha'e ohohápe." 8 Levíta kuéra ha umi Judagua ojapo opa mba'e he'i vaekue pa'i Joiadá. Peteĩ-teĩ ogueraha imoirũha kuérape, umi hembiapóva tupaópe ha umi ojopyrúva pytu'uha árape, pa'i Joiadá niko nomboykéi avavépe. 9 Pa'i Joiadá ome'ẽ mburuvicha kuérape kyse yvuku ha tete mo'ãha David mba'ekue oñeñongatúva tupaópe. 10 Upéi omoĩ opa ñorãirõhárape tupao yke yvy gotyo guive iyyke yvatévo peve ha altar renondépe, kyse yvuku ipópe, oñangareko haguã mburuvicha guasúre. 11 Upérõ Joiadá, ita'ýra kuéra ndive, oguenohẽ mburuvicha guasu ra'ýpe, omoĩ hese iñakãngora ha imburuvicha guasu jeguaka, ha oñohẽ ríre hese ñandyry omoingo chupe mburuvicha guasúrõ. Upéi opavave ojepopete ha osapukái: "Viva mburuvicha guasu." 12 Atalía ohendu umi sapukái oikóva, ohecha opa umi oñaníva ha oguerosapukáiva mburuvicha guasúpe, ha oho tupao oñembahápe. 13 Upépe ohecha mburuvicha guasúpe oñembo'ýva hína tupao rokẽme, pe horkon imba'éva ykére. Ha iyykére oĩ ñorãirõhára ruvicha ha mba'e mbopuha kuéra; opavave ovy'a joa ha ombopu ituru kuéra; umi opurahéiva Tupãme oñemoirũ mba'epu reheve. Upérõ Atalía omondoro ijao ha osapukái: —Oñepu'ã che rehe! 14 Pa'i Joiadá katu he'i mburuvicha kuérape: —Penohẽ okápe ha pejuka, ha oĩrõ omoirũva chupe, pejuka avei. Anínte pejuka tupao ryepýpe. Ha pa'i he'i haguére ani haguã ojuka pe kuñame tupaópe, 15 omyaña hikuái Atalíape, ogueraha chupe pe kavaju oíkeha rokẽ rupi mburuvicha guasu rógape, ha upépe ojuka. 16 Upéi Joiadá oñoñe'ẽ me'ẽ opa Judagua ha mburuvicha guasu ndive, he'ívo ha'e kuerataha Ñandejára retã. 17 Upe ríre ohopa hikuái tupã gua'u Baal rógape, oity yvýre itupao, omongu'ipa ijaltar*f** ha ita'ãnga kuéra ha ipa'i gua'u Matánpe

ojuka hikuái altar renondépe. 18 Upéi Joiadá omoĩ ñangarekohára tupaópe, oíva pa'i ha levíta kuéra poguýpe; David omoĩ vaekue chupe kuéra tupaópe oikuave'ẽ haguã mymbahapy,*f** oje'eháicha Moisés rembiapoukapýpe, vy'apópe ha purahéi reheve he'i haguéicha David. 19 Omoĩ avei okẽ rerekua tupao rokẽme, ani haguã oíke avave ipotĩ'ỹva.*f** 20 Upéi ogueraha mburuvicha kuéra, karai guasu kuéra, tavagua sãmbyhyha kuéra, ha opa Judá guápe; ha omoirũ hikuái mburuvicha guasúpe tupao guive mburuvicha róga peve, oikévo okẽ yvategua rupi. Upépe omboguapy chupe mburuvicha guasu guapyhápe. 21 Opa tetãgua ovy'a joa ha pe táva opyta py'a guapýpe Atalía ojejuka rire kyse pukúpe.

2 Chronicles 24

1 Joás oguereko 7 año oñepyrũrõ oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe 40 año pukukue. Isy héra Sibíá, Beersebagua. 2 Joás hembiapo porã Ñandejára renondépe oikove aja pa'i Joiadá. 3 Joiadá omomenda chupe mokõi kuñáre ha mokõivégui ita'ýra ha itajýra. 4 Upe rire Joás oñembopy'a peteĩ omyatyrõ haguã tupao, 5 ha upevarã ombyaty pa'i ha levíta kuérape ha he'i chupe kuéra: “Pesẽ Judagua táva kuéra rupi ha pembyaty pira pire opa Israel guágui, oñemyatyrõ haguã tupao. Pende Pya'éke!” Levíta kuéra katu imbegue. 6 Upérõ mburuvicha guasu ohenoika pa'i Joiádape ha he'i chupe: —Mba'érepa ne reñeha'ãi levíta ha pa'i kuéra ogueru haguã pe mba'e me'ẽ, Moisés, Ñandejára rembiguái, ha Israelgua kuéra he'i vaekue oñembyaty haguã tupaópe guarã? 7 Atalía heko año etereíva ha iñirũ nguera niko oíke vaekue tupaópe ha ogueraha itupã gua'u kuérape guarã tupao pega tembiporu. 8 Upérõ mburuvicha guasu ojapouka peteĩ karameguã ha omoika tupao rokẽ ykére oka guio. 9 Upéi omoherakuã Judá ha Jerusalén rupi ojereraha haguã tupaópe pe mba'e me'ẽ Moisés, Ñandejára rembiguái, he'i vaekue Israel guápe yvy ojeiko'ýháme. 10 Mburuvicha kuéra ha opa Israelgua ou ipy'aite guive omoĩ imba'e me'ẽ karameguáme, omyenyhẽ meve. 11 Levíta kuéra ogueraha jepi pe karameguã mburuvicha guasúpe ohecha haguã; ha ohechávo oĩ hetamaha pe pira pire, ou jepi peteĩ mburuvicha guasu rembijokuái ha peteĩ ma'ẽhára pa'i guasu omondóva ha omonandi hikuái pe karameguã; upéi ogueraha omoĩ jey hendaguépe. Upéicha ojapo ára ko'ẽre ha ombyaty heta pira pire. 12 Mburuvicha guasu ha Joiadá ome'ẽ pe pira pire tupao myatyrõhárape ohepyme'ẽ haguã umi ita kytíha ha yvyra kytíháme omba'apóva tupao ñemyatyrõme. Hembiapo avei upépe umi fiérro ha vrónsere omba'apóva. 13 Oñemba'apo kyre'ỹ ha pe tupao opyta ipyahu jey yma guaréicha. 14 Opa rire pe tembiapo ojeguero mburuvicha guasu ha Joiádape upe pira pire hembýva ha ha'e kuéra ojapouka chugui umi tembiporu tupao ha mymbahapy*f** peguarã, avei kucharõ ha tembiporu óro ha pláta. Oikove aja Joiadá oñekuave'ẽ tapiaitéva mymbahapy tupaópe. 15 Joiadá katu itujáma ha oguerekóvo 130 año omano py'a guapýpe. 16 Oñeñotý David távape, mburuvicha guasu kuéra ykére ojapo haguére iporáva Israelgua, Tupã ha tupaóre. 17 Omano rire Joiadá, mburuvicha kuéra Judagua oho oñesũ mburuvicha guasu renondépe, ha ha'e ohendu chupe kuéra. 18 Ha'e kuéra ojei Tupã itúva kuéra ypykue tupaógui, ha oho oñesũ Astarté*f** ha ambue tupã gua'u kuéra renondépe. Upépare Tupã ipochy Judá ha Jerusalengua ndive. 19 Opáichavo Ñandejára omondo imaranduhára*f** kuéra ombojeyv haguã chupe kuéra hape vaígui. Ha'e kuéra katu nohenduséi iñe'ẽ. 20 Upérõ Tupã Espíritu oñemomba'e Zacarías, pa'i Joiadá ra'yrére; ha'e oñembo'y peteĩ iyyvatehápe ha he'i opavavépe: “Péicha he'ika Tupã: ‘Mba'érepa ndapejapói mba'evérõ che rembiapoukapy? Mba'érepa peheka pende jupe ivaíva? Peẽ che reja haguére, che avei pohejáta’”. 21 Ha'e kuéra katu oñemoimba hese, ha mburuvicha guasu he'ígui, ojapi hikuái chupe itápe ojuka peve tupao rogaguýpe. 22 Mburuvicha guasu Joás hesarái pa'i Joiadá, Zacarías ru, ohupi hague chupe mburuvicha guasúrõ ha ojuka ita'ýra Zacaríaspe; kóva omano nguévo osapukái: “Ñandejára tohecha kóva ha tomyengovia peẽme!” 23 Pe año ñepyrũme siriagua ñorãirõha aty ou oñorãirõ haguã Joás ndive. Ondyry hikuái Judá ha Jerusalénre, ojuka opa mburuvicha kuérape, omonda opa mba'e oíva ha omondo Damascogua ruvicha guasúpe. 24 Imbovy ramo jepe umi ñorãirõhára Siriagua, Ñandejára omoĩ ipópe kuéra ñorãirõhára Judagua heta itevéva, ha'e kuéra oheja haguére Tupã itúva kuéra ypykue Járape. Péicha hekovia Joáspe hembiapo vaikue. 25 Siriagua oho rire, Joás opyta hasy ete. Upérõ hembiguái kuéra ñemiháme oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã chupe, ojuka haguére pa'i Joiadá ra'ýpe. Ha upéicha ojuka chupe hupaitépe. Upéi oñotý hikuái chupe David távape, oñeñotý'ýre mburuvicha guasu kuéra apytépe. 26 Umi oñemoĩ vaekue hese, Zabad Simat amoníta memby ha Jozabad Simrit moabíta memby. 27 Opa mba'e Joás ra'y kuéra rehegua, hetaite maranduhára ñe'ẽ, omombe'úva ivaíva chupe

guarã, ha umi mba'e tupao ñemyatyrõ rehegua, ojehaipa mburuvicha guasu kuéra kuatiápe. Hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Amasías.

2 Chronicles 25

1 Amasías oguereko 25 año oñepyrũrõ oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe 29 año pukukue. Isy héra Joadán, Jerusalengua. 2 Hembiaapo porã Ñandejára renondépe, ndaha'éinte ipy'aite guive. 3 Oñemombarete rire tetã sãmbyhyhárõ, ojukaumi ojúka vaekue itúvape. 4 Ha ndojukái ita'ýra kuérape; Moisés kuatia ñe'ême oĩháicha niko Ñandejára he'i vaekue: "Túva kuéra ndo jejukái vaerã ta'ýra kuéra rembiapo vaikuére ha ta'ýra kuéra avei ndo jejukái vaerã túva kuéra rembiapo vaikuére. Peteĩ-teĩva omano vaerã iñangaipáre." 5 Amasías ombyaty opa Judá ha Benjamín guápe ojohogaguáva, ha omoĩ chupe kuéra ñorairõha ruvicha kuéra poguýpe. Upéi oipapa 20 año ombotýva guive, ha ojuhu oĩha 300.000 kuimba'e poravopyre oĩva oñorairõ haguáicha, oĩporu kuaáva kyse yvuku ha tete mo'ãha. 6 Upéva ári ombyatyve 100.000 ñorairõhára Israelgua 3.300 kílo plátare. 7 Peteĩ karai marangatu katu ou hendápe ha he'i chupe: —Nde karai mburuvicha guasu, aníke oñorairõ nde ykére ñorairõhára Israelgua. Ñandejára niko noĩri Israelgua ndive, ha opa umi Efraingua ndive ave. 8 Ha'e kuéra oikérõ nde ykére ñorairõme, Tupã ne moĩta umi ne mbohováiva pópe. Tupã ikatu oporopytyvõ térã oporoity. 9 Amasías oporandu pe karai marangatúpe: —Ha mba'épa oikóta umi 3.300 kílo plátagui ame'ẽ vaekue chupe kuéra? Pe karai marangatu he'i chupe: —Ñandejára oguereko ome'ẽ haguã ndéve hetave upévagui. 10 Upépe Amasías omondo jey umi Efraingua ñorairõhára hógape kuéra. Ha'e kuéra katu ipochy Judagua ndive, ha ipochykue reheve oho jey hógape. 11 Amasías katu oñembopy'a guasu, ogueraha iñorairõha kuéra upe Juky Ñume, ha ojuka 10.000 kuimba'e Seír guápe. 12 Upéva ári Judagua oñemomba'e 10.000 kuimba'ére ha ogueraha chupe kuéra peteĩ yvyty ru'áme oĩháme ita guasu ha upégui omyaña chupe kuéra ha umíva ho'ávo huguápe ijaku'ipa hikuái. 13 Upe aja umi ñorairõhára Efraingua Amasías omondo jey vaekue hógape kuéra, ondyry Judagua táva kuérare, Samaría guive Bet-Horón peve, ojuka 3.000 tapichápe ha ogueraha heta mba'e omonda vaekue. 14 Amasías ou jeývo Edómgui ñorairõhágui, ogueru Seír pegua tupã gua'u kuéra ha oguereko itupã ramo, omomba'e guasu ha ohapy chupe kuéra insiénso. 15 Ñandejára ipochy Amasías ndive ha omondo hendápe maranduhára*f** he'i haguã chupe: —Mba'érepa reñesũ tupã gua'u renondépe. Ha'e kuéra niko ndaikatúi vaekue oipysyrõ nde pógui hetã guápe? 16 Amasías katu oñe'ẽ joko chupe ha he'i: —Ndéve piko máva nde poravo reheko mbo'e haguã mburuvicha guasúpe? Tereho ko'águi neremanoséirõ! Pe maranduhára oho mboyve he'i chupe: —Aikuaa Tupã oñembopy'a peteĩmaha ne rundívo, rejapo haguére upéva ha nerehenduséigui che ñe'ẽ. 17 Judagua ruvicha guasu Amasías katu ohendu ambue ñe'ẽ ha he'ika Israel ruvicha guasu Joáspe, upéva Joacaz ra'y ha Jehú remineno: "Eju che mbohováí, tahechami nde rova!" 18 Joás katu he'ika chupe: "Peteĩ karaguata he'ika kuri'y Líbano peguápe: 'Eme'ẽ nde rajy che ra'ýpe, tomenda hese'. Peteĩ tymba ñarõ Libanogua katu ohasa upérupi ha opyrũmba pe karaguatáre. 19 Nde ere: 'Che pu'aka Edom guáre', ha upévare rejejapo eterei. Epytánte nde rógape. Maerãpa reityse nde ári ha Judá ári mba'e vai?" 20 Amasías katu ndoikuaaséi mba'eve. Upéva ojehu Tupã oñembopy'a peteĩma haguére oitývo chupe Joás pópe, ojerovia haguére tupã gua'u Edom guáre. 21 Upérõ Joás oho ha ombohováí chupe Bet-Sémespe, oĩva Judá retãme. 22 Umi Judagua ho'a Israelgua pópe ha isarambipa; peteĩ-teĩ oñani jey hóga gotyo. 23 Israel ruvicha guasu Joás ojapyhy Judá ruvicha guasu Amasíaspe Bet-Sémespe, ha ogueraha Jerusalénpe. Pe táva korapy jere yvate rehe ojapo peteĩ kuára guasu ipukúva 180 méto, Efraín Rokẽ guive Hugua Rokẽ meve. 24 Upéi oguerahapa pe óro ha pláta oĩva ha opa mba'e tupao pegua oñongatúva Obed-Edom ha umi mba'e repyeta mburuvicha guasu róga pegua ha ogueraha avei karai guasu kuéra ra'y kuéra pira pire rehe ome'ẽ jey haguã, ha oho jey Samaría gotyo. 25 Judá ruvicha guasu Amasías, Joás ra'y, oikove gueteri 15 añove omano rire Israel ruvicha guasu Joás, Joacaz ra'y. 26 Ambue mba'e Amasías rekovekue rehegua, iñepyrũrã guive ipaha peve, ojehei Judá ha Israelgua ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 27 Amasías ojei guive Ñandejáragui, oñeñemoĩ ñemi hese Jerusalénpe. Ha'e okañy táva Láquispe. Pepeve ojeho hapykuéri ha upépe ojejuka. 28 Upéi ojeguero hetekue kavaju ári ha oñeñotý itúva kuéra ypykue ndive Judá Távape.

2 Chronicles 26

1 Upérõ opa Judagua ogueraha Ozíaspe ha omoĩ chupe mburuvicha guasúrõ itúva Amasías rendaguépe. Ozías oguereko upérõ 16 año, 2 ha ha'e pe itúva omano rire omopu'ã jey vaekue pe táva Elat, ha oñemomba'e jey hese Judápe guarã. 3 Ozías oguereko 16 año oñepyrürõ guare oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 52 año pukukue. Isy héra Jecolías, Jerusalengua. 4 Ozías rembiapokue iporã Ñandejára renondépe, iporã haguéicha itúva Amasías rembiapokue. 5 Oñeha'ã oiko Tupã rape rupi oikove aja Zacarías, oheko mbo'e vaekue chupe ohayhu haguã Tupãme. Ha oiko aja Ñandejára rape rupi, ha'e omyakã rapu'ã chupe. 6 Ozías omoñepyrũ ñorãirõ filistéo kuéra ndive, ha oity yvýre táva kuéra Gat, Jabnia ha Asdod korapy jere yvate ha omopu'ã táva kuéra Asdod retãme, filistéo kuéra apytépe. 7 Tupã oipytyvõgui chupe, ipu'aka filistéo kuéra, Árabe kuéra Gur-Baal pegua ha amoníta kuérare. 8 Amoníta kuéra ohepyme'ẽ vaerã Ozíaspe ohechauka haguã oĩha ipoguýpe, ha Ozías herakuã mombyry opa rupi Egipto retã rembe'y peve, oúgui ipu'akapa. 9 Omopu'ã avei óga yvate Jerusalénpe Hugua Rokẽ, Ñu Rokẽ ha Hugua ári ha omombarete umi óga yvate. 10 Ojapo avei óga yvate yvy ojeiko'ỹháme ha ojo'ouka heta ykua, hymba hetãgui ñúme ha yvy iyyvatehápe. Oguereko avei heta omba'apóva ikokue ha iparraltýpe yvy iyyvatehápe ha ikokuépe, ohayhúgui ñemitỹ. 11 Ozías oguereko avei heta ñorãirõhára aty-atýpe osẽva oñorãirõ, oipapa haguéicha mba'e haihára Jeiel ha ipytyvõha Maaseías. Umívape oisãmbyhy vaekue Hananías, ñorãirõha kuéra ruvicha. 12 Ogagua kuéra ruvicha, kuimba'e py'a guasu meme, ojepapa 2.600. 13 Ipoguýpe oĩ 307.500 kuimba'e ikatupyryva oipytyvõ haguã mburuvicha guasúpe ñorãirõme. 14 Ozías ojapouka opavavépe guarã tete mo'ãha, kyse yvuku, akã mo'ãha, pyti'a mo'ãha, hu'y ha ita momboha. 15 Ojapouka avei Jerusalénpe ita ha hu'y momboha iñarandúva rembiapokue, ha omoĩka umi óga yvate ru'ãme ha umi táva hi'ã porãhápe. Opa rupi herakuã guasu, Tupã oipytyvõ haguére chupe imbarete eterei haguã. 16 Ha oñemombarete porãrيره tetã sãmbyhyhárõ, ou ojejapo eterei ha upéva ohundi chupe. Opu'ã Tupã Ijárare ha oike tupaópe ohapy haguã insiénso altárpe. 17 Hapykuéri katu oike pa'i guasu Azarías ha omoirũ chupe 80 pa'i py'a guasu. 18 Umíva ombohováí mburuvicha guasu Ozíaspe ha he'i chupe: "Nde, ore ruvicha guasu Ozías, ndaikatúi reikuave'ẽ insiénso Ñandejárape. Ore, pa'i Aarón ñemoñare ańónte rojaporavo rojapo haguã upéva. Esẽ katu tupaógui, ore ruvicha guasu! Repu'ã niko Tupã Ñandejárare ha upéva na ne moĩ porã mo'ãi henondépe." 19 Ozías oguereko ipópe peteĩ insiénso oñemyatatíha ha ipochy eterei pa'i kuéra ndive. Ha pe tupaópe voi, altar oñemyatatíha renondépe, pa'i kuéra rovake, osẽ isyváre ai vai. 20 Pa'i guasu Azarías ha pa'i kuéra oma'ẽvo hese, ohecha oguerekoha ai vai isyváre ha oguenohẽ pya'e upégui; ha'e voi osẽse pya'e porã, Ñandejára oinupã haguére chupe. 21 Mburuvicha guasu Ozías ijai vai omano meve ha oiko ha'eño peteĩ ógape. Ndojehejáí chupe oike tupaópe ha ita'ýra Jotam oisãmbyhy hendaguépe. 22 Umi ambue mba'e Ozías rekovekue rehegua, iñepyrũha guive ipaha peve, ohai maranduhára*f** Isaías Amós ra'y. 23 Omano rire Ozías, oñeñotỹ itúva kuéra ypykue ndive, peteĩ yvy imba'évape, oguereko haguére ai vai. Upéi oisãmbyhy hendaguépe ita'ýra Jotam.

2 Chronicles 27

1 Jotam oguereko 25 año oñepyrürõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 16 año pukukue. Isy héra Jerusá, Sadoc rajy. 2 Jotam rembiapokue iporã Ñandejára renondépe, iporã haguéicha itúva Ozías rembiapokue. Opáichavo ndoikéiva tupaópe. Upe aja, tetãgua kuéra hembiapo vaive ohóvo. 3 Jotam pe ojapo vaekue okẽ yvategua tupaópe ha avei heta óga ófel korapy jere yvate ári. 4 Omopu'ã avei táva kuéra Judá yvytýpe, ha óga oñeñangareko mbaretéva ha óga yvate ka'aguy kuérare. 5 Oñorãirõ amoníta kuéra ruvicha guasu ndive ha ipu'aka hese. Upe añope amoníta kuéra tekotevẽ vaekue ohepyme'ẽ chupe, 3.300 kílo pláta, 2.200.000 kílo trigo ha seváda, upéva retakue avei, ohechauka haguã oĩha ipoguýpe. Upéicha avei ojapo umi mokõi año upe rire guápe. 6 Jotam oiko mburuvicha guasu mbarete ramo hembiapo porã haguére Tupã renondépe. 7 Ambue mba'e Jotam rekovekue rehegua, opa umi ñorãirõ ha'e omyakã vaekue ha opa mba'e ojapo vaekue, ojehai mburuvicha guasu kuéra Israel ha Judagua kuatiápe. 8 Jotam oguereko 25 año oñepyrürõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 16 año. 9 Omano rire oñeñotỹ itúva kuéra ypykue ndive David távape. Upéi oisãmbyhy hendaguépe ita'ýra Ahaz.

2 Chronicles 28

1 Ahaz oguereko 20 año oñepyrürõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 16 año

pukukue; hembiapo katu naiporāi Ñandejára renondépe, iporā haguéicha itúva ypykue David rembiapo. 2 Oguata uvei Israelgua ruvicha guasu rape rupi, ha ojapo avei tupã gua'u Baal*f** ra'ānga ita vera ñemboyku pyrégui, 3 ohapy insiēso Ben-Hinom ñúme ha ohapyka ita'ýra kuéra mymbajuka*f** ramo, ojaóvo umi mba'e ahē ojaóva tetã nguéra, Ñandejára omosē vaekue Israelgua renonderāgui. 4 Upéva ári, oikuave'ē mymbajuka ha ohapy insiēso tupã nguéra tupao kuérape, umi tenda ijyvateha*f** rupi ha opa yvyra guasu guýpe. 5 Upévare Tupã Ijára omoĩ chupe Siria ruvicha guasu pópe; sírio kuéra ipu'aka hese ñorãirōme ha ogueraha Damáscope heta eterei hembiguairã. Omoĩ avei chupe Israelgua ruvicha guasu pópe ha upéva heta etereípe ojuka. 6 Ha péicha Pécah Remalías ra'y, ojuka Judápe, peteĩ árapente 120.000 kuimba'e, opa umíva kuimba'e katupyry, oheja haguére Tupã itúva kuéra ypykue Járape. 7 Ha Zicrí, peteĩ ñorãirōhára Efraingua, ojuka mburuvicha guasu ra'y Maaseíaspe, mburuvicha guasu róga ruvicha Azricámpe ha mburuvicha guasu irũ tenondegua Elcánape. 8 Upéva ári, Israelgua ñorãirōhára ogueraha hembiguairã 200.000 tapicha, ipehēngue kuéra Judagua rembireko, mitã ha mitãkuña; avei ogueraha opa mba'e ha'e kuéra oguerékova Samáriape. 9 Oĩ upépe Ñandejára maranduhára*f** hérava Oded. Upéva osē umi ñorãirōhára ruguaitívo, ha'e kuéra oikévo Samáriape ha he'i chupe kuéra: –Tupã pende ru ypykue Jára, ipochy Judagua ndive ha upévare omoĩ chupe kuéra pende pópe. Peẽ katu pejuka asy eterei chupe kuéra ha isapukái oguahẽ yvágape. 10 Upéva ári, pejaPOSE umi Judá ha Jerusalengua kuimba'e ha kuñágui pene rembiguái. Ha piko peẽ voi ndapejapói ra'e ivaíva Tupã pende Jára renondépe? 11 Upévare, pehendúke che ñe'ẽ ha pepoi jey umi perúvagai pene rembiguairã, ha'éva hína pene pehēngue tee, cháke Ñandejára ipochy eterei hína pene ndive. 12 Upérõ Azarías Johanán ra'y, Berequías Mesilemot ra'y, Ezequías Salum ra'y ha Amasá Adlai ra'y, ha'éva hikuái Efraingua ruvicha ojeapovéva mba'érõ, oñemoĩ umi ñorãirōhágui oúva renondépe, 13 ha he'i chupe kuéra: –Aníke peru ko'ápe umíva pene rembiguairã, cháke upéva ivaíta hína Ñandejára renondépe! Upéva ombohetavéta ñane angaipa, chakeko heta etereíma hína, ha ipochy etereíta Israelgua ndive! 14 Upérõ umi ñorãirōhára opoi umi tembiguairõ oguerúvagai ha oheja jey umi mba'e oipe'a vaekue chugui kuéra, mburuvicha ha Israelgua renondépe. 15 Umi kuimba'e oñemoíva upevarã, oñangareko umi tembiguairã ojererúvare: ijopívova omonde ha ipynandívape ombosapatu umi ñorãirōháme oipe'a chugui kuéra vaekuépe, upéi omongaru, omboy'u ha oipohano umi ojekutu vaekue. Upéi ohupi vúrro ári umi ikatu'ývape oguata ha ogueraha jey pe táva Jericó peve oíháme karanda'y, ha oheja ipehēngue kuéra rógape. Upe rire ojevy hikuái Samáriape. 16 Umiha árape, mburuvicha guasu Ahaz omondo hembijokuái Siria ruvicha guasu rendápe ojerurévo pytyvõ. 17 Umi Edomgua niko ondyry jey hese ha ipu'aka rire Judá guáre ogueraha upégui hembiguairã. 18 Filistéo kuéra katu ojeity vaekue umi Judagua táva ári oíva ñúme ha Judá yvy ikãha rupi ha omondapa umi táva kuéra; oñemomba'e Bet-Semes, Aialón ha Guederot rehe, avei Socó, Timná ha Guimzó rehe, tava'i kuéra umíva rehegua reheve, ha oñemohenda vaekue umi rupi. 19 Ahaz, Judá ruvicha guasu, ohatapyña haguére Judagua apytépe teko ky'a ijokoha'ýva, ha opu'ã haguére Ñandejárame, Ñandejára omotĩndy Judá guápe. 20 Siria ruvicha guasu Tiglat-Piléser, oipytyvõ rangue Aházpe ondyry hese ha omongora chupe. 21 Ahaz ome'ẽ umi mba'e repyeta oíva tupaópe, mburuvicha guasu róga ha mburuvicha kuérarógape, Siria ruvicha guasúpe, ha rei; ndohupytyi chugui mba'eve. 22 Ha ojejuhu vaive pa'úme, akóinte Ahaz ndoikuaaséi mba'eve Ñandejáragui. Peichagua vaekue Ahaz! 23 Upéva rangue oikuave'ē mymbajuka*f** tupã nguéra Damasco guápe, ipu'aka vaekue hese, he'ígui; “Ko'ã tupã niko oipytyvõ Siriagua ruvicha guasúpe. Taikuave'ēna chupe kuéra mymbajuka jahecha na che pytyvõipa chéve avei.” Ha'e kuéra rupi katu oñehundi ete uvei ha'e ha opa Israelgua. 24 Ahaz ombyaty opa tembiporu tupao pegua ha omyangu'ipa, omboty tupao rokẽ ha omopu'ãuka heta altar*f** tupã nguérape táva Jerusalén rupi. 25 Omopu'ã tupao tupã gua'u kuérape opa táva Judá guápe, ohapy haguã insiēso tupã mombyry guápe. Péicha ombopochy Tupã itúva kuéra ypykue Járape. 26 Ambue mba'e hekovekue guigua ha opa mba'e ojapo vaekue iñepyrũha guive ipaha peve, ojehei Judá ha Israelgua ruvicha guasu kuatia kuérape. 27 Omano rire, oñeñotý itúva kuéra ypykue ndive táva Jerusalénpe ha noñeñotýi oñeñotýhápe Israelgua ruvicha guasu kuéra. Upéi oisãmbyhy hendaguépe ita'ýra Ezequías.

2 Chronicles 29

1 Ezequías oñepyrũrõ oisãmbyhy oguereko 25 año ha oisãmbyhy Jerusalénpe 29 año pukukue. Isy héra Abí, Zacarías rajy. 2 Ezequías rembiapokue iporā Ñandejára

renondépe iporã haguéicha itúva ypykue David rembiapokue. 3 Oñepyrũvo oisãmyhy, mes peteĩha, año peteĩháme, oipe'a ha omyatyrõ umi tupao rokẽ. 4 Upéi ohenói pa'i ha levíta kuérape, ombyaty pe plása kuarahy resẽ gotyo guápe, 5 ha he'i chupe kuéra: "levíta kuéra, pe che rendúke: peñemopotĩ*f** ha pemopotĩ avei Tupã Ñandejára ha ñande ru ypykue Jára róga. Peipe'a tupaógui opa mba'e ipotĩ'ýva. 6 Ñande ru ypykue opu'ã haguére Tupã Ñandejárame ha ojapo ivaíva hesa renondépe, oheja chupe, ndohechasevéi chupe ha oñemomomyry ha'e oikohágui. 7 Omboty hikuái umi tupao rogaguy rokẽ, ombogue umi mba'e rendy, ndohapyvéi insiénso ha noikuave'êvéi tupaópe mymbahapy*f** Tupã Israel Járape. 8 Upévare Ñandejára ipochy Judá ha Jerusalén ndive, ha oheja oiko chugui kuéra peteĩ mba'e oporomongyhyje ha oporomondýiva; oiko opavavépe toryjárõ peẽ voi pehecha haguéicha pende resa tee rupi. 9 Upévare ñande ru kuéra ho'apa ñorãirõme ha ojereraha tembiguairã ñande ra'y, ñande raju ha ñane rembireko kuéra. 10 Ko'ágã che ame'ëse che ñe'ë Tupã Israel Járape opoi haguã ipochýgui ñane ndive. 11 Upévare che ra'y kuéra, aníke pepyty'u, Ñandejára pende poravo haguére peime tapia haguã henondépe pejapo haguã ha'e he'íva ha peikuave'ë haguã chupe insiénso." 12 Levíta kuéra upérõ oñepyrũ vaekue omba'apo, ko'áva vaekue: Coatgua: Máhat Amasai ra'y ha Joel Azarías ra'y; Merarigua: Quis Abdí ra'y ha Azarías Jehaleel ra'y; Guersongua: joa Zimá ra'y ha Edén joa ra'y; 13 Elizafangua, Simrí ha Jehiel; Asafgua, Zacarías ha Matanías; 14 Hemangua, Jehiel ha Simí, ha Jedutungua, Semaías ha Uziel. 15 Tenondete ombyaty hogagua kuérape ha opavave oñemopotĩ*f** Upéi oike tupaópe omopotĩ haguã, mburuvicha guasu he'i haguéicha ha oĩháicha Ñandejára rembiapoukapýpe. 16 Upe rire, pa'i kuéra oike tupaópe omopotĩ haguã. Oguenohẽ tupao rogaguyépe opa mba'e ipotĩ'ýva ojuhu vaekue ha upégui levíta kuéra ohupi umi mba'e ha ogueraha ombopa ysyry Cedrónpe. 17 Omoñepyrũ hikuái pe tupao ñemopotĩ mes peteĩha meguaára peteĩháme ha pe ára 8hápe oguahẽma hikuái tupao rogaguyépe. Upe hembýva katu omopotĩ hikuái 8 árape ha pe ára 16hápe guarã, oikopáma hikuái. 18 Upéi oike hikuái mburuvicha guasu Ezequías róga guasúpe ha he'i chupe: "Romopotĩmbáma pe tupao pe altar mymbahapyha*f** pe altar*f** opa hembiporu kuéra reheve, ha pe mesa mbuja kuave'ẽmy peguarã opa hembiporu kuéra reheve. 19 Romoimba avei hendápe ha romopotĩ umi tembiporu mburuvicha guasu Ahaz, ha'e oisãmyhy aja, omombo vaekue, opu'ã ramo Ñandejára rehe, ha ko'ágã umíva oĩma Ñandejára altar renondépe." 20 Mburuvicha guasu Ezequías opu'ã ko'ẽ mboyve, ombyaty tavagua ruvicha kuérape ha oho tupaópe. 21 Ogueraha 7 tóro ra'y, 7 ovecha mácho, 7 ovecha ra'y ha 7 kavara ra'y ha oikuave'ë ojeheja rei haguã mburuvicha guasu rogagua kuérape iñangaipa, umi ojejapo vaekue tupaópe ha Judagua ojapo vaekue. Upéi mburuvicha guasu he'i pa'i kuéra Aarón ñemoñarépe oikuave'ë haguã umíva mymbahapy ramo Ñandejára altar ári. 22 Pa'i kuéra ojuka umi tóro ra'y ha huguyépe ohypýi altar. Upéicha avei ojapo umi ovecha mácho ha umi ovecha ra'y reheve. 23 Upéi ogueraha umi kavara ra'y oñekuave'ëtava ojeheja rei haguã angaipa, mburuvicha guasu ha opa Israelgua renondépe, ha ha'e kuéra omoĩ ipo umi mymba ári. 24 Upéi pa'i kuéra ojuka umíva ha oñohẽ huguykue altar ári mba'e kuave'ẽmy ramo ojeheja rei haguã opa Israelgua angaipa, mburuvicha guasu niko he'i vaekue pe mymbahapy oñekuave'ë haguã opa Israelgua angaipáre. 25 Ezequías omoĩ avei tupaópe levíta kuéra imba'epu reheve: platillo, árpa ha mbaraka, he'i haguéicha David, ipytyvõha mba'e rechahára*f** Gad ha maranduhára*f** Natán. Pe tembiapoukapy niko ome'ë vaekue Ñandejára imaranduhára kuéra rupi. 26 Levíta kuéra oñembo'y ha oguereko umi David mba'epu, pa'i kuéra katu ituru. 27 Upérõ Ezequías he'i oñekuave'ë haguã mymbahapy altar ári. Ha oñepyrũvo pe mymbahapy, oñepyrũ avei umi purahéi Ñandejárape ha pe turu pu omoirũ David mba'epu. 28 Opa Israelgua oñesũ omomba'e guasúvo ojepurahéi aja ha pa'i kuéra ombopu aja ituru, okaipa peve mymbahapy. 29 Okaipa rire mymbahapy, mburuvicha guasu ha iñirũ nguéra oñesũ omomba'e guasúvo. 30 Upéi mburuvicha guasu Ezequías ha mburuvicha kuéra he'i levíta kuérape ogueropurahéi haguã Ñandejára oiporúvo David ha Asaf purahéi kuéra. Ha'e kuéra ojapo upéva tuicha vy'a reheve ha oñesũ avei hikuái omomba'e guasúvo. 31 Upérõ Ezequías he'i Judá guápe: "Peẽ niko peñeme'ẽma ko'ágã Ñandejárape. Peñemboja katu ha pegueru mymbajuka*f** ha mba'e kuave'ërã*f** tupaópe." Upérõ opavave ogueraha mymbajuka ha mba'e kuave'ë joajurã, ha umi ojaposéva, oikuave'ë mymbahapy. 32 Umi mymba ogueraha vaekue Israelgua mymbahapyrã, 70 tóro, 100 ovecha mácho ha 200 ovecha ra'y. Opa ko'áva oñekuave'ë haguã Tupãme mymbahapy ramo. 33 Opa umi mymba oñekuave'ë vaekue, 600 tóro ha 3.000 mymba michívéva. 34 Imbovýgui umi pa'i ojuka haguã umi mymba oñekuave'ëva mymbahapyrã, oipytyvõ chupe kuéra ipehẽngue kuéra levíta, oñemopotĩmba peve umi ambue pa'i; levíta

kuéra niko ikyre'ỹve vaekue pa'i kuéragui oñemopotĩ haguã. 35 Avei oĩ heta eterei mymbahapy oñekuave'ẽ vaerã, ha umi mymbajuka joajurã*f** kyrakue, ha heta eterei pe kaguy oñekuave'ẽ vaerã mymbahapy reheve. Upéicha oñepyrũ jey vaekue ojejapo umi mba'e tupaópe. 36 Ezequías ha opa Israelgua ovy'a eterei pe Tupã ojapo vaekuére hesehápe kuéra, opa mba'e niko ojejapo kyre'ỹ ha pya'e ojeikopa.

2 Chronicles 30

1 Ezequías omomaranduka Israel ha Judá rupi, omondo avei kuatione'ẽ Efraín ha Manaséspe, ou haguã tupao Jerusalénpe ombyaretévo Tupã Israel Jára Páskua. 2 Mburuvicha guasu, oporandu rire opa mburuvicha ha opa Israelgua upépe oĩvape, he'i oñembyarete haguã Páskua mes mokõiháme, 3 hi'árape niko ndaikatúi vaekue oñembyarete, oĩgui heta pa'i oñemopotĩ'ỹva gueteri,*f** ha heta Israelgua noĩri Jerusalénpe. 4 Mburuvicha guasu ha umi Israel guápe iporã upéva, 5 upévare he'i hikuái oñemomandu haguã opa Israel guápe, Beerseba guive Dan peve, oho haguã Jerusalénpe ombyaretévo Tupã Israel Jára Páskua. Ñandejára rembiapoukapýpe niko oje'e opavave ombyarete vaerãha pe Páskua ha aréma noñembyaretevéiva. 6 Upévare osẽ kuatione'ẽ rerahahára Israel ha Judá rupi; ogueraha mburuvicha guasu ha mburuvicha kuéra kuatione'ẽ oje'ehápe: "Israelgua kuéra! Peẽ Siria ruvicha guasu kuéra pógui okañy vaekue rembyre. Pejevýke Tupã Abraham, Isaac ha Israel Jára gotyo ha ha'e osẽta pene ruguaitívo. 7 Ani peiko pende ru ypykue ha pene pehẽngue kuéra oiko haguéicha. Umívape, Tupã itúva kuéra ypykue Jára omoĩ hese kuéra ija'e'ỹva pópe opu'ã haguére hese, peẽ pehechaháicha. 8 Ani pejetu'u ivaĩvare ojapo haguéicha pende ru kuéra ypykue, peipysu uvei pende po Ñandejára gotyo ha peike itupao ha'e omomarangatu vaekuépe opa árape guarã. Pejapo pe Tupã pende Jára oipotáva ha ha'e ndaipochy mo'ávái pene ndive. 9 Peẽ pejevy ramo Ñandejára gotyo, umi mombyrygua, ko'ágã oguerekóva tembiguáirõ pene pehẽngue ha pende ra'y kuérape, oiporiahurerekóta chupe kuéra ha ohejáta ou jey hetáme. Tupã pende Jára niko ipy'a poriahurereko ha oporombyasy eterei, ha na pene mosẽ mo'ái peju jeýrõ hendápe." 10 Umi kuatione'ẽ rerahaha oho Efraín ha Manasés rupi peteĩ távagui ambuépe, oguahẽ meve Zabulónpe. Opa rupi ojepuka ha oñeñembohory hese kuéra. 11 Opáichavo oĩ kuimba'e Aser, Manasés ha Zabulón ñemoñaregua, oñemomiríva ha ohóva Jerusalénpe. 12 Tupã avei opoko umi Judagua py'áre ohendu haguã mburuvicha guasu ha mburuvicha kuéra ñe'ẽ, ha ojapo Ñandejára rembiapota. 13 Upéicha rupi heta eterei umi oñembyatýva mes mokõiháme Jerusalénpe ombyarete haguã mbuja oñembovu'ỹva. 14 Tenondete oipe'a hikuái umi altar ha umi ogehapyha insiënso oĩva Jerusalénpe ha omombopa ysyry Cedrónpe. 15 Ára 14, mes mokõiháme, ojuka hikuái Páskua pegua ovecha ra'y. Pa'i ha levíta kuéra otĩma ijehegui. Oñemopotĩ*f** ha ogueraha tupaópe mymba ogehapy vaerã. 16 Upéi oñemoĩ hendápe kuéra he'iháicha Tupã rembiguái Moisés rembiapoukapy. Pa'i kuéra ohypýi opa mba'e tuguy ombohasávape chupe kuéra umi levíta. 17 Ha oĩgui heta oñemopotĩ'ỹ vaekue, levíta kuéra ojuka vaerã mymba umíva mba'éva, ikatu haguã oñemboyke Ñandejárape. 18 Ha upéicha heta eterei Efraín, Manasés, Isacar ha Zabulongua ho'u hikuái Páskua hekope'ỹ, oñemopotĩ'ỹre. Ezequías katu oñembo'e hese kuéra he'ívo: "Ha ore Jára, nde py'a poraitéva! Eheja reíkена hembiapo vaikue opa umi ipy'aite guive nde rekávape, 19 ndévepe, Tupã itúva kuéra ypykue Jára. Jepe noñemopotĩri ra'e, tekotevẽháicha ojeike haguã nde tupao marangatúpe!" 20 Ha Ñandejára ohendu Ezequías ñembo'e ha oheja rei hembiapo vaikue opavavépe. 21 Ha péicha 7 ára pukukue Israelgua kuéra oĩva Jerusalénpe ombyarete tuicha vy'a reheve mbuja oñembovu'ỹva. Ha pa'i levíta kuéra ndive ogueropurahéi opa ára Ñandejárape ipy'aite guive. 22 Ezequías oguerohory opa umi levíta ikyre'ỹete vaekuépe ojapo haguã pe tembiapo Ñandejárape guarã. Ha okaru oñondive, oikuave'ẽ rire mymbajuka joajurã, ha omomba'e guasu rire Tupã itúva kuéra ypykue Járape umi 7 ára aja. 23 Opavave oñembopy'a peteĩ ombopukuve haguã 7 ára upe arete, ha péicha ojapo hikuái vy'a pópe. 24 Judá ruvicha guasu Ezequías niko omboyke ra'e chupe kuéra guarã 1.000 tóro ha 7.000 kavara ha ovecha, mburuvicha kuéra katu ome'ẽ avei 10.000 tóro ha 10.000 ovecha, ha heta pa'i oñemopotĩma ra'e. 25 Tuicha pe vy'a oikóva umi Judagua apytépe, ha péicha avei pa'i ha levíta kuéra, umi opa rupigua Israel ha Judá guio oúva ha umi mombyrygua oikóva Israel retáme. 26 Heta ojevý'a Jerusalénpe; ndojehechavéi vaekue niko upépe mba'eve peichagua, Salomón David ra'y ha Israel ruvicha guasu ára guive. 27 Upéi pa'i ha levíta kuéra ñembo'yhápe ohovasa opavavépe; ha Tupã ohendu chupe kuéra ha iñembo'e oguahẽ yvága hekoha peve.

2 Chronicles 31

1 Opa rire ko'ã mba'e, opa Israelgua oïva upépe oho umi táva Judagua rupi ha ojokapa umi ita ñembo'y,*f** oikytimba yvyra máta, omyangu'ipa umi tenda ijyvateha*f** ha altar*f** kuéra oñemboykéva tupã gua'u kuérape guarã, oïva Judá ha Benjamínpe, avei Efraín ha Manaséspe, ohundipa peve. Upéi oho jey hikuái itáva kuérape, peteĩ-teíva ijyvy teépe. 2 Upérõ mburuvicha guasu Ezequías omboja'o aty-atýpe, pa'i ha levíta kuérape hembiaapo haguã tupaópe ojopyrúvo, pa'i kuéra pa'i rembiapópe ha levíta kuéra, levíta rembiapópe, oikuave'ẽ haguã mymbahapy*f** ha mymbajuka joajurã,*f** ojapo haguã umi mba'e tupao pegua ha ogueropurahéi haguã Ñandejárape tupao rokẽme. 3 Mburuvicha guasu ome'ẽ imba'évagui oñekuave'ẽ haguã mymbahapy arako'ẽre pyhareve ha ka'aru, pytu'uha ára, jasy pyahu arete, ha arete guasu kuéra aja, oje'eháicha Ñandejára rembiapoukapýpe 4 He'i avei opa umi Jerusalénpe oikóvape ome'ẽ haguã pa'i ha levíta kuérape upe imba'eráva, ikatu haguã ha'e kuéra oñeme'ẽ kyre'ỹ ojapóvo Ñandejára rembiapoukapy. 5 Ojekuaa vove upe mburuvicha guasu he'íva, Israelgua ome'ẽ heta porã pe hemityngue iporávêva: trigo, kaguy, ñandyry, eíra ha opa mba'e kokuépe guare. Avei ogueraha 10gui peteĩ opa oguererekóvagui. 6 Umi Israelgua ha umi oikóva ambue Judagua táva kuérape ogueru mymba tuicha ha mymba michĩ imba'évagui, 10gui peteĩ ha 10gui peteĩ opa mba'e oñemboykévagui Tupãme guarã. Opa mba'e omboja'o hikuái aty-atýpe. 7 Mes mbohapyhápe oñepyrũ ombyaty umi mba'e ha omoguahẽ hu'áme mes 7hápe. 8 Ezequías ha mburuvicha kuéra oho ramo ohecha pe oñembyaty vaekue, oguerohory Ñandejárape ha hetãgua Israélpe. 9 Ezequías oporandu pa'i ha levíta kuérape mbovyápe oñembyaty vaekue, 10 ha pa'i guasu Azarías, Sadoc rogagua, he'i chupe: "Oñepyrũ guive ojeguero pe mba'e me'ẽ tupaópe, roguereko heta ro'u vaerã ha ore ryguâtãmba. Heta hemby Ñandejára ohovasa haguere hetã guápe." 11 Upévare Ezequías ojapouka tupaópe koty oñemba'e ñongatu haguã. Ojejapo rire, 12 oñemoinge pype umi mba'e oñeme'ẽva, pe 10gui peteĩ ha umi mba'e oñemboykéva Tupãme guarã. Opa mba'e rerekua ruvicha ramo oñemoĩ levíta Conanías, ha ityvýra Siméipe oipyru haguã chupe. 13 Oma'ẽ haguã opa mba'ère, mburuvicha guasu Ezequías ha tupao ruvicha tenondegua pa'i guasu Azarías omoĩ hikuái, Conanías ha ityvýra Simí poguýpe, ko'ávape: Jehiel, Azazías, Náhat, Asael, Jerimot, Jozabad, Eliel, Ismaquías, Máhat ha Benaías. 14 Levíta hérava Coré, Imná ra'y, ha'éva okẽ kuarahy resẽ gotyogua rerekua, oñangareko umi mba'e oñeme'ẽvare Tupãme oñeme'ẽséguite, ha omboja'o umi mba'e oñeme'ẽva Ñandejárape ha umi mba'e oñemboykéva Tupãme guarã ñoite. 15 Corépe oipytyvõ ko'áva: Edén, Miniamín, Jesús, Semaías, Amarías ha Secanías. Ha'e omoĩ chupe kuéra pa'i táva kuéra rupi, omboja'o haguã hapicha kuéra taha'e ha'évape upe imba'eráva. Ome'ẽ hikuái peteĩ-teĩ atýpe, chupe kuéra ohupyty, jave 16 opa umi ouvape tupaópe arako'ẽre ojapo haguã hembiaapo, oïma guive héra kuéra umi kuatiápe oĩháme umi ombotýva 30 año guive yvatévo. 17 Pa'i kuéra réra oñemoĩ hogagua javeve, levíta kuéra, 20 año guive yvatévo katu, hembiaapo ha ijaty pegua javeve. 18 Pe kuatiápe oĩ opa imitã nguéra, hembireko, ta'ýra ha tajýra kuéra réra, ha'e kuéra niko oñemboyke omba'apo haguã Tupãme guarã. 19 Opa távape oĩ kuimba'e oñemoíva ome'ẽ haguã hi'upyrã opa pa'i Aarón ñemoñare ha opa levítape, héra ojehaíva kuatiápe ha oikóva umi ñúme oïva pa'i táva kuéra jerére. 20 Ezequías ojapo ko'ã mba'e opa rupi Judápe. Hembiaapo iporã, hekopegua ha hi'añetéva Tupã renondépe. 21 Opa mba'e ojapo vaekuépe tupaópe guarã térã Tupã rembiapoukapy rehegua, oñeha'ã ohekávo Tupãme ipy'aite guive ha upévare osẽ porã chupe opa mba'e.

2 Chronicles 32

1 Ko'ã mba'e rire, ha Ezequías ohechauka rire ohayhuha Tupãme, oguahẽ Asiria ruvicha guasu Senaquerib, ondyry Judápe ha omongora táva kuéra oñeñangareko mbaretéva, oñemomba'e haguã hese kuéra. 2 Ezequías ohechávo Senaquerib ouha ondyry haguãicha Jerusalénre, 3 oporandu karai ha mburuvicha kuérape, iporãtapa oñembotypa umi ykua oïva táva rokápe ha ha'e kuéra he'i iporãtaha. 4 Upérõ oñembyaty heta kuimba'e ha ombotypa umi ykua ha umi y rape yvyguýpe oïva, ani haguã oguereko y Asiriagua ruvicha guasu oguahẽvo upépe. 5 Ezequías oñembopy'a guasu ha omyatyrõ pe táva korapy jere yvate, omopu'ã avei óga yvate hi'ári ha peteĩ korapy jere oka gotyogua. Omombarete avei pe David táva tape yvate ojejupíha ha ojapouka heta kyse yvuku ha tete mo'ãha ñorãirõrã. 6 Upéi omoĩ mburuvicha ñorãirõrã, ombyaty opavavépe táva rokẽ megua korapy guasúpe ha

omokyre'ỹ chupe kuéra he'ívo: 7 “Pene mbarete ha pende py'a guasúke! Ani pekyhyje térã pene kangy mburuvicha guasu Asiria pegua ha umi ñorairõhára chupe omoirüva renondépe. Ñane ndive hetave oíva hendive oivagui! 8 Hendive oí ñorairõhára kuéra, ñane ndive katu oí Tupã Ñandejára ñane pytyvõ ha oñorairõ haguã ñande ykére.” Ohendúvo ko'ã mburuvicha guasu Ezequías ñe'ẽ, opavave oñembopy'a guasu. 9 Mburuvicha guasu Asiria pegua ondyry hína upérõ táva Laquis rehe opa ñorairõhára reheve ha omondo Jerusalénpe hembijokuái kuéra he'i haguã Judá ruvicha guasu Ezequías ha opa Jerusalén guápe ko'ã ñe'ẽ: 10 “Asiria ruvicha guasu Senaquerib he'ika peẽme: ‘Mávare piko pejerovia, ajeve pepyta Jerusalénpe peñemongora ramo jepe? 11 Ezequías he'i ramo peẽme, Tupã pende Jára pende pe'ataha che pógui, pene mbotavy hína ha pende rejáta pemento yuhéi ha ñembyahýigui. 12 Ndaha'éipa Ezequías raka'e ohundipa vaekue umi Tupã oñemomorãha, ha umi Tupã altar, ha he'i Judá ha Jerusalén guápe omomorã haguã chupe peteĩ altar añópente? 13 Ndapeikuaái piko mba'épa che ha che ru kuéra ypykue rojapo ra'e opa tetãre? Ikatu nga'u piko ra'e tupã nguéra umi rupigua oipe'a chupe kuéra che poguýgui? 14 Umi tetãmegua tupã nguéra apytépe ndaipóri vaekue peteĩ ikatúva oipe'a chupe kuéra che poguýgui. Mba'érepa peimo'ã pene Tupã ikatutaha pende pe'a che pógui? 15 Upévore ani peheja pene mbotavy Ezequías; ani perovia ha'e he'íva. Ndaipóri mba'eveichagua tupã umi tetã apytépe ikatu vaekue oipe'a chupe kuéra che térã che ru kuéra ypykue pógui, ha piko pene Tupã ikatúta pende pe'a che pógui!’” 16 Ko'ã ha hetave mba'e he'i Asiria pegua rembijokuái Tupã Israel Jára ha hembiguái Ezequías rehe. 17 Senaquerib omondo avei ikuatia oñe'ẽ vaíva Tupã Israel Jára rehe ha he'ihápe hese: “Umi tupã ambue tetã nguéra pegua ndaikatúi haguéicha oipe'a chupe kuéra che pógui, Ezequías Tupã ndaikatúi chéne avei oipe'a che pógui hetã guápe.” 18 Umi Senaquerib rembijokuái oñe'ẽ Jerusalén guápe oíva korapy jere yvate ári ha osapukái hatã hebreo ñe'ẽme omondýi ha omongyhyje haguã chupe kuéra, ikatu haguã oñemomba'e upe távare. 19 Oñe'ẽ vai Jerusalén Tupã rehe, ambue tetã tupã nguéra rehe ramo guáicha, ha'éva yvypóra rembiapokuénte. 20 Upémarõ mburuvicha guasu Ezequías ha maranduhára*f** Isaiás, Amós ra'y, oñembo'e ojerurévo Tupãme pytyvõ. 21 Upérõ Tupã omondo hemimbou*f** ojukáva opaichagua ñorairõhára ruvicha ha umi ñorairõhára ipy'a guasuvévape oíva Senaquerib ndive. Ha'e katu ojevy mante hetãme tĩndyhápe, tuichaite ñemotĩme. Oikévo itupã gua'u tupaópe, upépe ojuka chupe umi ita'ýra tee. 22 Upéicha Ñandejára oipysyrõ Ezequías ha Jerusalén guápe Asiria ruvicha guasu Senaquerib ha ambue mburuvicha guasu pógui, ha ome'ẽ chupe py'a guapy opa iyykeregua ndive. 23 Upérõ heta oí ogueraháva Jerusalénpe imba'e kuave'ẽ Ñandejárape ha heta jopói iporáva Judagua ruvicha guasu Ezequíaspe guarã. Upe guive oñepyrũ herakuã guasu opa tetã apytépe. 24 Umiha árape Ezequías hasy ete, oñembo'e Ñandejárape ha ha'e ombohováí chupe peteĩ mba'e techapyrã rupi. 25 Ezequías katu ndo hecha kuaái Tupãme ko imba'e porãre ha upéva rangue oñepyrũ ojejapo. Upévore Tupã ipochy hendive, Judá ha Jerusalengua ndive ave. 26 Ezequías katu ombyasy jey ha oñemomirĩ Tupã renondépe ha péicha avei ojapo Jerusalengua. Upévore Ñandejára ojoko ipochy oikove aja Ezequías. 27 Ezequías ipira pire heta ha herakuã guasu opa rupi, ombyaty heta eterei pláta, óro, ita jegua, mba'e ryakuã porã, tete mo'ãha ha opaichagua mba'e repy. 28 Omopu'ã avei koty guasu oñongatu haguã trigo, kaguy, ñandyry, mymba rekoha opaichagua mymbápe guarã ha kora ovecha kuérape guarã. 29 Omopu'ãuka avei táva kuéra ha oguereko heta mymba tuicha ha michíva, Tupã niko ome'ẽ chupe heta eterei mba'e. 30 Ezequías avei pe ombotyuka vaekue y rape osẽva Guihón ykua iyyvateha rupi ha ombohape iguy gotyo, David távagui kuarahy reike gotyo. Ha upéicha Ezequíaspe osẽ porã opa mba'e ojapo vaekue. 31 Upéicha ojehu avei mburuvicha kuéra Babiloniagua omondo ramo hendápe hemimbou ohecha haguã chupe ha umi mba'e rechapyrã hetãmegua. Tupã oheja chupe ha'eño oikuaa haguã mba'eichaguápa ha'e ha oikuaa haguã hemiandu. 32 Ambue mba'e Ezequías rekovekue guigua, ha umi mba'e porã ojapo vaekue Tupã rayhupápe, ojehai maranduhára Isaiás Amós ra'y kuatiápe ha mburuvicha guasu kuéra Judá ha Israelgua kuatia kuérape. 33 Omano rire Ezequías oñeñotý oñeñotýháme David rogagua, pe iyyvatevehápe. Opa Judá ha Jerusalengua ombyasy chupe ha hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Manasés.

2 Chronicles 33

1 Manasés oguereko 12 año oñepyrũrõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 55 año.
2 Hembiaapo katu ivai Ñandejára renondépe, ojaipógui umi mba'e ivai etereíva ojejapóva umi tetãme Ñandejára omosẽ vaekue Israelgua renonderãgui. 3 Omopu'ã

jey umi tenda iyyvateha*f** itúva Ezequías oity vaekue yvýre, omopu'ã heta altar*f** Baal*f** ra'ãnga kuérape ha ojapo Astarté*f** ra'ãnga; omomba'e guasu avei ha oñesũ opa mbyja yvágape guápe, 4 ha omopu'ã chupe kuéra altar Jerusalén tupao ryepýpe, Nandejára he'i haguépe ha'e oikotaha opa árape guarã. 5 Omopu'ã avei heta altar tupao korapýpe opa mbyja kuéra yvága pegua rérape. 6 Hi'arietegua, ohapyka avei ita'ýra kuéra mymbajuka*f** ramo Ben-Hinom ñúme. Oha'ã omanóva ãngue ñehenói ha mba'e ñemi kuaa, ha omoñepyrũ omanóva ãngue ñemomba'e ha paje apo. Ivaietéguima umi hembiapo Nandejára renondépe, ha'e ipochy rendy hendive kuéra. 7 Omoĩ avei tupaópe pe tupã gua'u ra'ãnga ojapo vaekue, jepe Tupã he'i vaekue David ha ita'ýra Salomónpe: "Ko tupao Jerusalénpe oĩva, opa Israel ñemoñaregua apytépe, che aiporavo che rogarã, opa árape guarã. 8 Na mosẽ mo'ã véima Israel guápe pe yvýgui amoĩ haguépe itúva kuéra ypykuépe, oja póma guive opa mba'e ha'e vaekue chupe kuéra ha umi ñeheko mbo'e ha opa umi tembiapoukapy ame'ẽ vaekue Moisés rupi." 9 Manasés katu omboguata tape vai rehe Judá ha Jerusalén guápe ha oja pouka chupe kuéra heta mba'e ivai etevéva pe oja póvagui umi tetã Nandejára ohundi vaekue Israelgua renondépe. 10 Nandejára oñe'ẽ Manasés ha hetã guápe, ha'e kuéra katu ndoikuaaséi mba'eve. 11 Upévare Tupã ombou hese kuéra Asiria pegua ñorãirõhára ruvicha kuéra. Umíva ipojái Manasés rehe, oipokua chupe ha omosã kadénape ha ogueraha Babilóniape. 12 Manasés katu ojecha vaímarõ, oñembo'e Tupã Ijárape ha oñemomirĩ Tupã itúva kuéra ypykue Jára renondépe. 13 Ha ha'e oñembo'évo, Tupã ohendu iñembo'e ha ogueru jey Jerusalénpe oisãmbyhy haguã hetãme. Upémarõ ohecha kuaa Manasés Tupã ha'eha Ijára. 14 Upe rire Manasés omopu'ã David Táva jerére, Guihóngui kuarahy reike gotyo, ñúme, peteĩ korapy jere iyyvate porãva, ojepysóva Pira Rokẽ meve, omongoráva upe hérava Ófel. Omoĩ avei ñorãirõhára ruvicha opa táva Judagua oñeñangareko mbaretévape. 15 Oipe'a avei tupaógui umi tupã mombyrygua, pe ta'ãnga ha opa umi altar ha'e omopu'ãuka vaekue tupã gua'u kuérape upe yvyty oĩháme tupao ha Jerusalénpe, ha umíva omombopa távagui okápe. 16 Upéi omyatyrõ Nandejára altar, oikuave'ẽ mymbajuka*f** joajurã ha aguije me'ẽ rehegua, ha he'i Judá guápe omomba'e guasu haguã Tupã Israel Járape. 17 Opáichavo Israelgua akóinte oikuave'ẽ mymbajuka umi iyyvateha rupi, oikuave'ẽ ramo jepe Tupã Ijárape guarã. 18 Ambue mba'e Manasés rekovekue guigua, iñembo'e Tupãme, ha umi ñe'ẽ maranduhára*f** kuéra he'i vaekue chupe Tupã Israel Jára rérape, oje hai Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe. 19 Iñembo'e ha pe he'i vaekue chupe Tupã, iñangaipa, ha'e opu'ãrõ guare Tupãre, umi iyyvateha omopu'ã haguépe tupao tupã gua'u kuérape ha omoĩ haguépe Astarté ha ambue tupã gua'u ra'ãnga, oñemomirĩ mboyve Tupã renondépe, opa umíva rehegua oje hai upérõ guare maranduhára kuatiápe. 20 Ha'e omano rire oñeñotỹ hóga guasu pegua yvotytyte. Hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Amón. 21 Amón oguereko 22 año oñepyrũrõ oisãmbyhy ha oisãmbyhy Jerusalénpe mokõi año. 22 Hembiapo katu ivai Nandejára renondépe, itúva Manasés rembiapokuéicha. Oikuave'ẽ mymbajuka ha omomba'e guasu opa ta'ãnga itúva Manasés ojapo vaekuépe. 23 Ha'e noñemomirĩri Nandejára renondépe ojapo haguéicha itúva Manasés, upéva rangue ombojo'ave umi tembiapo vai. 24 Mburuvicha kuéra opu'ã hese, ha ojuka chupe hóga guasúpe. 25 Maymáva hetakuéicha katu ojuka mburuvicha guasu Amón jukaharépe, ha hendaguépe omoĩ mburuvicha guasúrõ ita'ýra Josíaspe.

2 Chronicles 34

1 Josías oguereko 8 año oñepyrũrõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 31 año. 2 Josías rembiapokue iporã Nandejára renondépe, oguatágui itúva ypykue David rape rupi, opia'ýre mba'evépe. 3 Año 8ha oñepyrũ haguépe oisãmbyhy, imitã ramo jepe, Josías oñepyrũ oheka Tupã, itúva ypykue David Járape. Ha año 12hápe oñepyrũ omopotĩ Judá ha Jerusalén opaichagua tupã gua'u tupaógui, Astarté*f** ha tupã gua'u kuéra ra'ãngágui ita verágui ojeja póva, 4 ha oityka yvýre hovake opaichagua Baal*f** kuéra altar ha oñemyangu'i umi ojehappyha insiénso oĩva umíva ári, umi Astarté*f** ra'ãnga, umi tupã gua'u ha umi ta'ãnga ita térã ita vera ñemboyku pyre guigua; umíva omyangu'i tumi yvy timbóicha ha omosarambi oñeñotỹháme umi omomba'e guasu vaekue chupe kuéra. 5 Ijaltar kuéra ári ohapyka avei umi ipa'i gua'u kuéra kãnguekue, ha upéicha omopotĩ vaekue Judá ha Jerusalén. 6 Upéicha avei ojapo Manasés, Efraín, Simeón ha Neftaligua peve táva kuérape, ha opa ijerére. 7 Oity yvýre altar, Astarté ha tupã gua'u kuéra ra'ãnga, omyangu'i tumi umíva ha ohundi opa altar ojehappyha insiénso oĩva Israel rupi. Upéi ou jey Jerusalénpe. 8 Año 18 oisãmbyhy haguépe, omopotĩ rire upe tetã ha tupao, omondo Asalías ra'y Safán, táva ruvicha Amasías ha hambijokuái joa

Joacaz ra'ýpe, omyatyrõ haguã Tupã Ijára tupao. 9 Ko'ãva oho pa'i guasu Hilquías rendápe ha ome'ẽ chupe upe viru ojereraha vaekue tupaópe ha umi levíta ha okẽ rerekua ombyaty vaekue Manasés ha Efraínpe, umi opytávagui Israélpe, ha opa Judá ha Benjamín ha Jerusalén guágui. 10 Upéi ome'ẽ hikuái tupao ñemopu'ã rerekuápe, ha'e kuéra ohepyme'ẽ haguã umi omba'apóvape tupao ñemyatyrõme. 11 Ome'ẽ avei yvyra kytíha ha óga mopu'ãha kuérape, ojogua haguã ita oñekytíva ha yvyra kuéra tupaópe guarã, mburuvicha guasu kuéra Judagua oheja vaekue oñembyaipa. 12 Ko'ã kuimba'e ojapo hembiaapo kuéra hekoitépe. Huvicha kuéra ramo oĩ Merarí ñemoñaregua levíta Jáhat ha Abdías; ha Quehat ñemoñaregua Zacarías ha Mesulam. Ko'ãva oisãmbyhy pe tupao ñemyatyrõ. Opa ko'ãva, levíta vaekue ha ombopukuaa opaichagua mba'epu. 13 Ha'e kuéra avei oisãmbyhy umi mba'e rerojaha ha umi omba'apóvape tupao ñemyatyrõme. Oĩ avei levíta kuatia haiha, oĩ sãmbyhyhára ha oĩ okẽ rerekua. 14 Oguenohẽvo pe pira pire ojereraha vaekue tupaópe, pa'i Hilquías ojuhu pe kuatia ojehaihápe Ñandejára rembiapoukapy, oñeme'ẽ vaekue Moisés rupi. 15 Upépe voi ha'e omombe'u mba'e haihára Safánpe ojuhu hague tupaópe kuatia Ñandejára rembiapoukapy rehegua ha ome'ẽ chupe upe kuatia. 16 Safán ogueraha upe kuatia mburuvicha guasúpe ha he'i chupe: —Ne rembiguái kuéra ojapo opa mba'e ere vaekue chupe kuéra. 17 Oguenohẽ pe viru oĩva tupaópe ha ome'ẽ umi omba'apóvape. 18 Upéi Safán he'i mburuvicha guasúpe: —Pa'i Hilquías ome'ẽ chéve peteĩ kuatiañe'ẽ. Ha Safán omoñe'ẽ pe kuatia mburuvicha guasúpe. 19 Mburuvicha guasu, ohendúvo Ñandejára rembiapoukapy, omondoro ijao, 20 ha pya'e he'i Hilquías, Safán ra'y Ahicam, Micaías ra'y Abdón, kuatia haihára Safán ha mburuvicha guasu rembiguái Asaíaspe: 21 —Tapeho peporandu*f** Ñandejárape, che rerape ha opa umi Israel ha Judápe opytáva rerape, mba'épa he'i pe kuatia ñe'ẽ ojejuhu vaekuépe. Oimearã Ñandejára ipochy hendy hina ñane ndive, ñande ru kuéra ypykue ndoikuaaséi haguére mba'eve chugui ha ndojaposéi haguére pe Ñandejára he'i vaekue. 22 Hilquías oho ohechávo maranduhára kuñávape hérava Huldá, Salum rembireko. Ko Salum, Ticvá ra'y ha Harhás reminenó, pe oñangarekóva ao kuéra tupao peguáre. Huldá oiko Jerusalén pegua Barrio mokõiháme. 23 Huldá he'i chupe kuéra: —Kóicha he'i Tupã Israel Jára: 'Peje upe pene mbou vaekuépe peporandúvo chéve, 24 che, pende Jára, ha'eha kóicha: Amboúta ivaíva ko táva ha umi ápe oikóva ári. Opa umi mba'e vai ojehaíva pe kuatia ñe'ẽme pehendú vaekue Judá ruvicha guasu renondépe, amboúta pende ári. 25 Che hegui niko peñemomombyry ha pehapy insiënso tupã ambue kuérape. Upépare che pochy hendy umi mba'e pejapóvare. Hendýma hina che pochy ko peimeháre, ha ndogue mo'ã véima. 26 Peje aipo ramo Judá ruvicha guasúpe, pene mbou vaekue peporandúvo chéve, che Tupã Israel Jára ha'eha avei kóicha: Rejapo haguére upe rehendu vaekue, 27 ha rembyasy ha reñemomirĩ haguére che renondépe rehendúvo umi mba'e ha'éva ojehutaha ko táva ha umi ko'ápe oikóvape, ha reñemomirĩ haguére ha nde ao remondoro, ha rejahe'o haguére che renondépe, che avei rohendu. Che opa mba'e Jára ha'e ndéve. 28 Remanóta py'a guapýpe ha rehóta reñembyaty nde ru kuéra ypykue ndive, rehecha'ýre pe ivaí etéva ahekuavótava ko táva ha umi ko'ápe oikóva ári.' Mburuvicha guasu remimbou kuéra ojevy ha ogueraha chupe umi ñe'ẽ. 29 Upérõ mburuvicha guasu ohenoika opa myakãhára*f** Judá ha Jerusalén guápe, oñembyaty haguã. 30 Upéi mburuvicha guasu, kuimba'e kuéra Judagua, opavave Jerusalénpe oikóva, pa'i kuéra, maranduhára kuéra ha pe tetãgua oĩ haguéicha, oho tupaópe. Upépe mburuvicha guasu omoñe'ẽ hatã chupe kuéra opa mba'e oje'éva pe ñe'ẽ ñome'ẽ rehegua kuatiápe, ojejuhu vaekue tupaópe. 31 Upéi mburuvicha guasu oñembo'y pe horkon imba'éva ykére, ha ome'ẽ iñe'ẽ Ñandejára renondépe iñe'ẽ rendúvo chupe, ojapóvo hekoitépe ha ipy'aite guive opa umi hembiaapoukapy, ha ombyajévo opa mba'e ojehaíva pe kuatiápe. 32 Upéi he'i opa Judá ha Benjamíngua upépe oĩvape, ome'ẽ haguã Tupãme iñe'ẽ ha he'i haguã chupe ojapotaha opa mba'e he'íva hikuái iñe'ẽ me'ẽme. Ha umi Jerusalengua ojapo iñe'ẽ ome'ẽva Tupã itúva kuéra ypykue Járape. 33 Josías oipe'apa umi tembiapo ahẽ oikóva opa Israel rupi, ha he'i opa umi oikóva Israélpe omomba'e guasu haguã Tupã Ijárape. Ha ha'e oikove aja, ndojeíri hikuái Tupã itúva kuéra ypykue Járagui.

2 Chronicles 35

1 Josías ombyarete Jerusalénpe Páskua Ñandejára rerape: ára 14, mes peteĩháme ojejuka ovecha ra'y aretépe guarã. 2 Omoĩ pa'i kuérape hembiaaporã rendápe ha omokyre'ỹ chupe kuéra omba'apo haguã tupaópe. 3 Levíta kuérape, ha'éva opa Israelgua mbo'ehára ha oñemboykéva Ñandejárape guarã, ome'ẽ ko'ã tembiapoukapy: "Pemoĩ Tupã karameguã tupaópe ojapo vaekue Salomón David ra'y ha Israel ruvicha

guasu. Natekotevê mo'ávêi peraha pende ati'yre. Ko'ágã peñemoĩ pemba'apo Tupã pende Járabe guarã, ha hetã Israélpe guarã. 4 Peñembosako'i peteĩ-teĩva ha pende rogagua javeve, pejopyru haguã tembiapópe, ohaĩ haguéicha David Israel ruvicha guasu ha ita'yra Salomón. 5 Tupaópe peñemohenda aty-atýpe, ojohogagua javeve, pemba'apo haguã pene pehẽngue Israel guápe guarã. 6 Pejuka ovecha ra'y Páskua peguarã, peñemopotĩ*f** ha pembosako'i pe oñekotevêva ojejapo haguã upe Ñandejára he'i vaekue Moisés rupi." 7 Upéi Josías ome'ẽ imba'évaguĩ tetãgua upépe oĩvape guarã, 30.000 ovecha ra'y ha kavara ra'y, ha 3.000 tóro ra'y ombyarete haguã hikuái pe Páskua. 8 Mburuvicha guasu rembijokuái kuéra avei ome'ẽ imba'évaguĩ tetãgua, pa'i ha levíta kuérape guarã. Hilquías, Zacarías ha Jehiel, tupao rerekua kuéra, ome'ẽ pa'i kuérape 2.600 ovecha Paskuarã ha 300 tóro ra'y; 9 Conanías ha iñirũ nguéra Semaías ha Natanael, upéicha avei Hasabías, Jehiel ha Jozabad, levíta kuéra ruvicha, ome'ẽ 5.000 ovecha Paskuarã ha 500 tóro ra'y. 10 Oĩmarõ opa mba'e oñepyrũ haguã pe arete, pa'i kuéra oñemoĩ hendápe ha levíta kuéra oñomboja'o aty-atýpe ojopyru haguã hembiapópe, he'i haguéicha mburuvicha guasu. 11 Upérõ ojuka hikuái mymba kuéra Paskuarã, ha levíta kuéra ojuka aja umi mymba, pa'i kuéra ohypýi altar mymba ruguýpe levíta kuéra ombohasáva chupe kuéra. 12 Upéi oipe'a ikyrakue ogehapy haguã ha ome'ẽ ojohoga guápe oikuave'ẽ haguã Ñandejárape, oje'eháicha Moisés rembiapoukapýpe, ha upéicha avei ojapo umi tóro ra'y reheve. 13 Upéi ohesy hikuái umi mymba ro'o oñembyarete haguã pe Páskua, oje'eháicha pe tembiapoukapýpe, ha umi ambue mba'e kuave'ẽ ombojy hikuái japepo ha páilape ha omboja'o pya'e porã opa tetã guápe. 14 Upéi levíta kuéra ombosako'i pe imba'e ha pa'i kuéra Aarón ñemoñare mba'eráva, umíva niko omba'apo pyhare peve oikuave'ẽvo mymbahapy*f** ha ikyrakue. Upévale levíta ombosako'i pa'i kuéra Aarón ñemoñarépe upe imba'erã kuérava. 15 Umi opurahéiva, Asaf ñemoñare, oĩ avei hendápe kuéra he'i haguéicha David, Asaf, Hemán ha Jedutún. Kóva hína mba'e rechahára*f** omoirũva mburuvicha guasúpe. Okẽ rerekua kuéra natekotevêi kuri avave oheja henda, iñirũ nguéra levíta ombosako'ígui chupe kuéra umi mymbajuka pehẽngue imba'eráva. 16 Upéicha oñemohenda porã upe árape opa upe tembiapo Ñandejárape guarã, oñembyarete haguã pe Páskua ha oñekuave'ẽ haguã mymbahapy Ñandejára altar ári he'i haguéicha mburuvicha guasu Josías. 17 Umi Israelgua oĩva upérõ upépe, ombyarete pe Páskua ha umi 7 ára oje'uhápe mbuja oñembovu'ýva. 18 Araka'eve noñembyaretéi vaekue Israélpe peteĩ Páskua peichagua, maranduhára*f** Samuel ára guive. Ndaipóri vaekue Israelgua ruvicha guasu ombyaretéva Páskua, ombyarete haguéicha mburuvicha guasu Josías, pa'i, levíta kuéra, umi Judá ha Israelgua upépe oĩva ha umi Jerusalengua ndive. 19 Año 18 oisãmbyhy haguépe Josías oñembyarete pe Páskua. 20 Heta ára Josías omyatyrõ rire pe tupao, Egipto ruvicha guasu Necao oho ysyry guasu Éufrates gotyo oñorãirõ haguã Carquémispe ha Josías osẽ chupe. 21 Necao katu he'ika chupe: "Che rejápe, Judá ruvicha guasu. Ko'ágã ndaha'etí hína ne ndive, ambue tetã ndive añorãirõ hína. Tupã he'i chéve aiko pya'e haguã. Oho porãvéta ndéve rejeirõ che raperãgui ha ani reñemoĩ Tupãre, oĩva che ndive; ýrõ ha'e ne rundíta hína." 22 Josías katu ndoikuaaséi mba'eve ha oho chupe: nohenduséi Necao ñe'ẽ oúva Tupãgui voi. Oike ñorãirõme Meguido ñúme, 23 ha umi hu'y poiha oha'ã Josíaspe ha ojapi chupe. Upémarõ Josías he'i mburuvicha kuérape. "Pe che renohẽ ko'águi, cháke ajekutu vai hína!" 24 Ha'e kuéra oguenohẽ chupe ikárro oñorãirõhágui ha oguerova chupe ikárro ambuépe ha ogueraha Jerusalénpe. Upépe omano. Oñotý hikuái chupe itúva kuéra ypykue ykére. Opa Judá ha Jerusalengua oguerojahe'o chupe. 25 Jeremías ohaĩ hérape ñe'ẽ yvoty oguerojahe'óva imanóre. Ko'agãite peve opa opurahéiva, kuimba'e ha kuña, imandu'a Josías rehe ipurahéi jahe'ópe. Ko'a purahéi ojepurahéi tapiáite Israélpe ha ojehaĩ umi purahéi aty apytépe. 26 Ambue mba'e Josías rekovekue guigua, opa umi mba'e porã ojapo vaekue oĩháicha Ñandejára rembiapoukapýpe, 27 ha opa hembiapokue, iñepyrũha guive ipaha peve, ojehai Judá ha Israel ruvicha guasu kuéra kuatiápe.

2 Chronicles 36

1 Umi tetãgua ogueraha upémarõ Joacaz, Josías ra'ýpe, ha omoĩ chupe mburuvicha guasúrõ Jerusalénpe itúva rendaguépe. 2 Joacaz oguereko 23 año oñepyrũrõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 90 ára. 3 Egipto ruvicha guasu oipe'a chupe iguapyhágui Jerusalénpe ha he'i upe tetã ohepyme'ẽ haguã chupe 3.300 kílo pláta ha 33 kílo óro. 4 Upéi mburuvicha guasu Egiptogua omoĩ Judá ha Jerusalén ruvicha guasúrõ Joacaz ryke'yype hérava Eliaquim, ha ombohéra chupe Joaquim, Joacázpe

katu ogueraha Egíptope. 5 Joaquim oguereko 25 año, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 11 año. Hembiaapo katu ivai Tupã Ijára renondépe. 6 Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor, ondyry hese ha ogueraha Babilóniape ipokuapy. 7 Nabucodonosor ogueraha Babilóniape heta tembiporu tupao pegua ha omoĩ itupaópe. 8 Ambue mba'e Joaquim rekovekue guigua, opa hembiaapo ahẽ ha pe ojehu vaekue chupe, Israel ha Judagua ruvicha guasu kuatia kuérape ojehai. Hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Joaquín. 9 Joaquín oguereko 18 año oñepyrũrõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 100 ára. Hembiaapo katu ivai Ñandejára renondépe. 10 Año pyahu ñepyrũme, mburuvicha guasu Nabucodonosor ogueraha chupe Babilóniape, umi tembiporu tupao pegua iporãvéva reheve, ha omoĩ hendaguépe Judá ha Jerusalén ruvicha guasúrõ Sedequíaspe. 11 Sedequías oguereko 21 año oñepyrũrõ oisãmbyhy, ha oisãmbyhy 11 año Jerusalénpe. 12 Hembiaapo katu ivai Tupã Ijára renondépe. Noñemomirĩri maranduhára*f** Jeremías renondépe oñe'ẽva chupe Ñandejára rérape. 13 Opu'ã avei Nabucodonosor rehe, ome'ẽka vaekue chupe iñe'ẽ Tupã rérape oikotaha iñe'ẽme, ha ndoikuaaséi mba'eve Tupã Israel Járuguĩ. 14 Avei opa Judagua ruvicha, pa'i ha tetãguára, oñemboheko añave, ha oñeme'ẽ umi tetã ambuegua rembiapo ahẽme, omomarã pe tupao Tupã oiporavo vaekue hogarã Jerusalénpe. 15 Tupã itúva kuéra ypykue Jára omondo tapiate chupe kuéra iñe'ẽ hembiguái kuéra rupi, oiporihurerekógui hetã guápe ha pe ha'e oikohápe. 16 Ha'e kuéra katu opuka umi Tupã rembiguáire, ndojapói mba'evérõ imomandu ha oñembohory imaranduhára kuérare. Upérõ Tupã pochy rendy okapu hetãgua rehe ha ndaipóri véima ojokóva chupe. 17 Upérõ Tupã ogueru hi'ári kuéra caldeo kuéra ruvicha guasúpe, ojukáva kysépe mitã rusu kuérape tupaópe voi. Ndoiporihurerekói avavéicha guápe: mitã rusu, kuñataĩ ha itujávape. Opa umíva Tupã omoĩ ipoguýpe. 18 Opa tembiporu tupao pegua, michĩ ha tuicháva, mba'e repyeta tupao pegua, ha mburuvicha guasu ha hembijokuái kuéra róga pegua, oguerahapaite caldeo kuéra ruvicha guasu Babilóniape. 19 Upéi katu ohapy pe tupao, oity yvýre táva Jerusalén korapy jere yvate, ohapy óga guasu kuéra ha ohundi opa mba'e, oheja'ýre mba'eve ikatúva ojeporu. 20 Upe rire ogueraha umi ojejuka'ỹ vaekue, ha umívape ha'e ha ita'ýra kuéra oguereko hembiguái ramo, opu'ã meve hendaguépe tetã guasu Persia. 21 Kóva ojehu oiko haguã Ñandejára he'i vaekue maranduhára Jeremías rupi. Upéicha pe yvy opytu'u itapere aja pukukue, ohepyme'ẽmba peve umi pytu'uha ára opytu'u'ỹ haguére, oñemboty peve 70 año. 22 Año peteĩha Ciro ojupi haguépe Persia ruvicha guasúrõ, ha ojehu haguãicha Ñandejára ñe'ẽ Jeremías omosarambi vaekue, Ñandejára oñatõĩ Círope omoĩ haguã kuatiápe ha ohenduka haguã hetã tuichakuére kóicha: 23 "Che Ciro, Persia ruvicha guasu kóicha ha'e: Ñandejára, Tupã yvága pegua omoimba che pópe opa tetã nguéra oĩva ko yvy apére. Ha'e omoĩ che pópe amopu'ãvo chupe tupao táva Jerusalénpe, opytáva Judá yvýpe. Aipo ramo opa peẽme, Tupã retãgua, tapeho upépe, ha ha'e ta pene pytyvõ."

Ezra 1

1 Año peteĩha Ciro ojupi haguépe Persia ruvicha guasúrõ, ha ojehu haguãicha Ñandejára ñe'ẽ Jeremías omosarambi vaekue, Ñandejára oñatõĩ Círope omoĩ haguã kuatiápe ha ohenduka haguã hetã tuichakuére kóicha: 2 "Che Ciro, Persia ruvicha guasu kóicha ha'e: "Ñandejára, Tupã yvága pegua omoimba che pópe opa tetã nguéra oĩva ko yvy apére. Ha'e omoĩ che pópe amopu'ãvo chupe tupao táva Jerusalénpe, opytáva Judá yvýpe." 3 Aipo ramo opa peẽme, Tupã retã guápe, ha'e "Tapeho pemopu'ã tupao Ñandejára, Israel Tupãme, táva Jerusalénpe opytáva Judá yvýpe. Ha ha'e ta pene pytyvõ. 4 Ha opa umi osẽtavape oho hetãme, umívape toipytyvõ umi hõga jere rupi oikóva ha tome'ẽ chupe kuéra pláta, óro, mymba kuéra ha opa mba'e. Péicha avei, opaichagua mba'e kuave'ẽ Tupã tupaópe guarã oĩva Jerusalénpe." 5 Tupã omokyre'ỹ umi omyakáva Judá ha Benjamín ñemoñarépe, avei pa'i ha levíta*f** kuérape. Ko'áva oñembosako'i oho haguã Jerusalénpe omopu'ãvo tupao Ñandejárape. 6 Ha umi ohótava guivépe, oñeme'ẽ opaichagua mba'e: pláta, óro, mymba kuéra, heta mba'e jeguaita ha opaichagua mba'e kuave'ẽ. 7 Mburuvicha guasu Ciro voi ome'ẽka jey umi tembiporuita Nabucodonosor oguenohẽka vaekue Ñandejára tupaógui oĩva Jerusalénpe ha oguerahauka vaekue itupã nguéra tupaópe guarã Babilóniape. 8 Umíva umi mba'e Ciro ome'ẽ iviru ñangarekohára Mitridátespe ha kóva, oipapa rire, ome'ẽ Judá ruvicha Sesbasárpe. 9 Ko'áva hína umi mba'e oñeme'ẽ vaekue chupe: 30 ña'ẽ órova, 1.000 ña'ẽ plátava ha 29 kyse. 10 Avei 30 kambuchi'i órova, 410 kambuchi'i plátava ha 1.000 tembiporu opaichagua. 11 Oĩ 5.400 tembiporu óro ha plátaguĩ ojejapóva. Ha Sesbasar ogueraha ko'ã mba'e umi ojehapo'o vaekue hetãguĩ oho jeyvo Jerusalénpe Babilóniaguĩ.

Ezra 2

1 Ko'áva hína Israelgua oikove ypy vaekue Judápe ha upéi Nabucodonosor ogueraha vaekue Babilóniape. Upégui ou jey vaekue hikuái. Heta oĩ vaekue ouva Jerusalénpe, ambue katu isarambi ko Judá yvýre ohóvo hikuái peteĩ-teĩ hóga kuérape. 2 Omyakã chupe kuéra Zorobabel, Josué, Nehemías, Seraías, Reelaías, Mardoqueo, Bilsán, Mispar, Bigvai, Rehúm ha Baaná. Ko'áva umi oho vaekue: 3 Parós ñemoñare kuéra, 2172, 4 Sefatías ñemoñare, 372, 5 Árah ñemoñare, 775, 6 Pahat-Moab ñemoñare (umíva hína Josué ha Joab ñemoñare), 2812, 7 Elam ñemoñare, 1254, 8 Zatú ñemoñare, 945, 9 Zacai ñemoñare, 760, 10 Binuy ñemoñare, 642, 11 Bebai ñemoñare, 623, 12 Azgad ñemoñare, 1222, 13 Adonicam ñemoñare, 666, 14 Bigvai ñemoñare, 2056, 15 Adín ñemoñare, 454, 16 Ater, upéva hína Ezequías ñemoñare, 98, 17 Besai ñemoñare, 323, 18 Jorá ñemoñare, 112, 19 Hasum ñemoñare, 223, 20 Guibar ñemoñare, 95, 21 Belengua 103, 22 Netofagua 56, 23 Anatotgua 128, 24 Bet-Azmavetgua 42, 25 Quiriat-Jearim, Quefirá ha Beerotgua 743, 26 Ramá ha Guebagua 621, 27 Micmasgua 122, 28 Betel ha Haigua 223, 29 Nebo ñemoñare 52, 30 Magbís ñemoñare 156, 31 Elam (ambuéva) ñemoñare 1254, 32 Harim ñemoñare 320, 33 Lod, Hadid ha Onó ñemoñare 725, 34 Jericó ñemoñare 345, 35 Senaá ñemoñare 3.630, 36 Pa'i kuérava katu oho: Josué rogagua, Jedaiás ñemoñare 973, 37 Imer ñemoñare 1052, 38 Pashur ñemoñare 1247, 39 Harim ñemoñare 1017. 40 Levíta*f** kuérava katu oho: Hodovías ñemoñare, Josué ha Cadmiel ñemoñare 74, 41 Opurahéiva katu oho: Asaf ñemoñare 128. 42 Okẽ rerekua ñemoñare katu: Salum, Ater, Talmón, Acub, Hatitá ha Sobai ñemoñare 139. 43 Tupaópe omba'apóva ñemoñare katu: Sihá, Hasufá, Tabao, 44 Querós, Siahá, Padón, 45 Lebaná, Hagabá, Acub, 46 Hagab, Salmai, Hanán, 47 Guidel, Gáhar, Reaías, 48 Resín, Necodá, Gazam, 49 Uzá, Paséah, Besai, 50 Asná, Meunim, Nefusim, 51 Bacbuc, Hacufá, Harhur, 52 Baslut, Mehidá, Harsá, 53 Barcós, Sísara, Temá, 54 Nesiah ha Hatifá ñemoñare. 55 Salomón rembiguaikue ñemoñaréva katu: Sotai, Soféret, Perudá, 56 Jaalá, Darcón, Guidel, 57 Sefatías, Hatil, Poquéret-Hasebaim ha Amón ñemoñare. 58 Umi tupaópe omba'apóva ñemoñare Salomón rembiguaikue ñemoñare ndive ohupyty 392. 59 Umi ohóva táva Tel-Mélah, Tel-Harsá, Querub, Adón ha Imérgui ndoikuaái ha'e kuérava Israelgua téräpa nahániri. 60 Umíva hína Delaías, Tobías ha Necodá ñemoñare kuéra 652. 61 Pa'i kuéra apytépe katu oĩ Hobaiás ha Cos ñemoñare; ha Barzilai péicha oñembohérava omenda haguére peteíva Barzilai rajýre. Barzilai niko Galaadgua vaekue. 62 Maymáva ko'ã ñemoñare oheka héra kuatiápe ohecha haguã oípa héra pa'i kuéra ñemoñare apytépe. Ha ndojejuhúigui, ndojehejái chupe kuéra pa'i kuéra apytépe. 63 Hi'ári, huvicha kuéra Zorobabel ndohejái chupe kuéra ho'u umi mba'e oñemboykévagui Tupãme, pa'i oity mboyve Urim ha Tumim oikuaa haguã upe ojejapo vaerã. 64 Umi Israelgua ojevýva ohupyty 42.36, 65 hembiguaí kuéra katu 7.337. Oĩ avei 2.000 kuimba'e ha kuña opurahéiva. 66 Ogueraha hikuái 736 kavaju, 245 mburika, 67 avei 435 kaméllo ha 6.720 vúrro. 68 Oĩ umi Israel guápe omyakáva apytépe, oguahêvo tupaópe, Jerusalénpe, oikuave'ẽ umi mba'e oguererekóvagui ikatu haguã Ñandejára tupao oñemopu'ã pe oñembo'y ypy haguépe. 69 Ikatumiháicha ome'ẽ hikuái ha péicha oñembyaty 488 kílo óro, 2.750 kílo pláta ha 100 pa'i ao. 70 Pa'i ha levíta kuéra opyta Jerusalénpe. Péicha avei oĩ umi ou vaekue apytégui opytáva upépe. Umi opurahéiva ha umi tupaópe omba'apóva, opavave oho oiko itávape. Péicha avei umi Israelgua hembýva.

Ezra 3

1 Pe 7 meshápe hérava Tisri, upévo maymáva Israelgua oñemohenda jeýma itáva kuérape. Ha upéi oĩ haguéicha oñembyaty Jerusalénpe. 2 Upérõ Josadac ra'y Josué ha hapicha pa'i kuéra ha Salatiel ra'y Zorobabel ha hesegua kuéra oñemoĩ omopu'ã altar*f** Tupã, Israel Járape ikatu haguã ojapo mymbahapy upépe. Péicha he'i kuatiápe oheja vaekue Tupã rembiguaí Moisés. 3 Pe oĩ haguépe voi omopu'ã hikuái pe altar, okyhyje ramo jepe umi ijere rupi oikóvagui. Ha upépe oikuave'ẽ mymbahapy Ñandejárape pyhareve ha ka'aru. 4 Ombyarete avei hikuái Jotopa Róga*f** ára. Ha kuatiápe he'iháicha, opa árape oikuave'ẽ hikuái mymbahapy, umi árape oñekuave'ẽ vaerãháicha. 5 Oikuave'ẽ avei hikuái Ñandejárape opa árape mymbahapy, ha avei jasy ra'y jave. Péicha avei opa umi aretépe Ñandejára rehehápe ojererekóva. Upéi oĩ umi ijeheguínte omoguahêva Ñandejárape ambue mba'e kuave'ẽ. 6 Ne'íra ramo jepe oñepyrũ omopu'ã hikuái tupao Ñandejárape, pe 7 mes ñepyrũha ára guive oikuave'ẽ hikuái Ñandejárape mymbahapy. 7 Persia ruvicha

guasu he'i haguéicha chupe kuéra ohenoika hikuái ita omboguapýva ha yvyra rehe omba'apóvape. Ha táva Tiro ha Sidón guápe katu ome'ê hikuái tembi'u, kaguy ha ñandyry ogueruka haguã chupe kuéra ýrupi yvyra Líbanogui táva Jope peve. 8 Pe mes mokõiháme hérava Ijár, 2 año oho jey haguépe hikuái Jerusalénpe, Salatiel ra'y, Zorobabel; ha Josadac ra'y, Josué ha ipehêngue kuéra pa'i, levíta*f** kuéra ha opa umi ojehapo'o vaekue hetãgui ha ojevy vaekue Jerusalénpe Babilóniagui oñemoi omopu'ã tupao. Ha omoĩ hikuái tembiapo omyakã haguã levíta kuérape ombotýmava 20 año. 9 Josué, ta'ýra ha tyvýra kuéra reheve; Cadmiel ha ta'ýra kuéra Judá ñemoñare guáva; Henadad, ta'ýra ha tyvýra kuéra ndive levítava oñemoi oñondive omyakã haguã umi Tupã tupao rehe ombo'apóvape. 10 Oñemboguapy aja ita pe tupao roguyke oñemopu'ã haguã, oñemboja pa'i kuéra oñemonde jeguapáva, turu ipópe. Péicha avei Asaf ñemoñare, levítava platillo reheve opurahéi ha omomba'e guasu haguã Tupãme David, Israel ruvicha guasu oheja haguéicha. 11 Ha opurahéi ha omomba'e guasu Ñandejárape he'ívo: "Tupã imba'e porã ha opa árape Israélpe ohayhu." Ha maymáva Israelgua osapukái omomba'e guasúvo Tupãme, oñemboguapýguima ita tupao roguyke oñemopu'ã haguã. 12 Heta pa'i, levíta kuéra ha umi Israélpe omyakáva, ikaraipámava ha ohecha vaekue pe tupao ypykue hasê ohechávo oñemopu'ã jeyha pe tupao. Péicha avei heta oĩ osapukáiva vy'águi. 13 Mombyrýgui oñehendu pe ayvu omopu'áva hikuái, opavave osapukáigui. Ha avave nde'ikuaái mávapa pe ovy'áva térã mávapa pe hasêva.

Ezra 4

1 Umi ija'e'ýva Judá ha Benjamín ñemoñare rehe oikuaávo umi ojehapo'o vaekue hetãgui ha ou jey vaekue Jerusalénpe omopu'ãha Tupã, Israel Jára tupao, 2 oñemboja Zorobabel, Josué ha opa umi Israel guápe omyakáva rendápe ha he'i chupe kuéra: –Toromba'apóna pene ndive. Ore niko peñicha, romomba'e Tupãme ha roikuave'ê avei chupe mymbahapy. Péicha ore rojapo ore gueru guive ápe Esarhadón, Asiria ruvicha guasu. 3 Zorobabel, Josué ha mayma Israel guápe omyakáva katu he'i chupe kuéra: –Ndaikatu mo'ãi pemba'apo ha pemopu'ã ore ndive ore Tupã tupaorã. Orénte romopu'ãta Tupã, Israel Járape tupao, he'i haguéicha oréve Ciro, Persia ruvicha guasu. 4 Upéva haguére umi Judá jere rupi oikóva opu'ã hese kuéra ha omongyhyje chupe kuéra ani haguãtei omopu'ã pe tupao. 5 Persia ruvicha guasu Ciro ha hendaguépe ojupi vaekue Darío rembiguái kuérape ombopopegua hikuái ani haguãtei oheja Judá guápe omopu'ã pe tupao. 6 Asuero ojupi ramórõ mburuvicha guasúrõ, Samariagua omoguahẽ chupe kuatia. Upévape otaky hikuái Judá ha Jerusalén guáre. 7 Ha Pérsiape oĩ ramo guare mburuvicha guasúrõ Artajerjes, omoguahẽ avei chupe kuatia Jerusalengua rehe Bislam, Mitridates, Tabeel ha hapicha kuéra. Upéva pe kuatia oñemoi vaekue araméo ñe'ême. 8 Mburuvicha Rehúm ha Simsai ikuatia ñangarekohára oguerahauka huvicha guasu Artajerjespe kuatia Jerusalén rehe. 9-10 Ko'áva hina pe kuatia oguerahauka vaekue: mburuvicha Rehúm ha Simsai ikuatia ñangarekohára, ha hapicha mburuvicha kuéra Persia retã guáva ha umi oikóva Érec ha Babilóniape. Tetã Elamgua oikóva táva Súsape, ha ambue tetãgua Asnapar mburuvicha guasu marangatu ogueru vaekue ambue tetãgui ha omohenda vaekue táva kuéra Samariápe ha ambue henda rupi kuarahy reike gotyo Éufrates ysyrygui. 11 Kóicha he'i pe kuatia: –Ore Artajerjes rembiguái, roíva ko ne retãme kuarahy reike gotyo Éufrates ysyrygui: 12 roikuaauka ndéve, ore ruvicha guasu, umi judío ou vaekue nde reikoha guio ágotyo, oguahẽ hague Jerusalénpe ha oñepyrũ hague omongora pe táva ahẽ, oñemoíva opávare. Omboguapypáma ita ha oñepyrũma korapy jere kuéra omopu'ã hikuái. 13 Eikuaáke ore ruvicha, ojeheja ramo kóva ko táva oñemopu'ã ha omboty ramo ikorapy jere kuéra, hemime'ê nomoguahẽse mo'ã véima ndéve ha ojehekyiséta hikuái nde po guýgui. Amo ipahápe nde jeýnte resê vaíta ha noguahẽ mo'ãi ndéve umi mba'e kuave'ê. 14 Ore niko ne rembiguái ha nde pe ore mongarúva. Rohecha ivai etereiha ko ojapóva hikuái nde rehe. Upévare romoguahẽ ndéve ko kuatia, 15 ikatu haguãicha rehekauka kuatia kuérape nde ypy kuéra oheja vaekue apytépe. Ore ruvicha, umi kuatiápe rejuhúta kóva ko táva opu'ãha opávare ha oñemoíva mburuvicha guasu kuérare, ha ambue tetãre. Ymaite guive voi péichava hikuái, upévarema voi oñehundi vaekue. 16 Upévare, ore roikuaauka ndéve ore ruvicha, kóva ko táva ojeheja ramo oñemopu'ã ha omboty ramo ikorapy jere kuéra hikuái, umi yvy oíva kuarahy reike gotyo Éufrates ysyrygui noĩ mo'ã véima nde po guýpe. 17 Mburuvicha guasu Artajerjes ogueruka chupe kuéra kuatia kóicha he'íva: "Rehúm mburuvicha Samariá pegua ha Simsai ikuatia ñangarekohára, ha mayma mburuvicha kuéra oikóva Samariápe, ha pe yvy oíva kuarahy reike gotyo Éufrates ysyrygui."

Amoguahẽ peẽme che maitei. 18 Pe kuationa peruka vaekue chéve, oñembohasa rire ore ñe'ẽme oñehenduka chéve. 19 Ahekauka che ypy kuéra kuationa apytépe ha upépe ojejuhu ymaite guive voi upéva pe táva opu'ãha opa mburuvicha guasúre. Avei omyakãha ñorãirõ ha oñatõiha ambue táva kuérape opu'ã haguã huvicha kuérare. 20 Aikuaa avei Jerusalénpe oĩ hague mburuvicha guasu mbarete, oguereko vaekue ipo guýpe tetã nguéra oĩva kuarahy reike gotyo Éufrates ysyryguí ha umíva umi tetã omoguahẽ hague hemime'ẽ upépe. 21 Pejokouka pe oñapóva hikuái. Upéva pe táva oñemopu'ãne ágã che ha'e vove péicha oñejapo vaerãha. 22 Peñeha'ãke pesẽ porã pene rembiapópe, ani ágã pende pitua rupi che rehe jeýnte opẽmba." 23 Oguahẽvo ipópe kuéra Artajerjes kuationa, mburuvicha Rehúm ha Simsai ikuatia ñangarekohára, ha hapicha mburuvicha kuéra pya'e osẽ oho Jerusalénpe, umi judío rendápe. Oguahẽvo hendápe kuéra, mbaretépe ojokouka chupe kuéra hembiapo. 24 Péicha opa vaekue tembiapo Tupã tupao rehe Jerusalénpe. Mba'evete ndojejapói año mokõiha meve Darío ojupi haguépe Persia ruvicha guasúrõ.

Ezra 5

1 Ageo ha Idó ra'y, Zacarías, maranduhára mokõi, oikuaauka umi judío oikóva Judá ha Jerusalénpe ñe'ẽ Ñandejára, Israel Tupã ome'ẽva chupe kuéra. 2 Zorobabel, Salatiel ra'y ha Josué, Josadac ra'y oñepyrũ jey omba'apo Tupã tupao rehe oĩva Jerusalénpe. Tupã maranduhára mokõi oĩ hendive kuéra ha ijypýpe omokyre'ỹvo chupe kuéra. 3-4 Umíva umi árape oñemboja hendápe kuéra Tatenai, mburuvicha pe yvy pegua oĩva kuarahy reike gotyo Éufrates ysyryguí. Hendive ou Setar-Boznai ha ambue mburuvicha kuéra. Ko'áva he'i umi Jerusalén guápe: —Mávapa he'i raka'e peẽme pemopu'ã jey haguã ko tupao ha pemoĩ haguã yvyra pejaho'i haguã? Mba'éicha héra umi omopu'ã jeýva hína ko tupao? 5 Tupã katu oñangareko umi judío omyakáva. Tatenai ndojokoukái pe tupao ñemopu'ã oikuaauka aja Darío pe ojuháva ha oha'arõ aja Darío ñe'ẽ. 6 Pe kuationa oguerahaukáva Tatenai, mburuvicha pe yvy pegua oĩva kuarahy reike gotyo Éufrates ysyryguí ha Setar-Boznai, ha ambue mburuvicha kuéra pe yvy pegua. 7-8 Pe kuationa he'i kóicha: "Ndéve Darío, ore ruvicha guasu romoguahẽ ore maitei. Roikuaauka ndéve, ore ruvicha, roho hague Judá retãme rohechávo Tupã tupao. Rotopa omopu'ã pyahuha hikuái pe tupao. Ita guasu oñekytĩmbyre oĩporu hikuái ha umi ogyke katu ojaho'i hikuái yvyrápe. Pya'e omba'apo hikuái ha hembiapo kuéra iporã. 9 Roporandu chupe kuéra mávapa he'i raka'e chupe kuéra omopu'ã ha ojaho'i haguã pe tupao. 10 Roporandu avei chupe kuéra mba'éicha héra umi tupao rehe omba'apóva, ikatu haguãicha roikuaauka ndéve. Péina roguerahauka ndéve umi chupe kuéra omyakáva réra. 11 Ha'e kuéra katu he'i oréve kóicha: 'Ore ningo Tupã yvága ha yvy pegua rembiguái. Romopu'ã jey hína itupao ápe voi, omopu'ãuka haguépe yma Israel ruvicha guasu peteĩ. 12 Ore ypykue katu ombopochy vaekue Tupã yvágape guápe ha ha'e omoĩ chupe kuéra Nabucodonosor, Babilonia ruvicha guasu, pópe. Nabucodonosor ningo caldeo vaekue. Ha'e ohundi vaekue ko tupao ha oguerahapa ore ypykuépe Babilóniape. 13 Pe rire, 1 año Ciro ojupi haguépe Babilonia ruvicha guasúrõ, ha'e he'i vaekue oñemopu'ã jey haguã Tupã tupao. 14 He'i avei oréve hikuái, Ciro oguenohẽka hague umi tembiporu óro ha pláta Nabucodonosor ogueraha vaekue Tupã tupaógui ha omoĩ Babilonia tupaópe ha ome'ẽka hague peteĩ kuimba'épe hérava Sesbasar. Chupe omoĩ mburuvicha ramo ápe, 15 ha ndaje he'i raka'e chupe: 'Eraha ko'ã tembiporu ha tereho Jerusalénpe ha emopu'ã Tupã tupao pe opu'ã ypy haguépe.' 16 Ou vaekue ko Sesbasar ha omboguapy vaekue ita ikatu haguãicha oñemopu'ã Tupã tupao. Pe guive ko'ágã peve oñemba'apo gueteri hese ha ne'ĩra gueteri opa. 17 Ndéve oĩ porã ramo, ore ruvicha, tojeheka Babilóniape mburuvicha guasu kuationa kuéra apytépe ojehecha haguã añetépa raka'e mburuvicha guasu Ciro he'i hague oñemopu'ã haguã Tupãme tupao Jerusalénpe. Ko'ã mba'e oñejapopa rire, eikuaauka oréve mba'épa reipota rojapo."

Ezra 6

1 Mburuvicha guasu Darío ohekauka Babilóniape oñeñongatupahápe mburuvicha guasu kuéra kuationa. 2 Ha mburuvicha guasu rógape oĩva Ecbatána, opytáva tetã hérava Médiap, ojejuhu peteĩ kuationa he'íva kóicha: 3 "Pe año Ciro ojupi haguépe mburuvicha guasúrõ, kóicha iñe'ẽ omoĩka vaekue kuatiáre: 'Tupã tupao oĩva Jerusalénpe toñemopu'ã ikatu haguãicha upépe oñekuave'ẽ mymbahapy. 27 méto ijyvatéta ha péichata avei ipekue. 4 Hokyke katu mbohapy ogykéicha ipéta ha hyepy guio ijape yvyráta. Hepyrã ojeporúta viru oñembyatýva mburuvicha guasu

Círope guarãgui. 5 Tembiporu kuéra óro ha pláta Nabucodonosor oguenohẽ vaekue Tupã tupaógui ha ogueraha vaekue Babilóniape, oñeme'ẽmba jeýta, ojereraha haguã oñemoĩ Tupã tupaópe Jerusalénpe. 6 Ndéve Tatenai reíva mburuvicha ramo kuarahy reike gotyo Éufrates ysyrygui, ha Setar-Boznai ha ambue mburuvicha kuérape; peẽme ha'e anive haguã peho Jerusalénpe. 7 Peheja chupe kuéra, huvicha kuérape ha umi chupe kuéra omyakãvape tomba'apo ha tomopu'ã Tupã tupao pe opu'ã ypy haguẽpe. 8 Kóicha aipota peipytyvõ umi judío kuérape omyakãvape omopu'ã haguã Tupã tupao: opa impuéstó oñemoguahẽva ndéve, umívagui toñeme'ẽ chupe kuéra ojogua haguã hemikotevẽ. 9-10 Ha pa'i kuéra Jerusalén pegua ojerureháicha peẽme peme'ẽta; vaka ha ovecha kuéra oikotevẽháicha hikuái; térã trigo, juky, kaguy ha aséite olívo, oikuave'ẽ haguã Tupã yvágape guápe. Péicha oñembo'ẽta hikuái che rehe ha che ra'y kuérare. 11 Ha oimérõ ndojapóiva ko che ha'eháicha, tojehekýi hógagui peteĩ yvyra ha toñembyasuru hese. Upéi hóga tojehapy. 12 Oĩ ramo mburuvicha térã tetã opu'ãva ha añemoĩséva Tupã tupao rehe oĩva Jerusalénpe, Tupã voi tohundi umívape. Che, Darío kóicha ha'e ha aipota kóicha ojejapo." 13 Ha Tatenai oĩva mburuvicha ramo kuarahy reike gotyo Éufrates ysyrygui ha Setar-Boznai ha hapicha mburuvicha kuéra ojapo mburuvicha guasu Darío oipota hagueichaite. 14 Umi judío omyakãva katu, omba'apo meme tupao rehe he'i haguéicha chupe kuéra Ageo ha Idó ra'y, Zacarías, maranduhára mokõi. 15 Pe mes hérava Adárpe, mbohapy arahápe ojapopa hikuái pe tupao, 6 año Darío ojupi haguẽpe mburuvicha guasúrõ tetã Pérsiape. 16 Israel guáva guive, pa'i ha levíta*f** kuéra ha opa umi ou jey vaekue hetãme Babilóniagui, tuicha vy'ápe oiporu ñepyrũ Tupã tupao. 17 Oikuave'ẽ hikuái Tupãme mymbahapy ramo: 100 tóro, 200 ovecha ha 400 ovecha ra'y. Ha Israelgua kuéra angaipáre, oikuave'ẽ hikuái 12 kavara mácho umi 12 Israel ñemoñare rérape. 18 Ha Moisés oheja haguéicha kuatiápe, péicha omoĩ hikuái hendápe opa pa'i ha levíta kuérape hembiaapo ojapo haguã Tupã tupaópe Jerusalénpe. 19 Mayma oho jey vaekue hetãme Babilóniagui, ombyarete hikuái Páskua pe mes peteĩme 14 arahápe. 20 Pa'i ha levíta kuéra oñemopotĩmba*f** rire, ojuka hikuái mymba kuéra. Ko'áva oñekuave'ẽ Tupãme pe Páskuape, opa ou jey vaekue Babilóniagui rérape. 21 Opa Israelgua ou vaekue Babilóniagui okaru oñondive pe Páskuape. Péicha avei umi pe rupigua ojehe'a vaekue ambue tetãgua ndive ha péicha rupi oñemongy'a. Umíva oheja heko ky'a ha ou oñembyaty umi Tupã, Israel Járabe omomba'éva apytépe. 22 Ombyarete hikuái 7 ára pukukue, omomorãvo mbuja ovu'ýva ára. Ha tuicha ovy'a hikuái Ñandejára rupi, Persia ruvicha guasu ipy'a porã haguére hendive kuéra ha oipytyvõgui chupe kuéra Israel Tupã tupao ñemopu'ãme.

Ezra 7

1 Ko'ã mba'e ojehu rire ha Artajerjes oĩ ramo guare mburuvicha guasúrõ Pérsiape, peteĩ kuimba'e hérava Esdras oho Babilóniagui Jerusalénpe. Esdras ypy kuéra hína ko'áva: Seraías, Azarías, Hilquías, 2 Salum, Sadoc, Ahitub, 3 Amarías, Azarías, Meraiot, 4 Zeraías, Uzí, Buquí, 5 Abisúa, Finees, Eleazar ha Aarón. Aarón pe pa'i ypykue vaekue. 6 Ko Esdras niko peteĩ kuimba'e arandu vaekue. Ha'e oikuaapa Ñandejára, Israel Tupã rembiapoukapý, ha'e voi ome'ẽ vaekue Moiséspe. Ñandejára oĩgui hendive ha oipytyvõgui chupe, mburuvicha guasu Artajerjes ome'ẽ Ésdraspe opa mba'e ojeruréva. 7 Artajerjes ojupi rire 7 año mburuvicha guasúrõ, oĩ vaekue avei Israelgua ojevýva Jerusalénpe. Umíva apytépe oĩ pa'i, levíta*f** kuéra opurahéiva, umi Tupã róga rehe oñangarekóva ha umi Tupã tupaópe omba'apóva. 8 Esdras oguahẽ Jerusalénpe pe mes Ab hérava ñepyrũme. Ojapóma pe ramo 7 año Artajerjes ojupi hague mburuvicha guasúrõ. 9 Osẽ vaekue hikuái Babilóniagui pe mes hérava Nisán ñepyrũme ha oguahẽ Jerusalénpe pe mes hérava Ab ñepyrũme, Tupã oĩgui hendive kuéra. 10 Esdras oguereko vaekue ipy'ápe oñemoaranduvévo Ñandejára rembiapoukapýpe, oikóvo ipype he'iháicha ha ombo'évo Israel guápe. 11 Kóicha he'i pe kuatia mburuvicha guasu Artajerjes ome'ẽ vaekue pa'i Ésdraspe, kuimba'e arandu Ñandejára rembiapoukapýpe, oñeme'ẽ vaekue chupe ombo'e haguã Israel guápe: 12 "Che, Artajerjes amoguahẽ che maitei pa'i Ésdraspe, kuimba'e arandu Tupã yvága pegua rembiapoukapýpe. 13 Kóicha aipota ojejapo: maymáva Israelgua oikóva ko che retãme ha ohose jeýva hetãme, toho ne ndive; taha'e pa'i térã levíta. 14 Che, ha umi 7 che pytyvõhára che guýpe oĩva rérape ha'e ndéve reho, remañá ha rehecha haguã mba'épa oĩ Judá ha Jerusalénpe. Rehecháta avei ojeikópa upépe Tupã rembiapoukapýpe oñemoĩ vaekue nde pópe he'iháicha. 15 Reraháta avei pe pláta ha óro che ha umi che pytyvõhára rome'ẽva Israel Tupãme avave ojerure'ý rehe oréve. Eraháta emoĩ ha'e oikohápe Jerusalénpe. 16 Erahá kuaa avei opa pláta

térã óro ikatúva rembyaty ko Babilóniape. Péicha avei, eraha kuaa opa mba'e kuave'ẽ Israelgua térã pa'i kuéra ome'ẽva ndéve Tupã tupaópe guarã oĩva Jerusalénpe. 17 Opa ko'ã mba'e rembyatýva reheve eñeha'ã ejogua guéi, ovecha ha ovecha ra'y kuéra. Avei ejogua hu'itĩ ha kaguy peikuave'ẽ haguã pene Tupã altar*f** ári, itupaópe Jerusalénpe. 18 Ha hemby ramo peẽme pe pláta ha óro, peĩporu peẽme iporãveháicha, Tupã oipotaháicha. 19 Umi tembiporu ojeporúva Tupã tupaópe ha oñeme'ẽva ndéve, aipota ndete voi reraha ha remoĩ Tupã renondépe, Jerusalénpe. 20 Ha, oĩve ramo reikotevẽva Tupã tupao oñemopu'ã haguã, oñeme'ẽta ndéve umi che mba'evagui. 21 Cheté voi, Artajerjes ha'eka opa umi oñangarekóvape umi mba'e che mba'evare, oĩva hína kuarahy reike gotyo Éufrates ysyrygui, peme'ẽ haguã pa'i Ésdraspe ha'e ojerure haichaite. Pa'i Esdras ningo kuimba'e arandu Tupã yvága pegua ñe'ẽme. 22 Ojerure ramo peẽme, peme'ẽ kuaa chupe 3.300 kilo pláta, 22.000 kilo trigo, 2.200 litro kaguy, 2.200 litro aséite olívo peve. Ha juky katu oipotaháicha. 23 Opa mba'e Tupã yvága pegua oipotaháicha aipota pya'e ojejapo, ani ágã ipochy ha ojahéi che ra'y kuéra térã che retãre. 24 Aipota avei peikuaa: pa'i kuéra, umi levíta, umi opurahéiva, umi tupao rehe oñangarekóva ha opavave tupaópe omba'apóva ndaipotaiha oñemoĩ hi'ári kuéra mba'eveichagua impuéstó, ha ani pejerure chupe kuéra mba'eve. 25 Nde katu Esdras, ne Tupã nemoarandu haguéicha, emoĩ mburuvicha kuéra oisãmbyhy haguã umi oikóvape kuarahy reike gotyo Éufrates y syrygui ha avei umi oikuaávape Tupã ñe'ẽ. Umi oikuaa'yvape Tupã ñe'ẽ katu embo'e. 26 Ha oĩ ramo ojapo'yva Tupã ñe'ẽ térã che ñe'ẽ, upéva tome'ẽ opa oguerékóva, toho koty ypytũme, toñemosẽ pe tetãgui térã tojejuka." 27 Oñembo'e Esdras kóicha: Toñemomba'e guasu Ñandejára, ore ru kuéra ypykue Tupã, oñĩgui ñande ruvicha guasu py'ápe omomba'évo Ñandejára tupao oĩva Jerusalénpe, 28 Ñandejára imba'e porãgui che ndive ikatu añemboja mburuvicha guasu, umi ipytyvõhára ha mayma oĩ porãva rendápe. Ñandejára che mokyre'y ha che pytyvõ rupi heta Israel guápe oĩ porãva ambyaty ojevy haguã che ndive.

Ezra 8

1 Ko'áva hína umi Israel guápe omyakáva ha héra ojejuhu oñemoĩ hague kuatiápe. Ko'áva ojevy vaekue Jerusalénpe, Babilóniagui Esdras ndive, Artajerjes oĩ ramo guare mburuvicha guasúrõ Babilóniape. 2-3 Guersón, Finees ñemoñare; Daniel, Itamar ñemoñare; Hatús, Secanías ra'y, David ñemoñare; Zacarías, Parós ñemoñare; oho avei hendive 150 kuimba'e héra ojejuhúva kuatiápe; 4 Elioenai, Zeraías ra'y, Pahat-Moab ñemoñare, 200 kuimba'e reheve; 5 Secanías, Jahaziel ra'y, Zatú ñemoñare, 300 kuimba'e reheve; 6 Ebed, Jonatán ra'y, Adín ñemoñare, 50 kuimba'e reheve; 7 Isaías, Atalías ra'y, Elam ñemoñare, 70 kuimba'e reheve; 8 Zeadías, Micael ra'y, Sefatías ñemoñare 80 kuimba'e reheve; 9 Abdías, Jehiel ra'y, Joab ñemoñare 218 kuimba'e reheve; 10 Selomit, Josifías ra'y, Baní ñemoñare 160 kuimba'e reheve; 11 Zacarías, Bebai ra'y, Bebai ñemoñare 28 kuimba'e reheve; 12 Johanán, Hacatán ra'y, Azgad ñemoñare 110 kuimba'e reheve; 13 Elifélet, Jeiel ha Semaías, ko'ávantema hembyva umi Adonicam ñemoñarégui, 60 kuimba'e reheve. 14 Utai ha Zabud, Bigvai ñemoñare 70 kuimba'e reheve. 15 Che, Esdras ambyaty opa Israel guápe ysyry Ahavá rembe'ype. Upépe ropyta mbohapy ára aja. Ha aipapa rire opavavépe, pa'i kuéra reheve, ajuhu ndaiporiha ore apytépe peteĩ levítante*f** jepe. 16 Upémarõ ahenói karai guasu kuérape Eliézer, Ariel, Semaías, Elnatán, Jarib, Natán, Zacarías ha Mesulam; ha mbo'ehára Joarib ha Elnatánpe. 17 Amondo chupe kuéra Idó rendápe. Idó ningo mburuvicha vaekue pe táva Casifiá héravape. Che ha'e umi karaípe oho haguã he'i Idó ha hapicha kuérape oikóva Casifiápe, ombou haguã oréve ijapytégui kuéra kuimba'e kuéra ikatúva ore pytyvõ tupaópe. 18 Ha Tupã imba'e porãgui ha oĩgui ore ndive, ogueru hikuái Serebíaspe. Serebías ningo peteĩ kuimba'e katupyry vaekue. Ha'e hína Mahli ra'y, ha Mahli katu Israel ra'y Leví ra'yre. Serebías ou ta'yra ha tyke'yra kuéra reheve: 18 kuimba'e. 19 Omondo avei hikuái Hasabías ha Isaías, Merarí ñemoñaréva. Ko'áva ta'yra ha tyke'yra kuéra reheve oĩ 20 kuimba'e. 20 Ha umi David ha ambue mburuvicha kuéra omoĩ vaekue tupaópe omba'apo haguã levíta kuéra po guýpe, umívagui omondo hikuái 220 kuimba'e. Opa ko'áva rera oĩ kuatiápe. 21 Ha upépe, Ahavá ysyry rembe'ype ha'eka opavavépe ani haguã oje'u mba'eveichagua tembi'u ikatu haguãicha Tupã renondépe roñembyasy ha rohecha kuaa ore rembiapo vaikue. Rojeruréta hína Tupãme oñangareko haguã ore rehe, ore rogagua kuérare ha opa umi mba'ére rogueraháva ore ndive rohokuévo Jerusalénpe. 22 Ko'ã mba'e ajapo, atĩgui aha haguã mburuvicha guasu rendápe ha ajerure chupe omondo haguã ore ndive ñorãirõhára oñangareko haguã ore rehe tapére. Ore voi kóicha ro'e vaekue chupe: "Tupã ningo

oñangareko umi hese ojeroviávare. Ha'e katu ipochy umi chupe oheja reíva ndive, ha umívape ha'e ohundi." 23 Ha péicha mba'evete ndoro'úi. Romoĩ Tupã pópe ko'ã mba'e ha ha'e ore rendu. 24 Upéi katu aiporavo pa'i kuéra apytégui 12 pa'i: Serebías, Hasabías ha 10 hapicha kuérape, 25 ha umíva rovake rohecha mbovýpa oĩ pláta, óro ha tembiporu kuéra. Ko'ã mba'e niko ome'ẽ vaekue ijehegui mburuvicha guasu, mburuvicha kuéra ha umi Israelgua tupaópe guarã. 26-27 Rotopa oíha 21.450 kilo pláta 100 tembiporu pláta 3.300 kilo óro. Oĩ avei 20 mbayru'i 8 kilo oguerékova ha mokõi tembiporu vrónseva, overa hendýva ha óroicha hepýva. Ko'ã mba'e ame'ẽ chupe kuéra. 28 Ha'e chupe kuéra: —Peẽ ningo peñemomarangatu vaekue Tupãme guarã ha ko'ã tembiporu Tupãme guarãnte avei oñemomarangatu vaekue. Ko'ã pláta ha óro ningo oñeme'ẽ Ñandejára, ñande ru kuéra ypykue Tupãme, avave ojerure'ỹre. 29 Peñangareko porãke hese peroguahẽ meve Jerusalénpe. Ágã tupaópe pa'i, levíta kuéra ha mayma Israel guápe omyakáva rovake ojepapa jeýta. 30 Ha péicha, oñeme'ẽ umi pa'i ha levíta kuérape pe pláta, óro ha umi tembiporu ojepapa vaekue. Ha ogueraha hikuái tupaópe oíva Jerusalénpe. 31 Pe mes peteĩme hérava Nisánpe, 12 arahápe rosẽ Ahavá ysyrygui ha roñepyrũ roguata Jerusalénpe roguahẽ haguã. Pe tape pukukue Tupã oĩ ore ndive ha ndohejái ro'a mondaha térã ore rayhu'ýva pópe. 32 Jerusalénpe roguahẽ rire ropytu'u mbohapy ára. 33 Pe irundýpe katu roipapa pe pláta, óro ha tembiporuita tupaópe. Upéi rome'ẽ pa'i Meremótpe. Meremot ningo Urías ra'y. Hendive oĩ upépe Finees ra'y Eleazar, ha mokõi levíta: Jozabad, Josué ra'y ha Noadías, Binuy ra'y. 34 Upéva pe árape voi ojepapa opa mba'e roguerúva ha oñemoĩ kuatiáre. 35 Upérõ umi ojehapo'o vaekue hetãgui ha ou jeýva Babilóniagui ome'ẽ 12 tóro mymba hapyrã opa Israelgua rérape oñekuave'ẽ haguã; 96 ovecha mácho, 77 ovecha ha 12 kavara mácho oñekuave'ẽ angaipáre. Ko'ã mymba ojehapypaite Tupãme. 36 Mburuvicha guasu Artajerjes ñe'ẽ kuatiáre oguerukáva oñeme'ẽ huvicha kuérape oíva Éufrates ysyry mboypýri. Ha ko'áva tuicha oipytyvõ Israel guápe Tupã tupao ñemopu'ãme.

Ezra 9

1 Ko'ã mba'e ojehe rire, oñemboja che rendápe umi Israel guápe omyakáva ha he'i chéve kóicha: —Kuimba'e kuéra Israelgua, pa'i ha levíta*f** kuéra ningo ojehe'a umi cananéio, hitíta, ferezéio, jebuséio, amoníta, moabíta, egipcio ha amorréio kuéra ndive oikóva árupi. Umíva niko omomba'e ambue tupã ha heko jeguaru. 2 Túva kuéra ha ta'ýra hapykuéri kuéra, omendapa ko'ã tetã megua kuñáre. Ha péicha ñande, jajeporavo vaekue Tupãme guarã, jajehe'a ambue tetã guáre. Ñande ruvicha kuéra hína umi tenondete oíva ko mba'e vai apópe. 3 Ahendúvo ko oje'éva chéve, ahechauka haguã che mba'e mbyasy amondoro che ao, ahekýi che akã rague ha che rendyva rague ha py'a rasýpe aguapy tuicha ajepy'apy. 4 Opa umi Israel Tupã ñe'ẽ omomba'éva oñembyaty che ndive. Ha'e kuéra ohecha mba'éichapa umi ojehapo'o vaekue hetãgui ha ou jey vaekue opu'ã Tupã rehe. Che katu aguapy ajepy'apy ka'aru peve, mymba ojejuka ha oñekuave'ẽ vove Tupãme. 5 Upévo apu'ã, ha che ao sorokue che jehe, añesũ ha ahupi che po yvágare, añembo'évo Tupã che Járape. 6 Ha'e chupe: “Tupã che Jára, atĩ eterei ningo ne rendápe añemboja haguã. Ha ndaikuaái mba'épa ajapóta. Rasa itereíma ore rembiapo vai. Yvága pevéma niko oguahẽ. 7 Ymaite guive, ore ru kuéra ypykue oikove ramo guare guive, ko'agãite peve ningo roja'yvere ne ndive. Ha upévare voi ore moĩ vaekue oréve, ore ruvicha ha ore pa'i kuérape ambue tetãgua pópe. Hetáma rojeporu vai. Rojereraha águio pégotyo. Roñemonda ha maymávante ore apo'i. Ha péicha ko'ágã roju rojejuhu. 8 Ko'ágã katu Tupã ore Jára, ne mba'e porã rupi ore gueru oréve, tembiguái ramo roikohágui ha ore mohenda ko nde yvy marangatúpe. Nde rupi Tupã, ha'ete ku rohecha pyahu jeýva. Ha jepe roime ambue tetã po guýpe, nde remboveví oréve pe ore jopýva. 9 Tembiguái ramo roiko ramo jepe, nde Tupã nda ore rejái ore año. Mburuvicha guasu kuéra tetã Persia pegua ndive ore moĩ porã. Nde ore mokyre'ỹ romopu'ã jey haguã nde tupao, ojeity ha isarambipáva. Ha ko'ápe, Judá ha Jerusalénpe, nde reñangareko ore rehe. 10 Ko'ágã katu Tupã ore Jára, ndoroguerékoi mba'eve ikatúva ro'e ndéve. Romboyke ningo umi ne rembiapoukapy, 11 nde reme'ẽ vaekue oréve, ne rembiguái maranduhára kuéra rupi. Nde ningo ere vaekue oréve pe yvy reme'ẽta vaekue oréve, upéva iky'apaha. Umi upépe oikóva omyenyhẽ pe hetã heko ky'a jeguarúpe. 12 Ere vaekue avei oréve ani haguãitei roheja ore rajy kuéra omenda kuimba'e pe rupigua ndive, ha ani haguã ore ra'y kuéra omenda kuña pe rupigua ndive. Ere vaekue avei oréve ani haguã rome'ẽ chupe kuéra ore ñe'ẽ roiko porátaha hendive kuéra, térã roñeha'átaha hese kuéra. Roñemombarete vaerã katu uvei, ikatu haguãicha ore ro'u umi mba'e iporáváva pe

yvýgui heñóiva, ikatu haguáicha roheja pe yvy ore ra'y kuérape ijoyvy teerã, opa árape guarã. 13 Heta mba'e vai ou ore ári, ore rembiapo vaígui. Nde katu Tupã mba'eve guasu nderejapói ore rehe ore rembiapo vai haguére. Ko'ágã katu ore nohẽ ambue tetã po guýgui. 14 Ikatúta nga'u piko péicha ramo roñembyesarái jey ne rembiapoukapýgui? Mba'éicha piko rojehe'a jeýta ko'ã arupigua ndive heko ky'a jeguarúva? Na nde pochy mo'ãi nga'u piko ore ndive? Na ore rundi mo'ãi nga'u piko reheja'y rehe peteĩnte jepe oikovéa ore apytégui? 15 Tupã, Israel Jára, ndé nde reko jojágui ningo ore ko'ápe roiméva roikove gueteri. Roñemoĩ ne renondépe ore reko ky'a reheve. Roikuaa ndajaiha oréve kóicha rojapo ha ndaikatuiha roguahẽ ne rendápe."

Ezra 10

1 Esdras, tasẽme oñembyasy ha oñemombe'u jave hína ñesũháme tupao renondépe oñembyaty ijerére kuimba'e, kuña ha mitã Israelgua. Ha'e kuéra avei hasẽ Esdras ndive. 2 Upémarõ Secanías, Jehiel ra'y Elam ñemoñare, he'i Ésdraspe: —Ore niko ropu'ã Tupã rehe roiporavóvo kuña okaragua, ko ore jere rupi oikóva ha ambue tupã omomba'éva, romenda haguã hese kuéra. Tuicha ramo jepe pe ore rembiapo vai, ikatu gueteri ore Israelgua, roñemoĩ porã Tupã ndive. 3 Ñame'ẽ ñane ñe'ẽ Tupãme ha ja'e chupe japoitaha umi kuñágui. Imemby kuéra reheve ñamondopa hógape. Jajapo Tupã rembiapoukapy he'iháicha. Nde, ha umi iñarandúva ipype, ore reko mbo'e roiko haguã he'iháicha. 4 Epu'ã! Kóva ne rembiapo hína. Ore roíta ne ndive. Epu'ã! Pya'e porã jaikopa haguã. 5 Opu'ã Esdras ha ome'ẽka iñe'ẽ umi pa'i kuérape omyakáva, levíta*f** kuérape ha mayma Israel guápe ojabataha pe oje'e haguéicha. He'i hikuái péicha ojabataha. 6 Esdras osẽ oho Tupao renondégui. Oho oíke Johanán, Eliasib ra'y kotýpe ha upépe ohasa pepyhare. Mba'evete ndo'úiri, ombyasýgui mba'éicha umi hetágui ojehapo'o vaekue ha ou jey vaekue Jerusalénpe omboyke Tupãme. 7 Ojekuaauka upéi mayma oikóva Judá ha Jerusalénpe, umi ojehapo'o vaekue hetágui ha ou jey vaekue, oñembyatypa haguã Jerusalénpe. 8 Umi Israel guápe omyakáva ha karai kuéra he'ika opavavépe oĩ ramo ou'yva Jerusalénpe mbohapy arahápe, umívagui ojepe'apataha ijoyvy ha oñemosẽtaha umi Jerusalénpe ou jey vaekue apytégui. 9 Mbohapy arahápe, oñembyatypa mayma Judá ha Benjamíngua Jerusalénpe. Pe 9 meshápe hérava Kislev, pe 20 arahápe oñembyatypa hikuái okápe tupao renondépe. Upépe oĩ aja ou hi'ári kuéra ama nde'áva, ha oryrýi osusũ hikuái hykuepágui ha okyhyjégui pe ojehútavagui. 10 Oñembo'y pa'i Esdras ha he'i chupe kuéra: —Pemendávo kuña pytaguáre, peẽ pejapo ivaíva Tupã renondépe ha ko'ýte Israel ikuatia ky'a Tupã ndive. 11 Néi! Ko'ápe, Tupã pende ru kuéra ypykue Jára renondépe pehecha kuaa pene rembiapo vai ha pejapo ha'e oipotaháicha. Anive pejehe'a umi arupigua ndive. Pemondopa hógape umi kuña ñande'yva. 12 Opa umi ijatýva he'i joa: —Nde ereháicha rojapóta. 13 Okýnte niko hína ko'ágã ha heta umi oja'yveréva. Ndaikatu mo'ãi avave opyta are ko amáme. Hi'ariete, kóva ipukúta hína. 14 Mba'égui piko umi ore myakáva ndopytái ha omoĩ ára ikatu haguáicha mayma omendáva kuña pytaguáre oíva opa táva rupi oñemboja huvicha kuéra reheve? Péicharõ mante ñamboguéta ko mba'e vai ombopochy hendýva Tupãme. 15 Ha opa umi ojehapo'o vaekue hetágui ha ou jey vaekue Jerusalénpe oipota péicha ojejapo. Jonatán, Asael ra'y ha Jahazías, Ticvá ra'y añoite oñemoĩ pe ñe'ẽre. Oñemoĩ hendive kuéra Mesulam ha Sabtai, peteĩ levíta. 16 Pa'i Esdras, ha'ete voi oiporavo iñirürã umi Israel guápe omyakáva apytégui oipytyvõ haguã chupe. Ha pe 10 meshápe, hérava Tebet ñepyrũme, oñemoĩ hikuái ohecha mávapa umi omendáva kuña pytaguáre. 17 Pe mes peteĩme, hérava Nisán ñepyrũme, oguererekopáma hikuái umi omendáva kuña pytaguáre. 18 Pa'i kuéra apytépe omenda vaekue kuña pytaguáre ojejuhu ko'áva: Josadac ra'y, Josué ñemoñare kuéra, ha tyke'yra kuéra: Maaseías, Eliézer, Jarib, Guedalías. 19 Ko'áva ome'ẽ iñe'ẽ opoitaha hambireko kuérargui ha oikuave'ẽ peteĩ ovecha ipotĩ*f** haguã hembiapo vaikuégui. 20 Imer ñemoñare kuéra apytépe: Hananí ha Zebadías. 21 Harim ñemoñare kuéra apytépe: Maaseías, Elías, Semaías, Jehiel ha Ozías. 22 Pashur ñemoñare kuéra apytépe: Elioenai, Maaseías, Ismael, Natanael, Jozabad ha Elasá. 23 Levíta ñemoñare kuéra apytépe: Jozabad, Simí, Quelaiás (upéva hína Quelitá) Petahías, Judá ha Eliézer. 24 Umi opurahéiva apytépe: Eliasib. Tupao rokẽ rehe oñangarekóva: Salum, Télem ha Urí. 25 Israelgua apytépe: Parós ñemoñare kuéra apytépe: Ramías, Jezías, Malquías, Mijamín, Eleazar, Malquías ha Benaías. 26 Elam ñemoñare kuéra apytépe: Matanías, Zacarías, Jehiel, Abdí, Jeremot ha Elías. 27 Zatú ñemoñare kuéra apytépe: Elioenai, Eliasib, Matanías, Jeremot, Zabad ha Azizá. 28 Bebai ñemoñare kuéra apytépe: Johanán, Ananías, Zabai ha Atlai. 29 Baní ñemoñare kuéra apytépe:

Mesulam, Maluc, Adaías, Jasub, Seal ha Ramot. 30 Pahat-Moab ñemoñare kuéra apytépe: Adná, Quelal, Benaías, Maaseías, Matanías, Besalel, Binuy ha Manasés. 31 Harim ñemoñare kuéra apytépe: Eliézer, Isías, Malquías, Semaías, Simeón, 32 Benjamín, Maluc ha Semarías. 33 Hasum ñemoñare kuéra apytépe: Matenai, Matatá, Zabad, Elifélet, Jeremai, Manasés ha Simí. 34 Baní ñemoñare kuéra apytépe: Madai, Amram, Uel, 35 Benaías, Bedías, Queluhu, 36 Vanías, Meremot, Elíasib, 37 Matanías, Matenai, Jaasai. 38 Binuy ñemoñare kuéra apytépe: Simí, 39 Selemías, Natán, Adaías, 40 Macnadbai, Sasai, Sarai, 41 Asarel, Selemías, Semarías, 42 Salum, Amarías ha José. 43 Nebo ñemoñare kuéra apytépe: Jeiel, Matatías, Zabad, Zebiná, Jadau, Joel ha Benaías. 44 Ko'áva hína umi omenda vaekue kuña pytaguáre. Upéi opoi chugui kuéra ha omondo hógape imemby kuéra reheve.

Nehemiah 1

1 Nehemías, Hacialías ra'y omombe'u kóicha hekovekue. Artajerjes ojupi haguépe 20 año Persia ruvicha guasúrõ, pe mes Kislev héravape; che Nehemías pe ramo aĩ vaekue táva Súsape. 2 Ha oguahẽ che rendápe upépe, che ryvy Hananí oúva kuimba'e kuéra Judagua ndive. Aporandu chupe kuéra mba'épa oikopa umi Babilóniagui ojevy vaekuégui, ha Jerusalén guipa mba'e oiko. 3 Ha he'i chéve hikuái: –Umi oho jey vaekue Jerusalénpe ningo vaípe ojejuhu ha ndoikuaái mba'épa ojaopóta hikuái. Korapy Jerusalén jerére opu'áva katu ojeitypa ha hokẽ nguéra ojehapypa. 4 Ko'ã mba'e ahendúvo, aguapy che rasẽ. Ha ambyasy etereígui heta ára ahasa ha'u'ỹre mba'eve. Añembo'e Tupã yvágape guápe, 5 ha ha'e chupe: “Ñandejára, Tupã yvágape reiméva. Nde ningo Tupã ne mbaretéva. Maymáva niko okyhyje nde hegui. Nde na nde resarái ne ñe'ẽ reme'ẽ vaekuégui ha rehayhu opa árape umi ndéve nde rayhúva ha ne ñe'ẽ ojaopóvape. 6 Ára ha pyhare ningo añembo'e ne rembiguái kuéra Israel guáre. Che rendu kena. Che ahechakuaa, ore Israelgua ropu'ã hague nde rehe ha ore rembiapo vai hague. Che ha che rogagua guive ningo ore rembiapo vai. 7 Nde resa renondépe ore rekove ivai. Opa umi ne ñe'ẽ ha ne rembiapoukapy reheja vaekue oréve, ne rembiguái Moisés rupi, romboykepa ha ndorojapói. 8 Ne mandu'a kena pe ne ñe'ẽre, reme'ẽ vaekue ne rembiguái Moiséspe he'íva: ‘Peẽ che mboyke ramo, che pomosarambíta ambue tetã rupi. 9 Pejere ha peju ramo che rendápe, ha pejapo ramo umi che rembiapoukapy katu, ta peime peimeháme, upégui pogueru ha pogueraha vaerã pe ha'e haguépe aikotahápe. 10 Ore niko ne rembiguái ha ne retãgua avei. Roĩ vaihágui, nde ore nohẽ vaekue ne mbaretégui. 11 Upéva che Jára ehendu che ñembo'e, ha umi ne rembiguái ne momba'e guasuséva ñembo'e. Ajerure avei ndéve che pytyvõ haguã, ikatu haguãicha imba'e porã che ndive mburuvicha guasu Artajerjes.”

Nehemiah 2

1 Peteĩ jey, upéva hína mes hérava Nisánpe, 20 áñoma Artajerjes ojupi rire mburuvicha guasúrõ, ha aitykua jave chupe ikaguy, ohecha che rovasy, 2 ha oporandu chéve: –Mba'ére piko nde rovasy? Ndojekuaái nde rehe nde rasyha. Oĩ nde py'apýva. Tuicha añemondýi, 3 ha ha'e chupe: –Há, che ruvicha. Mba'éicha piko ndajepy'apy mo'ãi? Amo che ru kuéra ypykue oñeñotỹ haguépe niko sarambikuépe oĩ opa mba'e. Óga kuéra ho'apa ha táva rokẽ katu ojehapypa. 4 He'i chéve ha'e: –Mba'épa reipota ajapo? Añembo'e rire Tupã yvágape guápe, 5 ha'e chupe: –Che ruvicha, iporãta ramo ndévena che mondo Judápe, amo che ru kuéra ypykue oñeñotỹ haguépe, tamopu'ã jey opa mba'e. 6 Oporandu chéve mboy árapepa aguahẽta ha araka'etépa aju jeýta. Hembireko katu oguapy hína ijkére. Ha'e chupe araka'épa ikatúne aju jey. Ho'a porã chupe ha che reja aha. 7 Upéi katu ha'e chupe: –Che ruvicha, iporãta ramo ndéve na che mbokuatiãmi, ahechauka haguã mburuvicha kuérape oĩva amo ysyry Éufrates mboypýri. Ani ágã che jokótei hikuái ahakuévo Judápe. 8 Aikotevẽta avei kuatia ahechauka haguã Asáfpe, nde ka'aguy kuérare oñangarekóvape, ome'ẽ haguã chéve yvyra amyatyrõ haguã tupao rokẽ, korapy táva jerére oĩva ha amopu'ã haguã che rogarã. Opa ko'ã mba'e iporãmba Artajerjespe, Tupã imba'e porãva oĩgui che ndive. 9 Aguahẽ mburuvicha kuéra rendápe ysyry Éufrates mboypýri ha ame'ẽ chupe kuéra pe kuatia Artajerjes ome'ẽ vaekue chéve. Ha'e voi ombou che ndive ñorãirõhára ha kavaju arigua ani haguãtei ojeju chéve mba'eve. 10 Sambalat táva Horóngua, ha Tobías mburuvicha Amongua ipochy ohendúvo aguahẽ hague aipytyvõvo Israelgua kuérape. 11 Aguahẽ rire Jerusalénpe, 12 avavetépe namombe'úi Tupã omoĩ hague che py'ápe amopu'ã jeývo Jerusalén. Mbohapy ára haguépe katu, apu'ã pyhare ha kuimba'e mbovymi reheve rosẽ roho. Che aha che

rymba vúrro ári, ha upévante rogueraha. 13 Pyhare gueteri asẽ ramo Ñu Rokẽ rupi ha aha Ykua Teju gotyo aguahẽ meve Yty Rokẽme. Ahecha moõ rupípa Jerusalén korapy ho'apa, ha okẽ nguéra ojehapypa. 14 Upégui aha Ykua Rokẽ gotyo, aguahẽ meve Mburuvicha guasu Ykuápe. Pe rupi che rymba vúrro ndaikatúi ohasa. 15 Pytũ gueteri, ha upémarõ ajevy ysyryre, amaña ahávo Jerusalén korapy jerére aguahẽ jey peve Ñu Rokẽme. Pe rupi aike, ha aha che rógape. 16 Mburuvicha kuéra pe rupigua ndoikuaái moõpa aha térã mba'épa ajapo aikóvo. Ha nda'etí avei mba'eve che rapicha Israel guápe, pa'i ha mburuvicha kuérape térã umi omba'apótavape Jerusalén oñemopu'ã haguã. 17 Ha'e umi Jerusalén guápe: —Peẽ peikuaa porã na ñaime porãiha. Korapy Jerusalén jerére oíva ningo ho'apa ha okẽ nguéra katu ojehapypa. Oñondivéna ñamopu'ã ko ñande táva korapy, anive haguã avave oñembohory ñande rehe. 18 Upépe amombe'u chupe kuéra mba'eichaitépa Tupã imba'e porã vaekue che ndive, ha opa umi mba'e Artajerjes he'i vaekue chéve. He'i hikuái: —Ñapu'ã katu ñamba'apo. Ha ikyre'ỹ joa hikuái. 19 Sambalat táva Horóngua, Tobías mburuvicha Amón pegua ha Guésem mburuvicha Arabia pegua, ohendúvo ko'ã mba'e, ou oñembohory ore rehe ha he'i oréve: —Mba'e jeýma piko pejapo peína? Pepu'ata nga'u piko ñande ruvicha guasúre? 20 Asẽ ha'e chupe kuéra: —Tupã yvága pegua ore pytyvõne rosẽ porã haguã. Ore hembiguái roñemoíta romba'apo, ha mba'evete peẽme pe ore rojapóva ko'a Jerusalénpe.

Nehemiah 3

1 Pa'i guasu Eliasib, hapicha pa'i kuéra ndive omyatyrõ pe okẽ hérava Ovecha. Omoimba porã hendápe, ha omotránka. Upéi omba'apo hikuái korapy jerére ha omopu'ã pe ñorãirõhára kuéra ojupihápe jepi omaña haguã oka gotyo hérava Cien. Upe guive omba'apove pe korapy jerére omoguahẽ meve pe herahápe Hananel, upépe omopu'ã avei pe ñorãirõhára kuéra ojupihápe omaña haguã oka gotyo. 2 Ijyképe kuéra omba'apo Jericogua, ha ko'áva ykére Imri ra'y, Zacur. 3 Senaá ra'y kuéra katu omyatyrõ pe okẽ hérava Pira. Omoĩ hendápe ha omotránka. 4 Ijyképe omba'apo Meremot. Kóva hína Urías ra'y. Urías katu Cos ra'yre. Meremot ykére katu omba'apo Mesulam. Kóva Berequías ra'y. Berequías katu Mesezabel ra'yre. Pe rire, omba'apo Sadoc, Baaná ra'y. 5 Upéi omba'apo umi Tecoagua. Karai kuéra pe pegua katu noñemoíséi avave po guýpe. 6 Paséah ra'y Joiadá, ha Besodías ra'y Mesulam katu omyatyrõ okẽ hérava Jesana. Omoĩ rire hendápe, omotránka. 7 Upéi omba'apo Melatías, Gabaongua ha Jadón, Meronotgua. Hendive kuéra omba'apo táva Gabaón ha Mizpagua. Ko'áva oĩ pe mburuvicha po guýpe, oíva kuarahy reike gotyo ysyry Jordángui. 8 Umíva rire katu omba'apo Harhaías ra'y, Uziel. Harhaías niko óro ha plátare omba'apóva. Upéi katu ou Hananías, mba'e ryakuã porã apoha. Uziel ha Hananías omopu'ã pe korapy jere omoguahẽ meve pe iñanambusuvehápe. 9 Upéi katu ou Hur ra'y, Refaías. Hur niko mbytere Jerusalén ruvicha vaekue. 10 Upéi katu ou Harumaf ra'y, Jedaías. Ha'e omba'apo hóga rovái. Upéi katu ou Hasabnías ra'y, Hatús. 11 Harim ra'y Malquías, ha Pahat-Moab ra'y Hasub omba'apo upéi, omoguahẽ meve umi ñorãirõhára ojupihápe omaña haguã oka gotyo, hérava Tatakua. 12 Upéi katu ou Halohés ra'y Salum, teindýra kuéra ndive. Halohés avei Jerusalén mbytere ruvicha. 13 Okẽ hérava Ñu katu omyatyrõ Hanún, Sanoagua ndive. Omoĩ rire hikuái hendápe, omotránka. Upéi omba'apo hikuái 450 méetro korapy jerére, omoguahẽ meve okẽme hérava Yty. 14 Ha Malquías omyatyrõ pe okẽ hérava Yty ha omotránka. Túva héra Recab, ha ha'e táva Bet-Haquérem ruvicha. 15 Mispá ruvicha Colhozé ra'y, Salum omyatyrõ pe okẽ hérava Yvu. Omopu'ãmba rire, ojaho'i ha omohenda rire omotránka. Omopu'ã avei korapy jere Ykua Siloé guive, oíva hína mburuvicha guasu kokue ykére guive, omoguahẽ meve David tavakuégui ojeguejyha peve. 16 Azbuc ra'y Nehemías, mbytere táva Bet-Sur ruvicha, omopu'ã pe korapy jere omoguahẽ meve David oñeñotý hague rovái peve, avei ykua peve ha ñorãirõhára kuéra oikoha peve. 17 Ko'ã levíta upéi omopu'ã pe korapy jere: Baní ra'y Rehúm, upéi katu Hasabías, oíva hína mbytere Queilá ruvicha ramo. Ha'e omopu'ã pe korapy jere umi ipo guýpe oíva rérape. 18 Henadad ra'y, Bavai oíva hína ambue Queilá mbytere ruvicha ramo, omopu'ã pe korapy jere umi ipo guýpe oíva rérape. 19 Josué ra'y, Éser oíva hína Mispá ruvicha ramo, omopu'ã pe árma kuéra oñeñongatuha rovái guive pe korapy ojereha peve. 20 Pe rire katu omopu'ã Zabai ra'y, Baruc, pa'i guasu Eliasib róga rovái peve. 21 Upéi katu, Urías ra'y ha Cos remineno, Meremot omopu'ã pe korapy jere Eliasib róga opaha peve. 22 Ko'áva hína pa'i kuéra omba'apo vaekue korapy jerére: Iñepyrürã pa'i kuéra oikóva Jerusalén jerére omopu'ã pe korapy. 23 Benjamín ha Hasub omba'apo hóga kuéra rovái. Maaseías ra'y Azarías, Ananías remineno, omba'apo hóga rovái. 24 Azarías róga rovái guive pe korapy jere opiaha

peve omopu'ã Henadad ra'y, Binuy. 25 Ha pe opiaha guive omopu'ã Uzai ra'y, Palal. Ha'e avei omyatyrõ pe ñorãirõhára kuéra ojupihápe, opu'ãva mburuvicha guasu róga ári ha omañáva koty ypytũ korapy gotyo. Upéi katu omba'apo Parós ra'y, Pedaiás. 26 Ha'e omopu'ã pe korapy jere ohupyty peve okẽ hérava Y, oíva kuarahy resẽ gotyo pe ñorãirõhára kuéra ojupihá rováí. Namombyryí upégui opyta ófel oje'eha, oikohápe umi omba'apóva tupaópe. 27 Tecoagua upéi omba'apo korapy jerére. Oĩ pe ñorãirõhára kuéra ojupihápe ijyvatéva; upe guive omoguahẽ meve pe korapy jere oíva ófel ypy peve omopu'ã hikuái. 28 Pe rire, pa'i kuéra peteĩ-teĩ omyatyrõ hóga rováí, yvate gotyo okẽ hérava Kavaju guive. 29 Upégui katu ohupyty Imer ra'y, Sadócpe. Ha'e omopu'ã korapy jere hóga rovaigua. Upéi katu omopu'ã Semaías ra'y, Secanías, oñangarekóva okẽre hérava Kuarahy Resẽ. 30 Hananías ha Hanún omba'apo oñondive. Hananías niko Selemías ra'y, ha Hanún Salaf ra'y 6ha. Upéi katu ohupyty Berequías ra'y Mesulámpe omopu'ãvo korapy jere hóga rovaigua. 31 Upéi ohupyty Malquíaspe. Ha'e plátare omba'apóva. Omopu'ã ha'e pe korapy jere ohupyty peve oikohápe umi omba'apóva tupaópe. Pe rupi avei oiko umi oñemúva opa mba'épe, ha hovái opyta pe okẽ ojehechahápe opa mba'e Jerusalénpe oikéva. Omoguahẽ hembiaapo pe korapy jere opiaha peve oĩháme pe ñorãirõhára kuéra ojupihápe omaña haguã oka gotyo. 32 Upéi katu ohupyty umi pláta ha órore omba'apóvape omopu'ã haguã pe korapy jere. Pe korapy jere opiaha guive ha pe ñorãirõhára kuéra ojupihágui omopu'ã hikuái okẽ hérava Ovecha peve. 33 Sambalat ohendúvo ore romopu'ãha Jerusalén jere rehegua korapy, ipochy hendy ore ndive. Oñembohory ore rehe, 34 ha he'i hetã guápe ha umi ñorãirõhára kuérape oíva Samariápe: —Mba'e jeýma piko oja póta ko'ã Israelgua vare'a? Oimo'ã nga'u piko jahejataha chupe kuéra ohapy imba'e kuave'ẽ térã oikopa hembiaopé peteĩ árape? Ita pyahúicha nga'u piko oiporúta umi ita ojechapypa vaekue? 35 Ijykere katu oñembo'y Tobías, tetã Amongua. Ha'e he'i: —Eheja tomopu'ã. Nderehecháí piko aguara'i jepe oitytaha ikorapy kuéra ojupi ramo hese? 36 Añembo'e Tupãme ha ha'e chupe: —Tupã ore Jára, rehendu piko mba'éicha oñembohory ore rehe hikuái? Ko'ã mba'e vai he'íva ore rehe, tojere hese kuéra ha ha'e kuérama to'a umi hese kuéra ija'e'yva pópe. Ha'e kuéra tojereraha tetã ambue rupi ha toñembohory avei hese kuéra. 37 Ani nde resarái iñañanguégui térã reheja rei chupe kuéra hembiaapo vai. Oñe'ẽ rei niko hikuái umi korapy omopu'ãvare. 38 Akóinte romba'apo, romoguahẽ meve pe korapy jere iku'a peve. Maymávante ikyre'ỹ hembiaopé.

Nehemiah 4

1 Sambalat, Tobías, ha umi tetã Arabia, Amón ha Asdodgua ohendúvo akóinte romba'apoha ha romopu'ã jey hague pe korapy jere umi ho'a hague rupi, upépe katu ipochy ore ndive. 2 Oñemoimba hikuái peteĩ ñe'ẽme ou haguã oja póvo sarambi ore apytépe. 3 Ore katu roñembo'e Tupãme ára ha pyhare ha romoĩ ore atõi vaerã ou ramo hikuái oréve. 4 Maymáva he'i joa: Hetágui pe yty, umi oguerojáva ikangypa, ha nañaiméi niko ñanorhecha kuaa mo'ãiha ou ramo ojehe'a ore apytépe, ore juka ha ojoko haguã ore rembiapo. 6 Ore retágua oikóva ijere rupi kuéra katu he'i jey-jey oréve: “Pene mongoráta ha ondyryta hikuái pende rehe hína.” 7 Upémarõ ha'e opavavépe oñemoĩ haguã hogagua kuéra reheve korapy jere kupe rupi, umi ikarapeha rupi ha korapy jere ho'a hague rupi, kyse, yvyra akua puku ha árko kuéra reheve ipópe. 8 Ahechávo okyhyjeha hikuái, ha'e chupe kuéra: “Ani pekyhyje chugui kuéra. Pene mandu'áke Tupã tuichaha ha ojekyhyjeha chugui. Peñorãirõ pende rapicháre, pende ra'y ha rajy kuérare, pene rembireko ha pende róga kuérare.” 9 Umi ndaija'éiva ore rehe oikuaa rire roimeha roñorãirõ haguãicha ha Tupã ohundi hague pe mba'e ha'e kuéra oja poséva ore rehe, maymáva rojevy ore rembiapo tujápe. 10 Upéva pe ára guive amboja'o umi omba'apóva. Oĩ aja omba'apóva, oĩ avei árma ipópe kuéra oñangarekóva hese kuéra. 11 Opa umi Israel guápe omyakáva, omokyre'ỹ umi omba'apóvape. 12 Umi ita oguerojáva peteĩ ipópe omba'apo ha ambuépe katu ogueroko hi'árma. 13 Umi korapy jere omopu'ãva omba'apo kyse iku'a kuápe ha che ypy rupi oiko peteĩ turu ombopúva. 14 Ha'e opavavépe: “Tuicha ha ipuku hína ko ñane rembiapo. Ñane sarambi niko ko korapy jere pukukue ha mombyry mbyry ñaime ojuehegui. Upévale, mamó pehenduhápe turu ipu, upépe ñañombyatyta. Katuete Tupã oíta ñane ndive.” 15 Ha upéicha, oĩ jave omba'apóva ko'ẽ guive pytũ meve, oĩ oñangarekóva hese kuéra árma ipópe. 16 Pe ramo ha'e avei opavavépe opyta haguã pyharekue Jerusalénpe hembiguái kuéra reheve. Ha upéicha umi arakue omba'apóva, pyharekue oñangareko umi pyhare omba'apóvare. 17 Hi'ári, avavete ore apytépe ndoroipe'ái ore jehegui ore ao. Che, umi che

pehëngue kuéra, ha umi oñangarekóva omba'apóvare roime ore árma ore pópe opa árape.

Nehemiah 5

1 Umi ára ohasa, ha heta karai ha kuñakarai he'i hapicha Israel guápe: 2 "Heta niko umi ore rogagua ha omanombáta ñembyahýgui, ndoroguerékógui ro'uka vaerã chupe kuéra." 3 Ambue katu he'i ndorekógui ho'u vaerã ome'ëha ikokue, iparralty ha hóga jepe tembi'üre. 4 Oĩ avei he'íva: "Roiporu niko pláta ikatu haguã romoguahẽ umi impuéstó kuéra mburuvicha guasúpe ha upevarehápe rome'ëmba ore yvy ha ore parralty. 5 Ñande nga'u piko ndaha'etí ojuehegua meme? Ore rogagua kuéra ha umíva rogagua kuéra niko peteicha pánte. Mba'ére piko ore rome'ëta ore rogagua kuéra tembiguái ramo? Oĩ ome'ëmava voi plátare tajýra tembiguái ramo. Mba'eve ndaikatúi rojapo. Ore yvy ha ore parralty ndaha'e véima ore mba'e." 6 Ko'ã mba'e ahendúva che mbopochy. 7 Ha heta ambojere rire che akãme ahenói umi omyakáva Israel guápe ha ha'e chupe kuéra: "Pende pojopy eterei niko pende rapicha kuéra ndive." Pe rire ambyaty opa Israel guápe roñe'ë haguã ko'ã mba'ére. 8 Ha ha'e chupe kuéra: "ore niko ikatumiháicha rojogua vaekue roikóvo ore rapicha Israel guápe oñeme'ë vaekue tembiguái ramo tetã ambue rupi. Ha ko'ágã katu peẽ voi peme'ë pende rapicha plátare ore rojogua jey haguã chupe kuéra." Okirirĩ mbaite hikuái ndoikuaágui mba'épa he'íta. 9 Ha'e upémarõ chupe kuéra: "Naiporãi ko pejapóva. Peiko ha pejapóna Tupã oipotaháicha, ani haguãtei umi ñande rayhu'ýva opuka ñande rehe. 10 Che jepe aiporuka chupe kuéra pláta ha ame'ë chupe kuéra ho'u vaerã. Upéicha avei ojapo che rogagua ha umi che rógape omba'apóva. Jaheja reína chupe kuéra umi mba'e, 11 ha ñame'ëmba jey ñande rapicha kuérape ijyvy, iparralty ha hóga kuéra. Ñañembyesarái pe pláta, tembi'u, kaguy térã ñandy jaiporuka vaekuégui." 12 Ha he'i hikuái: "Pe nde ere haichaite rojapóta. Rome'ëmba jeyta ijára kuépe opa mba'e ha ndorojerure mo'ãi chupe kuéra mba'eve." Ahenói upémarõ pa'i kuérape ohendu haguã mba'épa pe oje'éva ojejapotaha. 13 Upéi aityvyro che ao ruguái ha ha'e chupe kuéra: "Péicha ta pende tyvyro Tupã ndapejapói ramo pe pejéva, ha toipe'a pende hegui pende yvy, pende róga ha opa mba'e perekóva." Maymáva he'i: "Upéicha toiko". Romomba'e guasu Tupãme, ha oje'e haguéicha ojejapo. 14 Mburuvicha guasu Artajerjes che moĩ vaekue mburuvicha ramo tetã Judápe 20 año ha'e ojupi rire. Ha upéva pe ára guive 12 año aja che ndaiporúi mba'evete umi mba'e mburuvicha kuérape guarãvagui. Upéichante avei ojapo umi che ndive omba'apóva. 15 Ndaupéichai umi ojupi vaekue che mboyve. Umíva ojerure vaekue opa árape 40 pláta pehëngue hembi'u ha kaguy repyrã. Umi ipo guýpe omba'apóva katu vaípe oguereko vaekue opavavépe. Che katu, Tupãme amomba'égui, ndaikói upéicha. 16 Che rembiapo korapy jere ñemopu'ã ha upéva ajapo opa umi che rógape omba'apóva ndive. Yvy katu namboykéi che mba'erã. 17 Mesápe uguapy okaru che ndive 150 Israelgua ha umi omyakáva chupe kuéra, avei oime raẽ oúva tetã ambuégui ore jere rupi oíva. 18 Opa árape Cheté voi ajukauka peteĩ vaka, 6 ovecha kyra ha ryguasú. Ku 10 arahápe katu agueruka heta kaguy. Upéicha ramo jepe ndajerurúi pe che mba'eráva, che mburuvicha haguére, añaándugui ipohyitaha opavavépe. 19 "Tupã che Jára, aipota ne mandu'a opa ko'ã mba'e porã ajapo vaekuére ko che retäre."

Nehemiah 6

1 Sambalat, Tobías, Guésem pe tetã Arabia pegua, ha opa umi ore rayhu'ýva ohendu amopu'ãuka hague korapy Jerusalén jere rehegua ha umi ikuaha rupi ambotyka hague, okẽ nguérantema amoíka vaerãha. 2 Pe ramo Sambalat ha Tobías he'ika chéve aha haguã hendápe kuéra, peteĩ ñu, Onó héravape, roñomongeta haguã. Aikuaa pokarẽme che ra'ãha hikuái. 3 Upémarõ ha'eka chupe kuéra che rembiapo hetágui ndaikatú mo'ãiha aha hendápe kuéra. Ha hendápe kuéra jehóguinte ndojejoko mo'ãiha tembiapo oikóva. 4 Ombou jey-jey che rendápe hikuái ha ha'eka chupe kuéra ndaha mo'ãiha. 5 Pe 5 jeyhápe katu, Sambalat ombou hembiguái peteĩme kuatia reheve he'ihápe: 6 "Oje'e niko pe rupi, ha Guésem voi he'i chéve, nde ha nde rapicha Israelgua pepu'ãseha mburuvicha guasu Artajerjes rehe ha upévare pemopu'ãha korapy Jerusalén jere rehegua. Oje'e avei pe rupi ndetaha aipo mburuvicha guasu, 7 ha reiporavóma hague umi nde guerosapukáitava he'ívo 'Oĩma mburuvicha guasu tetã Judápe.' Mburuvicha guasu Artajerjes katuetéi oikuaáta ko'ã mba'e ágã, upévare iporávéta ndéve reju ramo ñañomongeta." 8 Ha'eka chupe kóicha: "Tuicha rejavy hína. Umi mba'e nde eréva oje'eha pe rupi, ndénte ere; ha

umíva japu memete." 9 Ore mondyise hikuái, oimo'ã rokyhyjégui rohejáne haguã pe rojapóva, roikopa'ỹre. Che katu ko'ýte che kyre'ỹ. 10 Umíva umi árape aha Semaías rendápe, hógape, ndaikatúigui ha'e opu'ã. Semaías vaekue Delaías ra'y ha Mehetabel remineno. Semaías he'i chéve: —Jaha jaike tupaópe, ñañemboty ha ñakañy upépe. Cháke ko pyharépe oúta hikuái nde jukávo. 11 Ha'e chupe: —Cheichagua kuimba'e piko okañýva tupaópe? Ndaha mo'ãi! 12 Ahechakuaa pe he'íva chéve ndouíha Tupãgui. Sambalat ha Tobías ombopo pegua ra'e chupe, 13 che mongyhyje haguã. Aha ríre aike tupaópe, che rembiapo vai mo'ã ha upéva oiporúta che rehe hikuái che moí vai haguã maymáva renondépe. 14 "Tupã che Jára, ne mandu'áke pe Sambalat ha Tobías ojapo vaekuére. Aníke nde resarái avei kuña maranduhára*f** Noadíasgui ha umi ambue maranduhára kuéra che mongyhyjese vaekuégui." 15 Pe mes hérava Elul, 25 arahápe ojapo 52 ára roñepyrũ hague romopu'ã ore korapy jere, ha upéva pe árape rojapopa. Ohechávo kóva umi ore rayhu'ýva ha umi oikóva ore jere rupi opyta ijurujaipa. Ohechakuaa Tupã rupi rojapo hague umi mba'e. 16 Umíva umi árape Tobías ha heta karai kuéra Judagua, py'ýi oguerahauka ojupe kuatia. 17 Heta oí Israelgua he'íva Tobíaspe ha'e kuéra oñemoíha ijkére. 18 Tobías niko omenda vaekue Secanías rajýre, ha Tobías ra'y, Johanán omenda vaekue Mesulam rajýre. Secanías vaekue Ára ra'y, Mesulam katu Berequías ra'y. 19 Che rovake oñe'ẽ porã hikuái Tobías rehe ha opa mba'e che ha'éva ojekuaauka chupe. Ha'e katu opa árape ogueruka chéve kuatia che mongyhyjeségui.

Nehemiah 7

1 Jerusalén jere rehegua korapy oñemopu'ãmba ríre ha oñemoíka ríre okẽ nguéra, che amoí umi karai oípe'a ha omboty vaerã okẽ. Aiporavo avei umi opurahéitava ha levíta*f** kuérape. 2 Jerusalénpe katu amoí mburuvicha ramo che ryke'y Hanánipe, ha ñorãirõhára kuéra ruvicha ramo amoí Hananíaspe. Ko Hananías peteí kuimba'e jeroviaha vaekue, ha peichagua kuimba'e Tupãme omomba'éva ndahetái. 3 Ha'e chupe kuéra ani haguã oípe'a okẽ kuarahy osẽ mboyve, ha omboty jey haguã kuarahy oíke mboyve. Jerusalengua apytégui voi, aiporavo umi oñangareko vaerã pe távare hóga rovái térã ambue henda rupi. 4 Tuicha niko pe ore táva. Ore katu ore mbovy ndahetáigui umi óga oñemopu'ã jey vaekue. 5 Tupã oñanduka chéve aipapa vaerãha opavavépe itujavévagui michĩvéva peve, aikuaa haguã opa umi Jerusalénpe oikóvape. Ajuhu peteí kuatiápe opa umi ou jey vaekue réra. Upépe he'i kóicha: 6 "Ko'áva hína Israelgua oikove ypy vaekue Judápe ha upéi Nabucodonosor ogueraha vaekue Babilóniape. Upégui ou jey vaekue hikuái. Heta oí vaekue oúva Jerusalénpe, ambue katu isarambi ko Judá yvýre ohóvo hikuái peteí-teí hóga kuérape. 7 Omyakã vaekue chupe kuéra Zorobabel, Josué, Nehemías, Azarías, Raamías, Nahamaní, Mardoqueo, Bilsán, Mispéret, Bigvai, Nehúm ha Baaná. 8 Ko'áva hína umi ou vaekue: Parós ñemoñare 2.172, 9 Sefatías ñemoñare 372, 10 Árah ñemoñare 652, 11 Pahat-Moab ñemoñare, ko'áva hína Josué ha Joab ñemoñare avei, 2.818, 12 Elam ñemoñare 1.254, 13 Zatú ñemoñare 845, 14 Zacai ñemoñare 760, 15 Bínuy ñemoñare 648, 16 Bebai ñemoñare 628, 17 Azgad ñemoñare 2.322, 18 Adonicam ñemoñare 667, 19 Bigvai ñemoñare 2.067, 20 Adín ñemoñare 655, 21 Ater ñemoñare, Ezequías guio, 98, 22 Hasum ñemoñare 328, 23 Besai ñemoñare 324, 24 Harif ñemoñare 112, 25 Gabaón ñemoñare 95. 26 Belén ha Netofagua 188, 27 Anatotgua 128, 28 Bet-Azmavetgua 42, 29 Quiriat-Jearim, Quefirá ha Beerotgua 743, 30 Ramá ha Guebagua 621, 31 Micmasgua 122, 32 Betel ha Haigua 123, 33 Nebogua 52. 34 Ambue Elam ñemoñare 1.254, 35 Harim ñemoñare 320, 36 Jericó ñemoñare 345, 37 Lod, Hadid ha Onó ñemoñare 721, 38 Senaá ñemoñare 3.930. 39 Pa'i kuéra katu ou: Josué rogagua Jedaías ñemoñare kuéra 973, 40 Imer ñemoñare 1.052, 41 Pashur ñemoñare 1.247, 42 Harim ñemoñare 1017. 43 Levíta kuéra katu ou, Hodavías ra'y kuéra, Josué ha Cadmiel ñemoñare 74. 44 Asaf ñemoñare kuéra opurahéiva 148. 45 Salum, Ater, Talmón, Acub, Hatitá ha Sobai ñemoñare kuéra, tupaóre oñangarekóva 138. 46 Tupaópe omba'apóva katu ko'ã karai kuéra ñemoñare ou: Sihá, Hasufá, Tabaot, 47 Queros, Siahá, Padón, 48 Lebaná, Hagabá, Salmai, 49 Hanán, Guidel, Gáhar, 50 Reaías, Resín, Necodá, 51 Gazam, Uzá, Paséah, 52 Besai, Meunim, Nefusim, 53 Bacbuc, Hacufá, Harhur, 54 Baslut, Mehidá, Harsá, 55 Barcós, Sísara, Temá, 56 Nesiah ha Hatifá. 57 Salomón rembiguái kuéra ñemoñare katu ou: Sotai, Soféret, Perudá, 58 Jaalá, Darcón, Guidel, 59 Sefatías, Hatil, Poquéret-Hasebaím ha Amón ñemoñare kuéra. 60 Opa umi tupaópe omba'apóva ha Salomón rembiguái ñemoñare kuerakue ohupyty 392. 61 Oí ou vaekue táva Tel-Mélah, Tel-Harsá, Querub, Adón ha Imérgui ha ndaikatúiva ohechauka ha'e kuéra Israelguaha. Umíva hína: 62 Delaías, Tobías, ha Necodá ñemoñare kuéra 642. 63 Pa'i kuéra apytépe

katu oĩ: Hobaiás, Cos ha Barzilai ñemoñare kuéra. Barzilai héra upéicha omendágui peteíva Barzilai, Galaadgua rajýre. Upe guive oñehenoika hembireko ru rera rupi. 64 Ko'áva oheka héra kuéra kuatiápe, ha ndojejuhúigui, oñemboyke chupe kuéra pa'i kuéra apytégui. 65 Mburuvicha ndohejái chupe kuéra ho'u umi mba'e Tupãme oñekuave'ëvagui, peteĩ pa'i oikuaa peve mba'épa Tupã he'i Urím ha Tumím rupi. 66 Opa umi ou vaekue oĩ 42.360, 67 ha hembiguái kuéra katu oĩ 7337. Oĩ avei 245 opurahéiva, kuña ha kuimba'e. 68 Ogueru vaekue hikuái 736 kavaju, 245 mburika, 435 kaméllo ha 6.720 vúrro. 69 Heta oĩ ome'ëva pe oguererekóvagui oñemopu'ã jey haguã tupao. Upéicha mburuvicha Judá pegua ome'ë 50 kílo óro, 50 mbayru'i ha 30 pa'i ao. 70 Ambue karai kuéra katu ome'ë 160 kílo óro ha 1.210 kílo pláta. 71 Hembyre katu ome'ë 160 kílo óro, 1.100 kílo pláta ha 67 pa'i ao. 72 Pa'i, levíta kuéra, umi tupaóre oñangarekóva, umi opurahéiva, umi tupaóre omba'apóva ha maymáva Israelgua oñemohendapa itáva kuérape."

Nehemiah 8

1 Upéi opavave oñembyaty Jerusalénpe, pe plásape oĩva okẽ hérava Y rovái. Ojerure hikuái pa'i Ésdraspe ogueru haguã chupe kuéra kuatia tembiapoukapy ryrú Moisés rembiapokue, Ñandejára ome'ë vaekue Israélpe. 2 Esdras ogueru pe kuatia tembiapoukapy ryrú oñembyatyhápe opa karai, kuñakarai ha mitã guasu kuéra, 3 Ha pyhareve guive asaje peve ohenduka chupe kuéra pe umi tembiapoukapy, pe plásape oĩva okẽ hérava Y rovái. Opavave ojapysaka porã umi mba'e ohendúvare. 4 Yvyrágui ojapo hikuái Ésdraspe ipyendarã, ha upéva ári ojupí oñe'ë haguã. Ijykére oñembo'y Matatías, Semá, Anías, Uriás, Hilquías ha Maaseías. Ijasu gotyo katu oñembo'y Pedaiás, Misaél, Malquías, Hasum, Hasbadana, Zacarías ha Mesulam. 5 Esdras oĩ yvateve opavavégui. Ha oipe'ávo pe kuatia maymáva renondépe, opu'ã mbaite oñembo'y hikuái. 6 Esdras omomba'e guasúvo Ñandejára, Tupã Ipu'akapávape maymáva ohupi ipo yvága gotyo he'ívo "Ta upéicha, ta upéicha". Upéi oñesũ hikuái, omboja isyva yvýre, ha omomba'e guasu Ñandejárape. 7 Oñemohenda rire hikuái, levíta*f** kuéra Josué, Baní, Serebías, Jamín, Acub, Sabtai, Hodías, Maaseías, Quelitá, Azarías, Jozabad, Hanán ha Pelaías omyesakã maymávape Tupã rembiapoukapy. 8 Opa mba'e oje'éva Tupã rembiapoukapýpe hatã he'i hikuái maymáva ohendu haguã ha upéi omyesakã chupe kuéra iñe'ëme. 9 Ohendúvo umi Tupã rembiapoukapy, hasẽmba hikuái. Upémarõ mburuvicha Nehemías, pa'i Esdras ha umi levíta omyesakáva chupe kuéra Tupã rembiapoukapy he'i chupe kuéra: "Kóva ko ára niko ñamboyke Tupã Ñandejárape guarã. Ani peñembyasy térã pene rasẽtei. 10 Tapeho pende rógape pe'u so'o kyra ha kaguy porã, ha umi oguereko'ývape katu pehupytyka pene mba'évagui. Kóva ko ára niko Ñandejárape ñamboyke ñaína. Ani peñembyasytei. Ñandejárape ñamboy'ávo ñande ñane mombarete." 11 Levíta kuéra avei he'i joa opavavépe ani haguãtei hasẽ upéva pe árape, oñemboykégui Tupãme guarã. 12 Ha ohopa hógape hikuái ha tuicha vy'a reheve ojapo karu guasu. Umi oguereko'ývape ohupytyka avei hikuái ha tuicha ojevy'a, hesakã porãgui opavavépe umi mba'e ohendúva. 13 Pe ára ambuépe maymáva karai kuéra, pa'i ha levíta kuéra oñembyaty Esdras ndive oikuaa porã haguã mba'épa Ñandejára rembiapoukapy he'i. 14 Ojuhu hikuái Ñandejára rembiapoukapýpe, ha'e voi ome'ë vaekue Moisés rupi, upépe he'iha arete jave pe mes 7hápe maymáva oiko vaerãha ráncho guýpe. 15 Upémarõ, oje'eka opa Jerusalén ha opa táva kuéra rupi oikóvape osẽ haguã oikytĩ ha ogueru yvyra rakã oñemoráncho haguã chugui. 16 Osẽmba hikuái yvyra rakã rekávo ha upéi ou omopu'ã iranchorã. Umi hóga itechopéva oñemoráncho hóga ári. Oĩ umi omopu'áva irráncho ikorapýpe térã tupao korapýpe. Oĩ avei oñemohendáva plásape opytáva okẽ hérava Y rovái térã pe opytáva okẽ hérava Efraín rovái. 17 Opa umi ou jey vaekue Babilóniagui omopu'ã iranchorã ha ova iguýpe. Tuicha ovy'a Israelgua, kóicha ndojapovéigui hikuái Josué, Nun ra'y, oikove ramo guare guive. 18 Ombyarete 7 ára aja ha oñepyrũ guive opa peve ohendu hikuái Tupã rembiapoukapy. Pe arete oguahẽvo hu'ãme oiko peteĩ aty guasu, upéicha ojejapo vaerãgui.

Nehemiah 9

1 Upéva pe méspe, 24 arahápe Israelgua oñembyaty ha pe árape ndo'úi hikuái mba'eveichagua tembi'úre. Oñemonde ao vosakuépe ha omosarambi iñakãre yvy, ohechauka haguã oñembyasyha. 2 Israelgua ojei umi Israelgua'ývagui ha oho omombe'u ha ombyasy iñangaipa, ha itúva kuéra pykue rembiapo vaikue. 3 Oñemohenda porã rire hikuái, oñehenduka chupe kuéra Tupã, Israelgua Jára,

rembiapoukapy pyhareve asaje peve. Upéi ka'aru peve ombyasy hikuái iñangaipa ha omomba'e guasu Nandejárape. 4 Yvyrágui omopu'ã hikuái levíta*f** kuérape ojupi haguã, upégui oñe'ẽ haguã. Upépe ojupi Josué, Binuy, Cadmiel, Sebanías, Binui, Serebías, Baní ha Quenaní oñembo'e Tupã, Israelgua Járape, opavave ohendu haguãicha. 5 Upéi katu levíta kuéra Josué, Cadmiel, Binuy, Hasabnías, Serebías, Hodías, Sebanías ha Petahías he'i: Pepu'ã pemomba'e guasu Tupã, Israel Járape. Opa árape pemomba'e guasu chupe. Maymáva jurúpe tañahendu héra, tuichavéva opa mba'égui. 6 Nde ore Jára, ne ñoite hína Tupã. Yvága ha mbyja kuéra ne rembiapokue, yvy ha opa mba'e hi'ári oíva, umi y ha opa mba'e ipypegua. Nde rupi opa mba'e oikove, upépare mbyja kuéra ne momba'e guasu. 7 Nde, Tupã ore Jára, reiporavo vaekue Abrámpe, Úrgui rehenói vaekue chupe, caldeo kuéra apytégui, héra Abram renda guépe, rembohéra chupe Abraham. 8 Reikuaágui ojeroviaha nde rehe, Chupe reme'ẽ vaekue ne ñe'ẽ. Chupe ere vaekue reme'ětaha canané, hitíta ha amorré, ha umi ferezé, jebusé ha gergesé kuéra yvy, iñemoñare kuérape guarã. Ere hagueichaite rejapo, upéichaguínte voi nde. 9 Nde reikuaa mba'éichapa ore ru kuéra ypykue oiko asy vaekue Egíptope. Nde rehe oikotevẽ ramo, osapukái vaekue ndéve Mar Rojo rembe'ýgui. 10 Mba'e ojehecha'ýva rejapo Egipto ruvicha guasúre, hembiguái ha opa hetágua kuérare, rehechágui mba'éichapa ojapo'i hikuái Israel guápe. Upe guive ko'ágã peve, nde réra herakuáva. 11 Yguasu remboja'o Israelgua raperãme, ha nde rupi ohasa opyrũ'ýre ýpe. Umi omuñávape chupe kuéra katu, remoñapymi y ruguápe, ku ita y pypukúpe ho'a ramo guáicha. 12 Árape arai remondo henonderã, ha pyhare rehesape haperã tata rendýpe. 13 Upéi yvyty Sinaí ári reguejy, Yvágagui reñe'ẽ hendive kuéra, reheko mbo'e ha reme'ẽ chupe kuéra ne rembiapoukapy. 14 Rembo'e chupe kuéra pytu'uha ára ombyarete haguã, ha ne rembiguái Moisés rupi reme'ẽ chupe kuéra ne rembiapoukapy. 15 Iñembyahýi ramo, reme'ẽ chupe kuéra hembu'urã yvágagui, ha itágui renohẽ chupe kuéra y, iyyuhéi ombogue haguã. Ere vaekue chupe kuéra oñemomba'e haguã yvýre, nde voi ere vaekue reme'ětaha chupe kuéra. 16 Upéi katu ore ru kuéra ypykue oñemoha'entese, ha ndojapói ne rembiapoukapy he'íva. 17 Ndoikuaaséi mba'eve hikuái, ha hesarái opa mba'e rejapo vaekuégui hese kuéra. Ojejapógui, omoĩ hikuái peteĩ ogueraha jey vaerã chupe kuéra Egíptope oiko haguã tembiguái ramo. Nde katu Tupã reñembyesarái opa mba'égui. Ne mborayhu tuichágui hasýpe nde pochýva. Reiporiahurerekógui chupe kuéra, nderehejái chupe kuéra año pe rupi rei. 18 Ojapo hikuái peteĩ tóro ra'y ra'ãnga upéva ndaje pe tupã oguenohẽ vaekue chupe kuéra Egíptogui. Peichaite peve iñe'ẽ guasu ndéve, Tupã. 19 Reiporiahurerekógui chupe kuéra, nderehejái chupe kuéra yvy ojeiko'ýháme ha'eño rei. Ndereipe'ái henonderãgui, arai térã tata rendy ohechaukáva chupe kuéra haperã. 20 Ne mba'e porãgui, reheko mbo'e chupe kuéra, manáme*f** remongaru chupe kuéra, ha iyyuhéivo katu remboy'u. 21 Yvy ojeiko'ýha rupi oiko aja 40 año pukukue, nde reme'ẽ chupe kuéra opa mba'e. Ijao kuéra ndaitujái, ha avave ndaipy rurúi. 22 Remoĩ ipo guýpe tetã nguéra, oíva iyyvy jerére. Ho'a ipópe kuéra Sihón retã ha huvicha Hesbón, Basán retã ha huvicha Og. 23 Remoñemuña chupe kuéra ha oñemboheta, hetaháicha mbyja kuéra yvágape. Remoguahẽ chupe kuéra pe yvýpe, ere vaekue itúva kuéra ypykuépe reme'ětaha chupe kuéra. 24 Iñemoñare nguéra oíke pe yvýpe, ha oñemomba'e hese. Ipo guýpe remoĩ canané kuéra, huvicha kuéra reheve, ojapo haguã hese kuéra ojauposéva. 25 Ho'a avei ipo guýpe táva kuéra ikorapy jere yvatéva ijerekuévo, ha yvy ne poráva. Ho'a ipópe óga kuéra opa imba'eta reheve, avei ykua ha kóga kuéra, ha opaichagua yvaty. Ikyra hikuái ho'úgui ho'uséva, ha opa mba'e reme'ëva oguerohory hikuái. 26 Upéi katu opu'ã nde rehe, ne rembiapoukapy omboyke hikuái. Ojuka ne maranduhára*f** kuérape oñemoñe'ëva chupe kuéra. Tuicha nemoñemyrõ hikuái. 27 Hese kuéra ija'e'ýva pópe, reheja ho'a. Ojejopy vaígui, osapukái ndéve, reipytyvõ haguã chupe kuéra. Reiporiahurerekógui remopu'ã ijapytépe kuéra, oguenohẽva chupe kuéra jejopy vaígui. 28 Oñeñandu porãmívo katu, hembiaipo vai jeýma, ha reheja chupe kuéra ho'a, hese kuéra ija'e'ýva pópe. Ojerure jeýma ndéve reipytyvõ haguã chupe kuéra, ha reiporiahurerekógui chupe kuéra, yvágagui, pe reikohágui, reipytyvõ jey-jey chupe kuéra. 29 Ere porã vaekue chupe kuéra, oiko haguã ne rembiapoukapy he'iháicha. Ha'e kuéra katu oñembotuichágui, omboyke ha nopenái hese. Ne rembiapoukapy he'iháicha ojeiko vaerã, ojeikove puku haguã. Ha'e kuéra katu opu'ã nde rehe, mba'eve ndoikuaaséi. 30 Año ne nerenpenái hese kuéra, ha ne maranduhára kuéra ohenduka chupe kuéra ne ñe'ẽ, ha'e kuéra katu mba'evete. Upépare reheja chupe kuéra ho'a, ambue tetã po guýpe. 31 Reiporiahurerekóguinte, nerehundíri térã nderehejái chupe kuéra. 32 Ha! Tupã Ipu'akapáva, ha mayma nde hegui okyhyjéva; neremboykéiri ne ñe'ẽ reme'ẽ vaekue. Yma Asiriagua pópe ro'a

ramo guare guive, ko'agãite peve, hetaitéma roiko asy. Ore ruvicha guasu kuéra ore myakãhára kuéra ore pa'i kuéra ore maranduhára kuéra ha maymáva Israelgua, roiko asy. Hetaitéma roiko asy. 33 Oĩ porã rejapóva ore rehe. Ore rembiapo ivai, nde katu nahániri. 34 Ha upéicha ore ruvicha guasu kuéra ore myakãhára kuéra ore pa'i kuéra ha ore ru kuéra ypykue, ndojapói ne rembiapoukapy. Remomarandu ramo jepe chupe kuéra, omboyke hikuái ne ñe'ê. 35 Jepe ore ruvicha kuérape heta mba'e reme'ê, ha ko yvy ndetuicha ha neporáva, ha'e kuéra na ne momba'e guasúi, ha ndopoíri hembiapo vaígui. 36 Ko'ágã roiko tembiguái ramo ko yvýpe, nde reme'ê vaekue ore ru kuéra ypykuépe, ha hi'a hetaitéva. 37 Opa mba'e ápe opu'áva katu ohopa mburuvicha kuérape nde remoíva ore ári. Ojaposéva ojapo hikuái ore hegui ha ore rymba kuéragui. Rasaitéma niko rojejopy vai!

Nehemiah 10

1 Opa ko'ã mba'érehápe roñemoĩ peteĩ ñe'ême, romoĩ kuatiáre ha opa ore ruvicha kuéra, levíta kuéra ha pa'i kuéra omoĩ héra iguýpe. 2 Ko'áva hína umi omoĩ vaekue héra pe kuatiáre: tenondete Hacalías ra'y, mburuvicha Nehemías, ha Sedequías. Upéi katu, 3-9 pa'i kuéra: Seraías, Azarías, Jeremías, Pashur, Amarías, Malquías, Hatús, Sebanías, Maluc, Harim, Meremot, Abdías, Daniel, Guinetón, Baruc, Mesulam, Abías, Mijamín, Maazías, Bilgai ha Semaías. 10-14 Levíta*f** kuéra: Josué Azanías ra'y, Binuy, Henadad ñemoñare, Cadmiel, ha tyvýra kuéra: Sebanías, Hodías, Quelitá, Pelaías, Hanán, Micaías, Rehob, Hasabías, Zacur, Serebías, Sebanías, Hodías, Baní ha Beninu. 15-28 Myakãhára kuéra: Parós, Pahat-Moab, Elam, Zatú, Baní, Binuy, Azgad, Bebai, Adonías, Bigvai, Adín, Ater, Ezequías, Azur, Hodías, Hasum, Besai, Harif, Anatot, Nebai, Magpiás, Mesulam, Hezir, Mesezabel, Sadoc, Jadúa, Pelatías, Hanán, Anaías, Oseas, Hananías, Hasub, Halohés, Pilhá, Sobec, Rehúm, Hasabná, Maaseías, Ahías, Hanán, Anán, Maluc, Harim ha Baaná. 29 Pa'i, levíta kuéra, umi tupaóre oñangarekóva, tupaópe opurahéiva, tupaópe omba'apóva ha maymáva omosẽ vaekue guive ijapytégui kuéra Israelgua'ýva, Tupã rembiapoukapy upéicha he'ígui, 30 mitã guasu kuéra ndive, roñemoĩ ore ruvicha kuéra ndive ha rome'ê ore ñe'ê rojapóvo Tupã rembiapoukapy he'iháicha, ha'e voi ome'ê vaekue oréve hembiguái Moisés rupi. 31 Upévore: noñemenda mo'ãi avavére ha'e'ýva ore rehegua. 32 Pytu'uha árape térã arete jave ou ramo ore rendápe ore'ýva mba'eta reheve, ndojejogua mo'ãi chugui kuéra mba'eve. 7 año haguépe ojehejáta kokue kuéra topytu'u, ha oime rire ojeporuka tapichápe hi'upyrã térã ojogua haguã hemikotevẽrã, ojeheja reíta ha oikóta tesarái pe ojeporuka vaekuégui. 33 Opa añope maymáva ome'êta 4 grámo pláta tupaópe, ojejogua haguã umi mba'e oñekotevẽva. 34 Avei oñeme'êta tupaópe ko'ã mba'e: mbuja marangatu, koga'a mba'e kuave'ẽrã opa árape, mymba kuéra ojeyuka ha oñekuave'ẽ vaerã opa árape: pytu'uha árape, jasy ra'y jave ha ambue arete kuérape. Upéicha avei oñeme'êta mba'e kuave'ẽ oñekuave'ẽva Israel angaipa jeheja reirã ha opa mba'e oñekotevẽva tupaópe. 35 Maymáva oíva, pa'i ha levíta kuéra reheve ojeitýta po'a ojekuaa haguã máva áripa ho'áta oguerúvo jepe'a tupaópe, ikatu haguã mba'e kuave'ẽ nguéra ojehapy Tupã rembiapoukapy he'iháicha. 36 Opa añope oñemoguahẽta tupaópe koga'a oñemono'õ ypýva ha yva kuéra hi'aju ñepyrũva. 37 Opa añope ojereraháta tupaópe, pa'i rendápe, ta'ýra ypykue Tupã rembiapoukapy he'iháicha. Oñemoguahẽta avei tupaópe opa vaka, kavara térã ovecha ra'y ypykue. 38 Avei oñeñongatúta tupaópe hu'itĩ ypykue, opa yva hi'aju ñepyrũva, kaguy ha ñandy ypykue. Ko'áva hína pa'i kuérape guarã. Levíta kuérape guarã katu, opa mba'e 10 ojererekóva apytégui ojeíta peteĩ. Chupe kuéra mba'erã opa mba'e kokue rupi hi'áva. 39 Pa'i kuéra, Aarón ñemoñaréva, oĩ vaerã levíta kuéra ndive ojeguero jave chupe kuéra koga'a. Opa umi mba'e levíta kuéra ombyatývagui, 10 apytégui ha'e kuéra ome'ẽ vaerã peteĩ, tupaópe ojeporu haguã. 40 Mayma Israelgua ha levíta kuéra omoguahẽ vaerã tupaópe umi mba'e ome'ẽva taha'e koga'a, kaguy térã ñandy. Upépe oñeñongatúgui tembiporu kuéra ojeporúva tupaópe ha pa'i kuéra upépe oikógui. Upépe avei oiko umi oñangarekóva tupaóre ha umi opurahéiva. Oje'e avei ndojeheja mo'ãiha Tupã tupao opyta rei.

Nehemiah 11

1 Israelgua ruvicha kuéra opyta oiko Jerusalénpe. Oikuaa haguã mávapa opytavéta oity hikuái po'a, ha 10 kuimba'e apytégui peteĩme ho'a opyta haguã Jerusalén, pe táva marangatúpe. Umi 9 hembýva katu isarambi ambue távare. 2 Maymáva oguerohory

umi oñekuāvape opyta haguã oiko Jerusalénpe. 3 Ambue táva kuéra rupi maymáva Israelgua, pa'i kuéra, levíta,*f** kuéra umi tupaóre omba'apóva ha umi Salomón rembiguái kuéra ñemoñare oiko hóga teépe. Ko'áva hína umi ou vaekue oñemohenda Jerusalénpe, Judá ha Benjamín ñemoñaréva. 4-5 Judá ñemoñare: Ataías vaekue Ozías ra'y, kóva Zacarías ra'y, kóva Amarías ra'y, kóva Sefatías ra'y, kóva Mahalalel ra'y; kóva hína Fares ñemoñare. Maaseías vaekue Baruc ra'y, kóva Colhozé ra'y, kóva Hazaias ra'y, kóva Adías ra'y, kóva Joiarib ra'y, kóva Zacarías ra'y, kóva Siloní ra'y. 6 Jerusalénpe opyta oiko 468 kuimba'e Fares ñemoñaréva, kuimba'e katupyry. 7 Benjamín ñemoñare: Salú, Mesulam ra'y vaekue, kóva Joed ra'y, kóva Pedaias ra'y, kóva Colaias ra'y, kóva Maaseías ra'y, kóva Itiel ra'y ha kóva Isaías ra'y. 8 Upéi Salú pehẽngue mokõi Gabai ha Salai. 928 kuimba'e Benjamíngua opyta Jerusalénpe. 9 Omyakã chupe kuéra Joel ha ipytyvõhára Senuá. Joel, Zicrí ra'y ha Senuá, Judá ra'y. 10-13 Pa'i kuéra: Jedaías ha ityvýra Jaquín, Seraías, Adaías ha Amasai. Jedaías, Joiarib ra'y. Seraías, Hilquías ra'y, kóva Mesulam ra'y, kóva Sadoc ra'y, kóva Meraiot ra'y ha kóva Ahitub ra'y. Ahitub pa'i kuéra ruvicha tupaópe. Avei opyta 822 kuimba'e omba'apóva hendive. 822 Ahitub pehẽngue kuérava omba'apo hendive tupaópe. Adaías vaekue Jeroham ra'y, kóva Pelaias ra'y, kóva Amsí ra'y, kóva Zacarías ra'y, kóva Pashur ha kóva Malquías ra'y. Adaías pehẽngue kuéra 242 kuimba'e hóga guápe omyakáva. Amasai vaekue Asarel ra'y, kóva Azai ra'y, kóva Mesilemot ra'y ha kóva Imer ra'y. 14 Ko'áva apytépe oĩ 128 kuimba'e katupyry ha omyakã chupe kuéra Guedolim ra'y, Zabdiel. 15-17 Levíta kuéra: Semaías, Sabtai, Jozabad, Matanías ityvýra Bacbuquías ha Abda. Semaías vaekue Hasub ra'y, kóva Azricam ra'y, kóva Hasabías ra'y ha kóva Buni ra'y. Sabtai ha Jozabad, levíta kuéra ruvicha, omyakã umi omba'apóvape tupao jere rupi. Matanías vaekue Micaías ra'y, kóva Zabdíra'y, kóva Asaf ra'y. Matanías pe omyakáva purahéi ha ñembo'e tupaópe. Bacbuquías ityvýra ipytyvõhára. Abda vaekue Samúa ra'y, kóva Galal ra'y ha kóva Jedutún ra'y. 18 Levíta kuéra opytáva Jerusalénpe 248. 19 Tupao rokẽ pe'aha: Acub ha Talmón 170 ipehẽngue kuéra reheve. 20 Upéi katu umi Israelgua hembýva ha ambue pa'i ha levíta kuéra oikopa hikuái hóga teépe táva kuéra rupi, oĩva Judá yvýpe. 21 Umi tupaópe omba'apóva oiko Jerusalénpe, Ófel oje'ehápe ha omyakã chupe kuéra Sihá ha Guispá. 22 Umi levíta kuérape oikóva Jerusalénpe katu omyakã Uzí, kóva Baní ra'y, kóva Hasabías ra'y, kóva Matanías ra'y, kóva Micaías ra'y, Asaf rogagua. Asaf rogagua umi omyakã vaekue purahéi tupaópe. 23 Mburuvicha guasu voi oheja vaekue mba'e-mba'épa ojapo vaerã opa árape umi opurahéiva tupaópe. 24 Petahías rupi, Israelgua omoguahẽ mburuvicha guasúpe hemikotevẽ nguéra. Petahías Mesezabel ra'y, kóva Zerah ñemoñare, kóva Judá ra'y. 25 Oĩ Judá ñemoñare oñemohendáva ko'ã táva kuéra rupi: Quiriat-Arbá, Dibón, Jecabseel, 26 Josué, Moladá, Bet-Pélet, 27 Hasar-Sual, Beerseba, 28 Siclag, Meconá, 29 En-Rimón, Sorá, Jarmut, 30 Zanóah, Adulam, Laquis, Azecá ha táva kuéra oĩva ijere rupi. Beerseba guive Hinom ñu meve isarambi hikuái. 31 Benjamín ñemoñare katu oñemohenda ko'ã táva kuérape: Gueba, Micmás, Aía, Betel ha táva kuéra oĩva ijere rupi, 32 Anatot, Nob, Ananías, 33 Hasor, Ramá, Guitaim, 34 Hadid, Seboím, Nebalat, 35 Lod, Onó ha pe ñu hérava 'Mba'e apohára.' 36 Oĩ avei yvy oñeme'ëva levíta kuérape Judá ha Benjamín ñemoñare kuéra apytépe.

Nehemiah 12

1 Ko'áva hína umi pa'i ha levíta kuéra ojevy vaekue hetãme Zorobabel, ha Josué ndive: Zorobabel, Salatíel ra'y. 2-7 Pa'i kuéra: Seraías, Jeremías, Esdras, Amarías, Maluc, Hatús, Secanías, Rehúm, Meremot, Idó, Guinetón, Abías, Mijamín, Maadías, Bilgá, Semaías, Joiarib, Jedaías, Salú, Amoc, Hilquías ha Jedaías. Ko'áva hína pa'i kuérape omyakã vaekue, Josué oikove ramo guare. 8 Levíta kuéra: Ko'áva hína levíta kuéra purahéi omohenonde vaekue, Tupãme oñemomba'e guasu jave purahéipe: Josué, Binuy, Cadmiel, Serebías, Judá ha Matanías. 9 Ha umi opurahéi jováiva hendive kuéra, Bacbuquías, Uni ha hapicha levíta kuéra. 10 Josué ra'yre Joaquím, Joaquím ra'yre Eliasib, Eliasib ra'yre Joiadá, 11 Joiadá ra'yre Johanán, ha Johanán ra'yre katu Jadúa. 12 Pa'i guasu Joaquím oikove ramo guare ko'áva vaekue umi pa'i hogagua kuéra omyakáva: Pa'i Hogagua Meraías Seraías Ananías Jeremías 13 Mesulam Esdras Johanán Amarías 14 Jonatán Melicú José Sebanías 15 Adná Harim Helcai Meraiot 16 Zacarías Idó Mesulam Guinetón 17 Zicrí Abías Miniamín Piltai Moadías 18 Samúa Bilgá Jonatán Semaías 19 Matenai Joiarib Uzí Jedaías 20 Calai Salai Éber Amoc 21 Hasabías Hilquías Natanael Jedaías 22 Pa'i ruvicha kuéra: Eliasib, Joiadá, Johanán ha Jadúa oikove aja oñemoi vaekue

kuatiápe umi pa'i kuérape omyakáva réra. Upéva oiko vaekue mburuvicha guasu Darío tetã Persia pegua oikove aja. 23 Umi levíta kuérape omyakáva réra katu oñemoĩ vaekue kuatiápe, téra kuéra oñemoĩháme voi. Upépe oñemoĩ vaekue téra kuéra Eliasib remineno Johanán oikove aja. 24 Levíta kuéra ruvicha hína ko'áva: Hasabías, Serebías, Josué, Binuy ha Cadmiel. Hapicha levíta kuéra katu oñemoĩ hovái, Tupãme oñemomba'e guasúvo purahéipe tupaópe. Mburuvicha guasu marangatu David he'i vaekue upéicha ojejapo haguã. 25 Matanías, Bacbuquías, Abdías, Mesulam, Talmón ha Acub katu oñangareko umi kotýre oñeñongatuhápe opa mba'e, oĩva tupao rokẽ ypýpe. 26 Opa ko'áva oikove vaekue oikove ramo guare Josué ra'y ha Josadac remineno Joaquim, mburuvicha Nehemías ha pa'i Esdras. 27 Oguahẽvo ára oñemomarangatúvo korapy Jerusalén jere rehegua, opa guio oñehenoika Jerusalénpe levíta kuérape ikatu haguãicha purahéi ha árpa púpe, ha tuicha vy'a reheve ojejapo. 28-29 Oñembyaty opa levíta kuéra opurahéiva, Jerusalén jere rupi oikóva ha ko'áva táva kuéra rupigua: Netofá, Guilgal, Gueba ha Azmávet. 30 Pa'i ha levíta kuéra oñemopotĩ*f** ha péicha ojohéi ijehegui kuéra opa mba'e vai. Upéi katu ohypýi hikuái opa Israel guápe tuguýpe. Upéicha avei ojapo umi okẽ ha korapy jerére, umíva ipotĩ haguã. 31 Upéi che ha'e umi myakãhárape ojupi haguã pe korapy jere ári, omohenda haguã upépe mokõi atýpe umi opurahéivape. Peteĩ aty pegua oguata ohóvo pe korapy jere ári yvy gotyo, okẽ hérava Ytyapy gotyo. 32 Ko'áva rapykuéri oho Hosaiás ha Judagua myakãhára kuéra mbytere. Umíva hína, 33 Azarías, Esdras, Mesulam, 34 Judá, Benjamín, Semaías ha Jeremías. 35 Umíva rapykuéri oho Zacarías ombopúva turu. Zacarías hína Jonatán ra'y ha itúva ypy kuéra Semaías, Matanías, Micaías, Zacur ha Asaf. 36 Zacarías rapykuéri oho ipehẽngue kuéra, Semaías, Azarel, Milalai, Guilalai, Maai, Natanael, Judá ha Hananí ombopúva umi mba'epu mburuvicha guasu marangatu David ombopu vaekue. Umívape omyakã Esdras. 37 Ohokuévo hikuái korapy jere ári ohasa okẽ ári hérava Yvu, oguahẽ meve pe ojejupihá rupi David távape. Pe rupi ojupi hikuái ha ohasa rire David rogakue kupe rupi, oguahẽ hikuái okẽme hérava Y, oĩva hína kuarahy reike gotyo. 38 Pe aty ambue katu oho yvate gotyo, korapy jere ári avei. Che ha Israelgua mbytere roho hapykuéri kuéra. Rohasa pe ñorãirõhára kuéra ojupihápe jepi omaña haguã oka gotyo, hérava Tatakua, rohóvo pe korapy jere ipeveha peve. 39 Upégui, rohóvo gueteri korapy jere ári. Rohasa okẽ hérava Efraín, Jesana ha Pira ári, ha pe ñorãirõhára kuéra ojupihápe jepi hérava Hananel. Upégui, rohasa pe ñorãirõhára kuéra ojupihápe jepi omaña haguã oka gotyo, hérava Cien rupi, roguahẽ meve okẽme hérava Ovecha. Roguahẽ tupao rokẽme ha upépe ropyta. 40 Upéicha umi mokõi aty pegua omomba'e guasúva Tupãme oguahẽ ha oñemohenda tupaópe. Che ndive oĩ mburuvicha kuéra mbytere, 41 ha ko'ã pa'i kuéra ombopúva turu: Eliaquim, Maaseías, Miniamín, Micaías, Elioenai, Zacarías, Hananías, 42 Maaseías, Semaías, Eleazar, Uzí, Johanán, Malquías, Elam ha Éser. Umi opurahéivape oisãmbyhy Izrahías. 43 Pe árape heta mymba oñekuave'ẽ Tupãme, ha opavave ovy'a Tupã rupi. Kuña ha mitã nguéra avei ovy'a joa ha mombyry guive oñehendu pe ayvu ojapóva hikuái. 44 Umiha árape ojeporavo umi oñangareko vaerã opa mba'e oñeme'ẽva pa'i ha levíta kuérape, Tupã rembiapoukapy he'iháicha. Chupe kuéra oñeme'ẽ oñongatu haguã: opa mba'e kuave'ẽ, opa koga'a ypykue ha opa yva hi'aju ñepyrũva. Opa mba'e oguererekovagui omboja'o 10 atýpe ha peteĩ ome'ẽ vaerã pa'i ha levíta kuérape. Maymáva oguerohory pa'i ha levíta kuéra rembiapo, 45 ha'e kuéra omomba'e guasúgui Tupãme ha omopotĩgui*f** chupe kuéra mba'e vaígui. Umi opurahéiva tupaópe ha okẽ pe'aha ojapo avei David ha ta'ýra Salomón oheja haguéicha. 46 Yma mburuvicha guasu David oikove ramo guare, Asaf vaekue pe omyakáva purahéi Tupãme. 47 Zorobabel ha Nehemías oikove ramo guare, opa Israelgua ome'ẽ umi opurahéi ha okẽ pe'ahápe hi'upyrã opa árape. Upéicha avei oñeme'ẽ levíta kuérape pe chupe kuéra guaráva, ha ko'áva ome'ẽ pa'i kuérape, pe pa'ípe guaráva.

Nehemiah 13

1 Tupã rembiapoukapy oñehendukávo opavavépe, ohendu hikuái he'ihápe ndojehejái vaerãha umi Amón ha Moab retã guápe ojehe'a Israel guáre. 2 Kóicha ojejapo vaerã umi Amón ha Moabgua kuérare, ha'e kuéra nomboy'uséi ha nomongaruséi haguére Israel guápe osẽ ramo guare Egíptogui. Pe ramo, ha'e kuéra opaga vaekue Balaámpe paje oity haguã Israel guáre. Tupã katu ohovasa vaekue chupe kuéra. 3 Israelgua ohendúvo umi mba'e oje'ẽva Tupã rembiapoukapýpe omosẽ tetã ambue guápe ijapytégui kuéra. 4 Ko'ã mba'e ojehu mboyve, pa'i Eliasib pe oñangareko vaekue umi mba'e kuave'ẽre ojererúva tupaópe. Ha Eliasib Tobías pehẽngue haguére, 5

ome'ě chupe peteĩ koty guasu tupaópe, upépe oiko haguã. Pe kotýpe oñeñongatu opaichagua mba'e kuave'ě: insiénso, tembiporu kuéra tupaópe ojeporúva, trígo, kaguy ha ñandyry olívo ojererúva oñeme'ě haguã levíta*f** kuérape, umi tupaópe opurahéivape, umi okẽ pe'ahápe; ha avei pa'i kuérape. 6 Che naĩri vaekue pe ramo Jerusalénpe, ahágui Babilóniape 32 año ojupi haguépe Artajerjes mburuvicha guasúrõ upépe. Voiete he'i chéve ajevy haguã Jerusalénpe. 7 Aguahẽvo upépe aikuaa Eliasib ome'ě hague Tobías peteĩ koty tupao pegua. 8 Che pochy ha amombopa okápe Tobías mba'éva guive, ajuhúva pe kotýpe. 9 Upéi katu amopotĩka*f** opa mba'e vaĩgui ha arovauka jey upépe tembiporu kuéra tupaópe ojeporúva, opaichagua mba'e kuave'ě ha pe insiénso. 10 Aikuaa avei noñeme'ěvéi hague levíta kuérape hi'upyrã ha ohopa jey hague hikuái hóga kuérape. Upéicha avei ojapo umi tupaópe opurahéiva. 11 Amongavaju umi myakãhára kuérape ohejapa rei ha nopenavéi haguére tupaóre. Upéi katu ahenoka ha amohendapa jey tupaópe umi levíta ha umi opurahéiva. 12 Ha maymáva Israelgua ogueru jey trígo, kaguy ha ñandyry olívo. Pe 10 oguerekóvaguĩ, peteĩ omoguahẽ tupaópe. 13 Amoĩ pa'i Selemías, ipytyvõhára Sadoc ha peteĩ levíta hérava Pedaiás oñangareko haguã opa mba'e ojererúvare. Oipytyvõ chupe kuéra peteĩ levíta jeroviaha hérava Hanán, kóva Zacur ra'y ha Matanías remineno. Ha'e kuéra ome'ě hi'upyrã pa'i ha levíta kuérape. 14 Tupã che Jára, ehecha kuaáke chéve opa ko'ã mba'e ajapóva nde tupaóre, ikatu haguã reñemomba'e upépe. 15 Umiha árape ahecha hetaha Judápe umi ojapóva kaguy pytu'uha árape. Ahecha avei pytu'uha árape oĩa ohupíva hymba vúrro apére trígo, kaguy, parral'a, igo ha opa mba'e oñemu haguã Jerusalénpe. Amongavaju chupe kuéra osẽ haguére ojeporeka imba'eta reheve pytu'uha árape. 16 Oĩ avei táva Tirogua oúva Jerusalénpe pira ha opa mba'eta reheve oñemu haguã Israelgua ndive pytu'uha árape. 17 Amongavaju umi Israel guápe omyakávape ha ha'e chupe kuéra: –Mba'ére piko ndapejapói mba'evérõ pytu'uha ára? 18 Pende ru kuéra ypykue ojapo haguére kóichama voi Tupã ohundi vaekue Jerusalén. Ha upévale ñande jahasa asy ñaína. Pytu'uha ára ndaperekóigui mba'eve ramo ko'ýte Tupã ipochy Israelgua ndive. 19 Upémarõ ambotyka opa táva rokẽ ka'aru oñepyrũ mboyve pytu'uha ára. Pytu'uha ára ohasa rire ae ojepe'a jey vaerã. Amoĩ okẽme kuimba'e kuéra oñangarekóva ani haguãteĩ oñemoinge Jerusalénpe mba'evete pytu'uha árape. 20 Oĩmimi umi oúva imba'eta reheve oñemu haguã ha ndaikatúigui oike Jerusalénpe, opyta oke okápe. 21 Umívape amongavaju ha ha'e chupe kuéra ou jey ramo opyta okápe, amoingetaha chupe kuéra ka'i ráime. Upe guive ndouvéi hikuái pytu'uha árape. 22 Upéi ha'e umi levíta kuérape oñemopotĩ haguã opa mba'e vaĩgui ha oñangareko haguã umi okẽ rupi ikatu haguã pytu'uha ára oñemomba'e. Tupã che Jára, ne mandu'a kena ko ajapóvare, ha che poriahurereko. 23 Ahecha avei oĩa Israelgua omendáva kuña tetã Asdod, Amón ha Moab guáre. 24 Heta oĩ imitã nguéra apytépe oñe'ěva tetã Asdod ñe'ěme térã ambue tetãgua ñe'ěme. Ha ore ñe'ěme katu nahániri. 25 Amongavaju ha yvýre amona chupe kuéra. Hetápe ainupã, añaakã rague tira ha ha'e chupe kuéra: “Tupã rérare peme'ẽta chéve pene ñe'ẽ ndapeheja mo'ãiha pende rajej térã pende ra'y omenda tetã ambue guáre. Peẽ voi napemenda mo'ãi umichagua kuñare.” 26 Péicha vaekue Salomón, Israel ruvicha guasu, angaipa. Ha ndaipóri ramo jepe ha'eichagua mburuvicha guasu ambue tetãme, ha Tupã ohayhúrõ jepe chupe ha omoĩ chupe Israel ruvicha guasúrõ, kuña tetã ambuegua oity chupe iñuhãme. 27 Upévale, aníke peẽ avei pene rembiapo vai Tupã renondépe, pemendávo kuña tetã ambue guáre. 28 Joiadá, pa'i guasu Eliasib ra'ýpe cheté voi amosẽ omenda haguére Sambalat rajýre. Sambalat niko táva Horóngua. 29 Tupã che Jára, ne mandu'a kena ko'ávare omongy'a hague ipa'i reko ha ne ñe'ěme'ě pa'i ha levíta kuéra ndive. 30 Aipe'a ijapytégui kuéra opa mba'e tetã ambue guáva, ha amohenda opa pa'i ha levíta kuérape hembiapópe, 31 avei ojeguera haguã jepe'a oñekotevẽ jave, ha opavave omoguahẽ haguã umi yva hi'aju ñepyrũva. Tupã che Jára, ne mandu'áke ko'ã mba'e ajapo vaekuére, ha che pytyvõ.

Esther 1

1a-1e Año mokõiha Artajerjes*xa* ojupi haguépe mburuvicha guasu ramo ha upe mes hérava Nisán ñepyrũme, Mardoqueo ohecha peteĩ mba'e iképe. Mardoqueo ningo Israelgua oikóva táva Súsape. Ha'e kuimba'e arandu ha omba'apo mburuvicha guasu rógape. Itúva kuéra ypykue hína Siméi ha Cis, Benjamín ñemoñaregua ha'e kuéra. 1g Babilónia ruvicha guasu, Nabucodonosor ogueraha ramo guare Jerusalén guápe tembiguái ramo Babilóniape, umíva apytépe ojegueraha vaekue avei Mardoqueo ha Judá ruvicha guasu Jeconías.*xe* 1h Kóva hína upe Mardoqueo ohecha vaekue iképe:*xg* Ohendu ayvu ha ojesapukái joa ramo, ára sunu ha yvy ryrýi, sarambi

nde'áva opa rupi. 1i Upéicha háguinte mokõi mbói jagua osẽ ojupe oñorairõ haguã. Tuicha okororõ mokõivéva. 1j Ohendúvo upéva, tetã nguéra oñembosako'i oñemoĩ haguã avei umi heko marangatúva rehe. 1k Ára ningo pyharéicha, pytũmba. Ojahe'o ha ipyahéva mante oñehendu. Maymávante ojeipy'apy ha sarambi nde'áva opa rupi ojehecha. 1l Opa umi heko marangatúva okyhyjepa, oikuaágui mba'épa ojuhúta chupe kuéra, ha oñemoĩ oñembo'e Tupãme, ohecha kuaa ramo jepe oñehunditaha hikuái. 1m Iñembo'e oñehendu ha peteĩ yvumígui osẽ y osyrýva ohóvo, oiko peve chugui ysyry guasu ndetuichapa jepéva. 1n Kuarahy osẽ ha hesakãmba opa rupi. Umi ojejopy vai vaekue opu'ã okaru umi yvate oñemoĩ vaekue rehe.*xh* 1o Mardoqueo ohecha rire iképe ko'ã mba'e, opáy ha ombojere iñakãme ko'ẽ guive pytũ meve oikuaa haguã mba'épa he'ise upe ohecháva ha upe mba'e Tupã ojaipotáva. 1p Mardoqueo oiko aja mburuvicha guasu rógape, hendive oiko Gabata ha Tarra, mokõi kuimba'e mburuvicha guasu jeroviaha ha hógape rehe oñangarekóva. 1r Mardoqueo ohendu ha'e kuéra oñe'ẽ jave, ojaipysaka hese kuéra oikuaa haguã upe ojaaposéva, ha ohendúvo ojukaseha hikuái mburuvicha guasu Artajerjespe oho omombe'u chupe. 1s Mburuvicha guasu Artajerjes omoñe'ẽ umi mokõime. Ha umíva omombe'u rire upe ojapo mo'ã vaekue, ojejuka. 1t Mburuvicha guasu omoika ko'ã mba'e kuatiápe ani haguã oiko chugui tesarái. Mardoqueo avei omoimba kuatiápe umi mba'e ojehe vaekue.*xi* 1u Upe hembiaapo rehe, mburuvicha guasu omohenda porã Mardoqueo hógape ha ome'ẽ chupe heta mba'e. 1v Ha katu Amán, Amedata ra'y Bugái ñemoñaréva, oĩ porãva mburuvicha guasu ndive, oñeha'ã omoĩ vai Mardoqueo ha hetãguápe. Upéicha ojapo ojejuka haguere umi mokõi kuimba'e mburuvicha guasu jeroviaha. 2 Ko'ã mba'e ojehe Asuero oĩ ramo guare tetã Pérsiape mburuvicha guasúrõ. Opa tetã nguéra oĩva tetã India guive tetã Etiopía peve oĩmba vaekue ipo guýpe. Omboja'o 127 hendápe ha peteĩ-teĩme omoĩ huvicharã. Ha'e katu oisãmbyhupa umívape upe táva ha'e oikoha guive hérava Susa. 3 Mbohapy año Asuero ojupí rire mburuvicha guasúrõ, ojapo peteĩ karu guasu opa poguasú ha ñorairõháru ruvicha kuérape guarã. Mayma poguasú kuéra pérsa ha médo kuéra apytégui, ha tetã oisãmbyhýva Asuero ombyatypa hógape. 4 Ha 6 mése aja ohechauka chupe kuéra hógape ha opa umi mba'eta oguererekóva. 5 Ko'ã mba'e rire Asuero ojapo ikorapýpe peteĩ karu guasu 7 ára ipukúva. Upépe oho mayma Súsape oikóva, taha'e ha'éva. 6 Upe korapy ijeguapa. Ha horkõ ita guigua rehe oñemosãingo poyvi morotĩ ha pytáva, oñembovyvýva argólla pláta rehe inimbo pytãme. Umi ojeaguapyha katu óro ha plátaguĩ ojejapo. Yvýpe katu oñemoĩ ita jegua, ita morotĩ ha hũva overa hendýva. 7 Kaguy ojeitykua mbayru órovape, ha ndaipóri mbayru kuéra mokõi ojojoguáva. Asuero imba'e porãgui, kaguy ýicha osyry. 8 Asuero he'ika hembiguái kuéra oñeme'ẽ haguã kaguy umi ho'usévapente, ha umi ho'use'ýva rehe ani haguã ojejopy. 9 Vastí, mburuvicha guasu Asuero rembireko, ojapo avei peteĩ karu guasu opa karai kuéra rembirekópe guarã, Asuero rógape. 10 Upe 7 arahápe, Asuero heta kaguy hoy'u rire, ohenói hembiguái kuéra ojeroviavévape Mehután, Biztá, Harboná, Bigtá, Abagtá, Zetar ha Carcás. 11 He'i chupe kuéra oho haguã ogueru chupe Vastípe. Iñakãre ogueru vaerã ha'e mba'e jegua mburuvicha guasu rembireko añonte omondéva. Vastí ningo kuña neporáva ha Asuero ohechaukase hembireko opa imbohupápe. 12 Vastí ohendúvo upe Asuero oipotáva he'i Asuero hembiguái kuérape ndoho mo'ãiha. Ha Asuero ipochy hendy. 13 Upémarõ ohenoika umi léi oikuaa porávape. Mburuvicha guasu kuéra upéicha ojapo voĩnte oikuaa haguã mba'épa upe ojapo vaerã. 14 Umi ijeroviaha hína ko'áva: Carsená, Setar, Admata, Tarsis, Meres, Marsená ha Memucán. Ko'áva 7 hína poguasú kuete tetã Persia ha Médiap, ha Asuero jere rupĩte oikóva. 15 Asuero oporandu chupe kuéra: —Ñande léi kuérapa mba'e he'i che ajapo vaerãha Vastí rehe ndojapói haguere upe ha'eka vaekue chupe che rembiguái kuéra rupi. 16 Ha osẽ Memucán oñe'ẽ opa umi karai kuéra rérape ha he'i chupe: —Ore ruvicha, na ndéve añói ningo nde apo'i, amo ipahápe ohupyty opa kuimba'épe oikóva umi tetãme nde po guýpe oĩvape. 17 Kuña nguéra ohendu vove ko ojaipotáva nde rehe Vastí, ha'e kuéra avei oapo'íta iména kuérape. He'íta hikuái: “Mburuvicha guasu Asuero niko ohenoika Vastípe, ha kóva katu nopenái hese”. 18 Tetã Persia ha Media pegua mburuvicha kuéra rembireko ohendu vove ko'ã mba'e, upéicha avei ojaipóne iména kuérare ha upéva katu ivaita. 19 Upépare ore ruvicha, iporã vaerã reikuaauka ramo opa rupi Vastí noñemboja mo'ã veimaha ne rendápe. Emoika ko ne ñe'ẽ tetã Persia ha Media léi apytépe ikatu'ý haguãicha oñemboyke. Upéi egueru peteĩ kuña iñakã guapyvéva Vastí rendaguépe. 20 Ko ne ñe'ẽ ojekuaaukávo ko ne retã tuicha kuére kuña kuéra, taha'e ha'éva, omomba'éne iména kuérape. 21 Memucán ñe'ẽ ho'a porã opavavépe ha Asuero upéicha ojapo. 22 Omondo kuatia opa tetã nguéra rupi, iñe'ẽ teépe. Ipye oje'e opa óga rupi ojejapo vaerãha kuimba'e he'íva, ha kuimba'e ñe'ẽme upe hógape oñe'ẽ vaerã.

Esther 2

1 Heta ára ohasa rire, mburuvicha guasu Asuero ndaipochyvúi ha imandu'a Vasti rehe. Imandu'a upe kuña rembiapokue rehe ha mba'épa ojejapo hese. 2 Upévo umi ijere rupi oikóva he'i chupe: 3 —Emondo opa ko ne retã pýre ohóva oheka ndéve guarã kuñataĩ pyahu porã. Tojereraha ágã Súsape ha tojeheja upe ógape kuñame guarã rerekóva upépe. Topyta upépe hikuái ne rembiguái jeriovaha ha kuña rerekua Hegai po guýpe. Toje'e Hegáipe tomba'apo hese kuéra omoporãvévo, 4 ha upe kuñataĩ ne myakã rakuvéva topyta ne rembireko ramo, Vasti rendaguépe. Kóva ho'a porã Asuérope, ha upéicha ojejapo. 5 Táva Súsape oikóva peteĩ judío hérava Mardoqueo. Ha'e hína Benjamín ñemoñare ha itúva héra vaekue Jaír. Ha'e Simí ha Quis ñemoñare vaekue. 6 Mburuvicha guasu Babilonia pegua, Nabucodonosor, ogueraha vaekue Jerusaléngui Jeconíaspe, mburuvicha guasu Judá pegua ha hetã guápe. Umíva ñemoñare vaekue Mardoqueo. 7 Ha'e omongakuaa hógape ha oguereko itajýra ramo peteĩ ipríma hérava Ester, Hadasá avei oje'eha, omano rupi itúva ha isy. Ester niko kuñataĩ neporãva. 8 Ojekuaaukávo Asuero rembipota, ojereraha kuñataĩ nguéra táva Súsape ha oñemoĩ Hegai, upe kuña rerekua po guýpe. Umíva apytépe avei ojereraha Ester. 9 Ester ho'a porã Hegáipe, ha kóva pya'e oñemoĩ omba'apo hese omoporãvo, ha omongaru porã chupe. Mburuvicha guasu rógagui omoĩ chupe 7 kuñataĩ pytyvõhára ramo ha omohenda chupe upe koty iporãvévape. 10 Ester nomombe'úi avavépe mba'e tetã guápa térã máva rajýpa ha'e. Mardoqueo he'i chupe ani haguãtei he'i mba'eve avavépe. 11 Mardoqueo katu opa árape oúmiva ohasa umi kuña róga korapy rovái oikuaávo mba'éichapa oiko Ester ha oñeñangareko porãpa hese. 12 Umi kuña ojeguero vaekuépe ningo oñeme'ẽ 12 mése oñemoporãvévo. 6 mése aja ojepichy mba'e ryakuã porãme, ha upéi 6 mése ajayvoty rykuépe ha mba'e ryakuãitápe kuña oiporúva. Ko'ã mba'e ojejapo rire hese kuéra, peteĩ-teĩ ojereraha Asuérope. 13 Ha peteĩ kuña ohóvo mburuvicha rógape, ogueraha kuaa opa oipotáva upe oikohágui. 14 Ka'aru ete oho ha ko'ẽ rire ojereraha opyta haguã Saasgaz po guýpe, kuimba'e Asuero jeroviaha ha ikuña kuéra rehe oñangarekóva. Oime rire ra'e Asuero iñakã raku peteĩvare, upéicha ramo mante upe kuña ojereraha jey chupe. 15 Mardoqueo tio vaekue Abihail. Abihail rajy Estérpe ohupyty upe ára oho haguã Asuero rendápe. Ester ogueraha umi mba'e Hegai, Asuero rembiguái jeroviaha ha kuña rerekua, ome'ẽva chupénte. Ester ningo ho'a porã opavavépe ha maymávante ojogueraha porã hendive. 16 Ester ojereraha Asuero rendápe mes hérava Tébetpe, upéva hína mes 10ha, 7 año Asuero ojupi haguépe mburuvicha guasúrõ. 17 Ha opa umi kuña apytégui Asuero iñakã raku Ester rehe. Upévale omoĩ iñakãre mba'e jegua mburuvicha guasu rembirekónte omondéva. 18 Upéi Asuero ojapo peteĩ karu guasu opa mburuvicha ha po guasu kuérape, Ester rehehápe. Upéva upe ára ombyarete ha Asuero ipo jera ome'ẽvo maymávape imba'etágui. 19 Oguahẽvo umi ára kuña kuéra ojererahávo ambue hendápe, Mardoqueópe oñeme'ẽ hembiaporã mburuvicha guasu rógape. 20 Ester katu avavetépe nomombe'úi mávapa térã mba'e tetã guápa ha'e, upéicha he'ígui chupe Mardoqueo. Ester ojapo oje'eháicha chupe, Mardoqueo rógape oiko ramo guaréicha. 21-22 Umíva umi árape, Mardoqueo oĩ aja hembiapópe, ohendu mokõi Asuero rembiguái ha hóga rehe oñangarekóva, Bigtán ha Teres, ipochyha huvicha ndive ha ojukaseha chupe. Ko'ã mba'e oguahẽvo Mardoqueo apysápe, oho ha'e omombe'u Estérpe. Ester avei oho omombe'u Asuérope upe Mardoqueo ohendu vaekue. 23 Ojekuaa rire añeteha upe Mardoqueo he'íva, Asuero ojuvyka umi mokõime. Mburuvicha guasu rovake ko'ã mba'e upéi oñemoĩ kuatiápe, oñemoĩháme opa mba'e upe tetãme ojehúva.

Esther 3

1 Heta ára ohasa rire, mburuvicha guasu Asuero omoĩ Amánpe opa hembiguái ha hetã ruvicha kuéra ári. Ko Amán hína Hamedata ra'y, Agag ñemoñare. 2 Asuero he'ika opa hógape omba'apóvape Amán ohasa jave, oñesũ vaerã henondépe ha oñakãity vaerãha chupe. Mardoqueo katu noñesũi ha noñakãityi chupe. 3 Hapicha kuéra oporandu chupe mba'érepa ndojapói upe Asuero he'íva. 4 Ha ára ko'ẽ rehe oporandu chupe hikuái, ha Mardoqueo nopenái hese kuéra. Upévale oho omombe'u Amánpe jahecha hovaképa upéicha avei ojapo. Mardoqueo niko he'íma chupe kuéra ha'e judioha. 5 Amán ohechávo Mardoqueo noñesũi térã noñakãityiha chupe ha'e ohasa vove, ipochy. 6 He'íma ramo chupe Mardoqueo ha'e judioha, Amánpe oike iñakãme ohundívo opa Mardoqueo retã guápe oikóva Asuero retãme, ha nda chupe añaí. 7 Asuero oĩ rire mburuvicha guasúrõ 12 año, upe mes peteĩha hérava Nisánpe, Amán

oity po'a, upéva hína "Pur", oikuaa haguã araka'épa ojaopóta upe oguerékóva iñakáme. Ha ho'a chupe upe 12 arahápe upe mes 12pe hérava Adar. 8 Oho Amán ha he'i Asuérope: –Opa ko ne retã pýre oĩ kuña ha kuimba'e ambue tetãgua heko ambuéva. Hi'ári, ha'e kuéra ndoikói nde reipotaháicha. Naiporãi ko'áva oiko ne retãme. 9 Upévare, emoĩ kuatiáre ne ñe'ẽ ko'áva ojejukapa haguã, ha toñemoherakuã opa rupi. Che ame'ẽta ndéve upéi, 330.000 kilo pláta ne mba'erã. 10 Upévo Asuero ohekýi ikuairũ, héra oguerékóva ha ome'ẽ Amánpe, upe judío kuérare ija'e'yva, 11 ha he'i chupe: –Topytapánte ndéve upe nde pláta. Umi judío kuérare katu rejaposéva rejapo kuaa. 12 Upe mes peteĩme hérava Nisán, 13 arahápe oñehenoika Asuero rendápe umi iñe'ẽ kuatiápe omoíva. Ha Amán he'íva oñemoĩ kuatiápe ha oñemondo opa mburuvicha kuérape oikóva opa umi tetãme oíva Asuero po guýpe. Upe kuatia oĩ upe tetã ohotaha ñe'ẽme ha mburuvicha Asuero réra reheve oñemondo. 13a Kóicha he'i upe kuatia: "Mburuvicha guasu Artajerjes oikuaauka kóicha mayma mburuvicha kuérape oíva ko tetãme ojeypysóva tetã Índia guive Etiopía peve ha oñemboja'óva 127 hendápe: 13e 'Che hína heta tetã ruvicha ha opa ko yvy oĩ che po guýpe. Upéicha ramo jepe ndaha'etí añemoha'enteséva ha aiko mbaretépe. Añeha'ã uvei aisambyhy ko tetã py'a porãme ikatu haguáicha mayma oikóva che po guýpe ko tetã tuichakuére oiko py'a guapýpe ha kyhyje'yme. Upéva ningo maymáva oipota. 13g 'Aporandu rire umi he'ívape chéve upe ajapo vaerã ikatu haguã jaiko py'a guapýpe, Amán he'i chéve upe ajapo vaerã. Amán niko opavave apytégui upe iñakã porãvéva, opa árape ipy'a poráva ha heko jeroviaha hína. Upéva rehe voi, che rire ha'e oĩ. 13h Amán he'i chéve opa tetã rupi ko yvy apére oíha peteĩ tetãgua ojogueraha'yva avave ndive. Ha'e kuéra oikoháicha ndaipóri avave ha ndojapói voi upe mburuvicha guasu oipotáva ojejapo. Upéicha rupi añeha'ã ramo jepe ko ñane retã amboguata porã, chuguĩ kuéra ndaikatúi. 13i Ko'ã tetãgua ańonte umi oñemoíva opavave rehe ha ndojehe'ái avave ndive. Ha'e kuéra oikoháicha avave ndoikói. Ha ndojapói rupi umi mba'e che aipotáva, ivaívante ojapo ha upéicha rupi ko ñane retã oho vai. 13j-13k Upéva rehe aipota kóva ko áñope upe 14 arahápe upe 12 mes hápe, hérava Adár, ojejuka hembireko ha imitã nguérare reheve opa umi kuimba'e réra Amán omoíva kuatia rehe. Upéicha peteĩ árape ojejukapáne opa umi oñemoíva opavave rehe opa árape. Ha ikatúta upe rire amboguata ko ñane retã py'a guapýpe. Amán hína upe orekóva ipópe opa mba'e che retã rehegua ha ha'e hína chéve guarã che ru rangue ramo.' " 13 Ha kuatia kuéra rerahaha opa rupi omoguahẽ ko kuatia oje'ehápe ojejukapa vaerãha opa judío kuéra, mitã térã tuja, kuña térã kuimba'e ha ojepe'a vaerãha chuguĩ kuéra opa mba'e oguerékóva. Kóicha ojejapo vaerã upe mes hérava Adárpe, 13 arahápe. 14 Kóva ko kuatiágui oiko léi ha oñemoherakuã upe tetã pýre maymáva oñembosako'i haguã. 15 Asuero pya'e omondo kuatia kuéra rerahaha ha ko léi oñehenduka Súsape. Sarambi nde'áva ningo oiko upépe. Asuero ha Amán katu uguapy okaru.

Esther 4

1 Mardoqueo ohendúvo upe ojejúva, omondoro ijao ohechauka haguã oñembyasyha, oñemonde ao vosakuépe ha opoi iñakã ári tanimbu. Upéicha osẽ uguata upe okáre, oguerosapukái iñembyasy. 2 Oguahe mburuvicha guasu róga rokẽme ha upépe opyta; upéicha oñemondéva ndaikatúigui oike mburuvicha guasu rógape. 3 Ha opa upe tetã pýre, oguahẽháme Asuero ñe'ẽ, jahe'o mante oñehendu judío kuéra apytépe. Ko'áva hasẽ ha ndo'uvéi mba'eve ha heta oĩ oñemondéva ao vosakuépe ha tanimbu apytépe oñenóva. 4 Ester rembiguái kuéra omombe'úvo chupe upe Mardoqueo ojaopáva, tuicha ojeypy'apy. Omondo chupe ao potĩ omonde haguã, Mardoqueo katu ndoikuaaséi mba'eve. 5 Upémarõ omondo Hatac, kuimba'e mburuvicha guasu jeroviaha oñeme'ẽ vaekue Estérpe, oporandu haguã Mardoqueo mba'érepa ojapo upe ojaopáva. 6 Mardoqueo oĩ plásape, mburuvicha guasu róga rovái ha upépe oho hendápe Hatac. 7 Omombe'upaite chupe Mardoqueo upe ojejúva ha mba'épa Amán he'i ome'ẽtaha Asuérope, judío kuéra ojukaupaka ramo. 8 Ome'ẽ avei chupe kuatia Súsape ojekuaauka vaekue. Upévape he'i judío kuéra ojejukapa vaerãha. Kóva Hatac ohechauka vaerã Estérpe. Omombe'u vaerã chupe upe ojejúva ikatu haguáicha Ester oñemboja Asuero rendápe ha ojerure chupe ani haguã ojejapo mba'eve hetã guáre. 8a Avei he'ika Estérpe ani haguã hesarái yma imitã ha imboriahu ramo Mardoqueo omongaru hague chupe. He'ika avei chupe Amán, upe mburuvicha guasu rire oíva, ohundiseha chupe kuéra. He'ika chupe oñembo'e haguã Tupãme ha oñemboja haguã mburuvicha guasu rendápe oñe'ẽvo chupe hapicha judío rehe. 9 Hatac oho omombe'u Estérpe upe Mardoqueo he'i vaekue. 10 Upémarõ omondo jey chupe Mardoqueo rendápe he'ívo chupe kóicha: 11 "Oime raëva, kuña térã kuimba'e, oikéva mburuvicha guasu

rendápe ha'e ohenoi'ỹ rehe chupe, upéva ojejuka. Upéicha he'i léipe ha kóva oikuaa opa Asuero rembiguái kuéra ha mayma oikóva ko tetãme. Oime ramo katu mburuvicha guasu oipyso ipokoka upe hendápe oikéva gotyo, upéva oikove. Che katu ningo ojapóma 30 ára ndahechaveiha Asuérope, na che renoikavéigui hendápe". 12 Kóva ohendúvo Mardoqueo, 13 he'ika jey Estérpe kóicha: "Ani reimo'ã reiko haguére mburuvicha guasu rógape ndenteha upe reikovétava judío kuéra apytégui. 14 Ko'ágã rekirirí ramo ha nderejapói ramo mba'eve, yvága ore pytyvõne. Nde ha nde ru rogagua katu peñehundipáne. Moõ piko jaikuaa; oime vaerã ningo reime reimeháme, Asuero rembireko ramo, reipytyvõ haguã ne retã guápe upéicha jave". 15 Ester he'ika Mardoquéope: 16 "Tereho embyaty opa judío kuéra táva Súsape. Upépe peíta mbohapy ára aja ha ndape'u mo'ãi mba'eve ára ha pyhare. Che ha che rembiguái kuéra avei ndoro'u mo'ãi mba'eve. Ágã upéi añembojáne mburuvicha guasu rendápe, jepe léipe he'i ndajapói vaerãha upéicha. Ajejukáta ramo upéicha ajapo haguére, tajejuka". 17 Mardoqueo oho ojapo Ester he'ika haguéicha chupe. 17a Ha imandu'ávo opa Tupã rembiapokue rehe kóicha oñembo'e: 17e Che Jára, mburuvicha guasu mbarete, nde po guýpe niko oĩ opa mba'e. Ndaipóri chéne oñemoíva nde rehe*xn* Israel guápe renohése ramo upe jejopy vaigui. 17g Yvy ha yvága niko ne rembiapokue*xo* ha opa mba'e rechapyrã yvy apére oíva. Nde niko opa mba'e Jára ha ndaipóri nde rehe ipu'akáva. 17h Mba'evete nokañýi nde hegui ha reikuaa porã che Jára, ndaha'úi añemochenteségui, térã añembotuichaségui, nañesúi hague Amán renondépe. Reikuaa porã, Israel rehehápe, ipy jepe ajayvýne ahetũ haguã. 17i Kóicha ajapo ani haguátei amomba'eve kuimba'épe Tupãgui. Kuimba'e renondépe nañesúi chéne, Tupã renondépe añónte ajapóne. Ko'ã mba'e ndajapói añembotuichaségui.*xp* 17j Tupã ore Jára, ore ruvicha guasu, Abraham Tupã,*xr* ani rejahéi ne retã rehe. Cháke umi ore rayhu'ýva ore rundiséma, oréve, ymaite guive ne mba'e teéva. 17k Ani reñembyesarái ore hegui, ne mba'e teerã niko ore renohẽ vaekue Egíptogui.*xs* 17l Ehendu che ñembo'e, nde py'a porã kena umi ne mba'e teéva ndive. Ore mba'e mbyasy rendaguépe eme'ẽ oréve vy'a, rogueropurahéi haguã nde réra, ore Jára. Ani ejuru joko umi ne momba'e guasusévape. 17m Upe aja, mayma Israelgua oñembo'e Tupãme ohecha kuaágui hikuái oñehunditaha. 17n Ester avei py'a pohýi reheve oñembo'e Ñande Járape. Oipe'a ijehegui opa ijao jegua ha oñemonde ao vosakuépe; omoĩ rangue ijehe mba'e ryakuã porã opoi iñakã ári yvy ha tanimbu. Hete porãite asy ombojeguapámiva, heta oinupã ha opoi iñakã raguégui ha oiko iñakã chara. Kóicha upéi oñembo'e Tupã Israel Járape: 17o Che Jára, ore ruvicha, ndeichagua niko ndaipóri.*xt* Eju che pytyvõ, che año ajejuhu Ndénte upe ikatúva che pytyvõ ha vaípe ajejuhu. 17p Che rógape che mitã guive ahendúva, nde reiporavo hague Israel opa tetã nguéra apytégui; ha ore ru kuéra ypykuépe opavave apytégui, ne mba'e teerã, ore Jára. Ha ere hagueichaite rejapo. 17r Ore katu roja'yvere ne ndive ha nde ore reja ro'a ore rayhu'ýva pópe, itupã nguéra romomba'e guasu haguére. Ore Jára ndé nde reko joja. 17s Umi ore rayhu'ýva katu nda ore guerekoséi tembiguáironte, ha itupã nguérape ome'ẽ iñe'ẽme, opáichavo ojokóvo ne ñe'ẽ ha ore rundívo, ore ne mba'évape; omboty haguã umi ne momba'éva juru, opa haguã nde tupao porãite nde altar.*f** 17t Upéicha iktúne umi nde rehe ojeriova'ýva omomba'e tupã gua'u ndaha'éiva mba'eve, ha peteĩ kuimba'e omoíne huvicha guasu kuéra ramo. 17u Ore Jára nde pu'aka kena ani reme'ẽ umi ndaha'éivape mba'eve. Ani oñembohory ore rehe avave. Ha mba'e vai ojejapose vaekue ore rehe, to'a umi ojapose vaekue ári, ha upe omoñepyrũ vaekue rehe ejahéi maymáva ohecha haguã. 17v Ne mandu'a kena ore rehe ore Jára, ha eñeñanduka oréve ko rojejopy vai jave. Che mbopy'a guasu che Jára, nde hína tupã nguéra ruvicha guasu, ha opa mba'e Jára. 17y Añembojávo upe jaguarete rendápe, emoĩ che jurúpe ñe'ẽ poravo pyre*xu* ha epoko ipy'a rehe, ojere haguã upe ore rayhu'ýva rehe ha ohundi haguã chupe ha umi hendive oívape. 17b Ani ore rejátei ro'a ipópe kuéra, eju che pytyvõ, che año niko ajejuhu. Máva rendápe piko añembojáta, ndaha'úi ramo ne rendápe? 17c Nde reikuaa opa mba'e, reikuaa ndahecha ramoiha iñañáva rembiapo ha ndaikoseiha ambue tetãgua rembireko ramo. 17d Nde niko reikuaa ajejopy vaiha, ndaikoséigui mburuvicha guasu rembirekórõ, ha namoíséigui mba'e jegua che akãre asẽvo ajechauka. Che año jave namoíriva, che mbojegarúgui, trápo kuña mba'asy ruguy reheve che mbojegaruháicha.*xv* 17f Amán mesápe ndaguapýiva akaru haguã, ndahecha ramóiva karu guasu mburuvicha guasu ojapóva, ha nda'úiva vino oñekuave'ẽva tupã nguérape.*xy* 17q Ndavy'áiva ajegueru guive ápe. Tupã, Abraham Jára, ndénteko upe che mbovy'áva. 17w Nde Tupã, opa mba'e ári reiméva, ore rendu, ore rojejopy vaívape ha ani ore rejátei ro'a umi ore rayhu'ýva pópe. Che hegui katu eipe'a opa kyhyje.

Esther 5

1 Mokōi ára haguépe, Ester omonde ijao jegua ha oho oike upe korapýpe oíva upe koty Asuero oguapyha rovái. Asuero oguapy hína upe kotýpe, okẽ rovái. 1a Ha péicha ojajái ha omimbipa jave porãgui, oñembo'e Tupãme, upe oikuaapáva opa mba'e ha upe onohêva jejopy vaígui opa oikotevêvape. Ohenói mokōi hembiguáipe, peteíva rehe ojeko kangymí, upe ambue katu oho hapykuéri ojokóvo Ester ao ruguái. 1e Porãgui niko ojajái ha omimbipa ha hova pytã asy. Ha opukavy ramo jepe ku ovy'a váicha, ipy'a pýpe okyhyje. *xa* 1g Heta koty rupi ohasa rire oguahẽ mburuvicha guasu rendápe. Ha'e oguapy hína. Oro ha ita jegua mante osaingo hese, ha opavavépe omongyhyje. 1h Ohechávo Estérpe, hova rehe ojekuaa ipochyha. Ester ohecha kuaávo upéva morotĩmbaite, ipy'a mano ha oity iñakã hembiguái ati'y ári ohóva henondépe. 1i Tupã opoko mburuvicha guasu py'a rehe. Ha'e pya'e opu'ã upe oguapyhágui ha oñañuvã Estérpe oñeñandu porã meve. Mbegue katumi oñe'ẽ chupe oporandúvo: –Mba'e piko ojehu ndéve Ester? Nde ningo che rembireko, ani rekyhyje; neremano mo'ãi. Upe léi niko ndaha'úi ñandeichaguápe guarã. Eju ápe. 2 Oipyso Ester gotyo pokoka*f1* órova ha omboja ijatúa rehe. Ohetũ chupe ha he'i: –Eñe'ẽpy chéve. 2a He'i chupe Ester: –Rohechávo ha'ete váicha ku amañáva Tupã remimbou rehe. Tuicha añemondýi ha apyta akyhyje. Kuimba'e ndetuicha ha neporáva niko nde. 2e Péicha oñe'ẽ jave, ikangýgui ipy'a mano jevy. Upe Mburuvicha guasu ndoikuaái mba'épa oja póta ha opa umi ijere rehe oíva oñeha'ã omombáyvo Estérpe. 3 He'i chupe Asuero: –Mba'éiko ojehu ndéve Ester, che rembireko? Ejerure chéve reipotáva ha ame'ẽne ndéve, taha'e jepe ra'e ko che retã mbytere. 4 Ester katu he'i chupe: –Che karai, ko árape ajapóta peteĩ karu guasu nde rérape ha aipota regueru ne ndive Amán. 5 Asuero he'ika Amánpe ojapo haguã upe Ester oipotáva. Mokōivéva oho oñondive Ester rendápe. 6 Okaru aja hikuái Asuero he'i Estérpe: –Mba'éiko reipota Ester? Rejeruréva chéve ningo ame'ẽne ndéve, taha'e jepe ra'e che retã mbytere. 7 Ester katu he'i chupe: –Peteĩ mba'énte ajerurese ndéve. 8 Che rayhu ramo ha añetehápe reme'ẽta ramo chéve upe aipotáva, aipota ko'ẽ ramo reju Amán ndive karu guasúpe ajapótava ndéve. Ágã upévo ha'éne ndéve upe aipotáva. 9 Amán ovy'a osẽvo upe karu guasúgui. Okápe katu ojuhu Mardoquéope, Asuero róga rokẽme. Ha nopenáigui hese, Amán ipochy. 10 Okirirĩnte ha oho hógape. Upépe, ohenoika iñirũ nguéra hógape ha ohenói hembireko Zeres oĩ haguã ijapytépe kuéra. 11 Amán oñepyrũ oñe'ẽ chupe kuéra opa umi mba'eta oguerékova rehe ha ita'yra kuérare. Omombe'u chupe kuéra ha'e oĩ porã rupi Asuero ndive, omoĩ hague chupe opavave ári mburuvicha ramo. 12 Ha he'i: –Hi'ariete, Ester ojapo peteĩ karu guasu Asuérope guarã ha chéve añoite ojerure aha haguã. Ko'ẽ ramo avei, che jeýnte upe ahátava Asuero ndive, Ester upéicha oipotágui. 13 Amo ipahápe opa ko'ã mba'e mba'evete chéve aikuaágui Mardoqueo, upe judío, oguapyha hína mburuvicha guasu róga rokẽme. 14 Hembireko ha iñirũ nguéra he'i chupe Upémarõ: –Emopu'ãuka yvyra Mardoqueo ojejuvy haguãme 22 métro ijyvatéva. Ágã ko'ẽrõ pyhareve ejerure Asuérope tojuvyka Mardoquéope upépe. Upéicha ágã rehóne py'a guapýpe rekaru haguã Asuero ndive. Amánpe iporã kóva, ha omopu'ãuka upe yvyra oñemosãingo haguãme Mardoqueo.

Esther 6

1 Upe pyhare Asuero ndaikatúi oke. Upémarõ ojerure ojeguero haguã oñehenduka haguã chupe umi kuatia oñemoĩháme opa umi mba'e ojuhúva hetãme. 2 Ha ohenduka chupe hikuái upe he'ihápe mba'éichapa Mardoqueo ohendu vaekue Bigtán ha Teres ojukase ramo guare Asuérope. 3 Ha oporandu Asuero chupe kuéra: –Mba'éiko oñeme'ẽ raka'e Mardoquéope ko hembiapo rehe? He'i chupe hikuái: –Mba'evete noñeme'ẽi vaekue chupe. 4 Upe jave Amán oike oúvo Asuero korapýpe. Ou ojerurévo chupe Mardoqueo ojuvyka haguã upe yvyra ha'e omopu'ãuka vaekuégui. Ha Asuero oporandu: –Máva piko aipo oikóva korapy rehe? 5 He'i chupe hembiguái kuéra: –Amán aipóva. He'i Asuero: –Peje chupe toike ápe. 6 Oike hendápe ha Asuero oporandu chupe: –Mba'e ikatu ajapo ahechauka haguã peteĩ kuimba'épe hembiapo porã hague? Amán he'i ipy'a pýpe: “Mávape tepa kóva omomba'ese? Chéveta mante ningo”. 7 Ha he'i ha'e Asuérope: –Tojereru upe kuimba'e ñande ruvicha guasu omomba'esévape. 8 Tojereru avei mburuvicha guasu ao ha hymba kavaju peteĩ, iñakãre oguerékova mba'e jegua mburuvicha guasu mba'éva. 9 Ko'áva toñeme'ẽ upe omandavépe ha ha'e tomonde upe kuimba'e ñande ruvicha guasu omomba'esévape. Upe kuimba'e ojupi rire kavaju ári, upe omandavéva toisãmbyhy chupe távare osapukáivo henonderã: “Kóicha ojeguereko umi ñande ruvicha guasu omomba'esévape”. 10 Upémarõ Asuero he'i

Amánpe: —Pya'e eraha upe ao ha upe kavaju ha tereho ejapo upe ere haguéicha Mardoqueo rehe. Upe judío oime hembiaopé hina che róga rokême. 11 Ha oho Amán. Omonde ha ohupi rire Mardoqueo upe kavaju ári, oisãbyhy chupe távare. Osapukái ohóvo henonderã: “Kóicha ojeguereko umi ñande ruvicha guasu omomba'esévape”. 12 Upe rire Mardoqueo oho jey Asuero róga rokême. Amán katu pya'e ojevy hógape ha oñakãho'i ohokuévo, ojepichágui. 13 Oguahêvo hógape, omombe'u hembireko ha hapicha kuérape upe ojevu vaekue chupe. Ha he'i chupe hikuái: —Mardoqueo judío ramo, mba'eve ndaikatu mo'ãi rejapo hese. Reñepyrũ vaíma voi hendive ha ne rundi eténe ágã. 14 Ha upéicha oñe'ẽ jave hikuái, oguahẽ hendápe Asuero rembiguái kuéra oúva oguerahávo Amánpe upe karu guasuhápe Ester ojapóva.

Esther 7

1 Asuero ha Amán oho Ester ojapóva chupe kuéra karu guasuhápe. 2 Mokõi háma oñondive okarúta hikuái. Ha ho'útavo hikuái kaguy oñondive, Asuero oporandu jey Estérpe: —Mba'éiko reipota Ester? Rejeruréva chéve ame'ẽne ndéve, taha'e jepe ra'e che retã mbytere. 3 Ha he'i chupe Ester: —Che karai, che rayhu ramo añete ha rejapóta ramo upe aipotáva, ani che jukaukátei chéve ha umi che retã guápe. 4 Ore rojejukapáta hina. Tembiguairã roñeme'ẽta rire akirirĩnte vaerã mo'ã, oikétagui ndéve ore repykue ha ndoho vai ete mo'ãi haguére ndéve. 5 Asuero oporandu chupe: —Máva piko aipo ojaposéva ko'ã mba'e? 6 He'i chupe Ester: —Ko Amán ahẽ, ndaija'éigui ore rehe. Amán okyhyjégui, opyta oryrýi ha osusũ Asuero ha Ester renondépe. 7 Asuero ojetyvyro opu'ã okaruhágui ha pochýpe osẽ okápe. Amán katu opyta ojerure Estérpe oñe'ẽmi haguã Asuero ndive ohecha kuágui oñehundimaha ha Asuero ojukaukataha chupe. 8 Asuero ojevývo korapýgui ha oikévo upe kotýpe okaru haguépe hikuái, ohecha Amán oíha upe Ester oñenoháme hina. Ha he'i: —Che rembireko jepeve piko rerairõta che róga? Kóicha he'ipami vovénte, Asuero rembiguái kuéra ojepoi Amán ári ha oñakãho'i chupe hikuái. 9 Harboná, Asuero rembiguái he'i: —Oime Amán róga upe Mardoqueo ojejuvy mo'ã haguégui Amán voi omopu'ãuka vaekue yvyrágui 22 métro iyyvatéva. Upévagui omosãingóta kuri Mardoqueo, oikuaauka vaekue ndéve oíha nde jukaséva. Asuero he'i chupe: —Peraha ha pemosãingo upépe. 10 Ha upéicha ojejuvy Amán upe ha'e omosãingose haguépe Mardoqueo. Upe rire ae, Asuero ipochy jera.

Esther 8

1 Upe árape Asuero ome'ẽ Estérpe Amán, upe judío kuérape ohayhu'ỹva, róga. Mardoqueo oñehenoika Asuero rendápe, Ester omombe'úma chupe mávapa ha'e. 2 Asuero oguenohẽ upe kuãirũ oipe'a jey vaekue Amángui ha ome'ẽ Mardoqueo. Ester omoĩ Mardoqueo po guýpe opa umi mba'e Amán mba'ekuéva. 3 Oñe'ẽ jeýtavo Asuerope, Ester yvýre ojeity henondépe ha hasẽ. Ojerure chupe ojoko haguã upe kuatia Amán omondo vaekue, ani haguátei ojevu umi mba'e Amán he'i vaekue ojejapotaha judío kuérare. 4 Asuero oipyso iyyva ha ipokoka*f** órova Ester gotyo, ha ha'e opu'ã oñembo'y Asuero renondépe, 5 ha he'i chupe: —Oĩ porã ramo ha rejuhu ramo oíha hendápe ko ajeruréva ndéve; ha oimérõ ha'a porã ndéve, emondo kuatia ojoko haguã umi Amán omondo vaekue. Upévape oje'e hina judío kuéra ko nde retã pýre oikóva ojejukapa vaerãha. 6 Ndaikatu mo'ãi añembo'y ha ahecha mba'éichapa che retãgua oñehundi ha ojejuka. 7 Asuero he'i Ester ha Mardoqueo: —Peheháma niko ame'ẽmbaha Estérpe opa umi mba'e Amán mba'e kuéva. Amán katu ojejuvýma judío kuérape ojukase haguére. 8 Aheja peẽme ko'ágã pemoĩ haguã kuatiáre upe iporãveháicha peẽme. Che rerape pejapo ha upéi pemoĩ hese che kuãirũmbore. Kuatia che rera ha che kuãirũmbore oguerékova ndaikatúi ojejoko. 9 Upe árape voi, ára 23 upe mes mbohapyhápe, hérava Siván, oñehenoika umi Asuero kuatiañe'ẽ haihára. Ha Mardoqueo he'íva oñemoĩ kuatia rehe ha oñemondo judío kuérape, ha opa mburuvicha kuérape upe tetã pýre. Upe tetã oñemboja'o 127 hendápe ha ojeypyso tetã hérava India guive, Etiopía peve. Opa tetãme, oíva Asuero po guýpe, oñemondo ko kuatia iñe'ẽ nguérape voi, ha judío kuérape avei oñemondo iñe'ẽme. 10 Upe kuatia ojejapo Asuero rerape ha oñemoĩ avei hese ikuãirũmbore. Asuero kavaju kuéra iporãvéva ári oñemondo ñe'ẽ rerahára, upe kuatia reheve. 11 Upe kuatiápe oje'e opa judío kuéra mamo oikoha rupi oñembyaty haguã oñorairõ. He'i avei ikatuha ojuka hikuái opa oúva chupe kuéra, oimehágui upe tetãgui. Ikatu avei ojuka hikuái kuña ha mitã. Opa umi mba'e opytáva rehe ikatu oñemomba'e hikuái. 12 Kóicha ikatu ojapo hikuái opa Asuero retã pýre ára 13hápe, upe mes

héravagui Adar, upéva hína mes 12ha. 12a Kóicha he'i upe kuatiápe: 12e Che, mburuvicha guasu Artajerjes amoguahẽ che maitei opa mburuvicha kuérape oíva ko tetãme ojepysóva Índia guive Etiopía peve ha oñemboja'óva 127 hendápe. 12g Oĩ kuimba'e oñepytyvõve ramo jepe chupe upépe katu ha'e oñemoha'entese ha ojerovia ijehe. Opa umi che po guýpe oívape oreko vai, ha amo ipahápe ndoikuaa véiguima mba'épa ojapóta, opu'ã upe ipytyvõháre rehe. 12h Chupe guarã ndaipóri ñe'ẽ porã hapicháre ha umi ivýrova jurúpe héra ohendúgui, upépema katu ovu. Oimo'ã oheja reítaha chupe Tupã, upe opa mba'e oikuaáva ha nohechaséiva mba'e vai. Sapy'ánte oĩ pe mburuvicha ohejágui ijeroviahá pópe umi mba'e ha'e voi ojapo vaerã ou hetápe reiete ohundi ha hembiapo vai. 12i Ha péicha, japu ha ñe'ẽ reípe mburuvicha kuérape oñembotavy. 12j Ko'ã mba'e niko ojehu yma ha ko'ã árape ojehu ñande resa renondetépe. ¡Mba'e mba'épa ndojapói ko'ã mburuvicha ahẽ! 12k Upéva rehe, ko'ága guive añeha'ãta ikatu haguáicha maymáva oiko py'a guapýpe ko ñane retãme. Namboyke ha jahejáta umi mba'e naiporãiva; ha opa mba'e oñemoguahẽva chéve hendapete jahejáta. 12l Amán, Amedata ra'y, ndaha'éi ramo jepe che retãgua, tetã Macedoniagua ha'e; upéicha ramo jepe ojerereko chupe oreichagua ramo. 12m Chupe rohecha kuaa opa tetãguápe ojehecha kuaaháicha, ha hi'ári oñemoĩ chupe che rire ramo ha maymávante oñesũ henondépe. 12n Ha'e katu oñemoha'enteségui, oñeha'ã oñemoĩ che rendaguépe ha amo ipahápe che jukase. 12o Opáicha oha'ã ojuka haguã Mardoquéope, upe hetaite mba'e ojapo vaekue che rehe, ha che rembireko Estérpe ha opa hetãgua rehehápe. 12p Péicha ha'e ore reityse ikatu haguã umi Macedoniagua ou ojupí ore rendaguépe ko tetã Pérsiape. 12r Jepe Amán, ku añá ahẽ, ohundise vaekue ko'ã judío, che ajuhu ha'e kuéra mba'eve ivaíva ndojapoiha ha oikoha iléi kuéra he'iháicha; ha iléi kuéra rehe ndaipóri mba'eve ja'e vaerã. 12s Ha'e kuéra niko Tupã yvágua pegua ra'y, upe chéve ha che ypy kuérape ore pytyvõva roisambyhy porã haguã ko ñane retã. 12t Upéva rehe toñepena'ỹ upe kuatia Amán omondo vaekue rehe. Chupe ajuvykáma opa hogagua kuéra ndive táva Súsá rokẽ rovái. Péicha Tupã, upe ipu'akaitéva, omyengovia chupe upe hembiapo. 12u Aipota ko kuatia oñemoĩ okáre ikatu haguáicha maymáva ohecha. Aipota avei ojeheja judío kuérape oiko hekópe ha oñepytyvõ chupe kuéra oime ramo oíva ojukaséva chupe kuéra upe 13 arahápe upe 12 meshápe hérava Adar. 12v Tupã, opa mba'e Jára ningo oipota upéva upe árape hetãgua ovy'a, ha anítei oñehundi. 12y Peẽ judío katu aipota upe árape pe vy'a ha pembyarete. Upéicha ko'ága ha opa árape oho porãta chéve ha ko tetã Pérsiape; ha topyta mandu'arã opa umi opu'ásévape che rehe. 12b Oĩ ramo táva térã oime raẽ henda rupi ko tetãme ndojejaposéi ko che ñe'ẽ, opa umi upepegua tojejukapa, upe táva tjehappy ani haguátei oikose upe rupi avave, mymba térã guyra kuéra avei. 13 Upéva upe kuatia isarambi opa rupi. Oiko chugui léi opa upe tetã pýre ikatu haguã judío kuéra oñembosako'i upe árape ha oñorãirõ umi hese kuéra ija'e'ỹvare. 14 Pya'e Asuero omondo ñe'ẽ rerahahára henda kuéra iporãvéva ári. Upe kuatia oñehenduka avei táva Súsape. 15 Mardoqueo osẽvo Asuero rendágui, osẽ ao jegua morotĩ ha hovýva reheve. Iñakãre katu mba'e jegua órova ha ija'ére ahoja pytã ha morotíva. Súsape oñehendu jesapukaipa guasu vy'águi. 16 Judío kuéra upéva upe árape ovy'a joa. 17 Ha upe tetã pýre mamó oguahẽha rupi upe kuatia judío kuéra ovy'a joa ha tuicha jeroky ha karu guasu ojapo hikuái. Heta oĩ upe tetã pýre ojeréva ha oñembojudío, okyhyjégui hikuái judío kuérágui.

Esther 9

1 Mburuvicha guasu Asuero ñe'ẽ he'iháicha oiko vaerã 13 arahápe, mes 12hápe hérava avei Adar. Upéva upe árape umi judío kuérare ija'e'ỹva opu'ã vaerã hese kuéra. Amo ipahápe katu umi judío kuéra ipu'aka hese kuéra. 2 Opa upe tetã pýre judío kuéra oñembyaty upe oikohápe ojeity haguã umi chupe kuéra ohundiséva ári. Ndaipóri oñemoíva hese kuéra. Ojekylljépa chugui kuéra. 3 Oĩ haguéicha mburuvicha kuéra osẽ oipytyvõ judío kuérape, okyhyjégui hikuái Mardoquéogui. 4 Mardoqueo ningo opyrũ pohýi ha opa rupíma herakuã; ha ára ohasávo oĩ porãve. 5 Umi judío kuéra ojuka opa umi hese kuéra ija'e'ỹvape. Kyse pukúpe ojuka ha ojaposéva ojapo hese kuéra. 6 Táva Súsape, upépe año, ojuka hikuái 500 kuimba'épe. 7 Ojuka avei hikuái Parsandata, Dalfón, Aspata, 8 Porata, Adalías, Aridata, 9 Parmasta, Arisai, Aridai ha Vaizatápe. 10 Ko'áva hína Amán ra'y kuéra, upe judío kuérare ija'e'ỹva. Imba'e kueraita rehe katu ndopokói hikuái. 11 Upéva upe árape voi Asuero ohendu mbovýpa umi ojejuka vaekue Súsape, 12 ha he'i Estérpe: —Ko'ápe, Súsape añónte voi, judío kuéra ojuka 500 kuimba'épe ha umi 10 Amán ra'y kuérape. Mba'éiko oiméne ojapo ra'e hikuái ko tetã pýre? Oimeve

ramo reipotáva, ere chéve ha oñeme'ëne ndéve. 13 Ester he'i chupe: –Oĩ porãta ramo ndéve, eheja judío kuérape ko Susa pegua tojapo ko'ë ramo upe ojapo haguéicha hikuái ko árape upe léi he'iháicha. Amán ra'y kuéra retekue katu toñemosãingo ijajúragui. 14 Ha Asuero he'i upéicha ojejapo haguã ha oñenohẽ peteĩ léi Súsape. Amán ra'y kuéra retekue katu oñemosãingo. 15 Judío kuéra oñembyaty jey upe 14 arahápe, mes Adar héravape ha 300 kuimba'ëpe ojuka hikuái upe árape. Imba'e kueraita rehe katu ndopokói hikuái. 16 Umi judío kuéra oikóva upe tetã pyre oñembyaty avei oñorairõ haguã; upéicha rupi umi ija'e'ýva hese kuéra ndojukái chupe kuéra. Ha'e kuéra katu ojuka 75.000. Umíva mba'e kueraita rehe ndopokói hikuái. 17 Ko'ã mba'e ojehu upe 13 arahápe, mes Adar héravape. Upe 14 arahápe katu opytu'u hikuái, ojapo peteĩ karu guasu ha tuicha ovy'a. 18 Umi Súsape oikóva ha oñorairõ vaekue upe 13 ha 14 katu, upe 15 arahápe ae opytu'u. Ha'e kuéra avei ojapo karu guasu ha tuicha ovy'a. 19 Upévare umi judío oikóva okáre, táva kuéra ikorapy jere'ývape ombyarete upe 14 arahápe, upe mes Adar héravape. Upéva upe árape tuicha vy'a ha jeroky ojapo hikuái ha ome'ë ojupe opa mba'e jopói ramo. 20 Mardoqueo omoĩ opa ko'ã mba'e kuatiáre ha omondo opa judío kuérape aguĩ térã mombyry oikóva Asuero retã pyre. 21 Upe kuatiápe he'i chupe kuéra ombyarete haguã 14 ha 15 arahápe upe mes hérava Adárpe. 22 Umíva umi árape ningo judío kuéra ohundi vaekue umi chupe kuéra ohayhu'ývape. Upéva upe méspe ñembyasy ojere vaekue vy'ápe ha lúto katu jerokýpe. Umíva umi ára oñemomorã vaerã tuicha vy'a ha karu guasu reheve ha maymávante ome'ë vaerã hapichápe oime raẽ mba'e. Umi imboriahúvape avei oñeme'ë vaerã opa oikotevémíva. 23 Mardoqueo ogueromandu'a ikuatiápe chupe kuéra umi árare, judío kuéra ombyaretéva omomorãvo upe ára. 24 Amán upe ija'e'ýva judío kuérare, chupe niko oíke vaekue iñakãme ohundívo opa judío kuérape. Upe vaerã oity vaekue po'a, “Pur” he'íva hikuái. 25 Ester oñe'ë rire Asuero ndive, Asuero omoĩ vaekue kuatiápe ojejapo haguã Amán rehe upe ha'e ojapo mo'ã haguéicha judío kuérare. Upéicha rupi Amán ha ta'ýra kuéra oñemosãingo vaekue ijajúragui. 26 Upévare umíva umi ára oñembohéra “purim”. , Mardoqueo ikuatiápe he'íma haguéicha ha ha'e kuéra voi ohecha haguéicha umi mba'e oiko vaekue, 27 upéicha judío kuéra ombyarete umi mokõi ára, ára ho'ahápe opa añope ogueromandu'ávo umi ára. Upéicha ojapo vaerã opa judío kuéra, iñemoñare kuéra ha mayma oñembojudíova. 28 Opa judío kuéra ha ta'ýra kuéra ogueromandu'a hógape kuéra ko'ã ára mamó tetã oikoha rupi. Upéicha ojapo hikuái, iñemoñare kuéra apytépe oiko haguã mandu'a ha oñembyarete haguã. 29 Upéi Abihail rajy Ester, ha Mardoqueo upe judío, omoĩ ambue kuatiápe mba'épa ojejapo vaerã “Purim” arete jave, upe kuatia ypy kuépe he'i haguéicha. 30 Ko kuatia oñemondo opa judío kuérape oikóva Asuero retã pyre. Upe kuatia oñemondóvape oñemomaitei opavavépe, 31 ha oje'e chupe kuéra ombyarete vaerãha umi ára Mardoqueo ha Ester omoĩ vaekue opa judío kuéra ha iñemoñare kuérape guarã. Upe kuatiápe avei he'i mba'e-mba'épa ojapo vaerã imandu'a haguã mba'éichapa opa imba'e jerure asy ha karu'ýme jehasa. 32 Ha Ester he'i haguéicha, oñemoĩ kuatiápe mba'e-mba'épa ojejapo vaerã oñemomorã haguã “Purim”^f arete.

Esther 10

1 Mburuvicha guasu Asuero omoĩ impuésto opa upe tetã pyre ha umi ísla kuéra rupi oíva yguasú rupi. 2 Opa umi mba'e ojapo vaekue, ha omoĩ ramo guare Mardoquéope mburuvicha ramo, oñemoimba umi kuatiápe oñemoiháme voi opa umi mba'e ojehúva upe tetã hérava Media ha Pérsiape. 3 Mburuvicha guasu rire ndaipóri ambue mba'e guasuvéva upe judío Mardoquéogui. Herakuã porã ha ojehayhu vaekue hetãgua apytépe, ha'e ohecha kuaágui chupe kuéra ha oñeha'ãgui hese kuéra. 3a Mardoqueo he'i: “Tupã upe ojaipóva opa ko'ã mba'e. 3e Ko'ága che mandu'a ko'ã mba'ére hague upe che képe ahecha vaekue,^{xm} ha ahecha hagueichaite ou ojehu. Ahecha vaekue: 3g peteĩ yvumígui oikoha ysyry guasu, ha upéi ahecha peteĩ mba'e ohesapéva, upéi katu kuarahy y ipahávo heta y. Upe ysyry niko Ester hína. Hese omenda mburuvicha guasu ha omoingo chupe mburuvicha guasu kuñáva ramo. 3h Umi mokõi teju jagua katu Amán ha che hína. 3i Umi tetã katu umi oñembyaty vaekue ohundi haguã judío kuérape. 3j Che retã hína umi Israelgua kuéra, osapukái vaekue Tupãme ha ha'e oipytyvõ chupe kuéra. Añetehápe, Ñandejára niko oipe'a hetãguápe ojejopy vaihágui. Heta mba'e hechapyráva ha'e ojapo, ojehecha'ýháicha ambue tetã rupi araka'eve. 3k Tupã niko omboyke hetãme guarã peteĩ mba'e, ha tetã nguérape guarã ambue mba'e. 3l Upéi uguãhe upe ára Tupã ombojovaketaha opavavépe, ha ojeity haguã po'ã ko'ã mokõi mba'ére. 3m Upérõ, Tupã imandu'a Israel rehe, hetáva hína ha ome'ë chupe heko peguávante. 3n Upévare, Israelgua kuéra ombyarate vaerã ára

14 ha 15 mes hérava Adar pegua, ha oñembyatypa vaerã hikuái ovy'a haguã oñondivepa Tupã renondépe.*xn* Ha upéicha ojejapo vaerã opa ára, Israel Tupã retãme. 30 Año irundyhápe Tolomeo ha Cleopatra ojupi haguépe mburuvicha guasu ramo, pa'i Dositeo, Leví ñemoñare rehegua ha ita'ýra Tolomeo ogueru ko kuatia oñe'ñe'ẽhápe Purim arete rehe. Ha'e kuéra he'i kóva ndaha'eiha peteĩ kuatia gua'u reínteva, ha Lisímaco, oikóva Jerusalénpe, ombohasa hague griego ñe'ẽme.

Job 1

1 Peteĩ tetã Us héravape, oiko vaekue peteĩ karai hérava Job, imarangatu ha ijohéi pyréra, ojaopáva opa ára Tupã rembipota ha oñeha'áva ani haguã ojaopótei mba'eve ivaíva. 2 Job ita'ýra 7 ha mbohapy itajýra 3 ha oguereko 7.000 ovecha, 3.000 kaméllo, 1.000 guéi ha 500 vúrro kuña. Ha hembiguái heta vaekue avei. Ha'e upe imba'e retave vaekue yvy kuarahy resẽ gotyo guápe. 4 Job ra'y kuéra ojepokuaámi ojaopo karu guasu peteĩ-teíva rógape ija vove, ha ojeruréva katuete heindy kuéra mbohapyépe ou haguã. 5 Karu guasu opávo, Job ohenóimi ta'ýra kuérape, ha ko'ẽ mboyve oikuave'ẽ mymbahapy*f** peteĩ-teíva omopotĩ*f** haguã chupe kuéra hembiaapo vaikuégui. Ha upéicha ha'e ojaopómi sapy'a rei oimérõ guarã umi ta'ýra iñangaipa ra'e térã ojahéi Tupãre ipy'apýpe. 6 Peteĩ oguahẽha árape hína Ñandejára renondépe hembiguái kuéra, oguahẽ avei ijapytépe kuéra Tupã rembiguái oporomombe'úva. 7 Ñandejára oporandu chupe: —Mamóguipa reju. Ha upe Tupã rembiguái oporomombe'úva he'i: —Aiko kuri ápe ha pépe yvy tuichakue. 8 Aipórõ he'i chupe Ñandejára: —Rehechápa che rembiguái Jóbpe? Yvy tuichakue ndaipóri ha'eichagua imarangatu ha ijohéi pyréra, ha oñeha'áva ani haguã ojaopo ivaíva. 9 Ha Tupã rembiguái oporomombe'úva ombohová chupe: 10 —Ndareíri niko ndéve iñe'ẽ rendu opa ára. Nderehejái avavépe opoko hese, hogaguáre ha umi mba'e reta oguererekóvare. Nde rehovasa opa mba'e ojaopáva, ha ha'e niko hína pe hymba hetavéva tetã tuichakue. 11 Eipe'amíntena chugui opaite mba'e oguererekóva ha rehecháta mba'eichapa ojahéi nde rehe. 12 Ñandejára he'i Tupã rembiguái oporomombe'úvape: —Ha iporã. Ejapo ejaposéva umi mba'e Job oguererekóvaguí, hesénte ani repoko. Upépe Tupã rembiguái oporomombe'úva osẽ oho. 13 Peteĩ árape, ta'ýra ha tajýra kuéra ojaopo jave peteĩ karu guasu, tyke'ýra rógape, 14 peteĩ karia'y oguahẽ Job rógape ha he'i chupe: —Rojoka hína yvy umi guéi reheve, umi vúrro okaru aja pe aguíha rupi, 15 peichahágui oguahẽ umi sabéo, omondapa tymba kuéra ha ojuka kysépe opavavépe. Che añoite apyta aju haguã romomarandu. 16 Oñe'ẽmbamívo upe karia'y, oguahẽ ambue he'íva: —Aratiri ho'a ha ojukapaite ovecha ha iñangarekoha kuérape. Che añoite apyta ha aju romomarandúvo. 17 Oñe'ẽmba upe karia'y ha oguahẽ ambue he'íva: —Mbohapy atýra caldeo osẽ oréve, omondapa ore hegui kaméllo kuéra ha ojuka opavavépe. Che añoite akañy ha aju romomarandu. 18 Oñe'ẽmbamívo ko karia'y oguahẽ ambue he'íva: Nde ra'y ha nde rajy kuéra ojaopo jave peteĩ karu guasu pe nde ra'y ypykue rógape, 19 ou sapy'a yvytu ratã yvy ojeiko'ýha guío ha oity hi'ári kuéra pe óga. Omanombaite hikuái. Che añoite apyta aju haguã romomarandu. 20 Upépe Job opu'ã oñembyasy tuichaite, omondoro ijao, oñemyakã perõ, ojeity yvýre, 21 ha he'i: —Opívo aju vaekue ko yvy ári ha opívo asẽ jeýne chugui. Ñandejára ome'ẽmba chéve, ha Ñandejára oipe'apa jey che hegui. Toñemomba'e guasu Ñandejára réra! 22 Ha upéicha, Job ndojapói ivaíva ha noñe'ẽ vaíri Tupã rehe.

Job 2

1 Oguahẽ jey ára oñembojaha Ñandejára renondépe umi Tupã rembiguái ha ijapytépe kuéra ou upe oporomombe'úva. 2 Ñandejára oporandu chupe: —Mamóguipa reju? Ha Tupã rembiguái oporomombe'úva he'i chupe: —Aiko kuri ápe ha pépe yvy tuichakue. 3 Upépe Ñandejára oporandu chupe: —Rehecha piko che rembiguái Jóbpe? Yvy tuichakue ndaipóri ha'eichagua, imarangatu ha ijohéi pyréra ha oñeha'áva ani haguã ojaopo ivaíva. Ha, nde rupi, aityrõ jepe hese teko asy, ha'e ndojeíri heko potĩgui. 4 Ha Tupã rembiguái oporomombe'úva ombohová Tupãme: —Nderepokói aja hese, opa mba'e oĩ porã. Yvypóra oĩ ome'ẽ haguáicha oimeraẽ mba'e oikove haguã rehehápe. 5 Repoko ramo hese katu ha rehecháne mba'eichapa ojahéi nde rehe. 6 Tupã he'i aipórõ upe tembiguái: Néi, ejapo hese rejaposéva, nderepokói guive hekovére. 7 Ha Tupã rembiguái oporomombe'úva osẽ Ñandejára renondégui ha omyenyhẽ Jóbpe kuru vaígui ipy guive iñakã meve. 8 Aipórõ Job oho oguapy peteĩ yty atýpe ha oñehe'ýi peteĩ kambuchi jekakuépe. 9 Hembireko katu he'i chupe: —Ne marangatútantepa reikóvo. Ejahéi Tupã rehe ha emano! 10 Job ombohová chupe: —

Nde kuña, ani ere výro rei! Javy'árõ Ñandejára ome'ẽ jave ñandéve iporãva, mba'égui ndajavy'a mo'ãi ome'ẽrõ ivaíva? Ha upéicha Job, iñe'ẽmente jepe, ndojapói ivaíva. 11 Job oguereko mbohapy Iñirũ ohayhúva chupe: Elifaz, Temán pegua, Bildad Súah pegua, ha Sofar Naamat pegua. Oikuaávo hikuái mba'e vaieta ojuhúva Jóbpe, oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme oñandu ha omoirũ haguã chupe hemimbyasýpe. 12 Mombyry guive ohecha hikuái Jóbpe, haimete ndoikuaái chupe ha oñemoĩ osapukái ha hasẽ joa. Ñembyasýgui avei omondoro hikuái ijao kuéra ha omoĩ yvy iñakãre ha hasẽ joa. 13 Upéi uguapy hikuái hendive yvýpe ha 7 ára ha pyhare pukukue oĩ hendive, he'i'yre mba'eve, oikuaágui tuichaitereiha Job remimbyasy.

Job 3

1-2 Hasýpe Job oñe'ẽ ha ojahéi oikove ypy hague árare. 3 Oñehundímo ra'e pe pyhare ipuru'a hague che hegui che sy! Oñehundímo ra'e aikove ypy hague ára! 4 Oikómo ra'e pyhare upe áragui. Hesaráimo ra'e Tupã, ha nako'ẽi! 5 Tamora'e kuarahy'ã iñanambusúva omopytũmbaite, térã arai hũva ojaho'i, térã kuarahy oñemopytũ ha oporomondyipa! 6 Tamora'e upe pyhare okañy pytũ guasúpe, ha upe ára ndojepapái, ára ohasa ha ohasáva apytépe! 7 Tamora'e upe pyhare ndaipóri osapukái ha horýva! 8 Ojahéimo ra'e hese umi paje apoha ipu'akáva Leviatánre! *f**, 9 Tamora'e upe ko'ẽme nomimbíri umi mbyja, noguahẽi ku ára sakã oñeha'arõitéva ha ko'ẽ ropea ndojajáiri! 10 Oñehundímo ra'e upe pyhare aikove ypy hague ha che mbohasa ko'ã jeiko asy! 11 Mba'ehápo namanói ra'e che sy ryépe, térã ku asẽmi rire! 12 Maerã piko oime ra'e hapypa'ũme che mboguapýva ha ipyti'áre che mokambúva? 13 Upérõ amano rirémo ake vaerã mo'ãnga aína ha apytu'u py'a guapýpe, 14 umi mburuvicha guasu ndive, tyvy yvate-vate ojapoukáva, 15 térã umi tetã sãmbyhyhandi, omyenyhẽva hóga guasu kuéra óro ha plátaguí. 16 Mba'eha piko na che ñotýi ra'e umi membykuaréicha, umi mitã oikove mboyve omanóvaicha? 17 Umi mba'e vai apoha, opa ityvýpe ha ikane'õva opytu'u. 18 Py'a guapy ohupyty yvyguýpe umi ojejopýva, ha upépe nohendu véima uru sapukái. 19 Upépe ojoja michíva ha tuicháva ha ojejopýva osẽ ijára poguýgui. 20 Mba'ére piko Tupã oheja ohecha ára umi ohasa asýva? 21 Mba'ére piko omoingove umi ovy'a'yvape, umi oha'arõva mano ha nomanói, ohekave ramo jepe mano pláta yvyguýgui? 22 Yvypóra hory ho'akuévoma yvyvýpe. 23 Tupã omboguata pytũguýpe ha omboty chugui tape ijerekuévo. 24 Pyahẽ soro che rembi'u, ha ýicha osyry che resay. 25 Umi akyhyje hague, akyhyjeve hague, che ári ho'apaite. 26 Py'a guapy ndarekói, pytu'u ndajuhuvéi, py'a tarova che aho'i.

Job 4

1-2 Job, oiméne ne myangekóita hína pe oñembojáva oñe'ẽvo ne ndive, ndaikatúinte japyta kirirĩháme. 3 Nde, rembo'émiva hetápe ha remombarete ikangývape, 4 nde remyakã rakúva opu'ã haguã ho'áva ha ho'a potávape rejokóva, 5 nde py'a mirítapa ágã, teko asy nde aho'íva ndevéhama? 6 Nde, Tupã rembiguái etéva kuimba'e heko potíva, mba'éicha piko ne kangýta nderejerovia mo'ãvéi? 7 Ehechamína ne mandu'ápa, peteĩ jevýnte jepe yvypóra heko poráva oñehundi hague. 8 Ñande rekove ñane mbo'e mba'e vai omyasáiva, upéva jey omono'õta. 9 Tupã oipeju umíva ári iñemyrõ vyty ha ohundiete chupe kuéra. 10 Okororõ jepe jaguaretéicha, Tupã omokirirĩ ha oháimopẽne. 11 Jaguarete nahembi'úi vaicha omanombáne, ta'yra kuéra katu oñemosarambipáne. 12 Mbegue katuetemi chéve uguahẽ marandu, mbeguetégui haimetéva nahendúi. 13 Ku pyhare, kéra ho'a jave ha ahojáicha yvypórape oñuã, ahecha che kepegua mba'e ivaíva. 14 Añemondýi, che pirĩmba, ha che kãngue oryryipa. 15 Che rova peju vyty ha che rague pu'ãmba. 16 Añandu oíha oñembo'yva, ahecha vaicha ha ndahecha porái. Kirirĩ oñuã. Upéi ahendu he'íva: 17 "Ikatúnepa yvypóra Tupã renondépe heko joja? Ikatúnepa heko marangatu Tupã rovái? 18 Yvága pegua hembiguáire jepe ha'e ojuhu ojavýha, hese kuéra jepeve ha'e ndojeroviapái, 19 yvypórarema katu ko óga tujúicha ikangýva, yvýgui ijapopyre, ikatúva taravéicha oñembope! 20 Pyharevégui ka'arúvo oñehundíma, opa árape guarã omanóma, ha avavépe guarã ndaha'éiva mba'eve. 21 Hekove opa inímbo kytĩ mbyréicha; omano ohupyty'y rehe arandu."

Job 5

1 Esapukái, Job, ñahendu avápa ne mbohovái. Mavaite Tupã rembiguáipepa rehenóita? 2 Py'aro niko ojuka ivýrovape, ha py'arasy hovatavývape. 3 Ivýrovape

ahecháva oñepyrũ oñakã rapu'ã, ha pya'eténte hóga oñehundi jey. 4 Ta'yra kuérape ndaipóri oipytyvõva, ha oñembojovakehápe ndaipóri hese kuéra oñe'ẽva. 5 Ivýrova remitý nguéra, iñembyahýiva ho'upa, ñuatĩ pa'ũgui jepe oipe'a, ha umi imba'e potáva hi'ãho oguerékóvare. 6 Mba'e vai nosẽi yvýgui, jehasa asy ndavyvy peguái, 7 yvypóra guinte voi osẽ jehasa asy, osẽháicha tatapyĩgui tata piriri oveve. 8 Che ne rendaguẽpe, Tupã gotyo añembojeréne ha añemoĩne ipópe, 9 hetaite mba'e rechapyrã niko ha'e ojapo ikatu'ýva ojekuaa! 10 Ha'e ombou ama ha omyaký ñu, 11 heko mirĩvape ohupi ha umi oñembyasývape ombojerovia, 12 ha'e omoñuhã umi oporomoñuhásévape, ha nosẽi chupe kuéra mba'eve. 13 Ha'e omoñuhã ikatupyryvape jepe ha ombyai hembiapo kuéra, 14 araitépe ha'e kuéra opovyvy, ojejaho'i pytũme pyharépe ramo guáicha! 15 Imboriahu ha ojejopývape Tupã omo'ã iñañavagui, 16 ikangývape guarã, ha'e jeroviaha, heko añañvape ha'e ojuru mboty! 17 Ovy'aite vaerãpa yvypóra Tupã oja'óva, ani rembotovétei nde ja'o ramo upe ipu'akapáva. 18 Nde kutu ramo Tupã ne mongueráne, ne nupã ramo ipópe ne mombytu'úne. 19 Jey-jey nde pe'áne ivaihágui ha ivaíva ndohejái chéne nde aho'i. 20 Ñembyahýi ára jave ndohejái chéne remano, ha ñorãirõ guasuhápe ne mo'áne kyse pukúgui. 21 Ikũ rãimbévagui nde pe'áne, ha nderekhyhyjéi chéne oguahẽ vove ivaíva. 22 Repukáne ñembyahýire ha opaichagua ivaívare, ha nderekhyhyjéi chéne tymba ñarõgui. 23 Reñemitýháme na nde itatýi chéne ha tymba ñarõ nde rayhúne. 24 Nde róga henyhẽne mba'etágui ha reipapávo ne rymba rejuhupáne katuete. 25 Ne ñemoñare hetáne, ñúme kapi'ipe oĩháicha. 26 Reguahẽne nde tyvýpe ne mbarete reheve, ku avati apesã ajúicha. 27 Opa mba'e ohasáva ohechauka upeichaha; ehendu kóva ha ehecha kuaa ndete.

Job 6

1-2 Job he'i péicha: Ikatu ramo jaikuaa ko ñembyasy pohyikue, 3 ipohyive vaerã mo'ã yguasu pegua yvyku'ígui. Upévore hetaite añe'ẽ rei. 4 Tupã ipu'akapáva ihu'ýpe che api ha añañdu che rete rehe osyry ipohã vai. Ha'e che nupãtaha che myenyhẽ kyhyjégui. 5 Hasẽva piko vúrro kapi'ipety porãme? Térã piko omburea tóro hembi'urã renondépe? 6 Ava piko nahe'ẽi ramo nombojukýi hembi'u, térã oguerohory ndahéiva? 7 Umi ajeguaru haguémi, ko'ágã che rembi'u. 8 Tamora'e Tupã ome'ẽ chéve che rembijerure, pe che aipotáva! 9 Tamora'e Tupã ipahápe che jopy ha che juka mandi voi! 10 Tuicha ramo jepe che mba'asy upéva che mombytu'úne, ha vy'águi apopóne ko opa ára ahendu haguére Tupã marangatu ñe'ẽ. 11 Che kangy, ndaikatu véima aropu'aka ñembyasy, ha ndaipóri véima mba'érepa aikovevéta ahávo. 12 Che na che ratãi itáicha, ha ndaha'úi vrónsegui guare. 13 Ndaikatúi che ae aiko, ha ndarekói che pytyvõva. 14 Ñande rapicha oñembyasývape jahayhúva, ojei ramo jepe Tupãgui. 15 Peẽ katu, che irũ nguéra, ndapejehúi chéve, ku y osyry sapy'a vaicha, 16 ojehe'áva y rypy'áre, omboyku, ha oguerosyry, 17 ha ára haku oguahẽvo, hypáva ha opyta hendague rei. 18 Umi oho joávape ombojere hapégui y rekávo yvy ojeiko'ýha rupi, ha upe rupi omano. 19 Umi Temá ha Sabá pegua hysýi joáva tapére, hi'áite ojuhu umi ysyry, 20 ha oguahẽhápe hembipota opa rei. 21 Upéicha peẽ chéve guarã, pe che recha vaikuépe ha pekyhyje. 22 Che katu mba'eve ndajerurúi peẽme, pirapire jepe asẽ haguã jejopýgui, 23 che rayhu'ývagui che pe'a haguã térã che jora haguã umi mba'e vai apohágui. 24 Pe che mbo'ena ha akiriríta, pehechaukána chéve ajavy hague. 25 Ava piko ombotovéta peẽme peje ramo añetegua? Peẽ katu pejatapy che rehe hekope'ý. 26 Peẽ pejuhu vai che ñe'ẽngue tarova ogueraháva yvytu. 27 Ikatu voĩnte peñemboharái tyre'ýre ha peme'ẽ hepýre pende rayhupára! 28 Pema'ẽ ko'ágã che rováre; peje chéve che japuha. 29 Anive peje umi pejéva, na pende reko jojái; Pehecha kuaána pejavyha. 30 Peĩmo'ã piko che japuha ndahecha kuaaiha mba'épa ha'e?

Job 7

1 Yvypóra rekove ko yvy ári ñorãirõhára rekovéicha, ojogua hepýre omba'apóvape, 2 tembiguái hi'ãhóva kuarahy'äre, mba'apohára oha'arõ asýva hembiapo repy. 3 Are ahasa jeroviave'ýme ha heta pyhare ñembyasýpe. 4 Añeno ha pyhare ndohasavéi, che kane'õ ajere hague ko'ẽmba peve, ha ha'e: "Araka'e piko apu'ãne"? 5 Che rete rehe ichipa kuru vai ha yso, ha pe che pĩre ojeka ha ipeupa. 6 Che rekove osyry pya'eterei ñambovyvy ramo guáicha ha opa inimbo, mba'eve naha'arõvéi. 7 Ne mandu'ána, Tupã, che rekove peteĩ áhominteha ha araka'evéma ndavy'avéi vaerãha. 8 Avave nda che recha véima vaerã, rema'ẽvo che rehe nda che recha mo'ã véima, amanóma haguére. 9 Pe yvyguýpe oguejýva ndojevyvéi upégui ha'ete arai ohasa ha

isarambíva, 10 ha'e ndoho véima hógape ha hogagua kuéra chupe ndohechavéi. 11 Upévare ndaikatúiva akirirĩ. Py'aro ha ñembyasy arohasáva ahendukáta. 12 Che piko tymba ñarõ yguasúpe pegua mba'e ajeve ramo, Tupã, remoĩ che jopyharã? 13 Aimo'ã ramo, tupápe ajuhutaha pytu'u, ha ivevyivetaha che ñembyasy ake ramo 14 remyenyhẽ che kéra kyhyjégui; keraasy vaípe che mondýi! 15 Che juvy mba'e ramo iporãvéta. Amanoseve aisu'u rangue ko tekove araháva. 16 Nda che pu'aka véima che. Ndaikovesé véima. Che rejána Che rekove niko peteĩ ãhóicha. 17 Mba'e piko ko yvypóra remomba'e guasuteiva? Mba'érepa rejepy'apy hese? 18 Mba'ére piko reime tei hi'ári, rehechase ojaopáva mantereĩ? 19 Araka'e piko rerováta che hegui pe nde resa, ha che reja añendy mokõnte jepe? 20 Che rembiapo vai rire, mba'érepa rombyai? Nde, yvypóra ñangarekohára, mba'érepa nde hu'y repoi che rehe? Ndéve guarãpa che pohýi mba'e? 21 Ndaikatúipa che reko ky'a remopotĩ? Ndaikatúipa reheja rei chéve che rembiapo vaikue? Ko'ẽrontema yvýpe ajepysóne, che rekáne, ha naimevéi chéne.

Job 8

1-2 Araka'e pevépa reñe'ẽta péicha? Yvytu ratãicha reñe'ẽ reikóvo! 3 Tupã, ipu'akapáva, avavégui ndoipe'áiva imba'éva ha nomovãiva upe heko jojáva. 4 Oiméne umi nde ra'y iñangaipa ra'e Tupã ndive ha upévare ha'e kuéra mba'e vai ohupyty. 5 Eheka Tupãme, ipu'akapáva, ha ejerure chupe ta nde poriahurereko. 6 Ne marangatu ha nde reko potĩ ramo, oñangarekóne nde rehe ha omopu'ã jeýne nde róga, ikatútava rehupyty hekópe porã. 7 Ha umi rereko vaekue ndaha'e mo'ãi mba'eve, rerekótava upe rire rovái. 8 Eporandu umi iñarandúva yma guarépe ha eikuaa kuaave umi karai itujáva rekovégui. 9 Ñandéko kuehe guarénte, ndajaikuaái mba'eve; ára ohasa ñandéve ko yvy ári kuarahy'ãicha. 10 Umi yma guaréva katu heta mba'e ne mbo'éne. 11 Piri nga'úpa heñóiva ku heta'yhápe y? 12 Hovy ramo noñekytĩrirõ jepe, ipurupa opaichagua ñana mboyve. 13 Upéicha avei ojehu Tupãgui hesaráivape: opa rei oha'arõva umi mba'e vai apoha. 14 Umi ojeroviaha, ñandu renimbo rei. 15 Oguerekoséne ipópe ha opa reíne, ñandu renimbóre ojekoséne ha ndaipu'akái chéne hese kuéra. 16 Umi iñañáva ha'ete ku ñana hovy kuarahy ojopéva, isarambíva yvotyty tuichakue; 17 hapo oipyso umi itatýre, ha oja hatã umi tápiare 18 ha oñemondoro rire, avave ndoikuaavéi chéne upépe oĩ hague. 19 Péicha opa ku opu'ã porã vaekue ha hendaguépe opu'ã ambue ñana. 20 Tupã oñangareko yvypóra heko potíva, ha nombohasái ipo heko vaívape. 21 Ha'e omyenyhẽ jeýne nde juru puka rorygui ha vy'águi resapukáine. 22 Umi nde rayhu'yva katu, oñemotĩne ha umi iñañáva róga oñehundíne.

Job 9

1-2 Che aikuaa porã upeichaha, ha Tupã rovake yvypóra ndaikatuiha he'i heko potíha. 3 Ha oimérõ ojohova apiséva Ñandejára ndive, opa mba'e ha'e oporandúvaguí ndaikatúi chéne peteĩnte jepe ombohováí, 4 Tupã ndahasaháiva pu'aka ha arandúpe, ava nipo ombohováine chupe ha osẽ porãne? 5 Oityvyro yvyty oñeha'arõ'yhágui, ha ipochy rendýpe oitypa. 6 Ha'e omboryryi ko yvy ha omongu'e ipyenda. 7 Ha'e he'i kuarahýpe osẽ'y haguã ha mbyja kuérape ani haguã omimbi. 8 Ha'e ñoite oipyso pe arapy ha ipu'aka tymba ñarõ yguasúpe guáre. 9 Umi hendy joáva arapyre pyhare ha'e oisãmbyhy, Osa Mayor, Orión ha Eichu, ha yvývo gotyo iñasáiva mbyjaita. 10 Hetaite mba'e hechapyráva ha'e ojapo, avave ikatu'yva oikuaa. 11 Tupã ohasa che ypy rupi ha che ndahecháí, ojekyty che rehe ha nañandúi. 12 Oimérõ ha'e oñemomba'eha, mávapa ojeruréne chupe. Ava piko oporandúta chupe ojapo vaekuere. 13 Tupã ipochy ramo hasýpe ojera, henondépe oñemomirĩmba umi Rahab*f** ndivegua. 14 Mba'éicha piko aipórõ ikatúta ambohováí Tupãme? 15 Che reko potíve ramo jepe ndaikatúi chéne ambohováí; ha'e upe che mbojovakéva, poriahurereko mante ikatu ajerure chupe. 16 Ahenói ramo jepe chupe ha ojaipysaka che rehe, che ndaroviái ohendutaha che ñe'ẽ. 17 Yvytu pochýpe che nupãne ha mba'eve'yre ombotuichavéne che mba'asy. 18 Py'arógui che myenyhẽne ha ndohejáí chéne apytu'u. 19 Aha'ãta nga'u piko mbaretépe, Ko ha'e imbaretevéva? Ñombojovakerã piko ahenóita? Ha máva chupe oguerúne? 20 Che reko potĩ ha che marangatúrõ jepe, ha'e he'íne che rehe che reko ky'aha. 21 Ché che reko potĩ, nambyasýi che rekove, aikove hague che kane'õma. 22 Chéve guarã opa mba'e peteicha. Tupã ohundi heko ky'a ha heko potívape. 23 Mba'e vai guasúpe omanórõ heko potíva, Tupã opuka hese. 24 Ko yvy oheja heko añáva pópe ha oporomboheko joja vaerãme, ohesamboty. Ndaha'etí ramo Tupã pe ko'ã mba'e ojaopáva, mávapa,

aipórõ? 25 Ára ohasa ha ohasa che ári, aikuaa'ÿre vy'a. 26 Ygarami iñakuã vaicha umi ára oñani, ku ojeity ramo guáicha ryguasu ra'yre taguato. 27 Añeha'arõ che resarái che vy'a'ÿgui ha aiko ovy'a vaicha, 28 añemondýi aikuaágui Tupã ndogueroviaiha che reko potíha. 29 Ha che mba'e vai apohárõ chupe guarã, maerã ajepy'apy reíta. 30 Tajohéi jepe ra'e che po havõme ha taikyty tanimburýpe. 31 Tupã che mbyasurúne tujúpe ha che ao jepe ojeguarúne che hegui. 32 Che ndaikatúi añembojovake Tupã ndive oimeraëva ndive guáicha, térã ha'e chupe torojogueraha ñembojovakehápe. 33 Oime nga'u peteĩ oñemoíva ore pa'ũme ha ore mbojovake, 34 ha ojoko Tupãgui anivétei che nupã ha che mbotarova kyhyjégui! 35 Aipo ramo, che añe'ëne hendive kyhyje'ÿre, naimo'ãi niko ajejavy hague hendive.

Job 10

1 Che kueráima rekovégui! Ko che py'ambúpe ajoráta che py'a, ha añohëta tosyry che ñembyasy. 2 Há Tupã! Anínati ere che ky'aha. Eremi angána chéve mba'érepa rejahéi che rehe. 3 Ndete niko che apohare, aipórõpa iporã ndéve guarã che nupã, rejahéi che rehe ha reipytyvõ iñuhã apópe umi che rayhu'ÿvape? 4 Rehecha nga'u piko opa mba'e yvypóra ohechaháicha? 5 Mbyky nga'u piko nde rekove yvypóra rekovéicha? 6 Mba'eha piko reikóva reheka mba'érepa ajavy ha che rembiapo vai, 7 Reikuaa ramo jepe che potíha ha avave ndaikatuiha nde poguýgui che pe'a? 8 Ndete nde po rupi che apo vaekue ha ágã che rundise! 9 Ne mandu'áke che apo hague ñai'ũgui, rejapo jeyta piko che hegui yvytĩmbo? 10 Rejapo niko che rete ojejapoháicha kesu hypy'ávo pe kamby. 11 Che mboho'o ha che mbyape, rembojoapy che rajygue ha che kãngue. 12 Che moingove ha che rayhu, reñangareko che rehe ha reheja aikove. 13 Ha ágã péina ahecha amo nde py'a mbytépe oime ra'e peteĩ ne rembipota ñemi. 14 Remaña ra'e che rehe che rembiapo vaírõ guarã ikatu haguã upévare che nupã. 15 Che ramo mba'e vai apoha, añehundíma. Che potí ramo katu, ndaipóri avy'a haguã, che rerekógui yvýre, jepy'apýpe. 16 Añakã rapu'ã ramo katu, nde, jaguaretéicha che muña ha mba'e rechapyrã jepe rejapo che mbyai haguã. 17 Rereko mante voi che rehe oñe'ë vaíva, nde pochy pochyve ko'ëre, umi ñorãirõháicha rejeity jey-jey che rehe. 18 Maerã piko reheja ra'e aju ko yvy ári? Amano vaerã mo'ã che recha mboyve avave. 19 Che sy ryégui ahasámo ra'e yvy guýpe, aikove'ÿrõ guáicha voi. 20 Mbyky niko che rekove, ehejána taiko py'a guapýpe! Che rejána tavy'ami, 21 aha mboyve ajuve'ÿ haguã iñypytũháme opa ára, 22 opamahápe py'a guapy, mba'e rendy jepe ojoguahápe iñypytũvape.

Job 11

1-2 Opa umi ñe'ë rei oñembohovái vaerã, ndaha'úi reñe'ë hetárente eréva añetegua. 3 Reimo'ã piko ne ñe'ë reípe ore mokiriríta, ha avave ndaikatu mo'ãiha ombohovái ne ñe'ë guasu rei? 4 Ere niko nde reroviávante añeteha, ha nde voi ere nde jehé nde reko potíha. 5 Tupã anga'u ra'e oñe'ë ne mbohovái haguã! 6 Ha'e ne mbo'ëne pe arandu oñemivéva, hasýva ojekuaa porã. Péicharõ rehecháne Tupã na ne nupái hague ne rembiapokue ojerureháicha. 7 Reimo'ã piko hesakãta ndéve Tupã rehegua oñemíva, ha reguahë upe hypyvehápe? 8 Mba'e piko rejapóta, ko yvágagui ijyvatevéva? Mba'e piko reikuaáta, ko hypyvéva tugua pypukúgui? 9 Tuichaiteve ko yvýgui, ha ipeve yguasúgui. 10 Ou ramo Tupã, oporomyakãsã ha oporombojovake, oiménepa ojokóva chupe? 11 Ha'e oikuaa mávapa hova mokõi, hembiapo vaíva nokañýi chugui, térã piko nde reimo'ã ndohecha kuaaiha? 12 Vúrro saitégui oikoha ára mymba, ivýrova iñakã porãne. 13 Nde katu Job, reiko jey ramo tape porãre ha reñembo'e Tupãme, 14 teko ky'águi rejei ramo, ha nderehejái teko joja'ÿ oíke nde rógape, 15 upéicharõ neretí chéne, ha reikóne py'a guapýpe, kyhyje'ÿre, 16 nde vy'a'ÿ reityne tesaráipe, ha y osyrývaicha nde hegui ohasáne. 17 Nde rekove omimbivéne asajegua kuarahýgui, ha ko'ëjúicha omimbíne umi nde ára pytũvéva. 18 Reikóne jeroviapópe ha kyhyje'ÿre, oñangarekóne nde rehe Tupã ha reke porãne. 19 Ani chéne oí ne mondýiva repytu'u jave, ha hetáne umi oñemoí poráséva ne ndive. 20 Umi iñañáva katu pytyvõ oheka rei eténe, ha ndojuhúi chéne mamópa okañýta, mano voi mante ipohã.

Job 12

1-2 Peñte voi niko peñehendúva, ha pemanoha ára, opáne arandu! 3 Ché che arandu avei ha nañiri pende guýre. Ava piko ndoikuaái ko'ã mba'e? 4 Na che rembiapo vaíri ramo jepe ha che reko potí ha ymave Tupã che ñembo'e, umi che angirüva

opuka che rehe. 5 Oĩ porãva ojahéi oĩ vaívare, ha chupe guarã ndaha'etí mba'eve, omyaña ho'a potávape. 6 Umi mba'e vai apoha ipy'a guapy hógape kuéra; umi ojahéiva Tupãre oiko porã, oimo'ã oguereko chupe ipópe. 7 Tymba ka'aguy ha guyrápe eporandu, ha'e kuéra ne mbo'éne. 8 Eporandu avei ko yvýpe ha yguasú pegua pirápe, ikatu rejerure chupe kuéra ne moarandu haguã. 9 Oime gueteripa oikuaa'ýva opa mba'e Tupã ojapo hague? 10 Ipópe oĩ opa oikovéva rekove. 11 Ohendu ñande apysa opaichagua ñe'ẽ ñande juru oñanduháicha héva. 12 Iñarandu umi itujáva, oikove puku hague omoarandu chupe kuéra. 13 Tupã katu pe iñarandu ha imbaretéva, ha'e ohai hembiaporã ha ojaopopa katuete. 14 Tupã ombyai vaekue avave nomyatyrõ. Oimérõ Tupã omyakāsáva avave ndaikatúi chéne ojora. 15 Ha'e ojoko ramo ama, opa mba'e ipirupa. Ha ohejárõ oñehẽ yvy tuichakue pe y oñuã. 16 Ha'e ipu'aka rupi opa mba'e oguereko ipo guýpe. Ha'e oguereko ipópe umi oporombotavýva, ha umi ñembotavýpe ho'áva. 17 Iñarandúvaguí ha'e ombohýpa imba'e kuaa, ha umi oporombojovake vaerávape, ombotarova. 18 Mburuvicháguí oipe'a ipokatu, ha oheja oho opívo tembiguái ramo. 19 Pa'i kuéraguí oipe'a hembiaporã ha oity yvýre umi poguasúpe. 20 Umi ojejeroviaha oñe'ẽ kuaávape, oheja ñe'ẽ'ýre, ha karai iñakã porávape ombotavyrai. 21 Karai guasu kuérape toryja ramo omoingo, ha umi mburuvichávape omokangypa. 22 Ehechauka mba'e ñemingue okañy poráváva, ha omoĩ ára sakãme umi pytũháme oikóva. 23 Ha'e omopu'ã ha oity tetã nguérape, omosarambi ha ombojoaju. 24 Umi tetã ruvicháguí omokañy arandu rape, ha oheja okañy rei yvy ojeiko'ýha hape'ývare, 25 opovyvyhápe pytũguýpe ha oka'úvaicha ovava.

Job 13

1 Opaite ko'a mba'e che resa rupi ahecha, che apysa rupi ahendu. 2 Umi peẽ peikuaáva che aikuaa avei, mba'evépe na che michĩvéi pende hegui. 3 Upévare aña'ẽseve Tupã ndive, añaemongetaseve upe Ipu'akapáva ndive. 4 Peẽ pejaho'i añaetegua japúpe, peẽ niko pohãnohára omonguera'ýva avavépe. 5 Pekirirĩ ramo, ikatu mba'e vaerã pehasa iñarandúva ramo. 6 Pejapysaka porã ha pehendumi ha'e aja ko che remiandu. 7 Peimo'ã piko peẽ pemomba'e guasuha Tupãme pende japúpe, ha pejapo ha'e oipotáva pene ñe'ẽ reípe? 8 Peẽ peñemoĩ ijkére ha pemomba'ese hembipota, 9 Ha mba'e piko ojuhúne Tupã oipyguara ramo pende rekovépe? Ikatúnepa pembotavy chupe pembotavyháicha yvypórape? 10 Tova mokõime peñemoĩ ramo ijkére, ha'e pende ja'o vaipaiténe. 11 Tupã pokatu pene mondýine, ha pene mongyhyjéne. 12 Opa pejéva, vytyĩmbo rei, pende jurúguí oséva tuju rei. 13 Ha ágã, pekirirĩ. Aña'ẽta che, toiko oikóva! 14 Che rekove jepe ame'ẽne, aha'ãmbaitéta opáicha. 15 Che juka ramo jepe ajepytasóne, ha'e haguã chupe hovápe na che rembiapo vairiha. 16 Ikatu mba'e vaerãko asẽ jejopy vaíguí, hembiaapo vaíva niko noguahéiva henondépe. 17 Aipórõ pejapysaka ha pehendumi porã ñe'ẽ ambohysýitava peẽme. 18 Aime aña'ẽ haguáicha che jehe ha aikuaa ha'étaha pe añaetegua. 19 Oimérõ ikatúva che rechauka ikuáme, akirirĩne ha amano. 20 Aipotamínte, Tupã, mokõi mba'e reme'ẽ chéve, ha nakañýi chéne nde hegui. 21 Anivémana che nupã, anive che mongyhyje. 22 Tupã, eña'ẽna nde ha upéi che, ýrõ katu ta ñe'ẽ che raẽ. 23 Ehechaukána chéve umi ajavy hague, ha mba'e-mba'épa che angaipa. 24 Mba'ére piko rekañy che hegui? Nde rayhu'ýha nga'u piko che? 25 Che niko yvyra rogue vytyúre, mba'ére piko che rundise? Kapi'i rovirukuénte niko che, mba'ére piko reiko che rapykuéri? 26 Ñe'ẽ iróva remopu'ã che rehe; rehekýi chéve che mba'e avykue che mitã rusúpe guare. 27 Yvyrakuápe remoinge che py, rema'ẽ opa ajapóvare, ha rejepovyvy che pyporére. 28 Upéva akukuípa ahávo, yvyra tujukuéicha, ku ao yso ho'upa vaekuéicha.

Job 14

1 Ore yvypóra ore rekove mbyky ha ore renyhẽ jepy'apýguí, 2 Yvotyicha rojera ha upe ríre ore piru, rohasa ha ropa rei kuarahy'áicha. 3 Ha péicha guáre piko reñemoĩ ha rembojovakese chupe? 4 Ndaipóri chéne oguenohéva mba'e potĩ mba'e ky'águí. 5 Nde hína upe eréva araka'e pevépa oikovéta yvypóra, ha upéguí ndaikatú véima ohasa, 6 upévare erována nde resa chuguí ha eheja py'a guapýpe. Eheja toikove torýpe oikoháicha omba'apóva. 7 Naikytĩ ramo yvyra ikatu hoky jey ha ipyahu pyahuve opa ára, 8 itujamarõ jepe ha ituju pe yvýre, 9 y oñandúvo hoky jeýne, ha yvyra pyahúicha opu'áne. 10 Yvypóra katu omano ha opa ha omano ríre mamópa oho? 11 Yguasú otĩmbopáne ha ysyry kuéra hypáne, 12 ha oĩ aja yvága, yvypóra nupu'ái chéne vytyguýguí, okeháguí ndopáy chéne. 13 Tamora'e che mokañy

omanóva apytépe, nde pochy jera peve, ha remoiimi ára ne mandu'a haguã che rehe. 14 Oime ramo omanóva, oikove jeýne? Aikove pukukue aha'arõne, opi peve che remimbyasy. 15 Che renóine nde ha che rohendúne, ha revy'áne che rechávo, nde niko che Apohare. 16 Tesápe che rereko ko'ágã mamó aikoha rupi, ha che renóimarõ katu anichevémane rehecha che rembiapo vaikueta. 17 Nde resaráine avykuégui ha che rembiapo vaikuégui che mopotĩne. 18 Umi yvyty jepe ho'áva, ha ita guasu ova hendágui. 19 Y omomichĩháicha ita, ha ama ogueraha yvy, péicha nde rejokopáva yvypóra remira'arõ. 20 Reity chupe opa árape guarãma, remosẽ ijyvýgui ha iñepãmba ohóvo. 21 Ta'ýra kuéra oñembojerovia ramo ha'e ndoikuaái; ho'a vai ramo chupe kuéra ha'e ndohecha kuaái, 22 hete rasyha mante oñandu, vy'a'ýme mante oiko.

Job 15

1-2 Iñarandúva noporombohováiri ñe'ẽ reípe, ha noñembotuichái hemiandu yvytu reíva reheve, 3 noñe'ẽi iñe'ẽngatúgui ha oñe'ẽségui reínte 4 Nde katu, Job, ne remomba'e guasúi Tupãme, ha nereñembo'úi chupe. 5 Nde py'arógui reñe'ẽ péicha, ha reiporu tova mokõi. 6 Natekotevẽi roikuaauka, nde juru voi ne mombe'u. 7 Reimo'ã piko nde mboyve ndaipóri hague avave, umi yvyty jepe ndaipóri hague? 8 Reimo'ã nga'u piko reikuaaha Tupã ojapo vaerã, ndenteha pe iñarandúva? 9 Mba'e piko nde reikuaa ore roikuaa'ýva? Mba'e piko oime reikuaavéva ore hegui? 10 Ore niko ore tujáma, hetave mba'éma rohasa nde rúgui jepe. 11 Ndéve guarãpa naiporãima Tupã nde poriahurereko, ha roñe'ẽ ne ndive ñe'ẽ vevýi porãme? 12 Mba'érepa rejeity temiandu iñarõvape, Ha nde reságui reity tata piriri? 13 Mba'érepa nde pochy Tupãre ha reropopo ne remimbyasy? 14 Yvypóra heko potĩ ha hembiapo vai'ýva ndaipóri. 15 Hembiguái kuérare jepe Tupã ndojeroviapái, Chupe guarã niko yvága jepeve naipotĩmbái, 16 Ha jahechase yvypóra, ijaheipy ha iky'áva, mba'e vai ojapóva, hoy'u mba'énterõ guáicha. 17 Che rendu, ha'éta ndéve ko ahasa vaekuégui aikuaáva, 18 umi iñarandúva ñane mbo'éva, ha'e kuéra oikuaa vaekue itúva kuéra ypykuégui, 19 umi oñeme'ẽ hague ko yvy ha oĩ'ý hague ojehe'áva hetãgua'ýre. 20 Heko ñarõ ha iñañáva ndoikove pukúi, ha henyhẽ jeiko asýgui. 21 Ohendu ipy'apýpe ñe'ẽ chupe omondýiva, ha oimo'arõ oĩ porãha, oíke chupe mondaha. 22 Pytũ chupe ojaho'ívagui, noha'arõ véima osẽtaha, kyse hãimbéva katu oime oha'arõ ojuka haguã chupe. 23 He'õngue rehe okarúne yryvu kuéra. Ha'e oikuaa oñehunditaha katuete. 24 Pytũ omyenyhẽne kyhyjégui chupe, ha opóne hese angata ha po'a'ý, mburuvicha guasu oíke ramo guáicha ñorãirõháme. 25 Péicha ojehu umi omopu'ávape ipo Tupãre, 26-27 ombohováivape ipu'akapávape, oñemo'ávape tete mo'áháme oñorãirõ haguã hendive, ojeroviávape ijehe oiko porã etereígui ha opu'ã Tupãre. 28 Táva oikoha itaperéne óga kuéra opytapa reíne ha oñehundipáne. 29 Are peve heta mba'e ndoguerekói chéne, ha ndojepysói chéne imba'éva yvy apére. 30 Ndaikatúi chéne osẽ pytũhágui Ku yvyra rokýichane, tatápe ikusuguepáva, ha yvyty ipoty omosarambíva. 31 Ani ojeroviaitei pe japu he'ívare, hese jey ho'áne ijapu. 32 Hi'ara'ýme hakã ipirúne ha ndahokyvéi chéne. 33 Hi'aju'ýva parrálchane, taruma ipotykuipávaicha. 34 Umi mba'e vai apoha naiñemoñaréi chéne ha hóga kuéra mondakuégui henyhẽva, okaipáne. 35 Ipuru'a ñaňágui ha imemby tembiapo vai, henyhẽte japúgui.

Job 16

1-2 Hetáma ahendu pene ñe'ẽichagua. Peẽ niko, che mbovy'a rangue che moñembyasy uvei. 3 Umi ñe'ẽ rei piko ndopa mo'ãi voínte? Mba'ére piko pe che mbohovái? 4 Peĩme rĩre peẽ che rendaguépe, peẽicha avei aňe'ẽ vaerã mo'ã; ambovava che akã ñembohorýpe ha ajykýi ñe'ẽ ijukýva. 5 Ame'ẽ vaerã mo'ã peẽme kyre'ý ha py'a guasu. 6 Aňe'ẽ ramo jepe che ñembyasy ndopái, ha kirirĩ na che mombytu'úi. 7 Tupã che mokangypa, che rayhúvagui che pe'a, 8 ha yvyra kuápe che moĩ. Omopu'ã che rehe japu ha oi'ývare che mboja. 9 Tupã oiko che rapykuéri ha che rete ojokapa, tymba ñarõicha che mondýi, che rehe oikutu hesa, hayhu'ýháva ramo guáicha che. 10 Heta opu'áva che rehe oñemohembe jeguaru chéve ha che rova pete, aňemomirĩ haguã. 11 Tupã che moĩ ivaíva ha heko aňáva pópe. 12 Py'a guapýpe aikohágui ha che jopy che ajúragui, che pete yvýre, che pehe'ã ha che ra'ã. 13 Opa guío rei che api hu'ýpe, nda che poriahurerekói. Oikutu che rete, ha iñasãi che ryekue yvýre. 14 Che kutúrõ che kutuve, ñorãirõháraicha ojeity che ári. 15 Che renyhẽ ñembyasýgui, amonde ao havaráva, ha ambyapasuru che akã yvyku'ípe. 16 Che rasẽ hague irurupa che rova, ndahechavéi, 17 araka'eve ndajapóirõ jepe

avavére ivaíva, ha ipotĩ che ñembo'e. 18 Mba'e vai che rehe oikóva, ojerure teko joja. Ha yvy! Aníke reñotỹ ko che pyahẽ! 19 Yvágape oime che rehe oñe'ẽva, 20 oikuaaukáva Tupã rovái, che remiandu. Ha'e tohecha che resay, 21 toñe'ẽ Tupãme che rehe oñe'ẽháicha yvypóra hapicha rehehápe. 22 Ára mbovymi hembýva chéve, ohasa ohóvo, ha vokóintema aháne ndajuvéi.

Job 17

1 Nda che pytuvéi hína apytávo, che rekove oguahẽ hu'áme che ra'arõma yvykua. 2 Oñembohorýva mante ijaty che rehe, ára ha pyhare che ja'o joa. 3 Nde niko, Tupã, ikatu vaerã reñe'ẽmi che rehe, mávapa nde'ỹ ramo ikatúne? 4 Nde remoypytũ iñakã nguéra, anína reheja ipu'aka che rehe. 5 Oime ome'ẽva hepýre hayhuhápe, ha umíva ra'y kuéra iñembyahýine. 6 Reheja piko maymáva oñe'ẽ vai che rehe ha ondyvu che rovare? 7 Ñembyasy omoypytũ che resa kuéra, ta'angamíntema che rete. 8 Umi imarangatúva che rechávo oñemondýi, ipochy ha iñañávarõ che apo. 9 He'i meme ijehe kuéra iporãha, ipo kuéraje ipotĩ. 10 Pejumína che rendápe opavave, peteĩ iñarandúvante jepe ndajuhúi chéne pende apytépe. 11 Ohasa ohóva che rekove, ha opa aipotáva ha ajaposéva opytapa rei. 12 Peẽ katu, pyharégui pejapo ára, pytũ ramo jepe pejéva ára hi'aguímaha! 13 Mano mante ikatu aha'arõ, ha upe pytũ guasúpe añeno ake. 14 Pe yvykuápe ha'e: "Nde hína che ru" ha umi ysópe katu: "Peẽ che sy ha che ryvy kuéra". 15 Aha'arõvapa mamo opyta? Mávapa oikuaa? 16 Che ndive piko oguejýne yvyguýpe, ropytu'u haguã?

Job 18

1-2 Araka'e peve piko reñe'ẽta, nde Job? Ema'ẽmína nde jehe ha upéi ñañemongeta. 3 Mba'ére piko ore apo tymbárõ, ha ere ore rovatavyha? 4 Nde piko reimo'ã reñehunga haguére pochy vaípe, inanditaha ko yvy, térã umi ita ovataha hendágui? 5 Iñañáva rekove oguéne tata rendy ogueháicha. 6 Ojehesapeha katu oguéne, hóga iñipytũmbáne. 7 Oguata mbaretehágui ipy tyryryne, ha iñe'ẽngue hese ojeréne. 8 Ñuhã oñemoĩne hapépe ha upépe ho'a ha opa'áne. 9 Tukumbo ojepysóne henondépe, ha ojetu'úne ikupyre. 10 Ñuhã oñemíne hapépe ohasávo ho'a haguã pype. 11 Opa rupi ojuhúne chupe omondýiva, mamo ohohápe oñemuñáne. 12 Imbarete opa iñembyahýigui, ñembyasy katu, manté ho'a hi'ári. 13 Mba'asy okaru hetére, ha ombotuju chupe ohóvo. 14 Oñerenohẽ hógagui, ipy'a guapyhágui ha ojereraha tyryryhápe omanóva jára rendápe. 15 Hógare oñemboja tata, asúfrepe ojehypýi opa imba'éva. 16 Ha'ete ku yvyra hapo pirúva ha hakã manóva. 17 Hesegua mandu'a oguepa ko yvy tuichakue, ha héragui tesarái oiko. 18 Oñemombo vaerã hesakãhágui umi pytũveháme, oñemosẽne ko yvy árigui. 19 Naiñemoñaréi chéne, ndoikovéi chéne hógape avave. 20 Ojekuaávo hekovekue, kuarahy osẽ ha oikeha gotyo, oñeñemondyipáne. 21 Péicha opa heko vaíva rekove, umi Tupã rehe opu'áva.

Job 19

1-2 Araka'e peve piko pe che myangekóita, ha pe che kutúta pene ñe'ẽme? 3 Manterei pe che ja'o. Napetĩri piko pe che rereko rehe péicha? 4 Che reko ky'a ramo jepe, chévente che mbyai upéva. 5 Peimo'ã pene potíveha che hegui, ha pejapi che rovare che rembiapo vaikue. 6 Peikuaa porã mandi aipórõ Tupã che reity hague ñuháme. 7 Che asapukái ramo: "Ajejukáko", avave noñe'ẽi. Ajerurérõ pytyvõ avave na che rendúi. 8 Tupã omboty che hegui tape ahasa'ỹ haguã, pytũme ojaho'i che rape kuéra. 9 Oipe'apa che hegui arekóva, che moherakuã vaipa. 10 Che reja yvyetére, yvyráicha ohapo'o umi che aha'arõva. 11 Ojahéi che rehe, che rereko ija'e'ỹhárõ. 12 Che rehe ijaty hembiguái kuéra, ombojere che rógga ha oñembosako'i ojeitývo che rehe. 13 Tupã oheja ojei che hegui che pehẽngue kuéra, che rogagua katu che rereko ha'e kuera'ỹva ramo. 14-15 Che rogagua ha opa ahayhúva che rejapa, umi oikómi vaekue che rógape che hegui hesaraipa. Che rembiguái maymáva, ojerepa che hegui, nda che kuaavéi. 16 Ahenóirõ peteĩme, ajerure asy ramo jepe chupe, na che rendúi. 17 Che rembirekore ojere che hegui, che ra'y kuérape ambojegararu. 18 Umi mitã mimi ave ojahéi che rehe, ha che rechávo oñe'ẽ vaíma che rehe. 19 Umi che rayhuve vaekue che rehe ndaija'evéi, umi che ahayhuvéva ko'ágã opu'ã che rehe. 20 Che pire ha che kãngue, hasy chéve aikoveve haguã ahávo. 21 Pe che poriahurerekóna, peẽ che rayhúva, Ñandejára niko oity che ári ipo. 22 Mba'érepa peẽ Tupãicha peiko che rapykuéri? Nda che su'u hetáima piko? 23 Oime tamora'e ohaíva che ñe'ẽ, ha oheja fiérrore! 24 Oime

tamora'e kysépe ojo'óva ha ita rehe oheja che ñe'ẽ, opa ára guarãma! 25 Che aikuaa, oimeha oikove pe che rehe oñe'ětavaha, ha ha'e che pytyvõtaha ko yvy ári. 26 Ha okukuipa ramo jepe che pire, Cheté Tupãme ahecháne. 27 Che resaite rupi ahecháne Cheté na ambuúi chéne. 28 Añandu che kangyha, ahendúvo pejeha peẽ: "Mba'éicha piko ñande ikatúta jaiko hapykuéri, jakaguai hese? Iypete niko oĩ pe mba'e vai rapo." 29 Pekyhyjénteke kyse pukúgui, Pe kyse Tupã oikytíha ivaíva. Peikuaáke oimeha ku oporombojovakéva.

Job 20

1-2 Nde, Job, che mbopy'a tarova ha che myangekói, upévare rombohovaise. 3 Rekorói ha che ja'o, ha che aikuaa mba'éichapa ambohováita ndéve. 4 Nde reikuaa voi peichanteha ojeiko ypy guive ko yvy ape ári. 5 Heko vaíva vy'a ndahi'aréiva, ha'e sapy'amínte hory. 6 Ijyvate ramo jepe yvágaicha imba'e pota ha arai peve oguahẽ iñakã, 7 vaka repotícha opáne ha umi chupe ohayhúva ndoikuaái chéne hapykuere. 8 Képe guaréicha opa reíne, ojehecha gua'u vaicha pyharekue ha avave ndaikatúi chéne ojuhu. 9 Umi oiko vaekue hendive ha ohechámiva, ndohechavéi vaerã. 10 Ta'yra kuéra ome'ẽ jey mante vaerã mboriahúpe, umi ha'e omonda vaekue. 11 Imitã rusu ha imbareteve jave ho'áne yvy kuápe. 12 He'ẽne vaicha chupe mba'e vai ha oñekumberéine hese, 13 hekue ojokóne ijurúpe ha oikũmbýne mbegue katu. 14 Upe rirénte hyépe oikóne chugui mbói rendy. 15 Ipy'a jere ha oitýne mba'eta omokõ vaekue, Tupã oguenohẽ ipy'águi. 16 Omokõ ra'e mbói rendy, ha upéva chupe ojukáne. 17 Ndoikove mo'ã véima ohecha haguã kamby ha eíra, ýicha osyrýva. 18 Opa ombyaty vaekue ome'ẽmba jeýne, ndovy'ái ha nahyguãtái chéne oguererekóvare. 19 Ohuguy'ógui ha oheja reígui mboriahu, oñembojára óga ojapo'ỹ vaekuere. 20 Araka'eve nahyguãtái ha imba'e pota tuichaichave, 21 taryrýgui mba'eve ndohejái. Upévare ndahi'aréi chéne ivy'a. 22 Oguereko heta hetave ramo jepe, ndovy'avéi chéne; ha umi heko vaíva omoíne hi'ári ipo. 23 Oha'ãvo omyenyhẽ hye, Tupã oitýne hese Tupã ojahéine hese ha ombohavyíne hese ipochykue. 24 Ojei ramo kységui, ohupytýne chupe hu'y, 25 oikutu ha ohasapa hete ha osẽ ipy'a rupi. Ñemondýi vai ojapyhýne, 26 ha pytũ guasu oñuãne. Tata ijehegui voi ojepotáva ombokusuguéne hóga ha chupe. 27 Yvága omoíne heko vaikue ára sakãme, ha opu'áne yvy omombe'úvo heko ky'a. 28 Tupã jahéi ho'ama ramo hi'ári, ikangypáne ha opáne chugui opa oguererekóva. 29 Upéva ha'e pe Tupã oguererekóva iñañáva peguarã, upéva ha'e po'a'ỹ Tupã ombosako'íva chupe.

Job 21

1-2 Py'a guapy iporãvéva ha ikatúva chéve peme'ẽ, niko hína pe che rendu peẽ. 3 Ani pene kane'õ che rendu haguã ha upéi ta pepuka jepe ra'e. 4 Nda yvypórai ndive añorãirõ, upévare che py'a tarova. 5 Pejapysaka ramo che rehe pene ñe'ẽngúne kyhyjégui. 6 Che jepe, ajepy'a mongeta ramo, añemondýi vai, che rete osysyípa. 7 Mba'érepa oikoveve umi iñañáva, oguahẽ tujápe ha oĩ porã. 8 Ohecha okakuaa ta'yra ha hemineno kuéra, oiko joáva ijykére, oikoteve'ỹre mba'eve. 9 Py'a guapy ombovy'a hóga ha chupe kuéra noinupái Tupã. 10 Hymba kuéra oñemuña porã, araka'eve naimembykuái. 11 Ta'yra kuéra isaraki ha oñemboharái ovecha ra'yicha, 12 vy'ápe opopo ha ojeroky mbaraka, árpa ha mimby púpe. 13 Ohasa hekove kuéra mba'eta apytépe, ha yvy guýpe oguejy py'a guapýpe. 14 Tupãme he'i hikuái: "Ore rejána, ndoroikuaaséi ne rembiapoukapýgui. 15 Máva piko pe ipu'akapáva, romomba'e guasu haguã chupe? Mba'e piko roguenohẽ roñembo'e haguégui chupe?" 16 (Umi iñañáva ndaha'éi heko porã jára. Che ndaha'éi ha'e kuéraicha.) 17 Araka'e piko umi heko ky'áva omano voíva? Araka'e piko ho'áva mba'e vai guasúpe? Araka'e piko Tupã ipochy hendive kuéra ha ombohasa asy? 18 Araka'e piko oñemosarambíva kapi'i oguerovevéva yvytu ratãicha. 19 Oje'e niko, Tupã oinupãha ta'yra kuérape túva kuéra reko ky'akuere. Hemiapo vaíva uvei niko oñenupã vaerã oñemyatyrõ haguã. 20 Ha'e oñenupã vaerã pe ipu'akapáva pochykuépe. 21 Mba'e piko chupe umi hogagua ha'e omano ríre? 22 Ava nga'u piko ombo'e kuaa Tupãme, yvagagua jepe ha'e ombojovakéva? 23 Oime omanóva hasy'ýre, vy'a ha py'a guapýpe, 24 hesãi ha ikyra. 25 Ha oime hekove ohasáva jepy'apýpe, ha omano okaru porã'ýre araka'eve. 26 Upéicharõ jepe, vyukuápe mokõive ojoja, mokõivépe ho'u yso. 27 Che aikuaa mba'épa che rehe peje, ha umi temiandu vai pene akãme oíva. 28 Peñeporandu: "Mamóiko oime opyta ra'e ku porojopyha añaite róga?" 29 Napeñe'ei piko peẽ ra'e umi oguata pukúvandi? Napehendúi piko umi mba'e ha'e kuéra omombe'úva: 30 Tupã ipochy javérõ ombouha ivaíva ha heko ky'ávape ndojehúi

mba'eve? 31 Avave chupe hovápe heko vaiha nde'íri, ha nome'ëi chupe hembiapo vaikue ojeruréva. 32-33 Ha amo ipahápe ojererahávoma oñeñotỹ haguãme, maymáva chupe omoirũne, máva henondévo, máva hapykuépe, ha oñangareko oñeñotỹ haguépe, ha yvy jepe hu'ũ asýne chupe. 34 Reiete peikóva che pe'ase jepy'apýgui. Japu meméko opa pejéva.

Job 22

1-2 Ndépa reimo'ã, yvypóra iñaranduve ramo jepe, ikatuha Tupãme oipytyvõ? 3 Mba'épepa ou porã Tupãme, nde rekove ipotĩ ha imarangatu haguére? 4 Ne marangatúguipa nde ja'o ha ne renói mbojovakehápe? 5 Ndaha'éipa hína ne rembiapo vaígui, ha nde reko ky'a ndaijapýraigui? 6 Nde, mba'e porukuére reipe'ámi heta mba'e nde rapichágui, reipe'ámi ijao ha reheja opívo. 7 Ijyuhéivape nereme'ëimi y; iñembyahývape neremongarúimi. 8 Ne mbaretégui ha ojekyhyjégui nde hegui, reimo'ã ne mba'eha ko yvy! 9 Rehejámi oho po nandi imena'ývape, ha rereko vaími ityre'ývape. 10 Upévare ko'ágã kyhyje ne mbojere ha reñeñandu Sapy'ánte ñemondýi vaípe. 11 Ndéve pytũmbaite, ha nderehechái mba'eve; y chororo guasu nde aho'i. 12 Tupã oĩ yvága yvatevehápe, mbyja ijyvatevéva oĩ iguýpe. 13-14 Mba'éicha piko eréta Tupã ndohecha kuaaiha, arai anambusu ndohejaiha chupe oporombojovake? Mba'éicha piko eréta Tupã ndohechaiha oikógui ápe ha pépe yvagapýre? 15 Rehótante piko reikóvo tape ypytũre, umi heko ky'áva rapykuéri? 16 Voi omano umíva oguerahárõ guáicha chupe kuéra ysẽmba guasu. 17 He'ími hikuái Tupãme: "Ore rejána! Mba'e piko ikatu ojapo ore rehe, pe ipu'akapáva?" 18 (Ha jaikuaa niko, hõga kuéra ha'e omyenyhẽ hague mba'e retágui. Che mombyry aime umi iñañavagui.) 19 Umi heko jojáva ovy'a; Heko potíva katu opuka, 20 ohechávo ikusuguepa umi hembiapo vaíva mba'e retakue. 21 Eiko porã jey Tupãndive ha ne mba'e reta jeýne. 22 Eheja ha'e ta ne mbo'e, emoinge ne akãme iñe'ẽngue. 23 Reñemomirĩ ramo ha rejevy Ipu'akapáva gotyo, ha reipe'a mba'e vai nde rógagui, 24 rema'ẽrõ ku óro iporãvévare yvytĩmbóva ramo guáicha, ita ysyrype guáicha, 25 pe ipu'akapáva ha'éne nde óro ha nde pláta hetavéva. 26 Ha'éne nde vy'a ha ikatúne rema'ẽ hese jeroviápe. 27 Oimérõ rejeruréva chupe, ne rendúne, ha opa chupe eréva rejapóne. 28 Opa rejapóvape resẽ porãne, hesakã mimbíne nde rape. 29 Tupã omomirĩ ojejapóvape ha ohupi oñemomirívape. 30 Ne sãgui nde joráne ne marangatu ramo, teko ky'águi ne potĩ ramo.

Job 23

1-2 Peteĩve jey che py'ambu iro, Ñandejára oitygui che ári ipo. 3 Aikuaa nga'u ra'e mamópa ikatu chupe ajuhu, ha mba'eichamípa aguahẽ oikohápe. 4 Amombe'úne chupe umi mba'e oñemboja reíva che rehe, hembypa chéve aña'ẽ haguã che jehe. 5 Aikuaáne katuete upe he'íva chéve ha hesakã porãne chéve hemiandu. 6 Ani chéne ha'e oñemombarete. Oñe'ẽ rangue chéve, che rendúne katu. 7 Ha he'íne umi ha'éva añeteha, che pe'áne jejopýgui opa ára guarãma! 8 Aheka chupe kuarahy resẽvo, ha ndaipóri upépe; aheka avei kuarahy reiképe ha ndajuhúi; 9 yvatévo aha, ha ndahechái, ajere yvy gotyo ha ndahechái. 10 Ha'e oikuaa porã che rekove, che py'a ra'ã ramo asẽne óroicha che potĩ vera. 11 Opa ára che aguatáva, hapégui apia'ýre. 12 Tembiapoukapy ha'e omoíva opa ára ajapóva katuete, che py'apýpe iñe'ẽ aňongatu. 13 Ha'e he'i ramo ojaпотaha, ojapo katuete; mba'eve nomboguevíri chupe. 14 Upe che ndive ojaпoséva, ojaпóne katuete, ha hetave mba'e ha'e oikuaáva. 15 Upévare akyhyje chugui; che mandu'ávo hesénte che pirĩmba, 16 Tupã, ipu'akapáva, che mbopy'a mirĩ ha ndaikuaái mba'épa ajapóta 17 Che mokõ nga'u ra'e pyhare ha che aho'i pytũ!

Job 24

1 Mba'eha piko, pe ipu'akapáva, nde'íri araka'épa oporombojovakéta, ikatu haguã ohecha umi chupe ohayhúva? 2 Umi mba'e vai apoha oñemomba'e hapicha ijykeregua yvýre, omonda ovecha ombohetave haguã hymba, 3 oipe'a hymba vúrro ityre'ývagui ha kuña imenave'ývagui hymba guéi, ndaikatúigui omyengovia imba'e porukuére. 4 Omboyke mbaretépe mboriahúpe ha umíva okañy mante vaerã. 5 Upévare imboriahúva, vúrro saitéicha oiko yvy ojeiko'ýha rupi hembi'urã rekávo, ha omba'apo ramo jepe ko'ẽ guive pytũ meve, ndohupytýi ta'ýra kuéra rembi'urã. 6 Oho omono'õ avati ikokue'ýme térã oheka parral mba'eta rekoha parraltýpe. 7 Pyhare ahasa ro'ýpe oguereko'ýre oñeñuã haguã. 8 Ama oúva yvyty guio omyakýmba chupe kuéra, ha ita

guasu pa'ũme oike oñemo'ã haguã. 9 Mba'e vai apoha oipe'a imenave'ỹvaguĩ imemby ha mboriahu memby oipe'a mba'e porukue rekovia ramo 10 imboriahúva oiko opívo, omba'apo kokuépe omano aja ñembyahýguĩ. 11 Ita guasu ombojere ojapo haguã ñandyry omyangu'ívo olivo'a, ojoso parral ha ojapo kaguy, upe aja omano yuhéguĩ. 12 Táva guasúpe ipyahẽ omanombotáva ha osapukái rasy ojekutu vaipáva, Tupã katu nohendúĩ iñembo'e. 13 Oime ndaija'éiva ára sakãre, ha opa tape oikoha rupi oñemo'ã chuguĩ. 14 Oporojukáva opu'ã voi, mboriahu ojuka haguã, ha pyhare oiko chuguĩ mondaha. 15 Iguata okárava oha'arõ pytũ, omo'ã porã hova ha he'i: "Nda che rechái avave". 16 Mondaha oiko pyharekue, umi óga rupi. Arakue katu oñemboty joa, ndohayhúi ára sakã. 17 Ára sakãgui okyhyje, pyhare katu nomondýi voi chupe kuéra. 18 Heko vaívape ogueraha y, ijyvy ojeharu ha iparraltýpe noñemba'apovéi. 19 Ára haku ha ndokyvéi jave hykupa y rypy'a, ha umi heko ky'áva yvy guýpe opa rei. 20 Isy jepe hesarái chuguĩ, ha yso mante okaru hese ha avave hese naimandu'ái. Yvyra oñekytívaicha ho'a pe iñañáva. 21 Ojopy vaígui imemby'ỹva ndive ha noipytyvõiguĩ imenave'ỹvape. 22 Tupã oity yvýre umi ipokatúvape, ha'e oñeñandukávo iñañáva omano. 23 Tupã oheja chupe kuéra oiko kyhyje'ỹre, opáichavo tesápe oguereko chupe kuéra. 24 Sapy'amínte opu'ã pe iñañáva, upéi pya'e omano. Ipiru ku ñana ojepo'o vaicha, ha avati oñemopẽ vaicha. 25 Ndapéichairõ ko'ã mba'e, che mbohovái katu, Job, ha ehechauka che japuha.

Job 25

1-2 Tupã ipu'akapáva ha kyhyjeháva ha'e oporombopy'a guapy yvágape. 3 Hembiguái kuéra ndaipapahái, heko jajái ohesape opa rupi. 4 Ikatu piko aipórõ yvypóra heko potĩ ha imarangatu Tupã rovái? 5 Jasy jepe ndojajáiri henondépe, ha naipotĩri umi mbyja, 6 yvypóra katu piko mba'éta, ko yso reínte va ha'e ha tapicha yvy arigua, ko sevo'i reínte va avei?

Job 26

1-2 Nde piko reimo'ã péicha che pytyvõha, ko che kangy ha che kuetémava? 3 Reñe'ẽ kuaaite piko remoarandu haguã itavývape! 4 Máva piko reimo'ã ohendutaha umi eréva? Máva piko oñatõĩ nde py'a, péicha reñe'ẽ haguã? 5 Umi omano vaekue, oikóva yguasu ruguápe, oryrýi osusũ kyhyjéguĩ. 6 Pe yvyguy, omanóva retã, noñomíri mba'eve Tupãgui. 7 Tupã ombojepysy yvága yvatévo, ha omosãingo ko yvy mba'eve ári. 8 Y ojoko ha'e umi aráipe, ha arai ndosorói ipohyikuéguĩ, 9 omopytũ jasy rova, ojaho'i aráipe, 10 Oipysóvo arapy yguasu ári, omoambue iñypytũva hesakávaguĩ. 11 Ipocho jave Tupã, oryryipa kyhyjéguĩ umi pyenda ojekoha yvága. 12 Ha'e ipu'aka yguasúre, ha'evéguĩ oinupã Rahab,*f** yguasu pegua tymba ñarõ. 13 Oipeju ha ára ipotĩ, ipo rupi ete ojuka pe mbói irari etéva. 14 Ha äva, sa'i gueteri hína ñama'ẽrõ opa ojapo vaekuere, opa ñahendu vaekue, ñe'ẽ guyguy reínte. Avápa oikuaapáne iñe'ẽ ryapu guasu?

Job 27

1-2 Ame'ẽ che ñe'ẽ Tupã ipu'akapávare, nda che recha kuaáiva ha che myenyhẽva py'aróguĩ, 3 che mopytuhẽ aja pukukue 4 nda'úi vaerãha japu, na ñe'ẽ reíri vaerãha! 5 Aikove aja pukukue, jey-jey ha'éne che reko potíha, ndahejái chéne peje che rehe mba'eve! 6 Ha'e ha ha'e jeýne che reko potíha, ndaipóri mba'érepa atĩ haguã. 7 Opa che rayhu'ỹva, umi iñaña ha heko joja'ỹvaicha, toñenupã! 8 Mba'érepa ojeroviavéne umi ipy'a hatáva, Tupã hekove oipe'ávo? 9 Ku ojehecha vai vove, Tupã nohendúĩ chéne ijerure asy. 10 Ha'e ndojuhúi vy'a Tupã ipu'akapávape ha nohenóiri chupe araka'eve. 11 Ahechaukáta peẽme Tupã pokatu, pe ipu'akapáva ojapótava hína. 12 Ha oimérõ peikuaáma, Maerãpa peiko peje výro rei? 13 Kóva ha'e ñenupã ome'etava, Tupã ipu'akapáva, heko añáva ha hembiaapo vaívape: 14 Heta ita'ýrarõ jepe omanombáne ñorãirõháme térã ndoguerekóiguĩ ho'u vaerã. 15 Opytáva katu omanombáne mba'asy asáiguĩ, ha hembirekore nahasẽi chéne hese kuéra. 16 Umi iñañáva ombyaty ramo jepe viru heta etereíguĩ ikatu'ỹva ojepapa, ha ao hetave oikotevẽvaguĩ, 17 Heko potíva jeýnte omondéne umi ao ha heko potíva mante oiporúne umi virueta. 18 Umi iñañáva róga ikangy guyra rupáicha, ha ogaguy rei kokuerépe guáicha. 19 Imba'e retáne gueteri oñenóvo, ha mba'eve'ỹrevema opáyne. 20 Kyhyje guasu arakue oñandúne ha yvytu ratã katu chupe ogueraháne pyhare oguahẽvo. 21 Yvytu ratã kuarahy resẽ guio oúva omopu'ã ha ogueraháne ha upe

oikohágui oguerovevéne, 22 oipejúne hese oiporiahurereko'ýre, okañyse ramo jepe. 23 Omuñáne chupe yvytu tyapu guasu ha turuñe'ê reve.

Job 28

1 Oime moõguipa oñeguenohêha pláta, ha moõpa oñemopotíha óro. 2 Yvyguýgui oñerenohê fiérro, ha ita katu hykúvo ome'ê kóvne. 3 Iñypytüha omyesakã yvypóra, oguejy umi ipypukuveha rupi, ha upépe oheka ita. 4 Osãingohápe ojo'o umi avave ohasa'ýha rupi mombyry táva guasúgui. 5 Yvy apére hi'aju kóga, ha hyepýpe osununu tata. 6 Upépe ojehe'a yvýre ita hovy ha óro. 7 Yryvu ha taguato jepe, ndohechái umi tape ojeikeha yvy guýpe. 8 Umi tymba iñarõva upe rupi ndohasái, ha jaguarete ndoho katúi. 9 Yvypóra ojoka ita hatãvéva ha ojo'o yvyty rapo. 10 Ojapo tape itakuápe ha ojuhu opaichagua ita jegua. 11 Ysry oñepyrũháme ojo'o ha mba'e ñemieta oguenohê okápe. 12 Ha mamógui piko oñerenohê arandu? Mba'e kuaa piko mamó henda? 13 Yvypóra ndoikuaái hepy ha ndojuhúi ave ko yvy ári. 14 Yguasu pavê he'i: "Ápe ndaipóri", ha yguasu he'i: "Che ndarekói". 15 Óro reheve ndojehupytýi, ha plátare ndojejoguái. 16 Ndojehepyme'ê kuaái óro iporãvévape, ha ita jegua hepyvévape. 17 Noñembojojái óro ha ita verápe, mba'e órogui ojejapo vaekuére noñeme'êi. 18 Arandu hepyve opa mba'égui, ita morotí ha pytáva yguasúpe guágui, ha ita sýi verágui. 19 Ita jegua sa'yju Etiopía peguare nombojojái chupe, ha ndojehepyme'ê kuaái óro iporãvévape. 20 Moõgui piko aiporõ oñerenohê arandu? Mba'e kuaa piko mamó henda? 21 Okañy tymba ñarõgui ha árare oikóva guyrágui. 22 Omanóva retãme oikóva jepe he'i: "Rohendúguinte roikuaa". 23 Tupã katu pe arandu rape oikuaáva, ha'e ñoite oikuaa mamópa ikatu ojejuhu, 24 ha'e ohechágui ko yvýpe umi mombyryveha ha opa oíva ko yvy ári. 25 Tupã ome'ê ramo guare mbarete yvytúpe, ha moõ pevêpa oguahêne y, 26 mba'éicha vaerãpa ama, ha ohai haperã ára tiri ha ára sunúme, 27 upévo ohecha arandu, oikuaa mba'eichaguápa, oipyguara pype, ha he'i iporãha. 28 Ha upépe he'i yvyporape: "Tupã ñemomba'e guasu upéva hína arandu, tembiapo vai jeheja upéva hína mba'e kuaa".

Job 29

1-2 Ajevy nga'u ra'e umi árabe, Tupã oñangarekórõ guare che rehe! 3 Oĩrõ guare che ndive ha che resape pe pytũháre aikóvo, 4 aiko porãitêrõ guare ha Tupã oñangareko che rógare. 5 Ipu'akapáva oikórõ guare che ykére ha oiko joa che ndive che ra'y kuéra. 6 Ýicha umi mymbágui osyry kamby ha olivotýgui ñandyry, 7 aguapýrõ guare atyhápe táva guasu rokẽme, 8 mitã rusu kuéra che rechávo oñemboyke joa, ha umi karai oñembo'y. 9 Umi myakãhára*f** jepe okirirĩ ha oporomokirirĩ. 10 Karai guasu kuéra oñe'ê mbegueve oja ramo guáicha ikũ iñapekũre. 11 Mamó ajehecha ha añehenduhápe ajerero hory ha oñe'ê porã che rehe, 12 aipytyvõgui tyre'ý ha mboriahúpe, avave oipytyvõ'ýva. 13 Umi oĩ vai etéva che rerohory, che pytyvõ ombovy'a imenave'ývape. 14 Teko joja ha teko potĩ che reheguaite ku che aóicha amondéva opa ára. 15 Che ha'e tesa ohecha'ývape, ha tetyma iñepávape, 16 oikotevévape, itúvaicha, ha mombyry guápe ijekoha! 17 Che ajokámi hañykã umi iñañávape ha aipe'a hãinguágui hapicha mboriahúpe. 18 Che ha'éva: "Ára ahasáva yvy ári hetáne yvyku'i ra'ýicha, che tujávo che rógape amanóne. 19 Che ajogua yvyra oñeñotýva y rembe'ýpe, ha ysapy ko'ê ombojahúva. 20 Che rerakuã ndopái chéne ha che mbarete ipyahu manténe". 21 Maymáva che rendúmi ha oha'arõ che ñe'ê kirirĩháme. 22 Mavave na che mbohováiriva, ku che añe'ê ríre. Otyky tykými che ñe'ê, hi'ári kuéra, 23 ha oha'arõ asými ha'e kuéra, oha'arõháicha ama ñemitýhára. 24 Apukavýrõ chupe kuéra haimete ndogueroviáimi, ha omañámi che rova rory asýre. 25 Tape che ahaháre, ohómi che rapykuéri, ha che ha'émiva ojejapo vaerã, ku che, mburuvichárõ guáicha. Ojepy'apy jave hikuái ambopy'a guapýva chupe kuéra.

Job 30

1 Ko'ágã katu opuka che rehe umi che hegui imitãvéva. Itúva kuéra naiporái vaekue oĩ haguã umi jagua, che rymba kuérare oñangarekóva apytépe jepe. 2 Mba'épe voi piko ha'e kuéra, iporãta ra'e chéve guarã, ko naimbarete véimava? 3 Oikotevê vai ha ñembyahýiro, pyhare oguyguy yvy perõ rupi, vyvra rapo pirukuére okaru; 4 omondoro ñana irovéva, jaguarete ka'a rapokue jepe ho'u. 5 Mamó oguahêháme oñemosê, ha ojererosapukái, ojereroayvuháicha mondaha. 6 Oiko mante

vaerã ita kuápe, yvykua ha ita pa'ũme, 7 hasẽ soro umi ñanandýre, otyryry ojo'ári. 8 Tekove reko rei, ituva'yva, ndaha'éiva jeroviaha, ko tetãme oiko haguã. 9 Ko'ágã katu ha'e kuéra oñembohory che rehe, che rereko toryja ramo. 10 Ojegarua che hegui ha ondyvu ave che rovare. 11 Nañembojeroviavéigui, opavavente ko'ágã nda che apovéi mba'evérõ. 12 Atýra ojeity joa che ári, che reity ha che nupã, oñeha'ã che rundi. 13 Omboty che hegui tape, che reja haguã yvýre, ha avave chupe kuéra ndojokói. 14 Tápia kuára rupi oikeháicha yvytu ratã, ojeity joa che rehe. 15 Ñemondýi vai ho'a che ári. Che karai guasu reko oho yvytúicha, ha umi mba'e aha'arõva jejopy vaigui asẽ haguã araíre ovevepa. 16 Ndaikovesé véima, vy'a'y che aña, 17 pyhare ramo añandu che kanguére okaru, 18 Tupã oityvyro che ao ha che ahy'ógui che jopy, 19 karuguápe che reity, ajogua yvytímbo ha tanimbúpe. 20 Ajerure ndéve Tupã che pytyvõ haguã ha nde reñemokirirí. Añe'ẽ asy ndéve, ha nde na che rendúi. 21 Che ndive ne aña Tupã, rekaguai che rehe pochýpe. 22 Reheja che reraha yvytu, ha yvytu ratã che tyvyro. 23 Aikuaa che rerahaha hína omanóva ohohápe. 24 Naipytyvõipa ra'e mboriahúpe, ha anohẽ tekotevẽgui? 25 Na che rasẽivapa umi oñembyasývare, ha ndaiporiahurerekóipa umi oikotevẽvape? 26 Che aha'arõ vy'a, ha ou chéve vy'a'y, aha'arõ ajehesape, ha oguahẽ chéve pytũ. 27 Che py'a operere, ndopytu'úi, vy'a'y che aho'i. 28 Ñembyasýpe aiko, nda che resapéi kuarahy, opavavépe ajerure pytyvõ. 29 Jagua saitépe ajogua, ñandu guasúicha aiko cheño rei. 30 Che pire hũmba ha che rete haku akãnundúgui. 31 Mbarakapu ko'ágã che moirũ che vy'a'yme ha mimby che jahe'ópe.

Job 31

1 Ha'e vaekue che jupe nama'ẽ mo'ãiha kuñataĩre. 2 Mba'e piko ohupyty yvypóra, Tupãgui. Mba'e piko ome'ẽ chupe upe yvategua ipu'akapáva? 3 Ndaha'éí piko ohundi vaerã heko joja'yvape ha oinupã hembiapo vaívape? 4 Térã piko ha'e ndohecháí ko che ajapóva ha nda che rechái mamó ahahápe? 5 Tupã rerape ha'e na che ñañaivaha ha nambotavyivaha avavépe. 6 Ta che reko ra'ãna Tupã teko jojápe, ohecha haguã che reko potíha. 7 Oime rire asẽ tape porãgui ha che apyhy mba'e pota, ojejuhu ramo iky'aha che po ajapo haguére ivaíva 8 toje'upa che remitýngue ha opa aňotý vaekue tojehapo'o. 9 Aheja rire kuña che moñuhã, térã aikose rire che rapicha rembireko ndive, 10 ambue toñemokuña che rembirekóre ha toñeno hendive oime raẽva. 11 Upéva katu mba'e ivaíva mbojovakehára omyengovia vaerã 12 ha ombokusuguepáva tata jepota guasúicha. 13 Oimérõ che rembiguái ojeruréva, hembipota ame'ẽva chupe. 14 Peicha'yropa mba'éicha aňembo'yne Tupã rovái? Mba'e piko ha'éne, ou ramo che mbojovake? 15 Peteĩ Tupã aňónte, ore apo ore sy ryépe, ha mokõivévape ome'ẽ oréve, ore rekove. 16 Araka'eve mboriahúpe ndahecha reíri hekotevẽ, ha kuña imenave'yvape, ndahejáiva iñembyahýi. 17 Ndarahávai che rembi'u che jurúpe, tyre'yne namboja'ói raẽ ramo. 18 Che itúvarõ guáicha arekómi umi ityre'yvape, ha aipytyvõmi opa ára umi imenave'yvape. 19 Ahecha ramo ijopívova ha mboriahu ijao'yvape, 20 che ovecha raguekuépe amondéva ha ha'e kuéra che rerohorýva. 21 Amopu'ã rire che po ityre'yvare, aime porãgui mbojovakehára ndive, 22 mokõivéva che jyva toñemopẽ ha tojepe'a che ati'ygui. 23 Che nupãrõ guarã Tupã, che akyhyjéva, ndaikatúi vaerã niko pe ipu'aka ajoko! 24 Na ñemomba'e guasúiva, ha ndajeroviáiva órore. 25 Araka'eve nda'éiva avy'aha, heta mba'e areko haguére, térã amono'õgui heta pirapire. 26 Ahecháva kuarahy ojajái ha jasy omimbi pe ára mbytére, 27 ha upevérente namomba'e guasu ñemívai, ndajepomoĩri chupe kuéra. 28 Ajapo rire aňenupã vaerã amboyke haguére, Tupã, yvága járape! 29 Ndavy'áiva ndaipo'ái haguére umi che rayhu'yva, térã oguahẽrõ chupe kuéra ivaíva. 30 Ñe'ẽ pochy ndaitýiva hese kuéra ha nda'éiva aipotaha omano. 31 Oimérõ jepe che rogagua apytépe ojahéiva tetã ambue guápe, 32 che ndahejáiva ha'e kuéra oke okápe pyhare. Opa ára che rokẽ aipe'áva, umi mombyrýgui oúvape. 33 Ajavyha naňongatúiva, heta oja poháicha, ha nañeha'ávai areko ñemi, 34 akyhyjégui oje'évare. Araka'eve nañembotýiva ha akirirí, akyhyjégui che rogagua jahéigui. 35 Oimétamo che rendumíva! Opaite ha'évare amoĩ che réra, Ipu'akapáva toñe'ẽ ko'ágã! Opa che rehe oñembojáva, toñembohysýi kuatiára, ikatu haguã ahecha, 36 jeroviapópe che ati'yre araháne, ha che akãngora ramo arekóne opavave ohecha haguã. 37 Che amombe'úne Tupãme opaite ajapóva, khyhyje'yre aňembojáne hovake. 38 Aipe'a rire ijára teégui pe yvy che arekóva, 39 ha oimérõ amonda ra'e ñemitý na che mba'éiva, térã amomba'apo rei okára guápe, 40 umi che yvýpe avati rangue tosẽ ñuatĩ, ha mandi'o rangue ñanandy! Ko'ápe opa Job ñe'ẽ.

Job 32

1 Umi mbohapy kuimba'e, ohechávo Job he'i jey-jeyha ha'e heko potíha noñombohovái véima hendive. 2 Aipo ramo, peteĩ karia'y hérava Elihú, bauzita Baraquel ra'y, Ram ñemoñare, ndojejokovéi pochýgui Job rehe, ohechávo he'i etereiha heko potíha, ha ombojaha Tupã rehe iñañaha. 3 Ha ipochy avei mbohapyve Job rayhuháre, nombohováigui chupe hekópe ha oheja vai Tupãme. 4 Imitávégui mbohapyve apytépe, Elihú oha'arõ okirirĩmba hikuái. 5 Ha ohechávo, ha'e kuéra ndoguereko veimaha he'i vaerã Jóbppe, ndojejokovéi, 6 ha oñepyrũ oñe'ẽ. Che mitã gueterígui ha peẽ pende tujáma, nda che rovái kuri ha'évo che ave che remiandu. 7 Ha che jupe ha'e: "Toñe'ẽ umi hetave mba'éma ohasa vaekue, Ha'e kuéra tohechauka iñaranduha". 8 Tupãnte hína upe oporomoarandúva, Ipu'akapávante upe oipejúva yvypórare ijespíritu. 9 Ituja haguérente avave naiñarandúi, hendyva haguérente ndaha'éi oikuaa poráváva. 10 Upévare ha'e: "Ko'ágã ta che rendu hikuái, che ave areko ha'e vaerã." 11 Ajapysaka porã kuri, ha ahendu, mba'e-mba'épa peje Job rekovére. Ahendu pehekaha ñe'ẽ iporã poráváva, 12 ha ahecha avei, mavave ndaikatuha pembohovái Jóbppe tekotevêháicha. 13 Ha ani haguã peje pene arandu etereiha, Tupã, ndaha'éi yvypóra, ombohováine chupe. 14 Job niko nda chévei oñe'ẽ, ha che, na ñemoñe'ẽ mo'ãi chupe, peẽ pejapoháicha. 15 Nde Job, ko'ã mbohapy iñakã ypytũ, ha ndojuhúi ñe'ẽ ne mbohovái haguã; 16 ha ani reimo'ã akirirĩtaha, ha'e kuéra okirirĩ haguéicha, ndoguerekovéigui mba'éichapa ne mbohováita. 17 Che ave aikéta ko ñe'ẽ ñembohovái atýpe, ha ha'éta ha'e vaerã. 18 Che renyhẽ ñe'ẽgui ha ndaikatu véima ajekoko. 19 Che py'aropu haguáicha aime, kaguy ryrũ pyahu okapúvaicha. 20 Añe'ẽ mante vaerã che py'a jera haguã, rombohovái mante vaerã. 21 Nambojuru he'ẽ mo'ãi ha nambojerovia mo'ãi avavépe, 22 Ha'éta ramo añetegua, naporombojuru he'ẽiva voínte. Ñande Apohare che nupãne voi asyete ajapo ramo upéva!

Job 33

1 Aipórõ, Job, che rendu ejapysaka ko'ã mba'ére ndéve ha'étava. 2 Arekóma che jurúpe, ne ñe'ẽ mbohovairã, 3 tova mokõi'yme añe'ẽta ha añetehápe porã ha'éta che ahechaháicha. 4 Tupã, ipu'akapáva, che apo ha oipeju che pype ijespíritu. 5 Ikatúrõ ndéve che mbohovái, eñembosako'i che mbohováiivo. 6 Nde ha che, Tupã renondépe peteicha mokõive, che avei tujúgui ijapopyre. 7 Aipórõ, ndaipóri mba'érepa rekyhyje haguã che hegui, che ndajupi mo'ãi nde ári. 8 Nde ere vaekue che renondépe ha che ahendu: 9 "Che reko potĩ ha na che rembiapo vaíri, ndajavýi ha ndajapói ivaíva. 10 Tupã katu oiko oheka mba'épa ombojáta che rehe, ha he'i ndacha'eíha hese, 11 che kupy omoĩ yvyra kuápe, ha tesápe che rereko". 12 Ha eréva guive ndaupéichai, tuichaiteve niko Tupã yvypóragui. 13 Mba'ére piko rehova api chupe na ne mbohováiigui? 14 Tupã oñe'ẽ heta hendáicha ha ñande ndajahecha kuaái. 15 Sapy'ánte oñeñanduka yvypórape pyharekue oke jave, téra jehecha rupi. 16 Tupã oñe'ẽ ijapysápe; oja'o ha omyenyhẽ kyhyjégui, 17 oipe'a haguã heko vaikuégui ha ani ojejapo. 18 Upéicha ojoko chupe vvykuágui, ha ndohejái omano. 19 Sapy'ánte omyatyrõ yvypórape mba'asy rupi, hasypa hete tuichakue. 20 Umi tembi'u hevéva ombojeguaru chupe. 21 Ipiru mbegue katu ohóvo, ojehecha peve ikángue. 22 Yvykua rembe'ýpema oĩ imano rokẽme. 23 Ha oimérõ heta apytégui Tupã rembiguái peteĩ oñe'ẽva hese ha ohechauka heko porãha, 24 oiporiahurereko chupe, ha he'i Tupãme: "Eipe'ána manógui, heko repykue niko ojuhúma", 25 upépe hete hesái jeyne, ha oiko jey imitã ramo guaréicha. 26 Oñembo'e asýne Tupãme ha ha'e ohendúne chupe; vy'ápe Tupã rova ohecháne, ha ogueropurahéine Tupãme oipe'a haguére chupe ivaivagui. 27 He'íne: "Ajapo ivaíva, aporombojoavy, ha Tupã na che nupái; 28 che pe'a uvei katu manógui ha ikatu gueteri ára sakã ahecha". 29 Péicha jey-jey oguereko yvypórape Tupã. 30 Oipe'a manógui ha oheja ohecha opa ára sakã. 31 Ejapysaka che rehe, Job; ha ekirirĩ añe'ẽ aja. 32 Rerekórõ ere vaerã, che mbohovái; añetegua ere ramo, vy'ápe rohendúne; 33 ndaupéichairõ katu, che rendu kirirĩháme, ha ne arandu haguã, che rombo'éne.

Job 34

1-2 Peẽ pene arandu ha peikuaapáva pehendu che ñe'ẽ. 3 Ñande apysa oikuaa peteĩ-teĩ oje'éva, oikuaaháicha ñande juru ñane rembi'úpa he. 4 Péicha avei ñande

ñahesa'ýijomi ko ojuhúva, ha jahecha mba'épa iporãve. 5 Job niko he'i péicha: "Ché che reko porã, Tupã katu ndohecha kuaái chéve. 6 Japu vaerã oje'e ramo, ché che reko ky'aha; che pire ojeka hague ndokuerái, che reko potĩrõ jepe." 7 Ha'eichagua ndaipóri, oñembohory Tupãre hoy'u mba'éta ramo guáicha; 8 ojehe'a umi heko añávare, oiko hendive kuéra. 9 He'i yvypóra noguenohëiha mba'eve oñenëmoĩ porã ramo jepe Tupã ndive. 10 Peẽ pene akã porãva, pe che rendumína. Anĩ peĩmo'ã, Tupã, pe ipu'akapáva, ojapoha ivaíva térã heko pegua'ý! 11 Peteĩ-teĩme ha'e ohepyme'ẽ ojapóvare; ha omyengovia hembiapokue ojerureháicha. 12 Añetehápe, Tupã, ipu'akapáva, ndojapói mba'eve hekopegua'ý ha ivaíva; 13 Avave nomoĩri ipópe ko yvy avave nome'ëi chupe pokatu oisãmbyhy haguã. 14-15 Oipe'árõ yvypóragui, espíritu chupe omoingovéva, peteĩcha omano maymáva, ha yvytĩmbópe ojevy. 16 Che rendu, ne akã porãrõ; ejapysaka che ñe'ëre. 17 Hekopegua ombotapykuérõ Tupã ndaikatúi chéne oporosãmbyhy. Mba'éicha piko nde rejahéita pe heko jojáva rehe? 18 Mburuvicha guasu kuéra, ha umi poguasú, heko añárõ, heko vaikue Tupã ojapi hovare. 19 Mburuvicha ykére noñemoĩri, ha noipytyvõĩ imba'e retávape, ombotapykuévo mboriahúpe, ha'égui upe ijapohare kuéra. 20 Yvypóra omano sapy'aitépe pyhare pyte. Tupã oinupã ipoguasúvape ha opa, oity imbaretévape avave chupe oipytyvõ'ýre. 21 Yvypóra guata nokañýi Tupãgui, hekoha maymáva oikuaapaite. 22 Ndaipóri pytũ hupy eteíva, omó'ã vaerã heko añávape. 23 Yvypórape Tupã nde'íri araka'épa oñemboja vaerã, oñembojovake haguã. 24 Ha'e noikotevëi oporandu avavépe poguasú rembiapokuére oity haguã chupe, ha ohupi hekoviara. 25 Mba'eve ha'e kuéra ojapóva nokañýi chugui, pyhare oguahẽ ha ohundipa. 26 Tukumbópe oinupã maymáva renondépe, oporojukávape oinupãháicha, 27 naiñe'ẽ rendúi haguére ha nombojeroviái, tembiapoukapy ha'e omoíva. 28 Mboriahu ndive jopy, ha'e kuéra osapukái, ha Tupã ohendu chupe kuéra. 29 Ha Tupã okirirĩrõ, piko máva ojahéita hese? Omokañy ramo hova, piko máva ohecháta chupe? Ha'e oguereko hesápe, opa tetã ha yvypóra, 30 ani haguã oisãmbyhy heko añáva, ombotavy vaerã chupe kuéra. 31 Ere nga'u piko Tupãme. Job: "Ahechakuaa che jejavy, nda che reko ky'avéi chéne. 32 Ehechauka chéve umi ajavy hague che ahecha'ýva. Ajapo vai rire, anichevémane ajapo?" 33 Nde hína, nda chéi, upe ere vaerã mba'épa ojejapóta. Ere aipo ramo pe reikuaáva. 34 Umi arandu ha che rendúva, ha umi iñakã guapýva, he'íne chéve: 35 "Oñe'ẽko oikuaa'ýre hína Job, výro rei opa he'íva". 36 Pehecha porã opa Job he'i vaekue, ha peikuaáta oñe'ẽ hague heko añávaicha. 37 Ha'e ndaha'ëi heko ky'avante, iñe'ẽ rendu'ýva katu avei, ñande rovake oñembohory Tupãre ha oñemoĩ ombohováicha chupe.

Job 35

1-2 Ndéve guarãpa, Job, Tupã omoañete vaerã umi eréva? 3 Ne niko ere Tupãme: "Mba'e piko ndéve che rembiapo vai ramo? Mba'épepa iporã ra'e chéve na che rembiapo vaíri hague?" 4 Péina che ha'éta ndéve ha ne irũ nguérape. 5 Ema'ẽ pe árare ha ehecha arai mba'éichapa ijyvate nde ári. 6 Nde reko ky'a ramo, upéva nombyaíri Tupãme; ne rembiapo vai hetárõ jepe, mba'eve nderejapói hese. 7 Ha nde reko porã ramo mba'eve nereme'ëi chupe; nderejapói mba'eve hesehápe. 8 Yvypóra ndéicha guápe ombyai pe ne reko ky'a, ha chupe kuéra ombojerovia opa mba'e porã rejapóva. 9 Poguyépe ojejopy hague yvypóra osapukái, ha oheka umi poguasúgui oipe'a vaerã chupe kuéra; 10 ha ndohekái Tupã ijapoharépe, ku oporomombaretéva, pyhare pytũveháme, 11 ku ñane moaranduvéva tymba ha guyra kuérargui. 12 Osapukái ramo jepe Tupã nohendúi chupe kuéra, iñaña ha ijejapógui. 13 Tupã nohendúi japu. Pe ipu'akapáva ndojepy'apýi ijapúvare. 14 Nde ere: "Añe'ẽ Tupãme ha na che rendúi, aha'arõnte hína." 15 Ko'ágã, Tupã ndaipochýigui ha noporonupãigui, noma'ëigui hembiapo vaívare, 16 nde reñe'ẽ rei hína, Job, reñe'ẽ heta ha ndeeréi mba'eve!

Job 36

1-2 Eha'arõ sapy'ami ha torombo'e, heta mba'e gueteri areko ha'e vaerã Tupã rehehápe. 3 Aiporúta arandu arekóva ahechauka porã haguã Tupã, che apohare, he'íva añetepaiteha. 4 Ikatúnte rerovia nda'e mo'ãiha japu, rereko ne renondépe peteĩ tuicha iñarandúva. 5 Tupã ipu'akapa ha iñarandu, ha ndojahéiri heko potívare. 6 Ndohejái oikove heko añávape, ha ohecha kuaa mboriahúpe. 7 Oipytyvõ heko jojávape ha ohupi mburuvicha ramo, ha ombojerovia opa árare guarã. 8 Ha oimérõ ojepykuáva ha nahendáiva jeiko asýgui, 9 Tupã ohechauka chupe kuéra umi mba'e vai ojapóva, ijejapógui. 10 Oñe'ẽ chupe kuéra omyatyrõ haguã hekove, ha

ojapove'ỹ ivaíva. 11 Ohendu ramo Tupãme ha oñemoĩ ipo pe, oguahẽne chupe kuéra vy'a guasu ha teko porã oikove aja pukukue. 12 Naiñe'ẽ rendúi ramo katu, omanóne ha oguejy yvy kuápe, ohecha kuaa mboyve. 13 Umi ipy'a hatáva henyhẽ pochýgui, ha oinupã ramo jepe chupe kuéra Tupã, ndojeruréi pytyvõ. 14 Omano imitãreve, hekove kuéra opa ñemotĩme. 15 Jeiko asy rupi Tupã oporope'a jejopýgui, ha oporohesape'a. 16 Ndéve ave nde pe'a mba'e vaígui, ne momba'e reta ha ne moingo jejopy'ỹme, omyenyhẽ ne mesa tembi'u hégui. 17 Ko'ágã katu, iñañávare ho'áva ho'a nde rehe, ha ndaikatú mo'ãi rejoko ñembojovake ha ñenupã. 18 Aníke reñeme'ẽ jopóire, anítei reheja avave nde jogua virúre. 19 Ko nde jepy'apýpe na ne moĩ porãve mo'ãi nde mba'e reta ha nde pu'aka. 20 Ani ne'ãhótei, pyhare oguahẽtahare, ha tekoha maymáva oñehundipaha. 21 Ema'ẽke, anive reiko teko añame ko upevarãma re'a vaekue temimbyasýpe. 22 Ema'ẽ mba'eichaite pevépa imbarete Tupã, mba'eveichagua mbo'ehára noñembojoja kuaái hese. 23 Avave ndaikatúi he'ívo chupe ha'e ojapo vaerã, ha ohova api chupe hembiaipo vai haguére. 24 Mayma yvypóra oguerohorýva hembiaipo, ne mandu'áke, nde ave reguerohory haguã, 25 ha opa yvypóra ikatu ohecha, mombyry guive jepe. 26 Tupã tuicha eterei ha ndaikatúi jaikuaapávo chupe, ndaikatúi ave, jaipapávo hekove pukukue. 27 Ha'e ohupi yvýgui y ha ohekuavo ama ramo. 28 Araígui ho'a pe ama ha opa mba'e omyakỹ. 29 Avápo oikuaáne mba'éichapa pe arai omýi ha oho, térã ára sunu hyapu yvate ha'e oikohápe? 30 Tupã oipyso ára tiri pe árare, ha yguasú rugua ndojekuaái. 31 Upéicha ha'e oporomongaru ha opavavépe ome'ẽ tembi'ueta. 32 Ipo renyhẽ oguereko ára vera, opoi ha ojapi ha'e oipotahápe. 33 Ára sunu ohenduka Tupã oguahẽha, yvytu ratã oikuaauka ha'e ipochyha.

Job 37

1 Yvytu ratã añandúvo che py'a opopo, osẽta ramo guáicha che pyti'águi. 2 Pehendu Tupã ñe'ẽ ryapu, ára sunu osẽva ijurúgui. 3 Árare oipyso ára vera ha yvy tuichakue omyasãi. 4 Hapykuéri oñehendu tyapu guasu: ohenduka iñe'ẽ rusu, ha oñehendu aja ára sunu, ára vera ha ára tiri ndopái. 5 Tupã ombohýapu jave iñe'ẽ mba'e hechapyráva oiko, oñeimo'ã'ỹva ojehu ikatu'ỹva oikuaa porã avave. 6 Ha'e rupi, ro'y rypy'a ho'a yvy ári, ha ojapi hatã ama. 7 Yvypóra rembiapo ojoko Tupã ohecha kuaa haguã maymáva ha'e oñemomyiha. 8 Tymba kuéra oíke ikuápe ha upépe opyta okañy. 9 Yvy guío ou yvytu ratã ha yvate guío ro'y. 10 Tupã oipeju, y ombohypy'a ha yguasú omohatã. 11 Ha'e omohe'õ arai ha osẽ chugui pe ára tiri, 12 ikoní-koníva ohóvo árare ojapo haguã Tupã he'íva yvy ape tuicha javeve. 13 Umi mba'e oiporu Tupã yvypóra oinupã térã ohovasa haguã. 14 Eha'arõmi Job ha ehendu, ehecha kuaána umi mba'e hechapyrã Tupã ojapóva. 15 Nde piko reikuaa mba'éichapa Tupã omongu'e arai, ha ára tiri overa ipype? 16 Nde piko reikuaa mba'éichapa pe arai oveve yvytúre, ohechaukávo tuicha etereiha Tupã arandu? 17 Nde, hakúgui rekái ha rechyryrýva nde aópe, ku yvytu aku oipeju jave yvy ári. 18 Ikatúpa nde reipytyvõ Tupãme oipyso haguã pe ára, opyta peve isýi, overa hendy? 19 Ore mbo'ena mba'épa ro'e vaerã Tupãme, roime niko pytũ guýpe, ha ndoroguerekoí ro'e vaerã. 20 Che ramo, añe'ẽseha hendive jepe nda'ei chéne. Upéva ha'éne aipota ramo guáicha Tupã che rundi. 21 Ndaikatúi ojehecha kuarahy arai omo'ã ramo, yvytu oipeju ramo katu, ára hesakã. 22 Omimbi vera ojekuaa yvate, oporomondýi vaipa ojechauka Tupã. 23 Ndaikatúi jaikuaapa porã pe Ipu'akapávape, ha'e niko tuicha eterei ha ndojavýi, heko joja ha ndojopýi avavépe. 24 Upévare ojekyhyje chugui, iñarandúva ndaha'ei mba'evete chupe guarã.

Job 38

1 Ha Ñandejára oñe'ẽ Jóbpe yvytu ratã pa'ũme. 2 Máva piko nde, ne ñe'ẽ reípe neremomba'ei haguã che rembiapo. 3 Ehechauka chéve ko'ágã nde py'a guasuha, ha embohovái chéve che mba'e porandu. 4 Mamo piko nde reime ra'e che amopyenda jave ko yvy? Ere chéve, reikuaapa ramo añete. 5 Reikuaa piko mávapa he'i raka'e mba'éichapa tuicha vaerã ko yvy, ha mávapa ijapohare? 6 Mba'e áripa ojekutu umi hopyta? Mávapa omoĩ pe ita tenondegua, 7 opurahéi aja hikuái umi mbyja ko'ẽ, yvága pegua che rembiguái kuéra vy'a pa'ũme? 8 Osẽ ramo guare yguasú pe yvy ryepýgui, máva piko ojoko raka'e ani haguã oñehẽ? 9 Che ame'ẽ vaekue chupe arai ijaorã ha ára pytũ hupaguã. 10 Upe yguasú che amongorapy ha amboty hokẽ. 11 Ha ha'e chupe: "Ápeve reguahẽ, ha águi nderehasa mo'ãi. Ápe ojeka vaerã nde y mbaretetekue". 12 Erépa raka'e peteĩ jey nde rekovépe, osoro haguã ko'ẽ ha oguahẽ pyhareve? 13 Ha ára sakã iñasãi haguã yvy tuichakue? Ha umi mba'e vai apohápe

ojetyvyro haguã okañyhágui? 14 Ha upévo, ojekuaa pe yvy ape kuña aóicha omimbi. 15 Umi heko añavagui ára sakã ojepe'a, hembiapo vaiseha opáma chugui kuéra. 16 Rehó mavapa rehecha, yguasu oñepyrũha? Ha reguatávava yguasu ruguáre? 17 Ndépa rehechávava pe omanóva retã pytũ etéva rokẽ? 18 Reikuaa piko mba'eichaite pevépa ojepyso ko yvy? Ere chéve, reikuaapa ramo añete. 19 Nde piko reikuaa Job, mamóguipa osẽ pe ára sakã ha pe pytũ? 20 Umívava nde remoguahẽ kuaa opaite henda rupi, ha rembojevy hendápe? 21 Oiméne reikuaa, nde tujáma niko, ha oiko ypy ramo guare, niko nde reikovéma. 22 Ndépa rehechávava mamópa añongatu ro'y rypy'a ha amandáu, 23 aity haguã yvy ári ivai ha oñeñorãirõ jave? 24 Ndépa reikuaa mba'e tapérepa oho ára tiri, mba'éichapa ojepyso kuarahy resẽ guiogua yvytu, yvy tuicha javeve? 25 Máva piko ombokua pe ára ho'a haguã pe ama rei, ha ohechauka hape yvytu ratãme, 26 oky haguã yvy ojeiko'ỹha rupi, umi oiko'ỹha avave, 27 omyakỹ haguã pe yvy perõ ha omoheñói ñana? 28 Itúva piko ama ha ysapy? 29 Isy piko umi y hypy'apáva ro'ýpe? 30 Máva piko y omohatã itáicha ha ombohypy'a yguasu ape? 31 Ndépa remoingo oñondive umi mbyja Eichu ha reipe'a ojehegui Orión pegua mbyja kuéra? 32 Ndépa renohẽ Mbyja Ko'ẽ hi'árape? Ndépa remyenonde mbyja kuéra Ñandu Pysã tuichavéva ha michĩvéva pegua? 33 Nde piko reikuaa mba'éichapa oñesãmbyhy pe yvága? Ndépa ikatu rejapo upéicha ko yvy ári? 34 Ikatúpa nde ere aráipe ome'ẽ haguã ndéve y? 35 Ere ramo ára tirípe, oho haguã peteĩ hendápe, he'ipa ndéve: "Ápe aime, ajapo haguã reipotáva"? 36 Mávapa omoarandu kurukáope ha ombokatupyry gállope? 37 Mávapa oime iñaranduetéva oikuaa haguã mboy aráipa oĩ, ha omboyke oñehẽ haguã y, 38 yvytĩmbógui oiko haguã tuju ha ojoaju ojuehe yvy rakytã? 39 Ndépa ku tymba reitýva jaguarete omongaru haguã imemby kuéra hyguatã meve, 40 okañy jave hikuái ikuápe, térã ñanandýpe oha'arõ jave? 41 Máva piko omongaru yryvu kuéra, ta'ýrai ápe ha pépe sapukái sorópe ojerurérõ chéve hembi'urã?

Job 39

1 Nde piko reikuaa araka'épa imemby umi kavara saite? Rehechávava imemby ramo umi guasu kuña? 2 Nde piko reikuaáva mboy jasýpa ohasa vaerã imemby haguã? 3 Umíva imemby haguã oñemokarapã ha upévo ho'a imemby. 4 Upéi, ha'e kuéra imbarete, okakuaa umi ñúme, ha ipahápe oho ha ndouvéi. 5 Máva piko opoi umi tymba saitégui? Máva piko oheja ijehegui rei oiko? 6 Che ame'ẽ chupe kuéra oiko haguã ñu ha yvy ojeiko'ỹha juky meméva. 7 Táva guasu pegua ayvu ndo'a porãi chupe kuéra, ha nohendúi umi ñúme omba'apóvape. 8 Oiko umi yvytyre kapi'i rekávo, oimeraẽva ñana roky ho'u haguã. 9 Nde piko reimo'ã tóro saite omba'apotaha ndéve guarã, ha upe nde róga kupépe pyharekue ohasataha? 10 Rejokuánepa ojoka haguã ndéve yvy, térã oho nde rapykuéri ñu mopotívo? 11 Ikatúnepa rejeroivia hese, imbarete haguére, ha reheja ojapo ne rembiapo? 12 Rejeroviápa hese omba'apotaha ndéve, remono'õ haguã nde kóga? 13 Péina ñanduguasú vy'apópe ombopepe ipepo, oñeñandu tujuju ramo, 14 ha oheja hupi'a yvyku'ípe kuarahy rakukuépe oja haguã. 15 Noimo'ãi ikatúne haguã oñeñepysãnga hese ha ojekapa, térã tymba opyrũ hese. 16 Iñaña ta'ýrai ndive, imba'e'ỹ ramo guáicha, ha mba'evete chupe opyta rei hembiapokue. 17 Che niko name'ẽi chupe arandu ha namyakã porãi. 18 Ha opu'ã ramo oñani kavaju ha hi'ári guáre ha'e opuka. 19 Nde nga'u piko reme'ẽ mbarete pe kavajúpe, ha rembojegua ijajúra hi'ávape? 20 Ndépa rembopopo chupe tukúicha, ha ijahy'o ryapúpe remongyhyje yvypórape? 21 Py'a guasúpe oikarãi yvy ha okyhyje'ỹre oiko ñorãirõháme. 22 Pe kyhyjére ha'e opuka, noñemondýiri ha ndaipy'a mirĩri kyse puku rovái, 23 hyapu ramo jepe hi'ári pe hu'y ryrũ, ha kuarahýpe omimbi pe kyse yvuku. 24 Ndojejokovéi ha oveve tapére, ha turu ipu ramo jepe ha'e ndopytái. 25 Ombohováí pe turu pu, mombyrýgui ohetũ ñorãirõ ryakuã, ohendu mburuvicha sapukái ha ayvu guasu. 26 Nde piko Job, rembo'e taguatópe oveve haguã, ha yvývo gotyo oipyso haguã ipepo? 27 Nde piko ere taguato ruvichápe oveve haguã yvate, ha ojupapo yvyty ru'áme? 28 Ára ha pyhare oiko ita apytépe, hupaguã ohupi yvatevehápe. 29 Upe guive oma'ẽ mombyry ha oheka hembi'uräre. 30 Ta'ýrai okaru tuguýre, ha mamo te'õngue oimehápe, upépe ha'e oĩ.

Job 40

1-2 Nde Job, che mbojovakese vaekue che ipu'akapávape, akóipa ere che mbohovaitaha? 3-4 Mba'épa che ikatu ha'e, ko che michĩ eteíva? Akirirĩseve uvei. 5 Hetáma aña'ẽ, ha ndareko véima ha'e vaerã. 6 Tupã oñe'ẽ jey Jóbppe yvytu ratã

pa'ũ guive. 7 Ehechauka chéve nde py'a guasuha, ha embohovái chéve ko'ã ñeporandu. 8 Nde piko che rerekose mba'e vai apoha ramo, ha che moïse heko joja'yva ramo, nde reiko haguã heko potíva ramo? 9 Chéicha nga'u piko ne mbarete, ha che ñe'ëicha ne ñe'ë hyapu? 10 Eñembotuicha aipórõ. Eiko mburuvichárõ, ha eñemonde mimbipa. 11 Ema'ë umi ojejapóvare, ehekuavo nde pochykue hi'ári kuéra, ha epyrũmba hese kuéra. 12 Ne ma'ëme emomirĩ, ha umi heko ky'ávare epyrũ mamo oimehápe. 13 Ejaty chupe kuéra yvýpe ha emboty pe te'õngue oĩháme. 14 Ha upépe, chetë ahecha kuaáne ndéve, nde pokatu rupi nde pu'akaha. 15 Péina upépe Behemot,*f** ndéicha avei ajapo vaekue ho'u kapi'i umi vakáicha. 16 Ema'ë mba'eichaitépa ipire iñanambusu ha pe hete imbarete. 17 Huguái niko hatã yvyráicha, hajygue katu umi hetymáre iñakytãmba. 18 Fierro ha vrónseicha hatã umi ikãngue. 19 Kóva ha'e che rembiapokue iporãvéva, che mante, ijapohare, ikatu apyrũ hese. 20 Umi yvyty oikohápe tymba saite, ome'ë chupe kapi'i ho'u vaerã. 21 Ojeity umi piri guýre ha ipa'ũ rupi okañy umi karuguápe. 22 Piri omokuarahy'ã chupe, ha umi yvyra y rembe'y pegua omo'ã chupe. 23 Y okakuaárõ ndokyhyjéi, ha ojejapi ramo hovare ha'e ipy'a guapýnte. 24 Mávapo omyakãsãne ohesa'o, ha omoĩ itĩre tukumbo? 25 Ha ku Leviatánpepa,*f** nde reityta pindápe? Ikatúnepa remosa ikũgui tukumbópe? 26 Ikatúnepa reñapytĩ tukumbópe iñapynguágui, térã reikutu ty'ãime hañykãgui? 27 Reimo'ã nga'u piko ojeruretaha ndéve reiporiahurereko chupe, térã oñe'ë asýta ndéve? 28 Oñemoĩnepa nde ndive peteĩ ñe'ëme oiko haguã ne rembiguáirõ oikove aja pukukue? 29 Reñemboharáinepa hendive, peteĩ guyra'imícha? Reñapytĩnepa nde rajy kuéra ñemboharaihaha ramo? 30 Pirakutuhápa oñemúne hese, térãpa ombo'ipáne ome'ë haguã hepyre? 31 Ikatúnepa rembokua ipire hu'ýpe, térã iñakã yvyra hakua pira kutuhápe? 32 Repoko ramo hese nde hegui tuicha ojetyvyroné nde resaraive'y haguáicha, ha nde rejapovéi chéne araka'eve.

Job 41

1 Leviatánpe*f** ohechávante ipy'a mano kyhyjégui. 2 Oime ramo ombopochýva iñarõ etereígui ndaikatúi avave embohovái chupe. 3 Máva nipo, oñemoĩva hese ikatúne osẽ porã? Avave, yvy tuichakue. 4 Amombe'úta ndéve mba'éichapa pe Leviatán ha imbarete ijojaha'yva. 5 Avápa oiméne oipiro térã oikutúva pe ipire anambusuete chupe oñuáva? 6 Avápo oiméne ikatúva ombojejuru pe'a, umi hã ñane mondýiva oimeha? 7 Pe ijatukupe ñaimo'ã tete mo'ãha rysýi hatáva itáicha. 8 Ojejopy ojuehe, ha ndaikatúi yvytu jepe ipa'ũ rupi ohasa. 9 Ojetu'u ha ojoaju ojuehe, ha avave ndaikatúi ojuehegui oipe'a. 10 Iñatĩa ojogua ára verápe, hesa rendykue katu kuarahýpe ko'ẽ jave. 11 Tata rendy osẽ ijurúgui ha isarambi tata piriri. 12 Itĩgui osẽ tatatĩ japepo opupúvaicha tatápe. 13 Ipytúpe ombojepota tata, ha tata rendy osẽ ijurúgui. 14 Pe ijajúra imbarete, ha opavave okyhyje chugui. 15 Ho'o reiha jepe fierroicha hatã, ndoikéi hese mba'eve. 16 Ipy'a hatã itáicha, ojogua avati sokápe. 17 Opu'ã ramo ha'e tupã nguéra oñemondýi ha okañymba kyhyjégui. 18 Kyse puku, hu'y, yvyra akua mba'eve ndojapói hese. 19 Fierro chupe guarã kapi'i, ha vrónse katu yvyra itujupáma vaekue. 20 Hu'ýnterõ ndojokói chupe ojejapi ramo itápe, kapi'ípe guáicha. 21 Yvyra poguasúpe oñenupārõ, takuapi chupe guarã, ohendu ramo yvyra puku oturuñe'ë hi'ári ha'e opuka. 22 Otyryry ramo, ipygua opyta pe tuju ohasa haguépe, ojejoka ramo guáicha yvy ñemitýrã. 23 Pe yguasu ombopupu y japepo peguáicha, pohã ojehe'árõ guáicha. 24 Ho'yta ramo oheja hapykuerépe pe y ryjúi morotĩ. 25 Yvy tuichakue ndaipóri mba'eve chupe ojoguáva, ha'e ojejapo vaekue ndokyhyjéi haguã avavégui. 26 Ndokyhyjéi mba'eveichagua tymbágui, maymáva ruvicha guasu ha'e.

Job 42

1-2 Tupã, che aikuaa nde ikatuha opa mba'e rejapo. Ndéve guarã ndaipóri ikatu'yva. 3 Máva piko che arovia'y haguã nde pokatu, ha ahechauka che tavyha? Che añe'ë rei aikóvo ra'e mba'e aikuaa'yvare, mba'e hechapyrãvare ikatu'yva che aikuaa. 4 Nde ere chéve: "Ehendu, añe'ëse ndéve. Embohovái che mba'e porandu". 5 Ahendúgui reínte ra'e roikuaáva. Ko'ágã katu rohecha che resaite rupi. 6 Upévare, ajei che ñe'ënguégui ñembyasýpe, ha aguapy yvytímbo ha tanimbúpe. 7 Ko'ã mba'e he'i rire Jóbppe, Ñandjára he'i avei Elifázpe: "Che pochy eterei hína ne ndive ha ne irũ nguérandi, ndapejéigui añetegua che rehe, ojapo haguéicha che rembiguái Job. 8 Peisãmbyhy ha peraha ko'ágã 7 tóro ha 7 ovecha mácho, ha tapeho pehecha che rembiguái Jóbppe. Pemymbajuka*f** pende rehe ha che rembiguái Job oñembo'éne pende rehe. Ho'a porãne chéve upe ñembo'e, ha ndajapói chéne pende

rehe mba'eve ivaíva, ndapejéi ramo jepe che rehe añeteguáva, ojapo haguéicha che rembiguái Job." 9 Elifaz, Bildad ha Sofar oho ha ojapo Ñandejára he'i vaekue chupe kuéra. Ha ha'e ohendu Job ñembo'e. 10 Job oñembo'e rire hese kuéra, Ñandejára ome'ẽ jey chupe heko porã yma guare, ha ome'ẽ jo'a chupe opa oguereko vaekue. 11 Upépe oho joa ohecha chupe tyke'yra, tyv'yra ha teindýra kuéra, ha opa ikuaaha. Ha oñondivepa upe hógape, ojapo hikuái peteĩ karu guasu. Oiporiahurereko chupe hikuái ha ombopy'a guapy umi mba'e vaikueta Ñandejára ombou vaekue chupére. Ha peteĩ-teĩ ome'ẽ chupe pirapire atyrami ha peteĩ kuairũ óro guigua. 12 Ñandejára ohovasa Jóbpé, ha heta hetave mba'e porã ome'ẽ chupe omano meve. Hymba kuéra ohupyty 1.000 ovecha, 6.000 kaméllo, 2.000 guéi ha 1.000 vúrro. 13 Ta'yra 14 ha tajýra mbohapy. 14 Tajýra ypykue ombohéra Jemíma, pe mokõiha Quesiá ha pe mbohapyha Queren-Hapuc. 15 Yvy tuichakue ndaipóri kuña iporáva Job rajy kuéraicha. Job oheja chupe kuéra ha ikyvy kuérape opaite mba'e oguerekóva. 16-17 Kóva rire, Job oikove 140 año. Omano itujaite pyréma oikove aja gueteri ta'yra ha tajýra kuéra, ha ohecha ave hemineno ha ta'yra kuéra remineno.

Psalms 1

1 Ovy'a umi ojapo'yva iñañáva ñe'ẽ, oiko'yva iñangaipáva ndive, ojehe'a'yva umi Tupäre oñembohorýva ndive. 2 Tupã rembiapoukapy ipy'a ombohory, ha hese ojepy'a mongeta ára ha pyhare. 3 Ojogua ku yvyra mátape oñeñotýva y rembe'yépe, hi'áva hi'árape, ha ndahoguekúiva. Opa mba'e ojapóva osẽ porã chupe. 4 Ndaupéichai umi hembiapo vaíva, kapi'i piru kuéicha umívape yvytu omboveve. 5 Hembiapo vaíva nosẽ porãi chéne Tupã ombojovakévo chupe. Iñangaipáva nahendái chéne imarangatúva apytépe. 6 Tupã oñangareko imarangatúva rapére. Hembiapo vaíva rape katu opa vai.

Psalms 2

1 Maeräpa opu'ã tetã nguéra ha ojapose mba'e opa reítava? 2 Ojoaju yvy arigua mburuvicha guasu kuéra, opu'ã Ñandejára rehe, ha mburuvicha guasu ha'e oiporavo vaekuere. 3 He'i hikuái: "Ñamondoho itukumbo kuéra, jahekýi ñande jehegui umi isã." 4 Upe yvágape oíva opuka. Ñandejára opuka hese kuéra. 5 Upéi oja'o pochy chupe kuéra. Omondýi chupe kuéra he'ívo: 6 "Amboguapýma Sión, che yvyty marangatúpe, mburuvicha guasúpe che aiporavo vaekue." 7 Ahendukáta Ñandejára ñe'ẽ. Ha'e he'i chéve: "Nde ha'e che ra'y. Che romoñemoña ko árape. 8 Ejerure chéve ha ame'ëta ndéve, tetã nguéra ne mba'e teerã, ha yvy oĩ haguéicha. 9 Fierro nde pópe chupe kuéra reñakã jokáta, ha kambuchícha remyangu'íta." 10 Upévare, peikuaa porãke mburuvicha guasu kuéra! Pehendu porãke tetã sãmbyhyhára kuéra! 11 Pemomba'éke Ñandejárape. Peñesũke henondépe, 12 ani ágã peichahágui ipochy, ha ipochy rendy pende rapére pene rundi. Ovy'a umi oñembojáva Ñandejára rendápe oñemo'ã haguã.

Psalms 3

1 David ojapo vaekue, oiko ramo guare kañyháme ta'yra Absalóngui. 2 Che Jára, heta oĩ ndaija'éiva che rehe. Heta oĩ opu'áva che rehe. 3 Heta oĩ he'íva che rehe: "Tupã nonohẽ mo'ãi chupe jejopy vaígui." 4 Nde katu che Jára, che renondépe reñemoĩ ani haguã ojehe chéve mba'eve. Nde upe reme'ëva chéve opa mba'e. Nde upe che myakã rapu'áva. 5 Ñandejárape asapukái ha'e che pytyvõ haguã. Ha'e, che rendu ha oñe'ẽ chéve ijyvyty marangatu guive. 6 Añeno, ake ha upéi apáy, ipópe Tupã che rerekógui. 7 Heta ramo jepe che mongoráva, ndakyhyjéi chugui kuéra. 8 Epu'ã Tupã che Jára! Che pe'a jejopy vaígui! Umi che rayhu'yvape rehova petéta, umi iñañáva rãĩ reitypáta. 9 Ñandejára, nde, upe ore pe'áva jejopy vaígui. Ehovasa ne retã!

Psalms 4

1 Ojepurahéi haguã mba'e pu isávape. David rembiapokue. 2 Tupã che pytyvõhára, ehendu che ñembo'e. Nde ku ajejopy vai ramo che mbopy'a guapýva. Che poriahurereko kena ha ehendu ko che ñe'ẽ. 3 Peẽ poguasú kuéra, araka'e peve piko pe che ñe'ẽ apíta? Araka'e peve piko pehekáta mba'e rei-rei, ñe'ẽ japu reheve pende jurúpe? 4 Peikuaáke Ñandejára ombojeroviaha umi hese ojeroviáva. Ha'e, che

rendúne katujete chupe añembo'évo. 5 Peikóke kyhyje pópe ha anive pene rembiapo vai. Peñeno pende rupápe, pekirirĩ ha pejepy'a mongeta. 6 Pene mba'e kuave'ẽ peme'ẽ pende py'aite guive, ha pejerovia Ñandejára rehe. 7 Heta oĩ he'íva: "Máva piko ñane mbovy'áta?" Emaña ore rehe ore Jára. 8 Nde rupi niko che avy'ave umi heta mba'e oguerékóvaguí. 9 Py'a guapýpe añeno ake, nde upe che py'a remombytu'úguí.

Psalms 5

1 Ojepurahéi haguã mimby púpe. David rembiapokue. 2 Tupã, ehendu che ñe'ẽ. Ehendu che pyahẽ ramo, 3 ha amoguahẽ ramo ndéve che rembijerure. Tupã, che ruvicha guasu, ndéve niko añembo'e. 4 Pyhareve rehendu che ñe'ẽ, ko'ẽmbávo ndévema añembo'e ha apyta roha'arõ. 5 Tembiapo vai ne mbojegararu, heko ky'áva ndaha'ei ne mbohupa. 6 Oñembotuicháva noñembo'ýi chéne ne renondépe, nde na nde a'éigui hembiapo vaívare, 7 ha rehundi umi ijapúvape. Oporojuka ha heko vaívape, Tupã ndohecha ramói. 8 Ne mborayhu tuicháguí, aike kuaa tupaópe. Añesũne tupao renondépe kyhyje pópe. 9 Che rerekóke teko jojápe, hetáguí umi che rayhu'ýva. Emyesakã chéve nde rape. 10 Ha'e kuéra oñe'ẽ rei, ipy'apy itujupa, ijuru katu vyvukua. Opávape ombojuru he'ẽ. 11 Tupã, ejahéi hese kuéra. Tove to'a ijuru rupi. Rasáma niko hembiapo vai, opu'ãvo nde rehe hikuái. 12 Nde rehe ojeroviáva tovy'a, ndéve topurahéi opa árape. Eñangareko kena ne momba'évare, umíva niko vy'a pópe opa árape oiko. 13 Tupã, heko potívape rehovasa ha ne mborayhúpe reñuãmba.

Psalms 6

1 Ojepurahéi haguã mba'epu isávape. David rembiapokue. 2 Che Jára, ani nde pochy ha che ja'o. Ani nde pochy ha ejahéi che rehe. 3 Che poriahurereko cháke che kangypa. Che Jára, che monguerána. Umi che kãngue niko okuchupa. 4 Akyhyjégui asusũmba, ha nde che Jára, araka'e piko rejúta che rendápe? 5 Tupã, eju che pe'a jejopy vaíguí. Nde che rayhúguí che pe'a jejopy vaíguí. 6 Omanóva nga'u piko imandu'áta nde rehe? Máva piko yvy guýguí nde reropurahéita? 7 Che pyahẽ, che kane'õ, pyhare pukukue che rupa tesaýpe amboykuepa. 8 Tasëgui ndahechavéi, umi che resa ikangypa ha vaípe ajecha. 9 Pe che reja peẽ mba'e vai apoha! Cháke Ñandejára oikuaáma che ñembyasy. 10 Ñandejára ohendúma che ñembo'e, oikuaáma che rembijerure. 11 Umi che rayhu'ýva katu okyhyjepa ha otĩ, ha peteĩ tesa pirĩme tĩndyhápe okañy.

Psalms 7

1 David opurahéi ramo guare Ñandejárape ñembyasýpe, Cus, Benjamín guáva omoguahẽ haguere chupe marandu. 2 Tupã che Jára, ne rendápe añemboja, nde guýpe añemo'ã. Umi che rayhu'ýva ha che jopy vaívaguí che pe'a, 3 ani jagaretéicha che jukase, ha che rete omondyry, ndaipórigui jejopy vaíguí che pe'áva. 4 Tupã che Jára, mba'é mba'éiko ajapo? 5 Che rembiapo vai mba'e piko? Che rapicha rehe piko ajapo ivaíva? Che rayhu'ýva rehe piko ajahéi rei? 6 Upéicha rire, toko'i che rehe hikuái. Yvýre tatyryry ha yvy timbóre tajehe'a. 7 Pochýpe epu'ã che Jára, eñemoĩ umi che rayhu'ýva pochykuere. Epu'ã embojovake opavavépe. 8 Tetã nguéra taijaty nde jerére, nde po guýpe toñemoĩmba. 9 Che Jára, embojovake tetã nguéra. Ehecha kuaa chéve che Jára, nde niko nde reko joja. Mba'eve ivaíva niko ndajapói. 10 Tupã che Jára, nde niko nde reko joja ha reikuaapa ore py'apýpe oíva. Topa tembiapo vai iñañávaguí, hembiapo vai'ývape katu eipytyvõ. 11 Tupã yvatetegua eñemoĩ che jere rupi anítei ojehu chéve mba'eve. Nde niko reipe'a heko potívape jejopy vaíguí. 12 Tupã hína pe oporombojovakéva hendapete, ha opa árape ikatúva ipochy. 13 Yvypóra ndohejái ramo heko vai, Tupã ohãimbe'éne ikyse, ha oñemoĩne ihu'y opoi haguã. 14 Ombosako'íma árma oporojukáva, ohoveréma ihu'y kuéra. 15 Hembiapo vaíva retépýpe heñói ñaña, pe mba'e vai okakuaa ha osẽ chuguí japu. 16 Ojo'o vyvukua, ha ha'e jeýnte ho'a ipype. 17 Hembiapo vaikue iñakãre jeýnte ho'a. 18 Ñandejára heko jojáguí, chupe amomba'e guasúta, ha héra aropurahéita.

Psalms 8

1 Ojepurahéi haguã mbaraka Gat peguáva reheve. David rembiapokue. 2 Tupã ore Jára, herakuã porãite nde réra ko yvy ape ári. Yvága peve oguahẽ. 3 Mitã nguéra

ha okambúva purahéipe remopu'ã óga yvate, oĩgui oñemoĩva nde rehe, umívape rehundi ete haguã. 4 Amaña ramo yvágare upe ne rembiapokuére, jasy ha mbyja kuérare hendápe remoĩ vaekue, 5 ha'e che jupe: Máva piko yvypóra, ne mandu'a haguã hese? 6 Michĩ remomichĩve tekove yvágape guágui, ha yvate chupe rehupĩ ha rembotuicha. 7 Mburuvicha ramo remoĩ chupe ne rembiapokue ári, opa mba'e ipo guýpe remoĩ: 8 ovecha ha guéi kuéra, ha opa tymba saíte, 9 guyra kuéra yvágare ovevéva, pira ha opa umi mba'e ýpe oikóva. 10 Tupã ore Jára, herakuã porãite nde réra ko yvy ape ári.

Psalms 9

1 Ojepurahéi haguã mymby ha árpa púpe. David rembiapokue. 2 Ñandejára, che py'aite guive romomba'e guasuse, ne rembiapo kueraita rehe che mandu'ase. 3 Nde, amo yvatete reiméva, vy'águi roguerosapukái ha aropurahéi nde réra! 4 Che rehe ija'e'ýva oguevi ne renondépe, oñepysãnga, ho'a ha omano. 5 Nde niko nde reko joja, ha reime nde guapyhápe che mbojovake haguã hekópe. 6 Heko vaívape remongavaju, iñañávape rehundi, ha oiko chuguĩ kuéra tesarái. 7 Nde rehe ija'e'ýva omano, itáva kuéra oñehundi ha tesaráipe opa rei. 8 Ñandejára niko mburuvicha guasu opa árape guarã, oñemoĩma omohenda haguãicha opa mba'e, 9 oisãmbyhy ko yvy teko jojápe, ha omyakã tetã nguéra hekoitépe. 10 Ojeguereko vaíva Ñandejára rendápe oguahẽ, ha ha'e chupe kuéra oipytyvõ. Ñandejára hese kuéra oñangareko jejopy vaípe. 11 Upe nde kuaáva, nde rehe ojerovia, neremboykéigui ne rendápe oguahẽvape. 12 Pepurahéi Ñandejárape Siónpe oguapýva, peikuaauka opa rupi hembiapokue. 13 Tupã imandu'a imboriahúvare, ha imba'e jerurégui ndahesaráiri. Ha'e ojahéi umi ojopy vaíva mboriahúvape. 14 Ñandejára che poriahurereko kena. Nderehechái piko mba'éichapa che jopy vai umi che rehe ija'e'ýva? Amanótama niko. Ejúna che renohẽ mano rãiguágui. 15 Jerusalénpe, opavave rovake, rogueropurahéine, aikuaaukáne avy'aha nde rupi aikove haguére. 16 Heko vaíva ho'a yvykuápe ha'e voi ojo'o vaekuépe, ipy pa'ã upe ñuhãme ha'e omoĩ vaekuépe. 17 Ñandejára ojekuaauka ha omoĩ opa mba'e hendápe. Heko vaíva omoĩ ñuhã ha ha'e jeýnte ho'a pype. 18 Iñañáva omanomba, ha upéicha avei umi Tupãgui hesaráiva. 19 Imboriahúvaguĩ Tupã ndahesarái, ha umi ha'e kuéra oha'arõva ndopa reíri chéne. 20 Epu'ã Ñandejára. Anítei avave oñembotuicha ne renondépe, toñemboja heko vaíva ne rendápe rembojovake haguã. 21 Ñandejára, emongyhyje chupe kuéra, toikuaa yvyporanteha hikuái.

Psalms 10

1 Mba'ére piko Ñandejára reñemomombyry che hegui? Mba'ére piko rekañy che hegui ajecha vai jave? 2 Oñembotuicha umi iñañáva, ha oiko manté imboriahúva apére. Agãnte ho'áne hikuái upe ñuhãme omoĩ vaekue hapichápe. 3 Iñañáva opa rupi oguerosapukái hembipota, upe imba'e pota potavéva katu oñembohory ha ojahéi Ñandejárame. 4 Iñañáva oñemotĩ pu'ã ha he'i: "Ndaipóri Tupã, ha ndaipóri he'i vaerã chéve pe ajapo vaerã." Upévante voi iñakãme oĩ. 5 Opa mba'e osẽ porã chupe, upe nde eréva rehe ndojepy'apýi voi. Oñembohory umi hese ija'e'ývare. 6 He'i ipy'a pýpe: "Aikuaa porã opa mba'e osẽ porãtaha chéve. Chéve ndojehu mo'ãi mba'e ivaíva." 7 Ijuru ky'a, itie'ý, iñe'ẽ pohýi ha ijapu. 8 Oñemoĩ omangea umi okaha rupi, umi ha'eñóva rehente hesa oity, ha ojuka rei hapichápe kañyháme. 9 Jaguaretéicha kañyháme omangea. Imboriahúva ári ojeity, ombotyryry ha ikehápe ogueraha. 10 Oñeno, yvýre oñemombe ha oñemyacha'ĩ, ha ojeity ikangýva ári. 11 Upéi he'i ipy'a pýpe: "Tupã ndojepy'apýi mba'evére, oñomi hova ha ndohechái voi mba'eve." 12 Epu'ã ore Jára, ore pytyvõ. Aní nde resarái imboriahúvaguĩ. 13 Mba'ére piko iñañáva oñembohoryta nde rehe, ha he'i nereporandu mo'ãiha chupe hembiapokuére? 14 Nde voi rehecha reína mba'éichapa ohasa asy imboriahúva, nde pópe chupe kuéra rereko haguã. Ne rendápe mante oguahẽ kuaa upe ndoguerekóiva avavépe, nde mante ityre'ývape reipytyvõ. 15 Ejyva mopẽke iñañávape. Emyengoviáke chupe kuéra opa hembiapokuére. 16 Ñandejára niko mburuvicha guasu opa árape guarã, chupe omomba'e guasu'ýva oñehundipáne ko yvy áriguĩ. 17 Ñandejára, nde niko reikuaa imboriahúva rembipota. Hese kuéra reñangareko ha rehendu chupe kuéra. 18 Hekópe reipytyvõ ityre'ý ha ojeguereko vaívape. Aníke yvypóra, yvýgui guarénteva avei, hapichápe oguereko kyhyje pópe.

Psalms 11

1 Ñandejára hína pe oñangarekóva che rehe. Mba'éicha piko aipo ramo peje chéve: "Guyráicha eveve tereho ka'aguýpe? 2 Cháke iñañaáva omosãma ihu'y, ha oipepy ha opoi pytũmbýgui oha'ã haguã heko potívape. 3 Opa mba'e ho'apa ramo yvýre, imarangatúva piko mba'e ikatu ojapove?" 4 Ñandejára oĩ tupaópe, oĩma yvágape, iguapyhápe. Opa rupi omaña ha ohecha mba'éichapa yvypóra oiko. 5 Ñandejára oipy'a ra'ã hekópe oikóvape ha iñañaávape. Mba'eve ndoikuaaséi heko vaívagui. 6 Iñañaáva ári omongýne tatapyi ha tata rendy, ha yvytu rakúpe chupe kuéra ombokusuguéne. 7 Ñandejára niko heko joja, ha ohayhu teko joja. Chupe ohecháne imarangatúva.

Psalms 12

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Ñandejára, ore renohẽ kena jejopy vaígui. Opáma niko umi nde rehe ojeroviáva, ha ndaipóri véima imarangatúva. 3 Maymávante ijapu hapichápe, juru he'ẽ ha tova mokõime oiko hikuái. 4 Ñandejára tojuru'o iñe'ẽ guasúvape, toikũ'o oporombojuru he'ẽvape. 5 Umi he'ívape: "Ore roñe'ẽ kuaa hína. Roikuaa ro'éva. Máva piko oñemoíta ore rehe?" 6 Kóicha he'i Ñandejára: "Imboriahúva ojeguereko vaígui, ikangýva ipyahẽgui, upévore apu'ã chupe kuéra aipytyvõ haguã." 7 Ñandejára he'íva niko añete ha hesakã, ojogua plátape oñemboyku jey-jeyva ipotĩ haguã. 8 Ñandejára, nde reñangarekóta ore rehe, nda ore reja mo'ãi ro'a umíva pópe. 9 Iñañaáva opa rupi oĩ, maymávante teko vai ohecha ramo.

Psalms 13

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Che Jára, araka'e peve piko nde resaráita che hegui? Che rehe piko na ne mandu'a mo'ã véima? Araka'e peve piko rekañýta che hegui? 3 Araka'e piko opáta py'a rasy ha py'apy oúva chéve opa árape? Araka'e peve piko che rayhu'ýva oíta che ári? 4 Emaña che rehe Tupã, che Jára. Ehesape umi che resa ani haguãtei ake ha ndaikatuvéi apáy. 5 Upéicharõ nde'i mo'ãi umi che rayhu'ýva: "Ahundíma chupe." Anítei ha'e ovy'a che ahasa asy haguére. 6 Che ajerovia nde rehe, ha avy'a che renohẽ haguére jejopy vaígui. Ñandejárape apurahéita, ha'e che pytyvõ haguére.

Psalms 14

1 Ivýrova he'i ipy'a pýpe ndaiporiha Tupã. Maymávante heko ky'a, hembiapokue ñane mbojeguaru, ndaipóri hembiapo poráva. 2 Ñandejára yvága guive omaña yvypóra kuérare, jahecha oípa iñakã guapyva. Peteĩnte jepe oikuaaséva Tupãgui. 3 Opavave ojavy hape ha peteicha heko vai. Ndaipóri hembiapo poráva peteĩnte jepe. 4 Umi iñañaáva ha Ñandejárape oñembo'e'ýva, okaguai che retã guáre mbuja ho'u ramo guáicha hikuái. Umíva ndoiporúi iñakã. 5 Okyhyje, osusũ hikuái, Tupã oĩgui heko jojáva ndive. 6 Imboriahúva oipotávare peẽ pepuka, Ñandejára katu oñangareko hese kuéra. 7 Sión yvytýgui Israel oñerenohẽta jejopy vaígui. Ágã Ñandejára ohecha kuaa vove hetã guápe, Jacob ñemoñare kuéra, Israel retãgua ovy'áne.

Psalms 15

1 Ñandejára, mávapa oguahẽta nde rekohápe? Mávapa oikóta nde yvyty marangatúpe? 2 Upe hembiapo porã ha heko jojáva, upe añete guánte he'íva ipy'aite guive, 3 upe oñe'ẽ vai'ýva hapicháre, upe ojapo'ýva ivaíva hapicháre, upe oiko vai'ýva hapicha ndive, 4 upe ndohecha ramóiva hembiapo vaívape, umi Tupãre ojeroviávape omomba'éva, upe he'íva ojapóva ohasa asy ramo jepe, 5 pe plátare oiporuka'ýva mba'eve, térã plátare omoĩ vai'ýva hapichápe. Upe ojapóva ko'ã mba'e, ndo'ái chéne araka'eve.

Psalms 16

1 Tupã, eñangareko kena che rehe, ne rendápe niko aguahẽ. 2 Ha'e ndéve: "Nde hína che Jára ndaipóri ne jojáva." 3 Oĩ katu he'íva tupã yvy ári guápe: "Peẽ ore ruvicha hína. Peẽ ore mbovy'a." 4 Umíva omboheta hetave ta'anga kuéra ha oiko hapykuéri kuéra. Imba'e kuave'ẽ nguéragui mba'eve ndaikuaaséi. Che jurúpe noñehendúi chéne héra kuéra. 5 Ñandejára, nde hína opa mba'e chéve guarã. Nde pópe oĩ che rekove. 6 Yvy iporãvehápe niko reme'ẽ chéve aiko haguã. Mba'éiko

aipotave upévagui? 7 Amomba'e guasúta Ñandejárape che resape'áva, pyharekue jepe che py'a rugua guive che moarandu. 8 Opa árape Ñandejárape che mandu'a, ha'e oĩ ramo che ypýpe nda'ái chéne. 9 Upévore, che py'a rory, ha py'a guapýpe aikóne. 10 Nda che rejái chéne amano. Ndereheja mo'ái ne irũme yvy kuápe ojeity. 11 Nde rehechaukáne chéve jeikove rape. Ne rendápe aime ramo vy'águi che myenyhẽne. Nde ypýpe vy'a ndopáiva.

Psalms 17

1 Ñandejára, hendapeguánteko ajerure ndéve. Ndéve niko rohenói jey-jey. Ehendu kena che ñembo'e, añeteguánteko ha'e ndéve. 2 Nde rejapóta che rehe pe hendapete oĩva, nde niko reikuaa pe hekópe guáva. 3 Che apytu'ũnguápe reike ramo, pyharekue reju ramo remaña che rehe, ha tatápe che py'a ra'ã ramo, nderejuhúi chéne ajapoha ivaíva. Mba'eve hendape'ỹ nda'úi, 4 maymáva katu ndaupéichaí. Ndaikói upe rupi avave rehe ajahéi, aikógui ne ñe'ẽ he'iháicha. 5 Nde rape rupi memete aiko, araka'eve ndapiái chugui. 6 Che Jára, ndéve niko añembo'e. Ejapysaka kena che rehe ha che rendu. 7 Ehechauka chéve ne mborayhu. Nde renohẽ upe nde rehe ojeroviávape umi hese kuéra ija'e'ỹva po guýgui. 8 Nde resa'ỹicha kena eñangareko che rehe, nde pepo guýpe kena che mo'ã, 9 cháke iñaáva ojeity che ári, umi che jukaséva che mongora. 10 Ha'e kuéra oñemoha'entese, ha iñe'ẽ guasu. 11 Che rapykuere reka hikuái. Omangea che rehe yvýre che reity haguã, 12 ku jaguarete térã ita'ýraicha, kañyháme omangeáva hembí'urã ári ojeity haguã. 13 Ñandejára, epu'ã eñemoĩ hese kuéra, yvýre eity. Nde kysépe che renohẽ iñaáva po guýgui, 14 ha umi opa mba'e oguererekóvagai. Tombyaty hikuái ombyatyseháicha opa mba'e, ita'ýra kuéra tokaru okapu peve, ha tahemby jey ita'ýra ra'yrépe guarã. 15 Che katu Tupã, nde rehe amaña guive piko mba'e aipotave? Ha apáyvo, rohecha guive?

Psalms 18

1 Ñandejára rembiguái David ojapo vaekue, upe ára Ñandejára onohẽ haguépe chupe umi hese ija'e'ỹva pógui ha ndohéjái ramo guare chupe ho'a Saúl pópe. 2 Rohayhu Ñandejára, nde hína pe che mombaretéva. 3 Nde reñangareko che rehe, ne rendápe aguahẽ akañy haguã, nde reime che jerekuévo, nde hína pe che renohẽva jejopy vaígui. Ne rendápe aguahẽ ramo, nde che pytyvõ. 4 Añembo'e Ñandejárape, chupe jaropurahéi vaerã. Ha'e, che pe'a umi che rayhu'ỹvagai. 5 Ñemano ojerepa che rehe, mba'e vai ysyryicha ou che ári. 6 Aña retã che jura, ñemano iñuhãme che reity. 7 Vaípe ajecha ha Ñandejárape asapukái. Chupe ajerure che pytyvõ haguã. Tupao guive che rendu, ijapysápe oguahẽ che remiandu. 8 Yvy oñepyrũ oryrýi, yvyty hapo peve okuchu, Ñandejára ipochýgui péicha ojehu. 9 Itĩgui osẽ tatatĩ, ijurúgui tata rendy, tatapyi opa rupi isarambí. 10 Tupã oipepy yvága ha oquejy, arai ndetuichapa jepéva ipy guýpe. 11 Ojupi ha oho tekove ipepóva ári. Yvytu pepo ári oveve oho. 12 Pytũme oñeñuãmba, arai ypytũ ygui henyhẽva guýpe oñemo'ã. 13 Chugui opo ára vera, amandáu ha tatapyi araígui ho'a. 14 Tupã, yvatete oĩva osunu ha oñehenduka. 15 Opoi ihu'y kuéragui opa rupi, ára mante overa ha otiri ha sarambikue nde'áva opa rupi. 16 Ñandejára hatã osapukái, yvytu hatã oipeju, y kuéra oquevi ha opyta hendague, yvy rugua opyta ojekuaa. 17 Tupã oipyso chéve ipo ha che rupi, ysyry pypukúgui che renohẽ. 18 Che pe'a upe che rundisévagai ha che hegui imbaretévagai. 19 Aĩ vai jave ou chéve hikuái, ha Ñandejára che pytyvõ. 20 Okáre che renohẽ, che rayhúgui che renohẽ jejopy vaígui. 21 Tupã upéicha omyengovia chéve, che reko potĩ haguére. 22 Ñandejára rapégui che ndapiáiva, ha araka'eve namboykéiva Tupãme che rembiapo vai haguã. 23 Opa árape che mandu'a iñe'ẽre, araka'eve ndahejáiva hembíapoukapy. 24 Henondépe che rekove ipotĩ, ha mba'e vai apógui ajejoko. 25 Ñandejára omyengovia chéve che reko potĩ haguére. 26 Nde ne mba'e porã iñaña'ỹva ndive, ha rehecha kuaa imarangatúvape. 27 Oñomi'ỹvagai mba'eve, nde mba'eve nereñomíri, hova mokõivagai reñembotavy. 28 Imboriahúvape reipe'a ivaívagai, ojejapóvape remotĩ. 29 Ñandejára, nde hína upe che resapéva. Tupã, nde upe iñypytũha chéve remyesakáva. 30 Che pytyvõ ramo añemoĩ kuaa che rayhu'ỹvare, ha itáva tápia kuéra ári ajapyhara kuaa. 31 Tupã rape ndaipóri ojoavyha. Jarovia kuaa upe Ñandejára he'íva ojaopotaha. Tupã oñangareko umi hendápe oguahẽvare. 32 Oĩ nga'u piko ambue Tupã? Mávaña ñane pytyvõne ndaha'úi ramo ha'e? 33 Tupã upe che mombaretéva, upe che mboheko potíva, 34 upe guasúicha che mokyre'ỹva, ha yvate aĩ ramo che jokóva, 35 upe che mbo'éva ñorãirõrã, che pyapy ombaretéva hu'y vrónseva aipepy haguã. 36 Reñemoĩ

che jerére ha che pe'a ivaívagui, nde pópe che joko, ha rehecha kuaágui chéve aĩ porã. 37 Che rape remopotĩ che renondépe ha nañepysãngái. 38 Amuña ha ahupyty umi che rayhu'ỹvape, ha ndajevýi ahundipaite peve. 39 Ambo'ipaite anive haguãtei opu'ã, che py guýpe opytapa hikuái. 40 Ñorãirõme che mombarete, ha nde rupi umi che rehe opu'áva oñemoĩmba che po guýpe, 41 ha che renonderã okañy umi che rayhu'ỹva. Péicha ahundipaite umi che rayhu'ỹvape. 42 Osapukái hikuái oñepytyvõ haguã chupe kuéra, ndaipóri avave ohendúva. Tupãme osapukái hikuái, ha'e nopenái hese kuéra. 43 Amyangu'i ku yvy tĩmbo yvytu ogueroveve vaicha, ha apyrũmba hese kuéra ku tuju tape rupi guáicha. 44 Tupã che pe'a umi che rehe opu'ávagui, tetã nguéra ruvichárõ che moĩ, tetã nguéra aikuaa'ỹva chéve guarã omba'apo. 45 Maymávante che momba'e, che rendúvo, ojapo upe ha'éva. 46 Okyhyjepa che hegui hikuái, oryrýi osẽvo kañyhágui. 47 Toikove Ñandejára, che pytyvõhára. Toñemomba'e Tupã che pe'áva ivaívagui. 48 Tupã upe omyengoviáva umi che rehe oñemoĩvape, ha upe omoĩva tetã nguéra che po guýpe. 49 Che rayhu'ỹvagui, che rehe opu'ávagui, ha umi che jukasévagui che pe'a. 50 Romomba'éne opa rupi, ha nde réra aropurahéine Tupã. 51 Tuicha reipytyvõ mburuvicha remoĩ vaekuépe, na nde resaráiri ne rembiporavo pyrégui. David ha ita'ýra kuérape opa árape rehayhu.

Psalms 19

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Yvága ohechauka Tupã mimbikue, ha arapýre ojekuaa hembiapokue. 3 Ára omombe'u ojupe kóva ha pyhare avei omoherakuã. 4 Nañahendúi oñe'ẽva, jepe ko ñe'ẽ isarambi yvy apére, 5 ha pe marandu oguahẽ yvy opaha peve. Upépe kuarahy oñembohóga, 6 osẽva jepi vy'ápe ku oñani haguãicha osẽva, térã ku omenda ramóva osẽháicha ikotýgui. 7 Kuarahy osẽ árambotýgui, opu'ã, ojere ha okañy, hakukuépe ojope opa mba'e. 8 Tupã rembiapoukapy ndaijojahái, ñane mbopy'a rory. Tupã rembiapoukapy ijeroviaha, omoarandu oikuaa'ỹvape. 9 Tupã rembiapoukapy oĩ hekoitépe, ñane mbovy'a. Tupã rembiapoukapy hesakã, ñande resape'a. 10 Tupã ñe'ẽ naimeguái ha ndahekoviái. Tupã rembiapoukapy ijeroviaha, opavave oĩ hekoitépe. 11 Iporãiteve óro ojajaipávagui, he'ëve eiretégui osyrýva káva raitýgui. 12 Chéve avei che resape'a, ha umíva ajapógui chéve oho porã. 13 Mávapa upe ojavýrõ ohecha kuaáva? Ñandejára, eheja rei chéve che rembiapo vaikue, ajapo vaekue aikuaa'ýre. 14 Aní rehejátei añemoha'entese, upéicha ramo mante che reko potĩta, ha mba'e vaípe nda'a mo'ãi. 15 Toguahẽ porãite ne rendápe, ñe'ẽ osẽva che jurúgui ha arekóva che py'a pýpe, che Jára che mo'ã ha che renohẽva jejopy vaígui.

Psalms 20

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Ñandejára ta ne rendu rejejopy vaiha árape, Jacob Tupã, ha'e voi toñangareko nde rehe. 3 Ta ne pytyvõ ha toñangareko nde rehe, hekohágui oĩva Siõnpe. 4 Ta imandu'a opa ne mba'e kuave'ẽre, ha taiporã chupe umi ne mymba juka.*f** 5 Tome'ẽ ndéve opa umi mba'e nde py'aite guive reipotáva, ha tojapo ndéve opa umi mba'e rejaposéva. 6 Upéicharõ ore romomorãta nde pu'aka haguére umi nde rehe oñemoĩvare, ha romopu'ãne poyvi veve Tupã ore Jára rérape. Tupã tome'ẽ ndéve opa mba'e rejeruréva. 7 Aikuaa Tupã oipytyvõha hembiporavo pyrépe. Yvága marangatu guive chupe oipytyvõta opa mba'ére ipu'aka haguã. 8 Oĩ ojeroviáva ikárro kuérare, ambue katu ikavaju kuérare. Ore rojerovia Tupã ore Járare. 9 Ore ropyrũ hatãve rei, ha'e kuéra katu oñepysãnga ha ho'a. 10 Ñandejára, eipytyvõke ore ruvicha guasúpe, ha ehendu ore rembijerure.

Psalms 21

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Ñandejára, ore ruvicha ovy'a remombarete haguére chupe. Ovy'a, nde rupi ipu'aka haguére umi hese oñemoĩvare. 3 Reme'ẽ chupe umi mba'e ipy'aite guive oipotáva, ha hembijerure neremboykéi. 4 Ne rendápe oguahẽ ha tuicha rehovasa, mba'e jegua óro mburuvicha guasu oiporúva remonde iñakãre. 5 Oikove puku haguã ojerure ndéve, ha reme'ẽ chupe jeikove ndepukupa jepéva. 6 Imbarete chupe reipytyvõgui, remoherakuã ha remomarangatu. 7 Chupe rehovasa opa árape, ha ijypýpe reime rupi rembovy'a. 8 Nde, ore ruvicha guasu, araka'eve ndere'ái chéne, rejeriovágui Ñandejára rehe, ha nde rayhúgui ha'e, yvatete oĩva. 9 Nde po ohupytyta opa umi nde rehe oñemoĩvape, ha nde pu'akáta umi nde rayhu'ỹvare. 10 Ágã reju vove rembojovake haguã tatakuápe remoigéne chupe kuéra,

Ñande pochy ohundíne chupe kuéra, tatápe ombokusuguéne. 11 Ita'yra ha iñemoñare kuéra rehapo'óne, ko yvy ape árigui ha maymáva apytégui. 12 Ojaposérõ jepe nde rehe ivaíva, ha oñemoimba ramo nde rehe, osẽ vaíne chupe kuéra. 13 Remboguevíne chupe kuéra, ha nde hu'y hovaitére remoma'ëne. 14 Ñandejára, epu'ã ne mbaretেকে reheve, rogueropurahéine nde pu'aka haguére nde rehe oñemoivare.

Psalms 22

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Tupã! Tupã! Mba'ére piko che reja? Mba'ére piko reñemomombyry che hegui che pytyvõ rangue? Mba'ére piko nerepenái che rehe che rasẽ jave? 3 Tupã! Ára ha pyhare niko rohenói ha nerepenái che rehe. Pytu'u ndajuhúi. 4 Nde niko upe ne marangatu etéva, mburuvicha guasu Israel omomba'e guasúva. 5 Nde rehe ojerovia vaekue ore ru kuéra ypykue, upéicha rupi, jejopy vaígui renohẽ chupe kuéra. 6 Ojerure vaekue ndéve reipytyvõ haguã chupe kuéra, ha tembiguái rekógui renohẽ chupe kuéra. Ndojeroviái reíri nde rehe. 7 Ysõnte niko che, ndaha'ëi mba'eve. Ojepukapa che rehe. 8 Umi che recháva oñembohory che rehe, oñembohova vai, oñemohembe jere, ha he'i che rehe hikuái: 9 "Ñandejárame niko ojerovia. Tove ha'e toipytyvõ chupe. Ñandejára chupe ohayhúrõ toipe'a chupe ivaívagui." 10 Tupã, nde, che sy ryégui che renohẽ vaekue, ha che sy rapy pa'ũme che mboguapy. 11 Aikove py guive ndéve añeme'ẽ, ha che sy rye guive nde, chéve guarã Tupã. 12 Ani reñemomombyry che hegui, cháke aĩ vai ha ndaipóri che pytyvõva. 13 Tóroicha ojere che rehe umi che rayhu'yva, tóro ñarõ Basán guápe ojogua. 14 Jagaretéicha okororõ, ojejuru pe'a ha ou chéve hikuái. 15 Ýicha añehẽ, umi che kãngue ojehekyipa, che py'a araitýicha añandu che pyti'ápe hyku. 16 Che juru ikã vera, che kũ che apekũre oja. Te'õnguéicha, nde, yvýre che mbojehe'a. 17 Mondaha atýra jaguáicha che mongora. Che po ha che pýpe che kutu hikuái. 18 Umi che kãngue ojekuaapa. Che rayhu'yva katu omaña che rehe, 19 che aóre oñomboja'o che ahojáre oity po'a. 20 Ñandejára, ani reñemomombyry che hegui, nde niko upe che mombaretéva. Eju che pytyvõ. 21 Ani rehejátei kysépe ajejuka. Che pe'a umi jaguágui, 22 umi jaguarete jurúgui, ha umi tóro ratĩgui. 23 Nde rehe che mandu'áta che ryke'y kuérape, ha rogueropurahéita ijatyhápe hikuái. 24 Peẽ Ñandejárame pejeroviáva, pemomba'e guasu chupe! Jacob ñemoñare kuéra, pembotuicha chupe! Israel guáva guive, peñesũ henondépe! 25 Ndaha'ëi ha'e ndoikuaaséiva mba'eve imboriahúvagui, térã ijehasa asy oheja reíva, ha okañy chugui kuéra. Nahániri! Ha'e oikuaapa hembijerure. 26 Upévale Tupã, romomba'e guasúne aty guasúpe, ha opa nde rehe ojeroviáva rovake ajapóne umi mba'e ndéve ha'e vaekue ajapotaha. 27 Imboriahúva okarúne hyguatã meve, Ñandejára rehe ojeroviáva omomba'e guasúne chupe, ha oikove pukúne. 28 Opa tetã nguéra, ha mayma ko yvy apére oikóva, imandu'áne Ñandejára rehe, oúne henondépe oñesũ. 29 Ñandejára niko mburuvicha guasu, ha'e oisãmbyhy opa tetã. 30 Toñesũ henondépe ha tomomba'e guasu chupe umi imba'e retáva, umi oho jeýtava yvýpente opa. Umívako ijehegui ndoikovéi. 31 Ita'yra kuéra omomba'e guasúne Ñandejárape, hese imandu'áne oikove aja pukukue, 32 umi upe rire guápe avei imandu'áne, Tupã reko joja ha hembiapokuére.

Psalms 23

1 Ñandejára che rerekua, mba'eve naikotevëi. 2 Ñu rovyũ asýpe che mombytu'u, y satĩ ypýpe che moguahẽ. 3 Che mombarete jey, ha tape hekópe guáre che reraha héra rehehápe. 4 Ahasa ramo jepe ka'aguy ypytũ rupi, ndakyhyjéi chéne, nde, che Jára, reimégui che ndive. Nde yvyra jekoha, nde rehe che mbojerovia. 5 Karu guasu chéve rejapo umi che rayhu'yva rovake. Che akãre reñohẽ mba'e ryakuã asy, ha upe hay'uha remyenhyẽ chovi. 6 Ne mborayhu ha ne mba'e recha kuaa, rehechauka chéve aikove aja pukukue, ha nde rópe Tupã, aikóne opa árape.

Psalms 24

1 Ko yvy niko Ñandejára mba'e, opa mba'e ipype oíva, ha opa mba'e ipype oikóva. 2 Ha'e upe yvy omopyenda vaekue, yguasu ha ysyry ári omboguapy. 3 Mávapa ojupíne Ñandejára yvytýpe? Mávapa opytáne itupao marangatúpe? 4 Umi ipo ha ipy'a ipotíva ha ojeíva opa mba'e vaígui, umi ta'ãnga omomba'e'yva térã Tupã réra oiporu rei'yva. 5 Umívape ohovasa Tupã Ñandejára, ha oguenohẽ chupe kuéra jejopy vaígui. 6 Upéichako umi Ñandejárame ojeroviáva, umi Jacob Tupã rendápe oguahëva. 7 Peipe'a umi okẽ nguéra, nandi topyta, ha toike mburuvicha guasu tuichaitéva. 8

Máva piko aipo mburuvicha guasu tuichaitéva? Ñandejára hína upéva, upe imbaretetéva, upe ñorairõme imbaretetéva. 9 Peipe'a umi okẽ nguéra, nandi topyta, ha toike mburuvicha guasu tuichaitéva. 10 Máva piko aipo mburuvicha guasu tuichaitéva? Ñandejára imbaretetéva, ha'e hína upe mburuvicha guasu tuichaitéva.

Psalms 25

1 Ñandejára ndéve añembo'e. 2 Tupã nde rehe ajerovia. Ani rehejátei añemotĩ, térã oñembohory che rehe umi che rayhu'ýva. 3 Umi nde rehe ojeroviáva, noñemotĩ chéne araka'eve. Umi nde rehe opu'áva, umíva katu toñemotĩ. 4 Tupã, ehechauka chéve umi nde rape, ha umíva rupi che sãmbyhy. 5 Che mbo'e umi mba'e añete guáva. Ndéko hína che Jára, ha upe che renohéva jejopy vaígui. Nde rehe ajepoka opa árape. 6 Ñandejára, ani nde resarái ne mborayhu ha nde poriahurerekógui, reñandúva ore rehe opa árape. 7 Che angaipágui katu eñembyesarái, ha mba'e vai ajapo vaekuégui che mitã ramo guare. Che Jára, ani nde resarái che hegui, ne mborayhu niko tuicha. 8 Ñandejára niko imba'e porã ha imarangatu, upévare oheko mbo'e heko vaívape. 9 Imboriahúvape oisãmbyhy ani haguãtei ojavu, ha hapére chupe kuéra omboguata. 10 Ñandejára rape kuéra niko mborayhu ha teko jerovia, ko'ã mba'e ohupyty umi hembiapoukapy ojaipóvape. 11 Ñandejára, nde réra rehehápe, eheja rei chéve che rembiapo vaikue, heta ramo jepe umíva. 12 Oípa Ñandejárape omomba'éva? Chupe ha'e ohechaukáne hape, 13 ome'ëne chupe py'a guapy, ha ita'ýra kuérape upe yvy. 14 Ñandejára ojehayhuka umi chupe omomba'évape, ha chupe kuéra oikuaauka hembiapoukapy. 15 Ñandejára rehénte ajesareko, umi che py niko ha'e mante oguenohëne ñuhágui. 16 Ñandejára, emaña che rehe ha che poriahurereko, cheño niko aiko ha ndavy'ái. 17 Che py'apy emboevýi, ha che renohẽ jejopy vaígui. 18 Emaña che rehe, ha ehecha mba'éichapa ahasa asy ha che kane'õ. Eheja rei chéve umi che angaipa. 19 Nderehechái piko mbovýpa umi che rayhu'ýva? Mbovýpa oí umi che jukaséva? 20 Ñandejára, eñangareko che rehe ani haguã amano. Anítei reheja añemotĩ nde rehe ajerovia haguére. 21 Mba'eve hendape'ý niko ndajapói ha che py'a ipotĩ, ko'ã mba'e niko oñe'ẽ che rehe. Nde rehe ajerovia Tupã. 22 Tupã che Jára, eipe'a Israel árigui umi mba'e oipy'apýva chupe.

Psalms 26

1 Ñandejára, ehecha kuaáke chéve che mbojovakévo. Mba'eve hendape'ý ndajapói ha nde rehe hatã ajerovia, Ñandejára. 2 Eipyguara opa che rekove, che apytu'ũ ha che py'aite guive añandúva. Nderejuhúi chéne mba'eve ivaíva. 3 Ne mborayhu oí che jerére opa árape, ha nde rehénte ajerovia. 4 Ndaikói ijapúva ndive ha ndajehe'ái hova mokõiva ndive. 5 Hembiapo vaíva aty che mbojeguara, ndajehe'ái ijapytépe kuéra. 6 Che po ajohéi tembiapo vaígui, nde altar*^f rehe añemboja Ñandejára. 7 Ndéve rogueropurahéi, ha amoherakuã ne rembiapokue porãita. 8 Ñandejára, ahayhu upe tupao reikohápe, upe nde rejajaihápe. 9 Ani che rerekótei iñangaipáva, térã oporojukáva ramo. 10 Ha'e kuéra tembiapo vai ombojo'a, ha hapichápe ombopopegua mba'e hendape'ý ojapo haguã. 11 Che rekove katu ipotĩ. Che poriahurereko ha che pe'a jejopy vaígui. 12 Tape porãme hatã añembo'y, Ñandejárape amomba'éta umi hese ojeroviáva apytépe.

Psalms 27

1 Ñandejára upe che rekove ohesapéva, ha upe che pytyvõva. Mávaguí piko akyhyjéta? Ñandejára oñangareko che rehe, Máva piko che mongyhyjéta? 2 Opu'ávo che rehe umi iñañáva, umi che rehe ija'e'ýva oñemoívo che rehe, ha'e kuéra jeýnte umi oñepysãnga ha ho'áva. 3 Oñembohetárõ jepe ñorairõhára kuéra ha che mongora, ndakyhyjéi chéne chugui kuéra. Ondyry ramo jepe che rehe hikuái, nda che py'a tarovái chéne. 4 Peteĩ mba'énte Ñandejárape ajerure, peteĩ mba'énte aipota. Tupaópe aikose aikove aja pukukue, hese ajepy'a mongeta haguã, ha'e che mbopy'a rory haguã, chupe amomba'e guasu haguã. 5 Ágã ou vove ára ajejopy vaiha, Ñandejára che moguahëne tupaópe, ha iguýpe añemo'ãne. Yvate che rupíne ani haguã mba'eve ojehu chéve. 6 Upévo amopu'ãne che akã umi che rayhu'ýva ári. Tupaópe vy'ápe aikuave'ëne Ñandejárape, ha chupe apurahéi ha amomba'e guasúne. 7 Ndéve niko añembo'e Ñandejára, che poriahurereko kena ha che rendu. 8 Che py'a pýpe aikuaa ereha: "Peju che rendápe." Ne rendápe niko aguahẽ Ñandejára. 9 Ani rekañy che hegui. Ani nde pochy che ndive. Nde añónte niko upe che pytyvõva. Ani che

reja reítei, nde niko che Jára ha jejopy vaígui che pe'áva. 10 Che ru ha che sy che reja ramo tyre'ỹ, nde, Ñandejára, che rupíta ne mba'e ramo. 11 Ñandejára, eikuaauka chéve nde rape ha tape porã rehe che sãmbyhy, cháke oĩ che rayhu'ỹva. 12 Ani rehejátei ha'a ipópe kuéra, cháke opu'ãmbáma ha oñe'ẽ rei che rehe. Che jukase hikuái. 13 Aikuaa Ñandejára imba'e porãtaha che ndive aikove aja pukukue. 14 Pejerovia Ñandejára rehe. Pende py'a guasúke ha ani pene ate'ỹ. Añetehápe ha'e peẽme, pejerovia Ñandejára rehe.

Psalms 28

1 Ñandejára, ndéve niko añembo'e. Ani reñemokirirĩ che hegui, ne repenái ramo che rehe niko amanóta. 2 Ñandejára, che rendu rohenói ramo, ha che po ahupívo nde tupao marangatu gotyo. 3 Ani che mbotyryry umi iñaña ha hembiaapo vaíva ndive, umi oñe'ẽ jave hapichápe opa mba'e omoporáva, ha ipy'apy katu ñañágui henyhẽ. 4 Emyengovia chupe kuéra hembiaapo vaikue. Ha'e kuéra ojaopoháicha hapicháre, ejapo nde hese kuéra. 5 Ha'e kuéra nomomba'etí ete Ñandejára ojaopóva, hembiapokue ndohecha ramói ete. Upévore, Ñandejára tohundi chupe kuéra ha topu'áve'ỹ. 6 Toñemomba'e guasu Ñandejára, ohendúgui che ñembo'e. 7 Ñandejára upe che mombaretéva, upe che mo'áva ani haguãtei ojehu chéve mba'eve. Hese ajerovia. Avy'a che pytyvõ haguére, chupe aropurahéita. 8 Ñandejára hetã omombarete, ha'e oñangareko ha oipytyvõ mburuvicha guasu hembiporavo pyrèpe. 9 Ñandejára, enohẽ ne retã jejopy vaígui, ha ehovasa umi ne mba'évape. Herekua ramo eiko, ha opa árape eisãmbyhy chupe kuéra.

Psalms 29

1 Pemomba'e guasu Ñandejárape, tekove yvága pegua. Pemomba'e guasu chupe ha'e imbarete ha tuichágui. 2 Pemomba'e guasu héra ñane mbopy'a rorýva. Tupaópe, Ñandejára renondépe, peñesũ. 3 Ñandejára ñe'ẽ hyapupa y apére. Osunu Tupã tuichaitéva oñehendukávo. Ñandejára oñemoĩ yguasú ári. 4 Ñandejára ñe'ẽ hatã hyapu, Ñandejára ñe'ẽ opa rupi oñehendu. 5 Ñandejára ñe'ẽ yvyra máta ohakã'o, Ñandejára ohakã'o yvyra máta Líbano pegua. 6 Yvyty Líbano ha Sirión hérava, tóro ha vaka ra'yícha ombopopo. 7 Ñandejára ñe'ẽ opoi tata rendy, 8 Ñandejára ñe'ẽ omboryryĩ yvy ojeiko'ỹha, Ñandejára ñe'ẽ omboryryĩ Cadés yvy ojeiko'ỹha. 9 Ñandejára ñe'ẽ oipoka yvyra máta kuéra, ha ka'aguy omoperõ. Tupaópe maymáva he'i: "Tupã niko tuicha". 10 Ñandejára oguereko ama ipo guýpe, ha'e mburuvicha guasu opa árape guarã. 11 Ñandejára omombarete hetã, ha ohovasa py'a guapýpe.

Psalms 30

1 Ojepurahéi haguã tupao oñemboykévo Tupãme guarã. David rembiapokue. 2 Ñandejára, che, romomba'e guasu che pe'águi jejopy vaígui, ha nderehejáigui umi che rayhu'ỹva oñembohory che rehe. 3 Tupã che Jára, ndéve ajerure che pytyvõ haguã ha nde che monguera. 4 Ñandejára, amanomahágui che moingove jey, che renohẽ omanóva ohohágui. 5 Peẽ, Ñandejára rehe pejeroviáva, pepurahéi chupe. Peropurahéi héra marangatu. 6 Tupã niko ndaipochy aréi, imba'e porã katu opa árape. Pyharekue ñane rasẽ ramo, vy'a ñaroko'ẽ. 7 Che niko ha'émiva che jupe: "Ko'águi ndaipóri che reity vaerã." 8 Nde ra'e Ñandejára ne mba'e porãgui upe che mombaretéva. Reñemomombyry che hegui, ha kyhyjégui che py'a tarova. 9 Ndéve Ñandejára añembo'e, ndéve ha'e: 10 "Mávape piko oho porãta amano ramo, ha yvy guýpe añeñotỹ ramo? Che kusugue piko ne momba'e guasúta térã omoherakuãta ne mba'e porã?" 11 Ñandejára, che rendúke ha che poriahurereko. Che pytyvõke Ñandejára. 12 Ñandejára, che rasẽ niko remyengovia vy'ápe, Ao hũ amondéva reipe'a che hegui ha che monde ao jeguápe, 13 ikatu haguãicha rogueropurahéi opa árape. Tupã che Jára, ndéve apurahéi.

Psalms 31

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Ñandejára, ne rendápe niko aguahẽ, ani che rejátei añemotĩ. Nde, nde reko jojágui, che pe'a jejopy vaígui. 3 Che rendúke Ñandejára, ha pya'e eju che pytyvõ. Nde upe che rehe reñangarekóva nde guýpe añemo'ã ha che renohẽ jejopy vaígui. 4 Nde réra rehehápe eñangareko che rehe ha che sãmbyhy. 5 Ñuhã niko omoĩ chéve hikuái. Che pe'a kena upégui. Ndéko hína pe che rehe reñangarekóva. 6 Nde pópe amoĩ opa che rekove, che Jára Tupã añetete, nde hína

pe che pytyvõtava. 7 Ndéve nembojeguaru umi ta'ãnga omomba'e guasúva, che katu nde rehe ajerovia. 8 Ñandejára, ne mborayhu che mbovy'a. Rehechávo che mba'e mbyasy ha reikuaávo ahasa asyha, 9 tape porãre che renohẽ ani haguãtei ha'a umi che rayhu'ýva pópe. 10 Ñandejára, che poriahurereko kena. Che resa ha che py'a, opa che retepy ñembyasýgui ikane'õ. 11 Ñembyasýpe niko apa rei, che pyahẽgui che tuja. Che kangy, che kane'õ ha umi che kãngue hasypa. 12 Che rayhu'ýva opukapa che rehe, che róta jere rupi oikóva oñembohory che rehe. Umi che kuaáva okyhyjepa che hegui, ha umi okáre che recháva okañymba che hegui. 13 Ku amano ramo guáicha tesaráipe aiko, kambuchi jekakuéicha añemboyke. 14 Okyhyjepa hikuái. Ahendu oñe'ẽha che rehe, ha opu'ãmbataha che juka. 15 Ñandejára, nde rehe ajerovia. Ndéve ha'e nde che Jaraha, 16 ha opa che rekove nde pópe oíha. Ani che rejátei ha'a umi che rayhu'ýva ha che ári oikóva pópe. 17 Ñandejára, ehecha kuaa kena chéve. Nde, che rayhúgui che pe'a jejopy vaígui. 18 Ñandejára, ani che rejátei añemotĩ ndéve añembo'e haguére. Toñemotĩ umi iñañáva. Omanóva ohohápe eñotý tokirirĩ. 19 Upépe tokirirĩ umi ijapúva, umi heko jojávape omomichíva, umi iñe'ẽ reitýva imarangatúvape, ha umi oñembohoryva hapicháre. 20 Ñandejára, tuichaite niko upe ne mborayhu, rehechaukáva maymáva rovake umi nde rehe ojeroviáva ha ne rendápe oguahẽvape ańonte. 21 Nde ypépe remboja ha remo'ã chupe kuéra ani haguãtei hese kuéra mba'eve ojapo umi pokarẽme oha'áva chupe kuéra. Nde róta guýpe remo'ã umi hese kuéra oñe'ẽ reívagui. 22 Ñandejára toñemomba'e guasu. Ha'e ohechauka chéve imborayhu ha tuicha mba'e ojapo che rehe jejopy vaípe. 23 Py'a tarovápe ha'e che jupe: "Ndoikuaase véima che hegui mba'eve." Repena katu che rehe ndéve añembo'évo. 24 Pehayhu Ñandejárape peẽ hese pejeroviáva. Ha'e oipytyvõ umi hese ojeroviávape, ha ojahéi umi oñembotuichasévape. 25 Ta pene kyre'ý ha ta pende py'a guasúke opavave Ñandejára rehe pejeroviáva.

Psalms 32

1 Ovy'a upe ojeheja reívape iñangaipa ha umívagui oiko tesarái. 2 Ovy'a upe hova mokõi'ýva, Ñandejára oheja reívape hembiapo vaikue. 3 Namombe'úi aja che angaipa che piru che kã vaekue, opa árape che pyahẽgui. 4 Ára ha pyhare niko nde po reity che ári. Yvytu aku ombopiruháicha yvoty, upéicha añañyi. 5 Amombe'u ndéve che angaipa. Mba'evete namokañyi, che py'a pýpe arekógui ndéve aikuaaukávo. Umíva nde reheja rei chéve. 6 Upévale, opa nde rehe ojeroviáva, oñembo'ene ndéve ojejopy vai jave. Umi y ojupi ha ojaho'i ramo opa mba'e, ndohupytýi chéne chupe kuéra. 7 Nde hína pe che rehe reñangarekóva, che pytyvõva ajejopy vai jave. Vy'ápe che añañbáva jejopy vaígui che pe'a jave. 8 Ñandejára he'i: "Che roheko mbo'éta. Ahechaukáta ndéve moõ rupípa reho vaerã, ha nde rehe ajesarekóta opa árape." 9 Ani pende rova tavy ku kavaju térã mburikáicha, ikatúva ñañemboja hese fréno ijurúpe mante oguereko ramo. 10 Hembiapo vaíva heta ohasa asýne. Ñandejára rehe ojeroviávape katu imborayhu oñañuãmbáne. 11 Pevy'a Ñandejára rehehápe peẽ pende reko jojáva. Umi imba'e porã ha imarangatúva topurahéi vy'a pópe.

Psalms 33

1 Mayma imarangatúva tomomba'e Ñandejárape. Omomba'e guasu vaerã voínte chupe, opa imarangatúva. 2 Pemomba'e guasu Ñandejárape mbaraka púpe, árpa púpe, pepurahéi chupe. 3 Purahéi pyahu pehenduka chupe. Pembopu porãke ha peguerosapukái chupe. 4 Upe Ñandejára he'íva niko añete, ha opa mba'e ojapo teko jeroviápe. 5 Ha'e ohecha ramó teko joja ha opa mba'e hendápe ojejapóva. Yvy niko henyhẽ chovi imborayhúgui. 6 Ñandejára ñe'ẽ rupi yvága ojejapo, ha ipytu rupi opa mba'e yvágare oíva. 7 Yguasú kuéra ombyatypa kambuchípe guáicha, ha yvy guýre osyrýva ombyaty yvy ruguáre. 8 Opavave tomomba'e guasu Ñandejárape, ha mayma yvy apére oikóva tomomba'e chupe. 9 Ha'e oñe'ẽ ha opa mba'e ojejapo, he'ínte ha opa mba'e oiko. 10 Ñandejára oitypa yvýre opa mba'e tetã nguéra ojaposéva. 11 Umi mba'e Ñandejára ojaposéva katu ndopa reíri chéne araka'eve. 12 Ovy'a upe tetã oguerekóva Tupãme ijára ramo, upe tetã ha'e oiporavo vaekue imba'e teerã. 13 Ñandejára omaña yvága guíve ha opavavépe ohecha. 14 Upe ha'e oíhágui oma'ẽ opa yvy apére oikóvare. 15 Ha'e maymáva angapy apohare ha oikuaa opa mba'e maymáva ojapóva. 16 Ndaha'úi iñorãirõhára hetágui mburuvicha guasu osẽ poráva ñorãirõgui, térã imbaretegui osẽ poráva kuimba'e py'a guasu. 17 Kavaju na ñane renohéi jejopy vaígui, imbarete ramo jepe na ñane renohéi jejopy vaígui. 18 Ñandejára katu oñangareko umi chupe omomba'évape ha imborayhu rehe ojeroviávape.

19 Umívape ha'e ndohejái omano. Omoingove katu chupe kuéra ñembyahýi guasu ou jave. 20 Ñandejára rehe ore rojerovia. Ha'e upe ore pytyvõ ha oñangareková ore rehe. 21 Ñandejára ore mbopy'a rory ha héra marangatu rehe rojerovia. 22 Ñandejára, ne mborayhu ta ore añuãmba. Upéva roha'arõ nde hegui.

Psalms 34

1 David oñembotarova ramo guare Abimélec renondépe, ha upéi osẽ oho. 2 Amomba'e guasúta opa ára Ñandejárape, chupe aropurahéita tapiaite. 3 Ñandejára ombovy'a che rekove. Imboriahúva tohendu ha tovy'a! 4 Oñondive ñamomba'e guasu Ñandejárape, héra jaropurahéi oñondivepa. 5 Ñandejárape añembo'e, ha'e che rendu, ha oipe'apa che hegui umi mba'e che mongyhyjéva. 6 Umi Ñandejára rehe ojeroviáva vy'águi ojajaipáne, ha hova noñomi chéne ñemotĩgui. 7 Che, tekove poriahu, Ñandejárape añembo'e. Ha'e, che rendu ha che pe'a jejopy vaĩgui. 8 Ñandejára remimbou oñangareko ha oguenohẽ jejopy vaĩgui opa umi hese ojeroviávape. 9 Peha'ã ha pehecha Ñandejára imba'e porãha. Ovy'a rasa upe hese ojeroviáva. 10 Tomomba'e Ñandejárape, umi oñemboyke vaekue chupe guarã, umíva noikotevẽi chéne mba'evére. 11 Umi opa mba'e oguererekóva ágãnte imboriahu ha iñembyahýine. Umi Ñandejárape oñembo'éva noikotevẽi chéne mba'eve. 12 Peju che ra'y kuéra ha pehendu: pombo'éta pemomba'e haguã Ñandejárape. 13 Oĩpa oikove pukuséva? Oĩpa vy'ápe oikoséva? 14 Anítei nde jurúgui osẽ mba'e vai ha anítei nde japu. 15 Eheja mba'e vai ha ejapo iporáva, eñeha'ã py'a guapýpe opa árape eiko. 16 Ñandejára oñangareko umi ijohéi pyrévare, ha ohendu umíva ñembo'e. 17 Heko vaívagui katu ndoikuaaséi mba'eve, umíva opa vaerã tesaráipe. 18 Ñandejára ohendu umi ijohéi pyréva ñembo'e ha oguenohẽ chupe kuéra upe ojejopy vaihágui. 19 Ñandejára oñemboja umi ohasa asývare ha oguenohẽ umi ikangypávape jejopy vaĩgui. 20 Heta mba'e vai rupi imarangatúva ohasa, ha Ñandejára oguenohẽ chupe umívagui, 21 oñangareko ikãnguere, peteĩnte jepe nopẽi chéne. 22 Iñañávape ojuka iñañangue, ha oñemyengoviane umi ndaija'éivape imarangatúvare. 23 Ñandejára oguenohẽ jejopy vaĩgui hembiguái kuérape, ha mba'eve ivaíva ndojejapói chéne umi hendápe oguahẽvare.

Psalms 35

1 Ñandejára, epu'ã umi che rehe opu'ávare, eñemoĩ umi che rehe oñemoĩvare. 2 Eipyhy ne mo'ãha, ñorairõme rejokóva ne renondépe, ha eju che pytyvõ. 3 Eipyhy nde yvyra akua puku ha eñemoĩ umi che muñávare. Ere chéve che renohẽtaha jejopy vaĩgui. 4 Taiñakã tavy ha toñemotĩ umi che jukaséva, toguevi ha tojepicha umi che rundiséva. 5 Ku kapi'yicha yvytu oguerovevéva, Ñandejára remimbou tombotyryry chupe kuéra. 6 Hape kuéra taisýi ha taiñypytũ, Ñandejára remimbou omuña vove chupe kuéra. 7 Reiete ñuhã omoĩ chéve hikuái, reiete vvykua ojo'o che raperãme. 8 Oimo'ã'yhágui, to'a hi'ári kuéra mba'e vai ndetuicháva. Ha'e kuéra to'a iñuhã nguérape ha upe yvy kuápe ha'e kuéra voi ojo'o vaekue. 9 Upévo, avy'áne Ñandejára rehehápe, che renohẽ haguere jejopy vaĩgui. 10 Che py'aite guive Ñandejárape aropurahéi ha'évo: "Tupã, ndeichagua niko ndaipóri. Nde reipe'a ikangývape imbaretéva po guýgui, ha imboriahúvape umi ipo jopývagui." 11 Oñe'ẽ rei ha ijapúva opu'ã che rehe. Mba'e aikuaa'yvare oporandu chéve hikuái. 12 Iporáva ajapóva omyengovia chéve tembiapo vaípe. Ha che py'a yvýre ho'a. 13 Ha'e kuéra hasy jave katu, che upe chupe kuéra añaandúva. Añemonde ao vosakuépe ha ndakaruvéi, ha che py'a pýpe añembo'e mante. 14 Che irũ térã che ryvýre ajapo ramo guáicha, che sy arombyasy ramo guáicha, tĩndyhápe aiko ágotyo pégotyo. 15 Upéi katu ha'a, ha opukapa che rehe hikuái. Oñemoĩmba che rehe ha ku che kuaa'y ramo guáicha che nupã ha oñemboharái che rehe hikuái. 16 Vaípe che rereko, oñembohory ha omaña vai che rehe hikuái. 17 Ñandejára, Araka'e pepe piko remañátante che rehe? Ejúpy che pe'a jejopy vaĩgui, ani umi jagaretéicha okororõva ojapo che rehe mba'eve. 18 Upéicha ramo, maymáva rovake romomba'e guasúta, ha rogueropurahéita opavave apytépe. 19 Reiete ovy'a umi ndaija'éiva che rehe. Reiete oñembyesa'i umi reiete nda che rayhúiva. 20 Umíva ndoikoséi py'a guapýpe, imboriahúvape ojopy vaipa ha opáicha oha'ã chupe kuéra ombotavy haguã. 21 Ijuru guasu ha he'i che rehe: "Roikuaapáko upe rejapóva." 22 Ñandejára, rehechapáma niko ko oikóva. Ani rekirirĩ ha reñemomomyry che hegui. 23 Epáy, epu'ã Tupã che Jára. Eju che pytyvõ. 24 Tupã che Jára, eju che pytyvõ. Ani rehejátei opuka che rehe hikuái, 25 térã he'i: "Jajapóma hese upe jajapose vaekue. Oikopáma hese." 26 Toñemotĩ ha tojepicha umi ovy'áva chéve ho'a vai

haguére. Tojesarea ha toñemotĩ umi he'íva ijehe tuichaveha che hegui. 27 Umi che ndive oíva ha oipotáva asẽ porã, tovy'a, topurahéi ha te'i: "Tuichaite mba'e niko Ñandejára, oipota etereíva hembiguái oiko py'a guapýpe." 28 Nde reko joja aropurahéita, ha opa árape ndéve romomba'e guasúta.

Psalms 36

1 Salmo, Tupã rembiguái David rembiapokue. 2 Ipy'a ruguaite guive, iñangaipávape oñe'ẽ hembiapo vai. Ha'e katu mba'eve ndoikuaaséi Tupãgui, 3 ha opa ojapóvante iporã chupe, upéicha rupi ndohecha kuaái hembiapo vai. 4 Ijuru guasu ha ijapu, oĩ vai iñakãme ha naiporã véima hembiapo. 5 Oñeno jave hupápe, ivaíva mante iñakã rupi ohasa. Oñemohatã hembiapo vaípe ha opa mba'e vai iporã vaicha chupe. 6 Ñandejára, ne mborayhu niko ojepyso yvága peve, nde reko jerovia araire. 7 Nde reko joja katu umi yvyty ijyvateve vaicha, ha ne mba'e kuaa yguasú pypukúicha. Nde Ñandejára, reñangareko yvypóra ha mymba kuérare. 8 Ajépa tuicha ne mborayhu Tupã. Upévore maymáva oñemo'ã nde pepo guýpe. 9 Hyguatã umi mba'eta nde rógape oívagui, ha remboy'u chupe kuéra ysyry he'ẽ asývagui. 10 Nde hegui mante heñói tekovete, ha nde ore resape rupi, opa mba'e oréve hesakã. 11 Mborayhu ha teko jojápe reñañuã umi imarangatu ha ne momba'évape. 12 Anítei opyvoi che rehe umi oñembotuicháva, anítei oñemboharái che rehe umi heko vaíva. 13 Namó, péina ho'áma umi heko vaíva. Umívako nopu'ã mo'ã véima.

Psalms 37

1 Ani nde pochy oĩ haguére iñañáva. Ani reikose heko joja'yva oikoháicha. 2 Umíva voiete kapi'yícha ipirúne ha ñana roguéicha oñyñýine. 3 Ñandejára rehe ejerovia ha ko yvy ári reikóvo rehupytýne py'a guapy. 4 Ñandejára nde py'a tombovy'a, ha'e ohupytykáne ndéve opa mba'e nde py'aite guive reipotáva. 5 Ñandejára pópe emoĩ nde rekove, hese ejerovia, ha ha'e oñangarekóne nde rehe. 6 Kuarahýicha ojajáine nde reko joja, aráicha hesakãne nde reko potĩ. 7 Kirirĩháme eiko Ñandejára rovake, ha eha'arõ ha'e ta ne pytyvõ. Ani ne mbopochy upe oñakã rapu'áva, térã upe ñuhã omoíva hapichápe. 8 Ani nde pochy ha reñemyrõtei, pochy niko opa mba'e mbyaiha. 9 Oñemosẽmbáta ko yvýgui iñañáva, ha oñemomba'éne hese umi Ñandejárare ojeroviáva. 10 Ko'ẽrõite opámane iñañáva, ndojejuhúi chéne ojehekave ramo jepe. 11 Imboriahúvape opyapáne ko yvy, ha py'a guapýpe oikóne hikuái. 12 Omaña vai iñañáva heko potívare, ha oñeha'ã omoĩ vai chupe. 13 Ñandejára katu opuka oikuaágui iñañáva hi'ára guahẽmaha. 14 Umi iñañáva ohekýi ikyse ha oipepy ihu'y kuéra, oity haguã imboriahúvape ha ojuka haguã heko potívape. 15 Ikyse ojekutúne ipy'áre ha ihu'y kuéra opẽmbáne. 16 Umi mba'e ohupytýva heko potíva, iporãve opa umi mba'e iñañávape hembývagui. 17 Iñañáva pyapy oñemopẽmbáne ha Ñandejára oipytyvõne heko potívape. 18 Ñandejára oñangareko heko potívare, chupe ome'ẽ yvy imba'e teerã. 19 Ndohasa asýi chéne ha'e, ha hyguatãne ñembyahýi guasu ou ramo. 20 Iñañáva oñehundipáne. Ñandejára rehe oñemoíva tatatícha opa reíne, ñana piru okái ramo guáicha. 21 Iñañáva omba'e poru hapichágui ha nome'ëveí chupe imba'éva. Heko potíva katu ipojera. 22 Umi Ñandejára ohovasávape, umíva ohupytýne yvy. Umi ha'e ojahéivare, umíva oñehundipáne. 23 Ñandejára oisãmbyhy yvypóra rekove, ha'e omboguata chupe hapére. 24 Ho'a ramo jepe opu'ã jeýne, Ñandejára oguerekógui chupe ipópe. 25 Che mitã vaekue, ko'ágã katu che tujáma, ha ndahecháiva heko potíva oikotevẽ ramo, térã ta'yra kuéra ojerure ramo upe rupi rei ho'u vaerã. 26 Imba'e porã katu ha'e, ha oikotevẽvape oiporuka. Ta'yra kuéra opa mba'e ohupytýne. 27 Eheja ivaíva ha ejapo iporáva ha nde repyta mo'ãi yvy'yre. 28 Ñandejára ohechase teko joja, ha ndoheja reíri chéne umi hese ojeroviávape. Hembiapo vaíva oñehundipáne, ha ta'yra kuéra oñemosẽne ko yvýgui. 29 Heko potívape opyapáne ko yvy, ha upépe ha'e kuéra oikóne opa árape. 30 Heko potíva ñe'ẽ arandu memete, ha opa mba'e he'i hendapete. 31 Tupã mbo'epy oĩ ipy'a pýpe, ha noñepysãngái chéne. 32 Iñañáva omangea, heko potívape ojuka haguã. 33 Ñandejára ndoheja mo'ãi ho'a ipópe, térã oje'e hese ojapoha mba'eve hendape'y. 34 Ñandejára rehe ejerovia ha ejapo ha'e he'íva, yvate ne mopu'ãne ha ome'ẽne ndéve ko yvy. Ndete voi rehecháne iñañáva oñehundi ramo. 35 Ahecha peteĩ iñañáva oñemoha'enteséva opu'áva ku yvyra máta guasúicha. 36 Upéi, ahasa jeývo upe rupi, ndahecha véima. Aheka ha ndajuhúi. 37 Emaña heko potí ha oiko porávare, py'a guapy oha'arõ chupe henonderã. 38 Heko vaíva katu oñehundíne, ha ita'yra kuéra ojejukapáne. 39 Ñandejára oipytyvõ heko potívape, hendápe ha'e kuéra uguahẽ kuaa ojejopy vai jave. 40 Ñandejára oipe'a

chupe kuéra upe jejopy vaígui, ha'e kuéra ojerovia haguére hese.

Psalms 38

1 Salmo, David rembiapokue, ñane momandu'a haguã. 2 Ñandejára, nde pochy niko che ndive. Ani che ja'o térã rejahéitei che rehe. 3 Nde niko che kutupa, ha nde po pohýi che ndive. 4 Nde pochygui che ndive che rete ijaipa. Ha che rembiapo vaígui che kãngue kuéra opẽmba. 5 Che rembiapo vaikue che mbopytupa. Ipohýi chéve, ndaropu'akái. 6 Che rovatavýgui umi che kuru kuéra oñembyaipa ha ine. 7 Opa árape aiko'i, tĩndyhápe añembyasy. 8 Che ku'a rasy ha che akãundu, che rete hasypa. 9 Che kangy, che kane'õ, che py'a rugua guive che pyahẽ. 10 Ñandejára, nde niko reikuaa opa aipotáva. Mba'eve nokañýi nde hegui. 11 Che py'a operere, che kangypa, che resa jepe iñypytũmba. 12 Umi che kuaáva, che rogagua jepe, ndojavéi che rendápe. 13 Umi che jukaséva omoĩ chéve ñuhã, umi che rundiséva oko'i che rehe. Ára ha pyhare okaguai che rehe hikuái. 14 Che katu ku ijayysape vaicha, nahendúi. Che ñe'ẽngu ramo guáicha, na ñe'ẽi. 15 Ajogua umi ohendu'ỹvape, ikatu'ỹva avavépe ombohová. 16 Tupã che Jára, nde rehe ajerovia. Nde, repenáne che rehe. 17 Peteĩ mba'énte ajerure ndéve: "Ágã ha'a vove, ndaipotá. 18 Añandu paitéma apataha, che rete rasy ndopíri. 19 Añemombe'úta ndéve, arombyasýgui che angaipa. 20 Umi che jukaséva imbarete, ha heta umi reiete che rehe ija'e'ỹva. 21 Mba'e vaípe oñemyengovia ajapóva. Che mba'e porãgui, okaguai che rehe hikuái. 22 Tupã che Jára, ani che rejátei cheño rei, ani reñemomombyrýtei che hegui. 23 Tupã che pytyvõhára, pya'e eju che pytyvõ.

Psalms 39

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Ha'e che py'a pýpe: "Águive aiko porãta, ahangarekóta opa ha'évare. Che juru ambotýta iñaáva renondépe." 3 Aiko iñe'ẽngúva ramo, mba'eve nda'éi. Mba'evépe nasẽ porãi ha ko'ýte añañandu vai. 4 Che py'a tarováta, ha ko'ýte che akãme ambojere. Che py'a hakuvopa ha asapukái: 5 Ñandejára, eikuaauka chéve mba'éichapa apáta ha araka'e pevẽpa aikovéta. Aikuaase che rekove araka'épa opáta. 6 Che rekove remombyky, che ndaha'é. 7 Mba'eve ne renondépe. Maymáva niko yvytúicha opa rei, 7 ku kuarahy'ãicha, ohasávonte ojehecháva. Opa mba'e rei ñambyaty, jaikuaa'ỹ rehe mávapepa opytapáne. 8 Ñandejára, Mba'éiko hemby chéve? Nde rehe ajerovia. 9 Che mopotĩ che rembiapo vaígui, ha ani reheja ivýrova oñembohory che rehe. 10 Akirirĩ, che juru ndaípe'ái. Nde upe rejapóva opa mba'e. 11 Anive rejahéi che rehe. Nde po pohýi niko che ndive, ha che kangypáma. 12 Maymávape reheko mbo'e remyengoviávo chupe hembiapo vai. Umi mba'e ha'e hakate'ỹveha, rehundipa. Maymáva niko yvytúicha opa rei. 13 Ñandejára, ndéve añañandu'e. Ehendu che rembijerure, che resaygui ani reñembyesarái. Che ru kuéra ypy kuéicha niko che, ne mbohupa mínte avei. 14 Anive nde pochy che ndive. Che reja tapytu'u, apa mboyve, che rekove oso mboyve.

Psalms 40

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Ñandejára rehénte ajerovia. Che rendápe oñemboja ha che rendu. 3 Omanóva oñeñotýhagui ha karugua pypukúgui che renohẽ. Ita ári che moñembo'y aguata mbarete haguã. 4 Che jurúgui omoheñói purahéi pyahu, ha Tupã Ñandejárape amomba'e guasu. Heta oĩne ohechávo ko'ã mba'e ojere ha ojeroviáne Ñandejára rehe. 5 Ovy'a rasa upe Ñandejára rehénte ojeroviáva, ojehe'a'ỹva hembiapo vaíva ndive, ha mba'e japúpe oñeme'ẽ'ỹva. 6 Tupã, che Jára, hetaité mba'e porãitéma niko rejapo. Máva piko ndéicha, kóicha imba'e poráva ore ndive? Hi'ante chéve amoherakuã, opa rupi amosarambi, ha hetágui, ndaikatúi amombe'upa. 7 Rejerure rangue mymba juka ha mba'e kuave'ẽ, *f** térã mymba hapy tembiapo vai jeheja reirã, hendaguépe reju che resape'a. 8 Upévare ha'e ndéve: "Nde pópe añañandu." 9 Ne rembiapoukapýpe he'íma voi umi mba'e che ajapo vaerã. Tupã che Jára, nde reipotávante niko che aipota, ne rembiapoukapy areko che ágã ruguápe. 10 Ñandejára, nde reikuaa akirirĩ rangue, opavavépe aikuaauka hague nde reko joja, 11 ha che jupe guarãnte che py'ápe ndahejái hague. Opavavépe ha'e nde ore pytyvõha ha rehayhuha opa ne retã guápe. 12 Nde Ñandejára, opa árape ta che mokunu'ũ. Añete ha mborayhúpe opa árape ta che mo'ã. 13 Mba'e vaieta niko ojere che rehe ikatu'ỹva aipapa. Che rembiapo vaikue hetave che akã raguégui ha vaípe

che jopy. Che resa in̄pytũmba, ha yv̄yre che py'a ho'a. 14 Ñandejára, eju kena che pytyv̄õ. Pya'e eju che renoh̄ẽ jejopy vaĩgui. 15 Umi che jukaséva toñemotĩ, umi che rundiséva tohopa tokañy, 16 Ñemotĩme tokañy umi che rehe oñembohorýva. 17 Umi ne momba'éva katu tovy'a, akóinte te'i umi nde rehe ojekóva: "Ajépa imba'e porãite Ñandejára". 18 Ñandejára, che niko tekove poriahu. Ani nde resarái che hegui. Nde upe che renoh̄ẽva jejopy vaĩgui. Pya'e eju che rendápe.

Psalms 41

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Ou porãne upe oñangarekóva ityre'ỹ ha imboriahúvare. Ñandejára chupe oipytyv̄õne ojejopy vai jave. 3 Ñandejára oipytyv̄õne chupe, ombovy'a ha omoingove pukúne chupe. Ndohejái chéne chupe ho'a hese ija'e'ỹva pópe. 4 Mba'asy oity ramo chupe tupápe, Ñandejára omongueráne chupe. 5 Ñandejárape ha'e: "Che poriahurereko ha che monguera. Ivaíva niko ajapo ne renondépe." 6 Che rayhu'ỹva, ivaívante oipota ou che ári. He'i hikuái: "Araka'e piko upéva omanóta, ñande resarái haguã chugui?" 7 Oĩ ramo oúva che andu, tova mokõime ha ñe'ẽ rei rekávo ou. Okápe osẽvo katu, opa rupi che rehe oñe'ẽ vai. 8 Che rayhu'ỹva ijaty, oñe'ẽvo che rehe. Oimo'ã che rembiapo vai haguére kóicha ahasa asyha. 9 He'i hikuái: "Aña ogueru ko'ã mba'e hi'ári. Kóva niko naipohã véima." 10 Upe che ndive oikóva, che ndive okarúva ha che jeroviaha, ha'e jepe oñemoĩ che rehe. 11 Che poriahurereko Ñandejára, águi che mopu'ã ha taikuaauka chupe kuéra. 12 Che rehe ija'e'ỹva ndaipu'akái ramo che rehe aikuaáta aĩ porãha ne ndive. 13 Che rekove ipotĩ haguére, reñangareko che rehe ha che rereko ne renondépe. 14 Toñemomba'e guasu Tupã, Israel Jára, ko'ágã ha opa árape.

Psalms 42

1 Coré ra'y kuéra ñe'ẽ poty. 2 Ku guasu yuhéi ijuku'aháicha ysyry porãre, upéicha che ánga henyh̄ese nde hegui, Tupã. 3 Che ágã nde hegui henyh̄ese, Tupã reikovéva. Araka'épa ijáne chéve, ne rendápe aguah̄ẽ ha romomba'e guasu? 4 Ára ha pyhare che rasẽ, che resay che rembi'u. Manterei oñeporandu chéve: "Mba'éiko oiko ra'e nde Járagui?" 5 Che mandu'ávo umi ára ohasa vaekuére, techaga'u che aho'i. Che mandu'a aha ramo maymáva renondépe, ha roguah̄ẽ tupaópe purahéi ha vy'a pópe. 6 Mba'ére piko kóicha añembyasy? Mba'ére piko che py'a tarova? Tupã rehén̄te voi ajeroviáta. Chupe amomba'e guasu jeýta. Ha'e hína Tupã, upe che pe'áva jejopy vaĩgui. 7 Che py'a ho'a yv̄yre, upévare che mandu'a nde rehe, ysyry Jordán rembe'ýgui, Hermón ha Misar yvyty guive. 8 Umi y rembosyry ha rembyapajeréiva che aho'i. Oñombohovái vaicha hikuái osununu ha ho'ávo ojo'ári. 9 Árape, Ñandejára imba'e porã che ndive, pyhare, aropurahéi ha añembo'e Tupã che moingovévape. 10 Ha'éta Tupãme, che pe'áva jejopy vaĩgui: "Mba'ére piko nde resarái che hegui? Mba'ére piko aikóta añembyasy, ha ojopy vaíta che ndive umi che rehe ija'e'ỹva?" 11 Che kãngue rasypa oñembohorýgui, che rehe umi che rayhu'ỹva. Manterei oporandu chéve hikuái: "Mba'éiko oiko ra'e nde Járagui?" 12 Mba'ére piko kóicha añembyasy? Mba'ére piko che py'a tarova? Tupã rehén̄te voi ajeroviáta. Chupe amomba'e guasu jeýta. Ha'e hína Tupã, upe che pe'áva jejopy vaĩgui.

Psalms 43

1 Tupã, esẽ che rehehápe. Eñemoĩ che ykére, ani haguã ha'a iñaña, ijavu ha heko vaíva pópe. 2 Tupã, nde niko upe che mo'áva. Mba'ére piko upéicha ramo che mboyke? Mba'ére piko aikóta añembyasy, ha ojopy vaíta che ndive umi che rehe ija'e'ỹva? 3 Ehesape ha emyesakã chéve che raperã, ikatu haguã aguah̄ẽ nde yvyty marangatúpe, upe nde reikohápe. 4 Aguah̄ẽne Tupã oñemomba'e guasuhápe, upe che rekove ombohorýva rendápe. Árapa púpe aropurahéine Tupã, che Járape. 5 Mba'ére piko kóicha che kangypa? Mba'ére piko che py'a tarova? Tupã rehe niko ajerovia, chupe arohorýne. Ha'e hína Tupã, upe che pe'áva jejopy vaĩgui.

Psalms 44

1 Coré ra'y kuéra ñe'ẽ poty. 2 Tupã, rohendu ore ru kuéra ypykue juru rupi, umi mba'eta rejapo vaekue ha'e kuéra oikovérõ guare. 3 Ndete voi remosẽ ha rehundipa vaekue ambue tetã guápe, ikatu haguã upépe chupe kuéra remohenda. 4 Noñemomba'ei

ha'e kuéra upe yvýre kysépe térã ipyapy mbaretégui. Nde, nde pyapy mbaretégui, reme'ẽ chupe kuéra upe yvy, reimégui ijapytépe kuéra. 5 Tupã, che ruvicha guasu, nde rupi ne retã ipu'aka opavavére. 6 Nde ore pytyvõgui ore pu'aka ore rayhu'ỹvare, ha nde rérape yvýre roitypa. 7 Ndajeroiviái che hu'ýre, ha che kysépente mba'eve ndajapo mo'ãi. 8 Nde ore pe'a ore rehe oñemoĩvagui, ha remotĩ ore rayhu'ỹvape. 9 Tupã, ndénte voi ore jeroviaha, ndénte voi ore mbovy'aha. 10 Ko'ágã katu ore reja rei, ha ropyta roñemotĩ. Neresëvéiva ore ndive ñorãirõháme. 11 Ore reja roguevi umi ore rayhu'ỹva renondépe. Umíva ou ore monda, ha ogueraha oguerahaséva. 12 Nde ore me'ẽ ipópe kuéra, ku ovecháicha rojejuka haguã. Tetã nguéra rupi ore mosarambi. 13 Reiete niko reme'ẽ ne retãgua, ha mba'evete nerenohëi hepykuégui. 14 Nde rupi umi ore jere rupi oikóva itie'ỹ oréve, oñembohory ha opuka ore rehe. 15 Ojepukapa ore rehe, omaña tie'ỹ ore rehe ha oñemohembe jere oréve. 16 Che rayhu'ỹva che apo'i, ha che rehe oñembohory ha che nupáségui, 17 akóinte che tĩndy, hetaitéma niko atĩ. 18 Ko ojuhúva oréve, ndaha'ëi nde hegui ore resaráigui. Nahániri. Noromboykéi ne ñe'ẽ reme'ẽ vaekue oréve. 19 Araka'eve ndohasái ore akã rupi, nde hegui ore resaráivo, térã nde rape rupi ndoroguatavéivo. 20 Nde katu, yvy ojeiko'ỹha rupi ore mosarambi, ha pytũme ore aho'i. 21 Tupã, nde hegui ore resarái rire, ha romomba'e guasu rire ambue tupã, 22 nde rehecha kuaa vaerã mo'ã. Nde niko reikuaapa ore py'apy. 23 Nde rehehápe katu roĩ romano haguãme, nde rehehápe ikatu rojejuka. 24 Epáyna Tupã! Mba'ére piko reke? Anive tesaráipe oreguereko. 25 Mba'ére piko rekañy ore hegui, ha nerepenái ore rehe, ko rohasa asy etéva? 26 Norome'ẽ véima niko, ha yvýre rotyryry. 27 Epu'ã, eju ore pytyvõ, ha ore rayhúgui ore pe'a ko jejopy vaígui.

Psalms 45

1 Coré ra'y kuéra ñe'ẽ poty, purahéi mborayhúpe. 2 Che ñe'ãme ipoty ñe'ẽ poravo pyre, mburuvicha guasúpe amoguahëta che ñe'ẽ poty. Che kũ ojogua ku mba'e ohaí kuaáva oiporúvape. 3 Kuimba'e kuéra apytépe, nde na nde jojahái. Nde jurúpe pukavy mante heñói. Upévare, Tupã nde rovasa opa árape. 4 Kuimba'e py'a guasu, nde kyse puku nde ku'áre osãingo. Ajépa ho'aite nde rehe upéicha! 5 Rejajaipa ne renda ári reñorãirõvo añete guáre ha reme'ëvo imba'éva mboriahúvape. Tuicha mba'e niko nde pokatúpe rejapo. Nde pyapy rupi tuicha mba'e rejapo. 6 Nde hu'y kuéra niko hakua, nde a'e'ýháre ojekutu. Upévare, tetã nguéra ne renondépe omanomba. 7 Tupã oguapyhápe niko nde reguapy, ha na nde rendague mo'ãi. Teko jojápe reporosãmbyhy. 8 Iporávante rerohory, ha ivaíva remboyke. Upévare Tupã nde Jára, nde poravo ndéve mayma nde rapicha kuéra apytégui, ha oñohë nde ári vy'a. 9 Pacholi ha yvotygui, umi nde ao hyakuãvu rei. Nde rógã ijeguapáva, árpa pu rory nde py'a ombohory. 10 Mburuvicha kuéra raju nde jerére rereko. Ha upe nde rembojeroviavéva, nde ykére oñembo'y, óro porãme ojeguapa. 11 Che raju, ehendu ko'ã mba'e ha'éva ndéve. Ne retãgua, nde ru ha nde sýgui eñembyesarái. 12 Mburuvicha guasu iñakã raku ramo nde rehe, ejapo he'íva ndéve. Ha'e nde jára hína. 13 Umi Tirogua mba'eta reheve oúne ne rendápe, ha poguasú kuéra oñemoĩ poráséne ne ndive. 14 Porãgui ojajaipa, ijao órope ojeguapa, 15 omimbipa ojererahávo mburuvicha guasu rendápe, ha kuñataĩ nguéra chupe omoirũva hapykuéri. 16 Vy'a pópe mburuvicha guasu rógape oñemoinge. 17 Nde ra'y kuéra opytáne nde ru kuéra rendaguépe, ha mburuvicha ramo remoĩne chupe kuéra opa rupi. 18 Nde réra amoherakuãne opa árape. Upévare, tetã nguéra akóinte ne momba'éne.

Psalms 46

1 Coré ra'y kuéra rembiapokue, ojepurahéi haguã mimby púpe. 2 Tupã ñane mo'ã ha ñane mombarete, ha'e oñangareko ñande rehe jajejopy vai jave. 3 Upévare ndajakyhyje mo'ãi, ko yvy oñehundi ramo jepe ha umi yvyty ho'a ramo yguasú ruguápe. 4 Térã umi yguasú ipochy ha opupu ramo ha omosusũmba umi yvyty. 5 Upe ysyry hakãmbýva ogueru tory Tupã távape, upe Yvatetegua rekoha marangatúpe. 6 Tupã oiko ipype, ndo'ái chéne araka'eve. Ko'ẽ vove ha'e oúne oipytyvõ chupe. 7 Tetã nguéra ovava ho'a haguãicha, Tupã ohenduka iñe'ẽ ha yvy oñehundi. 8 Ñandejára ipu'akapáva oĩ ñane ndive. Upe ñane mo'áva hína Jacob Tupã. 9 Pejúke pehecha Ñandejára rembiapokue, mba'e hechapyrãva niko ha'e ojapo ko yvy apére. 10 Ha'e ojoko opaichagua ñorãirõ ko yvy ári, hu'y ha kyse yvuku omopẽmba, ha ohapy umi tete mo'ãha. 11 Peñemoĩke che po guýpe. Peikuaáke cheha Tupã. Che aĩ

opa tetã ári. Che aĩ opa ko yvy ári. 12 Ñandejára ipu'akapáva oĩ ñane ndive. Upe ñane mo'áva hína Jacob Tupã.

Psalms 47

1 Salmo, Coré ra'y kuéra rembiapokue. 2 Opa tetã nguéra pejepopete, vy'a pópe perosapukái Tupãme. 3 Ñandejára yvateteguágui jakyhyje vaerã, ha'e hína mburuvicha guasu. 4 Hese ae ambue tetã guápe ñamyakãsã, ha'e omoĩ tetã nguéra ñande po guýpe. 5 Ñande rayhúgui ome'ẽ ñandéve Jacob ñemoñarévape, yvy ñane mba'e teerã, yvy ñane rakate'ýha. 6 Tupã Ñandejára ojupi iguapyhápe, sapukái ha turupúpe. 7 Pepurahéi! Pepurahéike Tupãme! Pepurahéi! Pepurahéike ñande ruvicha guasúpe! 8 Tupã hína tetã nguéra ruvicha guasu, peropurahéike chupe. 9 Tupã oisãmbyhy tetã nguéra, Tupã oĩ iguapyha marangatúpe. 10 Opaite mburuvicha kuéra oñemoĩ Tupã, Abraham Jára, retãgua ndive. Tupã oĩ mburuvicha guasu kuéra ári, ha'e upe imbaretevéva opavavégui.

Psalms 48

1 Salmo, Coré ra'y kuéra rembiapokue 2 Ajépa tuichaite Ñandejára. Tupãme jaropurahéi vaerã, itáva ha ijyvyty marangatúpe. 3 Ajépa iporãite yvyty Sión, amo yvate gotyo opu'áva. Opa ko yvy niko ombovy'a. Upépe oiko mburuvicha guasu tuichavéva. 4 Tupã omo'ã opaite hendápe oguahévape, Tupã, óga guasúpe oikóva, kóicha ojekuaauka. 5 Mburuvicha kuéra oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme, ha oñondive ou chupe hikuái. 6 Upe táva ohechávo katu oñemondýi, ipy'a tarova hikuái ha otĩmbo tapére. 7 Upépema katu tuichave okyhyje hikuái, ha kuña imemby pota vaicha oryrýi osusũ, 8 oipeju ramo guáicha yvytu kuarahy resẽ guio, oityvyro ha omboyguýva Tarsis pegua várko kuéra. 9 Upe rohendu vaekue, upéva rohecha, Tupã, Ñandejára ipu'akapáva távape. Ha'e omohenda chupe opa árape guarã. 10 Tupã, ne mborayhu rehe ore mandu'a tupaópe. 11 Tupã, opa rupi ne rerakuã, ha maymávante ne momba'e. Teko joja mante heñói nde pógui. 12 Yvyty Sión tovy'a, topopo vy'águi Judá táva kuéra, opa mba'e remoĩ haguére hendápe. 13 Sión jerére peguata, ha peipapa umi óga yvate. 14 Pejovayva itápiare, ha mburuvicha róga kuérare, ikatu haguã peje pende ríre guápe: 15 "Tupã niko Ñandejára hína opa árape guarã, ha ha'e jeýnte ñane sãmbyhyne ñande rekove oso ríre".

Psalms 49

1 Salmo, Coré ra'y kuéra rembiapokue. 2 Pehendu tetã nguéra! Pehendu mayma peikóva yvy apére, 3 poguasú ha poguasú'ýva, mboriahu ha mboriahu'ýva! 4 Amombe'úta che mba'e kuáa, che arandukue ahendukáta. 5 Ñe'ẽ kuáa che apytu'ũ oñatõine, árpa púpe aityne che ñe'ẽ. 6 Ndarekói mba'érepa akyhyjévo ajejopy vai jave, iñañáva vaípe che rereko ramo. 7 Umívako ojerovia oguererekóvare ha opa rupi rei omoherakuã. 8 Ndaipóri avave ijehegui osẽva jejopy vaígui, térã ikatúva omyengovia Tupãme, ha'e oguenohẽ haguére chupe jejopy vaígui. 9 Avave ndaikatúi hekove ojogua, térã hepyrã ombyaty. 10 Oikove haguã opa árape guarã, ani haguã omano. 11 Jahecha niko omanoha iñarandúva. Itavy ha ivýrova, peteicha omano ha opyta ambuépe imba'eta. 12 Jepe ijyvy kuéra hérape omoĩ, yvy guýpe ohóne opyta. Araka'eve popu'ávái chémane upégui. 13 Oĩrõ jepe heta mba'e oguererekóva, hekove mbyky ha hymba kuéraichante avei omano. 14 Kóicha opa umi heta mba'e oguererekóva, umi ijeheñte ojeroviáva. 15 Ko'áva rapykuéri ñemano mante oiko, ku ovecha rerekuáicha chupe kuéra ogueraha, yvy guýpe oñotýmba. Ágã ko'ẽ vove katu imarangatúva ipu'akáne hese kuéra. Ha'e kuéra katu mbegue katu ikusuguéne, ha yvykua oha'arõne chupe kuéra hogarã. 16 Tupã nda che rejái chéne amano, ha hendive, ha'e che reraháne. 17 Ani rejepy'apýtei rehecha ramo oíha oñembopláta hetáva, térã oñembohóga poráva. 18 Ágã omano vove umíva opyapáne, ndoguerahái chéne hendive. 19 Oiko porã ramo jepe ko yvy ape ári, ha opavave ombojuru he'ẽ chupe heta mba'e oguererekógui, 20 ágãnte ohóne itúva kuéra pypkue rendápe, ha kuarahy mĩmĩ ndohechavéi chémane. 21 Oĩrõ jepe heta mba'e oguererekóva, hekove mbyky ha hymba kuéraichante avei omano.

Psalms 50

1 Ñandejára, Tupã oíva opa tupã ári, oñe'ẽma. Ha'e ohenói opa ko yvy apére oikóvape, kuarahy resẽ guive kuarahy reike peve. 2 Sión, táva ne porãmba jepéva,

upépe Tupã omimbipa. 3 Oúma Tupã, ndouiri kiririháme. Henonderã ou tata oporombokusuguéva, ha ijerére katu, yvytu ratã oturuñe'ẽ. 4 Omoĩ yvága ha yvy ohendu haguã, hetã guápe ombojovakévo. 5 "Pembyatypa umi che momba'évape, umi imba'e kuave'ẽ rupi iñe'ẽ ome'ẽ vaekue chéve." 6 Tupã upe oporombojovakéva. Yvága omombe'u ha'e heko jojaha. 7 Israel che retã! Ehendu ko ha'étava ndéve! Che ahechaukáta ndéve mba'éichapa reime. Che niko Tupã nde Jára. 8 Mba'eve ndarekói ha'e vaerã mymbahapy ha mymba juka rehe pejapóva chéve. Umíva niko opa árape che renondépe pemoguahẽ. 9 Ndajeruréi peẽme pene rymba tóro, térã kavara mácho pende korágui. 10 Che mba'énte voi niko tymba ka'aguy, ha tymba kuéra yvyty rupi oikóva. 11 Che mba'e niko guyra kuéra, ha tymba kuéra ñu rupi oikóva. 12 Che ñembyahýi ramo, Piko amombe'úta peẽme? Che mba'e niko ko yvy ha opa mba'e ipype oíva. 13 Che nga'u piko akaru tóro ro'óre, térã kavara mácho ruguy kuére? 14 Emomba'e guasu Tupãme nde py'aite guive, ha eikuave'ẽ chupe upéva. 15 Che renói rejejopy vai jave, ha che upégui roguenohẽta, ha nde che momba'e guasúta. 16 Iñañávape Tupã he'i: "Mba'éicha rupi piko che rembiapoukapy nde jurúgui ahendu? Mba'éicha rupi ne mandu'a che ñe'ẽme'ẽre? 17 Roheko mbo'e ramo niko mba'eve ndereikuaaséi, ha che ñe'ẽre nderejepy'apýi. 18 Mondaha rejuhu ramo, hendivéma reñemoĩ, kuña rapykuéri oikóva ndive nde rejehe'a. 19 Nde japu ha ne ñe'ẽ rei haguã katu reimembaite. 20 Reguapy ha nde ryvýre retaky, chupéma remoherakuã vai. 21 Opa ko'ã mba'e niko rejapo. Ha piko reipota akirirĩ? Nde piko reimo'ã che ndeichaguaha mba'e? Nde rovakete anohẽta ndéve ne rembiapo vaikue, ha aikuaaukáta ndéve mávapa che. 22 Pehendu porãke kóva, peẽ Tupãgui pende resaráiva! Aní ágã che pohundi, ha na pene pohávái! 23 Pe che momba'e guasúva ipy'aite guive, ha oikuave'ẽva chéve upéva, ha'e che momba'e. Ha upe tape porã rehe oikóvape anohẽne jejopy vaígui."

Psalms 51

1 Salmo, David ojapo vaekue, 2 maranduhára Natán oguahẽ ramo guare hendápe, David oñeno rire Betsabé ndive. 3 Tupã, che poriahurereko, nde niko ne mba'e porã. Che poriahurereko ha eipe'a che árigui che rembiapo vaikue. 4 Che johéi porã teko vaígui, che mopotĩ che angaipágui. 5 Ahecha kuaa niko ajavyha, ha mba'e vaígui ndaikatúi apoi. 6 Nde rehe añónte ajapo ivaíva, ha hendape'ỹva nde rovake ajapo. Upévale, opa mba'e eréva oĩ porã. Ndaipóri avave he'i vaerã mba'eve. 7 Aikove pyy guive voi ajapo ivaíva, che sy ryepyguivéma voi asẽ che ky'a. 8 Nde rehecha ramó ipy'a poráva, ha upe ne arandukue che py'a ruguáre opoko. 9 Che johéi pacholi rykuépe, ta che potĩ, mandyjúicha ta che morotĩ. 10 Vy'a ha tory tañandu jey, che rete hasypáva taikyre'ỹ jey. 11 Anítei remaña che angaipáre, che rembiapo ky'águi katu che mopotĩ. 12 Tupã, embopyahu che rekove ha ta imarã'ỹ, che py'a toñembopyahu ha ta imbarete. 13 Anítei che mosẽ ne renondégui, térã reipe'a che hegui nde pytu marangatu. 14 Embopyahu jey chéve vy'a añandúva ajejopy vaihágui che renohẽvo, ha nde pu'aka marangatu ta che mombarete. 15 Nde rape rehechaukáne iñangaipávape, ha heko vaíva ojevýne ne rendápe. 16 Tupã che nohẽva jejopy vaígui, anítei che reja aporojuka. Purahéipe amoherakuãne nde reko jojaha. 17 Tupã, che juru eipe'a ha ndéve rogueropurahéine. 18 Nderehecha ramói mba'e kuave'ẽ. Ndéve aikuave'ẽ ramo, naiporái ndéve. 19 Taikuave'ẽna ndéve py'a rasy oñemomichíva, upéva katu rehecha ramó Tupã. 20 Tupã, nde niko ne mba'e porã, ehecha kuaa kena Siónpe. Emopu'ã jey Jerusalén tápia kuéra. 21 Rerohorýne mymba juka mba'e kuave'ẽ ha mymbahapy, oñemoguahẽva ndéve. Upévo oñekuave'ẽne ndéve tóro altar*f** ári.

Psalms 52

1 David rembiapokue, 2 Doeg, upe edomíta, oho ramo guare omombe'u Saúlpe, David oguahẽ hague Ahimélec rógape. 3 Mba'ére piko remoherakuã ne rembiapo vai, nde, reñemombaretéva, nde rapichápe rehecha kuaa'ỹva? 4 Ára pukukue ivaíva mante ne akáme rembojere. Nde juru kységui hãimbeve, ha reporombotavývonte reiko. 5 Ivaíva rerohory ha iporáva remboyke, nde japu añetéva ere rangue. 6 Nde rapichápe reikutu ñe'ẽ reípe, nde tekove japu! 7 Ágãnte Tupã ne rundíne. Nde rógagui ne mosẽne, ko yvy árigui rejehapo'óne, remanoitéma haguã. 8 Ko'ã mba'e ohechávo heko jojáva, opytáne okyhyje. Upéi katu opuka ha he'íne: 9 "Kóva niko ndojeroviái voi vaekue Tupãre. Umi mba'eta oguerékóva rehénte voi ojerovia vaekue, ha akóinte hembiapo vai". 10 Che katu, Tupã rehe ajeroviágui, ku yvyra opu'áva tupao korapýpeicha, che rovyũ asýta, opa ára. 11 Tupã, nde niko ne mba'e

porã. Che romoherakuãne nde rehe ojeroviáva apytépe.

Psalms 53

1 David rembiapokue, hasývape guarã. 2 Ivýrova he'i ipy'a pýpe ndaiporiha Tupã. Maymávante heko vai, hembiapokue ñane mbojegararu, ndaipóri hembiapo poráva. 3 Tupã omaña yvága guive yvypóra kuérare, jahecha oípa iñakã guapýva, peteĩnte jepe omomba'éva Tupãme. 4 Opavave ojavu hape, ha peteĩcha heko vai. Ndaipóri hembiapo poráva, peteĩnte jepe. 5 Umi iñaña ha ohykue'óva che retã guápe okarúva hese kuéra mbuja ho'u ramo guáicha, umíva, ndoiporúi iñakã ha nomomba'e guasúi Tupãme. 6 Ndaipóri ramo jepe mba'eve chupe kuéra omongyhyjéva, ha'e kuéra oryrýi osusúta. Tupã omosarambíta hese ija'e'ýva kãnguekue, umíva oñemotíta Tupã omboykégui chupe kuéra. 7 Yvyty Sión guive Israelpe toñenohẽ jejopy vaígui. Tupã omyakã rapu'ã jey vove Jacob ñemoñare kuéra ovy'áne, maymáva Israelgua ovy'áne.

Psalms 54

1 David rembiapokue ojepurahéi haguã mba'epu isávape, 2 ojapo vaekue ojeho ramo táva Zífgui Saúl rendápe, ha oje'e chupe: "David oime okañy hína ore apytépe". 3 Tupã, che renohẽ jejopy vaígui nde rera rehehápe. Che mo'ã ne mbaretépe. 4 Tupã, che rendu ndéve añembo'évo, ejapysaka upe ndéve ha'évare. 5 Umi oñembotuicháva opu'ã che rehe ha mbaretépe ou che jukávo. Ha'e kuéra Tupãgui mba'eve ndoikuaaséi. 6 Tupã katu chéve che pytyvõ, ha'e che moingove. 7 Umi che rehe ija'e'ývare, a'e'ý tojere hese kuéra. Tupã, umívape ehundi, nerepyrũgui ne ñe'ëre. 8 Che mba'e kuave'ẽ amoguahêta ndéve. Nde rera amomba'éta. Nde niko ne mba'e porã. 9 Jejopy vaígui niko che renohẽ, ha ahecha umi che rayhu'ýva oñehundi ramo.

Psalms 55

1 David rembiapokue, ojepurahéi haguã mba'epu isávape. 2 Tupã, ehendu che ñembo'e, ha anítei remboyke che rembijerure. 3 Ejapysaka che rehe ha eñe'ẽ chéve. Mba'e mbyasy che py'a jopy. 4 Umi che rayhu'ýva sapukái che mongyhyje. Iñañáva che jopy vaipa, okaguai tarova ha oñe'ẽ reipa che rehe. 5 Tuky-tuky che py'a, oíke che akãme amanotamaha. 6 Kyhyjégui aryrýi, asusũmba, che ry'ái ro'ysãmba. 7 Ha'e che py'a pýpe: "Pykasúicha nga'u che pepo ra'e, mombyry aveve, pytu'u aheka." 8 Mombyry upéicha ramo akañýne, yvy ojeiko'ýha rupi aikóne. 9 Yvytu ratã ha ama guasúgui, pya'e ajuhúne añemo'ã haguã. 10 Tupã, iñe'ẽ nguéra embojoavy. Ehundi chupe kuéra. Opu'amba niko ojuehe hikuái, 11 ha ára ha pyhare, ñorãirõ mante upe távare jahecha. Upépe jajuhu ñaña ha pokarẽ, 12 jejuka ha japu mante upe okáre ñahendu. 13 Che rayhu'ýva oñe'ẽ vai ramo che rehe, upéicha ramo akirirĩnte. Che rehe ija'e'ýva ou ramo chéve, akañýntene chugui. 14 Amo ipahápe nde nipo ra'e, che irũ ajeroviaveha, 15 oñondive jaikóva ñaño mongeta, ha oñondive jaháva jepi tupaópe, upe repu'áva che rehe. 16 Tomano ko'áva, ha tojereraha omanóva ohohápe. Ijapytépe kuéra niko ñaña mante jajuhu. 17 Che katu Tupãme añembo'e, ha'e che pe'áne jejopy vaígui. 18 Pyhareve, ka'aru ha pyhare, che pyahẽ ha ajahe'o, ha Tupã ohendu che rembijerure. 19 Ha'e niko nda che rejái amano, che jerére omumumbárõ che jukaséva. 20 Tupã, ipo guýpe oguerékóva opa mba'e, che rendu ha omotĩndy chupe kuéra. Ha'e kuéra akóinte heko vai, ha nomomba'ei Tupãme. 21 Iñirũ nguérare voĩnte opu'ã, ha opyrũ iñe'ëre ome'ẽ vaekue ojupe. 22 Iñe'ẽme opa mba'e omoporã, ipy'a pýpe katu ñorãirõ ohaitypo. Oñembojururu he'ẽ opavavépe, ha ijuru hãimbeve kyse pukúgui. 23 Ñandejára pópe emoĩ umi mba'e nde py'apýva ha ha'e oñangarekóta nde rehe. Ha'e ndoheja mo'ãi oñehundi umi heko jojáva. 24 Tupã che Jára, umi oporojuka ha ijapúva ndoikove pukúi chéne, yvykua ipypukuvévape reitýne chupe kuéra. Che Jára, che katu nde rehe ajerovia.

Psalms 56

1 David ojapo vaekue, filistéo kuéra omyakãsã ramo guare chupe Gátpe. 2 Tupã che poriahurereko opu'amba niko che rehe hikuái. Ára pukukue che apére oiko hikuái, ha ojopy che ndive. 3 Umi che rayhu'ýva oko'i che rehe, heta niko umi oñemoĩva che rehe. 4 Akyhyje jave Tupãre che mandu'a. 5 Tupã rehe ajerovia ha iñe'ẽ amomba'e. Hese ajeroviáta ndakyhyje véima. Máva piko ojapóta che rehe mba'eve? 6

Ára pukukue oñe'ẽ reity chéve hikuái, ivaívante voi ojapose che rehe hikuái. 7 Kañyháme oiko che rapykuéri ápe ha pépe. Omangea che rehe, ikatu vove che juka haguã. 8 Ndojere mo'ãi nga'u piko hi'ári kuéra hembiaapo vaikue? Tupã, pochyhápe ehundi umívape! 9 Nde niko reikuaapa moõ rupípa kañyháme aiko hikóni. Nde niko che resay remokã. Noĩmbái nga'u piko ãva kuatiápe? 10 Umi che rayhu'ỹva oguevíne, ajerure vove ndéve che pytyvõ haguã. Aikuaa porã Tupã oĩha che ndive. 11 Tupã rehe ajerovia ha iñe'ẽ amomba'e. 12 Hese ajeroviáta ndakyhyje véima. Máva piko ojapóta che rehe mba'eve? 13 Tupã, ajapóta niko umi mba'e ndéve ha'e vaekue ajapotaha, purahéi ha vy'a pópe. 14 Nde niko nderehejái amano térã ha'a. Upéicha rupi aikóta Tupã renondépe ojeikoháicha ára sakãme.

Psalms 57

1 David ojapo vaekue, okañy ramo guare ita kuápe Saúl omuñágui chupe. 2 Che poriahurereko Tupã, che poriahurereko. Ne rendápe niko aguahẽ che pytyvõ haguã. Nde pepo guýpe añemo'ã ohasa peve che hegui po'a'ỹ. 3 Añembo'éta Tupã, yvatete guápe, ojapo vaekue che rehe opa mba'e. 4 Ha'e yvága guive che pe'áne jejopy vaígui, ha vaípe ombojecháne umi che rayhu'ỹvape. Yvága guive Tupã oñandukáne chéve imborayhu ijojaha'ỹva. 5 Yvy rehe niko ajepysy, jaguarete atýra apytépe. Umíva, che rapicha ro'o rehe okaru, hãĩ nguéra kyséicha hakua, ha ikũ katu machéteicha hãimbe. 6 Tupã, amo yvágare epu'ã, ha opa yvy tohecha nde tuichakue. 7 Ñuhã omoĩ chéve che rapépe hikuái, che reity haguã. Yvykua ojo'o hikuái che raperãme, ha ha'e kuéra jeýnte ipype ho'a. 8 Che py'a opáyma Tupã. Che py'a opáyma, rogueropurahéi haguã. 9 Epáy che ánga. Pepáyke avei ára ha mbaraka, ko'etĩ tamobáy. 10 Opaite tetã rupi romomba'e guasúta Ñandejára, ha maymáva apytépe rogueropurahéita. 11 Ne mborayhu niko tuicha yvága peve oguahẽ, nde reko jeroviaha katu araíre ojepysy. 12 Tupã, amo yvágare epu'ã, ha opa yvy tohecha nde tuichakue.

Psalms 58

1 David rembiapokue. 2 Peẽ poguasú: Peẽ piko peimo'ã opa mba'e pejéva oĩ porãha? Peimo'ã piko hekópe peporosãmbyhyha? 3 Ndaupéichaĩ hína. Ivaíva pejapo, ha pende rapicha ndive jejopy vai. 4 Iñañáva niko oikove ypy guive voi heko aña, isy ryepyguivéma voi osẽ ipo karẽ ha ijapu. 5 Mbóicha, ñande su'u ramo ñande juka. Mbóicha, ijapysape ha mba'eve nohendúi, 6 ani haguã avave pajépe oipohano, ha omokañy chupe. 7 Tupã che Jára, eitypa umi hãĩ nguéra, ha ehãĩ'o umi jaguarete. 8 Ku ysyrýicha toho topa rei, ku ñana oñembope vaicha ta ipiru. 9 Ta hyku, jatyta hendy syrýpe hykuháicha, ha ára resa tohecha'ỹ ku mitã membykuáicha. 10 Ku kapi'i pororo týicha tojepota yvyra rakáicha yvytu tomopẽmba. 11 Tupã rehe ojeroviáva ovy'áne ohechávo mba'éichapa oñemyengovia iñañávape. Hembiaapo vaíva ruguykuépe ha'e ojepyhéine. 12 Opavave upérõ he'íne: "Hekopete omyengovia ra'e Tupã imarangatúvape. Tupã ra'e upe oporombojovakéva ko yvy ape ári."

Psalms 59

1 David ojapo vaekue, Saúl omondo ramo guare David róga jerére oñemoíva ojuka haguã chupe. 2 Tupã che Jára, ani rehejátei ha'a che rehe opu'áva pópe, ani rehejátei ha'a hembiaapo vaíva po guýpe, 3 ani rehejátei ha'a iñañáva pópe, ani rehejátei ha'a che jukaséva pópe. 4 Nde rehechái piko mba'éichapa omangea che rehe hikuái? Reiete opu'ã che rehe poguasú kuéra. Tupã! Mba'eve hendape'ỹ niko ndajapói, 5 ndajapói ivaíva péicha ou haguã che ári hikuái. Epáy Tupã! Eju che rendápe ha ehecha. 6 Tupã che Jára, nde pu'akapáva, nde niko Israel Tupã. Epu'ána ha eikuaauka ko'ã nde rehe ojerovia'ỹvape. Ani reiporiahurereko ko'ã tekove aña atýrape. 7 Kuarahy oikévo, ku jaguáicha ou hikuái, távare ojere ha oñarõ. 8 Ijuru ryjuipa hikuái, ha he'i hikuái: "Máva piko ñande rendúta." 9 Tupã, nde niko hese kuéra repuka. Nde rehe ojerovia'ỹva rehe reñembohory. 10 Tupã, nde rehe ajerovia. Nde niko che mo'ã, che rehe reñangareko. 11 Tupã, nde che rayhúva, eju che pytyvõ, ha eheja chéve tahecha, che rayhu'ỹva oñehundi ramo. 12 Tupã che pytyvõhára, ani reiporiahurereko chupe kuéra. Yvýre eity ha opa rupi emosarambi, mandu'arã opyta haguáicha ne retã guápe. 13 Ñe'ẽ ijurúgui oséva niko mba'e vai. Ha'e kuéra jeýnte toñehundi, ijejapo ha iñe'ẽ japúpe. 14 Tupã, nde pochýpe ehundi chupe kuéra. Topa hikuái ha toiko chugui kuéra tesarái. Upéicha ramo ojekuaáta ndeha mburuvicha guasu Israélpe, ha opa ko yvy apére. 15

Kuarahy oikévo, ku jaguáicha ou hikuái távare ojere ha oñarõ, 16 ho'u vaerã upe rupi oheka, ha oguahu hikuái nahyguatãi aja. 17 Tupã, ndéve apurahéita pyharevekue, ne mbaretégui rogueropurahéita, ha che poriahurerekógui. Nde pepo guýpe niko añemo'ã ajejopy vai jave, ha che rehe reñangareko. 18 Tupã, ndéve apurahéine, nde rehe ajerovia ha nde che mo'ã, ha nde hina Tupã che rayhúva.

Psalms 60

1 David ojapo vaekue, 2 osẽ ramo guare oñorãirõ araméo kuéra ndive. Ha upéi Joab ojevývo, ojuka ramo guare 12.000 tetã Edom guápe, ku ñúme "Juky" héravape. 3 Há Tupã! Nde pochýgui niko ore reja reípa ha ore mosarambipa. Eju jeýna eiko ore ndive. 4 Yvy niko remboryrýi ha rejokapa. Embotypa jeýna umi ojeka hague, cháke ho'apa. 5 Ne retã guápe heta rembohasa asy, re'uka oréve kaguy ore mbotarováva. 6 Umi nde rehe ojeroviávape kena emo'ã, ani haguã ojejapi hu'yépe. 7 Tupã, nde po tee rupi eju ore pytyvõ, jejopy vaígui osẽ haguã nde rehayhuhára. 8 Itupaópe Tupã he'i: "Vy'apópe amboja'óta táva Siquem, ha ame'ẽta che retã guápe Sucot ñu." 9 Galaad ha Manasés yvy niko che mba'e, Efraín katu che akã mo'ãha, ha Judá che pokoka.*f** 10 Moab ku ña'ẽ añemopotíha, Edom ári amoíne che py rehegua, che yvytúne filistéo kuérare. 11 Máva piko che reraháta upe táva itápia yvatévape? Máva piko che moguahẽta tetã Edómpe? 12 Nandéi nga'u piko Tupã, upe ore mboykéva, ha neresẽvéi reñorãirõvo ore ykére? 13 Eju ore pe'a ore jopývagai, orénte ramo nda ore pu'aka mo'ãi. 14 Tupã ndive rosẽ porãta, ha'e ohundíta umi ore jopývape.

Psalms 61

1 David rembiapokue ojepurahéi haguã mba'epu isávape. 2 Tupã che Jára, che rendumína, ejapysaka che ñembo'ére. 3 Mombyry ete guive niko rohenói, che py'áko ikangypáma. Yvaténa che moí anítei ivaíva ojehu chéve. 4 Nde niko upe che mo'áhávami, óga yvate imbaretéva che rayhu'yva renondépe. 5 Akóitamo nde rógape aiko ra'e, nde pepo guýpe añemo'ã. 6 Oguahẽma nde apysápe umi mba'e ha'e vaekue ajapotaha, ha rehupytykáma chéve umi ne mbojeroviahápe reheja vaekue. 7 Embojoapy hekove mburuvicha guasúpe, tove toikove puku. 8 Toisãmyhy hetã nde resa renondépe ne mborayhu opa'yva rehe eñangareko hese. 9 Upéicha ramo opa ára aropurahéine nde réra, ha ko'ẽ ko'ẽre ajapóne umi ha'e vaekue ajapotaha.

Psalms 62

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Tupã ndive ñoite apytu'u, ha'e che renohẽ jejopy vaígui. 3 Ha'e mante oñangareko che rehe ha che renohẽ jejopy vaígui. Ha'e niko che mo'ãha. Nda che py'a mokõi chéne. 4 Araka'e peve piko pejupáta che ári? Peteĩre niko peñemoimba che reity haguã tápia tujáicha térã kora oĩmava ho'apa haguáicha. 5 Che apo'isénte voi hikuái, ha japúpente ovy'a. Ijurúpe che rerohory, ha ipy'a pýpe che rehe ojahéi. 6 Tupã ndive ñoite apytu'u, ha'e che renohẽ jejopy vaígui. 7 Ha'e mante oñangareko che rehe ha che renohẽ jejopy vaígui. Ha'e niko che mo'ãha. Nda che py'a mokõi chéne. 8 Tupã upe che renohẽva jejopy vaígui, hese ae, che aikove. Ha'e oñangareko che rehe ha che mo'ã. 9 Nande, Tupã retã guáva, jajerovia hese opa ára. Ñamombe'u chupe ñande angata. Ha'e niko ñane mo'áhára. 10 Yvypóra niko opa rei pytúicha, mboriahu ha mboriahu'y, peteicha. Oñondive ñamoĩ ramo ñaha'ã peteĩ jepejúgui ivevyive. 11 Ani pene mbarete térã pene mondasétei, ha pembyatýrõ jepe heta mba'e, ani umíva pejerovia. 12 Ahendúva Tupã he'i ramo, ipópe oíha opa mba'e, ha imborayhu ndopaiha. 13 Ha ha'e omyengoviahá maymávape, hembiapokuére.

Psalms 63

1 David ojapo vaekue oiko ramo guare yvy ojeiko'yháme, Judá yvýpe. 2 Tupã, nde niko che Jára. Opa rupi roheka che py'a nde hegui amyenyhëségui. Opa che rekove niko nde rehe oikotevẽ, ku yvy ojeiko'yha y oikotevẽháicha. 3 Tupaópe rohechase, nde pu'aka ha nde reko mimbipa amomba'e haguã. 4 Ne mborayhu niko tuichaiteve jeikovégui. Ndéve rogueropurahéine, 5 ha aikove aja pukukue romomba'éne. Ndéve añembo'évo che po ahupíne. 6 Avy'aiténe apytávo ku so'o kyra ha karaku ha'u ramo guáicha ha torypápe romomba'e guasúne. 7 Añenóvo ake haguã nde rehe che mandu'a. Pyhare pukukue che akãme rombojere, 8 ndégui upe che pytyvõva. Nde pepo guýpe

aguapýne vy'águi apurahéi. 9 Che rekove nde rehe ojejopy, ha nde, nde pópe che rereko. 10 Umi che jukaséva katu, omanóva oñeñotýháme ho'apáne. 11 Kyse pukúpe ojejukapáne, ha aguará guasu ho'úne he'õngue. 12 Mburuvicha guasu ovy'áne Tupã ndive, iñe'ẽ ome'ẽva hesépe ojehecha kuaáta, ha ijapúva katu ojejuru mbotýne.

Psalms 64

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Tupã, ejapysaka che rehe, vaípe niko ajecha. Che rayhu'ýva pópe anítei che reja ha'a. 3 Anítei reheja iñañáva che juhu, che mokañy umi hembiapo vaívagui. 4 Kyséicha niko ijuru hãimbe, ha iñe'ẽ katu pohã vai memete. 5 Okañyha guive heko potívape oha'ã, oimo'ã'ýhágui ojapi, okyhyje'ý rehe avavégui. 6 Mba'e vai apópe oñomokyre'ý hikuái, ñuhã kañy omoíse hikuái, ha he'i: "Máva piko ohecháta áva. 7 Avave ndoikuaái mo'ãi jajaposéva." Oĩ katu pe oikuaáva, oikuaáva yvypóra py'apy huguaite peve. 8 Tupã oha'áne chupe kuéra hu'ýpe, ha oimo'ã'ýhágui ojejapíne. 9 Ijuru rupi jeýnte ha'e kuéra ho'áne, opavave oñembohoryne hese kuéra. 10 Upévo, maymáva omomba'éne Tupãme, ohecha kuaáne ojapóva, ha omoherakuáne hembiapokue. 11 Heko potíva ovy'áne ohechávo Tupã rembiapo, ipepo guýpe maymáva oñemo'áne, ha chupe omomba'éne imarangatúva.

Psalms 65

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Há Tupã, ndéve tojepurahéi Siónpe, ha iñe'ẽ ome'ẽ vaekue ndéve, upéichake tojapo. 3 Nde niko rehendu maymáva ñembo'e, ha opavave ne rendápe oguahẽ, 4 hembiapo vaikue ijapére. Ore rembiapo vaikue ore jopy, ha nde katu reheja rei oréve. 5 Ovy'áne upe nde rehenóiva, oho haguã oiko nde ypýpe. Tahenyhẽ nde tupaópe guágui, mba'e marangatu oíva pype reheve. 6 Nde, Tupã, ore pe'áva jejopy vaígui, mba'e hechapyrãme niko nde ore mbohováí. Nde ha'e ijeroviaha mamó reimeháme, tamombyry mombyryháicha, yguasu mboypýri jepeve. 7 Nde, nde pu'aka mbaretégui, yvyty kuéra remoñembo'y hendápe. 8 Nde remokirirĩ umi y pochy, ha rejoko tetã nguéra opu'ãmbáva. 9 Umi mombyry-mbyryve oikóva jepe opyta okyhyje, ne rembiapo ohechávo. Nde rupi vy'águi osapukái maymáva, kuarahy reségui kuarahy reike peve. 10 Yvy rehe reñangareko, remyaký ha remyenyhẽ ñemitýgui. Ysyry kuéra remyenyhẽmba, ha péicha rembosako'i yvy ñemitýrã. 11 Remboykue yvy ojeka'apíma vaekue, ha rembojoja, remohu'ũ amarayvípe, ha rehovasa tembiapokue. 12 Tembiapokue hu'ávo heta mba'e porã regueru, mamó rehasaha rupi opa mba'e hembypa. 13 Yvy iperõ vaekue hovyũmba, yvytyre yvyra kuéra ipotypa, 14 ñúre mymba kuéra isarambi, umi kokuére kóga mante ojekuaa. Maymáva opurahéi, ha vy'águi osapukái.

Psalms 66

1 Mayma yvy apére peikóva, vy'a pópe pepurahéi Tupãme. 2 Héra peropurahéi, 3 ha peje chupe: "Tuichaite mba'e niko ne rembiapokue. Nde pu'aka mbaretégui, umi nde rehe oñemoí vaekue jepeve ne rendápe oñemboja." 4 Opavave ne momba'e guasu nde rereropurahéi. 5 Peju pehecha Tupã rembiapokue, umi mba'e hechapyrãva ñande rehehápe ojapóva. 6 Yguasu niko mbyte rupi omboja'o, ha ñande ru ypy kuéra upe rupi oguatahápe ohasa. Ha upéva heta ñane mbovy'a. 7 Ipu'akágui opa mba'e oguereko ipo guýpe. Opa mba'e tetã nguéra rupi oikóva ha'e ohecha, ani haguãtei avave hese opu'ã. 8 Opavave tetã pemomba'e guasu Tupãme. Pehenduka pende purahéi Tupãme. 9 Hese ae niko jaikove, ha na ñande rejái ñañehundi. 10 Tupã, opáicha niko nde ore ra'ã vaekue, ha pláta oñemboykuháicha ipotĩ haguã, rejapo ore rehe. 11 Ñuhãme ore reity, ha remoí ore apére mba'e pohýi. 12 Amo ipahápe oimeraẽva pópentema ore reja vaekue. Y ha tata rupi rohasa, ha péina ko'ágã ore piro'y. 13 Nde tupaópe aikéne che remikuave'ẽ ahapývo, ajapo haguã umi ha'e vaekue ajapotaha. 14 Heta mba'e niko ajejopy vaígui ha'e vaekue ajapotaha. 15 Mymba ikyráva ndéve aikuave'ẽne. Tóro ha kavara kyra ndéve ajukáne, ovecha mácho ndéve guarã ahapýne. 16 Peẽ Tupã pemomba'éva, peju tamombe'u peẽme mba'épa ha'e ojapo che rehe. 17 Héra niko ahenói ha chupe amomorã. 18 Oime rire areko che py'a pýpe ivaíva, ha'e na che rendúi vaerã mo'ã. 19 Che rendu katu ha'e, chupe añembo'e ramo. 20 Tupã hovasapy! Ha'e che ñembo'e ohendu, ha akóinte che rayhu.

Psalms 67

1 Ojepurahéi haguã mba'epu isāvape. 2 Tupã ta ñande poriahurereko, ha ta ñande

rovasa, toma'ẽ ñande rehe. 3 Tojekuaa opa rupi hembipota, ha opa tetã rupi ha'e oporope'aha jejopy vaígui. 4 Há Tupã! Maymáva ta ne momba'e guasu, ta ne momba'e guasu maymáva. 5 Topurahéi vy'a pópe tetã nguéra, resaimbyhýgui opavave teko jojápe, hekopete remboguata tetã nguéra yvy ári. 6 Há Tupã! Maymáva ta ne momba'e guasu, ta ne momba'e guasu maymáva. 7 Yvy ome'ẽ hi'a. Tupã, ñande ru, ñande rovasa. 8 Tupã ta ñande rovasa, ha toñemomba'e chupe ko yvy jerekuévo.

Psalms 68

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Tupã ojetyvyro ha hese ija'e'ýva isarambipa. Okañymba umi chupe ohayhu'ýva. 3 Tataticha yvytúre opa reíva, ha ñandýicha hykupáva tata raku oñandúrõ, heko vaíva oñehundíne Tupã renondépe. 4 Heko potíva katu ovy'a, torypápe osapukái ha ovy'a joa Tupã renondépe. 5 Pepurahéi Tupãme, héra peropurahéi. Pejapo tape arai ári oúvape, Ñandejára hína héra, perosapukái chupe vy'apópe. 6 Opaite ityre'ýva ru ha'e, ha imenave'ýva ñangarekohára, itupao marangatu guíve. 7 Ha'eñóvape ha'e ombohóga, oñeñapytívagui ha'e opoi ovy'a haguã, ha mayma hese oñemoíva oikóne yvy ojeiko'ýha rupi. 8 Tupã, resẽ ramo guare ne retã renonderã, ha yvy ojeiko'ýha rupi chupe reisãmbyhy, 9 yvy oryrýi vaekue ha ama ojehekuavo yvágagui, Tupã Israel Jára renondépe Tupã Sinaí pegua renondépe. 10 Há Tupã! Ama neporáva rembou, ha nde yvy yuhéi rembogue vaekue. 11 Upépe ne retã oñemohenda. Opavavépe rejehu, ha hemikotevẽ imboriahúvape reme'ẽ. 12 Tupã oñe'ẽ ha heta vaekue umi osẽva iñe'ẽ omosarambi. 13 "Mburuvicha guasu iñorãirõhára kuéra ndive isarambi joa." Umi kuña katu hóga kuérape opyta, oñomboja'o hikuái mba'eta opyta rei vaekuere. 14 Peẽ katu pepyta ovecha korápe, ha pykasu pepo plátaicha omimbipa, ha hague kuéra óroicha overapa! 15 Tupã ipu'akapáva omuñambárõ mburuvicha guasu kuérape, yvyty Salmón rehe yrypy'a morotimba. 16 Ajépa iyyvate umi yvyty Basán pegua, amo yvága rehe ipojáiva! 17 Pende yvatetégui piko peẽ pende py'a rasy pe yvyty ndive Tupã oiporavo vaekue oiko haguã. Tupã niko upépente voi oikóta opa árape guarã. 18 Tupã kárro ñorãirõrá niko heta, ndaipapaháiva, Tupã ou Sinaígui, itupaópe. 19 Tupã, yvyty ru'äre rejupívo heta iñapytímby reraha. Oĩ umi heta mba'e ndéve ome'ẽva, umi nde rehe opu'áva jepe nde po guýpe oñemoĩ. 20 Ñamomba'e guasu Tupãme ñande pe'áva jajejopy vaihágui. Ha'e opa árape ijapére ohupíva ñane mba'e pohýi. 21 Tupã niko upe ñane pytyvõva ha upe ndohejáiva ñamano. 22 Tupã oñakã'óne umi hese ija'e'ýva, ha hembiapo vaívape. 23 Tupã he'i: "Basán guíve che poguerúne, yguasu ruguágui poguenohẽne, 24 pejepyhéi haguã pende rehe ija'e'ýva ruguykuépe. Pene rymba jagua jepe huguykue oheréine." 25 Tupã, che ruvicha guasu, mayma ne momba'e guasúva niko péina ou. Oñondivepa ou hikuái tupaópe. 26 Umi opurahéiva tenondete, hapykuéri katu kuñataĩ mba'e parará rory reheve, ha tapykuépe mba'epu opaichagua ombopúva. 27 Pemomba'e Tupãme peñembyaty jave. Israelgua oñembyatývo tomomba'e Tupãme. 28 Tenondete oĩ Benjamín imitáváva ñemoñare kuéra, hapykuéri katu oĩ mburuvicha kuéra Judá, Zabulón ha Neftalí ñemoñaréva. 29 Tupã, ehechauka nde pu'aka ore pytyvõ ramo guaréicha. 30 Nde tupao oĩgui Jerusalénpe, mburuvicha kuéra omoguahẽ ndéve opa mba'e. 31 Ejahéi upe tymba ñarõ piritýpe oikóvare, ha umi tóro ñarõ atýra. Umíva toñemoĩ nde po guýpe, ha tome'ẽ ndéve heta pláta. Emosarambi tetã nguéra ñorãirõnte iñakãme oguerékóva. 32 Poguasú kuéra oúne Egíptogui, Etiopiagua omopu'áne ipo Tupãme. 33 Tetã nguéra yvy apére oíva, togueropurahéi hikuái Tupãme. 34 Tupã, upe araíre oikóva, amo yvágare, ymaite ojejapo vaekuere, ha'e hína upe oñehendukáva. Na pehendúi piko mba'éichapa hatã oñe'ẽ? 35 Pehecha kuaáke Tupã imbareteha. Opa Israel oĩ ipo guýpe, opa mba'e amo arai peve. 36 Tuicha mba'e niko Tupã, tupaópe ha'e oĩ jave. Ha'e niko hetã guápe omombarete. Toñemomba'e guasu Tupã.

Psalms 69

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Tupã, eju che pytyvõ. Ajahoga potaite niko aína. 3 Karugua pypukúpe niko añapymi ahávo, ha huguápe ndaikatúi añembo'y. Y ipypukuvehápe niko ha'a, ha ysyry mante che reraha. 4 Asapukái haguére che kane'õ, che ahy'o rasya, ndaikatuvéi aña'ẽ. Che resa ikangypa, opa rupi amaña jahecha Tupãme pa ndahechái. 5 Che akã raguégui hetave, umi reiete ndaija'éiva che rehe. Ko'ýte katu hetave umi reiete che jukaséva. Amo ipahápe ame'ẽ che rapichápe amyengoviávo chupe imba'e'ýva reheve. Ku chugui che amonda ramo guáicha. 6 Tupã, nde niko reikuaa che výra hague, che rembiapo vaekue ndaikatúi nde hegui añomi. 7 Tupã, opa mba'e Jára, chéve che recha haguére anítei ipy'a

kangy umi nde rehe ojeroviáva. Ivaíva ajapo haguére anítei otĩ umi ndéve ne momba'éva. 8 Nde rehehápe niko heta mba'e ahasa, ha ñemotĩ mante ha'u. 9 Che ryke'y kuéra mba'eve ndoikuaaséi che hegui, che rógape okaragua ramo aiko. 10 Nde tupao ahayhúgui che piru che kã, ha nde rehe oñeñe'ẽ vai ramo, che rehe oñeñe'ẽ hína. 11 Mba'eve nda'úi ramo ha nde rehe añembyasy, oñembohory che rehe hikuái. 12 Ao vosakuépe añemonde ramo, che mba'e mbyasy ahechauka haguã, opuka che rehe hikuái. 13 Umi okáre oikóva oñembohory che rehe, oka'úva katu ipurahéipe che rehe imandu'a. 14 Tupã, ndéve niko añembo'e reju haguã che pytyvõ. Ne mborayhu niko tuicha, eju che nohẽ ajejopy vaihágui. 15 Karuguágui che renohẽ ani haguã che mokõ, y pypukúgui ha che rayhu'ýva pógui che pe'a. 16 Ani reheja ysyry che reraha ha ipypukuvehápe aha apa. Ani rehejátei yvykua oñemboty che ári. 17 Tupã, ne mborayhu tuichágui ehendu che ñembo'e. Nde che poriahurerekógui ejapysaka che rehe. 18 Ani rekañýtei ne rembiguáigui. Pya'e eju che pytyvõ cháke vaípe ajejuhu. 19 Eju che rendápe ha che pytyvõ, umi che rayhu'ýva pógui che pe'a. 20 Nde niko reikuaa mba'éichapa che apo'i hikuái. Ñemotíme niko che rereko ha oñembohory che rehe hikuái. Nde reikuaa mávapa ndaija'éi che rehe. 21 Atĩ, che py'a yvýre ho'a, che kangypa ha ndaikuaái ajapótava. Opa rupi aheka che rechakuaami vaerã, Ha máva piko opena che rehe? 22 Pohã vai omoĩ hikuái che rembi'úpe, ha che yuhéivo ome'ẽ chéve vinagre. 23 Imesa kuéra ha opa mba'e hi'ári omoíva umíva ta ha'e ñuhã chupe kuéra. 24 Hesa ta iñypytũ ani haguátei ohecha. Ta ikangypa ha ta ijaturu hikuái. 25 Ejahéi hese kuéra, ha ta nde pochy rendy hendive kuéra. 26 Umi hekoha nandĩ topyta, ha topyta'ỹ avave hóga guýpe. 27 Vaípe niko oguereko umi nde reinupávape, ha oñembohory umívale hikuái. 28 Eitypa hi'ári kuéra opa mba'e ivaíva, ha anítei ere hese kuéra ndojapoíha mba'eve ivaíva. 29 Héra eipe'a umi oikovétava apytégui, ha ani remoĩ umi heko jojáva ndive. 30 Tupã, che niko vaípe ajejopy. Eju che pytyvõ ha che pe'a ko jejopy vaígui. 31 Tupã rera aropurahéine. Amoherakuãne ha'e tuichaha. 32 Upéva Tupã oguerohoryvéne aikuave'ẽ rangue chupe tóro térã novillo. 33 Imboriahúva ohecha ha ovy'a, ikyre'ýne umi Tupã rehe ojeroviáva. 34 Tupã ojapysaka imboriahúvare, ha nomboykéi umi iñapytĩmby oikóva. 35 Yvága, yvy ha umi y tomomba'e Tupãme, ha opa ipype oikóva. 36 Tupã oguenohẽne Siónpe upe ojejopy vaihágui, ha táva kuéra Judápe oíva omopu'amba jeýne. Upépe oikóne hikuái ha oñemomba'éne upe yvýre. 37 Hembiguái ñemoñare kuérape opytáne, ha upépe oikóne umi héra omomba'éva.

Psalms 70

1 David ojapo vaekue, ñane mandu'a haguã. 2 Tupã, eju che pytyvõ. Che Jára, pya'e eju che renohẽ jejopy vaígui. 3 Tojepukapa ha toñeñembohory umi che jukasévale. Tĩndyhápe tokañy umi chéve che rundiséva. 4 Ñemotíme tokañy umi che rehe oñembohoryva. 5 Umi ne momba'éva katu tovy'a, akóinte te'i umi nde rehe ojekóva: "Ajépa imba'e porãite Ñandejára" 6 Che katu che mboriahu ha vaípe ajejuhu. Tupã, pya'e eju che pytyvõ. Nde hína upe che pytyvõva ha che nohẽva ajejopy vaihágui. Ñandejára, anítei eñeha'arõuka.

Psalms 71

1 Ñandejára, ne rendápe niko aguahẽ, ani che rejátei añemotĩ. 2 Che pytyvõ ha che renohẽ ko ajejopy vaihágui, Nde, nde reko jojágui, Che rendu kena, che pe'a jejopy vaígui. 3 Nde upe reñangarekóva che rehe, nde guýpe añemo'ã ha nde che renohẽ jejopy vaígui. Nde hína upe che rehe reñangarekóva ha upe che mo'áva. 4 Tupã, che pe'a umi hembiapo vaíva po guýgui, umi iñaña ha che jukaséva po guýgui. 5 Nde rehente voi Tupã che mitã guive ajerovia, nde rehente voi ajeko. 6 Che sy ryépe aime ramo guare upe guivéma voi nde rehe ajeko. Nde upe che renohẽ vaekue che sy ryepýgui, upévale romomba'e guasúne opa árape. 7 Heta che recháva opyta ijurujái, ohecha niko vaípe aikoha. Che katu nde pepo guýpe añemo'ã, 8 ha ára pukukue ndéve romomba'e ha ha'e ndé nde tuichaha. 9 Che tujávo ani che reja rei, che kangývo ani nde resarái che hegui. 10 Umi che rayhu'ýva otaky che rehe, umi che jukaséva he'i kirirĩháme: 11 "Tupã niko oheja reíma chupe. Tapeho hapykuéri, pejapyhy. Avave noipytyvõ mo'ãi chupe." 12 Tupã, ani reñemomombyry che hegui. Pya'e eju che pytyvõ. 13 Umi che rehe oñemoíva toñemotĩ ha toñehundi, umi oipotáva ahasa vai tĩndyhápe toiko ha tojepukapa hese kuéra. 14 Che katu, nde rehente ajeroviáne ha ára ko'ẽre ko'ýte romomba'e guasúne. 15 Opa árape amoherakuãne, nde ore renohẽha rojejopy vaihágui ha reme'ẽha oréve teko joja.

Jepe ko'ã mba'e ndaijái che akãme. 16 Amoherakuãne umi mba'e tuichaite rejapo vaekue Ñandejára. Amoherakuãne nde añonteha upe nde reko jojáva. 17 Tupã, che mitã rusu guive niko nde che reko mbo'e ha ko'ágã peve amombe'u umi mba'e tuichaite nde rejapo vaekue. 18 Ko'ágã niko che tujáma ha che akã iñapatĩ, Tupã, anítei che reja rei. Amombe'úne gueteri umi ou vaerãme umi mba'e pyapy mbaretépe rejapo vaekue. 19 Ñandejára, nde reko joja yvágare ojepyso, tuichaite mba'e niko nde rejapo. Máva piko ndéicha Tupã? 20 Heta mba'e vai ha jepy'apy rupi che mbohasa, ágã amo ipahápe che mopu'ã jeýne. Yvykua ruguágui che renohẽ jeýne, 21 ha che moĩ porãvéne ymave guarégui. Upéi ejúne che myangapyhy. 22 Arpapu rorýpe romomba'e guasúne, nde hína Tupã ijeroviapy. Mbaraka púpe rogueropurahéine, nde hína Israelpe upe nde reko marangatúva. 23 Vy'ápe rogueropurahéine che rekove niko renohẽ ojejopy vaihágui. 24 Ára pukukue amombe'úne nde reko jojaha, ha umi oipota vaekue ahasa vai ho'úne ñemotĩ.

Psalms 72

1 Tupã, eme'ẽ mburuvicha guasúpe teko joja ha mburuvicha guasu ra'ýpe teko potĩ, 2 ikatu haguãicha ne retã oisãmyhy hekopete, ha imboriahúvape ohecha kuaa. 3 Py'a guapy ha teko joja yvytýgui toguejy ne retãgua ári. 4 Mburuvicha guasu toñangareko imboriahúvape, tohecha kuaa imboriahúva mitã nguéra, ha tohundi umi chupe kuéra ojopy vaívape. 5 Kuarahy ha jasýicha toikove puku opa árape. 6 Tojogua ku ama ha ysapýpe pe yvy ha umi ñu omohe'õva. 7 Hetãme tojeiko hendapete ha hetã toisãmyhy jasy oñehundi peve. 8 Peteĩ yguasúgui ambue peve upe yvy toĩ ipo guýpe, Éufrates ysyry guive yvy opaha peve. 9 Umi yvy ojeiko'ỹha rupi oikóva ha hese oñemoĩva, umíva toñemomichĩ ha toñemoĩ ipo guýpe. 10 Mburuvicha guasu Tarsis ha tetã mombyrygua tomba'e me'ẽ chupe opa árape, mburuvicha guasu Sabá ha Sebá pegua tome'ẽ chupe hetã mba'e. 11 Opavave mburuvicha kuéra toñemomichĩ henondépe. Opavave tetã nguéra toñemoĩ ipo guýpe. 12 Ha'e oguenohẽta imboriahúvape ojerure vove chupe jejopy vaígui, ha oikotevẽvape ndorekóiva mamo oho haguã. 13 Oiporiahurerekóne imboriahúvape ha chupe oguenohẽne jejopy vaígui. 14 Jejopy vai ha jerereko vaígui oguenohẽne chupe kuéra, umíva rekove ohecha ramo etereígui ha'e. 15 Toikove puku ñande ruvicha guasu! Óro Sabá pegua toñeme'ẽ chupe! Opa árape toñeñembo'e hese! Opa árape tojehovasa! 16 Umi trigoty tomyenyhẽ ñane retã, umi yvyty toñuãmba. Líbano yvytýpe guáicha taheñoĩ umi mba'e ra'ỹi, ha tahi'a heta, ñana hetaháicha. 17 Mburuvicha guasu rera topa'ỹ araka'eve, taherakuã kuarahy oñehundi peve. Tetã nguéra tojehovasa ipo rupi, ha umíva tombovy'a chupe. 18 Toñemomba'e guasu Tupã Israel Jára, ha'e añoite mba'e hechapyrãva ojapo. 19 Héra toñemomba'e opa árape, ha imimbikue tomyenyhẽ ko yvy. 20 Ko'ápe opa David, Jesé ra'y, ñembo'e kuéra.

Psalms 73

1 Ajépa ipy'a porã Tupã, Israel ha umi ipy'a potíva ndive! 2 Che katu haimete añepysãnga, michĩ-michĩ ha che pysyrĩ mo'ã, 3 ahecha ramógui ha aikoségui umi iñaña ha oñemoha'entese vaicha. 4 Chupe kuéra ndoipy'apýi mba'eve, ikyra kyra ha hesãi joa. 5 Ha'e kuéra ndoikuaái jehasa asy, térã jejopy vai ambue yvypóraicha. 6 Upévore, oñembojeguaka ñemoha'entesépe, ha oñemboao pochy vaípe. 7 Ipy'apýgui ñaña mante otyky, ha iñakãme ivaíva ombojere. 8 Oñembohory ha oporoja'o rei, ha he'i ha oporojopytaha. 9 Iñe'ẽme ondyvu yvágare, ha yvypóra rehe oiko oñe'ẽ rei. 10 Upévore, maymáva ohecha ramo chupe kuéra, ha oguerovia joa umi he'íva. 11 He'i hikuái: "Tupã nga'u piko oikuaáta"? Ohecháta nga'u piko upe Yvatetegua? 12 Péicha niko umi iñañáva, mba'evete ramo guáicha, mba'e reta ombyaty. 13 Maerã piko aipo ramo ajapo iporáva, ha che po namongy'a mo'ãi? 14 Ko ára pukukue añenupáva, ha pyharevekue katu añembyepoti. 15 Ha'e rire ramo ha'e kuéraicha apu'ã vaerã mo'ã ne retã guáre. 16 Opáicha añeha'ã aikuaa haguã, ha ndoikéi chéve che akãme. 17 Aike rire ae tupaópe ahecha kuaa moõpa oñehundíta hikuái. 18 Isỹi hape remoĩ chupe kuéra, ha remyaña oñehundi haguãme. 19 Peteĩ tesa pirĩme oñemondyipa ha kyhyjégui omanomba hikuái. 20 Ku ñande képe jahecha ramo guáicha ha ñande páype opa reíva, upéicha repu'ávo nde Tupã, ha'e kuéra opa rei. 21 Che renyhẽ py'arógui ha ñembyasýpe aikómi. 22 Ndaikuaái che výro ha che tavyha ha ndaha'eíha mba'evete ne renondépe. 23 Che katu ne ndive opa ára aikóne che pógui che rereko. 24 Che reko mbo'évo che sãmyhy, amo ipahávo, jeroviapópe ne rendápe che moguahẽne. 25 Nandéirõ piko máva areko yvágape? Ne ndive, mba'e piko chéve ko yvy? 26 Jepevénte ikangy che akã ha che rete, Tupã upe che py'a omombaretéva,

ha hesénte voi aikotevê. 27 Umi nde rero'ÿrôva opa vai, nde rehundi umi ne mboykéva. 28 Chéve guarã iporãva, che aguĩ Tupãgui. Nde ha'e che Jára, upe che mo'áva, ha amombe'úne opa mba'e reja póva.

Psalms 74

1 Há Tupã! Mba'ére piko ore mboyke opa árape guarã, ha nde pochy nde ovecha kuéra ndive? 2 Ne mandu'a kena ne retäre, ne mba'erã rejogua vaekue yma, ha Sión rehe, reiporavo vaekue reiko haguã. 3 Eju, ehecha, nde róga ojeitypa vaekue, opa mba'e tupaópe oíva umi nde rayhu'ÿva ohundipa. 4-5 Umi nde rehe oñemoíva okororõ umi ne momba'éva ijatyhápe, ha upépe ohupi ipoyvi veve mba'e rechaukaha ramo. Oity ramo guáicha ka'aguy, 6 hácha ha machéte púpe umi yvyra ojeupáva ohundi. 7 Tata omboja nde tupao rehe yvýre oitypa, ha upéicha nde rérare ojahéi. 8 He'i hikuái ore rehe: "Ñahundipa ko'áva, jahapypa tupao tetãme oíva". 9 Ndorohéchavéi umi mba'e ne rembipota ohechaukáva, ndoroguererekovéi maranduhára, ha ndaipóri oikuaáva araka'e pevépa. 10 Araka'e peve piko ore Jára, ñande rehe ojahéita ija'e'ÿva nde rehe? Opa ára piko nde rehe oñe'ê vaíta? 11 Mba'ére piko nerembohasái nde po oréve, ha reñomi uvei nde ao ryépe? 12 Iñepyrûha guive niko nde ore Jára, ore ruvicha guasu. Heta imombe'upyrãva rejapo ko yvy ape ári. 13 Yguasu remboja'o mokõi hendápe, ha iñakã rupi reinupã umi mbói jagua ipypegua, 14 pe Leviatán reñakã joka tymba ñarõme remombo hembí'urã yvy ojeiko'ÿha rupi. 15 Yvýgui renohê umi yvu ha ysyry, y pypuku osyry hatáva katu rembohupa. 16 Ára ha pyhare hína ne rembiapokue, ha péicha avei jasy ha kuarahy. 17 Ko yvýpe reme'ê hembeyrã, ha rejapo ro'y ha ára haku. 18 Ne mandu'áke ore Jára nde rehe ojahéi hague nde rehe ija'e'ÿva, ha oíha heta itavýva oñe'ê reíva nde rehe. 19 Aní reheja yryvúpe umi ne momba'éva rekove, ha umi imboriahúvaguí aní nde resarái. 20 Ne mandu'a pe ñe'ère ñame'ê vaekue ojupe, ko yvy niko henyhê oporujukávaguí. 21 Ikangýva aní oikótei tĩndyhápe, imboriahu ha oiko asýva tomomorã nde réra. 22 Epu'ã ore Jára ha emopotĩ nde réra, itavýva niko manté nde rehe oñe'ê rei. 23 Aní nde resarái umi nde rehe ija'e'ÿva sapukái guasúgui, ha sarambi guasúpe opu'áva nde rehe.

Psalms 75

1 Salmo, Asaf rembiapokue. 2 Há Tupã! Ndéve rogueropurahéi jey-jey. Romomba'éva nde réra ha romyerakuã mba'e hechapyrãva rejapo vaekue. 3 Tupã he'i: "Ára che aiporavóvape, aporombojovakéta hekoitépe. 4 Yvy ha opa ipype oikóva oryrýi ramo jepe, che ipyenda amoí hatãma." 5 Umi ojejapóvape che ha'e: "Aní pejejapo." Umi heko añávape katu ha'e: "Aní peñembotuichase, 6 aní pembohovái Tupãme, aní pende juru guasu." 7 Ñembojovake ndoúi kuarahy resê térã kuarahy reike guío, yvy ojeiko'ÿha térã yvyty kuéra guío. 8 Tupã ñoite upe oporombojovakéva. Peteíme ohundi ambuêpe katu ohupi. 9 Peteĩ kópa Ñandejára pópe oí, kaguy ñepohanombyre pype hyjúi, ha opa heko añáva yvy ári guápe, ho'uka huguare peve. 10 Che katu opa ára avy'áta, ha Jacob Tupãme aropurahéita. 11 Ha'e iñañávape ohundítaguí, heko potívape ohupíta.

Psalms 76

1 Asaf rembiapokue ojepurahéi haguã mba'epu isāvape. 2 Tupãme oikuaa opavave Judápe, ha herakuã guasu Israelpe. 3 Hekoha oĩ Jerusalénpe ha Siónpe hóga. 4 Upépe ha'e omopẽmba hu'y, tete mo'ãha, kyse puku, ha opa mba'e ñorãirõme ojeporúva. 5 Nde reko remimbipa Tupã. Nde tuichave umi yvyty ymaíte guarégui. 6 Mba'eta atýra ojepe'a umi ipy'a guasúvaguí, ko'ágã okémava opayve'ÿ haguã, ipo jepe ikatuve'ÿva omopu'ã. 7 Tupã Jacob Jára, nde pochy ramo, kavaju ha kárro kuéra ndaikatu véima oku'e. 8 Nde heguínte voi ojekyhyje. Nde pochy ramo piko máva ne renondépe opytáta? 9 Yvága guive reikuaauka ne ñe'ê, yvypóra oryryipa ha opyta iñe'êngu, Tupã, 10 repu'ávo reporombojovake, ha reipytyvõ haguã mboriahúpe 1 ko yvy ári oikóvape. 11 Umi ko'ágã ipochýva ne momba'éta, ha umi ñenupã ríre oikovéva nde rerohorýta. 12 Peme'ê pene ñe'ê Tupã pende Járape, ha pejapo peje haguéicha. Peê tetã nguéra ijerére peiméva, peju pehepyme'ê upe oporomongyhyjévape. 13 Ha'e oipyty joko umi tetã sãmbyhyhárape, ha mburuvicha guasu kuéra chuguí okyhyjepa.

Psalms 77

1 Salmo, Asaf rembiapokue. 2 Hatã añembo'e Tupãme, chupe asapukái che rendu haguã. 3 Añembyasy jave Tupãme ahenói, pyharekue che po amopu'ã manté, ha ndajuhúi pytu'u. 4 Tupã rehe che mandu'a ha che ãho, ajepy'a mongeta ha che kangypa. 5 Nde Tupã nda che rejái ake, py'a tarovágui ndaikatúi añe'ẽ. 6 Che mandu'a yma guarére, che akãme oguereko umi ára ohasa vaekue. 7 Pyharekue ajepy'a mongeta, ambojere che akãme ha añeporandu: 8 Ipochyetétama voi piko Ñandejára ñane ndive? Ndohecha kuaa mo'ã véima piko ñandéve? 9 Na imandu'a véima nga'u piko ñande rehe ajeve hesarái iñe'ẽ ome'ẽ vaekuégui? 10 Hesarái mba'e piko Tupã imba'e porãha ñane ndive, térã piko ipochýgui na ñande poriahurerekosevéi? 11 Ha'e che py'a pýpe: "Upe hasyvéva chéve Tupã hesarái hague ñande hegui." 12 Che mandu'a imombe'upyrã Tupã ojapo vaekuére, ha mba'e hechapyrãva yma guarére. 13 Che akãme ambojere opa mba'e ojapo vaekue, ha ajepy'a mongeta hembiapokuére. 14 Há Tupã! Ne rembipota niko imarangatu. Ndeichagua, Tupã tuicháva, piko oiméta? 15 Nde hína Tupã rejapóva mba'e rechapyrã, ha rehechauka vaekue nde pokatu opa apytépe. 16 Nde po rupiete renohẽ ne retãgua, Jacob ha José ñemoñare kuérape. 17 Nde rechávo Tupã yguasú oñemondýi, nde rechávo yguasú oryryipa, amo huguaite peve osusũmba. 18 Araígui ohekuavo ama, ára osunu, ha ára tiri ojuasasa. 19 Ára sunu amo yvágare hyapu, ára tiri yvy ape ohesapepa, yvy katu okuchu ha osusũmba. 20 Yguasú rupi rejapo nde raperã, yeta remopa'ũ ha rehasa, ha nde rapykuere ndojekuaái. 21 Moisés ha Aarón rupi ovecháicha ne retã reisãmbyhy.

Psalms 78

1 Pehendu che retãgua che remimbo'e, pejayysaka ko ha'évare. 2 Añe'ẽta peẽme ñe'ẽ poravo pyrêpe, amombe'úta peẽme oñemíva yma guive. 3 Umi mba'e rohendu ha roikuaáva, ha ore ru kuéra ypykue omombe'u vaekue 4 noromokañýi chéne ore ra'y kuérargui. Umi ou vaerãme romombe'úne, Ñandejára reko mimbipa ha ipokatu, ha umi mba'e hechapyrãva ha'e ojapo vaekue. 5 Tupã he'i hembipota Jacóbpe, ha Israelpe mba'eíchapa oiko vaerã. Ha'e he'i ore ru kuéra ypykuépe ombo'e haguã ko'ã mba'e ita'yra kuérape, 6 upéicha oikuaa haguã umi oúva ha umi hapykuéri jey oúva, ombo'e jey haguã ita'yra kuérape. 7 Tupã rehe ojerovia haguã, ani haguã hesarái hembiapokuégui ha ojapo haguã Tupã rembipota. 8 Ani haguã ojogua túva kuéra ypykuépe, tekove iñakã guapy'yva ha maymávere opu'áva, ipy'a mokõiva ha ojerovia'yva Tupã rehe. 9 Efraín ñemoñare kuéra, hu'y ipópe, oguevi ñorãirõháme. 10 Tupã ñe'ẽ me'ẽ omboyke ha hembiapoukapy ndojapói. 11 Hesarái umi mba'e Tupã ojapo vaekuégui ha umi mba'e hechapyrãva ohechauka vaekuégui. 12 Mba'e hechapyrãva Tupã ojapo itúva kuéra renondépe, Soan ñúme, Egíptope. 13 Yguasú omboja'o ha ojováre y ojoko, ipa'ũ rupi chupe kuéra ombohasa. 14 Árape, chupe kuéra araípe oisãmbyhy, pyhare katu, tata rendýpe. 15 Yvy ojeiko'yháme ita ojoka ha upégui chupe kuéra omboy'u. 16 Itágui yvu omoheñói ha upégui y osryry hatã. 17 Ha akóinte iñangaipa hikuái, ha yvy ojeiko'yháme upe Yvatete guáre opu'ã. 18 Oipy'a ra'ã hikuái Tupãme, ojerurepa rei chupe hembi'urã. 19 Oñe'ẽ Tupã rehe he'ívo: "Ikatu nga'u piko Tupã ñane mongaru yvy ojeiko'yháme?" 20 Añete niko ita oinupávo y osẽ opa rupi osryry. Ikatúnepa upéicha mbuja ha so'o ho'uka ñandéve? 21 Ñandejára ipochy, ohendúvo chupe kuéra, tata rendýicha Israelgua ndive ipochy, 22 ndojeroviáigui Tupã rehe ha ndogueroviáigui ikatuha oipytyvõ chupe kuéra. 23 Tupã katu oñe'ẽ araípe amo yvate ha oipe'a yvága rokẽ. 24 Omongy hi'ári kuéra maná hembi'urã, tembi'u yvága guápe chupe kuéra omongaru. 25 Ho'u hikuái mbuja Tupã remimbou rembiapokuéva, hyguatã meve okaru hikuái. 26 Kuarahy resẽ guío ombou vytytu, ha Yvy gotyo guío avei oipejuka, 27 ombou chupe kuéra so'o yvy timbóicha, ha yvyku'i y rembe'ype guáicha guyra kuéra. 28 Ijapytépe kuéra oity umíva, hóga jere kuéra rupi oity. 29 Okaru hikuái hyguatã meve, Tupã ome'ẽva chupe kuéra upe oipotáva. 30 Hyguatã jave hikuái ha oguereko gueteri ijurúpe hembi'u, 31 Tupã ojapete hese kuéra ipochy. Umi Israelgua imbaretévava ojejuka, ha iporavo pyrêva omano. 32 Opáichavo, iñangaipa jeýnte hikuái, ha umi mba'e hechapyrãva ndogueroviái. 33 Peteĩ tesa pirĩme omombyky hekove kuéra, peteĩ tata pejúicha opa rei. 34 Tupã ojuka ramo hína chupe kuéra upépe ae imandu'a hese, ha pya'e Tupã gotyo jere. 35 Imandu'a hikuái Tupã oñangarekoha hese kuéra, Tupã Yvatetegua oguenohẽha jejopy vaígui chupe kuéra. 36 Ijurúpente chupe omomba'e, juru he'ẽnte ha'e kuéra oiporu, 37 ipy'a pýpe katu hova mokõi ha ñe'ẽme'ẽgui ojei. 38 Ha Tupã, ipy'a porãgui oheja rei chupe kuéra hembiapo vaekue. Ohundi rangue chupe kuéra, jey-jey ojejoko, ha pochýpe noñeme'ẽmbái. 39

Tupã imandu'a yvyporanteha umíva, opa reíva yvytúicha, ohasa ha ndouvéiva. 40 Mbovy jey piko opu'ã hese, ha oipy'apy chupe yvy ojeiko'ýháme? 41 Jey-jey oipy'a ra'ã Tupãme. Ombopochy rasy imarangatúva Israel guápe. 42 Naimandu'ái mba'éichapa ha'e oguenohẽ chupe kuéra ijopyha po guýgui. 43 Mba'e hechapyrãva ha'e ojapo Egíptope, ha mba'e ojehecha'ýva Soan ñúme. 44 Ysyrýgui ojapo tuguy ha ndaikatuvéi hi'ýgui oje'y'u. 45 Mbutu ñarõ ombou chupe kuéra, ha ju'ieta sarambi oja'póva hese kuéra. 46 Tukueta ikokue omoperõ ha ho'upa hy'ái repykue. 47 Amandáu ohundi iparralty ha eláda yva kuéra ohapypa. 48 Ivaka kuéra ombohasypa, ha ijovecha kuéra ára tiri ojukapa. 49 Tupã ipochy hendy, ha oity opaichagua ivaíva. 50 Ojora hi'ári kuéra ipochy ndohejái avavépe hekove, oheja uvei omano. 51 Ojuka opa Egiptogua ra'y ypykue oĩ haguéicha. 52 Upégui hetã guápe oguenohẽ, ha ovecháicha oisãbyhy yvy ojeiko'ýha rupi. 53 Oisãbyhy chupe kuéra okyhyje'ý haguáicha, ha umi imuñaharépe yguasúpe ojaho'i. 54 Ijyvy marangatúpe chupe kuéra ogueraha, ha upe yvyty rehe ha'e oñemomba'e. 55 Tetã nguéra omosẽmba hetãgua renonderãgui. Chupe kuéra upe yvy omboja'o oitývo po'a, ha ome'ẽ peteĩ-teĩme ijyvyrã. 56 Ha'e kuéra oipy'a ra'ã Tupã Yvatete guápe ha opu'ã hese. Ndojapói hembiapoukapy. 57 Itúva kuéra ypykuéicha ojeheja Tupãgui ha hu'y oho karẽ vaicha opia tape porãgui. 58 Ombopochy chupe hikuái omopu'ãvo altar*f** tupã gua'úpe umi ijyvateha rupi ha umíva omomba'évo, omoñeko'õi Tupãme. 59 Tupã ipochy ohechávo ko'ã mba'e, ha mba'eve ndoikuaasevéi Israélgui. 60 Osẽ oho Silógui, hekoha oĩháme, upe ha'e oikoha yvypóra apytépe. 61 Oheja ho'a ambue tetãgua pópe ikarameguã, ipokatu ha heko mimbipa rechaukaha. 62 IPOCHY ETEREÍGUI HETãgua ndive oheja chupe kuéra ojejukapa kyse pukúpe. 63 Karia'y kuéra omanomba ñorãirõháme, ha opa purahéi kuñataĩ nguéra omenda mo'ã vaekuépe. 64 Pa'i kuéra kyse pukúpe ojejukapa ha hambireko kuéra ndaikatúi oguerombyasy. 65 Tupã katu opu'ã ku okehágui opáyrõ guáicha, ku oñorãirõva ojera ramo guáicha kaguy ho'u rire, 66 ondry umi hese oñemoĩvare, omboguevi chupe kuéra, ñemotĩrã opyta haguáicha opa árape. 67 José róga guágui mba'eve ndoikuaaséi. Efraín ñemoñarépe ndoiporavói, 68 Judá ñemoñarépente oiporavo, ha yvyty Sión, ha'e ohayhúva. 69 Omopu'ã hogarã yvágaicha ijyvatéva ha omohenda ko yvy oĩ hatãháicha. 70 Hembiguái Davídpe oiporavo, ovecha apytégui chupe oguenohẽ. 71 Ovecha rapykuéri oikohágui chupe ohenói, oñangareko haguã hetã guáre, oisãbyhy haguã Israel guápe. 72 Py'a porãme David oñangareko Tupã retãre, ha ha'evégui oisãbyhy porã chupe kuéra.

Psalms 79

1 Há Tupã! Umi nde rehe ojerovia'ýva oike ne retãme, nde tupao marangatu omongy'a, Jerusalén oitypa ha yty atýra oheja. 2 Ne rembiguái kuéra re'õngue yryvu rembi'urã oheja hikuái, ha umi nde rehe ojeroviáva ro'okue tymba ñarõme ho'u haguã. 3 Huguykue ýicha oñohẽ hikuái Jerusalén jerére, Ha mávapa umi te'õngue oñotýta? 4 Umi ore jere rupi oikóva oñembohory ore rehe. Ojepukapa niko ore rehe opa rupi. 5 Há Tupã! Araka'e peve piko nde pochýta ore ndive? Nde pochykue piko tataícha ojepotáta? 6 Nde pochýna ambue tetã nguéra ndive, umi nde rehe ojerovia'ýva ha na ne momba'e guasúiva. 7 Umíva niko omokõ Israel guápe, ha sarambikuépe oheja ko ne retã. 8 Ani rejopy ore ndive ore ru kuéra ypykue rembiapo vaikuére. Pya'e kena ore poriahurereko, cháke vaípe rojecha. 9 Tupã, eju ore pytyvõ, nde upe ore renohẽva jejopy vaígui. Nde rera rehehápe, eju ore pytyvõ ha eheja rei oréve ore angaipa. 10 Mba'ére piko he'íta umi nde rehe ojerovia'ýva: "Moõ piko oime Tupã?" Ore resa renondépe ha opa tetã nguéra ohecha haguã emyengovia umi oñohẽ vaekuépe, ne rembiguái ruguy. 11 Toguahẽ ne rendaitépe umi iñapytĩmby oikóva rembijerure, ha nde pyapy mbaretépe eipytyvõ umi ojejukátavape. 12 Ejahéi jo'a-jo'a umi tetã ore jere rupi oikóvape opa umi mba'e nde rehe ojapo vaekuére. 13 Ore niko ne retã. Ore umi nde ovecha, ha nde ore rerekua. Opa árape romomba'éne, ha rogueropurahéine opa árape.

Psalms 80

1 Salmo, Asaf rembiapokue. 2 Israel rerekua ore rendu kena. Nde reisãbyhýva José ñemoñarépe ovecha atýicha, ha reguapýva umi tekove ipepóva* ári, ehechauka nde pokatu. 3 Ehecha kuaa kena Efraín, Manasés ha Benjamín ñemoñarépe, ehechauka oréve ne mbaretaha ha eju ore pytyvõ. 4 Há Tupã! Roikose jey niko ymave guaréicha. Ehecha kuaána oréve, rojei haguã jejopy vaígui. 5 Tupã, ore Jára, nde pu'akapáva, Araka'e peve piko ne mbopochýta umi ne retãgua ñembo'e? 6 Tasẽ mante

re'uka chupe kuéra opa ára, ha tesaýpe remboy'u jey-jey. 7 Umi tetã ore jere rupi oikóva oñe'ẽ ore rehe, ha umi ore rayhu'ỹva oñembohory joa ore rehe. 8 Há Tupã! Roikose jey niko ymave guaréicha. Ehecha kuaána oréve, rojei haguã jejopy vaígui. 9 Egíptogui reraha vaekue peteĩ parral, remosẽmba tetã nguéra ha hendaguépe reñotỹ. 10 Yvy rehapyaty ijerekuévo. Upépe oñembohapo ha ojaho'ipa upe yvy. 11 Yvyty oñuãmba ha yvyra ijyvatevéva omo'ã. 12 Hakã oguahẽ yguasu ha Éufrates ysyry peve. 13 Há Tupã! Mba'ére piko reitypa ikorapy jere ha opa ohasáva hi'a oipo'o? 14 Kure ka'aguy ou ojo'opa, tymba kuéra ñumegua okaru hese. 15 Tupã nde pu'akapáva, eju jey ore rendápe. Amo yvága guive emaña ore rehe. Eju ehecha parralty, 16 nde poite rupi reñotỹ vaekue ha nde voi remongakuaa vaekue. 17 Ehundi nde pochýpe umi oity ha ohapypa vaekuépe. 18 Nde po toĩ nde akatúa pegua ári, upe ne rembiporavo remombarete vaekue. 19 Upéicha ramo ndorojeréi chéne nde hegui. Eheja toroikove ha toromomba'e nde réra. 20 Há Tupã! Roikose jey niko ymave guaréicha. Ehecha kuaána oréve, rojei haguã jejopy vaígui.

Psalms 81

1 Asaf rembiapokue. 2 Vy'apópe pepurahéi Ñandejárape, ha'e hína upe ñane mombaretéva. Perosapukái Jacob Tupãme. 3 Pepurahéi mba'epu parará rorýpe, mbaraka ha arpapy toñehendu. 4 Turu toñembopu jasy ra'yépe, ha jasy renyhẽme avei upe ñande arete guasu árape. 5 Kóva hína tembiapoukapy Israélpe guarã, Tupã ome'ẽ vaekue Jacóbpe. Upéicha ha'e he'i vaekue Josépe osẽ ramo guare Egíptogui. 6 Ahendu oñe'ẽva ha ndaikuaái mávapa. He'i: 7 "Ne rembiapo pohýi amboveví ndéve, ha ajaka nde pógui amboguejy." 8 Rejejopy vai jave, chéve resapukái ha che roipe'a upe reime vaihagui. Ára sunúgui ndéve aña'ẽ ha roipy'a ra'ã Meribápe. 9 Che retã, ehendu ko ha'éva ndéve. Rejapo nga'u ra'e upe ha'éva ndéve Israel. 10 Ani pende apytépe pereko ambue tupã, ani pemomba'e tupã mombyrygua. 11 Che hína Tupã nde Jára roguenohẽ vaekue Egíptogui. Ejejuru pe'a ha che romohyguātãne. 12 "Che retãgua katu na che renduséi, Israel ndojaposéi upe chupe ha'éva. 13 Upévare aheja chupe kuéra ojapo ojaposéva. Iñakãre oiko hikuái. 14 Che rendu nga'u ra'e umi che retãgua, ha Israel oiko che aipotaháicha. 15 Peteĩ tesa pirĩme ahundĩne hese kuéra ija'e'ỹvape, ha ajahéine umi hese kuéra oñemoĩvare." 16 Umi Tupãme ohayhu'ỹva oñemomirĩne, ha umíva oñehundi eténe. 17 Hetã guápe katu Tupã omongarúne trígo porãme, ha omohyguātãne eíra ka'aguýpe.

Psalms 82

1 Tupã opu'ã tupã nguéra atýpe ha oñehenduka ha ombojovake chupe kuéra. 2 "Araka'e pevépa peporombojovakéta hekope'ỹ ha pembojeroviáta iñañávape? 3 Peipytyvõ umi ha'eño ha ityre'ỹvape, pehecha kuaa imboriahu ha ojejopy vaívape. 4 Peipytyvõ umi ikangy ha imboriahúvape, ha peipe'a chupe kuéra umi hembiapo vaíva po guýgui." 5 "Pende tavy ha mba'eve ndapeikuaái, peiko ramo guáicha pytũ guýpe. Yvy amo huguaite guive osusũ. 6 Che ha'e pende rehe: 'Tupã niko peẽ, upe Yvatete oikóva ra'y.' 7 Amo ipahápe yvypóraicha jeýnte pemanóta, peñehundíta mburuvicha kuéra oñehundiháicha." 8 Tupã, epu'ã embojovake ko yvy. Nde hína opa tetã nguéra jára.

Psalms 83

1 Salmo, Asaf rembiapokue. 2 Tupã, ani rekirirĩtei, ani repyta mba'eve rejapo'ýre. 3 Nderehechái piko umi nde rayhu'ỹva opu'ãha nde rehe, ha mba'éichapa ndehogui ojetyvyro. 4 Ne retãgua rehe oñemoĩ hikuái, umi ne rakate'ỹhare. 5 He'i hikuái: "Jaha ñahundi upe hetã ikatu haguã Israel tesaráipe opyta. 6 Ome'ẽ ojupe oñoñe'ẽ peteicha nde rehe opu'ã haguã. 7 Umíva hína: Edomgua ha Ismael ñemoñare, Agar ha Moab ñemoñare. 8 Avei Guebal, Amón ha Amalecgua, filistéo kuéra ha umi Tírope oikóva. 9 Asiriagua jepeve opu'ã hendive kuéra ha oipytyvõ Lot ñemoñare kuérape." 10 Ejapo hese kuéra Madián rehe rejapo haguéicha, rejapo haguéicha Sísara rehe, ha rejapo haguéicha Jabín rehe ysyry Quisónpe. 11 Umíva niko Endórpe oñehundipa vaekue, ha hete kuerakue yvy ombyavevo. 12 Huvicha kuérare ejapo Oreb ha Zeeb rehe rejapo haguéicha, ha poguasú kuérare ejapo Zébah ha Salmuná rehe rejapo haguéicha. 13 Umíva niko he'i vaekue: "Jaha ñañemomba'e umi ñu Tupã mba'évare." 14 Tupã, eheja tojapajeréi yvyra rogue pirukuéicha, yvytu togueroeveve kapi'i pirukuéicha. 15 Ku tata ka'aguýre osununúva ha yvytyre opu'ã vaicha, 16 upéicha hi'ári kuéra ejeity

toñemondýi nde yvytu ratãgui. 17 Tupã, totĩ hikuái opytávo, upéicha ramo ikatúne ne rendápe oñemboja. 18 Toñemotĩ opa árape guarã, kyhyjégui toikuaave'ỹ ojapo vaerã ha tomano. 19 Upéicha ramo oikuaáne ne añonteha Tupã, ne añonteha upe Yvatetegua ko yvy jerekuévo.

Psalms 84

1 Salmo, Coré ra'y kuéra rembiapokue. 2 Javy'aite piko nde rópe Tupã opa mba'e Jára. 3 Che py'aite guive che ãho nde tupao róga guýre. Che py'aite guive hi'ãnte chéve apurahéi Tupã oikovévape. 4 Guyra'i jepe ojuhu hogarã, ha mbyju'i ojaitypo haguã, nde altar* ypy rupi oja haguãme hupi'a, Tupã, opa mba'e jára, Tupã, che ruvicha guasu. 5 Ovy'aite vaerãpa umi nde rógape oikóva ha opa ára nde reropurahéiva! 6 Ovy'aite vaerãpa umi nde pype ojuhúva pytyvõ oñepyrũvo oguata nde rape rupi. 7 Ohasávo ñu Tesay hérava rupi umi yvu opupupa, ha ama ho'a ñepyrũva opa mba'e omoheñoi. 8 Imbaretevéne ohóvo hikuái, uguahẽ meve Siónpe, ha Tupãme ohecha. 9 Tupã ore Jára, nde pu'akapáva, ehendu che ñembo'e. Che rendu Tupã, Jacob Jára. 10 Tupã, eipytyvõ ore ruvicha guasúpe, ehovasa ne rembiaporavópe. 11 Aikoseteve peteĩ áranté jepe nde róga guýpe, aiko rangue mil ára oimehápe rei. Aikoseve nde róga rokẽ rerekuárõ, aiko rangue iñañáva róga guýpe. 12 Ñandejára niko kuarahýicha ñande resape ha oñangareko ñande rehe. Ha'e ñande rayhu, ñane mbojerovia ha ohovasa mayma heko porãvape. 13 Ore Jára nde pu'akapáva, ovy'aite vaerãpa umi nde rehe ojeroviáva!

Psalms 85

1 Salmo, Coré ra'y kuéra rembiapokue. 2 Ore Jára, nde py'a porã vaekue ne retã ndive, Jacob ñemoñarépe tetã mombyrýgui regueru jey. 3 Nde resarái vaekue ne retã reko vaígui, iñangaipa reheja rei chupe kuéra. 4 Nde pochygui repoi vaekue, ha reheja ne ñeko'õigui. 5 Ore Jára, ore renohẽva jejopy vaígui, ore mopu'ã jeýna ha anive nde pochy ore ndive. 6 Nde pochy piko ndopa mo'ãi voi? Opa ára piko nde pochyta ore ndive? 7 Ndereheja mo'ãi piko roikove, ore ne retãgua rovy'a haguã? 8 Ore Jára, ore poriahurereko kena ha ore renohẽ jejopy vaígui. 9 Ajapysakáta Tupã he'ívere. Ha'e he'i ome'ětaha py'a guapy hetãme ha umi hese ojeroviávape anive haguã ojavu hikuái. 10 Hi'aguĩ ára ha'e oguenohẽ haguã jejopy vaígui umi chupe omomba'évape. Tupã, nde reko mimbipa ojekuaáne ore yvýpe. 11 Mborayhu ha añete oñuguaitĩne, py'a guapy ha teko joja oñoañuáne. 12 Añete heñoĩne upe yvýgui, ha teko joja yvágagui oma'ẽne. 13 Ñandejára, ha'ete voi ome'ëta ñandéve iporáva, ha ko ñande yvy ome'ëta hi'a. 14 Teko joja ohóne henonderã, ombosako'ívo chupe haperã.

Psalms 86

1 Che rendu kena Tupã. Mboriahu niko che ha vaípe ajecha. 2 Eñangareko che rehe, nde rehe niko ajerovia. Eipe'a jejopy vaígui ne rembiguái nde rehe ojeroviávape. 3 Che poriahurereko kena Tupã, ndéve ajerure asy ára pukukue. 4 Che mbopy'a rory Tupã, ne rendápe che ñembo'e amoguahẽ. 5 Tupã, nde niko ne mba'e porã ha reheja rei oréve ore rembiapo vaikue. Ne renyhẽ mborayhúgui umi ne momba'évape guarã. 6 Há Tupã, ehendu che ñembo'e. Ejapysaka ko ndéve ajerure asývere. 7 Ndéve añembo'e asy aime vai jave nde che pytyvõgui. 8 Ore Jára, ndaipóri ndeichagua tupã. Ndaipóri ojaipóva umi mba'e nde rejapóva. 9 Ore Jára, opa tetã niko ne rembiapokue, oúne oñesũ ne renondépe ha ne momba'e guasúne hikuái, 10 nde tuicha ha rejapógui mba'e hechapyráva. Nde añónte niko Tupã. 11 Há Tupã, ehechauka chéve nde rape ikatu haguã aiko nde reipotaháicha. Che mbopy'a peteĩ nde réra amomba'e haguã. 12 Tupã che Jára, che py'aite guive ndéve apurahéine ha nde réra amomba'éne. 13 Nde niko che rayhu eterei, nde rehejái vaekue ha'a omanóva ohohápe. 14 Há Tupã! Umi oñemoha'enteséva opu'ã che rehe, umi teko vai atýra che jukase, nde hegui oikuaase'ỹ rehe mba'eve. 15 Nde katu che Jára, Tupã reporombyasy katúva ha nde py'a poráva, nde pochy kuaa'ýva ha reporohayhu etéva, ha avavépe neremboykéi. 16 Ema'ẽ che rehe ha che poriahurereko, che renohẽ jejopy vaígui ha che mombarete. 17 Ehechauka chéve ne py'a porãha che ndive, upéicha ramo umi che rayhu'ýva opytáne otĩ, ohechávo nde che pytyvõ ha che mbovy'aha, Tupã.

Psalms 87

1 Tupã omopu'ã hogarã umi yvyty marangatúpe. 2 Opa Israel táva apytégui Sión hína upe ha'e ohayhuvéva. 3 Heta mba'e neporãva niko oje'e, nde rehe, Tupã táva: 4 "Egipto ha Babilonia ne ndive oĩ. Filistea, Tiro ha Etiopía nde rehegua voi." 5 Kóicha oje'éne táva Sión rehe: "Kóva ha amóva niko upépe ára resa ohecha vaekue. Upe Yvatetegua, ha'ete voi, pe táva omopu'ã." 6 Tupã omoĩvo tetã nguéra rera kuatiäre, he'ine umivare: "Kóva niko upépe ára resa ohecha vaekue." 7 Purahéi ha jerokýpe he'i joáne hikuái: Ko'ápe ajuhu opa mba'e iporãva.

Psalms 88

1 Hemán rembiapokue, hasýva ha ohasa asýva peguarã. 2 Tupã che Jára, che renohéva jejopy vaígui, ára aha pyhare niko ndéve asapukái. 3 Ejapysaka nga'u che rehe ha rehendu che rembijerure! 4 Mba'e vai mante ojejapete che rehe ha amanótantema voi. 5 Che piru che kã ha omano vaekuéchama ajerereko. 6 Te'õngue apytépe añemombo ha umi ñorãirõme ojejuka vaekuéchicha yvy kuápema aime. Umivare niko nde na ne mandu'a véima, nde pógui ojepe'a haguére. 7 Yvykua ruguápe niko che mombo, umi ipypuku ha iñypytũveha rupi. 8 Nde pochykue añandu che apére, ipohýi ha che mbopytupáta. 9 Che irũ nguéra remondyipa che hegui, ojebruarupa che hegui hikuái. Aiko iñapytĩmby mamove nda che jái. 10 Rasa che rasẽgui ndahecha porã véima. Ára ko'ère niko ndéve asapukái Tupã, ha yvágare che pojái. 11 Nde pokatu nga'u piko rehechauka omano vaekuépe? Te'õngue piko opu'áva ne momba'e guasu? 12 Ne mborayhu ha nde reko jeroviaha nga'u piko ojekuaa omanóva oĩháme? 13 Umi iñypytũháme opa mba'e opahápe tesarápe: piko ojekuaa umi mba'e hechapyráva nde rejapóva? 14 Che katu che Jára, ndéve ajerure asy, ko'ẽ vove ndéve añembo'e. 15 Che Jára, mba'ére piko che mboyke? Mba'ére piko rekañy che hegui? 16 Che mitã guive che rasy ha vaípe ajecha, nde che mondýi ha che mbopy'a tarova. 17 Reity che ári nde pochy, che mondýi ha che rundi. 18 Ára pukukue ýicha osyry ha che añuãmba. 19 Che irũ nguéra ha umi ahayhúva nde reipe'apa che hegui, ha pytũmbýpe añe'ẽ cheño rei.

Psalms 89

1 Etán rembiapokue. 2 Tupã, opa ára aropurahéita ne mborayhu tuichaiteha. Opavavépe aikuaaukáta nde reko jeroviaha. 3 Aikuaaukáta ne mborayhu mba'e opa'ývaha, nde reko jeroviaha naiñambueivaha, naiñambueiháicha upe yvága. 4 Nde ere vaekue: "Che ame'ẽ vaekue che ñe'ẽ che rembiporavópe. Kóicha ha'e vaekue che rembiguái Davídpe: 5 'Ne ñemoñare ndopa mo'ãi araka'eve, ha'e kuéra mburuvicha guasúta ojoapykuéri nde rire.'" , 6 Che Jára, yvága tomomba'e ne rembiapokue, ha imarangatúva aty nde reko jeroviaha. 7 Che Jára, máva piko ne mbojoja amo yvate? Máva piko ndéicha umi yvágape oikóva apytépe? 8 Tupãgui ojekyhyje imarangatúva apytépe. Ndojekyhyjéi avave ijere rupi oĩvaguí ojekyhyjeháicha chuguí. 9 Tupã ore Jára, nde pu'akapáva, Máva piko ndéicha? Nde ne mbarete, ha nde reko jeroviaha ne añuãmba. 10 Yguasu niko oĩ nde po guýpe, ipochy ramo, nde remokirirĩ. 11 Pe tymba ñarõ y pegua te'õnguéchicha yvýre reipete. Umi nde rehe oñemoĩva remosarambi nde pyapy mbaretépe. 12 Yvága niko ne mba'e ha ko yvy avei. Ko yvy ne rembiapokue ha opa mba'e ipype oĩva. 13 Nde rejapo Yvatévo gotyo ha Yvy gotyo, yvyty Hermón ha Tabor nde rera ogueropurahéi. 14 Nde po ha nde pyapy imbarete, yvate nde akatúa rehupi. 15 Teko jojápe ha hekopete rejapo opa mba'e, ne mborayhu ha nde reko jeroviaha ojekuaa umi mba'e rejapóvape. 16 Che Jára, ovy'aite vaerãpa pe tetã torypápe ne momba'e kuaáva, ha oguatáva nde resa renondépe, 17 nde rerape ovy'a opa ára, ha nde reko joja omokyre'ỹ chupe kuéra. 18 Nde remombarete ha rembotuicha chupe, ha remombareteve katu ne py'a porãgui hendive. 19 Ore Jára, nde remoĩ oñangareko vaerã ore rehe, remoĩ oréve ore ruvicharã nde ha'égui Israelgua imarangatúva. 20 Yma rejechauka vaekue umi nde rehe ojeroviávape ha ere vaekue: "Kuimba'e ikatupyryvape aipytyvõ, iporavopyrévape ahupi. 21 Che rembiguái Davídpe ajuhu ha aňohẽvo iñakãre ñandy ryku marangatu amoiingo mburuvicha guasúrõ. 22 Chupe opa ára aipytyvõne ha amombareténe. 23 Hese opu'áva ndaipu'akái chéne hese, ndojopýi vai chéne chupe iñaáva. 24 Hese opu'ávape hovake ahundíne, hese ija'e'ýva yvýre aityne. 25 Chupe ahayhúne ha namboykéi chéne, ha che rupi imbaretevéne uvei. 26 Yguasu Mediterráneo guive Éufrates ysyry peve amoiñe ipo guýpe. 27 He'ine chéve ha'e: 'Nde hína che ru, Tupã che renohéva jejopy vaígui ha reñangarekóva che rehe.' 28 Ajapóta chupe che ra'y ypykue, mburuvicha guasu tuichavéva yvy ári. 29 Chupe

ahayhúne opa ára, che ñe'ẽ chupe ame'ẽva rehe napyrũi chéne. 30 Iñemoñare hendaguépe oguapýne opa ára, yvága oiko aja. 31 Ha'e kuéra omboyke ramo che rembiapoukapy, ha ndojapói ramo che rembipota, 32 ha'e kuéra omboyke ramo che ñe'ẽ, ha ndojapói ramo umi mba'e che aipotáva, 33 che rehe opu'ã haguére tukumbo ambopúne ijapére, ha teju ruguáipe amyengoviáne hembiapo vaikue chupe kuéra. 34 Che mborayhu David rehe katu ndopái chéne, che reko jeroviaha ndahekýi chéne. 35 Che ñe'ẽ chupe ame'ẽ vaekuére napyrũi chéne, ha ndahejái chéne ajapo'ýre umi mba'e ha'e vaekue chupe. 36 Che, che marangatúva, ame'ẽma che ñe'ẽ: "Nda che japúi chéne Davídpe." 37 Iñemoñare hendaguépe oguapýtane opa ára, kuarahy omimbi aja, 38 jasy ohesape aja, ha yvága oiko aja." 39 Nde katu nde pochy, remboyke ha remomichĩ ne rembiporavópe. 40 Repyrũ ne ñe'ẽre reme'ẽ vaekue ne rembiguái, yvýre reipete mba'e jegua iñakäre oíva. 41 Itápia kuéra rembokua, ha itáva kuéra yvýre reitypa. 42 Opa ohasávante oíke omonda, ha ijere rupi oikóva hese opukapa. 43 Nde rupi umi hese ija'e'ýva ipu'aka hese, ha umívape nde rembovy'a. 44 Ikyse puku kuéra rehãingapa chugui, ha ñorãirõme nereipytyvõi. 45 Tuicha remomichĩ chupe, ha mburuvicha guasuhágui reity yvýre. 46 Hekove remombyky, ha ñemotĩ mante re'uka chupe. 47 Há che Jára! Araka'e peve piko rekañýta che hegui? Nde pochy piko hendýta che rehe tatáicha? 48 Há che Jára! Ne mandu'a kena mbykyha che rekove. Yvypóra ne rembiapokue ndoikove pukuiha. 49 Máva piko umi omano'ýva, térã ndohóiva omanóva ohohápe? 50 Há che Jára! Mba'e piko oiko ra'e ne mborayhu tenonderégui, ha nde reko jeroviaha David ndive? 51 Há che Jára! Ne mandu'a kena mba'eíchapa ojejahéi ne rembiguáire. Che apére niko ho'apa umi ñe'ẽ vai. 52 Há che Jára! Upéicha niko ojahéi ore rehe umi ore rehe ija'e'ýva. Péicha ojahéi hikuái ne rembiporavópe. 53 Ñandejárape ñamomba'e opa ára. Toñemomba'e Ñandejára.

Psalms 90

1 Ore Jára, nde upe ore mo'áva opa ára, ha ymaite guive. 2 Umi yvyty opu'ã mboyve, ko yvy ojejapo mboyve, ymaite guive opa arape guarã, nde hína Tupã. 3 Nde upe yvypórape remondóva oiko haguã chugui yvy chupe kuéra erévo: "Tapeho jey yvýpe pepa." 4 Mil año niko ndéve guarã ku ára ohasa vaekuéicha, opa jeýmava, térã ku pyhare mbykýicha, pya'e ohasáva. 5 Ku jake ramo guáicha sapy'aite reraha chupe kuéra, ku ñana heñói vaicha, ko'ẽ vove. 6 Pyhare heñói ha ipoty, ka'aru haviru ha ipiru. 7 Nde pochy niko ore porupa, ha ndoroikuaái upe rojapótava. 8 Ore rembiapo vaikue remoĩ ne renondépe, ha umi ñemiháme roguerekóva rehechapa. 9 Nde pochýgui ore ndive remombyky ore rekove, ha año rohasáva ore pytúicha mbyky. 10 Amo 70 año rupi jaikove, imbaretevéva ohupyty 80, heta ñamba'apo pohýi ha jahasa asy rei, umíva pya'e ohasa ha upéicha avei ñande rekove. 11 Mávapa oikuaáta mba'eichaitépa reporomongyhyje nde pochy vai ramo? 12 Ehechauka oréve ore rekove mbykyha ikatu haguã ore akã guapy. 13 Ore Jára, eju ore rendápe! Araka'e peve piko reñeha'arõukáta? Ore poriahurerekóna. Ore niko ne rembiguái hína. 14 Ára ko'ẽre ore myenyhẽ ne mborayhúgui ikatu haguã ore py'a rory roikove aja pukukue. 15 Umi ára nde ore mbohasa vai haguére, umi año ore jopy vai haguére, emyengovia oréve ára porãme. 16 Ne rembiguái kuéra apytépe tojehecha ne rembiapo, ha ita'ýra kuéra apytépe nde reko mimbipa. 17 Tupã Ñandejára imba'e poráva ta ñande rovasa ha ta ñane pytyvõ ñasẽ porã haguã opa mba'épe.

Psalms 91

1 Upe oikóva upe Yvatetegua ãme, ha oñemoĩva upe Ipu'akapáva guýpe, 2 he'i Ñandejárape: "Tupã, nde hína upe che mo'áva, nde rehe che ajerovia." 3 Ndohejái chéne re'a ñuháme, térã mba'asy oporojukávape. 4 Nde aho'íne ipepópe ha iguýpe reñemo'ãne. Heko jeroviaháva oñangarekóne nde rehe. 5 Pyharekue nderekyhyje mo'ãi mba'eve oporomondýivagui ha arakue hu'y ojepoivagui. 6 Nderekyhyje mo'ãi mba'asy pyhare oguahévagui, térã araitépe oporojukávagui. 7 Nde asu gotyo omano ramo mil, ha nde akatúa gotyo 10 mil, ndéve mba'eve ndojehúi chéne. 8 Nde resahóvo hese kuéra rehecháta mba'eíchapa oñemyengovia heko vaívape hembiapo vaikue. 9 Ñandejára nemo'ã haguére ha upe Yvatetegua oñangareko haguére nde rehe, 10 mba'eve ivaíva ndojehu mo'ãi ndéve, mba'asy noguahẽ mo'ãi nde rógape. 11 Tupã he'íta hemimbou*f** kuérape oñangareko haguã nde rehe mamõ reikoha rupi. 12 Ha'e kuéra ipópe nde rerekóta ani haguã reñepysãnga mba'eveichagua itáre. 13 Jaguarete ha mbói apyte rupi reguatáne, jaguarete ra'y rusu ha opaichagua mbóire repyrũmbáne. 14 "Ha'e oñemoĩgui che pópe anohẽta chupe jejopy vaígui, ha'e che

kuaágui añangarekóta hese. 15 Ajapysakáta hese chéve oñembo'évo, ojejopy vai ramo hendive aiméta che. Añangarekóta hese ha amoherakuã poráta. 16 Amoingove pukúta chupe ha ovy'áta anohêvo chupe jejopy vaígui."

Psalms 92

1 Purahéi pytu'uha árape guarã. 2 Ajépa iporãite reñemomba'e guasúrõ, ore Jára. Ajépa iporãite nde réra ojereropurahéi ramo Tupã Yvatetegua. 3 Ne mborayhu aropurahéita pyhareve, ha nde reko jeroviaha pyharekue, 4 árpa ha mbaraka púpe. 5 Ore Jára, umi mba'e rejapóva che mbovy'a, ne rembiapokue vy'a pópe aropurahéita. 6 Ore Jára, ajépa tuichaite umi ne rembiapokue, ha mba'eichaitépa hypy'ũ umi ne rembipota. 7 Umi ivýrova aňónte ko'ã mba'e ndoikuaái, itavývante ko'ã mba'e ndohecha kuaái. 8 Ñanáicha umi hembiapo vaíva opu'ã ramo, ha iñańáva jajuhu ramo opa rupi rei, oñehundiete haguãnte ko'áva oĩ. 9 Nde katu ore Jára, opa árape amo yvate reime. 10 Ore Jára, ehecha mba'éichapa oñehundi umi nde rayhu'ýva, ha mba'éichapa isarambi umi mba'e vai apoha. 11 Tóro ñarõicha che mombarete, che akãre reñohẽ ñandy ryku ryakuã porã. 12 Ahecháne oñehundi ramo umi che rehe oñemoíva, ahendúne hasẽ ramo umi tekove ahẽ. 13 Ku mbokaja ipotývaicha opu'áta imarangatúva ha tajýicha oikove pukúta. 14 Ojoguáta umi yvyra oñeňotýva Ñandejára tupaópe ha umi Tupã rogaguy rupi ipotývape. 15 Ituja ríre jepe hi'áne ha akóinte imbarete ha hovyũ asýne. 16 Upéicha ohechaukáne Ñandejára, upe che rehe oñangarekóva, heko jojaha ha ndaiporiha hese ja'e vaerã.

Psalms 93

1 Mburuvicha guasu hína Ñandejára. Ñandejára oñeñuã mimbipápe ha ojeku'akua pokatúpe. Hatã yvy omohenda, ndoku'ei chéne araka'eve. 2 Upe nde guapyha oĩ ymaite guive ha nde katu opa ára reikove. 3 Ore Jára, umi ysyry niko okororõ, umi ysyry hatã hyapu. 4 Nde katu ore Jára, amo yvate, ne mbareteve umi ysyry ha umi yguasú pochygui. 5 Ore Jára, umi ne rembiapoukapy niko mba'e ijeroviapýva hína. Teko marangatu ombojegua nde tupao opa ára.

Psalms 94

1 Tupã ore Jára remyengoviáva opavavépe hekoitépe, ejehechauka umi nde rehe oikotevévape. 2 Nde rembojovakéva opavavépe, epu'ã emyengovia umi oñemoha'entesévape. 3 Ore Jára, araka'e peve piko oiko poráta umi hembiapo vaíva? 4 Araka'e peve piko oñe'ẽ hatã ha oñemoha'enteséta umi tekove ahẽ? 5 Ore Jára, ha'e kuéra oñemoharái opa ne momba'évare, ha ojopy pohýi umi ne retãgua ndive. 6 Kuña iména manóva, okaragua ijapytépe oikóva, ha tyre'ỹ nguéra jepe ojuka hikuái. 7 He'i hikuái: "Ñandejára niko ndohechái mba'eve, Israel Tupã ndoikuaái ko jajapóva." 8 Pehendu peẽ výro atýra! Mba'éicha piko nda pejecha kuaái? 9 Upe ome'ẽ vaekue peẽme pende apysarã, piko nohendu mo'ãi? Upe ome'ẽ vaekue peẽme pende resarã, piko ndohecha mo'ãi? 10 Upe oheko mbo'éva opavavépe, upe omoarandúva opavavépe, piko nomyengovia mo'ãi peẽme pene rembiapo rehe? 11 Ñandejára oikuaa mba'épa yvypóra oguereko iñakãme, ha oikuaa porã umíva umi mba'e výro reiha. 12 Ore Jára, ovy'aite vaerãpa upe nde reheko mbo'éva, upe ne rembiapoukapýpe remoarandúva. 13 Py'a guapýpe remoingóne ohasa asy ríre, heko vaívape ojejo'o aja ijyvykuarã. 14 Ñandejára ndahesarái mo'ãi hetãguágui, ndoheja mo'ãi ha'eño umi imba'évape. 15 Teko joja ojehecha jeýne ñembojovakehápe, ha umi imarangatúva ojapóne heko jojáva. 16 Mávapa oñemoíta che ykére iñańáva rehe apu'ãvo? Mávapa opu'áta che ndive hembiapo vaívare? 17 Ñandejára na che pytyvõi ríre, omanóva ohohápema kirirĩháme aĩ vaerã mo'ã. 18 Añandúvo che pysyrĩtaha ne mborayhu che mombarete che Jára. 19 Jepy'apy uguapy pohýi ramo che ári, nde che angapyhy ha che mbovy'a. 20 Ikatúta piko oĩ ne ndive teko joja omokaréva, térã hembiapo vai omoĩ ramo tembiapoukapy ramo? 21 Umíva oñemoĩ heko jojávare, ha reiete ojuka hembiapo vai'ývape. 22 Ñandejára upe che mo'áva, Tupã upe che rehe oñangarekóva. 23 Ha'e omyengoviáta chupe kuéra hembiapo vaikuére, chupe kuéra ohundíta iñaña haguére. Tupã Ñandejára ohundíta chupe kuéra.

Psalms 95

1 Peju japurahéi Ñandejárape vy'a pópe. Japurahéi upe jejopy vaígui ñane

renohëvape. 2 Ñaguahë hendápe ha chupe ñamomba'e, chupe japurahéi. 3 Ñandejára Tupã ipokatúva hína, ha'e oĩ opaichagua tupã ári. 4 Ipópe oĩ umi tugua pypuku, imba'e umi yvyty iyyvatevéva. 5 Yguasu imba'e, ha'e ojapo haguére, ha ko yvy, ipópe ojapo vaekue. 6 Peju ñañesũ ha ñamomba'e guasu chupe. Ñañesũ ñande apohare, Ñandejára renondépe. 7 Ha'e hína Tupã Ñandejára, ñande katu hetãgua ha ovecha iñu megua. Hãnga'u ra'e pehendu he'i ramo: 8 "Ani pende py'a hatã Meribápe guaréicha, Masápe pejapo haguéicha, yvy ojeiko'ỹháme. 9 Upérõ pende ru kuéra ypykue opu'ã vaekue che rehe ohecha ramo jepe umi mba'e ajapo vaekue. 10 Umívagui ajeguaru 40 año pukukue, ha ha'e: 'Ko'áva ipy'ápe opia tape porãgui. Ndojapói upe che ha'éva.' 11 Pochýpe che rérare ha'e vaekue: 'Ko'áva ndoike mo'ãi upe aporomombytu'utahápe.'"

Psalms 96

1 Peropurahéi Ñandejárape purahéi pyahu. Topurahéi Ñandejárape opa ko yvy. 2 Pepurahéi Ñandejárape, héra pemomba'e. Opa árape pemoherakuã ha'e oporoguenohëha jejopy vaígui. 3 Pemombe'u opa tetã rupi ha maymávape, ha'e tuichaha, ha umi mba'e hechapyráva ha'e ojaopóva. 4 Ñandejára tuicha hína, chupe ñamomba'e guasu vaerã, chugui jakyhyjeve vaerã opa tupãgui. 5 Umi mba'e tetã nguéra oguerékóva tupã ramo, umíva ta'ãnga reínte. Ñandejára katu yvága apohare hína, 6 teko jajái ha teko mimbipa ijerére oĩ, hekoha iporãitéva pokatúgui henyhë. 7 Pemomba'e guasu Ñandejárape opa tetã nguéra, pemomba'e guasu Ñandejárape ha'e ipokatu ha omimbipágui, 8 pemomba'e guasu Ñandejárape héra tuichágui, itupao róga guýpe pemoguahë pene mba'e kuave'ë. 9 Pemomba'e guasu Ñandejárape ojehechaukáva heko marangatúpe. Opa yvypóra henondépe toryryi. 10 Toje'e opa tetã rupi: "Ñandejára ñande ruvicha guasu hína". Hatã omoĩ hendápe ko yvy, ha ndaipóri omongu'éva. Ha'e oisãmbyhy teko jojápe tetã nguéra. 11 Tovy'a yvága ha yvy. Tosununu pe yguasu ha opa ipype oíva. 12 Tovy'a umi ñu ha opa mba'e ipype oíva. Vy'águi tosapukái umi yvyra ka'aguy pegua. 13 Tojepurahéi Ñandejára renondépe, ha'e ou ko yvy oisãmbyhy haguã. Teko jojápe ko yvy oisãmbyhyta, ha añetépe tetã nguéra.

Psalms 97

1 Ñandejára mburuvicha guasu hína. Ko yvy tuichakue tovy'a, umi yvy y mbyte rupi oíva tovy'a. 2 Arai ppytũ oñuãmba chupe, teko hekopegua ha teko joja iguapyha ramo oguereko. 3 Tata rendy oho henonderã ha ombokusugue ija'e'ỹha opa rupi. 4 Ára verápe ha'e ohesape opa mba'e, yvy upéva ohechávo, osusũmba. 5 Umi yvyty araitýicha hykupa Ñandejára renondépe. Ha'e opa ko yvy Jára hína, 6 yvága heko joja omoherakuã ha maymáva ohecha heko mimbipa. 7 Otĩ umi ta'ãnga omomba'éva, umi tupã gua'u rehe ojeroviáva. Tupã nguéra oĩ haguéicha henondépe oho ojeity. 8 Sión ha táva kuéra Judá pegua ovy'a ohendúvo ne rembipota, ore Jára. 9 Nde ore Jára Yvatetegua, reime opa ko yvy ári, opa tupã nguéra ári. 10 Ore Jára, nde rehayhu umi mba'e vai ndojaposéivape, reñangareko umi nde rehe ojeroviávare, ha renohë chupe kuéra umi iñañáva po guýgui. 11 Ko'ë pyahu iñapysë heko jojávape, vy'a katu heñói imarangatúvape. 12 Ñandejára rérape pevy'a peë pende reko jojáva, ha pemomba'e guasu héra marangatu.

Psalms 98

1 Pepurahéi Ñandejárape purahéi pyahu, mba'e hechapyráva ojaopógui ha'e. Ipyapy mbarete ha imarangatúgui ipu'aka opa mba'ére. 2 Ñandejára ohechauka ipokatu, tetã nguérape ohechauka heko jojaha. 3 Imandu'a imborayhu ha heko jeroviaháre tetã Israel ndive guarã. Yvy jerekuévo ojehecha Tupã ipu'akaha opa mba'ére. 4 Tojererohory Ñandejára yvy jerekuévo, purahéi rory tosoro ha tojevy'a. 5 Árna púpe Ñandejárape tojepurahéi, mbaraka púpe chupe tojepurahéi. 6 Turu ha trompéta púpe tojepurahéi Ñandejára, ñande ruvicha guasu renondépe. 7 Yguasu ha ipype oíva tahyapupa, yvy ha opa ijapére oikóva. 8 Umi ysyry tojepopete, ha yvyty kuéra tosapukái joa vy'águi. 9 Tojepurahéi Ñandejára renondépe oúgui ko yvy oisãmbyhy haguã. Ha'e oisãmbyhyta yvy teko jojápe ha tetã nguéra teko marangatúpe.

Psalms 99

1 Ñandejára mburuvicha guasu, toryryi tetã nguéra. Oguapyha oĩ umi tekove

ipepóva ári, tovava yvy. 2 Ñandejára tuicha hína Siónpe, opa tetã ári ha'e oĩ. 3 Tojererohory héra guasute omimbipáva. Ha'éko imarangatu! 4 Nde hína mburuvicha guasu, nde pokatu ha rehayhúva teko joja. Ndete voi remoĩ mba'éichapa ojeiko vaerã. Nde, teko jojápe, resãbyhy Israel guápe. 5 Pemomba'e guasu Tupã Ñandejárape. Peñesũ henondépe, Ha'e imarangatu hína! 6 Moisés ha Aarón Tupã pa'i kuérava, Samuel katu peteĩ umi héra ohenóiva. Oñembo'e Ñandejárape, ha ha'e ohendu chupe kuéra. 7 Tupã oñe'ẽ hendive kuéra arai ñembo'y guive, ha ha'e kuéra ojapo hembiapoukapy, ha'e ome'ẽ vaekue chupe kuéra. 8 Tupã ore Jára, nde rejapo vaekue opa mba'e ha'e kuéra ojejuréva ndéve, ha heta jey reheja rei chupe kuéra ijejavykue. Upéicha avei, remyengovia chupe kuéra hembiapo vaikuére. 9 Peropurahéi Tupã Ñandejárape. Pemomba'e guasu chupe ijyvyty marangatúpe, Tupã Ñandejára imarangatu!

Psalms 100

1 Toguerohory ko yvy Ñandejárape. 2 Pejapo vy'a pópe chupe hembipota, peguahẽ hendápe sapukái rorýpe. 3 Peikuaa porãke: Ñandejára hína Tupã. Ha'e ñande apohare ha ñande imba'e, hetãgua ha ovecha iñu megua. 4 Peike hokẽ nguéra rupi pemboaguijévo chupe, ha hóga guýpe purahéi reheve. Pemboaguije chupe ha héra perohory, 5 Ñandejára imba'e porãgui. Imborayhu ndaijapýrai, ha heko jeroviaha opa árape guarã.

Psalms 101

1 Tupã, ne mborayhu ha nde reko joja aropurahéita, ndéve ore Jára, rogueropurahéita. 2 Añeha'ãta aiko tape ikarẽ'ỹvare. Araka'e piko rejúta che pytyvõ? Che rógape voi aikóta ajapo'ỹre ivaíva. 3 Ndahecha ramo mo'ãi mba'eve ivaíva. Ndaikuaaséi mba'eve umi heko vaivagui, umíva ndive ndajehe'ái chéne. 4 Ijapúva oñemomomyry che hegui ha namoporãi mba'eve ivaíva. 5 Hapicháre oñe'ẽva kiririháme, umíva amokirirĩ eténe. Umi oñembotuicha ha oñemoha'enteséva, umíva ndahechaséi. 6 Aiporavóne umi ijoheipyréva che jere rupi oiko haguã, upe oikóva tape kare'ỹme, upéva che pytyvõta. 7 Che rógape ndoikói chéne upe oguasú apíva hapichápe. Umi ijapúva che renonde rupi ndoiko mo'ãi. 8 Ára ko'ẽre amokirirĩ eténe opa iñañáva che retã megua. Ñandejára távagui amosẽne opa umi mba'e vai apoha.

Psalms 102

1 Ohasa asýva ñembo'e, ojejopy vai jave ohekuavóva hemiandu Ñandejára renondépe. 2 Che Jára, ehendu che ñembo'e. Ne rendápe toguahẽ che rembijerure. 3 Aní nde rova reñomi che hegui ajejopy vai jave. Che rendumi kena ha eñeñanduka chéve añembo'e jave. 4 Che rekove ku tataticha opa rei, umi che kãngue hakupa tatapyicha. 5 Che py'a ikangypa ku ñana rogue manóicha, ha aju ndakarusevéi. 6 Che pire ha che kãngue reíma, pyahẽ asýpe aikógui. 7 Ku urukure'a yvy ojeiko'ỹha rupi oikóva, ha ku ñakurutũ tapere rupi oikóvaicha aiko, 8 ndaikatuvéi ake ha che ãmbu. Ajogua umi guyra'i ha'eñóme óga ári rupi oguejýva. 9 Umi che rehe ija'e'ỹva che ja'o ára pukukue, ha ojahéivo ambuére che mbohéra. 10 Tembi'u rangue ha'u tanimbu, ha y ha'úva ojehe'a che resaýre, 11 nde pochýgui che ndive. Yvate che rupi ha yvýre che pete. 12 Kuarahy'ãicha che rekove ohasa, ha ñana rogue manóicha aỹñýi ahávo. 13 Nde katu che Jára, opa ára reikove, nde rérare maymáva imandu'áne. 14 Epu'ã, eiporiahurereko Siónpe, oguahẽma ára reiporiahurereko haguã. 15 Umi nde rehe ojeroviáva ohayhu ijita kuéra, ha ombyasy itapereha. 16 Ñandejára, tetã nguéra nde réragui okyhyjéne, mburuvicha guasu kuéra ne momba'éne. 17 Ñandejára omopu'ã jey vove Sión, ha ojechaukávo heko mimbipápe, 18 ohendúne imboriahúva ñembo'e ha nomboykéi chéne imba'e jerure. 19 Ko'ã mba'e kuatiápe toñemoĩ, oikuaa haguã umi oútava, ha oikove'ỹva gueteri ágã omomba'e guasu Ñandejárape. 20 Ñandejára oma'ẽ yvýre amo yvatégui, upe hekoha marangatu guive oma'ẽ, 21 ohendu haguã iñapytĩmbýva ñembyasy, ha umi ojejukátavagui opoi haguã. 22 Ñandejára réra ojererohorýne Siónpe, héra oñemomba'éne Jerusalénpe, 23 ágã tetã nguéra oñembyatývo oñondive omomba'e guasu joa haguã chupe. 24 Tape ku'a rupi ha'e che mokangy, ha omomyky che rekove. 25 Che ha'e chupe: "Tupã anítei che reraha. Che mitã gueteri niko." Nde rekove niko ndopái. 26 Iñepyrũmbýpe ko yvy remopyenda, yvága katu ndete voi rejapo. 27 Umíva opáne, nde katu nahániri, ao itujaháicha umíva itujáne. Nde rembopyahúne ao

oñemyengovia vaicha. 28 Nde katu opa árape guáicha, ne rekove araka'eve ndopái. 29 Ne rembiguái ra'y kuérare reñangarekóne, ha iñemoñare kuéra oiko porãne nde rupi.

Psalms 103

1 Amomba'e guasu Ñandejárape che py'aite guive, che py'aite guive amomba'e guasu héra marangatu. 2 Amomba'e guasu Ñandejárape che py'aite guive, nda che resarái chéne heta mba'e porã ome'ẽ hague chéve. 3 Ha'e oheja rei chéve che rembiapo vaikue ha che mongueráva opaichagua mba'asýgui. 4 Ha'e ndohejái apa yvy kuápe ha mborayhúpe che aña ha che mokunu'ũ. 5 Opa mba'e aikotevẽvaguí iporáva meme chéve ome'ẽ ha taguato ra'yicha che momitã jey. 6 Ñandejára heko joja opa ojaopávape ha ohecha kuaa umi ojejopy vaívape. 7 Moiséspe ha'e ohechauka hembipota, ha Israélpe mba'e hechapyráva. 8 Ñandejára imba'e porã ha oporoporiahurereko, ndaipochy reíri ha oporohayhu. 9 Ha'e ndoporomongavajúi manté ha ndaipochy aréi. 10 Nomyengoviái ñandéve ñane angaipa, ha ndojapói ñande rehe ojapo haguáicha. 11 Yvága oĩ mombyryháicha yvýgui, upeichaite tuicha imborayhu umi hese ojeroviávare. 12 Kuarahy resẽ mombyryháicha kuarahy reikégui, upéicha omomomyry ñande hegui ñane angaipa. 13 Túva omokunu'ũháicha ta'yra kuérape, upéicha avei Ñandejára umi chupe omomba'éva ndive. 14 Ha'e oikuaa mba'éguipa ñandeapo raka'e, oikuaa porã yvynteha voi ñande. 15 Yvypóra rekove niko ku ñanáicha, yvoty ñu ipoty jera vaicha, 16 oipejúvo chupe yvytu opa reíva, hendague jepe ndojekuaavéi. 17 Ñandejára mborayhu katu ndopái araka'eve, ohupyty umi chupe omomba'éva ñemoñarépe, 18 umi ojaopáva iñe'ẽ ome'ẽ vaekue ha imandu'áva hembiaipoukapýre. 19 Ñandejára omoĩ iguapyha yvágape, ha upe guive oisãmbyhy opavavépe. 20 Tupã remimbou, peẽ pejaopáva Tupã hembipota, pejaopáva opa mba'e ha'e he'íva: Pemomba'e guasu Ñandejárape! 21 Pemomba'e guasu Ñandejárape, peẽ yvágape peikóva, peẽ pejaopáva hembipota! 22 Tomomba'e guasu Ñandejárape hembiapokue, tomomba'e guasu chupe, mamó ha'e oíha rupi, opa mba'e oíva ipo guýpe. Amomba'e guasu Ñandejárape che py'aite guive.

Psalms 104

1 Amomba'e guasu Ñandejárape che py'aite guive. Nde tuichaite niko Tupã che Jára, remimbi ha rejajaipa, 2 ha mba'e rendýpe reñeña. Óga pepóicha reipyso yvága 3 ha nde rogarã y ári remopu'ã. Reñemombayru araípe ha yvytu pepo ári reiko. 4 Yvytu ne maranduhára ha ára vera katu ne rembiguái. 5 Nde remopyenda vaekue ko yvy ani haguã oku'e araka'eve. 6 Y guasúpe ahojáicha reñaamba ko yvy, yvyty jepe ojaho'ipa vaekue. 7 Ha nde resapukáivo ohopa, nerendúvo resunu okañymba. 8 Yvytyre ojepoi, ñúre isarambi ha opyta remohenda haguépe. 9 Rehai chupe yvy ani haguã ohasa, anive haguã ojaho'i yvy araka'eve. 10 Núre yvúgui y remotororõ ha yvyty pa'ũ rupi osyry. 11 Umívagui hoy'u tymba saíte, vúrro saíte ombogve ijyuhéi. 12 Ysyry rembe'yre guyra kuéra ojaitypo ha yvyra rakäre ohenduka ipurahéi. 13 Yvate guio umi yvyty remohe'õ ha ne rembiapokuégui hyguatã pe yvy. 14 Kapi'i remoheñoi mymba kuérape guarã, kóga kuéra yvypóra rembi'urã, 15 tembi'u chupe omohyguatáva, kaguy chupe ombopy'a rorýva, ha ñandy ryku hova omboveráva. 16 Hyguatãmba umi yvyra yvyty Líbano pegua, umi kuri'y Ñandejára oñotý vaekue. 17 Umívaire guyra kuéra ojaitypo ha hu'aitépe tujuju ojuhupapo. 18 Umi yvytyre kavara oiko ha anguja guasu umi ita kuápe. 19 Jasy rejapo ára oñeha'ã haguã, kuarahy oikuaa araka'épa oikéta, 20 rembou pyhare ha pytũmbýpe tymba ñarõ omangea. 21 Jaguarete ra'y kuéra hembí'ure okororõ, Tupãme ojerure ho'u vaerã. 22 Kuarahy osẽvo katu okañymba, ikehápe ohopa oñeno. 23 Upévo osẽ yvypóra omba'apo, kuarahy oike peve omba'apo. 24 Ore Jára, hetaite mba'e niko rejapo. Nde katupyrýgui umíva rejapo. Ko yvy henyhẽ ne rembiapokuégui. 25 Péina upépe yguasúpe ipe ha ipyrusúva, ipype omumumba tymba kuéra michĩ ha tuicháva ikatu'yva jaipapa. 26 Upe rupi ygára guasu kuéra ohasa, ha upépe hetia'e ku Leviatán. 27 Opa ko'áva nde rehe ojepoka hembí'urã hi'árape chupe kuéra reme'ẽ haguã. 28 Reme'ẽ ha ogueraha, nde po jerágui ha'e kuéra hyguatã. 29 Nde rova reñomi ramo ha'e kuéra oñemondýi, ipytu rejoko ramo omanomba, ha yvýpe jeýnte oho opa. 30 Nde pytúpe umíva rejapo, ha ko yvy ári opa mba'e rembopyahu. 31 Ñandejára tomimbipa opa ára, Ñandejára tovy'a hembiapokuére. 32 Yvy oryrýi, ha'e hese oma'ẽvo, umi yvyty otímbo, ha'e hese opoko ramo. 33 Ñandejárape apurahéine aikove aja pukukue, Tupãme aropurahéine aiko aja ko yvy ári. 34 Iporã nga'u ra'e Ñandejárape umi mba'e che akãme arekóva. Ha'e añoite ku hína upe che mbovy'áva.

35 Heko vaíva tomanomba ko yvy ape ári, iñañáva ta hapykuereve'ỹ. Amomba'e guasu Ñandejárape che py'aite guive. Aleluya.

Psalms 105

1 Pemomba'e guasu Ñandejárape, héra pemomba'e. Opa tetã rupi pemoherakuã umi mba'e hechapyrãva ha'e ojapo vaekue. 2 Chupe peropurahéi ha pemoherakuã imombe'upyrãva ha'e ojapo vaekue. 3 Héra marangatu pembotuicha. Ñandejára rehe ojeroviáva tovy'a. 4 Peguahẽ Ñandejára rendápe pytyvõ rekávo. Opa ára peñemboja hendápe. 5 Pene mandu'áke umi mba'e hechapyrãva ojapo vaekuere, ha hembiapoukapy ijurúgui osẽ vaekuere. 6 Peẽ hembiguái kuéra Abraham ñemoñaréva, peẽ hembiporavo Jacob ra'y kuérava, 7 Tupã niko Ñandejára hína, ha'e oisãmbyhy ko yvy tuichakue. 8 Ha'e imandu'a manté iñe'ẽ ome'ẽ vaekuere. Iñe'ẽ ome'ẽ vaekuere opa árape guarã. 9 Ha'ete voi ome'ẽ vaekue iñe'ẽ Abrahámpe, héra tee rehe ome'ẽ vaekue iñe'ẽ Isaácpe. 10 Tembiapoukapy ramo ome'ẽ vaekue iñe'ẽ Jacóbpe, ha ñe'ẽ me'ẽ opa árape guarãva ome'ẽ Israélpe he'ívo: 11 "Ndéve ame'ẽta yvy Canaán, ne mba'e teerã." 12 Ha'e kuéra mbovy ramo jepe, mombyrygua ramo oiko ko yvy apére. 13 Ovaháre oikóva ambue tetãre, opyta'ỹre mamove. 14 Tupã ndohejái avavépe ojopy hendive kuéra. Ha mburuvicha guasu kuérape omomarandu he'ívo: 15 "Aníke pepoko che rembiporavóre. Ani che maranduhára kuérare mba'eve ivaíva pejapo." 16 Ñembyahýi guasu ogueru upe tetãme ha ohundipa hi'upyrã. 17 Henonderã nguéra katu omondo peteĩme, Josépe, tembiguái ramo oñeme'ẽ vaekue. 18 Ojopy hikuái ipy yvyra kuápe ha ijajúragui omosã, 19 ojehu peve umi mba'e he'i vaekue ojehutaha. Ñandejára omoañete upe ha'e he'i vaekue. 20 Mburuvicha guasu opoika chugui, ojejopyhágui oñenohẽ haguã he'i. 21 Hógape omoĩ chupe mburuvichárõ. Opa mba'e ipo guýpe omoĩ, 22 ikatu haguã mburuvicha kuérape ombo'e ha karai kuérape omoarandu. 23 Upérõ Egíptope oguahẽ Israel, Cam retãme oike Jacob. 24 Tupã heta omoñemoñare hetã guápe, ha omombareteve umi chupe kuéra ojopývagui. 25 Tupã opoko umi Egíptogua py'áre ija'eve'ỹ haguã hetã guáre ha omoñuhã haguã Tupã rembiguái kuérape. 26 Upéi omondo hembiguái Moiséspe, ha hembiporavo Aarónpe. 27 Mba'e hechapyrãva ha'e kuéra ojapo, imombe'upyrãva ojapo Cam yvýpe. 28 Tupã ombou pyhare ha iñypytũmba, ha'e kuéra katu ndoikuaaséi mba'eve iñe'ẽgui. 29 Y kuérargui ojapo tuguy ha pira kuéra omanomba. 30 Omyenyhẽ upe tetã ju'ígui, mburuvicha guasu kotýpe jepe oikepa. 31 Tupã oñe'ẽ ha tuku ou, ñati'ũ upe tetã omyenyhẽ. 32 Ama rangue ombou amandáu ha ára tiri oity upe tetã pýre. 33 Parral ha igoty ohundipa, yvyra máta kuéra ohakã'omba. 34 Tupã oñe'ẽ ha tuku mante ou, tuku ra'y ikatu'ỹva jaipapa. 35 Umi ñu omoperõ, kokue kuéra upéichante avei. 36 Upéi katu ojuka mayma memby ppykue, opaite mitã ppykue ojuka Egíptope. 37 Israel guápe oguenohẽ pláta ha oroita reheve, ndaipóri ikangýva ijapytépe kuéra. 38 Egíptogua ovy'a ha'e kuéra osẽvo, okyhyje etereígui chugui kuéra. 39 Tupã ombou arai ojaho'íva chupe kuéra, ha tata pyhare chupe kuéra ohesapéva. 40 Ha'e kuéra ojerure ho'u vaerã ha ombou chupe kuéra ynambu, mbuja yvágagui guápe omohyguatã chupe kuéra. 41 Ita guasu ojoka ha y chugui osẽ, osyrýva yvy ojeiko'ỹha rupi. 42 Imandu'a iñe'ẽ marangatúre ome'ẽ vaekue hembiguái Abrahámpe. 43 Oguenohẽ hetãme vy'a pópe, ha hembiporavo kuéra osapukái rory osẽvo. 44 Ome'ẽ chupe kuéra ambue tetãgua yvy, ha chupe kuéra opyta umíva ry'ái repykue, 45 ha'e kuéra ojapo haguã hembiapoukapy ha oiko haguã ha'e oipotaháicha. Aleluya.

Psalms 106

1 Aleluya Perohory Ñandejárape, ipy'a porãgui ha imborayhu ndopáigui araka'eve. 2 Mávapa ikatúne oikuaauka imombe'upyrãva ojapo vaekue Ñandejára? Ha ohenduka hembiaapo porãita? 3 Ovy'aiténepa umi oporombojojáva ha hekopegua opa ára ojapóva. 4 Ne mandu'a kena che rehe, che Jára, rajapóvo iporãva ne retã guápe. Ehechakuua kena chéve rejúvo reporope'a ivaívagui, 5 ahecha haguã mba'éichapa ovy'a umi nde reiporavo vaekue, avy'a haguã avei ne retãgua ndive, ha añeñandu porã haguã umi ne mba'éva apytépe. 6 Ore niko ore rembiapo vai ore ru ppykuéicha, tuicha rojavy ha ore ky'a ne renondépe. 7 Egíptope oiko ramo guare ore ru kuéra ppykue, ndohecha kuaái vaekue umi mba'e hechapyrãva rejapóva. Naimandu'ái vaekue ne mborayhu guasuetére, ha Yguasu Mar Rójope opu'ã nde rehe. 8 Tupã katu oguenohẽ chupe kuéra jejopy vaígui, héra rehehápe, ohechauka haguã chupe kuéra ipokatu. 9 Hatã oja'o Mar Rojo ha hypa, chupe kuéra ombohasa haguã yvy ojeiko'ỹha rupi guáicha. 10 Hese kuéra ija'e'ỹva pógui chupe kuéra oguenohẽ, hendive kuéra ojopýva poguýgui chupe kuéra oipe'a. 11 Y ojaho'ípa umi chupe

kuéra ojopývape, peteĩnte jepe ndopytái. 12 Upépe ae oguerovia hikuái Tupã ñe'ẽ, ha oguerohory chupe. 13 Pya'ete hesarái umi Tupã rembiapokuégui, ha ndojapói mba'eve ramo hembipota. 14 Yvy ojeiko'ýháme tembi'úre itaryryi hikuái, avave oĩ'ýháme oipy'a ra'ã Tupãme. 15 Ome'ẽ chupe kuéra opa ojeruréva, ha omondo hi'ári kuéra mba'asy oporojukáva. 16 Upe oiko haguépe oñembojojase hikuái Ñandejára rembiporavo, Moisés ha Aarón rehe. 17 Osoro yvy ha omokõ Datánpe, ojaho'i Abirámpe ha opa hapykuéri oikóvape. 18 Tata ojepota upéva upe atýre, tata rendy ombokusugue umi tekove añáme. 19 Yvyty Horébppe ojapouka hikuái tóro ra'ãnga, ha pe ta'ãnga óroguí ijejapo pyre omomba'e hikuái. 20 Upéicha omyengovia hikuái Tupãme, heko mimbipávape, tóro kapi'i ho'úva ra'ãngare. 21 Hesarái hikuái Tupãgui, oguenohẽ vaekue chupe kuéra jejopy vaígui, tuichaite mba'e ojapo vaekue Egíptope, 22 mba'e hechapyrãva ojapo vaekue Canaánpe ha mba'e ojehecha'ýva Mar Rójope. 23 Ñandejára ohundi mo'ã chupe kuéra, hembiporavo Moisés katu oñemoĩ haperãme ha upéicha ojoko, Tupã pochý. 24 Upe ríre, ndoipotái vaekue yvy porãite, ndogueroviáigui Tupã he'íva chupe kuéra. 25 Hóga kuérape iñe'ẽ ngururu ha ndojapói Ñandejára he'íva. 26 Ha'e katu omopu'ã ipo ha hérare he'i ohejataha chupe kuéra omano yvy ojeiko'ýháme, 27 ha iñemoñare kuéra omondotaha ambue tetã rupi, opa rupi omosarambitaha. 28 Upéi oiko hikuái Baal-Peor rembiguáirõ. Ho'u hikuái mba'e oñekuave'ẽva umi tupã oikove'ývape. 29 Hembiaapo vaípe ombopochý Ñandejárape, ha iñasái ijapytépe kuéra mba'asy. 30 Upérõ opu'ã Finees ha ojapo hekopeguáva, ha upépe opí pe mba'asy. 31 Ha pe hembiapokuére, Tupã ohechakuáa chupe opa árape guarã. 32 Yvu Meribápe katu ombopochý hikuái Ñandejárape, ha upéva ho'a vai vaekue Moiséspe. 33 Ombopochý chupe hikuái ha ha'e he'i he'i'ý arã. 34 Nohundíri hikuái tetã nguéra, Ñandejára he'i haguéicha ojejapo haguã. 35 Ojehe'a hikuái ambue tetãgua rehe ha ojapo ha'e kuéra ojapóva. 36 Omomba'e guasu hikuái ita'ãnga kuéra, ha upéva oity chupe kuéra ñuhãme. 37 Ojuka ha oikuave'ẽ añáme ta'ýra ha tajýra kuéra. 38 Mitã marã'ý ruguy oñohẽ, ta'ýra ha tajýra kuéra ruguy oikuave'ẽ Canaán pegua tupã nguérape, ha huguykuépe yvy ojeharu. 39 Kuña reko vaícha oñemongy'a ha itujupa hembiaapo vaikuépe. 40 Ñandejára ipochý hetãgua ndive, ha ojeguaru umi imba'e teévagui. 41 Ambue tetãgua pópe oheja, ha umíva hese kuéra ijyvytu. 42 Hese kuéra ija'e'ýva ojopy hendive kuéra ha ipo guýpe oguereko. 43 Ñandejára oguenohẽ manté chupe kuéra jejopy vaígui, ha'e kuéra katu iñakã rehente oikose, ha oñemohatãve hembiaapo vaípe. 44 Tupã ohechávo ohasa asyha hikuái ha ohendúvo ipyahẽha, 45 imandu'a iñe'ẽ ome'ẽ vaekuére. Ha oiporiahurereko etereígui ombyasy jey chupe kuéra. 46 Ijopyha kuérape jepe ombopy'a porã hendive kuéra. 47 Tupã ore Jára, ore renohẽ kena jejopy vaígui. Ore mbyatypa jeýna ambue tetã nguéragui ikatu haguã nde réra marangatu roguerohory ha vy'a pópe rogueropurahéi. 48 Toñemomba'e guasu Tupã Israel Jára, ko'ágã ha opa ára. Maymáva te'i: "Amén" Aleluya.

Psalms 107

1 Perohory Ñandejárape, ipy'a porã ha imborayhu ndopáigui araka'eve. 2 Te'i umi Ñandejára oguenohẽ vaekue jejopy vaígui, umi ha'e oipe'a vaekue hese ija'e'ýva po guýgui, 3 umi ha'e ombyaty vaekue opa tetãgui, yvate gotyo ha súrgui, kuarahy resẽ ha kuarahy reikégui. 4 Yvy ojeiko'ýha rupi oiko vaekue opa rupi rei, ojuhu'ýre tape ogueraháva ojeiko haguãme. 5 Ijyuhéi ha iñembyahýi, omanótama katuate. 6 Ojecha vai ramo oñembo'e Ñandejárape, ha oipe'a eiko asýgui chupe kuéra. 7 Oguenohẽ tape porãme ha uguahẽ oiko haguãme. 8 Perohory Ñandejárape, oporoporiahurerekógui ha ojapógui mba'e rechapyrã yvypóra rehehápe. 9 Ijyuhéivape omboy'u, iñembyahýivape omohyguatã. 10 Oiko vaekue pytũbýpe, iñapytĩmby ha jeiko asýpe, 11 ndojaposéi haguére Ñandejára he'íva ha omboyke haguére Yvatetegua rembipota. 12 Ha'e oity hi'ári kuéra tembiapo ipohýiva, ikane'õ hikuái ha ndaipóri oipytyvõva. 13 Ojecha vai ramo oñembo'e Ñandejárape, ha oipe'a jeiko asýgui chupe kuéra. 14 Ha'e oguenohẽ chupe kuéra pytũbýgui, ha isã nguéra omondoho. 15 Perohory Ñandejárape, oporoporiahurerekógui ha ojapógui mba'e hechapyrãva yvypóra rehehápe. 16 Ojokapa okẽ vrónse ha omopẽmba mbotyha fiérro. 17 Ikangy ha ojejopy vaipa heko pu'ã ha hembiaapo vaikuére. 18 Hembí'u ombopy'a jerepa chupe kuéra, ha omanóta katuate. 19 Ojecha vai ramo oñembo'e Ñandejárape, ha oipe'a jeiko asýgui chupe kuéra. 20 Ombou chupe kuéra iñe'ẽ ha okuera, ityvýgui oguenohẽ chupe kuéra. 21 Perohory Ñandejárape, oporoporiahurerekógui ha ojapógui mba'e hechapyrãva yvypóra rehehápe. 22 Peikuave'ẽ chupe mymbajuka joajurã*f** ha peropurahéi vy'apópe hembiapokue. 23 Umi yguasú rupi ohóva oñemu haguã imba'e repýre. 24 Ñandejára rembiapokue ohecha

hikuái, y mbytépe mba'e hechapyráva. 25 Iñe'ême omopu'ã yvytu ratã, ombopochýva yguasú. 26 Yvágare ohupi chupe kuéra, ha omboguejy jey hugua peve. Iñakãnga'u ha ipy'a kangypa hikuái. 27 Oka'úvaicha ovava ápe ha pépe, ikatupyryve ramo jepe. 28 Ojecha vai ramo oñembo'e Ñandejárape, ha oipe'a jeiko asýgui chupe kuéra. 29 Upe yvytu ratã rendaguépe ombou yvytu kangy asy, ha omombi pe y pochy. 30 Ovy'a hikuái upe y opi rire, ha Ñandejára omoguahê porã chupe kuéra. 31 Perohory Ñandejárape, oporoporiahurerekógui ha ojapógui mba'e hechapyráva yvypóra rehehápe. 32 Tojererohory tetãgua atyhápe, tojereropurahéi myakãhára*f** apytépe. 33 Ha'e ojapo ysyrygui yvy ojeiko'ýha, yvu kuéra ombohupa, 34 ha yvy porãgui ojapo jukyty, umi upépe oikóva hembiapo vaígui. 35 Yvy ojeiko'ýhãgui ojapo yrenda yvy apekãme ombopupu yvu. 36 Upépe omoí umi iñembyahýva ha ha'e kuéra omopu'ã táva oiko haguãme. 37 Oñembokokue ha oñemitý, oñotý parral hi'a hetáva. 38 Ohovasa chupe kuéra ha oñemuña, ha ndohejái hymba kuéra imbovy. 39 Imbovy ha ikangy ramo, vaípe ojecha ramo ha ipohýi hi'ári kuéra vy'a'ý, 40 Tupã omotíndýva mburuvicha kuérape, yvy ojeiko'ýha rupi chupe kuéra ohejáva anive haguã ojuhu hape, 41 ha'e omopu'ã mboriahúpe teko asýgui, ha mymbáicha omboheta iñemoñare. 42 Umi imarangatúva tohecha ko'ã mba'e ha tovy'a, heko añáva katu tokirirí. 43 Umi he'íva ijehe iñaranduha, tohecha ko'ã mba'e, ha tohecha kuaa Ñandejára oporoporiahurerekoha.

Psalms 108

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Che py'a opáyma Tupã. Che py'a opáyma, rogueropurahéi haguã. Epáy che ánga, 3 pepáyke avei árpa ha mbaraka, ko'etĩ tamombáy. 4 Opaite tetã rupi romomba'e guasúta Ñandejára, ha maymáva apytépe rogueropurahéita. 5 Ne mborayhu niko tuichave yvágagui, nde reko jeroviaha katu araíre ojepyso. 6 Tupã, ehechauka nde tuichaha amo yvágape, ha nde reko mimbipa tomyenyhẽ ko yvy ape. 7 Nde pokatúpe ore renohẽ jejopy vaígui, nde rembiayhu kuéra isãso haguã. Ore rendu kena Tupã! 8 Tupaópe Tupã he'i: "Vy'apópe amboja'óta táva Siquem, ha ame'eta che retã guápe Sucot ñu. 9 Galaad ha Manasés yvy niko che mba'e, Efraín katu che akã mo'ãha, ha Judá che pokoka. 10 Moab ku ña'ẽ añemopotíha, ha Edom ári amoíne che py rehegua. Asapukáine che pu'akávo filistéo kuérare." 11 Máva piko che reraháta upe táva itápia yvatévape? Máva piko che moguahêta tetã Edómpe? 12 Nandéi nga'u piko Tupã, upe ore mboykéva, ha neresêvéiva reñorairõ ore ykére? 13 Ore pytyvõ roñemoívo ore rayhu'ývare, ore jeheguínte nda ore pu'aka mo'ãi. 14 Ne ndive ramo Tupã rosẽ porãne, ha rehundíne umi ore rayhu'ývape.

Psalms 109

1 Salmo, David rembiapokue. Tupã, ndéve romomba'e guasu, ani rekirirí che hegui. 2 Oiko niko umi iñaña ha ijapúva, oikóva oñe'ẽ rei che rehe. 3 Ha'e kuéra iñe'ême che aho'i, reiete okaguaí che rehe. 4 Che, che mba'e porã hendive kuéra, ha'e kuéra katu oñemoí che rehe, che katu añembo'e mínte. 5 Mba'e porã omyengovia chéve mba'e vaívape, ha che mborayhu katu a'e'ýme. 6 Tombojovake chupe peteí heko añáva, ijkére toñemoí pe omoí vai vaerã chupe. 7 Oñembojovakévo tojejuhu hembiapo vaiha, oñembo'évo upéicha avei tojejuhu. 8 Toikove mbyky, ha ambue topyta hendaguépe. 9 Ta'ýra ha tajýra topyta tyre'ý, ha hambireko mena'ýre. 10 Umi mitã toiko ápe ha pépe ojerurévo ho'u vaerã. Toñemosẽmba hõga tujakuégui. 11 Pláta porukahápe topytapa oguerékóva, chupe oikuaa'ýva toñemomba'e hy'ái repykuére. 12 Avave taimba'e porã'ý hendive, térã oporiahurereko imitã nguéra. 13 Iñemoñare tomanomba, héra topa tesaráipe. 14 Ñandejára ta imandu'a túva angaipáre, ha toheja rei'ý isy angaipa. 15 Ñandejára toguereko manté chupe kuéra tesápe, yvy ári tesaráipe topyta. 16 Ha'e ndoikuaái vaekue py'a porã, imboriahu, oikotevẽ ha ojejopy vaíva rapykuéri oiko uvei ojuka haguã. 17 Opavave rehe ojahéi vaekue, toiko ijaheipy ramo. Jeporohovaságui ndoikuaaséi vaekue mba'eve, tojehovasa'ý. 18 Jeharu toñuãmba chupe ahójáicha, ýicha tosyry hyepýre, ku ñandy rykúicha ikãnguekua rupi 19 ku ao omonde vaicha, ha iku'a jokuaháicha oíva hese opa árape. 20 Péicha tomyengovia Ñandejára umi he'ívape ajapoha ajapo'ýva, ha oñe'ẽ rei che rehe. 21 Nde katu Tupã che Jára, nde réra rehehápe ehecha kuaa chéve. Nde py'a porãgui ha che poriahurerekógui, che renohẽ jejopy vaígui. 22 Che mboriahu niko ha aiko asy, añandu che py'a karãiva. 23 Ku kuarahy'ã ka'arúicha, apa rei ahávo, yvytu che reroeve tukúicha. 24 Mba'eve nda'uvéigui che renypy'ã ikangy, che piru, che kã. 25 Oñembohory ha

opukapa che rehe hikuái, che rechávo oñakã mbovava. 26 Tupã che Jára, che pytyvõ kena. Nde che rayhúgui che renohẽ jejopy vaígui. 27 Toikuaa hikuái nde po oíha ko'ã mba'épe, ndeha, ore Jára, upe rejapóva ko'ã mba'e. 28 Nde che rovasáma guive, mba'evete chéve ha'e kuéra ojahéi ramo che rehe. Toñemotĩ opa umi che rayhu'ýva, che katu tavy'a. 29 Tĩndyhápe toiko umi che rehe oñe'ëva, ñemotĩ toñuãmba chupe kuéra. 30 Sapukái sorópe amomba'e guasúta Ñandejárape, maymáva apytépe chupe aropurahéita. 31 Ha'éko oñemoĩ imboriahúva ykére aní haguã ojuka chupe umi oñemoíva hese.

Psalms 110

1 Ñandejára he'i che ruvicha guasúpe: "Eguapy che akatúa gotyo, tamoĩ ne pyenda ramo umi nde rayhu'ýva." 2 Sión guive Ñandejára ne mombarete. "Opa nde rayhu'ýva toĩmba nde po guýpe. 3 Reikove ypy guive nde mburuvicha hína, ha marangatúgui rejajaipa. Cheté voi ysapýicha romoheñói vaekue pe amo ko'ējúgui". 4 Ñandejára ome'ẽ iñe'ẽ héra rehe ha nopyrũi chéne hese: "Nde hína pa'i Melquisedec chagua opa árape guarã." 5 Ñandejára oĩ nde akatúa gotyo, ipochyha árape ohundíne mburuvicha guasu kuérape. 6 Tetã nguéra ombojovakéta, ápe ha pépe ombyatýne te'õngue, akã nguéra ombochipapéta yvy tuichakue. 7 Tape yképe ysyrygui hoy'úta ha omopu'ã jeýta iñakã.

Psalms 111

1 Aleluya! Che py'aite guive arohory Ñandejárape, aty guasu ha heko jojáva atyhápe. 2 Tuicháko hína umi Ñandejára rembiapokue, ha umi oguerojepy'a mongeta hese. 3 Ñandejára rembiapokue iporã ha omimbipa, ha'e heko joja opa ára. 4 Mba'e hechapyráva ojapo ha umívagui ndoikói tesarái. Ñandejára ipy'a porã ha oporohecha kuaa. 5 Ha'e omongaru umi hese ojeroviávape, ha opa ára imandu'a iñe'ẽ ome'ẽ vaekuere. 6 Hetã guápe ohechauka hembiapo imbareteha, ome'ëvo chupe kuéra ambue tetã yvy. 7 Añete ha teko joja pegua meme hembiapokue, hembiapoukapýre jajeroivia kuaa. 8 Añete ha teko jojápe oñembohapo, ha naiñambuéi chéne araka'eve. 9 Hetã guápe ha'e oguenohẽ jejopy vaígui, ha ome'ẽ iñe'ẽ opa árape guarã. Ñandejára niko imarangatu ha jakyhyjeha. 10 Ñamomba'éro Ñandejárape ñane arandu, iñakã porã umi upéicha oikóva. Toñemomba'e guasu Tupãme opa ára.

Psalms 112

1 Aleluya. Ovy'a upe omomba'éva Ñandejárape, ha ipy'a rory ojapóvo hembiapoukapy. 2 Iñemoñare imbareténe ko yvy ári, heko potíva ra'y kuéra ojevohasáne. 3 Hógape opa mba'e oguerekóne, ha ipojeráne opa árape. 4 Pytũmbýpe jepe oĩ ohesapéva heko potívape, ha upéva ipy'a porã, oporoporiahurereko ha heko joja. 5 Ovy'a upe ipy'aite guive oiporukáva hapichápe, ha opa oguerekóva ogueroguata hekópe. 6 Heko jojáva ndojecha vai chéne, opa ára oikóne hese mandu'a. 7 Ha'e ndokyhyjéi oñehenduka ramo guarã chupe ivaíva, ha'e ojerovia mbarete Ñandejára rehe. 8 Ndaipy'a mokõiri ha mba'evégui ndokyhyjéi, ha oikuaa porã umi hese ija'e'ýva oñehunditaha. 9 Imba'évagui ome'ẽ imboriahúvape, ha ipo jera opa ára. Tuicha ha herakuã porãne. 10 Heko vaíva ipochy upéva ohechávo, hãi mante omopururũ ha hembipota opa reíne.

Psalms 113

1 Aleluya. Ñandejára rehe ojeroviáva tomomba'e guasu chupe, toguero hory héra. 2 Ñandejára réra toñemomba'e guasu, ko'ágã ha opa ára. 3 Kuarahy osẽ guive oíke peve héra toñemomba'e guasu. 4 Ñandejára oĩ tetã nguéra ári, imimbikue yvága rehe iñasãi. 5 Tupã Ñandejaraichagua ndaipóri, ha'e oiko amo yvate, 6 ha ojavyv omaña haguã yvága ha yvýre. 7 Yvýgui ha'e omopu'ã imboriahúvape, ha oikotevévape pe oĩ vaivehágui. 8 Poguasú kuéra apytépe chupe omoĩ, hetãgua poguasú apytépe omohenda. 9 Kuña ikatu'ývagui imemby ojapo óga jára sy ramo ojeguereko haguã. Aleluya.

Psalms 114

1 Israel osẽ ramo guare Egíptogui, tetã ambuégui osẽ ramo Jacob ñemoñare, 2 Ñandejára ojapo Judágui hekoha, Israélgui hetã. 3 Yguasú oguevi ohechávo chupe

kuéra, ha Jordán ndosyryvéi. 4 Yvyty rusu kavaráicha opopo, ha umi yvyty katu ovecha ra'yicha. 5 Mba'éiko ojehu ndéve yguasú ajeve reguevi? Mba'éiko ojehu ndéve Jordán ajeve nderesyryvéi? 6 Peẽ yvyty rusu: Mba'éreiko kavaráicha pepopo? Ha peẽ yvyty: Mba'éreiko ovecha ra'yicha pepopo? 7 Eryryike yvy Ñandejára renondépe, Jacob Tupã rovake. 8 Itatýgui ha'e ojapo yrenda, itágui katu ykua yvu.

Psalms 115

1 Ore Jára, ani ore momba'e, ne aõõnte reñemomba'e vaerã, ne mborayhu ha nde reko jeroviaha rupi. 2 Mba'ére piko tetã nguéra he'i: "Itupã piko moõ oime?" 3 Ore Tupã oĩ yvãga ha yvýpe, ha'e ojapo ojaposéva. 4 Umi ta'ãnga katu pláta ha óro, yvypóra rembiapokue. 5 Umíva ijuru ha noñe'ẽi, hesa ha ndohechái, 6 ijapysa ha nohendúi, itĩ ha nohetũi. 7 Ipo ramo jepe ndopokói, ipy ha ndoguatái, ijahy'ógui mba'eve nañahendúi. 8 Upéichata avei umi ijapohare, umíva rehe omoíva ijerovia. 9 Peẽ Israelgua! Pejerovia Ñandejára rehe. Ha'e pene pytyvõta ha oñangarekóta pende rehe. 10 Peẽ pa'i kuéra! Pejerovia Ñandejára rehe. Ha'e pene pytyvõta ha oñangarekóta pende rehe. 11 Peẽ Ñandejárape pemomba'éva! Pejerovia hese. Ha'e pene pytyvõta ha oñangarekóta pende rehe. 12 Ñandejára ta imandu'a ñande rehe, ha ta ñande rovasa. Ha'e tohovasa Israel guápe, ha'e tohovasa pa'i kuérape, 13 ha'e tohovasa umi hese ojeroviávape, ha'e tohovasa mboriahu ha poguasúpe. 14 Ñandejára ta pene mboheta, peẽme ha pende ra'y kuérape. 15 Ta pende rovasa Ñandejára, yvãga ha yvy apohare. 16 Yvãga niko Ñandejára mba'e, yvy katu ome'ẽ yvypórape. 17 Omanóva térã umi yvy guýpe ohómava niko nomomba'e guasúi Ñandejárape. 18 Ore roikovévante romomba'e guasu Ñandejárape, ko'ágã guive opa ára peve. Toñemomba'e guasu Ñandejára.

Psalms 116

1 Ahayhu Ñandejárape ha'e ohendúgui che rembijerure. 2 Ha'e ojapysaka che rehe chupe añembo'e vove. 3 Mano niko isãme che jura, yvy kua vaípe che jopy, jepy'apy ha vy'a'yme ajecha. 4 Upémarõ Ñandejárape añembo'e, chupe ajerure che renohẽ haguã jejopy vaígui. 5 Ñandejára heko joja ha ipy'a porã, ha'e hína Tupã oporoporiahurerekóva. 6 Ñandejára oñangareko oñemboheko'ỹvre. Che niko vaípe ajecha vaekue ha ha'e che renohẽ jejopy vaígui. 7 Ko'ágã aiko jeýma py'a guapýpe, Ñandejára ipy'a porã haguere che ndive. 8 Ha'e ndohejái amano, térã che resa henyhẽ tesaýgui, térã añepysãnga. 9 Ñandejára rapére aikóne, oikovéva apytépe aiko aja. 10 Ajerovia vaekue, ha'e ramo jepe che jupe ajecha vai etereiha. 11 Py'a tarovápe ha'e ndaiporiha peteĩnte jepe ijapu'ỹva. 12 Mba'éicha piko ikatúta amyengovia Ñandejárape ha'e ipy'a porãite haguere che ndive? 13 Upe kópa ñane renohẽva vy'a'ýgui amopu'ãne ha hérape añembo'éne. 14 Ajapóne umi mba'e ha'e vaekue Ñandejárape opa hetãgua renondépe. 15 Ñandejára ombyasy ohechávo omano umi hese ojeroviáva. 16 Ñandejára, che niko ne rembiguái! Ne rembiguái membyre hína che! Nde upe che jora vaekue iñapytĩmby aikohágui. 17 Ahepyme'ẽta ndéve che mba'e kuave'ẽ reheve. Nde rérape, che Jára, añembo'éta. 18 Ajapóne umi mba'e ha'e vaekue Ñandejárape opa hetãgua renondépe, 19 Ñandejára tupao pepo guýpe, Jerusalén mbytetépe. Toñemomba'e guasu Ñandejára.

Psalms 117

1 Tomomba'e guasu Ñandejárape tetã nguéra, maymáva tombotuicha chupe. 2 Ñande rayhu eterei niko ha'e, ha heko jeroviaha opa árape guarã. Ñandejára toñemomba'e guasu.

Psalms 118

1 Pemomba'e guasu Ñandejárape, ha'e niko ipy'a porã ha imborayhu ndopái araka'eve. 2 Mayma Israelgua te'i: "Ñandejára mborayhu ndopái araka'eve." 3 Mayma pa'i kuéra te'i: "Ñandejára mborayhu ndopái araka'eve." 4 Mayma ojeroviáva Ñandejára rehe te'i: "Ñandejára mborayhu ndopái araka'eve." 5 Vaípe ajecha ramo guare añembo'e Ñandejárape, ha'e che rendu ha che jora iñapytĩmby aikohágui. 6 Ñandejára oĩ che ndive, ndakyhyjéi mba'evégui. Máva piko ojapóta che rehe mba'eve? 7 Ñandejára oĩ che ndive ha che pytyvõ, ha ahecháne umi che rayhu'ỹva oñehundívo. 8 Iporãve niko jajerovia ramo Ñandejára rehe avave rehe jajerovia

rangue. 9 Iporãve niko jajeroivia ramo Ñandejára rehe poguasú kuérare jajeroivia
 rangue. 10 Tetã nguéra che mongora ha Ñandejára rérape che pu'aka hese kuéra. 11
 Opa guio che mongora hikuái ha Ñandejára rérape che pu'aka hese kuéra. 12
 Kávaicha omumumba che rehe hikuái, ñuatĩndy ojepotaháicha hendy che rehe hikuái
 ha Ñandejára rérape che pu'aka hese kuéra. 13 Hatã che myaña che reity haguã, ha
 Ñandejára ou che pytyvõ. 14 Ñandejára che mombarete, chupe aropurahéi. Ha'e che
 renohẽ jejopy vaígui. 15 Sapukái rory oñehendu heko jojáva róga guýpe. 16
 Ñandejára ipyapýgui tuicha mba'e ojapo, Ñandejára ipyapy mbarete, Ñandejára
 ipyapýgui tuicha mba'e ojapo. 17 Che namanói chéne aikovéta amohera kuã haguã upe
 Ñandejára ojapóva. 18 Ñandejára che nupã pohýi, upéicha ramo jepe, ha'e nda che
 rejái amano. 19 Peipe'a chéve tupao rokẽ ha taíke tamomba'e guasu Ñandejárape.
 20 Kóva hína Ñandejára rokẽ, árupi heko jojáva mante oíke. 21 Ñandejára, ndéve
 romomba'e guasu, nde che rendúgui ha che renohẽgui jejopy vaígui. 22 Upe ita
 omboykéva óga mopu'ãhára, upéva ári ko'ágã oñemopu'ã. 23 Ñandejára upéicha ojapo
 ha ore jurujái ore rohechávo. 24 Kóva ko árape Ñandejára oñemongu'e, javy'a
 joáke hesehápe. 25 Ore Jára, ore renohẽ kena jejopy vaígui! Ore Jára, tosẽ porã
 kena oréve opa mba'e! 26 Tojehovasa pe Ñandejára rérape oúva. Ore pohovasa tupao
 guive. 27 Tupã hína Ñandejára, ha'e ñande resape. Peguata ojoapykuéri karanda'y
 rope pende pópe peñembojávo altar ratĩre.*f** 28 Nde niko Tupã che Jára, upévale
 romomba'e guasu. Nde hína Tupã upévale rombotuicha. 29 Pemomba'e guasu
 Ñandejárape, ha'e niko ipy'a porã, ha imborayhu ndopái araka'eve.

Psalms 119

1 Ovy'a umi imarangatúva, ha oikóva Ñandejára rembiapoukapy he'iháicha. 2 Ovy'a
 umi hembipota ojapóva ha ipy'aite guive chupe omomba'éva, 3 Ñandejára rapére
 oikóva ojapo'ỹ rehe mba'eve ivaíva. 4 Ne rembiapoukapy reme'ẽ vaekue ipype
 he'iháicha ojejapo haguã. 5 Ha nga'u apyta hatã upe ne rembiapoukapy apópe. 6
 Upéicha ramo natĩ mo'ãi ne rembiapoukapy rehe ajesarekóvo. 7 Umi ne ñe'ẽ
 marangatu aikuaa vove romomba'e guasúne che py'aite guive. 8 Ne rembiapoukapy
 he'iháicha aikose, ani che reja cheño. 9 Mitã rusúpa mba'éicha ikatúne hekove
 ogueraha porã? Oiko ramo ne ñe'ẽ he'iháicha. 10 Che ãho nde rehe, ani rehejátei
 añemomomyry ne rembiapoukapýgui. 11 Che py'a pýpe ne ñe'ẽ añongatu ani haguã
 ajapo ivaíva ne renondépe. 12 Nde niko tuicha mba'e hína ore Jára, ehechauka
 chéve ne rembipota. 13 Umi ñe'ẽ nde jurúgui osẽva opa rupi ahenduka. 14 Ne
 rembipota ajapo ramo avy'ave opa mba'e areko ramo guágui. 15 Ne rembiapoukapy
 che akãme arekóne, ha nde rapére añeha'ãne aiko. 16 Ne rembiapoukapy che
 mbovy'a, ne ñe'ẽgui nda che resarái chéne. 17 Nde py'a porã kena che ndive
 aikove haguã, ha ne ñe'ẽ ajapo haguã. 18 Che resape'a ikatu haguã ahecha
 iporãiteha umi ne rembiapoukapy. 19 Mombyrygua niko che ko yvy apére, ani reñomí
 che hegui ne rembiapoukapy. 20 Che py'ápe añandu hatã che jopýva aikuaase
 mantégui umi ne ñe'ẽ. 21 Nde reja'o umi tekove ahẽ oñemoha'entesévape, umi ne
 rembiapoukapy omboykéva. 22 Ani reheja avave oñembohory che rehe, che niko ne
 rembipota ajapo. 23 Poguasú kuéra oñemoimba ramo jepe che rehe ne rembipota rehe
 añónte che mandu'áne. 24 Ne rembiapoukapy upe che mbovy'áva, ha ohechauka chéve
 mba'éichapa aiko vaerã. 25 Amano potaitéma niko hína, che mopu'ã jeýna ere
 haguéicha rejapotaha. 26 Che rekove amombe'upa ndéve ha nde che rendu. Ehechauka
 chéve ne rembipota. 27 Che moarandu ne rembiapoukapýpe amomba'e haguã umi mba'e
 hechapyráva rejapo vaekue. 28 Ñembyasy niko hatã che jopy, eju che andu ne
 ñe'ẽme. 29 Japúgui che momomyry, ha ne rembiapoukapy eikuaauka chéve. 30 Mba'e
 añetéva aiporavo ajapo haguã, ne rembiapoukapy amoĩ che renondépe. 31 Ne
 rembipotáre hatã ajejoko, ani che rejátei añemotĩ Ñandejára. 32 Pya'épe ne
 rembiapoukapy ajapo, ha nde rupi che py'a hory. 33 Ore Jára, che moarandu ne
 rembiapoukapýpe, umíva he'iháicha niko aikose. 34 Che mbo'e umi ne
 rembiapoukapy, che py'aite guive ajapo haguã upe he'iháicha. 35 Che mboguata ne
 rembiapoukapy rapére, upéva chéve che mbovy'a. 36 Che py'a tojaposeve-seve ne
 rembipota, ha anítei imba'e potasẽnte. 37 Ani reheja che resa amoĩ mba'e rei
 reíre, ne ñe'ẽmente taiko. 38 Ejapo che ndive upe ere haguéicha, umi nde rehe
 ojeroviávape ere haguéicha rejapotaha. 39 Ani reheja ho'a che ári ñemotĩ che
 mongyhyjéva, umi ne ñe'ẽ niko iporãmba. 40 Ne rembiapoukapy ahecha ramó, che
 moíngove kena, nde niko nde reko joja. 41 Ñandejára, che poriahurereko kena ha
 che renohẽ jejopy vaígui, ere haguéicha. 42 Upéicha ramo ambohováita umi chéve
 iñe'ẽ guasúvape ajeroviágui ne ñe'ẽre. 43 Ñe'ẽ añete ani reipe'a che jurúgui, ne
 rembiapoukapy rehe niko ajeko. 44 Ne rembiapoukapy he'i haichaite ajapóta, opa

árape upéicha ajapóne. 45 Mba'evete asy nda che py'apýi chéne ne rembipota ajapógui. 46 Mburuvicha guasu kuérape ahendukáne ne rembiapoukapy, ha natĩ mo'ãi upéicha ajapo haguére. 47 Ne rembiapoukapy ahecha ramó, ha umíva che mbovy'a. 48 Tuichaite amomba'e ne rembiapoukapy, ha ne rembipota che akáme arekóne. 49 Ne mandu'a kena ne ñe'ẽ rehe reme'ẽ vaekue chéve, upévare niko ajerovia eterei. 50 Ne ñe'ẽ che moingovéva upe che myangapyhýva añembyasy jave. 51 Umi oñemoha'enteséva oñembohory ramo jepe che rehe, ne rembiapoukapy che namboykéi. 52 Che mandu'a umi ne ñe'ẽ yma guare rehe ha umíva che myangapyhy, che Jára. 53 Iñangaipáva che mbopochy ahechávo ne rembiapoukapy omboykeha. 54 Ne rembiapoukapy niko purahéi chéve guarã, ko yvy ári aropurahéiva mombyrygua ramo aiko aja. 55 Che Jára, pyharekue che mandu'a nde rehe, ha ne rembiapoukapy he'íva ajapose. 56 Ne rembiapoukapy he'iháicha ajapóma guive, piko mba'e upéi aipotavéta? 57 Che Jára, nde niko chéve guarã opa mba'e, ha ha'éma ajapotaha umi ne ñe'ẽ. 58 Che py'aite guive añeha'ã añemoĩ porã haguã ne ndive, che poriahurereko kena, upe ere haguéicha rejapotaha. 59 Ko che rekove heta ambojere rire che akáme añemoĩ aguata nde reipotaháicha. 60 Añembopy'a peteĩ ha pya'e añemoĩ ajapo ne rembiapoukapy. 61 Iñañáva che moñuhã opa guio, che katu ne rembiapoukapýgui nda che resaráiri. 62 Apu'ã pyhare pyte romomba'e guasu haguã, upe ne ñe'ẽ imarangatúgui. 63 Opa umi nde rehe ojeroviáva ha ne rembiapoukapy ojapóva, umíva che irũ hína. 64 Che Jára, ko yvy niko henyhẽ ne mborayhúgui, eikuaauka chéve upe ne rembipota. 65 Che Jára, nde niko ne py'a porã che ndive upe ere haguéicha rejapotaha. 66 Che mbo'e che akã guapy ha che arandu haguã, ne rembiapoukapy rehe ajerovia. 67 Ajecha vai mboyve, che reko vai vaekue, ko'agã katu aiko ne ñe'ẽ he'iháicha. 68 Nde niko nde py'a porã ha iporávante rejapo, eikuaauka chéve upe ne rembipota. 69 Umi ojejapóva yvýre che mona japúpe, che katu che py'aite guive ne rembipota ajapo. 70 Ha'e kuéra ipy'a hatã, chéve katu ne rembiapoukapy che mbovy'a. 71 Jechavai ou porã chéve, péicha rupi aikuaa ne rembipota. 72 Che ahecha ramo ne rembiapoukapy óro ha plátagui ahecha ramove. 73 Ndete voi upe che apohare, ehechauka chéve ne rembiapoukapy, aikuaa porã haguã. 74 Umi nde rehe ojeroviáva ovy'áne ohechávo ne ñe'ẽ rehe ajeroviaha. 75 Che Jára, che aikuaa porã ne ñe'ẽ imarangatuha, ha che mbojecha vai ramo, hendapete rejapoha. 76 Ne mborayhu ta che myangapyhy ere haguéicha rejapotaha che ndive. 77 Che poriahurereko kena taikove, ne rembiapoukapy upe che mbovy'áva. 78 Umi oñemoha'enteséva toñemotĩ, reiete che jopy vai haguére. Che katu ajepy'a mongetáne ne rembipotáre. 79 Toñemboja che rendápe umi nde rehe ojeroviáva, umi omomba'éva upe ne ñe'ẽ. 80 Che tajapopaite upe ne rembipota ani haguã atĩ. 81 Pya'ete aipota che renohẽ jejopy vaigui, ne ñe'ẽ rehe ajeroviágui. 82 Umi che resa ikangypa aha'arõvo ojehu umi mba'e ere vaekue. Araka'e piko rejúta che andu? 83 Ajogua umi mbayru icha'ímbávape, péicha ramo jepe nda che resaráiri ne rembipotágui. 84 Araka'e peve piko aikovéta? Araka'e piko rembojovakéta umi che rehe ija'e'ývape? 85 Umi oñemoha'enteséva ha ndoikuaaséiva mba'eve ne rembiapoukapýgui che moñuhã yvy kua ojo'ovo che raperãme. 86 Ne rembiapoukapy niko añete memete. Eju che pytyvõ. Reiete oiko hikuái che rapykuéri. 87 Háime-háimema che juka hikuái, ne rembipota katu che namboykéi. 88 Che poriahurereko kena ha taikove, ajapo haguã ne rembiapoukapy. 89 Che Jára, ne ñe'ẽ ndopái chéne araka'eve, yvága rehe oĩne opa ára. 90 Nde reko jeroviaha ohupytýne opa oikovévape, ko yvy nde remoĩ hendápe ha upépe oĩ ko'agãite peve. 91 Opa mba'e oĩ nde reipota hagueichaite, umíva nde po guýpe oĩmba. 92 Ne rembiapoukapýpe vy'a ndajuhúi rire, ñembyasýgui apa reíma vaerã mo'ã. 93 Nda che resarái mo'ãi ne rembipotágui, umíva rupi niko nde che moingove. 94 Che niko ne mba'e ha ne rembipotánte ajapose, che renohẽ kena jejopy vaigui. 95 Umi iñañáva omangea che rehe che juka haguã, che katu aiko ne rembiapoukapy he'iháicha. 96 Ahecha opa mba'épe hi'ára oguahêha, ne rembiapoukapy katu ndopái araka'eve. 97 Ahayhu eterei ne rembiapoukapy. Ára pukukue hese ajepy'a mongeta. 98 Ne rembiapoukapy rupi che aranduve umi che rehe ija'e'ývagui, ha añemomba'ete voi hese. 99 Aikuaave umi chéve che mbo'évagui, ha opa ára ne rembiapoukapýre ajesareko. 100 Aikuaave karai guasu kuéragui ha ajapo ne rembiapoukapy he'iháicha. 101 Ndaguatáva tape vaíre aiko haguã ne ñe'ẽ he'iháicha. 102 Namboykéi upe ne ñe'ẽ, ndéko hína upe che mbo'éva. 103 He'ẽte niko che jurúpe upe ne ñe'ẽ, eiretégui he'ëve. 104 Ne rembiapoukapy che moarandu, upévare teko japu che mbojeguaru. 105 Ne ñe'ẽ niko mba'e rendy che reraháva tape porãre, ha ohesapéva chéve che raperã. 106 Tupã, nde rérare ame'ẽ vaekue che ñe'ẽ ha'évo ajapotaha upe ne ñe'ẽ marangatu he'iháicha. 107 Jepy'apy vaípe niko ajejuhu, che mopy'ã kena ere haguéicha rejapotaha. 108 Che Jára, ehendu kena che ñembo'e, ha eikuaauka chéve

ne ñe'ẽ. 109 Opa árape aĩ ajejuka haguãicha, upéicharõ jepe ne rembiapoukapýgui nda che resaráiri. 110 Iñangaipáva omoĩ chéve ñuhã, ne rembipota katu namboykéi. 111 Ne rembiapoukapy opytáta che mba'erã opa árape guarã, umíva ombohorýgui upe che py'a. 112 Amoĩ che akãme ajapóvo ne rembipota opa árape amano meve. 113 Ndaikuaaséi mba'eve hova mokõivagui, ne rembiapoukapy katu ahayhu. 114 Nde che mo'ã ha reñangareko che rehe, ne ñe'ẽ rehe che ajerovia. 115 Hembiapo vaíva toñemomombyry che hegui, Tupã rembiapoukapy he'iháicha che aikóta. 116 Che mombarete ere haguéicha ha taikove, ani upe mba'e aha'arõva opa rei. 117 Che pytyvõ asẽ haguã jejopy vaígui, ne rembipota ajapo haguã. 118 Nde reñembyesarái umi ne rembiapoukapy omboykévagui, japúnte voi iñakãme oguerékógui. 119 Heko vaívape ytýicha remombo, upévale che ahayhu ne rembiapoukapy. 120 Aryryi asusũ niko ne renondépe, ne ñe'ẽ mba'e tuichaite chéve guarã. 121 Mba'e hekópe guánte voi ajapo, ani che reja umi che ndive ojopy vaíva pópe. 122 Ere chéve che pytyvõtaha ha nda che jopy vai mo'ãiha umi oñemoha'enteséva. 123 Umi che resa niko ikangypáma roha'arõgui che renohẽ haguã jejopy vaígui, ere haguéicha chéve rejapotaha. 124 Ne mborayhúpe kena che rereko, ha che mbo'e ne rembipota. 125 Che hína ne rembiguái. Che moarandu kena aikuaa haguã ne rembiapoukapy. 126 Che Jára, hi'áma niko reñemongu'e, ne rembiapoukapy niko omboyke hikuái. 127 Che ahayhu ne rembiapoukapy ha ahecha ramove óro porãgui. 128 Tova mokõime jeikógui ndaikuaaséi mba'eve, ha upévale ne rembipotánte voi ajapo. 129 Ne rembiapoukapy niko mba'e neporãmba jepéva, upévale ajapo ipype he'iháicha. 130 Umi ne ñe'ẽ jaikuaávo, ñande resape, ha omoarandu umi mba'eve oikuaa'ývape. 131 Aipe'a che juru, ha puku che pytu araha, upéicha umi ne rembiapoukapy che ra'ã. 132 Emaña che rehe ha che poriahurereko upéicha rejapógui voínte umi nde rayhúva ndive. 133 Che mboguata ne ñe'ẽ he'iháicha, ani haguã mba'eve ivaíva ipu'aka che rehe. 134 Ani che reja ha'a umi oñemombaretéva pópe ikatu haguã ajapo ne rembiapoukapy. 135 Ehecha kuaa kena chéve, ha ehechauka chéve ne rembipota. 136 Tesay mante che reságui osyry, avave ndojapóigui ne rembiapoukapy. 137 Che Jára, nde niko nde reko joja, ha umi ne ñe'ẽ imarangatu. 138 Opa mba'e nde eréva ojejapo haguã añete hína ha hendapete oĩ. 139 Añandu che py'a ikusugue umi che rayhu'ýva hesaráivo ne ñe'ẽgui. 140 Ne ñe'ẽ ohasa opaichagua mba'e vai rupi, upévale ahayhu. 141 Che ndaha'éi mba'eve ha opavave ojahéi che rehe, ne rembipotágui katu nda che resaráiri. 142 Nde remoĩ opa mba'e hendápe opa árape guarã, ha ne rembiapoukapy añete memete. 143 Akyhyje ha ajejopy vai ramo ne rembiapoukapy ogueru chéve vy'a. 144 Ne rembiapoukapy oĩ poráva opa ára. Che moarandu taikove! 145 Che Jára, che py'aite guive ndéve añembo'e, che rendu kena ajapo haguã ne rembipota. 146 Ndéve niko añe'ẽ! Che renohẽ jejopy vaígui, ha tajapo upe ne rembiapoukapy. 147 Ko'ẽ mboyve apu'ã ha ndéve ajerure che pytyvõ haguã, ne ñe'ẽ rehe ajerovia eterei. 148 Pyharekue katu ndakéi ne ñe'ẽre ajepy'a mongeta haguã. 149 Che Jára, nde niko nde py'a porã. Che rendu kena! Nde niko nde reko joja. Eheja taikove! 150 Oñemoaguĩ che rehe umi che rapykuéri oikóva, ne ñe'ẽgui mombyry oĩ hikuái. 151 Nde katu aguĩ reime ore Jára, ha ne rembiapoukapy añete memete. 152 Ymaite guive voínte che aikuaáva ne rembiapoukapy reme'ẽ vaekue opa árape guarã. 153 Ema'ẽ che rehe ha ehecha mba'éichapa aiko asy, ha che renohẽ jejopy vaígui. Nda che resaráiri niko ne rembiapoukapýgui. 154 Che pytyvõ ha che renohẽ jejopy vaígui, eheja taikove, ere haguéicha chéve. 155 Heko vaívape nerrenohẽ mo'ãi jejopy vaígui, ne rembipota ndojaposéigui hikuái. 156 Che Jára, nde niko reporoporiahurereko eterei. Eheja taikove! Nde niko nde reko joja! 157 Heta umi che rapykuéri oikóva ha ojopy vaíva che ndive, ne rembiapoukapy katu che namboykéi. 158 Heko vaíva ahecha ha che pochy, umíva ndojapóigui ne ñe'ẽ. 159 Che Jára, rehecha piko mba'éichapa amomba'e eterei ne rembipota? Eheja taikove! Nde niko che rayhu! 160 Ne ñe'ẽ niko añete memete, ne rembiapoukapy opa árape guarã. 161 Poguasú kuéra reiete oko'i che rehe, che katu ne ñe'ẽnte amomba'e che py'aite guive. 162 Ne ñe'ẽ reme'ẽvo chéve che mbovy'a, avy'a mba'e repyeta ajuhu ramo guáicha. 163 Japu ndahecha ramói ha nahenduséi ete voi, ne rembiapoukapy katu ahayhu. 164 Ára pukukue romomba'e guasu, ne ñe'ẽ imarangatúgui. 165 Umi ne rembiapoukapy ohayhúva py'a guapýpe oiko, ndaipóri mba'eve osẽ vaíva chupe kuéra. 166 Che Jára, arovia nde che nohõtaha jejopy vaígui ne rembiapoukapy ajapo aja aikóvo. 167 Ne rembiapoukapy he'iháicha niko ajapo, ha umíva ahayhu che py'aite guive. 168 Ne rembiapoukapy ha ne rembipota che ajapo, che reko nde reikuaa porã. 169 Che Jára, che rembijerure toguahẽ ndéve, che moarandu ere haguéicha. 170 Che rendu kena ndéve añembo'évo, che renohẽ jejopy vaígui, ere haguéicha rejapotaha. 171 Purahéipe toromomba'e guasu, ne rembipota che mba'e haguére. 172 Taropurahéi

upe ne ñe'ẽ, ne rembiapoukapy niko imarangatu. 173 Eime kena opa ára che pytyvõ haguãicha, ne rembipota niko che amotenonde. 174 Che Jára, hi'ã eterei niko chéve che renohẽ jejopy vaígui, ne rembiapoukapy upe che mbovy'áva. 175 Eheja taikove romomba'e guasu haguã, ha ne ñe'ẽ ta che pytyvõ. 176 Ovecha kañýicha aiko opa rupi rei. Eju che piári! Namboykéi niko umi ne rembiapoukapy.

Psalms 120

1 Vaípe ajecha, Ñandejárape añembo'e, ha ha'e che rendu. 2 Che Jára ani reheja oñe'ẽ che rehe umi ijapúva, umi ijuru hãimbéva. 3 Peẽ tekove japu! Mba'e piko ojapóta Ñandejára pende rehe? Mba'éicha piko ha'e pende haviráta? 4 Kóicha: "Oñorãirõva hu'y akuápe, tatapyĩ pytã asýpe!" 5 Pende apytépe niko jaiko asy umi táva Mésec térã Quedargua apytépe jaiko ramo guáicha. 6 Heta etereíma aiko umi py'a guapýpe oikose'ýva apytépe. 7 Che niko py'a guapýpe aikose, aña'ẽ vove katu ha'e kuéra oñorãirõséma.

Psalms 121

1 Umi yvytýre ajesaupi ha che py'a pýpe ha'e: Máva piko che pytyvõta? 2 Ñandejára che pytyvõta, ha'e niko yvága ha yvy apohare. 3 Ha'e ndoheja mo'ãi ne pysyrýi. Upe nde rehe oñangarekóva ndokéiva araka'eve. 4 Ndokéiva térã ndokevýiva upe Israel rehe oñangarekóva. 5 Ñandejára oñangarekóta nde rehe, ha'e upe nde ypýpe oíva ne pytyvõ haguã. 6 Árape kuarahy ndojapói chéne nde rehe mba'eve térã jasy pyharekue. 7 Ñandejára ndoheja mo'ãi ojehu ndéve mba'eve ivaíva, ha'e oñangarekóta nde rehe. 8 Ha'e oñangarekóta nde rehe resẽvo reho haguã ha reguahẽvo, ko'ágã guive opa ára peve.

Psalms 122

1 Avy'aite chéve oje'e ramo: "Jaha tupaópe". 2 Jerusalén! Ne rokēmema roñembo'y. 3 Jerusalén niko táva neporáva, oñemopu'ã porãitéva. 4 Upépe ojupi Israel ñemoñaregua kuéra, Ñandejára réra omomba'e guasúvo, ojeheja haguéicha chupe kuéra tembiapoukapy ramo. 5 Upépe uguapy mburuvicha guasu David rogagua, teko jojápe oporombojovake haguã. 6 Pende py'aite guive peñembo'e pejévo: "Py'a guapýpe tojeiko Jerusalénpe, kyhyje'ýme toiko umi nde rayhúva. 7 Py'a guapy toĩ upe táva ryepýpe, ha mburuvicha guasu rógape." 8 Che ryke'y kuérape ha umi che kuaáva rayhupápe ajeruréta: "Py'a guapy toĩ nde pype. 9 Tupã Ñandejára róga rehehápe añembo'éta."

Psalms 123

1 Ndéve ajesaupi, ndéve, reguapýva yvágape. 2 Ku tembiguái ijára rehe omañaháicha, ku mitäkuña imongakuaaharére omañaháicha, upéicha ore romaña Tupã, ore Járare, ha'e, ore poriahurereko peve. 3 Ore poriahurereko kena ore Jára, ore poriahurereko kena. Heta etereíma niko rohasa asy. 4 Heta etereíma oñembohory ore rehe umi oñemoha'enteséva, heta etereíma ojahéi ore rehe umi oñemombaretéva.

Psalms 124

1 Opa Israelgua te'i: "Ñandejára noñemoĩri rire ñande ykére, 2 Ñandejára noñemoĩri rire ñande ykére, yvypóra kuéra opu'ã ramo guare ondyry ñande rehe, 3 ipochy hendy haguére ñane ndive hikuái, ñande pyraite ñane mokõ vaerã mo'ã. 4 Y ñande aho'ipa vaerã mo'ã, ysyry ñande reraha vaerã mo'ã, 5 y pochy ñane moñapymi vaerã mo'ã. 6 Toñemomba'e guasu Ñandejára ndohejáigui ja'a hãinguápe. 7 Ku guyráicha ojehekýiva ñuhãgui, upéicha avei niko ñande. Upe ñuhã opẽ ha ñande ñasẽ javeve jaha. 8 Upe ñane pytyvõva niko Ñandejára, yvága ha yvy apohare."

Psalms 125

1 Umi Ñandejárame ojeroviáva niko ku Sión yvytýicha ndaikatúiva oñemongu'e ha hatã oíva opa árape. 2 Umi yvyty ojereháicha Jerusalén rehe, upéicha Ñandejára ojere hetã guáre, ko'ágã guive opa ára peve. 3 Mburuvicha oporosãmyhy vaíva ndahi'aréi chéne upe tetãme heko jojáva oikohápe, ani ágã upeichahágui ha'e kuéra avei oñepyrũ ojapo ivaíva. 4 Ore Jára! Heta mba'e kena eme'ẽ umi ipy'a

porãva ha heko potívape. 5 Umi ivaíva ojaposévape katu Ñandejára tomondo mba'e vai apoha apytépe. Py'a guapy toĩ Israélpe.

Psalms 126

1 Ore Jára ore reraha jey ramo guare Siónpe iñapytĩmby rojerereko haguégui tetã mombyrýpe, ha'ete vaicha vaekue oréve ku ore képe rohecha ramo guáicha. 2 Upérõ ropuka reípa vy'águi ha rosapukái joa vaekue. Ambue tetã rupi oje'e ore rehe: "Tuichaite mba'e niko Ñandejára ojapo hese kuéra." 3 Tuicha mba'e Ñandejára ojapo vaekue ore rehe. Ha tuicha rovy'a vaekue upe ramo. 4 Ore Jára! Eme'ẽ jey oréve umi mba'eta roguereko vaekue, ku ama omyenyhẽháicha umi ysyry. 5 Umi tesaýpe oñemitỹ vaekue vy'a pópe omono'õne ikoga'a. 6 Upe tesaýpe osẽva mba'e ra'ỹi ipo renyhẽ oñotỹ haguã vy'a pópe ou jeýne koga'a apesã ipópe.

Psalms 127

1 Ñandejára óga nomopu'ãi ramo reiete imopu'ãha oñemoíta omba'apo hese. Ñandejára noñangarekói ramo távare reiete ñorãirõhára kuéra oñemoíta oñangareko hese. 2 Reiete pepu'ã ko'ẽ mboyve ha pyharéma peñeno peke, ha syva ry'ái ha kane'õngue reheve peje poreka pe'u vaerãre. Ñandejára ome'ẽ umi ohayhúvape ha'e kuéra oke aja. 3 Ñandejára niko ñande rovasa hína ome'ẽvo ñandéve ñande ra'y ha ñande rajy kuerarã. 4 Ku hu'ýicha oñorãirõva pópe niko mitã nguéra oúva kuimba'épe ha'e ipyahúpe. 5 Ovy'a upe kuimba'e ihu'y ryrú henyhẽva. Hese ndaipu'akái chéne chupe ohayhu'ýva, oñemoívo hikuái ojuehe táva rokẽme.

Psalms 128

1 Revy'a vaerã Ñandejára rehe rejerovia ramo, ha reiko ramo ha'e oipotaháicha. 2 Nde ry'ái repykuégui rekarúne, revy'áne, ha opa mba'épe resẽ porãne. 3 Nde róga pýpe ne rembireko ojoguáta ku parral hi'a hetávape. Ne mesa jerére katu nde ra'y ha nde rajy kuéra ojoguáta umi yvyra roky pyahúpe. 4 Kóicha ojevohasáta upe Ñandejára rehe ojeroviáva. 5 Ñandejára ta nde rovasa Sión guive reikove aja pukukue. Reikovéta rehecha haguã mba'éichapa Jerusalén opu'ã, 6 ha reikovéta rehecha haguã nde ra'y ra'yrépe. Py'a guapy toĩ Israélpe.

Psalms 129

1 Israel, emombe'u mba'éichapa yma ne mitã guive, nde rehe oñemoĩ umi nde rayhu'ýva. 2 Yma che mitã guive ajejopy vai, ha ndaipu'akái hikuái che rehe. 3 Che ape jokapa hikuái ku yvy oñembovoháicha ñemitỹrã. 4 Upéi Ñandejára, upe heko jojáva, che renohẽ umi iñañáva po guýgui. 5 Toguevi ñemotĩme opa ndoikuaaséiva mba'eve Sióngui. 6 Ojoguáta ku ñana óga ári opu'áva, oñemondoro mboyve ipirúmava, 7 avave heseve ipónte jepe omyenyhẽséva, térã trígoicha ohupi iyyva ári ogueraha. 8 Avave ohasáva nde'i chéne chupe kuéra: "Ñandejára ta pende rovasa, Ñandejára rérape rohovasa".

Psalms 130

1 Amo ipypukuvehágui niko ndéve añembo'e che Jára. 2 Che Jára, che rendu mína. Ejapysaka porã che rehe, ejapysaka che rembijerurére. 3 Ne mandu'átarõ ore rembiapo vaikuére, piko máva oñemoíta ne renondépe? 4 Nde katu reheja rei oréve ore angaipa ikatu haguã ndéve romomba'e. 5 Che py'a ite guive aha'arõ Ñandejára che pytyvõ haguã, ha arovia upe iñe'ẽ ha'e ome'ẽva chéve. 6 Che py'aite guive aha'arõ Ñandejárape, ku guárdia ajapóva ára ko'ẽ oha'arõháicha, ku guárdia ajapóva ára pyahu oha'arõháicha. 7 Israel! Ejerovia Ñandejára rehe. Imborayhu niko na iñambuéiva, ha jejopy vaígui ha'e ñane renohẽta. 8 Ha'e oheja reíta Israélpe opa iñangaipa.

Psalms 131

1 Che Jára, ndaha'úi ku añemoha'enteséva, térã amoíva che resa mba'e tuichávere. Ndaha'úi yvate eterei aguahẽséva, térã aipotáva mba'e hendape'ỹ, ndahupytýiva. 2 Nahániri. Akirirĩ ha py'a guapýpe aiko, ku mitã kambúicha isy jyva ári. Ku mitã okambu vaicha aiko py'a guapýpe. 3 Israel! Ejerovia Ñandejára rehe ko'ágã ha opa

ára.

Psalms 132

1 Ore Jára, ne mandu'a kena David rehe. Heta ite ha'e ohasa asy vaekue. 2 Ndéve Jacob Tupã mbarete ha'e he'i vaekue ndéve kóicha: 3 "Ndaike mo'ãi che róga guýpe, che rupápe nañenói chéne, 4 che resa ndahejái chéne oñemboty, térã che ropepi osapymi, 5 ajuhu peve Ñandejárape hendarã, upépe, Jacob Tupã mbarete oiko haguã". 6 Rohendu Tupã karameguã oïha Efrátape, ha roho rojuhu Jear núme. 7 "Jaha tupaópe, jaha ñañesũ Tupã pyenda renondépe". 8 Epu'ã ore Jára! Eike upe repytu'utahápe, nde ha ne karameguã mbarete. 9 Nde pa'i kuéra opa ára toiko teko jojápe, ha umi nde rehe ojeroviáva tosapukái vy'águi. 10 Ne rembiguái David rayhupápe, ani remboyke ne rembiporavópe. 11 Ñandejára nopyrũiva iñe'ëre, ome'ë vaekue Davidpe iñe'ë: 12 "Peteĩ nde ra'y amoíta mburuvicha guasúrõ ne rendaguépe. Ne ñemoñare kuéra ojapo ramo che ñe'ë ame'ë vaekue, ha che rembiapoukapy chupe kuéra ambo'étava, ne rendaguépe ha'e kuéra oguapýne mburuvicha guasúrõ opa ára". 13 Ñandejára niko oiporavo yvyty Sión upépe ha'e oikoségui. 14 "Ápe apytu'úta opa ára, ápe aguapýta ko'ápe aikoségui. 15 Ahovasáta chupe hi'upyrãme, ha mboriahu kuéra amohyguātãta. 16 Pa'i kuéra ahovasáta opa mba'e ojaópovape, ha umi Siónpe oikóva ha che rehe ojeroviáva vy'águi osapukáine. 17 Ápe heñói ha imbaretéta David ra'y, che rembiporavópe amboguapy hatãta. 18 Umi hese ija'e'yva ári aityta ñemotĩ, chupe katu ambotuicháne."

Psalms 133

1 Ajépa iporã ite ha mba'e ñane mbohoryva jahecha ramo umi Tupãre ojeroviáva oiko porãmba ramo oñondive. 2 Ha'ete ku mba'e ryakuã porã oñeñohéva Aarón akãre, ha hendyváre osyrýva ijao rembe peve. 3 Ha'ete ku ysapy yvyty Hermón pegua ho'a ramo guáicha yvyty Sión ári. Upépe Ñandejára oporohovasa ome'ëvo jeikove puku.

Psalms 134

1 Pemomba'e guasu Ñandejárape peẽ hembiguáiva, ha peẽ pene rembiapóva tupaópe pyharekue. 2 Pemopu'ã pende po Tupã koty gotyo, ha pemomba'e guasu Ñandejárape. 3 Ñandejára, yvága ha yvy apohare, ta pende rovasa yvyty Sión guive.

Psalms 135

1 Toñemomba'e guasu Ñandejára. Pemomba'e guasu Ñandejára réra, tomomba'e guasu chupe umi hese ojeroviáva, 2 umi tupaópe hembiapóva, ha umi tupao pepo guýpe oïva. 3 Pemomba'e guasu Ñandejárape, ha'e niko ipy'a porã, héra peropurahéi, ha'e niko imba'e recha kuaa. 4 Ha'e oiporavo vaekue imba'e teerã Jacob, upéva hína Israel. 5 Che aikuaa porã Ñandejára tuichaha, Tupã tuichave opa ambue tupã nguéragui. 6 Ñandejára niko ojapo ojaaposéva, yvága ha yvýpe, yguasu ha upe huguápe. 7 Amo ára mbotýgui arai omopu'ã, ojapo ára tiri oguerúva ama, ha yvytu ojora iñapytĩmby oguererekohágui. 8 Ha'e ojuka umi ñemoñare ypykue peteicha, kuimba'e ha mymba ra'y. 9 Mba'e tuicha ite ha hechapyráva omondo Faraón ha hembiguái kuérare Egipto mbytépe. 10 Heta tetã ohundi ha ojuka mburuvicha guasu mbaretépe: 11 Sihón, amorreo kuéra ruvicha guasu, Og, mburuvicha guasu Basán pegua, ha mburuvicha guasu kuéra oïva Canaánpe. 12 Umíva umi tetã yvy ome'ë hetã Israélpe imba'e teerã. 13 Ore Jára, nde réra niko ndopáiva, nde rehe oikóne mandu'a opa ára. 14 Nde, ne retã rehehápe, reñorãirõ, ha reiporiahurereko ne rembiguái kuérape. 15 Umi ta'ãnga tetã nguéra omomba'éva niko pláta ha óronte, yvypóra rembiapokue. 16 Ijuru ha noñe'ëi, hesa ha ndohechái, 17 ijapysa ha nohendúi, ijuru ha naipyтуhëi. 18 Upéichata avei umi ijapohare, ha umi hese kuéra ojeroviáva. 19 Peẽ Israelgua! Pemomba'e guasu Ñandejárape. Pa'i kuéra! Pemomba'e guasu Ñandejárape. 20 Levíta kuéra! Pemomba'e guasu Ñandejárape. Peẽ Ñandejára rehe pejeroviáva! Pemomba'e guasu ñande Járape. 21 Sión guive toñemomba'e guasu Ñandejára, upe oikóvape Jerusalénpe. Toñemomba'e guasu Ñandejára.

Psalms 136

1 Pemomba'e guasu Ñandejárape ha'e niko ipy'a porã, ha imborayhu ndopái araka'eve. 2 Pemomba'e guasu Tupãme tuichavéva opa ambue tupãgui, ha imborayhu ndopái araka'eve. 3 Pemomba'e guasu Ñandejárape opa mba'e járape, ha imborayhu ndopái araka'eve. 4 Ha'énteko pe oja póva umi mba'e hechapyráva, ha imborayhu ndopái araka'eve. 5 Imba'e kuaápe yvága ojapo vaekue, ha imborayhu ndopái araka'eve. 6 Y ári ko yvy omboguapy vaekue, ha imborayhu ndopái araka'eve. 7 Ha'e ojapo vaekue jasy ha kuarahy, ha imborayhu ndopái araka'eve, 8 ojapo kuarahy ára oisãmbyhy haguã, ha imborayhu ndopái araka'eve, 9 ojapo jasy ha mbyja kuéra pyhare oisãmbyhy haguã, ha imborayhu ndopái araka'eve. 10 Ha'e ojuka vaekue umi Egiptogua ra'y ypykuépe, ha imborayhu ndopái araka'eve, 11 ha'e Israel guápe oguenohẽ vaekue ijapytégui kuéra, ha imborayhu ndopái araka'eve, 12 ha'e pyapy mbaretépe chupe kuéra oguenohẽ, ha imborayhu ndopái araka'eve. 13 Ha'e Mar Rojo omboja'o mokõi hendápe, ha imborayhu ndopái araka'eve, 14 ha'e ombohasa vaekue Israel guápe mbyte rupi, ha imborayhu ndopái araka'eve, 15 ha'e ohundi vaekue yguýpe Faraón ha iñorãirõhára kuéra, ha imborayhu ndopái araka'eve. 16 Ha'e oisãmbyhy vaekue hetã guápe yvy ojeiko'ýha rupi, ha imborayhu ndopái araka'eve, 17 ha'e ohundi vaekue mburuvicha guasu mbaretépe, ha imborayhu ndopái araka'eve, 18 ha'e ojuka vaekue mburuvicha guasu ojekyhyjeváva, ha imborayhu ndopái araka'eve, 19 ha'e ojuka Sihón, amorréo kuéra ruvicha guasúpe, ha imborayhu ndopái araka'eve, 20 ha'e ojuka Og, mburuvicha guasu Basán pegua, ha imborayhu ndopái araka'eve. 21 Ha'e omboja'o vaekue umíva yvy hetã guápe, ha imborayhu ndopái araka'eve, 22 ha'ome'ẽ vaekue hembiguái Israel guápe imba'e teerã, ha imborayhu ndopái araka'eve. 23 Ha'e imandu'a ñande rehe jajepopy jave, ha imborayhu ndopái araka'eve, 24 ha'e ñane renohẽ vaekue ñande jopy vaíva po guýgui, ha imborayhu ndopái araka'eve. 25 Ha'e omongaru opa yvypóra ha mymba kuérape, ha imborayhu ndopái araka'eve. 26 Pemomba'e guasu Ñandejára yvágape guápe, ha imborayhu ndopái araka'eve.

Psalms 137

1 Babilonia ysyry rembe'y rupi roguapýva rojahe'o, Sión rehe ore mandu'ávo. 2 Sáuse rakãre ysyry rembe'y rupi opu'áva, romosãingómiva ore mbaraka. 3 Upépe umi iñapytĩmby ore reraha vaekue ojerure oréve ropurahéi haguã. Umi ipy guýpe ore jopýva ojerure oréve rombovy'a haguã chupe kuéra, he'ívo: "Pepurahéi oréve purahéi Sión rehegua." 4 Mba'éicha piko aipo ropurahéita, purahéi Tupãme guaráva tetã ambuépe? 5 Nde hegui che resaráirõ Jerusalén taijapa che po. 6 Che kũ toja che apeküre na che mandu'ái ramo nde rehe, namoĩri ramo Jerusalén tenondete opa umi mba'e che mbovy'ávagui. 7 Ore Jára, ne mandu'áke umi edomíta kuérare. Upe Jerusalén ho'aha árape he'i vaekue hikuái hese: "Peitypáke. Peitypaitéke. Amo imáta peve." 8 Nde Babilonia. Nde hína táva rundiha. Ovy'a vaerã upe oja póva nde rehe upe nde rejapo haguéicha ore rehe. 9 Ovy'a vaerã umi ne mitã nguéra ohupíva, ha oipetéva itáre.

Psalms 138

1 Che py'aite guive romomba'e guasúta ore Jára, tupã nguéra renondépe rogueropurahéita. 2 Nde tupao renondépe añesũne, nde réra amomba'e guasúne. Nde niko mborayhu ha añete, ha nde réra ha ne ñe'ẽ remoĩ opa mba'e ári. 3 Ndéve añembo'e ha nde che rendu, che py'a remombarete. 4 Mburuvicha guasu kuéra yvy arigua ta ne momba'e guasu ohendúvo umi ne ñe'ẽ, 5 ha ne rembipota togueropurahéi. Ndéko nde tuicha hína ore Jára. 6 Ñandejára oĩ ramo jepe pe amo yvate, ha'e oikuaa mávapa upe imboriahúva, ha mávapa upe oñemoha'enteséva. 7 Vaípe ajecha ramo, nde nda che rejái amano. Umi che rehe ija'e'ýva ipochy ramo, nde pu'aka hese kuéra, ha nde pyapýpe che renohẽ jejopy vaígui. 8 Ñandejára oja póta opa mba'e che rehehápe. Ore Jára, ne mborayhu niko ndopái araka'eve. Ani reheja rei upe ne rembiapokue remoñepyrũ vaekue.

Psalms 139

1 Ore Jára, nde reipyguara che reko ha nde che kuaa. 2 Nde reikuaa aguapy ha apu'ã ramo, mombyry guive reikuaa upe che akãme arekóva. 3 Reikuaa aguata téra aguapy ramo, opa mba'e ajapóva reikuaa. 4 Ñe'ẽ ne'ĩra gueteri osẽ che jurúgui, ha nde, che Jára, reikuaáma upe ha'étava hína. 5 Che kupépe ha che renondépe, upépe reime. Nde pópe che rereko, che rehe reñangareko. 6 Nde che kuaa porã

eterei, mba'e hesakã'ỹva chéve ha ija'ỹva che akãme. 7 Mba'éicha piko añemomombyrýta nde hegui? Moõ piko ikatúta akañy nde hegui? 8 Yvágape ajupi ramo, upépe reime. Omanóva ohohápe aguejy ramo, upépe reime. 9 Ko'ětĩ gotyo aveve ramo aha, térã kuarahy reike gotyo yguasu rembe'y rupi aha ramo aiko, 10 upépe jepe, nde che sãmbyhýne, che rehe reñangarekóne. 11 Ha'e ramo: "Iñypytũháme akañýta, áragui toiko pyhare ha ta che aho'i". 12 Pyhare naiñypytũ mo'ãi ndéve, pyhare áraicha hesakãta. Ára ha pyhare niko peteicha ndéve. 13 Opa che retepy ne rembiapokue, ha che sy rye pýpe che apo ñepyrũ vaekue. 14 Che mopirĩmba ha che mbojurujái upe che rehe rejaová. Upévale romomba'e guasu. Ajépa tuicha ite upe ne rembiapokue. 15 Che angapy peve reikuaa, ha umi che kãngue oñemoĩ ramo ojuehe kañyháme, añembojoapýrõ ojuehe yvy guýpe. 16 Aikove mboyve, nde che recháma vaekue. Ha nde kuatiápe oĩmbáma mba'éichatapa che rekove, peteĩ árante jepe aikove mboyve. 17 Ore Jára, hypy'ũ etépa umi mba'e ne akãme rerekóva! Heta eterei oñemoĩmba ramo oñondive. 18 Añemoĩta ramo aipapa, hetave yvyku'i ra'ỹigui. Ha aroguahẽ ramo hu'áme, nde ypýpente gueteri aime. 19 Ore Jára, ejukapa nga'u ra'e umi heko vaíva! Toñemomombyry che hegui umi oporujukáva, 20 umi nde rehe oñe'ẽ vaíva, ha nde réra oiporu reíva. 21 Ore Jára, ndacha'etí umi nde rehe ija'e'ỹvare, ndaikuaaséi mba'eve umi nde rehe opu'ãvagui. 22 Mba'evete voi ndaikuaaséi chugui kuéra, ndacha'etí ete voi hese kuéra. 23 Tupã, eipyguara che py'apy, eikuaa mba'épa oĩ che apytu'ũnguápe, 24 ehecha ahápa hína tape vaíre, ha che mboguata uvei nde rape opa'ỹva rupi.

Psalms 140

1 Salmo, David rembiapokue. 2 Ñandejára, che renohẽ kena umi iñañáva apytégui, eñangareko che rehe ani hembiapo vaíva ojapo che rehe mba'eve. 3 Ha'e kuéra niko ivaívante iñakãme oguereko, ha ára ko'ẽre oñorãirõ. 4 Mbóicha upe ikũ ohãimbe'e hikuái, ijuru katu pohã vai memete. 5 Eñangareko che rehe Ñandejára ani heko vaíva pópe ha'a, ani hembiapo vaíva ojapo che rehe mba'eve, ani ha'e kuéra che moñepysãnga. 6 Umi mbaretépe oikóva che jurase iñuháme, che raperáme omoĩ chéve ñuhã. 7 Ñandejára, ndéve katu ha'e: "Nde hína Tupã. Ehendu che Jára che ñembo'e. 8 Che Jára, nde hína upe che pytyvõva, nde reñangareko che rehe ñorãirõme". 9 Ñandejára, ani rehejátei umi iñañávape osẽ porã upe ojaposéva, ani ágã upéi oñemoha'entese hikuái. 10 Umi che rehe oñemoĩva akã ári to'a umi mba'e vai ojapose vaekue che rehe. 11 Tatapyĩ to'a hi'ári kuéra, tojeity chupe kuéra yvy kuápe anive haguátei osẽ. 12 Tahenda'ỹ hetáme upe oñe'ẽ reíva hapicháre, mba'e vai hapykuéri toiko, chupe ohundi peve. 13 Ñandejára, che aikuaa reñemoĩha imboriahúva ykére, ha umi oikotevẽvape reipytyvõha. 14 Heko jojáva omomba'e quasúne nde réra, heko potíva oikóne nde ykére.

Psalms 141

1 Ñandejára, ndéve añembo'e. Pya'e eju che pytyvõ. Che rendu kena ndéve añembo'e ramo. 2 Insiénsoicha toguahẽ ndéve che ñembo'e. Mba'e kuave'ẽ ka'aru guáicha umi che po ndéve amopu'áva. 3 Ñandejára, emoĩ che juru rehe oñangarekóva, upe che kũ ojoko vaerã. 4 Ani rehejátei mba'e vai che py'a ra'ã, térã ajehe'a heko vaíva ndive tembiapo vaípe. Ha'e kuéra okaruhápe, ijapytépe kuéra ndaikéi chéne. 5 Kuimba'e johéi pyre che nupã ramo, upéva iporã, che mongavaju ramo, upéva mba'e ryakuã porãicha che rehe oñeñohéva. Nambovavái chéne che akã umíva umi mba'épe. Hembiapo vaíva katu ndojokói chéne che ñembo'e, 6 ha huvicha kuéra oñemyañáne ita yvatégui ho'a haguã. Umi hembiapo vaíva oikuaáne opa mba'e hendapete ha'e hague. 7 Ku oñeñemitỹ haguã yvy oñembojereháicha, upéicha isarambipáne ikãnguekue upe yvykua juru rupi. 8 Ñandejára, che niko nde rehente ajesareko. Nde rehe ajerovia. Ani che reja reítei. 9 Eñangareko che rehe, ani che jura hikuái, térã ñuháme che reity umi mba'e vai apoha. 10 Hembiapo vaíva iñuháme jeýnte to'a. Che katu tahasa ojehu'ỹre chéve mba'eve.

Psalms 142

1 David ñembo'e ita kuápe oĩ ramo guare. 2 Ñandejárape hatã añembo'e, Ñandejárape hatã ajerure che poriahurereko haguã. 3 Henondépe ahekuavóne che py'angata, henondépe amoĩne che rembiasas asykue. 4 Name'ẽ véima ramo jepe, nde reikuaa che rapykuere. Che raperáme katu ñuhã chéve oñemoĩ. 5 Che jerére amaña ha avavépe ndahechái, ndaipóri peteĩnte jepe che pytyvõva. Avave ndoikuaaséi

mba'eve che hegui. 6 Ñandejára, ndéve asapukái ha ha'e: "Nde upe ikatúva che mo'ã, ndéve añónte niko areko ko yvy ári." 7 Ejapysaka che rehe. Vaípeko ajecha. Che nohẽ umi che rayhu'ỹva pógui, imbareteteve niko che hegui hikuái. 8 Che pe'a ko iñapytĩmby aikohágui ha nde rera amomba'e guasúta. Heko jojáva niko oha'arõ hína nde rehecha kuaa haguã chéve.

Psalms 143

1 Ñandejára, che rendu ndéve añembo'évo. Ejapysaka che rehe ha che rendu. Nde niko upe nde reko jeroviaha ha upe nde reko jojáva. 2 Ani che renói che mbojovake haguã. Ne renondépe niko ndaipóri hembiapo vai'ỹva. 3 Umi che rehe ija'e'ỹva, che rapykuéri oiko che jukase. Yvýre che pete ha pytũmbýpe che rereko. Upépe aiko ku yma omano vaekuéicha. 4 Name'ẽ véima niko ha py'a tarovápe aiko. 5 Umi mba'e yma guare ou che akãme, che mandu'a umi ne rembiapokuére. 6 Ndéve che po amopu'ã ha añembo'e. Ku yvy oha'arõháicha ama upéicha nde rehe che ãho. 7 Ñandejára! Pya'e eju che pytyvõ, che rekove niko osótama. Ani rekañýtei che hegui, ani ágã upe haguére amano. 8 Ára ko'ẽ togueroguahẽ chéve ne mborayhu, ajerovia haguére nde rehe. Ehechauka chéve mba'éichapa aiko vaerã. Nde rehente voi che ajerovia. 9 Ñandejára, che renohẽ umi che rayhu'ỹva po guýgui, nde pepo guýpe niko añemo'ã. 10 Che mbo'e kena ajapo kuaa haguã ne rembipota, ndéko hína Tupã che Jára. Nde py'a porã kena che ndive, ha che mboguata tape porãre. 11 Ñandejára, nde rera rehehápe, eheja taikove. Nde reko jojágui, che renohẽ jejopy vaígui. 12 Ne mborayhu rehehápe, ejuka umi che rayhu'ỹvape. Ehundi che rehe ija'e'ỹvape, chéko ne rembiguái hína.

Psalms 144

1 Toñemomba'e guasu Ñandejára! Ha'e upe oñangarekóva che rehe, ha upe che mbokatupyrýva ñorãirõrã. 2 Ha'e ipy'a porã che ndive ha che mo'ã, oñangareko che rehe ha che nohẽ jejopy vaígui. Ha'e ha upe omoíva tetã nguéra che po guýpe. 3 Ñandejára, Mba'e piko yvypóra ne mandu'a haguã hese? Máva piko yvypóra remomba'e eterei haguã? 4 Hekove niko upe ipytuhẽicha mbyky, ku kuarahy'ãicha pya'e ohasa. 5 Ñandejára, Eipe'a yvága rokẽ ha eguejy. Einupã umi yvyty ha totĩmbo. 6 Umi ára vera nde hu'ýva epoi, ha umi nde rayhu'ỹva emosarambi. 7 Upe amo yvatégui nde po eipyso, ha che renohẽ ko ysyry pochýgui. Che renohẽ kena ambue tetã megua po guýgui, 8 umi ijapúvagai, iñe'ẽ ome'ẽva ha upéi ndojapói upe he'íva. 9 Tupã, purahéi pyahu ndéve apurahéita. Ára púpe rogueropurahéita. 10 Nde rupi mburuvicha guasu kuéra ipu'aka hese kuéra ija'e'ỹvare. Nde upe renohẽva ne rembiguái Davídpe jejopy vaígui. 11 Ani rehejátei ajejuka kyse pukúpe. Che renohẽ kena ambue tetã megua po guýgui, umi ijapúvagai, umi iñe'ẽ ome'ẽva ha upéi ndojapói upe he'íva. 12 Ore ra'y kuéra taimbarete umi yvyra tyarõicha, Ore rajy kuéra tojogua umi horkõ ijeguapávape oíva mburuvicha guasu rógape. 13 Umi ore koga'a roñongatuhápe tahenyhẽ, tahenyhẽ opaichagua koga'águi. Ore rymba kuéra katu taimemby reipa, ojo'ári taimemby upe ñúre. 14 Umi ore vaka kuéra tahye guasupa, ha toĩ'ỹ imemby kuáva. Toĩ'ỹ upe okáre avave osapukáiva kyhyjégui. 15 Ovy'a vaerã upe tetã kóicha oikóva. Ovy'a vaerã upe tetã oguerékóva Tupãme ijára ramo.

Psalms 145

1 Tupã che Jára, ndéve romomba'e guasúta che ruvicha guasu. Nde rera amomba'éta opa árape. 2 Ára ko'ẽre romomba'e guasúta, ha nde rera amomba'éne opa ára. 3 Ñandejára niko tuicha hína, ituichakue ndaikatúi jaikuaapa. Chupe ñamomba'e guasu vaerã. 4 Túva kuéra omombe'úne ta'ýra kuérape ne rembiapokue, ha'e kuéra omoherakuãne umi mba'e tuichaite rejapóva. 5 Omombe'úne hikuái mba'éichapa remimbipa, ha che aikuaaukáne umi mba'e rechapyrã rejapóva. 6 Ha'e kuéra omombe'úne umi mba'e tuichaite nde rejapóva ha oporomongyhyjéva, che amoherakuãne ne rembiapokue tuichaite. 7 Imandu'áne hikuái ne mba'e porãiteha, ha ndéve opurahéine nde reko joja haguére. 8 Ñandejára imba'e porã ha oporoporiahurereko. Ha'e oporohayhu ha hasýpe ipochy, 9 opavavépe ha'e ohecha kuaa, ha ohecha ramó opa hembiapokue. 10 Opa ne rembiapokue ta ne momba'e guasu, Ñandejára, opa nde rehe ojeroviáva ta ne momba'e guasu. 11 Ha'e kuéra tomyerakuã tuichaha upe ne retã, ha'e kuéra toikuaauka nde ne mbareteha. 12 Upéicha ramo maymáva oikuaáne ne mbareteha, ha upe ne retã tuichaha. 13 Ne retã niko mba'e

opa'ŷva, ha nde reporosãbyhýta opa árape. Ñandejára nopyrũiva iñe'ëre, ha'e ipy'a porã opa mba'épe. 14 Ñandejára ojoko umi ho'ávape, ikangývape omopu'ã jey. 15 Opavave omoĩ nde rehe hesa nde remongaru haguã chupe kuéra hi'árape. 16 Reipe'a nde po, ha nde mba'e porãme remohyguatã opa mba'e oikovévape. 17 Ñandejára heko joja opa hapépe, ha'e ipy'a porã opa mba'épe. 18 Ha'e oñemoaguĩ umi oñembo'évape, umi ipy'aite guive chupe oñembo'évape. 19 Umi chupe omomba'éva rembipota ha'e ojapo, ha ojerure vove chupe pytyvõ ha'e oguenohẽ chupe kuéra jejopy vaĩgui. 20 Ñandejára oñangareko umi chupe ohayhúvape, umi heko vaívape katu ha'e ohundi. 21 Amomba'e guasúta Ñandejárape. Opa oikovéva tomomba'e guasu héra marangatu, ko'ágã guive ára paha peve.

Psalms 146

1 Toñemomba'e guasu Ñandejára. Amomba'e guasu Ñandejárape che py'aite guive. 2 Aikove aja amomba'e guasúta Ñandejárape, che rekove pukukue apurahéita Ñandejárape. 3 Poguasú kuérare ani pejerovia, umíva niko yvypórante ha ndaikatúi ñane renohẽ jejopy vaĩgui. 4 Ha'e kuéra omano vove, yvýpe jeýnte oho opa, ha upe árape opyta rei opa umi mba'e ojauposéva. 5 Ovy'a vaerã upe Jacob Tupã oipytyvõvape, upe ojeroviáva Tupã Ñandejára rehe. 6 Ñandejára upe ojapo vaekue yvága ha yvy, yguasú ha opa mba'e ipype oíva. Ha'e niko nopyrũiva iñe'ëre. 7 Oñemoĩ uvei ojejopy vaíva ykére, ha omongaru iñembyahývape. Ñandejára opoi umi iñapytĩmby ojererekóvagai, 8 Ñandejára oheja umi ohecha'ŷvape ohecha jey, Ñandejára omopu'ã umi ikangývape, Ñandejára ohayhu umi heko jojávape, 9 Ñandejára oñangareko umi mombyry guáre, ha ityre'ŷ ha iména manóvape ha'e oipytyvõ. Heko vaíva rape katu ha'e ohundi. 10 Ñandejára niko mburuvicha guasu opa árape guarã. Táva Sión! Ñandejára ne sãbyhýta opa árape. Toñemomba'e guasu Ñandejára.

Psalms 147

1 Toñemomba'e guasu Ñandejára. Ajépa iporãite Tupãme japurahéi ramo, chupe ñamomba'e guasu vaerã vy'a pópe. 2 Ñandejára omopu'ã jey Jerusalén ha ombyatypa Israelgua mombyry rupi isarambi vaekue. 3 Ipy'a rasýva ha'e omonguera ha umi ho'o ojejoka hague rupi ha'e ojokuapa. 4 Ha'e he'i mbovýpa mbyja kuéra oíta ha héra rupi peteĩ-teĩme oikuaa. 5 Ñandejára niko tuicha ha imbarete hína, iñarandukuépe ndaijojahái. 6 Ñandejára oipytyvõ imboriahúvape, hembiapo vaívape katu yvýre oipete. 7 Pepurahéi Ñandejárape pende py'aite guive, árpa púpe pepurahéi Tupãme. 8 Yvága ha'e aráipe ojaho'i, yvy apére ha'e omongy, ha umi yvytyre kapi'i omoheñoi. 9 Mymba kuéra ha'e omongaru, ha umi yryvu ra'y chupe ochiã vove. 10 Kavaju mbaretetekue ha'e nomomba'éi ete, térã kuimba'e jepytaso. 11 Ha'e ohecha ramó umi chupe omomba'évape, ha umi ojeroviáva imborayhúre. 12 Jerusalén, erohory Ñandejárape, Sión emomba'e guasu Tupãme. 13 Ha'e omboty hatã ne rokẽ nguéra ha ohovasa nde ra'y ha nde rajy kuéra nde pype. 14 Ha'e ogueru py'a guapy nde yvýpe, ha nemohyguatã trígo iporãévape. 15 Ha'e ombou iñe'ë ko yvýpe ha upe he'íva py'a oguahẽ. 16 Mandyjúicha ha'e ombou y rypy'a, ha taniмбу́icha omosarambi ysapy ratã. 17 Ha'e ombou amandáu ha y, ro'ýgui hypy'a. 18 Ha'e he'i ha hykupa, oipejuka yvytu ha umi y osyry. 19 Jacóbpe ha'e oikuaauka hembipota. Israelpe ha'e ome'ẽ hembiapoukapy. 20 Ambue tetã ndive ha'e upéicha ndojapói, ndoikuaaukái chupe kuéra hembiapoukapy. Toñemomba'e guasu Ñandejára.

Psalms 148

1 Toñemomba'e guasu Ñandejára. Yvágagui toñemomba'e guasu Ñandejára, amo yvate guive chupe toñemomba'e guasu. 2 Tomomba'e guasu chupe hemimbou kuéra, tomomba'e guasu chupe opa tekove yvága pegua. 3 Tomomba'e guasu chupe kuarahy ha jasy, tomomba'e guasu chupe mbyja kuéra. 4 Tomomba'e guasu chupe umi yvága, ha umi y hi'ári oíva. 5 Pemomba'e guasu Ñandejára réra, iñe'ë rupi ha'e opa mba'e ojejapo vaekue. 6 Ha'e omoĩ vaekue opa mba'e hendápe opa árape guarã, omoĩ chupe kuéra mba'éichapa ojeguereko vaerã, mba'e ikatu'ŷva araka'eve oñemboyke. 7 Tomomba'e guasu Ñandejárape yvy guive, pira kuéra ha umi tugua pypuku, 8 ára vera ha amandáu, tatatína ha ysapy rypy'a, ha yvytu ratã hembipota ojapóva, 9 umi yvyty rusu ha yvyty kuéra, yva máta ha opaichagua yvyra máta, 10 mymba saite ha tymba kuéra, opa yvýre otyryryva ha guyra kuéra, 11 mayma mburuvicha guasu ha tetã nguéra, poguasú ha opa mburuvicha yvy arigua, 12 mitã rusu ha kuñataĩ nguéra,

itujáva ha mitáva tomomba'e guasu chupe. 13 Pemomba'e guasu Ñandejára réra, ha'e añoite upe héra tuichaitéva. Ha'e imimbipápe oĩ yvága ha yvy ári. 14 Hetã ha'e omombarete vaekue. Chupe omomba'e guasu umi hese ojeroviáva, Israelgua, umi ha'e ohayhúva. Toñemomba'e guasu Ñandejára.

Psalms 149

1 Toñemomba'e guasu Ñandejára. Pepurahéi Ñandejárape purahéi pyahu, umi hese ojeroviáva atýpe chupe toñemomba'e guasu. 2 Israelgua toguero'hory ijapo harépe, Siongua toguero'hory huvicha guasúpe. 3 Héra rehehápe pejeroky, tambor ha árpa púpe chupe pepurahéi. 4 Ñandejára niko ohayhu hetã guápe, imboriahúvape oguenohẽ jejopy vaígui. 5 Tahory hesehápe umi imarangatúva, oñenoháme jepe chupe topurahéi. 6 Ijurúgui tañahendu omomba'e guasúrõ Tupãme, ipópe toguereko kyse puku hãimbe jováiva, 7 ojahéi haguã ambue tetã guáre, oinupã rasývo chupe kuéra. 8 Mburuvicha guasu kuéra kadenape tojokua, huvicha kuéra toipykua, 9 tojejapo umíva, kuatiápe oñemoĩ haguéicha. Umi hese ojeroviáva kóicha osẽ porãta. Toñemomba'e guasu Ñandejára.

Psalms 150

1 Toñemomba'e guasu Ñandejára. Pemomba'e guasu Tupãme tupaópe, pemomba'e guasu chupe yvága tuichaha javeve, 2 pemomba'e guasu chupe hembiaapo tuichakuére, pemomba'e guasu chupe ha'e tuichágui. 3 Pemomba'e guasu trompéta púpe, pemomba'e guasu chupe árpa ha mbaraka púpe, 4 pemomba'e guasu chupe tambor pu ha jerokýpe, pemomba'e guasu chupe mbaraka ha mimby púpe. 5 Pemomba'e guasu chupe platillo púpe. Pemomba'e guasu chupe platillo pu rorýpe. 6 Mayma oikovéva tomomba'e guasu Ñandejárape. Toñemomba'e guasu Ñandejára.

Proverbs 1

1 David ra'y Salomón, Israel ruvicha guasu, imbo'epyrã oheja vaekue, 2 jahupyty haguã arandu ha jeheko mbo'e, ha jaikuaa haguã ñe'ẽ ipypukúva, 3 ha jajeheko mbo'e hekópe, jaiko haguã teko jojápe, teko hekopegua ha teko marangatúpe, 4 umi mba'eve oikuaa'ýva iñarandu haguã, ha mitã rusu, imba'e kuaa ha oñamindu'u kuaa haguã. 5 Iñarandúva ohendúrõ oikuaavéta, ha iñakã porãva ikatupyryvéta. 6 Ikatúta jaikuaa iñarandúva ñe'ẽ, mba'épa he'ise umi ñe'ẽnga ha umi ñe'ẽ hasýva. 7 Arandu ñepyrũha Ñandejára ñemomba'e, ivýrova katu, ojapo'i arandu ha jeheko mbo'e. 8 Ehendúke che ra'y nde ru ñe'ẽ, ha aníke rejahéi nde sy ne mbo'évare. 9 Upéicharõ ko'áva yvoty apesãta ne akãre, ha mbo'y jegua nde ajúri. 10 Che ra'y, ani reheja ne mbotavy umi iñangaipáva, ani rehendu chupe kuéra. 11 He'i ramo ndéve: "Eju ore ndive, ñamoñuhã imarangatúvape, 12 jahape ra'arõ ha jajuka. 13 Péicharõ heta mba'e jahupytýta, ha imba'e kuerakuégui ñamyenyhẽ ta ñande róga. 14 Ha nde rehupytýne ore rohupytyháicha avei." Péicha he'i ramo ndéve, 15 ani reho hendive kuéra hape kuérargui ejei. 16 Mba'e vai apópe ha'e kuéra ipya'e, ha mbyky oporojuka haguã. 17 Rei oñemoĩ ñuhã guyra kuéra ohechárõ. 18 Iñangaipáva katu omondérõ ñuhã, ha'e kuéra jeýnte ho'a ipype. 19 Péicha opa umi imba'e potáva, imba'e pota voi ojuka chupe. 20 Arandu osapukái pe okáre opa rupi ohenduka iñe'ẽ. 21 Opa aty guasu oĩháme ha'e oñe'ẽ, táva guasu rokẽme kóicha oñehenduka: 22 "Araka'e peve piko peẽ pene mitã rekóva peikóta mitã tavýicha? Peẽ pejejapóva pevy'áta pende jejapóre? Ha peẽ itavýva pejahéita arandúre? 23 Pehendúna ko'ã ha'éva. Añe'ẽ niko peẽme che py'aite guive. 24 Pohenói vaekue ha na peche renduséi. Ambohasa peẽme che po ha ndapeikuaaséi mba'eve. 25 Poheko mbo'e ramo napehenduséi vaekue, añemoñe'ẽ ramo peẽme mba'eve ndapeikuaaséi. 26 Upévare, ho'a vaírõ peẽme apukáta pende rehe, ha pekyhyje jave añembohoryne pende rehe. 27 Ágãnte vyty ratãicha kyhyje ho'áne pende ári, opa rupi ho'a vaipáne peẽme, ha pende jopýne jepy'apy ha angata. 28 Upe vove, che renóine ha añemokirirĩne pende hegui, che rekáne ha nda che juhúi chéne. 29 Nda pe hayhúi haguére arandu, ha napemomba'úi Ñandejárape, 30 pemboyke haguére che ñe'ẽ, ha opa ha'évare pejahéi, 31 upévare, pende reko vaikue ho'áne pende ári, pene mbojegarua peve. 32 Ijejavykue voi ohundi itavývape, ha ivýrovape heko reikue. 33 Umi che rendúva katu oikovéta py'a guapýpe, okyhyje'ýre mba'evégui."

Proverbs 2

1 Che ra'y, ehendúke che ñe'ě, ha eñongatu ne akãme opa ha'éva. 2 Ejapysaka porã arandúre ha eñeha'ã eiko kuaa. 3 Reipota ramo arandu, opa mba'e reikuaase, 4 ha reñeha'ã hese viru rehe ramo guáicha, yvyguýicha reheka, 5 Rehecha kuaáne upépe mba'épa he'ise hína pe Tupã ñemomba'e, ha reikuaáne chupe. 6 Ñandejára pe arandu ome'éva, ha chuguínte osěva mba'e kuaa ha akã porã. 7 Ha'e oipytyvõ heko jojávape, ha omo'ã hekópe oikóvape. 8 Heko jojáva rapére ha'e oñangareko, ha umi hese ojeroviávape oipytyvõ. 9 Che rendu ramo reikuaáne mba'épa teko joja, ha opa mba'e hekopegua. 10 Arandu oikéta nde py'apýpe ha mba'e kuaa ne mbopy'a rorýta. 11 Ne arandu rupi reñangareko kuaáta nde jehe, ne mba'e kuaa ne pytyvõta. 12 Péicharõ, ndereiko mo'ãi tape vaíre, ha ndere'a mo'ãi heko añáva pópe. 13 Umíva tape porã oheja, ha oiko tape karëre. 14 Hembiaapo vaípe ha'e kuéra ovy'a, ha oguerohory heko aña. 15 Umíva opia tape porãgui ha jejavyha mantépe oiko. 16 Arandu nde pe'áta kuña reko vai pógui ñe'ě kuaápe nde reityséva, 17 ohejáva imborayhu ipykue ha hesaráiva iñe'ěgui Tupãme ome'ě vaekue. 18 Hógape reiko ramo ndaikatú mo'ã véima resẽ. Nde reraháta omanóva ohohápe. 19 Umi hendápe oguahëva nosẽ véima, upépentema opyta. 20 Upévare, eikóke tape porãre, imarangatúva oikoháicha. 21 Heko jojáva mante oikóne ko yvy ape ári. Ijohéi pyrëva mante hendáne ipype. 22 Iñañáva katu oñehundipáne, ojhapo'óne ko yvýgui.

Proverbs 3

1 Che ra'y, ani nde resarái che ñe'ěgui. Nde py'a ruguápe eñongatu ndéve ha'éva. 2 Péicharõ reikove pukúta ha reiko porãta. 3 Opa ára kena ne marangatu ha nde py'a porã, jeguaka ramo ereko nde jehe, ha eñongatu nde py'a pýpe umi mba'e. 4 Péicharõ, ne pytyvõne Tupã ha nde rerohorýne opavave. 5 Ejerovia Ñandejárame nde py'aite guive, ha ani nde jehe ańónte. 6 Eikuaáke ha'e oíha opa rupi, ha ha'e omyesakátaha ndéve nde rape. 7 Ani ere nde jehe ne arandu etereiha. Emomba'e Ñandejárape ha eheja mba'e vai. 8 Upéva pohã porãta nde retépe guarã, omombaretéta ne kãngue. 9 Emomba'e Ñandejárape opa mba'e rerekóvape, ha opa remono'õ tenondévape nde kokuégui. 10 Péicharõ, nde róga henyhëta koga'águi, ha ne mbayru kuéra kaguy pyahúgui. 11 Che ra'y, ani rejahéi Ñandejára rehe oñemoñe'ě ramo ndéve, térã nde pochy ha'e nde reko mbo'e ramo. 12 Tupã oja'óva voínte ohayhúvape, ta'ýrare ojapoháicha itúva. 13 Ovy'a vaerã arandu ojuhúva ha iñakã poráva. 14 Upéva iporãiteve plátagui ha ohejaiteve órogui. 15 Iporãve ita jeguágui, ha ndaipóri imbojojaha. 16 Arandu ombopukúta nde rekove, yvate ne mopu'ã ha ne mombaretéta. 17 Arandu ombopiro'yta nde rekove, ha mamó reguataha rupi reiko porãta. 18 Ne arandúrõ reikovevéta, iñarandúva ovy'áta. 19 Tupã, arandu rupi, ojapo vaekue ko yvy, ha imba'e kuaápe omohenda pe yvága. 20 Arandu rupi umi yguasú ojapo, ha araígui omondyky ysapy. 21 Che ra'y, ne akã guapy kuaa kena, ani nde resarái arandúgui. 22 Péicharõ reikovéta, ha mbo'y jeguáta nde ajúri. 23 Reikóta rekyhyje'ýre ha nereñepysãngái chéne. 24 Nderekyhyjéi chéne reñenóvo reke haguã, ha reke porãne. 25 Nereñemondýi chéne oúro jepe ndéve iñañáva yvytu ratáicha. 26 Ñandejára oñangarekóta nde rehe, ha ndohejái chéne re'a ñuhãme. 27 Oikotevéva oñembojárõ ne rendápe, ani rejere chugui. Ikatu ramo, eipytyvõ chupe. 28 Oí ramo nde pópe reporopytyvõ haguã ani erétei: "Ko'ěrõ jahecháta ndéve". 29 Ani rejapo ivaíva nde róga ykére guáre, jeroviápe oikóva nde ypýpe. 30 Ani reñorãirõ rei avave ndive, ojapo'ýrõ nde rehe ivaíva. 31 Ani reikose umi mbaretépe oikóvaicha, ani rejehe'a hese kuéra. 32 Iñañávape Ñandejára ndohayhúi, imarangatúvape omokunu'ũ. 33 Heko añávare Ñandejára ojahéi, ha heko potíva róga katu ohovasa. 34 Oñembotuichávagui mba'eve ndoikuaaséi, imboriahúvape katu oipytyvõ. 35 Iñarandúvape omoherakuã porãne, itavývape katu omotíne.

Proverbs 4

1 Pehendu che ra'y kuéra pende ru remimbo'e, pejapysaka peikuaa haguã ha'éva. 2 Mba'e iporáva pombo'éta, ani pemboyke che ñe'ě. 3 Che, che mitã vaekue avei, che sy che rayhu, che mokunu'ũ. 4 Che ru che mbo'emi kóicha: "Eñongatu che ñe'ě nde py'ápe, ha ejapo ha'éva reikove haguã. 5 Ne arandúke ha eikuaa opa mba'e, ani nde resarái che ñe'ěgui, ani umíva remboyke. 6 Ani reheja reítei, ne mo'áne opa ára. Rehayhu ramo oñangarekóne nde rehe. 7 Ñane aranduse jepe ñane arandúma voi, eme'ě opa erekóva mba'e kuaa rehehápe. 8 Erohory pe arandu ha yvate nde rupíta, ehayhu ha ne mbotuicháta. 9 Yvoty apesãme guáicha ombojeguáta ne akã." 10 Che rendúke, che ra'y, topyta ne akãme che ñe'ě, péicharõ reikove pukúta. 11 Che

rogueraháne arandu rape iporävévere, romboguátáne tape ikarë'ývare. 12 Reguata kuévo ani chéne nde pysyrýi, ha reñani ramo nereñepysāngái chéne. 13 Ne rakate'ýke opa rombo'e vaekuere. Nderejeíri ramo chugui reikove pukúne. 14 Iñaáva rapykuéri ani reho, ha ha'e kuéra oikoháicha ani reiko. 15 Umíva rape rupi ani rehasa ha eguata tenonderávo. 16 Ha'e kuéra ndokéi ojapo'ýrõ ivaíva, ha ndahopehýiri oity'ý ramo hapichápe. 17 Mba'e vai apo ha'e kuéra oguereko tembi'u ramo, ha y ro'ysā porā ramo pe mbaretépe jeiko. 18 Ipotíva rape ko'ëticha hesakā, ha hesakāve ohóvo omimbipa peve. 19 Iñaáva rape katu pyharéicha iñypytū, moõpa oñepysānga jepe ha'e kuéra ndoikuaái. 20 Ehendu che ra'y ko ndéve ha'éva, ejapysaka che rehe. 21 Ejepy'a mongeta hese, eñongatu nde py'apýpe. 22 Ko'ā mba'e reikuaa ramo reikovéta, umíva omohesāi mayma oikovévape. 23 Eñangareko porāke opa reñandúvare, umívagui niko heñói ñande rekove. 24 Nde jurúgui eipe'a japu, ha ani ne ñe'ë rei. 25 Ema'ë tenonderā gotyo, anítei ne tĩndy avave renondépe. 26 Emaña porā nde raperäre, ani ikarugua nde hegui. 27 Ani reñeme'ë mba'e vaípe, eñemomomyry chugui.

Proverbs 5

1 Che ra'y, ehendu che mba'e kuaa, ejapysaka ko arandúre, 2 upéicharõ reiko kuaáne, ha nde jurúgui osēne mba'e porā reikuaáva. 3 Cháke otyky eíra kuña omendáva jurúgui, ha guavijúicha he'ë. 4 Amo ipahápe katu petýicha iro, ha kyséicha hāimbe. 5 Ha'e nde reraháta remano haguāme, hendive reikórõ, remanóta. 6 Nomomba'ei tape oguataha, oho rei-rei oimehápe. 7 Upévare, pehendu che ra'y kuéra. Ani pemboyke che ñe'ë. 8 Pejere peichagua kuñágui, anítei peñemoaguí hóga rokëre, 9 ani haguā avave opyta pene rendaguépe, ha pene mitäreve pepa, 10 ha oime hyguātáva pende pytúre, ha pende ry'ái repykue opyta peikuaa'ýva rógape. 11 Upe ríre pene rasēne, pende rete ha pende ro'o ikusuguepáma ramo. 12 Pejéne upérõ: "Che vyroite piko ra'e, ha na che ñe'ë rendúi avavépe. 13 Ndajapysakái vaekue umi che mbo'esévere, ha mba'eve ndaikuaaséi che mbo'ehára kuéragui. 14 Haimete añehundi, haimete añemotí opavave renondépe." 15 Eiko ne rembireko ndive añónte, ha chupe añónte ehayhu. 16 Mitā okára ndogueru mo'ái ndéve mba'eve iporáva. 17 Tokakuaa ne ndive ne mitā nguéra, ha anítei nde rogagua'ý oiko ne ndive. 18 Evy'a ne rembireko ndive pe kuña remenda hague, ne mitāme gueteri: 19 kuña ijuky ha isarakíva. Ta ne monga'u imborayhúpe ha ta ne myendy ikunu'úme opa ára. 20 Che ra'y, mba'érepa nde akā rakúta nde rapicha rembireko rehe? Mba'érepa rehavi'úta kuña ne mba'e'ýva pyti'a? 21 Ñandejára oikuaapa yvypóra rekovekue, ha ohechapa moõ rupípa oiko. 22 Heko añávare ojeréta itukumbo, iñangaipa omoñuhāta chupe, 23 ndojeheko mbo'eirõ omanóta, ha itavy etereígui oñehundíta.

Proverbs 6

1 Che ra'y, reme'ë ramo ne ñe'ë nde rapicháre, térã rejerovia oime raëvare, 2 ne ñe'ë voi nemoñuhāne. Nde juru rupiete re'a ha repytáma ipo guýpe. 3 Kóicha ejapo, che ra'y, rejei haguā ipo guýgui: "Eñesū henondépe, ha ani reheja rei chupe. 4 Ani reheja ho'a nde rehe topehýi, ha reñeno reke. 5 Guasúicha repo ñuhāgui, guyráicha reveve ijapihágui." 6 Nde ne ate'ýva, tereho tahýi raitýpe, emaña hese kuéra, ha ne arandúta. 7 Ha'e kuéra ndahuvichái, ndaipóri uru hi'ári kuéra, térã chupe kuéra omyakáva. 8 Ára hakúpe ha oñemono'õ aja kóga, ombyaty hembí'urā. 9 Nde ne ate'ýva, Araka'e piko repáyta? Araka'e piko repu'āta? 10 "Erambi'imi, ha upéi eke. Embojo'a nde po ne akā guýpe ha epytu'u". 11 Mondaháicha tekotevë ho'áta nde ári, kyse ipópe guáicha. 12 Heko añávante oiko oñe'ë rei hapicháre. 13 Omaña sayke, heko rei, ha he'ívape oporombotavyse. 14 Ivaíva mante ipy'ápe oguereko, ha opa rupi oporomoingo vaipa. 15 Upévare, peichaháguinte oñehundíne, peteĩ tesa piríme oikopáne hese. 16-19 Siéte mba'e oime Ñandejárape ombopochýva: ojejapóva ha ijapúva, oporojuka reíva, oporomoñuháva, omboja reíva hapicháre, oporomoingo vaíva ha hembíapo vaisénteva voi. 20 Che ra'y, ejapóke nde ru rembipota, aníke nde resarái nde sy remimbo'égui. 21 Ereko mante nde py'a pýpe, ha mbo'ýicha emoĩ nde ajúri. 22 Umíva ne sāmbyhýne, oñangarekóne nde rehe reke aja, ha repay ríre, oñemongetáta ne ndive. 23 Tembiapoukapy niko tataindy, temimbo'e katu oporohesape. Ha umi mba'e ojapóva oikovéne opa ára. 24 Nde pe'áne kuña vaígui, ha nde rapicha rembireko ijuru he'ëvagui. 25 Ani rehecha ramo iporāha, anítei hesa rory nemoñuhā. 26 Kuña vai oñeme'ë ramo oimeháicha rei, omendáva ombohýa nde rekove. 27 Ikatu piko oime okai'ýre ojatapýva hapýpa'úme? 28 Ikatu piko oime okai'ýre

tata rehe opyrüva? 29 Péicha avei oñenóva hapicha rembireko ndive. Ojapo ramo upéva, ndojeheja rei chéne chupe. 30 Mondaha noñemotĩri omondárõ iñembyahýigui, 31 ojekuaárõnte omyengoviáne hetaitevépe ha opa oguerékóva ome'ëne. 32 Omendáva ndive oikóva naiñakã porãi, ha ipo rupi oñehundi. 33 Ojeja'o ha oñenupãne, ha oñemotĩháre oikovéne. 34 Hakate'yva hembirekóre ipochýne, ha ndéve, ndejuhuhápe, ndoheja rei chéne. 35 Mba'eve reikuave'ëva naiporã mo'ãi chupe, heta hetave ramo jepe.

Proverbs 7

1 Che ra'y, ne mandu'áke che ñe'ëre, ejapóke opa ha'éva. 2 Rejapórõ che ha'éva reikove aréne. Opa che remimbo'e nde resa'yicha ehayhu. 3 Aníke nde resarái che ñe'ënguégui, ha ereko nde py'apýpe opa ára. 4 Arandúpe ere: "nde niko che reindy", ha mba'e kuaápe: "nde katu che irũ". 5 Umíva na nde rejái chéne re'a omendáva pópe, juru he'ëme nde reityséva. 6 Che rovetã guíve, ama'ëvo ipa'üha rupi, 7 ahecha peteĩ mitã rusu hapicha kuéra apytégui hi'aky ha ivyrovéva. 8 Oho ohasa haguãicha peteĩ kuña róga renonde rupi. 9 Ka'aru etéma hína, kuarahy oíke ha pyhare ho'ávo. 10 Peichaháguinte, pe kuña osẽ ha ohape joko. Heko vaívaicha oñemonde ha oikuaa porã pe oipotáva. 11 Kuña otĩ'y, heko rory ha iñakãre oikóva, 12 osẽva ha oho oimehápe, mamó aty ohechahápe, oikóva oporoheka. 13 Otĩ'yre upe kuña oity iyyva pe mitã rusúre, ohetũ ha he'i chupe: 14 "Aymbajuka niko joajurã*f** ha oime ógape so'o. 15 Asẽ kuri roheka rohechaségui ha rojuhu. 16 Amoíma che rupápe savana morotĩ asy, ha hi'ári ahoja ojeguáva 17 pacholi ha opa yvotype hyakuãvu reíva. 18 Jaha ha ojojyva ári oñondive javy'a ko'ẽmba peve. 19 Ndaipóri hína che ména, oho kuri mombyry. 20 Iviru heta ohóvo ha ndou jey mo'ãi jasy renyhẽ meve." 21 Péicha ombotavy chupe ñe'ë kuaápe, omboaguara ha ogueraha. 22 Ohóma katu pe mitã rusu hapykuéri, vaka so'orã ohoháicha isãre, guasu ho'árõ guáicha ñuhãme. 23 Ha upépe ojekutu iñoko'ëme ha ho'a, guyra ho'aháicha ñuhãme, oikuaa'yre opataha hekove. 24 Che ra'y, che rendu aipo ramo. Ejapysaka ndéve ha'évare. 25 Ani ne akã vai peichagua kuñare, ani reho hapykuéri. 26 Hetápema ha'e ohundi, heta imbaretévapema ojuka. 27 Hógape reho ramo mano rape rupi reguata, ha pya'e reguahêta umi omanóva ohohápe.

Proverbs 8

1 Arandu oporohenói. Mba'e kuaa oñehenduka. 2 Tape ykeregua yvyty ru'áme oñemoĩ, umi tape ojuasaha rupi oñemohenda. 3 Oñemoĩ táva rokẽme tape opahápe, umi ojeike ha oñesẽha rupi oñemoĩ osapukái: 4 "Ahenói mayma yvypórape, opa yvy ári guápe añe'ë. 5 Pende aky gueteripa? Peñeha'ã peiko kakuaáicha. Pende výro gueteripa? Peñeha'ã peiporu pene akã. 6 Pehendu! Tuicha mba'e ko ha'étava peẽme, amombe'úta peẽme hekopegua. 7 Che juru aipe'ávo añeteguánte ha'e, ñe'ë rei che mbojoguaru. 8 Che ñe'ë heko peguánte, ndaipóri pype japu ha mba'e ikarẽva. 9 Ohecha kuaávape guarã hesakã, iñarandúvape guarã oĩmba porã. 10 Perohory opa ambo'éva viru rangue, ha mba'e kuaa óro porã rangue." 11 Arandu niko iporãve ita verágui, mba'eve nombojojái. 12 Che hína arandu aikóva teko kuaápe, ha jepy'amongetápe che katupyrýva. 13 Tupãme ñamomba'e ramo jajahéi teko añare. Ndacha'úi hova atáva ha ojejapóvare, hembiaipo vaíva ha ijapúvare. 14 Che hína ñe'ë porã ha katupyry, che ha'e mba'e kuaa ha pu'aka. 15 Che amopu'ã mburuvicha guasu kuéra, ha che rupi umi sãmbhyhára ojapo heko peguáva. 16 Che amoĩ tetã ruvicha kuéra, ha che rupi, yvy oĩ ipópe kuéra. 17 Che ahayhu che rayhúvape, umi akã rakúpe che rekáva che juhúta. 18 Che aporomoherakuã porã ha ame'ë opaite mba'e, aporomyakã rapu'ã ha ame'ë teko joja. 19 Opa che ame'ëva iporãve óro porãgui, oiko areve pláta ñemopotĩmbyrégui. 20 Heko peguávante ajapo, ha che reko joja, 21 amyakã rapu'ã haguã che rayhúvape, ha hóga amyenyhẽ haguã opa mba'égui. 22 Ñandejára che apo opa mba'e ñepyrũme, chéve raëvete che apo. 23 Mba'eve ojejapo mboyve che aiméma vaekue, iñepyrũhãitépe yvy ojejapo mboyve. 24 Yguasú ojejapo mboyve che aiméma vaekue, osẽ mboyve yvu yvy ryepýgui. 25 Yvyty hapo mboyve, yvate opu'ã mboyve yvy, che aiméma vaekue. 26 Upérõ, ne'ĩra gueteri Tupã ojapo yvy ha ñu, yvy akytãmi jepe ndaipóri. 27 Yvága omoĩ ramo hendápe, arapy oipyso ramo yguasú ári, che upépe aiméma vaekue. 28 Ha omosãingórõ yvate arai, ha yvu juru oipe'a ramo yguasú omyenyhẽ haguã, 29 he'i ramo guare y guasúpe, umi hembe'y ani haguã ohasa, ha omoĩ ramo guare yvy ropyta, 30 che ijypýpe aiméma vaekue ipytyvõha ramo. Che vaekue ivy'a renda, ha henondépe añembojaru mante. 31 Yvy tuichakue yvypóra kuéra ndive aiko avy'a. 32 Upévare, che ra'y kuéra, che rendu. Ovy'a umi

oguatáva che rapére. 33 Pehendu che remimbo'e, pene arandu haguã, ha ani pemombótei. 34 Ajépa ovy'áne umi che rendúva, ko'ẽ ko'ẽre oñembo'y ha oha'arõva che rokẽme. 35 Umi che juhúva oikove ha ojuhu avei Ñandejára pytyvõ. 36 Umi che rehe ojahéiva ijehe kuérante ojapo, ha umi nda che juhúiva omano katuete.

Proverbs 9

1 Arandu ojapo hogarã, siéte hopyta jeguáva. 2 Karu guasurã ojuka hymba, omohe'ẽ kaguy ha ombosako'i imesa. 3 Kuña kuéra hembijokuáiva omondo osapukáivo táva ijyvateveha guive: 4 "Heko kuaa'ýva tou ápe". Ha iñakã porã'ývape he'i: 5 "Peju, pe'u che rembi'u, ha kaguy amohe'ẽ vaekue. 6 Pejeheja tavy rekógui ha peikovéta, peiko joáke teko kuaa rapére". 7 Oheko mbo'éva otĩ'ývape ojeja'o, ha oñemoñe'ẽva iñañávape, ojeapo'i. 8 Eñemoñe'ẽ hova atávape ha ndaija'e mo'ãi nde rehe. Eñemoñe'ẽ iñarandúvape ha nde rayhúne. 9 Iñarandúvape opa eréva omoaranduve chupe, embo'e imba'e porávape ha oikuaavéta. 10 Ñandejára ñemomba'épe oñepyrũ arandu, Tupã marangatúpe reikuaárõ he'ise ne aranduha. 11 Arandu reheve reikove pukúta, ha hetave año rehasáta. 12 Ne arandu ramo ou porãta ndéve, nde rova atã ramo ndéve jeýnte ivaíta. 13 Tavy ojogua kuña ñe'ẽ reípe, oikuaa'ýva mba'eve ha otĩ'ýva. 14 Hóga rovái oguapy, táva ijyvatevehápe, 15 ha opa ohasáva, tape porãre ohóvape he'i: 16 "Peiko kuaa'ýva peju ápe". Ha iñakã porã'ývape katu: 17 "Y oñemonda vaekue ho'ysã porãve, ha tembi'u ñemiháme oje'úva heve." 18 Ha ha'e ndoikuaái hógape omanóvama oikoha, ha imbohupa kuéra omanóva retámema oimeha.

Proverbs 10

1 Mitã iñarandúva ombovy'a itúvape, itavýva katu omoñembyasy isýpe. 2 Imonda pyre naiporãi avavépe guarã, teko joja katu ñande pe'a manógui. 3 Ñandejára ndohejái heko porávape iñembyahýi, teko aña taryryípe katu ohape joko. 4 Omba'apo'íva imboriahu, ikatupyryva katu imba'e reta. 5 Ombyatýva hi'árape iñarandu, kóga oñemono'õ jave okéva itavy. 6 Umi imba'e porávape ojevovasa meme, heko aña katu oñorãirõse mante. 7 Umi imba'e porã vaekuere maymáva imandu'a, iñañáva katu tesaráipe opa. 8 Ipy'a porãva iñe'ẽ rendu, iñe'ẽ reíva katu oñehundi. 9 Hekópe porã oikóva ndokyhyjéi mba'evégui, umi heko vaíva katu vaípe ojecháne. 10 Ijapeguy peguáva oporomoingo asy, továpe porã oñe'ẽva katu ome'ẽ py'a guapy. 11 Heko jojáva ñe'ẽ oporomoingove, heko aña katu oñorãirõse manté. 12 Py'aro ogueru ñorãirõ, mborayhu katu ombogue jejavykue. 13 Iñarandúva jurúpe jajuhu mba'e kuaa, itavýva apére katu jaityne teju ruguái. 14 Iñarandúva heta mba'e oikuaa, itavýva oñe'ẽ ramo katu ivaíva ogueroja. 15 Imba'e retávape omo'ã iviru, imboriahúva katu imboriahúgui oñehundi. 16 Hekopegua jajapo ramo jaikove, ñane rembiapo vai ramo katu ivaíva jeýnte ñande rehe jaity. 17 Oñembo'eháicha ojapóva oikovéta, iñe'ẽ rendu'ýva katu oñehundíta. 18 Ohechauka'ýva ipochyha tekove japu hína, oñe'ẽ reíva hapicháre itavy. 19 Oñe'ẽ heta reíva ojavy katuete, iñarandúva katu okirirí kuaa. 20 Heko jojáva ñe'ẽ órora oñembojoja, teko aña oñandúva katu naiporãi mba'everã. 21 Heko jojáva ñe'ẽ hetápe ou porã, ha tavýpe oikóva tavýpe jey opa. 22 Ñandejára rovasa ñane myakã rapu'ã, ha ñande jajapóva mba'eve nombojo'ái. 23 Umi itavývape hembiapo vai ombovy'a, iñakã porávape mba'e kuaa. 24 Heko aña vape ojuhúne okyhyjeha, heko jojávape katu oñeme'ẽne hembipota. 25 Heko aña ndopytái yvytu ratã rapykuerépe, heko potíva katu mba'eve ndopokói. 26 Iñate'ýva jejokuái, tesa ko'õ ha tãí jehýi, peteĩnte. 27 Remomba'e ramo Tupãme reikove pukúne, nde reko aña ramo katu reikove mbykýne. 28 Heko jojáva remira'arõ oguahẽ torýpe, heko aña katu oha'arõ rei. 29 Ñandejára oipytyvõ heko porávape, hembiapo vaívape katu ohundi. 30 Heko jojáva ndokyhyjéi mba'evégui, iñañáva katu ndoikove chéne yvy ári. 31 Heko jojáva jurúgui osẽ arandu, ikũ rãimbéva katu ojejuru mbotýne. 32 Heko jojáva jurúgui osẽ ñe'ẽ porã, iñañáva jurúgui katu ñe'ẽ ky'a.

Proverbs 11

1 Oha'ã japúvagui Ñandejára ndoikuaaséi mba'eve, umi oha'ã porãva katu ho'a porã chupe. 2 Umi ojejapóvape oguahẽ ñemotĩ, oñemomirívape katu omoirũ iñarandu. 3 Heko porávape oisãmbyhy teko joja, iñañávape katu ohundi japueta. 4 Mba'e reta na ne mo'ãi chéne ára pahápe, teko joja katu nde pe'áne manógui. 5 Hembiapo vai'ýva omopotĩ haperã, ha iñañávape oity heko aňangue voi. 6 Teko joja omoingove heko potívape, iñañávape katu oity imba'e pota. 7 Iñañáva omanóvo

omano avei hemira'arõ, ha ijerovia mba'e retäre opa rei. 8 Heko jojáva osẽ jejopýgui, hendaguépe ho'a iñañáva. 9 Iñañáva, iñe'ẽme ohundi hapichápe, heko potíva osẽ jejopýgui imba'e kuaágui. 10 Heko potíva ovy'a ramo hendive ovy'a maymáva, ha omanórõ iñañáva katu opurahéi opavave. 11 Heko jojáva rovasa rupi peteĩ táva oñakã rapu'ã, iñañáva juru katu, ohundi. 12 Ojapo'íva hapichápe itavy, iñarandúva katu okirirĩ kuaa. 13 Iñe'ẽ reíva omombe'u oñemombe'u'ỹ vaerã, ikarai guasúva katu omboty ijuru. 14 Tetã oñesãmbyhy vai ramo oñehundi, oĩháme ñemongeta katu opu'ã. 15 Oikuaa'ỹvare iñe'ẽ ome'ěvape ho'a vai, ha ojopy'ỹva héra hapichápe oiko porã. 16 Kuña ijukýva ojererohory, heko ky'ávare katu ojejahéi. 17 Oporohecha kuaáva mba'e iporã ojapo ijehe, ipy'a hatáva katu oñembyai ha'ete. 18 Iñañáva rembiapo repykue naiporãi mba'everã, teko joja omyasáiva katu ohupytýne mba'e porã. 19 Teko joja rapykuéri ohóva oikove, mba'e vai apoha katu omano. 20 Ipy'a tyaívagui Ñandejára ndoikuaaséi mba'eve, tape poräre oikóvape katu ohecha kuaa. 21 Iñañávape, katuete ndojeheja rei chéne, heko jojávape katu ndo'a vai chéne. 22 Kuña porã iñakã guapy'ỹva ojogua kure itĩnguaha órovape. 23 Heko jojáva rembipota osẽ poráva katuete, heko añáva katu oipotávape osẽ porã ramo maymávape ombopochy. 24 Ipo jeráva ko'ẽ ko'ẽre ipo'a, ipo jopýva katu mboriahúpe opa. 25 Imba'e poráva oñakã rapu'ã, ha oporomboy'úva ndaijyuhéi vaerã 26 Hi'upyrã oñongatupávape ndojehayhúi, oñemu ramo hese katu ojevovasa. 27 Mba'e porã ohekáva ojererohory, ivaíva rapykuéri oikóvape ho'a vai. 28 Ojeroviáva imba'e retäre yvyráicha hogue manóne, umi heko jojáva katu hoky porã asy vaerã. 29 Hógare oñangareko'ỹva opyta mba'eve'ỹre, ha tapicha ivýrova iñarandúva po guýpe. 30 Teko joja oporomoingove, mbarete katu oporojuka. 31 Umi heko jojávape oñemyengoviárõ hembiapokue, heko aña ha iñangaipávape piko mba'eichaitéta?

Proverbs 12

1 Teko mbo'e ohayhúva ohayhu mba'e kuaa, ojeheko mbo'ese'ỹva katu itavy. 2 Ñandejára oipytyvõ imba'e porávape, heko añávape katu ha'e ohundi. 3 Heko añáva ipyta ryrýi, heko jojáva katu hatã oĩ. 4 Kuña heko poráva ombovy'a iménape, omotíva chupe katu tãí rasy. 5 Heko jojáva rembipota iporáva katuete, hembiapo vaíva akágui katu japu meme osẽ. 6 Iñañáva ñe'ẽ oporojuka heko jojáva ñe'ẽ katu jejopýgui oporo'pe'a. 7 Iñañáva ho'a ramo nopu'ã véima, imba'e poráva katu hatã opyrũ. 8 Maymáva ñande rerohory ñane akã guapy ramo, ivaíva jahaitypórõ katu ojejahéine ñande rehe. 9 Iporãve tapicha reko mirĩ hyguatáva, tekove jejapo iñembyahývagui. 10 Heko jojáva oñangareko hymba kuérare, iñañáva katu ndoikuaái aichejáranga. 11 Ikokuépe omba'apóva hembí'u hetáne, itavýva katu výro reípe oiko. 12 Mba'e pota rei heko añáva ñuhã, heko jojáva katu oĩ hatã. 13 Iñañáva ho'a ijuru rupi, heko jojáva katu osẽ jejopýgui. 14 Opa mba'e ja'éva ñande rupyty jey, ha opa mba'e jajapóva hekovia ñandéve. 15 Itavývape guarã ojapóvante iporã, iñarandúva katu oporohendu kuaa. 16 Itavýva ipochy rei, iñakã poráva katu okirirĩ. 17 Añetegua he'íva oporomboheko jojaha, hekope'ỹ oñe'ěva katu oporombotavypa. 18 Oñe'ẽmba reíva oporokutu kyse peguáicha, ha iñarandúva oporomonguera pohãme guáicha. 19 Añetegua he'íva opa ára oikovéne, oñe'ẽ reíva katu ani chéne. 20 Iñañáva rembiapópe oĩ japu, ipy'a guapýva ñe'ẽme katu joayhu. 21 Heko jojávape ndojehúi mba'eve ivaíva heko añávape katu ho'a vaipa. 22 Ñandejára ndohayhúi ijapúvape, añetegua he'ívape katu oguerohory. 23 Iñarandúva ndohechaukái iñaranduha, itavývare katu itavyha mante ojekuaa. 24 Ikatupyrýva oporosãmbyhy, heko reíva katu ojejopy. 25 Jepy'apy na ñane mbovy'ái, ñe'ẽ porã katu ñane mokyre'ỹ. 26 Heko jojáva ohechauka tape hapichápe, heko vaíva katu ombohape avy. 27 Iñate'ỹva ndohupytýi ho'u vaerã, ikatupyrýva katu ohupyty heta mba'e. 28 Teko joja rape ñane moingove, teko aña rape katu ñane rundiete.

Proverbs 13

1 Mitã iñarandúva iñe'ẽ rendu itúvape, ojejapóva katu nohendúi ñemoñe'ẽ. 2 Ñe'ẽ porãgui jahupyty mba'e porã, umi heko jerovia'ỹva mbarete ombojepota. 3 Iñe'ẽ rakate'ỹva hekove ombopuku, oñe'ẽmba reíva katu oñehundi. 4 Iñate'ỹva imba'e pota ha mba'eve ndohupytýi, ikyre'ỹva katu oñakã rapu'ã. 5 Heko jojáva ojahéi japúre, iñañáva katu oporomotĩ ha oporomoherakuã vai. 6 Teko joja omo'ã heko potívape, teko aña katu ohundi iñangaipávape.*f** 7 Oime umi oguereko'ỹva ha oñembotuicháva, ha oime umi oñemomiríva ha imba'e retáva. 8 Umi imba'e retáva virúre ojogua hekove, imboriahúva katu ndojepy'apýi mba'evére. 9 Heko jojáva

tataindýicha ohesape, heko añáva katu ogue rei. 10 Tekove jejapo oheka ñorãirõ, ojeheko mbo'évape omoirũ arandu. 11 Pya'e pya'épe guaréva opa rei, mbegue mbeguepegua katu oiko are. 12 Mba'e oñeha'arõ aréva ogueru ñembyasy, mba'e jahupytýva katu ñande py'a ombohory. 13 Iñe'ẽ renduse'ýva ombyasýne upe ríre, iñe'ẽ rendúvape katu ho'a porãne. 14 Iñarandúva ñe'ẽngue ombopyahu tekove, ha oporo'e'a manógui. 15 Iñakã guapýva ojererohory, oporombotavýva katu oñehundi. 16 Iñakã oiporúva oikuaa oja'póva, itavýva katu ohechauka itavyha. 17 Ñe'ẽ rerahaha iñañáva oporomoingo vai, ojejeroviaha katu oporomoingo porã. 18 Iñe'ẽ renduse'ýva peguarã mboriahu ha jejahéi, iñe'ẽ rendúvape katu jehecha kuaa. 19 Tembipota ojeahupytýva oporombovy'a, ha tembiapo vaíre itavýva ojepykua. 20 Ne aranduse ramo eiko iñarandúva ndive, reñehundise ramo ejoaju itavývare. 21 Iñangaipávape omuña mba'e vai, heko jojávape katu ohupyty mba'e porã. 22 Heko poráva heta mba'e oheja hóga guápe, iñangaipáva mba'e katu opyta heko jojávape. 23 Yvy nandi ojeporu'ýva omongaru kuaa mboriahúpe, heko añáva katu ndohejaí avavépe ipype oñemitý. 24 Ta'yrape oinupã'ýva chupe ndohayhúi, ohayhúrõ añetehápe oinupã mante vaerã. 25 Heko jojáva okaru hyguatã meve, heko añáva katu opyta iñembyahýi.

Proverbs 14

1 Kuña iñarandúva hóga omopu'ã, itavýva katu ipo rupiete ohundi. 2 Heko katúva omomba'e Ñandejárape, heko vaíva katu ndoikuaaséi chugui mba'eve. 3 Itavýva jurúgui osẽ jejapo, iñarandúva ñe'ẽ chupe omo'ã. 4 Ndaiporihápe guéi ndaipóri kokue, ha peteĩnte jepe oĩrõ opu'ã ñemitý. 5 Omba'e mombe'u poráva ndaijapúi, henda'ýmegua he'iva katu ijapu. 6 Ojeja'póva oheka arandu ha ndojuhúi, iñakã porávape katu upéva ndahasýi. 7 Ejeheja tapicha tavýgui, arandu nderejuhu mo'ãi hendive. 8 Ikatupyrýva oiporavo kuaa haperã, ivýrova katu oñembotavy ha'ete. 9 Itavýva rehe ndoguapýi hembiapo vaikue, heko potívape katu Tupã ohecha kuaa. 10 Ñande py'a oikuaa mba'épa iñembyasy, ha oikuaa'ývape nomboja'ói ivy'a. 11 Heko añáva róga oñehundíne, heko potíva róga katu opu'ãne. 12 Oime tape ikarẽ'ývaicha, ha ijapýpe katu jajuhu mano. 13 Japukahápe jepe ikatu ñañembyasy, vy'a katu opa vy'a'ýme. 14 Heko vaívape oñemyengoviane hembiapokue, ha imba'e porávape ojapo vaekue. 15 Ivýrova oguerovia opa mba'e ohendúva, iñakã guapýva katu oikuaa mamópa opyrũ. 16 Iñarandúva okyhyje ivaívagui ha ojei chugui, itavýva katu ojerovia ijehe ha mba'eve ndoikuaaséi. 17 Ipochoy reíva ojapo oime raéva mba'e, ikarai guasúva katu ojejoko kuaa. 18 Itavýva tavy jeýnte ohupyty, iñakã guapývape katu mba'e kuaa ombojegua. 19 Heko vaíva oñesúne imba'e poráva renondépe, ha iñañáva heko jojáva rokẽme. 20 Imboriahúvare hapicha kuéra jepe ndaija'úi, imboriahu'ývare ojeréva katu heta hetave. 21 Hapicháre ojahéiva ojapo ivaíva. Ha ovy'áne umi oiporiahurerekóva mboriahúpe! 22 Ndojavýi nga'u piko hape umi mba'e vai ojaposéva? Umi mba'e porã ohekávare ojejerovia ha ojehayhu. 23 Opaichagua tembiapógui ñanohẽ hepykue, ñe'ẽngatu rei katu ogueru tekotevẽ. 24 Mba'e kuaa ombojegua iñarandúvape, ha itavývare katu tavy mante ojehecha. 25 Oñe'ẽ poráva hapicháre, oporomoingove, umi ijapúva katu ndaha'úi jeroviaha. 26 Ñamomba'érõ Ñandejárape ha jajeroivia hese, ñane mitã nguéra oñemo'ãne ipepo guýpe. 27 Ñamomba'érõ Ñandejárape jaikove ha ñande pe'áne mano po guýgui. 28 Mburuvicha guasu tuicha heta ramo hetãgua, tetãgua mbovy katu tendota mokangyha. 29 Hasýpe ipochýva ohechauka iñaranduha, ipochy reíva katu itavyha. 30 Py'a guapy ñande rete omohesái, mba'e pota rei katu ñande kanguére okaru. 31 Imboriahúvape ojopýva ndohayhúi Ijapohare, oporoporiahurerekóva katu ombotuicha chupe. 32 Iñañávape heko aña ohundi, heko jojávape katu omo'ã hembiapokue porã. 33 Imba'e poráva akãme ojaitypo arandu, itavýva apytépe katu upéva ndojejuhúi. 34 Teko joja omyakã rapu'ã tetã, angaipa katu omomboriahu. 35 Hembiguái katupyrývandi mburuvicha imba'e porã, oja'yveréva hendive katu oñandu ipochykue.

Proverbs 15

1 Mbegue katu porã ñañe'ěrõ ñande rapichápe ipochy jera, ñañe'ẽ pohýirõ ñambo pochyve. 2 Iñarandúva jurúgui osyry mba'e kuaa, itavýva jurúgui katu ochororo ñe'ẽ rei. 3 Ñandejára omaña opa rupi, ha ohecha iñañávape ha imba'e porávape 4 Ijuru potíva oporomoingove ijuru ky'áva katu oporojopi rasy. 5 Itavýva naiñe'ẽ rendúi itúvape, oja'póva pe chupe oje'éva, iñakã porã. 6 Heko jojáva rogapýpe oĩ heta mba'e, iñañáva pópe oguahéva, opa rei. 7 Iñarandúva omosarambi mba'e kuaa, itavýva katu nahániri. 8 Ñandejára ndohechaséi iñañáva mba'e kuave'ẽ, heko

jojáva ñembo'e ha'e ohendu. 9 Ñandejára ndaija'úi heko vaivare, heko jojávape ha'e ohayhu. 10 Tape porã ohejáva oñenupã rasýta, naiñe'ẽ renduséiva omanóta. 11 Ñandejára ohechapa ñemano ha yvykua, ko'yteve upe ñande py'apýpe jarekóva. 12 Umi ojejapóva ndoipotái oñemongavaju, ha iñarandúvare ndojehe'ái. 13 Ipy'a rorýva, hováre ohechauka, ipy'a rasýva katu tĩndyhápe oiko. 14 Iñarandúva oñeha'ã oikuaave, itavýva katu výro reípe oiko. 15 Ojejopy vaivape guarã opa ára ivai, ovy'ávape guarã katu arete meme. 16 Iporávéo ñane mboriahu ha Tupãme ñamomba'e, heta mba'e jareko rangue ha jaiko kyhyje pópe. 17 Iporãve ja'u kumanda ñande rayhúva ndive ja'u rangue so'o kyra ñande rayhu'ýva ndive. 18 Ipochoy reíva oporomoñorairõ, hasýpe ipochýva oporomoingo porã. 19 Iñate'ývape guarã oimeraẽ tape iñuatĩ, heko jojáva rape katu ipotĩ porã. 20 Mitã iñakã porãva ombovy'a itúvape, itavýva katu ojahéi isýre. 21 Itavýva ombovy'a itavývape jeýnte iñakã guapýva katu oiko hekópe. 22 Ndaiporihápe ñemongeta mba'eve nosẽ porãi, Tape rehechauka heta ramo, oiko tembiapo. 23 Ñe'ẽ ñame'ẽva hendápe, oporombovy'a, ha oñekotevẽ jave ñame'ẽrõ, ho'a porã. 24 Iñakã porãva oiko tape oporomoingovéva, ha upéicha ojei ikuararãgui. 25 Ñandejára oity ojejapóva róga, iména manóva yvy katu ndohejái oñemonda. 26 Ñandejára ndaija'úi hembiapo vaisévagui, ñe'ẽ ipotíva katu ha'e ohenduse. 27 Imba'e potáva ohundi hóga, oñembopopegua'ýva katu oikovéta. 28 Heko jojáva ojepy'a mongeta raẽ oporombohovái haguã, heko añáva jurúgui katu ochororo mba'e vai. 29 Ñandejára mombyry oĩ heko añávagui, heko jojáva ñembo'e katu ha'e ohendu. 30 Tesa horýva ñane mbovy'a, ha marandu porã ñane mokyre'ý. 31 Ohendúva ñemoñe'ẽ porã oikóne iñarandúva apytépe. 32 Omboykéva ñemoñe'ẽ ijehénte ojahéi, iñe'ẽ rendúva katu iñaranduve. 33 Ñandejárape ñamomba'érõ, jajeheko mbo'e ñane arandu haguã, ñande tuicha haguã ñane michĩ raẽ vaerã.

Proverbs 16

1 Ñane akãme ñambojere upe jajaposéva, ha amo ipahápe, Ñandejára oipotávante oiko. 2 Iporã vaicha ñandéve ñande rekove, Ñandejára katu oikuaapa ñane angapy. 3 Emoĩ Ñandejára pópe ne rembiapo, ha opa rejaposéva osẽ porãmbáne ndéve. 4 Opa hembiapokuépe Ñandejára omoĩ maerãpa iporãta, iñañávape jepe, omoĩ ára oñehundi haguã. 5 Umi oñembotuicháva ombojeguaru Ñandejárape, ágãnte oñemyengoviáne chupe kuéra. 6 Ehayhu ha emomba'e Tupãme ha ha'e hesaráita ne rembiapo vaikuégui, Ñandejárape ñamomba'e ramo jajei mba'e vaigui. 7 Ñandejára oguerohorýrõ ñande rekove, ñande rayhu'ýva ndive jepe ñane moingo porã. 8 Mbovy'mi ñamono'õva teko potĩme, iporãve hetágui ñamono'õva pokarẽme. 9 Ñane akãme jareko pe jajaposéva, ha Ñandejára upe rupi ñande reraha. 10 Tupã rérape mburuvicha guasu oñe'ẽ, ha ndojavýi oporombojovake jave. 11 Pohýi ra'ãha imonda'ýva Ñandejára mba'e, opaichagua pohýi ra'ãha hembiapokuénte voi. 12 Mburuvicha guasu ndaija'úi tembiapo vaíre, teko joja omombaretégui iguapyha. 13 Mburuvicha oguerohory heko jojáva ñe'ẽ, ha'e ohayhu añetega he'ívape. 14 Mburuvicha guasu ipochýrõ oĩne omanóva, iñarandúva mante ikatu ojoko chupe. 15 Mburuvicha guasu ovy'arõ ojeikove, ha pe imba'e porã katu amáicha yvy ijyuhéivape. 16 Arandu jehupyty iporãve órogui, ha mba'e kuaa iporãve plátagui. 17 Heko potíva oñemomombyry ivaívagui, hekoveré oñangarekóva oikovéta. 18 Jejapo ñande reraha ñehundípe, ha oñembotuichaséva ho'a vaerã katuete. 19 Iporãve ñañemomirĩ mboriahu ndive, ñapu'ã rangue poguasú ndive. 20 Iñe'ẽ rendúvape oho porãta, ha Ñandejárape ojeroviáva ovy'áta. 21 Iñakã oiporúvare oje'e iñaranduha, ha ñe'ẽ iporãva ojereroviave. 22 Iñakã guapývape arandu omoingove, itavýva katu tavýpe jeýnte opyta. 23 Ojepý'a mongeta raéva oñe'ẽ kuaa, ha upe he'íva ojereroviave. 24 Torypa pegua ñe'ẽ eíra meme, omohe'ẽ ñande juru ha omohesãi ñande rete. 25 Oĩ tape ñaimo'áva naikarẽi, amo hu'ãme katu jajuhu ñemano. 26 Ñembyahýi ombojepytasó omba'apóvape, py'a nandi omyaña chupe. 27 Iñañáva oipovã mba'e vai ijurúgui osẽ tata oporombokusuguéva. 28 Iñañáva omyasãi jeiko vai, ha oñe'ẽ reíva hapicháre oporomoingo vai. 29 Oñemombaretéva ombotavy hapichápe, ha ogueraha tape vaíre. 30 Oñembyesa'íva ndéve ojapose ivaíva, ha oñembesu'úva katu ojapóma. 31 Mba'e imomorambyva akã rague morotĩ, upéva ohechauka ojeiko hague teko jojápe. 32 Iporãve ipochy kuaa'ýva ipy'a guasúvagui, ha ipu'akáva ijehe, hetáre ipu'akávagui. 33 Ñande jaity po'a ha Ñandejára he'ívante oiko.

Proverbs 17

1 Iporãve mandi'o nandi jeiko porã reheve tembi'u hetágui, ñañorairõ reheve. 2

Tembiguái ikatupyryva omohendaguéne óga jára ra'ýpe ha imba'e rangue reheve opytáne. 3 Tatápe ojehecha mba'eichaguápa óro ha pláta ha yvypóra py'apy katu Ñandejára oikuaa. 4 Iñañáva ojapysaka ijuru tie'ývare, ha ijapúva ohendu oñe'ë reívape. 5 Mboriahúre oñembohoryva ojahéi Ijapoharére, ndopyta rei chéne ovy'áva hapichápe ojehu haguére ivaíva. 6 Temineno kuéra taita guasu mbovy'aha, ha mitã nguéra jeroviaha katu, itúva. 7 Itavývare ndo'ái ñe'ë porã, ha ikarai guasúvare japu. 8 Oporombopo peguáva oimo'ã ipajeha ha opa mba'énte osẽ porãtaha chupe. 9 Ombohasa rei kuaáva ojejapóva hese, ojehayhu, ha mba'eve ndoheja reiséivagui hapicha kuéra oñemomombyry. 10 Iporãve peteĩ jeja'o iñarandúvape, 100 teju ruguáigui itavývape. 11 Ipy'a tarováva oñorãirõsente voi, ha oñemondóta chupe peteĩ iñaróva. 12 Iporãve ñañuguaitĩ vaka ñarõ ndive, itavýva ndive ñañuguaitĩ rangue. 13 Omyengoviávape mba'e porã ivaívape, ivaíva ndoheja mo'ãi chupe. 14 Y osẽmba vaicha jeiko vai oñepyrúva, ejeheja ñorãirõgui repa'ã mboyve pype. 15 Jeheja rei mba'e vai apohápe, ha jejopy heko potíva ndive, mokõivéva Ñandejára mbopochyha. 16 Itavýva pópe, viru mba'evete? Ojoguáta nga'u piko arandu pe ñañakã porãiva? 17 Oporohayhu kuaáva, oporohayhu opáichavo, ñane pehẽngue hína jajepopy vai jave. 18 Ivýrovante oipopyhy hapichápe, ha héra ome'ë hese. 19 Iñangaipáva oñorãirõsente voi ha ojererovúva iñehundi. 20 Heko añáva ndovy'a mo'ãi, ha ijapúvape ho'a vaipáta. 21 Omoñemuñáva itavýva akã rasyrã, ha itúva ndovy'a mo'ãi araka'eve. 22 Py'a rory pohã guasu, ñembyasy katu ñane mokangy. 23 Iñañáva oñembopopegua ñemiháme, omokarẽ haguã teko joja rape. 24 Iñakã porãva renonderáme oĩ arandu, itavýva ndoikuaái mamópa ohóta. 25 Ta'ýra tavy ombopochy itúvape ha isýpe ogueru vy'a'ý 26 Naiporãi ñamopẽ heko porãvare, ha ñambyepotĩ kuimba'e ijohéi pyrévape. 27 Iñarandúva iñe'ë rakate'ý ha iñakã porãva ndaipy'a tarováiri. 28 Itavýva okirirĩrõ iñarandúvarõ ojeguereko, ha ombotýrõ ijuru, iñakã porãvarõ.

Proverbs 18

1 Umi ha'enteséva iñakã rehénte oiko, ha ipochy oĩ ramo oñemoñe'ëva chupe. 2 Itavýva ndoikuaaséi voi mba'eve, ohechaukasénte oikuaaha. 3 Ñaña oĩháme ou ñemotĩ, yvatégui re'árõ, ojepukapáta nde rehe. 4 Ñane ñe'ë niko ku y ipypuku vaicha, ha ysyry hatã osẽhágui arandu. 5 Naiporãi ñambojerovia hembiaapo vaívape, ha upekuévo jaheja vai heko jojávape. 6 Itavýva juru oporomoingo vai, ha iñe'ë ojerure tukumbo. 7 Itavýva ho'a ijuru rupi, ha iñe'ëme omoñuhã hekove. 8 Ñe'ë rei niko ku mba'e he'ëicha, ñande py'a ruguápe oñemohendáva. 9 Iñate'ýva tembiapópe ojoaju oporohundíva. 10 Ñandejára, ñemo'ãha mbarete, heko jojáva ohohápe pytyvõ reka. 11 Imba'e retáva, ojerovia imba'e retáre oimo'ã tápia yvatéicha omo'ãta chupe. 12 Ojejapóva oñehundíta, oñemomiríva katu oñakã rapu'ãta. 13 Oporombohováiva ohendu mboyve, itavy ha ojepukapa hese. 14 Hasýva noñeme'ëirõ okuera, ha mávapa omopu'ãne ipy'a kangývape? 15 Iñakã porãva ohupyty arandu, iñarandúva oheka mba'e kuaa. 16 Jopóipe jajapo ñande raperã, poguasú kuéra rendápe ñaguhẽ haguã. 17 Oñe'ë raévante he'i vaicha añetegua, ou peve he'íva ijapuha. 18 Tupã rupi opa ñorãirõ, ha omoingo porã umi oñondive oiko vaívape. 19 Nde ryke'ýpe embopochy ha okẽicha oñembotýta nde hegui, jaiko vai haguére oñondive ñane mboty jatytáicha. 20 Opa mba'e ja'évagui ñamyenyhẽ ñande py'a, ha jahupyty jey ñande jurúgui osẽ vaekue. 21 Ñane ñe'ëre oĩ jaikove térã ñamano, opa mba'e ja'éva oñemyengoviáta ñandéve. 22 Hembirekorã ojuhúva ojuhu vy'a, Ñandejára imba'e porãgui hendive. 23 Imboriahúva ojerurévo, oñe'ë asy, imba'e retáva oñe'ërõ katu, ijuru guasu. 24 Oime oñoirúva ha ojogueraha vaíva, ha oime ñande rayhuvéva ñane pehẽngue teégui.

Proverbs 19

1 Iporãve ñane mboriahu ha ñande reko potĩ, ñande tavy ha ñande japúgui. 2 Naiporãi katupyry arandu'ýre, oiko pya'eséva oñepysãnga. 3 Ñande reko tavykue ñande reraha vai, upéi ñande pochyse Ñandejára ndive. 4 Imba'e retávape heta ohayhu. Imboriahúvagui katu ojere maymáva. 5 Oñe'ë reíva hapicháre ndopyta rei chéne, ha ijapúva ndoho mombyryi chéne. 6 Heta oñemoĩ poráséva ipojeráva ndive, opavavénte oikose iñirũrõ. 7 Imboriahúvagui ipehẽngue jepe ojere, ko'yteve oheja chupe iñirũ. 8 Ejehecha kuaa ha eñemoarandu, ne akã reiporu ramo resẽ porãta. 9 Oñe'ë reíva hapicháre ndopyta rei mo'ãi, ha ijapúva omanóne. 10 Itavývare ndo'ái jeiko porã, ha tembiguáire oisãmbyhy poguasúpe. 11 Iñakã guapýva ipochy jera, ha ombotuicha chupe oheja reirõ oje'éva hese. 12 Mburuvicha ipochy ramo

jaguetéicha okororõ, imba'e porãngue katu ysapyicha kapi'ipére. 13 Mitã itavýva itúvape omyakã rasy, kuña ipochy reíva katu óga otyky mante vaicha. 14 Ñande ru oheja ñandéve hóga ha heta mba'e, Ñandejára katu ome'ẽ ñandéve, kuña iñakã guapýva. 15 Iñate'ýva hopehyipa rei, ha ipituáva ohasa ñembyahýi. 16 Tupã rembiapoukapy ojapóva oikovéta, omboykéva katu omanóta. 17 Oipytyvöva mboriahúpe Ñandejára rehe ojapo, ha'ete voi omyengoviáta hembiapokue. 18 Imitãme ehoko mbo'e nde ra'ýpe, ha ani pochýpe reinupã vai. 19 Ipochoy reíva pochýkue hesénte opêta, rejokose ramo katu ipochy eteve. 20 Ehendu oje'éva ndéve ha ejapo, péicharõ ne arandúta. 21 Ñane akãme jareko jajaposéva, ha amo ipahápe, Ñandejára oipotávante oiko. 22 Hi'ã niko ñande rapicháre jajeroivia, iporãve ñane mboriahu ha ani ñande apeguy pegua. 23 Ñamomba'éro Ñandejárape jaikovéta, pyhare jakéta jakyhyje'ýre. 24 Iñate'ýva ipojái so'o akytäre, ha ndaikatúi ijurúpe omoguahẽ. 25 Einupã oñembotuichávape péicharõ mitã aky iñakã guapýta, emongavaju iñarandúvape ha oikuaavéta. 26 Itúva rehe oñemoíva ha isýpe omoséva, oporomotĩ ha oporoheja vai. 27 Che ra'y, reñehundíta na ne ñe'ẽ rendúi ramo ndereikuaáigui mba'eve. 28 Hapicháre oñe'ẽ reíva oñembohory teko jojáre, iñaáva ivaívante voi ohechase. 29 Iñe'ẽ guasúva apére opêta yvyra ha itavývare katu ho'áta tukumbo.

Proverbs 20

1 Kaguy oporomyakã tavy ha káña oporombopochy, ika'úva naiñarandúi chéne. 2 Mburuvicha pochy ojogua jaguarete okororövape, imbopochyhára ikatu omano. 3 Ñorãirõgui jajeirõ ñane mopu'ã, itavýva katu ñorãirõ reípe oiko. 4 Tekove iñate'ýva noñemitýi hi'árape, ha oñemono'õ jave ndojuhúi mba'eve. 5 Ñande py'apy peguáva ku y hypýicha hína, iñakã porãva mante oguenohẽ kuaa. 6 Heta ijehe he'íva heko jeroviaha, ha mávapa ojuhúne yvypóra ijapu'ýva? 7 Heko jojáva ijoheipyre ha ovy'aite vaerãpa ita'ýra kuéra! 8 Mburuvicha guasu, oporombojovakeha guive, ima'ẽmente ohecha kuaa ivaíva. 9 Máva piko he'i kuaa: "che py'a amopotĩ che, che angaipágui che potĩ"? 10 Pohýi ha puku ra'ãha ijapúva ombojoguaru Tupãme. 11 Mitã, hembiapo rupi, ohechauka mba'éichatapa hekove 12 Apysa oĩ oñehendu haguã ha tesa ojehecha haguã, mokõivéva Ñandejára rembiapokue. 13 Ani reke etereítei na ne mboriahuséirõ ejehesa pe'a porã ha rerekóne re'u vaerã. 14 "Ivai, ivai", he'i ojoguáva, oho pukumírõ guarã katu ojererohory ijupe. 15 Heta oime óro ha pláta, ha ndaipóri iporãvéva ñe'ẽ arandúgui. 16 Upe héra omoĩ vaekuégui eipe'a ijao ha oguerékova mba'e jeroviahárõ oñekuã haguére oikuaa'ýva rehehápe. 17 Yvypórape oñembohe oiko ramo oporombotavy, upéinte oñandúne ijuru henyhẽmba itágui. 18 Tembiaporã osẽ porãve, ñemongeta ha ñemoñe'ẽme, tetã nguéra ñorãirõ katu mba'e kuaápe. 19 Tekove iñe'ẽ reíva, oiko oporomombe'upa; aníke rejoaju mba'evépe hendive. 20 Isy ha itúvare ojahéiva omanóne mba'e rendy ogueháicha. 21 Mba'e reta ojehupytýva pya'e-pya'épe, amo ipahápe opa vai. 22 Ani ere: "Ivaíva ahépym'e'eta ivaívape", ejerovia Ñandejárape, ha ha'e, ne renohẽta jejopy vaígui. 23 Ñandejárape ombojoguaru pohýi ra'ãha japu: pohýi ra'ãha monda naiporãi! 24 Ñandejára rehe oĩ jaiko haguã ko yvy ári. Mba'éicha piko yvypóra oikuaáta iguataha? 25 Yvypórape guarã ñuhã ome'ẽrõ iñe'ẽ Tupãme oimeháicha rei, upéi katu ojeise, pe ñe'ẽ ome'ẽ vaekuégui. 26 Mburuvicha guasu iñarandúva omomombyry ijehegui iñaávape ha imbayru ombohassa hi'ári. 27 Yvypóra espíritu niko, Ñandejára mba'e rendy ohesapéva ipy'a rugua peve. 28 Py'a porã ha teko jeroviaha oñangareko mburuvicha guasúre, ha heko joja rupi oĩ hatã iguapyhápe. 29 Mitã rusu kuéra jeroviaha oĩ imbaretépe, ha itujáva momba'eha iñakã morotĩme. 30 Ai ha jekutukue omonguera mba'e vai, ha tukumbo, ñande py'apy.

Proverbs 21

1 Mburuvicha guasu py'apy, ysyrýicha Ñandejára pópe, oisãmbyhýva oipotahápe. 2 Yvypóra oimo'ã umi hape, iporã ha naikarẽiha, Ñandejára katu oikuaa ipy'apy. 3 Teko joja ha heko pegua, Ñandejárape guarã iporãve mymba jukágui. ,*f** 4 Tesa ñarõ, py'a jererovu, ha teko aña, umíva mba'e vai. 5 Ikatupyrýva rembiapo, mba'e porã memete, ha umi vai vaínte omba'apóva opa mboriahúpe. 6 Mba'e reta ojehupytýva japúpe, pya'e opa rei ha ñande reraha manóme. 7 Umi heko añávape, heko añangue voi oguerotyryry, ndoikoséi rupi teko jojápe. 8 Oporojukáva rape íkarẽ, heko potíva katu hembiapo porã. 9 Iporãve ojeiko okápe ojeiko rangue peteĩ ógape kuña jero ndive. 10 Heko añáva ivaívante voi ojapose, ndoiporiahurerekói hapichápe. 11 Heko miríva iñaranduve, ohechárõ hova atáva

oñenupãha, iñarandúva katu oikuaa kuaave ojeheko mbo'e rupi. 12 Tupã, upe heko jojáva, oma'ẽ heko añáva rógare, ha hembiapo vaívape ohundi. 13 Umi ijapysa ombotýva ikangýva rembijerurépe, chupe noñehendúi chéne oikotevẽ jave. 14 Jopói kiririháme oñeme'ẽva ombopy'a guapy ipochývape, tova mokõi megua katu, ohatapyñave pochy. 15 Hekojojávape ombovy'a mba'e porã oja póva, heko añávape guarã katu, upéva mba'e vai. 16 Akã porã rekógui osẽva omanóva retãme ohóne. 17 Jeiko porãnte ohayhúva, upéi opa tekotevẽme, karu guasu ha kaguýnte oipotáva ndoguereko mo'ãi mba'eve. 18 Heko añáva oñeme'ẽta heko jojáva rendaguẽpe, ijapeguy peguáva katu, ijoheipyréva. 19 Iporãve ojeiko yvy ojeiko'ỹháme, kuña jero pire vai ndive ojeiko rangue. 20 Iñarandúva rógape heta mba'e hepýva ha hyakuã poráva oĩ, itavýva katu ho'upa rei opa oguerékóva. 21 Tekojoja ha teko jeroviaha ohekáva oikovéta, hekojojáta, ha ojererohorýta. 22 Iñarandúva oñemomba'e imbaretéva retãre ha oity yvýre umi mba'e ojeroviaha. 23 Ombotýva ijuru ha iñe'ẽ rakate'ýva, ndoikéi jejopy reípe. 24 Ojejapo ha ijuru atãvare oje'e ojechaukasenteha. 25 Iñate'ývape ojuka imba'e pota rei, ha'e nomba'aposéigui. 26 Heko añáva ára pukukue oipotapa, iñarandúva katu ome'ẽ ipy'aite guive. 27 Ñandejárape ombojeguara iñañáva mba'e kuave'ẽ, oikuave'ẽgui tova mokõime. 28 Omboja reíva hapicháre oñehundíta, iñarandúva katu oñehendúne opa ára. 29 Tekove aña hova atã, ha oikóva hekópe omoĩ porã hekove. 30 Arandu, mba'e kuaa ha jeheko mbo'e Tupã renondépe ndaha'úi mba'eve. 31 Nambyape porã ramo jepe ñane renda ñorãirõrã, Ñandejára rupi jeýnte ñasẽ porã.

Proverbs 22

1 Iporãve terakuã porã mba'e rereko hetágui, ha jehayhu, pláta ha órogui. 2 Mboriahu ha imba'e retáva mokõivéva peteicha: Ñandejára ijapohare. 3 Oiko kuaáva ohecha yvykua ha ojere chugui heko tarováva katu ohónte ha ho'a pype. 4 Umi ojejapo'ýva ha Tupãme ombyajévape guarã jopói ko'áva: mba'e reta, terakuã porã ha jeikove puku. 5 Iñañáva rape henyhẽ ñuatĩ ha ñuhãgui, hakate'ýva ijehe katu oñemomomyry umívagui. 6 Mitãme ehechauka michĩreve haperã, upéicharõ ituja rire jepe ndojei mo'ãi chugui. 7 Imba'e retáva oguereko ipo guýpe mboriahúpe, ha viru oiporukáva umi omba'e porúvape. 8 Teko joja'ỹ omyasãiva omono'õ mba'e vai, ha Tupã ohundíne chupe ipochy rendýpe. 9 Yvypóra imba'e poráva ojevhasáne oipehe'ãgui hembi'u imboriahúvape. 10 Emosẽ ijuru guasúvape ha opáta ñorãirõ, ndaiporivéi chéne, jeiko vai ha jeja'o. 11 Mburuvicha guasu ohayhu, umi imba'e poráva ha iñe'ẽ rorývape. 12 Ñandejára oñangareko iñarandúvare, ha umi ijapeguýpe guáva rehe he'i ijapuha. 13 Iñate'ýva, nomba'aposéigui rei, he'i: "Okápe oiméne jaguarete che jukátava katuete". 14 Jeporomyakã ratĩ ñuhã hína, ho'ahápe umi Ñandejárape ombopochýva. 15 Výro reko mitã rusu reheguánte voi, ojeheko mbo'e ramo oguatáne hekópe. 16 Mboriahu ndive ojopýva oñemboviru heta haguã, iviru hetávape ome'ẽ jeýne ha mba'eve'ýre opyta. 17 Eñemboja ehendu ejapysaka ko che ñe'ẽre, eñamindu'u che rembiasakuere: 18 iporã vaerã nde pype opytarõ, ha pe nde jurúpe ereko manté. 19 Ikatu haguã rejerovia Ñandejárape, ko árape rombo'éta ndéve avei. 20 Aheja ndéve kuatiáre, 30 ñe'ẽnga henyhẽva arandu ha ñemoñe'ẽgui 21 reikuaa haguã hekópe umi ñe'ẽ añeteguáva, ha ere haguã hendápe oñeporandúrõ ndéve: 22 Ani remonda imboriahúvape imboriahu haguérente, ha ani rejopy ikangýva ndive oñembojovakehápe. 23 Cháke Ñandejára oñemoĩne ijkére, ha imonda harépe ojukáne. 24 Umi ipochy reíva ndive ani rejehe'a ha ipire vaívare ani reja. 25 Ani rejepokuaa ha'e kuéra oikoháicha, ha remoĩ nde jupe ñuhã. 26 Ani rembohasa rei-rei nde po ha remoĩ nde réra omba'e porúvare. 27 Ndereguerekóirõ remyengovia haguã, nde rupa jepe ojepe'áne nde hegui. 28 Ani rembotuichave, pe korapy oheja vaekue ndéve nde ru. 29 Rehechávapa kuimba'e ikatupyryva hembiapópe? Upéva omba'apóne umi mburuvicha guasu ndive, ha araka'eve noĩ chéne tekove pitua poguýpe.

Proverbs 23

1 Reguapyrõ poguasú mesápe, ema'ẽ porã máva renondépepa reguapy 2 ha ejejoko, ne ñembyahyive ramo jepe. 3 Anítei nde taryryi umi tembi'u hetáre, ikatu porãnte oime nembotavyse hína. 4 Ani reñeha'ã heta rei ne mba'e reta haguã, eipe'a ne akãgui upéva. 5 Rema'ẽ porãrõ rehecháta pe mba'e reta ndaiporihá, oñembopepo ha oveve guyráicha. 6 Ipojojopýva ndive ani rekaru, ha ani re'use eterei hembi'u. 7 He'i gua'u ndéve hína: "Ekaru, he'u kaguy", ha ipy'a noĩri ne ndive. 8 Reity jeýne re'u vaekue, ha reñe'ẽ porã reieténe ra'e. 9 Itavýva ndive ani reñe'ẽ,

oñembohory reíne nde rehe. 10 Ani reipysove, nde yvy rembe'y rechaukaha, térã reike tyre'ỹ mba'épe. 11 Ha'e kuéra oguereko ijkeregua imbaretéva ne renonde'a vaerã. 12 Eipe'áke ne apytu'ũ rokẽ teko mbo'e porãme, ha nde apysa katu, iñarandúva ñe'ẽme. 13 Ani ne rakate'ỹ tukumbóre, mitãme reheko mbo'e haguã. Reinupã haguérente nomanói chéne. 14 Nde reinupārõ chupe, ha'e nomano mo'ãi. 15 Che ra'y, nde ne arandu ramo, che avy'áta. 16 Che py'a renyhẽta vy'águi, ahendúrõ reñe'ẽ hekópe. 17 Ani reikose iñangaipáva oikoháicha, embyaje uvei Ñandejárape opa ára. 18 Upéicharõ, añetehápe reguahẽ porãne hu'ãme, ha reha'arõva ndopa rei chéne. 19 Ehendu, che ra'y, ha ne arandúne, ha eguata tape ikarẽ'ỹvare. 20 Ani rejehe'a ika'úvare, ha ikarúvare. 21 Umi ika'úva ha ikarúva, imboriahupa, iñate'ỹva katu oikopa opívo. 22 Ehendu nde rúpe, nde regueru ypy vaekue, ha ani rejahéi nde sýre iguãiguĩ haguére. 23 Ne rakate'ỹke añeteguávare ha ani reme'ẽ hepýre, upéicha avei arandúre, mba'e kuaa ha akã porãre. 24 Tapicha heko jojáva, túvape ombovy'a, ita'ýra arandúva ovy'a heseve: 25 ta hory nde ru ha nde sy, ha ta henyhẽ vy'águi umi nde regueru ypy vaekue! 26 Che ra'y, ejapysaka che ñe'ẽre, ha eguata vy'ápe che rapére. 27 Ñuhã ko hína kuña reko vai ha tapicha rembireko. 28 Umíva oporoha'arõ avei ku mondaháicha, ha ombohetave umi oporomyakã ratíva. 29 Mávape guarã piko umi jahe'o ha umi pyahẽ, umi ñorãirõ ha umi ãho? Mávape guarã piko umi jekutu rei, ha umi ma'ẽ saguy? 30 Umi ára ha pyhare oka'úva, ha kaguy ryakuã porã ohekávape guarãnte. 31 Ani rema'ẽ pe kaguy pytã asy etéva rehe omimbipáva hyrúpe ha osyry mbegue katúvare. 32 Amo ipahápe oporosu'u ñakanináicha, ha oporojuka ñanduriréicha. 33 Heta mba'e reikuaa'ýva nde resa ohecháta, ha výro rei reñe'ẽta; 34 Reñandúta ku yguasu apére revevýirõ guáicha, ku yvyra puku apýime reimérõ guáicha. 35 Ha eréta: "Añenupã ha nañandúi, añembyepoti ha ndahecha kuaái. Apáyvo katu ajerurevéta hína."

Proverbs 24

1 Ani reipota nde ave iñañáva oguerekóva, ha reikose hendive kuéra. 2 Umíva niko mbaretépente oikose ha ivaívarente oñe'ẽ. 3 Katupyrýpe oñemopu'áva óga, ha arandúpe oñemboguapy hatã. 4 Mba'e kuaa omyenyhẽ mba'e hepy ha iporãvagui koty kuéra. 5 Iñarandúva iporãve imbaretévagui, ha imba'e kuaáva ikãngue porãvagui. 6 Tetã nguéra ñorãirõme oñesẽ porã mba'e kuaa rupi, ha heta ñemongeta rupi. 7 Arandu ijyvate etereíma itavývape guarã, ha ñembojovakehápe ha'e ndoipe'ái ijuru. 8 Pe iñakãme oguerekóva mba'e vaínte ojapo haguã, oporomopu'ã kuaáva oñoakãre oje'éne hese. 9 Itavýva, mba'e vai mante oguereko iñakãme, ha pe hova atávape avave ndoguerohorýi. 10 Ne kangy ramo ivai jave, na ne mbaretéi ete ra'e! 11 Enohẽ jejopýgui umi oñembotyryrývape ojejuka haguã, eipe'a ivaívagui ani ojejuka. 12 Erérõ: "Che ápe ndaikéi", Reimo'ãpa ndoikuaa mo'ãi pe ñande py'apy ohechapáva? Pe oma'ẽva nde rehe oikuaapáta, ha omyengoviáne peteĩ-teĩme, hembiapokue ojerureháicha. 13 Che ra'y, he'u pe eirete he'ětéva ñande jurúpe. 14 Upeichaite hína, pe arandu ndéve guarã, rejuhu ramo, resẽ porãne opa mba'épe, ha reha'arõva rehupytýne. 15 Nde ne añáva, ani remoñuhase heko porávape. 16 Imba'e poráva ho'a jey-jey ramo jepe, opu'ã jeýne katucte iñañáva katu mba'e vaípe, oñehundíne. 17 Ani revy'a ho'a ramo pe nde rehe ija'e'ýva, térã repuka hese oñepysãnga haguére, 18 cháke Ñandejára ohecháne ha ndojuhu porãi chéne, ha ipochy jeráne hendive. 19 Ani nde pochy oho porãgui heko añávape ha ani reikose ha'e kuéraicha. 20 Umívako ndoikove pukúi, mba'e resapeháicha ogue vaerã. 21 Emomba'e guasu Tupãme, che ra'y, ha embojerovia mburuvicha guasúpe, ha ani rejehe'a ivaívare. 22 Máva piko oikuaáta mba'eichaite pevépa Tupã ha mburuvicha guasu pochykue nde rupytyta hína? 23 Ko'áva ha'e avei umi iñarandúva ñe'ẽngue: Naiporãi ñombojovakehápe oñemboyke avavépe. 24 Heko vaívare he'íva, "Upéva heko poti", maymáva ipochy hendive ha ojahéi hese. 25 Umívape oinupãukáva ojererohory ha oñakã rapu'ãne 26 Japorombohovairõ hekópe, ha'ete japorohetũ vevyimíva. 27 Emohenda ne rembiapo oka pegua, embosako'i nde kokue, ha upéi ejogapo. 28 Ani remboja nde rapicháre mba'eve heko'ỹ megua, ani reporombotavy. 29 Ani ere: "Ajapóta hese ojapo haguéicha che rehe, amyengoviáta hína chupe". 30 Ahasa heko reíva kokue rupi, ha iñakã porã'ýva parraltýre, 31 ha ahecha ojaho'ipa kapiatĩ ha ñana vai, ha ikorapy ho'apa. 32 Ahechávo kóva ajepy'a mongeta ha ajuhu, 33 reke ha reke mantérõ, rembojuasa nde jyva ha rekeve, 34 mboriahu reko oguahẽtaha ndéve mondaháicha.

Proverbs 25

1 Ko'áva ha'e avei Salomón ñe'ëngue, Judá ruvicha guasu Ezequías pytyvõhára kuéra omoĩ vaekue kuatiáre. 2 Ñamomba'e guasu Tupãme imba'e ñemimbýre, ha mburuvicha guasúpe ñamomba'e oikuaaukávare. 3 Yvága ijyvatégui yvy katu ipypukúgui, ha mburuvicha guasu py'apy hasy ojekuaapa haguã. 4 Plátagui jaípe'arõ hevorakue, osêta chugui mbayru iporáva. 5 Mburuvicha guasu renondégui jaípe'arõ mba'e vai apoha, iguapyha imbareténe ha tetã ñesãmbyhýpe heko jojáne. 6 Aní rejeyapo mburuvicha guasu renondépe, téra reñemoĩ ipoguasúva rendaguépe. 7 Iporãve oje'érõ ndéve "Ápe ejupi", poguasú renondépe reñemotĩ rangue. 8 Umi rehecha vaekue, ani reraha pya'e ñombovakehápe, cháke oimérõ ojechaukáva nde japuha, reñemotĩta. 9 Eñemoĩ porã nde rapicha ndive ha ani remombe'u pe ndévente oje'e vaekue. 10 Sapy'ánte ikatu ojekuaa, rejehova api upévare, ha ne rerakuã vai repytávo. 11 Mbo'y óro ojeгуáva plátape pe ñe'ë hendapete oje'éva. 12 Kuairũ óro ha namichái hepýva, iñarandúva rekombo'e ohendu kuaávape guarã. 13 Y ro'ysã poráicha, kóga ñemono'õme, tembijokuái jeroviaha, ombopy'a rory ijokuái harépe. 14 Ijarai ha hatã yvytu, ha upéi ndokýi, péicha hína umi he'íva ome'ëtaha ha upéi nome'ëi. 15 Ñeha'arõ kuaa ha ñe'ë kuaápe oñembopochy poi mburuvicha. 16 Rejuhúrõ eirete he'u kuaa, ani ágã re'u hetágui nemoguë'ë. 17 Sapy'a-py'ánte eguahẽ nde rapicha rógape, aníntemo rembyaju chupe, ha ou ndaija'evéi nde rehe. 18 Yvyra, hu'y ha kysépe, ojogua pe hapicháre omboja reíva ojapo'ỹ vaekue. 19 Jakarúrõ tái ikuapáva reheve ha jaguatárõ py ikarêva reheve, péichante avei jajeroviarõ ijapeguy peguávare ñaikotevẽ ha jajepopy jave. 20 Japurahéi oñembyasývape, ha'ete ñañoheva jukyry aíre, téra japoromboíva ro'ýpe. 21 Nde rehe ija'e'ýva iñembyahýi ramo, emongaru, ha ijyuhéi ramo, emboy'u, 22 upéicharõ hova pytãne, ha Ñandejára omyengoviane ndéve. 23 Yvatévo guíogua yvytu, ogueruháicha ama, kũ rãimbe ogueru pochy. 24 Iporãve jaiko okápe óga pýpe jaiko rangue kuña jero ndive. 25 Ijyuhéivape guarã y ro'ysãicha, pe marandu porã mombyrýgui oúva. 26 Ykua ityaíva ha yvu icy'a vaicha, imarangatúva ikangýrõ, heko añáva renondépe. 27 Ivai ja'u heta eirete, téra jahekaitei terakuã. 28 Táva ho'apa vaekuépe, ha ikorapyve'ýmavape, ojogua pe ojejoko kuaa'ýva.

Proverbs 26

1 Ára hakúpe ro'y, ha ama mandyju mono'õme, ho'a vaiháicha, péicha ndo'ái itavývare jererohory. 2 Guyra oveve reíva ha mbyju'i hupa'ývaicha, hendape'ýmegua jejahéi avavépe ndohupyty mo'ãi. 3 Kavajúpe, tukumbo, vúrrope tĩnguahá, ha itavývape ñenupã. 4 Ani rembohovái itavývape, cháke rejoguáne chupe. 5 Embohovái itavývape pe iñe'ë avy haguére, ani oimo'ã iñaranduha. 6 Itavývape ojokuáiva, oikytĩ hetyma ha ohasa ivaíva. 7 Iñepáva ndoho pukuiháicha, péicha itavýva jurúpe ñe'ënga. 8 Ku ita noñeñapytĩriháicha ita poiháre, upéicha itavýva ndojererohorýi vaerã. 9 Ndaha'eiháicha mba'eve oka'úva póre ñuatĩ, mba'eve avei ndaha'éi itavýva jurúpe ñe'ënga. 10 Hu'y poiha ojapíva umi ohasáva guivépe, péicha pe omomba'apóva, oka'úva téra itavývape. 11 Ku jagua ho'u jey vaicha, hembí'u oguë'ë vaekue, upéicha avei pe itavýva itavýhápe itavy jey. 12 Rehechávpá nde umi oñemoarandúva? Umívagui peteĩ itavýva ikatu iñaranduve. 13 Iñate'ýva, nomba'aposéigui he'i: "Jagurete oĩ tapépe, jagurete oĩ pe okápe." 14 Okẽ ojepe'a ha oñembotyháicha, iñate'ýva ojapajeréi hupápe. 15 Iñate'ýva opo'ë ña'ëmbépe, ha ogueraha hague ijurúpente ikane'õma. 16 Iñate'ýva he'i ijehe iñaranduveha heta, ikatúvagui oñe'ë hekópe porã. 17 Jagua nambíre ñande pojái ramo guáicha, péicha hína jaikérõ joavy ñane mba'e'ývape. 18 Itarováva opoiháicha hu'y hendy ha oporojukáva, 19 péicha avei pe ombotavýva hapichápe ha upéi he'i: "Rombojarúnteko". 20 Opárõ jepe'a, oguepa tata, ha oĩ'ýrõ iñe'ë reíva ndaipóri ñorãirõ. 21 Tatarã oñekotevẽ jepe'a, pe oñorãirõséva, oporomoingo vaíve haguã. 22 Ñe'ë rei niko ku mba'e he'ëicha, ñande py'a ruguápe oñemohendáva. 23 Mbayru yvy oñembyapéva plátape, péicha umi juru he'ëva ha ipy'a tyai. 24 Umi oporohayhu'ýva, oporombotavy ijurúpe, ipy'a pýpe ohupapo japu, 25 Ani rerovia opukavýrõ ndéve, mba'e vaigui henyhẽ hína ipy'a. 26 Tova mokõime ikatu pe máva oñomi ipy'aro upe rirénte opavavépe hesakãmbáne. 27 Yvykua ojo'óva pype ho'áne, ita guasu ombyapajeréiva, upéva hi'ári ohasáne. 28 Tekove ijapúva ombyai jo'a, oporombojuru he'ëva oporohundi.

Proverbs 27

1 Ani rejeroivia ko'ërõre, ndereikuái niko mba'épa oguerúta ndéve. 2 Ta nde rerohory ambue, anítei ndete voi, tove ta mombyrygua, ha anítei nde juru. 3 Ita

ha yvyku'i mokõivévante ipohýi, itavýva pochykue katu ipohýi eteve. 4 Pochy vai iñarõ ha oporohundi ha kuimba'e hakate'ỹ vaíva hembirekóre, ndaijokohái. 5 Iporãve ñañemongavaju ñande rovaitépe jajehayhu gua'u rangue. 6 Iporãve ñande rayhuha ñande kutu ramo, ñande rayhu'ỹva ñane añuã rangue. 7 Yvypóra hyguatáva eiretére jepe opyrũ, iñembyahýivape katu iróva jepe he'ẽ. 8 Ku guya oveve vaicha mombyry hupágui, yvypóra oikóva mombyry hekohágui. 9 Mba'e hyakuã poráva ombovy'a ñande py'a, ha ñande rayhuha kunu'ũ he'ëve ñe'ẽ kuaágui. 10 Aní reheja ne irũme ha nde ru irũme avei, ha aní reho ne pehẽngue rógape rejejopy vai jave, iporãve nde róga ykeregua, ne pehẽngue mombyrygui. 11 Ne arandúke, che ra'y, upéva che mbovy'a, ha ikatúta ambohováí che rehe ojahéivape. 12 Oiko kuaáva ohecha yvykua ha oñembojere chugui heko tarováva katu ohónte ha ho'a pype. 13 Upe héra omoĩ vaekuégui eipe'a ijao ha oguerékóva mba'e jeroviahárõ oñekuã haguére oikuaa'ỹva rehehápe. 14 Sapukáipe remomaiteirõ nde rapichápe ko'ẽ mboyve, ha'etéku rejahéiva hese. 15 Ama jave otykypáva óga ha kuña ipochy reíva, peteicha, 16 rejokose ramo, ha'ete ku yvytu rejokoséva, térã ñandyry nde pópe remono'õséva. 17 Fierro niko fierrope jey oñehãimbe'e, yvypóra katu ojeheko mbo'e hapicha ndive oñomongetávo. 18 Arasáre oñangarekóva ho'úne hi'a, ha omomba'éva huvichápe ojererohorýne. 19 Ñane ra'ãnga jahechaháicha ýpe, ñande py'apy ojekuaa ñande roväre. 20 Mano ha yvykua nahyguatái araka'eve, ha upéicha avei yvypóra imba'e pota potave. 21 óro ha pláta ipotĩ haguã, oñemboyku tatápe, yvypórape katu ojekuaa pe hese oje'évare. 22 Rejosórõ jepe angu'ápe avatí ndive pe itavýva, ha'e ndaitavy poi mo'ãi. 23 Nde ovecháre ema'ẽ porã, eñangareko ne rymbáre, 24 pe mba'e reta ndajarekói opa árape guarã. 25 Reikytĩ ríre kapi'i ha hoky jey ríre, ha yvytýgui rembyaty ríre ne rymba rembi'urã, 26 rerekóta ovecha rague reñemonde haguã, ha kavara rejogua haguã yvy, 27 kavara ikamby hetáva, remongaru haguã nde rogagua ha ne rembiguái kuéra.

Proverbs 28

1 Iñañáva okañy rei noñemuñai ramo jepe, heko jojáva katu ipy'a guasu jaguaretéicha. 2 Heta ramo tembiapo vai ha jeporojuka peteĩ tetãme, okúi ha ojupi ojoapykuéiri isãmbyhyhára kuéra. Iñarandu ha ikatupyrýva omyakãrõ katu, upe tetã heko guapy ha oho porã. 3 Mburuvicha ojopýrõ mboriahu ndive, ha'ete ku ama puku ohundipáva temitý. 4 Tembiapoukapy omboykéva oguerohory iñañávape, ombyajéva katu umívare ndaija'ei. 5 Umi iñañáva ndoikuaái hekopeguágui mba'eve, ñande Járare ojeroviáva oikuaa opa mba'e. 6 Iporãve mboriahu oikóva tape potĩre, poguasú hape karévagui. 7 Tembiapoukapy oja póva, upéva tapicha arandu, heko vaívare ojoajúva katu, omotĩ itúvape. 8 Pe oñemomba'e hetáva viru jeporukápe, nombyatýi ijupe guarã, oporoporiahurerekóva pópe upéi opytapáta. 9 Nañahenduséirõ Ñandejára rembiapoukapy, ñane ñembo'e jepe Ñandejárape ombopochy. 10 Pe omombiáva heko potívape tape porãgui, ha'e jeýnte ho'áne yvykua ojo'o vaekuépe. Ijoheipyréva katu, ohupytýne vy'a pavẽ. 11 Umi imba'e retáva oimo'ã iñarandu, ha mboriahu iñakã poráva oikuaa porã chupe. 12 Heko jojáva osẽ porãrõ vy'a guasu ojejapo; iñañáva oisãmbyrõ opavave okañy. 13 Hemiapo vai omokañýva, ndohói chéne tenonde, omombe'u ha ohejávape katu ojeporiahurerekóne. 14 Ovy'áne pe yvypóra ombyajéva Tupãme, hova atávape katu ohupytýne mba'e vai. 15 Aguará guasu ñembyahýi ha jaguarete pochýpe, ojogua sãmbyhyhára añáme oisãmbyhyva tetã mboriahúpe. 16 Mburuvicha iñarandu'ỹva, oporojopy jopyve; pe mba'eve oipota'ỹva oikovéne are peve. 17 Upe oporojukáva ohóma ikuararãme. Aníke avave ojoko! 18 Teko porãme oikóva osẽne jejopy vaígui, mokõi tapere oguatáva, peteivape ho'áne. 19 Oñemitýva ijyvyýpe hembi'u hetáne, výro rei rapykuéri oikóva, imboriahúne. 20 Yvypóra heko potíva ojevovasa jo'a jo'áne, imba'e retaséva sapy'aitépe katucte oñenupãne. 21 Naiporãi ñamboyke mba'eveichagua yvypórape, tembi'u rembyrére jepe oime hembiapo vaíva. 22 Itaryrýivape hi'ãnte pya'e imba'e reta, oikuaa'ýre tekotevẽ hi'ári ho'ataha. 23 Oñemoñe'ẽva hapichápe, ipahávo ojeahyhuvéne yvypóra ijuru he'ëvagui. 24 Itúva ha isýpe omondáva ha he'i: "Ndajapói ivaíva", mondaha jeýnte avei. 25 Tekove imba'e potáva jeiko vai ohatapyña, Ñandejárare ojeroviáva katu oñakã rapu'ã. 26 Ijehénte ojeroviáva hovatavy, oiko kuaáva katu osẽne jejopy vaígui. 27 Mboriahúpe oipytyvõva noikotevẽi chéne mba'eve, ha oma'ẽ'ỹva mboriahúre katu ojejahéine katucte. 28 Osẽ porãrõ iñañáva opavave okañy, ndaiporivéi vove katu heta hetave ipo jojáva.

Proverbs 29

1 Ohenduse'ŷva teko mbo'e oñehundíne katujete. 2 Hekojojáva oisãmbyhýrõ tetãgua ovy'a joa, iñañáva oporojopýrõ, jeiko asy ojehasa. 3 Arandu ohayhúva itúvape ombovy'a, kuña vai ndive oikóva imba'éva omombopa. 4 Mburuvicha guasu teko jojápe oikóva omopu'ã hetã, oporohuguy'osénteve katu ohundi hetã. 5 Pe oporombojuru he'éva hapichápe omoĩ ñuhã. 6 Teko aña rembiapo vaikue ñuhã jeýnte chupe guarã, heko potíva katu opurahéi ha ovy'a. 7 Heko jojáva ojepy'apy imboriahúva rekovere, iñañáva katu ndohecha kuaái upéva. 8 Umi sarambi ojapóva tetã guápe oipy'apy, ha iñarandúva katu oporombopy'a guapy. 9 Iñarandúva ombojovakérõ itavývape, ipochy rei ha noguenohëi mba'eve. 10 Umi oporojukáva ndaija'éi heko potíva, imarangatúva katu ipy'a porã hendive kuéra. 11 Pe itavýva oñeme'ẽ pire vai pochýpe, iñarandúva katu ojejoko ha ko'ẽ vai ombohása. 12 Mburuvicha ogueroviárõ japu oje'éva chupe, hembiguái kuéra ojere heko añamba. 13 Mboriahu ha ijopyhára oime pe ojojoguaha, Ñandejára mokõivéva apohare. 14 Mburuvicha ome'ërõ mboriahúpe imba'eráva iguapyha oĩ hatãne opa árape guarã. 15 Jeja'o ha teju ruguái ome'ẽ mba'e kuaa, mitã omotĩ isýpe hekope'ỹ oñembojeroviárõ. 16 Iñañáva heta ramo, heta tembiapo vai, heko potíva ohecháne umíva oñehundírõ. 17 Eheko mbo'e nde ra'y, ha'e ne mbopy'a guapýta, ha vy'águi ne myenyhëta. 18 Tupã noporosãmbyhýrõ tavagua heko sarambi, ha ovy'áne umi Ñandejára rembiapoukapy ojapóva. 19 Ñe'ëmente, pe tembiguái hasy ojeheko mbo'e haguã, ohendúrõ jepe oje'éva, ha'e ndoikuaaséi mba'eve. 20 Itavývagui ikatu oñeha'arõve oñe'ẽmba reíva rovaí. 21 Tembiguái oñembojeroviáva michĩete guive, amo ipahápe opu'ãse nde rehe. 22 Ipochoy reíva omyasãi jeiko vai, umi ipochy vaíva katu omboheta jeporojuka. 23 Ñembotuicha oporogueraha ñemotĩme, jejapo'ỹ reko katu ome'ẽ vy'a ha terakuã porã. 24 Mondahápe iñirũgui voi ivaíva ou kuaa. Añeteguáva omombe'úrõ mbojovakehára oinupäukáta chupe ijapúrõ katu, Ñandejára pe oinupätáva. 25 Yvypóragui jekyhyje upéva peteĩ ñuhã, ha ojeroviáva Ñandejárame oñerenohëne jejopy vaigui. 26 Heta oime ohekáva mburuvicha guasu pytyvõ, ha ojeiko kuaa haguã katu Ñandejáraguinte ou. 27 Umi imba'e porãvape, heko ky'áva ombojeguaru, ha umi mba'e vai apoha katu heko jojávape ndohayhúi.

Proverbs 30

1 Agur, Jaqué ra'y Masá pegua ñe'ëngue. Ha'e oñe'ẽ vaekue Itiel ha Ucálpe kóicha: 2 Aikuaa che tavy etereiha, ndaha'úi vaicha voi yvypóra. 3 Arandu ndoikéi che akãme, ha mba'e piko aikuaáta marangatúva arandúgui! 4 Máva piko oho yvágape ha oguejy jey? Máva piko ipo pytépe omono'õ pe yvytu? Máva piko ijahojápe ojoko ra'e pe yguasú? Máva piko omoĩ hendápe ko yvy rembe'y? Ere chéve héra, ha ta'ýra réra avei, oimérõ reikuaa. 5 He'íva guive Tupã, ojapo katujete Ha'e niko mo'ãha chupe ohekávape guarã. 6 Ha'e he'ívagui ani ereve, cháke nemongavajúne ha ijapúvarõ reikóne. 7 Mokõi mba'énte, Tupã, ápe ndéve ajerure, anína rembotove che hegui amano mboyve! 8 Emomomyry che hegui tova mokõi ha japu, ani che momboriahu térã che momba'e reta, Eme'ënte chéve aikotevéva, 9 ani, che ryguätãma ramo, ajere nde hegui, ha ha'e: "Máva piko aipo Ñandejára?" Térã che mboriahúgui amonda, ha nde rérare ajahéi. 10 Ani remotĩ tembiguái, ijára renondépe, cháke ojahéine nde rehe ha Ñandejára ne nupãne. 11 Oime ojahéiva itúvare, ha notupänóiva isýpe, 12 heko potíha oimo'áva ha noñemopotĩri ky'águi. 13 Ajépa ojejapoite umíva, opáichavo oporoapo'i! 14 Ijuru kyse pukúicha ha kyse ráimbéicha ikũ, ohundi haguã yvypóra ikangy ha oikotevéva, 15 Ysope mokõi imemby hyguätã'ŷva voi. Oĩ irundy mba'e nahyguätãiva voi: 16 Tyvy, kuña ikatu'ŷva imemby, ko yvy, ýgui nahyguätãiva ha tata ojejoko'ŷva. 17 Itúvare oñembohorýva, ha isýre ojahéiva, ohesa'óta yryvu, ha taguato ho'úta chupe kuéra. 18 Oime irundy mba'e che mokañýva: 19 taguato rape yvágare, itatýre mbói rape, várko rape yguasúre ha kuimba'e rapykuere kuñare. 20 Iménape ombotavýva kóicha ojapo: Okaru, ijuru ojohéi ha he'i: "Ndajapói mba'eve ivaíva!" 21 Oime irundy mba'e omboryryíva peteĩ tetã ha ikatu'ŷva ogueropu'aka: 22 tembiguái ojupírõ mburuvicha guasúrõ, ivýrovape hembypárõ hi'upyrã, 23 kuña ojehayhu'ŷva ojuhúrõ imenarã, ha tembiguái opytáva ijára rembireko rendaguépe. 24 Oikovéva apytépe oime irundy michĩve, ha iñaranduvéva: 25 umi tahýi kangymi Ára hakúpe ombyatýva hembí'urã, 26 umi anguja, ojapóva itakua rupi hogarã, 27 tuku kuéra huvicha'ŷva ha upéicharõ jepe oguatáva ha'ete ku ñorãirõhára, 28 ambere ikatúva jareko ñande nde po pytépe, ha mburuvicha guasu rógape oikóva. 29 Oime irundy, oguatárõ heko ñembo'y porã ha irundy ikoni kuaáva: 30 jaguarete, pe iñarõvéva tymba iñarõva apytépe, mba'evépe oguevi'ŷva; 31 kavara mácho porã, gállo ñemongaria'y, ha mburuvicha guasu ohóva iñarãirõhára aty renondépe. 32 Nde výrogui oimérõ nde

pochy ra'e, ha upéi rejecha kuaa, ko'águi rire emboty porã nde juru. 33 Rembojy ramo kamby niko rembyaty hovakue, reñambyvo hatãrõ ne tĩ ruguy, ha rejoko'ýrõ nde pochy reiko vai.

Proverbs 31

1 Lemuel mburuvicha guasu Masá pegua ñe'ëngue, isy ombo'e haguéicha: 2 Che memby ahayhu etéva, hetaite ajerure hague Ñandejárape, mba'éiko rombo'evéta? 3 Aní reñemokangypa rei kuña rapykuéri. Aní reme'ë nde rekove kuñáme, mburuvicha guasúpe jepe ohundíva. 4 Ndaha'ëi mburuvicha guasu rembiapo, Lemuel, oikónte omboy'úvo kaguy, ha oñeme'ë ka'úpe. 5 Umi ka'úpente oikóva, hesarái tetã rembiapoukapýgui, ha naimandu'ái oipytyvõ vaerãha mboriahúpe. 6 Eme'ë katu oka'u haguã, umi omanótavape kaguy, ha toka'u ovy'a'ýva, 7 tahesarái hekotevëgui, taimandu'ave'ý ivy'a'ýre. 8 Eñe'ë umi ikatu'ývare, oñe'ë ijehe, 9 hekópe porã eñe'ë imboriahúva rehehápe, aní reheja oikotevë ha ojejopy nde rapicha. 10 Avápa ojuhúne peteĩ kuña oñangareko kuaáva hógare? Iporãve óro ku'ígui. 11 Iména ojerovia hese, ha noikotevëi. 12 Iporáva hese ojapo ha araka'eve ivaíva oikove aja pukukue. 13 Ha'ete oheka ovecha rague ha mandyju, ha oipovã kyre'ý. 14 Y rupigua mbayrúicha, mombyrýgui ogueru hi'upyrã. 15 Opu'ã ko'ë mboyve, omongaru hogagua ha omomba'apo hembiguái. 16 Yvy oipotáva ojogua, ha pe imba'apo repykuégui upépe ha'e oñemitý. 17 Ojeku'a jokua hatã porã, ha omombarete iyyva katupyrýpe omba'apo haguã. 18 Vy'ápe ohecha hembiapo, ko'ëre oho porãveha, ha pyharekue ndoguéi hógape mba'e rendy. 19 Ipópe opyrýrýi he'ý, ha oipyaha ijaorã 20 Oikotevëva ndive ipo jera, ha oipytyvõ mboriahúpe. 21 Ndokyhyjéi roagua iro'y ramo guarã, ijao aku joágui. 22 Ijahojarã ha'ete ojapo, ha oñemonde ao porãme. 23 Iména herakuã porã, ha uguapy táva rokëmekarai guasu kuéra apytépe. 24 Ojapo ao ha ku'a jokuaha, ha hepýre ome'ë oñemúvape. 25 Imbarete ha ojerovia ijehe, ndoipy'apýi chupe upe oútava. 26 Iñe'ë kuaa ha py'a porãme oporombo'e. 27 Hógare oñangareko, ko'ëre toho porã, ha ndo'u reíri hembi'u. 28 Imemby kuéra ha iména ohecha ramo chupe ha he'i: 29 "Kuña imba'e porãva heta, ha opavavégui ne mba'e porãve". 30 Kuña juky mbotavy ha iporáva pya'e ohasa kuña ombyajéva Ñandejárape ojererohory vaerã. 31 Perohory opa ojapo vaekuere, perohory opavave renondépe.

Ecclesiastes 1

1-2 Ko'áva ha'e Ñemoñe'ëhára, David ra'y, mburuvicha vaekue Jerusalénpe, he'íva: Tavy reko poru rei, tavy reko poru rei! 3 Mba'épa oguenohë yvypóra imba'apo retaitégui ko arapýpe? 4 Oime onaséva, oime omanóva, yvy katu ndoikoéi araka'eve. 5 Osë kuarahy, oíke kuarahy, ha ojevy hendaguépe osë jey haguã. 6 Yvy gotyo oipeju yvytu ha ojere upéi yvate gotyo. Ojere ha ojere pe yvytu! Ojere ha ojere jey! 7 Ysyry mayáva ho'a yguasúpe ha yguasú máramo nahenyhëi. Ysyry ojevy pe osë haguégui, oipykúi jey tape uguata haguénte. 8 Avave ndaikatúi he'i mba'eichaite pevépa ñane monguerái opa mba'e. Mba'eve ndaipóri ñahendu ha jahecháva ñane mbohory porã vaerã. 9 Ndaipóri chéne mba'eve ymave oí'ý vaekue. Mba'eve ndojejapói chéne, ymave ojejapo'ý vaekue. Yvy apére ndaipóri mba'eve ipyahúva! 10 Oime vaerã katuete he'íva: "Kóva katu mba'e ipyahúva" Jepevénte upéva oiméma vaekue are ñande ñaime mboyve. 11 Umi mba'e ohasávagui tesarái oíko, ha tesaráipe ho'áne mba'e tenondegua, umi ou vaerã upe rire apytépe. 12 Che, Ñemoñe'ëhára, Israel ruvicha vaekue Jerusalénpe, 13 ha ajeity ahesa'ýijo ha aikuaaha'ã arandúpe, opaite mba'e ojejapóva ko arapýpe. Eguatána ehecha pe mba'e pohyiete Tupã omoíva yvypórape omotíndy haguã! 14 Ha ahecha kuaa opaite mba'e ojejapóva ko arapýpe tavy reko poru reiha, ha'eténte rejokoséva yvytu. 15 Ndaikatúi oñekarë'óvo ikarëva ha ndaikatúi ojepapa ojererereko'ýva! 16-17 Aipórõ ha'e che jupe: "Péina ápe aime, karai mayma omomba'e guasúva, iñaranduvéva opaite mburuvichágui Jerusalén peguarégui, añeha'áva ahyvykói pypukuve ko'ëre arandu ha mba'e kuaápe, ha avei tovatavy ha výro rekópe, ahecha kuaa haguánte avei, upevaha rejokose yvytu". 18 Añetehápe, tuicha javeve arandu, tuichave ne angekói. Reikuaa kuaavévo, upépe katu okakuaa nde reko asy.

Ecclesiastes 2

1 Ha'e avei che jupe: "Ko'ágã ahecháta mba'épa oiko avy'a ramo, teko porã ame'ëta che jupe". Upéva nipo tavy reko porúnte avei ra'e! 2 Ha ajuhu, japukáva

ra'e tarováguinte ha vy'a katu ndaha'úi mba'eve. 3 Che apytu'ũ arandu meme, aha'ãse mo'ã kaguýpa che mopy'ã, ha ajeity ipype aikuaa potávo, upévapa pe mba'e iporãvéva yvypórape guarã, oikove mbykymi aja ko arapýpe. 4 Heta mba'e tuicháva ajapo. Chéve guarã ajapouka óga guasu-guasú, areko parralty che mba'e teéva. 5 Ajapo che kokuerã ha añotý ipype opaichagua yvyra rakã hi'áva. 6 Ajoko ysyry ambo'y porã haguã umi yvyra añotýva; 7 ajogua tembiguái kuñáva ha kuimba'éva ha areko ave imongakuaapy che rógape voi oikove ypy vaekue; areko avei vaka ha ovecha, hetaiteve oimeraéva che mboyve oĩ vaekue Jerusalénpegui. 8 Ambyaty heta óro ha pláta, mba'e reta oguereko vaekue ambue kuéra mburuvicha ha ambue henda rupi guare ave. Areko opurahéiva, kuñáva ha kuimba'éva, areko opaichagua vy'a ha heta che kuña. , 9 Yvypóra imomba'e guasúha vaekue che, ha umi che arekóva, hetaiteve umi che mboyve guare oguereko vaekuégui Jerusalénpe. Upéi ave, arandu nda che rejái. 10 Ajaposéva ajapómi, nambotovéiva araka'eve oimehaichagua vy'a. Avy'a che py'aite guive opa che rembiapóre ha upe vy'a upéva che repyme'ẽ. 11 Añemoĩ upéi añamindu'u umi ajapo vaekuére, hasy vaekue chéve ijapo ha ahecha kuaa tavy reko poru reinteha opa mba'e, jajekoséva ramo guáicha vytytu, ha ndaiporíha mba'eve iporáva ko arapýpe. 12 Upéi añemoĩ ahesa'ýijo mba'épa pe arandu, pe tovatavy ha pe výro. Mba'e nipo ojavovéne pe mburuvicha ramo oikóva che rire, che ajapo'ý vaekue? 13 Ha ajuhu arandu iporãveha výrogui, iporãveháicha ára sakã pytũgui. 14 Iñarandúva oiporu porã hesa, yvypóra katu oiko pytũguýpe. Ha upépe ahecha maymávape oha'arõha peteĩ mba'énte, 15 ha ha'e che jupe: "Ivýrovape oha'arõva, che ra'arõ avei chéve, aipórõ, mba'épe iporã chéve pe arandu. Upéva jepeve jatavy poru rei! 16 Ha avave naimandu'a mo'ãi araka'eve iñarandúvare ha ivýrovare ave; ára ohasa ha ohasávo opa mba'égui oiko tesarái, ha iñarandúva ha ivýrova omano peteícha." 17 Ipahávo aguero'yrõ tekove, opa mba'e oikóva ko arapýpe opẽ jeýnte che rehe. Añetehápe, opa mba'énte tavy reko poru rei, ojejokose ramo guáicha vytytu! 18 Ipahávo aro'yrõ, ndacha'evéi avei mba'etaite ajapo vaekue ko arape ahejapaite vaerã jeýnte ajapo vaekue ko arapýpe, ahejapaite vaerã jeýnte che rekoviarépe. 19 Ha peteĩ mba'e oiko vaerã katute: upe che rekoviare, taiñarandu térã taivýro, oñembojára vaerã opaite arandu ha ñeha'áme ahupyty vaekuére ko arapýpe. Opa mba'énte voi tavy reko poru rei! 20 Ahechávo umi ajapo vaekue ko arapýpe, ambyasy amba'apo hetaite hague, 21 oime niko omoĩ vaekue arandu, mba'e kuaa ha heta mba'e ohasa vaekue hembiaapópe, oheja haguã jeýnte opa mba'e pe nomba'apói vaekue ohupyty haguáme. Ha upéva ha'e tavy reko poru rei ha ñeporomboheko joja'ý nde tuicháva! 22 Ipahápe, mba'e piko yvypóra oguenohẽ pe hetaite omba'apógui ha hetaite ojepy'apýgui ko arapýpe? 23 Oikove aja pukukue oiko asy, ipohýi chupe tekove; pyhare jepe ndopytu'úi iñapytu'ũ. Ha upéva avei tavy reko poru rei! 24 Mba'e porãve ojapo vaerã yvypóra, okaru ha omboy'u, ha ovy'a porã hembiaapokuére, ajuhu niko upéva avei ouha Tupãgui. 25 Máva piko ikatu okaru ha ovy'a ndaha'úi ramo ha'e rupi? 26 Jahecha Tupã ome'ẽha arandu, mba'e kuaa ha vy'a umi ha'e ohecha porávape; umi heko ky'ávape katu, oheja oñakã rapu'ã ha ombyaty heta mba'e, ome'ẽ haguã upéi umi ha'e ohecha porávape. Kóva avei tavy reko poru ha vytytu jokose!

Ecclesiastes 3

1 Ko arapýpe opa mba'e hi'ára; opa mba'e oikóva peguarã oime hi'ára: 2 Ára ojeikove ypy haguã ha ára oñemano haguã, ára oñeñemitý haguã ha ára oñemono'õ haguã temitýngue. 3 Oime ára ojeporojuka haguã ha ára oñeporomonguera haguã. Peteĩ ára oñembyai haguã ha peteĩ ára ojepapo haguã 4 Ára oime haguã opukáva. ára oime haguã haséva. Ára oñembyasy haguã omanóva ha ára oñeime haguã vy'ápe. 5 Ára oñemyasái haguã ita ha ára oñemono'õ haguã. Ára oñeañuã haguã ha ára ojejei haguã ojuehegui. 6 Ára oñeñeha'ã haguã ha ára ojeheja haguã ojepapóva. Ára oñeñongatu haguã ha ára oñemombo haguã. 7 Ára oñemondoro haguã ha ára oñembovyvy haguã Ára oñekirirĩ haguã ha ára oñeñe'ẽ haguã 8 Ára mborayhúpe guarã Ha ára ro'yrõme guarã. Ára ñorãirõme guarã ha ára ñorãirõve'ýme guarã. 9 Mba'épa oguenohẽ yvypóra hetaite omba'apo haguégui? 10 Ahecha kuaa pe mba'e pohýi omoíva Tupã yvypórape omotĩndy haguã. 11 Ha'e, hi'árape porã, opa mba'e ojapo iporáva; omoĩ avei yvypóra akáme mba'e pave'ý ndaikatúi ramo jepe oikuaapa Tupã ojapo vaekue ha ojapo vaerã. 12 Che aikuaa yvypórape iporãnevaha ovy'a ha oiko porã, 13 jakaru ha ñamboy'u ramo ha jahecha ramo ñane mopy'ãha ñane rembiapokue niko, Tupã ome'ẽgui ñandévente. 14 Ha aikuaa avei, opa mba'e Tupã ojapo vaekue, opa ára guarãma opyta vaerãha. Ndaipóri oñembojoapy haguã térã ojepe'a vaerã chugui: Tupã ojapo upéicha, henondépe ojejavy haguã. 15 Ndaipóri oíva oĩ'ý vaekue yma ha

mba'eve ndaipóri chéne oĩ'ýmava. Tupã rupive yma guare oiko jey ko'ágã. 16 Ahecha kuaa avei ko arapýpe oĩha teko ky'a, ha ñaña oĩ vaerã mo'ãháme teko joja ha teko potĩ. 17 Upévare ha'e, Tupã ombojovake vaerãha heko potívape ha heko ky'ávape oimégui ára opa mba'e oikóvape ha opa mba'e ojejapóvape. 18 Ha'e avei, yvypóra reko rehegua, Tupã oha'ãha yvypórape ohecha kuaa haguã ha'e kuéra tymba ka'aguyichaha. 19 Ja'e poräsérõ guarã, yvypóra kuimba'e ha kuña ha tymba ka'aguy peteĩcha opa; kóva ha amóva omano peteĩcha, ha peteĩchante tekove pytu opavavépe guarã. Ndaipóri kuña ha kuimba'e oguerékóva tymba ka'aguy oguereko'ýva: opa mba'e tavy reko poru rei, 20 ha maymáva oho opyta peteĩ hendápe; yvytĩmbógui ijapo pyre maymáva, ha yvytĩmbópe ojevypa jey vaerã. 21 Mávapa ikatu he'i yvypóra ágã oho añeteha yvágape, ha tymba ka'aguy ágã ohoha yvyguy pypukúpe? 22 Ahecha kuaa ndaipóriha mba'eve iporáváva yvypórape guarã, oiko porãgui imba'apo repykuére, upéva niko upe chupe ohupytýva, avave ndogueru mo'ãi chupe ohecha haguã mba'épa oiko omano rire.

Ecclesiastes 4

1 Ama'ẽ upéi umi jejopýre, ko arapýpe oikóva. Ha ahecha umi ojejopýva hasẽha ha ndaipóri ombohory vaerã chupe kuéra; umi ijopyha oity hese kuéra mbarete ha ndaipóri ombopy'a guapýva chupe kuéra. 2 Upévare ha'e, umi omano vaekue iñangapyhyveha oikovévagai; 3 umi oikove ypy'ýva gueteri jepe, oĩ porãve omanóva ha oikovévagai ndohecháigui gueteri ñaña oĩva ko arapýpe. 4 Ahecha avei, oñemba'apo heta ramo ha oñesẽ porã upe mba'apópe, upéva ogueruha jerekose vai oporomopu'áva oñoakãre, ha upéva avei tavy reko poru rei ha vytu jokose. 5 Oje'e niko: "Itavýva ombojuasa ijyva ha oñembyai ha'e voi" 6 Che katu ha'e: "Iporãve repytu'u sa'imi, ne kane'õve rangue rejokoségui vytu." 7 Ajerévo che yképe, ahecha ambue tavy reko poru rei ko arapy pegua: 8 peteĩ karia'y ha'eñóva, iñirũ'ýva, ta'ýra'ýva ha ipehẽngue'ýva, araka'eve ndopytu'úiva ha naikane'õiva oma'ẽ haguã hetaite mba'e oguerékóvare, ha oñeporandu'ýva: "Avápe guarã piko amba'apotei? Mba'eha piko ndaiko porãi?" Upéva avei tavy reko poru rei ha peteĩ mba'e pohýi. 9 Mokõi iporãve peteĩgui, hetave mba'e oguenohẽ mba'apógui. 10 Pe peteĩ ho'a ramo, pe mokõiha omopu'ã jey chupe. Ha to'amína pe ha'eño oikóva, ndaipóri chéne avave omopu'áva chupe! 11 Upéi ave, mokõi oñeno ramo oñondive, mokõivéva ndairo'ýi; 12 ha'eñóva rehe ikatu oime ipu'akáva; mokõi ramo katu, ikatuve ojepyta. Ha upéi ave, inimbo ipo mbohapyva ndosói oimeháicha rei. 13 Ha upéi katu, iporãve mitãrusu mboriahu iñarandúva, mburuvicha guasu tuja itavývagai, kóva ndoheja véima oñeñemoñe'ẽ chupe. 14-15 Jepevénte pe mitãrusu ombyekoviátava hína mburuvicha guasu oívape, ojupi ra'e yvyrakua guive mburuvicha ramo, térã mboriahuha guive, ahecháva yvypóra oipytyvõha chupe. 16 Ha heta ramo jepe umi ipo guýpe oguerékótava, umívape ha iñemoñare kuérape nomyangapyhy mo'ãi. Ha upéva avei tavy reko poru rei ha vytu jokose. 17 Rehóvo Tupaópe eñangareko nde jehe; reikuave'ẽ rangue ime'ẽmby umi ivýrovaicha, ohecha kuaa'ýva ojapoha ivaíva, eñemboja rejapo haguã Tupã he'íva.

Ecclesiastes 5

1 Ani ne ragëtei nde jurúpe ha ne apytu'ũme ave reme'ẽ haguã ne ñe'ẽ Tupãme, cháke Tupã oĩ hína yvágape ha nde katu yvýpe. Upévare, eñe'ẽ mbovýke ikatuháicha, 2 cháke rejepy'a mongeta heta ramo rejekera jopýne, ha reñe'ẽ heta ramo, eréne výro rei. 3 Reñe'ẽ me'ẽ ramo Tupãme, aníke nde are rejapo haguã upe reñe'ẽ me'ẽ hague, chupéko nombhorýi ivýrova. Ejapóke reñe'ẽ me'ẽ hague, 4 iporãve nereñe'ẽ me'ẽi, reñe'ẽ me'ẽ vaerãrõ ha nderejapói. 5 Aníke reheja nde juru ne mongy'a upéi ere Tupã remimboúpe rejavýnte hague. Maerãpa rehejáta ipochy Tupã ere vaekuére ha ombyaipa jey ne rembiapokue? 6 Upévare, hetaite jekera jopy ha ñe'ẽ rei pa'ũme, nde rerohory vaerã Tupãme. 7 Ani reñemondýi oimérõ tetã rehechaha mboriahu ojejopýva ha ojeityha mbarete teko joja ha heko peguáre; peteĩ mburuvichápeko omo'ã pe tuichavéva, ha ko'ã mokõime katu omo'ã umi tuichave jeýva. 8 Ha upévape oñehenói tetã akã rapu'ã ha mburuvicha guasu oipytyvõha okára guápe. 9 Pirapire ohayhúva oipota potave; pe imba'e retáva araka'eve voi noimo'ãi oguereko hetamaha. Upéva avei tavy reko poru rei, 10 ojeguereko heta javeve ojeporu hetave avei. Ha mba'épe piko iporã pe ojeguereko heta, pe oñemaña mante hese rire? 11 Omba'apóva, tokaru'i térã tokaru heta, katuate oke porã; imba'e retáva katu, pe imba'e reta ndohejái chupe oke. 12 Peteĩ mba'e ñambyasýva ahecha ko arapýpe: mba'e reta ñembyaty ombyai ijárape, 13

peteĩ oñemu vaihápenete niko ikatu oñehundipa chugui pe imba'e reta, ha oimérõ ita'ýra, ndoguereko mo'ã véima oheja vaerã chupe. 14 Ha ou haguéicha ko yvy ári, upéicha oho jeyne: opívo oikove ypy haguéicha ha ogueraha'ýre hembiapo repykie. 15 Kóva niko ñambyasy haguáicha: ou haguéicha ko arapýpe, upéicha avei oho jey vaerã. Ha mba'e oguenohẽ pe omba'apo rei hetaite haguégui? 16 Ha ivaive haguã, oikove aja pukukue oiko pytũguýpe, angekóipe, ñembyasýpe ha py'arópe. 17 Ajuhu iporãveha jakaru, ñamboy'u ha javy'a pe ñane rembiapokue hetaite repykuére, jaikove aja ko tekove mbykymi Tupã ome'ëva ñandévepe upéva niko pe ho'áva ñande pópe. 18 Ha upéi ave, pe heta mba'e Tupã ome'ëvape, ome'ë avei ikatu haguã ho'u ha oguereko pe chupe guaráva, Tupã guinte voi niko ou ñandéve pe javy'a ñane rembiapokueta repykuére. 19 Ha Tupã omyenyhẽ rupi chupe vy'águi, ndojepy'apýi mba'éichapa oho hekove.

Ecclesiastes 6

1 Ko yvy ári oime avei peteĩ mba'e vai oĩ etéva yvypóra apytépe, ahecha haguéicha. 2 Oime ome'ëha Tupã hetaite mba'e hepy ha iporáva ha araka'eve ndoguereko'ýi oipotáva guive, ha ndohejái chupe kuéra ohasa porã heseve, ambue ohasa porã umi mba'e reta reheve. Kóva avei tavy reko poru rei ha añetehápe ñarombyasy vaerã! 3 Peteĩ kuimba'e ikatu oime ita'ýra 100 ha oikove puku; ha jepevénte oikove puku, ndovy'ái añete ramo iporãvare, ha ku noñeñotýi ramo omano ríre, che ha'e, mitã membykuare jepe iporãveha upe kuimba'égui. 4 Upe mitã niko ikatu opa rei, ho'a pytũguýpe, mamó héra ojekuaa'ýtahápe, 5 ha ndohecha mo'ãi ramo jepe kuarahy ha ndoikuaa mo'ãi mba'eve, opytu'uvétante jepe upe kuimba'égui 6 toikove jepe ra'e 2.000 año, ha jepevénte upéicha ndohasa porãi oguerékóvare. Ha amo ipahápe opaite mba'e oho peteĩ hendápe! 7 Yvypóra omba'apo ha omba'apo okaru haguã, ha araka'eve nahyguatãi. 8 Iñarandúvapa mba'e oguereko oguereko'ýva pe itavýva, ndaha'ei ramo umi mba'eta oikuaáva ogueropu'aka haguã hekove. 9 Iporãve upe ojecháva umi akãmente oiméva rovái. Ha upéva avei tavy reko poru rei, yvytu jokose. 10 Pe ko'ágã oíva, yma guivéma héra, ha ojekuaa mávapa. 11 Peteĩ mba'e añete; ñe'ë hetahápe heta výro rei; ha mba'eve noñerenohẽi upévagui. 12 Ha ja'e porãsérõ guarã, avave ndoikuaái mba'épa iporãve yvypórape guarã pe oikove mbykymi aja, tavy reko poru reíva. Hekove ohasáne kuarahy'áicha, ha mávapa oime he'i vaerã chupe mba'eta oikótava ko yvy ári ha'e omano ríre?

Ecclesiastes 7

1 Terakuã porã iporãve tyakuã porãgui. Iporãve oñemanoha ára ojeikove ypyha áragui. 2 Iporãve ojeho omanovahápe, vy'ápe jecho peguágui; pe mano niko yvypóra paha, ha umi oikovéva imandu'a vaerã mo'ã. 3 Tasẽ iporãve pukágui, ikatu oime ombovái nde rova, upéicha avei, ojapo porã nde py'áre. 4 Iñarandúva imandu'a omano vaerãhãre, itavýva katu oho vaerãha ovy'ávo. 5 Iporãve ñande ja'o iñarandúva, ñande rerohory rangue itavýva. 6 Itavýva puka ojogua ñana piriri tatápe, ha umíva avei tavy reko poru rei. 7 Mbarete ombotavyrái iñarandúvape, ha jehepyme'ë ñemi ombyai heko. 8 Iporãve oñemohu'ã tembiapo oñeñepyrũ ramó vaerãgui. Iporãve reha'arõ kuaa, nde py'a guasu vaerãrõ. 9 Aníke nde pochy reítei, upéva itavýva reko. 10 Ani reñeporandu mba'érepa ára ohasa vaekue iporãve, upéva ndaha'ei porandu kuaa. 11 Pe arandu iporã ko yvy ári oikovévape guarã, ha iporãve omoirũ ramo chupe tembirejakue. 12 Arandu niko oporopytyvõ pirapiréicha avei, arandu tuichave jepe omoingove rupi herekohápe. 13 Ema'ë porã Tupã ojapo vaekuére. Mávapa ikatu omyatyrõ pe ha'e omokarẽ vaekue? 14 Iporã javérõ ndéveke evy'a ha ivairõ katu ejepy'a mongeta opa mba'énte ouha Tupãgui, ha yvypóra araka'eve ndoikuaaiha mba'épa oha'arõ chupe tenonderã. 15 Opaite ko'ã mba'e che ahecha ko che rekove tavy reko poru reípe; oime omanóva, jepeve imarangatu, ha heko añáva oikove pukúva, jepeve iñaña. 16 Ani nde reko joja eteitei ha ani ave nde katupyry etei. Maerã piko nde voi reñehundíta? 17 Ani reiko iñaña vaicha ha ani ave rehasa ivýrovaicha. Maerã piko ñamanóta hi'ára mboyve? 18 Iporãve rejopy hatã kóva, repoi'ýre amóvagui. Tupãme ombojeroviáva osẽ porãne opa mba'épe. 19 Arandu ombareteve iñarandúvape, mburuvicha táva guasúpe ombarete ramo guágui. 20 Jepevénte upéicha, ndaipóri avave ko yvy apépe ojapo porã tapiáva opa mba'e ha heko ky'a'ýva araka'eve. 21 Ani rehendútei opa mba'e oje'éva, upéicha ramo ne rehendúi chéne oñe'ë vai ramo nde rehe ne rembiguái. 22 Jepénte nde ave, reikuaa porã reína, hetave jey reñe'ë vai hague nde rapicháre. 23 Opaite ko'ã mba'e ahesa'ýijo arandúpe, ha'e vaekue niko

añeha'ātaha che arandu; ha ahecha kuaa upéva noĩriha che pópe. 24 Opa mba'e mombyry che pógui. Hypy eterei ha avave ndaikatúi oikuaa! 25 Upépe añemoĩ añeha'ã che arandu haguã, ahesa'ỹijo aheka mba'épa oime opa mba'e ryepýpe. Ha ahecha kuaa ivaiha ñande tavy, ha peteĩ tarova rekoha ñande výro. 26 Ajuhu peteĩ mba'e irovéva manógui: upéva hína pe kuña ne moñuháva mborayhúpe ha ne ñapytíva ijyvápe. Tupã oguerohoryva ndo'ái chéne ipype, heko ky'áva katu, ho'áne iñuháme. 27 Añeha'ávo aikuaa haguã mba'épa he'ise opa mba'e, che, Ñemoñe'êhára, ahecha kuaa 28 ne'ĩra gueteriha ajuhu pe añetehápe ahekáva! Ajuhu peteĩ kuimba'e heta apytépe, peteĩ kuña katu ndajuhúi heta kuña apytépe. 29 Peteĩ mba'e ańónte ajuhu: Tupã ojapo porã hague yvypórape, ha yvypóra katu ombyai hekove.

Ecclesiastes 8

1 Aváiko ikatu oñembojoja iñarandúvare? Aváiko oikuaa mba'épa he'ise ha maeräpa oĩ opa mba'e? Arandu ohesape yvypóra rova; omoĩngoe pe hova ha iporäve. 2 Ejapo mburuvicha guasu he'íva; tupã rovake niko reme'ê vaekue ne ñe'ê upevarã. 3 Aní rejeítei henondégui pya'eterei. Aní reikétei mba'e vaípe, cháke ha'e ikatu ojapo ojaposéva. 4 Mburuvicha guasu he'íva amo ipahápe ojejapo vaerã, ha avave ndaikatúi he'ívo chupe ojapóvare mba'eve. 5 Mburuvicha ñe'ê ojapóvape ndojehúi chéne mba'eve ivaíva, ha pe iñarandúva oikuaa araka'épa ha mba'éichapa ojapo vaerã. 6 Añetehápeko oime araka'épa ha mba'éichapa ojejapo vaerã opa mba'e ojejapóva. Pe tuichave mba'éva katu yvypórape guarã, 7 pe araka'eve ndoikuaái ojehutaha, ha ndaipóri avave omomarandu vaerã chupe. 8 Ndaipóri oguerékóva ipópe jeĩkove ojoko haguã, ha ndaipóri avei oguerékóva ipópe ñemano. Avave ndaikatúi oñemboykévo ko ñorairõ opa'ỹgui. Heko añávare noñangareko mo'ái heko añangue. 9 Opaite ko'ã mba'e ahecha, aikévo aikuaaha'ã opa ojejapóva ko yvy apére ha mba'e kuaa oguerékóva yvypóra ojapo haguã ivaíva hapicháre. 10 Ahecha avei mba'éichapa yvypóra iñaña vaekue, oiko mombyry vaekue tupaógui, ojererohory oñeñotýha ára, ha upe táva guasu mba'e vai ojapo haguépe, avave naimandu'avéi hese upe rire. Ha upéva ndojekuaái mba'érepa. 11 Ndojejokói ramo oiko javete mba'e vai ha oñenupã ijapohare, yvypóra oimo'ã ikatúnte ojapo pe ivaíva. 12 Ha upéicha ojehecha, umi heko ky'áva ha heko ky'ánte ohóvo, oikove puku. (Aikuaa jepe che, umi ombojeroviáva Tupã ha oñesúva henondépe oiko porãha; 13 ha umi mba'e vai apoha katu oiko asy ha pe hekove ohasa kuarahy'áicha, nombojeroviáigui Tupã). 14 Ha péicha ojehecha ko yvy ape ári mba'éichapa umi imarangatúva oiko asy mba'e vai apoha ramo guáicha, ha mba'e vai apoha oiko poráva imarangatúva ramo guáicha. Ha che ha'e, ko'ã mba'e avei ndahekoráiha! 15 Upévare aime vy'áre. Ha mba'e porã ojapo vaerã yvypóra, okaru, omboy'u ha ovy'a, upéva añoite niko hemby chupe hembiapokuégui, ohasa aja pukukue hekove Tupã ome'êva chupe ko yvy ári. 16 Añeha'ã ñeha'äve aja pukukue aikuaa ha ahecha haguã opa mba'e ojejapóva ko yvy ape ári —oguahẽ peteĩ ára ndaikatuveiha ojeke—, 17 upépe ahecha kuaave yvypóra ndaikatuiha oikuaa añetévo Tupã rembiapo ha opa oikóva ko yvy ári. Oñeha'äve ramo jepe oikuaa haguã, ndoikuaái chéne; pe iñarandúva he'í ramo jepe oikuaaha, añetehápe ndoikuaái.

Ecclesiastes 9

1 Opaite ko'ã mba'épe ajeity ikatu haguéicha, ha ajuhu imarangatúva ha iñarandúva rembiapo oíha Tupã pópe. Mba'eve ndoikuaái yvypóra mborayhúgui ha ja'e'ỹgui, oguereko ramo jepe hesa renondépe. 2 Amo ipahápe, opavavépe oha'arõ peteĩ mba'énte, heko jojáva ha heko joja'ýva, imarangatúvape ha heko añávape, heko potívape ha heko ky'ávape, iñe'ême'êvape ha ome'ê'ývape. 3 Upéva niko pe mba'e vai ojehúva ko yvy ári: pe maymávape oha'arõ peteĩ mba'énte. Upéi ave, yvypóra akã henyhẽ mba'e vaígui; tovatavy ipu'aka iñapytu'ũre oikove aja pukukue, ha amo ipahápe, oñeñotý haguãmema! 4 Oha'arõve pe ojehejáva oikove ohóvo, jagua oikovéva niko iporäve jaguarete omano vaekuégui. 5 Hi'arietegua, oikovéva oikuaa omano vaerãha, omanóva katu ndoikuaái mba'eve ha ndaipóri mba'eve iporã vaerã chupe kuéra, ojeitýgui tesaráipe. 6 Upépe opáma ohayhúva, ija'e'ýha ha opa mba'e oñandúva, ha araka'evéma ndoguereko mo'ávái mba'eve ojapóva ko arapýpe. 7 Néike aipórõ! Evy'a pe mba'e re'úvare ha pe kaguy remboy'úvare, Tupãme niko ombohory pe rejapóva. 8 Emonde opa ára ao morotíva; tyakuã porã emoĩ ne akäre. 9 Evy'a pe kuña rehayhúvandi ha ehasa ko tekove, jaikuaa'ýva maeräpa oĩ, Tupã ndéve ome'ê vaekuégui. Upéva añoitéko renohẽta upe hetaita remba'apo haguégui. 10 Ha opaite mba'e oíva nde pópe rejapóvo, ejapo

ñeha'áme, pe yvykua rehotaha repytápe niko, ndojejapói mba'eve, nereimo'ái mba'eve, ndereikuaái mba'eve ha na ne arandúi. 11 Oime ahechave vaekue ko arapýpe: ndaha'eiha iñakuáva umi itenondéva oñaniháme, ha ndaha'eiha ipy'a guasúva umi osê poráva ñorãirôháme; iñarandúva nda opa árai oguereko ho'u arã, umi heta mba'e oikuaáva ndaha'úi upéva rehénte oñemoguahê poráva oimehápe; maymávante oñasáingo ipo'áre. 12 Upéi ave, avave ndoikuaái araka'épa oguahêta chupe hi'ára; pira ojekutuháicha ha guyra ho'aháicha ñuháme, upéicha avei yvypóra, oha'arô'ýhagui, ho'a jejopy vaípe. 13 Ahecha avei ko arapýpe peteĩ mba'e, chéverô guarã, tuicha ñane mbo'e poráva, 14 tava'imi peteĩ, mbovy ipypeguáva, oho hi'ári peteĩ mburuvicha guasu imbaretéva, ha omopu'ã ijerére heta mba'e ñorãirô haguã. 15 Ha upe távape oiko peteĩ tekove mboriahu iñarandúva, imba'e kuaápe ikatúva oporoguenohê jejopy vaígui ha avave naimandu'ái hese! 16 Jepevénte upéicha, che ha'e iporãveha ñane arandu ñande py'a guasu rangue, jepevémo imboriahúva arandu ndohecha kuaái avave ha ndojejapysakái he'ívare. 17 Oñehenduve iñarandúva ñe'ê mbegue katu, umi mburuvicha guasu ha itavýva sapukái vaígui. 18 Iporãve arandu mba'e porupy ñorãirôháme gui. Peteĩ ojejavy haguégui heta mba'e vai osê.

Ecclesiastes 10

1 Peteĩ mberu re'õngue ine ha ombyai pe mba'e ryakuã porã. Oñehenduve výro rei michívéva ku arandu tuichavéva gui. 2 Iñarandúva oho iporã haguã gotyo, itavýva katu ivai haguã gotyo. 3 Itavýva, ojaopávente, ohechauka itavyha, jepevénte he'i oikóvo umi ambuénite itavyvaha. 4 Ipocho ramo ne ndive tetã sãmbyhyhára, ani nde py'a tarova; jejavy guasúpe guarã pohã oiko oikóva rejapyhy py'a guapýpe. 5 Ahecha kuaa peteĩ jejavy oikóva ko yvy apére, ha omoñepyrúva umi tetã sãmbyhyhára voi: 6 itavývape oñeme'ê hembia porã hasyvehápe ha iñarandúvape katu výro reihápe. 7 Ahecha tembiguái oikóva kavaju ári ha mburuvicha guasu ra'ýpe yvy rupi, tembiguái ramo guáicha. 8 Yvykua ojaopáva ipype ho'a. Apa'a omondoróvape mbói oisu'u. 9 Itaré omba'apóva ogehary ipype. Jepe'a ombo'íva ikatu oñekytí. 10 Hácha nahãimbevúi ramo ha noñehãimbe'evéirô, hatã ogehachea vaerã. Iporãve ojejapo opa mba'e arandúpe. 11 Maerãpa iporã mbói mbojerokyha pe mbói oporosu'u ramo ojeroky mboyve? 12 Iñarandúva ñe'ê rehe ija'e maymáva, itavýva ñe'ê katu, chupe voi ogueraha ivaihápe; 13 oñepyrú he'i výro rei memete ha ipahávo itavýva ñe'ê tuichavéva. 14 Itavýva oguereko katute he'i vaerã! Ava piko ikatu he'i pe oikótava, ko avave oikuaa'ýva tenondevevogua? 15 Itavýva ojejukauka mba'apópe, ha táva guasu rape jepe ndoikuaái. 16 Aichejáranga pe tetã oguerékóva huvicha guasúrô peteĩ mitã, ha mamó mburuvicha guasu ra'y kuéra iko'êmbaha karu guasuhápe! 17 Ovy'áne upe tetã oguerékóva mburuvicha guasu imarangatúva, ha mamó tetã sãmbyhyhára okaruhápe tekotevê jave porã, imbarete jey haguã, ndaha'úi oka'u haguã! 18 Omba'apose'ýva ári ho'a hóga ape, omba'apo'ýva ári katu hóga voi. 19 Tembi'u oĩ jakaru haguã vy'ápe kaguy katu jarohory haguã jeikove, ha upevarã tekotevê pirapire. 20 Ani reñe'êtei mburuvicha guasúre ne akãme rei jepe. Ani reñe'ê vai pe imba'e retávare, reimérô jepe ne año, cháke guyra oveve ha ikatúne oho omombe'u chupe.

Ecclesiastes 11

1 Ýpe eity ne rembi'u; aremi rire rejuhúta. 2 Emboja'o nde rapichápe rerekóva ikatu háicha, ndereikuaái niko mba'e ivaívapa ikatúne ou ko tetã ári. 3 Arai iñanambusu ramo ama ho'a yvy ári. To'a yvyra ho'ahápe, yvatévo térã yvývo gotyo, upe ho'a haguépe upepete opytáne. 4 Oma'êva yvytúre noñemitýi, ha oma'êva araíre nomono'õi. 5 Pe ndereikuaaiháicha mamópa oho yvytu, ha mba'éichapa oiko ypy mitã isy ryépe, upéicha avei ndereikuaái mba'épa ojapo Tupã, opa mba'e apoharéva. 6 Eñemitý pyharevekue ha ka'arukue eñemitý avei, ndojekuaáiko araka'etépa osê porãta hína, pe oñeñotý raẽ vaekuépa térãpa pe upe riregua, ýrô katupa mokõivéva osê porãta. 7 Iporã pe ára jekuaa, ha iporã ojehecha kuarahy; 8 ha ojeikove pukúta ramo jepe ha ojevy'áta umi mba'éreve, tekotevê ojekuaa pytú avei ipuku vaerãha, ha opaite mba'e ouva tenonderávavo tavy reko poru reiha. 9 Evy'áke, nde mitã rusu, ko'ágã ne resáiva; evy'a iporãvagui, ko'ágã ikatúva. Ejapo nde py'a oñandúva ha opa mba'e rehecháva, ne mandu'ánteke Tupã omba'e jerure vaerãha rejapo vaekuére. 10 Eipe'a nde jehegui jepy'apy ha mba'embyasy, iporãve ramo jepe mitárusu rekove, tavy reko poru reínte avei.

Ecclesiastes 12

1 Ne mandu'áke Tupã nde apoharére, ko'ágã ne mitãva ha ne'ĩra gueteri oguahẽ teko asy; ágãnte oguahẽne ára ere haguã: "Ára ahasáva ndoguerúi chéve vy'a." 2 Ejapo ko'ágã ne'ĩrava gueteri oque kuarahy, jasy ha umi mbyja ave, ha oĩva gueteri arai pe oky rire. 3 Oguahẽta ára umi mburuvicha guasu róga ñangarekoha oryryipávo ha oñesũvo umi ipy'a guasúva; mba'e ra'ỹi mongu'iha sa'ĩ opytáne ha nomongu'ivéi chéne; umi oma'ẽva ovetã rupi, oñepyrũne ndohechavéi ohóvo. 4 Oguahẽvo upe ára, oñembotýne umi okẽ tape ári oĩva. Avati mongu'iha ryapu opáne ohóvo. Guyra kuéra opurahéine, ha noñehendúi chéne. 5 Umi yvateha oporomongyhyjéne, tapére katu oiméne oporombyaiséva. Mbokaja oñepyrũne ipoty, tuku oporomyangekóine ha katuáva naiporãvéi chéne. Yvypóra niko ohóma ouve'ỹ haguãgui, ha oñehendúma umi tape rupi hasẽ joáva imanóre. 6 Ne mandu'áke Tupã nde apoharére, ko'ágã ne'ĩrava oso nde rekove sã pláta guigua ha ojeka ku japepo óro guiguáva; ko'ágã ne'ĩrava ojeka ykua rembe'ýpe kambuchi ha ndosopái pe tukumbo y nohẽha. 7 Upéva riréku pe yvytĩmbo ojevýne yvýpe, yma guaréicha, ha ñane ágã oho jeýne Tupã rendápe, ko ha'eva ime'ẽhare. 8 Che, Ñemoñe'ẽhára, ha'e jey-jey: Tavy reko poru rei, tavy reko poru rei! Opa mba'e tavy reko poru rei! 9 Ha iñarandu javeve, upe Ñemoñe'ẽhára heta hetave arandu omoguahẽ tapicha yvypórape. Oñemoĩ avei oikuaaha'ã heta eterei ñe'ẽnga ha omoĩ hendaguãme porã. 10 Ojapo ikatúva guive ojuhu haguã umi ñe'ẽ iporãvéva, oheja kuatiáre umi añeteguáva. 11 Popíaicha umi iñarandúva ñe'ẽ, ha oñembyaty porã rire katu, yvyra hakua ojekutu porã vaicha, peteĩ ovecha rerekua año omoĩ vaekue. 12 Pe oñerenohẽva chugui kuéra niko, ñemomarandu tuicháva. Kuatia jehai heta ndopái araka'eve, ha ñeha'ã heta ojekuaave haguã oporomokane'õ. 13 Ñe'ẽ opáma. Oje'e vaerã oje'epáma. Embojerovia Tupãme ha ejapo hembiapoukapy, upéva niko tembiaporã tuichave oguererekóva yvypóra. 14 Tupã ojeruréne ñandéve ñamombe'u haguã chupe opaite mba'e jajapóva, ivaíva térã iporãva, ha jepevénte ra'e jajapo ñemiháme.

Song of Solomon 1

1 Purahéi iporãvéva Salomón rembiapokue. 2 Embojamína che jurúre nde juru. He'ëve niko guaviramígui ne mborayhu. 3 Che ã meve oguahẽ ne ryakuã, ha mba'e hyakuã porãva ñehenguẽpe nde rera che momandu'a. Upévare, umi kuñataĩ nde rayhu. 4 Ñakañýna oñondive, ha nde kotýpe pya'e che reraha che ruvicha guasu. Ne ndive rovy'aiténe, rohechaga'uvéne kaguýgui ne mborayhu re'ẽte. Ndareíri kuñataĩ nguéra nde rayhúva. 5 Kuña nguéra Jerusalengua, che kamba ramo jepe, che porã. Che hungry niko Cedargua rekoháicha, ha che porã Salmagua poyvi sãingóicha. 6 Che pire hungry ani pehecha. Kuarahy che rapy hague ani pema'ẽ. Ipochygui che ndive che kyvy kuéra, che moĩ parralty ñangarekóvo, ha nañangarekói che jehe. 7 Eremina chéve, nde, che rekove mborayhu: Mamo piko remongaru ne rymba kuéra? Mamo piko reraháva opytu'úvo asajekue? Mba'ére piko aikóta roheka rei, umi ne irũ nguéra rymba kuéra apyte rupi? 8 Reikuaa'ỹ ramo nde, ne porãva opavave apytépe, umi ovecha pypore rapykuéri tereho, ha emongaru ne rymbami, ovecha rerekua kuéra róga ypy rupi. 9 Nde hína chéve guarã, che mborayhu, ku Faraón rendáicha iporãvéva, ikárro omboguatáva. 10 Iporãitépa pe nde rova umi ne namichái pa'ũme. Iporãitépa pe nde ajúra mbo'y pérta ra'ỹireve ojeguáva. 11 Rojapóne katuite ndéve guarã, namichái órogui ojeguapáva. 12 Mesápe che ruvicha oguapy aja, che yvoty omyasái hyakuãngue. 13 Che rembiayhúko chéve guarã, mba'e ryakuã porã che pyti'a ohupapóva. 14 Che rembiayhúko chéve guarã, ku pacholi ryakuãicha, En-Gadi parraltýre. 15 Ne porãitépa, che rembiayhu. Ne porãitépa! Jeruti mokõi umi nde resa. 16 Ne porã, che rembiayhu. Ne porãitépa! Kapi'ipe hovyũ asýva ñande rupa. 17 Umi kuri'y niko ñande róga jokoha, umi tajy katu ñande róga ape.

Song of Solomon 2

1 Che niko yvoty Sarón pegua. Che niko yvoty ñumegua. 2 Che rembiayhu, ndéko kuñataĩ apytépe ñuatĩ pa'ũme guáicha yvoty. 3 Che rembiayhúko karia'y kuéra apytépe, ku yvyra hi'a porãve vaicha ka'aguy pegua apytépe. Iporãitéiko aguapy hi'áme! He'etépá chéve hi'a! 4 Ha'e che reraha koty guasu ojevý'ahápe. Mborayhu meme chéve guarã ima'ẽ. 5 Pe'uka chéve mbujape yva guiguáva. Yva aju he'ẽ asyvéva che mbyetia'e vaerã. Mborayhúgui niko che kangypa! 6 Ijasúpe tojoko che

akã ha ijakatúape ta che añuã. 7 Pejéke chéve, kuña kuéra Jerusalengua, umi guasu ra'y mimi ka'aguy peguáre, napemombáy mo'ãiha che rembiayhu. Peheja chupe toke, opayseha peve. 8 Péina ou che rembiayhu. Ahendúma iñe'ẽ. Opo oúvo umi yvytýre. 9 Che rembiayhúko ku guasúicha, ku guasu pytã ra'y rusúicha. Péina oiméma okẽ kupépe. Ovetãme iñakãsẽma, ha upe rupi oma'ẽ. 10 Che rembiayhu he'i chéve: "Epu'ã che rayhupára. Eju jaha, che yvoty. 11 Na ema'ẽ! Ro'y ohasáma. Hendive ama ohopa. 12 Nũme yvoty heñóima. Japurahéiha ára oguahẽma. Ñahendúma ñande yvýpe opurahéirõ jeruti. 13 Ígo hi'áma, ha parralty omyasãi hyakuãngue. Epu'ã, che rayhupára. Eju jaha, che yvoty. 14 Nde, che pykasumi rekañýva ita apytépe, rejaitypóva ijyvatevehápe: Eheja tahechami pe nde rova, tahendu pe ne ñe'ẽ he'ětéva, tahecha pe nde rova iporãitéva." 15 Nuhãme peity umi aguara, umi aguara oúva ore parralty ombyai, ore parralty ipotypáva! 16 Che rembiayhu che mba'erã, ha che imba'erã. Ha'e, yvoty apytépe hymba kuéra omongaru. 17 Ko'ẽjúvo hína ha napytũvéivo: Eju jey, che rayhupára, ku guasúicha, ku guasu pytã ra'y rusúicha, pe yvytýre eju.

Song of Solomon 3

1 Che rupápe, pyharérõ, aheka che rekove mborayhu. Aheka, ha ndajuhúi. 2 Aipóramo apu'ã. Ápe ha pépe aiko. Aheka pe táva pýre, che rekove mborayhu. Umi tapére aheka ha umi okaha rupi. Aheka, ha ndajuhúi! 3 Umi távare oñangarekóva che juhu, ha aporandu: "Ndapehecháipa peẽ che rekove mborayhu?" 4 Ahasami vovénte upéi, ajuhu pe ahayhu etéva, che rekove mborayhu. Ipóre che pojái, araha che sy kotýpe, ha'e che reru haguépe ko yvy ári. 5 Pejéke chéve, kuña kuéra Jerusalengua, umi guasu mimi ka'aguy peguáre, napemombáy mo'ãiha che rembiayhu. Peheja chupe toke opayseha peve. 6 Mba'éiko upe oúva yvy ojeiko'ýhágui? Ku tataticha opu'áva, ha hyakuã asýva, opa mba'e ryakuã porãgui henyhẽva? 7 Upéva hína Salomón ojererahaukaha! Sesénta iñangarekohára ombojere chupe, umi ipy'a guasuvéva Israel pegua. 8 Ha'e kuéra ikyse puku joa, ha'evéva ñorãirõme. Peteĩ-teĩ ikyse puku iku'áre, ani haguã pyharekue ivaíva ho'a hese kuéra. 9 Salomón ojapouka mbayru herahaukaharã Líbano peguare yvyra iporãévagui. 10 Umi ijape jokoha, plátargui hyepy yvyra hũ verágui, ha'e ojekoha katu óro. Pe oguapyha pytã, kuña kuéra Jerusalén pegua ombojegua vaekue. 11 Sión pegua kuña kuéra, pesẽ pehecha mburuvicha guasu Salomónpe! Iñakãre ogueraha jeguaka ojapo vaekue imendaha árrape isy, ára ovy'aiteve hague.

Song of Solomon 4

1 Ne porãitépa che rembiayhu. Ne porãitépa! Jerutimi mokõi umi nde resa nde rova mo'ãha kupépe. Ne akãrague katu ku kavaráicha isarakíva umi Galaad yvytýre. 2 Umi ne rãi morotĩ asy ha ndaipóri ipa'ũha. 3 Pytã asy umi ne rembe, ha iporã pe nde juru. Nde rova katu ojajái mokõi yva voréicha pe nde rova mo'ãha kupépe. 4 Nde ajúra ojogua ku David róga yvatépe itágui oñemopu'ã vaekue, ojehechahápe osãingo tete mo'ãha eta, ha opa mba'e ñorãirõhára oiporúva. 5 Umi nde pyti'a ha'ete guasu ra'ymi mokõi yvotytype okarúva. 6 Ko'ẽjúvo hína ha napytũvéivo, aháne umi yvytýre insiénso ha mba'e ryakuã porã aheka. 7 Ne porã, che rembiayhu, nde pýgui ne akã meve! Ndaipóri nde jojaha. 8 Líbanogui eju, che ndive, che rembiayhu. Líbanogui eju! Amaná ru'ãgui, eguejy. Senir ha Hermón ru'ãgui, león ha jaguarete oikohágui. 9 Nde che py'a reraha, che reindymi, che rembiayhu, peteĩmi ne ma'ẽme, ha upe ne mbo'y ahechávo. 10 Iporãitépa ne mborayhu, che reindymi, che rembiayhu! Kaguýgui he'ëve ne kunu'ũ ha ne ryakuã asyve opaite mba'e ryakuãgui! 11 Eíra he'evéva pe ne rembégui osyry, che rembiayhu! Kamby ha eíra upe ne juru! Ha umi nde ao hyakuãvu asy, mba'e ryakuã porãicha Líbanogui oúva! 12 Ndéko yvotyty ikorapýva, ha yvu che mba'erãitéva, che reindymi, che rembiayhu! 13 Granáda reñói meme, ku hi'a re'ẽ asýva, nde korapy omyenyhẽ. Avei araso ha pacholi, 14 nardo ha kanéla, kapi'i sedrón ha insiénso, ha opa mba'e hyakuã asýva, 15 Ndéko hína yvu, yvotyty omyakýva, ykua satĩ resãi, Líbanogui osyrýva! 16 Yvatevogua yvytu: Epáy! Yvy gotyogua yvytu: Eju! Peipeju che yvotyty. Taiñasãi hyakuã porã! Toike ijyvotytype che rembiayhu, ha pe hi'a re'ête, to'u!

Song of Solomon 5

1 Aikéma che yvotytype, che reindymi, che rembiayhu. Amono'õ mba'e ryakuã porã,

ha eíra ha'u. Amboy'u kaguy ha kamby. Peẽ mokõive pejoayhúva, pekaru ha pemboy'u pene akãnga'u peve mborayhúgui. 2 Che ake, che py'a katu nahániri. Ahendu che rembiayhu che rokẽ ombotárõ. "Eipe'a chéve ne rokẽ, che rembiayhu, che reindymi, che pykasu morotĩmi! Che akãre ysapy ha che akãraguére osyry pyhare ro'ysãngue!" 3 Péina aipe'áma che ao. Añemonde jeýta piko? Ajohéima ave che py. Amongy'a jeýta piko? 4 Ipo ombohasa okẽ kua rupi che rembiayhu, ha añandu otytýi asy che retepy. 5 Apu'ã aipe'ávo okẽ che rembiayhúpe, ha añandu osyry che pógui pe mba'e ryakuã porã, ha okẽ mbotyháre ona. 6 Che aipe'a pe okẽ che rembiayhúpe, ha ha'e ndaipóri véima. Che py'a oho hapykuéri! Aheka ha ndajuhúi, ahenói, ha reietéma! 7 Che juhu umi távare oñangarekóva; ha che nupã hikuái, che rehe oñemboharái. Ha mbaretépe oipe'a che aho'íha, che hegui! 8 Pejéke chéve, kuña nguéra Jerusalengua, pejuhúrõ, pejetaha che rembiayhúpe... Mba'éiko ikatu peje chupe? Amanoha mborayhúgui! 9 Mba'e piko oguerekoite ne rembiayhu, nde, kuñataĩ porãite? Mba'e piko oguerekoite ne rembiayhu, ajevérõ reipota rome'ẽ ore ñe'ẽ? 10 Che rembiayhu iyyvate ha pe hova morotĩ asy, ojehecha katuetéva heta karia'y pa'úme. 11 Che rembiayhu akã ndaijojahái, hi'áva iñapopẽmba ha guyraũ raguéicha hũ vera. 12 Umi hesa ojogua mokõi pykasutĩmíme kambýpe ojahu vaekue, ykua rembére oguejýva. 13 Hova niko yvotyty hyakuã porãva, yvy heñoiha ñana hyakuã asy etéva. Umi hembégui otyky ku mba'e ryakuã meme. 14 Ipyapyregua jeguaka órogui guáva, Társispe guare ita verágui henyhẽ. Hete morotĩ, ita vera hovýpe ojeguapa. 15 Umi hetyma ojogua ku ita morotĩ porãme, órope hopytáva; Líbano pegua yvyráicha oñembo'y ha iyyvatéva. 16 Pe ijuru omyenyhẽ mba'e re'ẽ ijojaha'ýva, ha opa mba'e hese iporã. Péicha hína che rembiayhu, kuña kuéra Jerusalengua.

Song of Solomon 6

1 Mamópa oho ra'e ne rembiayhu, nde, kuñataĩ porãite? Mamópa oho ra'e, toroheka ne ndive? 2 Oime oho iyyvotyty che rembiayhu, iyyvotyty ryakuãvúpe, hymba kuéra omongarúvo ha omono'õvo yvoty. 3 Che rembiayhu chéve guarã, ha che, chupe guarã. Ha'e yvoty apytépe hymba kuéra omongaru. 4 Nde, che rembiayhu, ne porã Jerusaléncha ha Tírsaicha nde juky. 5 Erována che hegui nde resa kuéra, che py'a reraháva! Nde áva niko ojogua umi kavara atýra, oguejýva Galaádgui. 6 Ne rãĩ nguéra morotĩ asy ha ndaipóri ipa'ũha. 7 Nde rova katu ojajái, mokõi granáda voréicha nde rova mo'ãha kupépe. 8 Mburuvicha guasu hembireko heta, ha hetaiteve ikuña; heta hetave kuña ipyahúva oñemoĩ chupe. 9 Ha peteĩnte che pykasu, iporãite ha ijojaha'ýva. Ha'e isy memby oñembojeroviavéva. Kuñataĩ nguéra oguerohory chupe ohechávo, ha oguerohory eterei chupe mburuvicha guasu rembireko kuéra ha opa ikuña kuéra. 10 Máva piko pe kuñataĩ iñapyséva ko'ējúicha, jasýicha iporáva, omimbíva kuarahýicha, ndaijojaháiva, ñaimo'áva umi mbyja pe árare iñasáiva? 11 Aguejy che yvatýpe ahecha haguã heñóipa che parralty ha ipotyá umi granáda. 12 Ha aikuaa'ýre mba'éicha rupípa, che rembiayhu Kárrope ajejuhu.

Song of Solomon 7

1 Ejere Sulamíta ejere, ejere rohechami haguã! Ha mba'épa pehechase Sulamítare, ojeroky ramo pende apytépe? 2 Iporaitépa umi nde py hyrúpe oíva, mburuvicha guasu rajy! Pe ne rumby ikarapã ojogua pyapy jeguápe, ha'evéva rembiapokue. 3 Ne puru'ã, kambuchi kaguy re'ẽ, ryakuã porãgui henyhẽva, nde rye trígo apesã, yvoty ombojeguapáva. 4 Nde pyti'a ha'ete guasu ra'y mimi koinguéva. 5 Nde ajúra morotĩ, ha ipo'i asy. Nde resa ykua yvúicha táva Hesbón pegua Bat-Rabím rokẽme. Ne tĩ katu opu'ãmi asy ku Líbano pegua yvy pu'ãicha oíva Damasco rovái. 6 Ne akã, yvate opu'áva, Carmelo yvyty ojogua; ne akãrague pytãngýre mburuvicha guasu oma'évo, opytáva ijurujái. 7 Ne porã ha nde juky etépa, che rembiayhu! Hi'aitéma rohavi'u! 8 Nde rete ojogua pindópe, hi'a apesãme nde pyti'a. 9 Che ha'éva: 'Ajupíta pe pindóre ha aipo'o hi'a'. Tovéna nde pyti'a ta parral apesáicha, ha nde pytu ku yva ryakuã porãicha, 10 ha nde juru kaguy re'ẽicha, osyry mbegue katúva ne mborayhúpe guarã, ne rembégui ha ne rãigui. 11 Che, che rembiayhúpe guarã, ha'e chévente che pota. 12 Eju, che rembiayhu, jaha pe okáre! Pyharekue, umi ojeikoháre jahasáne oñondive. 13 Ko'ējúvo jaháne parraltýre jahecha haguã hokýmapa, ojepe'ámapa yvoty, ha ipotypáma granáda. Upépe ame'ëne ndéve che mborayhu! 14 Yvoty ñanemo py'a kyrýiva omyasãi hyakuã. Ñane rokẽme oĩ yva opaichagua; yva oñembopiru pyre, ha ojepo'o ramóva, ndéve guarã aheja vaekue, che rembiayhu.

Song of Solomon 8

1 Tamo ra'e nde che kyvy rekambu vaekue che sýre, ñañuguaitivo rohetũne ha avave nde'i chéne mba'eve. 2 Che sy rógape roguerahané ha romoingéne ikotyépe, ha che mbo'éne nde. Ndéve ha'ukáne kaguy iporávéva, ha umi che yva rykue. 3 Nde asúpe rejoko che akã, ha nde akatúape che añuã! 4 Pejéke chéve peẽ kuña kuéra Jerusalengua, na pe mombáy mo'ãiha che rembiayhu, ha'e opayseha peve. 5 Máva piko pe oúva yvy ojeiko'ýhágui, iñakã ombojekóva hembiayhu ati'y ári? Peteĩ yvyra guýpe romombáy, nde sy nde rereko haguépe. Nde apo ñepyrũ haguépe. 6 Che ra'ãnga eraha nde py'ápe, ha emoĩ nde jyváre! Manóicha imbarete pe mborayhu, ha manóicha ijero takate'ỹ mborayhúre jarekóva. Ihu'y, hu'y hatáva. Ha hata, Ñandejára rata. 7 Ýnte ramo, mborayhu nomboguéi chéne, ysyry kuéra katu, ndojaho'i chéne. Oime ramo ojoguaséva mborayhu, jejahéi mante ohupytýne. 8 Ñane reindy niko michĩ, ha ne'ĩra ipyti'a. Mba'éiko jajapóta ñane reindymígui, ourõ ojejerure hese hikuái? 9 Korapy jere yvate katu ha'e, pe hi'ári jajapóne ñama'ẽha mombyry plátagui guare. Okẽ ramo katu, ñamoanambusuvéne yvyra porãme. 10 Korapy jere yvate hína che, ha che pyti'a óga yvatéicha. Upéva, che rembiayhu oikuaa ajuhúma hague vy'a. 11 Baal-Hamónpe, Salomón oguereko vaekue iparralty. Upépe omoĩ iñangarekoharã, ha año ohasávo, peteĩ-teĩ ome'ẽ chupe mil pláta pehẽngue, pype omono'õvare. 12 Che parralty chéve guarãnte, ndéve guarã katu, Salomón, umi mil pláta pehẽngue, ha 200 ohupyty umi hese oñangarekóvape. 13 Nde, reikóva yvotytyépe, che irũ nguéra ne rendu. Ehejána che ave tahendumi. 14 Eñani, che rembiayhu, ku guasu ra'y rusúicha umi vyty ru'ãre, mba'e ryakuã porãgui henyhẽva!

Isaiah 1

1 Umi mba'e Isaías Amós ra'y ohecha vaekue, Judá ha Jerusalén guigua, Judá ruvicha guasu kuéra Ozías, Jotam, Ahaz ha Ezequías oisãmyhy ramo guare. 2 Yvága ha yvy, pehendú ko he'íva Ñandejára: "Amongakuaa mitã nguéra tuichapa peve, ha'e kuéra katu opu'ã che rehe. 3 Guéi oikuaa ijárape ha vúrro ijára róga. Israel katu ndoikuaái, che retãgua ndohecha kuaái." 4 Há, tekove ahẽ, vai memetégui pene renyhẽva. Mba'e vai apoha ñemoñare, itujupáva ra'yre! Pejei vaekue Ñandejáragui, peapo'i Imarangatúva Israel guápe, peñemombyry chugui. 5 Peẽ pejetu'u ivaíva, pende retépe nahemby véima peñenupã haguã, kandu ha jekakuégui pene akã henyhẽte, pende kuepa ha pene kangypáma. 6 Pene pysã apýigui pene akã mbyte peve, ndaipóri hesãiha pende rete; ñehunga, ñenupãngue ha ai huguypáva memete, avave oipohano'ỹ ha ojokua'ýva, mba'eveichagua pohãme oipichy'ýva. 7 Pene retãgui oiko yvy ojeiko'ýha, pende táva kuéra tata mante ohapy. Pende resa renondetépe, pende rayhu'ýva oñemomba'e pende yvýre. Opa mba'e opyta mba'eve'ýre, Sodoma oñehundi ramo guaréicha. 8 Ha pe táva guasu Sión opyta oga'i parraltyépe, ogaguy rei kokuerépe ha táva ñorãirõme oñemongorávape guáicha. 9 Tupã ipu'akapáva ndohejái rire mbovymi ore apytégui, ropyta vaerã mo'ã Sodoma ha Gomórraicha. 10 Sodoma ruvicha kuéra, pehendú Ñandejára ñe'ẽ, Tupã remimbo'ére pejapysaka, peẽ Gomorragua. 11 Ñandejára he'i: "Mba'e piko chéve pene mymbajuka.*f** Che mbyajúma pende mymbahapy*f** peikuave'ẽháme ovecha mácho ha pende tóro kyrakue, che mongueráima tóro ra'y ha kavara mácho ruguykue, 12 peju ramo peñemboja che rendápe. Máva piko ojerure peẽme pepyrũba haguã che korapýre? 13 Anivéke peru kuave'ẽmby výro reíva, pene insiënso ryakuãngue nahetüséi. Jasy pyahu, pytu'u ára ha ñembyaty. Vy'a guasu oiháme japu che mbopochy. 14 Che py'aite guive ndacha'éi pende jasy pyahu ha arete kuérare. Umívagui oiko mba'e pohýi, ha che mokane'õma. 15 Pende po pehupívo ñembo'épe, amboty che resa, ha peñembo'eve ramo jepe, nahendúi. Pende po tuguy omongy'apa. 16 Pejepohéi, peñemopotĩ! Peipe'a che renondégui pene rembiapo ahẽ! Anive pejapo ivaíva! 17 Pejeheko mbo'e pejapo haguã iporáva, peñeha'ã pejapo pe heko jojáva, peipytyvõ ojejopy vaívape, pembojovake hekópe tyre'ýme, pesẽ kuña iména manóva rehehápe, oñeme'ẽ haguã chupe imba'éva." 18 Upéi, he'i Ñandejára: "Peju ñañemongeta ko'ã mba'ére, ha pene angaipa pytãve ramo jepe, ahejáta morotĩ asy, ojogua ramo jepe poyvi oñembyape pytãitévape, morotĩ, mandyjúicha ahejáta. 19 Peñembopy'a peteĩ ramo pene ñe'ẽ rendu haguã, pe'úta iporãnguete yvy ome'ẽvagui. 20 Ha akóinte pejetu'u ramo ivaíva, katuete pemanóta ñorãirõme." Ñandejára voi he'íma péicha. 21 Mba'éicha rupípa nde, táva jeroviaha, reju reiko kuña reko vai ramo! Yma nde rogagua heko joja ha oikóva hekópe, ko'ágã katu porojukahára meme

umi oíva. 22 Nde plátagui oiko hevorakue, ne kaguýgui oikóma y rei. 23 Nde ruvicha kuéra heko pu'ã, ha tekove moñái rehe oñemoirũ. Opavave virúnte oipota ha oheka ñembopopegua. Tyre'ỹ ndive nda heko jojái, mba'evete chupe kuéra kuña iména manóvape noñeme'ëi ramo imba'éva. 24 Upévore Ñandejára ipu'akapáva, Upe Ipokatúva Israelpe, he'i kóicha: "Cháke! Añeñandukáta che rehe ija'e'ỹvape, che amyengoviáta chupe kuéra hembiapokuére. 25 Che po nde rehe amopu'ãta, ahapypáta nde revorakue, romopotíta opa nde ky'a kuégui. 26 Amoĩ jeýta nde pype mbojovakehára yma guaréicha, mbo'ehára iñepyrũrã oĩ haguéicha. Ajapo rire upéicha reñembohéra jeýta 'Táva heko jojáva! Táva jeroviaha!' 27 Heko peguáva rupi Sión ojejoráta, teko joja rupi, hetãme ou jeýta; 28 amyangu'íta heko pu'ã ha iñangaipávape, ha umi che hegui ojeíva opáta. 29 Petíta yvyra guasu perohoryetéva ha yvotyty pene mbovy'aitéva, pemomba'e guasu haguére. 30 Peëtagui yvyra máta guasúicha hogue cha'ĩmbáva, ha yvotytyicha ndahi'iva. 31 Kuimba'e mbaretégui oikóta kapi'i, ha hembiaapo kuégui tata rendy, mokõive okáita peteicha, ha ndaipóri chéne omboguéva."

Isaiah 2

1 Isaías Amós ra'y ohecha vaekue, Judá ha Jerusalén guigua. 2 Ojehúta ára ko'ë ramo guápe: Yvyty oĩháme Ñandejára Róga, yvyty kuéra ru'ãme opyta hatãta ha opaite yvytýgui ijyvatevéta. Opa tetã hese oñembyatýta. 3 Heta tetã he'íta oúvo: "Jaha jajupi Ñandejára yvytýpe, Israelgua Tupã Rógape, ohechaukáta ñandéve hape, ha hape rupi jaguatáta." Sióngui osêta Ñandejára rembiporavopy Jerusaléngui katu iñe'ë. 4 Tupã ombojovakéta tetã nguérape, joavy oíva tetã nguéra rupi ha'e omoĩ porãta, umi tetã mombyryve oívape jepe. Kyse pukúgui ojejapóta yvy mbovoha, ha kyse yvukúgui machéte. Ndaipóri mo'ã véima ñorãirõ, avavépe noñembo'e mo'ãi mba'éichapa oñorãirõ vaerã 5 Néike, Jacob rogagua! Jaguata katu Ñandejára ohesapeha rupi! 6 Ndereikuaasevéi mba'eve ne retãgua Jacob ñemoñarégui, henyhẽ rupi filistéo kuéraicha mba'e ñemi kuaahágui ha omanóva ãngue renoihágui, ha ojopopyhýgui tetã mombyrygua ndive. 7 Hetã henyhẽ óro, pláta ha mba'eta ijapyra'ỹvagui, henyhẽ kavajúgui ha hetaite kárro ñarõgui. 8 Hetã henyhẽ tupã gua'úgui! Ipógui osêva renondépe ojayvy, ha ikuãme ojaipóvape oñesũ pehẽ. 9 Yvypóra oñemokarapã, kuimba'e oñembokarape. Aníke reheja rei chupe kuéra! 10 Eike umi ita kuápe, ejasuru yvy kuápe, Ñandejára ipochy etéva ha heko mimbipávagui ekañy, ha'e opu'ã ramo yvy omboryrýivo! 11 Umi ojejapóva itĩndýta; ha itĩ pu'áva oñembokarapéta. 12 Ñandejára ñoite upe árape ohechaukáta tuichaha, Ñandejára ipu'akapáva árata hína upéva. Ha'e oñemoíta umi itĩ pu'áva rehe ha umi ojejapóvare, opa ojererovúva ha oñemboyvatévale, 13 opa Líbano pegua kuri'y yvatére, opa Basán pegua yvyra máta guasúre, 14 opa yvyty yvatére, opa yvy pu'ã ijyvatevévale, 15 opa óga yvatére, opa táva korarapy jere mbaretére, 16 opa Tarsis pegua várko kuérare, opa várko mba'etágui henyhẽvare. 17 Umi ojejapóva itĩndýta, itĩ pu'áva oñembokarapéta, Ñandejára ñoite upe árape ohechaukáta tuichaha, 18 ha tupã gua'u kuéra ohundipáta. 19 Oikéta hikuái ita kuápe, ojasurúta yvy kuápe, Ñandejára ipochy etéva ha heko mimbipávagui okañýta, ha'e opu'ã ramo yvy omboryrýivo. 20 Upe árape yvypóra omombóta itupã gua'u kuéra, anguja ha mbopi kuérare, umi tupã gua'u óro ha pláta, ha'e ojapo vaekue oñesũ haguã henondépe. 21 Ita pyko'ë rupi ojasurúta ha ita kua rupi oikéta, Ñandejára ipochy etéva ha heko mimbipávagui okañývo, ha'e opu'ã ramo yvy omboryrýivo. 22 Pejeheja yvypóragui, mba'eve guasu ikatu'ỹva ojapo. Yvypóra rekove niko tata peju rei.

Isaiah 3

1 Pema'ë porãke: Tupã Ñandejára ipu'akapáva oipe'a hína tembi'u reruha, mbuja ha y oipe'a hína chugui, 2 oipe'áta chugui ipy'a guasu ha oñorãirõ kuaáva, mbojovakeha ha maranduhára,*f** mba'e ñemi kuaaha ha myakãhára,*f** 3 mburuvicha ha poguasú, mbo'ehára, ha mba'e rechapyrã apoha, ha paje apoha. 4 Omoíta huvicharã mitã rusu, mitã tavy oisãmbyhyta chupe kuéra. 5 Opavave oikoséta mburuvicharõ, ipu'akase joáta ojuehe, maymáva ipu'akaséta iñirũre. Mitã rusu itujáva rehe opu'ãta, ha mboriahu ipoguasúva rehe. 6 Oíta ityvýra rehe ipojaíva, ipehẽngue teévape he'íta: "nde niko nde ao, eiko ore ruvicha ramo, eisãmbyhy ñandéve ko tapere sarambikue." 7 Ha'e katu uperõ he'íta: "Ndaikoséi pene pohãnohárõ, che rógape ndaipóri mbuja ha ao, ani pe che moĩ sãmbyhyhárõ." 8 Ojero'a Jerusalén, Judá ho'a yvýre, iñe'ë ha hembiaopópe ombopochýgui

Ñandejárape, ha opu'ãgui heko mimbipávare. 9 Pe tova atã oiporúva hikuái, oñe'ẽ hese kuéra, Sodómape guáicha iñangaipa omombe'u, ndoguerotĩri ha ndoguerokañyi. Ha'e kuéra voi ogueru ivaíva hi'ári kuéra! 10 Tovy'aite heko jojáva, oho porãta chupe kuéra, hembiapo porãnguẽpe hyguatãta! 11 Cháke iñañaáva! Chupe oho vaíta, hembiapokuẽre chupe oñemyengoviáta! 12 Há, che retãgua! Mita'i umi ojopýva ne ndive, ha kuña ne sãmyhy. Há, che retãgua! Umi ne sãmyhyva, ojavyka ndeve nde rape, ne mokañy. 13 Ñandejára opu'ã oporombojovakévo, oñembo'y omohendávo tetã nguéra. 14 Ñandejára oporandu hembiapokue rehe myakãhára ha mburuvicha kuérape. "Peẽ pehundipa umi parralty, pereko pende rógape mboriahúgui peipe'áva. 15 Ha mba'evete peẽme! Pepyrũmba che retã guáre, ha mboriahu rova pemyangu'i", he'i Ñandejára ipu'akapáva. 16 He'i Ñandejára: "Pejejapo eterei Sión raje, pehupi yvate pene akã, pema'ẽ ñembyesa'ipe, ha mbyky mimi perova pende guata, pende py jeguaka ipurõ pehenduka haguã. 17 Ñandejára omyakã perõta Sión raje kuérape ha ohejáta opívo chupe kuéra." 18 Upurõ Ñandejára oipe'apáta chugui kuéra opa jeguaka, oiporúva ikupýre, iñakãre, ijajuri, 19 ha ipyapýre. Oipe'áta avei hova ñomiha, 20 iñakã rehegua, ipy rehegua jeguaka, ku'a jokuaha, mba'e ryakuã porã ryrũ, ta'ãnga jegua ijajurigua, 21 kuairũ, namichãi tĩ rehegua, 22 ao jegua, ahoja, ao ajurigua, mba'e ryrũ sãingo, 23 ñane ra'ãnga rechaha, ao hepy, opaichagua akã rehegua jegua. 24 Mba'e ryakuã porã rangue oĩta katĩ, ku'a jokuaha porãme ombyekoviáta vakapi, áva apopẽ rangue oĩta akã perõ, ao jegua rangue, ao vosakue, kuña porã rangue kuña rova pere. 25 Ne kuimba'e ojejukáta kyse pukúpe, ne ñorairõha kuéra ñorairõháme omanóta. 26 Ne rokẽ nguérape ojejahe'o joáta ha ao hũme oñeñemondéta, repytáta ne ñoite ha yvýpe reguapýta.

Isaiah 4

1 Ipojáta 7 kuña peteĩ kuimba'ere he'ívo chupe: "Ore ro'úta mbuja ha ore aópe roñemondéta. Nde rérantena torogueraha, eipe'a ore ñemotĩ." 2 Upurõ, pe Ñandejára omoheñóitava, iporã ha omimbipáta, umi Israélpe oikovéva peguarã. 3 Umi opytáva Siónpe ha hembýva Jerusalénpe, oñembohérata marangatúva ha ojehaíta héra kuéra umi oikovéva apytépe. 4 Ñandejára ojohéi rire, Siongua kuña kuéra ky'akue, ha omopotĩ rire tuguy Jerusalén pegua, teko joja pytúpe ha yvytu akúpe opa ha'e mba'e ohapýta, 5 opa yvyty Sión jere kuévo, ha umi ñembyatyha rupi, Ñandejára ojapóta arakue, arai iñypytúva ha tata rendýpe pyharekue ohesapéta. Hi'ári, Ñandejára reko mimbipa 6 omo'ãta chupe kuéra kuarahy aku, ama ha ára pochýgui.

Isaiah 5

1 Apurahéita che irũ tee rérape, purahéi ojapóva iparralty peguarã. Che irũ tee oguereko iparralty yvy porãme. 2 Oyvyjo'o, omopotĩ itágui, oñotỹ umi parral iporãvéva. Mbytépe omopu'ã óga yvate, omoĩ pype parral amiha, oha'arõ hi'a porãne haguã, ha tovéke hi'a hái. 3 Ha ko'ágã peẽ Jerusalengua, ha peẽ Judagua, pejemína chéve mávapa ojavý. Mba'épa ajapo vaerã che parralty rehe ajapo'ỹ vaekue? 4 Che aha'arõ hi'a porãvo, mba'érepa hi'a hái? 5 Tamombe'u peẽme, upe che parralty rehe ajapótava. Aipe'áta imongoraha oñemopẽmba haguã, aityta ikorarapy jere oñepyrũmba haguã hese. 6 Ahejáta kokueréicha, noñehakã'o ha noñemopotĩ mo'ãi, ñuatĩ ha javoráigui henyhẽta, ha umi araípe ha'éta, ani haguã hi'ári omongy. 7 Ñandejára ipu'akapáva parralty, upéva hína Israel retã, hemityngue poravo pyre hína umi Judá pegua. Chugui kuéra oha'arõ teko joja, ha teko aña upe oĩva; oha'arõ teko johéi pyre, ha sapukái rasy mante oĩ. 8 Cháke peẽ, pembyatýva óga kuéra ojokére, ha pende yvýpe yvy pembojoapýva, pene mba'epa peve upe oĩva, ha pepyta peẽ año upe tetãme! 9 Péicha che apysápe omoguahẽ iñe'ẽ Ñandejára ipu'akapáva: "Opytáta nandi heta óga, tuicha ha iporáva, ha umívape avave ndoiko mo'ãi! 10 Mbohapy hectárea parralty, peteĩ kaguy ryrũnte omyenyhẽta, trígo ra'ỹi 10 vosakúgui, peteĩ vosánte omyenyhẽta." 11 Cháke peẽ, ko'ẽ mboyve pepu'áva peka'u haguã, ha pyhare pyte peve kaguygui ndapepoĩri! 12 Oĩ árpa ha mbarakapu, mimby ha tamborpu, heta osyry kaguy pende karu guasúpe, ha napema'ẽi Ñandejára ojapóvare, ndapeikuaaséi mba'eve hembiapokúgui. 13 Upévale, che retãgua ojereraháta tetã mombyrýpe oĩmo'ã'ỹhágui, mburuvicha kuéra ñembyahýigui omanóta, ha tetãguára yuhéigui. 14 Tymba ñarõicha pe tyvy oipe'áta ijuru tuichaitéva, omokõ haguã tetãgua ha huvicha kuérape vy'a mante ha ayvúpe oiko joáva. 15 Yvypóra oñembokarapéta, ha kuimba'e oñemokarapáta, ojejapóva oñemotĩndýta. 16 Ñandejára ipu'akapáva

ohechauka ituichaha oporombojovakévo, Tupã marangatúva ohechauka heko marangatu ipo jojápe. 17 Táva kuéra oñehundíta, ha itaperépe okarúta ovecha ha kavara. 18 Cháke peẽ, japúpe perotyryryva pende reko aña ha pene rembiapo ahẽ, kárro ojererahaháicha! 19 Peẽ pejéva: "Tojapo pya'e kena Tupã upe he'íva ojaopotaha jahecha haguã. Israelpe Imarangatúva tojapo mandi pe ojaaposéva, jaikuua haguã." 20 Cháke peẽ, pejéva iporãha pe ivaíva, ha ivaiha upe iporãva, pejéva upe hendývare iñypytũha, ha iñypytũvare pejéva hendyha, iróvare pejéva he'ẽha, ha he'ẽva rehe iroha! 21 Cháke peẽ, peimo'áva pene aranduha, pejéva pene akã porãha! 22 Cháke peẽ, kaguy je'úpe na pende rasaháiva, ha pembojehe'a kuaaitéva opa mba'e oporomonga'úva! 23 Peẽ pepoíva virúre iñañávagui, ha hembiapo vai'ývagui ndapeikuaaséi mba'eve. 24 Upévare peñehundíta tata ohapyháicha kapi'i, ha ñana pirukue ombokusugue. Pende tujupáta yvyra rapóicha ha pende poty ku'ipáta yvy timbóicha. Ñandejára ipu'akapáva remimbo'e ndapeikuaaséi haguére, peapo'i haguére Tupãme, Israel pegua Imarangatúva. 25 Upévare Ñandejára ipochy hetãgua ndive, omopu'ã ipo hese kuéra ha oinupã. Yvyty kuéra oryryipa, ha te'õngue kuéra isarambi ytýicha umi tapére, ha Ñandejára pochykue ndopíri, akóinte omopu'ã ipo. 26 Ñandejára omopu'ã ipoyvi veve, ha ituru ñe'ẽme tetã mombyry guápe ohenói, amoite yvy apýragui ombou. Pya'e ou ha oguahẽ sapy'a itépe. 27 Ijapytépe ndaipóri ikangýva térã ikane'õva, opáy porã'ýva ha okéva ndaipóri avei, ndaipóri ndojeku'akua porãiva, ndaipóri osóva chugui isapatu sã. 28 Ihu'y kuéra hakua porã asýva, ha ihu'y poiha ikarapã porã, ikavaju kuéra pysãpẽ hatã itáicha, ha ikárro kuéra iñakuã yvytu ratãicha. 29 Jaguaretéicha okororõ, ta'ýra kuéraicha ongururu, tymba saite rehe ojeity ramo, ogueraha hembíurã, ha ndaikatúi avave ijurúgui oipe'a. 30 Upe ára Israel rehe y guasúicha okororõta. Yvy rehe oma'ëta, ha ojuhúta pytũ ha py'a tarova, ha arai anambusu omopytũva kuarahy.

Isaiah 6

1 Upe año omano haguépe mburuvicha guasu Ozías, ahecha Ñandejárape guapyha ijyvate etereívape; ijahoja ruguái omyenyhẽ pe tupao. 2 Tekove tata rendýpe ojoguáva oĩ hi'ári ha peteĩ-teĩ, 6 ipepo. Mokõi ipepópe ojaho'i hova, mokõime hetyma, ha mokõi hembývape oveve. 3 Ha he'i joa ojupe: "Imarangatu, imarangatu, imarangatu Ñandejára ipu'akapáva; yvy tuichakue henyhẽ heko mimbipágui." 4 Oñehendúvo ko'ã ñe'ẽ, tupao rokẽ nguéra oryryipa ha pe tupao henyhẽ tatatĩgui. 5 Ha che ha'e: "Amanóta! Ahecha niko che resa tee rupi mburuvicha guasu Ñandejára ipu'akapávape ha che juru niko naipotĩri aña'ẽ haguã ha aiko tetãgua ijuru potĩ'ýva apytépe." 6 Upérõ peteíva umi tekove tata rendýpe ojoguáva oveve che aimeha gotyo. Ipópe tatapyĩ ohupi vaekue altárgui,*f** 7 omboja che juru rehe ha he'i chéve: "Péina kóva ojáma nde jurúre, ojepe'áma ne angaipa, ha umíva ojeheja reíma ndéve." 8 Upérõ ahendu Ñandejára he'i ramo: "Mávapepa amondóta? Mávatapa ñane rembijokuái?" Che ha'e: "Ápe aime. Che jokuái chéve." 9 Ha'e he'i: Tereho ere ko'ã mba'e ko tetã guápe: "Pehenduve ramo jepe, ndapeikuaa mo'ãi pe oje'éva, ha pema'ëve ramo jepe, ndapehecha mo'ãi." 10 Emyakã kuchu ko tetã guápe, emboty ijapysa ha ehesa jokua, ohendu'ý térã ohecha'ý haguã, ani upéi ohendu ha ohechakuaa mba'e, ha ojere hape vaígui ha aipohano jey mante chupe kuéra. 11 Che ha'e chupe: "Araka'e peve piko péichata, che Jára?" Ha he'i chéve: "Umi táva oñehundipa peve, avave ndoikovéi ipype kuéra; óga kuéra opyta peve nandí, ha ñu kuéra avave'ýre. 12 Ñandejára omosẽ meve hetãgui opavavépe, ha opyta peve nandí upe tetã. 13 Ha opyta ramo jepe 10gui peteĩ, oñehundíta avei, oñekytĩ ramo guáicha yvyra guasu ha imatakuénte opyta." Ha pe imatakuégui osẽta hoky oñemboykétava Ñandejárape guarã.

Isaiah 7

1 Siria ruvicha guasu Resín, ha Israel ruvicha guasu Pécah Remalías ra'y, ondyry Jerusalén rehe; oñemomba'ese hese ha ndaikatúi. Kóva ojehu Ahaz Jotam ra'y ha Ozías remineno Judá ruvicha guasúrõ guare. 2 Upérõ oñemomarandu mburuvicha guasu Ahaz ha hóga guápe: "Sírío kuéra oñomoirũ Efraín ndive." Mburuvicha guasu ha maymáva hetãgua oñepyrũ oryrýi, yvyra roguéicha ka'aguýpe oipeju ramo yvytu. 3 Upérõ Ñandejára he'i Isaíaspe: "Eraha nde ra'y Sear-Jasub ha tereho ejotopa mburuvicha guasu Acab ndive y rape apýpe, y no'õ yvate guápe, pe tape ohóvape ao joheiha ñúme, 4 ha ere chupe: 'Cháke, ani reñemondýi, ani rekyhyje térã ne py'a mirĩ, umi mokõi tata'y rendýre, Resín sírio kuéra reheve ha Remalías ra'y ipochy

rendýva hína. 5 Sírio kuéra, ha Efraingua Remalías ra'y ndive, ojaPOSE nde rehe ivaíva.' He'i hikuái: 6 'Ñandyry Judáre ha ñamongyhyje, ñañemomba'e hese, ha ñamoĩ huvicha guasúro Tabeel ra'ýpe.' 7 Ñandejára katu he'i: 'Upéva ndojehu mo'ái! 8-9 Damasco hína Siria táva guasu, ha Resín, Damasco ruvicha guasu. Samaría hína Efraín táva guasu, ha Remalías ra'y, Samaría ruvicha guasu; 75 año haguépe katu, Efraín ndaha'e mo'ã véima tetã; ha peẽ ndapejerovia mbaretéirõ, ndapepyta mo'ái avei ñembo'yhápe.'" 10 Ñandejára he'i avei Aházpe: 11 "Ejerure Tupã nde Járape tojapo techapyrã mba'e rechaukaha ramo, vyguy hypyvehápe, térã yvate ijyvatevehápe." 12 Ahaz he'i: "Nda py'a ra'ã mo'ái Ñandejárape ajerurévo mba'e rechaukaha." 13 Upérõ Isaías he'i: "Pehendu peẽ mburuvicha guasu David róga pegua: Hesa'i gueteripa peẽme pemokane'õ yvypóra kuérape, ajeve pemokane'õséma avei che Tupãme? 14 Ñandejára voi ome'ëta peẽme mba'e rechaukarã; Pe kuñataĩ hye guasu ha imemby mitã kuimba'ëta, ombohératava Emanuel. , 15 Ho'úta kesu pyahu ha eíra, ojei kuaa peve ivaívagui ha oiporavo kuaa peve iporáva. 16 Ojei kuaa mboyve ivaívagui oiporavo haguã iporáva niko, umi mokõi mburuvicha guasu ne mongyhyjéva retã ojehejáta. 17 "Ñandejára omboúta nde, ne retãgua ha mburuvicha guasu róga ári, ára oĩ'y haguéicha Efraín ojei guive Judágui." (Kóva oñe'ë Asiria ruvicha guasúre.) 18 Upérõ Ñandejára omboúta mberúicha, umi oikóvape ysyry Egipto mboypýri, ha kávaicha umi oikóvape Asíriape. 19 Oúta ha'e kuéra ha oñemohendáta yvyty pa'ũ ha ita guasu kua rupi, opa javorái ha ñuatĩndy rupi, ha umi hoy'uha rupi mymba kuéra. 20 Upe ára, Ñandejára oguerúta Éufrates mboypýrigui Asiria ruvicha guasúpe, ha oiporúta chupe kyse ráimbéicha omoperõ haguã Israelgua akã, hendyva ha hetyma. 21 Umi árape upe ivaka peteĩ ha ijovecha mokõiva, 22 oguerékóta heta kamby, ho'u haguã kesu pyahu. Ha opa umi okañy vaekue ñehundi guasúgui, ikatúta ho'u eíra kesu. 23 Upérõ, oĩ haguépe parralty ikatúva oñeme'ë mil plátapehẽnguere, oíta javorái ha ñuatĩndy. 24 Upépe ikatúta ojeike hu'y ha guyrapa reheve mante, ojejuka haguã tymba saite, oikótagui opa upe tetãgui ñuatĩndy ha javorái. 25 Umi yvy pu'ã rupi oñeñemitỹ hague asádape, ñuatĩ ha javorái memétagui, avave ndohose mo'ái. Guéi ha ovecha okaru haguã mante iporáta.

Isaiah 8

1 Ñandejára he'i chéve: "Peteĩ yvyra rehe ehai: 'Maher-Salal-Hasbaz'. 2 Ha ereko mba'e rechaha jeroviaha ramo pa'i Urías ha Zacarías Jeberequíás ra'ýpe." 3 Upéi aiko che rembireko maranduhára ndive ha ha'e imemby mitã kuimba'e. Upérõ Ñandejára he'i chéve: "Embohéra chupe Maher-Salal-Hasbaz, 4 pe mitã he'i kuaa mboyve 'taita' ha 'mama' niko, Damasco ha Samaría oñemondapáta, ha umi mba'eta ojereraháta Asiria ruvicha guasúpe." 5 Ha Ñandejára he'i jey chéve: 6 Resín ha Remalías ra'ýgui okyhyje rupi, umi tapicha ndojapói mba'evérõ y Siloé osyry mbegue asýva. 7 Upéva Ñandejára omboyguýta chupe kuéra, ysyry mbarete Éufrates rupi. (He'ise Asiria ruvicha guasu opa imbaretekue reheve). Henyhététa ha osẽmbáta hembeygui, 8 Judá peve ohasáta ha ojaho'ipáta, y ijajúra peve oguahéta. Ha'ëta guyrá ipepo jepysóvaicha, ojaho'ipátava, Emanuel, nde yvy tuichakue. 9 Peikuaáke tetã nguéra, peñemyangu'ipáta; pehendúke, tetã mombyrygua; cháke, peñemyangu'ipáta; cháke, peñemyangu'ipáta. 10 Peñemongeta katu pene rembiaporäre. Mba'eve nosẽ mo'ái peẽme. Peje katu pejeséva. Mba'eve ndoiko mo'ái, oĩgui ore ndive Tupã. 11 Ñandejára hatã ipojái che póre, ha he'i chéve ani haguã aha ko tetãgua rape rupi. 12 Ani pembohéra ñepu'ã, pe ha'e he'íva ñepu'ã, térã pekyhyje ha peryryi pe ha'e okyhyjévagui. 13 Ñandejára ipu'akapávape pereko Imarangatúva ramo, chugui pekyhyje ha peryryipa. 14 Pene moñuhã ha pene moñepysãngáta, ha oitýta mokõive tetã Israel guápe. Jerusalengua ho'áta avei upe ñuhãme. 15 Hetáta oñepysãnga, ho'a ha omanóva, hetáta ho'áva upe ñuhãme ha upépe opytátava. 16 Peñongatu porã ko'ã ñe'ë, pereko iñongatupy che remimbo'e. 17 Oñomi ramo jepe hova Jacob róga guágui, che aha'arõta Ñandejárape. Hese ajerovia. 18 Chéve ha che ra'y kuérape, ome'ë vaekue chéve Ñandejára ipu'akapáva, oikóva yvyty Sióne, ore moĩ vaekue mba'e rechaukaha hechapyráva ramo Israel peguarã, 19 Oĩ vaerã katuete he'íva peẽme: "Peporandu omanóva ãnguépe ha mba'e ñemi kuaaha oñe'ë guyguy ha ongururúvape. Peteĩ tetãgua piko noporandúi vaerã itupã nguérape ha umi omanóvape, umi oikovévare, 20 oheko mbo'e haguã, térã oheja chupe imarandu?" Upéicha oñe'ëta katuete, ha upe he'íva výro reíta. 21 Opavave ohóta ágotyo ha pégotyo, ikuete ha iñembyahýi, ñembyahýigui ipochy etereíta, ha ojahéita huvicha guasu ha Tupã rehe. Oma'ëta yvate gotyo, 22 ha upéi yvy gotyo, mboriahu ha pytũmby mante ojuhúta, pytũ ha kyhyje. Pyhare

ojaho'íta opa mba'e, ha ojejopýva nosẽ mo'ãi ivaívagui. 23 Iñepyrũrã Tupã oheja vai Zabulón ha Neftalí yvy, oĩva tetã nguéra ypýpe, ha upéi omyakã rapu'ã jey. Umi yvy ojepyso Jordán mboypýri guive, yguasu rembe'y peve.

Isaiah 9

1 Tetãgua oikóva pytũmbýpe, ohecha peteĩ mba'e rendy tuicháva; umi pytũmbýpe oikóva ári, ohesape upe mba'e rendy. 2 Remongakuaa tory, ha heta ojevy'a. Opavave ovy'a ne renondépe, kóga ñemono'õme ramo guáicha, ovy'aháicha umi oñomboja'óva opa mba'e ñorãirõme guarére. 3 Mba'e pohýi ijati'yre oĩva, mba'e pohýi ijapére oguapýva, inupáhara po pegua yvyra, remyangu'ipa, Madiánpe ramo guaréicha. 4 Ipy rehegua ombohyapu vaekue ñorãirõhára, ha ijao kuéra tuguýpe ogehypýva, ojehapýta ha tatápe ikusuguéta. 5 Ou haguére ñandéve mitãmi, mitã ra'y oñeme'ẽ ñandéve. Chupe oñeme'ẽta pu'aka oisãbyhy haguã. Ha oñembohérata ha'e: "Mbo'ehára imombe'upyrã", "Tupã imbaretéva", "Túva opa ára oikovéva", "Mburuvicha guasu, py'a guapy reruha". 6 Itúva ypykue David guapyhápe oguapýta; opa rupi oipysóta ipokatu ha py'a guapy ndopa mo'ãi, hetã imbaretéta, teko joja ha hekopeguáta ipyenda, águive opa árape guarã. Ñ mba'e ojaopóta Ñandejára ipu'akapáva mborayhu. 7 Ñandejára omondo iñe'ẽ Israélpe, oñe'ẽ Jacob retã guápe: 8 Opa Efraingua Samariápe oikóva, oikuaa pe he'iséva. Jejapo ha jererovúpe he'i joa hikuái: 9 "To'apa umi ladrillo, ore katu romopu'ãta itágui, víga toñekytĩ, iporãévape romyengoviáta." 10 Ñandejára ombou ñorãirõhára ipochy etereíva, ha'e voi he'i chupe ondyry haguã. 11 Kuarahy resẽ guio sírio kuéra, kuarahy reike guio filistéo. Peteĩ jejuru pe'ápe omokõ Israel guápe. Opáichante Ñandejára ndaipochy poĩri, ha akóinte omopu'ã ipo. 12 Israelgua katu ndojevýi inupáha gotyo, ndohekái Ñandejára ipu'akapávape. 13 Upévarepeteĩ árape voi Ñandejára oikytĩta Israel guágui huguái ha iñakã! 14 Myakãhára*f** ha mburuvicha hína iñakã, Maranduhára*f** japu katu huguái. 15 Umi mburuvicha omyakã tavy ko'ã tetã guápe, ha umi oñesãbyhyva okañy. 16 Upévare Ñandejára ndoiporíahurerekói mitã rusúpe, nombyasýi tyre'ỹ ha iména manóvape, tetãgua oĩ haguéicha iñañagui ha ndohayhúigui Ñandejárape, ha opavave výro reire oñe'ẽ. Opáichante Ñandejára ndaipochy poĩri, ha akóinte omopu'ã ipo. 17 Upe teko aña hendy tatáicha, javorái ha ñuatĩndy ohapypa, ka'aguy rehe ova ha ohapy, ha tatatĩ eta yvate omopu'ã. 18 Ñandejára ipu'akapáva pochy rendy rupi, okaipa upe yvy, upe tetãgua rehe okaru tata ha avave ndojepy'apýi hapicháre. 19 Opavave okaru ha akóinte iñembyahýi, ho'u ojuhúva ha nahyguatái, hapicha ro'o jepeve ho'u. 20 Manasés omokõ Efraínpe ha Manaséspe Efraín, ha mokõive Judá rehe ojepoi. Opáichante Ñandejára ndaipochy poĩri, ha akóinte omopu'ã ipo.

Isaiah 10

1 Cháke peẽ pemoĩva tembiapoukapy heko joja'ỹva, ha ndaikatúiva jaropu'aka, 2 na pende po jojáiva ikangýva ndive, ha napeme'ẽséi heko peguáva che retã megua mboriahúpe, pejopy iména manóva ndive, ha pemondáva ityre'ỹvagui! 3 Mba'épa pejapóta oñeporandu ramo peẽme pene rembiapokuére, ha pehechávo ou ramo peẽme mombyrýgui ñenupã pohýi? Moõpa pehóta pejerure pytyvõ? Moõpa pehejáta pene mba'eta? 4 Ndapeje rerahái ramo ñemokarapã ha jepokuahápe, ojejukáva ndive pe'áta. Opáichante Ñandejára ndaipochy poĩri ha akóinte omopu'ã ipo. 5 "Cháke Asiria! Upéva hína yvyra aporonupã rasy haguã, che tukumbo, che pochy ramo! 6 Amondo ondyry haguã tetãgua ahẽre ha tetã che mbopochývare, omonda ha oipe'a haguã imba'eta, opyrũmba haguã hese tuju tapépe guáicha. 7 Asiria ruvicha guasu katu noĩmo'ãi upeichaha, ha ndapévai hína pe ha'e ohekáva. Ha'e oporohundisénte voi ha oipota imba'erã opa tetã. 8 He'i: 'Opa mburuvicha oĩva che po guýpe, mburuvicha guasu meme. 9 Chéve guarã peteĩchante táva Calnó ha Carquemis, peteĩchante Hamat ha Arpad, Samaría ha Damasco. 10 Ainupã haguéicha tupã gua'u kuéra retã, ita'ãnga hetavéva Jerusalén ha Samariágui, 11 péicha avei ajapo vaekue Samaría ha itupã gua'u kuérare, ha piko ndaikatu mo'ãi ajapo Jerusalén ha ita'ãnga kuérare?'" 12 Ñandejára ojapo rire opa mba'e ojapo vaerã vvyty Sión ha Jerusalénpe, oinupãta hembiapokue rehe Asiria ruvicha guasu ojejapo etéva, ha ojererovu etévape. 13 He'i haguére: "Che pyapy mbaretépe ajapo, che arandu ha che akã porã rupi. Tetã nguéra rembe'y che arova, imba'eta rehe añemomba'e, kuimba'e py'a guasúicha mburuvicha guasu kuéra amongúi. 14 Tetã nguéra mba'etápe apo'ẽ guyra raitýpe oñepo'ẽháicha, ha oñemondaháicha hupi'a, amonda yvy tuichakue. Ha ndaipóri avave ojepepo mbopu, ojejuru pe'a, térã ochiáva." 15

Ojererovu nga'u piko hácha iporuhára renondépe, ojejapo nga'u piko serrúcho yvyra kytihára rovake? Yvyra ojekekoha piko hina pe omboguatáva iporuhápe, ko yvyránteve ha'e? 16 Upévare Ñandejára ipu'akapáva hesãivape ombohasyta, ha hetére omyendýta akânundu. 17 Tupã marangatúva, Israel resapeha, tata rendy ramo oikóta. Peteĩ árape voi ohapy ha ombokusuguéta ñuatĩndy ha ijavorái oĩva tetã pyre. 18 Ika'aguy rovyũ ha ijyvotyty porãita, ijapyte guive ijape peve ombopirúta, ogueháicha ohóvo mbegue katu umi omano mbotáva, 19 ha imbovy etereítagui yvyra umi ka'aguýpe, mitã jepe ikatúta oipapa. 20 Upe árape umi mbovyimi opytáva Israélpe, umi Jacob retãme hembýva gueteri, ndojeko mo'ã véima ihundi harére, ipy'a ite guive uvei ojekóta Ñandejára, Israel pegua Imarangatúvare. 21 Peteĩ hembyre, Jacob rembyremi, ojevýta Tupã ipu'akapávape. 22 Heta ramo jepe ne retãgua, Israel, yvyku'i ra'ỹi yguasu rembe'ýpe guáicha, peteĩ hembyrénte ou jeýta. Oikóta katuete ñehundi ha upéva ndarei mo'ãi. 23 Pe tetã tuichakue, Ñandejára ipu'akapáva ohundíta katuete. 24 Ñandejára ipu'akapáva he'i kóicha: "Che retãgua reikóva Siónpe, ani rekyhyje Asíriagui, yvyrápe ne nupã ramo jepe, ha omopu'ã ramo nde rehe yvyra ojekekoha, ojapo haguéicha Egipto. 25 Agãiténtema ainupãta, ha che pochy rendy ombokusuguéta chupe kuéra. 26 Ñandejára ipu'akapáva oityvyróta hese kuéra itukumbo, Madiánpe oinupã ramo guaréicha, Horeb ita guasúpe, ha y guasúre yvyra omopu'ãta, Egíptope guaréicha. 27 Upe árape mba'e pohýi ojepe'áta nde apégui, ha nde atúagui ijopyha ojeíta." Pe ondyryva ou Rimón rupi, 28 Aiátpe oguahẽ, ohasa Migrón rupi, Micmáspe oheja imba'e pohýi, 29 yvyty pa'ũ rupi ohasa, Guébape ohasa pyhare. Ramá oñemondýi eterei, Saúl pegua Guibeá okañy. 30 Esapukái hatã Bat-Galim! Ehendúke Laisa! Embohováike Anatot! 31 Madmená osẽ pya'e ha Guebimgua okañy. 32 Peteĩ ára Nóbpe oñemohenda haguã, upégui omongu'e ipo Sión gotyo, Jerusalén pegua yvyty. 33 Pema'ẽ! Ñandejára ipu'akapáva, ohakã'o mbarete yvyra kuéra; umi ijyvatevéva oikytĩ mbaite, umi ijyvatevéva, yvýre ho'a. 34 Ka'aguy iñypytüvéva, háchape oikytĩ ha ojeguaitéva Líbano ho'a.

Isaiah 11

1 Jesé rapógui osẽta hoky pyahu, upégui heñóita. 2 Ñandejára espíritu hi'ári opytáta, arandu ha akã porã espíritu, ñemoñe'ẽ kuaa ha mbarete espíritu, mba'e kuaa ha Ñandejára mbyaje espíritu. 3 Opa mba'épe iñe'ẽ rendúta Ñandejárape, oporombojovake ramo, vaicha rehénte noma'ẽ mo'ãi, ha pe oje'enteva nohendu mo'ãi. 4 Ombojovakérõ ikangývape, teko joja oiporúta, ha imboriahúvape hekópe omohendáta. Imbaretesévape, oinupãta iñe'ẽme tukumbópe ramo guáicha, ha pe iñañávape ipytúpe ojukáta. 5 Teko jojáta iku'a jokuaha, ha teko jeroviaha humby ñuãha. 6 Aguara guasu ovecha ra'y ndive oikóta, jaguarete ha kavara ra'y ojoykére oñenóta, vaka ra'y ha león okarúta oñondive, ha mitã'íta herekua. 7 Vaka ha óso oikóta oñondive ha ta'ýra kuéra oñenóta ojoykére, guéicha avei león ho'úta kapi'i. 8 Mitã kambu oñemboharáita mbói chumbe kuára ári, ha mitãmi ikuápe opo'ẽta. 9 Ndaipóri mo'ãi ñembyai térã sarambikue che yvyty marangatúpe, henyhëtagui pe tetã Ñandejárape oikuaávagui, y omyenyhëháicha yguasu. 10 Upe árape Jesé rapo, mba'e rechaukaha ramo opu'ãta tetã nguérape guarã. Tetã nguéra ohekáta upéva, ha omimbipáta hekoha. 11 Upe árape Ñandejára oipyso jeýta ipo, ogueru jey haguã hetãgua rembyre, opyta vaekue Asiria ha Egíptope, Patrós, Etiopía ha Elam, Sinar, Hamat ha yguasu pegua tetã nguérape. 12 Omopu'ãta mba'e rechaukaha tetã nguérape, Israélgui ojereraha vaekuépe ogueru jeýta, Judagua isarambívape ombyatýta, irundyve yvy apýragui omboúta. 13 Opáta Efraingua py'a rasy, Judá ndive ojopýva oñehundíta, Efraín ndaipy'a rasy mo'ãvéi Judá ndive, Judá nopu'ã mo'ãvéi Efraín rehe. 14 Kuarahy reike gotyo, mokõivéva ojepoíta filistéore ha kuarahy reike gotyo oikóvagui oipe'áta imba'eta. Ipo Edom ha Moab guáre oipysóta, Amongua ipo guýpe opytáta. 15 Egipto pegua yguasu Ñandejára ombohypáta, Ipo upepegua ysyryre oipysóta, ha ipeju mbaretépe oja póta chugui 7 ysyrymi, ha upe rupi sapatupe reheve ikatúta ojehasa. 16 Tape guasu oíta hetãgua peguarã, Asíriape opyta vaekue. Egíptogui osẽ ramo guaréicha Israelgua.

Isaiah 12

1 Upe árape eréta: "Aguije, che Jára, nde pochy vaekue niko añete che ndive, ko'ágã katu nde pochy jeráma, ha che poriahurereko jeýma." 2 Ha'e hina Tupã, jejopy vaígui che pe'áva, hese ajerovia ha ndakyhyjéi. Che Jára che mo'ã ha che mombarete, opa mba'e vaígui che pe'a. 3 Y penohëta vy'a pópe, ha ivaívagui ñesẽ

ykuágui pey'úta. 4 Upe árape pejéta: "Pembyaguije Ñandejárape, héra pehenói, Peikuaauka tetã nguérape imba'e mombe'upyrã, perosapukái héra jojaha'ỹ. 5 Pepurahéi Ñandejárape, ojapo haguére mba'e ndaijojaháiva, ha opa rupi ete pemyerakuã. 6 Pesapukái vy'águi Siongua: Tuicha itégui pende apytépe Israelgua Imarangatúva!"

Isaiah 13

1 Isaías Amós ra'y he'i Babilóniare ko'ã mba'e ohecha vaekue: 2 Yvyty perõ ári pemopu'ã poyvi veve, pesapukái hatã peje poityvo chupe kuéra, oike haguã mburuvicha kuéra rokẽ rupi. 3 Ha'éma hembiaporã umi aiporavo vaekúepe, ambyatýma, umi che pochýrõ, oporujukávape, ha umi ovy'ávape che aporoity ramo yvýre. 4 Pehendu yvytýpe ayvu guasu, aty guasúpe ramo guáicha. Pehendu tetã nguéra osununúva, opa rupigua upépe oñembyatýva. Ñandejára ipu'akapáva, ohasa ohechávo oñembyatýva oñorãirõ haguã. 5 Tetã mombyrýgui ou umíva, yvága apýgui ha'e kuéra oguahẽ. Ñandejára hína upéva, ipochy rembiporu reheve oúva pe yvy ohundi haguã. 6 Pesapukái soro, Ñandejára ára hi'aguĩmagui. Ipu'akapáva itukumbo reheve oguahẽta. 7 Upépe opavave ikangy paitéta, ha ipy'a mirĩ joáta. 8 Kyhyje ha py'andýi ipojaíta hese kuéra, imemby pota vaicha ojepokáta, oñemondýita ojuehe oma'ẽvo ha hova kuéra tataicha hendypáta. 9 Oguahẽma Ñandejára ára, ára ñarõ, pochy guasu ha pochy rendýgui henyhẽva, ojaipotava yvýgui yvy perõ, ha iñangaipávape ohundíta. 10 Mbyja kuéra ha mbyja atyeta, nahendy mo'ãi, kuarahy iñypytúta osẽnguẽvo, jasy ndohesape mo'ãi. 11 Ñandejára he'i: Ainupáta yvypórape hembiaapo vaikuére, ha iñañávape hembiaapo ahẽre, itĩ pu'ávape amotĩndýta, ha ijuru guasúvape amokiriríta. 12 Yvypóra kuérape órogui amopakáveta, Ofir pegua órogui amombovyveta. 13 Ambokacháttagui yvága, ha amongu'étagui yvy hendágui. Ñandejára ipu'akapáva ipochy etereíttagui ipochy rendyha árape. 14 Yvypóra ojoguáta guasu oñemuñáva, téra ovecha aty isarambíva, ha avave ombyaty'ỹva. Peteĩ-teĩ oho jeýta hetãme ha hóga okañýta. 15 Opa ojejuhúva ojekutúta, ha ojuhupytýva ojejukáta. 16 Hesa renondetépe, ita'yra kuéra yvýre ojepetéta, hóga kuéra oñemondapáta, ha ikuña kuéra oñemomarãta. 17 Umi médo hese kuéra amopu'áta, umíva, plátare ndojepy'apýi ha óro ndohecha ramói. 18 Mitã rusu kuérape ihu'ype yvýre oityta. Ndoporiahurereko mo'ãi mitã kambúpe, nombyasy mo'ãi mitã ra'y. 19 Babilonia, tetã nguéra pegua ita jajái, caldeo kuéra, ita jegua ha ijeroviaha, opytáta Sodoma ha Gomorra ahundi ramo guaréicha. 20 Opytáta yvy ojeiko'ỹvehápe guáicha, ndojeiko mo'ávái pype araka'eve. Arabiagua ndopyta mo'ãi upépe, ha umi ovecha rerekua nomombytu'u mo'ãi hymba kuéra. 21 Mbarakaja saite upépe oikóta, urukure'águi henyhẽta itapere, ñandu guasu keháta ikoty kuéra, ha kavara mácho upépe ovy'áta. 22 Jagua ñarõ saite ikoty guasúpe oguahúta, umi óga jegua vy'a rendague rupi oikóta aguara guasu. Babilóniape hí'ára hi'aguĩma, ndaheta véima umi ára opytáva chupe.

Isaiah 14

1 Ñandejára oiporiahurerekóta Jacob, oiporavo jeýta Israel ha omohenda jeýta ijyvy teépe. Mombyrygua oñembojáta hese kuéra ha oñemoirũta Jacob rogagua ndive. 2 Heta tetã omoirũta Israel guápe hetã meve, ha Israelgua oguererekóta chupe kuéra hembiguái kuimba'éva ha kuñáva ramo Ñandejára yvýpe. Israelgua ogueraháta ipokuapy ipokua harépe, ha oguererekóta ipo guýpe ijára kuépe. 3 Ñandejára ne mombytu'u ramo nde vy'a'ýgui, ne rembiasa asy ha tembiguái ramo reiko haguégui, 4 repurahéita Babilonia ruvicha guasúre, reñembohorývo hese péicha: "Pema'ẽmi mba'épepa opa mburuvicha jero! Pehechami mba'épa oiko chugui! 5 Ñandejára omopẽ iñañáva pokatu, omyangu'i mburuvicha ahẽ popegua yvyra. 6 Ha'e oinupã pochýva opa tetãme ha ombyepoti mantéva chupe kuéra, pochy rendýpe opyrũmbáva tetã nguérare, ha omuñáva ome'ẽ'ỹre jurujái. 7 Yvy tuichakue oiko py'a guapýpe ha kyhyje'ỹre, ha osapukái vy'águi. 8 Líbano pegua kuri'y ha kuri'y, ovy'a joa reñehundi haguére, ha he'i hikuái: 'Rekúi guive, ndaipóri véima ore kytíva.' 9 Yvy guýpe oiko ayvu guasu, omano vaekue apytépe ha osẽ joa ne moguahẽvo. Omanóva ãngue opáy joa, umi tetã ruvichakue osẽ ne ruguãitívo, iguapyhágui opu'ã joa. 10 Oĩ haguéicha he'i ndéve: 'Nde avei reju ne kangypa, oréichante avei. 11 Ápe ou opa nde jejapo, ne mba'epu ha ne mbarakapu, ápe yso rupápe reñenóta, ha sevo'i meméta nde ahoja.' 12 Mba'éicha rupi piko yvágagui re'a mbyja ko'ẽ! Ne mona hikuái yvýre, tetã nguéra rehe nde pu'akámiva. 13 Eréva nde jupe nde py'a pýpe: 'Yvága peve voi ajupíta, ha Tupã mbyja ári che guapyha amoíta, amoite mombyry

yvate gotyope aguapýta, upe yvyty tupã nguéra ijatyhápe. 14 Ajupíta umi arai ijyvatevéva ári. Chéta hína upe Yvatete guáicha.' 15 Ipahápe katu reguejy omanóva retãme, amoite hugua hypyvehápe! 16 Nde recháva ijurujái oma'êvo nde rehe, ha he'i joa hikuái: 'Kóva piko hína pe omboryryi vaekue yvy, ohundíva tetã nguéra, 17 yvy oheja vaekue iperõmbaite, táva kuéra katu oitypa ha umi omosã vaekuégui ndopoíri?' 18 Opa tetã ruvicha kuéra peteĩ-teĩ opytu'u, ityvy ojeguapávape. 19 Nde katu reñerenohẽ yty ky'áicha nde tyvýgui, ha reñemombo pe yvy kuápe, te'õngue oñepyrũbáva apytépe, itápe ojejatýva. 20 Ne reñenotỹ mo'ãi tetã nguéra ruvicháicha, rehundi haguére ne retã ha rejuka ne retã guápe. Tekove ahẽ ñemoñare opytáta tesaráipe. 21 Peñembosako'íke pejuka haguã ta'ýra kuérape, itúva porojukakuére, anive haguã oñembojára yvy imba'e'ývare, ha omyenyhẽ itáva kuérargui yvy tuichakue." 22 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Apu'ãta hese kuéra ha ahapo'óta Babilóniargui, héra, chugui hembýva, ta'ýra ha iñemoñare. 23 Ajapóta chugui kui'ĩ raity ha karugua, aitypeíta ñehundi typychápe." Ñandejára ipu'akapáva he'i péicha. 24 Ñandejára ipu'akapáva ome'ẽ ijehe iñe'ẽ: "Upe ha'e vaekue oikóta katuete. 25 Asírio kuérape ahundíta che retãme, hese kuéra apyrũmbáta che yvytýpe. Che retã guágui ojejopyha aipe'áta, noñakãmbý mo'ã véima ijati'ýre. 26 Ha'éma pe yvy tuichakuére ajapótava, che po tetã nguéra rehe amopu'ãma." 27 Ñandejára ipu'akapáva he'íma iñe'ẽ, ha oñemoĩ vaerã hese ndaipóri. Ha'e oipysóma hína ipo, omboguevi vaerã chupe ndaipóri. 28 Pe año omano haguépe mburuvicha guasu Ahaz, Isaías he'i ko marandu: 29 Ani revy'a, filistéo retã, oso haguére tukumbo ne mbyepotíva, cháke mbóigui osêta hína mbói, ha upévargui teju jagua ovevéva. 30 Mboriahu oguerékóta iñúme kapi'i ijovecha kuérape guarã, ha umi mba'eve oguereko'ýva, py'a guapýpe opytu'úta. Che katu umi nde rehegua ajukáta ñembyahýgui, ha umi mbovymi opytáva ajukáta avei. 31 Pejahe'o soróke, filistéo táva kuéra, pesapukái rasyke ha kyhyjégui peryryi! Cháke yvate gotyogui ou ñorãirõhára tataticha, ha ndaipóri osêva ipa'ũgui. 32 Mba'épa oje'éta pe tetã remimboúpe? Ñandejára omopu'ã hague Sión, ha upépe okañýta hetã megua mboriahu kuéra.

Isaiah 15

1 Moab rehe he'íva: Upe pyhare oñendyry haguépe Ar rehe, Moab oñehundi; upe pyhare oñendyry haguépe Quir rehe, Moab oñehundi. 2 Umi Dibongua ojupí hasẽ haguã, umi ijyvateha*f** rupi, Moab ojahe'o oñehundi haguére Nebo ha Medeba. Maymáva oñemyakã perõ, ha oñemohendyva perõ. 3 Umi tape rupi ojehecha ao vosa kuépe oñemondéva, óga pepo ári ojesapukái rasy. Korapy guasu rupi maymáva ojahe'o, ha hesáype ojahu. 4 Hesbón ha Elalé ojerure pytyvõ, Jahas peve oñehendu isapukái. Upévare okyhyje Moabgua ñorãirõhára, ha tuicha oñemondýi. 5 Moab peguarã che py'a ojerure pytyvõ upe pegua osẽ okañy, Sóar ha Eglat-Selisiya peve. Luhit gotyo hasẽ ojupívo, Horonaim rape rupi osapukái rasy ohóvo. 6 Nimrim pegua ykua kuéra hypa joa, ñúme kapi'i hesa'yjupa, yvyra máta ipirupa, peteĩ hogue rovyũnte jepe ndopytavéi. 7 Upévare maymáva ombyaty imba'eta, ha ogueraha ysyry Yvyra Puku mboypýri. 8 Sapukái oñehendu Moab rembe'y jerekuévo, jahe'o katu oguahẽ Eglaim ha Beer-Elim peve. 9 Dimón ykua tuguýgui henyhẽ ramo jepe, ivaivéva gueteri hese amondóta. Jaguarete ojukáta Moábgui okañývape ha opa ipype opytávape.

Isaiah 16

1 Perahauka ovecha ra'y tetã ruvichápe, ita guasu oíva yvy ojeiko'ýha guive, Sión yvyty peve. 2 Umi Moabgua oñembyatýva ysyry Arnón rupi ohasaha haguã, ojogua guyra kuéra oñemondýiva ha haitýgui osẽ joávape. 3 He'i hikuái Siónpe: "Ere oréve mba'éichapa ore mo'ãta, esẽ ore rehehápe. Ne kuarahy'ã eipyso ore ári yvyra rakáicha asaje pyte, emokañy oñemosẽvape ojejuhu'ý haguã rupi. 4 Ehejána tokañy nde pype, umi Moabgua oñemuñáva. Emo'ã kena ihundihaarãgui." Jejopy vai opa vove, ñehundi ohasa ríre, oho ríre upe ondyryvare, 5 peteĩ David ñemoñare ipojáita tetã sãre, oguapy hatãta ha py'a porãme oisãmbyhýta. Ha'éta mbojovakeha ipo jojáva, ome'ëta maymávape imba'éva, ha teko joja pya'e omoguahëta. 6 Ñahendu mba'eichaite pevëpa Moab ojejapo, itĩ pu'ã eterei! Ojererovu, oporoapo'i ha ipochy eterei, heta oporoja'o ha oñe'ẽ rei! 7 Upévare Moabgua maymáva, hetãre toguahu. Quir-Haréset pegua tembi'úre imandu'ávo, ipyahẽ ha ikuepaite hikuái! 8 Hesbón pegua kokue ha Sibmá parralty ipirupa, po guasu kuéra omopẽmba. Hakã nguéra Jazer peve ohupyty vaekue, yvy ojeiko'ýha rupi ojepyso, ha yguasu

mboypýri ohasa vaekue. 9 Upévore, Sibmá parralty, che rasêta hasêháicha Jazer, che resáype rombojahúta, Hesbón ha Elalé, nde parral ha nde kóga mono'ô aja noñehenduvéigui purahéi rory. 10 Ayvu ha vy'a ne ñúgui ojeíma, noñehenduvéi sapukái rory, ha parraltýpe opáma purahéi. Noñeñami véima parral'a, kaguy ndoiko véima, ndaipóri véima jepuka. 11 Áropa sáicha otytýi che py'a, Moab ha Quir-Haréset rehe. 12 Moab ohove ramo jepe ijyvateha*f** rupi, ha oñembo'e ramo ikane'ô meve, ohove ramo jepe itupaópe oñembo'e, mba'eve ndohupyty mo'ái. 13 Ko'áva hina umi ñe'ê Ñandejára he'i vaekue yma Moab rehe. 14 Ko'ágã katu he'i Ñandejára: Ohasa rire mbohapy año, oipapaháicha mba'apohára hembiaapo kuégui okarúva, yvýre ojeitýta Moab reko yvate, ha'e kuéra hetaite ramo jepe. Ha umi hembýva ndaha'e mo'ái mba'eve.

Isaiah 17

1 Damasco rehe he'íva: Damasco ndaha'e mo'ã véima táva, taperétante. 2 Ndojeiko mo'ã véima ipype oikóta chugui ñu, mymba kuéra upépe okarúta avave omondyi'ýre. 3 Efraín, Israel jeroviaha, ndoguereko mo'ã véima táva mbarete, upéicha avei Damasco, upe Síriagui hembýva, ndaha'e mo'ã véima tetã, he'i Ñandejára ipu'akapáva. 4 Upe árape Jacob imba'e rereko heta vaekue, oñepyrûta imboriahu, ndaikyra mo'ã véima ha oñepyrûta ipiru. 5 Opytáta, opytaháicha trígo oñemono'ô rire, térã ojejykýi rire Refaim ñúme, 6 ha mbovymínte ityguépe opyta. Térã olívo oñenupârô guáicha yvýrápe ha mokõi térã mbohapy hi'a hu'áme opyta, hakãre katu irundy térã sínko. Péicha he'i Tupã Israel Jára. 7 Upe ára yvypóra oma'êta Ijapo harére ha oma'êta Imarangatúva Israelguäre, 8 ha noma'ê mo'ã véima altar*f** kuérare térã ita ñembo'y ha yvyra poguasúre oñemboykéva tupã nguérape, ipópe ojapo vaekue. 9 Upe árape umi táva mbarete ojehejáta oheja haguéicha hevéo ha amorréo itáva kuéra, okyhyje rupi Israel guágui. Oikóta chugui kuéra yvy ojeiko'ýha, 10 reñembyesarái haguére Tupãgui nde pe'a vaekue jejopy vaígui, na ne mandu'ái haguére ha'e ne mo'ãha ivaivagui. Upéva rangue, remomba'e guasu haguã tupã mombyry guápe reñotý yvotyty ne poráva, 11 upe árape voi heñóiva, ha ára ambuépe ipoty. Ha pe ñemitýngue opáta, mba'asy guasu árape ha pe mba'asy naipohã mo'ái. 12 Pehendu hyapu ramo tetã nguéra, yguasu okororôháicha! Tetã nguéra umi okororôva, y pu'ã okororôháicha. 13 Ha Tupã oja'órô chupe kuéra, mombyry okañy hikuái yvytu omboveveháicha yvytýre kapi'i, térã yvytu ratã oguerahaháicha ñuatí. 14 Ipochoy eterei vaicha ka'arúvo, ko'ê mboyve guarã katu ndojekuaa véima hapykuere. Upéicha ogue reíta umi ñande rehe ondyrýva, upéicha opáta umi ñane rundíva.

Isaiah 18

1 Cháke upe tetã pepo ryapu oñehenduhápe, oíva Etiopía pegua ysyry mboypýri. 2 Nilo rupi omboúva hembijokuái piri guigua kanóape! Pya'éke tapeho ñe'ê rerahaha, pene akuáva, tetãgua ipuku ha ipire hūva rendápe, opa rupi ojejyhyjeha, tetãgua mbarete ha ití atáva, oikóva hi'y hetahápe. 3 Opa peẽ yvypóra pehecháke opu'ã ramo mba'e rechaukaha yvyty ári, ha pehendu ipúrô trompéta. 4 Ñandejára he'i chéve: "Aimeha guive ama'ê ajepy'apy'ýre, ára haku pegua kuarahýicha, ñemono'ô ára pegua arai morotícha. 5 Ipoty rire umi parralty, pe yvoty hi'a rire, ha oguahẽ mboyve mono'ô ára, umi hakã, kysépe oñekytíta, ha upégui ojepe'áta. 6 Opa mba'e ojehejáta yvytýpe, yryvu rembi'urã, ha tymba ñarô ho'u haguã. Guyra kuéra upépe ohasáta ára haku aja, ha ára ro'y aja tymba saíte upépe opytáta." 7 Umi árape oguerúta hikuái Ñandejára ipu'akapávape, mba'e kuave'ê*f** oguerukáva tetãgua ipuku ha ipire hūva, opa rupi ojejyhyjeha, tetãgua imbarete ha ití atã, oikóva hi'y hetahápe. Oguerúta hikuái yvyty Siónpe, Ñandejára ipu'akapáva réra oñehenoihápe.

Isaiah 19

1 Pe Egipto rehe he'íva: Pema'ê Ñandejára rehe: Ou hina Egíptope arai ipya'éva ári. Henondépe oryryipa Egipto pegua tupã gua'u, ha Egíptogua okyhyje eterei. 2 He'i: "Amopu'áta Egipto guápe ojuehe, oñorairô haguã oñondive, pe máva iñirũ ndive, peteĩ tavagua ambue tavagua ndive, peteĩ tetãgua ambue tetãgua ndive. 3 Amyakã tavyraíta chupe kuéra, osẽ vaíta chupe kuéra upe ojaposéva. Upérô oporandúta itupã gua'u ha ipaje apoha kuérape, omanóva ãngue ha mba'e ñemi kuaaha kuérape. 4 Che katu amoíta Egipto guápe jára ñarô po guýpe, mburuvicha

guasu jero chupe oisāmyhýta." He'i Nandejára ipu'akapáva. 5 Y Nilo pegua hypáta, ysyry rugua opytáta iñapekã. 6 Umi y rape inevúta, umi y osyryha Egipto pegua michívéta ohóvo hypa peve, ha pirty ipirupáta. 7 Pirty Nilo rembe'y pegua, ha umi kóga oíva ijkére, ipirúta ha opaitéta. 8 Umi Nílope opira kutúva, ipyahẽ ha ojahe'o joáta, ndovy'a mo'ávúi umi oitýva irréd kuéra ýpe 9 líno rehe omba'apóva ikaiguéta, oipováva ha oipyaháva hesa'yjúta, 10 poyvi apoha ikangypáta, mba'apohárape vy'a'y ojaho'íta. 11 Pende výro ite piko peẽ Soan ruvicha kuéra! Egipto pegua mbo'ehára pene aranduvéva, peẽko añetehápe mbo'ehára tavy! Mba'éicha rupi piko peje Faraónpe: "Ore hína umi yma guare mburuvicha guasu arandu ñemoñare?" 12 Faraón, mamó piko oime nde karai arandu kuéra, nde rekombo'e ha ne momarandu haguã, umi mba'e Nandejára ipu'akapáva Egipto rehe ojapótava? 13 Soan ruvicha kuéra itavy, Menfis ruvicha kuéra oñembotavyka, tetã megua ruvicha kuéra tape vai rehe ogueraha Egipto guápe. 14 Nandejára omyakã tavy chupe kuéra. Ha'e kuéra ogueraha Egipto guápe tape vaíre, opa mba'e ojapóvape, oka'úvaicha oguẽ'ẽ ha ovava. 15 Ha avave, taha'e iñakã térã huguái, mburuvicha térã tetãgua ndaikatúi chéne mba'eve Egipto rehehápe ojapo. 16 Umi árape Egiptogua kuéra ojoguáta kuñáme, oñemondýi ha oryrýita hese kuéra oipyso ramo ipo Nandejára ipu'akapáva. 17 Judágui okyhyjéta Egipto hérante ohendu ha oryrýitama, umi mba'e hese ojapótava rehe Nandejára ipu'akapáva. 18 Upe árape Egíptope oíta 5 táva oñe'ẽva hebréo ñe'ẽme, ha ome'ẽva iñe'ẽ Nandejára ipu'akapáva rérape. Peteĩ ha'e kuérava hérata Kuarahy Táva. 19 Upe árape oíta peteĩ altar*f** Egíptope Nandejára peguarã ha hetã rembe'ype, peteĩ ita ñembo'y, hérape oñemopu'áva 20 Ha'éta mba'e rechaukaha ha mba'e mombe'uha Nandejára peguarã Egipto. Ojejopy vai ramo osapukáita Nandejárape, ha ha'e omondóta peteĩ oipe'áva chupe kuéra ijopyha po guýgui. 21 Nandejára ojekuaaukátá Egipto guápe ha ha'e kuéra oikuaáta Nandejárape, omomorãta ha oikuave'ẽta chupe mymbahapy*f** ha mba'e kuave'ẽ.*f** Iñe'ẽ ome'ẽta chupe ha ojapóta upe he'i vaekue. 22 Nandejára oinupáta Egíptope, upéi katu oipohanóta. Ha'e kuéra ojevýta Nandejára gotyo, ha'e katu oiporiahurereko ha omongueráta chupe kuéra. 23 Upe árape oíta tape guasu Egíptogui Asíriape; Asiriagua oikéta Egíptope ha Egiptogua Asíriape; Egiptogua Asiriagua ndive omomba'e guasúta Nandejárape. 24 Upe árape oíta oñondive Egipto, Asiria ha Israel. Ha'e rupi ojevohasáta tetã nguéra yvy ári. 25 Nandejára ipu'akapáva ohovasáta chupe kuéra he'ívo: "Che retã Egipto, Asiria che rembiapokue, ha che mba'e teéva Israel tojevohasa."

Isaiah 20

1 Asiria ruvicha guasu Sargón omondo táva Asdódpe, ñorãirõhára ruvicha itenondevévape, ha ha'e ondyry ha oñemomba'e hese. 2 Upe añope Nandejára oñe'ẽ Isaías Amós ra'y rupi, ha he'i chupe: "Eñemboi nde ao vosa kuégui ha eipe'a nde sapatupe." Ha'e ojapo upéicha ha oiko opívo ha pynandi. 3 He'i Nandejára: "Oiko haguéicha che rembiguái Isaías mbohapy año opívo ha pynandi mba'e rechaukaha ha maranduha ramo Egipto ha Etiopía peguarã, 4 upéicha Asiria ruvicha guasu ogueraháta ipokuapy Egipto ha Etiopía guápe, mitã rusu ha karai tuja opívo ha pynandi, heviro'o yvytúpe, Egipto oñemotĩ haguã. 5 Oñemondýi ha otĩ etereíta hikuái ojerovia haguére Egipto ha Etiopía rehe. 6 Upe árape he'íta umi y rembe'y rupi oikóva: 'Ma'ẽmi mba'épa oiko pe ñande jeroviahágui, ku jajerure hague ñane pytyvõ haguã ha ñande pe'a haguã Asiria ruvicha guasúgui. Ko'ágã katu jaikopáma hese!'"

Isaiah 21

1 Upe he'íva yvy ojeiko'yha yguasu rembe'y peguarẽ: Yvytu ratãicha Négueb rupi ohasáva, ou yvy ojeiko'yhágui, tetã oporomondýivagui, 2 Tupã ohechauka chéve peteĩ mba'e iñarõva, oporoguasú apíva, oguasú api, oporohundíva, ohundi. Néike Elamgua! Peporomongoráke Mediagua! Amokirirĩmbata ipyahẽvape! 3 Ahechávo che py'ajere, ajepokapa imemby pota vaicha, che mongyhyje pe ahendúva, che mondýi pe ahecháva. 4 Che akã tavyrai, kyhyjégui asusũmba, pe ka'aru guahẽ che mbovy'aitéva jepi, ko'ágã che mbopy'a tutu. 5 Oñemoĩ mesa, ahoja ojeuapy haguã, ojekarú, oje'u kaguy. Pepu'ake mburuvicha kuéra! Pembovera pende rete mo'ãha! 6 Péicha he'ígui Nandejára: "Tereho ha emoĩ korarapy jere árigui omañáva, ha te'i pe ohecháva. 7 Ohecha ramo kárro ha kavaju arigua, vúrro ha kaméllo arigua, toma'ẽ porã." 8 Ha korarapy jere árigui oma'ẽva osapukái: "Pe che amañahágui, che Jára, ára pukukue añembo'y, ha ndaku'ei pyharekue. 9 Péina ou mokõi kavaju

arigua!" Upéi oñe'ẽ jey ha he'i: "Ho'áma, ho'áma Babilonia! Ha itupã gua'u kuéra ra'ãnga, yvýre isarambi ha opẽmba!" 10 Há, che retãgua! Trigo jeýkýipe ramo guáicha oñepyũmbámi nde rehe, ko ahendu vaekue Tupã Israel Jára ipu'akapávagui, ahenduka ndéve! 11 Oĩ osapukáiva chéve Seír guive: "Táva korarapy jere ári guive rema'ẽva pyhare, mba'e óra piko hína? Ipukúta gueteripa pyhare?" 12 Korarapy jere árigui oma'ẽva he'i: "Oúta ko'ẽ ha oguahẽ jeýta pyhare, peporanduse ramo, peju jey." 13 He'íva Arabia rehe: Peẽ Dedangua rysýi pehasáva pyhare javorái pa'ũme yvy perõme, 14 pesẽ ijuhéiva ruguaitivo. Peraha y chupe kuéra. Peẽ Temangua pesẽ okañýva ruguaitivo, chupe kuéra peraha hi'upyrã. 15 Ha'e kuéra okañy kyse pukúgui, kyse puku hãimbégui, hu'y ojepoivagui ha ñorãirõ iñarõvagui. 16 Upéi he'i chéve Ñandejára: "Áño ohasa rire, oipapaháicha año peteĩ mba'apohára, opátama Quedar reko mimbipa, 17 mbovymi hu'y opytáta Quedar pegua ñorãirõhárape." Tupã Israel Jára he'i péicha.

Isaiah 22

1 Marandu Jehechauka Ñu rehegua. Mba'e piko ojehu, ajeve opavave ojupi hóga pepo ári? 2 Táva ne renyhẽva apañuái ha ayvúgui, táva revy'a mantéva. Nde pype omanóva ndaha'ei kyse pukúpe térã ñorãirõme omanóva. 3 Nde ruvicha kuéra hu'ýgui okañy joa, ipy'a guasúva mombyry okañy, oĩ haguéicha oñemyakãsã. 4 Upévare ha'e kuri: Pe che rejáke! Ta che rasẽ soro, ani pembovevyise che mba'e mbyasy, oñehundi haguére che retãgua. 5 Upéva hína ñemondýi guasu, sarambikue ha py'a tarova ára, ombou vaekue Ñandejára ipu'akapáva. Jehechauka Ñume oñembokua umi korarapy jere ha pytyvõ jerureha sapukái, oguahẽ yvyty peve. 6 Elangua ogueraha hu'y ryru, Arangua ojupi kavaju ári, Quirgua oguenohẽ tete mo'ãha. 7 Pene ñu iporãvéva kárrogui henyhẽ, ha kavaju arigua ondyry pende táva rokẽre. 8 Upérõ ho'a Judá mo'ãha. Peẽ peho pehecha umi kyse yvuku ha tete mo'ãha Ka'aguy Rógape oñeñongatúva. 9 Pehecha hetaha umi korarapy jere kuára David Táva pegua ha y no'õha iguypegua pemyenyhẽ ýgui. 10 Peipapa umi óga Jerusalén pegua ha peity mbovymi pemombarete haguã umi korarapy jere. 11 Pejapo peteĩ y no'õha mokõive korarapy jere pa'ũme, pemoĩ haguã umi y y no'õha tujápe oĩva, ha napema'ei Tupã ijapoharére, yma guivéma upéva oguereko vaekue iñakãme. 12 Ñandejára ipu'akapáva pene renói vaekue upe ára, pejahe'o ha peñemyasy haguã, peñemyakã perõ ha peñemonde haguã ao vosa kuépe. 13 Peẽ katu peñeme'ẽ uvei vy'ápe, pejuka vaka ha ovecha, pe'u so'o ha kaguy, pejévo: "Jakaru ha ñamboy'u katu, ko'ẽrõitéma ñamanóne!" 14 Upévare Ñandejára ipu'akapáva he'i chéve che apysápe: "Ndaheja rei mo'ãi chupe kuéra ko hembiapo vaikue. Omanóta uvei upe haguére." He'i Ñandejára ipu'akapáva. 15 Ñandejára ipu'akapáva he'i chéve: "Tereho Sebná, mburuvicha guasu róga rerekua rendápe, 16 pe omopu'áva ityvyrã ijyvatevehápe, ha ojo'óva ita kuápe hendaguã. 'Mba'e piko oĩ ápe ne mba'eva, ha mávapepa ápe rereko, ajeve rejapouka nde tyvyrã? 17 Ñandejára ipojáita nde rehe ha nemosẽta mbaretépe, 18 ne mbyapu'a ha nembyapajeréita ha yvy nde tuichávape ne mombóta. Upépe remanóta, ha upépe ohóta nde kárro jegua omimbipáva, ha reñemotíta nde ruvicha róga guasu pegua renondépe. 19 Romyañáta ne pyendágui, ha roityta reimehágui. 20 Upe árape ahenóita che rembiguái Eliaquim Hilquías ra'ýpe, 21 Amondéta hese nde ao pukúpe, nde ku'a jokuahápe chupe aiku'akuáta, nde pokatu ipópe amoíta, ha'éta peteĩ túva Jerusalengua ha Judagua peguarã. 22 David róga rokẽ pe'aha ijati'y rehe amosãingóta, ha pe ha'e oipe'áva avave nombotýi chéne, ha ha'e ombotýva avave ndoipe'ái chéne. 23 Klávoicha chupe amoĩ hatãta hendaguãme, ha ha'éta hogagua jeroviaha. 24 Hese osãingóta opa itúva mba'ekue. Hogagua ha opa iñemoñare, osãingoháicha tembiporu michĩ ña'ẽmbe, kambuchi ha umíva. 25 Upérõ, Ñandejára ipu'akapáva omomandu, pe klávo oĩ hatã ite vaekue oku'éta, ha umi mba'e pohýi hese osãingóva ho'apa ha opẽmbáta.'" He'i péicha Ñandejára.

Isaiah 23

1 Marandu Tiro rehegua. Pejahe'o soróke ygára kuéra Tarsis pegua mba'apohára, oñehundi haguére pe táva pende ygára pembojaha. Chípregui pejúvo, peñemomandu. 2 Iñe'ẽngu vaicha pekirirĩ, peẽ yguasú rembe'y pegua, ñemuhára Sidongua, pemondóva pene rembijokuái, 3 yguasú hypy etéva rupi. Trigo Sihor pegua, Nilo remitýngue, pene mboviru hetámi, tetã nguéra rupi peñemúvo. 4 Etíke Sidón! Péina he'i pe yguasú: "Nda che rasýi ha na che membýi, namongakuaái mitã rusu, ndahekombo'ei kuñataĩ." 5 Egítope ojekuaa vove pe ojehu vaekue Tírope, oryrýi joáta hikuái. 6 Peva joáke Tarsíspe, peguahy, peẽ yguasú rembe'y pegua! 7 Upéva

piko pe táva ovy'a mantéva, ymaite guare, oho vaekue oñemohenda tetã mombyry ete rupi? 8 Máva akãgui piko osẽ ra'e ojejapo haguã péicha Tiro rehe? Ha'e omoĩmiva omoĩsehápe mburuvicha guasu. Iñemuhára kuéra katu mburuvicha ha poguasú meme vaekue! 9 Ñandejára ipu'akapáva he'i vaekue upéva oiko haguã. Upéicha omotĩndy ojererovúvape, ha omongúi poguasú yvy ári guápe. 10 Peñemitỹ katu Tarsisgua, ndaipóri véima táva ygára oñembojaha. 11 Ipo ha'e oipyso yguasú ári ha tetã nguéra omboryryi. Ñandejára ohundika Canaán pegua táva mbarete, ygára oñembojaha. 12 He'i: "Nderevy'a mo'ã véima, kuña reñerãirõ vaekue, Sidón táva guasu. Tereho katu Chípope, upépe nderejahu mo'ãinte avei pytu'u." 13 Ema'ẽ caldeo retãre, ndaha'e véima tetã. Asiria oheja yvy ojeiko'ỹhárõ tymba ñarõme guarã. Omopu'ã óga yvate ñorãirõrã, omyangu'i hõga guasu ha ojapo chugui tapere. 14 Pejahe'o sorõke ygára kuéra Tarsis pegua mba'apohára, oñehundi haguẽre pe táva pende ygára pembojaha. 15 Umi árape Tiro opytáta tesaráipe 70 año aja, peteĩ mburuvicha guasu rekove pukukue. Ha upe 70 año haguẽpe Tirope ojuhúta ku oje'éva kuña reko vai purahéipe: 16 "Eraha nde árpa ha tereho pe távare, kuña reko vai tesaráipe repytáva! Embopu porã ha epurahéi hetáke, imandu'a haguã hikuái nde rehe." 17 Ñandejára imandu'a jeýta Tiro rehe 70 año haguẽpe. Ha'e oñemu jeýta ha oñeme'ẽta kuña reko vai ramo opa tetã nguẽrape yvy ári guápe. 18 Umi mba'e repy ohupytýtava katu oñemboykéta Ñandejárape guarã. Ndojerereko mo'ãi iñongatupy. Ojehejáta umi Ñandejárape omba'apóva peguarã, ikatu haguã okaru hyguatã meve ha oñemonde porã haguã.

Isaiah 24

1 Ñandejára omonandi yvy, oheja sarambi kuẽpe ha omosarambi opa rupi yvypórape. 2 Ha ojuhúta péicha tetãgua ha pa'ípe, tembiguái ha ijárape, pe ojoguáva ha omba'e me'ẽvape, pe oiporukáva ha pe mba'e poruhápe. 3 Pe yvy oñemonandi ete ha oñemonda paitéta, péicha he'i haguẽre Ñandejára. 4 Yvy oñembyasy ipiru ha oñyñymbágui, yvága ha yvy ikangypa. 5 Ha yvy ojeharu yvypóra omboyke haguẽre Tupã rembiapoukapy, omokarẽ heko peguáva, ha ndojapói mba'evérõ ñe'ẽ ñome'ẽ opa árape guaráva. 6 Upévare jeharu ohundi yvy ha yvypóra kuéra opyta yvýre; upévare oñehundi ha imbovyve hikuái. 7 Opa kaguy, hasy parral ha umi ipy'a rory vaekue ipyahẽmba. 8 Opa haguẽicha tambor pu, opa avei ovy'áva ayvu, opa árpa pu rory. 9 Ndoje'u mo'ãi kaguy purahéi pópe ha pe oporomonga'úva iróta chupe kuéra. 10 Pe táva apañuãime oikóva, oĩ sarambikuẽpe, umi óga oñembotypa, ani haguã oíke avave. 11 Okaháre ojesapukái ndaiporivéigui kaguy. Opa vy'a ha mombyry opyta. 12 Upe távagui oiko tapere ha ojeitypa hokẽ. 13 Tetã nguẽrape ojuhúta ojuhuháicha oñenupã ramo olívo hi'a oñemono'õ haguã ha mbovymĩnte opyta, térã oñemono'õ ramo parral ha mbovyi iñapesã hemby. 14 Umi oikovéva osapukáita, vy'apópe opurahéita Ñandejára mba'e guasu etévape: Kuarahy reike guive osapukáita. 15 Kuarahy resẽ ha yguasú rembe'y rupi avei oñemomba'e guasúta Tupã Israel Jára. 16 Yvy apýra guive rohendu ojepurahéi ramo: Tomimbipa imarangatúva. Che katu ha'e: "Opáma che po'a. Aikopáma hese! Ha umi heko añáva akóinte hembiapo vai!" 17 Kyhyje guasu, yvykua ha ñuhã nde ári, yvypóra! 18 Upe okañýva kyhyje guasúgui ho'áta vvykuápe ha pe osẽva vvykuágui ho'áta ñuhãme. Yvága rovetã ojepe'áta ha yvy pyenda oryryipáta. 19 Okapu, okapu pe yvy, ojekapa pe yvy, ojetyvyro ha ovava pe yvy. 20 Ojero'a, ojero'a oka'úvaicha pe yvy, óga tuja kuẽicha okacha, ojopy pohýigui chupe iñangaipa, ho'áta opu'ãve'ỹ haguã. 21 Upe árape Ñandejára oinupãta mburuvicha kuéra yvy arigua ha yvága guápe. 22 Umívape ombyaty ha omoingéta vvyra kuápe. Oguerekóta iñembotypy oguahẽ meve ára oñenupã haguã. 23 Jasy hova pytáta ha kuarahy otíta oisãmbyhýtagui Ñandejára ipu'akapáva vvyty Siõnpe ha Jerusalénpe. Ha myakãhára*f** kuéra ohecháta Tupã reko mimbipa.

Isaiah 25

1 Tupã, nde hína che Jára, che roguero'hory ha aropurahéi nde réra, rejapo haguẽre ne rembipota momorãmbi, oĩ hatáva ymaite guive. 2 Táva kuéragui rejapo vaekue itaty ha táva mbaretégui, tapere. Ore rehe ija'e'ỹva róga guasu rehundi, oñemopu'ãve'ỹ haguã araka'eve. 3 Upévare, tetã mbarete ojavy ne renondépe, ha tekove jero táva kuéra nde hegúi okyhyje. 4 Nde, remo'ã ikangývape, ha rejehu mborihápe ivy'a'ỹme. Nde hína oñekañyha ára pochýgui, ha kuarahy'ã ára hakúpe. Umi tekove jero pytuhẽ katu ojogua ára ro'y pegua vvyty ratã, 5 térã kuarahy akúpe yvy perõme. Nde remokirirĩ ipochýva okororõ ramo, remombiháicha ára haku arai kuarahy ãme. Upéicha opa tekove jero purahéi. 6 Yvyty Siõnpe Ñandejára

ipu'akapáva ombosako'i tetã nguérape guarã karu guasu oĩháme tembi'u he ha kaguy he'ẽ, so'o kyra ha kaguy poravo pyre. 7 Ko yvytýpe oipe'áta Ñandejára ahoja hũ ojaho'íva tetã nguéra. 8 Ñandejára oipe'áta ñemano, noñemano mo'ãi araka'eve, opa rupi omokáta tesay ha oipe'áta yvy árigui ñemotĩ onáva hetã guare. Ñandejára he'i péicha. 9 Upe árape oje'éta: “Kóva hína ore Tupã, hese rojerovia ha ivaívagui ore pe'a. Javy'a, ñande rory, ha'e ñane renohẽ jejopy vaigui.” 10 Ñandejára ipópe omo'áta yvyty Sión, Moab rehe katu opyrũbáta oñepyrũháicha kapi'íre yty apýpe. 11 Moab oipysóta ijoyva ho'ytáva ojapoháicha, ha ijoyva omongu'évo ojasuruvéta uvei ijejapópe. 12 Ñandejára omyañáta Moab korarapy jere yvatete imbaretéva, ha yvýre oityvo, omosarambipáta.

Isaiah 26

1 Upe árape ojepurahéita péicha Judápe: “Roguereko táva imbaretéva. Rosẽ haguã jejopy vaigui, Ñandejára omoĩ tápia jo'a ha óga mbarete. 2 Peipe'a okẽ nguéra oíke haguã tetã marangatu, nopyrũiva iñe'ẽnguére. 3 Nde remoingo py'a guapýpe umi ojepytasu kuaávape ojeroviágui nde rehe. 4 Opa ára pejerovia Ñandejára rehe. Ha'e mo'ãha opa árape guaráva. 5 Ha'e omongúi vaekue umi yvate oikóvape ha oity yvýre táva yvate. 6 Opyrũ haguã hese umi ojeapo'íva, ha ohasa haguã hi'ári umi imboriahúva.” 7 Imarangatúva rape naikarẽi. Nde rejapo chupe guarã tape ojojáva. 8 Ore avei roñeñandu kyhyje'yre upe tape remoivape ne rembiapoukapy rupi, ore Jára. Nde réra rehe ore mandu'a asy! 9 Che py'aite guive nde rehe che ãho pyharekue, ko'ẽ mboyve guive roheka che py'apýpe. Reporombojovake ramo yvy ári, yvypóra oikuaáta mba'épa he'ise teko joja. 10 Reiporiahurereko ramo jepe iñañávape, ndoikuaase mo'ãi teko joja. Imarangatúva apytépe heko añáta ha ndohecha kuaa mo'ãi Ñandejára tuichaha. 11 Ore Jára, reipysóma hína nde po reinupã haguã chupe kuéra, ha'e kuéra katu ndoikuaaséi mba'eve. Ohechávo mba'eichaitépa rehayhu ne retã guápe, otĩta opytávo. Embokusugue chupe kuéra nde pochy rendýpe! 12 Nde, ore Jára, reme'ẽ oréve pytu'u. Nde rehe ae opa rojapóva osẽ porã oréve. 13 Ha! Tupã ore Jára, ambue oñembojára vaekue ore rehe, oréve guarã katu ndénte ore Jára. 14 Ha'e kuéra omanóma, ndoikove jey mo'ãi. Ha'e kuéra ãnguéntema ha nopy'ávẽi. Nde reinupã ha rehundi chupe kuéra ha ndaipóri véima hese kuéra mandu'a. 15 Ore Jára, reipysove vaekue ore retã rembe'y, remongakuaa vaekue ore retã, rehechauka nde reko mimbipa. 16 Ore Jára, rovy'a'ỹ jave rohenói, rosapukái rojejopy jave, ore nupã ramo ne tukumbópe. 17 Ore Jára, ne renondépe roime kuña imemby potáva, ojepoka ha osapukái rasývaicha. 18 Ore rye guasu, rojepoka ore memby haguãicha ha yvytúnte ore memby. Ndoipe'ái ivaívagui ore retãme, ha ndaipóri mo'ãi yvypóra omyenyhétava ko yvy. 19 Judagua omano vaekue oikove jeýta, hetekue opu'ã jeýta, yvýpe okéva opáy jeýta ha osapukái roryta. Nde ysapy niko oporomoingove, ha umi omano vaekue heñói jeýta yvýgui. 20 Tereho che retãgua, eike nde rógape ha emboty ne rokẽ. Ekañy sapy'ami ohasa aja pochy guasu. 21 Ñandejára osẽ hína hekohágui oinupã haguã hembiapo vaikuére yvypórape. Yvy ohechaukáta tuguy oñeñohẽ vaekue ha noñomi mo'ávẽi ojejuka vaekuépe.

Isaiah 27

1 Upe árape Ñandejára oikutúta ikyse puku rãimbe, tuicha ha ipohýivape Leviatánpe, ku mbói iñakuáva, Leviatánpe, ku mbói ikoníva, ha ojukáta pe teju jagua oíva yguasúpe. 2 Upe árape Ñandejára he'íta: “Pepurahéi parralty javy'ahápe. 3 Che, pende Jára, hese añangareko ha py'ỹi ahypýi, Ára ha pyhare hese añangareko, ani haguã ojehe chupe mba'eve. 4 Nda che pochy véima hendive, ha oĩ ramo jepe ñuatĩ ha javorái, umíva ndive aháta añorãirõ hendive kuéra ha ahapypáta oĩ haguéicha. 5 Oipota ramo hese añangareko, toñemoĩ porã che ndive, upéicha mante!” 6 Umi ára ou vaerãme Jacob oñembohápota, Israel heñói ha ipotýta, ha yvy ape hi'águi omyenyhéta. 7 Ñandejára chupe nombypotíri, inupã harépe ombyepoti haguéicha, ha ndojukái chupe, ijuka harépe ojuka haguéicha. 8 Hetã guápe ombyepoti omondóvo ipokuapy térã mombyrýpe. Hese ondyry yvytu ratáicha, kuarahy resẽ guio oipejúva. 9 Iñangaipa oheja reíta Israélpe, ha ojeheja reívo chupe iñangaipa, ha'e omongu'ipáta umi ijaltar, oñemongu'iháicha ita kal ojejapo haguã. Yvýre oityta yvyra poguasú oñemboykéva, tupã nguérape ha altar kuéra insiénso ojehappyha. 10 Táva mbarete yvýre ojeity, oiko chugui tapere, yvy ojeiko'ýháicha. Upépe mymba okarúta, yvyra rogue ho'úta ha oñenóta opytu'u. 11 Yvyra rakã ipiru ramo opẽmba ha ou kuña kuéra ojapo chugui

ijepe'arã. Ko'áva hina tetãgua iñakã oiporu'ỹva. Upévore chupe Ijapohare ndo poriahurereko mo'ãi. 12 Upe árape Ñandejára pe mba'e ra'ỹi ojkýta, y Éufrates guive y Nilo peve, peẽ Israelgua katu peñemono'õta peteĩ-teĩ. 13 Upe árape oñehendúta turu guasu, ha umi okañýva Asíriape, umi Egíptope ojereraha vaekue, oúta omomba'e guasúvo Ñandejárape yvyty marangatu Jerusalénpe.

Isaiah 28

1 Cháke, Samaría, Efraín jeroviaha, tetã ka'u. Yvoty pirukuépe reñembojeguáva, yvy porãme opu'áva, ne renyhëva ka'u rapógui! 2 Ñandejára oguereko kuimba'e py'a guasu, amandáuicha ho'a mbaretéta, yvytu pochýicha ondyryta, amangy guasúicha opa mba'e ohundi paitéta. Ipópe yvýre oitypáta, 3 ha ipýpe ombochipétava, upe tetã ka'u Efraín jeroviaha. 4 Ha upe yvoty pirukuépe oñembojeguáva ha yvy porãme opu'áva, ha'éta ígo tenonderéicha, oimeraẽ ohecháva oipo'óva ha ho'u. 5 Upe árape Ñandejára ipu'akapáva ha'éta jeguaka ne porãmba jepéva hetãgua hembýva peguarã, 6 umi oporombojovakéva akãme omoheñóita teko joja, ha ombopy'a guasúta umi táva ñangarekohápe. 7 Oĩ umi ka'úgui ovaváva, ha kaguy omoñepysãngáva. Pa'i ha maranduhára ho'u raságui ovavaháre oikóva, omyakátavypa omoñepysãnga chupe kuéra, imba'e rechápe ojavypa, ha ka'u reve he'i imarandu. 8 Umi mesa henyhëmba iguẽ'ẽngue ky'águi ha ndaipóri ipotíha. 9 Oñe'ẽ che rehe ha he'i: "Ou ore mbo'ese, he'ise oréve pe Tupã oikuaauka vaekue! Mitã tavýrõ guáicha ore 10 a, e, i, o, únte he'i kuaáva!" 11 Ha'e kuéra ndoikuaaséi ramo mba'eve, Tupã oñe'ẽta ko tetã guápe ñe'ẽ karẽ ha ñe'ẽ ambuépe, 12 He'íma vaekue voi chupe kuéra: "Ápe oĩ py'a guapy, ápe oĩ pytu'u; topytu'u ikane'õva." Ha ndoikuaaséi vaekue mba'eve. 13 Upévore Ñandejára oñe'ẽta chupe kuéra mitã tavy olee ramóvape ramo guáicha. Ha oguata ramo, ho'ata ovayvávo, oñehungáta, ho'ata ñuhãme, ha opytáta iñapytĩmby. 14 Pehendúke, aipo ramo Ñandejára ñe'ẽ, peẽ tekove otĩ'ỹ peisãmbyhyva Jerusalén guápe. 15 Peẽ peje: "Roñe'ẽ me'ẽ ñemano ndive, rome'ẽ ore ñe'ẽ omanóva retãme, ou vove pe ára ivai etéva, ani haguã ore rupyty. Japu oĩháme roheka rokañy haguã, porombotavy oĩháme roñemo'ã." 16 Upévore Ñandejára he'i: "Amoíta Siónpe ita, ita poravo pyre ha iporanguete, upéva ha'éta ita guasu ha opytáta pyenda ramo. Ojeroviáva oikóta py'a guapýpe. 17 Pe óga ñemopu'ãme, mopu'ã ra'ãha ramo aiporúta teko joja ha joja ra'ãha ramo, mba'e hekópe guáva." Upe kañyha peẽ peheka vaekue, japu oĩháme, ohundíta amandáu, ha y oguerahapáta upe peñemo'ãha. 18 Ñe'ẽ me'ẽ pejapo vaekue ñemano ndive opyta reíta, ha ñe'ẽ me'ẽ omanóva retã ndive ndoiko mo'ãi marãve. Oúta pe ára ivai etéva ha pene mbochipéta. 19 Oúnte ramo hina pene mbotyryryta. Arako'ẽ rehe oúta, ára ha pyharépe. Pehendu vovénte peryryta. 20 Tupa po'ípe peñenórõ guáicha ha ahoja mbykype peñeñuãrõ guáichata hina. 21 Ñandejára oja póta yvyty Perasim, ha Gabaón ñume ojapo haguéicha, oja póta mba'e ñaha'arõ'ỹva, oja póta mba'e ñahendu'ỹva. 22 Upévore, anive peñembohory! Cháke peñeñapytĩ su'uvéne. Ahendu niko Ñandejára ipu'akapáva he'íma hague ohunditaha ko tetã tuichakue. 23 Pejapysaka ko ha'évare, pehendu porã che ñe'ẽ: 24 Pe yvy ombovóva oñemitỹ haguã, ndaha'ei ára pukukue ojoka mantéva ha omopererĩ pe yvy. 25 Ombojoja rire pe yvy, oñotỹ hinojo ha omyasãi komíno, oñotỹ trígo ityguãme, seváda hendaguãme ha senténo hembe'ýre. 26 Tupã oheko mbo'e chupe mba'éichapa ojapo vaerã. 27 Hinojo ndojejykýiri, ha komíno ári noñemboguatai karréta; pe hinojo oñenupã yvyra poguasúpe ha komíno katu yvyra po'ípe. 28 Trígo ojejykýi ramo, ndaha'ei oñembope mantéva; oñembohasávo hi'ári karréta, ha'ỹi ojejykýi oñemyangu'i'ýre. 29 Upéicha avei Ñandejára ipu'akapáva. Iñakãme oguereko hembiaaporã hecha ramomby, ha imba'e apópe ikatupyry eterei.

Isaiah 29

1 Cháke Ariel, Ariel, táva opyta hague David! Tohasánte umi año ojoapykuéri hi'arete kuéra reheve. 2 Upérõ Ariel ndive ajopy vaíta, oíta pyahẽ ha jahe'o, ha ndéta chéve guarã Ariel joguaha. 3 Andyryta nde rehe David ojapo haguéicha, romongoráta yvykua pypukúpe ha amopu'ãta nde rehe óga yvate ñorãirõrã. 4 Yvýre ndereityta hikuái, ha ne ñe'ẽ ikangýta póra ñe'ẽicha, yvy tímbo apytégui oñe'ẽ ngururu vaicha reñehendúta. 5 Ha upéicha háguinte, peteĩ sapyaitépe, nde rehe ija'e'ỹva yvy ku'ícha opytáta ijaku'i, ha oporojopy vaíva ñana piru kuéichata yvytu oguerohevéva. 6 Ñandejára ipu'akapáva umi nde rehe ija'e'ỹvape, oñeñandukáta Ára sunu, yvy ryrýi, sununu mbarete, Ára pochy, yvytu ratã, ha tata rendy opa mba'e ombokusuguévape. 7 Képe guareichagua, ha pyharekue jahecháva

ramo guáicha, ohasáta umi tetã atýra Ariel ndive oñorãirõ vaekue, ha opa umi hese opu'ã, ondyry itáva mbaretére ha chupe omongora vaekue. 8 Ha'etéta iñembyahýiva, iképe ohecháva okaruha, ha opáyvo ojejuhu py'a nandi; térã iyyuhéiva, iképe ohecháva hoy'uha ha opáyvo iyyuhéi. Upéicha ojejúta umi tetãme yvyty Sión rehe ondyryva. 9 Néi katu, akóinte ta pende rova tavy! Akóinte ta pene resatũ, mba'eve pehecha'ýre! Akóinte oka'úvaicha pevava, ndape'úi ramo jepe! 10 Ñandejárako ohekuavóma pende ári topehýi mbarete, omboty pende resa, peẽ maranduhára,*f** ha pende aho'i akã ahojápe. 11 Opa pehecha vaekue oiko peẽme guarã peteĩ mba'e kuatiáre ojehai vaicha, oñembyapakua ha oñeñapytĩ su'úva. Oñeme'ẽ ramo omoñe'ẽ kuaávape ha oje'e chupe: "Emoñe'ẽ chéve kóva", ha'e he'íta: "Ndaikatúi, oñeñapytĩ su'u niko," 12 Ha ome'ẽ ramo nomoñe'ẽ kuaáivape ha oje'e chupe: "Emoñe'ẽ chéve kóva", ha'e he'íta: "Namoñe'ẽ kuaái." 13 Ñandejára he'i chéve: "Ko'ã tetãgua he'inte ojapoha pe che ha'éva ha ijurúpente che rerohory, ipy'apýpe katu mombyry oĩ che hegui, che momba'e guasu ramo jepe, iñakãgui osẽ vaekuente ojapo, ha noma'ẽi voi pe ojapóvare. 14 Upévore ajapóta hechapyráva, mba'e oporomondýiva ko'ã tetãgua apytépe. Iñarandúvaguĩ opáta imba'e kuaa, ha iñakã porávaguĩ iñarandu." 15 Cháke, umi okañýva Ñandejáraguĩ, oñomi haguã upe oguerékóva iñakãme, hembiaapo vai ojapóva pytũmbýpe ha he'i: "Avave na ñande rechái! Ndaipóri ñande kuaáva"! 16 Mba'éicha piko peichaite peve pende tavy! Peteĩchante piko pe ñai'ũ ha pe ñai'ũre omba'apóva! Peteĩ mba'e nde'i mo'ãi ijapoharépe: "Nde nda che apói kuri", ha pe ñai'ũgui guare nde'i mo'ãi ijapohápe: "Ndereikuaái pe rejapóva." 17 Vokói eténte ka'aguýgui oikóta kokue, kokue katu ojoguáta ka'aguýpe. 18 Upe árape ijapysapéva ikatúta ohendu oĩ ramo chupe kuéra omoñe'ẽva kuatia. Ha hesatúva ikatúta ohecha, ndoiko mo'ávái pyhare ha pytũmbýpe. 19 Ojeapo'ívape ombovy'a jeýta Ñandejára, horýta umi imboriahuvéva Tupã Israelgua imarangatúva renondépe. 20 Opáta umi oporojopýva ha ndaipóri mo'ávái hova atáva, oporoapo'íva ha ojaposéva ivaívante voi. 21 Opáta oporomombe'u japúva, omoñuháva mbojovakehárápe, ha umi hekope'ỹ imarangatúvape ombojovakeukáva. 22 Upévore, Tupã Israel Jára, oguenohẽ vaekue Abrahámpe jejopy vaígui, he'i: "Águive Jacob notĩ mo'ávái ha ndahova pytã mo'ávái, 23 omombe'útagui che réra imarangatuha, ohechávo pe ajapóva ijapytépe kuéra, he'íta imarangatuha Israel pegua imarangatúva ha omomba'éta Tupã Israel Járápe. 24 Umi iñakã tavýva iñakã poráta ha oñe'ẽ ngururúva iñe'ẽ rendúta."

Isaiah 30

1 Ñandejára he'i: "Cháke umi ñemoñare heko pu'áva, imba'e aposéva, chéve oporandu'ýre, ha ojaposéva che nda'éiva chupe kuéra, ha péicha iñangaipa ombojo'a! 2 Egíptope pya'e porã oho hikuái, ha chéve mba'eve noporandúi; faraón rehe ojekose ha Egipto guýpe oñemo'ã. 3 Faraón katu ombotavýta chupe kuéra, ha Egipto guýpe oñemo'ãrõ, otíta opytávo. 4 Oime ramo jepe pemondo ra'e tembijokuái, táva kuéra Soan ha Hanés peve, 5 mba'eve ndojapo mo'ãi pende rehe pe tetã pitua, avavépe ikatu'ýva oipytyvõ. Na pende po'a mo'ãi, ñemotĩ mante peẽme oguerúta." 6 Upe he'íva tymba kuéra Négueb peguáre: Tembijokuái kuéra oho joa yvy mba'e vaígui henyhëva rupi, oikohápe jaguarete okororõva, mbói ha mboijagua ovevéva, ha ogueraha imba'e repyeta vúrro ha kaméllo apére tetã pitua Egíptope, 7 mba'eve ikatu'ýva ojapo, avavépe ikatu'ýva oipytyvõ. Upévore ambohéra péicha: 'Teju jagua, okororõ reíva ha mba'eve ojapo'ýva'. 8 Eju ko'ágã ha ehai kuatia pehẽngue ári, topyta ko'ẽrõ ára peguarã, mba'e rechaha ramo opa ára peguarã. 9 Ko'áva hína tekove reko pu'ã, jeroviaha'ỹ, Ñandejára ñe'ẽ ohenduse'ýva. 10 Mba'e rechahárápe*f** he'i: "Ani pehecha mba'eve", ha maranduhárápe:*f** "Ani pemombe'u oréve ikuaaukapy añetegua; pemombe'u uvei mba'e oporombovy'áva, peje pehechaha mba'e oporombojerovia reíva. 11 Pejei upe tapégui, pepia pe guataha ikare'ývagui, ha anive pemoĩ ore resa renondépe upe Imarangatúva Israelgua." 12 Upévore, Tupã, Imarangatúva Israelgua, he'i: "Peẽ ndapeikuaaséi mba'eve ko marandúgui, pejerovia mbarete ha po karẽre, ha umíva rehe pejeko; 13 Upévore, pende rehe opêta. Pejogua korarapy jere yvate otiripáva, oñemo'ã'ýhágui ho'áva; 14 kambuchi ñai'ũ ojeka sa'ipaite vaicha pejekáta, ha ipehẽngue apytépe peteĩnte jepe ndaipóri mo'ãi iporáva ojehupĩ haguã tatapygyi tatapyi, térã oñerenohẽ haguã ykuágui y." 15 Ñandejára, Tupã imarangatúva Israelgua, he'i: "Peju jeýke, pepyta py'a guapýpe ha ho'a poráta peẽme. Pende py'a guapy ha pejerovia ramo pene mbaretéta." Peẽ katu ndapeikuaaséi vaekue mba'eve, 16 ha peje uvei: "Nahániri, rokañýta kavaju ári." Ha upéicha mantéko añete pekañýta hína. Peje vaekue avei: "Rojupíta kárro

iñakuāvape." Iñakuāta ko añete umi pene muñáva. 17 Peguevíta 1.000, peteĩ renondépe ha sínko renondépe peguevi paitéta mbovymínte pepytáta, peteĩ vyvra opytaháicha mba'e rechaukaha ramo yvyty ru'áme, 18 Ñandejára pene ra'arõ pende poriahurereko jey haguã; hi'ã itéma chupe ohechauka peẽme imborayhu, Ñandejára niko Tupã heko jojáva. Ovy'aitéta umi hese ojeroviáva. 19 Peẽ, Siongua peikóva Jerusalénpe, ndapejahe'o mo'ã véima. Ñandejára pende poriahurerekóta ohendu vove pesapukái chupe pejerurévo pytyvõ, ha pene rendu vovẽnte oporandúta peẽme mba'épa peipota. 20 Ha Ñandejára ome'ẽ ramo jepe peẽme jehasa asy rehegua mbuja ha ñembyasy rehegua y, ha'e hína pene mbo'ehára ha nokañy mo'ã véima pende hegui. Pende resa teépe pehecháta chupe. 21 Ha pepia ramo pende akatúa térã pende asu gotyo, pehendúta peteĩ ñe'ẽ pende rapykuéri he'ítava peẽme: "Kóva hína pe tape, tapeho ko'a rupi." 22 Ha pene mbojegarúta mba'e ky'áicha umi ta'ंगा plátape oñembyapéva ha tupã gua'u kuéra órope oñembojahúva. Pemombóta mba'e ky'áicha, ha yty ramo perekóta. 23 Ñandejára omboúta ama upe mba'e ra'ýi pende yvýpe peñotýva peguarã ha pe mbuja osẽva pende yvýgui iporã ha heta. Pene rymba kuérape hembypáta ho'u vaerã. 24 Umi guéi ha vúrro omba'apóva pende kokuépe jepe, oguerékóta hembí'urã umi kapi'i iporãve ha hevẽva. 25 Oguahẽvo pe jejuka guasu ára ha ho'ávo umi óga yvate imbaretéva, oíta ysyry guasu osyry hatáva opa yvyty yvate ha umi yvy pu'ã yvatépe. 26 Ñandejára oipohano ha ojokuáta umi hetãgua oikutu vaekuépe. Upérõ jasy ohesapéta kuarahýicha ha kuarahy ohesapéta 7 kuarahýicha. 27 Pema'ẽ, Ñandejára ite voi ou hína mombyrýgui; ipochy hendy hína, tatakua guasu hatatĩmba vaicha, hembe rehe ojekuaa ipochy etereiha, ikũ ojogua tata opa mba'e ombokusuguéva, 28 ipytuhẽ ojogua ysyry pochy oguahẽva ñande ajúra peve. Ou omyakãsã ha ohundívo, ojuruka ha ombohape avývo tetã nguéra. 29 Peẽme guarã katu oíta purahéi, arete marangatu pyharépe ramo guáicha. Pende py'a rorýta, umi oguata vaicha turu púpe ojupívo yvyty marangatúpe, Israel mo'ähára oĩháme. 30 Ñandejára ohendukáta iñe'ẽ hyapu mbaretéva ha ohechaukáta ipokatu, ipochy rendýpe omongu'étava, tata rendýicha opa mba'e ombokusuguéva, Ára tiri, amangy ha amandáuicha. 31 Ohendúvo Ñandejára ñe'ẽ ha ñembyepoti guasu hi'ári oúva, Asiria oryrýi osusũmbáta kyhyjégui. 32 Oity vove hi'ári Ñandejára itukumbo, mbaraka ha árpa pu oñehendúta. Ñandejára hese ondyry mbarete etereiáta. 33 Ymaite guive oñembosako'i hína Asiria ha huvicha guasúpe guarã, jehasa asy renda ipy ha ipypukúva, peteĩ tata rendy heta jepe'a reheve. Ñandejára oipeju ha ombojepotáta, asúfre ysyry pochyicha.

Isaiah 31

1 Cháke, umi Egíptope ohóva pytyvõ rekávo, ojeroviáva kárro, kavaju heta ha hi'ariguáre. Ha noma'ẽi Imarangatúva Israel guáre, ndohekái Ñandejárape! 2 Ha'éko ikatupyry hína ha ogueru kuaa ivaíva, ha he'i rire iñe'ẽ, ojapo katuete. Ha'e oñeñandukáta heko añáva ha umíva ykére guápe. 3 Umi Egíptogua, yvypórante, ndaha'ẽi tupã, ikavaju kuéra to'o rei ndaha'ẽi espíritu. Ñandejára oipysóta ipo ombyepoti haguã chupe kuéra, ho'áta pe mo'ähára ha umi oñemo'áva; peteicha omanombáta. 4 Ñandejára he'i chéve: "Jaguarete ojuka ramo ovecha ndokyhyjéi herekua kuéragui, oñembyatypa ramo jepe omondýi haguã chupe isapukáipe; upéicha oúta yvyty Siónpe Ñandejára ipu'akapáva, omo'ã haguã hetã guápe. 5 Haity omo'äháicha guyra hi'ári ovevévo, péicha omo'áta Jerusalén Ñandejára ipu'akapáva. Hese oñangarekóta, ivaívagui oipe'áta. Omo'áta ha oipe'áta jejopy vaígui." 6 Israel ra'y kuéra, peju jeýke upe peapo'i ete vaekue rendápe. 7 Opavave peẽ pemboykeha ára tupã gua'u óro ha pláta, pende po ahẽme pejapo vaekue, 8 Asiria kyse puku rupi ho'áta, ha ndaha'e mo'ãi yvypóra rembiapokue. Oguevíta kyse puku renondépe ha imitã rusu kuéragui oikóta tembiguái; 9 Kyhyjégui huvicha guasu opoíta pýgui ha mburuvicha kuéra chupe oheja reíta. Kóicha he'i Ñandejára, hata rendy oguerékóva Jerusalénpe ha hatakua Siónpe.

Isaiah 32

1 Oíta mburuvicha guasu hekópe oisãmbyhýtava ha sãmbyhyhára teko joja oiporútava. 2 Peteĩ-teĩ ha'e kuérava ojoguáta ku yvytúgui ñakañyha ha ára pochygui ñañoemo'aha, y rape, yvy perõ oñemboy'u haguã, kuarahy'áicha yvy ojeiko'ýháme. 3 Tesapyso ha'e kuéra oiporúta ha oje'éva rehe ojapysaka porãta; 4 oimeháicha reínte mba'eve ndojapo mo'ãi, oiporúta uvei akã guapy, ha hesakã porãta opa mba'e ha'e kuéra he'íva. 5 Avave nde'i mo'ãi ikarai guasuha heko añáva ha tekove otĩ'ý ndojeporavo mo'ávẽi mburuvicha ramo. 6 Heko añáva iñaña

vaicha oñe'ẽ ha iñakãme oguereko ivaíva. Oheka mba'éichapa oporohundíta ha Ñandejára rehe oñe'ẽ rei. Iñembyahývape omondo po nandi ha nomboy'úi ijyuhéivape. 7 Tekove otĩ'ỹ oiporu pokarẽ ha oguereko iñakãme ivaíva. Japu reheve ombyai imboriahúvape ha mba'eve oguereko'ývape ohundi, ojerure ramo teko joja. 8 Imarangatúva katu oguereko iñakãme hekópe guáva, ha upévape oñemohatã. 9 Peẽ kuña, pejepy'apy'ýva mba'evére, pehendú ko ha'étava peẽme. Kuña peikóva kyhyje'ýre, pejapysaka che ñe'ẽre. 10 Ko'ágã peiko py'a guapýpe, mbovy año rire mínte katu peryryipáta ha napemono'õ mo'ávúi parral. 11 Peẽ pejepy'apy'ýva mba'evére, peryryike. Peẽ peikóva py'a guapýpe, pesusũke, pemboi pende ao ha peñemonde vosakuépe mba'e mbyasyrã. 12 Pehechauka mba'e mbyasy ñu rory ha parralty rovyũ rupi. 13 Ñuatĩ ha javorái opu'ãta che retãme, ha opa óga rorype ovy'aháre oikóva. 14 Pe táva guasu opytáta ha'eño; oiko haguépe hetaite opytáta avave'ýre. Umi korarapy jere mbarete ojeheja reíta opa árape guarã. Vúrro saite upépe ovy'áta, ha okarúta mymba kuéra. 15 Ñandejára pokatu ou jeýta ore ári, ha yvy ojeiko'ýhágui oikóta ñemitỹ renda, ha upéva iporã itevéta. 16 Ojeikóta teko jojápe ha ojejapóta hekopeguáva opa upe tetã pyre. 17 Teko joja omoheñóita py'a guapy, ha py'a guapýgui osêta teko guapy ha kyhyje'ý opa árape guarã. 18 Che retãgua oikóta oĩ'ýháme ñorãirõ, ojekyhyje'ýháme, ha oĩháme teko guapy. 19 Ka'aguy oñemoperõ mbaitéta ha ojeitypáta yvýre táva kuéra. 20 Peẽ katu pevy'áta, pende kokue he'õ porãta ha hetáta kapi'i pene rymba vúrro ha pene rymba guéipe guarã.

Isaiah 33

1 Cháke nde, porohundiha nereñehundíriva, guasu apiha nderejeguasú apíriva! Reporohundipa rire reñehundíta, reporoguasú apipa rire rejeguasú apíta. 2 Ore Jára, ore poriahurereko, nde rehe niko rojerovia. Nde rehe rojekóta opa ára, ho'a vai ramo oréve nde ore pytyvõta. 3 Cháke erévo, tetã nguéra okañy, reñehandukávo, ha'e kuéra isarambi. 4 Hese kuéra ija'e'ýva tukúicha ojepoíta hi'ári kuéra ha ho'upáta imba'eta. 5 Ñandejára opavave ári oĩ, ha'e yvágape oiko. Hekópe guáva ha teko jojágui Sión guápe omyenyhẽ, 6 ha opa ára kyhyje'ýre omoingóta chupe kuéra. Mba'e kuáa ha arandu, mba'e porã oporope'áva jejopy vaígui. Ñandejára ñembyaje, tuichaiteve mba'e. 7 Ehendumi mba'éichapa osapukái ipy'a guasúva okaháre, ha mba'éichapa hasẽ ojejokuáiva py'a guapy ojerurévo! 8 Umi tape rupi ndaipóri avave, ndaipóri oguatáva ñe'ẽ me'ẽ rehe oñepyrũmba. Ndaipóri oikuaaséva avavégui mba'eve. 9 Yvy inandipa ha ndojeporuvéi, Líbano ka'aguy kuéra hesa'yju ha ipirupa, ñu Saróngui oiko yvy ojeiko'ýha, iperõmba Basán ha yvyty Carmelo. 10 Ñandejára he'i: "Ko'ágã añehandukáta; ko'ágã ajechaukáta che tuichakue ha che reko mimbipápe. 11 Umi mba'e pene akãme pereko ha pejapóva, kapi'i pirukue ha yty rei; tata rendýicha aipeju ha ambokusuguéta. 12 Tetã nguéragai oikóta tanimbu; ñuatĩ oñekytívaicha tatápe okaipáta. 13 Mombyry peiméva pehendú ajapo vaekue, agui peiméva peikuaa che pokatu." 14 Oryryipa Siónpe mba'e vai apoha, heko añáva oñemondýi eterei, ha he'i: "Máva ore apytéguiapa ikatúne oikove pe tata rendy opave'ýva ha opa mba'e ombokusuguévape?" 15 Hekópe oikóva ha añetegua he'íva, mba'eta nombyatýiva mbaretépe noñembopopeguáiva, tembiapo vai guigua nohenduséiva mba'eve, ha hesa ombotýva ohecha'ý haguã ivaíva, 16 upéva oikóta kyhyje'ýre, oguerekóta oñemo'ãha ita guigua óga yvatépe, tembi'u ha y oikotevéva opa ára oguerekóta. 17 Rehecha jeýta mburuvicha guasu heko mimbipápe, pe tetã rembe'y mombyry peve ojepysóta. 18 Eréta, ne mandu'ávo kyhyje yma guarére: "Mamo piko oime viru oñeme'ẽva mbyatyha? Mamo piko oime mba'e pohyikue ra'ãha? Mamo piko oime óga yvate kuéra papaha?" 19 Ndereiko mo'ávúi tetãgua jejapo apytépe ku iñe'ẽ nahesakãiva ha ikatu'ýva avave oikuaa. 20 Ema'ẽ Sión rehe, táva javy'aha. Ejesareko Jerusalén rehe, táva ojeikoha kyhyje'ýre. Ojoguáta tekoha mbaretépe, ijyvyra oñemyatãha ikatu'ýva ojepe'a ha isã nguéra ikatu'ýva oso. 21 Upépe Ñandejára ojechauka ñandéve imimbipápe. Upépe heta oĩ ysyry ha y rape ipéva, oiko'ýha rupi kanóa ha ygára mbarete. 22-23 Umi ygára pegua yvyra puku poyvi oñeñapytíha sã nguéra, ojerapa. Ñande rehe ija'e'ývagui jaípe'áta imba'eta, oguata karẽva jepe oguerekóta imba'eráva. Ñandejára hína ñane mbojovakehára ha ñande ruvicha guasu, ome'ẽva ñandéve hembiapoukapy ha ha'e ñane renohẽta jejopy vaígui. 24 Avave nde'i mo'ãi: "Che rasy hína." Ha umi upépe oikóvape ojeheja reíta hembiapo vaikue.

Isaiah 34

1 Peñemboja tetã nguéra pehendu haguã: Pejapysaka porã tetãgua! Yvy ha opa mba'e ipype oĩva, yvy tuichakue ha opa mba'e chugui osẽva, pehendu! 2 Ñandejára ipochy hína opa tetã ha iñorãirõhára ndive. Omboykéma chupe kuéra ñehundirã, ha ojejuka haguã ohejáma chupe kuéra. 3 Umi te'õngue oñemombo okápe, opu'ã pe inengue ha umi yvytyre osyry tuguy. 4 Kuarahy, jasy ha mbyja kuéra oiko yvy tímbo ramo ha kuatiáicha oñembyapakua yvága. Mbyja kuéra ho'apáta okuiháicha parral ha ígo rogue píru. 5 Péina che kyse puku oka'úvaicha yvágagui oquejýta Edom ári, che ha'émava oñehundi ete haguã. 6 Che kyse puku tuguýgui henyhẽ, kyrakuépe oñemonamba, ovecha ha kavara mácho ruguy ha pitikiri'ĩ kyra kuéicha, che ajapógui mymbajuka*f** Bosrápe, jejuka guasu Edómpe. 7 Tóro saite rangue ho'áta pe tetã ha tóro rangue tetãgua py'a guasu. Pe yvy, tuguýpe oka'úta ha kyra kuépe oñemonáta. 8 Ha'égui ñemyengovia ára Ñandejárape guarã, ñemyengovia año Sión Mo'áhara peguarã. 9 Hi'ysyry kuéragui oikóta vléke, ijyvy timbógui asúfre, ha ijyvy hendýta vlékeicha, 10 ára ha pyhare oqueýtava, ha opa ára hatatíva. Upépe ndojeiko mo'ãi maramove, upe rupi ndojehasa mo'ãi araka'eve. 11 Hese oñemomba'éta kavure'i ha suinda, upépe oikóta urukure'a ha yryvu. Ñandejára hi'ári oipysóta sarambikue ha mba'eve'ỹ. 12 Mburuvicha kuéra nomoĩ mo'ã véima avavépe mburuvicha guasúrõ ha mburuvicha guasu kuéra ojejukapáta. 13 Hóga guasu kuérape okakuaáta karaguata, hóga mbarete kuérape, pyno ha ñuatĩ. Oikóta chugui kuéra aguara'i rekoha ha ñandu guasu raity, 14 upépe oñembyatýta jaguarete'i ha aguara guasu, upépe año nguéra oñohenóita ha upépe avei karai pyhare opytu'úta ha upépe ovy'áta. 15 Upépe mbói kuéra ikuára oguerekóta, ombo'a ha ombojáta hupí'a. Taguato kuéra avei upépe oñembyatýta, oñondive mácho ha kuña. 16 Peipyguara Ñandejára kuatia ha pemoñe'ẽ. Peteĩ jepe umi mymba naipore'ỹi, ndaipóri iñirũ'ỹre opytáva, péicha he'i haguére Ñandejára ha ha'e voi chupe kuéra ombyaty. 17 Ha'ete chupe kuéra pe yvy omboja'o, ha peteĩ-teĩ hendaguãme omoĩ. Ha'e kuéra oguerekóta imba'erã opa árape guarã, upépe oikóta ára pave'ỹ meve.

Isaiah 35

1 Tahory yvy ojeiko'ýha ha yvy iñapekãmbáva, tovy'a ha ta ipoty yvy perõ! 2 Tahenyhẽ yvotygui, tahory, tosapukái vy'águi! Chupe oñeme'ẽ Líbano reko mimbi, Carmelo ha Sarón reko jegua. Maymáva ohecháta Ñandejára imimbipápe, Tupãme ohecháta ijajaipápe. 3 Pemombarete ikangývape, pemokyre'ỹ ikane'õvape. 4 Peje ojepy'apývape: "Néike, ani pekyhyje! Ápe oĩ pene Tupã, ou omyengoviávo pende rehe ija'e'ývape ou pende pe'ávo jejopy vaígui." 5 Upérõ umi ohecha'ýva ohecháta, ha umi ohendu'ýva ohendúta. 6 Upérõ ija páva, guasúicha oñaníta ha iñe'ẽngúva vy'águi osapukáita, hetátagui pe y yvy ojeiko'ýháme ha y osyry hatáva yvy perõme. 7 Yvy ndahi'ýivagui ojapóta y renda ha yvy ijyuhéivape ombohetáta yvy. Aguara'i rekohágui, oikóta takuaraty ha piriti. 8 Upépe oíta peteĩ tape oñembohératava "Tape marangatu". Upe rupi ndoguata mo'ãi heko ky'áva ha itavýva ndoiko mo'ãi. 9-10 Ndaipóri mo'ãi upépe jaguarete, ha ndoike mo'ãi tymba saite. Upe rupi oguatáta umi oguenohẽ vaekue jejopy vaígui Ñandejára, ha oikéta Siónpe purahéi ha vy'a pópe. Vy'a ha tory omoirũta chupe kuéra, ha mombyry opytáta pyahẽ ha vy'a'ỹ.

Isaiah 36

1 Año 14 oisãmbyhy haguépe Ezequías, Asiria ruvicha guasu Senaquerib, ondyry opa Judá pegua táva oñemombaretéva rehe ha oñemomba'e hese kuéra. 2 Laquis guive omondo Jerusalénpe peteĩ mburuvicha heta ñorãirõhára reheve mburuvicha guasu Ezequías rendápe. Ha opyta pe y rape oúva yno'õ yvatevegua ykére, tape ohóvape Ao Joheihá ñúme. 3 Upépe osẽ hikuái huguaitívo: mburuvicha guasu róga rerekua Eliaquim, Hilquías ra'y Sebná ha kuatia kuéra rerekua, ha mburuvicha guasu moirũha Asaf ra'y. 4 Upe Asiria pegua mburuvicha he'i chupe kuéra: -Peje Ezequíaspe kóicha he'iha Asiria ruvicha guasu: 'Mba'ére piko rejerovia eterei nde jehe? 5 Nde piko reimo'ã juru he'ẽ ikatuha ñambojoja teko katupyry, ha mba'e kuaa ñorãirõrã rehegua? Mávare piko reimo'ã rejeko repu'ã haguã che rehe? 6 Ahecha rejekoha Egipto rehe. Cháke Egipto niko takuapi ojekámava. Ha oimérõ hese ojekóva, oikutúta chupe ipópe ha ojasuríta hese. Péichako hína Egipto ruvicha guasu Faraón opa umi hese ojekóvape guarã. 7 Ha ere ramo chéve: Ore rojerovia Tupã ore Járare, mañei piko Ezequías ndoipe'ái ra'e umi ha'e oñemomorãha, ha umi Tupã altar, ha he'i Judá ha Jerusalén guápe omomorã haguã chupe peteĩ altar

añópente? 8 Ame'ẽ ramo ndéve 2.000 kavaju Asiria ruvicha guasu rérape, cháke nderejuhúi chéne hi'ári guarã. 9 Nde ndaikatúi remboguevi michívévape jepe asírio ruvicha kuéra apytégui, ha piko rehupytyta Egipto guágui kavaju kuéra ha hi'ári guarã? 10 Hi'arietegua, nde piko reimo'ã che ajú hague andyrývo pende rehe ha ahundívo pene retã, ajeko'ýre Ñandejára rehe? Ha'e hína upe he'i vaekue chéve andyry haguã pende rehe ha pohundi! 11 Eliaquim, Sebná ha joa he'i Asiria pegua mburuvichápe: —Eñe'ëna oréve araméope, oréko upéva roikuaa. Ani reñe'ë hebréo umi korarapy jere ári oíva oikuaa'ý haguã. 12 Upe Asiria pegua mburuvicha katu he'i: —Ndaha'ëi nde ruvichápe ha ndaha'ëi peẽme ave Asiria ruvicha guasu he'i hague chéve ha'e haguã ko'ã mba'e. Umi korarapy jere ári oívape uvei. Ha'e kuéra niko peẽicha, ho'úta avei hepoti ha hoy'úta ity. 13 Upérõ pe mburuvicha oñembo'y ha he'i hatã hebréope: —Pehendúke ko he'ikáva peẽme mburuvicha guasu Asiria pegua: 14 'Ani perovia pe Ezequías he'íva. Ha'e ndaikatu mo'ãi pende pe'a jejopy vaígui.' 15 Ezequías oipota ramo pejerovia Ñandejára rehe he'ívo peẽme: 'Ñandejára ñande pe'áta katuete ko ivaívagui. Ha'e ndoheja mo'ãi ko táva ho'a Asiria ruvicha guasu po guýpe', 16 ani pehendú chupe. Asiria ruvicha guasu che mbou ha'évo peẽme oikeseha jekupytype pene ndive. Peñemoĩnte haguã ipópe, ha péicha ramo, maymáva ikatúta ho'u iparralty ha hi'igotygui, ha hoy'úta ijkua teégui. 17 Upéi pende reraháta peteĩ tetãme ko pene mba'évaichagua, oĩháme trigoty ha parralty pejapo haguã mbuja ha kaguy. 18 Ezequías he'i ramo peẽme Ñandejára pende pe'ataha ivaívagui, ani perovia chupe. Oĩ nga'u piko peteĩ, umi tetã tupã nguéra ikatu vaekue oipe'a hetãme Asiria ruvicha guasu poguýgui? 19 Mamo piko oime Hamat ha Arpad tupã nguéra? Mamo piko oime Sefarvaim tupã nguéra? Ikatu nga'u piko oipe'a ra'e Samariápe Asiria poguýgui? 20 Máva piko umi tetã tupã nguéra apytégui ikatu ra'e oipe'a hetãme Asiria ruvicha guasu poguýgui? Mba'ére piko peimo'ã ikatutaha Ñandejára oipe'a ipoguýgui Jerusalén? 21 Ha'e kuéra okirirĩ ha mba'eve nde'íri chupe, mburuvicha guasu he'i haguére ani haguã he'i chupe mba'eve. 22 Upérõ, mburuvicha guasu róga rerekua Eliaquim, mba'e haihára Sebná ha mburuvicha guasu moirüha joa omondoro ijao ñembyasýgui ha oho omombe'úvo mburuvicha guasu Ezequíaspe umi he'i vaekue Asiria pegua ruvicha.

Isaiah 37

1 Ohendúvo ko mba'e, mburuvicha guasu Ezequías omondoro ijao. Oñemonde ao vosakuépe ñembyasýgui ha oho tupaópe. 2 Ha omondo mburuvicha guasu róga rerekua Eliaquimpe, mba'e haihára Sebná ha umi pa'i itujavévape, ñembyasýgui oñemondéva avei ao vosakuépe, he'i haguã maranduhára*f** Isaías Amós ra'ýpe: 3 Kóicha he'i Ezequías: "Kóva ko ára hína jepy'apy, ñembyepoti ha ñemotĩ ára. Roime kuña imemby pota vaicha, ha kangýgui ikatu'ýva imemby. 4 Hángu'u Tupã nde Jára ohendu ra'e umi mba'e he'i vaekue mburuvicha oúva Asíriagui, ijára Asiria ruvicha guasu rembijokuái, oñe'ë reitýva Tupã oikovévape! Hángu'u ombyepoti chupe opa umi mba'ére. Oime vaerã niko Tupã nde Jára voi ohendu ra'e! Eñembo'e kena umi opytáva rehe gueteri." 5 Mburuvicha guasu Ezequías rembijokuái kuéra oho Isaías rendápe, 6 ha ha'e he'i chupe kuéra: "Peje pende ruvichápe: 'Péicha he'i Ñandejára: Ani rekyhyje che apo'i haguére Asiria ruvicha guasu rembijokuái kuéra. 7 Che voi amoguahêta ijapysápe ñe'ë ngururu ha upéva ohendúvo oho jeýta hetãme. Ha che voi ahatapyñáta ojejuka haguã upépe.'" 8 Pe asírio ruvicha oikuaa mburuvicha guasu Asiria pegua oho hague táva Láquisgui. Upémarõ osẽ oho Jerusaléngui, ha ojuhu Asiria ruvicha guasúpe ondyry jave Libná rehe, 9 Upépe Asiria ruvicha guasu ohendu Tirhaca, Etiopía ruvicha guasu, ouha hína chupe ñorãirõhára aty guasu reheve. Asiria ruvicha guasu omondo jey hembijokuái Judá ruvicha guasu Ezequías rendápe he'ikávo chupe: 10 "Ne Tupã, nde rejeroviaha, he'i ndéve Jerusalén ndo'a mo'ãiha che pópe; aníke rerovia cháke ne mbotavy hína. 11 Rehendúmane ra'e mba'épa ojapo Asiria ruvicha guasu kuéra opa umi tetã ohundise vaekuére. Ha piko nde rehe nda che pu'aka mo'ãi? 12 Umi che ypykue ohundi vaekue hetã Gozán, Harán, Résef, ha upéi ave umi Bet-Edén guápe, oiko vaekue Telasárpe. Umíva umi tetã tupã nga'u piko ikatu ra'e ojoko ani haguã umi hetã oñehundi? 13 Mamo piko oime umi Hamat, Arpad, Sefarvaim, Hená ha Ivá ruvicha guasu kuéra?" 14 Ezequías oipyhy upe kuatiañe'ë umi tembijokuái oguerúva, ha ohecha mba'épa he'i. Upéi oho tupaópe, oipyo upe kuatiañe'ë Ñandejára renondépe, 15 ha oñembo'e kóicha: 16 "Tupã Israel Jára ipu'akapáva, keruvim*f** ári reguapýva, ndénte hína opa tetã yvy arigua Tupã. Nde rejapo vaekue yvága ha yvy. 17 Ejapysaka ore Jára. Ema'ẽ ha ehendu mba'épa he'ika chéve Senaquerib. Opa umi mba'e he'ívape niko nde rehénte ojahéi, Tupã reikovéva. 18

Añetéko hína, ore Jára, umi Asiria ruvicha guasu ohundi hague opa umi tetã, ha ijyvy. 19 Ha'e kuéra omombo tatápe itupã nguéra, ndaha'éiva voi tupã, yvypóra rembiapokue uvei, ojapo vaekue yvyra ha ita pehẽnguéguinte. Upévore oñehundi. 20 Ha ko'ágã, Tupã ore Jára, ore pe'a ipógui nde pu'aka rupi, toikuaa tetã nguéra yvy arigua, ne ñoiteha, ore Jára, pe Tupã añetegua!" 21 Upérõ, Isaías, Amós ra'y, he'ika Ezequíaspe: "Kóicha he'i Tupã Israel Jára: 'Reñembo'e niko chéve Asiria ruvicha guasu Senaquerib rehe.'" 22 Ko'áva hína umi mba'e Ñandejára he'i vaekue Asiria ruvicha guasúre: "Nde apo'i ha oñembohory nde rehe kuñataí Sión. Nde atukupépe, Jerusalén oñakã mbovava nde rehe. 23 Mávape piko reapo'i ha reñe'ẽ reity ra'e? Mávape piko resapukái ha rema'ẽ hatã hese ra'e? Imarangatúva Israelguaré! 24 Ne rembijokuái kuéra rupi reñe'ẽ reity Ñandejárape, ha ere vaekue: 'Che kárro ñorairõra hetaite reheve ajupi umi yvyty ru'ãme, pe Líbano ijyvatevehápe. Aikytĩ umi kuri'y ijyvatevéva ha umi iporãvéva. Ahupyty umi hu'ã ijyvatevéva ha umi ka'aguy yvotytype ojoguáva. 25 Tetã mombyry rupi ajo'o ykua ha hay'u chugui, ha che pýpe ambohupa ysyry kuéra Egipto pegua. 26 Ha ndereikuaái piko ra'e che, opa mba'e Jaraha? Che upe ha'e vaekue opa ko'ã mba'e oiko haguã? Ymaite guive arekóva che akãme, ha ko'ágã péina ajapo. Upéicha rupi nde rejapo yty apy umi táva mbaretévagui.'" 27 Umi upepegua ikangypáva, kyhyjégui oryrýi ha itĩndýva, ojogua umi ñumegua kapi'ipe, kapi'ipe ha ka'avo óga pepo ári okakuaáva, kuarahy resẽ guioqua yvytu aku ombopirúva. 28 Aikuaa nde rapykuere ha opa mba'e rejapóva; aikuaa nde pochy hague che rehe. 29 Ha aikuaágui nde pochy rendyha ha ne tĩ atãgui, ne tĩ rehe amoíta che ty'ãi, nde juru rehe amoíta juruka ha romondo jeýta pe tape reju hague rupi.'" 30 Upérõ Isaías he'i Ezequíaspe: "Kóvata mba'e rechaukaha peẽme: Ko año kóvape pe'úta mba'e ra'ĩy ho'a vaekue ha heñói jeývaguí, pe año oúvape, umi ijehegui rei heñóivaguí, pe año mbohapyhápe katu peñemitý ha pemono'õ. Peñotý parral ha pe'u hi'a. 31 Umi Judagua opytáva hapo ha hi'a jeýta. 32 Peteĩ hembyremi opytátaguí Jerusalénpe ha yvyty Siónpe. Ñandejára ipu'akapáva upéva ojapóta, ohayhu rendýgui chupe kuéra." 33 Upévore kóicha he'i Ñandejára Asiria ruvicha guasúre: "Ha'e ndoike mo'ãi ko távape, peteĩ hu'ýnte jepe ndopoi mo'ãi hese. Nondyry mo'ãi hese tete mo'ãha ipópe ha nomboja mo'ãi ikorarapy jerére yvy pu'ã. 34 Oho jeýta upe tape ou hague rupi, oíke'ýre ko távape. Che, opa mba'e Jára, ame'ẽ che ñe'ẽ. 35 Che amo'ãta ko távape ivaívaguí, che rembiguái David ha che rehehápe voi." 36 Ha Ñandejára remimbou*f** oho asírio kuéra rekohápe ha upépe ojuka 185.000 kuimba'épe; upe ára ambuépe iko'ẽ joa he'õngue. 37 Upémarõ, Asiria ruvicha guasu Senaquerib, omopu'ã hekoha ha ojevy Nínivepe. 38 Ha peteĩ jey, omomba'e guasu jave hína itupã gua'u Nisrócpé, itupaópe, ita'yra kuéra Adramélec ha Sarézer, oguahẽ ha ojuka chupe. Upéi oho okañy hikuái yvyty Ararat rupi. Ha hendaguépe opyta oisãmbyhy ita'yra Esarhadón.

Isaiah 38

1 Umi árape Ezequías hasy ete. Maranduhára*f** Isaías Amós ra'y oho oñandúvo chupe ha he'i: —He'ika ndéve Ñandejára: 'Ere ne ñe'ẽ paha nde róga guápe, cháke remanóta hína. Nderekuera mo'ã véima.' 2 Ezequías oñembojere oma'ẽ ogyke gotyo ha oñembo'e kóicha Ñandejárape: 3 "Che Jára ne mandu'a kena aiko hague nde rape rupi añetehápe ha che py'aite guive, ajapóvo upe reipotáva." Ha Ezequías hasẽ soro. 4 Ñandejára he'i Isaíaspe 5 oho haguã he'i Ezequíaspe: "Tupã, nde ru ypykue David Jára, he'i: 'Ahendu ne ñembo'e ha ahecha nde resay. Ambopukuvéta 15 año nde rekove. 6 Roipe'áta ndéve, ha Jerusalén guápe avei, Asiria ruvicha guasu pógui. Che añangarekóta ko távare.'" 22 Ezequías oporandu: —Mba'éicha piko aikuaáta ikatuha aha tupaópe? 7 Isaías he'i chupe: —Kóvata hína mba'e rechaukaha Ñandejára ojapotaha pe he'i vaekue ndéve: 8 Upe reloj kuarahy Ahaz ojapouka vaekuépe, amboguevíta 10 grádo pe kuarahy'ã oguejýma vaekue. Ha kuarahy'ã oguevi upe relójpe umi 10 grádo oguejy vaekue. 21 Upéi he'i Isaías: "Peru mbaipy igo, pemoĩ mburuvicha guasu ai rehe ha okueráta." 9 Judá ruvicha guasu Ezequías okuerávo imba'asýgui ohaí kóicha: 10 Che ha'e kuri che jupe, che rekove hi'aju jave aha vaerã. Añemondo omanóva retãme, ojepe'a che hegui umi ára hembýva gueteri chéve. 11 Che ha'e kuri che jupe, ndahecha mo'ávái Ñandejárape ko yvy ári. Ndahecha mo'ávái avavépe ko yvy ári. 12 Ojehupi che róga vakapi ha ojereraha che hegui ovecha rerekua róga vakapícha. Che rekove ojogua peteĩ poyvi ojepyaháva ha oñekytĩ chugui henimbo. Ára ha pyharépe che mbohasa asy. 13 Asapukái rasy pyhare pukukue, peteĩ jaguarete omyangu'i ramo guáicha che kãngue. Ára ha pyharépe che mbohasa asy. 14 Mbyju'ícha añe'ẽ jerutícha che pyahẽ. Che

resa cha'imba yvágare ama'ëgui. Che Jára, ajejopy vaíko. Che mombaretemína! 15 Ha mba'e piko ha'éta chupe? Ha'e voi niko pe oja póva hína! Aikóta opa rupi rei aikove aja, che renyhêta py'a rógui. 16 Umi Ñandejára omo'ávape oikovéta ha umíva ndive aikovéta che. Nde che mongueráta ha che moingove jeýta. 17 Che py'arohágui, ko'ágã che py'a guapy, rejoko haguére che rekove yvykua nandí renondépe, ha remombo nde atukupépe opa che angaipa. 18 Umi oíva omanóva retãme na ne momorãi, umi omano vaekue na nde rerohorýi. Umi oguejy vaekue yvykuápe ndaikatuvéi oha'arõ mba'eve nde reko jeroviahágui. 19 Umi oikovéva mante ikatu nde rerohory ajapoháicha che ko árape. Túva kuéra omombe'u ta'ýra kuérape nde reko jeroviaha. 20 Nde che pe'a haguére ivaívagui, che Jára, rombopúne ore árpa roikove aja pukukue ore Jára rógape.

Isaiah 39

1 Umiha árape, Babilonia ruvicha guasu Merodac-Baladán, Baladán ra'y, ohendu Ezequías hasyha. Ha omondo hendápe hembijokuái, kuatia ñe'ë ha jopói reheve, oikuaávo okueráma hague imba'asýgui. 2 Ezequías ovy'a hendápe oguahê haguére hikuái. Upépe ohechauka chupe kuéra umi pláta, óro, mba'e ryakuã porã, ñandyry poravo pyre, ha umi hi'árma kuéra oguerékóva iñongatupy peteĩ kotýpe. Opa mba'e oíva hóga guasúpe ha hetãpyre ohechauka chupe kuéra. 3 Upérõ, maranduhára*f** Isaías oho mburuvicha guasu Ezequías rendápe ha oporandu chupe: —Moõgui piko ou umi karai, ha mba'éiko he'i ndéve hikuái? Ezequías he'i chupe kuéra: —Ou tetã mombyrýgui, aipo Babilóniagui. 4 Isaías oporanduve chupe: —Ha mba'éiko ohecha hikuái nde róga guasúpe? Ezequías he'i: —Ohecha paite hikuái ápe oíva. Ndaipóri mba'eve iñongatupy arekóva, ahechauka'ýva chupe kuéra. 5 Upépe, Isaías he'i Ezequíaspe: —Ehendu ko he'ikáva ndéve Ñandejára ipu'akapáva: 6 'Oúta hína ára, ha upévo opa mba'e nde róga guasúpe oíva, ha opa umi mba'e nde ru ypykue kuéra ombyaty vaekue ko'agãite peve, ojereraháta Babilóniape. Mba'eve ndopyta mo'ãi ko'ápe. 7 Ha nde ra'y kuéra apytégui jepe oíta ojereraháva Babilóniape. Ha upépe oñeha'ýi'óta ha oikóta tembiguái ramo mburuvicha guasu rógape.' 8 Ezequías he'i ipy'a pýpe: 'ko che aikove ajánte jepe jaikove ramo py'a guapy ha kyhyje'ýme niko iporã'. Ha upépe he'i Isaíaspe: —Ahecháko iporãitereiha upe marandu rerúva chéve Ñandejáragui.

Isaiah 40

1 Tupã he'i: "Pembovy'a, pembovy'a che retã guápe. 2 Peñe'ë pende py'aite guive Jerusalénpe ha peje chupe opamaha itembiguái reko, omyengoviapamaha hembiaapo vaikuére, ohupytýma hague Ñandejáragui ñenupã jo'a opa iñangaiparé." 3 Oĩ peteĩ osapukáiva: "Pembosako'i Ñandejárape haperã yvy ojeiko'ýháme, pejapo yvy perõme tape po'i ñane Tupãme guarã. 4 Pemyenyhê umi ipyko'êha, pemboguejy yvyty ha yvy pu'ã. Pejapo yvyty pa'ũgui ñu ojoja paitéva. 5 Upérõ Ñandejára ohechaukáta heko mimbipa ha upéva ohecháta opa yvypóra oñondive. Ñandejára voi upéicha he'i." 6 Oĩ he'íva: "Ere hatã", ha che ha'e: "Mba'e piko ha'e vaerã?" "Opa yvypóra kapi'ícha, ha yvoty ñúicha hekove. 7 Pe kapi'i ipiru, haviru pe yvoty Ñandejára oipecu ramo hi'ári. Yvypóra niko añete ku kapi'ícha. 8 Pe kapi'i ipiru, haviru pe yvoty, Tupã ñe'ë katu opyta opa árape guarã." 9 Ejupi yvyty yvatépe, nde, reraháva Siónpe marandu porã. Hatã esapukái, nde, reraháva marandu porã Jerusalénpe. Esapukái kyhyje'ýre, ere Judá pegua táva kuérape: "Péina upépe ne Tupã!" 10 Oguahêma Ñandejára ipokatu reheve ha pyapy mbaretépe opa mba'e ipo guýpe omoĩ. Ogueru hendive hetãgua oguenohê vaekue jejopy vaígui. 11 Ovecha rerekuáicha ogueraha ijovecha kuéra omongarúvo, ohupi umi ovecha ra'y, ogueraha ijyva ári ha oñangareko ovecha imemby ramóvare. 12 Máva piko oha'ã ra'e umi yguasú ipo pytépe, térã ikuáme yvága pukukue ha ipekue? Máva piko omoĩ ra'e mba'e ra'ãháme yvy arigua yvy? Máva piko oha'ã ra'e yvyty kuéra, ha yvy pu'ã nguéra? 13 Máva piko he'i ra'e Ñandejárape, pe ikatúva ojapo térã oheko mbo'e ra'e chupe? 14 Mávape piko oporandu ra'e oikuaa haguã mba'éicha vaerãpa, ohechauka haguã chupe hekópe guáva rape, ombo'e haguã chupe mba'e kuaa, ohechauka haguã chupe arandu rape? 15 Chupe guarã tetã nguéra, peteĩ y tyky hyrúgui ho'áva, térã peteĩ yvy ra'ýi mba'e pohýi ra'ãháme. Opa tetã yguasú rupi oíva, peteĩ yvyku'i ra'ýinte. 16 Líbano ndohupytýi jepe'arã ha mymba kuéra upepegua, mymbahapyrã.*f** 17 Opa tetã, henondépe ndaha'úi ramo guáicha mba'eve, chupe guarã naiporãi mba'everã. 18 Mávarepa pembojojáta Tupãme? Mba'eichagua ta'ãngápa pemoíta hendaguépe? 19 Ta'ãnga apoha omboyku ta'ãngarã, mba'e jegua

apoha ombyape óro ha ojapo chupe jeguaka ajurigua sã pláta. 20 Pe oikuave'ětava mboriahu kuave'ẽ, oiporavo yvyra ituju'ỹva ha oheka ta'ãnga apoha ha'evéva, ojapo haguã chupe ta'ãnga ovava'ýtava. 21 Ndapeikuaái nga'u piko? Araka'eve piko napehendúi? Noñemombe'úi piko peẽme iñepyrũha guive? Ndoikéi piko pene akãme mba'éichapa oiko ra'e ko yvy? 22 Ha'e uguapy ko arapy ári ha upe guive yvypóra tukúpe ojogua. Ha'e yvága ahojáicha oipysy, ojeiko haguã iguýpe. 23 Ha'e ohundi mburuvicha guasu kuérape ha yvy arigua sãmbyhyhárape. 24 Ojogua yvyra ra'y ramónte oñeñotýva, hapo ramo guarã ha'e oipeju hi'ári kuéra ha ipiru, ha yvytu ratã kapi'i pirukuéicha ogueraha. 25 Tupã Imarangatúva oporandu: Mávare piko che mbojojáta, añembojoja haguã hese? 26 Pejesaupi ha pema'ẽ. Máva piko umi mba'e apohare? Pe he'íva peteĩ-teĩme hembiaporã ha héra rupi ohenói. Ha'e ipokatu ha ipu'aka mbarete rupi ndaipóri ou'ỹva ijapytépe kuéra. 27 Mba'ére piko ere, Jacob, ha ere jey nde Israel: "Ñandejára nda che recha kuaái. Tupã mba'eve ndoikuaaséi che hegui?" 28 Ndereikuaái nga'u piko? Araka'eve piko nerehendúi Tupãha, opa ára Ñandejára? Ha'e ojapo ko yvy tuichakue, ndaijuku'ái, naikane'õi, iñarandu ndaijapyrai. 29 Ha'e omokyre'ỹ ikane'övape, ikangývape omombarete. 30 Mitã rusu jepe ijuku'a ha ikane'õne, karia'y oñepysãnga ha ho'áne, 31 ojeroviáva Ñandejárare katu ikyre'ỹ jeýne ha taguatóicha ovevéne. Ijuku'a'ýre oñaníne ha oguatáne ikane'õ'ýre.

Isaiah 41

1 "Pekirirĩ che renondépe, tetã nguéra, yguasu mboypyrigua ha peñemokyre'ỹ! Peñemboja ha ñañemongeta, peju ñañombojovake. 2 Máva piko pe omopu'áva kuarahy resẽ guio upe kuimba'épe opavave rehe ipu'akáva ñorairõme? Máva piko pe omoíva ipópe tetã nguéra ha mburuvicha guasu kuérape ipo guýpe, ikyse pukúpe omyangu'i ha ihu'ýpe omboveve haguã ñana piru kuéicha chupe kuéra? 3 Ha'e omuña chupe kuéra kyhyje'ýre, nopyrũi ramo guáicha ko yvýre. 4 Máva piko pe omongu'e ha ojapóva upéva? Máva piko pe ohenóiva ñemoñare kuérape iñepyrũha guive? Che, opa mba'e Jára hína, upe tenondegua ha tapykuegua. 5 Yguasu mboypyrigua ohecha ha okyhyje, yvy mombyrygua oryryipa, oñembojáma, uguahẽma." 6 Ha'e kuéra oñopytyvõ ha he'i hikuái ojupe: "Néike!" 7 Ta'ãnga mboykuha omokyre'ỹ mba'e jegua apohápe, ha martillo poruha júnke mbotahápe, he'ívo: "Oja porã ojuehe!" Upéi pe ta'ãnga oñemombyta clávope ani haguã oku'e. 8 Nde katu Israel, che rembiguái, Jacob che rembioporavo, Abraham che irũ tee ñemoñare. 9 Roguenohẽ vaekue yvy apýra guive, rohenói umi mombyryvehágui ha ndéve ha'e vaekue: "Nde hína che rembiguái, che roiporavo ha noromboykéi. 10 Ani rekyhyje, che aime ne ndive. Ani rejepy'apy, che hína ne Tupã. Che romokyre'ỹ ha roipytyvõ, che rojoko che pyapy mbaretépe. 11 Oñemotĩta ha itĩndýta opytávo umi nde rehe ipochy vaekue, mba'eve'ýrõ guáicha oguetéta umi nde rehe oñemoíva. 12 Rehekáta ha nderejuhu mo'ávái umi nde rehe oñemoísévape. Ha'éta mba'eve'ýrõ guáicha, mba'evete asy voi, umi oñorairõva ne ndive 13 Che, Tupã nde Jára, roguerekógui che po akatúpe ha ha'e ndéve: "Ani rekyhyje, aju roipytyvõvo." 14 Israel, Jacob retã, ne michĩ ha ne kangy ramo jepe, ani rekyhyje, che roipytyvõ. Che, Tupã Israelgua Imarangatúva, upe roipe'áva ivaívagui. 15 Ajapóta nde hegui mba'e ra'ýi jykýi, haimbe jóvái, ipyahu ha oñehaimbe'e poráva. Rejykýi ha remyangu'íta yvyty kuéra ha yvy pu'ã nguéra rehejáta kapi'i piru kuéicha. 16 Repoíta yvytúre ha yvytu oguerovevéta, yvytu ratã omosarambíta. Upérõ revy'áta ipy'a porãgui Ñandejára, Tupã Israelgua Imarangatúva ha'éta nde jeroviáha. 17 Imboriahu ha mba'eve uguereko'ỹva oiko y rekávo ha ndojuhúi. Ikũ avevopa ijyuhéigui. Che, opa mba'e Jára katu, hese ahangarekóta, Che, Tupã Israel Jára, ndaheja mo'ái chupe kuéra. 18 Y ambosyrýta umi yvyty perõme ha yvueta umi ñu rupi amoíta. Yvy ojeiko'ýhágui ajapóta y renda ha yvy apekãgui anohẽta ysyry. 19 Yvy ojeiko'ýháme amoíta kuri'y, jukeri ha olivoty, ha yvy perõme amoheñoíta kuri'y opaichagua, 20 ikatu haguã opavave ohecha ha oikuaa, hese oñamindu'u ha ipahápe ohecha kuaa, Che, opa mba'e Jára, upe Israelgua Imarangatúva, ajapo hague ko'ã mba'e che pokatúpe 21 Ñandejára, Jacob ruvicha guasu, he'i: Peju mbojovakehápe, peñe'ẽ pende jehe. 22 Peñemboja pemombe'u pe ojuhútava, ha mba'épa he'ise pe ojehe vaekue. Pejemi torohendu. Pemombe'u pe ojuhútava, roikuaa haguã mba'épepa opáta. 23 Peje mba'épa oikóta upe ríre, roikuaa haguã peẽha tupã. Pejapo pejaposéva, iporã térã ivaíva, ore mongyhyje haguã. 24 Peẽ katu ndaha'éi voi mba'eve ha pene rembiapokue mba'eveténte avei! Ha umi pene momba'éva tekove jaheipy hína. 25 Che amopu'ã chupe yvate gotyo guio, ha oúma, kuarahy resẽ guio ahenói chupe héra rupi. Tujúicha opyrũ, sãmbyhyhára kuérare opyrũháicha tujúre adóve apoha. 26 Mávapa

omomarandu ra'e kóva iñepyrũha guive ikatu haguã jaikuaa? Térã omombe'u ra'e yma guivéma, ja'e haguã: "Upéicha ko hína"? Avave peẽva nomombe'úi ha avave nohendúi peje ramo mba'eve. 27 Che raẽvete ha'e Siõnpe: "Ápe oĩ hikuái! Kóina ápe hína!" Ha amondo Jerusalénpe ñe'ẽ rerahaha. 28 Ama'ẽ tupã nguéra apytépe ha ndaipóri avave oporombo'éva, ikatu haguã aporandu ha ahendu upe he'íva. 29 Péina upépe hikuái! Ha'e kuéra ndaha'éi mba'eve, hembiapokue ndaha'éi mba'evete asy. Ta'anga nandí reĩnte hína umíva!

Isaiah 42

1 "Kóina ápe che rembiguái, che amo'áva, che rembiporavo che mbovy'áva. Ipype amoĩ che espíritu ogueraha haguã teko joja opa tetãme. 2 Ndosapukái mo'ãi, ndoporoja'o mo'ãi, nohenduka mo'ãi iñe'ẽ okaháre, 3 nomopẽ mo'ãi takuapi ojepepýmava, nombogue mo'ãi tataindy hendy'imava. Ojapóta hekoitépe upe heko jojáva. 4 Ndopytu'u mo'ãi ha naikangy mo'ãi omoĩ meve yvy ári teko joja. Tetã mombyrygua ojapysakáta hemimbo'ére. 5 Péicha he'i Tupã Ñandejára ojapo ha oipyso vaekue yvága, ojapo vaekue yvy ha opa mba'e chugui osẽva, omopytuhẽva opa yvypóra pype oikóvape: 6 Che, nde Jára, rohenói ha rogueraha nde pógui, nde rupi amoĩ haguã teko joja. Che rohenói aipotágui rehechauka che ñe'ẽ me'ẽ yvypóra kuérape ha resape tetã nguérape. 7 Rehesape'a haguã ohecha'ỹvape, renohẽ haguã jepokuahágui umi oikóvape iñapytĩmby ha koty ypytũgui umi pytũmbýpe oikóvape. 8 Che, opa mba'e Jára. Upéva hína che réra, ha ndaheja mo'ãi che reko mimbipa avavéicha guápe, térã oñemomba'e guasu che rendaguépe ta'anga kuéra. 9 Oikóma opa mba'e ha'e vaekue oikotaha, ha ko'ágã ha'e oikotaha mba'e ipyahúva. Ha'e peẽme ojehu mboyve." 10 Pepurahéi Ñandejárape purahéi pyahu, pepurahéi chupe mombyry-mbyryvégui, ta hyapu yguasu ha opa ipype oĩva, umi yguasu mboypyrupi oikóva. 11 Tosapukái yvy ojeiko'ỹha ha itáva kuéra, umi ñu oikohápe Cedargua, topurahéi vy'águi umi Sélafe oikóva, tohenduka iñe'ẽ yvyty ru'ã guive. 12 Tojererohory Ñandejára, toñemomba'e yguasu mboypyrigua tetã nguérape. 13 Ñandejára ondyry kuimba'e py'a guasúicha, ikyre'ỹ ñorãirõháraicha, osapukái ñorãirõrã, sapukái soro ohenduka, hese ija'e'ỹvare ojepoi kyhyje'ỹre. 14 Ñandejára he'i: Are apyta kirirĩháme, akirirĩ ha ajejoko. Ko'ágã imembýta vaicha asapukái, che pyahẽ, che juku'a. 15 Ahundíta yvyty ha opaichagua yvy pu'ã ha ambopĩrupáta hovyüva. Ysyrýgui ajapóta yvy ojeiko'ỹha, ha umi yno'õ ambohypáta. 16 Tape oikuaa'ỹva rupi ohecha'ỹvape araháta, pytũgui ajapóta ára sakã henonderã ha itatýgui ajapóta chupe kuéra tape sýi. Ko'ã mba'e ajapóta ha ndaheja mo'ãi ajapo'ỹre. 17 Ha umi tupã gua'u rehe ojeroviáva, umi he'íva ta'angápe: 'Peẽ hína ore tupã', ñemotĩ reheve ohóta mombyry. 18 Pehendu'ỹva, pehendú. Pehecha'ỹva pehecha. 19 Ndaipóri ohecha'ỹva che rembiguáicha ha ndaipóri ohendu'ỹva che rembijokuái. 20 Nde heta mba'e rehecha kuri rejesareko'ỹre, ha heta mba'érendu rejapysaka'ỹre. 21 Tupã Ñandejára, oporope'áva ivaívagui ombotuicha hembiapoukapy hetãgua ombyaje haguã. 22 Chugui kuéra oñemonda ha ojepe'a opa oguerékóva, ita kuápe oñemoĩngepa hikuái ha ojeguereko iñembotypy. Oñemondapa ha ndaipóri oipe'áva chupe kuéra mondahágui, oñemoperõ ha ndaipóri he'íva: "Peme'ẽ jeýke chupe kuéra". 23 Máva piko pende apytégui oikuaaséta ko'ã mba'e, ojapysakáta ha ojepy'apýta ko'ẽ ramo guarã rehe? 24 Máva piko pe ohejáva oñemondapa Jacob ha Israel ho'a mondaha pópe? Ndaaha'éipa hína Ñandejára jajapo haguére ivaíva, jajei haguére hapégui ha nañahenduséi hembiapoukapy? 25 Ñandejára ohekuavo ñande rehe ipochy rendy, ha pe ñorãirõ hendýva ñande aho'i hatápe, ñande katu mba'eve ndajaikuaaséi.

Isaiah 43

1 Ha ko'ágã Israel, Jacob retã, Ñandejára, nde apohare, he'i ndéve: "Ani rekyhyje, chéko roipe'a vaekue ivaívagui ha rohenói nde réra tee rupi. Nde hína che mba'e. 2 Rehasa vaerã ramo y rupi, che aiméta ne ndive ha umi ysyry rupi ndere'yguy mo'ãi. Rehasa vaerã ramo tata rupi, nderekái mo'ãi. Tata rendy na nde rapy mo'ãi. 3 Che hína Tupã nde Jára Israelgua marangatúva, nde pe'áva jejopy vaígui. Che ame'ẽ vaekue Egipto rojogua haguã. Etiopía ha Sabá nde rehe ame'ẽ vaekue. 4 Roipotágui che mba'erã, che rakate'ỹgui nde rehe ha rohayhúgui, ame'ẽ nde rehe kuimba'e ha tetã nguéra. 5 Ani rekyhyje, che aime hína ne ndive. Ne ñemoñarépe kuarahy resẽ guio arúta, kuarahy reike guio chupe kuéra ambyatýta. 6 Yvate gotyope ha'éta: "Eme'ẽ jeýke chéve!" Ha Yvy gotyope: "Aníke repyta heseve kuéra!" Eru che ra'y kuéra mombyrýgui, che rajy kuéra yvy apýragui eru. 7 Opa

umi che rérape oñehenóiva, umi che voi ajapo vaekue, che po teégui osẽ vaekue, che rerohory haguã! 8 "Peru jey chéve che retãgua, ohecha'ỹva hesa ramo jepe, ohendu'ỹva ijapysa ramo jepe. 9 Toñembyaty tetã nguéra, tou opa rupigua yvypóra. Máva piko umívagui he'íma raka'e upe ojuhútava, Máva piko umívagui he'í raka'e upe ojeu vaekue? Togueru mba'e renduhare ñahendu ha jaikuaa haguã añetépa upe he'íva." 10 Ñandejára he'í: "Peẽ hína mba'e rechahare ha mba'e renduhare, ha che rembiguái kuéra. Che poiporavo vaekue, peẽ che kuaa haguã, pejerovia haguã che rehe, ha peikuaa haguã mávapa che. Che mboyve ndaipóri vaekue avaveichagua tupã ha ndaipóri mo'ãi araka'eve. 11 Che ñoite hína opa mba'e Jára. Ndaipóri ambue ikatúva oporope'a jejopy vaígui." 12 Che pomomomandu, aikuaauka vaekue peẽme ha poipe'a jejopy vaígui, ndaha'úi tupã mombyrygua. Peẽ, mba'e rechahare, che katu, Tupã, 13 opa ára guive. Ndaipóri oporope'a vaerã che poguýgui. Che ajapóva ndaipóri ombyai vaerã! 14 Tupã, opa mba'e Jára, Israelgua marangatúva, jejopy vaígui pende pe'a vaekue, he'í: "Poipe'a haguã jejopy vaígui aipe'aukáta Babilonia rokẽ nguéra, ha caldeo kuéra ovy'ahágui ojahe'óta. 15 Che hína pende Jára, Israel apohare, Tupã marangatúva ha pende ruvicha guasu." 16 Ñandejára ojapo tape yguasu mbyte rupi, ha tape po'í y pochy pa'ũ rupi. 17 Ohatapyña osẽ haguã heta eterei ñorairõhára kárro ha kavaju reheve, ohundi haguã chupe kuéra. Yvy rehe oity chupe kuéra, opu'ãve'ỹ haguã. Tataindy ogue vaicha opa hikuái. 18 Ko'ágã Ñandejára he'í hetã guápe: "Ani pene mandu'a kuehe guarére, pejeheja yma guarégui. 19 Che ajapóta ipyahúva, agãitéma pehecháta, oñepyrũma hína. Tape ajapóta yvy ojeiko'ỹháme ha ysyry yvy perõme. 20 Che rerohory joáta tymba ñarõ, aguara'í ha ñandu guasu, y anohẽ haguére yvy ojeiko'ỹháme ha ysyry yvy perõme, amboy'u haguã che retãgua, che rembiporavo, 21 pe tetã ajapo vaekue che rerohory haguã. 22 Nde katu Israel, Jacob retã, nerehenóiri che réra. Nde kuerái uvei che hegui. 23 Nereikuave'úi chéve ovecha mymbahapy*f** ramo, na che momorái mymbajuka*f** reheve. Noromonguerái vaekue ajerurévo ndéve mba'e kuave'ẽ,*f** ha noromyangekóiri ajerurévo insiënso. 24 Nderejoguái vaekue takuapi hyakuã porãva reru haguã chéve mba'e kuave'ẽ ramo. Na che mbovy'ái vaekue rerúvo chéve mymba ojejukáva kyrakue. Upéva rangue, che monguerái vaekue uvei ne rembiapo vai kuépe ha che mokane'õ nde reko añanguépe. 25 Che katu, ha che ñoite hína, upe aipe'áva ne angaipa, che rehehápe. 26 Oĩ ramo ere vaerã che rehe, ñañoombojovake. Ere katu ereséva reñemoĩ porã haguã. 27 Nde ru ypykue ojapo ivaíva, ha umi ne reko mbo'éva opu'ã che rehe. 28 Upévare amomará umi mburuvicha poravo pyrẽpe, aheja Jacob oñehundi ha Israel oiko ijaheipy ramo."

Isaiah 44

1 Ehendu Jacob, che rembiguái, Israel, che rembiporavo. 2 Che hína nde Jára, nde Apohare, rojapo vaekue nde sy ryépe ha roipytyvõva. Ani rekyhyje Jacob, che rembiguái, Jesurún, che rembiporavo. 3 Ambosyríta hína y yvy ojeiko'ỹháme, ha y osyry hatáva yvy perõme. Ahekuavóta che espíritu ne ñemoñarére, ha ahovasáta nde ra'y kuérape. 4 Okakuaáta kapi'í hi'y porã vaicha, ha yvyráicha opu'áva ysyry rembe'ýpe. 5 Oíta he'íva: 'Che, Ñandejára mba'e'. Ambue oñembohérata Jacob ñemoñare, ambueve katu ohaíta ipóre: 'Ñandejára mba'e', ha oñembohérata Israel. 6 Opa mba'e Jára, mburuvicha guasu, ha oipe'áva Israélpe jejopy vaígui, Ñandejára ipu'akapáva, he'í: "Che upe Tenondegua ha pe Ipaha pigua. Ndaipóri ambue tupã. 7 Mávapa cheichagua? Toguerosapukái, toikuaauka ha tohechauka. Mávapa oikuaauka ra'e, iñepyrũha guive, upe ko'ěrõgua ha omombe'u ra'e upe ojuhútava? 8 Ani pekyhyje térã peñemondýi, Che, upe yma guivéma, amomandu vaekue ha peẽ, mba'e renduhare. Oĩ nga'u piko tupã ambue? Ndaipóri ambue Mo'ãhára. Che ndaikuaái chupe." 9 Umi tupã gua'u ra'ãnga apoha mba'everã naiporái ha mba'everã naiporái hembiapokue, iporãve ramo jepe. Omomba'e guasúva chupe kuéra, mba'eve ndohechá ha ndoikuaái. Upévare ñemotĩme opyta. 10 Máva piko ojapo ta'ãnga, ndaha'úi ramo viru rehe? 11 Ha péina umi chupe kuéra omomba'e guasúva oñemotĩta, ha umi ijapohare, ha'éva yvypórante avei, opavave oñembyatýta ha oñembojovakéta ha oryrýta kyhyje ha ñemotĩgui. 12 Pe fiérro rehe omba'apóva omboyku, omba'apo hese tatápe ha martílllope ojapo pe ta'ãnga. Ipyapy mbaretépe omba'apo hese. Ha'e ndokarúirõ ikangy ha ndoy'úirõ ikane'õ. 13 Ta'ãnga yvyra ojapo haguã pe yvyráre omba'apóva, oha'ã ituichakue, ohaí pe ta'ãnga ha omba'apo pe yvyráre, ojapo peve chugui yvypóra ra'ãnga ha upéi omoĩ hendaguáme. 14 Térã oĩ oñotýva kuri'y ha upéva ama omongakuaa. Upéicha oguerékóta kuri'y yvyrarã. Térã oipotave ramo kuri'y térã tajy, oñangareko umíva rehe ka'aguýpe ipoguasú porã meve. 15 Umíva oiporu jepe'arã. Oĩ ipehẽngue ogueraháva ojepe'e

haguã, oĩ ogueraháva hembu'u ombojy haguã, ha oĩ oiporúva tupã gua'u ra'ãnga ojapo haguã, ha henondépe oñesũ omomba'e guasu haguã chupe. 16 Térã oĩ yvyra mbytere omoĩva jepe'arã tatápe ombichy haguã so'o. Ho'u so'o mbichy ha hyguatã. Ojepe'e avei pype ha he'i: "Javy'a ite piko tata ypýpe, ñande rete aku porã ñama'ẽ aja tata rendy rehe!" 17 Ha pe mbytere ambuégui ojapo tupã gua'u ra'ãnga ha oñesũ henondépe omomba'e guasúvo ha he'ivo chupe: "Che pe'a kena jejopy vaígui. Nde niko hína che tupã!" 18 Umíva ndoikuaái, nahesakãi chupe kuéra mba'eve; hesatũ etereígui ndaikatúi ohecha, ha iñapytu'ũ ñemboty etereígui ndoikéi iñakãme mba'eve. 19 Noñemoĩri ojepy'a mongeta, ndoguerekói iñakãme mba'eve omomba'apo haguã iñapytu'ũ ha he'i haguã: "Pe yvyra mbytere aiporu jepe'arã, ambojy che rembi'u, ambichy so'o ha ha'u kuri. Ha hembyrégui ajapo ko mba'e ahẽ. Mba'éicha piko che añesũta amomba'e guasu peteĩ yvyra pehẽngue!" 20 Umichagua ha'ete ho'úva tanimbu. Ipy'a okañy ha omyakã tavy chupe kuéra. Ndaikatu mo'ãi oipe'a manógui hekove. Nde'i chéne araka'eve: 'Ko mba'e che pópe arekóva piko ndaha'éi chéne japu mba'e?' 21 Ne mandu'áke kóva rehe Jacob, ne mandu'áke Israel ndeha che rembiguái. Che rojapo kuri, nde hína che rembiguái, nda che resaráiri nde hegui Israel! 22 Yvytu oguerahaháicha arai, péicha añembyesarái repu'ã hague che rehe, ha arai ypytũicha aipe'a ne angaipa. Eju jey che rendápe, che niko rojogua kuri! 23 Yvága, esapukái vy'águi, Ñandejára ojapo haguére upéva! Esapukái hatã yvy, amo hypyvehápe, yvyty kuéra, pesapukái rory, ha nde ka'aguy, opa nde yvyra reheve! Ñandejára ojogua haguére Jacob, ha Israélpe ojechauka imimbipápe! 24 Péicha he'i nde Jára nde pe'áva ivaívagui, nde sy rye guive nde apo vaekue. Che, nde Jára, ajapo opa mba'e, che ñoite ajapo ha aipyo yvága ha amboguapy yvy, avave che pytyvõ'ỹre. 25 Che ndahejái oiko umi mba'e he'iva maranduhára*f** japu. Che umi mba'e ñemi kuaahápe ambojavypa, karai arandu kuérape ambojohova api ha imba'e kuaa výro reípe osẽmba. 26 Che rembiguái kuéra ñe'ẽ katu amoañete ha che rupi oiko umi che rembijokuái he'iva. Che ha'e Jerusalénpe: "Ojeiko jeýta nde pype" ha Judá pegua táva kuérape ha'e: "Peñemopu'ã jeýta," ha amyatyrõ jeýta itapere. 27 Che upe ha'éva yguasúpe: "Ta nde rypáke. Y'ỹre rohejáta". 28 Che upe Círope ha'éva: "Che roiporavo che ovecha rerekua ramo ha rejapóta opa mba'e aipotáva, ere ramo Jerusalén rehe: 'Toñemopu'ã jey', ha itupaóre: 'Toñemoĩ ipyendarã.'"

Isaiah 45

1 Péicha he'i Ñandejára hembiporavo Círope. Ipo akatúagui chupe ogueraha. Omoíta ipo guýpe tetã nguéra, mburuvicha guasu kuéra ku'a jokuaha oyoráta, táva rokẽ nguéra oipe'áta chupe, ikatu'ỹ haguãicha avave omboty. 2 "Che aháta ne renonderã ha ambokarapéta yvyty, amopẽta okẽ vrõnse ha imbityha fiérro ajokáta. 3 Ame'ẽta ndéve mba'e repy oñeñongatúva ha mba'eta ojererekóva ñemiháme, reikuaa haguã cheha opa mba'e Jára, Tupã Israel Jára nde réra rupi rohenóiva. 4 Che rembiguái Jacob ha che hembiporavo Israel rehehápe, rohenói nde réra tee rupi ha romoingo vaekue mburuvicha ramo, nde nda che kuaái ramo jepe. 5 Che hína opa mba'e Jára, ndaipóri ambue. Che ñoite hína Tupã, ndaipóri ambue. Che rombo'e vaekue reñorãirõ kuaa haguã, nde nda che kuaái ramo jepe. 6 Ojekuaa haguã opa rupi, kuarahy resẽ guive kuarahy reike peve, che ñoiteha, ndaiporiha ambue. Che opa mba'e Jára, ndaipóri ambue. 7 Che upe ajapóva tesakã ha pytũ, ame'ẽ jeiko porã ha jejopy vai. Che, opa mba'e Jára, ajapo opa ko'ã mba'e. 8 Yvágagui ho'aháicha ysapy ha araígui ama, amboúta yvy ári akã rapu'ã. Yvýgui amoheñóita ivaívagui ñesẽ ha ijkére amoíta teko joja." Che, opa mba'e Jára, umíva ajapóta. 9 Kambuchi ñai'ũ piko oñoñe'ẽ joapíta ijapohare ndive? He'íta nga'u piko chupe: 'Maerã piko upéicha che apo?' 10 Térã piko ta'ýra okaguaíta itúva ha isýre, ogueru haguére chupe ko yvy ári? 11 Péicha he'i Ñandejára Tupã marangatúva Israel apohare: "Pejéta piko chéve mba'érepa ajapo che ra'y kuérape, térã pemombe'úta chéve mba'éichapa ajapo vaerã che rembiapo? 12 Che ajapo vaekue yvy ha yvypóra, che pópe aipyo vaekue yvága, ha amoĩ pype mbyjaita. 13 Che ahenói vaekue Círope oñakã rapu'ã haguã, ha ambovevýta chupe haperã. Ha'e che táva omopu'ã jeýta ha ohejáta oho jey hetãme umi oñemosẽ vaekuépe, mba'eve ojerure'ỹre chupe kuéra," he'i Ñandejára ipu'akapáva. 14 Péicha he'i Ñandejára: Egipto pegua mba'e repy, Etiopía pegua mba'e ñemu ha umi Sabá pegua hete rusúva, oúta ne rendápe ha nde pópe oñemoíta. Nde rapykuéri ohóta itasãme ijokuapy, ne renondépe ojavyýta ha ojerure asýta ndéve: "Ne ndive ñoite oĩ Tupã, ndaipóri ambue. Ndaha'éi mba'eve umi tupã nguéra." 15 Añetehápe nde hína Tupã ikatu'ỹva jahecha, Tupã Israel Jára, ivaívagui oporope'áva. 16 Tupã gua'u ra'ãnga apoha

kuéra, otĩ ha oikóta tĩndyhápe. 17 Israélpe katu Ñandejára oipe'a ivaívagui opa árape guarã, ani haguã otĩ araka'eve térã tĩndyhápe oiko. 18 Péicha he'i Ñandejára ojapo vaekue yvága, ha'e hína Tupã. Ha'e ojapo yvy ha omoĩ hatã hendaguãme, ndojapói yvy perõ, ojapo uvei, pype ojeiko haguãicha: "Che hína opa mba'e Jára, ndaipóri ambue. 19 Na ñe'ẽi vaekue ñemiháme térã iñypytũháme. Che nda'ẽi Jacob ñemoñarépe: 'Pe che reka ndaiporihápe mba'eve'. Che, opa mba'e Jára, ha'e añeteguáva ha heko peguáva." 20 Peñembyaty ha pejupa, peñemboja oñondivepa tetã nguéragui pene rembýva. Ndoikuaái pe ojaopáva umi ogueroguatáva itupã gua'u yvyra ha oñembo'e tupã ikatu'ỹvape oipe'a chupe kuéra ivaívagui 21 Peñe'ẽ. Peje peñanduháicha ha peñemongeta oñondive: Mávapa omombe'u ra'e ko'ã mba'e oiko mboyve, iñepyrũha guive? Mávapa ymaite guive he'i ra'e oikotaha? Ndaha'éipa ra'e? Che hína opa mba'e Jára Ndaipóri ambue Tupã. Che hína Tupã heko jojáva ha oporope'áva ivaívagui, ndaipóri ambue. 22 Peju jey che rendápe poipe'a haguã ivaívagui, peẽ opa rupigua. Che hína Tupã ha ndaipóri ambue. 23 Che aña'ẽ me'ẽ che rérape voi. Che jurúgui osẽ ñe'ẽ añetegua ha ndopyta rei mo'ãi. Che renondépe oñesũta opavave ha che rérape ome'ẽta iñe'ẽ, 24 he'ivo: 'Ñandejára ndive ñoite oĩ akã rapu'ã ha pokatu'. Henondépe opytáta itĩndy opa umi hese ipochy rendy vaekue. 25 Ñandejára rehe ae oñakã rapu'ã ha omimbipáta Israel ñemoñare.

Isaiah 46

1 Tupã gua'u Bel ikarapã ha Nebo ho'a yvýre. Ha'ãnga kuéra ogehupĩ, vúrro ha mburika apére. Tupã gua'u ra'ãnga kuéragui peraha vaekue pende ati'ýre, oiko mba'e pohýi mymba ikane'õva peguarda. 2 Oĩ haguéicha ikarapã ha yvýre ho'a ikatu'ýre herahahápe ivaívagui oipe'a, ha ha'e kuéra voi ojereraha tetã mombyrýpe ijokuapy. 3 Pehendu Jacob rogagua, Israel rogagua rembyremi. Pende sy rye guive pogueraha vaekue, che pópe pohupĩ vaekue peju mboyve guive, ko yvy ári. 4 Pende tuja peve upéicha ajapóta, pene akã morotĩmba peve pogueraháta. Upéicha ajapo vaekue, ha akóinte ajapóta. Che jyva ári poguerakóta ha poipe'áta ivaívagui. 5 Mávarepa peẽ che mbojojáta? Mávape ajoguahápa peẽ peje? 6 Penohẽ hyrúgui pende óro, mba'e pohýi ra'ãháme peha'ã pende pláta, pehepy me'ẽ mba'e porã apohápe ojapo haguã peẽme pene tupãrã, ha henondépe pejavy pemomba'e guasu chupe. 7 Peẽ gehupĩ pe ta'ãnga pende ati'ýre ha peraha, pemoĩ ipyenda ári ha upépe opyta ikatu'ýre upégui oku'e. Pesapukaive ramo jepe chupe pejerurévo pytyvõ, nde'ĩri peẽme mba'eve ha peje jopy vaihágui ndaikatúi pende pe'a. 8 Pene mandu'a kóva rehe ha peiporu pene apytu'ũ, peñamindu'u hese pende py'apýpe, peẽ tekove aña. 9 Pene mandu'a umi yma guive ogehu vaekuere. Che hína Tupã ha ndaipóri ambue. Che hína Tupã, ha ndaipóri che mbojojaha. 10 Che amomandu iñepyrũha guive, pe ipahápe ogehútava ha amombe'u ne'ĩrava ogehu, heta ára mboyve. Che ha'e: Umi ha'e vaekue oikóta, ha ajapóta opa mba'e aipotáva. 11 Kuimba'e che aiporavóva kuarahy resẽ guio ahenóita, tetã mombyrýgui óta taguatóicha, ha ojapóta opa mba'e che iñakãme amoĩva. Oikóta opa mba'e ha'e haguéicha, che akãme arekoháicha, upéicha ajapóta. 12 Pehendúke peẽ pende py'a kangýva peimo'áva teko joja mombyryha pende hegui. 13 Amoaguĩma hína che rembiapo pene renohétava jejopy vaígui, ndahi'are mo'ã véima, noĩri mombyry. Siónpe anohéta jejopy vaígui ha che mimbipápe Israélpe ajechaukáta.

Isaiah 47

1 "Eguejy ha eguapy yvýpe, kuñataĩ Babilonia, eguejy, rekúiva nde guapyhágui, caldéo kuéra táva guasu. Nereñembohéra mo'ã véima kuñataĩ juky asymi. 2 Eipyhy nde avati soka ha ejoso trígo. Eipe'a nde rova aho'ia, eipepy nde sái tojekuaa ne retyma rehasávo ysyry kuéra. 3 Eñemboi opívo ha topyta nandi nde ryeguy. Amyengoviáta ne rembiapo vaekue ha ndaipóri che joko vaerã!" 4 He'i Tupã Israelgua marangatúva, ivaívagui ñande pe'áva, hérava Ñandejára ipu'akapáva: 5 "Eguapy kiririháme caldéo kuéra táva guasu, ekañy iñypytũháme, na nde réra mo'ã véigui tetã nguéra ruvicha guasu. 6 Che pochy ramo guare che retãgua ndive, che retã che voi amomará, ha nde po guýpe aheja vaekue ho'a. Ndereiporihurerekói vaekue chupe kuéra. Itujáva ati'ýre remoĩ mba'e pohýi. 7 Ere vaekue: Chéta pende ruvicha opa árape guarã. Ha nderejepy'a mongetái ko'ã mba'ére, ha mba'éichapa repáta na ne mandu'ái vaekue. 8 Ha ko'ágã, kuña revy'a mantéva, ehendúke kóva: Rejeko kyhyje'ỹ rehe nde guapyhápe ha ere nde py'a pýpe: Chétante ha ndaipóri mo'ãi ambue. Ndapyta mo'ãi che ména ha che memby'ýre. 9 Mokõive mba'e ogehúta

ndéve reimo'ã'ÿhágui, peteĩ árape voi: Mena'ÿ ha memby'ÿre repytáta, hetave repaje apo ramo jepe. 10 Nde reko añáme reñeñandu vaekue kyhyje'ÿre. Ere nde pype: 'Ndaipóri che recháva'. Ne arandu ha ne mba'e kuaa nembotavyrá. Ere nde py'apýpe: 'Chétante, ndaipóri mo'ãi ambue'. 11 Cháke oúta hína nde ári ivaíva, ikatu'ÿtava nde pajépe rejoko, nde ári ojeitýta ikatu'ÿre remombi, upéicha háguinte oúta ñerundi reimo'ã'ÿ vaekue. 12 Epyta katu opa nde paje apo reheve, ne kuñataĩ guive rejapo ite vaekue, jahecha maeräpa iporäta ndéve jahecha oĩpa okyhyjéva nde hegui. 13 Nde kueráima ndéve oñemoñe'ẽ vaekuégui. Tou upéicharõ ha ta nde pe'a ivaívagui umi yvága kuaaha, mbyja rehe oma'ẽvo oikuaáva mba'e ñemi, ha jasy pyahu rehe omañávo tomombe'u ndéve ojuhútava. 14 Ñana pirukuéicha umíva okaipáta, nokañy mo'ãi tata rendy ndaha'e mo'ãivagui tatapyĩ ojepe'e haguã. 15 Upéicha opa reíta umi paje apoha ne pytyvõ ite vaekue ne kuñataĩ guive: Peteĩ-teĩ ohóta tape japu rehe ha ndaipóri mo'ãi ñehundígui nde pe'áva."

Isaiah 48

1 Ehendu kóva Jacob rogagua, nde rérava Israel, Judá ñemoñaréva, Ñandejára réra rehe reme'ẽva ne ñe'ẽ, Tupã Israel Jára réra rehenóiva, ndaha'etí ramo jepe añetehápe ha hekópe. 2 Reñembohérava táva marangatu rejekóva Tupã Israel guáre, hérava Ñandejára Ipu'akapáva. 3 Che amomandu ymaite guive upe ojuhútava, ha upéicha háguinte ajapo ha oiko. 4 Aikuaa ne akã kuchuha, nde ajúra hatã fiérroicha ha nde syva vrónseicha. 5 Upévore yma guive, romomandu vaekue, aikuaa vaekue ndéve ojehe mboyve, ani haguã ere: "Che tupã gua'u hína pe ojapo vaekue, che pógui osẽ vaekue ta'ãnga rembiapokue hína upéva." 6 Nde rehendu ha rehecha vaekue opa ko'ã mba'e, ha piko neremomandu mo'ãi? Águive ahendukáta ndéve mba'e ipyahúva, oñemíva, ojekuaa'ÿva, 7 ramónte ojejapo vaekue. Umíva guigua nerehendúiva gueteri ko'ágã ite peve. Upéicha ndaikatu mo'ãi ere: "Aikuaáma voi kuri". 8 Nerehendúi ha ndereikuái vaekue mba'eve, nde apysape ndojerái araka'eve. Aikuaa porã ne tĩ pu'ãha, ha nde sy rye guive nde apeguypegua. 9 Che réra rehehápe ajejoko che pochýgui, ama'ẽvo che jehe ajejoko ani haguã rohundi. 10 Péina romopotĩ, ndaha'etí pláta oñemopotiháicha. Jehasa asy ratakuápe romopotĩ. 11 Che rehehápe ajapo, ndaikatúi che réra oñemomarãvo. Ndaheja mo'ãi avave oñemoherakuã porã che rendaguépe. 12 Che rendu Jacob retã, che rendu Israel, che ahenói vaekue: Che ñoite hína Tupã, upe tenondegua ha pe ipaha. 13 Che pópe omohenda vaekue yvy ipyendápe, ha che akatúape aipyso vaekue yvága. Ahenói chupe kuéra ha ou oñondivepa. 14 Peñembyaty joa ha pehendu: Mávapa pende apytégui omomandu ra'e pe ojuhútava? Che rembiaporavo ojapóta pe che aipotáva Babilonia ha caldeo kuéra ñemoñarére. 15 Che upe añe'ẽ vaekue, chupe ahenói vaekue, chupe ambou vaekue ha ohoha rupi osẽ porãta. 16 Peñemboja ha pehendu kóva: Iñepyrũha guive na ñe'ẽi vaekue ñemiháme, ojehe guive aime vaekue upépe. Ha ko'ágã che, Tupã opa mba'e Jára, ame'ẽ chupe che espíritu. 17 Péicha he'i Tupã Israel Jára marangatúva, ivaívagui nde pe'áva. Che, Tupã nde Jára, rombo'e ndéve ou porãtava rehe ha ahechauka ndéve nde raperã. 18 Rehendu che ñe'ẽ, nde vy'a okakuaa vaerã mo'ã ysyry guasúicha, ha ypu'ã yguasúpe guáicha reñakã rapu'ã vaerã mo'ã! 19 Yvy ku'ícha heta vaerã mo'ã ne ñemoñare, umi nde hegui osẽva yvyku'i ra'ÿi yguasu rembe'ýpe guáicha vaerã mo'ã. Ndojehapo'ói vaerã mo'ã nde réra, ha ndojeíri vaerã mo'ã che renondégui. 20 Pesẽke Babilóniagui! Pekañy caldeagua kuéragui! Pemombe'u ko'ã mba'e sapukái rorýpe, pemyerakuã yvy jere kuévo. Peje: "Ñandejára oipe'a jejopy vaígui hembiguái Jacóbpe." 21 Ha'e kuéra ndaijyuhéiri yvy ojeiko'ÿha rupi ogueraha haguépe chupe kuéra. Chupe kuéra guarã oguenohẽ itágui y. Ojoka upe ita ha osẽ chugui ysyry. 22 Iñañáva peguarã katu ndaipóri py'a guapy, Péicha he'i Ñandejára.

Isaiah 49

1 Pehendu tetã nguéra yguasu mbyte pegua, pejpaysaka tetã mombyry guáva! Ñandejára che renói yvy áriaju mboyve, che sy rye guive che rérare imandu'a. 2 Che jurúgui ojapo kyse puku rãimbe, ipópe che mo'ã, che apo hu'y akuáicha ha che moĩ ihu'y ryrúpe. 3 He'i chéve: "Nde Israel, che rembiguái, nde rehe ajerovia." 4 Che katu ha'e che pype: "Reínte añeha'ã ra'e, ha che kane'õ rei mba'everã." Ñandejára katu oñangareko che rehe, ha Tupã ome'ẽ chéve che rembiapokue repy. 5 Ha ko'ágã oñe'ẽ Ñandejára, upe che apo vaekue che sy rye guive hembiguairã, che rehe ae Jacob ojevy haguã ha'e gotyo ha Israel oñemoĩ ijkére. Che katu tuicha mba'e Ñandejára renondépe, ha Tupã che mombarete. 6 Tupã he'i chéve: "Ndaha'etí

che rembiguairānte roipotáva remoĩ jey haguã hekópe Jacob ñemoñare ha ojevy haguã umi hembýva Israelgui. Romoingóta uvei tetã nguéra resapehárõ, ikatu haguã yvy jere kuévo oñesẽ jejopy vaĩgui." 7 Tupã Israel Jára marangatúva, jejopy vaĩgui oporope'áva, he'i upe tetã ojeapo'ívape, upe oikóva jaheihá ramo, tetã nguérape guarã, mburuvicha jero kuéra rembiguáirõ oiko vaekuépe: "Mburuvicha guasu kuéra oñembo'yta nde rechávo ha ita'yra kuéra ne renondépe oñesũta. Che, opa mba'e Jára, Tupã Israelgua marangatúva, ha ajapóva upe ha'e vaekue, roiporavo haguére." 8 Upéicha he'i Ñandejára: Ou porã vove ndéve rohendũta ha ho'a vai ramo roipytyvõta. Che rojapo ha romoĩ nde rupi añe'ẽ me'ẽ haguã che retãgua ndive, amopu'ã jey haguã hetã, oiko jey haguã hikuái ijyvy teépe opyta vaekue avave'yre, 9 ere haguã ojepokuávape: "Pesẽ katu!" Ha pytũmbýpe oikóvape: "Pejechouka!" Opa tape yke rupi ojuhúta kapi'i, ha umi yvy perõme oĩta hymba rembi'urã. 10 Naiñembyahýiri ha ndaijyuhéi mo'ãi, kuarahy aku ha mbyry'ái noñandu mo'ãi, pe oporoporiahurerekóva niko oisãmbyhýta, ha y hetaha rupi ogueraháta chupe kuéra. 11 Opa che yvyty kuéragei ajapóta tape, ha umi tape po'i ambojojáta. 12 Ema'ẽ, umíva ou mombyry guio, umi ambue ou yvate guio ha kuarahy reike guio, ha umi ambueve Asuán guio. 13 Pesapukái joa yvága kuéra, epopo vy'águi nde, yvy, yvyty kuéra pesapukái rory! Ñandejára niko ombovy'a jey hetã guápe, ha oiporiahurereko mboriahu kuérape. 14 Sión katu he'i: "Ñandejára che reja, Tupã hesaráima che hegui." 15 Peteĩ kuña piko ikatu hesarái imemby kambúgui oiporiahurereko'yre upe chugui osẽ vaekuépe? Ha'e hesarái ramo jepe, che nda che resarái chéne nde hegui. 16 Che po pytépe aha'i nde réra, nde rehe che mandu'a mante. 17 Toiko Pya'éke umi ne mopu'ã jeýva, ha tosẽ umi nde reity vaekue yvýre ha ne myangu'i. 18 Ema'ẽ nde jere kuévo ha ehecha. Opavave oñembyaty ha ne rendápe ou joa. "Che, opa mba'e Jára, añe'ẽ me'ẽ che jehe voi. Opa umíva ha'éta jeguaka remoíva nde jehe, mba'e jeguáicha kuñataĩ oñemoíva omenda haguã. 19 Umi nde tapere, ha ne retã ojeiko'yha, michĩtama umi oúvape guarã. Umi ne rundi vaekue ohóma mombyry. 20 Ha umi ne memby nde hegui ojepe'a vaekue, he'íta nde apysápe: "Ko tetã michĩ oréve guarã. Eme'ẽna peteĩ roiko haguãme." 21 Nde katu eréta nde pype: "Mamógui piko osẽ chéve ko'áva? Che niko apyta vaekue che memby'yre ha ikatu'yre che memby. Che retãgui mombyry ha cheño aiko vaekue. Máva piko omongakuaa chéve ko'áva? Mamo oiko ra'e?" 22 Ñandejára he'i péicha: "Amopu'ãta che po tetã nguéra gotyo, ha ahupíta che poyvi veve ohecha haguã ha'e kuéra. Jyva ári oguerúta hikuái nde ra'y kuérape ha nde rajy kuérape ati'yre. 23 Nde rerekuáta mburuvicha guasu kuéra ha ne mongakuaaha itajýra kuéra. Ojayvýta yvy peve ne renondépe, oheréita nde py rehegua yvy tĩmbo, ha reikuaáta cheha opa mba'e Jára, noñemotĩriha che rehe ojeroviáva." 24 Ikatu piko ojepe'a kuimba'e py'a guasúgui upe ñorãirõhágui oguerúva? Térã okañy chugui upe oñemyakãsã vaekue ñorãirõháme? 25 Ñandejára he'i péicha: Ipy'a guasúvagui aipe'áta upe ñorãirõhágui oguerúva ha aipe'áta chugui upe oñemyakã sãva. Che voi ambohováita umi nde rehe oñemoísévape, ha nde ra'y kuérape jejopy vaĩgui aipe'áta. 26 Ipo guýpe nde rerekóvape ho'o tee che ha'ukáta, ha huguýpe amonga'úta kaguy pyahúpe ramo guáicha. Ha upéicha oikuaáta opavave, che, opa mba'e Jára, ha'eha upe nde pe'áva jejopy vaĩgui, ha upe ne renohéva ha'eha Imbaretéva Israelgua.

Isaiah 50

1 Mamo piko oime pe kuation ame'ẽ vaekue pende sýpe aheja ramo guare chupe? Térã mávape piko che pome'ẽ ra'e tembiguáirõ amyengovia haguã chupe che mba'e porukue? Pene rembiapo vaikuére peñeme'ẽ kuri ha pene añanguére oñeme'ẽ pende sýpe jueja kuation. 2 Mba'ére piko aju ramo ndaipóri avave? Mba'ére piko pohenói ramo avave na che rendúi? Peimo'ã piko ra'e ndaikatuiha poipe'a jejopy vaĩgui? Peimo'ã piko ra'e ndaikatuiha pene sã amondoho? Che akororõnte ha hypa pe yguasú, ha ysyrygui ajapo yvy ojeiko'yha. Pira kuéra yuhéigui omanomba ha itujupa ndaiporivéigui y. 3 Che amondehũ yvága ha ñembyasy aópe añuãmba. 4 Ñandejára che reko mbo'e amokyre'y haguã che ñe'ẽme ikane'õvape. Ára ko'ẽre oñe'ẽ che apysápe ahendu haguã hemimbo'e. 5 Ñandejára oipe'a che apysa, che ndajokói chupe ha ndaguevíri. 6 Amoĩ che ape che nupásévape ha che rendyva'õvagui ndajehekýiri. Che rova pete ha che rova rehe ondyvúvagui che rova namokañyi. 7 Ñandejára upe che pytyvõva. Upévale nañandúi ajehova api ramo, añemohatã itáicha, aikuaa rupi nañemotĩ mo'ãiha. 8 Agui oĩ upe osẽva che rehehápe, mávapa oguerereko he'i vaerã che rehe? Jaha ñañoombojovake! Oguererekóva he'i vaerã che rehe, toñemboja ha te'i! 9 Ñandejára upe che pytyvõva, mávapa che

moĩ vaíta. Che rehe ija'e'ỹva opa reíta, umi ao yso ho'upa vaicha. 10 Máva pende apytéguipa omomba'e Ñandejárape ha ohendu hembiguái ñe'ẽ? Oguata ramo jepe pytũmbýpe ha mba'eve nahesakãi chupe, tojerovia Ñandejára rehe ha tojeko Tupã rehe. 11 Peẽ katu tata pehatapyñaáva ha pembosako'íva hu'y rendy, pe'áta pende rata teépe, pende hu'y rendýpe peje kutúta. Ñandejára ipo rupi oja póta, pejepysóta jeiko asy pa'ũme.

Isaiah 51

1 Pehendúke peẽ pehayhúva teko joja, ha peikoséva che rape rupi, he'i Ñandejára. Pema'ẽ pe ita guasúre peñekytĩ haguégui, ha pe itaty rehe peñerenohẽ haguégui. 2 Pema'ẽ pende ru Abraham ha pende sy Sara rehe. Ha'eño ramo guare ahenói vaekue chupe, ahovasa ha amboheta iñemoñare. 3 Ñandejára ombovy'a rire Sión, ombovy'a rire itapere, ha'e ojapo rire yvy ojeiko'ỹhágui yvotyty ha yvy perõgui Ñandejára vy'aha, upépe oíta tory ha vy'a, ñemomba'e guasu mba'e pu porãme. 4 Pejapysaka che rehe che retãgua, Ehendu ko ha'éva che retã: Che hegui osẽta tembiapoukapy, ha teko joja che mba'éva ohesapéta tetã nguéra. 5 Peteĩ sapy'aitépe teko joja che mba'éva amoguahẽta, jejopy vaĩgui ñesẽ che amoĩva ko'ẽ júicha iñapysẽta, pyapy mbaretépe aisãmbyhýta tetã nguéra. Tetã nguéra yguasu mbyte pegua oĩ che ra'arõvo ha che pyapy mbarete rehe ojerovia. 6 Yvága gotyo pejesaupi ha yvýre pema'ẽ. Tataticha opa reíta yvága kuéra, yvy ao tujáicha osoropáta ha yvypóra ñati'ũicha omanombáta. Ivaívagui ñesẽ arúva, opa árape guarãma, teko joja che amoĩva, ndopa mo'ã véima. 7 Pehendu peẽ peikuaáva teko joja, Perekóva pende py'apýpe che rembiapoukapy. Ani pekyhyje ñe'ẽ reitýgui, ani peje py'apy ñe'ẽ meguã rehe. 8 Yso okarúta hese kuéra okaruháicha aóre, uñe okarúta hese kuéra okaruháicha ovecha raguére. Teko joja che mba'éva, opa árape guarã. Ivaívagui ñesẽ che amoĩva, ndopa mo'ãvéi. 9 Néike, epáyke ore Jára, eiporu nde pyapy mbarete! Umi ára ohasa vaekue ramo guaréicha. Nde rembo'i sa'i vaekue Rahab, rehundi yguasu pegua teju jagua. 10 Nde rembohýpa vaekue yguasu, y aty guasu hypy etéva, ha yguasu ruguágui rejapo tape ohasa haguã oñerenohẽva tembiguái rekógui. 11 Upéicha avei ou jeýta umi Ñandejára oyoráva, ha Siónpe oikéta osapukái rorývo, vy'a pavẽ omyakãta chupe kuéra, tory ha vy'a chupe kuéra omoirúta, tasẽ ha vy'a'ỹ opa reíta. 12 Néike, che voi romokyre'ỹ. Mávagui piko rekyhyjéta yvypóra? Kapi'icha ikangývagui piko? 13 Nde resaráita piko nde Jára ha nde Apoharégui, oipyso vaekue yvága ha omboguapy vaekue yvy? Reryrýita piko mante rei, ipochy ramo umi ne ndive ojopýva ha oĩva ne rundi haguãicha? Mamo piko oime umi ipochýva? 14 Peteĩ sapy'a itépe opoíta hikuái umi oñemyakãsã vaekuégui, Nomano mo'ãi pe yvy kuápe ha ndopyta mo'ãi hembu'u'ỹre. 15 "Che hína Tupã nde Jára, yguasu ambokacha ha okororõ ypu'ã, che réra, opa mba'e Jára ipu'akapáva, 16 aipyso vaekue yvága ha amohenda yvy. Che amoĩ nde jurúpe che ñe'ẽ ha che pópe romo'ã. Che ha'e vaekue Siónpe: 'Nde hína che retãgua.'" 17 Néike, epáy Jerusalén ha epu'ã. Nde Jára pógui remboy'u ipochykue, ha remboy'upaite vaekue. 18 Ne memby kuéra apytépe, ndaipóri ne sãmbyhyharã, remongakuaa vaekue apytépe, ndaipóri ne mboguata vaerã. 19 Ko'ã mokõi mba'e ivaíva ou nde ári: ne retã oñehundi ha oñemoperõ. Mávapa nde poriahurerekóta? Ñembyahýgui ha ñorãirõme oñemano. Mávapa ne mbyasýta? 20 Ne memby kuéra ikangypa, ojepyso umi tape ku'áre guasu pytäicha iñuhãme. Ipochygui, Ñandejára chupe kuéra oinupã, ne Tupã chupe kuéra ombyepoti. 21 Upévore ehendu kóva, táva jaheipy, reka'úva ha ndaha'éi kaguýpe. 22 Tupã nde Jára, osẽva nde rehehápe, he'i: "Aipe'áta nde pógui upe reka'uha neremboy'u mo'ã véima che pochykue. 23 Amoíta, umi nde rehe oñemboharái vaekue pópe. Umi ndéve he'i vaekuépe: 'Ejepysy yvýre torohasa nde ári.' Ha nde rejepyso vaekue yvýre, ojehasa haguã nde ári tapére ramo guáicha."

Isaiah 52

1 Néike, Sión, epáy ha eñemombarete. Jerusalén, táva marangatu, emonde nde ao iporãvéva. Umi mombyrygua, tekove potĩ'ỹ, *f** ndoike mo'ã véima nde pype. 2 Epu'ã Jerusalén, eityvyro nde jehegui yvy tímbo, eñemoĩ nde guapyhápe. Sión, kuñataĩ reñemyakãsã vaekue, eipe'a mba'e pohýi nde ati'ýgui. 3 Péicha he'i Ñandejára: "Noñeme'ei vaekue chéve mba'eve pende rehe, tembiguáirõ peje reraha ramo guare. Ha che name'ẽ mo'ãi avei, poguenohẽ jeývo tembiguái rekógui. 4 Iñepyrũháme che retãgua oho vaekue Egítope ha oiko upépe mombyrygua ramo. Upéi katu Asiria ojopy hendive reiete. 5 Ha mba'e piko pe ko'ágã ahecháva? Reiete che

retãgua ojereraha Babilóniape. Umi oguerekóva ipo guýpe, osapukái joa ojejapógui ha che apo'i mante rei. 6 Upévale che retãgua oikuaáta che réra ha ágãnte ohecha kuaáta cheha upe ha'e vaekue: 'Ápe aime!'" 7 Iporãite piko jahecha ou ramo umi yvyty rupi ñe'ẽ porã reruha py'a guapy omombe'úva, omomarandúva ñesẽ jejopy vaígui ha he'íva Siónpe: "Ne Tupã, mburuvicha guasu!" 8 Ehendu, oñe'ẽ hatã umi mombyry oma'ẽva ha oñondivepa osapukái rory, ohechágui hesa tee rupi Ñandejára ou jeyha Siónpe. 9 Pesapukái joa vy'águi, Jerusalén tapere kuéra! Ñandejára ombovy'a jey hetã guápe ha imba'e jey Jerusalén! 10 Ñandejára ohechauka ipokatu opa tetã renondépe. Yvy jere kuévo ojekuaáta Tupã ñande pe'a hague jejopy vaígui. 11 Néike, pesẽ katu Babilóniagui. Ani pepoko mba'eve ipotĩ'ỹvare, pesẽ katu Babilóniagui. Pene potĩke peẽ perojáva Ñandejára rembiporu! 12 Ha natekotevẽ mo'ãi pesẽ pya'e, natekotevẽ mo'ãi pesẽ sarambi kuépe, pene renonderã ohógui Ñandejára, ha pende rapykue guio pene mo'ã Tupã Israel Jára. 13 Che rembiguái oñakã rapu'ãta, ojuhupi ha oñemoíta yvate. 14 Heta oñemondýi vaekue ohecha ramo chupe, ndojoguavéigui yvypórape, 15 upéicha avei, chupe ohechávo opa tetã opytáta ijurujái ha mburuvicha guasu kuéra iñe'ëngúta. Ohecha ha oikuaátagui upe ohendu'ỹ vaekue, araka'eve.

Isaiah 53

1 Máva piko ogueroviáta upe rohenduka vaekue? Mávape piko Ñandejára oikuaauka ipokatu? 2 Okakuaa mba'e rokýicha henondépe ha yvyra rapóicha yvy perõme. Ha'e naiporái ha ndoguerekói mba'eve ñama'ẽse haguã hese. 3 Ojeapo'i ha ojejei chugui, opa mba'e hasy chupe, jeiko asýre ojepokuaa, ojejere chugui ndojehechaséigui chupe. Rogueroko ijaheipy ramo ha ndorojapói mba'evérõ. 4 Ha'e katu ogueraha ijapére ñane mba'asy ha ogueropu'aka opa mba'e hasýva ñandéve. Ñande ñaimo'ã, Ñandejára oinupã hague chupe, ombyepoti ha omotĩndy hague. 5 Ha'e ojekutu ñane tĩ atãnguere, ñane rembiapo vaikuere oñemyangu'ipa. Ho'a hi'ári pe ñenupã oguerúva ñandéve py'a guapy, ha ijekutukue rupi jakuera ñande. 6 Ovecha okañy vaekuéicha, jaiko vaekue ñane akãre, Ñandejára katu omoĩ ijati'ýre ñane rembiapo vaikue. 7 Oñeñemboharáivo hese, ha'e oñemomirĩnte, ha nde'íri mba'eve. Ojereraha ovecha ra'ýicha ojejuka haguãme, ha'e katu okirirĩnte ha ndo jejuru pe'ai, ovecháicha oñeñapĩ ramo. 8 Ojereraha jepokuapy, hekope'ỹ oñembojovake, ha avave ndojepy'apýi hese. Ojehapo'o ko yvýgui, ha ojejuka, che retãgua rembiapo vaikuere. 9 Oñeñotỹ mba'e vai apoha apytépe, hembiapo vaíva ykére ityvy oñemoĩ, ndojapói ramo jepe ivaíva ha ijurúgui nosẽi japu. 10 Jeiko asýpe, Ñandejára ojopyse vaekue chupe. Ha oñeme'ẽ haguere jeiko asýpe tembiapo vaikuere, oikove pukúta ha ohecháta iñemoñare. Ñandejára rembipota oikóta ha'e rupi. 11 Hetaite oiko asy rire, ohecháta ára sakã, ha ovy'áta oikuaávo. Ñandejára rembiguái marangatu oipe'áta ivaívagui hetápe, ogueraháttagui ijapére umíva reko vaikue. 12 Upévale Tupã omohendáta chupe karai guasu kuéra apytépe, Poguasu ndive oikéta mba'e ñemboja'ópe, oñeme'ẽ haguere omano haguã, oñemoĩ iñangaipáva apytépe. Ha'e katu ohupi ijati'ýre yvypóra angaipa, ha oñembo'e hembiapo vaívare.

Isaiah 54

1 Esapukái vy'águi kuña ikatu'ỹva ne memby ha ne memby'ỹ vaekue, epurahéi rory nde na ne membýi vaekue araka'eve, he'ígui Ñandejára: "Kuña ojeheja rei vaekue imemby hetavéta kuña omenda vaekuégui." 2 Embotuichave nde róga vakapí, eipyso kyhyje'ýre pe reñemo'ãha, embopukuve isã, eikutu porã umi yvyra hakua, 3 rejepysótagui nde akatúa ha nde asu gotyo. Ne ñemoñare heta tetãre oñemomba'éta ha oikóta umi táva ko'ágã ojeiko'ýháme. 4 Ani rekyhyje, nereñemotĩ mo'ãi, ndaipóri mo'ãi mba'érepa reiko haguã tĩndyhápe. Ne kuñataĩme guare akã hatãnguégui reñembyesaráita, na ne mandu'a mo'ávái reiko hague mena'ýre ijaheipýrõ, 5 omendáttagui nde rehe nde Apohare, hérava opa mba'e Jára ipu'akapáva, ivaívagui nde pe'áva, Tupã Israelgua marangatúva, ko yvy tuichakue Jára. 6 Nde vaekue peteĩ tembireko pyahúicha, rejeheja rei ha revy'a'ỹva. Ñandejára katu ne renói jey ha he'i ndéve: 7 "Sapy'a mínte roheja kuri ha che py'aite guive roguereko jeýta che mba'e ramo. 8 Che pochy rendýpe nde hegui akañy vaekue sapy'aite, ha upéicha ramo jepe, ymaite guive rohayhu che py'aite guive." Péicha he'i nde Jára ivaívagui nde pe'áva. 9 "Añe'ẽ me'ẽ haguéicha Noépe, y ojaho'ipa ramo guare yvy, nambojaho'i mo'ã veimaha ýpe yvy, upéicha añe'ẽ me'ẽ ko'ágã ne ndive nda che pochy mo'ã véima ha ndajahéi mo'ã veimaha nde rehe. 10 Hendágui ojei ramo jepe, ha ovava yvyty kuéra, ndojei chéne nde hegui

che mborayhu, ha che ñe'ẽ me'ẽ py'a guapy rehegua ndovavái chéne." He'i nde Jára nde rayhúva. 11 "Rejejopy vaíva, rejepy'apýva, revy'a'ýva! Che voi amboguapýta nde ita kuéra ita jegua hũ ári. Ne pyenda ramo amoíta ita jegua hovy. 12 Nde róga yvate kuéra ajapóta ita jegua pytãgui, ne rokẽ nguéra, ita jegua rovyũgui, ha nde tápia kuéra ita jeguãgui. 13 Che ahekombo'éta ne memby kuérape. Opavave oiko porã itereíta. 14 Teko joja ne mombaretéta, rejeíta jejopy ha kyhyjégui, ñemondýi guasu na nde py'apy mo'ãvéi. 15 Oĩ ramo ondyryva nde rehe, ndaha'e mo'ãi che ahatapyñãgui, ha nde hína upe nde pu'akátava hese. 16 Che hína upe ajapo vaekue fiérro rehe omba'apóvape, tata ombojepotáva ha ojapo hembiporurã. Che ajapo vaekue oporohundívape oporohundi haguã. 17 Ha ndaipóri gueteri oikuaáva mba'épepa ikatúta ne rundi. Rembotýta nembojovakeséva juru. Kóva oñeme'éta Ñandejára rembiguái kuérape: Che amyakã rapu'ãta chupe kuéra." Ñandejára upe oñe'ëva.

Isaiah 55

1 "Opa pende yuhéiva peju pey'u. Pende viru'ýva peju, reínte toñeme'ẽ peẽme trígo. Toñeme'ẽ avei kamby ha kaguy, pehepy me'ẽ'ýre. 2 Maerã piko peme'ëta viru ndaha'éirõ tembi'úre, ha pene rembiapokue repy, na pene mohyguatã mo'ãivare? Pejapo ha'éva ha pekaru porãta, pe'úta umi mba'e hevéva. 3 Peju che rendápe ha pejapysaka, pe che rendu ha peikovéta. Ajapóta pene ndive ñe'ẽ me'ẽ opa árape guaráva, ambyajévo péicha umi mborayhu ñe'ẽ ame'ẽ vaekue Davidpe. 4 Che amoĩ chupe mba'e rechaha ha mba'e renduha ramo tetã nguéra peguarã. Huvicha ha heko mbo'eha ramo. 5 Nde rembyatýta tetãgua reikuaa'ývape ha pya'e oúta ne rendápe, che, Tupã nde Jára, Israelgua marangatúva, rombojerovia haguére. 6 Peheka Ñandejárape ikatu aja pejuhu chupe, pehenói chupe hi'aguĩ jave. 7 Iñaáva toheja hape vai, mba'e vai apoha anive oguereko iñakãme ivaíva. Pejere Ñandejára gotyo, ha'e pende poriahurerekóta, pejere Tupã gotyo, ha'e niko ipojera oheja rei haguã ñandéve ñane angaipa. 8 Che remiandu ndaha'ei pene remiandúicha ha pende rape ndaha'ei che rapéicha, he'i Ñandejára. 9 Yvága oĩháicha yvate yvýgui, péicha che rape ijyvateve pende rapégui ha che remiandu pene remiandúgui. 10 Ama ha y rypy'a oquejyháicha yvágagui ha ndojevýi, omohe'õ mboyve yvy, heñói haguã mba'e ra'ýi oñemitývape ha oĩ haguã tembi'u okarúvape guarã. 11 Péichata pe ñe'ẽ oséva che jurúgui, ndojevy mo'ãi che rendápe, ojapo'ýre che rembipota, ha oikopa pe che ha'e vaekue. 12 Peẽ pesëta upégui vy'a pópe, pehóta pene retãme py'a guapýpe. Osapukái roryta yvyty ha yvy pu'ã pende rechávo, ha ka'aguy pegua yvyra ojepopete joáta. 13 Javorái oĩ haguépe okakuaáta kuri'y, pyno rangue hokyta asuséna. Omoherakuã guasúta Ñandejárape, ha'éta mba'e rechaukaha ndojei mo'ã véimava araka'eve."

Isaiah 56

1 Ñandejára he'i: "Pejapo heko joja ha hekópe guáva Oguahẽ mbotáma ára ivaívagui oñesẽ haguã ha teko joja che mba'éva oĩma ojechauka haguãicha. 2 Ovy'a ite vaerãpa upe ojapóva upéicha ha oñemohatã hembiaopópe ojejokóvo pytu'uha ára momarãgui ha mba'e vai apógui!" 3 Mombyrygua ojapóva Ñandejára rembipota, ani he'i: "Ñandejára che mboyke hetã guágui." Ha pe ikatu'ýva ita'ýra ani he'i: "Che niko yvyra pirukuéma." 4 He'ígui péicha Ñandejára: "Umíva ombyaje ramo che pytu'uha ára, ojapo ramo che rembipota, ha oñemohatãrõ che ñe'ẽ me'ẽme, 5 che ame'ëta chupe kuéra mba'e iporãvéva ta'ýra ha tajýragui. Héra kuéra ojehaíta opa árape guarã che tupaópe ha ikorarapy jere rye pýpe. Ame'ëta chupe kuéra téra opa árape guaráva, ojepe'ave'ý vaerã araka'eve. 6 Ha umi mombyrygua oikóva che rape rupi ojapo haguã che rembipota, che rayhu, ha oiko haguã che rembiguái ramo, ombyaje ha nomomarãirõ pytu'uha ára ha oñemohatã che ñe'ẽ me'ẽme, 7 arúta chupe kuéra che yvyty marangatúpe ha ambovy'áta che ñembo'e rógape. Arohoryta che altárpe imymbahapy*f** ha imymbajuka,*f** che rógare oje'étagui opa tetãme guarã, ñembo'e róga." 8 Péicha he'i Ñandejára, ombyatýva Israelgua isarambi vaekuépe: Umi oñembyaty vaekuépe ambojo'avéta. 9 Tymba ñu ha tymba ka'aguy, pejúke ha pe'upa che ovecha kuéra. 10 Umi che retã guáre oñangarekóva, hesatũmba. Ndohechá mba'eve. Ha'e kuéra niko jagua oñarõ'ýva. Oñeno ha oñe'ẽ reipa, okesénte voi. 11 Ha'e kuéra niko jagua ñembyahýi hyguatã'ýva. Umívajeko tetãgua rerekua! Ndohecha kuaái mba'eve. Peteĩ-teĩ oho hape rupi, oĩ haguéicha imba'erãvante oheka. 12 He'i joa ojupe: "Jahápy jaru kaguy ha mba'e iro poráva jaka'u haguã. Ha ko'ërõ upéichata avei, téra iporãvéta."

Isaiah 57

1 Ijohéi pyréva omano ha avave ndojepy'apýi hese, karai Imarangatúva opa ko yvy ári ha avave ndohecha kuaái, omanóvo ha'e oñerenohẽ ivaívagui, 2 ha oíke py'a guapýpe. Tape karẽ'ýre uguata vaekue ko'ágã opytu'u ityvýpe. 3 Peñemboja peẽ paje apoha ñemoñare, pende ru, kuimba'e hambirekógui opoíva ha pende sy, kuña reko vai. 4 Mávare piko peñembohory, ha peñemohembe jeguaru? Mávape piko peñemokũsẽ? Na peẽi nga'u piko hína peẽ tekove otĩ'ỹ, ñemoñare okára? 5 Peẽ pende rakuchi rendýva umi tajy máta guýre, opaichagua yvyra guasu guýpe, ha peikuave'ẽva mymbajuka*f** ramo mitã umi ysyry rembe'ýre ha umi ita guasu pa'ũ rupi. 6 Israel, nde remomba'e guasuse uvei ysyry pegua ita sýi, upépe rereko ne rendaguã. Chupe kuéra rehekuavo kaguy ñekuave'ẽ ha reme'ẽ vaekue ne mba'e kuave'ẽ*f** Ha opa ko'ã mba'e piko che arohorýta? 7 Umi vvyty yvate rupi remoĩ nde rupa, ha upépe avei rejupi reikuave'ẽ mymbajuka. 8 Nde rógã rokẽ kupépe remoĩ ne tupã gua'u tie'ỹ. Che hegui nde resarái, reñemboi ha reñeno nde rupa porãme. Reñemongeta kuimba'e reñenoséva ndive ha ne tupã gua'úre rema'ẽ. 9 Reho pya'e vaekue tupã Mélec renda gotyo ha reraha ñandyry ha mba'e ryakuãita. Remondo mombyry ñe'ẽ rerahaha remoguahẽ meve omanóva retãme. 10 Ne kane'õ ramo jepe, hetaite reguata haguére, nderéi vaekue: "Ambopo'íma!" Rereko vaekue nde pópe ne rembi'urã ha upévale na ne kane'õiva. 11 Máva piko umi tupã rerekóva ha remomba'e guasúva, che myengovia haguã hese kuéra ha reñembyesarái ete che hegui? Nde na che momba'e guasúirõ, akirirĩte ha ajapo ndahechái ramo guáicha. 12 Ko'ágã katu amombe'úta ne rembiapo vaikue, nde reimo'áva nde reko potíha. 13 Resapukáirõ rejerurévo pytyvõ, ne tupã gua'u kuéra na ne pytyvõ mo'ãi ha ivaívagui na ne renohẽ mo'ãi. Chupe kuéra ogueraháta yvytu, peteĩ jepejúpe opa reíta. Che rehe ojeroviáva katu, hetãme ovy'áta ha oikóta che vvyty marangatúpe. 14 Upérõ oñehendúta: "Pembosako'i tape ojoja porãva, peipe'a umi mba'e ojokóva ohasa haguã che retãgua." 15 Pe yvatetegua opa ára oikovéva ha hérava marangatúva, he'i péicha: "Che rekoha marangatu oĩ ijyvatehápe ha aiko avei imboriahu ha ojepy'apýva ndive, amokyre'ỹ ha ambovy'a haguã chupe. 16 Ndaiko mo'ãi aja'o manté che retã guápe, ha nda che pochy mo'ãi opa ára hendive. Che pochy mantérõ niko, yvypóra che ajapo vaekue ndovy'a mo'ã véima che ndive. 17 Israel rembiapo vaikuére che pochy vaekue ymave, ainupã ha ajei vaekue chugui. Ha'e niko opu'ã vaekue che rehe ha oiko iñakãre. 18 Ahecha hembiapokue, amongueráta, amombytu'úta ha ambopy'a guapy paitéta. Ambovy'a jeýta ovy'a'ývape, 19 ha ha'éta opavavépe: 'Py'a guapy mombyry guápe ha umi aguĩ oikóvape avei! Che amongueráta che retã guápe!' 20 Iñañáva katu ojogua yguasu pochýpe ikatu'ýva uguapy ha oguerojáva tuju ha mba'e ky'a. 21 Iñañáva peguarã ndaipóri jeiko porã." Tupã upe he'íva.

Isaiah 58

1 Ñandejára he'i chéve: "Eñe'ẽ hatã kyhyje'ýre, trompéta púicha esapukái. Ha ekaguai che retã guáre, hembiaapo vaikuére ha Jacob ñemoñarére, iñangaipáre. 2 Ára ko'ẽ rehe che reka ha ovy'a joa hikuái oikuaágui che rape, ha'e ramo guáicha tetã hembiaapo porãva ha nomboykéiva che rembiapoukapy. Ojerure chéve tembiapoukapy heko jojáva ha ovy'a ite gua'u oñembojávo che rehe, 3 ha he'i hikuái: 'Maerã piko jahasáta karu'ýre ndohecháirõ Tupã? Maerã piko jahasa asýta, ha'e ndohecha kuaái ramo?' Pekarũ'ýha árape, peheka pene mba'erávante ha pejopy pene mba'apohára ndive. 4 Pekarũ'ýha árape peñoñe'ẽ api, petaky ojuehe, ha peñonupã mbarete. Peichagua karu'ỹ ani pejapo peipota ramo yvágape oñehendu pene ñe'ẽ. 5 Peichagua nga'u piko pe che aipotáva, yvypóra oñemomirĩ ramo? Che piko aipota pembojayvy pene akã takuáraicha, peñemonde ao vosakuépe ha peñeno tanimbu ári? Upévape piko pembohéra 'karu'ỹ' ha 'ára Ñandejárape ombovy'áva'? 6 Pejavy. Karu'ỹ che aipotáva hína kóva: pepoi umi yvyra kuápe oívagui hekope'ỹ, pemondoho tukumbo oporoapytíva, pepoi oñeñapytívagui ha pemondoho sã opaichagua. 7 Pemboja'o pene rembi'u Iñembyahýivape hoga'ývape pende rógape pemoguahẽ, ijopívova pemonde ha ani peñemboyke pene pehẽnguégui. 8 Upérõ che pohesapéta ko'ẽ júicha ha pya'e eterei pekueráta pende aígui, pende reko joja ohóta pene renonderã ha Ñandejára reko mimbipa pende rapykuéri. 9 Upérõ pesapukáita ha Ñandejára pene rendúta, pejeruréta pytyvõ ha he'íta: "Ápe aime". Peipe'arõ mba'e pohýi oporojopýva, ndapeporoguererekóirõ tesápe ha na pende juru pochýi ramo, 10 pemboja'órõ pene rembi'u Iñembyahýivape ha pejihúrõ oikotevévape, pene mba'e

resapeha hendýta pytũmbýpe, ha nde pype iñypytũva asaje pytéicha hesakãta. 11 Ñandejára pene sãmbyhy mantéta, pene mongaru ryguãtãta yvy ojeiko'ỹháme, pene mbohete mbaretéta ha peẽ ha'éta yvotytyicha hi'y hetáva ha yvũicha hypa'ỹva. 12 Umi nde taperekue oñemopu'ã jeýta ha umi pyenda ymaite guare oñemoĩ jeýta. Peñembohérata óga jero'a myatyrõha ha tape tuja mbopyahuha. 13 Pembyajérõ pytu'uha ára, napemba'apói ramo che ára marangatúpe pembohérarõ pytu'uha ára: "Javy'aha" ha Ñandejára ára: "Imomorãmbý", ha pembyajérõ napesẽivo peguata, térã napeñeme'ẽivo pene rembiapópe pene mba'erãva rekávo, 14 péicha pejapórõ, pende Járare pejuhúta pende vy'a, che pohupíta umi yvyty rupi kavaju ári guáicha, ha pombovy'áta pende ru Jacob yvýpe." Péicha he'i haguére Ñandejára.

Isaiah 59

1 Ñandejára nda ipo mbykýi ikatu'ỹ haguã oporope'a ivaívagui ha ha'e ndaijapysapéi ikatu'ỹ haguã ohendu. 2 Pende reko añanguénte pene momombyry Tupãgui ha pene angaipágui ha'e oñomí hova, nohenduséigui. 3 Pende po icy'apa tuguýpe ha pene kuã, porojuka kuégui. Pende jurúgui japu mante osẽ, pende ahy'ópe ñaña mante hyapu. 4 Mbojovakehápe ndaipóri he'íva añetegua, avave ndohékái hekópe guáva. Japúrente uvei ojerovia, ha ñe'ẽ japúnte voi ojeporu. Ñañágui ha'e kuéra ipuru'a, ha imemby, porojuka. 5 Mbói rupi'a pe ha'e kuéra omoñenóva ha ñandu renimbo pe ha'e kuéra oipyaháva. Omano umi ho'úva hupí'a, ha ojejoka ramo osẽ chugui mbói. 6 Umi ñandu renimbógui ndojejapói ao. Ndaipóri ikatúva oñemonde pe ha'e kuéra oipyahávape. Porojukánte voi pe ha'e kuéra ojapóva, ha upevarãnte ipo omongu'e. 7 Ipy oiporu pya'e ivaíva rekávo, hagẽ oporojuka rei haguã. Ñañánte voi pe iñakãme oguerékóva, ha umi ohasaha rupi, ñehundi ha tapere mante oheja. 8 Ha'e kuéra ndoikuaái py'a guapy rape, hekópe guáva ndaipóri hembiapópe. Tape ha'e kuéra oipykúiva ikarẽ, umi rupi oikóva ndojuhúi py'a guapy. 9 Upévore oñemomombyry ñande hegui upe hekópe guáva ha na ñande rupytyi teko joja. Ñaha'arõ vaekue tesape ha ou pytũ, ára sakã ñaha'arõ, ha jaiko pytũmbýpe. 10 Jajepovyvy ogyke rehe ohecha'ỹ vaicha ha umi hesa'ỹ vaicha javava. Asaje pyte ñañepysãnga, pyhare ramo guáicha ha hesãiva apytépe jaiko omanóvaicha. 11 Opavave ñakororõ vaekue jaguaretéicha ha ñane pyahẽ pykasúicha. Ñaha'arõ ivaívagui ñesẽ ha noguahẽi, ñaha'arõ ñesãsõ ha oĩ mombyry. 12 Ore rojapo ne renondépe heta mba'e ivaíva, ore angaipa voi oñe'ẽ vai ore rehe. Ore añangue ore moirũ, ha rohecha kuaa rojapo hague ivaíva. 13 Ropu'ã vaekue ore Járare ha ore resarái chugui, rojei ore Tupãgui ha ndorohovéi hendive, roñe'ẽ ñeporonupã ha guasu apíre, rombojy ore akãme mba'éichapa roporombotavýta. 14 Pe heko jojáva ndojeapói mba'eve ramo, hekópe guáva opyta mombyry, pe añeteguáva oñepysãnga umi okaháre ha pe teko jeroviaha ndojuhúi hendaguã. 15 Hova mokõi'ỹva ndaiporivéi mamove, ha pe ivaíva ndojaposéivagui ojepe'a pe oguerékóva. Ñandejára ipochy ohechávo ndaiporiha teko joja. 16 Ñandejára oñemondýi ohechávo ndaiporiha ko'ã mba'ére ojepy'apýva. Upérõ oiporu ipyapy mbarete, ha Ha'e voi hese kuéra opu'ã. 17 Ha'e omoĩ teko joja ipyti'a mo'ãha ramo ha iñakã ári, omoĩ ivaívagui ñesẽ, akã mo'ãha ramo. Oñemonde poromyengovia aópe ha pochy rendy ahojápe oñeñuã. 18 Ñandejára omyengoviáta peteĩ-teĩme hembiapokuére. Hese ija'e'ỹvape oinupã pochyta, hese oñemoivape oñeñandukáta. Tetã mombyry guápe omyengoviáta hembiapokuére. 19 Kuarahy reike guive ombyajéta hikuái Ñandejára rera, ha kuarahy resẽ guive ohecháta heko mimbipa, oútagui ha'e y osyry hatã vaicha, yvyty ratãme oñemyañáva. 20 Siónpe heko vaigui opoíva, Jacob ñemoñare heko pu'ãgui ojehejáva, oúta oguenohẽvo. Ñandejára he'i péicha. 21 "Kóva che ñe'ẽ me'ẽ pene ndive, he'i Ñandejára: 'Che espíritu ame'ẽ vaekue ndéve, che ñe'ẽ amoĩ vaekue nde jurúpe, ha ndo'a mo'ãi, nde juru ha ne ñemoñare jurúgui araka'eve, opa árare guarã.'"

Isaiah 60

1 Epu'ã Jerusalén, mimbipápe ejaho'i, péina oguahẽma nde resapeha ha Ñandejára reko mimbipa hendy nde ári! 2 Pyhare yvy ojaho'i, ha tetã nguéra pytũme oñeñuã, Ñandejára katu nde ári ojajáita, ha heko mimbipa nde ári ojechaukãta. 3 Tetã nguéra oúta nde resapeha gotyo, ha mburuvicha guasu kuéra ne ko'ẽju mimbipa gotyo. 4 Ejesaupi ha ema'ẽ nde jere kuévo: opavave oñembyaty ha ou ne renda gotyo. Ne memby kuimba'e oúta mombyrýgui, ne memby kuña ojererúta jyva ári. 5 Nde rehechávo chupe kuéra revy'a itereíta, nde py'a renyhẽta vy'águi. Oguerúta hikuái ndéve mba'e repyeta tetã mombyrýgui. Ome'ẽta hikuái ndéve heta mba'e tetã

nguéragui oguerúva. 6 Kamélloita Efá ha Madiángui oúva nde aho'íta, Sabagua ou joáta, imbayru kuéra henyhẽ óro ha insiénsogui, omombe'u joávo imombe'upyrã Nandejára ojapóva. 7 Ijatýta nde rehe Quedar pegua ovecha kuéra, Nebaiot pegua ovecha mácho reiporu kuaáta, ikatu haguã che altárgui ojupi mymbahapy*f** che mbovy'áva, ha che Róga iporãhágui, iporãvéta. 8 Máva piko umi oúva araicha, ovevéva hekoha gotyo pykasúicha? 9 Umíva hína ygára oúva che rendápe, umi Tarsis peguáva ygára omyakã chupe kuéra, mombyrýgui ogueru ne memby kuéra, hi'óro ha ipláta reheve. Nde Jára, Tupã Israelgua marangatúva rérape, péicha ne myakã rapu'áva. 10 Mombyrygua omopu'ã jeýta nde korarapy jere kuéra ha umi huvicha guasu, ne rembiguáita. Jepe ipochy rendýpe ne nupã ra'e Ñandejára, ko'ágã ipy'a porãgui nde poriahurereko jey. 11 Ne rokẽ nguéra ojepe'a mantéta. Ára ha pyhare noñemboty mo'ãi, ikatu haguã ojequeru ndéve tetã nguéra mba'e repy ha umi huvicha guasu oisãmbyhýta chupe kuéra. 12 Umi tetã oñemoĩ'ýva nde po guýpe oñehundíta. Oĩ haguéicha oñehundíta. 13 Ñandejára he'i Jerusalénpe: "Líbano pegua mba'e repyeta ojererúta ndéve, kuri'y kuéra opaichagua, omoporã haguã che tupao, omoherakuã guasu haguã upe che apyrúha. 14 Umi ne ndive ojopy vaekue ra'y kuéra, oñemomirĩ joáta ne renondépe, ha opa umi nde apo'i vaekue, nde repyrúhame oñesúta ha nembohérata 'Ñandejára táva', 'Sión, Israelgua Tupã marangatúva mba'e'. 15 Nde ndaha'e mo'ã véima ojeheja vaekue, ja'e'ýha ha ha'eño rei oikóva, romyakã rapu'ã uveíta opa árape guarã, ha ndéta upe manté ojevy'aha. 16 Tetã nguéra ome'éta ndéve hi'upyrã iporãvéva, mburuvicha guasu kuéra katu oguerúta ndéve imba'e repyeta. Ha rehecha kuaáta che, opa mba'e Jára, ha'eha upe ivaívagui nde pe'áva, Che, Jacob Jára ipu'akapáva, ha'eha pe ne sã omondohóva. 17 Vronse rangue ame'éta ndéve óro, fiérro rangue pláta, yvyra rangue vronse ha ita rangue fiérro. Che rupi, py'a guapy ne sãmbyhýta ha upe hekópe guáva ne mboguatáta. 18 Ne retãme noñehendu mo'ávái ñorãirõ ryapu, ha ndoiko mo'ávái ñehundi ha tapere nde reikohápe, oñembohérata uvei nde tápia kuéra 'Ivaívagui ñesẽ' ha ne rokẽ nguéra 'Jerero'hory'. 19 Nereikotevẽ mo'ã véima nde resapehára kuarahy arakue ha jasy pyharekue, che, nde Jára, ha'étagui nde resapeha opave'ýva. Che, ne Tupã, ha'éta ne mba'e rendy omimbipáva. 20 Nde kuarahy ndoike mo'ãi araka'eve ha nde jasy rendy ndogue mo'ãi, Che, nde Jára, ha'étagui ne mba'e rendy opave'ýva. Opaitéta umi ára ao hũ remonde hague. 21 Tapicha joheipyréta che retãgua maymáva. Ha imba'e kuérata hetã opa árape guarã: yvyra roky, che voi aňotý vaekue, peteĩ mba'e che po teépe ajapo vaekue che reko mimbipa ahechauka haguã. 22 Pe michivéva tuichavéta ha pe mbovýva hetavéta, chugui oikóta tetã guasu. Che, opa mba'e Jára, pya'e ha hi'ára itépe ajapóta."

Isaiah 61

1 Ñandejára espíritu oĩ che pype, che poravo haguére imba'erã. Ha'e che mondo araha haguã ñe'ẽ iporáva mboriahu kuérape, ambopy'a guapy haguã ojepy'apývape, amomandu haguã isãsotaha oikóva iňapytĩmby ha ojepoitaha iňakã sãvagui, 2 amyerakuã haguã Ñandejára ára ou poráva opavavépe. Upe ára Ñandejára omyengoviataha hembiapo vaikue umi ore rehe ija'e'ývape. Che mondo ambovy'a jey haguã ovy'ave'ývape, 3 ame'ẽ haguã Siongua ojepy'apývape, jeguaka iňakãre guarã tanimbu rangue, mba'e ryakuã porã py'a rory reruha jahe'o rangue, ñemomorã purahéi vy'a'ý rangue. Oñembohérata hikuái "Teko joja urunde'y", Ñandejára oňotý vaekue ohechauka haguã heko mimbipa. 4 Umi taperekue ha umi óga guasu ojeity vaekue, oñemopu'ã jeýta ha umi táva ojero'apáva oñemyatyrõ jeýta. 5 Umi mombyrygua oňangarekóta pende ovecha atýre, pende kokue ha pende parraltýre. 6 Ha peñembohérata Ñandejára pa'i kuéra, Tupã rembiguái. Tetã nguéra mba'e repyeta pene mba'éta, ha imba'e jeguaitápe peñembojeguáta. 7 Ha che retãgua ohasa asy jo'a haguére, ñemotĩme ha jejahéipe, upéva rekovia hetã ohupyty jo'áta mba'e repyeta, ha oguerereko renyhéta vy'a opave'ýva. 8 Che Ñandejára, ahayhu teko joja, ha ndacha'úi monda ha jejukáre. Amyengoviáta chupe kuéra hekopete, ha aňe'ẽ me'éta hendive kuéra opa árape guarã. 9 Iñemoñare kuéra herakuã mombyrýta tetã nguéra apytépe. Opa ohecháva chupe kuéra, he'íta ha'e kueraha tetã Ñandejára ohovasa vaekue. 10 Che renyhẽ py'a rorýgui Ñandejára imba'e porãgui! Opa apopo Tupã che rayhúgui! Ha'e che mosãso haguére ha che moingo teko jojápe. Ajogua ku menarã oñemonde katéva téra tembirekorã imba'e jeguágui henyhẽva. 11 Yvýpe hokyháicha umi mba'e reñói ha opu'ãháicha umi yvotyty, péicha Ñandejára omoheñóita teko joja, ha ha'e ojerero'horyta opa tetã renondépe.

Isaiah 62

1 Nde rayhupápe, Sión, nakirirĩ mo'ãi, nde rayhupápe, Jerusalén, ndapytu'u mo'ãi, osẽ meve kuarahýicha heko joja ha hendy peve tatáicha iñesẽ jejopy vaĩgui. 2 Nde reko joja ohecháta tetã nguéra ha nde reko mimbĩ mburuvicha guasu maymáva. Nde katu rejekuaáta peteĩ téra pyahúpe, Ñandejára voi omoĩva nde rehe. 3 Ndéta Tupã nde Jára pópe, mburuvicha guasu akã rehegua jeguaka porãicha, mba'e vera isyva rehe guaráva. 4 Ndoje'e mo'ã véima nde rehe, "Ojeheja rei vaekue", ha nde yvýre, "Oñemoperõ vaekue". Reñembohérata uvei "Che rembiayhu", nde yvy katu, "Che rembireko". Ndétagui Ñandejára rembiayhu, ha nde yvy hambireko. 5 Peteĩ mitã rusu hembiahyure omendaháicha, upe nde apo jeýva omendáta nde rehe. Ha hambireko ndive iména ovy'aháicha Ñandejára ovy'áta ne ndive. 6 Jerusalén, nde korarapy jere kuérape amoĩ ma'ẽ mombyryhára ára ha pyhare he'i mantéva: "Ani pekirirĩ peẽ pehenóiva Ñandejárape, 7 ani peheja opytu'u omopu'ã jey peve Jerusalén, ha ombojurujái mayma hese oma'ẽvape." 8 Ñandejára oñe'ẽ me'ẽma ohupívo ipo akatúa: "Araka'eve ndaheja mo'ãi, ho'u nde trígo nde rehe ija'e'ýva térã mombyrygua ho'u ne kaguy, nde syva ry'áipe rejapo vaekue. 9 Peẽ uvei pemono'õta pende kóga, pe'úta ha pe che rerohoryta. Pembyatýta parral'a ha pe'úta chugui kaguy che tupao marangatu róga guýpe." 10 Pesẽ, pesẽ okẽ nguéra rupi, pembosako'i che retã guápe haperã, pejapo tape guasu iporãva ha pemopotĩ itágui. Pemopu'ã mba'e rechaukaha tetã nguéra pehenói haguã. 11 Ñandejára omomarandu ko mba'e yvy jere kuévo: "Peje táva Siónpe oguahẽha, upe chupe oipe'áva jejopy vaĩgui. Ñandejára ogueru hetã guápe oguenohẽ rire mombyrygua poguýgui". 12 Ha'e kuéra oñembohérata "Tetãgua marangatu", "Ñandejára ojogua vaekue". Nde katu reñembohérata "Táva Tupã ohayhúva", "Táva Tupã oheja'ýva".

Isaiah 63

1 —Máva piko upe oúva EDOM táva guasu Bosrágui, ao pytãme oñemonde katéva ha iguata mbaretépe ñane mboryrýipáva? —Che hína upéva! Amyerakuáva teko joja, ha nda che jojaháiva ivaívagui aporo'pe'a haguã. 2 —Ha mba'ére nde ao pytã? Ha'etéku repyrũ vaekue parral'are kaguy apópe. 3 Hẽe, apyrũ kuri aikóvo parral'a rehe che ñoite, avave na che pytyvõĩ. Pochy rendýpe apyrũ che rehe ija'e'ývare, amombe chupe kuéra pochy mbaretépe, huguy che rypyipa ha omopytãmba che ao. 4 Upéva vaekue pe ñemyengovia ára arekóva che akãme. Oguahẽma pe ára aporo'pe'a haguã ivaívagui. 5 Ama'ẽ porã ha ndaipóri che pytyvõva. Añemondýi ndaiporigui avave ajeko haguã. Che pyapy mbarete upe che pytyvõ vaekue, ha che pochy rendy che mombarete. 6 Pochy rendýpe aipete yvýre tetã nguéra, pochy rendýpe ahundi ha aňohẽ yvýre huguy kuéra. 7 Che mandu'ase Ñandejára py'a porãre, chupe arohoryse, opa mba'e porã ore rehe ojapo vaekuere. Ipy'a porãite haguere Israelgua ndive opa ojapo vaekuere ipy'a poriahurereko ha imborayhu tuichaite rupi. 8 Ñandejára he'i vaekue: "Ha'e kuéra, che retãgua, che ra'y kuéra, ndojere mo'ãiva che hegui." Ha ha'e oipe'a chupe kuéra 9 opa jepy'apýgui. Ndaha'ei vaekue peteĩ hembijokuái upe oipe'áva chupe kuéra jejopy vaĩgui, Ñandejaraite upéva ojapo. Ha'e oipe'a ivaívagui oiporiahurereko ha ohayhúgui chupe kuéra. Ha'ete voi omopu'ã ha ohupi iyyva ári. Péicha ojapo vaekue opa ára. 10 Ha'e kuéra katu opu'ã Ñandejára rehe, ha ombopochy ijespíritu marangatu. Upévare ndaija'evéi hese kuéra ha oňorãirõ hendive kuéra. 11 Ha'e kuéra imandu'a umi ára yma guarére: Ñandejára rembiguái Moisés rehe, ha oporandu: Mamo piko oime upe oguenohẽ vaekue yguasúgui ijovecha kuéra rerekuápe? Mamo piko oime upe ome'ẽ vaekue chupe ijespíritu marangatu? 12 Upe oiporu vaekue ipyapy mbarete omoirũ haguã Moiséspe, upe omboja'o vaekue yguasu hetãgua renondépe ohupyty haguã terakuã opave'ýva. 13 Upe omobhasa vaekue chupe kuéra yguasu rugua rupi ipysyrĩ'ýre, kavaju yvy ojeiko'ýha rupi guáicha, 14 ovecha aty ñume oguejývaicha? Ñandejára espíritu oisãmbyhyva chupe kuéra. Upéicha reisãmbyhy vaekue ne retã guápe, reñemoherakuã guasu haguã. 15 Ema'ẽ ore Jára yvágagui, nde róga marangatu omimbipávagui. Mamo piko oĩ ne mborayhu ha nde pyapy mbarete? Mamo piko pe reñandúva nde py'aite guive ha nde py'a poriahurereko? Nde pochy raságui piko na ore mbyasyvéi? 16 Nde niko ore ru, Abraham nda ore kuaavéi ha Israel naimandu'avéi ramo jepe ore rehe, nde hína ore Jára ha ore ru. Nde rera ymaite guive, "Upe ivaívagui ore pe'áva." 17 Mba'ére piko, ore Jára, ore mombía nde rapégui ha ore mbopy'a hatã rohendu've'ý haguã ne ñe'ẽ? Eju jeýna ore ndive, ne rembiguái rayhupápe, ha ne ñemoñaregua kuéra rehehápe. 18 Mba'ére piko umi ore rehe ija'e'ýva ojasuru nde tupaópe, nde tupao rehe opyrũmba umi ojopýva ore ndive? 19 Yma guivéma nde na ore sãmbyhyvéi, ndaha'ei'õ guáicha ne retãgua ore.

Hánga'u remondoro yvága ha reguejy! Umi yvyty ne renondépe hykupáne.

Isaiah 64

1 Hánga'u remondoro yvága ha reguejy! Umi yvyty ne renondépe hykupáne. 2 Tata ohapyháicha javorái, térã y ombopupu! Upérõ nde rehe ija'e'ýva oikuaáne nde réra, ha tetã nguéra ne renondépe oryryipáne. 3 Rejapo ramo guare hechapyráva noñeha'arõi vaekue, 4 araka'eve noñehendúi ha ndojehechái vaekue oíha Tupã, ndaha'éiva nde, ojavóva mba'e ko'ãichagua, umi hese ojeroviáva rayhupápe. 5 Nde rerohory upe ipy'aite guive heko jojávape ha imandu'a ojapo haguã ne rembipota. Nde pochy vaekue rojapo haguére ivaíva. Ymaite guivéma ropu'ã manté roikóvo nde rehe. 6 Opavave ore ky'a vaekue, ore reko potĩ trápo ky'ápe ojogua. Yvyra rogue pirukuéicha ro'a ha ore rembiapo vaikue ore reroveve yvytúicha. 7 Ndaipóri ohenóiva nde réra, ndaipóri oñeha'áva ojeko nde rehe. Upévore rekañy ore hegui ha ore reja ore rembiapo vaikue poguýpe. 8 Opáichavo, ore Jára, nde hína ore ru. Ore pe ñai'ũ ha nde pe kambuchi apoha. Opavave niko ne rembiapokue. 9 Anína nde pochy eterei ore ndive ha ne mandu'a manté ore rembiapo vaikuére. Ore niko ne retãgua! 10 Nde táva marangatúgui oiko yvy ojeiko'ýha, Jerusalén oñehundi ha oiko chugui tapere. 11 Ore tupao omimbipáva ore ru kuéra ne momba'e guasu haguépe, okaipa hese. Opa mba'e rohayhu etévagui oiko yty aty. 12 Ha opa ko'ã mba'e renondépe, ore Jára, nderejapo mo'ãi piko mba'eve, rekirĩtante piko ha ore motĩndýta ipahaite peve?

Isaiah 65

1 Ñandejára he'i: "Umi ndojeruréi vaekue chéve mba'eve, ou che rendápe. Umi nda che rekái vaekue, che juhu. Tetãgua na che renói vaekuépe, che ha'e: 'Ápe aime'. 2 Manterei aipyso che po aru haguã tetãgua heko pu'áva, tape karẽ rupi oguatáva ha oikóva iñakãre. 3 Peteĩ tetãgua che rovake voi che mbopochy manté, oikuave'ẽ mymbajuka*f** tupã nguérape iyyvotytype ha ohapy vaekue insiénso altar*f** ári, ojejavóva yvy ñembojy pyregui. 4 Oguapy tyvy kuéra pa'ũme. Ohasa pyhare iñypytyha rupi, ho'u kure ro'o ha omyenyhẽ vaekue hembí'u mbojyha jukysy potĩ'ýgui.*f** 5 He'i hikuái: 'Epyta upépe, ani repoko che rehe. Che marangatu eterei repoko haguã che rehe.' Umi tekove ojogua tata hendýva ára pukukue, tataticha che motíko'õ. 6 Opa ko'ã mba'e oĩ che renondépe kuatiápe ojehai pyre, ha ndapyta mo'ãi jyva juasápe, aikuaaukáta chupe kuéra. 7 Taha'e iporujukakuére, taha'e itúva kuéra porojukakuére. Ha'e kuéra ohapy insiénso yvyty kuéra ári ha che mbopochy umi iyyvateha*f** rupi. Che katu aha'ãta hembíapo vaikue ha amyengoviáta chupe kuéra." Ñandejára he'i upéicha. 8 Ñandejára he'i: "Parral'a hykue heta ramo mba'eve noñehundíri ikatúgui heta kaguy ojejapo. Péicha avei che ajapóta che rembiguái kuéra rayhupápe. Nahundi mo'ãi upe tetã tuichakue. 9 Che rupi Jacob iñemoñaréta, ha Judápe oíta oikóva che yvyty kuérape. Che rembiporavo kuéra oguerékóta pe yvy imba'erã, ha che rembiguái kuéra oikóta ipype. 10 Sarón ñu henyhẽta ovechágui, ha Acor ñume okarúta mymba kuéra, oguerékótava umi tetãgua che rekáva. 11 Peẽme, Ñandejára rapégui pejeíva ha iyyvyty marangatúgui pende resaráiva, peikuave'ẽva tembi'u ha kaguy tupã nguéra Gad ha Menípe, po'a rerekuáva, 12 peẽme, po'a'ý hína upe pene ra'arõva. Pojukaukáta kyse pukúpe. Pohenói vaekue niko ha ndapeikuaaséi mba'eve, añe'ẽ vaekue peẽme ha napehenduséi, pejapo vaekue pe che namoporáiva, peiporavo vaekue pe che mbopochýva." 13 Upévore Ñandejára he'i: "Che rembiguái kuéra oguerékóta ho'u vaerã, peẽ katu pene ñembyahýta. Ha'e kuéra oguerékóta omboy'u vaerã, ha peẽ pende yuhéita. Ha'e kuéra ovy'áta ha peẽ peikóta tĩndyhápe. 14 Ha'e kuéra vy'a pópe opurahéita, py'a rorýgui henyhẽta, peẽ katu pesapukái ha pejahe'óta ñembyasy ha vy'a'ýgui. 15 Che rembiporavo kuéra oiporúta pende réra oporombojeharu haguã, térã oipota ramo omano pe máva, che rembiguái kuérape katu ambohéra pyahúta. 16 Oimeraẽ ojeruréva jehovasa upe tetãme, ojeruréta Tupã heko añetévape. Ha oimeraẽ ome'ẽva iñe'ẽ upe tetãme, Tupã heko añetéva rérape ome'ẽta. Jeiko asy yma guare tesaráipe opytáta. Oguéma umíva che ñe'ãgui. 17 "Péina ajapóta yvága pyahu ha yvy pyahu. Yma guare opytáta tesaráipe, avave naimandu'a mo'ãi hese. 18 Tahenyhẽ tory ha vy'águi opa árape guarã upe ajapótavare. Ajapóta Jerusalén horýva ha tetãgua ipype ovy'áva. 19 Che voi avy'áta Jerusalén rehe, ha che py'a rorýta che retã guáre. Pype ndaipóri mo'ã véima tasẽ térã sapukái vy'a'ýgui. 20 Upépe ndaipóri mo'ãi mitã omano voíva, térã avave oikove puku'ýva. 100 añope omanóva rehe oje'éta omano hague imitãme,

ha nombotýivare 100 año, oje'éta ojeharuha. 21 Opavave ojogapóta ha oikóta imba'e teépe, oñotýta parralty ha ho'úta hi'a. 22 Ndaipóri mo'ãi peteĩ ojogapóva ha ambue pype oikóva, térã peteĩ oñemitýva ha ambue chugui ho'úva. Ka'aguýicha che retãgua oikove pukúta, che rembiporavo ovy'áta okarúvo hembiapokuegui. 23 Nomba'apo rei mo'ãi, ndaipóri mo'ãi iñemoñare omanóva hi'arape'ỹ, ha'e kuéragui Ñandejára ohovasa vaekue ñemoñare, ha upéichata avei iñemoñare. 24 Che renói mboyve hikuái, aporandútama mba'épa oipota, he'ipa mboyve ahendútama chupe kuéra. 25 Aguara guasu ha ovecha ra'y okarúta oñondive, león ha guéi ho'úta kapi'i, ha mbói ho'úta yvy." Che yvyty marangatu jerekuévo ndaipóri mo'ãi mba'e vai ojapóva." Ñandejára he'i upéicha.

Isaiah 66

1 Ñandejára he'i: "Yvága che guapyha ha yvy che pyenda. Mamo piko ikatúta pemopu'ã che rogarã, mamo piko ikatúta pejapo apytu'u haguãme? 2 Che voi ajapo vaekue opa ko'ã mba'e, ha péicha oñepyrũ vaekue. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha. Pe che ama'ẽha hina, mboriahu ojepy'apýva ha ombyajéva che ñe'ẽ. 3 Hetápe guarã peteĩchante omymbajuka*f** tóro térã ojuka hapichápe, oñakã'o ovecha térã ojajuvoka jagua, oikuave'ẽ hemityngue térã kure ruguykue, ohapy insiënso térã omomba'e guasu ta'ãnga. Ha'e kuéra oiporavo haperã ha ovy'a ojapóvo ko'ã mba'e ahẽ. 4 Che avei aiporavóta jeiko asy chupe kuéra guarã, ha arúta umi mba'e ha'e kuéra okyhyjeteha. Ahenói vaekue niko ha ndoikuaaséi mba'eve, aña'ẽ vaekue ha nohenduséi, ojapo vaekue che namoporãiva, ha oiporavo che mbopochýva." 5 Pehendu Ñandejára he'iva, peẽ pembyajéva iñe'ẽ. "Pene retãgua ija'e'ýva pende rehe, okaguaíva pende rehe pehenóigui che rera, he'i hikuái: 'Ñandejára tohechauka heko mimbipa. Rohechase pevy'aramo.' Ha'e kuéra katu oikóta ijaheipy ramo. 6 Oñehendu tyapu távaguí oúva, sununu oúva tupaógui. Ñandejára hina pe omosununúva, omyengoviávo hese ija'e'ývape. 7 Sión imemby peteĩ sapy'aitépe, hesegua mba'asy oñandu'ýre. 8 Máva piko ohendu ra'e peteĩ mba'e peichagua? Máva piko peichagua ohecha ra'e? Peteĩ tetã nga'u piko peteĩ árapente oiko? Oiko piko tetãguára peteĩ sapy'aitépe? Sión katu oñepyrũvo oñandu imba'asy, oguerékoma imemby kuéra. 9 Mba'éicha piko che ajokóta ani haguã imemby, ko che voi amomemby vaekue?" Tupã nde Jára he'i péicha. 10 "Pevy'a Jerusalén ndive, ta pende py'a renyhẽ torýgui opa pehayhúva chupe. Pemoirũ chupe vy'ápe opa pejahe'o vaekue hese. 11 Ha ha'e peteĩ sýicha pene mongarúta vy'ápe pene ryguatã meve. 12 Che, opa mba'e Jára, ha'égui: Che rupi py'a guapy oúta hi'ári ysyryicha, ha mba'e repyeta, tetã nguéra oguerútava, y osyry hatã vaicha oúta. Ha'e pene mongarúta, pende reraháta iyyva ári, pene mokunu'úta hapy pa'úme. 13 Peteĩ sy omokunu'ũháicha imembýpe, che pomokunu'úta, ha pevy'a jeýta Jerusalénpe." 14 Pehechávo ko'ã mba'e pende py'a rorýta, pende rete kapi'ícha hoky pyahúta. Ñandejára oikuaaukáta ipokatu hembiguái kuérape, ha ipochy rendy, hese ija'e'ývape. 15 Ñandejára oguahẽgui tata apytépe, ikáro kuéra ojogua yvyty ratãme. Ohekuavóta ipochy rendy ha tata rendýpe oporonupãta. 16 Ha'e oporombojovakéta tatápe, opavavépe ikyse pukúpe ombojovakéta ha hetápe ojukáta. 17 Ñandejára he'i: "Umi oñemomarangatu ha oñemopotíva, oike haguã yvotytyépe peteĩ, mbytépe ohóva, rapykuéri, ha umi ho'úva kure, anguja, ha opaichagua ipotí'ýva*f** ro'o, oñondivepa oñehundíta, hembiapokue ha hemiandu reheve. 18 Upérõ ajúta che voi, ambyatývo opa yvypóra ha tetã, ou haguã ohecha che reko mimbipa. 19 Che amoíta mba'e rechaukaha. Ahejáta okañy mbovymi ha amondóta chupe kuéra umi tetã rupi: Tarsis, Libia, Lidia, tetã hu'y ojeporuhápe, Tubal, Grecia ha yguasú pegua tetã mombyry, nohendúi vaekue araka'eve che hegui ha ndohechái vaekue che reko mimbipa. Ha'e kuéra omyerakuãta tetã nguéra rupi che reko mimbipa. 20 Opa tetãgui omboúta hikuái pene retã guápe, kavaju ári, kárrope, guapyha, mburika ha kaméllo ári. Umíva ha'éta mba'e kuave'ẽ ramo chéve guarã che yvyty marangatu Jerusalénpe, umi mba'e kuave'ẽicha oguerúva Israelgua, mbayru potíme che tupaópe." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 21 "Ha ijapytégui kuéra avei aiporavóta che pa'i ha levitarã. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha." 22 He'i avei Ñandejára: "Pe yvága ha yvy pyahu che ajapóva, opa árape guarãta. Upéicha avei ne ñemoñare ha nde rera oikóta opa árape guarã." 23 Opa jasy pyahu guahẽme, ha opa pytu'uha árape, opavave oúta oñesũ che renondépe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 24 "Oúta hikuái ha ohecháta yvypóra, che rehe opu'ã vaekue, re'õngue. Yso hese kuéra okarúva nomano mo'ãi, ha tata chupe kuéra ohapýva ndogüe mo'ãi. Ha upévata peteĩ mba'e ombojeguarúva opa yvypórape!"

Jeremiah 1

1 Jeremías, Hilquías ra'y ñe'ẽ ha rembiapokue. Ha'e vaekue pa'i kuéra rehegua oíva Anatot Benjamín guápe. 2 Ñandejára oñe'ẽ chupe año 13hápe oñepyrũ hague oisãmbyhy Judápe Josías Amón ra'y. 3 Oñe'ẽ avei chupe, Joaquín Josías ra'y Judá ruvicha guasúrõ guare, Sedequías, Josías ra'y avei, omboty peve 11 año oñepyrũ hague oisãmbyhy Judá ruvicha guasúrõ; he'ise pe año pegua mes 5ha peve, Jerusalengua ojereraha ramo guare tetã mombyrýpe. 4 Upérõ Ñandejára oñe'ẽ chéve ha he'i: 5 "Rojapo mboyve nde sy ryépe, roikuaáma vaekue, ha resẽ mboyve chugui roiporavo vaekue che mba'erã. Romoĩ maranduhára*f** ramo tetã nguérape guarã." 6 Che katu ha'e: "Anína, Tupã che Jára! Che niko mitã pyahu ha na ñe'ẽ kuaái." 7 Ha Ñandejára he'i chéve: Ani ere "chéko mitã pyahu". Mamo rojokuaihápe rehóta ha eréta che ha'éva ndéve. 8 Ani rekyhyje avavégui, che aiméta ne ndive romo'ã haguã. Che, opa mba'e Jára, ame'ẽ che ñe'ẽ. 9 Upérõ Ñandejára oipyso ipo, opoko che jurúre ha he'i: 10 "Amoĩ che ñe'ẽ nde jurúpe, ha ame'ẽ ndéve che pokatu nde pu'aka haguã yvypóra ha tetã nguérare, rehapo'o ha reity haguã yvýre, rehundi ha remyangu'i haguã, remopu'ã jey ha reñotỹ haguã." 11 Upérõ Ñandejára oñe'ẽ chéve ha he'i: "Jeremías, mba'épa rehecha?" Ha'e chupe: "Ahecha peteĩ yvyra rakã". 12 He'i chéve Ñandejára: "Rehecha porã. Upéva hína che. Ha aha'arõ aína ojehe haguã upe ha'e vaekue." 13 Ñandejára oñe'ẽ jey chéve ha oporandu: "Mba'épa rehecha?" Ha'e chupe: "Ahecha japepo opupúva ha ojehekuavo potáva yvate guio yvývo gotyo." 14 Ha Ñandejára he'i chéve: "Yvate guio oñepyrũta ñehundi guasu oútava opavave ko tetãme oikóva ári. 15 Che, opa mba'e Jára, ha'e peẽme ahenoitaha opa tetã nguéra yvatevogua. Oúta imburuvicha guasu kuéra ha omoíta iguapyha Jerusalén rokêtépe voi, ikorapy jerére ha opa táva Judá pegua renondépe. 16 Ambojovakéta chupe kuéra opa iñañanguére, che reja haguére, ohapy insiénso ha oñesũ haguére tupã nguéra mombyrygua ha'e kuéra voi ojapo vaekue renondépe. 17 Nde katu eñembopy'a guasu. Tereho ha ere chupe kuéra opa mba'e ha'éva ndéve. Ani rekyhyje chugui kuéra, ýrõ romboryrýta henondépe kuéra. 18 Ko árape che romoĩ táva mbarete, horkon fiérro ha korapy yvate ramo, rembohovái haguã opa Judá guápe: mburuvicha guasu, mburuvicha kuéra, pa'i kuéra ha opa tetã guápe. 19 Ha'e kuéra opu'ãta nde rehe ha ndaipu'aka mo'ãi nde rehe, che aimétagui ne ndive romo'ã haguã. Che, opa mba'e Jára, ame'ẽ che ñe'ẽ."

Jeremiah 2

1 Ñandejára he'i chéve: 2 "Tereho eñe'ẽ Jerusalén guápe. Esapukái oñehendu porã haguã: 'Péicha he'i Ñandejára: Che mandu'a ne kuñataĩ ramo guare che mba'énte hague, amenda ramo guare nde rehe, che rayhu vaekue ha reju che ndive yvy ojeiko'ýháme, oñeñotỹ'ýháme mba'eve.' 3 Israel ojeporavo vaekue che mba'erã, che koga'a poravo pyre. Oĩ ramo ombyaíva chupe, che ainupáva upévape, amondóvo chupe ivaíva. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 4 Pehendu Ñandejára ñe'ẽ peẽ Jacob ñemoñare ha opa Israel rogagua. 5 Péicha he'i Ñandejára: "Mba'e ivaíva piko ojuhu che rehe pende ru kuéra pypkue, ajeve oñemombyry che hegui? Oho tupã nguéra ndaha'éiva mba'eve rapykuéri, ha chugui kuéra voi oiko mba'eve'ỹ." 6 Ha'e kuéra noporandúi: "Mamo piko oĩ Ñandejára ñane renohẽ vaekue Egíptogui, ñande reraha vaekue yvy ojeiko'ýha rupi, yvy perõ yvy kuágui henyhẽva, yvy ndahi'iva ha iñypytüva, avave ohasa'ýha rupi, avaveichagua yvypóra oiko'ýha rupi?" 7 Che aru chupe kuéra ko yvy porãme, ho'u haguã hi'a ha iporanguete chugui heñóiva. Peẽ katu peju ha pemomarã che yvy, che mbojeguaru ko tetãgui, upe che mba'e teévagui. 8 Pa'i kuéra noporandúi: "Mamo piko oĩ Ñandejára, che rembiapoukapy rerekua kuéra nda che kuaái, mburuvicha kuéra opu'ã che rehe, maranduhára*f** kuéra omomarandu Baal rérape, ha oho tupã nguéra mba'everã iporã'ýva rapykuéri." 9 "Upévare che, opa mba'e Jára, ha'e péicha: Pombojovakéta peẽme ha pende ra'y kuéra ra'yрэpe. 10 Tapeho Chipre rembe'y rupi ha pehecha, pemondo pene rembijokuái Cedárpe toikuaa porã, jahecha ojejúpa ra'e peteĩ mba'e peichagua. 11 Oĩ nga'u piko tetã omohendaguéva itupã nguéra? Ndaipóri, umíva ndaha'éirõ jepe tupã. Che retãgua katu che reja chéve, ha'éva heko mimbipa, ha che mohendague tupã gua'u výro reíva. 12 Eñemondýike yvága kóva renondépe! Eñemoĩ eryrypa kyhyjégui!" Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 13 "Che retãgua ojapo mokõi mba'e ivaí etereíva: Che reja chéve, ykua satĩ oporomoingovéva, ha ojapo ijupe guarã ykua oñembyaipáva opyta'ýháme y." 14 "Israel ndaha'éí tembiguái, téra tembiguái ra'y. Mba'ére aipo ramo oñemondapa ha ojereraha tembiguái ramo? 15 Mba'ére ondyry hikuái hese jaguaretéicha okororõ mbaretéva? Taperéicha hetã oheja

hikuái. Ohapypa itáva kuéra ha opyta avave'ÿre. 16 Umi Menfis ha Tafnesgua ojoka ne akã. 17 Kóva ndéve ojehe che reja haguére, chéve Tupã nde Jára ne sãmyhýva reikoha rupi. 18 Ha ko'ágã maerã reípa Egíptope rehose re'u y Nilo? Ha maerãpa rehose Asíriape re'u y Éufrates? 19 Ne ñaňangue voi ne nupãta, ne rembiapo vaikue ho'áta nde ári. Ejepy'a mongeta ha rehecháta mba'eichaitépa ivai ha iro ra'e rejey che hegui ha na che momba'etí, chéve, Tupã nde Jára." Che, nde Jára ipu'akapáva ha'e upéicha. 20 "Ymáma repu'ã hague che rehe, ne rehenduséi che ñe'ẽ. Ere vaekue: 'Ndaikoséi Ñandejára rembiguáirõ.' Opa ijyvateha*f** rupi ha opa yvyra guasu guýpe, reñeme'ẽ vaekue teko ky'ápe. 21 Che roňotỹ vaekue parral poravo pyréticha, parral ra'ỹi porãnguetéticha. Nde katu nde tujupaite ha ndorokuaavéi. 22 Rejekytyve ramo jepe tanimbúpe, ha reiporu pe havõ reipotáva, che renondépe akóinte oĩ ne rembiapo vai ky'akue. Che, opa mba'e Jára upéicha ha'e. 23 Neretĩri piko ere haguã: 'Nañemongy'ái ha namomba'e guasúi vaekue tupã gua'u kuérape'? Na ne mandu'ái piko ne rembiapokue rehe ñúme? Ehecha kuaána opa mba'e rejapo vaekue, nde kaméllo kuña ne rakuáva, reiko vaekue águio pégotyo, 24 vúrro kuña saite yvy ojeiko'ÿha rupi reikóva, ne ãmbu ha rehetũva vytytu, nde raku ramo reína na nde jokoháiva. Oĩ ramo mácho chupe ohekáva natekotevẽi ikane'õ: Pe hakuchi aja, katujete ojuhu chupe. 25 Israel, ani rehunga nde py reñanívó pynandi, ani reheja nde ahy'o ikã! Nde katu ere vaekue: 'Nahániri, ndaikatúi. Ahayhu mombyry guápe ha aháta hapykuéri.'" 26 "Mondaha otĩháicha ojehecha ramo, péicha otĩta Israel, tetãgua, mburuvicha guasu, mburuvicha, pa'i ha maranduhára kuéra. 27 Peteĩ yvyrápe niko he'i hikuái: 'Nde hína che ru', ha peteĩ itápe: 'Nde hína che sy.' Chéve katu ome'ẽ ijatukupere ha noma'ẽi che rehe. Ojecha vai vove katu he'i chéve: 'Ejúna ore pe'a ko ivaívagui'. 28 Judá, mamo piko oĩ umi tupã rejapo vaekue nde jupe? Heta eterei ne tupã peteĩ-teĩ nde távape rereko! Toúna ha'e kuéra, jahecha ikatúpa nde pe'a oúvo pe ivaíva! 29 Mba'épa peẽ che rehe pejéta, ku opavave pepu'ã vaekue che rehe? Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 30 Reínte ainupã vaekue pende ra'y kuérape, mba'eve voi ndoikuaaséi vaekue. Peẽ voi, jaguarete ñarõicha, pejuka vaekue maranduhára*f** kuérape 31 (Peẽ ko'agãgua avei, pejapysakáke Ñandejára marandúre). Israel, che piko vaekue ndéve guarã peteĩ yvy ojeiko'ÿha? Térã peteĩ yvy ypytũ? Nde, che retãgua, mba'ére piko ere: 'Ore sãsóma, ndoroiko mo'ã véima ne ndive'? 32 Ikatu nga'u piko peteĩ kuñataĩ hesarái imba'e repyeta ha ijeguaka imendakuépe guarégui? Che retãgua katu aréma hesarái hague che hegui. 33 Oikuaa porã eterei pe tape oheka haguã iñembokiha. Rejapo haguã ivaíva na nde jojahái! 34 Nde ao ojehypypa imboriahu ha hembiapo vai'ÿva ruguy kuépe, umi nderejuhúi vaekue ojapo ramo mba'eve ivaíva. 35 Ha upeichave ramo jepe, ere: 'Na che rembiapo vaíri. Tupã ndaipochýi che ndive.' Erégui nderejapói hague mba'eve ivaíva, rombojovakéta. 36 Mba'ére piko pya'e eterei rehekase ne irũ pyahurã? Egípto nosẽ porã mo'ãi ndéve, nosẽ porãi haguéticha Asíria. 37 Ha reju jeýta mante Egíptogui ñemotĩ reheve, che amboyke haguére umi rejeroiviaha, ha mba'eve nosẽ mo'ãi ndéve reñemoirürõ hese kuéra."

Jeremiah 3

1 Ñandejára he'i: "Peteĩ kuimba'e opoírõ hembirekógui, ha pe kuña ojeívó chugui, omenda ramo ambuére, upe tenondere ndaikatu véima omenda hese. Upéva imarã. Nde katu Israel reñemongy'a heta ndive, ha ko'ágã rejuse jey che ndive!" Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 2 "Ema'ẽmi umi yvy perõre. Emaña porã. Mamópa nereñemongy'ái ra'e? Reguapy tape yke rupi Arabiagua oapoháicha yvy ojeiko'ÿháme, reha'arõ nde rererekoharãme. Péicha remongy'a upe tetã nde reko ky'a ha nde reko aňanguépe. 3 Upéva ndokyvéi ára ro'ýpe ha ára yvotyépe. Nde katu kuña reko vai rova atãicha neretĩri! 4 Nda hi'aréi ere hague chéve: 'Nde, che ru, che kakuaa irũngue. 5 Nde pochýta piko opa ára? Na nde pochý jera mo'ãvéi piko?' Ha ere aja upéicha, ne rembiapo vaínte reikóvo." 6 Mburuvicha guasu Josías oisãmyhy ramo guare, he'i chéve Ñandejára: "Nderehechái piko mba'épa ojapo Israel jeroviaha'ÿ? Oho ha oñeme'ẽ teko ky'ápe opa ijyvateha*f** rupi ha opa yvyra guasu guýpe. 7 Che aimo'ã, ojapo rire opa umi mba'e vai ou jeytaha che ndive, ha ndouvéi. Itykéra reko vai Judá ohecha kóva. 8 Ha ohecha avei che amboyke hague Israel jeroviaha'ÿme ha apoi hague chugui che myakã ratĩ haguére. Judá, Israel tykéra reko vai katu ndokyhyjéi ha ha'e avei oho oñeme'ẽ teko ky'ápe. 9 Ha péicha pya'e eterei omomarã upe tetã. Che myakã ratĩ omomba'e guasúvo ita ha yvyra kuéra. 10 Upéi katu Judá reko vai ndou jevýi avei che ndive ipy'aite guive, che mbotavy uvei. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 11

Nandejára he'i chéve: "Israel jeroviaha'ỹ ndaha'úi hembiapo vai etéva Judá reko vaícha. 12 Tereho yvate gotyo ha emyerakuã ko ñe'ẽ: 'Nandejára he'i: Eju jey che ndive, Israel jeroviaha'ỹ! Ndahechauka mo'ãi ndéve tova puku ha nda che pochy aréigui, ha che py'a porãgui. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 13 Aipotánte rehecha kuaa ne rembiapo vai hague, ha repu'ã hague Tupã nde Jára rehe. Reiko hague opa rupi mborayhu mombyrygua rekávo, opa yvyra guasu guýpe ha nerehendúi hague che ñe'ẽ. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e.'" 14 Nandejára he'i: "Peju jey, tekove jeroviaha'ỹ, che hína pende Jára. Opa távaguí peteíme ha opa ógaguí mokõime poguerúta Siónpe. 15 Ame'êta peême pene sãmbhyharã che arohorýva. Ha'e kuéra pene sãmbhyháta mba'e kuaa ha arandúpe. 16 Peñemboheta vove upe tetãme ha pende ra'y hetávo, avave naimandu'a mo'ávúi ñe'ẽ me'ẽ karameguãre, ha natekotevẽ mo'ãi ojejapo ipyahúva. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 17 Jerusalén oñembohérata upérõ Nandejára guapyha. Opa tetã nguéra oñembyatýta upépe che rerohory haguã ha ndoiko mo'ávúi iñakãre ha noñemohatã mo'ãi ivaívape. 18 Oguahẽvo upe ára, Judá ha Israel oñemopeteĩ jeýta ha oñondive ou jeýta tetã yvate gotyo guágui upe yvýpe ame'ẽ vaekue imba'e teerã pende ru kuéra ypy kuépe." 19 "Israel, añembopy'a peteĩ vaekue roguerekóvo che ra'ýrõ, ha ame'ẽvo ndéve yvy ne porãva, iporãvéva opa tetã apytégui. Che aimo'ã che reguererotaha nde ru ramo ha nda che reja mo'ãiha araka'eve. 20 Ha peteĩ kuña omyakã ratĩháicha iménape, péicha peẽ Israelgua che myakã ratĩ vaekue." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 21 "Oñehendu osapukáiva yvy perõme. Umíva hína Israelgua ojerure asýva poriahurereko! Opia vaekue tape porãgui ha hesarái che hegui, Tupã Ijára. 22 Peju jey che ndive, tekove jeroviaha'ỹ, ha che amongueráta pende reko jeroviaha'ỹ." "Ape roime, roju ne rendápe, ndégui Tupã ore Jára. 23 Reiete roho ijyvateha*f** rupi ha yvytýre rosapukái joa, Tupã ore Jára añoite ore renohẽ kuaa jejopy vaígui. 24 Umi tupã gua'u ñemomba'e guasu ore motĩ etéva, ohundipa opa ohupyty vaekue ore ru kuéra ore mitã guive: ovecha, mymba, ta'yra ha tajýra kuéra. 25 Ñañemomirĩ aipórõ, jaikóvo tĩndyhápe ha ijaheipýrõ. Ñane mitã guive ko'agãite peve niko ñande ha ñande ru kuéra jajapo ivaíva Tupã Nandejárame, ha na ñahenduséi vaekue iñe'ẽ."

Jeremiah 4

1 Nandejára he'i: "Rejevysérõ Israel, che ndive eju jey. Repoírõ ne tupã ahẽgui ha nderejeíri che hegui, 2 ikatúta reme'ẽ ne ñe'ẽ che rerape añetehápe, hekópe ha hendápe. Che rera oiporúta tetã nguéra oporohovasa ha oporoguerohory haguã." 3 Nandejára he'i Judá ha Jerusalén guápe: "Peñemitý oñemitý'ỹháme. Anive peñemitý ñuatĩndýpe. 4 Judá ha Jerusallengua, pepyta che ñe'ẽme ha pe che rereko pende Járarõ, pemoĩ pende py'apýpe ñe'ẽ me'ẽ rechaukaha. Aní upeichahágui, pene rembiapo vaikuére, hendy tatáicha che pochy ikatu'ýre avave ombogue. 5 "Pemyerakuã Jerusalén ha Judápe, turu púpe tetã rupi pemosarambi, perosapukái hatã porã: 'Néike! Peñembyatýke! Tapeho umi táva mbarete rupi!' 6 Pemopu'ã poyvi veve Sión gotyo. Peheka peñemo'ã haguã, aní pepyta mamove! Cháke arúta yvate guio mba'e nde vaipa jepéva ha ñehundipa guasu. 7 Jaguarete osẽma ikehágui, tetã nguéra rundiha oúma hína. Osẽ hetãgui ohundi haguã ne retã. Nde táva kuéra ohejáta avave'ýre ha ojaipóta chugui kuéra tapere. 8 Upévale peñemonde ao vosa kuépe, pene rasẽ ha pene pyahẽ ñembyasýgui, Nandejára pochy rendy ndojei mo'ãigui pende hegui." 9 Nandejára he'i: "Oguahẽvo upe ára mburuvicha guasu ha mburuvicha kuéra oryrýta, pa'i kuéra ha opa maranduhára osusũta kyhyjégui." 10 Che ha'e: Há, che Jára, mba'ére piko rembotavy Jerusalén guápe? Ere niko chupe kuéra oĩtaha py'a guapy, ha ágã katu ojejopy kyse iñoko'ẽre." 11 Oguahẽvo upe ára oje'éta Jerusalén guápe: "Yvytu aku oipejúva yvy ojeiko'ýha guio ou che retãgua gotyo. Ndahe'úi yvytu vevýi oipejúva trígo oñemopotĩ haguã. 12 Pe yvytu che amboútava hatã etereíta upevarã. Péina ko'ágã ha'éta pe oikótava hese kuéra." 13 Ñande rehe ija'e'ýva aráicha ou joa, ikárro kuéra ojogua yvytu ratãme, ikavaju kuéra taguatógui iñakuãve. Jaikopáma hese! 14 Jerusalén, eipe'a nde py'águi mba'e ky'a resẽ haguã jejopy vaígui. Araka'e peve piko rerekóta ne akãme ivaívante voi? 15 Dan ha Efraín yvytýgui oguahẽ marandu vai he'íva: 16 "Pemomarandu tetã nguéra ha Jerusalénpe, ouha tetã mombyrýgui avavere ija'e'ýva. Ohenduka sapukái ñorãirõrã Judá pega táva kuérare. 17 Omongoráta Jerusalén omongoraháicha ñu umi iñangarekohára, Nandejára rehe opu'ã haguére. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 18 Nde reko aña ha ne rembiapo vaikuére ojehu ndéve ko'ã mba'e. Nde reko aña hína pe iro ha nde kutúva nde py'áitépe." 19 Ajepokapa mba'e mbyasýgui! Hatã operere che py'a! Na che rendavéi! Ndaikatúi akirirĩ!

Ahendu trompéta pu, ñorairõ megua sapukái! 20 Oguahẽ mante marandu vai. Pe tetã tuichakúgui oiko tapere. Sapy'aitépe oñehundi che rekoha kuéra, che róga vakapi kuéra oñemyangu'ipa. 21 Araka'e pevépa ahecháta yvate poyvi veve ha ahendúta trompéta pu? 22 "Che retãgua itavy, nda che kuaái, he'i Ñandejára. Umíva, ta'ýra iñakã néva, ndojepy'a mongetái mba'evére. Iñarandu eterei ojapo haguã ivaíva, iporáva katu ndojapokuái." 23 Ama'ẽ yvýre. Iperõ ha oĩ sarambikuépe. Ama'ẽ yvágare ha ndojehesapevéi. 24 Ama'ẽ yvyty kuérare ha oryryipa, umi yvy pu'ã ipirĩmba. 25 Ama'ẽ ha ndaiporivéi yvypóra, guyra kuéra okañymba. 26 Ama'ẽ ha ahecha yvotytygui oiko yvy ojeiko'ýha, ha umi táva, tapere meme. Ñandejára pochy rendy ojapo ko'ã mba'e. 27 Ñandejára he'i: "Yvy tuichakue oñemoperõta péicharõ jepe, nahundipa mo'ãi. 28 Upévore ko yvy henyhẽta vy'a'ýgui ha yvága iñypytũta. Añe'ẽma ha nambyasy mo'ãi. Ha'ẽma ajapotaha ha ndaguevi mo'ãi. 29 Ohendúvo kavaju arigua ha hu'y poiha sapukái, opavave osẽ pya'e okañy umi javorái térã itakua rupi. Táva kuéra opyta nandi Avave ndoikovéi ipype kuéra. 30 Ha nde, táva repytáva taperéicha, maerã piko reñemonde ao pytãme? Maerãiko órope reñembojegua? Maerã remohũ nde resa? Maerã rei reñemoporã? Ne ñembokiha niko opoĩma nde hegui, ha ko'ágã nde jukase. 31 Ahendu osapukái rasýva, kuña imemby tenondere oguereko pota vaicha. Sión hína pe osapukáiva. Ipyahẽ. Ijyva oipyso ha he'i: 'Áina. Che jukátako umi porojukahára!'"

Jeremiah 5

1 Ñandejára he'i: "Tapeho Jerusalén rape rupi, pema'ẽ porã, peheka okaháre jahecha ndapejuhúpa peteĩ heko jojáva, ohekáva pe añetegua. Pejuhu ramo aheja reíta Jerusalénpe hembiapo vaikue. 2 Oĩ ome'ẽva iñe'ẽ Ñandejára rehe, ha ijapu." 3 Ore Jára, ndéko reheka añeteguánte he'íva. Reinupã vaekue ha ndahasýi chupe kuéra. Rehundi vaekue ha ndoikuaaséi mba'eve. Ivaívape ijetu'u, itágui hatãve iñakã. Ndojevyséi oiko haguã tape porãre. 4 Che ha'e che py'apýpe: Imboriahúvante oiko itavy vaicha, ndoikuaáigui Ñandejára oipotáva, Tupã he'íva. 5 Aháta karai poguasú kuéra rendápe ha añe'ẽta chupe kuéra. Oikuaáne katuite hikuái Ñandejára oipotáva, Tupã he'íva. Ha'e kuéra katu opu'ã Tupã rehe, nohenduséi iñe'ẽ. 6 Upévore león osẽta ka'aguýgui ha ojukáta chupe kuéra, aguara guasu yvy ojeiko'ýha pegua oporopehe'ãmbáta, jaguarete oikóta itáva jerére, ha osẽvo ombo'i sa'ipáta chupe kuéra, hetaíte mba'e ivaíva ojapo haguére hikuái, hetaíte jey omyengovia haguére Tupã Ijárape. 7 Ñandejára he'i: "Mba'éicha piko aheja reíta ndéve opa ko'ã mba'e? Nde ra'y kuéra che reja vaekue, ha ome'ẽ iñe'ẽ tupã gua'u kuérare. Heta tembi'u ame'ẽ vaekue chupe kuéra, ha'e kuéra katu che myakã ratĩ ha oĩ haguéicha oñeme'ẽ teko ky'ápe. 8 Vúrro retia'éicha itarova kuña imba'e'ývare. 9 Ha piko che nainupã mo'ãi chupe kuéra? Namyengovia mo'ãi nga'u piko peichagua tetãme? 10 Tove toike umi hese ija'e'ýva tombyaipa iparralty, nohundipái ramo jepe! Tomopẽmba umi hakã! Ndaha'e véima che parralty! 11 Israel ha Judá che myakã ratĩ!" Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 12 Israel ha Judá ojei Ñandejáragui. He'i hikuái: "Tupã ndaha'e véima mba'eve ñandéve guarã. Mba'eve ndojehu mo'ãi ñandéve. Ndou mo'ãi ñorairõ térã ñembyahýi ñande ári." 13-14 Maranduhára kuéra, yvyty rei. Ñandejára ñe'ẽ ndaipóri ipype kuéra. Tupã Ñandejára ipu'akapáva he'i chéve: He'i haguére hikuái ko'ã mba'e, péicha ojuhúta chupe kuéra: Che rupi, umi che ñe'ẽ tataichata nde jurúpe, Tetãgua jepe'aichata, ha pe tata ombokusuguéta chupe kuéra." 15 Ñandejára he'i: "Israel, amboúta nde rehe tetã mombyrygua, yma guare imbaretéva. 16 Iñe'ẽ nderéi kuaái ha nderéi kuaái upe he'íva ha'e kuéra. Umíva kuimba'e py'a guasu meme, ihu'y ryrú kuéra ojogua tyvy nandípe. 17 Ho'upáta ne remitýngue ha ne rembi'u, nde ra'y ha nde rajy kuéra ojokapáta. Ho'upáta nde ovecha ha vaka kuéra, nde parral ha opaichagua yva. Ikyse pukúpe ohundíta umi táva mbarete rejeroviahá." 18 Ñandejára he'i: "Nahundipa mo'ãi jepe chupe kuéra umi árrape. 19 Oporandu ramo ndéve: 'Mba'ére piko Tupã Ñandejára ojapo ore rehe ko'ã mba'e?' Ere chupe kuéra: 'Peheja haguéicha Ñandejárape peho haguã tupã nguéra mombyrygua rapykuéri hetã teépe, upéicha avei peikóta mombyrygua rembiguái ramo tetã pene mba'e'ývape.'" 20 "Peje Israel guápe, ha Judá guápe avei: 21 'Pehendu kóva, tetãgua tavyrá ha akã kuchu, pende resa ramo jepe ndapehecháiva, pende apysa ramo jepe na pehendúiva. 22 Che, opa mba'e Jára, ha'e: Ndapekyhyjéi piko che hegui? Ndaperyryíri piko che renondépe? Che hína upe amoĩ vaekue yguasúpe hembe'y, ha upégui ndaikatúi ohasa. Hi'y kuéra opu'ã yvate ha ndaikatúi, okororõ ramo jepe, upégui ohasa. 23 Peẽ pende py'a hatã ha pene tĩ atã. Peché reja ha peho vaekue. 24 Napeñepy'a mongetái ha ndapejéi: Ñambyajéke Tupã Ñandejárape. Ha'éko ombou

ñandéve ama hi'árape, ára rogue kúi ha ára yvotyé, ha ombosakói ñandéve kóga ra'yi mono'õha ára. 25 Pene rembiapo vaikue omoĩ okuchívo opa mba'e, ha ndapehupytýi mba'e porã. 26 Oĩgui che retãgua apytépe tekove ahẽ, oikóva guyra apiháicha, omoñuhã hapicha kuérape. 27 Ikoty kuéra omyenyhẽ mba'e monda pyrégui, guyrágui henyhẽháicha guyra róga. Upéicha oiko chugui kuéra poguasú mba'eta jára. 28 Okaru porã ha ikyra kyra. Iñaña eterei, nda ipo jojái tyre'ỹ ndive, nome'ẽi imba'éva mboriahúpe. 29 Ha piko nainupã mo'ãi chupe kuéra, ha namyengovia mo'ãi peichagua tetãme? Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 30 'Mba'e nde vaipa jepéva ojehe hína ko tetãme. 31 Japu upe he'íva maranduhára kuéra, pa'i kuéra ojapo ojaposéva ha Tetãgua oguerohory! Ha mba'e piko pejapóta Oguahẽvo ára paha?'"

Jeremiah 6

1 Peẽ Benjamíngua! Pesẽ Jerusaléngui, peheka pekañy haguã! Pembopu trompéta Tecóape, pemopu'ã mba'e rechaukaha Bet-Haquérempe, Cháke, ñehundi guasu yvate gotyo guio pene ra'ã! 2 Sión ojogua ñu porã, 3 ohohápe ovecha rerekua ijovecha aty reheve. Oñemohenda ijerekuévo ha omongaru joa hymba kuéra. 4 He'i umi hese ija'e'ỹva: "Peñembosako'íke peñorãirõ haguã hendive! Peju ñandyry hese asaje pyte! Añarã, ndaikatúi jey! Oñembopuku kuarahy'ã ha ka'aru jeýma! 5 Upéicharõ ñandyry hese pyharekue ha jaity yvýre hóga yvate kuéra!" 6 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Peity ka'aguy ha pejapo jupíha pendency haguã Jerusalén rehe. Pe táva oje'éma oñenupã haguã henyhẽre ojejopývaguí. 7 Jerusaléngui osẽ teko aña, ykuágui osẽháicha y. Ñendyry ha porojuka mante upépe oñehendu. Jekutu ha ñenupã mante upépe ojehecha. 8 Ejeheja ivaívaguí Jerusalén, ýrõ che pochýta ha ajeíta nde hegui, ajapóta nde hegui yvy ojeiko'ýha, rohejáta avave'ýre." 9 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Umi Israelgua opytávape oheka jey-jeýta hikuái parraltýpe ojehekaháicha hi'a ojeheja'ýre peteĩ." 10 Che ha'e chupe: "Máva piko che rendúta amomandúrõ chupe kuéra? Ijapysapéko, che Jára, ha nohendúi mba'eve. Oñembohory ne ñe'ẽre, ha nohenduséi. 11 Che renyhẽte pochýgui, che Jára, ne mbopochy haguére hikuái ha ndaikatuvéi ajejoko." Ñandejára he'i chéve: "Ehekuavo mitã okáre oikóva ha mitã rusu atýra ári. Ojereraháta ipokuapy ména kuéra hambirekóreve ha tuja kuéra ta itujaite jepe ra'e. 12 Hóga, ikokue, hambireko kuéra opytáta ambuépe guarã, amopu'ataguí che po ainupã haguã opa ko tetãme oikóvape. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 13 Opavave, tuicháva ha michíva, mba'éichapa omondátante oguereko iñakãme. Maranduhára ha pa'i kuéra, oĩ haguéicha ijapu. 14 Ha'e kuéra oipohano vai vaínte che retãgua mba'asy. He'i opa mba'e oĩ porãha, ha tovéke opa mba'e oĩ vai eterei. 15 Otĩ vaerã mo'ã ojapóvo ko'ã mba'e che mbopochýva ha notĩriete voi! Ndoikuaavéi hikuái mba'épa he'ise ñatĩ! Upévale ambyepotívo chupe kuéra, oñepysãnga ha ho'áta umi ambuéicha. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 16 Ñandejára he'i hetã guápe: "Pepyta umi tape rupi ha pema'ẽ, peporandu umi tape yma guarére, mamópa oĩ upe tape iporãvéva. Peguata upe rupi ha pejuhúta pytu'u." Ha'e kuéra katu he'i: "Nahániri, ndoroguatasei upe rupi." 17 Ñandejára omoĩ ma'ẽ mombyryhára ha he'i hetã guápe: "Pejapysaka pehendu haguã pe cháke!" Tetãgua katu he'i: "Ndoroi kuaasei mba'eve." 18 Upévale he'i Ñandejára: "Pehendu tetã nguéra, peikuaa ojehutáva che retã guápe. 19 Pehendu yvypóra: Amondóta ko tetãgua rehe peteĩ mba'e vai, outáva chupe kuéra ojaposévale. Omboyke haguére che ñe'ẽ ha ndoikuaasei haguére mba'eve che remimbo'égui. 20 Maerã piko peru chéve insiénso Sabá ha vyra ryakuã porã tetã mombyrýgui? Che ndarohorýi pene mymbahapy*f** térã mymba juka*f** peikuave'ẽva chéve." 21 Upévale Ñandejára he'i: "Che rupi, ko tetãgua oñepysãnga ha ho'áta. Túva ha ta'ýra kuéra, óga ykeregua ha irũ tee, omanóta peteicha." 22 Ñandejára he'i: "Yvate guio mombyrýgui Oñembosako'i ou haguã tetã mbarete. 23 Ipópe kuéra hu'y ha kyse yvuku. Iñarõ ha ndoiporiahurerekói avavépe. Osapukáirõ ojogua yguasú kororõme. Ou kavaju ári. Oĩma Sión rehe ondyry haguáicha." 24 Jerusalénpe oje'e: "Rohendu oñemombe'úva, ha kyhyje ore mokangypa. Roryryipa imemby pota vaicha. 25 Ani pesẽ kokue gotyo, ani peiko tape rupi! Ñande rehe ija'e'ỹva ou kyse puku ipópe. Ñemondýi guasu opa rupi iñasái!" 26 Che retãgua! Eñemonde ao vosakuépe mba'e mbyasýgui, ejapajeréi tanimbúpe. Ao hũme eñemonde ha ejahe'o soro, ojejahe'o ramo guáicha ta'ýra peteĩ etére. Cháke upe ñane rundítava pya'e eterei outa ñande ári! 27 Ñandejára he'i chéve: "Nde pópe aheja reipy'a ra'ã haguã che retã guápe. Eñeha'ã eikuaa mba'eichaguápa ha'e kuéra." 28 Che Jára, opavave ha'e kuéra iñe'ẽ rei, itujupe ha itĩ atã, vrónse ha fiérro vaicha. 29 Tata pejuhápe jaipeju hatãrõ, tata omboyku pe plómo. Reínte ñaha'áta

ñamopotĩ, heko añávako ndopái voínte. 30 Oñembohéra vaerã “pláta imombopyrã”.
Nde niko, che Jára, remombóma chupe kuéra.

Jeremiah 7

1 Ñandejára he'i Jeremíaspe: 2 “Eñemoĩ tupao rokẽme ha emomarandu upépe ko ha'éva ndéve: Mayma Judagua peikéva ko'ã okẽ rupi pemomba'e guasúvo Ñandejárape, pehendú ko he'ikáva 3 Tupã Israel Jára ipu'akapáva: ‘Pemoporãve ramo pende rekove ha pene rembiapokue, pohejáta peikove ko yvýpe. 4 Aníke perovia umi pene mbotavývape he'ívo: Ápe oĩ Ñandejára tupao! Ápe oĩ Ñandejára tupao! 5 Pemoporãve ramo pende rekove ha pene rembiapo ha pende reko joja ramo oñondive, 6 ndapejopýi ramo mombyrygua, tyre'ỹ ha kuña iména manóva ndive, ndapejukái ramo ko'ápe tapicha hembiapo vai'ývape, napemomba'e guasúi ramo tupã ambue kuérape ivaíva mante peẽme oguerúva, 7 pohejáta peikove ko yvy ame'ẽ vaekue opa árapeve guarã pende ru kuéra ypykuépe. 8 ‘Peẽ pejerovia ñe'ẽ japu ha výro reíre. 9 Pemonda, pejuka, peiko kuña pene mba'e'ýva ndive, peme'ẽ japu pene ñe'ẽ, peikuave'ẽ insiënso Baálpe,*f** pemomba'e guasu tupã mombyrygua peikuave'ẽvape, 10 Ha upéi peju ko tupao che mba'évape peñemoívo che renondépe. Peimo'ã ko'ápe peimetaha kyhyje'ýre. Peimo'ã ikatuha akóinte pejapo umi mba'e che mbopochýva. 11 Peimo'ã piko ko tupao, chéve oñemopu'ã vaekue, ha'eha mondaha kuára? Che ahecha opa ko'ã mba'e. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 12 Tapeho che Rekoha Siló guápe, upe aiporavo tenonde vaekue aiko haguã, ha pehecha mba'épa ajapo ra'e chugui che retãgua Israel reko añanguére. 13 Pomomarandu jey-jey vaekue pene rembiapo vaikuére, peẽ katu napehenduséi vaekue che ñe'ẽ, ha peñemokirirĩ che hegui. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 14 Upévale, pe ajapo vaekue Tekoha Siló guápe, ajapóta ko Tupaópe chéve oñemopu'ã vaekue. Ame'ẽ vaekue peẽme ha pende ru kuéra ypykuépe, ha peẽ pejeroviaha. 15 Pomosẽta che renondégui amosẽ haguéicha yma pende ryke'y kuéra, Efraín ñemoñarépe.’” 16 “Nde, Jeremías, ani reñembo'e ko tetã guáre, ani rejerure chéve hese kuéra. Ani ere mba'eve, norohendu mo'ãi. 17 Nderehechái piko pe ha'e kuéra ojapóva Judá táva kuérape ha Jerusalén rape rupi? 18 Ta'ýra kuéra ombyaty jepe'a, túva kuéra ojatapy ha kuña kuéra ojapo mbujape oikuave'ẽ haguã tupã gua'u kuñávape, oñembohérava yvága ruvicha guasu kuñáva. Che momarã avei, oikuave'ẽvo kaguy tupã mombyry guápe. 19 Ndaha'úi jepéko chéve che momaráva. Ijupe kuéra uvei oñemomarã, otĩ haguã ijehegui kuéra. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 20 Upévale che, opa mba'e Jára, amombe'u porã peẽme, ahekuavotaha che pochy rendy ko peimeha ári, pende ári, pene rymba, pende ka'aguy ha pene remitýngue ári jepe. Ha'éta peteĩ tatáicha ogueve'ýva.” 21 Tupã Israel Jára ipu'akapáva, he'i hetã guápe: “Peikuave'ẽ opaichagua mymbahapy*f** ha mymbajuka*f** peikuave'ẽséva ha pe'u umi ho'okue. 22 Che anohẽ ramo guare pende ru ypykuépe Egíptogui, nda'úi vaekue chupe kuéra mba'eve mymbahapy ha mymba juka rehegua. 23 Ha'e vaekue uvei chupe kuéra iñe'ẽ rendu haguã, upéicha ramo che ha'étaha Tupã chupe kuéra guarã, ha'e kuéra katu che retãgua. Ha'e vaekue avei chupe kuéra oiko haguã che aipotaháicha, oho porã haguã chupe kuéra. 24 Ha'e kuéra katu nohenduséi che ñe'ẽ ha ndoikuaaséi vaekue mba'eve. Ojetu'u uvei ivaívale ha oñeme'ẽ hembipota vaípe. Ojevy rangue che rendápe oñemomombyry che hegui. 25 Pende ru kuéra ypykue osẽ guive Egíptogui ko'agãite peve, che amondo vaekue peẽme che rembiguái maranduhára kuéra ojoapykuéri. 26 Peẽ katu na pehendúi che ñe'ẽ ha ndapei kuaaséi vaekue mba'eve, pende ru kuéra ypykuégui pejetu'uve vaekue uvei ivaívale. 27 Nde, Jeremías, ere chupe kuéra opa ko'ã mba'e, ndoikuaaséi ramo jepe mba'eve, esapukái chupe kuéra okirirĩ ramo jepe. 28 Ere chupe kuéra: ‘Kóva hína upe tetã iñe'ẽ rendu'ýva Tupã Ijárape ha ndopoiséiva ivaívagui. Upe añetegua noñehenduveiete ijurúgui kuéra.’” 29 Jerusalén, eikytĩ nde áva ha emombo! Ehenduka purahéi jahe'o yvy perõ rupi! Cháke Ñandejára ipochy nde tavagua ndive, oheja ha omboykéma chupe. 30 Ñandejára he'i: “Judagua ojapo peteĩ mba'e che mbopochýva: omoĩ hikuái itupã gua'u ahẽ nguéra che tupaópe, ha omomarã. 31 Ben-Hinom ñúme omopu'ã hikuái Tófet altar*f** ohapy haguã ita'ýra ha itajýra kuéra. Ko mba'e che nda'úi vaekue chupe kuéra ojapo haguã ha ndohasái vaekue che akã rupi. 32 Upévale che, opa mba'e Jára, ha'e outaha ára, kóva noñembohéra mo'ã veimaha Tófet térã Ben-Hinom Ñu, oñembohérata uvei Jejuka Ñu. Ha Tofétpe oñeñotýta omanóva, ndaipóri mo'ávégui hendaguã. 33 Ko'áva re'õngue opytáta yryvu ha tymba ñarõ rembi'urã, ha ndaipóri mo'ãi umíva omondýva. 34 Aipe'áta Judá táva kuéragai ha Jerusalén rape kuéragai purahéi rory vy'aha pegua ha mendaha pegua purahéi. Pe tetã tuicha kuégui oikóta yvy ojeiko'ýha.”

Jeremiah 8

1 Ñandejára he'i: Umi árape oguenohêta hikuái ityvy kuéragui mburuvicha guasu kuéra ha mburuvicha kuéra Judagua, pa'i*f** kuéra, maranduhára*f** kuéra ha umi Jerusalénpe oiko vaekue kânguekue. 2 Ha omyasáita ojope haguã chupe kuéra kuarahy, jasy ha mbyjaita. Ha'e kuéra umívape ohayhu vaekue, oiko vaekue hembiguái ramo, oho hapykuéri, oporandu*f** ha omomba'e guasu vaekue chupe kuéra. Avave nombyaty mo'ãi umi kânguekue oñotỹ haguã. Vaka repotícha opytáta ñúre isarambi. 3 Umi nomanói vaekue ko'ã tekove añaitégui, mamó ha'e kuéra oikohápe amosarambi rire chupe kuéra, ohayhuvéta ñemano jeikovégui. Che, opa mba'e Jára ipu'akapáva, ha'e upéicha. 4 "Nde, Jeremías, ere tetã guápe ko ha'ekáva chupe kuéra: 'Pe máva ho'a ramo opu'ã, ojavy ramo hape, ojevy hape vaígui. 5 Mba'ére aipo ramo Israel, che myakã ratĩ ra'e? Mba'ére Jerusalén, che reja opa árape guarã? Mba'ére akóinte ne tĩ atãse ha nderejusevéi? 6 Ajapysaka porã kuri ha nahendúi avaveichagua ombyasýva hembiaapo vaikue ha he'íva añetehápe: Mba'e piko pe ajapóva? Opavave uvei oho pya'e hapére, kavaju juru atãicha ñorãirõháme. 7 Tujuju jepe yvágare ovevéva oikuaa araka'épa ou jeýta. Pykasu, mbyju'i ha hoko oikuaa araka'épa ambue hendápe ohóta. Nde katu, che retãgua, ndereikuaái che rembiapoukapy. 8 Mba'éicha piko peẽ peje pene aranduha ha perekoha Ñandejára rembiapoukapy? Ku pene mba'e haihára, tembihai japúpe ohai vaekue tembiapoukapy japu? 9 Umi iñarandúva katu itĩndy opytávo, okyhyje tymbáicha ñuháme ho'árõ guáicha. Mamó piko oime iñarandukue, ko omboyke vaekue che ñe'ẽ? 10 Upévore ikuña kuéra ame'êta ambue kuimba'épe, ha iyyvy kuéra jára ambuêpe. Opavave niko, michíva ha tuicháva, omonda haguante oheka. Maranduhára ha pa'i kuéra oĩ haguéicha ijapu. 11 Oipohano vai vaínte che retãgua jekutukue. He'i opa mba'e oĩ porãha, ha tovéke opa mba'e oĩ vai eterei. 12 Otĩ vaerã mo'ã ojapóvo ko'ã mba'e che mbopochy etéva. Ha notĩriete voi! Ndoikuaa véima mba'épa he'ise ñatĩ! Upévore ainupãrõ chupe kuéra, oñepysãnga ha ho'áta ambue kuéraicha avei. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha.'" 13 He'i Ñandejára: "Aikytĩta che retã guápe ha'e ramo guáicha trígo. Peteĩ parral'ánte jepe ndopyta mo'ãi pe parraltýpe, peteĩ igo'ánte jepe igo rakãre. Hogue pirukuénte opytáta." 14 Ha he'íta tetãgua kuéra: "Maerã rei piko japytapa ko'ápe? Jahána umi táva mbaretépe, ñamano haguã! Tupã Ñandejára niko ñande jukáta. Ha'e ho'ukáta ñandéve y oñepohanóva, ñapu'ã haguére hese. 15 Ñaha'arõ vaekue jeiko porã ha mba'eve iporáva ndajahupytýi. Ñaha'arõ vaekue tesãi, ha ñemondýi mante jajuhu. 16 Oúma ñande rehe ija'e'ýva! Oñehendúma Dan guive ikavaju kuéra ijuku'árõ, osapukáirõ oryryipa yvy. Ou ohundívo ñane retã ha opa mba'e jarekóva, ñande táva kuéra ha opa ipype oikóva." 17 Ñandejára he'i: "Amondóta peẽme mbói pende su'útava ha mba'eve ndojapo mo'ãi hese pende paje." 18 Che mba'e mbyasy naipohávái, che py'a kangypa! 19 Che retãgua pyahẽ opa rupi oñehendu: "Noĩ véima piko Ñandejára Siónpe? Ndaiporivéi piko upépe huvicha guasu?" Ha Ñandejára he'i: "Maerãpa che mbopochy ra'e pemomba'e guasúvo tupã gua'u pitua ha mombyryguáva?" 20 Ohasa ára haku, opa ñemono'õ, ha ndaipóri vaekue pende pe'áva jejopy vaígui. 21 Ahasa asy che retãgua ohasa asýva ndive. Vy'a'ý ha kyhyje oñemomba'e che rehe. 22 Ndaipóri chéne piko pohã Galaádpe? Ndaipóri chéne piko upépe pohãnohára? Mba'ére piko ndaikatúi okuera che retãgua? 23 Ha nga'u che akãgui oiko tasẽ ha che reságui tesay ykua, che rasẽ haguã ára ha pyhare che retãgua omano vaekuére!

Jeremiah 9

1 Hánga'u yvy ojeiko'ýháme areko che rendaguã, aha haguã aiko mombyry che retã guágui! Opavave niko oporomyakã ratĩ, ha oporoguasú api meme. 2 Ijapu haguã mante oĩ, hu'y opoírõ guáicha. Upe tetãme japu mante oĩ, ndaipóri añetegua. Ko'ẽ ko'ẽre ivaive, ha Ñandejára voi he'i: "Nda che kuaaséi vaekue." 3 Ñane irũ teére jepe ndaikatúi jajerovia. Ñande ryvy he'íva jepe ndajaroviái vaerã, oñopehẽnguáva voi niko oñombotavy ha oñoirũ teéva oñe'ẽ vai ojuehe. 4 Oñembohory joa ojuehe, ha ndaipóri he'íva añetegua. Ojepokuaáma ijapúvo. Oñembyai etéma 5 ha ndaikatuvéi ivaívagui opoi. Ñandejára he'i: oñombotavy joa, ijapu joa ojupe. Ndoikuasaséi mba'eve Ijáragui. 6 Upévore che, opa mba'e Jára ipu'akapáva, ha'e: tatápe amboykúta chupe kuéra aikuaa haguã mba'eichaguápa. Ha mba'éicha piko ajapóta aipy'a ra'ã haguã che retã guápe? 7 Ijuru, hu'y nde rakuáva, japu meme chugui osẽ, Oguerohoryete gua'u hapichápe, ipy'apýpe katu omoñuhã chupe. 8 Ha che piko nainupã mo'ãi, namyengovia mo'ãi umícha guápe? Che, opa mba'e Jára,

upéicha ha'e. 9 "Pene rasẽ ha pene pyahẽ umi yvyty rupi, pepurahéi jahe'o yvy perõ rupi. Umíva niko okaipáma ha avave ndohasavéi upe rupi. Noñehendu véima mymba omburea ramo, guyra ha tymba ñarõ jepe ohopa. 10 Jerusaléngui ajapóta itaty, aguara saite keha. Judá táva kuéragui ajapóta yvy ojeiko'ýha ha opytáva avave'ýre." 11 Mávapa iñarandu porã oikũmby haguã ko'ã mba'e? Mávapepa oñe'ẽ Ñandejára, omomarandu haguã? Mba'érepa oñehundi pe tetã, opyta yvy ojeiko'ýháicha avave ohasa'ýha? 12 Ñandejára he'i: "Opa ko'ã mba'e ojehu Israelgua omboyke haguere tembiapoukapy, nohendúi ha ndojapói che ñe'ẽ. 13 Ndopoiséi hembiapo vaígui ha omomba'e guasu tupã gua'u kuéra, itúva kuéra ombo'e haguéicha chupe kuéra. 14 Upévore che, Tupã ipu'akapáva Israel Jára, ha'e: Ha'ukáta peẽme iróva, pe'úta y oñepohanóva. 15 Pomosarambíta tetã nguéra rupi, peẽ térã pende ru kuéra peikuaa'ý vaekue. Pomuñaukáta kyse puku reheve, ndopytái peve avave pende hegui." 16 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Pehenoika Kuña nguéra ojahe'o kuaávape." 17 Tou pya'e hikuái ha tojahe'o ñande rehe, tomyenyhẽ tesaýgui ñande resa, tosyry ñande rova rehe! 18 Sión guive oguahẽ pyahẽ asy. Áina! Mba'eichaitépa oiko ñande hegui tapere! Mba'eichaitépa jaiko toryjárõ. Jaheja vaerã ñane retã, ñande róga kuéragui oiko tapere. 19 Kuña nguéra, pehendú Ñandejára ñe'ẽ, pejapysaka he'ívare. Pembo'e pene memby kuña kuérape hasẽ kuaa haguã ha iñirũ nguérape ojahe'o haguã péicha: 20 "Ñemano oike ore róga kuérape, oguahẽ ore róga guasúpe. Ojuka mitã nguérape tape rupi ha mitã rusu kuéra okaháre. 21 Kuimba'e kuéra re'õngue isarambi joa vaka repotícha ñúre, trígo apesáicha ikytíha rapykuéri ha ndaipóri omono'õva." He'i Ñandejára. 22 He'i Ñandejára: "Iñarandúva ani ojererovu iñarandúgui térã imbaretéva imbaretégui térã mba'eta rerekoha imba'e rereko hetágui. 23 Oimérõ ojererovuséva, tojererovu che kuaágui, oikuaágui cheha opa mba'e Jára, che rembiapóva yvy ári aiporúvo mborayhu, mba'e heko joja ha hekopeguáva, umíva niko che arohory. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 24 Ñandejára he'i: "Oúta ára ainupã haguã tetã nguéra ojeapi'óva ha ojeapi'o'ývape: 25 Egipto, Judá, Edom, Amón ha Moab, ha opa umi oikóvape yvy ojeiko'ýháme. Opa umíva niko, ha Israelgua upéichante avei, ipy'apýpe noíri Tupã Ijára ndive."

Jeremiah 10

1 Ehendu Israel ko he'ikáva ndéve Ñandejára. 2 Ñandejára he'i: "Ani pejapo ambue tetã nguéra ojapoháicha, térã peñemondýi umi mba'e yvágare pehechávagui, tetã nguéra ojapoháicha. 3 Výro rei pe ha'e kuéra ojapóva itupã nguéra omomba'évo. Oity yvyra ka'aguýpe, peteĩ ta'ãnga apoha ojapo chugui ta'ãnga, 4 upéi pláta ha órope ombojegua, ha omohenda hatã klávo ha martílllope ani haguã ho'a. 5 Ta'ãnga kuéra ojogua ta'ãnga omondýi haguã guyra, merõtýpe oñemoíva. Ndaikatúi oñe'ẽ, ha ojereraha mante vaerã ndoguatáigui. Ani pekyhyje chugui kuéra. Avave rehe ndojapói ivaíva térã iporáva." 6 Ore Jára, ndaipóri ndeichagua. Ndé nde tuicha, ha tuicha nde pokatu. 7 Máva piko ndokyhyje mo'ãi nde hegui, ko ndéva tetã nguéra ruvicha guasu? Nde hegui ojekyhyje vaerã. Opa iñarandúva ha mburuvicha guasu yvy arigua apytépe ndaipóri ndeichagua. 8 Ha'e kuéra niko itavýva memete, ha iñakãme mba'eve ndoguerekói. Peteĩ yvyra pehẽngue ndaikatúi mba'eve ombo'évo chupe kuéra! 9 Itupã gua'u kuéra niko Tarsis peguare plátante ha óro ojeguero vaekue Ufazgui, ta'ãnga jegua apoha ojapo vaekue, ao pytãũ ha ao pytãme oñemondéva, mba'e porã apoha ha'evéva rembiapokue. 10 Ñandejára hína pe Tupã añetegua, Tupã oikovéva, mburuvicha guasu pavẽ. Ha'e ipochy ramo, yvy oryryipa, tetã nguéra ndogueropu'akái. 11 (Peẽ, Israelgua, peje tetã nguérape: "Umi tupã ojapo'ý vaekue yvy ha yvága opa reíta yvy ári. Peteĩ ha'e kuérava jepe ndopyta mo'ãi yvága guýpe"). 12 Ñandejára ipokatúpe ojapo vaekue yvy, iñarandu rupi omoĩ hatã ipyendápe, iñakã porã rupi oipyso pe yvága. 13 Iñe'ẽ sununúme omokororõ y yvága pegua, yvy apýragui omopu'ã arai, ombovera ára tiri ama pa'ũme, ha oguenohẽ yvytu iñongatuhágui. 14 Yvypóra itavy ha ndoikuaái mba'eve. Tupã gua'u ra'ãnga ombotavy ijapohárape. Umíva hína ta'ãnga ndoikovéiva. 15 Umíva výro rei ha toryja. Ñandejára ohundítava oporombojovakévo. 16 Ndapeichaguáiete hína Tupã Jacob Jára, opa mba'e apohare! Ha'e oiporavo vaekue Israel imba'erã. "Opa mba'e Jára ipu'akapáva" hína héra. 17 --Nde, tetã reñemongoráva, ne mba'éva guive embyaty, 18 Ñandejára he'ígui: 'Mombyry amombóta ko'ã tetã guápe. Ajopy vaíta hendive kuéra, jahechápa péicha nda che juhúi.' 19 Ho'a vaiete piko chéve! Ajekutu hague ndokueravéi ha che aimo'ã vaekue aropu'akataha! 20 Che rekoha oñehundi, isã nguéra osopa. Che memby kuéra che reja. Ndoikove véima! Ndaipóri véima ou vaerã omopu'ã che rekoha ou vaerã oipyso ivakapi kuéra. 21 --Ovecha

rerekua ko'apegua itavy, ndohekái Ñandejárape. Upévare oho vai chupe kuéra, ha ijovecha kuéra isarambipa. 22 Cháke! Oguahẽ marandu! Tetã yvate gotyo guágui ou sununu, ojapótava Judá táva kuérágui yvy ojeiko'ỹha, ha aguara saite keha. 23 Ha che Jára! Aikuaa yvypóra ndaha'eiha hekove jára, ndoikuaaiha mba'épa oikóta chugui. 24 Teko joja porãme ore nupã ha ani pochýpe, ore rundíta niko upéicharõ. 25 Epoína nde pochy tetã nguérare, ndoikuaaséiva nde hegui mba'eve. Umi nohenóiriva nde rera, ho'upa haguére Jacob retã. Ohundiete voi ha ojapo ko tetãgui tapere.

Jeremiah 11

1 Ñandejára he'i Jeremíaspe: 2 "Israelgua tojapysaka porã ko oje'éva rehe ko ñe'ẽ me'ẽme. Ere Judá ha Jerusalén guápe, 3 Che, Tupã Israel Jára, aharutaha umi ndojapóivape ko'ã mba'e oje'éva ko ñe'ẽ me'ẽme. 4 Kóva hína ñe'ẽ me'ẽ ajapo vaekue pende ru kuéra ypykue ndive anohẽ ramo guare chupe kuéra Egíptogui. Upe tetã, chupe kuéra guarã, tatakua oñemboykuhápe fiérroicha vaekue. Ha'e vaekue chupe kuéra: Pene ñe'ẽ rendúke ha pejapo opa mba'e ha'éva peẽme. Upéicha ramo, peẽ che retãguáta, che katu pende Járata. 5 Pe che rendu ramo, ajapóta che ñe'ẽ ame'ẽ vaekue pende ru kuéra ypykuépe, ame'ẽ haguã peẽme peteĩ yvy, upe ko'ágã perekóva, osyryhápe ýicha kamby ha eíra." Che ha'e chupe: "Upéicha, che Jára." 6 Upérõ Ñandejára he'i chéve: "Emoherakuã ko ha'éva Judá táva kuéra ha Jerusalén rape rupi. Ere opavavépe: 'Pehendu umi mba'e oje'éva ko ñe'ẽ me'ẽme ha pejapo. 7 Anohẽ ramo guare Egíptogui pende ru kuéra ypykuépe amomarandu porã vaekue chupe kuéra ohendu haguã che ñe'ẽ, ha upe guive ko'agãite peve akóinte pomomarandu gueteri aikóvo. 8 Peẽ katu ndapeikuaaséi mba'eve ha napehenduséi vaekue che ñe'ẽ, pejetu'u uvei ivaíware peikóvo pene akãre. Ndapejaposéi umi mba'e ha'e vaekue peẽme, ha Upémarõ ambou peẽme umi ñenupã aña'ẽ hague che ñe'ẽ me'ẽme.'" 9 Ñandejára he'ive chéve: "Judá ha Jerusalengua opu'ã ñemi che rehe. 10 Ojapo jey opa mba'e vai ojapo vaekue itúva kuéra ypykue, ndojaposéi vaekue che ñe'ẽ, oho uvei tupã gua'u rapykuéri ha omomba'e guasu chupe kuéra. Israel ha Judagua opyrũ upe ñe'ẽ me'ẽ rehe ajapo vaekue itúva kuéra ypykue ndive. 11 Upévare amondóta peẽme ivaíva ha chugui ndaikatu mo'ãi pekañy. Pesapukaive ramo jepe pejerurévo pytyvõ, napohendu mo'ãi. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 12 Upérõ Judá ha Jerusalengua ohóta ojerure pytyvõ tupã nguéra oikuave'ẽ haguépe insiénso, ha'e kuéra katu ndaikatu mo'ãi oipe'a jejopy vaígui ho'a vai vove chupe kuéra. 13 Judá oguereko heta tupã: peteĩ-teĩ táva oguereko itupã, ha Jerusalengua peteĩ-teĩ tapépe omopu'ã altar*f** oikuave'ẽ haguã insiénso Baálpe.*f** 14 Aipo ramo nde, Jeremías, ani reñembo'e ko'ã tetã guáre, ani rejerure asy chéve hese kuéra, nahendu mo'ãigui chupe kuéra ojerure ramo chéve pytyvõ ivaívape ojechávo. 15 Mba'e piko ojapo che rayhupára tupaópe, ojapo rire hetaite mba'e vai? Oimo'ã piko oikuave'ẽvo chéve so'o ha ikyrakue mymba juka*f** ramo, ombohasataha ijehegui pe ivaíva térã chugui okañytaha? 16 Yma che, opa mba'e Jára, ambohéra vaekue chupe olívo hakã heta ha yva porãgui henyhẽva. Ko'ágã katu arasunu pa'ũme ahapýta hogue rovyũ ha amopëta hakã nguéra. 17 Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva aňotỹ vaekue, amondóta hese ivaíva, Israel ha Judá rembiapo vaikuére. Che mbopochy niko oikuave'ẽvo insiénso Baálpe." 18 Ñandejára oikuaauka chéve, che rehe ija'e'ỹva ojaposeha ivaíva che rehe. Ha'e che resape'a ahecha kuaa haguã. 19 Che aime py'a guapýpe, ovecha ra'ýicha ojereraháva ojejuka haguã, aikuaa'ỹre ojaposeha ivaíva che rehe. He'i hikuái: "Jaity pe yvyra ko'ágã hovyũva hína. Jahapo'o oikovéva apytégui, oikove'ỹ haguã mandu'a hese." 20 Nde katu, che Jára nde pu'akapáva, mbojovakehára nde po jojáva, nde reikuaa yvypóra py'apy. Ehechauka chéve mba'éichapa reinupãta chupe kuéra, nde pópe niko amoĩ che rekove. 21 Ha kuimba'e Anatot guápe, che jukaséva ha he'íva chéve anive haguã aña'ẽ Ñandejára rerape ndaipotái ramo che juka, 22 Ñandejára ipu'akapáva he'ika: "Aikuaaukáta hína peẽme: Mitã rusu kuéra omanóta ñorãirõme, pende ra'y ha pende rajy kuéra katu omanóta ñembyahýgui. 23 Peteĩnte jepe ha'e kuérava ndopyta mo'ãi, oútagui ára aikuaauka haguã peẽme, kuimba'e Anatotgua, ha arúta pende ári ivaíva."

Jeremiah 12

1 Che Jára, aňemoĩ ramo aňoñe'ẽ joapi ne ndive, katuete upe nde eréva, upe aňete. Opáichavo, oĩ heta mba'e aporanduséva ndéve. Mba'ére piko opa mba'e osẽ porã umi heko aňávape? Mba'ére piko oiko py'a guapýpe umi oporoguasú apáva? 2

Nde reñotý chupe kuéra. Ha'e kuéra oñembohapo, okakuaa ha hi'a. Ijurúpente hi'aguí nde hegui, ipy'ápe katu mombyry. 3 Nde katu, che Jára, che kuaa. Nde che recha ha reikuaa mba'épa pe añandúva nde rehe. Erahána ko'ã tekove ovecháicha ojejuka haguã. Emboykéna chupe kuéra upe jejuka ára peguarã! 4 Araka'e peve piko hatãta pe yvy ha hogue ravirupáta kapi'i ñumegua? Mymba ha guyra kuéra omanomba, tetãgua rembiapo vaikuére, oimo'áva nderehechaiha pe ha'e kuéra oja póva. 5 "Ne kane'õite ramo reñanivo yvy rupigua ndive, piko mba'éicha reha'ãta kavaju arigua ndive? Yvy nandi porãme reñeñandu porã, ha mba'e rejapóta Jordán javorái pa'ũ rupi? 6 Nde ryvy kuéra, nde rogagua tee jepe, ojere ha oñemoĩ nde rehe, ha osapukáivo oñe'ẽ vai nde rehe nde atukupépe. Aní rejerovia hese kuéra, oñe'ẽ ramo jepe ndéve juru he'ẽme. 7 Ahejáma che retã guápe, ndaikuaase véima mba'eve upe che mba'ekuégui. Amoĩma umi hese ija'e'ỹva pópe pe tetã ahayhuete vaekue. 8 Ko tetã, che mba'e tee vaekue, ko'ágã ha'éma chéve guarã jaguaretéicha ka'aguýpe, okororõ che rehe, upévare ndacha'etí hese. 9 Che retãgua ojogua guyra hague jeguapáva, ondyryha taguato. Pejúke opa tymba ñarõ, peñembyaty ha pejapo karu guasu! 10 Heta mburuvicha guasu che rehe ija'e'ỹva ombyaipa che parralty, opyrũmba che ñúre. Ojapo yvy ojeiko'ỹha upe yvy che aipotavévaugui. 11 Oheja avave'ỹre ha mba'eve'ỹre ha che ahecha ojahe'o. Upe tetãme ndaipóri avave, ha avave ndojepy'apýi hese. 12 Yvy ojeiko'ỹha yvyty rupi ou yvypóra iñarõva, che, opa mba'e Jára, ahundítargui, kyse yvuku che pópe, upe tetã tuichakue, ha ndaheja mo'ãi avave opytu'u. 13 Oñotý trígo ha omono'õ ñuatĩ. Heta omba'apo rei. Mba'eve noñemono'õi che pochy rendýgui." 14 Péicha he'i Ñandejára umi tetã heko añáva Israel jerére oikóvare, ohundi vaekue upe yvy ha'e ome'ẽ vaekue hetãgua Israélpe imba'erã: "Che ahapo'óta chupe kuéra ijyvygui ha anohẽta Judápe ijapytégui kuéra. 15 Ha ahapo'o rire aiporiahurereko jeýta ha aru jeýta ijyvy ha hetã teépe. 16 Ha'e kuéra ko añete ombo'e vaekue che retãguápe ome'ẽ haguã iñe'ẽ Baal rehe, ko'ágã katu ikatúta oñemohenda che retãgua apytépe ohayhúrõ Tupã ha'e kuéra ohayhúvape ha ome'ẽ ramo iñe'ẽ he'ívo: 'Ñandejára rérape.' 17 Upe tetã nohendúiva che ñe'ẽ katu ahapo'óta ha ahundíta. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e."

Jeremiah 13

1 Ñandejára he'i chéve: "Tereho ejogua peteĩ ku'ajokuaha líno, ejeku'akua pype ha aní remyaký." 2 Ajogua upe ku'ajokuaha Ñandejára he'i haguéicha chéve ha ajeku'akua pype. 3 Upérõ oñe'ẽ jey chéve Ñandejára ha he'i: 4 "Eraha pe ku'ajokuaha rejogua vaekue ha rerekóva nde jehe, tereho y Éufratespe ha upépe eñongatu peteĩ itakuápe." 5 Aha y Éufratespe ha añongatu Ñandejára he'i haguéicha chéve. 6 Aremi rire Ñandejára he'i chéve: "Tereho y Éufratespe ha egueru pe ku'ajokuaha ha'e vaekue ndéve reñongatu haguã upépe." 7 Aha y Éufratespe ha anohẽ yvygýgui pe ku'ajokuaha añongatu haguégui. Ajuhu itujupáma. 8 Upérõ Ñandejára oñe'ẽ jey chéve 9 ha he'i: "Upeichaite ambyaíta Judá ha Jerusalén ojejapoitéva. 10 Ko'ã tetãgua ahẽ ndojaposéi che ñe'ẽ ha akóinte oiko iñakãre. Oho tupã nguéra rapykuéri oiko haguã hembiguái ramo ha omomba'e guasu haguã chupe kuéra. Opytáta pe ku'ajokuaha oñehundi vaekuéicha. 11 Pe máva ojeku'a jokuaháicha, areko vaekue Israel ha Judá guápe che jehe oiko haguã che retãgua ramo, oikuaauka haguã che réra, ha'e haguã che jeroviaha ha che reko mimbipa. Ha nohenduséi che ñe'ẽ." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 12 "Ere avei chupe kuéra: 'Tupã Israel Jára he'i: Oimeraẽ mbayru ikatu oñemyenyhẽ kaguýgui.' Israelgua he'íta ndéve: 'Ore piko ndoroikuaái mba'e upéva?' 13 Nde katu eréta chupe kuéra: 'Ñandejára he'i: Amonga'úta opa oikóva ko tetãme: mburuvicha guasúpe oguapýva David guapyhápe, pa'i,*f** maranduhára*f** ha opa Jerusalénpe oikóvape. 14 Upéi ajokáta ojuehe kambuchicha túva ha ta'ýra peteicha. Ndaiporiahurereko mo'ãi chupe kuéra. Ahundíta ambyasy'ỹre avavépe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 15 Israelgua, Ñandejára oñe'ẽma! Aní pejererovu, pejapysaka porã hese. 16 Pembyaje Tupã pende Járape, ha'e omopytũmba mboyve ha peñepysãnga yvyty pytũ rupi. Ha'e oja póta pytũ anambusu, ára sakã peha'arõvargui, 17 Ndapeikuaaséirõ mba'eve, che rasẽta ñemiháme pejejapógui. Che reságui osyrýta tesay, ojererahágui ipokuapy Ñandejára ovecha kuéra. 18 "Ere mburuvicha guasu ha isýpe: 'Peguejy pende guapyhágui ha peguapy yvýpe, ho'áma niko pene akãgui pene akã jeguaka.' 19 Négueb pegua táva kuéra oñemongoráma. Avave ndaikatúi ohasa. Opa Judagua ojereraháma tetã mombyrýpe, ojererahaitéma ouve'ỹ haguã. 20 Pejesaupi ha pema'ẽ mba'éichapa ou yvate gotyo guio pende rehe ija'e'ỹva. Mamo piko oĩ umi ovecha amoĩ vaekue nde pópe, umi ovecha rejeroviaite

hague?" 21 "Ha mba'épa eréta Jerusalén, ne sãmbyhýrõ umi tekove nde voi reheko mbo'e vaekue? Nde rete rasypáta kuña imemby pota vaicha. 22 Reporandúrõ mba'érepa ojehu ko'ã mba'e, eikuaáke ne rembiapo vaikuereha. Upévore reñemboi ha reñerãirõ ha oñeñemboharái nde rehe! 23 Ikatu nga'u piko hũva omboje'o ipire? Ikatu nga'u piko jaguarete omboje'o ipirégui iparaha? Upéicha avei peẽ, pejepokuaámava ivaívare. Ndaikatuvéi pejapo iporáva. 24 Upévore pomosarambíta kapi'i píru kuéicha ogueroevéva yvytu aku. 25 Péicha guarãntema nde, Israel. Nde voi rejapouka chéve péicha nde rehe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. Reñembyesarái vaekue niko che hegui ha rejerovia vaekue tupã gua'u japúre. 26 Che avei romboipaitéta ha rohejáta ñemotĩrã. 27 Ahecha mba'éichapa nde raku ha reporomyakã ratĩ, nde, kuña reko vai, otĩ'ỹva avavégui. Ne rembiapokue oporombojegarúva umi ijyvateha*f** ha ñu rupi. Cháke, Jerusalén! Araka'e pevépa nde reko ky'áta!"

Jeremiah 14

1 Ndokyvéigui, Ñandejára he'i Jeremíaspe: 2 "Judá ojahe'o vy'a'ỹgui, itáva kuéra ndovy'avéi, maymáva ojepyso yvýre. Jerusalén osapukái rasy. 3 Karai poguasú kuéra omondo y piári hembiguápe. Ko'áva oho ykuápe, ndojuhúi ha ou jey kambuchi nandi oikuaa'ỹ rehe mba'épa ojapóta ha otĩgui oñeñakãho'i. 4 Okaragua ndoikuaái mba'épa ojapóta ha oñeñakãho'i, ndokyvéi ha hatãmbágui pe yvy. 5 Guasu kuña jepe oheja ñúme imemby kuéra, ndaipórigui hembí'urã. 6 Vúrro saite oñembo'y yvy perõ rupi omokõ yvytu aguara guasu saitéicha ha ohecha ravẽmba ndaipórigui mba'eve ho'u vaerã." 7 Ore Jára, ore rembiapo vaikue oĩ ramo jepe ne renondépe, eheja reína oréve nde réra rehehápe! Heta jey niko rojere nde hegui, ha rojapo ivaíva ne renondépe. 8 Israel nde rehe ojerovia. Nde ore pe'áva ivaívagui rojejopy vai jave, Mba'ére piko reiko mombyrygua ramo ore apytépe? 9 Mba'ére piko reime iñakã tavývaicha, kuimba'éicha ikatu'ỹva ñorãirõme oporopytyvõ? Nde katu, ore Jára, reime ore apytépe, opavave oikuaa ore ha'eha ne retãgua. Anína ore reja! 10 Ñandejára he'i kóicha Israelguare: "Ko'áva oikose iñakãrente voi. Upévore ndacha'éi hese kuéra. Ko'ágã che mandu'áta iñangaipáre ha aikuaaukáta chupe kuéra." 11 Ñandejára he'i: "Ani rejerure chéve mba'eve iporáva ko'ã tetã guápe guarã. 12 Ndokarúi ramo jepe nahendu mo'ãi iñembo'e, oikuave'ẽ ramo jepe mymba hap*f** ha ogueru ramo jepe imba'e kuave'ẽ,*f** ndarohory mo'ãi. Ahundíta chupe kuéra kyse puku, ñembyahýi ha mba'asy asái rupi." 13 Che katu ha'e chupe: "Há, che Jára! Maranduhára*f** kuéra he'i joa ndoiko mo'ãiha ñorãirõ, ndaipóri mo'ãiha ñembyahýi ha nde reme'ětaha py'a guapy puku ko'ápe chupe kuéra." 14 Ha Ñandejára he'i chéve: "He'i ramo upéicha che rérape umi maranduhára, ijapu hína. Che namondói ha nda'éi chupe kuéra mba'eve. Hendive kuéra na ñe'ëi voi. Marandu japu hína umíva, jechauka gua'u ha'e kuéra iñakãme ombojýva. 15 Upévore che, opa mba'e Jára, kóicha ha'e: Umi maranduhára oñe'ëséva che rérape che amondo'ýre chupe kuéra, ñorãirõme ha ñembyahýigui omanóta. 16 Ha umi tetãgua ha'e kuéra oñe'ẽ haguépe, ñorãirõme ha ñembyahýigui omanóta avei hambireko, ta'ýra ha tajýra kuéra reheve. He'õngue oñemombóta Jerusalén rape rupi ha ndaipóri mo'ãi oñotýva. Upéicha amyengoviáta chupe kuéra iñañanguére. 17 Ere chupe kuéra ko'ã mba'e: 'Che reságui tosyry che resay opi'ýre ára ha pyhare, ko ivai etévore oúva che retã guáre, ijekutukue ipypuku etévore. 18 Asẽ okaha rehe ha ahecha ñorãirõme omano vaekue re'õngue. Aike táva ryepýpe ha ahecha omanóva ñembyahýigui. Maranduhára ha pa'i kuéra jepe ojereraha tetã mombyrýpe.'" 19 Ore Jára, Rejei etéma voi piko Judágui? Nde kueráima piko táva Sióngui? Mba'ére piko ore kutu rokuerave'ỹ haguã? Roha'arõ vaekue ñakã rapu'ã, ha mba'eve iporáva noguahëi. Roha'arõ vaekue tesãi ha ñemondýi mante opa rupi oĩ. 20 Rohecha kuaáma, ore Jára, ore reko añaha ha ore ru kuéra ypykue rembiapo vaikue. Rojapo ivaíva ne renondépe. 21 Nde réra rehehápe ani ore mboyke. Ani reapo'i upe táva oĩháme nde guapyha omimbipáva! Ne mandu'ána pe ñe'ẽ me'ẽ rejapo vaekue ore ndivére, Anína repyrũ hese! 22 Oĩ nga'u piko tupã gua'u kuéra apytépe, peteĩ ikatúva omongy? Yvága piko ombou ama ijehegui? Nahániri, Tupã ore Jára! Nde hína upe rembouva, nde upe rejapóva opa mba'e. Upévore rojerovia nde rehe!"

Jeremiah 15

1 Ñandejára he'i chéve: "Ou ramo jepe Moisés ha Samuel ko'ápe oñemoĩ che renondépe, che ndaiporiahurereko mo'ãi ko'ã tetã guápe. Ere chupe kuéra tosẽ che renondégui ha toho. 2 Ha oporandu ramo ndéve mamópa ohóta, ere chupe kuéra ko

ha'ekáva: 'Ojeporavóva omano haguã mba'asy asãigui toho tomano mba'asy asãigui. Ojeporavóva omano haguã ñorãirõme toho tomano ñorãirõme. Ojeporavóva omano haguã ñembyahýigui toho tomano ñembyahýigui. Ojeporavóva oho haguã tetã mombyrýpe toho tetã mombyrýpe.'" 3 "Che, opa mba'e Jára, ha'e: Amondóta chupe kuéra irundy ñenupã: ojekukáta ñorãirõme, oguerotyryrýta chupe kuéra jagua, ho'úta chupe kuéra yryvu ha tymba ñarõ okarúta hese kuéra. 4 Opa tetã yvy ári guápe amopirimbáta upe hese kuéra ajapótavare, upe ojapo vaekuere Jerusalénpe Judá ruvicha guasu Manasés Ezequías ra'y." 5 "Máva piko nde poriahurerekóta, Jerusalén? Máva piko ne mbyasyta? Máva piko ojepe'apýta nde rehe? 6 Nde che reja ha reme'ẽ vaekue chéve nde atukupere. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. Upévale, che kueráigui nde hegui, amopu'ã vaekue che poinupã haguã, ha rohundi. 7 Amosarambi chupe kuéra kapi'i piru kuéicha, upe tetã megua táva kuéra rupi. Chupe kuéra aheja ta'yra'yre ha ahundi, ndopoiséigui ivaívagui. 8 Aheja ijapytépe kuéra hetave kuña imenave'yva yvyku'i ra'yí yguasu rembe'ype guágui. Asaje pytetépe ambou porojukahára sy kuéra imemby mitã rusúva ári. Peteĩ sapy'aitépe aity hi'ári kuéra py'a tarova ha ñemondýi guasu. 9 Sy kuéra imemby hetáva, hesakua guyry ha naipyтуhëvéi. Opyta itĩndy ha ñemotĩme. Ára sakãgui oiko chupe kuéra ára pytũ. Oĩ ramo oikovéva gueteri, ame'ẽta hese ija'e'yva pópe ojuka haguã. Che, opa mba'e Jára, ame'ẽ che ñe'ẽ." 10 Áina, nde che sy! Che reru vaekue yvy ári añoñe'ẽ joapi ha ajeja'o haguãnte voi! Avavépe ndaiporukái ha avavégui ndaiporúi vaekue mba'eve, ha opáichavo opavave oñe'ẽ reity chéve. 11 Pe ha'e kuéra he'íva toiko, che Jára, Oime rire ramo ndajapói ra'e ne rembipota, térã na ñembo'ei ra'e umi che rehe ija'e'yvare, ho'a vai ramo guare chupe kuéra. 12 Mávapa ikatúta omopẽ fiérro térã vrónse yvate gotyogua? 13 Opa ne rembiapo vaikuere, Israel, ame'ẽta nde rehe ija'e'yvape opa ne mba'e repyeta, opa mba'e rerekóva ne retã pyre, ogueraha haguã reiete. 14 Rome'ẽta nde rehe ija'e'yva rembiguairã, peteĩ tetã reikuaa'yhápe, che pochy hendy haguere tatáicha ne mbokusuguétava." 15 Che Jára, nde reikuaáva opa mba'e, ne mandu'ána che rehe ha eju che pytyvõ! Emyengoviána umi che muñávape! Anína rehejátei ojapo che rehe ivaíva, ohechávo na nde pochy kuaaiha. Nde rehe niko aropu'aka ñe'ẽ reity. 16 Nde reñe'ẽ ramo chéve, akarúva ne ñe'ẽre, umíva che mbovy'a ha che mbopy'a rorýva, che niko hína ne mba'e, Tupã che Jára nde pu'akapáva. 17 Ndajehe'aséi vaekue umi ovy'aháre mante oikóva ndive. Nde reñemomba'e guive che rehe, aikóva cheño, nde che myenyhẽ haguere nde pochy kuégui. 18 Mba'ére piko ndopavéi che mba'e mbyasy? Mba'ére piko che jekutukue ndaikatuvéi okuera, oñepohanove ramo jepe? Reiko niko chéve guarã ku ysyry japúicha ndaiporihápe y. 19 Upérõ Ñandejára he'i chéve: "Reju jey ramo che ndive, romoguahẽ jeýta, ha reiko jeýta che rembiguái ramo. Rejeheja ramo ñe'ẽ rei reígui ha ere ramo pe hekópe guávante, nde ha'éta upe che rérape oñe'ẽva. Ha'e kuéra hína umi ou vaerã ne ndive, ndaha'ei nde reho vaerã hendive kuéra. 20 Che ajapóta nde hegui ko'ã tetã guápe guarã, peteĩ korapy yvate vrónse ikatu'yva ojeity. Oñemoíta nde rehe ha ndaipu'aka mo'ãi nde rehe, che aimétagui ne ndive roguenohẽ haguã jejopy vaígui. Che, opa mba'e Jára, ame'ẽ che ñe'ẽ. 21 Tekove ahẽ pógui roipe'áta ha imbaretéva poguýgui roguenohẽta!"

Jeremiah 16

1 Ñandejára oñe'ẽ chéve ha he'i: 2 "Ani remenda térã reñemoña ko tetãme. 3 Che, opa mba'e Jára, ha'étagui ndéve mba'épa ojuhúta ta'yra kuérape ko tetãme onaséva ha itúva kuérape. 4 Omanóta mba'asy vaígui ha avave nahasẽ mo'ãi hese kuéra ha noñotý mo'ãi. Opytáta isarambi ñúre vaka repotícha. Ñorãirõ ha ñembyahýi ojukáta chupe kuéra, ha he'õngue rehe okarúta yryvu ha tymba ñarõ." 5 Ñandejára he'i chéve avei: Ani reike óga ojejahe'ohápe omano vaekuere, ani ne rasẽ térã rehechauka hese mba'e mbyasy, ko'ã tetã guágui niko aipe'áma che py'a guapy, che mborayhu ha che py'a poriahurereko. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha. 6 Tuicháva ha michíva omanóta ko tetãme: avave noñotý mo'ãi chupe kuéra, nahasẽ mo'ãi ha ndohechauka mo'ãi hese kuéra ñembyasy, ojekutúvo hetépe térã oñemyakã perõvo. 7 Avave ndojapo mo'ãi karu guasu omanóva rehe oguerombyasy haguã igénte kuérape, taha'e jepe túva térã sy upe omanóva. 8 "Ani avei reike óga ojejapohápe karu guasu, rekaru ha rey'u haguã hendive kuéra. 9 Che, Tupã Israel Jára che pu'akapáva ha'égui kóicha: 'Che rupi opáta ko tetã purahéi karu guasu ha vy'a hapegua ha purahéi menda hapegua. Ko'ã mba'e ojuhúta peẽ peikove aja, ha peẽ voi pehecháta. 10 Remomarandúvo tetã guápe ko ha'éva, oñeporandúta ndéve: Mba'ére piko ojapouka Ñandejára ore rehe ko'ã mba'e ivai etéva? Mba'e piko ore rojapo?

Mba'eichagua angaipa piko ore rojapo Tupã ore Jára rehe?' 11 Nde eréta chupe kuéra: 'Ñandejára he'i: Kóva ojehe pende ru kuéra ypykue che reja haguére oho haguã tupã nguéra rapykuéri oguerohory ha omomba'e guasu haguã chupe kuéra. Ojei che hegui ha ndojapói umi tembiapoukapy ame'ẽ vaekue chupe kuéra. 12 Peẽ katu pene añave vaekue chugui kuéra, peteĩ-teĩ niko ojejatu'u ivaĩvare ha nohenduséi che ñe'ẽ. 13 Upévore pomosêta ko yvýgui tetã mombyrýpe peẽ térã pende ru kuéra ypykue peikuaa'ỹ vaekue ha upépe peikóta ára ha pyhare tupã nguéra rembiguái ramo. Che niko ndapoi poriahurereko mo'ãi.' 14 Oúta jepéko ára he'i opa mba'e Jára, ndoje'e mo'ã veimaha: 'Ñandejára rérape oguenohẽ vaekue Israel guápe Egíptogui', 15 He'íta uvei: 'Ñandejára rérape, oguenohẽ vaekue Israel guápe tetã yvate gotyo guágui ha opa umi tetã omosarambi hague rupi chupe kuéragui'. Che rupi peju jeýta pene retãme, upe tetã ame'ẽ vaekue pende ru kuéra ypykuépe. 16 Amboúta heta pira renohẽhára --che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e--, oguenohẽ haguã Israel guápe. Upéi amboúta heta tymba ka'aguy jukaha oguenohẽ haguã chupe kuéra opa yvyty ha yvy yvatégui ha umi itakaua pa'ũgui jepe. 17 Ahechágui opa hembiapokue. Mba'eve nokañyi che hegui, hembiapo vaikue ndaikatúi okañy che resa renondégui. 18 Amyengovia jo'a raéta chupe kuéra hembiapo vaikue ha iñangaipáre, omomarã haguére che yvy itupã gua'u ahẽ omanóva reheve, ha opa pe yvýpe che ame'ẽ vaekue chupe kuéra imba'erã ojapo umi mba'e che mbojeguarúva." 19 Che Jára, che mo'ã ha che mombaretéva, tenda che akañyha ajepopy vai jave. Ne rendápe oúta tetã nguéra ko yvy apýra guive ha he'íta ndéve: "tupã gua'u kangy ha pitua atýra mante oheja itúva kuéra ore ru kuéra py kuépe. 20 Ikatu nga'u piko yvypóra ojapo itupã nguerarã? Upéicha ramo niko umi tupã japu meméta hina!" 21 "Upévore, ahechaukáta mandi voi chupe kuéra che pokatu. Upéicha oikuaáta che réra ha'eha: opa mba'e Jára."

Jeremiah 17

1 "Judá, ne angaipa ojehai, haiha fiérrope. Ojehai diamánte rakuápe nde py'apy pegua itápe, nde altar*f** ratĩ nguérape. 2 Ne memby kuéra imandu'a altar kuérare ha umi yvyra poguasú rehe tupã nguérape oñemboykéva oíva umi yvyra hakã hetáva ykére ha umi ijyvateha*f** rupi 3 ha umi yvyty ñumegua ári. Opa ne angaipáre ahejáta oñemonda ne mba'e repyeta ha ne mba'e jegua kuéra, ha tojereraha opa mba'e rerekóva ijyvateha rupi oíva ne retã tuichakue. 4 Romosêta upe yvýgui ame'ẽ vaekue ndéve ne mba'erã, ha rome'êta nde rehe ija'e'ỹvape hembiguairã, peteĩ yvy nde reikuaa'ỹháme, che pochy hendy haguére tatáicha ne mbokusuguétava." 5 Ñandejára he'i: "Tojeharu pe ojeíva che hegui ipy'apýpe, ojeroviáva yvypóra kuérare ha hese kuéra ojekóva. 6 Ha'éta javoráicha yvy ojeiko'ỹháme, hese avave oñangareko'ỹva. Ita pa'ũme okakuaáva, ha jukyty avave oiko'ỹha rupi. 7 Ha ovy'aiténepa upe kuimba'e che rehe ojeroviáva, ojekóva che rehe! 8 Ha'éta yvyráicha ysyry rembe'ýpe oñeñotýva, hapo ysyry gotyo ojepyso, ha ndokyhyjéi ára hakúgui, hakã heta etereígui. Ndokyvéi are ramo ndojepy'apýi, hi'a'ýre ndoikóiva araka'eve. 9 Ndaipóri avave ijapúva ha iñaáva yvypóraicha ipy'a pýpe. Máva piko ikatúta oikuaa chupe? 10 Che, opa mba'e Jára, aipyguaráva pe máva py'apy ha aikuaa pe máva remiandu. Ame'ẽva peteĩ-teĩme hembiapokue ojerureháicha." 11 Upe hekope'ỹ oñemomba'e hetáva ojogua ynambúpe omoñenóva tupi'a imba'e'ỹva. Imbarete jave gueteri oheja vaerã imba'eta, ha ipahápe oiko chugui výroaju. 12 Ore tupao ha'e peteĩ guapyha omimbipáva oíva yvate iñepyrũ guive. 13 Ore Jára, nde rehe Israel ojerovia. Opa umi nde rejáva oñemotíta. Opa ojeíva nde hegui opa reíta téraicha yvy timbópe ojehaíva, nde reja haguére ndéve, ha'éva yvu piro'ysã porã. 14 Che monguerána che Jára, ha akueráta. Che pe'ána jejopy vaígui, ha asêta ivaívagui. Che niko ndéve ñoiténte romomba'e guasu. 15 Oĩ he'íva chéve: "Mba'e piko oiko Ñandejára ñe'ẽgui? Toiko katu ko'agãite voi!" 16 Che katu ndorojopýi vaekue rembou haguã chupe kuéra ivaíva, ha ndaipotái vaekue ou hese kuéra mba'e vai. Nde avei reikuaa upe ha'e vaekue, ha'e niko ne renondépe. 17 Ani kena reiko chéve guarã kyhyjeha ramo, nde niko che mo'ã ho'a vai jave chéve. 18 Toiko kena toryjárõ umi che rehe oñemoíva uvei ha ani che. Ha'e kuéra uvei tokyhyje opytávo ha ani che. Embou hese kuéra kyhyje guasu, Ehundi jey-jey kena chupe kuéra. 19 Ñandejára he'i chéve: "Tereho eñembo'y Tavagua Rokẽme, oíke ha osêha rupi Judá ruvicha guasu kuéra ha upéi opa Jerusalén rokẽme. 20 Ere opavavépe: 'Mburuvicha guasu kuéra ha opa peẽ Judá tavagua, opa peẽ Jerusalengua peikéva ko'ã okẽ rupi, pehendu Ñandejára ñe'ẽ. 21 Ñandejára he'i: Pytu'uha árape, pene rakate'ỹ ramo pende rekovére, ani peraha mba'e pohýi térã pemoinge Jerusalén rokẽ rupi. 22 Ani avei penohẽ mba'eveichagua

mba'e pohýi pende rógagui pytu'uha árape térã pejapo mba'eveichagua tembiapo. Pemboyke chéve guarã pytu'uha ára, ha'e haguéicha pende ru kuéra ypy kuépe. 23 Ha'e kuéra katu nohendúi ha ndojapysakái, ojejatu'u uvei ivaívare ha ndoikuaaséi mba'eve. 24 Che, opa mba'e Jára, ha'e: Pejapóke ko ha'éva pende py'aite guive, ani peraha mba'eveichagua mba'e pohýi táva rokẽ rupi pytu'uha árape, pemboyke chéve ko ára ha ani pejapo upérõ mba'eveichagua tembiapo. 25 Pejapo ramo péicha, oíta opa ára mburuvicha guasu oguapýva David guapyhápe ha oikéva táva rokẽ nguéra rupi kárru jeguápe ha kavaju ári, omoirũvo chupe kuéra Judá ha Jerusalén ruvicha kuéra. Ha Jerusalénpe ojeikóta opa ára. 26 Ha ojejúta Judá táva kuéragui oíva Jerusalén ypýpe, Benjamín guio, ñu guio, yvyty kuéra ha Négueb guio. Oguerúta hikuái tupaópe mymba kuéra oñemymba hapy*f** haguã, umi ambue mymba juka*f** peguarã, mba'e kuave'ẽ ha insiënso, ha mba'e kuave'ẽ joajurã.*f** 27 Ha peẽ ndapejaposéi ramo ko ha'éva, pembyaje haguã pytu'uha ára ha ani haguã upe árape pemoinge mba'e pohýi Jerusalén rokẽ nguéra rupi, upérõ ajatapýta pende táva rokẽre, peteĩ tata ombokusuguétava Jerusalén róga guasu kuéra ha avave ikatu'ýtava ombogue.'"

Jeremiah 18

1 Ñandejára oñe'ẽ chéve ha he'i: 2 "Tereho kambuchi apoha rógape ha upépe añe'ëta ne ndive." 3 Che, Jeremías, aha ha ajuhu kambuchi apohápe ombojeréva hína ñai'ũ imba'e jerépe. 4 Pe kambuchi ojapóva hína osẽ vai ramo chupe, pe ñai'ũme voi ojapo jey ambue, osẽ meve chupe ha'e oipotaháicha. 5 Upérõ Ñandejára he'i chéve: 6 Che piko ndaikatúi ajapo pende rehe, Israelgua, pe kambuchi apoha ojapoháicha ñai'ũ rehe? Peẽ hína che pópe ñai'ũicha kambuchi apoha pópe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 7 Sapy'ante ha'e ahapo'o, aity haguã yvýre ha ahundi haguã peteĩ tetã, térã tetã atýra oisãmbyhyhápe peteĩ mburuvicha guasu. 8 Pe tetã ojei ramo ivaívagui katu, namondói hese pe ivaíva amondo mo'ã vaekue. 9 Sapy'ante ha'e amopu'ã ha amyakã rapu'ã haguã peteĩ tetã térã tetã aty oisãmbyhyhápe peteĩ mburuvicha guasu. 10 Ko tetã ojapo ramo ivaíva ha nohenduséi che ñe'ẽ katu, ndajapói hese umi iporãva ajapo mo'ã vaekue. 11 "Upéicha ramo, ere Judá ha Jerusalén guápe ko che, opa mba'e Jára, ha'ekáva chupe kuéra: 'Ambojy hína che akãme ivaíva pende rehe. Poinupãse hína. Pepoíke ivaívagui. Peje hejáke teko aña ha tembiapo vaígui.' 12 Ha'e kuéra he'íta ndéve: 'Ore rejápe! Rojapose upe ore mbovy'áva ha roikose ore akãrente voi.'" 13 Upévore Ñandejára he'i: "Peporandu tetã nguéra rupi, oípa ohendu vaekue mba'e koichagua. Israelgua ojapo ivai etereíva! 14 Ojeíva nga'u piko y rypy'a yvyty Líbano ru'ãgui? Hypáta nga'u piko umi y piro'ysã oguejýva yvyty kuéragui? 15 Che retãgua katu hesarái che hegui ha oikuave'ẽ insiënso tupã gua'u kuérape, Okañy hapégui, upe tape yma guarégui, ha oguata tape po'i ojekuaa'ýva rupi. 16 Upéicha ojapo hetãgui yvy ojeiko'ýha, opavave ijurujaiha. Mayma upe rupi ohasáva, hesasẽmbáne py'andýgui. 17 Che, yvytu kuarahy resẽ guio guáicha, amosarambíta Israel. Chupe amboguevita hese ondyrýva renondépe. Añembojeréta chugui ha nama'ẽ mo'ãi hese, oguahẽvo iñenupã ára." 18 Oĩ he'íva: "Jaheka mba'éichapa ñahundíta Jeremíaspe. Jarekóne katuite pa'i ñande reko mbo'e haguã, karai arandu omombe'u vaerã ñandéve hemiandu ha maranduhára*f** ohenduka vaerã ñandéve Ñandejára ñe'ẽ. Jaraha mbojovakehára rendápe ojuka haguã chupe. Aníke ñahendu mba'eve ha'e he'íva." 19 Che Jára, ejapysakána che rehe! Ehendúna upe he'íva umi che rehe ija'e'ýva! 20 Ivaívape piko oñemyengoviáva iporãva? Ha'e kuéra ojo'óma che vykyuarã! Ne mandu'a kena rombohovái hague añe'ẽ haguã ndéve hese kuéra, ajerure haguã ndéve nde pochy poi haguã hendive kuéra. 21 Ko'ágã katu ajerure ndéve tomano ita'ýra kuéra ñembyahýgui ha kyse puku rupi. Topyta mena'ýre ha memby'ýre hambireko kuéra! Mba'asy asái tojuka ikuimba'e kuéra ha imitã rusu kuéra ñorãirõme tomano. 22 Emondo sapy'a hese kuéra mondaha atýra. Toñehendu osapukái ramo kyhyjégui! Ojo'o haguere vykyua che reity haguã, omoĩ haguere ñuhã che raperãme. 23 Nde katu che Jára reikuaa opa mba'e ojaposéva che juka haguã. Ani reheja rei iñañangue! Ani nde resarái hembiapo vaikuégui! To'a hikuái ne renondépe, nde pochy rendýpe einupã chupe kuéra!

Jeremiah 19

1 Ñandejára he'i chéve: "Tereho ejogua kambuchi ñai'ũ, ha ehenói mbovymi myakãhára*f** tetãgua apytégui ha avei myakãhára pa'i kuéra apytégui. 2 Upéi tereho Ben-Hinom Núme Olería Rokẽ rovái ha ehenduka upépe pe ha'étava ndéve. 3

Ere péicha: 'Judá ruvicha guasu kuéra ha Jerusalengua, pehendú ko he'ikáva Tupã Israel Jára ipu'akapáva: Amboúta peteĩ mba'e nde vaipa jepéva kóva ko ñaimehápe, omyakã tavýtava umi ohendúvape. 4 Israelgua che reja haguére ha ojapo ko yvýgui yvy mombyrygua. Ko'ápe oikuave'ẽ insiënso tupã nguérape, ha'e kuéra térã itúva kuéra ypykue térã Judá ruvicha guasu kuéra oikuaa'ỹ vaekue, ha omyenyhẽ tapicha imarã'ỹva ruguy kuépe. 5 Avei omopu'ã altar*f** ohapy haguã ita'ýra kuéra mymba hapy*f** ramo Baálpe, ko mba'e che nda'ëi vaekue ojejapo haguã, ha aimo'ã'ỹ vaekue oikóne haguã araka'eve. 6 Upévale oúta ára ko tenda noñemboheravéi haguãme Tófet térã Ben-Hinom Ñu. Oñembohérata uvei Jejuka Ñu. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 7 Ko'ápe ambo'i sa'íta Judá ha Jerusalén rembipota. Che rupi, umi hese ija'e'ỹ etéva ohundíta ha ojukapáta chupe kuéra, ha he'õngue kuéra ohejáta yryvu ha tymba ñarõ rembi'urã. 8 Ko távaguí ajapóta yvy ojeiko'ỹha, peteĩ mba'e oporomondýitava. Mayma upe rupi ohasáva ipirĩmba ha hague pu'ãmbáta opytávo, ohechávo mba'eichaite pevépa oñehundiete. 9 Hese kuéra ija'e'ỹ etéva itáva omongoráta, ha umi oñemongoráva ipy'a tarováta ñembyahýgui ha ho'úta ita'ýra ha tajýra tee ha okaru joáta ojuehe.' 10 Erepa rire ko'ã mba'e, ejoka ne kambuchi umi ne moirúva renondépe, 11 ha ere chupe kuéra: 'Ñandejára ipu'akapáva he'ika: Ambo'i sa'íta ko'ã tetãgua ha itáva, ojejakaháicha kambuchi ñai'ũ, ikatuve'ỹ haguãicha oñemyatyrõ. Tofétpe oñeñotýta umi omanóva ndaipóri mo'ã véigui mamópa. 12 Upéicha ko táva ha tavagua rehe ajapóta. Tófet joguaha ramo ko táva ahejáta. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 13 Jerusalén róga kuéra, Judá ruvicha guasu róga kuéra ha umi óga pepo ojehappy haguépe insiënso mbyjaitápe ha oñeñohẽ haguépe kaguy kuave'ẽmby tupã nguérape, ojererekóta ipotĩ'ýva ramo Tófet iky'aháicha avei.'" 14 Upe rire Jeremías ou jey Tofétgui Ñandejára omondo haguépe chupe oñe'ẽ haguãhérape, ha oñembo'ývo tupao róga guýpe, he'i opavavépe: 15 "Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: 'Amboúta ko táva ha opa umi táva ijerére guápe umi mba'e vai ha'e vaekue, ojejatu'u haguére ivaívare ohendu'ỹ haguã che ñe'ẽ.'" "

Jeremiah 20

1 Pashur Imer ra'y, ha'éva pa'i ha mburuvicha tupao pegua, ohendúvo ko marandu Jeremías ome'ëva, 2 oinupãuka chupe, oipokuauka ha omoĩngeka ipy yvyra kuápe oĩva Benjamín Rokẽ Yvate guápe, tupao ypýpe. 3 Ohasa rire peteĩ ára, opoika chugui ha Jeremías he'i chupe: "Ñandejára oipe'a nde hegui nde réra Pashur ha nembohéra Magor-Misabib. 4 Ñandejára he'ígui: 'Ajapóta nde hegui kyhyje guasu ndéve ha opa ne irũ nguérape guarã. Nde resa renondetépe ne irũ nguéra ojejukáta kyse pukúpe. Ame'ëta opa Judagua Babilonia ruvicha guasu pópe, ha ha'e ogueraháta chupe kuéra jepokuapy Babilóniape, térã ojukáta chupe kuéra. 5 Ame'ëta avei pende rehe ija'e'ỹvape umi mba'e repyeta ko táva pegua, opa mba'e oguerékóva, opa mba'e jegua, ha Judá ruvicha guasu kuéra mba'e jeguaita, ogueraha haguã Babilóniape. 6 Nde katu, Pashur, rejereraháta Babilóniape opa nde rogagua ndive. Upépe remanóta ha upépe reñeñotýta, ha ne ndive opa ne irũ nguéra, remomebe'u haguépe ne marandu japu.'" 7 Che Jára, nde che mbotavy, ha che añembotavyka. Ne mbareteve vaekue ha nde pu'aka che rehe. Manterei ojepuka che rehe, opavave oñembohory che rehe. 8 Añe'ẽ ramo, añe'ẽ amomarandu haguã ñendyry ha ñerundĩnte voi. Manterei oñeñe'ẽ reity chéve ha oñeñembohory che rehe amyerakuãgui ne ñe'ẽ. 9 Ha'e ramo: "Na che mandu'a mo'ãvéi Ñandejára rehe, na ñe'ẽ mo'ãvéi hérape", upérõ ne ñe'ẽ che pype oiko tata che mbokusuguéva ramo, oikéva che kãnguekua peve. Ajokose ha ndaikatúi. 10 Ikatu ahendu oñeñe'ẽ ngururu ramo. "Opa rupi ojekeyhyjepa guasu!" He'i hikuái: "Jagueraha ñambojovake chupe!" Che irũ teéva jepe oipota añepysãnga vai. He'i hikuái: "Ikatu mba'éko ojavý. Upérõ ñande pu'akáta hese ha ñamyengoviáta chupe." 11 Nde katu, che Jára, reime che ndive kuimba'e py'a guasúicha ñorãirõme. Ho'áta umi che rehe oñemoĩva ha ndaipu'aka mo'ãi che rehe. Opa mba'e osẽ vaíta chupe kuéra ha itĩndýta opytávo, opa ára ojaho'íta chupe kuéra ñemotĩ opave'ỹva. 12 Che Jára nde pu'akapáva, nde reporohekora'áva teko jojápe, nde rehecháva yvypóra py'apy, ehechaukána chéve mba'éichapa reporonupã, nde pópe niko amoĩ che rekove. 13 Peropurahéi Ñandejárape, perohory chupe! Ha'e niko oipe'a ojepy'apývape iñañáva poguýgui. 14 Tojeharu pe ára aiko ypy hague! Aní ojererohory pe ára che sy che reru haguépe yvy ári! 15 Tojeharu upe oguerohory vaekue che rúpe, omombe'úvo ou hague chupe mitã kuimba'e! 16 Taha'e upe kuimba'e umi távaicha Tupã ohundi vaekue opa árape guarã! Tohendu pyhareve sapukái rasy ha asaje pyte, cháke ñorãirõ! 17 Ha nga'u Tupã che momano ra'e che sy ryépe! Upéicha ramo oiko vaerã mo'ã chugui che "

tyvykua ha che ndaikovéi vaerã mo'ã araka'eve! 18 Maerã piko asẽ ra'e che sy ryégui, ahecha haguã ñembyasy ha vy'a'ỹnte voi, ha apa haguã ko yvy ári ñemotíme?

Jeremiah 21

1-2 Mburuvicha guasu Sedequías omondo Pashur Malquías ra'y ha pa'i Sofonías Maaseías ra'y, Jeremías rendápe, he'i haguã chupe: "Eporandúna Ñandejárape mba'épa oikóta ñande hegui. Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor niko ondyry hína ñande rehe. Ikatu mba'éko Ñandejára ojapo imba'e rechapyrã ha omboguevi Nabucodonosórpe." Upérõ Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe, 3 Ha ha'e he'i Sedequías remimbou kuérape: "Peje Sedequíaspe 4 Tupã Israel Jára he'ikaha: 'Pene kuimba'e kuérape oñorãirõva táva rokápe Babilonia ruvicha guasu ha caldeo kuéra ndive, ambyatýta ko táva ryepýpe. 5 Che voi andyrýta pende rehe, opaite che pokatu reheve ha che pochy hendy mbarete etereíta pende rehe. 6 Ajukáta opaite ko tavagua oĩ haguéicha. Yvypóra ha mymba kuéra omanóta mba'asy asãi ivai etereívagui. 7 Upéi ame'ẽta Judá ruvicha guasu Ezequías Nabucodonosor ha ambueve hese ija'e'ỹ etéva pópe. Heseve ame'ẽta mburuvicha kuéra, kuimba'e oñorãirõva ha umi hembýva gueteri pe távape mba'asy asãi, ñorãirõ ha ñembyahýgui. Che amokyre'ỹta ojuka haguã oiporiahurereko ha ombyasy'ỹre avavéicha guápe." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 8 "Emombe'u avei tetã guápe, che, opa mba'e Jára, ha'eha kóicha: 'Aiporavouka peẽme jeikove térã ñemano rape. 9 Upe opytáva ko távape, omanóta ñorãirõme térã ñembyahýgui térã mba'asy asãigui. Pe osẽva katu oñeme'ẽ haguã caldeo kuéra ko távare ondyryva pópe, nomano mo'ãi. Ikatúta oikove. 10 Che niko añembopy'a peteĩma arúvo ivaívaiporáva rangue ko táva ári. Ame'ẽta Babilonia ruvicha guasúpe ha ha'e ojatapytãhese.'" Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 11-12 Judá ruvicha guasu róga guápe, mburuvicha guasu David róga guápe ere ha'ekaha chupe kuéra kóicha: Ehendu Ñandejára marandu: Heko peguávake ejapo opa ára. Umi ojereguereko vaívape enohẽ chupe kuéra ohykue'óva pógui, ani ágã ne rembiapo vai haguere che pochykue tatáicha hendy nde rehe avave ikatuve'ỹ haguã ombogue. 13 'Táva, ñu ári reiméva, ita guasúicha yvy joja mbytépe, che, opa mba'e Jára, péicha rombojovake: Peẽ peje: Máva piko ikatúta ondyry ñande rehe? Máva piko ikatúta oguahẽ ko roñemo'ãháme? 14 Che amyengoviáta peẽme ojerureháicha pene rembiapo vaikue. Ajatapy pende ka'aguýre, ha pe tata ombokusuguéta opa pende jerekuévo. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e.'"

Jeremiah 22

1 Ñandejára he'i chéve: "Tereho mburuvicha guasu rógape ha ehenduka ko ha'ekáva 2 Judá ruvicha guasu oguapýva hína David guapyhápe, hembiguái kuéra ha opa tavagua renondépe: 'Pehendu ko he'íva Ñandejára. 3 Pejapo ko'ápe upe heko joja ha heko peguáva. Peipe'a ojejopývape ijopyha poguýgui, ani peapo'i mombyrygua, tyre'ỹ ha kuña imenave'ỹvape térã pejopy hendive kuéra. Ani pejuka tapicha imarã'ỹvape. 4 Pejapo ramo añetehápe ko peẽme ha'ekáva, akóinte oíta David guapyhápe mburuvicha guasu, oikéva kárro jeguápe ha kavaju ári ko óga guasu rokẽ nguéra rupi omoirũvo chupe kuéra mburuvicha ha tavagua kuéra. 5 Ndapei kuaaséi ramo mba'eve ko ha'évagui katu, ko óga guasúgui oikóta tapere. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e.'" 6 Ñandejára he'igui Judá ruvicha guasu rógare: "Nde hína chéve guarã yvyty Galaad joguaha, yvyty Líbano ru'ãicha, ha ame'ẽ che ñe'ẽ ajapotaha nde hegui yvy ojeiko'ỹha, ndaiporihápe avave. 7 Amondóta nde rehe kuimba'e oñorãirõséva ha ohóta ne rundívo. Oikytíta ne horkõ nguéra ojeguitéva ha tatápe omombóta. 8 Opa tetã guio oúva nde ypy rupi ohasáta ha oñoporandu joáta ojupe: 'Mba'ére piko péicha ojapo Ñandejára ko táva tuichaite rehe?' 9 Ha he'íta ojupe: 'Ojei haguere pe ñe'ẽ me'ẽ Ñandejára ojapo vaekue hendive kuéragui ha oñesũ ha omomba'e guasu ambue tupã nguéra.'" 10-11 Ani pene rasẽ mburuvicha guasu Josías rehe, ani pene rasẽ omano haguere. Pene rasẽ uvei ita'ýra Salum rehe, ohóva ouve'ỹ haguã. Ndohecha mo'ávái pe yvy oikove ypy hague. Ñandejára niko he'i Salum, Josías Judá ruvicha guasu ra'ýre, oisãmyhy vaekue itúva rendaguépe, ha osẽ vaekue ko'águi: "Ndou mo'ávái, 12 omanóta uvei upe tetã ojereraha haguépe ipokuapy, ha ndohecha mo'ávái ko tetã. 13 "Cháke nde, reiporúvo teko aña ha teko joja'ỹ remopu'áva nde róga guasu ha nde róga yvate kuéra, reporomomba'apo reíva rehepy me'ẽ'ỹre tembiapokue rehe! 14 Eréva: 'Amopu'ãta che róga guasurã tuicha porã, ikoty yvategua pyrusúva.' Remohovetã tuicha, rejaho'i yvyra jeguápe hokyke kuéra ha rembyape pytáva. 15 Reimo'ã piko

mburuvicha guasu he'iseha jaiko porã óga jeguápe? Nde ru ovy'a vaekue oikove aja. Ha'e katu ojapo vaekue heko jojáva ha imarangatu vaekue, ha upévare oho porã vaekue chupe. 16 Ome'ẽ vaekue imba'éva imboriahu ha ojejopy vaívape, ha upévare oho porã vaekue chupe. Upéva upe he'iséva pe máva che kuaaha. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 17 Nde katu rejepy'apy ne mba'e mondakuérente voi, rejukauka imarã'ỹvape, rejopy ne retãgua ndive ha reiporu vaipa chupe." 18 Ñandejára he'i Joaquim, Judá ruvicha guasu, Josías ra'ýre: "Ndaipóri mo'ãi avave hasëva omano haguére, ndaipóri mo'ãi ojahe'o ha he'íva: Áina che ryvy! Áina che reindy! Áina karai guasu! Áina che ruvicha guasu!" 19 Vúrro re'õnguéicha hetekue oñeñotýta: Jerusaléngui ojererotyryrýta ha okápe oñemombóta." 20 Judá, ejupi yvyty Líbano ru'áme ha esapukái! Eñe'ẽ hatã Basán pegua yvyty kuéra rupi! Yvy yvate Abarim guive esapukái, opa umi reñemboki hague niko oñemona yvýre! 21 Che añemoñe'ẽ vaekue ndéve reiko porã ramo guare, ha na che renduséi vaekue. Upéicha rejapo vaekue ne mitã rusu guive. Nerehenduséi vaekue che ñe'ẽ! 22 Yvytu oguerotyryry mburuvicha kuérape, ha opa reñembokiha ojereraháta ipokuapy tetã mombyrýpe. Reñemotĩ na ne tĩndýta repytávo opa ne ñañanguére. 23 Ko'ágã repytu'u hína nde raitýpe, umi kuri'y pa'ũme Líbanogui ojegueru vaekue. Ágãnte rehasa asýta oguahẽ vove ndéve kuña imembýtarõ guáicha mba'asy!" 24 Ñandejára he'ika Jeconías, Judá ruvicha guasu Joaquim ra'ýpe: "Che jehe voi ame'ẽ che ñe'ẽ: Nde ha'e rire ramo jepe kuãirũ ha'ängáva oíva che kuã akatúre, roipe'a vaerã mo'ã upégui 25 rome'ẽ haguã nde rehe ija'e'ỹ etévape ha rekyhyjeteha. Rome'ẽta Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor ha caldeo kuérape. 26 Ndéve ha nde sýpe pomombóta peteĩ yvy peikove ypy'ỹ haguépe ha upépe pemanóta mokõive." 27 Aipo ramo ha'e kuéra ndou jey mo'ãi upe yvy ousetetahápe. 28 Jeconías piko kambuchi tuja jekakue, térã peteĩ mba'e sorokue ojepota'ỹva mba'e, ajeve oñemombo ha'e ha ita'ýra kuéra yvy ojeikuaa'ỹvape? 29 Yvy, yvy, yvy: Ehendúke Ñandejára ñe'ẽ! 30 Ñandejára he'i: "Pemoĩ héra kuatiáre kuimba'e ita'ýra'ỹvaicha opa mba'e osẽ vai vaekuépe. Avave iñemoñare apytépgui ndoguapy mo'ãgui David guapyhápe oisãmyhy jey haguã Judá retã."

Jeremiah 23

1 Ñandejára he'i: "Cháke, peẽ ovecha rerekua pehejáva che ovecha kuéra okañy ha isarambipa!" 2 Tupã Israel Jára he'i ovecha rerekua kuérape che retãgua rehe oñangarekóvape: "Peẽ pemosarambi ha pemondýi che ovecha kuéra ha napeñangarekói vaekue hese kuéra. Che katu tesápe poguerékóta poinupã haguã pene rembiapo vaikuére. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 3 Che voi arúta che ovecha kuéra rembyre opa tetãgui amosarambi hague rupi, Ambyatýta ha aru jeýta iñu nguérape imemby heta haguã. 4 Amoíta ovecha rerekua oñangareko haguã hese kuéra, aní haguã okyhyje mba'evégui térã okañy peteĩ ha'e kuérava. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 5 Ñandejára he'i: "Oúta ára ha che rupi David oguerékóta peteĩ iñemoñare tee, peteĩ oisãmyhýtava hekopete, teko joja ha teko hekopegua oiporútava ko tetãme. 6 Ha'e oisãmyhy aja, Judá ndokyhyje mo'ãi mba'evégui ha Jerusalén oikóta py'a guapýpe. Oñembohérata kóicha: 'Ñandejára ñane myakã rapu'ã.'" 7 Ñandejára he'i: "Oúta ára nome'ẽ mo'ã veimaha hikuái iñe'ẽ he'ívo: 'Ñandejára rérape, oguenohẽ vaekue Israelgua Egíptogui', 8 ome'ẽta uvei iñe'ẽ he'ívo: 'Ñandejára rérape oguenohẽ vaekue Israel ñemoñare kuérape tetã yvate gotyogui ha opa tetã nguéragai omosarambi hague rupi chupe kuéra.' Ha oikóta hetã teépe." 9 Maranduhára kuérare he'i: Che py'a tarovaite, che rete ososopa. Ajogua oka'úvape, Ñandejára rehehápe ha iñe'ẽ marangatúre. 10 Pe tetã henyhẽ oporomyakã ratívagui, tekove oiko pya'évagui ivaíva rapykuéri, oiporúva ipokatu ojapo haguã heko joja'ỹva. Upévare Ñandejára ombojeharu ko yvy. Yvy ipirupa ha kapi'i yvy ojeiko'ỹha megua okaipa. 11 Ñandejára he'i: "Maranduhára ha pa'i kuéra jepeve ndogueroviavéi mba'eve. Che tupao teépe ahecha chupe kuéra ojapo ramo ivaíva. 12 Upévare hape kuéra iñypytũ ha isýita. Aporomokyre'ýta oñemyaña ha ho'a haguã, ágã aikuaauka ramo chupe kuéra. Arúta hi'ári kuéra ivaíva. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 13 Ahecha vaekue maranduhára Samariagua ojapo ramo mba'e che mbopochýva: Omomarandu hikuái Baal rérape ha che retã Israel guápe ombojavu hape. 14 Ahecha vaekue maranduhára Jerusalén guápe ojapo ramo mba'e nde vaipa jepéva. Oporomyakã ratí ha oporombotavy, omokyre'ỹ etereígui heko añávape avave ndopoiséi ivaívagui. Ha'e kuéra ha umi tavagua ojogua umi Sodoma ha Gomorra guápe. 15 Upévare che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, ha'e kóicha umi maranduhárare: Ha'ukáta chupe kuéra mba'e iro etereíva, ha'ukáta chupe kuéra y oñepohanóva, maranduhára kuéra Jerusalén guágui ojepyso haguére teko aña opa upe

tetäpyre." 16 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Israelgua, aníke pehendu umi mba'e he'íva maranduhára kuéra. Japu meme ko hína umíva, mba'e iñakáme ha'e kuéra ombojýva, che nda'ei vaekue chupe kuéra. 17 Umi che ñe'ë nohenduséivape ha'e kuéra he'i: 'Mba'eve ivaíva ndojehu mo'ãi.'" 18 Ha máva piko oikuaáta pe Ñandejára ñemiháme oguerékóva? Máva piko ohecha térã ohendu ra'e iñe'ë? Máva piko ojapysaka ra'e hese? 19 Ñandejára pochykue ojogua ára pochýpe, yvytu ratâme ojogua iñaáva ári oipejúva. 20 Ñandejára pochykue ndopa mo'ãi ojapopa peve ha'e ojaposéva. Oguahêta ára pene mandu'atahápe ha pehecha kuaáta opa ko'ã mba'e. 21 "Che namondói vaekue umi maranduhárape, na ñe'ëi vaekue chupe kuéra. Ha'e kuéra katu osê opa rupi oñe'ë che rérape. 22 Oikuaa rire umi mba'e iñongatupy arekóva, oikuaauka vaerã mo'ã che ñe'ë che retã guápe, ohejauka vaerã mo'ã chupe kuéra hape vai ha opoika vaerã mo'ã chupe kuéra hembiapo vaígui." 23 Ñandejára he'i: "Mombyry térã aguí, che hína Tupã. 24 "Máva piko ikatúta okañy che hegui? Che rekovépe amyenyhê yvy ha yvága. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 25 Ahendu maranduhára kuéra ñe'ë japu, he'íva oñe'ëha che rérape ha iképe oñe'ë hague che ndive. 26 Araka'e peve piko umi maranduhára oikuaaukáta mba'e japu, ha'e kuéra iñakáme ombojýva? 27 Umi képe guare reheve omombe'u joáva ojupe, che retã guápe ombyesaraise che hegui, itúva kuéra ppykue hesarái haguéicha che hegui oho haguã Baal*f** rapykuéri. 28-29 Peteĩ maranduhára oguereko ramo ikepegua, te'i mba'épa ohecha ra'e iképe. Ohendu ramo upe che ha'éva chupe katu, tomombe'u pe che ha'éva, ha'e hagueichaite chupe. Ndaikatúi oñembojoja kapi'i trígore. Che ñe'ë ojogua tatápe, martillope omyangu'íva ita guasu." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 30 "Upévore che añemoĩ umi maranduhára rehe omondáva ojupe che ñe'ë." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 31 "Añemoĩ umi maranduhárape, omombe'úva ha'éro guáicha che ñe'ë umi mba'e iñakágui oguenohêva. 32 Añemoĩ umi maranduhára rehe omombe'úva kepegua japu, ijapu ha ñe'ë reípe ombojavýva hape che retã guápe. Che namondói vaekue chupe kuéra ha nda'ei vaekue chupe kuéra mba'eve. Ha'e kuéra ndaikatúi oipytyvôvo avavéicha guápe." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 33 "Nde Jeremías, peteĩ tetãgua térã maranduhára térã pa'i oporandu ramo ndéve: 'Mba'épa hína pe Ñandejára mba'e pohýi?' Ere chupe kuéra: 'Ñandejára he'ika imba'e pohýi ha'eha peẽ, ha pende reitytaha yvýre.' 34 Ha oĩ ramo maranduhára térã pa'i térã tetãgua oiporúva ko ñe'ë 'Ñandejára mba'e pohýi', che ainupáta chupe ha hóga guápe. 35 Pe máva oporandu ramo iñirũ térã hóga guápe, ikatu he'i: 'Mba'e piko pe he'íva Ñandejára ra'e?' 36 Ha anivéke peiporu upe ñe'ë 'Ñandejára mba'e pohýi'. Cháke oĩ ramo oiporúva, ajapóta iñe'ëgui mba'e pohýi chupe guarã. Peẽ pemokarẽmba vaekue upe he'iséva Tupã oikovéva ñe'ë, Tupã pende Jára ipu'akapáva ñe'ë. 37 Nde Jeremías, eporandu maranduhára kuérape: 'Mba'épa he'i ra'e Ñandejára?' 38 Ha he'i ramo 'Ñandejára mba'e pohýi', ere chupe kuéra: 'Ñandejára he'i: Peẽ akóinte peiporúgui upe ñe'ë ha'e vaekue ani haguã peiporu, 39 pohupíta peteĩ mba'e pohýicha, peẽme ha upe táva ame'ë vaekue peẽme ha pende ru kuéra ypy kuépe, ha pomombóta mombyry che hegui. 40 Ha opa árape guarã arúta pende ári toryja ha ñemotĩ ikatuve'ýtava peñembyesarái chugui.'"

Jeremiah 24

1 Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor ogueraha rire jepokuapy tetã mombyrype Judá ruvicha guasu Joaquim ra'y Jeconíaspe, Judá ruvicha kuéra, umi opa mba'e ipópe ojapóva, ha okẽ mbotyha fiérro apoha kuéra reheve, Ñandejára ohechauka chéve mokõi ajaka ígo oñemoĩ vaekue tupao renondépe. 2 Peteĩ umívagui oguereko ígo iporã etereíva, hi'aju tenonde vaekue, pe ambue katu oguereko ígo ivai etereígui ikatu'yva oje'u. 3 Ha Ñandejára oporandu chéve: "Jeremías, mba'épa rehecha?" Ha che ha'e chupe: "Ahecha ígo. Umi iporáva, iporã eterei. Umi ivaíva katu, ivai etereígui, ndaikatúi ja'u." 4 Upérõ he'i chéve Ñandejára: 5 "Che, Tupã Israel Jára, ha'e kóicha: ígo porã reheicha ama'êta Judá guáre, amondo vaekue mombyry ko'águi caldeo retâme. Ama'êta hese kuéra iporã haguáicha chupe kuéra. 6 Añangarekóta hese kuéra ha aru jeýta ko tetãme. Ápe amyakã rapu'ãta, aňotýta ha ndahapo'o mo'ã véima chupe kuéra. 7 Amyakã porãta chupe kuéra oikuaa haguã cheha opa mba'e Jára. Ha'e kuérata che retãgua ha che ha'éta itupã ojevýtagui che renda gotyo ipy'aite guive. 8 Judá ruvicha guasu Sedequías, mburuvicha kuéra ha umi Jerusalengua opyta vaekue tetãme, térã oho vaekue Egiptope, umívape katu arekóta ígo ramo, vaígui ikatu'yva oje'u. 9 Hese kuéra ajapóta peteĩ mba'e omopirĩmbátava tetã nguéra ko yvy ári guápe ha opytáta ñemotĩ, jaheipy ha jeharu rechaukaha ramo opa tetã amosarambi hague rupi chupe kuéra. 10 Amondóta hese kuéra ñorãirõ, ñembyahýi, mba'asy asãi, ndopytavéi peve

peteĩnte jepe upe tetãme ame'ẽ vaekue chupe kuéra ha itúva kuéra ypykuépe."

Jeremiah 25

1 Año irundyha oñepyrũ hague oisãmbyhy Judápe Joaquim Josías ra'y, Ñandejára he'i Jeremíaspe iñe'ẽ opa Judá guáre. Upéva vaekue año peteĩha oñepyrũ haguépe oisãmbyhy Babilóniape Nabucodonosor. 2 Maranduhára*f** Jeremías ohenduka upe ñe'ẽ opa Judagua ha Jerusalén guápe. He'i: 3 "Año 13 guive oñepyrũ hague oisãmbyhy Judápe Josías Amón ra'y, ko'agãite peve, he'ise, ojapo hína 23 año, Ñandejára oñe'ẽ vaekue chéve ha che añe'ẽ jey-jey vaekue peẽme. Peẽ katu ndapei kuaaséi vaekue mba'eve. 4 Ñandejára omondo jey-jey vaekue pene rendápe hembiguái maranduhára kuéra, upeichave ramo jepe, peẽ ndapei kuaaséi vaekue mba'eve, ndapejapysakaséi ha na pene ñe'ẽ renduséi vaekue. 5 Ha'e kuéra he'i vaekue peẽme: 'Pepoi pende reko ha pene rembiapo vaígui, péicha ramo ikatúta peiko pe yvýpe, Ñandejára ome'ẽ vaekue opa árape guarã peẽme ha pende ru kuéra ypy kuépe. 6 Aní peho tupã nguéra rapykuéri. Aní pemomora térã pemomba'e guasu chupe kuéra. Aní pembopochy Ñandejárape pemomba'e guasúvo tupã nguéra peẽ voi pejapo vaekue. Upéicha ramo ha'e nombou mo'ãi peẽme mba'eve ivaíva.' 7 Ko'agã katu Ñandejára he'i: 'Peẽ ndapeikuaaséi che hegui mba'eve. Che mbopochy pemomba'évo tupã gua'u peẽ voi pejapo vaekue. Ha upéva peẽmente oguerúta ivaíva." 8 Upévare he'i Ñandejára ipu'akapáva: "Peẽ ndapeikuaaséi haguére mba'eve upe ha'e vaekuégui, 9 ahenóita opa tetã yvate gotyogua ha Babilonia ruvicha guasu che rembiguái Nabucodonosórpe ou haguã ondry ko tetãre, opa tetãgua rehe ha tetã nguéra ijerére guáre. Pohundi etéta voi. Opa árape guarã ajapóta pende hegui tapere ha peteĩ mba'e oporomondýi ha oporomongyhyjétava. 10 Nahenduka mo'ávéri ijapytépe kuéra karu ha vy'a guasu pegua purahéi térã mendahapegua purahéi, térã ita jere ryapu, ha ndo jehecha mo'ávéri mba'e rendy resape. 11 Ko tetã oñehundi paitéta ha oikóta chugui tapere. 70 año pukukue ko'ã tetã opytáta Babilonia ruvicha guasu po guýpe. 12 Ha oñemboty vove 70 año, aikuaaukáta hembiapo vaikuére Babilonia ruvicha guasu ha caldeo retãme ha ahundíta chupe kuéra opa árape guarã. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 13 Aityta ko tetã ári opa mba'e ha'e vaekue ha ojehaíva ko kuatiáre: opa mba'e he'i vaekue Jeremías che rérape vairã opa tetã nguérape. 14 Tetã tuichaicha ha mburuvicha guasu ipokatúva ipu'akáta avei hese kuéra. Upéicha amyengoviáta chupe kuéra hembiapokuére." 15 Tupã Israel Jára he'i: "Ema'ẽ ko kópa rehe che pochykue kaguýgui henyhẽva. Eراها ha he'uka opa tetã che romondótahápe. 16 Ho'úvo chugui oñepyrũta uguẽ'ẽ ha ipy'a tarováta upe ñorãirõ chupe kuéra amondótavare." 17 Araha pe kópa Ñandejára pógui ha ha'uka opa tetãme Ñandejára che mondo haguépe. 18 Ha'uka Jerusalén ha opa Judá táva kuérape, huvicha guasu ha huvicha kuéra reheve, ahundi haguã ha ajapo haguã chugui kuéra tapere, peteĩ mba'e oporomondýi ha oporomongyhyjéva jeharu rechaukaha ramo, ko'agãite peve. 19 Ha'uka avei Egipto ruvicha guasu faraónpe, hembiguái, mburuvicha kuéra ha opa tetã guápe, 20 ha opa guíogua upépe oikóva. Opa mburuvicha guasu tetã Us ha filistéo retãme guápe: Ascalón, Gaza, Ecrón ha pe opytáva Asdógui, 21 Edom, Moab ha Amónpe, 22 opa mburuvicha guasu Tiro ha Sidón guápe, opa mburuvicha guasu yguasú Meditráneo guápe, 23 Dedán, Temá ha Buz ñemoñaregua, ha opa umi tetãgua ojesyva rague'óvape, 24 opa Arabia ruvicha guasu kuérape, opaichagua tekove yvy ojeiko'ýha megua ruvicha guasu kuérape, 25 opa Zimrí, Elam ha Media ruvicha guasu kuérape, 26 opa yvate gotyogua ruvicha guasu kuérape, imombyry térã hi'aguíva ojehegui. Ha'ese opa tetã nguéra yvy ári guápe. Ipahápe ha'uka avei Babilonia ruvicha guasúpe. 27 Upéicha he'i chéve Ñandejára: "Ere chupe kuéra, che, Tupã Israelgua, che pu'akapáva, ha'eha chupe kuéra ho'u haguã oka'u peve ha toguẽ'ẽ ha to'a yvýre opu'áve'ý haguã upe ñorãirõre amondótava chupe kuéra. 28 Ha ndaipojaiséi ramo pe kópa rehe hoy'u haguã, ere chupe kuéra: 'Ñandejára ipu'akapáva he'i: Pe'útante voi opaichavévo. 29 Añepyrũtagui amondo ñenupã pe távare chéve guarã oñemboykéva. Ha peimo'ã piko peẽ pepytataha peñenupã'ýre? Nda pe pyta mo'ãi hese'ý, amondótagui ñorãirõ opa tetã yvy ári guápe. Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, upéicha ha'e.' 30 Nde Jeremías, emomarandu chupe kuéra che rérape ko'ã mba'e. Ere chupe kuéra: 'Ñandejára omondo iñe'ẽ ára sunúicha yvate guive, hóga marangatu guive, ha'e oikohápe. Ijovecha kuérare vairã osapukái umi parral'áre opyrũvaicha, opavave ko yvy ári guáre. 31 Pe mba'e ryapu oguahẽ yvy apýra peve, Ñandejára ombojovakétagui tetã nguérape, opa oikovévape ohenóita mbojovakehápe, he'i haguã ojejukataha heko añáva. Ñandejára upe he'íva.'" 32 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Ivaíva oguahẽta tetã nguérape ojoapykuéri. Yvytu ratã ne mbaretéva opu'ã yvy

apýra guive." 33 Umi Ñandejára ojukátava upe árape, opytáta ojepyso peteĩ yvy apýgui ambue ijapy peve. Ndaipóri mo'ãi hasẽva hese kuéra, avave nombyaty mo'ãi hetekue oñotý haguã. Vaka repoticha opytáta umi ñũre ojepyhso. 34 Pesapukái, ovecha rerekua, pesapukái rasy! Peẽ peisãmbyhýva pende ovecha kuéra pejapajeréi yvýre! Cháke oguahẽma jejuka ára ha peẽ peje jukáta ovecha mácho kyráicha. 35 Ovecha rerekua kuéra ndaikatu mo'ãi okañy, umi oisãmbyhýva ovecha kuérape ndoho mombyry mo'ãi. 36 Ovecha rerekua kuéra osapukái, osapukái rasy oisãmbyhýva ovecha kuéra, Ñandejára ohundi haguére iñu nguéra. 37 Ñandejára ipochy ha ohundi iñu porã. 38 Osẽ jaguaretéicha ikehágui, ha heta nguéra taperéicha opyta, hendy haguére Ñandejára pochy, ha omondo ñorãirõ iñarõ etereíva.

Jeremiah 26

1 Joaquim Josías ra'y oñepyrũrõ oisãmbyhy Judápe, Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe 2 ha he'i chupe: "Eñembo'y tupao róga guýpe ha ere opa mba'e ha'e vaekue ndéve ere haguã umi oúvape Judá táva kuéragui che momba'e guasu haguã tupaópe. Aní reheja ere'ỹ rehe mba'eve. 3 Ikatu mba'éko ne rendu hikuái ha opoi heko vaígui. Upéicha ramo nainupã mo'ãi chupe kuéra hembiapo vaikuére, ajapo mo'ã haguéicha. 4 Ere chupe kuéra che, opa mba'e Jára, ha'eha: 'Ndapei kuaaséi ramo mba'eve ha ndapejapói upe ha'e vaekue peẽme, 5 ha ndapei kuaaséi ramo mba'eve umi he'ívagui che rembiguái maranduhára*f** kuéra, amondo jey-jey vaekue peẽme pehenduse'ỹre iñe'ẽ, 6 ajapóta ko tupaógui ajapo haguéicha tupao Sílogui. Ajapóta ko távagui jeharu rechaukaha opa tetã ko yvy ári guápe.'" 7 Pa'i,*f** maranduhára ha tetãgua kuéra ohendu ko'ã mba'e Jeremías he'íva tupaópe. 8 Ha he'ipa vove pe Ñandejára he'i vaekue chupe, pa'i, maranduhára ha tetãgua kuéra ipojái hese ha he'i chupe: "Remanóta! 9 Mba'érepa ere Ñandejára rérápe ko tupao opytataha upe Sílope guaréicha ha avei ko táva oñehunditaha ha opytataha avave'ỹre?" Ha opavave oñembyaty tupaópe Jeremías jerére. 10 Judá ruvicha kuéra, ohendúvo pe ojuhúva, oho mburuvicha guasu rógagui tupaópe ha uguapy upépe Okẽ Pyahúpe. 11 Upérõ pa'i ha maranduhára kuéra he'i tavagua kuérape: "Ko kuimba'e rehe oje'e vaerã omano haguã oñe'ẽ vai haguére ko távare. Peẽ voi pehendu kuri pende apysa tee rupi." 12 Jeremías oñe'ẽ mburuvicha kuéra ha táva guápe, ha he'i chupe kuéra: "Ñandejára upe che mbou vaekue añe'ẽ haguã hérape ha ha'e haguã ko tupao ha ko távare umi mba'e pehendu vaekue. 13 Pepoi pende reko ha pene rembiapo vaígui, pene ñe'ẽ rendu Tupã pende Járape ha ha'e nombou mo'ãi umi mba'e vai he'i vaekue. 14 Che katu aime pende pópe. Pejapo pejaposéva che rehe. 15 Opáichavo, peikuaa porã mandi voi: Che juka ramo, peẽ ha opa ko tavagua pejuka imarã'ývape. Añetehápe niko Ñandejára upe che mbou vaekue ha'e porã haguã peẽme opa ko'ã mba'e." 16 Upérõ mburuvicha ha tetãgua kuéra he'i pa'i ha maranduhára kuérape: "Ndaikatúi jajuka ko kuimba'épe, Ha'e oñe'ẽ kuri ñandéve Tupã Ñandejára rérápe." 17 Oĩ myakãhára*f** opu'ã ha he'íva tetãgua upépe oívape: 18 Judá ruvicha guasu Ezequías oisãmbyhy ramo guare, Miqueas Moresetgua oñe'ẽ vaekue Ñandejára rérápe opa Judá guápe he'ívo: 'Ñandejára ipu'akapáva he'i: Sióngui oikóta kokuere perõicha, Jerusaléngui oikóta itaty ha yvy yvaténgui oĩháme tupao oikóta ñanandy.' 19 Mburuvicha guasu Ezequías ha Judagua piko ojuka nga'u ra'e Miqueáspe? Upéva rangue uvei mburuvicha guasu okyhyje Ñandejáragui ha ojerure chupe oiporiahurereko haguã chupe kuéra. Upérõ Ñandejára nomondói hese kuéra ivaíva he'i vaekue. Ha ñande piko jaitýta ñande ári ko mba'e nde vaipa jepéva?" 20 Avei maranduhára Urías Semaías ra'y, Quiriat-Jearimgua, oñe'ẽ vaekue Ñandejára rérápe he'ívo ojuhutaha ivaíva ko táva ha ñane retãre, ojapo haguéicha Jeremías. 21 Mburuvicha guasu Joaquim, imoirũhára ha mburuvicha kuéra ohendu upe ha'e he'i vaekue ha mburuvicha guasu ojukase mo'ã chupe. Urías, oikuaa vove okyhyje ha okañy Egíptope. 22 Mburuvicha guasu Joaquim omondo Egíptope Acbor ra'y Elnatán ha iñirũ nguérápe. 23 Ha'e kuéra ogueru Egíptogui Urías ha ome'ẽ mburuvicha guasu Joaquímpe. Kóva ojukaoka chupe ha omomboka hetekue vykua oñemombohápe te'õngue. 24 Safán ra'y Ahicam oñe'ẽ Jeremías rehe ha upévare noñeme'ẽi tavagua pópe ojejuka haguã.

Jeremiah 27

1 Año irundyha oñepyrũ haguépe oisãmbyhy Judápe Josías ra'y Sedequías, Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe, 2 ha he'i chupe: "Ejapo peteĩ júgo ha isãreve emoĩ nde ajúri. 3 Upéi ereka mburuvicha guasu kuéra Edom, Moab, Amón, Tiro ha Sidón guápe tembijokuái kuéra rupi ou vaekue Jerusalénpe mburuvicha guasu Sedequías rendápe.

4 Ere chupe kuéra he'i haguã huvicha guasu kuérape, che, Tupã Israel Jára che pu'akapáva ha'eha: 5 Che pyapy mbaretépe ajapo vaekue ko yvy, yvypóra ha tymba kuéra ipype oíva reheve, ha ikatu ame'ẽ ame'ěsévape. 6 Ha péina amoíma ko'ã yvy che rembiguái Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor po guýpe. Tymba ñarõ kuéra jepe amoimba ipo guýpe. 7 Opa tetã nguéra oíta ipo guýpe, ita'yra ha hemineno po guýpe, oguahẽ meve upe ára ha'e avei oĩ haguã tetã tuichaicha ha mburuvicha guasu kuéra ipokatúva po guýpe. 8 Ha oĩ ramo tetã noñemoiséiva Nabucodonosor po guýpe, umíva che ainupãta ñorãirõ, ñembyahýi, mba'asy asãi rupi, opavave opyta peve ipo guýpe." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 9 "Upévare ani perovia umi mba'e he'íva maranduhára, mba'e ñemi kuaaha, kepegua mombe'uha térã paje apoha kuéra he'íva oikuaaha upe ojuhútava ha he'íva peẽme ani haguã peñemoĩ Babilonia ruvicha guasu po guýpe. 10 Japu hína upe he'íva hikuái. Pejapo ramo upéva peje reraháta jepokuapy tetã mombyrýpe, ha che pomosarambíta opa rupi pemanomeve. 11 Pe tetã oñeme'ěva Babilonia ruvicha guasu pópe katu, che ahejáta opyta hetãme oiko ha oñemitý haguã upépe." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 12 Che, Jeremías, ha'e opa ko'ã mba'e Judá ruvicha guasu Sedequíaspe, ha ha'e avei chupe: "Peñemoĩ Babilonia ruvicha guasu ha hetãgua po guýpe ha peikovéta. 13 Maerã piko pemanose nde ha ne retãgua, ñorãirõ, ñembyahýi ha mba'asy asãigui? Ñandejára niko he'íma kóva ojuhutaha opa tetãme oñemoĩ'yva Babilonia ruvicha guasu po guýpe. 14 Ani perovia umi maranduhára ñe'ẽ he'íva ani haguã peñemoĩ Babilonia ruvicha guasu po guýpe. Japúko upe he'íva hikuái. 15 Ñandejára he'i, ha'e nomondói hague chupe kuéra. Ha'e kuérako noñe'ěi Ñandejára rérape. Ipahápe Ñandejára pene mosarambíta ha peẽ ha umi maranduhára japu pemanóta." 16 Añe'ẽ avei pa'i kuéra ha opa tetã guápe ha ha'e chupe kuéra: "Péicha he'i Ñandejára: 'Ani perovia umi maranduhárape he'íva pya'e ojeguero jeytaha Babilóniagui tembiporu kuéra tupao pegua. Japúko hína upéva. 17 Ani kena perovia chupe kuéra! Peñemoĩ Babilonia ruvicha guasu po guýpe ha peikovéta. Maerã piko jahejáta ko távagui oiko tapere? 18 Ha'e ramo añetehápe maranduhára, ha Ñandejára ñe'ẽ oĩ ramo ipype kuéra, tojeruréna Ñandejára ipu'akapávape ani oheja ojereraha Babilóniape umi tembiporu opytáva gueteri tupaópe, Judá ruvicha guasu rógape ha Jerusalénpe.' 19-21 Mburuvicha guasu Nabucodonosor ogueraha ramo guare Jerusaléngui Babilóniape Judá ruvicha guasu Joaquim ra'y Jeconíaspe, karai poguas kuéra Judá ha Jerusalengua ndive, ndoguerahái vaekue umi horkon ha ña'ẽ guasu vrónse, térã ipyenda térã umi ambue tembiporu tupao pegua. Ñandejára ipu'akapáva he'i umi mba'e opyta vaekuere tupaópe, Judá ruvicha guasu rógape ha Jerusalénpe: 22 'Ojereraháta Babilóniape ha upépe opytáta, che agueru jey peve ko'ápe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e.'"

Jeremiah 28

1 Upe año pegua mes 5ha, he'ise año irundyha oñepyrũ haguépe oisãmyhy Judápe Sedequías, maranduhára Hananías, Azur ra'y Gabaongua oñe'ẽ Jeremíaspe tupaópe, pa'i kuéra ha opa tetãgua renondépe ha he'i chupe: 2 --Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: 'Amopëta Babilonia ruvicha guasu pokatu, ha 3 mokõi año haguépe aruka jeyta ko'ápe opa tupao rembiporu ogueraha vaekue Babilóniape mburuvicha guasu Nabucodonosor. 4 Ha ambou jeyta ko'ápe Judá ruvicha guasu Joaquim ra'y Jeconíaspe ha opa umi ojereraha vaekue jepokuapy Judágui Babilóniape. Che amopëta Babilonia ruvicha guasu pokatu. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e.' 5 Maranduhára Jeremías he'i maranduhára Hananíaspe, pa'i kuéra ha opa tetãgua tupaópe oíva renondépe: 6 --Hángau Ñandejára ojapo péicha! Hángau Ñandejára he'i oiko haguã upe ere vaekue, ha ojeguero jey tupao rembiporu ha ou jey Babilóniagui opa umi ojereraha vaekue upépe! 7 Ehendúke ko ha'éva ndéve ha opa tetã guápe: 8 Maranduhára kuéra yma guare, ñande jaikove ypy mboyve guare, ohenduka vaekue ñorãirõ, mba'e vai ha mba'asy asãi hetã tetã nguéra ha mburuvicha guasu ipokatúvape. 9 Peteĩ maranduhára ohenduka ramo ñakã rapu'ã katu, ha'e he'íva oiko rire mante ikatu jaikuaa añetehápepa Ñandejára omondo ra'e chupe. 10 Upérõ Hananías oipe'a Jeremías ajúragui upe júgo ha omopë, 11 he'ikuévo opa tetãgua renondépe: --Ñandejára he'i: 'Péicha, mokõi año haguépe, aipe'áta opa tetã ajúragui Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor pokatu ha amopëta.' Jeremías katu oho upégui. 12 Mbovyimi ára Hananías oipe'a rire Jeremías ajúragui upe yvyra ha omopë, Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe ha he'i chupe: 13 "Tereho ha ere Hananíaspe, che opa mba'e Jára ha'eha: 'Remopë peteĩ júgo yvyra, che katu ambosako'i ndéve guarã peteĩ júgo fiérrova'. 14 Che, Tupã Israel Jára che pu'akapáva, ha'égui kóicha: 'Amoíma opa tetã nguéra ajúrare júgo fiérro oiko

haguã Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor rembiguái ramo. Tymba ñarõ nguéra jepe amoĩmbáma ipo guýpe.'" 15 Upérõ Jeremías he'i Hananíaspe: --Ehendúke ko ha'éva Hananías! Ñandejára na ne mboúi kuri ndéve, ha nde rembotavy reína ko'ã tetã guápe. 16 Upévore Ñandejára he'i: 'Romondóta repa haguã ko yvy ári. Ko añope remanóta, ne ñe'ẽ rupi remopu'ã haguére tetã guápe che rehe.' 17 Ha maranduhára Hananías omano upe año pegua mes 7hápe.

Jeremiah 29

1-2 Mburuvicha guasu Jeconías ojereraha rire jepokuapy tetã mombyry gotyo isy, hembiguái kuéra, Judá ha Jerusalengua ruvicha kuéra, mba'e po rupi apoha kuéra ha tembiporu fiérro apoha kuéra ndive, maranduhára*f** Jeremías omondo Jerusaléngui kuatiañe'ẽ myakãhára*f** kuéra, pa'i*f** kuéra, maranduhára kuéra ha tetãgua kuéra Nabucodonosor ogueraha vaekue Jerusaléngui Babilóniape. 3 Ko kuatiañe'ẽ oñemondo Safán ra'y Elasá ha Hilquías ra'y Semarías rupi. Umívape Judá ruvicha guasu Ezequías omondo vaekue Babilóniape mburuvicha guasu Nabucodonosor rendápe. Pe kuatiañe'ẽ he'i kóicha: 4 Péicha he'i Tupã Israel Jára ipu'akapáva opa umi omondo vaekuépe jepokuapy Jerusaléngui Babilóniape: 5 'Pemopu'ã óga, peñemohenda, peñotỹ yva máta ha pe'u hi'a. 6 Pemenda ha peñemuña ha pende ra'y ha raju kuéra avei tomenda ha toñemuña. Peñemboheta upépe ha ani peñemombovyve. 7 Peje rerahahápe, pemba'apo upe távape guarã ha peñembo'e chéve hese. Ha'e oñakã rapu'ã ramo niko peẽ peiko porãta. 8 Che, Tupã Israel Jára che pu'akapáva, pomomarandu kóvare: Ani perovia umi mba'e he'íva maranduhára ha mba'e ñemi kuaaha upepegua. Ani perovia umi ikepegua kuéra. 9 Ha'e kuéra he'íva che rérape, japu meme hína. Che namondói vaekue chupe kuéra.' Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 10 Ñandejára he'i: "Oñemboty ramo Babilóniape umi 70 año, amba'apóta peẽme guarã ha ajapóta che ñe'ẽ pogueru jeývo ko'ápe. 11 Che aikuaa mba'épa ajapose pene ndive, iporã haguã peẽme, ndaha'úi ivai haguã, pejerovia haguã che rehe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 12 Upérõ peẽ che renói ramo ha peju ramo che rendápe peñembo'e, che pohendúta. 13 Che rekáta ha che juhúta, che rekátaguí pende py'aite guive. 14 Ajejuhukáta ha oho porãvéta peẽme: Poipe'áta opa tetã ha opa yvýgui pomosarambi hague rupi. Pombyaty ha pogueru jeýta ko yvy pomosẽ haguégui." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 15 Peẽ peje: 'Ñandejára ome'ẽ ñandéve maranduhára Babilóniape.' 16 (Ñandejára he'i mburuvicha guasúre uguapýva David guapyhápe ha umi ko távape oikóvare, pene gẽnte kuéra ojereraha'ỹ vaekue pene ndive tetã mombyrype: 17 'Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, ha'e: Amondóta peẽme ñorãirõ, ñembyahýi ha mba'asy asái. Pohejáta ígo tujúicha, ivai etereígui ikatu'ỹva oje'u. 18 Aikóta pende rapykuéri ñorãirõ, ñembyahýi ha mba'asy asái reheve. Opa tetã yvy ári guápe amoñemondýita pende rechávo, ha pomoiingóta jeharu ha ñemotĩ rechaukaha ramo, peteĩ mba'e oporomondýi ha oporomongyhyjéva opa tetã pomosarambi hague rupi. 19 Ndapei kuaasúi haguére mba'eve upe ha'e vaekuégui peẽme che rembiguái maranduhára kuéra rupi, amondo jey-jey vaekue peẽme pehenduse'ỹre chupe kuéra. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 20 Pehendúke aipo ramo che ñe'ẽ, opa peẽ arahauka vaekue jepokuapy Jerusaléngui Babilóniape.')

21 "Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i Colaías ra'y Acab ha Maaseías ra'y Sedequías rehe, peẽ pejahápe ñe'ẽ japu Ñandejára rérape: 'Amoíta chupe kuéra Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor pópe, ha ha'e ojukáta chupe kuéra pende resa renondépe. 22 Upéicha umi ojereraha vaekue Babilóniape oityse ramo jeharu pe mávare he'íta chupe: Ñandejára tojapo nde rehe ojapo haguéicha Sedequías ha Acab rehe, Babilonia ruvicha guasu ohesy hague tatápe. 23 Upéva ojuhúta peẽme pejapo haguére mba'e nde ky'apa jepéva Israelpe: Peporomyakã ratĩ vaekue peikóvo pende rapicha rembireko ndive ha peje che rérape mba'e japu che ha'eka'ỹ vaekue. Che aikuaa porã upéva. Che, opa mba'e Jára upéicha ha'e.'" 24 Ñandejára he'i Jeremíaspe he'i haguã Semaías Nehelam guápe: 25 "Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: 'Nde rerahauka vaekue nde rérape peteĩ kuatiañe'ẽ opa Jerusalengua, pa'i Sofonías Maaseías ra'y ha mayma pa'i kuérape. Nde kuatia ñe'ẽme ere vaekue Sofoníaspe: 26 Ñandejára ne moĩ pa'i ramo, Joiadá rendaguépe, ha'e haguã tupao ruvicha. Ou ramo peteĩ itarováva ha oñepyrũ oñe'ẽ maranduháraicha, remoiinge vaerã ipy yvyra kuápe ha reñapytĩ itasãme. 27 Mba'ére aipo ramo ndereja'ói ra'e Jeremías Anatot guápe, oñemoĩ vaekue oñe'ẽ pende apytépe maranduháraicha? 28 Opa Babilóniape ombou oréve ikuatia ñe'ẽ he'i haguépe: Heta ára peikóta upe tetã mombyrype. Pejogapo, peñemohenda upépe peñotỹ yva máta ha pe'u hi'a.'" 29 Pa'i Sofonías omoñe'ẽ ko kuatia Jeremíaspe. 30 Upérõ Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe ha he'i chupe: 31 Ereka opa umi oĩvape Babilóniape

che, opa mba'e Jára ha'eha: Semaiás Nehelamgua oñe'ẽ haguére peẽme che rerape, che amondo'ỹre chupe, ha pene mbotavy haguére, 32 che, opa mba'e Jára, ha'e ainupātaha Semariás ha iñemoñarepe. Na iñemoñare mo'ãi che retãgua apytépe ha ndohupyty mo'ãi upe vy'a ame'ětava che retã guápe, iñe'ẽ rupi omopu'ã haguére chupe kuéra che rehe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e."

Jeremiah 30

1 Kóva hína upe ñe'ẽ Ñandejára he'i vaekue Jeremíaspe. 2 "Tupã Israel Jára he'i: Ehai kuatiápe opa mba'e ha'e vaekue ndéve, 3 oúgui ára amoambuetaha Israel ha Judagua rekove. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. Che aru jeýta chupe kuéra ko yvýpe ame'ẽ vaekue itúva kuéra ypy kuépe imba'e teerã." 4 Kóva upe he'ikáva Ñandejára, Israel ha Judá rehegua. 5 Ñandejára he'i: "Oñehendu sapukái ñemondýigui, kyhyje ha py'a tarovágui! 6 Peporandumi jahecha ikatúpa peteĩ kuimba'e imemby. Mba'ére piko aipo ramo kuimba'e kuéra ojepoka imembýtarõ guáicha? Mba'ére piko hesa'yju mimbí ha'e kuéra? 7 Hi'aguĩma pe ára ñarõ, peteĩ ára ijojaha'ỹva! Upévata hína py'a tarova ára Jacob retãgua peguarã, che katu ndaípe'a mo'ãi chupe kuéra ivaívagui. 8 Che, opa mba'e Jára, che pu'akapáva, ha'e péicha: Aípe'áta che retã guápe tembiguái reko guýgui, ha ndoiko mo'ã véima pytagua rembiguái ramo. 9 Che, Tupã Ijára, ha David, che amoítava huvicha guasúrõ rembiguái ramo oikóta. 10 "Che, opa mba'e Jára, kóicha ha'e: Aní rekyhyje, Jacob retãgua, che rembiguái, aní reñemondýi, Israel, ndéve ha nememby kuérape niko poípe'áta ko tetã mombyrýgui peikohápe tembiguái ramo. Reiko jeýta py'a guapýpe, angekói'ỹre, avave ne mondyi'ỹre. 11 Che, opa mba'e Jára ha'e aĩmeha ne ndive roípe'a haguã ivaívagui. Ahundíta tetã nguéra romosarambí hague rupi. Ndéve katu norohundi mo'ãi. Roinupātante ne rembiapo vaikuére, ndoroheja mo'ãi roinupã'ỹre." 12 Ñandejára he'i: "Nde jekutukue ndaikatuvéi okuera, nde mba'asy naipoháveí. 13 Ndaipóri nde rehe ojepy'apýva. Ndaipóri nde aí oipohanóva, ha na ne pohái voi. 14 Ne ñembokihakue hesaraipáma nde hegui, ndojepy'apy véima nde rehe. Che niko roikutu vaekue ñande kutuháicha ñande rayhu'ỹva, roinupã pochy vaekue ne rembiapo vaikueta ha hetaíte ne añanguére. 15 Mba'ére piko nde pochy rejekutu haguére? Ne mba'asy naipohái. Hetaíte ne añangue ha heta ne rembiapo vai haguére ajapo vaekue nde rehe upéicha. 16 Ha opa ne mokõva oñemokõta, ha nde rehe ija'e'ỹva tetã mombyrýpe ojereraháta. Amondaukapáta umi ne mondávape, ha aípe'aukapáta imba'e kuéra umi ne mba'éva oípe'ávagui. 17 Romonguera jeýta, aipohanóta nde aí kuéra, nde rehe ija'e'ỹva he'i ramo jepe 'Sión opytáma tesaráípe, avave ndojepy'apýi hese.' Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 18 Ñandejára he'i: Amoambue jeýta Jacob retã rekove, hetã aiporiahurerekóta. Itáva kuéra oñemopu'ã jeýta itapere kuépe, ha hóga guasu kuéra henda guépe. 19 Umívagui oséta purahéi aguije ha puka rory. Naĩmbovy mo'ãi, che ambohetáta chupe kuéra. Ndojeapo'i mo'ãi, che arohoryta chupe kuéra. 20 Israelgua ha'éta yma guaréicha; hetãgua oĩ hatãta che renondépe, ha hendive ojopývape ainupáta. 21-22 Ijapytégui anohéta huvicharã: Peteĩ oporosãmbyhýva oséta upégui voi. Amoñembojáta che rendápe. Upeicha'ỹ ramo piko máva oñembojaséta che rendápe? Ha'e kuérata che retãgua, che katu ha'éta Itupã. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 23 Ñandejára ipochýrõ ojogua yvytu ratãme, yvytu itarova vaicha voi oípeju heko añáva apytépe. 24 Ñandejára pochykue ndopí mo'ãi, ha'e oíapopa peve oipotáva. Ágãnte oúne ára ha peẽme hesakãne opa ko'ã mba'e.

Jeremiah 31

1 Ñandejára he'i: "Upe árape chéta hína opa Israel ñemoñare Tupã, ha ha'e kuérata che retãgua." 2 Ñandejára he'i: "Yvy ojeiko'ỹháme che py'a porã vaekue tetãgua ndive aípe'a vaekuépe jejukágui. Israel oheka ramo guare opytu'u haguãme. 3 Che ajechauka vaekue chupe mombyry guive. Che rohayhu vaekue opa árape guaráicha, upévale, akóinte che py'a porã ne ndive. 4 Romyakã rapu'ã jeýta, Israel. Reju jeýta mba'epu pararã rory reheve rejerokey roryvo. 5 Reñotý jeýta parralty Samaría pegua yvy yvatépe, ha umi oñotýva parral ho'úta hí'a. 6 Oútagui ára umi oma'ẽ mombyrýva osapukáita Efraín yvy yvatépe: 'Peju jaha Siónpe, Tupã Ñandejára rendápe.'" 7 Ñandejára he'i: "Pesapukái rory ha pevy'a Jacob retãre, upe itenondéva opa tetã apytépe. Pemyerakuã porã chupe ha peje: 'Ñandejára oípe'a ivaívagui hetã guápe, Israel rembyrépe.'" 8 Tetã yvate gotyo guágui pogueru jeýta, ha yvy apýra ruguágui pombyatýta. Hendive kuéra oúta ohecha'ỹ ha íkarëva, kuña hye guasúva ha umi imemby ramóva. Heta eterei umi

outava! 9 Oñembo'e ha hasêta ouvo. Hi'y hetahápe araháta chupe kuéra, yvy joja porã rupi, ani oñepysãnga. Che niko hína Israel ru ha che ra'y ypykue hína Efraín. 10 Tetã nguéra, pehendú Ñandejára ñe'ê ha tetã mombyry rupi pemyerakuã: 'Ñandejára omosarambi vaekue Israélpe, ombyaty ha oñangarekóta hese kuéra ovecha rerekua oñangarekoháicha ijovecháre.' 11 Ñandejára oguenohê haguére hetãgua Jacob, oipe'a tetã imbaretevéva poguýgui. 12 Oúta ha vy'águi opurahéita vvyty Siónpe, Ñandejára remime'êgui henyhêta: trígo, kaguy, ñandyry, ovecha ha vaka kuéra. Kokue hi'y hetávape ojoguáta, ha naikangy mo'ã véima hikuái. 13 Kuñataĩ nguéra ojerokýta vy'a pópe, ha upéicha avei mitã rusu ha tujami. Che ambovy'a jeýta chupe kuéra: ojahe'ohágui ambovy'a jeýta, tuichavéta ivy'a imba'e mbyasy kuégui. 14 Pa'i kuérape tembi'u iporãvéva ame'êta, ha che retã guápe hembypáta hembi'urã." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 15 Ñandejára he'i: "Oñehendu Ramáme, peteĩ ojahe'o soróva. Upéva hína Raquel ojahe'óva imemby kuérare, ha ndopoisevéi mba'e mbyasygui omanóma haguére ha'e kuéra." 16 Ñandejára katu he'i chupe: "Raquel, anive ne rasê. Anive reñohê nde resay. 17 Ne mba'e mbyasy niko oñemyengoviáta ndéve: ne memby kuéra ou jeýta umi hese ija'e'ýva retãgui. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 18 Ahendúma Efraín he'iha py'a ñembyasy reheve: 'Che vaekue tóro ra'y saite, nde katu mymbáicha che mbo'e. Che mboguevi jeýna ne renda gotyo. Nde niko hína Tupã che Jára. 19 Che ajei vaekue nde hegui, ko'ágã katu ambyasy. Ahecha kuaáma che rembiapo vaekue, ambota che pyti'a, atĩ eterei ha ndaikuaái mba'épa ajapóta, che rembiapo vaekue che pyahúpe guarére.' 20 Efraíngua hína chéve guarã peteĩ che ra'y ahayhúva, ha'e upe che ra'y ahayhuvéva. Ainupã ramo jepe, nda che resaráiri chugui. Che mbohesaypa ha aiporiahurereko eterei chupe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 21 Israel, emoíke mba'e rechaukaha nde rape rupi, ikatu haguã rejuhu pya'e jey. Ema'ê porã pe tape reiko hague rupi. Eju jeýke. Israel retãgua, eju jey nde táva kuérape! 22 Araka'e peve piko reikóta águio pégotyo, peteĩ tajýra hape kañy vaicha? Che, opa mba'e Jára ajapóma peteĩ mba'e ipyahúva ko yvy ári: peteĩ kuña omongetáva peteĩ kuimba'épe." 23 Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: "Amoambue ramo Judagua rekove ha ha'e kuéra oĩ jey ramo hetã ha itáva kuérape, he'i jeýta hikuái: 'Tupã tohovasa ko vvyty marangatu oĩháme teko joja! 24 Umi Judagua ha umi itavagua, kokuegua ha ovecha rerekua kuéra oikóta upépe. 25 Che niko amongaru ha amboy'u porãta umi ikane'õ ha ikangývape." 26 Upérõ apáy ha aipe'a che resa. Upe che képe guare che mbovy'a. 27 Ñandejára he'i: "Oúta ára ambohetataha yvypóra ha mymba Israel ha Judápe. 28 Ha ajesareko haguéicha ahapo'o, aity haguã yvýre, ahundi ha ambyai haguã, upéicha avei aiméta che páype amopu'ã ha aňotý haguã." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 29 Upérõ ndoje'e mo'ã véima: 'Túva kuéra ho'u parral aky ha ita'yra kuéra hã jehýi.' 30 Upe ho'úva parral aky uvei hã jehýita. Peteĩ-teĩ omanóta hembiapo vaikuére. 31 Ñandejára he'i: "Oúta ára ajapotaha ñe'ê me'ê pyahu Israel ha Judagua ndive. 32 Ko ñe'ê me'ê ndaha'e mo'ãi upe ajapo vaekuéicha itúva kuéra ypykue ndive, araha ramo guare chupe kuéra ipógui anohê haguã Egíptogui. Ha'e kuéra niko opyrũ vaekue iñe'ẽnguere, che ha'e ramo jepe ijára. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 33 Kóvata hína upe ñe'ê me'ê ajapótava Israelgua ndive upe ramo: Amoíta che rembiapoukapy ipy'ápe ha ahaíta iñe'ãme. Che ha'éta Tupã Ijára, ha'e kuéra katu che retãgua. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 34 Natekotevê mo'ã véima oñoirũ ha oñopehẽngue ojoheko mbo'e che kuaa haguã, opavave niko, michíva ha tuicháva, che kuaáta. Che aheja reíta hembiapo vaekue ha na che mandu'a mo'ávêi iñangaipáre. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 35 Ñandejára, omoĩ vaekue kuarahy ohesape haguã arakue, jasy ha mbyjaita ohesape haguã pyharekue, omopu'ã ha omokororõva yguasu y kuéra, hérava opa mba'e Jára ipu'akapáva, he'i: 36 "Oguahê ramo ára umi mba'e ndoikoveiha, upéicharõ mante Israelgua ndaha'e mo'ávêi che retãgua. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 37 Ikatúrõ oñeha'ã yvága tuichakue ha ojepyguara yvy ipyenda peve, upéicharõ mante ajeíta Israélgui hembiapo vaikuére. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 38 Ñandejára he'i: "Oúta ára che táva oñemopu'ã jeytaha, Hananel pegua óga yvate guive, Takãmy Rokẽ meve. 39 Hembe'y ojepysóta, ikarẽ'yre, upe guive yvy yvate Gareb peve, ha upégui ojepokáta Goá gotyo. 40 Opa pe ñu oñeňotýháme omanóva retekue ha oñemombohápe tãmbu ha opa umi ñu oĩva ysyry Cedrón yvatévo upe korapy yvate rakãmy peve oĩháme Kavaju Rokẽ kuarahy resê gotyo, oñemboykéta chéve guarã ha araka'eve ndojeity ha noñehundi mo'ávêi."

Jeremiah 32

1 Ñandejára oñe'ê Jeremíaspe año 10 oñepyrũ haguépe oisãmbyhy Judápe Sedequías.

Upéva año 18 oñepyrũ hague oisãmbyhy Nabucodonosor. 2 Umiha árape Babilonia ruvicha guasu ñorairõha kuéra ondyry hína Jerusalén rehe ha maranduhára*f** Jeremías oĩ jepokuapy mburuvicha guasu róga korapýpe. 3 Mburuvicha guasu Sedequías omonambika vaekue chupe, Jeremías he'i haguére: "Ñandejára he'i: 'Ame'ëta ko táva Babilonia ruvicha guasu pópe, 4 ha mburuvicha guasu Sedequías nokañy mo'ãi caldeo kuérargui, ho'áta uvei Babilonia ruvicha guasu pópe ha ojereraháta hendápe. 5 Nabucodonosor ogueraháta Sedequías Babilóniape ha upépe opytáta, che ha'e peve mba'épa oikóta chugui. Peñorairõ ramo jepe caldeo kuéra ndive, nosẽ porã mo'ãi peẽme. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e.'" 6 Ha Jeremías he'i: "Ñandejára oñe'ẽ chéve ha he'i: 7 'Ema'ẽ, nde primo Hananel, nde tio Salum ra'y oúta he'i ndéve nderejoguaséipa chugui peteĩ yvy oguerekóva Anatótpe, nde niko ikatu rejogua, ha'égui igénte aguive.' 8 He'i haguéicha chéve Ñandejára, che primo Hanamel ou che rendápe mburuvicha guasu róga korapýpe ha he'i chéve ajogua haguã chugui peteĩ ñu oguerekóva Anatótpe, Benjamingua yvýpe, che ikatúgui ajogua, ha'égui igénte aguive. Ahecha kuaa vove Ñandejára oipotaha upéva, 9-10 ajogua upe ñu che primo Hanamélgui. Ame'ẽ chupe 17 pláta pehẽngue ha'e ojeruréva hese, ha amoĩ kuatiáre upe yvy ñeme'ẽ rechaukaha, oñemoĩvo hese ta'ãnga hesegua ha umi mba'e rechahare rera. 11 Upéi araha mokõi kuatia hesegua, peteĩ oñeñapytĩ ha oñembotyva, ha pe ambue oñemboty'ỹre, 12 ha ame'ẽ Nerías ra'y ha Maaseías remineno Barúcpe, che primo Hananel, umi mba'e rechahare omoĩ vaekue héra kuatiáre ha opa Judagua korapýpe oguapýva rovake." 13 Henondépe kuéra ha'e Barúcpe: 14 "Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: 'Eraha umi mokõi ñeme'ẽ kuatia, pe oñembotyva ha pe oñemboty'ỹva, ha eñongatu peteĩ kambuchípe ikatu haguã oñeñongatu are. 15 Tupã Israel Jára ipu'akapáva niko he'i: Ko tetãme ojejogua jeyta óga, ñu ha parralty kuéra.'" 16 "Ame'ẽ rire Nerías ra'y Barúcpe kuatia yvy jejogua rehegua, añembo'e péicha Ñandejárape: 17 'Nde, che Jára, pyapy mbaretépe rejapo vaekue yvy ha yvága. Ndaipóri mba'eve ikatu'ỹva ndéve guarã. 18 Nde rehechauka ne mborayhu heta eterei ñemoñarépe, ha reinupã avei yvypórape itúva kuéra rembiapo vaikuére. Ha Tupã nde tuichapa jepe ha nde pokatu etéva! Nde rera hína opa mba'e Jára, nde pu'akapáva! 19 Ndé nde tuicha umi mba'e rejaposévape ha nde pokatu umi mba'e rejapóvape. Nde rehecha opa mba'e oja póva yvypóra ha reme'ẽ peteĩ-teĩme hembiapokue ojerureháicha. 20 Nde rejapo vaekue mba'e rechapyrã ha mba'e rechaukaha Egíptope, ha ko'agãite peve rejapo gueteri reikóvo taha'e Israélpe taha'e opa yvypóra apytépe ha upéicha rupi nde rera herakuã mombyry. 21 Nde, pyapy mbaretépe renohẽ vaekue Egíptogui ne retãgua Israélpe, rejapóvo mba'e rechapyrã ha mba'e rechaukaha, ha remongyhyjévo opavavépe. 22 Reme'ẽ vaekue Israélpe ko yvy osyryhápe ýicha kamby ha eíra reme'ẽ haguéicha ne ñe'ẽ itúva kuéra pyy kuépe. 23 Ha'e kuéra oíke rire upe tetãme ha oñemomba'e hese katu nohendúi ne ñe'ẽ ha ndojapói umi tembiapoukapy reme'ẽ vaekue chupe kuéra ha ndojapói mba'eve ere vaekue chupe kuéra. Upévore remondo chupe kuéra opa ko'ã mba'e vai. 24 'Ko'ágã caldeo kuéra omopu'ã korapy yvatére jupíha ondyry haguã távare ha ñorairõ, ñembyahýi ha mba'asy asãĩ rupi pe táva ho'áta hese ondyryva po guýpe. Che Jára, rehecháma niko oikoha hína upe ere vaekue. 25 Ha opáichavo, che Jára, ere chéve ajogua haguã upe yvy mba'e rechahára rovake, pe táva ho'átarõ jepe caldeo kuéra pópe.'" 26 Upérõ Ñandejára he'i Jeremíaspe: 27 "Che hína Tupã, opa oikovéva Jára. Ndaipóri mba'eve ikatu'ỹva chéve guarã. 28 Upévore ha'e ndéve: Ame'ëta ko táva Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor ha caldeo kuéra pópe. 29 Caldeo kuéra ondyryva hína ko távare, oikéta pype ha ohapypáta. Ohapýta umi ógareve ipepo ári ogehapy haguépe, che mbopochy haguã, insiënso Baálpe ha oñekuave'ẽ haguépe kaguy tupã mombyry guápe. 30 Iñepyrũ guive Israel ha Judá retãgua ojapo mante vaekue upe che mbopochýva: Israelgua naikane'õi voi che mbopochy haguã itupã gua'u kuéra reheve, ha'e kuéra ipópe ojapo vaekue. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 31 Ko táva, oñepyrũ guive oñemopu'ã, ko'agãite peve, che mbopochyhárente voi oiko. Upévore ahapo'óta chupe, 32 hetaite che mbopochy haguére hembiapo vaikuépe Israel ha Judagua, avei huvicha guasu, huvicha, ipa'i,*f** imaranduhára*f** ha opa umi Judá ha Jerusalénpe oikóva. 33 Ome'ẽ chéve ijatukupere ndaha'etí hova. Ahekombo'e mante ramo jepe chupe kuéra, ndoikuaaséi vaekue mba'eve ha ndojaposéi che ñe'ẽ. 34 Che tupao jepe omomarã vaekue, omoĩvo upépe itupã gua'u ra'ãnga ahẽ atýra. 35 Omopu'ã avei altar*f** Baálpe*f** Ben-Hinom ñúme, ohapy haguã ta'ýra ha tajýra kuéra mba'e kuave'ẽ ramo Molócpe, ha péicha ojapouka ivaíva Judápe, mba'e ahẽ che nda'etí vaekue ojejapo haguã ha ndo hasái vaekue che akã rupi ikatúne haguã oiko." 36 "Che, Tupã Israel Jára, ha'e upe táva nde eréva rehe ho'ataha Babilonia ruvicha guasu pópe ñorairõ, ñembyahýi ha mba'asy asãĩ rupi: 37 Ambyatyta itáva guápe opa tetãgui

amosarambi hague rupi chupe kuéra he renyhẽ ramo guare pochy rendy mbarete etereívagui ha agueru jeýta ko'ápe oiko haguã py'a guapýpe. 38 Ha'e kuérata che retãgua ha che ha'éta itupã. 39 Amoingéta ipy'apýpe kuéra kyre'ỹ che rerohory haguã ipy'aite guive oikove aja pukukue oho porã haguã chupe kuéra ha opa iñemoñarépe. 40 Hendive kuéra ajapóta ñe'ẽ me'ẽ opave'ỹva: Ame'ëta chupe kuéra che ñe'ẽ ajapo mantëve hese kuéra iporãva, amyenyhëta chupe kuéra kyre'ỹgui che rerohory haguã ha ojeive'ỹ haguã che hegui. 41 Avy'áta ajapóvo hese kuéra iporãva, ha amohendáta chupe kuéra ko tetãme che py'aite guive ha añete hapete." 42 Ñandejára he'ive: "Amondo haguéicha ivai etéva ko tetã guápe, amondóta avei opa mba'e porã ha'e vaekue. 43 Ko tetãme eréva opytataha avave'ỹre, yvypóra ha mymba'ỹre, ha ho'ataha caldeo kuéra pópe, ojejogua jeýta yvy. 44 Ojejogua ha ojejapo jeýta kuationa hesegua oñembotýva ha ojehaíva mba'e rechahare rérape. Kóva ojejúta Benjamín yvýpe, Jerusalén jerére ha Judá táva kuérape taha'e umi yvyty rupi taha'e ñu rupi Négueb pegua táva kuérape, che amoambuétagui hekove kuéra. Che, opa mba'e Jára upéicha ha'e."

Jeremiah 33

1 Jeremías oiko aja gueteri ñembotypy mburuvicha guasu róga korapýpe, Ñandejára oñe'ẽ jey chupe ha he'i: 2 "Che, opa mba'e Jára, ajapo vaekue yvy ha amoguapy mbarete hendaguãme, ha'e ndéve: 3 Che renói katu ha rohendúta, ha aikuaakáta ndéve mba'e nde tuichapa jepéva aňongatúva iñemimby ha reikuaa'ỹva. 4-5 Che, Tupã Israel Jára, areko ha'e vaerã ndéve Jerusalén ha Judá ruvicha guasu róga kuéra ojeity vaerã yvýre. Oñesẽ ramo oñeñorãirõ caldeo kuéra ndive omopu'áva jupíha korapy yvate kuérare ondryy haguã pe távare, upéva oikóta oñemyenyhẽ haguã pe táva te'õnguéguinte voi. Che, che pochy rendýpe, amomanombáta chupe kuéra, amboyke haguére ko táva hetaite mba'e vai ojapo vaekuere. 6 Opáichavo, amonguera jeýta chupe kuéra, amohesãita ha amoingóta chupe kuéra py'a guapýpe ha kyhyje'ỹre. 7 Amoambuéta Judá ha Israel rekove ha amopu'ã jeýta ha'e jey haguã yma guaréicha. 8 Amopotíta opa hembiaapo vaikuégui. Aheja reíta opa iñaňangue ha heko pu'ãngue. 9 Jerusalén ha'éta chéve guarã che vy'aha, che jeroviaha ha che reko mimbipa opa tetã nguéra renondépe. Ohendu ramo opa mba'e porã ajapótava Jerusalén rehe ha mba'eichaite pevépa amyakã rapu'áta chupe, oryrýita kyhyjégui." 10 Ñandejára he'i: "Peẽ peje ko'ápe ndojeikoiha, ndaiporíha pype yvypóra térã mymba. Jerusalén guataha ha Judá táva kuéra oikoha nandi ha upépe ndoikoiha yvypóra térã mymba. Che katu ha'e peẽme ápe oñehendu jeytaha 11 vy'a guasu pegua purahéi rory, mendaha pegua purahéi ha oñehendúta oje'e ramo: 'Peaguije me'ẽ Ñandejára ipu'akapávape, Ñandejára ipy'a porãgui, imborayhu ndopáigui araka'eve.' Ha oguerúta tupaópe imba'e me'ẽ joajurã.*f** Che amoambuéta ko tetã rekove, ha'e jey haguã yma guaréicha." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 12 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Ko tetã ko'ágã ojeiko'ýháme, yvypóra ha mymba'ỹre, ha opa itáva kuérape, oĩ jeýta ñu ovecha rerekua kuéra omongaru haguãme ijovecha kuéra. 13 Taha'e yvyty, taha'e ñu megua táva kuéra, Négueb ha Benjamín pegua yvy kuérape, Jerusalén jerére ha ambue Judá táva kuérape, ojehecha jeýta ovecha rerekua oipapáva ijovecha kuéra." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 14 Ñandejára he'i: "Oguahëta ára ajapotahápe che ñe'ẽ ame'ẽ vaekue ahovasataha Israel ha Judá guápe. 15 Upe ára oguahëvo, Davidpe ame'ëta ñemoñare tee omoítava teko joja ha teko heko pegua upe tetãme. 16 Upérõ Judá oikóta py'a guapýpe ha Jerusalén kyhyje'ỹre. Ha oñembohérata: 'Ñandejára, ñande reko joja. 17 Che, opa mba'e Jára, ha'e: Katuete oĩ vaerã David ñemoñare oguapýtava Israel guapyhápe. 18 Ha oíta katuete pa'i*f** kuéra Leví ñemoñare opa ára oikuave'ëtava mymbahapy*f** ha ohapy mba'e kuave'ẽ*f** che rérape ha oikuave'ëtava chéve opaichagua mymbajuka."*f**, 19 Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe ha he'i chupe: 20 "Che, opa mba'e Jára, ha'e: Ndaikatúi ndoikóivo upe ñe'ẽ me'ẽ ajapo vaekue ára ha pyhare ndive, ha upéicha ha'e kuéra oguahëta hi'ára ha hi'órape. 21 Upéicha avei ndaikatúi ndoikóivo pe ñe'ẽ me'ẽ ajapo vaekue che rembiguái David ndive, ha noĩrivo iñemoñare oisãmyhýva iguapyhápe, térã ndoikóivo upe ñe'ẽ me'ẽ ajapo vaekue che rembiguái pa'i kuéra, Leví ñemoñare ndive. 22 Che rembiguái David ñemoñare kuéra ha che rembiguái Leví ñemoñare kuérape ambohetáta yvága pegua mbyjaíta ha yvyku'i ra'ýi yguasu rembe'ýpe guáicha, ikatu'ýva ojepapa." 23 Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe ha he'i chupe: 24 "Nderehecha kuaái piko oje'eha amboyke hague Judá ha Israel róga guápe che voi aiporavo vaekue? Upévare ojapo'i che retã guápe ha ndoguereko véima tetã ramo." 25 Che, opa mba'e Jára, katu ha'e: "Che añe'ẽ me'ẽ vaekue ára ha pyhare ndive,

ha ajapo vaekue tembiapoukapy yvy ha yvága peguarã, 26 namboyke mo'ãi araka'eve Jacob ha che rembiguái David ñemoñare kuérape ha ndaheja mo'ãi anohẽ'ýre ijapytégui oisãmyhy vaerã Abraham, Isaac ha Jacob ñemoñarépe. Che aiporiahurerekótgui chupe kuéra ha amoambuéta hekove."

Jeremiah 34

1 Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor opa iñorãirõhára reheve opa tetãgui ipo guýpe oíva ombyaty vaekue, ondyry ramo hína Jerusalén ha opa táva ijerére guére, Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe ha he'i chupe: 2 "Che, Tupã Israel Jára, ha'e ndéve reho haguã ere Judá ruvicha guasu Sedequíaspe: 'He'ika ndéve Ñandejára: Ame'ëta ko táva Babilonia ruvicha guasu pópe ohapy haguã. 3 Nde ndaikatu mo'ãi rekañy chugui. Rejepokuáta ha reñeme'ëta chupe. Rejereraha ríre hendápe, rejereraháta Babilóniape. 4 Opáichavo, ehendúke, Judá ruvicha guasu Sedequías, che, opa mba'e Jára, ha'ëtava ndéve: nderejejuka mo'ãi. 5 Remanóta py'a guapýpe ha ojehapýta mba'e ryakuã porã reñeñotý ramo, ojehappy haguéicha nde ru kuéra ypykue nde mboyve oisãmyhy vaekue oñeñotý ramo guare ha oje'ëta: Áina che ruvicha guasu, ojejahe'óvo nde rehe. Che, opa mba'e Jára, ame'ë che ñe'ë.'" 6 Maranduhára*f** Jeremías he'i opa ko'ã mba'e mburuvicha guasu Sedequíaspe Jerusalénpe. 7 Upe aja, Babilonia ruvicha guasu ñorãirõhára kuéra ondyry hína Jerusalén, Laquis ha Azecá rehe. Umíva añónte umi táva oñeñangareko mbaretéva opytáva gueteri Judápe. 8 Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe, mburuvicha guasu Sedequías he'i ríre opa Jerusalengua ndive opoi haguã tembiguáigui. 9 Pe iñe'ẽ he'i opa oguerékóva tembiguái hebréo kuimba'eva térã kuñáva, opoi vaerãha chugui kuéra, ani haguã avave oguereko hembiguái ramo hetã guápe. 10 Opa mburuvicha ha tavagua omoporã upe oje'ëva ha opoi hembiguái kuérargui. 11 Upéi katu ombyasy jey ha ogueru jey chupe kuéra hembiguairã. 12 Upérõ Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe ha he'i chupe: 13 "Che, Tupã Israel Jára, ajapo vaekue ñe'ë me'ë pende ru kuéra ypykue ndive anohẽ ramo guare chupe kuéra Egíptogui oiko haguépe tembiguái ramo. Ha'e vaekue chupe kuéra 14 ohasa ríre 7 año opoi haguã jepi oimeraẽ hebréope oñeme'ë vaekue chupe kuéra ha oiko vaekue hembiguái ramo 6 año pukukue. Pende ru kuéra ypykue katu ndoikuaaséi mba'eve ha nohenduséi vaekue che ñe'ë. 15 Ko'ágã peẽ peñemyatyrõ ha pejapo kuri upe che mbovy'áva pepoívo pene rembiguáigui ha'eva pene retãgua. Ha peme'ë kuri pene ñe'ë che renondépe, che tupaópe. 16 Upéi katu pembyasy jey ha pemomarãvo che rera, peru jey pene rembiguái ramo umi pepoi vaekuégui. 17 Upévore che, opa mba'e Jára, ha'e: "Peẽ na pehenduséi vaekue che ñe'ë ha ndapepoíri pene rembiguáigui ha'eva pene retãgua. Upévore ko'ágã apoíta ñorãirõ, mba'asy asái ha ñembyahýigui ojapo haguã pende rehe peteĩ mba'e omohesasẽmbátava opa tetã yvy ári guápe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 18-19 Judá ha Jerusalén ruvicha kuéra, mburuvicha guasu róga rembiguái, pa'i kuéra ha opa tetãgua oñoñe'ë me'ë vaekue che renondépe: omboja'o hikuái mbyte rupi peteĩ tóro ra'y ha ohasa mokõive ivore pa'ũ rupi. Upéi katu opyrũ jey iñe'ëngue rehe ha ogueví jey he'i vaekuégui. 20 Upévore aityta chupe kuéra hese ija'e'y etéva pópe, ha he'õngue opytáta yryvu ha tymba ñarõ rembi'urã. 21 Ame'ëta avei Judá ruvicha guasu Sedequías ha mburuvicha kuéra, Babilonia ruvicha guasu ñorãirõhára hese ija'e'y etéva pópe, ko'ágã nondyry véimava hese. 22 Ha'ëta chupe kuéra ou jey ha ondyry ko tãvare, ipojái hese ha ohapy haguã. Ahejáta avei ambue Judá táva kuéra opyta nandi ha avave'ýre. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e."

Jeremiah 35

1 Judá ruvicha guasúrõ guare Joaquim Josías ra'y, Ñandejára oñe'ẽ chéve ha he'i: 2 "Tereho recabíta kuéra rendápe ha eñe'ẽ hendive kuéra. Upéi eraha chupe kuéra peteĩ tupao kotýpe ha eme'ë chupe kuéra kaguy." 3 Che, Jeremías, aha ahecha Jaazaniáspe, (ambue Jeremías ra'y ha Habasiniás níetope), ityvýra ha ita'yra kuérape, ha mayma recabítava. 4 Ha araha chupe kuéra tupaópe, karai marangatu Hanán, Igdalías ra'y kotýpe. Ko koty oĩ tupao ruvicha kuéra koty ykére, Maaseías Salum ra'y koty ári. Kóva vaekue tupao reike rerekua. 5 Ambohasa recabíta kuérape kópa ha mbayru renyhẽ kaguygui ha ha'e chupe kuéra: "Kóina pe'u." 6 Ha'e kuéra he'i: "Ore ndoro'úiva kaguy, ore ru ypykue Jonadab Recab ra'y he'i haguére ore ha ore ñemoñare araka'eve ndoro'úi vaerãha kaguy. 7 He'i avei oréve ani haguã rojogapo térã roñemitý térã romoĩ parralty. He'i roiko haguã óga vakapípe opa árape guarã, roikove puku haguã ko yvy roikohápe mombyrygua ramo. 8 Ore rojapo vaekue ore ru ypykue Jonadab ñe'ë ha araka'eve ndoro'úi vaekue kaguy,

taha'e ore térã ore rembireko térã ore ra'y kuéra, 9 avei ndorojogapói ha ndoroguerekói parralty térã kokue. 10 Roiko óga vakapípe ha rojapo opa mba'e he'i vaekue ore ru ypykue Jonadab. 11 Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor ondyry ramo ore retäre katu, roju Jerusalénpe rokañy haguã caldeo ha sírio ñorãiröhára kuérágui. Upévore roiko hína Jerusalénpe." 12 Upérõ Ñandejára oñe'ë Jeremíaspe ha he'i chupe: 13 "Che, Tupã Israel Jára che pu'akapáva, ha'e ndéve reho haguã ere Judá ha Jerusalén guápe: 'Pejapóke ha'e kuéraicha ha pehendu che ñe'ë. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 14 Jonadab Recab ra'y ñemoñare kuéra ojapo upe ha'e ha'ei vaekue chupe kuéra, ani haguã ho'u kaguy, ha ko'agãite peve ndo'úi iñe'ë rendúgui itúva ypykuépe. Che avei ha'e jey-jey vaekue peẽme upe pejapo vaerã ha ndapejaposéi vaekue. 15 Amondo vaekue peẽme ojoapykuéri opa che rembiguái maranduhára*f** kuéra he'i haguã peẽme: Pepoi pende reko ha pene rembiapo vaígui, ani peho tupã nguéra rapykuéri térã pemomba'e guasu chupe kuéra. Upéicha ikatúta peiko upe yvýpe ame'ë vaekue peẽme ha pende ru kuéra ypy kuépe. Peẽ katu ndapei kuaaséi mba'eve ha na pehenduséi vaekue che ñe'ë. 16 Recab ra'y Jonadab ñemoñare kuéra ojapo upe he'i vaekue itúva ypykue. Israelgua katu ndojapói upe che ha'e vaekue. 17 Upévore che, Tupã Israel Jára che pu'akapáva, ha'e péicha: Judá ha Jerusalengua ári aitýta opa mba'e vai ha'e vaekue, Añe'ë haguére peẽme ha ndapeikuaaséi haguére mba'eve, pohenói ha ndapejúi haguére." 18 Upéi Jeremías he'i recabíta kuérape: "Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: 'Pene ñe'ë rendu haguére pende ru ypykue Jonadábpe, pejapo haguére hembiapoukapy ha pembyaje haguére chupe, 19 che, Tupã Israel Jára che pu'akapáva, ha'e peẽme oítaha katuete opa ára Jonadab ñemoñare oikótava che rembiguái ramo.'"

Jeremiah 36

1 Año 4 oñepyrũ haguépe oisãmbyhy Judá ruvicha guasu Joaquim Josías ra'y, Ñandejára oñe'ë Jeremíaspe ha he'i chupe: 2 "Kuatia haihápe ehai opa mba'e ha'e vaekue ndéve Israel, Judá ha ambue tetã nguérare, añepyrũ guive añe'ë ndéve Josías oisãmbyhy ramo guare, ko'agãite peve. 3 Ikatu mba'éko Judagua, oikuaa ramo opa mba'e vai amondoséva hese kuéra, opoi heko vaígui ha aheja rei chupe kuéra iñañangue ha iñangaipa." 4 Jeremías ohenói Baruc Nerías ra'ýpe ha he'i chupe opa mba'e Ñandejára he'i vaekue chupe. Baruc ohaipa umíva kuatiápe. 5 Upéi Jeremías he'i Barúcpe ko'ã mba'e: "Ema'ë, ko'ágã naiméi aha haguãicha tupaópe. 6 Upévore, ágã oiko vove karu'ýha ára tereho ha emoñe'ë ko kuatia oiháme umi mba'e ha'e vaekue ndéve ha nde rehai vaekue, ikatu haguã opa tetãgua ha opa umi oikóva Judá táva kuérape oútava ko'ápe, ohendu pe he'ikáva Ñandejára. 7 Ikatu mba'éko oñembo'e hikuái Ñandejárape ha upéi oheja umi hembiapo vai. Tuicha ha mba'e ivaíva niko hína upe Ñandejára pochy ha'e he'i vaekue oitytaha ko'ã tetãgua ári." 8 Baruc ojapo maranduhára Jeremías he'i haguéicha chupe. Oho tupaópe ha omoñe'ë Ñandejára marandu oiháicha upe kuatia apakuapýpe. 9 Mes 9 año 5 oñepyrũ haguépe oisãmbyhy Judá ruvicha guasu Joaquim Josías ra'y, ojejapouka karu'ý Ñandejára renondépe Jerusalengua ha opa umi ou vaekue ambue Judá táva kuérágui peguarã. 10 Baruc oho tupao korapy yvate guápe, Okẽ Pyahu reiképe ha mba'e haihára Guemariás Safán ra'y koty guive, omoñe'ë opavave peguarã pe kuatia oiháme Jeremías ñe'ë. 11 Guemariás ra'y ha Safán remineno Micaías ohendu pe Ñandejára he'ikáva ha Baruc omonë'ë vaekue upe kuatiápe, 12 ha oho mburuvicha guasu rógape, mba'e haihára kotýpe, ijatyhápe mburuvicha kuéra: Elisamá, mba'e haihára, Semaías ra'y Delaías, Acbor ra'y Elnatán, Safán ra'y Guemariás, Hananías ra'y Sedequías ha ambue mburuvicha kuéra. 13 Micaías omombe'u chupe kuéra ohenduvaekue Baruc omoñe'ë upe kuatia apakuapýgui. 14 Mburuvicha kuéra omondo Netanías ra'y, Selemías remineno ha Cusí remineno Jehudípe, he'ívo Barúcpe ogueraha haguã pe kuatia omoñe'ë vaekue tetãgua renondépe. Baruc ogueraha upe kuatia ha oho hendápe kuéra. 15 Ha'e kuéra he'i chupe: --Eguapy ha emoñe'ë oréve upe kuatia. Baruc omoñe'ë chupe kuéra 16 ha ohendu vove okyhyje eterei hikuái ha he'i joa ojupe: --Ñamombe'u vaerã opa ko'ã mba'e mburuvicha guasúpe. 17 Upéi he'i hikuái Barúcpe: --Emombe'u oréve mba'éichapa rehai ra'e opa ko'ã mba'e. 18 Baruc he'i: --Jeremías ete voi he'i chéve opa ko'ã mba'e ha ahaí títape ko kuatiápe. 19 Upérõ he'i hikuái Barúcpe: Tapehóke Jeremías ndive pekañy ha aníke avave oikuaa mamópa peime! 20 Mburuvicha kuéra oheja pe kuatia mba'e haihára Elisamá kotýpe ha oho mburuvicha guasu rógape omombe'úvo chupe opa mba'e. 21 Mburuvicha guasu omondo Jehudípe oguerúvo pe kuatia mba'e haihára Elisamá kotýgui ha ogueru vove Jehudí omoñe'ë upéva mburuvicha guasu ha

mburuvicha kuéra hendive oĩvape. 22 Ha'égui mes 9, mburuvicha guasu ojepe'e hína ikotýpe tata ypýpe. 23 Jehudí omoñe'ẽmba vove peteĩva umi kuatiágui, mburuvicha guasu oikytĩ upéva ikysépe ha omombotatópe. Upéicha ojapo ohapypa peve. 24 Mburuvicha guasu ha mburuvicha kuéra ohendúva pe kuatiañe'ẽ ndohechukái kyhyje térã mba'eveichagua mba'e mbyasy. 25 Elnatán, Delaías ha Guemariás ojerure asy mburuvicha guasúpe ani haguã ohapy pe kuatia. Ha'e katu ndoikuaaséi mba'eve. 26 He'i uvei mburuvicha guasu ra'y Jerahmeel, Azriel ra'y Seraías ha Abdeel ra'y Selemíaspe oho haguã ipojái Jeremías ha iñirũ Baruc rehe. Ñandejára katu omokañy chupe kuéra. 27 Mburuvicha guasu ohapy rire pe kuatia Jeremías ohaika vaekue Barúcpe, Ñandejára oñe'ẽ jeremíaspe ha he'i chupe: 28 "Ehaika jey ambue kuatiápe opa mba'e ojehei vaekue upe tenonderépe ohapy vaekue Judá ruvicha guasu Joaquim. 29 Ha ere chupe kóicha: 'Kóicha he'i Ñandejára: Nde rehapy pe kuatiañe'ẽ ha reja'o vaekue Jeremíaspe oha haguere pype Babilonia ruvicha guasu outaha katuete ohundívo ne retã ha ohejávo yvypóra ha mymba'ỹre. 30 Che, opa mba'e Jára katu, ha'e ndéve, Judá ruvicha guasu Joaquim, ne ñemoñare ndoguapy mo'ãiha David guapyhápe. Ne re'õngue opytáta kuarahy akúpe arakue ha y rypy'a guýpe pyharekue. 31 Ndéve, ne ñemoñare kuéra ha mburuvicha kuéra ne ndive oĩvape poinupáta pene rembiapo vaikuere. Aityta pende ári, opa Jerusalén ha Judagua ári opa umi mba'e vai ha'e vaekue ha peẽ na pehenduséi vaekue.'" 32 Upérõ Jeremías ome'ẽ ambue kuatia iñirũ Barúcpe, oha haguã pype opa mba'e Jeremías he'i vaekue, he'ise ojehei vaekue pe kuatia ñe'ẽme mburuvicha guasu Joaquim ohapy vaekue. Jeremías ombojoapy hetave mba'e ko'áichagua.

Jeremiah 37

1 Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor omoĩ Judá ruvicha guasúrõ Josías ra'y Sedequíaspe, Joaquim ra'y Jeconías rendaguépe. 2 Sedequías, mburuvicha kuéra ha Tetãgua katu ndoikuaaséi mba'eve upe Ñandejára he'ikávagui maranduhára*f** Jeremías rupi. 3 Mburuvicha guasu Sedequías omondo Selemías ra'y Jucálpe ha Maaseías ra'y pa'i*f** Sofoníaspe, maranduhára Jeremías rendápe he'ivo chupe: "Eñembo'e ore rehe Tupã ore Járape." 4 Jeremías ne'ĩra gueteri oñemyakãsã ha ikatu oiko opa rupi. 5 Upe aja, faraón ñorãirõhára osẽma ra'e Egíptogui. Caldéo kuéra ondyryva hína Jerusalén rehe oikuaa vove, osẽ upégui. 6 Upérõ Ñandejára oñe'ẽ maranduhára Jeremíaspe ha he'i chupe he'i haguã 7 pe ha'e he'ikáva umi oñembou vaekuẽpe: "Peje Judá ruvicha guasu pene mbou vaekuẽpe, faraón ñorãirõhára kuéra osẽ vaekue pene pytyvõ haguã, oho jeymaha Egíptope. 8 Caldéo kuéra ou jeyta ondyryvo táva Jerusalén rehe, oñemomba'éta hese ha ohapypáta. 9 Che, opa mba'e Jára, pomomandu: Reĩnte peha'arõta caldeo kuéra oho jeytaha. Ndaupéicha mo'ãi hína. 10 Pende pu'aka ramo jepe caldeo kuérare ha opyta ramo jepe hekohápe mbovymi ha'e kuérava ojekutupáva, umíva opu'ãta ha ohapýta pende táva." 11 Ñorãirõhára caldeo oho ramo hína Jerusaléngui oikuaágui ouha faraón ñorãirõhára, 12 Jeremías osẽ pe távagui oho haguã Benjamín yvýpe omboja'óvo yvy hetãgua apytépe. 13 Ha oguahẽ vove Benjamín Rokẽme, peteĩ kuimba'e hérava Irías, Selemías ra'y ha Hananías reminenno, ha'éva táva ñangarekoha ruvicha, ipojái Jeremías rehe ha he'i chupe: --Nde rehasáta hína caldeo kuérape! 14 Jeremías he'i chupe: --Nahániri, ndahasa mo'ãi. Irías katu ndoikuaaséi mba'eve. Omyakãsã chupe ha ogueraha mburuvicha kuéra rendápe. 15 Ko'áva ipochy eterei Jeremías ndive, oinupãuka ha ombotyka mba'e haihára Jonatán rógape, upérõ oikóva koty pytũ ramo. 16 Jeremías oñemoinge hugua pegua koty pytũme ha upépe oiko are. 17 Mburuvicha guasu Sedequías ogueruka Jeremías hógape ha oporandu chupe ñemiháme: --Mba'e piko he'ika Ñandejára? Jeremías he'i chupe: --He'ika re'ataha Babilonia ruvicha guasu pópe 18 Ha oporandu chupe: --Mba'épa ajapo ra'e nde rehe térã mburuvicha kuéra térã tetãgua rehe añemoinge haguã koty pytũme? 19 Mamo piko oĩ umi maranduhára he'i vaekue ndéve Babilonia ruvicha guasu nondry mo'ãiha nde rehe térã ko tetãre? 20 Che rendu ko'ágã che ruvicha guasu ha ejapo ko ajeruréva ndéve. Ani kena reheja ajereraha jey mba'e haihára Jonatán rógape, ani amano mba'e upépe. 21 Upérõ mburuvicha guasu Sedequías he'i Jeremías opyta vaerãha mburuvicha guasu róga korapýpe ha opa ára ojereraha haguã chupe mbuja, upe mbuja ojejapohágui. Ha péicha ojejapo oĩ aja mbuja távape. Upéicha Jeremías opyta vaekue mburuvicha guasu róga korapýpe.

Jeremiah 38

1 Matán ra'y Sefatías, Pashur ra'y Guedalías, Selemías ra'y Jucal ha Malquías

ra'y Pashur ohendu Jeremías he'i ramo tetãgua renondépe ko'ã ñe'ẽ: 2 "Ñandejára he'i: Pe opytáva ko távape omanóta ñorãirõme térã ñembyahýigui térã mba'asy asãigui. Pe osêva ha oñeme'êva caldeo kuérape katu oikovéta." 3 Ñandejára he'i: 'Ko táva ho'áta Babilonia ruvicha guasu ñorãirõhára pópe. Ha'e oñemomba'éta hese ha ndaipóri ojoko vaerã chupe.'" 4 Upérõ mburuvicha kuéra he'i mburuvicha guasúpe: --Tekotevẽ jajuka pe kuimba'épe, iñe'ẽme niko omopy'amirĩmba hína ñorãirõhára ha táva guápe opytáva gueteri ko távape. Ha'e ndohékái iporáva, ivaívante uvei ko táva guápe guarã. 5 Mburuvicha guasu Sedequías he'i chupe kuéra: --Pejapo hese pejaposéva. Che ndaikatúi añemoĩ pende rehe. 6 Upérõ ipojái hikuái Jeremías rehe ha oity mburuvicha Malquías ykuápe, oĩva mburuvicha guasu rógaga korapýpe. Omboguejy hikuái chupe osãingohápe peteĩ mba'esápe. Pe ykua ndahi'yí ha henyhẽ tujúgui. Jeremías ojasuru pe tuju kuápe. 7 Peteĩ kuimba'e Etiopiagua hérava Ébed-Mélec, ojeahyhuva mburuvicha guasu rógape, ohendu Jeremías ojeity hague ykuápe. Upérõ mburuvicha guasu oĩ hína ñembyatyhápe Benjamín Rokẽme. 8 Upérõ Ébed-Mélec osẽ mburuvicha guasu rógagui ha oho he'i mburuvicha guasúpe: 9 --Che ruvicha guasu, pe ojejapo vaekue Jeremías rehe hína peteĩ mba'e nde vaipa jepéva. Oity hikuái chupe ykuápe ha upépe omanóta ñembyahýigui, ndaiporivéigui távape hi'upyrã. 10 Pya'e mburuvicha guasu he'i Ébed-Mélecpe togueraha 30 kuimba'e oguenohẽ haguã Jeremíaspe upe ykuágui omano mboyve. 11 Ébed-Mélec oho mburuvicha guasu rógape oñeñongatuhápe ao ha ogueraha upégui trápo tuja, omboguejy sã rupi upe ykuápe Jeremías peguarã 12 ha he'i chupe: --Emoĩ umi trápo nde jyva guýpe ani haguã pe mba'esã ne hunga. Jeremías ojapo upéicha. 13 Upérõ umi kuimba'e ohupi chupe ha oguenohẽ upégui. Jeremías opyta mburuvicha guasu rógaga korapýpe. 14 Mburuvicha guasu Sedequías oguerahauka hendápe maranduhára Jeremíaspe, tupao rokẽ mbohapyhápe. Upépe he'i chupe: --Taporandu porã mandi ndéve ha aipota ere chéve añete hapete. 15 Jeremías he'i chupe: --Ha'e ramo ndéve che jukaukáta ha añemoñe'ẽ ramo ndéve nderéi kuaase mo'ãi mba'eve. 16 Mburuvicha guasu Sedequías katu ñemiháme he'i Jeremíaspe: --Ñandejára ñande Apohare réra rehe ame'ẽ ndéve che ñe'ẽ, ndorojukauka mo'ãi ha norome'ẽ mo'ãiha nde jukaséva pópe. 17 Upérõ Jeremías he'i Sedequíaspe: --Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: 'Reñeme'ẽ ramo Babilonia ruvicha guasu mburuvicha kuéra pópe, nde ha nde rogagua neremano mo'ãi, ko táva katu ndojehapy mo'ãi. 18 Nereñeme'ẽi ramo chupe kuéra katu, caldeo kuéra oñemomba'éta ko távare ha ohapýta, nde katu ndaikatú mo'ãi rekañy.' 19 Sedequías he'i chupe: --Akyhyje Judeagua caldeo kuérape ohasa vaekuégui. Ha'a ramo ipópe kuéra oñemboharáita che rehe. 20 Jeremías he'i chupe: --Ndere'a mo'ãi ipópe kuéra che ruvicha guasu. Ejapo katu pe Ñandejára oipotáva. Oho porãta ndéve che ruvicha guasu ha neremano mo'ãi. 21 Ñandejára ohechaukáma chéve pe ojehtëtava ndéve nereñeme'ẽséi ramo. 22 Opa kuña kuéra opytáva Judá ruvicha guasu rógape oñerenohẽta ha oñeme'ẽta Babilonia ruvicha guasu mburuvicha kuérape. Umi kuña kuéra voi he'íta: 'Mburuvicha guasu irũ tee ombotavy chupe ha ipu'aka hese. Oheja chupe ojasuru tujúpe ha ojei chugui.' 23 Jeremías he'ive ohóvo mburuvicha guasúpe: --Opa mburuvicha guasu kuña ha ita'yra kuéra oñeme'ẽta caldeo kuéra ha nde che ruvicha guasu nerekañy mo'ãi chugui kuéra, reñeme'ẽta uvei Babilonia ruvicha guasu pópe, ha pe táva ojehapýta. 24 Upérõ Sedequías he'i Jeremíaspe: --Ne rakate'ỹ ramo nde rekovére ani reñe'ẽ kóva rehe avaveichagua ndive. 25 Mburuvicha kuéra oikuaávo añe'ẽ hague ne ndive oúta oporandu ndéve mba'épa ere chéve ha mba'épa ha'e ndéve ra'e. He'íta ndéve neremano mo'ãiha remombe'u ramo chupe kuéra opa mba'e. 26 Ere chupe kuéra rejerure hague chéve ani haguã romondo jey Jonatán rógape neremanoséigui upépe. 27 Ha upéicha ojehe: opa mburuvicha kuéra oho Jeremías rendápe ha omba'e porandu chupe. Ha'e katu he'i chupe kuéra mburuvicha guasu he'i hagueichaite. Upérõ oheja chupe. Avave niko nohendúi vaekue upe ñemongeta. 28 Ha Jeremías opyta mburuvicha guasu rógaga korapýpe upe ára Jerusalén ho'a hague peve.

Jeremiah 39

1 Ára 10pe, upe mes 10hápe, ha 9 añoa oisãmbyhy haguépe Judápe Sedequías, Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor oho iñorãirõhára kuéra reheve Jerusalén gotyo. Oguahẽvo, omongora pe táva. 2 Ára 9 mes irundyha año 11 oñepyrũ haguépe oisãmbyhy Sedequías, ñorãirõhára ondyryva oike távape, 3 ha opa Babilonia ruvicha guasu mburuvicha kuéra oike ha oñemohenda pe okẽ mbyte guápe. Umíva vaekue Nergal-Sarezzer, Samgar-Nebó, Sarsequim, mburuvicha yvategua, ha ambue Nergal Sarézer, avei mburuvicha yvategua. 4 Mburuvicha guasu Sedequías ha

iñorãirõhára, ohechávo pe ojuhúva, oheja itáva ñemiháme. Osẽ pyhare mburuvicha guasu yvotyty rape rupi, pe okẽ rupi oĩva mokõi korapy yvate pa'ũme ha oho Jordán ñu rape rupi. 5-6 Caldéo kuéra katu omuña ha ohupyty Sedequíaspe Jericó ñúme. Ipojái hese ha ogueraha mburuvicha guasu Nabucodonosor rendápe. Ha'e oĩ hína Riblápe Hamat retãme. Upépe Nabucodonosor he'i pe ojejapo vaerã hese. Sedequías ra'y kuérape katu, oajura kytĩ hesa renondetẽpe, 7 ha chupe ohesa'ouka, oipokua ha ogueraha Babilóniape. 8 Caldéo kuéra ohapy mburuvicha guasu róga ha táva pegua óga kuéra ha oity yvýre Jerusalén korapy yvate kuéra. 9 Ipahápe Nebuzaradán, mburuvicha guasúre oñangarekóva ruvicha, ogueraha Babilóniape jepokuapy umi tavagua hembýva ha umi ohasa vaekue caldeo kuérape oheja'yre avave tavagua. 10 Judá yvýpente oheja mbovymi imboriahuvéva, oguereko'yva mba'eve, ha upe árape ome'ẽ chupe kuéra iparralty ha ikokuerã. 11 Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor he'i ko'ã mba'e Jeremías rehe mburuvicha guasúre oñangarekóva ruvicha Nabuzaradánpe: 12 "Eñangareko ha ani rejapo hese mba'eve ivaíva, eme'ẽ uvei chupe opa mba'e ojeruréva." 13 Upérõ Nebuzaradán ha hendive Nabusazbán ha Nergal-Sarezer, mokõive mburuvicha yvategua, ha opa Babilonia ruvicha guasu mburuvicha, 14 oguenohẽka Jeremíaspe mburuvicha guasu róga korapygui ha ome'ẽ Ahicam ra'y ha Safán remineno Guedalíaspe ogueraha haguã chupe hógape. Upéicha Jeremías opyta oiko tetãgua apytẽpe. 15 Jeremías oiko ramo guare iñembotypy mburuvicha guasu róga korapyte, Ñandejára oñe'ẽ chupe ha he'i: 16 "Tereho ha ere Etiopiagua Ébed-Mélecpe: 'Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: Ajapóta pe ha'e vaekue ko távare, vairã ndaha'úi iporã haguã chupe. Ko'a mba'e ojehu ramo nde reiméta upépe. 17 Che katu romo'ãta ani haguã re'a umi rekyhyjeha pópe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 18 Che roipe'áta jejukágui. Ikatúta rekañy rejeroivia haguere che rehe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e.'"

Jeremiah 40

1 Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe, Nebuzaradán, mburuvicha guasúre oñangarekóva ruvicha, opoi rire chugui Ramáme. Nebuzaradán ojuhu ra'e chupe ipokuapy umi Jerusalén ha Judagua apytẽpe ojereraháva hína Babilonia gotyo. 2 Pe mburuvicha omboyke Jeremíaspe ha he'i chupe: "Tupã nde Jára pene momarandu vaekue omboutaha ko ivaíva pene retãme, 3 ha ko'ágã ojapóma upe he'i vaekue. Kóva ojehu peẽme pepu'ã haguere pende Jára rehe ha na pehenduséi haguere iñe'ẽ. 4 Péina ko'ágã voi rojora ne sãgui. Rejuse ramo che ndive Babilóniape eju. Che añangarekóta nde rehe. Nderejuséi ramo katu epyta. Rereko pe tetã tuichakue ne mba'erã. Tereho rehosehápe. 5 Rehose jey ramo, tereho Ahicam ra'y ha Safán remineno Guedalías rendápe, chupe niko Babilonia ruvicha guasu omoĩ Judá táva kuéra sãmbyhyhárõ. Eiko hendive ha ne retãgua ndive. Tereho rehosehápe." Upéi pe mburuvicha ome'ẽ Jeremíaspe jopói ha hi'upyrã ha omondo chupe. 6 Jeremías oho Guedalías ndive Mízpape ha oiko hendive ha umi opyta vaekue ndive upe tetãme. 7 Mburuvicha ha ñorãirõhára kuéra Judagua oĩva gueteri umi ñu rupi, oikuaa vove Babilonia ruvicha guasu omoĩ hague tetã sãmbyhyhárõ Ahicam ra'y Guedalíaspe oñangareko haguã kuimba'e, kuña ha mitã imboriahuvéva, ndojererahái vaekue Babilóniape, 8 oho hesegua kuéra ndive Mízpape Guedalías rendápe. Umíva apytẽpe oĩ Netanías ra'y Ismael, Caréah ra'y kuéra Johanán ha Jonatán, Tanhúmet ra'y Seraías, Efai Netofagua ra'y kuéra ha Jezanías, peteĩ kuimba'e Maacatgua ra'y ikuimba'e kuéra ndive. 9 Guedalías ome'ẽ chupe kuéra iñe'ẽ Ñandejára rérape: "Ani pekyhyje peñemoĩ haguã caldeo kuéra po guýpe. Pepyta peiko ko tetãme. Peñemoĩ Babilonia ruvicha guasu po guýpe ha oho porãta peẽme. 10 Che apytáta Mízpape aña'e haguã pende rehe caldeo kuérape ha'e kuéra ou ramo ko'a rupi. Pembyaty heta porã kaguy, yva ha ñandyry ha upéicha ikatúta pepyta umi táva peñemomba'e haguẽpe." 11 Avei umi Judagua oĩva Moab, Amón, Edom ha ambue tetã rupi, oikuaa Babilonia ruvicha guasu oheja hague Judagua opyta hetãme ha omoĩ hague Guedalíaspe isãmbyhyha ramo. 12 Upérõ ou jey hikuái Judápe opa guio isarambi hague rupi ha oho Guedalías rendápe Mízpape. Ha'e kuéra avei ombyaty kaguy ha yva heta porã. 13 Caréah ra'y Johanán ha opa ñorãirõhára ruvicha opyta vaekue ñu rupi oho Mízpape Guedalías rendápe, 14 ha he'i hikuái chupe: --Ndereikuaái piko Amón ruvicha guasu Baalís ombou hague Netanías ra'y Ismaélpe nde jukávo? Guedalías katu ndogueroviái chupe kuéra. 15 Upérõ Johanán he'i ñemiháme Guedalíaspe: --Tahána tajuka Ismaélpe. Ha toikuaa'y avave mávapa ojapo ra'e. Mba'ére piko rohejáta nde juka? Kóva omosarambipáta Judagua ijaty vaekue nde ykére, ha oñehundipáta pe mbovymi opytáva gueteri Judágui. 16 Guedalías katu he'i chupe: --Aníke rejapo! Japu hína upe eréva Ismael rehe.

Jeremiah 41

1 Mes 7hápe, Netanías ra'y ha Elisamá remineno Ismael mburuvicha guasu rogagua, oho Mízpape Guedalías rendápe. Omoirũ chupe 10 kuimba'e. Ha upépe, Mízpape, okaru aja oñondive, 2 Ismael ha umi 10 omoirũva chupe, opu'ã sapy'a ha ojuka Guedalías, Babilonia ruvicha guasu omoĩ vaekúepe Judá sãmbhyhárõ. 3 Ismael ojuka avei opa Judagua ha caldeo ñorãirõhára kuéra oĩva Mízpape Guedalías ndive. 4 Upe ára ambuépe, ojekuaa mboyve pe ojehe vaekue, 5 oguahẽ Siquem Siló ha Samariágui 80 kuimba'e oñehendyva'o, ijao omondoro ha hete kuéra oikutupa vaekue. Ogueru mba'e kuave'ẽ*f** ha insiënso oikuave'ẽ haguã Ñandejárape tupaópe. 6 Upérõ Ismael osẽ Mízpagui huguaitĩvo, ha hasẽ ohóvo tapére. Oguahẽ vove, he'i chupe kuéra: --Peju pehecha Ahicam ra'y Guedalíaspe. 7 Ha oguahẽ vove hikuái upe táva mbytépe Ismael ha hendivegua ojuka chupe kuéra ha oity peteĩ ykuápe. 8 Opáichavo 10 ha'e kuérava he'i Ismaélpe: --Ani ore juka. Rogueroko trigo, seváda, ñandyry ha eíra iñongatupy ñúme. Upérõ Ismael ndojukái chupe kuéra. 9 Pe ykua Ismael oity haguépe umi kuimba'e ojuka vaekue retekue, ha'e upe mburuvicha guasu Asá ojapouka vaekue oñorãirõ ramo Israel ruvicha guasu Baasá ndive. 10 Ismael ogueraha avei mburuvicha guasu rajy kuéra ha umi opytáva Mízpape, mburuvicha guasúre oñangarekóva ruvicha Nebuzaradán omoĩ vaekue Guedalías po guýpe. Ismael oipokua chupe kuéra ha oho Amón rape gotyo. 11 Caréah ra'y Johanán ha mburuvicha kuéra oĩva hendive oikuava vove Ismael oporojuka hague, 12 ombyaty hesegua kuérape ha oho oñorãirõvo hendive. Ojuhu chupe y renda Gabaón pegua ypýpe. 13 Umi Ismael ogueraháva iñapytĩmby, ohecha ramo Johanán ha opa mburuvichápe omoirũva chupe, ovy'a eterei, 14 ha oho oñembyaty Johanán ndive. 15 Ismael ha 8 iñirũ nguérava katu okañy jepe Johanángui ha oho Amón retã gotyo. 16 Johanán ha mburuvicha kuéra omoirũva chupe katu opyta ñorãirõhára, kuña, mitã ha mburuvicha kuéra reheve Ismael ogueraha vaekue ipokuapy Mízpagui ojuka rire Guedalíaspe, ha Johanán ogueru jey vaekue Gabaóngui. 17 Oho hikuái oguahẽ meve Guerut-Quimámpe, Belén ypýpe, ha upépe opytu'u ohose mo'ã hikuái Egipto peve 18 okañy haguã caldeo kuéragui, okyhyje niko chugui kuéra Ismael ojuka haguére Guedalíaspe, Babilonia ruvicha guasu oheja vaekue tetã sãmbhyhárõ.

Jeremiah 42

1 Caréah ra'y Johanán ha opa mburuvicha kuéra, Hosaiás ra'y Azariás ha opavave, michíva ha tuicháva, oñemboja 2 maranduhára*f** Jeremías rehe ha he'i chupe: --Rojeruréta ndéve peteĩ mba'e. Roipota rejapo oréve: Eñembo'e Tupã nde Járape ore rehe mbovymi ropytáva. Ore reta vaekue, ko'ágã katu ropyta mbovymi rehechaháicha. 3 Eñembo'e ore rehe Tupã nde Járape, tohechauka oréve upe tape roipykúi vaerã ha mba'épa rojapo vaerã. 4 Jeremías he'i chupe kuéra: --Iporã. Añembo'éta Tupã pende Járape pende rehe pejerure haguéicha chéve, ha aikuaakáta peẽme opa ha'e he'íva añomi'ýre pende hegui mba'eve. 5 Upérõ ha'e kuéra he'i Jeremíaspe: --Tupã nde Jára taha'e mba'e rechahare jeroviaha ha añetegua ndorojapói ramo pe ha'e he'íva oréve nde rupi. 6 Ta iporã térã ta ivai oréve pe ha'e he'íva, rojapóta Tupã ore Jára oipotáva, oho porã haguã oréve. 7 Ohasa rire 10 ára, Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe, 8 Ha ha'e ohenói Caréah ra'y Johanán, mburuvicha kuéra omoirũva chupe ha opavave, michíva ha tuichávape, 9 ha he'i chupe kuéra: "Tupã Israel Jára, peẽ peje hague chéve aporandu haguã, he'ika: 10 'Peime ramo pepyta haguáicha ko tetãme, che pomyakã rapu'ãta, napohundi mo'ãi. Poñotýta ha ndapohapo'o mo'ãi. Ambyasy aity haguére pende ári ko ivaiíva. 11 Ani pekyhyje Babilonia ruvicha guasúgui, pekyhyjeteha. Ani pekyhyje chugui che aimégui pene ndive poipe'a haguã ipoguýgui. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 12 Poiporiahurerekóta ha amoingéta avei ipy'ápe pende poriahurereko haguã ha oheja haguã peju jey pene retãme.' 13 Nda pepytaséi ramo ko tetãme katu ha napehendúi Tupã pende Jára ñe'ẽ, 14 ha peje ramo: 'Rohoseve Egítope. Upépe ndorohecha mo'ãi ñorãirõ, norohendu mo'ãi trompetapu ha noromano mo'ãi ñembyahýigui', 15 upéicha ramo pehendu peẽ pepytáva gueteri Judágui, ko he'íva peẽme Tupã Israel Jára ipu'akapáva: 'Peẽ pejejatu'u ramo Egítope jehóre, 16 ñorãirõ ha ñembyahýi upe peẽ pekyhyjeteha, pende rupytyta upépe voi ha upépe pemanóta. 17 Opa ojejatu'úva oho haguã oiko Egítope, omanóta upépe ñorãirõme, ñembyahýigui térã mba'asy asáigui. Avave ndopyta mo'ãi hekove. Avave nokañy mo'ãi pe ivaiívagui amondótava chupe kuéra.' 18 Tupã Israel Jára ipu'akapáva

he'i: 'Che pochy vai hendy haguéicha Israelguáre, upéicha avei hendýta pende rehe peho ramo Egíptope. Oikóta pende hegui jeharu rechaukaha, peteĩ mba'e oporomondýi etereítava, ha ndapeju mo'ávúi ko'ápe.' 19 Peẽme pepytáva gueteri Judagua, Ñandejára he'i ani haguã peho Egíptope. Ha'e porãma peẽme. Aníke peho. 20 Tuicha eterei pejavy hína, peẽ voi pejerure ahenói haguã Tupã pende Járape ha peje vaekue chéve: 'Eñembo'e Tupã Ñandejárape ore rehe ha eikuaauka oréve opa mba'e ha'e he'íva, rojapo haguã.' 21 Ko'ágã aikuaauka peẽme upe Tupã pende Jára he'ikáva ha ndapei kuaaséi mba'eve. 22 Upévare peikuaa porã mandi voi: ñorãirõ, ñembyahýi ha mba'asy asãigui pemañóta upe tetãme pehosehápe peiko."

Jeremiah 43

1 Jeremías he'ipa vove tetã guápe umi mba'e Tupã Ijára kuéra he'ikáva chupe kuéra, 2 Hosaiás ra'y Azariás, Caréah ra'y Johanán ha ambue tekove jejapo he'i hikuái Jeremíaspe: "Japu hína upe eréva! Ñandejára nde'íri ndéve ere haguã oréve ani haguã roho roiko Egíptope. 3 Nerías ra'y Baruc hína pe ne mopu'áva ore rehe ore reitýségui caldeo pópe ore juka haguã térã ore reraha haguã jepokuahápe Babilóniape." 4 Ha upéicha Johanán, mburuvicha kuéra ha avaveichagua tetãgua naiñe'ẽ rendúi Ñandejárape ha ndopytái Judá retãme. 5 Upéva rangue, Johanán ha opa mburuvicha kuéra ombyaty umi mbovymi opytáva gueteri Judágui, ha oñemosarambi rire tetã nguéra rupi ou jey vaekue Judápe opyta haguã upépe: 6 kuimba'e, kuña, mitã, mburuvicha guasu rajy kuéra ha opa umi mburuvicha guasúre oñangarekóva ruvicha Nebuzaradán oheja vaekue Guedalías pópe oñangareko haguã hese kuéra, umíva apytépe Jeremías ha Baruc. 7 Oikuaase'ýre mba'eve upe Ñandejára he'i vaekuégui, oho hikuái Egíptope ha oguhẽ táva Tafnéspe. 8 Tafnéspe Ñandejára oñe'ẽ Jeremíaspe ha he'i chupe: 9 "Ehupi nde pópe ita kuéra tuicháva ha, Judagua renondépe, embojasuru tujúpe oíva jupíha ári faraón róga guasu renondépe. 10 Ha ere chupe kuéra: 'Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: Amboúta che rembiguái Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosórpe ha amoíta iguapyha ha hekoha ko'ã ita ápe aňotý vaekue ári. 11 Ha'e oúta ha ohundíta tetã Egipto. Umi ojeporavo vaekue omano haguã omanóta, ojeporavóva ojereraha haguã tetã ambuépe ojereraháta ha umi ojeporavóva omano haguã ñorãirõme, omanóta ñorãirõme. 12 Ohapýta Egipto pegua tupã nguéra tupao, itupã nguéra katu ohapýta térã ogueraháta ha'érõ guáicha ojereraháva ipokuapy. Omopotíta Egipto retã, ovecha rerekua oipe'aháicha umi ky ojáva ijaóre, ha upéi ohóta avave ojoko'ýre chupe. 13 Ohundíta Heliópolis pegua horkon yvate Egíptope ha ohapýta Egipto pegua tupã nguéra tupao.'"

Jeremiah 44

1 Upe Ñandejára oikuaaukáva opa Judagua Egíptope oikóva peguarã, táva kuéra Migdol, Tafnes, Menfis ha yvy gotyogua: 2 "Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: 'Peẽ pehecha vaekue opa mba'e vai ajapo vaekue Jerusalén ha Judá táva kuérare. Ko'ágã oiko chugui kuéra tapere ha avave ndoikói upépe. 3 Opa mba'e vai ojapo vaekuere. Che mbopochy omomba'e guasúvo ambue tupã nguéra ha oikuave'ẽvo chupe kuéra insiënso: umi tupã ha'e kuéra térã itúva kuéra ypykue oikuaa'ý vaekue. 4 Heta jey amondo che rembiguái maranduhára*f** kuéra he'i haguã peẽme ani haguã jejapo ko'ã mba'e ahẽ che mbojegarúva. 5 Peẽ katu na pehenduséi che ñe'ẽ ha ndapei kuaaséi vaekue mba'eve. Pepoi rangue pende reko ahẽgui, akóinte peikuave'ẽ vaekue insiënso ambue tupã nguérape. 6 Upérõ hendy vaekue che pochy vai ha che pochy jokoha'ý ha hendy tatáicha Judá táva kuérape ha Jerusalén hasaha rupi. Oiko chugui tapere ha opyta avave'ýre ko'agãite peve. 7 'Upévare che, Tupã Israel Jára che pu'akapáva, ha'e: mba'ére piko peẽ voi peity pende ári ko'ã mba'e nde vaipa jepéva? Mba'ére piko peheja omano opa Judagua, kuimba'e, kuña, mitã ha umi oikove ypy ramóva jepe, opyta'ýre avave? 8 Mba'ére piko che mbopochy pene rembiapópe ha peikuave'ẽ insiënso ambue tupã nguérape Egíptope, peju haguépe peiko? Upéicha niko peẽ voi peñehundíta pende jupe ha oikóta pende hegui jeharu ha ñemotĩ rechaukaha opa tetã yvy arigua apytépe. 9 Pende resaráima piko opa mba'e vaígui ojapo vaekue pende ru kuéra ypykue, umi ojapo vaekuégui Judá ruvicha guasu ha hambireko kuéra ha umi peẽ voi ha pene hambireko jejapo vaekuégui Judá retãme ha Jerusalén hasaha rupi? 10 Ko'agãite peve peẽ ndapepoíri pende reko vaígui, ndapekyhyjéi ha ndapejapói tembiapoukapy peẽme ha pende ru kuéra ypy kuépe ame'ẽ vaekue. 11 Upévare che, Tupã Israel Jára che pu'akapáva, ha'e peẽme: Añembopy'a peteĩma arúvo pende ári ivaíva ha ahundívo Judá

tuichakue. 12 Che aipotágui, opavave opyta vaekue Judápe ha ojejatu'u vaekue oho haguã oiko Egíptope, oñehundietéta. Opavave, oĩ haguéicha, omanóta ñorãirõme térã ñembyahýgui, ha oikóta jeharu ha ñemotĩ rechaukaha ramo, peteĩ mba'e oporomondýi eterei vaerã. 13 Ainupãta umi Egíptope oikóvape ainupã haguéicha Jerusalén guápe, ñorãirõ, ñembyahýi ha mba'asy asãĩ rupi. 14 Avave ko mbovymĩ Judá rembyrégui oho vaekue oiko Egíptope, ndaikatu mo'ãi okañy ñemanógui. Ha ouse jey ramo jepe Judápe opyta haguã upépe, ndou mo'ãi, ndaha'etí ramo mbovymĩ okañýva.'" 15 Upérõ, umi oikuaáva hembireko kuéra oikuave'êha insiénso tupã nguérape, ha kuña kuéra oĩva upépe, umíva peteĩ aty tuicha, ha avei Judagua kuéra oikóva tetã yvy gotyo, he'i hikuái Jeremíaspe: 16 --Ndoroi kuaaséi mba'eve upe erévagui Ñandejára rérape. 17 Upéva rangue akóinte rojapóta upe ro'éma vaekue rojapotaha. Roikuave'ětante rohóvo insiénso ha kaguy kuave'ê tupã kuñáva Yvága Ruvichápe, rojapo haguéicha ko'ágã peve ha ojapo haguéicha ore ru kuéra ypykue, ore ruvicha guasu ha ore ruvicha Judá táva kuérape ha Jerusalén hasaha rupi. Upérõ niko rokaru porã, roiko porã ha ndojehúi vaekue oréve mba'eve ivaíva. 18 Ha noroikuave'êvéi guive insiénso ha kaguy kuave'ê Yvága Ruvichápe, ndoroguerekovéi mba'eve ha romanomba ñembyahýgui térã ñorarãirõme. 19 Kuña nguéra ombojoapy: --Ore rojapo jepi mbujape oñekuave'êva Yvága Ruvichápe ha roikuave'ê chupe insiénso ha kaguy kuave'ê, ha upéva rojapo oipotágui ore ména. Ha upéicha rojapóta rohóvo. 20 Upérõ Jeremías he'i opa kuimba'e ha kuña kuérape oñe'ê vaekue chupe upéicha: 21 --Peimo'ã piko Ñandejára ndoikuaaiha térã hesarái hague, peẽ ha pende ru kuéra ypykue, pende ruvicha guasu, pende ruvicha kuéra ha opa tetãgua oikuave'êha insiénso tupã nguérape Judá táva kuérape ha Jerusalén hasaha rupi? 22 Ñandejára katu ikueraíma pene rembiapo vaikuetaquí chupe ombopochy etéva. Upévare pene retágui oiko ko'ágã tapere ha ndaipóri avave oikóva upépe. Oiko chugui jeharu rechaukaha, peteĩ mba'e oporomondýi etereiáva. 23 Ko ivaíva ko'ágã pejejuhuhápe ou peẽme upévare voi: peikuave'ê haguére insiénso tupã ambue kuérape, pembopochývo upéicha Ñandejárape, na pehenduséi haguére iñe'ê ha ndapejaposéi haguére hembiapoukapy. 24 Jeremías he'i avei opavavépe ha kuña kuérape raëvete: --Pehendu ko Ñandejára he'íva, peẽ Judagua peikóva Egíptope. 25 Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: 'Peẽ kuña kuéra peje pende juru rupi ha pene rembiapo rupi pejapo. Peje peikuave'ětaha insiénso ha kaguy kuave'ê Yvága Ruvichápe, ha pejapotaha katujete upe pejéva. Iporã! Pejapo katu upe peje vaekue! 26 Ha pehendu porã opa Judagua peikóva Egíptope upe che, opa mba'e Jára, ha'éva peẽme: Ame'ê che ñe'ê che rera teére, avave Judagua nohenói mo'ã veimaha che rera opa Egíptope, he'ívo: Ñandejára rekovére. 27 Che aikótagui che páype amondo haguã peẽme opaichagua ivaíva ha mba'eve iporáva. Opa Judagua oikóva Egíptope oñehundi etéta ñorãirõ ha ñembyahýi rupi. 28 Mbovy etereiíta umi okañýva ñemanógui ha oho jeýva Egíptogui Judápe. Upéicha, opa opyta vaekue Judápe ha ou vaekue oiko Egíptope, ohecháta mba'épa pe oikóva: upe che ha'e vaekue térã pe ha'e kuéra he'íva. 29 Che, opa mba'e Jára, ame'êta peẽme ko mba'e rechaukaha oikotaha upe che ha'éva ha poinupātaha ko tetãme: 30 Faraón Hofra, Egipto ruvicha guasu, ame'êta hese ija'e'y etéva pópe, ame'ê haguéicha Judá ruvicha guasu Sedequías Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor hese ija'e'y etéva pópe.'

Jeremiah 45

1 Año irundyha oñepyrũ haguépe oisãmbyhy Judá ruvicha guasu Joaquím, Josías ra'y, Nerías ra'y Baruc ohaí aja upe Jeremías he'íva chupe, Jeremías he'i Barúcpe: 2-3 "Nde, Baruc, ere: 'Áina! Jeiko asy ha akã rasy mante ome'ê chéve Ñandejára! Che resa rasypáma che raségui ha ndajuhúi pytu'u.' Ñandejára oñe'ê chéve 4 ha he'ika ndéve: 'Che aity yvýre pe amopu'ã vaekue, ha ahapo'o upe aňotý vaekue. Ha upéicha ajapóta ko yvy tuichakuére. 5 Rerereko piko rejerureséva chéve? Ani rejerure, amondótagui ivaíva opa yvypóra ári. Opáichavo ahejáta reikove mamó rehohápe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e.'"

Jeremiah 46

1 Ñandejára oñe'ê maranduhára*f** Jeremíaspe tetã nguérare. 2 Kóva he'ika Egipto rehe, ha Egipto ruvicha guasu faraón Necao ñorãirõhára rehe raëvete. Ha'e oĩ Carquémispe ysyry Éufrates rembe'yépe. Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor ipu'aka hese año irundyha oñepyrũ haguépe oisãmbyhy Judá ruvicha guasu Joaquím. Josías ra'y: 3 "Pembosako'íke tete mo'ãha! Pendency katu! 4 Pembyape pene renda!

Pejupi pene renda ári, kavaju arigua! Pemonde pene akã mo'ãha ha peñemoĩ ojokére! Pehãimbe'e pende kyse yvuku! Pemoĩ pende pyti'a mo'ãha! 5 Mba'e piko pe ahecháva? Oguevipa okyhyje etereĩgui. Umi oñorãirõva isarambipa, opoi pýgui oma'ẽ'ỹre hapykuévo. Kyhyje guasu opa rupi! Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 6 Ndaikatúi osẽ oho iñakuãvéva, térã okañy ipy'a guasuvéva! Yvate gotyo pe ysyry Éufrates rembe'ýpe, oñepysãnga ha ho'apa. 7 Máva piko pe Níloicha okakuaáva, peteĩ ysyry guasu pochýicha? 8 Upéva hína Egipto, Níloicha okakuaáva, peteĩ ysyry guasu pochýicha. Egipto he'i: 'Añembotuicháta ha amyenyhẽta pe yvy tuichakue, táva kuéra ha ipype oikóva ahundíta.' 9 Toho tenonde kavaju arigua! Néike kárro arigua! Toku'e ñorãirõhára; kuimba'e kuéra Etiopía ha Libiagua, hete mo'ãha ipópe. Kuimba'e kuéra Lidiagua hu'y oiporu kuaáva! 10 Kóva hína Ñandejára ipu'akapáva ára, ha'e omyengoviataha hese ija'e'ỹvape. Kyse puku oporokutúta ikane'õ meve, tuguýpe oñemonga'u peve. Ñandejára ipu'akapáva niko ojaopóta porojuka guasu tetã yvate gotyo guápe, Éufrates rembe'ýpe. 11 Peẽ Egiptogua, tapeho Galaádpe pohã rekávo! Peiporuve ramo jepe pohã reĩnte peiporúta. Na pene pohã véima! 12 Tetã nguéra oikuaáma reñemotĩndy hague ha opa rupi oñehendu resapukái ramo. Ne ñorãirõhára kuéra ondyrypa ojuehe, ha oñondive ojapayeréi yvýre." 13 Ñandejára oñe'ẽ maranduhára Jeremíaspe, Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor oho ramo ondyryvo Egipto rehe: 14 "Pemyerakuã Egíptope, Migdol, Menfis, Tafnéspe: Cháke! Peje rerekóke! Kyse puku oporomokõ hína nde jerekuévo!" 15 Mba'ére piko okañy ne tupã gua'u tóro Apis? Mba'ére piko ndaikatúi ra'e opyta ñembo'yhápe? Che, opa mba'e Jára, aity haguére chupe yvýre. 16 Ne ñorãirõhára kuéra oñepysãnga ha ho'a, he'i joa ojupe: Jaha ko'águi! Jaha jey ñane retãme, upe tetã jaikove ypy haguépe! Ñakañy jejuka ha ñorãirõgui!" 17 Pembohero Egipto ruvicha guasu faraónpe: 'Pararã rei hendape'ỹ.' 18 Che, ha'éva mburuvicha guasu ha che rérava Opa mba'e Jára ipu'akapáva, ame'ẽ che ñe'ẽ che rekovére voi: Yvyty Tabor ijyvateveháicha opa yvyty kuérargui, ha yvyty Carmelo, ojupiháicha ysyry guasu rembe'ýpe, upéicha oúta hína umi pene ndive ipochýva. 19 Peñembosako'íke pejereraha haguãicha jepokuapy tetã mombyrýpe, peẽ Egiptogua. Ménfisgui oikóta yvy ojeiko'ỹha, tapere ndoikoihápe avave. 20 Egipto ojogua vakílla porã, ha ou ojopi chupe mbutu yvate gotyogua. 21 Iñorãirõhára kuéra, jehepy me'ẽre oñorãirõva, novílla kyrápe ojogua, ha ha'e kuéra avei pýgui opoíta, ha ndaikatu mo'ãi ojepyta, oguhẽtagui chupe kuéra ñehundiha ára, iñenupãha óra. 22 Egipto, mbóicha oturuñe'ẽvo hetymágui opoíta, oñemoaguívo hese umi oñorãirõséva ha ondyry hese hácha ipópe ka'aguy oitýta ramo guáicha. 23 Oitýta ika'aguy rovyũ nguéra! Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. Ha'e kuéra tukúgui hetave vaekue, avave ikatu'ỹva oipapa. 24 Egipto oñemotĩndýta, ha ho'áta tetã yvate gotyogua po guýpe." 25 Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: "Ainupãta Tebas pegua tupã Amón, Egipto tupã nguéra, imburuvicha guasu kuéra, faraón ha umi hese ojeroviávape. 26 Aitýta chupe hese ija'e'ỹ etéva Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor ha hesegua kuéra pópe. Upéinte Egíptope ojeiko jeýta ymave guaréicha." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 27 "Ani rekyhyje, Jacob retã, che rembiguái, Israel, ani reñemondýi. Ndéve ha ne memby kuérape niko poi'pe'áta upe tetã mombyrýgui peikohápe tembiguáirõ. Reiko jeýta py'a guapýpe, kyhyje'ỹre, avave ne mondyi'ỹre. 28 Che, opa mba'e Jára, ha'e: Ani rekyhyje, Jacob retã, che rembiguái, che niko aime ne ndive. Ahundíta tetã nguéra romosarambi hague rupi. Ndéve katu norohundi mo'ãi, roinupátante ne rembiapokue ojerureháicha. Ndoroheja mo'ãi roinupã'ỹre."

Jeremiah 47

1 Kóva hína marandu Ñandejára ohendukáva maranduhára*f** Jeremíaspe filistéo kuérare, faraón ondyry mboyve Gaza rehe: 2 "Che, opa mba'e Jára, ha'e: Yvate gotyogui ou ysyry guasu, ysyry osoro vaicha. Ojaho'ipa upe tetã ha opa mba'e ipypegua, táva kuéra ha pype oikóva. Opa Tetãgua osapukái, ipyahẽ rasy joa. 3 Ohendúvo kavaju ñani, kárro sununu ha irruéda ryapu, ikangypa umi túva ha oheja rei ita'ýra kuéra. 4 Oguhẽmagui upe ára oñehundívo filistéo kuéra ojepe'ávo Tiro ha Sidóngui pe pytyvõ opytáva gueteri chupe kuéra." Ñandejára ohundíta filistéo kuérape, ojererova vaekue Crétargui. 5 Gazagua oñemyakã perõ joa, Ascalongua opyta iñe'ẽngu. Kuimba'e hete rusúva yma guare rembyre paha, araka'e peve piko peikutupáta pende rete mba'e mbyasýgui? 6 Áina, Ñandejára kyse puku! Araka'e piko rejejokóta? Eike jeýna nde hyrúpe, epytu'u, anive reku'e! 7 Mba'éicha piko opytu'úta, ku Ñandejára oñe'ẽma, ha he'íma vaekue chupe ondyry haguã Ascalón ha opa yguasu rembe'ýre?

1 Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'ika Moab rehe: "Aichejáranga táva Nebo! Mba'eichaite pevépa reñehundi! Quiriataim ho'a ha oñemotĩndy! Hóga oñehangareko mbaretéva ojeity yvýre! 2 Moab reko mimbipa opáma. Hesbónpe, hese ija'e'ýva iñakáme ombojy mba'épa ojapóta Moab oikove'ý haguã tetã ramo. Nde avei, Madmén, reñehundíta, ha pe ñorãirõ ne ra'anga mantéta. 3 Horonaĩngui osẽ sapukái: 'Jero'a ha ñehundi guasu!' 4 Moábgui oiko tapere. Sapukái rasy oguahẽ Sóar peve. 5 Hesay hováre oho hikuái umi ojupíva yvy yvate Luhit gotyo. Sapukái rasy ivaíva renondépe, umi oguejýva Horonaĩngui. 6 Pekañýke! Toiko oikóva! Toiko pende hegúi javorái yvy ojeiko'ýháme! 7 Moab, nde rejerovia vaekue nde pokatu ha ne mba'etáre, ha nde avei re'áta. Ne tupã Quemós ojereraháta tetã mombyrýpe, ipa'i ha íkarai poguasú kuéra reheve. 8 Ñehundi oguahẽta opa táva kuérape, peteĩnte jepe nokañy mo'ãi. 9 Ñu ha yvy perõgui oikóta tapere ha ndopyta mo'ãi avave'ýre." 10 (Tojeharu upe ojapo'ýva ipy'aite guive upe tembiapo Ñandejára he'íva chupe! Tojeharu upe oikese'ýva jeporojuka guasúpe). 11 Moab oiko mante vaekue py'a guapýpe, ndojererahái vaekue araka'eve tetã mombyrýpe. Ojogua kaguy oñemboguapy aréva, noñembohasáiva peteĩ hyrúgui ambuépe, ha upévale he'ẽ ha hyakuã porã mante. 12 Ñandejára katu he'i: "Amondóta chupe kuéra ohekuavótava ikaguy ambue hyrúpe ha ojokátava hyru nandi. 13 Upérõ Moab ndojerovia mo'ávéma itupã Quemós rehe, Israel ndojerovíavéi haguéicha Betel rehe ojeroviate hague. 14 Anítei he'i Moab: 'Ore py'a guasu, ha ñorãirõme ore pokatu.' 15 Oguahẽma Moab ha itáva kuéra rundiharã. Imitã rusu kuéra ipy'a guasuvéva omanóta. Upéicha he'i Mburuvicha guasu hérava Opa mba'e Jára ipu'akapáva. 16 Moab ñehundi guasu hi'aguĩma, chupe oguahẽ mbotáma pe ivaíva. 17 Peẽ Moab jereregua, ha opa peẽ pehendúva chuguigua, pejahe'o hese ha peje: 'Pema'ẽmi mba'eichaitépa oñehundi hetã, imbaretete ha omimbipa vaekue!' 18 Eguejy nde guapyha jeguágui, táva Dibón, ha eguapy yvy perõme. Péinako Moab rundiharã ou ndéve hína ha oitýta yvýre nde róga mbarete kuéra. 19 Táva Aroer, eñembo'y tape ykére ha ema'ẽ. Umi oikovévape gueteri eporandu mba'épa pe ojehe vaekue. 20 Moab oñemotĩndy ha okyhyje eterei. Pejahe'o hese! Ysry Arnónpe toñemoherakuã Moab oñehundi hague!" 21 Oguahẽ ñenupã oje'e vaekue yvy perõ megua táva kuérape: Holón, Jahas, Mefáat, 22 Dibón, Nebo, Bet-Diblataim, 23 Quiriataim, Bet-Gamul, Bet-Meón, 24 Queriot, Bosrá ha opa Moab pegua táva, aguĩ ha mombyrygua. 25 Ñandejára he'i: "Moab pokatu ojejoka, ipyapy mbarete oñemopẽ." 26 Pemonga'u Moábpe, opu'ã haguére Ñandejárame. Upérõ Moab ojapajeréita iguẽ'ẽnguépe ha opavave hese oñembohoryta. 27 Moab, na ndéi piko upe reñembohory vaekue Israel rehe ha reapo'iete vaekue chupe, ha'e ramo guáicha mondaha? 28 Pesẽke pende távagui Moabgua, tapeho pekañy ita kuápe pykasúicha, yvyty rembe'y pypukúpe ojaitypóva. 29 Jaikuaa porã mba'eichaitépa Moab ojejapo, oñembotuicha, itĩ atã, oporoapo'i. 30 Ñandejára avei oikuaa hi'otĩ'ý, iñe'ẽ rei ha iporoja'o rei. 31 Upévale che rasẽ ha ajahe'óta opa Moab guáre ha kuimba'e kuéra Quir-Heres guáre. 32 Che rasẽta nde rehe, Sibmá parralty, hetave ojejahe'o haguégui Jazer rehe. Ko'ágã niko nde parral ñemono'õ oñehundi. 33 Noñehendu véima vy'águi sapukái Moab yvotytype. Pe kaguy opáma iñongatuhápe. Ndaipóri véima parral'áre opyrũva, opáma vy'águi purahéi. 34 Hesbongua osapukái rasy, isapukái oñehendu Elalé ha Jaháspe, ha Sóar guive, Horonaim ha Eglat-Selisiya peve, Hypa haguére Nimrim pegua ykua yvu. 35 Ñandejára he'i: "Ahundíta Moab guápe, ojupíva yvy yvatépe, itupao gua'úpe, oikuave'ẽ haguã mymbajuka*f** ha insiénso itupã nguérape." 36 Upévale che py'a ipyahẽ Moab ha kuimba'e kuéra Quir-Heresgua rehe mimby jahe'o púpe, imba'eta ombyaty vaekue niko oñehundi. 37 Umíva oñemyakã perõ ha oñehendyva'o joa, ipópe ojekutupa ha ao vosakuépe oñemonde. 38 "Opa Moab pegua óga pepo ári ha opa ihasaha rupi jahe'ónte oñehendu, kambuchi jeka kuéicha amyangu'i haguére Moab. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 39 Pejahe'o Moab rehe! Mba'eichaite pevépa oñemondýi! Notĩri etéma oguevi haguã ñorãirõme! Opa ijereregua ohechávo chupe ipirĩmba ha oñemohembe jeguaru chugui. 40 Ñandejára he'i: "Moab rehe ija'e'ýva ojeity hi'ári ipepo jepysópe taguatóicha. 41 Táva ha óga mbarete kuéra ho'áta hese ija'e'ýva poguýpe. Umiha árape Moab ñorãirõhára oryrýta kuña imemby pota vaicha. 42 Moab ndaha'e mo'ã véima tetã, opu'ã haguére che rehe, opa mba'e Jára. 43 Upévale che, opa mba'e Jára, ha'e: Moabgua oikóta ha'e ramo guáicha tymba oñemuñáva, ha ho'a potáva yvy kuápe térã ñuhãme. 44 Pe okañýva tymba jukahágui ho'áta yvy kuápe, pe osẽva yvy kuágui ho'áta ñuhãme, che arútagui Moab rehe iñenupã ára." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 45 "Oĩ okañývo ikangypáva

Hesbónpe ohekáva oñemo'ã. Hesbón katu, mburuvicha Sihón táva guasu, okaipa hína ha pe tata ojererova ha ohapypa Moab yvyty kuéra ha umi opu'ãháre oikóva yvy yvate. 46 Cháke, Moab! Quemós retã, oikopáma nde hegui! Nde ra'y ha nde rajy kuéra ojereraha ipokuapy! 47 Ipahápe katu amoambue jeýta Moab rekove. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." Kóva hína upe Moab rehe he'ikáva Ñandejára.

Jeremiah 49

1 Amoníta kuérape he'i péicha Ñandejára: Ndaita'yrai mba'e piko Israel? Ndoguerékói piko imba'ekue oheja haguãme? Mba'ére Milcómpe opyta Gad ha upepegua oiko itáva kuérape? 2 Che, opa mba'e Jára, katu ha'e: "Oguahêta ára ahendukatahápe táva Rabá, Amón guápe sapukái ñorãirõ megua. Oikóta chugui tapere ha itáva kuéra okaipáta. Upérõ Israel oñemomba'e jeýta itáva kuérare. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 3 "Ne pyahêke Hesbón, Ai niko oñehundíma! Pejahe'óke kuña kuéra Rabagua! Pemonde ao hũ. Pejepyti'a nupã! Peñani itarova vaicha. Peikutupa pende retépe! Pene tupã Milcom niko ojereraha tetã mombyrýpe, ipa'i ha huvicha guasu kuérareve. 4 Maerã piko rejererovu nde pokatúre? Upévako opáma. Anive ne tĩ pu'ã. Rejerovia umi mba'eta rembyaty vaekuere ha ere: 'Máva piko ondyrýta che rehe?' 5 Che katu opa guio amondóta nde rehe kyhyjerã. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. Peteĩ-teĩ peëva pesêta pekañy opa gotyo rei, ha ndaipóri mo'ãi pene mbyaty jey vaerã. 6 Upéinte amoambuéta amoníta rekove. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 7 Ñandejára ipu'akapáva he'i Edom peguarã: "Ndaiporivéi piko mba'e kuaa Temánpe? Ndoikuaavéi piko mba'épa ojaróta iñarandúva? Ojeharu piko chugui kuéra iñarandu? 8 Peë Dedangua, pesë Pya'éke, tapeho pekañy! Ahundítaguí Esaú retã. Oguahêma ára ainupã haguã chupe. 9 Parral'a oñemono'õ ramo, ojeheja jepi apesã mbovymi. Pyharekue oguahê ramo mondaha kuéra, oikotevêvante ogueraha. 10 Che katu Esaú retãme mba'eve'yre aheja, ajuhu ikañyha nguéra ha ndaikatu véima okañy. Ita'yra, igénte ha hóga ykeregua kuéra oñehundipa. Ndopytái avave he'i haguã: 11 'Eheja chéve ne tyre'y nguéra, che umívale aňangarekóta. Ne kuña kuéra iména manóva ikatu che rehe ojerovia.'" 12 Péicha he'ígúí Ñandejára: Umi ndoje'éí vaekue hoy'u haguã pe mbayrúgui, hoy'u vaerã vaekue, ha piko nde repytáta rey'u'yre? Nahániri rey'úta avei. 13 Che, opa mba'e Jára, ame'ê che ñe'ê che jehe voi: Táva Bosrágui oikóta yvy ojeiko'yha, ha opytáta itapere, jeharu ha ñemotĩndy rechaukaha ramo ha umi táva ambuégui oikóta tapere opa árape guarã." 14 Oguahê chéve marandu Ñandejáragui oúva: peteĩ ñe'ê rerahaha oguerosapukái tetã nguéra apytépe: Peñembyaty pendyry haguã Edom rehe! Peñembosako'i ñorãirõrã! 15 Ajapóta nde hegui pe michívéva tetã nguéra apytépe, upe ojeapo'ivéva hapicha kuéra apytépe. 16 Ndenteségui tuichaite rejavy. Reporomboryrypa vaekue. Reiko itakua pa'ũme, nde pojáivo umi yvyty ru'äre. Rejehaitypo yvateve ramo jepe taguato gaviángui, upégui che romboguejýta. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 17 "Edom oñehundi paitétaguí, oporomonghyje etereíta. Opa upe rupi ohasáva tuicha oñemondýta, ohechávo mba'eichaite pevépa oñenupã. 18 Opytáta niko Sodoma, Gomorra ha táva kuéra iyykére guáicha oñehundi ramo guare. Avave ndoiko mo'ávéi upépe ohasakuévonte jepe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 19 Ajúta oñemo'ã'yhágui, leóncha Jordán rembe'y javoráigui osëva ha ojepoíva umi ñu rovyũ rupi. Amosêta upégui Edom guápe ha amoíta oisãmbyhy haguã upe che aiporavóva. Máva piko ikatúta che rehe oñembojoja? Máva piko ikatúta che rehe oñemoĩ? Mba'eichagua ovecha rerekua piko ikatúta che mbohováí? 20 Pehendúke upe che, opa mba'e Jára, ambojýva hína che akãme vairã Edom rehe, umi mba'e Temán guáre ajapótava: Umi ijovecha ra'y michívéva jepe ojereraháta ha umi iñu oñembyaipáta. 21 Edom ho'ávo hyapu hatã etereítaguí yvy oryryipáta. Osapukái hatãta ojerurévo pytyvõ ha isapukái oñehendúta Mar Rojo peve. 22 Hese ija'e'yva ojepoíta Bosrá rehe taguatóicha pepo jepysópe, ha upe árape Edom ñorãirõhára oryryíta kuña imemby pota vaicha." 23 Damasco peguarã: "Táva kuéra Hamat ha Arpad otĩ, oguahê haguere chupe kuéra marandu vai. Okyhyje eterei hikuái, ndojuhúi py'a guapy. 24 Damasco ikangypa ha okañyséma. Oñemomba'e hese kyhyje guasu, py'a tarova ha mba'asy kuña imemby pota vaicha. 25 Upe táva herakuã mombyrýva, pe táva rory, opyta avave'yre. 26 Upe árape opytáta imitã rusu kuéra ojepyso umi hasaha rupi, ha opa iñorãirõhára omanóta. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 27 Ajatapyta Damasco tãpia kuérare, ha pe tata ombokusuguéta Ben-Hadad róga guasu." 28 Quedar ha Hasor retã nguérape ho'áva Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor pópe: 'Néike! Pendyryke Quedar rehe! Pehundi upe ñemoñare kuarahy resë gotyogua! 29 Peñemomba'e hekoha ha ijovecha kuérare, ivakapi ha opa hembiporúre. Peipe'a

chugui ikaméllo ha pesapukái chupe kuéra: 'Kyhyje guasu opa rupi oĩ!' 30 Pesẽ pya'e pepoi pýgui, peẽ Hasorgua! Tapeho pekañy! Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor ombojýma iñakãme upe ojaopótava pende rehe. 31 Che, opa mba'e Jára, ha'e chupe kuéra: Néike! Pendyrýke umi tetãgua rehe oikóva py'a guapýpe ha mba'eve okyhyje'ýre, na hokẽi, na imbotyhái ha oiko ha'e añoite! 32 Pemonda ikaméllo ha opa imymba kuéra! Amosarambíta opa rupi rei umi ojesyva rague'óvape. Opa guio aityta hi'ári ivaíva. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 33 Hasor ha'éta opa árape guarã aguara guasu saite rekoha. Avave ndoiko mo'ávúi upépe ohasakuévonte jepe." 34 Sedequías oñepyrũrõ guare oisãmbyhy Judápe, Ñandejára he'i Jeremíaspe Elam rehe: 35 "Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, ha'e: Amopẽmbáta Elam hu'y, upéva hembiporu oiporuvéva ñorãirõme. 36 Arúta yvytu ko'ã tetãgua rehe irundyve henda guio, isarambi haguã opa rupi, ndaiporivéi peve tetã oguahẽ'ýháme upégui okañýva. 37 Amboryrýta Elam hese ija'e'ýetéva renondépe, hese ivaíva amondóta, amyendýta che pochy hese, ha amondóta hese ñorãirõ ahundiete peve chupe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 38 Che guapyha Elampe amoíta, ha ajukaukáta huvicha guasu kuéra ha ambue huvicha kuérape. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 39 Upéi katu amoambuéta Elamgua rekove. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e."

Jeremiah 50

1 Caldéo retã Babilonia rehe he'ikáva Ñandejára maranduhára*f** Jeremías rupi. 2 "Pemomarandu kóva, peikuaauka tetã nguéra apytépe. Pemopu'ã mba'e rechaukaha. Aní peñomi mba'eve. Peje: 'Babilonia ho'a! Itupã Bel opyta toryjárõ, tupã Marduc okyhyje eterei! Ita'ãnga, itupã gua'u kuéra, opyta toryjárõ ha okyhyje eterei!' 3 Yvate gotyogui ou hína chupe peteĩ tetã ojaopótava hetãgui yvy ojeiko'ýha. Avaveichagua, taha'e yvypóra térã mymba ndoiko mo'ávúi upépe, opavave niko okañýta ohóvo upégui." 4 Ñandejára he'i: "Umiha árape Israel ha Judagua hasẽta oúvo che, Tupã Ijára, rekávo. 5 Oporandúta hikuái Sión rape rehe ha upe gotyo ohóta, he'ívo: 'Jaha Ñandejára rendápe ha jajapo hendive ñe'ẽ me'ẽ opa árape guarã.' 6 Che retãgua ha'e vaekue ovecha kañy mbyréicha, oñesãmbyhy vaíva. Ijovecha rerekua kuéra, oheja okañy ka'aguy rupi. Oho peteĩ ka'aguýgui ambuépe ha hesarái ikorágui. 7 Hese ija'e'ýva, otopávo hese kuéra, ho'úva ha he'i hikuái: 'Ndorojapói ivaíva, ha'e kuéra ojapo haguére ivaíva Ñandejára renondépe, ha'éva ikora oiko haguépe kyhyje'ýre, itúva kuéra ypykue jeroviaha.' 8 Pesẽ Pya'éke caldéo retã Babilóniagui! Pesẽ ovecha renondépe isãmbyhyháraicha! 9 Amokyre'ýta yvate gotyogua tetã mbarete atýpe ondyry haguã oñondivepa Babilóniare. Oñemoíta ojokére ha oñemomba'éta hese. Umíva kuimba'e katupyry ñorãirõme. Opoírõ ihu'ýgui ndojavýi voi. 10 Oipe'áta caldéogui opa mba'e oguerékóva, oipe'áta chugui kuéra henyhẽ meve. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 11 Peẽ caldéo kuéra pemonda vaekue che retã guápe, pende rorýke ha pejapo vy'a guasu! Pende sarakí vaka ra'yicha ñúme! Pende ayvu kavajúicha! 12 Pene retã tee katu ojejaho'íta ñemotĩme. Ha'éta tetã ojeapo'ivéva, yvy perõ avave oiko'ýha. 13 Che pochytagui ha pohejáta avave'ýre, yvy ojeiko'ý eteha oikóta nde hegui. Opa upe rupi ohasáva opytáta ijurujái ohechávo mba'eichaitépa oñenupã. 14 Peñemohendáke, hu'y poiha, pemongoráke Babilonia! Pepoíke hese opa pende hu'y. Ojapo haguére ivaíva che rehe, opa mba'e Jára! 15 Pehendukáke opa guio ñorãirõ sapukái! Babilonia oñeme'ẽma! Ho'áma hóga yvate, yvýre ojeitýma ikorapy yvate kuéra! Péicha che añemyengovia: peñemyengovia katu hese! Pejapo hese upe ha'e ojapo vaekue! 16 Aní peheja Babilóniape avave oñemitý térã omono'õ haguã temitýngue. Ohechávo ñorãirõ ohundipáva opa mba'e, umi mombyrygua oho jeýta hetãme, peteĩ-teĩ okañýta ijyvýpe." 17 "Israel ojogua ovecha kañy mbyre omuñávape león. Tenondete ho'u chupe Asiria ruvicha guasu, upéi Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor oñapi'ũ ikãnguekue. 18 Upévare che, Tupã Israel Jára che pu'akapáva, ha'e: Ainupãta Babilonia ruvicha guasu ha hetãme, ajapo haguéicha Asiria ruvicha guasúre. 19 Amokyre'ýta Israel guápe oho jey haguã hetãme, ha ovecháicha oguereko jeýta heta hembíurã yvyty kuéra Carmelo, Basán, Efraín ha Galaad guápe. 20 Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. Umiha árape Israel ha Judá ipotíta hembíapo vaikuégui, che aheja reítagui umi aheja vaekuépe oikove. 21 "Pendyrý Merataim ha Pecodgua rehe! Pemuña chupe kuéra pehundipaite peve! Pejapóke opa mba'e ha'éva peẽme! Che, opa mba'e Jára, ha'e ojejapo haguã." 22 Pe tetãme oñehendu ñorãirõ ryapu, ñehundi guasu rehegua. 23 Babilonia opa tetã nguéra mbotaha, opẽ ha oñemyangu'i! Tuichaite piko oñemondýi tetã nguéra ohechávo pe Babilóniape ojehe vaekue! 24 Nde voi Babilonia remoĩ vaekue ñuhã nde

jupe, ha reimo'ã'ÿhágui re'a pype. Repyta jejokuapy ha ñembotypy reñemoĩ haguére nde Jára rehe. 25 Ñandejára oipe'a pe koty rokẽ oñeñongatuhápe ihu'y kuéra ha oguenohẽ ipochy rehegua hu'y, Ñandejára ipu'akapáva niko oguereko upe ojapo vaerã caldeo retãme. 26 Pandyry hese opa guio! Peipe'a itrigo ñongatuha rokẽ! Pembyaty opavavépe ha pehundi! Aníke opyta avave ojejuka'ÿre! 27 Pejuka opa ikuimba'e oñoirãirõva, pemondo ojejuka haguãme! Aichejáranga umíva! Oguahẽma chupe kuéra hi'ára, iñenupã ára! 28 (Okañy vaekue Babilóniagui oguahẽ Siõnpe omombe'úvo mba'eicha Tupã Ñandejára omyengovia Babilóniape upe ojapo vaekue itupaóre.) 29 "Pehenói opa hu'y poihápe ondyry haguã Babilóniare! Peñemohenda pe táva jerére ani haguã okañy avave! Pemyengovia chupe, hembiapokue ojerureháicha! Pejapo hese upe ha'e ojapo vaekue avei! Itĩ atã haguére che ndive, Tupã Israel Jára Imarangatúva ndive. 30 Upévale imitã rusu kuéra ho'áta omano umi hasaha rupi ha opa ikuimba'e ñorãirõva omanóta upe árape. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 31 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Tetã tĩ pu'ã, che añemoĩ nde rehe. Oguahẽma nde ára, reñenupã haguã ára. 32 Tetã tĩ pu'ã, reñepysãnga ha re'áta, ha ndaipóri ne mopu'ã vaerã. Ahapyta opa nde táva kuéra, ha pe tata ohundíta opa nde jerekuévo." 33 Ñandejára ipu'akapáva he'i: Israel ha Judagua ojejopy vai hína. Hese kuéra ija'e'ÿva oguereko iñapytĩmby ha ndopoiséi chugui kuéra. 34 Imosãsohára katu ipyapy mbarete ha héra opa mba'e Jára ipu'akapáva. Ha'e oja póta upe heko jojáva: oguerúta py'a guapy tetãme ha kyhyje Babilonia guápe." 35 Ñandejára he'i: "Ñorãirõ toguahẽ Babilonia ha hetã guápe! Huvicha ha ikarai arandu kuérape! 36 Ñorãirõ imba'e ñemi kuaahárape: ta itarovapa hikuái! 37 Ñorãirõ ikuimba'e kuéra oñorãirõvape: toryryipa kyhyjégui! Ñorãirõ ikavaju ha ikárro kuérape! Ñorãirõ kuimba'e kuéra jehepy me'ẽre oñorãirõvape: tojoguapa hikuái kuñame! Ñorãirõ imba'e repyetápe: toñemondapa chugui kuéra! 38 Ñorãirõ hi'ysyry kuérape: tahypa chugui kuéra! Babilonia niko peteĩ tetã oĩháme tupã gua'u ivai etereíva, ha upévale itavyraipa hikuái. 39 Upévale Babilóniape ojaitypóta mbarakaja saite ha aguara guasu saite, ha upépe oikóta ñandu guasu. Ndojeiko mo'ãvéi upépe araka'eve. 40 Opytáta niko Sodoma, Gomorra ha táva kuéra ijerére guáicha, oñehundi ramo guare. Avave ndoiko mo'ãvéi upépe ohasa kuévonte jepe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 41 Yvate gotyo mombyrýgui peteĩ tetã ipokatúva ha heta mburuvicha guasu oñembosako'i ou haguã. 42 Kyse yvuku ha hu'y ipópe, iñarõ ha ndoikuaái poriahurereko, isapukái hyapu yguasú sununúicha ha ou kavaju ári. Oĩma oñorãirõ haguãicha Babilonia ndive. 43 Babilonia ruvicha guasu oikuaávo upéva, kyhyjégui ijapa, ipy'a tarova ha hasy kuña imemby pota vaicha. 44 Ajúta oñeimo'ã'ÿhágui, leóncha osẽva Jordán rembe'y javoráigui ha ojepoíva umi ñu rovyũ rupi. Amosẽta upégui Babilonia guápe ha amoíta oisãmbyhy haguã upe che aiporavóva. Máva piko ikatúta che rehe oñembojoja? Máva piko ikatúta che rehe oñemoĩ? Mba'eichagua ovecha rerekua piko ikatúta che mbohováí? 45 Ehendu upe che, opa mba'e Jára, ambojy vaekue che akãme vairã Babilóniare. Upe che ha'e vaekue oikotaha caldeo retãre: Umi ovecha ra'y michĩvéva jepe ojereraháta ha iñu nguéra oñembyaipáta. 46 Babilonia ho'ávo hyapu hatã etereítagui, yvy oryryipáta ha isapukái kuéra oñehendúta opa tetã rupi."

Jeremiah 51

1 Ñandejára he'i: "Amondóta vytytu ratã Babilonia ha caldeo kuérare. 2 Hese ija'e'ÿva pópe amoíta Babilonia ojapo haguã hese trígo rehe ojeapoháicha oñemomboramo vytytúre. Oheja haguã chupe avave'ÿre. Oguahẽvo pe vairã ára ondyryta hikuái hese opa guio. 3 Pembosako'i pende hu'y peẽ ipoihára! Pemoĩ pende rete mo'ãha! Aníke peiporiahurereko mitã rusu Babilonia guápe. Pehundi paítéke iñorãirõhára! 4 Opa caldeo retã rupi ha'e kuéra opytáta ojepyso umi ojehasaha rupi, Jepe Israel ha Judagua ojapo ra'e ivaíva che rehe, ha omyenyhẽ upe tetã hembiapo vaikégui, che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, Tupã Israelgua Imarangatúva, ne'ĩra gueteri ajei chugui kuéra. 5 Pesẽke Babilóniagui! Mamo ikatuhápe pekañy! Aníke pemano hembiapo vaikuére! 6 Kóva hína che ñemyengovia ára, ha amyengoviáta chupe hembiapokue ojerureháicha. 7 Babilonia vaekue che pópe kópa óro omonga'úva opa yvypórape. Tetã nguéra pe kaguygui ho'úva ha ipy'a manóva. 8 Upeichaháguinte Babilonia ho'a iku'ipaite. Peñemoĩ pejahe'o hese! Peípohano ijekutukue, jahecha okuerápa." 9 Ñaipohanóma Babilóniape ha ndokuerái. Jajeheja mba'e chugui! Jaha ko'águi, peteĩ-teĩ ñane retãme, hembiapo vaikue niko oguahẽma yvága peve, arai ári ojupí. 10 Ñandejára ñane myakã rapu'ã kuri, Peju, japurahéi Siõnpe upe Tupã Ñandejára ojapo vaekue. 11 Ñandejára ohundise Babilonia ha Media ruvicha guasu kuérape oñanduka upéva avei. Upéva hína

Ñandejára ñemyengovia upe itupao rehe ojapo vaekuére. Pembosako'íke hu'y, pe jokóke tete mo'ãha! 12 Pembopu oñendyry haguã Babilonia korapy yvate rehe! Pembojo'ave ñorairõhára! Pemoĩ ma'ẽhára! Peporomoñuhã! Ñandejára ombosako'i ha ojapo haguére umi mba'e he'i vaekue vairã Babilonia guáre. 13 Nde katu, Babilonia, reĩva ysyry guasu kuéra rembe'ýre ha rerekóva mba'e repyeta, oguhẽma nde ára, opáma nde rekove! 14 Ñandejára ipu'akapáva ome'ẽ iñe'ẽ hekove rehe voi: "Romyenyhẽta tukúicha nde rehe ija'e'ỹvaguĩ, ha ha'e kuéra opurahẽita ipu'akávo nde rehe!" 15 Ñandejára ipyapy mbaretépe ojapo yvy ha yvága, iñarandúpe omboguapy hatã ko yvy, imba'e kuaápe oipyso yvága. 16 Iñe'ẽ sununúme omokororõ pe y yvága pegua, yvy apýra guive ohupi arai kuéra, ombovera ára tiri ama apytépe ha oguenohẽ yvytu iñongatuhágui. 17 Itavy ha ndoikuaái mba'eve pe yvypóra. Umi tupã gua'u ombotavy ijapohárape Umíva, ta'ãnga rei oikove'ỹva. 18 Umíva výro rei ha toryja, Ñandejára oporombojovakévo ohundítava. 19 Nda peichaguái ete hína Tupã Jacob Jára, opa mba'e Apohare! Ha'e oiporavo Israel imba'erã. Opa mba'e Jára ipu'akapáva, upéva hína héra. 20 "Babilonia, nde hína pe mbotaha, che rembiporu ñorairõrã! Nde rupi amyangu'i tetã nguéra ha ahundi mburuvicha guasu kuéra. 21 Nde pype amyangu'i kavaju ha hi'arigua, kárro ha ipypegua. 22 Nde pype amyangu'i kuimba'e ha kuña kuéra, karai tuja, mitã rusu, mita'i ha mitãkuña. 23 Nde pype amyangu'i ovecha rerekua ha ijovecha kuéra, kokuegua ñemitýhára, hymba guéi, sãmbyhyhára ha karai poguas kuéra. 24 Ha pene resa renondetépe amyengoviáta Babilonia ha opa caldeo kuéraqpe, hembiapokue ojeruraháicha, ivaíva Sión rehe ojapo vaekuére. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 25 Che añemoĩ nde rehe, yvyty reporohundíva, rehundíva ko yvy tuichakue. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. Che po amopu'ãta roinupã haguã, Rombyapa jeréita umi ita guasu guive ha ajapóta nde hegui yvyty okái vaekue. 26 Peteĩnte jepe nde tapere pegua ita, naiporã mo'ãi óga ñemopu'ãrã. Oikóta nde hegui yvy ojeiko'ýha opa árape guarã. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 27 Pemoĩ upe tetãme ñendyry rechaukaha! Pembopu trompéta ha pembosako'i tetã nguérape Babilóniare ondyry haguã! Pemopu'ã hese tetã nguéra Ararat, Miní ha Askenaz pegua! Pemoĩ pende ruvicharã ñorairõ megua! Pemondo hese kavaju arigua tuku ñarõicha! 28 Pembosako'i tetã nguérape ondyry haguã hese. Pembosako'i mburuvicha guasu kuéra Media guápe, isãmbyhyhára ha mburuvicha kuéra ha opa yvy oĩva ipoguýpe." 29 yvy oryrýi ha ipirĩmba, Ñandejára ojapógui hína Babilóniagui upe he'i vaekue: peteĩ yvy ojeiko'ýha nde vaipa jepéva. 30 Ñorairõhára Babiloniagua noñorairõvéi, opyta hóga oñeñagareko mbaretévape. Ikangypáma ha ojogua kuñáme. Itáva kuérape ojeikepáma ha hóga kuéra ojehapypa. 31 Ñe'ẽ rerahaha kuéra osẽ pya'e ojoapykuéri omombe'úvo Babilonia ruvicha guasúpe itáva kuérape ojeikéma hague. 32 Umi ondyryva oñemomba'éma ysyry hasaha kuérargui, ha ohapy umi tenda oñeñangarekóva, ha ñorairõhára kuéra okyhyje eterei. 33 Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'ígui: "Babilonia ojogua yvy ojejykyihápe trigo, oñepyrũmbáva hese ojejykýi ramo. Vokói eténtema oguhẽta chupe iñemono'õ ára!" 34-35 He'i Jerusalén, Sión táva: "Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor che mopẽ ha che mokõ, che reja ña'ẽmbe nandícha. Mba'e guasu vai yguasúpe guáicha che mokõ. Upe ho'usevéva che hegui reheve oñemohyguatã, ha hembyre katu omombo. Tomyengovia Babilonia ondyry haguére che rehe! Tomyengovia caldeo kuéra umi ojuka vaekuére!" 36 Ñandejára he'i: "Upe heko jojáva ajapóta. Nde rehe ija'e'ỹvape amyengoviáta. Ambohypáta ysyry ha yvu kuéra Babilonia pegua. 37 Oikóta chugui tapere, aguara guasu saite keha, tenda ikatu'ýháme ojeiko oporomondýi ha oporomboryryipátava. 38 Ha'e kuéra jaguaretéicha okororõta jaguarete ra'ýicha ochiãta. 39 Hendy ramo mbyry'áigui amboy'úta pohã omonga'úva ha ombopy'a manóva chupe kuéra. Péicha okéta opa árape guarã ha ndopáy mo'ãvéi. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 40 Upéi araháta chupe kuéra ojejuka haguãme, ojereraháicha ovecha ra'y, kavara ha ovecha mácho." 41 Babilonia, táva herakuã mombyryva, ho'a, oñemomba'e hikuái hese! Mba'eichaitépa oñemondýi ohechávo tetã nguéra! 42 Yguasú oikepa Babilóniape, ojaho'ipa chupe hi'y pu'ãme. 43 Itáva kuérargui oiko yvy ojeiko'ýha ivai etereíva, yvy perõ ndahi'iva, mba'eve oĩ'ýháme, oiko'ýháme avave, avave ohasa'ýha rupi. 44 "Ainupãta tupã Bel Babilóniape, amoguẽ'ẽta chupe oity haguã opa omokõ vaekue, ndoho mo'ã véima hendápe tetã nguéra. Babilonia pegua korapy yvate kuéra ho'apáma! 45 Pesẽke upégui, che retãgua, peteĩ-teĩke tokañy che pochy rendýgui! 46 Ani peñemondýi, ani pekyhyje upe oje'évare tetãme. Opa año oje'éta opaichagua rei, ñe'ẽ porojukágui upe tetãme ha ñorairõgui sãmbyhyhára apytépe. 47 Ha péicha oúta ára ainupã haguãme Babiloniagua tupã gua'u kuéra. Pe tetã tuichakue oikóta tĩndyhápe ha te'õnguégui henyhẽta. 48 Yvága ha yvy ha opa mba'e oĩva, ovy'áta ho'ávo Babilonia, yvate gotyogui oúvo ihundiharã. Che, opa

mba'e Jára, upéicha ha'e. 49 Babilonia ho'a vaerã opa Israelgua ojuka vaekuére opa yvypóra ojuka vaekuére ko yvy jerekuévo." 50 Peẽ, pekañy vaekue jejuka guasúgui, pepoi pýgui pepyta'ýre, ha peime mombyry ramo jepe, pene mandu'a Nandejára ha Jerusalén rehe. 51 Peẽ peje: "Rotĩ eterei rohendu ramo mba'éichapa oñeñe'ẽ reity oréve. Upe ñemotĩ ore aho'ipa, umi mombyrygua oike haguére ore tupao pegua Tupã koty peve." 52 Nandejára katu he'i: "Oguahẽma ára ainupã haguã Babilonia pegua tupã gua'u kuéra, ha opa upe tetãpýre ipyahẽ joáta umi ojekutu vaekue. 53 Babilonia ojupírõ jepe yvága peve, omoĩ yvate haguã hóga oñeñangareko mbaretéva, upépe amondóta hese kuéra ija'e'ỹva ohundi haguã. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 54 Babilonia guive oguahẽ sapukái asy, caldeo retã guive oguahẽ mba'e ryapu guasu. 55 Upéva Nandejára hína ohundíva Babilonia ha omboguéva ivy'a. Hese ija'e'ỹva, yguasu pegua y pu'ãicha okororõva, ojeitýta hi'ári osununu hatã etereívo. 56 Ou hikuái ohundívo Babilonia. Péina omyakãsãma iñorãirõhára kuérape ha omopẽmba chugui kuéra ihu'y poiha. Nandejára niko hína Tupã omyengoviáva peteĩ-teĩme hembiapokuére. 57 Opa mba'e Jára ipu'akapáva, ha'éva Mburuvicha guasu, he'i: "Amonga'úta Babilonia ruvicha kuérape, ikarai arandu ha isãmbyhyhára kuérape, iñorãirõhára ha huvicha kuérape, ha oke are etereíta opave'ỹ haguã araka'eve. 58 Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, ha'e: Babilonia korapy yvate kuéra ipyrusu etéva ho'a paitéta yvýre, ha umi hokẽ guasu ojehapýta. Tetã nguéra rembiapokue opytáta mba'evépe, hy'aikue tatápe okaipáta." 59 Año irundyha oñepyrũ haguépe oisãmbyhy Judá ruvicha guasu Sedequías, maranduhára*f** Jeremías omondo ikuatia ñe'ẽ Nerías ra'y, ha Maaseías remineno Seraías rupi. Seraías omoirũ mburuvicha guasu Sedequíaspe hóga rerekua ramo. 60 Jeremías ohaí vaekue peteĩ kuatiápe iñe'ẽ, omombe'úvo opa mba'e vai ou vaerã vaekue Babilóniare, he'ise opa mba'e ohaí vaekue hese. 61 Ha he'i Seraíaspe: "Reguahẽvo Babilóniare, ne mandu'áke remoñe'ẽ haguã opa mba'e oíva ko kuatiápe. 62 Upéi eréta: 'Che Jára, nde ere vaekue rehunditaha ko tenda, ikatu'ỹ haguã avave oiko jey ko'ápe, taha'e yvypóra, taha'e tymba, rejapótagui chugui yvy ojeiko'ỹha opa árape guarã.' 63 Ha remoñe'ẽmba rire ko kuatia, eñapytĩ hese ita ha epoi ysyry Éufratespe. 64 Ha ere: 'Péicha ho'yguýta Babilonia ha noñakã rapu'ã mo'ãvéi pe ivaívagui Nandejára omondótava hese.'" Ápe opa Jeremías ñe'ẽngue.

Jeremiah 52

1 Sedequías oguereko 21 año oñepyrũrõ guare oisãmbyhy, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 11 año. Isy héra Hamutal, Jeremías rajy, Libágua. 2 Hembiapo katu ivai Nandejára renondépe, itúva Joaquín rembiapo kuéicha. 3 Upévare Nandejára ipochy Jerusalén ha Judá ndive ha omosẽ henondégui. Upéi Sedequías opu'ã Babilonia ruvicha guasúre. 4 Ára 10pe, upe mes 10hápe, ha 9 año ma oisãmbyhy haguépe Sedequías, mburuvicha guasu Nabucodonosor oho iñorãirõhára kuéra reheve Jerusalén gotyo. Oguahẽvo, omongora pe táva. Oñemohenda henondépe, ha ijerekuévo katu omopu'ã yvy, ojapyhara ha ndyry haguã hese. 5 Pe táva oñemongora año 11 peve oñepyrũ haguépe oisãmbyhy Sedequías. 6 Ára 9hápe, mes irundyha jave, tuichave ñembyahýi upe távape ha avave ndoguerekói ho'u vaerã. 7 Upérõ ombokua hikuái pe táva tápia. Ha umi caldeo kuéra omongora ramo jepe chupe kuéra, mburuvicha guasu iñorãirõhára reheve, osẽ ha okañy upe pyhare. Osẽ hikuái pe okẽ oíva mokõive tápia pa'ũ rupi, ha upe tape rupi ohasáva mburuvicha guasu yvotyty rupi. Upégui, oho hikuái ysyry Jordán ñu rape rupi. 8 Caldéo kuéra katu omuña mburuvicha guasu Sedequíaspe ha ohupyty chupe Jericó ñúme. Iñorãirõhára kuéra oheja chupe ha isarambi opa rupi. 9 Caldéo kuéra omyakãsã mburuvicha guasúpe ha ogueraha Babilonia ruvicha guasu rendápe, oíva Riblápe, Hamat retãme. Upépe Nabucodonosor he'i upe ojejapo vaerã Sedequías rehe, 10 ha henondépe oñakã'ouka ita'ýra kuéra ha opa Judagua ruvichápe. 11 Sedequíaspe katu ohesa'ouka ha oipokuauka itasãme ojereraha haguã Babilóniare. Upépe ojereguereko iñembotypy omano meve. 12 Ára 10pe, mes 5 jave, año 19 oñepyrũ haguépe oisãmbyhy Babilonia ruvicha guasu Nabucodonosor, Nebuzaradán, mburuvicha guasu rembijokuái ha mburuvicha guasúre oñangarekóva ruvicha, oguahẽ Jerusalénpe. 13 Ha ohapy hikuái tupao, mburuvicha guasu róga ha opa óga táva pegua, tenondete umi poguasú kuéra róga, 14 ha umi ñorãirõhára omoirũva chupe oity yvýre umi tápia omongoráva Jerusalén. 15 Upéi Nebuzaradán ogueraha ipokuapy Babilóniare umi táva guápe, umi ohasa vaekuépe caldeo kuérape ha umi mba'e apópe ikatupyryva rembyrépe. 16 Mbovymi imboriahuvévante oheja oñangareko haguã parraltýre ha oñemitý haguã kokuépe. 17 Caldéo kuéra ojoka opa mba'e vrónse oíva tupaópe: umi horkon, ipyenda ha ña'ẽ

guasu y peguarã, ha ogueraha hikuái opa upe vrónse Babilóniape. 18 Ogueraha avei tanimbu ryrú, pála, mba'e rendy mopotiha, tása guasu, kuchára guasu ha opa tembiporu vrónse ojeporúva tupaópe. 19 Upéicha avei, Nebuzaradán ogueraha opa mba'e óro ha pláta: ña'ê, vraséro, tása guasu, tanimbu ryrú, mba'e rendy renda, kuchára guasu ha kópa kaguy oñekuave'êha. 20 Umi mokõi horkon, pe ña'ê guasu oguapýva 12 tóro ra'ãnga vrónse ári ha umi pyenda mburuvicha guasu Salomón ojapouka vaekue tupaópe, umíva pohyikue ndaikatúi ojepapa. 21 Peteĩ-teĩ umi horkon ijyvateve 8 métrogui, ha ipoguasukue katu 5 méto imédio. Umíva hyepy nandi ha pe vrónse iñanambusu 7 sentímetro. 22 Peteĩ-teĩva umi horkon iñakã vrónse, ha upéva 2 métrogui ijyvateve. Ijerére katu ijeguaka ku rédcha vrónsegui, ha granáda ra'ãngápe oñembojega. Umi mokõi horkon peteĩcha. 23 Peteĩ-teĩva umi akã arigua pyahápe oĩ 100 granáda ra'ãnga ha umívagui 96 ojekuaa. 24 Nebuzaradán omyakãsã avei pa'i guasu Seraías, pa'i kuéra ruvicha Sofonías. Ha mbohapy tupao rokẽ rerekuápe. 25 Umi tavagua apytégui omyakãsã ñorãirõháru ruvicha, 7 mburuvicha guasu rembiguái oĩva pe távape, pe mburuvicha oiporavóva kuimba'e kuéra ñorãirõrã, 60 karaĩ poguasúva oĩva upe távape. 26-27 Nebuzaradán ogueraha opa ko'áva, Babilonia ruvicha guasu rendápe, oĩva Riblápe, Hamat retãme. Upépe Babilonia ruvicha guasu he'i umíva ojejúka haguã. Upéicha Judagua ojereraha hetãgui ipokuapy. 28 Judagua Nabucodonosor oguerahauka vaekue retakue, péicha hína: Año 7 oñepyrũ haguépe oisãmbyhy oguerahauka 3.023 Judagua. 29 Año 18, oguerahauka 832 Jerusalengua. 30 Año 23, Nebuzaradán oguerahauka 745 Judagua. Opa ojereraháva retakue: 4.600. 31 Ára 25pe, mes 12 jave, año 37pe, ojereraha hague ipokuapy Judá ruvicha guasu Joaquín, oñepyrũ oisãmbyhy Babilóniape mburuvicha guasu Evil-Merodac, ipy'a porãva Joaquín ndive ha oguenohẽ chupe ñembotypýgui. 32 Imba'e porã hendive, ha ombojeroviave chupe ambue mburuvicha kuérapegui, oĩva hendive Babilóniape. 33 Ha péicha Joaquín oipe'a upe ijao oiporúva oikórõ iñapytĩmby, ha upe guive okaru mburuvicha guasu ndive. 34 Upéva ári, oikove aja pukukue, Joaquín ohupyty hemikotevẽrã ára ko'ẽre, Babilonia ruvicha guasúgui.

Lamentations 1

1 Ajépa ha'eño ajejuhu upe táva guasúete, ojogua ku kuña iména manóvape. Tuichaite vaekue niko ha'e tetã nguéra apytépe. Kuña karaĩ guasúete vaekue niko ha'e, ko'ágã katu oĩ ambue tetã po guýpe. 2 Pyhare pukukue hasẽ, ha hesay mante hováre osyry. Ndaipóri chupe omyangapyhýva opa umi chupe ohayhu vaekue apytépe. Opa umi hendive oĩ vaekue ko'ágã ojere ha oñemoĩ hese. 3 Judá oñemyakãsã ha ojereraha tetã ambuépe, jejopy ha tembiguái rekópe ojeguereko. Tetã nguéra apyte rupi oiko, ha ndojuhúi pytu'u. Opa umi imuñahare tape po'íre chupe ohupyty. 4 Ñembyasy mante Sión rape rupi oñeñandu. Ndaiporivéi oúva arete guasu jave. Hokẽ nguéra ojeitypa, pa'i kuéra hasẽ joa, kuñataĩ pyahu kuéra oñembyasy, ha ha'e katu irokuete oisú'u. 5 Hese ija'e'ývape oho porã. Umi hese oñemoĩva oiko porã. Ñandejára niko omyenyhẽ chupe py'a rógui, hembiaipo vai heta rehe ha'e. Imemby kuéra ojereraha tembiguáirõ, umi hese ija'e'ýva chugui ogueraha. 6 Sión, ku porãgui ojajaipa vaekue, ko'ágã opa. Huvicha kuéra ojogua umi guasu ojuhu'ýva okaru haguã, kane'õgui oguata kyta'ipáva hapykuéri katu imuñaha. 7 Jerusalén imandu'a umi ára ohasa asy vaekuére. Imandu'a oiko ramo guare ágotyo pégotyo, imandu'a heta mba'e oguereko hague yma, imandu'a ho'a ramo guare umi hese ija'e'ýva pópe, ha ndaipóri hague chupe oipytyvõva. Umi hese ija'e'ýva omaña vaekue hese ha oñembohory hese, ha'e oñehundi ramo guare. 8 Jerusalén tuicha iñangaipa, upévare oiko chugui ijaheipýrõ. Opa umi chupe ohecha ramo vaekue, ko'ágã ndoikuaaséi chugui mba'eve ohechágui chupe opívo. Ha'e upévare hasẽ ha oñomi hova. 9 Heko ky'a isái guýpe oñomi, ndoikéi chupe iñakãme ho'a vaitaha chupe. Upévare ha'e ho'a opavave oimo'ã'ýháicha, ha ndaipóri omyangapyhýva chupe. Ñandejára, rehecha piko mba'éichapa aĩ vai oñembotuichágui upe che rehe ija'e'ýva. 10 Upe hese ija'e'ýva ipojái umi imba'etare. Ha'e ohecha mba'éichapa tetã ambuegua oiko upe nde remomba'e guasuhápe. Jepe ndete voi ere vaekue, umíva ndoikéi vaerã araka'eve umi ne momba'e guasúva atýpe. 11 Hetãgua opavavete, ipyahẽ oikóvo tembi'u rekávo. Imba'e repyeta ome'ẽ hi'upyrãre ikatu haguãicha oikove. Ñandejára, rehechápa reína mba'éichapa ojejopy vai. 12 Opa peẽ tape rupi pehasáva, pema'ẽ jahecha oĩpa oñembyasýva ko che añembyasyháicha. Kóicha niko Ñandejára ojapo che rehe, upe ipochy hendyha árape. 13 Amo yvatégui ombou tata umi che kãngue kua peve oikéva. Ñuhã omoĩ chéve che raperãme, ha che mboguevi. Tapere ramo che reja, ha añembyasy manté. 14 Ha'e oikuaapa umi che rembiapo

vaikue. Ipópe ha'e umíva oñopě ojuehe, ha upéva che myakāsā. Ñandejára che mokangypa, umi che pu'aka'ýva pópe che moĩ. 15 Ha'e ojukapa umi kuimba'e ipy'a guasuvéva areko vaekue. Ombou che ári ñorãirõharaita ohundi haguã umi ikatupyryvévape. Umi parral'a rehe oñepyrũháicha kaguy ojejapo haguã, upéicha Ñandejára ojapo ku kuñataĩ pyahu, Jerusalén, Judá membýre. 16 Upéva che rasẽ soro, umi che resa hesay syry. Mombyry oĩ che hegui upe ikatúva che myangapyhy, upe ikatúva che moingove. Umi che táva kuérágui oiko tapere, imbaretevégui ore hegui umi ore rehe ija'e'ýva. 17 Sión ohupi umi ipo, ha ndaipóri chupe omyangapyhýva. Kóicha he'i Ñandejára Jacob rehe: "Tomongora chupe umi hese ija'e'ýva. Jerusalén niko opytáma ipotĩ'ýva ramo".*f** 18 Hendaitépe Ñandejára ojapo che rehe. Che niko apu'ã iñe'ẽre. Pehendu aipo ramo opavave, ha pehecha mba'éichapa aha asy. Che memby kuéra, mitäkuña ha mitä rusu kuéra, tembiguái ramo ojererahapa. 19 Ahenói umi che rayhu vaekuépe, ha umíva che mbotavypa. Umi che pa'i ha che myakāhára kuéra tembi'u rekávo oikove haguã, upe táva pýre omanomba. 20 Ñandejára rehecha piko mba'éichapa ajepy'apy. Upe che py'a ryepy hakuvopa, ha añandu che py'a jopýva che mandu'ávo apu'ã hague nde rehe. Umi okáre, kyse pukúpe oipe'a che hegui umi che memby, ha che ryepýpe katu ñemano. 21 Pehendu piko mba'éichapa che pyahẽ, ha ndaipóri che myangapyhýva? Opa umi che rehe ija'e'ýva oikuaa ajecha vaiha, ha ovy'a upe nde rejapóvare che rehe. Toguahẽ upe ára nde ere vaekue oguahẽtaha, ha tojehu chupe kuéra ko chéve ojehuháicha. 22 Nde resa renondépe toguahẽ hembiaapo vaikue, ha ejapo hese kuéra che rehe rejapo haguéicha umi che rembiapo vaikuére. Hetámako che pyahẽ, ha che py'a kangypáma.

Lamentations 2

1 Ñandejára ipochy etereígui omoypytyũmba táva Sión. Yvýre oipete upe táva Israel ombotuicha etéva, ha naimandu'ái ipyendáre, upe ipochyha árape. 2 Ñandejára ohundipaite oiporiahurereko'ỹ rehe óga kuéra Israel pegua. Ipochyé oitypaite umi óga yvate Judá pegua. Yvýre oity ha ojejapo'ýva ojapo Israel ha huvicha kuérare. 3 Ohundiete Israel mbaretekue ipochy rendýpe. Ha ha'e kuéra oñemoĩvo hese kuéra ija'e'ývare, ha'e nosẽi oipytyvõvo chupe kuéra. Tata ombojepota Israélpe, ha ombokusugue opa ijerekuévo. 4 Ore rehe ija'e'ývaicha oipyso ore rehe ihu'y, ha ipyapy omopu'ã ore rehe. Ore rehe ija'e'ývaicha ojukapa iporãvévape, ha táva Sión ryepýre tatáicha upe ipochykue oñohẽ. 5 Israelguáre ija'e'ý vaicha Ñandejára opu'ã ha ohundi chupe. Mburuvicha guasu róga ohundi, umi óga yvate oitypa. Ha Judápe ombojo'a jo'a pyahẽ ha tasẽ. 6 Mondaháicha ombyai upe ha'e oñemomba'e guasuhápe, upe hérape oñembyatyhápe ha'e ohundi. Ñandejára oheja tesaráipe arete ha pytu'uha ára Siónpe. Ha ipochy rendýpe ndoikuaasevéi mba'eve mburuvicha guasu pa'i kuérágui. 7 Ñandejára omboyke ijaltar,*f** ndoikuaasevéi mba'eve upe chupe oñemomba'e guasuhágui. Hese ija'e'ýva pópe oheja ho'apa korapy kuéra hóga rehe ojeréva. Sapukái guasu mante oñehendu tupaópe, oñehenduháicha vy'a guasu oiko jave. 8 Ñandejára he'íma ohunditaha korapy yvate kuéra táva Sión rehe ojeréva. Ha'e ohechapa porã rire mba'eichaitépa ojapóta, oike chupe, ohundipaite peve. Korapy yvate kuéra omokangypa ha peteicha umíva oitypa. 9 Hokẽ nguéra yvýpe ojejatypa, ha'e umi itránka omopëmbáva. Mburuvicha guasu ha mburuvicha kuéra ambue tetã rupi isarambipa. Ñandejára rembiapoukapy noñehenduvéi, mba'eve ha'e ndohechaukavéi maranduhára kuérape. 10 Myakāhára kuéra Sión pegua yvýpe uguapy ha okirirĩ. Yvyku'i omosarambi iñakã ári kuéra, ha ao vosakuépe oñemonde. Kuñataĩ pyahu kuéra Jerusalén pegua yvýre iñakã omboja. 11 Umi che resa tasẽgui ikane'õ, che py'a ryepy hakuvopa, ha che py'a yvýre ho'a ahechávo mba'éichapa oñehundi táva che retã megua, ha umi mitã ha umi okambúva ikangypa ramo upe okáre táva pýre. 12 Umíva oporandu isy kuérape: "Moõ piko oĩ ja'u vaerã?" Ha ikangypágui, yvýre ho'a umi okáre upe táva pýre, ha upéi isy jyva ári ipytupa. 13 Mávare piko rombojojáta? Máva piko ndéicha, táva Jerusalén? Mávare piko rombojojáta, táva Sión, romyangapyhy haguã? Ku yguasú tuichaháicha, upéicha rejecha vai. Máva piko ne mongueráta? 14 Umi pene maranduhára he'íva peẽme ohechaha, umíva ijapu ha ne mbotavy. Ndohechaukái ndéve ne rembiapo vaikue ani haguã reñemyakāsā. Umi ha'e kuéra he'íva peẽme ohechaha, umíva japu memete ha ne mbotavy. 15 Umi tape rupi ohasáva nde rechávo ojepopete. Táva Jerusalén rehe oturuñe'ẽ vai, ha oñembohory hese. Hese oje'emi vaekue: "Mba'e neporãmba jepéva, ha opavave oguerohorýva". 16 Umi nde rehe ija'e'ýva, tuicha ojejuru pe'a ndéve. Oturuñe'ẽ vai, hãi mante ombopu ha he'i nde rehe: "Ñamokõma chupe. Kóva hína upe ára heta ite ñaha'arõ

vaekue. Péina ko'ágã upéichama ojehu". 17 Ñandejára ojapóma upe ojapose haguéicha. Ojapóma upe ymaite guive he'i vaekue ojapotaha. Ne rundi nde poriahurereko'ýre, ha umi nde rehe ija'e'ývape ombovy'a. Umi nde rehe oñemoivape omombarete. 18 Pende py'aite guive pesapukái Ñandejárape, peẽ korapy yvate kuéra táva Sión pegua. Eheja nde resay tosyry, tosyry pyhare ha arakue, ku ysyrýicha. Aní rejokose ne rasẽ, térã remombytu'u nde resa ra'ýi. 19 Epu'ã ha esapukái upe pyhare pyte. Guárdia oñepyrũ vove esapukái. Ñandejára renondépe ýicha eñohẽ upe nde py'a jopýva. Umi nde po emopu'ã chupe rejerurévo mitã nguéra rehe ikangypáva ñembyahýigui umi tape ojuasaha rupi. 20 Ñandejára, nderehechái nga'u piko máva rehépa kóicha rejapo reína? Sy kuéra nga'u piko ho'úta imemby kuérape ijoyva ári kuéra gueteri oguerékova? Pa'i ha maranduhára kuéra piko ojejukáta upe nde reñemomba'e guasuhápe? 21 Yvy rehe iñasái imitã ha itujáva. Kuñataĩ pyahu ha mitã rusu kuéra kysépe ojejukapa. Upe nde pochyha árape rejuka ha ijajúra rupi reikytĩ reiporiahurereko'ýre avavépe. 22 Opa guio che ári reity kyhyje, ku aty guasuhápe opa guio ojejuháicha. Upe Ñandejára ipochyha árape ndaipóri okañy térã oikovéva. Umi che amokunu'ũ ha amongakuaa vaekue ojukapa upe che rehe ija'e'ýva.

Lamentations 3

1 Che hína upe heta ahasa asy vaekue ipochýpe Ñandejára yvyrápe che nupã ramo. 2 Che reraha ha che mboguata iñypytũ ha hesakã'ýháme. 3 Che árinte voi oity ha oity ipo opa ára pukukue. 4 Upe che ro'o ha upe che pire ombyaipa, umi che kãngue omopẽmba. 5 Che mongora korapy yvatépe ha omoĩ che jerekuévo jehasa asy ha jejopy vai. 6 Iñypytũháme che rereko, oikoháicha umi yma omano vaekue. 7 Che mongora ha ndaikatuvéi asẽ, kadéna pohýipe che jokua. 8 Chupe asapukái ramo jepe che pytyvõ haguã, nohenduséi che ñembo'e. 9 Korapy itápe che rape joko, ha omombía umi che rape. 10 Jaguaretéicha omangea che rehe, térã ku leóncha kañyháme oíva. 11 Che renohẽ che rapégui ha che ári ojeity, añemondýigui, apyta aryryi asusũ. 12 Oipyso upe ihu'y ha che moĩ chéve, che api haguã. 13 Umi ihu'y hyrúgui oguenohẽva che apére ojekutu. 14 Che retãgua opukapa che rehe, opa árape ipurahéipe oñembohory che rehe. 15 Py'a rópe che mbyaju, iróva rykuerépe che mboy'u. 16 Itápe che rãĩ ojokapa, yvýre che mbyapajeréi. 17 Py'a guapy ndarekói, vy'a ndaikuaái. 18 Ha'e che jupe, Ñandejára na che mombarete veimaha, ha mba'evéma ndarekói aha'arõ vaerã chugui. 19 Che mandu'ávo mba'éichapa ahasa asy, aiko ramo guare ágotyto pégotyto, umíva niko mba'e iróva ha pohã vai chéve. 20 Umíva rehe che mandu'ávo, che py'a ho'a yvýre. 21 Upéi katu, ou chéve peteĩ mba'e che akãme, ha upéva rehéntema che py'a amoĩ. 22 Ñandejára mborayhu niko ne'ĩra ogue, térã imba'e recha kuaa ne'ĩra opa. 23 Ára ko'ẽrente oñembopyahu. Ajépa tuichaite upe Ñandejára reko jeroviaha. 24 Ha'e che jupe: "Ñandejára niko opa mba'e chéve, upéva ajerovia hese". 25 Ñandejára imba'e porã opa umi hese ojeroviáva ndive, imba'e porã opa umi chupe omomba'évape. 26 Iporãko kiriríháme ñaha'arõ Ñandejára ta ñane renohẽ jejopy vaigui. 27 Iporãko opavave oñemyakãsã ha ojejokua imitã guive. 28 Kiriríháme toñemoha'eño, Tupã upéicha ojerure vove chupe. 29 Ijuru yvýre tojopy ikatu mba'éko oĩ henonderã chupe oha'arõva. 30 Hova tomoĩ chupe oinupásévape, ha hese avei toñemboja opa mba'e vai. 31 Ñandejára niko na ñane mboykéi opa árape guarã, 32 ñane mbohasa asy ramo, upéi ohecha kuaa ñandéve, imborayhu tuicha etereígui. 33 Ndaha'etí niko ojaposéguite ha'e ñane mbohasa asýva. 34 Oĩ ramo oñemboharáiva opa umi oñemyakãsávare peteĩ tetãme, 35 térã ñamokarẽrõ hendape'ý, hekopegua peteívape ohupytýva upe yvatete oíva renondépe, 36 térã ñamoĩ vaírõ ñande rapichápe mbojovakehápe, umíva umi mba'e nga'u piko Ñandejára ndohecha mo'ãi? 37 Oĩrõ he'íva peteĩ mba'e ha ou upéva ojehu, Ñandejára oipotágui niko upéicha ojehu. 38 Opa mba'e ivai ha iporáva niko ou, Ñandejára omboúgui. 39 Ñane rembiapo vai ramo jepe, jaikove ha upéva, ndajarekói mba'eve ja'e vaerã ñande jehe. 40 Namaña porã ñande rekovére, upéi jajere ha ñañemboja Ñandejára rendápe. 41 Ñamondo ñane ñembo'e, ñande py'aite guive oséva, Tupã yvága peguápe. 42 Ñandejára, ore ropu'ã nde rehe ha ore rembiapo vai. Ha nde reheja rei oréve ore angaipa. 43 Pochýgui ne renyhẽ ha ore apére reiko, ore juka, ore poriahurereko'ýre. 44 Araípe reñeñuãmba, aní haguã ore ñembo'e uguahẽ ne rendápe. 45 Ytýicha ore mombo tetã nguéra apyte rupi. 46 Umi ore rehe ija'e'ýva oñe'ẽmba rei ore rehe. 47 Kyhyje ha ñemano, ñehundi ha sarambi mante ore rupyty. 48 Umi che resa hesay ahechávo mba'éichapa oñehundi upe táva aikoha. 49 Che resay syry ha ndopíri ha ndojuhu mo'ãi pytu'u 50 Ñandejára omaña jey peve ñande rehe, amo yvate, yvága guive. 51 Umi che resa che mbopy'a rasy ahechávo upe ojehúva kuña kuéra che távape oikóvape. 52 Umi

reiete che rehe ija'e'ýva, guyráicha che api. 53 Ykua ruguápe che reity ita mante opoi che ári. 54 Upe y che akã ojaho'ipa, ha ha'e che py'a pýpe: "Ápe añehundíma". 55 Nde rérape ndéve añembo'e, Ñandejára, amo ykua rugua guive. 56 Che rendumi kena ndéve asapukái, ha ejapysaka che rehe. 57 Upe añembo'eha árape, reñemboja che rendápe, ha ere chéve: "Ani rekyhyje". 58 Ñandejára nde reñemoí che ndive, nde che renohẽ jejopy vaigui. 59 Ñandejára, nde rehecha umi mba'e hendape'ý che rehe ojejapóva. Eju ndete voi embojovake chupe kuéra. 60 Nde rehecha mba'éichapa ondyryse che rehe, ha opa umi mba'e che rehe ojaposéva. 61 Ñandejára, nde rehecha mba'éichapa ijuru guasu, ha opa umi mba'e che rehe ojaposéva. 62 Iñe'ẽ rei, ha umi mba'e vai ojaposéva, che árinte ho'a ára pukukue. 63 Oguapy térã oñembo'y ramo hína, che rehente ipurahéipe oñembohory. 64 Ñandejára, ndete remyengoviáta chupe kuéra, upe ha'e kuéra hembiaapo vaiháicha. 65 Ipy'a emohatã chugui kuéra, ha upéi ejahéi hese kuéra, toiko ijaheipýrõ. 66 Ijapére eiko Ñandejára, rehundipa pepe chupe kuéra ko yvy árigui.

Lamentations 4

1 Pehecha piko mba'éichapa hũmba upe óro? Pehecha piko mba'éichapa ndoveravéi upe óro iporávéva? Umi ita oñemboyke vaekue Tupãme guarã niko opa rupi rei isarambi umi tape ojuasaha rupi. 2 Umi Siónpe oikóva, umi ijohéi pyréva, ha ojehecharamo vaekue óro iporáve vaicha, ko'ágã ojeguereko kambuchi ñai'ũgui ojejapo vaekuéicha. 3 Aguara kuña jepe oheja umi imemby ikáma rehe okambu. Che táva, ko che retã megua katu iñarõ ku ñandu guasúicha yvy ojeiko'ýha rupi guáicha. 4 Umi mitã kambu ijuhégui upe iñapekũ rehe ikũ oja. Ho'u vaerã mante mitã nguéra ojerure, ha ndaipóri avave chupe kuéra ome'ëva mba'eve. 5 Umi oiko vaekue tembi'u iporávévare ko'ágã tape rupi ikangypa. Umi okakuaa vaekue ao jajaipa apytépe ytyapy rupi ko'ágã oiko. 6 Che táva, ko che retã megua angaipa tuichave Sodoma angaipágui. Peteĩ tesa pirĩme upéva oñehundi vaekue avave omopu'a'ý rehe hese ipo. 7 Nasaréo*f** kuéra upepegua aramirõ morotícha upe hekove ipotĩ vaekue, ipotĩve kamby porãgui. Umi hete katu hesãigui ojajaipa. 8 Ko'ágã katu, upe hova tatatĩ ky'akuépe hũmba, ha upe okáre avave ndoikuaái chupe kuéra. Upe ipire ikãngue rehe oja, jepe'áicha ipiru ikã. 9 Umi kysépe ojejuka vaekue oho poráve vaekue umi ñembyahýigui omano vaekuégui. Ko'áva ikangypágui ho'a vaekue ndojuhúigui umi ñũre mba'eve ho'u haguã. 10 Umi kuñakarai ipy'a porávéva ipo rupiete imemby kuéra ombojy. Hese kuéra ha'e kuéra okaru, che táva, ko che retã megua oñehundívo. 11 Ñandejára ipochy hendy, ohekuavo ipochykue. Siónpe tata ombojepota ha ombokusugue amo hapo pepe. 12 Araka'e piko mburuvicha guasu kuéra oimo'ãta, térã opavave ko yvy ári oikóva umi Jerusalén rehe ija'e'ýva hokẽte rupi chupe oiketaha? 13 Ko'ã mba'e ou ojehe chupe maranduhára ha pa'i kuéra hembiaapo vai haguére, ha upe táva ryepýpe voi ha'e kuéra ojuka haguére heko jojávape. 14 Ku ohecha'ývaicha upe okáre oiko ágotyo pégotyo, tuguy mante umi ijao rehe pytãmba ha avave hese kuéra ndopokoséi. 15 "Peñemomombyrýke chugui. Ipotĩ'ývako*f** upéva". "Pejeíke chugui. Aníke oja pende rehe", ojesapukái hese kuéra. Ha okañy ramo oho tetã ambuépe, "Ápe ndapepyta mo'ãi", oje'e chupe kuéra. 16 Hese kuéra Ñandejára omañávo, chupe kuéra omosarambi. Ha'e ndohecha kuaa mo'ã véima chupe kuéra. Pa'i kuérape avave nomomba'éí, ha umi itujávape avave ndoiporiahurerekói. 17 Umi ore resa ikane'õ reipa romañávo rohecha haguã oípa oúva ore pytyvõ. Rojasareko ha romaña upe tetã mombyry gotyo ikatu'ýva ore pytyvõ. 18 Opa roikoha rupi oñemangea ore rehe, ndaikatuvéi upe oka rupi roiko. Hi'aguĩma ore ára paha. Roikopáma katu hese! 19 Umi ore muñaha, taguatógui iñakuãve. Umi yvyty pa'ũ rupi ore rapykuéri oiko, yvy ojeiko'ýha rupi omangea ha ondyry ore rehe. 20 Ñandejára rembiporavo pyre ku ha'e rupi aénte ore roikovéva, upe ore ruvicha guasu ko'ágã oñemyakãsã. Ore ro'e vaekue ha'e ore mo'ãtaha opa tetã nguéra apytépe. 21 Edom! Epuka ha evy'áke, nde reikóva Us yvýpe! Nde avei re'úma upe iróva, reka'úne ha opívo reñemboíne. 22 Sión! Ne rembiapo vaikue ojeheja reíma ndéve. Ñandejára nanemondo mo'ã véima tetã mombyrýpe. Edom! Ne rembiapo vaikue katu ojekuaapa, ha umíva oñemyengoviáta ndéve.

Lamentations 5

1 Ñandejára, ne mandu'akena upe ojehe vaekue orévere. Emañákena ore rehe ha ehecha mba'éichapa rojecha vai. 2 Ore yvy opytapa umi ore roikuaa'ývape, ha ore róga kuéra opyta tetã ambue guápe. 3 Ropyta ore tyre'ý, nda ore ru véiguima, ha

ore sy imenave'ŷvaicha oiko. 4 Y roy'u haguã rojogua mante vaerã, upéicha avei ore jepe'arã. 5 Roñemyakãsã ha guéicha rojerereko, ore kane'õ ha ndorojuhúi pytu'u. 6 Egipto ha Sinaípe rojerure asy vaekue tembi'u reme'ẽ haguã oréve. 7 Ore ru kuéra iñangaipa haguére, ko'ágã ndoikove véima. 8 Umi yma tembiguáirõ oiko vaekue, ko'ágã oĩ ore ári, ha ndaipóri ipoguýgui ore renohẽva. 9 Ro'umi vaerãre rojeporekãvo, ikatu ore juka kysépe umi oikóva yvy ojeiko'ŷha rupi. 10 Ore pire tatakuaicha hakuvopa, ñembyahýgui ore akânundu. 11 Kuña ha kuñataĩ pyahu Sión ha Judá pegua mbaretépe orãirõ hikuái. 12 Mburuvicha kuérape ipógui omosãingo, ha umi itujávape ndorekóiete mba'e ramo hikuái. 13 Mitã rusu kuérape omyangu'ika trigo, mitã nguéra katu ikarapã jepe'a atýra guýpe. 14 Karai kuéra noñembyaty véima táva rokẽme, mitã rusu kuéra ndopurahéi véima. 15 Vy'a ndoroikuaa véima, ha rojeroky rangue, ho'a ore ári vy'a'ŷ. 16 Upe tuichávarõ ojeguereko vaekue, yvýre ho'a. Ore rembiapo vai haguére roñehundi. 17 Upévore ore ñe'ã rasy asy, ha ore resay syrýgui ndaikatúi roma'ẽ. 18 Yvyty Sióngui oiko tapere, ha hyepy rupi mykurẽ mante oiko. 19 Ñandejára, nde añõnte mburuvicha guasu opa árape guarã, ha reiméta upe reguapyhápe ára paha peve. 20 Nde resaraietéta nga'u piko ore hegui? Ymaiterei guivéma niko ore mboyke. 21 Ore mbojevy jeýna ne rendápe, Ñandejára. Ha ne rendápe rojevýta. Embopyahu ore rekove ymave guaréicha. 22 Térã piko ndereikuaase véima mba'eve ore hegui? Nde pochýta nga'u piko ore ndive opa ára?

Ezekiel 1

1-3 Che, pa'i Ezequiel, Buzi ra'y, aime hína peteĩ jey Babilóniape ysyry Quebar rembe'ýpe, umi ojereraha vaekue upépe tembiguairã apytépe. Upérõ ojepe'a yvága, ha ahecha Tupãme peteĩ jechauka rupi. Upérõ hína ára 5, mes irundyha, año 30. Mburuvicha guasu Joaquín ojereraha rire Babilóniape ohasáma 5 año. Ñandejára omoĩ ipo che ári. 4 Ahecha ou yvate gotyo guio peteĩ yvytu ratã, peteĩ arai tuichágui osẽ tata ojoguáva ára tirípe ha ijerekuévo oĩ peteĩ mimbí mbarete. Pe tata mbytépe overa peteĩ mba'e ojoguáva ita vera sýime, 5 ha mbytetépe oĩ irundy tekove yvypórape ojoguáva. 6 Peteĩ-teĩ ha'e kuérava hova irundy ha ipepo irundy, 7 hetyma nguéra ojoja ikarẽ'ŷre ha ipy katu tóro ra'y pysãpẽ, ha vrónse sýicha overa. 8-9 Ko'ã tekove ndaha'etí hova irundy ha ipepo irundývante, ipo irundy avei ipepo kuéra guýpe ha umi ipepo ojohupyty. Oguatávo, oma'ẽ henonderã oñembojere'ŷre. 10 Umi irundy tekove rova ojogua ko'ã mba'épe: henonde gotyo hova kuimba'e, ijakatúa gotyo hova león, ijasu gotyo hova tóro ha hapykue gotyo hova taguato guasu. 11 Ipepo kuéra ojepyso yvate gotyo. Mokõi opoko ojuehe ha umi mokõi ambuépe ojaho'i hete. 12 Ha'e kuéra oho henonderã oma'ẽ'ŷre hapykuévo ha oho Tupã Espíritu oguerahahápe chupe kuéra. 13 Ko'ã tekove apytépe oĩ peteĩ mba'e ojoguáva tatapýi hendýva térã tata ou ha ohóva ijapytépe kuéra; upe tata omimbí ha chugui osẽ ára tiri. 14 Umi tekove ou ha oho pya'e ára veráicha. 15 Ama'ẽ umi tekovére ha ahecha peteĩ-teĩ guýpe oĩha peteĩ rruéda. 16 Umi irundy rruéda, peteĩchagua ha overa ita jegua sa'yjúicha. Ha'etéku peteĩ-teĩ rruéda ryepýpe oĩva ambue rruéda. 17 Ikatu oho oimeha gotyo tekotevẽ'ŷre ojere, toĩ oĩháme upe ohoha gotyo. 18 Umi irundy rruéda oguereko illánta ha ahecha umi llánta henyhẽha teságui ijerekuévo. 19 Umi tekove ohóvo, oho avei umi rruéda hendive kuéra ha opu'ãvo yvýgui umi rruéda opu'ã avei hendive kuéra. 20 Umi tekove oñemomýi Tupã Espíritu omyañaha gotyo ha umi rruéda opu'ã hendive kuéra, oĩgui ipype umi tekove espíritu. 21 Ha'e kuéra oñemomýi jave, umi rruéda oñemomýi avei, ha opyta jave, opyta. Ha umi tekove opu'ã ramo yvýgui, umi rruéda kuéra opu'ã avei, umi tekove espíritu oĩgui ipype. 22 Iñakã ári kuéra ojekuaa peteĩ mba'e apu'a hyepýva, ojoguáva vídriope. 23 Upe mbayru apu'a guýpe ojepyso ikarẽ'ŷre ha opoko ojuehe ipepo kuéra. Mokõime oñuã hete. 24 Ha ahendu avei ipepo kuéra ryapu, oho jave tenonderã: ha'ete y okakuaáva ryapu, Tupã ipu'akapáva ñe'ẽicha, yvyporaita térã ñorãirõhára aty guasu ryapúicha. Opyta jave, omboguejy ipepo kuéra. 25 Ha osẽ peteĩ tyapu pe mba'e apu'a iñakã ári kuéra oĩvagui. 26 Upe mba'e apu'a ári ahecha peteĩ mburuvicha guasu guapyha joguaha, ita vera guigua vaicha ha upépe peteĩ ojoguáva yvypórape. 27 Iku'águi yvate gotyo, ahecha overa fiérro isýi porã vaicha ombojerepáva tata, ha upégui iguy gotyo peteĩ mba'e ojoguáva tata. Ijerekuévo katu omimbipa, 28 ha'ete mba'e karapã jegua araire osẽva okýrõ. Péicha ojechauka Ñandejára reko mimbipa. Ahechávo, ajeity ha amboja che syva yvýre ha ahendu oñe'ẽva.

Ezekiel 2

1 Upéi ahendu he'íva chéve: "Nde, kuimba'e, eñembo'y, añe'êta ndéve". 2 Ahendu aja upe ñe'ê, añandu oikeha che pype Tupã Espíritu ha che rereko ñembo'yhápe, ha ahendu he'írõ chéve: 3 "Nde, kuimba'e, romondóta Israelgua kuéra rendápe, iñe'ê rendu'ýva ha opu'áva che rehe. Ha'e kuéra ha itúva kuéra ypykue opu'ã che rehe ko'ágã peve. 4 Yvypóra jejapo ha ipy'a hatáva hina umi romondoha ere haguã chupe kuéra: Péicha oñe'ê Ñandejára. 5 Ne rendu ha nerendu'ýme tekove jejapo ku hina umíva oikuaáne hikuái oíha peteĩ maranduhára*f** ijapytépe kuéra. 6 Nde katu, kuimba'e, ani rekyhyje umi ha'e kuéra he'ívaui. Reiméta reína ñuatĩ apytépe ha reguapýta alakran ári. Ani rekyhyje ha ne py'a mirĩ henondépe kuéra, tekove jejapo ku hina umíva. 7 Nde eréta chupe kuéra mba'épa che ha'e, tohendu térã tohendu'ý, tekove jejapo ku hina umíva. 8 Ha nde, kuimba'e, ehendu ko ha'étava ndéve; ani nde jejapo avei umi tekove jejapóicha. Eipe'a nde juru ha he'u ko ame'étava ndéve". 9 Upépe ahecha peteĩ po ojepysóva che gotyo peteĩ kuation apakuapy reheve. 10 Oipyso che renondépe ha ahecha ojehaiha mokõive ijapére jahe'o ha ñembyasy meme.

Ezekiel 3

1 Ha'e he'i chéve: "Kuimba'e, he'u pe rerekóva ne renondépe; he'u pe kuation apakuapy ha tereho eñe'ê Israelgua kuérape." 2 Che aipe'a che juru ha ha'e ho'uka chéve pe kuation apakuapy. 3 Upéi he'i chéve: "Kuimba'e, emongaru nde rye ha emyenyhẽ nde py'a ko kuation apakuapy ame'êva ndévepe". Che ha'u ha añandu che jurúpe eíraicha he'ê asy. 4 He'i chéve: "Kuimba'e, tereho umi Israelgua rendápe ha eikuaa chupe kuéra che ñe'ê. 5 Che noromondóiaína iñe'ê ypytúva ha iñe'ê hasývape, romondo Israel guáva rendápe. 6 Romondo ramo umi heta tetã iñe'ê rasy ha iñe'ê ypytúvape, nde reikuaa'ýva, ha'e kuéra ne rendúne. 7 Israelgua kuéra katu na ne renduséi chéne, na che renduséigui chéve; umi Israelgua niko, maymávante iñakã ha ipy'a hatã. 8 Upéva che amohatãta nde rova ha ne akã, ha'e kuéraicha, 9 amohatãta pe ne akã diamánteicha, hatáváva itágui. Anítei rekyhyje ha nde py'a mirĩ henondépe kuéra, ha'e kuérako ijejapo hina". 10 Upéi ha'e he'i chéve: "Kuimba'e, emoinge nde py'ápe ha ehendu porã ko'ã mba'e ha'étava ndéve, 11 ha tereho ehecha ne retãgua kuéra oikóva hetã'ýme ha eñe'ê chupe kuéra. Ta ne rendu térã ta ne rendu'ý hikuái, ere chupe kuéra: 'Péicha oñe'ê Tupã.'" 12 Upépe añandu che rupiha Tupã Espíritu ha ahendu pe che kupévo peteĩ aty guasu ryapu nde tuicháva, pe Tupã mimbipa opu'ávo hendágui. 13 Ahendu pe tyapu ojaipóva umi tekove pepo ojekytývo ojuehe ha rruéda oíva ijképe, peteĩ aty guasu ryapu ára sunuichagua. 14 Tupã Espíritu che pe'a upégui ha che reraha, ha che aha py'a angatápe ha pochy vaípe, Tupã omoĩ hatã aja ipo che ári. 15 Ha upéicha aguahẽ Tel-Avívpe, yvyty Quebar rembe'ýpe oikohápe umi Israelgua oheja vaekue hetã tee, ha upépe apyta 7 ára hendive kuéra ku iñakã tavyraíva vaicha. 16 Ha upe 7 ára haguépe, Tupã ou ha he'i chéve kóicha: 17 "Kuimba'e, che romoĩ Israelgua maymáva ñangarekoha ramo. Rehendúvo ñe'ê che jurúgui, nde remomandu vaerã chupe kuéra che rerape. 18 Ha'évo che peteĩ heko añávape: "Remanóta", nde neremomandúi ramo chupe, nereñe'êi ramo ere haguã chupe toheja heko vai, ha upéicha rupi oñemboyke manógui, upe heko añáva omanóne heko ky'akuére, ha ndéve ajeruréne huguykue repy. 19 Upéva rangue katu, remomandu ramo pe heko añávape ha ha'e noñemboykéi upe heko añágui, ha'e omanóne heko ky'akuére, nde katu neremanói chéne. 20 Ha imarangatúva oñemboyke ramo teko jojágui ojapo haguã ivaíva, che amoñepysãngáne, ha ha'e omanóne, nde neremomandúi haguére chupe: omanóta heko ky'akuére ha ndojehecha kuaa mo'ãi chupe mba'eve iporáva ojapo vaekue, ndéve katu ajeruréne rehepyme'ê haguã chéve huguykuére. 21 Nde, upéva rangue, remomandu ramo heko jojávape ani haguã heko ky'a ha ndaheko ky'ái, ha'e oikovéta oñemomandu haguére, ha nde ave neremanói chéne". 22 Upepete Tupã omoĩ che ári ipo ha he'i chéve: "Epu'ã, esẽ ñúme ha upépe añe'êta ndéve. 23 Che apu'ã ha asẽ ñúme: Tupã mimbipa upépe ahecha, ahecha haguéicha ysry Quebar rembe'ýpe, ha ajayvy amboja peve che syva yvýre. 24 Upépe Tupã Espíritu oíke che pype ha che moñembo'y, ha'e katu oñe'ê chéve kóicha: 'Tereho eñemboty nde rógape". 25 Ndéve katu, kuimba'e, nde jokuapáta hikuái ani haguã reho reime ne retãgua ndive. 26 Che ahejãta oja ne kũ ne apekũre, repyta haguã ne ñe'ëngu, ha upéicha, ndereja'o mo'ávái chupe kuéra, yvypóra ijejapóvako hina umíva. 27 Ágã che añe'êvo ndéve katu, aipe'áta nde juru mbotyha ha eréta chupe kuéra: "Péicha oñe'ê Tupã: ohenduséva tohendu ha ohenduse'ýva tohendu'ý", yvypóra iñe'ê rendu'ývako hina umíva.

Ezekiel 4

1 Nde, kuimba'e, ehupi peteĩ ladrillo, emoĩ ne renondépe ha ejapo hese Jerusalén ra'anga. 2 Upéi emongora: emopu'ã ijerére óga yvate, ejapótape umi ñorairöhára ojupi haguã, upéicha avei opa mba'e ojeporúva ñorairöháme. 3 Upe riremí ejapyhy peteĩ páila fiérro ha emoĩ korapy yvate fiérro ramo, nde ha nde táva guasu pa'úme. Ema'ẽ hatã hese: Jerusalén ikoráta ha ndéta pe omongoráva chupe. Upévako mba'e rechaukaháta hina umi Israel guápe guarã. 4 Eñeno nde yke asu gotyo ha che amoĩta nde ári Israelgua kuéra reko ky'akue: nde rerekóta nde ári Israelgua kuéra reko ky'akue reñeno aja upe nde yke asu gotyo. 5 Che amoĩ ndéve upe reñeno haguã pukukue, ipukuháicha umi ára Israel heko ky'a hague: upévare, 390 ára aja oĩta nde ári Israel reko ky'a. 6 Upe ára oguahẽvo hu'ãme, nde reñenóta nde yke akatu gotyo ha rerekóta nde ári Judá reko ky'akue 40 ára aja: amoĩ ndéve peteĩ ára peteĩ añoire. 7 Upéi rerováta nde rova ha nde jyva nandĩ pe Jerusalén ikoraha gotyo ha rejahéita hese. 8 Che roñapytĩ tukumbópe ani haguã rejere ha rejere remboty peve pe reiko haguã pukukue amoĩ vaekue ndéve. 9 Ejapyhy avei trigo ha ambueve kóga ra'ỹi, eity peteĩ mbayrúpe ha ejapo chugui ne rembi'urã. Nde re'úta upéva reñeno aja peteĩ nde yke gotyo, he'ise, 190 ára aja. 10 Ára ha ára ohasávo, peteĩ órape meme re'úta upe ne rembi'úgui, peteĩ kílogui imboja'o pyre irundy hendápe. 11 Rey'úta avei, peteĩ órape meme, médio lítro. 12 Upe ne rembi'u rembyapu'a-pu'áta ha rembojýta yvypóra repotikue guigua tatápe, opavave renondépe. 13 Ha eréta: "Péicha oñe'ẽ Tupã, Israel Jára: 'Peichagua tembi'u iky'áva ho'úta Israelgua kuéra umi tetã amondotahápe.'" 14 Ha uperõ che ha'e: "Che Jára, che niko araka'eve ndajapóĩ vaekue mba'eve iky'áva! Che mitã guive ko'ágã peve araka'eve nda'úi vaekue so'o tymba omano rei vaekuégui térã tymba ñarõ omondyryrypa vaekuégui, ha ndoikéi vaekue che jurúpe so'o iky'áva." 15 Upépe ha'e he'i chéve: "Néi, ahejáta ndéve reiporu vaka rekaka, yvypóra repoti rangue, rembojy haguã ne rembi'u". 16 Upéi he'ive chéve: "Nde, kuimba'e, che ahejáta tembi'u opa Jerusalénpe. Ojekarúta jepy'apýpe, pe tembi'u oñemboja'opávagui, ha ojey'úta upéichante avei. 17 Ha upéicha rupi, ndaiporivéigui tembi'u ha y, opavave ikangypáta ha itu Jupáta hikuái ohóvo heko ky'akuégui".

Ezekiel 5

1 Tupã he'i chéve: "Nde, kuimba'e, ehupi peteĩ kyse puku hãimbéva ha embohasa ne akã ha ne rendyvare; upéi ejapyhy peteĩ valánsa, ha ejapo pe nde raguekuégui mbohapy atýra joja. 2 Peteĩ atýra rehapýta pe táva guasu mbytépe opávo iñemongora, pe nde raguekue atýra mokõiha katu, eikytĩ-kytĩ rehóvo táva guasu jerére; ha ambue atýra hembýva emosarambi yvytúre, ha che aháta hapykuéri kyse puku che pópe. 3 Pe mbohapyha nde raguekue atýragui michĩmi reñongatúta nde ao rembe'ýpe, 4 ha upégui avei mbovymi remombóta tatápe tokái. Upégui oséta tata ho'a vaerã Israel tuichakue ári". 5 Kóicha he'ive Tupã: "Kóva ha'e Jerusalén, che amoĩ vaekue tetã nguéra apytépe, heta ambue tetã ijerére. 6 Ha'e katu opu'ã che rembiapoukapýre, heko añavévo umi ambue tetãgui. Ojapo vaieteve umi tetã ijerére guágui. Upéicha ojahéi che rembiapoukapýre ha ndojapóĩ che ha'éva. 7 Upévare che ha'e: Pepu'ãitevégui che rehe umi tetã pende jerére guágui ha ndapejapóĩ che ha'éva, umi tetã ambue pende jereregua o japoháicha jepe ndapejapóĩ. 8 Upévare, péicha oñe'ẽ Tupã: Che avei apu'áta nde rehe ha ajapóta hekópe guáva, opa tetã renondépe: 9 ajapóta nde rehe araka'eve ajapo'ỹ haguéicha ha araka'eve ajapo'ýtaháicha, opa ne rembiapo vaikuére. 10 Upévare oiméta túva ho'úva ta'yrape ha ta'yra ho'úva túvape, roinupáta hekopete ha umi pene rembývape pomosarambíta irundyve yvytúre. 11 Che rekovére voi ame'ẽ che ñe'ẽ: pemongy'a haguére che tupao opa pene rembiapo vai ha pende reko ky'akuépe, pohundíta poiporiahurereko'ýre. 12 Pende retakuégui, mbohapygui peteĩ pemanóta mba'asy asãi ha ñembyahýgui, ambue aty omanóta kyse pukúpe umi pende jereregua pópe, ha pe aty hembýva katu, amosarambíta opa yvytúre ha che aháta pende rapykuéri kyse puku che pópe. 13 Upéicha che pochy jeráne, amyengoviáne che py'a rasyha, ha aitymarõ che pochykue hi'ári kuéra, oikuaáne hikuái che, Tupã, ha'e hague pe ha'éva, ndaipotáĩ etégui peẽ che myengovia. 14 Che ajapóta nde hegui táva guasu ho'apáva ha romotíta umi tetã nde jereregua renondépe, opa ohasáva resa renondépe. 15 Reikóta jaheipy ha toryjárõ, opa tetã oñemondýta ohechávo pe nde rehe oikóva, ivaíva ojaposeve'ỹ haguã, roinupã porãvo pochy guasúpe ha

jeja'o mbaretépe. Che, Tupã, ha'e upeichaha. 16 Aityta pende ári ñembyahýi, hu'yeta veve oporomondyipa vaicha, amondótava pende ári pende jukapa haguã, arúta peẽme ñembyahýi ha ndaipóri mo'ávúi tembi'u. 17 Amondóta peẽme ñembyahýi ha umi tymba ñarõ pende rejátava pende ra'y'ýre, pehasáta mba'asy asái ha tuguy ñehẽ, ha amondóta pende ári kyse puku rehevegua." Che, Tupã, ha'éma.

Ezekiel 6

1 Tupã he'i chéve: 2 "Ema'ẽ yvyty gotyo ha ere chupe kuéra che rérape 3 kóicha: 'Pehendu, yvyty kuéra Israel pegua, Tupã he'íva umi yvytýpe, umi ysyrype ha umi ñúme: Amboúta pende ári ñorãirõ ha ahundíta umi oñemomorãha tupã gua'u. 4 Amongu'ipáta umi altar*f** peikuave'ẽháme mymbajuka*f** ha pehapyhápe insiënso ha poityta pene re'õngue umi pene tupã gua'u renondépe. 5 Amombóta umi Israelgua re'õngue ita'ãnga rei kuéra renondépe ha amosarambíta ikãngue kuéra umi ta'ãnga rei momorãha jerére. 6 Opaite peẽ peikoha rupi, táva kuéra oñehundipáta, ha umi ta'ãnga rei oñemomorãha ho'apaitéta. Ta'ãnga rei momorãha oñembyaipaitéta ha ta'ãnga rei kuéra iku'ipáta; umi ojehappyha insiënso ho'apáta yvýre; opaite mba'e pejapo vaekue opáta. 7 Ha pehechávo pene pa'ũme heta ho'áva omano, pehecha kuaáne cheha Tupã. 8 Ha che ahejáta pende apytégui oikove vaerã tetã nguéra apytépe. 9 Umi omano'ỹ vaekue imandu'áne che rehe umi tetãme, imandu'áne mba'éichapa ambohasa asy ra'e chupe kuéra, oñemboykégui che hegui ha omomorã ta'ãnga rei. Ha'e kuéra ojeguarúne ijehegui mba'e vaieta ojapo vaekuere, mba'e jaheipyrã ojapo vaekuere. 10 Ha upévo ohecha kuaáne, cheha Tupã ha ha'e ramo guare amondataha peẽme heta mba'e vai, ña'ẽ'ẽi reíri hague." 11 Tupã he'i chéve: "Embota-mbota nde py ha ejepopete, erévo: Iporã, avy'a! Tove toiko Israel rehe, umi mba'e vaieta ojapo vaekuere. Omanóta hina kyse pukúpe, ñembyahýigui ha mba'asy asáigui. 12 Umi mombyry oíva omanóta mba'asy asáigui, umi aguĩ oíva omanóta ñorãirõháme ha umi hembýva ñembyahýigui. Péicha aityta che pochykue hi'ári kuéra. 13 Ha ohechávo te'õngueta umi ta'ãnga rei apytépe ha imomorãha jerére, opaite yvyty iyyvatévape, umi ka'aguy ru'ãme, umi yvyra hovy asýva guýpe, umi hakã ha hogue hetáva guýpe, ha umi omomorã haguépe ita'ãnga rei kuéra mba'e ryakuã porãme, ohecha kuaáta hikuái cheha Tupã. 14 Amopu'áne che po ainupã haguã chupe kuéra, ha pe yvy ojeiko'ýha yvytu ho'ysãha gotyo guive, Riblá yvytu hatãha gotyo peve, ajapóta hetãgui ha opaite ojeikohágui peteĩ yvy ojeiko'ýha oporomondyipáva. Upévo ohecha kuaáne hikuái cheha Tupã".

Ezekiel 7

1 Tupã he'i chéve 2 "Che, Tupã, ha'e tetã Israelpe: Oguahẽma ipaha, oguahẽma ipahápe yvy tuichakue. 3 Oguahẽma ára repávo, Israel. Aityta nde rehe che pochykue ha roinupáta ne rembiapo vaikuere. 4 Ndroiporihurereko mo'ãi, roinupáta nde reko añare ha rehepyme'ẽta chéve ne rembiapo vaikuere. Ha pehecha kuaáne cheha Tupã. 5-6 Che, Tupã, ha'e: "Ema'ẽ, oguahẽma oúvo ipaharã, ha oútama ivaíva ojoapykuéri, oñemoaguĩma ipaha ndéve guarã. 7 Oguahẽ ñembyaipa guasu, che retãgua. Oñemoaguĩma ára sarambi mante oítaha pende apytépe. Vy'a opáta umi ka'aguy rupi. 8 Ko'agãite voi aityta nde ári che pochykue che py'a renyhẽ meve, rombojovakéta nde rekokuere rehe ha roinupáta opaite ne rembiapo vaikuere. 9 Ndroiporihurereko mo'ãi, roinupáta nde rembiapo vaikuere ha rehepyme'ẽta chéve mayma ne rembiapo vaikuere. Ha pehecháta, che, Tupã, ha'eha pe pene nupáva. 10 Péina ápe upe ára! Oguahẽma! Oúma pe ñembyaipa guasu! Ivaíva isarambi opa rupi ha tuicha pe tova atã. 11 Ou imbaretéva ha ojapo mba'e vai. Upéicharõ jepe, ha'e kuéra noguahẽ mo'ãi mba'evépe imba'eta reheve ha isapukái ayvu guasu reheve. Ha'e kuéra ndaha'úi mba'eve. 12 Hi'árama, oguahẽma ára. Pe oñemúva jepe ndoguerekói mba'érepa ovy'a haguã, ha pe ojoguáva ave ndaipóri mba'érepa oñembyasy haguã. Pochýpe ainupáta Israelpe iñemomba'e guasúre. 13 Hepýre ome'ẽ vaekuere ndojehepyme'ẽ mo'ãi, ha ojogua vaekue katu ndoguereko mo'ãi ijoguapyre, opavavépe ohupytýtagui jehapy guasu. 14 Ipúma turu, oporohenói ñorãirõrã, mayma oñembosako'i ha avave noséi oñorãirõvo. Pochýpe ainupáta Israel jejapo. 15 Okápe oĩ ñorãirõ, ha hyepýpe mba'asy asái ha ñembyahýi. Umi okápe oíva omanóta ñorãirõháme, ha umi oikóva táva ryepýpe omanóta ñembyahýi ha mba'asy asáigui. 16 Jepevénte oime okañýva umi yvyty rupi, pykasu oñemondýi vaicha, maymáva omanóta, hembiapo vaikuere. 17 Maymáva ohejáne ho'a iyyva ha oryrýine henypy'ã kyhyjégui. 18 Oñemondéne ao hũme oñembyasygui. Hete tuichakue oryrýine, ha oikóne hova pytãmba otĩgui ha iñakã perõne. 19 Omombóne tapépe ipláta, omombóne hi'óro yty

ramo guáicha. Ipláta ha hi'óro ndoipe'a mo'ái chupe kuéra Tupã pochygui oguhẽvo hi'ára. Ndaikatu mo'ái hyguatã ha omyenyhẽ hye, óro niko hina pe oity vaekue chupe kuéra mba'e vaípe. 20 Iporãgui umi ijeguaka, oñemomba'e guasu eterei hikuái, ha umi jeguakãgui ojapo ta'ãnga rei omomorã vaerã. Upéva, umi jeguakãgui che ajapóta yty. 21 Amboúne ambue tetã rupigua omondapávo chupe kuéra; omboúne umi tapicha heko chavivéva ko arapy pegua, oipe'a haguã chugui kuéra, ha toguereko mba'e ky'arõ. 22 Che ajeíta kóva ko tetãgui ha ahejãta oñemongy'a che tupao, mba'e che ahayhuve vaekue. Oúta tekove aña omongy'apa vaerã. 23 Embosako'i peteĩ itasã, cháke upe tetã henyhẽ oporojukávagui ha peteĩ táva guasu henyhẽ mbaretégui. 24 Che amboúta heko aña va oñembojára vaerã opa óga. Ambopaháta ipoguasúva jejapo, ha itupao amongy'apáta. 25 Kyhyje guasu ojapyhypáne chupe kuéra; ohekáne hikuái py'a guapy ha ndojuhúi chéne. 26 Ivaíva oúne ojoapykuéri marandu ivaíva avei ojoapykuéri. Reiete ojeruréne maranduhárape mba'e jehechapyre, pa'i*f** ha myakãhárape*f** oñemoñe'ẽ haguã. 27 Mburuvicha guasu oñemondéne ao hũme, mburuvicha oñembyasýne ha maymáva oñemoĩne oryrýi. Ahecha kuaáne chupe kuéra oimérõ ojehecha kuaa vaerã, ambojovakéne chupe kuéra, ha'e kuéra oporombojovakeháicha. Upéicha ramo ohecháne cheha Tupã."

Ezekiel 8

1 Upe 5ha ára jave, mes 6ha, ha 6 aňohápe, aguapy hina che rógape, myakãhára Judá pegua ndive. Peichahágui, Tupã omoĩ ipo che ári, 2 ha ahecha vaicha chéve peteĩ ojoguáva yvypórape. Pe iku'a guive iguývo, hendy tatáicha, yvate gotyo katu fiérro sýi poráicha overa. 3 Oipyso ipo ha che apyhy che ávagui. Upépe, Tupã Espíritu che rupi yvate, ha képe guáicha che reraha Jerusalénpe ha che moĩ upe táva guasu ryepy pegua okẽme, yvate gotyo, oĩháme umi tupã gua'u ombopochy etéva Tupãme. 4 Ha upépe ahecha Tupã Israel Jára reko mimbipa, ahecha haguéicha ñúme. 5 Upépe he'i chéve: "Nde kuimba'e, ema'ẽ yvate gotyo". Ama'ẽ yvate gotyo ha ahecha pe ojeikehápe, altar*f** rokẽme, ta'ãnga rei ombopochy etéva Tupãme. 6 Upéi he'i chéve: Nde kuimba'e, rehechápa umi mba'e vaieta Israelgua ojapóva ajei haguã che tupao marangatúgui? Ivaivéva katu rehecháta hina. 7 Upéi che reraha tupao rogaguy rokẽme, ha hogyke rehe ahecha peteĩ ikuaha. 8 Upépe he'i chéve: "Nde kuimba'e, embotuichave pe ikuaha". Ambotuichave ha ajuhu peteĩ ojeikeha. 9 Upévo he'i chéve: "Eike ha ehecha umi mba'e vaieta ojejapóva upépe". 10 Aike ha ahecha upe ogyke kotypývo guáre mbói ra'ãnga ha ambue tymba ipotĩ'yva*f** ra'ãnga, upéicha avei umi ta'ãnga rei Israel pegua. 11 Ha 70 myakãhára Israelgua, ha ipa'ũme kuéra Jaazaniás, Safán ra'y, omomba'e guasu umi ta'ãnga rei. Peteĩ-teĩ oguereko ipópe mbayru ogehapyha insiénso, ha upégui opu'ã insiénso ratatĩ ne anambusúva. 12 Ha he'i chéve: "Nde kuimba'e rehechápa pe ojapóva myakãhára Israel pegua ñemiháme ikotýpe kuéra, peteĩ-teĩ ita'ãnga rei renondépe? Oimo'ã hikuái ndahechaiha chupe kuéra, ha ahejáma hague ko tetã". 13 Ha he'ive: "Rehecháta gueteri hetave mba'e vai ojapóva". 14 Che reraha tupao rokẽme, yvate gotyo oĩva, ha upépe ahecha kuña kuéra yvýpe oguapýpa ha hasẽ joáva tupã gua'u Tamúzpe. 15 Upépe he'i chéve: "Nde kuimba'e, rehechápa upéva, rehecháta gueteri ivaivéva." 16 Upéi, che reraha pe tupao rogaguy kotypývo ha ahecha, tupao rokẽme, altar ha tupao koty renonde pa'ũme, 25 kuimba'e ome'ẽva ijatukupe tupaópe, ojayvýva kuarahy resẽvo gotyo, isyva yvýre, omomba'e guasu kuarahy. 17 Upépe Tupã he'i chéve: "Nde kuimba'e, rehechápa? Nomohyguatãi Judá guápe ojapo ko'ã mba'e vaieta, omyenyhẽ katu hikuái ko tetã mba'e vaígui. Jey-jey che mbopochy, ha omoguahẽ che apynguápe inengue. 18 Ha aňemomýita pochýpe. Ndaiporiahurereko mo'ái chupe kuéra. Che renói ramo jepe sapukáipe, nahendu mo'ái chupe kuéra."

Ezekiel 9

1 Upéi ahendu peteĩ oñe'ẽ hatáva, osapukái ramo chéve: Oguhẽma umi oinupātava ko táva guasu, peteĩ-teĩ kyse puku ipópe oporohundipa haguã! 2 Ahecha upévo, 6 kuimba'e oike tupao rokẽ yvate gotyogua rupi, peteĩ-teĩ, yvyra poguasú ipópe. Ijapytépe kuéra ou peteĩ oñemondéva ao línope, oguerekóva ipópe kuatia ojehaiha. Oike ha opyta hikuái altar vrónse ypýpe. 3 Upévo Tupã, Israel Jára, opu'ã tekove ipepóva ra'ãnga árigui ha oñemboja tupao rokẽme. Ohenói kuimba'e ijao línovape ha oguerekóva kuatia ojehaiha, 4 ha he'i chupe: "Eguata pe táva guasu Jerusalén rehe ha emona opavave syváre peteĩ mba'e ohechauka vaerã umi oñembyasýva ha ojepy'apývape mba'e vaieta upépe oikóvare." 5-6 Upéi ahendu he'iha umi ambue

kuimba'épe: "Tapeho hapykuéri peiko pe táva guasúre ha peñepyrũvo che tupaógui, pejuka peiporiahurereko'ỹre avavépe, itujáva, imitáva, kuñataĩ, mitã ha kuña kuéra. Ani pepoko umi isyva ñemona vaekuére." Upépe, ha'e kuéra oñepyrũ umi myakãhára tupao renondépe oĩvagui. 7 Upéi he'i chupe kuéra: "Tapeho tupaópe pemomarã ha ijerekue pemyenyhẽ te'õnguégui". Ha'e kuéra osẽ ha oñepyrũ oporojuka táva guasu tuichakue. 8 Ha upéva ojapo aja hikuái, che apyta cheño. Upévo ajayvy amboja peve che syva yvýre, ha añembyasy etégui asapukái: "Há, Tupã che Jára! Nde pochykue piko reityta Jerusalén ári rehundipaite peve pe opytamíva Israelgui?" 9 Tupã he'i chéve: "Mba'e vai ojapóva Israel ha Judagua, tuicha iterei. Ko tetã henyhẽ mba'e vai apohágui, ko táva guasu henyhẽ teko joja'ỹgui. Oimo'ã hikuái che aheja hague ko tetã ha ndahechaiha umi ojapóva. 10 Che ndaiporiahurereko mo'ãi mba'evéicharõ chupe kuéra, amyengoviáta uvei chupe kuéra hembiaapo vaikuére". 11 Upévo, pe kuimba'e oñemonde línova ha oguerékova ipópe kuatia ojehaiha, ojevy ha he'i Ñandejárape: "Ajapóma ere vaekue chéve."

Ezekiel 10

1 Upe rire, umi tekove ipepóva akã ári, ahecha peteĩ ha'etéva mburuvicha guasu guapyha, ita hovy guigua vaicha. 2 Ha tupã he'i pe kuimba'e ao líno oñemondévape: "Eike pe rruéda pa'ũme, umi tekove ipepóva guýpe, ha eipyhy nde pópe tatapyĩ hendýva, umi tekove ipepóva pa'ũme oĩvagui, ha emyasãi táva guasu ári". Ha ahecha mba'éichapa upe kuimba'e oike. 3 Upete jave, umi tekove ipepóva oĩ hína tupao akatu gotyo vyty, ha arai omyenyhẽ pe tupao korapy. 4 Upe jave Ñandejára mimbipa opu'ã umi tekove ipepóva árigui ha oho tupao rokẽ gotyo ha pe arai omyenyhẽ tupao ha tupao rogaguy katu omomimbipa Ñandejára pokatu. 5 Ayvu ojapóva umi tekove pepo oñehendu oka peve. Ha'ete ku Tupã ipu'akapáva oñe'ẽva hína. 6 Upévo Ñandejára he'i pe kuimba'e ijao línovape ohupi haguã tata pe kárrro guýgui, umi tekove ipepóva oĩháme. Upe kuimba'e oho ha oñemoĩ peteĩ rruéda ykére. 7 Peteĩ umi tekove ipepóva oipyso ipo, ohupi pe tata iguy pegua ha omoĩ pe kuimba'e ijao línova pópe, ha ha'e ogueraha ha oho. 8 Upérõ ojekuaa tekove ipepóva pepo guýpe peteĩ mba'e ojoguáva yvypóra pópe. 9 Umi tekove ipepóva ypýpe ahecha irundy rruéda, peteĩ-teĩva ypýpe. Umi rruéda overa ha'ete ita sa'yju sakã. 10 Umi irundy rruéda, peteĩcha, ha ha'ete oĩva ojopype. 11 Umi tekove ipepóva oho vove oimeha gotyo, oñemomyĩ oñondivepa tekotevẽ'ỹre ojere. 12 Hete, ijatukupe, ipo ha ipepo kuéra omimbipa opa rupi, upéicha avei umi irundy rruéda. 13 Ahendu, umi rruéda oñemboheraha avei kárrro. 14 Umi tekove ipepóva hova irundy: peteĩha tóro rova, mokõiha kuimba'e rova, mbohapyha león rova ha pe irundyha taguato guasu rova. 15 Ko'ã tekove ipepóva hína umi ahecha vaekue ysyry Quebar rembe'ýpe. Umi tekove ipepóva opu'ã yvate, 16 ha ha'e kuéra oho ramo, oho avei umi rruéda ijykére kuéra ha oipyso ramo ipepo oveve haguã, umi rruéda ndojeĩri chugui kuéra, 17 opytárõ, opyta avei ha ovevérõ, oveve avei, ha'etégui hese kueragua voi. 18 Upévo Ñandejára reko mimbipa oho tupao árigui ha oñemoĩ umi tekove ipepóva ári. 19 Umíva ohupi ipepo ha oheja vvy. Ha ahecha mba'éichapa opu'ã umi rruéda reheve ha opyta hikuái tupao rokẽ kuarahy resẽvo guápe. Tupã Israel Jára reko mimbipa oĩ hi'ári kuéra. 20 Ha'e kuéra hína umi che ahecha vaekue, Tupã Israel Jára guýpe, ysyry Quebar rembe'ýpe. Ha upépe ahecha kuaa mba'épa ha'e kuéra. 21 Maymáva hova irundy ha ipepo irundy, ha ipepo guýpe ojekuaa peteĩ mba'e ojoguáva kuimba'e pópe. 22 Hova kuéra ha'eténté avei umi tekove ipepóva rova ahecha vaekue ysyry Quebar rembe'ýpe. Peteĩ-teĩva oho henonderãvo.

Ezekiel 11

1 Tupã Espíritu che rupi ha che reraha kuarahy resẽ gotyogua tupao rokẽme. Upépe oĩ hína 25 kuimba'e. Ijapytépe kuéra ahecha Jazanípe, Azur ra'ýpe ha Pelatías, Benaías ra'ýpe, myakãhárava*f** mokõive. 2 Tupã he'i chéve: "Nde kuimba'e, ko'áva hína umi oñembosako'íva ojapo haguã heta mba'e vai ko távape. 3 He'i hikuái: 'Vokói eténte ñamopu'ã jeýne óga kuéra. Ko'ápe ñaime porã, so'o japepo peguáicha'. 4 Upévale, eñe'ẽ chupe kuéra che rerape." 5 Tupã Espíritu oguejy che ári ha he'i chéve ha'e haguã: "Kóicha he'i Ñandejára: Aikuaa mba'epa peje peẽ Israelgua ha upe pene akãme perekóva. 6 Heta peporojuka ko táva kóvape, ha pemyenyhẽ te'õnguégui umi tape. 7 Upévale che, pende Jára, ha'e porã peẽme: Japepóichane Jerusalén, so'o ipypegua katu umi peẽ pejuka vaekue, ha peẽme pomosẽta. 8 Pekyhyjépa ñorãirõgui? Che amboúta ñorãirõ pende ári. Che, Tupã,

ame'ě che ñe'ě. 9 Ajapóta pende rehe pe ajapo vaerã: poipe'áta ko'águi ha pome'ěta pene retãgua'ỹme. 10 Pemanóta kyse puku rãimbépe. Che pombojovakéta pene rembiapo vaikuére pene retã Israélpe voi, ha upévo pehecháta cheha opa mba'e Jára. 11 Ko táva naiporã mo'ãi peẽme japepo ramo ha na peẽ mo'ãi pe so'o. Che pombojovakéta pene rembiapo vaikuére Israélpe voi, 12 ha upépe peikuaáne cheha opa mba'e Jára. Peẽ ndapeikói vaekue che ha'e haguéicha ha ndapejapói tembiaporã amoĩ vaekue, peiko katu pejapo umi tetã pende jereregua ojapóva. 13 Añe'ě jave hína ho'a omano Pelatías, Benaías ra'y. Che ajayvy amboja peve che syva yvýre, hatã iterei asapukái ha ha'e: 'Há Tupã! Rejukapáta piko opa hembymíva ko Israélpe?' 14 Ñandejára he'i chéve: 15 "Umi oikóva Jerusalénpe oñe'ě hapicha Israelgua kuérare ha he'i: Ha'e kuéra mombyry oĩ Ñandejáragui! Oréve katu ome'ě ko tetã ore mba'erã. 16 Upévare ere chupe kuéra: 'Kóicha he'i Ñandejára: Che pomosẽ ha pomosarambi vaekue tetã nguéra apytépe, umi tetã ambue pa'ũme, sapy'arãminte. Ko'ágã, chéta voi tupao chupe kuéra guarã, umi tetã oho hague rupi. 17 Ere avei chupe kuéra: Kóicha he'i Ñandejára: che pogueru jeýta umi tetã pomosarambi haguégui, pombojojuhupa jeýta ha ame'ě jeýta peẽme pene retã Israel. 18 Peho jeýta hetãme ha peipe'apáta umi mba'e jaheipy ojejapóva ipype. 19 Che aipe'áta pende hegui pende py'a hatáva itáicha ha amoíta hekovia peteĩ py'a ha peteĩ espíritu ipyahúva. 20 Upévo peikóne che ha'eháicha ha pejapóne umi tembiaporã che amoíva. Peẽ che retãguáne ha che pene Tupã. 21 Umi oikóva tupã gua'u ha mba'e jaheipy rapykuéri, umíva ári che aityta hembiapo vaekue." Che, opa mba'e Jára upéicha ha'e. 22 Umi tekove ipepóva oveve ha umi rruéda oho hendive kuéra. Upévo Tupã, Israel Jára, reko mimbipa oĩ vaekue hína hi'ári kuéra, 23 opu'ã ha oñemomombyry upe táva guasúgui ha oho opyta peteĩ yvyty ári, oíva kuarahy resẽvo. 24 Upéi, Tupã Espíritu che rupi ha che reraha jey Babilóniape, oĩháme umi hetã'ỹme oikóva. Kóva ojehu peteĩ mba'e recha gua'úpe areko vaekue Tupã Espíritu rupi. Upéi upe mba'e recha gua'u opa, 25 ha che amombe'u umi hetã'ỹme oikóvape opa umi mba'e Ñandejára ohechauka vaekue chéve.

Ezekiel 12

1 Ñandejára he'i chéve: 2 Nde, kuimba'e, reiko tetãgua che rehe opu'áva apytépe. Hesa ha ndohechái, ijapysa ha nohendúi, opu'águi che rehe. 3 Upévare, embosako'i reikotevẽva reho haguã ne reta'ỹme, ha araitépe, opavave renondépe, esẽ nde rógagui ha tereho ambue hendápe, ikatúko ohecha kuaa hikuái ha'e kueraha tetãgua opu'áva che rehe. 4 Araitépe ha opavave rovake enohẽ reraha vaerã ha ka'arúvo opavave rovake avei, esẽ tereho, ohoháicha umi tetã mombyrype ojereraháva. 5 Upe ríre, embokua pe táva tápia opavave rovake ha esẽ upe rupi. 6 Ha ágã pyhare vove, emoĩ nde ati'y ári ne mba'e kuéra ha esẽ opavave rovake. Ejaho'i nde rova ku nderehechái haguáicha ne retã. Aipota reiko mba'e rechaukahárõ Israelgua kuérape okyhyje haguã. 7 Ambosako'i che mba'e kuéra, he'i haguéicha chéve Tupã ha araitépe asẽ heseve okápe, umi tetã ambuẽpe ojereraha vaicha. Ka'arúvo ambokua che pópe táva korapy yvate, ha pytũvo, opavave rovake, amoĩ che ati'y ári che mba'e kuéra ha asẽ. 8 Pyhareve oúvape, Ñandejára he'i chéve: 9 "Oporandu piko ra'e Israelgua kuéra, che rehe opu'áva, mba'épa rejapo? 10 Ere chupe kuéra che rérape, péicha amomaranduha mburuvicha guasu Jerusalén guápe ha opaite ipype oikóvape. 11 Ere chupe kuéra ndeha mba'e rechauka okyhyje haguã ha ojapotaha opa nde rejapóva, ha'e kuéra avei oñemosẽmbataha tetã ambue gotyo. 12 Pe mburuvicha oguerékova hikuái ohupíta mante imba'e kuéra ijati'ýre, ha pytũ vove osẽta heseve pe táva tapiakua rupi tetãgua ojapótava ha'e osẽ haguã. Ojaho'íta hova, ohecha'ỹ haguã moõpa ohóta. 13 Amoíta chupe ñuhã ho'a haguã pype. Araháta Babilóniape, caldeo kuéra retãme, ha'e ndohecha mo'ãiva yvy, ha upépe omanóta. 14 Ha amosarambíta irundyve yvytũre iñangarekoha kuéra ombojeréva chupe, ha upéicha opa ñorãirõha oguerékova, ha aikóta hapykuéri kyse puku che pópe. 15 Ha amosarambímarõ umi ambue tetãre, ohecháne hikuái cheha opa mba'e Jára. 16 Ha ahejáta mbovyimi omano'ýva ñorãirõháme, ñembyahýgui ha mba'asy asãigui, omombe'u haguã mamõ ohohápe mba'e vaieta ojapo vaekue hikuái, ha ohecha kuaa cheha opa mba'e Jára." 17 Ñandejára he'i chéve: 18 "Nde, kuimba'e, eryryi kyhyjégui rekarúvo ha ejepy'apy rey'úvo. 19 Ha ere tetãgua ha Jerusalén guápe, ha mayma Israel guápe: Kóicha he'i Ñandejára: Pe'úvo pene rembi'u, pene renyhẽta jepy'apýgui, ha pey'úvo pene renyhẽta kyhyjégui, tetã oñehundíta ha iperõmbaitéta, mbaretépe oikótagui umi ipyegua. 20 Oñehundi etéta umi táva ha upe tetãgui oikóta yvy ojeiko'ýha. Upévo pehecháta cheha opa mba'e Jára." 21

Ñandejára he'i chéve: 22 "Mba'e piko he'ise umi Israelgua, he'i ramo "Ohasa ára ha maranduhára rembiechakue ndoikói?" 23 Ere chupe kuéra: Kóicha he'i Ñandejára: che ndaheja mo'ã véima oje'e ha oje'e ko'ã mba'e Israélpe". Ere avei chupe kuéra hi'aguímaha ára oikotaha maranduhára rembiechakue. 24 Ndoiko mo'ã véima Israelgua pa'ũme tembiecha gua'u ha marandu japu. 25 Peikove aja, peẽ tetãgua tĩ atã, ha'eta ha'éva ha upéva oikóta. Che, opa mba'e Jára ha'e upéicha. 26 Ñandejára he'i chéve: 27 Nde kuimba'e, umi Israelgua he'i oikóvo, umi ne rembiecha oporomomandúva ndaha'eiha oiko voi vaerã. 28 Aipórõ, ere chupe kuéra: "Kóicha he'i Ñandejára: 'Che ha'éva nda'are mo'ã véima oiko haguã; ha'e vaekue oikóta.' Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e."

Ezekiel 13

1 Ñandejára he'i chéve: 2 "Nde kuimba'e, che rerape eñe'ẽ umi maranduhára Israel guáre, umi maranduhára oñe'ẽva ijehegui rei, ha ere chupe kuéra: 'Pehendu Tupã pende Jára ñe'ẽ: 3 Aichejára umi maranduhára tavy oikóva ijehegui rei ha nahembirechái añetehápeva! 4 Umi ne maranduhára, nde Israel, aguaráicha oiko umi tapere rupi. 5 Ndojapói mba'eve omo'ã haguã ivaívagui Israélpe, ikatu haguã ojepytao kuaa ñorairõháme ou vove Ñandejára ára. 6 Hembirecha, mba'e gua'u rei ha imomandu katu japu. He'i oñe'ẽha che rerape, ha che namondói chupe kuéra. Ha hi'arive oha'arõ che ambyajévo iñe'ẽ nguéra! 7 Pene rembiecha na añeteguái, pene momandu japu rei. Peje peñe'ẽha che rerape ha che nda'etí peẽme mba'eve. 8 Upéva che, opa mba'e Jára, ha'e: Peẽ pejúgui añeteguá'ỹ ha pene rembiecha japu reígui, che apu'ata pende rehe. 9 Amopu'ata che po ainupã haguã umi maranduhára hembirecha ha imomandu japúva. Ndoikéi chéne che retã Israelgua ñembyatyhápe, héra kuéra noĩ chéne Israelgua rera apytépe ha ndoikéi chéne Israel yvýpe. Upévo peikuaáne cheha opa mba'e Jára. 10 Ha'e kuéra ombotavy che retã guápe he'ivo iporãha ohóvo opa mba'e, añetehápe ndaupéichairõ jepe. Ha'etéku omopu'ã vai vaíva óga roguyke. Ha upéi omo'ã mo'ã kálpe ojekuaa'ỹ haguã. 11 Ere umi ogyke omomorotívape, amondotaha ama tuicháva ysyry hatãicha, ho'ataha amandáu itaichagua, oipejutaha yvytu hatã etereíva, 12 ha upe ogyke outaha yvýpe. Upévo aporandúne chupe kuéra: Mba'e piko oiko ra'e pe kál pemoĩ vaekuégui? 13 Upéva che, opa mba'e Jára, ha'e: Che pochyhápe ahejáta oipeju yvytu hatã etereíva, oky tuicha iterei ha ho'a itaichagua amandáu, ohundipa haguã. 14 Ha aityta pe ogyke pemomorotĩ vaekue, aityta yvýpe ha ipyenda ojekuaapáta. Upéicha, upe ogyke outa yvýpe ha peẽ pemanombáta iguýpe. Upévo pehecháne cheha opa mba'e Jára. 15 Che pochy pohyikue aityne upe ogyke rehe ha umi imomorotĩharére, ha ha'éne peẽme: Ndopytái mba'eve upe ogykégui ha imomorotĩharégui, 16 umi maranduhára hembirecha japu reívagui ha omomandúva Jerusalénpe iporãha opa mba'e ndaupéichairõ jepe.'" Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 17 "Nde, kuimba'e tereho kuña kuéra nde tavagua rendápe, oñemoíva oñe'ẽ hikuái che rerape ijehegui rei, 18 ha ere chupe kuéra: Kóicha he'i Tupã, opa mba'e Jára: Cháke, peẽ peporombotavyséva, pejapóvo mba'e ojereraha vaerã pyapýre ha akã rehe pajerã. Peimo'ã piko péicha pejapotaha pejaposéva che retã guáre ou porã haguã peẽme? 19 Sevada ra'yi mbovymíre ha mbuja pehënguemíre peẽ che momarã che retãgua renondépe, pejuka amano'ỹ vaerãme ha peheja oikove oikove'ỹ vaerã. Péicha pembotavy che retã guápe, ohendúva pene ñe'ẽ japu. 20 Upéva che, pende Jára, ha'e: Che ndacha'etí umi mba'e pyapy ha akã rehe pejapóva peporoity haguã guyráicha ñuhãme. Che ajoráta umi pyapy rehegua peiporúva peporomosã haguã ha amosásóta chupe kuéra. 21 Umi akã rehegua peiporúva avei amondoropáta ha che retã guápe aipe'áta pende hegui, ho'ave'ỹ haguã pende poguýpe ha ndaperaha mo'ã véima pene ndive. Péicha peikuaáta cheha opa mba'e Jára. 22 Peẽ, pende japúpe pembopy'amirĩmba imarangatúvape, mba'e che ajapo'ỹva, ha umi iñañávape pemokyre'ỹ hembiaapo vaípe, ani haguã opoi ivaívagui ha upéicha oikove. 23 Upéva che, peẽ na pende rembiecha japu mo'ã véima, ha ndapeiko mo'ã véima perosapukái pene marandu japu. Che anohëta che retã guápe pende poguýgui, ha pehecháta upévo cheha opa mba'e Jára".

Ezekiel 14

1 Israelgua myakähára ou che rendápe ha oguapy joa che renondépe. 2 Upépe ahendu Ñandejára ñe'ẽ oguahëva chéve kóicha: 3 "Nde kuimba'e, ko'ã yvypóra oñeme'ẽ tupã gua'úpe, ha omoĩ hesa henondépe ha omotenonde umi mba'e ogueraháva chupe kuéra teko ky'ápe. Ahejáta nga'u piko omba'e porandu chéve hikuái? 4 Upéva ere chupe kuéra: Kóicha he'i opa mba'e Jára: Peteĩ Israelgua oñeme'ẽrõ tupã gua'úpe ha

omotenonde umi mba'e ogueraháva chupe teko ky'ápe, ourõ ha omba'e porandu maranhuhárape, Cheté voi ambohováita tekotevêháicha upe hetaite tupã gua'u oguerékóvape. 5 Upéicha ajapóta aguahê haguã Israelgua kuéra py'ápe, opavave oñemboykégui che hegui itupã gua'u kuéra rehehápe. 6 Upévare, ere Israel guápe: Pepoi pende reko vaígui, peheja umi tupã gua'u, pejei pende reko ky'águi. 7 Peteĩ Israelgua térã Israelgua'ỹ oikóva Israelpe, oñemombyry ramo che hegui, omomba'e guasu tupã gua'u ha omotenonde umi mba'e ogueraháva chupe teko ky'ápe, ha upéi oñemoĩ maranduhára renondépe omba'e porandu chéve, Cheté voi ambohováine chupe. 8 Ajeitýne upe yvypórare, avave ojaposeve'ỹ haguãicha ivaíva, tojerereko mandu'aha ramo, ha aipe'aiténe che retãgua apytégui. Upéicha ramo peẽ peikuaáne cheha opa mba'e Jára. 9 Pe maranduhára he'i ramo peteĩ mba'énte jepe hekopegua'ỹva, upéva ojuhúta che ambotavy haguére chupe, ha aipysóta che jyva aipe'aite haguã che retã Israelgui. 10 Pe oporandúva ha pe maranduhára, mokõivéva peteicha hembiapo vaíta. 11 Péicharõ, araka'evéma Israel ndoiko mo'ãvéi mombyry che hegui, ha noñemongy'a mo'ã véima hembiapo vaípe. Ha'éta che retãgua, che katu Tupã Ijára." Che opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 12 Ñandejára he'i chéve kóicha: 13 "Nde kuimba'e, peteĩ tetã ojapo ramo ivaíva che rehe ha omboyke che hegui heko jeroviaha, che amopu'áne hese che po ha ahejáne tembi'u'ỹre. Amondóne hi'ári ñembyahýi, ha ahejáne omano peteicha yvypóra ha tymba kuéra. 14 Ha oimérõ upépe Noé, Daniel ha Job, chupe kuéra mbohapy añoitépe ndahejái chéne omano heko jojáre. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha. 15 Che amondo ramo tymba ñarõ oheja haguã upe tetã ipypegua'ỹre, ha oiko chugui peteĩ yvy ojeiko'ỹ ha ohehasa'ỹha, upéicha rupi; 16 oimérõ jepe oiko upépe umi mbohapy kuimba'e, che rekovére ha'e ndaikatu mo'ãiha ta'ýra ha tajýra kuérape jepe oipe'a manógui: ha'e kuéra añoite nomano mo'ãi, tetãgui katu oikóta yvy ojeiko'ỹha. 17 Néima katu, che aitýrõ kyse puku rehevegua upe tetãre ha ha'e: 'Tohasa kyse puku ko tetã rupi ha tojukapa yvypóra ha tymba ñarõ; 18 jepénte ra'e oime ipype umi mbohapy kuimba'e, che rekovére ha'e, ndaikatu mo'ãiha ojoko manógui ta'ýra ha tajýra kuéra: ha'e kuéra mante ikatúta oikove. 19 Térã amondo ramo mba'asy asãi upe tetã ári ha ambogue tuguýpe che pochy rendy, ajukávo peteicha yvypóra ha tymba, 20 oimérõ jepe upe tetãme Noé, Daniel ha Job, che rekovére ha'e ndaikatu mo'ãiha ojoko manógui ta'ýra ha tajýra kuéra: ha'e kuéra añoite nomano mo'ãi heko joja rupi. 21 "Che, opa mba'e Jára, ha'e: Ivaivéta katu ágã che amondóma ramo Jerusalén ári umi che ñenupã irundy ipohyivéva: ñorãirõ, ñembyahýi, tymba ñarõ ha mba'asy asãi, omanomba haguã yvypóra ha tymba kuéra. 22 Ha opyta ramo gueteri omano'ỹ vaekue ogueraháva ta'ýra ha tajýra pene rendápe, pema'ẽ hese kuéra pehecha haguã heko ky'a ha hembiapo vaikue ha péicha pende py'a pytu'úne pehechávo ainupã hague hekópe Jerusalén. 23 Ipy'a pytu'úne hikuái ohecha kuaávo heko ky'a ha hembiapo vaikue, ha areko mba'érehepa ajapóvo ko'ã mba'e Jerusalén rehe." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e.

Ezekiel 15

1 Ñandejára he'i chéve: 2 "Nde kuimba'e mba'épepa iporãve parral rakã yvyra ka'aguy rakãgui? 3 Oñerenohêpa chugui yvyra ojeporu vaerã? Ojejapópa chugui ty'ãi oñemba'e mosãingo haguã? 4 Ahániri, oñemombo tatápe okaipa haguã: Tata ohapy ijapy mokõive guio ha upéi ohapy mbytépe. Mba'épepa ojeporu kuaa? 5 Hakãnte ramo ndojeporúi vaekue mba'evépe: Ko'ágãma katu piko mba'épe ojeporúta tata ohapypa rire!" 6 Upévare, kóicha ha'e: "Parral rakãngue ka'aguýpe oíva, aity haguéicha tatápe okái haguã, péicha avei aity tatápe Jerusalén guápe. 7 Che apu'ãta hese kuéra. Osêta peteĩ tatágui ha ambue tata ohapýta chupe kuéra, ha apu'ãvo hese kuéra oikuaáta cheha opa mba'e Jára. 8 Ajapóta upe tetãgui yvy ojeiko'ỹha, omboykégui che hegui heko jeroviaha." Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha.

Ezekiel 16

1 Ñandejára he'i chéve: 2 "Nde, kuimba'e, ehechauka Jerusalén guápe umi mba'e vaieta ojapo vaekue. 3 Nde eréta: 'Kóicha he'i Ñandejára: Nde pypkue ha reju ppy haguére, nde Canaangua: nde ru amorreo, nde sy katu hitíta. 4 Reju ppy ramo guare yvy ári, noñekytíri ne puru'ã, nereñembojahúi ne potĩ haguã, nderejekytíi jukýpe ha nereñeñuái mitã rupápe. 5 Avave na nde poriahurerekóí ojapo haguã ndéve umi mba'e, reñemombo uvei ñu reíre, reporombojeguarúgui. 6 Che ahasa nde ppy rupi ha ahechávo repyvoi ha rejapajeréi reína nde ruguýpe, ha'e ndéve:

Eikove 7 ha ekakuaa yvyra ra'y ñúme guáicha. Reñepyrũ rekakuaa ha oiko nde hegui kuñataĩ, nde pyti'a opu'ã ha ipuku nde áva, reime ramo jepe opivoite. 8 Ahasa nde ypy rupi ha rohecha. Reiméma reporohayhu haguãicha; aipyso nde ári che ahoja, aña nde rete opívo ha che aña'ẽ me'ẽ ndéve. Añemoĩ peteĩ ñe'ẽme ne ndive, ha upe guive nde che mba'e. Che, opa mba'e Jára ha'e upéicha. 9 Che rombojahu, romopotĩ pe tuguy nde rehe oĩmbávagui ha romohyakuãmba. 10 Amoĩ nde rehe peteĩ typóĩ ojeguapáva, sapatu vakapĩ porãgui, ame'ẽ ndéve nde ku'akuaharã líno ha romyakãho'ĩ ahoja sédape. 11 Rombojegua mba'e verápe ha amoĩ nde jyväre jeguaka ha nde ajúri mbo'y; 12 Amoĩ ne tĩ rehe mba'e vera apu'a, ne nambi rehe namichãi ha peteĩ mba'e ne akã rehe guarã overapáva. 13 Rejegua repytávo óro ha plátargui, reñemonde líno pererĩ asy, séda ha ao ojeguapávape. Re'úmi tembi'u iporãvéva, arína, eíra ha ñandyry. Ne porã iterei repytávo, mburuvicha guasu rajýrõ guáicha. 14 Opa tetã rupi ne rerakuã, ne porãngue ndahasahái romomimbipa rupi jeguakápe. Che, opa mba'e Jára ha'e upéicha. 15 Nde katu, rejerovia etereĩgui ne porãnguere, reiporu pe ne rerakuã ha oiko nde hegui kuña vai, ha reme'ẽ nde rete opa ohasávape. 16 Nde ao kuéra reiporu rombojegua haguã ijyvateha*f** ha upépe reñeme'ẽ. 17 Umi jeguaka óro ha pláta che ame'ẽ vaekue ndévegui, rejapouka kuimba'e ra'ãnga ha umíva ndive reiko. 18 Umi ao jegua porãme remo'ã umi kuimba'e ra'ãnga ha reikuave'ẽ chupe kuéra che ñandyry ha che insiënso. 19 Ha umi tembi'u iporã porãvéva, ame'ẽ vaekue ndéve, arína, ñandyryku ha eíra che romongaru hague, reikuave'ẽ henondépe kuéra, mba'e ryakuã porã ramo. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha. 20 Ne memby kuimba'e ha ne memby kuña kuéra, rereko vaekue chéve guarã, rejuka ha reikuave'ẽ umi ta'ãnga reípe hembí'urã. Naiporãimapa ndéve ra'e reiko kuña vai ramo, 21 ajeve reraha rehapy che ra'y ha che rajy kuéra ha reme'ẽ oñembohasa haguã tata rupíta'anga reípe guarã. 22 Nde reko vai pa'ũme, na ne mandu'a véima ne mitã ramo guarére, reime ramo guare opívo rejapajeréi nde rugúpe. 23 Ha nde reko vaieteve haguã –aichejáranga nde! Che, opa mba'e Jára ha'e upeichaha–, 24 remopu'ã opa rupi tupã gua'u oñemomba'e guasu haguãme ha reñeme'ẽ haguãme teko ky'ápe. 25 Umi tape akã rupi remopu'ã ne rendaguã, rejapo ne porãnguégui mba'e ñane mbojeguarúva, reñakãmy pe'a jepi opa ohasávape, rembotuichavévo nde reko vai. 26 Reñeme'ẽ umi Egipto guápe, umi nde ykeregua hete rusúvape ha rembohetave nde reko vai che mbopochy haguã. 27 Upévare che aipyso che po nde rehe, rombohasa tekotevẽ ha rome'ẽ umi filistéo, ndaija'éiva nde rehe, táva guasu kuérape, ha'e kuéra voi otíva nde reko vaikuére. 28 Nderevy'apáigui ko'ã mba'éreve, reñeme'ẽ umi Asiria guápe, reñeno hendive kuéra ha upévareve jepe nderevy'apái. 29 Ha upépe katu nde reko vaive, reñeme'ẽ umi ñemuhára Caldea guápe, ha nderevy'apáinte avei. 30 Che, opa mba'e Jára, ha'e: Itarovaite voi ra'e nde py'águi rejapo haguã ko'ã kuña reko vai rembiapo! 31 Umi tape akãme ha opa rupi remopu'ã tupã gua'u remomba'e guasu haguãme ha reñeme'ẽ haguãme teko ky'ápe, ha nereñeme'ẽi virúre umi ambue kuña reko vaícha! 32 Kuña ombotavýva iménape, oiko imena'ỹ ndive. 33 Kuña heko vaívape ojehepyme'ẽ, nde katu rejopóiva uvei umi ne ndive oñenóvape ha rehepyme'ẽ chupe kuéra ou haguã opa guío oñeno ne ndive. 34 Nde reko vai haguã, nde nderejapói umi ambue kuña reko vaícha: avave na nde rekái oñeno haguã ne ndive, ha'e kuéra ndohepyme'ẽi ndéve, nde katu rehepyme'ẽ chupe kuéra. Kuña vai jepe ndojapói pe nde rejapóva! 35 Upévare, ehendu che ñe'ẽ, kuña reko vai: 36 Che, nde Jára, ha'e ndéve: Neretĩri remboi haguã nde rete ha rejeity teko vaípe umi ne ndive oñenóva ndive ha umi ne tupã gua'u ahẽ ndive, ha reñoñẽ ne memby kuéra ruguy remomba'e guasúvo umi ta'ãnga reípe. 37 Upévare, che ambyatýta umi kuimba'e rembovy'a vaekue, opa rehayhu vaekue ha na nde a'etí hague; ambyatýta nde jerére ha henondépe kuéra amboíta nde rete nde recha haguã hikuái opivoite. 38 Roínupãta oñenupãháicha kuña oñenóva imena'ỹ ndive ha oporójukáva, ha aityta nde ári che pochy rendy sunu. 39 Rohejáta ipópe kuéra, ombyaipa haguã hikuái umi nde reko vaiha ha umi remomba'e guasuha tupã gua'u, oipe'apáta nde hegui nde ao kuéra ha umi nde jeguaka vera, ha nde rejáta opívo. 40 Omopu'ãta nde rehe tetãgua aty, nde japíta itápe ha nde jukáta kyse pukúpe. 41 Ohapýta nde róga kuéra ha ne nupãta ne rembiapokue ojerureháicha, kuña kuéra renondépe, che ahejaukáta ndéve nde reko vai ha nderejopói mo'ãvéi avavépe. 42 Upépe ae che pochy jeráne, che py'a guapyne ha nda che pochyvéi chéne, 43 Nde resarái haguere ne mitã ramo guarégui ha che mbopochy opa ko'ã mba'épe, che aityta umi nde reko vaikue ne akäre. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. Nderejapói nga'u piko peteĩ mba'e ivaitéva umi ne rembiapo ñane mbojeguarúvagai? 44 Umi ñe'ẽnga apoha ojapóne peteĩ nde rehégua he'íva: 'Peteĩ sy, ha'eichagua jey imemby'. 45 Nde syichagua avei nde. Ha'e ndaija'éí vaekue iména ha imemby kuérare. Nde ryke ha

nde kypy'yichagua avei nde, ha'e kuéra ndaija'úi vaekue avei iména ha imemby kuérare. Nde sy hitíta ha nde ru amorreo vaekue. 46 Nde ryke vaekue Samaría, imemby kuéra ndive oikóva nde asúpe, ha nde kypy'y Sodoma, imemby kuéra ndive oikóva nde akatúape. 47 Ha nde reho hapykuéri kuéra umi mba'e vai apópe, ha nderepytái upépe, ivaivéva katu rejapo. 48 Che, opa mba'e Jára, ame'ẽ che ñe'ẽ che rekovére, nde kypy'y Sodoma ha imemby kuéra ndojapói hague umi nde ha ne memby kuéra ojapóva. 49 Ko'áva hina nde kypy'y Sodoma rembiapo vaikue: ojejapo, okaru porã ha ndojepy'apýi mba'evére. Ha upéi ave, ha'e ha imemby kuéra noipytyvõï imboriahúva ha oikotevẽvape. 50 Ha'e kuéra oñemomba'e guasu ha heta hembiapo vai che renondépe. Upéva amboyke che jehegui, nde rehecha haguéicha. 51 Nde ryke Samaría katu, ndohupytyi mbyte rupi ne angaipa. Nde hetaiteve mba'e vai rejapo mokõivévagui, ha umi mba'e vai rejapóva rovái, ha'e kuéra opyta heko jojáva ramo guáicha. 52 Taipohýi aipórõ ndéve ne ñemotĩ, remo'ãgui nde ryke ha nde kypy'ýpe: umi nde reko vaikue rembovaieteve ha ha'e kuéra opyta heko jojáva ramo guáicha. Eaha mante vaerã nde apére ne ñemotĩ ha nde reko vaikue, opyta haguére, nde rovái, heko potĩva ramo guáicha nde ryke ha nde kypy'y. 53 Che amoambuéta hekove ha amopu'ã jeýta Sodoma ha Samariápe, imemby kuéra reheve, ha amoambuéta avei nde hekove ipa'ũme kuéra, 54 ikatu haguã reraha nde apére ne rembiapo vaikue ha retĩ, ha ipy'a guapy hikuái. 55 Nde kypy'y Sodoma ha imemby kuéra ha nde ryke Samaría ha imemby kuéra ave, opu'ã ha oiko jeýta yma guaréicha. Ha nde avei reguahẽ jeýta nde reko yma guarépe. 56 Nereñe'ẽimi nga'u piko nde kypy'y Sodómare, ako reñembotuicha ramo reikóvo, 57 ojehecha mboyve nde opivoha? Ha'éicha avei, nde rehe ko'ágã oñembohory joa táva kuéra Edom ha ijereregua ha umi filistéo táva kuéra nde jereregua. 58 Ko'ágã reraha mante vaerã nde apére opa ne rembiapo vaikue ha ne ñe'ẽ reikue. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha. 59 Ñandejára he'i: Ame'ẽta ndéve pe nde reko ky'a ojeruréva, resẽ vaekue ñe'ẽ me'ẽgui ha remondoro ñane ñe'ẽ me'ẽ. 60 Che mandu'áta che ñe'ẽ me'ẽ ajapo vaekue nendive ne mitã ramo guare ha aña'ẽ me'ẽ jeýta opa árape guarãma. 61 Nde ne mandu'áta nde reko vai kuéra ha retíta, ame'ẽvo ndéve nde ryke ha nde kypy'y kuéra ne memby ramo, oike'ýre ha'e kuéra ne ñe'ẽ me'ẽme. 62 Che ambopyahúta ñane ñe'ẽ ñome'ẽ, ha nde reikuaáta cheha nde Jára, 63 ne mandu'a ha retĩ haguã ha nde py'a tarovágui ndereipe'ái haguã nde juru aheja reívo ndéve ne angaipa." Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha.

Ezekiel 17

1 Ñandejára ñe'ẽ oguahẽ che apysápe ha ahendu: 2 Ndé, kuimba'e, eikuaauka Israelpe peteĩ mba'e hasýva jaikuaa. 3 Ere chupe kuéra: Peteĩ taguato nde tuicháva, tuichaicha ipepóva ha oveve puku, hague ipara porãva ojaho'ipa hete, oguahẽ Líbanope ha oguejy peteĩ kuri'y ru'ãme. 4 Oikytĩ pe hakã ijyvatevéva ha ogueraha umi oñemúva retãme, táva guasu oñemuhápe. 5 Ohupi avei mba'e ra'ýi upe tetãgui ha oñotý peteĩ kokuépe, ysyry hi'y hetáva rembe'ýpe. 6 Upe mba'e ra'ýi heñói ha oiko chugui parral michĩmi ha hogue hetáva, pe taguato gotyo oipyso hakã, hapo katu omoinge yvyguýpe. Péicha oiko chugui parral hakã hetáva. 7 Ha ou peteĩ taguato tuichavéva, ipepo tuicha ha hague hetáva. Ha upe parral ohupi hapo ha oipyso hakã upe taguato gotyo, ombo'y porãve haguã chupe pe yvy oñeñotýhápe guágui. 8 Oñeñotý voi jepe yvy porãme, y hetahápe ha ikatuhápe hakã ha hi'a heta, ha oiko chugui parral iporãitéva. 9 Upéva ere kóicha: Péicha he'i Ñandejára: Ikatúnepa ipoty ko parral? Noñemondoro mo'ãi nga'u piko hapo guive, ha ojeity hi'a ipirupa haguã opa umi hakã hoky kyrýi asýva? Ko parral ipirúta ha natekotevẽ mo'ãi heta imbaretéva oñemondoro haguã hapo guive. 10 Ko'ágã oñeñotý porã hina, hokýnepa? Kuarahy resẽ guogua yvytu oipeju ramo, ndaipirupái chénepa? Pe heñói haguépe ipirupaite vaerã! 11 Ñandejára he'i chéve: 12 Ere ko tetã iña'ẽ rendu'ývape: Ndapeikuaái piko mba'épa he'ise kóva? Upéi ere tetãgua maymávape: Babilonia pegua mburuvicha guasu ou vaekue Jerusalénpe ha ogueraha hetãme mburuvicha guasu Jerusalengua ha ta'ýra kuérape. 13 Ohenói peteĩ mburuvicha guasu ra'ýpe, oñemoĩ hendive peteĩ ñe'ẽme, ojopy chupe he'i haguã noñemboyke mo'ãiha chugui. Ha avei ogueraha umi iñaranduvéva upe tetã megua, 14 pe tetã opyta haguã michĩ ha ikangy, ikatu'ý haguã opu'ã hese, omondoro'ý haguã upe ñe'ẽ ome'ẽ vaekue ojupe ha upéicha oikove. 15 Ha upe mburuvicha guasu ra'y opu'ã Babilonia ruvicha guasúre; omondo Egítope ogueru vaerã kavaju ha ñorãirõhára aty tuicháva. Osẽ porãnepa pe ojapóva? Nomanói chénepa pe ñe'ẽ ñome'ẽ omondoróva? 16 Che, opa mba'e Jára, che rekovére ha'e omanotaha Babilóniape, oikohápe upe ohupi vaekue chupe mburuvicha guasúro, opyrũ haguére

iñe'ëre ha omondoro haguére ijekupyty mburuvicha guasu ndive. 17 Ha faraón nomondo mo'ãi oipytyvõ haguã chupe ñorãirõhára aty tuicha, ojeitývo hese Babiloniagua ha huvicha guasu omopu'ãvo hese tápia yvate oike haguã ojuka heta etereípe. 18 Upe mburuvicha guasu ra'y opyrũ iñe'ënguére ha omondoro ñe'ë ñome'ë. Ome'ë ra'e ipo, ha ojapo ko'ã mba'e. Omano mante vaerã! 19 Upévare Ñandejára he'i: Aityta iñakãre ñe'ë ame'ë vaekue, ha'e ojaheiha, ha pe ñe'ë ñome'ë ha'e omondoro vaekue. 20 Amoíta chupe che ñuhã ha ho'áta pype. Araháta Babilóniape ha upépe ajopýta hendive omboyke haguére che ñe'ë. 21 Umi iñorãirõhára imbaretévava ojejukapáta kyse pukúpe ñorãirõháme, ha umi nomanóiva oñemosarambipáta opa yvytúre. Upéicha peikuaáne che, opa mba'e Jára, aña'ë hague. 22 Ñandejára he'i: Che avei aikytíta pe yvyra ru'ã, peteĩ ijyvatévagui, aikytíta peteĩ hoky ijyvatéva umi hakãgui, ha araháta aña'ë, 23 Israel pegua yvyty ijyvatevévape. Upépe hakáta ha hi'áta ha oikóta chugui yvyra ne porãva, opaichagua guyra ojaitypóta ipype, ha hakã kuarahy'ãme ojuhupapo joáta. 24 Opa yvyra ñu megua oikuaáta che, opa mba'e Jára, aityha umi yvyra ijyvatevévava, ha amopu'ãha umi ikarapevévava, ambopiru umi hovy asýva ha ambohoky umi ipirúva. Che, opa mba'e Jára, ha'e ha upéicha ajapóne.

Ezekiel 18

1 Ñandejára he'i chéve: 2 "Mba'érepa Israélpe oje'e manté ku ñe'ënga he'íva: Túva kuéra ho'u parral aky ha ta'yra kuéra hãí jehýi. 3 Che, opa mba'e Jára, che rekovére ha'e ndapeje mo'ã veimaha araka'eve upe ñe'ënga Israélpe. 4 Che mba'e opa yvypóra, taha'e túva téra ta'yra. Iñangaipáva omanóne. 5 Imarangatúva ojapo ramo heko jojáva ha hekópe guáva, 6 ndoikói ramo karu guasuhápe umi ijyvateha*^f rupi oñemomba'e guasuhápe ta'ãnga rei, ndojeroviái ramo tupã gua'u Israel peguáre, ndopokóiva hapicha rembirekóre, ndoikói hambireko ndive oguejy jave chupe imba'asy, 7 ndojopýi ramo avave ndive ha ome'ë jey pe ojeheja vaekue chupe pláta porúre, nomondái ramo avavépe, omboja'o ramo hembi'u iñembyahýivape ha ijao ijopíovape, 8 ndoiporukái ramo hepýre, ndojapói ramo ivaíva avavére, heko joja ramo oporombojovakévo; 9 oiko ramo che ha'évare ha ojaopapa ramo che rembiapoukapy, upéva upe añetehápe heko potíva ha upévare nomano mo'ãi. Che, opa mba'e Jára ha'e upéicha. 10 Oime ramo peteĩ heko ñarõva ha oporojukáva ojaopóva ko'ã mba'e, peteívante jepe, 11 itúva ojapo'ỹ vaekue, oikóva karu guasúpe ijyvateha rupi, opokóva hapicha hambirekóre, 12 ojopýva mboriahu ndive ha oikotevévava ndive, oporomondáva, nome'ë jeýiva upe ojehejáva chupe pláta porúre, ojeroviáva umi tupã gua'úre ha ojaopóva umi mba'e che a'e'ỹha, 13 oiporukáva hepýre, upéva ndoikove mo'ãi. Ojapo ramo ko'a mba'e che a'e'ỹha omano mante vaerã, ha ha'énte ojaopóta ijehe. 14 Ha oimérõ peteĩ ohecháva opa mba'e vai ojapo vaekue itúva, ha oho'ỹva hapykuerére, 15 oiko'ỹva karu guasuhápe umi ijyvateha rupi, ojerovia'ỹva umi Israel pegua gua'úre, opoko'ỹva hapicha rembirekóre, 16 ndojopýiva avave ndive, nome'ë jeýiva pe oñeme'ëva chupe pláta porúre, omonda'ỹva avavépe, omboja'óva uvei hembi'u iñembyahýivape ha omboao ijopíovape, 17 ojapo'ỹva mba'e vai avavére ha ndoiporukái va hepýre oikóva che ha'évare ha ojaopóva che rembiapoukapy, upéva nomanói chéne, itúva rembiapo vaikuére, añetehápe oikovéne. 18 Itúva, pe oporojopy vaekue, ha oporomonda ha heta mba'e vai ojapo hetã guáre, upéva pe omanótava hembiapo vaikuére. 19 Peẽ peporandúne: 'Mba'ére piko avave nomyengovia mo'ãi itúva rembiapo vaikuére?' Upe ojaopóva hekopegua, heko jojáva, ha opa che rembiapoukapy, añetehápe oikove vaerã. 20 Pe hembiapo vaívante omanóta. Avave nomyengoviái vaerã itúva rembiapo vaikuére, ha avave nomyengoviái vaerã iñemoñare rembiapo vaikuére. Pe heko jojáva ohupytyne hembiapokue rekovia; ha pe heko añáva katu oñenupãne hembiapo vaikuére. 21 Oime ramo heko añáva ojeíva hembiapo vaikuégui, ha ojapo heko jojáva ha heko peguáva, ha opa che rembiapoukapy añetehápe oikovéne ha nomanói chéne. 22 Che na che mandu'avéi chéne hembiapo vaikuére, ha oikovéne ojapo haguére iporáva. 23 Che ndaipotáí omano pe heko añáva, aipota opoi heko vaígui ha oikove. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha. 24 Pe heko jojáva ndaheko porávái ramo, ha ojapo heko añáva rembiapo, peimo'ã piko peẽ oikotevõtaha. Na che mandu'avéi chéne umi mba'e porã ojapo vaekuére, omanóne iñangaipáre. 25 Peẽ pejéne nda che reko jojaiha. Ehendúna, Israel, peje piko peẽ nda che reko jojaiha? Ndaha'éipa hina peẽ uvei umi pene rembiapo vaíva? 26 Imarangatúva ojei ramo heko jojágui, ojapo ivaíva ha omano. Omano hembiapo vai haguére. 27 Heko añáva ojei ramo mba'e vai apógui ha ojapo heko joja ha hekópe guáva, oikovéne katuete. 28 Ojesape'a ramo ha oñemboyke mba'e vaieta ojapo vaekuégui, añetehápe

oikovéne ha nomanói chéne. 29 Israel katu akóinte he'íta nda che reko jojaiha. Peẽ peje nda che reko jojaiha. Ndaha'éipa hína peẽ Israelgua uvei pende reko joja'ýva? 30 Che pombojovake pene rembiapokue ojerureháicha. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha. 31 Pya'éke peheja pende reko vai, ha pembopyahu pende py'a ha pene ágã. Mba'ére piko remano mante vaerã, Israel, 32 ko che ndaipotáiva omano avave? Pejei ivaívagui ha peikovéta. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha.

Ezekiel 19

1 Nde, kuimba'e, emoñe'ẽ ko purahéi ñembyasy mburuvicha kuéra rehegua: 2 Nde sy vaekue león kuña león apytépe oikóva, hupaguã ojapo ijapytépe kuéra ha upépe omongakuaa imemby. 3 Peteĩre oñangareko porãve okakuaapa peve. Oipehe'ã kuaa hembi'urã ha ho'u umi yvypórape. 4 Tetã nguéra ohendu oimeha ha oity hikuái ñuháme, ty'aire ombotyryryr chupe ha ogueraha Egíptope. 5 Upe león kuña ohechávo ijeroviahá oñehundiha, ojapyhy pe ambue imemby ha oñangareko hese okakuaapa peve. 6 Tuicha ha imbarete ríre oiko umi león apytépe, Oipehe'ã kuaa avei hembi'urã ha ho'u umi yvypórape. 7 Sarambi ojapo mburuvicha rógape ha umi táva guasu oheja yvýre; Upe ikororõnguẽ omboryryi opa yvypóra yvy ári guápe. 8 Aipo ramo opu'ã hese umi tetã jereregua; omoĩ chupe ñuhã ha oity ipype. 9 Ty'áime oguerotyryryr ha omboty yvyra jerépe ha ogueraha mburuvicha guasu Babilonia guápe, upépe oheja anive haguã oñehendu okororõ ramo umi yvyty Israel guápe. 10 Nde sy ha'ete vaekue parral oñeñotýva y rembe'ýpe, okakuaa porã ha hi'a hetáva hi'y hetágui. 11 Hakã imbarete ha iyy ha ojejapo chugui pokoka mburuvicha guasúpe guarã, ko'ẽre opu'ã ha arai peve oguahẽ. Mombyrýgui ojekuaa hogue heta ha iyyvatégui. 12 Ha ojehapo'o pochýpe, ha yvýre ojejapete. Kuarahy resẽ guíogua yvytu ombopíru, ha ho'apa hi'a, hakã mbarete ipíru ha ojeity tatápe. 13 Ko'ágã oñeñotý yvy ojeiko'ýháme, yvy ojekapávape, oĩ'ýháme y, 14 Umi hakãgui osẽ tata ohapypáva hoky ha hi'a, ha ndopyta véima hakã imbaretéva oiko haguã chugui pokoka mburuvicha guasúpe guarã. (Kóva ha'e purahéi ñembyasy, ha purahéi ñembyasyicha ojeporu vaerã.)

Ezekiel 20

1 Upe ára 10, mes 5, año 7, oĩ myakãhára* Israel guáva oúva che rendápe ha uguapy joa che renondépe oporandu haguã Ñandejárape. 2 Ñandejára he'i chéve: 3 Nde kuimba'e, eñe'ẽ umi myakãhára Israelgua ndive ha ere chupe kuéra: Peju piko peporandúvo chéve? Che, opa mba'e Jára, che rekovére ha'e ndaheja mo'ãiha peporandu chéve. 4 Nde, kuimba'e, iporãve rembojovake chupe kuéra nde, ha ehechauka chupe kuéra umi mba'e vaieta túva kuéra ojapo vaekue. 5 Ere chupe kuéra: Ñandejára he'i: Aiporavo ramo guare Israélpe ame'ẽ vaekue che ñe'ẽ mayma iñemoñarépe ha añeñanduka chupe kuéra Egíptope. Che ame'ẽ chupe kuéra che ñe'ẽ: che ha'e Tupã, pende Jára. 6 Upe ára upévape ame'ẽ vaekue che ñe'ẽ anohétaha Egíptogui ha araha haguã chupe kuéra pe yvýpe che aiporavo vaekue chupe kuéra guarã, peteĩ yvy, kamby ha eíra osyryhápe ýicha, yvy iporãvéva opa yvýgui! 7 Ha opavavépe ha'e ojeheja haguã umi itupã gua'úgui, anítei oñemongy'a umi Egipto pegua ta'ãnga reíre, chégui hína Tupã Ijára. 8 Ha'e kuéra katu opu'ã che rehe ha na che renduséi, ndojehejái itupã gua'u kuérargui ha ndohejái umi ta'ãnga rei Egipto pegua. Che ajepy'a mongeta aity haguã che pochy hi'ári kuéra ha ainupã haguã oĩ aja Egíptope che py'a guapy peve. 9 Ha ajapo umi ajapo vaekue aheja porã haguã che rera, apyta vai'ý haguã umi tetã oikoha hikuái renondépe, umi tetã umíva rovake ame'ẽ vaekue che ñe'ẽ anohétaha chupe kuéra Egíptogui. 10 Anohẽ chupe kuéra Egíptogui ha araha umi yvy ojeiko'ýháme: 11 upépe aikuaauka chupe kuéra che rembiapoukapy, omoingovéva umi ojapóvape. 12 Amoĩ avei chupe kuéra umi ára ojepyту'uha peteĩ techaukaha ramo chéve ha chupe kuéra guarã, imandu'a haguã che, opa mba'e Jára, amboyke hague chupe kuéra che mba'erã. 13 Ha opu'ã che rehe hikuái pe yvy ojeiko'ýháme ha ndojapói umi tembiapoukapy amoĩ vaekue, ojahéi uvei umíva, omoingovéva ojapóvape, ha omongy'a umi ára ojepyту'uha. Upérõ ajepy'a mongeta, aity haguã hi'ári kuéra che pochykue ha ahundi chupe kuéra upe yvy ojeiko'ýháme. 14 Aheja porã haguã che rera ndajapói, apyta vai'ý haguã umi tetã renondépe, ohecha vaekue mba'éichapa anohẽ ra'e chupe kuéra Egíptogui. 15 Upe yvy ojeiko'ýháme avei ame'ẽ che ñe'ẽ ndaheja mo'ãiha oike upe tetã ame'ẽ vaekuẽpe chupe kuéra, opavavégui iporãvéva, kamby ha eíra osyryhápe ýicha, 16 ojahéi haguere che rembiapoukapýre, ndojapói haguere umi tembiapoukapy amoĩ vaekue ha amongy'a umi ára ojepyту'uha, ipy'a kuéra oho

haguére umi ta'ānga rei rapykuéri. 17 Upéicharõ jepe, aiporiahurereko ha nahundíri chupe kuéra upe yvy ojeiko'ỹháme. 18 Upérõ ha'e ita'ýra kuérape ani haguã ojapo túva kuéra he'íva, ani oñemongy'a ita'ānga rei kuéra reheve. 19 Ha'e chupe kuéra: che ha'e Tupã, pende Jára. Pejapo katuetéke che rembiapoukapy ha rembipota 20 ha perekóke imarangatúva ramo, umi ára ojepyту'uha, taha'e techaukaha chéve ha peẽme guarã, upéicharõ peikuaáne cheha Tupã, pende Jára. 21 Iñemoñare kuéra avei opu'ã che rehe. Omboyke che rembiapoukapy ha ndojapói che rembipota omoingovéva umi ojaopóvape, ha omomarã umi ára ojepyту'uha. Upérõ ha'e vaekue aitytaha hi'ári kuéra che pochy ha ahunditaha upe yvy ojeiko'ỹháme, che py'a guapy haguã, 22 ha ajejoko aheja porã haguã che réra ha ani haguã apyta vai umi tetã renondépe, ohecha vaekue anohẽ hague chupe kuéra Egíptogui. 23 Upe yvy ojeiko'ỹháme ha'e vaekue amosarambitaha chupe kuéra opa tetã ko yvy ári guáre, 24 ndojapói haguére che rembiapoukapy omboyke che rembipota, omomarã umi ára ojepyту'uha ha omomba'e guasu haguére umi ta'ānga rei itúva kuéraicha avei. 25 Upévare amoí chupe kuéra ijapopyrã ivaíva ha ikatu'ỹva ome'ẽ jeikove. 26 Aheja oñemongy'a oguerahávo ime'ẽmby umi ta'ānga reípe, ha omombóvo tatápe ta'ýra kuéra ypykue. Upéva ajapo henyhẽ haguã kyhyjégui, ha ohecha kuaa cheha opa mba'e Jára 27 Nde, kuimba'e, ere Israel guápe: Ñandejára he'i: Pende ru avei che mbopochy, ojei che hegui. 28 Pomoinge ramo guare pe yvýpe ha'e vaekue ame'ẽtaha peẽme, pehechávo peteĩ ijyvateha*f** téra peteĩ yvyra hogue hetáva, pejapóma pene mymba juka, pene mba'e kuave'ẽ, peikuave'ẽma mba'e ryakuã porã ha pene kaguy. 29 Che aporandu peẽme: Mba'eichagua yvateha piko upe peẽ pehoha? Ha oñembohéra ijyvateha ko'agãite peve. 30 Upévare, ere Israel guápe: Ñandejára he'i: Mba'ére piko peẽ peñemongy'a pende ru kuéra ypykuéicha? Mba'ére piko pe che mboyke pemomba'e guasúvo umi ta'ānga rei? 31 Peikuave'ẽ ramo ha pe hapy tatápe pende ra'y kuéra, peẽ peñemongy'a umi ta'ānga rei reheve. Ha péicha piko peẽ, Israelgua, peporanduse chéve? Che, opa mba'e Jára, ha'e che rekovére, ndaheja mo'ãiha peporandu chéve. 32 Oike pene akãme peikóvo ambue kuéra tetã ko yvy ári guáicha, pemomba'e guasu yvyra ha ita, ha ndaupéicha mo'ãi. 33 Che opa mba'e Jára, ha'e che rekovére, pochy ha pyapy mbaretépe poguererotaha che poguýpe. 34 Che pombyatýta opa tetã apytégui, aipysóvo che pokatu pyapy mbarete ha pochyépe, 35-36 Pogueraháta yvy ojeiko'ỹháme ha upépe pombojovakéta, ambojovake haguéicha pende ru kuéra ypykuépe Egípto pegua yvy ojeiko'ỹháme. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 37 Che ajepovyvýta pende rehe, peteĩ ovecha rerekua oipapaháicha ijovecha kuéra, ha pojopýta pejapo haguã che ñe'ẽ me'ẽ. 38 Aipe'áta pende apytégui umi che rehe oñemoíva ha ojei vaekue che hegui poguenohẽta pe tetã mombyry ko'ágã peikohágui, ndapeike mo'ãi jepe Israel yvýpe. Upérõ pehecha kuaáne cheha opa mba'e Jára. 39 Israelgua maymáva, Ñandejára he'i: Tapeho pemomorã pene ta'ānga rei! Upéinte pehendúne che ñe'ẽ ha napemongy'avéi chéne che réra marangatu, pemba'e kuave'ẽvo ta'ānga reípe. 40 Israelgua maymáva che momba'e guasúne che yvyty marangatu Israelpe guápe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. Upépe pemoguahẽne vy'ápe, upépe arohorýne pene mba'e kuave'ẽ, peru chéve pende koga'a tenondere ha opa mba'e peme'ẽ vaerã chéve. 41 Pombyatývo umi tetãgui ko'ágã pene sarambiha rupi ha ahechauka che marangatuha pende apytépe tetã nguéra renondépe, upépe ae pomoguahẽne peẽme mba'e ryakuã porãicha. 42 Ha pomoiingévo Israelpe, yvy ame'ẽ hague che ñe'ẽ ame'ẽtaha pende ru kuéra ypykuépe, upépe pehecha kuaáta cheha opa mba'e Jára. 43 Upépe pene mandu'áne opa mba'e vaígui peñemongy'a hague ha pejeguarúne pende jehegui pene rembiapo vaikuére 44 Peẽ Israelgua, che réra rehehápe ajapóta pende rehe iporáva pene rembiapo vai ramo jepe, ha upérõ pehecha kuaáne cheha pende Jára. Che, opa mba'e Jára upéicha ha'e.

Ezekiel 21

1 Ñandejára he'i chéve: 2 “Nde, kuimba'e, ejere yvývo gotyo ha emondo upe gotyo ne ñe'ẽ: Emomrandu che rérape upe ka'aguýpe, oíva yvývo gotyo, 3 ha ere chupe: Ñandejára he'i: Che ambojáta nde rehe peteĩ tata ohapypátava opa nde yvyra, hokýva ha ipirúva, ko tata kóva ndogue mo'ãi ha ohapýta opa mba'e nde pype oíva, yvate gotyo guive yvývo peve, 4 ha mayma yvypóra ohecháta, che, opa mba'e Jára, ambojepota hague, ha upe tata ndogue mo'ãi.” 5 Che ha'e chupe iñe'ẽ: “Anína, che Jára, opavave niko he'íma voi che rehe che ñe'ẽ reiha.” 6 Ñandejára he'i chéve: 7 “Nde, kuimba'e, ejere Jerusalén gotyo ha emondo ne ñe'ẽ tupaóre. Che rérape emomrandu Israel guápe 8 ha ere chupe: Che apu'ã nde rehe. Anohẽta che kyse puku ajuka haguã peteícha, heko jojávape ha hembiapo vaívape, 9 Ajukáta peteícha

heko jojávape ha hembiapo vaívape yvate gotyo guive yvývo peve. 10 Ha opavave oikuaáne che, opa mba'e Jára, anohẽ hague che kyse puku ha nañongatu mo'ãiha. 11 Ha nde, kuimba'e, ejahe'o soro nde py'aite guive opavave renondépe. 12 Ha peichahágui oñeporandu ramo ndéve mba'érepa ne rasẽ, ere chupe kuéra reñemomandu hague oimeha peteĩ mba'e oiko potaitéva hína ha opa yvypóra ipy'a kangypataha, oitytaha ijyva, avave ndaipy'a guasu mo'ãiha, ha maymávape oryrytaha henypy'ã kyhyjégui. Oguahẽma ára, oikótama hína. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha" 13 Ñandejára he'i chéve: 14 "Emomandu che rerape nde, kuimba'e, ha ere, che, opa mba'e Jára ha'e hague ndéve ere haguã: Peteĩ kyse puku hãimbe ha overa hendy. 15 Hãimbe oporojuka haguã, ha overa hendy ára tirícha. 16 Oñehãimbe'e ojeporu haguã, hãimbe ha overa hendy oporojukátava pópe guarã. 17 Nde, kuimba'e, esapukái, ne rasẽ, upe kyse puku oĩ ojuka haguã che retãgua maymáva ha mburuvicha kuéra Israel guápe, ojehejáva omano haguã che retãgua ndive. Ejepyti'a mbotáke ñembyasygui, 18 aipy'a ra'ãgui che retã guápe." Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha. 19 "Nde, kuimba'e, eñe'ẽ che rerape, emyakã raku upe kyse pukúpe toporokytĩ jo'a-jo'a pochypópe. Upéva kyse puku oporojuka haguã, kyse puku oporojukapáva, opa yvypóra ári oiméva opa rupi. 20 Ha'e pene mongyhyjepáta, hetaitereípe ojukáta, opa ógape amoĩ upe kyse puku oporojukapáva. Upéva kyse puku overa hendýva, hãimbéva oporojuka haguã. 21 Ne rãimbe roipota, akatúape ha asúpe, tereikytĩ ápe ha pépe! 22 Che avei amyakã rakúta che py'a guapy peve." che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha. 23 Tupã he'i chéve: 24 "Nde, kuimba'e, ejapo mokõi tape, mburuvicha guasu Babilonia pegua ohasa haguã ikyse puku reheve. Mokõive osẽ vaerã peteĩ tetãgui ha umi oñepyrũhápe remoĩ vaerã peteĩ mba'e rechaukaha he'íva mba'e távapepa oho. 25 Rejapo vaerã peteĩva umi tape ohasa haguã mburuvicha guasu ikyse puku reheve, oguahẽ haguã Rabápe, amoníta kuéra táva ha Jerusalén, óga mbaretépe oñembojeréva. 26 Mburuvicha guasu Babilonia pegua oñemoĩ umi mokõi tape oñepyrũhápe ha oity po'a oikuaa haguã mba'e tapérepa ohóta: ohecha hu'yre, oporandu itupã gua'u kuérape, oipyguara tymba py'akue. 27 Ipo akatúape osẽ chupe hu'y ohechaukáva Jerusalén, ha he'ise, ojeity vaerãha hi'ári opa mba'e ho'a haguã hese reheve ha he'i ojeporojukapa guasu haguã, ayvu guasúpe, ojeity haguã okẽ nguéra, ojejapo haguã tape yvate ojejapyhara haguã ikorapy yvate ha oñemongorapaite haguã. 28 Jerusalengua kuéra katu oimo'ãta kóva marandu reinteha, umi ñe'ẽ ñome'ẽ ojapo vaekuere. Añetehápe katu, upéva omombe'u hína hembiapo vai kuéra, ha omomandu hína Jerusalén ho'ataha. 29 Upévare che, opa mba'e Jára, ha'e: Pene rembiapo vaikue ha pende porojukakue ojekuaa porãiterei, opa pene rembiapo vaikue ojekuaapa. Upévare pe'áta. 30 Ha ndéve, mburuvicha guasu Israelgua, porojukahára reko aña, oguahẽma ára reñenupã haguã ipahávo. 31 Che, opa mba'e Jára, ha'e: Ojepe'áta nde hegui jeguaka ne akã rehegua ha opa mba'e iñambuéta: oguahẽta yvate pe yvýpe oíva ha ho'áta yvýpe yvate oíva! 32 Opa mba'e ohejáta yvýre ñembyaikuepa. Ha upéva oikóta ou vove ku, che ha'égui chupe, omoítava teko joja." 33 "Nde, kuimba'e, emomandu che rerape ha ere, kóicha he'i Ñandejára umi amonítape ijuru guasúre Israel rehe; kyse guasu ojehekýima, hãimbe ha overa hendy, oporojuka haguã, overa hendy ára tirícha. 34 Umi mba'e pehecháva, gua'unte ha umi marandu pejapóva katu japu rei. Kyse puku ho'áta heko añáva ha porojukahára ajúrare. Oguahẽma ára peñenupã haguã ipahávo. 35 Pende kyse puku pemoinge jey hyrúpe! Che pombojovakéta upe yvy peiko ypy haguépe, 36 ha aityta nde rehe che pochy tata rendy tuichapa jepe vaicha pohejáta umi heko añáva ha oporohundipáva pópe. 37 Pejehapýta, peñehundipáta; pende ruguy osyrýta pene tetã teépe ha avave naĩmandu'a mo'ávái pende rehe." Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha.

Ezekiel 22

1 Ñandejára he'i chéve: 2 "Nde, kuimba'e, eréta mba'épa ojejapóta pe táva hembiapo vaívare. Reikuaaukáta chupe opa mba'e vai ojapo vaekue. 3 Ha eréta chupe: 'Ñandejára he'i: Nde táva, rejukáva nde pypegua kuérape ha rejapóva ta'ãnga rei reñemongy'a haguã, oguahẽtama hína ndéve nde ára! 4 Umi jejukaíta rejapo vaekue rehe repyta vai, ha umi ta'ãnga rei remopu'ã vaekuere reñemongy'a, remoaguĩ nde ára ha remoguahẽ nde ára paha. Upévare che ahejáta nde ja'o tetãgua maymávape ha opa tetã oñembohory nde rehe. 5 Umi aguĩ oíva ha umi mombyrygua oñembohoryta nde rehe, nde, táva ne rerakuã mombyryva remomba'e guasu haguere ta'ãnga rei ha nde reko sarambikuere. 6 Upépe mburuvicha kuéra Israelgua oiporu ipokatu oporojuka ha ojapo haguã opaichagua ivaíva. 7 Nomomba'ei itúva ha isýpe, oguereko vai tetã ambue guápe ha ohuguy'o tyre'yme ha umi imenave'yvape. 8

Ndojapói mba'eve ramo umi che mba'e marangatu ha umi ára ojepyty'uha. 9 Ijapu rupi, oĩ heta ojuka reíva hapichápe, oĩ ohóva oje'uhápe umi mba'e oñekuave'ëva ta'anga rei kuérape, ha ojapo heta mba'e vai. 10 Oĩ oñenóva itúva rembireko ndive térã orãirõva kuña imba'asy guejy jave. 11 Oĩ oñenóva hapicha rembireko ndive, térã ta'yra rembireko ndive, térã orãirõ itúva rajýpe. 12 Oĩ oñekuave'ëva hepýre oporojuka haguã. Oĩ viru oiporuka haguã hetaiterei ojeruréva, mbaretépe oporohuguy'óva ha hesarái che hegui. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 13 Ché che pochy eterei hína reikóre reporojopy ha reporojuka. 14 Ani reimo'átei ikatutaha che mbohováí ajapóvo pe ajapo vaerã nde rehe. Che, opa mba'e Jára, ha'e ha ajapóta pe ha'e vaekue: 15 Romyasãita opa rupi, romosarambíta opa tetãre ha romopotĩta opa reñemongy'a haguégui, 16 che reja vaíta tetã nguéra renondépe, ha rehecha kuaáta cheha opa mba'e Jára.'" 17 Ñandejára he'i chéve: 18 "Nde, kuimba'e, Israel chéve guarã pe hevorakue opytáva, tatápe oñemboyku rire kóvre, estáño, fiérro, plómo térã pláta. 19 Upévore che, opa mba'e Jára, ha'e: Pende hegui oiko hevorakue, ha che pombyatýta Jerusalén mbytépe. 20 Pe pláta, kóvre, fiérro, plómo ha estáño ojeityháicha tatápe ha ojehatapyña hese hyku haguã, upéicha che, che pochy rendýpe, pombyatýta ha pombohykúta. 21 Upéicha, ahapypáta che pochy rata, ha pombyatýta pomboyku haguã Jerusalén mbytépe. 22 Oñemboykuháicha tatápe pláta, upéicha peñemboykúta peẽ Jerusalén mbytépe, ha upéicharõ pehecha kuaáne che, opa mba'e Jára, aity hague pende ári che pochy rendy." 23 Ñandejára he'i chéve: 24 "Nde, kuimba'e, ere Israel guápe: 'Nde peteĩ tetã nde reko vaígui repytáva ama'ýre ha y'ýre, 25 peteĩ tetã oguerékóva león chagua mburuvicha okororõva ha oporohe'ãmbáva, ho'úva yvypórape hetãme voi, omondapáva opavavépe ha ohejáva heta kuñáme imena'ýre. 26 Nde pa'i kuéra omomarã che rembiapoukapy ha omongy'a umi chéve guarã oñemboykéva, nomoambuéi ojuehegui pe imarangatúva, ha imarangatu'ýva, ha nombo'ei ave ohecha kuaa haguã ipotíva*f** ha ipotí'ýva. Ndohecha kuaái umi ára ojepyty'uha ha na che momba'e guasúi. 27 Mburuvicha kuéra ko tetã megua, jaguaretéicha oporohe'ãmba, oñohẽ tuguy, ha oporojuka ha oporomondapa haguã. 28 Umi maranduhára*f** oñomi ko'ã mba'e, ogyke oñemomorotĩ ramo guáicha, he'i omba'e rechaha ha ohenduka marandu, upe rire ojehecháva gua'unteha, he'i oñe'ẽha che rérape ha, añetehápe, che na ñe'ẽi. 29 Poguasú kuéra oporojopy ha oporomonda, ohuguy'o imboriahúva ha oikotevẽvape, ha ojopy vai mombyrygua ndive. 30 Che aheka vaekue oimépa omba'apóva tetã rehehápe ha oñembo'ëva chéve ani haguã pohundi, ha ndajuhúi. 31 Upévore poinupã ha pohundi che pochy ratápe, omyengoviávo peẽme pende reko vaikuére.'" Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e.

Ezekiel 23

1 Ñandejára he'i chéve: 2 "Nde, kuimba'e, oiko vaekue peteĩ jey mokõi kuña, mokõivéva peteĩ sy memby. 3 Imitã guive ko'ã kuña oñeme'ẽ teko vaípe: Egíptope oheja ojepoko ipyti'áre ha naimitã kuñavéi. 4 Pe ijypykue héra Oholá (Samaría réra peguáva), ha ikypy'y Oholibá (Jerusalén réra peguáva). Che amenda hese kuéra ha che ra'y ha che rajy chugui kuéra. 5 Oholá che myengovia ha iñakã raku ñorãirõhára asírio kuérare, 6 mburuvicha ha tetã sãmyhyhára ijao pytáva meme, imitã ha iporã joáva, ikatupyryva kavaju ári. 7 Oholá oñeme'ẽ teko vaípe asírio iporavo pyréva ndive, ha iñakã vaígui hese kuéra oñemongy'a ita'anga rei kuéra reheve. 8 Oĩ guive Egíptope oiko chugui kuña reko vai ha upéva ndoheja véima. Imitã guive heta vaekue umi oñenóva hendive, naimitã kuñavéi ha oiko chugui kuña reko vai. 9 Upévore aheja umi hendive oiko vaekue pópe, umi asírio, ha'e iñakã rakuha, 10 ha ha'e kuéra omboi chupe opívo, upéi oipe'a chugui imemby kuéra ha ojuka hikuái kyse pukúpe, oiko hese upe oje'e vaekue oikotaha. Ha upe mba'e herakuã mombyry vaekue kuña kuéra apytépe. 11 Ikypy'y Oholibá ohechárõ jepe upéva, oñeme'ẽ avei teko vaípe ha icy'avévape katu, tykéragui hetaitewe ndive oiko 12 Ha'e avei iñakã raku umi asíriore, mburuvicha ha tetã sãmyhyha, ñorãirõhára oñemonde poráva, imitã ha iporã poráva, kavaju ári ikatupyryva. 13 Ahecha kuaa ha'e ave oñemongy'a hague ha oho hague tykéra rembiapo vai rapykuéri. 14 Oho mombyryve katu upe heko vaípe: ohecha umi ogyke rehe umi Babiloniagua ra'anga, ojejapo vaekue pytãme, 15 iñemondéhare ojekuaa mburuvicha memeha, iku'a jokuaha jejopy porã, ha iñakã rehegua tuichaicha reheve. 16 Ohechávo ko'ã Babilonia guápe, iñakã raku hese kuéra ha omondo ñe'ẽ rerahahára Babilóniape, 17 ha umi Babiloniagua ou, oñeno hendive ha omongy'a chupe heko vaikuépe. Oñemongy'a ikatuve'ýha peve ha ipahápe ojeguaru chugui kuéra. 18 Upéi

ojekuaauka kuña reko vai ramo ha oimeraëvape ojehechauka opívo. Upémarõ ajeguaru chugui, ajeguaru haguéicha tykéragui. 19 Ha'e katu oñeme'ë-me'ëve teko vaípe, imandu'ávo imitãrõ guarére Egíptope, ha oñeme'ë teko vaípe. 20 Ha iñakã vai umi Egíptogua hendive oñenóvare, oĩ jave kuña ndive ojoguáva vúrro ha kavajúpe. 21 Nde, Oholibá, rehechaga'u nde reko vaikue ne mitãkuñáme guare, Egíptogua ojavyky ramo nde pyti'a. 22 Upévore che, opa mba'e Jára, ha'e: Opa guio amopu'ãta nde rehe umi oñeno vaekue ne ndive ha ko'ágã ne mbojegarúva. 23 Umi Babiloniagua ha umi Caldea guápe, umi Pecod, Soa ha Coa guápe, ha umíva ndive opa asírio kuérape, umíva mitãrusu porã-porã, mburuvicha, tetã sãmbyhyha, oñorãirõva ruvicha, ñorãirõhára ha kavaju arigua. 24 Oúta nde ári hetaiterei kárro arigua ha ñorãirõha atýra reheve, ne mbojeréta opa guio, pyti'a mo'ãha ha akã mo'ãha reheve, ha che ahejáta ipópe kuéra ne mbojovake, ha ha'e kuéra he'íta mba'épa oikóta nde rehe. 25 Che aitýta nde rehe che pochy rata, ha ha'e kuéra iñañáta ne ndive; oikytíta ne tĩ ha ne nambi, ha umi opytáva hekove ojupakáta kyse pukúpe. Oipe'áta nde hegui ne memby kuéra ha ipahávo tatápe nde kusuguéta. 26 Ne mboíta ha oñemomba'epáta nde jeguaka kuérare. 27 Péicha ambopaháta pe teko vai reñeme'ë hague Egíptope, ha nde rehecha mo'ã véima umi Egípto guápe, na ne mandu'a mo'ã véima hese kuéra. 28 Che, opa mba'e Jára kóicha ha'e: Ahejáta re'a umi tetã nde a'e'ýha ha rejeguaruha poguýpe. 29 Ha'e kuéra ndaija'e mo'ãi nde rehe, oñemomba'éta opa rembyaty vaekuére ha nde rejáta opívo, pe nde rete reity vaekue teko vaípe opytáta opívo. Reiko haguére ne akãre ha nde reko vaikue rupi, 30 reiko ko'ágã reikoháicha, reñeme'ë teko vaípe umi tetã ndive ha reñemongy'a remomba'e guasúvo ita'ãnga rei kuéra. 31 Reho haguére nde ryke rapykuéri, ha'ukáta ndéve pe chupe ha'uka vaekue avei. 32 Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e: nde ryke hoy'u haguéicha rey'úta nde, peteĩ mbayru tuicháva ha ipyrusúvape, henyhëva ñembohory ha jejahéigui. 33 Repytáta ka'u ha ñembyasýpe, tapere ha ñehundi niko pe nde ryke Samaría hoy'uha. 34 Huguare jepeve remboy'úta, ne rãime rejokopáta ha ijekakuépe remondyryrýta nde pyti'a." Che, opa mba'e Jára, añe'ëma! 35 Upévore che, opa mba'e Jára, ha'e: "Nde resarái rupi che hegui ha reme'ë chéve nde atukupe, reñenupã mante vaerã, reiko haguére ne akãre ha nde reko vaikuére". 36 Ñandejára he'i chéve: "Ha nde, kuimba'e, ere mba'épa oikóta Oholá ha Oholibá rehe, ehova api chupe kuéra hembiaapo vaikuére. 37 Ha'e kuéra ojere che hegui ha ipo kuéra henyhë tuguýgui. Ojere che hegui omomba'e guasúvo ita'ãnga rei kuéra ha, ombojeroviávo umívape, kuéra oity tatápe imemby kuéra, umi mitã ha'e kuéra oguereko vaekue che hegui. 38 Hi'ári, ojapo che rehe ko'ã mba'e: peteĩ araitépe omongy'a hikuái che róga marangatu ha omomarã umi ára ojepyту'uha. 39 Ha upe ára omombo hague tatápe imemby kuéra omomba'e guasúvo ta'ãnga rei, ou omomarãvo che tupao. 40 Omondo hikuái ogueru vaerã kuimba'e mombyrýgui, ha umíva ou. Ha'e kuéra katu ojahu, omoporã hesa kuéra ha omoĩ ijehe jeguaka oha'arõvo umi kuimba'épe; 41 Oguapy hikuái peteĩ tupa ne porãvape, mesa henyhëma tembi'úgui, ha upépe omoĩ hikuái insiënso ha ñandyry chéve guarã oñemboykéva. 42 Okápe oñehendu heta ijayvúva ha ojoguerohory joáva; umíva apytépe oĩ kuimba'éta oúva yvy ojeiko'ýhágui, ohayhúva kuña kuérape ha omoíva hese kuéra pyapy mbojeguaha ha akã rehegua iporã poráva. 43 Che ha'e che jupe: Ko'ágã oiporúta hikuái umi kuña reko vaípe ikuepámava heko vai hague. Hi'arietegua hendive kuéra voi! 44 Ou hikuái Oholá ha Oholibá rendápe, iñakãre oikóva, ojejuháicha kuña reko vai rendápe. 45 Kuimba'e imarangatúva he'íta mba'épa ojejapo vaerã hese kuéra heko vaikuére ha oporojuka haguére. Omyakã ratĩ iménape ha ipo kuéra henyhë tuguýgui." 46 Ñandejára he'i péicha: "Maymáva topu'ã hese kuéra, toñemboharái hese kuéra ha tomondapa, 47 tavagua maymáva tojuka chupe kuéra itápe ha kyse pukúpe, toñakã'o imemby kuña ha imemby kuimba'e kuéra ha tohapy hoga kuéra. 48 Che ambopaháta upe tetãgui teko ky'a. Upéicha opa kuña oikuaáne ha ndohói chéne heko ky'a rapykuéri. 49 Umi mokõi kuña katu oñenupáta omomba'e guasu haguére ta'ãnga reípe ha heko ky'akuére. Ha péicha peikuaáta cheha opa mba'e Jára."

Ezekiel 24

1 Ára 10, mes 10, año 9 ramo, Ñandejára he'i chéve: 2 Nde, kuimba'e, ehai ko ára, ehai, ko arape Babilonia ruvicha guasu ojeity Jerusalén rehe. 3 Ha emoñe'ë ko ñe'ë poty oheko mbo'e vaerãko tetã opu'ávape. Ere chupe che rérape: Emoĩ y reheve peteĩ japepo tatápe, 4 eity pype so'o, ipokue ha sakarõ iporãvéva. 5 Eru ovecha iporãvéva, ejuka ha ejatapy iguýpe topupu porã, ogy haguã ikãngue jepeve. 6 Upévore Ñandejára he'i: Tojerereko upe táva oporojukáva! Ha'ete ku japepo

tujakue ojepe'o ha iku'ipáva ohóvo. Enohẽ peteĩ-teĩ umi so'o pehẽngue, reheja peve nandi. 7 Tuguy oñeñohẽ vaekue pe távape noñeñohẽi yvýpe ojaho'i haguã yvytĩmbo, ita ári uvei oñeñohẽ. 8 Ha upépe ahejáta ikatu'ỹ haguãicha ojejaho'i, ha amyengovia chupe kuéra tuguy oñohẽ vaekue. 9 Upévare Ñandejára he'i: "Tojerereko upe táva oporojukáva! Che voi ajapóta peteĩ tata guasu. 10 Ha nde eru heta jepe'a, embojepota tata ha embopupu pe so'o, hypa peve ha okaipa umi kãnguekue, 11 Upéi emboguejy tata ári pe japepo nandi pytã asy peve ha opyta ipotĩ iky'akuégui! 12 Opáichavo iky'a etereígui, tatápe jepe naipotĩ véima." 13 Jerusalén, che romopotĩse vaekue nde ky'akuégui, ha nderehejái romopotĩ. Ne potĩta, aity rire nde rehe che pochy mante. 14 Che, opa mba'e Jára, ha'e upeichaha ha upéicha oikóta. Cheté voi ajapóta, ha na pyrũ mo'ãi che ñe'ẽre, ndoroiporiahurereko mo'ãi ha ndajevy mo'ãi ha'e vaekuégui. Roinupãta ojerureháicha nde reko vai rehe ha ne rembiapo vaikuére. Che, opa mba'e Jára upéicha ha'e. 15 Ñandejára he'i chéve: 16 Nde kuimba'e, aipe'áta nde hegui pya'e ha voi, pe nde rehayhuvéva. Ha ani reñembyasy ha ne rasẽ, ha reñohẽ nde resay. 17 Eñembyasy kirirĩháme ha ani reñemboao hũ, ojejapoháicha omanóvare. Ani reiko akã nandi ha pynandi. Ani remo'ã nde rova rehechaukávo reñembyasyha, ha anítei re'u mbuja, oje'úva péicha jave. 18 Pyhareve aña'ẽ aína che rapicha kuéra ndive ha ka'aru omano che rembireko. Upe riregua ára oúvape, ajapo umi Tupã he'i vaekue chéve ajapo haguã. 19 Upépe umi tavagua he'i chéve: —Eremína oréve mba'épa he'ise pe rejapóva reína. 20 Che ha'e chupe kuéra: 21 —Ñandejára he'i chéve: Amomarãta che róga, peẽ pema'ẽseteha, pehayhu etéva pende jeroviaháva ha pene mombaretéva. Pende ra'y ha pende rajy peheja vaekue Jerusalénpe ojejukapáta. 22 Ha ere chupe kuéra: Peẽ pejapóta che ajapo haguéicha, napemo'ã kuaa mo'ãi pende rova pehechaukávo mba'e mbyasy, ha ndape'u mo'ãi upe mbuja oje'úva péicha jave. 23 Ndapeiko mo'ãi akãnandi ha py nandi. Napeñembyasy mo'ãi ha na pene rasẽ mo'ãi. Pene kangypáta pende reko añanguére peñemoíta pejahe'o joa oñondive. 24 Ezequiel, peẽme guarã peteĩ mba'e rechaukapýta, ha opa mba'e ha'e ojapo vaekue peẽ pejapóta. Ágã upéva oikóvo, pehecha kuaáta cheha opa mba'e Jára. 25 Aipe'áta umi Israel guágui pe tupao imombareteha, iporãnguére ovy'aiteha, ohechasetéva ha ohayhuetéva. Aipe'áta avei chugui ta'ýra ha tajýra kuéra. 26 Ha upe árape, pe ikatúva okañy oúta ne momarandu. 27 Upe árape na ne ñe'ẽngu mo'ávẽi ha ikatúta reñe'ẽ pe okañy vaekue ndive. Mba'e rechaukaháta nde táva guápe guarã ha upéicha ohecha kuaáta cheha opa mba'e Jára.

Ezekiel 25

1 Ñandejára he'i chéve: 2 Nde, kuimba'e, ejere umi amoníta gotyo ha emomarandu chupe kuéra che rerape. 3 Ere chupe kuéra tohendu Ñandejára ñe'ẽ: Peẽ peñembohory vaekue pehechávo oñemomarã che tupao, tetã Israel oñehundi ha Judagua kuéra ojererahapa tetã mombyrýpe. 4 Upévare che pome'ẽta umi tetã kuarahy resẽ gotyogua poguýpe, ha'e kuéra oñemomba'e haguã pende yvýre, omopu'ã haguã hóga kuéra. Ho'upáta pene remitýngue ha pene kamby. 5 Rabágui ajapóta kapi'ity kaméllo okaru haguã, ha Amóngui ñu ovechápe guarã. Upépe pehecha kuaáne cheha opa mba'e Jára. 6 Che, opa mba'e Jára, ha'e: Peẽ amoníta pejepopete ha pepopo vaekue vy'águi, ha peñembohory Israel rehe. 7 Upévare amopu'ãta che po poinupã haguã ha pome'ẽta umi tetãme oipe'apa haguã pende hegui opa perekóva. Poipe'áta yvypóra apytégui, pomokañyta tetã nguéra pa'ũgui, pohundi etéta. Upépe pehecha kuaáne cheha opa mba'e Jára. 8 Che, opa mba'e Jára, ha'e: Moab ha Seír he'i Judá opa tetãichanteha avei. 9 Upévare ambokuáta peteĩ hendápe ha ahejáta yvýre ipy guive iñakã meve umi táva iporávẽva: Bet-Jesimot, Baal-Meón ha Quiriataim. 10 Ahejáta umi tetã kuarahy resẽ gotyogua pópe ijoyvy, ajapo haguéicha amoníta kuérare, avave imandu'ave'ỹ haguãicha hese kuéra tetã nguéra apytépe. 11 Ajapóta Moab rehe pe ajapo vaerã, ha upévo ohecha kuaáne cheha opa mba'e Jára. 12 Che, opa mba'e Jára, ha'e: Edom oñemyengovia ñarõ iterei Judáre, ha tuicha oja'yvere che ndive. 13 Upévare, ha'e: Amopu'ãta che po ainupã haguã Edómpe ha ahundíta yvypóra ipypegua hymba kuéra reheve. Ahejáta hendaguépe tapere. Yvypóra omanóta kyse pukúpe táva Temán guive táva Dedán peve. 14 Añemyengoviáta Edom rehe che retã Israel rupi. Ha'e ojeitýta Edom rehe che pochy ha che pochy ojerureháicha. Upéicharõ ha'e ohecháta mba'éichapa amyengovia hembiapo vaekue. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha. 15 Che, opa mba'e Jára, ha'e: Umi filistéo oñemyengovia Israel rehe ojahéi vai etereívo hese. Ndaija'éigui hese ymaite guive ojeity hese ohundiete haguã. 16 Upévare che, opa mba'e Jára, ha'e: Amopu'ãta che po ainupã haguã filistéo kuérare; ahundíta umi

ceretéope ha ahundíta avei umi opytáva gueterípe yguasu rembe'ýpe. 17 Añemyengovia ñarõ etereíta hese kuéra, ainupáta ambo'ipa haguãicha. Ha ajapómarõ péicha, oikuaáta cheha opa mba'e Jára.

Ezekiel 26

1 Mes peteïha oñepyrürõ, año 11hápe, Ñandejára he'i chéve: 2 "Tiro opuka vaekue Jerusalén rehe, ha he'i: Umi okẽ oñeñemuha tetã nguéra ndive ho'a ojekapaite! Péina ágã cheháma! Che añemyenyhẽ mba'etágui, ha'e katu opyta yvýre! 3 Upévore che, opa mba'e Jára, ha'e: Tiro, ndacha'e mo'ãvéi nde rehe, ha ahejáta heta tetãme opu'ã nde rehe, opu'ãháicha yguasu, 4 oitypa umi nde tápia ha nde róga yvate kuéra. Yvytĩmbo jepe aitypeíta upégui, ha ahejáta hendaguépe ita perõ. 5 Yguasu mbytépe opytáta pyaha oñemoĩháicha ikã haguã, che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha, 6 Tírope omondapáta tetã nguéra, ha umi tetã oguerékóva ipoguýpe kyse pukúpe ojejukapáta. Upépe oikuaáne hikuái cheha opa mba'e Jára." 7 Che, opa mba'e Jára, ha'e: "Yvate gotyo guio amboúta Nabucodonosor, Babilonia ruvicha guasu imbaretéva, ojeity haguã Tírore. Oúta kárro, kavaju ha hi'arigua ha heta ñorãirõhára reheve. 8 Kyse pukúpe ohundipáta umi tetã oíva ipoguýpe, omopu'ãta ijerére korapy yvate ha ojejupíha ojeity haguã hese. 9 Kyse yvuku reheve ojeityta ikorapy yvate rehe ha hóga yvate kuéra omongu'ipáta. 10 Babilonia ruvicha guasu oikéta umi hokẽ rupi, ojeikeháicha umi táva guasúpe, mbaretépe ho'a vaekue. Hetaiterei ikavajúta ha pe yvytĩmbo Tírope omo'ãmbáta, umi ikorapy yvate oryryipáta kavaju ha kárro kuéra ryapukuépe, 11 umi ojeguatáhare kavaju kuéra opyrũmbáta, Yvypóra ojejukapáta kyse pukúpe, ha ho'apáta yvýre hóga mbarete kuéra. 12 Ohejáta mba'eve'ýre, omondapáta imba'e repy, oityta ikorapy yvate kuéra ha umi nde hóga guasu iporã porãva, ha amombopáta y guasúpe ita, yvyra ha ogakue guive. 13 Upéicha ambopaháta umi ipurahéi ryapu ha noñehendu mo'ãvéi umi hi'arpapu. 14 Ajapóta chugui peteï ita perõ oñemoĩha pyaha ikã haguã, ha nopu'ã mo'ã véima araka'eve." Che, opa mba'e Jára, añe'ẽma. 15 Che, opa mba'e Jára, ha'e Tírope: "Umi tetã yguasu pegua oryrýta ohendúvo nde je'a ryapu, umi ojekutupáva py'ambu ha ojejukáva pa'ũme. 16 Umi mburuvicha guasu yguasu pegua ogejýta oguapyhágui ha oipe'áta ijao kuéra ojeaguapáva ha okyhyjepa guasúgui oguapýta hikuái yvýpe, oryrýi osusũ ha oñemondyipáta nde rechávo. 17 Upérõ oje'ẽne ndéve guarã ko purahéi jahe'o: Mba'eichaite pevépa reñehundi, mba'eichaite pevépa reñapymi y guasúpe, nde, táva guasu ne rerakuã mombyrýva! Nde pypegua reheve, ne mbarete vaekue yguasu ári ha reporomongyhyje vaekue opa henda rupi! 18 Ko'ágã re'ámava, tetã nguéra yguasu pegua oryrýi kyhyjégui, ko'ágã reikopámava hese, umi tetã yguasu mbyte pegua oñemondyipáma." 19 Che, opa mba'e Jára, ha'égui kóicha: "Rohejáta yvýre, umi táva guasúicha, avave oiko'yha. Ahejáta nde aho'i yguasu, 20 ha tereñapymi oimehápe umi omano vaekue, oimehápe umi oikove vaekue yma. Roityta yvykua hypyvehápe, ku ñehundipave'y retãme ha reikóta umi omano vaekue apytépe. Ndaipóri mo'ã véima oikóva nde pype, ha nereñemopu'ã jey mo'ã véima ko yvy ojeikohápe. 21 Ajapóta nde hegui peteï mba'e nde vaíva ha ndereikove mo'ã véima. Rejehekáta ha araka'evéma nderejejuhu mo'ãvéi." Che, opa mba'e Jára, ha'e upeichaha.

Ezekiel 27

1 Ñandejára he'i chéve: 2 "Nde, kuimba'e, epurahéi ko purahéi jahe'o Tírore, 3 pe táva guasu oíva yguasu rembe'ýpe oñemúva heta tetã yguasu pegua ndive. Ere chupe, kóicha he'íha opa mba'e Jára: Nde, Tiro, eréva nde jehe ne porãha, 4 nde pu'aka ojepyso yguasu mbyte peve, nde apohare kuéra nde apo ygára iporãvévarõ. 5 Yvyra omoíva nde rehe kuri'y meme, ojequeru vaekue yvyty Senírgui, pe nde ýva puku, kuri'y Líbano peguarégui, 6 umi ne rrémo, rróble Basán peguare, nde ape ojejapo kuri'ygui Chíprepe guare, ha oñembojeguapáva. 7 Umi nde poyvi yvytu ombovúva ojejapo líno jegua Egítope guarégui, mombyrýgui ojehecháva, ha umi nde poyvi oñeñemo'ãha pytãũ ha pytáva katu, Chipre peguare avei. 8 Umi ne rrémo omongu'éva ou Sidón ha Arvádgui, umi ne myenonde katupyryva, kuimba'e nde pypegua voi. 9 Umi Guebalgua yvyráre omba'apo kuaáva ne myatyrõmante. Opaichagua ygára ha ipypegua kuéra oñemu ne ndive ne mba'e repýre. 10 Persia, Lidia ha Líbia pegua kuéra oiko ñorãirõhárõ ndéve guarã, ha omosãingóvo nde rehe hete mo'ãha ha iñakã mo'ãha ne mbojegua ha ne momimbipa. 11 Arvad pegua kuéra, ne ñorãirõha aty ndive, oimba nde jerére, ha umi nde róga yvatépe oĩ kuimba'éta Gamad pegua. Hete mo'ãha kuéra omosãingo pe nde rogykére, ha nde rechauka ne

porãve. 12 Ne mba'évagui Tarsis oñemu ne ndive ha na ne mba'e repy rekovia ome'ẽ ndéve pláta, fiérro, estáño ha plómo. 13 Grecia, Tubal ha Mésec oñemu ne ndive ha ohepyme'ẽ ndéve tembiguáipe ha tembiporu vrónsepe. 14 Umi Bet-Togarmá pegua ohepyme'ẽ ndéve kavaju ne rendarã ha mburika remomba'apo haguã. 15 Rodas pegua kuéra oñemu ne ndive. Reñemu heta tetã yguasú rupigua ndive, ohepyme'ẽva ndéve marfílpe ha yvyra ébanope. 16 Edom oñemu ne ndive hetágui ne mba'e repy ha ohepyme'ẽ ndéve ita vera hovýpe, poyví pytãme, ñembovyvy jeguápe, líno sýime, corál ha ita vera pytãme. 17 Upéicha avei oñemu ne ndive Judá ha Israel ha ohepyme'ẽ ndéve Minit peguare trígope, hi'upyrãme, eíra, ñandyry ha insiénsope. 18 Damasco ojogua nde hegui opaichagua mba'e repy ha ohepyme'ẽ ndéve Helbón peguare kaguype ha Sahar peguare ovecha raguépe. 19 Uzal guive ojeguero ndéve kaguy, fiérro oñemba'apo pyre, kanéla ha mba'e ryakuã porã, ne mba'e repy rekovia. 20 Dedán oñemu ne ndive umi oñekotevẽvare kavaju oñembyape haguã. 21 Arabia ha opa mburuvicha Quedar pegua ojogua nde hegui, ha ohepyme'ẽ ndéve ovecha ha kavarápe. 22 Umi oñemúva ne ndive Sabá ha Ramá pegua ohepyme'ẽ ndéve mba'e ryakuã iporãvẽvape, ita porã hepýva ha órope. 23 Ne ndive oñemu Harán, Cané, Edén ha umi ñemuhára Sabá peguáva, Asiria guáva, ha umi Media tuichakue peguáva, 24 rejogua chugui kuéra aorã iporã poráva, ahoja pytáva, oñembovyvy jeguáva, ipyaha pyre yvýre guaráva, ipara opáicha guáva ha tukumbo ojepoka hatãmyre. 25 Ygára guasu-guasú Tarsis pegua ou ojoapykuéri, oguerúvo ndéve mba'e repyeta. Nde vaekue ygára yguasú mbytépe guáicha, henyhẽva mba'e repy etágui. 26 Umi nde rrémo omongu'áva ne renohẽ yguasú rupi ha yvytu kuarahy resẽ guioqua ne pehe'ãmba yguasú mbytépe. 27 Ne mba'e repyeta, umi nde rrémo omongu'áva, umi ne myenondegára, umi ne myatyrõva ha umi ne moñemúva, umi oñorãirõva nde rehehápe ha opa nde pype omba'apóva, ohopáta yguasú ruguápe reñapymiha ára. 28 Umi nde rrémo omongu'áva sapukái omboryryipáta umi y rembe'y pegua. 29 Umi nde rrémo omongu'áva ojepoíta ijygára guasu kuéragui; ha umi myenondegára opóta chugui kuéra. 30 Osapukái hatãta ha nde rehe hasẽ soróta oitýta yvytĩmbo iñakãre ha tanimbúpe ojapajeréita. 31 Oñemyakã perõta hikuái, oñemondéta ao vosakuépe ha ojahe'o soróta ñembyasýgui. 32 He'íta hikuái nde rehe purahéi jahe'o: Máva piko oñembojojáta Tírore, táva guasu oĩ vaekue yguasú mbytépe? 33 Oguahẽ ramo y guasúgui ne mba'e repy kuéra rembovy'a vaekue heta tetãme, Opa mba'e rerekóva ha ne mba'e repyeta rupi remomba'e reta vaekue opa mburuvicha guasu ko yvy ári guápe. 34 Ko'ágã katu ñemboja'okuepa reime yguasú ruguápe. Umi nde pypegua kuéra ha ne mba'e repyeta oñapymi ne ndive hugua peve. 35 Umi tetã yguasú mbyte rupigua oñemondyipa nde rechávo, huvicha guasu kuéra katu hague pu'ãmba kyhyjégui ha hesa'yjupa. 36 Umi ñemuhára ambue tetã rupigua, Ijurujái nde rehe oiko haguére nde hegui mba'e kyhyjeha, ha reikopámagui hese opa árape guarã.

Ezekiel 28

1 Tupã ojere ha he'i chéve: 2 "Nde, kuimba'e, ere Tiro pegua mburuvicha guasúpe: Kóicha he'i Tupã: 'Nde py'apy henyhẽ jejapógui, ha reimo'ã ndeha Tupã oguapýva tupã nguéra apytépe ha ne mbojereha yguasú. Nde katu ndaha'etí tupã, yvypórante nde, reimo'áva ne arandu tupãicha. 3 Ne aranduve nga'u piko Daniélgui? Oime nga'u piko mba'e jekuua'ỹ ndereikuaáva? 4 Ne arandu ha nde katupyry rehe ae rehupyty mba'e reta, ne karameguã kuéra remyenyhẽ óro ha plátgui. 5 Nde katupyrygui mba'e ñemúme remboheta hetave rerekóva, ha ne mba'e reta ne mbojejapo. 6 Upévale Tupã he'i: Reimo'ãgui rerekoha peteĩ tupã arandu, 7 amboúta nde ári ambue tetãgua kuéra, umi heko añavéva, oharyvo táva kyse puku ne rãirõ haguã, ndéve, ne porã na he aranduetéva, ha ohejáta ne mimbikue yvýre. 8 Ne rundíta yvykua pypukúpe ha remano vaíta yguasú mbytépe. 9 Ha reimo'átantepa reína ne aranduha peteĩ tupãicha, reimémarõ nde jukaharã renondépe? Umi nde jukáva pópe yvypóra reietétante hína nde! 10 Remanóta ne retãgua'ỹ pópe, omanoháicha Tupã rerovia'ỹha. Che, Tupã, aña'ẽma, che ame'ẽma che ñe'ẽ." 11 Tupã ojere ha he'i chéve: 12 "Nde, kuimba'e, ere peteĩ ñembyasy purahéi mburuvicha guasu Tiro peguáre, ha ere chupe: Kóicha he'i Tupã: Nde vaekue techapyrã teko porãme, ne renyhẽ arandúgui, porãme na nde rasahái. 13 Reime vaekue yvágape, Tupã yvotyty, ne mbojega opaichagua ita vera hepy: rubí, krisólito, jáde, safíro, granáta ha esmerálda; umi ne namichái ha opa ne mbojeguáva óro guigua meme, ojejapo vaekue ndéve guarã reiko pyy hague ára guive. 14 Aheja oñangareko nde rehe peteĩ ipepóva, reime vaekue Tupã ka'aguy marangatúpe, ha reguatámi mbyja apytépe. 15 Iporãmba vaekue nde reko reiko pyy hague ára guive, ojekuaa

peve nde pype teko aña. 16 Tuicha rupi ne mba'e ñemu reñemyenyhẽ pochy ha teko vaigui. Aipo ramo romosẽ vaekue che renondégui, roity pe Tupã ka'aguy marangatúgui, ha pe ipepóva oñangareko vaekue nde rehe, nde pe'a mbyja pa'ũgui. 17 Ne porãgui rejeapo, reverapágui na ne aranduvéi. Che roity yvýre, romoĩ oñeñembohory haguã nde rehe mburuvicha guasu kuéra renondépe. 18 Heta ne rembiapo vai ha reñembyai ne mba'e ñemúme, reguahẽ peve remongy'a nde tupao kuéra. Upémarõ amoheñóĩ nde pype voi peteĩ tata ne mbokusugue vaerã. Opa yvypóra nde recha ko'ágã reime yvýpe, oiko nde hegui peteĩ mba'e ojekyhyjeha; nde repáma opa árape guarã!" 20 Tupã ojere he'i chéve: 21 "Nde, kuimba'e, ejere Sidón gotyo, ha eñe'ẽ che rérape hese. 22 Ere chupe: Kóicha he'i Tupã: Aikuaauka ndéve, Sidón, cheha nde rayhu'ỹha. Ha ágã ajapómarõ nde rehe pe ajapo vaerã ha upéicha ahechauka che marangatuha, ojehecha kuaáta cheha Tupã. 23 Amondóta nde ári mba'asy, nde rape kuéra osyryrýta tuguy; nde pypegua kuéra ho'áta omano kyse pukúpe opágui, upévo ojehecha kuaáta cheha Tupã 24 Israel noñembyasy mo'ã véima umi ñero'yrõ eta ohasávare, ñuatĩ akua rasýicha ojeréva hese. Upévo ojehecha kuaáne cheha Tupã. 25 Che, Tupã, ha'e: "Ambyatýta Israelgua maymáva, opa tetã isarambiha rupigui, ha ahechakáta che marangatuha tetã nguéra resa renondépe. Israel oikóne hetã teépe, pe tetã ame'ẽ vaekue Jacob, che rembiguáipe. 26 Upépe oikóne kyhyje'ỹme ha py'a guapýpe, ojaipóne hikuái óga ha oñotýne parralty. Che ainupãne opa tetã ijereregua oguero'yrõva Israélpe. Upévo ojehecha kuaáne cheha tupã, Israel Jára."

Ezekiel 29

1 Upe 12 araha, jasy 10hágui, 10ha áñope, Tupã ojere ha he'i chéve: 2 "Nde, kuimba'e, tereho ko'ágã faraón rendápe, mburuvicha guasu Egipto pegua ha ojeity hese ha opa Egipto rehe, che rérape. 3 Ere chupe: Kóva ha'e nde rayhu'ỹha, nde faraón, mburuvicha guasu Egipto pegua, tymba ñarõ vai reñenóva nde ysyry mbytépe ha ere: Nilo che mba'e, che ajapo vaekue. 4 Amoíta ndéve ty'ãi ne tĩre, ha ahejáta toja nde apére umi pira nde y pegua. Nde ysyrygui roguenohẽne umi pira ojaipáva nde rehe reheve! 5 Romobóta umi yvy ojeiko'ỹháre pira kuéra nde y peguáreve, re'áta pe ñu reíre ha avave na nde reraha mo'ãi ne ñotývo. Ahejáta okaru nde rehe umi tymba ñarõ ha umi yryvu. 6 Opa Egipto guáva ohecha kuaáta cheha Tupã. Mayma Israelgua nde reka vaekue reipytyvõ haguã, nde katu ku takuáraicha, 7 nde apyhývo ipópe kuéra rejeka ha reikutu chupe kuéra ijképe; ejekokose jave nde rehe, repẽ ha reheja ho'a." 8 Upévare che, Tupã, ha'e: "Ahejáta ojejeity nde rehe kyse puku reheve, ha ojejuka umi nde pypegua ha ne rymba kuéra. 9 Oikóta nde hegui yvy ojeiko'ỹha, ha maymáva ohecha kuaáne cheha Tupã. Nde ere vaekue: Nilo che mba'e, che ajapo vaekue. 10 Néi, che aikuaauka ndéve cheha nde rayhu'ỹha ha nde vaipa jepéva, Migdol guive Asuán peve, Etiopía rembe'ýpe. 11 Yvypóra ha tymba kuéra ave ndohasái chéne upe rupi. Ha 40 año aja pukukue avave ndoiko mo'ãi upépe. 12 Che ajapóta nde hegui, Egipto, tetã iperõ ha oñembyaipavéva opa tetãgui; 40 año pukukue nde táva guasu kuéra opytpáta yvýre, vai eteve umi táva guasu oñembyaipávagui, ha omosẽmbáta umi nde pype oikóva ha omosarambipáta chupe kuéra opa ambue tetã rupi. 13 Che, Tupã, ha'e: "Upe 40 año rire, ambyatypa jeýta Egiptogua kuéra umi tetã omosarambipa haguégui. 14 Ahejáta ou jey umi Egiptogua ojejopy vaekue, ha ojehogapo yvy gotyo Egítope, mamó oiko ypy haguépe voi, pe peteĩ tetã imomba'e guasu'ỹva. 15 Ha'éta tetã michívéva ha nopu'ã tuichave mo'ã véima umi ambue tetãgui. Amomichíta ku ikatu'ýve haguáicha oguereko ipoguýpe ambue tetã; 16 Ha Israelgua maymáva ndojeroviavéi chéne Egítope, ha upéva ohechakáne chupe kuéra ojavy hague ako oho ramo upépe pytyvõ rekávo. Upépe ohechakuaáne che ha'eha Tupã." 17 Ára peteĩha, jasy peteĩha, año 27hápe, Tupã he'i chéve: 18 "Nabucodonosor, mburuvicha guasu Babilonia pegua, péina ojeity Tiro rehe peteĩ ñorãirõ guasurã; iñakã perõmba ha ijati'y Aipa peve; ha jepevénte upéicha mba'eve iporáva noguenohẽi upe ñorãirõgui, ogueraha vaekue Tiro ári. 19 Upévare che, Tupã, ha'e: "Ahejáta Nabucodonosórpe ojapyhy Egipto, toipe'a chugui imba'e reta ha opa oguerékóva; upe omondáva reheve oguerékóta ohepyme'ẽ haguã iñorãirõhára kuérape. 20 Ahejáta Nabucodonosórpe ojapyhy Egipto ahepyme'ẽvo chupe ñorãirõ ogueraha vaekue Tiro rehe, omba'apógui chéve guarã." Che, Tupã, ha'e upéichaha. 21 "Ko'ágã rupi, ajapóta Israélgui peteĩ tetã imbaretéva, ha nde, Ezequiel, ikatu haguã reñe'ẽ chupe kuéra hovápe porã. Upépe ohecha kuaáne hikuái cheha Tupã."

Ezekiel 30

1 Tupã he'i chéve: 2 "Nde, kuimba'e eñe'ẽ che rérape ha ere: Kóicha he'i Tupã: Pesapukái pe ára 3 oñemoaguĩmavare; oguahẽ Tupã ára! Ijaraíta upe ára, ára oporomongyhyjepáva tetã nguérape guarã! 4 Ho'áta ñorãirõ Egíptore. Ha ágã upépe, ojekukávo hetápe ha oñemondapa ojererekóva ha ombyaipa hikuái Egípto hapo peve, Etiopía oñemoíta oryrýi. 5 Ohóta avei ñorãirõháme umi Etiopía ha Libia pegua, Lídiagua, Arabia tuichakuégui, Cub ha heta ambue tavagua, ha tetã nguéra oñomoirũvagui. 6 Kóicha he'i Tupã: Umi oipytyvõva Egíptope Omanóta ñorãirõháme, Migdol guive Asuán peve. Egípto pu'aka ojeroviaiteha opytáta yvýre." Che, Tupã, ame'ẽ che ñe'ẽ. 7 "Egíptogui oikóta ojeikove'ỹha ha itáva kuéragui umi oñembyaipavéva. 8 Ágã che ahapývo upe tetã ha ahundipávo umi chupe oipytyvõva, upépe ohecha kuaáta cheha Tupã. 9 Oguahẽvo ára oñenupã haguã Egípto, oiméta amondóva yguasu rupi omyangekói vaerã umi Etiopiagua reko reípe, oñemondyipa guasútava hikuái. Upe ára oguahẽ mbotáma hína." 10 Che, Tupã, ha'e: "Aiporúta Nabucodonosor, mburuvicha guasu Babilonia pegua haguã yvýre Egípto mba'e reta. 11 Ha'e ohóta imoñorãirõha kuéra ndive, tapicha kuéra ipy'a'ỹva, ombyaipa haguã upe tetã. Ojeitýta Egíptore kyse puku reheve, ha ohejáta hikuái upe tetã henyhẽ te'õnguégui. 12 Ahejáta pe ysyry Nilo hypa, ha amoíta upe tetã heko añáva pópe, umi tetã ambuegua rupi ahejáta upe tetã ha opa mba'e oíva ipype yvýre." Che, Tupã, añe'ẽma. 13 Che, Tupã, ha'e: "Ahundíta umi ta'ãnga rei ha umi tupã gua'u Menfis pegua. Egípto ndoguereko mo'ã véima oisãmyhy vaerã chupe ha omyenyhẽta kyhyjégui upe tetã. 14 Tapere ahejáta Egípto, yvy gotyo, tata ambojáta Soan rehe ha Tebas rehe ajapóta pe ha'e vaekue ajapotaha. 15 Che pochykue aityta Sin ári, upe Egípto róga mbarete, ha ahundíta Tebas mba'e reta. 16 Tata ambojáta Egíptore ha Sin ojepokáta mba'asýgui; ikua ikuapáta Tebas mbojereha ha Menfis oñerãirõta araitépe. 17 Mitãrusu kuéra On ha Bubastis pegua omanombáta ñorãirõháme, ha ambue kuéra ipypegua katu ojererapáta vyvakuápe. 18 Ágã che ahundímarõ Egípto ha amokangypa pe pu'aka ojeroviaitei hague, kuarahy okañýta Tafnéspe, arai hũ ojaho'ipáta Egípto ha umi itáva guasu pypegua kuéra ojererapáta vyvakuápe. 19 Che ajapóta umi oiko vaerã Egíptore, ha upévo ohecha kuaáne cheha Tupã." 20 Pe 7 arahápe, peteĩha jasy rehegua, 11 aňohápe, Tupã ojere ha he'i chéve: 21 "Che amopẽ ijyva pe faraóngui, Egípto pegua mburuvicha guasu, ha avave noipohanói vaekue imbarete jey haguãicha ha oguereko jey ipópe kyse puku. 22 Upévore che, Tupã, ha'e: Pe faraón, mburuvicha guasu Egípto pegua, che ja'e'ỹha. Amopẽta mokõive ijyva, pe opẽ'ỹva gueteri ha pe opẽma vaekue, ha ahejáta ho'a ipógui kyse puku 23 Amosarambíta Egíptogua kuérape umi ambue tetã rupi, amyasáita tetã nguéra pa'ũme. 24 Ha amombaretéta mburuvicha guasu Babilonia pegua jyva kuéra ha amoíta ipópe che kyse puku. Amopẽta faraóngui ijyva kuéra ha ha'e ipy'ambúne opyta haguére upéicha umi ija'e'ỹha renondépe. 25 Amombaretéta Babilonia pegua mburuvicha guasu jyva kuéra, ha amokangypáta faraón jyva. Ágã che amoívo che kyse puku pe Babilonia pegua mburuvicha guasu pópe ha ha'e oity Egíptore, ohecha kuaáne hikuái cheha Tupã. 26 Amosarambíta Egíptogua kuérape umi ambue tetã ha yvypóra pa'ũ rupi, ha upévo ohecha kuaáne hikuái cheha Tupã."

Ezekiel 31

1 Peteĩ araha, mbohapy aňohápe, 11ha año ramo, Tupã ojere he'i chéve: 2 "Ere faraónpe, mburuvicha guasu Egípto pegua, ha opa hetã guápe: Mba'e rehépa ikatu ñambojoja nde tuichakue? Rejogua kuri'y máta yvatépe 3 Líbano peguarépe, hakã porã-porãva, kuarahýgui omo'áva pe ka'aguy, ha pe hu'ã araíre ipojaíva. 4 Ama ha umi y yvy gotyogua oipytyvõ chupe okakuaávo. Osẽ ysyry pe oñeñotý hague jerekuévo, ha umi ysyry omyaký opa yvyra máta upe yvy pegua. 5 Hi'y hetágui okakuaa porãve umi ambue yvyra rakã ka'aguy peguágui; hakã heta hetave ha ojepyso puku. 6 Opaichagua guyra ojaitypo umi hakãme. Tymba ñarõ opaichagua katu imemby joa iguýpe kuéra. Ha hi'ãme ikatu oiko heta tetã. 7 Yvyra pu'ã porã vaekue, tuicha ha hakã puku pukúva, umi hapo ojekutúva y hetahápe. 8 Mavave yvyra Tupã yvotyty pegua nombojojái chupe: ndaipóri kuri'y hakãva ha'éicha, ndaipóri manduvi guasu hogue hetavéva chugui, mavave yvyra Tupã yvotyty pegua nombojojái chupe. 9 Che ajapo chugui iporã ha hakã hetáva; umi ambue yvyra, Tupã yvotyty, Edén, pegua imba'e pota hese." 10 Ha néi, kóicha he'i Tupã: "Upe yvyra rakã okakuaa, opu'ã ha oguahẽ arai peve; ha okakuaa yvatetereígui ou henyhẽ jejapógui. 11 Upévore che amboyke che hegui; ahejáta ho'a peteĩ mburuvicha pytagua pópe, ohejávava hese iñaña pore. 12 Umi pytagua heko añavéva oikytĩ ha

oheja reíta upe yvyra; hakã nguéra isarambíta umi yvyty, umi ñu ha ka'aguy pa'ũ rupi, ha opa umi táva oiko vaekue ikuarahy'ã guýpe ohejapáta chugui. 13 Guyra opaichagua oúta oiko upe yvyra ho'a vaekuépe, ha tymba opaichagua, 14 oĩ ramo jepe y rembe'ýpe, ndokakuaa mo'ã véima peichaite peve, ha hi'y porã ramo jepe ndohupyty véima vaerã arai ha ndoho véima vaerã yvatete peve. Opavave oĩ omano haguã, oguejy haguã yvyguýpe, ha oñembyaty umi oimémava ityvýpe ndive. 15 Che, Tupã, ha'e: Ágã pe yvyra ho'ámarõ omano yvyguýpe, ahejãta hypa ñembyasýgui pe yguasu hypyetéva; ojokóta umi ysyry ha opa y osyrýva; hese ahejãta ojaho'i ñembyasy pe Líbano ka'aguy ha ipiru umi yvyra rakã oĩva guive ñúme. 16 Ágã ku ahejãmarõ oguejy te'õngue retãme oĩma haguã umi omano vaekue ndive, pe ije'a ryapu mboryrýine tetã nguérape. Ha upe oĩháme, yvyguýpe, ipy'a guapýpe, ipy'a guapýne umi yvyra rakã yvãga pegua, umi iporãvéva ha hi'y porãvéva Líbano ka'aguy pegua. 17 Umíva avei, ha'éicha, oguejy vaerã te'õngue retãme, oĩ haguã umi ñorãirõháme omano vaekue ndive. Umi oikove vaekue ikuarahy'ãme isarambipáne tetã nguéra apytépe. 18 Mavave yvyra rakã Edén pegua ndaikatúi vaekue oñembojoja hese imimbikuépe ha ijyvatekuépe, ha jepevénte upéicha, oguejy vaerã umi yvãga pegua ndaikatúi vaekue oñembojoja hese imimbikuépe ha ijyvatekuépe, ha jepevénte upéicha, oguejy vaerã umi yvãga pegua ndive upe tetã yvýpe, oiko haguã umi heko jerovia'ýva apytépe, umi ñorãirõháme omano vaekue ndive. Upe yvyra rakãko hína ku faraón ha opa umi heseguáva." Che, Tupã, ha'e upeichaha.

Ezekiel 32

1 Año 12ha ramo, peteĩha ára jave, Tupã omoguahẽ iñe'ẽ ha he'i chéve: 2 Nde, kuimba'e, ehenduka purahéi jahe'o Faraón rehegua. Ere: Ndaipóri véima rejapo vaerã nde, tetã nguéra jaguarete! Ku tymba vai ñarõýpe guáicha, reipeju peju vaekue ne tĩ rupi, pe y rembotyai nde pýpe ha reipyvu jere pe ysyry. 3 Kóicha he'i Tupã: Che aipysóta che pyaha nde ári, umi tetã ipypegua retáva reimeháme, ha ha'e kuéra nde rupíta che pyahápe. 4 Roitýta yvýpe, romombóta ñu reihápe ha ahejãta toguejy nde ári opa guyra ovevéva árare ha tahyguãtã nde ro'ógui umi tymba ñarõ ko yvy arigua. 5 Amoíta nde ro'okue umi yvyty ári ha amyenyhẽta umi ñu ne re'õnguégui. 6 Ahypýita nde ruguýpe ko yvy umi yvyty ru'ã meve, ha umi y syryha henyhẽta nde ruguýgui. 7 Ha ágã remano vove che amo'ãmbáta pe ára ha amopytũmbáta umi mbyja, amo'ãta araipe kuarahy ha ndaheja mo'ávẽi ohesape jasy. 8 Nde reko ky'a haguére amopytũta umi árare hendýva, ha ajaho'íta pytũme ne retã." Che, Tupã, ha'e upeichaha. 9 "Ojepy'apýta heta yvypóra, arahávo marandu nde rehegua umi tetã nde reikuaa'ývape. 10 Ahejãta oñemondyipa umi nde rehe oikóvare heta tetã ipypegua retáva; iñakãrague pu'ãmbáne huvicha guasu kuéra ohechávo amopu'ã hese kuéra che kyse puku ha oryrýi osusũta hikuái oguerokyhyjégui hekove, ára re'aha." 11 Kóicha oñe'ẽ Tupã: Babilonia ruvicha guasu kyse puku nde rupyty vaerã. 12 Umi ñorãirõhára heko añavéva kyse pukúpe ahejãta ho'a ne retãgua aty. Ha'e kuéra oitýta yvýre Egipto, pe tetã jejapoite, ha opa ipypegua omanombáta. 13 Ahejãta omanomba hymba kuéra umi ysyry hatã rembe'y pegua: nombotyai mo'ã véima yvypóra py térã tymba kuéra pysãpẽ. 14 Ha upévo ahejãta umi y ipotĩmba, ñandyrykúicha tosyry." Che, Tupã, ha'e upéicha. 15 "Ha ajapómarõ Egíptogui yvy ojeikove'ýha, ha ojepe'ámarõ upe tetãgui opa mba'e oguerekóva, aikutupámarõ opa oikovéva ipype, ojekuaáne cheha Tupã. 16 Kóva ha'e purahéi jahe'o kuñataĩ kuéra opa tetã megua opurahéi vaerã. Oporahéi vaerã Egipto rehe ha opa ipype oikóvare." Che, Tupã, ha'e upeichaha. 17 Año 12hápe, 15 araha ramo, Tupã oñe'ẽ chéve ha he'i: 18 "Nde, kuimba'e, ere peteĩ omanóva rehegua purahéi Egíptore ha opa ipypeguáre, ha eity chupe ha táva guasu kuéra umi tetã imbaretevévape, umi yvykuápe oguejýva ndive. 19 'Umi poguasú ho'a yvyguýpe, umi oguejýma vaekue avei ityvýpe ndive. Nde piko ne porãve nga'u umi ambuégui? Eguejy ha eñeno avei umi heko jerovia'ýva ykére'. 20 Ha'e kuéra ho'áta umi ñorãirõháme omano vaekue ndive. Péinama kyse puku oha'arõ. Pembotyryry Egíptope ha opa ipypegua kuérape! 21 Aipo ramo, umi ñorãirõhára imbaretevéva ha mayma oipytyvõva chupe kuéra, he'íta yvykua rugua guive: 'Oguejýma hikuái ha péina ojepyso umi ojeapi'o'ýva omano vaekue ñorãirõháme! 22 Péina upépe Asiria opa ipypegua aty reheve, ityvy jerére. Maymáva omano vaekue kyse pukúpe. 23 Oñeñotýha oĩ pe yvykua ipypukuvehápe ha ipypegua kuéra aty ojere ityvýre. Opavave omano vaekue kyse pukúpe, umi oiko vaekue oporomongyhyjepa ko yvy apére. 24 Upépe oime Elam; opa iñorãirõha kuéra ombojere ityvy, maymáva omano vaekue ñorãirõháme. Umíva hína umi Tupã rerovia'ýha, ojeapi'o'ýva, oiko vaekue omosarambi kyhyje oikovéva apytépe. Ha péina hikuái ko'ágã, heko jerovia'ý hague

hi'ári kuéra, opa oquejýma vaekue yvykuápe ykére. 25 Opa omano vaekue pa'ûme, Elam ojepyso hupápe, iñorãirõha kuéra ijerére, maymáva, tapicha reko jeroviaha'ý ojeapi'o'ýva oiko vaekue omyasãi kyhyje oikovéva apytépe. Ko'ágã katu heko ky'akue hi'ári, péina umi omanóma vaekue pa'ûme, umi omano vaekue ñorãirõháme. 26 Péina upépe avei Mésec ha Tubal ha iñirũngueta ityvvy jerére, umi heko jeroviaha'ýva, ndojeapi'óiva, omano vaekue kyse pukúpe ñorãirõháme, omosarambi haguére kyhyje oikovéva apytépe ko yvy apére. 27 Ha'e kuéra noñeñotýi umi yma guare mba'e porã apoharéicha, oquejy vaekue ityvýpe imba'e porojukaha reheve ha oguerékova iñakã guýpe ikyse puku ha iñemo'ãha hetekue ári, oiko rire hikuái omyasãi kyhyje oikovéva apytépe ko yvy apére. 28 Ha nde, Egipto, upépe reiméta umi heko jeroviaha'ýva apytépe, umi omano vaekue ñorãirõháme. 29 Péina upépe Edom, huvicha guasu kuéra ha isãmyhyha kuéra ndive, jepeve imbarete ojepyso avei umi ñorãirõháme omano vaekue ndive. Ha'e kuéra ojepyso yvykuápe umi heko jeroviaha'ýva pa'ûme, umi ojeapi'ouka'ý vaekue apytépe, oquejýma vaekue yvykuápe. 30 Péina upépe umi yvate gotyogua mburuvicha kuéra ha umi Sidongua, oquejy vaekue ñemotíme opa omano vaekue ndive, jepénte omosarambi ra'e hikuái kyhyje. Ojepyso hikuái heko jeroviaha'ýme, umi omano vaekue ñorãirõháme apytépe, hi'ári kuéra iñemotĩngue, umi oquejýma vaekue ityvýpe ndive. 31 Faraón ohechata chupe kuéra ha ipy'a guapýta. Pe Faraón ha iñorãirõha maymáva omanombáta kyse pukúpe." Che, Tupã, ha'e upéicha. 32 "Che aheja vaekue omyasãi kyhyje yvy apére opa oikovéva apytépe, ha jepeverõ upéicha, Faraón ha hesegua maymáva ojepysóta umi heko jeroviaha'ýva apytépe, umi omano vaekue kyse pukúpe ñorãirõháme." Che, Tupã, ha'e upeichaha.

Ezekiel 33

1 Tupã ojere ha he'i chéve: 2 "Nde, kuimba'e, eñe'ẽ umi ne retã guápe ha ere chupe kuéra: che amondo ramo ñorãirõ peteĩ tetãme, upe tetã oiporavo peteĩ ijapytégui kuéra iñangarekoharã. 3 Ha upe tetã ñangarekoha ohecha ramo hetãre ija'e'ýva oñembojaha, ombopu turu ha oporomomandu. 4 Oime ramo ohendúva upe turupu ha ndojapói mba'eve, ha umi hetãre ija'e'ýva oguahẽ ha ojuka chupe, ha'e voi ojejukauka, 5 ohendúgui pe turupu ha ndojapói mba'eve; ha'e voi ojejukauka, oime rire ojapóvamo nomanói ra'e. 6 Ha pe tetã ñangarekoha ohecha ramo oguahẽ umi hetãre ija'e'ýva ha nombopúi pe turu oporomomandu haguã, ha umi hetãre ija'e'ýva oguahẽ ha ojuka peteĩme, kóva omanóta hembiapo vaikuére, ha upe tetã ñangarekohápe katu, che ojehepy me'ẽkáta upe omano vaekuére. 7 Ndéve niko, nde kuimba'e, romoĩ kuri reñangareko haguã Israel rehe. Ne ñe'ẽ rendu vaerã mo'ã chéve, ha reporomomandu cháke ha'évaguí. 8 Ikatu niko oime che ha'e ra'e peteĩ heko añáva ojejuka vaerãha; ha néi, nde nereñe'ẽi ramo hendive omyengovia haguã heko vai ha ha'e ndojapói, upe heko añáva omanóne hembiapo vaikuére, ndéve katu ajeruréne rehépyme'ẽ haguã chéve upe omanóvare ojei haguã teko vaígui, ha ha'e ndojapói, ha'e omanóne heko vaikuére, ha nde neremanói chéne. 9 Nde ere ramo katu peteĩ heko añávape oheja haguã heko vaikue, ha ha'e ndohejaí, ha'e omanóta hembiapo vaikue ojerureháicha, nde katu reikovéta." 10 "Nde, kuimba'e, ere Israelgua kuérape: 'Peẽ peje: Ore renyhẽ jejavy ha tembiapo vaígui. Upévale ore tuju rohóvo. Mba'éicha piko roikovéta? 11 Che katu, Tupã, che rekovére ha'e ndaipotaiha omano pe heko añáva, aipota katu omyatyrõ hekove ha oikove. Israel, eheja pe teko vai reraháva. Mba'ére piko remano vaerã?' 12 Nde, kuimba'e, ere ne retãgua kuérape: 'Oime ramo peteĩ imarangatúva heko vai, opa mba'e iporáva ojapo vaekue tapykueve ndoipe'a mo'ãi chupe jejopy vaígui, ha peteĩ heko añáva ndaheko añavéi ramo, opa mba'e vai ojapo vaekuégui tapykueve nomanói chéne. Imarangatúva heko vai ramo, heko porãngue nomoĩ porãi chéne chupe oikove haguã ohóvo. 13 Che aikuave'ẽ ramo jeikove peteĩ imarangatúvape, ha ha'e ojerovia pe imarangatuháre ha hembiapo vai, ndahecha kuaái chéne umi mba'e porã ojapo vaekue ha omanóne hembiapo vai rupi. 14 Ha amoĩ ramo omano haguãma peteĩ heko añávape, 15 ha ome'ẽ jey pe oheja vaekue mba'e porukakuére térã umi omonda vaekue, ha ojapo iporáva tekove rehégua, ha nahembiapo vaivéi, upéicha ramo, añetehápe oikovéne ha nomanói chéne. 16 Oiko porãgui ko'ágã teko jojápe, oikovéne ha na che mandu'avéi chéne umi mba'e vai ojapo vaekuére.' 17 Ne retãgua kuéra he'íne che ndajopoiha teko joja, ha añetehápe, ha'e kuéra katu umi ojapo'ýva teko joja. 18 Yvypóra heko poráva ojeheja umi mba'e porã ojapóvaguí ha ojapo ivaíva, upéicha rupi omanóne. 19 Ha pe heko vaíva ojeheja ramo mba'e vai apógui ha ojapo iporáva heko jojáva, upévale oikovéne. 20 Peẽ peje ha peje jey: 'Tupã ndojapói hikóni teko joja'. Che katu pombojovakéta peteĩ peteĩme, peẽ Israel guápe, pende rekokuére."

21 Ára 5ha mes 10hápe, 12 añoa ñaime hague ñane reta'ỹme, peteĩ karia'y okañy vaekue Jerusaléngui, ou ha omombe'u chéve upe táva guasu ho'a hague hayhu'ỹhára pópe. 22 Upe pyhare oguahẽ mboyve pe okañy vaekue, Tupã omoĩ ipo che rehe; ha pyhareve, ou rire upe karia'y, Tupã oheja jey añe'ẽ ha na che ñe'enguvéi. 23 Tupã ojere che gotyo, ha he'i chéve: 24 "Umi oikovéva Israel táva guasu kuérape ho'apáva rupi, oiko he'i hikuái: 'Abraham niko peteĩte vaekue, ha jepevénte upéicha, tetã tuichakue oñemomba'e; ñande katu niko, ñande retavéva, ikatueteve ko tetã ñane mba'évo.' 25 Upévale, ere chupe kuéra: "Kóicha he'i Tupã: Peẽ pe'u so'o huguy reheve, pomomorã tupã gua'u ta'ãnga rei, peiko peporojuka, ha piko peimo'ã tetã járata peẽ? 26 Peiko peporojuka kyse pende pópe, pejapo umi mba'e che mbojegarúva, peiko pemyakã ratĩ pende rapichápe, ha piko peimo'ã tetã járata peẽme? 27 Ere avei chupe kuéra: 'Che rekovére ha'e, umi oikóva táva guasu kuéra ho'apávape ojejukataha avei, ha umi oikóva okápe ahejáta ho'u chupe kuéra tymba ñarõ, ha umi oikóva okápe ahejáta ho'u ita kuápe ha yvykuápe omanombáta mba'asygui. 28 Ahejáta upe tetã ho'apa ha oiko chugui yvy ojeiko'ỹha ha ahundíta pe mbarete oguerékova ojeroviaiteha. Israel ka'aguy kuéragui oikopáta yvy ojeiko'ỹha; avave ndohasa mo'ávái upe rupi. 29 Ágã che ahejávo upe tetã yvy ojeiko'ỹha ramo ha ho'apáva, hembiaapo vaikuetáre, umi che oguero'yrõ etéva, upépe ohecha kuaáta hikuái cheha Tupã.' 30 Ne retãgua kuéra oñe'ẽ nde rehe, pe táva jerére opu'áva rupi, ha umi óga rokẽme, ha he'i ojupe hikuái: Peju, ñahendúta oúva ñandéve Tupãgui. 31 Ha péicha che retãgua ou ha uguapy ne renondépe, ojapoháicha jepi, ohendu haguã ne ñe'ẽ. Ha'e kuéra katu ndojapói umi eréva. He'i ha he'i jey purahéi mborayhúpe guáicha, ha ipy'apýpe kuéra katu oho pláta rapykuéri. 32 Ha'e kuéra nde rereko ku mborayhúpe opurahéiva ramo, ijahy'o poráva ha ombopu poráva árapa. Ohendu hikuái ne ñe'ẽ, ha ndojapói umi eréva. 33 Jepénte upéicha, opa mba'e oikóta, ha ágã oikóvo ohecha kuaáta hikuái, añetehápe oĩ hague peteĩ maranduhára ijapytépe kuéra."

Ezekiel 34

1 Tupã ojere che gotyo ha he'i chéve: 2 "Nde kuimba'e, eñe'ẽ che rérape ha ehova api umi ovecha rerekua Israel guápe, ha ere chupe kuéra: 'Kóicha he'i Tupã: Aichejáranga umi ovecha rerekua Israelgua, oñangarekóva ijehénte! Oñangareko rangue ijovecha kuérare. 3 Peẽ pemboy'u pe kamby, pejapo pende aorã haguekuégui ha pejuka umi ovecha ikyravéva, ha napeñangarekói pende ovecha atýrare. 4 Peẽ napeipytyvõi pende ovecha ikangyvévare ha napemonguerái umi hasýva, ndapejokuamíri umi hetyma opẽ vaekuépe, ndaperu jeýi umi hape avy vaekuépe, ndapehekái umi okañyvape, pereko vai uvei katu. 5 Che ovecha kuéra opyta iñangarekoha'ỹre ha isarambipa ha umi tymba ñarõ ho'upa chupe kuéra. 6 Isarambipa umi ka'aguy ha yvyty kuéra rupi, hape avypa yvy tuichakue, ha ndaipóri avave ojepy'apýva hese kuéra ha oho oheka. 7 Aipórõ, peẽ ovecha rerekua, pehendú porãke che ñe'ẽ: 8 Che, Tupã, ha'e che rekovére: Tymba ñarõ opaichagua omonda ha ho'upa che ovecha kuéra ndaherekuáigui. Umi che ovecha ñangarekoha kuéra ndohói oheka umi che ovechápe. Ha'e kuéra oñangareko ijehénte ha noñangareko che ovecha atýre. 9 Upévale, peẽ ovecha rerekua, pehendú ko ñe'ẽ: 10 Che, Tupã, ha'éva peẽme: Peẽ, ovecha rerekua: Aikuaauka peẽme che pende rayhu'ỹha, ha aipe'áta pende pógui che ovecha kuéra ha ndaheja mo'ã véima peñangareko hese kuéra. Upéicha ramo, peẽ ovecha ñangarekoha ndapeiko mo'ã véima peñangareko pende jehénte. Aipe'áta pende hegui che ovecha kuéra ha araka'evéma ndapeiko mo'ávái pe'upa rei peikóvo." 11 Che, Tupã, ha'e: Péina ápe aime! Cheté aháta aheka ha añangareko che ovecha kuérare. 12 Pe ovecha rerekua ojepy'apýva ijovecha kuérare isarambipa ramo, péicha ajepy'apy che ovecha kuérare; anohẽmbáta umi isarambipahágui ára vai ha yvyty ratãme. 13 Anohẽta umi tetã ambuégui, ambyatýta ha araha ijyvy teépe okaru haguã umi yvyty Israel guápe, umi ysyry rupi, opa ojeikoha rupi upe tetã javeve. 14 Araháta ha'uka chupe kuéra umi kapi'ipe iporáváva umi yvyty ijyvatevéva Israel peguáre. Upépe opytu'úta hikuái umi kapi'ipe hevéva apytépe. 15 Cheté añangarekóta che ovecha kuérare. Cheté araháta opytu'u haguãme." Che, Tupã, ha'e upeichataha. 16 "Ahekáta umi ovecha okañy vaekue, arúta umi hape avy vaekuépe, aipohanóta umi hetymapévape ha hasývape, aipytyvõta umi ikangyvévape ha ajukapáta umi ikyra ha imbaretétevape. Che añangarekóta hese kuéra teko jojápe." 17 Che, Tupã, ha'e: "Pehendu, che ovecha kuéra: che ambojovakéta peteĩcha ovecha, ovecha ndive. Kavara, kavara ndive. 18 Naiporãimapa pe'u pe kapi'ipe iporãguete ha pepyrũmba upéi pe opytávare? Naiporãimapa peẽme pey'u pe y ipotĩ poráva ha upéi pembotyaipe? 19 Ha

che ovecha kuéra ho'u vaerã pe kapi'ipe peẽ pepyrũmba hague, ha ho'u vaerã pe y peẽ pembotyaipe vaekue. 20 Upévare che, Tupã, ha'e peẽme: Cheté ambojovakéta ovecha ikyráva ha ipirúva. 21 Peẽ pemyaña-myañagui iyyke guio ha pende atukupépe ha pejeity pene ratĩ reheve umi ikangyvẽvare, pemosẽmba kapi'ipety porãgui, 22 che aháta aipytyvõ umi che ovecha ha ha'e kuéra noĩ mo'ã véima peñemboharaipa haguã hese kuéra: che ambojovakéta ovecha, ovecha ndive. 23 Amoíta che ovecha kuéra renondépe che rembiguái David ha ha'eñoite oñangarekóta hese kuéra. Ha'éta iñangarekoha. 24 Chéta, Tupã, Ijára kuéra, ha huvicha kuérata che rembiguái David. Che, Tupã, aňe'ẽma. 25 Añemoíta hendive kuéra peteĩ ñe'ẽme oikove haguã py'a guapýpe, ha ahejáta opa tymba ñarõ kuéra tetã tuichakue, ikatu haguã oiko hikuái kyhyje'ỹre ha oke porã umi ka'aguýpe. 26 Ha'e kuéra ha pe yvy jerekuévo ahovasáta ha ahejáta ho'a chupe kuéra ama hi'ára porãme, amáicha heta mba'e porã. 27 Umi yvyra rakã hi'a joáta; yvy ome'ẽ porãta kóga ha ha'e kuéra oikovéta py'a guapýpe iyyvy teépe. Ha aipe'áma ramo che retãgua ijopyha kuéragui, ohecha kuaáta hikuái cheha Tupã. 28 Umi tetã ambuegua ndojopyvéi chéne ha tymba ñarõ ndo'uvéi chéne chupe kuéra. Oikovéne hikuái py'a guapýpe, avave nomondýi chéne chupe kuéra. 29 Ha amoheñoíta chupe kuéra peteĩ kóga herakuãmbukúva: avavéma nomano mo'ávéi ñembyahýgui ha ambue tetã nguéra noñembohory mo'ã véima hese kuéra. 30 Upévo ohecha kuaáne hikuái che, Tupã, Ijára, aimeha hendive kuéra, ha ha'e kueraha che retã, tetã Israel." Che, Tupã, ha'e upeichaha. 31 "Peẽ, che ovecha kuéra, peẽ ha'e yvypóra aty che aňangarekóva, ha che ha'e pende Jára." Che, Tupã, ha'e upeichaha.

Ezekiel 35

1 Tupã ojere che gotyo ha he'i chéve: 2 "Ejere yvyty Seír gotyo ha ejeity chéve hese, che rérape. 3 Ere chupe: 'Kóicha he'i Tupã Che ha'e nde rayhu'ỹhára, yvyty Seír, ha roinupáta, rohejávo yvy ojeiko'ỹha nandi guasúicha. 4 Aitypáta nde táva guasu kuéra, ha oikóta nde hegui yvy ojeiko'ỹha. Upépeku rehecha kuaáne cheha Tupã. 5 Opa ára nderehayhúi vaekue Israelgua kuérape ha reraha hi'ári kuéra ñorãirõ, opáma jave hína ñenupã oikóva hese kuéra heko ky'akuére. 6 Upévare che, Tupã, che rekovére ha'e: Ajapóta nde hegui tuguy ha pe tuguy oikóta nde rapykuéri. Nde reporojuka ha tuguy oikóta nde rapykuéri. 7 Ajapóta nde hegui Seír, peteĩ yvy ojeiko'ỹha nandi guasúva ha ndahejavéi chéne avave ohasa upe rupi. 8 Ahejáta umi nde yvyty, nde ka'aguy ha ne ñu kuéra, umi nde ysyry omyenyhẽ omano vaekue ñorãirõháme. 9 Ajapóta nde hegui opa ára guarãma peteĩ yvy ojeiko'ỹha nandi guasu ha avave ndoiko mo'ávéi umi nde táva guasúpe. Upéicharõ pehecha kuaáne cheha Tupã. 10 Nde ere vaekue: "Israel, mokõive hetã reheve, che mba'eta, che ijárata", jepeve Tupã oiko upépe. 11 Upévare, che, Tupã, che rekovére ame'ẽ che ñe'ẽ, ajeitytaha nde rehe pochýpe, mba'e rekosépe ha py'a rasýpe, nde rejeity haguéicha Israel rehe, ha ajekuaaukáta ndéve rombojovakévo. 12 Upépe reikuaáta che, Tupã, ahendupaite hague umi ñe'ẽ ky'a reity vaekue Israel yvyty kuérare. Nde ere vaekue: 'Israel yvy ojeiko'ỹháma. Ko'ágã ikatúma ja'u.' 13 Reipe'a nde juru che renondépe ha ne kũ opyryryĩ oñe'ẽ vai haguã che rehe. Ha che ahendupaite. 14 Péicha oñe'ẽ Tupã: "Yvy tuichakue ojevy'áta che rohundívo. 15 Nde revy'a vaekue oñehundi ramo tetã oñeme'ẽ vaekue Israelpe imba'erã. Israel rehe oiko haguéicha avei oikóta nde rehe. Repytáta yvy ojeiko'ỹha ramo, yvyty Seír ha Edom javeve! Péicharõ ojekuaáta cheha Tupã."

Ezekiel 36

1 "Ha nde, kuimba'e, che rérape eñe'ẽ umi yvyty Israel guápe ha ere chupe kuéra tohendu che ñe'ẽ. 2 Che, Tupã, ha'e: Israel rayhu'ỹha kuéra oimo'ã ha'e kueraha umi yvyty opa'ỹva jára. 3 Néi, eñe'ẽ che rérape ha ere chupe kuéra: 'Kóicha he'i Tupã: opa guio ojejeity pende rehe ha pene rundi; umi tetã ambue pende apyhy ha maymáva oñembohory ha ojahéi pende rehe. 4 Upévare, yvyty kuéra Israelgua, pehendu Tupã ñe'ẽmondo yvyty kuéra, umi ysyry ha ñúme guarã; umi ho'apa haguépe ha avave oiko'ỹhápe, umi táva guasu nandi Israel pegua, omondapa vaekue chupe umi ijereregua ha oñembohory vaekue hese kuéra. 5 Kóicha he'i Tupã: Che ñe'ẽ oho hendy tini pochýgui umi ambue tetã guáre, tenondete ku tetã Edom rehe. Umíva ojapyhy che yvy vy'a pópe, ojahéi hese ha omondapa iñu. 6 Eñe'ẽ che rérape Israel rehe ha ere: Kóicha he'i Tupã yvyty, ysyry ha ñu kuéra jára: che areko ñe'ẽ hendy tiníva pochýgui, umi ñe'ẽ ky'a pehasa vaekuere tetã ambue kuéra pópe. 7 Upévare che, Tupã, ame'ẽ che ñe'ẽ, umi tetã pende jereregua oñemotĩmbaitetaha.

8 Peẽ katu, yvyty kuéra Israel pegua, peñemondéta yvyra rakãgui, tuicháva ha hi'a hetáva, che retã Israélpe guarã, oĩmava hína ojevy haguãicha. 9 Che ahangarekóta hese kuéra ha ahejáta chupe kuéra oñemitỹ ha oñotỹ heta mba'e. 10 Ahejáta oñemuña heta Israel retãgua oikóva upépe. Táva guasu kuéra henyhêta yvypórãgui, ha umi ho'apa vaekue oñemopu'ãmba jeýta. 11 Ahejáta heta pende pype yvypóra ha tymba ave, ha taheta hetave ko'ẽre. Hetáta ipypegua yma guaréicha, ha peẽ peime porãvéta yma guarégui. Upévo pehecha kuaáta cheha Tupã. 12 Ahejáta che retãgua oguata pende ári, yvy kuéra Israel pegua, ha toñembojára pende rehe, ha peẽ ndapehejavéi chéne chupe kuéra ta'ýra ha tajyra'ýre. 13 Che, Tupã, ha'e: Oje'e peẽ yvyty pe'uha yvypóra ha pehejaha ta'ýra ha tajyra'ýre chupe kuéra. 14 Néi, peẽ ndape'u mo'ã véima avavépe, ha ndapeheja mo'ã véima ta'ýra ha tajyra'ýre chupe kuéra. Che, Tupã, ha'e upeichaha. 15 Ndahejavéi chéne pehendú ojahéi ramo pende rehe umi tetã ambue; na pende ja'ovéi chéne umíva, peẽ ndapeheja mo'ã véima haguére pende ra'y ha pende raju kuéra umíva umi tetãme." Che, Tupã, ha'e upeichaha. 16 Tupã ojere che gotyo ha he'i chéve: 17 "Israelgua kuéra oiko ramo guare ijyvýpe, omongy'a vaekue hikuái upe ijyvy hembiapo vaípe. Pe oikoveháicha, chéve guarã vaekue peteĩ mba'e nde ky'áva ha che mbojeguavúva. 18 Upérõ aity hese kuéra che pochy, umi jejukaita ojapo vaekuére, tetã tuichakue ha omongy'a haguére upe hetã, tupã gua'u ta'ãnga rei ñemomorãpe, 19 ha umi hembiapo vaikuére, amosarambipa vaekue chupe kuéra ambue tetã rupi. 20 Ha opa tetã oguahêha rupi, omongy'ámi hikuái che rera marangatu, ha opa umi rupigua he'ími: 'Ko'áva Tupã retãgua hína, ha osẽ mante vaekue hetãgui!' 21 Ha upépe hasy chéve ahecha mba'éichapa, Israel rupi che rera marangatu oñemongy'ámi mamó tetã oguahêháme ha'e kuéra. 22 Upévore ere Israelgua kuérape: "Kóicha he'i Tupã: 'Ko ajapo táva ndaha'etí pende reko ky'a rupi, Israelgua kuéra, che rera marangatu rehente, peẽ peiko vaekue pemongy'a umi tetã peho hague rupi. 23 Che ahechaukátã tetã nguéra apytépe che rera guasúte imarangatuha, peẽ peiko vaekue pemongy'a ipa'ũme kuéra. Ágã péicha ajapóvo, maymáva ohecha kuaáta cheha Tupã.'" Che, Tupã, ha'e upeichaha. 24 "Che poguenohêta opa umi tetã peimehágui. Pombyatýta ha pombojevýta pende yvýpe. 25 Pojohéita y iky'a'ývape, pomopotítã opaichagua mba'e ky'águi, poiky'a'óta umi peja haguégui tupã gua'u ta'ãnga rei rehe; 26 Amoíta pende pype peteĩ py'a ipyahúva ha peteĩ ánga ipyahúva. Aipe'átã pende hegui pe py'a hatáva itáicha ha amoíta peẽme peteĩ heko ñarõ'ýva. 27 Amoíta pende pype che ánga ha ahejáta pejapo opa che rembiapoukapy; 28 peikóta tetã ame'ẽ vaekuépe pende rúpe, ha peẽta che retãgua ha che pende Járata. 29 Poipe'átã opa pene mongy'avãgui. Ahejáta heta trígo ha namondo mo'ã véima peẽme ñembyahýi. 30 Ahejáta umi yvyra rakã ha umi ñu hi'a hetave, peẽ ndapehasavéi haguã ñemotĩ umi ambue tetã renondépe, pene ñembyahýire. 31 Ha pene mandu'ávo pene rembiapo vaikuére peteĩne pende jehegui pende reko ky'akuére ha pene rembiapo vaikuére. 32 Che, Tupã, ha'e upeichaha: Peikuaáke, peẽ Israelgua, che ndajapoiha ko'ã mba'e pende rehehápe, oimégui peteĩ ha pende py'a tarova pende reko vaíre. 33 Che, Tupã, ha'e: "Ágã pomopotimbámarõ pende reko ky'akuégui, ahejáta peiko umi pende táva guasúpe, ha pemopu'ãpa jey ho'apa haguégui. 34 Pe yvy opyta vaekue nandi, upéva rangue, oñememitýta ipype opa ohasáva renondépe. 35 Ha oje'éta: Kóva ko yvy, nandi opyta vaekue, ko'ágã ha'ete umi yvotyty Edén pegua; umi táva guasu ho'apa vaekue, ohehasa hague ha ojeitypa vaekue, ko'ágã guarã táva imbaretéva ha oĩma ipypegua. 36 Aipórõ, umi tetã ijereregua opytáva gueteri oikove, ohecha kuaáta che, Tupã, amopu'ã jeyha umi ho'a vaekue, añemitỹ jeyha umi yvy oñemoperõ vaekuépe." Che, Tupã, ha'e upéicha ha ojapóta umi ha'e vaekue. 37 Che, Tupã, ha'e: "Ajapovéta ave. Ame'êta Israélpe ojeruréva guive chéve; amonemoñátã ovecháicha. 38 Umi táva guasu henyhêta ipype guágui, ha'etéta umi ovecha ojereraháva ojevy'ahápema, Jerusalénpe ojejuka haguã ime'ẽmby. Upépe ohecha kuaáta hikuái cheha Tupã."

Ezekiel 37

1 Tupã omboja che rehe ipo ha che myenyhẽ ipokatúgui, ha che moĩ peteĩ ñu hetahápe kãnguekue. 2 Tupã che mboguata opáichavo; umi kãnguekue omyenyhẽmbaite upe ñu, ha kãngue reipaitéma. 3 Upépe he'i chéve: Ndépa reroviáne ko'ã kãnguekue oikove jeýne haguã? Che ha'e chupe: "Tupã, nde año mante reikuaa upéva". 4 Aipórõ Tupã he'i chéve: "Eñe'ẽ che rerape ko'ã kãnguekuépe. Ere chupe kuéra: 'kãngue rei, pehendú ko'ã ñe'ẽ oúva Tupãgui'. 5 Tupã he'i peẽme: 'Amoingéta pende pype tekove pytu peikove jey haguã. 6 Amoíta peẽme tajygue, pomboho'óta, pombopiréta ha ame'êta peẽme tekove pyahu peikove jey haguã. Upépe peẽ pehecha

kuaáta cheha Tupã.''' 7 Che añe'ë chupe kuéra ha'e he'i haguéicha chéve. Ha añe'ë aja chupe kuéra aína, ahendu hyapúva: peteĩ yvy ryrýi nipo ra'e, ha umi kãnguekue oñepyrũ oñemyaty ojeuhe. 8 Ha ahecha umi kãnguekue ári osẽ tajygue ha to'o, ha ojejaho'i pirépe. Ha ndoguerekói jepe tekove pytu. 9 Upépe Tupã he'i chéve: "Eñe'ë che rerape pe tekove pytúpe, ha ere chupe: Tekove pytu, eju opa guio ha emoingove ko'ã te'õngue." 10 Che añe'ë Tupã rerape ha'e he'i haguéicha chéve, ha pe tekove pytu ou oíke ipype kuéra, ha ha'e kuéra oikove ha opu'ã oñembo'y. Hetaiterei niko ha oiko chugui kuéra peteĩ aty ndaipapaháiva. 11 Upépe Tupã he'i chéve: "Israelgua maymáva niko, ko'ã kãnguekuéicha. Oiko he'i hikuái: 'Ore kãnguekue kãngue reíntema; ndaikatu véima ñaha'arõvo mba'eve, japáma.' 12 Néi, eñe'ë chupe kuéra che rerape: Kóicha he'i Tupã: 'Che retãgua maymáva, poguenohẽta pe yvykua peñeñotý haguégui ha pomondo jeýta tetã Israélpe. 13 Ha ágã poguenohẽ jeýma ramo pe yvykua peñeñotý haguégui, pehecha kuaáta, peẽ che retãgua, cheha Tupã. 14 Che amoíta pende pype tekove pytu che heguíva, ha peẽ peikove jeýta, ha pomoĩ jeýta pende yvy teépe. Upépe peikuaáta che, Tupã, ha'e ha ajapo hague.''' Che, Tupã, ha'e upeichaha. 15 Tupã ojere che gotyo ha he'i chéve: 16 Emoĩ nde pópe peteĩ yvyra ha ehai ipype: 'Judá ha iñirũ Israelgua kuéra'. Ejapyhy upéi ambue yvyra ha ehai: 'Efraín, José rerape, ha ambue imoirũhára Israel yvy hembýva pegua'. 17 Upe rire emboja ojeuhe oiko haguã mokõivévagui peteĩ, ta peteĩ ańõnte nde pópe. 18 Ne retãgua kuéra he'ívo ndéve: 'Emyesakãna oréve mba'épa he'ise upéva', 19 ere chupe kuéra: 'Kóicha he'i Tupã: Ajapyhýta pe José yvyra, oíva hína Efraín pópe ha ambue kuéra Israel irũva, ha ambojáta pe Judá yvyráre, oiko peve mokõivévagui peteĩ yvyránte che pópe'. 20 Ereko nde pópe, tohecha maymáva, umi mokõi yvyra reiporu vaekue rehai haguã. 21 Upéi ere chupe kuéra: 'Kóicha he'i Tupã: Anohẽta Israelgua kuérape umi tetã ambue oho haguépe opytágui; opa guio ambyatypáta ha arojevýta ijyvýpe. 22 Ajapóta chugui kuéra peteĩ tetãnte umi yvyty Israel peguápe, ha peteĩnte huvicha guasúta. Na pene mombyry mo'ã véima ojehegui mokõi tetãme, na pende ruvicha guasu mokõi mo'ã véima. 23 Na pe ñemongy'a mo'ã véima avei pemomorã haguére tupã gua'u ta'ãnga rei imbojegarupýva, ha ndapeiko mo'ã véima peñemboheko ky'a. Che poipe'áta pende reko jeroviaha'ygui, ha pomopotĩta pende reko ky'águi. Ha'e kuérata che retãgua ha che Ijára. 24 Che rembiguái David ańõitéta huvicha guasu ha herekua kuéra, ha ha'e kuéra che ñe'ë rendúta ha ojaóta che rembiapoukapy. 25 Oikóta hikuái pe tetã ame'ë vaekuépe che rembiguái Jacóbpe, oiko haguépe avei ijypy kuerakue. Upépe oikóta ha'e kuéra, ta'ýra kuéra ha iñemoñare kuéra opa ára guarãma; ha che rembiguái David ha'éta opa ára huvicha kuéra. 26 Roñemoíta peteĩ ñe'ëme, rome'ẽta ojupe oñoñe'ë, iñañete haguã chupe kuéra oikove joa py'a guapýpe. Kóvata ñe'ë ñome'ë opa ára guarãma. Ahejáta heta oñemuña ha opa ára guarãma amoíta che tupao marangatu ijapytépe kuéra. 27 Aikóta hendive kuéra, ha chéta Ijára kuéra, ha ha'e kuéra katu che retãgua. 28 Che tupao marangatu oíma ramo ijapytépe kuéra, umi ambue tetã ohecha kuaáne, che aiporavo hague Israélpe che mba'e marangatu ramo.

Ezekiel 38

1 Tupã ojere che gotyo ha he'i chéve: 2 "Nde, kuimba'e, ejere ko'ágã tetã Magog gotyo ha eñe'ë chéve che rerape Gog rehe, mburuvicha guasu Mésec ha Tubal pegua. 3 Ere chupe: 'Kóicha he'i Tupã: Ndéve Gog, mburuvicha guasu Mésec ha Tubal pegua, che ajekuaauka ndéve nde rayhu'yha ramo. 4 Che rombojevýta. Amoíta ty'ái nde jurúre. Roguenohẽta, ndéve ha umi ne rembiguái kuéra kavaju ári guápe, ijao jeguapa reheve, aty guasu ihu'yva, ikyse puku ha iñemo'ãha opáicha guáva. 5 Pene moirũta Persia guáva, Etiopía ha Libia guáva, opavave hete ha iñakã mo'ãha reheve, 6 upéicha avei umi ñorãirõhára Gómer ha Bet-Togarmá guáva, mombyry yvate guiogua, opa tetã ipypegua retáva, ne ndive oíva. 7 Eñembosako'íke ha eñemoĩ reporojuka haguã, nde ha opa ñorãirõhára aty ne ndive oíva; nde emohenonde. 8 Heta año ohasa rire, oje'éta ndéve rejeity haguã peteĩ tetã oĩ vaekue ñorãirõme rehe ha ágã imbarete jeýmava; peteĩ tetã heta ára isarambipa vaekue heta ambue tetã apyte rupi, ha ojehapo'óma vaekue umi rupigui opa ára guarãma, ha oñemyatypa jeýma vaekue umi Israel ka'aguýpe. 9 Reguahẽne nde, peteĩ ára hũicha ha rejaho'ipa upe tetã, ha rejeity hi'ári yvytu ratãicha, ne ñorãirõhára aty kuéra reheve ha heta ambue yvypóra aty reheve.' 10 Che, Tupã, ha'e: Umi ára umívape rejaposéta heta mba'e vai. 11 Eréta: Ajeityta peteĩ tetã ikangývare, mamó ojeikoha py'a guapy ha jeroviápe, oikóva táva guasu ikorapy ita ñemopu'ã'y reheve'y, hokẽ'yva ha imbotyha'yva. 12 Ajeityta hese ha amondapáta; aháta umi

táva guasu oñemopu'ã jey vaekue ári, umi oñembyatypa jey vaekue heta ambue tetã rupigui, hymba hetáva ha imba'e retáva ha oikóva ko arapy mbytépe. 13 Umi Sabá ha Dedangua, ha umi ñemuhára Tarsis ha oimevéva táva guasu pegua, oporandúne ndéve: Reju piko remonda haguã? Rembyaty piko ne ñorãirõhára kuéra remonda ha reñemomba'e haguã pláta ha órore, tymba ha hetave mba'ére, ha reraha mba'e retaité asy? 14 Néi, eñe'ẽ che rérape Gógpe, ha ere chupe: 'Kóicha he'i Tupã: Ágã ku che retã Israel oikóma ramo py'a guapýpe, nde reñemoíta reho 15 nde yvy guive, mombyry yvate gotyo, ta ne moirũ ñorãirõhára aty imbarete ha hetáva, ha kavaju arigua, 16 ha rejeitýta che retã Israel rehe. Nde, Gog, rejaho'íta yvy arai hũicha. Umíva umi ára pahápe romondóta che retã ári, ikatu haguã nde rupi ambue tetã nguéra che kuaa, che ahechaukávo che marangatuha henondépe kuéra. 17 Che, Tupã, ha'e: Nde rehéku hína ku che mandu'áva yma añe'ẽ ramo guare aikóvo che rembiguái kuéra umi maranduhára Israel pegua juru rupi. Ha'e kuéra oporomomandu vaekue upérõ, che romondotaha rejeity haguã Israel rehe." 18 Che, Tupã, ha'e: "Ágã Gog ojeitýmarõ Israel rehe, che pochy hendy sununúta. 19 Ame'ẽ che ñe'ẽ, upe che pochy raku jave oikotaha Israélpe peteĩ yvy ryrýi nde tuicháva. 20 Umi pira yguasú pegua, umi guyra ovevéva árare, umi tymba ñarõ ha umi mbói oryrýi osusúta che renondépe, mayma yvyporaichaite avei. Yvyty kuéra ho'apáne, ita guasu kuéra upéicha avei ha oiméva guive mongorapyha oñemopu'ã vaekue oupáne yvýpe. 21-22 Che amboúne Gog ári opaichagua ivaíva omyenyhẽ vaerã chupe kyhyjégui. Ainupãta chupe mba'asýpe ha mano vaípe. Ahejáta ho'a hi'ári, iñorãirõhára aty rehe ha opa umi tetã omoirũva chupe ári, ama guasu, amandáu, tata ha asúfre, ha ojeity joáne hikuái ojuehe kyse puku reheve. Che, Tupã, ha'e. 23 Péicha ahechaukáta heta tetãme che tuichaha ha che marangatuha. Che ajekuaaukáta chupe kuéra, ha ohecha kuaáta hikuái cheha Tupã."

Ezekiel 39

1 "Ha nde, kuimba'e, eñe'ẽ chéve Gog rehe che rérape, ha ere chupe: 'Kóicha he'i Tupã: Ndéve Gog, Mésec ha Tubal ruvicha, che ajekuaauka ndéve nde rayhu'ýháva ramo. 2 Che rombojevýta. Roisãmyhýta mombyry yvate gotyo guive ha rogueraháta umi yvyty Israel guápe. 3 Upéi amopëta umi hu'y reraháva nde asúpe ha ahejáta ho'a umi nde akatúa peguáva. 4 Yvyty kuéra Israel guápe pe'apáta pemento, nde ha umi ne ndive ohóva. Upépe ahejáta okaguai pende rehe opaichagua guyra guasu ha tymba ñarõ. 5 Pepytáta pejepyso pe ñu reípe. Che, Tupã, upéicha ha'e. Che ñe'ẽ ame'ẽma. 6 Aitýta tata Magog rehe ha opa py'a guasúpe oikóva umi tetãme yguasú peguáre, ha upépe ohecha kuaáta hikuái cheha Tupã. 7 Che réra marangatu oikuaáta che retã Israel ha ndahejavéi chéne oñemongy'a, ha opa tetã oikuaáne che, Tupã, ahechauhaka che marangatu Israélpe. 8 Oguahëta ára oikopa haguã opa mba'e ha'éva." Che, Tupã, ha'e upeichataha. 9 "Aipórõ umi Israel táva guasu kuéra pegua osëta ohapy umi mba'e porojukaha oguerékóva guive, hu'y, kyse puku, yvyra akua umíva, ha oguerékóta jepe'a ohapy haguáicha ohóvo 7 año pukukue. 10 Natekotevẽ mo'ãi osë ñúme ogueru haguã jepe'a térã oho ka'aguýpe ojepe'ávo, ojapóta guinte hikuái umi mba'e porojukahágui. Upépe ha'e kueraháma omondáta umi omonda vaekue chupe kuérape, heta mba'e oipe'áta umi heta mba'e oipe'áta umi chugui kuéra heta mba'e oipe'a vaekuégui." Che, Tupã, ha'e upeichataha. 11 "Umíva umi árare, che ame'ëta Gog oñeñotý haguã peteĩ herakuãmbukuhápe, hérava Oguatáva Ñu, yguasú rembe'ýpe. Upéva ojokóta ohasávape ha upépe oñoñotýta Gog opa hendive kuéra oho vaekue reheve, ha oñembohérata Gog porojukaha ñu. 12 Israelgua kuéra oikotevëta 7 mése oñotýmba haguã umívape ha omopotĩ hetã. 13 Opa yvypóra omba'apóta oñotý haguã umívape ha tuicha mba'éta upéva chupe kuéra guarã. Upe árare che ajekuaaukáta che reko mimbipápe." Che, Tupã, ha'e upeichaha. 14 "Upéi ave, upe 7 mése ríre, peteĩ atýra kuimba'e oikóta opa rupi oñotý haguã umi opytáva gueteri oñeñotý'ýre, tetã mopotĩ haguã. 15 Umi oikóva oguata opa rupi apytégui ojuhúva yvypóra kãnguekue omoïne peteĩ techauhaka, oho pepe umi oporoñotý vaerã, upe Gog Porojukahára Ñúme, 16 (Oime avei peteĩ táva guasu hérava upéicha). Upéicha ramo ohejáne hikuái ipotĩ upe tetã." 17 Tupã he'i chéve: "Ere opa guyra ha tymba ñarõme toñembyaty hikuái pe jerekue rupigui, opa guio, ha tou Israel yvyty kuérape, che aikuave'ëtahápe chupe kuéra tymba juka. Ikatúta ho'u hikuái so'ho ha tuguy; 18 ho'íta hikuái umi ñorãirõhára ro'okie, ha omboy'úta umi tetã sãmyhyhára opa yvy arigua ruguykue, kavara máchova ramo guáicha, ovecha ra'y ha kavara ra'y térã vaka ra'y Basán peguaréicha. 19 Upe tymba juka aikuave'ëtáva chupe kuéraragui ho'úta hikuái ñandy hasy pepe ha tuguy oka'u pepe 20 Ambosako'íta chupe kuéra peteĩ karu guasu umi kavaju ha hi'arigua

kuéra ro'okuégui, umi ñorãirõhára ha opaichagua ñorãirõ ojaipóva ro'okuégui, ho'u haguã hyguatã meve." Che, Tupã, ha'e upeichataha. 21 Péicha ahechaukáne che reko mimbipa umi tetã ambuépe. Ha opa tetã ohecháta mba'éichapa ambojovake ha aity hi'ári kuéra che po. 22 Ha upe guive Israel ohecha kuaáne cheha Tupã, Ijára. 23 Ha umi tetã ambue oikuaáne, Israelgua kuéra ohopa hague hetã'ýme hembiaipo vaikuére, oñemboykégui che hegui. Ha che ame'ẽ hague chupe kuéra che atukupe ha aheja hayhu'ýha pópe ombohasa kyse puku rupi. 24 Ajapo hese kuéra heko ky'a ohekaháicha, ha añomi chugui kuéra che rova. 25 Upévare che, Tupã, ha'e: "Ko'ágã aiporiahurerekóta Israelgua kuérape, Jacob ñemoñare. Ahejáta hekovia ipo'a vai, ombojerovia katuete haguã che réra marangatu. 26-27 Hesaráine ha'e kuéra heko ky'akuégui ha che mboyke haguégui, ambyaty ha arojevypáma ramo hetã teépe ha oiko joa py'a guapýpe, avave omotĩndy'ýre chupe kuéra. Upépe ohecha kuaáne che marangatuha, ha heta tetã ohecha kuaáne upéva. Umi Israelgua ohasáne ñemotĩ che mboyke haguére. 28 Che amondo vaekue chupe kuéra hetã'ýme ha che ambyaty jeýne hetã teépe. Ndahejái chéne avavépe hetã'ýme. Upévo ohecha kuaáne hikuái cheha Tupã, Ijára kuéra. 29 Name'ëvéi chéne chupe kuéra che atukupe, ahekuavóma Israel ári che pokatu." Che, Tupã, ha'e upéicha.

Ezekiel 40

1-2 Upe 10 araha peteĩ mes ohasávo, año pyahúva hína, Tupã omoĩ ipo che rehe, ha képe guáicha che reraha Israélpe. Ha 25 año oñembotýta hína jajereraha hague Babilóniape, ha 14 Jerusalén ho'a hague. Israélpe, Tupã che moĩ yvate peteĩ yvyty ári, ha upe guive, yvy gotyo, ahecha peteĩ óga atýra ha'etéva peteĩ táva guasu. 3 Tupã che reraha upépe ha ahecha peteĩ karia'y vrõnseguĩ guare vaicha. Oñembo'y hína okẽme, ha oguereko ipópe peteĩ sínta líno guigua ha peteĩ yvyra oñeha'ãha. 4 Ha upe karia'y he'i chéve: Ema'ẽ porã ha ehendu porãke; ejesareko porã opa mba'e ahechaukátava ndévere; Tupã che reru ahechauka haguã ndéve. Upe rire emombe'u Israelgua kuérape opa ko'ã mba'e ahechaukáva ndéve. 5 Tupao rokápe opu'ã pe imongorapyha ojerepáva hese. Pe yvyra mba'e ñeha'ãha oguerekóva ipópe pe karia'y ipuku mbohapy méetro. Upéi oha'ã pe tupao mongorapyha ha ohupyty mbohapy méetro ijyvatekue ha mbohapy méetro avei ipykue. 6 Upéi oho pe kuarahy resẽ gotyogua okẽme, ojupi ha oha'ã pe okẽ pyenda ha ojuhu oguerekoha mbohapy méetro ipykue. 7 Umi koty'i okẽ yke pegua, mokõivéva oguereko ipukukuévo mbohapy méetro ha ipykuévo mbohapy avei, ha peteĩ koty'i guive ambue koty'i peve ohupyty mokõi méetro imédio. Upéi oĩ pe okẽ koty guasu gotyogua, oma'ëva tupao gotyo. Upe okẽ upéva pyenda, mbohapy méetro ipykue. 8-9 Pe karia'y oha'ã pe koty guasu oĩva tupao rokẽme ha ojuhu oguerekoha irundy méetro. Oĩ mokõi pilar peteĩ méetro ipoguasukuéva. 10 (Pe ojeikeha kuarahy resẽ gotyogua, peteĩ-teĩ ijképe oĩ mbohapy koty'i, mbohapyve peteĩcha tuichakue, ha umi pilar oĩva peteĩ-teĩ yképe, peteĩcha avei tuichakue). 11 Upéi pe karia'y oha'ã pe ojeikeha pegua okẽ: ipykue 5 méetro, ha pe ojeikeha katu 6 méetro imédio. 12 Peteĩ-teĩ koty'i renondépe oĩ peteĩ rogyke'i oguerekóva médio méetro peteĩ-teĩ ijképe. Peteĩ-teĩ umi koty'i katu, mbohapy méetro ipukukue ha mbohapy ipykue. 13 Upe rire oha'ã pe ojeikeha pykue, peteĩ koty'i rugua guive, hovaigua koty'i rugua peve, ohasávo peteĩ okẽgui hovaigua okẽme, ha upéva oguereko 12 méetro imédio. 14 Upéi oha'ã pe koty guasu henonde pegua, ha oguereko 10 méetro. Pe óga ojeikeháre ojerepaite ogaguy. 15 Pe okẽ roka gotyo guive, koty guasu hyepy pegua ryepy peve ohupyty 25 méetro. 16 Umi koty'i, umi pilar ave, hovetã, ha umi ovetã irrėja hyepy guio, óga ojeikeha jerekuévo. Pe koty guasu henonde pegua avei, ijerekuévo hovetã hyepy guio. Umi pilar rehe oĩ mbokaja rakã ra'ãnga. 17 Che reraha pe ogaguy oka gotyo guápe. Upe ogaguy upéva iguy itapaite ha ijerére oĩ 30 koty. 18 Upe ape ita imoĩmbyre, ikarapevéva, ojepyso umi óga ojeikeha pegua ykére, ha ipykue ha ipukukue peteĩcha. 19 Pe karia'y oha'ã pe okẽ iguypegua renonde guive, okẽ hyepy pegua oka gotyo, ha ohupyty 50 méetro. 20 Oĩ avei peteĩ ojeikeha pe ogaguy oka gotyo guágui yvate gotyo. Pe karia'y oha'ã ipukukue ha ipykue. 21 Oguereko avei mbohapy koty'i peteĩ-teĩ ijképe, ha umi pilar ha koty henonde pegua oñeha'ãva peteĩcha, umi oĩva ojeikeha kuarahy resẽ gotyo guáicha, he'ise, 25 méetro ipukukue ha 12 méetro imédio ipykue. 22 Pe koty tenondegua, umi ovetã ha umi mbokaja rakã, peteĩchaite umi kuarahy resẽ gotyogua ndive. Ko'ápe avei ojeguata vaerã 7 ojejupiháre, ha pe koty tenondegua opyta hyepývo. 23 Kuarahy resẽvo ha yvate gotyo, pe ojeikeha oka gotyogua renondépe, oĩ ambue ojeikeha ojeho haguã ogaguy hyepy gotyoguávo. Pe karia'y oha'ã, peteĩ ojeikeha guive ambue peve, ha ojuhu 50 méetro. 24 Upéi pe karia'y che reraha súrpe oĩháme peteĩ ojeikeha, ha

oha'ã umi pilar ha pe koty tenondegua, ha ojuhu ambue kueraichanteha avei. 25 Pe óga ojeikeha pegua, ikoty tenondegua reheve, hovetã ijerekuévo, umi ambuéicha. Ohupyty 25 métro ipukukue ha 12 métro imédio ipykue. 26 Oguereko avei ojejupi haguã 7 oñepyrũha, ha pe koty tenondegua opyta hyepývo. Umi pilar oguereko avei mbokaja rakã ra'ãnga, peteĩ-teĩ ijképe. 27 Pe ogaguy hyepy gotyogua hokẽ sur gotyo. Pe karia'y oha'ã peteĩ okẽ guive ambue okẽ meve ha ojuhu 50 métro. 28 Upéi che reraha pe yvy gotyogua ojeikeha rupi hyepývo. Oha'ã pe okẽ yvy gotyogua ha ojuhu peteichanteha umi ambue okẽ kuéra ndive. 29-30 Koty'i kuéra, koty tenondegua ha umi pilar, umi ambuéichante avei. Pe óga ojeikeha pegua, ikoty tenondegua reheve hovetã avei ijerekuévo ha oguereko 25 métro ipukukue ha 12 imédio ipykue. 31 Pe koty tenondegua ome'ẽ ogaguy oka gotyoguávo. Umi pilar oguereko ijehe mbokaja rakã ra'ãnga. Kóva ko okẽme ojejupi 8 oñepyrũha rupi. 32 Upe rireminte che reraha pe ogaguy hyepývo guápe, kuarahy resẽ gotyo, ha oha'ã pe ojeikeha, ha ojuhu umi ambueichanteha avei. 33 Ikoty'i kuéra, umi pilar kuéra ha koty tenondegua umi ambuéichante avei oñeha'ãngue. Pe ojeikeha pegua óga, ikoty tenondegua reheve, hovetã ijerekuévo, ha oguereko 25 métro ipukukue ha 12 métro imédio ipykue. 34 Pe koty tenondegua ome'ẽ ogaguy oka gotyoguávo. Umi pilar oguereko ijehe mbokaja ra'ãnga peteĩ-teĩ ijképe. Kóva ko okẽme ojejupi 8 oñepyrũha rupi. 35 Upe rire pe karia'y che reraha yvate gotyogua ojeikehápe, ha oha'ã upe ojeikeha pukukue, ha ojuhu umi ambueichanteha avei, 36 ha oguereko avei koty'i, pilar, koty tenondegua ha ovetã ijerekuévo. Ojeikeha pegua óga ipuku 25 métro ha ipykue 12 imédio. 37 Pe koty tenondegua ome'ẽ ogaguy oka pegua gotyo. Umi pilar oguereko mbokaja rakã ra'ãnga peteĩ-teĩ ijképe. Kóva ko okẽme ojejupi 8 oñepyrũha rupi. 38 Oĩ ave peteĩ koty ñande reraháva pe koty tenondegua ojeikeha peguápe. Upépe hína pe oñembojahúmiva umi tymba ojereraháva ime'ẽmbyrã. 39 Pe koty tenondegua ojeikeha peguápe oĩ irundy mesa, mokõi-mokõi peteĩ-teĩ ijképe, ojejukahápe umi tymba ime'ẽmby teko ky'akue ñemopotívo. 40 Okápe upe koty tenonde guágui, yvate gotyogua ojeikehápe oĩva, oĩ avei mokõi mesa, peteĩ-teĩ ijképe, 41 ha upéicha, oĩ irundy mesa hyepýpe ha irundy okápe, oñondive 8. Umíva ári ojejuka tymba kuéra. 42-43 Umi irundy mesa tymba ojehappyha, itágui ijapo pyre, oguereko 75 sentímetro ipukukue, 75 avei ipykue ha 50 sentímetro ijyvatekue, ha umíva ári oñemoĩ pe so'o ime'ẽmby. Hyepýpe, ijerekuévo, oĩ peteĩ oñemoĩha umi me'ẽmby arína ha tembiporu oñekotevẽva ojejuka haguã tymba me'ẽmby. 44 Ogaguy hyepývo guápe, umi okẽ hyepývo guágui okávo, oĩ mokõi koty, peteĩ pe yvate gotyogua hyepyvogua okẽme oma'ẽva yvy gotyo, ha ambue, yvy gotyogua hyepyvogua okẽme, oma'ẽva yvate gotyo ypýpe 45 Pe karia'y he'i chéve: "Pe koty oma'ẽva yvy gotyo, upéva ha'e umi pa'i omba'apóva tupaópe guarã, 46 ha pe koty oma'ẽva yvate gotyo, upéva umi pa'i oñangarekóva altar rehe peguarã. Umíva hína Sadoc ñemoñare, ha ha'e kuéra añoite ikatu oñemboja Tupã rehe omba'apo haguã chupe." 47 Pe karia'y oha'ã upéi pe ogaguy hyepyvogua, irundyve ijképe oguereko 50 métro. Altar oĩ tupao renondépe. 48 Pe karia'y che reraha tupao pegua koty tenonde guápe ha oha'ã umi pilar oĩva upépe: peteĩ-teĩ 2 métro imédio ipoguasukue. Pe okẽ oguereko 7 métro ipykue, ha umi okẽ jokoha upe koty tenondegua pegua, ohupyty peteĩ métro imédio ipykue peteĩ-teĩ. 49 Pe koty tenondegua ohupyty 10 métro ipykue ha 6 ijyvatekue, ha ojejupi haguã okẽ meve ojequata vaerã 10 oñepyrũhápe. Peteĩ-teĩ pilar ykére opu'ã horkon vuku.

Ezekiel 41

1 Upe rirete upe karia'y che reraha tupao ryepyetépe, ha oha'ã umi pilar, mokõivéva oguereko mbohapy métro ipoguasukue. 2 Okẽ katu ipy 5 métro ha umi ijokoha mokõi métro imédio peteĩ-teĩ. Upéi oha'ã pe koty guasu ha ohupyty 20 métro ipukukue ha 10 métro ipykue. 3 Upéi oho pe koty huguápe guápe ha oha'ã umi pilar ojeikeha pegua, ha ojuhu peteĩ métro ipoguasukue peteĩ-teĩ. Pe ojeikeha katu ohupyty mbohapy métro imédio ipykue, ha umi pilar oĩva ijképe ohupyty mbohapy métro imédio ipoguasukue. 4 Upéi oha'ã pe koty hugua pegua ha ojuhu oguerokoha 10 métro peteĩ-teĩ irundyve ijyke. Upépe he'i chéve: Kóva hína pe Koty Marangatuete. 5 Upéi pe karia'y oha'ã tupao korapy yvate okávo ha pe ipoguasukue ohupyty mbohapy métro. Tupao jerekuévo, oja hese, oĩ koty'i ipukúva mokõi métro. 6 Umi koty'i umíva oĩ ojo'ári mbohapy peve, ha peteĩ-teĩ yvatehápe oĩ 30 koty'i. Pe tupao jerekuére okávo oĩ peteĩ mba'e osẽva ha ojoko hi'ári umi koty'i, upéicha ramo ndoikéiva pe korapy yvate kuápe. 7 Umi koty'i ombojeréva tupao, okávo oguereko peteĩ ojejupihápe oguahẽva yvate peve, ha upéicha ikatu ojejupi yvy guive yvate peve, ojehasávo pe mbyte pegua rupi. 8 Che ahecha

ijerekuévo pe tupao ojejapo hague peteĩ yvateha ári, ha upéva ári avei oñemopu'ã umi koty'i. Upe ijyvateha ohupyty mbohapy métro. 9-10 Umi koty'i korapy yvate okávo ipoguasúva mokõi métro imédio, ha pe tupao jerekuévo umi koty'i ha koty kuéra oikoha pa'i pa'ũme nandi, ha ohupyty 10 métro ipykue. 11 Pe yvy nandihágui ojeike haguã umi koty'ipe oĩ mokõi okẽ: peteĩ yvate gotyo ha ambue yvy gotyo. Pe yvy nandiha ipukukue javeve oguereko peteĩ mongorapyha ipoguasúva mokõi métro imédio. 12 Kuarahy reikévo, pe korapy oñembotývape opu'ã peteĩ óga ipukúva 45 métro ha ipykue katu ohupyty 35, ombojere chupe korapy yvate ipoguasúva mokõi métro imédio. 13 Pe karia'y oha'ã tupao tuichakue ha ojuhu 50 métro ipukukue. Pe korapy oñembotýva, ha pe okaha ha ikorapy yvate ohupyty avei 50 métro. 14 Pe tupao renonde ha pe korapy ome'ëva kuarahy resëvo, 50 métro avei. 15 Upéi oha'ã pe tupao rapykue opytáva korapy renondépe ha korapy yvate ijyke pegua, ha ojuhu oguerekoha 50 métro. Umi koty hyepy pegua ha pe henonde, gotyogua, 16-17 ijape yvyrágui. Ovetã nguéra irréja joa, ha umi ovetã jokoha ijerekuévo oĩva, ijape yvyra meme avei mbohapyve hovápe. Umi ovetã guive, yvate pe okẽ ári, ijape yvyrapaite avei. Tupao roguyke okávo ha hyepývo, 18 henyhẽ tekove ovevéva ha mbokaja rogue ra'angágui, oñomopa'ũ pa'ũ. Umi tekove ovevéva, mokõi hova, 19 peteĩ kuimba'e rova oma'ẽ mbokaja rakã ra'angáre, ha ambue, jaguarete rova, oma'ëva mbokaja rakãre. Ha upéicha pe tupao jerekuévo 20 oĩ umi tekove ovevéva ha umi mbokaja rakã ra'anga, yvy guive okẽ ári peve. Pe koty tuichavéva rogykére, 21 umi okẽ jokoha peteĩcha irundyve ijyke. Koty Marangatuete ojeikeha renondépe, oĩ peteĩ mba'e ojoguáva 22 altar yvyra, ipykue ha ipukukue peteĩ métro, ha ijyvatekue peteĩ métro imédio. Ijyke hakuaha, hopyta ha ijyke, yvyra guigua meme. Pe karia'y he'i chéve: "Kóva ha'e pe mesa oĩva Tupã renondépe." 23-24 Pe koty guasu ha pe Koty Marangatuete, mokõivéva hokẽ mokõi. Umi okẽ umíva peteĩ-teĩ ojovyvy, ha ojepe'a ogyke gotyo. 25 Upe koty guasu rokẽ kuéra oguereko tekove ovevéva ha mbokaja rakã ra'anga, umi ogyke rehe oĩvaichagua. Pe koty guasu tenondegua renondépe okávo, oĩ peteĩ pu'ãmbý yvyra guigua. 26 Peteĩ-teĩ yképe, pe koty guasu tenonde peguáre oĩ ovetã irréjava ha mbokaja rakã ra'anga.

Ezekiel 42

1 Pe karia'y che renohẽ upéi ogaguy oka gotyo guápe, yvate gotyo, ha che moinge umi koty opytáva yvate gotyope, korapy oñembotýva ha tupao kupevogua renondépe. 2 Umi óga aty, ipukukue javeve ohupyty 50 métro, yvate gotyo, ha ipykue katu 25 métro. 3 Peteĩ henda guio ome'ẽ pe korapy hyepy peguápe, ohupytýva 10 métro ipykue; ha ambue henda guio katu ome'ẽ pe yvy ijape itáva ogaguy okávo guápe. Umi óga umíva mbohapy ijyvateha, ha peteĩ-teĩ oike oikeve ohóvo pe iguy peguágui. 4 Umi koty'i rysýi renondépe oĩ peteĩ pa'ũ ipýva 5 métro ha ipukukue katu 50 ñande reraháva hyepy gotyo. Umi koty'i rokẽ oma'ẽ yvate gotyo. 5 Umi koty yvategua mbykyve ohóvo iguy peguágui, mbyte pegua ha iguypevegua peteĩ-teĩ ijyvateveha niko oike oikeve. 6 Umi koty umíva niko mbohapy ojo'ári ha ndoguerekói ijokoha umi koty ogaguy peguáicha, ijyvatevéva oikeve iguy peguágui, péicha pe yvatevegua mbyte peguágui, ha mbyte pegua pe iguypete guágui. 7-8 Umi koty rysýi ogaguy okavogua ohupyty 25 métro. Ipukukue javeve henonde rupi ohasa peteĩ korapy yvate opu'áva 25 métro ha osëva pe ogaguy okávo guápe. Aipórõ, upe pa'ũ oguereko 50 métro. 9 Pe koty iguypete guápe ojeike pe ogaguy oka guio, he'ise, kuarahy resë guio, 10 oguahẽhápe pe korapy ogaguy oka pegua. Yvy gotyo, pe korapy oñembotýva renondépe, tupao me'ëha kuarahy reikévo, oĩ ave heta koty 11 ojoguáva umi ambuépe ha umívaicha tuicháva, hysýiva umívaicha avei, ojeikeha ha oñesëha umi koty yvate gotyogua oguerekoháicha ha peteĩ pa'ũ ojehasaha renondépe. 12 Umi koty yvy gotyo guápe oñeguahẽ haguã ojehasa peteĩ pa'ũ oĩva hína pe tápia renondépe, ojeikévo kuarahy resë guio. 13 Pe karia'y he'i chéve: "Umi koty yvate gotyogua ha umi yvy gotyogua, oĩva pe korapy ñemboty renondépe, peteĩcha imarangatu. Umi pa'i oñembojáva Tupã rehe, okaru upépe me'ẽmby imarangatuvévaui. Upépe avei ha'e kuéra omoĩ umi me'ẽmby imarangatúva, trígo, senténo umíva, ojehejáva teko ky'akue ha angaipa repyme'ëvo, tenda marangatúgui upéva. 14 Pa'i kuéra oike guive tupaópe ndaikatu véima osëvo okápe ijao pe hyepépe omondéva reheve, umíva ao marangatu. Osë haguã oheja vaerã upépe umi ao umíva ha omonde ambue." 15 Oha'ãmba ríre pe tupao ryepy tuichakue, pe karia'y che reraha okápe okẽ kuarahy resë gotyogua rupi ha oñemoĩ oha'ã okápe ijerekuévo. 16 Oipyhy pe yvyra oha'ãha ha oha'ã kuarahy resëvo: ojuhu 250 métro. 17 Upéi oha'ã yvate gotyo, ha ohupyty avei 250 métro; 18 upéi yvy gotyo: 250 avei; 19 ha ipahápe oha'ã kuarahy resëvo: 250 métro umi ambuéicha. 20 Irundyve

ijyke guio oha'ã. Pe tupao jerekuévo opu'ã iñemongoraha ohupytyva 250 métro peteĩ-teĩ ijykevo, oipe'áva ojuehegui imarangatúva imarangatu'ỹvaguĩ.

Ezekiel 43

1 Pe karia'y che reraha okẽ kuarahy resẽ gotyogua gotyo, 2 ha ahecha ouha Tupã, Israel Jára, reko mimbipa upe kuarahy resẽ guio, peteĩ tyapu nde tuicháva reheve, ha'ete umi y osyry hatáva ha yvy hesakãmba heko mimbikuépe. 3 Pe mba'e ahecháva ha'ete ku ahecha vaekue avei, ou ramo guare Tupã ohundívo Jerusalén, ha ako aime ramo guare ysyry Quebar rembe'ýpe. Ajayvy ha amboja che syva yvýre. 4 Tupã reko mimbipa oike tupaópe, okẽ kuarahy resẽ gotyogua rupi. 5 Tupã pokatu che rupi ha che reraha pe ogaguy hyepývo guápe ha ahecha mba'éichapa pe Tupã reko mimbipa omyenyhẽmba pe tupao. 6 Ha ahendu peteĩ oñe'ëva chéve tupao kotypy guive, pe karia'y oñembo'y aja che ykére. 7 Upe oñe'ëva he'i chéve: 'Nde kuimba'e, kóva ha'e che guapyha, mamó amoĩháme che py, ko'ápe aikóta Israelgua kuéra pa'ũme opa ára guarãma. Israelgua kuéra ha opa huvicha guasu nomongy'a mo'ã véima che rera, umi heko ky'akuépe ha huvicha guasu kuéra re'õngue ha ityvy kuéra ñemopu'áme. 8 Omoĩvo hokẽ jeikeha kuéra che rokẽ rovái umi hokẽ jokoha che rokẽ jokoha yképe ogyke pererĩmimente oñemo'ã ojuehegui, umi Israelgua omongy'a che rera marangatu hembiaapo vaikuetápe, ha che pochýgui ahundi chupe kuéra. 9 Ko'águi rire katu, nahembiaapo vai mo'ã véima ha nomomorãvéi chéne huvicha guasu kuéra retékue, ha che aikóta ipa'ũme kuéra opa ára guarãma. 10 Nde katu, kuimba'e, emombe'u Israelgua kuérape mba'éichapa che tupao, totĩ hikuái hembiaapo vaikuégui ha toha'ã kuáa che tupao. 11 Ha otĩ ramo hikuái mba'e vaieta ojapo vaekuégui, emombe'upaite chupe kuéra mba'éichapa ko tupao, mba'éicha tuichakue, moõ rupípa ojeike ha oñesẽ ha opa che rembiapoukapy hesegua. Ehai chupe kuéra kuatiáre tohecha joa hikuái mba'épa ha'e ha tojapo upéva. 12 Kóva ha'e ijapopyrã tupao rehegua: Opa oĩha ha ijerekuévo, umi yvyty ári, yvy marangatu ramo ojeguereko vaerã. Upéva ha'e ijapopyrã tupao rehegua. 13 Kóva ha'e pe altar tuichakue, oñeha'ã haguéicha yma guare ha'ãhápe. Yvykua ojeréva hese, ipypukukue oguereko médio métro ha ipykue médio métro avei. Oka gotyo ijerekue rehegua ijyvateha ohupyty 25 sentímetro. Ijyvatekue katu, kóicha: 14 Pe vykua rugua guive, hopyta osẽva okápe rembe'y peve ijyvate peteĩ métro. Ha ipy médio métro. Upe guive, hete ipukuveha peve ohupyty mokõi métro ha ipy peteĩ métro. 15 Ha upe guive hu'ã meve, oñemoĩhápe ime'ẽmby, ohupyty mokõi métro ha hi'ári hatĩ irundy, ojeupíva yvate gotyo. 16 Pe hu'ã ipe ha irundyve ijyke ojoja, peteĩ-teĩ oguereko 6 métro. 17 Pe hete mbyte ijyvateveha hi'ariete mboyve, ijyke irundy avei, ha peteĩ-teĩ ijyke oguereko 7 métro. Yvykua ijereregua oguereko médio métro ipykue ha pe hembe'y opu'áva ipy 125 sentímetro. Umi oñepyrũha ojejupĩ haguã Tupã ñemomorãhápe oma'ẽ kuarahy resẽvo. 18 Upe rire he'i chéve: Kóicha he'i Tupã: Ko'ã mba'e ko'áva ojehecha vaerã oguahẽvo ára oñemopu'ã ko altar oñemymbajuka haguã hi'ári ha ojehypýi huguykuépe. 19 Reme'ëta peteĩ tóro ra'y ojejuka vaerã ojehepyme'ẽvo teko ky'akue umi levítape, Sadoc ñemoñare, oñembojáva omba'apóvo chéve guarã. Che, Tupã ha'e upéicha haguã. 20 Upe tóro ra'y ruguýpe rehypyíta umi altar ratĩ irundyvére, umi ijyke akua irundyvére ave ha pe hembe'ýre. Upéicha ramo remopotĩta teko ky'águi ha ojejepy'a joráta upevakuégui. 21 Upéi rehupíta pe tóro ra'y oĩva ime'ẽmby ramo teko ky'akue rehe ha reraha ojehappy haguãme, tupao rokápe. 22 Ára oúvape katu, reikuave'ëta peteĩ kavara ra'y ivai'ỹva mba'evépe, teko ky'a repy ramo, ha oñemopotĩ pe altar yvypóra angaipágui, ojejapo haguéicha pe tóro ra'y reheve. 23 Rejapopávo ko'ã mba'e rehupíta peteĩ tóro ra'y ha peteĩ kavara, mokõivéva oguereko'ỹva mba'eve ivai'áva ijehe kuéra, oñerenohẽ vaekue ijatyhágui, 24 ha reraháta che renondépe; umi pa'i ombojuky vaerã ha oikuave'ẽ ime'ẽmby ramo Tupãme. 25 Umi 7 ára pukukue reikuave'ẽ vaerã ime'ẽmby ramo peteĩ kavara ra'y ojejuka haguã teko ky'akue myengoviávo; upéicha avei oñekuave'ẽ vaerã peteĩ tóro ra'y ha peteĩ kavara ivai'ỹva mba'evépe, oñerenohẽ vaekue ijatyhágui. 26 Umi 7 ára pukukue ojejapóne ko'ã mba'e oñemopotĩ haguã teko ky'águi pe altar. 27 Upe 8 araha guive tenonderãvo katu, pa'i kuéra oikuave'ẽ vaerã ime'ẽmby ha tymba juka jeiko porã jey rehegua. Ha upépe che pomoguahẽta che rendápe. Che, Tupã, ame'ẽ che ñe'ẽ.

Ezekiel 44

1 Pe karia'y che reraha jey tupaópe, ojeikeha okavogua kuarahy resẽ gotyo, oñembotýva hína. 2 Upépe Tupã he'i chéve: "Ko ojeikeha oñembotýta; ndojepe'ái

vaerã. Avave ndaikatu mo'ãi oike upe rupi, oike haguére upe rupi Tupã, Israel Jára. Upéicha rupi opytáta oñemboty. 3 Tetã sãmbhyhára mante ikatúta oike oguapy haguã okaru tembi'u marangatúgui Tupã renondépe. Ha'e pe kotýpe oike hague rupi, upe rupi jeýnte osêne." 4 Pe karia'y che reraha upéi yvate gotyogua ojeikehápe, tupao renondévo. Ahecha Tupã reko mimbipa omyenyhẽ hague pe tupao, ha ajayvy amboja peve che syva yvýre. 5 Upépe Tupã he'i chéve: "Nde, kuimba'e, eipe'a porã nde resa ha ehendu opa mba'e ha'étava ndéve mba'éichapa ojeporu vaerã ko tupao. Ema'ẽ porãke máva mávapa ikatu oike ko tupaópe ha osẽ chugui. 6 Ere umi Israelgua ñe'ẽ rendu'ýme: 'Kóicha he'i Tupã: Iporã mante pene rembiapo vai peẽ Israelgua. 7 Peẽ pemongy'a che tupao ha peheja oike pype ambue tetãgua ojeapi'o'ýva hetépe ha ipy'ápe; pemongy'a peikuave'ẽ rupi chéve che rembi'urã tymba me'ẽmby ñandykue ha huguykue, ha pemondoro ñe'ẽ ñome'ẽngue umi pene rembiapo vaikuetápe. 8 Ndapejapói che rembiapoukapy marangatu tupaópe guarã ha pemoĩ uvei pytagua pópe.' 9 Upévore che, Tupã, ha'e: Ndoike mo'ãi che tupaópe mba'eveichagua pytagua ojeapi'o'ýva hetépe ha ipy'ápe; umi ambue tetãgua oikóva Israelgua kuéra pa'ũme jepeve. 10 Umi levíta, oñemboyke vaekue che hegui Israelgua kuéra opia ramo guare che rapégui omomorã haguã tupã gua'u ta'ãnga rei, ohepyme'ẽ vaerã heko ky'akuére. 11 Ha'e kuéra ikatúta omba'apo che tupaópe okẽ ñangarekoha ramo, ha oimevéva tembiapo tupao ryepýpe; ha'e kuérata umi omymbajukáva ogehapy haguã me'ẽmbyhápe ha opa umi ojererúva me'ẽmby ramo; upéicha avei, oĩ vaerã ñembosako'ihápe mante oipytyvõ haguã hetã guápe. 12 Ha'e kuéra oĩ vaekue umi Israelgua ñe'ẽme omohenonde haguã tupã gua'u ñemomorã, ha upéicha omohembiapo vaikuepa. Upévore ohepyme'ẽ vaerã heko ky'akue." Che, Tupã, ha'e upeichaha. 13 "Ndaikatu mo'ãi omba'apo chéve guarã pa'i ramo, ha oñemboja jepe umi mba'e imarangatúvare, ahániri eteve umi imarangatuévore. Ogueraha mante vaerã hikuái ijapére iñemotĩngue, umi mba'e ky'a ojapo vaekuére. 14 Amoíta chupe kuéra omba'apo haguã tupaópe umi ichu'ikue jepive guáre, ojapo haguã hikuái opa mba'e rei." 15 Umi pa'i levíta, Sadoc ñemoñare, omba'apónte vaekue ohóvo che tupaópe, umi Israelgua oñemboyke ramo guare che rapégui, umíva ikatu oñemboja che rehe ha omba'apo chéve guarã. Ha'e kuéra ikatu oñemboja che rendápe oikuave'ẽ haguã chéve tymba jukakue ñandy ha huguykue. Che, Tupã, ha'e upéicha oiko haguã. 16 Ikatu avei oike che tupaópe ha oñemboja pe mba'e añemomorãha rehe omba'apóvo chéve guarã, ha oñemoĩne omba'apo haguã chéve. 17 Oike haguã pe hyepyvogua ogaguy rokẽ rupi, ha'e kuéra oñemonde vaerã ao líno guiguápe. Omba'apo ramo hikuái pe ogaguy hyepývo guápe térã tupaópe, nomondéi vaerã ao ovecha rague guigua. 18 Iñakã mo'ãha líno guigua vaerã ha ikasõ mbyky avei, ha nomoĩri vaerã iku'áre mba'eve ombohy'ái vaerã chupe kuéra. 19 Ha osẽ haguã pe ogaguy okávo guápe, oĩháme tavagua, oipe'a vaerã umi ao oiporu vaekue tupao ryepýpe, oheja upépe ha oñemonde ambue aópe, ani haguã pe ao momarangatuha ona táva guáre. 20 Noñemyakã perõi vaerã ha ndohejái vaerã avei ipuku hi'áva; oñeñapínte vaerã. 21 Mavave pa'i ndo'úi vaerã kaguy oike jave pe ogaguy hyepývo guápe. 22 Nomendái vaerã iména mano vaekuére térã iménagui ojei vaekuére; peteĩ kuña Israelgua oikuaa'ýva gueteri kuimba'e mante, ýrõ katu peteĩ pa'i omano vaekue rembirekore ndive. 23 Pa'i kuéra ombo'e vaerã che retã guápe ohecha kuaa haguã mba'épa imarangatu ha mba'épa ahániri, ha mba'épa ipotĩ ha mba'épa iky'a. 24 Umi ojeiko vaihápe, ha'e kuéra oporombojovake vaerã, tekora amoĩ vaekuépe he'iháicha. Ojapopa vaerã opa che rembiapoukapy che arete rehegua, ha omomba'e vaerã umi ára che apytu'uha. 25 Araka'eve ndopokói vaerã te'õnguére, ani haguã oja hese mba'asy ndaha'etí ramo itúva, isy, ita'ýra, itajýra térã teindýra ha isy memby kuimba'e omenda'ýva mante. 26 Ojapo ramo upéva, oñemopotĩ vaerã, ha upe ríre oha'arõ gueteri 7 ára. 27 Oike jeývo tupao rogaguy hyepývo guápe omba'apo jey haguã, oikuave'ẽ vaerã peteĩ mymbajuka teko ky'akuére. Che, Tupã, ha'e upéicha haguã. 28 Che añoitéta pe mba'e oguereko táva tembirejakue ramo umi pa'i. Noñeme'ẽ mo'ãi mba'eve imba'e kuerarã. Che pe imba'e kuéra. 29 Ikatúta ha'e kuéra okaru umi me'ẽmby Israelgua kuéra oguerúvaguí ha umi mymba ojejuka vaekuégui, teko ky'akue ha angaipa repy ramo. Upéicha avei, opa ome'ẽva chéve umi Israelgua imba'e kuerarãne. 30 Umi pa'ípe oñeme'ẽne avei iporãnguete ñemitý oñemono'õ vaekuégui ha opa umi me'ẽmbýgui. Ha peẽ pejapóvo mbuja, umi iporãvéva chupe kuéra guarãne. Upéicha ramo, che pohovasáne, ahovasáne pende róga. 31 Pa'i kuéra ndo'úi vaerã guýra ha tymba omano rei vaekue térã omboja'o vaipa vaekue tymba ñarõ.

1 Pemboja'óvo po'ahápe porã ko yvy peteĩ-teĩme imba'erã, peheja vaerã 12 kilómetro imedio ipukukue ha 10 ipykue, Tupãme guarã. Tuicha javeve upéva yvy marangatúta. 2 Upe yvy upévagui, 250 méetro peteĩ-teĩ irundyve ijképe, ha 25 méetro kapi'ity porã ijerekuévo tupaorã. 3 Kóva ko yvýgui katu, 12 kilómetro imedio ipukukue ha 5 ipykue ojeheja vaerã yvy marangatuete ramo, upépe oñemopu'ãta pe tupao. 4 Upépe avei oñemo'ãta umi pa'i tupao rerekua omba'apóva Tupãme rogarã. Upéva tenda marangatúta avei. 5 Upéi ave, 12 kilómetro imedio ipukukue ha 5 ipykue, umi levíta omba'apóva tupaópe mba'erãta, ojapo haguã hikuái táva guasu oiko haguã. 6 Ipahávo ojeheja vaerã avei 12 kilómetro imedio ipukukue ha 2 kilómetro imedio ipykue, pe yvy marangatu ykére, opa Israel guápe guarã. 7 Oime vaerã avei yvy opytáva tetã sãmbhyhárape. Peteĩ oĩ vaerã kuarahy resẽvo ha ambue ipehẽngue katu kuarahy reikévo, upéva he'ise, pe yvy marangatu ha pe ojehejáva táva guasurãgui, mokõive ijképe. Kuarahy resẽ gotyo guive kuarahy reike gotyo peve, ipuku ha ipy vaerã, peteĩ-teĩ ñemoñare atýpe oñeme'ẽ hagueichaite. 8 Ko yvy, tetã sãmbhyhára mba'eta. Upéicha ramo, tetã sãmbhyha kuéra ndojopy mo'ã véima che retã guápe, ha ohejáta hekohápe umi Israelgua, peteĩ-teĩ ijypy kuerakue ñemoñare atýpe. 9 Che, Tupã, ha'e: "Iporã mante, peẽ Israel sãmbhyhára! Anive peporoha'ã mbaretépe ha peporohuguy'o. Peikóna teko porã ha teko jojápe. Anive pemonda yvy che retã guágui." Che, Tupã, ha'e upéicha haguã. 10 "Umi peha'ãha mba'e pohyikue ha mba'e pukukue, tojoavyve'ỹ. 11 Mba'e ra'ýingue ha hykuéva oñeha'ãha peteĩcha vaerã. Pe homer oguerékóva 220 lítro opytáta oñembojoja haguã ramo. Pe bato, hykuéva oñeha'ãha oguerékóta pe homérgui, 10 hendápe oñemboja'o jojahágui peteĩ, ha pe efá katu, mba'e ra'ýingue oñeha'ãha, pe bátoichata avei. 12 Ipohyikue oñeha'ãha katu, 20 Guera ojapo peteĩ siclo ha peteĩ siclo ohupyty 11 grámo: 60 siclo ojapo peteĩ mína." 13 Ko'áva ha'e umi me'ẽmby pejapo vaerã: Pemboja'o vaerã pe trígo ha pe seváda pemono'õva 60 aty jojápe, ha peteĩ peheja me'ẽmby ramo. 14 Ñandyryku pemono'õva pemboja'o vaerã 100 hetakue jojápe, ha peteĩ peheja me'ẽmbyrã. 15 Ovecha ramo katu, peme'ẽ vaerã peteĩ 200 apytégui, umi kapi'i porãvehápe okarúvagui. Upéva tymba jukarã jeiko porã jey rehegua, oñeme'ẽva oñemopotĩ haguã teko ky'akue. Che, Tupã, ha'e upéicha haguã. 16 Tetã javeve, maymáva oheja vaerã ko me'ẽmby Israel sãmbhyhápe, 17 ha ha'e ombohasa vaerã umi tymba ojejuka haguã Tupã momba'e guasúvo, ha umi mba'e ra'ýi ha kaguy, me'ẽmbyrã jasy ra'ýpe, umi ára ojepyty'uhápe ha opa arete Israel peguápe. Tetã sãmbhyhára ojapouka vaerã tymba juka oñemopotĩ haguã teko ky'águi; ha umi mba'e ra'ýi me'ẽmby, umi tymba juka ha tymba jehapy jeiko porã jey rehegua katu, oñemopotĩ haguã Israelpe heko ky'akuégui." 18 Che, Tupã, ha'e: "Ára peteĩha mes peteĩháme peikuave'ẽ vaerã tymba jukarã peteĩ tóro ra'y, ivai'ỹva mba'evépe, ipotĩ haguã tupao teko ky'águi. 19 Pa'i ogueraháta pe tymba ruguykue, ojejuka vaekue teko ky'akue repyme'ẽvo, ha omonáta umi tupao rokẽre, pe Tupã ñemomorãháre irundyve ijyke rehe ha ogaguy kotypyvogua rokẽ kuérare. 20 Upeichaite avei ojejapo vaerã 7 arahápe upéva upe mėspe, oimeraẽva heko ky'a vaekue rehe ohecha kuaa'ỹre. Upéicha ipotĩta tupao. 21 Ára 14 ramo upe mes peteĩháme pe ñepyrũ vaerã pembyarete Páskua, ha 7 ára pukukue pe'u vaerã mbuja ilevadura'ỹva. 22 Upe ára upévape, tetã sãmbhyhára oikuave'ẽ vaerã tymba juka heko ky'akue rehe ha opa Israelgua reko ky'akuére. 23 Ha umi 7 ára pukukue katu, 7 tóro ra'y ha 7 kavara mácho, ivai'ỹva mba'evépe, ha ojapo tymba juka ojehapýva Tupã rerape. Upéi ave, peteĩ-teĩ ára ohasávape ojejuka vaerã peteĩ kavara ra'y opa teko ky'akuére. 24 Peteĩ-teĩ tóro ra'ýre ha peteĩ-teĩ kavara mácho rehe oñemoĩve vaerã 20 kilo mba'e ra'ýi ha mbohapy lítro imedio ñandyryku. Ha mbohapy lítro imedio ñandyryku." 25 Upéicha avei ku arete Enramáda rehe guápe, oikóva ára 15ha, mes 7ha ramo, 7 ára pukukue tetã sãmbhyhára ojapo vaerã ojapo hagueichaite iñepyrũmbýpe. Ha 7 ára pukukue ojuka ha ohapy vaerã tymba ha ome'ẽ mba'e ra'ýi ha ñandyryku.

Ezekiel 46

1 Che, Tupã, ha'e: "Ogaguy hyepyvogua rokẽ oĩva kuarahy resẽvo oñemboty vaerã umi 6 ára oñemba'apo aja pukukue, ha ojepe'a vaerã ára ojepyty'uhápe, ha jasy ra'ýpe. 2 Tetã sãmbhyhára oĩke vaerã pe koty tenonde guápe ogaguy okavogua rupi, ha oñemoĩ peteĩva umi okẽ renda ypýpe. Upe aja pa'i kuéra ohapy vaerã hikuái umi oñeme'ẽ vaekue tymba jukarã, ha ojapovéne ave umi tymba juka ha me'ẽmby jeiko porã jey rehegua oguerúva tetã sãmbhyhára; ha'e katu ojavyvéne pe okẽtépe omboja peve isyva yvýre, ha upéi osẽ. Okẽ noñembotyvéi chémane ka'aru

peve. 3 Umi ára ojepyty'uha ha jasy ra'yha, tavagua maymáva oñembojáne avei pe okẽme oguerohorývo Tupãme. 4 Umi tymba oikuave'ẽ vaerã tetã sãmbyhyhára ojeahapy haguã ojepyty'uha árape Tupã rerohorývo, 6 ovecha ra'y ha peteĩ kavara vaerã, imarã'ỹva. 5 Umi kavara peteĩ-teĩ ndive tetã sãmbyhyhára ome'ẽ vaerã 20 kilo mba'e ra'ỹi ha umi ovecha ra'ýre oipotávante. Ha 20 kilo mba'e ra'ỹi ndive ome'ẽ vaerã mbohapy lítro imédio ñandyryku. 6 Jasy ra'yha árape ome'ẽ vaerã peteĩ tóro ra'y, 6 ovecha ra'y ha peteĩ kavara, opavave imarã'ỹva. 7 Peteĩ-teĩ umi ovecha ra'ýre oikuave'ẽ vaerã 20 kilo mba'e ra'ỹi, ha upéicha avei, peteĩ-teĩ umi kavaráre. Umi ovecha ra'ýre katu, oipotávante. Peteĩ-teĩ kilo mba'e ra'ýire, mbohapy lítro imédio ñandyryku. 8 Tetã sãmbyhyhára oike vaerã pe okẽ tenondegua rupi, ha upe rupi jey osẽ vaerã. 9 Ha arete jave ramo, tavagua maymáva oikétarõ tupaópe oguerohorývo Tupãme, ojapo vaerã kóicha: umi oikéva okẽ kuarahy reike gotyogua rupi osẽ vaerã okẽ kuarahy resẽ gotyogua rupi, ha umi oikéva okẽ kuarahy resẽ gotyogua rupi, osẽ vaerã kuarahy reike gotyogua rupi. Avave nosẽi vaerã oike hague rupi, pe oike hague rovaigua rupi mante. 10 Tetã sãmbyhyhára oike vaerã umi tavagua oike jave ha osẽ jey hendive kuéra. 11 Umi aretépe, peteĩ-teĩva tóro ra'y oñembojo'a vaerã 20 kilo mba'e ra'ýime, ha upéicha avei peteĩ-teĩ kavara. Ovecha ra'y katu ombojo'a vaerã oimeháicha. Peteĩ-teĩ, umi 20 kilo mba'e ra'ỹi oñembojo'a vaerã mbohapy lítro imédio ñandyrykúpe. 12 Tetã sãmbyhyhára, ijehegui reínte oimérõ ome'ẽva Tupãme, mymbahapy térã mymbajuka jeiko porã jey rehegua, ojepe'a vaerã chupe okẽ kuarahy resẽ gotyogua, ha ojapo ojejapoháicha ára ojepyty'uha jave. Osẽ vove, oñembotýma vaerã upe okẽ." 13 "Ko'ẽ ha ko'ẽ vove jepi oñeme'ẽ vaerã peteĩ ovecha ra'y omboty vaekue peteĩ año ojeahapy haguã Tupã rerape. 14 Ko'ẽ ha ko'ẽme avei, pyharevekue, oñeme'ẽ vaerã avei Tupãme ime'ẽmby ramo 7 kilo mba'e ra'ỹi ha peteĩ lítro ñandyryku oñeñohẽva arínare. Kóva ha'e ijapopyrã ikatu'ỹva ojeheja, opa ára guarãma. 15 Ovecha ra'y jehapy, ha mba'e ra'ỹi ha ñandyryku ñeme'ẽ ojejapo vaerã opa ára pyharevekue. 16 Che Tupã ha'e: "Tetã sãmbyhyhára ome'ẽ ramo peteĩ ita'ýrape ijyvyrã imba'évaguí, upévata ta'ýra ñemoñarépe guarãma. 17 Ha ome'ẽ ramo hembiguáipe katu, upe tembiguái mba'éta, oiko aja pukukue tembiguái ramo. Ahanivéi vove, upe yvy tetã sãmbyhyhára mba'e jeýta ha opyta hembireja ramo ta'ýra ñemoñarépe. 18 Tetã sãmbyhyhára ndaikatúi oipe'ávo avavégui imba'éva. Ome'ẽ ramo ta'ýra kuérape hembireja ramo, ome'ẽ vaerã imba'égui. Upéicha ramo avave ndopyta mo'ãi imba'e'ỹ rehe ha naisarambi mo'ãi che retãgua." 19 Upe rire pe karia'y che reraha pe ojeikeha oíva okẽ ypy rupi, umi koty oíva yvate gotyope pa'i kuéra añoite oiporu vaerã. Ohechaukávo peteĩ henda kuarahy reikévo, ikupe gotyo, he'i chéve: 20 "Ko'ápe hína pe pa'i kuéra ombopupuha umi tymba ojejuka vaekue teko ky'akuére ro'okue ha oñembojyha avei umi mba'e ra'ỹi me'ẽmby. Upéicha ramo, noguenohẽ mo'ãi pe ogaguy okavogua gotyo ha tavagua kuéra noñemboja mo'ãi umi mba'e marangatúre." 21-22 Upéi, che reraha pe ogaguy okávo guápe ha che mboguata irundyve ijkue rupi. Peteĩ-teĩ ijképe ahecha pe ogaguy oguerekoha peteĩ korapy michíva. Opavave umi ijkue akua ipukukue 20 métro ha ipykue katu 15. 23 Ijerére oĩ ipu'ãmby itágui ijapo pyre ha umi pu'ãmby yvýpe oĩ tatapy. 24 Upépe he'i chéve: "Ko'áva ha'e hína umi kosina pa'i kuéra ombopupuhápe umi tymba tavagua kuéra oguerúva ime'ẽmby ramo".

Ezekiel 47

1 Pe karia'y che reraha jey upe rire pe tupaópe ojeikehápe. Upépe ahecha pe okẽguy rupi osẽha y, ha osyryha kuarahy resẽvo, oma'ẽha gotyo tupao. Pe y oguejy tupao akatúavo, altar yvy gotyo pegua gotyo. 2 Upéi che renohẽ okápe yvate gotyogua okẽ rupi ha che mbojere ojeikeha okavogua peve, pe opytáva kuarahy resẽvo. Upépe ahecha y osẽha pe ojeikehágui yvy gotyo. 3 Pe karia'y osẽ kuarahy resẽvo, oha'ã 500 métro, ha che mbohasa pe ysyry. Y oñuãmba che py. 4 Upéi oha'ã jey 500 métro ha che mbohasa pe ysyry; y oguahẽma che renypy'ã meve. Oha'ã jey 500 métro ha che mbohasa mboypýri; upépe katu, y ohupytýma che ku'a. 5 Oha'ã jey 500 métro, ha pe ysyry ndaikatu véima ohasa; oiko chugui peteĩ ysyry nde rypýva, ytahápe mante ikatúva jahasa. 6 Upépe he'i chéve: "Ema'ẽ porãke rehecha vaekuére". Upéi che mbojey pe ysyry rembe'ýre. 7 Ha ahecha mokõive hembeyépe oíha heta yvyra. 8 Upépe he'i chéve: "Ko y osyry kuarahy resẽ gotyo ha oguahẽ ysyry Jordán peve, upégui oho oñehẽ yguasú hérava Mar Muértope. Oguahẽvo upépe, pe yguasú nahe'ẽ juky mo'ã véima. 9 Mamo oguahẽháme pe ysyry ikatúta oiko ipype opaichagua pira ha ijerére katu opaichagua tymba. Ko y kóva omohe'ẽta y iróva ojuhúva hapépe, ha opáichavo oíta oikovéva. 10 En-Gadí guive En-Eglaim peve

oiméta pira kutuhára, ha upépe oguenohêta omokã ipyaha kuéra. Ha hetaitereíta opaichagua pira, yguasu Mediterráneo peguáicha. 11 Umi karugua ha yvy susũme katu ndaipóri mo'ãi y he'ê'ỹva jukýpe; upe rupigua y, he'ê jukýta, ojeporúta oñerenohê haguã chugui juky. 12 Pe ysyry rembe'ýpe opu'ãta opaichagua yvyra hi'áva. Umi yvyra rogue ndo'a mo'ãi araka'eve, ha opa ára hi'áta. Ohasávo mes jepi hi'áta. Opa ára hi'y porãta pe ysyry osêvaguĩ tupao guive. Yva oĩta oje'u haguã ha yvyra rogue pohãguã." 13 Che Tupã ha'e: "Ko'áva ha'e tetã rembe'y oñeme'êtava tembirejakue ramo umi 12 ñemoñare aty Israel guápe. Josépe guarã oñeme'êta joyvy. 14 Che ame'ê vaekue che ñe'ê ahejataha ko tetã pende ypy kuérape. Aipota peñomboja'o joja hese. Ko tetã kóva che rembirejakue peẽme guarã. 15 Ko tetã rembe'y yvate gotyo ohasáta táva guasu Hetlón rupi, ha táva guasu Sedad rupi, 16 Berotá ha Sibraim rupi (ko'áva opyta Damasco ha Hamat pa'ũme) ha Hasar-Haticón rupi (ojáva Haurán rehe). 17 Aipórõ, tetã rembe'y yvate gotyogua ojepysóta Mediterráneo guive Hasar-Enán peve, ha opyta yvate gotyo Damasco ha Hamat yvy. 18 Tetã rembe'y kuarahy resê gotyogua ohóta Haurán ha Damasco pa'ũ guive táva guasu Tamar peve, Mar Muerto ypýpe, ysyry Jordán pukukuévo, oipe'átava ojuehegui Galaad yvy ha Israel yvy. 19 Tetã rembe'y yvy gotyo ohóta Tamar guive, ohasávo y renda hérava Meribá-Cadés, Egipto ysyry'i rupi, oguahê peve Mediterráneo. 20 Tetã rembe'y kuarahy reikévo, ohóta Mediterráneo guive Egipto peve, ha Egipto rembe'ýgui Hamátpe ojeikeha peve. 21 Kóva ha'e pe tetã pemboja'o joja vaerã umi 12 ñemoñare aty Israel guápe. 22 Upévata tembirejakue opytáva peẽme, ha umi tetã ambuegua oikóva pene ndive ave ha ita'ýrava pende apytépe. Pereko vaerã chupe kuéra ou ypy vaekue ramo guáicha Israélpe. Pemboja'óvo yvy umi Israelgua ñemoñare atýpe, umi tetã ambue guápe avei peme'ê vaerã. 23 Umi tetã ambue guarépe oñeme'ê vaerã ijyvyrã, Israelgua ñemoñare aty oikohápe." Che, Tupã, ha'e upéicha ojejapo haguã.

Ezekiel 48

1 Ko'áva ha'e umi ñemoñare aty rera. Tetã rembe'y yvate gotyogua guive, Hetlón rapére jajúvo, Hamat ha Hasar-Enánpe ojeikehápe, Damasco yvýre ojahápe yvate gotyo, Hamat rembe'ýpe, kuarahy resê guio kuarahy reiképe: Dan peguarã. 2 Pe Dan mba'éva rembe'ýre, ijyke kuarahy resê gotyogua ijyke kuarahy reike gotyogua peve: Aser peguarã. 3 Aser mba'éva rembe'ýgui, ijyke kuarahy resê guive ijyke kuarahy reike peve: Neftalípe guarã. 4 Neftalí yvy rembe'ýgui, ijyke kuarahy resê gotyogua guive ijyke kuarahy reike gotyogua peve: Manaséspe guarã. 5 Manasés yvy rembe'ýgui, ijyke kuarahy resê megua guive ijyke kuarahy reike pegua peve: Efraín peguarã. 6 Efraín yvy rembe'ýgui, kuarahy resêvo guive kuarahy reikévo peve: Rubén peguarã. 7 Rubén yvy rembe'ýgui, ijykue kuarahy resêvo guive ijyke kuarahy reikévo peve: Judápe guarã. 8 Judá yvy rembe'ýgui, ijyke kuarahy resêvo guive ijyke kuarahy reikévo peve pehejáta pemboykéva ramo Tupãme guarã. Ogurekóta 12.500 métro ipykue ha ipukukue katu umi ambueíchatante avei, kuarahy resê guio kuarahy reiképe. Tupao oĩta mbytépe. 9 Yvy opytáva Tupãme guarã ohupyty vaerã 12.500 métro ipukukue ha 10.000 ipykue. 10 Upe Tupã mba'eráva oñemboja'óta kóicha: pa'i kuérape guarã opytáta 12.000 métro yvate gotyo ha 5.000 métro kuarahy reikévo, 5.000 métro kuarahy resêvo ha 12.500 métro ipukukue yvy gotyo. Tupao oñemopu'ãta mbytépe. 11 Ko yvy kóva opyta umi pa'i marangatúpe guarã, Sadoc ñemoñare, omba'apo vaekue chéve ha noñemboheko ky'ái umi levítaicha, oho ramo guare Israelgua kuéra rapykuéri. 12 Aipórõ, pa'i kuérape guarã opytáta, yvy Tupãme guarã ojehejávaguĩ, peteĩ pehẽngue, imarangatuvétava opa ambuegui. 13 Umi levíta katu ogurekóta imba'e kuerarã peteĩ pehẽngue ohupytyva 12.500 métro ipukukue ha 5.000 ipykue, pa'i kuéra yvy ykére. Aipórõ, pe yvy opytáva Tupãme oñemomba'e guasu haguã, ohupytyta 12.500 métro ipukukue ha 10.000 ipykue. 14 Pe yvy upéva, tetã tuichakue ndaipóri mo'ãi hasaha porãnguêpe. Ndaikatu mo'ãi oñeme'ê hepýre, oñemyengovia mba'evére térã oñemobhasa mba'eveichagua yvypóra rerape, upéva ha'égui yvy ojehejáva Tupãme oñemomba'e guasu haguã. 15 Pe hembýva, 12.500 métro ipukukue ha 2.500 ipykue opyta ojehogapo haguã oimeraéva, ha oñeñotý haguã kapi'i tymbápe guarã. Táva guasu opytáta mbytépe, 16 irundyve ijyképe upe táva ogureko 2.550 métro. 17 Táva guasu jerére oĩta kapi'ity ogurekóva 125 métro irundyve ijyképe. 18 Yvy opytáva pe Tupãme ojehejáva pukukuévo, 5.000 métro kuarahy resêvo ha 5.000 avei kuarahy reikévo, opyta oñeñemitý haguã ha upépe guare oñemono'õva koga'a ojeporúta oñemongaru haguã umi omba'apóva táva guasúpe. 19 Omba'apóta upépe taha'e ha'éva ñemoñare aty pegua. 20 Opa ko yvy, pe opytáva Tupãme guarã ha pe táva guasúpe

guarãva, ohupytýta irundyve iyykévo 12.500 métro. 21-22 Tetã sãmbyhyhárape opytáta imba'erã pe yvy opytáva Judá yvy ha Benjamín yvy pa'ũme; upéva he'ise: yvy opytáva Tupã mba'éva ha táva guasu mba'éva mokõive iyyképe. Ohupytýta 12.500 métro ha ojepysóta kuarahy resẽvo tetã rembe'y upe gotyogua peve, ha kuarahy reikévo yguasu rembe'y peve. 23 Umi ambue ñemoñare atýpe katu, kuarahy resẽ gotyogua iyykégui kuarahy reike pegua iyyke peve: Benjamín mba'erã. 24 Benjamín yvy rembe'ýgui, kuarahy resẽ gotyogua iyyke guive kuarahy reike gotyogua peve: Simeón mba'erã. 25 Simeón yvy rembe'ýgui kuarahy resẽ gotyogua iyyke guive kuarahy reike gotyogua peve: Isacar mba'erã. 26 Isacar yvy rembe'ýgui, iyyke kuarahy resẽ gotyogua kuarahy reike gotyogua peve: Zabulón mba'erã. 27 Zabulón yvy rembe'ýgui, kuarahy resẽ gotyogua iyyke guive kuarahy reike gotyogua peve: Gad mba'erã. 28 Gad yvy rembe'ýgui, yvývo gotyo, tetã rembe'y oguahẽta Tamar guive Meribá-Cadés ysyry, ysyry Egipto ha yguasu Mediterráneo peve. 29 Ko'áva ha'e yvy opytáva umi ñemoñare aty Israel guápe, tembirejakue ramo ha péicha peẽ pemboja'o joja vaerã chupe kuéra. Che, Tupã, ha'e upéicha haguã. 30 Ko'áva ha'e táva guasúgui oñesẽha. Yvate gotyogua iyyke ohupytýta 2.250 métro. 31 Táva guasu rokẽ nguéra héra vaerã umi aty ñemoñare heraháicha. Yvate gotyo oíta mbohapy okẽ: Rubén, Judá ha Leví rokẽ. 32 Iyyke kuarahy resẽ gotyogua ohupytýta 2.550 métro ha mbohapy hokẽta: José, Benjamín ha Dan rokẽ. 33 Yvy gotyogua iyyke ohupytýta 2.250 métro ha hokẽta mbohapy: Simeón, Isacar ha Zabulón rokẽ. 34 Kuarahy reike gotyogua iyyke ohupytýta 2.250 métro ha mbohapy hokẽta: Gad, Aser ha Neftalí rokẽ. 35 Ijerekuévo ohupytýta 9.000 métro. Ha ko'águi rire, ko táva guasu hérata: "Tupã oĩ upépe".

Daniel 1

1 Año mbohapyhápe ojupi haguépe Judá ruvichárõ mburuvicha guasu Joaquim, Nabucodonosor, Babiloniagua ruvicha guasu, oguahẽ Jerusalénpe ha omongora upe táva iñorãirõhára reheve. 2 Ñandejára oheja Nabucodonosórpe omyakãsã Joaquímpe ha oñemomba'e heta tembiporu tupao peguáre. Nabucodonosor ogueraha Babilóniape iñapytĩmby umi ho'a vaekue ipo guýpe ha omoĩ umi tembiporu tupao pegua itupã nguéra tupaópe. 3 He'i avei hembiguái kuéra ruvicha Aspenázpe oiporavo haguã Israel ruvicha kuéra ra'y apytégui, 4 karia'y iporáva, hesãi ha imbaretéva, iñarandu ha imba'e kuaáva opa mba'épe, hembiaapo haguã hóga guasúpe. Umívape ojeheko mbo'e vaerã caldeo kuéra ñe'ẽme ha hekópe. 5 Nabucodonosor he'i avei ko'ã karia'y oñemongaru vaerãha umi tembi'u ha kaguy ha'e ho'úvaguí. Ojeheko mbo'e rire mbohapy año pukukue, oike vaerã hikuái hembiaapo haguã hóga guasúpe hembiguái ramo. 6 Umi karia'y ojeporavo vaekue apytépe oĩ Daniel, Ananías, Misael ha Azarías, opavave Judá ñemoñaregua. 7 Chupe kuéra huvicha ombohéra pyahu: Daniélpe ombohéra Beltsasar, Ananíaspe Sadrac, Misaélpe Mesac ha Azaríaspe Abed-Negó. 8 Daniel katu oñembopy'a peteĩ ani haguã oñemongy'a*f** ho'úvo mburuvicha guasu rembi'u ha ikaguygui. Ha'e ojerure huvichápe ani haguã ome'ẽ chupe umi tembi'u. 9 Tupã oĩ rupi Daniel ndive, huvicha imba'e porã hendive. 10 Ha'e he'i chupe: —Akyhyje mburuvicha guasúgui. Ha'e he'íma chéve mba'épa pe'u vaerã ha ohechárõ pende resa'yjuveha pende rapicha kuéranguí, ha'e che jukaukáta upe haguére. 11 Upérõ Daniel oho oñe'ẽ Aspenaz ndive, ipópe niko oĩ ha'e ha iñirũ nguéra. He'i chupe ha'e: 12 —Mba'ére piko nderehejái roiko 10 ára pukukue y ha tembi'u ka'avo rehente, ha upéi ehecha mba'éichapa ropyta? 13 Upéi embojoja ore rova umi karia'y oñemongarúva mburuvicha guasu meságui rovare, ha ejapo ore rehe rehechaháicha. 14 Ho'a porã upéva pe herekuápe ha 10 ára pukukue oheja chupe kuéra péicha oiko. 15 Ohasa rire umi 10 ára, ojehecha hese kuéra hesãi ha imbaretaveha hapicha kuéra, mburuvicha guasu meságui okarúvaguí. 16 Upe guive oheja chupe kuéra ho'u y ha tembi'u ka'avo aõnte, okaru rangue mburuvicha guasu meságui. 17 Ko'ã irundy karia'ýpe Tupã omoarandu ha omyakã porã, oikuaa haguã opaichagua mba'e kuatiápe oíva. Daniel oikuaa avei mba'éichapa ojora vaerã umi mba'e ñande képe jahecháva térã jahecha gua'úva. 18 Oñembotyvo umi ára mburuvicha guasu he'i vaekue ojereraha haguã hendápe umi karia'y, huvicha ogueraha chupe kuéra mburuvicha guasu rendápe. 19 Mburuvicha guasu oñe'ẽ hendive kuéra ha ijapytépe kuéra ndojuhúi peteĩnte jepe ikatúva oñembojoja Daniel, Ananías Misael ha Azarías ndive. Upévare, ha'e kuéra opyta mburuvicha guasu rembiguái ramo. 20 Opa mba'e oñekotevẽhápe ha'e kuéra iñarandu ha imba'e kuaáva. Mburuvicha guasu ojuhu ha'e kuéra mombyry oikuaaveha opavave umi karai arandu ha paje apoha hetãme oivaguí. 21 Ha Daniel opyta pe mburuvicha guasu rógape oñemboty peve peteĩ año Ciro omoĩ hague pe tetã ipo guýpe.

1 Año mokōiha Nabucodonosor ojupi haguépe mburuvicha guasúrō, ohecha jey-jey iképe heta mba'e oipy'apýva chupe. Ha ojepy'apýgui ndaikatuvéi oke. 2 Upérō ohenoika paje apoha, mba'e kuaaha ha karai arandu kuérape oporandu haguā chupe kuéra mba'épa he'ise umi mba'e iképe ohecháva. Ha'e kuéra oho hendápe, 3 ha Nabucodonosor he'i chupe kuéra: —Oĩ heta mba'e che képe ahecháva, ha ajepy'apy ndaikuaáigui mba'épa umíva he'ise. 4 Umi karai arandu oñe'ẽ chupe araméo ñe'ẽme, ha he'i: —Ore ruvicha, emombe'u oréve umi mba'érecháva. Ore ro'éta ndéve mba'épa he'ise. 5 Mburuvicha guasu katu he'i chupe kuéra: —Kóicha ajapóta: Peẽ ndapejéi ramo chéve mba'épa ahecha che képe ha mba'épa he'ise, pombo'i sa'ipáta, pende róga kuéra amyangu'íta, ha opytáta itapere. 6 Peje ramo chéve katu, amyengovia porã etereíta peẽme ha pomingóta mburuvicha ramo. Ko'ágã aipota peje chéve mba'épa ahecha ra'e, ha aipota pemombe'u chéve mba'épa he'ise. 7 Umi karai arandu katu he'i jey chupe: —Ore ruvicha, emombe'úna oréve mba'épa rehecha, ha ore ro'éta ndéve mba'épa umíva he'ise. 8 Ha Nabucodonosor he'i chupe kuéra: —Aikuaa porã pembopukuseha, ha'e haguére peẽme mba'épa ajapóta pende rehe ndapejéi ramo chéve mba'eve. 9 Upévare, ndapejéi ramo chéve pe ahecha vaekue, oikóta pende rehe upe ha'e vaekue peẽme. Peẽ peñemoimba peteĩ ñe'ẽme pende japu ha peju haguā chéve ñe'ẽ rei reheve, jahecha péichapa nda che pochy jerái. Peje chéve mba'épa ahecha, péicharō aikuaáta ikatuha peje chéve mba'épa he'ise. 10 Umi karai arandu he'i chupe: —Ndaipóri niko avave ko yvy ári ikatúva he'i ndéve, ore ruvicha, pe reikuaaséva. Ndaipóri vaekue voínte araka'eve avaveichagua mburuvicha guasu, imbareteve ramo jepe, ojeruréva peteĩ mba'e peichagua avaveichagua paje apoha, mba'e kuaaha térã karai arandúpe. 11 Upe nde rejeruréva oréve, ore ruvicha, ndaipóri avave ko yvy ári ikatúva ojapo. Tupã nguéra mante ikatúne ojapo, ha'e kuéra katu niko ndaha'éi ko yvy arigua. 12 Nabucodonosor ohendúvo kóva ipochy eterei, ha ojukaoka opa karai arandu Babilóniape oíva. 13 Osẽ mburuvicha guasu ñe'ẽ ojejukapaite haguā karai arandu, ha umíva apytépe oĩ Daniel ha iñirũ nguéra. 14 Upérō Daniel oho oñe'ẽ hekópe porã Arioc ndive. Ha'e niko umi mburuvicha guasu róga rehe oñangarekóva ruvicha ha chupe oje'e osẽ haguā ojuka karai arandu kuérape. 15 Daniel oporandu chupe: —Mba'ére piko mburuvicha guasu peichaite ipochy karai arandu kuéra ndive? Arioc omombe'u chupe mba'érepa. 16 Upérō Daniel oho mburuvicha guasu rendápe ha ojerure chupe oheja haguā ipópe. He'i chupe voiete ha'e ikatutaha he'i chupe upe iképe guare ha mba'épa upéva he'ise. 17 Upéi oho hógape ha omombe'u iñirũ nguéra Ananías, Misael ha Azaríaspe opa mba'e. 18 Ojerure chupe kuéra oñembo'e haguā Tupãme, ha'e oikuaauka haguā chupe upe mburuvicha guasu képe guare, ani haguā ha'e kuéra ojejuka umi karai arandu Babiloniagua ndive. 19 Upe pyharépe voi Tupã ohechauka Daniélpe upe mburuvicha guasu képe guare. Upévare ha'e omomba'e guasu Tupã yvágape oívape, 20 he'ívo: "Toñemomba'e guasu opa árape Tupã réra, imba'e hína mba'e kuaa ha pokatu. 21 Ha'e hína umi ára apoha, ha'e ohupi ha omongúi, umi mburuvicha guasu. Ha'e omoarandu iñarandúvape, ha ome'ẽ imba'e kuaa umi oikuaávape. 22 Ha'e oikuaauka umi mba'e ipypuku ha oíva iñongatupy. Pytũme okañýva ha'e ohechapa, ha'e voíko hína upe mba'e resapeha. 23 Ndéve Tupã, che ha ru kuéra rohayhu ha romomba'e guasu. Che moarandu ha che mombarete ha ko'ágã reikuaauka chéve upe rojeruréva ndéve. Reikuaauka oréve upe oipy'apýva mburuvicha guasúpe." 24 Upéi Daniel oho Arioc rendápe, chupe oje'e haguére ajukaoka haguā karai arandu kuérape. Daniel he'i chupe: —Ani rejukaoka gueteri karai arandu kuérape. Che reraha raẽ mburuvicha guasu rendápe. Che amombe'úta chupe mba'épa he'ise pe iképe ohecha vaekue. 25 Arioc ogueraha Daniel mburuvicha guasu Nabucodonosor rendápe ha he'i chupe: —Che ruvicha, umi Judágui ojeguero vaekue apytépe ajuhu peteĩ ikatúva omombe'u ndéve upe nde képe guare. 26 Upérō Nabucodonosor he'i Daniélpe, ojekuaáva avei héra Beltsasar rupi: —Ikatútapa remombe'u chéve pe ahecha vaekue che képe, ha mba'épa he'ise? 27 Daniel he'i chupe: —Che ruvicha, ndaipóri niko avaveichagua karai arandu, térã paje apoha, térã mba'e rechahára ikatúva he'i ndéve upe reikuaaséva. 28 Tupã yvágape oíva mante ikatu oikuaauka ndéve umi mba'e okañýva. Che ruvicha, ha'e ohechauka hína ndéve upe ojuhútava umi ára oútavape. Che amombe'úta ndéve mba'épa rehecha ra'e nde képe, ha mba'épa he'ise. 29 Nde, che ruvicha, reke jave rehecha umi mba'e ojuhútava umi ára oútavape. Ha Tupã, oikuaaukáva umi mba'e ojekuaa'yva, oikuaauka ndéve umi mba'e ojuhútava. 30 Upéva ojekuaauka avei chéve ha ndaha'éi che aranduvére opavavégui. Tupã oipota amombe'u ndéve, che ruvicha, reikuaa

haguã mba'épa he'ise umi mba'e ou vaekue ndéve ne akãme. 31 Nde képe, nde che jára, rehecha kuri opu'ãha nde resa renondépe peteĩ ta'ãnga nde'áva. Upéva overa ha omimbipa, ha tuicha oporomongyhyje. 32 Pe iñakã ojejapo oroitégui, ipyti'a ha ijyva plátagui, hye ha umi hetyma máta vrónsegui, 33 umi hetyma katu fiérrogui, ha ipy fiérro ha ñai'ũgui. 34 Nde rema'ẽ aja hese, peteĩ yvytýgui ho'a sapy'a ijehegui peteĩ ita, ha ojapajeréi ou ojejapi pe ta'ãnga pýre ha omyangu'ipaite 35 Peteĩ sapy'aitépe upe ñai'ũ, fiérro, vrónse, pláta ha óro ijaku'i tumi yvy tímboicha, ha yvytu ogueroveve oheja'ýre hapykuere ku ñana pirukuéicha ára haku jave. Pe ita katu okakuaa ha oiko chugui peteĩ yvyty omyenyhẽva yvy tuichakue. 36 Péicha rehecha vaekue nde képe, ha ko'ágã amombe'úta ndéve mba'épa he'ise. 37 Che ruvicha, nde hína mburuvicha guasu imbaretévẽva ko yvy ári. Tupã yvága pegua ne mboguapy mburuvicha ramo ha ome'ẽ ndéve pu'aka, mbarete ha ne myerakuã guasu. 38 Ha'e omoĩ nde po guýpe opa mba'e ko yvy ári oikóva, tymba ha guyra kuéra. Che ruvicha, ha'e ne omoĩ opa mba'e ári. Pe ta'angágui, nde hína upe iñakã órogui ojejapóva. 39 Nde rire oúta mburuvicha guasu ikangyvẽva nde hegui, upéi mbohapyha vrónse joguaha, oisãmyhýtava opa rupi ko yvy jerekuévo. 40 Upéi oúta irundyha, fiérroicha imbaretéva, ha pe fiérro omyangu'i ha ohundiháicha opa mba'e, upéicha upéva omyangu'i ha ohundíta umi tetã ambuépe. 41 Rehecha kuri mba'éichapa umi ipy ha umi ipysã ñai'ũ ha fiérrogui ojejapo hague. Upéva he'ise upe tetã oñepehe'ãta, na ipeteĩ mo'ãi. Peteĩ hendápe imbaretéta fiérroicha, umi ipýicha. 42 Rehecha avei umi ipysã fiérro ha ñai'ũgui ojejapo hague, upéva he'ise upe tetã peteĩ hendápe imbaretéha fiérroicha ha ambuépe ikangýta ñai'ũicha. 43 Rehecha mba'éichapa pe fiérro ojehe'aha ñai'ũre. Péicha oñeha'ãta umi mburuvicha ñemenda rupi ojoaju oñondive, imbaretéve haguã. Nosẽ mo'ãi chupe kuéra upéva, fiérro ha ñai'ũ niko ndojehe'áiva oñondive. 44 Oisãmyhy aja ko'ã mburuvicha kuéra, Tupã yvága pegua omopu'ãta peteĩ tetã noñehundi mo'áiva araka'eve. Ha'e kuéra ndo'a mo'ãi avaveichagua tetã poguýpe. Ohundi etéta uvei ambue tetã nguéra ha ndopa mo'ãi araka'eve. 45 Upéva hína pe ita rehecha vaekue osẽ pe yvytýgui, avave omongu'e'ý rehe chupe. Ha'e omyangu'i pe fiérro, vrónse, ñai'ũ, pláta ha óro. Tupã ipu'akapáva ohechauka ndéve, che ruvicha, pe ojuhútava umi ára oútavape. Péicha rehecha kuri nde képe ha pe he'iséva añetegua hína. 46 Upérõ mburuvicha guasu Nabucodonosor oñesũ Daniel renondépe, ojavy omboja peve isyva yvýre. He'i oñekuave'ẽ haguã Daniélpe mymbajuka*f** ha insiënso ryakuã porã. 47 He'i avei Daniélpe: —Añetehápe Tupã pende Jára upe tupã tuichavẽva tupã nguéra apytépe ra'e. Ha'e oĩ opa mburuvicha guasu ári, ha ha'e upe ohechaukáva umi mba'e ojekuaa'ýva. Ko'ágã aikuaa, nde remombe'úgui chéve pe ha'e ohechauka vaekue chéve. 48 Nabucodonosor omoingo Daniélpe mburuvichárõ ha ome'ẽ chupe heta mba'e iporáva. Omoingo avei chupe táva Babilonia sãmyhyhárõ ha omoĩ chupe opa karai arandu ári. 49 Ha Daniel ojerure rupi, Nabucodonosor omohenda porã avei Sadrac, Mesac ha Abed-Negópe, tetã Babilóniape. Daniel katu opyta oiko mburuvicha guasu rógape.

Daniel 3

1 Mburuvicha guasu Nabucodonosor ojapouka órogui peteĩ ta'ãnga ijyvatéva 30 métro ha ipéva 3 métro. Oho omoñembo'y peteĩ ñúme hérava Dura, tetã Babilóniape. 2 Upéi ohenoika opaichagua mburuvicha ha poguas kuéra hetã tuichakue, oho haguã pe ta'ãnga ojapouka vaekue ñembyaretehápe. 3 Oñembyatypa rire mayma poguas kuéra pe ta'ãnga renondépe, 4 peteĩ mburuvicha guasu rembiguái hatã osapukái ha he'i: "Pehendúke maymáva ko'a rupi peikóva, ha mayma tetã ambuegua. 5 Pehendu vove turu ipu ramo ha opaichagua mba'epu, peñesũta ha pemomba'e guasu pe ta'ãnga ojapouka vaekue mburuvicha guasu Nabucodonosor. 6 Umi noñesũiva ha nomomba'e guasúi pe ta'ãnga ojeitytã tatakua rendýpe." 7 Upéi, oñepyrũ vove ohendu hikuái turu ha opaichagua mba'epu, oĩ haguéicha oñesũ ha omomba'e guasu pe ta'ãnga, órogui ojapouka vaekue mburuvicha guasu Nabucodonosor. 8 Oĩ upérõ Babiloniagua kuérava ohóva mburuvicha guasu Nabucodonosor rendápe omoĩ vai haguã judío kuérape. 9 He'i chupe hikuái: —Ore ruvicha guasu, eikove puku kena. 10 Ore ruvicha guasu, nde niko ereka vaekue maymávape oñesũ ha omomba'e guasu vaerãha pe ta'ãnga, ohendu vove hikuái turu ha opaichagua mba'epu. 11 Ereka vaekue avei umi ndojapóiva péicha, ojeitytaha tatakua rendýpe. 12 Umi judío kuéra nde remoĩ vaekue sãmyhyhára ramo Babilóniape katu ndojapói upéicha. Sadrac, Mesac ha Abed-Negó, umíva niko nomomba'ei ne tupã nguéra ha noñesũ pe ta'ãnga renondépe, órogui rejapouka vaekue. 13 Upéva ohendúvo Nabucodonosor ipochy hendy ha ohenoika hendápe Sadrac, Mesac ha Abed-Negó. Oguahẽvo hendápe, 14 Nabucodonosor

oporandu chupe kuéra: –Añete piko peẽ napemomba'úi che tupã nguéra ha napeñesũ pe ta'ãnga renondépe, órogui ajapouka vaekue? 15 Ko'ágã pehendú ramo turu ha opaichagua mba'epu, peñesũtapa pe ta'ãnga che ajapouka vaekue renondépe? Cháke ndapejapói ramo pejeitýta tatakua rendýpe. Ha mba'eichagua tupã piko upégui pene renohêta? 16 Sadrac, Mesac ha Abed-Negó he'i Nabucodonosórpe: –Natekotevêi ro'e ndéve mba'eve ore jehe. 17 Tupã, ore romomba'e guasúva, ore pe'áta pe tatakua rendýgui, ha opa mba'e vaigui nde rejaposéva ore rehe. 18 Ha ndojapói ramo jepe upéicha, roipota reikuaa ore ruvicha guasu, ore noromomba'e guasu mo'ãiha ne tupã nguéra ha noroñesũ mo'ãi pe ta'ãnga renondépe, órogui rejapouka vaekue. 19 Nabucodonosor hova pytãmba pochýgui ohendúvo pe he'íva Sadrac, Mesac ha Abed-Negó. Ha ojatapyka pe tatakua rehe hakuve haguã 7 jey jepiguágui. 20 Upéi he'i umi hembiguái imbaretevévape oipokua ha oipykua haguã Sadrac, Mesac ha Abed-Negópe, ha omombo haguã pe tatauápe. 21 Ha pe oĩháicha, ijao ha opa mba'éreve, oipokua ha oipykua chupe kuéra hikuái, ha omombo tatauápe. 22 Ha pe tatakua haku etereigui, Nabucodonosor péicha oipotágui, pe tata rendy oséva tatauágui ohupyty ha ojuka umi omyañáva umi mbohapy kuimba'épe. 23 Sadrac, Mesac ha Abed-Negó, upe ojepykua ha ojepokuaháicha ho'a pe tatakua ryepýpe. 24 Sadrac, Mesac ha Abed-Negó oñemoĩ oguata pe tata rendýpe, ha oñepyrũ opurahéi Tupãme ha oguerohory Ñandejárape. 25 Upéi Azarías, hérava avei Abed-Negó, pe oñembo'yhápe tata mbytépe, oñembo'e kóicha: 26 Rejererohory vaerã ndé, Tupã ore ru kuéra ypykue Jára. Ndéve ojepurahéi vaerã ha nde réra oñemomba'e guasu opa árape guarã. 27 Ndé niko nde reko joja opa mba'e rejapo vaekuépe ore rehe. Opa ne rembiapokue ijeroviaha, umi nde rape naikarêi, opa mba'e eréva reporombojavakévo iñañete. 28 Nde rejapo vaekue upe heko jojáva reity ramo ore rehe ha Jerusalén rehe, ore ru kuéra ypykue táva marangatu, opa umi mba'e vai ore ári ou vaekue. 29 Henda ha hekoitépe rejapo ore rehe upéicha, ore angaipáre. Añetehápe ore reko aña ha rojapo ivaíva, rojeívo nde hegui. Ivai vaekue ore rembiapokue, norohenduséigui ne rembiapoukapy. 30 Umi mba'e ere vaekue oréve ndé ore rayhúgui, ndorojapói ha norombyajéi. 31 Umi mba'e rembou vaekue ore ári, umi mba'e rejapo vaekue ore rehe, heko itépe rejapo. 32 Ore me'ẽ ore rehe ija'e'ýva pópe, tekove oikuaa'ýva tapicha rayhu, ha nde hegui Tupã, ndoikuaaséiva mba'eve. Ore reja mburuvicha guasu heko joja'ýva pópe, heko añavéva yvy ári. 33 Ha ko'ágã ndaikatúi roipe'a ore juru, ñemotĩ ha toryja ore aho'i, ha opa umi ne momba'e guasúvape. 34 Nde réra rehehápe, ani ore reja opa árape guarã. Ani remboyke ñe'ẽ me'ẽ rerekóva ore ndive. 35 Nde poriahurereko ani remboyke ore hegui, ne irũ tee Abraham, ne rembiguái Isaac, ha nde ra'y marangatu Jacob rayhupápe. 36 Chupe kuéra reme'ẽ vaekue ne ñe'ẽ iñemoñare hetataha mbyjaita yvága peguáicha, ha yvy ku'i ra'yi yguasu rembe'ýpe guáicha. 37 Ore Jára, tetã michĩvéva yvy arigua niko oiko vaekue ore hegui. Ha ko'ágã roiko toryjárõ ko yvy jerekuévo ore angaipáre. 38 Ndaipóri véima ko'ã árape mburuvicha, maranduhára,*f** ha karai guasu kuéra. Ndojehecha véima ko'ã árape mymbahapy*f** ha mymbajuka,*f** mba'e kuave'ẽ*f** ha insiënso ojehapy ramo ndéve. Ndaipóri véima mamomoguahẽ haguã ndéve ore ñemityngue tenondere, 39 umíva rupi rohupyty haguã ne pytyvõ. Opáichavo, erohory oréve ore ñembyasy ore py'aite guive ndéve romoguahẽva, 40 rerohoryháicha mymbahapy oñekuave'ẽ ramo ndéve ovecha mácho térã tóro, térã ovecha ra'yeta oñemongyra pyre. Ta upéicha kena ko'ágã ne renondépe ore mba'e kuave'ẽ, ha toroiko nde rape rehe ore py'aite guive. Araka'eve niko ndoikóiva ñemotĩme umi nde rehe ojeroviáva. 41 Ha ko'ágã katu roikose nde rapére ore py'aite guive. Ndéve romomba'e ore, ha rojapose upe ndéve ne mbovy'áva. 42 Ani ore reja roñemotĩ, ema'ẽ uvei ore rehe py'a porãme, ha ore poriahurereko nde py'aite guive. 43 Orepe'a kena ivaívagui, mba'e hechapyráva kena ejapo ore rehe, nde réra rehehápe, Ñandejára. 44 Toñemotĩ umi ojaposéva ivaíva ne rembiguái kuérare. Toiko toryja ramo, topyta mba'eve'ýre, toñehundi ipokatu. 45 Toikuaa hikuái ndeha opa mba'e Jára, upe Tupã peteĩetéva, remimbipáva ko yvy jere kuévo". 46 Umi mburuvicha guasu rembiguái kuéra, omombo vaekue chupe kuéra tatauápe, akóinte ohatapyñave upe tata vléke, ñandy, kapi'i ha jepe'ápe. 47 Pe tata rendy ojupi 25 métro pe tatakua ári, 48 ha opu'ãvo, ohapypa umi caldeo oivape tatakua jerére. 49 Ñandejára remimbou*f** katu oguejy pe tatakua ryepýpe Azarías ha iñirũ nguéra oĩháme, ha onohẽmba oka gotyo pe tata rendy. 50 Ha opyta pe tatakua ryepy ipiro'ysã asy ku yvytu kangy asy oipeju ramo guáicha. Upe tata rendy ndojapói hese kuéra mba'eve. 51 Upe tatakua ryepýpe, mbohapyve kuimba'e oñemoĩ ogueropurahéi, omomorã ha oguerohory Tupãme, he'ívo: 52 Ndéve roguerohory, Tupã, ore ru kuéra ypykue Jára. Ndéve romomba'e guasu opa ára. Roguerohory nde réra marangatu tuichaite, ha romomba'e guasu opa ára. 53 Ndé rejererohory nde Tupao

marangatu mimbipápe, reñemomba'e guasu ha reñemomorã opa ára. 54 Ndé rejererohory mburuvicha guasúicha reguapýva, reñemomba'e guasu ha reñemomorã opa ára. 55 Ndé rejererohory rehechágui umi ipypukuehápe, ha reguapy umi tekove ipepóva*f** ári, nde reñemomba'e guasu ha reñemomorã opa ára. 56 Ndé rejererohory yvága ha arapyre, reñemomba'e guasu ha reñemomorã opa ára. 57 Opa Ñandejára rembiapokue perohory chupe, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 58 Ñandejára remimbou kuéra, pererohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 59 Yvága, erohory Ñandejárape, emomba'e guasu ha eropurahéi chupe opa ára. 60 Y kuéra yvága ári peiméva perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 61 Opa mbyja kuéra, perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 62 Kuarahy ha jasy perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 63 Yvágare mbyjaita perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 64 Ama ha ysapy perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 65 Opaite yvytu perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 66 Tata ha ára haku perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 67 Ro'y ha y rypy'a perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 68 Ysapy ha y rypy'a perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 69 Y ratã ha ro'y perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu peropurahéi chupe opa ára. 70 Y rypy'a Perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 71 Ára ha pyhare perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 72 Ára sakã ha pytũ perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 73 Ára tiri ha arai perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 74 Yvy, toguerohory Ñandejárape, tomomba'e guasu ha togueropurahéi chupe opa ára. 75 Yvyty kuéra, Perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 76 Opa mba'e heñóiva yvy ári, perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 77 Ykua yvu kuéra perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 78 Yguasu ha ysyry kuéra perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 79 Pira guasu ha opa ýpe omýiva perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 80 Guyra kuéra yvytũre pevevéva perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 81 Tymba ñarõ ha mymba kuéra perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 82 Opa yvypóra perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 83 Israel, erohory Ñandejárape, emomba'e guasu ha eropurahéi chupe opa ára. 84 Ñandejára pa'i kuéra perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 85 Ñandejára rembiguái kuéra perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 86 Heko johéi pyréva perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 87 Imarangatu ha ojejapo'ýva perohory Ñandejárape, pemomba'e guasu ha peropurahéi chupe opa ára. 88 Ananías, Azarías ha Misael jarohory Ñandejárape, ñamomba'e guasu ha jaropurahéi chupe opa ára. Ha'e niko ñane renohẽ tugua pypukúgui, ha ñande pe'a ñemanógui. Ha'e ñane renohẽ tatakua rendýgui, ha'e ñande pe'a tata mbytégui. 89 Perohory Ñandejárape ha'e ipy'a porãgui, imborayhu ndopáigui araka'eve! 90 Opavave pemomba'éva Ñandejárape perohory chupe. Ha'e hína Tupã Tupã nguéra ári oíva. Peropurahéi ha perohory chupe, imborayhu ndopáigui araka'eve!" 91 Upe rire mínte Nabucodonosor opo opu'ã, ha he'i umi ijere rupi oívape: –Nambohapýinte piko umi jaipokua ha jaity vaekue tatakúape? –Péicha niko kuri, –he'i chupe hikuái. 92 Ha Nabucodonosor he'i: –Mba'éicha rupi piko péicharõ ahecha irundy kuimba'e? Péina ahecha oguata hína hikuái pe tata mbytépe ha mba'eve ndojehúi chupe kuéra. Pe irundyha katu ojogua Tupã remimboúpe. 93 Nabucodonosor oho oñemboja pe tatakua jurúre ha osapukái: –Sadrac, Mesac ha Abed-Negó, Tupã yvatetegua rembiguái, pesẽ upégui ha peju ko'ápe. Mbohapyve osẽ pe tata rendýgui. 94 Opaite mburuvicha kuéra oíva upe rupi oñemboja omaña haguã umi kuimba'ére. Ohecha pe tata ndojapói hague hese kuéra mba'eve. Peteĩ iñakã raguente jepe ndojehoveréi, umi ijao katu ipyahu ha ojogua asy, ha tatatĩnte jepe nahyakuái hese kuéra. 95 Upe vove Nabucodonosor he'i: "Tojererohory Tupã Sadrac, Mesac ha Abed-Negó Jára, omboúva hemimbou oipe'a haguã hembiguái kuéra jeroviahápe. Ko'áva ndojapói vaekue che ha'e haguéicha, ha omanose uvei oñesũ rangue ha omomba'e guasu ambue tupã ndaha'éiva imba'e kuéra. 96 Upévale kóicha aipota ojejapo: Oĩ ramo oimeraẽva, taha'e ha'éva, oñe'ẽ vaíva ko'ã kuimba'e Tupã rehe, toñembo'i sa'i, hóga tojeity yvýre ha toiko chugui tapere. Tupãichagua ndaipóri ambue péicha oporope'a ivaívagui." 97 Upéi Nabucodonosor omohenda porãve ko'ã kuimba'épe, tetã Babilóniape. 98 Mburuvicha

guasu Nabucodonosor omoherakuã iñe'ẽ opavavépe, taha'e ha'éva hetã, taha'e ha'éva iñe'ẽ, oikóva ko yvy jerekuévo. Kóicha ha'e: "Aipota py'a guapy oĩ opaite pene ndive. 99 Iporã vaicha chéve peikuaa opa mba'e hechapyrãva Tupã Yvatetegua ojapóva che rehe. 100 Tuichaitéma niko umi mba'e ha'e ojapóva, ñaimo'ã'ỹ haguáicha! Ha'e oporosãmyhy vaerã opa árape ha ipokatu ndopa mo'ãi araka'eve."

Daniel 4

1 "Che, Nabucodonosor, py'a guapýpe aikómi che róga guasúpe ha opa mba'e hembypa chéve. 2 Upéinte, peteĩ pyharépe, ahecha che képe peteĩ mba'e che mopirĩmbaitéva. Heta mba'e che mongyhyjéva ahecha. 3 Upérõ ahenoiika opa karai arandu kuéra Babilonia peguápe omombe'u haguã chéve mba'épa he'ise umi mba'e che képe ahecháva. 4 Ou paje apoha, mba'e rechahára, karai arandu ha imba'e kuaáva mbyja kuérare oma'ëvo. Amombe'u chupe kuéra umi mba'e che kepegua ha ndaikatúi he'i chéve mba'épa he'ise. 5 Ipahápe ou che rendápe Daniel, hérava avei Beltsasar, che tupã heraháicha. Tupã espíritu niko omyenyhẽ Daniel rekove. Amombe'u chupe upe che képe ahecha vaekue, kóicha: 6 'Beltsasar, nde niko hína karai kuéra arandu ruvicha. Che aikuaa Tupã espíritu nde rekove omyenyhẽha, ha aikuaa ave reikuaaha opa mba'e oĩva iñemimby. Ehendumi ko ahecha vaekue che képe ha ere chéve mba'épa he'ise. 7 Yvy mbytetépe ahecha oñembo'y peteĩ yvyra máta ijyvatetéva. 8 Upéva okakuaa ha imáta ipoguasuve ohóvo. Hu'ã yvága peve oguahẽ ha ojehecha, yvy apýra guive. 9 Umi hogue iporã asy, ha hi'a heta. Maymáva chugui okaru. Mymba ñumegua opytu'u iguýpe, ha hakãre ojaitypo guyra kuéra, Opa oikovéva hi'aguĩte okaru. 10 Peichaháguĩte ahecha Tupã remimbou, opa mba'e ohecháva, yvágagui oguejýva, 11 ha hatã he'íva: Peity pe yvyra máta, ha peikytĩ umi hakã, pe hogue'opa ha pemosarambi umi hi'a. Tohopa mymba kuéra iguýpe opytu'úva, ha opa umi guyra kuéra hakãre ojaitypóva. 12 Upe hapo ha imátante peheja, fiérro ha vrónse pemoĩ hese ha pe ñume peheja, kapi'ity apytépe. Peheja to'a hi'ári ysapy, ha mymba ñu apytépe kapi'íre tokaru. 13 Tahesarái ha'e yvyporaha tove mymbáicha toiko, 7 año pukukue. 14 Upéicha he'i umi Tupã remimbou opa mba'ére omañáva. Toikuaáke opavave yvy ári Tupã Yvatetegua ipu'akaha opa tetãre. Ha'e pe omoĩva oisãmbyhy vaerãme, ha omoĩva omoisévape. Ha'e omoĩ tetã mburuvicharõ, upe imichívévape yvy ári.'" 15 Mburuvicha guasu Nabucodonosor he'i: —Péicha ahecha kuri che képe ha nde Beltsasar, eréta chéve mba'épa he'ise. Peteĩnte jepe karai arandu kuéra che retãgua apytépe ndoikuaái mba'épa he'ise. Nde katu reikuaa vaerã, Tupã imarangatúva espíritu oĩgui ne ndive. 16 Upérõ Daniel, hérava avei Beltsasar, opyta okirirĩ omondýgui chupe umi mba'e oúva chupe iñakãme. Nabucodonosor katu he'i chupe: —Beltsasar, ani reheja upe che képe guare ne mondýi, térã umi mba'e he'iséva. Beltsasar he'i chupe: —Hángau umi mba'e recha vaekue ho'a nde rehe ija'e'ỹva akã ári, ha ani nde ári. 17 Pe yvyra máta nde rehecha vaekue opu'ã yvate ha ipoguasú, ohupyty yvága ha ojehecha mombyry guive. 18 Umi hogue iporã, ha pe yvyra máta hi'a hetágui omongaru opavavépe. Iguýpe opytu'u mymba ñumegua ha hakãme ojaitypo guyra kuéra. 19 Che ruvicha, upéva pe yvyra máta nde hína. Nde niko mburuvicha ndetuicháva, nde tuichakue yvága ohupyty, ha nde po guýpe oĩ opa tetã yvy jerekuévo. 20 Nde, che ruvicha, rehecha avei Tupã imarangatúva remimbou, opa mba'e ohecháva, oguejy ramo yvágagui ha he'i: "Peity yvýpe pe yvyra máta ha pehundi. Upe hapo ha imátante peheja, fiérro ha vrónse pemoĩ hese ha ñume peheja, kapi'ity apytépe. Peheja to'a hi'ári ysapy, ha mymba ñumegua apytépe kapi'íre tokaru, 7 año pukukue. 21 Upéva hína pe nde kepegua he'iséva ha Tupã Yvatetegua he'íma péicha ojehutaha ndéve, che ruvicha. 22 Nde, che ruvicha, reñemosẽta yvypóra apytégui reiko haguã mymba apytépe ñure. Vakáicha kapi'íre rekarúta ha ysapy ne myakỹ mantéta. Péicha reikóta 7 año pukukue, rehecha kuaa peve Tupã Yvatetegua ipu'akaha opa mburuvicha guasúre, ha ha'e omoĩha hendápe upe ha'e oipotáva. 23 Ha he'i ramo ojeheja haguã pe yvyra rapo imáta rembyre reheve, he'ise oñeme'ẽ jeytaha ndéve nde guapyha, rehecha kuaa rire ha'e oĩha opa mba'e ári. 24 Upévale, che ruvicha, ejapo ko ha'éva ndéve: 'Anive ne rembiapo vai ha eiko hekoitépe. Epoi ne reko añágui ha eipytyvõ imboriahúvape. Ikatu mba'éko upéicharõ reiko py'a guapýpe ha osẽ porãmba ndéve opa mba'e.'" 25 Opa ko'ã mba'e oñemombe'uháicha, ojehe mburuvicha guasu Nabucodonosórpe. 26 Año haguépe, oguata jave hína hóga jere rupi, Babilóniape, 27 he'i sapy'a: —Ajépa tuichaite ko Babilonia! Che amopu'ã vaekue ko táva ko'ápe aiko haguã ha opavave oikuaa haguã mba'eichaitépa che tuicha. 28 He'ipamívo ko'ã mba'e, yvágagui oñehendu ñe'ẽ he'íva: "Ehendúke ko ndéve ha'éva mburuvicha guasu Nabucodonosor. Nde ndaha'e

mo'ã véima mburuvicha guasu. 29 Reñemosëta yvypóra apytégui, reiko haguã mymba kuéra ndive. Vakáicha kapi'íre rekarúta 7 año pukukue, rehecha kuaa peve Tupã Yvatetegua oíha mburuvicha kuéra ári, ha ha'e omoíha hendápe upe ha'e oipotávape." 30 Upepete voi oiko Tupã he'i haguéicha, ha Nabucodonosor oñemosë yvypóra apytégui. Vakáicha oñepyrũ okaru kapi'íre ha ysapy mante hi'ári ho'a. Iñakã rague okakuaa taguato raguéicha, ha guyráicha ipyapë mbuku. 31 Oñembotývo umi ára oñemoi vaekue chéve, che, Nabucodonosor, ama'ë yvágare ha añandu akuera jeyha che akãme. Upérõ amomba'e guasu Tupã Yvatete guápe ha amomorã kóicha upe opa ára oikovévape: "Ha'e oí opa mba'e ári, mayma oúva oíne ipo guýpe, ha'e oporosãmyhýta opa ára. 32 Henondépe, opa yvypóra, ndaha'ëi mba'eve. Ha'e ojapo opa mba'e oipotáva, yvy ári ha yvágape avei. Ndaipóri ikatúva hese oñemoi, ha noporandúi avavépe mba'épa ojapóta." 33 Upepete añandu akueraité hague che akãme, ha opaite mba'e oñeme'ë jey chéve. Oiko jey che hegui mburuvicha mbarete ndetuicháva. Che rogagua ha opa poguasú kuéra oupaite che rendápe, ha che retã tuichave ymave guarégui. 34 Upévare che, Nabucodonosor, amomorã ha aropurahéi, amomba'e guasu ha arohory mburuvicha guasu yvágape guápe. Opa mba'e ha'e ojapóva niko añete ha hekopegua. Ha'e omomichí opavave oñemombaretésévape."

Daniel 5

1 Belsasar, Babilonia ruvicha guasu, ohenói karu guasúpe mburuvicha guasu kuéra hetãmegua. Upe karu guasúpe heta ho'u hikuái kaguy. 2-3 Opiguy joparáma ramo, Belsasar ojerure ojeguero haguã chupe umi kópa ha tása guasu pláta ha óroguí ojejapo vaekue. Umíva itúva Nabucodonosor oguenohë ha ogueraha vaekue Tupã tupaógui oíva Jerusalénpe. Ha ojererúvo umíva, mburuvicha guasu ha ambue mburuvicha kuéra, hembireko ha ikuña kuéra reheve ho'u pype kaguy. 4 Ho'u joa hikuái kaguy ha omomba'e guasu itupã gua'u kuéra ojejapóva óro, pláta vrónse, fiérro, yvyra ha itágui. 5 Peichaháguinte ojehecha peteĩ po oñepyrũva ohai ikuãme pe ogykére upe tataindy ohesape porãvehápe. Ha mburuvicha guasu ohecha mba'éichapa pe po ohai ohóvo. 6 Upépe hova sysyipa ha hesa'yju mimbí kyhyjégui ha oñepyrũ oryrýi osusũ ipy guive, iñakã meve. 7 Oñemoi osapukái ou haguã mba'e kuaaha, karai arandu kuéra ha mba'e rechahára mbyja kuérare oma'ëva, ha he'i chupe kuéra: —Upe ikatúvape omoñe'ë pe ogykére ojehaíva ha omombe'u chéve mba'épa he'ise, chupe amondéta ao pytã jeguápe, amoíta ijajúri ajurigua óroguí ojejapóva, ha oikóta chugui mburuvicha mbarete che retãme. 8 Ha umi karai arandu oíke upe kotýpe ha ndaipóri omoñe'ë kuaáva pe ogykére ojehaíva térã ikatúva omombe'u chupe mba'épa pe he'iséva. 9 Mburuvicha guasu Belsasar opyta tuicha okyhyje, hesa'yjupaite ha mburuvicha kuéra ndoikuaái mba'épa ojapóta. 10 Isy katu ohendu pe ayvu omopu'áva Belsasar ha umi mburuvicha hendive oíva, ha oho oíke upe ha'e kuéra oíháme, ha he'i chupe: —Toikovéke mburuvicha guasu opa ára! Ani rejepy'apýtei mba'evére ha ani péicha nde resa'yju. 11 Ne retãme oí hína peteĩ kuimba'e oisãmbyhýva chupe umi tupã imarangatúva espíritu. Nde ru Nabucodonosor mburuvicha guasúrõ guare, pe kuimba'e rehe ojehecha vaekue iñakã porã, iñarandu ha imba'ekuaaha tupã nguéraicha. Upévare nde ru Nabucodonosor omoí vaekue chupe paje apoha, mba'e kuaaha, karai kuéra arandu ha mba'e rechahára mbyjáre oma'ëva ruvicha ramo ñane retãme. 12 Ha'e héra hína Daniel ha mburuvicha guasu ombohéra chupe Beltsasar. Ha'e oguereko peteĩ espíritu avave oguereko'yva, ome'ëva chupe arandu ha mba'e kuaa oikuaa haguã mba'épa he'ise umi mba'e ñande képe jahecháva, omombe'u haguã umi mba'e ojekuaa'yva, ha ojora haguã umi mba'e avave ikatu'yva ojora. Ehenóika Daniélpe. Ha'e he'íta ndéve pe reikuaaséva. 13 Daniel ojereraha mburuvicha guasu rendápe, ha ha'e he'i Daniélpe: —Nde piko hína Daniel? Nde piko judío hína, che ru Nabucodonosor ogueru vaekue hembiguairã? 14 Ahendu Tupã espíritu oíha nde pype ha ne akã porã, ne arandu ha ne mba'e kuaaha. 15 Ahenoika kuri ko'ápe umi karai arandu omoñe'ë haguã chéve ko'ã ñe'ë, ha upéi he'i haguã chéve mba'épa he'ise. Ha mba'eve ndoikuaái hikuái. 16 Ahendu nde ikatuha rejora umi mba'e avave ikatu'yva ojora. Remoñe'ë ramo ko'ã ñe'ë ogyke rehe oíva ha ere chéve mba'épa he'ise, romondéta ao pytã jeguápe, amoíta nde ajúri ajurigua óroguí ojejapóva, ha ndéta mburuvicha mbarete che retãme. 17 Upérõ Daniel he'i chupe: —Topytapánte ndéve umi mba'e reme'ëséva chéve ha emoí che rendaguépe peteĩ oikoséva nde róga guasúpe. Amombe'úta ndéve, che ruvicha guasu, mba'épa he'ise umi ñe'ë ogykére ojehaíva. 18 Tupã yvatetegua omoí vaekue nde ru Nabucodonosórpe mburuvicha guasúrõ ha ome'ë chupe mba'eta ha omoherakuã guasu chupe. 19 Ha omombarete haguére chupe, opa tetã ha opaichagua ñe'ëme oñe'ëva, omomba'e chupe ha oryrýi vaekue kyhyjégui

henondépe. Ha'e ojuka térã oheja oikove oipotávape, oity ha omyakã rapu'ã oipotávape. 20 Ojejapo itereíma ramo katu, ha ojaopógui ivaíva okuaase'ỹ rehe mba'eve, okúi iguapyhágui ha ojepe'a chugui ituichakue. 21 Oñemosẽ yvypóra apytégui ha oiko tymbáicha. Vúrro saite apytépe oho oiko, vakáicha kapi'i rehe okaru ha ysapy mante hi'ári ho'a, ohecha kuaa peve Tupã yvatetegua oíha opa mburuvicha ári, ha ha'e omboguapyha mburuvicha guasúrõ ha'e oipotávape. 22 Ha nde ita'ýra Belsasar katu reñembotuichase, reikuaa ramo jepe umi mba'e chupe ojehu vaekue. 23 Nde reja'yvere Ñandejára yvágape oíva ndive rerukávo ne mesápe umi kópa ha tása guasu itupao pegua, ha ne mbohupa kuéra ndive re'u pype kaguy ha remomba'e guasu tupã nguéra óro, pláta, vrónse, fiérro, yvyra ha itágui ojejapóva. Umíva niko ndohecháí, nohendúi ha ndoikuaái mba'eve. Tupãme katu neremomba'e guasúi, ku ipópe oíva nde rekove ha ipópe oí opa mba'e nde rejapóva. 24 Upévare ha'e ombou upe po, ohai haguã ko'ã ñe'ẽ: 25 MENE, MENE, TEKEL ha PARSIN. 26 Umíva he'ise ko'ã mba'e: MENE, Tupã omoí mboy árapa nde reisãmyhyta ne retã ha araka'e opáta. 27 TEKEL: Nde reñeha'ã mba'e ra'ãhápe, ha rejehu nde vevyíha. 28 PARSIN: Ne retã oñemboja'o ha oñeme'ẽta tetã Media ha Pérsiape. 29 Upérõ mburuvicha guasu Belsasar omonde Daniel rehe ao jegua pytã, omoíka ijajúri ajurigua órogui ojejapóva, ha omoí chupe mburuvicha mbarete ramo hetãme. 30 Upe pyharépe voi ojejuka Belsasar, umi caldeo ruvicha guasu,

Daniel 6

1 ha Darío, Mediagua oñemomba'e hetãre. Darío oguereko upérõ 62 año. 2 Mburuvicha guasu Darío omoíse 120 sãmyhyhára ikatu haguã opa rupi hetã oñesãmyhy porã. 3 Umi 120 ári omoí jey mbohapy ohecha haguã mba'éichapa ha'e kuéra oisãmyhy, ha ani haguã okañy mba'eve mburuvicha guasu mba'éva. 4 Peteĩ umíva Daniel vaekue. Pya'e ojecha kuaa ha'e oisãmyhy porãveha opavavégui ha upévare mburuvicha guasu oguereko iñakãme omoívo chupe opavave ári. 5 Umi hapicha mburuvicha kuéra katu oheka upérõ omoí vai haguã chupe. Daniel niko kuimba'e joheipyre, ha ndojuhúi hikuái mba'eve he'i vaerã hese. 6 Opáichavo ohekave hikuái moõ guiopa ikatúne omoí vai chupe, ha ojuhu ikatuha irreligion guio. 7 Upévare oho hikuái oñemongeta mburuvicha guasu Darío ndive, ha he'i chupe: –Tereikovéke opa ára ore ruvicha guasu! 8 Ore mburuvicháva guive ne retãme roíva, roñemoí peteĩ ñe'ẽme. Roipota remoí kuatiáre ha tojejapo ipype he'ívante. Te'i kóicha: “Ko ára guive oñemoí 30 ára pukukue, ha oí ramo peteĩnte jepe oñembo'éva oime raëichagua tupãme térã yvypórape, ndaha'éiva che, upéva toñemombo león kuérape hembí'urã”. 9 Rojerure ndéve, ore ruvicha, remoí haguã nde réra pe kuatiáre ani haguã oñemoambue térã ojeheja rei, médo ha pérsa kuéra léi niko péicha. 10 Ha mburuvicha guasu Darío omoí héra pe kuatiáre. 11 Daniel oikuaa vove mburuvicha guasu omoí hague héra pe kuatiáre, oho hógape, oipe'a ikoty rovetã oma'éva Jerusalén gotyo ha oñesũ oñembo'e ha omomba'e guasu haguã Tupãme. Ha'e oñembo'éva voĩnte péicha ára ko'ẽre mbohapy jey. 12 Upérõ umi kuimba'e oho oike Daniel rógape, ha ojuhu chupe omomba'e guasu ha oñembo'e jave hína Tupãme. 13 Pya'e oho hikuái mburuvicha guasu rendápe ha omomandu'a chupe upe kuatiáre he'ívape, ha he'i chupe: –Nde, ore ruvicha guasu, remoí kuri nde réra kuatiáre oje'ehápe upe oñembo'éva oime raëichagua tupãme térã yvypóra, ndaha'éiva nde, ko'ã 30 ára jave, oñemobotaha león rembi'urã. Nda upéichaipa hína? –Upeichaite, –he'i mburuvicha guasu–, ha ipype he'íva ojejapo vaerã, médo ha pérsa kuéra léi niko péicha ha ndaikatúi jeheja rei. 14 Upépe ha'e kuéra he'i chupe: –Daniel, Judágui ojeguere vaekue tembiguáirõ, na nde apói voi mba'eve ramo, ore ruvicha guasu. Ha'e ndojepy'apýi ete voi pe erévare nde kuatiápe. Rohecha chupe oñembo'e ramo mbohapy jey peteĩ árape. 15 Ohendúvo upéva, mburuvicha guasu ndovy'ái ha oheka mba'éichapa oguenohẽvo Daniélpe jejopy vaígui. Kuarahy reike peve ojapo ikatumíva ani haguã Daniélpe ho'a vai. 16 Umi karai katu ou jey hendápe ha he'i chupe: –Nde, ore ruvicha guasu, reikuaa porã médo ha pérsa kuéra léipe he'íva, ha mburuvicha guasu omoí haguépe héra, ndaikatúiha ojeheja rei. 17 Upémarõ mburuvicha guasu omondo Daniel píari ha oityka chupe león kuápe, hembí'urã. Oitykuevoma chupe hikuái, mburuvicha guasu he'i Daniélpe: –Tupã nde Jára, toí ne ndive. Rejeroviágui hese, nderekyhyjéi rejapo haguã ha'e oipotáva. 18 Oity ríre hikuái Daniélpe upe león kuápe, omboty pe ijuru peteĩ ita guasúpe. Upéi karai mburuvicha guasu oheja hese ikuãirũmbore ha ambue mburuvicha kuéra kuãirũmbore ani haguã avave oguenohẽse Daniélpe. 19 Upéi mburuvicha guasu oho hóga guasúpe. Ho'u'ỹ rehe mba'eve ha ohenoika'ỹ rehe umi ikuña oñeno oke haguã jepiguáicha, ha ndaikatúi oke upe pyharépe. 20 Ko'ětĩ

jave opu'ã ha pya'e oho pe león kuápe. 21 Oñemoaguívo upégui, ohenói Daniélpe ha ha'ete vaicha ku iñe'ẽ iñapokytáva ijahy'ópe. Osapukái ha he'i: –Daniel, Tupã oikovéva rembiguái! Tupã piko ndepe'a ra'e umi león rãinguágui? Nde niko chupénte voi remomba'e. 22 Ha Daniel he'i chupe: –Tereikovéke opa ára, che ruvicha guasu! 23 Tupã ombou hemimbou ha ha'e omboty umi león juru ani haguã ojapo che rehe mba'eve. Tupã niko oikuaa ndajapói hague nde rehe mba'eve ivaíva, che ruvicha guasu. 24 Upévo mburuvicha guasu tuicha ovy'a ha oguenohêka Daniélpe león kuágui. Oñerenohê rire, ohecha hese hikuái ndojehúi hague chupe mba'eve ojerovia haguére Tupã Ijárare. 25 Upéi mburuvicha guasu oityka pe león kuápe umi Daniélpe omoí vai vaekue, hembireko ha ita'yra kuéra reheve. Oguahê mboyve huguápe voi umi león oipehe'ã ha omokõma katu chupe kuéra. 26 Upéi mburuvicha guasu Darío omondo ikuatia ñe'ẽ opa tetã yvy ári guápe peteĩ-teĩme iñe'ẽ teépe, ha he'i kóicha chupe kuéra: –Aipota peiko porã ha pende py'a guapy joa, 27 ha aipota avei opa rupiete ko che retã guasúpe oñemomba'e guasu ha oñeñakãity Tupã Daniel Járape. “Ha'e niko hína Tupã oikovéva, ha oikóva opa ára. Ha'e oporosãbyhyhápe noñehundi mo'ãi, ha ipokatu ndopa mo'ãi araka'eve. 28 Ha'e oporope'a jejopy vaígui, ha oporomosãso. Ojapo mba'e hechapyrãva, yvágape ha yvy ári. Ha'e oipe'a Daniélpe, umi león rãinguágui.” 29 Ha upéi Daniel oñemoí porã Babilóniape oĩ aja upépe mburuvicha guasúrõ Darío, ha upéi Ciro Persiagua.

Daniel 7

1 Peteĩ año Belsasar oisãbyhy rire mburuvicha guasúrõ tetã Babilonia, peteĩ pyharépe Daniel ohecha ikepegua. Opáy rire ohaí kuatiáre umi mba'e ohecháva iképe. Kóicha oñepyrũ pe ohecha vaekue. 2 “Ahecha yvytu oipeju ramo irundy henda guío ha ombopochy umi yguasú. 3 Peichaháguinte ahecha, irundy tymba ndetuicháva, ndojogoguáiva osêva pe yguasúgui. 4 Peteĩ ojogua leónpe ha taguatóicha ipepopa. Ama'ẽ aja hese, ojepe'a chugui ipepo. Upéi oñemopu'ã yvýgui ha oñemoñembo'y ipýre, ha opyta oñembo'y yvypóraicha. Oñemoí chupe iñapytu'ũrã, yvypóraicha iñakã porã haguã. 5 Upe mokõiha ojogua ósope. Ha'e oñembo'y avei ipýre ha henonde gotyo ijyke'imi. Ijurúpe oguereko mbohapy so'o kãngue ha ahendu oje'e ramo chupe: “Tereho katu he'u so'o, re'useháicha”. 6 Ama'ẽ aja hína, ahecha pe mbohapyha osêva. Upéva ojogua jaguaretépe, ha ku guyráicha ipepo ijapépe. Irundy ahecha oguereko. Ahecha avei iñakã irundyha, ha oñeme'ẽha chupe pokatu. 7 Ko'ã mba'e ahecha rire ha amaña aja aína, ahecha pe irundyha opu'áva. Tymba nde vaíva niko upéva ha ñane mongyhyjéva, ha imbarete eterei. Umi hãí fiérro ha tuicha-tuicha, ho'u ha omopururũ opa mba'e, ha hembyre ipype ombopepa. Kóva 10 voi hatĩ ha ndojoguái umi ambue tymbápe ahecha vaekue. 8 Ama'ẽ aja umi hatĩre, ahecha umíva apytépe okakuaáva peteĩ michĩvéva. Mbohapy hatĩngue voi ojepe'a oñemopa'ũ haguã ha'e. Kóva katu hesa ha ijuru yvypóraicha, ha iñe'ẽ guasu. 9 Ama'ẽve ha ahecha oñemoíha upépe guapyha ha peteĩ ikarai etéva ahecha oguapy ipype. Ijao morotĩ asy, iñakã rague katu ovecha rague potĩcha. Upe guapyha ha umi irruéda katu tataicha ojepota. 10 Ysyrýicha tata osyry henonderã. Heta eterei umi ojapóva ha'e oipotáva, ha heta etereive umi henondépe oñembo'yva. Umi oporombojovakéva oguapývo umi kuatiañe'ẽ ojepe'a. 11 Che ama'ẽ aja, ahendu mba'éichapa oñe'ẽ rei pe mymbaratĩ michĩvéva. Ha ama'ẽ hese ojejuka peve pe tymba, ha ahecha mba'éichapa oñepehe'ã. Upéi katu hetekue oñemombo tatápe okái haguã. 12 Umi ambue tymbágui ojepe'a avei ipokatu ha ojeheja chupe kuéra oikove oguahê meve hi'ára. 13 Ahecha hína ko'ã mba'e pyhare, peichaháguinte, Ahecha vaicha ou arai apytépe peteĩ ojoguáva yvypórape. Ahecha oho pe karai oíha gotyo, ha upéi ojereraha hendápe. 14 Ha oñeme'ẽ chupe pokatu, teko mimbipa ha oporosãbyhy haguã. Ha opaichagua tetãgua, opaichagua ñe'ẽme oñe'ẽva ojapo ha'e he'íva. Ipokatu opa árape guarã, ha ha'e oporosãbyhyhápe noñehundi mo'ãi araka'eve. 15 Che, Daniel, añandu tuicha eterei akyhyjeha, ha umi mba'e ahecháva tuicha che py'apy. 16 Añemboja peteĩ umi oñembo'yva rendápe ha aporandu chupe mba'épa he'ise umi mba'e ahecháva. Ha'e he'i chéve: 17 Umi irundy tymba tuichaitéva niko irundy mburuvicha guasu opu'átava oisãbyhy opaite tetã nguéra. 18 Upéi katu upéva ohasáta Tupã yvatetegua retã guápe ha ha'e kuéra oporosãbyhyta opa árape guarã. 19 Che aikuaase mba'épa oiko pe tymba irundyhágui, ndojoguáiva umi ambuépe ha tuicha ñane mongyhyjéva. Umi hãí niko fiérro ha umi ipyapê katu vrónse. Opa mba'e ho'úva omopururũ, ha hembýva rehe opyrũ, ombopepa. 20 Aikuaaseve avei umi 10 hatĩgui, iñakãre osêva. Pe michĩvéva niko oity vaekue mbohapyépe okakuaávo. Ha ha'e hesa, ijuru ha iñe'ẽ guasúva ku tuichave ramo guáicha ha'e umi ambue apytépe. 21 Upéi ahecha mba'éichapa ha'e

oñorãirõ Tupã retãgua ndive. Ahecha ha'e ipu'akaha hese kuéra. 22 Upéi oguahẽ upe karai. Ha'e osẽ Tupã yvatetegua retãgua rehehápe ha oguahẽ pe ára Tupã retãgua pópe ohasávo, ha'e kuéra oporosãbyhy haguã. 23 He'i ha'e: 'Pe tymba irundyha tetã irundyha hína upéva, oĩtava yvy ári, ha umi ambuépe ndojogua mo'ãi. Ha'e omokõta pe yvy, ombopéta ha ohundipáta. 24 Umi 10 hatĩ nguéra, umíva 10 mburuvicha guasu hína, ko tetã oisãbyhýtava. Umíva rire ojupíta ambue, ndojogua mo'ãiva umi tenonde guápe, ha omongu'ítava mbohapyve mburuvicha guasu hembývape. 25 Tupã yvatetegua rehe ojahéita, ha ojukáta ohóvo hetã guápe. Ha Tupã rembiapoukapy oha'ãta oipe'a, avei arete kuéra. Tupã retãgua oĩta ipo guýpe, mbohapy año imédio pukukue. 26 Ha'e katu oñembojovakéta, chugui ojepe'áta ipokatu, ha oñehundi etéta. 27 Opaite tetã, ipokatu ha imimbipa reheve opaite yvy jerekuévo, Tupã yvatetegua retã guápe oñeme'ëta. Ha'e kuéra oporosãbyhýta opa ára, ha mayma tetãgua ko yvy ári, ha'e kuéra he'ívante oja póta.' 28 Ápe opa ko amombe'úva. Che, Daniel, tuicha akyhyje ha apyta che resa'yju. Ha avavépe namombe'úi mba'eve."

Daniel 8

1 Año mbohapyha ojupi haguépe Belsasar mburuvicha guasúrõ, che, Daniel, ahecha jey ambue mba'e che képe. 2 Ahecha aja ko'ã mba'e, ha'etéku aiméva táva Súsape, tetã hérava Elámpe. Che képe aime vaicha ysyry Ulai rembe'ýpe. 3 Ama'ẽ mombyry ha ahecha peteĩ ovecha mácho oñembo'ýva pe y rembe'ýpe. Mokõi ahecha hatĩ, ha ipuku-puku. Ahecha pe osẽ ramovéva ipukuveha pe itujavévagui. 4 Ahecha mba'éichapa pe ovecha mácho ombetĩ ha ombetĩ. Ñepyrũrã kuarahy reike gotyo, upéi katu yvate gotyo, ha yvy gotyo. Ndaipóri mymba ikatúva oñemoĩ hese térã ojehekýi chugui. Ha'e ojapo ojaposéva ha oñemombareteve ohóvo. 5 Ko'ã mba'e ambojere aja che akãme, ahecha sapy'a peteĩ kavara mácho ouha kuarahy reike guio. Ahecha hatã oñani oúvo, ha ha'etéku nopyrũiva voi yvýre. Ko kavara mácho peteĩnte hatĩ. Tuicha pe hatĩ ha osẽ hesa pa'ũme. 6 Oguahẽvo oĩháme pe ovecha mácho hatĩ mokõiva oñembo'ýva ysyry rembe'ýpe, hatã ombetĩ hese. 7 Ahecha mba'éichapa opa ipochykuépe ojeity pe ovecha mácho rehe ha omopẽ chugui mokõive hatĩ. Pe ovecha opyta ikangypaite. Upéi pe kavara oity chupe yvýre, opyrũmba hese ha avave nosẽi oipytyvõ pe ovecha máchope. 8 Pe kavara mácho oñemombareteve ohóvo. Pe imbareteve jave hína opẽ sapy'a upe hatĩ ha hendaguépe osẽ irundy, oma'ẽva irundy yvytu oipejuha guio. 9 Peteĩva umi hatĩgui osẽ jey peteĩ michĩvéva, okakuaáva yvy gotyo, kuarahy resẽ gotyo ha Yvy Marane'ỹ gotyo. 10 Okakuaa ha imbarete voi ha oñemoĩ umi yvága peguáre. Heta umívape ha mbyja kuéra oity yvýre ha opyrũmba hese. 11 Oñembotuicha voi ha opu'ã umi yvagapegua ruvicháre. Ndohejavéi oiko mymbajuka*f** opa árape ojejapóva, ha omomarã pe tupao. 12 Upéi ñañágui rei omohenda iñorãirõhára rekoha pe tupao opu'ã haguépe, ha oity yvýre añetegua. Ojapo ojaposéva ha opa mba'épe osẽ porã. 13 Upéi ahendu peteĩ Tupã remimbou oporandu ramo ambue Tupã temimboúpe: "Araka'e peve piko jahecháta mba'e vai, jahecha rangue altar ári mymbajuka opa árape ojejapo vaerã? Araka'e peve piko jahecháta mba'éichapa tupaóre, ha Tupãre ojeroviáva rehe oñepyrũmba ramo?" 14 Ha he'i chupe pe ambue: Kóva jahecháta 2.300 ára javeve. Upe rire ae, tupao oñemopu'ã pyahu jeýta. 15 Che, Daniel, ambojere che akãme ko'ã mba'e aikuaa haguã mba'épa he'ise. Upeichaháguite, ahecha sapy'a oñembo'ýva che renondépe peteĩ kuimba'épe ojoguáva. 16 Ha ahendu peteĩ kuimba'e oñe'ẽva ysyry Uláigui, ha he'íva: "Gabriel, emombe'umi pe kuimba'épe mba'épa he'ise pe ohecháva." 17 Upérõ Gabriel oñemboja che rendápe. Ha oguahẽvo che ypýpe, akyhyjégui ajayvy amboja peve che syva yvýre. Ha'e he'i chéve: "Nde yvypóra, ko'ã mba'érecháva ára paha rehegua hína." 18 Ha'e oñe'ẽ aja chéve, ho'a che rehe pytũ ha ha'a yvýpe. Ha'e katu ipojái che rehe ha che mopu'ã jey pe añembo'y haguépe. 19 Upéi he'i chéve: "Amombe'úta ndéve mba'épa ojuhúta oguahẽ vove Tupã pochy opaha ára. Ko'ã mba'érecháva niko ára paha rehegua hína." 20 Pe ovecha mácho rehecha vaekue hatĩ mokõiva, umi hatĩ mburuvicha guasu Media ha Persia pegua hína. 21 Pe kavara mácho katu Grecia ruvicha guasu, ha pe hatĩ guasu oguerékóva hesa pa'ũme, huvicha guasu tenondegua hína. 22 Kóva opẽ rire, ha osẽ ramo guare hendaguépe umi irundy, upéva he'ise ko tetãgui osẽtaha irundy tetã. Ko'áva naimbarete mo'ãi pe tenonde guaréicha. 23 Ko'ã tetã opávo ha upe heko año oguahẽ vove hu'áme, opu'ãta mburuvicha guasu itĩ atáva ha oporombotavy kuaáva. 24 Ha'e ipokatúta, ndaha'ei ha'e imbaretégui. Oporohundíta ñaimo'ã'ýháicha, ha opa mba'e oja póva chupe osẽ porãta. Ohundíta kuimba'e imbaretévape, ha heta Tupã retã guápe avei. 25 Oporombotavy kuaágui, chupe osẽ porãta ijapu. Ojejapo etereíta, ha hetápe

ojukáta guasu apípe. Mburuvicha guasu kuéra ruvichápe ha'e ombohováita. Ha'e katu ohundíta avave ojapo'ỹ rehe hese mba'eve. 26 Pe rehecha vaekue mymbajuka pyhareve ha ka'arugua rehegua ko'ágã reikuaáma mba'épa he'ise, ha añetehápe ha'e ndéve oje hutaha. Anínte remombe'u avavetépe. Ko'ã mba'e oje huta hína heta ára ohasa ríre. 27 Upe ríre, che Daniel, añeñandu'i. Che kangypaite ha heta ára che rasy. Upéi katu apu'ã ha eñepyrũ jey che rembiapo mburuvicha guasu che moĩ haguépe. Che py'apy umi mba'e ahecha vaekue, ndaipýi ha naiñakãi niko chéve.

Daniel 9

1 Darío, Asuero ra'y, médo kuérava, oisãmyhy caldéo kuéra retã, 2 ha peteĩ año ha'e ojupi haguépe mburuvicha guasúrõ, aheka maranduhára Jeremías kuatiápe jahecha upépepa he'i mboy año Jerusalén opyta vaerã itapere. Ha ajuhu he'iha 70 año péicha opyta vaerãha. 3 Upépe añembo'e Tupã Ñandejárape ha amoguahẽ chupe che mba'e jerure. Nda'uvéi mba'eve, añemonde ao vosakuépe ha aguapy tanimbu apytépe. 4 Kóicha añembo'e Tupã che Járape: –Tupã che Jára, nde tuicha ha ne mbaretéva, rejapóva katuete upe eréva ha rehechauka ne mborayhu umi nde rayhúvape ha ojapóva ne rembiapoukapy. 5 Rojapo niko ivaíva, ore reko aña, roiko ore mandu'ã'ỹ rehe nde rehe. Ropu'ã nde rehe ha romboyke ne rembiapoukapy. 6 Norohenduséi vaekue ne rembiguái kuéra maranduhárape, oñe'ẽ vaekue nde rérape ore ruvicha guasu kuéra, ore myakáhára kuéra, ore ru kuéra ypykuépe, ha opa Israel guápe. 7 Nde niko ore Jára nde reko joja. Ore katu, judío kuéra maymáva, ñemotĩ ro'u ko'ágã. Peteicha roñemotĩ, Jerusalén ha ambue Israelgua, aguĩ térã mombyry roikóva umi tetã nde ore mosarambi hague rupi, ropu'ã haguére nde rehe. 8 Ore, ore Jára, ñemotĩ ro'u, ha upéicha avei ore ruvicha guasu kuéra, ore myakáhára kuéra ha ore ru kuéra ypykue ore rembiapo vai haguére nde renondépe. 9 Nde Tupã ore Jára, opa ára reiporiahurereko ha reheja reíva opavavépe hembiapo vai. Ore katu ropu'ã nde rehe, 10 ha norohenduséi vaekue ne ñe'ẽ reme'ẽ vaekue oréve ne rembiguái, maranduhára kuéra rupi. 11 Opavave Israelgua omboyke ne rembiapoukapy ha ndojaposéi ne rembipota. Upévore, ho'a ore ári opa jeharu oíva ne rembiguái Moisés kuatia ñe'ẽme, ore rembiapo vai haguére ne renondépe. 12 Nde rembouvo oréve mba'e vai ndetuicháva, rejapo upe ere vaekue rejapotaha ore rehe ha ore ruvicha kuérare. Araka'eve ndojehecháiva yvy ári upe nde rejapo haguéicha Jerusalén rehe. 13 Opa ko'ã mba'e ou ore ári oje haĩ haguéicha Moisés kuatia ñe'ẽme. Ore katu ndorohekái nde rape, Tupã ore Jára. Ndorohejaséi ore rembiapo vai nde pochy jera haguã ore ndive ha rehechauka haguã oréve ne mborayhu opa'ỹva. 14 Upévore ore Jára, reiporavo ha rembou ore ári ko mba'e vai. Tupã ore Jára, nde niko nde reko joja opa mba'e rejapóvape. Ore katu ndoroikuaaséi vaekue mba'eve nde hegui. 15 Ko'ágã katu, Tupã ore Jára, ore rojapo ivaíva ha roja'yvere ne ndive. Nde rehechauka vaekue oréve nde pokatu Egíptogui ore renohẽvo, ha upéva rejapóvo ne rerakuã mombyry vaekue upe guive ko'agãite peve. 16 Tupã, ore roikuaa ne py'a porãha. Emboykéna Jerusaléngui nde pochy ipohýi rasáva. Upéva niko nde táva ha ipype oĩ nde yvyty marangatu. Opa tetã ambuegua opukapa Jerusalén rehe ha oñembohory ore rehe, oré ore rembiapo vai haguére ore ru kuéra ypykuéicha. 17 Tupã che Jára, ehendu kena ko che ñembo'e ha che mba'e jerure, che niko ne rembiguái hína. Nde réra rehehápe Tupã, nderehecháĩ piko mba'eichaitépa opyta ñambyasy haguáicha nde tupao? 18 Tupã che Jára, ehendu ha ejapysaka kena che rehe. Eipe'a umi nde resa ha ehecha mba'éichapa ropyta vai, ore ha pe táva nde rérape oñehenóiva. Ndéve roñembo'e, ndaha'etí opa rojapóva oĩgui hekopete, nahániri. Nde rehénte rojerovia, tuichágui nde poriahurereko. 19 Ore Jára, ejapysaka kena ore rehe. Ore Jára, eheja reína oréve ore rembiapo vaikue. Ore Jára, ore rendu kena ha eju ore pytyvõ. Nde táva ha ne retãgua nde rérape oñehenóiva, ha nde jehe voi, Tupã ore Jára, pya'e eju ore pytyvõ. 20 Añembo'e gueteri hína, amombe'úvo Tupã Ñandejárape che angaipa ha Israelgua angaipa, ha ajerurévo chupe ijyvyty marangatúre. 21 Upe jave Gabriel, pe ojechauka vaekue chéve ahecha ramo guare che kepegua ypykue, oveve oúvo che aímeháme. Upéva oje hu ka'aru oñekuave'ẽta jave hína Tupãme mymbajuka*f** ka'arugua. 22 Oguahẽvo che rendápe he'i chéve: –Daniel, aju ne rendápe amombe'u haguã ndéve mba'épa he'ise ko'ã mba'e. 23 Reñepyrũvo reñembo'e, Tupã ojapysaka nde rehe ha ne rendu. Che aju aikuaa haguã ndéve, ha'e nde poravógui. Ejapysaka porãke reikuaa haguã mba'épa he'ise pe rehecha vaekue. 24 Ohasáta 70 semána, ne retãme ha nde táva marangatúpe, opa haguã ñepu'ã ha angaipa, ojeheja rei haguã angaipa, ha oĩ haguã teko joja opa árape guarã. Upe ríre ae oikóta pe rehecha vaekue, ha pe marandu oguahẽ vaekue ndéve, Upévo ojeporavóta pe

imarangatúva. 25 Eikuaa porãke kóva: Tupã he'i ypy guive oñembopyahu ha oñemopu'ã jeytaha Jerusalén, oguahẽ meve Tupã rembiporavo, ohasáta 62 semána. Ko'ã árape oñemopu'ã jeyta Jerusalén, ogyke ha tape kuéra oñemyatyrõta, ha tuicha ojeiko asýta upe jave. 26 Umi 62 semána ohasa rire, Tupã rembiporavo ojekukáta. Oguahẽta Jerusalénpe peteĩ mburuvicha iñorãirõhára reheve ha ohundíta pe táva ha tupao. Ára paha oguahẽta y oguahẽháicha, ojaho'ipáva opa mba'e. Ipahaite peve oikóta ñorãirõ ha opa mba'e oñehundíta, oje'e haguéichama oikotaha. 27 Peteĩ semanave aja, hetápe ome'ẽta iñe'ẽ, ha pe semána mbyte rupi katu, ojokopáta ani haguã ojejapo mymbajuka ha mba'e kuave'ẽ. Omoíta altar ári ta'ãnga ahẽ, ha upépe oíta oñehundi peve ko'ã mba'e apohare oje'éma haguéicha oikotaha.

Daniel 10

1 Año mbohapyha ojupi haguépe mburuvicha guasúrõ Ciro tetã Pérsiape, oguahẽ ñe'ẽ Daniélpe, hérava avei Beltsasar. Añetegua ramo jepe pe ñe'ẽ chupe oguahẽva, hasy jaikuaa haguã mba'épa he'ise. Opáichavo Daniel ojaipysaka porã, ha ohendu aja, ojora mbegue katu ohóvo. 2 "Umiha árape che, Daniel, añembyasy aikóvo, mbohapy semána aja. 3 Nda'úi mba'eveichagua tembi'u ñane mohyguatáva, nda'úi so'o ha kaguy, ha ndajahúi ohasa peve umi mbohapy semána. 4 Upe añope, 24 arahápe upe mes peteĩme, añembo'y hína ysry Tigris rembe'yype. 5 Upéicha háguinte ahecha sapy'a peteĩ kuimba'e ijao morotímbáva ha iku'a jokuaha órova. 6 Hete overa ita jeguáicha, hova ojajái ára veráicha, umi hesa ojogua tata rendýpe. Umi iyyva ha hetyma vrónseicha overa, ha oñe'ẽvo, hyapu ku heta oĩ ramo guáicha oñe'ẽva. 7 Chénte upe ahecháva ko'a mba'e. Umi che ndive oĩ vaekue ndohecháí mba'eve. Tuicha okyhyje ha'e kuéra, upévore pya'e okañymba. 8 Aime cheño ahechávo ko mba'e. Che resa'yjupaite, che kangypa ha añeñandu'i. 9 Ahendúvo oñe'ẽha, che py'a mano ha ha'a yvýpe. 10 Upéi añandu peteĩ che mopu'áva, ha apyta che po ha che renypy'äre aryryí. 11 Upéi he'i chéve: 'Daniel, Tupã ndéve nde poravo. Ehendu porã ko ha'étava ndéve. Epu'ã katu, ne rendápe niko añembou'. Ha'e oñe'ẽmbávo añembo'y, aryryipa ramo jepe. 12 Upéi he'i chéve: 'Ani rekyhyje Daniel, reñepyrũ guive reñeha'ã reikuaa haguã umi mba'e hasýva, ha reñemomirĩgui Tupã renondépe, ha'e ohendu ne ñembo'e. Upévore aju che. 13 Persia retã ruvicha che joko vaekue 21 ára pukukue. Upéi katu Miguel, peteĩ Tupã remimbou imbaretevéva, oho che pytyvõ. Cheño ajecha vaekue Pérsiape. 14 Ko'ágã aju amombe'u ndéve pe ojehútava ne retã guápe umi ára outavape. Umi ne mba'e recha niko oñe'ẽ ko'ávare." 15 Ha'e oñe'ẽ aja chéve upéicha, ama'ẽ yvýre ha nda'úi mba'eve. 16 Peichaháguinte peteĩ Tupã remimbou, ojoguáva kuimba'épe, opoko che rembére. Upépe añepyrũ añe'ẽ, ha ha'e chupe, che renondépe oñembo'yva hína: 'Karai, ko ahecha vaekue niko che mongyhyje eterei ha che mokangypa. 17 Mba'éicha piko kóicha ikatúta añe'ẽ ndéve? Che kangypa niko ha ndaikatúi che pytuhẽnte jepe.' 18 Upépe, ha'e opoko jey che rehe, ha che mombarete jey. 19 He'i chéve: 'Ani rejepy'apy térã rekyhyje mba'evégui. Nde Tupã poravopyre hína.' Oñe'ẽ aja chéve, añandu che mbareteveha ahávo. Ha ha'e chupe: 'Karai, ere katu chéve pe ere vaerã. Nde niko tuicha che mombarete jey.' 20-21 Upérõ he'i chéve: 'Reikuaápa mba'ére aju rohechávo? Aju aikuaaukávo ndéve mba'épa he'i pe kuatia añetegua ryrúpe. Ko'agãite katu, aha jey vaerã añorãirõ mburuvicha Persia pegua ndive. Ha añorãirõ rire hendive, oúta hína Grecia ruvicha guasu. Ha Tupã remimbou Miguel, Israel rehe oñangarekóva, ha'e ñoite pe ikatúva che pytyvõ.'

Daniel 11

1 Che añemoĩ vaekue iyykére ha aipytyvõ chupe, upe año peteĩme Darío tetã Media pegua, ojupi ramo guare mburuvicha guasúrõ. 2 Ha ko'ágã aikuaaukátava ndéve katu añetegua hína. Tupã remimbou he'i chéve kóicha: "Oisãmbyhýta gueteri Pérsiape mbohapy mburuvicha guasu. Ha umíva rire oúta peteĩ irundyha, imba'e retavétava umi mbohapyvégui. Ha'e imbarete rire heta mba'e oguerékógui, ohóta ondryy Grecia rehe. 3 Upéi katu opu'ãta peteĩ mburuvicha guasu oñemoítava opavavére. Ha'e oipysóta upe hetã opa gotyo yvy ári ha oja póta ha'e oja poséva. 4 Opáichavo, oguapy mbarete rire mínte mburuvichárõ, upe hetã guasu oñemboja'óta irundy hendápe. Upe hetãngue ndohasa mo'ãi iñemoñarépe, ohasáta uvei ambue kuéra pópe. 5 Egipto pegua mburuvicha tuicha imbaretéta. Peteĩ iñorãirõhára kuéra ruvicha katu imbaretevéta chugui, ha oñemohetã tuichavéta. 6 Mbovymi año rire, mokõive ome'ẽta ojupe oñoñe'ẽ. Egipto ruvicha guasu omomendáta itajýra Siria ruvicha

guasúre oĩ haguã py'a guapy ojoapytépe. Kóva katu nosẽ porã mo'ãi. Upe kuña, imemby, iména ha hembiguái kuéra ojejukapáta. 7 Umíva umi árape, pe kuña retãme, peteĩ hóga guáva ojupíta mburuvicha guasúrõ. Ha'e ondyryta Siria rehe, oguahêta mburuvicha guasu rogaite peve ha ipu'akáta upepegua ñorairõhára kuérare. 8 Oñemomba'e ha ogueraháta Egíptope itupã nguéra ra'ãnga ha opaite mba'e óro ha plátagui ojejapóva imba'ekue. Año mbovymí ohasáta oiko'ỹ rehe ñorairõ. 9 Upéinte, Siria ruvicha guasu ohóta ondyry tetã Egipto rehe oñemomba'e haguã hese, ha ndaikatu mo'áima ramo, ogueví jeýta. 10 Siria ruvicha guasu ra'y kuéra oñembosako'íta ñorairõrã ha ombyatýta ñorairõhára aty guasu. Peteĩ ha'e kuérava ojepoíta oñemomba'e haguã Egipto rehe, ohundívo hapére opa mba'e, ysyry guasúicha okakuaa tuicháva. Upéi ondyry jeýta ha oguahêta mburuvicha guasu yvy pegua róga mbarete peve. 11 Upéva ombopochýta Egipto ruvicha guasúpe ha osêta ombohováí Siria ruvicha guasúpe, ohundipaite peve heta ramo jepe umíva. 12 Hetaitépe ojuka haguére ha omyangu'i haguére umi Siria guápe, umi Egíptogua ojejapo etereíta. Imbarete ramo jepe hikuái, ndoho puku mo'ãi. 13 Siria ruvicha guasu ombyaty jeýta iñorairõhára, ha ombyaty hetavéta iñepyrumbýgui. Mbovymí año ríre, ondyry jeýta hetave ñorairõhára reheve, árma porãve ha oñorairõ kuaavéva reheve. 14 Umíva umi árape, heta oíta opu'áva Egipto ruvicha guasúre. Umíva apytépe oíta avei kuimba'e heko añáva Israelgua, opu'áva oguererekógui hikuái peteĩ mba'e ohecháva. Ha'e kuéra katu oñehundíta. 15 Siria ruvicha guasu oíta omopu'ã jupíha pe táva mbarete jerére ha oikéta ipype. Ndaipóri mo'ãi avave Egíptogua ikatúva ojoko chupe kuéra. 16 Umi Siriagua ojaopóta ojauposéva umi ipu'akávare ha avave noñemoĩ mo'ãi hese kuéra. Opytáta oiko hikuái Yvy Marane'ýme ha opa pe yvy opytáta ipo guýpe. 17 Upéi oñemomba'eséta Egipto rehe. Upevarã oñoñe'ẽ me'êta upepegua mburuvicha guasu ndive omomendávo hese itajýrape ombyai haguã hetã. Upéva katu nosẽ mo'ãi chupe. 18 Upéi ondyryta umi táva yguasu rembe'y rupi oĩvare ha heta umívale oñemomba'éta. Upéi katu, peteĩ ñorairõhára ruvicha guasu ojokóta ko jejuka rei, ha oitýta Siria ruvicha guasu ári hembíapo vaikue. 19 Upégui oho jeýta hetã táva mbarete kuérare. Tapére katu oja'yveréta ha ho'a vaíta chupe. Upéi ndojekuaa mo'ávái hapykuere. 20 Hendaguépe opytáta ambue mburuvicha guasu. Upéva omondóta peteĩme impuéstó ombyaty haguã, hetã ombopláta hetã haguã. Upe ríre mínte ha'e ojejukáta, ha ndaha'e mo'ãi ñorairõme. 21 Upéva ríre ojupíta peteĩ kuimba'e ahẽ, avave oimo'ã'ýva oikotaha chugui mburuvicha guasu. Ha'e heko ensuguýta ha ojupíta tetã sãmbhyhára ramo oporombotavy kuaágui. 22 Ohundíta opa umi hese oñemoĩvape, ha ojukáta pa'i guasúpe Tupã tupao pegua. 23 Hetã ndive oñemoíta peteĩ ñe'ẽme ha chupe kuéra ombotavýta oñemoĩ porã haguã. Ndahetái ramo jepe umi hendive oíva, ha'e oñemomba'éta tetã sãre. 24 Avave oimo'ã'ýhágui, oikéta umi yvy iporãvehápe ha upe rupi ojaopóta itúva térã ijypy kuéra ojaopó'ỹ vaekue. Omboja'óta umi hendive oĩvape mba'eta ohupyty vaekue ñorairõme ha opa mba'e oipe'a vaekue umi upe rupiguágui. Upéi ondyryséta táva mbarete kuérare, upépe katu ndoho puku mo'ãi. 25 Ojeroviágui ijehe, ondyryta heta ñorairõha reheve Egipto ruvicha guasúre. Egipto ruvicha guasu katu ombohováita chupe. Oikéta ñorairõhára hetaite ha imbaretéva reheve ha ndaipu'aka mo'ãi hese oítagui ombotavýva chupe. 26 Umi hendive voi okarúva ohundíta chupe. Ñorairõme chupe ho'a vaíta ha heta iñorairõhára omanóta. 27 Upéi umi mokõi mburuvicha, mesápe oñondive okaruhápe oño'ha'áta pokarẽme. Ijapu heta porãta ojupe, péicharõ jepe, nosẽ mo'ãi chupe kuéra mba'eve, noguahẽigui gueteri umi ára umíva umi mba'e ojehe haguã. 28 Siria ruvicha guasu oho jeýta hetãme ha ogueraháta opa umi mba'eta omonda vaekue ñorairõme. Ndoikuaase mo'ãi mba'eve Tupã retãgua religióngui. Ojaopóta ojauposéva ha oho jeýta hetãme. 29 Oguahẽvo pe ára oñemoĩ vaekue, ojepoi jeýta iñorairõhára reheve Egipto gotyo. Upévo katu ndoho porã mo'ãi chupe upe tenondeve guaréicha. 30 Hese oñendyryta kuarahy reike guío. Ygarape oíta umi hese ondyryva. Tuicha oñemondýta, ha oguevíta. Upépe, Siria ruvicha guasu ojeréta ohekuavo ipochy Tupã retãgua marangatúre. Ha upekuévo, oñemoĩ porãta umi Tupã retãgua apytégui osẽ vaekue ndive, ha ojere vaekue hapicháre. Ha'e kuéra he'íva ojaopóta. 31 Iñorairõhára omomarãta tupao ha pe táva mbarete. Ojokóta anive haguã oñemymbajuka*f** Tupãme ha omohendáta upépe pe ta'ãnga ahẽ. 32 Juru he'ẽme mburuvicha guasu ojoguaséta umi ojeívape Tupã retãgua apytégui. Umi Tupãme ohayhúva katu ndogueví mo'ãi, ha ombohováita chupe kuéra ñorairõme. 33 Umi iñarandúva oheko mbo'éta hetápe. Upéi katu ojejukáta, ojehapýta, oñemondáta chugui kuéra opa mba'e oguererekóva, ha ojereraháta tembiguairã tetã mombyrýpe. Kóva ipukumíta hína. 34 Ha péicha ojejuka ha ohasa vai jave hikuái, oguahêta chupe kuéra pytyvõ. Heta oíta oñemoĩva hendive kuéra, ohupytyse guinte umi mba'e

oguahêva pytyvõrã. 35 Umi oporoheko mbo'éva avei ojejukáta. Upéicha ojekuaáta mba'eichaguápa ha'e kuéra, ha hekove ipotĩ ha iporãvéta oiko haguã chugui kuéra kuimba'e joheipyre, oguahê meve pe ára paha, Tupã omoĩmava. 36 Siria ruvicha guasu ojapóta ojaposéva. Ojejapo itereĩgui oimo'áta ituichaveha tupã nguérãgui, ha oñe'ê vaíta Tupã añeteguáre. Opa mba'épe osẽ porãta, Tupã oinupã meve chupe. Tupã niko ojapóta pe ojapo vaerã. 37 Ko mburuvicha guasu nomomba'e mo'ãi itúva kuéra ypykue tupã nguérãpe, térã umi tupã kuña kuéra omomba'etéva. Ndoikuaase mo'ãi mba'eve mba'eveichagua tupãgui, oimo'ãgui ha'e ituichaveha opa ha'e kuérãgui. 38 Umíva rangue, omomba'éta táva mbarete kuéra tupãme. Omomba'e guasúta peteĩ tupã itúva kuéra ypykue ndoikuaái vaekue, ha oikuave'ẽta chupe óro, pláta, ita jegua ha heta mba'e porã. 39 Oñangareko haguã itáva mbarete kuérare oiporúta kuimba'e omomba'e guasúva tupã mombyrygua. Ha opa umi hendive oĩ porãvape, mburuvicha guasu omohenda yvatéta, ha ome'ẽta chupe kuéra yvy. 40 Upe ára paha oguahêvo, Egipto ruvicha guasu ondyryta Siria rehe. Ko'ápe katu osẽ porãta chupe ha yvytu ratãicha ojepoíta Egiptogua ári. Ohekuavóta pe tetã pyre ikárro ñorãirõrã, kavaju arigua heta rasa ha ygára hetaite. Ku ysyryicha ojaho'ipáva opa mba'e, ojapóta ha'e. 41 Oikéta avei pe Yvy Marane'ỹme ha heta itereĩpe ojukáta. Umi Edom ha Moabgua katu okañyta ha umi Amón pegua hembýva. 42 Umi iñorãirõhára oikéta tetã ambue rupi, Egipto jepe, ndopyta rei mo'ãi. 43 Ogueraháta mba'eta óro ha plátãgui ojejapóva, ha opa mba'e iporãva Egiptope oĩva. Upéi oikéta tetã Libia ha Etiopíape. 44 Upéi katu ohendúta umi mba'e ojuhúva kuarahy resẽ ha yvate gotyo, ha upéva omongyhyjéta chupe. Ipochyta, ha osẽta oporojukapávo. 45 Hekoha omoíta Yguasú ha pe yvyty marangatu, Yvy Marane'ỹ pegua, pa'ũme. Ha upepete hi'ára guahẽta, avave ndou mo'ãi oipytyvõ chupe."

Daniel 12

1 Upévo oúta Miguel, Tupã remimbou ruvicha, omo'ã mbaretéva ne retã guápe. Tuicha jepy'apy oíta upérõ, oĩ'ỹ haguéicha araka'eve, oiko ypy guive tetã nguéra. Oguahêvo upe ára, osẽta jejopy vaĩgui umi ne retãgua, héra ojehaíva kuatiápe. 2 Heta umi oñeñotỹ vaekue apytégui opu'ã jeýtava, oĩ oikovétava opa árape guarã, ha oĩ okyhyjétava ha oñehundi etétava. 3 Kuimba'e arandu oisãmbyhy vaekue hetápe tape porãre, overáta pe arapýre, mbyjaitáicha omimbíta, opa árape guarã! 4 Nde katu Daniel, eñongatu ko'ã mba'e ñemiháme, ha ejokua hatã pe kuatiañe'ẽ oguahê meve upe ára paha. Heta oĩ oikótava águio pégotyo arandu rekávo. 5 Che, Daniel, ahecha oĩveha mokõi kuimba'e. Peteĩ oñembo'y peteĩ ysyry rembe'ýpe ha pe ambue, oñembo'y hovái, mboypýri. 6 Peteĩ oporandu pe kuimba'épe ijao morotívape, ha oñembo'ýva y ape ári: —Araka'épa opáta ko'ã mba'e hechapyrãva? 7 Pe kuimba'e oñemonde morotíva omopu'ã ipo yvága gotyo, ha Tupã oikovéva rerape he'i: —Ohasa rire mbohapy año imedio, ha oñehundipaite rire Tupã retã marangatu. Upévo opáta ko'ã mba'e. 8 Che ahendu ramo jepe upe he'íva, nahesakãi chéve mba'eve. Upemarõ aporandu chupe: —Che Jára, mba'épa ojuhúta ko'ã mba'e rire? 9 Ha'e he'i chéve: —Iporãko rehóma ko'águi Daniel. Ko'ã mba'e opytáta ñemiháme oguahê meve upe ára paha. 10 Heta oĩ oguerohasátava jeiko asy, ha osẽtava upégui ipotĩ ha ijoheipyre. Umi heko añáva katu, akóinte iñañáta oikuaa'ỹre mba'épa ojehe. Umi iñarandúva katu oikuaáta pe ojuhúva. 11 Ohasáta 1.290 ára ojejoko rire mymbajuka*f** ñekuave'ẽ rehegua ojejapóva opa árape, ha oñemoĩ rire pe ta'ãnga ahẽ tupaópe. 12 Ovy'a vaerã upe ikatúva oha'arõ ha oguahê 1.335 ára peve. 13 Nde katu Daniel, py'a guapýpe eha'arõ nde ára paha. Upévo repu'áta ha oñemyengoviáta ndéve hekoitépe.

Hosea 1

1 Kóva hína ñe'ẽ Ñandejára he'i vaekue Oséaspe, Beerí ra'y, Ozías, Jotam, Ahaz ha Ezequías ramo guare Judá ruvicha guasu, ha Jeroboam, Joás ra'y ramo guare Israel ruvicha guasu. 2 Ñandejára kóicha omoñepyrũ iñe'ẽ ohendukaséva Oseas rupi: "Israel retã oiko che renondépe kuña reko vai ramo. Upévale, tereho ha emenda kuña reko vaíre ha nde ra'y chugui; péicha oikóta chugui kuéra kuña reko vai memby." 3 Oseas omenda Dibraim rajy Gómer rehe, ha ita'ýra chugui. 4 Upérõ Ñandejára he'i chupe: "Embohéra pe mitãme Jezreel, ainupátãgui hína agãiténtẽ mburuvicha guasu. 5 Jehúpe, oporojuka haguére táva Jezreélpe. Péicha opáta Israel retã. Upe árape Jezreel ñúme ahundíta ñorãirõhára Israel guápe." 6 Gómer hye guasu jey ha imemby mitãkuña. Ñandejára he'i Oséaspe: "Embohéra Lo-Ruhama pe mitã kuñáme ndaiporiahurereko mo'ãvéigui Israel retãme. Ndaheja rei mo'ãvéi

chupe kuéra. 7 Judápe katu aiporiahurerekóta. Che voi, Tupã Ijára amo'ãta chupe. Na nohẽ mo'ãi chupe ivaivagui ñorãirõ rupi. Ndaiporu mo'ãi upevarã hu'y, kyse puku, kavaju térã hi'arigua." 8 Omombo'o rire Lo-Ruhamáme Gómer hye guasu jey ha imemby mitã kuimba'e. 9 Upérõ Ñandejára he'i Oséaspe: "Embohéra chupe Lo-Ami, peẽ ndaha'evéigui che retãgua, ha che ndaha'evéi pende Jára."

Hosea 2

1 Peteĩ ára Israelgua heta jeýta yguasu rembe'ypegua yvyku'ícha, avave ikatu'ýva oha'ã ha oipapa. He'i rangue peẽme: "Ndaha'e véima hína peẽ che retãgua", Tupã he'íta: "Peẽ Tupã oikovéva ra'y teete hína." 2 Upérõ oñembyatýta Judá Israelgua ndive, Huvicha guasurã peteĩnte oiporavóta. Opa guio ojejúta Jerusalénpe. Tuichaitéta hína pe Jezreel ára! 3 Peẽ pejéta pende ryvýpe "Tupã retã", ha upéi pene reindýpe, "Pejeporiahurerekóva". 4 Ñandejára he'i péicha: Pehova api pende sýpe, ha'e ndaha'evéima che rembireko, ha che ndaha'evéima iména! Anive ojechauka kuña reko vaírõ. Tomosẽ ipohéigui umi kuimba'e. 5 Ndojapóirõ péicha ahejáta opivoite, ou haguéicha ko yvy ári. Yvy ojeiko'ýha chugui ajapóta, ha oikóta chugui yvy perõ, upépe yuhéigui ajukáta. 6 Ndaiporiahurereko mo'ãi imemby kuéra, kuña reko vai memby umíva, 7 isy, kuña reko vai. Notívéiguima he'i: "Aháta aheka che kuimba'erã, tome'ẽ chéve ha'umi vaerã, añemonde jegua haguã, ñandyry ha kaguy ha'u haguã. 8 Upévore ambotýta ñuatĩndýpe haperã, ijerekuévo amongoráta, ojuhu'ý haguã tape po'i. 9 Akóinte ohóta ikuimba'e kuéra rapykuéri ha ndohupyty mo'ãi; ohekáta chupe kuéra ha ndojuhu mo'ãi. Upérõ he'íta: 'Che ména rendápe aha jeýta, hendive ko aiko porã vaekue.'" 10 Ha'e katu ndohecha kuaái cheha pe ame'ëva chupe trigo, kaguy ha ñandyry, cheha pe ambohetáva pláta ha óro ha'e oiporúva ojapo haguã itupã gua'u ra'ãnga kuéra. 11 Upévore aju jeýta, araháta che trigo ha che kaguy, oñemono'õha árape, ambyatýta che lána ha che líno, ame'ẽ vaekue chupe ijaorã. 12 Ikuimba'e kuéra renondépe, ahejáta chupe opivoite, ndaipóri oipe'a vaerã che pógui. 13 Aipe'áta chugui umi vy'a, umi ijasy pyahu pegua arete, ipytu'uha ára ha hi'arete opaichagua. 14 Ahundíta iparralty, hi'igoty, umíva he'i: ko'áva ome'ẽ chéve che kuimba'e kuéra. Ko'ávagui ajapóta javorái, ha ho'úta umi tymba ka'aguy. 15 Ainupãta chupe umi ára ohasa vaekuere ohapývo insiënso umi itupã gua'u kuérape, oñembojeguapárõ guare kuãirũ ha ajurigua órope, oho haguã ikuimba'e rapykuéri hesaráivo che hegui. Che, opa mba'e Jára upéicha ha'e. 16 Che amongeta jeýta, araháta chupe ha'eñoháme, añe'ëta chupe vevýi asy. 17 Ame'ẽ jeýta chupe iparralty, ha pe ñu Acórgui ajapóta, chupe guarã mborayhu rokẽ, Upépe ha'e che rayhu jeýta che rayhu haguéicha ikuñataĩme, osẽrõ guare Egipto retãgui. 18 Upérõ che mbohérata "Che ména", he'i rangue chéve "che jára". Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 19 Aipe'áta ijurúgui itupã gua'u kuéra réra, ha noñehendu mo'ãi araka'eve. 20 Umi árape Israel rehehápe añe'ẽ me'ëta tymba ñarõ ndive, guyra kuéra ha umi mbói ndive, amopẽmba ha aipe'áta ko tetãgui, hu'y, kyse puku ha ñorãirõ, opytu'u haguã che retãgua py'a guapýpe. 21 Israel, amendáta nde rehe, ndapoi mo'ávéma nde hegui, che rembireko tee ramo roguerekóta rohayhu etereígui. 22 Ajapóta nde hegui che rembireko, ha nde hegui ndapoi mo'ãi. Upérõ che kuaáta nde, nde Jára teéicha. 23 Che, opa mba'e Jára ha'e upéicha. Upérõ añe'ëta che yvágape ha yvága imandu'átama yvýre, 24 ha yvýgui osëtama pe trigo, kaguy ha ñandyry, ha umíva oĩmbáta Jezreélpe. 25 Añotýta che retãme upe yvýpe, che mba'erã añoitétama ha'e, upérõ ambyasýta Lo-Ruhama, ha Lo-Ámipe ha'éta: "Nde hína che retã!" ha'e katu he'íta: "Nde hína che Jára!"

Hosea 3

1 Ñandejára he'i jey chéve: Ehayhu peteĩ kuñáme iménape omyakã ratívape. Che ahayhuháicha Israel guápe, ha'e kuéra oñakãity ramo jepe tupã mombyry guápe, ha ho'u pe tembi'u oñekuave'ëva chupe kuéra. 2 Upérõ che añemokuña 15 pláta pehẽngue, ha 300 kílo sevádare. 3 Ha ha'e chupe: "Are reikóta che mba'érõ. Ani che myakã ratĩ ha che noromyakã ratĩ mo'ãi." 4 Israelgua, are oikóta huvicha'ýre, nomymbajuka*f** mo'ãi ha ndaitupao mo'ãi. Nda ipa'i, ha ndoguereko mo'ãi tupã gua'u hoga pegua. 5 Upe rire, ou jeýta Israelgua ha ohekáta Tupã Ijárape, ha huvicha Dávidpe. Umi ára pahápe ohekáta Ñandejárape ñesüháme, ha ohekáta umi mba'e porã ha'e ome'ëva.

Hosea 4

1 Pehendúke Israelgua Ñandejára he'íva: Ha'e ombojovake ko tetã guápe, ndaiporivéigui jerovia ojeue. Avave ndojapovéi iñe'ẽ ome'ẽ vaekue hapichápe ha ndoikuaavéi Tupãme. 2 Henyhête uvei tapichágui ome'ẽ japúva iñe'ẽ ha japu, jejuka, ñemonda ñemyakã ratĩ mante ojeporu ha pe jejuka ojoapytépe ndopavéi. 3 Upévale tetã oñemonde ao vosakuépe, ikangypa umi upépe oikóva, tymba ñarõ, guyra ha pira kuéra omanomba. 4 Ñandejára he'i: Aníke avave ohova api térã oja'o avavépe! Peẽ, pa'i kuérape pombojovake! 5 Pe'áta araitépe, maranduhára.* kuérape katu pyharekue, ha pende sy Israelpe ahundíta. 6 Che retãgua itavy ha upévale oñehundi. Ha peẽ pa'i kuéra, ndapeikuaaséi mba'eve che hegui, ha upévale chéve guarã peẽ ndaha'evéima pa'i. Pende resarái Tupã pende Jára remimbo'égui, upévale che resaráita pene ñemoñarégui. 7 Pende retavérõ peẽ pa'i ko'yte pene rembiapo vaive. Peiko rangue mba'érõ, peikóta ijaheipýrõ. Peẽ pekaru pembohape avývo che retã guápe. 8 Upévale pembopepo chupe kuéra pemohembiapo vai haguã. 9 Tetãgua ha pa'i kuérape peteicha ainupãta hembiapo vaikuére. 10 Ndojapovéigui pe che ha'éva, pekarúta ha na pene ryguatã mo'ãi, pemomba'e guasúta tupã gua'u kuéra peimo'áva ome'ẽha heta mitã ha na pene ñemoñare mo'ãi. 11 Kaguy ha opa mba'e ñane monga'úva omyakã tavyraipa chupe kuéra. 12 Che retãgua oporandu*f** ta'ãnga yvyrápe, oiporúvo yvyra ojapo paje, kuña reko vaicha oñeme'ẽvo tupã gua'u kuérape, che retãgua ojavy Tupã Ijára rape. 13 Umi yvatehápe*f** ha yvy pu'ãha rupi, ohapy insiënso ha omymbajuka,*f** avei umi urunde'y, kuri'y ha yvapovõ guýpe. Upévale pende rajy kuéra oñeme'ẽ teko ky'ápe, ha pene nuéra omyakãratĩ iménape. 14 Che katu nainupã mo'ãi pende rajykuérape heko ky'áre, ha pene nuérape oporomyakã ratĩre, peẽ voi peikógui kuña reko vai ndive, pemymbajuka*f** haguã peñembyaty kuña ndive, oñeme'ẽva teko ky'ápe tupã gua'u rérape, ha péicha oñehundi tetãgua tavy. 15 Israelgua omomba'e guasúrõ jepe tupã gua'u kuérape, aníke peẽ Judagua upéicha pejapo. Ani peho Guilgálpe, ani pejupi Bet-Avénepe, térã peme'ẽ pene ñe'ẽ Ñandejára oikovéva rérape. 16 Israel heko pu'ã vaka ra'y saitéicha, ha piko mba'éicha che araháta chupe kuéra kapi'i iporãvehápe ha'érõ guáicha ovecha ra'y? 17-18 Israel oñeme'ẽ tupã gua'úpe, ho'a opa oka'úva atýraicha! Akóinte oñeme'ẽ tupã gua'úpe, notĩri ete voi heko ky'águi. 19 Yvytu ogueroveve chupe kuéra, ha otĩne opytávo itupã gua'úgui!

Hosea 5

1 Pa'i kuéra pehendúke kóva. Ehendu porãke Israel retãgua. Pejapysakáke peẽ mburuvicha guasu róga pegua. Peẽ hína umi peñembojovakétava. Peẽ voi vaekue niko ñuhã Mispápe, ha peteĩ pyaha yvyty Tabor ári ojepysóva, 2 ykua oñembohýpva Sitim ñúme. Upévale poinupãta. 3 Roikuaáko hína Israel, che hegui nerekañy mo'ãi. Kuña reko vai oñeme'ẽháicha reñemongy'a. 4 Pende reko ky'águi ndaikatúi pejevy Tupã pende Jára rendápe. Pemomba'e guasúgui ta'ãnga rei ndapeikuaasevéi mba'eve Ñandejáragui. 5 Rejejapo etereígui nderepoiséi teko ky'águi. Nde reko añare voi reñepysãnga. Ha peẽ rupi Judá jepe oñepysãnga. 6 Pende ovecha ha pende vaka kuéra reheve pehóne che rekávo, ha ndapechejuhúi chéne, ajeímagui pende hegui. 7 Peẽ pejeíma che hegui, ijára ambuéma pende ra'y. Voi asyeténte peñehundíta opa pende yvy reheve. 8 Pembopúke turu ñorãirõrã Guibeápe, ha taipu trompéta Ramáme. Peporomomandúke Bet-Avénepe, topu'ãmbáke Benjamingua. 9 Ha'éma peẽ Israel guápe mba'épa ojuhúta peẽme. Peñehundíta ñenupãha árape. 10 Ñandejára he'i: Judagua ruvicha kuéra Ndojoavýi umi hekope'y ikokue ombojepysóvaguí. Aitýta hese kuéra che pochy rendy. 11 Israel ojepopy vai. Ijyvy ndaha'e véima imba'e, akóinte oikoségui tupã gua'u kuéra rapykuéri. 12 Yso karúicha ahundíta Israelpe, ha karáchape ajaho'íta Judá. 13 Israel ohechávo mba'eichaite pevépa hasy, ha Judá ijaipaha, Israel oho Asíriape, ojerurévo pytyvõ huvicha guasúpe. Ha'e katu, ndaikatúi omonguera chupe kuéra. 14 Jaguaretéicha andyrýta Israel ha Judáre. Che voi aipehe'ãmbáta chupe kuéra, ha upéi aháta. Araháta chupe kuéra ha ndaipóri mo'ãi che hegui oipe'áva. 15 Ahejáta che retã guápe, ohecha kuaa peve hembiapo vai hague, ha upépe oúne che rekávo tuicha jepy'apýpe.

Hosea 6

1 Pejupáke jajevy Ñandejára rendápe. Ha'e ñane mopẽmba, ha ha'e ñane monguera jeýta. Ha'e ñande kutu ha ha'e ñane pohano jeýta. 2 Peteĩ sapy'aitépe ñane mohesãi jeýta. Ñane mopu'ãta jaiko haguã henondépe. 3 Ñaheha'ãke jaikuaa haguã Ñandejárape. Ha'e oúta ñane rendápe osẽháicha kuarahy, ha ama omohe'õháicha yvy,

ára yvoty jave. 4 Ñandejára he'i: Israel, mba'épa ajapóta nde hegui? Judá, mba'épa ajapóta nde hegui? Peẽ niko che rayhu tatatĩna ha ysapy ko'êicha, pya'eterei ogue jeýva. 5 Upévore, pomyangu'i vaekue maranduhára juru rupi, che ñe'eme pojuka. Che reko joja heñói tata rendýicha. 6 Che aipota pe che rayhu, ndaipotáĩ mymbajuka.*f**, Che aipota pe che kuaa ndaipotáĩ mymbahapy. 7 Peẽ che retãgua katu, Adán ojapo haguéicha, ndapejapói pe ha'éva. Ndapejepy'apýi che ñe'ere. 8 Galaad niko peteĩ táva oñembohaityha oporokáva tuguýgui henyhẽva. 9 Pa'i kuéra upepegua mondaha atýra. Omoñuhã ohasávape, oporokuka ha ojapo iký'áva, Siquem rapépe. 10 Israélpe ahecha ivai etereíva. Kuña reko vai oñeme'ẽháicha, ha'e oñemongy'a. 11 Judá, ndéve ave amoĩma ára, roinupã rasy haguã.

Hosea 7

1 Aipotárõ heko porãve che retã Israel, aipohanosérõ Efraín ha Samariápe, ojekuaa hembiapo vaekue ha iñañangue. Maymávante japúpe oñeme'ẽ, mondaháicha oíke umi óga rupi, ha tape rupi rei oporomonda. 2 Ndoikuaaséi mba'eve che aikuaárõ jepe iñañangue. Ko'ágã chupe kuéra omongora umi hembiapokue, che resa renondépe oĩ mantéva. 3 Iñaña ha ijapúpe, che retãgua ombovy'a umi huvichápe. 4 Opa umíva oporomyakã ratĩ, tatauápe ojogua, hendy rire herekua ndohatapyña véima, pe mbujarã ovu aja. 5 Ára oñemyakãgorãrõ mburuvicha guasu, mburuvicha kuéra omonga'u ha omyakã tavyrai chupe ha ha'e ombohasa ipo umi hese oñembohorývape. 6 Ñemiháme ha'e kuéra oñemboja ipy'a katu hendy tatauáicha Pyharérõ oke pe ipochykue, ko'ẽ vove katu hendy tatáicha. 7 Ha'e kuéra hendypa tatauáicha, ha ohapy huvicha kuérape. Ha huvicha guasu kuéra péicha peteĩ-teĩ ho'a, peteĩ jepe ndaipóri che renóiva! Mombyrygua poguýpe Israel oñehundi. 8 Israel ojehe'a tetã mbombyryguare, ha mbujape pyraípe ojogua. 9 Mombyrygua ho'upa imbaretékue, ha'e ohecha kuaa'ýre, iñakātĩmbáma, ha ndo hechakuaái. 10 Israel jejapo voi, opu'ã hese, ha upéicharõ jepe noñembojái Tupã Ijárare ha ndohekái chupe. 11 Israel ojogua peteĩ pykasu tavyraípe mba'eve ndohecha kuaaíva: ojerure pytyvõ Egíptope, ha upéi oho Asíriape. 12 Israelgua ári, ohohápente aityta che pyaha, guyráicha ho'áta che ñuháme. Iñañagui che pojáita hese kuéra. 13 Tojererekóke Israelgua, mombyry okañýgui che hegui! Oñehundíta, opu'ã haguére che rehe! Che aipe'ase chupe kuéra ivaívagui, ha'e kuéra katu he'i che rehe japu. 14 Na che renóiri vaekue ojahe'o ramo hupápe. Trígo ha kaguy pyahúre ojekutupa, ha opu'ãmba che rehe. 15 Che aisãmbyhy vaekue chupe kuéra, amombarete iyyva, ha'e kuéra katu ojapose ivaíva che rehe, 16 oho tupã gua'u rapykuéri, ha'ete umi hu'y ikarẽmbáva, ikatu'ýva oha'ãháme ojapi. Huvicha kuéra kyse pukúpe ojekukáta, ijuru guasu haguére, upévore Egíptope ojepukáta hese kuéra.

Hosea 8

1 Embopúke nde turu! Taguato guasúicha Ojeitýma ivaíva Ñandejára róga ári. Ha'e kuéra opyrũgui iñe'ẽ chéve ome'ẽ vaekuere. 2 Ha'e kuéra osapukái chéve: "Tupã ore Jára, ore ko Israelgua ha ndéve roikuaa!". 3 Israelgua katu ndojapose véima iporáva. Hese kuéra ija'e'ýva iyyvytúta hese. 4 Oiporavo huvicha guasurã, oporandu'ýre chéve mba'eve, huvicharã omboguapy peteĩ che aipota'ýva. Ipláta ha hi'órogui ojapo ta'ãnga rei ha umíva ohundíta chupe kuéra. 5 Che mbojeguaru, Samaría, pe vaka ra'y remomba'e guasúva che pochy rendy nde rehe. Araka'e peve piko reñeme'ẽta añáme? 6 Ko vaka ra'y ra'ãnga Samariágui oúva, ndaha'ei tupã. Yvypóra póguinte osẽ ha oñemyangu'ipáta. 7 Peñotýgui yvytu, pemono'õta yvytu ratã. Pende kokue nome'ẽ mo'ãi trígo, ha ome'ẽrõ, ho'úta mombyrygua. Israel, tetã nguéra rembi'u 8 Israel oñemokõma, ko'ágã ha'e tetã nguéra apytépe, ku mba'e ojeporu'ývaicha, 9 oho haguére Asíriape, vúrro saite ijuru atã vaicha. Efraín katu jopóipe ojogua ikuimba'erã. 10 Ome'ẽ ramo jepe tetã nguérape jopói, che amosarambíta chupe kuéra ha ndaipóri mo'ávái ijapytépe kuéra mburuvicha, térã mburuvicha guasu. 11 Heta iterei omopu'ã altar,*f** iñangaipa haguãnte iporáva. 12 Chupe guarã ahaíro jepe umi che remimbo'e, ha'e umívagui mba'eve ndoikuaaséi. 13 Ha'e kuéra oguerohory mymbajuka,*f** so'õnte ho'use, che, opa mba'e Jára, katu ndavy'ái hendive kuéra, che mandu'áta umi iñañanguere, ha umívore ainupãta, Egíptope araha jeýta chupe kuéra. 14 Israel omopu'ã óga guasu, ha Ijapoharégui hesarái, Judá omopu'ã heta táva mbarete, che katu amondóta chupe che rata, ohapypátava hóga guasu kuéra.

Hosea 9

1 Ani revy'a, Israel, ani repopo vy'águi umi ambue tetáicha, nde reiko kuña reko vaícha, rejeívo Tupã nde Járágui. Trigo oñemyangu'íha rupi, reipota oñeme'ẽ ndéve, nde reko vai repy. 2 Israelgua ndogueroko mo'ãi trigo térã kaguy, ikaguy pyahu ndohupyty mo'ãi. 3 Efraín oho jeýta Egíptope, ha Asíriape ho'úta tembi'u ky'a. Ndoiko mo'ávéri Ñandejára retãme, 4 ndo'u mo'ãi kaguy Ñandejára rerape ha nomymbajuka mo'ãi chupe upépe. Pe mbuja ho'úva, vy'a'ỹ mbuja ta hina ha umi mbuja ho'úva iky'áta opytávo. Ho'úta upe mbuja ha ndaikatu mo'ãi tupaópe ogueraha 5 Mba'épa pejapóta arete jave, pembyaretésérõ? 6 Ha'e kuéra noñehundi mo'ãi, Egipto omoguahêta chupe kuéra, ha Ménfispe oñeñotýta. Imba'eta plátágui oikóta pynondy, ha hekohágui ñuatíndy. 7 Oguahêma ñenupã ára, ha ñemyengovia ára! Israel oikuaáta oguahêma. Peẽ peje: "Itavy niko pe maranduhára.*f** Upe Ñandejára rerape oñe'êva, itarova." Pene añaguínte upéva peje, pende py'aro etereígui. 8 Tupã omoĩ imaranduhára, mba'e rechahárarõ Efraínpe, peẽ katu pemõi haperãme ñuhã, tupaópe jepe pende py'aro hendive! 9 Pende tuju paitéma, Guibeápe ramo guaréicha. Ñandejára katu imandu'áta pende reko añare, ha umíva pene nupáta. 10 Ñandejára he'i Israélpe ajuhúrõ guare avy'a vaekue, ojejuhúvarõ guáicha parral yvy ojeiko'ýháme. Pende ru pykue, igo pyahúicha vaekue che resa renondépe. Baal-Peórpe oguahêvo katu, oñeme'ẽ tupã gua'úpe ha umi tupã gua'úicha avei iky'ávape oñeme'ẽ hikuái. 11 Pe Efraín yma guaréva ovejéta mombyry, ndaipóri mo'ávéma mitã upe tetãme, kuña hye guasúva ndojehecha mo'ãi, avave naímemy mo'ávéri. 12 Perekórõ jepe pene memby aipe'a paitéta pende hegui, aheja'ýre peteĩnte jepe. Pejererekóke ajeirõ pende hegui! 13 Ahecha Efraín oguerekoha imemby kuérape tymba saite jukaha rembi'urârõ. Oguenohẽ ojejuka haguã. 14 Ore Jára, eme'ẽke chupe kuéra, pe reme'ẽ vaerã! Eme'ẽ memby ryrú memby'ýre ha káma kamby'ýre! 15 Ñandejára he'i: "Guilgálpe ojapo opa ivaíva, upépe añepyrũ ndacha'etí hese kuéra. Hembiaapo vaígui, che rógagui amosêta, ndahayhu mo'ã véima chupe kuéra, opa huvicha kuéra heko pu'ãgui. 16 Efraín ojekutupa, yvyra hapo pirúvape ojogua, ndahi'avéri. Imemby ramo jepe, ahejáta omano." 17 Ko tetã ndoikuaaséi mba'eve Tupã che Járágui, upévare ha'e omosêta chupe kuéra, ha oikóta isarambi umi tetã rupi.

Hosea 10

1 Israel ojogua parral hi'a hetávape, ha hetavérõ pe hi'a, hetave umi altar omopu'áva, ijyvy iporãvérõ, iporãve umi ita mandu'arã tupã gua'úpe omopu'áva. 2 Israel hova mokõi, ha ko'ágã iñangaipa hekoviáta chupe. Ñandejára ohundíta umi altar ha oitýta yvýre umi ita. 3 Ha ko'ágã ha'e kuéra he'íta: "Na ñande ruvicha véima, na ñamomba'éigui Ñandejárape. Mba'e piko ojaipóta mburuvicha guasu ñande rehehápe? 4 Oñe'ẽ ha oñe'ẽ reíta mante, ome'ẽ reíta iñe'ẽ, ha oñoñe'ẽ me'êta tetã ambue ndive. Hekojoja ojoguáta mbói rembi'u, temitý pa'ũme okakuaáva." 5 Umi Samariagua oryryipa, hasẽ joa oñehundígui Bet-Avénepe ivaka ra'y óro. Ojahe'o hese pa'i kuéra ha opavave, oguéma ijeroviaha, 6 Pe ivaka ra'y jepe Asíriape ojereraháta, mburuvicha guasúpe oñekuave'ẽ haguã. Upéicha Efraín otĩ etereíta, Israel otíta itupã gua'u reheve. 7 Ndojekuaa mo'ávéri Mburuvicha guasu Samariagua rapykuere, yvyra pehẽnguéicha ovejýva pe. 8 Tupã gua'u tupao kuéra oñehundíta, iñangaipa haguépe Israelgua. Ijaltar ári okakuaáta ñuatĩ ha javorái, ha upepegua he'íta yvyty kuérape: "Ore aho'íke!" Ha umi yvyty yvatépe: "Pe'áke ore ári." 9 Ñandejára he'i: "Israel ndopoíri hembiaapo vaígui, oñepyrũ guive iñangaipa Guibeápe. Oñemyatã heko añáme! Upévare Guibeápe ohupytýta ñorãirõ umi tekove añáme. 10 Ainupáta chupe kuéra ainupãse vove. Israélre oko'íta tetã nguéra, ainupãvo chupe iñaña etereígui. 11 Efraín vaekue tóro ra'y oñemomymba vaicha. Trigo omyangu'ívo ovy'áva. Ko'ágã amoĩ mba'e pohýi ijatúare, ojejokua haguã karrétare. Judá katu ojejokuáta yvy mbovoháre, ha Jacob yvy karãiháre. 12 Ha'e vaekue chupe kuéra: Peñotýke tekojoja, ha pemono'õta mborayhu. Pembovóke pende yvy kóga pyahurã. Oguahêma ára peheka haguã Ñandejárape, tove tou ha togueru peẽme ama oporope'áva jejopýgui. 13 Peẽ katu peñotý teko aña, ha pemono'õ tekojoja'ỹ, ha pe'u japu. Pende kárro ñarõre ha pene ñorãirõhára hetaitére, pejerovia haguére, 14 sarambi oikóta pende hegui, ha umi pende táva mbarete, oñehundipáta, mburuvicha guasu Salmán ohundi haguéicha Bet-Arbel oipetérõ guare yvýre sy imemby kuéra reheve. 15 Peichaite avei ojejúta, peẽ Betel guápe pene aña etereígui. Mburuvicha guasu Israelgua omanóta upe ára iko'ẽvo".

Hosea 11

1 "Che ahayhu vaekue Israélpe imitãme, che ra'y niko ha'e, ahenói vaekue Egíptogui. 2 Ha ahenoiwe ramo jepe, ko'yte oñemombyry che hegui. Che retãgua oikuave'ẽ mymbajuka, tupã gua'úpe, ha ohapy insiẽso umi ta'ãnga reípe. 3 Upeichavérõ jepe aisãmyhy vaekue Efraínpe ha ambo'e oguata haguã, ha'e kuéra katu ndohecha kuaái, cheha upe añangarekóva hese kuéra. 4 Mborayhu sãme amosã ha agueru che mba'erã, amboja che rovãre pe hova, mitã kambúva ramo guáicha, che pópe amongaru chupe kuéra. 5 Ha'e kuéra katu mba'eve ndoikuaaséi che hegui. Upévale oho jeýta mante hikuái Egíptope, ha oisãmyhyta Asiria chupe kuéra. 6 Kyse puku ho'áta hi'ári kuéra, ha ohundipáta itáva mbarete, ojaposégui ivaíva. 7 Che retãgua katu, mombyrýnte voi oikose che hegui, yvatévo osapukái, ha ndaipóri oipytyvõva chupe kuéra. 8 Mba'éicha piko rohejáta, Efraín? Mba'éicha piko rome'ẽta, Israel? Rohundíta nga'u piko ahundi haguéicha táva Admá térã piko ajapóta nde hegui, pe ajapo vaekue Zeboíngui? Che py'a niko hyku, roíporiahurereko etereígui! 9 Na ñeme'ẽ mo'ãi che pochy rendýpe, nahundi jey mo'ãi Efraínpe. Che hína Tupã, ndaha'éi yvypóra. Che hína imarangatúva, aiméva pende apytépe, ha ndajúi pohundívo. 10 Ha'e kuéra omomba'éta Ñandejárape, ha ha'e okororõta ku jagaretéicha. Ha'e okororõta, ha umi imba'éva oúta ryryipópe kuarahy reike guio. 11 Guyra kuéraicha Egíptogui oúta ryryipópe, Asíriagui oúta pykasúicha, ahejáta oiko jey hóga teépe". Che, opa mba'e Jára upéicha ha'e.

Hosea 12

1 "Efraín che mongora ijapúpe. Ijapu eterei umi Israelgua. Judá ojei Ñandejáragui, ha péina oñeme'ẽ tupã gua'úpe." 2 Efraín omokõ yvytu, ára pukukue oiko yvytu rapykuéri kuarahy resẽ guio oipejúva. Ko'ágã ijapuve ha oporojukave. Asiria ndive oñoñe'ẽ me'ẽ, Egíptope katu omondo jopóirõ ñandyry. 3 Ñandejára ohova api Israélpe. Jacob retãme oinupãta hembiapo vaikuére. Omyengoviáta chupe opa mba'e ojapo vaekuére. 4 Ohecha mboyve voi ko ára resa, ityke'yrape omohendague. Ikaria'y rire Tupã ndive oñorãirõ. 5 Tupã remimboúndi*f** oñorãirõ, ha ipu'aka hese. Hasẽ ha ojerure poriahurereko. Tupã ojuhu chupe Betélpe, ha oñe'ẽ upépe hendive. 6 Tupã Ñandejára ipu'akapáva Ñandejára hína héra! 7 Aipórõ Israel, ejevyke Tupã nde Jára gotyo. Eiko jeroviahárõ ha teko marangatúpe, ha Tupã nde Járare ejerovia opa ára. 8 Ñandejára he'i: "Canaán oguereko ipópe mba'e ra'ãha japu, oporomondaségui." 9 Efraín he'i: "Añete, hetaite mba'éma areko, ajuhu pláta yvyguy. Ndaipóri he'i vaerã che rehe, upéva ahupyty hague, aporombotavývo!" 10 "Che, Tupã nde Jára Egíptope reiko guive, romondóta reiko jey haguã óga vakapípe, reiko haguéicha jajojuhúrõ guare yvy ojeiko'yháme. 11 Che aña'ẽ vaekue maranduhára*f** kuérape, ha ambohetave jehechauka. Ijuru rupi aña'ẽ ñe'ẽ mbojoja rupi. 12 Galaádpe oĩ tupã mombyrygua. Opa umíva tupã gua'u meme. Guilgálpe ojejuka tóro ra'y. Ijaltar*f** ojogua ita atýrape, umi kokue rupi oíva." 13 Jacob okañy vaekue Aram ñúme ha upépe omenda haguã omba'apo ovecha rerekuárõ. 14 Maranduhára rupi Tupã oguenohẽ Egíptogui Israel guápe. Maranduhára rupi oñangareko hese kuéra! 15 Efraingua ombopochy Ñandejárape, ha ombopy'aro chupe. Upévale Ñandejára omyengoviáta chupe kuéra, oporojuka haguére, hi'ári kuéra oitýta iñañangue voi.

Hosea 13

1 Oñe'ẽrõ umi Efraingua, ambue Israelgua okirirĩ jepi, Efraín katu omano hembiapo vaikuére, Baálpe.* omomba'e guasu haguére. 2 Ha akóinte iñangaipa! Omboyku pláta ha ojapo ta'ãnga, ouháicha ijapohárape iñakãme. Upéi he'i: "Pemymbajukáke*f** chupe!" Ha ohetũ joa tóro ra'y ra'ãnga. 3 Upévale ojoguáta tatatína ko'ẽme ha ysapy ko'ējúpe pya'e opa reíva, kapi'i pirukuéicha yvytu ombovevéva, tatatícha oséva tatauágui. 4 Ñandejára he'i: "Che hína Tupã nde Jára, reiko guive Egíptope, aníke rereko Tupã ambue, ndaha'éiva che. Che ñoite ikatu roguenohẽ jejopy vaígui. 5 Che añangareko vaekue nde rehe yvyku'i akúpe yvy ojeiko'yháme, 6 ha hembypa ramo guare tembi'u, pejejapo eterei vaekue, che hegui pende resarái ete. 7 Upévale chupe kuéra guarã leóncha che ñarõta, jagaretéicha tapépe oha'arõva. 8 Óso kuñáicha imemby kuéra oñemonda vaekue chugui, asẽta chupe kuéra, ambo'i ha aipehe'ãmbáta chupe kuéra. Leóncha upépe voi amokõta chupe kuéra. Tymba ñarõicha amyangu'ipáta. 9 Rohundíta, Israel, ha

ndaipóri che joko vaerã. 10 Moõpa oĩ ko'ágã nde ruvicha guasu, upe ne mo'áva ivaivagui opa nde távape? Mba'épa oiko nde ruvicha kuérágui, umi rejerure hague, ne ruvicha guasu ha nde ruvicharã? 11 Che pochyhápe ame'ẽ vaekue ndéve mburuvicha guasu, ha che pochyhápe aipe'a. 12 Efraín añangue ojehaíma, iñangaipa oíma kuatiápe. 13 Israelpe oguahẽ ára ou haguã ko yvy ári, ha itavy etereígui ndoikuaái mba'éichapa oñemoíta, osẽ haguã isy ryégui. 14 Ha che piko aipytyvõta ani haguã omano? Che piko amoingove jeýta? Nde, mano! Mamópa oime nde pokatu reporohundi haguã? Mamópa reime yvykua reporomokõva? Ndaiporiahurereko mo'ávéma che ko'ávape!" 15 Israel ipoty ramo jepe, oúta yvytu kuarahy resẽ guio, pe yvytu ratã oipejúva, yvy ojeiko'ýha guio, ha ombohypáta ykua ha yvu kuéra. Umi hese ija'e'ýva oipe'apáta chugui, imba'eta ha imba'ejegua.

Hosea 14

1 Umi Samariagua oñenupáta avei opu'ã haguére Tupã Ijárare. Kyse pukúpe ha'e kuéra ojejukáta. Imitã nguéra yvýre ojejetéta, ha hye guasúva rye oñembovóta. 2 Ejevyke Israel Tupã nde Járare, re'a vaekue niko ne rembiapo vaikuére! 3 Tapeho jey Ñandejára rendápe ha peje chupe: Eheja reíkена oréve ore rembiapo vaikue, ha ehendu ore ñe'ẽ. 4 Asiria ndaikatúi orepe'a ivaivagui, kavaju ári jepe norokañy mo'ái. Ndorole mo'ávúi "Ore Jára", mba'eve rojapo vaekuépe ore po rupi. Nde mante voi, ore Jára, reiporiahurerekóva tyre'ýme. 5 Ñandejára he'i: "Aipohanóta chupe kuéra heko pu'áségui. Ahayhúta chupe kuéra, iñaña ramo jepe, ojeíma chugui kuéra che pochy. 6 Israel peguarã che ysapýichata, ha ha'e asusénaicha ipotýta, hapo imbaretéta, Líbano yvytýicha. 7 Hakã nguéra ojeypysóta, olívo rakã poráicha ha hyakuáta, kuri'y Líbanope guáicha. 8 Israel che pepo guýpe oñemo'ã jeýta, upérõ ha'e kuéra trígotyicha okakuaáta, parraltýicha ipotýta ha herakuã mombyrýta Líbano pegua kaguyicha. 9 Efraín he'íta upérõ: 'Ndaikuaase véima mba'eve tupã gua'úgui'. Che voi añangareko che retãguaré ha ahayhu chupe kuéra! Che pype ojuhúta opa oikotevẽva". 10 Umi iñarandúva ha iñakã guapýva, toikuaa ko'ã ñe'ẽ: Ñandejára rape naikarẽi, ha umi imarangatúva, upe rupi uguata, iñañáva katu upe rupi tuicha oñepysãnga.

Joel 1

1 Kóva hína marandu Ñandejára ohenduka vaekue, Joel Petuel ra'ýpe: 2 Pehendu peẽ myakãhára,*f** ha opa tetãgua pehendú. Pehechávapa peẽ mba'e koichagua, térã ojehu ramo péicha pende ru ypykue oikovérõ guare? 3 Kóva pemombe'u pende ra'y kuérare ha ko'áva tomombe'u ta'ýra kuérare, ha ko'áva umi upe ríre guápe. 4 Yso karu ho'u'ý vaekue, ho'u marandova. Marandova ho'u'ý vaekue, ho'u tuku ra'y. Tuku ra'y ho'u'ý vaekue, ho'u tuku guasu. 5 Peẽ peka'úva, pepáyke. Pene rasẽke peẽ kaguy'uha! Pende hegui ojepe'áta hína pende kaguy pyahu jepe. 6 Umi tuku oñemomba'e ñande retãre, ha'e kuéra niko imbarete ha heta, ha jaguaretéicha umi hãi nguéra hakua. 7 Ñande parralty ohundipa, ñande ígo máta ombopíru, omoperõmbaite, oheja hakã nguéra morotĩ. 8 Kuñataícha ojahe'óva ha ao vosakuépe oñemondéva, imenarã omano haguére, 9 upéicha ojahe'o pa'i kuéra ndaipóri véigui tupaópe, trígo ha kaguy oñekuave'ẽ haguã Ñandejárape. 10 Umi kokue iperõmba, hũme oñemonde umi yvy, trígo oñehundi, kaguy pyahu pya'e opa, ñandy ryku porã ndaiporivéi. 11 Peẽ pemba'apóva kokue ha parraltýpe, pejahe'o soróke ipirupa haguére trígo ha seváda, ha opa mba'e oñeñotýva. 12 Parralty ipirupa, ígo avei, granáda, mbokaja ha mansána kuéra ipirupa, yvyra máta ñumegua ipirupánte avei. Opa vy'a opa rupi ete! 13 Peẽ pa'i,*f** pemba'apóva altárpe,*f** peñemonde ao vosakuépe, pejahe'o mba'e mbyasýgui, ndaipóri véigui tupaópe trígo ha kaguy oñekuave'ẽ haguã Tupãme. 14 Pejapo aty guasu, pemyerakuã karu'ý, tupaópe pembyaty myakãhára*f** kuéra ha opa Israel guápe, ha peñembo'e Tupã pende Járare. 15 Cháke, hi'aguíma Ñandejára ára! Ára jakyhyjeha, oguerúva ñerundi, omboúva Ñandejára ipu'akapáva! 16 Ñande resa renondépe ojepe'a ñande hegui ñane rembi'u, ha opa upe vy'a ñañandúva tupaópe. 17 Trígo oñehundi, ha'ýi oñeñotývo omano, ñane remitýngue ñañongatuha, oñembyaipa. 18 Ñane rymba kuéra hasẽ joa, reínte oheka hembí'urã. Ñande ovecha kuéra omanomba. 19 Ndéve che Jára asapukái! Tata niko ohapypa ñume kapi'i ha yvyra kuéra. 20 Umi tymba ñarõ jepe ndéve hi'ãmbu hypágui ysyry mimi ha tata ohapypágui kapi'i.

Joel 2

1 Pembopu turu yvyty Siónpe, pembopu pe "cháke" Ñandejára yvyty marangatúpe, kyhyjégui toryryí Judagua, hi'aguĩmbaitéma Ñandejára ára. 2 Upe ára, pyhare ha pytũ meméta, arai ha tatatĩnâme ojejaho'íta. ñorãirõhára imbarete ha heta vaicha iñasái ko'ējúicha umi yvyty rupi tuku. Araka'eve ndojehechái vaekue ha márõ ndojehecha mo'ãi, mba'eve upeichagua. 3 Ojogua tatápe opa mba'e ombokusuguéva, henonderã ohovere, ha ohasa rire opyta iperõ. Umi tuku oguahẽ mboyve, pe yvy yvotyty vaekue, ohasa rire katu ojogua yvy ojeiko'ýháme. Mba'eve nokañýi chugui kuéra. 4 Kavajúpe ojogua, kavaju ári guáicha oñani, 5 kárro ñarõicha umi yvytyre hyapupa, ñana pirukuéicha okái ha opiriri, ojogua ñorãirõhára aty mbaretépe, oñemoíva oñorãirõ haguã. 6 Oñemoaguívo opavave okyhyje ha hesa'yju mimbí. 7 ñorãirõháraicha oñani, korapy yvate ári ojapyhara, henonderã gotyo oho, opia'ý rehe mamove. 8 Oñomyaña'ýre, ojoapykuéri oho, hu'y apyte rupi ohasa, osẽ'ýre ojohapépe. 9 Táva kuérare ondyry ha umi korapy yvate ári ohasa, óga ári ojupí, ha ovetã rupi mondaháicha ojasuru. 10 Yvy oryryí henonderã, yvága osusũmba, jasy ha kuarahy iñypytũ ha mbyjaíta ndoveravéi. 11 Ñandejára ñe'ẽ osunu iñorãirõhára renondépe. Heta eterei iñorãirõhára, ndaikatúi ojepapa umi hembipota apoha. Ñandejára ára ipohýi eterei, avave ndaikatúi ogueropu'aka! 12 Ñandejára he'i kóicha: "Peju jey che ndive pende py'aite guive. Pekarú'ý, pesapukái, pejahe'o!" 13 Pejevy Tupã pende Járabe. Pemondoro pende py'a, ani pende ao! Ñandejára niko ipy'a kyrýi ha oporoporiahurereko, ndaipochy kuaái. Ha'e niko mborayhu meme, opa ára oĩ oporombyasy haguáicha. 14 Ikatu mba'éko na pene nupái ha pende rovasa, ome'ẽ peẽme trígo ha kaguy peikuave'ẽ haguã chupe. 15 Pembopu turu yvyty Siónpe! Pemyerakuã karu'ý, peporohenói aty guasurã. 16 Pembyaty opavavépe ha pejapo aty guasu, pembyaty tuja, mitã ha mitã kambu. Omenda ramóva jepe tosẽ ikotýgui. 17 Tojahe'o pa'i kuéra Ñandejára rembiguái korapy ha altar pa'ũme, ha te'í: "Eiporiahurereko kena ore Jára ne retã guápe, ani reheja avave oñembohory ore rehe. Ani reheja tetã nguéra ore rereko ipo guýpe, ha umi tupã gua'u rehe ojeroviáva he'i oréve: "Mamo piko oĩ Tupã pende Jára?" 18 Upérõ Tupã ohechauka imborayhu ha oiporiahurereko hetã guápe. 19 He'i chupe kuéra: "Peẽme amondóta trígo, kaguy, ñandyry, pene ryguãtã meve. Ha ndaheja mo'ã véima, mombyrygua oñembohory pende rehe. 20 Pende hegui amondýita tuku yvatévo guio oúva ha yvy ojeiko'ýháme amondopáta. Amboyguýta umi tenondegua Mar Muértope, ha umi tapykuegua, yguasu Mediterráneope. Upe rupi ituju ha inevúta. Mba'e hechapyrã upe ajapótava." 21 Evy'a, yvy ha ani rekyhyje, Ñandejára ojaopótaguí mba'e hechapyráva. 22 Ani pekyhyje, tymba ñarõ. Umi kapi'i hoky jeýta, hi'a jeýta opaichagua yva, heta itereíta ígo ha parral. 23 Pevy'a, peẽ Siongua, Tupã pende Járabe peropurahéi! Ha'e ome'ẽta peẽme ama hi'ára pegua, ro'ýpe ha ára potýpe, yma ojapo haguéicha. 24 Trígogui henyhẽta umi kokue, hetáta kaguy pyahu ha ñandyry iporáva. 25 Amyengoviáta peẽme opa umi año pejavy vaekuere, ho'upa ramo guare pende kóga yso karu, marandova, tuku ra'y ha tuku guasu, umi ñorãirõhára ñarõite, amondo vaekue peẽme. 26 Pekarúta pene ryguãtã meve ha pemomba'éta Tupã pende Járabe, ajapo haguere pende rayhupápe heta mba'e rechapyrã. Águive notĩ mo'ã véima che retãgua araka'eve! 27 Ha peẽ Israelgua pehecha kuaáta, che, Tupã pende Jára, aimeha pene ndive, ha ndaiporiha ambue. Águive notĩ mo'ã véima che retãgua araka'eve!

Joel 3

1 Ko'ã mba'e rire, ahekuavóta che espíritu opa yvypóra ári. Pende ra'y kuéra che rérabe oñe'ẽta, itujáva ohecháta ikepegua, mitã rusu avei omba'e recháta. 2 Ha avei umi tembiguái kuimba'éva ha kuáva ári ahekuavóta che Espíritu umi árabe. 3 Yvágape ahechaukáta mba'e hechapyráva, ha yvýpe tuguy, tata ha tatatĩ. 4 Kuarahy iñypytũta ha jasy tuguýicha pytãmbáta, oguahẽvo Ñandejára ára, tuichaitéva ha ojekyhyjeha." 5 Opa umi omomba'éva Ñandejára rera katu nomano mo'ãi, ha Ñandejára ome'ẽ haguéicha iñe'ẽ, Sión ha Jerusalénpe osẽta jejopy vaígui. Umi ha'e oiporavo vaekue.

Amos 1

1 Amós ovecha rerekua vaekue peteĩ táva hérava Tecoa pegua. Mokõi año oiko mboyve yvy ryrýi, Ozías Judápe mburuvicha guasúrõ guare ha Jeroboam, Joás ra'y, Israelpe mburuvicha guasúrõ guare, Tupã ohechauka chupe ko'ã mba'e, ha Amós he'i: 2 –Sióngui Ñandejára okororõ ha Jerusaléngui iñe'ẽ ára sunúicha ohenduka. Opa rupi umi ñu ipirupa, ha yvyty Carmélogui oiko yvy perõ. 3 Ñandejára he'i

kóicha: "Umi Damasco pegua mantereí ojapo ivaívante voi, upévore chupe kuéra ainupãta katuete. Umi Galaad guápe ha'e kuéra oguereko asyeteréi! 4 Upévore ahapýta mburuvicha guasu Hazael táva guasu, ha ahapýta avei Ben-Hadad róga guasu. 5 Táva Damasco rokẽ ajokapáta ha umi Bicat-Avem oikóvape ahundíta. Ha pe Bet-Edén oisãmbyhývape, ha sírio kuéra avei, tembiguái ramo Quírpe ojereraháta." Ñandejára he'i péicha! 6 Ñandejára he'i kóicha: "Umi Gaza pegua mantereí ojapo ivaívante voi, upéva rehe chupe kuéra ainupãta katuete. Oĩ haguéicha umi táva pegua kuérape tembiguáirõ Edómpe ome'ẽ. 7 Táva Gaza rehe amondóta che rata, ha hóga guasu kuéra tata ombokusuguéta. 8 Táva Asdod guápe ahundipaitéta, táva Ascalón oisãmbyhývape ave. Pyapy mbaretépe Ecrom ári ajeitýta, filistéo kuérape oĩ haguéicha ajukáta." Tupã Ñandejára he'i péicha! 9 Ñandejára he'i kóicha: Táva Tiro pegua mantereí ojapo ivaívante voi, upévore chupe kuéra ainupãta katuete. Peteĩ tetã megua ndive oñoñe'ẽ me'ẽ rire, oñoirũ ramo oikotaha oñondive, oguerahapaite umi tetã guápe, Edómpe ome'ẽ tembiguáirõ. 10 Táva Tírore amondóta che rata, ha hóga guasu kuéra tata ombokusuguéta. 11 Ñandejára he'i kóicha: "Umi Edom pegua mantereí ojapo ivaívante voi, upévore chupe kuéra ainupãta katuete. Hetaite hapicha Israel guápe ojuka kyse ipópe. Avavetéicha guápe ndoiporiahurerekói. 12 Táva Temán rehe amondóta che rata, ha táva Bosrá róga guasu kuéra tata ombokusuguéta." 13 Ñandejára he'i kóicha: Umi Amón pegua mantereí ojapo ivaívante voi, upévore chupe kuéra ainupãta katuete. Kuña Galaad pegua hye guasúva rye kuéra ombovo, ha'e kuéra hetã ombotuichave haguã. 14 Upévore táva Rabá rehe amondóta che rata ha hóga guasu kuéra tata ombokusuguéta, sapukái sorópe, ñorãirõ pa'ũme, ára pochýicha, yvytu ratãicha. 15 Huvicha guasu, mburuvicha kuéra ndive, ojereraháta tembiguáirõ." Ñandejára he'i péicha!

Amos 2

1 Ñandejára he'i kóicha: "Umi Moab pegua mantereí ojapo ivaívante voi, upévore chupe kuéra ainupãta katuete. Ohapy Edom pegua mburuvicha guasu kãnguekue, tanimbu chugui ojapo peve. 2 Upévore Moab rehe amondóta che rata, ha itáva Queriot róga guasu kuéra tata ombokusuguéta. Ñorãirõ guasu, sapukái pa'ũme ha turu mbopúpe, Moabgua kuéra omanombaitéta. 3 Huvicha guasúpe che voi ajukáta, hendive avei mburuvicha kuérape." Ñandejára he'i péicha! 4 Ñandejára he'i kóicha: "Umi Judá pegua mantereí ojapo ivaívante voi, upévore chupe kuéra ainupãta katuete. Mba'eve ndoikuaaséi che rembiapoukapýgui, ha upe che ha'éva ndojaposéi voi. Omomba'e guasu tupã gua'u kuérape itúva kuéraicha avei. 5 Upévore Judá rehe amondóta che rata, ha óga guasu Jerusalén pegua tata ombokusuguéta." 6 Ñandejára he'i kóicha: "Umi Israel pegua mantereí ojapo ivaívante voi, upévore chupe kuéra ainupãta katuete. Imarangatúvape pláta rehe ome'ẽ, ha imboriahúvape sapatupe rehe. 7 Mboriahu akã rehe opyrũ hikuái ha pokarẽ oiporu ikangývape ohundi haguã. Túva ha ita'ýra peteĩ kuña ndive oño, ha'e kuéra upéicha omomarã che rera marangatu. 8 Itupã gua'u kuéra altar*f** ypýpe, oño ahoja ári ha'e kuéra oipe'áva mboriahúgui, ndaikatúigui omyengovia upe pláta oiporúva. Ha itupã gua'u kuéra tupaópe ho'u kaguy oipe'áva mboriahúgui ndaikatúigui omyengovia. 9 Ha ko'ágã peẽ che retãgua, che pende rehehápe umi amorréope ahundi, aitypa hi'a ha ahapo'o. Kuri'ýicha umíva ijyvate ha urunde'ýicha ha'e kuéra imbarete. 10 Ha peẽme katu, Egíptogui che poguenohẽ, yvy ojeiko'ýha rupi 40 año pukukue pogueraha, peẽme amorréo yvy ame'ẽ haguã. 11 Che aiporavo chéve guarã, maranduhára*f** ha nasaré ,*f** pende apytégui. Nda upéichaipa hína, Israel retã? Ñandejára upe he'íva! 12 Ha peẽ umi nasaréope, kaguy pe'uka. Maranduhárape katu peje: 'Aníke pemomandu!' 13 Upévore kárro pohýicha pombochipapéta. 14 Upe iñakuáva nokañy mo'ãi, ha imbaretéva ipyapy kangýta, ipy'a guasuvéva jepe ojejukáta, 15 Upe ihu'ýpe oporoapíva, ojejapítante avei, upe oñani kuaáva nokañy mo'ãi, ha kavaju arigua ojejukátante avei. 16 Ipy'a guasuvéva ñorãirõme, upe árape opívo okañýta." Ñandejára he'i péicha!

Amos 3

1 Peẽ Israelgua, pehendúke ko ñe'ẽ Ñandejára he'íva pende rehe, opaite ha'e oguenohẽ vaekue Egíptogui: 2 "Peẽme ñoite poiporavo vaekue opa tetã yvy arigua apytégui. Upévore, poinupã rasýta opa pene rembiapo vaikuére". 3 "Oĩpa oguatáva oñondive, oñemoĩ'ýre oñoñe'ẽme? 4 Leónpa okororõva ka'aguýpe, ndoguererekói ramo tymba ojuka vaekue? León ra'ýpa ongururúva ikehápe, ndoguererekói ramo upe ho'u vaerã? 5 Guyrápa ho'áva yvýpe, ndaipóri ramo upépe ijapiha? Ñuhãpa opóva, noĩri

ramo ho'áva ipype? 6 Turu ipu ramo upe távape, noñemondýi piko opavave? Upe távape ivaíva ojehu ramo, ndaha'úi piko Ñandejára ijpoha? 7 Tupã Ñandejára ndojapóiva mba'eve, he'i'yre umi maranduhárape ha'e oiporavóva hembijokuairã. 8 León okororóma. Máva piko ndokyhyje mo'ái? Tupã Ñandejára he'íma iñe'ẽ. Máva piko nomomandu mo'ái? 9 Pehenduka pene ñe'ẽ, Asiria ha Egipto pegua róga guasúpe, ha peje: 'Peñembyatýke Samaría yvyty kuérape ha pehecha sarambikue upépe oíva, jeiko asy upépe ojehasáva.' 10 Ñandejára he'i kóicha: "Ha'e kuéra ndoikuaái pe heko jojáva, ha oñongatu hikuái hóga guasúpe opaichagua omondáva mbaretépe." 11 Upévare, Tupã Ñandejára he'i kóicha: "Pende rehe ija'e'yva omongoráta pene retã, yvýre oitýta umi tápia pende táva mo'ãha, ha pende róga guasu kuéra omoperóta oheja'yre mba'eve." 12 Kóicha he'i Ñandejára: "Ovecha rerekua oipe'aháicha león ráinguágui mokõi ijovecha retymangue térã inambikuénte jepe, upéicha okañýta ñehundígui umi Israelgua Samaría oikóva, ha oguapýva Damasco pegua sillón jeguápe." 13 Tupã ipu'akapáva he'i kóicha: "Ehendu ha eikuaauka Israel guápe hembiaapo vaikue. 14 'Aju ramo aporandu chupe kuéra hembia pokué, ahundíta altar*f** kuéra Betelgua, umi altar ratĩ*f** oñekytíta ha yvýre oñemombóta. 15 Ahundíta hóga kuéra ára ro'y pegua, ára haku pegua avei. Aitýta yvýre hóga kuéra ojeguapáva ha hóga guasu kuéra.'" Ñandejára he'i péicha!

Amos 4

1 Pehendúke kóva vaka kuéra Basán pegua, peikóva Samaría yvyty ru'ãme, pejopýva mboriahu ndive, pereko asýva oikotevêvape, ha pejéva pene ménape: "Perúke kaguy ha ja'u!" 2 Tupã Ñandejára ome'ẽ iñe'ẽ ijehe voi ha heko marangatúre, kóicha oikotaha pende rehe: "Oguahêta ára ha peẽ kuéra peteĩ-teĩ, ty'áime pejererotyryryta 3 ha tápia kua rupi ojoapykuéri peñemombóta yty apytépe!" Ñandejára he'i péicha! 4 "Tapeho Betélpe, peñemona tembiapo vaípe, ha Guilgálpe peñemonave! Peikuave'ẽ katu pene mymbajuka*f** pyhareve ha peraha pende 10gui peteĩ, ára mbohapy-hapýpe. 5 Pehapy katu pene mbujape ñembovu pyre, jehepy me'ẽ ramo, ha pemyerakuã opa rupi pene mba'e kuave'ẽ,*f** peikuave'ẽséguite peikuave'ẽva. Upéva niko pene mbovy'aite, peẽ Israelgua!" Ñandejára he'i péicha! 6 Opa pende táva kuérape pomoñembyahýi vaekue, ha aipe'a vaekue pende hegui tembi'u, mamó peiko haguépe. Peẽ katu ndapejeréi che rape rupi peguata jey haguã." Ñandejára he'i péicha! 7 Pende kokuépe che namongýi oñekotevê jave. Peteĩ távape amongy, ambuépe namongýi. Upe kokue oky haguépe opu'ã umi kóga, ha upe ndokýi haguépe katu ipirupa. 8 Mokõi ha mbohapy tavagua kuéra otyryry táva ambue peve hoy'u haguã, ha nahyguatái. Peẽ katu ndapejeréi che rape rupi peguata jey haguã!" Ñandejára he'i péicha! 9 Yvyty aku ha yso karúpe pende kóga ainupã, pende kokue ha parralty amoperómba, pende ígo ha olívo máta ho'upa tuku. Peẽ katu ndapejeréi che rape rupi peguata jey haguã!" Ñandejára he'i péicha! 10 "Amyasái mba'asy pende apytépe, upe mba'asy asái Egipto guaréicha. Pene mitã rusu ajuka kyse pukúpe, ha kavaju arigua ñorãiróme ojejuka. Ñu rupi inevu joa omanóva re'õngue, ha inengue opyta pene tĩnguápe. Peẽ katu ndapejeréi che rape rupi peguata jey haguã!" Ñandejára he'i péicha! 11 "Pohundi vaekue ñerundi guasúpe, Sodoma ha Gomorra rehe ajapo haguéicha, peẽ katu pepyta vaekue tata'yicha tata guasúgui oñerenohêva, ha ndapejeréi che rape rupi peguata jey haguã!" Ñandejára he'i péicha! 12 "Upévare Israel, kóicha ajapóta nde rehe, Ha ajapótagui, eñemoike rejoyta haguã Tupã nde Jára ndive!" 13 Ñandejára pe ojapóva yvyty ha yvyty, ha'e oikuaauka ñandéve hembipota, ha'e ojapo pytũ ha ko'etĩ, ha'e yvyty ru'ã rupi uguata. Tupã Ñandejára ipu'akapáva hína héra!

Amos 5

1 Pehendúke che ñe'ẽ, Israelgua, ko jahe'o rehe pejaypysaka, pende rehe che amondóva. 2 Ho'áma Israel retã, opu'ãve'y haguã, yvýre opyta ojepyso ha ndaipóri chupe omopu'áva. 3 Tupã Ñandejára he'i Israel guápe: "Oĩ ramo táva omondóva 1.000 kuimba'e ñorãiróháme, umívagui ou jeyta 100 añónte, ha oĩ ramo táva omondóva 100, 10 añónte ou jeyta." 4 Ñandejára he'i Israel guápe: Chéve che momorã ramo peikovéta. 5 Aní peho Betel, Guilgal térã Beersébape, upépe ojejapóva na che momorái. Guilgal pegua, tetã mombyrýpe ojererahapáta, ha táva Betélgui oikóta tapere. 6 Pemomorã Ñandejárape ha peikovéta, ýrõ, hatápe ombokusuguéta José ñemoñare, ha Betélpe ndaipóri chéne ombogue vaerã. 7 Peẽ mbojovakégui pejapo mba'e iróva ha yvýre peity upe hekópe guáva! 8-9 Ñandejára upe ojapóva mbyjaita, pyharégui ojapóva ára sakã ha áragui, pyhare. Y aty guasu

ha'e ohenói ha umíva yvy ári ohekuavo. Ha'e upe ohundipáva táva kuéra tápia itápe oñemongorapáva. Ñandejára hína héra! 10 Peẽ na pende a'úi mbojovakeha heko jojávere, ha peapo'i añetegua he'ívape. 11 Upévare, mboriahu akãre pepyrũ haguẽre, itrigo pe'u reipágui, ndapeiko mo'ãi óga jegua pemopu'ã vaekuẽpe, ndape'u mo'ãi kaguy pende parralty guarégui. 12 Aikuaa porã pene rembiapo vaikueta ha pende reko aña ijapyra'ýva. Imarangatúva ndive pejopy, mbojovakehápe peñembopopeguauka, ha upépe imboriahúvare opẽmba. 13 Upévare, iñarandúva okirirĩ, ivai niko umi ára. 14 Pehekáke iporáva ha ani ivaíva, upéicha ramo peikovéta, péicha mante iñañetéta upe pejéva, oíha pene ndive, Tupã pende Jára ipu'akapáva. 15 Pehejáke ivaíva, pehayhúke iporáva! Peñeha'ã pende reko joja mbojovaképe. Ikatu ko upe ramo Tupã ipu'akapáva oiporiahurereko José ñemoñarépe. 16 Kóicha he'i Tupã Ñandejára ipu'akapáva: "Opa rupi tasẽ soro oñehendúta, tape rupi oíta osapukái asýva. Hasẽ haguã oñehenóita okaragua, ha ojahe'o kuaáva ojahe'o haguã. 17 Opa parralty rupi ojejahe'óta ahasávo aporonupã", he'i Ñandejára! 18 "Cháke umi oipotáva Ñandejára ára oguahẽ! Peikuaa piko mba'eichaguátapa hína upe ára? Ára pytũta hína, ndaha'e mo'ãi ára sakã! 19 Ojehúta hína ojehuháicha leóngui okañývape ha jaguareténdi ojotopáva, téra upe hógape oikéva ha itápia rehe ojekóvo, oisu'u chupe mbói. 20 Cháke Ñandejára ára, pytũ meméta hína. Mba'evete asy nahesakã mo'ãi! 21 Che mbojeguaru ha ndacha'úi ete pende arete kuérare, Che monguerái etéma peñembyaty jave che momorã haguã! 22 Umi mymbahapy*f** ha mba'e kuave'ẽ*f** peikuave'ẽva chéve, ndaipota véima ko'ágã. Umi mymbajuka*f** joajurã, peipe'a che renondégui. 23 Anive pepurahéi chéve guarã, nahenduse véima pende arpapu. 24 Che aipota hína upe heko jojáva ýicha tosyry ha yvúicha topave'ý! 25 Peẽpa peikuave'ẽ raka'e chéve mymbajuka ha mba'e kuave'ẽ 40 año pukukue yvy ojeiko'ýháme, peẽ Israelgua? 26 Ko'ágã katu pehupíta pende apére pende ruvicha guasu Sicut ha pene mbyja Quiiún, ta'ãnga kuéra peẽ voi pejapo vaekue. 27 Pene retãgui pomombóta Damáscogui amo gotyove". Péicha he'i Tupã Ñandejára ipu'akapáva. Upéva hína héra!

Amos 6

1 Ái! Umi Siónpe oikóvaguí ojepy'apy'ýre, Samaría yvytýpe oikóvaguí okyhyje'ýre. Ái! Upe tetã tuichavéva ruvicha kuéraguí, hese kuéra opa Israelgua ojeroviáva! 2 Táva Cálnepe tapeho ha pehecha, Jamat tuichaitévape pehasa, ha upégui peguejy filistéo kuéra táva Gátpe. Peimo'ãpa ha'e kuéra oiko porãveha pende hegui? Ha hetã nguéra tuichaveha pene retãgui? 3 Na pene mandu'aséi upe cháke oñemoaguĩvare, ha pene rembiapópe pemoguahẽ hína upe jejuka guasu oúva. 4 Peñeno umi tupa ojeaguapa ha hepyvévape, pe'u ovecha ha vaka ra'y ikyravéva, 5 árpa púpe pepurahéi Davídcha peiporúvo mba'epu, 6 tuichaicha kaguy pemboy'u, ha peiporu mba'e ryakuã iporáváva. Mba'evete voi peẽme José retã oñehundi ramo! 7 Peẽ raéveté pejereraháta tetã mombyrýpe, pende karu guasu ha vy'a opáta hína! 8 Ñandejára ome'ẽma iñe'ẽ ijehe voi, Tupã Ñandejára ipu'akapáva he'i kóicha: "Israel ojejapo ramo, ndacha'úi hese ha hóga guasu kuérare. Itáva ha opa mba'e ipype oíva ame'ẽta chupe ohayhu'ývape." 9 Peteĩ ógape opyta ramo 10 kuimba'e, umíva omanombáta. 10 Mbovymi oikovévante opytáta, te'õngue oguenohẽ haguã umi ógagui. Ha oñeporandu ramo huguápe oívape: "Oĩ piko opytáva ne ndive?" He'íta: "Ndaipóri". Ha upéi he'íta: "Ekirirĩ, ani upeichahágui ere mba'e Ñandejára réra!" 11 Ñandejára he'i oiko haguã, ha oinupãvo, yvýre ho'apa umi óga kuéra. 12 Kavaju piko oñaníva itatýre? Guéi piko ombojeréva yvy y aty guasúpe? Peẽ katu mbojovakégui pejapo mba'e iróva ha pohã vai oporójukáva. 13 Mba'e rei reíre pevy'a ha peje: "Ore pyapy mbarete ha ndaipóri oñemoíva ore rehe". 14 Pehecha porãke Israelgua, Tupã Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Amopu'ãta pende rehe tetã pende rerekótava ipo guýpe, ijapy yvate gotyo guive ijapy yvy gotyo peve."

Amos 7

1 Tupã Ñandejára ohechauka chéve kóicha: Oñekytĩ rire mburuvicha guasúpe guarã upe kapi'i ha oñepyrũvo hoky jey, ahecha Ñandejára ojapo ramo tuku. 2 Ha umi tuku omoperõ rire opa mba'e, ha'e chupe: —Tupã ore Jára, eheja reína oréve! Mba'éicha piko ogueropu'akáta ne retã Israel? Imichĩ eterei anga niko! 3 Upérõ Ñandejára ombyasy ha he'i: —Ndoiko mo'ãi upéva! 4 Kóicha ohechauka chéve Tupã Ñandejára: Ahecha ohenói ramo tata oporombojovake haguã, ombohupa upe y aty guasu hupy etéva ha ohapypa umi ñu. 5 Upérõ ha'e: —Ejejokóna Tupã ore Jára! Mba'éicha piko ogueropu'akáta Israel? Imichĩ eterei anga niko! 6 Upérõ Ñandejára

ombyasy ha he'i: –Ndoiko mo'ãi avei upéva! 7 Tupã Ñandejára ohechauka avei chéve kóicha: Oĩ ha'e peteĩ tápia ykére ha oguereko ipópe óga apoha rembiporu. 8 Ha oporandu chéve: –Mba'épa rehecha Amós? Ha'e chupe –Óga apoha rembiporu. Upérõ he'i chéve: –Ko tembiporúpe ahecháta mba'éichapa oĩ hína Israel. Ndaheja rei mo'ã véima chupe mba'eve. 9 Umi ijyvateha*f** Isaac ñemoñare mba'éva oñehundipáta, ha Israel mba'évaguí oikóta tapere. Che kyse puku amopu'ãta Jeroboam róga peguäre. 10 Amasías, Betel pegua pa'i, he'ika Israel ruvicha guasu Jeroboámpe: “Amós oñe'ẽ vai nde rehe Israelgua apytépe. Tekotevẽma ojejoko, 11 he'i niko hikóni: ‘Jeroboam ojejukáta kyse pukúpe ha Israelgua ojereraháta tetã mombyrýpe.’” 12 Upéi Amasías he'i Amóspe: –Tereho ko'águi, mba'e rechahára.*f** Tereho Judápe ha eñe'ẽ upépe, rehupytyse ramo ne rembi'urã. 13 Betélpe katu anive reñe'ẽ cháke kóva hína mburuvicha guasu tupao, ha avei ko tetã megua tupao guasu. 14 Amós he'i chupe: –Che ndaha'etí voi maranduhára,*f** térã hesegua kuéra. Che ajeheka añangarekóvo ovecha rehe ha ígo ñembyatýpe. 15 Tupã katu che pe'a che ovecha kuéraguí ha he'i chéve: “Tereho eñe'ẽ che rérape Israel guápe.” 16 Ehendúke aipo ramo Tupã ñe'ẽ: “Nde ere: anive reñe'ẽ Tupã rérape Israélpe ha ani ere mba'eve Isaac ñemoñarére.” 17 Tupã katu he'i upéicha: “Ne rembirekógui oikóta kuña vai opavave renondépe, nde ra'y ha nde raju kuéra ojejukáta kyse pukúpe, nde yvy kuéra oñemboja'óta ojeitývo hese kuéra po'a, nde voi remanóta tetã mombyrýpe ha Israelgua ojereraháta mombyry hetãgui.”

Amos 8

1 Tupã Ñandejára ohechauka chéve peteĩ ajaka yva aju, 2 ha oporandu chéve: – Mba'épa rehecha Amós? –Peteĩ ajaka yva aju, –ha'e chupe. Ha he'i chéve Tupã Ñandejára: –Israel hi'ajúma, ndaheja rei mo'ã véimachupe. 3 Upe árape purahéi rangue óga guasúpe oñehendúta jahe'o. Heta etereítaqui umi te'õngue, oñemombóta opa rupi rei. Pekiriríke! Ñandejára he'i péicha. 4 Pehendúke peẽ pejopýva mboriahu ndive ha pehundíva tetã guápe. 5 Peẽ pejéva: “Araka'épa ohasáta jasy pyahu ñame'ẽ haguã upe trígo? Araka'épa upe pytu'uha ára ohasáta hepy ñame'ẽ haguã upe avati jaiporúvo mba'e ra'ãha japu? 6 Ñahundíta mboriahúpe toiko chugui kuéra ñane rembiguái, toñeme'ẽ ñandéve sapatupe repýre. Upe trígo vorakue jepe ñame'ẽta.” 7 Jacob ojejapo itereígui, Tupã Ñandejára he'i kóicha: “Nda che resarái mo'ãi upe pejapo vaekuégui.” 8 Ndoryryi mo'ãi piko upe yvy opa ko'ã mba'ére? Ha nahasẽ mo'ãi piko yvypóra? Upe yvy ojupi ha oquejýta, y Nilo oquejy ha ojupiháicha. 9 Ñandejára he'i kóicha: “Upe árape asaje pyte amokañýta kuarahy, ha ára mbytépe amoypytũta upe yvy. 10 Pende arete kuéraguí ajapóta jahe'o génte manóre, ha purahéi rangue, guahu oñehendúta. Peñemondéta ao vosakuépe ha peñemyakã peróta ñembyasýgui. Ta'yra peteĩminte rehe pene rasẽ ramo guáicha pejahe'óta, ha upe árape pemokóta py'aro ha vy'a'y.” 11 Ñandejára he'i kóicha: “Oúta ára ha amondóta ñembyahýi pene retãme; ndaha'e mo'ãi hi'upýgui pene ñembyahýtava térã ygui pende yuhéitava, Ñandejára ñe'ẽgui pene ñembyahýi ha pende yuhéita. 12 Oĩ oikótava opa rupi rei ohekávo Ñandejára ñe'ẽ, ohóta peteĩ y aty guasu rembe'ygui ambuépe, ha yvate gotyogui kuarahy resẽ gotyo, ha ndojuhu mo'ãi. 13 Upe árape kuñataĩ porã ha karia'y mbarete ipy'a manóta yuhéigui. 14 Umi ome'ẽva iñe'ẽ tupã gua'u Samariagua rérape térã umi he'íva: ‘Nde rehe Dan pegua tupã’, térã ‘Nde rehe Beerseba pegua tupã’, umíva ho'áta opu'ãve'y haguã.”

Amos 9

1 Ahecha Tupã oñembo'y ramo hína altar*f** ypýpe ha he'i chéve: “Embokacha upe mba'e oĩva umi okẽ ári, ha to'apa umi iguýpe ijatýva akã ári. Hembyre oikovéva, kyse pukúpe ajukáta, avavete asy nokañy mo'ãi. 2 Okañýrõ jepe yvy guýpe, upégui anohêta, ha yvágape ojupírõ, upégui amboguejýta. 3 Okañy ramo Carmelo yvyty ru'ãme, upépe aháta hese kuéra che pojái. Y aty guasu ruguápe che hegui okañýrõ, amondóta upe mymba tuichaitéva chupe kuéra oisu'upávo, 4 ha tetã mombyrýpe ojereraha ramo, upépe ajukáta chupe kuéra. Tesápe chupe kuéra areko mantéta. Vairã! Ndaaha'etí aipytyvõ haguã!” 5 Tupã Ñandejára ipu'akapáva opoko yvýre ha hykupa ha yvypóra kuéra hasẽmba. Upe yvy ojupi ha oquejy, y Nilo oquejy ha ojupiháicha. 6 Upe omoíva hekoha yvágape ha arapy yvy ári, upe ohenóiva y aty guasu ha ohekuavóva yvy ári, Ñandejára hína héra. 7 Ñandejára he'i kóicha: “Peẽ Israelgua, chéve guarã, peteicha guánte peẽ ha Etiopiagua. Che pogueru haguéicha Egíptogui, aru vaekue avei Crétagui filistéo, ha Quírgui araméo.” 8 Ñandejára

oma'ẽ ko tetã iñañávere ha he'i: "Ahapo'óta chupe kuéra yvy árigui, opáichavo, nahundipa mo'ãi Israel guápe. Che, pende Jára, ha'e péicha. 9 Che ha'éta oiko haguã, ha opa tetã nguéra apytégui ambokuchúta Israel guápe oñembokuchuháicha trigo yrupẽme, peteĩ ha'ỹinte jepe yvýpe ho'a'ỹre. 10 Kyse pukúpe ojejukáta opa che retãgua iñañáva, opa umi he'íva: 'Mba'eve ndojehu mo'ãi. Na ñande rupytyĩ chéne mba'eve ivaíva.'" 11 "Amopu'ã jeýta David róga ho'apa vaekue, ambotýta ipa'ũ nguéra ha ambopyahu jeýta yma guaréicha, 12 oñemomba'e haguã Edom rembyrére ha opa umi tetã che mba'ekuere." Ñandejára he'i péicha ha ojaopóta upe he'íva. 13 "Oúta hína ára, upe trigo omono'õva rapykuéri, oútama upe yvy ombojeréva, ha parral'águi ojejapopa mboyve kaguy, oñepyrũ jeýtama upe ñemitỹ. Yvyty kuéragui osyrýta kaguy pyahu, ha ysyryicha chugui kuéra oguejýta. 14 Upérõ aru jeýta tetã mombyrýgui che retã Israel guápe. Itáva kuéra ojeitypa vaekue omopu'ã jeýta, upépe oiko haguã. Iparralty oñotýta ha ho'úta hykuere, ikokuépe oñemitýta ha ho'úta hi'a. 15 Amohenda jeýta chupe kuéra ijoyvy teépe ha ndojehapo'ói chéne araka'eve upe yvýgui che ame'ẽ vaekue chupe kuéra." Tupã Ñandejára he'i péicha!

Obadiah 1

1 Marandu Ñandejára ohenduka vaekue Abdíaspe. Rohendu Ñandejára oñe'ẽ ramo. Ñe'ẽ rerahaha oñemondo tetã nguéra rupi ha he'i: "Néike jaháke ñañorãirõ Edom ndive." Tupã Ñandejára he'i Edómpe: 2 "Romomichíta tetã nguéra apytépe, ha reñemotĩ etereíta. 3 Rejejapo itereígui rejavy. Reiko ita kuápe yvate ha upévere reimo'ã ndaipóri mo'ãiha ne mongúiva. 4 Jepe taguatóicha yvate rejupi ramo ha rejaitypo mbyja apytépe, upégui che roityta." Ñandejára he'i: 5 "Mondaha ou ramo ndéve pyhare, ndogueraha mo'ãi opa mba'e. Ou ramo ndéve parral po'oha, parral mbovymi ohejáta ndéve. Nde rehe ija'e'ỹva katu ou ne rundiete voi. 6 Mba'eichaite peve piko reñemonda Esaú! Reñemoperõ mbaite! 7 Ne ndive oíva ne mbotavy, ne mosẽ nde yvy teégui. Umi ne ndive okarúva jepe oñemoĩ nde rehe, ha umi rejeroviaha ne moñuhã. Itavy eterei pe Edom!" 8 Ñandejára he'i: "Ainupã ramo Edómpe, ahundíta opa iñarandúva, ha umi oikóva Esaú yvyty rupi ndoikuaa mo'ãi mba'eve. 9 ñorãirõhára Temangua oryrýi osusũbáta, ha Esaú yvyty rupi avave oikovéva ndopyta mo'ãi. 10 Reñemotĩ ha reñehundietéta voi, reinupã ha rejuka haguére nde ryvy Jacóbpe. 11 Umi mombyrygua ojokárõ guare Jerusalén rokẽ ha omondapa imba'eta, nde reñemboyke vaekue! Oñomboja'o imba'eta ha oguerahapa ramo, nde vaekue peteĩ ha'e kuérava! 12 Nderevy'ái vaerã mo'ã upe ára ho'a vai haguépe chupe kuéra. Nderevy'ái vaerã mo'ã rehechávo Judá oñehundi. Nereñembohoryi vaerã mo'ã, ha'e kuéra oñehundi ramo. 13 Ndereikéi vaerã mo'ã pe távape ohasa asy aja, ha neremondái vaerã mo'ã imba'eta ho'a vai ramo chupe. 14 Nderepytái vaerã mo'ã tape ku'ápe rejuka haguã umi okañývape, ha nereme'ẽi vaerã mo'ã chupe kuéra imuñahárape. 15 Rejapo haguéicha nde rapicháre oñemyengoviáta ndéve!" "Hi'aguíma Ñandejára ára tetã nguérape guarã. 16 Pey'u haguéicha iróva che yvyty marangatúpe, peichaite iróta hína tetã nguérape ha hoy'úta hyguatã meve, ndopytavéi peve avave. 17 Yvyty Sión katu Tupãme oñemboykéta ha upépe oíta okañýva ha oikovéva. 18 Tataicha hínata Jacob ñemoñare, tata'y rendýicha hínata José ñemoñare. Esaú ñemoñare katu kapi'i pirukuéicha okái ha ikusuguéta opytávo ha ndopyta mo'ãi avave Esaugua." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 19-20 Umi Israelgua Néguebpe oikóva oñemomba'éta Esaú Yvyty rehe ha umi ñumegua oñemomba'éta filistéo retäre, avei oikéta Efraín retäre ha imba'éta Galaad. Ha heta Israelgua mombyrýgui ou jeýva, cananéio retäre oñemomba'éta Sarepta peve; ha Jerusalengua oíva iñapytĩmby Sefarádpe, oñemomba'éta Négueb pegua táva kuérare. 21 Sión yvytýpe torypápe ojupíta he'i haguã mba'épa oikóta umi Esaú yvytýpe oikóvaguí. Ha Ñandejára oguapýta oisãmbyhy.

Jonah 1

1-2 Oñe'ẽ Tupã Jonás, Amitai ra'ýpe ha he'i chupe kóicha: –Tereho upe táva guasute Nínive héravape ha eikuaauka chupe kuéra aikuaapamaha umi hembiaapo vaikue. 3 Jonás katu oho rangue Nínivepe, oñemomomyry chugui. Ha okañy haguã Tupãgui oho táva Jópepe. Upépe ojuhu peteĩ ygára guasu osẽmbotáva Tarsíspe ha opaga ha ojupi ipype, oimo'ãgui upépe okañytaha Tupãgui. 4 Tupã katu ombou peteĩ yvytu ratã ha upe y ipochy etereígui ha'ete vaicha ku ho'yguýtava hi'ygára kuéra. 5 Umi marinéro oñemondýigui oñemoĩ oñembo'e peteĩ-teĩ itupãme, umíva oipytyvõ haguã chupe kuéra. Upéi opoi hikuái ýpe umi mba'e oguerékóva omboveví

haguã hi'ygára. Upéva aja katu Jonás oguejy ra'e ygára ryepýpe ha hatã oke. 6 Umi marinéro kuéra ruvicha ojuhu chupe upépe ha he'i: —Ha nde piko ko'ápe reke reína? Epu'ã eñembo'e ne tupãme. Ikatu ha'e imandu'a ñande rehe ha nañamanói. 7 Umi marinéro he'i ojupe: —Jaity po'a jaikuaa haguã máva rupípa ko'ã mba'e ojehu ñandéve. Upéicha ojapo hikuái ha ojuhu Jonás rupiha. 8 Ha he'i chupe hikuái: —Emombe'u oréve mba'ére ojehu oréve ko'ã mba'e. Mba'e apoha ha mba'e tetãgua piko nde? 9 Ha he'i Jonás: —Che ningo hebreó ha amomba'e Ñandejárape, Tupã yvágape guápe. Ha'e ojapo vaekue umi y ha ko yvy. 10 Kóva ohendúvo tuicha oñemondýi hikuái ha he'i joa chupe: “Mba'éiko ko rejapóva!” Jonás omombe'u chupe kuéra ha'e okañyha Ñandejáragui. 11 Upe y katu ipochy pochyvénte. Upémarõ oporandu Jonáspe hikuái: —Ko yvytu opi haguã piko mba'e rojapo vaerã nde hegui? 12 Jonás he'i chupe kuéra: —Che rupi ha che mombo ýpe ha opytu'úta ko y pochy. Aikuaa che rupi ho'aha pende ári ko yvytu ratã. 13 Umi marinéro katu oñeha'ã ome'ëháicha oñemboja haguã upe y rembe'y rehe; ha yvytu ko'ýte oipeju hatávégui mamove ndohói hikuái. 14 Upémarõ oñemoi oñembo'e hikuái Ñandejárape he'ívo: —Ani ore rundítei kóva ko kuimba'égui roipe'áta haguére hekove. Ani emboja ore rehe mba'eve, oimérõ rojukáta ore rapichápe ojapo'ý vaekue mba'eve ivaíva. Ñandejára, ko'ã mba'e ningo ojehu nde upéicha reipotágui. 15 Upéi ohupi hikuái Jonáspe, omombo chupe ýpe ha opytu'u upe y pochy. 16 Umi kuimba'e ohechávo upéva opyta ojerovia Ñandejára rehe. Omoguahẽ chupe imba'e kuave'ẽ ha ome'ẽ chupe iñe'ẽ ojapotaha ha'e oipotaháicha.

Jonah 2

1 Ñandejára katu omondo peteĩ pira guasu omokõ haguã Jonáspe. Ha Jonás oĩ upe pira guasu ryepýpe mbohapy ára ha pyhare. 2 Ha upe pira ryepy guive Jonás oñembo'e Ñandejárape, 3 ha he'i: Ajejopy vai jave rohenói Ñandejára, ha nde che rendu. Omanóva ohoha ruguágui asapukái ha nde rehendu che ñe'ẽ. 4 Che mombo niko y ipypukuehápe, ha upépe aĩ aja umi y che aho'i, che ári ohasa. 5 Añandu che py'apýpe añemosẽha ne renondégui, ha ndahecha mo'ã veimaha nde tupao marangatu. 6 Y oupa che ári ha che pytupa. Che aho'ipa yguasú pypuku, ha ygáu che akãre iñapañuaimba. 7 Añapymi umi tugua ipypukueha peve, ha añandu upépe guarãntema vaicha che. Nde katu Tupã, che Jára, upe tuguágui che renohẽ ha che moingove. 8 Añandu ramo ojehekýiha che hegui che rekove, añembo'e ndéve, Ñandejára. Che rembijerure oguahẽ ne rendápe, nde tupao marangatúpe. 9 Umi tupã gua'u omomba'e guasúva nde hegui oñemomombyry. 10 Che katu rogueropurahéita che py'aite guive, ha che mba'e kuave'ẽ amoguahẽta ndéve. Che ñe'ẽ ame'ẽ vaekue ndéve ajapóta. Nde añoite Ñandejára upe che renohẽva ivaívagui. 11 Upéi Ñandejára he'i upe pirápe oity haguã Jonáspe y rembe'ýpe.

Jonah 3

1 Oñe'ẽ jey Ñandejára Jonáspe ha he'i chupe kóicha: 2 Tereho upe táva guasúete Nínive héravape ha eikuaauka chupe kuéra upe che ñe'ẽ ame'ẽva ndéve. 3 Ha ojapo Jonás Ñandejára ojerureháicha chupe. Nínive niko peteĩ táva ndetuichapa jepéva mbohapy árape ojeguataáva peteĩ hembe'ýgui ambue hembe'y peve. 4 Ha Jonás oguahẽ upe távape. Upe oguahẽha árape oguata upe távare ha he'i umi upépe guápe: —Ko ára guive 40 ára haguépe Nínive oñehundíta. 5 Umi Ninivegua oguerovia Ñandejára ñe'ẽ. Ha ohechauka haguã oñembyasyha hembiaipo vaígui, oĩ haguéicha, imboriahúva ha imboriahu'ýva ndo'uvéi mba'eve ha oñemonde ao vosakuépe. 6 Nínive ruvicha guasu ohendúvo ko'ã mba'e, oheja iguapyha, oipe'a ijehegui ijao jegua, omonde ao vosakue ha oguapy tanimbu apytépe. 7 Ha ojekuaauka umi Nínive guápe ñe'ẽ oúva mburuvicha guasu ha umi mburuvicha iguýpe oivagui ha he'íva kóicha: “Avave to'u'ý mba'eve; opavave Ninivegua ha hymba kuéra anítei to'u mba'eve térã toy'u. 8 Opavave toñemonde ao vosakuépe ha upéicha avei tomonde hymba kuéra. Opavavete toñembo'e ipy'aite guive Tupãme ha toheja heko vai ha hembiaipo vai. 9 Ikatu mba'e niko upéicha Tupã oheja rei ñandéve ñane rembiaipo vaikue, ndaipochyvúi ñane ndive ha nañamanói.” 10 Ha ohecha Tupã umi mba'e Ninivegua ojapóva. Ohecha ohejaha hikuái heko vai. Upéva nohundíri chupe kuéra he'i haguéicha ojapotaha.

Jonah 4

1 Jonás oñemyrõ ha ipochy ko'ã mba'ére. 2 Ha oñembo'e Ñandejárape kóicha: Ñandejára, che niko aikuaa porã vaekue voi asẽ mboyve aikohágui kóicha

rejabataha. Upévore voi añeha'ã vaekue aha akañy Tarsíspe. Aikuaa Tupã nde ne mba'e porã ha reporohayhuha, ha hasýpe nde pochýva. Nde reporohayhu etereígui nderejapói voi hembiapo vaívare upe eréva rejabataha. 3 Upévore Ñandejára eipe'a che hegui che rekove. Iporãve ningo amano mba'e kóicha aikove rangue. 4 Ha Ñandejára he'i chupe: Mba'ére piko péicha nde pochy? 5 Ha osẽ oho Jonás upe távaguí. Oho oñemohenda kuarahy resẽ gotyo. Upépe omopu'ã peteĩ oñemo'ã haguãme kuarahýgui. Oguapy iguýpe ha oha'arõ ohecha haguã upe ojuhútava Nínivepe. 6 Upémarõ Tupã Ñandejára omoheñoi peteĩ mba'ysyvo máta omo'ã haguã Jonáspe kuarahýgui, oñeñandu porãve haguã. Kóva tuicha ombovy'a Jonáspe. 7 Ko'ẽvo katu Tupã omondo peteĩ yso okarúva upe mba'ysyvo mátare, ha ombopiru. 8 Kuarahy opu'ãvo, Tupã ombou kuarahy resẽ guio peteĩ yvytu raku ombopy'a ropútava Jonáspe. Kuarahy katu haku tini iñakãre ha ho'áta katuete hese pytũ. Jonás he'i ipy'apýpe: "Iporãve ningo amano mba'e kóicha aikove rangue". 9 Tupã katu he'i chupe: —Mba'éicha rupi piko nde pochýta upe mba'ysyvo mátape ojehe vaekuere? He'i chupe Jonás: —Ha mba'ére piko nda che pochy mo'ãi? Pochýgui amano potaite aína! 10 Upémarõ Ñandejára he'i chupe: —Ko mba'ysyvo máta ningo heñoi ha okakuaa peteĩ pyharépe, ha ko'ẽmbávo omano. Nde ndaha'ei imoheñoi térã iñangarekohare ha ko'ágã rembyasy imano. 11 Mba'éicha piko aipo ramo che, na che mandu'a mo'ãi Nínive rehe? Upe táva tuichaitépe niko oĩ amo 120.000 rupi oikóva ha oikuaa'ýva ivaíva ha iporáva. Upépe heta avei mymba kuéra.

Micah 1

1 Kóva hína ñe'ẽ Tupã he'i vaekue Miquéaspe Moresetgua ha ohechaukáva chupe Samaría ha Jerusalén rehegua oisãmbyhy ramo guare Judápe mburuvicha guasu kuéra Jotam, Ahaz ha Ezequías. 2 Pehendúke tetã nguéra, Pehendu yvy ha opa mba'e ipype oíva: Ñandejára itupao marangatu guive, oñemoíta mba'e rechaha ramo oikuaágui mba'éichapa peiko. 3 Tupã osẽta oikohágui ha oguatáta oúvo yvyty ru'ã rupi. 4 Yvyty hykupáta ha'e opyrũháme, hykuháicha tatápe araity, umi y osyryháicha yvy ikarapeha gotyo. 5 Opa ko'ã mba'e ojuhúta Jacob opu'ã haguére Tupãre, iñangaipa haguére Israel. Moõ piko Jacob ivaíva ojapo? Ndaha'ei piko Samaría? Moõ piko oĩ Judá angaipa? Ndaha'ei piko Jerusalénpe? 6 Upévore, he'i Ñandejára: "Upévore Samaría upe ajapóta tapere, kokuere ikatuhápe parralty oñeñotý. Amosarambíta umi ñu rupi umi ita táva peguare, ha okápe opytáta korapy yvate oñemboguapy hague, 7 umi itupã gua'u ijaku'íta, ha ita'ãnga kuéra ojehapýta. Kuña reko vai platakúepe oñemopu'ã vaekue, kuña reko vai platakúepe opa jeýta." 8 Upévore tuicha añembyasy ha ajahe'óta, pynandi ha opívo aikóta, aguara guasúicha aguahúta, ha ñandu guasúicha che ambúta. 9 Samaría ojekutu hague ndokueravéi, ohupyty Judá ha oguahẽ Jerusalénpe, oikohápe che retãgua. 10 Aníke peje kóva umi Gat guápe. Ani pene rasẽ, Bet-Le-Afrápe yvýre pejapajeréi. 11 Peẽ Safirgua, tapehóke tembiguáirõ mombyry, opívo ha ñemotíme. Nosẽ mo'ãi umi oikóva Zanaápe! Bet-Eselgua katu ojahe'o, upévore na pene pytyvõ mo'ãi. 12 Umi Marótepe oikóva oiko porãse vaekue, Ñandejára katu omondo mba'e vai Jerusalén rokẽ meve. 13 Peẽ Laquisgua pepu'ã vaekue Israel guáicha Ñandejára rehe, ha peẽ rupi iñangaipa Sión, pejokuáke pende kárrore kavaju, 14 Moreset-Gátpe pembopopeguáta, táva kuéra Aczib pegua omoñuháta Israelgua ruvicha guasu kuérape. 15 Tupã he'i: "Peẽ Maresápe peikóva, amondóta pende rehe pene moítava ipoguýpe ha umi Israelgua iporavo pyrèva ohóta okañy Adulam pegua itakuápe. 16 Eñemyakã perõke ñembyasygui, ne memby kuéra rehayhu etévore. Emoperõ ne akã yryvu kapirãicha ne memby kuéra ojererahágui mombyry tetã ambuẽpe tembiguáirõ."

Micah 2

1 Cháke, umi hupápe jepe ivaívante oipyaháva, ha ára oguahẽvo ojapóma pe oipotáva, tetã sã ipópe oguerékogui! 2 Yvy oipotávare mbaretépe oñemomba'e ha óga oipota ramo, omonda. Óga ha yvy jára ha hogagua ndive ojopy. 3 Upévore he'i Ñandejára: "Che areko che akãme ajapótava pende rehe: Amondóta peẽme ivaíva ha upévaguí napekañy mo'ãi. Ndapeiko mo'ã véima tĩ pu'áme, ho'a vaítaguí peẽme upe ramo! 4 Ñe'ẽnga ojeitýta pende rehe ha ojeurahéita peẽme purahéi jahe'o: 'Roñehundi etéma! Ore retã, ha'e vaekue Tupã retã, ijára pyahúma ko'ágã. Ore yvýre oñemomba'e ha oñomboja'o mombyrygua.'" 5 Upévore ndaipóri mo'ãi oitýva peẽme po'a pende yvyrãre umi Ñandejára omomba'éva apytépe. 6 He'i ha'e kuéra: "Ani peju oréve marandu reheve, ivaívako nda ore rupyty mo'ãi!" 7 Ojeharu mba'e piko Jacob retã? Tupã piko ipochy mba'e? Péicha piko Tupã ojapóva? Noñe'ei nga'u

piko ha'e heko porāvape? 8 Upe yma che retã vaekue Ko'ágã opu'ã opavavére. Oĩ ñorairõgui oúva oimo'ã'ỹre mba'eve ha peipe'a chugui kuéra ijao. 9 Kuña nguéra che retã guápe, hóga ovy'a haguégui pemosẽ ha pemyakãsã imitã nguéra, peipe'ávo upe ame'ẽva chupe kuéra. 10 Pepu'ãke tapeho, ko'ápe ndaikatu mo'ãi pepytu'u, opa mba'e itujupa ha teko añágui henyhẽ. 11 Oĩ ramo upe rupi ijapu ha he'íva: "Marandu che arúva hína guaripóla ha kaguy", upévata maranduhára peẽme ou poráva. 12 Ambyatypaitéta Jacob ñemoñarévape, Israel rembyre amono'õta. Ovecháicha ikorápe ambyatýta, ovecha atýicha ambyatýta ñúme. Tuicha ijayvúta, hetátaguí hikuái. 13 Tupã ohóta henonderã, ha'e kuéra katu hapykuéri. Táva rokẽ rupi osẽta, huvicha guasu tenondete, Ñandejára omyakãta chupe kuéra.

Micah 3

1 Pehendúke peẽ mburuvicha Jacob ñemoñaréva ha myakãhára*f** kuéra Israelgua: Ndaha'úi piko peẽ peikuaa vaerã mba'épa he'ise teko joja? 2 Upéva rangue pemboyke iporáva ha perohory ivaíva. 3 Peipiro che retã guápe ha peheja ikãngue perõ rei. Pe'u hekove che retã guápe, peipiro ha pemopẽ ikãngue, so'o oñembo'iháicha, óllape ojeitýva ogy haguã. 4 Ágãnte pehenóine pende Járabe ha nopena mo'ãi pende rehe. Ha'e upérõ okañýta pende hegui, heta ivaíva pejapo haguére. 5 Ñandejára he'i kóicha umi maranduhára*f** rehe ombohape javýva hetã guápe: Perekóma guive pe'u vaerã, peje opa mba'e oĩ porãha. Noñeme'ẽirõ peẽme pe'u vaerã katu, pende rapicha rehe pendency. Upévare: 6 Ndahechauka mo'ãi peẽme mba'eve pende képe pyhare, ndaikatu mo'ãi peje pe ojuhútava pytũ mboyve. Kuarahy okañýta maranduhára kuéraguí ha ára iñypytũta chugui kuéra. 7 Mba'e rechahára*f** kuérare ojepukapáta, ha umi omombe'úva pe ojuhútava ndoikuaa mo'ãi mba'épa ojapóta. Opa umíva okiririmbáta Tupã noñe'ẽmo'ávẽigui chupe kuéra. 8 Chéve katu Tupã pu'aka che myenyhẽta mbaretégui, teko joja ha py'a guasúgui, amombe'u haguã Israel guápe, iñe'ẽ renduse'ỹ ha iñangaipa. 9 Pehendúke peẽ mburuvicha Jacob ñemoñaréva ha myakãhára kuéra Israelgua: Peẽ pemboyke teko joja. Peẽ pemokarẽ heko peguáva. 10 Pemopu'ã Jerusalén ha pemboguapy táva Sión, porojuka ha teko joja'ỹ ári. 11 Mbojovakehára oñembopopegua, pa'i kuéra plátare oporombo'e, maranduhára katu plátare ome'ẽ imarandu, he'ívo Tupã rerape hikuái: "Tupã oĩ ñane ndive, mba'eve ivaíva ndojehu mo'ãi ñandéve." 12 Ha upévare, peẽ rupi, Sióngui oikóta yvy ñemitýrã oñembojeréva, Jerusaléngui oikóta yty aty, ha yvytýgui tupao opu'ã haguépe, oikóta ñanandy.

Micah 4

1 Umi ára pahápe yvyty opu'ãháme Ñandejára Róga. Oñemoíta opa yvyty ári Upéva ijyvatevéta opa yvytýgui. Opa tetã megua hendápe oguahẽta. 2 Heta tetã he'íta oúvo: "Jaha jajupi Ñandejára yvytýpe, Israelgua Tupã Rógape, ohechaukáta ñandéve hape, ha hape rupi jaguatáta." Sióngui osẽta Ñandejára rembiporavopy Jerusaléngui katu iñe'ẽ. 3 Tupã ombojovakéta tetã nguérape, joavy oíva tetã nguéra rupi ha'e omoĩ porãta, umi tetã mombyryve oívape jepe. Kyse pukúgui ojejapóta yvy mbovoha, ha kyse yvukúgui machéte. Ndaipóri mo'ã véima ñorairõ, avavépe noñembo'e mo'ãi mba'éichapa oñorairõ vaerã. 4 Kyhyje'ỹre opa rupi ojeikóta, maymáva ikatúta opytu'u iparral ha hi'ígo máta guýpe. Peichaite he'i Ñandejára ipu'akapáva! 5 Ambue tetã nguéra iñe'ẽ rendúta itupã nguérape, ore katu roikóta ore Jára oipotaháicha opa ára. 6 Péicha he'i Ñandejára: "Umiha árape ambyatýta che ovecha ikaréva, ambyatýta oñondive umi okañy vaekue ha umi ainupã vaekue. 7 Ko'áva hína umi hemby vaekue. Chugui kuéra amopu'ãta peteĩ tetã imbaretéva. Che, opa mba'e Jára, aisãmbyhýta chupe kuéra yvyty Sión guive opa árape guarã. 8 Ha nde Jerusalén, Sión pegua óga yvate, ha imbaretéva, nde jeýta Israel pegua táva tenondegua, pe kuñakarai guasu yma guare." 9 Mba'ére piko aipo ramo resapukái? Ndaipóri nga'u piko nde pype mburuvicha guasu? Térã omano mba'e piko umi he'íva ndéve rejapo vaerã? 10 Ejepokáke ha esapukái, táva Sión, imemby pota vaicha. Osẽta ne memby kuéra ha ohóta oiko umi ñúre. Babilonia peve oguahẽta hína ha upépe Ñandejára oguenohẽta chupe kuéra ohayhu'ýva poguýgui. 11 Ko'ágã heta tetã oñembyaty, oñemoĩ nde rehe ha he'i: "Jaha jahecha mba'éichapa Jerusalén oñemomará". 12 Ko'ã tetã nguéra ndoikuaái mba'épa oguereko Ñandejára ipy'ápe, térã mba'épa upe ha'e ojapótava. Ndoikuaái ombyatyta chupe kuéra trígo aty kokuépe oñembyatyháicha. 13 "Epu'ãke ha ejykýi, táva Sión. Tóroicha rombaretéta, ne ratirã fiérrogui ajapóta, ha ne pysãpẽrã vrónsegui. Heta tetã remyangu'íta. Imba'eta oipe'a vaekue ambue tetãgui ha opa umi mba'e oguerekóva,

remboykéta upe ha'éva Tupã, opa yvy Jára peguarã." 14 Ko'ágã eñemombaretéke Jerusalén, emopu'ãke nde korapy yvate kuéra. Ne mongoráma hikuái ha yvyrápe hováre oinupãta Israel ruvicha guasúpe.

Micah 5

1 Ha nde Belén Efratagua, nde pe aty michĩvéva opa Judá apytépe, nde hegui osêta Israel ruvicharã, ñemoñare ymágui oúva. 2 Ko'ágã Ñandejára hesarái umi imba'évagui, imemby peve upe kuña oha'arõva imembyrã. Upérõ oñembyatýta hesegua ndive Israelgua tetã mombyrýpe oíva. 3 Opu'ãta mburuvicha guasu oñangareko haguã ijovecháre, ha Ñandejára ombotuicha ha omombaretéta chupe. Ha'e kuéra katu oikóta py'a guapýpe, ha ha'e yvy jerekuévo herakuãta. 4 Ha'e voi oguerúta py'a guapy. Umi Asiriagua ondyrýrõ ñane retãre, ha oíke ñande róga guasúpe, ñamondóta hese kuéra mburuvicha 7, ha 8 karai guasu. 5 Kyse puku ipópe, ha'e kuéra oisãmbyhýta Asiria Nimrod retã. Ha'e katu ñande pe'áta asírio kuéra poguýgui, ou ramo oíke ha oñemomba'e ñane retãre. 6 Upérõ heta tetã apytépe, umi hembýva Jacob ñemoñarégui ojoguáta ysapýpe omboúva Tupã, amandayvicha ho'áva kapi'i ári, ndoúiva oipotágui yvypóra. 7 Upérõ heta tetã apytépe, umi hembýva Jacob ñemoñarégui ojoguáta leónpe tymba saite apytépe térã leónpe ovecha kuéra apytépe, ohasávo hese kuéra ondyry ha ojukáva, mba'eve oheja'ýre hekove. 8 Ore Jára, eipysó nde po umi nde rehe oñemoíva ári ha oñehundipaitéta. 9 Kóicha he'i Ñandejára: "Upe árape ajukáta nde kavaju kuéra ha ahundipáta umi nde kárro ñorãirõme reiporúva. 10 Nde táva kuérargui ajapóta tapere ha nde róga yvate kuéra yvýre aitypáta. 11 Umi paje apoha ha umi omombe'úva pe ojuhútava ahundipáta. 12 Ne tupã gua'u ha ta'anga kuéra amyangu'íta, anive haguã remomba'e ta'anga nde voi rejapo vaekue. 13 Ahapo'óta umi yvyra máta remongarai vaekue, ha nde táva kuéra ahundipáta. 14 Che pochy rendýpe ainupãta tetã nguéra nohenduséi vaekue che ñe'ẽ."

Micah 6

1 Pehendúke pe he'íva Ñandejára: Epu'ã ha ere upe ereséva vyty renondépe, ha umíva tohendu ne ñe'ẽ! 2 Pehendúke vyty ha peẽ yvy pyenda. Ñandejára ombohovakéta hetã guápe, hembiapokuére Israel ndive ojoavy. 3 Péicha he'i Ñandejára: "Ere mína chéve, che retãgua, mba'e piko che ajapo nde rehe? Mba'épe piko che rombopochy? 4 Egíptogui roguenohẽ vaekue, tembiguái rekógui; amondo Moisés, Aarón ha María, ha'e kuéra ne sãmbyhy haguã. 5 Che retãgua, ne mandu'amíke Balac, Moab ruvicha guasu, ha upe ha'e ojapose mo'ã vaekuére, ha mba'épa he'i chupe Balaam, Beor ra'y. Ne mandu'áke rehasárõ guare Sitíngui Guilgálpe, ha ani nde resarái Ñandejára ne pytyvõrõ guare. 6 Mba'éichapa ikatúne añemboja Ñandejára rendápe? Mba'éichapa ikatúne amomba'e guasu Tupã yvate oívape? Ikatúne piko araha chupe tóro hi'ãño peteíva, aikuave'ẽ haguã chupe mymbahapy*f** ramo? 7 Ovy'ánepa Tupã chupe aikuave'ẽ ramo 1.000 ovecha mácho térã 10.000 lítro ñandyry? Térã aikuave'ẽrõ che ra'y ypykue che rembiapo vaikuére? 8 Nde, yvypóra, Tupã he'íma ndéve mba'épa pe iporãva, ha mba'épa ha'e nde hegui oha'arõ: Ejapo heko jojáva, eporoporiahurereko, ha ejapo Tupã oipotáva, rejejapo'ýre. 9 Tupã osapukái pe távape. Iporã ñahendu ha'e he'íva. Pehendúke tetãgua ha myakãhára*f** kuéra: 10 Hembiaapo vaíva rógape oí heta mba'e oñemonda vaekue, ha mba'e pohýi ra'ãha japu che mbopochýva. 11 Mba'éicha piko aheja reíta oiporúvape, mba'e pohýi ra'ãha vai ha ijapúva? 12 Umi heta mba'e oguerékova ojopy eterei, ha ijapu opavave. 13 Upévare añepyrũta roinupã, añepyrũta rohundi ne angaipáre. 14 Rekarúta ha na ne ryguãtã mo'ãi, akóinte nde jopyta ñembyahýi. Rembyatýta heta mba'e ha ndopyta mo'ãi ndéve mba'eve, ha oí ramo jepe opytáva ndéve, oñehundipáta ñorãirõme. 15 Reñemitýta remono'õ'ýre mba'eve, reñamíta olivo'a re'u'ýre iñandyry, reñamíta parral'a re'u'ýre chugui kaguy, 16 rejapógui Omrí he'i haguéicha, ha reikógui Acab rógape ojeiko haguéicha. Upévare, nde ha ne retã guápe pohundíta, maymáva pende rehe oñembohoryta, ha peikóta ñemotíme."

Micah 7

1 Nda che po'ái ete piko! Ajogua ku ojeporekávape koga'a oñemono'õ ríre, ára haku oguahẽ vove térã ojeporekávape parral'a oñemono'õ ríre. Ndajuhúi ha'u haguã peteĩ parral'a apesãmi térã ígo pyahu ha'usetévagui, peteĩ hi'amínte jepe. 2

Ndaipóri véima heko jojáva yvy ári, ndaipóri imarangatúva, peteĩnte jepe. Maymávante omangea oporojuka haguã, maymáva omoñuhã hapichápe. 3 Ojapo haguã ivaíva ndahasahái, mburuvicha kuéra plátante oipota, mbojovakehára popeguánte oheka, imbaretéva ojapo ojaposéva, teko joja oñemokarẽ. 4 Pe heko porãvéva ijapytépe kuéra, ñuatĩ mátape ojogua; ha pe ijohéi pyréva, javorái. Oguahêtama hína upe ára oñemoĩ haguã opa mba'e hendápe, upe ára oñemombe'u vaekue ndéve oguahêtaha. Sarambi oikóta hína pende apytépe upe ramo! 5 Aníke rerovia nde rapicha he'íva, ani rejerovia avavére, eñeñangarekóke ne rembirekógui; emboty nde juru. 6 Ta'yra opu'ã itúvare, mitãkuña katu isy rehe; nuéra isuégua rehe oñemoĩ ha iñaróvéva ne ndive, nde rogagua voi hína. 7 Che katu ajerovia Ñandejáre, Tupã ivaívagui che pe'áta. Ha'e ohendúta che ñembo'e. 8 Nde, tetã na nde a'éiva che rehe, ani revy'a ho'a vaígui chéve. Oime ramo jepe ha'a ra'e, apu'ã jeýta hína, pytũmbýpe aiko ramo jepe, Ñandejára che resape. 9 Ajapo niko ivaíva Ñandejára renondépe ha upéva rehe aropu'akáta ipochy. Ha'e ohecháta upe ajapóva ha che renohêta ivaívagui. Ñandejára che renohêta hesakãháme ha aikuaáta heko jojaha. 10 Che rehe ija'e'yva ohecha kuaáta ha tuicha oñemotĩta. Ha'e he'ímiva chéve: "Moõ piko oime Tupã nde Jára"? Ha avy'áta ahechávo mba'éichapa yvýre oñemona, ha tujúicha tapére heseguáre oñepyrũ. 11 Jerusalén, oúma ára nde korapy yvate oñemopu'ã jey haguã. Upe árape oñembotuichavéta nde yvy, 12 ha opa guio ojejúta ne rendápe: Asiria guive Egipto peve, y Nilo guive Éufrates peve, peteĩ yguas guive ambue peve ha peteĩ yvyty guive ambue peve. 13 Yvýgui oikóta yvy ojeiko'yha, yvypóra rembiapo vaikuére, ha heko aña haguére. 14 Eñangarekóke ore Jára ne retãgua ha ovecha kuéra ne mba'e teévale, ka'aguýpe opytáva ha'eño, yvy ne porãmba jepévape! Erahá chupe kuéra yma guaréicha, okarúvo Basán ha Galaádpe. 15 Ehechauka chupe kuéra mba'e hechapyráva, Egíptogui chupe kuéra renohê ramo guaréicha. 16 Tohecha upéva tetã nguéra ha toñemotĩ imbarete ramo jepe. Ta iñe'ëngu ha tohendu'y opytávo! 17 Yvy mbóicha toheréi ha mbóicha ikuápe toryryi! Kyhyje pópe toñemboja Tupã Ñandejára rendápe ha chugui tokyhyje! 18 Tupã, ndeichagua ndaipóri, reheja rei tembiapo vaikue, ha reñembyesarái ne retã rembyre opu'ã hague nde rehe. Nde hasýpe nde pochýva ha reporoporiahurereko. 19 Ore poriahurereko jey kena ha eñotý ore añangue, ore rembiapo vaikue emombo yguasu ruguápe. 20 Ne mandu'a kena ore Jára ne ñe'ë ha ne mborayhúre, ymaite guive reme'ë vaekue ore ru kuéra ypykue Abraham ha Jacóbpe!

Nahum 1

1 Kóva hína marandu Nínive reheguáva, Nahúm Elcosgua ohupyty vaekue jechauka rupi. 2 Tupã ndoipotái oñemohendague chupe ha oinupã hese oñemoivape. Umi ombohováivape ipochy, hese ija'e'yvape oinupã. 3 Ndaipochýi reírirõ jepe imbarete, ndohejái oinupã'yre iñañávape. Ñandejára oguata ára pochy ári, ha pe arai hína yvytĩmbo ipýgui oséva. 4 Y aty guasúpe he'i ipochyha ha ombohýpa, ysyry kuéra avei ombohýpa. Basán pegua ñu ha Carmelo yvyty ipirupa, avei yvoty kuéra yvyty Líbano pegua. 5 Henondépe oryrýi yvyty kuéra, ha ha'e rupi hykupa. Yvy osusũ chupe ohechávo, ha avei umi tetã ha umi ipype oikóva. 6 Máva piko oikovevéne nde pochy ramo, térã ogueropu'akáne ne ñenupã? Tatáicha oñehê pe ipochykue, henondépe ojeka umi ita. 7 Ñandejára ipy'a porã umi hese ojeroviáva ndive. Ivai jave ha'e oporomo'ã ha ohecha kuaa umi hese ojeroviávape. 8 Yguasu pochy opa mba'e ohundívaicha ohundi umi hese oñemoivape. Pytũ guasúpe oitýne chupe kuéra. 9 Mba'épa peipyvu peína pene akãme? Ñandejáre piko pepu'ãse? Ha'e pene rundipaitéta. Ndaipóri hese oñemoĩ rire oñemoĩ jey vaerã. 10 Ñuatĩ atýicha, kapi'i pirukuéicha, pejahapypaiténe. 11 Nínive, nde hegui niko osẽ pe hekove ahêva, heko aña ha ijuru guasúva, Ñandejáre ojaposéva ivaíva. 12 Upévare Ñandejára he'i umi hetã guápe: "Jepe Asiriagua heta ha imbarete, oñehundipa ha opa reíta. Rombohasa asy kuri, che retãgua, ko'ágã katu ndajapo mo'ávái. 13 Upe mba'e pohýi nde atúvare oíva amopêta, ha umi ne sã amondohóta." 14 Ñandejára he'íma nde rehe Nínive ruvicha guasu: "Na ne ñemoñare mo'ãi, oguétama nde réra. Aitýta yvýre ne tupã nguéra róga ha ha'ãnga kuéra ha upépe roñotýta, ajeguarúgui nde hegui."

Nahum 2

1 Pema'ëke! Oúma umi yvyty rupi ñe'ë porã reruha py'a guapy omombe'úva! Embyarete katu Judá. Ejapo umi mba'e ere vaekue Tupãme rejapotaha. Nondyry mo'ã véima iñañáva nde rehe. Umíva oñehundipaitéma. 2 Nínive, ne rundiharã oúma hína

ndéve. Emoïke ñangarekoha nde korapy yvatépe! Ema'êke pe tapére, nde kyse nde ku'áre. Embyaty ñorãirôhára! 3 Tupã niko ombovy'a jeýta Israélpe, omyakã rapu'áta ymave guaréicha, oñemonda mboyve, ha opyta mboyve parralty hakã'ývaicha. 4 Umi ñorãirôhára Asiriagua hete mo'ãha pytã, ha ijao avei pytã. Oïma oñorãirô haguãicha! Tatápe ojogua ikárro kuéra ha ikavaju kuéra hetia'égui itarovaitéma! 5 Umi okaháre ikárro kuéra oiko hatã. Ápe ha pépe umi ñúre oho. Tata ojererahávape ojogua, ára veráicha ohasa! 6 Mburuvicha kuérape ohenói mburuvicha guasu, ha'e kuéra oñomyañamba, upe korapy yvatére ojupívo, oïháme umi ñorãirôhára. 7 Ysyry guasu rokẽ ojepe'a ha pe óga guasu ho'a yvýre. 8 Mburuvicha guasu rembireko. Tetã mombyrýpe ojereraha. Omoirũ hembiguái kuéra, pykasúicha ipyahéva, ha hasẽ oinupãvo ipyti'a! 9 Osẽháicha ysyry, osẽvo hokẽ ojekávare, péicha oñani joa Ninivegua. "Pepyta, pejevy", ojesapukái ha ndaipóri ojevýva. 10 Pemondáke upe pláta! Perahapáke upe óro! Nínivepe umíva hembypa! 11 Oñehundi. Oñemoperõ. Nínive opyta avave'ýre. Kyhyjégui, oryrýi osusũ opavave. Ipyta ryrýi. Ikangypaite. Hesa'yjupáva mante ojehecha. 12 Mba'épa opytave jaguarete kehágui? Ita'ýra rekoháguipa mba'e oiko? Nínivepe jaguarete ha ita'ýra oiko vaekue kyhyje'ýre, avave opoko'ýre hese kuéra. 13 Hembí'urã, jaguarete ojuka vaekue ikuñáme ha ta'ýra kuérape omboja'o, ha ikeha omyenyhẽ imondakuégui. 14 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Péina aguahẽma ndéve. Nde kárro kuéra ahapýta. Tatatĩ chugui ajapóta. Nde jaguarete ra'y kuéra ajukapáta, ha ndaipóri mo'ã véima ñemonda. Noñehendu mo'ávẽi ne ñe'ẽ rerahaha kuérape.

Nahum 3

1 Cháke, nde táva, tuguýpe rejahúva. Jejuka ha japúgui ne renyhẽ, ha monda opave'ývagai ne renyhẽva! 2 Pehendúpa hína tukumbo ryapu, rruéda ñechiã, kavaju ñani, kárro japyhara! 3 Kavaju arigua, kyse puku overáva, kyse yvuku mimbi! Heta ojekutupáva, omanóva aty guasu! Te'õngueta opa rupi. Hese kuéra oñeñepysãnga! 4 Ha opa ko'ã mba'e ojehe kuña reko vai Nínive rupi. Iporã, ijuky ha ipajéva, ha oñeme'ẽvo tetã nguérape ombotavy ha omosã chupe kuéra." 5 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Ápe aguahẽma ndéve! Romoíta ñemotĩ ramo. Reikóta toryjárõ, ahupíta pe nde sái nde rova pepe, ha opa tetã nde recháta opívo, reñemotĩ haguã henondépe kuéra. 6 Che aityta nde rehe iky'áva. Reñemotĩ etereíta. Nde rehe ojepukáta. 7 Ha umi nde recháva nde hegui okañyta. Ha he'íta: "Nínive oñehundi! Mávapa chupe oiporiahurerekóta? Mávapa ohóta oñandu chupe?" 8 Nde nga'u piko Tébasgui ne porãve, táva oíva Nilo rembe'ýpe, y atýpe oñemongoráva, oñemohembe'y jeguáva ysyry guasúpe? 9 Ha'e oisãmbyhy Etiopía ha Egipto. Ipokatu opa rupi ojepyso, ha Fut pegua Libio kuéra, oĩ hendive. 10 Tebas avei ojereraha tetã mombyrýpe. Imitã nguérape ojepete yvýre umi tape juasáre, huvicha kuérare ojeity po'a, ha imyakãhára*f** ojepokua kadénape. 11 Ha nde avei reka'u etéta. Ne akã tavyraíta ha rekañyta, reñemo'ã haguã ne muñahágui. 12 Umi nde táva guasu kuéra ígope ojogua, hi'a ho'a oñembokachárõ, ho'úva jurúpe ho'apa. 13 Ne ñorãirôhára ojogua kuñáme. Ne retã rokẽ ojepe'apa oike haguã nde rehe ondyrýva. Tata ohundi imbotyha. 14 Eguerojáke y, cháke reñemongoráta! Embohetavéke nde rehe oñangarekóva, embojehe'a tuju ha ejapo adóve. 15 Upépe ne rundíta nde rata, ha nde kyse puku, tukúicha okarúta nde rehe, ne rundi pepe. Eñemohetáke tukúicha! 16 Umi ñemuha nde pypegua oñemohetave mbyja yvágape guágui. (Pe tuku oheja ipire ha oveve). 17 Nde rehe oñangarekóva tukúpe ojogua. Umi ne ñorãirôhára mbyatyha tuku atýpe ojogua. Ro'ýrõ, korapy jerére oguejypa. Kuarahy osẽvo katu oho ndojekuaái mamópa. 18 Mba'eichaite pevépa oke nde ovecha rerekua, nde, Asiria ruvicha guasu! Ne mburuvicha kuéra opytu'u. Ñorãirôha kuéra isarambi yvytyre, ha ndaipóri ombyatyva. 19 Rejekutu hague naipohãi, ndokuera véima! Opa ohendúva re'a hague ojepopete vy'águi. Mávaiko ndoiko asýi ra'e nde reko añanguére!"

Habakkuk 1

1 Kóva hína pe ñe'ẽ Ñandejára ohechauka vaekue maranduhára*f** Habacúcpe: 2 Che Jára, araka'e pepe piko asapukáita ndéve che pytyvõ haguã ha na che rendu mo'ãi? Araka'e pepe piko asapukáita oĩgui jejuka ha ndereju mo'ãi ore pe'a jejopy vaígui? 3 Maerã piko rehechauka chéve jeiko asy ha ñaña? Monda ha jejuka opa rupi ahecha, ñorãirô opaichagua opa rupi oiko. 4 Léi he'íva ndojepapói, ha upe ojejapo vaerãre oñepyrũ. Iñañáva ojopy imarangatúva ndive, ha teko joja oñemokarẽ. 5 "Pema'ẽ umi tetãre pende jere rupi oĩvare. Peñemondýta ha pende

jurujáita pepytávo. Ko'ã árape aime ajapo haguãicha mba'e perovia'ỹ vaerã oñemombe'u ramo peẽme. 6 Amopu'ãta caldeo kuérape oñorãirõ haguã. Umíva, kuimba'e sagua'a oñorãirõse etereíva, oikóva ágotyto pégotyto, yvy jerekuévo oñemomba'e haguã yvy imba'e'ỹvare. 7 Ha'e kuéra iñaña rasa ha ojekyhyje eterei chugui kuéra, ndoikuaaséi voi mba'eve avaveichaguágui. 8 Ikavaju kuéra iñakuãve jaguaretégui, hesaiteve aguara guasu ka'aru ete osëvaguí. Hi'arigua oñani ha mombyrýgui ou, oveve vaicha oúvo, taguato ojeityháicha hembí'urã ári. 9 Oporojuka haguãnte ou ha omyasãi kyhyje henonderã. Yvyku'ícha ombyaty hembiguairã. 10 Mburuvicha guasu kuérare oñembohory ha karai guasu kuérare avei. Táva korapy jere yvate rehe ha'e kuéra opuka. Umíva rehe yvy ombyaty ha omopu'ã ojeity haguã hi'ári kuéra. 11 Upéi ohasa yvytu ratãicha ha ipyapy mbarete rehénte ha'e kuéra ojerovia." 12 Ore Jára, nandéi piko opa ára reikovéva, Tupã imarangatúva, omano'ỹva, Tupã che Jára ha che mo'ãhára? Nde remombarete caldeo kuérape, nde rérape oporonupã haguã, 13 nde reko ipotĩ eterei, reheja haguã oiko iky'áva, rema'ẽ haguã kirirĩháme, iñañáva oporojopy vai ramo. Mba'éicha piko aipo ramo rema'ẽ kirirĩháme oporojukávare? Mba'ére piko ndeeréi mba'eve heko añáva ohundirõ imarangatuvévape chugui? 14 Nde, rereko yvypórape pira yguasúpe guáicha, ha mbói huvicha'ỹvaicha. 15 Caldéo kuéra oñemomba'e tetã nguérare pira ojekutuháicha pindápe, pyahápe ombotyryry ha oguenohẽ ha ohechávo heta ijatyha, ovy'a eterei. 16 Upévore ha'e kuéra omomba'e guasu irréd ha ipinda. Hérape omymbajuka,*f** ha chupe insiénsa ohapy hese ae oguerékógui hembí'urã iporã ha hetaitéva. 17 Ha akóinte piko caldeo kuéra ore renohẽta pyahápe ha ore jukáta oikuaase'ỹre mba'eve?

Habakkuk 2

1 Ama'ẽta hína ojavoháicha ima'ẽhágui pe távare oñangarekóva, aikuaa haguã mba'épa he'i Ñandejára pe ha'évare chupe. 2 Ha he'i chéve Ñandejára: "Tuju pehẽnguẽpe ehai ko ndéve ahechaukátava, ikatu haguã oñemoñe'ẽ syry. 3 Noguahẽi gueteri ára oiko haguã ko rehecháva, katuete oikóta ramo jepe. Hi'are ramo eha'arõnte, ágã hi'árape oguahẽta. 4 Ehai umi heko añáva oñehunditaha, imarangatúva katu oikovéta ojerovia rupi Tupãre." 5 Umi ha'enteséva omandase, oheka manté ha oipota potave opa mba'e rei, heta mba'e jerereko oguerúrõ jepe ijárape mba'e vai. Tyvykuáicha oipe'a umi ijuru, ñemanóicha nahyguatãí voi, upévore ojepoi ha ondyry tetã nguérare ojoapykuéri. 6 Ha opa umi tetã nguéra ho'áva ipoguýpe, hese oñembohoryta chupe opurahéivo: "Cháke, nde reñemomba'e hetáva ne mba'e'ỹva remondávo. Araka'e peve piko rembyatýta umi mba'e ojehejáva ndéve, oñemba'e porúvo nde hegui?" 7 Reha'arõ'ỹhaguĩte oúta ijára kuéra. Opáyta hína umi oñemboharáitava nde rehe ha nde rejáta opívo. 8 Tetã nguéra aty oúta ndéve ha ne mondáta, remonda haguéicha chupe kuéra. Omyengoviáta ndéve opa ne ñañangue, porojuka rejapo vaekue rehe hetãme, itáva kuéra ha hetã guáre. 9 Cháke nde, ne mondakúpe remyenyhẽ vaekue nde róga reiko haguã kyhyje'ỹre! 10 Péicha remyenyhẽ nde róga ñemotĩgui. Heta tetã nguéra rehundívo, nde jehénte ivaíva rejapo. 11 Ita nde rogyke kuápe oíva ha nde víga vyry kuéra osapukáine opu'ãvo nde rehe. 12 Cháke nde, remopu'áva táva jejukápe, ha teko joja'ỹme remboguatáva! 13 Ñandejára péicha oipotágui, táva kuéra heta omopu'ã rei ha ikane'õta. Opa mba'e ojavóva, tata ohundipáta. 14 Ñandejára imimbipápe yvy jerekuévo ojekuaaukáta, y omyenyhẽháicha umi yguasú. 15 Cháke nde, remonga'úva nde jere rupi oikóvape, re'ukávo chupe kaguy pohã vai reheve, repuka haguã hese rehechárõ opívo! 16 Rejeapo rangue mba'e ramo, ñemotĩgui ne renyhẽta. He'u nde avei ha tojehecha rehechauka'ỹva. Ñandejára ho'uka ríre ndéve ipo rupi, rejeapo rangue mba'éro reñemotĩta. 17 Mba'e vai rejapóva Líbanore, opẽta nde rehe ha tuicha ne mondýta mymba kuéra jejuka. Oñemyengoviáta ndéve opa ne ñañangue, porojuka rejapo vaekúere hetãme, itáva kuéra ha hetã guápe. 18 Maerã piko iporã peteĩ ta'ãnga ojejavopa ríre? Maerã piko iporã ta'ãnga oporombotavýva? Tupã gua'u niko umíva ndaikatúiva oñe'ẽ ha piko ojeroviáta hese ijapohare? 19 Cháke nde, eréva ta'ãnga yvyrápe opáy haguã térã ita ñe'ẽngúpe oñembo'y haguã! Ikatúta piko ha'e kuéra he'i mba'eve? Oro ha plátape oñembyape ramo jepe, ndoikovéi ha'e kuéra. 20 Ñandejára katu oĩ itupao marangatúpe. Tokirirĩke henondépe yvy ijerekuévo!"

Habakkuk 3

1 Kóicha oñembo'e maranduhára*f** Habacuc: 2 Che Jára, ahendu nde réra opa rupi herakuã ha ne rembiapokue amomba'e. Ejapo kena ko'ágã ore rehe mba'e hechapyrãva

yma guaréicha. Ehechauka oréve ore poriahurerekoha, oime rire ramo jepe nde pochy ra'e. 3 Tupã ou Temángui, Yvyty Parángui ou Tupã imarangatúva, yvágare iñasãi imimbipa ha yvy tuichakue omyenyhẽ. 4 Mba'e rendýicha ohesape oúvo, ha ipógui opo ára vera. Upépe oĩ ipu'aka. 5 Henonderã oho mba'asy asãi, hapykuéri katu akânundu pochy. 6 Ha'e opytahápe yvy oryrýi, tetã nguéra osusũmba ha'e oma'ẽvo hese kuéra, Umi yvyty yma guive oñembo'yva yvýre ho'apa. Tupã rape katu opa ára oiko. 7 Ahecha umi Cusán guápe ho'a vaírõ, ha umi Madiangua kyhyjégui oryrýirõ. 8 Nde pochy piko che Jára umi ysyry ndive? Hendy piko nde pochy umi yguasúre? Ajeve reho umi nde kavaju ári, nde kárrope ne retã guápe reipytyvõ? 9 Nde hu'y nde pópema rereko, ha isãguima reipyo. Umi ysyry guasúpe rembovo pe yvy. 10 Yvyty kuéra nde rechávo oñemondýi, yvágagui ho'a ama guasu, yguasu hupy etéva okororõ ha yvate opu'ã pochýpe. 11 Kuarahy ha jasy nosẽi ikañyhágui, ohechávo nde hu'y omimbipáva, ha nde kyse yvuku ojajáva! 12 Nde pochýpe reguata yvy jerekuévo, ha repyrũ vaipa umi tetã nguérare. 13 Resẽ renohẽ haguã jejopy vaígui ne retã guápe ha mburuvicha guasu, ne rembiporavo pyrêpe. Iñañáva róga pepo rehundipa ha umi hogyke pyendakue rehejapa okápe. 14 Nde hu'yẽ iñakãme huvicha kuéra rejapi, ojeity ramo ore ári sapukái pópe ore mosarambi, ku ojeity ramo guáicha ikangýva ári ñemiháme. 15 Ne renda ári yguasu rupi reiko, rehasa umi y pupu pochy rupi. 16 Ko'ã mba'e ahendúvo akyhyje, che rembe osysyipa, che kãngue rasypa ha che pyta ryrýi. Upéicha ramo jepe, py'a guapýpe aha'arõ upe ára Tupã ohundi haguã umi ore rehe opyrũséva. 17 Ndaipotýirõ jepe ígo máta, ndahi'airõ jepe parral ha olívo, nome'ẽi ramo kokue hi'a, ha omanomba ovecha kuéra, ha ndaipóri mymba korápe, 18 péicharõ jepe, vy'águi che renyhẽta Ñandejára che renohẽ haguere jejopy vaígui. Chupe amomba'e guasúta, 19 Ñandejára che mombarete ha guasúicha che mo'akuã. Yvate che reraha, upépe aiko haguã kyhyje'ỹme.

Zephaniah 1

1 Kóva hína pe ñe'ẽ Ñandejára he'i vaekue Sofoníaspe, Judápe mburuvicha guasúrõ guare Josías Amón ra'y. Sofonías hína Cusí ra'y, kóva katu Guedalías ra'y. Guedalías, Amarías ra'y ha Amarías, Ezequías ra'y. 2 Kóicha he'i Ñandejára: "Ahundíta opa mba'e yvy ári, 3 yvypóra ha mymba, guyra ha pira kuéra. Amoñepysãngáta iñañávape, ahapo'óta yvy árigui yvypóra." Kóicha he'i Ñandejára: 4 "Aipysóta che po ha ainupãta Judápe, ha opa Jerusalén guápe. Aipe'áta ko'águi, tupã gua'u Baal*f** pypore, ha ipa'i kuéra réra. 5 Ahundíta umi óga ári ojupívape, omomba'e guasu haguã mbyjápe, ha umi oñesũvape, ha upekuévo oiporu che réra, tupã gua'u Milcom réra ykére. 6 Ahundíta avei umi che hegui ojeívape, nda che rekáivape ha ndoúiva chéve oporandu".*f** 7 Pekirirĩ Ñandejára renondépe. Cháke Tupã ára hi'aguĩma! Ha Ñandejára ombosako'i mymbajuka,*f** ha omboyke Ijupe guarã umi ha'e oiporavóvape. 8 Ñandejára he'i: "Oñemymba jukaha árape ainupãta mburuvicha kuérape, mburuvicha guasu ra'y ha umi oñemondévape ojapo haguã umi mba'e tetã mombyrygua ojapóva. 9 Upe árape avei che ainupãta, umi okẽ rembe'y ári opóvape, ojapoháicha tupã gua'úpe omomba'e guasúva, ha umi jejuka ha mondágui omyenyhẽvape ijára róga kuéra." 10 Kóicha he'i Ñandejára: "Upe árape oĩta pytyvõ ojeruréva, Pira Rokẽ guive. Osapukáita umi táva ipyahuhápe oikóva, ha umi yvyty guive oñehendúta óga ho'apáva ryapu. 11 Pesapukái soróke peẽ Jeikoha Mactespe peikóva. Umi ñemuhára omanombáta. Opa umi plátare oñemúva oñehundíta. 12 Umíva umi árape, mba'e rendy che pópe aháta ama'ẽ Jerusalénre. Upérõ che ainupãta umi py'a guapýpe oikóvape. Ku kaguýicha oguapýva ha he'íva ijupe kuéra: "Ñandejára ko ndojapo mo'ãi mba'evete asy". 13 Upévale oñemondapáta, ha hóga kuéra oñehundíta. Hogarã omopu'ãta ha ndoiko mo'ãi upépe, oñotýta parralty ha kaguy chugui ndo'u mo'ãi." 14 Hi'aguĩma Ñandejára ára guasu! Hi'aguĩma hína ha pya'e ou, Ñandejára ára ryapu iróta hína. Ipy'a guasuvéva jepe osapukáita kyhyjégui. 15 Upe árape hendýta pochy, vy'a'ỹ ha angata, oikóta ñehundi opyta'ỹre mba'eve, opa mba'e iñypytũta, arai ha pytũme ojejaho'íta. 16 Ipúvo pe turu ojesapukáita ñorairõrã umi táva itapiapáva, ha hóga ijyvatévare. 17 Péicha he'i Ñandejára: "Amondýita maymávape, hesatũvaicha oguatáta iñangaipáre. Pe huguy oñehẽta ýicha, ha ho'o ijatýta vaka repotícha." 18 Upe árape ipochýta Ñandejára, avave noñongatu mo'ãi hi'óro térã ipláta, Tatáicha ipochýta Ñandejára, ha ohapýta opa mba'e upe tetãme, Opa umi oikóva yvy ári sapy'aitépe oñehundíta.

Zephaniah 2

1 Peñembyatýke. Peñembyatypáke, peẽ petĩ'ỹva, 2 peñemboveve mboyve kapi'i pirukuéicha, peteĩ árape opáva. Ho'a mboyve pende ári Ñandejára pochy rendy, ho'a mboyve pende ári Ñandejára ipochyha ára. 3 Pehekáke Ñandejárape peẽ ko yvy ári pejejapo'ỹva, ha pejapóva opa mba'e ha'e oipotáva. Peikóke hekópe pejejapo'ỹre, ha upéicharõ ikatúne pejuhu ñemo'ã Ñandejára ipochytaha árape. 4 Táva Gaza nandi opytáta, Ascalón mba'eve'ỹre. Araitépe oñemosêta umi Asdódpe oikóva. Ecrongua ojehapo'óta upégui. 5 Cháke peẽ Cretagua, peikóva yguasu rembe'ýpe! Ñandejárama he'i: "Canaán, filistéo retã, rohundíta. Nde pype avave ndopyta mo'ãi. 6 Nde yvy yguasu rembe'ýpe oĩvagui oikóta ñu, mymba kuéra okaru haguã ha ojejapo haguã kora ovecha kuérape guarã." 7 Umi Judagua hembýva oñemohendáta upépe, Tupã Ijára ou rire oipytyvõ chupe kuéra, ha oĩ porã jey rire hikuái. Upépe oñangarekóta hymba kuérare, ha pyharekue opytu'úta Ascalón pegua óga kuérape. 8 Kóicha he'i Tupã Israel Jára ipu'akapáva: "Ahendu Moabgua ñe'ẽ meguã, ha umi Amongua ñe'ẽ reity. Ha'e kuéra ojahéi che retã guäre, ha oñembotuicha oipe'ávo chugui kuéra ijyvy. 9 Upévare ame'ẽ che ñe'ẽ che rekovére, Moab ha Amónpe ojuhúta Sodoma ha Gomórrape ojeu haguéicha, Ñuatĩndy ha jukyty oikóta chugui avave oiko'ỹháme. Che retã guágui hembýva omondáta ijyvy ha oguerékóta imba'erã." 10 Ha péicha hekoviáta Moábpe ha Amónpe, oñembohory haguére Ñandejára retäre, oñembotuicha haguére omondávo Ñandejára ipu'akapáva, yvy tee. 11 Ñandejára hendive kuéra ojopýta, upe tetã megua tupã nguéra ohundíta, opa rupi oñemomba'e guasúta, umi tetã yguasu mbytépe oĩvape jepe. 12 Peẽ Etiopía guápe avei, Ñandejára kyse puku pende reityta. 13 Upe rire ipo oipysóta yvate gotyo, ohundi haguã Asiría, ha Nínive opytáta avave'ỹre, yvy ojeiko'ýha ha ipirupáva chugui ojapóta Ñandejára. 14 Hóga kuéra pegua yvyra ojepe'apáta, ha upépe oikóta ovecha kuéra, ha opaichagua tymba ñarõ, urukure'a ha kui'ĩ guasu okéta umi itaperekue rupi, yryvu oñe'êta hovetã ha hokẽ rembe'y kuérape. 15 Táva ojejapoitéva, ijehe ojeroviatéva, ha upepegua he'íva: "Oreichagua ndaipóri yvy ári", tapere ha itaty ha opaichagua tymba ñarõ raity oiko chugui! Ohasáva ijypy rupi oturuñe'ẽ ha oñemohembe jeguarúne chupe!

Zephaniah 3

1 Cháke nde Jerusalén, táva nde reko pu'áva! Nde, nde reko ky'áva ha rejopýva mboriahu ndive. 2 Ñandejára ñe'ẽ nrehenduséi. Ndereipotái oje'e ndéve ne rembiapo ivaiha, mba'eve nderejeruréi Tupáme, ha nderejeroviái hese. 3 Nde ruvicha kuéra jaguaretéicha okororõ, ha nembojovakehára, aguara guasúicha yvy ojeiko'ỹháme, ndohejáiva ikãnguekuénte jepe pyhareve guarã. 4 Ne maranduhára*f** iñe'ẽ rei, ndaha'etí jeroviaha, nde pa'i kuéra omomarã pe tupao, Tupã rembiapoukapýgui, mba'eve ndoikuaaséi. 5 Ñandejára katu oĩ táva guasúpe, ojapo iporáva ndaha'etí ivaíva. Arako'ẽre ojavy'ỹre oporombojovake, iñañáva katu notĩri ete voi. 6 Ñandejára he'i: Ahundíma tetã nguéra, ha umi óga yvate itápiare oíva, yvýre aitypáma, avave ndoguatavéi umi hapére, ha itáva kuérape avave ndopytavéi. 7 Ha'e che jupe: "Péicha okyhyjéta che hegui Jerusalén, ohendúta che ñe'ẽ, ani haguã ahundi hóga kuéra, ainupãmagui chupe. Ha ko'ýte ha'e kuéra ojapove upe ivaíva. 8 Upévare peha'arõke, che ajúta aporombojovake, che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e: Ambyatýta umi tetã ha hi'ári kuéra aityta che pochy rendy, ahundipáta pe yvy che pochy rendýpe. 9 Upéva oguahêvo tetã nguéra juru amopotĩta chéve oñembo'e haguã opavave, ojapo haguã che aipotáva. 10 Etiopía ysyry guasu mboypýrigui che retãgua isarambipáva oúta oñembo'évo, imba'e kuave'ẽ oguerúta chéve 11 Upérõ nde, che retãgua ne retĩ mo'ã véima, ne rembiapo vaikuére, repu'ã haguére che rehe. Upérõ aipe'áta nde apytégui umi ijejapóva, ha nderejejapo mo'ávái che yvyty marangatúpe. 12 Ahejáta nde pype umi imiríva ojejapo'ỹvape. Che rehénite ojeroviáta ha'e kuéra. 13 Umi Israelgua hembýva ndojapo mo'ãi heko joja'ỹva, ndaijapu mo'ãi. Nomyenyhẽ mo'ãi. Ijuru ñe'ẽ reígui Ikatúta okaru ha opytu'u kyhyje'ỹre." 14 Epurahéi Jerusalén, esapukái vy'águi Israel retã, evy'a Jerusalén! Evy'a nde py'aite guive! 15 Ñandejára ndaipochy véima ne ndive, Omosêma nde rehe ija'e'ỹvape. Tupã Israel ruvicha nde pype oĩ. Ndojehu mo'ávái mba'eve ivaíva. 16 Upérõ Jerusalénpe oje'éta: "Ani rekyhyje Sión, térã reheja nde jyva ikangy!" 17 Tupã nde Jára oĩ nde pype, ha'e imbarete ha ne mo'áta! Ñandejára ovy'a ne ndive. Imborayhúpe ne moingove pyahúta. Ovy'a ha opurahéita nde pýri, 18 Ojevy'aháicha arete jave. Ñandejára he'i: "Ivaíva nde ári ho'aséva ha ñemotĩ rekyhyjévagui che roguenohêta. 19 Upérõ che asêta ha umi nde jopývare andyrýta, ikarêvape aipytyvõta, ha okañývape aru jeýta. Romoherakuã porãta opa

rupi yvy jerekuévo, rejeapo'i haguére. 20 Upérõ poguerúta, pombyatýta, po'águi che pomyenyhëta, pomyerakuã porãta opa tetã nguéra yvy arigua apytépe!" Che, opa mba'e Jára upéicha ha'e!

Haggai 1

1 Año mokõiha oguapy haguépe oisãmbyhy mburuvicha guasu Darío, ára peteĩ mes 6hápe, Tupã oñe'ë, maranduhára*f** Ageo rupi, Judá sãmbyhyhára Zorobabélpe, Salatiel ra'y; ha pa'i guasu Josuépe, Josadac ra'y. 2-3 Ha péicha he'i Ñandejára ipu'akapáva, maranduhára rupi: "Peẽ peje naiporãi gueteriha oñemopu'ã jey pe tupao. 4 Iporãpa peiko óga porãme, che tupaógui oiko aja tapere? 5 Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, ha'e peẽme pema'ë porã haguã upe pejapóvare. 6 Peñemitý heta ha pemono'õ pokã, pekaru ha na pene ryguãtãi, pey'u ha pende yuheive, peñemonde ha na pende rete akúi, ha upe omba'apóva ndohupytýi mba'eve. 7 Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, ha'e peẽme pema'ë porã haguã pe pejapóvare. 8 Tapeho yvytýpe peru yvyra ha pemopu'ã tupao pyahu. Upépe che avy'áta ha ajechaukáta che mimbipápe. 9 Pemba'apo heta ha pehupytý sa'i. Ha upe pehupytýva che araha sapy'aitépe. Mba'érepa? Ha oĩgui che róga yvýre peẽ pejepy'apy aja pende róga kuérarente. Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, upéicha ha'e. 10 Upévale ndokýi ha pende yvy ndahi'ái. 11 Che hína pe namongyvëiva pende kokuépe, pende ka'aguýpe, trigotýpe, parraltýpe. Olivotýpe, pende kogatýpe, yvypórape, mymba ha opaite pene rembiapópe ha upévale ndoikói peẽme mba'eve." 12 Zorobabel, Josué ha opa Israelgua okyhyje ohendúvo pe Ñandejára he'íva maranduhára Ageo rupive. 13 Upérõ Ageo, Ñandejára rembijokuái, oñe'ë chupe kuéra hérape ha he'i: Ñandejára he'i upéicha: "Che, opa mba'e Jára, ha'e peẽme: Aime pene ndive". 14-15 Upéicha Ñandejára omokyre'ý Judá sãmbyhyhára Zorobabel, pa'i guasu Josué ha opa Israel guápe, ha upe ára 24, mes 6ha año mokõiha oguapy haguépe mburuvicha guasu Darío, oñepyrũ hikuái omopu'ã opa mba'e Jára Ipu'akapáva róga.

Haggai 2

1 Ára 21 mes 7hápe Ñandejára oñe'ë jey maranduhára Hagéope, 2 ha he'ika Zorobabel, Josué ha opa Israel guápe kóicha: 3 "Umi ohecha vaekue imimbipápe pe tupao yma guare, te'i mba'e tekópa ko ko'ágã jarekóva. Upéva rováipa kóvare ikatu ja'e tupao? 4 Néike Zorobabel, Josué ha opaite peẽ! Pemba'apóke! Che aime pene ndive. Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva ha'e peẽme! 5 Ame'ë haguéicha che ñe'ë pesërõ guare Egíptogui, che espíritu oĩ pende apytépe. Ani pekyhyje. 6 Agaiténte amboryrýita hína yvága ha yvy, yguasu ha yvy apekã. 7 Amboryrýita opa tetã ha oguerúta hikuái imba'eta ha che tupao omimbipáta." Opa mba'e Jára ipu'akapáva upéicha he'i. 8 "Che mba'e hína pe pláta ha óro. 9 Ko tupao mokõiha, iporãvéta pe yma guarégui. Upérõ amoíta ko'ápe py'a guapy." Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva upéicha ha'e. 10 Ára 24 mes 9hápe año mokõiha Darío oñepyrũ haguépe oisãmbyhy, Ñandejára oñe'ë maranduhára Hagéope, 11 Ha oporanduka pa'i kuérape ko'ã mba'e tembiapoukapy rehegua: 12 "Oĩrõ kuimba'e ogueraháva ijahojápe so'o oñemboykéva Tupãme ha pe ahoja apýi oja mbuja, mbaipy, kaguy, ñandyryku, térã oimeraë tembi'úre, opa umi mba'épa oñemboyke avei Tupãme?" Pa'i kuéra he'i nahániri. 13 Ha Ageo he'i: "Oĩrõ kuimba'e ipotĩ'ýva opokógui te'õnguére ha opoko oimeraë ko'ã mba'ére, umíva repa ndojái potĩ'ý?" Pa'i kuéra he'i ojaha. 14 Upérõ he'i Ageo: Opa mba'e Jára péicha he'i: "Upéva ojehu pende apytépe. Opa mba'e pejapóva ha peikuave'ëva chéve iky'a. 15 Águive pema'ë kóvare: Pemopu'ã mboyve pe tupao, 16 mba'épa ojehu vaekue peẽme? Pehórõ oĩháme 20 trigo ryru, 10 aňónte pejuhu ha pehórõ oĩháme kaguy, penohësérõ 50 kambuchi, 20 aňónte pejuhu. 17 Che ahundi vaekue amave'ý, tuku ha amandáupe pene rembiapokue, peẽ katu ndapeguátai che rapére. Che, opa mba'e Jára, ha'e upéicha 18 Ko ára 24, mes 9hápe, oñemoĩ che róga pyendarã. 19 Pema'ë porãke: 'Águive oĩtama pe trigo. Ndahi'ái gueteri pe parral, ígo, granáda ha olívo. Águive katu che umíva ahovasáta.'" 20 Pe árape voi Ñandejára he'ika Ageo rupi Judá sãmbyhyha Zorobabélpe: "Amboryrýita yvága ha yvy. 21 Ahundíta tetã nguéra yvy ári ha aityta yvýre mburuvicha kuérape, 22 aipetéta yvýre ikárro ha hi'arigua kuéra ha omanóta ikavaju ha hi'arigua kuéra. Iñirũ tee voi ojukáta peteĩ-teĩme. 23 Upe árape Zorobabel che rembiguái, amoítava pene sãmbyhy haguã. Ha'e che rembiporavo oňangareko haguã pende rehe." Che, Tupã che pu'akapáva, upéicha ha'e.

Zechariah 1

1 Mes 8hápe, año mokõiháme oñepyrũ hague oisãmbyhy mburuvicha guasu Darío, Ñandejára omondo iñe'ẽ maranduhára*f** Zacarías, Berequías ra'y ha Idó reminenópe. Ha he'i chupe: 2-3 Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, che pochy eterei vaekue pende ru ypykue ndive. Upévore ere ko'ágã ne retã guápe: "Peñemboja che rehe ha che añembojáta pende rehe. Che, opa mba'e Jára upéicha ha'e. 4 Aníke pejapo pende ru ypykuéicha. Chupe kuéra maranduhára he'i oheja haguã heko vai ha hembiapo vai, ha'e kuéra katu ndoikuaaséi mba'eve. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 5 Ha ko'ágã mamópa oime ha'e kuéra? Oikóta nga'u piko opa ára maranduhára kuéra? 6 Che ñe'ẽ ha che rembiapoukapy che ame'ẽ vaekue che rembiguái maranduhára kuérape, oguahẽ vaekue pende ru ypykuépe. Ha ha'e kuéra ohechakuaa che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, ajapo hague hese kuéra hembiapokue ojerureháicha." 7 Kóva hína ñe'ẽ che, maranduhára Zacarías, Berequías ra'y ha Idó reminenno ohendúva Ñandejáragui upe ára 24 mes 11ha (hérava Sebat) mburuvicha guasu Darío año mokõiha oñepyrũ haguépe oisãmbyhy. 8 Peteĩ pyhare ahecha péicha: Peteĩ kuimba'e oĩ kavaju pytã ári. Oñembo'y peteĩ ñume mirtoty apytépe ha hapykuépe oĩ heta kavaju. Oĩ pytáva, hovéro ha morotíva. 9 Che aporandu: "Che Jára, máva piko umi kavaju arigua? Ha Tupã remimbou*f** oñe'ẽva che ndive he'i chéve: "Ahechaukáta ndéve mávapa." 10 Upérõ, upe oíva mirtoty apytépe he'i chéve: "Áva hína umi Tupã omboúva oho haguã opa rupi." 11 Umi kavaju arigua he'i upérõ pe Tupã remimboúpe oíva upe mirtoty apytépe: "Roguata yvy jerekuévo ha rohecha oíha opa rupi py'a guapy". 12 Tupã remimbou*f** he'i: "Há, opa mba'e Jára nde pu'akapáva, 70 año nde pochy hína Jerusalén ha táva kuéra Judagua ndive. Mboy árapa ohasa vaerã gueteri reiporiahurereko haguã chupe kuéra? 13 Ñandejára he'i ñe'ẽ iporáva Tupã remimbou che ndive oñe'ẽvape. 14 Ha pe Tupã remimbou*f** he'i chéve ha'e haguã kóva: "Péicha he'i opa mba'e Jára ipu'akapáva: Ahayhu eterei Jerusalénpe, yvyty Siónpe. 15 Upévore che pochy rendy umi tetã py'a guapýpe oikóva ndive. Umíva, che nda che pochy eteíró gueteri Israelgua ndive, ombohasa asyve vaekue chupe kuéra. 16 Upévore che, opa mba'e Jára, ha'e: Ko'ágã aiporiahurereko Jerusalénpe ha amopu'ãka jeýta tupao ha táva avei." 17 Pe Tupã remimbou*f** he'i avei chéve: "Emombe'u avei: Ñandejára ipu'akapáva he'i chéve: Che táva kuéra oñakã rapu'ã mbarete jeýta. Ambopepo jeýta Siónpe ha ajapo jeýta Jerusaléngu che táva poravopyre."

Zechariah 2

1 Ahecha irundy vaka ratĩngue. 2 Aporandu Tupã remimbou che ndive oñe'ẽvape, mba'épa he'ise umi vaka ratĩngue ha he'i chéve: Ko'ã vaka ratĩngue hína umi tetã nguéra omosarambi vaekue opa rupi Judá, Israel ha Jerusalén guápe." 3 Upéi Ñandejára ohechauka chéve irundy kuimba'e fiérrore omba'apóva. 4 Che aporandu: "Maerã piko ou ko'ã kuimba'e?" Ha'e he'i: "Ko'áva ou omboryryi haguã ñemondýigui ha oikyti haguã hatĩ nguéra umi tetãme, oikutu ha omosarambi haguére Judá guápe." 5 Ahecha ambue mba'e. Peteĩ kuimba'e ogueru ipópe mba'e pukukue ra'ãha. 6 Aporandu chupe: "Moõ piko reho?" Ha'e he'i chéve: Aha aha'ãvo pe táva Jerusalén aikuaa haguã ipukukue ha ipekue." 7 Upérõ ahecha ohoha pe Tupã remimbou*f** oñe'ẽ vaekue che ndive ha ambue Tupã remimbou*f** osẽ huguaitĩvo, 8 ha he'i chupe: "Pyá'éke ere pe karia'ype oguerékóva ipópe mba'e pukukue ra'ãha: "Jerusalénpe ojeiko jeýta ha heta etereítagu umi oikótava upépe ha hymba kuéra, ndaikatu mo'ãi oñemopu'ã tápia ijerére. 9 Ñandejára katu he'i: "Chéta hína peteĩ tápia tata guigua Jerusalén jerére ha pe táva mbytépe ahechaukáta che mimbipa." 10-11 Ñandejára he'i: Che pomosarambi vaekue opa gotyo. Ko'ágã katu ha'e peẽme: "Pekañy Pya'éke tetã yvate gotyo guágui, pesẽ Babilóniagu peikohápe mombyryguarõ peẽ peiko vaekue Siónpe! Che, opa mba'e Jára ha'e upéicha." 12-13 Ñandejára ipu'akapáva che mondo agueraha haguã ko ñe'ẽ umi tetã pene monda vaekuere: Oimeraẽ opokóva che retã guáre, opoko che resa ra'yire. Upévore che voi añorãirõta umi tetã ndive ha che rupi umi hembiguái voi omondáta chupe." Upéicha ohechaukáta imimbipa Ñandejára ipu'akapáva ha péicha peikuaáta ha'e che mbou hague. 14 Ñandejára he'i: "Pepurahéi vy'apópe Jerusalengua, che ajúgui aiko pende apytépe!" 15 Ko mba'e ojuhúro heta tetã oñemoíta Ñandejára ykére, Ha ha'e he'íta: "Umíva umi tetã ha'éta avei che retãgua. Ha upérõ aikóta pende apytépe." Upéicha peikuaáta Ñandejára ipu'akapáva che mbou hague. 16 Ñandejára oguereko jeýta Judápe imba'e teérõ yvy marangatúpe ha oguereko jeýta Jerusalénpe itáva

poravopyre ramo. 17 Tokiririke maymáva Ñandejára renondépe, ha'e oúgui ñane rendápe hekoha marangatúgui.

Zechariah 3

1 Upéi Ñandejára ohechauka chéve Josué, pa'i guasu oñembo'ýva Tupã remimbou*f** renondépe. Ha ijakatúape Tupã rembiguái oporomombe'úva oñe'ê vai haguã hese. 2 Upérõ Tupã remimbou he'i chupe: "Ñandejára ta ndeja'o! Ñandejára ohayhúva Jerusalénpe ta ndeja'o! Ko kuimba'e hína peteĩ yvyra oñerenohêva tatágui ani haguã okaipa! 3 Josué, ijao ky'a etereíva, oñembo'y hína Tupã remimbou renondépe. 4 Upérõ pe Tupã remimbou he'i ipytyvõhárape oipe'a haguã Josuégui umi ao ky'a. Upéi he'i chupe: "Kóva he'ise aipe'a hague nde hegui ne rembiapo vaikue. Ha ko'ágã romondekáta vy'a guasu ráicha. !" 5 Upérõ he'i ipytyvõhárape omoĩ haguã Josuépe akã rehegua potĩ. Ha'e kuéra omoĩ ha upéi omonde hese ao jegua. Upe aja Tupã remimbou opyta ñembo'yhápe, 6 ha he'i Josuépe: 7 "Péicha he'i Ñandejára ipu'akapáva: Eguatáke che rapére ha ejapo che rembiapoukapy he'íva. Rejapo ramo upéicha, repytáta reñangareko che tupaóre. Reñangarekóta hese ha ikorapyre ha ame'êta ndéve ne rendaguã umi Tupã remimbou apytépe. 8 Ehendu poráke Josué, nde hína pa'i guasu, ha tohendúke avei ne irũ nguéra pa'i. Peẽ hína umi mba'e Ñandejára he'íva oikotaha rechaukaha. Aguerúta che rembiguái oñembohérava "Hokýva". 9 Che amoĩ Josué renondépe peteĩ ita iyyke siéteva ha che voi ahaíta hese che ñe'ê. Upéi, peteĩ árape aipe'áta hembiapo vaikue ko tetágui. 10 Oguahêvo pe ára ikatúta peẽ pevy'a oñondive pende parral ha pende ígo guýpe. Che, opa mba'e Jára upéicha ha'e."

Zechariah 4

1 Ou jey pe Tupã remimbou oñe'êva che ndive ha che mombáy oñemombayháicha peteĩ okévape ha oporandu chéve: 2 "Mba'épa rehecha?" Ha che ha'e: "Ahecha peteĩ mba'e rendy pyenda óro ha peteĩ ñandyry ryrũ hi'ári. Hi'ári oĩ siéte mba'e rendy ha pe ñandyry oguahẽ chupe kuéra siéte y rape rupi. 3 Pe pyenda ykére oĩ mokõi olívo, peteĩ ijakatúa gotyo ha ambue ijasu gotyo." 4 Aporandu Tupã remimbou*f** che ndive oñe'êvape: "Che Jára, mba'épa he'ise kóva?" 5 Ha Tupã remimbou he'i chéve: "Ndereikuaái piko mba'épa he'ise?" Che ha'e chupe: "Nahániri che Jára". 6 Ha'e he'i chéve: "Kóva hína pe Tupã he'ikáva Zorobabélpe: Noĩri hína ñorãirõhára térã mbaretére, che Espíritu rehénte, he'i opa mba'e Jára ipu'akapáva. 7 Nde, yvyty guasu, máva piko nde! Nde hegui oikóta hína ñu perõ Zorobabel renondépe. Ha'e oguenohêta pe ita tuichavéva osapukái aja maymáva: Iporãite! Iporãite piko!" 8 Upéi he'ive chéve Ñandejára: 9 "Zorobabel omoĩ ko tupao pyenda ha ha'e voi omoguahêta hu'áme ko tupao." Péicha pehecha kuaáta opa mba'e Jára ipu'akapáva che mbou hague. 10 Umi ndojepy'apýi vaekue oñepyrürõ guare, ko'ágã ovy'áta ohechávo Zorobabel omoguahêta hu'áme pe tupao." Upéi pe Tupã remimbou he'i: "Ko'ã siéte mba'e rendy, Ñandejára resa hína oma'êva yvy jerekuévo." 11 Che aporandu chupe: "Mba'e piko umi mokõi olívo oíva pe mba'e rendy pyenda ykére?" 12 Aporandu avei chupe: ha mba'épa he'ise umi mokõi olívo rakã oíva umi mokõi y rape óro ykére, ogueraháva pe ñandyry umi mba'e rendy peve?" 13 Tupã remimbou he'i chéve: "Ndereikuaái piko mba'épa he'ise? Ha'e chupe: "Nahániri che Jára". 14 Ha'e he'i chéve: "Ko'áva hína umi mokõi ojeporavo vaekue ojapo haguã opa mba'e Jára rembipota."

Zechariah 5

1 Ahecha avei oveve peteĩ kuartia ojehaíva. 2 Tupã remimbou oporandu chéve: "Mba'épa rehecha?" Ha'e chupe: "Ahecha oveve peteĩ kuartia ojehaíva; ipuku 9 métro ha ipe 4 métro imédio." 3 Upérõ he'i chéve: Upépe ojehai jeharu ohupytýtava ko tetáme. Mokõive ijapére ojehai, ndopyta mo'ãiha oñenupã'ýre omondáva ha ome'ê japúva guive iñe'ê. 4 Opa mba'e Jára ipu'akapáva he'i: "Amondo ko jeharu oíke haguã mondaha ijapúva rógape. Ha pe jeharu opytáta upépe ndaiporivéi peve yvyra ha ita." 5 Upéi osẽ pe Tupã remimbou oñe'êva che ndive ha he'i chéve: "Ema'ẽmi pe ko'ágã ojekuaávere". 6 Aporandu chupe: "Mba'e piko upéva?" Ha'e katu he'i chéve: "Upéva hína peteĩ mbayru oha'áva ko tetágua rembiapo vaikue." 7 Pe mbayru ijaho'íha. Ojepe'a pe ijaho'íha ha upépe oguapy peteĩ kuña. 8 Tupã remimbou he'i chéve: "Pe kuña hína aña". Omyaña huguávo pe kuñáme ha omboty jey pe mbayru. 9 Ama'ẽ jey ha ahecha mokõi kuña ipepo ha

ovevéva yvytúre. Tujuju pepópe ojogua ipepo ha ogueroveve pe mbayru mba'e pohýi ra'ãha. 10 Upérõ aporandu pe Tupã remimbou che ndive oñe'ëvape: "Mamópa ogueraha hikuái pe mba'e pohyikue ra'ãha?". 11 Ha'e he'i chéve: "Oho omopu'ãvo chupe itupaorã Babilóniape. Ojejapopa rire pe tupao omboguapýta upéva peteĩ pyenda ári."

Zechariah 6

1 Ahecha ave ou irundy kárro ñorãirõrã mokõi yvyty vrónse pa'ũ rupi. 2 Pe kárro peteĩha ikavaju pytä, pe mokõiha ikavaju hũ, 3 pe mbohapyha ikavaju morotĩ ha irundyha ikavaju para'i. 4 Aporandu pe Tupã remimboúpe che ndive oñe'ëvape: "Che Jára, mba'épa he'ise kóva?" 5 Tupã remimbou he'i chéve: "Ko'áva hína irundy yvytu, oséva opa mba'e Jára renondégui. 6 Pe kárro ikavaju hũva oho tetã yvatevogua gotyo, pe ikavaju morotíva kuarahy reike gotyo, ikavaju para'íva yvyvogua gotyo." 7 Ha osẽ umi kavaju para'i ohecha haguã yvy jerekuévo. Tupã remimbou he'i chupe kuéra: "Tapeho yvy jerekuévo." Ha ha'e kuéra upéicha ojapo. 8 Upe rire pe Tupã remimbou osapukái chéve: "Umi oho vaekue tetã yvate gotyo, omboguéta Tupã pochy upe tetãme." 9 Ñandejára he'i chéve: 10 "Embyaty umi Babilóniagui ou jeýva apytépe imba'e me'ẽ: Heldai, Tobías ha Jedaías. Upe árape voi tereho Josías, Sofonías ra'y rógape. 11 Pe pláta ha óro rembyaty vaekuégui ejapo akãngora ha emoĩ pa'i guasu Josué Josadac ra'y akãre, 12 ha ere chupe: Opa mba'e Jára ipu'akapáva he'i pe kuimba'e hérava mba'e roky heñoitaha hapo teégui. 13 Omopu'ã jeýta tupao ha chupe ojererohoryta mburuvicha guasúrõ. Ha'e oisãmbyhy ha iguapyha ykére oíta pa'i ha oikóta py'a guapýpe ojoapytépe. 14 Ha umi akãngora opytáta tupaópe Heldai, Tobías, Jedaías ha Josías, Sofonías ra'y rérape." 15 Oúta mombyrygua oipytyvõ haguã tupao apópe, ha upérõ pehecha kuaáta opa mba'e Jára che mbou hague. Kóva ojuhúta pehendú ramo Ñandejára ñe'ẽ ha pejapo ha'e he'íva.

Zechariah 7

1 Ára 4 mes 9ha hérava Kislev jave mburuvicha guasu Darío irundy año oñepyrũ haguépe oisãmbyhy, Ñandejára oñe'ẽ maranduhára*f** Zacaríaspe. 2 Upérõ Táva Betelgua omondo Sarézer ha Réguem-Melécpe ikuimba'e kuéra ndive ojerurévo pytyvõ Ñandejárape 3 ha oporandúvo Ñandejára ipu'akapáva tupao pegua maranduhárape ha pa'i kuérape: "Akóintepa roñemondéta ao vosakuépe ha ndorokaru mo'ãi oguahẽvo jepi año pegua mes 5ha rojapoháicha ko'ágã peve?" 4 Ha Ñandejára ipu'akapáva he'i chéve: 5 "Ere maymávape ha pa'i kuérape: Peẽ niko peñemonde ao vosakuépe ha ndapekarúiva oguahẽvo jepi mes 5ha, ha upéi mes 7ha. Ha oja póma 70 año péicha pejapoha. 6 Ha upéva ndapejapói che rayhupápe. Pekarúrõ ha pe'úrõ kaguy pejapo pejaposéguinte." 7 Péicha he'íma vaekue peẽme Ñandejára umi maranduhára yma guare rupi, Jerusalén oiko ramo guare py'a guapýpe ha henyhẽ tetãguágui. Ha péicha oiko vaekue avei umi táva ijerére oíva ha umi Négueb ha ñu rupi oikóva. 8 Tupã he'i maranduhára Zacaríaspe: 9 "Ko'áva hína pe che aipotáva: peporombojovake hekópe, pende py'a porã ha peiporiahurereko pende rapichápe, 10 ani pejopy kuña iména manóva, mombyrygua, tyre'ỹ ha mboriahu ndive. Ani pejapo ivaíva avavére. 11 Peẽ katu na pene ñe'ẽ renduséi vaekue. Ndapeikuaaséi vaekue mba'eve. 12 Pemohatã pende py'a itáicha, pehendú'ỹ haguã Ñandejára ipu'akapáva rembiapoukapy, ome'ẽ vaekue peẽme. Upéva Ñandejára ipochy eterei 13 ha he'i: "Ha'e kuéra na che renduséi vaekue ahenóirõ chupe kuéra. Upéva che nahendu mo'ãi chupe kuéra che renóirõ. 14 Upéva amosarambíta chupe kuéra tetã nguéra ha'e kuéra oikuaa'ýva rupi ha ko tetãgui oikóta yvy ojeiko'ýha. Tetã iporãitévagui ha'e kuéra ojapo yvy ojeiko'ýha."

Zechariah 8

1 Ñandejára ipu'akapáva he'i chéve: 2 "Che rakate'ỹ eterei Sión rehe, che rakate'ỹ pochy. 3 Aju jeýta Jerusalénpe aiko haguã upépe. Upérõ Jerusalén oñembohérata táva jeroviaha ha Ñandejára ipu'akapáva yvyty oñembohérata yvyty marangatu. 4 Karai tuja ha guãiguĩ nguéra oguapy jeýta Jerusalén korapy rupi ha ojekóta pokoka yvyráre oguatávo, 5 mita'i ha mitãkuña omyenyhẽta umi korapy ha upépe oñemboharáita. 6 Upérõ umi che retã guágui hembýva ndoguerovia mo'ãi ikatuha oiko ko'ã mba'e. Che katu aroviáta. Che, opa mba'e Jára ipu'akapáva ha'e upéicha. 7 Che aipe'áta che retã guápe umi kuarahy resẽ ha kuarahy reike

gotyogua poguýgui. 8 Ha arúta Jerusalénpe oiko haguã upépe. Ha'e kuérata upérõ che retãgua ha che katu Tupã Ijára, jeroviaháva ha hekojojáva. 9 Péicha he'i Ñandejára ipu'akapáva: "Peñeha'ãke peẽ, ko'ã árape pehendú vaekue maranduhára*f** ñe'ẽ, oñemoĩ guive Ñandejára ipu'akapáva róga pyenda. 10 Ko'ã ára peve ndaipóri vaekue jehepyme'ẽ kuimba'e ha mymba kuérape. Ha ndaipóri avei py'a guapy ko'ápe guápe guarã, oĩgui oñorãirõséva ha che amopu'ã vaekue umívape ojuehe kuéra. 11 Ko'ágã katu umi opytáva peguarã, che ndaha'e mo'ã véima yma guaréicha. Che, opa mba'e Jára ipu'akapáva upéicha ha'e 12 Pe py'a guapy oñeñotýtagui ijapytépe kuéra, umi parralty ha kokue hi'átama, ysapy ho'átama ha che ame'ẽta opa ko'ã mba'e imba'erã umi opytávape. 13 Peẽ peiko haguéicha ijaheipýrõ umi tetã apytépe, upéicha che ko'ágã pohovasáta. Ani pekyhyje! Peñeha'ãke!" 14 Péicha he'i Ñandejára ipu'akapáva: "Ha'e vaekue ainupãtaha pende ru kuéra ypykuépe che mbopochýrõ, ha upéicha ajapo. 15 Ko'ágã katu ame'ẽma che ñe'ẽ ajapotaha iporáva Jerusalén ha Judáre. Upévare ani pekyhyje. 16 Tekotevẽ pejapo manté kóicha: Peje ojupe añeteguáva, peporombojovake hekópe ha toĩ py'a guapy mbojovakehápe. 17 Ani pejapo ojupe ivaíva térã peme'ẽ japu pene ñe'ẽ japu. Cháke che ndacha'etí hína ko'ã mba'ére. Che, opa mba'e Jára che pu'akapáva, upéicha ha'e." 18 Ñandejára ipu'akapáva he'i chéve: 19 Umi karu'ỹ mes irundyha, 5ha, 7ha, ha 10ha pegua ha'éta ojevy'aha ára, Judá ñemoñarépe guarã. Pehayhúke aipórõ añetegua ha py'a guapy!" 20 Péicha he'i Ñandejára ipu'akapáva. Ou vaerã gueteri hína heta oíva táva guasu kuéra rupi. 21 Upérõ ha'e kuéra he'íta ojupe: "Jaháke Ñandejára ipu'akapáva rendápe, jajerure chupe ta ñande rovasa." Ha umi ambue he'íta: "Ore avei rohose, jaha katu!" 22 Ha oúta Jerusalénpe heta tetãgua Ñandejára ipu'akapáva rendápe, ojerurévo ojevovasa haguã chupe kuéra. 23 Upérõ 10 mombyrygua ipojáita peteĩ Israelguáva ao ruguáire ha he'íta: "Rohose pene ndive rohendúgui Tupã oíha pene ndive."

Zechariah 9

1 Kóva hína ñe'ẽ Ñandejára he'íva Hadrac retã ha táva Damáscore: "Táva kuéra Siria pegua Ñandejára mba'e hína, Israelgua ñemoñaréicha avei. 2 Imba'e avei ijkeregua Hamat, avei Tiro ha Sidón opa imba'eta reve. 3 Tiro omopu'ã tápia mbarete, ombyaty óro ha pláta ytýicha. 4 Ñandejára katu oipe'apáta chugui, oitýta yguasúpe imba'eta ha ohapypáta pe itáva. 5 Táva Ascalón ohechávo kóva tuichaite oñemondýita. Gaza avei oryrýita ha Acrón ojapajeréita yvýre. Gaza opytáta mburuvicha guasu'ýre ha Ascalón avave'ýre! 6 Asdódpe oikóta ñemoñare okára, ha upéicha ambokarapéta filistéo kuérape. 7 Aipe'áta ijurúgui pe so'o huguy reheve ho'úva ha upe hãinguágui tembi'u ipotĩ'ýva.*f** Umíva kuéragui katu oíta opytáva che mba'erã, oikóta Judagua ramo ha Ecrón ha'éta jebuséo kuéraicha. 8 Ha che aiméta amo'ã haguáicha che mba'évape oimeraẽ ko'a rupi ohasávagui. Pe oporojopýva noñembohory mo'ã véima hese kuéra. Cheté ama'ẽgui hese kuéra." 9 Evy'a etereíke táva Sión! Epurahéi vy'águi Jerusalén! Nde ruvicha guasu ou, imarangatu ha omimbipa, ojejapo'ýre vúrro ra'y ári oguapy. 10 Ha'e ohundíta umi Efraín kárro, kavaju Jerusalén ha hu'y ñorãirõrã. Tetã nguérape oguerúta py'a guapy ha oisãmbyhýta yguasúpe guive yguasúpe peve, ysyry Éufratesgui yvy opaha peve. 11 Péicha he'i Ñandejára: "Jerusalén ne ñe'ẽ me'ẽ ruguýre roipysyrõta. Che aguenohẽ nde ykua hypávagui umi upépe oívape. 12 Peẽ peha'arõva jepokuahápe peju jey pende táva guasúpe! Ha'e peẽme ame'ẽtaha jehovasárõ, hetaiteve pehasa asy haguégui. 13 Arekógui Judá che hu'y poihaarõ, ha Efraínpe che hu'ýrõ, nde hegui Sión ajapóta kyse puku, amopu'ãta nde ra'y kuérape Grecia guáre." 14 Ñandejára ojechaukáta hetãgua apytépe, hu'y kuéra opoíta ára tirícha. Tupã Ñandejára ombopúne ituru, ha ondyryne yvy gotyogua yvytu pochy apytépe. 15 Ñandejára ipu'akapáva omo'ãta imba'évape, ha'e kuéra umi ita poiha itakuére opyrúta, ha omokóta umi hese oñemoivape, kaguýicha omboy'úta huguy, ha'éro guáicha tása guasu ha altar ratĩ.*f** 16 Upe árape Tupã Ijára, hetã guápe oguenohẽta ijovecháicha, ha umi imba'éva omimbíta hetã teépe ita jegua akãngorápe guáicha! 17 Iporaitéta piko ñane retã! Trigo ha kaguy hetaitépe, mitãrusu ha kuñataĩ kuéra okakuaa porãta!

Zechariah 10

1 Pejerure Ñandejárape omongy haguã hi'árape, ha ha'e, ojapóva ára vera, omongarúne opavavépe ha ome'ẽne ñúme kapi'i. 2 Umi tupã gua'u, japu rei, oñe'ẽ rei umi paje apoha. Výro rei umi iképe ohecháva, ñe'ẽ rei memégui henyhẽ ijuru,

upévare che retăgua oiko opa rupi rei ovecha herekua'ŷvaicha. 3 Upévare he'i Nandejára: "Che pochy rendy ovecha rerekua ndive, ha ainupăta che retăgua sāmbyhyhápe." Nandejára ipu'akapáva oňangareko ijovecháre, Judá ñemoñarére. Chugui kuéra oĵapóta ikavaju mbarete ñorăirôháme. 4 Chugui kuéra osêta óga pyenda imbaretevéva, yvyra hakua óga vakapi jokoha, ha hu'y ñorăirôrá. Iĵapytégui kuéra osêta opa mburuvicha. 5 Ñorăirôhárata umíva, ñorăirôháme tujúre opyrŭta umi okaháre, oňorăirôta Nandejára oĩgui hendive, ha omotĭta umi kavaju ári guápe. 6 He'i Nandejára: "Che amombaretéta Judá ñemoñarépe, ha José ñemoñarépe aipytyvôta. Aisāmbyhýta chupe kuéra oho haguă hetă teépe. Aiporiahurerekógui chupe kuéra oiko jeýta yma guaréicha nainupăiva ramo guáicha araka'eve. Che niko hína Tupă Ijára, ahendúva iñembo'e. 7 Ñorăirôhára pe ojoguăta Efraín, ovy'ăta ho'u ramo guáicha kaguy, ta'ýra kuéra ohechávo chupe ovy'a joăta, Nandejára ndive oñeňandu porăta! 8 Ahenóita ha ambyatýta che niko pe aru jeýva chupe kuéra, ha heta jeýta yma guaréicha. 9 Che amosarambi vaekue chupe kuéra heta tetă rupi, mombyry oĩ ramo jepe che hegui imandu'áne che rehe, ha ou jey peteĩ ára ita'ýra kuéra ndive. 10 Agueru jeýta Egíptogui, ambyatýta Asíriape, arahăta Galaad ha Líbanope. Ha heta etereítagui, ndaija mo'ăi opavave. 11 Ohasăta hikuái Egipto yguasu mboypýri, ainupăta hi'y kuéra, Nilo ambohypăta, ahundíta Asiria jejapoitépe, ha Egipto amokangýta. 12 Che amombaretéta chupe kuéra, ha che rérape oku'éta. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e."

Zechariah 11

1 Eipe'áke ne rokě Líbano ha tata tohapy nde kuri'y kuéra. 2 Ne rasêke kuri'y pe'a haguére. Umi yvyra máta iporăitéva oñehundíma. Pene pyahêke peẽ Basán pegua urunde'y, pe ka'aguy ypytŭ oñemoperôma. 3 Osapukái soro ovecha rerekua, kapi'i rovyŭ oñehundíma. Jaguarete kororô oñehendu ka'aguy Jordán pegua niko oñehundíma. 4 Péicha he'i chéve Tupă che Jára: "Eňangarekóke ovecha kuéra ojejuka vaerăre. 5 Umi ojoguáva ojuka ombyasy'ýre ha umi plátare ome'êva he'i joa: Che po'aitépa, che mba'e retăma ko'ágă. Herekua kuéra jepe ndoiporiahurerekói chupe kuéra. 6 Ha che avei ndaiporiahurereko mo'ăvéi umi oikóvape ko tetăme. Ame'êta peteĩ-teĩme hapicha pópe ha huvicha pópe. Ko'ăva ohundíta pe tetă ha ndaípe'a mo'ăi ipógui avavépe. Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e." 7 Upérô aňangareko umi ovecha ojejuka vaerăre. Umi ojoguaséva ohepy me'ê chéve hese kuéra. Ha ajogua mokõi yvyra. Peteĩ ambohéra "Jeiko poră" ha ambue "Oňondivepa". 8 Ha peteĩ mésie amondo mbohapy ovecha rerekua che mbopochýva ha ndaija'éiva che rehe. 9 Ha umi ovecha kuérape ha'e: Ndaha'e véima che pende rerekua, pe omano vaeră tomano. Oĩrô ojejukáva tojejuka! Ha umi oikovéva tokaru ojuehe!" 10 Upérô ajapyhy pe yvyra ambohérava "Jeiko poră" ha amopě ahechauka haguă Tupă omondohoha iñe'ê ome'ê tetă nguéra ndive. 11 Upe árape opa pe ñe'ê me'ê ha umi mboriahu ovecha apytepegua oma'ê che rehe. Umi mba'e che ajapóva rupi ohechakuaa Nandejaraha pe oñe'êva. 12 Upérô ha'e chupe kuéra: "Peme'ê chéve che rembiapo repy, ýrô katu pehejánte". Ha ome'ê chéve hikuái 30 pláta pehẽngue. 13 Nandejára he'i chéve: "Upe che repykue emoĩ tupao pláta ryrúpe. Amoĩ upéva tupao pláta ryrúpe. 14 Upéi amopě pe yvyra mokõiha hérava "oňondivepa" ha upéicha opa joaju Israel ha Judá apytépe. 15 Nandejára he'i chéve: "Ha ko'ágă eiko ovecha rerekua ramo ndojepy'apýiva ovecha kuérare. 16 Amoĩta ko tetăme ovecha rerekua ndoheka mo'ăiva okaňýva, noipohano mo'ăiva hasýva ha nomongaru mo'ăiva ikangýva, upéva rangue ho'úta ikyravéva oheja'ýre ipysapẽnte jepe. 17 Cháke pe ovecha rerekua pitua ohejáva ovecha kuéra ha'eño! To'a kyse puku iĵyva ha hesa akatúre! Taijypi iĵyva ha tahesatŭ!"

Zechariah 12

1 Péicha he'i Nandejára Israélpe. Nandejára oipyso vaekue yvága ha omopyenda yvy ha omoingove yvypórape, he'i: 2 "Ajapo Jerusaléngui peteĩ kaguy omonga'útava tetă nguérape. Ha'e kuéra omongorărô Jerusalénpe umi ambue táva Judá guaré avei oñendyrýta. 3 Upérô ajapóta Jerusaléngui ita pohýi tetă nguérape guară. Ohungáta oimeraẽ omopu'ăsévape. Opa tetă oñemoĩta Jerusalénre, 4 che katu amondýta ikavaju kuéra ha ambotarovăta hi'ári guápe, Judá ñemoñarére aňangarekóta ha amohesatŭta tetă nguéra kavaju. 5 Ohechávo kóva Judá ruvicha kuéra he'íta ijupe: "Nandejára ipu'akapáva hína umi Jerusalénpe oikóva Tupă, ha pe omombaretéva chupe kuéra." 6 Upérô Judá ruvicha kuéragai ajapóta tatapýi rendýicha jepe'a apytépe ha tata'y rendýicha trígo apesă apytépe ohapýtava ijasu ha ijakatu gotyo

opa tetã nguéra ha upe aja Jerusalengua oiko jeýta itávape. 7 "Upe mboyve katu che, opa mba'e Jára, aipe'áta jejopýgui Judá róga guápe ani haguã David ñemoñare ha umi Jerusalengua herakuãve umi ambue Judá ñemoñareguágui. 8 Che, opa mba'e Jára, amo'áta umi oikóvape Jerusalénpe. Umi ikangyvéva imbaretéta mburuvicha guasu Davidcha ha David ñemoñaréta hína Tupãicha, Tupã remimboúicha*f** ohóva henonderã. 9 Upérõ ahundíta oimeraẽ tetã ondyryva Jerusalénre. 10 Amyenyhëta py'a porã ha ñembo'e rekógui David ñemoñarépe ha Jerusalén guápe. Upérõ oma'ëta upe oikutu vaekuere ha ojahe'óta hese ta'ýra peteĩmi térã ta'ýra ypykuere ojejahe'oháicha. 11 Ojejahe'o tuicha etereíta Jerusalénpe, ojejahe'oháicha tupã gua'u Hadad-Rimón rehe Meguido ñúme. 12 Umi ogagua ojoapykuéri, peteĩ-teĩ ogagua ijehegui, ojahe'óta upe tetãme David ñemoñare ha ikuña kuérare, Natán ñemoñare ha ikuña kuérare, 13 Leví ñemoñare ha ikuña kuérare, Simí ñemoñare ha ikuña kuérare 14 ha upéicha opa umi ogagua ha ikuña kuérare peteĩ-teĩ ogagua ijehegui.

Zechariah 13

1 Upérõ osëta peteĩ yvu, ojohéi haguã upépe iñangaipa ha heko ky'akue David ñemoñare ha Jerusalengua. 2 Ha upe tetãpyre ahundipáta umi tupã gua'u rerakue jepe ani haguã oñeñembo'eve chupe kuéra ha aipe'áta avei upe tetãgui umi maranduhára ha espíritu ky'a." Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e. 3 "Upérõ, oñe'ëséva che rérape, itúva kuéra voi he'íta chupe: Remanóta hína reipótagui umi japu eréva ojeguereko Ñandejára ñe'ërõ! Itúva kuéra voi oikutúta ha ojukáta chupe oñe'ë jave Ñandejára rérape! 4 Upe árape umi maranduhára otíta omombe'úvo ohecha vaekue. Ndaipóri mo'ãi oporombotavýva omondévo maranduhára*f** ahoja, 5 peteĩ-teĩ he'íta uvei: 'Che ndaha'ëi maranduhára. Okára guánte che. Che mitã guive amba'apo vaekue kokuépe.' 6 Ha oĩrõ oporandúva: 'Ha mba'e apoha piko umi pere ojekuaáva nde retére?' Ha'e he'íta: 'Che irũ nguéra rógape ojejapo che rehe.'" 7 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Kyse puku, epu'ãke che ovecha rerekuäre ha che pytyvõhárare! Ejuka ovecha rerekuápe ha isarambíta ijovecha kuéra. Che katu andyrýta umi ovecha ra'ýre! 8-9 Omanóta mbohapygui mokõi umi oikóvagai ko tetãme, pe ipehëngue mbohapyha oikovéta ha upéva tata rupi ambohasáta. Amopotíta oñemopotiháicha pe pláta ha óro oñemosýiháicha. Upérõ ha'e kuéra che renóita, ha che ha'ëta ápe aime. Ambohérata chupe kuéra "Che retãgua", ha ha'e kuéra he'íta: "Tupã ore Jára". Che, opa mba'e Jára, upéicha ha'e."

Zechariah 14

1 Oúma Ñandejára ára, ha umi mba'eta ñorãirõmegua oñemboja'óta nde pype. 2 Upe árape Ñandejára ombyatýta tetã nguéra oñorãirõ haguã Jerusalén ndive ha oñemomba'ëta upe távare, hóga kuéra omondáta, omomarãta ikuña kuéra ha ogueraháta hembiguairã Jerusalén retakuégui mbyte rupi. Hembyrénte upépe opytáta. 3 Upéi Ñandejára osëta oñorãirõ umi tetã ndive ymave osë haguéicha. 4 Upe árape Tupã ombojekóta ipy vyty Olívo ári oíva Jerusalén rovái kuarahy resë gotyo, ha peteĩ ñu guasu ojepysótava kuarahy resëgui kuarahy reiképe, omboja'óta mbytépe vyty Olívo. Vyty mbytere omýita yvatévo gotyo ha pe mbytere ambue vyty gotyo. 5 Peẽ katu pehasáta upe vyty pa'ũ megua ñu rupi, ha peguahëta Asal peve, opytáva mboypýri. Upéicha okañy vaekue pende ru kuéra ypykue vyty ryrýi oiko vaekuégui mburuvicha guasu Ozías oisãmbyhýrõ guare Judá. Oúta Tupã che Jára ha omoirúta chupe opa yvágape oikóva. 6 Upe ára ndaro'y mo'ãi ha ysapy nda hypy'a mo'ãi. 7 Tupã mante oikuaáta upe ára. Upérõ ndojuavy mo'ãi ára pyharégui, pyhare jepe hesakáta. 8 Upérõ osëta Jerusaléngui y ro'ysã osyrýtava ro'ýpe ha hakúpe avei, peteĩ Mar Muerto gotyo ha ambue Yguasú Mediterráneo gotyo. 9 Pe árape oguapyta Ñandejára mburuvicha guasúrõ vyty ári. Ha'e ñoiténte mburuvicha guasúta ha peteitante upe héra. 10 Upe tetã tuichakue ha'ëta ñu guasu, Gueba guive Rimón peve vyty gotyo Jerusaléngui. Jerusalén oíta yvate opa mba'e ári ha upépe ojeikóta, Benjamín Rokẽ guive Hakãmbý Rokẽ meve oĩ haguépe okẽ tuja, ha óga yvate Hananel guive, mburuvicha guasu Parral Amiha meve. 11 Jerusalénpe ojeikóta kyhyje'ýre ha araka'eve noñehundi mo'ávëi. 12 Umi tetãme oñorãirõ vaekue Jerusalén ndive, Ñandejára oinupã pochýta. Umi upepegua rekove itujúta, hesa itujúta hovãre ha ikũ ijurúpe. 13 Upe árape Ñandejára tuicha omondýta chupe kuéra. Maymáva ipojáita ojuehe ha oñonupáta. 14 Upe árape Judá avei oñorãirõta Jerusalénpe, ha oipe'áta tetã nguérargui heta óro, pláta ha ao. 15 Ha oñehundipáta avei kavaju, mburika, vúrro, kaméllo ha opaichagua mymba ha'e kuéra oguerekóva hekohápe. 16 Upéi, umi Israel ndive oñorãirõ vaekue rembyre, ohóta

opa áño omomba'e guasúvo mburuvicha guasu Ñandejára Ipu'akapávape, ha ombyaretévo Enramadaguy ára. 17 Ha oĩrõ tetã ndohóiva Jerusalénpe omomba'e guasúvo mburuvicha guasu Ñandejára Ipu'akapávape, ndoky mo'ãvéi ijoyvy kuérape. 18 Ha umi Egíptogua ndohóirõ, Ñandejára oinupãta chupe kuéra. Ha upéichata avei, oimeraẽ tetã ndive ndohóiva ombyaretévo Enramadaguy ára. 19 Kóvata hína ñenupã Egíptope ha opa umi tetã ndohóivape Enramadaguy aretehápe. 20 Upe árape umi kavaju oñembyapeháre jepe ojehaíta: "Ñandejárape guarã oñemboykéva". Ha umi japepo tupao pegua imarangatúta umi tása guasúicha oíva altar*f** renondépe. 21 Opa umi japepo Judá ha Jerusalén pegua oñemboykéta Ñandejára Ipu'akapávape guarã. Umi omymbajukátava*f** Ñandejárape oiporúta umi japepo, ha upépe ombojýta pe mymba ro'o oñekuave'ëva. Pe árape ndaipóri mo'ã véima avave oñemúva Ñandejára Ipu'akapáva rógape.

Malachi 1

1 Péicha oñe'ẽ Ñandejára Israélpe maranduhára*f** Malaquíás rupi: 2 He'i: "Che pohayhu". Peẽ katu peje: "Mba'éichapa roikuaáta ore rayhuha?" Ñandejára he'i: "Che pohayhu kóvare: Esaú ha Jacob ojoyke'y vaekue. Che ahayhu Jacóbpe, 3 ha ndacha'úi Esaú rehe. Ha Esaú retãgui, ijoyvyty hetáva, ajapo yvy ojeiko'yha ikatuhápe oiko tymba ñarõ mante." 4 Umi Edomgua, Esaú ñemoñare, he'i ramo: "Roñehundirõ jepe romopu'ã jeýta ore retã", Ñandejára ipu'akapáva he'íta: "Ha'e kuéra omopu'ã ramo, che ahundi jeýta." Hetã nguéra oñembohérata "tetã aña". Ha "Tetã Ñandejára ipochyha opa ára." 5 Peẽ pehecháta pende resa tee rupi ha pejéta: "Ñandejára mba'e guasuha ojekuaa Israel mboypýri jepeve!" 6 Ñandejára ipu'akapáva he'i pa'i kuérape: "Ta'yra omomba'e itúvape, tembiguái ijárape. Che ramo pende ru, mba'ére na che momba'úi? Che ramo pende Jára mba'ére ndapejapói che ha'éva? Peẽ che apo'i ha upéi peje: 'Ore piko ro'apo'i?' 7 Peru che altárpe*f** mbuja itujuváva ha peje: 'Ore piko rombopochy?'. Peẽ che mbopochy peimo'ã ramo ikatuha che altar ojeapo'i, 8 ha ndaha'eiha mba'eve peikuave'ẽ ramo chéve mymba hesatúva, ikarëva ha hasýva. Perahami umíva pende ruvicha guasúpe, jahecha oguerohorýpa pene mba'e kuave'ẽ. 9 Pejerure Tupãme ta ñande poriahurereko. Pegueraha ramo chupe umichagua mba'e kuave'ẽ, ani peha'arõ ha'e pende rerohorytaha. Ñandejára ipu'akapáva he'i: 10 Hángu'u peteĩ peẽva omboty tupao rokẽ, anive haguã pemyendy rei tata altar*f** pegua. Che ndapoguerohorýi ha ndaipotavéi pene mba'e kuave'ẽ. 11 Kuarahy resẽ guive kuarahy reike peve oñemomba'e guasu che rera opa tetãme ha opa henda rupi oñekuave'ẽ chéve insiënso ha mba'e kuave'ẽ potĩ asy. 12 Peẽ katu che mbopochy, peimo'ãgui che altar, ha'éva hína che mesa, ikatuha ojeapo'i ha ikatuha oñemoĩ pype oimehaichagua tembi'u. 13 Peẽ katu peje: 'Ore kueráima ko'ã mba'égui!' Ha che apo'i. Ha peimo'ã avy'áta peju ramo peikuave'ẽ chéve mymba ñemondapyre, térã ikarë térã hasýva. 14 Cháke pe ijapu ha he'íva oikuave'ëtaha chéve mymba hesáiva ha upéi oikuave'ẽ hasýva! Che hína mburuvicha guasu pavẽ ha opa rupi ojekyhyje che hegui!" Péicha he'i Ñandejára ipu'akapáva.

Malachi 2

1 Ha ko'ágã, pa'i kuéra, ko marandu peẽme guarã: 2 "Pejapóke che ha'éva ha peñeha'ã che apo mba'e ramo. Ndapejapói ramo, aityta jeharu pende rehe. Ha nda che aposéigui mba'e ramo ambojeharúta umi mba'e oñeme'ëva peẽme pa'i ramo." He'i Ñandejára ipu'akapávava. 3 Pomokangýta ha aipetéta pende rova rehe umi mymba chéve peikuave'ëva repoti. Ha pe tepoti reheve peẽ avei peñemombóta. 4 Péicha peikuaáta ame'ẽ hague peẽme tembiapoukapy, oiko haguã pe ñe'ẽ me'ẽ ajapo vaekue Leví ndive. He'i Ñandejára ipu'akapáva. 5 "Che ñe'ẽ me'ẽ, jeikove ha py'a guapy vaekue Leví peguarã. Ame'ẽ chupe che apo haguã mba'e ramo ha ojapo haguã che ha'éva. Ha'e che apo mba'e ramo ha ojapo che ha'éva. 6 Leví ombo'e vaekue ahetegua ha japu ijurúpe ndaipóri vaekue. Oiko py'a guapýpe che ndive ha hetápe ojoko ojapo'y haguã ivaíva. 7 Tekotevẽ pa'i kuéra ombo'e hapicha kuérape che kuaa haguã ha maymáva oho vaerã hendápe ojeheko mbo'e haguã. Ha'e kuéra niko hína Ñandejára ipu'akapáva remimbou. 8 Peẽ pa'i kuéra katu pejei che rapégui. Pembo'éva rupi peity hetápe. Ha upéicha pembyai ñe'ẽ me'ẽ ajapo vaekue Leví ndive. 9 Ndapejapói haguere che aipotáva ha upéva ári, peporombo'évo peporombojerovia juavýgui, pejererekóta ijaheipy ramo ha ndapeje apo mo'ãi mba'eve ramo che retãgua apytépe." He'i Ñandejára ipu'akapáva. 10 Ndaha'éipa hína peteĩte ñande Ru ha ñande Apohare? Mba'ére aipo ramo ñañombotavy ha ñapyrũ

ñande ru kuéra ypykue ñe'ënguére? 11 Judá ojei Ñandejára rapégui ha ojejapo mba'e ivai etereíva Jerusalén ha Israelpe. Judá omomará pe tupao Ñandejára ohayhúva ha kuimba'e kuéra Judagua omenda kuñare omomba'éva tupã gua'úpe. 12 Hángu'u Tupã ohapo'o ñane retãgui umi ojaopóvape ko'ã mba'e, taha'e ha'éva ha togueru jepe imba'e kuave'ë Ñandejára ipu'akávape! 13 Peë katu akóinte peñembotavy! Pembojahu tesaýpe Ñandejára altar*f** ha tuicha pejahe'o soro Ñandejára ndoguerohoryvéigui pene mba'e kuave'ë. 14 Ha upéi peporandu mba'érepa. Ñandejára oikuaágui remyakã ratĩ hague ne rembireko nde karia'ýpe guare. 15 Ndaha'éipa hína Ñandejára pe ojaopóva ñande rete ha ñande espíritu? Ha mba'épa oipota Ñandejára ndaha'éí ramo ñemoñare oñemboykéva chupe guarãnte? Peñangarekóke aipo ramo pende espíriture ha ani pemyakã ratĩ pene rembireko pende karia'ýpe guare. 16 Tupã Israel Jára ipu'akapáva he'i: "Peñangarekóke pende espíritu rehe ha ani pepyrũ pene ñe'ënguére. Cháke che ndacha'éí hína pe hambirekógui ojeívare ha oñemongy'áva ojaopóvo ivaíva". 17 Ñandejára ikane'õma pende hegui ha peporandu gueteri: "Mba'e piko ro'e ikane'õ haguã ore hegui ha na ore rendusevéi haguã?" Peë peje hembiapo vaíva ombovy'aha Ñandejárape ha ha'e ovy'aha ijapytépe kuéra. Ndaperoviái Ñandejára heko jojaha.

Malachi 3

1 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Amondóta che rembijokuái ombasako'i haguã che raperã. Pende Jára peë pehekáva oikéta itupaópe. Oguahẽma pe oñemboúva ha ogueru pe ñe'ë me'ë peë peipotáva!" 2 Ha mávapa ikatúne ogueropu'aka upe ára? Mávapa ikatúne opyta ñembo'yhápe? Oguahẽta tatáicha ñane mopotĩ haguã. Ha'éta havõicha oi-pe'áva ky'a ñande hegui. 3 Ñandejára oguapýta omopotĩ*f** haguã pa'i kuéra, Leví ñemoñare, oñemopotĩháicha pláta ha óro tatápe. Upéi ha'e kuéra ikatúta omba'e kuave'ë hekópe Ñandejárape. 4 Upérõ Ñandejára oguerohoryta Judá ha Jerusalén mba'e kuave'ë oguerohory haguéicha ymave. 5 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Che ajúta pombojovake ha upérõ amoĩ vaíta paje apoha, hambireko'ỹ ndive oikóva, ijapúva, ojopýva mba'apohára, kuña iména manóva ha tyre'ỹ ndive, ogueroko asýva mombyry guápe ha nda che apóivape mba'eve ramo." 6 "Che hína pende Jára ko'agãite peve. Upévare peë Jacob ñemoñare napeñehundíri. 7 Peë pejei che rembiapoukapýgui, ojei haguéicha pende ru ypykue ha ndapejaposéi che aipotáva. Che, pende Jára che pu'akapáva ha'e peëme: 'Peju jey che ndive ha che aiméta pene ndive.' Peë katu peje: 'Mba'ére piko roho jey vaerã ne ndive?' 8 Ha che aporandu: 'Ikatúpa oĩ omomaráva Tupãme?' Peë katu che momará ha upéi peje: 'Ore piko romomará?' Che momará peikuave'ëvo 10gui peteĩ ha Perúvo pene mba'e me'ë. 9 Kóva ko tetãgua peĩ haguéicha che momará hína ha upéva rehe poinupãta. Che, pende Jára che pu'akapáva ha'e peëme: 10 "Peru pende 10gui peteĩ, tupao pláta ryrúpe, ha péicha oíta hi'upy che rógape. Peë che ra'ã ramo péicha, pehecháta aipe'aha yvága rovetã ahekuavo haguã pende ári che rovasa renyhẽ chovi. 11 Ndaheja mo'ãi yso ohundi pene remitỹ ha pende parralty. 12 Tetã nguéra he'i joáta pende rehe: 'Ipo'aitépa ha'e kuéra!' Iporã itereítagui pene retã." Che, pende Jára che pu'akapáva, upéicha ha'e. 13 Peë peje che rehe ivai etereíva ha upéi peporandu: "Ore piko mba'e ro'e nde rehe?" 14 Kóva hína upe pejeva: "Jajapo ramo Ñandejára he'íva ndajahupytỹi mba'eve. Mba'épa ñanohẽta jajapo ramo ha'e oipotáva ha ñañemonde ao vosakuépe Ñandejára ipu'akapáva renondépe? 15 Jaikuaa porã rasa, umi hembiapo vaívante voi ovy'avaha. Opa mba'e osẽ porã umi oikóvape iñakãre ha mba'eve chupe kuéra ndojehúi!" 16 (Umi omomba'éva Ñandejárape oñe'ë upéicha oñondive ha Ñandejára ohendu upe ha'e kuéra he'íva. Ha Ñandejára renondépe ojehai peteĩ kuantia oĩháme umi omomba'éva Ñandejárape ha ojaopóva ha'e he'íva). 17 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Aha'arõ hína pe ára ha'e kuéra oiko jey haguãme che retãgua ramo." Pe túva oiporiahurerekoháicha ita'ýra ojaopóvape ha'e he'íva, upéicha aiporiahurerekóta chupe kuéra. 18 Upérõ pehecha kuaa jeýta mba'éichapa oikoe ojuehegui imarangatúva ha iñañáva, pe Ñandejárape omomba'éva ha pe nomomba'éiva. 19 Ñandejára ipu'akapáva he'i: "Hi'aguĩma ára hendýva tatakuaicha ha opa umi ojejapóva ha heko añáva okáita ñana pirukuéicha. Upe ára oútava ohapýta opa mba'e ha mba'eve ndopyta mo'ãi chugui kuéra. 20 Peë che momba'évape katu che reko joja omimbíta kuarahýicha oguerúva tesãi imba'e rendýpe, ha peë vy'águi pepopóta vaka ra'yicha osẽva ikorágui. 21 Upe ára aha'aróvape pepyrũta iñañáva rehe yvýre ramo guáicha. 22 "Pene mandu'áke tembiapoukapýre ame'ë vaekue che rembiguái Moiséspe yvyty Horébpe! Umíva tembiapoukapy vaekue opa Israel guápe guarã! 23 Pema'ë, amboúta peëme maranduhára*f** Elías, oguahẽ mboyve Ñandejára ára. Upévata hína ára nde

tuicháva ha ojekyhyje etereiha! 24 Ha'e omoingo porãta túva ta'ýra kuéra ndive. Upeicha'ỹ ramo, ajúta ainupã hetã ha ahundietéta."

Malachi 4

Judith 1

1 Año 12 jave Nabucodonosor oiko ramo mburuvicha guasúrõ Asírio kuéra ruvicha guasúrõ Nínivepe, Arfaxad vaekue médo kuéra ruvicha guasu, Ecbatána. 2 Ha'e omongora pe táva ita ñemosỹi mbyrépe. Umi ita ipe peteĩ métro imedio ha ipuku mbohapy métro. Upe tápia ijyvate 35 ha iñanambusu 25 métro. 3 Umi táva rokẽ ypýpe omopu'ã óga yvate, ijyvatéva 50 métro ha pe ipyenda ipe 30 métro. 4 Umi okẽ omopu'ã voi ra'e 35 métro ijyvatekue ha 20 métro, ikatu haguã ohasa ojohysỹire umi iñorãirõhára. 5 Umi árape, mburuvicha guasu Nabucodonosor oñorãirõ Arfaxad ndive upe ñu oĩvape Raguéspe. 6 Umi oikóva yvyty rupi oñemoĩ Nabucodonosor ndive, upéicha avei umi oikóva ysyry Tigris, Éufrates ha Hidaspes rembe'ýpe, ha umi oikóva Arioc, Elam pegua mburuvicha guasu yvýpe. Ha upéicha, heta iterei tetã oñomoirũ oñemoĩ haguã umi Queleúd ñemoñare kuérare. 7 Asiria ruvicha guasu Nabucodonosor ohenoika opa umi oikóva Pérsiape ha umi oikóva kuarahy reike gotyo: Cilicia, Damasco, Líbano ha Antilíbano pegua, umi oikóva y rembe'y rupi, 8 opa umi oikóva Carmélope, Galaad, Galiléa yvatévo, Esdrelón guápe, 9 Samaría ha itáva kueraguápe, umi oikóva Jordán mboypýri, Jerusalén, Batané, Quelús ha Cadés, ysyry Egipto mboypýri, Tafnes, Ramsés ha Gosénpe, 10 Tanis ha Menfis yvatévo gotyove peve ha opa oikóva Egíptope, Etiopía peve. 11 Opa ko'áva noñemoĩséi Nabucodonosor ykére ñorãirõrã, ndokyhyjéigui chugui. He'i hikuái ha'e ndaha'eiha kuimba'e ikatutaha jajeko. Upévore opa ko'ã tetã oapo'i umi ñe'ẽ rerahahárape ha omondo chupe kuéra po nandí. 12 Nabucodonosor ipochy eterei ko'ã tetã ndive ha ome'ẽ iñe'ẽ omyengoviataha mba'e ivaívape Cilicia, Damasco ha Síriape. Upéicha avei he'i ojaipotaha moabíta ha amoníta kuérare, opa umi Judea ha Egipto guápe, umi mokõi yguasu rembe'y peve. 13 Año 17 ramo Nabucodonosor oñorãirõ Arfaxad ndive, ipu'aka hese ha ombogueví umi iñorãirõhára kuérape, oúva kavaju ári ha kárrope, 14 oñemomba'e itáva kuérare, oguahẽ Ecbatana peve, oñemomba'e hóga yvate kuérare, ombyaipa oíva guive ipype ha ohundi upe táva iporãite vaekue. 15 Ohupyty Arfaxádpe Ragues yvytýpe, upépe oikutu chupe ikyse pukúpe ha ojuka. 16 Upéi ojevy iñorãirõhára kuéra ha umi hendive oñomoirũ vaekue ndive. Opytapa hikuái upépe, opytu'u ha ovy'a, 4 mése pukukue.

Judith 2

1 Año 18, mes peteĩ, ára 22 ramo, Asiria ruvicha guasu Nabucodonosor róga guasúpe ojekuaa mba'eichaitépa oñemyengoviáta umi tetãme noipytyvõséi vaekue chupe, ha'e ojerure haguéicha. 2 Ohenoika opa mburuvicha kuérape, oñembyaty hikuái ha ha'ete voi he'i ohunditaha umi tetã. 3 Opavave oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme oñehundi vaerãha opa umi tetã naiñe'ẽ rendúi vaekue mburuvicha guasúpe. 4 Opa rire ko ñembyaty, Asiria mburuvicha guasu Nabucodonosor, ohenoika Holoférnespe, hetã ñorãirõhára kuéra ruvicha, oíva hina ha'e rire, ha he'i chupe: 5 "Kóicha oñe'ẽ ndéve nde ruvicha guasu ha opa yvy jára: Resẽvo che renondégui, reiporavóta kuimba'e kuéra ipy'a guasúva, 120 mil yvy rupigua ha 12 mil kavaju arigua, 6 ha rehóta umi tetã kuarahy reike gotyogua ári, ha'e kuéra na iñe'ẽ rendúi haguére. 7 Ere chupe kuéra toñemoĩ nde poguýpe, ýrõ che pochýne ajeitýne hi'ári kuéra. Che ñorãirõhára kuéra oñuãmbáta upe yvy ha omondapáta chupe kuéra. 8 Umi ojekutu vaekue isarambíta opa rupi rei, umi ysyry henyhẽta te'õnguégui, 9 ha umi oñemyakãsã vaekue arahaukáta yvy apýra peve. 10 Tereho ha eñemomba'e umi tetãre che rérape. Oñemoĩ ramo nde poguýpe, eheja chéve ágã taikuaauka chupe kuéra. 11 Umi oñemoĩsévape nde rehe katu ani reheja rei. Ejuka ha emondapa chupe kuéra opa rupi. 12 Che rekove ha che retãre, ha'e ajapóta upéicha che po rupi ete. 13 Ani reheja rejapo'ýre mba'eve ndéve ha'éva. Ejapo ko'agãite voi ha'e haguéicha ndéve". 14 Osẽ rire Holofernes Nabucodonosor renondégui, ohenoika opa umi mburuvicha ha ñorãirõhára Asírio kuéra ruvicha. 15 Oiporavo umi ikatupyryvéva ñorãirõme, he'i haguéicha chupe huvicha guasu: 120.000 yvy rupigua ha 12.000 kavaju arigua, 16 ha ombosako'i chupe kuéra ñorãirõrã. 17 Upéi ombyaty

heta kaméllo, vúrro ha mburika ogueraha haguã hi'ári hembiporu kuéra, ha avei heta ovecha, vaka ha kavara tembi'urã. 18 Opavavépe avei oñeme'ẽ heta hi'upyrã ha hi'ári óro ha pláta mburuvicha guasu mba'évaguí. 19 Oho Holofernes iñorãirõhára kuéra ndive, Nabucodonosor renonderã, ha ojaho'ipa hikuái umi yvy kuarahy reike gotyogua, ikárro, ikavaju ha iñorãirõhára kuéra reheve. 20 Heta iterei oĩ hese kuéra oñemoirũva, ha tatu ha yvyku'i ra'ỹicha hetágui ndaikatúi ojepapa. 21 Nínive guive oho hikuái mbohapy ára pukukue Bectilet ñu gotyo. Bectilétgui oho opyta hikuái pe yvyty ypýpe, oíva hina Cilicia yvatevogua asu gotyo. 22 Upégui oho yvyty kuéra gotyo, opa iñorãirõhára kuéra, yvy rupigua, kavaju arigua ha ikárro kuéra reheve. 23 Ohasakuévo ohundi táva Fud ha Lud, ha omondapa opa umi oikóva Rasíspe ha avei ismaelíta kuéra oikóva yvy ojeiko'ỹha rembe'ýpe, Queleón yvy gotyo. 24 Upéi ohasa ysyry Éufrates, avei Mesopotamia ha ohundipaite umi táva mbarete oíva ysyry Abroná guive yguasu peve. 25 Omoĩ ipo guýpe Cilicia, ha umi oñemoivape hese ohundi, ohupyty peve Jafet yvy gotyo, Arabia rovái. 26 Omongora madianíta kuérape, ohapypa hekoha kuéra ha omondapa hymba kuéra. 27 Oguejy Damasco gotyo, trígo ñemono'õ jave, ohapypa ko'áva, ojukapa ijovecha ha ivaka kuéra, omondapa itáva kuéra, ohapypa umi ñu ha ojuka opa mitãme. 28 Tuicha okyhyje opytávo umi oikóva yguasu rembe'ýre, Sidón, Tiro, Sur ha Ocínape, avei umi oikóva Jabnia, Asdod ha Ascalónpe.

Judith 3

1 Upémarõ omondo chupe ñe'ẽ rerahahára kuéra, py'a guapy reheve, he'ívo: 2 "Ore hina mburuvicha guasu Nabucodonosor rembiguái, roñemoĩ nde poguýpe. Ejapo ore hegui rejaposéva. 3 Opa mba'e roguerekóva ha opa ore yvy, ore trígo, ore ovecha ha ore vaka kuéra, oíva guive ore yvýpe oĩ nde pópe. Ejapo rejaposéva chugui kuéra. 4 Avei ore táva kuéra ha mayma oikóva ipype ha'e ne rembiguái. Eju ha ejapo rejaposéva chugui kuéra". 5 Umi ñe'ẽ rerahahára upéicha he'i Holofernespe. 6 Upérõ ha'e oguejy iñorãirõhára kuéra reheve yguasu rembe'y gotyo, omoĩ umi oñangareko vaerã táva kuérare, ha oiporavo umi kuimba'e ikatupyryvéva oĩ haguã hendive. 7 Opa umi táva pegua ha umi oikóva ijerére osẽ ohuguaitĩ chupe, jeroky ha mba'epu porãme. 8 Ha'e katu ohundi pe ijyvy kuéra ha oitypa umi ka'aguy tupã nguérape oñemboykéva, oje'e haguére chupe ohundipaite vaerãha opa tupã yvy arigua. Upéicha umi tetã Nabucodonosor añoitépe omomba'e guasúta ha opavave oguerékóta chupe tupã ramo. 9 Upéicha Oguahẽ Holofernes Esdrelón rovái peve, Dotán pyy rupi, umi Judea yvyty rovái. 10 Opyta peteĩ mes pukukue Gabá ha Escitópolis pa'ũme, ombyatývo hi'upyrã iñorãirõhára kuérape guarã.

Judith 4

1 Umi Israelgua oikóva Judéape ohendu mba'épa Nabucodonosor ñorãirõhára kuéra ruvicha Holofernes, ojapo ambue tetã nguérare. Ohendu hikuái mba'éichapa ohundi itupao. 2 Ha okyhyje ndoikuaágui mba'épa oikóta Jerusaléngui ha tupaógui. 3 Nda'aréi ha'e kuéra osẽ jey hague tembiguái rekógui ha ramoiténte Judagua oñepyrũ jey hague oñembyaty ha oñemboyke jey hague Tupãme guarã tembiporu kuéra, altar*f** ha tupao oñehundi vaekue. 4 Omomarandu hikuái opa umi Samaría, Coná, Bet-horón, Ibleam, Jericó, Coba, Hasor ha Salem ñuguápe. 5 Pya'e oho hikuái oñemoĩ haguã umi yvyty ru'ãme, omombarete umi táva mongoraha oñembosako'ívo ñorãirõrã. Ombyaty hi'upyrã opa ramógui kóga ñemono'õ. 6 Pa'i guasu Joaquín oíva hina Jerusalénpe omondo peteĩ kuatia Betulia guápe ha avei Betomestaim guápe, opytáva Esdrelón rovái, oñeguahẽ mboyve upe ñume oíva Dotán ypýpe. 7 Upe kuatiápe he'i chupe kuéra oñemohenda haguã umi yvyty jejupiháre, umi ikatuha rupi ojeike Judéape. Upéicha ramo avave ndohasa mo'ãi, mokõi-mokõi guinte ikatúgui ojehasa upe rupi ipo'ígui. 8 Israelgua kuéra ojapo he'i hagueichaite chupe kuéra Pa'i guasu Joaquín ha myakãhára*f** kuéra Israelgua oikóva Jerusalénpe. 9 Maymáva Israelgua oñembo'e ipy'aite guive Tupãme ha mba'evete ndo'úi hikuái. 10 Ha'e kuéra, hembireko, ita'ýra ha itajýra kuéra, hymba kuéra ha umi mombyrygua oikóva hendive kuéra, umi oñorãirõva hepýre ha rembiguái kuéra oñemonde joa ao vosakuépe. 11 Opa kuimba'e, kuña ha mitã Israelgua, oikóva Jerusalénpe, oñesũ tupao renondépe, taniambu iñakãre ha omyasãi ijao Tupã renondépe. 12 Upe altar ojaho'i avei ao vosakuépe ha oñondive, peteĩ ñe'ẽme, oñembo'e Tupãme, ani haguãtei umi Tupã rehe ojerovia'ýva oipe'a chugui kuéra ita'ýra ha itajýra kuéra, ani oguerokañy hembireko kuéra, ani haguã ohundi itáva kuéra ha upe tupao. 13 Ñandejára ohendu iñembo'e ha ohecha mba'éichapa ojepy'apy

hikuái. Opa Judea ha Jerusalénpe, maymávante ndo'úi mba'evete Ñandejára ipu'akapáva tupao renondépe. 14 Pa'i guasu Joaquín, ambue pa'i kuéra ha opa umi tupaópe hembiapóva oñemonde ao vosakuépe. Opa árape oñekuave'ë mymbahapy, ,*f** ñembo'e ha umi mba'e kuave'ë,*f** oñeme'ëse guinte oñeme'ëva. ,*f** 15 Iñakãhoja kuéra tanimbúpe ojaho'i, ojerure asývo hikuái Ñandejárape ani haguã ojehu mba'eve ivaíva Israelpe.

Judith 5

1 Oñemomandu Asiria ñorairõhára kuéra ruvicha Holoférnespe, umi Israelgua oñembosako'iha ñorairõrã, omboty hague hikuái umi ojehasaha yvyty rupi, omombarete hague umi yvyty ru'ã ha ñúme omopu'ã hague jokoharã. 2 Ipochoy eterei ko'ã mba'ere ha ohenoika mburuvicha kuéra Moab, Amón ha opa umi yguasu rembe'y guápe, 3 ha he'i chupe kuéra: "Peë, Canaangua, peje chéve mba'e tetãpa upe oikóva yvytýpe? Mba'e táva kuérapepa oiko ha mba'éichapa imbarete iñorairõhára kuéra. Moõguipa ou pe pu'aka ha'e kuéra oguerékóva, mávapa huvicha guasu ha mávapa omyakã iñorairõhára kuérape? 4 Mba'érepa ha'e kuéra nosēséi che ruguaitivo, osẽ haguéicha ambue tetã nguéra kuarahy resẽ gotyogua." 5 Upéma ramo Aquior, amonita kuéra ruvicha, he'i Holoférnespe: "Ehendu porã ko'ã mba'e ha'étava ndéve. Amombe'úta ndéve añetegua upe tetã rehegua, oikóva hina umi yvyty nde ypy peguápe, Nda che japu mo'ãi ndéve. 6 Ko tetã niko Caldéo kuéra ñemoñare. 7 Iñepyrũrã oho vaekue Mesopotámiape, nomomba'e guasúgui itúva kuéra ypykue Caldeagua tupã nguérape. 8 Ha'e kuéra oñemboyke itúva kuéra rapégui ha omomba'e guasu Tupã yvãga guápe, ha oguereko chupe Tupã ramo. Upévore oñemosẽ Caldéagui ha oho Mesopotámiape, oiko haguépe heta ára. 9 Upéi Tupã he'i chupe kuéra osẽ vaerãha hógagui ha oho vaerãha Canaán, yvýpe. Upépe oñemohenda ha oñeme'ë chupe kuéra óro, pláta ha hymba kuerarã. 10 Oguejy upéi Egíptope, ñembyahýi oñuãmbágui Canaán yvy, ha opyta hikuái upépe oguereko aja ho'u vaerã. Upépe oñemboheta iterei, ndaikatuvéi peve ojeipapa hetakue. 11 Upe Egipto ruvicha guasu opu'ã hese kuéra ha omomba'apo adóve apópe, upéicha oñemboharái ha oguereko hembiguairõ chupe kuéra. 12 Ha'e kuéra katu osapukái Tupãme ha ha'e oinupã Egipto retãme omboúvo hi'ári heta mba'e vai. Upévore Egiptogua kuéra omosẽ chupe kuéra hetãgui. 13 Tupã ombohupa Mar Rojo henonderã nguéra, 14 ha ogueraha chupe kuéra Sinaí ha Cadés-Barnea rape rupi. Ha'e kuéra omosẽ opa umi oikóva yvy ojeiko'ýháme, 15 ha upéi oñemohenda amorréo kuéra retãme. Ha imbaretégui ohundipa Hesbón guápe. Ohasa hikuái ysyry Jordán ha oñemomba'e yvyty kuérare, 16 omosẽvo henonderã nguérargui cananéio, ferezéo, jebuséo kuéra, Siquem guápe ha opa umi gergeséo kuéra. Ha oiko upépe heta ára. 17 Nahembiapo vaíri aja Tupã renondépe oiko porã hikuái, oĩgui hendive kuéra Tupã ndohayhúiva teko joja'ý. 18 Upévore, opiávo hikuái Tupã rapégui, oñehundi heta ñorairõme ha ojereraha tembiguái ramo ambue tetãme. Oñehundi avei tupao ha itáva kuéra ho'apa hese kuéra ija'e'ýva pópe. 19 Ko'ágã katu oñemoaguĩ jeývo hikuái Tupã rehe, ou jey oñemohenda Jerusalénpe, oĩháme itupao, ha oiko jey hikuái upe yvyty avave oiko'ý haguépe. 20 Che ruvicha, iñangaipa ramo ko tetã Tupã renondépe, ha ñande jahecha kuaa upéva, ikatu jaha ha ñañoñairõ hendive kuéra. 21 Ndaipóri ramo katu mba'eve ivaíva ko tetãme, ani reñemoĩ hese kuéra ani ágã Tupã, Ijára, oipytyvõ chupe kuéra ha ojepukapa ñande rehe". 22 Oñe'ẽmbávo Aquior, opa umi oĩva upépe oñepyrũ oñe'ë guyguy. Holofernes ñorairõhára kuéra, umi oikóva y rembe'ýpe ha Moabgua ojukase Aquiorpe. 23 He'i hikuái: "Ore ndorokyhyjéi Israelgua kuérargui. Ha'e kuéra niko peteĩ tetã ikangýva ha noñemoĩ mo'ãi ore rehe ñorairõme. 24 Jaha katu hi'ári kuéra, ore ruvicha Holofernes! Ne ñorairõhára kuéra omokõtagui umi Israel guápe!".

Judith 6

1 Okirirĩmbávo umi ijere rupi oĩva, Asírio kuéra ñorairõhára ruvicha Holofernes, he'i Aquiorpe, umi Moab ha ambue tetãgua rovake: 2 "Máva piko nde, Aquior, reñeme'ë vaekue hepýre Efraínpe, reñemoĩ haguã ko'ágã maranduhára*f** ramo ha ere oréve ani haguã roñorairõ Israel retã ndive, ikatúgui Tupã omo'ã chupe kuéra? Oĩ nga'u piko ambue tupã ndaha'éiva Nabucodonosor? Ha'e ipu'akáta hese kuéra ha ohundíta chupe kuéra, ha itupã ndaikatu mo'ãi oipytyvõ chupe kuéra. 3 Ore, Nabucodonosor rembiguái, rombokusuguéta chupe kuéra peteĩme ramo guáicha, ha ndaikatu mo'ãi oñemoĩ umi kavaju ári guáre. 4 Rohundipaitéta chupe kuéra. Ijyvyty kuérare osyrýta tuguy ha umi ñu henyhëta te'õnguégui. Ndaikatu mo'ãi

oñemoĩ ore rehe. Omanombáta hikuái! Upéicha he'i mburuvicha guasu Nabucodonosor, opa yvy jára! Ha'e oñe'ẽma ha iñe'ẽngue ndopyta rei vaerái. 5 Ha nde, Aquior reñeme'ẽ vaekue Amón guápe ha eréva ko'ã mba'e, nda che recha mo'ã véima aikuaauka peve ko'ã osẽ vaekuẽpe Egíptogui. 6 Che ajú jey rire, che ñorãirõhára kuéra ha opa che rembiguái kuéra nde kutúta ikyse puku akuápe, ha remanóta Israelgua kuéraicha. 7 Che rembiguái kuéra nde reraháta vvytýpe ha nde rejáta peteĩ táva upe rupiguápe. 8 Neremano mo'ãi upepete, remanóta hendive kuéra. 9 Ha oimérõ reimo'ã ha'e kuéra noñehundi mo'ãiha, ndaipóri rejepy'apy haguã. Añe'ẽ ha ha'e hagueichaite oikóta." 10 Holofernes he'i hembiguái kuérape ojapyhy haguã Aquiorpe, ogueraha ha ome'ẽ haguã Israelgua kuérape Betúliape. 11 Hembiguái kuéra ojapyhy Aquiorpe, oguenohẽ ñu gotyo, upe guive ogueraha vvyty peve, Oguahẽ meve umi yvu kuéra oĩva Betulia guýpe. 12 Upe vvyty ru'ã guive, umi tavagua ohechávo ojupíha hikuái, oñani ha mba'e ñorãirõrã ipópe osẽ upe távaguí yvatevove, upe guive oha'ã itápe ani haguã ha'e kuéra ojupí. 13 Upérõ Asírio kuéra ojokua Aquiorpe, ha oheja chupe upépe. Ha'e kuéra katu ojevy huvicha rendápe. 14 Israelgua kuéra oguejy itávaguí, oñemboja Aquior oĩháme ha ojora chupe. Upéi ogueraha Betúliape, imyakãhára*f** kuéra rendápe. 15 Upe ramo, Ozías Miqueas ra'y Simeón ñemoñareguáva, Cabris Otoniel ra'y, ha Carmis Malquiel ra'y vaekue imyakãhára kuéra. 16 Ko'áva ohenoika umi itujavémava tavagua, ha oho avei umi imitávéva ha kuña kuérava upe atyhápe. Omoĩ hikuái Aquiorpe maymáva apytépe, ha Ozías oporandu mba'épa ojehu chupe. 17 Ha'e omombe'u chupe kuéra mba'épa upe oje'éva ha mba'épa ha'e he'i Holofernespe iñorãirõhára kuéra renondépe, avei mba'éichapa Holofernes iñe'ẽ guasu Israel retäre. 18 Opavave oñesũ ha omomba'e guasu Tupãme, he'ívo: 19 "Tupã, yvága pegua, emaña umi oñemoha'entesévore ha ore poriahurereko, oñemohorýgui hikuái ore rehe. Ema'ẽ ko árape ore rehe roñemboyke vaekue ndéve guarã." 20 Upéi ombopy'a guapy Aquiorpe ha oguerohory chupe hikuái. 21 Ozías oguenohẽ chupe upe atýgui ha ogueraha hógape, ha ojapo peteĩ karu guasu umi itujavémavape guarã. Upe pyhare pukukue ojerure hikuái Tupã, Israel járape, oipytyvõ haguã chupe kuéra.

Judith 7

1 Pe ára ambuẽpe Holofernes omondo Betúliare iñorãirõhára kuéra ha opa oĩva hendive, oñemoĩ haguã umi ojehasahape oĩva vvyty rupí, ha oñepyrũ haguã ñorãirõ Israelgua kuéra ndive. 2 Upe árape voi iñorãirõhára kuéra ojapo upéicha. Oho 170.000 ñorãirõhára yvy rupigua ha 12.000 kavaju arigua, ojepapa'ýre umi mba'e rerojaha ha ambue kuéra ohóva yvy rupí hendive kuéra. 3 Oñemohenda hikuái Betulia ypýpe, yvu ykére. Iñasãi hikuái pe ñúre, ipekuévo, Dotán gotyo, Ibleam peve, ha ipukukuévo, Betulia guive Ciamón peve, oĩva Esdrelón rovái. 4 Israelgua kuéra ohechávo heta itereiha hikuái, opyta okyhyje ha he'i ojupe: "Ko'áva niko ohundipáta opa ko yvy. Umi vvyty ijyvatevéva, umi vvyty pa'ũ térã umi vvyty karape jepe ndaikatu mo'ãi ojoko chupe kuéra." 5 Upérõ, peteĩ-teĩva, mba'e ñorãirõrã ipópe ombojepota tata umi óga yvatépe ha opyta hikuái upépe ñangarekoharõ upe pyhare. 6 Ára mokõiháme, Holofernes ombohasa iñorãirõhára kuéra kavaju arigua, umi Israelgua resa renondépe, oĩva hína Betúliape. 7 Upéi oho ohecha umi táva ojeikeha, umi yvu kuéra hoy'uhágui tavagua ha oñemomba'e ko'ávare, ohejávo upépe oñangareko vaerã, ha upéi ojevy oñemohenda haguẽpe. 8 Upérõ oñemboja hendápe umi Edom ha Moab pegua mburuvicha kuéra, avei umi mburuvicha y rembe'y pegua, ha he'i chupe: 9 "Ore ruvicha, ore rendu ramo ndaipóri mo'ãi omanóva ne ñorãirõhára apytépe. 10 Ko'ã Israelgua niko ndojeroviái ikyse yvukúre. Ha'e kuéra ojerovia umi vvyty ha'e kuéra oikoháre, hasýgui oñeguahẽ haguã. 11 Upévare, eñorãirõ'ý hendive kuéra, ani haguã omano peteĩnte jepe ne ñorãirõhárava. 12 Epytánte ko'ápe ne ñorãirõhára kuéra reheve. Peñemomba'e umi yvu kuérare, 13 upépe ohógui y rekávo umi Betuliagua. Omanombotávo hikuái yuhéigui, ome'ẽta ndéve itáva kuéra. Upe aja, ore rojupíta umi hi'aguĩháme, ropytáta upépe, ha roñangarekóta ani haguã avave osẽ upe távaguí. 14 Ha'e kuéra, hembireko, ita'ýra ha itajýra kuéra ndaipu'aka mo'ãi ijehe kuéra ñembyahýigui, ha ojejuka mboyve kyse pukúpe ha'e kuéra ho'apátama umi tape rupí. 15 Upéicha ojuhúta chupe kuéra opu'ã ha nosẽi haguere ne ruguãitívo, mburuvicha Holofernes." 16 Ko'ã ñe'ẽ ho'a porã Holofernes ha ipytyvõhára kuérape, ha he'i ojejapo haguã péicha. 17 Umi Moabgua kuéra, 5.000 Asírio ñorãirõhára kuéra reheve, oho oñemohenda ñúme, ha oñemomba'e umi Israelgua yvu kuérare. 18 Umi edomíta ha amoníta oñemohenda vvyty kuéra rupí, Dotán rovái, ha omondo iñorãirõhára kuéra yvy gotyo, Egrebel rovái, Cus gotyo,

oíva ysyry Mocmur rembe'ýpe. Umi Asírio hembýva oñemohenda upe ñúme, hóga vakapi ha umi mba'e ogueraháva iñasái upe ñúre heta itereígui hikuái. 19 Umi Israelgua, ohecha kuaávo omongoraha chupe kuéra umi hese ija'e'ýva, oñembo'e Tupãme oipytyvõmi haguã chupe kuéra. 20 Asírio ñorãirõhára kuéra oí haguéicha, umi yvy rupigua, kárro ha kavaju arigua, omongora Israelgua kuérape 34 ára pukukue. Umi Betulia guágui opáma ohóvo y. 21 Y ryr kuéra nandipáma. Opavavépe oñeme'ê y michĩmi ndohupytyíva ijyuhéi ombogue haguã. 22 Umi mitã ikangypa, ha umi kuña ha mitã rusu kuéra ijyuhéigui ho'apa rei, pe táva ryepy rupi ha óga rokẽme. 23 Upéicha umi tavagua, mitã rusu, kuña ha mitã nguéra oho Ozías ha myakãhára kuéra rendápe. Ha sapukái pópe he'i chupe kuéra: 24 "Tupã te'i mávapa ojapo porã, peẽpa térã ore! Peẽ niko pejapo ivaíva ore rehe, napeñemoíséigui peteĩ ñe'ẽme Asírio kuéra ndive. 25 Ko'ágã ndaipóri avave ikatúva ñane pytyvõ. Tupã voi ñanemoi ipópe kuéra. Ñamanóta yuhéigui henondépe kuéra, ha ñane rundipáta. 26 Pehenói umi Asírio kuérape ha pemoi ipópe kuéra ko táva. Tou Holofernes ha ipytyvõhára kuéra toñemomba'e hese. 27 Iporáveta ha'e kuéra ou ramo oñemomba'e ñande rehe, jaiko hembiguái ramo ha jaikove. Upéicha ramo ndajahecha mo'ãi mba'éichapa omano mitã nguéra ñande resa renondépe, térã mba'éichapa omano ñane rembireko ha ñande ra'y kuéra. 28 Yvága ha yvýre, Tupã ñande ypy kuéra Jára rehe, ñane nupáva hína ñane angaipare, rojerure peẽme pejapo haguã ro'eháicha, ani haguã Tupã ojapo ñande rehe upéicha." 29 Ha peteicha, opa umi oíva guive upépe, oñepyrũ tasẽ ha sapukái pópe, ojerure Tupãme oipytyvõ haguã chupe kuéra. 30 Upéma ramo Ozías he'i chupe kuéra: "Ani pene kangy. Ñaha'arõve 5 ára, ha Tupã Ñandejára ñande poriahurerekóta. Ha'e ndahesarái mo'ãi ñande hegui! 31 Ágã ohasávo ramo umi ára ha na ñane pytyvõi, upépe katu ajapóta peẽ pejeruréra chéve." 32 Upéi omodo opavavépe upégui: kuimba'e kuéra oho umi óga yvatépe, oĩháme ñangarekoha ramo; ha kuña ha mitã nguéra katu ohopa jey hógape. Pe táva ryepýpe tuicha jepy'apy oñeñandu.

Judith 8

1 Opa ko'ã mba'e oikóva Oguahẽ Judit apysápe. Judit, Merarí rajy vaekue; Merarí, Uz ra'y; Uz, José ra'y; José, Uziel ra'y; Uziel, Elcías ra'y; Elcías, Ananías ra'y; Ananías, Gedeón ra'y; Gedeón, Rafáin ra'y; Rafáin, Ahitub ra'y; Ahitub, Elías ra'y; Elías, Hilquías ra'y; Hilquías, Eliab ra'y; Eliab, Natanael ra'y; Natanael, Selumiel ra'y; Selumiel, Surisadai ra'y; Israel ñemoñaréva. 2 Judit ména, hérava Manasés, ha'e avei hesegua kuéra. Ha'e omano vaekue seváda oñemono'õ jave hikóni. 3 Péicha ojehu chupe, ha'e omyakã jave umi mba'apohára kuérape. Kuarahy aku ombohasy ha oity chupe tupápe, ha omano Betulíape. Upepegua voi ha'e. Oñeñotý ijypy kuerakue ykére, pe ñúme oíva Dotán ha Ibleam pa'ũme. 4 Ojapóma 3 año ha 4 mes omano hague Judit ména, ha ha'e oiko hógape. 5 Upe hóga ári ojapouka peteĩ oiko haguã. Ha oñemonde ao vosakuépe ombohasa haguã iñembyasay. 6 Opyta guive mena'ýre, ndoúiva mba'eve, pytu'uha ára mboyve ha pytu'uha árape; térã jasy pyahu mboyve térã jasy pyahu árape; térã arete guasu jave Israelgua kuérape guarã. 7 Kuña neporáva vaekue ha'e. Iména Manasés oheja vaekue chupe óro ha pláta, tembiguái, tymba ha yvy, ha ha'e opyta ijára ramo. 8 Ha'e omomba'éva Tupãme ha avave ndoguerékoi mba'eve he'i vaerã hese. 9 Judit ohendu umi mba'e oje'e vaekue Ozíaspe, opávo chugui kuéra y. Ohendu avei Ozías he'i hague omoítaha upe táva Asírio kuéra pópe, ohasa rire 5 ára. 10 Ohenoika hembiguái ijeroviahápe ha he'i chupe oho haguã Cabris ha Carmis rekávo, ha'e kuéra hína myakãhára upe távape, 11 ha Oguahẽvo ko'áva, he'i chupe kuéra: —Pe che rendumi, peẽ Betulia ruvicha. Naiporái upe mba'e peje vaekue ko árape maymáva rovake. Naiporái avei Tupã rérape peje ramo pemoítaha ko táva Asírio kuéra pópe ohasávo umi ára, ha Tupã ndoúi ramo ñane renohẽ jejopy vaígui. 12 Ipahápe, máva piko peẽ péicha pejerure haguã Tupãme, térã peñemoi haguã hendaguépe ore apytépe? 13 Ko'ágã peẽ peheko ra'ãse Ñandejára ipu'akapávape, kóva he'ise ndapehecha kuaaiha mba'eve! 14 Mba'éicha piko peikuaáta Tupãme, ojapo vaekue opa mba'e? Mba'éicha piko peikuaáta umi mba'e ha'e oikuaáva ha pehecha kuaáta hembipota? Peẽ niko ndapeikuaái upe oíva yvypóra py'apýpe térã umi mba'e iñakãme oguerékova. Anína che ryvy kuéra ñambopochy Tupã, Ñandejárape! 15 Ha'e na ñane pytyvõséi ramo ko'ã árape, ipópe oí, ñane pytyvõ haguã ñane pytyvõse vove, térã ñane rundi haguã ñande rayhu'ýva renondépe. 16 Ani pejerure Tupã Ñandejárape oikuaauka haguã peẽme upe ha'e ojapótava. Ha'e niko ndaha'ei ñandeichagua: ndoguevíri oí ramo oñemoíva hese. 17 Ágã katu, jajerure chupe ñane pytyvõ haguã, jaikuaáguma hína ñande pe'ataha jejopy vaígui ha'e upéicha oipota

ramo. 18 "Ko'ã árape niko ndaipóri ñande apytépe, ñande rogagua, ñane pehẽngue kuéra térã ñande táva kuéra rupi, avave omomba'e guasúva, yma guaréicha, ta'ãnga ojejapo vaekue. 19 Upévore ñande ru kuéra pyykue ojejuka vaekue kyse pukúpe, oñemonda, ha ho'a umi hese ija'e'ỹva pópe. 20 Ñande ndajarekói ambue tupã ndaha'éiva Tupã Ñandejára, upévore jajeroivia vaerã nomaña vai mo'ãiha ñande rehe térã ñande reheguáre. 21 Ja'a ramo ipópe kuéra, Judea yvy ho'apáta avei, ñande tupao oñemondapáta, ha Tupã ñande jukáta upévore. 22 Ñane retãgua omano hague, oñemosẽ ha ojereraha hague tembiguái ramo ho'apáta ñande ári mamo ñaimeha rupi. Umi ñande rerekóva ipo guýpe opuka ha oñembohoryta ñande rehe. 23 Tembiguái ramo jaiko aja na ñande recha kuaa mo'ãi umi ñande ári oĩva, ha Tupã Ñandejára ñande rejáta ñañemotĩ. 24 Upévore, jahechauka ñande rapicha kuérape mba'épa upe jajapo vaerã. Ñande pópe niko oĩ ñane retãgua rekove, ha ñande pópe avei oĩ tupao ha altar. 25 Opa ko'ã mba'ére ñamomba'e guasu vaerã Tupã, Ñandejárape, ñande py'a ra'áva hína ñande ru kuéra pyykuépeicha. 26 Pene mandu'áke mba'épa ojapo vaekue Abraham rehe, mba'éichapa oipy'a ra'ã vaekue avei Isaácpe, ha upe ojehe vaekue Jacóbpe Mesopotamia, Siria peguápe, oñangareko ramo itio Labán ovecha kuérare. 27 Ha'e na ñande py'a ra'ã pohýiri hese kuéra ojapo haguéicha ha na ñane nupãi ipochýgui ñane ndive. Ñandejára oinupã ramo umi hese ojeroviávape, ojapo oheko mbo'e haguã chupe kuéra." 28 Ozías he'i chupe: —Añete upe eréva. Avave ndaikatúi he'i ndéve ndaupeichaiha. 29 Ha ndaha'ei ko'ágã ramo rehechaukáva hína ne mba'e kuaa. Ne michĩ ete guive, opavave oikuaa ne akã guapyha, ha ndeha kuña arandu. 30 Ko'ágã katu opavave omano yuhéigui ha upévore rojapo ha'e kuéra oipotaháicha. Rome'ẽma niko ore ñe'ẽ, ha ndaikatu véima roguevi. 31 Nde niko kuña marangatu. Ejeruréna Ñandejárape ore rehe, tomongy ha tahenyhẽ umi ñande y ryrú. Upéicha mante na ñane kangy mo'ã véima. 32 Judit he'i chupe kuéra: —Pe che rendumĩ. Ajapóta mba'e opyta'ýtava tesaráipe ñane retãme. 33 Ko pyharépe peñemohendáta upe táva rokẽme. Che asẽta che rembiguái ndive, Oguahẽ mboyve upe ára peẽ peñeme'ẽtaha, che rupi Ñandejára oguenohẽta jejopy vaigui Israel guápe. 34 Ani peporandu mba'épa ajapóta. Nda'e mo'ãi peẽme mba'eve ajapopa peve. 35 Ozías ha umi myakáhara he'i chupe: —Tereho py'a guapýpe. Tupã Ñandejára toho ne renonderã ha toinupã umi ñande rayhu'ỹvape. 36 Ha osẽ rire Judit rógagui, oho jey oñemohenda haguépe hikuái.

Judith 9

1 Oñesũ Judit ha ojavy omboja peve isyva yvýre omoĩ tanimbu iñakã ári ha ohechauka upe ao vosakue oguerékova ijehe. Upe ka'aru oñekuave'ẽ jave insiẽso tupaópe oñembo'e Ñandejárape he'ívo: 2 "Tupã, che pyykue Simeón Jára, remoĩ vaekue ipópe kyse puku omyengovia haguã ambue tetã guápe orãirõ vaekue Dínape, kuñataĩ oiko'ỹva gueteri kuimba'e ndive. Omboi vaekue chupe orãirõ haguã ha opokopa ipyti'a mimíre. Nde ere ramo jepe ko'ã mba'e ndojejapói vaerãha, ha'e kuéra ojapo. 3 Upévore rejukauka vaekue imyakáhara kuéra, ha upe tupa orãirõ haguépe upe kuñataĩme, upepete avei ha'e kuéra omano. Rehundi umi tembiguáipe ijára kuéra reheve, ha umi karai imba'eta reheve. 4 Ikuña nguéra ho'apa ambue kuéra po guýpe, ha itajýra kuéra ojererahapa tembiguái ramo. Imba'e repy kuéra opytapa nde ra'y kuéra rehahúvape. Ko'áva ohechávo mba'épa ojehe iteindýrape ojerure vaekue ndéve reipytyvõ haguã chupe kuéra. Tupã, che Jára, che rendu mína, che apytámava mena'ýre! 5 Nde rupi niko ojehe umi mba'e ojehe vaekue, umi mba'e ko'ágã ojejúva ha umi ojejútava, nde erégui oiko umi mba'e ko'ágã oikóva ha umi mba'e oikótava. Nde reipotahaichaite oiko. 6 Umi mba'e nde reipotáva oiko, oñemoĩ ne renondépe ha he'i: 'Ápe roime!'. Nde rerekopáma pe rejapo vaerã, ha umi mba'e oikótava reikuaapa ojehe mboyve. 7 Nderehecháĩ piko mba'éichapa oñembyaty umi Asírio kuéra. Ha'e kuéra imbarete ha ojerovia ikavaju ha iñorãirõhára kuérare. Ha'e kuéra ojerovia hete mo'ãha ha ihu'y rehe. Ha'e kuéra ndohecha kuaái ndeha opa mba'e Jára eréva opamaha ñorãirõ. 8 Nde réra hína 'Opa mba'e Jára'. Ehundi imbarete nde pokatúpe ha emyendy hese kuéra nde pochy! Ha'e kuéra ohundise ne tupao, omongy'ase pe oĩha nde réra, oityse yvýre nde altar. 9 Emyendy hese kuéra nde pochy ha che mombarete, chéve apytáva mena'ýre, ajapo haguã upe ajaposéva. Ehecha mba'éichapa oñemoha'entese ha'e kuéra. 10 Eheja chéve tambotavy chupe kuéra, ikatu haguã ho'a haguã umi tembiguái ijára ndive peteicha, oñondivepa. Peteĩ kuña taipu'aka hese kuéra. 11 Nde pu'aka noĩri heta térã ipy'a guasúvare. Nde hína Tupã ojejopy vaíva, imboriahu ha ikangýva mo'ãha. Umi opyta reíva nde rehe ojeko, ha umi mba'eve oguereko'ỹvape nde reme'ẽ. 12 Peichaitéko hína, Tupã che ru ha Israel Jára. Nde hína yvága ha yvy Jára, rejapo

vaekue y, ha reiméva opa ne rembiapokue ári. Ehendu che ñembo'e. 13 Eheja tambotavy chupe kuéra, oñehundi ha omanomba haguã. Ha'e kuéra niko oñemoïse ne Ñe'ë ñome'ëre, pe tupao ndéve oñemboyke vaekuére, Sión rehe, upe táva oikoha ne retãgua. 14 Eikuaaukána, ne retã ha opa tetã ambuépe ndeha Tupã, ne añoite ha'eha Tupã nde pu'akapáva, ha nde rire ndaiporiha Israel rehe oñangareko vaerã."

Judith 10

1 Judit, oñembo'epa rire Tupã Israel Járabe, 2 opu'ã upégui, ohenói hembiguáipe ha oho upe hóga ohasahápe pytu'uha ára ha arete jave. 3 Omboi ijao vosakue, ojahu, oñemohyakuã porã, oñakã karãi ha omoï ijehe peteĩ jeguaka. Omonde ijao iporãvéva, ojapo haguéicha iména Manasés oikove ramo guare. 4 Upéi omonde sapatu, omoï kuãirũ, namichãi, mbo'y ha opa umi mba'e jegua oguerékova. Oñemoporã hesaho haguãicha hese oimeraẽ kuimba'e. 5 Ome'ẽ hembiguáipe peteĩ hyru kaguy ha peteĩ hyru ñandyry. Upéi omyenyhẽ peteĩ vosa guasu seváda ku'ígui, mbujape he'ẽ ígo guigua ha mbujape ipotĩva*f** ha ome'ẽ hembiguáipe ogueraha haguã. 6 Oho hikuái Betulia rokẽ gotyo ha upépe ojuhu Ozíaspe, avei Cabris ha Cármispe, myakáhara kuéra. 7 Ohechávo mba'éichapa Judit ko'ágã oñemonde, ijurujái opytávo hikuái iporãgui, ha he'i: 8 –Tupã ñande ru kuéra pykue Jára ta ne pytyvõ ha tosẽ porãmba ndéve upe reipotáva, ojererohory haguã mayma Israelgua ha Jerusalengua. 9 Judit omomba'e guasu Tupãme ha he'i chupe kuéra: –Peipe'auka chéve táva rokẽ, taha tajapo peẽ pejaháicha chéve. Ha'e kuéra he'i umi mitã rusúpe oipe'a haguã táva rokẽ, ha'e ojerureháicha. 10 Upéicha ojejapo, ha osẽ Judit hembiguái ndive. Umi kuimba'e oma'ẽ hese ogejykuévo upe vytytýgui ha ohóvo upe ñúre, ndojekuaavéi peve. 11 Ha'e kuéra oho pe ñúre, ojejuhu peve peteĩ Asírio kuéra aty ndive. 12 Umíva ojoko Judítpe ha oporandu chupe: –Moõgua piko nde? Moõguipa reju ha mamópa reho? Ha'e he'i: –Che niko hebréa ha asẽ che retãgui ho'a potáguima hína pende pópe. 13 Ahechase pende ruvicha Holofernespe, amombe'u haguã chupe aikuaáva. Ha'ese chupe moõ rupípa ikatúta oguahẽ umi vytytý ári omano'ýre peteĩnte jepe iñorãirõhára kuéra. 14 Umi ohendúva chupe, ijurujaipa opytávo Judit iporã itereígui. Upéi he'i chupe: 15 –Reju haguére rehecha ore ruvichápe neremano mo'ãi. Tereho oikohápe ha ore romondóta ore apytégui nde rerahátava hendápe. 16 Anínte reñemondýi reime vove henondépe. Ere chupe reikuaáva, ha ha'e ohecha kuaáta ndéve. 17 Oiporavo hikuái 100 kuimba'e oho haguã Judit ha hembiguái ndive Holofernes rendápe. 18 Ojekuaa vove oguahẽha oĩháme Asírio kuéra, oñembyatypa hikuái ijerére oha'arõ aja ojeheja chupe oike Holofernes rendápe. 19 Oguerohory chupe iporã itereígui, ha he'i hikuái: “Máva piko ojapo'íta tetã oguerékova áichagua kuñame? Iporãvéta jajuka ramo opa kuimba'e ha'e kuéravape. Peteĩnte jepe opyta ramo, ikatúta omoï ipo guýpe opavavépe.” 20 Umi Holofernes jere rupi oíva, hese oñangareko haguã, ha mayma oíva guive hendive, osẽ ha he'i Judítpe oíke haguã. 21 Holofernes oño hupápe. Hi'ári omo'ã chupe peteĩ poyvi pytã ojeguáva órope, ha ita ojegua ha overapávape. 22 Oñemombe'úvo chupe Judit oĩmaha upépe, ha'e opu'ã ha oho pe okẽ meve. Henonderã ohesape chupe mba'e rendy pláta guiguápe. 23 Judit oñembojávo henondépe ha ipytyvõhára kuérarenondépe, ha'e kuéra opyta ijurujaipa, ohechávo mba'éichapa iporã ko kuña. Ha'e katu oñakãity ha oñesũ henondépe. Holofernes rembiguái kuéra katu pya'e omopu'ã jey chupe.

Judith 11

1 Holofernes he'i Judítpe: –Ani rekyhyje. Ejerovia che rehe! Che ndajapóiva mba'eve ivaíva umi Nabucodonosor po guýpe oñemoïsévale, ha'e niko hína mburuvicha guasu opa ko yvy ári. 2 Ne pehẽngue kuéra, oikóva upe vytytýpe, nda che apo'íri rire nañemoï mo'ãi kuri hese kuéra ñorãirõme. Ha'e kuérante ogueru kóva hi'ári. 3 Ere chéve ko'ágã: Mba'ére rekañy chugui kuéra ha reju che rendápe? Reju haguére ko'ápe neremano mo'ãi. 4 Avave ndopoko mo'ãi nde rehe. Rejerereko porãta, ojererekoháicha opa umi oñemoïvape mburuvicha guasu Nabucodonosor po guýpe. 5 Judit he'i chupe: –Che ruvicha, ko pyharépe nda che japu mo'ãi ndéve. Ehendu ko'ã ha'étava ndéve. 6 Rejapo ramo ha'éva guive ndéve, Tupã nepytyvõta, ha ndoheja mo'ãi osẽ vai mba'eve rejapóva. 7 Nabucodonosor rekove ha ipokatúre ha'e ndéve. Ha'e niko hína mburuvicha guasu opa ko yvy ári. Ha'e ne mbou remoï porã haguã oñondive opavavépe. Nde rupi ndaha'ei yvypóra año oñemoïva mburuvicha guasu po guýpe, nde pu'aka rupi avei mymba ha guyra kuéra

oñemoita Nabucodonosor ha iñemoñare kuéra po guýpe. 8 Ore rohendu mba'éichapa Nde nde katupyry ha ne arandu. Ko yvy ári, opa rupi ojekuaa ndeha kuimba'e imbaretevéva ha iñarandúva ñorairõme, ndaiporiha ne mbojojáva. 9 Ore roikuaa mba'épa he'i Aquior peñembyatypa ramo guare. Umi Betuliagua oipytyvõ chupe ha'e ojehecha vai ramo, ha ha'e voi omombe'u mba'e mba'épa he'i ne renondépe. 10 Che jára, ani kena remboyke pe iñe'ẽ. Añetega niko pe he'íva. Ore táva ndo'a mo'ãi nde po guýpe, na nde pu'aka mo'ãi ore rehe noiméi rire iñangaipa Tupã renondépe. 11 Ko'ágã katu nde neresẽ vai mo'ãi. Ha'e kuérante osẽ vai ha oñehundíta iñangaipa haguére ha ombopochy haguére Tupãme. 12 Opáma ohóvo chuguí kuéra hi'upyrã ha y avei. Oñepyrũma hikuái opoko hymba kuérare ha umi mba'e Tupã rembiapoukapy he'íva ndoje'úi vaerãha. 13 Avei he'íma hikuái ho'utaha trígo tenondere, upe kaguy ha ñandyry oñemboyke vaekue pa'i kuérape guarã, omba'apóva Tupã renondépe Jerusalénpe. Umíva umi mba'ére avave ndaikatúi opokónte jepe. 14 Oĩ ohóva Jerusalénpe oporandu haguã myakãhára*f** kuérape upépepa ikatúpa ha'e kuéra ojapo avei ojejapo haguéicha ko'ápe. 15 Oguahẽ vove chupe kuéra ñe'ẽ ikatuha ojapo umi mba'e, upe araitépe Tupã ipochýta ha omoita chupe kuéra nde pópe, rehundi haguã. 16 Upéva, aikuaávo ko'ã mba'e, akañy chuguí kuéra. Tupã che mbou ne rendápe ajapo haguã mba'e rechapyrã ohecha ramótava opavave ko yvy ári ohendu vove. 17 Che niko hína kuña marangatu omomba'e guasúva Tupãme, pyhare ha ára. Che apytáta ne ndive, ha pyhare vove, aháta jepi ñúme añembo'e haguã Tupãme. Ha'e he'íta chéve Israelgua kuéra iñangaipa vove. 18 Upéi ajúta ha amombe'u ndéve. Upépe ae ikatúta resẽ ne ñorairõhára kuéra ndive ha avavete ha'e kuérava ndaikatu mo'ãi oñemoi nde rehe. 19 Upéi rogueraháta Judea rupi Jerusalén peve, ha upe táva mbytépe reguapyta mburuvicha ramo. Umi upépe guápe reisãmbyhýta ovecha ijara'yvaicha, ha ndaipóri mo'ãi peteĩ jaguante jepe oñarõva nde rehe. Tupã he'i chéve ko'ã mba'e ha che mbou ne rendápe, ndéve amombe'u haguã. 20 Judit he'íva ho'a porã Holofernes ha ipytyvõhára kuérape. Ohecha ramóva hikuái iñarandu ha imba'e kuaa, ha he'i: 21 –Ndaipóri ko yvy ári kuña ikatúva oñembojoja hese porã ha mba'e kuaápe. 22 Ha Holofernes he'i chupe: – Ojapo porã Tupã ne mboúvo ne retã renonderã ikatu haguã ore pu'aka ha rohundi umi ojapo'i vaekuépe ore ruvichápe. 23 Ne porã rasa ha reñe'ẽ kuaa. Rejapo ramo upe eréva, ne Tupã ha'éta che Tupã, ha reikóta mburuvicha Nabucodonosor róga guasúpe, ha opa ko yvy ári ne rerakuã porãta.

Judith 12

1 Holofernes he'i hembiguái kuérape ogueraha haguã Judítpe oĩháme umi hembiporu pláta guigua ha oñeme'ẽ chupe hi'upyrã ha kaguy imba'évagui. 2 Judit he'i chupe: –Nda'u mo'ãi mba'eve ne mba'évagui, ani haguã ajapo ajapo'ỹ vaerã. Che voi aru ha'u vaerã. 3 Holofernes he'i chupe: –Ha opávo ndehégui re'u vaerã piko moõgui rome'ẽta ndéve peichagua? Ndaipóri ore apytépe peteĩte jepe ne retãguáva. 4 Judit he'i chupe: –Ani rejepy'apy, che ruvicha. Ndopa mo'ãi ha'u vaerã Ñandejára ojapo mboyve, che rupi, upe ojaposéva! 5 Holofernes rembiguái kuéra ogueraha chupe oketahápe, ha ha'e oke pyhare pyte peve. Upéi opu'ã ko'ẽ mboyve 6 ha he'ika Holofernespe kóicha: “Ere ne rembiguái kuérape ta che reja asẽ añembo'e haguã.” 7 Holofernes he'i iñorairõhára kuérape oheja haguã chupe oho. Péicha Judit opyta upépe mbohapy ára pukukue. Pyhare vove osẽ Betulia ñúme ha ojahu pe yvúpe oíva upépe. 8 Pe ýgui osẽ vove ojerure Tupã Israel Járape ohechaukami haguã chupe mba'éichapa ikatúta oguenohẽ hetã jejopy vaígui. 9 Upéi, ipotĩ*f** rire, oho jey pe ha'e opytahápe ha ka'aruetévo ojeguere chupe ho'u vaerã. 10 Irundyha árape, Holofernes, ojapo peteĩ karu guasu mburuvicha kuérape guarã añoite, ambue hembiguái kuéra katu ndaipóri upépe. 11 He'i ijeroviaha Bagóaspe: –Tereho ha eñeha'ã egueru pe hebréa nde reñangarekoha, tou tokaru ha to'u kaguy ñane ndive. 12 Atiëte vaerã niko aheja ramo oho peichagua kuña aiko'ỹre hendive. Namongetáirõ chupe niko opukáta che rehe. 13 Bagoas oho Judit rendápe ha he'i chupe: –Nde, kuñataĩ porãite, ani ere nderehoseiha che ruvicha rendápe. Tuicha ha'e ne momba'éta ha ja'úta kaguy oñondive ha javy'áta. Reikóta kuña Asiria kuéra oikoháicha Nabucodonosor róga guasúpe. 14 Judit he'i chupe: –Ha máva piko che ajapo'ỹ haguã che ruvicha oipotáva? Oimeraẽ mba'e ha'e oipotáva ajapóta vy'apópe. Upéva hína pe mba'e tuichavéva ojehúva chéve che rekovépe. 15 Opu'ã ha omonde ijao iporávéva ha omoĩ imba'ejegua. Hembiguái oñemotenonde ha, Holofernes renondépe, oipysy yvúpe Judit uguapy haguã okaru, umi ovecha pire ome'ẽ vaekue chupe Bagoas oiporu haguã. 16 Oike Judit ha uguapy. Holofernes oñandu kuaa iñakã vaiha hese ha oguerekoseha imba'erã. Ohecha ypy guive oha'arõ vaekue omongeta

haguã chupe. 17 Holofernes he'i chupe: –He'u kaguy ha evy'a ore ndive! 18 Judit he'i chupe: –Ha'úta, kóva hína pe ára tuichavéva che rekovépe. 19 Ha ho'u kaguy, Holofernes renondépe, ha umi hi'upyrã ome'ëvagui chupe hembiguái. 20 Holofernes, iñakã vaietéva hína hese, ho'u kaguy araka'eve ojapo haguéicha hekovépe.

Judith 13

1 Pyhare pyte vove, umi oĩ vaekue Holofernes ndive ohopa. Oho oke hikuái, kane'õ ha tuichaite ka'u reheve. Bagoas upe rire omboty okáguio pe huvicha okeha. 2 Judit opyta ha'eño upépe, ha Holofernes oĩ hupápe tuichaite ka'úreve. 3 Judit he'i hembiguáipe oha'arõ haguã chupe okápe. Oha'arõ vaerã upépe osẽ meve ha'e, jepi guáicha oho haguã oñembo'e. Peichaite avei he'i Bagóaspe. 4 Opavave ohopa ha avavete ndopytái upépe. Upémarõ Judit opu'ã ha oñembo'y Holofernes rupa yképe, ha he'i ipy'apýpe: “Tupã che Jára nde pu'akapáva, ema'ẽ porã kena ko ajapótavare Jerusalén rehehápe. 5 Ko'ágã ne retã oikotevẽ oñepytyvõ ha che ajapóta oñekotevẽva oñehundi haguã umi opu'ã ha oñemoĩ vaekue ñande rehe.” 6 Oho pe tupa akã gotyo, oĩháme Holofernes kyse puku ha oipe'a hyrúgui. 7 Oñemboja pe tupáre ipojái iñakã raguére ha he'i: “ko'agãite che mombarete Tupã, Israel Jára.” 8 Ha upépentema oity ha oity pe kyse puku ijajúrare, imbaretékue ome'ëháicha ha oñakã'o. 9 Ombyapajeréi pe hetekue tupágui, omondyryry ha oipe'a umi ombojeguáva pe tupa. Pya'e osẽ ha ome'ẽ hembiguáipe Holofernes akãngue, 10 ha omoinge pe vosa guasúpe, hi'upyrã oguerekohápe. Upéi osẽ mokõivéva, jepiguáicha, oho haguã oñembo'e. Ohasapa pe Asírio kuéra oĩháme, ojere hikuái pe ñúre ha ojupi Betulia yvytýpe, oguahẽ meve pe táva rokẽme. 11 Mombyry guive, Judit osapukái umi okẽ rerekuápe: –Peipe'a okẽ! Tupã, Ñandejára oĩ ñane ndive ohechaukávo Israel rehehápe ipokatu umi hese oñemoĩséva renondépe! Péicha niko ojapo ko árape! 12 Ohendúvo chupe umi kuimba'e táva pegua, pya'e oguejy pe táva rokẽme ha ohenói umi myakãhárape. 13 Opavave ou joa, noimo'ãigui Judit ou jeyha. Oipe'a pe okẽ ha oheja chupe kuéra oike, tuicha ojatapy hikuái ohecha porã haguã ha ojerepa hese kuéra. 14 Upépe, Judit he'i chupe kuéra: –Pemomba'e guasu Tupãme! Pemomba'e guasu Tupãme, oiporiahurereko haguére Israel retãme. Che po rupi, ko pyharépe, ohundi umi opu'ásévape ñande rehe! 15 Ha oguenohẽvo pe voságui ohechauka haguã chupe kuéra Holofernes akãngue he'i: –Kóina ápe Holofernes, Asírio ñorãirõhára kuéra ruvicha akãngue! Ha kóina ápe avei pe ombojegua vaekue hupa. Kóva guýpe oñeno vaekue tuichaite ka'u reheve! Ñandejára katu ojuka chupe kuña po rupi! 16 Ñandejára rérape ha'e, ha'e oĩ hague che ndive opa mba'e ajapóvape! Che porã rupi Holofernes ho'a ha oñehundi. Ha'e ndopokói che rehe, ndojapói che rehe mba'eve ikatúva che momarã. 17 Opavave ijurujái opytávo, ha oñakãitývo omomba'e guasu Tupãme ha he'i: –Tereñemomba'e guasu Tupã, ore Jára, rehundi haguére, ko árape, umi opu'ávape ore rehe! 18 Ha Ozías he'i Judítpe: –Tupã, Yvatetegua, ta nde rovasave opaite kuña ko yvy ape ariguágui! Toñemomba'e guasu Tupã, ñande Jára ojapo vaekue yvága ha yvy, nde reraha vaekue reikytĩ haguã Asírio kuéra ruvicha akã! 19 Pe jeroviágui nde rehechauka vaekue avave ndahesarái mo'ãi, akóinte amomandu'áta chupe kuéra Tupã pokatúre. 20 Tupã ta ne mbotuicha opa árape guarã ome'ëvo ndéve opaichagua mba'e porã, nde rekove remoĩ haguére ñane retã renohẽ haguã mba'e vaietégui. Ha opavave he'i: –Amén! Amén!

Judith 14

1 Judit he'i chupe kuéra: –Pe che rendumi che pehẽngue kuéra. Aru niko Holofernes akãngue, pemosãingo haguã pe ijyvatevehápe. 2 Ko'ẽmba vove, osẽvo kuarahy, peteĩ-teĩva taipojái imba'e ñorãirõrãre ha kuimba'e ikatúva guive oñorãirõ tosẽ távagui. Pemoĩ peteĩme mburuvicha ramo, ha pejapo peguejýta ramo guáicha peñorãirõ Asírio kuéra ndive. Anínte peguejy. 3 Asírio kuéra ipojáita imba'e ñorãirõrãre rehegua ha ohóta omombáy huvicha kuérape. Upégui opavave ohóta Holofernes oĩháme ha ndojuhu mo'ãigui chupe, oñemondýi tuicha itereíta ha opoíta pýgui. 4 Tapeho hapykuéri kuéra peẽ ha opa Israelgua. Pejuka pehupytyhápe. 5 Ko'ã mba'e pejapo mboyve pehenói chéve Aquiorpe, pe amoníta, ohecha haguã mba'épa ojehu pe oñemoĩse vaekuépe Israel retãre ha pe chupe ogueruka vaekuépe ápe omano haguã. 6 Ojeho Ozías rógape Aquior rekávo, ha'e Oguahẽ ha ohechávo Holofernes akãngue peteĩ kuimba'e pópe, opavave apytépe, ho'a ipy'a mano. 7 Omopu'ã vove chupe hikuái, ojeity Judit renondépe, ha he'i chupe: –Tereñemomba'e guasu nde, opa Judea pegua apytépe ha opa tetã rupi! Opavave

ohendúva nde réra oryrýita kyhyjégui. 8 Emombe'úna chéve mba'épa rejapo ra'e ko'ã árape! Judit, opavave renondépe, omombe'u chupe upe ojapo vaekue osẽ guive upégui ou jey peve. 9 Oñe'ẽmba rire, umi oĩva guive upépe oñepyrũ osapukái ovy'a itereígui. 10 Ohechávo Aquior opa umi mba'e oja póva Israel Jára, oñepyrũ ojerovia ipy'aite guive Tupã Israel Jára rehe, ojeapi'ouka ha oñomoirũ Israel retäre. 11 Ko'ẽ vove, ojapo hikuái he'i haguéicha Judit. Omosãingo Holofernes akãngue ha umi kuimba'e ojapyhy imba'e ñorãirõrã ha osẽ umi yvyty jehasaha rupi. 12 Ohecha vove chupe kuéra umi Asírio omomarandu huvicha kuérape ha ko'áva omomarandu ambue mburuvicha kuérape ha umi oĩva hendive kuérape. 13 Maymáva oho oĩháme Holofernes ha he'i ipytyvõhárape: –Emombáy ñande ruvichápe. Umi hebréo ahẽ oguejy hína yvytýgui ha ou oñemoĩse ñande rehe. Oipota hikuái ñahundi ete chupe kuéra! 14 Bagoas ojepopete ha ohenói chupe, pe aosãingo kupe guive, oimo'ãgui Holofernes okeha hína Judit ndive. 15 Avave noñe'ẽigui chupe, oike pe ojekehápe ha ojuhu Holofernes retekue pe yvýpe, iñakã'ýre. 16 Tuicha osapukái, hasẽ ha omondoropa ijao. 17 Oho pe Judit oke haguépe ha ndojuhúima ramo chupe, osẽ osapukái opavave apytépe: 18 –Umi tekove ahẽ ñane mbotavy! Peteĩ kuña ogueru ñemotĩ Nabucodonosor retã ári! Péina pépe Holofernes retekue oñemombo yvýpe iñakã'ýre! 19 Ohendúvo ko'ã mba'e umi mburuvicha ndoikuaáigui oja pótava omondoropa ijao kuéra ha oñemoĩ osapukái upe oĩha rupi.

Judith 15

1 Avave ndoikuaái upe oja pótava oikuaávo pe ojehe vaekue. 2 Upévore osẽ okañymba hikuái umi ñu ha yvyty rupi, opyta'ýre mokõi oñondive. 3 Umi oĩ vaekue ambue yvytýpe, Betulia jerekuévo, okañymba avei. Upéma ramo umi Israelgua ikatúmava oñorãirõ osẽ hapykuéri kuéra. 4 Ozías omondo hesegua kuéra Betomestaim, Bebai, Coba, Colá ha opa umi yvyty rupi Israel peguápe, oikuaauka haguã pe oiko vaekue ha osẽ haguã opavave, ohundívo umi oñemoĩse vaekuépe hese kuéra. 5 Oikuaávo ko'ã mba'e umi Israelgua osẽ ha ojepoi Asírio kuéra rapykuéri. Ohundi chupe kuéra ha oho hapykuéri kuéra Hoba peve. Avei umi Jerusalengua ha opa umi oikóva yvyty rupi oupa, oikuaávo pe ojuhúva Asírio kuéra apytépe. Umi kuimba'e Galaad ha Galileagua katu ondyry hese kuéra iyyke guio, Oguahẽ meve Damasco ha ijerekuévo peve. 6 Upe aja Betuliagua ojepoi umi Asírio oikohápe, oipe'a ha oñemomba'e heta mba'ére. 7 Ambue Israelgua ojevývo pe jejuka guasúgui oike avei pe opyta haguépe umi Asírio ha ogueraha hemby mimíva guive. Upéicha ojapo avei ambue tavagua oho vaekue hapykuéri kuéra, oĩgui hetaiterei mba'e iporã ha hepýva. 8 Pa'i guasu Joaquín ha umi myakãhára*f** oikóva Jerusalénpe oho ohecha umi mba'e porãita Tupã oja póva Israel rehehápe. Avei oho ohecha ha omomaiteívo Judítpe. 9 Oguahẽ vove oĩháme ha'e, opavave oguerohory chupe, ha he'i: Nde, Jerusalénpe guarã heko mimbipa, nde Israélpe guarã ijeroviahá, nde ñane retãme guarã upe tuichavéva. 10 Nde po rupi rejapo ko'ã mba'e. Rejapo mba'e neporãmba jepéva Israélpe guarã. Tupã ohechauka oĩha ne ndive. Ñandejára, ipu'akapáva ta nde rovasa opa árape. Ha opavave he'i: “Amén”. 11 Ára 30 pukukue opavave oho oñemomba'évo opa mba'ére Asírio kuéra oiko haguépe. Judítpe oñeme'ẽ Holofernes oiko haguã, ha opa imba'ekue: hupa, umi hembiporu plataguigua ha opaichagua. Ha'e ogueraha ko'ã mba'e ha omoimba imburika ári. Upéi ogueru ikárro ha omyenyhẽ avei heta mba'égui. 12 Kuña nguéra Israelgua, jeroky ha vy'apópe osẽ ohecha haguã chupe. Judit ome'ẽ chupe kuéra yvyra rakã ombovava haguã. 13 Omoĩ iñakã nguérare jeguaka olívo rakãgui ojejapo vaekue. Upéi, oñemoĩ opavave renondépe ha omyakã kuña nguéra jeroky. Hapykuéri kuéra oho umi kuimba'e imba'e ñorãirõrã reheve, ha iñakã nguéra ombojegua yvotýpe ha opurahéi joa. 14 Judit oñepyrũ opurahéi omboaguijévo Tupãme, ha opavave opurahéi hendive.

Judith 16

1 Pepurahéi Tupãme mba'e pararã púpe, pepurahéi Ñandejárape platílo púpe, pemomba'e guasu chupe ha héra perohory. 2 Tupã ha'e pe ikatúva ombopaha ñorãirõ nguéra, ha'e che pe'a che muñávagui ha che reru hetãgua oñemyatyhápe 3 Ou Asírio kuéra yvyty yvatevoguágui, ou hetaiterei ñorãirõhára reheve, omyenyhẽ umi ñu, ha ikavaju kuéra reheve ojaho'ipa umi yvyty. 4 Oha'ãnga omyendypávo ore yvy, kyse pukúpe ojupakávo mitã rusu kuérape, oipetévo yvýre mitã kambúpe, oguerahapávo mitã nguérape ha ipopa'ávo avei mitã kuñáre. 5 Ñandejára ipu'akapáva, ndohejái ho'a ipópe mba'eve peteĩ kuña rupi. 6 Upe huvicha kuéra ndojejukái mitãrusu kuéra po rupi, ha ndaha'úi hete rusúva umi hese ipu'akáva,

ndaha'úi kuimba'e yvate-vate umi hi'ári ojepoíva, Judit, Merarí rajy, iporã rekópe omoñuhã chupe! 7 Oipe'a ijao hũ, hováre omoĩ mba'e hyakuã asýva, oipe'a haguã jejopyhágui Israel guápe. 8 Ombojegua iñakã áva apytĩháme ha omonde ao porã ombotavy haguã chupe. 9 Isapatupe ohechávo opyta ijurujái. Ha iporãngue oipy'a reraha chupe ha kyse puku katu ijajúrare ohasa. 10 Umi pèrsa oñemondýi ohechávo ipy'a guasuha, médo kuéra oryrýi ohechávo ndokyhyjeiha. 11 Upérõ che retãgua ojejopýva hatã osapukái, ha umi oñemoĩséva hese oñemondyipa, che retã ikangýva osapukái, ha ha'e kuéra oryryipa, osapukái ha isarambipa. 12 Ohundipa chupe kuéra mitã rusu kangýpeicha, tembiguái okañývapeicha chupe kuéra ojuka. Che Jára ñorãirõhára kuéra chupe kuéra ohundipa! 13 Apurahéita Tupãme purahéi ipyahúva: Che Jára, ne mbarete ha nde reko mimbipa, Araka'eve ndaikatúi vaekue reñemboguevi! 14 Toiko ne rembiguáirõ opa oikovéva nde rejapo vaekue. Nde reñe'ẽ ha ha'e kuéra oiko, nde reipeju ha ha'e kuéra oikove. Avave ndaikatúi ombohováí ne ñe'ẽ. 15 Yvyty ha yguasú osusũmba huguaite guive ha umi ita araitýicha hykupa ne renondépe, nde katu nde py'a porã umi ne mbyajéva ndive. 16 Michĩ eterei ndéve guarã mymbajuka hyakuã asýva, ha michĩ eteve ikyrakue nde rérape ojehapýva, pe omomba'e guasúva Tupãme tuicháta opa árape guarã. 17 Tojererekóke umi tetã oñemoĩséva che retãre! Ñandejára ipu'akapáva oinupãta chupe kuéra upe ára pahápe oitýta tatápe ha ome'ẽta yso kuérape, ha hasẽta ñembyasýgui opaite ára peve. 18 Oguahẽvo Jerusalénpe, oguerohory Tupãme, tavagua kuéra oñemopotĩ, *f** oikuave'ẽ mymbahapy, *f** mba'e oikuave'ẽse guinte oikuave'ẽva, ha hetave mba'e. 19 Judit oikuave'ẽ Tupãme umi Holofernes mba'ekue, tavagua kuéra ome'ẽ vaekue chupe, péicha avei pe ombojegua vaekue hupa ha Judit voi oipe'a vaekue. 20 Israelgua ombyarete mbohapy mes pukukue tupao renondépe, ha Judit opyta hendive kuéra upépe. 21 Upe ríre, peteĩ-teĩ oho jey hógape, ha Judit oho jey Betulíape hógape. Oikove aja pukukue, opa rupi herakuã. 22 Heta kuimba'e omendase hese, ha'e katu nomendavéi iména Manasés omano ríre. 23 Ohasavévo umi ára, herakuãve opa rupi. Ha'e oiko iména rógape omboty peve 105 año. Opoi hembiguáigui, omano Betulíape ha oñeñotý iména Manasés ykére. 24 Israelgua oguerojahe'o chupe 7 ára pukukue. Omano mboyve, ha'e omboja'o oguererekóva guive ipehẽngue kuéra ha iména pehẽngue kuérape. 25 Judit oikove aja ha heta ára omano ríre avavete noñemoĩvéi Israelgua kuérare.

Tobit 1

1 Kóicha vaekue Tobit rekovekue. Ha'e Tobiel ra'y vaekue ha itúva kuéra ypykue katu Ananiel, Aduel, Gabael, Rafael ha Raguel vaekue. Ko'áva hína Jahseel ñemoñare, Neftalí guáva. 2 Umi árape, oĩ ramo Salmanasar mburuvicha guasúrõ Asíriape, Tobit ojereraha vaekue tembiguái ramo Tisbégui. Táva Tisbé opyta hína Galiléa yvate gotyo, táva Quedes yvy gotyomi Neftalí ñemoñare kuéra yvýpe, kuarahy reike gotyo Hasor jahasa ríre, Sefat yvate gotyo. 3 Che, Tobit, araka'eve nda che japúiva ha aikóva tape potĩ rupi ha teko jojápe opa ára. Heta che mba'e porã ha heta mba'e ame'ẽ che pehẽngue kuérape ha umi che retã guápe ojeguero vaekue che ndive tembiguái ramo Nínivepe, Asírio kuéra retãme. 4 Che mitávẽpe ha aiko ramo gueteri che retãme, Israel yvýpe, che ypykue Neftalí ñemoñare kuéra ojei vaekue David ha Jerusalén po guýgui. Jerusalén vaekue pe táva jeporavopyre opa Israel ñemoñare kuéra apytépe, oñemoguaheháme mba'e kuave'ẽ. Upépe oñemopu'ã tupao ha oñemboyke vaekue Tupãme, opa árape guarã. 5 Galiléa yvyty kuérape, che pehẽngue kuéra ha opa Neftalí ñemoñaréva omba'e kuave'ẽ vaekue pe tóro ra'y ra'angápe oíva Dánpe ha oja pouka vaekue Jeroboam, Israel ruvicha guasu. 6 Arete guasu jave niko mayma Israelgua oho vaerã Jerusalénpe ogueraha haguã imba'e kuave'ẽ. Heta jey, chéntemi vaekue pe ohóva. Aháva jepi agueraha haguã umi che remitýngue ypykue, che rymba ra'y ypykue ha 10gui peteĩ che vaka kuérargui. Agueraha avei ovecha oñeñapĩ ypy vaekue raguekue. 7 Opaite mba'e araháva ame'ẽmbaitéva pa'i kuéra, Aarón ñemoñarépe, oikuave'ẽ haguã altar*f** ári. Umi levíta, Jerusalénpe omba'apóvape, ame'ẽva 10gui peteĩ che kaguy, che trígo ha che ñandyry olívogui. Ha avei che yva kuéra ha ambue koga'águi. Ambue 10gui peteĩ ame'ẽva hepýre ha agueraha Jerusalénpe. Péicha ajapo opa año. 8 Pe mbohapyha 10gui peteĩ katu ame'ẽva ityre'ỹ, imena'ỹ ha umi ojeroviápe Tupãre judío kuéraicha. Péicha ajapómiva año mbohapyha jave. Ha upéi rokaru oñondivepa he'iháicha Moisés rembiapoukapýpe ha oheja haguéicha Débora, ore ypykue Ananiel sy, apytágui tyre'ỹ che mitã guive. 9 Oguahẽ vove ára amenda haguã, amenda Ana rehe, ore rehegua kuérava voi. Ha'e imemby ha rombohérava Tobías. 10 Ajereraha vaekue tembiguái ramo Nínivepe. Opa che pehẽngue ha ambue

Israelgua kuéra ho'u tembi'u ho'úva umi Tupãre ojerovia'yva. 11 Che katu, ajejoko ha nda'úi umi tembi'u. 12 Ha che mandu'a mantégui Tupã Yvatete guáre, Ha'e rupi 13 mburuvicha guasu Salmanasar oma'ẽ porã che rehe ha aiko chupe mba'e repy joguaha ramo. 14 Aháva Media peve ha ajogua opa mba'e chupe guarã. Péicha ajapo omano meve ha'e. Táva Raguéspe oíva Médiape, peteĩ jey aheja 330 kilo pláta oñongatu haguã chéve Gabael, Gabrí ryvy. Ha'e niko che rogagua vaekue. 15 Omanóvo Salmanasar, opyta hendaguépe ita'yra Senaquerib. Tape kuéra oñembotipa Media peve, ha ndaikatuvéi aha upépe. 16 Heta aipytyvõ vaekue ambue Israelgua kuérape oĩ ramo guare mburuvicha guasúrõ Salmanasar. 17 Amongaru vaekue umi ndoguerekóivape ho'u vaerã, ha ndorekóivape omonde vaerã ame'ẽ chupe kuéra che aógui. Ha omano ramo peteĩ Israel guáva ha oñemombo hetekue Nínive rokápe, katuete aha aňotỹ. 18 Senaquerib oñe'ẽ vai ramo guare Tupã, Mburuvicha Guasu Yvatete guáre, oinupã chupe ha osẽ Judéagui. Upéva ombopochy eterei chupe ha ojuka heta Israel guápe. Che katu aha vaekue umi hetekue amonda ha aňotỹmba. Senaquerib heta oheka umi ojuka vaekue retekue ha ndojuhúi. 19 Peteĩ Nínivegua oho ha omombe'u chupe cheha pe oňotỹva umi ha'e ojukaoka vaekuépe. Aikuaávo mburuvicha guasu oikuaaha upéva ha che jukaseha, akyhyje ha upéva akañy. 20 Opa mba'e arekóva ojepe'a che hegui ha ojereraha mburuvicha guasúpe guarã. Oheja chéve hikuái Ana che rembireko ha Tobías, che ra'y. 21 Ohupyty mboyve 40 ára, Senaqueribpe ojuka mokõi ita'yra ha oho okañy hikuái Ararat yvyty rupi. Senaquerib rendaguépe opyta ita'yra Asarhadón, omoíva ipytyvõhára ramo Ajicárpe, che ryke'y Anael ra'y. Ha'e oguereko ipo guýpe opa kuatia pe tetã rehegua. 22 Ajicar imandu'a porã che rehe mburuvicha guasúpe ha upéicha rupi ajevy Nínivepe. Oĩ ramo Senaquerib mburuvicha guasúrõ, Ajicar ha'éma vaekue voi ipytyvõhára. Ko'ágã ita'yra Asarhadón oheja jey chupe upéicha. Ajicar che rogagua vaekue, che ryke'y ra'y vaekue.

Tobit 2

1 Oĩ ramo guare Asarhadón mburuvicha guasúrõ, aha jey vaekue che rógape, ha oñeme'ẽ jey chéve che rembireko Ana, ha che ra'y Tobías. Rombyarete Pentekostés, *f** ojeheróva avei arete 7 Semána rehegua, ojejapo che rérape karu guasu ha aguapy upe mesápe akaru haguã. 2 Oñemoĩ porã iterei upe mesa ha ojeguere chéve opaichagua tembi'u. Upéma ramo ha'e che ra'y Tobíaspe: "Che ra'y, tereho eheka ambue Israelgua imboriahúvape, umi ojeguere vaekue tembiguái ramo Nínivepe, ha ojeroviáva Ñandejárare ipy'aite guive, ha ere chupe tou tokaru ñane ndive. Che roha'arõta che ra'y reju peve." 3 Tobías oho ojapo che ha'e haguéicha chupe. Upéi ou, ha che renói: -Taita. Aporandu chupe: -Mba'éiko ojehe ndéve che ra'y?. He'i chéve ha'e: -Oĩ peteĩ ñane retãgua ojejuvy ramóva oñeñemuha rokápe, ha hetekue ojepyso hína pe yvýpe. 4 Ha'u'yre mba'eve pya'e aha upépe, agueraha che rapicha re'õngue ha aheja peteĩ kotýpe, pytũ vove aňotỹ haguã. 5 Upéi aju jey che rógape. Ajahu ha upéi aguapy akaru tuicha ñembyasy reheve. 6 Ha upépe che mandu'a he'i vaekuere maranduhára*f** Amós oñe'ẽvo Betel rehe kóicha: Hekoviáta chupe kuéra vy'a guasu, tasẽre ha purahéi ñembyasýre". Ha upépe añepyrũ che rasẽ. 7 Oguahẽvo pyhare aha, ajo'o peteĩ vykua ha aňotỹ upe che rapicha retekue. 8 Che róga ykeregua kuéra opukapa che rehe ha he'i: "Akokueheve ojehekáma voi chupe ojejuka haguã, ojapo haguere ko'ã mba'e. Upérõ okañynte. Upeichave ramo jepe ndokyhyjéi! Péina pépe, oňotỹ jeýma omano vaekue." 9 Upe pyharépe ajahu porã, asẽ ha aňeno ake haguã korapy jere yvate ykére pe okápe. Che akã ndajaho'íri mbyry'áigui. 10 Ndaikuaái upe korapy yvate ári oíha guyra kuéra. Ha'e kuéra okaka che resápe ha apyta ndahechavéi. Aha pohãnohára kuéra rendápe che monguera haguã, amo ipahápe katu pohã omoíva guive chéve ojapo vaive che rehe ha upépema ndahechavéi ete. Péicha aiko irundy año, ahecha'yre mba'eve. Opa che rogagua oñembyasy che rechávo. Ajicar oňangareko che rehe mokõi año pukukue, oho peve Elimáidape. 11 Upe guive che rembireko Ana omba'apo, oipyaha mba'e porãita ovecha raguakuégui. 12 Ha oguerahauka hembiapokue ambue hendápe ha ojehepyme'ẽ chupe upéva. Peteĩ jey ára 7, mes Distro, ojaopapa hembiapo ha oguerahauka umi ojoguátavape. Ha'e kuéra ohepyme'ẽ chupe hembiapokuere, ha ome'ẽ chupe peteĩ kavara ra'y. 13 Oguahẽ vove ha'e ógape, ahendu upe kavara ra'y rasẽ. Ahenói che rembirekópe ha aporandu chupe: "Moõgui piko osẽ aipo kavara ra'y? Remonda mba'e piko? Erahá jey ijárape. Ñande ndaikatúi ja'u mba'e oñemonda vaekue." 14 Ha'e he'i chéve: "Kóva ndaha'ei amonda vaekue. Oñeme'ẽnte chéve ojehepyme'ẽ ríre chéve che rembiapokuere". Che ndaroviái chupe. Jey-jey ha'e chupe ogueraha haguã ijarakuépe. Heta che pochy hendive. Upéma ramo ha'e he'i

chéve: "Moõ piko opytapa umi mba'e porãita rejapo vaekue? Ko'ágã ojehecha porãiterei mba'eichaguápa nde."

Tobit 3

1 Añembyasy eterei upe oikóvare ha añepyrũ che rasẽ, ha añembo'e kóicha: 2 Nde nde reko joja che Jára, opa mba'e rejapo teko jojápe. Opa mba'e rejapo mborayhu ha jeroviapópe. Nde upe reporombojovakéva ko yvy ári. 3 Ko'ágã, che Jára, ne mandu'amína che rehe. Ema'ẽ che rehe. Ani che nupã che angaipáre, umi mba'e vaíre che térã che ypykue rojapo vaekue roikuaa'ỹre. Ore ore rembiapo vai ne renondépe, 4 ndorojapói ne rembiapoukapy. Upévore reja roñemonda, rojereraha tembiguáirõ tetã ambuépe ha Rómape. Ha opa umi tetã rojereraha hague rupi oñeñe'ẽ vai ore rehe ha iñe'ẽ guasu hikuái oréve. 5 Ahecha kuaa remyengoviaha hendapete che angaipáre. Ndajapói nde eréva ha ajei nde hegui. 6 Ejapo rejaposéva che hegui. Eipe'a che hegui che rekove yvýpe jeýnte apa haguã. Amanoseve aikove rangue. Heta ñe'ẽ rei aropu'aka ha añembyasy eterei. Tupã che Jára, che renohẽna ko ñembyasygui! Ehejána taha ojepytu'uhápe opa árape guarã. Che Jára, anína rejei che hegui! Amanoseve uvei ajepy'apy rangue aikove aja ha ahendu rangue iñe'ẽ guasúva chéve. 7 Upe árape voi, peteĩ kuña hérava Sara, Raguel rajy, oikóva táva Ecbatánape, tetã Médiape, ojepy'apy avei itúva rembiguái kuñáva iñe'ẽ guasu haguére chupe. 8 Sara omenda vaekue 7 jey. Ha peteĩ aña hérava Asmodeo ojuka umi iménape ojoapykuéri oiko mboyve oñondive. Upévore itúva rembiguái he'i chupe: "Nde hína pe rejukáva ne ména kuérape! Siétema ne ména, ha mavavégui ndaikatúi ne memby. 9 Umi ne ména omano haguérente piko rejúta rejopy ore ndive? Emano mba'éna nde avei, ne memby'ỹre!" 10 Sara oñembyasy ha oñepyrũ hasẽ. Upéi ojupi itúva róga ári ojejuvy haguãicha. Ojepy'a mongeta rire katu he'i ipy'apýpe: "Ñemotĩrãta niko che rúpe ágã upéi oje'e ramo chupe 'Nde rajy peteĩete rehayhuetéva ñembyasygui ojejuvy'. Py'a rasýpe niko ajukáta upéicharõ che ru tujápe. Ndajejuvy mo'ãi. Ajerurétante Ñandejárape oipe'a haguã che hegui che rekove, anive haguã ahendu iñe'ẽ guasúva chéve." 11 Upévo oipyso iyyva pe hovetã gotyo ha he'i: Tereñemomba'e guasúete Tupã reporoporiahurerekóva. Toñemomba'e guasu nde rera opa ára. Opa umi ne rembiapokue ta ne momba'e guasu opa ára. 12 Ndéve añembo'e, nde rehe ajeko. 13 Che rerahána ko yvy árigui anive haguã ahendu iñe'ẽ guasúva chéve. 14 Nde Tupã reikuaa che marã'ỹha ha mba'eveichagua kuimba'e ndopokói hague che rehe. 15 Che rera térã che ru rera namongy'ái, ko tetãme rojereru haguépe tembiguáirõ. Che hína che ru rajy peteĩ ete ha ndoguerekói oheja haguãme imba'eta ha ndaipóri hogagua térã ipehẽngue che momenda haguã hese. Omanóma che hegui 7 che ména. Maerã piko aikoseve? Ndereipotáirõ amano, emaña che rehe ha che poriahurereko. Nahendusevéi iñe'ẽ guasúva chéve. 16 Upe javete, Tobit ha Sara ñembo'e Oguahẽ Tupã omombipáva rendápe. Ohendu chupe kuéra ha'e, 17 ha omondo hemimbou Rafaélpe omonguera haguã mokõivépe. Tobítpe omyesakã haguã hesa ha ohecha jey Tupã ára resa. Ha Sara, Raguel rajýpe, oipe'a haguã aña Asmodeo poguýgui, ha ome'ẽ Tobit ra'y, Tobíaspe, hambirekorã. Tobías ra'e pe tenondete oíva, ikatúva omenda Sara rehe. Tobit, oíke jey javete okágui ikotýpe, Sara, Ecbatánape oquejy hóga árigui, ojejuvy mo'ã haguépe.

Tobit 4

1 Upe árape Tobit imandu'a pe pláta Gabael oheja vaekue Raguéspe, tetã Médiape. 2 Ha he'i ipy'apýpe: "Tupãme niko ajeruréma oipe'a haguã che hegui che rekove. Mba'ére piko amano mboyve nahenóiri che ra'y Tobíaspe ha amombe'u chupe oíha pe pláta." 3 Ha ohenói ta'ýra Tobíaspe. Oguahẽvo ha'e hendápe he'i chupe: "Che ra'y, che ñotỹ porã kena ágã amano rire. Emomba'e nde sýpe ha oikove aja ani reheja chupe ha'eño. Eme'ẽ chupe oipotáva ha ani embohovái chupe." 4 Ne mandu'áke, che ra'y, mba'e mba'épa ohasa vaekue nde rereko ramo hetepýpe. Ágã omano vove ha'e, eñotỹ che ykére. 5 Ne mandu'áke avei Ñandejára rehe reikove aja. Ani rejapo mba'eve reikuaáva ivaiha, ha ani remboyke Ñandejára rembiapoukapy. Teko potĩmeke eiko opaite ára, ha ani reiko tape vaíre. 6 Opa mba'e osẽ porãta ndéve reiko ramo teko potĩme ha na nde rova mokõi ramo. 7 Péicha avei ojuhúta opa umi hekoitépe oikóvape. "Eme'ẽ reguerekóvaguí oikotevẽvape. Ha reme'ẽvo ani ne pojopy. Rehecha ramo imboriahúva ani rejere chugui, péicharõ Tupã ndojere mo'ãi avei nde hegui. 8 Upe reguerekoháicha reme'ẽ vaerã oikotevẽvape. Heta mba'e rereko ramo heta reme'ẽ vaerã, michĩ rereko ramo

katu ani rekyhyje eme'ẽ haguã upe reguerekóvaguí. 9 Péicha rejapórõ rembyaty reína mba'e tuichave ho'a porátava ndéve reikotevẽ jave. 10 Oikotevẽvape ñame'ẽ ramo niko ñande pe'a ñemanógui ha na ñande rejái ja'a pytũmbýpe. 11 Oikotevẽvape ñame'ẽ ramo niko ku Yvatete guápe ñame'ẽ ramo guáicha ñande mba'e kuave'ẽ." 12 Che ra'y, ani reiko vai avave ndive. Eheka ne rembirekorã ne pehẽngue kuéra apytépe. Ñande niko hína maranduhára*f** ñemoñare ha upévare neremendái vaerã tetã ambueguáre, kuña ndaha'éiva nde ru róga guáre. Noé, Abraham, Isaac ha Jacob, umíva ñande ypykue hína. Ha ha'e kuéra omenda vaekue ipehẽngue kuérare ha upévare Tupã ohovasa chupe kuéra ha ita'yra kuérape avei. Iñemoñare kuérape guarã hína pe yvy Tupã he'i vaekue ome'ẽtaha chupe kuéra. 13 Upévare kena che ra'y, embojerovia umi ne retã guápe, umíva niko ne pehẽngue hína. Ani reñembotuicha ha remboyke chupe kuéra, ha upéi neremendaséi peteĩvare. Oñembotuicháva niko upéi ojepy'apy ha oñehundi, teko rei katu ogueru mboriahu ha teko asy. Ñembyahýi niko teko rei memby hína. 14 Umi ndéve omba'apóvape, hi'árape ehepyeme'ẽ hembiapokuére. Tupãme remomba'e ramo, ha'e omyengoviáta ndéve upe rejapo haguéicha. Eiko kuaa kena ha opa mba'épe ta ne akã guapy che ra'y. 15 Ani rejapo avavére reipota'yva ojejapo nde rehe. Ani re'u kaguy reka'u peve, ha ani ka'uhápe reiko. 16 Ne rembi'úgui ehupytyka iñembyahýivape, ha eme'ẽ nde aógui umi ijao'yvape. Opa mba'e ndéve hembývaguí eme'ẽ oikotevẽvape, ha reme'ẽta vove ani ne rakate'y. 17 Eikuave'ẽ ne rembi'u umi heko joja vaekue rérape ha ani reme'ẽ iñangaipávape. 18 Iñakã guapývape ejerure ta ne reko mbo'e ha ani remboyke ndéve he'íva. 19 Mamo reimeháme emomba'e guasu Tupã nde Járabe, ha ejerure chupe oho porã ha osẽ porã haguã ndéve opa mba'e rejapóva. Nda opavavéi niko iñarandu hína. Nandejára upe ome'ẽva opa mba'e, ha ha'e oipota ramo ikatu ñane motĩ na yvýre ñane mona. Che ra'y, ani nderesarái ko'ã mba'e ndéve ha'évaguí, nde py'a ruguápeke eñongatu. 20 Ko'ágã katu amombe'use ndéve peteĩ mba'e: Gabael, Gabrí ra'y, oguereko iñongatupy chéve guarã 330 kílo pláta táva Raguéspe, tetã Médiape. 21 Ani rejepy'apy ñane mboriahu haguére. Tupãme remomba'e guasúrõ ha rejei ramo ivaívaguí rejapóvo mba'e iporáva, Tupã nde Jára ome'ẽta ndéve hetaiteve.

Tobit 5

1 Upévo Tobías he'i itúvape kóicha: —Nde reipotaháicha ajapóta. 2 Mba'épa ajapóta Gabael ome'ẽ haguã chéve pe pláta? Ha'e niko nda che kuaái ha che ndaikuaái chupe. Mba'éichapa ajekuaaukáta chupe oikuaa haguã mávapa che, ha che rerovia ha ome'ẽ haguã chéve pe pláta? hi'ári, che ndaikuaái upe tape ohóva Médiape. 3 Tobit he'i chupe: —Gabael ome'ẽ vaekue chéve peteĩ kuatia ha che avei ame'ẽ chupe peteĩ. Umívale mokõivéva romoĩ vaekue ore rera. Upéi amondoro mbyte rupi ha peteĩ ipehẽngue ame'ẽ chupe ha upe che mba'éva aheja upe pláta reheve. Ojapóma hína 20 año aheja hague upépe upe pláta. Ko'ágã che ra'y, eheka peteĩ kuimba'e ikatuha jajerovia, oho haguã ne ndive. Ñame'ẽta chupe oipotáva peju jey ríre. Tereho eru ñandéve upe pláta. 4 Tobías osẽ oheka peteĩ oho vaerã hendive oikuaáva upe tape Médiape ohóva. Okápe ojejuhu Tupã remimbou Rafael ndive. Tobías ndoikuaái ha'e Tupã remimbouha, 5 ha upévare oporandu chupe: —Nde piko moõgua? Tupã remimbou he'i chupe: —Che niko ndéicha, Israelgua hína. Aju ko'ápe amba'aposégui. Tobías oporandu chupe: —Nde piko reikuaa tape ohóva Médiape? He'i chupe Tupã remimbou: 6 —E'a! Mba'ére piko ndaikuaa mo'ái! Py'yí ahámiva upépe ha aikuaa porã Mba'éichapa ñaguahẽ vaerã. Ahávami ha apyta Gabael rógape. Ha'e niko Israelgua avei ha oiko Raguéspe, tetã Médiape. Ecbatana guíve Ragues peve ñaguahẽ hína mokõi árape jaguata pya'e ramo, mokõive táva oĩ hína yvyty pa'ũme. 7 Tobías he'i chupe: —Che ra'arõmi sapy'aite tamombe'u che rúpe. Aikotevẽta nde rehe reho haguã che ndive. Ame'ẽta ndéve reipotáva. 8 Tupã remimbou he'i chupe: —Ápe roha'arõta. Anínte nde aretei. 9 Tobías oíke hógape ha he'i itúvape: —Ajuhúma peteĩ ohótava che ndive, Israelgua avei ha'e. Tobit he'i chupe: —Ere chupe tou ápe, taikuaami máva ñemoñare ha máva mávapa ipehẽngue kuéra. Upéicharõ jaikuaáta ikatúpa jajerovia hese oho haguã ne ndive. 10 Tobías osẽ ohenói Rafaélpe: —Nde karai, che ru ne renói. Tupã remimbou oíke pe ógape ha Tobit raẽ omomaitei chupe. Ha Rafael he'i chupe: —Tereime poráite kena. Tobit katu he'i chupe: —Mba'éicha piko aime poráta? Ndahechavéi niko. Kuarahy ohesape ramo jepe ndahechavéi. Ajogua umi omanóvape pytũ ojaho'íva. Ahendu peteĩ oñe'ẽ ramo, ha ndaikatúi ahecha mávapa. Tupã remimbou he'i chupe: —Ani rejepy'apy. Tupã ohupytykáta ndéve tesái reikotevẽva. Tobit he'i chupe: —Che ra'y Tobías ohose Médiape. Ikatúnepa nde reho rehechauka haguã chupe tape? Rejeruréva ame'ẽta

ndéve. Tupã remimbou he'i chupe: –Ikatúta aha hendive. Aikuaapaite umi tape, py'yi aju ha aháva Médiape ha aikuaa umi tape ohóva ñu rupi ha umi ohasáva yvyty pa'ũ rupi avei. Tobit oporandu chupe: 11 –Che irũ, máva ñemoñarépa nde? Máva mávapa ne pehẽngue kuéra? Tupã remimbou he'i chupe: 12 –Maerã piko reikuaase máva ñemoñarépa che? He'i jey chupe Tobit: –Che irũ, aikuaase mávapa nde ha Mba'échapa nde réra. Tupã remimbou he'i chupe: 13 –Che hína Azarías, Ananías tuja remineno. Ha'e Israelgua ndeichagua avei. 14 Tobit he'i chupe: –Iporã iterei! Nde rógape reime hína. Ani nde pochy aporandu haguére ne pehẽngue kuérare. Nde niko ore rehegua voi ra'e. Che aikuaa Ananías ha Natánpe, Semelías ra'y kuéra. Rohómi vaekue oñondive Jerusalénpe romomba'e guasu haguã Tupãme ha araka'eve ndojeíri hikuái tape porãgui. Nde rogagua kuimba'e marangatu hína ha nde upéicha avei. Avy'a reimégui ore ndive! 15 Ha upéi he'i jey: –Ame'ẽta ndéve opa omba'apóvape oñeme'ẽva ára ohasávare, ha hi'ári opa mba'e reikotevẽva, che ra'ýpe ame'ẽháicha. 16 Tereho che ra'y ndive ohotahápe, ha upéi ambojo'avéta ndéve. 17 Tupã remimbou he'i chupe: –Aháta hendive ha ndojehu mo'ãi mba'eve ivaíva oréve. Ani rejepy'apy upévare. Tobit he'i: –Tupã ta nde rovasa che irũ! Upéi ohenói ita'yrape ha he'i chupe: –Che ra'y, eñembosako'i reho haguã ne irũ ndive. Tupã, yvágape oíva, ta pene pytyvõ pejere porãite haguã, ha hemimbou toho pene ndive. Tobías ohetũ itúva ha isýpe oho haguã. Tobit he'i ta'yrape: –Tereho porãite! 18 Tobías sy hasẽ ha he'i Tobítpe: –Maerã piko remondo che membýpe ambue tetãme? Ha'e niko pe oikóva ñande reheve ha oíva ñande ykére opa ára. 19 Maerã piko jaipota pláta? Jahecha ramove vaerã ñane mitã, pláta jaipota eterei rangue. 20 Ñandejára ome'ẽmbáma ñandéve opa ñaikotevẽva jaiko porã haguã. 21 Tobit katu he'i chupe: –Ani rejepy'apy! Ou porã jeýta niko ha'e, ko ohoháicha. Ndete voi rehecháta ágã upéicha ojehutaha. Anive rejepy'apy, ndojehu mo'ãi chupe kuéra mba'eve ivaíva. 22 Tupã remimbou peteĩ ohóta hendive ha osẽ porãta opa mba'épe, ha hesãita ou jeývo. 23 Ha upépe ae nahasẽvéi ha'e.

Tobit 6

1 Oho pe mitã karia'y Tupã remimbou ndive, ha hymba jagua hapykuéri kuéra. Oguata hikuái upe ára pukukue, ha pyhare vove opyta oke haguã ysyry Tigris rembe'ýpe. 2 Pe mitã karia'y oho ojepyhéi haguã y rembe'ýpe. Ha upégui opo ipýre peteĩ pira, oisu'u mo'ã chupe. Tuicha ha'e oñemondýi ha osapukái. 3 Tupã remimbou katu he'i chupe: –Ndepojái ke hese ha ani repoi chugui! Ojapyhy ha'e pe pira ha oguenohẽ okápe. 4 Tupã remimbou he'i chupe: –Embovo ha ehyekue'o. Irokue, ipy'a ha ipy'akue eñongatu, pohã porã hína umíva. Hyekue katu emombo. 5 Tobías ombovo upe pira, ha omboyke irokue, ipy'a ha ipy'akue. Upéi ombichy pe pira mbytere ho'u haguã, ha upe hembýva katu ombojuky ha oñongatu. 6 Upéi oñepyrũ jey oguata hikuái, ha Oguahẽ Media ypy rupi. 7 Upérõ Tobías oporandu Tupã remimboúpe: –Che irũ Azarías, mba'épe guarã pohã piko irokue, ipy'a ha ipy'akue? 8 Ha'e he'i chupe: –Peteĩ kuimba'e térã peteĩ kuñare oñemomba'ese ramo aña térã espíritu vai ha henondépe jahapy ramo pe pira py'a ha ipy'akue, opaite upépe pe mba'e vai araka'eve ojehuve'ỹ haguã. 9 Ha oĩ ramo peteĩ hesatũ ha ndohechavéiva, oikyty vaerã hesáre irokue, ha upéi oipeju okuera haguã. 10 Oguahẽvo tetã Médiape, ha oñemoaguĩvo Ecbatánagui, 11 Rafael, Tupã remimbou, he'i Tobíaspe: –Che irũ Tobías! –Mba'épa reipota? –he'i chupe Tobías. Tupã remimbou he'i chupe: –Ko pyhare japyta vaerã Raguel rógape, ha'e nde rehegua hína. Ha'e oguereko peteĩ tajýra hérava Sara. 12 Upéva tajýra peteĩete hína. Ha nde ha'égui upe ipehẽngue hi'aguĩvéva, tenondete reime remenda haguã hese opavavégui. Upéicharõ hekoitépe opytáta ndéve opa mba'e ohejáva itúva. Sara kuñataĩ marangatu hína, iñarandu ha iporã, itúva katu karai joheipyre. 13 Nde upe remenda vaerã hese, ndaipóri ambue. Ko pyhare voi che aña'ẽta itúva ndive ha ajeruréta chupe pe kuñataĩre ne mba'erã. Upéicha ágã jaju jeývo Raguésui tuicha javy'áta, pemendáta haguére. Aikuaa porã Raguel nahakate'ỹ mo'ãiha ndéve hese. Nde'i chéne ome'ẽtaha itajýra ambuépe. Upéicha ojapo ramo, ho'a vaíta chupe, ha ojejukáne he'iháicha pe kuatia Moisés oheja vaekue. Ha'e oikuaa porã ne añonteha upe omenda vaerã itajýrare. Ehendu ko ha'éva ndéve. Ko pyhare voi ña'ẽta pe kuñataĩre ha jajeruréta hese. Upéicha ramo jahasakuévo jaju jeývo Raguésui, jaraha kuaa ñane ndive nde rógape. 14 Tobías he'i Rafaélpe: –Azarías, che irũ, oje'e niko ko kuña omendáma hague 7 jevy, ha upe omendaha pyharépe, iména omanoha oñembojávo hese. Peteĩ aña ndaje pe ojukáva chugui iména, 15 ha chupe ohayhúgui, hese mba'eve ndojapói. Umi hendive oikosévape katu ojuka. Upévare akyhyje chugui che juka ramo guarã. Che sy ha che ru niko chévente che rereko ha

ñembyasýgui omano mba'e vaerã ojehu ramo chéve mba'e vai. hi'ári ndaipóri avave oñotý vaerã chupe kuéra omano vove. 16 Tupã remimbou he'i chupe: —Na ne mandu'ái piko nde ru he'i hague ndéve remenda vaerãha peteĩ kuña pene pehënguévare. Che irũ, ani rejepy'apy upe añare ha ejerure katu upe kuñataíre. Aikuaa porã ko pyharépe oñeme'ëtaha ndéve ne rembirekorã. 17 Ágã peike vove pende kotýpe emoĩ pe pira py'a ha ipy'akue michĩmi pe insiënso ojehapyhápe. Hyakuãngue otĩmbo vove, pe aña ohetũta ha ohóta upégui ouve'ý haguã. 18 Ha peñeno mboyve oñondive peñembo'e pejerurévo Ñandejára yvãga guápe ta pende poriahurereko ha toñangareko pende rehe. Ani rekyhyje, pe kuña ne mba'erãnte voi ymaite guive, ha nde renohëta chupe pe mba'e vaígui. Ha'e ohóta ne ndive nde rehohápe, ha imembýta nde hegui mitã rehayhu etereítava. Anive rejepy'apy. 19 Ohendúvo Tobías upe Rafael he'íva, ha oikuaávo Sara túva pehëngueha, iñakã raku pe kuñare ha opyta ohayhu chupe.

Tobit 7

1 Oguahẽ vove Ecbatánape, Tobías he'i Tupã remimboúpe: —Che irũ Azarías, ko'agãite voi aipota che reraha Raguel rógape, ha'e ore pehëngue hína. Ha Tupã remimbou ogueraha chupe Raguel rógape. Ojuhu chupe uguapy hína ikorapýpe, hokẽ ykére. Oñemboja ha omomaitei chupe hikuái, ha ha'e avei chupe kuéra he'ívo: —Maiteípa che irũ nguéra. Peguahẽke! Ha ombohasa chupe kuéra hóga ryepýpe. 2 Upéi he'i hambireko Édnape: —Ojoguaite piko ko karia'y che pehëngue Tobítpe! 3 Edna oporandu chupe kuéra: —Moõgua piko peẽ? Ha'e kuéra he'i: —Ore Neftalí ñemoñaregua hína, rojereraha vaekue ore yvýgui roiko haguã Nínivepe. 4 Ha'e oporandu chupe kuéra: —Peikuaa piko peẽ Tobítpe? —Hẽe, roikuaa chupe, —he'i hikuái. 5 Ha oporandu ha'e: —Oĩ porã piko ha'e? —Oikove ha oĩ porã, —he'i hikuái. Ha Tobías ombojoapy: —Tobit niko che ru. 6 Raguel opo opu'ã, oñañuã chupe ha hasẽ. 7 Upéi he'i chupe: —Tupã ta nde rovasa che ra'y! Nde ru niko kuimba'ete hína. Ñambyasy niko kuimba'e marangatu ha imba'e porãva ha'eichagua ndohechaveiha. Ha tasẽme oñañuã jey-jey Tobíaspe. 8 Hambireko Edna, ha imemby Sara, hasẽ avei. 9 Vy'a pópe Raguel omoguahẽ chupe kuéra ha upéi ojuka peteĩ ovecha. Ojahu hikuái, upéi ojepohéi jey ha uguapy mesápe. Tobías upéma ramo he'i Rafaélpe: —Che irũ Azarías, eréna Raguélppe ome'ẽ haguã chéve Sárape. 10 Raguel ohendu upe karia'yype ha he'i chupe: —Vy'ápe kena ehasa ko pyhare, ekaru ha emboy'u. Ndaipóri niko avave omenda vaerã che rajy Sara rehe, nde añoite. Ndaikatúi ame'ẽ ambuépe, ndéve mante, nde ha'égui che pehëngue hi'aguivéva. Ágã katu, ha'émante vaerã ndéve añetegua. 11 Nde mboyve ame'ẽma vaekue 7 kuimba'e ñande reheguávape, ha opavave omano pe pyhare, oñemoaguíta vove hese. Ko'ágã che ra'y, ekaru ha emboy'u, Ñandejára rehe ae osẽ porãmbáta peẽme. Tobías katu he'i: —Che nda'u mo'ãi mba'eve reme'ẽ meve chéve Sara. Raguel he'i chupe: —Néi, oĩ porã. Moisés kuatia ñe'ẽme oĩháicha ha Tupã oipotágui ame'ẽ ndéve Sara, nde reheguáva. Ko'ágã guive nde ha'éta iména ha ha'e ne rembireko opa ára peve. Che ra'y, Ñandejára yvãga pegua toĩ pene ndive ko pyhare, ohechaukávo peẽme imborayhu. 12 Raguel ohenói itajýra Sárape. Oguahẽ vove, itúva ojapyhy ipógui ha ome'ẽ Tobíaspe, he'ívo: —Ame'ẽ ndéve ne rembirekorã, oĩháicha Moisés kuatiápe. Eraha ne ndive nde ru ha nde sy rógape. Tupã, Ñandejára, tome'ẽ peẽme vy'a ha tory. 13 Upéma ramo Raguel ohenói hambirekópe, ha ojerure chupe peteĩ kuatia, ohaihápe ome'ẽha itajýra Tobías rembirekorã, oĩháicha Moisés kuatiápe. 14 Upe ríre ae Tobías okaru. 15 Raguel ohenói hambireko Édnape, ha he'i: —Embosako'i ambue koty ha eraha upépe Sara. 16 Ha'e oho ha ombosako'i ambue koty, he'iháicha chupe iména, ha ogueraha upépe imemby kuña. Ha hasẽ hese. Upéi omokã hesay ha he'i: 17 —Ejerovia, che memby. Tupã, Ñandejára, tome'ẽ ndéve tory, vy'a, mba'e mbyasy rangue. Ejeroviákana, che memby! He'ipávo ko'ã mba'e osẽ upe kotýgui.

Tobit 8

1 Okaru ríre oho hikuái oñeno. Ogueraha pe karia'y koty oketahápe. 2 Upépe Tobías imandu'a upe he'i vaekuere chupe Rafael, ha oguenohẽ ivoságui pe pira py'a ha ipy'akue ha omoĩ insiënso ojehapy ári. 3 Pe hyakuãngue ohetũvo aña osẽ oveve yvytũre Egipto gotyo. Upe peve Rafael oho hapykuéri ha oñapytĩ chupe ha oheja. 4 Upe aja pe kuña ru ha isy osẽ Tobías kotýgui ha omboty okẽ. Tobías opu'ã tupágui ha he'i Sárape: —Epu'ã che rembiayhu ñañembo'e. Jajerure Tupãme ta ñande poriahurereko ha toñangareko ñande rehe.” 5 Pe kuña opu'ã ha mokõivéva oñembo'e Tupãme kóicha: Toñemomba'e guasu Tupã, ore ru kuéra Jára, ha

toñemomba'e guasu nde réra opaite ára! Yvága ha opa yvypóra ta nde rovasa opa ára! 6 Nde rejapo Adánpe ha eme'ẽ chupe hembirekorã Eva, oipytyvõ haguã chupe ha oĩ haguã hendive. Ha hese kuéra ae ou opa yvypóra. Nde ere vaekue: "Naiporãi kuimba'e oiko ha'eño. Ajapóta peteĩ oipytyvõ vaerã chupe ijoguaháva. 7 Ko'ágã che ajapo ko kuñágui che rembireko, ndaha'etí arekoségui chupénte, romenda porã haguã uvei. Ore poriahurereko kena ha ore moingove puku. 8 Mokõivéva he'i: "Amén, amén". 9 Ha oñeno hikuái oke. 10 Raguel opu'ã rire, ohenói hembiguái kuérape ha oho oñondive ojo'o haguã peteĩ yvykua. He'i ipy'apýpe: "Ani ágã Tobías omano mba'e ha opavave oñembohory ore rehe." 11 Ojo'opa vove pe yvykua, Raguel ou jey hógape ha ohenoika hembirekópe 12 ha he'i chupe: "Emondo peteĩ ne rembiguái pe kotýpe, oikuaa haguã oikove gueteripa Tobías. Oime ramo omano ra'e, ñañoťyta ñemiháme". 13 Omondo henonderã hembiguái, omyendy hikuái peteĩ mba'e rendy ha oipe'a upe okẽ. Oike ha'e, ha ojuhu Tobías ha Sara ojoykére oke hína. 14 Upéi osẽ ha he'i chupe kuéra: "Oikove, ndojehúi chupe mba'eve". 15 Upéma ramo Raguel omomba'e guasu Tupã yvága guápe he'ívo: "Ndéve romomba'e guasu Tupã, opa ára ta ne momba'e guasu maymáva! 16 Ndéve romomba'e guasu tuicha che mbovy'águi, ha ndojehúi haguére mba'eve ivaíva, aimo'ã haguéicha. 17 Ndéve romomba'e guasu reporiahurereko haguére Sara ha Tobíaspe. Rehechauka reiporiahurerekoha chupe kuéra, ha reñangarekoha hese kuéra. Toikove puku hikuái, emyenyhẽ vy'águi ha eme'ẽ chupe kuéra opa mba'e." 18 Upéi Raguel he'i hembiguái kuérape ojaty jey haguã ko'ẽ mboyve pe yvykua ojo'o vaekue hikuái. 19 Raguel he'i hembirekópe ojapo haguã peteĩ tatakua renyhẽ mbuja. Ha'e katu oho oguenohẽ korágui mokõi guéi ha irundy ovecha, ojuka ha upéi ombojyka vy'a guasurã. 20 Ohenoika Tobíaspe ha he'i chupe: "Repytáta reiko ko'ápe 14 ára. Rekarúta che ndive ha rembovy'áta che rajýpe. Ha'e niko heta itereíma ohasa asy vaekue. 21 Upéi reho jeýta nde ru rógape ha reraháta mbytere opa mba'e che arekóvaguí. Ha ágã che ha che rembireko romano vove, opytáta peẽme avei umi mba'e hembýva. Néike che ra'y. Che hína ko'ágã nde ru, ha Edna nde sy. Ko'ágã guive ha opa ára peve, ore rojoaju nde rehe ha ne rembirekóre. Néike che ra'y."

Tobit 9

1 Upéi Tobías ohenói Rafaélpe, ha he'i chupe: 2 "Che irũ Azarías, tereho Raguéspe, Gabael rógape, irundy tembiguái ha mokõi kaméllo reheve. 3 Eme'ẽ chupe pe kuartia jarúva ha tome'ẽ ndéve pe pira pire. Eru avei Gabaélpe vy'a guasu ñemenda reheguápe. 4 Nde reikuaa porã che ru oipapaha hína umi ára ñaíha ko'a rupi. Ha ñande areve ramo peteĩ árante jepe, ha'e ojepy'apýta. 5 Ha rehecháma niko Raguel ndoipotaiha aha. Ndaikatúi ajapo mba'eve." Rafael oho Raguéspe, tetã Médiape, ha ogueraha umi irundy tembiguaiha mokõi kaméllo. Oguahẽ Gabael rógape ha opyta upépe. Rafael ome'ẽ chupe pe kuartia ogueraháva ha omombe'u chupe Tobías, Tobit ra'y, omenda hague ha oipotaha oho pe vy'a guasu ñemenda reheguápe. Pya'e Gabael oñepyrũ oipapa umi pláta vosa, oñeñapytíva gueteri hína ndojepokói haguére hese. Upéi omoĩ umi kaméllo ári. 6 Pe ára ambuépe, ko'ẽ mboyve oipykúi hikuái tape, ha oho pe ñemendahápe. Oguahẽvo Raguel rógape, ojuhu Tobíaspe oguapy hína mesápe. Ha'e opu'ã ha omomaitei Gabaélpe. Ha'e hasẽ ha ohovasa chupe he'ívo: "Ndéko mitã poravo pyre, ha nde ru katu kuimba'e ijohéi pyre, imarangatu ha imba'e poráva. Ñandejára ta pende rovasa amo yvatégui ndéve ha ne rembirekópe, nde rúpe, ha ne rembireko ru ha isýpe avei. Toñemomba'e guasu Tupã oheja haguére che rohecha, ha ndéve rohechávo niko ku ahechárõ guáicha che prímo Tobítpe."

Tobit 10

1 Upe aja katu Tobit oipapa ohóvo umi ára ohasáva, oikuaa haguã mboy árapepa Tobías ou jeýne upe oho haguégui. Ha ohasávoma umi ára ita'yra ou jey haguã ha ndoúi, 2 he'i ipy'apýpe: "Oiménepa ojejoko mba'e upe rupi? Ikatúko Gabael omano mba'e ra'e ha ndaipóri avave ome'ẽ kuaáva chupe upe pira pire." 3 Ha oñepyrũ ojepy'apy. 4 Hembireko Ana he'i chupe: —Che memby niko oiméne omano ra'e ha ñande rejáma. Ha'e hasẽ soro imembýre, ha he'i: 5 —Ái, che memby! Mba'ére piko roheja reho? Nde niko umi che resa rembovy'áva. 6 Tobit katu he'i chupe: Anive rejepy'apy che rembireko. Ani péicha ere. Oime vaerã niko oĩ porã hína. Oĩtene ojehúva chupe kuéra. Iñirũ niko kuimba'e jeroviaha hína ha ñande reheguáva voi. Ani rejepy'apy. Oime vaerã niko oguahẽmbotáma hína. 7 Hembireko katu he'i chupe: —Che reja, ani che mbotavyse. Che memby niko omanóma. Ha ára ko'ẽre osẽ jepi

ha'e omaña upe tape imemby oho hague rupi, ha avavépe ndogueroviavéi. Ka'aru vove katu oike jey hógape, upéi hasẽ pyhare pukukue ha ndaikatúi oke. 8 Ohasa vove umi 14 ára, vy'a guasu ñemenda rehegua, Raguel he'i haguéicha ojaipotaha itajýra rehehápe, Tobías oho he'i chupe: —Ehejána taha. Aikuaa che ru ha che sy oiméne haguã oimo'ã nda che recha mo'ã véima. Reikuaa niko Mba'éichapa aheja vaekue chupe kuéra. 9 Raguel he'i chupe: —Epytána che ra'y. Epytána che ndive. Che amondóta che rembijokuái nde ru rendápe omombe'u haguã chupe nde hegui. Tobías katu he'i chupe: —Ndaikatu mo'ãi apyta. Ajerure ndéve che reja haguã aha jey che ru rógape. 10 Upéma ramo Raguel ome'ẽ chupe hembireko Sara, ha avei mbytere opa mba'e oguererekóvagai: hembiguái kuimba'e ha kuñávagai, hymba guéi, ijovecha, ivúrro ha kaméllo kuéragai, ha avei ijao, ipláta ha hembiporu kuéragai. 11 Péicha oheja chupe kuéra oho vy'a pópe. Osẽtavo Tobías oho haguã Raguel he'i chupe: —Toho porãite ndéve, che ra'y. Ñandejára, yvága pegua, tomaña pende rehe peho porãite haguã, nde ha ne hembireko Sara. Ikatu nga'u, amano mboyve, ahecha pene mitã nguéra. 12 Ha itajýra Sárapi he'i: —Ani rejepy'apy ne ména ru rógape reho haguã. Ko'ágã guive ha'e kuérata nde sy ha nde ru oréicha, roheja vaekue ndéve rehecha ára resa. Tereho porãite che rajy, ha aikove aja pukukue mba'e porã mante taikuaa nde hegui. Ha oñañuã rire chupe kuéra, oheja oho. 13 Edna katu he'i Tobíaspe: —Che memby ahayhúva, Ñandejára ta ne pytyvõ rejerévo nde rógape ha che taikove ahecha haguã pene mitã nguéra. Ñandejára rérapi amoĩ che memby kuña nde pópe. Ani kena araka'eve reheja oñembyasy mba'e nde rejapo vaekuére. Ko'ágã guive niko che hína nde sy, ha Sara katu ne reindy. Ikatu nga'u ra'e javy'a kóicha opa ára. Upéi ohetũ chupe kuéra ha oheja oho vy'a pópe. 14 Tobías oho Raguel rógagai tory ha vy'ápe. Ha omomba'e Tupã, yvága ha yvy ha opa mba'e Járapi, ohejágui chupe osẽ porã opa mba'épe. Ojerure Tupãme ohovasa haguã Raguel ha Édnapé, ha he'i: —Ikatu nga'u che amomba'e chupe kuéra opa árapi, oikove aja pukukue.

Tobit 11

1 Oguahẽvo táva Caserín ypy rupi, opytáva Nínive rovái, 2 Rafael he'i Tobíaspe: —Nde reikuaa Mba'éichapa jaheja vaekue nde rúpe. 3 Ñañemotenondéna ñambosako'i haguã nde rógapi, oguahẽ mboyve ne hembireko ha umi hendive oúva. 4 Ha oho hikuái oñondive. Rafael he'i avei Tobíaspe oguererekóma haguã ipópe pe irokue oguenohẽ vaekue pirágui. Tobías rymba jagua oho hapykuéri kuéra. 5 Upe aja Ana oguapy hína okápe ha omaña pe tapére ou vaerãha rupi imemby. 6 Peichaháguinte oñandu kuaa vaicha imemby ouha, ha he'i Tobítpe: —Ou hína nde ra'y iñirũ ndive. 7 Oguahẽ mboyve pe ógape, Rafael he'i Tobíaspe: —Aikuaa porã nde ru ohecha jeytaha. 8 Emona ágã hesáre pe irokue. Upéva ko pohã hína, ha omoñyñyi ha oitýta pe morotĩngue oíva hesáre. Péicha nde ru ohecha jeyta ára resa. 9 Ana osẽ imemby ruguaitĩvo, oñañuãvo chupe he'i: —Ko'ágã ikatúntema amano, rohecha jeyma niko che memby. Ha oñepyrũ hasẽ. 10 Tobit opu'ã ha ñepysãnga-sãngápe osẽ pe okẽ rupi oíva korapy gotyo. Tobías ou hendápe, 11 pe irokue ipópe. Oipeju itúva resápe ha ojokóvo chupe he'i: —Néike taita. Upéi omona hesáre pe pohã ha oipichy, 12 ha mokõivéva ipópe oipe'a heságui pe morotĩngue oguererekóva. 13 Upépe itúva hasẽ, oñañuã chupe ha he'i: —Rohecha che ra'y, ndéko hína umi che resa rembovy'áva. 14 Ha upéi he'i: Toñemomba'e guasu Tupã. Toñemomba'e guasu héra tuichaite. Toñemomba'e guasu mayma Tupã remimbou marangatu. Tupã rera tuichaite ta ñane mo'ã opavavépe. Toñemomba'e guasu Tupã remimbou kuéra opa ára. 15 Tupã niko che nupã vaekue, ha upéi katu che poriahurereko, ha ko'ágã ikatu ahecha che ra'y Tobíaspe. Tobías oike hógape tory ha vy'a pópe, ha sapukaihápe omomba'e guasu Tupãme. Upéi omombe'u itúvape osẽ porã hague opa mba'épe ha ogueruha pe pláta. Omombe'u avei chupe omenda hague Raguel rajy, Sara rehe, oguahẽmava oúvo Nínivepe upe jave. 16 Tobit vy'a pópe omomba'e guasu Tupãme ha osẽ táva rokẽme ohuguaitĩ haguã Tobías hembirekópe. Umi Nínivegua opyta ijurujái ohechávo Tobítpe oguatavaha ohóvo avave ogueraha'yre chupe ipógui. Ha opavavépe he'i Tupã oiporiahurereko hague chupe ha upévare ohecha jeyha. 17 Upéi oñemboja Sara, ta'yra hembireko rendápe ha he'i chupe: —Eguahẽ porãitéke che rajy. Toñemomba'e guasu Tupã nde reru haguére ore apytépe. Tupã tohovasa nde rúpe, che ra'y Tobíaspe ha ndéve che rajy. Eguahẽ porãite nde rógape ha evy'a. 18 Upe árapi tuicha ovy'a Judea guáva oikóva Nínivepe, 19 ha Ajicar ha Nadab, Tobit sovríno kuéra, oho oguerohory chupe.

Tobit 12

1 Opa rire vy'a guasu ñemenda rehegua, Tobit ohenói ita'yra Tobíaspe ha he'i chupe: —Che ra'y, ehepyeme'êke pe ne irũ ne ndive oho vaekuépe. Ja'e haguéicha eme'ê chupe, ha ikatu voínte rembojo'amive. 2 Tobías he'i chupe: —Che ru, mboy piko ahepyeme'êta chupe? Ame'ê ramo jepe chupe mbytere opa mba'e oñondive rogueru vaekuégui, upéva ndojapo mo'ãi che rehe mba'eve. 3 Ha upéi, ha'e che reraha ha che reru jey mba'eve ojehu'yre chéve, omonguera che rembirekópe, che pytyvõ aru haguã pe pláta, ha hi'ári, ndéve ave ne monguera. Mba'éicha piko ikatúta ahepyeme'ê chupe opa ojapo vaekuére? 4 Tobit he'i chupe: —Che ra'y, iporã niko reme'ê chupe mbyterénte jepe opa mba'e ogueru vaekuégui. 5 Upépe Tobías ohenói Rafaélpe ha he'i chupe: —Ne rembiapo repykue ramo eraha mbytere umi mba'e jaru vaekuégui, ha tosẽ porãmba ndéve opa mba'e. 6 Upéma ramo Rafael ogueraha mokõivépe mombyrymi, ha he'i chupe kuéra: —Pemomba'e guasu Tupãme ha perohory chupe opavave renondépe, heta mba'e porã ome'ê haguére peẽme. Péicharõ maymáva ogueropurahéi ha omomba'e guasúta Tupã rera. Peikuaauka maymávape umi mba'e Tupã ojapo vaekue pende rehe ha pene mandu'a manté hese. 7 Mburuvicha guasu omombe'u ramo peẽme peteĩ mba'e ambue oikuaa'yva, iporã perokirirĩ. Umi mba'e Tupã ojapóva katu, ñamombe'u vaerã hekópe ha ñamyasãi vaerã ojekuaa haguã opa rupi. Akóinteke pejapo mba'e iporãva, ha mba'e vai ndou mo'ãi pende ári araka'eve. 8 Iporãve ñañembo'e karu'y reheve ha tupã mba'e me'ê teko joja reheve, jareko rangue mba'e repyeta ha ñande reko aña. Iporãve ñame'ê oikotevẽvape ñambyaty rangue óro 9 Ñame'ê ramo oikotevẽvape ñañamano mo'ãi, ha ojeíta ñande hegui ñande angaipa. Ome'eva oikotevẽvape oikove pukúta. 10 Umi iñangaipáva ha heko añáva ijehénte ojapo hína. 11 Ko'ágã amombe'úta peẽme peteĩ mba'e ha mba'evete narokirirĩ mo'ãi. Ha'éma kuri peẽme mburuvicha guasúgui peikuaa ramo peteĩ mba'e ojekuaa'yva, perokirirĩ vaerãha. Umi mba'e Tupã ojapóva katu pemombe'u vaerã hekópe. 12 Nde ha Sara peñembo'e ramo guare, che vaekue pe omoguahéva Tupã reko mimbipa renondépe opa mba'e pejeruréva. Ha péicha avei ajapo vaekue ne ndive Tobit, reñotỹ ramo umi omano vaekuépe. 13 Pe repu'ã ramo meságui ha reheja ne rembi'u reho haguã reñotỹ nde rapicha retiekue repena'yre mba'evére, che pe añembou vaekue roheko ra'ã haguã. 14 Tupã che mbou avei romonguera haguã ndéve ha nde ra'y rembireko Sárapi avei. 15 Che hína Rafael, Tupã remimbou peteĩ, umi 7 apytégui, roíva Ñandejára reko mimbipa renondépe ha ikatúva roñemboja hendápe. 16 Tobit ha Tobías tuicha oñemondýi upéva ohendúvo, ha oñesũ hikuái ombojávo isyva yvýre, kyhyje pópe. 17 Tupã remimbou katu he'i chupe kuéra: —Ani pekyhyje. Py'a guapy aru peẽme. Pemomba'e guasu Tupãme. 18 Che aju aiko pende apytépe, ndaha'ei che aipotágui, Tupã oipotágui aju. Chupe pemomba'e guasu ha peropurahéi vaerã opa ára. 19 Peẽ che recha ramo jepe akaruha, vaichánte peẽme. 20 Upévale pemomba'e guasu Ñandejárape yvy ári ha peropurahéi chupe. Ko'ágã katu che aháta Tupã, che mbouhare, rendápe. Pemoĩ kuatiáre opa umi mba'e ojehu vaekue peẽme. Ha upéva he'ipávo, oho yvate. 21 Ha'e kuéra opu'ãvo ndohecha véima chupe. 22 Upéi, purahéipe oñepyrũ omomba'e guasu Tupãme ha omomorã chupe opa umi mba'e hechapyrãva ojapo vaekuére, ha Tupã remimbou ojehechauka haguére chupe kuéra.

Tobit 13

1 Tobit he'i: Toñemomba'e guasu Tupã. Oikove ha oporosãmbyhýva opa ára. 2 Ha'e ñane nupã ha ñande poriahurereko, ñane mboguejy omanóva ohohápe, ha ñande pe'a ñañehundi haguãgui. Ndaipóri avave okañýva chugui. 3 Pemomba'e guasu chupe, Israel ñemoñare, opa tetã renondépe. Ha'e pene mosarambi vaekue opa rupi, 4 ha ojechauka peẽme Mba'éichapa tuicha ha'e. Pemomba'e guasu chupe maymáva renondépe. Ha'e Tupã Ñandejára ha ñande ru. Ha'e Tupã oikovéva opa ára. 5 Ha'e pene nupã pene rembiapo vaikuére, ha upéinte pende poriahurerekóne, ha pene mbyatypáne opa umi tetãgui peñemosarambi hague rupi. 6 Pejere ramo Tupã gotyo pene py'aite guive, ha peiko ramo hekoitépe henondépe, ha'e oma'ẽ jeýta pende rehe hova nomokañy mo'ãi pende hegui. Pehechami ojapóva pende rehe, ha pehepy me'ê chupe pende py'aite guive. Pemomba'e guasu Ñandejárape heko jojágui, peropurahéi pe mburuvicha guasu opa ára oikovévape. Che amomba'e guasu chupe ko tetã aikohápe mombyrygua ramo, ha ahechauka ko'ã hembiapo vaívape Tupã pokatu ha itúichakue. Ha'e chupe kuéra: “Peẽ pene rembiapo vaíva, pejeheja pende reko vaígui ha peiko teko jojápe hesa renondépe. Ikatu mba'e niko pe'a porã chupe ha pende poriahurereko. 7 Che amomba'e guasu Tupãme, mburuvicha guasu yvagagua, ha che py'aite guive amomba'e guasu ipokatu. 8 Opavave tomomba'e guasu chupe Jerusalénpe, 9 ku táva marangatu. Tupã ne nupã vaekue ne memby kuéra rembiapo

vaikuére, upéinte oiporiahurereko jeýta heko jojávape. 10 Emomba'e guasu hekoitépe Ñandejárape, ha eropurahéi mburuvicha guasu opa ára oikovévape, pe tupao oñemopu'ã jey haguã vy'apópe. Ha ojerévo umi oho vaekue ambue tetãre, Ha'e tomyenyhẽ vy'a ha torýgui ha tohechauka imborayhu mayma ohasa asývape, opaite ára peve. 11 Remimbíta opa rupi ko yvy ári. Tetã nguéra mombyryveguáva oúta, mayma yvy arigua oúta omomba'e guasúvo Tupã Ñandejára rera. Oguerúta ipópe kuéra jopói Mburuvicha yvága guápe. Opaite ñemoñare ovy'áta nde rupi, ha nde rera Tupã oiporavo vaekue rera opytáta opa árape guarã. 12 Heko aña umi oñe'ẽ vaíva nde rehe, Heko aña opa umi ne mbyaíva, umi oitýva nde korapy jere, umi oitýva nde róga yvate kuéra, umi ohapýva nde róga kuéra. Toñemomba'e guasu opa árape umi ne myatyrõ jeýva! 13 Upérõ ae revy'áta umi imarangatúva ndive. Opavave oñembyatýta ha omomba'e guasu Tupã Ñandejárape. Tovy'a umi nde rayhúva! Tovy'a umi horýva reñakã rapu'ã haguére! 14 Tovy'a umi oñembyasýva umi ñenupã rehupytývare, ovy'atagui upe rire nde pype ohechávo vy'a opa árape guarã! 15 Omomba'e guasu che ánga Tupã, Mburuvicha Guasuetépe, 16 oñemyatyrõ jeýtagui Jerusalén ha avei itupao, opa árape guarã! Avy'aite vaerã niko opytárõ che ñemoñare ikatúva ohecha ne mimbipa ha oguerohory Mburuvicha Guasu yvága guápe! 17 Jerusalén rokẽ nguéra ojejapóta ita jegua pytã ha hovýva reheve, ha ita ojejuapávape avei pe táva mongoraha. Umi óga yvate Jerusalén pegua oñemopu'ãta órogui, umi táva roka oñemopyendáta ita porã poravo pyrèpe. 18 Jerusalén rokẽ nguéra rupi oñehendúta Tupãme purahéi ha hóga kuéra rupi oje'éta: Toñemomba'e guasu Tupã, Israel Jára! Nde pype oñemomba'e guasúta Héra Marangatu opa árape guarã.

Tobit 14

1 Péicha Tobit omoguahẽ hu'ãme umi iñe'ẽ poravo pyre ohepyme'ẽvo ipy'aite guive Ñandejárape. 2 Tobit omano py'a guapýpe oguerereko ramo 112 año, ha oñeñotý Nínivepe. Ha'e opyta vaekue ndohechavéi oguerereko ramo 62 año. Ohecha jey rire katu oiko porã vaekue, ha ome'ẽ oguererekóvagai umi oikotevévape ha akóinte omomba'e guasu Tupãme ha omoherakuã ha'e tuichaha. 3 Omano mbotávoma hína, ohenói ita'yra Tobíaspe ha oñemoñe'ẽ chupe kóicha: —Che ra'y, tereho Médiape nde ra'y kuéra ndive. 4 Che arovia umi mba'e Tupã oikuaauka vaekue Nahúm rupi ojehutaha Nínivepe. Opa umi mba'e Israelgua maranduhára*f** kuéra he'i vaekue oikóta. Tupã niko ombou chupe kuéra he'i haguã mba'épa ojuhúta Asiria ha Nínivepe. Peteĩ iñe'ẽnte jepe ndopyta rei mo'ãi, ha umíva ojuhupáne Oguahẽ vove hi'ára. Médiape reiko poráveta Asiria térã Babilóniape peguágui. Che aikuaa porã ha arovia opa umi mba'e Tupã he'i vaekue ojehutaha ha'e he'i hagueichaite. Ha umi ñande reheguáva oikóva Israelpe, ojereraháta iñapytĩmby hetã porãitẽgui tetã mombyrype. Tetã Israel nandi opytáta, ha Samaría ha Jerusaléngui oikóta tapere. Tupao katu ojehappy ha oñehundíta. 5 Upéi, Tupã oiporiahurerekóta chupe kuéra ha ogueraha jeýta Israel yvýpe. Ha'e kuéra omopu'ã jeýta pe tupao, ndojogua mo'ãi ramo jepe upe oñehundi vaekuépe. Ha oñembotývo umi ára Tupã omoĩ vaekue, ha'e kuéra ou jeýta ojereraha haguégui, ha omopu'ã jeýta Jerusalén tuichakue yma guaréicha, he'i haguéicha maranduhára kuéra Israel pegua. 6 Opa yvypóra yvy tuichakue ojevýta Tupãme. Omomba'e guasúta chupe ha ohejáta umi tupã gua'u omombiáva chupe kuéra tape porãgui. 7 Ha'e kuéra omomba'e guasúta Tupãme oikovéva opa ára, ha umi Israelgua oñerenohẽva jejopy vaígui umi árape, imandu'áta Tupãre ha ohóta oñembyaty Jerusalénpe. Oikóta py'a guapýpe yvy Abrahámpe oñeme'ẽ vaekuépe ha opytáta chupe kuéra opa árape guarã. Umi Tupãme ohayhúva ovy'áta, ha umi iñangaipa ha oporojopýva katu opáta yvy ári. 8 Pemomba'éke Tupãme hekoitépe ha pejapo ha'e oipotáva. Peheko mbo'e pende ra'y kuéra heko joja haguã ha oipytyvõ haguã imboriahúvape. Taimandu'a hikuái Tupãre ha tomomba'e guasu héra opa ára ipy'aite guive. 9 Nde che ra'y, tereho Nínivegui. Ani repyta ko'ápe. 10 Omano vove nde sy ha reñotý che ykére, upe araitépe tereho. Ani repytave ko tetãme opavave hembiapo vai ha ijapuhápe. Ne mandu'ápa upe Nadab ojapo vaekuére imongakuaahare Ajicar rehe. Hekovete oñotý vaekue chupe. Tupã katu omyengovia Nadábpe hembiapo vaikuére ha omondo chupe upe iñpytũháme ojukase haguére Ajicárpe, Ajicárpe katu oguenohẽ okápe. Imba'e porã ha oipytyvõgui imboriahúvape, Ajicar ndo'ái upe ñuhãme Nadab omoĩ vaekue chupe. Nadab uvei ho'a ipype ha oñehundi. 11 Pehechápa mba'épa ogueru ñandéve ñaipytyvõ ramo imboriahúvape, ha Mba'éichapa ñamano jajapo ramo hekopegua'y. Ko'ágã katu añandu opamaha ohóvo che rekove". Omoñeno chupe hikuái hupápe ha upépe omano. Upéi oñotý chupe hikuái hekoitépe. 12 Isy omano rire, Tobías oñotý chupe itúva ykére. Upéi hembireko ndive oho tetã Médiape ha opyta táva Ecbatánape, hembireko

ru Raguel ndive. 13 Tobías oñangareko porã ha omomba'e hembireko ru ha isýpe, ha omano rire oñotý chupe kuéra Ecbatánape. Opa mba'e Raguel oguerékóva opytapa chupe, ha upéicha avei opa mba'e itúva Tobit mba'ekue. 14 Opavave oguerohory vaekue chupe, ha omano oguereko ramo 117 año. 15 Omano mboyve, ohecha Nínive oñehundi ramo ha ohecha Mba'éichapa umi upépe oikóva ojereraha iñapytĩmby Médiapae, mburuvicha guasúrõ upépe Cíaxares. Ha Tobías omomba'e guasu Tupãme ohechávo umi mba'e ha'e oja póva Nínive ha Asíría guäre. Omano mboyve ovy'a jepe Nínive oñehundi haguére ha omomba'e guasu Tupãme, oikóva opa ára.

1 Maccabees 1

1 Alejandro, Macedoniagua, Filipo ra'y, mburuvicha guasu vaekue hína Gréciape, osẽ hetãgui, oity ha omohendague Darío, Persia ha Media pegua mburuvicha guasu. 2 Heta oñorãirõ, ojapyhy táva imbareteva, ojuka heta mburuvicha guasúpe, 3 oguahẽ yvy apýra mombyryve peve ha omondapa heta etei tetã. Opytamarõ opa tetã ipoguýpe, ou oñemomba'e guasu; 4-5 ombyaty heta etei ñorãirõhára imbareteva ha omoĩ ipoguýpe heta tetã, heta yvypóra ha heta mburuvicha guasu, ohepyme'ẽva chupe oiko haguére ipoguýpe. 6 Upéinte hasy, ha oñandúvo omanotaha ohenói imburuvicha kuéra ojeroviaveha, ojeheko mbo'e vaekue ijkére imitã guive, ha omboja'o chupe kuéra yvy oguerékóva ipoguýpe. 7 Año 12ha mburuvicha guasu haguépe, Alejandro omano, 8 ha imburuvicha kuéra ojapyhy ipópe tetã ñesãmbyhy, peteĩ-teĩ oñeme'ẽ haguépe chupe kuéra; 9 omanóvo Alejandro, opavave ha'e kuéra omoĩ pe jeguaka mburuvicha guasu akãregua, ha upe rire ta'ýra kuéra heta año pukukue, omboheta hetavévo teko asy ko yvy ári. 10 Ijapytépe kuéra osẽ peteĩ iñaña etereivéva: Antíoco Epífanés, mburuvicha guasu Antíoco ra'y. Ha'e oiko ra'e Rómape, ojejopýva ramo, ha oiko chugui mburuvicha guasu, 137pe oñeime hague ramo guare Grecia poguýpe. 11 Umi ára umívape, Israelpe oiko peteĩ atýra osẽ vaekue tetã rekógui, ombotavy vaekue hetápe he'ívo: "Ñañemoína peteĩ ñe'ẽme umi tetã ñande jereregua ndive, ñane año guive niko, heta mba'e asy ou ñandéve". 12-13 Hetápe ho'a porã upéva, ha peteĩ atýra oho mburuvicha guasu rendápe. 14 Mburuvicha guasu he'i chupe kuéra ikatuha osẽ tetã rekógui ha ojapyhy mombyrygua jepokuaaha, ha aipórõ, oja póvo upéva, omopu'ã hikuái Jerusalénpe peteĩ oñeime haguã, 15 oñomi hikuái ijeapí'oha, omboyke ñe'ẽ ñome'ẽ marangatu, omenda hikuái umi Tupã jaheiháre ha oñemoĩ oja póvo ivaíva. 16 Antíoco, oñeñandúvo imbaretemaha, ondyry Egipto rehe, omoĩ haguã ipoguýpe upe tetã ha oiko mburuvicha guasúrõ mokõive tetãme. 17 Oho Egipto ári heta eterei ñorãirõhára reheve, kárro, elefante, kavajueta ha ygára guasu atýra reheve. ha ygára guasu atýra reheve, 18 Ondyry Toloméo rehe, Egipto pegua mburuvicha guasu, ha Toloméo oguevi ha oheja heta iñorãirõhára re'õngue hapykuépe. 19 Upémarõ, Antíoco oíke ha ojapyhy umi táva imbareteva Egipto pegua ha omondapa upe tetã. 20 Ohundi rire Egíptope, ojevy hetãme, 143 año ha hína upe ramo, ha ojeity Israel rehe, oguahẽ Jerusalénpe peteĩ ñorãirõhára aty guasu ne mbaretepa jepéva reheve. 21 Ha'énteva ramo guáicha Antíoco oíke Jerusalén tupaópe ha ogueraha pe altar óro, umi tataindy renda, 22 mesa oñekuave'ẽha mbujape, mbayru oje'uha kaguy ha umi mba'e jegua akã rehegua, ha oipe'a pe mba'e vera porãita ombyapéva tupao renonde. 23 Ogueraha avei pe pláta, óro ha opa mba'e hepýva ojuhu vaekue iñongatupy. 24 Ombyatypa umi mba'e, ohupi ha ojevy hetãme, hetaitereípe ojuka rire, ha oñembohory jejapo heta rire opavavére. 25 Jahe'o soro omyenyhẽ Israel tuichakue. 26 Ipy'ambu joa mburuvicha kuéra, ha umi itujáva, mitãrusu ha kuñataĩ ipy'a mano, kuña porã nguéra ivaipa. 27 Ménava opurahéi ñembyasy, tembirekóva opyta ikotýpe. 28 Yvy oryrýi osusũ ipypeguäre, Jacob retã tuichakue oñemotĩ. 29 Mokõi año rire, Antíoco omondo peteĩ imburuvicha Judea táva guasu kuérape; 30 oguahẽ Jerusalénpe ñorãirõhára aty guasu reheve, ha oñe'ẽ tova mokõime py'a guapýre. Maymáva ojerovia hese, ha peichahágui ojeity upe táva guasúre mbaretepe: 31 hetaitereípe ojuka ha oporomondapa, oity óga kuéra ha pe korapy yvate opu'áva táva jerére. 32 Oñemomba'epa hikuái kuña ha mitã nguérare ha opaichagua mymbáre. 33 Upéi omopu'ã hikuái upe David táva guasu jerére, peteĩ korapy nde yvate ha ne mbareteva, ha omopu'ã hese óga yvate omaña mombyry haguã, ha ojaipo Jerusaléngui peteĩ táva imbareteva. 34 Oheja peteĩ atýra tekove heko jeroviaha'yva ha ndahekorãiva, oñemombareteva upépe. 35 Umívape oñeme'ẽ mba'e porojukaha ha tembi'u ha ojeheja upépe umi mba'eta oñemonda vaekue Jerusalénpe. Ha upéicha, oiko chugui kuéra opa ára kyhyjeha. 36 Opyta kyhyjeha ramo Tupaópe guarã, mba'e ombyai mantéva Israelpe. 37 Tuguy imarã'yva oñohẽ hikuái pe Tupao jerekuévo ha omongy'a hikuái pe Tenda marangatu. 38 Upéicha rupi ohopa umi Jerusalengua, ha

upe táva guasúgui, mombyrygua rekoha oiko: iñambuete opytávo umi upépe oikove ypy vaekuépe guarã, ha imemby kuéra voi oheja chupe. 39 Itupao opyta itapere, yvy ojeiko'ýháicha, ivy'a kuérargui oiko ñembyasy, pytu'uha árare oñeñembohory, ha heko kuaaháre katu ojejahéi. 40 Tuichaeterei iñemotĩ, tuicha haguéicha ivy'a, ha tuichahágui ohasa ñembyasy opave'ývape. 41 Upe mburuvicha guasu oguenohẽ tembiapoukapy opa tetã ipoguýpe oguerekóvape guarã, he'íva: maymáva peteĩ tetãnte ha 42 ha ojeheja haguã teko jepokuaahágui. Opa tetã ojapo he'iháicha upe mburuvicha guasu, 43 ha heta Israelgua ohasa Tupã reko teégui omomba'e guasu tupã gua'u, omymba juka ita'ãnga kuérape ha omongy'a hikuái Pytu'uha ára. 44 Upéi ave, mburuvicha guasu omondo hembijokuái Jerusalénpe ha Judea táva kuérape, kuatia he'íva reheve, opavave opoi vaerãha hetã reko jepokuaaha yma guarégui: 45 Mymbahapy, mymbajuka ha kaguy je'u ndojejapovéi vaerã tupao kuérape; umi pytu'uha ára, ha ára ojevy'aha naimarangatu véima vaerã; 46 Tupao ha opa mba'e marangatu oñemongy'ante vaerã; 47 oñemopu'ã vaerã altar, hendaguã marã'ý ha tupao umi tupã gua'u ra'angápe guarã, ha ojejuka chupe kuéra kure ha opaichagua mymba ipotĩ'ýva; 48 mitã nguéra ndojeapi'ói vaerã, ha opavave omoĩ vaerã ijehe kuéra opaichagua mba'e ky'a, tie'ý ha mba'e vai, 49 hesaráivo Tupã rembiapoukapýgui ha ndojapovéivo mba'eve imomba'e guasúvo. 50 Ojapo'ýva ko'ã mburuvicha guasu he'íva, omano vaerã. 51 Ko'ãicha he'íva rehegua kuatia, upe mburuvicha guasu oguerahauka opa rupi, umi tetã ipoguy peguávape. Hi'arietegua, omoĩ imburuvicha tetãgua ári ha ojopy Judea táva kuérape oikuave'ẽ haguã mymba juka umi ta'angápe. 52 Heta tetãgua, umi oheja vaekue Tupã rembiapoukapy, ojoaju hendive kuéra ha heta mba'e vai ojapo hikuái tetã tuichakue, 53 ha Israelgua kuéra oheka mante okañy haguã. 54 Ha 15ha árape, mes hérava Kislev jave, año 145 ramo, upe mburuvicha guasu ojapouka peteĩ altar tupã gua'úpe guarã, pe altar marangatu oñemymbajukaha ári. Upéicha avei ojapouka umi táva Judea guápe; 55 Óga kuéra rokẽme ha opa okaháre ojeahapy insiënso; 56 Umi kuatia Tembiapoukapy rehegua ojuhúva, omondoropa ha ohapy hikuái; 57 ha oimérõ ojejuhúva oguerekoha upe kuatia Tupã Rembiapoukapy rehegua, ojejuka. 58 Ha upéicha umi tekove ojeity Israelgua kuérare, mamó ojejuhuhápe, umi táva kuéra rupi. 59 Ára 25 jave jepi oikuave'ẽ hikuái mymba juka, pe altar ky'a ojapo vaekuépe altar marangatu oñemymbajukaha ári. 60 Sy kuéra oapi'oukáva imemby kuimba'e kuérape, he'iháicha mburuvicha guasu kuatia, ojejuka 61 imitãmi ijajúri, ha ojuka avei opa hóga guápe ha oapi'oukáva guivépe imemby kuéra. 62 Opáichavonte, heta vaekue Israelgua noñeme'ẽiva ha ndo'úi mba'eve ipotĩ'ýva; 63 omanoseve, oñemongy'a rangue umi tembi'u ipotĩ'ývape ha opyrũ pe ñe'ẽ ñome'ẽ marangatúre. Ha omano. 64 Upe ramo, heta mba'e nde vaipa jepéva ho'a Israel ári.

1 Maccabees 2

1 Umi ára umívape osẽ Matatías, Juan ra'y ha Simeón remiarirõ. Ha'e pa'i, Joiarib ñemoñare. Ou ypy ko yvy ári Jerusalénpe, ha upéi oñemoĩ oiko Modínpe. 2-3 Matatías ita'ýra 5: Juan, ojeheróva "Ovy'áva"; 4 Simeón, ojeheróva "Py'a hatã"; Judas, ojeheróva Macabeo; 5 Lázaro, ojeheróva Avarán, ha Jonatán, ojeheróva Afús. 6 Ohechávo Matatías umi mba'e vaieta oikóva Judea ha Jerusalénpe, he'i: 7 "Áina, che! Maerãpa aju ra'e ko yvy ári ahecha haguã ho'a yvýre che retã ha che táva guasu marangatu? Aguapy aína ko'ápe, ha'e ho'a aja umi hese ija'e'ýva pópe ha itupao opyta mombyryguáva pópe? 8 Pe itupao ha'ete kuimba'e oñemotíva; 9 umi ijeguaka hepy hepyvéva ojererahapa; umi mitã mimi ojejukapa umi okaháre; mitãrusu kuéra omanomba, hese kuéra ija'e'ýva kyse pukúpe. 10 Mba'e tetãpa ndoguerekói ipópe hóga guasu kuéra, ha noñemomba'epái ipypeguáre? 11 Iporãngue ojepe'apa chugui, hekosa'ý vaekue, ágã oĩ poguýpe. 12 Péina pépe: ñande tupao, ñande joroviaha vaekue, itapere opytávo, oike pype ha omongy'apa umi mombyrygua. 13 Maerãpa jaikovesese jahávo. 14 Ha Matatías ha ita'ýra kuéra omondo ijao, omonte ao havaráva ha oñemoĩ ojahe'o joa hikuái. 15 Oguahẽ ramo Modínpe mburuvicha guasu rembiguái kuéra ojopývo umi upépe guápe oikuave'ẽ haguã mymba juka, 16 heta Israelgua oñemoĩ hendive kuéra. Matatías ha ita'ýra kuéra katu ndojehe'ái hese kuéra. 17 Aipo ramo, umi mburuvicha guasu rembiguái he'i chupe kuéra: "Nde niko peteĩ yvypóra ojeroviaha maymáva ko táva kóvape, ha oĩ ne ndive nde ra'y kuéra ha opavave nde rogagua. 18 Eñemboja nde raẽ ha ejapo pe mburuvicha guasu he'íva opa tetãme ojejapoháicha, ha upéicha avei Judeagua ha umi hemby vaekue Jerusalénpe. Upéicha ramo, nde ha nde ra'y kuéra pepyta porãta mburuvicha guasu ndive ha ha'e ome'ekáta peẽme óro ha pláta ha opaichagua jopói." 19 Matatías katu he'i hatã chupe kuéra: "Jepe ra'e opa

tetã oĩva mburuvicha guasu poguýpe iñe'ẽ rendu chupe ombotapykue itúva kuéra ypykue rembiroviakue ha ojapo ha'e he'íva, 20 che, che ra'y kuéra ha che pehẽngue maymáva, rombojeroviáta akóí pe ñe'ẽ ñome'ẽ ojapo vaekue Tupã ore ru kuéra ypy kuerakue ndive. 21 Anímo Tupã oheja rombotapykue hembiapoukapý ha opa ore reko jeroviaha! 22 Ore ndorojapo mo'ãi pe mburuvicha guasu he'íva ha noroñemboyke mo'ãi ore asúvo térã ore akatúavo ore reko jeroviahágui." 23 Matatías oñe'ẽmbávo, oñemotenonde peteĩ Israelgua omymba juka haguã pe altar ári, Modínpe omopu'ã vaekue umi mombyrygua, mburuvicha guasu oipotaháicha. 24 Upépe, Matatías ipochyetererei, oryrýi osusũ pochýgui, ha opu'ã oñakã'o pe altar ári voi upe Israel guápe, 25 ha ojuka avei pe mburuvicha guasu rembiguáipe, ojopýva Israelgua kuérape oikuave'ẽ haguã mymbajuka, ha omyangu'ipa upe altar. 26 Matatías ohechauka mba'eichaite pevépa hakate'ỹ Tupã rembiapoukapýre, ha ojapo Finees ojapo haguéicha Zimrí rehe, Salú ra'y. 27 Upéi oñemoĩ osapukái upe táva guasu jerekuévo: "Opa hakate'ỹva Tupã rembiapoukapýre ha omboykese'ỹva ñe'ẽ ñome'ẽ Tupã ndive ojejapo vaekue, tou che rapykuéri!" 28 Matatías ha ita'ýra kuéra oho okañy hikuái yvytýre, ha oheja rei opa oguerékova. 29 Umíva umi árape, heta umi oikoséva teko potĩme, Tupã rembiapoukapý ohechaukaháicha, ohopa oiko umi yvy ojeiko'ýháme rupi 30 ta'ýra, hembireko ha hymba kuéra ndive, ndaikatu véimagui ogueropu'aka upe ojeikoveháicha. 31 Tembiguái kuérape ha umi ñorãirõhárape oguerékova David táva guasu Jerusalénpe oñemombe'u, peteĩ atýra tekove ohenduse'ỹva mburuvicha guasu ñe'ẽ, oimeha oho okañývo yvy ojeiko'ýha rupi, 32 ha heta ñorãirõhára pya'e oho hapykuéri kuéra. Ohupyty chupe kuéra, oñemohatã henondépe kuéra ha ojeity hese kuéra pytu'uha ára jave. 33 Osapukái ndupe kuéra: "Iporãmante! Pesẽ ha pejapo mburuvicha guasu he'íva, ha upéicharõ ndapejejuka mo'ãi." 34 Umi okañýva katu ombohováí chupe kuéra: "Norosẽ mo'ãi ha ndorojapo mo'ãi mburuvicha guasu he'íva, noromongy'a mo'ãi pytu'uha ára." 35 Upepete voi, umi ñorãirõhára ojeity hese kuéra. 36 Umi Israelgua katu nde'íri chupe kuéra mba'eve, ndopoíri ita, noñemohatãí umi itakuápe oñorãirõ haguáicha, 37 ha he'i hikuái: "Ñamano teko potĩme! Yvága ha yva ohecha peẽ ore jukaha hekope'ỹ." 38 Ha upéicha, umi ñorãirõhára ojeity hese kuéra pytu'uha árape. Ha umi Israelgua, hembireko, ita'ýra ha hymba kuéra reheve omanomba. Oĩ ra'e hikuái 1.000 rupi. 39 Oikuaa vove, Matatías ha hesegua kuéra ojahe'o heta hikuái hese kuéra. 40 Ha he'i hikuái ojupe: "Opavave ñande jajapo ramo umi ñane pehẽnguéicha, ha ndajajepyta sói umi Tupãre ojahéiva renondépe, pya'ete ñande pe'áne ko yvy árigui." 41 Ha upe árape voi oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme: "Oimérõ ojeitýva ñande rehe pytu'uha árape, ñañorãirõne hendive kuéra, ha péicha ñañamanombái chéne, omanomba haguéicha umi ñane pehẽngue pe oñemo'ã haguépe." 42 Aipo ramo, ojoaju hese kuéra peteĩ atýra hasideo, Israelgua kuéra ipy'a guasúva ha heko jeroviaháva, hakate'ỹva Tupã Rembiapoukapýre. 43 Upéicha avei, opa umi oñemo'áséva umi mba'e vaietágui; ha upéicha hetave hikuái. 44 Ojapo hikuái peteĩ ñorãirõhára aty ne mbaretéva ha ojeity pochy guasúpe umi mombyry guáre ha umi Israelgua ko'ávape oipytyvõvare. Umi hemby vaekue, omano'ýva, ohopa hikuái tetã mombyry rupi. 45 Matatías ha umi hendive oĩva, oho hikuái tetã tuichakue oitypa umi altar ahẽ tupã gua'u pegua, 46 ha oapi'o mbaretépe umi mitã ojeapi'o'ý vaekue ojuhúva guivépe. 47 Omuña hikuái umi tekove jejapo, hese kuéra ija'e'ývape, ha opa mba'e ojaopóvape osẽ porãmba. 48 Ha upéicha oguenohẽ jey Tupã Rembiapoukapý umi mombyrygua poguýgui ha noñeme'ẽi hikuái umi teko aña, Tupã rerovia'ýhárape. 49 Matatíaspe katu oguahẽ hi'ára, ha omanonguévo he'i ta'ýra kuérape: "Tova atã ha jeja'o ky'águi ñane renyhẽ; jaiko ñaína mba'e vaieta ha ñenupã vai guasu árape. 50 Ha peẽke, che ra'y kuéra, pene rakate'ỹ tembiapoukapýre, ha peme'ẽ pende rekove pe ñe'ẽ ñome'ẽ ojapo vaekuére ñande ru kuéra ypykue Tupã ndive. 51 Pene mandu'a umi ha'e kuéra ojapo vaekuére hi'árape, pene rerakuã porãne opa rupi ha ojejeroviáne pende rehe. 52 Tupã oheko ra'ã vaekue Abrahámpe; ojuhu heko jeroviaha porã, ha oguereko chupe heko jojávarõ. 53 José katu, teko asyeta apytépe omoañete Tupã rembiapoukapý ha oiko poguasú ramo Egíptope. 54 Finees, ñande ru ypykue, heko karẽ'ỹ rupi ohupyty heko marangaturã opa árape guarã. 55 Josuégui oiko mbojovakehára omoañete kuaáre tembiapoukapý. 56 Caleb, he'i haguére añetegua opa tavagua renondépe, ohupyty yvy oisãmbyhy vaerã. 57 David, imba'e porã haguére, oiko mburuvicha guasúrõ, opa árape guarã. 58 Elías hakate'ỹ rupi Tupã rembiapoukapýre, ojereraha yvágape. 59 Ananías, Azarías ha Misael heko jeroviaha porã vaekue, ha upévare ha'e oñemboyke tatágui. 60 Daniel, heko potĩ haguére ndo'ái jaguarete jurúpe. 61 Ha upéicha ojoapykuéri, ojeroviáva guive Tupã rehe araka'eve naikangýi. 62 Ani pekyhyje heko añávagui, hekove kuéra opáne yty apýpe, okarúne hese kuéra yso. 63 Oimérõ opu'ã ko árape,

ko'ěrõ ho'a vaerã; oiko jey vytyĩmbo ramo, ha ñuhã ombosako'íva mba'evépe opa vaerã. 64 Anike pemboguapy pende jehe ivaíva, Tupã rembiapoukapýre pene rakate'ỹ haguã; ipype año pejuhúta pene mbovy'a vaerã. 65 Péina pépe opyta Simón, pene pehẽngue heko kuaáva, pehendú chupe opa ára, pende rúichata ha'e. 66 Pereko Judas Macabéope, mitãrusu imbaretéva, ha'e omohenondéta pene ñorãirõhára aty, ojepytyaso haguã umi mombyrygua rovái ñane retãgua rehehápe. 67 Pembyaty pene ndive opa iñe'ẽ rendúva Tupã rembiapouykapýpe, ha pembyekovia ñane retã guápe opa heko asykueta. 68 Pembojevý umi mombyry guápe umi pende rehe ojapo vaekue, ha pene mandu'a pembyaje haguã Tupã rembiapoukapy." 69 Ohovasa chupe kuéra upéi, ha ojehekýi túva kuéra ypykue rekávo. 70 Año 146 ramo omano ha oñotý chupe hikuái ijypy kuerakue oñeñotý haguépe, Modínpe. Israel tuichakue ojejahe'o joa hese.

1 Maccabees 3

1 Oisãmbyhy hendaguépe ta'ýra Judas, ojeheróva Macabeo. 2 Ipehẽngue kuéra ha opa oĩ vaekue itúva ndive, oñemoĩ hendive ha ojepytyaso akã rakúpe ijkére Israel rehehápe 3 Judas oipyso pysove hetãgua rerakuã porãngue; kuimba'e yvatéicha omonde hete mo'ãha, ha oñorãirõ py'a guasúpe, kyse puku ipópe, iñorãirõhára renondépe. 4 Jaguaretéicha ñorãirõháme, ha jaguarete ra'y oñemohatávaicha hembi'úre, okororõ. 5 Omuña ha omyakãsã umi mba'e vai apohápe, ha tatápe ombokusugue umi omyangekóiva tetã guápe. 6 Umi heko añáva henondépe okyhyjepa, ha umi hembiapo vaíva opa rupi osẽ vaipa; ha'e rehe ae opa hetãgua jejopy vai. 7 Heta mburuvicha guasúpe oipy'apy ha ombopy'a rasy, opa Jacob retãgua katu, ovy'a hembiapo porãnguére. Héra ojehovasáne, ha oñemandu'áne hese opa ára. 8 Oiko Judea tuichakue umi táva guasúre, ojukapa ipypegua umi heko jeroviaha'yva; Heta mba'e vaigui Israelgui omboyke. 9 Yvy apýra peve herakuã, ombyatypágui peteĩ hendápe hetãgua opa vaekue ohóvo. 10 Apolonio ombyaty heta ñorãirõhára mombyrygua ha ñorãirõhára aty Samariagua ondyry haguã Israel rehe. 11 Judas, oikuaa vove, osẽ ohenonde'a haguã ha ohundi ha ojuka chupe. Heta etei omano hikuái ha hembyre opoi pýgui. 12 Oñemono'õvo mba'eta ñorãirõháme ojeheja reipa vaekue, Judas oguereko imba'erã Apolonio kyse pukukue, ha upete guive ogueraháva mamõ oñorãirõhápe. 13 Serón, Siria ñorãirõhára aty ruvicha, oikuaávo Judas ombyaty hague peteĩ ñorãirõhára aty ne mbaretéva, oíva oñorãirõ haguãicha, 14 he'i ijupe: "Aime porãvéta ha che rerakuã mbukúta asẽ ramo añorãirõ ha ahundi Júdaspe, pe tekove ohenduse'yva mburuvicha guasu ñe'ẽ." 15 Serón ykére oñemoĩ avei umi Israelgua ojere vaekue hetãgui, oipytyvõ haguã chupe ohundívo Israel. 16 Oguahẽvo Serón pe Bet-Horón yvy pu'ãme, osẽ ohenonde'ávo chupe Judas, peteĩ atyrami ñorãirõhára reheve. 17 Ha umi ñorãirõhára, ohechávo Serón umíva heta eteíha, he'i hikuái Júdaspe: "Mba'éicha piko ñañorãirõta hendive kuéra ko hetaiteíva ha imbaretetereíva, ha ñande ñane mbovy eterei? Hi'arietegua ndorokarúi ko ára pukukue, ha na ore mbarete véima." 18 Judas katu he'i chupe kuéra: "Ndahasýi heta eterei ho'a haguã mbovyimí pópe. Tupãme guarã niko peteĩchante, oguenohẽ porã mbovýpe térã hetápe. 19 Ñorãirõhápe oñesẽ porã haguã noĩri ñorãirõhára retakuére, Ñandejára pytyvõrente. 20 Ha'e kuéra ou hína, jejapo ha py'a hatã reheve, ñande jukapa haguã, ñandéve, ñane rembireko kuéra, ha ñande ra'y kuérape, ha omondapa haguã hikuái opa jarekóva. 21 Ñande katu, ñasẽ ñañorãirõvo ani haguã jajejuka ha ñande reko jeroviaha rehehápe. 22 Aipórõ, ani pekyhyje, Tupã ohundíta chupe kuéra ñande resa renondetépe." 23 Oñe'ẽmbamínte ha ojeity umi hese kuéra ija'e'yvare, ha Serón ha iñorãirõhára kuéra oñehundipaite. 24 Omuña hikuái Serón ha iñirũ nguérape pe Bet-Horóngui jaguejyhávo ñu meve, omano hikuái 800 rupi ha hembyre opoi pýgui okañymba filistéo retã rupi. 25 Opa mombyrygua oñepyrũ okyhyjepa Judas ha ipehẽngue kuérargui ha tetã nguéra ijkeregua oñemondyipa. 26 Judas rerakuã oguahẽ mburuvicha guasu apysápe, ápe ha pépe osẽ porãha ñorãirõháme mante oñehendu. 27 Antíoco, oikuaávo opa ko'ã mba'e, ipochy eterei ha ombyatyka ñorãirõhára oíva guive tetã tuichakue, mba'e ne mbaretéva. 28 Oipe'a ikarameguã ha ohepyme'ẽ ñorãirõhára kuérape peteĩ año rehegua imba'apo repy, ha he'i chupe kuéra oĩ haguã sako'ihápe oimeraẽva mba'e ojehu ramo guarã. 29 Ha ohecha kuaávo opaha chugui ohepyme'ẽve haguã iñorãirõhára kuérape, ndoguereko veimaha oñepu'ãmbágui opa rupi ha tuichaetereigui tekotevẽ oguerúva oporosãmbyhy vai hague, oipe'apa niko umi teko jepokuaaha yma ymave guare, 30 okyhyje ojehu ramo guarã chupe pe ojehúma vaekue voi ymave, ndoguerekovéi ramo guare oiporu vaerã ha jopói guasu-guasú ojapo haguã, umi hapykuéri guare mburuvicha guasu jepe ojapo'ỹ vaekue. 31

Aipórõ, ojechávo upéicha, osẽ oho Pérsiape, ha'ete oguenohẽ haguã umi tetã ipoguy peguágui heta porã pirapire oikotevẽháicha. 32 Oheja hekovia Lisíaspe, poguasú peteĩ ijkeregua, oisãmbyhy haguã tetã, ysyry Éufrates guive Egipto paha peve. 33 Upéicha avei, oheja chupe oñangareko haguã ta'ýra Antíoco rehe, ou jey peve; 34 omoĩ ipópe mbyte rupi iñorairõhára ha iñelefante kuéra retakue, ha oheko mbo'e porã chupe ojapo vaerãre, tenondete Judeagua ha Jerusalén guáre. 35 He'i Lisíaspe ondyry haguã iñorairõhára hetakue reheve Israel rehe, omona peve yvýre upe tetã, mandu'a jepe oikove'ỹ haguã hese. 36 Ha upéi katu omoĩ haguã upépe mombyrygua meme, ome'ẽmba haguã umívape ijyvy. 37 Mburuvicha guasu Antíoco ogueraha iñorairõhára aty, pe mbytere ha'e oipe'a vaekue, ha oho heseve umi tetã ipoguy pegua oĩva yvatévo gotyo. 38 Lisias oiporavo Toloméo Dorimeno ra'ýpe, Nicanor ha Górgiaspe, poguasú kuéra oikóva mburuvicha guasu jerére, 39 ha omondo chupe kuéra 40.000 ñorairõhára yvy rupigua ha 37.000 kavaju arigua reheve, ondyry haguã Judéare ha oheja yvýre oipotaháicha mburuvicha guasu. 40 Oho hikuái iñorairõhára retakue reheve ha opyta opytu'u Emaús ñúme. 41 Umi ñemuhára oikuaa vove upéva, oho hikuái hendápe kuéra heta óro ha pláta ha pokuaha reheve, ojogua haguã Israelgua kuérape tembiguairã. Pe ñorairõhára aty guasúre oñembojoaju avei ñorairõhára aty Siria ha Filistea guáva. 42 Judas ha ipehẽngue kuéra ohecha kuaa ivaietereiha, umi ñorairõhára hese kuéra ija'e'ỹva oñemohatãmaha tetãpype. Ha oikuaa avei hikuái, mburuvicha guasu he'i hague oñehundiete haguã chupe kuéra. 43 Ha he'i hikuái ojupe: "Ñanohẽ ñane retãgua jejopygui! Ñasẽ ñañorairõ hesehápe kuéra." 44 Aipo ramo oñehenói opa tetã guápe oñembosako'i haguã oñorairõvo, oñembo'e joa haguã hikuái ha ojerure haguã Tupãme poriahurereko. 45 Jerusalén nandi yvy ojeiko'ỹháicha, ndaipóri tetãgua omýiva; tupaóre mombyrygua opyrũ, távare oñemomba'e hikuái, ojapo chugui umi heko jeroviaha'ỹva rekoha. Jacob retãguágui opa vy'a, ndaipuvéi mimby ha mbaraka. 46 Israelgua kuéra oho joa Mízpape, Jerusalén renondépe, ymaitémi ha'e kuéra oguerereko haguépe peteĩ tupao omomba'eha Tupã. 47 Upe ára ndokaruĩ hikuái, omonte ao anambusu vai, oñohẽ tanimbu iñakãre kuéra ha omondyryry ijao. 48 Oipeka hikuái pe kuatia ojehaiha Tupã rembiapoukapy, ohekávo pe mba'e ohekáva avei umi heko jeroviaha'ỹva itupã gua'u ra'ãnga kuérape. 49 Ogueru avei hikuái umi pa'i kuéra ao, yva hi'aju ramóva ha pe imba'e kuérargui 10 hendápe ñepehe'ãngue; ombou hikuái avei umi nasaréope, ojaipoma vaekue ikuave'ẽmby, 50 ha ojerure asy hikuái Tupãme: "Mba'e piko ore rojapóta ko'ã kuimba'égui? Moõ piko rogueraháta." 51 Nde tupaóre oñepyrũ ha oñemongy'a; nde pa'i kuéra oñembyasy joa ha oñemotĩndy. 52 Ema'ẽna mba'éichapa oñembyaty hikuái umi heko jeroviaha'ỹva ore jukapa haguã. Nde reikuaa reína mba'épa ojaPOSE ore rehe. 53 Mba'éicha piko reipota roñorairõ hendive kuéra, nde na ore pytyvõi ramo?" 54 Ha upépe ombopu hikuái umi turu ha osapukái rasy joa. 55 Upe rire Judas oiporavo tetãgua apytégui 1.000 ñorairõhára ruvicharã, upéicha avei 100pe guarã, 50 ha 10pe guarã. 56 He'i oho jeýnte haguã umi ojogapóva hína, umi omenda ramóva, umi oñotýva hína iparralty ha umi ipy'a miríva, oĩháicha tembiapoukapýpe. 57 Upéi Israelgua ñorairõhára aty osẽ oho ijaty Emaús yvývo gotyo. 58 Judas he'i: "Peñembosako'íke! Pende py'a guasúke, ko'ẽmbávo ñasẽ haguã jajepytasó umi heko jeroviaha'ỹvape, oñembyatýva ojeity haguã ñande rehe, ñande jukapa ha oity omyangu'ipa ñande tupao. 59 Iporãve ñamano ñañorairõhápe, jahecha rangue ho'a ñane retãre ha ñande tupaóre mba'e vai. 60 Ha toiko Tupã oipotáva."

1 Maccabees 4

1 Gorgias ombosako'i 5.000 ñorairõhára yvy rupigua ha 1.000 kavaju arigua iporavo pyrekuete, ha oho heseve oguahẽ rire pyhare 2 ojeity haguãicha umi Israelgua ha upéicha ohundi chupe kuéra. Tape rechaukaha ramo oho hendive kuéra, táva Jerusalén guáva. 3 Judas katu oikuaa upéva ha omopu'ã iñorairõhára kuérape ohenonde'a haguã umi mburuvicha guasu ñorairõhárape, oĩva hikuái Emaúspe, 4 isarambi aja gueteri hikuái mombyry-mbyry ojuehegui. 5 Gorgias oguahẽ pyhare pe oimo'ã haguépe oĩha Judas, ha ndojuhúi avave. Upemarõ oheka chupe umi yvytýre, oimo'ã rupi okyhyjégui okañymbaha chugui kuéra. 6 Ha Judas, pyharevete osẽ sapy'a ñúme 3.000 ñorairõhára reheve, ndahete mo'ãhái jepe hikuái ha ndaikyse puku hetái, oipota haguéicha. 7 Judas ha iñirũ nguéra ohecha pe ñorairõhára aty ne mbaretéva henondépe kuéra, hete mo'ãha iporáva, heta kavaju arigua reheve, ikatupyry-pyrýva ñorairõme. 8 Aipórõ Judas he'i: "Ani pekyhyjétei pehechávo imbarete tereiha ha ani peñemondýi pehechávo ojeity ñande rehe. 9 Pene mandu'ante mba'éichapa ñande ru kuéra pypkue osẽ raka'e jejopy vaígui Mar

Rójope, Faraón iñorãirõhára kuéra reheve ou ramo guare hapykuéri kuéra. 10 Jajerure asy ko'ágã Tupãme ta ñane pytyvõ, imandu'ávo ñe'ẽ ñome'ẽ ojapo vaekuere ñande ru ypy kuerakue ndive, ha tohundi pe ñorãirõhára aty oíva ñane renondépe. 11 Upéicha ramo, tetã nguéra ohecha kuaáne oíha peteĩ oguenohêva Israelpe jejopy vaígui." 12 Umi mombyrygua, ohechávo Israelgua kuéra ouha chupe kuéra, 13 osẽ ohuguaitĩ ondyry haguã hese kuéra. Judas ñorãirõhára kuéra katu ombopu turu ha oñepyrũ ñorãirõ. 14 Umi mombyrygua opyta yvýre, isarambipa ha okañymba pe ñüre. 15 Umi itapykue vaekue katu ojejukapa kyse pukúpe. Israelgua kuéra omuña umi hembývape Guézer ha Idumea ñu, Azoto ha Jabnia peve. Ha 3.000 Israel guáre ija'e'ýva retekue ojepyso upépe. 16 Ou jeýmavo hikuái, omuña rire umi mombyry guápe, Judas he'i iñorãirõhára kuérape: 17 "Ani pene ragẽ pehupi haguã umi mba'eta ñorãirõ haguépe opytáva, ñañorãirõvéta gueteri ñaína. 18 Gorgias heta iñorãirõhára reheve oime hína pe yvytýpe, aguĩ ñande hegúi. Pejepyntaso mbareténte pehóvo umi ñande rehe ija'e'ýva renondépe ha ñañorãirõ hendive kuéra. Upe rire, py'a guapýpe porã, umi mba'eta opyta vaekue ñorãirõ haguépe." 19 Oñe'ẽ jave gueteri hína, iñakãsẽ sapy'a peteĩ ñorãirõhára aty, oma'ẽva hína pe yvyty guíve. 20 Umíva ohecha kuaa, iñirũ nguéra isarambipaha, pe oĩ hague hikuái okaipaha: pe tatatĩ opu'áva ohechauka porã mba'épa oiko ra'e upépe. 21 Ohechávo hikuái upéva oñemondyipa, ha ohechávo Judas ñorãirõhára kuéra omumu joáva pe ñüre, opoi pýgui 22 ha okañymba hikuái filistéo retã rupi. 23 Judas ha iñirũ nguéra ojevy hikuái pe oñeñorãirõ haguépe ha oñemoĩ ohupi umi mba'eta opytapa vaekue: heta óro ha pláta, aorã pytáva ha hetave mba'e hepýva omono'õ hikuái. 24 Ou jeývo hikuái, Israelgua kuéra ogueropurahéi ha ombyaje joa Tupãme, ipy'a porãre ha imborayhu ndopáigui araka'eve. 25 Tuichaeterei osẽ porã upe árape tetã Israel. 26 Umi mombyrygua omano'ý vaekue oho omombe'u Lisíaspe opaite mba'e ojehu vaekue. 27 Ha ha'e, ohendúvo, opyta ipochyha oñembyasy, Israel ndive nosẽi haguére ha'e oipota haguéicha ha mburuvicha guasu he'i haguéicha chupe. 28 Pe año oúvape, Lisias ombyaty 60.000 ñorãirõhára yvy rupigua ha 5.000 kavaju arigua, ondyry haguã Israelgua kuérare. 29 Oguahẽ hikuái Iduméape ha opyta opytu'u Bet-Súrpe. Judas osẽ huguaitívo 10.000 ñorãirõhára reheve. 30 Ha ohechávo pe ñorãirõhára aty ne mbaretéva, oñembo'e: "Terejehovasa nde, Israel jejopy vai pe'ahára, remokangypa vaekue Goliat, pe kuimba'e rete guasu yvate, ne rembiguái David po rupi, ha reheja umi filistéo ñorãirõhára aty, Jonatán, Saúl ra'y, ha ipytyvõhára kuéra pópe. 31 Upéicha aveína ehecha ko ñorãirõhára aty kóva ne retãgua Israel pópe, opytapa haguã hikuái, imbarete ha ikavaju kuéra reheve, ñembohoryhárõ. 32 Emyenyhẽ chupe kuéra kyhyjégui ha ehundi pe jejapo ome'ẽva chupe kuéra mbarete, ha topytapa hikuái yvýre opu'ãve'ý haguã. 33 Eity chupe kuéra nde rayhuhára kyse pukúpe, opa nde kuaáva nde reropurahéi haguã vy'ápe." 34 Ha upéicha, oñorãirõ hikuái, ha 5.000 Lisias ñorãirõhára opyta ojepyso he'õngue, Israelgua kuéra ndive oñorãirõvo. 35 Lisias, ohechávo iñorãirõhára kuéra oñehundipaha, ha Judas ha iñirũ nguéra ipy'a guasuha, osẽ oho Antioquíape ombyaty hetave haguã ñorãirõhára ha ojevy Judéape. 36 Judas ha ipehẽngue kuéra he'i hikuái: "Ko'ágã oñehundímava umi ñande rehe ija'e'ýva, jaha ñamopotĩ ha ñamomarangatu jey tupao." 37 Ñorãirõhára aty hetakue oñembyaty ha ojupi yvyty Siónpe. 38 Upépe ohecha hikuái pe tupao yvýre, altar iky'apa, okẽ nguéra okaipa; pe tupao rogaguýpe opu'ã ñanandy, upéicha avei pe ka'aguýre ha yvytýre; koty kuéra oñembyaipa. 39 Upémarõ omondyryry hikuái ijao kuéra, ohechauka hikuái oñembyasy etereiha ha oñohẽmba iñakãre kuéra tanimbu, 40 ha ojayvy hikuái omboja peve isyva kuéra yvýre. Upéi katu, turu púpe ohenói asy hikuái Tupãme. 41 Upe rire, Judas he'i iñorãirõhára kuérape ondyry haguã hikuái távare, ha'e omopotĩ aja pe tupao. 42 Oiporavo umi pa'i heko potívéva, ojapo poráva Tupã rembiapoukapy, 43 omopotĩ haguã hikuái pe tupao, ha ogueraha umi ita iky'áva yvy imarangatu'ýhápe. 44 Ojepy'a mongeta hikuái mba'épa oja póta pe altar oñemymbahapyha oñemongy'apa vaekuégui, 45 ha ojuhu porã oñemyangu'ipávo, ani haguã ojeheva api mante chupe kuéra, umi mombyrygua omongy'apa haguére. Aipórõ oitypa hikuái upe altar, 46 ha omoĩ hikuái umi ita peteĩ ijyvatevehápe, iporã haguáme, ou peve peteĩ maranduhára ha he'i mba'épa ojeja póta chugui kuéra. 47 Upéi ogueru hikuái ita ojepoko'ý vaekue gueteri, he'iháicha tembiapoukapy, ha ojapo hikuái peteĩ altar ipyahúva, pe ojeitypa vaekueichagua. 48 Omyatyromba hikuái pe tupao, omopotimba hyepa ha hogaguy. 49 Ojapo hikuái tembiporu marangatu ipyahúva, omoĩ jey tataindy renda altar insiénso renda ha mesa oñemoĩha mbujape marangatu. 50 Ohapy hikuái insiénso ha omyendy umi tataindy ohesape haguã tupao ryepy. 51 Omoĩ mbujape pe mesa ári ha omosãingo hikuái umi poyvi, ha upépe opa pe hembiaipo kuéra. 52 Ára 25hápe, mes 9 jave hérava Kislev,

áño 148 ramo, opu'ã hikuái voi porã, 53 ha omymbajuka, tembiapoukapy he'iháicha, pe altar pyahu ojejapo vaekue ári. 54 Altar oñemongy'a hague ombotývo peteĩ áño, upe árape, omomarangatu jey hikuái, purahéi ha mbarakapúpe. 55 Opa tetãgua oñesũ ha ojavy opoko peve yvy omomba'e guasúvo Tupãme ha ombyajévo Chupe oguenohẽ porã haguẽre chupe kuéra. 56 Ha 8 ára pukukue oguerohory hikuái upe altar ñemomarangatu ha oikuave'ẽ vy'ápe mymbahapy ha mymbajuka, jeiko porã jey ha Tupã ñembyaje rehegua. 57 Ombojegua hikuái pe tupao ape, akãregua órope ha mba'e apu'a verápe. Omyatyrõ avei hikuái umi koty ha umi ojeikeha omohokẽ. 58 Tuicha vy'a oiko, ojecháre hikuái ñemyakãsã'ỹre ha ñemotĩ'ỹre umi mombyrygua poguýpe. 59 Judas, ipehẽngue kuéra ha opa tetã Israelgua ndive, oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme, áño oñembotývo jepi ojererohory vaerãha pe altar pyahu oñemomarangatu hague, vy'ápe, 8 ára pukukue, oñepyrũvo ára 25, mes Kislev jave. 60 Umi ára umívape, omopu'ã hikuái Sión jerére peteĩ korapy yvate, óga yvate mbarete reheve, anive haguã ou umi mombyrygua ha oitypa opa mba'e ojapo haguéicha hikuái ymave. 61 Judas oheja upépe ñorãirõhára, ha omombarete Bet-Sur, Israel oñeñangareko kuaa haguã Idumea guio.

1 Maccabees 5

1 Umi tetã ijereregua, oikuaávo Israel omopu'ã pyahu jey hague itupao ha omyatyrõ hague altar ipypegua, ipochy eterei hikuái, 2 ha oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ojukapa haguã umi Israelgua, Jacob ñemoñare, oikóva ijapytépe kuéra; ha oñemoĩ hikuái ojuka peteĩ-teĩme ojukapaite haguã. 3 Aipo ramo, Judas oho Iduméape, Acrabaténepe, oguerékoma haguẽpe hína ipópe kuéra umi Israel guápe, ha ondyry Esaú ñemoñare kuérare. Omona yvýre umi Idumea guápe ha oipe'a chugui kuéra imba'eta. 4 Upépe Judas imandu'a avei umi Beón guáre, manterei ohape ra'arõ ha omoñuháva Israelgua kuérare. 5 Omyaña umívape oikepa haguã hóga guasu kuérare, oity hese kuéra ñe'ẽ haru ha ombojepota hese kuéra tata, ohapypa umi óga mbarete ipypegua reheve. 6 Upégui ohasa amoníta kuéra retãme, ha upépe ojejuhu peteĩ ñorãirõhára aty renondépe, imbaretéva ha omyakáva mburuvicha hérava Timoteo. 7 Heta ñorãirõme oheja chupe kuéra yvýre ha ohundi, 8 ha omoĩ rire yvy Jazer Israel poguýpe, Judas ojevy Judéape. 9 Umi heko jeroviaha'ỹva Galiléa pegua, oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme ojeity haguã Israelgua kuérare, oikóva upépe. Ha'e kuéra katu osẽ oho oñemohatã oka guasu mbarete hérava Datemápe, 10 ha upe guive omoguahẽ Judas ha tyke'ýra kuérare kuatia he'íva: "Heko jeroviaha'ỹva ore mbojeréva hína oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ore jukapa haguã. 11 Oñembosako'íma hikuái ou haguã ore ári ko óga mbarete rokañy haguẽpe. Timoteo omyakã chupe kuéra. 12 Peju ore pe'a jejopy vaígui, ore apytépe hetãma oime omanóva. 13 Umi ore pehẽngue oiko vaekue Tobíaspe ojejukapáma, oguerahapa kuña ha mitã nguérare ha oipe'apa chugui kuéra oguerékova. Ha 1.000 rupíma omano upépe". 14 Ohecha gueteri hikuái pe kuatia oñemoguahẽ vaekue chupe kuéra, oguahẽ-guahẽve ramo Galiléagui tembijokuái ijao soropáva ko marandu reheve: 15 Umi Tolemaidagua, Tiro ha Sidongua ha umi heko jeroviaha'ỹva Galiléa pegua, ojoaju hikuái ore jukapa haguã." 16 Ohendúvo ko'ã mba'e, Judas ha ñorãirõhára kuéra oñembyaty hikuái ohecha haguã mba'épa ojapóta ipehẽngue kuéra rehehápe, ojejopy vaietéva hína ija'e'ỹva hese kuéra pópe. 17 Judas he'i ipehẽngue Simónpe: "Eiporavo peteĩ atýra ñorãirõhára ha tereho Galiléape eipe'a ojejopyhágui umi ñane pehẽnguepe. Ñane pehẽngue Jonatán ha che katu rohóta Galaad retãme." 18 Ñorãirõhára hembýva katu oheja Judéape, José Zacarías ra'y ha Azarías pópe, mokõivéva karia'y oñemomba'éva tavagua pa'ũme. 19 Ha he'i chupe kuéra: "Pepyta pe ñangareko táva guáre, anínteke peñorãirõ umi heko jeroviaha'ỹva ndive roju peve." 20 Simónpe oñeme'ẽ 3.000 ñorãirõhára oho haguã Galiléa ári ha Judas katu 8.000 reheve oho Galaádpe. 21 Aipórõ, Simón oho Galiléape ha ondyry umi heko jeroviaha'ỹvare, oheja vaipaite, 22 ha omuña chupe kuéra Tolemaida rokẽ meve. Umi tekove jeroviaha'ỹ oheja hikuái haimete 3.000 ha'e kuérava re'õngue, ha Simón oñemomba'epaite opa imba'e kuerakuére. 23 Upéi ombyaty umi Israelgua oíva Galiléa ha Arbatápe hembireko ha ta'ýra kuéra ndive, ha oguerahapa Judéape opa mba'e oguerékova reheve tuicha vy'ápe. 24 Judas Macabeo ha ipehẽngue Jonatán katu upe aja ohasa hikuái ysyry Jordán ha oguata mbohapy ára pukukue yvy ojeiko'ýháre. 25 Upépe ojojuhu peteĩ atýra nabatéo ndive, ohechakáva omoguahẽva chupe kuéra py'a guapýpe, ha omombe'úva chupe kuéra opa mba'e ojejúva Galaádpe hetãgua Israelgua kuérare, 26 heta ha'e kuérava oimeha oñemboty Bosrápe, Bosor, Alema, Caspín, Maqued ha Carnáinpe, opavave táva guasu imbaretéva. 27 He'i avei hikuái, umi ambue táva guasúpe oimeha avei heta Israelgua oñemongoráva, ha umi

hese kuéra ija'e'ýva oñombosako'iha hikuái ojeityvo hese kuéra pe ára óuvape, ojukapaite haguã chupe kuéra upe árape voi. 28 Upepete voi Judas ha iñorairõhára kuéra opu'ã ha oipyhy tape Bosrá gotyo. Judas ojeity upe táva guasúre, ojukapa kysépe kuimba'éva guive ha omondapa, upéi katu ohapy. 29 Pyhare vove, oñemomýi hikuái ha oho táva mbarete Datemápe. 30 Ko'embávo ohecha hikuái oímaha ondyryva pe táva mbaretére: oguereko hikuái jupíha ha umi mba'e ojeporúva oñeñorairõ hatãve haguã. 31 Judas ohecha kuaa oñepyryma hague ñorairõ ha upe táva guasu guive opu'ãha yvágare ayvu guasu ñorairõ rehegua. 32 Ombopuka turu ha he'i iñorairõhára kuérape: "Peñorairõ ko árape ñane pehẽngue kuérare!" 33 Mbohapy henda rupi oñemboja hapykue guio umi hese kuéra ija'e'ývare. Ombopu turu ha sapukáipe oñembo'e hikuái ojerurévo pytyvõ Tupãme. 34 Timoteo ha iñorairõhára kuéra, ohecha kuaávo Macabeoha pe óuva hi'ári kuéra, oñemondyipa hikuái ha Judas omona chupe kuéra yvýre. Isarambipa hikuái ha oheja hapykuerépe 8.000 te'õngue rupi. 35 Upégui Judas oho Alema gotyo, ojeity hese ha omoĩ ipoguýpe, ojukapa kuimba'évape guive ha upéi omondapa ha omboja tata upe táva guasúre. 36 Upe ríre ohasa tenonderã ha omoĩ ipoguýpe Caspín, Maqued, Bosor ha ambueve táva upe Galaad yvy pegua. 37 Kóva ríre katu, Timoteo ombyaty hetaiteve ñorairõhára ha oho opyta Rafón renondépe, peteĩ ysyry mboypýri. 38 Upe guive Timoteo omondo oma'ẽ ma'ẽ vaerã umi hese kuéra ija'e'ýva rekoha rupi, ha umíva ou omombe'u, umi heko jeroviaha'ýva upe jereregua oñemoirũmbaite hague Timoteo rehe, ha heta ha imbareteha hikuái; 39 ha ijapytépe kuéra oíha avei heta Arabiagua oipytyvõva chupe kuéra, ha oíha hikuái ysyry mboypýri ondyry haguãicha hese kuéra. Upémarõ, Judas osẽ ohenonde'a chupe kuéra. 40 Timoteo ohecha, Judas ha iñorairõhára kuéra oñembojaha ohóvo pe ysyryre, ha he'i imburuvicha kuérape: "Judas ohasarõ pe ysyry ñande mboyve ha ondyry ñande rehe, ndaikatu mo'ãi jajapo mba'eve ha ñande rejata yvýre. 41 Okyhyjérõ ha opyta pe ysyry rembe'ýpe katu, ñande jahasáta ha ñandyry hese kuéra jajukapa haguã." 42 Judas oñembojávo pe ysyry rembe'ýpe ombohysýi imburuvicha kuérape ha he'i ani haguã oheja hikuái avavépe oñembyaty upépe, ojehe haguã tenonderãvo. 43 Aipórõ, Judas tenonderã ha iñorairõhára kuéra hapykuéri ohasa hikuái pe ysyry, ondyry umi heko jeroviaha'ývare, opoíva pýgui ha oho okañymba hikuái Carnáin tupaópe. 44 Israelgua kuéra oíke upe táva guasúpe ha ohapy upe tupao ipype oíva guive reheve. Ha péicha omoĩ ipoguýpe Carnáin. Upe ríre, avavéma ndaikatuvéi ojapo mba'eve Judas renondépe. 45 Judas ombyaty Israelgua oíva guive Galaádpe, tembireko, mitã nguéra, opa oguerékóva reheve, oguerahapa haguã Judéape. Heta eteĩ hikuái. 46 Oho ha oguahẽ hikuái Efrónpe, peteĩ táva tuicháva ha imbaretéva, opytáva hapépe. Ndaipóri ambue tape ohasa haguã, upe rupi mante. 47 Umi Efrongua katu ndohejái chupe kuéra ohasa; itápe ombotipa hikuái pe táva rokẽ. 48 Judas omondo he'i vaerãme: "Rohasasemínteko pene pa'ũ rupi roguahẽ haguã ore retãme. Avave ndojapo mo'ãi pende rehe ivaíva. Rohasasemínteko." Ha'e kuéra katu ndohejái ohasa." 49 Aipórõ Judas omomaranduka iñorairõhára kuéra, peteĩ-teĩ opyta haguã hendápe. 50 Oñemoĩ hikuái oñorairõ haguãicha ha ojeity hese kuéra upe ára pukukue ha upe pyhare, ho'a peve upe táva guasu ipópe kuéra. 51 Judas ombohasauka kyse puku rupi kuimba'éva guivépe, omondapa ha oheja yvýre ha ohasa hikuái te'õngue ári. 52 Upégui oho ohasa ysyry Jordán ha oguahẽ pe ñu guasu Bet-Seán renondépe oívape. 53 Tape pukukue, Judas ombyaty umi itapykuévape ha oporomokyre'ý, oguahẽ peve hikuái Judéape. 54 Ojupi hikuái yvyty Siónpe ha oikuave'ẽ mymbahapy ojevy haguére hetãme hesãi joa ha omano'ýre avave. 55 Judas ha Jonatán oñorairõ aja hikuái Galaádpe, ha Simón katu Galiléape, Tolemaida renondépe, 56 José, Zacarías ra'y, ha Azarías, ñorairõhára ruvicha mokõivéva, opyta ra'e Judéape. Oikuaávo ambue kuéra Israelgua ojapóva, umi ñorairõháme, 57 he'i hikuái ojupe: Ñañemoherakuã guasu avei Ñande! Jaha ñañorairõ umi ñande jereregua heko jeroviaha'ýva ndive!" 58 Upémarõ omopu'ã hikuái umi ñorairõhára omyakáva ha'e kuéra ha ondyry Jábniare. 59 Gorgias katu, iñorairõhára kuéra reheve osẽ ohuguaitĩ chupe kuéra. 60 Ha omboguevi José ha Araríaspe. Omuña chupe kuéra Judea rembe'y peve. Upe árape omano 2.000 Israelgua rupi. 61 Ha péicha osẽ vaiete vaekue Israel retãgua, nohendúi haguére Judas ha ityke'ýra kuérape, oimo'ãgui ikatupyry etereiha. 62 Ha'e kuéra katu ndaha'úi ete voi umi Israelpe oipe'a vaekue jejopy vaígui rehegua. 63 Judas, ipy'a guasuetéva, ha tyke'ýra kuéra herakuã mbuku Israel tuichakue ha umi heko jeroviaha'ýva retãme, mamó oñehenduhápe oñemandu'a hese kuéra. 64 Opavave ojeréva hese kuéra oguerohory haguã. 65 Judas ha ipehẽngue kuéra oho ondyry Esaú ñemoñare kuérare, yvývo gotyo. Omoĩ ipópe kuéra Hebrón ha itava'i kuéra, oitypa hóga mbarete kuéra ha ohapypa umi óga yvate oíva ijerére. 66 Upéi oho umi filistéo retãme, ohasávo Maresá rupi. 67 Upe árape ho'a ñorairõháme peteĩ atýra

pa'i, mba'e guasu ojaposégui osê vaekue hikuái oñorãirõvo oñeñangareko porã'ýre. 68 Upéi Judas opia Azoto gotyo, umi filistéo retãme, ha upépe oitypa umi altar teko jeroviaha'ý megua, ohapypa itupã ra'ãnga kuéra, omondapa upe táva guasu, ha upe rire oho jey Judéape.

1 Maccabees 6

1 Opa ko'ã mba'e oiko aja, Mburuvicha guasu Antíoco oiko umi tetã yvatevogua rupi. Upépe oikuaa, Pérsiape oimeha peteĩ táva guasu hérava Elimaida, herakuã mbukúva pláta ha óro oguererekóvare. 2 Oime peteĩ tupao heta etei mba'e oguererekóva, tete mo'ãha óro, ñemo'ãha anambusu ha heta mba'e ojeporúva ñorãirõháme, oheja vaekue upépe Alejandro, Macedoniagua, Filipino ra'y, tetã Grecia mburuvicha guasu tenonde guare. 3 Antíoco oho upe táva guasu upévape, ha omoíse mo'ã ipópe ha omondapase mo'ã ha ndaikatúi, ipypegua kuéra apysápe oguahẽ mba'épa ojapose, 4 ha osê ojepytasó henondépe, aipórõ, oguevi mante ha oho jey Babilóniape. 5 Oĩ jave gueteri Pérsiape oguahẽ chupe marandu he'íva, pe ñorãirõ omondo vaekue Judea ári osê vai hague, 6 Lisias ra'e, jepevénte oho peteĩ ñorãirõhára aty ne mbaretéva reheve, osê vai ha oguevi Israelgua renondépe, oñemombarete porã vaekue mba'eta ojapyhýva reheve, hese kuéra ija'e'ýva ohundipa vaekuégui; 7 umi Israelgua oity hague avei pe altar vai omopu'ã vaekue ambue altar oñemymbahapyha ári Jerusalénpe; omopu'ã hague pe tupao jerére korapy yvate, ymave guareichagua, ha omombarete jey hague táva guasu Bet-Sur. 8 Oikuaávo ko'ã mba'e, mburuvicha guasu oñembyasyeterei, ha upevakuégui hasy, mba'eve nosẽ porãi haguére ha'e oipota haguéicha. 9 Ha upépe oĩ heta ára, oñembyasýrõ oñembyasyve, ipahápe oimo'ãma omanóta. 10 Upémarõ ohenoika umi hayhupárape ijkére ha he'i chupe kuéra: "Ndaikatuvéi ake ha che py'a itarova. 11 Mba'ére piko aguahẽ ko ñembyasy guasuetépe, che, che mbaretete vaekue ha avy'a ha ajehayhu? 12 Ha ágã ae che mandu'a hína, hetaite mba'e vai ajapo hague Jerusalénpe, amondapa opa mba'e óro ha pláta guigua ha amondo ñorãirõhára ojukapa vaerã Judea guápe, reiete. 13 Ahecha kuaa upe haguére ouha chéve ko'ã mba'e vaieta. Péina amano aina peteĩ tetã che mba'e'ývape." 14 Ohenoika Filípope, peteĩ poguasú ijkeregua ha'e ohayhúva ha omoĩ chupe oisãmbyhy haguã tetã. 15 Ome'ẽ chupe iñakãregua, imburuvicha guasu ahoja ha ikuãirũ ha he'i chupe oheko mbo'e haguã ta'ýra Antíocope ikatu haguã upéi oisãmbyhy tetã. 16 Ha upépe omano mburuvicha guasu Antíoco, año 149 jave. 17 Lisias, oikuaa vove omano hague, ohupi hendaguépe mburuvicha guasúrõ ta'ýra Antíocope, ha'e voi oheko mbo'e vaekue oúvo michĩete guive, ha omoĩ chupe herarã: Eupátor. 18 Opa ko'ã mba'e oiko aja, umi ñorãirõhára Jerusalén pegua ndohejái osê tupao jeréregui Israelgua kuérape, ojapo manté hese kuéra ivaíva ha omo'ã umi heko jeroviaha'ývape. 19 Aipórõ Judas he'i ojeity haguã hese kuéra, ombyaty Israel retã guápe ha omongora pe ñorãirõhára kuéra oíha. 20 Upéicha ojapo, año 150pe, ha omongora hikuái umi ñorãirõhára mombyry guápe, omopu'ã umi mba'e yvate guive ojeporoapiha ha ojapo umi mba'e ojeporúva ñorãirõhára. 21 Heta umi ñorãirõhára osê upe oñemongorahágui, ha oñemoirũ hese kuéra umi Israelgua heko jeroviaha'ýva. 22 Ha'e kuéra oho mburuvicha guasu rendápe, ha he'i chupe: "Araka'e peve piko roha'arõta reho haguã rembyekovia ore reko asykue umi ore retã guápe? 23 Ore niko roñemoĩ vaekue, orete roipotágui, nde ru pópe ha roiko ha'e he'iháicha ha rojapo ha'e he'íva. 24 Upevakuére, ore retãgua kuéra omboty ore hegui pe táva mbyte ha ndaija'evéi ore rehe, ha oimeve, ojukapa katu opa oréva ojuhúva guivépe ha oipe'apa ore hegui ore mba'éva. 25 Ha ndaha'etí voi ave ore rehénte ojeitýva, ondyry katu avei opa nde ykereguáre. 26 Péina ko'agãite oñemohatã hikuái Jerusalén mbytépe omoĩmbaite haguã ipópe kuéra. Hi'arietegua, omombarete hikuái tupao ha Bet-Sur. 27 Ko'agãite voi nereñemotenondéi ramo ha resẽ rejoko chupe kuéra, ojapóne hikuái ivaivéva ha ndaikatuvéi chéne rejoko." 28 Ohendúvo chupe kuéra, mburuvicha guasu ipochy eterei ha ohenoika imburuvicha kuérape, kavaju arigua ha yvy rupigua ruvicha kuérape. 29 Oñemoirũ avei hese ñorãirõhára mombyryguáva ha umi yguasú rembe'y pegua tetã ngueragua. 30 Mburuvicha guasu ñorãirõhára kuéra ohupyty 100.000 yvy rupigua, 20.000 kavaju arigua ha 32 elefante ojeheko mbo'e vaekue ñorãirõhára. 31 Ohasa hikuái Idumea rupi ha oñembyaty Bet-Sur renondépe ha heta ára pukukue ondyry hikuái Israel guáre, heta mba'e ijapo pyre ñorãirõ haguã reheve. Umi Israelgua katu osê hikuái okávo, ondyry hese kuéra py'a guasúpe ha ohapypa chugui kuéra umi mba'e ogueraha vaekue oñorãirõ haguã. 32 Aipórõ Judas osê upe táva mbytégui ha oñembyaty Bet-Zacarías ypýpe, mburuvicha guasu oíha renondépe. 33 Ára ko'ẽvo, voi porã, mburuvicha

guasu omopu'ã iñorãirõhára kuéra ha pya'ete oho Bet-Zacarías gotyo. Oñembosako'i hikuái oñorãirõ haguã, ha oñembopu turu kuéra. 34 Umi elefántepe ohechauka hikuái parral'a ha mora rykue omyakã raku haguã. 35 Peteĩ-teĩ elefánte rapykuéri oñemoĩ 1.000 ñorãirõhára, hete mo'ãha ha iñakã mo'ãha vrónseva, ha avei 500 yvy rupigua iporavo pyre, 36 ha umi ñorãirõhára oñemomýi pe elefánte oñemomýi javeve, ohohápe ha'e ohopa umi hapykuerigua. 37 Peteĩ-teĩ umi elefánte ári oĩ peteĩ óga yvate yvyra imbaretéva, oñeñapytíva hese tukumbópe. Ipye oĩ pe imboguataha India guáva ha irundy ñorãirõhára, opoíva ihu'y kuéra upe guive. 38 Umi ñorãirõhára kavaju arigua oñemoĩ mokõive ijképe, upe guive ondyry haguã umi hese kuéra ija'e'ývare; yvy rupigua katu oñemoĩ mbytépe oñangareko haguã umi kavaju ári guáre. 39 Ohesapévo kuarahy umi tete mo'ãha óro ha vrónse guiguávare, overa umi yvyty ha ojekuaa tata rendýicha. 40 Mburuvicha guasu ñorãirõhára kuérargui, peteĩ atýra guasu oñemoĩ umi yvyty ári ha pe hembyre katu opyta iguýpe. Hysyihápe porã ha tuicha jerovíape oñemotenonde ohóvo hikuái. 41 Opa ohendúva mba'éichapa hyapupa umi ñorãirõhára oñembotávo ojuehe ipopegua oguerékova ñorãirõhára, oñemondýi ha okyhyje joa. Añetehápe, tuicha ha imbarete upe ñorãirõhára aty. 42 Judas ha iñorãirõhára kuéra oñemotenonde avei oñorãirõ haguã, ha ondyryvo ojuehe, mburuvicha guasu ñorãirõháragui 600 rupi ho'a omano. 43 Eleazar, ojeheróva Avarán, ohecha peteĩ elefánte ojegua ha ijape atãmbáva, ojekuaa poráva umi ambue apytépe, ha ojepy'a mongeta upéva ári oiméne haguã mburuvicha guasu. 44 Aipo ramo, ha'e ome'ẽ hekove oipe'a haguã jejopýgui hetãgua ha opyta herakuã mbuku opa árape guarã. 45 Py'a guasúpe oñemotenonde ñorãirõhára pa'ũme, ijasúpe ha ijakatúape oporojuka ohóvo ohasa haguã. 46 Eleazar oho oíke pe elefánte guýpe, oikutu ha ojuka, ha upe elefánte ho'a hi'ári ha omano avei ha'e. 47 Israelgua kuéra katu, ohechávo imbaretetereiha mburuvicha guasu ñorãirõhára aty, oguevi mante hikuái. 48 Mburuvichaguasu ñorãirõhára kuéra omuña umi Israel guápe Jerusalén gotyo ha omongora Judea ha yvyty Sión. 49 Oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme oñorãirõ'ý haguã umi Bet-Surgua ndive, ohejapáva hikuái upe táva guasu ndoguerekovéigui ho'u vaerã, upe año upéva año sabático rupi, yvy opytu'u vaerãha. 50 Upéicha, mburuvicha guasu oñemohatã Bet-Súrpe ha oheja upépe ñorãirõhára oñangareko vaerã hese. 51 Upégui oho omongora ha ondyry tupaóre heta ára pukukue opaichagua mba'e ñorãirõ apoha reheve: mba'e yvate hu'y poiha, ita ha tata poiha. 52 Israelgua kuéra katu omopu'ã avei heta mba'e oñorãirõ porã haguã ha ombohováí chupe kuéra heta ára pukukue. 53 Jepe upéicha, año sabático rupi hína, sa'íma oguereko hikuái hi'upyrã, umi Israelgua ou vaekue Judéape tetã mombyry rupigui, ho'upáma voi ra'e pe hembymi vaekue. 54 Upéi, oñepyrũvo ojopy chupe kuéra ñembyahýi, mbovymintema opyta pe tupaópe, peteĩ-teĩ ohopa hikuái hógape kuéra. 55-56 Mburuvicha guasu Antíoco omano mboyve oheja ra'e ta'ýra Antíoco Filípope oheko mbo'évo mburuvicha guasurã. Ha'e katu, ojevývo Persia ha Médiagui, oñemoĩ omba'apo ñemi oity haguã Antíocope ha ojupi ha'e hendaguépe. Lisías, oikuaávo upéva, 57 pya'ete oñembosako'i oho haguã ha he'i mburuvicha guasu, ñorãirõhára kuérape ha huvicha kuérape: "Ko'ẽre niko ñane mbovyve, sa'íma jareko ja'u vaerã; ko ñandyryha ñaína imbarete, ha upéi ave, ñane retã oikotevẽ ñande rehe. 58 Ñañoemoína peteĩ ñe'ẽme Israelgua kuéra ndive ñañoirõve'ý haguã. 59 Jaheja chupe kuéra toiko jey yma guaréicha, ñande niko jajokopa vaekue chugui kuéra ijepokuaaha ha upéicha rupi ipochy ha ojapo ñande rehe ko'ã mba'e." 60 Mburuvicha guasu ohecha porã upe he'íva ha aipórõ oikuave'ẽ umi Israel guápe py'a guapy ha ha'e kuéra he'i néi. 61 Mburuvicha guasu ha imburuvicha kuéra ome'ẽ iñe'ẽ upeichataha, ha Israelgua kuéra osẽ upe oñemohatã haguégui. 62 Mburuvicha guasu katu, oguahẽvo yvyty Siónpe ohecha mba'éichapa imbarete ra'e pe Israelgua oñemohatã hague. Osẽ iñe'ẽgui ha ojere oitykapaite pe korapy yvate oíva ijerére. 63 Upéi osẽ oho pya'ete Antióquiape ha ojuhu Filipo oñemomba'e upe táva guasúre. Ondyry hese ha mbaretépe oipe'a chugui.

1 Maccabees 7

1 Año 151 ramo, Demetrio Seleuco ra'y osẽ Rómagui ha peteĩ atýra iñirũ nguéra ndive oguahẽ peteĩ táva guasúpe yguasu rembe'y pegua ha upépe oñemoingo mburuvicha guasúrõ. 2 Ha ojehu kóicha: Oikéta jave Demetrio ijypy kuerakue róga guasúpe, ñorãirõhára kuéra omyakã Antíoco ha Lisíaspe ha ogueru ome'ẽ haguã chupe. 3 Oikuaávo Demetrio upéva, he'i: 'Ndahechaséi chupe kuéra!' 4 Aipórõ umi ñorãirõhára ojuka Antíoco ha Lisíaspe, ha Demetrio ojupi mburuvicha guasúrõ. 5 Umi Israelgua heko jeroviaha'ýva ha ojere vaekue Tupãgui, oho hendápe; omohenonde chupe kuéra Alcimo, oikoséva pa'i guasúrõ, 6 ha oñe'ẽ hikuái hetã

guáre: Judas ha ipehẽngue kuéra ojukapa umi nde rayhúvape ha oréve katu ore mosẽmba ore retãgui. 7 Emondo peteĩ nde jeroviahápe tohecha umi mba'e vaieta ojapo vaekue ore rehe Judas, ore rehe ha pe yvy ne mba'évare, ha einupã chupe kuéra ha opa ipytyvõhárape." 8 Mburuvicha guasu oiporavo Báquidespe, oisãbyhýva yvy ysyry Éufrates mboypyrigua, poguasú ijeroviaha, 9 ha omondo pe tekove jeroviaha'y Alcimo ndive, oñemoĩ vaekue pa'i ruvicha ramo, oho haguã oinupã Israelgua kuérape. 10 Ha'e kuéra oñemoĩ tapépe peteĩ ñorairõhára aty nde tuicháva reheve, ha oguahẽ hikuái Judéape. Báquides omondo hembijokuái Judas ha ityvýra ha ityke'yra rendápe oikuave'ẽvo chupe kuéra gua'uhápe py'a guapy. 11 Ha'e kuéra katu, ohechávo oguahẽha hikuái pe ñorairõhára aty nde tuicháva reheve, nohendúi upe tembijokuáipe. 12 Upéicha ramo jepe, oñembyaty umi iñarandúva tembiapoukapýpe, ha oho ohecha hikuái Alcimo ha Báquidespe ohechávo mba'éichapa ikatu oñeguahẽ peteĩ ñe'ẽme teko jojápe porã. 13 Umi hasideo raëvete oñemotenonde ojerure haguã mba'éichapa ikatu oñeguahẽ py'a guapýpe. 14 Ha'e kuéra he'i: "Peteĩ Aarón ñemoñare ou pe ñorairõhára aty ndive. Anichéne ojapo ñande rehe ivaíva." 15 Alcimo voi oñe'ẽ chupe kuéra py'a guapy oipotáva ramo, ha ome'ẽ ave chupe kuéra iñe'ẽ: "Ndorojapo mo'ãi mba'eve ivaíva pende rehe ha pene ndivegua kuérare." 16 Ha'e kuéra oguerovia. Alcimo katu omyakãsã 60 Israel guápe ha ojukauka peteĩ araitépe, he'iháicha Tupã ñe'ẽngue kuatia: 17 "Omosarambi hikuái umi ojerovia vaekue nde rehe re'õngue ha oñohẽ tuguy Jerusalén jerére, ha ndaipóri oñotý vaerã chupe kuéra!" 18 Maymáva oñemondýi ha okyhyjepa, ha he'i: "Umi tekove hova mokõi ha ndaipy'a porãi. Ndojapói he'i vaekue ha opyrũ hikuái iñe'ẽre." 19 Upe rire Báquides osẽ Jerusaléngui ha oho opyta Bet-Zétpe, ha upépe omyakãsauka umi Israelgua oñemoĩ vaekue hendive ha ambue Israel guápe, ojukauka ha oity peteĩ yvykua pypukúpe. 20 Álcimope omoĩ mburuvicha ramo upe yvy upévape ha oheja chupe heta ñorairõhára oipytyvõ vaerã chupe, ha upéi ha'e ojevý mburuvicha guasu rendápe. 21 Alcimo oñemoĩ oñorairõ oñemohatã haguã pa'i ruvicha ramo. 22 Oñemoĩ ijkére opa umi oikóva oporomongyhyje, ha omoĩ hikuái ipoguýpe kuéra Judea, heta mba'e vai ojapóvo Israelpe. 23 Ohechávo Judas umi mba'e vaieta Alcimo oguerúva Israelpe, ivaivéva umi heko jeroviaha'yva mombyrygua ojapóvaguí, 24 Judea javeve oiko oinupã umi Israelgua mombyrygua gotyo ohasa vaekuépe, ha ndohejái chupe kuéra oiko tetãpyre. 25 Upémarõ Alcimo ohechávo imbaretetereiha ohóvo Judas ha iñirũ nguéra, ha ndaikatu mo'ãiha ipu'aka hese kuéra, osẽ oho mburuvicha guasu rendápe, ha ohova apí chupe heta mba'e vai ojapo hague. 26 Mburuvicha guasu omondo Nicanórpe, imburuvicha herakuã guasuvéva ha ojekuaáva ndaija'e tereiriha Israel rehe, ojukapa haguã Israelgua kuérape. 27 Nicanor oguahẽ Jerusalénpe ñorairõhára aty nde tuicháva reheve ha oguerahauka Judas ha ipehẽngue kuérape, py'a guapy gua'u rehegua ñe'ẽ, he'íva: 28 "Anítei ñañorairõ oñondive! Che aháta mbovymi che irũ ndive ñañomongeta haguã py'a guapýpe porã." 29 Ha oho ojojuhu Judas ndive ha oñomomaitei py'a guapyetépe. Umi Israel guáre ija'e'yva katu ohónte voi oguerokañy haguã Júdaspe. 30 Judas, oikuaávo upe Nicanor jeju ñuhãnteha, oñemondýi ha ndojohechasevéi ete hendive. 31 Nicanor, ohecha kuaávo iñuhã oñemyesakã hague, oho Cafarsalámape ha ondyry Judas rehe. 32 Upépe, 500 Nicanor ñorairõhára ho'a omano, hembyre katu okañymba upe David táva guasúre. 33 Upe rire, Nicanor oho yvyty Siónpe. Peteĩ atýra pa'i ha tetãgua itujáva osẽ tupaógui omomaiteívo Nicanórpe ha ohechauka chupe mymbahapy oikuave'ẽ vaekue hikuái Mburuvicha guasu rérape. 34 Ha'e katu opuka, oñembohory ha ondyvu hese kuéra iky'a haguã, ha iñe'ẽ guasu chupe kuéra. 35 Pochýpe ome'ẽ iñe'ẽ: "Noñemoĩri ramo che pópe ko'agãite voi Judas ha iñorairõhára aty, aju jeýta che pu'aka rire opavavére ahapypávo ko tupao." Ha osẽ oho pochýpe. 36 Pa'i kuéra oíke pe tupaópe, oñemoĩ hikuái pe altar oñemymbahapyha renondépe ha he'i jahe'ópe: 37 'Nde reiporavo vaekue ko tupao ogueraha haguã nde réra ha ko'ápe oñembo'e haguã ne retãgua, 38 Einupã pe kuimba'e ha iñorairõhára atýpe, hembiaipo vaekue ojerureháicha. Kyse pukúpe to'a hikuái! Ne mandu'a umi ñe'ẽ ky'a oity vaekue nde rehe, aníke reheja opytu'u! 39 Nicanor osẽ Jerusaléngui ha oho opyta Bet-Horónpe, upépe ojehe'a hese ñorairõhára aty Siria pegua. 40 Judas katu opyta Hadásape, 3.000 ñorairõhára reheve. Ha upépe oñembo'e kóicha: 41 "Ou ramo guare mburuvicha guasu Asiriagua oñe'ẽ reity ndéve, rembou vaekue yvága rembiguái ha ojuka 185.000 ha'e kuérava. 42 Upéicha avei, ore resa renondépe emosarambipa ko ñorairõhára aty, opavave oikuaa haguã, huvicha iñe'ẽ ky'a hague nde tupaóre, ha einupã ojerureháicha heko añangue." 43 Ha upéicha, mokõive ñorairõhára aty ondyry ojuehe, ára 13, pe Mes hérava Adárpe. Nicanor ñorairõhára aty opyta yvýre ha ha'e raëvete voi ho'a upe ñorairõháme, 44 ha iñorairõhára kuéra, ohechávo ha'e ho'aha, omombopa ikyse puku ha ihu'y kuéra ha opoi pýgui. 45 Umi Israelgua

oho hapykuéri kuéra peteĩ ára aja pukukue, trompéta púpe Hadasá guive Guézer peve. 46 Upe jereregua tava'i kuéragui osẽ joa Israelgua kuéra ohape joko ha oity chupe kuéra ojehe; peteĩ jepe ndopytái, omanombaite hikuái kyse pukúpe. 47 Israelgua kuéra ohupi mba'eta opyta vaekue upe ñorãirõháme, oñakã'o Nicanórpe ha oikytĩ pe iyyva akatúa jejapópe ohupími vaekue, ha ogueraha Jerusalénpe oñemosãingo ojehecha haguã. 48 Opa tetãgua ovy'a ha oguerohory hikuái upe ára arete guasúrõ, 49 ha ojeheja ojegeromandu'a haguã año jerére oguahẽ jave ára 13 mes hérava Adárpe. 50 Ha Judea ipy'a guapy opytávo, heta ára tenonderã.

1 Maccabees 8

1 Judas apysápe oguahẽ umi Romagua imbarete tereiha, ipy'a porãvaha umi oñoñe'ẽ me'ẽha ndive, ha ohóva hendápe kuérapente omoguahẽ porãha. 2 Tenonderãite oje'e pe imbareteha. oñemombe'u chupe mba'éichapa heta ñorãirõ mbaretépe omoĩ ra'e ipoguýpe upe Galias, ha ojehepyme'ẽka chupe; 3 ha upéi mba'épa ojapo Espáñaape oñemomba'epa haguã umi pláta ha óro renda upépe oĩvare; 4 mba'eichaitépa omoĩ ipópe opa upe yvy, oñorãirõ kuaa ha oha'arõ kuaa rupi, opyta ramo jepe mombyry hetã teégui; mba'éichapa omona ra'e yvýre opa mburuvicha guasu yvy arigua ondyry vaekue hesépe, ha ojehepyme'ẽka chupe kuéra, año ohasa vove jepi. 5 Ñorãirõme avei oity ra'e ha omoĩ ipoguýpe Filipo ha Perséope, mokõive mburuvicha guasu Macedonia pegua, ha opa ondyry vaekue hese kuérape. 6 Oikuaa avei, Antíoco, Tuicháva, mburuvicha guasu Asia pegua oho hague umi Romagua ári 120 elefante reheve, ñorãirõhára kavaju arigua ha yvy rupigua heta etei reheve, ha osẽ vai hague: 7 ho'a ipópe kuéra ha upete guive ha'e ha iñemoñare kuéra ohepyme'ẽ hepy vaerã chupe kuéra; heta oheja oñembyekovia vaerã hepýre 8 ha ome'ẽ iyyvy India, Media ha Lidia, umi Romagua ome'ẽva upéi Euménese. 9 Ohendu avei oje'e ramo, umi griégo oho hague oñorãirõvo ha ohundívo Rómape, 10 ha oikuaávo upéva, umi Romagua omondo huguaitívo peteĩ mburuvicha añoite. Ondyry ojehe ha umi griégo heta etei omano, kuña ha mitã nguéra ojererahapa, oñembojára hikuái opa mba'ére, ohundipa umi óga mbarete ha ojaopapa tembiguái opavavégui ko'agãite peve. 11 Judas oikuaa avei, umi tetã ha yvy y mbyte pegua ha opa opu'ã vaekue Rómare, opytapa hague yvýre ha oikopa chugui kuéra tembiguái, ha umi oĩva hendive katu, umi ohekáva ipytyvõ ha ojeroviáva hese, umíva ndive nosẽ iñe'ẽgui ha oiko porã hendive kuéra. 12 Upéicha, umi Romagua omoĩ ipoguýpe heta tetã ha mburuvicha guasu aguĩ ha mombyrygua, ha opa ohendúva upeichaha okyhyje joa. 13 Umi oikoséva mburuvicha guasúrõ, Roma oipytyvõ ramo ojupi; umi oitysévape katu oity. Upéicha rupi ou imbarete terei. 14 Ha upéicharõ jepe, mavavéva umi Romagua ndoikói mburuvicha guasúrõ ha nomoĩri ijapére ao pytã guasu ohechauka potávo ipu'akaha. 15 Ogureko hikuái peteĩ Senado, 320 mburuvicha ijatýva oñomongeta haguã mba'épa iporãve ojapopa tetãgua rehehápe. 16 Año ohasávo jepi, oiporavo hikuái peteĩ ijeroviaha oisãmbyhy vaerã tetã, ha ndaipóri ipochýva térã ipy'aróva upevakuere, térã oñua'áva pokarẽme ojoapytépe. 17 Aipo ramo, Judas oiporavo Eupólemo, Juan Acos pegua ra'y ha Jásón, Eleazar ra'ýpe ha omondo chupe kuéra Rómape, ojapo haguã peteĩ ñe'ẽme'ẽ upe tetã ndive, 18 upéicha Israel osẽ haguã umi griégo poguýgui, ojaopáva ohóvo chugui tembiguái. 19 Osẽ oho hikuái Rómape, ha heta oguata rire oguahẽ –ko mombyry opytáva–, ha he'i hikuái upe Senádope: 20 “Judas Macabeo, ipehẽngue kuéra ha opa Israelgua ore mbou rojapo haguã pene ndive ñe'ẽ ñome'ẽ py'a guapy ha ñopytyvõ rehegua. Roipota ore rereko pene irũ ha pende rayhuha ramo.” 21 Senador kuéra Romagua ojuhu porã upéva ha omonei hikuái Israelgua rembijerure. 22 Upéi ojehai vrónsere ñe'ẽ oñemondóva Jerusalénpe, upépe opyta haguã, py'a guapy ha ñopytyvõ ojoapyte pegua rechaukaha ramo. 23 “Tovy'a ha toiko porã opa árape guarã Romagua ha Judeagua, yvy ári ha yguasúpe! Tamombyry chugui kuéra ñorãirõ ha hese kuéra ija'e'ýva! 24 Peichahágui sapy'a rei Rómare térã oimeraẽva hendive oĩvare oñendyry ramo mamo oimehápe, 25 Judea retãguáva oñemoĩne iyykére térã hendive oĩva ykére ipy'aite guive, taha'e ha'évape. 26 Nome'ẽi chéne Rómare ija'e'ývape tembi'u, mba'e ojeporojukaha, viru térã ygára guasu. Upéva ha'e Roma rembipota. Israel retãgua ojapo vaerã upéicha, ojerure'ýre ojehepyme'ẽ haguã chupe upévare. 27 Upéicha avei, oimérõ ondyryva Israel retãguare, Romagua kuéra oñorãirõne iyykére ipy'aite guive, taha'e ha'évape, 28 ha nome'ẽi chéne tembi'u, mba'e ojeporojukaha, viru térã ygára guasu umi Israel rehe ija'e'ývape. Upéva ha'e Roma rembipota, ha ojaopóne upéicha añetehápe. 29 Péicha opyta peteĩ ñe'ẽme umi Romagua Israel retãgua ndive. 30 Upe rire, oimérõ oipe'ase térã omoĩseváva hikuái ko ñe'ẽ ñe'ẽme'ẽme, ikatu ojapo oipotaháicha, ha pe ojepe'áva térã oñemoiváva opyta añeteguáva ramo.” 31 Upéi

ave, Umi Romagua he'i omondomaha kuationa mburuvicha guasu Demétriope, mba'e vaieta Israelgua retäre ojapo vaekuere: "Mba'ere piko reiko rejopy ore irũ ore ykeregua Israelgua kuerape? 32 Ha'e kuera omombe'u jey ramo oreve reikonteha reikovo upéicha, rondyrýta nde rehe, yvy rupi ha y rupi".

1 Maccabees 9

1 Oikuaávo Demetrio, Nicanor ha ñorairõhára kuera omanomba hague Israel ndive ñorairõhápe, omondo jey Báquides ha Álcimope Judéape ñorairõhára aty akatúa pegua ñorairõhára reheve. 2 Oho hikuái Galiléa rape rupi ha ondry Mesalot rehe, Arbela yvýpe, omoí ipópe upe táva guasu ha ojuka hikuái hetápe. 3 Mes ijy py pegua año 152 ramo, oñembyaty hikuái Jerusalén ypýpe. 4 Upégui ohasa Beerótpe, 20.000 ñorairõhára yvy rupigua ha 2.000 kavaju arigua reheve. 5 Judas ha 3.000 ñorairõhára poravo pyre katu oñembyaty Elásape. 6 Ohechávo heta eteiha umi hese kuera ija'e'yva, umi Judas ñorairõhára oñemondýi ha okyhyjepa ha heta okañy. Aipórõ opyta hendive 800 añóntema. 7 Judas, ohechávo ñorairõhára kuera okañymbaha, ha ndaikatu mo'ã veimaha ojoko ñorairõ, ho'a ipy'a yvýre, mbyky etereíma niko ombyatyve haguã ñorairõhára. 8 Py'a kangýpe he'i umi opyta vaekuere: "Jaha katu! Jajeity umi ñande rehe ija'e'yvare, ikatu vaerã gueteri ñañorairõ hendive kuera!" 9 Ha'e kuera katu he'i chupe: "Ndaikatu véima! Ñakañy mante ko'ágã ija ñamano'y haguã. Upéi jaju jeýne ñane pehẽngue kuera ndive ha ñañorairõ ko'ã ñande rehe ija'e'yva ndive. Ko'ágã ñane mbovy eterei." 10 Judas ombohová chupe kuera: Toñeimo'ã'yke che akañytaha umi ñande rehe ija'e'yvaguí! Oime ramo oguahẽma ñande ára, ñamano hekópe ñane pehẽngue kuera rehehápe, ani jaheja iky'a ñande rera! 11 Umi ñorairõhára ija'e'yva hese kuera osẽ pe oihágui ha oñemoí Israelgua kuera renondépe. Kavaju ariguáva, peteí aty oho asu gotyo ha ambue aty akatúa gotyo, umi ita ha hu'y poiha katu oho tenonderã. Umi ipy'a guasuvéva tenondete. 12 Báquides oí akatúape. Hetaveháicha, umi ñorairõhára oñepyrũ oñemomýi tenonderãvo, mokõi henda guio, trompéta púpe. 13 Judas irũ nguera oñepyrũ avei oñemongu'e, ha pe ñorairõhára aty ryapukue omboryrýi yvy. Pe ñorairõ ipuku pyhareve guive ka'aruete peve. 14 Judas, ohechávo Báquides ha pe ñorairõhára aty imbaretévava oíha akatúa gotyo, ha'e ha iñirũ nguera ipy'a guasuvéva 15 ojeity hikuái upépe ha omosarambipa chupe kuera, ha oho hapykuéri kuera yvyty Hasor peve. 16 Umi ñorairõhára asu gotyogua ohechávo umi akatuagua oñehundipaha, ojere Judas umíva ha ondry hese kuera hapykue guio. 17 Heta ñorairõ hikuái ha heta omanóva mokõivegua guio. 18 Judas avei ho'a ha umi hembýva okañymba. 19 Jonatán ha Simón ohupi Judas re'õngue ha ogueraha oñotý hogagua tyvýpe, Modínpe. 20 Opa Israelgua ojahe'o ohechaukávo hemimbyasy heta ára pukukue. He'i hikuái: 21 "Ipy'a guasu vaicha ho'a, ko oguenohẽ vaekue Israelpe jejopy vaígui!" 22 Hetaiteve mba'e hecha ramomby ha imombe'u pyrãva Judas ojapo vaekue noñemoí véima kuatiápe, hetaitereígui. 23 Judas omano ríre, opa Israelgua osẽ vaekue Tupã rekógui omopu'ã jey iñakã, ha tetã tuichakue ojekuaa jey umi mba'e vai apoha. 24 Umi ára umívape tuicha vaekue ñembyahýi ha opavave ohasa jey upéicha rupi ijkére kuera. 25 Báquides oiporavo umi heko jerovia'yvévape oisãmbyhy haguã tetã. 26 Umíva oñemoí oheka ha ojuhu Judas irũ nguerekue ha opa hayhuhárape, ogueraha Báquidespe ha ha'e oinupãuka ha oñembohory hese kuera. 27 Umíva umi árape tuicha teko asy ha ñembyasy Israelpe, ojehecha'y haguéicha, maranduhára kuera ndaiporivéi guive. 28 Aipórõ, opa Judas reheguáva oñembyaty ha oho he'i Jonatánpe: 29 Nde ryke'y Judas omano guive, ndaiporivéi peteí ha'eichagua ore sãmbyhy vaerã roñorairõ haguã Báquides ha opa ñane retäre ija'e'yva ndive. 30 Upévare péina ko'ágã roju nde poravóvo, nde haguã ore ruvicha ha ore myenonde haguã ñorairõháme. 31 Upete guive Jonatán oñemoí mburuvicha ramo tyke'yra Judas rekovia. 32 Báquides, oikuaa vove upéva, ojukase mo'ã chupe. 33 Jonatán katu, tyvýra Simón ha iñirũ nguera ndive oho hikuái yvy ojeiko'yha Tecóape ha upépe okañy Asfar ykua ypýpe. 34 Báquides oikuaa upéva ha, pytu'u ára ramo jepe, pya'ete ohasa ysry Jordán. 35 Jonatán omondo ambue ipehẽngue Juánpe peteí atýra ndive umi nabatéo rendápe, ojerurévo chupe kuera oheja haguã upe oihápe imba'eta kuera. 36 Ha oguahẽ mboyve, osẽ Medebágui umi Jambrí kuera ha ojapyhy ha ogueraha Juánpe opa oguerékóva reheve 37 Upe ríre kurivévo, Jonatán ha ityvýra Simón oikuaa hikuái, umi Jambrigua ojapoha vy'a guasu oguerahávo peteí poguasua Canaán pegua raju Nadabot guive omenda haguã. 38 Upépe imandu'a mba'éichapa ha'e kuera ojuka ra'e Juánpe, ha ojupi hikuái okañy peteí yvytýpe ha ohape ra'arõ chupe kuera. 39 Peichahágui ohecha hikuái tenonderã guio ouha hina ha'e kuera gotyo umi Jambrigua heta mba'e

reheve, pe menarã, ipehẽngue ha iñirũ nguéra ndive. Mba'e pararã ha hetave mba'e púpe ou hikuái ha ojehecha imba'e porojukaha porãha. 40 Israelgua kuéra osẽ pe okañyhágui ha ojeity hese kuéra, hetápe ojuka, hetápe oheja ojekutupa haguére ha oñemomba'e hikuái opa oguerahávare. Hembýva, omano'ỹ vaekue okañymba pe yvytýre. 41 Ha upéicha ñemendágui oiko tasẽ guasu ha mba'e púgui jahe'o soro. 42 Péicha umi Israelgua omyengovia Juan jejukakue, ha oho jey hikuái pe ysyry Jordán rembe'y karuguápe. 43 Báquides oikuaa upéva ha peteĩ pytu'u árape oho ysyry Jordán rembe'ýpe, ñorãirõhára aty nde tuicháva reheve. 44 Aipórõ Jonatán he'i iñirũ nguérape: "Tenonderãvoke! Ñañoñorãirõke ha ñamo'ã ñande rekove! Ne'ĩrava gueteri jajecha peichagua jejopy vaípe. 45 Umi ñande rehe ija'e'ýva ondyryta ñande rehe ñane renonde guio ha ñande rapykue guio ha mokõive ñande yképe oĩ pe ysyry Jordán rembe'y karugua meme ha ñanandy vai. Ndaipóri moõ rupípa ikatu ñakañy! 46 Pesapukáike Tupãme ta ñande mo'ã umi ñande rehe ija'e'ývagui." 47 Ha oñorãirõ hikuái. Jonatán omopu'ãma ipo ojuka haguã Báquidespe, ha'e katu ojei chugui hapykuévo. 48 Upémarõ Jonatán ha iñirũ nguéra ohasa ytápe ysyry Jordán. Umi hese kuéra ija'e'ýva katu ndohasái omuña haguã chupe kuéra. 49 Upe árape, Báquides kuérava ho'a omano amo 1.000 rupi. 50 Báquides ojevy Jerusalénpe ha oñemoĩ omombarete heta táva Judea pegua: omombarete táva Jericó, Emaús, Bet-Horón, Betel, Timná, Piratón ha Tapuah, korapy yvate, okẽ ha yvyra poguasú reheve. 51 Umívape oheja ñorãirõhára ojapi manté vaerã umi Israel guápe. 52 Omombarete avei Bet-Sur, Guézer ha Jerusalén mbyte ha omoĩ umi rupi ñorãirõhára ha tembi'u. 53 Omyakãsã myakãhára kuéra Israelgua ra'y kuérape ha omboty atã chupe kuéra Jerusalén mbyte oñemombarete vaekuépe. 54 Mes mokõiha, año 153 jave, Alcimo oityka pe tupao rogaguy hyepyvogua ogyke, ha upéicha ombyaipa umi maranduhára rembiapokue. Oñepyrũ jave ojeity katu, 55 Álcimore ho'a peteĩ mba'asy ndohejái vaekue chupe ojapopa upe hembiaipo. Hatã chugui ijuru, ndaikatuvéi oñe'ẽ ha pe kuatia hembireja rehegua jepe ndaikatúi ojapo. 56 Ha péicha omano hetaite mba'e rasy pa'ũme. 57 Báquides oikuaávo Alcimo omano hague, ojevy mburuvicha guasu rógape, ha Judea upéicha rupi ipy'a guapy mokõi año pukukue. 58 Opa Israelgua heko jeroviahave'ýva oñembyaty hikuái ohecha haguã mba'épa ikatu ojapo, ha he'i: "Jonatán ha iñirũ nguéra oiko py'a guapy ha jeroviápe. Jaru Báquidespe omyakãsã haguã chupe kuéra peteĩ pyharépe voi." 59 Aipórõ oho hikuái oñemongetávo Báquides ndive, 60 ha ha'e oñemoĩ tapépe peteĩ ñorãirõhára aty nde tuicháva reheve. Opa hendive oĩvape Judéape oguerahauka kuatia ñemi ojerurehápe oñemyakãsã haguã Jonatán ha iñirũ nguérape. Áva katu oikuaa pe iñakãme kuéra oguerakóva, ha upéicha rupi, upéva ndikatúi oiko. 61 Jonatán irũ nguéra katu aipórõ, ojapyhy 50 umi omyakãva hina pe mba'e ojaposéva hikuáipe, ha ojuka. 62 Jonatán, Simón ha iñirũ nguéra oho hikuái Betbasípe, yvy ojeiko'ýháme, táva guasu ho'apa vaekue, ha omopu'ã jey ha omombarete. 63 Báquides, oikuaávo upéva, ombyaty opa iñorãirõhára ha omomarenduka iñirũ nguéra Judea peguápe. 64 Ojeity tapére ha oho oñemohatã Betbasí renondépe, ha heta ára pukukue ondyry hese umi mba'e porojukaha ojapouka vaekue reheve. 65 Jonatán oheja táva guasúpe ipehẽngue Simón, ha osẽ oho mbovymi ñorãirõhára reheve. 66 Otaky umi Odomerá ha Fasirón guáre oikohápe. Upe rire ojevy iñorãirõhára kuéra ndive. 67 Simón ha iñirũ nguéra osẽ avei upe táva guasúgui ha ohapypa hikuái umi mba'e ojeporojukaha. 68 Oñorãirõ hikuái Báquides ndive ha oheja chupe yvýre, ombojecha chupe kuéra jejopy vaípe ha omopane chugui kuéra ojapose vaekue. 69 Báquides upépe ipochy eterei umi Israelgua heko jeroviahave'ýva ndive, he'i vaekue chupe iporãha oho Israel ári, ha ojuka heta ha'e kuéravape. Upéi, ha'e ha iñirũ nguéra oho jey hetãme. 70 Jonatán oikuaávo upéva, omondo Báquides rendápe ojapóvo kuatia oñorãirõve'ý haguã ha oheja haguã umi Israelgua oguerakóva myakãsamby ou jey hógape kuéra. 71 Báquides omonei pe Jonatán he'ikáva chupe ha ome'ẽ iñe'ẽ ndojapo véima vaerãha araka'eve ivaíva hese oikove aja pukukue. 72 Opoipaite umi Israelgua oguerakóvagui, ogueraha vaekue Judéagui, oho jey hetãme ha ndojerevéi Judéape. 73 Péicha opa ñorãirõ Israelpe. Jonatán opyta Micmáspe, oñepyrũ oisãmbyhy hetã guápe ha ojukapa umi ojere vaekue Israelgua rekógui.

1 Maccabees 10

1 Año 160pe, Alejandro Epífanés, Antíoco ra'y ou ha omoĩ ipoguýpe Tolemaida, oñemoguahẽ porãite haguépe, ha oiko mburuvicha guasúrõ. 2 Oikuaávo Demetrio ombosako'i peteĩ ñorãirõhára aty tuicha itereíva ha ojeity tapépe oho haguã ondyry Alejándrore. 3 Upévo avei, Demetrio oguerahauka Jonatánpe peteĩ kuatia

py'a guapýpe porã ha oiporangerekohápe chupe. 4 Ha'e he'i ojupe iporãveha oñemotenonde oiko porã haguã Israelgua kuéra ndive, Jonatán oñe'ẽ mboyve Alejandro ndive ha oñomoirũ hikuái oho haguã hi'ári. 5 He'i avei ojupe, oiméne haguã Jonatán imandu'a hetaite mba'e vai ha'e ojapo vaekue hese ha ipehẽngue kuérare ha opa Israel rehe. 6 He'ika chupe ombyaty haguã ñorãirõhára, ojapo haguã mba'e porojukaha ha oñemoirũ haguã hese. Omondo ome'ẽka Jonatánpe umi Israelgua oguerékova akãsãme Jerusalén mbyte óga mbaretépe. 7 Jonatán oho Jerusalénpe ha omoñe'ẽ upe kuatia hetã guápe ha umi oĩvape táva mbyte mbaretépe. 8 Okyhyjepa hikuái umi upe pegua oikuaávo mburuvicha guasu ohejataka Jonatánpe ojapo ñorãirõhára aty, 9 Aipórõ, oheja hikuái ogueraha umi Israelgua iñakãsávape ha Jonatán ome'ẽ túva kuérape. 10 Jonatán opyta Jerusalénpe ha oñepyrũ omyatyrõ ha omopu'ã porã jey upe táva guasu. 11 He'i umi omba'apóvape omopu'ã jey haguã pe táva korapy ha ombojere haguã yvyty Sión rehe peteĩ korapy mbarete itágui, ha upéicha ojejapo. 12 Umi tetã mombyrygua oĩva táva mbaretépe omopu'ãuka vaekue Báquides okañymba, 13 oheja henda ha ohopa hetãme. 14 Upéicharõ jepe, oime opyta vaekue Bet-Súrpe, umi heko jeroviaha'yva oñemboyke vaekue tembiapoukapýgui ha oho vaekue umi rupi oñemo'ã. 15 Alejandro oikuaa opa mba'e Demetrio oikuave'ẽ vaekue Jonatánpe, ha oikuaa avei mba'éichapa heta ñorãirõme osẽ porã ha'e ha ipehẽngue kuéra, ha opa teko asy ohasa vaekue hikuái. 16 Ha he'i: "Ha nga'u ra'e ñande jareko peichagua kuimba'e! Iporãve vaerã jaru ñane ndive ha ñañoimoirũ hese!" 17 Upéi oguerahauka chupe peteĩ kuatia he'íva: 18 "Mburuvicha guasu Alejandro omomaitei ipehẽngue Jonatánpe. 19 Oñemombe'u chéve ndeha peteĩ kuimba'e ipy'a guasu ha imbaretéva, ikatúva ha'e che irũ heko pegua. 20 Upévare ko'ágã ajapo nde hegui pa'i ruvicha guasu ne retãme, ha aheja ndéve reñehenói 'Mburuvicha guasu irũ', reime haguã che ykére ha ñaime peteĩ ñe'ẽme opa ára." Upe kuatia ndive, Alejandro oguerahauka chupe peteĩahoja pytã ha iñakãre guarã jeguaka óro. 21 Jonatán omonde ao marangatu, mes 7ha, año 170pe ojererohory jave "Enramáda ára". Ombyaty heta eterei ñorãirõhára ha ojaopouka heta mba'e porojukaha. 22 Oikuaávo ko'ã mba'e Demetrio ipochy, ha he'i: 23 "Mba'éicha piko jaheja Alejandro oñemotenonde ñande rehe oguereko haguã iyykére Israelgua kuérape? 24 Che avei arahaukáta chupe peteĩ kuatia py'a porã megua, ha ambojeroviáta aikuave'ẽvo chupe heta jopói, oñemoĩ haguã che ykére ha che pytyvõ." 25 Aipórõ, oguerahauka chupe kuatia he'íva péicha: 26 "Mburuvicha guasu Demetrio omomaitei Israelgua kuéra retã. Avy'a aikuávo peẽ pejapopaiteha ñe'ẽ ñome'ẽ jajapo vaekue oñondive, ha peñemoĩha che ykére, ndaha'ei umi che rehe ija'e'yva ykére. 27 Peme'ẽke chéve akói pende reko jeroviaha ha ambyekovia porãne peẽme opaite mba'e pejapóva che rehe; 28 aipe'áta pende árigui heta pehepyme'ẽha peína ha amoguahẽta peẽme heta jopói. 29 "Ko'águi rire opa Israelgua ndohepyme'ẽ mo'ã véima juky rerekóre ha nome'ẽ mo'ã véima óro mburuvicha guasu akã rehegua jeguakarã. 30 Ko'águi rire noñeme'ẽ mo'ã véima chéve mbohapyha vorekue kóga oñemono'õvaguí ha mbyte rupi oñemboja'o vaekue yva ñemono'õnguégui, oĩva chéve guarã. Opa árape guarãma ndajapyhy mo'ávái ko'ã mba'e Judéagui, ha upéicha avei Samaría ha Galiléagui, ko'ágã opytáva Judea poguýpe. 31 Jerusalén ha opa iyyvy opyta imarangatúva ramo ha ndohepyme'ẽ mo'ã véima mba'eve. 32 Aipe'a avei che poguýgui Jerusalén táva mbyte mbarete ha aheja pa'i ruvicha guasúpe oiporavo haguã ñorãirõhára oñangareko vaerã hese. 33 Amosásõ opa Israelgua ojereraha vaekuẽpe mombyry oimehápe che retã guasu javeve. Ha'e kuéra ndohepyme'ẽ mo'ã véima hymbáre ha mba'eve ojeporojopyháre ojehepyme'ẽ haguã. 34 Opa ára ojererohoryva, pytu'u ára, jasy pyahu ára ha opa ambue oñemoĩva vy'arã, upéicha avei mbohapy ára ko'áva mboyve ha upe rire, opavave Israelgua che retã guasúpe oikóva ndohepyme'ẽ mo'ái mba'eveichagua ñesãmbyhy repy rehegua. 35 Avave ndaikatu mo'ávái opoko ha ojopy Israelgua kuérape mba'evetére. 36 "Israelgua kuérava 30.000 ikatúta oñemoĩ mburuvicha guasu ñorãirõhára atýpe, ha ojehepyme'ẽta chupe kuéra umi ambuẽpe ojehepyme'ẽháichante avei. 37 Oĩta Israelgua omba'apóva umi mburuvicha guasu óga mbaretépe, ha hetave hendápe, ojejeroviaha mante omba'apoha; hetáta ave mburuvicháva, ha maymáva oikóta hetãgua ojepokuaaháicha, Israel rekópe; upeichataka Judea tuichakue he'íma mburuvicha guasu. 38 "Umi mbohapy distrito ojepe'a vaekue Samaríaagui ha oñembohasa Judéape oisãmbyhýta pa'i ruvicha guasu ha'e añoite. 39 "Ame'ẽ Tolemáida tuichakue, jopói ramo, Jerusalén tupaópe, ani haguã oikotevẽ. 40 Che mba'égui ame'ẽta 165 kilo pláta, año oñembotývo jepi, oñerenohẽ vaerã mamó iporãvehágui. 41 Opa hemby vaekue umi oñeme'ẽ vaerãgui tupaópe guarã ha umi omba'apóva upépe nome'ẽi vaekue hina iñepyrũhápe oiko haguéicha, ko'ágã oñembohasapáta ojeporu haguã tupaópe ojejapo vaerãme. 42 Pe 55 kilo pláta, Tupao

ome'ê vaerã vaekue hína pe omono'ôvagui, oñembotývo jepi año, ko'águi rire opytapa vaerã avei umi pa'i tupaópe omba'apóvape guarã. 43 Oime ramo Israelgua oguerékova ohepyme'ê vaerã mburuvicha guasu rógape, térã oimeraêva ambue ojejopyha, ha okañy tupaópe térã yvy tupao mba'évape, ojepe'a upe jejopýgui che retã guasu tuichakue. 44 Opa ojeporúva oñemyatyrõ ha oñemopu'ã jey haguã tupao, ojehepyme'êta mburuvicha guasu mba'égui. 45 Opa ojeporúva oñemopu'ã jey haguã Jerusalén korapy ha umi óga mbarete oíva ijerére, ha upéicha avei heta ambue táva guasu Judea pegua, ojehepyme'êta avei mburuvicha guasu mba'égui." 46 Jonatán ha Israelgua kuéra ohendúvo ko'ã mba'e ndogueroviái ha ndoipotái, imandu'águi umi hetaite mba'e vaíre ojapo vaekue Demetrio Israel rehe ha pe jejopy vaiete omoí vaekue hi'ári kuéra. 47 Iporãve chupe kuéra oñemoí Alejandro ykére, ha'e voi niko oñemotenonde kuri oikuave'ê haguã py'a guapy ha ñopytyvõ, ha oikose hikuái iñirũ ramo. 48 Mburuvicha guasu Alejandro ombyaty heta eterei ñorãirõhára ha oho oñemoí heseve Demetrio oíha renondépe. 49 Mokõive mburuvicha guasu ondyry ojuehe, ha Demetrio ñorãirõhára aty isarambi ha okañymba. Alejandro omuña chupe kuéra ha oheja yvýre. 50 Ojepytao ha oñorãirõ ramo jepe kuarahy oíke peve, upe árape Demetrio ho'a omano. 51 Aipórõ Alejandro omoguahẽ hembijokuái kuéra Toloméo rendápe, Egipto pegua mburuvicha guasu, ha he'ika chupe: 52 Péina ajere jeýma che retãme, añemohenda haguã che ru ypy kuerakue guapy haguépe, ha añemoí aisãmyhy. Aheja yvýre Demétriope ha amoí che pópe che retã. 53 Añorãirõ rire hendive, ahundi chupe ha iñorãirõhára atýpe, ha aguapy mburuvicha guasu guapyha ha'e oguapy haguépe. 54 Aipórõ, aipota jaiko porã oñondive ha reme'ê chéve nde raju che rembirekorã, ne yerno ramo aiko haguã. Ame'êta ndéve ha nde rajýpe jopói nde reko pegua. 55 Mburuvicha guasu Toloméo oguerahauka chupe kuatia he'íva: Ojevy'a upe ára rejevyha nde ru ypy kuerakue yvýpe, ha reguapy mburuvicha guasu guapyhápe. 56 Ajuhu iporã opa eréva nde kuatiápe. Ojapóta umi reipotáva. Esẽ che juhu Tolemáidape. Chéta nde suegro, reipotaháicha. 57 Toloméo ha itajýra Cleopatra osẽ Egíptogui ha oho Tolemáidape. Año 162 hína upérõ. 58 Mburuvicha guasu Alejandro osẽ huguaitívo, ha Toloméo ome'ê chupe itajýra. Omenda hikuái upe Tolemáidape, tuicha vy'a ha mba'e guasúpe, ojepokuaaháicha mburuvicha guasu kuéra. 59 Mburuvicha guasu Alejandro oguerahauka Jonatánpe kuatia, oho haguã ohecha chupe. 60 Heta ndive ha ñembojeguapa guasúpe oho Jonatán Tolemáidape ojuechávo mokõive mburuvicha guasu ndive. Ome'ê mokõivépe heta jopói oro ha plátava, ha ho'a porã chupe kuéra. 61 Upévo opu'ã umi Israelgua reko jeroviaha'y, tekove aña ha oho mburuvicha guasu rendápe oñe'ê vai haguã hese, ha ha'e nohendúi chupe kuéra. 62 He'i katu ojepe'a haguã Jonatángui pe ijao oguerékova ha oñemonde chupe ao pytãme, ha upéicha ojejapo. 63 Mburuvicha guasu omboguapy Jonatánpe ijkére, ha he'i umi poguasúpe: "Peraha peroguata táva guasúre ha peje avave ndaikatuiha oñe'ê vaívo hese ha ndojepokói vaerãha hese mba'évére." 64 Umi imbojovakesehára ohechávo oñemomba'e guasu chupe, ha oñemonde ao pytãme, okañymba hikuái. 65 Mburuvicha guasu oguerohory Jonatánpe, ojapo chugui poguasú ha omondo oisãmyhy haguã hetã, ha oíko ñorãirõhára aty upepegua ruvichárõ. 66 Upéi Jonatán oho jey Jerusalénpe. Ipy'a guapy ha ovy'a ohóvo osẽ porãite haguére opa mba'épe. 67 Año 165pe Demetrio, mburuvicha guasu Demetrio ra'y, ou Crétagui itúva ypy kuerakue yvýpe. 68 Oikuaa vove upéva, Alejandro ipochy ha oho jey Antióquiape. 69 Alejandro oheja mburuvicha ramo Apolóniope, oisãmyhyva hína Celesiria. Ha'e ombyaty heta ñorãirõhára ha oñemoí Jabnia renondépe ha upe guive oguerahauka Jonatánpe peteĩ kuatia he'íva: 70 "Nde añoite repu'ã ore rehe ha che reja ñembohoryha ramo. Mba'ére piko reñemombarete oréve umi yvyty guive? 71 Rejeroviárõ ne ñorãirõhára atýre, eguejy ko'a ñúme ha ñama'ê ojováre. Che areko che ykére umi ñorãirõhára táva guasu kuéra pegua. 72 Eporandu ha toje'e ndéve mávapa che ha máva-mávapa oí che ykére. Oje'éta ndéve na nde pu'aka mo'ãiha ore rehe, mokõi jevýma pende ru ypy kuerakue opyta hague yvýre hetãitépe voi. 73 Ko'a ñúme, oí'yháme ita ha ita guasu pekañy haguã ikupépe, nderejapo mo'ãi mba'eve umi kavaju arigua ha ñorãirõhára yvy rupigua arekova renondépe." 74 Ohendúvo Apolonio kuatia ñe'ê, Jonatán ipochy eterei, oiporavo 10.000 ñorãirõhára ha osẽ Jerusaléngui; ityvýra Simón omoirũ chupe ombohety haguã. 75 Oñemoí Jope rovái; upépe oí peteĩ atýra Apolonio ñorãirõhára, ohechávo Jonatánpe omboty táva rokẽ, ha upemará ha'e ondyry hese kuéra. 76 Umi Jafagua okyhyjepa ha oípe'a mante táva rokẽ. Jonatán oíke ha omoí ipoguýpe Jope. 77 Oikuaávo Apolonio ombosako'i 3.000 ñorãirõhára kavaju arigua ha heta etei yvy rupigua, ojeity tapére Azoto gotyo, ohasasénte ramo guáicha ohóvo, ha oñemotenonde katu pe ñúre, ojeroviávo iñorãirõhára aty kavaju ári guáre. 78 Jonatán osẽ chupe hapykue guio, Azoto gotyo, ha mokõive

ñorãirõhára aty ondyry ojuehe. 79 Apolonio nipo oheja ra'e ijatukupévo 10.000 ñorãirõhára kavaju arigua; 80 Jonatán katu ohecha kuaa omoĩ hague chupe hapykuépe ñuhã. Apolonio ñorãirõhára aty kavaju arigua omongora Jonatánpe ha opoi hese kuéra hu'y amarayvicha, pyhareve guive ka'aruete peve. 81 Jonatán ha iñorãirõhára kuéra ojepyaso porã, Apolonio kavaju arigua kuéra ikane'õ peve. 82 Upépe oike Simón ondyry umi yvy rupiguávare ha omyangu'ipa chupe kuéra. 83 Umi Apolonio ñorãirõhára kavaju ariguáva isarambipa pe ñüre, Azoto gotyo, ha oike hikuái Bet Dagónpe, itupã gua'u tupao, okañy haguã ha oñemo'ã manógui. 84 Jonatán ohapy Azoto ha itava'i kuéra, ha omondapa; omboja tata pe Dagón tupaóre, opa ipype okañy vaekue reheve. 85 Umi omano vaekue kyse pukúpe ha tatápe ohupyty 8.000. 86 Upégui Jonatán oho ha opyta iñorãirõhára kuéra ndive Ascalón renondépe. Upe tavagua osẽ ohuguaitĩ chupe tuicha vy'ápe ha jererohorýpe. 87 Upe rire Jonatán ojevy Jerusalénpe iñirũ nguéra ndive, heta eterei mba'e reheve. 88 Oikuaávo mburuvicha guasu Alejandro, ombojerovia jeroviave Jonatánpe: 89 Oguerahauka chupe peteĩ ipyti'áre guarã órova, ojererahaukaháicha mburuvicha guasu róga guápe ha ome'ẽ chupe Ecrón yvy tuichakue.

1 Maccabees 11

1 Mburuvicha guasu Egipto pegua ombyaty heta etei ñorãirõhára, yvyku'i ysyry rembe'ýpe guáicha, heta ygára guasu reheve ha ñembotavy tavýpe omoĩse mo'ã ipoguýpe Alejandro retã guasu, ombojoapy haguã hetãre. 2 Ojeity tapére Siria gotyo, py'a guapýpe ramo guáicha, ha opa rupi ojepe'a chupe táva rokẽ ha ojererohory, Alejandro voi he'ígui ra'e: Toloméo niko hembireko ru. 3 Ha'e katu, ohasahápente oheja ohóvo peteĩ ñorãirõhára aty. 4 Oguahẽvo Azótope ohechauka chupe hikuái Dagón tupao ojehapypa vaekue, táva ñembyaikue ijerére, te'õngue atýra isarambiva pe yvýre ha umi Jonatán ohapypa vaekue ñorãirõ rire; ombohysyi ra'e hikuái pe tape pukukue Toloméo ohasataha rupi. 5 Omombe'u hikuái chupe, opa umi mba'e ojapouka hague Jonatán, upe mburuvicha guasu oñe'ẽ vai haguã hese, ha'e katu okirirĩnte. 6 Jonatán osẽ ohuguaitĩ Toloméope vy'a guasúpe. Oñomomaitei ha opyta oke upépe. 7 Jonatán oho upe mburuvicha guasu ndive ysyry hérava Eléutero peve ha upégui ojevy Jerusalénpe. 8 Toloméo katu omoĩ ipoguýpe umi táva Seleucia yguasú pegua rembe'ýpe oĩva, ha upe aja omoheñói ohóvo iñakãme opaichagua mba'e vai ojaposéva Alejandro rehe. 9 Omondo hembijokuái atýra peteĩ mburuvicha guasu Demetrio rendápe, ha he'ika chupe: "Eju ha ñañoemoĩ peteĩ ñe'ẽme. Ame'ẽta ndéve che rajy, Alejandro rembireko, ha ndéta mburuvicha guasu nde ru retãme. 10 Ambyasy ame'ẽ hague chupe che rajy, hetave jevýma che jukase mo'ã." 11 Upéva he'i hese Toloméo hi'águi chupe omoĩ ipoguýpe Alejandro retã. 12 Aipórõ Toloméo oipe'a itajýra Alejádrogui ha ome'ẽ Demétriope. Péicha oiko vai Alejandro ndive ha upéva ojekuaapa. 13 Upéi Toloméo oike Ásiape ha oiko mburuvicha guasúrõ. Ha upéicha oiko mokõi tetã mburuvicha guasúrõ: Egipto ha Asia. 14 Umíva umi árape, mburuvicha guasu Alejandro oĩ hína Cilíciape, upe yvy pegua opu'ã hese. 15 Oikuaávo mba'épa oiko hína, oho ondyry haguã Toloméo rehe, ha ha'e osẽ chupe peteĩ ñorãirõhára aty nde tuicháva reheve ha omboguevi chupe. 16 Alejandro oho oñemo'ã Arábíape ha Toloméo osẽ porã. 17 Ha Zabdiel, peteĩ Arabiagua ruvicha, oikyti Alejandro akã ha oguerahauka Toloméope. 18 Mokõi ára rire katu omano Toloméo ha umi ñorãirõhára ha'e oheja vaekue óga mbarete kuéra rupi omanomba, ojukapa chupe kuéra umi yvypóra upe rupigua. 19 Demetrio opyta mburuvicha guasúrõ, año 177 ramo hína. 20 Umíva umi árape, Jonatán ombyaty Judea guápe ondyry haguã Jerusalén pegua óga mbaretére. Upevarã ojapo heta mba'e ojeporúva ñorãirõrã. 21 Ha umi Israelgua heko jeroviaha'ýva, ndaija'éiva hetã guáre voi, oho omombe'u mburuvicha guasúpe Jonatán omongoraha hína Jerusalén óga mbarete. 22 Oikuaávo ipochy eterei ha upepete voi ojeity tapére Tolemaida gotyo; oguerahauka Jonatánpe kuatia he'ihápe ani haguã ondyry ha oho haguã Tolemáidape oñomongetávo hendive, pya'e ikatu haguéicha. 23 Oguahẽvo ipópe upe kuatia, Jonatán he'i oñendyrĩnte haguã oje'hóvo upe óga mbaretére; oiporavo peteĩ atýra myakáhara ha pa'i ha oho Tolemáidape, oikuaa ramo jepe ikatuha ojehe chupe mba'e vai. 24 Ogueraha pláta, óro, ao ha heta ambue jopói ha oguahẽ mburuvicha guasu rendápe, ho'a porã Demétriope ha oguerohory chupe, 25 jepénte oime ra'e umi Israelgua heko jeroviaha'ýva ha ndaija'éiva hetã guáre, omoĩ vai chupe. 26 Mburuvicha guasu omoguahẽ chupe torypaitépe, ojapo haguéicha umi ha'e mboyve guare, ha ombojerovia chupe opa ha'e kuérava renondépe. 27 Demetrio omoañete Jonatánpe pa'i ruvicha guasúrõ ha hetave mba'e tapykueve ome'ẽ vaekue chupépe, ha oguereko chupe umi hayhupára tenondevegua apytépe. 28 Jonatán ojerure

mburuvicha guasúpe anive haguã ojopy ohepyme'ẽ vaerãre Judéape ha umi mbohapy yvy Samaría guápe, ha oikuave'ẽ chupe 9.000 kilo pláta rupi. 29 Mburuvicha guasu ojuhu porã opa ko'ã mba'e, ha ojapo Jonatánpe peteĩ kuatia he'íva kóicha: 30 "Mburuvicha guasu Demetrio omomaitei ipehẽngue Jonatánpe ha Israel retãme. 31 Péina ápe amoĩ opa mba'e ha'e vaekue pende rehe che rogagua Lástenespe, peikuaa haguã: 32 'Mburuvicha guasu Demetrio omomaitei karaĩ guasu hogagua Lástenespe. 33 Israel retãgua ipy'a porã haguẽre che ndive, ha ojapo opa mba'e ojapo vaerã chéve, oimevéta ame'ẽva chupe kuéra ojerureháicha heko porãngue. 34 Amoãnete Israélpe imba'eha umi mbohapy yvy Judea pegua, Efraín, Lida ha Romataim, ojei vaekue Samariágui ha oñembojoaju Judea rehe; upéicha avei opa umi yvy oguerékova voi. Opa Israel guápe ohóva oikuave'ẽ mymbajuka Jerusalénpe, aheja rei pe ohepyme'ẽ vaerã chéve año ohasávo jepi opa omono'õvare hemitýnguégui ha yvágui. 35 Ko'águi rire, aheja rei chupe kuéra opa ohepyme'ẽ vaerã vaekue jukýre, ha óro mburuvicha guasúpe guarã. Opa mba'e oheja rei chupe kuéra. 36 Ko'águi rire, ko'ã mba'e ame'ẽva chupe kuérágui, mba'evete ndaikatu mo'ã véima ojepe'ávo chugui kuéra araka'eve. 37 Kóva ko kuatia toñeme'ẽ Jonatánpe, ha'e omoĩ haguã yvyty marangatúpe, ojekuaa haguãme.'" 38 Ohechávo Demetrio ojepysoha tetãpyre py'a guapy ha ndaipóri veimaha opu'áva hese, opoipa ñorãirõhára kuérágui, peteĩ-teĩ tohopa jey hógape kuéra, ha umi tetã mombyryguágui ogueru vaekuente oheja. Upévare ipochypa umi ñorãirõhára ogueru vaekue Demetrio pyy kuerakue. 39 Upépe aipo Trifón, Alejandro ndive oĩ vaekue yma, ohechávo ipochypaha Demétriope umi ñorãirõhára, oho ohecha Imalcuépe, peteĩ mburuvicha Arabiagua oheko mbo'e vaekue Antíoco, Alejandro ra'ype, 40 ha ojerure chupe hese ogueraha haguã ohupi mburuvicha guasúrõ itúva rendaguépe. Trifón omombe'upaite Imalcuépe opa mba'e ojapóva Demetrio ha mba'éichapa ñorãirõhára kuéra ndaija'evéi hese. Trifón are peve opyta upépe. 41 Jonatán katu he'ika Demétriope oipe'a haguã umi ñorãirõhára oĩva Jerusalén óga mbaretépe ha umi ambue táva mbaretépe, mantereĩ oikóva ojahéi Israel rehe. 42 Demetrio he'ika chupe: "Ndaha'etí upévante ajapótava nde rehe ha ne retãre, pomyenyhẽta katu mba'e ñembojeroviahágui ikatu vove. 43 Ko'ágã, mba'e porãve ikatúva rejapo che rehe, embou chéve ñorãirõhára che pytyvõ vaerã, umi che mba'éva niko che rejapa rei." 44 Jonatán omondo chupe Antióquiape 3.000 ñorãirõhára, umi imbarete ha ipy'a guasuvéva. Ohechávo oguahẽ hikuái, mburuvicha guasu ovy'a eterei. 45 Tavagua kuéra, ohupytýva 120.000 rupi, oñembyaty táva guasu mbytépe oho haguã ojuka mburuvicha guasúpe. 46 Ha'e katu okañy hóga guasúpe, tavagua kuéra ombotipa tape ha oñepyrũ ñorãirõ. 47 Demetrio ohenói Israelgua kuérape oipytyvõ haguã chupe. Ha'e kuéra oho isarambi pe táva guasúpe ha upe árape ojuka hikuái 100.000pe. 48 Ohapy ha omondapa hikuái upe táva guasu, ha upéicha oguenohẽ jejopýgui mburuvicha guasu Demétriope. 49 Ohechávo umi tavagua Israelgua kuéra omoĩmbaiteha ipópe upe táva, okyhyjepa hikuái, ha sapukáipe ojerure: 50 "Toimba py'a guapy ñande apytépe. Israelgua kuéra anivétei ondyry ko táva guasúre ha ore rehe." 51 Aipórõ ome'ẽmba hikuái umi mba'e oiporúva oporojuka haguã ha ojeiko py'a guapýpe. Israelgua kuéra opyta porã eterei mburuvicha guasu renondépe, herakuã guasu hikuái upe tetã guasúpe ha oho jey Jerusalénpe hetaite mba'e oipe'a vaekuégui ñorãirõháme. 52 Mburuvicha guasu Demetrio katu, oĩ hatã jey vove iguapyhápe ha upe tetã oiko py'a guapýpe ipoguýpe, 53 hesaraipa oikuave'ẽ vaekuégui, ojei Jonatángui, ha ohepyme'ẽ rangue chupe ojapóta vaekuere hese, heta uvei omoingo asy chupe. 54 Opa ko'ã mba'e rire, Trifón ogueru Antícope, michíva gueteri upérõ, ha ha'e ojupi mburuvicha guasúrõ, 55 ha opa umi ñorãirõhára Demetrio opoipa vaekue oñemoĩ Antíoco ykére ha ondyry Demétriope, opytáva yvýre ha opoi pýgui. 56 Upévo Trifón ogueraha elefante kuéra ha omoĩ pópe Antioquía. 57 Mitãrusu Antíoco oguerahauka peteĩ kuatia Jonatánpe, omoañetehápe chupe pa'i ruvicha guasúrõ ha irundyve yvy ruvicha ramo, ha ojapo chugui peteĩ tuicháva ijkeregua apytépe. 58 Oguerahauka chupe tempiporu óro ha he'ika ikatuha oñemonde pytávape, oiporu evílla óro ha hoy'u ojey'uha órope. 59 Ipehẽngue Simónpe omoĩ mburuvicha ramo yvy ohávape Escala de Tiro guive Egipto rembe'y peve. 60 Jonatán oho oguatávo umi táva guasúre oĩva ysyry Éufrates mboypýri kuarahy reikévo, ha opa umi ñorãirõhára Siria pegua oñemoimba ijkére iñirũ ramo. Upéi oho Ascalónpe ha upépe maymáva osẽ ohuguaitĩ chupe tuicha vy'a ha ñembojeroviápe. 61 Upégui ohasa Gázape, ha umi upepegua katu omboty hováre táva rokẽ. Upévare ha'e omongora, omondapa umi tava'i ijereregua ha omboja hese tata. 62 Upépe katu, umi Gazagua oñemoĩ ipoguýpe, ha Jonatán oñoñe'ẽ me'ẽ py'a guapy rehegua hendive kuéra, ha oguerahauka Jerusalénpe, upéva repy ramo, umi mburuvicha ra'y kuérape. Upéi ohasa upe tetã rupi ha oho Damasco gotyo. 63 Jonatán oikuaa, Demetrio

ñorãirõhára ruvicha kuéra oguahẽ hague peteĩ ñorãirõhára aty nde tuicháva reheve Quedes Galiléa guápe ombyai haguã chugui hembipota. 64 Ha'e osẽ ondyryvo hese kuéra, ha oheja ipehẽngue Simónpe Judéape. 65 Simón oho opyta Bet-Sur renondépe, heta ára pukukue omongora ha ondyry hese. 66 Hasýpe umi upepegua ojerure py'a guapy ha Simón ome'ẽ chupe kuéra ha ojapo hendive kuéra peteĩ kuatia upéva rehegua ha omosẽmba upe táva guasúgui. Ha'e oíke ipype ha oheja upépe ñorãirõhára oñangareko vaerã hese. 67 Upe aja, Jonatán ha iñorãirõhára kuéra opyta ra'e Genesaret yrenda ypýpe. Pyharevete ojeity tapére ha oho Hasor ñu gotyo. 68 Upépe osẽ chupe kuéra tetã mombyrygua ñorãirõhára aty; ambue ñorãirõhára aty katu omoĩ Jonatánpe ñuhã umi yvyty rupi. 69 Umíva osẽvo okañyhágui ha ondyry hese kuéra, 70 Jonatán ñorãirõhára kuéra isarambipa ha opoi pýgui. Peteĩ jepe ndopytái, Matatías, Absalón ra'y, ha Judas, Calfí ra'y, mokõivéva mburuvicha, ha'e kuéra añoite mante opyta. 71 Jonatán omondyryry ijao, oity iñakãre yvyku'i ha oñemoĩ oñembo'e. 72 Upe rire ojere jey ondyry umi hese kuéra ija'e'yvare ha omosarambipaite chupe kuéra. 73 Ohechávo upéva, umi Israelgua isarambipa vaekue oupa jey, ha Jonatán ndive omuña umi hese kuéra ija'e'yvape oñemohenda hague, Quedes peve. Upépe opyta avei ha'e kuéra. 74 Upe árape omano 3.000 ñorãirõhára rupi tetã mombyryguáva. Upe rire, Jonatán oho jey Jerusalénpe.

1 Maccabees 12

1 Ohechávo Jonatán umíva umi ára ho'a porãha, oiporavo peteĩ atýrape ha omondo Rómape ombopyahu haguã ñe'ẽ ñome'ẽ ñomoirũ rehegua. 2 Esparta ha hetave tetãme oguerahauka avei kuatia upéva rehegua. 3 Jonatán remimondo kuéra oguahẽ Rómape, oíke mburuvicha kuéra rendápe ha he'i chupe kuéra: "Pa'i ruvicha guasu Jonatán ha Israelgua retã ore mbou rombopyahu haguã pene ndive ñe'ẽ ñome'ẽ jajapo vaekue tapykuevévo." 4 Umi Romagua ome'ẽ Jonatán remimondo kuérape kuatia ojepoko'y haguã hese kuéra mamove Judea peve. 5 Kuatia oguerahaukáva Jonatán Espártape he'i kóicha: 6 "Pa'i ruvicha guasu Jonatán, tetã myakãhára aty, pa'i kuéra ha opa Israelgua, omomaitei ipehẽngue kuéra Esparta guápe. 7 Peteĩ jey tapykuevévo, mburuvicha guasu Ario Espartagua omoguahẽ vaekue peteĩ kuatia pa'i ruvicha guasu Oníaspe, oje'ehápe oréve peẽha ore pehẽngue. Mba'épa he'i upe kuatia romoĩ peẽme tenondeve. 8 Vy'a ha ñembojeroviápe Onías omoguahẽ vaekue Esparta rembijokuáipe ha omonei upe kuatia ñopytyvõ ha joayhu rehegua. 9 Ha noroikotevẽi ramo jepe ore ko'ã mba'ére, roguerekógui kuatia marangatu ore pytyvõva, 10 romondo peẽme ore rembijokuái kuéra ombopyahu haguã pene ndive ñopytyvõ ha joayhu, ani haguã ñaño momombyry ojuehegui, aréma niko oguahẽ hague oréve pende kuatia ypykue. 11 Ore ore mandu'áva pende rehe rojapo jave vy'a guasu ha umi ára roikuave'ẽhápe mymba juka ha ore ñembo'épe, iporãháicha jajapo ñane pehẽnguere. 12 Rovy'a pene rerakuã porã haguere. 13 Ore katu, heta mba'e vai ha ñorãirõ rohase. Mburuvicha guasu kuéra ore jereregua ondyry mantẽ ore rehe. 14 Ha ore ndorohoséi vaekue pene rendápe ha ambue kuéra roñemoirũha rendápe pytyvõ rekávo, 15 oĩgui voi ore ykére Tupã, ore pe'áva jepi jejopy vaĩgui ha omotĩ umi ore rehe ija'e'yvape. 16 Aipórõ, roiporavo Numenio, Antíoco ra'y, ha Antípatro, Jasón ra'yype oho haguã Rómape ombopyahúvo ore ñe'ẽ ñome'ẽ joayhu ha ñopytyvõ rehegua rojapo vaekue hendive kuéra tapykuevévo. 17 Upéicha avei, ro'e chupe kuéra ohasa haguã upéi Espártape, pene momaitei ha ome'ẽ haguã peẽme ore kuatia, ro'ehápe rombopyahuseha joayhu ha ñopytyvõ ojoapyte pegua. 18 Roguerohory eterei vaerã niko peikuaauka ramo oréve mba'épa peje." 19 Kóicha he'i pe kuatia ojererahauka vaekue Oníaspe: 20 "Ario, Esparta pegua mburuvicha guasu, omomaitei pa'i ruvicha guasu Oníaspe. 21 Ajuhu peteĩ kuatia oje'ehápe Espartagua ha Judeagua oñohehẽngueha, maymáva Abraham ñemoñare. 22 Ko'ágã aikuaáva ko mba'e, avy'aite vaerã peruka ramo chéve kuatia pemombe'uhápe chéve mba'éichapa peiko. 23 Aipórõ, pene rymba ha opa mba'e perekóva ore mba'e ramo, opa ore mba'éva avei pene mba'e. Upévale péina ha'e oñemoguahẽ haguã ndéve ko kuatia ñe'ẽ." 24 Jonatán oikuaa, Demetrio mburuvicha kuéra oimeha ou jey ondyry haguã hese, peteĩ ñorãirõhára aty reheve, tuichavéva pe tapykueve guarégui. 25 Jonatán osẽ Jerusaléngui ohenonde'a haguã chupe kuéra Hamátpe, oheja'yre omoĩ ipy kuéra Judea yvýpe. 26 Omondo mañahára pe ha'e kuéra oĩhápe, ha ou jeývo omombe'u oñembosako'ia hikuái ondyryvo oguahẽ vove pyhare. 27 Kuarahy oikévo, Jonatán he'i iñorãirõhára kuérape oma'ẽ hatã haguã hikuái, imba'e porojukaha ipópe kuéra reheve oñorãirõ jaguáicha. Ijerekuévo katu omoĩ oñangareko vaerã. 28 Umi hese kuéra ija'e'yva, oikuaávo Jonatán ha iñorãirõhára kuéra oĩha oñorãirõ haguáicha,

ipy'a mirĩ ha okyhyjepa; omyendy tata pe oĩhápe ha opoi pýgui. 29 Jonatán ha iñirũ nguéra, ohechágui umi tata hendýva hína, pyhareve ae ohecha kuaa pe oiko vaekue. 30 Upépe Jonatán omuña chupe kuéra ha ndohupytyĩ, ohasáma ra'e hikuái ysyry Eléutero. 31 Upémarõ Jonatán ondyry zabadéo kuérare, Arabia ñemoñaréva, oheja yvýre ha oipe'apa chugui kuéra oguerekóva. 32 Upéi oho Damasco gotyo ha oiko opa rupi upe yvýpe. 33 Upe aja, Simón osẽ ra'e ha oguahẽ Ascalónpe ha umi táva mbarete ijerereguápe. Upéi oho Jáfape ha oñemohatã ipype, 34 oikuaágui, umi ipypegua kuéra ome'ẽseha upe táva mbarete Demétriope. Upépe omoĩ ñorãirõhára oñangareko vaerã hese. 35 Ou jeývo Jerusalénpe, Jonatán ohenói umi myakãhárape oñomongeta haguã, ha oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme, Judéape omopu'ã haguã táva mbarete; 36 oñemboyvateve haguã Jerusalén korapy ha oñemopu'ã haguã peteĩ korapy yvate tuicháva pe óga mbarete ha táva guasu pa'ũme, ikatu haguã pe óga mbarete opyta ha'eño, umi ñorãirõhára oĩva ipype ikatu'ỹ haguã ojogua térã ome'ẽ hepýre mba'eve. 37 Jerusalengua kuéra ijaty oñepyrũ haguã omba'apo. Pe korapy jere nipo ho'a ra'e kuarahy resẽ gotyo, ysyry oĩhápe. Oñemyatyrõ avei pe Cafenatá he'iha gotyo. 38 Simón avei omyatyrõ ha omombarete Hadíd, ñu hembe'ývo guápe, ha omoĩ chupe okẽ imbotyha atã reheve. 39 Trifón oikoséva ra'e hikóni Asia ruvicha guasúrõ. Upevarã oguereko iñakãme ojukávo Antíocope ojupi haguã hendaguépe. 40 Ha okyhyjégui Jonatán ndoheja mo'ãiha chupe ojapo upéicha ha ondyry hese, ohecha oikóvo mba'éichapa ikatúta ojuka chupe. Upéicha ojeity tapépe ha oho Bet-Seánpe. 41 Jonatán osẽ huguaitívo 40.000 ñorãirõhára iporavo pyre ndive, ha oguahẽ Bet-Seánpe. 42 Ohechávo Jonatán ouha peteĩ ñorãirõhára aty nde tuicháva reheve, Trifón ndaipy'ái omyakãsávo chupe. 43 Aipórõ omoguahẽ chupe torypápe, ohechauka iñorãirõhára ruvicha kuérare, ome'ẽ chupe heta jopói ha he'i iñirũ nguéra ha iñorãirõhára kuérare ohendu haguã hikuái Jonatánpe, chupete ramo guáicha. 44 Ha he'i Jonatánpe: "Maerã piko reru opa ko'ã ñorãirõhára ndaipóriva ñorãirõ ñande apytépe? 45 Epoi chugui kuéra toho hógape; eiporavónte mbovymi ne moirũ vaerã ha eju che ndive Tolemáidape. Che ame'ẽta ndéve upe táva guasu ha umi ambue táva mbarete, ha upéicha avei umi ñorãirõhára ha huvicha kuéra, ha upéi aha jeýta. Upevarã voi niko aju kuri." 46 Jonatán oguerovia chupe ha ojapo pe he'íva: omondopa jey Judéape iñorãirõhára kuéra. 47 Ha 3.000 ñorãirõhárate oheja, 2.000 upévagui oheja Galiléape ha hembyre 1.000 ogueraha hendive. 48 Ha oikévo Jonatán Tolemáidape, ipypegua kuéra omboty táva rokẽ ha oikutu opa hendive oho vaekuépe. 49 Upéi Trifón omondo ñorãirõhára yvy rupigua ha kavaju arigua Galiléape, pe ñu guasúpe, ojukapa haguã Jonatán irũ nguérare. 50 Ha'e kuéra katu, ohecha kuaágui Jonatán oñemyakãsã ha ojejuka hague iñirũ nguéra ndive, oñomyakã raku hikuái ha oñemoĩ oñorãirõ haguã. 51 Ohechávo, Israelgua kuéra oñemoĩha oñorãirõvo omanoite peve, umi Trifón remimondo ojevypa. 52 Ha upéicha, Israelgua kuéra ohopa jey hikuái Judéape ha oguahẽ hesãi ha mba'eve ojehu'ýre chupe kuéra, tuicha kyhyjépe, heta hasẽ hikuái Jonatán ha iñirũ nguéra manonguére. Israel javeve tuicha ñembyasy. 53 Umi tetã ijereregua oñeha'ã upépe ojukapa Israelgua kuérare. He'i hikuái: "Ndoguereko véima peteĩ mburuvicha ojepyntaso vaerã hese kuéra. Ko'ágã ñandyry vaerã hese kuéra ha jaípe'a yvypóra apytégui, toikove'ỹ hese kuéra mandu'a!"

1 Maccabees 13

1 Simón oikuaa, Trifón oñembosako'iha ojeitývo Judéare peteĩ ñorãirõháta aty nde tuicháva reheve, ohundi haguã. 2 Ohechávo, umi tavagua oñemondýi ha okyhyjepaha, oho Jerusalénpe oporombyaty 3 ha he'i opavavépe: "Peẽ peikuaa, che ha che pehẽngue kuéra, ha opa che rogagua rojapo vaekue tembiapoukapy ha tupao rehehápe, umi ñorãirõ ha opa teko asy rohasa vaekue. 4 Israel rehe omano che pehẽngue kuéra, ha che añoite apyta. 5 Ko'ágã aníke peimo'ã che amo'ãseha che rekove, ko ivai jave: che nda che tuichavéi che pehẽngue kuérargui! 6 Añorãirõ katu che retãguáre, ñande tupaóre ha pene rembireko ha pene ñemoñare kuérare, umi mombyrygua niko oñembyaty ñane rundipa haguã." 7 Ohendúvo Simón ñe'ẽ, Israelgua kuéra iñakã rakupa, 8 ha opavave osapukái: "Nde ore ruvicha pyahu, umi ne pehẽngue Judas ha Jonatán rekovia! 9 Ore myenonde ñorãirõháme ha ore rojapóne opa eréva!" 10 Aipórõ, Simón ombyaty opa ikatúva oñorãirõ ha pya'e porã ojapoukapa Jerusalén korapy ha omopu'ã óga mbarete ijerére. 11 Omondo táva guasu Jáfape, Absalón ra'y Jonatánpe, ñorãirõhára aty tuicha porãva reheve, ha ha'e omosẽmba umi ipype oikóvape ha oñemohatã upépe. 12 Trifón osẽ Tolemáidagui peteĩ ñorãirõhára aty tuicháva reheve ondyry haguã Judéape, ha ogueraha iñakãsamby Jonatánpe. 13 Simón opyta ra'e Hadídpe, ñu rembe'ýpe. 14 Trifón, oikuaávo Simón

opyta hague Jonatán rekovia ha oñembosako'iha oñorairõvo hendive, oguerahauka chupe peteĩ kuatia he'íva: 15 "Roguereko iñakāsamby ne pehẽngue Jonatánpe, ndojehepyme'ẽigui mburuvicha guasúpe, omoĩ haguére chupe mburuvicha ramo. 16 Eruka oréve aipórõ 3.300 kilo pláta ha mokõi Jonatán ra'y opyta vaerã ore ndive anive haguã opu'ã ore rehe, ha upéi ropoíta chugui." 17 Simón, ohecha kuaa ramo jepe upevaha peteĩ ñuhã, omondo ogueruka upe pláta ha umi mokõi mitãrusu, ani haguã opyta vai avave apytépe, 18 ha ndoje'ei haguã upe rire, Jonatán ojejuka hague nomondói haguére upe pláta ha umi mokõi mitãrusu. 19 Aipórõ, omondo umi mitãrusu ha upe 3.300 kilo pláta; Trifón katu opyrũ iñe'ẽre ha ndopoíri Jonatángui. 20 Upégui Trifón ojeity tapépe ha oho oikévo Judéape ha ohundi. Ojere mante Adoraim rupi, Simón ha iñorairõhára kuéra ombotypágui chugui tape mamohohápe. 21 Upe aja katu, umi ñorairõhára oíva Jerusalén óga mbaretépe omondo Trifón renda pegua he'ívo chupe oho haguã hendápe kuéra yvy ojeiko'ýha rupi ha ogueraha chupe kuéra ho'u vaerã. 22 Trifón ombosako'i opa iñorairõhára kavaju arigua oho haguã upépe, ha upe pyhare heta eterei ho'a ysapy rypy'a ha ndikatúi oguahẽ. Upémarõ, oho Galaad gotyo. 23 Bascamápe oguahẽmi vovẽnte ojuka Jonatánpe, oñeñotý vaekue upépe. 24 Trifón oho jey hetãme. 25 Simón omondo ogueruka Jonatán retekue ha oñotý Modínpe, itúva ypy kuerakue táva guasu. 26 Opa Israelgua ombyasy ha ojahe'o hese heta ára pukukue. 27 Simón oja pouka peteĩ mba'e yvate mandu'arã ipehẽngue kuéra ha itúva tyvy ári, mombyry guive ojekuaáva, ita oñemosýi vaekuégui henondévo ha hapykuévo. 28 Omopu'ãuka avei 7 pirámide, mokõi hendápe hysýiva, itúva, isy ha umi irundy ipehẽnguẽpe guarã. 29 Umi pirámide jerére oñemopu'ã mba'e yvate ne poráva, ha umíva ári oñemoĩ tete mo'ãha ha mba'e porojukaha, oñemandu'a haguã opa ára. Umi tete mo'ãha ha mba'e porojukaha ypýpe ojehai ygára guasu ra'ãnga, opa bárcope oikóva ohecha haguã. 30 Pe mba'e yvate tyvy arigua ojejapo vaekue Modínpe, oime ko'ágã peve. 31 Trifón ojei mitãrusu mburuvicha guasu Antíocogui ha ojuka chupe, 32 ha ojupi mburuvicha guasúrõ hekovia Ásiape. Tetã tuichakue heta mba'e vai ojapo. 33 Simón omyatyrõ umi táva mbarete Judea pegua, omoĩ ijerére óga yvate-vate tuichaicháva, korapy yvate, okẽ ha yvyra poguasus imboty atãha, ha oheja heta tembi'u umi táva mbaretépe. 34 Oiporavo hembijokuairã ha omondo Demetrio rendápe ojerure haguã chupe toipe'a umi jehepyme'ẽkapy omoíva hetãre, Trifón niko opa árante voi omondáva Israelgua kuérape. 35 Mburuvicha guasu Demetrio oguerahauka Simónpe peteĩ kuatia he'íva: 36 "Mburuvicha guasu Demetrio omomaitei pa'i ruvicha guasu Simónpe, mburuvicha guasu kuéra rayhupára, myakãhára kuérape ha Israel retãme. 37 Oguahẽma chéve pe jeguaka óro akã rehegua ha ambue jopói peruka vaekue chéve, ha ajapose pene ndive py'a guapy iporáva, ha ame'ẽta kuatia che rembijokuái kuérape oipe'a haguã pende hegui opa jehepyme'ẽkapy. 38 Opa ñe'ẽ ñome'ẽ ajapo vaekue pene ndive ambyaje, ha peẽ ikatu pereko pende pópe umi táva mbarete pemopu'ã vaekue. 39 Aheja rei avei peẽme opa pejavy ha ndapejapói vaekue ko'ágã peve. Aheja rei peẽme jehepyme'ẽkapy mburuvicha guasúpe guarã. Tame'ëve'ý umi óro oñeme'ẽ vaekue chéve Jerusaléngui. 40 Oime ramo ikatupyryva che ñangarekohára apytépe guarã, tou, ha toĩ py'a guapy ojoapytépe." 41 Año 160pe Israel osẽ tetã mombyrygua poguýgui. 42 Upe guive, Israelgua maymáva oñepyrũ omoĩ opa kuatiáre: Año peteĩha Simón rehegua, pa'i ruvicha guasu, mburuvicha ha Israelgua kuéra sãmbyhyhára. 43 Upérõ, Simón omongora Guézer ha ondyry hese. Ojapo peteĩ óga yvate omýiva, omboja hese, ombokua ikorapy yvate ha omoĩ ipópe upe táva. 44 Umi óga yvate omýivape oĩ vaekue, ojapyharávo pe korapy yvate ha oíke hyepýpe, tuicha sarambi oiko umi ipypegua apytépe. 45 Upe táva pypegua kuéra, hembireko ha ta'ýra kuéra reheve ojupi pe korapy yvate ári, he'i hikuái ha'e kuéra ojehejamaha ñorairõgui ha ojerure asy Simónpe 46 kóicha: "Ani ore nupã ore rembiapo vaikue ojerureháicha, ore rereko uvei upe nde ne marangatuháicha. 47 Simón ojuhu porã upéva ha ojoko ñorairõ, ha omosẽmba chupe kuéra upégui, omopotĩmba umi oĩ hague rupi ta'ãnga rei kuéra, ha upéi oíke upe táva guasúpe purahéi pópe, omomba'e guasu Ñandejára. 48 Oguenohẽmbaite upégui opa mba'e omongy'áva ha omoĩ upépe yvypóra omomba'éva tembiapoukapy. Omombarete Guézer ha ojapo peteĩ óga ijupe guarã." 49 Umi Jerusalén mbyte pegua óga mbaretépe oikóva, ndaikatúigui osẽ ha oíke jey oñemu haguã térã omba'e jogua haguã, oñepyrũ iñembyahyipa hikuái, ha heta omanóva upevakuégui. 50 Aipórõ he'ika hikuái Simónpe ha'e kuéra oñemoĩtamaha ipópe. Simón omonei, omosẽmba chupe kuéra ha omopotĩmbaite upépe opa iky'avagui. 51 Ára 23, mes mokõiha, año 171 ramo, Simón oíke upépe purahéi pópe, mbokaja rogue reheve, árpa, mba'e parará ha mbaraka púpe, omomba'e guasu Ñandejárape, Israel osẽgui umi ija'e'ýva hese poguýgui. 52 Simón oheja upe ára, año ohasa ha ohasávape, ojererohory

haguã. Upéi omombarete pe ijyvateha tupao renda, Jerusalén óga mbarete oíha gotyo, ha ha'e ha iñirũ nguéra opyta upépe oiko haguã. 53 Ha ohechávo pe ita'ýra Juan ikaria'ymaha, ojapo chugui iñorãirõhára kuéra ruvicha guasu, oĩ vaerã Guézerpe.

1 Maccabees 14

1 Año 172 ramo, mburuvicha guasu Demetrio ombyaty iñorãirõhára kuéra ha ojeity tapépe, Media gotyo, ohekávo iñirũrã pe Trifón ndivegua ñorãirõme. 2 Oikuaávo upéva, mburuvicha guasu Arsaces, Persia ha Media pegua, Demetrio oike hague ijyvyépe, omondo peteĩ imburuvichápe osẽ haguã chupe tapépe ha omyakãsã hekovete. 3 Upe mburuvicha oho, ohundi Demétriope, omyakãsã ha ogueraha Arsacéspe, ha ha'e omoinge chupe yvyrakuápe. 4 Oisãmbyhy aja Simón, Judea oiko py'a guapýpe. Opa ára ha'e ohekáva iporáva hetã guápe, ohecha porã vaekue oja póva. 5 Heta hembiaapo pa'ũme, omoĩ ipoguýpe Jope, táva y rembe'y pegua, ha upéicha ojapo tape yguasu rupi, oñemu haguã. 6 Oipyso hetã rembe'y ha oñemomba'epa hese; 7 heta iñakãsã vaekue omondopa hetãme kuéra. Guézer, Bet-Sur ha Jerusalén óga mbaretépe oñemomba'e; oguenohẽmba upégui umi mba'e iky'áva, avave ndaipu'akái hese. 8 Oñeñemitỹ py'a guapýpe, kokuégui oñemono'õ porã, ha umi ñu megua yvyra hi'a heta. 9 Okaháre uguapy joa umi myakãhára oñe'ẽ teko porã ohasávare, umi mitã rusu katu omonde ñorãirõhára ao. 10 Simón, umi táva guasúpe nomoikotevẽi tembi'üre, ha ombosako'i chupe kuéra oñeñangareko porã haguã, yvy apýra peve herakuã. 11 Omombarete py'a guapy, Israel tuichakue ojevy'apa. 12 Ikatu maymáva uguapy iparral ha hi'igoty guýpe, avave opoko'ýre hese kuéra. 13 Hese kuéra ija'e'ýva opa, mburuvicha guasu kuéra opytapa yvýre. 14 Oipytyvõ imboriahúvape, ohecha kuaa tembiapoukapy, umi heko jeroviaha'ýva, ha iñañávape ohundipa. 15 Tupao ombojeguapa, ha tembiporu marangatu ombohetave. 16 Ojekuaávo Jonatán omano hague, Roma ha Espártape heta oñembyasy. 17 Ha ojekuaávo, ipehẽngue Simón opytaha hekovia pa'i ruvicha guasúrõ, ha omoimba hague ipoguýpe Israel ha opa ijerére, 18 oguerahauka chupe hikuái ñe'ẽ vrónsere ojehaíva, ombopyahu haguã hendive ñopytyvõ ojapo vaekue Judas ha Jonatán ndive. 19 Upéva oñehenduka opavave tetã guápe, oñembyaty vaekue Jerusalénpe 20 Kóicha he'i upe ñe'ẽ vrónsepe ojehai vaekue: Mburuvicha kuéra Esparta pegua omomaitei ipehẽngue kuéra Simón, pa'i ruvicha guasu, myakãhára kuéra, pa'i kuéra ha opa Israel guápe. 21 Umi pene rembijokuái ou vaekue ore rendápe omombe'u oréve mba'éichapa pene rerakuã ha pende tuicha. Ijeju kuéra heta ore mbovy'a. 22 Opa mba'e ha'e kuéra he'i vaekue oréve, romoimbaite tetã kuatiápe kóicha: 'Numenio, Antíoco ra'e, ha Antípatro, Jasón ra'y, Israel rembijokuái, ou hikuái ombopyahúvo joayhu ha ñopytyvõ oíva Esparta ha Israel apytépe. 23 Espartagua ojuhu porã omoguahẽ chupe kuéra torypápe, ha oñongatu ko kuatia tetã kuatia apytépe, mandu'arã opa Esparta guápe. Oñembojoyvy ko kuatia, peteĩva ojererahauka haguã Simónpe.'" 24 Kóva ríre, Simón omondo Numéniope Rómape peteĩ tetã jeguakarã óro reheve ipohýva 436 kílo, ombopyahu haguã ñopytyvõ upe tetã ndive. 25 Oikuaávo opa ko'ã mba'e, umi Israelgua he'i: Mba'éicha piko jahepyme'ẽ vaerã Simón ha ita'ýra kuérape? 26 Ha'e, ipehẽngue kuéra ha hogagua kuéra niko ojepytasó umi Israel rehe ija'e'ýva renondépe ha omombo mombyry chupe kuéra ha omosãso ñane retã." Aipórõ ha'e kuéra ohai ñe'ẽ vrónsere ha omoĩ hikuái peteĩ mba'e oñemopu'ávare, yvyty Siónpe. 27 Ha upe ñe'ẽ ojehai vaekue he'i kóicha: "Ára 18hápe, mes hérava Elul jave, año 172 ramo, mbohapy año oisãmbyhyha Simón pa'i ruvicha guasúrõ, Asaramélpe, 28 aty guasu oíhápe pa'i kuéra, Israelgua opaichaguáva, mburuvicha kuéra ha myakãhára kuéra tetã megua, oñehenduka oréve kóicha: 29 Heta ñorãirõ ombohasa aja ñembyasýpe Israel, Simón, Matatías ra'y ha Joiarib ñemoñare, ipehẽngue kuéraicha avei, heta mba'e vai ohasa, oñorãirõvo umi hetã guáre ija'e'ýva ndive, tupao ha tembiapoukapy rehehápe; ha upéicha ogueru hetãme heta mba'e heko jerovia haguã. 30 Jonatán ombyaty vaekue hetã guápe ha pa'i ruvicha guasu vaekue, oho peve itúva ypy kuerakue amyrỹi rendápe. 31 Umi ija'e'ýva ñande rehe mbaretépe oike ñane retãre ha ondyry ñande tupaóre. 32 Aipórõ Simón ñane sãmbyhy ha oñorãirõ ñane retã rehehápe. Heta oiporu iplátaguí voi ojogua haguã umi mba'e ojeporojuka haguã ha ohepyme'ẽ haguã ñorãirõhára kuérape; 33 omombarete Judea ha Bet-Sur, Judea rembe'ýpe, oĩ haguépe ñorãirõhára ija'e'ýva ñande rehe, ha omoĩ upépe ñorãirõhára Judea guáva. 34 Omombarete avei Jope, táva y rembe'y pegua, ha Guézer, Azoto rembe'ýpe, tapykuevévo oĩ hague umi ñane retãre ija'e'ýva, ha omoĩ upépe Judea guáva, oguerahávo umi táva guasu umívape opa oikotevẽva oñemyatyrõ haguã. 35 Israelgua ohechávo Simonha peteĩ jeroviaha oñeha'áva ombotuicha haguã

Israel retã, omoĩ chupe isãmbyhyha ramo ha pa'i ruvicha guasúrõ ohepyme'ẽvo chupe opa mba'e ojapo vaekuere, imba'e porãre, ojeroviágui hese hetã ha opa ára omba'apo haguere hetãgua rehehápe. 36 Ha'e oisãmbyhy rupi oñemopotĩ vaekue ñane retã umi heko jeroviaha'ỹvagui, ha umi oike vaekue David táva guasúpe, Jerusalénpe, ojapo haguẽpe hikuái óga mbarete ha osẽhágui omomará pe tupao jerekue, ojahéi vai haguã umi imarangatuháre. 37 Simón omoĩ ñorãirõhára Israel guáva upe Jerusalén óga mbaretépe, ha omombarete porã oñangareko haguã tetãre ha upe táva guasúre, ha omopu'ã korapy yvate Jerusalén jerére. 38 Mburuvicha guasu Demetrio omonei chupe pa'i ruvicha guasúrõ, 39 omoĩ chupe mburuvicha guasu irũ nguéra tuichavéva apytépe ha ome'ẽ chupe heta mba'e imbojeroviávo, 40 oikuaágui, umi Romagua oguerakoha Israelgua kuérape iñirũ, oñopytyvõha ha ipehẽngue ramo, ha omoguahẽ hague torypápe Simón remimondo kuérape; 41 umi Israelgua ha pa'i kuéra omoĩ jey jeyha Simónpe pa'i ruvicha guasúrõ, opa ára guarã, ou peve peteĩ maranduhára añeteguáva, 42-43 ha oiko haguã ñorãirõhára ruvicha ramo, omyenonde tupao ha omoĩ umi omba'apo vaerã ipype, oisãmbyhy vaerã tetãgua rembiapo, ombyaty vaerã temikotevẽ ñorãirõrã, oguereko porã haguã opa ára umi táva mbarete, oñe'ẽ rendu haguã chupe maymáva, opaichagua tetã kuationa ojejapo haguã hẽrape ha omonei haguã ao pytáva ha oiporu ipyti'a rehegua órova. 44 Avave, taha'e tetãgua térã pa'i, ndaikatúi ojapo'ỹvo opa Simón he'íva, upéicha avei ndaikatúi ojapóvo aty térã omonei ao pytã ha omoĩ ipyti'áre jeguaka óro, ha'e oheja'ỹ ramo. 45 Umi ha'e he'íva oñemoíva térã ojapo'ỹva hembipota, oñenupã vaerã. 46 Opa tavagua oipota rupi oñemoĩ Simón ikatuha ojapo ko'ápe oje'eháicha. 47 Simón omonei torypaitépe, ha'e haguã pa'i ruvicha guasu, ñorãirõhára kuéra myakãhára, Israelgua ha pa'i kuéra sãmbyhyhára ha oguereko haguã ipópe opa tetã rembiapo." 48 Oje'e, ko'ã ñe'ẽ ojehai haguã vrõnsepe ha oñemoĩ tupao ypýpe, peteĩ ojekuaave haguãme, 49 ha oñeñongatu haguã peteĩ peichagua Simón ha ita'ýra kuéra ohecha haguã ohechaseha ára.

1 Maccabees 15

1 Antíoco, mburuvicha guasu Demetrio ra'y, y guasu rembe'y oĩhágui, oguerahauka peteĩ kuationa pa'i ruvicha guasu ha Israelgua sãmbyhyhára Simónpe, ha tetã Israelpe. 2 Upe kuationa he'i: "Mburuvicha guasu Antíoco omomaitei pa'i ruvicha guasu ha tetã sãmbyhyhára Simónpe, ha Israelpe. 3 Tekove aña ikuã cha'ĩ che túva ru ypy kuerakue retãre, ha che aime aipe'a jeývo ajapo haguã chugui yma guaréicha. Upevarã péina ambosako'i heta eterei ñorãirõhára ha ygára guasu ñorãirõrã. 4 Aguejyse hina che retãme ainupã haguã umi imbyaihare ha ihundihaerépe. 5 Aipórõ che, ko'agã amonei pe ojeheja reiha ndéve opa umi rehepyme'ẽha ha hetave mba'e mburuvicha guasu kuéra che mboyve guare ome'ẽ vaekue ndéve. 6 Aheja ndéve rejapo nde viru teerã ojejapo vaerã ne retã tuichakue. 7 Jerusalén ha itupao ndojepopy mo'ã véima, umi mba'e porojukaha ha umi táva mbarete remopu'ã vaekue ha oĩva hina nde pópe, ne mba'e meméta. 8 Ko'agã guive ha opa ára guarãme, ojehejapa rei ndéve opa rehepyme'ẽ vaerã mburuvicha guasúpe, ko'agãgua ha upe ririgua ave. 9 Amoĩ jeývo che pópe che retã, heta mba'e iporáva ajapóta pende rehe, nde, ne retãgua ha tupaóre, pene rerakuã mbuku haguã ko yvy ape ári." 10 Año 174 ramo, Antíoco oguahẽ hetãme, ha heta etei ñorãirõhára upepegua oho hendive, Trifón katu opyta mbovymi reheve. 11 Antíoco omuña chupe, ha Trifón okañy mante yrembe'y pegua táva Dórpe. 12 Ohechávo iñorãirõhára kuéra ohejapaha chupe, Trifón ohecha kuaa ivai etereiha hendive. 13 Antíoco oho oñembyaty Dor renondépe, 120.000 ñorãirõhára yvy rupigua ha 8.000 kavaju arigua reheve. 14 Omongora upe táva ha ondyry ave hese yguasu rembe'y guive, ha ndohejái avavépe osẽ ha oike. 15 Opa ko'ã mba'e oiko aja, Numenio ha iñirũ nguéra ou jey Rómagui, ipópe kuéra peteĩ kuationa ojererahauka vaekue mburuvicha guasu kuéra opa tetã meguápe. Upe kuationa he'i kóicha: 16 Lucio, Roma pegua sãmbyhyhára, omomaitei mburuvicha guasu Toloméope. 17 Pa'i ruvicha guasu Simón, ha Israelgua maymáva, ore rayhupára ha ore irũ, omoguahẽ ore rendápe hembijokuái, rombopyahu haguã pe ñopytyvõ ha joaju ymaite guivéma roguerekóva oñondive. 18 Ogueru hikuái peteĩ jeguaka guasu óro guigua ipohýiva 436 kilo. 19 Upéva, roguerahauka kóva ko kuationa mburuvicha guasu kuéra opa tetã meguápe rojerurévo ani haguã ojejapo mba'eve ivaiha Israelgua kuérare, ani oñendyry hese kuéra, itáva guasu kuérare ha hetãre, ha ani haguã pejoaju umi hese kuéra ija'e'ỹvare. 20 Rombyaje pe jeguaka guasu ogueru vaekue oréve. 21 Oime ramo Israelgua heko añáva okañy vaekue hetãgui ha oho pende apytépe, pemyakãsã ha peme'ẽ pa'i ruvicha guasu Simónpe, oinupã haguã umívape

tembiapoukapy Israel pegua ojerureháicha." 22 Peichagua kuatia ojererahauka avei mburuvicha guasu Demétriope, Átalope, Ariáratepe, Arsacéspe, 23 ha opa tetãme: Sampsame, Esparta, Delos, Mindos, Sición, Caria, Samos, Panfilia, Licia, Helicarnaso, Rodas, Faselis, Cos, Side, Arvad, Gortina, Cnido, Chipre ha Cirene. 24 Pa'i ruvicha guasu Simónpe ojererahauka peteĩ oikuaa haguã. 25 Mburuvicha guasu Antíoco, upe aja, oho oñemoĩ Dor ypýpe, ha ondyry manté hese; ojapo heta mba'e porojukaha ha omongora Trifónpe, avave osẽ'ỹ ha oike'ỹ haguã upe távape. 26 Simón omondo 2.000 ñorãirõhára oipytyvõ haguã chupe, ha oguerahauka ave pláta, óro ha mba'e porojukaha. 27 Antíoco katu ndoipotái ha hi'ariete ombopaha umi ñe'ẽ ñome'ẽ oguererekóva oñondive ha ojei Simóngui. 28 Omondo peteĩ iyyketére guápe, Atenobio, oñomongeta haguã Simón ndive. Ha'e ogueraha chupe peteĩ kuatia he'íva: "Peẽ peike ha pemoĩ pende pópe Jope, Guézer ha Jerusalén óga mbarete, ha umíva che mba'e. 29 Heta mba'e vai pejapo umi rupi ha peñemomba'e heta henda che mba'évare. 30 Aipórõ, pe me'ẽ jey chéve umi peñemomba'e hague ha umi viru pemono'õ vaekue Judea jerére. 31 Ỹrõ katu pehepyyme'ẽ umívare 16.500 kílo pláta, ha upéicha avei umi mba'e vaieta pejapo vaekuere ha viru pemono'õ vaekuere umi táva guasu umívape. Péicha pejapo'ỹ ramo andyrýta pende rehe." 32 Atenobio, upe mburuvicha guasu rembijokuái, oho Jerusalénpe ha ijurujái opytávo umi tembiporu óro ha pláta ha mba'eta Simón oguererekóvare. Upéi ome'ẽ chupe upe kuatia ogueraháva. 33 Simón pombohováí chupe kóicha: "Ore noroñemomba'ei yvy ore mba'e'ỹvare ha noromondái mba'eve, roguerojerénte ore pópe ore ru ypy kuéra rembirejakue, oĩ vaekue hína ore rehe ija'e'ỹva pópe hekope'ỹ. 34 Péina ko'ágã ija oréve rembohasa jey haguã ore pópe ore ru ypy kuéra rembirejakue. 35 Jope ha Guézer katu, nde rejeruréva, umi táva guasu umíva heta mba'e vai ojapo ore retãgua ha ore retäre. Roikuave'ẽ peẽme hese kuéra 3.500 kílo pláta." 36 Atenobio ipochyetererei opytávo ha oho jey mburuvichaguasu rendápe omombe'u haguã mba'épa he'i Simón, ha omombe'u avei upekuévo opa ohecha vaekue. Mburuvicha guasu ipochy eterei opytávo. 37 Upe aja katu, Trifón ojupi peteĩ bárcope ha okañy Ortosiápe. 38 Aipórõ, mburuvicha guasu omoĩ Cendebeope, ñorãirõhára ruvicha guasúrõ pe yguasu rembe'ýre, ha ome'ẽ chupe ñorãirõhára yvy rupigua ha kavaju arigua, 39 oho haguã oñemoĩ Judea renondépe, omyatyrõ haguã Cedrón, omombarete haguã okẽ nguéra ha ondyry haguã Israel guáre. Upe aja, mburuvicha guasu omuña oikóvo Trifónpe. 40 Cendebeo oguahẽ Jábniápe ha oñepyrũ ohova apí Israelgua kuérape, oíke mimi Judea rehe, oporomyakãsã ha hetápe ojuka. 41 Omyatyrõ Cedrón ha oheja upépe umi iñorãirõhára kavaju arigua, osẽ haguã jepi ha oho oguata umi tape Judéape ohóvare, mburuvicha guasu he'i haguéicha.

1 Maccabees 16

1 Juan oho Guézergui ha omombe'u itúva Simónpe mba'épa ojapo oikóvo Cendebeo. 2 Simón ohenói mokõive ta'ýra tuichavévape, Judas ha Juan, ha he'i chupe kuéra: "Che pehẽngue kuéra ha che ha opa che ru rogagua roñorãirõ vaekue umi Israel rehe ija'e'ỹvare, ore mitãrusu guive kóva ko ára peve, ha hetave jey roguenohẽ Israélpe ojejopyhágui. 3 Che, ko'ágã, che tujáma, peẽ katu, Ñandejára poriahurereko rupi, pene resãi ha pene mbarete. Pepyta che ha che pehẽngue rendaguépe, ha pesẽ peñorãirõ ñane retäre. Tupã ta pene pytyvõ!" 4 Simón oiporavo 20.000 ñorãirõhára yvy rupigua ha kavaju arigua, ha osẽ hikuái ondyryvo Cendebeo rehe. Pyhare ohasa rire Modínpe, 5 opu'ã hikuái pyharevete ha ñu gotyo. Upépe osẽ chupe kuéra peteĩ ñorãirõhára aty, yvy rupi ha kavaju arigua, nde tuicháva. Peteĩ ysyry oĩ mokõive ñorãirõhára aty pa'ũme. 6 Juan ha iñorãirõhára kuéra oñemohenda umi hese kuéra ija'e'ỹva renondépe; ha ohechávo iñorãirõhára kuéra okyhyjeha ohasa haguã upe ysyry, ha'e raëvete ohasa. Ohechávo chupe, iñirũ nguéra ohopa hapykuéri. 7 Ohechágui pe Cendebeo kavaju arigua kuéra heta eteiha, Juan ojapo mokõi pe iñorãirõhára aty yvy rupiguágui ha omoĩ mbytépe kavaju arigua. 8 Ipu trompéta kuéra, oñeñorãirõ ha Cendebeo opyta yvýre, heta omano hikuái ha umi opytáva okañymba táva mbaretépe. 9 Ko ñorãirõme, Judas ojekutu; Juan katu osẽ omuña umi ohopa reívape, ha oguahẽ Cedrónpe, Cendebeo omyatyrõ vaekue. 10 Umi Israel guáre ija'e'ỹva okañymba avei hikuái umi óga yvate mbarete oívape Azoto ñu gotyo. Juan katu omboja tata upe táva guasúre. Omano hikuái 2.000 rupi, ha Juan ojevy Judéape hesãi guasu ha mba'eve ndojehúi chupe. 11 Toloméo, Abub ra'y, oñemoĩ ra'e Jericó ñu pegua ñorãirõhára kuéra ruvicha ramo. Heta oguereko óro ha pláta, 12 ha'e niko pa'i ruvicha guasu rajy ména. 13 Imba'epota eterei rupi oñemomba'ese tetäre. Aipórõ, omba'apo ñemi ojuka haguã Simón ha ita'ýra kuérape. 14 Simón oiko oguata hikóni táva guasu kuéra tetã

meguáre, ohecha mba'épa oñekotevẽ, ha oguahẽ Jericópe, ita'yra kuéra Matatías ha Judas ndive, mes hérava Sebat ramo, 177 añohápe. 15 Abub ra'y omoguahẽ chupe kuéra tova mokõime, táva mbarete Dócpe, ha'e omyatyrõ vaekue, ha upépe ojapo hérape peteĩ karu guasu. Ha oguereko ra'e upépe okañýva, 16 ha Simón ha ita'yra kuéra heta omboy'u rire, Toloméo ha iñirũ nguéra ohekýi kyse puku ha oíke pe karu guasuhápe. Ojeity hikuái Simón rehe ha ojuka chupe, mokõive ita'yrape ha oíva hembiguái. 17 Tuichaite mba'e vai ojapo Toloméo, ombyekovia iporáva ivaívape. 18 Toloméo ojapo peteĩ kuatia ha oguerahauka mburuvicha guasúpe, ojerurévo ogueruka haguã ñorairõhára oipytyvõ vaerã chupe ha omoĩ haguã chupe umi táva guasu ha tetã tuichakuére mburuvicha ramo. 19 Omondo avei Guézerpe, Juánpe ojuka vaerã ha oguerahauka kuatia umi ñorairõhára ruvicha kuérape, ojerurévo ojoaju haguã hese ha he'ívo ome'ětaha chupe kuéra heta óro, pláta ha heta jopói. 20 Heta ambuépe katu omondo omoĩ haguã ipópe kuéra Jerusalén ha ijyvateha oíhápe tupao. 21 Upéicha ramo jepe, oíme oñemotenonde vaekue ha Guézerpe omombe'u Juánpe itúva ha ipehẽngue kuéra ojejukapa hague, ha Toloméo omondo hague avei Juan Jukaharã. 22 Ohendúvo upéva, Juan ipochy eterei. Omyesakã ñuhã oñemoíva chupe ha ojukapa umi oho vaekue ijukávo. 23 Opa oñemombe'u vaekue Juan rehegua, umi ñorairõ ha imombe'upyrã ojaopóva, mba'éichapa omopu'ã jey Jerusalén korapy yvate kuéra, ha hetave mba'e, 24 oimemba tupao kuatiápe, ára opyta hague guive itúva rekovia, pa'i ruvicha guasúrõ.

2 Maccabees 1

1 "Israelgua Jerusalén ha opa Judea pegua omomaitei ipehẽngue kuéra Egíptope oívape ha oipota chupe kuéra guarã jeiko porã. 2 Tupã tome'ẽ peẽme iporáva imandu'ávo ñe'ẽ ñome'ẽre ojapo vaekue Abraham, Isaac ha Jacob ndive, hembiguái kuéra heko jeroviaháva. 3 Tome'ẽ peẽme py'a porã pemomba'e guasu ha pejapo haguã hembipota py'a guasúpe ha teko marangatúpe. 4 Tomoĩ porã pende py'a pejapo haguã hembiapoukapy ha opa he'íva, tome'ẽ peẽme py'a guapy, 5 ha tohendu pene ñembo'e, toiko porã jey pene ndive ha ta pende reja'y pejejuhu vai jave. 6 Ko'ã mba'e rojerure ko'ágã peẽme guarã ore ñembo'épe. 7 Año 169 ramo, oisãmyhy aja Demetrio, ore Israelgua roguerahauka vaekue peẽme kuatia. Upe ramo roime vaekue ñemuña guasu pa'ũme ha upe teko asy ho'a vaekue umíva umi añope, Jasón ha iñirũ nguéra opu'ã ramo guare yvy marangatu ha isãmyhyhárare, 8 ha ohapy hikuái pe tupao rokẽ tenondegua ha ojuka heta imba'e porávape. Ha roñembo'e Ñandejárape, ha ha'e ore rendu, romymbajuka*f** ha romba'e kuave'ẽ, romyendy umi mba'e rendy ha romoĩ mesa ári mbujape chupe oñemboykéva. 9 Ko'ágã roguerahauka jey peẽme ore kuatia, ro'évo peẽme pembyarete haguã Enramadaguy, ko mes Kislev, año 188." 10 "Jerusalén ha Judeagua, ha myakáhara*f** aty ha Judas, omomaitei mburuvicha guasu Toloméo pytyvõhára Aristóbulope, ha'éva pa'i kuéra rogagua marangatu ñemoñare, ha opa Israelgua Egíptope oikóvape, ha oipota hikuái chupe kuéra guarã jeiko porã. 11 Nande pe'a rupi Ñandejára heta mba'e vaigui, ñambyaje chupe ñande py'aite guive, ha'e niko oñorairõ ñande rehehápe mburuvicha guasu ndive. 12 Ha'e omosẽ umi oñemoĩ vaekuẽpe yvy marangatúre. 13 Mburuvicha guasu oho ramo guare Pérsiape, peteĩ ñorairõhára aty oñemboguevi'y vaerãichagua reheve, ojejuka tupã gua'u kuñáva Nanea tupaópe, pa'i kuéra upéva upe tupao pegua ombotavy rupi chupe. 14 Omendáta ramo guáicha gua'u Nanea rehe, mburuvicha guasu Antíoco, heta iñirũ nguéra ndive, oho upépe oñeme'ẽ haguã chupe menda rehegua jopói ramo, umi mba'eta oíva upe tupaópe. 15 Nanea pa'i kuéra oipyso umi mba'eta Antíoco renondépe, oíva hina mbovymi ha'e kuérava reheve upe tupao ryepýpe. Upévo umi pa'i omboty okẽ nguéra. 16 Upéi katu oípe'a hikuái peteĩ ovetã oíva yvate ñemiháme, ha upe guive ojukapa itápe Antíoco ha iñirũ nguérape. Upe rire oñakã'o, oikytĩ hetyma ha ijyva ha omombo umi okápe opyta vaekue renondépe. 17 Tojererohory opa ára ñane Tupã, ome'ẽ vaekue umi ojejuka haguã umi hese ojerovia'yva! 18 Ára 25 mes Kislev, rombyaretéta hina tupao ñemopotĩ,*f** ha romombe'u peẽme pembyarete haguã pende ave upe Enramadaguy, peromandu'ávo tata rendy osẽ ramo guare, Nehemías omyatyrõ rire tupao oikuave'ẽ ramo mymbajuka. 19 Nande ru kuéra ypykue ojereraha ramo guare Pérsiape, pa'i kuéra imarangatu etéva, ohupi vaekue tata rendy altar pegua ha ogueraha oñongatu peteĩ vykua ndahí'yivape, upépe oñongatu porã eterei hikuái ha avave ndoikuaái henda. 20 Heta ára rire, Ñandejára oipotámarõ, mburuvicha guasu Persia pegua omondo Nehemías Judéape, ha ha'e he'i umi pa'i upe tata rendy ñongatuhare ñemoñare kuérape, oho haguã oheka. Ha'e kuéra katu omombe'u ndojuhúi hague, peteĩ mba'e hũ rypy'ũ mante upépe oíha. Nehemías omondo chupe kuéra upe mba'e rekávo. 21

Oĩmbaitémarõ mymbajukarã, Nehemías he'i umi pa'ípe, ohypyipaite haguã upe mba'e hũ, jepe'a ha umi hi'ári oĩva. 22 Upéicha ojejapo, ha upe rireminte omimbi kuarahy oĩ vaekue hína arai kupépe. Upévo hendy peteĩ tata nde tuicháva, ha maymáva ijurujái opytávo. 23 Ikusuguepa aja pe mymbajuka, umi pa'i oñembo'e, ha hendive kuéra opavave. Jonatán oñepyrũ oñembo'e, ha hapykuéri oñembo'e avei maymáva, Nehemías tenondete. 24 Upe ñembo'e he'i: 'Tupã ore Jára, opa mba'e Apohare, nde kyhyjeha ha ne mbaretéva, nde reko joja ha reporoporiahurerekóva. Nde ñoite mburuvicha guasu, nde ñoite mba'e porã apohára, nde ñoite nde py'a porãva, 25 ne ñoite nde reko jojáva, nde pu'akapa ha opa ára reikovéva, reipe'áva Israelpe opa mba'e vaigui, reiporavo vaekue ore ru kuéra ypykuépe ha remboyke ne mba'erã, 26 Embyaje ko mymbajuka roikuave'ëva ndéve opa Israel rehehápe. Ha'e niko tetã ne mba'éva: eñangareko hese ha emboyke ne mba'erã. 27 Embyaty umi ore rehegua oiméva tetã mombyry rupi, enohẽ jejopýgui umi iñakãsávape umi tetã mombyry apytépe, ha ema'ẽ py'a porãme umi ojejahéi ha ojehayhu'ývare, umi tetã mombyrygua ohecha haguã ne añoiteha ore Tupã. 28 Einupã umi ore jopývape ha ore ja'o ha nda ore apóiva mba'evérõ 29 ha embohapo ne retã guápe yvy oñemboyke vaekue ndéve guarãme, he'i haguéicha Moisés. 30 Upe aja umi pa'i opurahéi Salmo. 31 Ikusuguepávo pe mymbajuka Nehemías he'i pe mba'e hũ hembýva oñeñohẽ haguã ita guasu oĩvare upépe. 32 Ojapóvo upéicha, pe tata rendy oséva chugui ojehe'a tata rendy altar peguáre. 33 Opa ko'ã mba'e ojekuaa, ha Persia ruvicha guasu pegua jepe oikuaa. Peteĩ mba'e hũ rypy'ũ ojejuhu hague pa'i kuéra omokañy haguépe tata rendy, ha upéva Nehemías ha iñirũ nguéra oiporu hague ohapy haguã umi tymba oñekuave'ëva. 34 Aipórõ pe mburuvicha guasu, oikuaa porã ríre upeichaha, omopu'ãuka peteĩ tápia pe mba'e hũ ojejuhu hague jerére, ha he'i hese imarangatuha. 35 Upéva ombopira pire heta chupe ha ome'ẽ ome'ësévape. 36 Nehemías irũ nguéra ombohéra upe mba'e hũme 'neftar', he'iséva ñemopotĩ, ha opavave nunga ohenói 'Nafta'.

2 Maccabees 2

1 Kuatia kuérape oje'e Nehemías he'i hague umi ojereraha vaekuépe, ogueraha haguã pe tata rendy, oje'éma haguéicha, 2 ha ome'ëvo chupe kuéra tembiapoukapy, he'i ani haguã avave hesarái Ñandejára rembiopotágui térã oñembotavyka ohechávo umi ta'ãnga rei óro ha pláta, tupã gua'u kuéra rehegua, ha umi jeguaka ojaho'íva chupe kuéra. 3 Ha hetave mba'e he'i chupe kuéra, ojerurévo ani haguã ojere tembiapoukapýgui. 4 Oĩ avei upe kuatiápe, maranduhára*f** Jeremías, Tupã he'i rupi chupe, oguerahauka hague Jotopa Róga ha Tupã karameguã, ha oho hague pe yvyty Moisés ohecha haguépe upe yvy Tupã he'i vaekue ome'ëtaha Israel guápe. 5 Ha oguahẽvo upépe, Jeremías ojuhu hague peteĩ itakua, oheja haguépe upe Tupã karameguã, Jotopa Róga ha pe altar*f** insiënso ojeahapyha, ha upéi omboty hague pe itakua juru. 6 Oĩ oho jey vaekue upépe oheja haguã techaukarã pe tape rupi, ha ndojuhu véima hikuái. 7 Jeremías oikuaávo upéva, ipochy chupe kuéra, ha he'i: 'Upéva opyta vaerã ojekuaa'ýre, Tupã oiporiahurereko peve hetã guápe ha ombyaty jey. 8 Upévo Ñandejára oikuaauka jey vaerã ko'ã mba'e, ha ojekuaa jeýta Ñandejára reko mimbipa arai ñembo'ýpe, ojekuaa haguéicha Moisés ramo guare, ha Salomón ojerure ramo guare Ñandejárape omboyke haguã pe tupao imba'erã. 9 Upe kuatiápe oñemombe'u avei, Mba'éichapa Salomón, iñarandu etéva, oikuave'ẽ raka'e mymbajuka oñemoñepyrũ ha oñemboyke haguã Ñandejára mba'erã pe tupao. 10 Ha Moisés oñembo'e haguéicha Ñandejárape ha yvágagui oguejy peteĩ tata ombokusugue vaekue pe mymbajuka, upéicha avei Salomón oñembo'e vaekue ha oguejy yvágagui peteĩ tata ombokusuguepa vaekue opa oñekuave'ëva mymbahapy ramo. 11 Moisés he'i vaekue: 'Pe mymbajuka oñekuave'ẽ vaekue teko ky'áre ndoje'úigui, tata ombokusuguepa.' 12 Salomón ojapo avei karu guasu 8 ára pukukue. 13 Ko'ã mba'e oñemombe'u avei umi kuatia Nehemías oheja vaekuépe, upéi ave oñemombe'u Mba'éichapa ha'e ombyaty raka'e umi kuatia oĩháme imombe'upy mburuvicha guasu kuéra rehegua, umi kuatia ojapo vaekue umi maranduhára, umi kuatia oĩháme David salmo kuéra ha mburuvicha guasu kuéra kuatia mba'e kuave'ẽ rehegua. 14 Upéicha avei, Judas ombyaty umi kuatia isarambipa vaekue ñorãirõ rupi, ha ko'ágã, umi kuatia umíva, oĩmba ñande pópe. 15 Oimérõ peikotevẽ, pembou ogueraha vaerã peẽme. 16 Roñembosako'imagui hína rogueromandu'a haguã tupao ñemopotĩ, roguerahauka peẽme ko kuatia, rojerurévo peẽ avei peromandu'a haguã ko arete. 17 Tupã oguenohẽ jejopy vaigui opa hetã guápe, ha ome'ẽ opavavépe ijyvyrã ha ñane mboyke chupe guarã, 18 hembiapoukapy rupi he'i haguéicha. Upéva, jajeroivia ñande poriahurerekóne haguã avei ha ñane mbyaty pe yvy oñemboykéva chupe

guarãme, ñane mbyatývo opa tetã mombyry rupigui. Ha'e niko ñane renohẽ vaekue heta mba'e vaigui ha omopotĩ vaekue tupao." 19 Jasón Cirenegua omoĩ 5 kuatiápe, Judas Macabeo ha ityvýra kuéra rehegua, tupao ñemopotĩ rehegua, ha altar ñemboyke Ñandejárape guarã, 20 umi ñorãirõ ojeity vaekue mburuvicha guasu Antíoco Epífanés rehe, ha ta'ýra Eupátor rehe. 21 Ha omombe'u avei Tupã ojehechauka ramo guare imimbipápe umi oñorãirõ vaekuẽpe kuimba'etéicha Judeagua ogueroviávere. Ha Mba'éichapa ha'e kuéra, mbovy ramo jepe, omosẽmba ko tetãgui umi ñorãirõhára mombyry guápe. 22 Umíva niko oipe'a jey vaekue mombyrygua pógui tupao, herakuáva opa yvy ári. Oguenohẽ jejopy vaigui Jerusalénpe, ha omoĩ jey tembiapoukapy ojepe'apátama vaekue. Ñandejára niko ipy'a porã eterei vaekue hendive kuéra. 23 Che katu añeha'ãta amombyky peteĩme pe Jasón ojapo vaekue 5 kuatiápe. 24 Ahecha kuaávo heta etereiha umi mba'e oñemombe'úva, ha hasyha ojekuaa porã opa oikóva, 25 añeha'ãta ajapo ho'a porã haguãicha umi ohechaségui rei ohechávape. Avei, hasy'ỹ haguã umi iñakãme oguererekopasévape, ha chugui oĩ raẽva oguenohẽ haguã iporáva. 26 Chéve guarã, añeha'ã vaekue amombyky, ko tembiapo kóva heta che mbohy'ái ha nda che rejái vaekue ake, 27 ku karu guasu ombosako'i vaicha ha osẽ poráséva opavave ndive. Che, ajapóvo iporã vaerã opavavépe, opa kane'õ ahasa vy'ápe. 28 Ahejáta ijapohare ypykuẽpe tomombe'u opa mba'e oiko vaekue, che katu amombe'u mbykyvéta. 29 Óga mopy'ãhápe oipy'apyháicha óga tuichakue, ha umi imomorotĩ ha imbojeguaharãme upévante, upéicha vaerã vaicha chéve che rembiapo: 30 Pe mba'e mombe'uha niko ohesa'ỹijo pypuku vaerã pe omombe'úva, ohecha vaerã opa mba'e, 31 ha pe mba'e mombe'u omombykýva katu, ndaha'úi ombopuku eterei vaerã, ndaha'úi omombe'upa vaerã oiko vaekue. 32 Amoñepyrũta aipórõ che mba'e ñemombe'u, ambojo'ave'ỹre mba'eve umi ha'éma vaekuẽpe; naiporã mo'ái niko ambopuku ko iñepyrũha ha upéi amombyky pe imombe'upy.

2 Maccabees 3

1 Pa'i guasu Onías oiko ramo guare, táva marangatu Jerusalén, oiko vaekue py'a guapýpe, ha ojejapo porã tembiapoukapy, ha'e niko vaekue peteĩ kuimba'e imarangatúva, ija'e'ýva teko añare. 2 Umi mburuvicha guasu jepe ombojerovia ha ombotuicha tuicha tuichave pe tupao reko mimbipa, jopói porã porãme. 3 Asia ruvicha guasu Seleuco jepe, ome'ẽ imba'évagai ojejapo haguã umi mymbajuka.*f** 4 Ha aipo Simón, pa'i Bilgá rogagua ha omohenondéva tupao, ipochy pa'i guasu Onías ndive, pe táva guasu pegua ñeñemúre. 5 Ndaikatúimarõ oñemombarete Oníaspe, oho oñe'ẽ Apolonio Tarsogua ndive, umíva umi árape ñorãirõhára ruvicha vaekue hína Celesiria ha Feniciápe, 6 ha omombe'u chupe, pe mba'e reta oíva Jerusalén tupaópe heta etereiha, pirapire oíva upépe heta itereígui ndaikatúi ojepapa, heta etereive pe oñekotevẽvagui mymbajukarã, ha upévere, mburuvicha guasu ikatuha oñemomba'e upe mba'e retáre. 7 Apolonio oho ohechávo mburuvicha guasúpe ha omombe'u chupe pe tupao mba'e reta rehegua. Aipórõ, mburuvicha guasu he'i pe tetã sãmbhyhára Heliodórope, oho haguã ogueru umi mba'e reta. 8 Heliodóro, ohóta ramo gua'u ohechávo Celesiria ha Fenicia, oho pya'ete upépe ojapóvo pe mburuvicha guasu he'i vaekue chupe. 9 Jerusalénpe pa'i guasu omoguahẽ chupe torypápe, ha ha'e oporandu chupe ahetépa opa oje'éva pe mba'e reta tupao peguáre, ha omombe'u maerãpa oho. 10 Pa'i guasu he'i chupe, upe pira pire oíva tupaópe, umi kuña iména manóva ha tyre'ỹ nguéra mba'eha, 11 ha upéva apytépe oimeha Tobías ra'y Hircano, upepegua poguasú mba'éva. Aipórõ, pe tekove jeroviaha'ỹ Simón omombe'úva, japu meme. Omombe'u chupe, pira pire oíva iñongatupy upe tupaópe ohupytyha 13.200 kilo pláta ha 6.600 kilo óro, 12 ha ndaikatúiha mba'evéicharõ oñeme'ẽ pe pira pire ojeheja vaekue oñeñongatu haguã ha ndaikatúiha avei oñemomarã pe tupao oñemboyke vaekue Ñandejára ñoitépe guarã, ha oñemomba'e guasúva opa yvy ári. 13 Heliodóro katu, mburuvicha guasu ñe'ẽ ojapóvo, he'i jey-jey upe pira pire aty oñeme'ẽ vaerãha. 14 Upe ára ambuẽpe oíke tupaópe oipapa haguã pe pira pire aty, ha maymáva upe táva guasúpe ojepy'apy. 15 Pa'i kuéra, omonde ipa'i ao, oñesũ altar*f** renondépe ha oñembo'e Ñandejárape, oheja vaekue upe tembiapoukapy pira pire ñeñongatu rehegua, ha ojerure asy chupe ani haguã ojepoko umi mba'ére. 16 Pa'i guasu rova omopirĩmba umi hechahárape: hova sa'yju mimbí ohechauka angata omyenyhẽva ipy'a. 17 Pe kyhyje ha ñemondýi ojekuaáva hese ohechauka umi chupe ohechávape ñembyasy guasúete oíva ipy'ápe. 18 Maymáva oko'i joa oñembo'e haguã tupaópe, oíva hína oñemomarã haguãicha. 19 Kuña nguéra, isái hũ ha ipyti'a nandi joáva, osẽmba okápe. Umi mitã kuña ojeheja'ýva osẽ okápe, oĩ osẽva okẽme, oĩ ojupíva tápia ári ha oĩ iñakãsẽva umi ovetã rupi,

20 ha opavave ohupi ijoyva yvate ha oñembo'e. 21 Ojeporíahurereko haguáicha umi oñesũ joáva ha isarambipáva ápe ha pépe, ha pa'i ruvicha guasu jepy'apy, iñangata guasuetéva. 22 Ojejerure asy aja Ñandejára ipu'akapávape ani haguã avave opoko ha oĩ hatã haguã umi mba'e ojereraha vaekue tupaópe oñeñongatu haguã, 23 Heliodóro oñepyrũ ojapo pe oho vaekue ojapo haguã. 24 Ha oĩma ramo iñirũ nguéra ndive pe pira pire aty oñeñongatuhápe Ñandejára Ipu'akapáva ha Opa Mba'e Járava, oñeñanduka tuicha eterei, ha opa umi tova atãme oíke vaekuépe omongyhyjepa Tupã pokatu, ha opyta ipy'a mirĩmba ha ikangypa. 25 Ojekuaa sapy'a peteĩ kavaju ojeaguapáva ha hi'ári peteĩ oporomondyipáva, ojeitýva Heliodóro rehe ipy mokõive tenonderávo. Pe kavaju arigua omonte peteĩ tete mo'ãha óro. 26 Osẽ sapy'a avei mokõi mitãrusu imbarete etereiha ha iporã itereiha ha oñemonte jeguapáva. Oñemoĩ peteĩ-teĩ Heliodóro ykére, ha heta eterei oinupã hikuái chupe. 27 Heliodóro ho'a yvýpe ha noñeñanduvéi. Pya'e porã omopu'ã hikuái chupe ha omoĩ peteĩ tupa'ípe. 28 Ha upéicha Heliodórope, heta iñirũ reheve oíke vaekue pe pira pire aty oĩháme, oñerenohẽ ati'y ári ikatuve'ýre oguata ijehegui. Péicha opavave ohecha kuaa Ñandejára pokatu. 29 Ha Tupã pokatu rupi, upe kuimba'e opyta aja yvýre, noñe'ẽvéi ha noha'arõ véima oikovéne haguã. 30 Israelgua kuéra ome'ẽ ijaguije Ñandejárape, ohechauka vaekue heko mimbipa itupaópe, ha upe tupao upe mboyvemĩnte oĩ haguépe kyhyje ha py'a tarova, pya'e henyhẽ jey vy'águi ha py'a rorygui, Ñandejára ipu'akapáva oñeñanduka rupi. 31 Heliodóro irũ nguéra oho ojerure Oníaspe oñembo'e haguã Tupã Yvatete guápe ha oheja oikove Heliodórope, omanombotámava hína. 32 Pa'i ruvicha guasu, okyhyjégui mburuvicha guasu oimo'ã ramo guarã ojukase mo'ã hague Heliodórope, oikuave'ẽ mymbajuka okuera haguã. 33 Ha pe pa'i ruvicha guasu omymbajukávo hína ojeheja rei haguã angaipa, ojekuaa jey umi mitã rusu oñemonte porãitáva, oñembo'y Heliodóro ykére ha he'i chupe: "Embyaguije heta pa'i guasu Oníaspe; iñembo'e rupi, Ñandejára oheja reikove. 34 Ha ágã emombe'u opa rupi Tupã ne nupã vaekue ipu'akapaha." He'ipávo ko'ã mba'e, ndojekuaavéi." 35 Heliodóro oikuave'ẽ peteĩ mymbajuka ha ome'ẽ iñe'ẽ Ñandejárape heta mba'e ojaipotaha oheja haguére chupe oikove, ha omomaiteívo Oníaspe oho jey iñorãirõhára kuéra ndive. 36 Opavavépe omombe'u mba'épa ojapo Tupã yvatetegua, ha ha'e ohecha hague hesa tee rupi. 37 Aipórõ, mburuvicha guasu oporandu Heliodórope mávapepa omondo jeýta Jerusalénpe, ha ha'e he'i: 38 "Nde, che ruvicha guasu, oimérõ peteĩ nda'e'ýha térã opu'ã ñemíva nde rehe, emondo chupe amoite, ha oikove ramo, ou jeýta ne rendápe oñembo'ipa oñenupã hague, ja'étarõ añetehápe, upépe oĩ Ñandejára pu'aka. 39 Upe oikóva yvate oma'ẽ upe tupaóre ha oñangareko hese, umi ohóvape mba'e vai apóvo, oinupã ha ojuka." 40 Kóva ha'e imombe'upy Heliodóro ha pe tupao pegua pira pire aty ñeñongatu rehegua.

2 Maccabees 4

1 Simón, ku ñane mandu'áma hague, omoĩ vai vaekue hetã omosarambívo japu tupao pegua pira pire aty rehegua, oíko omoherakuã vai Oníaspe, he'i ha'e hague pe ojeitý vaekue Heliodóro rehe ha omoingo asy heta chupe. 2 Tova atãme he'i Onías rehe opu'ãha mburuvicha guasúre, ku ojekuaa poráva Onías heta mba'e porã ojapo hague Jerusalén rehe, hetã guápe heta mba'e vaígui omo'ã ha ombyaje Tupã rembiapoukapy. 3 Simón arako'ẽre ndaija'evéi ohóvo Onías rehe ha upéi peteĩ Simón jeroviaháva oiko oporojuka. 4 Ohecha kuaávo Onías upe mba'e ivai etereimaha, ha ohechávo Apolonio, Menesteo ra'y, mburuvicháva Celesiria ha Feníciape, ohatapyñaha Simónpe heko añávo, 5 oho mburuvicha guasu rendápe, ndaha'etí omoĩ vai haguã hetã guápe, oipotágui uvei iporáva chupe kuéra. 6 Onías ohecha kuaa mburuvicha guasu oíke'ý ramo omoĩ porã, ndaipóri mo'ãi py'a guapy ha Simón ndopoi mo'ãi heko tarovágui. 7 Omanóvo Seleuco, ojupi hendaguépe Antíoco, ojeheróva Epífanés. Aipo ramo Jasón, Onías ryvy, ome'ẽ pira pire oñemoingo haguã pa'i guasúrõ. 8 Ojuecha mburuvicha guasu ndive ha oikuave'ẽ chupe upéva 11.880 kílo pláta ha upéi 2.240 kilove hi'ári. 9 He'i avei ome'ẽtaha 5.000 kílo rupi, ohejárõ chupe ojapo, ijehegui, peteĩ oñeñembyatyhápe ojehecha haguã opa mba'e oporombovy'áva ha peteĩ mitã rusu kuéra ñemboharaiha renda ikatuhápe ojeporoheko mbo'e Greciagua rekóre, ha ojererekóta ramo Jerusalén guápe Antioquía guáva ramo. 10 Mburuvicha guasu ome'ẽ chupe umi ojeruréva, ha Jasón, ojupi guive pa'i guasúrõ, omyakã raku hetã guápe oíko haguã Greciagua oikoháicha. 11 Oheja rei opa mba'e iporáva ohupyty vaekue Israelgua maymáva ogueru vaekue Juan, Eupólemo ru. Eupólemo hína ku oñemondo vaekue ojapo haguã py'a guapy ha ñomoirũ rehegua kuatia umi Romagua ndive. Jasón oipe'a avei tembiapoukapy reko ha omoĩ hendaguépe teko ambue ombohováiva tembiapoukapýpe. 12 Pya'e porã omopu'ã

Jerusalén óga mbarete ypýpe peteĩ oñeñembyatyhápe ojehecha haguã opa mba'e oporombovy'áva ha peteĩ mitã rusu kuéra ñemboharaiha renda. Ogueraha upépe umi ikatupyryvévape ojeheko mbo'évo. 13 Jasón, pe pa'i guasu gua'u, heko añágui opa rupi oipyso Greciagua reko, ha hetave ohóvo umi oikoséva mombyrygua rekópe. 14 Ha upéicha, umi pa'i ndojaposevéi mba'eve tupaópe, ha ha'e kuéra voi, oheja reívo tupao ha mymbajuka,*f** ipúvo turu oporohenóiva, tenondete oike umi ñemboharáipe ombohováiva tembiapoukapýpe 15 Omboykete Israelgua reko jeroviaha ha omomba'e guasu Greciagua reko. 16 Ha upévare voi ojecha hikuái jejopy vaípe umi oikosete vaekue Grecia guáva ramo, umi mombyrygua niko ndaija'etí hese kuéra ha oguereko ipoguýpe. 17 Jaikuaáma voi, ñapu'ã ramo Tupã rembiapoukapýre ñande rupytyha katuite ñenupã, ohechauhaháicha opa mba'e oñemombe'útava ko'ágã. 18 Oikóvo Tírope, mburuvicha guasu renondépe, pe ñemboharái ojejapóva jepi ohasávo irundy año, 19 Jasón, pe teko año tuja, omondo Jerusalén guápe, Antioquiagua ramo guáicha, ohecha haguã umi ñemboharái, ha ome'ẽ chupe kuéra 300 pláta pehẽngue omymbajuka haguã tupã gua'u Hércules rérape. Ha'e kuéra katu he'i hikuái iporãvetaha, mymbajuka rangue, oiporu umi pláta pehẽngue ambue mba'épe. 20 Ha upéicha, pe pláta ome'ẽ vaekue Jasón oñemymbajuka haguã tupã gua'u Hércules rérape, umi herahaha oiporu ombosako'i haguã várko ñorãirõrã. 21 Apolonio, Menesteo ra'y, oho ramo guare Egíptope oĩ haguã mburuvicha guasu Filométor oñemoingohápe mburuvicha guasúrõ, Antíoco oikuaa Filométor noĩriha hendive ha oñeha'ã ojeguereko chugui. Upévare oho táva Jópepe, ha upégui ohasa Jerusalénpe. 22 Jasón ha tavagua kuéra ohuguaitĩ chupe mba'e rendy reheve ha jererohory guasúpe. Upéi, Antíoco oho opyta iñorãirõhára kuéra ndive Feníciape. 23 Mbohapy año ohasa rire, Jasón omondo Simón ryvy Meneláope, oguerahávo pira pira mburuvicha guasúpe ha oikuaávo mba'épa ha'e he'i ojapo vaerãha. 24 Menelao katu, Oguahẽvo mburuvicha guasu renondépe, oñemoĩ porã hendive, ogueroviaukávo Antíocope ha'e tuicha mba'eha, ha oikuave'ẽve chupe 9.900 kílo pláta upe Jasón oikuave'ẽ vaekue ári oñemoingo haguã pa'i guasúrõ. 25 Oñemoingóvo pa'i guasúrõ, Menelao oho jey Jerusalénpe ha upépe ohechauka naiporãiha pa'i guasurã, oiko katu chugui peteĩ porojopyhára heko añáva, ojoguáva tymba ñarõme. 26 Upéicha rupi Jasón, omohendague vaekue pokarẽme ityke'yrape, ha'e oñemohendague avei pokarẽme ha osẽ mante upégui oho okañy Amónpe. 27 Menelao, ojupi vove pa'i guasúrõ, ndojepy'apy véima oguerahauka haguã mburuvicha guasúpe pláta oikuave'ẽ vaekue. 28 Jerusalén óga mbarete ruvicha Sóstrates ha'éva mburuvicha guasu pláta mono'õha ojerure mante chupe upe pláta. Upéicharõ jepe nome'ẽi mba'eve. Upévare, mokõivévape ohenoika mburuvicha guasu. 29 Aipórõ, Menelao oheja henda pa'i guasúrõ, tyvýra Lisímacope, ha Sóstrates oheja avei henda Crátespe, Chipre pegua ñorãirõhára kuéra ruvicha. 30 Ko'ã mba'e oiko aja, Tarso ha Malogua kuéra opu'ã, itáva guasu kuéra oñeme'ẽ haguere jopói ramo mburuvicha guasu kuña Antióquiape. 31 Mburuvicha guasu oho pya'e porã ojoko haguã upe ñepu'ã, ha oheja sapy'a hendaguépe peteĩ ijeroviaha Andrónico héravape. 32 Menelao oimo'ãgui ou porãha chupe umíva umi ára, omonda tembiporu oro tupao pegua, oĩ ome'ẽva Andrónicope jopói ramo, ha oĩ ome'ẽ vaekue hepýre Tírope ha umi táva ijerereguápe. 33 Oikuaa porãvo ko'ã mba'e, Onías oho Dáfnepe, Antioquía ypýpe, oikuaágui upépe ndaikatu mo'ãiha oñendyry hese, ha upe guive ohova api Meneláope hembiapokuére. 34 Menelao, aipórõ, oñemboja ñemiháme Andrónico rehe ha he'i chupe ojuka haguã Oníaspe. Andrónico oho Onías rendápe, ha omobhasávo chupe ipo he'i tova mokõime ndojapo mo'ãiha hese mba'eve. Onías ndogueroviapái chupe, ipahápe katu oguerovia ha osẽ pe okañyhágui. Osẽmírente, Andrónico ojuka rei ete chupe. 35 Upévare, ndaha'etí Israelgua añónte, heta ambue tetã mombyrygua katu, ipochy joa ojejuka reiete haguere upe kuimba'épe. 36 Ha mburuvicha guasu oho jeývo Cilíciape, umi Israelgua oikóva upe táva guasúpe oho oñe'ẽvo hendive Onías jejukakuére, umi Greciagua, Israel guáicha avei nopomorãi ete upe jejuka. 37 Antíoco, oipy'apy eterei rupi chupe ha oiporiahurereko etereígui, hasẽ imandu'ávo Mba'éichapa Onías iñakã porã ha heko kuava vaekue. 38 Ipochoy etereígui, oipe'a Andrónicogui ijahoja pytã ha omondoropa chugui ijao, ha upéi omboguatauka pe táva guasúre pe Oníaspe ojuka hague peve, ha upépe ojuka pe porojukaharépe. Péicha Ñandejára oinupã chupe hembiapo vaekue ojerureháicha. 39 Menelao ndive ñomoirõme, Lisímaco heta mba'e marangatu omonda. Oikuaávo tavagua kuéra opu'ã Lisímaco rehe, upe ramo guarã heta mba'e órova okañy. 40 Ohechávo tavagua oñepyrũha opu'ã pochy guasúpe, Lisímaco ombosako'i 3.000 ñorãirõhára ha omoĩ aipo Auranos pópe, itujámava ha naiñakã porãiva, ojeity haguã hese kuéra. 41 Tavagua kuéra, ohechávo Lisímaco ondyryha hese kuéra, oĩ ohupíva ita, oĩ ohupíva yvyra pohýi ha oĩ ohupíva tanimbu pe yvýpe oĩva, ha tuicha sarambi pa'ũme, omombo hikuái

Lisímaco ñorãirõhára kuérare. 42 Ha upéicha hetápe ojapi ha hetápe ojuka ha hembyrépe omosarambipa, ha Lisímacope, tupao omomarã vaekue, ojuka hikuái umi mba'eta tupao pegua ypýpe. 43 Opa ko'ã mba'ére oñembojovake Meneláope. 44 Mburuvicha guasu oho ramo guare Tírope, mbohapy kuimba'e omondo vaekue myakãhára*f** aty Israel pegua, ohova api Meneláope mburuvicha guasu renondépe. 45 Ojecha vaímarõ, Menelao oikuaave'ẽ hetaiterei pira pire Dorimeno ra'y Toloméope, oñe'ẽ haguã hese mburuvicha guasúpe. 46 Ha upéicha, Toloméo ogueraha mburuvicha guasúpe oñembopiro'y haguãicha gua'u ha ogueroviauka chupe Menelao nda'ivairiha. 47 Upéicha rupi upe mburuvicha guasu oheja rei Meneláope opa oje'éva hese ha ojukauma umi hova apiharépe, itavyvéva jepe ikatúva ohechakuaa imarangatuha. 48 Hese kuéra, ojaPOSE vaekue iporãva táva guasúre, ipypegua kuérare ha opa tembiporu tupao peguare, ho'a upe ñenupã hekopegua'ỹ ete. 49 Upévare, oĩ vaekue Tirogua, ipochy etereígui umi mba'e vaietare, pojerápe oipytyvõ oñeñotý porã haguã umi ojejuka vaekue. 50 Menelao opytánte pa'i guasúrõ, oĩ porãgui poguasú kuéra ndive ha ára ko'ẽre hembiapo vaive ha oiko chugui tekove ija'e'ýveha hetãgua kuérape guarã.

2 Maccabees 5

1 Umíva umi árape Antíoco oñembosako'i oikóvo ondyry jey haguã Egipto rehe, mokõiháma. 2 Ha upe jave avei, 40 ára pukukue, ojecha sapy'a kavaju arigua, hete mo'ãha órova, oñaníva yvytúre kyse puku ipópe kuéra. 3 Kavaju arigua ijatýva oñorãirõ haguãicha, ondyry mbarete ojehe. Tete mo'ãha ha kyse yvuku oñembota ojehe ha hu'y oturuñe'ẽ yvytúre. Tete mo'ãha ha mba'e ñorãirõha órova overa hendy kuarahýpe. 4 Opavave ojerure Tupãme ko'a mba'e recha omomarendu haguã mba'e iporãva. 5 Isarambívo japu Antíoco omano hague, Jasón ombosako'i 1.000 ñorãirõhára rupi, ha he'i'ýre avavépe, ondyry Jerusalén rehe. Ipahávo, omboguevi ríre umi ñorãirõhára tápiape ojepyaso vaekue, Jasón omoĩ ipópe upe táva, ha Menelao oho okañy pe táva mbytépe pe óga mbaretépe. 6 Jasón oíke ojuka oiporiahurereko'ýre avavépe, heta eterei hetã guápe, ha ndohecha kuaái pe ha'e oímo'áva iporãha chupe guarã ojukávo hetã guápe voi, peteĩ mba'e nde vai etereíva hague. Ha'e katu ovy'a ku ohundi ramo guáicha hese ija'e'ývape, ojupávavo hetã guápe. 7 Upéicha ramo jepe, nomoĩri ipópe tetãsã, oñemotĩ katu opu'ã haguére hetã guáre, ha okañy jey Amónpe. 8 Heko añangue ohundi chupe: Ho'a ríre, árabe kuéra ruvicha Aretas pópe, oñemuña ápe ha pépe. Avave ndaija'ei hese ojei haguére Tupã rembiapoukapýgui ha ojopy haguére hetã ha hetãgua ndive. Upévare oho opyta Egítope. 9 Ha ha'e, omosẽ vaekue hetãgui heta hetã guápe, omano tetã mombyrépe, oho aja Lacedemóniape, ojuhu ramo guarã okañy haguã, ojohuguy reheguágui Israelgua ha Lacedemoniagua. 10 Ha hese, ndohejái vaekue hetápe oñeñotý ityvýpe, avave nahasẽi, noñeñembo'ei hese ha ndojuhúi hendaguã itúva kuéra ypykue oñeñotý haguépe. 11 Oikuaávo ko'ã mba'e mburuvicha guasu ohecha kuaa Judea opu'ãseha. Aipórõ, tymba ñarõicha ipochývo, osẽ oho Egíptogui ha oíke iñorãirõhára kuéra reheve Jerusalénpe. 12 Upépe he'i umi ñorãirõhárape oíke haguã kyse puku reheve Israelgua kuérape oiporiahurereko'ýre avavépe, ojuka haguã ojuhúvape ha umi ogaha rupi okañysévape. 13 Ojuka hikuái imitã rusu ha itujávape, kuña ha mitã michĩme, kuñataĩ ha mitã kambúpe. 14 Mbohapy árapente, 80.000 oñehundi, umívagui 40.000 omano ñorãirõháme ha hembyre oñeme'ẽ hepýre tembiguái ramo. 15 Ha nda upéva añói ojapo, tova atãme oíke pe tupaópe, imarangatuvéva opa oĩvagai ko yvy tuichakue, ha Menelao voi upe opu'ã vaekue tembiapoukapy ha hetãre, ogueroi ke chupe tupaópe. 16 Ipo potĩ'ýme*f** mburuvicha guasu opoko umi mbayru Ñandejárape oñemboyke vaekue imba'erã, ha omonda umi mba'e heta mburuvicha guasu ome'ẽ vaekue ombotuicha, omomimbipa haguã upe tupao. 17 Antíoco henyhẽ jejapógui ha ndoikuaái, Jerusalengua rembiapo vai rupi Ñandejára ipochy hague ha hesarái itupaógui. 18 Umi Israelgua, nahembiapo vaietái ríre, Tupã oinupã vaerã mo'ã Antíocope iñepyrũha guive ha omboguevi vaerã mo'ã chupe, ojapo haguéicha Heliodóro rehe, mburuvicha guasu Seleuco omondo vaekue ohechávo umi mba'eta tupao pegua. 19 Ñandejára katu ndoiporavói hetã guápe upe tupao ohayhúgui, upe tupao uvei oiporavo ohayhúgui táva guápe. 20 Ha péicha, Israelgua ohasa asy jave, tupaópe oho vai ha Israelgua oiko porã jave, tupaópe oho porã. Tupã ipu'akapáva ipochy vove oñembyesarái itupaógui, ha ipochy jera vove omopu'ã jey opa imimbipápe. 21 Antíoco ogueraha ríre tupaógui haimete 60.000 kílo pláta, pya'ete oho jey Antióquiape. Ojejapo ha oñemomba'e guasúgui oímo'ã ikatuha ombo'yta várko kuéra yvy rupi ha kuimba'e kuérape omboguatataha yguasú rupi. 22 Ha oheja hembijokuái ojapo vaerã mba'e vai Israel

guáre. Jerusalénpe omoĩ Filílope, Frigiagua, chugui jepe iñañavéva. 23 Yvyty Guerizímpe oheja Andrónicope, ha upéi ave omoĩ Meneláope, umi Israelgua muñaha apytépe ivaivéva. Ndaija'ei etereígui Israel guáre, mburuvicha guasu 24 omondo Apolóniope Misia pegua, umi oñorairõva hepýre ruvicha, 22.000 ñorairõhára reheve ojuka haguã kakuaáva guivépe ha ome'ẽ haguã hepýre kuña ha mitã. 25 Oguahẽvo Jerusalénpe, Apolonio ohechauka gua'u oipotaha py'a guapy, ha oha'arõ pytu'uha ára peve. Upépe, Israelgua kuéra opytu'u jave hína, oguenohẽ omboguata iñorairõhára kuérape upe táva ryepýre. 26 Opa osẽ vaekuépe oma'ẽvo ojuka upepete, ha upe táva ryepýre katu hetaitereípe avei ojuka hikuái. 27 Judas Macabeo katu, 10 hetagua ndive oho okañy yvy ojeiko'ỹháme. Umi yvytýpe oiko iñirũ nguéra ndive tymba ñarõicha, ha ojei haguã tembiapoukapýgui, ñana roguente ho'u hikuái.

2 Maccabees 6

1 Ndohasa pukúi mburuvicha guasu omondo haguã peteĩ myakãhára*f** Atenas guápe ojopývo umi Israel guápe oheja haguã itúva kuéra ypykue reko ha Tupã rembiapoukapy 2 omomarã haguã Jerusalén pegua tupao omboykévo tupã gua'u Zeus Olímpicope guarã, ha pe tupao yvyty Guerizim pegua katu aipo Zeus Hospitaláριοpe guarã, ojerure haguéicha umi upépe oikóva. 3 Israelgua kuérape hasy ha ipohýi ogueropu'aka haguã umi mba'e vaieta. 4 Umi mombyrygua ojapo pe tupaópe heta mba'e vai, vy'a guasu-guasú ojeikohápe kuña reko vai ndive pe tupao rogaguy rupi. Hi'arietegua, ogueraha tupaópe umi mba'e ikatu'ỹva oñemoinge ipype. 5 Pe altar katu omyenyhẽ tymbágui, tembiapoukapy he'íva ndaikatuiha oñekuave'ẽ. 6 Ndaikatuvéi oñembyaje pytu'uha ára, térã Israelgua arete kuéra, ha avave ndaikatúi he'i ha'e Israelguaha. 7 Mbaretépe umi Israel guápe oje'uka so'o oñemymbajukávo ojegeromandu'a haguã mburuvicha guasu oikove ypy hague ára. Oguahẽvo pe vy'a oikóva tupã gua'u Baco rehegua, ojejopy Israel guápe ombojegua haguã iñakã yvyra roguépe ha oñerenohẽ oñemboguatávo tupã gua'u ra'ãnga. 8 Toloméo omoíka tembiaporã ramo, opa umi táva kuéra Greciagua oikohápe, Israelgua ndive ojejopy haguã ho'úvo so'o umi oñemymbajukávagui,*f** 9 ha umi oiko'ỹva Greciagua oikoháicha ojejuka vaerã. Opa ko'ã mba'e ohechauka vaekue hína pe mba'e vai ete hi'aguíva oúvo. 10 Ha upéicha, mokõi kuña ojereraha ñembojovakehápe ombyapiauka haguére imemby kuéra. Ogueroguata ríre táva ryepýre opavave renondépe, imemby kuéra mimi ipyti'áre, oity hikuái chupe kuéra pe tápia yvate árigui. 11 Israelgua oñembyaty vaekue umi ijereregua itakuápe ombyarete haguã pytu'u ára, oñemombe'u rupi Filílope ojehappy oñondive, ha ha'e kuéra noñeha'ái oñemo'ã ombyajégui pytu'uha ára. 12 Ajerure umi ko kuationa ohechávape, ani haguã oñemondýi ko'ã mba'e vaietáre, tohecha kuaa uvei, umi ñenupã umíva ñane retãgua ojeheko mbo'e haguãnteha, ndaha'ei oñehundi haguã. 13 Tupã ohechauka ipy'a porãha ndoheja reíri ramo mba'e vai apohápe, pya'e oinupã ramo uvei; 14 oinupã haguã umi tetã mombyry guápe, Ñandejára heta oha'arõ heta eterei peve umi mba'e vai apo, ñandéve katu 15 ñane nupã ñane rembiapo vai hetaite mboyve. 16 Ha'e niko ndoipe'ái ñande hegui iporiahurereko, ha ñane reko mbo'e ramo jepe heta jehasa asy rupi, na ñande reja reíri. 17 Taiporãma ko'ágã ñane mandu'a ko'ã mba'ére, ha japytami ríre, ñamombe'uve jahávo. 18 Eleazárpe, itenondéva tembiapoukapy mbo'épe, itujámava ha imba'e porãva, oñembojuru pe'ase mbaretépe ho'u haguã kure ro'o. 19 Ha'e katu, omanose uvei hekópe porã oikove rangue ñemotíme, ha ha'ete oho ojejuka haguãme 20 ondyvu ríre pe so'o. Ojapo ojapoháicha umi oikuaa porãva mba'épa ndojapói vaerã, omano vaerã jepe. 21 Umi omyakã vaekue hína pe jekaru Tupã rembiapoukapy ndohejáiva, ha yma guivéva oikuaáva Eleazárpe, omoha'eño ha he'i chupe, ogueruka haguã so'o ikatúva ho'u ha to'u ho'u ramo guáicha pe so'o mymbajukápe*f** guare, mburuvicha guasu he'i haguéicha. 22 Upéicharõ ndojekuka mo'ái, ha ha'e kuéra, aréma ojokuaágui, ipy'a porãta hikuái hendive. 23 Eleazar katu ojapo peteĩ mba'e ho'áva iñakã rague morotíre. Imitã guive ohechauka vaekue ombyajeha Tupãme ha ojapo hague hembiapoukapy marangatu, ha he'i chupe kuéra: "Pe che juka mandí voi. 24 Che tujáma ha naiporái aporombotavy. Ndaipotái umi mitárusu oimo'ã, che, Eleazar, 90 añoma ambotýva, ajere hague tupã mombyry guápe, 25 ha che rova mokõi rupi aikovemive haguã rehehápe, ha'e kuéra ho'a jejavýpe che rembiapo vaikuére, ha aity che ári terakuá vai ha ñemotí. 26 Upéi ave, nañenupãukái ramo jepe ko'ágã yvypóra po rupi, aikove aja térã amano ríre ndajei mo'ái voínte pe Ipu'akapáva pógui. 27 Aipórõ, ndakyhyjéi ame'ẽ haguã che rekove ha nañemotíri che tujakue, 28 ha aheja mitã rusu kuérape peteĩ mba'e hechapyráva, ahechaukávo che py'a

guasuha amano haguã Tupã rembiapoukapýre." He'ívo péicha, ha'e ijehegui oho ojejuka haguãme. 29 Umi ogueraháva chupe, ohendúvo umi he'íva, ha'e kuéra oguerekóva itarováva ñe'ẽ ramo, ipy'a porã haguégui oñepyrũ oñemboharái hese, 30 Eleazar katu, omano nguévo pe ñenupãnguére, he'i pyahẽ pa'ũme: "Ñandejára oikuaa porã opa mba'e ojavý'ỹre. Ha'e oikuaa ikatu vaerã mo'ã hague namanói, ha ndahasái ko'ã mba'e rasyeta, ha oikuaa avei che py'apýpe avy'a etereiha ahasa asy ramo jepe, ambyajégui chupe." 31 Ha péicha, Eleazar omano rire oheja mitã rusu kuérape ha tetãgua maymávape ave, py'a guasu ha teko potĩ rechaukaha.

2 Maccabees 7

1 Umi ára umívape oñemyakāsã peteĩ sy 7 imemby reheve. Mburuvicha guasu oinupãuka chupe kuéra tukumbo ha teju ruguáipe ho'u haguã kure ro'o, oheja'ỹva Tupã rembiapoukapy. 2 Peteĩva, opavave rérape, kóicha he'i: "Mba'e piko peikuaase? Roime romano haguãicha rojei rangue ore ru kuéra ypykue rembiapoukapýgui." 3 Ipochoy eterei, mburuvicha guasu omoĩka tata ári japepo guasu-guasú. 4 Haku pytã vove, mburuvicha guasu he'i oñekytĩ haguã ikũ pe oñe'ẽ vaekuépe, oñeakã pire'o ha oñekytĩ haguã chugui ipy ha ipo, isy ha ityvýra kuéra renondépe. 5 Ha upéicha, ipehẽnguepa, omano'ỹre gueteri, opoika pe japepo akúpe. Isarambi aja hína pe hatatĩngue, umi ambue oñombopy'a guasu ha ombopy'a guasu isýpe omano haguã hikuái okyhyje'ỹre. He'i hikuái: 6 "Tupã Ñandejára oma'ẽ hína, ha añetehápe ñande poriahurereko. Upéva niko pe Moisés he'i vaekue ohova apí ramo guare hetã guápe ndaheko jeroviaháigui: 'Ñandejára oiporiahurerekóne hembiguái kuérape.'" 7 Péicha omano pe peteĩha. Upéi ogueraha hikuái pe mokõiháme, ha oñakã pire'o rire, oporandu hikuái chupe: "Re'útapa kure ro'o, ani haguã oñepehe'ãmba nde rete?" 8 Ha'e katu iñe'ẽ teépe he'i: "Ahániri!". Aipo ramo, oñemboharaipa avei hikuái hese 9 Ha ha'e omanonguévoma he'i: "Nde, nde reko añáva, reipe'a ore hegui ore rekove ko'ágã, opa mba'e Jára katu ore moingove jeýta ha ome'ẽta oréve jeikove opave'ỹva, romano haguére hembiapoukapýre." 10 Kóva rire oñemboharái hikuái pe mbohapyháre. Ha'e, ojejerurévo chupe, oguenohẽ ikũ ha oipyso chupe kuéra ijoyva, okyhyje'ỹre, 11 ha he'i: "Tupã ome'ẽ vaekue chéve che rete, ha hembiapoukapy amomba'égui narombyasyi, ha chugui aha'arõ ome'ẽ jeývo chéve." 12 Umi upépe oĩ vaekue ha mburuvicha guasu jepe ipirĩmba ohechávo mba'eichaite pevépa ipy'a guasu pe mitã rusu. Péicha ohechaukáva nomomba'eicha upe jehasa asy. 13 Omanóvo ha'e, pe irundyháre avei oñemboharái hikuái. 14 Ha ha'e, oĩmarõ omano haguãicha, he'i: "Nambyasyi amanotaha pende po rupi, ajeroviágui Tupã ñe'ẽ me'ẽre, he'i vaekue ore moingove jeytaha. Ndéve guarã katu ndaipóri mo'ãi jeikove jey." 15 Upe rire pya'ete ogueru hikuái pe 5ha ha oñemboharái hese. 16 Ha'e, oma'ẽvo mburuvicha guasúre, he'i: "Nde avei remano vaerã, nde pu'aka ramo jepe yvypórare ha rejapo rejaposéva. Upéicha ramo jepe aníke reimo'ã Tupã hesaraiha ore retãguágui. 17 Ágante rehecháta hína Mba'éichapa ha'e ipokatu guasúete reheve oñemboharái nde rehe ha ne ñemoñarére". 18 Upéi ogueru hikuái pe 6hápe. Ha'e katu, omanótamarõ he'i: "Ani rejavy; ore rembiapo vaikuére rohasa ko'ã mba'e, ore angaipáre Tupã renondépe; upévale ojehu oréve ko'ã mba'e vaieta. 19 Nde katu, repu'ã vaekue Tupãre, ani reimo'ã repytatahareñenupã'ỹre." 20 Tuichaitereive mba'e ha ñaromandu'a haguãicha, pe isy kuéra, ohecha vaekue imemby kuéra peteĩ-teĩ omano peteĩ araitépe, ha ogueropu'aka vaekue ojeroviágui Ñandejáre. 21 Peteĩ-teĩme ombopy'a guasu, oñe'ẽvo chupe kuéra py'a porãme iñe'ẽ teépe, ha kuimba'éicha he'i imemby kuérape: 22 "Ndaikuaái Mba'éichapa peẽ peiko ñepyrũ ra'e che ryépe; ndachéi pe pomoiingove vaekue ha ambojoapy vaekue pende rete. 23 Opa mba'e Apohare niko hína pe omoñepyrũ yvypóra ha opa mba'e oĩva. Ha'e pende poriahurereko, pene moingove jeýta ha ome'ẽ jeýta peẽme pende espíritu, peẽ niko, Tupã rembiapoukapy rehehápe pende resarái pende jehegui." 24 Antíoco oimo'ã oñembohory hese ha ojapyhy pe iñe'ẽ ojahéi ramo guáicha hese. Ohechágui pe imitáváva ne'ĩraha omano, mburuvicha guasu oñeha'ã ombopy'a hu'ũ chupe, ome'ẽ iñe'ẽ omomba'e retávo ha ombovy'ávo, oguerekóvo chupe ijoykére ha ome'ẽvo chupe hembiaporã iporáva, ojei ramo itúva kuéra ypy kuéra rekógui. 25 Pe mitã rusu katu nohendúi chupe. Upémarõ mburuvicha guasu he'i isýpe oñe'ẽ haguã mitãrusúpe ani haguã omano. 26 Hetaite he'i rire chupe, hasypeve ha'e he'i ohotaha oñe'ẽvo imemby ndive. 27 Oñembohoryvo pe mburuvicha reko añare, ojavy ha he'i imembýpe iñe'ẽ teépe: "Che memby, che poriahurerekomína, ko rogueraha vaekue 9 mése che ryépe, romokambu mbohapy año pukukue, romongakuaa ha roheko mbo'e vaekue ko'ágã peve. 28 Ema'ẽmína, che memby, yvate ha yvýpe, ehecha opa mba'e oĩva ipype ha

eikuaa Tupã ojapo hague mba'evégui; ha upéicha avei ojapo hague yvypórape. 29 Ani rekyhyje ko tekove añágui, ehechauka nde ha umi nde ryke'y kueraichagua ha emano, ikatu haguã roguereko jey che ndive, poriahurereko árape, nde ryke'y kuéra ndive." 30 Oñe'ẽ gueteri hína ha'e, ha pe mitã rusu he'i: "Mba'e piko peha'arõ? Che ndajapo mo'ãi mburuvicha guasu he'íva. Upe che ajapóva Tupã rembiapoukapýnte, Moisés ome'ẽ vaekue ore ru kuéra ypykuépe. 31 Nde, mburuvicha guasu, rembohasa asýva opa Israel guápe, nerekañy mo'ãi hína Tupãgui. 32 Ore niko rohasa asy ore angaipáre. 33 Oime rire Tupã oikovéva ipochy sapy'ami ra'e ore ndive ore reko mbo'e haguã, oiko porã jey vaerã ore ndive. 34 Nde ne añavéva yvypóra apytépe, ani rejejapo eterei remopu'ãvo nde po Tupã rembiguái kuérare. 35 Ne'ĩra gueteri rekañy hína Ñandejára ipu'akapáva, opa mba'e ohecháva ñembojovakégui. 36 Che ryke'y kuéra, ohasa asy rire sapy'ami, oikovéva opa árape guarã, oĩháicha Tupã ñe'ẽ me'ẽme. Ndéve katu, Tupã ne nupãta ojerureháicha nde jejapo. 37 Che, che ryke'y kuéraicha avei, ame'ẽ che rekove ore ru kuéra ypykue rembiapoukapýre, ha ajerure Tupãme toiporiahurereko pya'emi hetã guápe, ha mba'e vaieta ha ñenupãme ta nde jopy ere haguã, ha'e ñoiteha Tupã. 38 Che ha che kuéra rohasa asy rupi, taipy'a jera pe Ipu'akapáva, hekopete oity vaekue ipochykue ore retãguáre!" 39 Ipochoy eterei ha ndikatu véimagui ohendu pe ñembohory, mburuvicha guasu oñemboharái vaipave hese. 40 Péicha omano pe mitã rusu, ho'u'ýre mba'e ipotĩ'ýva*f** ojerovia itereígui Ñandejárame. 41 Ipahávo, imemby kuéra rire, omano avei pe sy. 42 Ko'áva reheve amoguahẽ hu'áme che mba'e mombe'u, tembi'u ipotĩ'ýva rehegua ha umi mba'e vaieta ojejapo vaekue.

2 Maccabees 8

1 Upe aja katu, Judas Macabeo ha iñirũ nguéra oike ñemiháme umi tava'i rupi ha oñepyryũ ombyaty hogagua kuérape ha umi ndojeíri vaekuépe Israel rekógui, ha ombyaty 6.000 rupi. 2 Ojerure hikuái Ñandejárape oma'ẽmi haguã Israelgua opavave omuñávare, oiporiahurereko haguã pe tupao umi mombyrygua omomaráva. 3 Oiporiahurereko haguã avei Jerusalén oñembyaipáva ha oĩva oñehundi ete haguãicha, ohendu haguã pe sapukái ojeruréva oñemyengovia haguã umi omano vaekue ruguýre. 4 Imandu'a haguã umi mitãmimi ojejuka reívare, omyengovia haguã umi hérare ojahéivape, ha tohechauka ndaija'eiha mba'e vaíre. 5 Judas ombyaty rire iñorãirõhára kuéra, ndaipóri omboguéviva chupe, Ñandejára niko ipochyhágui oiporiahurerekóma chupe kuéra. 6 Ojeity jepi oñeimo'ã'ýhágui umi táva guasúre ha umi tava'íre ha ohapy, oñemohatã umi iporãvehápe ha omosarambi ha omuña umi mombyrygua ija'e'ýva hese kuérape, 7 oha'arõ pyhare ojeity haguã hese kuéra. Ipy'a guasuha herakuã mbuku opa rupi. 8 Filipino ohechávo Mba'éichapa Judas Macabeo oñakã rapu'ã ohóvo ha heta hetave ha ko'ẽre osẽ porãveha, oguerahauka peteĩ kuatia Toloméope, ñorãirõhára ruvicha Celesiria ha Feníciap, oho haguã oipytyvõ chupe oñangarekóvo mburuvicha guasu mba'évare. 9 Toloméo oiporavo pya'ete Patroclo ra'y Nicanórpe, mburuvicha guasu jerovia peteíva, ha omondo chupe, haimete 20.000 ñorãirõhára opa rupigua reheve, ohundipaite haguã umi Israel guápe. Hendive omondo Górgiaspe, mburuvicha ha'evéva ñorãirõme. 10 Nicanor he'i ijupe, umi Israelgua omyakãsáva repykuépe ohepyme'ětaha pe 66.000 kilo pláta ome'ẽ vaerã umi Roma guápe. 11 Pya'ete he'ika umi táva guasu yguasu rembe'y peguápe, ojogua haguã tembiguái ramo umi Israelgua oñemyakãsávape, mbohapy peteĩ kilo plátare, ha ndohechá pe ñenupã Tupã ipu'akapáva ikatúva ombou chupe. 12 Judas oñemomandu ohoha hína Nicanor, ha oikuaauka iñirũ nguérape ñorãirõhára aty mombyrygua hi'aguíha. 13 Upépe, umi ipy'a miríva ha ndojeroviáiva Tupã reko jojáre oho rei ha okañymba. 14 Heta ambue katu, oñemumba umi oguerekomívare ha ojerure asy Ñandejárape oipe'a haguã hi'ári kuéragui Nicanor, pe teko aña, oñorãirõ mboyve voi ome'ẽmava chupe kuéra hepýre. 15 Ojerure hikuái Tupãme, upéva ndojapói ramo hesehápe kuéra, tojapo imandu'ávo iñe'ẽ me'ẽre itúva kuéra ypykue ndive, ha pe téra marangatu ha mimbipa ha'e kuéra oguerahávare. 16 Macabeo ombyaty iñirũ nguérape, ohupytýva 6.000 ñorãirõhára, ha he'i chupe kuéra ani haguã ipy'a mirí umi ija'e'ýva hese kuéra renondépe, ha ani okyhyje umi tekove jeroviaha'ýgui ojeitýva hese kuéra, ipy'a guasu haguã uvei ñorãirõme, 17 imandu'ávo mba'e vaieta ojapóvare tupaóre ha Jerusalén rehe, ha amo ipahápe, ndojehejavéi ojeiko Israel rekópe. 18 Judas he'i: "Ha'e kuéra ojerovia ihu'y ha ikyse pukúre ha ijehe kuéra, ñande katu, jajerovia Tupã ipu'akapávare, peteĩ tesa pirĩme ikatúva ohundi umi oúva ñande áripe, ha opa yvy ári guápe avei." 19 Imandu'a chupe kuéra Mba'éichapa Tupã oipytyvõ raka'e itúva kuéra ypykue, ojehe haguéicha Senaquerib oikoveha árape,

omano ramo guare 185.000 ñorãirõhára, 20 ha avei upe Babilóniape oiko vaekuere oñeñorãirõ ramo guare umi gálata ndive. Upérõ oñorãirõ vaekue 8.000 Israelgua oipytyvõvo 4.000 Macedonia guápe, ha Tupã oipytyvõ rupi chupe kuéra, ohundi vaekue 120.000 hese kuéra ija'e'ývape, ha oñemomba'e hetaiterei mba'ére. 21 Péicha oñe'ëvo, omyakã raku chupe kuéra ha oheja ku omano haguãicha tembiapoukapýre ha hetãre, omboja'o iñorãirõhára kuéra irundy atýpe. 22 Omyakã haguã umi aty omoĩ ityvýra kuéra, Simón, José ha Jonatánpe, ha peteĩ-teĩme ome'ẽ 1.500 ñorãirõhára. 23 Upéi katu he'i Azaríaspe omoñe'ẽ haguã pe kuatia marangatu, ha ome'ẽ chupe kuéra ojokuaa haguã ñe'ẽ he'íva "Tupã ñane pytyvõ", oñemoĩ pe ñorãirõhára aty hembýva renondépe ha ondyry Nicanor rehe. 24 Oguerekógui ijkére kuéra pe Ipu'akapáva, ojuka hikuái 9.000 rasa rupi ha oheja vaipaite Nicanor ñorãirõhára atýpe, ha opavave isarambipa. 25 Hi'arietegua, oñemomba'e hikuái pe virúre ogueru vaekue umi oúva ojogua haguã chupe kuéra. Omuña rire chupe kuéra mombyry peve, ojevy hikuái, ka'aru etereímagui. 26 Pytu'uha ára mboyve hína, ha upévare nomuñavéi chupe kuéra. 27 Omono'õmba rire umi mba'e ñorãirõhára, hu'y ha kyse puku umíva ha hetave mba'e oheja reipa vaekue umi mombyrygua, ombyarete hikuái pytu'uha ára. Ha ogueropurahéi ha omomba'e guasu jey-jey Ñandejárape oguereko haguere chupe kuéra hekove reheve upe ára peve, ha ohechauka ñepyrũvo chupe kuéra iporiahurereko. 28 Ohasávo upe pytu'uha ára, omboja'o hikuái umi mba'eta ñorãirõ rire. Oime oñeme'ëva umi oñemuña vaekuere, ha iména mano ha ityre'ý vaekuere, hembyre katu ijupe kuéra ha ita'ýra kuérape. 29 Péicha ojapopa rire, oñembo'e hikuái oñondivepa Ñandejára oporoporiahurerekóvape. Ha ojerure chupe ha'e oiko porãmbaite jey haguã hembiguái kuéra ndive. 30 Judas ha iñirũ nguéra oñorãirõvo Timoteo ha Báquides ñorãirõhára kuéra ndive, ojuka 20.000 rasápe ha oñemomba'e hatã porã hikuái umi táva mbarete iyyvatévore. Upépe omboja'o mokõi atýpe, umi mba'eta oñembyatýva ñorãirõ rire. Peteĩ aty imba'e kuerarã ha pe ambue katu, umi oñemuña vaekue, ityre'ýva, iména manóva ha itujámavape guarã. 31 Omono'õ hikuái umi mba'e ñorãirõhára oheja vaekue umi hese kuéra ija'e'ýva ha ogueraha oñongatu porã. Hembyre ogueraha Jerusalénpe. 32 Ojuka hikuái Timoteo ñorãirõhára aty ruvicha, kuimba'e iñañavéva opavavégui, heta Israel guápe ombohasa asy vaekue. 33 Oguerohorývo hikuái ohundi hague hikuái umi mombyry guápe, ohapy hikuái umi tupao rokẽ hapyharépe, ha Calístenespe ave, okañy vaekue hína peteĩ tapýime. Péicha ha'e ohupyty ñenupã ojeruréva hembiapo vaikue. 34 Nicanor, pe tekove aña ogueru vaekue 1.000 ñemuhára ha'e ome'ẽ haguã chupe kuéra hepýre Israelgua omyakãsávape, 35 opyta yvýre, Ñandejára pytyvõ rupi, umi ha'e ija'e'ýveha renondépe. Ijao ojegua porãitéva sorokuepa oiko ápe ha pépe umi oka'úvaicha pe ñúre, oguahẽ peve Antióquiape. Ipo'ave katu ko ha'e iñorãirõhára kuéragui, oñehundipa vaekue. 36 Ha ha'e, he'i vaekue ohepyme'ětaha umi Roma guápe, Israelgua kuéra oñemyakãsáva repykuere, he'i mante Israelgua kuéra oguerekoha peteĩ ipytyvõhára. Ha ndaikatuiha ha'e kuéra oñehundi ojapógui tembiapoukapy Tupã ipytyvõhára, ome'ẽ vaekue chupe kuéra.

2 Maccabees 9

1 Umíva umi árape, Antíoco osẽ mante Pérsiagui. 2 Oike ra'e peteĩ táva guasu hérava Persépolispe, ha oñeha'ã omonda umi mba'e tupao pegua ha omoĩ ipoguýpe upe táva. Tavagua katu opu'ã hese, ha omboguevi chupe. Antíoco osẽ mante upégui tuichaite ñemotĩme. 3 Oívo hína Ecbatánape oñemombe'u chupe mba'épa ojehu Nicanórpe, ha Timoteo ñorãirõhára kuérape. 4 Ipochy eterei ha he'i omopětaha umi Israel guáre pe ñemotĩ ohasa vaekue umi Persiagua renondépe, ohejávo chupe yvýre ha omosarambipávo iñorãirõhára kuéra. Upévare, he'i pe imbayru mboguatahápe ani haguã opyta oguahẽ peve pe ohohápe. Hi'aguĩma katu hína ra'e Tupã ñenupã oguahẽ haguã chupe, he'i haguere jejapo guasuetépe: "Aguahẽvo Jerusalénpe ajapóta chugui peteĩ Israelgua tyvy renda." 5 Tupã Israel Jára katu, opa mba'e ohecháva, oinupã chupe peteĩ mba'asy nde vaívape, okuera'ýva ha ojehecha'ýva. he'ívo pe he'i vaekue, ou chupe peteĩ tye rasy ohasa'ýva mba'evépe. 6 Upéva ojehu chupe hekópe porã, opa umi ñemboharái rasy ombohasa vaekuere opavavépe. 7 Upéicha ramo jepe, Antíoco ndohejái pe ijejapo. Ipochy rendy umi Israel guáre ha he'i ojeho pya'eve haguã. Ha pe imbayru oho hatã itereígui, ho'a ha opẽmba. 8 Ha upéicha, pe ramoitẽnte, ijejapo tuicha itereígui, oimo'ã vaekue ikatutaha oguereko ipópe yguasu ha oha'ã yvyty pohyikue, ho'a yvýpe ha ojereraha mante peteĩ tupa'ípe. Péicha opavave ohecha Tupã pokatu. 9 Pe tekove aña resápe omumu yso, ha oikovépe gueteri, mba'e rasyeta pa'ũme, okukúi pe ho'o. Hete oñepyrũ ituju ha inetereígui

iñorãirõhára kuéra jepe ndaikatúi ohetũ. 10 Pe inengue tuicha itereígui, avave ndaikatúi ogueraha pe nda aréi eténte oimo'ã vaekue ohupytytaha umi mba'e rendy yvága pegua. 11 Aipórõ, tuicha hasy, ha hasy hasyvégui jepi chupe Tupã ñenupã, oñepyrũ omboguejy pe ijejapo ha iñakã porãmive vaicha. 12 Ha ndaikatúigui ha'e voi oñehetũ, he'i: "Iporã ñaime Tupã poguýpe ha ñamano vaerãgui, ani ñañembojojase hese." 13 Ha upévo, pe porojukahára oñepyrũ ojerure asy Ñandejárape. Tupã katu ndoiporiahurereko mo'ã véima ra'e chupe. 14 Upe mboyvemínte oho pya'etese vaekue hína táva guasu marangatúpe oheja haguã yvýre ha ojapo chugui tyvy renda, ko'ágã ome'ẽ iñe'ẽ Tupãme oipe'ataha jejopýgui. 15 Upe mboyvemínte he'i vaekue oikóvo Israelgua kuéra ndaikatuiha oñeñotýnte jepe ha iporãnteha guyra ñarõ rembi'urã térã oñemombo haguã, ita'yra kuéra reheve, tymba saitépe, ha ágã ome'ẽ iñe'ẽ umi ome'ẽ iñe'ẽ oikotaha Atenasgua oikoháicha. 16 Kuehe omonda vaekue tupao marangatu, ágã ome'ẽ iñe'ẽ ombojeguataha iporãvéva jopóipe, ha ome'ẽ jeytaha opa tembiporu marangatu ogueraha vaekue. He'i avei ha'ete imba'évagui ome'ẽtaha oñekotevéva mymbajukarã, 17 Ha ipahávo he'i, ha'e voi oikotaha Israelgua ramo ha oikotaha opa rupi omoherakuã haguã Tupã pokatu. 18 Imba'e rasy kuéra ndopái rupi mba'evéicharõ, Tupã ñenupã hekopegua ho'águi hi'ári, ha ojecha py'a tarovápe, ojapo peteĩ kuartia ojerure asyhápe Israelgua kuérape, kóicha he'íva: 19 "Mburuvicha guasu ha ñorãirõhára ruvicha Antíoco omomaitei Israelgua kuérape, tetãgua iporãmba jepéva, ha oipota chupe kuéra guarã tesãi ha jeiko porãmbaite. 20 Aipota peẽ ha pende ra'y kuéra pejejuhu porã ha opa mba'e toiko peẽ peipotaháicha. Tupãre ajerovia. 21 Avy'a che mandu'ávo che moguahẽ hague torypaitépe. Aju jey ramo guare Pérsiagui ha'a peteĩ mba'asy nde vaívape, ha upévale ahecha tekotevéva ajepy'apy opavave oiko porã haguã. 22 Nda'ha'éiko che py'a tarováva aikógui péicha, aha'arõ uvei akuerataha che mba'asygui. 23 Upéicha ramo jepe che mandu'a, che ru oho jave jepi oñorãirõvo ysyry Éufratesgui kuarahy resẽvo, ohejavaha hekoviarã, 24 ikatu haguã, sapy'a rei ojehu ramo guarã oñeha'arõ'yva, térã Oguahẽ marandu oporopy'apýva, tetãgua maymáva oiko py'a guapýpe oikuaávo oiha tetã sãmbyhyhára. 25 Aikuaa avei, umi mburuvicha ñane retã ykeregua oha'arõ ou poráva chupe kuéra ikatu haguã ojapo ojaposéva. Upévale aheja mburuvicha guasúrõ che ra'y Antíocope, hetave jevýma aheja vaekue oñangareko haguã Israel rehe, aiko ramo guare aguata pe ysyry Éufratesgui kuarahy resẽ gotyo. Péina amondo chupe kuartia arahaukáva avei peẽme. 26 Aipórõ ajerure peẽme, pehecha kuaávo chéve hetaite mba'e porã ajapo vaekue pende rehe, pehechauka avei che ra'yype pe py'a porã pereko vaekue che ndive. 27 Che aikuaa porã ha'e ojaipotaha che ajapo haguéicha py'a guapýpe ha py'a porãme, ha pene rendu kuaataha." 28 Ha upéicha, ko porojukahára, ojahéi vaekue Tupãre, oho ko yvy árigui mano vaípe, mombyry hetãgui ha yvyty pa'ũme, jehasa asy ijoguaha'yvape, ha'e ombohasa haguéicha heta ambuépe. 29 Filipino, iñirũ ete vaekue, ogueraha pe he'õngue, ha ndojeroviáigui Antíoco ra'yre, oho okañy Egíptope, mburuvicha guasu Toloméo Filométor rendápe.

2 Maccabees 10

1 Macabeo ha iñirũ nguéra, Ñandejára ñesãmbyhyype, oñemomba'e jey tupaóre ha Jerusalén rehe, 2 ombyaipa umi altar*f** omopu'ã vaekue umi mombyrygua, pe okápe, ha oitypa avei umi ha'e kuéra omomorãha itupã nguéra. 3 Omopotĩ rire hikuái pe tupao, omopu'ã pe altar rekovia, ha oinupávo ita ojuehe ojapo tata pyahu ha oikuave'ẽ mymbajuka.*f** Ohapy avei insiénso, omyendy mba'e rendy ha omoĩ mesa ári mbujape Tupãme oñemboykéva. 4 Upéva rire, ha isyva yvýre, ojerure Ñandejárape anive haguã oheja ohasa hetaite mba'e vai, iñangaipa jey ramo oinupã vevyimínte haguã chupe kuéra ha ani oheja umi mombyrygua reko aña pópe, ojahéiva Tupãre. 5 Tupao ñemopotĩ ojejapo pe mombyrygua kuéra omomarã hague árape, he'ise, ára 25, mes Kislev. 6 Vy'apópe ombyarete hikuái, oñembyareteháicha Enramadaguy, imandu'ávo ramónte ombyarete hague umi yvyty ha itakua rupi, oikoha rupi tymba ñarõ. 7 Upévale, ipópe kuéra limasutĩ rogue, yvyra rakã oñekytĩ ramóva ha pindo rogue, opurahéi Tupãme, omopotĩ porãite vaekue tupao. 8 Upéi opavave oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ha oguenohẽ kuartia he'íva, opa Israelgua ombyarete vaerãha año jerére upe ára. 9 Amombe'upa rire Antíoco Epífanés mano rehégua, 10 amombe'úta ko'ágã opa ojehu vaekue, oikove aja pe tekove aña Antíoco Eupátor, pe tekove aña Antíoco Epífanés ra'y. Amombe'úta amombykývo umi mba'e vaieta ogueru vaekue ñorãirõ. 11 Ojupívo Eupátor mburuvicha guasúrõ, omoĩ oisãmbyhy haguã tetã aipo Lisíaspe, ñorãirõhára ruvicha oisãmbyhyva Celesiria ha Fenicia. 12 Ha'e mboyve oisãmbyhy vaekue Toloméo Macrón. vaekue, raëvete upe heko joja vaekue

Israelgua ndive, omyatyrõ umi heko'ymegua ojejapo vaekue hese kuéra, ha oñeha'ã oikóvo hendive kuéra py'a guapýpe. 13 Upévore, umi oikóva mburuvicha guasu jerére, oñe'ẽ vai hese Eupátorpe, ha he'i Toloméo Macrón ndohayhuiha hetãme, oheja rei hague Chipre omoĩ haguépe chupe mburuvicha guasúrõ Filométor ha ohasa hague Antíoco Epífanés ykére. Ha'e katu, ohechávo ndaikatu mo'ãiha oisãmbyhy hekópe, ho'u pohã vai ha omano. 14 Oñemoingo ramo guare ñorairõhára ruvicha ramo Gorgias, ombyaty ñorairõhára ojehepyme'ẽva, ha ikatu vove jepi ondyry Israel guáre. 15 Upérõ avei idumeo kuéra, oguerékova ipópe táva mbarete oĩ porãva, ojeity jepi avei Israel guáre, ha omoguahẽ umi okañývape Jerusaléngui, ha oñeha'ã oipyso pysove ñorairõ. 16 Umi oĩva Macabeo ndive oñembo'e rire opavave renondépe ha ojerure Tupãme oipytyvõ haguã chupe kuéra ñorairõháme, ojeity umi táva mbarete, idumeo kuéra pópe oĩvare. 17 Py'a guasúpe ondyry hikuái hese kuéra ha oñemomba'e umívale, mboguevi umi tápia ári guive oñorairõ vaekuépe ha ojuka umi ipópe kuéra ho'avape. Ha péicha ojuka 20.000 rupi. 18 Mokõi óga mbaretépe oguerekopaitéva oñorairõ are haguãicha okañy 9.000 ñorairõhára rupi, ha upépe oñemohatã. 19 Macabeo oheja Simón, José ha Zaqueope ondyry haguã hese kuéra ñorairõhára oñekotevẽva reheve, ha ha'e oho oñekotevẽhápe hese 20 Simón ñorairõhára kuéra katu, imba'e potágui, oñhepyme'ẽka umi óga yvatépe oikóvare. Oñeme'ẽ chupe kuéra 70.000 pláta pehẽngue, ha oheja okañy hetápe. 21 Oñemombe'úvo Macabeope upe ojuhúva, ombyaty umi ñorairõhára ruvicha kuérape ha ohova api umi hembiapo vai vaekuépe, ome'ẽ haguére hepyre ipehẽngue kuérape, ohejávo okañy umi hese kuéra ija'e'ỹvape. 22 Ha upépe ojuka umi umívale hembiapo vaikuére ha upépe voi oñemomba'e umi óga yvatére. 23 Opa mba'e osẽ porã: umi mokõi óga yvatépe ojuka 20.000 rasa umi rasa hese kuéra ija'e'ỹvape. 24 Timoteo, ku oguevi vaekue ymave Israelgua kuéra renondépe, ombyaty heta eterei oñorairõva hepyre, ombyaty kavaju arigua ogueru vaekue Ásiagui ha oho oíke haguã Judéape mbaretépe. 25 Macabeo ha iñirũ nguéra, oñemoaguĩvo Timoteo, oñembo'e Tupãme, oñohẽ yvy iñakãre ha oñemonde ao vosakuépe. 26 Ñesũháme altar renondépe, ojerure Tupãme oiporiahurereko haguã chupe kuéra, opu'ã haguã umi hese kuéra ija'e'ỹvare ha ojopy haguã umi chupe kuéra ojopývape, he'i porãháicha Tupã rembiapoukapy. 27 Oñembo'epávo, ohupi hikuái opa oguerékova ñorairõrã ha oho mombyry porã Jerusaléngui. Oguahẽvo umi hese kuéra ija'e'ỹva ypýpe, opyta hikuái. 28 Oñepyrũvo osẽ kuarahy, mokõive ñorairõhára aty ondyry ojuehe. Israelgua ndaha'etí ijehe aňonte ojeroviáva, ojerovia avei Ñandejárape, umi mombyrygua katu ojerovia ijehe ikatupyrygui ñorairõme. 29 Hypy'ũve jave upe ñorairõ, umi mombyrygua ohecha árare 5 kuimba'e omimbipáva, kavaju ijuruka soróva ári, oñemoĩva Israelgua renonderãme. 30 Ojere hikuái Macabeore, ha omo'ã chupe ani haguã avave ojapi. Opoi hu'y ha aratiri umi mombyry guáre, opytáva ndohechavéi, iñakã tavy ha isarambipa. 31 Ha péicha 20.500 ñorairõhára yvy rupigua ha 600 kavaju arigua ojejuka. 32 Timoteo oho okañy Guézerpe, peteĩ táva mbarete Quereas oisãmbyhyhápe. 33 Macabeo ha iñirũ nguéra ojeity hese irundy ára. 34 Umi hyepy pegua, ojeroviágui oĩ porã haguére, ojahéi Tupãre 35 Ha iko'ẽvo pe 5 araha katu, 20 mitã rusu Macabeo ñorairõhára aty pegua ojeity py'a guasúpe pe táva mbarete tápiare ha ojuka pochy rendýpe ojahéi haguére Tupãre ojuhúva guivépe. 36 Heta ambue, ojupi upe tápiare ikupévo ha omboja hese tata, ohapy hekove umi Tupãre ojahéi vaekuépe. Oime ojoka vaekue okẽ ñorairõhára kuéra oíke haguã, ha oñemomba'e hikuái táva guasúre. 37 Timotéope, okañy vaekue peteĩ yrendápe, ojuka hikuái, upéicha avei ojejapo tyvýra kuéra Quereas rehe ha Apolófanes rehe. 38 Ha ojaopapa rire hikuái upe mba'e, omomba'e guasu Ñandejárape, purahéi ha ñembo'épe, mba'e hechapyrãva ojapo vaekuére Israel rehehápe ha oheja vaekue osẽ porã.

2 Maccabees 11

1 Nda aretéi rire, Lisias mburuvicha guasu pytyvõha, hóga guáva, ha oisãmbyhyva hérape tetã, ojepy'apy etereígui opa mba'e ojuhúvare, 2 ombyaty haimete 80.000 ñorairõhára yvy rupigua ha heta avei kavaju arigua ha ojeity umi Israel guáre. Hi'ante chupe ojapo Jerusaléngui peteĩ táva umi Greciagua oiko haguã. 3 Ha itupao ohepyme'ẽ haguã ohepyme'ẽháicha umi tupao opa tetã megua, ha año jerépe ome'ẽ jepi haguã hepyre pa'i ruvicha guasúrõ ojeiko haguã. 4 Hesarái Tupã pokatúgui, ojeroviante iñorairõhára kuérare, yvy rupiguáva ha kavaju ariguáva, ha umi 80 elefante rehe. 5 Oikévo Judéape, oñemboja Bet-Sur rehe, táva mbarete opytáva 25 kilómetro rupi Jerusaléngui, ha ondyry hese. 6 Oikuaávo Macabeo ha iñorairõhára kuéra Lisias ondyryha hina pe táva mbaretére, oñembyaty hikuái opa tetãgua ndive, ha jahe'o ha tesaýpe ojerure Ñandejárape peteĩ hemimbou oguenohẽ

vaerã Israelpe jejopy vaígui. 7 Macabeo, ha'e raëvete osẽ vaekue oñorãirõvo, omyakã raku opavavẽpe oñondivepa osẽ haguã ojepytao ipehẽngue kuéra rehehápe. Maymáva opu'ã kyre'ỹme oho haguã oñorãirõvo. 8 Oĩrõ gueteri hikuái Jerusalén ypyẽ, osẽ sapy'a ñorãirõhára kuéra renondẽpe peteĩ kavaju arigua ijao morotíva, ombovava yvate mba'e ñorãirõrá óro. 9 Aipórõ, opavave omomorã Tupã ipy'a poriahurerekóvape ha iñakã raku hikuái osẽ haguã oñorãirõ ndaha'ẽi yvypóra ndive año, opa tymba ñarõ ha tápia fiérro ndive katu. 10 Oñemoĩ hikuái oñorãirõ haguãicha, henondẽpe kuéra yvága remimbou, Ñandejára ombou vaekue ipy'a poriahurerekógui. 11 Jaguaretéicha ojeity hikuái umi hese kuéra ija'e'ỹvare ha ojuka 11.000 ñorãirõhára yvy rupigua ha 1.600 kavaju arigua, umi ambuẽpe katu omosarambipa. 12 Opavave nunga ojekutupa, opyta imba'e ñorãirõrá'ỹre ha okañymba. Lisias katu oñemotĩ ha okañy. 13 Lisias, ndaitavýiva, oñamindu'u pe ojehu vaekuẽre chupe ha ohecha kuaa, umi Israelgua ndaikatuiha oñemboguevi oguereko rupi ijkẽre kuéra Tupã ipu'akapávape. Aipómarõ, omondo hendápe kuéra hembijokuái, 14 oikuave'ẽ haguã chupe kuéra py'a guapy hekópe porã, ha he'i oñe'ẽtaha mburuvicha guasúpe ipy'a porã haguã hendive kuéra. 15 Macabeo, ohecha kuaávo iporã vaerã opavavẽpe, omonei opa mba'e Lisias oikuave'ẽ vaekue chupe, ha mburuvicha guasu ome'ẽ opa Macabeo ojerure vaekue Lisiaspe kuatiápe, opa Israelgua rehehápe. 16 Kuatia oguerahaukáva Lisias Israelgua kuérape he'i péicha: "Lisias omomaitei Israelgua kuérape. 17 Juan ha Absalón, pene rembijokuái, ogueru chéve pe kuatia, ha he'i chéve amonei haguã opa ipypegua. 18 Che amombe'uka mburuvicha guasúpe opa ha'e ohecha vaerã, ha ha'e ome'ẽ opa ikatúva. 19 Peẽ pehechauka ramo pende py'a porãha mburuvicha guasu ndive, che añeha'ãne peiko porã haguã. 20 Péina ha'e umi pene remimboúpe ha umi che rembijokuáipe oñemoĩ haguã pene ndive peteĩ ñe'ẽme opa mba'ẽre. 21 Ta peime porãite. Ára 24 ramo, mes hérava Dióscorope, año 148." 22 Pe kuatia, mburuvicha guasu oguerahauka vaekue Lisiaspe, he'i kóicha: "Mburuvicha guasu Antíoco omomaitei Lisiaspe. 23 Ko'ágã che ru ojererahámava tupã nguéra rendápe, aipota opa che retãgua oiko py'a guapýpe, ikatu haguã omba'apo imba'évape. 24 Ha ahendu niko umi Israelgua ndoikoseiha Greciagua kuéra oikoháicha, oipota haguéicha che ru, oikosénte hikuái heko teépe, ha ojerure ojeheja haguã chupe kuéra tojapo hembiapoukapy he'iháicha. 25 Aipotágui avei upe tetã upéva oiko py'a guapýpe ha'e oñeme'ẽ jey haguã chupe kuéra itupao ha toiko hikuái itúva kuéra ypy kuéra oiko haguéicha. 26 Emondomi tembijokuái ojapo vaerã py'a guapy hendive kuéra, ikatu haguã, oikuaágui che aipotáva, oiko hikuái py'a guapýpe ha omba'apo imba'évape." 27 Kuatia omondo vaekue mburuvicha guasu Israelgua kuérape he'i péicha: "Mburuvicha guasu Antíoco omomaitei myakãhára*f** ha opa Israel guápe. 28 Hi'ãnte chéve peime porãmbaite. Ché che resãi. 29 Menelao he'i chéve peẽ pehose jeyha pende rógape. 30 Aipórõ, ndaheja mo'ãi ojepoko oho jeývare, ára 30 mes Xántico ramo guarã. 31 Israelgua kuéra ikatúta okaru ojepokuaaháicha ha ojapo ha oiko tembiapoukapy he'iháicha yma guaréicha. Mavave rehe ndojepoko mo'ãi mba'eve ojapo vaekuẽre ymave. 32 Amondo peẽme Menelao oñangarekóvo pende rehe, oiko haguã ko che ha'eháicha. 33 Ta peime porãite. Ára 15, mes Xántico ramo, año 148." 34 Umi Romagua avei oguerahauka Israelgua kuérape kuatia he'íva: "Quinto Memio ha Tito Manio, Romagua rérape, omomaitei Israelgua kuérape. 35 Opa umi ome'ẽ vaekue peẽme Lisias, mburuvicha guasu pehẽngue, romoneimbaite ore avei. 36 Pehecha porãke umi ha'e omboyke vaekue he'i haguã mburuvicha guasúpe, ha pembou oréve pene rembijokuái, ore ro'e haguã mburuvicha guasúpe iporãve haguãicha peẽme, roho niko hína Antióquiape. 37 Upévare, pya'e porã pembou oréve pene rembijokuái, roikuaa haguã mba'épa peipota. 38 Ta peime porãite. Ára 15, mes Xántico, año 148."

2 Maccabees 12

1 Ojapopa rire ko'ã ñe'ẽ ñome'ẽ kuatia, Lisias oho jey mburuvicha guasu rendápe, Israelgua kuéra oiko aja hembiaapo kokue reheve. 2 Peteĩ atýra mburuvicha upepegua katu, Timoteo, Apolonio Geneo ra'y, Gerónimo, Demofón ha Nicanor, ñorãirõhára kuéra Chipre pegua ruvicha, ndohejái Israelgua kuérape oiko py'a guapýpe ha kyhyje'ỹre. 3 Hi'arietegua, umi Jopegua ojapo peteĩ mba'e ivai etereíva Israel guáre. He'i chupe kuéra ojupi haguã, hembireko ha ta'ýra kuéra reheve umi bárcope, ohechauka'ỹre omoñuhãseha chupe kuéra. 4 Osẽtagui opa tavagua, Israelgua ojupi oipotágui py'a guapy ha ndohecha kuaáigui mba'eve ivaíva. Oguahẽvo yguasu mbytépe katu, umi Jopegua oity ýpe chupe kuéra. Oĩ 200 rupi umi Israelgua omanóva. 5 Oikuaávo Judas pe mba'e vai ete ojepapo vaekue

hetã guãre, omomarandu iñirũ nguẽrape, 6 ha oñembo'ẽvo Tupãme, mbojovakehára heko jojáva, ondyry umi ipehẽngue kuẽra jukaharẽre. Pyhare omboja tata pe yguasu rembe'y várko ojahãre, ohapypa umi várko ha ojukapa umi upépe okañy vaekuẽpe. 7 Ohechágui táva rokẽ nguẽra oñembotyha, oho ou jey haguã upéi ha ohundipa umi Joje guãpe. 8 Ha oikuaávo, umi táva Jabniagua ojaposeha avei upéicha Israelgua kuẽrare, 9 pyharẽvo oĩke upe távape ha omboja tata pe várko oñembojahãre ha ohapypa várko kuẽra. Tata rendy ojekuaa Jerusalén guive, 43 kilómetro mombyry. 10 Judas ha iñorãirõhára kuẽra oñemomombyry upégui peteĩ kilómetro rasami rupi, oñorãirõ haguã Timoteo ndive, ha upe jave ojeity hese kuẽra 5.000 árabe yvy rupigua ha 500 kavaju arigua. 11 Oñorãirõ mbarete hikuái, ha Judas ha iñorãirõhára kuẽra, Ñandejára pytyvõme, osẽ porã. Umi árabe opyta yvýre, ojerure mante Júdaspe py'a guapy ha he'i ome'õtaha vaka Israelgua kuẽrape ha oipytyvõtaha chupe kuẽra upe guive. 12 Judas ohecha kuaa, umi árabepe ikatuha oĩporu heta mba'ẽpe, ome'ẽ upe py'a guapy ojeruréva hikuái. Upe ñe'ẽ ñome'ẽ rĩre, árabe kuẽra ohopa hógape. 13 Judas ondyry avei Caspín rehe, táva mbarete ombojerepáva tápia ha tape yvate, ha oikohápe heta tetã rupi guare. 14 Umi ipypegua, ojeroviágui itápia mbaretẽre ha tembi'ueta oguerekóvare, iñe'ẽ guasu Judas ha iñorãirõhára kuẽrape, oja'o chupe kuẽra ha ojahéi ky'a Tupãre. 15 Judas ha iñorãirõhára kuẽra oñembo'e Ñandejárape, opa mba'e Jára, mba'e ñorãirõrã'ỹre ohundi vaekue Jericó Josué oikovépe, ha py'a guasu tarovápe ojeity hikuái umi tápiare. 16 Tupã oipotágui, oĩke upe távape ha ojapo hikuái peteĩ jejuka guasu oporomondýiva, upéicha rupi peteĩ yrenda oĩva pe aguĩ rupi, ha ipýva 360 méetro, henyhẽ tuguýgui. 17 Oho upégui 135 kilómetro ha oguahẽ táva Cáraxpe, oikohápe umi Israelgua oñehenóiva tubiáno. 18 Ndojuhúi hikuái upépe Timoteope, ha'e oho ra'e upe yvýgui osẽ porã'ỹre mba'evépe, ha oheja ohokuẽvo peteĩ atýra ñorãirõhára imbarete poráva. 19 Aipo ramo, Dositeo ha Sosípatro, Macabeo ñorãirõhára ruvicha, ondyry umíva ha ojukapa umi Timoteo oheja vaekue upépe, ohasáva 10.000. 20 Macabeo katu upe aja, omboja'o ja'o iñorãirõhára aty, omoĩ peteĩ-teĩvape imyakãharã ha ondyry Timoteo rehe, oguerekóva 120.000 ñorãirõhára yvy rupigua ha 2.500 kavaju arigua. 21 Timoteo oikuaávo Judas oñemotenondeha oúvo, omondopa raẽ kuña ha mitã nguẽrape opa oguerekóva reheve Carnáinpe, oĩ porãtahápe ha hasyhápe ojeike, ipo'i etereígui umi tape yvyty pa'ũ rupi ohasáva. 22 Oguahẽvo peteĩ atýra Judas ñorãirõhárava, oñemondýi ha okyhyje umi hese kuẽra ija'e'ýva, Tupã ohecháva opa mba'e, ojechauka rupi chupe kuẽra. Isarambipa opa gotyo, ha ndojokuaavéigui ojojapipa hu'ýpe ha ojokutu kyse pukúpe. 23 Judas omuña mbarete chupe kuẽra ha ojuka 30.000 umi mba'e vai apohápe. 24 Timoteo jepe ho'a Dositeo ha Sosípatro ñorãirõhára kuẽra pópe, ha'e katu, tova mokõi ha japu kuaápe ojerure chupe kuẽra opoi haguã chugui oguerekógui jejopyhápe itúva ha heta ipehẽngue kuẽrape, ikatúva ojejuka. 25 Ipahávo, heta oñe'ẽ rĩre, he'ihápe opoitaha hesãi ha hekove umíva umi Israel guágui, Timoteo ombopy'a ra'ã chupe kuẽra ha opoi hikuái chugui, hogagua kuẽra rehehápe. 26 Judas oho upéi Carnáinpe, ha oĩke tupã gua'u kuñáva Atargatis tupaópe, ha upépe ojuka 25.000. 27 Osẽ porãmba ha pe jejukaita ojapo rĩre, ojeity Efrón rehe, táva mbarete oikohápe Lisias ha heta tetã mombyrygua. Mitãrusu imbaretéva oñemoĩ umi tápia renondépe ha ojepytyso py'a guasúpe, ha hyepýpe oĩ heta hi'upyrã ha heta mba'e ñorãirõrã. 28 Israelgua kuẽra katu, oñembo'e rĩre Ñandejárape, ipokatúpe ohundíva umi hese kuẽra ija'e'ývape, oĩke hikuái upe távape ha ojuka 25.000 upépe oĩva. 29 Upégui oho Escitópolispe, peteĩ táva opytáva 108 kilómetro Jerusaléngui. 30 Ha omombe'ukágui Júdaspe umi Israelgua oikóva upépe, umi Escitopolisgua ipy'a porãha hendive kuẽra ha oipytyvõ hague chupe kuẽra ivai jave, 31 ha'e ha iñorãirõhára kuẽra oguerohory chupe kuẽra upévare ha ojerure oĩko porãnte haguã ohóvo Israelgua kuẽra ndive. Oguahẽ hikuái Jerusalénpe hi'aguĩmarõ hína Pentekostés*f** arete. 32 Upe arete rĩre, oho hikuái ondyryvo Gorgias rehe, Idumea pegua ñorãirõhára ruvicha. 33 Gorgias ombohováí chupe kuẽra 3.000 ñorãirõhára yvy rupigua ha 400 kavaju arigua reheve. 34 Ondyry hikuái ojuehe ha oĩ mimi Israelgua omanóva. 35 Aipórõ, Dositeo, ñorãirõhára kavaju arigua ipy'a guasúva, Israelgua tubiáno, opo Gorgias rehe ha ombotyryry chupe ijahojágui, omyakãsã haguã omano'ỹre pe teko añáme, ha peteĩ kavaju arigua Traciagua, ojeity Dositeo rehe ha oikytĩ chugui ijoyva, ha upéicha Gorgias oho okañy táva Maesápe. 36 Azarías ñorãirõhára kuẽra, aréma oñorãirõva hikuái, ikane'õ itereíma. Aipórõ Judas oñembo'e Ñandejárape ha ojerure chupe oñemoĩ haguã ijoykére ha omohenonde chupe kuẽra ñorãirõháme. 37 Oñepyrũ opurahéi iñe'ẽ teépe, osapukái ñorãirõrã ha ojeity sapy'a Gorgias ñorãirõhára kuẽra apytépe ha omosarambipa. 38 Judas ombyaty iñorãirõhára kuẽra ha osẽ oho Adulámpe. Oguahẽvo

ára pytu'u ára mboyve, oñemopotĩ*f** hikuái ojepokuaaháicha ha ombyarete pytu'u ára. 39 Judas irũ nguéra oho upe ára ambuépe ombyatývo umi te'õngue tekotevẽ etereiimagui, ha oñotỹ hikuái hogagua kuéra tyvýpe. 40 Ha umi omano vaekue ao apytépe ojuhu hikuái heta mba'e ojeporúva oñemomba'e guasu haguã tupã gua'u Jabnia peguápe, tembiapoukapy oheja'ýva Israelgua kuérape oguereko. Upévo ojehecha kuaa porã mba'érepa ha'e kuéra omano. 41 Maymáva omomba'e guasu Ñandejárape, mbojovakehára heko jojáva, oguenohẽva okápe umi mba'e oñemíva, 42 ha ojapo hikuái peteĩ ñembo'e, ojerurévo Ñandejárape oheja reipaite haguã chupe kuéra umi mba'e vaieta ojapo vaekue. Judas, ipy'a guasu etéva, he'i opavavépe ani haguã hembiapo vaive avave, ohechamagui hikuái mba'épa ojehu umi omano vaekuépe iñangaipa rupi. 43 Upéi ombyaty iñirũ nguéra apytépe, 2.000 pláta pehẽngue rupi ha oguerahauka Jerusalénpe, oñemymbajuka*f** haguã angaipáre. Ha'e ojapo peteĩ iporã ha heko jojáva, ogueroviágui omano vaekue oikove jeyha. 44 Ha'e ndogueroviái rire umi ñorãirõhára ikatuha oikove jey, natekotevẽi vaerã mo'ã oñeñembo'e hese kuéra. 45 Oikuaa porã ha ogueroviágui, umi imarangatúva omano vaekuépe oha'arõha ñembyekovia tuicháva, omymbajuka ojeheja rei haguã umi omanóvape iñangaipa.

2 Maccabees 13

1 Año 149 ramo, oguahẽ Judas apysápe Antíoco Eupátor ohoha hína Judea gotyo, heta eterei ñorãirõhára reheve, 2 ha hendive ohoha Lisias, ipytyvõhára ha tetã sãmbyhyhára, peteĩ ñorãirõhára aty Greciagua reheve, ohupytýva 110.000 yvy rupigua ha 5.300 kavaju arigua, 22 elefante ha 300 kárro ikyséva hi'ẽhe apýpe. 3 Ko'ãvare ojoaju Menelao, omyakã rakúva Antícope, ndaha'éi oguenohẽ haguã jejopýgui hetã, oñemoĩ porã haguãnte. 4 Ñandejára katu, mburuvicha guasu ruvicha guasu, ombopochy Antícope upe teko aña ndive. Lisias ohechauka mburuvicha guasúpe Menelao ha pe opa mba'e vai reruha. Aipórõ, mburuvicha guasu he'i ojereraha haguã Beréape ha ojejuka haguã, upépe ojepórojuhaháicha. 5 Beréape oĩ peteĩ óga yvate ohupytýva 22 méetro, henyhẽva tanimbúgui, ha oguerekóva hyepýpe peteĩ mba'e ijyke'áva pe tanimbu ári. 6 Oimérõ omondáva tupaópe térã tuicha hembiapo vaíva, oñemombo upépe omano haguã. 7 Upéicha omano Menelao, pe teko añaite, ha noñeñotỹi, 8 hembiapo vaikueta ojerureháicha. Heta mba'e vai ojapo altar rehe, hata ha itanimbu marã'ýva. Ha upéicha ha'e tanimbúpe oho omano. 9 Mburuvicha guasu Antíoco oho vaekue pochy ñarõme ombohasa asyeteve haguã Israelgua kuérape, itúva ombohasa asy haguégui. 10 Oikuaávo upéva, Judas ojerure maymávape oñembo'e haguã Ñandejárape ára ha pyhare, oipytyvõ jey haguã chupe kuéra ani haguã ojepe'a chugui kuéra tembiapoukapy, hetã ha itupao marangatu. 11 Ani haguã avei Israelgua kuéra, oñepyrúva ipytuhẽmi hína, ho'a umi mombyrygua, Tupã jaheiha, pópe. 12 Oñondivepa ojapo hikuái pe ha'e he'íva. Ha mbohapy ára pukukue ojerure asy Ñandejárape oiporiahurereko haguã chupe kuéra, tesay ha karu'ýme, ombojávo isyva kuéra yvýre. Aipórõ, Judas oñe'ẽ omyakã raku haguã chupe kuéra ha he'i opavave oñembyaty haguã hendive. 13 Ha oñomongeta rire umi myakãhára ndive ha'e kuéra aňohápe, oho Ñandejára rérape, oha'arõ'ýre oíke Judéape Antíoco ñorãirõhára aty, ha omoĩ ipoguýpe Jerusalén. 14 Ojeroviágui ko Opa Mba'e Apoharépe oipytyvõtaha chupe osẽ porã haguã ñorãirõme, omyakã raku iñorãirõhára kuérape oñorãirõ haguã py'a guasúpe, omano meve, tembiapoukapýre, tupaóre, Jerusalén rehe, hetãre ha Israel reko ymáre, ha opyta táva Modín ypýpe. 15 Judas ome'ẽ iñorãirõhára kuérape ojokuaa haguã ñe'ẽ he'íva: "Tupã osẽ porã", oiporavo peteĩ atýra mitã rusu py'a guasu kuete ha ondyry pyhare mburuvicha guasu rekoháre, ojuka hikuái 2.000 ha pe elefante tuichavéva ha hi'ári guápe. 16 Ipahávo, omongyhyje ha ombotavyraipa chupe kuéra ha ojei upégui. 17 Ko'ẽmba ramo guarã, opáma, pytyvõ ome'ẽ vaekue Júdaspe Ñandejára rehe ae. 18 Mburuvicha guasu ohecha kuaávo umi Israelgua ipy'a guasuha, oñeha'ã ondyry katupyrype umi táva mbaretére. 19 Oho, Israelgua kuéra táva mbarete Bet-sur gotyo, ondyry hese, oñemboguevi, ha ipahápe opyta yvýre. 20 Judas oguerahauka oñekotevẽva upe táva mbaretépe, 21 ha Ródoco, peteĩ ñorãirõhára Israelgua, omombe'u ra'e oikóvo opa oikuaaséva umi hese kuéra ija'e'ývape. Ojekuaávo, oñemyakãsã ha ojejuka. 22 Mokõi jeyha mburuvicha guasu oíke ñomongetápe umi Bet-Surgua ndive, oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme ondyryve'ý haguã ojuehe ha ojei upégui. Upe rire ondyry Judas ha iñorãirõhára kuérare, ha upéicharõ jepe oñemboguevi. 23 Upépe oikuaa Filipo, opyta vaekue tetã oisãmbyhy haguã ipore'ýme, opu'ã hague Antióquiape. Oñemondýigui, mburuvicha guasu ohenói Israelgua kuérape, oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme ha ome'ẽ iñe'ẽ nombyai mo'ãiha umi mba'e hekópe ojejapóva. Upe jeiko porã

jey rire, oikuave'ě mymbajuka*f** ha ipojera tupao ndive. 24 Omoguahẽ porã Macabéope, oheja Hegemónidaspe upe ñorãirõhára ruvicha ramo upe yvýpe, Tolemaida guive Gerra peve, 25 ha oho upéi Tolemáidape. Umi upéva upe táva pegua katu, ndoguerohorýiva upe ñe'ẽ ñome'ẽngue, ipochypa ha oipe'ase jey. 26 Upépe Lisias oñe'ẽ ha ohechauka upe ñe'ẽ ñome'ẽ iporãha, ombopy'a guapy chupe kuéra ha oheja py'a porãme, ha upe rire oho jey Antióquiape. Péicha opa pe mburuvicha guasu ñendyryha ijeho jey.

2 Maccabees 14

1 Mbohapy año rire, Judas ha iñirũ nguéra oikuaa, Seleuco ra'y Demetrio, oñemboja hague Trípoli rembe'ýpe, ñorãirõhára aty ne mbaretéva ha peteĩ várko aty reheve, 2 ha ohendu avei ojuka uka rire Antíoco ha ipytyvõha Lisíaspe, omoĩ hague ipópe upe tetã. 3 Aipo Alcimo, ymave pa'i guasu vaekue, oñeha'ã rangue ojei umi mombyryguágui, ha'e voi oñemongy'a, ha ohecha kuaa ndaikatu mo'ã veimaha osẽ upe mba'e ky'águi ha omba'apo jey pe altárpe. 4 Oho ojuecha Demetrio ndive, amo año 151 rupi ojopói chupe iñakã jeguakarã óro, peteĩ pindo rogue, ha olívo rakã ojepokuaáva oñeme'ẽ tupao rérape, ha nde'íri gueteri mba'eve. 5 Upéi ija sapy'a chupe ojapo haguã umi hembipota tarova. Demetrio ohenói chupe umi ipytyvõhára ñembyatyhápe ha oporandu chupe mba'épa he'i ha ombosako'i hína umi Israelgua. Alcimo he'i: 6 "Umi Israelgua hérava hasideo, omyakáva Judas Macabeo, oiko oporomopu'ã ha ojapo sarambi, ha ndohejái oĩ py'a guapy tetãme. 7 Upévare che, oipe'a ramo jepe hikuái che hegui pe mba'e oheja vaekue chéve che ru kuéra ypykue ha ndaha'evéi pa'i guasu,aju ko'ápe mokõi mba'ére. 8 Tenondete aipotágui oho porã opa mba'e mburuvicha guasúpe, ha upéi aipotágui che retãgua kuéra voi oiko porã, ko'ágã ojejuhúva jeiko asýpe, umi tekoveche mandu'a hague naiñakã porãi rupi. 9 Ajerure ndéve rehecha porã haguã opa ko'ã mba'e, ha rejapo opa oñekotevéva iporã vaerã ko tetãme ha che retãgua oĩ vaietévape, reme'ẽ kuaaháicha nde py'a porã ha nde pojera rupi opavave ndive. 10 Judas oikove aja pukukue ndaikatúi chéne ko tetã oiko py'a guapýpe." 11 Oñe'ẽmbávo Alcimo, umi mburuvicha guasu jerére oikóva, ndohecha porãiva Júdaspe, pya'ete oñemoĩ hikuái ombopochyve Demétriope. 12 Ha'e oiporavo Nicanórpe, elefante aty ruvicha, omoĩ chupe ñorãirõhára ruvicha ramo Judéape guarã ha omondo 13 ojukávo Júdaspe ha omosarambipávo umi hendive oivape ha omoĩ jeývo Álcimope pa'i guasúrõ pe tupao itenondévape opa tupao yvy ariguágui. 14 Umi mombyrygua Judéape oikóva okañymba vaekue okyhyjégui Júdasgui, oñembyaty hetakuére Nicanor jerére, oimo'ãvo ou porãtaha chupe kuéra Israelgua kuérape ou vaipárõ. 15 Oikuaávo Nicanor Oguahẽ hague ha mba'épa ojapo umi mombyrygua, Israelgua kuéra omoĩ yvyku'i iñakãre ha oñembo'e Tupãme, oheja vaekue chupe kuéra upépe opa ára guarãma ha ojepy'apýva hetã guáre, ojechaukávo imimbipápe. 16 Huvicha he'ívo chupe oho upe oíha guive, ha oñorãirõ umi hese kuéra ija'e'yva ndive táva Hadásape. 17 Simón, Judas ryvy, oñorãirõ hína Nicanor ndive, ha Oguahẽ rupi peichahágui umi mombyrygua oguevi'imi. 18 Nicanor katu, ohecha kuaávo Judas ha iñirũ nguéra ipy'a guasuha, ha Mba'éichapa iñakã raku oñorãirõ ramo hetäre, opoi ñorãirõgui ha ohecha Mba'éichapa ikatu omyatyrõ hikuái ojoavyha. 19 Aipórõ omondo Posidonio, Teodoto ha Matatíaspe oikuave'ẽ haguã py'a guapy Israelgua kuérape. 20 Ohecha porã rire mba'épa Nicanor oipota, Judas omombe'u iñorãirõhára atýpe, ohecháva iporãha upe ñe'ẽ ñome'ẽ py'a guapyrã. 21 Omoĩ hikuái peteĩ ára mburuvicha kuéra oñembyaty haguã ha'e kuéra año. Peteĩ kárro oñemotenonde peteĩ-teĩ ñorãirõhára atýgui ha ipype oĩ ojeguapy haguã. 22 Judas omoĩ ra'e ojehecha'ỹ haguãme heta ñorãirõhára sapy'a rei umi mombyrygua omoñuhãse ramo guarã chupe kuéra. Oñomongetahápe, umi mburuvicha oguahẽ peteĩ ñe'ẽme. 23 Nicanor opyta sapy'ami Jerusalénpe ha ndojapói mba'eve ivaíva. Omondopa katu umi ñorãirõhára opyta vaekue hendive. 24 Opa ára oguereko ijkére Júdaspe, ho'a porãva chupe. 25 He'i Júdaspe omenda ha ita'ýra haguã, ha ha'e ojapo upéicha ha oikove py'a guapýpe. 26 Alcimo katu, ohechávo Judas ha Nicanor oiko porã etereiha oñondive, oho oheka Demétriope ha he'i chupe, Nicanor ojapo vaipaha hembipota, ha omoĩ hague Júdaspe hekoviara, mburuvicha guasu retäre ija'e'yva. 27 Mburuvicha guasu ipochy eterei ha oñatõi mantégui chupe pe tekove añaite, oguerahauka peteĩ kuatia Nicanórpe, he'ihápe noñriete ha umi ha'e ojapóvare ha omyakásã haguã Macabéope ko'agãite voi ha oguerahauka Antióquiape. 28 Ohechávo upe kuatia, Nicanor opyta vai eterei, nopyrúséi iñe'ẽre ha upéi ave Judas ndojapói mba'eve ivaíva. 29 Ha ndaikatúigui naiñe'ẽ rendúivo mburuvicha guasúpe, oheka Mba'éichapa ikatu ojapo upe oje'éva chupe. 30 Macabeo katu ohechávo Nicanor ndahoryveiha hendive, ko'ẽre ojopyveha

ha nombojeroviaveiha chupe, ha ohecha kuaávo upéva ndogueru mo'áiha mba'eve iporáva, oñembyaty heta porã iñirũ ndive ha okañy Nicanórgui. 31 Nicanor ohechávo Judas oñemotenonde porã hague hese, oho pe tupao marangatúpe, pa'i kuéra ijaty joa jave hikuái omymbajuka haguã, ha he'i chupe kuéra ome'ẽ haguã chupe Júdaspe. 32 Umi pa'i he'i jo'a-jo'a Nicanórpe ha'e kuéra ndoikuaaiha moõpa oime upe ha'e ohekáva. 33 Aipórõ ha'e, oipyso iyyva akatúa pe tupa gotyo, ha he'i: "Peẽ napeme'ẽi ramo chéve Judas, ahejáta yvýre ko tupao, ambyaipáta pe altar, ha hendaguépe amopu'ãta peteĩ tupao nde tuicháva tupã Bácope guarã." 34 he'ívo péicha osẽ oho. Umi pa'i ohupi iyyva yvate ha oñepyrũ ojerure asy Tupãme, opa ára oñangareko vaekue hetã guáre: 35 "Nde, Tupã ore Jára, nereikotevẽiva mba'eve, reiporavo vaekue ko tupao reime haguã ore apytépe. 36 Ko'ágã, Tupã ore Jára marangatuete, eñangareko kena ani oñemomarã nde tupao, ko kueheténte oñemopotĩmba*f** vaekue." 37 Upérõ, omoĩ vai hikuái Nicanor renondépe, aipo Razíspe, karai ojepy'apýva hetãgua kuérape iporã vaerãre, herakuã poráva opa rupi ha imba'e porãgui oñembohérava "Israelgua kuéra ru". 38 Ymavéma voi, ako oñepu'ãmba ramo, oje'éma vaekue hese oipytyvõ mbareteha Israelgua kuérape, ha hetave jevýma voi, py'a guasúpe, omoĩ ra'e hekove hesehápe kuéra. 39 Nicanor, ohechauka haguã ndaija'eiha Israel guáre, omondo 500 rasa ñorãirõhára omyakãsã haguã Razíspe, 40 oimo'ãgui omyakãsã ramo upe karaípe tuichaiterei ombyaitaha Israelgua kuérape. 41 Nicanor ñorãirõhára kuéra oĩma hikuái pe óga mbarete oĩháme Razís, ha oñeha'ã ombyaívo oka guio pe okẽ, oje'e voi vaekue chupe kuéra ohapypa haguã, ha Razís, ojecha vai etereĩgui, ombojere ijehe ikyse puku. 42 Omanose uvei oñemotĩ'ýre, ho'a rangue umi tekove aña pópe ha ojahéi vai hese hikuái. 43 Ha pe ñorãirõ ipya'etereĩgui ojavy oikutúvo hete, ha nomanói. upérõ ñorãirõhára oikepáma, ha ha'e oho meme ojupi tápia yvate ári ha oñemombo hi'ári kuéra. 44 Pya'ete ojei upégui umi ñorãirõhára ha Razís ho'a yvýpe. 45 Oikove gueteri hína ha pochy rendýpe, ojekutu vai ramo jepe, ojahupa ramo jepe huguýpe, opu'ã, ohasa ipa'ũ rupi kuéra, oñemoĩ peteĩ ita yvate ári, 46 ha huguypa potáma, oguenohẽ hyekue okápe ha mokõive ipópe omombo umi ñorãirõhárare, ojerurévo Tupã, jeikove Járape, peteĩ árape omoingove jey haguã chupe. Ha péicha omano.

2 Maccabees 15

1 Nicanor oikuaávo Judas ha iñirũ nguéra oĩha hikuái Samaría jerére, ohecha Mba'éichapa ondyryta hese kuéra, ojecha vai'ỹ haguãicha pytu'u árape. 2 Umi Israelgua, mbaretépe oho vaekue hendive, he'i chupe: –Ani rejuka chupe kuéra, teko añaitépe ha tymba ñarõicha, pytu'u árape. Pembyaje upe ára Tupã, opa mba'e ohecháva, omboyke vaekue imba'erã. 3 Pe tekove aña katu oporandu yvágapepa oĩ peteĩ Tupã upe ára omboyke vaekue pytu'uha ramo." 4 Ha'e kuéra he'i chupe: –Ñandejára oikovéva, ipokatúva yvágape, ha'e voi he'i oréve rombyaje vaerãha pe ára 7ha." 5 Upépe Nicanor he'i: –Ha ché che pokatu ko yvy ári, ha ha'e peẽme pehupi haguã pende hu'y ha pene ñe'ẽ rendu mburuvicha guasúpe. Upéicha ramo jepe, ndaikatúi vaekue ojapo pe mba'e vaiete oipotáva. 6 Nicanor, oñemomba'e guasu ha ojejapo rupi, oimo'ã omopu'ãtaha peteĩ mba'e yvate, umi mba'e oipe'átava reheve Judas ñorãirõhára kuéragui. 7 Macabeo katu akói ojerovia, oha'arõ Ñandejára oipytyvõtaha chupe, 8 ha ombopy'a guasu iñirũ nguérape okyhyje'ỹ haguã umi mombyryguágui, imandu'a haguã uvei opa pytyvõre, Tupãgui ohupytýma vaekue, ha oha'arõnte haguã, ko'ágã avei Ñandejára ipu'akapáva oipytyvõtaha chupe kuéra osẽ porã haguã. 9 Ombopy'a guasu chupe kuéra tembiapoukapy ha maranduhára*f** kuéra ñe'ẽ reheve, omomandu'a chupe kuéra umi ñorãirõ ohasa vaekuere, ha py'a guasuvéntema oheja. 10 Péicha ombopy'a guasu porã rire, he'i chupe kuéra mba'épa ojapo vaerã ha ohechauka Mba'éichapa hova mokõi umi mombyrygua opyrũva iñe'ẽ me'ẽnguere. 11 Péicha ombopy'a guasuve chupe kuéra iñe'ẽ kuaápe, hu'y ha tete mo'ãha peguágui. Omombe'u avei chupe kuéra peteĩ mba'e ojererovia haguãicha ohecha vaekue iképe, ha upéva ombovy'a opavavépe. 12 Upe iképe guare péicha: Pa'i guasu yma guare Onías, karai imarangatu ha ipy'a poráva, ndojejapóiva ha horýva, oporoguereko kuaáva ha imitã guive heko marã'ýva, oipyso iyyva mokõive ha oñembo'e hína Israelgua kuérare. 13 Upéi ojechauka ambue karai, hi'áva morotíva ha heko karai guasúva. Mba'e mimbipa ombojeréva chupe, mombyry guive ohechauka ipokatuha. 14 Onías oñe'ẽ ha he'i: "Kóva ha'e Jeremías, Tupã maranduhára, ipehẽngue kuéra rayhuha, oñembo'éva Israel guáre ha táva guasu marangatúre." 15 Jeremías oipyso iyyva akatúa, ome'ẽ Júdaspe peteĩ kyse puku óro, ha he'i chupe: 16 "Kóina ko kyse puku marangatu, Tupã ome'ẽva ndéve. Ipye rehundíta umi pende rehe ija'e'ýva." 17 Iñe'ẽ kuaápe

Judas ombopy'a guasu porã chupe kuéra, umi ñe'ẽ kuaa ikatúva voi oporombopy'a guasu ha ojapo mitärusúgui kuimba'e imbaretéva, Umi Israelgua ohecha iporãveha ndopytái upépe, ha ojeity mandi voi oñorairõ, ikatuháicha, jahecha Mba'éichapa osẽ, Jerusalén, Tupã rayhu ha tupao niko oĩ hína oñehundi haguãicha. 18 Hembireko ha ta'ýra kuéra, ipehẽngue ha hogagua kuéra jepe ndoguerokyhyjéi, oguerokyhyjeháicha pe tupao oñemopotĩ ramóva. 19 Umi Jerusalénpe opyta vaekue ojepy'apy Mba'éicha osẽta upe ñorairõ ñu reípe oikótava. 20 Opavave oha'arõ opa, ojekuaa haguã Mba'éichapa oñesẽ. Umi hese kuéra ija'e'ýva oñembyatýma peteĩ hendápe, pe ñorairõhára aty oñemoĩma oñorairõ haguãicha, elefante kuéra hendaguãme ha umi kavaju arigua mokõive ijképe. 21 Judas ohechávo pe ñorairõhára aty oñemoaguĩva, heta mba'e ñorairõrã reheve ha Mba'éicha iñarõ umi elefante, ohupi ipo yvága gotyo ha ohenói Ñandejárape, mba'e rechapyrã ojapóva, oikuaágui ha'e oguenohẽ porãha hembiapo porãvape, ndaha'etí oñorairõ porãévape, ha'e oipotávapente uvei. 22 Macabeo oñembo'e Ñandejárape kóicha: "Nde, Tupã ore Jára, Ezequías, mburuvicha guasu Judea pegua oikoveha árape, rembou vaekue peteĩ ne remimbou*f** ha rehundi 185.000 Senaquerib ñorairõhára, 23 Ko'ágã avei, Ñandejára yvága pegua, embou ne remimbou marangatúpe ore renondépe, omyasãi haguã kyhyje ha ñemondýi. 24 Nde pyapy mbaretépe ehundi ko'ã mombyry guápe, ojahéiva nde rehe ha ondyrýva ne retãgua marangaturé." Péicha opa. 25 Nicanor ñorairõhára kuéra oñepyrũ oho trompéta púpe ha purahéi ñorairõrã reheve, 26 umi Judas reheguáva katu oike ñorairõháme jerure asy ha ñembo'épe, 27 ha oñorairõvo ipópe ha ohenóivo Tupã rera ipy'apýpe, oipyso yvýre amo 35.000 hese kuéra ija'e'ýva, ha ovy'a eterei hikuái Tupã oipytyvõ haguere chupe kuéra. 28 Ojeívoma upégui vy'a pópe, ojuhu hikuái Nicanórpe hete mo'ãha reheve he'õngue. 29 Aipórõ, vy'ápe ha sapukáipe, oñembo'e hikuái Ñandejárape iñe'ẽ teépe. 30 Ha Judas, oñorairõ vaekue tenondete hetãgua rehehápe, hete haipy'a mbaretekue ome'ẽháicha, omomichĩ'ýre pe mborayhu ogueroko vaekue imitã guive hetãre, he'i oñekytĩ haguã Nicanórgui iñakã ha ijyva akatúa, ha ojereraha Jerusalénpe. 31 Judas voi oho Jerusalénpe, ha ombyaty rire umi hetãgua ha umi pa'i kuérape, oñemoĩ altar renondépe, ohenoika umi óga mbaretépe oivape, 32 ha ohechauka chupe kuéra pe tekove aña Nicanor akãngue ha pe ijyva ha'e, ojahéivo Tupãre, jejapo guasúpe oity vaekue pe Ipu'akapáva tupao marangaturé. 33 Upéi oikytĩ ikũ pe tekove aña Nicanórgui, ha he'i oñembyesa'ipa haguã ha oñemombo guyra ñarõme ha pe ijyva omosãingo tupao renondépe, omyengoviávo itarovakue. 34 Opavave aipórõ, oma'ẽvo yvate ha oguerohorývo Ñandejárape, oiva hína upépe, he'i: "Tojererohory Ñandejára, oheja vaekue ipotĩ tupao!" 35 Judas omosãingo pe óga yvatére Nicanor akãngue, ohechauka porã haguã opavavépe Ñandejára pytyvõ, 36 ha maymáva, peteĩ ñe'ẽme, oheja hikuái upe ára oñembyarete haguã jepi ára 13, mes 12pe, araméo ñe'ẽme oje'éva Adar, peteĩ ára Purim arete mboyve. 37 Péicha ojehu vaekue opa mba'e Nicanor rehegua. Upete guive Jerusalén oĩ Israelgua kuéra pópe. Ha ápe che amohu'ã che mba'e ñemombe'u. 38 Oĩ porã ha hendápe ramo, upéva pe che aipota vaekue. ndaha'etí ramo mba'eve, upéva peve mante ikatu ajapo. 39 Naiporãiháicha ja'u kaguy térã y ha'eño, ha ñambojehe'a ramo katu he, upéicha avei peteĩ mba'e ñemombe'úpe, oñembojegua porã ramo, hyapu porã, opa henduhára apysápe. Ha péicha opa che mba'e ñemombe'u.

Wisdom 1

1 Tetã sãmbhyhára pehayhúke teko joja. Pene mandu'a hekópe Ñandejárare, ha peheka chupe pende py'aite guive. 2 Ha'e ojejuhukáne umi chupe oipy'a ra'ã'ývape, ha ojekuaaukáne umi hese ojeroviávape. 3 Py'a mokõi oporomomomyry Tupãgui, ha ipokatu oñeha'ãvo ojekuaa omokañy itavývape. 4 Arandu ndoikéi mba'e vai apoha py'apýpe, ha heko ky'áva retépe ndoikóí. 5 Espíritu marangatu, ñane mbo'éva, ojere japúgui ha ojei výro reígui, ha oñeñandu ndaijái teko joja oĩ'ýháme. 6 Arandu niko espíritu ohayhúva yvypórape, ha ndoheja rei mo'ãi iñe'ẽ guasúvape. Tupãme guarã hesakã opa oñandúva, oikuaa opa ipy'ápe oguerekóva, ha ojapysaka opa mba'e he'íva. 7 Ñandejára Espíritu omyenyhẽ ko yvy ha ogueroko ipópe opa mba'e, oikuaapa opa oje'éva. 8 Upévare, yvypóra iñe'ẽ ky'áva nokañy mo'ãi chugui, ha Ñandejára ombojovakéta katuete chupe. 9 Heko porã'ýnga rembiapo oñehesa'ýijóta, iñe'ẽngue oguahẽta Ñandejárape, ojekuaapa haguã iñangaipa. 10 Tupã, ojapysaka kuaáva, ohendu, ha ñemiháme oje'éva jepe nokañyi chugui. 11 Pejehejáke aipórõ ñe'ẽ reígui ha ani peje mba'eve ivaíva, ñemiháme oje'éva jepe ndoje'e reíri, Ijapúva ikatu ñande juka. 12 Ani peru pende ári mano peikove vai rupi ha peñehundi pene rembiapo vai rupi. 13 Ñandejára ndojapói vaekue mano, ha

ndovy'ái ohundívo yvypórape. 14 Opa mba'e ha'e ojapo oikove haguã, ha opa mba'e ojapo vaekue, hesãi, ndaipóri pype kuéra oporojúkava, ha omanóva retã noisãmbyhýi yvy ári. 15 Teko joja nomanói. 16 Umi iñañáva katu ohenói mano, hayhuhárõ oguereko ha iñakã vai hese, ha oñemoĩ hendive peteĩ ñe'ẽme, ojokupytygui mano ndive.

Wisdom 2

1 Oime ojepy'a mongetáva ha ojavyhápe he'íva: "Ñande rekove mbyky ha henyhẽ vy'a'ỹgui. Yvypóra omano mante vaerã, ha ndojehecháiva ojevy vaekue vvykuágui. 2 Ñaimo'ã'ỹháguinte voi jaju ko yvy ári, ha jahasa jaikove'ỹrõ guaréicha. Ñane pytuhẽ niko tatatĩnte, ha ñane remiandu tata piriri osẽva ñande py'a ruguágui. 3 Ogue, ha oiko tanimbu ñande retégui, ha ñane ãngue yvytúicha isarambi. 4 Ho'áne tesaráipe ñande réra, ha avave naimandu'ái chéne ñande rembiapokuére. Araícha ñande rekove ohasáne, oheja'ỹre hendague, ha opa reíne tatatĩnáicha kuarahýpe, hakukue omotĩmbopáva. 5 Ñande rekove ohasa kuarahy'ãicha ha ñane mano ndaijokohái, ñande hegui oikótava oje'epyréma, ndaikatú véima oiko'ỹvo 6 Peju, aipórõ, javy'a opa mba'e ko'ágã jarekóva reheve, javy'a ñane mitã ramo guaréicha. 7 Peju, ja'u heta kaguy ha ñañemohyakuã porã, ani jaheja ohasa rei yvoty ára, 8 ñambojegua ñane akã yvotyype hope mano mboyve. 9 Aníke ipore'ỹ avave ko javy'a porãhágui, opa rupi jaheja ñande vy'a rapykuere. Upéva ha'e ñane mba'e ha upéva jahupyty vaerã. 10 Jajopy mboriahu ndive ta heko joja jepe ha'e. Ani jaiporiahurereko imenave'ỹvape, ha jajapo mba'érõ umi tuja akātĩme. 11 Jaikórõ mbaretépe jahupytyne jaipotáva, ikangýva mba'eve ndohupytyi. 12 Ñamoñuhã heko jojávape, oñemoĩgui ñande rapépe ha ndohejái jajapo jajaposéva, ñande rova api jajei haguére heko peguávagui, ha opa jajeheko mbo'e porã haguégui. 13 Heko joáva he'i oikuaaha Tupãme, ha Ñandejára ra'yha he'i ijehe. 14 Hatã ñande rova api umi mba'e jaroviávare, ha henondépente jepe ndaikatúi ñaime, 15 ha'e oikógui ñande jaiko'ỹháicha ha oguata tape ambuére. 16 Heko ky'áva ramo ñande recha, ha tembe jeguarúpe ojei ñande rapégui. Oguereko po'a ramo heko jojáva mano, ha ojejapo Tupã itúva haguére. 17 Jahechami añetépa opa he'íva, ha Mba'éichapa opa amo ipahápe. 18 Heko jojáva Tupã ra'ýrõ añete, oipytyvõne, ha oipe'áne chupe ohayhu'ýva pógui. 19 Ñañemboharáina hese ha jareko asy, jahechami imbarete ha oha'arõ kuaápa. 20 Jajuka chupe jaguáicha, he'i niko Tupã oipytyvõtaha chupe. 21 Péicha oñe'ẽ iñañáva ha tuicha ojavy, heko aña ombohessa ypytũ chupe kuéra. 22 Ha'e kuéra ndoikuaái Ñandejára rembipota, noha'arõ mba'eve teko marangatúgui, ha nomomba'úi heko potĩva jehepyme'ẽ. 23 Tupã ojapo yvypórape omano'ỹ haguã, ha ojapo chupe ijoguahárõ. 24 Ha aña, ha'enteségui, omoinge mano ko yvy ape ári, ha umi hendive oĩva ohasa mante vaerã upe rupi.

Wisdom 3

1 Imarangatúva rekove oĩ Tupã pópe, ha teko asy ndohupyty chupe kuéra. 2 Tapicha tavýpe guarã ha'e kuéra omanóma, oimo'ã mba'e vaiha imarangatúva mano, 3 ha ijeho ñande apytégui ñehundiha. Imarangatúva katu oiko py'a guapýpe. 4 Yvypórape guarã ha'e kuéra oho oñenupãvo, imarangatúva katu oha'arõ nomanóivo araka'eve. 5 Oñenupãmi ramo jepe tuicha mba'e iporáva ohupyty. Tupã oipy'a ra'ãvo chupe ojuhu nomotĩri hague chupe. 6 Óroicha omoĩ chupe tatápe, ha ojuhu porã mymbahapy ojuhu porãháicha. 7 Upévale omimbipáne Tupã renondépe, ha ojehecháne tata pirirícha kapi'ityre. 8 Ombojovakéne tetã nguérape ha heta yvypóra oguerekóne ipo guýpe, ha Ñandejára ha'ene huvicha guasu opa ára. 9 Hese ojeroviáva oikuaáne añetegua, ha oñemboyke'ýva chugui oĩne iýkére mborayhúpe. Jeporiahurereko ha jopói iporavopývape guarã. 10 Umi ipy'a hatáva katu oñenupãne mba'e vaieta oñandu ha ojapo vaekuére, ojahéigui heko jojávare ha oñemboyke Ñandejáragui. 11 Arandu ha teko mbo'ére ojahéiva ndaipo'ái. Opa oha'arõva havẽ, oñeha'ã rei, ha hembiapo kuerakue ndaha'úi mba'eve. 12 Itavy tavy ikuña kuéra ha itie'ỹ tie'ỹ ta'ýra ha tajýra kuéra, iñemoñare katu ojeharúta. 13 Tovy'a kuña ikatu'ỹ vaekue imemby ha ndaiky'áiva oñenógui kuimba'e ndive hekope'ỹ. Ome'ẽne ijehegui iporáva ára paha oguahẽvo. 14 Tovy'a avei umi oñeha'ýi'o vaekue, ndojapói vaekue ivaíva araka'eve, ha naimandu'a vaíriva Ñandejáragui. Heko jerovia haguére ojehecha kuaa porãne chupe, ha oguerekóne hendaguã Ñandejára tupaópe. 15 Tembiapo teko porãme guare omimbipáva, ha arandu rapo ndaitujúi maramove. 16 Hembireko omyakã ratíva, ta'ýra kuéra ndokakuaái chéne, ha iñemoñare heko'ýmeguáva oñehundíne. 17 Oikove puku ramo jepe ndaha'úi chéne mba'eve, ha ipahápe itujakue oikóne ñemotĩme. 18

Omano voi ramo mba'e nipo oha'arõne! Omoirũmi vaerã chupe jepe ñembojovakeha árape ndojuhúi chéne. 19 Umi iñaáva ñembyasyhápe opa.

Wisdom 4

1 Iporãve ñande reko porã na ñande ra'ýi ramo jepe, teko porã oheja mandu'a opa'ýva, upéva oguerohory Tupã ha yvypóra. 2 Ojehechárõ ojeikose ha'éicha, ojehecha'ýrõ katu ojehechaga'u. Ára opa'ýháme oñembojegua isyva, osẽ porã haguére mba'e porã potĩ jehupytýpe. 3 Iñaáva ñemoñare katu ndaha'úi mba'eve. Mitã okáraicha heñoiva ndahapo pypukúi ha noihatã. 4 Hakã nguéra okakuaa ramo jepe, ndahapo hatãigui okachapáne yvytúpe, ha omondoro katueténe upe yvytu ratã. 5 Ikyrýime gueteri umi hakã oñemopẽne, ha umi hi'a naiporãi chéne. Ndahi'ajúi chéne oje'u haguãicha ha naiporãi chéne mba'everã. 6 Mitã ou vaekue heko'ý megua joajúgui omombe'u pe itúva reko vaikue, oñembojovake jave. 7 Heko jojáva opytu'u omano voi ramo jepe. 8 Itujáva ndojejapói mba'e ramo oikove puku haguérente, hekove noñeha'ãi umi ára ohasa vaekuére. 9 Akã rague morotĩ ohechauka akã guapy, ha ñeguahẽ tujápe, teko porã. 10 Imba'e porãvape ohayhu Ñandejára, ha mba'e vai apoha apytégui ogueraha chupe, 11 Ohupi chupe ani haguã ivaíva ombyai, ha japu omyakã raku chupe. 12 Ivaíva ñande py'a rerahárõ omoypytũ iporãva, ha akã raku vai ombyai imarangatúvape. 13 Imarangatúva voi ohupyty teko porã jeikove pukúpe ambue ohupytýva. 14 Ha chupe ho'a porãgui Ñandejára pya'e oipe'a chupe, iñaáva apytégui. Ko'ã mba'e ohecháva, ndohechakuaái, ndohasái voi iñakã rupi, 15 mba'érepa Ñandejára oiporiahurereko ha imba'e porã umi ha'e oiporavóva ndive. 16 Heko jojáva omanóva ohova apí umi iñaáva oikovévape, ha mitã rusu voi heko porãva, heko aña oikove pukúvape. 17 Opavave ohecháne imarangatúva omanórõ, ha opáichavo ndoikuaái chéne mba'épa Ñandejára oipota chugui ha mba'érepa ogueraha oiko porã haguãme 18 Oma'ẽne hese jeguarúpe, Ñandejára katu opukáne hese kuéra. 19 Upéi chugui kuéra oikóne te'õngue iky'áva, umi omano vaekue jepe ojeguaruha. Ñandejára oitýne oakávo oheja'ýre oñe'ẽ, oityvyróne umi oñemopyendahágui, opyta'ýre avavete, ñembyasýpe oñapymíne, ha avave naimandu'avéi chéne hese kuéra. 20 Oguahẽvo ára oñembojovake haguã, ha ojepapa iñangaipa peteĩ-teĩ, oguahẽne hikuái kyhyje pópe, ha ojhova apíne chupe kuéra umi mba'épe.

Wisdom 5

1 Upérõ imarangatúva oñembo'ýne umi hendive ojopy vaekue renondépe ha ndohecha kuaái vaekue hembiasa asy. 2 Oñemondýi ha ipirĩmbáne ohechávo Mba'éichapa ha'e oñeha'arõ'ýhágui, ivaívagui osẽ. 3 Ñembyasy ha jahe'o sorópe, he'íne ojupe hikuái: 4 "Kóva ha'e ku ñañembohory hague, ha toryjárõ jareko vaekue. Ñande tavy ra'e! Tavy reko ja'e vaekue hekovére ha imanóre katu ñemotĩ. 5 Mba'éicha piko ha'e ko'ágã Tupã ra'y, ha imba'e avei Tupã oheja vaekue imarangatúvape guarã? 6 Mombyry ete piko ñaime ra'e añeteguágui, na ñande resapéi teko joja rendy, ha kuarahy nosẽi ñandéve guarã! 7 Jaguata ra'e jaikóvo teko vai rapére, jahasa umi yvy ojeiko'ýha rupi ha Ñandejára rape ndajaikuaái! 8 Mba'érepa ñande jejapo iporã ñandéve, mba'épa ñanohẽ ra'e ñane mba'e retágui? 9 Opa umi mba'e ohasa kuarahy'áicha, marandúicha ho'áva tesaráipe. 10 Ypegua mbayrúicha yguasú oikytíva ikatu'ýre jajuhu hapykuere térã mba'e ryjúi ohejáva y apére; 11 ýrõ guyráicha árare ovevéva, ndohejái ojehecha haguã hapykuere ipepópe yvytu oinupã ha turu ñe'ẽ po'ípe oikytĩ ojapo haperã ipepo ñembovavápe, ha ndaipóri mamópa rehecha oho hague; 12 térã hu'y ojepoíva ojekutu haguãme, ikuare oñemboty jey ha ndojekuaái mamo rupípa ohasa. 13 Péicha avei ñande, jaju riremínte ko yvy ári jaguéma ha ndajahejái mba'eve iporãva ojehecha haguã, ha ñande reko añanguépe ñande kusugue. 14 Umi iñaáva rembipota niko kapi'i pirukue ogueraháva yvytu, mba'e ryjúi oguerovevéva yvytu ratã, tatatícha yvytúre isarambíva, mbohupa sapy'áre mandu'áicha opa reíva. 15 Imarangatúva oikove opa ára guarã, Ñandejára ohepyme'ẽ chupe, ha pe Yvatetegua oñangareko hese. 16 Upéva Ñandejára pógui ohupytýne jeguaka omimbipáva iñakãre guarã, ha ipópe omo'ãta chupe kuéra, ha ijyvápe oipe'áta jejopy vaígui. 17 Ipochykuépe Ñandejára oñemo'ãne tete mo'ãha peguáicha, ha opa hembiapokue oiporúne, oinupã haguã umi hese ija'e'ývape. 18 Oñemondéne teko jojápe tete mo'ãha peguáicha, ha oñemyakã reheguáne ñembojovake ivã'ývape, 19 ha pe imarangatuha katu tete mo'ãha ikatu'ýva ikua. 20 Oháimbe'éne kyséicha pe ipochy ojera'ýva, ha arapy opu'ãne umi itavývare ijykére. 21 Hu'ýicha ára tiri opoíne ha ojapíne ojekutu haguãme. 22 Ipochy rendýpe amandáu itáicha ombopororóne, yguasú opu'ãne ha ipojáine hese kuéra, ha umi ysyry

ojaho'íne chupe kuéra. 23 Yvytu ne ratáva opu'ãne hese kuéra, ha kapi'i pĩrukuéicha oguerovevéne chupe kuéra. Péicha teko aña yvy tuichakue ohundíne, ha tembiapo vai omongúine poguasú kuérape.

Wisdom 6

1 Pehendu, mburuvicha guasu kuéra ha peikuaa! Peikuaáke myakãhára, yvy tuichakue! 2 Pema'êke, peẽ, peisãmbyhyva hetápe, ha pejejapóva umi tetã pende po guýpe oĩvare. 3 Pokatu ou peẽme Ñandejáragui, ha pe Yvateteguágui pu'aka, Pene rembiapokue ha'e oipyguaráne oikuaa haguã mba'érepa pejapo ha mba'épa pejaposeve. 4 Peẽ, hembijokuái, ndapeporosãmbyhyi vaekue hekópe, ndapejapói mba'evérõ hembiapoukapy, ha ndapejapói ha'e oipotaháicha. 5 Peichahágui Ñandejára ojeitýta pende ári pochy guasúpe, poguasú kuérape oha'arõgui ñembojovake ipohýva. 6 Oiporiahurerekógui oheja rei imirĩvape, ipoguasúva ndive katu ojopy vaerã. 7 Tupã opa mba'e Jára ndoguevíri avavégui, ha ipoguasúva nomongyhyjéi chupe: ha'e ojapo michĩva ha tuichávape, ha peteĩcha oñangareko hese kuéra. 8 Umi poguasú katu oñembojovake pohýi vaerã. 9 Mburuvicha guasu kuéra, peẽme amondo che ñe'ẽ, peikuaa haguã arandu ha ani pe'a jejavýpe. 10 Tupã rembiapoukapy, ojaipóva ojererekóta imarangatúva ramo, ha umi ipype ojeheko mbo'éva ipype avei ojuhúne pytyvõ. 11 Pehendúke, aipórõ, che ñe'ẽ, peikumby ha pejeheko mbo'éne. 12 Arandu overa hendy ha araka'eve ndoguéi: umi chupe ohayhúvape oheja oma'ẽ hese, ha ojejuhuka umi chupe ohekávape. 13 Umi ipotahápe ha'e voi ojekuaauka. 14 Opáy voíva hesehápe, naikane'õi: ojuhúne oguapy hokẽme. 15 Ñañamindu'u hese, he'ise jaiko kuaa, ha iko'ẽmbáva hese ndaipý'a tarová. 16 Arandu oheka opa rupi umi chupe ohayhúva, ojechauka chupe kuéra tapépe torypápe ha oĩ opa hemiandu kuérape. 17 Arandu ñepyrũ hína teko mbo'e rayhu ha umi ojeheko mbo'eséva, he'ise ohayhuha chupe, 18 jahayhu he'ise jajapo hembiapoukapy, ha upéva jejapo he'ise mano'ỹ, 19 ha mano'ỹ ñane mo'ãgui Ñandejáragui. 20 Upéicha, arandu rayhu omoĩ ñande pópe tetã sã. 21 Peẽ, tetã sãmbyhyhára, pehayhu ramo pende guapyha, pemotenonde arandu, ha peisãmbyhyne opa ára. 22 Ha pe arandu piko mba'e ha moõgui ou? Che amombe'úta peẽme, amokañy'ỹre mba'eve, iñepyrũite guive, amyesakãta imba'e kuaa, asẽ'ỹre añeteguágui. 23 Mba'e pota vai na che moirũi chéne tapére, upéva arandúre ndojehe'ái. 24 Iñarandúva hetárõ opa rupi oñesẽne jejopy vaĩgui, ha mburuvicha guasu iñarandúva oisãmbyhy porãne. 25 Upévare pehendú che remimbo'e, ha oho porãne peẽme.

Wisdom 7

1 Che avei opavave yvypóraicha, aju vaekue ñande ru ypykuégui, ajejapo vaekue yvýgui, che sy ryépe okakuaa che rete, 2 Huguýpe che mombarete 10 mése aja, che ru ñehengue ha vy'a oporomongévare ae. 3 Che avei ajúvo ko yvy ári che pytuhe opa yvypóraicha, ha aju ko yvýpe opavavépe omoguahéva peteĩcha ha añañanduha ypy opavavéicha che rasẽnguévo. 4 Añemongakuaa kunu'ũ ha mitã apytépe. 5 Mburuvicha guasu péichante oikove ñepyrũ. 6 Peteĩcha ñañepyrũ jaikove ha peteĩcha avei japa jey. 7 Upévare añaembo'e, ha oñeme'ẽ chéve jeiko kuaa, ajerure asy ha oguejy che ári, pe arandu espíritu. 8 Mburuvicha guasu guapyhágui ahayhuve, henondépe ndaha'úi mba'eve mba'e reta. 9 Mba'eveichagua ita jeguáre nambojojái, óro jepeve ijykére yvyku'ínte ha pláta katu hovái tuju rei. 10 Ahayhuve porã ha tesãigui, ha ára resakãgui ahayhuve avei, pe hendykue araka'eve ndopáigui. 11 Chéve hendive ou opa mba'e porã, ipópe oguerékova ndojepapa kuaái. 12 Heta mba'e porã reheve avy'a, arandu oguerúgui chéve, ndaikuaái jepe chugui ouha. 13 Arandu aikuaa py'a potĩme ha na che rakate'ỹi hese, imba'e reta ñaõngatúi avavégui. 14 Arandu niko yvypórape guarã peteĩ mba'e porã hypa'ỹva, ohupytýva oiko porã Tupã ndive, Ñandejára niko ojuhu porã pe ha'e rupi jaikuaáva. 15 Tupã tome'ẽ chéve aña'ẽ kuaa haguã, ha che remiandu taiporã pe mba'e kuaa ahupyty vaekue rupi. Ha'e voi niko pe arandu sãmbyhyha, ha omboguata iñarandúvape. 16 Ipópe ñaime ñande ha ñane ñe'ẽ, ha opa arandu ha katupyry ñamba'apo kuaa haguã. 17 Ha'e oikuaauka porã vaekue chéve opa mba'e ko arapy pegua, aikuaa porã haguã heko ha ipype omýiva: 18 Ára ñepyrũha, mbyte ha ipaha, Mba'éichapa ára ha pyhare ojoja, ha Mba'éichapa ojopyru ára haku ha ro'y, 19 año jere ha mbyja kuéra renda, 20 Opa mymba reko ha tymba ñarõ pochykue, espíritu kuéra pokatu ha yvypóra remiandu, ñana nguéra opaichagua ha maerãpa iporã hapo. 21 Aikuaapa opa mba'e, ojekuaáva ha ojekuaa'ỹva, che mbo'égui arandu, ha'e niko opa mba'e apohare. 22 Arandúpe oĩ espíritu imba'e kuaáva, imarangatúva, ha'énteva, opaichaguáva,

ikatupyrýva, iñakã porãva ipotíva, hesakãva, ndaitujúiva, ohayhúva iporãva, imba'e porãva, ohecha pukúva, 23 naisãiva, ipy'a porãva ohayhúva yvypórape, opyrũ hatãva, ndokyhyjéiva, ipy'a guapýva, ipu'akapáva, ohechapáva, oikéva opa espíritu iñakã porãvape, ipotívape, ha isatívape. 24 Arandu oku'eve opa omýivagui, ipotĩ porãgui oike ha ohasa opa mba'e. 25 Ha'e hína Tupã pokatu pytu, mba'e potĩ oséva Ipu'akapáva reko mimbipágui, upévare mba'eve iky'áva ndojái hese. 26 Ha'e mba'e rendy opa'yva tesape, mba'e potĩ ojehechaha Tupã rembiapokue, ha ipy'a porãngue ra'ãnga. 27 Peteĩnte ramo jepe, chupe guarã ikatupaite; omyengovia'yre mba'eve, ombopyahu opa oĩva, opa ára oike imarangatúva py'apýpe ojapo haguã chugui kuéra Tupã rayhuha ha imaranduhára. 28 Tupã ohayhu arandu rayhuhárape. 29 Ha'e iporãve kuarahýgui ha ojajaive mbyja kuéragui, ára sakãgui jepe ohesapeve, 30 ára rire ou pyhare, ha arandúre ndaipu'akái mba'eve.

Wisdom 8

1 Ha'e ojepysopaite ko yvy tuichakue, ha oisãmbyhy hekópe opa mba'e. 2 Ahayhu vaekue ha aha'arõ che mitã rusu guive; aipota vaekue che rembirekorãicha, che tavyete voi iporãngüere. 3 Jeiko Tupã opa mba'e Jára chupe ohayhúva ndive omboheko porãve chupe, 4 Oikuaa opa mba'e ñemi Tupã oikuaáva, ha oipytyvõ chupe upe ojaposévape. 5 Jarerekosérõ heta mba'e ko yvy ári, Máva piko oguereko hetavéta Arandúgui, ko ha'e opa mba'e apoharéva? 6 Mba'e apokuaa iporãrõ, máva piko ndaha'etí ramo Arandu, ojapo ra'e oĩva guive yvy ha yvágape? 7 Oĩrõ ohayhúva teko joja imarangatúne oñeha'ã rupi. Arandu ombo'éne akã guapy, jejoko kuaa, avei teko joja ha pu'aka, yvypóra hekovépe ndojuhúi chéne mba'eve ko'avagui iporãvéva. 8 Oĩ ramo ohupytyséva tembiassa porã arandu oikuaapa ohasáva ha oútava hína. Oikũmby ñe'ẽ kuaa ha omyesakã ojekuaa'yva, ha mba'épepa opáta sapy'aitegua, ha areguáva. 9 Upévare ajehe'áta hese aikove aja, oikuaágui ohechautaha chéve iporãva, ha ombovevyitaha chéve jepy'apy ha mba'e mbyasy. 10 Hese ae che rerohorýta che irũ nguéra, ha che mitã ramo jepe, itujáva che apóta mba'érõ. 11 Che akã porãta ahecha kuaa haguã iporãva ha ivaíva, ha mburuvicha guasu kuéra che recha ramóta. 12 Akirirĩ ramo añeha'arõta añe'ẽ peve, añe'ẽ ramo che renduséta opavave, ha añe'ẽ puku ramo ojejuru mbotýta hikuái. 13 Arandúre ae namanói chéne araka'eve, ha ahejãta mandu'a iporãva che rapykuerépe oúvape. 14 Aporosãmbyhyta ha amoíta che poguýpe tetã; 15 Poguasú ojekyhyjeha oñemondýta ohendúrõ che rera, che retãgua ndive che mba'e porãta ha ñorãirõháme che katupyrýta. 16 Aju jeývo ógape, apytu'úta ijkére, hendive ningo javy'a ha ndajaiko asýi ñaimérõ hendive javy'a avei. 17 Ko'ã mba'ére añamindu'úrõ, ha'e che jupe, Mano'y he'ise, jeikokuaa arandu ndive. 18 Jeikokuaa hendive, he'ise vy'a; hembiapokue ha'e mba'e reta opa'yva, jeiko mante hendive, he'ise jeikokuaa ñañe'ẽ hendive, ogueru terakuã porã, upéicha rupi aheka opa rupi jahecha ndaraháipa ógape. 19 Ché che mitãrõ che reko porã vaekue voi che jeheguĩnte, che py'a potĩ vaekue, 20 ja'e porãsérõ guarã che mba'e porãgui aike peteĩ tete imarã'yvape. 21 Ha añandúvo che arandu Tupã ome'ěrõ chéve mante, --jaikuaárõ mamóguipa ou ko jopói he'iséma ñane aranduha--, aha Tupã rendápe ha ajerure asývo chupe, kóicha añembo'e che py'aite guive:

Wisdom 9

1 Tupã ore ru kuéra ypykue Jára, reporoporiahurereko kuaáva, ne ñe'ẽme rejapo vaekue opa mba'e, 2 ha ne arandu rupi rejapo yvypórape, oguereko haguã ipo guýpe opa rejapo vaekue, 3 oisãmbyhy haguã ko yvy marangatu ha teko jojápe, ha ome'ẽ haguã hekópe peteĩ-teĩme imba'éva: 4 Eme'ẽ chéve pe arandu nde guapyhápe oĩva, ha anítei che pe'a nde ra'y kuéra apytégui. 5 Che ha'égui ne rembijokuái, ha ne rembijokuái membyre, yvypóra ikangy ha oikove puku'yva, ikatu'yva oikuaa teko joja ha ne rembiapoukapy. 6 Ha oĩrõ jepe heko porã ha ojavy'yva, ndoguerekóirõ pe arandu nde hegui oúva, ndaha'etí mba'evete. 7 Nde che poravo vaekue ne retã ruvicharã, aisãmbyhy haguã nde ra'y ha raju kuéra, 8 ha ere chéve ajapo haguã tupao nde vvyty marangatúpe ha peteĩ altar ko táva reikohápe, ojoguáva pe Tekoha marangatúpe rembosako'i vaekue iñepyrũha guive. 9 Ne ndive oĩ pe arandu, ne rembiapokue oikuaáva, ha oĩ vaekue nde ykére rejapóvo ko yvy, ha'e oikuaa umi mba'e nde rehayhu ha ne mbovy'áva, ha ne rembiapoukapy he'iháicha oikóva. 10 Embou pe yvága marangatúgui, nde guapyha omimbipávagui, ha'e omba'apo haguã che ykére ha che mbo'e haguã reipotávare 11 upéicha ramo ha'e, oikuaa porãva opa

mba'e, hekopete che sãmbyhýne opa ajapóvape, ha che rehe oñangarekóne heko mimbipápe. 12 Péicharõ iporãne ndéve che rembiapokue, aisãmbyhýne ne retã teko jojápe, ha namotĩ chéne che ru guapyha. 13 Máva piko ikatu oikuaa mba'épa ojapo Tupã, térã oimo'ã mba'e mba'épa oipota? 14 Yvypóra remiandu niko, ndaha'epái jeroviaha, ha na'añetepái. 15 Ñande rete ituju vaerãva ñane ángape ipohýi, ha ojopy ñane apytu'ũ jepy'apy opaichaguápe. 16 Hasy jaikuaa haguã opa yvy ári oíva, ha pe ikatúva jahupyty hasýpe ñamyesakã, ha oimépa ohecha vaekue mba'épa yvágape oí? 17 Máva nga'úpa oikuaáta ne rembipota, nde voi nereme'ëi rire, pe arandu ha rembou pe yvatégui ne espíritu marangatu? 18 Péicha rupi naikarëvéi yvypóra rape ha upéicha ha'e oikuaa ne rembipota, ha arandu rehe ae osẽ jejopy vaígui.

Wisdom 10

1 Arandu oñangareko vaekue yvypóra ru ypykuére, ha'eño vaekue upe ramo, ho'a rire ivaívape oipytyvõ vaekue 2 ha omombarete oguereko haguã ipo guýpe opa mba'e. 3 Ha peteĩ heko joja'yva, heko pochýgui ojei vaekue Arandúgui, tyvýrape ojuka haguére oñehundi. 4 Yvypóra rembiapo vaikuére, y oñuã yvy tuichakue, ha Arandu jey oguenohẽ jejopy vaígui heko jojávape yvyra pehẽngue ári. 5 Tetã nguéra ndojokupyty véimarõ hembiapo vaikuére, Arandu jey oiporavo heko jojáva, ha marã'yme oguereko chupe Ñandejára renondépe ha omombarete chupe ojapo haguã Tupã rembipota, ta'yrape ohayhúrõ chupe. 6 Oñehundi ramo hína iñañáva, Arandu omo'ã peteĩ heko jojávape, tata ho'a vaekuégui 5 táva ári. 7 Umi heko aña nguéra ojekuaa haguã hatatĩ gueteri hína umi táva ikusuguepa vaekue, yvyra hi'áva ndahi'ajúi, ha mandu'arã peteĩ ojerovia'y vaekuére, hetégui oiko juky. 8 Ojei haguére Arandu rapégui Umíva kuéra ndaikatuvéi oikuaa mba'eve iporáva, ha oheja mandu'arã itavykue, ani haguã oiko tesarái ijejavykuégui. 9 Arandu katu oguenohẽ kane'õgui hayhuhára kuérape. 10 Arandu oisãmbhy tape porãre upe heko jojávape, okañýva ityvýra pochýgui, ohechauka chupe Tupã renda, ha oikuaauka chupe mba'e imarangatúva, ohovasa chupe opa ojapóvape ha omyakã rapu'ã chupe. 11 Omo'ã chupe imba'e potávagui ha ome'ẽ chupe heta mba'e. 12 Omo'ã umi hese ija'e'yvagai, ha ndohejái okehape ra'arõ; oguenohẽ porã ñorãirõ vaígui, oikuaa haguã poriahurereko imbareteveha opa mba'égui. 13 Ndohejái ha'eño heko jojáva oñeme'ẽ vaekue hepýre, ha oipe'a chupe teko vaígui. 14 Omoirũ chupe ojejopyhápe, ha ndohejái yvyra kuápe, ojapo peve chugui tetã sãmbhyhára, ha ipu'aka ijopyha kuérare, péicha omyesakã ijapúva rembiapo ha ome'ẽ chupe vy'a opa'yva. 15 Arandu oguenohẽ ojejopyhágui ne retãgua marangatu imarã'yvape. 16 Oike peteĩ Ñandejára rembijokuái py'apýpe ha omoñemoĩ mburuvicha guasu ojekyhyjeháre, mba'e rechapyrã reheve ha techaukaha ñaimo'ã'yva reheve. 17 Ohecha kuaa imarangatúva jehasa asykue, ha omboguata chupe kuéra, peteĩ tape ojajaipávare, arakuépe kuarahy'ã, ha pyharekue mbyja rendy. 18 Ombohasa chupe kuéra Mar Rojo ha yguasu pochy mbyte rupi, 19 hese kuéra ija'e'yvape katu omboyguy ha upéi omombo okápe yguasu pypuku ruguágui. 20 Ha péicha heko jojáva oñemomba'e heko jerovia'yva mba'etáre ha ogueropurahéi nde réra marangatu, ore Jára, omomorãvo nde pyapy pokatu. 21 Arandu omoñe'ẽ iñe'ëngúvape ha oikytĩ ikusã mitãme.

Wisdom 11

1 Arandu omyakã rapu'ã ne retã guápe peteĩ maranduhára*f** marangatu rupi. 2 Ohasa hikuái yvy ojeiko'yha rupi, ha omopu'ã hóga kuéra tape ojeaguata'yha rupi; 3 Opu'ã hese kuéra ija'e'yháre ha omboguevi chupe kuéra. 4 Ijyuhéi jave ha'e kuéra ne renói, ha peteĩ ita ome'ẽ chupe kuéra y ha upe ita ne ratáva ombogue ijyuhéi. 5 Ha péicha, upe mba'e oñenupã hague ija'e'yva hese kuéra, iporãite vaekue chupe kuéra, osẽ haguã jejopýgui. 6 Ne retãguáre ija'e'yva ysyry opa'yva rangue, ojuhu hikuái peteĩ ojehe'áva tuguy ha tujúre 7 mitã nguéra ojuka haguére, ne retã guápe katu reme'ẽ heta y porã oha'arõ'yhágui, 8 reikuaaukavo chupe kuéra yuhéi ohasa vaekuére, mba'eichaite pevépa reinupã rasy vaekue ijopyha kuérape. 9 Upe jehasa asy oisu'u vaekue rupi, oñenupãrõ ramo jepe poriahurerekópe, oikuaa vaekue hikuái jehasa asy oisu'úva Tupãre ija'e'yva, oñenupã pochýrõ guare. 10 Ne retã guápe reipy'a ra'ã túva oja'oháicha ta'yrape, umi ambuépe katu, reinupã mburuvicha py'a hatã oporonupáháicha. 11 Taha'e hi'aguíva taha'e imombyrýva ne retãguágui, peteícha ohasa asy vaekue. 12 Ñembyasy jo'a oñuã chupe kuéra, ha ojahe'o imandu'ávo yma guarére; 13 Ohecha kuaávo iñenupã nguéra, ou porã hague ne retã guápe, oñandu vaekue nde pokatu. 14

Pe ojeheja rei vaekue ýpe imitãme, ha upéi oñemosẽ jejahéipe, ipahápe ojererohory. Yuhéi ohasa vaekue ipy'a hatãva, tuicha oikoe heko jojáva yuhéigui. 15 Heko aña ha itavy rupi, omomba'e guasu vaekue hikuái tymba rei ha mbói opaichagua, ha nde remondo chupe kuéra ñenupārõ umi tymba rei umíva, 16 oikuaa haguã hembiaapo ky'akuépe voi oñenupãha. 17 Nde niko --nde po teépe rejapo vaekue opa mba'e mba'evetégui-- ikatu voi vaekue repoi hese kuéra jaguarete ha aguara guasu iñarõvéva, 18 térã rejapo tymba ñarõ ojekuaa'ýva, ipytuhéva tata rendy ýrõ itĩgui tatatĩ opoíva, térã heságui tata piriri pochy. 19 Ndaha'úi ikatúnteve ojuka chupe kuéra peteĩ ipo nupãme, ima'ẽmente voi katu, ivai etereĩgui. 20 Ko'áva'ýre jepe ikatu porãnte vaekue voi, peteĩ jepejúpe ho'apa hikuái nde reko joja ha nde reipapa ha remohenda vaekue hekópe opa mba'e. 21 Nde pokatu opa ára oĩ nde pópe, Avápa oiméne ipu'akáva nde pyapy mbaretére? 22 Opa mba'e oíva ivevýi peteĩ yvy ra'ýicha ne renondépe, peteĩ ysapy resáicha ho'áva yvy ári. 23 Opavavépe reiporiahurereko, ikatúgui rejapo opa mba'e, remboty nde resa yvypóra rembiapo vai renondépe, jahechápa ndojevýi heko añágui. 24 Nde niko rehayhu opa mba'e, ha opa rejapo vaekuégui neremboykéi mba'eve, rehayhu'ýta rire, nderejapói vaerã mo'ã. 25 Mba'e nga'u piko opytáta ndereipotái ramo nde? Mba'éicha piko oikovéta nerehenói ramo nde? 26 Nde reiporiahurereko maymáva, ne mba'égui opa mba'e, ha opa mba'e rehayhúgui.

Wisdom 12

1 Pe nde espíritu omano'ýva oĩgui opa mba'épe, 2 umi ho'a vaekuépe, reja'o mimi ha reipytyvõ, remomandu'a chupe kuéra umi iñangaipáre, osẽ haguã tape vaĩgui ha ojevy pe reimeháme, ha ojerovia nde rehe ore Jára. 3 Umi nde yvy marangatúpe ymaite oiko vaekuére, 4 nde rejahéi vaekue heko'ý megua ojaopógui, umi paje ha heta mba'e vai apoháre. 5 Umi tekove aña mitã jukaháre, umi hapicha ruguy ha ho'okuégui karu guasu ojaopóvare; Umi tuguy oñohẽvo oñembo'évare, 6 umi túva imitã kangymi ojukávare, umívape rehundi vaekue ru kuéra po rupi 7 Ikatu haguã ko yvy rehayhuvéva opa ambuégui omoguahẽ nde ra'y kuérape. 8 Ha umi Canaán guápe jepe, ha'e rupi yvypóra, reiporiahurereko vaekue, ha remondo chupe kuéra káva ne ñorãirõha renonderã mbegue katúpe ojukapa haguã. 9 Nde ikatu vaerã mo'ã reity heko jojáva pópe, peteĩ ñorãirõ guasúpe. Umi nde rerovia'ývape ýrõ katu rehundipa peteĩ tesa pirĩme, tymba ñarõ atýra térã ne ñe'ẽ rupi. 10 Nde katu, reinupã mbegue katúvo chupe kuéra reheja opoi haguã hembiaapo vaikuégui opoisérõ, reikuaa ramo jepe ipype voi ogueru hague heko aña ha ndopoi mo'ãiha heko tujágui araka'eve, 11 ha'e kuéra niko ñemoñare ojeharúva iñepyrũha guive voi. Ha ndaha'úi avavégui rekyhyje haguére, reheja reíva chupe kuéra iñangaipa. 12 Máva piko he'íta ndéve: "Mba'e piko rejapo"? Ava piko ombohováita ne rembipota? Ava piko ndéve osapukáita rehundi haguére umi tetã nde remopu'ã vaekue? Máva piko opu'ãta nde rehe omo'ã haguã hembiaapo vaívape. 13 Nde rire ndaipóri ambue tupã opavavére oñangarekóva, ha reikuaauka vaerãme umi rejapóva. 14 Ndaiporiháicha avei mburuvicha guasu oñemoíva nde rehe omo'ã haguã rehehápe umi nde reinupã vaekue. 15 Nde po joja rupi, reisãmbhy opa mba'e teko jojápe, ha reikuuaa ndo'aiha nde pokatúre reinupã reinupã'ý vaerãme. 16 Ne pokatúgui nde reko joja, ha rerekógui nde poguýpe opa mba'e, reporoporiahurereko. 17 Nde rehechauka nde pokatu oimérõ nde rerovia'ýva, ha remyakã tavy umi, nde kuaa ramo jepe, ojejapóva ne renondépe. 18 Ha ne pokatúgui añetehápe reporombojovake py'a guapýpe ha ore sãmbhy po vevýi etépe, ikatúgui reiporu nde pokatu mamó reiporusehápe. 19 Ha péicha rejapóvo rembo'e ne retã guápe heko jojáva ohayhu vaerãha hapichápe, ha reme'ẽ nde ra'y kuérape ñeha'arõ kuaa ne poráva rehejágui chupe kuéra ombyasy iñangaipa. 20 Nde ra'y kuérare ija'e'ýva, ojejuka mante vaerã vaekue. Upéicharõ jepe reinupã vevýinte chupe kuéra ikatu haguã ojei hembiaapo vaikuégui, 21 ne retãgua ndive katu nde po pohyive vaekue, jepeve ramo reñoñe'ẽ me'ẽ vaekue itúva kuéra ypykue ndive heta mba'e reikuave'ẽ chupe kuéra. 22 Ha upéicha, reinupã vevyivévo ore rehe ija'e'ývape ore mbo'e hína roporombojovakévo ore mandu'ami haguã nde py'a porãre, ha oguahẽ vove ára roñembojovake haguã, nde ore poriahurereko. 23 Upévare, umi itarovágui heko aña vaekuépe, oikove aja pukukue, hembiaapo vaikuépe reinupã. 24 Mombyry oho hikuái teko jejavy rapére, ha oguerereko tupã ramo tymba ñane mbojegarúva, ha mitã tavýicha oñembotavyka. 25 Upévare, mitã tavy ojepy'a mongeta'ývaichape, reinupã chupe kuéra oñemotĩ haguãicha. 26 Ha umi ojei'ý vaekue hembiaapo vaĩgui pe ñenupãme, umíva katu ohupytýne Tupã ñenupã añetéva. 27 Ohechávo hikuái ojeityha hese kuéra umi tymba oguererekóva tupārõ ha omongyhyjepáva chupe kuéra, upépe

ohecha kuaa hikuái Tupã añete guápe, ymave oikuaase'ỹ vaekue. Ha upéicha, ho'a hi'ári kuéra ñenupã ivai etevéva.

Wisdom 13

1 Yvypóra ndaha'etí mba'eve ndoikuaái ramo Tupãme, ha'e kuéra, ohechárõ jepe heta mba'e porã, ndoikuaái vaekue upe Oikovévape, ha ohechávo hembiapokue, ndohecha kuaái Ijapoharépe. 2 Ha oguereko vaekue tupārõ opa mba'e oisãmbyhýva, tata, yvytu, y hatã osyrýva, mba'e rendy yvágare oíva. 3 Ha upéicha, opytárõ ijurujái ko'ã mba'e porãitäre ha oguereko hikuái tupārõ, pehechami mba'eichaitépa tuichavéta opa mba'e Jára, ha'e voi Ijapoharéva. 4 Ha jahechárõ mba'eichaite pevépa iporã opa mba'e, jahecha mba'eichaguápa Ijapohare. 5 Ha upe jahechaha guive mba'e porangueta, ñaguahẽne jaikuaa ijapoharépe, ñambojojávo hese. 6 Opaichavévo, umi yvypóra ndaikatúi ojeja'o vaívo, ikatúgui oime ojavy ohekakuévo Tupãme ojuhuségui chupe. 7 Ha oikógui ojeporeka Tupã rembiapo pa'ũme, oñembotavypa ohechávare Iporãitégui umi ohecháva. 8 Ha upéicha ramo jepe, ndaikatúi ojeheja rei chupe kuéra. 9 Ha'e kuéra niko ohupyty vaekue arandu ohesa'ỹijo haguã opa mba'e, ha mba'éicha piko ndojuhu pya'evéi Tupã opa mba'e Járare? 10 Ivaíne umi ojerovia ha omomba'e vaekuépe ta'ãnga oikove'ỹva, yvypóra rembiapokue he'íva tupãha, óro ha plátargui ijapo pyre, tymba ra'ãnga, térã ita rei umi yma guare ojapóva. 11 Péina pépe peteĩ yvyráre omba'apóva: ha'e oikytĩ pe yvyra hasy'ỹvéva ijeity, katupyrýpe oipiro ha omopotĩ, hekópe porã omba'apo ha ojapo peteĩ mba'e porupy. 12 Hembyvagui ojapo jepe'a, ombojy haguã hembi'u, ha hyguatã ipype. 13 Ha hemby gueteri umi yvyra umi ikarẽ karẽmbáva iporãve'ỹva mba'everã. Ha'e opytu'u aja hembiapógui, katupyrýpe omba'apo hese oguenohẽ meve chugui peteĩ yvypóra ra'ãnga, 14 térã tymba vaípe ojoguáva. Upéi omona hese mba'e pytã, omokañy kañy umi ivaiha, 15 ojapo chupe hendaguã, ha tápiare omoĩ hatã. 16 Oñeha'ã ani haguã ho'a, ndaikatúgui ha'eño oiko, ta'ãngante niko ha'e oikotevéva oñepytyvõ. 17 Ha péicha ramo jepe, oñembo'évo hóga guáre, ta'ýra kuéra ha oguererekóvare, notĩri oñe'ẽ asy haguã pe ta'ãnga oikove'ỹvape: Ojerure tesãi hesãi'ỹvape, 18 jeikove oikove'ỹvape, ñepytyvõ ipituávape ha omoirũ haguã chupe tapére, oguata'ỹvape, 19 osẽ porã haguã hembiapópe ha ohupyty heta mba'e, ojerure mbarete ikangývape.

Wisdom 14

1 Ambue katu ojupi imbayrúpe, yguasu pochýre oho haguã, ha ohenói asy peteĩ yvyrápe, ikangyvéva upe mbayrúgui. 2 Imba'e pota potavégui ojapouka pe mbayru po katupyrýpe ojapapo vaekue, 3 ha nde pokatúnte, Tupã, oisãmbyhy pe mbayru. Nde rejapo tape iporáva y guasu pochy roväre, 4 rehechaukávo ikatuha ivaívagui remo'ã, omboguata kuaa'ỹvape jepe. 5 Ndereipotái ojeharu ne arandu rembiapokue, upévare oime yvypóra mbayru yvyráre ojeroviáva, ha ohasa y guasu mbytére, Oguahẽ meve ohohápe, pe mba'e vevyimíme. 6 Ha péicha avei umi yma guare hete rusu ha ojejapóva omanomba ramo hína, pe mbayru vevyimi nde pópe reisãmbyhýva, omo'ã vaekue hyepýpe yvypóra opytáva oñemuña jey haguã. 7 Tojehovasa pe yvyra teko jojarã ojeporúva, 8 ha tojeharu umi ta'ãnga ha umi ijapohare: pe yvypóra, ojapo haguére, ha pe yvyra, ituju vaeráva, oje'égui tupãha. 9 Ñandejára ndaija'etí heko añávare ha hembiapo vaikuére, 10 ha upe ojejapo vaekue ijapohare ndive oñehundíne. 11 Upévare avei oñenupã ha oñehundíta opa ta'ãnga rei oguerekóva tetã nguéra, jepémo Tupã rembiapokue avei umi mba'e ojeporúva ta'ãnga kuéra ojejapo haguã. Ijaheipy ramo oiko vaekue imba'e porávape guarã, ha ñuhã ramo itavývape guarã. 12 Ta'ãnga apo reheve oñepyrũ vaekue teko tie'ỹ omongy'áva ñande rekove. 13 Umíva ndaipóri vaekue iñepyrũháme ha ndaha'etí opa ára guaráva. 14 Oike vaekue uvei ko yvy ári ojavy haguére yvypóra, upévare oñehundi pya'éta. 15 Peteĩ túva ombyasýva ita'ýra omano hague hi'arape'ỹ ojapouka ha'ãnga, ha pe te'õnguente vaekuépe omomba'e guasu tupãicha, ha omoñembo'e chupe hóga guápe. 16 Upéi ojejepokuaa upéicha. Ára ohasávo ojeguereko tembiapoukapy ramo 17 Ha upéicha avei mburuvicha kuéra ojapouka ha'ãnga oñemomba'e guasu haguã, ndaikatúgui umi mombry oíva oñemomba'e guasu chupe voi. Ha upéicha ha'e kuéra ojapo ha'ãnga, noĩri ramo jepe, oñemomba'e guasu oĩ ramo guáicha. 18 Ta'ãnga apoha imba'e potágui, tupã gua'u rayhu ojepyso, ha umi mburuvicha guasúpe oikuaa'ỹva guive jepe, hapykuéri kuéra oho, 19 upe ta'ãnga apohára ojapógui pe mburuvicha guasu ra'ãnga iporáváva chugui ombojuru he'ëségui chupe. 20 Ha péichape maymáva, opytávo ijurujái pe ta'ãnga porãitére, omomba'e guasu ko'ágã

pe kuehénte yvypóraicha ombojerovia vaekue. 21 Ha upévagui oiko ñuhã yvypórape guarã. Ha'e kuéra, oiko asy térã ojejopýgui, omoĩ peteĩ yvyra térã ita pehẽnguére Tupã ipeteĩete ha añeteguáva réra. 22 ndaha'etí ojavýnteva umi mba'e Nandejára guiguápe, itavy etereígui avei heko aña ha upévape ombohéra py'a guapy. 23 Ta'ãnga rei rayhupápe ha'e kuéra ojuka mitã, omomba'e guasu ñemi umi ta'ãnga hérape ojapo mba'e tie'ỹ, ha ojapo oñeimo'ã'ỹva, 24 nomomba'e véima hikuái jeikove potĩ ha ñemenda, oime hapicha ojukáva hapykuéguio oimo'ã'ỹhágui térã ombopochýva hapichápe oikóvo hembireko ndive. 25 Opa rupi ojehecha sarambi ha ñorãirõ: tuguy osyry, ojeporojuka, oñeporombotavy, oñemonda, oime ijapeguy peguáva ha ijapúva hapicha ndive, 26 heko porãva jerereko asy, tapicha rayhúgui tesarái, py'a ñemongy'a, teko tie'ỹme jeiko, omendáva oñoakãre opu'ã, ñerãirõ ha opaichagua teko tie'ỹ. 27 Ta'ãnga rei ñemomba'e guasúgui osẽ opaichagua mba'e vai. 28 Umi ta'ãnga rei omomba'e guasúva ojapo vy'a guasu iñakã tarovápe, he'i marandu gua'u, oiko teko joja'ỹme ha opyrũ iñe'ẽ ome'ẽ vaekuére. 29 Ojeroviágui umi ta'ãnga oikove'ỹvare, noha'arõi ivaíva iñe'ẽ japúgui. 30 Ha oñenupãta hikuái mokõi mba'ére: oikuaa hekope'ỹ haguére Tupãme ta'ãngápe oñeme'ẽvo, ha iñe'ẽ ome'ẽ haguére upe añeteguá'ỹva ha heko joja'ỹvare, ha upéva ojaóvo ojahéi mba'e marangatúre. 31 Ta'ãnga rei rayhuha oñenupãta ndaha'etí iñe'ẽ ome'ẽ vaekuére, hembiapokuérente katu.

Wisdom 15

1 Nde katu, ore Jára, ne mba'e porã ha nde reko jeroviaha. Reporoha'arõ kuaa ha reisãmbyhy opa mba'e poriahurerekópe. 2 Rojapo ramo jepe ivaíva, ore ne mba'e. Romomba'e guasu nde pokatu ha ndorojapói chéne ivaíva, roikuaágui nde ore rekoha ne mba'e ramo. 3 Tupã kuaa he'ise teko joja iporãvéva, ha nde pokatu recha kuaápe oĩ mano'ỹ rapo. 4 Umi ta'ãnga rei yvypóra rembiapokue, na ore mbotavy mo'ãi, ha umi ijeguakaita oñemoíva hese kuéra japu meme. 5 Umi ivýrova ohechárõ, itarovaite umi ta'ãnga rei ipytuhẽ'ỹva. 6 Umi ta'ãnga rei apoha ha umi omomba'e guasúva, mba'e vai rayhuha meme, ha ivaívante ohupytýta ojeroviárõ hese kuéra. 7 Upéicha niko avei pe ñai'ũre omba'apóva, ñepia'ãme oguenohẽ opa mba'e jaiporúva. Upe ñai'ũguinte avei, ojapo tekotevéva ogapýpe, ikatuháicha ojapo ave hetave mba'épe guarã: ha ha'e mante he'íne mba'épepa ojeporúta upe ojapo vaekue. 8 Upéinte oíporu vai pe imba'e kuaa ha ojapo avei upe ñai'ũgui peteĩ tupã gua'u. Ha upe ta'ãnga apoha, ñai'ũgui kuehénte ojapo vaekue Tupã, ñai'ũpe jey opa vaerã. Ome'ẽ jey vaerã hekove ojeporuka vaekue chupe. 9 Ha'e katu ojeipy'apy rangue pe hekove mbykyha ha vokóinte omanotaha, oñeha'ã avei ojapo ta'ãnga, ojaoháicha umi óro, pláta ha vrónsere omba'apóva, ha ojererovu ojapo haguére ha'e avei umichagua. 10 Ipy'apy, tanimbu rei, ha hemira'arõ yvy rei, hekove katu tujúicha ndaha'etí mba'evete. 11 Ndoikuaaséigui Tupã Ijapoharégui ome'ẽ vaekue chupe peteĩ ánga katupyry ha oipeju itĩnguápe pytu oporomoingovéva. 12 Ha'e oimo'ã, ñande rekove ñemboharái reinteha, ha jaikoveha ñamono'õ haguã heta mba'énte: He'i: "Tekotevẽ ñanohẽ viru oimeháicha, ta mba'e vaígui jepe". 13 Ko kuimba'e ojaóva ta'ãnga ha tembiporu ñai'ũ ojeka reíva, oikuaa porãve opavavégui hembiaipo vaiha. 14 Ha umi opavavégui ivyrovéva, mitã michĩgui jepe itavyvéva, umíva, umi ne retã jopyhare. 15 Ha'e kuéra oguererekógui itupã ramo umi ta'ãnga omomba'éva tetã nguéra mombyrygua, ikatu'ỹva oíporu hesa kuéra ohecha haguã, itĩ ipytuhẽ haguã, ijapysa ohendu haguã, ikuã nguéra opoko haguã, ha ipy uguata haguã. 16 Umi ta'ãnga ojapo yvypóra, oikovéva hekove ojeporukágui chupe kuérante, ha ndaikatúi ojapo peteĩ tupã ijoguaha. 17 Yvypóra niko tekove omano vaerãva, ha ipógui osẽta mante peteĩ oikove'ỹva ha'e niko tuichave umi ta'ãnga rei ha'e omomba'e guasúvagui, ha'e niko oikove ha umíva katu nahániri. 18 Ha omomba'e guasu avei umi tymba ojejegaruveha, tavýpe ndahasaháiva, 19 Naiporãiva oñeporãngereko haguã jepe, ambue tymbáicha. Tupã ndoguerohorýi, ha ndohovasái.

Wisdom 16

1 Upévare, chupe kuéra oñenupã hekópe porã, ha ojeity hi'ári kuéra opaichagua tymba. 2 Ha umi mba'e renondépe, ne mba'e porã vaekue katu ne retãgua ndive, ha remohyguatã haguã reme'ẽ vaekue chupe kuéra, ko tembi'u ndehéva: ynambu! 3 Ha péicha umi Egiptogua iñembyahýirõ jepe, ombojegarua chupe kuéra umi vícho Nandejára hi'ári kuéra omondo vaekue. Israelgua katu iñembyahýi sapy'ami rire, tembi'u héva ho'u. 4 Ha ho'a vaerãgui umi oporojopy vaekue ári jeiko asy ikatu'ỹva ojejoko, Israelgua kuéra ohecha haguã Mba'éichapa oñembohasa asy umi

hese kuéra ija'e'ývape. 5 Ou ramo guare umi ne retãgua ári tymba ñarõ oporomondýiva ha mbói juru rãimbe oporojukapáva, na nde pochýi vaekue hendive kuéra omanomba peve. 6 Remondýinte chupe kuéra ojehecha kuáa haguã, ha peteĩ mbói ra'ãngápe rehechauka chupe kuéra ikatuha osẽ jejopy vaigui, imandu'ávo opa ne rembiapoukapýre. 7 Ha umi ojeréva upe mbói ra'ãnga gotyo osẽ jejopy vaigui, ndaha'ei ohechágui upéva nde rupinte, renohéva jejopýgui opavavépe. 8 Péicha rehechauka, ore rehe ija'e'ývape, ndenteha pe oporope'áva opaite mba'e vaigui. 9 Ha'e kuéra omanomba tuku ha mberu su'ukuégui, ha ndaikatúi ojejuhu pohã hekove kuérape guarã, tekotevẽgui voĩnte ha'e kuéra umi tymba jurúpe oñenupã. 10 Ha ne retãguare katu, mbói rãimbore jepe ndaipu'akái, nde poriahurereko osẽ hapépe, ha oipohano chupe kuéra. 11 Ha ojesu'u ramo jepe pya'e okuera imandu'a haguã ne ñe'ẽre, ani oity tesaráipe ha oñemombyry hikuái ne rembiapo porãitãgui. 12 Nomonguerái chupe kuéra pohã ñana térã jepichýpe. Ne ñe'ẽnte, Ñandejára, ku opa mba'e oipohanóva. 13 Rerekógui nde pópe jeikove ha ñemano, reporomboguejy yvykuápe térã upégui reporohupi. 14 Yvypóra heko añágui, ikatu oporojuka, ha ndaikatú véima oporomoĩngove jey ha oporoguenohẽ Yvykuágui. 15 Avave ndaikatúi osẽ nde poguýgui. 16 Umi ipy'a hatáva ha na nde kuaaséi vaekúpe, nde pokatúpe reinupã. Remongy hi'ári kuéra ama oñeha'arõ'ýva, yvytu ratã ha amandáu, amarayvi opave'ýva, ha tatápe ikusugue. 17 Ha pe mba'e tuichavéva, oky okyvérõ jepe, tuichaichave ojepota tata. Opa ne rembiapokue voi niko omo'ã heko jojávape. 18 Sapy'ánte pe tata ha'ete ku ogue nungáva, ani haguã oñehundi umi tymba oñemboúva, heko porã'ýva ári, ha ikatu haguã, ohechávo, oñandu hi'ári kuéra Ñandejára pokatu. 19 Ojehecha ave ku y mbytépe pe tata hendy guasuvérõ, ohundi haguã umi kóga tetã añã remitýngue. 20 Ne retã guápe katu reme'ẽ ho'a haguã umi ne rembijokuái rembi'u, ho'úntema haguã hikuái omba'apo'ýre hese, ha héva opaichaguápe. 21 Pe hi'upy ne poráva reme'ẽva chupekuéra ohechauka mba'eichaitépa rembojerovia ne retã guápe. Ho'úvapente iporã ha upéva upe tembi'úgui ho'usetévante oiko. 22 Y ratã ha y rypy'áicha ramo jepe ndahykúi upe tatápe. Péicha ohecha kuáa hikuái umi hese kuéra ija'e'ýva remitýngue añõnte ohundiha upe tata, amandáu apytépe ha ama guasu guýpe hendýva. 23 Ha upéva upe tata imbaretégui ikangy ani haguã opyta hembí'urã'ýre heko jojáva. 24 Ne rembiapokue niko oĩ reiporu haguã ijapoharégui nde. Ipohýi oinupã haguã umi heko joja'ývape, ha ivevýi omoĩ porã haguã umi nde reroviahápe. 25 Upéicha rupi avei upe ramo upe tata omoirũ ne mba'e porã opavave omongarúva, oiko haguã umi ndéve ojeruréva rembipota. 26 Ha péicha oikuaa haguã ne retãgua rehayhuetéva, ndaha'eiha oimeraéva mba'e omohyguatáva yvypórape, ne ñe'ẽnteha, ore Jára, pe omombaretéva opa nde reroviahápe. 27 Upe tata ndohapýi vaekue, kuarahy raku vevýipe hyku, 28 ojekuaa porã haguã tekotevẽha ojepáy kuarahy osẽ mboyve reñemomba'e guasu haguã, ha ojejuhu ne ndive ko'ëtĩ soro jave. 29 Tekove rechakuaa'ý katu hembipota oha'arõva y rypy'a ro'y peguáicha, hykúva ha upéi osyrypa y reíva ramo guáicha.

Wisdom 17

1 Ipyypuku ha ikatu'ýva jaikuaa porã ne ñe'ẽ, Tupã, upévare umi itavýva hape avy. 2 Umi iñañáva he'i aja ikatutaha ojopy ne retã marangatúpe, ijokuapy uvei oĩ hikuái pytũmbýpe peteĩ pyhare opave'ýva, ikoty ñembotypýpe, ha'e kuéra año, mombyry Ñandejára pytyvõgui. 3 Oimo'ã vaekue hikuái, umi hembiaapo ñemíngue avave ndoikuaa mo'ãi, ha opytapa tesaráipe; isarambipa uvei katu póragui okyhyje ramo guáicha. 4 Umi óga okañyha, nomo'ãi chupe kuéra kyhyjégui, tyapu oporomopirĩmbáva ijerére ohendu, ha osẽ vaicha chupe kuéra, umi tova ra'ãnga, oporomondyipáva. 5 Ndaipóri tata rendy ikatúva ohesape, mbyja omimbíva jepe, ndaikatúi vaekue omyesakã upe pyhare pytũ. 6 Tata ijehegui hendýva omondýi chupe kuéra, ha ogue ríre katu tuichave okyhyje opytávo. 7 Paje rehegua ojejapóva, mba'evépe naiporái, ha umíva umi arandu gua'u, ñembohoryha ramo opa. 8 Ha umi ojerovia hague oipe'ataha chupe kuéra kyhyje ha ñemondýigui, ha'e kuéra voi ombohasy upe kyhyje vai. 9 Ha ndaipórirõ jepe mba'eve okyhyje haguã, umi tymba ohasáva ha umi mbói turu ñe'ẽme, omanómi kyhyjégui, ha nahi'ãi chupe kuéra hesánte jepe ohupi, pe ára reíre, avave ikatu'ýha okañy. 10 Heko añáva ipy'a mirĩ, ha'ete voi ogueru hi'ári ivaíva, ipy'apy omyaña chupe, ha ivaivéva oguerovia. 11 Kyhyje niko Oguahẽ ndaipórigui pytyvõ jepy'a mongeta oguerúva. 12 Na nde py'a guapýi ramo sa'ive reikuaa mba'érepa nde jopy jeiko asy. 13 Umi Egiptogua, ndaikatúi mba'eve ojapo y pe pyhare ypytũme, osẽva yvykua hypýgui, ha jepi guáicha oke ramo jepe, 14 omuñami chupe kuéra poraita vai atýra, térã opyta

ipy'a kangy, ojapyhýgui chupe kuéra kyhyje oha'arõ'ýva. 15 Ha upéicha, opavave opyta ñembotypýpe ramo guáicha, ndaipórirõ jepe mba'eve ojokóva chupe kuéra. 16 Taha'e ñemitýhára térã ovecha rerekua, térã ñüre ha'eño omba'apóva, ojejopývo sapy'a oimo'ã'ýhágui, ogueropu'aka mante vaerã pe ñenupã ikatu'ýre okañy, peteícha opavavépe ojopýgui upe pytũ. Opavave niko oñeñapytĩ peteĩ pytũ pukúre. Opaite ko'ã mba'e omboryrýi ha omyatãmbámi chupe kuéra kyhyjégui: 17 Yvytu oturuñe'ëva, guyra kuéra opurahéi asýva umi yvyra rakäre, y hyapu mbegue katúva ha ndaikatúiva ojejoko, tyapu guasu ojapóva ita ho'ávo yvytýgui, 18 mymba kuéra oñaníva, iñakuã, ojehecha'ýva, tymba saite okororõva, mba'e ryapu oñombohováiva umi yvyty pa'ũ rupi. 19 Yvy tuichakue ohesape kuarahy omimbipáva, ha jepi guáicha oñemba'apo. 20 Egiptogua ári katu ojepyso pyhare ijapyra'ýva, pe pytũ guasu chupe kuéra oha'arõva joguaha. Ipy'apy kuéra voi ipohyive chupe kuéra, upe pytũ hese kuéra ho'avagui.

Wisdom 18

1 Ne retãgua marangatúpe katu, mba'e rendy ne porãva ohesape. Ha umi Egiptogua ohendúva iñe'ẽ ohecha'ýre chupe kuéra, oguerohory chupe kuéra ovy'a ha ndohasa asýgui ha'e kuéraicha. 2 Omboaguije uvei katu, nomyengoviái haguére chupe kuéra umi jeiko asy ha'e kuéra ombohasa vaekue Israel guápe, ha ojerure oñembyesarái haguã ojopy vai haguégui hendive kuéra. 3 Pe pytũ guasu rangue reme'ẽ ne retã guápe, tata ñembo'y ojehesape haguã umi tape ojekuaa'ývare, kuarahýicha ojopéva ohapy'ýre chupe kuéra Ñandejára pepo guýpe oguatávo, 4 Ha iporã vaekue ndojehesapéi ha oñeñapytĩ pytũ guýpe, umi ogueroko vaekue ipo guýpe ne retã guápe ojeporavo vaekue omosarambi haguã ne rembiapoukapy marã'ý, opa yvypóra apytépe. 5 Umi Egiptogua ojukapa imarangatúva ra'y kuérape; ha umívagui, peteĩ añoite opyta oikove. Ha chupe kuéra reinupãvo, rejuka ita'ýra kuéra ypykue, ha y ipochývape reity iñorãirõhára kuéra omanomba haguã hikuái. 6 Upe pyharépe oiko haguã ko'ã mba'e, mba'eve ojehe mboyve, ore ru kuéra ypykuépe reikuaauka upe oikótava, ikatu haguã oñeñandu mbarete ojeroviávo ne ñe'ëre. 7 Ne retãgua kuéra upérõ oha'arõ vaekue avei umi imarangatúva osétaha jejopy vaígui, ha nde rehe ija'ýva oñehundipataha. 8 Pe ñenupã reme'ẽ vaekue umi ore rayhu'ývape, ore myenyhẽ torýgui, ne rendápe ore renóivo. 9 Upévare, umi imarangatúva, heko jojáva ñemoñare, omymbajuka*f** vaekue ñemiháme, ha peteĩ ñe'ëtépe omoĩ hikuái hendápe ne rembiapoukapy. Imarangatúva peteíchata opavave, iporãva rerekópe ha ivaíva jehasápe. Ha upérõma voi oñepyrũ opurahéi túva ypy kuerakue purahéi. 10 Hováí kuéra oñehendu umi hese kuéra ija'e'ýva py'ambu, ha opa rupi oñehendu imitã kuérare ojahe'o soróva. 11 Peteícha oñenupã tembiguái ha ijára kuéra, mburuvicha guasúva ha tavagua peteícha ohasa asy. 12 Opavave peteícha ogueroko hogagua omanóva, peteícha meme opáva. Umi oikovéva ndaipu'akái te'õngue oñotýmba haguã, omanógui sapy'aitépe iñemoñare porãngue. 13 Péicha, umi paje rupi ndogueroviavéi vaekue mba'eve, ta'ýra kuéra ypykue omanombávo, ohecha kuaa hikuái Israelgua kuéra Tupã ra'y memeha. 14 Py'a guapy ha kirirĩ opa mba'e oñuã, ha pyhare pyte Oguahẽvo 15 ne ñe'ẽ ipu'akapáva, ñorãirõhára py'a guasúicha yvágagui ojepoi, nde guapyha mimbipágui, ha ho'a upe yvy ári oñehundíma haguã. 16 Ne rembipota ipópe kyse raimbe ramo guáicha, omosarambi opa rupi te'õngue. Opoko javeve yvágare yvy ári itenonde. 17 Upépe, oimo'ã'ýhágui, umi Egiptogua ku ohechárõ guáicha ivaíva iképe, omyenyhẽ chupe kuéra kyhyje oha'arõ'ýva. 18 Yvýre ojepyso umi omanótava, ha oikuaauka joa hikuái Mba'éicha rupípa omanóta, 19 omomandúguima voi chupe kuéra upe mboyve umi iképe ohecha vaekue, ani haguã omanóteí oikuaa'ýre mba'érepa umi jeiko asy ohasa. 20 Umi heko jojávape oguahẽ avei mano, ha pe yvy ojeiko'ýháme heta iterei ojejuka. Ha Tupã katu ndaipochy aréi, 21 pya'ete oñemoĩgui peteĩ kuimba'e joheipyre oñe'ẽ hesehápe kuéra. Ipópe hembikuaa pa'i ramo oguerekóva: ñembo'e ha insiënso ñemyatatĩ angaipa jeheja reirã. Ha'e osẽ pe nde pochy renondépe, ha ivaíva opa, ohechaukávo ne rembiguaiha. 22 Ha'e ombogue ne ñemyrõ, ndaha'úi ipyapy mbaretégui, térã ikyse ha ihu'y hetágui. Iñe'ẽme ojoko ne ñenupã, ne momandu'ávo ne ñe'ẽ ñome'ënguere ore ru ypy kuerakue ndive. 23 Isarambi ramo hína te'õngueta ojo'ári, ha'e osẽ ne renondépe ha ojoko ne ñemyrõ, ani haguãteí oguahẽ umi oikovévape gueteri. 24 Ipa'i aóre oĩ ko yvy tuichakue ra'ãnga ha umi irundy ita jeguáre ojekuaa itúva kuéra ypy kuéra réra omimbipáva ha pe iñakãpytíháre nde reko mimbipa. 25 Ko'ã mba'e renondépe, upe oporojúkava okyhyje ha oguevi, Ohechágui iporãmaha, peteĩ ñenupã nde pochy ogue haguã.

1 Ha umi heko añávare katu ho'a ipaha peve, peteĩ pochy ipohýiva, oikuaáma voígui Tupã mba'épa ojaopóta hikuái: 2 Ne retãgua kuérape oheja rire osẽmba ha omyañaña ohopa haguã hikuái, ha'e kuéra ombyasy jeýta ha osẽta hapykuéri kuéra, omuña haguã. 3 Ha upéicha, umi Egiptogua oiko ramo gueteri oguerojahe'o hetãgua mano ityvy ári, oguerékoma iñakãme pe ivaivéva ojapo vaerã: umi oho vaekuépe, ha'e kuéra voi ojerure asýgui chupe kuéra oho haguã, osẽ omuña hikuái, oho reíva ramo guáicha. 4 Upe ñenupã oikóva hese kuéra oñemyengoviávo hembiaapo vaikuére, ojaopouka chupe kuéra péicha ha ombyesarái oiko vaekuégui, ikatu haguã ohupyty umi ñenupã rasy, ou vaerãva gueteri. 5 Ha péicha, oipykúi aja hape ne retãgua oñondive, nde pepo guýpe oñemo'ávo. Ha'e kuéra omanomba oimo'ã'ýhãgui. 6 Opa ko yvy, nde pokatu rupi, omoambue heko tee ani ojehe mba'eve ivaíva nde ra'y kuérape. 7 Ojehecha pe arai omo'ã ramo hekoha kuéra. Y rendaguépe iñapekãvo pe yvy Mar Rójogui. Oiko tape potĩ, ñu ne porãva y pochy pa'ũme. 8 Upe rupi ohasa hikuái, nde pópe oñemo'ávo, ohechávo mba'e imomorãmbý. 9 Ha'ete umi kavaju okarúva kapi'ipety rovyũ porãme, ha ovecha ra'ýicha isaraki, ne momba'e guasúvo, Tupã, Nde, imosãsohára. 10 Imandu'a gueteri hikuái teko asy ohasa vaekuére, pe tetã ojejopy haguépe, yvýpe oñemuña ramo guare mymba rangue ñati'ũ ha ýpe, pira rangue, ju'i omumumbáva. 11 Upe rire katu ohecha, guyra kuéra oñemoñárõ ndaha'úi jepiguáicha, ha, ho'useve-sevégui hikuái, ojerure ramo guare tembi'u iporã porãvéva, 12 ha omohyguatã haguã chupe kuéra, pe yguasúgui osẽ ynambu. 13 Hembiaapo vaívare katu ho'a ñenupã ipohýiva, ojekuaauka rire chupe kuéra ára sunu pochy rupi, hekópe ha'e kuéra ohasa asy, iñaña ha ndaija'éigui ikatu'ýha meve ndaha'úi va hetã guaré. 14 Sodomagua nomoingéi hetãme tapicha jekuaa'ý oguahévape, Egiptogua katu ojapo tembiguái umi omba'apóvaguí. 15 Hi'ariete niko umíva, --umi Sodoma pegua-- iñepyrũha guive, ohechauka vaekue ndaija'eíha hese kuéra; 16 Áva katu --Egiptogua kuéra--, umi Tupã retã guápe, oguerohory heta rire hetã guáva ramo guáicha, omoĩ hi'ári kuéra opaichagua tembiapo pohýi. 17 Upévare chupe kuéra, oñemohesatũmba vaekue, umi Sodoma guáicha Lot, kuimba'e pyre rokẽme, opytapa ramo hikuái pytũmbý etépe, opovyvy joa hokẽre. 18 Péicha, opa ijapo pyre oikepa vaicha ojopype peteíva reko ohasa ambuépe, ojezuháicha mbaraka reheve, isã nguéra ipupárõ oñondive peteĩ purahéinte oñehendu. Péicha vaekue ko'ã mba'e ojejúrõ guare. 19 Tymba yvýre oikóva y pegua ramo ohasa, ha umi y rupi ho'ytáva yvýre oguata joa. 20 Tata hendy mbareteve ýpe, ha y ndaikatúi ombogue tata. 21 Tata rendy katu ndohapýi tymba mimi ipype ho'áva, ha nomboykúi pe maná*f** yvága marangatúgui oúva, y rypy'ápe ojoguáva ha pya'eterei hykúva. 22 Opa mba'épe, ore Jára, rehupi ha rembojerovia vaekue ne retã guápe, ha opa rupi ha opa ára reipytyvõ.

Sirach 1

Sirach 2

1 Che ra'y, reikosérõ Ñandejára rembiguáirõ, eñembosako'i jehasa asyrã. 2 Eñembopy'a hatãke ha epyrũ hatã, ha ani rejepy'apy rejepy'a ra'ávo. 3 Eja Ñandejárame ha ani rejeítei chugui; upéicharõ, amo ipahápe, ou porãne ndéve. 4 Ejapyhy porã oúva guive ha eha'arõ kuaa rehasa asy heta ramo jepe. 5 Tatápe ningo ojekuaa mba'eichaguápa pe óro, ha imarangatúva ojekuaa jehasa asy rata kuápe. 6 Ejerovia Tupãre ha ha'e ne pytyvõta, eiko hekópe ha ejerovia hese. 7 Peẽ pembyajéva Ñandejárape peha'arõ iporiahurereko. Ani pepia tape porãgui, cháke pe'áne. 8 Peẽ pembyajéva Ñandejárape pejerovia hese, ha ndapepyta rei mo'ái. 9 Peẽ pembyajéva Ñandejárape pehupytyta chugui akã rapu'ã, vy'a opa'ýva ha poriahurereko. 10 Pemaña umi yma guarére: avave ojeroviáva Tupãre nosẽ vaíri, avave ombyajéva añetehápe ndopyta reíri; opavave hese imandu'ávape ohendu katuite. 11 Ñandejára oporombyasy ha oporoporiahurereko kuaa, oheja rei angaipa ha oporoguenohẽ jejopýgui. 12 Tojererekóke umi ipy'aju ha iñate'ýva! Tojererekóke umi mba'e vai apoha oikóva tova mokõime! 13 Tojererekóke umi ipy'a kangýva ha Tupãre ojerovia'ýva! Ha'e nomo'ã mo'ái chupe kuéra! 14 Tojererekóke umi ndohasa asy kuaáiva! Mba'épa ojaopóta Ñandejára oipy'a ra'arõ chupe kuéra! 15 Umi ombyajéva Ñandejárape, ojapo ha'e he'íva, ha umi chupe ohayhúva, ojapo ha'e oipotáva. 16 Umi ombyajéva Ñandejárape, oñeha'ã ombovy'a chupe, ha umi chupe

ohayhúva ojapo ipy'aite guive hembiapoukapy. 17 Umi ombyajéva Ñandejárape, ipy'a oguereko hendaguáme, ha oñemomichĩ henondépe. 18 Ñañemoĩ Ñandejára pópe uvei, yvypóra pópe rangue, Ñandejára tuichaháicha tuicha iporiahurereko.

Sirach 3

1 Che rendúta peẽ che ra'y kuéra che niko pende ru, pejapo ha'éva ha peiko porãta. 2 Ñandejára oipota mitã nguéra ohayhu itúvape ha ojapo mba'érõ isýpe. 3 Ojapóva mba'érõ itúvape ojeheja reíta chupe iñangaipa, 4 ha isýpe ombyajéva, ombyaty heta mba'e imba'erã. 5 Ombyajéva itúvape oguerohoryta chupe ta'yra kuéra, ha oñembo'e ramo Ñandejára ohendúta chupe. 6 Ombyajéva itúvape oikove pukúta, ojapóva Tupã rembiapoukapy omomba'e isýpe. 7 Ombyajéva Ñandejárape omomba'e itúvape, ijárape ramo guáicha. 8 Che ra'y embyaje nde rúpe ne rembiapópe ha ne ñe'ẽme ikatu haguã ha'e nde rovasa. 9 Ñande ru rovasa niko omopyenda hatã ñande rogapy, ñande sy jejahéi katu ohapo'o. 10 Ani revy'a rehechárõ nde ru ohasa ñemotĩ, upéva niko na ne mbotuichái. 11 Peteĩ kuimba'e ojeapo mba'érõ itúva herakuã porãrõ, ha kuña ojeapo'íva omotĩ imemby kuérape. 12 Che ra'y, eñangareko nde rúpe ha oikove aja ani reheja rei. 13 Naiñakã porãvéirõ jepe, ehechakuaa chupe, ani reapo'i chupe ne resái porãgui. 14 Pytyvõ ñande rúpe ndo'a mo'ãi tesaráipe, ha'éta mymbajuka*f** ramo ojeheja rei haguã angaipa. 15 Ho'a vaívo ndéve Ñandejára imandu'áta pe pytyvõ nde rúpe reme'ẽ vaekuére ha hykupáta ne angaipa, araitýicha kuarahýpe. 16 Oheja reíva itúvape, ojogua oñe'ẽ vaívape Ñandejárape, ha Ñandejára ombojeharúta isýpe ombopochývape. 17 Che ra'y, emba'apo rejekhawkase'yre, ha nde rayhúta umi ombovy'áva Ñandejárape. 18 Nde tuichave pa'ũme eñemomichĩve, ha reñemoĩ porãta Tupã ndive. 19 Ñandejára niko ipokatu eterei, 20 ha chupe omomba'e guasu umi ojejapo'yva. 21 Ani reñepyta'ã rehupyty haguã ikatu'yva, ha ani avei reikuaase mba'e hasy eterei. 22 Ejepy'a mongeta umi mba'ére oje'e vaekue ndéve rejapo haguã, ndéve niko ndoúi ha ndohói umi mba'e oñemíva. 23 Ani rejepy'apy umi mba'e nde rasávare, mba'e ojekuaauka vaekue hetãma ndéve guarã. 24 Heta oĩ okañýva oipyguara heta reígui iñapytu'ũme, ha umi mba'e vai oimo'áva omokarẽmba hemiandu. 25 Na nde resái ramo reínte rehechaséta, ha ndereikuaái ramo ani ere mba'eve. 26 Ipy'a hatáva opa vaíta, ha nde reko tarova ramo reikopáta hese. 27 Ipy'a hatáva heta ohasa asýta, omono'õta ojo'ári angaipa. 28 Ojejapóva naipohái voi, ñana vai roky hína umíva. 29 Iñakã poráva oñamindu'u ñe'ẽngáre, ha iñarandúva ojapysaka porã opa mba'ére. 30 Y ombogue tata rendy, ha tupãmba'e oheja rei angaipa. 31 Umi mba'e porã ojapóvare oíta mandu'a, ha ipysyrỹi ramo oíta ojokóva chupe kuéra.

Sirach 4

1 Che ra'y, ani reñembohory ovy'a'yvare, térã reapo'i oiko asývape. 2 Ani rembohasa asy iñembyahývape, térã remoñeko'õi mba'eve oguereko'yvape 3 Ani rembopochyve pe ipochýmavape ha ani remoha'arõ pe oikotevẽvape. 4 Ani remboyke ojerure asývape térã reñembojere mboriahúgui. 5 Ani rehechagi oikotevẽvape ani upeichahágui ojahéi mba'e nde rehe 6 Cháke ojahéi ramo py'aro reheve nde rehe, Ijapohare ohendúne chupe. 7 Ejehayhuka maymávape ha ejapo mba'érõ mburuvicha kuérape. 8 Ejapysaka imboriahúvare ha nde py'a ite guive embojevvy chupe imaiteti. 9 Eipe'a ojejopy vaívape ijopyha po guýgui ha ani rekyhyje rejapo haguã heko jojáva. 10 Eiko ityre'yva ru ha isy ména ramo, upéicha oikóta nde hegui upe Yvatetegua ra'y ha ha'e nde rayhuvéta nde sy teégui. 11 Arandu omyakã rapu'ã imemby kuérape ha oñangareko hekahárare. 12 Umi ohayhúva arandu, ohayhu hekove ha umi ohekáva ipy'aite guive, henyhẽta vy'águi. 13 Oguerekóva, ojeapóta mba'e ramo ha mamó ohohápe, ohovasáta chupe Ñandejára. 14 Omba'apóva chupe guarã, omomorã Imarangatúvape. Arandu rayhuhárape Ñandejára ohayhu. 15 Upe oikóva ha'e he'iháicha ombojovakéta tetã nguérape, ha hese ojapysakáva, oikóta kyhyje'yre. 16 Ojeroviáva hese, ohupytýta imba'erã ha ombohasáta iñemoñare kuérape. 17 Iñepyrũrã oisãmbyhýta chupe tape ikoni-koníva rupi, omongyhyje ha omopirĩmbáta chupe. Ombohasa asýta chupe hemimbo'e reheve ojerovia peve hese. Oikuaa haguã mba'eichaguápa ha'e, umi mba'e hasýva ojapoukáva chupe rupi. 18 Upéi oúta chupe tape ikarẽ'yva rupi, ombovy'áta ha oikuaaukáta chupe imba'e ñemimby. 19 Ha'e opía ramo hapégui, ojeíta chugui ha ohejáta oñehundi. 20 Emaña nde jerére, ejerereko ivaívagui ha ani retĩ nde jehegui. 21 Oĩ ñemotĩ ojapoukáva ivaíva ha oĩ ambue oporombotuicha ha oporomyerakuã poráva. 22 Ejepy'apy'y upe oje'etavare, ani haguã retĩgui re'a ivaívape. 23 Ani rekirirĩ tekotevẽrõ reñe'ẽ ha ani reñomi

ne mba'e kuaa. 24 Pe arandu ojechauka pe máva ñe'ëre, ha mba'éichapa ojeheko mbo'e ra'e pe máva, ojekuua upe he'íva. 25 Ani ere mba'eve iñañete'ýva, etí uvei nderejetavy'ói haguére. 26 Ani retí remombe'u haguã ne angaipa ha ani re'ytase ysyry yvatévo. 27 Ani reñemomirí itavýva renondépe, ha ani rembojerovia hekope'ý ipoguasúvape. 28 Remano meve eñorãirõ pe añeteguáva rehehápe ha Tupã Ñandejára oñorãirõta nde ykére. 29 Ani nde juru atã reñe'ëvo, térã ne ate'ý ha ne kangy ne rembiapópe. 30 Ani jaguaretéicha ne ñarõ nde rogapýpe ha reiko tĩndyhápe ne rembiguái kuéra renondépe. 31 Ani nde po jerure eterei ha nde pojopy reme'ë haguã.

Sirach 5

1 Ani rejerovia ne mba'e retáre ha ere: "Areko hetáma". 2 Ani rejerovia ne mbaretére reiko haguã nde akäre. 3 Ani ere: "Ndaipóri oñemongaria'y vaerã chéve", cháke Ñandejára omyengovia peteĩ-teĩme hembiapokuére. 4 Ani ere: "Ajapo ivaíva ha mba'eve ndojehúi chéve." Ñandejárako oporoha'arõ kuaa. 5 Ani ere, ha'e oheja reíta chéve, ha akóinte rejapo reikóvo ivaíva. 6 Ani ere: "Ha'éko oporoporiahurereko iterei. Ajapo ramo jepe heta ivaíva, ha'e oheja reíta chéve." Ha'e niko oporoporiahurereko añete, opáichavo ipochy avei ha ipochy vai umi iñangaipáva ndive. 7 Embopuku'ýke rejevy haguã Ñandejárape ha ani reheja rehóvo ko'ërõ guarã, cháke ipochýne reimo'ã'ýhágui ha sarambi ojaipóne nde hegui. 8 Ani rejerovia umi mba'e rehupyty vaekuére monda rupi, na ne pytyvõ mo'ãi oúvo nde ári ivaíva. 9 Ani reheja nde reroeve oimeraẽ vyty térã reho oimehápe rei. Upéicha niko ojaipo hova mokõiva. 10 Epyta hatã pe ere vaekuére ha ani nde rova mokõi. 11 Nde pya'e reporohendu haguã ha ta ne mbegue uvei reñe'ë haguã oñeporandu ramo ndéve. 12 Reikuua ramo, ere pe oñeporandúva ndéve, ýrõ, ekirirĩnte. 13 Pe ja'éva, ikatu ñane mbotuicha térã ñane motí, ñande jurúgui osëva ikatu ñane rundi. 14 Toje'e'ýke nde rehe ne juru my'ýiha, ha ani reporomoñuháse ne ñe'ëme. Ñemotí ho'aháicha mondaháre, tova api opaichagua oĩ ijapúvape guarã. 15 Ani rejapo avavére mba'eveichagua ivaíva, ha ani oiko nde hegui ja'e'ýha irũ tee rangue.

Sirach 6

1 Péicharõ niko ne rerakuã vai ha reñemotí etereíta. Rejererekóta tekove aña tova mokõirõ. 2 Ani reheja ipu'aka nde rehe tuguy raku, cháke tóroicha opu'áta nde rehe, 3 ne rakã nguéra ho'upáta ha hi'a oñehundíta. Yvyra pirukuéicha repytáta. 4 Tuguy raku eterei oporohundi, ha ñande a'e'ýháme ombopuka ñande rehe. 5 Reñemongeta kuaa ramo reporombyatýta nde jehe ha reñe'ë porã ramo rejererohorýta. 6 Taheta ne momaiteíva, ne reko mbo'éva katu ta peteĩnte. 7 Rejuhúrõ ne irũ teerã, eñeha'ã eikuua porã raẽ ha ani pya'e eterei rejepokuua hese. 8 Oĩ niko ne moirũva ou porã ramo chupe, ha hese reikotevẽ ramo mamove nderejuhúi. 9 Oĩ irũ tee nde rehe oñemoíva, ha ne motí haguã omombe'u, mba'érepa pejoavy. 10 Oĩ ne moirũva karuhápe, ha ho'a vaívo ndéve nderehechavéi chupe. 11 Ndéve ou porã aja oíta ne ndive, ha ho'a vaívo ndéve nde rejáta. 12 Ojehu vai ramo ndéve, mba'eve ndoikuaase mo'ávái ha okañýta nde hegui. 13 Ejei nde rehe ija'e'ývagui ha eiko pyrũ kuaápe nde rayhúva ndive. 14 Peteĩ irũ tee jeroviaha, upéva hína mo'ãha jaiko haguã kyhyje'ýre. Ojuhúva peichagua, ojuhu pláta yvyguy. 15 Peteĩ irũ tee jeroviaha, mba'e jajogua'ýva hína, ndaikatúi jaikuua pe hepykue. 16 Peteĩ irũ tee jeroviaha, po'a reruha hína, Ñandejárape ombyajéva ojuhúta katuete. 17 Ñandejárape ombyajéva, oiko kuaa iñirũ tee ndive. Hembiapokue niko iporã iñirũ rembiapokuéicha. 18 Che ra'y, ne mitã rusu guive eheka temimbo'e ha nde tuja peve rejuhúta arandu. 19 Oyvyombovo ha oñemitýva omba'apoháicha heta ñemono'õ ra'arõvo, reñotývo arandu ne kane'õta ha vokóinte re'úta pe hi'a. 20 Ivýrova ikuerái chugui, ha itavýva ndogueropu'akái. 21 Ita pohýicha hi'ári uguapy, ha pya'e chugui ojetyvyro. 22 Pe arandu niko, héra he'iháicha, ndojechaukái hetápe. 23 Che ra'y, ehendu che remiandu, ani remboyke pe che ha'éva. 24 Emoinge nde py, arandu yvyra kuápe, ha isãme ne akã. 25 Emokarapã nde ati'y ha ehupi, ha ani isã nembopochy. 26 Eñemboja hese nde py'aite guive, eiko kyre'ý kena hapére. 27 Eguata ipy porére ha eheka, ha'e voi ndéve ojekuaaukatá. Rehupytývo, anive repoi chugui. 28 Amo ipahápe nemombytu'u ha ne mbovy'áta. 29 Ijyvyrakua ha'éta ne mo'ãha mbarete ha iñakãsã, nde ahoja jegua. 30 Imba'e pohýi ha'éta jeguaka óro, ha isã nguéra, sã pytãũ. 31 Ao jeguápe ramo guáicha pype reñemondéta, ha nde syváre remoíta akãngora jajáicha.

32 Nde reipotárõ, che ra'y, ne arandúta, he reñeha'ã ramo, reikuaáta opa mba'e. 33 Reporohendu kuaa ramo, rejetavy'óta, rejesareko ramo, ne arandúta. 34 Tereho ijatyhápe myakáhara,*f** ha rejuhúrõ iñarandúva, eñemoirũ hese. 35 Eñeha'ã ehendu porã umi mba'e oñemyesakáva, ha ani haguã okañy nde hegui umi ñe'ënga hypy'üvéva. 36 Rehechárõ kuimba'e iñakã poráva, pya'e eñemboja hendápe, ha tereho hógape py'ýi. 37 Ejepy'a mongeta Ñandejára rembiapoukapýre ha eñamindu'u mante upe he'ivare. Ha'e voi ne myakã guapýta ha ome'ëta ndéve upe arandu nde reipotáva.

Sirach 7

1 Nderejapóirõ ivaíva, noñembojára mo'ãi nde rehe. 2 Rejeirõ teko joja'ygui, ojeíta nde hegui. 3 Ani reñemitỹ tekojoja'y yvýpe, cháke remono'õne 7 jevyve. 4 Ani rejerure Ñandejárape reporosãmyhy haguã, térã mburuvicha guasúpe ne moĩ haguã mburuvichárõ. 5 Ani reikose ne marangatúvarõ Ñandejára renondépe, térã ne arandúvarõ mburuvicha guasu renondépe. 6 Ani reñekuã mbojovakeharã, cháke hasy hína teko joja'y jehapo'o. Ani upeichahágui iñuhãme nde reity poguasú kuéra ha tape potĩgui ne mombía. 7 Ñembyaty guasúpe ani ere rejapo hague ivaíva, térã reñemomirĩ tavaguára renondépe. 8 Ani rembojo'a ne angaipa, cháke peteĩnte jepe ndopyta rei chéne. 9 Ani ere: "Ñandejárape ombovy'áta che mba'e kuave'ë nguéra". Arúvo chupe, katuite oguerohoryta. 10 Ani reiko ñembo'e'yre ha ani nde resarái tupãmba'e me'ëgui. 11 Ani reñembohory ovy'a'yvare, ani nde resarái oĩa oporohupi ha oporoitýva. 12 Ani rereko ne akãme japu nde rapicháre, ko'ýte ani rejapo ne irũ teére. 13 Ani nde japu araka'eve, cháke upéva mba'eve iporáva ndoguerúi. 14 Ani reñe'ë eterei myakáhara*f** ñembyatýpe, ha ani rembojo'a eréva reñembo'e jave. 15 Ani reñemboyke tembiapo pohýiguitérã kokue peguágui, tembiapo pohýi. Ñandejára niko umíva omoĩ vaekue. 16 Ani reiko iñañáva apytépe, ne mandu'áke, Ñandejára pya'e ipochyha. 17 Eñemomirĩ nde py'aite guive, cháke iñañávape yso ha tata oha'arõ. 18 Ani remyengovia ne irũ tee virúre, térã ne pehẽngue óro ku'íre. 19 Ani rejey kuña iñarandu ha ipy'a porãvagui, órogui iporãve hína ha'e. 20 Ani rejopy tembiguái omba'apo kyre'yva térã mba'apohára omba'apo poráva ndive. 21 Ehayhu ne rembiguái ikatupyryvape nde jupéicha, ha ani rereko ñapytĩháme. 22 Ne rymbárõ, ereko kuaa, ha ne mbovirúrõ, eñangareko hese. 23 Nde ra'y, ehako mbo'e ha ta iñe'ë rendu imitã guive. 24 Nde rajýrõ eñangareko ta heko potĩ, ha ani remokunu'ũ eterei. 25 Remomendárõ nde rajy, reipe'a nde árigui angekói, opáichavo eme'ë kuimba'e iñakã porávape. 26 Rehayhúrõ ne rembirekópe, ani repoi chugui, nderehayhúirõ katu ani rejerovia hese. 27 Ejapo mba'éro nde rúpe nde py'aite guive, ha ani nde resarái nde sy rembiaságui. 28 Ne mandu'áke reju hague chugui kuéra. Mba'éichapa ikatúne rehepyme'ë chupe kuéra, opa umi mba'e nde rehe ojapo vaekuere? 29 Nde py'aite guive erohory Ñandejárape, ha ejapo mba'éro ipa'i kuérape. 30 Ehayhu nde py'aite guive nde Apoharépe, ha ani reheja rei, hembiporavo kuérape. 31 Embyaje Ñandejárape ha erohory ipa'i kuérape. Eme'ë chupe kuéra imba'eráva oje'e haguéicha ndéve: Mbujape, tóro ra'y, mba'e kuave'ë*f** oñekuave'ëséguinte oñekuave'ëva, mymbajuka*f** ojejapo vaerã, ha mba'e me'ë oñemboykéva Ñandejárape. 32 Nde pojera kena imboriahúva ndive, ha Ñandejára nde rovasa renyhẽ chovíta. 33 Nde pojera kena opa oikovéva ndive, ha ani nde resarái omano vaekuégui. 34 Ani reñembojere umi hasëvagui, ha emoirũ umi ohasa asývape. 35 Ani ne ate'y reñandu haguã hasývape. Upéicharõ rejehayhúta. 36 Opa mba'e rejapóvape ne mandu'a repa vaerãha, ha nderejapói chéne mba'eve ivaíva.

Sirach 8

1 Ani rejohova api imbaretéva ndive, ndere'aséi ramo ipoguýpe. 2 Ani reñorãirõ mba'e rerekoha ndive, tuicha mba'éko pe viru ha resë vaíne. Viru ohundi vaekue hetápe, ha omombía hapégui mburuvicha guasu kuérape. 3 Ani reñoñe'ë joapi oñe'ë reíva ndive: rehatapyñavéta niko hatapy. 4 Ani rembojaru ijuru guasúvape, cháke imandu'a vaíne nde ru kuérare. 5 Ani reja'o ombyasývape hembiaapo vaikue, ne mandu'áke opavave jajapoha ivaíva. 6 Ani reapo'i itujávape, opavave niko ñande tujáta. 7 Ani revy'a avave omano haguére, opavave niko japa vaerã. 8 Ani rembohasa rei iñarandúva oñe'ë ramo, eñamindu'u mante uvei umi mba'e he'i vaekuere. Chugui kuéra reikuaáta mba'éicha reiko vaerã ipoguasúva apytépe. 9 Ani rejey itujáva oñemongetahágui. Ha'e kuéra he'íva niko ohendu vaekue itúva kuérargui. Chugui kuéra reikuaáta akã porã, ha mba'éichapa eréta heko ha henda

itépe upe ere vaerã. 10 Ani rehatapyña iñangaipáva rata, cháke rekáine. 11 Ani reñombojovake hova atáva ndive, ha péicha reme'ẽ chupe jurujái ne moñuhãvo. 12 Ani reiporuka nde hegui imbaretévape, ha oimérõ reiporuka ra'e, eñembyesaráintema. 13 Ani ere remyengoviataha pe mávare, hetave ikatúvagui. Péicha rejapo ramo, opêta nde rehe. 14 Ani reñombojovake mbojovakehára ndive, resẽ vaíta katuete. 15 Ani resẽ ipy'a tarováva ndive, nerembojo'aséirõ ivaíva nde jupe. Ha'e nde reraháta ohosehápe, ha opêta nde rehe itarovakue. 16 Ani reñorãirõ ipochy vaíva ndive, ha ani resẽ hendive kavaju ári. Chupe guarã mba'eve nde'iséi porojuka. Reimévo ne año, ojeitýne nde ári ha nde jukáne. 17 Itavývape ani remombe'u nde py'apy. Mba'eve noguerokirirĩ kuaái. 18 Oime raëva rovake ani rejapo reipota'ýva ojekuaa, nde reikuaái niko mba'épa ojuhúta. 19 Ani reñemombe'u oimeraëvape, ha ani reheja oimeraëva ojehe ndéve.

Sirach 9

1 Ani ne rakate'ỹ vai ne rembirekóre, ndereipotaírõ nde apo'i. 2 Ani reñeme'ẽmbaite ne rembirekópe, ndereipotáirõ nde rereko ipoguýpe. 3 Ani reñemoaguĩ ambue rembirekóre nde re'aséi ramo iñuhãme. 4 Ani reñemongeta ñemi kuña opurahéi kuaáva ndive ndereipotáirõ neapytĩ ijehe. 5 Ani remañaita peteĩ mitã kuñare aníntemo reiko hendive, ha upéi rehepyme'ẽ vaerã upévare. 6 Ani reiko kuña vai ndive neremombopaséirõ rerekóva. 7 Remañaitérõ hese ne akã tavýne, ha hógape rehórõ, reñehundíne. 8 Eipe'a ne resa kuña porãgui ani remaña iporãnguere, ndaha'éiva ne mba'e. Kuñare heta oĩ okái vaekue, imborayhu ohapy tatáicha. 9 Ani rekaru kuña omendáva ndive ha ani re'u kaguy hendive, ani mo'ãnte ne myakã vai ha rehundi hese nde rekove. 10 Ani reheja rei ne irũ tujápe, ipyahúva nombojoja mo'ãi chupe. Irũ ipyahúva ojogua kaguy pyahúpe, tekotevẽ ituja raë iporã haguã. 11 Ani iñañávaicha reikose, ndereikuáigui araka'épa hi'ára guahêta. 12 Ani resẽ porãse Ñandejárape oguerovia'ývaicha, ne mandu'áke, ojeppypaitetaha hendive omanoha ára. 13 Eñemomombyrýke umi ikatúvagui oporojuka, ha nderekyhyje mo'ãi manógui, rejárõ ijypýpe ani rejahéi hese cháke nde jukáne, emañáke reguataha hína ñuhã pa'ũme ha reikoha rejejuka haguã rupi. 14 Ikatúrõ, ejehu nde rapichápe ha ehendu iñarandúva ñe'ẽ. 15 Emombe'u nde py'apy iñakã porávape, ha eñemongeta upe Yvatetegua rembiapoukapýre. 16 Eguapy ekaru kuimba'e joheipyre ndive, ha tojehecha kuaa rembyajeha Ñandejárape. 17 Ikatupyrýva ojererohory ipo rembiapokuere, ha myakãhára, he'ívare, ohechauka iñaranduha. 18 Oñe'ẽmba reívagui rekyhyje vaerã, ijurúpe, marandu porã jepe ojeharu.

Sirach 10

1 Sãmbyhyhára iñarandúva oheko mbo'e hetã guápe, ha mburuvicha iñakã poráva oisãmbyhy hekópe. 2 Sãmbyhyhára oikoháicha oikóta avei hembijokuái ha táva sãmbyhyháraicha tavaguárata avei. 3 Mburuvicha guasu itavýva hetã guápe ohundi, ha iñakã poráva omyakã rapu'ã chupe kuéra. 4 Ñandejára pópe oĩ tetã nguéra ñesãmbyhy ha hi'árape ome'ẽ peteĩ-teĩme upe sãmbyhyhára chupe ou porátava. 5 Ñandejára pópe oĩ yvypóra ojapóva. Ha'e pe ome'ëva ipokatu opa sãmbyhyhárape. 6 Ani nde py'aro nde rapicha ndive ojapo haguere ivaíva nde rehe, ha ani reiko umi ojejapóvaicha. 7 Ojejapóvare ndaija'úi Ñandejára ha yvypóra, ha teko joja'ỹ mokõivépe ombopochy. 8 Pokatu ohasa peteĩ tetãgui ambuëpe, jejapo ha mbarete rupi. 9 Mba'érepa ojererovúta pe yvytĩmbo ha tanimbúnteva, ko oikovépe voi hetepy tujupáva? 10 Mba'asy puku omokañy pohãnohárape ha upe ko'ágã mburuvicha guasúva hína, ko'ërõ omanóta. 11 Omano ramo yvypóra, osẽ chugui yso opaichagua. 12 Jejapo oñepyrũ yvypóra Ñandejáragui ojeírõ, ha oñemomombyry Ijapoharégui. 13 Pe iñangaipáva ombyaty tova atã ha chugui osẽ ivaívante voi. Upévare Ñandejára chupe ombojeharu ha oinupã heta ohundi peve. 14 Ñandejára omongúi iguapyhágui ojejapóvape, ha ohupi oñemomirívape. 15 Ñandejára ohapo'o tetã nguéra, ha oñotý hendaguëpe ojejopy vaívape. 16 Ñandejára oikytapa tetã nguéra pypore ha ipyenda peve ohundipa. 17 Oĩ ha'e kuérava ohundi vaekue ha omboje'o yvýgui hapykuere, oikove'ỹ haguã hese kuéra mandu'a. 18 Yvypórare ndo'ái jejapo, térã pochy vai. 19 Mávapa ikatu ojeapo mba'érõ? Yvypóra. Mávapa ikatu ojeapo mba'érõ? Ombyajéva Ñandejárape. Mávapa ikatu ojeapo'i? Yvypóra. Mávapa ikatu ojeapo'i? Ojapo'ýva Ñandejára rembiapoukapy. 20 Oñopehẽngue apytépe ojeapo mba'e ramo ijypykue, Ñandejára katu ojapo mba'e ramo chupe ombyajévape. 22 Mba'eta rerekoha, poguasú ha mboriahu, ojeapóta mba'érõ ombyajérõ Ñandejárape. 23 Naiporãi ojeapo'i

mboياهو iñakã porãva, ha ojeapo mba'érõ mba'e vai apoha. 24 Poguasú, mbojovakehára ha mburuvicha iporã ojeapo mba'érõ. Ñandejárape ombyajéva katu, ojeapove vaerã mba'e ramo umívagui. 25 Tembiguái iñakã porãva ojokuáirõ tembiguai'ývape, iñarandúva ndojuhu vaíri upéva. 26 Ani reñemoarandu rejapo haguére rejapo vaerã, térã rejepy'apy terakuã porãre rejejopy vai ramo. 27 Iporãve remba'apo ha ne rembypa, reiko rangue rejehauka rereko'ýre re'u vaerã. 28 Che ra'y, ejeapo nde jupe mba'érõ, ha eñe'ẽ porã nde jehe, hekópe. 29 Máva piko omoĩ porãta upe ijupe voi oñemoĩ vaívape? Ha máva piko ojaopóta mba'érõ upe ijehegui voi otívape? 30 Mboياهو ojeapo mba'érõ imba'e kuaáre, mba'eta rerekoha katu ivirúre. 31 Ojeapóva mba'érõ imboياهو ramo jepe, mba'eichaitépa ojeapóta oguereko ramo viru. Ha ojeapo'íva iviru ramo jepe, mba'eichaitépa ojeapo'íta imboياهو ramo.

Sirach 11

1 Arandu ombojerovia ijehe imirívape, ha omboguapy chupe poguasú apytépe. 2 Ani remboaguara avavépe iporãgui ha reapo'i ivaígui. 3 Ovevéva apytépe michĩ hína pe káva, ha ijeiragui he'êvéva, ndaipóri mba'eve. 4 Ani rejejapo nde ao porãgui, térã rejererovu oho porãgui ndéve, Ñandejára niko ojaapo hechapyrãva, yvypóra ikatu'ýva oikuaa. 5 Heta mboياهو oiko vaekue mburuvicha guasúrõ ha oĩ ojeapo'íva ojupi vaekue tetã sãmyhyhárõ. 6 Heta imbaretéva oñemona vaekue yvýre ha heta ipoguasúva ho'a vaekue ambue poguýpe. 7 Ani rekaguai avavére reikuaa porã mboyve hembiapokue, eikuaa porã raẽ ha upéi eporoja'o. 8 Ani ere ne remiandu reporohendu mboyve, ha ani reporoñe'ẽ joko. 9 Ani reñoñe'ẽ api ndéve ou ha oho'ývare, ha ani reike ojohova apihápe iñangaipáva. 10 Che ra'y, ani rejapose heta iterei mba'e, cháke neresẽ porãi chéne. Reikesérõ heta mba'épe, nderehupytýi chéne, ha resēsérõ ndaikatúi chéne. 11 Oĩ oiko pya'e, hy'ái ha ikane'õva, ha opaichavérõ itapykue. 12 Oĩ imboياهو ha oikomínteve, ikangy ha mba'eve oguereko'ýva. Ñandejára katu oma'ẽ hese ha hekotevẽ vaígui oguenohẽ chupe. 13 Omyakã rapu'ã ha ohupi chupe, ha heta oĩ hese ijurujáiva. 14 Iporã ha ivaíva, jeikove ha ñemano, mba'ereko ha mboياهو, Ñandejáragui ou. 15 Arandu, mba'e recha kuaa ha akã guapy, Ñandejára ome'ẽ. Ñenupã ha tape karẽ'ý Ñandejáragui ou. 16 Tavy ha tesa ypytũ ojejapo vaekue oporojukávape guarã, ha mba'e vai omoirũ iñañávape. 17 Ñandejára remime'ẽ opyta ipy'a porãva ndive. Ha'e ohayhu ha oguenohẽ porã chupe kuéra opa mba'épe. 18 Oĩ oguerekóva omba'apo rupi, ha mba'e piko opytáta chupe kuéra? 19 He'i ramo jepe: "Ikatúma apytu'u, arekóma ha'u vaerã", ndoikuaái araka'épa omanóta ha ohejáta upéva ambuépe. 20 Che ra'y, ejapo rejapo vaerã ha eñemohatã upépe, tove ta nde tuja ne rembiapópe. 21 Ani rehecha ramo iñañáva rembiapo, ejerovia Ñandejárame ha ejetu'u ne rembiapóre. Chupe guarã ndahasýi ojaopóvo mboiyahúgui mba'eta rerekoha peteĩ tesa piríme. 22 Ipy'a porávape Ñandejára omyengovia ohovasávo, ha peteĩ tesa piríme ombopoty ijehovasa. 23 Ani ere: "Mba'eve naikotevẽi, arekóma aipotáva." 24 Ani ere: "Arekóma aikotevẽva. Mba'eve ivaíva chéve ndojehúi chéne." 25 Ho'a porãrõ ñandéve, ivaívagui ñande resarái, ho'a vai ramo katu, iporãvagui ñande resarái. 26 Ñandejárape ndahasýi omyengovia haguã peteĩ-teĩme omanóvo hembiapokue ojerureháicha. 27 Ivaipárõ hína, ñande resarái vy'águi. Ha mba'eichaguápa pe máva rembiapokue, ojekuaa opávo hekove. 28 Ani ere avavére ovy'aha omano mboyve. Oguahẽvo ipahápe ae, pe máva ojekuaáta. 29 Ani reraha oime raévape nde rógape, cháke ipo karẽva heta ñuhã oguereko. 30 Ojejapóva py'a ha'ete ku guyra oñembotýva guyra rógape, ku aguara ho'uséva ryguasú. 31 Oñe'ẽ reíva ojaapo iporãvagui ivaíva, ha omyasái japu umi nde rayhúva apytépe. 32 Peteĩ tata piriri omyendy heta tatapyi, ha peteĩ tekove aña oporohape ra'arõ oporojuka haguã. 33 Eñeñangarekóke mba'e vai apohágui, cháke chugui osẽ heta mba'e vai, ha ne mongy'áne opa árape guarã. 34 Remoguahẽrõ nde rógape mbohupa ramo mombyry guápe, nde reraháne tape karẽre, ha reikóne mombyryguárõ nde róga guápe guarã.

Sirach 12

1 Rejapo ramo iporãva emaña avápepa, ha upéicha hekoviáta ndéve. 2 Eipytyvõ ipy'a porávape ha hekoviáta ndéve, nda chuguíri ramo, Ñandejáragui. 3 Ndohupytýi iporãva oñemohatáva ivaívape, ha ndohepyme'ẽiva tupãmba'ére. 4 Eme'ẽ imarangatúvape ha ani reipytyvõ iñangaipávape. 5 Eipytyvõ ojejapo'ývape, ha ani reme'ẽ heko añávape: ani reme'ẽ chupe hembi'urã, cháke oñembojaraséne nde rehe, ha ombojo'áne ndéve ivaíva opa mba'e porã hese rejapo vaekuére. 6 Avei Ñandejára

ndaija'úi heko añávare, ha omyengoviáta chupe kuéra hembiapokuére. 7 Eme'ẽ imarangatúvape ha ani reipytyvõ iñangaipávape. 8 Oho porã ramo ñandéve ndajaikuaái mávapa ñane irũ añete, Ho'a vai ramo katu jaikuaa mávapa ndaija'úi ñande rehe. 9 Oho porã ramo ñandéve ndaija'úi ñande rehe ndovy'ái, ho'a vai jave katu ñande rayhúva jepe ñande reja. 10 Ani rejerovia nde rayhu'ývare, cháke heko aña okaru hese fiérro jaréicha. 11 Oñemomirĩ ha tĩndyhápe oiko ramo jepe, ejererekóke chugui ha ani rejerovia hese. Eiko hendive ku jajehechaha omopotĩvaicha: ipahápe oje'óne iky'akue. 12 Ani remoĩ chupe nde ykére, cháke nde reitýne opyta haguã ne rendaguépe. Ani remboguapy nde akatúape, cháke ne myañáne oguapy haguã ne rendaguépe. Peicha'ýrõ amo ipahápe reroviáta che ñe'ẽ ha ne mandu'ávo rembyasyta. 13 Avave nombyasyi oguererekóvape mbói ipópe térã ijajúri, oisu'u ramo chupe. Térã tóro omoñaróvape, oikutu ramo chupe. 14 Upéicha ojehu mba'e vai apoha ndive oñemoirúvape, ha hembiapo vaikuépe oñemonamba. 15 Opytáta ne ndive sapy'arã, ha nde pysyrýi ramo, na nde joko mo'ái. 16 Nde rayhu'ýva, eíra ijurúpe oguereko, ha ipy'apýpe oñongatu mba'éichapa nde reitýta yvy kuápe. Nde rehe ija'e'ýva, oikóne hesay hováre, ija vove chupe katu, nde rugykyképe oñemohyguatáne. 17 Ojehu ramo ndéve ivaíva, ha'e oíta upépe ojehu mboyve, ha nepytyvõvo vaicha hína, ne moñepysāngáta. 18 Upéi oñakã mbovava ha ojepopetéta, oñe'ẽ ngururúta ha hova omoambuéta.

Sirach 13

1 Vlékere opokóva, oñemongy'a, ha oikóva ojejapóva ndive ha'eichaguáta avei. 2 Ani rehupi nde ati'ýre ipohýi etereíva, ha ani reiko nde hegui imbareteve ha oguereko hetavéva ndive. Kambuchi piko ikatúta oñemoirũ japepóre? Japepo oñembotáne hese ha ojokáne. 3 Mba'eta rereko oporoapo'i ha ojererovu, mboriahu ojeapo'i ha he'i ombyasyha. 4 Ikatu aja reipytyvõ mba'eta rerekuápe, nde rerekoséta hembiguáirõ. Ndererekovéivo mba'eve, nde reja reíta. 5 Rereko aja mba'eta ovy'áta ne ndive, ha ne moperõmbáta ombyasy'ýre. 6 Oikotevẽrõ nde rehe oñeha'áta ne mbotavy, opukavýta ha ojereroviaukáta ndéve. Juru he'ẽme he'íta ndéve: "Mba'épa reikotevẽ?" 7 Ikaru guasu hápe ne motíta. Ikatu aja nde poru, ne mbotavýta, heta ne mbyaguara ríre oñembohoryta nde rehe. Nde rechávo katu ohasáta ha oñemohembe jeguarúta nde hegui. 8 Ani ne mba'e rerovia iterei, cháke rejererekóne itavýva ramo. 9 Ipoguasúva oñemboja ramo nde ypýpe eñemboykemínte chugui, ha he'íta ndéve reho haguã hendápe. 10 Ani reñemboja iterei cháke ne mboykéne. Ani avei repyta mombyry eterei, cháke hesaráine nde hegui. 11 Ani reñe'ẽ hendive ha'érõ guáicha ne irũ, térã rejerovia hese oñe'ẽ etereírõ, ha'e ne ra'ã hína ñe'ẽngatúpe, ha puka-pukavýpe nde pyguara hína. 12 Ojejoko kuaa'ýva, tekove jero hína upéva. Ha'e nde pokua ha ne nupãne. 13 Ema'ẽ porã ha ejererekó, ani reiko tekove jero ndive. 14 Rehendúrõ ko'ã mba'e reke jave, epáy. Ha eñembo'e Ñandejárape nde pe'a haguã ivaívagui. 15 Opa tymba oikovéva ohayhu ha'eichaguápe, ha yvypóra yvypórape. 16 Oikovéva guíve tymba ojoaju ha'éicha guáre ha yvypóra avei. 17 Mba'éicha piko ojoajúta, aguara guasu ha ovecha ra'y, imarangatu ha iñangaipáva? 18 Ndaikatúi oikóvo oñondive py'a guapýpe aguara'i ha jagua, mba'eta rerekua ha mboriahu. 19 Vúrro saitégui, yvy ojeiko'ýháme, oiko jaguarete rembi'u, ha mboriahúgui, mba'eta rerekua rembi'u. 20 Ojejapóva ojeguaru oñemomirívagui, ha mba'eta rerekua ndohechaséi mboriahúpe. 21 Mba'eta rerekua oñepysāngárõ ojoko chupe iñirũ nguéra, ha mboriahu oñepysāngárõ, omyaña chupe iñirũ nguéra. 22 Oñe'ẽrõ poguasú heta oĩ ojepopetéva, noñe'ẽkuaái ramo jepe he'i joa oñe'ẽ porãha. Ojavýrõ mboriahu, oñeñembohory hese, ha oñe'ẽ ramo hekópe avave nohenduséi. 23 Oñe'ẽ mba'eta rerekua ha maymáva okirirĩ, ha ohupi chupe yvate. Oñe'ẽrõ mboriahu oporandu: Máva piko upéva? Ha oñepysāngárõ omyañave chupe. 24 Iporã pe mba'eta ipotĩrõ angaipágui. Heko añávape guarã, ivai pe mboriahu. 25 Yvypóra py'apy, ivai térã iporávape, ojekuaa hováre. 26 Tova rory he'ise py'a porã; ñe'ẽ heta rei he'ise py'a tyai.

Sirach 14

1 Ovy'aite vaerãpa upe nombyasyiva he'i vaekue ha ipy'apy potĩva. 2 Ovy'aite vaerãpa upe ndoguererekóiva mba'érepa ojahéita ijehe, ha ojeroviáva oho porãtaha chupe. 3 Maerã piko oipota ipo jopýva umi mba'e oguererekóva, maerã piko oipota ivirúeta? 4 Ombyatýva oiporu'ýre mba'eve, ombyaty ambuépe guarã, ambue oñemongyráta hy'aikuépe. 5 Iñañáva voi, piko máva ndive ipy'a porãta? Ha'e voi ndovy'ái, iviru heta ramo jepe. 6 Ipo jopývagui ndaipóri avave ojopyvéva chugui.

Ha péicha hekovia chupe heko aña. 7 Ojapo ramo iporãva, ojavýguinte ojapo, ha amo ipahápe ojekuaa ipojopyha. 8 Tekove jero hína pe ipojopýva, pe oñembojeréva ndoporohechaséigui. 9 Itaryrýiva nahyguâtãi voi. Oipe'a hapichágui ha ohundi pe imba'éva. 10 Ipojobýva ho'use tembi'u he, ha imesápe nomoĩri mba'eve. 11 Che ra'y, ndéve ijaháicha eiko porã, ha Ñandejára ndive ani ne rakate'ỹ. 12 Ne mandu'áke maymáva omano vaerãha. Avave nde'i mo'ãi ndéve araka'épa remanóta. 13 Remano mboyve ejapo iporãva nde rapicháre ha eme'ẽ chupe ikatuháicha ndéve. 14 Ani rejavy ára iporãva, ha ani rembohasa rei vy'a rehupytýva. 15 Rehejáta mante ambuépe guarã ne mba'e kuéra ha oñemboja'óta hikuái nde ry'aikuére. 16 Eme'ẽ ha erohory oñeme'ẽva ndéve. Ani rejepy'apy mba'evére, yvyguýpe niko nderejuhu mo'ãi vy'a. 17 Ao itujáva ohóvo, upéicha opa oikovéva. Oĩ niko upe ñe'ẽ yma: "Remano mante vaerã". 18 Yvyra hakã hetávape, oĩ hogue okúiva ha oĩ hoky pyahúva. Péicha yvypóra kuéra: oĩ omanóva ha oĩ ou pyahúva. 19 Opa ojobáva yvypóra oñembyai ipahápe, ha upe ijapohare opáta hendive. 20 Ovy'aite vaerãpa umi ohekáva arandu, ha oiporu kuaáva iñapytu'ũ! 21 Upe ojepy'a mongetáva arandu rapére ha ohecha pypuku kuaa! 22 Oma'ẽ ipyporére ha iguatáre omaña. 23 Omaña ñemi hovetã nguérare ha ojapysaka hokẽme. 24 Oheka hekoharã hóga ypýpe, itápia ykére oikutu yvyra hakua, 25 omopu'ã ijkére hóga vakapi, ha hógagui ndaipóri iporãvéva. 26 Upépe omoĩ ta'ýra kuéra iguýpe oñemo'ã haguã. 27 Ha'e omo'ã chupe kuarahy akúgui, ha upépe oiko yvágape ramo guáicha.

Sirach 15

1 Ombyajéva Ñandejárape ojapo ko'ã mba'e, ha oñemohatáva hembiapoukapýre, ohupytýta arandu. 2 Chupe ohuguaitýta peteĩ sýicha, ha omoguahêta hógape, hembireko pyahúicha. 3 Omongarúta chupe mba'e kuaa rembi'úpe, ha omboy'úta arandu ýpe. 4 Ojekóta hese ha ndovava mo'ãi, ojoajúta hese ha noñemotĩ mo'ãi. 5 Arandu ohupíta chupe iñirũ nguéra ári, ikatu haguã oñemoñe'ẽ umi atyha rupi. 6 Vy'a ha torýgui chupe omyenyhêta, ha omyerakuãta avave hesaraive'ỹ haguãicha. 7 Nдохupytýi chéne umi ijapúva, ha ndohechái chéne umi ojejobáva. 8 Ha'e oñemomombyry umi otĩ'ỹvagui, ha oporombotavýva mba'eve ndoikuaaséi chugui. 9 Jeporoguerohory ndo'ái iñañávare, Ñandejára nome'ẽigui chupe kuéra arandu. 10 Arandu'ýre ndaipóri jererohory, ha Ñandejára upe ome'ẽva. 11 Ani ere: "Ñandejára che reity". Ha'e niko ndojapói mba'eve ivaíva. 12 Ani ere: "Ha'e che mombía che rapégui". Ha'e noikotevêi hembiaapo vaívare. 13 Ñandejára ndaija'ei teko aña ha ñe'ẽ vaíre. Ombyajéva Ñandejárape ndo'ái umívape. 14 Iñepyrũháme Ñandejára ojapo yvypórape, ha oheja chupe ojapo ojoboséva. 15 Reipotárõ, rejapo kuaa hembiapoukapy ha rejapo hekópe upe chupe ombovy'áva. 16 Ne renondépe ha'e omoĩ tata ha y reiporavo haguã pe reipotáva. 17 Yvypóra renondépe oĩ jeikove ha mano. Chupe oñeme'ẽta pe ha'e oiporavóva. 18 Ñandejára iñarandu eterei, ha'e ipokatu ha ohechapa. 19 Ñandejára ohecha opa mba'e jajapóva, ha oikuaapa ñane rembiapokue. 20 Avavépe nde'íri iñaña haguã, avavépe nde'íri ikatuha ojapo ivaíva.

Sirach 16

1 Ani reipota heta mitã ipituáva, térã revy'a reguerekógui mitã ñaña. 2 Heta ramo jepe, ani revy'a nombyajéi ramo Ñandejárape. 3 Ani reha'arõ oikove pukutaha, ha reñeñandu porã heta haguére. Iporãve peteĩ heko porãva heta iñañávagui, ha iporãve remanórõ mitã'ýre, rereko rangue heko añáva. 4 Oĩrõ peteĩnte jepe iñakã porãva, chugui ikatúma oñemuña peteĩ távape guarã, tekove ahẽ ñemoñare katu oñehundipáta. 5 Heta mba'e ko'ãichaguáma che resa tee rupi ahecha, ha ivaivéva ko'ávagui ahendu. 6 Iñañáva angaipáre hendy vaekue tata, ha hendy vaekue pochy guasu iñañáva atýrare. 7 Ndoiporiahurerekói hete rusúva yma guare, hese opu'ã vaekuépe. 8 Ndoiporiahurerekói Lot táva guápe oñeme'ẽ vaekue teko ky'ápe ojejoba itereígui. 9 Ndoiporiahurerekói yma guare Canaangua iñangaipáre ojeroviávape. 10 Péicha ojapo avei umi 600.000 Israel guáre opu'ã vaekue hese oikoségui iñakãre. 11 Ha peteĩnterõ jepe upe oikoséva iñakãre, ndopytái chéne oñenupã'ýre. Ñandejára niko oporoporiahurereko ha ipochy kuaa avei. Ha'e oheja rei angaipa ha ohekuavo ipochy hembiaapo ahêva ári. 12 Oporoporiahurereko itereiháicha, upéicha avei ipochy eterei. Ha'e ome'ẽ peteĩ-teĩme hembiapokue ojerureháicha. 13 Ndohejái iñañáva ojapo ojoboséva, ha imarangatúva ohupyty'ýre hembipota. 14 Chugui nokañýi tupãmba'e oñeme'ẽva, ha peteĩ-teĩme ojehecha kuaáta hembiapokue. 15 Ñandejára ombopy'a hatã vaekue

Faraónpe ndoikuaaséi vaekue chugui mba'eve ohechauka haguã hembiapokue yvága guýpe. 16 Opavave oikuaa ipy'a poriahurereko, imba'e resape ha imba'e ypytũ ha'e omboja'o yvypóra kuérape. 17 Ani ere: "Akañýta Ñandejáragui, ha amo yvágape piko máva imandu'áta che rehe? Hetaite apytépe avave nda che recha mo'ãi. Chéko ndaha'ei voi mba'eve ko yvy tuichaitépe." 18 Ema'ẽ, yvága ha yvága ru'ã, yvy ha yvy rugua oryryipa, ha'e oguahẽvo. 19 Umi yvyty ha yvy pyenda kyhyjégui osusũmba ha'e oma'ẽvo hese kuéra. 20 "Che rehe noma'ẽ mo'ãi ha ndojepy'apy mo'ãi pe ajapóvare. 21 Ajapo ramo ivaíva avave nda che recha mo'ãi. Che japúrõ ñemiháme, ava piko oikuaáta? 22 Ajapórõ iporáva, ava piko omombe'úta Ñandejárape? Mba'e piko aha'arõta ajapo haguére che rembiaporã?" 23 Péicha ojepy'a mongeta umi iñapytu'ũ oiporu'ýva. Umi itavy ha okañýva výro reínte iñakãme oguereko. 24 Ehendu che ra'y, toroheko mbo'e, ejapysaka che ñe'ẽre: 25 Ha'e porãtante añandúva, ha hekópe amombe'úta ko aikuaáva. 26 Ñandejára he'i haguére, opa mba'e oiko iñepyrũha guive, ojapo guive he'i mamóite pevépe oguahẽta. 27 Omoĩ chupe kuéra henda ha hembiaporã, opa árape guarã. Ha'e kuéra naiñembyahýiri ha naikane'õi araka'eve, ndopytu'úi ramo jepe. 28 Noñembotái ojuehe ha araka'eve nosẽi Ñandejára rapégui. 29 Upéi Ñandejára oma'ẽ yvýre, ha mba'e porãitágui omyenyhẽ, 30 omyenyhẽ avei opaichagua oikovévagui, ha maymáva, yvýpe opa jeyta.

Sirach 17

1 Ñandejára ojapo yvypórape yvýgui ha upéi ojapo jey chugui yvy. 2 He'i mboy árapa oikovéta ha ipoguýpe omoĩ opa mba'e yvy arigua. , 3 Chupe ome'ẽ pokatu ojoguáva ipokatúpe, ha ojapo chupe ijoguaha. 4 Opa oikovévape omongyhyje chugui, ha ipo guýpe omoĩ tymba ha guyra kuéra. 6 Ome'ẽ chupe juru, kũ, tesa, apysa ha akã opa mba'e oikuaa haguã. 7 Omyenyhẽ yvypórape mba'e kuaa ha arandúgui, ha ohechauka chupe ivai ha iporáva. 8 Ome'ẽ imba'e kuaágui ohecha kuaa haguã hembiapokue porãita, 9 oikuaauka haguã imba'e mombe'upyrã, 10 ha ogueropurahéi haguã héra marangatu. 11 Ome'ẽ chupe kuéra arandu ha imba'erã Tembiapoukapy oporomoingovéva. 12 Ojapo hendive kuéra ñe'ẽ me'ẽ pave'ỹ, ha oikuaauka chupe kuéra hembiapoukapy. 13 Ha'e kuéra ohecha hesa tee rupi heko mimbipa, ha ijapysa rupi ohendu iñe'ẽ marangatu. 14 He'i chupe kuéra: "Ani pejapo ipojoja'ýva". He'i avei mba'éichapa oiko vaerã hapicha apytépe. 15 Henondépe oĩ mante yvypóra rekove, mba'eve nokañýi chugui. 16 Hape kuéra opia ivaíva gotyo imitã guive, ipy'a hatã itáicha ha ndaikatúi omyengovia hu'üvare 17 Peteĩ-teĩ tetãme ome'ẽ huvicharã Israel katu Ñandejára mba'erã. 18 Ha'e ita'ýra ypykue ha oheko mbo'e chupe. Ha ome'ẽ haguére chupe imborayhu rendy, ndohejái chupe. 19 Opa yvypóra rembiapo hesakã henondépe kuarahýicha, ha oikuaapaite hapykuere. 20 Nokañýi chugui iñangaipa kuéra ha oikuaa porã umíva. 21 Ñandejára imba'e porã ha oikuaa upe ha'e ojapo vaekuépe. Nda hesaráiri chugui ha oheja rei iñangaipa. 22 Ha'e imandu'a mante tupãmba'e yvypóra ome'ẽvare, ha oñongatu hesa'ýicha hembiapo porãngue. 23 Upéi omyengoviáta chupe kuéra, hembiapokue ojerureháicha. 24 Umi ombyasývape hembiapo vaikue, ha'e oheja oñemboja jey hese, ha omokyre'ỹ jey umi ijehe ndojerovia véimavape. 25 Ejevy Ñandejára gotyo ha anive rejapo ivaíva, eñembo'e henondépe ha anive rembopochy chupe. 26 Ejevy Yvatetegua gotyo, ejei ivaívagui ha nde py'aite guive ejei tupã gua'úgui. 27 Omanóva retãme avave ndikatúi oguerohory Ñandejárape, Oikovéva mante ikatu oguerohory chupe. 28 Omano vaekue ndoiko véima ha ndaikatúi oguerohory chupe, oikove ha hesáiva mante. 29 Mba'eichaitépa ipy'a porã Ñandejára, ha oheja rei hembiapo vaikue umi hese oñemboja jeyvape! 30 Na opa mba'éiko ikatu oguereko yvypóra, ndaipóri ijapytépe omano'ýva. 31 Ndaipóri kuarahýgui omimbivéva, ha opáichavo oñemoypytũ avei. Ko'yteve umi ho'o ha ikãnguéva, ivaívante iñakãme oguerekóva. 32 Ñandejára ohecha opa mbyja yvágape oíva, ko'ýte yvypórape, yvy ha tanimbúnteva voi.

Sirach 18

1 Ñandejára oikovéva opa ára, ojapo vaekue opa mba'e. 2 Ha'e ñoite imarangatu, ndaipóri ha'eichagua. 3 Ha'e opa mba'e oíva ipópe oisãmbyhy, ha opavave ojapo ha'e he'íva. Ha'e mburuvicha guasu pavẽ ipokatúva, omoingoéva ojuehegui upe imarangatúva ha upe yvy ariguáva. 4 Ndaipóri ikatúva oipapa hembiapokue. Ava piko ikatúta oipyguara imba'e rechapyrã? 5 Máva piko ikatúta oha'ã ituichakue térã omombe'u ipy'a porãngue? 6 Ndaipóri mba'eve ikatúva jaípe'a umi ojapo vaekuégui térã ñambojoapy umívape. Ndaipóri avave ikatúva oipyguara imba'e rechapyrã. 7 Pe yvypóra oimo'ärõ oguahẽmaha ijapýpe, oñepyrũ ramónte hína ha

opytu'úrõ, opyta ijurujái. 8 Mba'e piko pe yvypóra, mba'e apoha piko? Mba'e piko chupe guarã pe iporã térã ivaíva? 9 Ha'e oikove pukuete ramo, 100 año pevénte ohupyty. 10 Peteĩ ytyky yguasúpe térã peteĩ vvyku'i ra'ýime ojogua umi año oikovéva ñambojojárõ ára opa'ývare. 11 Upévare Ñandejára oha'arõ kuaa, ha oiporiahurereko iterei chupe kuéra. 12 Ha'e oikuaa porã mba'épepa opa hekove, ha upévare naikane'õi oheja rei haguã chupe kuéra iñangaipa. 13 Yvypóra oporiahurereko hapichápe, Ñandejára katu oiporiahurereko opavavépe; ha'e oporomomandu, oporohekombo'e ha oporosãbyhy ovecha rerekuáicha. 14 Ha'e oiporiahurereko umi iñe'ẽ rendúvape, ha ikyre'ýva ojapo haguã hembiapoukapy. 15 Che ra'y reporopytyvõrõ ani reporoja'o, reme'ẽvo jopói ani ne ñe'ẽ pohýi. 16 Ysapy ombopiro'yháicha ára haku, peteĩ ñe'ẽ porã iporãve jopóigui, 17 Añetehápe peteĩ ñe'ẽ porã tuichave jopóigui, ha imba'e porãva ome'ẽ mokõive mba'e. 18 Itavyraíva ome'ẽ'ýrõ jepe, ojahéi ñande rehe, hakate'ýva remime'ẽ ohapy ñande resa. 19 Eikuaa porã raẽ reñe'ẽ mboyve, ha nde rasy mboyve, eñepohãno. 20 Reñembojovake mboyve ema'ẽ raẽ nde jehe, ha reñembojovakévo, ojeheja reíne ndéve ne rembiapo vaíkué. 21 Nde rasy mboyve eñemomirí ha rejapórõ ivaíva eñembyasy. 22 Ani rembotapykué remanoha árape guarã. 23 Reme'ẽ mboyve ne ñe'ẽ Ñandejárape, eñembosako'i rejapo haguã ha ani reipy'a ra'ã chupe. 24 Ne mandu'áke Ñandejára pochýre umi ára pahápe, ha'e ourõ oporonupãvo ha omboyke ramo hova. 25 Hetárõ hi'upyrã, ne mandu'a ñembyahýire. Ne mba'e rereko hetárõ, ne mandu'a mboriahu ha jereko'ýre. 26 Pyharevégui ka'arúpe ohasa ohóvo ára, ha Ñandejára renondépe opa mba'e ohasa. 27 Iñarandúva imba'e recha kuaa opa mba'épe ha ojejuhúrõ angaipa rapépe, ojei chugui. 28 Opa iñakã porãva oikuaa arandu, ha oguerohory upe ojuhúvape arandu. 29 Umi oñe'ẽ kuaáva omongakuaa pe arandu ha he'i heta ñe'ẽnga hypy'úva. 30 Ani reñeme'ẽ ne akã vaípe ha ne rembipota ky'águi ejekoko. 31 Reñeme'ẽrõ ne rembipota ky'ápe, reikóta toryja ramo nde rehe ija'e'ývape. 32 Ani reiko revy'aháre meme, pécharõ niko, voi ne mboriahúta. 33 Nde sogue ramo, ani reiporu viru rejapo haguã vy'a guasu.

Sirach 19

1 Mba'apohára oka'úva ndoguereko mo'ãi mba'eve. Ohundi reíva pe michĩmi oguerékova, mbegue katúpe ho'áne. 2 Kaguy ha kuña ombotavyraí iñakã porãvape, ha kuña reko vaíre oñemoirúvaguí, oiko tova atã. 3 Péu ha yso hese oñemomba'éta ha hova atãngue opáta péicha. 4 Oñeme'ẽva ojuhu raẽvape, ipy'a kangy. Iñangaipáva, ijehénte ojapo ivaíva. 5 Pe oñekumberéiva ivaívare, oñehundíta. 6 Ojokóva ijuru, ndo'a mo'ãi ivaívape. 7 Ani remosarambi ñe'ẽngue ha nderepyta vai mo'ãi. 8 Ani remombe'u oje'e vaekue nde rayhúva térã nde rayhu'ývape, nderejapo mo'airõ ivaíva rerokirirívo. 9 Ne rendúva niko ojererekóta nde hegui, ha amo ipahápe ndaija'e mo'ãi nde rehe. 10 Oípa rehendu vaekue? Tomano nde pype. Ani rejepy'apy. Nderekapu mo'áiko! 11 Peteĩ ñe'ẽ ohendu vaekuere ivýrova ohasa asyve kuña imemby potávaguí. 12 Hu'y ojekutúva hetymáme, peteĩ ñe'ẽ ivýrova ñe'áme. 13 Eporandu ne irũme, ikatúko ndojapói ra'e mba'eve. Ha oimérõ ojapo ra'e, anive haguã ojapo. 14 Eporandu nde rapichápe, ikatúko nde'íri ra'e mba'eve. Ha oimérõ he'i ra'e, anive haguã he'i. 15 Eporandu ne irũ teépe: hetáko oñe'ẽ rei, ha ani rerovia opa oje'éva. 16 Sapy'ánteke ñane pysyrýi ñaimo'ã'ýre, Mamo piko oĩ ndojavýva iñe'ẽme? 17 Eporandu raẽ nde rapichápe reiko vai mboyve hendive, ha ehendu upe Yvatetegua ñe'ẽ. 18 Ñandejára ñembyaje he'ise ha'e ñande rerohoryha. Ne arandúrõ ha'e nde rayhúne. 19 Eikuaa Ñandejára rembiapoukapy, upe ñane moingove. Umi ojapóva hembipota oikovéne opa ára. 20 Ñandejára ñembyajépe oĩ opaichagua arandu, ha hembiapoukapy apópe oimbaite pe arandu. 21 Tembíguái he'íva ijárape reipotáva ndajapo mo'ãi, ha upéi ojapo, ombopochýnte avei chupe 22 Ndaha'éí ete arandu mba'e vai apokuaa, ha heko añáva reko mbo'e nde'iséi akã porã. 23 Oĩ arandu ka'aty ivai etereíva, ha oĩ ojavýva ndoikauaáigui ojapóva. 24 Iporãve ñande tavy ha ñambyaje Ñandejárape, ha ani ñane arandu ha ñamboyke hembiapoukapy. 25 Oĩ ikatupyry ha ndaipojojáiva, ha oĩ oiporúva pokarẽ ohupyty haguã imba'éva. 26 Oĩ heko añáva oiko gua'úva ñembyasy ha tĩndyhápe, ipy'apy katu henyhẽ japúgui. 27 Oiko ndohecháí ha nohendúirõ guáicha, reimo'ã'ýhágui katu nde rejáma tapykuépe. 28 Ikangýguinte ndojapói ivaíva nde rehe, ha ija vove chupe ne mbyáita katuete. 29 Ima'ẽre jaikuaa pe mávape, ha hovare iñarandúvape. 30 Iñemonde, ipuka ha iguata he'ipáma mba'eichaguápa máva.

Sirach 20

1 Oĩ oporoja'óva hendape'ỹ, ha oĩ okirirĩva oiko kuaágui. 2 Iporãve reporoja'o, repyta rangue pochýpe, 3 Ohecha kuaáva hembiapo vaikue, oipe'a ijehegui heta mba'e vai. 4 Omoíséva teko joja mbaretépe, ojogua naha'ỹiva oipyhyséva mitã kuñáme. 5 Oĩ ikirirĩgui oñemo'áva iñaranduha, ha oĩ iñe'ëngatúgui ndojehayhúiva. 6 Oĩ okirirĩva ndoikuaágui he'i vaerã, ha oĩ okirirĩva oikuaágui araka'épa oñe'ëta. 7 Iñarandúva okirirĩ, ndo'a porã mo'airõ upe he'iséva, ha itavyraíva katu noha'arõ kuaái. 8 Oñe'ë etereíva avavépe ndo'a porãi, ha pe ha'enteséva ndojehayhúi. 9 Sapy'ánte mba'e vaígui amo ipahápe osẽ iporáva. Sapy'ánte katu mba'e porãgui osẽ ivaíva. 10 Sapy'ánte reme'ë ha noñemyengoviái ndéve sapy'ánte katu oñemyengovia jo'a. 11 Oĩ jererohory opa vaíva ha oĩ ojeapo'ihágui, oñakã rapu'áva. 12 Oĩ ojogua hetáva hepy'ỹre, ha upéi osẽ chupe hepy eteve. 13 Iñe'ëre ojeahyhuka iñarandúva, itavyraíva katu oñe'ë heta rei. 14 Itavyraíva ne mbojopóirõ, ndou porã mo'ái ndéve, oha'arõgui hetaiteve. 15 Sa'imi ome'ë ha hetarõ guáicha ohekýi, tuicha ojejuru pe'a ha opa rupi omyerakuã. Ko'ágã oiporukáva, ojerure jeýma ko'ërõ. Ajépa ijare ko tapicha! 16 Itavyraíva he'i: "Ndarekói che irũ tee. Ndaipóri ohecha kuaáva chéve che mba'e porã. 17 Okaru che ndive oñe'ë vai che rehe. Heta oĩ oñembohory py'ỹiva che rehe." 18 Iporãve nde pyho, ne ñe'ë avy rangue. Péicha, heko añáva ho'a sapy'aitépe. 19 Tekove ay niko ojogua mba'e hendape'ỹ oñemombe'úva, ivýrova jurúgui osẽ mantéva. 20 Ñe'ënga ndo'ái itavýva jurúpe, araka'eve nde'íri he'i haguáicha. 21 Oĩ ndojapóiva ivaíva imboriahúgui, ha opytu'u jave ndojepy'apýi. 22 Oĩ oñehundíva hi'otĩgui, ha ojepy'apy itavýva he'íva. 23 Oĩ hi'otĩgui ome'ëva iñe'ë iñirũ teépe, ha tekotevẽ'ỹre ojapo chugui ija'e'ýha. 24 Ñemotĩ upe japu yvypórape guarã ha itavýva jurúpe henyhẽ. 25 Pe imondáva iporãve ijapúvaguí, mokõivéva jepe oñehundíta. 26 Ojepokuaáva japúre oiko ijaheipýrõ ha otĩhárente voi oikóva. 27 Iñe'ëre iñarandúva herakuã ha iñakã guapýva ombovy'a poguasú kuérape. 28 Oñemitýva omyenyhẽta ikóga ñongatuha, ha ojeahyhukáva poguasúpe, umíva oheja reíta chupe hembiapo vaikue. 29 Jopói ha mba'e me'ë ohesamboty iñarandúvape, ha ojuru mboty ani haguã oporoja'o. 30 Arandu kañy ha pláta yvyguy avavépe ndou porãi. 31 Iporãve upe omokañýva itavykue, upe iñarandukue omokãnyvaguí.

Sirach 21

1 Che ra'y, rejapo piko ra'e ivaíva? Anive rejapo, ha ejerure tojeheja rei ndéve, opa ivaíva rejapo vaekue. 2 Ejei ivaívaguí mbóigui ramo guáicha. Cháke reñembojárõ hese nde su'úne. Jaguaretéicha pe hãí oisu'u haguã yvypórape. 3 Kyse hãimbe jovái vaicha opa mba'e vai apo. Ne kytĩ ramo ndokueravéi. 4 Teko jero ha tĩ atã ohundi upe jarekóva. Ojejapóva róga oñehundíta. 5 Ñandejára ohendu mboriahu oñembo'évape, ha oha'ãro'ỹre ojapo ojeruréva chupe. 6 Nda heko poráséiva oguata iñangaipáva rape rupi, ombyajéva Tupãme katu ombyasy iñangaipa. 7 Mombyry guíve ojekuaa iñe'ëngatúva, ha iñakã guapýva oikuaa ijejavykue. 8 Ojogapóva víru imba'e'ývape, ombyaty ita ikuararã. 9 Jepe'a aty hína mba'e vai apoha, opáta hikuái tata rendýpe. 10 Iñangaipáva rape, ojoja porã, ohónte niko omanóva retãme. 11 Ojapóva Ñandejára rembiapoukapy, oma'ë hemiandúre. Ñandejára ñembyajépe oĩmbaite pe arandu. 12 Iñakã kuchúva akãme ndoikéi mba'eve, oĩ katu akã porã oguerúva py'aro. 13 Iñarandúva mba'e kuaa ysyry kakuaápe ojogua, ha hemimbo'e ykua yvúpe. 14 Itavýva akã ojogua hy'a jekápe, mba'eve ndopytái pype. 15 Tapicha iñakã poráva ohendúrõ ñe'ë hekopegua omoporã ha ombojo'ave, itavýva ohendúrõ katu oñembohory ha ndojapysakái hese. 16 Itavýva oñe'ërõ ha'ete mba'e pohýi jaraháva ñande apére, iñarandúva ñe'ë katu he'ëmby asy. 17 Iñarandúva ñe'ë oñehenduse ñembyatyhápe, iñe'ëre oñeamindu'u porã. 18 Itavýva mba'e kuaa óga ojero'apáva ojogua, ñe'ë rei meme pe oséva ijurúgui. 19 Tekombo'e itavývape guarã ha'ete jepykua ha jepokua. 20 Itavýva opuka puku, iñarandúva katu opukavymínte. 21 Tekombo'e iñarandúvape guarã jeguaka óro ipypapy akatúpe. 22 Itavyraíva ojasuru voi peteĩ ógape, iñakã guapýva katu, oíke mbegue katu. 23 Itavýva omaña ñemi okẽ guíve hyepy gotyo, ojeheko mbo'e poráva katu opyta okápe. 24 Ojeheko mbo'e vaíva ojapysaka okẽ kupépe, iñakã guapýva omanóne otĩgui. 25 Iñe'ëngatúva he'i opa ohendúva, iñarandúva katu oñe'ë pokã-pokã. 26 Itavýva he'i oúva iñakãme iñarandúva katu oñamindu'u raẽ pe he'ítava. 27 Iñañáva ojahéirõ añáre, ijehe voi ojahéi hína. 28 Oñe'ëva hapicháre ha'e voi oñemongy'a, ha ndojehayhúi. Ha hóga jerére oikóva ndaija'evéi hese.

Sirach 22

1 Iñate'ýva ojogua ita ky'ápe, opavave chugui ojeguaru. 2 Iñate'ýva ojogua peteĩ oñeĩ hague, opokóva hesénte ojepo tyvyro. 3 Mitã ojeheko mbo'e'ýva, túva motíha, kuñarõ katu, ohundíta chupe. 4 Tajýra iñakã guapýva ojuhúta imenarã, otĩ'ýva katu omoñembyasy itúvape. 5 Kuña hova atáva omotĩ itúva ha iménape, ha mokõive ojapo'i chupe. 6 Ñe'ẽ hendape'ý ojogua mba'epu rory ñeñotyhápe. Ñenupã ha jeja'õ katu omoĩ akã guapy. 7 Ta'ýra reko porã oguerékóva ho'u vaerã nomombe'uséi itúva kuéra imboriahu hague. 8 Ta'ýra ojejapóva ha ojeheko mbo'e vaíva omotĩ túva kuéra ypykue reko porã. 9 Itavýva reko mbo'e ha'ete kambuchi jekakue ñambojase jeýva, térã ñamombayse oke hatávape. 10 Reñe'ẽrõ itavýva ndive ha'ete reñe'ẽva okévape, reñe'ẽmbávo he'íta: "Mba'épako ere ra'e?" 11 Ta ne rasẽ omanóvare opytágui pytũbýpe, ta ne rasẽ itavývare, ndoiporúigui iñapytu'ũ. Iporãve jepe ne rasẽrõ omanóvare opytu'úguima, itavýva rekove niko ivaive manógui. 12 Omanóva oñembyasy 7 ára pukukue, itavýva ha iñañáva katu oikove aja pukukue. 13 Aní reñe'ẽ eterei itavýva ndive, ha aní reiko hendive, ejerereko chugui aní haguã ne monguerái ha ne mongy'a. Ejei chugui ha rejuhúta pytu'u, ha na ne mbopochy mo'ãi heko tarova, 14 Mba'épa oĩ ipohyivéva itágui? Ha mba'éichapa ñambohérata upéva, ndaha'éirõ "tavy"? 15 Ndahasyive jahupi ñande apére vvyku'i, juky ha fiérro peteĩ itavývagui. 16 Yvyra oñemoĩ porã vaekue peteĩ ógare ndojehekýi mo'ãi yvy ryrýipe, péicha avei peteĩ py'a oguapýva py'a ñemongeta ári, noñembyai mo'ãi ho'a vai ramo opa mba'e. 17 Tembiaporã osẽva akã guapy porãgui, ha'ete jeguaka oñemoíva óga tápia potĩre. 18 Yvyra hakua ojekutúva ijyvatehápe ndogueropu'akái yvytu ratã, péicha itavyraíva ndoguerekóiva mba'eve iñakãme, ndogueropu'akái mba'eveichagua kyhyje. 19 Oporohesa nupáva, oporombyesay, ha oporombopy'a hasýva oguenohẽ okápe ñane remiandu. 20 Oha'áva itápe guyra omboveve chupe, ha pe oñe'ẽ vaíva iñirũ teére, ombyai imborayhu. 21 Oime rire ramo rehekýi ra'e nde kyse puku ne irũ teére ani rejepy'apy eterei, ikatúko ou jey. 22 Rembopochýrõ ñe'ẽme ne irũ teépe, ani reñemyangekói, ikatúko peiko porã jey. Ñe'ẽ reity, poroapo'i, ñemihamegua ñemombe'u, guasu api, umíva katu omomombyry oimeraẽ irũ teépe. 23 Eñeha'ã ejehayhuka nde rapichápe imboriahu aja, revy'a haguã hendive oho porãvo chupe. Ojejopy vai ramo emoirũ chupe, ha remboja'óta hendive mba'e rejakue ohupytyva. 24 Tatatĩ raẽ ha upéi tata, upéicha avei ñe'ẽ vai raẽ ha upéi tuguy. 25 Natĩ chéne amo'ã haguére che irũ teépe, ha nakañýi chéne chugui. 26 Ha ha'e rupi ojuhúrõ chéve ivaíva, umi oikuaáva ojererekóne chugui. 27 Oĩ nga'u ikatúva ojoko che juru, ha che rembe kuéra omboty hekopegua'ývagui, ani haguã ko'áva rupi ha'a, ha che kũ che rundi.

Sirach 23

1 Che Ru che rekove Jára, ani reheja aña'ẽ rei mante ha che juru rupi ha'a. 2 Mávapa oiporúta iteju ruguái che remiandúre ha che ñe'ãre arandu tukumbo, ani haguã ojeheja rei che jejavykue térã oñemo'ã che angaipa? 3 Aní, okakuaávo che jejavykue ha oñembohetavévo che angaipa, ipu'aka che rehe che rayhu'ýva ha che rehe ija'e'ýva opuka. 4 Che Ru che rekove Jára, ani che moĩ ipópe kuéra, ani reheja ajapo'i che rapichápe, 5 ha eipe'a che hegui mba'e ky'a pota. 6 Taryryi tembi'úre ha mba'e tie'ý pota ani oñemomba'e che rehe, ani reheja añeme'ẽ teko ky'ápe. 7 Che ra'y kuéra, pehendú che remimbo'e: ojapóva ha'eháicha ndo'a mo'ãi ñuhãme. 8 Ijuru rupi ho'a iñangaipáva, ha ijuru rupi avei ho'a ijuru atã ha hova atáva. 9 Aní rejepokuaa vai reme'ẽvo ne ñe'ẽ Ñandejára rérare oimeraẽ mba'ére. 10 Peteĩ tembiguáire oñemaña ramo mantereĩ katuete iteju ruguáita, upéicha ohenóiva Ñandejárape ha mantereĩ he'íva héra naipotĩ mo'ãi ivaívagui. 11 Oñe'ẽ reíva Ñandejára rérare ojapo mante ivaíva, ha ndojei mo'ãi hógagui ñenupã. Ojavýrõ, ivai hembiapo, ndojapóirõ upe he'i vaekue iñangaipa jo'a, ome'ẽ japu ramo iñe'ẽ ndojeheja rei mo'ãi chupe iñangaipa, ha hogapy henyhẽta po'a'ýgui. 12 Oĩ ñe'ẽ oñemyengoviáva jejukápe, aníke oñehendu ko'ãichagua Israelgua apytépe. Umi Ñandejárape ohayhúva ojei ko'ã mba'égui, ha noñemongy'ái ko'ã tembiapópe. 13 Aní rejepokuaa juru ky'áre, cháke ne mohembiapo vaíne. 14 Ne mandu'a nde ru ha nde sýre reikórõ poguasú apytépe, ani reiko itavyraívaicha, cháke rembyasýta reju hague yvy ári, ha rejahéita pe ára ne reñói haguére. 15 Ojepokuaáva juru guasúre naipohã véima omano meve. 16 Mokõichagua tapicha omboheta angaipa ha pe mbohapyha ogueru Ñandejára pochykue: 17 Pe tekove rakuchi hendýva tatáicha, ndogué mo'ãi ikusuguepa peve. Ikuña hetáva nahyguatã mo'ãi, tata ohapypa peve chupe. Oiko mantévape kuña rapykuéri, oimeraẽ kuñánte iporã, ha omano meve ndopytu'u mo'ãi. 18 Oporomyakã ratíva he'ívo: "Ha'éko ndoikuaa mo'ãi, iñypytũ ha

tápia ore mo'ã, avave nda ore recha mo'ãi, mávaguí piko akyhyjéta? Ñandejára niko noma'ẽ mo'ãi che rembiapóre." 19 Ndoipotáinte avave ohecha chupe ha ndohecha kuaái Ñandejára resa ohesape porãveha kuarahy reságui, ohechaha opa yvypóra rembiapo ha oikeha oikohápe umi okañýva. 20 Ñandejára oikuaa vaekue opa mba'e ojapo mboyvéma voi, ha oikuaa porã gueteri ojaopora rire. 21 Oimo'ã'ýhaguínte oñemyakāsāta, ha opavave renondépe oñemotīta. 22 Upéicha avei kuña iménape ohejáva, ha oguerúva ñemoñare peteĩ mombyryguágui. 23 Tenondete voi ojapo pe ndohejáiva ojejapo Ñandejára rembiapoukapy, upéi omomarã iménape, mbohapyha katu oporomyakã ratī ha ogueru ñemoñare peteĩ mombyryguágui. 24 Pe kuña ojereraháta ñembyaty guasúpe, ha hembiapo vaekue opēta imemby kuérare. 25 Imemby kuéra ndahapo mo'ãi ha iñemoñare ndahi'a mo'ãi. 26 Opavave imandu'a vaíta hese kuéra, ha pe ky'a oguerékóva marõve ndoje'o mo'ãi. 27 Ha ambue kuéra ohecha kuaáta ndaiporíha mba'eve iporãvéva Ñandejára ñembyajégui, ha he'ëvéva hembiapoukapy apógui.

Sirach 24

1 Arandu ojererohory ijupe ha oñe'ẽ kyhyje'ýre hetãgua apytépe. 2 Upe yvatetegua ñembyatyhápe ohenduka iñe'ẽ, ipokatúva renondépe oñe'ẽ porã ijehe ha he'i: 3 "Che asẽ vaekue upe yvatetegua jurúgui, ha añuáva ko yvy tatatĩnáicha. 4 Amoĩ che rekoha iyyvatehápe, che guapyha katu, arai oñembo'ýva ári. , 5 Che añoite arapy tuichakue rupi aguata, ha tugua pypuku rupi ahasa. 6 Che po guýpe oĩ yguasu ha yvy tuichakue, opa tetã ha opa ojeikoha. 7 Ha opa umi rupi aheka apytu'u ha ajogapo haguã." 8 Upérõ opa mba'e Apohare, upe che Apohare, che mombytu'u ha he'i chéve: "Ejogapo Jacóbpe, eike Israel retãme". 9 Che apo iñepyrũháme, mba'eve ojapo mboyve, ha ndapa mo'ãi araka'eve. 10 Che ha'e hembijokuái Hekoha marangatúpe, ha añemohatã Siónpe. 11 Che mombytu'u itáva poravo pyrèpe, ha Jerusalénpe oĩ che pokatu. 12 Añembohapo vaekue tetãgua herakuã poráva apytépe, Ñandejára oiporavo vaekue imba'erã. 13 Akakuaa vaekue cedro Líbano peguáicha, ha kuri'y yvyty Hermón peguáicha. 14 Pindóicha En-Gadípe apu'ã, rrósa potýicha Jericópe, olívo rovyũicha ñu mbytépe ha yvyra pukúicha y rembe'ýpe. 15 Opaichagua yvoty ha ñana rogue hyakuã asývaicha amohyakuã porã opa rupi, ha insiénso ratatíicha tupaópe. 16 Aipyso che rakã yvyra poguasúicha, hakã porãme oporomo'ã asýva. 17 Parral rakãicha che roky kyrĩi, che poty ha che'a iporã ha heta. 19 Peju che rendápe peẽ che rayhúva, ha pe'u pe yvágui pene ryguatã meve. 20 Che kuaávape guarã che re'ëve eíragui, ha che rerekóva oguereko eirete. 21 Che rehe okarúva ho'usevéta, ha hoy'úva che hegui hoy'usevéta. 22 Che rendúva noñemotī mo'ãi, ha omba'apóva chéve guarã nahembiapo vai mo'ãi. 23 Opa ko'ã mba'e oĩ Tupã yvatetegua Rembiapoukapýpe ohaí vaekue Moisés, ha opytáva Jacob pegua ñembyatyhápe guarã, 24 Peheka pene mbarete Ñandejárape, pejoaju mante hese, Ha'e pene mombarete haguã. Ñandejára ipu'akapáva, ha'eñoite Tupã, Ha'e'ýrõ, ndaipóri oporope'áva jejopýgui. 25 Ko tembiapoukapy henyhẽ arandúgui, ojogua ysyry Pisónpe térã ysyry Tígrispe ára hakúpe henyhẽmbáva. 26 Akã porãgui henyhẽ chovi, Éufrates ysyryicha térã Jordán ysyryicha okakuaave jave. 27 Mbo'epýgui henyhẽte ysyry Níloicha, térã Guihón ysyryicha okakuaa jave. 28 Upe tenondeguáva ndoikuaapái gueteri, ha pe tapykue peguáva vai-vai jepe ne'íra oikuaa. 29 Hemiandu niko ipyrusuve yguasúgui, ha hemimbo'e ipypukuve tugua pypukúgui. 30 Che katu peteĩ y rapéicha oséva ysyrygui, peteĩ y rerahaháicha ohóva yvotytype. 31 Ha'e vaekue: "Amohe'õta che yvotyty ha amohykuéta che ñu". Che y rapégui oiko ysyry, ha che ysyrygui, yguasu. 32 Kuarahy resẽicha amyendýta che remimbo'e, ha ohesapéta mombyry eterei. 33 Che remimbo'e ahekuavóta marandúicha, ha ahejáta ñemoñare kuéra oúvape guarã. 34 Pema'ẽ namba'apói hague chéve guarãnte, amba'apo hague uvei opavave arandu ohekávape guarã.

Sirach 25

1 Oĩ mbohapy mba'e ho'a poráva chéve ha ombovy'áva Ñandejára ha yvypórape: jekupyty ojoapytépe, irũ reko oñondive ha mendare ojogueraha poráva. 2 Mbohapyichagua tapicháre ndacha'etí, ha hekove che mbopochy eterei: mboriahu ojejapóva, mba'e rerekoha ijapúva, ha tuja tavy oporomyakã ratíva. 3 Ne mitã aja nderehekáirõ arandu; Mba'éicha rejuhúta nde tuja rire? 4 Ho'a porãite niko iñapatívare porombojovake, itujávare poroheko mbo'e! 5 Ho'a porãite niko itujávare arandu ha karai guasu kuérare ñemoñe'ẽ kuaa! 6 Itujávape ombojegua imba'e kuaa ha Ñandejára ñembyaje omyerakuã porã chupe. 7 Oĩ 9 tapicha che

ha'éva ovy'aha ha pe 10ha katu ovy'aiteve: Ovy'aite vaeräpa kuimba'e ovy'áva ita'ýra kuéra ndive, ha pe oikovéva ohecha peve mba'éichapa oñehundi hese ija'e'ýva! 8 Ovy'aite vaeräpa kuimba'e omendáva kuña iñakã guapývare, ha upe nombovóiva yvy guéi ha vúrro reheve! Ovy'aite vaeräpa upe iñe'ë rupi ndojapóiva ivaíva, ha upe nomba'apóiva chugui ichavivévape guarã! 9 Ovy'aite vaeräpa upe ojuhúva iñirũ teerã peteĩ tapicha oñehenduséva oñe'ërõ! 10 Ovy'aiteve vaerã ojuhúva arandu, opáichavo ha'e nombojojái Ñandejárape ombyajévape. 11 Ñandejára ñembyaje oĩ opa mba'e ári, upéva ojapóva ndaijojahái. 13 Ndaipóri ivaivéva py'a rasýgui, ha heko añavéva kuña añágui! 14 Ndaipóri mba'eve hasýva hasyháicha nde rehe ija'e'ýva rembiapo, ha ndaipóri pochy iñaróvéva, nde rayhu'ýva pochygui. 15 Ndaipóri pohã ivaivéva mbói pohágui, ha pochy iñaróvéva kuña pochygui. 16 Aikoseve jaguarete térã mbói jagua ndive kuña aña ndive rangue. 17 Heko aña ombohova vai kuñáme, ha ombohova ñarõ jaguaretéicha. 18 Iména ojejuhúvo hapicha kuéra apytépe, hi'ãho ikatu'ýre ojejoko. 19 Oimehaichagua teko aña nde'iséi mba'eve kuña aña renondépe. Tamora'e peichagua kuñare ho'a iñangaipáva ñenupã! 20 Itujáva oguatárõ tape rupi ojupíva yvyku'itýre, upévape ojogua kuña ñe'ëngatu, ména ipy'a guapývape guarã. 21 Ani nde jurujái kuña poräre, ha ani reipota mba'eve ha'e oguerékova. 22 Ivai niko ha oporomotĩ kuña iménape omongarúva. 23 Po kangy ha tenypy'ã sysýi peichagua hína tapicha hembireko nombovy'áivape. 24 Peteĩ kuñágui oñepyrũ angaipa, ha ha'e rupi maymáva ñamano. 25 Ani rembohape ambue peteĩ ysyry, ani avei remosasõ peteĩ kuña ijuru atávape. 26 Ndoikoséi ramo erévape ejehekýi chugui.

Sirach 26

1 Ovy'aite vaeräpa omendáva kuña imba'e porävare! Ha'e oikove pukúta. 2 Kuña imba'e rechakuaáva ombyetia'e iménape, ha'e oikóta py'a guapýpe ipaha peve. 3 Ajépa ipo'aite ojuhúva kuña imba'e poräva! Upéva ohupyty ombyajéva Ñandejárape. 4 Taha'e mba'eta rerekua, taha'e mboriahu, ipy'a rorýta ha hova retia'e mantéta. 5 Oĩ mbohapy mba'e che mongyhyjéva ha irundyha che mondýiva: Tavagua otakýrõ ojuehe, opu'ärõ oñoakäre ha oporomombe'u japúrõ. Manógui ivaive hína umíva. 6 Iménape ambue kuñágui oguerokyhyjéva, ha'e teko asy ijojaha'ýva, iñe'ë, teju ruguái maymávape ohupytýva. 7 Kuña aña guéi ojejokua kangýva, rejokosérõ nde pojáirõ guáicha kavytäre. 8 Kuña ka'u, jati'i opu potáva, ndoguerokañy mo'ãi iñemotĩ. 9 Kuña oporomyakã vaíva omaña hatã ñande rehe, ima'ëme ojekuaa mba'épa oipota. 10 Emosã mbyky nde raju iñakã hatásévape, ani mo'ãnte iguymírõ chupe ojapo ojapo'ý vaerã. 11 Ejererekóke kuña oñembyesa'ívagui, cháke nde reityse hína iñuháme. 12 Mombyrýgui ou ha ijuhéivaicha, ojejuru pe'a ha oimeraë ýguinte ho'u, oñekuã oimeraévape ha oimeháicha guápe oñeme'ë. 13 Kuña ijukýva ombovy'a iménape, ha iñakã poräva omokyre'ý chupe. 14 Ñandejára jopói hína kuña heko kiriríva, ha ojeheko mbo'e poräva ndaijojahái. 15 Kuña ojejapo'ýva ijuky jo'a, ndaipóri ijukyvéva kuña reko potígui. 16 Kuarahy omimbiháicha yvága mbytépe, peichagua hína kuña porã hogapy potíme. 17 Tataindy ohasapéva tupaópe, peichagua hete poräva rova. 18 Horkõ óro pyenda plátape opyrüva, peichagua tetyma porã opyrü hatáva. 19 Che ra'y, eñangareko nde jehe nde ára yvotyépe, ha ani reme'ë ne mbaretেকে kuña mombyry guápe. 20 Eheka yvy porã ha eñemitý upépe nde rogagua ijoheipyréva ojapo haguéicha. 21 Upéicha nde ra'y kuéra ojeroviáta ijypykue joheipyrére. 22 Kuña heko vaíva oñendyvu haguã hese mante iporã, kuña omendáva katu ojogua óga mbaretépe ojukáva umi oikesévape. 23 Kuña aña oñeme'ëta heko añávape, kuña imba'e poräva katu umi Ñandejárape ombyajévape. 24 Kuña hova atáva oiko ijaheipýrõ, kuña heko potíva katu iménagui jepe ojepoyhu. 25 Kuña hova atáva ojeguereko jaguáicha, kuña heko potíva Ñandejárape ombyaje. 26 Kuña iménape ombyajéva ojeguereko iñakã guapývarõ ha iménare ojahéiva, kuña añárõ. Ovy'aite vaeräpa hembireko imba'e poräva! Ha'e oikove pukúta. 27 Kuña osapukái ha iñe'ëngatúva, trompéta púicha, ñorãirõrã. Iména oiko ñorãirõháme ramo guáicha. 28 Mokõi mba'e oĩ che mbovy'a'ýva ha pe mbohapyha che mbopire vai: Ñorãirõhára iñembyahýva, arandu ojeapo'íva ha teko porãgui ohasáva teko vaípe. Kóvape Ñandejára omboykéma jejukarã! 29 Hasyetéma ñemuhárape noñemongy'ái haguã! Ojehekáva rembiapo hasýpe ipotíne.

Sirach 27

1 Viru ohupytységui heta oĩ iñangaipáva, ha oguerekoségui ndohechái gua'u. 2 Mokõi ita apytépe oñemopa'ã yvyra hakua, jejogua ha ñeme'ë pa'üme oñemoinge

angaipa. 3 Noñemohatãiva Ñandejára ñembyajépe, pya'e hóga jero'apáta. 4 Remboguávo hu'itĩ opyta hevorakue, ha omombe'úva hemiandu, ohechauka ijejavykue. 5 Tatakua ohechauka mba'eichaguápa tembiporu ñai'ũ, ha iñe'ẽre pe máva ojekuaa. 6 Hi'áre ojekuaa pe yvyra, ha iñe'ẽre pe máva remiandu. 7 Avavépe ani rerothory rehendu mboyve chupe, upe he'íva niko pe mávape jaikuaa. 8 Rehekárõ teko joja rehupytýta, ha ne mbojeguáta ahoja porãicha. 9 Guyra ojeheguáva oñembyaty oñondive, ha pe añeteguá ojejuhu oĩháme ijapu'ỹva. 10 Jaguarete ohape ra'arõ pe ho'usévape, ha angaipa umi heko joja'ỹvape. 11 Ñandejárape ohayhúva arandu meme upe iñe'ẽ, ha itavýva opa mba'e reíre oñe'ẽ. 12 Itavýva ndive ani nde are, iñarandúva apytépe, upépeke epyta are. 13 Itavýva ñe'ẽ oporombopochy, ha ipuka, ky'águi henyhẽ. 14 Ijuru guasúva ñe'ẽ oporombohague pu'ã, oporoja'o ramo jajeapysa mboty vaerã. 15 Ojejapóva ñoñe'ẽ api ogueru tuguy ñeñohe, ndaikatúi ñahendu umi he'íva ojupe. 16 Mba'e ñemihamegua omombe'úvare, avave ndojeroviavéi. Araka'eve ndojuhu mo'ãi iñirũ teerã. 17 Ehayhu ne irũ teépe ha ejerovia hese, remombe'u ramo imba'e ñemihamegua katu, reínte reikosevéta hendive, 18 pe oporojukáva oporohundiháicha niko, rehundíma nde rapicha mborayhu. 19 Guyra nde pógui ovevévaicha, ohóma ne irũ tee ouve'ỹ haguã. 20 Ani reheka, ohóma mombyry guasúicha ñuhãgui ojeíva. 21 Jekutukue ikatu jajokua, ñe'ẽ reitýgui ikatu ñañembyesarái, ijuru my'ỹiva katu, ndaikatu véima mba'eve oha'arõvo. 22 Oñembyesavíva, ojaPOSE hína ivaíva, ndaipóri omboguevi vaerã chupe. 23 Ne renondépe ne moñe'ẽmba ha ojepopete opa erévale, nde kupépe katu oñe'ẽ megua, ha oñeha'ã nde reity nde juru rupi. 24 Heta mba'ére ndacha'ei, peichaguárema katu! Ha Ñandejára avei umívale ndaija'ei. 25 Upe ita omombóva yvate, ha'e voi oity iñakãre, ha oporokutúva guasu apípe, ha'e avei ijupe ojekutu. 26 Ojo'óva yvykua, ho'áta pype, ha omoíva ñuhã ojeráta isyvãre. 27 Ojapóva ivaíva ojeréta hese, ha ndoikuaa mo'ãi mamóguipa ou. 28 Ojejapóva, oporoja'o ha oporoapo'i, ha ñenupã porã oha'arõ chupe jaguaretéicha. 29 Ho'áta ñuhãme umi ovy'áva ho'a haguére imarangatúva, ohasa asýta omano mboyve. 30 Py'aro ha pochy vai, mba'e jahechase'ỹva, hembiapo vaívale oja hína umíva.

Sirach 28

1 Avavépe oheja rei'ỹva mba'eve, Upévape Ñandejára mba'eve ndoheja rei mo'ãi, oipapáta opa iñangaipa. 2 Eheja rei nde rapichápe ijejavykue, reipotárõ Ñandejára oheja rei ndeve. 3 Mba'éicha piko oha'arõta Ñandejáragui tesãi ipy'aróva hapicha ndive? 4 Ha'eichaguápe ndoiporiahurerekói, ha piko ojeruréta Ñandejárape poriahurereko? 5 Ha'e omano vaerãnte avei ha ipy'aro hapicha ndive, máva piko ojeruréta hese ojeheja rei haguã chupe iñangaipa? 6 Ejepy'a mongeta remano rire guarãre ha epoi py'a rógui, ne mandu'a remano ha nde tujutaha, ha ejapo Ñandejára rembiapoukapy. 7 Ne mandu'a hembiapoukapýre, ha ani nde py'aro. 8 Ejei ñe'ẽ joapígui ha nderejapo mo'ãi ivaíva ipochy vaíva niko oporombohuguy raku ñorãirõrã. 9 Iñangaipáva oporomopu'ã oñoakãre ha oĩháme py'a guapy, omyasãi joavy. 10 Hetahápe jepe'a ojepota tata, ha oĩháme mbarete hendy ñorãirõ. 11 Tata pirirígui osẽ jehapy guasu, ha ñe'ẽ joapi pochýgui tuguy ñeñohe. 12 Reipejúrõ tatapyi ojepota, rendyvúrõ hese katu ogue ha mokõive nde jurúguinte osẽ. 13 Ijuru my'ỹi ha ijapúvare tove terejahéi, umíva niko hetápe omoingo vai oñondive. 14 Hetápe ombyai juru my'ỹi, ápe ha pépe omosarambi, táva mbarete oity yvýre, ohundi ipoguasúva rogapy. 15 Juru my'ỹi, kuña ha'evévape omosẽ, ha hembiapokue repy chugui kuéra oipe'a. 16 Ñe'ẽ reíre ojapysakáva ndojuhu mo'ãi pytu'u, ndoiko mo'ãi py'a guapýpe. 17 Teju ruguái rapykuere opyta ñande pirére, ha ñe'ẽ rei rapykuere ñane mokãngue rasy. 18 Heta oĩ omanóva kyse puku rãimbépe, ha hetave juru my'ỹi rupi. 19 Ovy'aite vaerãpa umi chugui ojejokóva, ndoisu'úiva irokue, ndo'áiva ipoguýpe, ha ndopytáiva iñuhãme. 20 Imba'e pohýi, mba'e pohýi fiérro ha ijokuaha, jokuaha vrõnse. 21 Kyse yvyrápe oporojuka, ha iporãve remanoite mandi voi. 22 Imarangatúvare katu ndaipu'akái, hata chupe kuéra ndohapyi. 23 Ñandejáragui ojeíva katu pype ho'áta, tata ogue'ỹvape okáita. Aguara guasúicha hese ojepoíta, ha jaguaretéicha ho'úta chupe kuéra. 24 Emongorapy hatãke nde kokue, ha eñongatu porã nde pláta ha nde óro, 25 Eiporavo upe erétava, emboty ha ejokua nde juru. 26 Ani nde juru ne mopysyrýi ha nde rayhu'ỹva pópe nde reity.

Sirach 29

1 Oporoporiahurerekóva, oiporuka hapichápe, oporopytyvõva ojapo Ñandejára rembiapoukapy. 2 Eiporuka nde rapichápe oikotevẽ jave, ha emyengovia pya'e upe

reiporu vaekue. 3 Eñemohatã ne ñe'ẽme ha ejerovia hese, ha katuite rejuhúta reikotevẽva. 4 Oĩ ndojapóiva mba'evérõ upe chupe ojeporukáva, ha ombohasa asy iporukaharẽpe. 5 Nдохупытýи aja ojapichypa hapichápe ha oñemomirĩ, ha omyengovia vaerã ramo katu ndoikuaái araka'épa, ha he'i: "Ko'ágã ndaikatu mo'ãi, ho'a vaipa hína chéve." 6 Pe oiporuka vaekue ojopýrõ, ipo'aitéta chupe omyengoviárõ sa'imi, ndojopýirõ katu oñehundíma, ha rei ete ojapo ijehe ija'e'ỹ vaerã hese. Omyengoviáta chupe ñe'ẽ reity ha jeja'ópe. 7 Oĩ ndoiporukaséiva, ndaha'etí añágui, nomombo reiséigui uvei upe oguerekomíva. 8 Imboriahúva ndive katu ta ne mba'e porã, ha ani rembopuku rejehu haguã chupe. 9 Ñandejára oipotaháicha, emoguahẽ oikotevẽvape ha ani remondo po nandi. 10 Iporãve reme'ẽ nde viru ne pehẽngue térã ne irũ teépe, ha ani remohavẽmba rei ita guýpe. 11 Emohenda nde viru upe Yvatetegua oipotaháicha ha iporãvéta ndéve óro ku'ígui. 12 Umi mba'e reñongatúva apytépe, emoĩ tupãmba'e reme'ẽva, umíva, vaígui ne mo'ãta. 13 Kyse yvuku ha tete mo'ãháicha nde ykére oñorãirõta umi nde rehe ondyrýva ndive. 14 Imba'e porãva oguenohẽ hova hapichápe, tekove otĩ'ỹva katu oheja rei chupe. 15 Ani reñembyesarái upe nde rehe hova oguenohẽ vaekuégui, ha'e niko omoĩ hekove nde rehehápe. 16 Upe heko añáva ohundi reipa upe hese hova oguenohẽva viru. Pe ohecha kuaa'ỹva ndoikuaaséi mba'eve upe oipe'a vaekuégui chupe jejopy vaígui. 17 Heta oiko porãvape oheja vai oguenohẽ hague hova oimeraẽvare, yguasu pu'ãicha chupe kuéra oityvyro. 18 Hetãgui omosẽ ipoguasúvape, ha ambue tetã rupi ovaháre oguereko. 19 Mba'e vai apoha oguenohẽva hova oñemboviru hetaségui ho'a sarambípe. 20 Ejehu nde rapichápe ikatuháicha, ha eñeñangareko ani re'a ñuhãme. 21 Jaikove haguã ñaikotevẽ y, ao, tembi'u ha óga ñaño'mo'ã haguã. 22 Iporãve jaiko óga kapi'ipe jakaru porã rangu ambue rógape. 23 Reguerekóva reheve evy'a ta heta térã taipokã, ha nderejuhu mo'ãi oñembohorýva nde rehe, 24 Ñambyasy umi ovaháre oikóvape, reikohápe mbohupárõ ani rejeyuru pe'a. 25 Reñembohupa ha reñemongarúrõ ñe'ẽ iróva rehendúta: 26 "Nde mombyrygua, emoĩ chéve mesa ha reguerekóvape che mongaru." 27 "Tereho mombyrygua, cháke ou ipoguasúva, ou che ryke'y ha aikotevẽta nde kotýre." 28 Ajépa hasy peteĩ oñeñandu kuaávape, ojehekýirõ chupe mbohupa ha ojejapete hovare pe ndohepyme'ẽiva.

Sirach 30

1 Ohayhúva ta'ýrape, manté oinupã mimi ikatu haguã ovy'a upe rire. 2 Oheko mbo'éva ta'ýrape ojuhúta hese ou porãva chupe, ha ikuaaha apytépe ojererohorýta. 3 Ombo'éva ta'ýrape ombopochy hese ija'e'ỹvape, ha iñirũ nguéra apytépe, ovy'a itereíta. 4 Omano itúva ha nomanóirõ guáicha, ohejágui hendaguépe ijoguaha. 5 Oikove aja ovy'ami chupe ohechávo, ha omanóvo katu noñembyasyi. 6 Hese ija'e'ỹvape oheja peteĩ ndoheja rei mo'ãiva chupe kuéra, ha chupe ohayhúvape, peteĩ ohecha kuaátava chupe kuéra. 7 Omokunu'úva ta'ýrape ojokuáta chupe ijekutukue, ha ha'e osapukáirõ ipy'a ho'áta yvýre. 8 Kavaju ra'y opopo, ha mitã iñakãre oikóva osẽ ijuru atã. 9 Embojerovia vai nde ra'ýpe ha ne mboryryipáta, eñembojaru hendive, ha ne myasẽta. 10 Ani repuka hendive ha na ne rasẽ mo'ãi, ha amo ipahápe na ne ráijehýi mo'ãi. 11 Ani rembopepo chupe imitã rusúpe, ha reheja rei ojejavýrõ. 12 Imitã rusu aja nde poguýpe ereko, ha imitãme embyepoti ani haguã ojetu'u ha nde rehe opu'ã, cháke ne mbopochy asýne! 13 Eheko mbo'e nde ra'ýpe ha ejopy hendive, ani haguã opu'ã nde rehe. 14 Iporãve mboriahu hesãi porãva mba'eta rerekua hasyháre oikóvagai. 15 Tesãi ha kyre'ỹ iporãve óro ku'ígui, ha tete mbarete iporãve ita jeguágui. 16 Ndaipóri mba'e iporãvéva tete resãi porãgui, ha vy'a tuichavéva py'a rorýgui. 17 Iporãve mano jeiko asýgui ha pytu'u pave'ỹ mba'asy pukúgui. 18 Tembi'u oñekuave'ẽva okaru kuaa'ỹvape, peichagua hína tembi'u ojehejáva tyvy ári. 19 Maerã piko iporã hi'upy oñekuave'ẽva ta'ãnga ikatu'ỹvape ohetũ ha okaru? Péicha ojehu mba'eta rerekua oiporu'ỹvape upe oguerekóva, 20 umíva oma'ẽ ha hi'ãho, oñeha'ỹi'o vaekuéicha oñañuãrõ mitãkuñame. 21 Ani reñeme'ẽ vy'a'ỹme térã rejepy'apy mba'evére. 22 Py'a rory ha'e yvypóra rekove, Vy'a oporomoingove puku. 23 Emombytu'u nde py'a, ha emosẽ nde vy'a'ỹ, vy'a'ỹ niko hetápe ohundi ha naiporãi mba'everã. 24 Mba'e pota ha pire vai omombyky ñande rekove, jepy'apy pya'e ñane mbotuja. 25 Py'a rory ñane mbojuruhe ha uguapy porã ñande rehe pe tembi'u.

Sirach 31

1 Mba'eta rerekua ndokevéigui nahesãivéi angekói ja'u vaerãre na ñane mongéi, 2 ivaive mba'asýgui, ndohejái jake. 3 Mba'eta rerekua oipota potave, ha opytu'úrõ

ikuerái vy'águi. 4 Mboriahu ojepy'apy ndoguerekóigui ho'u vaerã, ha opytu'úrõ opyta mba'eve'ÿre. 5 Oikóva óro rapykuéri ndaheko joja mo'ãi, ha viru pota ombojavýta chupe haperã. 6 Heta oñehundi vaekue viru rapykuéri ha ho'a ita jegua ñuhãme. 7 Óro niko ñuhã hese itarovávape guarã, ha ivýrova ojekupy jokua pype. 8 Ovy'aite vaerãpa upe ipy'a potíva ha ndoikói óro rapykuéri! 9 Máva piko upéva, jarohory haguã chupe? Ojapo niko imombe'upyrãva hetãgua apytépe. 10 Máva piko ojepy'a ra'ã ra'e upéicha ha ojejuhu ijoheípyre? Upéva ipy'a guapy ha herakuã porãta. Ikatu ra'e oheja pe iporãva ha ndohejaséi, ikatu ojapo ivaíva ha ndojaposéi. 11 Upéva oñeñongatu porãta upe oguerekóva, ha ñembyatyha rupi heta ojererohoryta. 12 Che ra'y, mba'eta rerekua mesápe reguapýrõ, ani ere: "Hetaite piko pe tembi'u!" 13 Ne mandu'áke ivaiha jahejárõ ñande resa itaryryi, ñande resa hína pe Ñandejára rembiapokue ivaivéva, ha upéva voi oimeraẽ mba'érente hasẽ. 14 Oma'ẽha gotyo nde rapicha ani remondo nde po, cháke oñembotáne ojuehe pende po ña'ẽmbe ryepýpe. 15 Ehechakuaa nde rapichápe nde jupéicha, ha rejapo mboyve mba'eve, ema'ẽ upe rejapótavare. 16 Oñemoíva ndévente he'u, ani nde taryryi ha nderepyta vai mo'ãi, ne mandu'a nde ykeregua ndeichaguante ha avei ha he'u pe ndéve oñemoíva. 17 Ta nde raẽ upe he'íva iporãmaha, ojeheko mbo'e porã vaekuéicha, ha ani nde karu eterei, cháke repyta vaíne. 18 Reguapýrõ mesápe heta apytépe, ani reipysu nde po nde raẽ. 19 Sa'imínte iporãma ojeheko mbo'e vaekuépe, ha upéi ndojapajeréiri hupápe. 20 Okaru pokáva, oke porã, pya'e opu'ã ha hetia'e, Ikarúvape katu oha'arõ kerasy, py'a jere ha py'a rasy. 21 Oimérõ rekaru heta ra'e, epu'ã, tereho mombyry eitypa ha reñeñandu porãta. 22 Che ra'y, ehendu che ñe'ẽ, upéinte reikuaáta ko ha'éva ndéve; ejejoko kuaa opa rejapóvape ha noguahẽ mo'ãi ndéve mba'asy. 23 Oporomongaru porãvape opavave oguerohory, herakuã porã opa rupi. 24 Oporomongaru'ivare opa rupi oñeñe'ẽ ngururu, ha heta ojetaky hese. 25 Ani reñemongaria'yse kaguy reheve, cháke hetápema ohundi pe kaguy. 26 Tatápe ojekuaa mba'eichaguápa peteĩ tembiporu fiérro, ha kaguy oikuaa puguasu kuérape ojoja'ohápe 27 kaguy oporombyetia'e hekópe oje'úrõ. Mba'e piko ñande rekove ndajarekóirõ kaguy, ojejapo vaekue vy'arã? 28 Tory ha ñenandu porã, kaguy oje'úva hendápe ha hekópe. 29 Py'aro hína pe kaguy oje'u etereirõ tuguy raku ha ñorãirõrã. 30 Ka'u ombopochy vai itavývape oity peve, omokangy ha ohungapa chupe. 31 Ho'u aja ani reja'o nde rapichápe, ani reapo'i chupe ovy'árõ, ani reñe'ẽ reity térã remotĩ chupe.

Sirach 32

1 Ne moĩ ramo hikuái remyakã haguã karu guasu ani rejejapo, eikokuaa opavave ndive ha emohenda raẽ peteĩ-teĩme reguapy mboyve. 2 Rejapopa rire ne rembiaporã equapy ne rendápe revy'a haguã hendive kuéra, ha rejererohory haguã. 3 Nde, nde tujáva, eñe'ẽ, ho'águi nde rehe, opáichavo, hekópe porãnte, rejoko'ÿre purahéi. 4 Oñehendu aja, ani reñe'ẽ puku, ha ani reñemoaranduse hendape'ÿ. 5 Ita jegua hovy jeguaa óro rehe, péicha hína purahéi karu guasúpe. 6 Ita jegua rovyũ kuãirũ órore uguapýva, péicha mba'e pu porã kaguy re'ẽ oñemboy'u jave. 7 Ne mitã rusúrõ eñe'ẽ tekotevẽ javénte, ha mokõi jevýnte, ndéve oñeporandúrõ. 8 Embyapu'a upe erétava ha ere heta mba'e ñe'ẽ mboymíme, eiko, oikuaávarõ ha okirirĩnteva. 9 Puguasu ndive ani reñembojojase, ha oĩrõ oñe'ẽva ani reñe'ẽ puku. 10 Osunu mboyve, overa, ha iñe'ẽ rory rupi ojekuaa ojejapo'ÿva. 11 Oguahẽvo reho haguã, ani rembopuku, tereho pya'e nde rógape ha ani rejere ápe ha pépe. 12 Upépe evy'a ha ejapo rejaposéva, anínte nde juru guasu nde rapicha ndive. 13 Ha opa umíva erehory nde Apoharépe ne myenyhẽ vaekue imba'etágui. 14 Ñandejárape ombyajéva ohayhu hembipota, umi opu'ã voívape ha'e ohovasa. 15 Tembiapoukapy ohayhúva pype oñemohyguatã, hova mokóiva katu hese oñepysãnga. 16 Ñandejárape ombyajéva oikuaa heko peguáva, ha hembiaapo porãme oporohesape. 17 Mba'e vai apoha jeja'o nohenduséi, ha emohenda Tembiapoukapy ojapo haguã ojaaposéva. 18 Oporoheko mbo'éva ojepy'a mongeta mante, ha ijuru atáva ijuru ndojokoséi. 19 Rejeheko mbo'e'ÿre ani rejapo mba'eve, ha nerembyasy mo'ãi. 20 Itaty rupi ani reiko ha nereñepysãnga mo'ãi. 21 Tape reikuaa'ÿvape ani reike, 22 ha nde ra'y kuérágui jepe eñeñangareko. 23 Opa rejapóvape ema'ẽ nde jehe, upéicha aveíko rejapo hína Ñandejára rembiapoukapy. 24 Ojeroviáva Ñandejára rembiapoukapýre ojapo ha'e he'íva, ha Ñandejárape ojeroviávape ndojehúi chéne mba'eve.

Sirach 33

1 Ñandejárape ombyajéva mba'eve ivaíva ndojehúi, chupe ho'a vaírõ jepe

oñerenohëta. 2 Iñarandúva nomboykéi Ñandejára rembiapoukapy, hova mokõiva katu ojogua mbayru ypegua, yvytu ratãme ojetyvyrõva. 3 Iñakã porãva ojerovia Ñandejára rembiapoukapýre, upéva chupe guarã Tupã momarandu ramo. 4 Reñe'ë mboyve, eikuaa porã upe erétava ha reñehendúne. Embyapu'a ne mba'e kuaa, ha ere upe oñeporandúva. 5 Itavýva akã ojogua karréta rruédape, ha oñemongetárõ, upe éhe ojerévape ojogua. 6 Kavaju ra'yípe ojogua hapicháre oñembohoryva, opopo taha'e ha'éva pe hi'ári ojupíva. 7 Mba'ére piko iporãve peteĩ ára ambuégui, ko peteĩ kuarahýnte ohesapéva opa umíva upe año pukukue? 8 Ñandejára ñe'ãme oñemoambue vaekue umíva ojuehegui, Ha'e omoĩ vaekue ára haku, ára ro'y ha arete kuéra. 9 Oĩ ára ojevohasáva, ára oñembyaretéva ha ára oñemba'apoha. 10 Avei opavave yvypóra yvýgui guare; Adán ojejapo vaekue ñai'ũgui. 11 Ñandejára katu iñarandu rupi omoingoe, ha omboguata peteĩ-teĩme hape tee rupi. 12 Oĩ ohovasa ha omoĩ porãva, omomarangatu ha ijkére omoĩ. Ha ambue kuérare ojahéi, chupe kuéra omotĩndy ha omongúi iguapyhágui. 13 Ñai'ũ oĩháicha kambuchi apoha pópe ojapo haguã chugui ojaposéva, upéicha yvypóra oĩ Ijapohare pópe, ome'ëva chupe hembiaporã. 14 Ivaíva rovái oĩ iporãva, mano rovái, jeikove, imarangatúva rovái, iñañáva. 15 Emañami avei Ñandejára rembiapokuére: oĩ mokõi-mokõi ojohováí. 16 Che, ipaha pegua, apyta che páype trígo kytĩha rapykuéri opopívaicha. 17 Ñandejára che rovaságui, añemotenonde ha parral mono'õháraicha amyenyhẽ che parral amiha. 18 Pehecha kuaáke namba'apói hague che mba'erã añaõnte, amba'apo avei opavave arandu ohekávape guarã. 19 Pehendúke ko ha'éva, tetãgua ruvicha, pejapysaka che ñe'ëre, aty guasu sãmyhyhára. 20-21 Reikove aja, ani reñemoĩ avaveichagua po guýpe, taha'e nde ra'y térã ne rembireko, taha'e nde ryke'y térã ne irũ tee, ha reguerékova ani reme'ẽmba, cháke rembyasýne ha tupãmba'e járarõ reikóne. 22 Nde ra'y kuérare ho'ave ojerurévo, resãingo rangue nde hese kuéra. 23 Ani reheja avave oñembojára nde rehe térã reheja oñemongy'a nde rera. 24 Repa potávo ko yvy ári, emboja'o upe reguerékova. 25 Ne rymba vúrrope guarã tembi'u, tukumbo ha mba'e pohýi, ne rembiguáipe katu tembi'u, tekombo'e ha tembiapo. 26 Emomba'apo ne rembiguáipe ha rejuhúta pytu'u, eheja oiko rei ha ojetyvyrõta nde hegui. 27 Guéi ra'y mba'e pohýi guýpe, pya'e oñeme'ë, ha tembiguái ate'ỹ, tukumbo púpe, 28 Emomba'apóke, ani oiko rei, cháke teko rei ogueru heta mba'e ivaíva. 29 Ejapouka chupe ojapo kuaáva, ha ndojapóirõ, itasã ikupýre ejokua. 30 Ani avave ndive rejopy rasa, térã rejapo rejapo'ỹ vaerã. 31 Peteĩterõ ne rembiguái, ndeichaguávarõ ereko chupe, nde ruguy repykuépe niko rejogua vaekue. 32 Peteĩterõ ne rembiguái, ereko chupe ne pehẽnguérõ, reikotevẽ niko hese, nde jehe reikotevẽháicha. 33 Rereko asýgui okañýrõ, mamópa rejuhuvéta?

Sirach 34

1 Ivýrova oha'arõ rei heta mba'e ikatu'ýva ohupyty ha iképe ohecháva omboveve chupe yvate rei. 2 Nde képe guare reroviárõ, ha'ete ku reñañuãrõ kuarahy'ãme térã remuñárõ guáicha yvytu. 3 Rehecháva nde képe niko peteĩ ta'ãnga rei, nde rova ra'ãnga rehecháva ysyrype. 4 Iky'ávagui piko mba'éicha osëta ipotíva, ha japúgui añete? 5 Mba'e ñemi ojuhútava kuaa térã képe guare, umíva výro rei, ha'ete umi mba'e kuña imembýta jave hína ohecháva. 6 Ndaha'éirõ ouva pe Yvateteguágui peteĩ jechauka rupi, ejepy'apy'ỹ umíva. 7 Hetápe omokañy iképe guare, ha umíva ojerovia haguére ho'a vai chupe kuéra. 8 Tova mokõi'ýre jajapo vaerã Ñandejára rembiapoukapy, juru jeroviahágui osëva arandu hekopegua. 9 Oiko vaekue opa rupi heta mba'e oikuaa, hembiasakue hetáva oñe'ë kuaa hekópe. 10 Ndogueropu'akái vaekue ipohýiva sa'i oikuaa, oiko vaekue opa rupi katu ikatupyry. 11 Heta mba'e ahecha aiko hague rupi, ha hetave amombe'úvagui aikuaa. 12 Heta jevy aime vaekue amano haguáicha, ha ko'ã mba'e rupi asẽ porã jey. 13 Ñandejárape ombyajéva espíritu oikovéta, ojeroviágui upe ivaívagui oporope'ávare. 14 Ñandejárape ombyajéva ndokyhyjéi mba'evégui, ha noñemondýiri ojeroviágui hese. 15 Ovy'aite vaerãpa pe Ñandejárape ombyajéva! Máva pópepa oñemoĩ, mávarepa ojeko? 16 Ñandejára ojesareko mante umi chupe ohayhúvare, ha'e imo'ãha mbarete, ijekoha oĩ hatáva, imo'ãha pytu aku ha kuarahy akúgui asajekue, ñepysãnga ha je'águi jokoha. 17 Ha'e oporombopy'a piro'y ha oporohesa pe'a, oporomohesãi, oporomoingove ha oporohovasa. 18 Mymbajuka imondapyréva iky'a, iñañáva kuave'ẽmby ndojererochorýi. 19 Upe Yvatetegua ndoguerohorýi heko añaáva mymbajuka, ha oikuave'ẽ hetavérõ jepe ndoheja reíri chupe iñangaípa. 20 Ojuka ta'yra itúva renondépe upe oikuave'ëva mymbajuka mborihágui oipe'a vaekue. 21 Pe tupãmba'e hína tapicha oikotevẽva rekove, upe nome'ëséiva ojuka chupe. 22 Hapichápe ojuka pe oipe'áva chugui hembi'urã, mba'apohára ruguy oñohẽ pe

nome'ëiva chupe hembiapokue repy. 23 Peteĩ omopu'ärõ ha ambue oitýrõ, mokõive ikane'õ rei. 24 Peteĩ oñembo'érõ ha ambue ojahéirõ, mávapepa ohendúta Ñandejára? 25 Upe oñemopotíva*f** opoko haguére omanóvare ha upéi opoko jey hese, maerã iporã ra'e chupe upe ñemopotí? 26 Péicha avei okaru'ýva ojeheja rei haguã chupe hembiapo vaikue ha upéi katu ojapo jeýva. Máva piko ohendúta iñembo'e? Maerã piko iporãta chupe oñembyasy hague?

Sirach 35

1 Ñandejára rembiapoukapy apo ha'ete heta mba'e kuave'ë,*f** hembiapoukapy ñembyaje ha'ete mymbajuka joajurã. 2 Jehepyme'ë iporãvare ha'ete trígo iporãvéva kuave'ë, ha tupãmba'e me'ë, ha'ete mymbajuka hyakuã asýva Ñandejárape. , 3 Ivaívagui jajeirõ ñambovy'a Ñandejárape, teko joja'ýgui japoírõ ha'ete mymbajuka ojeheja rei haguã ñane angaipa. 4 Ani reñemboja po nandi Ñandejára renondépe, péicha niko he'i Ñandejára rembiapoukapy. 5 Imarangatúva mymbajuka omongyrárõ upe altar,*f** hyakuã porãngue ojupí upe Yvatetegua rendápe. 6 Imarangatúva mymbajuka ojererohory, ha tesaráipe ndopyta mo'ãi imba'e kuave'ë. 7 Nde po jeráke remomba'e guasúvo Ñandejárape, ha ani ne rakate'ý reikuave'ëvo chupe nde koga'a tenondere. 8 Opa mba'e reikuave'ëvape ta nde rova rory, ha vy'apópe eme'ë upe 10gui peteĩ. 9 Eme'ë upe Yvatete guápe ha'e ome'ë haguéicha ndéve, eme'ë heta porã ndéve ikatuháicha. 10 Ñandejára niko ohepyme'ë kuaa ha hetavépe omyengoviáta ndéve. 11 Ani rembopopeguase chupe, cháke ha'e upéva ndoguerohorýi, ha ani rejerovia mymbajuka hekopegua'ýre. 12 Ñandejáráko hína mbojovakeha heko jojáva ha avavépe nombojeroviái hekope'ý. 13 Poguasú rehehápe ndoapo'íri mboriahúpe, ha ohendu ojejopýva rembijerure. 14 Nomboykéi tyre'ýme ojerurérõ, térã imenave'ývape ipyahérõ. 15 Imenave'ýva resay, ndaha'éipa hováre osyrýva, isapukáipa ndojupíriva upe chupe oñohékávare? 16 Ñandejárape omomba'e guasúva, ojererohory, ha imba'e jerure oguahẽ yvága peve. 17 Mboriahu ñembo'e ohasa arai, ha oguahẽ meve ijapýpe ndopytu'úi. 18 Naikane'õi upe Yvatetegua oíke peve ombojovake haguã imarangatúvape, ha ojapo upe ipo jojáva. 19 Ñandejára ndaitapykue mo'ãi, ha ndoikuaase mo'ãi mba'eve heko añávagui, 20 omyangu'ipa peve umíva pokatu ha omyengovia hembiapokuére tetã nguérape, 21 Ohapo'o peve itĩ atáva atýra, ha omopẽmba peve heko añáva pokoka. 22 Nomyengoviái peve yvypórape hembiapokuére, ha peteĩ-teĩme upe iñakãme oguerékóvare, 23 ojapo peve ipojojáva hetã guápe, ha ombovy'a chupe ipy'a poriahurerekópe. 24 Iporaitépa pe poriahurereko, vy'a'ý jave! Ha'ete arai ama reruha aréma ndokyvéirõ.

Sirach 36

1 Ore poriahurerekóna Tupã, opa mba'e Jára, ha ema'ë, emyasãi nde kyhyje opa tetã apytépe. 2 Ehupi nde po umi tetã mombry guáre oikuaa haguã nde pokatu. 3 Rehechauka haguéicha chupe kuéra ne marangatuha ore nupãvo, ehechaukána oréve ko'ágã nde pokatuha, reinupãvo chupe kuéra. 4 Oikuaa haguã ha'e kuéra ore roikuaaháicha, ndaiporíha ambue Tupã, nde rekoviarã. 5 Embopyahu umi mba'e rechaukaha, ejapo jey hechapyrãva, ehechauka nde reko mimbipa ha nde pyapy mbarete. 6 Embojepota nde pochykue ha ehekuavo hi'ári kuéra, embokusugue umi ore rehe oñemoivape, ha emyangu'ipa umi ore rehe ija'e'ývape. 7 Emoguahẽ pya'e upe ára, ne mandu'ána ne ñe'ë reme'ë vaekuére, oñemyerakuã haguã imombe'upyrã rejapo vaekue. 9 Ore rehe ija'e'ýva akãre epyrũmba, umi he'íva: "Oreichagua ndaipóri". 10 Embyatypa Jacob ñemoñaregua ha eme'ë jey chupe kuéra ijyvyrã yma guaréicha. 11 Eiporiahurereko, ore Jára, ne retãgua Israel, nde rérape ojeheróva, ere hague nde ra'y ypykueha. 12 Eiporiahurereko nde táva marangatu Jerusalén, repytu'uha. 13 Emyenyhẽ Sión nde pokatúgui, ha nde tupao nde reko mimbipágui. 14 Umíva umi mba'e rejapo vaekue tenondete, ehechauka rehayhuha, ha ere toiko umi marandu nde rérape oje'e vaekue. 15 Emyengovia nde rehe ojeroviávape, ha ehechauka ne maranduhára*f** he'i hague añetegua. 16 Ejapysaka ne rembiguái rembijerurére ne retãgua rayhupápe, 17 ha tojekuaa ko yvy jerekuévo nde ha Tupã opa ára reikovéva. 18 Opaichagua tembi'u omokõ ñande ahy'o ha oĩ hevéva ambuégui. 19 Ñande juru oikuaaháicha umi tembi'u he, ñane akã oikuaa umi ñe'ë japu. 20 Upe ijapu kuaáva ogueru ivaíva, upe iñakã porãva katu hese omopẽ ijapu. 21 Kuña omendase oime raëvarente voi, ha oĩ kuñataĩ iporãvéva ambuégui. 22 Kuña porã ojehechase, ha kuimba'e ohayhuve chupe opa mba'égui. 23 Ha upéva ári hory ha oñemongeta kuaárõ, iména ndaijojaha véima yvypóra apytépe. 24 Omendáva oñepyrũma imba'e rereko heta, oguerékóma ipytyvõ ha imo'ãha, iyyta ha ijekoha. 25 Parralty ndaikorapýiva

oñemonda, ha hembireko'ýva ovaháre oiko mante. 26 Máva piko ojeroviáta ñorãirõhára ohóvare peteĩ távaguí ambuépe? 27 Péicha hína kuimba'e hoga'ýva ha ipyharehápenete okéva.

Sirach 37

1 Heta oĩ he'íva: "Che hína ne irũ tee". Oĩ jepe avei irũ gua'u, héranteva upéicha. 2 Ajépa ñambyasy eténe peteĩ ñane irũ teégui oikórõ ñande rehe ija'e'ýva! 3 Ha, pokarẽ! Mamógui piko resẽ ra'e remyenyhẽ haguã ko yvy japúgui? 4 Oĩ ovy'áva iñirũ teépe ho'a porãrõ, ha chupe ho'a vaírõ oñemoĩ hese. 5 Oĩ ombyasyva iñirũ teépe okaru porãgui hendive, ha ho'a vai ramo chupe oñemomombyry. 6 Ani nde resarái ne irũ teégui, ha ne mandu'áke hese rereko ramo viru. 7 Oñemoñe'ëva guive ohechauka tape porã, oĩ jepe avei upéva ojapóva ou porã haguã chupénte. 8 Ejerereko oñemoñe'ëvagui, eikuaa raẽ mba'épa oikotevẽ. Ha'e niko oheka ou porãva chupénte ha mba'éicha oguenohẽta upégui imba'eráva. 9 He'íne ndéve: "Upe rupi reho porãta", ha mombyry guive oma'ẽ mba'éichapa reñehundi. 10 Ani rerovia nde apo'íva ñe'ẽ, ha oipota'ývape ho'a porã ndéve ani remombe'u rejaposéva. 11 Ani rerovia he'íva kuña oñe'ẽrõ iñemoĩháre, térã ipy'a miríva ñorãirõre, térã oñemúva mba'e ñemúre, térã imba'e potáva jehepyme'ëre, térã ipojopýva pojeráre, térã iñate'ýva rembiaporẽ, térã kokuépe omba'apóva ñemono'õre, térã tembiguái reko rei rembiaporãre. Ani rerovia mba'eve he'íva ha'e kuéra. 12 Erovia uvei upe he'íva Ñandejárape ombyajéva, reikuaáva ojapoha hembiapoukapy, oñandúva nde reñanduháicha, ha reñepysãngárõ ha'e ne mopu'ãta. 13 Ejapysaka avei upe nde py'apy he'íva, jeroviahave chugui niko ndaipóri. 14 Ñande py'apyko ohecha mombyryve heta ma'ẽ mombyryháragui oguapy yvatéva omba'e recha haguã. 15 Ha upéi ejerure asy upe Yvatete guápe ne mboguata haguã añetegua rapére. 16 Ñamba'apo mboyve jajepy'a mongeta vaerã. 17 Py'a mongeta rapo oĩ ñane ñe'ãme ha chugui osẽ irundy hakã: 18 ivaíva, iporãva, jeikove ha ñemano, upe opavavére ipu'akáva katu ñane kũ. 19 Oĩ ikatupyryva oporoheko mbo'e haguã ha ipitua ijupe guarã. 20 Ha oĩ oñemoaranduséva ha noñehenduséiva oñe'ẽrõ, umíva opyta oguereko'ýre ho'u vaerã. 22 Oĩ iñarandúva ijupe guarãnte, ha imba'e kuaa ha'e kuérante oiporu. 23 Oĩ hetã guápe guarã iñarandúva, ha imba'e kuaa oiporu opavave. 24 Ijupe guarã iñarandúva ovy'a, chupe oikuaáva oguerohory. 25 Yvypóra rekove ojepapáma, Israel rekove katu ndaipahái. 26 Iñarandúva hetãgua apytépe, ojererohoryta, ha herakuãta opa ára. 27 Che ra'y, ne resãi aja eñemomba'e nde juruhére, ha upe ne mbyai vaerã ani re'u. 28 Na opa mba'ei niko ou porã opavavépe ha nda opavavéi ho'use peteĩchagua tembi'u. 29 Ani repo voi pe re'usévale, térã reñeme'ẽmbaite upe hevévape. 30 Cháke tembi'u hépe okañy pe mba'asy, karu heta katu ogueru tye rasy. 31 Karu vai hetápe ojuka, ojejokóva katu oikove puku.

Sirach 38

1 Embyaje pohãnohárape, reikotevẽ niko hese, chupe avei Ñandejára ojapo. 2 Tupãgui ou pohãnohárape arandu ha mburuvicha guasúgui tembi'u. 3 Imba'e kuaáre pohãnohárape ojejerovia, ha poguasú kuéra ojapo chupe mba'éro. 4 Ñandejára omoheñói pohã ñana yvy ári, ha iñakã porãva umíva nomboykéi. 5 Ñandejára omohe'ẽ vaekue yvyrápe upe y iróva, ohechauka haguã opavavépe ipokatu. 6 Ha'e ome'ẽ mba'e kuaa yvypórape, oguerohory haguã chupe imba'e rechapyrãre. 7 Ko'ã pohãme pohãnohára omombi mba'asy ha pohã apoha ombojehe'a ojuehe umi pohã. 8 Upévare ndopa reíri tekove ojapóva Ñandejára ha hesãi joa yvypóra kuéra. 9 Nde rasýrõ, che ra'y, ani ne ate'ý, eñembo'e Ñandejárape ha ne mohesãita. 10 Ejei ivaívaguí, epoi jepokuaa vaígui ha emopotĩ nde py'apy angaipágui. 11 Eikuave'ẽ insiënso, trígo iporãvéva, ha mymbajuka*f** kyra ndéve ikatuháicha. 12 Upéi ehenoika pohãnohárape, aníke remboyke, chupéko Ñandejára ojapo ha nde reikotevẽ hese. 13 Heta jevy ipópe oĩ nde rekove. 14 Ha'e kuéra avei oñembo'éta Ñandejárape, ikatu haguã oikuaa ne mba'asy ha ome'ẽ upe pohã hekopegua. 15 Ojapo ivaíva Ijapoharére upe ojapo'íva pohãnohárape. 16 Che ra'y, ne rasẽke omanóvare reñembyasy etereíro guáicha, eñotý hetekue ojepapoháicha ha ejapóke hekoitépe. 17 Ejahe'o hese nde py'aite guive, ejapo chupe ñeñotý heko peguáva, mokõi térã mbhapy ára eñembyasy hese, upéi katu epoi mba'e mbyasygui. 18 Pe vy'a'ý niko ñande juka avei ha py'a rasy ñane mokangypa. 19 Ivai jave, vy'a'ý ipukuve ha jeiko asy mante ñane mbopy'a rasy, 20 Aniventema ne mandu'a hese, ha ema'ẽ katu nde raperãre. 21 Omano vaekuéko ndouvéi, mba'eve ndaikatu véima rejapo hese, ha nde jupe ikatu

reñembyai. 22 Ne mandu'a pe opavavépe ojuhúvare: "Kuehe ha'e ha nde ko'ágã". 23 Omano vaekue opytu'úma, ani remyangekói chupe hese ne mandu'ávo. Eñeha'ã evy'a jey, ha'e niko ohóma. 24 Omba'e haíva arandu okakuaáta ndoguerekóirõ ambue mba'e ojapo vaerã, hembiaporã chupe ndoiporupáirõ mante iñarandu kuaa. 25 Mba'éicha piko iñarandúta kokuépe omba'apóva ko'ẽ guive pytũ meve, hymba guéi rehevénte oikóva ha vaka ra'yrénte oñe'ẽ kuaa? 26 Arako'ẽre ha'e ombovo yvy ha iñangekói hymba kuéra rembi'urãre. 27 Upéicha avei opaichagua mba'apohára omba'apo ára ha pyhare: umi ta'anga apoha ha umi óga popu'ãha, sapy'ánte omba'apo vaerã pytũ meve omoguahẽ haguã hu'ãme peteĩ tembiapo. 28 Avei fiérrore omba'apóva uguapy fiérro mbotaha ykére, oma'ẽ porã pe fiérro omokarapãvare, ha pe tata fiérro mboykuha ohesypa chupe oipeju aja, martillo ryapu ojoka ijapysa, ndoipe'ái hesa pe ta'anga ojaopavagui, oñeha'ãmbaite ojaopapa haguã hembiapo ha ndokevéi ojaopapa porã mboyve. 29 Avei mbayru ñai'ũ apoha uguapy hembiaporã renondépe, ipýpe ombojere pe rruéda ha hembiapóre iñangekói mante, omba'apo kyre'ỹ ojapo heta haguã. 30 Ipópe ojapo pe ta'anga ha pe ñai'ũ ipýpe omohu'ũ, oñeha'ã ombovera haguã ha ndokevéi omopotĩvo hatakua. 31 Opa ko'áva ipóre ojerovia ha opavave ikatupyry hembiapópe. 32 Hese kuera'ỹ táva kuéra ndoikói chéne, pype kuéra ndaikatúi chéne ojeiko térã ojeaguata. 33 Ñheko mbo'erã katu chupe kuéra ndojehekái ha ñembyatyhápe ndojerero'hory guasúi, ndoguapýi mbojovakehára apytépe, ha chupe kuéra noñeporandúi hemiandúre. 34 Ndohechaukái oikuaaha poromohenda guigua, ha ndojejuhúi ijapytépe kuéra kuatia arandu apoha. Ha'e kuéra jepe omopyenda hatã ko yvy jaikoha ymaite guive, hembiapo ipo rupiguápe.

Sirach 39

1 Ndaupeichaguái umi oñeme'ẽmbaitéva ojepy'a mongetávo upe Yvatetegua rembiapoukapýre, oipyguara umi yma guare arandukuépe ha maranduhára*f** ñe'ẽnguére oñamindu'u. 2 Karai kuéra herakuáva ñe'ẽngue oñongatu ha umi ñembojoja hasyvéva oñeha'ã ohesa'ỹijo. 3 Oheka mba'épa he'ise umi ñe'ẽnga hypy'ũva, ha hasýva ijekuaa. 4 Poguasú kuéra apyte rupi omyesakã imba'e kuaa, mburuvicha kuérape ojechauka, oho tetã ambuere, ivaíva ha iporáva oikuaa yvypóra ndive oikóvo. 5 Opu'ã ko'ẽ mboyve Ijára ha Ijapoharépe ohekávo, upe Yvatete guápe oñembo'e ha ojerure ojeheja rei haguã chupe iñangaipa. 6 Ñandejára oipotárõ henyhẽta arandúgui, amáicha oñohẽta ijurúgui arandu, ha ñembo'épe omboaguijéta Ñandejárape. 7 Ñandejára chupe oisãmbyhýta oñemoñe'ẽ haguã hekópe, ha ha'e oñamindu'úta imba'e ñemíre. 8 Hemimbo'épe ohechaukáta imba'e kuaa ha Ñandejára rembiapoukapy ha'éta ijeroviaha. 9 Heta oĩ uguero'horytáva iñakã porã, ha ndopyta mo'ãi tesaráipe, héra ojerero'horytáva opa ára. 10 Tetã nguéra rupi oñeñe'ẽta iñarandúre, ñembyaty guasúpe ojerero'horytáva imba'e porã. 11 Oikove aja herakuã poráveta heta itereígui, ha omanóvo upéva iporátama chupe. 12 Heta mba'e gueteri areko ha'e vaerã, che renyhẽ jasy pyahúicha. 13 Che rendumi, che ra'y marangatu, ha pekakuaa rrósa potýicha y rembe'ýpe, 14 insiënsoicha pene ryakuã asy, pende poty lírio morotícha, pepurahéi oñondivepa, perohory Ñandejárape hembiapokuere. 15 Héra pemomba'e guasu, pembyaguíje chupe perohoryvo purahéi ha árpa púpe, pejevo péicha: 16 Iporãite piko opa Ñandejára rembiapokue! Opa ha'e he'íva oiko hi'ára itépe. Natekotevẽi ja'e: "Kóva piko mba'e? Kóva piko maerã?" Opa mba'e niko hi'arape ojekuaáta. 17 Ha'e he'ívo y kuéra oñembyaty, ha'e oñe'ẽvo oiko y guasu rryu. 18 Ha'e oñe'ẽvo oiko ha'e oipotáva, ha ndaipóri ojapo'ýva upe ojapo vaerã. 19 Ha'e ohecha opa mba'e yvypóra ojaopóva, mba'evete nokañyi chugui. 20 Ha'e ohecha opa mba'e peteĩ ijapýgui ambuere, ha ndaipóri mba'eva ha'e ohecha ramóva. 21 Natekotevẽi ja'e: "Kóva piko mba'e? Kóva piko maerã?" Opa mba'e niko uguereko maerãpa ojejapo ra'e. 22 Hovasakue osẽmba ysyryicha hembe'ýgui, ha peteĩ ama guasúicha ojaho'ipa ko yvy. 23 Upéicha avei tetã nguérape ome'ẽta ipochykue imba'erã, ha'e ojapo haguéicha y porãgui jukyty. 24 Umi hape ikarẽ'ýva, imarangatúvape guarã, heko añávape guarã katu itaty oñepysãnga haguã. 25 Umi mba'e iporáva iñepyrũha guive ojejapo vaekue imarangatúvape guarã, ha ivaíva katu heko añávape guarã. 26 Umi tekotevẽ kuete yvypóra oiko haguã hína y, tata, fiérro, juky, trigo, kamby, eíra, parral, ñandyry ha ao. 27 Ko'ã mba'e iporã imarangatúvape, heko añáva katu ojapo ko'ãvagui ivaíva. 28 Oĩ yvytu ha'e ojapo vaekue ñenupãrã ha ipochýrõ hína ombopochy hatã, ha'e kuéra oporohundisérõ opoipaite imbaretekuégui ha péicha ombopochy jera Ijapoharépe. 29 Tata, amandáu, ñembyahýi ha mba'asy asãi ojejapo vaekue ñenupãrã, 30 Tymba ñarõ rai nguéra, mbói, alakran ha kyse puku, heko añáva oñehundi haguã. 31 Ko'ã mba'e ovy'a ojapo ramo ha'e he'íva. Yvy ári oĩ

hikuái iñe'ẽ ra'arõvo. Ha'e he'irõ, ojapo kyre'ỹ ongururu'ỹre. 32 Ko'ã mba'e yma guive aikuaa porã, upévore añamindu'u ha kuatiáre amoĩ. 33 Ñandejára rembiapokue iporãmbaite, Hi'árape ha'e omoĩ upe tekotevẽva. 34 Natekotevẽi ja'e: "Upéva ivaive amóvaguĩ." Opa mba'e niko iporã hi'árape. 35 Ha ko'ágã pende py'aite guive, pepurahéi perohorývo Ñandejára réra.

Sirach 40

1 Heta tembiapo ojejapo yvypórape guarã, mba'e pohýi oĩ yvypóra ati'y ári, ára osẽ hague guive isy ryégui, oho jey peve opavave sy yvýpe: 2 angekói, kyhyje ha mano ra'arõ oipy'apy chupe. 3 Poguasú iguapyha yvatéva ha mboriahu tanimbukuápe oñenóva, 4 umi isyváre jeguaka ogueraháva ha ijao pytáva ha umi ao vosakuépe oñemondéva, peteicha chupe kuéra oha'arõ pochy vai, mba'e pota, py'a perere, angekói, kyhyje manógui, py'aro ha ñorãirõ. 5 Opytu'u ramo hupápe, ikepegua ombopy'a tyai chupe. 6 Oñeha'ã ramo jepe, sa'i opytu'u, ha oke aja ipáype ramo guáicha, ombopy'a tarova chupe ikerasy, ñorãirõhágui okañýva ramo guáicha. 7 Iko'ẽvo ára opáy ha ojera ohechávo okyhyje rei hague. 8 Kóicha ojehu mymba ha yvypórape, ha heko añávape katu hetaiteve: 9 mano, jejuka, ñorãirõ, kyse puku, jeiko asy, ñembyahýi, vy'a'ỹ ha tukumbo. 10 Heko añávape guarã ojejapo ko'ã mba'e, ha umívape guarã oiko vaekue upe ama guasu ojaho'ipa vaekue yvy, 11 Opa mba'e osẽva yvýgui, yvýpe opa jey, ha yguasúgui oúva, yguasúpe oho jey. 12 Opáta pokarẽ ha teko joja'ỹ, pe añetegua katu opa árape guarã. 13 Heko joja'ýva viru ysry sununúicha opa reíta, ára sunúgui oikoháicha ára pochy. 14 Okakuaa ramo oguerotyryry ita guasu, ha upéi sapy'aitépe opa rei. 15 Heko añáva ndahoky mo'ãi, tekove ahẽ oñembohapo ita pa'ũme. 16 Piri heñóiva oimeraẽ ýpe térã ysry rembe'ýpe, ipiru ha ojehapo'o raëta oimeraẽ ñanágui. 17 Py'a poriahurereko katu ndopái araka'eve, ha tupãmba'e, opa árape guarã. 18 He'ẽ upe ijeheguíva ha omba'apóva rekove, ha mokõivégui he'ẽve pláta vyguy oguenohẽva rekove. 19 Táva ñemopu'ã ha ta'ýra kuéra oporomoherakuã porã, ha mokõivégui ojehayhuve kuña joheipyre. 20 Kaguy ha mba'epu ñane mbopy'a rory, ha mokõivégui ñane mbovy'ave kuña rayhu. 21 Mimby ha arpapu omoirũ porã pe purahéi, ha mokõivégui iporãve ñe'ẽ he'ẽ asýva. 22 Kuña porã ha ijukýva ojehechase, ha mokõivégui iporãve ñu hovyũmbáva. 23 Oñoirũ ha ojokuaáva oñopytyvõ tekotevẽ jave, ko'yteve umívaguĩ tembireko ha ména. 24 Ñane pehẽngue ha ñande rayhúva ou porã ho'a vai jave, ha mokõivégui ou porãve tupãmba'e. 25 óro ha pláta oporomopyrũ hatã, ha mokõivégui iporãve oñemoñe'ẽ poráva. 26 Viru heta ha pokatu oporombopy'a rory, ha mokõivégui iporãve Ñandejára ñembyaje. Ñandejára ñembyaje reheve jarekopáma, nañaikotevẽ véima mba'eve. 27 Ñandejára ñembyaje, yvotyty ipoty hetáva, upépe javy'a iterei. 28 Che ra'y, ani rejerure tupãmba'e, iporãve remano, rejerure rangue. 29 Osãingóva hapicha mesáre ndaikatúi ja'e oikoveha, tembi'u ñane mba'e'ývape ñamongy'a ñande juru, iñarandu ha ojeheko mbo'éva ojererekóta upévaguĩ. 30 Ijuru akuáva ojerurénte, pe ho'úva katu ombopy'a hái chupe.

Sirach 41

1 Ha, mano! Iroitépa mandu'a nde rehe, umi imba'eta apytépe py'a guapýpe oikóvape guarã, umi oiko rei ha opa mba'e ho'a porãvape, hesãiva gueteri ovy'aháre oiko haguã! 2 Ha, mano! Ovy'aiténepa reju ramo umi ohasa asýva, umi ikangypa, oñepysãnga ha ho'a reíva, umi ndovy'a véiva ha noha'arõ véiva mba'eve! 3 Ani rekyhyje manógui, ne mandu'a uvei ne mboyve guarére ha nde rire guáre. 4 Omanotaha opa oikovéva he'íma Ñandejára, ha piko reñemoíta upe Yvatetegua rembipotáre? Yvy guýpe, avavépe ndou ha ndoho mo'ãi 10, 100 térã 1.000 áño. 5 Tapicha ijaheipy umi mba'e vai apoha, iñemoñare kuéra oiko heko añáva róga rupi. 6 Ta'ýra añágui ou tetã heko añáva, iñemoñare oikóta ijaheipýrõ. 7 Túva añáme oja'o ita'ýra kuéra oikógui hesehápe jaheipýrõ. 8 Pejererekóke mba'e vai apoha, pejei haguére upe Yvatetegua rembipotágui! 9 Peju ramo yvy ári, pejeharu haguã peju, ha pemento ramo, jeharu upe pene ra'arõva. 10 Opa yvýgui osẽva yvýpe oho jey, péicha heko añáva jeharúgui ñehundípe ohasa. 11 Omanóvare ojejahe'orõ hetekuére ojejahe'o, iñangaipáva katu héra jepe opa rei. 12 Ne rakate'ýke nde rerare, upévante niko opytáta ndéve, ha heta óro atýgui iporãve. 13 Vy'áko ndahi'aréi, terakuã porã katu opa árape guarã. 14 Arandu kañy ha pláta vyguy oñerenohẽ'ýva, mávape piko ou porã? 15 Iporãve pe omokañýva itavyha, upe iñarandu omokañývaguĩ. 16 Che ra'y kuéra, pehendú ko ha'éva ñemotĩre, peteĩ che ha'eháicha peẽme: nda opa mba'éire ñatĩ vaerã térã opa tova pytãre ja'e vaerã

iporãha. 17 Etĩ nde ru kuérágui ne rembiapo ky'árõ, ha mburuvichágui nde japúrõ. 18 Mbojovakeháragui nde reko añárõ, aty guasúgui reporojukárõ, ne irũ teégui rembopakova pirérõ. 19 Nde róga ykereguágui nde juru atārõ, repyrũgui ne ñe'ënguere, 20 rejekógui nde jyvangáre rekaru aja, nderejaposéigui ojejeruréva ndéve, 21 nderejapóigui mba'evérõ upe jopói oñeme'ëva ndéve, nerembojevýigui rejererohorýrõ, 22 rema'ëgui kuña reko vaíre, reapo'ígui nde róga guápe, 23 rerahágui ne mba'erã pe ambue mba'e rãnguéva, rema'ë hatãgui kuña omendávare, 24 repokógui ne rembiguái kuñávare, —aníke reñemboja hupáre—, 25 reñe'ë reitýgui ne irũ teépe, —reme'ëvo jopói ani reporoja'o—, 26 remyasãigui ñe'ë, remombe'úgui ñemihamegua. 27 Upéicharõ retĩta hekópe ha opa rupi rejehayhúta.

Sirach 42

1 Ko'ã mba'égui neretĩ vaerãi, ha ani reheja rejapo'ÿre rekyhyjévo upe oje'etavagui. 2 Ani retĩ upe Yvatetegua rembiapoukapy ha hembipotágui, térã repoi haguere hembiaapo vai'ÿvagui, 3 térã reñemboja'o porārõ nde guata irũ ndive térã ne ñemuha irũ ndive pe viru ojeporúva, térã remboja'o ramo hekópe ne irũ ndive peteĩ mba'e rejakue, 4 térã reiporu ramo ñemuháme mba'e pohýi ra'ãha ijapu'ÿva, 5 térã reñemboviruvégui tepy ñemboguejýpe, reñemúvo, térã reheko mbo'e py'ÿigui ne mitã nguerape, térã tembiguái ate'ÿme rejokapa haguere tukumbópe, 6 térã rerekógui koty ñembotypýpe kuña nemyakã ratĩ vaekuépe, térã remboty hatã ramo nde viru ryrũ oñepo'ë ramo pype, 7 térã reipapágui viru reñongatúva ha remoĩgui kuatiáre pe viru rehupytýva ha upe nde reme'ëva, 8 térã reñemoñe'ëgui itavýva ha mba'eve oikuaa'ÿvape, térã itujávape oikógui kuña vai ndive. Péicharõ rehechaukáta ne akã guapyha, ha opa rupi rejehayhúta. 9 Tajýra hína jepy'apyrãnte voi, hese iñangekóigui itúva ndokevéi: imitãme nomendái ramo guarã, ha omendáva ramo ojeheja ramo guarã. 10 Ikuñataĩme oñemomarã ramo guarã, ha itúva rógape voi opyta hye guasu, omenda rire oporomyakã ratĩrõ guarã, ha oikóvo iména ndive naimembýivarõ guarã. 11 Nde raju rova atãme ereko sambyky, cháke nde apo'íne umi nde rayhu'ÿva, opavave jurúpente oikóne, ha oime raéva oñembohoryne nde rehe. 12 Ani rema'ë asy kuña porãre, ha kuña ndive ani reñeme'ë eterei. 13 Aógui osẽháicha ao raso, kuñágui osẽ kuña añangue. 14 Iporãve ména pochy kuña rorygui, kuña herakuã vaíva hóga guápe omotĩ. 15 Che mandu'áta Ñandejára rembiapokuere, pe ahecha vaekue amombe'úta. Ñandejára ñe'ë rupi ojejapo opa mba'e, ha hembiapokue ojapo ha'e oipotáva. 16 Kuarahy iñapysẽvo opa rupi omimbi, Ñandejára mimbipágui henyhẽ hembiapokue. 17 Hembijokuái marangatu kuéra jepe ndaikatúi oipapávo opa imba'e rechapyrã. 18 Ha'e ojepovyvy yguasu ryepýpe ha yvypóra py'apýpe avei, mba'eve nokañýi chugui, upe Yvatetegua niko oikuaa opa mba'e, árare oma'ëvo oikuaa upe ojuhútava. 19 Omombe'u upe oiko vaekue ha upe ojuhútava, ha ojuhukuaa mba'e kañy rapykuere. 20 Nokañýi chugui mba'eveichagua apytu'ũ reñói ha ñe'ë ñemi jepe oikuaapa. 21 Iñarandu rupi ko'ã mba'e omohendapa, ha'e oikógui opa mba'e mboyve, ndaikatúi okakuaávo térã oñemomichivévo, ha noikotevéi imbo'eharãre. 22 Iporãitéma niko opa ne rembiapokue ha peteĩ tata pirirĩnte upe jahecháva! 23 Opa mba'e oikove ha opyta opa árape guarã, ha iñe'ë rendu opa ojapóvape. 24 Opa mba'e oikoe ojuehegui ha noĩ reĩri mba'eve. 25 Peteĩ ambuégui iporãve, ha máva piko ikane'õta oma'ëvo hese kuéra?

Sirach 43

1 Yvága jeroviaha pe arapy potĩ ete, ha omimbipaite asy ikarapã pyko'ë! 2 Kuarahy ojekuaávo osapukái osẽvo: Iporãite piko upe Yvatetegua rembiapokue! 3 Asajekue omyapekã yvy ha ndaipóri ogueropu'akáva hakukue. 4 Oñehatapyña tatakua fiérro oñemboyku haguã, kuarahy katu ombyaku eteve umi yvyty kuéra, upe yvy omotĩmbopa ha ñande resakã hata rendýpe. 5 Ipokatu ete piko Ñandejára ijapohare, ha'e he'ívo pya'ete oñani hape rupi! 6 Avei jasy osẽ hi'ára itépe, ha hekoitépe ohechauka ára ohasáva ha umi irundyve ára ñemoambue. 7 Jasy rupi jaikuaa arete kuéra, ha henyhẽ rire oñemomichĩve. 8 Hese oñema'ëvo pe mes oñembohéra, ha iporãitéma niko iñambuévo ohóvo! Mba'e rechaukaha ñorãirõháme guáicha, omimbi reíva yvagapýre. 9 Pe yvága ojeguaitẽ mbyjaíta hendy joárõ, jeguaka omimbipáva yvatete oikohápe Ñandejára. 10 Omoĩ haguégui chupe kuéra Ñandejára ha'e kuéra ndojeĩri, naikane'õi voi hendáre oñangarekóvo. 11 Ema'ëmi mba'e karapã jegua araíre ojekuaáva oky jave, *f** ha emomba'e guasu Ijapoharépe. Iporãitéma ko mba'e hechapyráva! 12 Omongora yvága imimbipa jeguápe, Ñandejára oipyso vaekue

ipokatúpe. 13 Ñandejára he'ikuévo ho'a pe amandáu, ha opoi ára tirígui ojapo haguã ha'e he'íva. 14 Péicha avei oipe'a imba'e ñongatuha rokẽ yvága pegua, ha arai kuéra yryvúicha oveve. 15 Ipópe ombohypy'a arai kuéra amandáuicha isarambíva. 16-17 Iñe'ẽ ára sunúicha ombojepoka pe yvy ha ipokatúpe ombokuchu yvyty kuéra. Ha'e he'irõ oipeju yvyty yvyvogua, yvyty pyryrỹi, yvyty pochy ha yvyty ratã. 18 Guyráicha omboveve y rypy'a, ha ho'ávo tukúicha omyenyhẽ yvy. Imimbikuépe ñande resa mboty, ha okukúirõ hína ñane mbojurujái. 19 Jukýicha omosarambí ysapy ro'ysã, ha umíva hypy'ávo ñande kutu rasy ñuatícha. 20 Oipejuka yvyty ro'ysã yvatevogua, ha pe y ro'ysã oñemohatã, oquejy opaichagua y ári ha ombyape hatã itáicha. 21 Ohovere tataícha umi ka'aguy rovyũ ha ñúre ohapy ñana rogue, 22 pe ysapy oitývape katu oipohãnomba jey, ha yvyty aku rire ome'ẽ jey piro'y asy. 23 Iñarandu rupi oguereko ipo guýpe yguasú, ha omohenda mbytépe tetã nguéra. 24 Umi oikóva y rupi mbayrúpe omombe'u mba'eichaitépa ipyrusu, ha ñahendúvo ñane pirĩmba. 25 Upépe oĩ hembiapokue hechapyrãva, opaichagua oikovéva ha pe tymba ipopenóva Leviatán.*f** 26 Hese ae oho porã hembijokuáipe, ha ha'e he'í rupi opa mba'e oĩ hendaguãme. 27 Ja'e ja'eve ramo jepe nañaguahẽi chéne ijapýpe, ñambopaha upéicha: "Ha'e upe Opa mba'éva". 28 Ñamomba'e guasu manté chupe, ha'e niko tuichave opa hembiapokuégui. 29 Ñandejára, kyhyjeha añetete, ha'e tuichapa ha ipokatu ndaijojahái. 30 Perosapukái ha perohory chupe, ikatukue jave, ha'éko tuichave gueteri hína, perohoryrõ perohoryve chupe, ha ani pene kane'õ ndapehupytypái ramo jepe. 31 Máva piko ohecha ra'e chupe, omombe'u haguã mba'eichaguápa? 32 Ko'ãvagui tuichavéva hetave mba'e oĩ, opa ojapo vaekuégui michĩmĩnte jahecha. 33 Ñandejára upe ojapo vaekue opa mba'e, ha ome'ẽ arandu umi chupe ombyajévape.

Sirach 44

1 Jarohory ojoapykuéri umi ñande ypykue ijoheipyrévape, 2 upe Yvatetegua omyerakuã guasu ete vaekue ymaite guive, 3 umi tetã sãmbyhyhára, mburuvicha guasu ñemoñare, tapicha herakuãva ipokatúre, isỹiva ñemoñe'ẽme ha oporomomarandúva mba'e ojuhútavare, 4 omyenondéva hendaitépe hetã nguéra, tembiapoukapy hekopegua ome'ẽvo, oñe'ẽ porãitéva ha ohaíva ñe'ẽnga arandu rypy'ũgui henyhẽva. 5 Salmo ipu porãva apoha, ha ñe'ẽ poty re'ẽ asy mosãha. 6 Mba'eta rerekua ha poguasú py'a guapýpe oikóva hóga pýpe. 7 Opa umíva ojererohory vaekue ijavegua apytépe ha herakuã porã vaekue upérõ. 8 Oĩ ha'e kuérava oheja vaekue hapykuerépe terakuã porã ha hese kuéra oñeñe'ẽ porã, 9 ha oĩ ndopytáiva chugui kuéra mandu'a, opa rei oiko'ỹ ramo guaréicha, ohasa noguahẽi ramo guaréicha ko yvy ári, ha upéicha ojehe iñemoñarépe. 10 Opáichavo ko'áva avei tapicha joheipyre vaekue, ha hembiapo porãngue ndopyta mo'ãi tesaráipe. 11 Imba'eta opa árape guaráva ha'e umi ñemoñare ha'e kuéra ohejáva. 12 Iñe'ẽ ome'ẽ vaekuere nopyrũi ha upéicha avei iñemoñare. 13 Opa ára oĩta hese kuéra mandu'a, ha imba'e porãngue tesaráipe ndopyta mo'ãi. 14 Umi hetekue opytu'úma, ha'e kuéra katu herakuãta opa árape guarã. 15 Iñarandukue omombe'úta tetã nguéra, ha imba'e porã umi aty guasuha rupi ojererohoryta. 16 Henoc oguata Ñandejára rape rupi ha ojereraha yvágape, ha oheja techaukarã mba'éichapa jahayhu vaerã Ñandejárape. 17 Noé, kuimba'e marangatu, ojejuhu ijoheipyre, ha hese ae nomanói opavave oñehundíro guare opa mba'e. Ha'e rupi oikove vaekue peteĩ hembyremi, ha iñe'ẽ me'ẽ rupi opa pe ama guasu ojaho'ipa vaekue yvy. 18 Ñe'ẽ me'ẽ opa árape guaráva oiko vaekue hendive, noñehundi véima haguã ama guasu rupi yvypóra. 19 Abraham, heta tetã ru ypykue, terakuã guasúpe ndaijojahái vaekue. 20 Ojapo vaekue upe Yvatetegua rembiapoukapy ha hendive Ñandejára ojapo ñe'ẽ me'ẽ. Hetére omoĩ ñe'ẽ me'ẽ rechaukaha ha ojepy'a ra'ã ramo nopyrũi vaekue iñe'ẽnguere. 21 Upévore Ñandejára ome'ẽ chupe iñe'ẽ ijehe voi, iñemoñare rupi ojehovasataha tetã nguéra, ombohetataha chupe yvy arigua yvyku'i ra'ỹicha ha mbyjaita yvágape guáicha, ome'ẽvo chupe kuéra imba'erã peteĩ yguasú guive ambue yguasú peve, ha pe ysyry guasu guive yvy apyrate peve. 22 Isaácpe avei ombopyahu iñe'ẽ me'ẽ, Abraham itúva rehehápe. 23 Opa yvypóra jehovasa ha iñe'ẽ me'ẽ, Israel akã ári uguapy. Ñandejára oguereko chupe upe ta'ýra ypykue ramo ha ome'ẽ chupe opa upe yvy imba'erã, omboja'o upe yvy ha ome'ẽ umi 12 Israel ñemoñarépe.

Sirach 45

1 Ñandejára ha yvypóra ohayhu vaekue chupe, Moisés, mandu'a rory oiko hese, 2

omoherakuã guasu chupe imarangatúva apytépe ha omombarete chupe tuicha pokatu reheve. 3 Ha'e ojerure rupi ndojapovéi hechapyrãva, ha mburuvicha guasu kuéra renondépe ombotuicha chupe. Hetã guápe guarã ome'ẽ chupe hembiapoukapy ha ohechauka chupe heko mimbipa, 4 heko jeroviaha ha imba'e porã rupi oiporavo chupe opa yvypóra apytégui. 5 Ohenduka iñe'ẽ ha omoinge chupe araípe. Ha upépe ome'ẽ chupe hembiapoukapy jeikove ha akã porã reruha, oheko mbo'e haguã iñe'ẽ me'ẽ Jacóbpe ha hembiapoukapy Israélpe. 6 Oiporavo avei Aarón, Moisés, ityvýra, imarangatúva ha Leví ñemoñaréva. 7 Ojapo hendive ñe'ẽ me'ẽ opave'yva ha omoingo chupe pa'i ramo hetã guárape guarã, ombovy'a chupe ao jeguapápe ha omonde chupe ao omimbipávape. 8 Ao iporã etereívape omonde chupe ha ome'ẽ ipokatu rechaukahárõ kasõ, ao puku ha efod.*f** 9 Ijahoja ruguáire omosãingo opa ijerekuévo granáda ra'ãnga ha mba'epu mimi óro ipu haguã ha'e oguatávo, ha hyapu haguã tupaóre, mandu'arã hetãgua róga guáre. 10 Ome'ẽ chupe ao oñemomarangatúva óro, poyvi pytãu ha pytãvagui ojepyaha vaekue po katupyrýpe, jeguaka pyti'a rehegua Urim ha Tumim*f** reheve, efod ha ku'a jokuaha, oñembovyvýva inimbo pytãme po katupyrýpe. 11 Ita jegua reheve oñemboguapýva óro rehe, mba'e porã apoha rembiapo, ohaíva hese kuéra umi 12 Israelgua ñemoñare réra. 12 Jeguaka akã rehegua óro ojehaihápe ipa'i ñemoingo, mba'e hechapyrã omimbipáva ha ojehechasetéva. 13 Ha'e mboyve ndojehechái vaekue mba'eve iporãvéva ha ndaipóri vaekue mombyrygua péicha oñemondéva. Ita'yra kuéra mante ha iñemoñare kuéra opa árape guarã. 14 Imba'e kuave'ẽ*f** ojehapypaite vaekue mokõi jevy peteĩ árape oso'yre araka'eve. 15 Moisés omoingo chupe pa'i ramo omonávo hese ñandyry marangatu, ome'ẽ chupe ha iñemoñarépe ñe'ẽ me'ẽ opa árape guaráva, hembiapo haguã tupaóre pa'i ramo ha ohovasa haguã hetã guápe Ñandejára rérape. 16 Oiporavo chupe opa yvypóra apytégui oikuave'ẽ haguãchupe mymbahapy*f** ha mymbajuka joajurã, insiënso mandu'arã ha mymbajuka ojeheja rei haguã hetã guápe iñangaipa. 17 Ipópe oheja hembiapoukapy ha iñe'ẽ me'ẽ oheko mbo'e haguã hembiapota Jacóbpe ha hembiapoukapy Israélpe. 18 Ojeporavo'y vaekue opu'ã ha ongururu hese yvy ojeiko'yháme: Datán ha Abiram ndivegua ha Coré ykeregua ipochy rendy hikuái. 19 Ñandejára ohechávo ipochy hendive kuéra ha ipochy rendýpe ohundi. Ojapo hechapyrãva, ha oñeñandukávo chupe kuéra omondo hata hese kuéra ha ombokusugue. 20 Omyerakuã guasuve gueteri Aarónpe, ha oheja chupe imba'erã umi mba'e kuave'ẽ tenondere ha he'i oĩ haguã chupe opa ára heta hi'upyrã. 21 Ha'e kuéra niko okaru pe Ñandejárape oñekuave'ẽvagui, ha'e ome'ẽ vaekue Aarón ha iñemonãrépe. 22 Hetãgua apytépe katu chupe kuéra noñemboja'ói yvy imba'eráva, Ñandejára he'ígui: Che voi hína upe imba'eráva ha che ndive oguerékoma opa mba'e. 23 Finees, Eleazar ra'y, mbohapyha terakuãme, hakate'y haguére Tupã opa mba'e Járare, ha oñemyatã haguére hetãgua kuéra opu'ã ramo guare, ipy'a guasu rupi, omyengovia Israelgua angaipáre. 24 Upévore ojejapo hesehápe ñe'ẽ me'ẽ py'a guapy rehegua, ojapóva chugui tupao ha tetãgua myakãha, oiko haguã pa'i guasúrõ ha'e ha iñemoñare kuéra opa árape guarã. 25 Oiko vaekue avei ñe'ẽ me'ẽ Jesé ra'y David, Judá ñemoñaregua ndive, chupe ha peteĩ ta'yrape guarãnte, Aarón mba'éva katu ohasa opa ita'yra kuérape. 26 Ha ko'ágã perohory Ñandejárape imba'e porãgui ha pene myenyhẽ vy'águi, ha arandúgui, pembojovake haguã hekópe hetã guápe, ha topa'y araka'eve pende vy'a ha pende pokatu.

Sirach 46

1 Josué, Nun ra'y, ipy'a guasu ñorãirõháme, ha Moisés rendaguépe opytáva maranduhára*f** rembiapópe. Héra he'iháicha oñemoĩ vaekue oipe'a haguã jejopy vaígui Ñandejára rembiaporavópe ha avei oñeñanduka haguã umi Israel guáre ija'e'yvape ha ome'ẽ haguã Israel guápe ijyvyrã. 2 Mba'eichaitépa omimbipa vaekue ipo omopu'ã ramo ha ombovera ikyse puku táva kuéra renondépe! 3 Ndaipóri avave hese ipu'akáva ha'e omyakã ramo Ñandejára ñorãirõ. 4 Ha'e ojoko ipópe kuarahy ha peteĩ áragui ojapo mokõi. 5 Ohenói Tupã Yvatete guápe umi hese ondyrýva opa guio chupe omongorárõ, ha Tupã Yvatetegua omondo umíva ári amandáu nde tuicháva, 6 ho'áva hese kuéra, ha ojukapaite umívape Bet-horón yvytýgui oguejývo, oikuaa haguã tetã nguéra ipokatuha ñorãirõme Ñandejára oñorãirõgui ijkére. 7 Ha'e oguata mante vaekue Ipu'akapáva pyporére, ha Moisés oikovépema voi ijeroviaha ite vaekue. Ha'e ha Caleb, Jefuné ra'y, ojoko umi opu'ásévape ha omokirirí umi oñe'ẽ ngururúvape, péicha omombía chugui kuéra Ñandejára pochykue. 8 Ha'e kuéra mokõivénte nomanói, umi 600.000 Israelgua apytégui, oñemoinge haguã pe yvy osyryhápe ýicha eíra ha kamby. 9 Ñandejára omombarete Calébpe itujaite peve ikatu haguã ojupi oñemohenda vyty ru'ãme iñemoñare kuéra avei ohupyty

vaekue imba'erã. 10 Oikuaa haguã Jacob ñemoñare iporãha jaiko porã Ñandejára ndive. 11 Tendota kuéra avei peteĩ-teĩ héra kuéra javeve, ndopiái vaekue Ñandejára rapégui, héra kuéra tojererohory! 12 Taipoty jey ikãngue kuéra ityvýpe ha héra kuéra taipyahu jey ko'ã karai joheipyre ñemoñarépe! 13 Samuélpe ohayhu Tupã Ijára, Ha'e Ñandejára maranduhára*f** omoĩ ñepyrũ vaekue mburuvicha guasu kuéra oisãmbyhy haguã hetã guápe. , 14 Omyakã hetã guápe Ñandejára rembiapoukapy he'iháicha ha Ñandejára ojesareko Jacob rehe 15 Heko jeroviahágui oiko chugui maranduhára*f** añetegua, ha upe he'ívere, ojeguereko mba'e rechahára*f** jeroviahárõ. 16 Ohenói Ñandejára ipu'akapávape, umi hese ija'e'ýva opa guio chupe omongorárõ ha oikuave'ẽvo chupe ovecha ra'y okambúva. 17 Ha Ñandejára yvága guive osununu ha ohenduka iñe'ẽ ára sunúicha. 18 Omoĩ vaekue ipy guýpe tendota ija'e'ýva hese ha ohundipa umi filistéo kuéra sãmbyhyha. 19 Oĩma ramo hupápe omano haguãicha, he'i vaekue Ñandejára ha mburuvicha guasu oiporavo vaekue renondépe Araka'eve avave nda che joguái hepýre. Ha avave ndaikatúi ombohováí chupe. 20 Omano rire jepe oñeporandu chupe ha omombe'u mburuvicha guasúpe mba'épa oikóta chugui, ha ityvy guive jepe oñehenduka maranduháicha. ,

Sirach 47

1 Upe rire ou Natán omomandu vaekue Davídpe guarã. 2 Pe ikyrakue mymbajukápe*f** oñemboykévaicha, péicha vaekue David Israelgua apytépe. 3 León ndive oñemboharái kavara ra'y ndive ramo guáicha ha jaguarete ndive ovecha ra'y ndive ramo guáicha 4 Imitãme ojuka kuimba'e hete rusúvape, oipe'ávo hetã guára ñemotí, opoírõ ita ha yvýre oity Goliátpe. 5 Ohenói upe Yvatete guápe ombaretetáva chupe ipo akatu ohundi haguã kuimba'e mbaretetépe ha hetã guápe omokyre'ý jey. 6 Upévare 10.000 rekovia ojererohory chupe, ha Ñandejára rovasápe oñemomorã, oñekuave'ẽvo chupe akã jeguaka omimbipáva. 7 Ha'e oipete yvýre Israel rayhu'ýha ijereregua, ohundi umi filistéo ija'e'ýha, ha omopẽ ete ipokatu. 8 Opa mba'e chupe osẽ porãvare oaguijeme'ẽ upe Yvatete guápe, heko mimbipa ogueropurahéivo. Ipy'aite guive ojapo purahéi ohechauka haguã imborayhu Ijapoharépe. 9 Omoĩ umi altar renondépe opurahéi vaerã ohenduka haguã purahéi he'ẽ asýva. 10 Arete kuéra ombojagua porã ojapoukávo hekoitépe tupao pegua tembiapo, he'ívo ojererohory haguã Ñandejára rera marangatu, ha hyapu haguã ko'etĩ guive pe tupao. 11 Ñandejára oheja rei chupe iñangaipa ha omyatã ipokatu opa árape guarã, omoingo chupe mburuvicha guasúrõ ha omohenda Israelpe iguapyha. 12 Hembiaapo porãnguere hendaguépe oisãmbyhy peteĩ ita'ýra iñarandúva oiko vaekue py'a guapýpe. 13 Salomón oisãmbyhy py'a guapýpe, ha Tupã ome'ẽ chupe hetã tuichakue, py'a guapy, ojapo haguã chupe hogarã ha omopu'ã haguã tupao opa árape guaráva. 14 Ne arandu ete vaekue piko ne mitã rusu ramo guare! Ysryr guasúicha ne renyhẽ vaekue arandúgui! 15 Ne rerakuã ojaho'ipa vaekue ko yvy, remyenyhẽ vaekue ñe'ẽnga rypy'ũgui. 16 Ne rerakuã vaekue tetã imombyryvévape, ha rejehayhu vaekue reikógui vy'a pa'ũme. 17 Nde purahéi, ne remiandu, ne ñe'ẽnga ha umi erévare oñemba'e porandúrõ ndéve, tetã nguéra opytáva ijurujái. 18 Tupã Israel Jára rerape rembyaty vaekue óro fiérroicha ha pláta plómoicha, 19 Opáichavo reheja kuña nguéra nde rehe ipu'aka ha ha'e kuéra nde retére oñembojára. 20 Remongy'a nde rera ha remomarã ne ñemoñare, reityvo jeharu nde ra'y kuérare, ha jejahéi nde reko tarovakuere. 21 Upéicha ne retã oñemboja'o, ha Efraíngui oiko tetã itĩ pu'áva. 22 Ñandejára katu ndopoíri ipy'a poriahurerekógui, nopyrũi iñe'ẽnguere ha nohundi mo'ãi David, chupe ohayhu vaekue ha ha'e oiporavo vaekue, ñemoñare. Upévare ha'e ome'ẽ Jacóbpe peteĩ hembyremi ha Davídpe peteĩ hapokuemi. 23 Salomón opytu'u itúva kuéra ndive ha oheja hapykuerépe peteĩ iñemoñaréva, Roboam, upe itarovavéva hetãgua kuéra apytépe, peteĩ iñakánéva, omopu'áva hetã guápe ijehe. Opu'ã peteĩ, —aníke hérante jepe oñemombe'u— hembiaapo vai vaekue ha Israelpe ojapouka iváiva. Ha'e rupi oñehundi Efraín 24 ha tembiguáirõ tetã mombyrýpe ojereraha. 25 Opaichagua iváiva ára ko'ẽre ojapove ohóvo ou peve hi'ári kuéra ñenupã.

Sirach 48

1 Upéi opu'ã maranduhára*f** Elías tataíicha, iñe'ẽ ohapy tata rendýicha. 2 Ha'e ogueru hi'ári kuéra ñembyahýi, ha ipochýgui omombovy chupe kuéra. 3 Iñe'ẽ rupi Ñandejára nomongyvúi, ha mbohapy jevy omboguejy tata yvágagui. 4 Ajépa nde tuichaite vaekue, Elías, ne rembiapópe! Mávapa ikatúta he'i ne mbojoja hague? 5 Nde remombáy vaekue, peteĩ tetekue ha omanóva retãgui reru jey vaekue, upe

Yvatetegua ñe'ẽ rupi, 6 remongúi vaekue mburuvicha guasu kuérape, ha poguasú kuérape reity vaekue hupágui. 7 Rehendu vaekue Sinaípe jeja'o, ha Horébpé ñenupá outava. 8 Remoingo vaekue mburuvicha guasu kuéra, omyengovia haguã heko ahévape iñañanguére, ha maranduhára*f** opyta haguã ne rendaguépe. 9 Yvytu ratã tata guiguáva nde reraha yvate kárro tatápe. 10 Nde rehe ojehai vaekue reimeha reju jey haguáicha rembovevyívévo Ñandejára pochykue, oguahẽ mboyve hi'ára, remoingo porã haguã túva ha ta'yra oñondive remyatyrõ jey haguã Israel retã. 11 Ovy'aite vaerãpa umi nde recháva omano mboyve ha ko'yteve nde, reikovéva! 12 Elíaspe ogueroveve vaekue yvytu tata, ha ijespíritu Eliséope opyta mbohapygui mokõi. Ha'e oikove aja ndaipóri vaekue mburuvicha oguerokóva chupe ápe ha pépe, ha ndaipóri hese ipu'akáva. , 13 Ndaipóri chupe guarã mba'eve ikatu'yva, ityvy guive jepe ojapo techapyrã. 14 Mba'e hechapyrãva oikove aja ha'e ojapo, ha omano rire mba'e ñaimo'ã'yva. 15 Ha pécharõ jepe hetãgua kuéra nombyasyi heko vai ha hembiapo vaígui ndopoíri, ojereraha peve hetãgui ha oñemosarambi opa rupi. 16 Peteĩ aty'imínte opyta, peteĩ mburuvicha guasu David ñemoñaréva ndive. Oĩ ijapytépe mburuvicha guasu joheipyre, ambue kuéra katu mba'e vai apoha meme. 17 Ezequías omombarete itáva, omoguahẽ y hyepy peve, vrónsepe ombokua ita guasu ha ojapouka yno'õrã. 18 Ha'e oisãmbyhy aja, Senaquerib ondyry hese, omondo henonderã Rabsaques, oñemomba'ese mo'ã vaekue táva Sión rehe, ha ojejapóvo Ñandejára renondépe, oñe'ẽ vai hese. 19 Tavagua kuéra oryryi osusũ kyhyje ha ñembyasygui, kuña imemby potávaicha. 20 Ohenói hikuái Tupã Yvatete guápe, chupe ipo omopu'ávo. Ha'e ohendu iñembo'e ha oguenohẽ chupe kuéra ivaívagui Isaías rupive. 21 Oinupã Asírio kuéra rekoha, ha Tupã remimbou*f** ojukapa chupe kuéra. 22 Ezequías ojapo haguére Ñandejára rembipota ha oiko haguére itúva ypykue David rapykuere rupi, he'i haguéicha chupe maranduhára Isaías, omombe'úva Ñandejára ñe'ẽ ahetegúva. 23 Ezequías oisãmbyhy aja kuarahy omýi hapykuévo, ombopukue haguã hekove. 24 Espíritu pokatu rupi, ohecha umi ára paha ha ombovy'a jey Sión pegua ovy'ave'yvape. 25 Omombe'u umi mba'e ojehu vaerã ára paha peve, ha oikuaauka ojehu mboyve umi mba'e oikótava.

Sirach 49

1 Mandu'a Josías rehe ojogua insiénsu ryakuã, mba'e ryakuã porã apoha rembiapokuéva, eirete ñande jurúpe, ha ñande apysápe mba'epu karu guasu jave. 2 Hape vaígui hetã guápe ombojevy, ha tupã gua'u ahẽ ra'ãnga rei kuéra ohundipa. 3 Ñandejára rape rupi oiko ipy'aite guive, ha ohayhu chupe ndaiporivéi ramo guare oikuaaséva mba'eve Ñandejáragui. 4 Ndaha'éi ramo David, Ezequías ha Josías, mburuvicha guasu kuéra mba'e vai apoha meme vaekue, ha ojei haguére upe Yvatetegua rembiapoukapýgui, Judá ruvicha guasu kuéra ojeheja rei vaekue. 5 Ome'ẽ mante vaerã vaekue ipokatu kuéra ambuépe, ha heko mimbipa tetã mombyry guápe. 6 Umíva ohapypa itáva marangatu, ha oheja avave'yre umi tape, 7 he'i haguéicha chupe kuéra Jeremías, ojeapo'irõ guare, ku ha'e maranduhára*f** vaekue isy rye guive voi, ohapo'o, ombyai ha ohundi haguã, ha upéi omopu'ã ha oñotý haguã. 8 Ezequiel ohecha Ñandejára reko mimbipa, oguapýrõ tekove ipepóva*f** ári, 9 Imandu'a avei Job, tape porãre oiko vaekuére. 10 Umi 12 maranduhára, hi'ãnte ikãnguekue ipoty jey ityvy kuápe! Ha'e kuéra niko ombovy'a jey vaekue Jacóbpe, ha oipe'a ivaívagui jerovia ha teko ahetegua rupi. 11 Mba'éichapa ikatúne ojererohory Zorobabel? Ñandejára po akatu pegua kuairũ ha'ãngávaicha vaekue. 12 Ha upéicha avei Josué, Josadac ra'y. Ha'e kuéra ojapo vaekue upe óga, ha omopu'ã pe Tupao Ñandejárape guaráva, omimbipa haguã opa árape guarã. 13 Toiko avei mandu'a rory Nehemías rehe, omopu'ã jey vaekue táva tápia kuéra ojero'apáva, ha omohokẽ jey imbotyha ratã reheve. 14 Avave Henoc joguaha ndojejapói vaekue yvy ári, ha'e avei ojereraha vaekue yvy árigui. 15 Ndaipóri vaekue avei Josépe ombojojáva, Umi ikãnguekue jepe ojeapo vaekue mba'érõ. 16 Sem ha Set ojeapo vaekue mba'érõ yvypóra apytépe. Opavave ári katu oĩ Adán.

Sirach 50

1 Pa'i guasu Simón vaekue upe omyatyrõka ha omombarete vaekue Tupao. 2 Omopu'ãka jey táva tápia ha óga yvate oñemombarete haguã mburuvicha guasu róga, 3 Ojo'ouka avei y rendaguã, tuicháva yguasúicha. 4 Omo'ã hetã guápe mondahágui, ha omombarete upe táva oñemongora ramo guarã. 5 Mba'eichaitépa omimbipa vaekue, chupe ombojerérõ hetã guára Tupã kotýgui osẽvo! 6 Mbyja ko'ẽicha arai pa'ũme, ha ñasaindyicha jasy renyhẽ jave. 7 Kuarahýicha ohesapéva upe Yvatetegua Tupao, ha

mba'e jegua karapãicha arai ombojeguáva oky jave. 8 Ára yvoty pegua rrósa potýicha, asaha potýicha ykua yvu rembe'ýpe, Líbano rokýicha ára hakúpe. 9 Tatapyi ha insiënsoicha imyatatĩháme, jey'uha órogui ijapopyréicha, ita verápe ojeguapáva. 10 Olívóicha hi'águi henyhëva, ha kuri'ýicha araire ipojáiva. 11 Oñemonde kate asy ramo ipa'i ao jeguápe, ha ojupi péicha oñembo'e haguãme, omyenyhëva mimbipágui pe tupao ryepy. 12 Pa'i kuéra ome'ërõ chupe imba'eráva ha'e oñembo'ými altar rata rovái, ha ita'ýra kuéra Líbano rokýicha ombojerémi chupe. 13 Aarón ra'y kuéra ijeguapápe, Ñandejárape ikuave'ëmbyre ipópe kuéra, omongorámi chupe karanda'ýicha opa tetã guára renondépe. 14 Ha hembiaapo ramo altárpe, omba'e kuave'ëvo upe Yvatetegua ipu'akapávape, 15 ipojáimi upe ojey'uháre, ha oñohëvo pe parral rykuere ohekuavómi altar pýre, hyakuã asy haguã upe Yvategua ipu'akapávape. 16 Upérõ Aarón ñemoñaréva osapukái joámi, ha ombopu itrompéta kuéra ohendukávo tyapu mbarete, mandu'arã upe Yvatetegua renondépe. 17 Ha opa tetãgua, oĩ haguéicha, oñesũ ha omboja isyva yvýre, omomba'e guasu haguã Ijárape, upe Yvatetegua ipu'akapáva. 18 Ha umi opurahéiva ohenduka aja jererohory, ha pe tyapu pa'ũme oñehendu purahéi re'ë asy, 19 umi tetãgua ojerure asy upe Yvatete guápe, ha oñembo'e ipy'a poriahurerekóvape, opa peve upe ñemomorã ha oguahë ijapýpe tupao pegua ñembo'e. 20 Upérõ ha'e oguejými ha ohupi ipo yvate Israelgua aty ári, ha Ñandejára rérape oporohovasa héra omoñe'ë rorývo. 21 Ha opavave oñesũ jeými ohupyty haguã upe Yvatetegua jehovasa. 22 Ha ko'ágã jarohory Tupã Israel Jára ipu'akapávape, opa rupi oja póva mba'e hechapyráva, ñane momba'e vaekue ñande sy rye guive, ha ñande poriahurerekoite vaekue. 23 Ha'e ta ñane mbopy'a rory, tombopy'a guapy Israel guápe ñande jaikove aja, opa árape guarã. 24 Ta ñande poriahurereko mante, ha ta ñande pe'a ivaívagui jaikove aja pukukue. 25 Oĩ mokõi tetã ndacha'eiha, ha pe mbohapyha ndaha'ei voi tetã: 26 Umi yvyty Seírpe oikóva, filistéo kuéra, ha umi tekove tavy Siquem pegua. 27 Temimbo'e, arandu ha mba'e kuaágui henyhëva, ko oheja vaekue kuatiáre Jesús Sirá ra'y, Eleazar Jerusalengua ra'y, ha ohekuavo vaekue amangýicha iñe'ã megua arandu. 28 Ovy'aite vaerãpa umi oñamindu'u mantéva ko'ã ñe'ëre! Upe ipy'apýpe ko'áva oñongatúva iñarandúta. 29 Umi ko'ã mba'e oja póva oíta opaicharãicha, Ñandejára ohesapeha rupi oikóta.

Sirach 51

1 Ame'ëse ndéve aguije, che Jára, che ruvicha guasu, ha roguerohoryse, Tupã che Jára, ivaívagui che pe'áva, aguije nde rérape, che Jára. 2 Nde ha'égui vaekue che mo'ãha ha che pytyvõha, che pe'a haguére ñemanógui, rejoko che rete tyvy rembe'ýpe, renohë che py Yvatetegua pyapë guýgui. Umi oñe'ë reíva ñuhãgui, umi ijapúva jurúgui, umi che rayhu'ýva renondépe, che pytyvõ ha che renohë ivaívagui. 3 Nde py'a poriahurereko itereígui ha nde réra rehehápe che pe'a umi che moköséva ráinguágui, umi che jukaséva pokatúgui, hetaite ivaíva arohasa vaekuégui, 4 tata che mbopytupávagui ha tata rendy che amyendy'ý vaekuégui, 5 omanóva retã kuára pypuku hugua'ývagui, ijuru ky'áva ha ijapúvagui, 6 ikũ ráimbevéva hu'ýgui. Aiméma che tyvy rembe'ýpe, ha che rekove oguejýma omanóva retã ypy peve. 7 Opa guio añemongora, ha ndaipóri che pytyvõva, ama'ë opa gotyo ha ndaipóri ipo ombohasáva. 8 Upémarõ che mandu'a nde rehe, che Jára, nde py'a poriahurerekóre, che mandu'a ne mborayhu opa'ývare, nde remopu'ãha nde rehe ojeroviávape, ha reipe'aha hese ija'e'ýva pógui. 9 Ha añembo'e ndéve ko yvy guive, ajerure asy ndéve che pe'a haguã manógui. 10 Asapukái che Járape: Nde niko che Ru, nde pyapy mbaretépe che pe'áva, anína che reja ho'a vaívo chéve, akyhyje jave, ndaikuaái jave mba'épa ajapóta. Roguerohoryta mantereí, ha romboaguijéta purahéipe. 11 Nde che rendu vaekue, che pe'a jey vaekue añehundimahágui, ha remboyke che hegui opa kyhyje. 12 Upévore rombyaguijéta ha roguerohoryta: Perohory Ñandejárape imba'e porãgui, imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory Tupã ojererohoryvape, imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory Israel rerekuápe, imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory opa mba'e Apoharépe, imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory Israel sã mondohohárape, imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory ombyatývape Israelgua isarambipáva, imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory upe omopu'ã jeývape itáva guasu ha itupao, imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory upe ombopoty jeývape David róga pokatu, imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory upe omoingo vaekue pa'írõ peteĩ Sadoc ra'ývape, imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory Abraham Mo'ãhárape imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory Israel Mo'ãhárape imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory Jacob rerekua Ipokatúvape imborayhu ndopáigui araka'eve.

Perohory upe oiporavo vaekuépe Sión imborayhu ndopáigui araka'eve. Perohory mburuvicha guasu kuéra ruvicha guasúpe, imborayhu ndopáigui araka'eve. Ha'e omombaretevéta hetã guára pokatu, oguerohory haguã chupe opa hese ojeroviáva, opa Israelgua, ha'éva hembiporavo. Aleluya! 13 Che mitã rusúrõ gueteri, aiko mboyve opa rupi, aheka vaekue arandu che py'aite guive, 14 Che mitã rusu guive aheka vaekue, ha amano meve akóinte ahekáta. 15 Parral apesáicha hi'aju vaekue ohóvo ha che mbopy'a rory. Apia'ÿre, hape rupi aguata aikóvo ipyporére che mitã rusu guive. 16 Ajapysakamirõ guarã hese hetaite ajuhu pype ikuaapyrã. 17 Hese ae heta mba'e aikuaa, upévare pe che mbo'eharépe, ajapo iterei mba'érõ. 18 Ha'e vaekue aiko haguã ha'e che mbo'eháicha, che akã raku hese ha nambyasy mo'ãi. 19 Che tarovaité vaekue hese ha che resa ndaípe'avéi chugui, che pojái vaekue hese pe yvate oiháme, ha ambyasy ymavéma ndaikuaái hague. 20 Hesehápe ajei vaekue ivaíva apógui, teko potí rupi ahupyty chupe, hese ae ahupyty akã porã ñepyrũha guive, upévare ndaheja mo'ãi. 21 Che py'a pererepa vaekue ahekávo, ha heseve ahupyty mba'e ne porãitéva. 22 Ñandejára ome'ẽ chéve che juru omyengoviávo chéve ha pype chupe arohorýta. 23 Peju che rendápe pene arandu'ÿva, peiko che ndive arandu rógape, 24 Araka'e peve piko peikóta hese'ÿ, ku chugui pende yuhéi etéva! 25 Aipe'áma che juru aña'ẽ haguã, peraha pejogua'ÿre. 26 Imba'e pohýi guýpe pende atúa pemoinge ha he'íva peẽme pejapo, aguĩ etereíko oĩ ha ndahasýi jahupyty haguã. 27 Peẽ voíke pehecha pende resa tee rupi sa'i ete aña'ã hague, ha tuichaite pytu'u ajuhu hague. 28 Pehendúrõ che remimbo'e, sa'iminterõ jepe, óro ha pláta peipotaháicha perekóne. 29 Pevy'a Ñandejára ipy'a poriahurerekógui, ha ani petí perohory haguã chupe. 30 Pejapo pene rembiaporã hi'árape porã, ha Ñandejára omyengoviáta peẽme ha'e oipota vove.

Baruch 1

1 Ko kuatia, Baruc rembiapokue. Baruc, Nearías ra'y; Nearías, Maaseías ra'y; Maaseías, Hasadías ra'y ha Hasadías, Hilquías ra'y. Ko kuatia ohai vaekue Baruc tetã Babilóniape, 2 upe ára 7hápe upe méspe, ha 5 año umi Babiloniagua oñemomba'e rire Jerusalén rehe, ha ohapypaite hague hikuái, 3 Baruc ohenduka ko kuatia Jeconías, Judea ruvicha guasu Joaquín ra'ýpe, ha opavave oñembyaty vaekuépe ohendu haguã. 4 Umíva apytépe oĩ poguasú kuéra, mburuvicha guasu rogagua, myakáhara*f** kuéra ha opaichagua tapicha, imboriahu ha imboriahu'ÿva oikóva Babilóniape, ysyry yvyvogua rembe'ÿre. 5 Ohendu rire pe kuatia, oñemoĩ hikuái hasẽ, ndo'úi mba'eve ha oñembo'e Ñandejárape. 6 Upéi ombyaty pirapire, opavave ome'ẽ ikatumiháicha, 7 ha omondo Jerusalénpe pa'i guasu Joaquim, ambue pa'i kuéra ha mayma upépe oikóvape guarã. Joaquim niko Hilquías ra'y, ha Salom niéto. 8 Upe 10 arahápe upe mes hérava Sivánpe, Baruc omondo avei Judéape tembiporu kuéra tupao pegua, upégui ojereraha vaekue. Umi tembiporu niko ojapouka vaekue plátgui Sedequías, Josías Judea ruvicha guasu ra'y, 9 mburuvicha guasu Nabucodonosor ogueraha rire Jerusaléngui Babilóniape, tembiguái ramo Jeconíaspe, mburuvicha kuérape, myakáhara kuérape, umi fiérrore omba'apóvape ha mayma Jerusalén guápe. 10 Omondo avei hikuái kuatia he'ihápe: "Péina romondo peẽme pirapire pejogua haguã mymba kuéra mymbahapyrã,*f** mymbajuka*f** angaipa jeheja reirã ha insiénso. Ko'ã mba'e pemoguahẽ Tupã Ñandejára altárpe.*f** 11 Peñembo'e avei mburuvicha guasu Nabucodonosor ha ita'ýra Belsasar rehe ikatu haguã oikove puku, ára paha peve, 12 ha ore rehe, ikatu haguã Ñandejára ore mombarete ha omyesakã oréve ore raperã. Péicharõ Nabucodonosor ha ita'ýra Belsasar ore pytyvõne. Ore katu romomba'éne chupe kuéra roikove aja ha ha'e kuéra ohecha kuaáne oréve. 13 Peñembo'e avei ore rehe Tupã Ñandejárape. Ore niko rojapo ivaíva henondépe ha upévare ko'agãite peve ipochy ore ndive. 14 Peñembyatývo tupaópe arete guasu jave térã ambue ára ijahápe peẽme, pehecha mba'épa oje'e ko kuatiápe ore romondóva peẽme, ha upéi peñemombe'u pene angaipágui. 15 Kóicha peñemombe'úta peẽ: 'Tupã ore Jára niko heko joja, ore katu, ñemotí ro'u, ko ojuhuháicha oréve ko'ágã. Opavave Judea ha Jerusalengua, 16 ore ruvicha ha ore myakáhara kuéra, ore pa'i kuéra, ore maranduhára kuéra ha ore ru kuéra ypykue oñemotimba, 17 ore rembiapo vai haguére ore Jára renondépe. 18 Romboyke ha na ore ñe'ẽ rendúi vaekue niko Tupã ore Járape, ha ndorójapói umi mba'e he'i vaekue oréve rojapo haguã. 19 Ore Jára oguenohẽ ypy guive ore ru kuéra ypykuépe tetã Egíptogui ko'agãite peve, ore na ore ñe'ẽ rendúi Tupã ore Járape ha romboyke ñe'ẽ. 20 Upévare ho'a ore ári opaichagua mba'e vai ha jeharu ore Jára oity vaekue ore ári hembiguái Moisés juru rupi, upe ore ru kuéra ypykue osẽha árape tetã Egíptogui oho haguã upe yvy,

ýicha osyryhápe kamby ha eíra, ha'e ome'ě vaekue oréve. 21 Ore katu norohenduséi vaekue Tupã ore Jára ñe'ě Oguahẽ vaekue oréve imaranduhára juru rupi. 22 Maymávante oiko iñakãre ha ivaívante ojapo. Romomba'e guasu ambue tupã ha rojapo pe Tupã ore Jára ndohechaséiva.'

Baruch 2

1 'Ha péicha Ñandejára ojapo pe he'i haguéicha ojaipotaha ñande rehe, ñande rendota, ñande ruvicha guasu, ñande myakãhára kuéra ha mayma Israel ha Judagua kuérare. 2 Mamove ndojehechái vaekue pe Ñandejára ojapo haguéicha Jerusalén rehe. He'iháicha Moisés rembiapoukapýpe, 3 túva kuéra ha sy okaru ita'ýra ha itajýra kuéra ro'óre. 4 Ñandejára oheja Israel guápe ho'a tetã nguéra ijere rupi oíva pópe. Hendague katu opyta sarambikuépe ha itapere, ha chupe kuéra ha'e omosarambipa tetã ambue rupi. 5 Péicha Israel opyta ambue tetã po guýpe, oñemoĩ rangué hi'ári kuéra. Péicha ojehu chupe ñane rembiapo vai haguére Tupã Ñandejára renondépe ha ñañhenduséi haguére iñe'ě. 6 'Tupã Ñandejára niko heko joja, ñande katu ja'u ñemotĩ, ko ojuhuháicha ñandéve ko'ágã. 7 Opa mba'e Ñandejára he'i vaekue ojaipotaha ñande rehe, ko'ágã oity ñande ári. 8 Ñande katu na ñañembo'úi chupe ñane pytyvõ haguã, jaheja haguã umi mba'e vai ñande py'ápe jarekóva. 9 Upévore Ñandejára omondo ñandéve opa umi mba'e vai, ndajajapói haguére umi mba'e hekoitépe ha'e he'i vaekue ñandéve jajapo haguã. 10 Ñande katu na ñane ñe'ě rendúi Ñandejárape ha ndajajapói hembiapoukapy.'" 11 'Nde Tupã, Israel Jára, Nde upe renohẽ vaekue ne retã guápe Egíptogui pyapy mbaretépe ha heta mba'e hechapyráva reheve. Nde rehechauka nde pokatu ha péicha nde réra herakuã mombyry, ko'agãite peve. 12 Ore katu, Tupã ore Jára, ore rembiapo vai, ore reko ky'a, ha ndorojapói upe nde reipotáva. 13 Anivéna nde pochy ore ndive. Mbovýma niko ropyta, umi tetã ore mosarambi hague rupi. 14 Ore Jára, ehendúna ore ñembo'e, ha ore rembijerure. Nde réra rehehápe eju ore pytyvõ ha ore moĩ porã, umi tetã ambue ndive ore mosarambi hague rupi. 15 Upéicharõ, opavave oikuaáne ndeha Tupã ore Jára, ha ne mba'eha Israel ha iñemoñare kuéra. 16 Ore Jára, ema'ě ore rehe amo yvágagui ha ne mandu'a mante ore rehe. Ejapysaka ore rehe ha ore rendu. 17 Eipe'a nde resa ha ema'ě ore rehe. Umi omanóva, hi'ánga ojehekýi vaekue hetégui, ndaikatu véima ne momba'e guasu, térã he'i ndéve nde reko jojaha. 18 Umi oikovéva katu ore Jára, ne momba'e guasu ha oikuaa nde reko jojaha, jepe ha'e kuéra tuicha ohasa asy, ikarapã ha ikangy, ha ñembyahýigui ndohecha porã véima. 19 'Tupã ore Jára, ndaha'úi ore ru kuéra ypykue térã ore ruvicha guasu kuéra heko potĩ haguére, ore romoguahẽva ndéve ore ñembo'e. 20 Nde pochy vaekue ore ndive ha rejeity ore ári, ere haguéicha rejapotaha, ere ramo guare ne rembiguái, maranduhára*f** kuéra rupi kóicha: 21 Peñemoĩ Babilonia ruvicha guasu po guýpe ha pemomba'e chupe, péicharõ mante pepytáta peiko upe yvýpe ame'ě vaekue pende ru kuéra ypykuépe. 22 Ha ndapejapói ramo katu ha'e haguéicha peẽme, peñemoĩ haguã Babilonia ruvicha guasu po guýpe, 23 che ajokóta anive haguã oñehendu vy'a mamove táva Judea peguápe ha Jerusalénpe. Mendahápe jepe noñehendu mo'ãi opurahéiva. Pende yvy opytáta itapere ha avave ndoiko mo'ãi upépe. 24 'Ore katu ndorojapói ere haguéicha oréve, ha noroñemoĩri Babilonia ruvicha guasu po guýpe. Upévore nde rejapo ore rehe ere haguéicha ne rembiguái, maranduhára kuéra rupi. Ha'e kuéra he'i vaekue oréve ore ruvicha guasu kuéra ha ore ru kuéra ypykue kãnguekue oñerenohẽ jeytaha, ha oñemosarambi. 25 Ha péina ko'ágã opa rupi iñasái. Kuarahy mante arakue ojope ha pyhare ysapy hypy'a umíva. Ha'e kuéra heta ohasa asy ríre, omano vaekue ñembyahýi, ñorãirõ ha mba'asy asáigui. 26 Ha Judea ha Israelgua hembiapo vai haguére, rehundi pe tupao nde réra oñemomba'e guasuhápe, ha ko'agãite peve péicha opyta. 27 'Tupã ore Jára, nde katu ne mba'e porã ore ndive ha ore poriahurereko. 28 Péicha voi nde ere vaekue ne rembiguái Moiséspe, ere ramo guare omoĩ haguã kuatiáre, opavave Israelgua renondépe, ne rembiapoukapy. 29 Upérõ ere vaekue: Ndapejapói ramo che aipotaháicha, pende retahágui pohejáta mbovyi ha pomosarambíta tetã ambue rupi. 30 Aikuaa porã ndapejapo mo'áiha upe che ha'éva peẽme, pene akã rehente voi peikose peẽ. Pejereraha ríre tetã ambuépe tembiguái ramo katu, upépe ae pehecha kuaáta, 31 ha peikuaa porãta cheha Tupã pende Jára. Pende py'áre apokóta ha pe che rendúta. 32 Pene mandu'áta che rehe ha che momba'e guasúta pe tetã peikohápe mombyrygua ramo. 33 Ndapeiko mo'ã véima pene akãre ha ndapejapo mo'ã véima ivaíva, pene mandu'ávo mba'épa ojehu raka'e pende ru kuéra ypykuépe opu'ã ramo guare che rehe. 34 Upévo, pogueraha jeýta pe yvýpe ha'e vaekue ame'ětaha pende ypykue Abraham, Isaac ha Jacóbpe, ha peẽ peñemomba'éta hese. Pomboheta jeýta ha

na pene mbovy mo'ã véima araka'eve. 35 Peême ame'êta che ñe'ê. Che ha'éta pene Tupã ha peẽ katu che retãgua. Ha araka'eve namosẽ mo'ã véima che retã Israélpe, upe yvy chupe ame'ẽ vaekuégui.

Baruch 3

1 'Tupã Israel Jára nde pu'akapáva, ore py'a ruguaite guive ndéve roñembo'e. 2 Ore rendu kena ore Jára, ha ore poriahurereko. Rojapo niko ivaíva ne renondépe. 3 Nde niko reime upe nde guapyhápe opa árape guarã, ore katu romano ha nda ore rapykuerevéi. 4 Tupã nde pu'akapáva, Israel Jára, ehendu kena ore ñembo'e. Ore niko romanótama. Ore ru kuéra ypykue ndojapói vaekue ne ñe'ê, Tupã ore Jára, ha upévare ou ore ári ko'ã mba'e vaieta. 5 Ani ne mandu'a ore ru kuéra ypykue rembiapo vaikuére. Ne mandu'a uvei ko'ágã nde pokatu ha nde rérare. 6 Ndéko Tupã ore Jára, ha ndéve ore romomba'e guasu. 7 Nde upe ore atõiva romomba'e ha roñembo'e haguã ndéve. Ha ko roikohápe mombyryguárõ, ndéve romomba'e guasu roípe'águima ore py'apýgui umi mba'e vai ore ru kuéra ypykue ojapo vaekue. 8 Ko'ágã roime ko ore mosarambi haguépe, ojejahéi ha oñeñembohoryhápe ore rehe. Ha nde ore nupã hína ore ru kuéra ypykue rembiapo vaikuére, opu'ã vaekue nde rehe, Tupã ore Jára. 9 Israel, ehendu ñe'ê ñane moingovéva, ejapysaka ha eikuaa arandu. 10 Mba'ére piko Israel reime nde rayhu'ýva retãme? Mba'ére piko nde tuja tetã ambuépe? 11 Mba'ére piko reñemongy'a*f** umi omanóva ndive, ha reime umi ohótava ndive omanóva ohohápe? 12 Péicha ojehu ndéve reheja haguére arandu yvu. 13 Reiko rire Tupã rapére, py'a guapýpe reiko vaerã mo'ã opa ára. 14 Eikuaána mamópa oime arandu, mamópa jajuhu pokatu, ha mamópa mba'e kuaa. Péicharõ reikuaáne Mba'éichapa reikove pukúta, mamópa rejuhúta nde rape rehesape haguã, ha mamópa rejuhúta py'a guapy. 15 Máva voi piko oikuaa henda? Máva piko Oguahẽ oñeñongatuhápe? 16 Mamo piko oime umi tetã oisãmbyhýva umi tymba ñarõ oheko mbo'éva. 17 Ha guyra kuérare oñemboharáiva umi pláta ha óro mbyatyha mayma yvypóra ojeroviahá, umi iyyvy hetáva, 18 umi plátare omba'apóva avave oikuaa'ýre Mba'éichapa. 19 Opa umíva ndaipóri véima, omanombáma, hendaguépe kuéra heta jeýma opu'áva. 20 Upéi ou imitãvéva ha oikove ko yvy apére, ha ndoikuaáinte avei arandu rape, 21 ndoikuaái Mba'éichapa oguahẽta hendápe, ndaikatúi ohupyty, ta'ýra kuéra mombyry opyta chugui. 22 Canaánpe noñehendúi chugui mba'eve ndojehechái vaekue Temánpe. 23 Agar ñemoñare kuéra opáicha ohekáva ko yvy apére oñemoarandu haguã, térã ñemuhára Madián ha Temagua, térã umi omba'e mombe'úva, umi arandu ohekáva ndoikuaái vaekue arandu rape. 24 Tuichaitépa, Israel, Tupã rekoha, hetaite mba'épa oguereko ipo guýpe! 25 Tuichaite ha ndaijapýrai! 26 Upépe ndaje ymaite umi hete rusúva ñorãirõme ikatupyry etéva, ou ypy vaekue yvy ári, 27 Tupã katu umívape ndoiporavói, ndohechaukáí chupe kuéra arandu rape. 28 Tavýgui umíva omanomba vaekue, výrogui oñehundipa. 29 Máva piko ojupí raka'e yvágape ha aráigui omboguejy pe arandu? 30 Máva piko ohasa raka'e yguasu mboypýri ha oroitére ojogua pe arandu? 31 Avave ndoikuaái hape, térã moõ rupípa oheka vaerã, avave ndaikatúi Oguahẽ ha'e oĩháme. 32 Tupã opa oikuaáva, ha'e ñoite oikuaa henda. Ha'e omoĩ hendaguáme ko yvy ha omyenyhẽ opaichagua tymbágui. 33 Ára ha'e ohenói, ha iñapysẽ ko'ẽ, ha'e oipota vove, ryrýi pópe ojapo hembipota. 34 Mbyja kuéra vy'águi omimbi joa ha'e omohenda haguépe. 35 Ohenóirõ chupe kuéra, he'i hikuái: "Ápe roime" ha vy'águi ohesape Ijapoharépe guarã. 36 Upéva hína Tupã ha ndaipóri ha'eichagua. 37 Ha'e oikuaapaite arandu rape, ha ome'ẽ hembiguái Israélpe, tetã Tupã ohayhúva. 38 Upéicha arandu ou ypy vaekue yvy ári, ha oiko yvypóra kuéra apytépe.

Baruch 4

1 Arandu oĩ Tupã rembiapoukapýpe, ha upéva oĩ opa árape guarã. Mayma hese ojekóva, oikovéne ha umi omboykéva, omanóne. 2 Israel, eheka arandu ha eñemomba'e hese, ha'e ta nde resape reguahẽ meve hendápe. 3 Ani reheja avavépe umi mba'e ne mbotuicháva, ha umi tetã ambuépe upe ndénte rehupytyva. 4 Javy'a, ñande Israelgua, jaikuaágui Tupã rembipota! 5 Néike, che retãgua, Peẽ rupi oiko mandu'a Israel rehe. 6 Peñeme'ẽ vaekue hepýre tetã ambuépe ndaha'éi peñehundi ete haguã. Tupãme pembopochy haguére ha'e pende reja pende rayhu'ýva pópe. 7 Pembopochy pende Apoharépe pemoguahẽvo añáme pende mba'e kuave'ẽ, pemoguahẽ rangue Tupãme. 8 Pende resarái Tupã, opa ára oikovévagui, pene mongaru vaekue. Pemoñembyasy pende sy Jerusalénpe. 9 Ha'e ohechávo Tupã pene nupátaha, he'i: Pehendu táva kuéra che jere rupi peiméva. Tuicha ñembyasy Tupã oity che ári. 10

Che ahecha Mba'éichapa Tupã, opa ára oikovéva, che memby kuéra omondo tetã ambuépe tembiguairõ. 11 Vy'apópe amongakuaa vaekue, tesay syrýpe ahecha oho. 12 Ani avave ovy'a apytágui mena'ýre, ha ojepe'a haguére che hegui hetaite che memby. 13 Ha'e kuéra mba'eve ndoikuaaséi vaekue Tupã rembiapoukapýgui, ndojapói umíva he'iháicha, ha ndohejái umíva oheko mbo'e chupe kuéra oiko haguã teko jojápe. 14 Táva kuéra che jere rupi peiméva, peju pehecha Mba'éichapa Tupã, opa ára oikovéva, omondo che memby kuéra tembiguairõ, 15 ombou hese kuéra tetã mombyrygua, iñe'ẽ ambuéva, nomomba'éiva karai kuérape, ha ndoiporihurerekóiva mitã nguérape. 16 Ko'áva ogueraha che memby kuéra, ha vaikuépe che reja mena'ýre, che ñomi. 17 Mba'e piko ikatu ajapo pende rehe che memby kuéra, 18 Tupã, pe oity vaekue pende ári ko'ã mba'e vai, Ha'e mante pene renohẽne, pende rayhu'ýva pógui. 19 Tapeho che memby kuéra, peiko peikoseháicha, che tapyta cheño. 20 Namoivéi umi che ao arete jave amondéva. Ao vosakuépe añemondéta añembo'e haguã, aikove aja asapukáita Tupã, opa ára oikovévape, che pytyvõmi haguã. 21 Néike che memby kuéra, pejerure Tupãme ta pene pytyvõ. Ha'e pene renohẽne jejopy vaígui, ha pende rayhu'ýva pógui. 22 Che aikuaa Tupã, opa ára oikovéva, pene renohẽtaha jejopy vaígui. Tupã imarangatúva che mbovy'a jey, aikuaávo pene renohẽtaha jejopy vaígui pende poriahurerekógui ha'e. 23 Che rasẽ soro vaekue ahecha ramo pejereraha, Tupã katu pende reru jeýta che rendápe ha upévo tuichaite che mbovy'áta. 24 Táva kuéra che jere rupi oíva, ohecha haguéicha pejereraha tembiguairõ, voiete ohecháta avei Tupã, opa ára oikovéva, oquejy imimbipápe, pende pe'a jejopy vaígui. 25 Che memby kuéra, peropu'aka kena kiririháme, ñenupã Tupã oitýva pende ári. Ojopy vaírõ jepe pene ndive umi pende rayhu'ýva, vokói ete ha'e kuéra oñehundíne, ha peẽ voi pepyrũne ijahy'óre. 26 Che memby kuéra, hetaite amokunu'ũ vaekue, tape pohýire ko'ágã peipykúi. Pende rayhu'ýva pende reraha, tymba ñarõ oguerahaháicha ovecha. 27 Néike. che memby kuéra, pejerure Tupãme pytyvõ. Ha'e, pene nupã vaekue, imandu'a jeýne pende rehe. 28 Pejetu'u haguéicha, pejei haguã Tupãgui. Pejere ko'ágã, peñeha'ãmbaite peheka chupe. 29 Ha'e, oity vaekue pende ári ko'ã mba'e, ha'e pende pe'a jeýne jejopy vaígui, ha pene mbovy'áne opa ára. 30 Néike Jerusalén! Tupã ome'ẽ vaekue ndéve nde rerarã, ne moangapyhýta. 31 Tojerekóke umi nde jopy vai ha ovy'a vaekue, ohechávo reñehundi. 32 Tojererekóke umi táva, ogueraha vaekue ne memby kuéra tembiguairõ, Tojererekóke upe táva ne memby oho haguépe opyta. 33 Ha'e ovy'a haguéicha ohechárõ re'a ha reñehundi, peichaite avei oñembyasýta opytávo itapere. 34 Amonandíta, ha opáta pype vy'a, oñembotuicha rangue, oñembyasýta. 35 Tupã, opa ára oikovéva, oitýta hi'ári tata, heta ára ojepotátava, ha aña mante, are upépe oikóne. 36 Ema'ẽ kuarahy resẽ gotyo, Jerusalén, ha ehecha pe vy'a Tupã oguerúva ndéve. 37 Péina ou ne memby kuéra nde hegui ojereraha vaekue. Kuarahy resẽ ha kuarahy reike guio, Tupã Marangatu oipotágui, Vy'a pópe ou hikuái Tupã mimbipa rechávo!

Baruch 5

1 Eipe'a, Jerusalén, umi nde ao remonde vaekue reñembyasy haguã, ha eheja Tupã ta ne monde heko mimbipápe opa árape guarã. 2 Ahojáicha Tupã reko joja ta ne ñuã, ha ne akã ári toguapy Tupã, opa ára oikovéva, reko mimbipa. 3 Tupã ohechaukáta opavavépe mba'eichaitépa ne porã. 4 Tupã omoíta ndéve nde rerarã opa árape guarã he'iséva: "Py'a guapy oúva teko jojágui" ha "Mba'e tuicha oúva oñemomba'égui Tupãme". 5 Epu'ã Jerusalén, ha ejupi amo yvate, emaña mombyry kuarahy resẽ gotyo, ha ehecha ne memby kuéra oñembyatýva kuarahy resẽ ha kuarahy reike guio, Tupã Marangatu oipotágui. Vy'a pópe ou hikuái, Tupã imandu'águi hese kuéra. 6 Yvy rupi ogueraha vaekue umi ohayhu'ýva chupe kuéra, ha ko'ágã Tupã ogueru jey ndéve mburuvicha guasu ojereruháicha iguapyhápe. 7 Tupã he'íma vyty kuéra ipe haguã, ha ipyko'ẽha henyhẽ haguã, tojoja porã yvy, Israel upe rupi ohasa haguã. Tupã reko mimbipa oisãmbyhy chupe kuéra. 8 Yvyra kuéra hyakuã poráva opu'áne avei omokuarahy'ã Israélpe, Tupã upéicha oipotágui. 9 Tupã omyakáta Israélpe ha ha'e kuéra ovy'áta heko mimbipa resapépe, ha oikuaáta Tupã mborayhu ha heko joja.

Baruch 6

Matthew 1

1 Ko'áva hína umi Jesucristo ypykue. Ha'e David ha Abraham ñemoñare vaekue. 2 Abraham, Isaac ru vaekue; Isaac, Jacob ru ha Jacob katu Judá ha tyvýra kuéra ru. 3 Judá, Fares ha Zérah ru, ha isy kuéra Tamar. Fares, Hesrón ru; Hesrón, Aram ru; 4 Aram, Aminadab ru; Aminadab, Nahasón ru; Nahasón, Salmón ru; 5 Salmón, Booz ru, ha Booz sy Rahab. Booz, Obed ru ha isy katu Rut. Obed, Jesé ru, 6 ha Jesé, mburuvicha guasu David ru. David, Salomón ru ha isy katu Urías rembirekore. 7 Salomón, Roboam ru vaekue; Roboam, Abías ru; Abías, Asá ru; 8 Asá, Josafat ru; Josafat, Joram ru; Joram, Ozías ru; 9 Ozías, Jotam ru; Jotam, Ahaz ru ha Ahaz, Ezequías ru. 10 Ezequías, Manasés ru; Manasés, Amón ru; Amón, Josías ru. 11 Josías, Jeconías ha tyvýra kuéra ru. Upérõ Israelgua kuéra ojereraha vaekue tembiguái ramo Babilóniape. 12 Upe rire, ou vaekue Salatiel, Jeconías ra'y. Ha'e Zorobabel ru vaekue. 13 Zorobabel katu Abihud ru; Abihud, Eliaquim ru; Eliaquim, Azor ru. 14 Azor, Sadoc ru; Sadoc, Aquim ru; Aquim, Eliud ru; 15 Eliud, Eleazar ru; Eleazar, Matán ru; Matán, Jacob ru. 16 Jacob, José ru; ha José María ména. María hína, Jesús hérava Cristo, sy. 17 Upéicha jajuhu oíha 14 ñemoñare Abraham guive David peve; ha 14, David guive Israelgua Babilóniape ojereraha ramo guare peve; ha 14 avei upe guive, ou peve Cristo. 18 Jesucristo ou ramo guare kóicha vaekue: Isy María ome'ëma iñe'ë omenda haguã Josére. Ha oiko mboyve oñondive, María ojejuhu hye guasuha Espíritu Santo rupi. 19 José katu, kuimba'e ijoheipyréva, nomoherakuã vaiséi chupe. Oheja reise mo'ante chupe, avave oikuaa'ýre. 20 Ko'ã mba'e ombojere aja iñakãme, ojehechauka chupe iképe Ñandejára remimbou, ha he'i chupe: –José, David ñemoñare, ani rekyhyje reraha haguã ne rembirekorã Mariápe. Pe mitã ha'e oguerékótava niko Espíritu Santo pu'aka rupi ou. 21 María imembýta ha rembohérata pe mitã Jesús. Ha'e hína upe oguenohétava hetã guápe hembiapo vaikuégui. 22 Ko'ã mba'e ojehu oiko haguã hekoitépe upe Ñandejára he'i vaekue maranduhára rupi: 23 “Kuñataĩ imarã'ýva hye guasúta ha imemby kuimba'éta. Oñembohérata Emanuel, (he'iséva “Tupã ñane ndive”).” 24 José opáyvo, ojapo Ñandejára remimbou he'i haguéicha chupe, ha ogueraha hambirekorã Mariápe. 25 Oiko'ýre oñondive imemby, ha José ombohéra Jesús.

Matthew 2

1 Jesús ou ypy vaekue táva Belénpe, oíva Judea yvýpe, mburuvicha guasu Herodes oikovépe ramo guare. Upérõ, oguahẽ Jerusalénpe, kuarahy resẽ guio, karai kuéra oikuaáva umi mba'e ojuhútava mbyja kuérare oma'ëvo. 2 Ha oporandu hikuái upépe: –Moõpa oime pe mitã ou vaekue Israelgua kuéra ruvicha guasurã? Rohecha niko kuarahy resẽme mbyja chupe omohenondéva, ha roju romomba'e guasúvo chupe. 3 Mburuvicha guasu Herodes oikuaávo upéva ipy'a tarovaite, ha Jerusalengua avei. 4 Upémarõ, mburuvicha guasu ohenoika pa'i ruvicha kuérape, Moisés rembiapoukapy mbo'eha kuérape, ha oporandu chupe kuéra mamópa ou vaerã ra'e pe Mesías. 5 Ha'e kuéra he'i chupe: –Táva Belénpe, oíva Judea yvýpe. Maranduhára péicha omoĩ vaekue kuatiápe he'i ramo guare: 6 “Ha nde Belén reiméva Judá yvýpe, na ne michĩvéi mba'evenchave ramo táva kuéra apytépe upe tetã megua. Nde hegui oséta peteĩ mburuvicha guasu oisãmbyhýtava che retã Israel.” 7 Upérõ, Herodes ohenoika ha'eñoháme umi karai arandúpe. Ha oporandu chupe kuéra araka'etépa ohecha ra'e hikuái pe mbyja. 8 Upéi omondo chupe kuéra Belénpe he'ívo: –Tapeho ha peikuaa porã moõpa oime pe mitã. Pejuhu rire, peju che momarandu, che avei aha haguã amomba'e guasu chupe. 9 Mburuvicha guasu oñe'ëmbami rire, umi karai oje'ói. Ha pe mbyja ohecha vaekue hikuái kuarahy resẽvo, oho henonderã nguéra, opyta peve pe mitã oíha ári. 10 Umi karai arandu tuicha ovy'a ohechávo pe mbyja. 11 Ha oikévo pe óga ryepýpe, ohecha hikuái pe mitãme, isy María ndive. Oñesũ ha omomba'e guasu chupe hikuái. Upéi oguenohẽ ikarameguãgui ha ome'ë chupe óro, insiënso ha mírra ryakuã porã. 12 Ha Tupã omomarandu rire chupe kuéra iképe ani haguã oho Herodes rendápe, oje'ói hikuái hetãme ambue tape rupi. 13 Oho rire umi karai arandu, peteĩ Ñandejára remimbou ojehechauka Josépe iképe, ha he'i chupe: –Epáy ha epu'ã. Eraha ne ndive pe mitã ha isy, ha pya'e tereho Egíptope. Epyta upépe che romomarandu peve. Herodes ohekaukáta hína pe mitã ojuka haguã. 14 Upévo José opáy. Pe pyharépe voi ogueraha pe mitã ha isy Egíptope. 15 Ha opyta hikuái upépe Herodes omano meve. Péicha ojehu oiko haguã hekoitépe upe Ñandejára he'i vaekue maranduhára rupi: “Egíptogui ahenói vaekue che Ra'ýpe.” 16 Herodes ohecha kuaávo umi karai arandu ombotavy hague chupe, ipochy eterei. Upépare, ojukaupakaite mitã kuimba'e omboty'ýva guive mokõi año, oikóva Belénpe ha

ijerekuévo. Umi mitã ojejuka karai arandu kuéra omombe'u haguére chupe mba'e árapepa ohecha ra'e hikuái pe mbyja. 17 Ha péicha oiko, ojehe haguã hekoitépe maranduhára Jeremías omoĩ vaekue kuatiápe: 18 Oñehendu Ramáme tasẽ ha jahe'o soro. Raquel ojahe'o hína imemby kuérare, ha omanomba haguére hikuái ndohejái avavépe omyangapyhy chupe. 19 Herodes omano riréma, peteĩ Ñandejára remimbou ojechauka Josépe iképe, Egíptope. Ha he'i chupe: 20 —Epáy ha epu'ã. Eraha pe mitã ha isy, ha tereho jey Israélpe. Omanombáma umi ojukase vaekue pe mitãme. 21 Upévo José opu'ã, ha ogueraha pe mitã ha isy, Israélpe. 22 José oikuaávo Arquelao oíha mburuvicha guasúrõ itúva Herodes rendaguépe, okyhyje oho haguã upépe. Ha Tupã omomarandu chupe iképe oho haguã yvy Galiléape. 23 Oguahẽvo upépe, oho oiko peteĩ táva hérava Nazarétpe. Ha péicha ou ojehe umi maranduhára he'i vaekue, Jesús oñemboherataha Nasaréno.

Matthew 3

1 Umíva umi árape Juan Bautista oñemoñe'ẽ yvy ojeiko'ỹháme, Judéape. 2 Ha he'i: —Pembyasy pene angaipa ha peheja. Hi'aguíma hína Tupã sãmbypy yvágagui oúva. 3 Ko Juan rehe niko maranduhára*f** Isaiás oñe'ẽ vaekue, omoĩ ramo guare kuatiáre kóicha: “Peteĩ osapukáiva yvy ojeiko'ỹháme: ‘Pembosako'i Ñandejárape haperã, pejapo chupe tape ikarẽ'ỹva.’” 4 Juan ao ojejapo kaméllo raguekuégui ha iku'a jokuaha vakapígui. Ha hembu'u vaekue tuku ha eíra ka'aguy. 5 Opavave Jerusalén ha Judeagua osẽ hendápe ohendu haguã iñe'ẽ, ha péicha avei umi Jordán rembe'y rupi oikóva. 6 Oñemombe'u hembiaapo vaikuégui ha Juan omongarai chupe kuéra ysyry Jordánpe. 7 Juan ohechávo umi fariséo ha Saduséo kuérava hetaha oúva oñemongarai haguã, he'i chupe kuéra: —Peẽ mbói ñemoñare! Máva piko he'i peẽme ikatúne haguã pekañy upe ñenupã Tupã omboútavagui? 8 Peikóke ojehecha porã haguã pende rehe pejevya Ñandejára gotyo. 9 Ani peimo'ã peje haguére “Ore niko Abraham ñemoñare” ndojehu mo'ãiha peẽme mba'eve. Cháke ha'e peẽme, Tupã ikatuha ko'ã itágui jepe ojapo Abrahámpe iñemoñarera. 10 Cháke, hácha ojeitytama yvyra rapóre. Opa yvyra hi'a porã'ỹva guive, ojeityta ha oñemombóta tatápe. 11 Che niko añetehápe ýpe pomongarai, pembyasy haguére pene rembiaapo vaekue. Upe oútava che rire katu pene mongaraíta Espíritu Santo ha tatápe. Ha'e ipokatuve che hegui, ha chéve ndaijái ipy reheguánte jepe arahávo chupe. 12 Pála ipópe ombovevéta pe ikoga'a ra'yi hakãngue reígui. Ha oñongatúta pe ha'yingue ha ohapýta pe hakãngue rei, peteĩ tata araka'eve ogue'ýtavape. 13 Jesús osẽ Galiléagui ha oho Juan rendápe, ysyry Jordánpe, ha'e omongarai haguã chupe. 14 Ha Juan nomongaraiséigui Jesúspe he'i chupe: —Nde uvei niko chéve che mongarai vaerã. Ha piko nde reju che rendápe? 15 Jesús katu he'i chupe: —Marãve ndoikói. Iporã niko jajapopa hekoitépe Tupã oipotáva. Ha Juan ojapo Jesús he'i haguéicha chupe. 16 Jesús oñemongarai rire ha osẽvo upe ýgui, yvága ojepe'a ha Jesús ohecha Tupã Espíritu, oguejýva hi'ári pykasúicha. 17 Upévo oñehendu peteĩ oñe'ẽva yvágagui, ha he'íva: —Kóva hína che ra'y ahayhúva, che aiporavo vaekue.

Matthew 4

1 Upe rire Espíritu ogueraha Jesúspe yvy ojeiko'ỹháme, upépe Aña oipy'a ra'ã haguã chupe. 2 Ohasa 40 ára ha pyhare pukukue ho'u'ỹre mba'eve, upe rire iñembyahýi. 3 Upépe Aña oñemboja Jesús rendápe oipy'a ra'ã haguã chupe, ha he'i: —Nde ramo añete Tupã ra'y, ere ko'ã itágui toiko mbujape. 4 Ha Jesús katu ombohováí chupe ha he'i: —Ñandejára Ñe'ẽme he'i: “Ndaha'úi tembi'u aňónte oikotevẽva yvypóra oikove haguã, opa ñe'ẽ Tupã jurúgui osẽva rehe avei oikotevẽ.” 5 Upéi katu Aña ogueraha chupe táva marangatu Jerusalénpe, ha ohupi chupe pe Tupao ijyvatevehápe, 6 ha he'i chupe: —Nde ramo añete Tupã ra'y, ejepoi oakãvo. Ñandejára Ñe'ẽme niko he'i: “Tupã he'íta hemimbou kuérape oñangareko haguã nde rehe. Ipópe ha'e kuéra nde rupíta, ani haguã reñepysãngánte jepe.” 7 Jesús katu he'i chupe: —Ñandejára Ñe'ẽme niko he'i avei: “Ani reipy'a ra'ã Tupã nde Járape.” 8 Ipahápe, Aña ogueraha chupe peteĩ yvyty ijyvatéva ru'ãme. Ha upégui ohechaukapa chupe umi tetã yvy arigua, ha umi mba'eta ipype oíva. 9 Ha he'i chupe: —Ame'ẽmbáta ndéve ko'ã mba'e, reñesũ ramo che renondépe ha che momba'e guasu. 10 Jesús katu he'i chupe: —Tereho ko'águi Sataná. Ñandejára ñe'ẽme niko he'i: “Tupã nde Jára renondépe reñesũ vaerã, ha chupe aňónte remomba'e guasu vaerã.” 11 Upépe Aña oheja chupe. Ha oguahẽ Jesús rendápe Tupã remimbou kuéra*f** oúva oipytyvõ haguã chupe. 12 Jesús ohendúvo Juan oñemyakãsã hague, oho jey yvy Galiléape. 13 Osẽ táva Nazarétgui ha oho opyta Cafarnaúmpe,

peteĩ táva oĩva yguasú rembe'ýpe, Zabulón ha Neftalí ñemoñare kuéra ypýpe. 14 Upéva ojehu oiko haguã hekoitépe umi mba'e maranduhára Isaías omoĩ vaekue kuatiáre he'i ramo: 15 Zabulón ha Neftalí ñemoñare kuéra yvy opytáva yguasú gotyo ysyry Jordán mboypýri! Nde, yvy Galiléa, ambue tetãgua oikohápe! 16 Umi yvypóra nde pypegua, oiko vaekue pytũmbýpe, ohecha tesape tuicháva. Tesapeha peteĩ ohesapéva umi omanóma vaekuéicha oikóvape. 17 Upe guive Jesús oñepyrũ oñemoñe'ẽ ha he'i: —Pejevy Tupã gotyo. Hi'aguĩma hína ñesãmbyhy yvágagui oúva. 18 Jesús oguata jave oikóvo yguasú Galiléa rembe'y rupi, ohecha mokõi ojoryvýpe, Simón hérava avei Pedro ha Andréspe. Ha'e kuéra niko pira renohẽha, ha oĩty hína hikuái pyaha ýpe. 19 Jesús he'i chupe kuéra: —Peju che moirũ, ha che pombo'éta penohẽ haguã pende rapichápe jejopy vaĩgui. 20 Upepete voi oheja hikuái umi pyaha, ha oho hendive. 21 Ha Jesús ohovévo upégui, ohecha jey mokõi ojoryvývape, Santiago ha Juan, Zebedeo ra'y kuérape. Ha'e kuéra oĩ hína itúva ndive ha omyatyrõ umi irréd kuéra kanóape. Jesús ohenói chupe kuéra, 22 ha upepete voi oguejy hikuái ikanóagui, oheja itúvape, ha omoirũ Jesúspe. 23 Jesús oiko yvy Galiléa rupi, ha oporombo'e umi judío kuéra tupao rupi. Ha'e omoherakuã marandu porã oñe'ẽva Tupã sãmbyhyre. Hetápe avei omonguera opaichagua mba'asy ha mba'e vaĩgui. 24 Jesús herakuã opa rupi yvy Siria tuichakue. Ha ojeguere chupe opaichagua hasýva ha hete rasýva, umi mba'epochy poguýpe oikóva, itarováva ha umi ijapapágui oguata'ýva. Ha Jesús omonguera chupe kuéra. 25 Heta oĩ ohóva Jesús rapykuéri Galiléagui, Decápolis, Jerusalén, Judea ha Jordán mboypýrigui.

Matthew 5

1 Ohechávo Jesús hetaha umi ijatýva, ojupi peteĩ yvytymíme ha upépe oguapy. Hemimbo'e kuéra oñembyaty ijerekuévo, 2 ha Jesús oñepyrũ ombo'e chupe kuéra he'ívo: 3 “Ovy'a vaerã umi ohecha kuaáva imboriahuha ipy'apýpe, chupe kuéra guarã hína ñesãmbyhy yvágagui oúva. 4 Ovy'a vaerã umi ohasa asýva, Tupã voi omyangapyhýta chupe kuéra. 5 Ovy'a vaerã umi ojejapo'ýva, Tupã ome'ẽta chupe kuéra yvy imba'e teerã. 6 Ovy'a vaerã umi Tupã rembipotánte oipotáva ojehu, ha'e ome'ẽta chupe kuéra opa oikotevéva. 7 Ovy'a vaerã umi oiporiahurerekóva hapichápe, Tupã oiporiahurerekóta chupe kuéra. 8 Ovy'a vaerã umi ipy'a potíva, ha'e kuéra ohecháta Tupãme. 9 Ovy'a vaerã umi oporomoingo poráva, Tupã oguerékóta chupe kuéra ita'ýra ha itajýra ramo. 10 Ovy'a vaerã umi ohasa asýva Tupã rembipota ojapógui, chupe kuéra guarã hína ñesãmbyhy yvágagui oúva. 11 Pevy'a vaerã pejeja'o ha pehasa asy ramo, ha oje'e ramo pende rehe opa mba'e vai, che ndive peikógui. 12 Pevy'a ha pende py'a roryke, tuicha jopói oñeme'ẽtagui peẽme yvágape. Peẽcha avei, maranduhára*f** kuéra ohasa asy vaekue peẽ mboýve.” 13 Peẽ niko jukýicha hína ko yvy ári. Juky nahe'ěvéi ramo niko ndaikatú véima oñemohe'ẽ jey, naiporã véima mba'everã. Upévore, okápe oñemombo ha oñepyrũmba hese. 14 Peẽ niko mba'e rendýicha hína ko yvy ári. Peteĩ táva oĩva yvyty ru'ãme niko ndaikatúi ndojehecháivo. 15 Aave niko nomyendýi mba'e rendy ha upéi omoĩ mbayru guýpe térã tupa guýpe. Yvate katu oñemoĩ, ohesape haguã óga ryepýpe oĩvape. 16 Péicha aveíke, peñeha'ã peẽ pehesape opavave renondépe. Ha ha'e kuéra ohechávo pene rembiapo porãngue, omomba'e guasúta pende Ru, yvágape oĩvape. 17 Ani peimo'ã che aju hague amboyke haguã Moisés rembiapoukapy térã umi mba'e maranduhára kuéra oporombo'e vaekue. Che ndajúi amboykévo umíva, aju umíva ojehupa haguã hekoitépe. 18 Añete ha'e peẽme, yvága ha yvy oĩ aja, mba'evete asy ndojepe'a mo'ãi Moisés rembiapoukapýgui, ojehupa peve umi mba'e ipype oĩva. 19 Upévore, upe omboykéva Tupã rembiapoukapy ha ojapo'ýva pe michívéva jepe, ha oporombo'éva péicha ojejapo haguã, upévata pe michívéva Tupã oporosãmbyhyhápe yvágape. Upe Tupã rembiapoukapy ojapo ha oporombo'éva katu, tuicháta Tupã oporosãmbyhyhápe yvágape. 20 Che ha'e peẽme ikatutaha peguahẽ yvágape Tupã oporosãmbyhyhápe, peẽ peñeha'ãve ramo pejapo Tupã rembipota, umi Moisés rembiapoukapýre oporombo'évagui ha fariséo kuéragui. 21 Peẽ peikuaa yma oje'e hague pende ypy kuérape: “Aníke reporojuka. Pe oporojúkava oñembojovake vaerã.” 22 Che katu ha'e peẽme: Opavave oñembojovake vaerã ipochy haguere hapicha ndive. Ha oimérõ he'íva hapichápe ‘Nde výro’ upéva ojereraha vaerã karai kuéra renondépe. Ha pe he'íva hapichápe ‘Nde aña ra'y’ upéva ohóta ochyryry aña retãme. 23 Upévore, rerahakuévo hína ne mba'e kuave'ẽ altárpe ha nemandu'a sapy'a nde rapicha ipy'a vaiha ne ndive, 24 eheja ne mba'e kuave'ẽ pe altar renondépe ha tereho nde rapicha rendápe. Eñemoĩ porã raẽ hendive ha upéi katu eju altárpe ha eme'ẽ ne mba'e kuave'ẽ. 25 Oimérõ nde rerahaséva ñembojovakehápe, tapére ikatu aja gueteri, eñeha'ã eñemoĩ porã hendive. Upeicha'ýrõ, pe

mbojovakehára ne me'êta mburuvichápe, ha mburuvicha ne moingéta yvyrakuápe. 26 Añetehápe ha'e ndéve, upégui neresê mo'ãi neremyengoviapái peve viru pehëngueminete jepe ndéve hembýva. 27 Peê peikuaa oje'e hague yma: "Ani reporomyakã ratĩ." 28 Che katu ha'e peême: Oimeraê oma'êva peteĩ kuñáre ha oguerékose chupe, upéva ku oikómarõ guáicha hendive ipy'apýpe. 29 Upévare, nde resa nde reitytarõ angaipápe, enohê ha mombyry emombo. Iporãve niko oñehundi nde rete michĩ ra'ymi, aña retãme rejeity rangue nde rekovete. 30 Ha nde po nde reitytarõ angaipápe katu eikytĩ, ha mombyry emombo. Iporãve niko oñehundi nde rete michĩ ra'ymi, aña retãme rejeity rangue nde rekovete. 31 Oje'e vaekue avei: "Oimeraê opoíva hembirekógui, ome'ê vaerã chupe kuatia he'íva opoiha chugui." 32 Che katu ha'e peême: "Peteĩ kuimba'e opoírõ hembirekógui, ha ndaha'etí ramo omenda'ỹ vaerã haguére ojuehe hikuái, hese opêta ágã hembirekore oporomyakã ratĩrõ omenda jeývo. Pe kuimba'e hese omendáva, oporomyakã ratĩta avei hína." 33 Peikuaa avei oje'e hague pende ypy kuérape yma: "Ani repyrũ ne ñe'ê Ñandejára renondépe reme'ê vaekuére." 34 Che katu ha'e peême: Ani peme'ê pene ñe'ê mba'eveichavérõ. Ani yvágare, cháke upéva Ñandejára guapyha, 35 térã yvýre, cháke upéva ipyenda. Ani Jerusalén rehe, upévako mburuvicha guasu Tupã táva. 36 Pene akãre jepe ani peme'ê pene ñe'ê. Peê niko ndaikatúi, peteĩ pene akãraguente jepe pemyapatĩ térã pemohũ. 37 Peje uvei 'Hêe', térã 'Nahániri'. Pejeve ramo, upéva ou Pe Ivaívagui. 38 Peikuaa oje'e hague: "Oimeraê ohesa mombúva ramo hapichápe, chupe ohehesa mombu vaerã. Ohãio ramo hapichápe, chupe oñehãio vaerã." 39 Che katu ha'e peême: "Ani pemyengovia pe ivaíva ojaipóvape pende rehe. Oĩ ramo nde rova petéva, eheja ta nde rova pete jóvái. 40 Oĩ ramo nde rerahaséva mbojovakehápe oipe'aségui ndehégui nde ao, eheja togueraha nde ahoja avei. 41 Oĩ ramo oguerojaukaséva ndéve imba'e pohýi 1 legua, eraha chupe 2 legua. 42 Oimérõ omba'e jeruréva ndéve, eme'ê chupe upe ojeruréva. Oĩ ramo omba'e poruséva, eiporuka chupe." 43 Peikuaa avei oje'e hague: "Ehayhu nde rayhúvape, ha na nde a'etí vaerã nde rayhu'ývare." 44 Che katu ha'e peême: "Pehayhu umi pende rayhu'ývape, ha peñembo'e umi pene mbohasa asývare. 45 Péicharõ peê pehechaukáta pejoguaha pende Ru yvágape guápe. Ha'e niko oheja kuarahy ojope peteícha iñaña ha imarangatúvape guarã, ha ogueru ama hembiaipo porã ha hembiaipo vaívape guarã. 46 Mba'éicha piko Tupã omyengoviáta peême, peê pehayhúrõ umi pende rayhúvapente? Umi viru ombyatýva táva Roma peguarã jepe niko péicha oiko. 47 Ha peê peñe'êrõ umi peikuaávpente, piko mba'e iporáva oĩ upévape? Umi Tupãre ojerovia'ýva jepe niko péicha ojapo. 48 Pene marangatúke peê, pende Ru yvágape oíva imarangatuháicha."

Matthew 6

1 Pejapóvo oimeraê mba'e Tupãme pemomba'e guasu haguã ani pejapo opavave rovake pejechauka haguã. Upéicha pejapo ramo pende Ru oíva yvágape nomyengoviái chéne peême mba'evépe. 2 Upévare, peipytyvõ ramo oikotevêvape ani pemoherakuã opa rupi, ojaipoháicha umi hova mokõiva umi tupaoha rupi, térã umi okaháre. Ha'e kuéra péicha ojapo oñeñe'ê porã haguã hese kuéra. Añetehápe ha'e peême, chupe kuéra niko oñemyengoviapáma oñemyengovia vaerã. 3 Peê peipytyvõ ramo oikotevêvape, ani peheja oikuaa pende rapicha pehayhuvéva. 4 Kirirĩháme pejapo, ha péicha pende Ru ohecháva mba'épa pejapo kirirĩháme, omyengoviáta peême pene rembiapokue. 5 Peê peñembo'e jave, ani peñembo'e umi hova mokõi vaicha. Ha'e kuéra niko ñembo'yhápe oñembo'e umi judío kuéra tupao rupi, térã umi tape ojuasaha rupi ojehechauka haguã opavavépe. Añetehápe ha'e peême, chupe kuéra niko oñemyengoviapáma oñemyengovia vaerã. 6 Peê peñembo'éta vove katu, peike pende kotýpe, pemboty pene rokê, ha peñembo'e pende Rúpe pene aňoháme. Ha pende Ru ohecháva mba'épa pejapo pene aňoháme, omyengoviáta peême pene rembiapokue. 7 Peñembo'e jave ani pene ñe'ê heta rei, ojaipoháicha umi Tupãre ojerovia'ýva. Ha'e kuéra niko oimo'ã oñe'ê heta haguére Tupã ohendutaha chupe kuéra. 8 Ani pejapo ha'e kuéra ojaipoháicha. Pende Ru niko oikuaáma voi pene remikotevê, peê pejerure mboyve chupe. 9 Upévare, kóicha peñembo'e vaerã: Ore Ru yvágape reiméva, toñemomba'e nde réra marangatu. 10 Eju ore sãmbyhy, tojejapo ne rembipota yvy ári yvágape guáicha. 11 Eme'ê oréve ore rembi'urã ko árape guarã. 12 Eheja rei oréve ore rembiapo vaikue, ore roheja reiháicha opavave ore rehe ojapo vai vaekuépe. 13 Aníkema rehejátei rojepý'a ra'ã. Ore pe'a uvei ivaívagui. 14 Peê peheja rei ramo pende rehe ojapo vaívapa, pende Ru yvágape oíva oheja reíta avei peême ivaíva pejapo vaekue hese. 15 Ndapehejái reíri ramo katu, umi pende rehe ojapo vaíva, pende Ru oíva yvágape ndoheja rei mo'ãi peême pene angaipa. 16

Ndape'úi jave mba'eve Tupãme pemomba'e guasu haguã, ani peñembohovasy umi hova mokõi vaicha. Ha'e kuéra niko péicha ojapo ojechauka haguã ndo'úi jave hína mba'eve. Añetehápe ha'e peẽme, chupe kuéra niko oñemyengoviapáma oñemyengovia vaerã. 17 Peẽ ndape'úi jave mba'eve Tupãme pemomba'e guasu haguã, pejovahéi ha peñakãkarãi, 18 ani haguã avave ohechakuaa ndere'uiha mba'eve Tupãme remomba'e guasu haguã. Nde Ru añõnte ohecháta pe ne añoháme reja póva. Ha'e ohecha kuaáta ndéve ha omyengoviáta ndéve ne rembiapokue. 19 "Ani pembyaty mba'eta ko yvy ári, tigua'ã ho'upahápe ha opa mba'e itujuhápe, ha mondaha oikéhápe omonda haguã. 20 Pembyaty uvei mba'e reta yvágape, tigua'ã ho'upa'ýháme ha opa mba'e ituju'ýháme, ha mondaha oike'ýháme omonda haguã. 21 Pe oíháme ne mba'e reta, upépe avei remoíta nde py'a." 22 Ñande resa niko hína pe ñande rekove omyesakáva. Nde resa hesãi ramo, omyesakãta nde rekove. 23 Nde resa nahesãi ramo katu, nde rekove iñipytyũbáta. Ha pe omyesakã vaeráva ndéve nde rekove iñypytũ ramo, piko mba'eichaiteve hypy'ũta ndéve pe pytũ. 24 Avave ndaikatúi ijára mokõivo. Ndaija'éine peteĩre ha ohayhúne pe ambuẽpe, térã ombojeroviáne peteĩme ha ojahéine pe ambuẽre. Ndaikatúi ñambojerovia Tupãme ha virúpe oñondive. 25 Upévare ha'e peẽme: Ani pejepy'apy mba'épa pe'ũta térã mba'épa pemondéta peikove haguã. Ñande rekove nga'u piko namba'e guasuvéi tembi'úgui? Ha ñande rete umi aógui? 26 Pema'ẽ umi guyra árare ovevéva. Ha'e kuéra noñemitýi, nomono'õi ha noñongatúi mamove. Opáichavo, pende Ru yvágape oíva omongaru chupe kuéra. Peẽ niko mba'e guasuteve chugui kuéra. 27 Máva piko pende apytégui ojepy'apy haguẽre ikatúne ombojoapy hekove michĩ ra'ymínte jepe? 28 Maerã piko pejepy'apy pemonde vaerãre? Pema'ẽ umi yvoty ñúme guáre, mba'éichapa okakuaa, omba'apo ha ojapo'ýre mba'eve. 29 Che ha'e peẽme, mburuvicha guasu Salomón jepe opa ijeguaka reheve naiporãi vaekue umi yvoty iporãháicha. 30 Ha Tupã péicha omondérõ umi ka'avo ñúme opu'áva ko'ágã, ha ko'ěrõ ojehapýtava tatakúape, ko'yteve pene mondéta peẽme, peẽ tekove jerovia'ý. 31 Upévare, ani pejepy'apy ha peje: 'Mba'éiko ja'úta? Mba'éiko ñambo'ýta? Mba'éiko ñamondéta?' 32 Opa ko'ã mba'ére niko ojepy'apy umi Tupãre ojerovia'ýva. Peẽ katu niko oĩ pende Ru yvágape oikuaáva peikotevéha ko'ã mba'ére. 33 Upévare, pejepy'apy uvei Tupã sãmbyhýre pejapo haguã hembipota. Upéi oñeme'ẽta peẽme opa ko'ã mba'e avei. 34 Ani pejepy'apy ko'ěrõguáre, peheja umíva ko'ěrõrã. Ani pembojo'a jepy'apy peteĩ árape ijehegui voĩnte oguerúvape.

Matthew 7

1 Ani pemoĩ vai pende rapichápe, ndapeipotái ramo Tupã pene moĩ vai peẽme. 2 Tupã pene moĩ vaíta peẽme, peẽ peporomoĩ vaiháicha. Ha peẽ pejapoháicha pende rapicháre Tupã ojapóta pende rehe. 3 Mba'éicha piko rehecha pe yvyra ku'i nde ryvy resápe oíva, ha nderehechái pe yvyra poguasú nde resápe voi rerekóva? 4 Mba'éicha piko eréta nde ryvýpe: "Taípe'a ndéve pe yvyra ku'i nde resápe oíva", nde voi rereko ramo peteĩ yvyra poguasú nde resápe? 5 Nde, tekove rova mokõi! Eípe'a raẽ pe yvyra poguasú nde resape oíva rehecha porã haguã, ha upéi reípe'a haguã pe yvyra ku'i nde ryvy reságui. 6 Ani peme'ẽ umi mba'e imarangatúva jaguápe, aníntemo ojere pende rehe ha pende su'upa. Ani peity pene mba'e jeguaka kurépe, aníntemo opyrũmba rei hese. 7 Pejerure, ha Tupã ome'ẽta peẽme. Peheka ha ha'e ojuhukáta peẽme, pembota Tupã rokẽ ha ha'e oipe'áta peẽme. 8 Ojerurévape niko oñeme'ẽ, ohekáva katu ojuhu, ha pe okẽ ombotávape ojepe'a. 9 Peẽ piko, pende ra'y ojerure ramo peẽme mbuja peme'ẽta chupe ita pehẽngue? 10 Térã ojerure ramo peẽme pira, peme'ẽta chupe mbói? 11 Peẽ pene rembiapo vaíva Tupã renondépe, peme'ẽ kuaa ramo iporáva pende ra'y kuérape, ko'yteve pende Ru yvágape oíva ome'ẽta iporáva umi chupe ojerurévape. 12 Upévare, pejapo pende rapicháre upe peẽ peipotáva ha'e kuéra ojapo pende rehe. Upévape he'ipaitéma Moisés rembiapoukapy ha maranduhára*f** kuéra kuatia ñe'ẽme oíva. 13 Peikéke pe okẽ po'i rupi. Cháke ipy hína upe okẽ ha ipe upe tape ohóva aña retáme. Ndashýi upe tape rupi jaiko ha heta umi oikéva upe okẽ rupi. 14 Upe okẽ ha upe tape ohóva tekovetépe katu ipo'i ha hasy upe rupi jaiko. Ha pokã umi ojuhúva pe okẽ. 15 Peñeñangarekóke maranduhára*f** japu pene rendápe óuvagui. Ijape guío ojogua ovechápe, ipy'apýpe katu aguara guasu ñarõ. 16 Hembiapokuẽre peikuaáta chupe kuéra. Ndojepo'ói niko úva ñuatĩ mátagui, térã ígo ñuatĩ pytãgui. 17 Ha péicha, yvyra iporáva hi'a porã. Umi yvyra ivaíva katu hi'a vai. 18 Ndaikatúi pe yvyra iporáva hi'a vaívo, térã pe yvyra ivaíva hi'a porãvo. 19 Opa yvyra ndahi'a porãiva oñekytíva ha oñemombo tatápe. 20 Ha péicha, hembiapokuẽre peẽ pehecha kuaáta mávapa umi maranduhára japu. 21 Ndaha'éiko umi chéve he'íva: "Karai,

karai", oikétava yvágape Tupã oporosãbyhyhápe. Umi ojaipóva che Ru yvágape oíva rembipotánte oikéta. 22 Oguahêvo pe ára heta umi he'ítava chéve: "Karai, karai, nde rérápe niko roñemoñe'ê vaekue. Nde rérápe roity vaekue mba'epochy hetágui, ha nde rérápe rojapo heta mba'e hechapyráva". 23 Upévo ha'éta chupe kuéra: "Araka'eve ndapoikuaáva. Pejei che ypýgui peẽ tekove ahẽ." 24 Upévare, pe ohendúva che ñe'ê ha ojapo upe ha'éva, ojogua ku karai iñakã porávape hogarã omopu'áva vaekue ita ári. 25 Upéi ou oky ha okakuaa umi ysyry. Yvytu hatã oipeju ha ojejapipa pe ógare. Péicharõ jepe ndo'ái, oñemboguapýgui ita ári. 26 Pe che rendúva ha ndojapóiva che ha'éva katu, ojogua ku tekove tavýpe, omopu'ã vaekue hogarã yvyku'i ári. 27 Upéi ou oky ha okakuaa umi ysyry. Yvytu hatã oipeju ha ojejapipa pe ógare ha upépe ho'a, oñembyaipate. 28 Jesús oñe'ẽmba rire, opavave ohecha ramo joaite mba'éichapa ha'e ombo'e chupe kuéra. 29 Jesús niko nombo'úi ombo'eháicha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha. Ha'e oporombo'e ku noikotevêi ramo guáicha avavére oporombo'e haguã.

Matthew 8

1 Jesús oguejy yvytymígui ha heta umi ohóva hapykuéri. 2 Oñemboja hendápe peteĩ kuimba'e ijaipáva, ha oñesũ henondépe ha he'i chupe: –Che Jára, nde reipotárõ che mongueráne che mba'asygui. 3 Jesús opoko hese ha he'i chupe: –Aipota. Ekuera! Ha upepete, ojei chugui ikuru vai, ha okuera. 4 Ha Jesús he'i chupe: –Aníke emombe'u avavépe. Tereho uvei ejehechauka pa'ípe, ha eikuave'ê Ñandejárape umi mba'e Moisés he'i vaekue oñekuave'ê vaerãha, ojehecha haguã rekueramaha. 5 Jesús oikévo táva Cafarnaúmpe, peteĩ mburuvicha Romagua oñemboja hendápe. Ojerure Jesúspe oipytyvõ haguã chupe 6 he'ívo: –Karai, che rembiguái niko oime ógape. Ijapapaite ha oñeno hasyete. 7 Jesús he'i chupe: –Aháta amonguera chupe. 8 Pe ñorãirõhára ruvicha katu he'i: –Karai, máva piko che, nde reike haguã che rógape? Eréntena okuerataha, ha che rembiguái okueráta. 9 Che niko aĩ mburuvicha poguýpe, ha areko avei che po guypegua. Ha peteĩme ha'érõ oho haguã, upéva oho. Ambuépe ha'érõ ou haguã, upéva ou. Ha ha'érõ che rembiguáipe ojapo haguã ha'éva, ojapo. 10 Jesús ohendúvo upéva tuicha oguerohory, ha he'i umi hendive oívape: –Añetehápe ha'e peẽme, Israelgua kuéra apytépe jepe ndajuhúiva peichaite peve ojeroviáva Tupãre. 11 Ha ha'eve peẽme: Heta oĩ oútava kuarahy resẽ guio ha kuarahy reike guio ha oguapýtava mesápe Abraham, Isaac ha Jacob ndive pe karu guasúpe oikótava Tupã oporosãbyhy vove yvágape. 12 Umi oĩ vaerã mo'ã vaekue upépe katu, oñemosêta okápe pytũmbýpe. Ha upépe ojahe'o soróta ha hãi mante omopururũta. 13 Upéi Jesús he'i pe ñorãirõhára ruvichápe: –Tereho nde rógape, ha upe rerovia haguéicha toiko ndéve. Ha upepete okuera pe hembiguái. 14 Jesús oho Pedro rógape ha upépe ojuhu Pedro rembireko sýpe oñenóva tupápe, iñakãundúgui. 15 Ha opokóvo ipóre, pe akãnundu opi chugui. Upépe ha'e opu'ã ha oñemoĩ ohecha mba'épa Jesús oikotevê. 16 Ha oguahêvo pyhare, ojereraha Jesús rendápe heta oíva mba'e pochy poguýpe. Iñe'ẽmente Jesús omosê umi mba'epochy ha omonguera avei opa hasývape. 17 Kóicha ojehu, oiko haguã hekoitépe maranduhára Isaías kuantiañe'ê he'íva: "Ha'e oipe'apa ñande hegui ñane mba'asy ha ogueraha opa mba'e hasýva ñandéve." 18 Jesús ohechávo ojerepaha hese opavave, he'i hemimbo'e kuérápe ombohasa haguã chupe yguasú mboypýri. 19 Ha peteĩ Moisés rembiapoukapy mbo'eha oñemboja Jesús rendápe ha he'i chupe: –Mbo'ehára, che romoirũta mamó rehohápe. 20 Jesús he'i chupe: –Aguara'i niko oguereko ikeha, ha guýra kuéra hupa. Che, yvypóraicha aju vaekue katu, ndarekói mamó ambojeko haguã che akã. 21 Peteĩ hemimbo'e kuérava katu he'i chupe: –Che Jára, che rejána taha raẽ tañotými che ru. 22 Jesús katu he'i chupe: –Eju katu che moirũ. Eheja umi omanómava toñotý umi omanóvape. 23 Jesús ojupi peteĩ kanóape ha hemimbo'e kuéra oho hendive. 24 Ha peichaháguinte, oipeju pe yguasúpe peteĩ yvytu ne ratáva, ha pe y pochy oikepa pe kanóape. Jesús katu oke hína. 25 Upépe hemimbo'e kuéra omombáy Jesúspe ha he'i chupe: –Ore Jára, ore pytyvõmína. Ja'yguý niko ñaína. 26 Jesús katu he'i chupe kuéra: –Mba'ére piko peichaite peve pekyhyje? Pejervia'i eterei niko Tupãre. Upépe Jesús opu'ã ha oñembo'y. Oja'o pochy pe yvytu ha pe ýpe, ha opi pe yvytu ha oguapy pe y. 27 Hemimbo'e kuéra katu oñemondyipa ha oporandu ojupe: –Mávatepa kóva, ko yvytu ha yguasú jepe iñe'ê rendúva chupe? 28 Jesús oguahêvo yvy hérava Gadárape, oíva yguasú mboypýri, mokõi kuimba'e osê umi tyvy pa'ũgui ha ohuguaitĩ chupe. Umi mokõi oĩ mba'epochy poguýpe, ha ndaipóri upe rupi ohasáva chugui kuéra. 29 Hatã osapukái hikuái ha he'i: –Aníke rejapo ore rehe mba'eve, Tupã Ra'y. Reju piko ore mbohasa asývo ára paha oguahê mboyve? 30 Namombyryí upégui oĩ heta kure okarúva hína, 31 ha umi mba'epochy he'i Jesúspe:

—Ore mosëtarõ, eheja orëve toroike umi kure retepýpe. 32 Ha Jesús he'i chupe kuéra: —Tapeho. Ha umi mba'epochy osë umi kuimba'égui ha oho oike umi kure retepýpe. Upepete, hetakue umi kure oho ojepoi ýpe, ha upépe omanomba. 33 Umi kure rerekua katu pya'e oho ha omombe'u opa mba'e itávape, ha mba'épa ojehu umi kuimba'épe, mba'epochy poguýpe oiko vaekuépe. 34 Ha tavagua maymáva osë oho Jesús rendápe. Ha oguahëvo ha'e oîháme, ojerure asy hikuái chupe oho haguã upégui.

Matthew 9

1 Jesús ojupi peteĩ kanóape ha ohasa pe yguasu mboypýri ha oguahë pe táva ha'e oiko haguépe. 2 Upépe, ojeguero chupe tupápe peteĩ ijapáva. Ha ohechávo Jesús mba'éichapa ha'e kuéra ojerovia hese, he'i pe hasývape: —Néike che ra'y. Ne angaipa ojeheja reíma ndéve. 3 Upépe, umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha he'i ipy'apýpe: “He'i'ý vaerã niko he'i. Ojahéi niko Tupäre ku hendaguépe oîrõ guáicha.” 4 Ha Jesús ohecha kuaágui mba'épa he'i hína hikuái, he'i chupe kuéra: —Mba'ére piko ivaíva pembojere peína pene akãme? 5 Mba'épa ndahasyive ja'e ko kuimba'épe: “Ojeheja reíma ndéve ne angaipa”, térãpa “Epu'ã ha eguata”? 6 Néi, ahechaukáta peëme ko'ágã che, yvypóraichaaju vaekue, ikatuha aheja reívo iñangaipa oimeraëvape ko yvy ári. Ha upévo he'i pe ijapávape: —Epu'ã. Ehupi nde rupa ha tereho nde rógape. 7 Upépe pe ijapáva opu'ã, ha oho hógape. 8 Ohechávo upéva, oñemondyipa opavave ha omomba'e guasu Tupãme ha'e ome'ë haguére yvypórape peichagua pu'aka. 9 Jesús oho upégui, ha ohasakuévo viru oñeme'ëháme Roma peguarã ypy rupi, ohecha peteĩ kuimba'e hérava Mateo oguapýva hína upépe. He'i chupe: —Eju che moirũ. Mateo opu'ã ha oho hendive. 10 Ha Jesús oguapy jave mesápe, Mateo rógape, ou oguapy Jesús ha hemimbo'e kuéra ndive umi viru ombyatýva Rómape guarã, ha heta herakuã vaíva avei. 11 Fariséo kuéra ohechávo upéva he'i Jesús remimbo'e kuérape: —Mba'éicha rupi piko pene mbo'ehára oguapy okaru viru mbyatyha ha iñangaipáva ndive? 12 Jesús ohendu upéva ha he'i chupe kuéra: —Hesáiva noikotevëi pohãnohárare, hasývante. 13 Tapeho peikuaa mba'épa Tupã he'ise raka'e iñe'ëme he'írõ: “Che aipota peiporiahurereko pende rapichápe, pemymbajuka*f** rangue chéve.” Che ndajúi ahenóivo heko jojávape, hembiaapo vaívapente. 14 Upéi Juan Bautista remimbo'e kuéra oñemboja Jesús rendápe, ha oporandu chupe: —Fariséo kuéra ha ore ave, niko rohasa jepi ára ro'u'ýre mba'eve. Mba'ére piko ne remimbo'e kuéra ndaupéichai? 15 Jesús he'i chupe kuéra: —Peë piko peimo'ã peteĩ omenda ramóva irũ nguéra oñembyasytaha ha'e oî aja hendive kuéra imendahápe? Nahániri. Ágãnte oguahëne ára ipore'ývo ha'e, ha upépe katu ohasáne ho'u'ýre mba'eve. 16 Avave niko nombovyvíi ao pehëngue pyahu ao tujáre. Pe ipyahúva oñyñýine ha omondoro jeýne pe itujáva, ha upekuévo omondoro tuichave. 17 Kaguy pyahu niko noñembohyrúi kaguy ryruf** tujápe. Péicha ojejapórõ umi kaguy ryrusosoróne ha oñehundíta pe kaguy ha umi hyru. Upévore, kaguy oñembohyru vaerã kaguy ryrupyahúpe, ha péicha mokõivéva oiko aréta oñembyai'ýre. 18 Jesús oñe'ë aja chupe kuéra hína, oguahë hendápe peteĩ myakáhara judío kuérava. Oñesũ henondépe ha he'i chupe: —Che rajy niko omano ramoite. Nde reho ramo remoĩ nde po hi'ári, oikove jeýta. 19 Jesús opu'ã ha oho hendive, ha hemimbo'e kuéra ndive. 20 Peteĩ kuña katu, hasýva ojapóma 12 áño ha huguy mantéva, oñemboja Jesús rehe hapykue guio ha opoko ijao ruguáire. 21 Pe kuña niko he'i ipy'apýpe: “Ijao rehënte jepe apokórõ, akueráta.” 22 Jesús katu oñembojere, ha ohechávo pe kuñáme he'i chupe: —Néike, che rajy. Che rehe rejeroivia haguére rekuera. Ha upepete pe kuña okuera. 23 Ha oguahëvo Jesús pe myakáhara rógape, ohecha umi mimby mbopuha oñembosako'íva ñeñotýrã ha hetápe ojahe'o joáva. 24 He'i chupe kuéra: —Pesëmba ko'águi. Ko mitãkuña niko nomanói, okénte hína. Ha opukapa hese hikuái. 25 Omosëmba rire opavavépe, Jesús oike pe mitãkuña oîháme. Ipojái ipóre ha upévo pe mitãkuña opu'ã. 26 Ha opa upe jerekuévo herakuã pe ojehu vaekue. 27 Jesús osëvo upégui oho haguã, osë hapykuéri mokõi ohecha'ýva, osapukáiva chupe: —Ore poriahurerekomína, nde David ra'y! 28 Ha oike rire Jesús hógape, oguahë hendápe umi ohecha'ýva. Ha Jesús oporandu chupe kuéra: —Peroviápa che ikatuha pomonguera? Ha'e kuéra he'i chupe: —Roguerovia, ore Jára. 29 Upévo Jesús opoko umi hesáre, ha he'i: —Toiko upe peë perovia haguéicha. 30 Ha okuera umi hesa ha ohecha porã jey. Jesús he'i jey-jey chupe kuéra: —Aníke avave oikuaa kóva. 31 Ha'e kuéra katu, osëmi vovënte upégui, opa rupi omoherakuã upe Jesús ojapo vaekue hese kuéra. 32 Umi ohecha'ýa osë aja, ojeguero Jesús rendápe peteĩ kuimba'e iñe'ëngúva, mba'epochy oguerékógui chupe ipoguýpe. 33 Ha Jesús omosëvo chugui pe mba'epochy, pe iñe'ëngúva oñepyrũ oñe'ë.

Ha opavave oñemondyipa ha he'i: –Araka'eve ndajahecháiva mba'eve peichagua Israelpe. 34 Umi fariséo katu he'i: –Umi mba'epochy ruvicha voi niko hína pe ohejáva chupe omosẽ umi mba'epochype. 35 Upéi Jesús ohasa oikóvo peteĩ távaguí ambuẽpe. Ha mamó oĩháme itupao kuéra, upépe ha'e oporombo'e. Omoherakuã avei marandu porã Tupã sãmbýhyha ára rehegua, ha omonguera opaichagua hasývape. 36 Ha ohechávo hetaha umi ijatýva, tuicha oiporiahurereko chupe kuéra. Ohecha kuaa, ha'e kuéra ikane'õ ha ikangypaha ku ovecha herekua'ývaicha. 37 Ha he'i hemimbo'e kuérape: –Ajépa tuicha pe kokue ha heta hi'a, omono'õ vaerãnte mbovy. 38 Upévare, pejerure pe kóga járape tombou umi ou vaerãme omono'õ.

Matthew 10

1 Jesús ohenói umi 12 hemimbo'épe ha ome'ẽ chupe kuéra pokatu omosẽ haguã mba'epochy, ha omonguera haguã opaichagua mba'asy. 2 Péicha hína umi 12 apóstol réra: tenondete Simón hérava avei Pedro, ha tyvýra Andrés. Upéi Santiago ha tyvýra Juan, Zebedeo ra'y kuéra. 3 Felipe ha Bartolomé, Tomás ha Mateo, viru ombyatýva Roma peguarã. Avei Santiago, Alfeo ra'y ha Tadeo. 4 Oĩ avei Simón, hetã rayhúva, ha Judas Iscariote, pe upéi omoñuhã vaekue Jesúspe. 5 Jesús omondo hembiaporãme ko'ã 12 kuimba'épe kóicha ombo'e rire chupe kuéra: –Aníke pehótei judio'ýva oikoha rupi térã peguahẽ Samariagua táva kuéra rupi. 6 Tapeho uvei Israelgua rendápe, ku ovecháicha okañymbáva. 7 Tapeho pemyerakuã hi'aguĩmaha ñesãmbýhy yvágagui oúva. 8 Pemonguera hasýva, pemoingove jey omanóvape, pemonguera umi hete aipávape ha pemosẽ mba'epochy opavavégui. Peẽme niko oñeme'ẽ rei ko pokatu, ani pejerure hese mba'eve. 9 Ani peraha viru pende jehe, 10 térã vosa oimehaichagua tapére guarã, térã pende ao pembojopyru haguã, térã pende py rehegua, térã yvyra pende po pegua. Opa omba'apóva niko oñemongaru vaerã voínte. 11 Peguahẽvo peteĩ távape térã oimeraẽ henda ojeikohápe, peheka ikatu vaerãvare pejerovia ha pepyta hógape, pesẽtaha ára peve. 12 Ha hógape peguahẽvo, pemomaitei umi upépe oikóvape. 13 Ha umi upepegua pene moguahẽ porã ramo, pejerure Tupãme upépe oĩ haguã py'a guapy, peicha'ý ramo katu, anínte pejerure. 14 Ha na pene moguahẽsúi ramo térã na pene rendusúi ramo katu, pesẽ pe óga térã pe távaguí, ha peityvyro pende pýgui pe yvytĩmbo. 15 Añetehápe ha'e peẽme, ágã ára pahápe chupe kuéra oñenupã pohyivéta umi táva Sodoma ha Gomórrape oiko vaekuégui. , 16 Peikuaáke che pomondoha ku ovecháicha aguara guasu apytépe. Upévare pene arandu vaerã mbóicha ha pene mirĩ vaerã pykasúicha. 17 Peñangarekóke pende jehe, cháke oíta pene myakãsáva ha pene moíva mburuvicha kuéra pópe, ha pene mbyepotíva itupao kuéra rupi. 18 Ha che remimbo'e haguere peẽ, pejereraháta sãmbýhyhára ha mburuvicha guasu kuéra renondépe. Péicha, peẽ peñe'ẽta che rehe chupe kuéra, ha umi judio'ývape avei. 19 Ha pene moívo hikuái mburuvicha kuéra pópe, ani pejepy'apy mba'épa térã mba'éichapa peñe'ẽta. Ijávo peẽme peñe'ẽ haguã, Tupã ome'ẽta peẽme mba'épa pejéta. 20 Ha ndaha'e mo'ãi peẽ, peñe'ẽtava. Pende Túva Espíritu oñe'ẽta pende juru rupi. 21 Oíta ome'ẽva tyvýra teépe jepe ojejuka haguã, ha oíta túva ome'ẽva ta'ýrape. Mitã nguéra opu'ãta túva kuérare, ha ojukaukáne. 22 Che remimbo'e haguere peẽ, avave ndaija'e mo'ãi pende rehe. Pe che rehe ojeroviáva ipaha peve katu, oikovéta. 23 Oĩ ramo pene muñáva peteĩ távaguí, tapeho ambuẽpe. Añetehápe ha'e peẽme nda pe japopa mo'ãiha pene rembiapo táva kuéra Israelgua rupi, che, yvypóraicha aju vaekue, aju jey mboyve. 24 Ndaipóri niko temimbo'e mba'e guasuvéva imbo'eháragui, ha ndaipóri tembiguái mba'e guasuvéva ijáragui. 25 Upévare, peteĩ temimbo'e ovy'a vaerã ohupytyrõ imbo'ehárape, ha peteĩ tembiguái ijárape. Óga járare oje'érõ Beelzebú, , piko mba'e ndoje'e mo'ãi umi hóga guáre? 26 Ani pekyhyje avavégui. Ndaipóri okañýva ojehecha'ý vaerã ha oñemíva ojekuaa'ý vaerã. 27 Ko che ha'éva peẽme pytũmbýpe, oñehendúne ára sakãme. Ha upe che ha'éva peẽme pende apysápe, peguerosapukái óga ári guive. 28 Ani pekyhyje umi pende reténte ojukávaguí, ha ikatu'ýva ohundi pene ánga. Pekyhyje uvei Tupãgui, ikatúva ohundi pene ánga ha pende rete aña retãme. 29 Noñeme'ẽi nga'u piko mokõi guyra'imi viru pehẽnguemíre. Opáichavo, peteĩnte jepe nomanói pende Túva ndoipotái ramo. 30 Pene akárague peteĩ-teĩ jepe niko ha'e oikuaapa. 31 Aníke aipo ramo pekyhyje, peẽ niko mba'e guasu eteve hína heta guyra'ígui. 32 Oimeraẽ he'íva opavave renondépe che rehe ojeroviaha, che aña'ẽne hese che Ru, yvágape oívape. 33 Ha oimeraẽ he'íva opavave renondépe nda che kuaiha, che avei ha'éne che Rúpe, yvágape oíva renondépe, ndaikuaaiha chupe. 34 Ani peimo'ã che aju hague py'a guapy agueru haguã ko yvy ári. Ndajúi agueru haguã py'a guapy, ñorairõ uvei katu. 35 Che aju amingo vaívo ta'ýra itúva ndive, mitãkuña isy ndive ha

tembireko iména sy ndive. 36 Ha péicha, pende rogagua voi pende rerekóta ija'e'ýha ramo. 37 Pe itúva térã isýpe ohayhuvéva che hegui, ndaikatúi oiko che remimbo'e ramo. Ha upe ohayhuvéva ta'ýra térã tajýrape che hegui, ndaikatúi oiko che remimbo'e ramo. 38 Ha pe ohupi'ýva ikurusu ijapére che moirũ haguã, upéva ndaha'úi che mba'e. 39 Pe hekovére hakate'ýva, omanóta. Pe che rehe ojeroviáva ha hekovére nahakate'ýva katu, ojuhúta tekovete. 40 Oimeraẽ peẽme pene moguahẽ poráva, che moguahẽ chéve. Ha upe chéve che moguahẽva, omoguahẽ avei che mbouharépe. 41 Omoguahẽva maranduhárape, *f** maranduhára haguére ha'e, upéva ohupyty vaerã jopói Tupãgui oúva maranduhára kuérape. Ha pe omoguahẽva peteĩ imarangatúvape, imarangatúgui ha'e, upéva ohupyty vaerã jopói Tupãgui oúva imarangatúvape. 42 Oimeraẽ ome'eva hi'ymínte jepe ko'ã che remimbo'épe, añetehápe ha'e peẽme ndopyta mo'ãiha hekovia'ýre chupe.

Matthew 11

1 Ha Jesús oheko mbo'epa rire umi 12 hemimbo'épe, osẽ oho upégui, oporombo'e ha oñemoñe'ẽ haguã umi táva upe rupigua rupi. 2 Juan oíva upérõ yvyra kuápe, ohendu umi mba'e Cristo ojaipóva. Upémarõ omondo hemimbo'e kuéra apytégui Jesús rendápe. 3 Ha'e kuéra oporandu chupe: —Nde piko hína pe Juan he'i vaekue outaha, térã roha'arõ vaerãpa ambuépe? 4 Jesús he'i chupe kuéra: —Tapeho peje Juánpe ko'ã mba'e peẽ pehecháva ha pehendúva peína. 5 Pemombe'u chupe ohecha'ýva ohecha jeyha, ijypíva uguata porãha, ipire aipáva okueraha, ohendu'ýva ohendu jeyha, omanóva oikove jeyha ha imboriahúvape oñehendukaha marandu porã. 6 Ovy'aiténe umi ipy'a ojerovia porã tapiáva che rehe. 7 Juan remimbo'e kuéra ohokuévo, Jesús oñepyrũ oñe'ẽ hese opavavépe, ha he'i: —Peẽ pesẽ ramo guare peho yvy ojeiko'ýháme, mba'e pehecha haguãpa peho ra'e? Pehechápa ra'e takuapi yvytu ombovaváva? Nahániri. 8 Maerã aipo ramo peho? Pehópa pehecha peteĩ kuimba'e oñemonde jeguapávapa? Peẽ niko peikuaa porã umi oñemonde jeguáva oikoha mburuvicha guasu kuéra rógapente. 9 Amo ipahápe, mba'e aipo ramo pesẽ pehecha? Peteĩ maranduhárape, *f** ajépa. Upéicha añete. Ha pejuhu peteĩ mba'e guasuvéva maranduháragui katu. 10 Juan rehe niko Ñandejára Ñe'ẽme he'i: “Che amondo che ñe'ẽ rerahaha ne renonderã, ombosako'i haguã ndéve nde raperã.” 11 Añetehápe ha'e peẽme, ndaipóri yvypóra kuéra apytépe mba'e guasuvéva Juan Bautístagui. Opáichavo, pe michívéva Tupã oisãmbyhyhápe, upéva mba'e guasuve chugui. 12 Juan Bautista ouha ára guive ko'ágã peve, heta ivaíva ojejapo ñesãmbyhy Tupãgui oúvare, ha heta oĩ mbaretépe upéva omoingoséva. 13 Juan ou mboyve niko maranduhára kuéra ha Moisés rembiapoukapy imandu'a ñesãmbyhy Tupãgui oúvare, 14 ha peẽ peroviasa ramo umíva ñe'ẽ, Juan hína maranduhára Elías, pe oje'e vaekue outaha. 15 Ohendúvake tojapysaka porã. 16 Mávarepa ikatu ambojoja umi ko'agãgua? Ojogua umi mitã pe okáre oñembojarúva ha osapukáiva ojupe: 17 he'ívo: “Rombopu niko peẽme mimby ha ndapejerokýi, ropurahéi peẽme purahéi jahe'o ha napeneraséi.” 18 Ou niko Juan, ndokarúiva ha ndo'úiva kaguy, ha peje hese oguerakoha mba'epochy. 19 Upéi katu aju che, yvypóraicha aju vaekue, akaru ha ha'úva kaguy, ha peje che rehe, che karu ha che ka'uha, aikoha umi heko añáva ndive ha umi viru omono'õva Roma peguarã ndive. Tupã arandu niko ojehecha ñane rembiapokue rupi. 20 Upéi Jesús oñepyrũ oñe'ẽ pochy umi távare hetave mba'e hechapyráva ajapo haguépe. Umi upepegua niko nombyasyi iñangaipa. Ha Jesús he'i: 21 —Ejererekóke nde, táva Corazín! Ejererekóke nde, táva Betsaida! Táva Tiro ha Sidónpe ajapo rire umi mba'e hechapyráva ajapo vaekue pende pype, ymáma ojere vaerã mo'ã hikuái Tupãme, ha omonde vaerã mo'ã ao vosakue ha uguapy tanimbu ári, ohechauka haguã ombyasyha iñangaipa. 22 Upévare ha'e peẽme, Tupã oporombojovakeha árape, peẽ peñenupã pohyivéta umi táva Tiro ha Sidón peguágui. 23 Ha nde, táva Cafarnaúm, reimo'ã piko reguahétaha yvágape? Tupã uvei nde reitýta omanóva retãme. Sodómape ajapo rire umi mba'e hechapyráva ajapo vaekue nde pype, upe táva oĩ vaerã mo'ã gueteri ko'agãite peve. 24 Upévare ha'e peẽme, Tupã oporombojovakeha árape, peẽme peñenupã pohyivetaha umi Sodoma peguágui. 25 Upérõ Jesús he'i: —Romomba'e guasu che Ru, yvága ha yvy Jára, reñomi haguére ko'ã mba'e umi iñarandu ha imba'e kuaávagui, ha reikuaauka umi iñarandu'ývape. 26 Upéicha che Ru, péichante voi reipota vaekue ojehu. 27 Che Ru niko omoĩ che poguýpe opa mba'e. Avave ndoikuaái Tupã Ra'ýpe, Túva añónte. Ha avave ndoikuaái Túvape, Tupã Ra'y añónte, ha umi ojekuaaukávape Tupã Ra'y. 28 Peju che rendápe opa peẽ pene kane'õ ha pemba'apo pohýiva, ha che pomombytu'úta. 29 Peheja tamoi pende apére che mba'e pohýi, ha pejapo che ha'éva peẽme. Ha peikuaáta che py'a porãha ha ndajepoiha, ha che ndive pejuhúta pytu'u. 30 Pe mba'e pohýi amoítava

pende apére niko ivevýita peëme, ha ndaipohýi mo'ãi upe aipotáva peraha.

Matthew 12

1 Umiha árape, Jesús ohasa ohóvo kokue rupi peteĩ pytu'uha árape. Ha hemimbo'e kuéra iñembyahýgui, oñepyrũ oipo'o trigo ha ho'u. 2 Umi fariséo ohecha upéva he'i Jesúspe: —Ema'ëmi, ne remimbo'e kuéra niko ojapo, ojejapo'ỹ arã pytu'uha árape. 3 Jesús katu he'i chupe kuéra: —Ndapeikuaái nga'u piko mba'épa Ñandejára Ñe'ëme he'i David ha iñirũ nguéra ojapo hague iñembyahýi ramo guare? 4 Oike hikuái Tupaópe ha ho'u umi mbujape Tupãme oñemboyke vaekue. Ha'e térã iñirũ nguéra ndaikatúi vaekue ho'u umíva, pa'i kuérape guarã ańónte vaekue umi mbujape. 5 Ndapeikuaái nga'u piko Moisés rembiapoukapýpe he'íha, pa'i kuéra ndopytu'úi ramo jepe pytu'uha árape Tupaópe, upéva ndojererekoiha chupe kuéra tembiapo vai ramo? 6 Che katu ha'e peëme, ko'ápe oíha hína peteĩ mba'e guasuvéva Tupaógui. 7 Peë ndapeikuaái mba'épa he'ise Ñandejára Ñe'ëme he'ihápe: “Che aipota peiporiahurereko pende rapichápe, pemymbajuka*f** rangue chéve.” Upéva peikuaa rire ndapejéi vaerã mo'ã ojapo vai'ỹvare ojavyha. 8 Che, yvypóraicha aju vaekue, areko che pópe ha'évo mba'e-mba'épa ikatu ojejapo pytu'uha árape. 9 Jesús oho upégui, ha oike umi judío tupaópe. 10 Upépe oĩ peteĩ kuimba'e ipo ypíva. Ha fariséo kuéra ohekáva omoĩ vai haguã Jesúspe, oporandu chupe: —Ikatúpa ñamonguera hasývape pytu'uha árape? 11 Jesús he'i chupe kuéra: —Mávapa pende apytépe pende ovecha peteĩ ho'árõ yvy kuápe pytu'uha árape, ndapehói peguenohẽ haguã? 12 Peteĩ yvypóra niko mba'e guasu eteve ovechágui. Upévare, ikatu jajapo iporãva ñande rapichápe pytu'uha árape. 13 Upépe Jesús he'i pe kuimba'épe: —Eipyso nde po. Pe kuimba'e oipyso ipo ha okuera. Opyta hesãi pe ambueicha. 14 Upéi, fariséo kuéra osẽ oho. Oñepyrũ oñomongeta hikuái mba'éichapa ikatúta ojuka Jesúspe. 15 Jesús oikuaávo ojukaseha chupe hikuái oho upégui, ha heta umi ohóva hapykuéri. Ha omonguerapa umi hasývape, 16 ha he'i chupe kuéra ani haguã imandu'a hese avave renondépe. 17 Upéicha niko ojehu oiko haguã hekoitépe pe Tupã he'i vaekue maranduhára Isaías rupi: 18 Kóva hína che rembiguái aiporavo vaekue, upe che ahayhu ha arohoryva. Amoíta che Espíritu hi'ári, ha'e omyerakuãta teko joja opa tetãme. 19 Nopórombohováí mo'ãi ha ndosapukái chéne, ha avave nohendu mo'ãi oñe'ẽrõ pe okáre. 20 Ha'e ipo imba'e porãta umi ikangýva ndive, ha ipy'a porãta umi oikotevéva ndive teko joja ohupytyka peve opavavépe, 21 ha hese ojeroviáne opa tetã. 22 Ha ojereraha Jesús rendápe peteĩ kuimba'e ohecha'ỹva ha iñe'ẽngúva, oíva mba'epochy poguýpe. Jesús omonguera chupe, ha pe kuimba'e ohecha ha oñe'ẽ jey. 23 Ha opavave ohecha ramoite pe ojapóva, ha he'i joa: —Kóva piko ndaha'úi chéne David ra'y mba'e? 24 Umi fariséo ohendúvo upéva katu he'i: —Beelzebú, Aña nguéra ruvicha voi niko hína pe ohejáva chupe omosẽ umi mba'epochy kuérape. 25 Jesús oikuaa upe ha'e kuéra he'íva ipy'apýpe, ha he'i chupe kuéra: —Peteĩ tetã oñemboja'opa ramo ha maymáva opu'ã oñe'ẽngúva, oñehundi. Oimeraéva táva térã óga pegua opu'ãmba ramo ojuehe oñehundi avei. 26 Péicha avei Satanã voi opu'ã ramo ijehe, mba'éicha piko imbarete tapiáta? 27 Peë niko peje che amosẽha mba'epochy Beelzebú pokatu rupi. Péicharõ añete, máva piko ome'ẽ pene remimbo'e kuérape pokatu omosẽ haguã chupe kuéra? Pene remimbo'e kuéra ojapóva rupi voi, ojehecha peë pejavyha. 28 Che amosẽ ramo mba'epochy Tupã Espíritu rupi, upéva he'ise Tupã sãmbyhy oguahẽmaha peëme. 29 Avave ndoike mo'ãi peteĩ kuimba'e imbaretéva rógape omonda haguã chupe, ndoipokuái ha ndoipykuái raẽirõ. Péicha ojapo ramo mante ikatúne omonda chugui. 30 Upe che ndive oĩ'ỹva, oñemoĩ che rehe. Ha upe che ndive omono'õ'ỹva, omosarambi. 31 Añetehápe ha'e peëme, Tupã oheja reitaha opavavépe opaichagua angaipa, ha oñe'ẽ vai haguere hese jepe. Upe Espíritu Santo rehe ojahéivape katu, ndojeheja rei mo'ãi. 32 Tupã oheja reíta oimeraévape che rehe jepe, yvypóraicha aju vaekue, oñe'ẽ vaívape. Upe Espíritu Santo rehe oñe'ẽ vaívape katu, ndojeheja rei mo'ãi araka'eve. 33 “Peteĩ yvyra máta iporã ramo, hi'a porã vaerã. Ivai ramo katu, hi'a vai vaerã. Pe yvyra máta jaikuaa hi'áre. 34 Peë mbói ñemoñare! Mba'éicha piko iporãva pejéta, ko peë voi pende reko vaíva? Pe ñande py'apýpe jarekóva, ñahenduka ñande juru rupi. 35 Peteĩ ipy'a porãva, mba'e iporávante he'i, ipy'apýpe voi imba'e porãgui. Ha upe heko añáva katu, ivaívante voi he'i, ipy'apýpe voi oĩgui ivaíva. 36 Che ha'e peëme, ágã mbojovakeha árape, opavave omombe'u vaerã Tupãme mba'érepa he'i raka'e umi ñe'ẽ rei. 37 Ne ñe'ẽngue voi Tupã oiporúta nde reja rei haguã térã ne rundi haguã.” 38 Upéi, fariséo kuéra ha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha he'i Jesúspe: —Mbo'ehára, rohechase niko rejapórõ mba'e hechapyráva. 39 Jesús katu he'i chupe kuéra: —Tekove ahẽ Tupãre ojerovia'ỹva

ñemoñarénte ojerure ohecha haguã mba'e hechapyrãva. Ndojehechauka mo'ãi peẽme mba'eveichagua mba'e hechapyrãva. Tupã ohechaukáta peẽme maranduhára Jonás rehe ojapo haguéicha. 40 Ha Jonás oĩ haguéicha mbohapy ára ha pyhare pe pira guasu ryépe, péicha avei che, yvypóraicha aju vaekue, apyta vaerã mbohapy ára ha pyhare yvy guýpe. 41 Ágã Tupã ombojovakévo opavavépe, umi Ninivegua pene moĩ vaíta Tupã renondépe pene rembiapo vai haguére. Ha'e kuéra niko oheja vaekue iñangaipa Jonás oñemoñe'ẽ ramo chupe kuéra. Ha che ha'e peẽme, peteĩ mba'e guasuvéva Jonásgui oĩ hína ko'ápe ko'ágã. 42 Pe mburuvicha guasu kuñáva tetã Sebá pegua, opu'ã vaerã avei mbojovakeha árape, ha pene moĩ vaíta Tupã renondépe pene rembiapo vai haguére. Ha'e niko mombyryvégui ou vaekue ohendu haguã Salomón ñe'ẽ arandu. Ha che ha'e peẽme, peteĩ mba'e guasuvéva Salomóngui oĩ hína ko'ápe ko'ágã. 43 Peteĩ mba'epochy osẽ ramo oimeraëvagui, oho oiko umi oky'ýha rupi ohekávo pytu'u. Ndojuhúi ramo he'i: 44 "Aha jeýta che rógape, mamó asẽ haguégui." Ha ou jeývo, ojuhu pe osẽ haguégui inandi porã, ojetypei ha ipotĩ porã. 45 Upéi, oho ha ogueru ambue 7 mba'epochy heko añavéva chugui ha oíke hikuái ipype, ha oiko upépe. Ha péicha, pe yvypóra rekove opyta vaive iñepyrũmbýgui. Peichaite avei ojuhúta opa heko añáva ko'ágã guápe. 46 Jesús oñe'ẽ jave gueteri hína, oguahẽ ha'e oĩháme isy ha ityvýra kuéra, oñe'ẽséva hendive. Ha opytágui hikuái pe óga rokápe, 47 peteĩ umi upépe oĩva he'i Jesúspe: –Nde sy ha nde ha ryvy kuéra oime okápe, ha oñe'ẽse hendive. 48 Jesús katu he'i: –Mávaiko che sy ha máva che ryvy? 49 Ha omañávo, hemimbo'e kuérare he'i: –Ko'áva hína che sy. Ko'áva hína che ryvy. 50 Ha oimeraẽ ojapóva che Ru yvága pegua rembipota, upéva hína che ryvy, che reindy ha che sy.

Matthew 13

1 Pe árape voi, Jesús osẽ hógagui ha oho yguasú Galiléa rembe'ýpe. Upépe oguapy oñe'ẽ haguã. 2 Ha hetágui umi oñembyatýva Jesús jerére, ojupi ha'e ha oguapy peteĩ kanóape, ha opavave opyta pe y rembe'ýpe. 3 Upe guive ha'e oñe'ẽ chupe kuéra heta mba'ére, ha oiporu ñe'ẽ mbojoja omyesakã haguã chupe kuéra pe he'iséva. He'i chupe kuéra: "Oĩ vaekue peteĩ osẽva oñemitý haguã. 4 Ha omosarambívo pe oñotýséva ra'ýi, oĩ ho'áva umi tape ojeguataha rupi ha ou guyra kuéra ha ho'upa. 5 Oĩ avei ho'áva itatýpe, yvy ipokãháme. Umíva voi heñói, ipererĩgui pe yvy. 6 Kuarahy ojopévo katu ohapypa, ha ndahapo pypukúigui ipirupa. 7 Oĩ avei ho'áva ñuatĩndýpe, ha umi ñana okakuaávo ojaho'ipa ha ojuka. 8 Oĩ katu avei ho'áva yvy iporãháme ha upépe hi'a heta. Oĩ hi'áva 100, oĩ hi'áva 60 ha oĩ hi'áva 30." Jesús upéi he'i chupe kuéra: 9 "Ohendúvake tojapysaka porã." 10 Upéi, hemimbo'e kuéra oñemboja Jesús rendápe ha oporandu chupe: –Mba'ére piko opavavépe reñe'ẽ jave, reiporu ñe'ẽ mbojoja chupe kuéra rembo'e haguã? 11 Jesús he'i chupe kuéra: –Tupã niko oikuaauka peẽmente umi mba'e ñemimby Tupã sãmbyhy yvága peguáre. Chupe kuéra katu nahániri. 12 Upe oguererekóvape oñeme'ëvéta oguererekove haguã, ha upéva ári oñeme'ëvéta chupe. Upe oguereko'ývagui katu, pe michĩmi oguererekóva jepe ojepe'áta, ha mba'evete ndopyta mo'ãi chupe. 13 Ko'áva niko omaña ramo jepe ndohechái hína, ha ohendu ramo jepe ndoikéi iñakãme. Upévare aña'ẽ chupe kuéra ñe'ẽ mbojoja rupi. 14 Ha péicha, ojehu chupe kuéra upe maranduhára*f** Isaiás he'i haguéicha: Ko'áva ohenduve ramo jepe ndoikuáa mo'ãi, omañave ramo jepe ndohecha mo'ãi. 15 'Ko'áva akãme ndoike véima mba'eve, omboty ijapysa ha hesa. Peicha'ýrõ, ikatúne ohecha ha ohendu, térã ojecha kuáa ha ojere ou che rendápe ha aipohano chupe kuéra.' 16 Pevy'aite vaerã katu peẽ, ikatúgui peche recha pende resa rupi, ha ikatúgui peche rendu pende apysa rupi. 17 Añetehápe ha'e peẽme, heta maranduhára ha heta ìmarangatúva ohechase vaekue ko peẽ pehecháva, ha ndohechái, ha ohenduse vaekue ko peẽ pehendúva, ha nohendúi. 18 Peẽ katu pehendú mba'épa he'ise pe ñe'ẽ mbojoja ñemitýhára rehegua. 19 Umi ohendúva pe ñe'ẽ ñesãmbyhy Tupãgui oúva rehegua ha ndoikuáaiva mba'épa he'ise, ojogua umi mba'e ra'ýime ho'a vaekue tapépe. Upéi ou Aña, ha oipe'a pe ñe'ẽ ipy'apýpe oñeñotý vaekue. 20 Umi mba'e ra'ýi ho'áva itatýpe katu ojogua umi Ñandejára ñe'ẽ ohendúva, ha ogueroviáva vy'apópe. 21 Ha ndahapo pypukúigui, ndopyta hatã i pype kuéra. Oiko asy térã ojejopy vai ramo oguerovia haguére pe ñe'ẽ, pya'e ojei chugui. 22 Umi mba'e ra'ýi oñeñotýva ñuatĩndýpe, umíva hína umi ohendúva pe ñe'ẽ. Ha'e kuéra katu ojepy'apy umi mba'e yvy arigua rehente voi, ha mba'eta rerekose ombotavyete chupe kuéra. Ko'ã mba'e ojaho'i ha ojuka pe ñe'ẽ, ha upévagui ndaikatúi hi'a. 23 Umi oñeñotýva yvy porãme katu ojogua umi ohendúva pe ñe'ẽ, ha oikuáa porãva mba'épa he'ise. Upéi hi'a porã, ha oĩ hi'áva 100, oĩ katu hi'áva 60, ha oĩ

hi'áva 30 peteĩgui. 24 Jesús omombe'u jey opavavépe ambue ñe'ẽ mbojoja. Ha he'i chupe kuéra: "Tupã sãmbyhy yvágagui oúva niko ojogua peteĩ oñotỹ vaekuépe mba'e ra'ỹi iporáva ikokuépe. 25 Peteĩ pyharépe katu, ojekepa jave hína, oike ikokuépe peteĩ hese ija'e'ỹva ha oñotỹ ñana pe trígo apytépe, ha upéi oho. 26 Pe trígo ty oñepyrũ opu'ã. Ha hi'ávo katu opu'ã avei umi ñana ijapytépe. 27 Pe kokue jára rembiguái kuéra oho hendápe ha he'i chupe: 'Karai, pe mba'e ra'ỹi reñotỹ vaekue nde kokuépe niko iporã vaekue. Mba'éicha piko péicharõ osẽ ko'ã ñana ijapytépe?' 28 Pe kokue jára he'i chupe kuéra: 'Oime vaerã niko peteĩ che rayhu'ỹva ojapo ra'e.' Upépe umi hembiguái he'i chupe: 'Rohótapa romondóro umi ñana?' 29 Ha'e katu he'i chupe kuéra: 'Nahániri, ani ágã pemondorokuévo umi ñana, pemondoro avei umi trígo. 30 Iporãve jahejánte okakuaa oñondive oguahẽ meve ñemono'õha ára. Upe ñemono'õha árape, ha'éta umi omba'apóvape omondoro raẽ haguã umi ñana, ha ojokua aty-atýpe ojeahapy haguã. Upe rire ombyatýne hikuái pe trígo, ha omoĩ oñeñongatu haguãme." 31 Jesús omombe'u opavavépe ambue ñe'ẽ mbojoja. He'i chupe kuéra: "Tupã sãmbyhy yvágagui oúva niko ojogua ku mostása ra'ỹime ojereraháva oñeñotỹ kokuépe. 32 Mostása ra'ỹigui michĩvéva niko ndaipóri, ha okakuaa rire ijyvateve opa mba'e kokuépe opu'ávagui. Yvyra mátaicha ijyvate ha guyra kuéra ou ojaitypo hakãre." 33 Jesús omombe'u opavavépe mbuja mbovuha rehegua ñe'ẽ mbojoja. He'i chupe kuéra: "Tupã sãmbyhy yvágagui oúva niko ojogua ku mbuja mbovuhaicha peteĩ kuñakarai ombojehe'áva 25 kílo rupi hu'itĩ, ipahápe ombovupáva." 34 Jesús oiporu ñe'ẽ mbojoja omombe'u haguã opavavépe ko'ã mba'e. Ha mba'eve nde'íri chupe kuéra oiporu'ỹre ñe'ẽ mbojoja. 35 Péicha ojapo oiko haguã hekoitépe maranduhára he'i vaekue ojehutaha he'i ramo: Añe'ẽta chupe kuéra ñe'ẽ mbojoja rupi amombe'úta chupe kuéra oíva iñemimby Tupã ojapo ypy guive ko yvy. 36 Jesús oheja opavavépe ha oho oike hógape. Hemimbo'e kuéra oñemboja hendápe ha he'i chupe: "Emombe'úna oréve mba'épa he'ise pe ñe'ẽ mbojoja ñana trigotýpe opu'áva rehegua." 37 Upépe Jesús he'i chupe kuéra: "Pe oñotỹva mba'e ra'ỹi iporáva niko hína che, yvypóraicha aju vaekue yvy ári, 38 ha pe kokue katu ko yvy tuichakue. Pe mba'e ra'ỹi iporáva niko umi ohejáva Tupã oisãmbyhy chupe kuéra, ha umi ñana katu umi Aña mba'éva. 39 Ha pe ñana ñotýhare, upe Aña. Pe ñemono'õha ára katu niko ára paha oútava, ha umi koga'a omono'õva katu Tupã remimbou*f** kuéra. 40 Umi ñana oñembyaty ha ojeityháicha tatápe ojeahapy haguã, péicha avei ojejúta ára pahápe. 41 Che, yvypóraicha aju vaekue, amondóta che remimbou kuérape. Ha'e kuéra ombyaty ha oipe'áta, umi ohejáva chéve aisãmbyhy chupe kuéra apytégui, opa umi oitýva hapichápe angaipápe ha opa hembiaapo vaívape. 42 Che remimbou kuéra oitýta chupe kuéra tatakua hendývape, ha upépe ojahe'o ha omopururúta umi hã. 43 Upe árape, umi imarangatúva omimbi vaerã kuarahy rendýicha pe che Túva oisãmbyhyhápe. Ohendúvake tojapysaka porã." 44 Ñesãmbyhy Tupãgui oúva niko ojogua ku pláta yvyguy kokuépe oñeñotývape. Ou peteĩ ojuhúva pe pláta yvyguy ha oñomi jey upepete. Upéi, vy'apópe oho ome'ẽmba opa oguerékova ha ou ojogua pe yvy. 45 Ñesãmbyhy Tupãgui oúva niko ojogua avei peteĩ ñemuhára oikóva oheka ita jegua iporávape. 46 Ojuhúvo peteĩ iporáváva oho ha ome'ẽmba opa oguerékova ha ou ojogua pe ita jegua. 47 Ñesãmbyhy Tupãgui oúva niko ojogua avei ku pyaha y guasúpe ojepoívape, ha oitýva opaichagua pira. 48 Henyhẽ vove pirágui, umi pira renohéhara oguenohẽ y rembe'ýpe ha oguapy upépe oiporavo umi pira. Omoĩ ajakápe umi iporáváva ha umi oje'u'ỹva katu omombo. 49 Péicha avei ojejúta ára pahápe. Tupã remimbou kuéra osẽta oipe'a haguã heko vaíva heko potíva apytégui, 50 oity haguã tatakua hendývape. Upépe ojahe'o ha omopururúta umi hã. 51 Upéi Jesús oporandu chupe kuéra: —Peikuaápa mba'épa he'ise ko'ã mba'e? Ha'e kuéra he'i chupe: —Roikuaa. 52 Upéi Jesús he'i chupe kuéra: —Peteĩ Moisés rembiapoukapy mbo'eha oñemoarandúva hína ñesãmbyhy Tupãgui oúvape, ojogua ku óga járape oguenohéva ikarameguãgui mba'e ipyahúva ha itujáva. 53 Jesús omombe'upa rire ko'ã ñe'ẽ mbojoja, osẽ oho upégui, 54 ha oguahẽ upe ha'e oikove ypy haguépe. Upépe oñepyrũ oporombo'e umi judío kuéra tupaópe. Ha opavave ohecha ramoite chupe, ha he'i: —Moõgui piko oikuaa kóva hetaite mba'e? Mba'éicha rupi piko ojapo umi mba'e hechapyráva? 55 Ndaha'etí piko kóva ku karpintéro, María memby? Ndaha'etí nga'u piko Santiago, José ha Judas ryvy? 56 Ha heindy kuéra nga'u piko ndoikói ñande apytépe? Moõgui piko oguenohẽ opa ko'ã mba'e? 57 Ha ndojeroviái hese hikuái. Jesús katu he'i chupe kuéra: —Opa rupi niko maranduhára kuérape oñembojerovia, hógape ha oikove ypy haguépe katu nahániri. 58 Ha Jesús ndojapói upépe heta mba'e hechapyráva, ha'e kuéra ndojeroviáigui hese.

1 Umiha árape Herodes, mburuvicha guasu Galiléa pegua, ohendu umi mba'e Jesús ojapóva, 2 ha he'i hembiguái kuérape: —Upéva niko Juan Bautista hina, opu'ã jeýva omanóva apytégui. Upéva ipokatu ojapo haguã umi mba'e hechapyráva. 3 Herodes niko ojopyka vaekue Juánpe yvyrakúape ha ombotyka chupe koty ypytúme. Herodes niko omenda vaekue Herodías, tyvýra Filipo rembirekóre, 4 ha Juan he'íva Heródespe: —Ndaikatúi remenda Herodías rehe. , 5 Herodes ojukase vaekue Juánpe. Okyhyjénte opavavégui, ha'e kuéra oguerékógui Juánpe maranduhára ramo. 6 Ha Herodes hi'ára mbotyha árape, Herodías membykuña osẽ ojeroky Herodes ha opa umi upépe oíva renondépe. Herodes oguerohory eterei pe ijeroky, 7 ha Tupã rérare he'i, ome'ẽne haguã chupe oimeraẽ mba'e ha'e ojeruréva. 8 Pe mitãkuña he'i haguéicha chupe isy, he'i Heródespe: —Ko'agãite aipota reme'ẽ chéve peteĩ ña'ẽmbépe Juan Bautista akãngue. 9 Upéva tuicha oguapy mburuvicha guasu Herodes rehe. Ha ome'ẽ haguére iñe'ẽ opavave rovake ndaikatúi opyrũvo hese. Upéva ojapo pe mitãkuña ojeruréva. 10 Ha oñakã'ouka Juánpe oíva hina koty ypytúme, 11 ha ogueru hikuái iñakãngue peteĩ ña'ẽmbépe ha ome'ẽ pe mitãkuñáme. Ha'e ogueraha ha ome'ẽ isýpe. 12 Upéi oho Juan remimbo'e kuéra ha ogueraha hetekue ha oñotý. Upéi oho omombe'u hikuái Jesúspe mba'épa ojehu. 13 Oikuaávo Jesús upe Juánpe ojehu vaekue, ojupi peteĩ kanóape ha oho upégui peteĩ ha'eñoáme. Opavave oikuaávo upéva, osẽ umi oikohágui ha oho ha'e oíhame yvy rupi. 14 Oguejývo Jesús pe kanóagui, ha ohechávo hetaha umi ijatýva, oiporiahurereko chupe kuéra, ha omonguera umi hasýva ogueru vaekue hikuái. 15 Pytũmarõ hina, hemimbo'e kuéra ou hendápe, ha he'i chupe: —Ka'aruetéma niko, ha ko'arupi ndaipóri avave oikóva. Emondómana opavavépe toho umi táva rupi, tojogua hembí'urã. 16 Jesús katu he'i chupe kuéra: —Natekotevẽi oho. Peẽ voi pemongaru chupe kuéra. 17 Ha'e kuéra he'i chupe: —Roguereko niko 5 mbuja ha mokõi pira. 18 Jesús he'i chupe kuéra: —Peru chéve ko'ápe. 19 Ha omboguapy opavavépe kapi'ipépe. Upéi katu ojapyhy ipópe umi 5 mbuja ha mokõi pira ha oma'ẽvo yvága gotyo ojerure Tupã ohovasa haguã. Upéi oipehe'ã umi mbuja ha ome'ẽ hemimbo'e kuérape, ha ha'e kuéra ome'ẽ opavavépe. 20 Opavave ho'u hyguatã meve. Ha umi hembývagui omono'õ hikuái 12 ajaka renyhẽ. 21 Umi okarúva niko hina 5.000 kuimba'e rupi, ojepapa'ýre kuña ha mitã nguéra. 22 Upéi, Jesús he'i hemimbo'e kuérape ojupi haguã peteĩ kanóape ha ohasa haguã henonderã y mboypýri. Upe aja ha'e he'íta opavavépe oho haguã hógape. 23 Omondopa ríre opavavépe hógape, Jesús ojupi peteĩ yvytýpe oñembo'e haguã ha'eñoáme. Pyhare oguahẽvo, Jesús oĩ gueteri upépe ha'eño. 24 Pe kanóa katu ohupytýma pe y mbyte rupi. Pe y pochy katu oñenupã pe kanóa tĩre, ohuguaitĩgui ohóvo hikuái yvytu. 25 Ha ko'ẽmbotávo, Jesús oñemboja hendápe kuéra oguatahápe pe y apére. 26 Hemimbo'e kuéra katu ohechávo chupe oguatáva ohóvo y apére, tuicha oñemondýi ha okyhyjégui osapukái: —Póra niko upéva! 27 Jesús katu oñe'ẽ chupe kuéra, ha he'i: —Chénteko! Aní pekyhyje. 28 Upépe Pedro oñe'ẽ chupe, ha he'i: —Che Jára, nde ramo añete, eheja chéve taha ne rendápe y apére. 29 Jesús he'i chupe: —Eju. Upévo Pedro oguejy pe kanóagui ha oñepyrũ oguata pe y apére, ohóvo Jesús rendápe. 30 Oñandúvo pe yvytu ratã katu okyhyje ha oñepyrũ oygu. Upépe hatã osapukái: —Che Jára, che pytyvõke! 31 Upévo Jesús ipojái ipóre, ha he'i chupe: —Rejerovia'i eterei ra'e! Mba'ére piko nde py'a mokõi reguata haguã? 32 Ha'e kuéra ojupívo pe kanóape, opi pe yvytu. 33 Ha umi oĩ vaekue pe kanóape oñesũmba Jesús renondépe, ha he'i chupe: —Nde niko añete Tupã Ra'y. 34 Ohasa hikuái pe y mboypýri ha oguahẽ Genesarétpe. 35 Ha umi upepegua oikuaávo Jesús oguahẽ hague, opa rupi ojekuaa, ha ogueru hikuái hendápe opaichagua hasýva. 36 Ojerure chupe hikuái opokomínte haguã ijao rembe'yrénte jepe, ha opokóva guive hese, okuera.

Matthew 15

1 Upéi oñemboja Jesús rendápe fariséo kuéra ha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha, oúva Jerusaléngui. Oporandu chupe hikuái: 2 —Mba'ére piko umi ne remimbo'e ndojapói hekópe umi mba'e ñande ppykue ñande reko mbo'e vaekue? Ndojepohéiri niko okaru haguã, ojejapo vaerãháicha. 3 Jesús he'i chupe kuéra: —Ha mba'ére piko peẽ avei ndapejapói hekópe Tupã rembiapoukapy, ha peẽ pejepokuaaháichante pejapo? 4 Tupã niko he'i: “Emomba'e nde ru ha nde sýpe”, ha “Pe ojahéiva itúva térã isýre, tojejuka.” 5 Peẽ katu peje oimeraẽva ikatuha he'i itúva térã isýpe: “Ndaikatu mo'ãi roipytyvõ. Opa mba'e arekóva niko amboykepáma Tupãme guarã”. 6 Ha péicha he'i haguérente, ikatúma noipytyvõvéi isy ha itúvape. Ha péicha, peẽ pemboyke Tupã rembiapoukapy pejapo haguã peẽ pejepokuaaháichante. 7 Peẽ tekove

ahẽ, rova mokõi! He'i porã vaekue voi pende rehe maranduhára*f** Isaiás, he'i ramo guare: 8 Ko'áva ijurúpente che momba'e, ipy'apy katu mombyry che hegui. 9 Reiko che momba'e guasu hikuái, ombo'égui che rembiapoukapýrõ mba'e ha'e kuérante omoíva ojejapo haguã. 10 Upéi Jesús ohenói opavavépe, ha he'i chupe kuéra: —Pehendúke peikuaa haguã. 11 Ndaha'éí pe ñande juru rupi oikéva pe ñane mongy'áva.*f** Pe ñande jurúgui osẽvante pe ñane mongy'áva. 12 Upépe, hemimbo'e kuéra oñemboja Jesús rendápe, ha he'i chupe: —Reikuaa piko umi fariséo ipochy hague ohendúvo upe eréva? 13 Jesús katu he'i chupe kuéra: —Oimeraẽ ka'avo che Túva yvága pegua noñotýi vaekue, oñemondoróta hapo guive. 14 Pejeheja chugui kuéra. Ha'e kuéra niko hína ohecha'ýva oisãmbyhýva ohecha'ývape avei. Ha pe ohecha'ýva oisãmbyhy ramo ambue ohecha'ývape, mokõivéva ho'áne katujete yvykuápe. 15 Ha Pedro he'i Jesúspe: —Emombe'u oréve mba'épa he'ise pe ñe'ẽ mbojoja. 16 Jesús he'i chupe kuéra: —Peẽ piko ndapeikuaái gueteri upéva? 17 Ndapeikuaái nga'u piko opa mba'e oikéva ñande juru rupi ohoha ñande retépýpe, upéi osẽ jey haguã ñande retégui? 18 Pe ñande jurúgui osẽva katu osẽ ñande py'aite guive. Umíva umi mba'e hína umi ñane mongy'áva. 19 Ñande py'apýgui osẽ mba'e ivaíva, jejuka, ñemyakaratĩ, teko vai, monda, japu, ha ñe'ẽ rei ñande rapicháre. 20 Ko'áva hína umi mba'e ñane mongy'áva. Ndajajepohéiri ramo jakaru haguã ojejapo vaerãháicha, nomongy'ái avavépe. 21 Jesús osẽ upégui ha oho táva Tiro ha Sidón gotyo. 22 Ha peteĩ kuña Canaangua, upe rupi oikóva, oñemboja Jesús rendápe. Ha osapukái: —Che Jára, David ra'y, che poriahurerekomína! Che memby kuña niko oĩ mba'epochy poguýpe, ha ombohasa asy eterei chupe. 23 Jesús katu nde'íri chupe mba'eve. Upémarõ hemimbo'e kuéra oñemboja hendápe, ha he'i chupe: —Eréna pe kuñáme toho ko'águi. Osapukái niko oúvo ñande rapykuéri. 24 Upépe Jesús he'i: —Tupã niko che mbou umi Israelgua, ovecháicha okañýva rekávonte. 25 Upe jave katu pe kuña oguahẽ ha oñesũ Jesús renondépe, ha he'i chupe: —Che Jára, che pytyvõmína! 26 Ha Jesús he'i chupe: —Naiporãi niko mitã jurúgui jaipe'a tembi'u ha ñame'ẽ jaguápe. 27 Pe kuña katu he'i chupe: —Añete niko pe eréva che Jára. Péicharõ jepe, jaguante avei ho'úva umi tembi'u rembyre ho'áva ijára kuéra meságui. 28 Upémarõ Jesús he'i chupe: —Nde katu ha'e kuña rejeroviáva che rehe! Toiko upe reipotaháicha. Upepete voi okuera pe imemby kuña. 29 Jesús osẽ upégui ha oho yguasú Galiléa rembe'ýpe. Ojupi peteĩ yvytýpe ha upépe uguapy. 30 Ha heta umi oguahẽva hendápe, ogueraháva hendive kuéra umi ikarẽva, ohecha'ýva, iñe'ẽngúva, ijypíva ha opaichagua hasývape. Umívape omoĩ joa hikuái Jesús renondépe, ha ha'e omonguera chupe kuéra. 31 Ha opavave ohecha ramoite mba'éichapa umi iñe'ẽngúva oñe'ẽ jey, ijypíva okuera, ikarẽva uguata porã, ha ohecha'ýva ohecha jey. Ha oñepyrũ omomba'e guasu hikuái Tupã Israel Járape. 32 Jesús ohenói hemimbo'e kuérape, ha he'i chupe kuéra: —Aiporiahurereko niko ko'ávape. Ojapóma niko mbohapy ára oíha ko'ápe che ndive, ha ndoguerekói véima mba'eve ho'u vaerã. Namondoséi hógape ñembyahýre, ani ágã tapére ipy'a mano mba'e. 33 Hemimbo'e kuéra katu he'i chupe: —Mba'éicha piko jajuhúta tembi'u ñamongaru haguã opavavépe. Ko'a rupi niko ndaipóri avave oikóva. 34 Jesús oporandu chupe kuéra: —Mboy mbuja piko pereko? Ha'e kuéra he'i chupe: —7, ha pira mbovymí. 35 Upépe Jesús omboguapy yvýpe opavavépe, 36 ha ojapyhy ipópe umi 7 mbuja ha umi pira, ha oñembo'e Tupãme ohovasa haguã. Upéi oipehe'ã umi mbuja ha ome'ẽ hemimbo'e kuérape, ha ha'e kuéra ome'ẽ opavavépe. 37 Ha okaru hikuái hyguatã meve. Ha umi hembýva ombyaty 7 ajaka renyhẽ. 38 Umi okarúva niko ohupyty 4.000 kuimba'e, ojepapa'ýre kuña ha mitã nguéra. 39 Upéi Jesús omondo opavavépe hógape. Ha'e katu ojupi kanóape ha oho Magadán gotyo.

Matthew 16

1 Fariséo ha Saduséo kuéra oho Jesús rendápe, ha omoñuhã haguã chupe, ojerure chupe ojapo haguã mba'e hechapyráva, ohecha kuaa haguã ha'e kuéra Tupã ombou hague chupe. 2 Jesús katu he'i chupe kuéra: —Kuarahy oikévo peẽ peje: “Ára porãta hína” pehecha ramo ára pytãmbaha. 3 Ha ko'ẽvo katu peje: “Ára vaíta hína. Ára niko ijaraipa ha pytãmba.” Peẽ niko peikuaa mba'épa ojuhúta árare pemañarõ. Mba'éicha rupi piko ndapeikuaái mba'épa he'ise umi mba'e ko'ágã ojuhúva? 4 —Tekove ahẽ Tupãre ojerovia'ýva ñemoñarénte ojerure ohecha haguã mba'e hechapyráva. Ndojehauka mo'ãi peẽme mba'eveichagua hechapyráva. Tupã ohechaukáta peẽme maranduhára Jonás rehe ojapo haguéicha. Upépe oheja chupe kuéra ha oho. 5 Hemimbo'e kuéra oguahẽvo pe yguasú mboypýri, ohecha kuaa hikuái hesarái hague ogueraha haguã hembíurã nguéra. 6 Ha Jesús he'i chupe kuéra: —Peñeñangarekóke umi fariséo ha Saduséo kuéra rova mokõigui. 7 Hemimbo'e kuéra

katu he'i ojupe: –Upéva niko he'i ndajarúigui mbuja. 8 Ha Jesús oikuaa mba'épa he'i hikuái, ha upéva he'i chupe kuéra: –Mba'ére piko peñe'ẽterei ndaperekoiha mbuja? Pejerovia'i etépa che rehe. 9 Na pene mandu'ái nga'u piko amboja'o hague 5 mbuja 5.000 kuimba'épe, ha mboy ajakápa pembyaty hembyrégui? 10 Na pene mandu'ái nga'u piko amboja'o hague umi 7 mbuja umi 4.000 kuimba'épe, ha mboy ajakápa pembyaty hembyrégui? 11 Ndapehecha kuaái ra'e na ñe'ẽi hague peẽme mbujáre. Ha'ese kuri peẽme peñeñangareko haguã umi fariséo ha Saduséo kuéra rova mokõigui. 12 Upépe ae ohecha kuaa hikuái Jesús nde'íri hague chupe kuéra oñeñangareko haguã mbuja mbovuhágui. Pe he'ise vaekue chupe kuéra niko oñeñangareko haguã umi mba'e fariséo ha Saduséo kuéra oporombo'évagui. 13 Jesús oho táva Cesarea Filípo, ha upépe oĩ aja oporandu hemimbo'e kuérape: –Che, yvypóraicha aju vaekue rehépa, mavaha chépa oje'e? 14 Ha'e kuéra he'i chupe: –Oĩ he'íva ndeha Juan Bautista. Oĩ he'íva ndeha Elías, ha oime katu he'íva ndeha Jeremías térã ambue maranduhára. 15 Jesús oporandu chupe kuéra: –Ha peẽ piko mba'e peje, mávapa che? 16 Ha Simón Pedro he'i chupe: –Nde hína upe Mesías, Tupã rembiporavo ha Tupã oikovéva Ra'y. 17 Jesús he'i chupe: –Revy'aitétapa nde Simón, Juan ra'y. Avave rupi nderekuaái kóva, che Túva yvágape oĩva oikuaaukáva ndéve. 18 Che ha'e ndéve Pedro, nde réra niko he'ise ita. Ko ita ári amopu'ãta che Iglésia, ha mano jepe ndaipu'aka mo'ãi hese. 19 Ame'ẽta ndéve ñesãmbyhy yvágagui oúva rokẽ pe'aha. Ha opa mba'e nderehejáiva ojehu ko yvy ári, ndojehu mo'ãi avei yvágape. Ha opa mba'e nde rehejáva ojehu ko yvy ári, ojehúta avei yvágape. 20 Upéi Jesús he'i hemimbo'e kuérape ani haguã omombe'u avavépe ha'eha upe Mesías, Tupã rembiporavo. 21 Upe ára guive Jesús oñepyrũ he'i hemimbo'e kuérape ha'e oho vaerãha Jerusalénpe. Ha upépe myakãhára kuéra, pa'i ruvicha kuéra ha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha heta ombohasa asytaha chupe. He'i chupe kuéra ha'e ojejukataha ha oikove jeytaha mbohapy ára rire. 22 Upépe Pedro ogueraha chupe ha'eñoháme, ha he'i chupe anive haguã péicha oñe'ẽ. He'i chupe: –Mba'eveichavérõ, che Jára! Tupã ndaikatúi oheja ojehu ndéve péicha. 23 Jesús katu ojere ha he'i Pédrope: –Ejei che ypýgui, Sataná! Nde, che rape jokose reína. Nde niko yvypóraicha reñandu ko'ã mba'e, ndaha'ei Tupã oñandukaháicha. 24 Upéi Jesús he'i hemimbo'e kuérape: –Oime ramo che moirüséva toñembyesarái ijehegui, tohupi ikurusu ijapére, ha ta che moirũ. 25 Pe hekovére hakate'ýva, omanóta. Pe omanóva che rehehápe katu, oikovéta. 26 Mba'épa oguenohẽne yvypóra oguererekopárõ opaite mba'e ipópe, ha oñehundi ramo ha'e? Mba'eve! Mba'épa ikatúne yvypóra ome'ẽ oikove jey haguã? Mba'eve! 27 Che, yvypóraicha aju vaekue, aju jeývo, ajúta che Túva reko mimbipa reheve ha hemimbou kuéra reheve. Ha upévo Tupã omyengoviáta peteĩ-teĩme hembiapokue ojerureháicha. 28 Añetehápe ha'e peẽme, ko'ápe oĩva apytépe oĩ nomano mo'ãiva che recha mboyve chéve, yvypóraicha aju vaekue, ajúvo apórosãmbyhy haguã.

Matthew 17

1 Upe rire, 6 ára haguépe Jesús ogueraha Pédrope, ha Santiago ha tyvýra Juánpe, ha ojupi hikuái peteĩ yvyty ijyvatéva ru'áme. 2 Upépe henondépe kuéra, Jesús rete oñemoambue ohóvo. Hova oñepyrũ omimbi kuarahýicha, ha umi ijao katu morotĩ sakã ha ojajaipa. 3 Ha peichahágui katu ohecha Moisés ha Elíaspe, oñemongetáva hína Jesús ndive. 4 Upépe Pedro he'i Jesúspe: –Che Jára, iporãite niko ikatúre roime ko'ápe. Reipotárõ ajapóta peẽme pene rendaguã, peteĩ ne mba'erã, peteĩ Moiséspe guarã ha Elíaspe guarã avei. 5 Pedro oñe'ẽ aja, ou peteĩ arai omimbipáva ha ojaho'i chupe kuéra. Pe aráigui oñehendu peteĩ ñe'ẽ he'íva: –Kóva hína che Ra'y ahayhuetéva, che aiporavo vaekue. Pehendu chupe. , 6 Hemimbo'e kuéra ohendúvo upéva, oñesũ omboja pepe hova yvýre, okyhyjégui etereígui. 7 Jesús katu oñemboja hendápe kuéra. Ha opokóvo hese kuéra he'i: –Pepu'ã, ani pekyhyje. 8 Ha ojesarupívo, ndohecha véima avavépe. Jesús ha'eñoha mante ohecha. 9 Oguejykuévo pe yvytýgui, Jesús he'i chupe kuéra: –Aníke pemombe'u avavépe ko pehecha vaekue che, yvypóraicha aju vaekue, aikove jey pepe omanóva apytégui. 10 Hemimbo'e kuéra oporandu Jesúspe: –Mba'ére piko umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha he'i Elías ou raẽ vaerãha? 11 Jesús he'i chupe kuéra: –Añete niko Elías raẽ ou vaerãha, ha ha'e omoimba porã vaerã opaite mba'e hekópe. 12 Ha che ha'e peẽme, Elías oúma hague ha avave ndoikuaái hague chupe. Upéva oja hikuái hese opa ojaposéva. Péicha avei che, yvypóraicha aju vaekue, ahasa asýta ipópe kuéra. 13 Upépe ae, hemimbo'e kuéra ohecha kuaa Jesús oñe'ẽ hague chupe kuéra Juan Bautista rehe. 14 Oguahẽvo hikuái opavave oĩháme, oñemboja Jesús rendápe peteĩ karai, oñesũ henondépe ha he'i chupe: 15 –Karai, eiporiahurerekominá ko che

ra'ýpe. Imba'asy ojopy jave chupe niko oity jepi chupe ha upévare oiko asyeterei. Hetáma péicha ho'a tatápe térã ýpe. 16 Agueru kuri ne remimbo'e kuérape, ha ha'e kuéra ndaikatúi omonguera. 17 Jesús he'i upémarõ: —Há, tekove jerovia'ý! Araka'e peve piko aiméta pene ndive, araka'e peve piko aikóta pende reheve? Peru chéve pe mitã rusu. 18 Upépe Jesús oñe'ẽ hatã pe mba'e pochýpe, ha omosẽ pe mitãgui. Pe mitã okuera upepete. 19 Upéi umi hemimbo'e kuéra oñe'ẽ Jesús ndive ha'eñoháme, ha oporandu chupe: —Mba'ére piko ndaikatúi ra'e ore romosẽ pe mba'epochy? 20 Jesús he'i chupe kuéra: —Ndapejeroviapáigui Tupãre. Añete ha'e peẽme, pende jerovia michĩ ramo jepe oimeraẽ mba'e ra'ýi michĩve vaicha, pejéta peteĩ yvytýpe: “Ejei ko'águi. Eva amo”, ha pe yvyty ováta. Oimeraẽ mba'e ikatúne pejapo. 21 (Péicharõ jepe, peñembo'e ramo ha Tupãme pe momba'e guasúvo ndape'úi ramo mba'eve añoite, ikatúne pemosẽ ko'ãichagua mba'e pochý). 22 Oiko aja hikuái Galiléa rupi Jesús oñe'ẽ hemimbo'e kuérape kóicha: —Che, yvypóraicha aju vaekue, ha'áta hína yvypóra kuéra pópe. 23 Ha'e kuéra che jukáta, mbohapy ára haguépe katu aikove jeýta. Kóva ohendúvo, tuicha oñembyasy hikuái. 24 Jesús ha hemimbo'e kuéra oguahẽ rire táva Cafarnaúmpe, umi viru ombyatýva Tupaópe guarã oho Pedro rendápe ha oporandu chupe: —Pene mbo'ehára piko ome'ẽ oikóvo pe viru tupaópe guarã? 25 Ha Pedro he'i chupe: —Ome'ẽ. Upéi, Pedro oikévo Jesús rógape, Jesús raẽ imandu'a Pédrope, ha oporandu chupe: —Simón, mba'épa nde ere? Mburuvicha kuéra ombyaty ramo viru, mávarepa ha'e kuéra omopẽ? Hetãgua kuérarepa térã ambue tetãguare? 26 Pedro he'i chupe: —Ambue tetãguare. Jesús he'i chupe: —Péicharõ niko hetãgua natekotevẽi ome'ẽ. 27 Péicharõ jepe, ani haguã ipochy ñane ndive avave, tereho ýpe ha eity ne pinda. Pe pira reikutu raẽva jurúpe rejuhúta viru ohupytýva ñande mokõime guarã. Eraha ha eme'ẽ chupe kuéra upéva.

Matthew 18

1 Upérõ avei, hemimbo'e kuéra oñemboja Jesús rendápe ha oporandu chupe: —Máva piko pe mba'e guasuvétava Tupã oporosãmbyhývo yvágape? 2 Upépe Jesús ohenói peteĩ mitáme ha omoĩ ijapytépe kuéra, 3 ha he'i: —Añetehápe ha'e peẽme, ndapeiko jeýi ramo mitãicha, ndapeike mo'ãi Tupã sãmbhyhy yvágape. 4 Pe oñemomiríva ko mitãicha, upéva pe mba'e guasuvétava Tupã sãmbyhýpe yvágape. 5 Ha oimeraẽva, che rérape oguerohorýva peteĩ mitã koichagua, chéve che rerohory. 6 Oimeraẽ oitýva angaipápe peteĩ mitãicha che rehe ojeroviávape, iporãve vaerã ojeitýrõ chupe yguasúpe ita guasu ijajúri. 7 Ajépa oho vaieténe umi mba'e tembiapo vaívape oporoitývape. Ha jepe umíva oiko vaerã voínte, oho vaieteve vaerã upe hapichápe oitývape. 8 Upévare, nde po térã nde py ne reitýtarõ angaipápe, eikytĩ ha mombyry emombo. Iporãve niko reikove ramo Tupã ndive nde py térã nde po'ýre, rejeity rangue tata ogue'ývape, nde po ha nde py mokõive reheve. 9 Ha nde resa nde reitýtarõ angaipápe, eipe'a ha mombyry emombo. Iporãve niko reikove ramo Tupã ndive peteĩ nde resa reheve, rejeity rangue Aña retã ratápe, mokõive nde resa reheve. 10 Aníke pe apo'i pe mitãicha che rehe ojeroviávape. Ha'e peẽme, Tupã remimbo'u kuéra hese oñangarekóva oĩ yvágape tapiaitiha che Túva renondépe. 11 (Che, yvypóraicha aju vaekue, aju anohẽvo jejopy vaígui opa oñehundítava.) 12 Mba'épa peẽ peimo'ã ojapotaha peteĩ kuimba'e oguererekóva 100 ovecha, ha okañy ramo chugui peteĩ? Ohejáne ñúme umi 99, oho haguã oheka pe okañy vaekue. 13 Ha ojuhúvo, ovy'aiteve vaerã ko peteĩ ovecha reheve, umi 99 okañy'ý vaekue reheve guágui. 14 Péicha avei, pende Túva oíva yvágape ndoipotái oñehundi peteĩnte jepe ko'āvagui, mitãicha che rehe ojeroviáva. 15 Nde rapicha ojapo ramo nde rehe ivaíva, eñe'ẽ hendive pene añojáme ha ehechauka chupe ojavý hague. Ne rendu ramo, repyta porã jeýne hendive. 16 Ha na nde renduséi ramo katu, ehenói peteĩ térã mokõime, ikatu haguã opa oje'éva toje'e mokõi térã mbohapy rovake. 17 Ha chupe kuéra nohenduséi ramo katu, emombe'u opavave rovake tupaópe. Ha upépe nohenduséi ramo katu, pereko chupe pende rehegua'ýva ramo térã viru ombyatýva Rómape guarãicha.*f** 18 Añetehápe ha'e peẽme, opa mba'e peẽ pe apytíva ko yvy ári, oñeapytíta avei yvágape. Ha opa mba'e peẽ peyoráva ko yvy ári, ojejoráta avei yvágape. 19 Che ha'e avei peẽme: Mokõi pende apytégui peñemoĩ ramo peteĩ ñe'ẽme ha peñembo'e he Túva yvágape oívape pejerure haguã chupe oimeraẽ mba'e, ha'e ome'ẽta peẽme katuete. 20 Mokõi térã mbohapy oñembyaty ramo che rérape, upépe aiméta che, hendive kuéra. 21 Upépe Pedro oñemboja Jesús rendápe ha he'i chupe: —Che Jára, mbovy jevyvépa che rapicha rembiapo vaikue aheja rei vaerã chupe? Iporãma piko 7 jevyve aheja rei ramo? 22 Jesús he'i chupe: —Nahániri. Iporãta 70 jey 7 reheja rei ramo. 23 Upévare, Tupã sãmbhyhy yvága pegua niko

kóicha hína. Oĩ vaekue peteĩ mburuvicha guasu oikuaa porãséva mba'éichapa umi chupe omba'apóva oĩ hendive viru porúpe. 24 Ha oñepyrũvo ohecha peteĩ-teĩ, ojeguere chupe peteĩ heta eterei viru omyengovia'ỹ vaekue chupe. 25 Ha upéva ndoguerekóigui mba'eve, pe mburuvicha guasu he'i oñeme'ẽ haguã chupe hepýre tembiguái ramo ambuépe, ta'ýra kuéra ha opa oguerékóva reheve. Péicha omyengovia haguã pe viru oiporu vaekuere. 26 Upépe, pe kuimba'e oñesũ huvicha renondépe ha ojerure asy chupe he'ivo: "Che ruvicha, che ra'arõna. Ame'ẽmba jeýta niko ndéve." 27 Pe mburuvicha guasu oiporiahurereko chupe. Oheja rei chupe pe viru oiporu vaekue ha oheja oho. 28 Pe kuimba'e osẽvo okápe katu, ojuhu peteĩ hapicha oiporu vaekue chugui viru sa'imi. Opo voi ijajúrare ojuvy haguãicha chupe, he'ivo: "Emyengovia chéve pe aiporuka vaekue ndéve". 29 Pe hapicha oñesũ henondépe ha ojerure asy chupe he'ivo: "Che ra'arõna. Ame'ẽmba jeýta niko ndéve." 30 Ha'e katu ndoikuaaséi chugui mba'eve. Omyakãsã ha ombotyka koty ypytũme omyengoviapa peve pe viru oiporu vaekue. 31 Ohechávo upéva, umi hapicha kuéra ombyasy eterei. Oho hikuái mburuvicha guasu rendápe ha omombe'upaite chupe pe ojehe vaekue. 32 Upémarõ pe mburuvicha guasu ohenoika pe kuimba'épe ha he'i chupe: "Nde tembiguái ahẽ! Che aheja rei ndéve pe ikatu'ỹ vaekue remyengovia, rejerurégui chéve. 33 Ha nde reiporiahurereko vaerã mo'ã avei nde rapichápe, che roiporiahurereko haguéicha." 34 Pe mburuvicha guasu ipochy eterei pe kuimba'e ndive. Omyakãsã ha ombotyka koty ypytũme omyengoviapa peve chupe pe viru ome'ẽ vaekue chupe. 35 Upéi Jesús he'i: —Péicha avei che Túva yvágape oĩva ojaopóta pende rehe, pende py'aite guive napeheja reíri ramo pende rapichápe, pe ojaopóva pende rehe.

Matthew 19

1 Jesús he'ipa rire ko'ã mba'e, osẽ oho Galiléagui ha oguahẽ Judéape, opytáva kuarahy resẽ gotyo ysry Jordángui. 2 Heta umi ohóva hapykuéri, ha upépe omonguera hasývape. 3 Fariséo kuéra oñemboja Jesús rendápe omoñuhã haguã chupe. Oporandu chupe hikuái: —Ikatúpa peteĩ ména opoi hambirekógui oimeraẽ mba'ére? 4 Jesús he'i chupe kuéra: —Ndapeikuaái nga'u piko Ñandejára Kuatia ñe'ẽme he'iha, Tupã ojapo ramo guare yvypórape iñepyrũbýpe, ojapo hague kuimba'e ha kuña? 5 He'ive avei: "Upévare pe kuimba'e oheja vaerã itúva ha isýpe, ojoaju haguã hambireko ndive, ha oiko mokõivégui peteĩ." 6 Péicharõ, upe guive ha'e kuéra ndaha'e véima mokõi yvypóra, peteĩntema. Upévare, yvypóra ndoipe'ái vaerã ojuehegui umi Tupã ombojoaju vaekue. 7 Upépe umi fariséo he'i chupe: —Mba'ére piko aipo ramo Moisés rembiapoukapýpe he'i kuimba'e ome'ẽ vaerãha hambirekópe kuatia jueja rehegua, ha upéi opoi chugui? 8 Jesús he'i chupe kuéra: —Pende py'a hatãguinte Moisés oheja vaekue peẽme pepoi pene rembirekógui. Iñepyrũbýpe ndaupéichai vaekue. 9 Che katu ha'e peẽme, "Oimeraẽva opoírõ hambirekógui, ha ndaha'etí ramo ñemyakã ratĩ haguére, pe kuimba'e omenda jeýrõ, oporomyakã ratĩ hína. Ha pe omendáva pe kuña ojepoivare, oporomyakã ratĩnte avei hína." 10 Upévo hemimbo'e kuéra he'i chupe: —Péicha oikótarõ peteĩ kuimba'e hambireko ndive niko, iporãve nomendái. 11 Jesús he'i chupe kuéra: —Nda opavavéipe niko oñeme'ẽ ohecha kuã haguã ko ha'éva peẽme. Umi Tupã ome'ẽvape, ha'e kuéra mante ohecha kuã. 12 Heta mba'ére niko peteĩ kuimba'e ikatu nomendái. Oĩ umi ou ypy guive ko yvy ári, ikatu'ỹva voĩnte oiko kuña ndive ha upévare nomendái. Oĩ avei umi ikatu'ỹva omenda oñeha'ỹi'o haguére, ha oĩ katu omenda'ỹva ñesãbyhy yvágui oúva rehehápe. Upe oñeme'ẽvape ko'ã mba'e ohecha kuã haguã, tohecha kuã. 13 Heta mitã mimi ojereraha Jesús rendápe, ha'e omoĩ haguã ipo iñakãre ha oñembo'e haguã hese kuéra. Umi hemimbo'e kuéra katu, ipochy umi mitãme oguerúva ndive. 14 Jesús he'i chupe kuéra: —Peheja umi mitã tou che rendápe, ha aní pejoko. Umi ha'e kuéraicha guápe guarã niko hína ñesãbyhy yvágagui oúva. 15 Ha omoĩ ipo iñakã ári kuéra. Upéi ha'e osẽ oho upégui. 16 Peteĩ karia'y oguahẽ Jesús rendápe ha oporandu chupe: —Mbo'ehára, mba'e iporãvapa ajapo vaerã ahupyty haguã jeikove opave'ỹva? 17 Jesús he'i chupe: —Mba'éicha rupi piko reporandu chéve mba'épa hína pe iporáva? Tupã rehe añónte niko ikatu ja'e upéva. Ha reikovesé ramo, ejapo Tupã rembiapoukapy he'íva. 18 Pe karia'y he'i chupe: —Mavaitévapa? Ha Jesús he'i chupe: —Aní reporojuka, aní reporomyakã ratĩ, aní remonda, aní eñe'ẽ rei nde rapicháre, 19 emomba'e nde ru ha nde sýpe, ha ehayhu nde rapichápe rejehayhuháicha nde. 20 Pe karia'y he'i chupe: —Opa umíva niko ajapopáma. Mba'éiko ajapove vaerã? 21 Jesús he'i chupe: —Nde reko porãse ramo Tupã oipotaháicha, tereho eñemumba opa rerekóvare ha eme'ẽ mboriahúpe. Péicharõ rerekóta mba'eta yvágape. Upéi, eju che moirũ. 22 Pe karia'y ohendúvo upéva,

tuicha ñembyasýpe oho, heta mba'e oguererekógui. 23 Upépe Jesús he'i hemimbo'e kuérape: —Añete ha'e peême, hasyha umi imba'e retávape oike haguã Tupã sãmbyhýpe. 24 Ha'eve katu peême, hasyvéta peteĩ imba'e retávape oike haguã Tupã sãmbyhýpe, peteĩ kavajúgui ohasa rangue ju resa rupi. 25 Hemimbo'e kuéra ohendúvo upéva omomba'ete, ha he'i ojupe: —Máva piko aipórõ ikatúta oñepysyrõ? 26 Jesús oma'ẽ hese kuéra ha he'i: —Yvypóra kuérape guarã upéva ndaikatúi. Tupãme guarã katu ndaipóri mba'eve ikatu'ýva ojapo. 27 Upémarõ Pedro he'i chupe: —Ore niko roheja opa mba'e ndéve romoirũ haguã. Mba'éichapa oñemyengoviáta oréve upéva? 28 Jesús he'i chupe kuéra: —Añetehápe ha'e peême, oguahẽvo pe ára opa mba'e oñembopyahupa jeývo, che, yvypóraicha aju vaekue, aguapýta che guapyha omimbipávape. Ha peẽ che moirũ vaekue, peguapýta avei 12 guapyhápe, pembojovake haguã umi 12 Israelgua ñemoñarépe. 29 Ha opa oheja vaekuépe hóga térã ityvýra, térã iteindýra, térã itúva, térã isy, térã hambireko, térã ita'ýra, térã ijyvy che rehehápe, pe peteĩ oheja vaekue rendaguépe ohupytýta 100. 30 Ha heta umi ko'ágã itenondéva, itapykuéta. Ha heta umi ko'ágã itapykuéva, itenondéta.

Matthew 20

1 Ñesãmbyhy yvágagui oúva niko ojogua ku kokue járape osẽva pyharevete ohekávo omba'apo vaerã chupe iparraltýpe. 2 Ha oguahẽ rire peteĩ ñe'ẽme ome'ẽvo chupe kuéra pe viru oñeme'ẽva voĩnte peteĩ ára oñemba'apo vaekuére, omondo chupe kuéra iparraltýpe. 3 Upéi asajeve, osẽ oho oñeñemuháme ha upépe ojuhu hetã hembiaipo'ývape. 4 He'i chupe kuéra: “Tapeho peẽ avei pemba'apo che parraltýpe, ha hekoitépe ame'ẽta peême viru”. Ha oho hikuái. 5 Pe óga jára osẽ jey asajepyte, ha upéi katu ka'aru asaje rupi, péicha jey ojapo. 6 Ha ka'aruete, osẽ oho jey upe oñeñemuháme ha ojuhu jey upépe hembiaipo'ývape. Ha he'i chupe kuéra: “Mba'ére piko peẽ peime rei peína ko'ápe ára pukukue pemba'apo'ýre?” 7 He'i hikuái chupe: “Avave niko na ore nomba'apói.” Upérõ he'i chupe kuéra: “Tapeho pemba'apo peẽ avei che yvýpe, ha ame'ẽta peême viru hekoitépe.” 8 Ka'aru pytũvo pe óga jára he'i pe iparralty ñangarekohárape: “Ehenói umi omba'apóvape ha eme'ẽ chupe kuéra pe hembiapokue repy. Eñepyrũ umi itapykueve oguahẽ vaekuégui ha ipahávo eme'ẽ umi oike tenondeve vaekuépe.” 9 Ha oguahẽ umi ka'aruete oike vaekue, ha chupe kuéra oñeme'ẽ viru omba'apórõ guáicha peteĩ ára pukukue. 10 Upéi, oguahẽvo umi tenondete oike vaekue, oimo'ã chupe kuéra oñeme'ẽ hetavetaha. Chupe kuéra katu oñeme'ẽ umi ambuépe oñeme'ẽ haguéichante. 11 Oñeme'ẽvo chupe kuéra hembiapokue repy, oñepyrũ ipochy pe óga jára ndive. 12 He'i chupe: “Umi tapykue oike vaekue niko, sapy'amĩnte omba'apo ha reme'ẽ chupe kuéra oréve reme'ẽháicha, jepe ore ára pukukue romba'apo pe kuarahy akúpe.” 13 Pe óga jára katu he'i chupe kuéra: “Che irũ, ndajapói niko nde rehe mba'eve hendape'ýva. Ndajapytái nga'u piko ra'e remba'apotaha chéve virúre oñeme'ẽva peteĩ ára oñemba'apóvare? 14 Ere kóma niko ne rembiapo repykue, tereho nde rógape. Che ame'ẽse ramo pe tapykuete oike vaekuépe ndéve ame'ẽháicha, 15 piko máva he'íta chéve mba'eve, ajapo haguére ajaposéva viru arekóvagai? Nde pochy nga'u piko che ndive, che mba'e porã haguére?” 16 Upéi he'i Jesús: “Ha péicha, umi itenondéva itapykuéta, ha umi itapykuéva itenondéta.” 17 Jesús ohóvo Jerusalénpe, ogueraha umi 12 hemimbo'e kuérape ha'eñoháme, ha he'i chupe kuéra: 18 —Jaha niko ñaína Jerusalénpe. Upépe, che, yvypóraicha aju vaekuépe, oíta che moíva pa'i kuéra ruvicha ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha pópe, ha ha'e kuéra ojeruréta ajajuka haguã. 19 Upéi, che me'ẽta hikuái ambue tetãgua pópe oñembohory haguã che rehe, che nupã ha che mosãingo haguã kurusúre. Mbohapy ára haguépe katu aikove jeýta. 20 Oñemboja Jesús rendápe Zebedeo rembireko, imemby Santiago ha Juan ndive, ha oñesũ ha'e Jesús renondépe, ojerure haguã chupe peteĩ mba'e. 21 Jesús oporandu chupe: —Mba'épa reipota ajapo? Ha'e he'i chupe: —Aipota ere chéve, ko'ã che memby mokõi oguapytaha peteĩ nde akatúa gotyo ha ambue nde asu gotyo reguapývo reisãmbyhy mburuvicha guasúrõ. 22 Jesús he'i chupe kuéra: —Peẽ niko ndapeikuaái mba'épa pejeruréva. Peẽ nga'u piko peime pehasa asy haguãicha, che ahasa asytaháicha? Ha'e kuéra he'i: —Roime rohasa haguã. 23 Jesús he'i chupe kuéra: —Pehasa asýta añete che ahasa asytaháicha. Peguapy haguã che ykére katu ndajái chéve ame'ẽ. Che Túva upéva ome'ẽta umi ha'e ombosako'i vaekuépe. 24 Umi 10 hemimbo'e kuéra ohendúvo upéva, ipochy umi mokõi ojoryvy ndive. 25 Ha Jesús ohenói chupe kuéra ha he'i: —Peẽ niko peikuaa mba'éichapa mburuvicha kuéra po pohýipe oisãmbyhy umi hetã, ha mba'éichapa poguasú kuéra ave oguereko vai chupe kuéra. 26 Pende apytépe katu ndaupéichai vaerã. Upéva rangue pe tuichaséva pende apytépe toiko pene rembijokuái ramo. 27 Ha pe itenondeséva pende apytépe, toiko

pene rembiguái ramo. 28 Che, yvypóraicha aju vaekue, niko ndajúi vaekue che rembiguairã rekávo, aikóvo tembiguáirõ katu, ha ame'ẽvo che rekove anohẽ haguã hetápe ivaívagui. 29 Jesús ha hemimbo'e kuéra osẽvo táva Jericógui, heta oĩ ohóva Jesús rapykuéri. 30 Mokõi ohecha'ỹva uguapy hina pe tape yképe. Ha ohendúvo Jesús ohasaha ohóvo, osapukái hikuái: —David ra'y, ore poriahurerekomína! 31 Heta oĩ oja'óva chupe kuéra okirirĩ haguã, ha'e kuéra katu hatãve osapukái: —Nde, David ra'y, ore poriahurerekomína! 32 Upévo Jesús opyta, ohenói umi ohecha'ỹvape ha he'i chupe kuéra: —Mba'épa peipota ajapo pende rehe? 33 Ha'e kuéra he'i chupe: —Karai, rohechase niko. 34 Jesús oiporiahurereko chupe kuéra ha opoko umi hesáre. Ha upepete umi ohecha'ỹ vaekue ohecha, ha omoirũ Jesúspe.

Matthew 21

1 Jesús ha hemimbo'e kuéra oñemoaguĩvo Jerusaléngui, uguahẽ hikuái táva Betfagé jerére, Yvyty Olivotýpe. Upégui Jesús omondo mokõi hemimbo'épe henonderã, 2 he'ívo chupe kuéra: —Tapeho peguahẽ amo távape, ha upépe pejuhúta peteĩ vúrro oñeñapytíva hina, ha imemby hendive. Pejora ha peru chéve. 3 Ha oimérõ oipota'ỹva peru, peje chupe: “Ore Jára oikotevẽ hese ha pya'e ogueruka jeýta.” 4 Ko'ã mba'e ojehu, oiko haguã hekoitépe maranduhára*f** he'i vaekue kuatiápe: 5 Peje umi Sión guápe: “Péina ou pende ruvicha guasu vúrro ári ojejapo'ỹre”. 6 Upérõ, hemimbo'e kuéra oho ha ojapo Jesús he'i haguéicha chupe kuéra. 7 Ogueraha hikuái pe vúrro imemby reheve Jesúspe. Ha ha'e kuéra omoĩ hi'ári ijao ha Jesús ojupi hi'ári. 8 Ha opavave oipysa ijao haperãme, oĩ katu oikytíva vyvra rakã ha omysaĩva pe tapére. 9 Umi tenondete ohóva ha umi tapykue pegua, oñepyrũ osapukái: —Tupã tohovasa mburuvicha guasu David ra'ýpe! Toñemomba'e guasu Ñandejára rérape oúva! Tupã toñemomba'e guasu! 10 Uguahẽvo Jesús Jerusalénpe, opa upepegua ipy'a tarovapa. Heta oĩ oporandúva: —Máva piko kóva? 11 Ha umi Jesús ndive ohóva he'i: —Kóva niko maranduhára Jesús, oúva táva Nazaret Galiléa peguágui. 12 Jesús oíke Tupaópe ha omosẽmba upégui umi upépe oñemúvape. Upépe oĩ umi oñemúva viru tupaópe oñeme'ẽ vaerãre ha ome'ẽva ambue tetã megua virúre. Umíva mesa ha'e oitypa yvýre. Umi pykasu mymbajukarã*f** rehe oñemúva renda avei oitypa. 13 Ha he'i chupe kuéra: —Ñandejára Ñe'ẽme niko he'i: ‘Che rógare oje'éta, ñembo'ehao’. Peẽ katu pejapo chugui mondaha kuára. 14 Pe Tupaópe oñemboja Jesús rendápe umi ohecha'ỹva ha ikarẽva, ha ha'e omonguera chupe kuéra. 15 Umi pa'i ruvicha ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha ohechávo umi mba'e hechapyráva Jesús ojapóva, ha ohendúvo mba'éichapa umi mitã osapukái Tupaópe “Tupã tohovasa David Ra'ýpe”, ipochy. 16 Ha he'i Jesúspe: —Rehendu piko mba'épa he'i hikuái? Ha Jesús he'i chupe kuéra: —Ahendu aína. Ndapeikuaái nga'u piko peẽ Ñandejára Ñe'ẽme he'iha: Mitã nguéra jurúgui ha mitã kambu mimi che momba'e guasu vaerã hekoitépe. 17 Ha oheja chupe kuéra. Osẽ oho upégui táva Betania peve, ha opyta upépe upe pyhare. 18 Pyhareve, Jesús oho jeývo Jerusalénpe oñandu iñembyahýi. 19 Ha ohechávo peteĩ ígo máta opu'áva tape yképe, oñemboja hese ohecha haguã hi'apa. Ndojuhúi hese hi'aha, hogue mante oĩ hese. Upépe Jesús he'i pe ígo mátape: —Nande'a mo'ã véima araka'eve! Ha upepete pe ígo máta ipirú. 20 Hemimbo'e kuéra ohechávo upéva, ohecha ramoite ha oporandu Jesúspe: —Mba'éicha piko pe ígo máta pya'ete ipirupa? 21 Jesús he'i chupe kuéra: —Añetehápe ha'e peẽme, pejerovia ramo ha na pende py'a mokõi ramo, upe che ajapo vaekue ko ígo mátare peẽ avei pejapóta, ha hetave mba'e. Ikatúta peje peteĩ yvytýpe: “Epu'ã ko'águi ha tereho ejeity y guasúpe” ha oikóta pejeháicha. 22 Ha pejerovia ramo Tupãre, opa mba'e pejeruréva pene ñembo'épe oñeme'ẽta peẽme. 23 Jesús oho jey Tupaópe, ha oporombo'e jave upépe hina, uguahẽ hendápe pa'i ruvicha kuéra ha Israel myakáhára kuéra. Oporandu chupe hikuái: —Máva piko oheja ndéve rejapo haguã ko'ã mba'e? Máva pokatu rupi reju? 24 Jesús ombohováí chupe kuéra: —Che aporandúta avei peẽme peteĩ mba'e, ha peje ramo chéve, ha'éta peẽme mba'éicha rupípa ajapo ko'ã mba'e. 25 Peje chéve: Máva piko ombou raka'e Juánpe oporomongarai haguã? Tupã térã piko yvypóra? Ha'e kuéra katu oñepyrũ oñomongeta kyre'ỹ oñondive, ha he'i: “Ja'e ramo Tupã ombou hague chupe, he'íta ñandéve: ‘Mba'ére ndaperoviái ra'e chupe?’” 26 Ha ja'e ramo yvypóra hague, opu'ãta ñande rehe opavave. Ha'e kuéra niko oguerovia hina Juan, maranduhára hague.” 27 Upépare he'i hikuái Jesúspe: —Ndoroikuaái. Upépe Jesús he'i chupe kuéra: —Upéicharõ, che avei namombe'u mo'ãi peẽme máva pokatu rupípa ajapo ko'ã mba'e. 28 Jesús oporandu opavavépe: —Mba'épa peje ko peẽme amombe'útavare. Oĩ vaekue peteĩ kuimba'e ita'ýra mokõiva. Ha he'i pe ijypykuépe: “Che ra'y, tereho

emba'apo ñande parraltýpe." 29 Pe ita'yra katu he'i chupe: "Ndahaséi". Upéi ombyasy péicha he'i hague, ha oho. 30 Upéi pe kuimba'e oho ita'yra pahague rendápe, ha he'i avei chupe oho haguã omba'apo. He'i katu ha'e itúvape: "Néi, che ru, aháta", ha ndohói. 31 Mávapa umi mokõivévagui ojapo itúva rembipota? Umi upépe oíva he'i chupe: —Pe ijypykue. Upépe Jesús he'i chupe kuéra: —Añetehápe ha'e peême, umi viru ombyatýva Rómape guarã ha umi kuña reko vai raẽ oikéta pende hegui Tupã sãmbhyhy yvágape. 32 Juan Bautista niko ou vaekue pene mbo'évo mba'éichapa peiko vaerã, ha ndaperoviaséi vaekue chupe. Umi viru ombyatýva Rómape guarã ha umi kuña reko vai katu oguerovia chupe. Peẽ pehecha ramo jepe upéva, napembyasyi pende reko vai ha ndapejeréi chugui, perovia haguã chupe. 33 Pehendu avei kóva: 'Oiko vaekue peteĩ karai oñotýka vaekue peteĩ parralty ijyvýpe. Omongorapy ha upéi ojapouka oñeñami haguãme umi parral'a. Omopu'ã avei peteĩ óga yvate, upégui oĩ haguã omaña ha oñangarekóva ijyvýre. Upéi katu, oiporuka hepýre mba'apohára kuérape, ha oho mombyry. 34 Ha oguahẽvo ára parral'a ojepo'o haguã, pe karai omondo hembiguái kuérape umi mba'apohára rendápe, ojerurévo pe chupe ohupytýva. 35 Umi mba'apohára kuéra katu ojeity umi tembiguái ári ha peteĩme oinupã heta, pe ambuépe ojuka, ha ambuépe katu itápe ojapi ojuka peve. 36 Pe karai katu omondo hetave hembiguái kuérape, ha umi mba'apohára ojapo hese kuéra umi ambuére ojapo haguéicha. 37 Ipahápe omondo ta'yra teépe. He'i ipy'apýpe: "Che ra'ype niko ojapóta mba'éva ramo." 38 Ohechávo hikuái pe yvy jára ra'ype, umi mba'apohára he'i: "Pévape opytapáta hína opa mba'e. Jajuka ha topyta ñandéve ko yvy." 39 Ha ojeity hi'ári hikuái, oguenohẽ pe parraltýgui ha ojuka chupe. 40 Upéi Jesús oporandu: —Mba'épa hi'ã peême ojapotaha pe yvy jára? 41 Ha he'i hikuái chupe: —Ojukapáne umi tekove ahẽme, oiporiahurereko'yre chupe kuéra. Upéi ome'ẽne pe ijyvy ambue mba'apohárape ome'ětava chupe pe imba'eráva. 42 Upépe Jesús he'i chupe kuéra: —Peẽ niko peikuaa Ñandejára Ñe'ẽ he'iha: "Upe ita omboykéva umi óga mopu'ãhára upéva ári ko'ágã oñemopu'ã. Ñandejára upéicha ojapo ha ore jurujái rohechávo." 43 Upévare ha'e peême, Tupã sãmbhyhy ojepe'áta pende hegui ha oñeme'ěta ambuépe, ome'ětava hi'a hekoitépe. 44 Ha oimeraěva ho'áva pe ita hi'ári, opẽmbaitéta. Ha oimeraěva ári ho'a ramo pe ita, omongu'ipaitéta chupe. 45 Umi pa'i ruvicha ha fariséo kuéra ohendúvo umi ñe'ẽ mbojoja Jesús omombe'úva, ohecha kuaa hese kuéra he'iha. 46 Ha omyakãsãse hikuái Jesúspe. Okyhyjénte opavavégui, oguerékogui chupe hikuái maranduhára ramo.

Matthew 22

1 Jesús oiporu jey ñe'ẽ mbojoja oñe'ẽ haguã opavavépe. He'i chupe kuéra: 2 —Tupã sãmbhyhy yvágape oíva niko kóicha. Oĩ vaekue peteĩ mburuvicha guasu ojapo vaekue karu guasu ta'yra omendáta haguére. 3 Omondo hembiguái kuérape ohenói haguã umi ojejerure vaekuépe ou haguã. Ha'e kuéra katu ndouséi. 4 Omondove jey upéi hembiguái kuérape, he'ívo chupe kuéra: "Peje umi ojejerure vaekuépe ou haguã, oĩmbamaha tembi'u ojekaru haguã. Peje chupe kuéra ajukaukáma hague che rymba kuéra ikyravéva, ha oĩmbaitemaha ha'e kuéra ou haguãicha karu guasuhápe." 5 Umi ojejerure vaekuépe ou haguã katu mba'eve ndoikuaaséi. Peteĩva oho ohecha ijyvy, ambue katu oho iñemuháme, 6 ha umi hembýva katu ojeity umi mburuvicha guasu rembiguái ári, ha oinupã ojuka peve. 7 Upérõ pe mburuvicha guasu ipochy eterei. Omondo iñorãirõhára kuéra ojuka haguã umi hembiguái jukaharépe ha ohapypa haguã itáva kuéra. 8 Upéi katu he'i hembiguái kuérape: "Oĩmbaitéma karu guasu che ra'y mendarã. Umi ajerure vaekuépe ou haguã niko ndaijái voi kuri che rógape ou haguã. 9 Tapeho aipo ramo umi okáre ha peje pejuhúvape ou haguã ko karu guasuhápe. 10 Umi hembiguái osẽ pe okáre ha ombyaty opa ojuhúvape. Heko potĩ ha heko vaíva peteĩcha oho, ha péicha ou omyenyhẽ hikuái pe óga. 11 Upéi katu pe mburuvicha guasu oike ohecha haguã umi ou vaekuépe, ha ohecha peteĩ kuimba'épe omonde'ỹ vaekue mendahápe guarã ao. 12 He'i chupe: "Che irũ, mba'éicha piko reike ko'ápe remonde'ỹre mendahápe guarã ao?" Pe kuimba'e katu okirirĩnte. 13 Upérõ pe mburuvicha guasu he'i hembiguái kuérape: "Peipykua ha peipokua, ha pemombo okápe iñypytũháme. Upépe tahasẽ ha hãi tomopururũ." 14 Ha Jesús oñe'ẽmbávo he'i: —Hetápe niko ojejerure ou haguã, ha mbovýpe ojeporavo. 15 Umi fariséo oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme omoñuhã haguã Jesúspe, ha he'íva omoĩ vai haguã chupe. 16 Umi fariséo omondo Jesús rendápe hemimbo'e kuérava apytégui ha avei, umi Herodes rapykuéri oiko hatáva. He'i chupe hikuái: —Mbo'ehára, roikuaa niko añetévante ereha, ha hekoitépe rembo'eha Tupã rape. Roikuaa avei ndoguapyiha nde rehe mba'eve oje'éva nde rehe, ha neremañaiha avavére rehecha haguã

mba'eichaguápa ha'e. 17 Roikuaase mba'épa nde ere kóvape: Iporã piko rome'ẽ viru mburuvicha guasu Roma peguápe, térãpa nahániri? 18 Jesús katu ohecha kuáa omoñuhãseha chupe hikuái, ha he'i: —Peẽ tekove ahẽ, rova mokõi. Mba'ére piko che moñuhãse peína? 19 Pehechauka chéve pe viru peme'ẽva jepi. Ha ombohása chupe hikuái. 20 Omañávo hese Jesús oporandu chupe kuéra: —Máva ra'ãnga ha máva réra piko ko oíva hese? 21 Ha'e kuéra he'i: —Mburuvicha guasu Roma pegua. Jesús he'i chupe kuéra: —Néi, peme'ẽ mburuvicha guasúpe mburuvicha guasu mba'éva, ha Tupãme Tupã mba'éva. 22 Ohendúvo upéva okirirĩmba hikuái. Oheja chupe, ha osẽ oho hikuái. 23 Upe árape voi umi Saduséo oho Jesús rendápe. Umi Saduséo niko ndogueroviái omanóva oikove jeyha, upévale he'i Jesúspe: 24 —Mbo'ehára, Moisés niko oheja vaekue kuatiáre, peteĩ kuimba'e omendáva omano ramo hambireko imemby'ỹre chugui, tyvýra omenda vaerã hambirekorére omoñemoñare haguã tyke'ýra omano vaekuépe. 25 Oiko vaekue niko ko'ápe 7 kuimba'e ojoryvýva. Pe ijypykue omenda ha upéi omano, ha hambireko naimembýigui chugui, opyta tyvýrape. 26 Upéicha avei ojehe pe mokõiháme ha pe mbohapyhápe, ohupyty peve pe ipahaguépe. 27 Amo ipahápe omano avei pe kuña. 28 Ha néi, ágã ojeikove jey vove, máva rembirekótapa hína pe kuña, ko'ã 7 omenda vaekue hese apytégui? 29 Jesús he'i chupe kuéra: —Tuicha pejavy. Peẽ ndapeikuaái Ñandejára Ñe'ẽ térã Tupã pokatu. 30 Ágã ojeikove jey vove, kuimba'e ha kuña nomenda mo'ã véima ojuehe. Oikóta chugui kuéra, Tupã remimbou yvágape guáicha. 31 Ha ndaperoviaséi ramo omanóva oikove jeyha, ndapeikuaái nga'u piko pe Tupã he'i vaekue peẽme? Ha'e he'i vaekue: 32 “Che hína Abraham, Isaac ha Jacob Tupã.” Ha'e niko ndaha'éi omanóva Tupã. Oikovéva Tupã katu. 33 Ohendúvo upéva, opavave ohecha ramo umi mba'e Jesús ombo'éva. 34 Umi fariséo ohendúvo Jesús omokirirĩ hague umi Saduséo, oñembyaty hikuái ha oho Jesús rendápe. 35 Peteíva, Moisés rembiapoukapy mbo'eha, omoñuhã haguãicha oporandu chupe: 36 —Mbo'ehára, mávapa umi Tupã rembiapoukapy apytépe mba'e guasuvéva? 37 Jesús he'i chupe: —‘Ehayhu Tupã nde Járabe ne nde py'aite guive, ne ánga rugua guive ha ne arandukue reheve.’ 38 Kóva hína pe mba'e guasuvéva ha pe tenondeteguáva. 39 Upéva rire oúva ojogua chupe, ha he'i kóicha: ‘Ehayhu nde rapichápe rejehayhuháicha nde.’ 40 Ko'ã mokõi tembiapoukapy ári oguapy hína Moisés rembiapoukapy ha opa mba'e maranduhára*^f kuéra ombo'e vaekue. 41 Jesús oñe'ẽ umi fariséo oñembyaty vaekuépe, 42 ha oporandu chupe kuéra: —Mba'épa peẽ peje pe Mesías rehe? Máva ñemoñarépa ha'e? He'i hikuái chupe: —David ñemoñare. 43 Upépe Jesús he'i chupe kuéra: —Mba'éicha rupi piko David, Espíritu Santo rupi he'i chupe “che Jára”? David niko he'i vaekue: 44 Ñandejára he'i che Járabe “Eguapy che akatúa gotyo, tamoĩ ne pyenda ramo umi nde rayhu'ýva”. 45 David voi niko he'i chupe “Che Jára”? Mba'éicha piko aipórõ pe Mesías David ñemoñaréta? 46 Ha avave ndaikatúi ombohováicha chupe. Upe guive avave noñeha'ãvéi oporandu chupe mba'eve.

Matthew 23

1 Upe rire Jesús oñe'ẽ opavavépe ha hemimbo'e kuérape. He'i chupe kuéra: 2 —Umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha umi fariséo kuéra ári oĩ oikuaaukávó Moisés rembiapoukapy. 3 Upévale, pene ñe'ẽ rendu vaerã chupe kuéra ha pejapo vaerã opa ha'e kuéra he'íva. Upe ha'e kuéra ojapóva katu ani peẽ pejapo. Ha'e kuéra niko he'i peteĩ mba'e ha ndojapói pe he'íva. 4 Ha'e kuéra niko omoĩ opavave apére mba'e pohýi ikatu'ýva jaropu'aka. Oity avei opavave apére mba'e pohýi, ha peteĩ ikuáme jepe ndopokoséi hese. 5 Opa umi mba'e ojapóva, ojechauka haguãnte ojapo. Oñapytĩ isyva ha iyyva kuérare Ñandejára Ñe'ẽ ryrú tuicha tuicháva, ha ombopukuve ijao fléko. , 6 Oĩ porãvetahápe oguapy karu guasuhápe ha judío kuéra tupaópe. 7 Tape rupi katu oipota oñemomaitei chupe kuéra karaĩ guasúicha ha opavave te'i chupe kuéra “Mbo'ehára”. 8 Peẽ katu ani peheja avavépe pene renói mbo'ehára. Peẽ niko ojoryvy hína, ha peteĩnte pene Mbo'ehára. 9 Ha ani avavépe peje ko yvy ári “Ore Túva”. Peteĩnte niko pende Túva, ha ha'e oĩ yvágape. 10 Ani avei peheja avavépe he'i peẽme “Ore mbo'ehára”, peteĩnte niko pene mbo'ehára ha upéva pe Mesías. 11 Pe mba'e guasuvéva pende apytépe, tembiguáicha ojejokuaika vaerã. 12 Tupã oitýta yvýre pe oñemomba'e guasusévape, ha upe oñemomichívape katu omomba'e guasúta. 13 Pejererekóke peẽ Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha peẽ fariséo kuéra rova mokõi! Peẽ pembroty Tupã sãmbhy yvága pegua rokẽ ani haguã avave oike. Peẽ voi ndaikatúi peike, ha ndapehejái umi oikesévape oike. 14 Pejererekóke peẽ tembiapoukapy mbo'eha ha peẽ fariséo kuéra rova mokõi! Peẽ peipe'apa hóga umi kuña imenave'ývagui ha upéi katu pembohása haguã, peñembo'e puku-puku. Upévale peẽ peñenupã pohyvéta. 15 Pejererekóke peẽ Moisés

rembiapoukapy mbo'eha ha peẽ fariséo kuéra rova mokõi! Peẽ pehóva opa rupi ko yvy ári, ha pehasa yguasu mboypýri ave, peteĩte jepe pembojerovia haguã Tupãre, judío kuéraicha. Upéva pejapo haguére, ha'e kuéra oho jo'a-jo'a vaerã año retãme. 16 Pejererekóke peẽ myakãhára resatũ! Peẽ peje: "Oime ramo ome'ẽva iñe'ẽ Tupao rehe ojaipotaha peteĩ mba'e, upéva ndaha'úi mba'eve. Ha oimérõ katu ome'ẽva iñe'ẽ pe óro Tupao peguáre, peẽ peje ojaipo mante vaerãha pe he'i haguéicha. 17 Peẽ tekove tavy resatũ! Máva piko pe mba'e guasuvéva? Pe óro piko, térãpa pe Tupao? Pe óro niko oñemboyke Tupãme guarã Tupao ryepýpe oĩ haguére." 18 Peẽ peje avei: "Oime ramo ome'ẽva iñe'ẽ altar*f** rehe ojaipotaha peteĩ mba'e, upéva ndaha'úi mba'eve. Ome'ẽ ramo iñe'ẽ umi mba'e kuave'ẽ altar ári oĩvare katu, ojaipo mante vaerã pe he'i haguéicha." 19 Peẽ tekove tavy resatũ! Máva piko pe mba'e guasuvéva? Umi mba'e kuave'ẽ, térãpa pe altar? Umi mba'e kuave'ẽ niko oñemboyke Tupãme guarã oĩ haguére pe altar ári. 20 Pe ome'ẽva iñe'ẽ altar rehe, nome'úi iñe'ẽ pe altar rehe año. Ome'ẽ hína iñe'ẽ opa mba'e hi'ári oĩvare. 21 Ha pe ome'ẽ iñe'ẽ Tupaóre, nome'úi iñe'ẽ Tupaóre año. Ome'ẽ hína iñe'ẽ Tupãre, ypýpe oikóvare. 22 Upe iñe'ẽ ome'ẽva yvágare, ome'ẽ hína iñe'ẽ Tupã guapyháre ha Tupã, upépe uguapýva rehe voi. 23 Pejererekóke peẽ Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha peẽ fariséo kuéra rova mokõi! Peẽ peme'ẽ Tupãme 10gui peteĩ pene ménta, anís ha komíno jepe. Upéi katu pende resarái Tupã rembiapoukapy pene mbo'eha pende reko joja vaerãha, peporoporiahurereko vaerãha ha pejerovia vaerãha Tupãre. Ko'áva raẽvete pejapo vaerã ha upéi katu umi ambue. 24 Peẽ myakãhára resatũ, peẽ niko pende ýgui pembogua ñati'ũ ha pemokõ kavaju. 25 Pejererekóke peẽ Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha peẽ fariséo kuéra rova mokõi! Peẽ pemopotĩ pende mbayru ha pene ña'ẽmbe ijape guio, hyepy katu henyhẽ umi mba'e pemonda vaekuégui, pene mba'e pota tarovágui. 26 Ehendúke, nde fariséo resatũ. Emopotĩ raẽ ne mbayru ha ne ña'ẽmbe hyepy guio, péicharõ ipotĩne avei ijape guio. 27 Pejererekóke peẽ Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha peẽ fariséo rova mokõi! Peẽ ha'ete umi omanóva oñeñotýha renda, morotĩ poráva oka guio, hyepy guio katu henyhẽ kãnguekuégui ha opaichagua mba'e ky'águi. 28 Peichaite avei peẽ. Pende reko porã vaicha pende ape guio, pende ryepy guio katu pene renyhẽ japu ha ñañágui. 29 Pejererekóke peẽ Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha peẽ fariséo rova mokõi! Peẽ pemopu'ã umi maranduhára omano vaekuépe guarã oñeñotý haguã, ha pembojeguapa umi mandu'arã pemopu'áva imarangatúva rekovekuére. 30 Upéi katu peje: "Roikove rire ore ypy kuéra oikove ramo guare, ore ndorójukái vaerã mo'ã umi maranduhára kuérape." 31 Péicha peñe'ẽvo, pehechauka peẽha voi umi maranduhára jukahare ñemoñare. 32 Pemoguahẽ hu'ãme aipo ramo, pende ru ypy kuerakue omoñepyrũ vaekue. 33 Peẽ mbói, ha mbói ñemoñare! Peimo'ã piko ndapeho mo'ãiha año retãme? 34 Upévale, che amondóta pene rendápe maranduhára, iñarandúva ha mbo'ehára kuéra. Umívagui oĩta peẽ pejuka ha pehupítava kurusúre. Umi ambuépe katu peinupãta pende tupaópe, ha pemuñata pehóvo peteĩ távagui ambuépe okañývo pende hegui. 35 Ha péicha, opẽta pende rehe opa imarangatúva ko yvy ári jejukakue, Abel pe imarangatuete vaekue raẽ guive, Zacarías Berequías ra'y peve, peẽ pejuka vaekue Tupao ha altar pa'úme. 36 Añete ha'e peẽme, ñenupã opa ko'ã jejukakuéregua opẽta opavave ko'ágã oikóvare. 37 Nde Jerusalén, nde Jerusalén, rejukáva maranduhára kuérape rejapíva itápe umi ñe'ẽ reruha Tupã omboúva ndéve! Hetaitéma niko ambyatyséva ne memby kuéra, ryguasu ombyatyháicha ita'yra ipepoguýpe, ha ndereipotái! 38 Upévale, nde róga opytáta nandi ha itaperéta. 39 Ha ha'e ndéve nda che recha mo'ã veimaha, uguahẽ peve ára erévo: 'Tojehovasa pe oúva Ñandejára rérape!'

Matthew 24

1 Jesús osẽ Tupaógui ohóma haguãicha. Upekuévo hemimbo'e kuéra ohupyty chupe, ha imandu'a chupe Tupaóre ha umi óga heseguáre. 2 Jesús he'i chupe kuéra: —Pehecha peína opa ko'ã mba'e, ajépa. Añetehápe ha'e peẽme, ndopyta mo'ãi peteĩ itánte jepe ojo'ári. Oñehundipaitéta. 3 Upéi oho hikuái Yvyty Olivotýpe. Jesús uguapy upépe, ha hemimbo'e kuéra oñemboja hendápe. Ha upe ha'eñoháme oporandu chupe hikuái: —Roikuaase niko mba'éichapa rohecha kuaáta uguahẽmaha pe ára nde reju haguã. Roikuaase araka'épa ojehúta umi mba'e. 4 Ha Jesús he'i chupe kuéra: —Pema'ẽ porãke. Aníke peheja avave pene mbotavy. 5 Cháke oĩne heta oúva, ha he'íne peẽme ijehe cheha. He'íta hikuái: "Che hína pe Mesías", ha hetápe ombotavýta. 6 Pehendúta oikoha ñorairõ guasu opa rupi. Anínte peñemondýi. Umíva umi mba'e niko ojehu vaerã voĩnte, ha upéva nde'iséi uguahẽmaha pe ára paha. 7 Peteĩ tetã opu'ãne ambuére, ha opavave opu'ãmbáne ojuehe. Ñembyahýi guasu oĩne opa rupi ha yvy ryrýi heta henda rupi. 8 Ko'áva niko iñepyrũránte hína. 9 Upéi

peñemyakāsāta ha heta oñemboharáita pende rehe hikuái. Pejejukáta ha avave ndaija'e mo'ái pende rehe, che remimbo'e haguére peẽ. 10 Umíva umi árape, heta umi che rehe ojeroviáva, ndojerovia mo'ã véimava. Umíva ndojoayhu mo'ái, ha oñoha'áta pokarẽme ojoity haguã mburuvicha kuéra pópe. 11 Hetáta maranduhára*f** japu, ha hetápe ombotavýta. 12 Teko aña isarambíta opa rupi, ha opavave ndojoayhu mo'ávái ojoayhu haguéicha. 13 Pe oñemohatáva ijeroviápe ipaha peve katu, oikovéta. 14 Ha pe marandu porã Tupã sãmbyhy rehegua oñemoherakuáta opa rupi ko yvy jerekuévo, opa tetãgua ohendu haguã. Upe rire ae, oguahêta pe ára paha. 15 Pehecháta Tupã kotýpe ta'ãnga ahẽ maranduhára Daniel imandu'a hague, omongy'áva pe Tupao. (Pe ohendúva ko oje'éva, toikuaa mba'épa he'ise.) 16 Upéva pehecha vove, umi Judéape oikóva Pya'éke toho tokañy yvytýre. 17 Pe hóga ári oíva, aníke oguejy oguenohẽ haguã mba'eve hógagui. 18 Pe ñúme oíva, anítei ojevý ijao píari. 19 Tojererekóke umi kuña hye guasúva umi árape, térã imemby kambúva. Tuicha ohasa asýta. 20 Pejerure Tupãme ani haguã ojehe peẽme ko'ã mba'e ro'y jave térã pytu'uha árape. 21 Upérõ, tuicha ojehasa asýta, ojehasa'ýháicha gueteri ko yvy ári iñepyrũby guive. Ha araka'eve peichagua jehasa asy ndojehu mo'ávái. 22 Ha Tupã nomombykýi rire umi ára umi imba'éva rehehápe, avave ndopytái vaerã mo'ã hekove. Umi imba'éva, ha'e oiporavo vaekue rehehápe katu omombykýta. 23 Ha umíva umi árape oĩ ramo he'íva peẽme: "Péina ápe pe Mesías" térã "Péina upépe", ani perovia. 24 Cháke oúta hína heta mesías gua'u ha maranduhára*f** japu peẽme. Ha heta mba'e hechapyrãva ojaopóta, ombotavy haguã Tupã rembiporavópe jepe, ikatúrõ. 25 Amombe'u hína peẽme ko'ã mba'e, ojehe mboyve. 26 Upéva, oĩ ramo he'íva peẽme: "Pe Mesías oime hína yvy ojeiko'ýháme", ani peho. Ha he'í ramo peẽme: "Péina ápe, okañy hína", ani perovia. 27 Ára vera ojechaháicha kuarahy resẽ guive kuarahy reike peve, péichata avei ajuha ára che, yvypóraicha aju vaekue. 28 Te'õngue oĩháme, ijaty yryvu. 29 Umi jehasa asyha ára ohasa riremi, kuarahy iñipytyũmbáta, jasy ndohesape mo'ávái, mbyja kuéra ho'apáta yvágagui, ha opa mba'e yvágape oíva okuchupáta. 30 Ha upépe, ojehecháta yvágare pe mba'e ohechaukáva Tupã ra'y, yvypóraicha ou vaekue, ouha. Ha okyhyjégui, opa tetãgua ojahe'óta che rechávo ajuha arai apytépe, tuicha pokatu ha mimbipápe. 31 Oñehendúta turu ipu hatáva, ha amondóta che remimbou kuérape ombyatypa haguã che rembiporavópe opa guio yvy jerekuévo, yvága apýragui ipahaite peve. 32 Pema'ẽ umi ígo mátare peikuaa haguã. Umi hakã kyrýi hogue roky ñepyrũ vove, peikuaa oguahẽmaha ára haku. 33 Péicha avei, pehecha vove ojehe ko'ã mba'e peikuaáta hi'aguĩmaha che, yvypóraicha aju vaekue, aju jey haguã. 34 Añetehápe ha'e peẽme: Ko'ã mba'e ojehepáta omano mboyve umi ko'ágã oikovéva. 35 Yvága ha yvy opáta, che ha'éva katu ojehe vaerã katuite. 36 Mba'e árapepa térã araka'etépa avave ndoikuaái. Tupã remimbou kuéra jepe ndoikuaái, che, Tupã Ra'y, jepe ndaikuaái. Che Ru añoite mante oikuaa. 37 Ojehe haguéicha umi árape Noé oikove ramo yvy ári, upéicha ojehe vaerã avei che, yvypóraicha aju vaekue, aju jeyha ára. 38 Umi árape ama guasu mboyve, opavave oiko okaru, omboy'u ha ñemendápe, Noé oíke peve pe kanóa guasúpe. 39 Ha upéi oímo'ã'ýháguí, ou pe ama guasu ha ohundipa opavavépe. Péichata avei che, yvypóraicha aju vaekue, aju vove. 40 Upéva upe árape, mokõi kuimba'e oíta hína oñondive ñúme, peteĩ ojereraháta ha pe ambue katu ojehejáta. 41 Mokõi kuña oñembisóta hína, peteĩ ojereraháta ha pe ambue katu ojehejáta. 42 Pejesarekóke aipo ramo, ndapeikuaái hína araka'etépa oúta pende Jára. 43 Perekóke kóva pene akáme: Peteĩ óga jára oikuaa ramo araka'etépa oikéta hógape mondaha, ha'e ndoke mo'ái ha ndoheja mo'ái avavépe oíke hógape omonda haguã chupe. 44 Upéva, peẽ avei pejesareko vaerã. Peimo'ã'ýve jave niko che, yvypóraicha aju vaekue, ajúta. 45 Mávapa hína pe tembiguái jeroviaháva ha imba'e recha kuaáva? Upéva hína pe ijára omoíva ipoguýpe ambue hembiguái kuéra omongaru haguã oikotevẽ jave. 46 Ovy'aite vaerãnepa pe tembiguái, ijára oguahẽ vove ojuhúva ojaopaha hekópe hembiapo. 47 Añetehápe ha'e peẽme, pe óga jára omoíne ipoguýpe opa oguerékóva. 48 Pe tembiguái iñaña ramo katu, oimo'ãne ijára hi'aretaha, 49 ha oñepyrũ oñemboharái hapicháre, ha osẽ okaru ha omboy'u umi tekove ka'u ndive. 50 Ha ijára ou jeýne ha'e oimo'ã'ýve ha oha'arõ'ýve jave, 51 omyangu'íne chupe teju ruguáipe, oñembyepotiháicha hova mokõivape. Ha upépe ojahe'o soróta ha hã mante opururúta.

Matthew 25

1 Upe Tupã sãmbyhy yvága pegua kóichata. Oĩ vaekue 10 kuñataĩ, peteĩ pyhare ojapyhýva imba'e rendy ha pe kuñataĩ omendátava ndive osẽva ohuguaitĩ pe

imenarãme. 2 Umi kuñataĩ apytégui, 5 itavy ha 5 iñakã porã. 3 Umi itavýva, ogueraha ramo jepe imba'e rendy, ndoguerahái heta ñandyry peichahágui oikotevêve ramo guarã. 4 Umi iñakã porãva katu ogueraha imba'e rendy ha iñandyry ryrú. 5 Pe menarã hi'arégui oguahẽ haguã, umi kuñataĩ hopehyipa ha ipahápe okepa. 6 Pyhare pyte rupi katu, oñehendu sapy'a peteĩ osapukái ha he'íva: "Oúma pe menarã. Peju pehuguaitĩ chupe!" 7 Upévo, opáy umi 10 kuñataĩ omyendy tuichave haguã umi imba'e rendy. 8 Umi 5 itavýva he'i umi 5 iñakã porãvape: "Peme'ẽmona oréve pende ñandyry. Ore mba'e rendy niko ogue potaitéma hína." 9 Umi iñakã porãva katu he'i chupe kuéra: "Nahániri. Péicharõ niko opavave japytáta mba'eve'ýre. Tapeho pejugua pene mba'erã." 10 Ha umi 5 itavýva oho aja ñandyry joguávo, oguahẽ pe menarã. Ha umi kuñataĩ iñakã porã vaekue oíke hendive mendahápe, ha upe rire pe okẽ oñemboty. 11 Upéi, ou jeývo umi kuñataĩ oho vaekue oñemu he'i: "Karaí. Karaí. Eipe'ána oréve pe okẽ!" 12 Ha'e katu he'i chupe kuéra: "Añetehápe ha'e peẽme, che ndapoikuaái." 13 Ha upéi he'i Jesús: "Pejesarekóke peẽ, ha ani peke. Cháke ndapeikuaái araka'etépa ajúne che, yvypóraicha aju vaekue." 14 Upe Tupã sãmbhyhy yvága pegua kóichata. Oĩ vaekue peteĩ kuimba'e ohótava hína tetã mombyrype. Ohenói mbohapyve hembiguáipe ha oheja chupe kuéra iviru omomemby haguã chupe. 15 Pe iñakã porãvape oheja hetave ha umi ambuépe katu michĩve. Pe tenonde guápe oheja 5.000 óro pehẽngue, pe ambuépe 2.000 ha pe tapykue guápe katu 1.000. Peteĩ-teĩme ome'ẽ upe ikatupyryháicha, ha upéi osẽ oho mombyry. 16 Upe 5.000 ohupyty vaekue, oho omomba'apo pe iviru ha omomemby 5.000 jey. 17 Upe 2.000 ohupyty vaekue oho avei omomba'apo pe iviru, ha omomemby jey 2.000. 18 Upe 1.000 ohupyty vaekue katu, oho oñotý pe ijára viru peteĩ vyukuápe. 19 Ha are rire, ou jey umi tembiguái jára ha oporandu chupe kuéra mba'épa ojapo raka'e pe viru chupe kuéra oheja vaekuere. 20 Tenondete ou hendápe pe hembiguái oguereko vaekue 5.000 ha ome'ẽ ijárape. Upekuévo he'i chupe: "Che ruvicha, 5.000 niko reheja vaekue chéve, ha kóina ápe hi'ári 5.000, amomemby vaekue ndéve." 21 Ijára he'i chupe: "Iporã. Nde niko hína mba'apohára ikatupyry ha jeroviaháva. Ha jeroviapópe ikatu haguere aheja nde pópe viru michĩmi, hetaiteve ahejáta nde pópe. Eju javy'a che ndive." 22 Upéi ou pe hembiguái oguereko vaekue 2.000, ha he'i ijárape: "Che ruvicha, 2.000 niko reheja vaekue chéve, ha kóina ápe hi'ári 2.000, amomemby vaekue ndéve." 23 Ijára he'i chupe: "Iporã. Nde hína tembiguái ikatupyry ha jeroviaháva. Ha jeroviapópe ikatu haguere aheja nde pópe viru michĩmi, hetaiteve ahejáta nde pópe. Eju javy'a che ndive." 24 Ha oguahẽvo pe hembiguái oguereko vaekue 1.000, he'i ijárape: "Che ruvicha, che niko aikuaa nde rejopy etereiha, ha remono'õvaha reñemitý'ý haguépe, ha rembyatývaha remosarambi'ý haguégui. 25 Akyhyjégui nde hegui, aha añotý yvy guýpe pe nde viru. Kóina, kóva ne mba'e hína." 26 Upépe pe karaí he'i chupe: "Nde tekove ate'ý. Mba'everã niko na ne porãi. Ha reikuaa porã amono'õha añemitý'ý haguégui, ha ambyatyha amosarambi'ý haguégui. 27 Upévare remoĩ vaerã mo'ã che viru ikatuhápe oñemomba'apo. Péicharõ aju jeývo aguenohẽ, imemby vaerã mo'ã chéve michĩminte jepe ra'e." 28 Ha he'i umi upépe hendive oĩvape: "Peipe'a chugui 1.000 oguerekóva ha peme'ẽ pe 5.000 oguerekóvape. 29 Upe oguerekóvape, oñeme'ẽvéta ha hembypáta chupe. Upe oguereko'ývagui katu, ojepe'áta pe michĩmi oguerekóva jepe, ha mba'evete ndopyta mo'ãi chupe. 30 Ko tembiguái pituápe katu pemosẽ okápe pytũmbýpe. Ha upépe ojahe'o soróta ha hãi mante opururũta." , 31 Che, yvypóraicha aju vaekue, ajuha árape mburuvicha guasúicha umi Tupã remimbou kuéra ndive, ajúta aguapy che guapyha jeguápe. 32 Ha opa tetãgua kuéra oñembyatypáta che renondépe, ha che oipe'áta ojuehegui, ku ovecha rerekua oipe'aháicha ijovecha ha ikavara kuéra ojuehegui. 33 Amoíta umi ovecha che akatúa gotyo ha umi kavara katu che asu gotyo. 34 Upépe che ha'éta umi che akatúa gotyo guápe: "Peju, peẽ che Túva pende rovasa vaekue. Peju ha peñemomba'e Tupã sãmbhyhyre ha'e voi ojapo vaekue iñepyrũmbýpe peẽ guarã. 35 Che ñembyahýi ramo guare, peẽ che mongaru vaekue. Che yuhéi ramo, peẽ che mboy'u vaekue. Ha aiko ramo mombyrygua ramo, peẽ che moguahẽ vaekue pende rógape. 36 Che opívo ramo, peẽ che monde vaekue. Che rasy ramo, peẽ che andu vaekue. Ha añemyakãsã ramo, peẽ peju vaekue che rendápe." 37 Upépe umi heko potíva he'íne: "Ore Jára, araka'e piko ndéve rohecha ne ñembyahýi ramo ha romongaru? Araka'e piko rohecha nde yuhéi ha romboy'u? 38 Araka'e piko ndéve rohecha mombyrygua ramo, ha romoguahẽ ore rógape? Araka'e piko nde opívo ha romonde? 39 Araka'e piko ndéve rohecha nde rasy ramo, térã reñemyakãsã ha roho ne andúvo?" 40 Ha che ha'éta chupe kuéra: "Añetehápe ha'e peẽme, pejapóva peteĩva ko'ã che ryvy kuéra michĩvévare, che rehe pejapo ramo guáicha." 41 Upéi katu che ha'éta umi che asu gotyo guápe: "Pejei che ypýgui, pende rehe Tupã ojahéima. Tapeho pe tata

ogue'ývape oñembosako'i vaekue Aña ha iñirũ nguérape guarã. 42 Che ñembyahýi ramo guare, peẽ na che mongarúi vaekue. Che yuhéi ramo, na che mboy'úi vaekue. 43 Aiko ramo mombyryguáva ramo, na che moguahẽi vaekue pende rógape. Che opívo ramo, na che mondéi vaekue. Che rasy ramo ha aime añemyakāsāhāpe, na che andúi vaekue." 44 Upépe ha'e kuéra he'íta chéve: "Ore Jára, araka'e piko ore rohecha ne ñembyahýi ramo, térã nde yuhéi, térã mombyrygua reiko ramo, térã nde opívo, térã nde rasy, térã reñemyakāsāhāpe, ha ndéve noroipytyvõi?" 45 Ha che ha'éta chupe kuéra: "Añetehápe ha'e peẽme, opa mba'e ndapejapói vaekue peteĩva umi michĩvévare, che rehe ndapejapói ramo guáicha." 46 Ha ko'áva ohóta ñenupã opa'ýháme, ha umi heko potĩva katu tekove opa'ýháme.

Matthew 26

1 Jesús oñe'ẽmba rire ko'ã mba'ére, he'i hemimbo'e kuérape: 2 –Peẽ niko peikuaa, mokõi arahápe Páskua aretéta hína. Ha upévo che, yvypóraicha aju vaekue, añemyakāsāta ha añemosāingóta kurusúre. 3 Upérõ umi pa'i ruvicha, umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha, ha myakāhára kuéra Israelgua oñembyatypa pa'i guasu Caifás róga guasúpe. 4 Upépe oñomongeta hikuái mba'éichapa omoñuhã kuaa Jesúspe omyakāsā haguã chupe, ha upéi ojuka. 5 Ha he'i hikuái: –Anínte jajapo arete jave, ani ágã oñepu'amba ñande rehe. 6 Jesús oĩ jave Betániape, Simón pe ijai karu vai vaekue rógape, 7 oguahẽ hendápe peteĩ kuña, ha ipópe peteĩ mbayru mba'e hyakuã porã ha hepýva reheve. Ha Jesús uguapy aja mesápe, pe kuña oñohẽ pe mba'e ryakuã porã Jesús akāre. 8 Hemimbo'e kuéra ohechávo upéva ipochy, ha oñepyrũ he'i: –Maerã piko ohundi rei pe mba'e repyete? 9 Upéva niko hepy ome'ẽ vaerã mo'ã, ha hepykuẽpe oñepytyvõ mboriahúvape. 10 Jesús ohendu upéva ha he'i chupe kuéra: –Maerã piko péicha peñe'ẽ ko kuñare? Mba'e iporáva niko ko ojapóva che rehe. 11 Mboriahu kuéra niko oiko tapiáta pende apytépe. Chéve katu nda che rereko mo'ãi opa ára. 12 Ko kuña oñohẽnguẽvo che akāre pe mba'e ryakuã porã, che mbosako'i hína añeñotý haguã. 13 Añetehápe ha'e peẽme, mamó oñemyerakuãha rupi marandu porã, yvy jerekuẽvo, oñemombe'úta avei ko kuña ojapo vaekue, ha oikóta hese mandu'a. 14 Upéi, peteĩ umi 12 Jesús remimbo'e kuérava, hérava Judas Iscariote, oho umi pa'i ruvicha kuéra rendápe. 15 He'i chupe kuéra: –Mbovýpa peme'ẽta chéve aityrõ Jesús pende pópe? Ha ha'e kuéra ome'ẽ chupe 30 pira pire pláta guigua. 16 Ha upe guive, Judas oheka oikóvo mba'éichapa oityta Jesúspe ipópe kuéra. 17 Pe oñepyrũha árape arete oje'uhápe mbuja oñembovu'ýva, Jesús remimbo'e kuéra ou hendápe ha oporandu chupe: –Moõpa reipota rombosako'i ndéve Páskua rembyarete haguã? 18 Ha'e he'i chupe kuéra: –Tapeho ma'ẽra rógape, ha peje chupe: "Ore mbo'ehára he'ika ndéve kóicha: 'Che ára oguahẽ potáma, ha ahasase nde rógape Páskua arete, che remimbo'e kuéra ndive.'" 19 Hemimbo'e kuéra ojapopa Jesús he'i haguéicha, ha ombosako'i hikuái Páskua ombyarete haguã. 20 Upe pyharépe, Jesús uguapy mesápe umi 12 hemimbo'e kuéra ndive; 21 ha ho'u aja hikuái hembí'u, Jesús he'i chupe kuéra: –Añetehápe ha'e peẽme, peteĩva pende apytégui che moñuhãta hína. 22 Upéva tuicha uguapy hese kuéra, ha oñepyrũ oporandu chupe: –Che Jára, ndachéi mba'épa hína? 23 Jesús he'i chupe kuéra: –Pe imbuja pehẽngue omohe'õva che rembi'úpe, upéva che reityta. 24 Che, yvypóraicha aju vaekue, amano vaerã voĩnte, he'iháicha Ñandejára Ñe'ẽ. Ha tojererekóke pe che reityva umi che rehe ija'e'ýva pópe. Iporãve vaerã mo'ã chupe ohecha'ý rire ára resa. 25 Upépe oñe'ẽ Judas pe oitytava chupe hína, ha he'i: –Mbo'ehára, ndachéi mba'épa hína? Jesús he'i chupe: –Ndéma niko ere. 26 Okaru aja hikuái, Jesús ohupi ipópe mbuja, ojeaguije me'ẽ rire Tupãme oipehe'ã chupe kuéra, ha he'i: –Kóina pe'u, kóva hína che rete. 27 Upéi ohupi ipópe mbayru kaguy ja'uha, ha ome'ẽ rire Tupãme ijaguije, ombohasa chupe kuéra he'ívo: –Pe'u kóvaguĩ opavave. 28 Kóva niko che ruguy, omoañetéva Tupã ñe'ẽ me'ẽ. Kóva hína che ruguy oñeñohẽva hetáre, ojeheja rei haguã angaipa. 29 Ha ha'e peẽme nda'u mo'ã veimaha ko kaguy, oguahẽ meve upe ára ha'u jeyvo kaguy pyahu pene ndive, che Ru oisãmbyhyhápe. 30 Opuraheipa rire hikuái, oho Yvyty Olivotyte. 31 Upépe Jesús he'i chupe kuéra: –Opavave peẽ che rejapa reíta ko pyharépe. Ñandejára Ñe'ẽme niko he'i: "Ajukáta pe ovecha rerekuápe, ha umi ovecha isarambipa reíta." 32 Aikove jeyvo katu pombyaty jeyta Galiléape. 33 Upépe Pedro he'i chupe: –Opavave nde reja rei ramo jepe, che ndoroheja rei mo'ãi. 34 Ha Jesús he'i chupe: –Añetehápe ha'e ndéve, ko pyharépe voi, gállo osapukái mboyve, nde eréta mbohapy jey nda che kuaaiha. 35 Pedro katu he'i chupe: –Amano vaerã ramo jepe ne ndive, nda'ei chéne ndoroikuaaiha. Ha opavave umi hemimbo'e péicha avei he'i. 36 Upéi Jesús oho hemimbo'e kuéra ndive peteĩ hendápe hérava Getsemaníme. Jesús he'i

chupe kuéra: –Pepyta ko'ápe ha peguapy. Che aháta amo gotyo añembo'e. 37 Ha ogueraha Pedro ha umi mokõi Zebedeo ra'y kuérape. Upépe ou eterei oñembyasy ha ojepy'apy. 38 Ha he'i chupe kuéra: –Ñembyasy che jukátava niko che jopy. Pepyta che ndive ko'ápe, ha ani peke. 39 Ha Jesús oho tenondevemi, oñesũ omboja peve isyva yvýre ha oñembo'e kóicha: –Che Túva, ikatu ramo embohasa che hegui ko ñembyasy tuichaita. Opáichavo, anítei oiko pe che aipotáva, pe nde reipotávante toiko. 40 Upéi ou jey umi hemimbo'e kuéra oiháme, ha ojuhu chupe kuéra okepa joa hína. He'i Pédrope: –Ndaikatúi piko peime che ndive peke'ýre, sapy'amínte jepe? 41 Ani peke ha peñembo'e ani haguã mba'eve pene py'a ra'ã. Aikuaa pejaposeha iporáva, pende rete katu ikangy. 42 Ha oheja jey chupe kuéra upépe, ha oho oñembo'e kóicha: –Che Túva, ndaikatú mo'ãi ramo embohasa che hegui ko ñembyasy tuichaitéva, toiko nde reipotaháicha. 43 Ou jeývo, ojuhu hemimbo'e kuéra okepa. Hopehýigui, umi hesa oñemboty reipa chugui kuéra. 44 Upémarõ oheja chupe kuéra ha oho jey oñembo'e. Ha pe oñembo'e hagueichaite oñembo'e jey. 45 Upéi, ojevy hemimbo'e kuéra rendápe, ha he'i chupe kuéra: –Pekénte gueteri piko hína? Ko'ágã niko oguahẽma chéve, yvypóraicha aju vaekue yvy ári, che reitývo ñuhãme iñangaipáva. 46 Pepu'ã, jaha, péina oúma pe che reitýtava ñuhãme. 47 Jesús oñe'ẽ aja gueteri hína, Judas peteĩ umi 12 Jesús remimbo'e kuérava oguahẽ. Heta umi hendive oúva kyse puku ha yvyra ipópe kuéra. Ombou chupe kuéra umi pa'i ruvicha ha myakãhára kuéra. 48 Judas, pe oitýtava Jesúspe ñuhãme he'i umi hendive ou vaekuépe: –Upe che ahetíva amomaiteívo, upéva hína ha'e. Upéva pemyakãsã. 49 Ha oñembojávo Jesús rendápe he'i chupe: –Mba'éichapa nde pyhare, mbo'ehára. Ha ohetũ chupe. 50 Jesús he'i chupe: –Che irũ, nde Pya'éke reikopa haguã. Upévo, umi kyse puku ipópe ou vaekue, oñemboja Jesús rehe, omyakãsã chupe ha ogueraha. 51 Upépe, peteĩva umi Jesús ndive oíva, ohekýi ikyse puku ha oity pa'i guasu rembiguái peteĩre, ha onambi'o chupe. 52 Jesús katu he'i chupe: –Emoinge jey nde kyse puku hyrúpe. Opa umi kyse pukúpe oñorãirõva, kyse pukúpe jeýnte omano vaerã. 53 Ndereikuaái piko ikatuha che Rúpe ajerure, ha aipota ramo, ha'e ikatuha ombou hemimbou kuéra 12 atýpe che pytyvõ haguã? 54 Péicha ajaporõ, piko mba'éicha ojuhúta upe Ñandejára Ñe'ẽme he'íva, kóicha tekotevẽha ojehe? 55 Upépe Jesús oporandu umi ou vaekuépe: –Maerã piko kyse puku ha yvyra pende pópe peju che myakãsã haguã mondahárõ guáicha che? Opa árape niko aguapýva pende apytépe Tupaópe pombo'évo, ha upépe nda che myakãsã. 56 Ha opa ko'ã mba'e ojehe hína, oiko haguã hekoitépe umi mba'e maranduhára kuéra omoĩ vaekue Ñandejára Ñe'ẽme. Upévo hemimbo'e kuéra ohejapa Jesúspe, ha okañymba hikuái. 57 Umi omyakãsã vaekue Jesúspe ogueraha chupe pa'i guasu Caifás rógape, umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha myakãhára kuéra oñembyatyhápe hína. 58 Pedro katu mombyry guive, oho hapykuéri kuéra pe pa'i guasu róga korapy peve. Upépe oíke, ha oguapy umi Tupao pegua ñorãirõhára apytépe oikuaa haguã mba'épa ojehe. 59 Ha umi pa'i ruvicha, ha myakãhára kuéra opáichavo oheka omoĩ vai haguã Jesúspe, japúpe ramo jepe, ha upevakuere Jesús ojejuka haguã. 60 Opáichavo, ndojuhúi hikuái mba'eve, heta ramo jepe umi oúva ha ija. Ipahápema, mokõi kuimba'e opu'ã, 61 ha he'i: –Kóva ko kuimba'e he'i vaekue: “Mbohapy árape niko aityne pe Tupao ha mbohapy arahápe amopu'ã jeýne.” 62 Upépe, pe pa'i guasu opu'ã ha he'i Jesúspe: –Mba'eve piko ndeere mo'ãi? Nerehendúi piko mba'épa he'i nde rehe hikuái? 63 Jesús katu okirirĩnte. Upépe, pe pa'i guasu he'i chupe: –Tupã oikovéva rérape, ha'e ndéve ere haguã oréve: “Nde piko hína pe Mesías, Tupã Ra'y?” 64 Ha Jesús he'i chupe: –Ndéma niko ere. Ha peẽ che recháta, chéve yvypóraicha aju vaekue, aguapy ramo pe Ipu'akapáva akatúape ha aju ramo arai ári yvágagui. 65 Upéva ohendúvo, pe pa'i guasu omondoro ijao ha he'i: –Kóva ko kuimba'e ojahéi Tupãre. Nañaikotevẽ véima avavére he'i vaerã ñandéve mba'eve. Pehendúma niko pe he'íva Tupãre. 66 Mba'épa peje jajapo vaerã hese? Ha ha'e kuéra he'i: –Hembiapo vai, omano mante vaerã. 67 Upépe, ondyvu hikuái hovare ha oinupã. Oĩ katu ohova petéva chupe, 68 ha upéi he'íva: –Nde Mesías, nde ndajeko maranduhára. Máva piko upe ne nupáva? 69 Pedro, upe aja, oguapy hína okápe, korapýpe. Ha peteĩ kuña umi pa'i guasu rembiguáiva, oñemboja hendápe ha he'i chupe: –Nde niko reiko vaekue avei Jesús Galiléagui ndive. 70 Pedro katu opavave rovahe he'i chupe: –Ndaikuaái mávarepa reñe'ẽ reína. 71 Upéi, Pedro oho pe korapýpe ojeikeha gotyo. Upépe ambue kuña tembiguáiva ohecha chupe, ha he'i umi upépe oivape hese: –Kóva niko oiko vaekue Jesús, Nazaretgua ndive. 72 Ha Pedro he'i: –Tupã rérare ha'e peẽme: “Ndaikuaái pe kuimba'e upévape.” 73 Upe riremĩnte, umi upépe oíva oñemboja Pedro rendápe ha he'i chupe: –Nde niko hína peteĩ ha'e kuérava. Ne ñe'ẽre voi ojehecha kuaa. 74 Upépe Pedro oñepyrũ he'i: –Tupã rérare ha'e peẽme nda che japuiha. Ha Tupã tojahéi che rehe che japu ramo. Ndaikuaái pe kuimba'épe. Ha upevovete oñehendu

gállo sapukái. 75 Upépe Pedro imandu'a Jesús he'i hague chupe: "Gállo osapukái mboyve, nde eréta nda che kuaaiha mbohapy jey." Pedro osẽ okápe ha hasẽ soro.

Matthew 27

1 Ko'ẽmbávo, umi pa'i ruvicha ha umi myakãhára oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã Jesúspe. 2 Ogueraha Jesúspe ipokuapy ha omoĩ Pilato, mburuvicha Roma pegua, pópe. 3 Judas upe oity vaekue ñuhãme Jesúspe, ohecháma ramo ojukataha chupe, ombyasy hembiapokue. Oho ha ome'ẽ jey umi 30 pláta pehẽngue umi pa'i ruvicha ha myakãhára kuérape. 4 Judas he'i chupe kuéra: –Ivaíva niko ajapo. Ame'ẽ reiete ojejuka haguã peteĩ hembiapo vai'ỹva. Ha'e kuéra katu he'i chupe: –Ha mba'e piko oréve upéva? Ejecha nde. 5 Upépe, Judas omombo umi pláta pehẽngue tupaópe, ha oho ojejuvy. 6 Umi pa'i ruvicha ombyaty pe pláta ha he'i: –Kóva niko ñande rapicha ruguy repykue. Naiporãi ñamoĩ Tupao pegua viru apytépe. 7 Ha oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ojoguávo upe plátare, peteĩ yvy hérava Ñai'ũre Omba'apóva Ñu, upépe oñeñotỹ haguã umi ambue tetãgua omanóva. 8 Upévare upe yvy héra ko'agãite peve "Tuguy Ñu". 9 Ha upéicha oiko maranduhára*^f Jeremías he'i vaekue: "Ojapyhy hikuái umi 30 pláta pehẽngue, upéva Israelgua omoĩ vaekue iñakãre hepyrã ramo. 10 Ha upévareve ojogua hikuái pe Ñai'ũre Omba'apóva Ñu, Ñandejára he'i haguéicha chéve." 11 Ogueraha hikuái Jesúspe pe mburuvicha Roma pegua renondépe ha ha'e oporandu chupe: –Nde piko hína judío kuéra ruvicha guasu? Jesús he'i chupe: –Ndéma niko ere. 12 Ha umi pa'i ruvicha ha umi myakãhára omoĩ vaisévo chupe katu Jesús nde'íri mba'eve. 13 Upérõ Pilato he'i chupe: –Nrehendúi piko umi mba'e vaieta he'íva nde rehe hikuái? 14 Jesús katu nde'íri mba'evete, ha Pilato ndoikuaái mba'épa he'íta. 15 Páskua arete jave, mburuvicha Romagua opoímiva peteĩ umi oñemyakãsã ha yvyrakuápe ojererekóva, opavave oipotáva ojepoi. 16 Oĩ upérõ yvyrakuápe peteĩ kuimba'e herakuã guasúva hérava Barrabás. 17 Ha opavave oñembyatývo, Pilato oporandu chupe kuéra: –Mávaguipa peipota apoi peẽme: Barrabás térãpa Jesús, pe Mesías oje'eha? 18 Pilato ohecha kuaáma judío kuéra omoĩ hague Jesús ipópe ndaija'éigui hese hikuái. 19 Ha uguapy aja ha'e pe oporombojovakehápe, hambireko he'ika chupe: "Ani ejapo mba'eve pe kuimba'ére. Mba'eve ivaíva ndojapói ha'e. Ange pyhare ahecha chupe che képe, ha heta che kéra jopy." 20 Umi pa'i ruvicha kuéra ha myakãhára kuéra katu he'i opavavépe ojerure haguã Pilátape opoi haguã Barrabásgui, ha Jesús katu, ojejuka haguã. 21 Pilato oporandu jey opavavépe: –Máva ko'áva mokõigui peipota apoi peẽme? Ha ha'e kuéra he'i: –Barrabás. 22 Pilato oporandu chupe kuéra: –Mba'épa peipota ajapo Jesús, pe Mesías oje'ehágui? Opavave he'i: –Emosãingo kurusúre. 23 Ha Pilato he'i chupe kuéra: –Mba'e ivaíva piko ojapo? Ha'e kuéra katu osapukái hatãve: –Tosãingo kurusúre. 24 Upépe, Pilato ohecha kuaa ndaikatú mo'ãiha ojapo mba'eve ha mba'éichapa opavave ijayvu ha ikatuha oiko ñorãirõ. Upémarõ ogueruka y ha ojepohéi opavave rovake, he'ívo: –Che ndaíke mo'ãi ko kuimba'e jejukápe. Pejehecha peẽ heseve. 25 Ha opavave he'i joa: –Ijejukakue topẽ ore rehe ha ore ñemoñarépe. 26 Upémarõ Pilato opoi Barrabásgui, ha ombyepotika rire Jesúspe, omondo oñemosãingo haguã kurusúre. 27 Upéi umi ñorãirõhára ogueraha Jesúspe Pilato rógape ha upépe oñembyatypa hikuái ijerére. 28 Upéi katu omboi chupe ha omonde hese peteĩ ao pytã. 29 Oñopẽ ñuatĩgui akãngora ha omoĩ iñakãre, ha upéi omoĩ peteĩ yvyra ipo akatúpe. Ha oñesũ hikuái henondépe, oñembohory hese ha he'i: –Víva judío kuéra ruvicha guasu! 30 Ondyvu avei hikuái hese, ha pe yvyrápe voi oinupã chupe iñakãme. 31 Oñembohory rire hese upéicha, oipe'a chugui pe ao pytã ha omonde jey hese ijao tee. Upéi katu ogueraha chupe oñemosãingo haguã kurusúre. 32 Ohokuévo, oñuguaitĩ hikuái peteĩ kuimba'e hérava Simón ndive, táva Círenegua. Ha chupe oguerahauka Jesús kurusu. 33 Ha uguahẽvo upe Gólgota herahápe, he'iséva "Akãngue Renda", 34 ho'ukase hikuái Jesúspe kaguy ojehe'áva pohã iróva reheve. Ha Jesús oikumby'imi rire, ndo'úi. 35 Ha umi ñorãirõhára omosãingo rire chupe kurusúre, oity po'a oñomboja'o haguã umi Jesús aokuére. 36 Upéi katu, uguapy hikuái upépe oñangareko haguã Jesús rehe. 37 Pe iñakã ári katu omoĩ hikuái peteĩ kuatia he'ihápe mba'érepa ojejuka. He'i hese: "Kóva hína Jesús, judío kuéra ruvicha guasu." 38 Oñemosãingo avei mokõive ijképe mokõi mondaha. 39 Ha umi upe rupi ohasáva oñe'ẽ reity Jesúspe ha oñakãmbovava, 40 ha he'i: –Nde niko Tupao reity rire, remopu'ã jeýta vaekue mbohapy árape. Ejeína pe reĩmehágui ha eguejy pe kurusúgui nde ramo añete Tupã Ra'y. 41 Péicha avei oñembohory hese umi pa'i ruvicha, ha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha umi myakãhára kuéra. He'i hikuái: 42 –Hetápe oipytyvõ vaekue, ijehe katu mba'eve ndaikatúi ojapo. Israel ruvicha guasu ndaje ha'e. Toguejy aipo ramo kurusúgui ha

jaroviáta chupe. 43 Tupäre niko ojerovia, ha he'i ijehe Tupã ra'yha ha'e. Tupã ohayhürö chupe, tou ha'e toipytyvõ chupe. 44 Ha umi mondaha osãingóva kurusúre ijyképe jepe, iñe'ẽ reity chupe péicha. 45 Upe asaje pyte guive ka'aru mbyte rupi peve, yvy tuichakue opyta pytũmbýpe. 46 Upévo Jesús hatã osapukái he'ívo: – Elí, Elí, lemá sabactani?" he'iséva: "Tupã che Jára, Tupã che Jára, mba'ére piko che reja cheño?" 47 Ha umi upépe oíva ohendúvo upéva, he'i: –Ohenói hína maranduhára Elíaspe. 48 Upévo peteĩ upépe oíva, pya'e oho peteĩ espónja píari ha omyaký rire kaguy háipe, omoĩ peteĩ takuára apýrare ho'uka haguã chupe. 49 Chupe katu oĩ he'íva: –Eheja, jahecha oúpa Elías oipytyvõ chupe. 50 Jesús katu osapukái hatã jey, ha omano. 51 Upévo pe ao pyguasú osãingóva Tupaópe osoro mbyte rupi, yvate guio yvývo. Yvy oryryipa, ha umi ita ojekapa. 52 Umi omanóva oñeñotýha juru katu ojepe'apa, ha heta imarangatúva, omano vaekue, oikove jey. 53 Umíva osẽ upe oñeñotý haguégui, ha oíke táva marangatu Jerusalénpe, ha heta umi ohecháva chupe kuéra. 54 Pe ñorairõhára ruvicha ha umi hendive oíva oñangareko haguã Jesús rehe ohechávo pe yvy ryrýi ha umi mba'e ojuhúva, okyhyje eterei, ha he'i: –Kóva niko añetehápe Tupã Ra'y ra'e. 55 Upépe avei oĩ heta kuña mombyry guive oma'ẽva, omoirũ vaekue Jesúspe Galiléagui ha oipytyvõ vaekue chupe. 56 Umíva apytépe oĩ María Magdalena, avei María Santiago ha José sy, ha umi Zebedeo ra'y kuéra sy. 57 Ka'aru pytũvo oguahẽ peteĩ karai imba'e retáva, hérava José. Táva Arimateagua, ha Jesús remimbo'eva avei. 58 Ha'e oho Pilato rendápe ha ojerure chupe Jesús retekúere. Ha Pilato ome'ẽka chupe. 59 José ogueraha ha oñuã peteĩ savana potĩ asýpe, 60 ha upéi omoĩ peteĩ itakuápe, omanóva oñeñotý haguã imba'évape, ha'e ojo'ouka ramoite vaekúepe. Ha omboty rire pe ijuru peteĩ ita guasúpe, oho. 61 María Magdalena ha pe ambue María katu opyta oguapy pe itakua renondépe. 62 Upe ára ambuápe, pytu'uha ára jave, umi pa'i ruvicha ha umi fariséo oho Pilato rendápe. 63 He'i chupe hikuái: –Ore ruvicha, ore mandu'a niko pe tekove japu he'i hague oikovépe gueteri, mbohapy ára rire oikove jeytaha omanóva apytégui. 64 Upévare, roipota emoĩ oñangareko vaerã pe itakuáre mbohapy ára pukukue, ani ágã peichahágui hemimbo'e kuéra ou pyhare ha omonda pe hetekue, ha upéi he'i opavavépe, oikove jey hague omanóva apytégui. Péicha oikórõ, ko mba'e japu ojuhútava ipahávo, tuichavéta pe tenonde ñahendu vaekuégui. 65 Ha Pilato he'i chupe kuéra: –Ame'ẽta peẽme oho vaerã oñangareko pe itakuáre. Pejapo peẽ peikuaaháicha. 66 Ha oho hikuái omboty pe itakua juru ojehecha haguãicha oimérõ ojepe'a. Ha oheja hikuái upépe umi oñangarekótava hese.

Matthew 28

1 Ohasa rire pytu'uha ára, ha pe semána ñepyrũha ára ko'ẽme, María Magdalena ha pe ambue María oho hína ohechávo pe itakua Jesús oñeñotý haguépe. 2 Ha upeichahágui oiko sapy'a peteĩ yvy ryrýi neratáva. Peteĩ Tupã remimbou oguejy ra'e yvágagui ha oípe'a rire pe ita oíva pe itakua jurúpe, oguapy hi'ári. 3 Pe Tupã remimbou omimbi ára veráicha ha pe ijao katu aramirõicha morotĩ sakã. 4 Ohechávo chupe, umi ñorairõhára kuéra oryryipa kyhyjégui, ha ho'a ojepyso yvýpe te'õnguéicha. 5 Upévo, Tupã remimbou he'i umi kuñame: –Ani pekyhyje. Aikuaa pehekaha Jesúspe, oñemosãingo vaekue kurusúre. 6 Ndaipóri ápe. Oikove jeýma he'i haguéicha. Peju pehecha pe hendague. 7 Upéi pya'e tapeho ha peje hemimbo'e kuérape oikove jeymaha. Ko'ágã oho hína henonderã kuéra Galiléape, ha upépe ohecháta chupe hikuái. Kóva pe arekóva amombe'u haguã peẽme. 8 Upépe umi kuña oje'ói pe itakuágui, tuicha kyhyje ha tuicháva vy'a reheve avei, pya'e oho omombe'u umi hemimbo'e kuérape. 9 Upévo Jesús osẽ ohuguaitĩ chupe kuéra, ha he'i: –Maiteípa. Ha ha'e kuéra oñemboja Jesús rendápe, oñesũ henondépe ha oñañuã ipy, ha amomba'e guasu chupe. 10 Jesús he'i chupe kuéra: –Ani pekyhyje. Tapeho pemomandu che irũ nguérape oho haguã Galiléape, upépe che recha haguã. 11 Umi kuña oho aja, umi ñorairõhára apytégui oĩ ohóva távape omombe'u haguã pa'i ruvicha kuérape pe ojehe vaekue. 12 Umi pa'i ruvicha oho umi myakãhára rendápe, ha oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme heta viru ome'ẽ haguã umi ñorairõhárape. 13 Ha upéi he'i chupe kuéra: –Peẽ pejéta peke aja pyhare, ou hague Jesús remimbo'e kuéra ha omonda hague pe hetekue. 14 Ha Pilato, mburuvicha Romagua oikuaa ramo, ore romoĩ porãta upéva hendive, ha peẽme ndojehúi mo'ãi mba'eve. 15 Umi ñorairõhára ogueraha pe viru, ha ojapo oje'e haguéicha chupe kuéra. Ha péicha ojehe hague, judío kuéra omombe'u ko'agãite peve. 16 Umi 11 Jesús remimbo'e oho Galiléape, pe yvyty Jesús he'i haguépe chupe kuéra. 17 Ha ohechávo chupe, ha'e kuéra omomba'e guasu chupe, oĩ ramo jepe ndoguero viapáiva pe ohecháva. 18 Jesús

oñemboja hendápe kuéra ha he'i: –Tupã ome'ẽ chéve pokatu opa mba'e ári, yvágape ha yvýpe. 19 Tapeho aipo ramo opa tetã rupi ha pe porombo'e ha pejapo chupe kuéra che remimbo'e ramo. Pemongarai chupe kuéra Túva, Ta'ýra ha Espíritu Santo rerape, 20 ha pembo'e chupe kuéra ojaopapa haguã opa umi mba'e aheja vaekue peẽme. Peikuaáke, che aimetaha pene ndive opa árape ko yvy opaha peve.

Mark 1

1 Jesús, upe Mesías Tupã Ra'y, marandu porã ñepyrũha. 2 Péicha ojehei maranduhára*f** Isaías kuatione ñe'ẽme: “Amondo che ñe'ẽ rerahaha ne renonderã, ombosako'i haguã ndéve nde raperã. 3 Peteĩ osapukáiva yvy ojeiko'ýháme: ‘Pembosako'i Ñandejárape haperã, pejapo chupe tape ikarẽ'ýva.’” 4 Ha péicha Juan Bautista oho oñemoñe'ẽ yvy ojeiko'ýháme. He'i opavavépe ojevy vaerãha Tupãme ha oñemongaraika vaerã Tupã oheja rei haguã chupe kuéra iñangaipa. 5 Opa Judea ha táva Jerusalengua osẽ ohendúvo chupe, oñemombe'u hembiaapo vaikuégui ha Juan omongarai chupe kuéra ysyry Jordánpe. 6 Juan ao ojejapo kaméllo raguekuégui ha iku'a jokuaha vakapígui. Ha ho'úmi vaekue tuku ha eira ka'aguy. 7 Oñemoñe'ẽvo he'i: “Che rire oúta peteĩ ipokatuvéva che hegui, chéve ndaijáiva ajayvývo henondépe ajorávo chupe ipy rehegua sãnte jepe. 8 Che pomongarai vaekue ýpe. Ha'e katu pene mongaraíta Espíritu Sãntope.” 9 Umíva umi árape Jesús osẽ táva Nazaret, Galileágui. Ha Juan omongarai chupe ysyry Jordánpe. 10 Osẽvo pe ýgui, Jesús ohecha yvága ojepe'a ha Espíritu Santo oguejýva hi'ári pykasúicha. 11 Ha oñehendu peteĩ oñe'ẽva yvágagui, ha he'íva: “Nde hína che ra'y ahayhúva, che aiporavo vaekue.” 12 Ko'ã mba'e rire, Espíritu ogueraha Jesúspe yvy ojeiko'ýháme. 13 Upépe opyta 40 ára tymba saite apytépe. Oipy'a ra'ã chupe Sataná, ha Ñandejára remimbou*f** kuéra ou oipytyvõhaguã chupe. 14 Juan oñemyakãsã rire, Jesús oho Galiléape omyerakuã haguã Tupã marandu porã. 15 He'i: “Oguahẽma upe ára oje'e vaekue, ha Tupã sãmbyhy hi'aguĩma. Pejevy Tupã gotyo ha perovia pe marandu porã.” 16 Jesús ohasa jave ohóvo yguasú Galiléa rembe'y rupi, ohecha Simón ha ityvýra Andréspe. Ha'e kuéra niko pira renohẽha, ha oity hína hikuái pyaha ýpe. 17 Jesús he'i chupe kuéra: –Peju che moirũ, ha che pombo'éta penohẽ haguã pende rapichápe jejopy vaígui. 18 Upepete voi oheja hikuái umi pyaha, ha oho hendive. 19 Ha Jesús ohovévo upégui, ohecha Zebedeo ra'y kuérape, Santiago ha ityvýra Juánpe, ikanóape omyatyrõva hína umi irréd kuéra kanóape. 20 Upépe voi ohenói chupe kuéra, ha ha'e kuéra oheja itúva Zebedeo ha ipytyvõha kuéra ikanóape, ha oho Jesús ndive. 21 Oguahẽ hikuái Cafarnaúmpe. Ha pytu'uha árape Jesús oíke pe judío kuéra tupaópe, ha oñepyrũ oporombo'e. 22 Opavave ohecha ramo joaite mba'éichapa ha'e ombo'e chupe kuéra. Jesús niko nombo'ei umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha ombo'eháicha. Ha'e oporombo'e ku noikotevẽi ramo guáicha avavere oporombo'e haguã. 23 Ha upe judío kuéra tupaópe, oĩ peteĩ kuimba'e oguererekóva mba'epochy, ha upéva osapukái: 24 –Mba'ére piko reñemoĩ ore rehe, Jesús Nazaretgua? Reju piko ore rundívo? Che roikuaa. Nde hína pe imarangatúva, Tupã omboúva. 25 Jesús oja'o pe espíritu añame ha he'i chupe: – Ekirirĩ ha esẽ pe kuimba'égui! 26 Pe mba'epochy oityvyro mbarete pe kuimba'épe, ha osapukái hatãvo osẽ chugui. 27 Opavave oñemondýi ha he'i joa ojupe: – Mba'eichagua ñe'ẽ piko äva? Oikuaa porãhápe ha pokatúpe ko kuimba'e he'i umi mba'epochýpe osẽ haguã, ha ha'e kuéra ojapo ha'e he'íva! 28 Pya'e voi herakuã Jesús opa rupi Galiléa jerekuévo. 29 Osẽ rire hikuái upe judío kuéra tupaógui, Jesús oho Santiago ha Juan ndive, Simón ha Andrés rógape. 30 Simón rembireko sy iñakãundu ha oĩ hupápe. Jesús ohendu upéva, 31 oñemboja ha ipojáivo ipóre omopu'ã chupe. Upévo opi iñakãundu ha oñemoĩ ohecha mba'épa ha'e kuéra oikotevẽ. 32 Ka'aruete, oikévo kuarahy, ogueraha hikuái Jesús rendápe opa hasýva ha oguererekóva mba'epochy, 33 ha opa tavagua oñembyaty hokẽme. 34 Jesús omonguera heta hasývape opaichagua mba'asýgui ha omosẽ heta mba'epochy. Ha ndohejái chupe kuéra oñe'ẽ, ha'e kuéra oikuaágui chupe. 35 Ko'ẽ mboyve Jesús opu'ã ha osẽ pe távagui, ha oho peteĩ avave oĩ'ýháme oñembo'e haguã. 36 Simón ha iñirũ nguéra oho Jesús píari, 37 ha ojuhúvo he'i chupe: –Opavave nde reka. 38 Jesús katu he'i chupe kuéra: –Jaha umi hi'aguĩha rupi. Umi rupi avei tekotevẽ amyasãi che ñe'ẽ, upevarã niko asẽ vaekue. 39 Ha upéicha Jesús oiko Galiléa rupi omombe'úvo iñe'ẽ umi judío kuéra tupao rupi, ha omosẽvo mba'epochy kuéra. 40 Peteĩ kuimba'e ikuru vaíva oñemboja Jesús rehe ha ñesũháme he'i chupe: –Nde reipotárõ che mongueráne che mba'asýgui. 41 Jesús oiporiahurereko chupe. Opoko hese ha he'i chupe: – Aipota. Ekuera! 42 Upe vove ojei chugui ikuru vai, ha okuera. 43 Jesús omondo pya'e ha he'i jey-jey chupe: 44 Aníke emombe'u avavépe. Terehónte ejechauka

pa'ípe, ha eikuave'ẽ Nandejárape umi mba'e Moisés he'i vaekue oñekuave'ẽ vaerãha, ojehecha haguã rekueramaha. 45 Pe kuimba'e katu oho ha omombe'u opa rupi upe ojehe vaekue. Upévore Jesús ndaikatu véima oíke umi távape, umi okahárente opytáva. Ha opa guio ojeheva hendápe.

Mark 2

1 Mbovy ára riremínte Jesús oíke jey Cafarnaúmpe. Ojekuaávo ha'e oíha hógape, 2 heta eterei umi oñembyatýva ha ndaijavéi upe okẽ renondépe, ha ha'e oñe'ẽ chupe kuéra. 3 Upérõ irundy kuimba'e ogueru peteĩ ijapávape. 4 Ha ndaikatúigui oguahẽ Jesús rendápe hetágui umi upépe oíva, ombokua hikuái pe óga ape ha'e oíháme, ha upe rupi omboguejy hikuái pe hasývape, hupápe. 5 Jesús ohechávo mba'eichaitépa ha'e kuéra ojerovia hese, he'i pe hasývape: —Che ra'y, ojeheja reíma ndéve ne angaipa. 6 Upépe, umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha oguapýva hína upépe, he'i ipy'apýpe: 7 “Mba'ére piko kóva péicha oñe'ẽ? Ojahéi niko Tupãre, ku hendaguépe oĩrõ guáicha. Tupã añõnte niko ikatu oheja rei ñandéve ñane angaipa.” 8 Ha Jesús pya'e ohecha kuaa mba'épa he'i hína hikuái ipy'apýpe, ha oporandu chupe kuéra: —Mba'érepa pejepy'a mongeta péicha? 9 Mba'épa ndahasyive, ja'e ko ijapávape: “Ojeheja reíma ndéve ne angaipa”, téräpa “Epu'ã. Ehupi nde rupa ha eguata”? 10 Néi, ahechaukáta peẽme che, yvypóraicha aju vaekue, ikatuha aipysyrõ oimeraẽvape ko yvy ári. Ha upévo he'i pe ijapávape: 11 —Ndéve ha'e: ‘Epu'ã. Ehupi nde rupa ha tereho nde rógape.’ 12 Upépe, pe ijapáva opu'ã, ohupi hupa ha osẽ upégui opavave renondépe. Upévore opavave ohecha ramo, ha omomba'e guasu Tupãme he'ívo: —Peichagua mba'e ndajachéaiva araka'eve. 13 Upéi Jesús oho jey yguasu rembe'ýpe. Opavave oñemboja hese ha ha'e oporombo'e. 14 Ohasávo, ohecha Alfeo ra'y Levípe, oguapýva hína viru oñemono'õhápe Roma peguarã. Jesús he'i chupe: —Eju che moirũ. Leví opu'ã ha oho hendive. 15 Jesús okaru hína Leví rógape, ha heta umi viru omono'õva Roma peguarã. Ha ambue herakuã vaíva oguapy avei mesápe Jesús ha hemimbo'e kuéra ndive. Heta niko umi oikóva hapykuéri. 16 Mbovyymi Moisés rembiapoukapy mbo'eha Fariséova, ohechávo Jesús okaruha umíva ndive, oporandu hemimbo'e kuérape: —Mba'éicha rupi piko pene mbo'ehára oguapy okaru viru mbyatyha ha iñangaipáva ndive? 17 Jesús ohendu upéva ha he'i chupe kuéra: —Hesáiva noikotevẽi pohãnohárare, hasývante. Che ndajúi ahenóivo heko jojávape, hembiapo vaívapente. 18 Peteĩ jey, Juan Bautista remimbo'e kuéra ha fariséo kuéra ohasa jave ára ho'u'ýre mba'eve, ojehe Jesús rendápe ha oporandu chupe hikuái: —Juan Bautista ha fariséo remimbo'e kuéra niko ohasa jepi ára ho'u'ýre mba'eve. Mba'ére piko ne remimbo'e kuéra ndaupéichai? 19 Jesús he'i chupe kuéra: —Peẽ piko peimo'ã peteĩ omenda ramóva irũ nguéra oñembyasytaha ha'e oĩ aja hendive kuéra imendahápe? Nahániri, ndaikatúi ho'u'ývo mba'eve. 20 Ágãnte oguahẽne ára ipore'ývo ha'e, ha upépe katu ohasáne ho'u'ýre mba'eve. 21 Avave niko nombovyvíi ao pehẽngue pyahu ao tujáre. Pe ipyahúva oñyñýine ha omondoro jeýne pe itujáva, ha upekuévo omondoro tuichave. 22 Kaguy pyahu niko noñembohyrúi kaguy ryrur tujápe. Péicha ojejaporõ umi kaguy ryrur osoróne ha oñehundíta pe kaguy ha umi hyru. Upévore, kaguy oñembohyru vaerã kaguy ryrur pyahúpe. 23 Umiha árape, Jesús ohasa ohóvo kokue rupi peteĩ pytu'uha árape. Ha hemimbo'e kuéra oñepyrũ oipo'o trígo ha ho'u. 24 Umi fariséo he'i chupe: —Ema'ẽmi, ne remimbo'e kuéra niko ojapo, ojejapo'ý arã pytu'uha árape ave. 25 Ha'e katu he'i chupe kuéra: —Ndapeikuaái nga'u piko mba'épa Nandejára Ñe'ẽme he'i, David ojapóvo iñembyahýi ramo guare, iñirũ nguéra ndive? 26 Oíke hikuái Tupaópe, Abiatar pa'i guasúrõ guare, ha ho'u umi mbujape Tupãme oñemboyke vaekue ha pa'ínteva ikatúva ho'u, ha ome'ẽ avei iñirũ nguérape. 27 He'i avei chupe kuéra: —Pytu'uha áraiko ojejapo vaekue yvypórape guarã, ndaha'etí yvypóra pytu'uha árape guarã. 28 Upévore che, yvypóraicha aju vaekue, areko che pópe ha'évo mba'e-mba'épa ikatu ojejapo pytu'uha árape.

Mark 3

1 Jesús oíke jey umi judío tupaópe, ha upépe oĩ peteĩ kuimba'e ipo ypíva. 2 Ha oma'ẽ hikuái Jesús rehe, jahecha omonguerápa chupe pytu'uha árape, ha ndoguerekóipa upéicha omoĩ vai haguã chupe. 3 Upérõ Jesús he'i pe kuimba'e ipo ypívape. —Epu'ã ha eñemoĩ pe mbytépe. 4 Upéi oporandu umi ambuépe: —Mba'e-mba'épa ikatu jajapo pytu'uha árape: ivaívapa, téräpa iporáva? Japoromonguera téräpa japorohundi? Ha'e kuéra katu okirirĩ. 5 Upérõ Jesús oma'ẽ pochy umi ijerére guáre, ha oguerombyasývo ipy'a hatã nguéra. He'i upe kuimba'épe: —Eipyso

nde po. Pe kuimba'e oipyso ipo ha okuera. 6 Upéi, umi fariséo osẽ oho. Oñepyrũ oñomongeta Herodes rehegua kuéra ndive mba'échapa ikatúta ojuka Jesúspe. 7 Jesús ha hemimbo'e kuéra heta Galileagua ndive oho yguasu rembe'ýpe. 8 Oikuaávo umi mba'e ojapóva, oho hendápe heta Judeagua, Jerusalén, Idumea, Jordángui kuarahy resẽvo, Tiro ha Sidón pegua. 9 Upévare Jesús he'i hemimbo'e kuérape ogueru haguã chupe peteĩ várko, ani haguã upe aty guasu ojopypa chupe. 10 Omonguera haguére hetápe, umi hasýva ojeitypa hi'ári opoko haguã hese. 11 Ha umi mba'epochy ohechávo chupe oñesũ henondépe ha osapukái: –Nde hína Tupã ra'y! 12 Jesús he'i chupe kuéra ani haguã imandu'a hese avave renondépe. 13 Upéi Jesús ojupi peteĩ yvytýpe ha ohenói umi ohenoise vaekuépe. Oñembyaty rire, 14 oiporavo 12 ijapytégui kuéra, omoirũ haguã chupe ha omondo haguã omyerakuãvo iñe'ẽ. Ko'ávape ombohéra apóstol, 15 ha ome'ẽ chupe kuéra pokatu omosẽ haguã umi Añáme. 16 Ko'áva hína umi 12 ha'e oiporavo vaekue: Simón, ha'e ombohéra vaekue Pedro, 17 Zebedeo ra'y kuéra Santiago ha ityvýra Juan, umívape ha'e ombohéra Boanerges, 18 Andrés, Felipe, Bartolomé. Mateo, Tomás ha Alfeo ra'y Santiago, Tadeo, Simón hetã rayhúva, 19 ha Judas Iscariote, pe upéi omoñuhã vaekue Jesúspe. 20 Upéi oíke Jesús peteĩ ógape, ha upépe oñembyaty jey heta eterei, ha chugui kuéra ndaikatuvéi okaru Jesús ha hemimbo'e kuéra. 21 Oikuaávo upéva Jesús rogagua kuéra, oho ogueraha haguã chupe he'igui hese itarovaha. 22 Moisés rembiapoukapy mbo'eha kuéra oguahẽ vaekue Jerusaléngui he'i avei hese: “Beelzebú, Aña nguéra ruvicha voi niko hína pe ohejáva chupe omosẽ umi mba'epochy kuérape” 23 Jesús ohenói ha he'i chupe kuéra ñe'ẽ mbojojápe: “Mba'éicha piko ikatúta Aña voi omosẽ Añáme? 24 Peteĩ tetã oñemboja'opa ramo ha maymáva opu'ã oñoakãre, ndaikatúi upe tetã oiko arévo. 25 Ha peteĩ óga pegua opu'ãmba ramo ojuehe oñehundi avei. 26 Péicha avei, Sataná voi opu'ãrõ ijehe ndaikatu mo'ãi oiko arévo ha oikopáta hese. 27 Avave ndoike mo'ãi peteĩ kuimba'e imbaretéva rógape omonda haguã chupe, ndoipokuái ha ndoipykuái raẽirõ. Péicha ojapo ramo mante ikatúne omonda chugui. 28 Añetehápe ha'e peẽme, Tupã oheja reitaha opavavépe opaichagua angaipa, ha oñe'ẽ vai haguére hese jepe. 29 Espíritu Santo rehe ojahéivape katu ndojeheja rei chéne, opytáne hi'ári opa árape guarã.” 30 Ko'ã mba'e Jesús he'i, ha'e kuéra he'i haguére hese oguerrekoha mba'epochy. 31 Upe aja oguahẽ Jesús sy ha ityvýra kuéra. Opyta okápe ha ohenoika chupe. 32 Umi oguapýva Jesús ykére he'i chupe: – Nde sy, nde ryvy kuéra ha umi ne reindy na pe okápe hína, nde reka. 33 Jesús katu he'i: –Mávaiko che sy ha máva che ryvy? 34 Upéi oma'ẽvo umi ijerére oguapývare he'i: –Ko'áva hína che sy. Ko'áva che ryvy. 35 Ha oimeraẽ ojapóva che Ru rembipota, upéva hína che ryvy, che reindy ha che sy.

Mark 4

1 Jesús oñepyrũ oporombo'e jey yguasu rembe'ýpe. Ha hetágui umi oñembyatýva Jesús jerére, ojupi ha'e ha oguapy peteĩ kanóape, ha opavave opyta pe y rembe'ýpe. 2 Upe guive ha'e oñe'ẽ chupe kuéra heta mba'ére, ha oiporu ñe'ẽ mbojoja omyesakã haguã chupe kuéra pe he'iséva. Oporombo'évo, he'i chupe kuéra: 3 “Pehendu kóva: ‘Oĩ vaekue peteĩ osẽva oñemitý haguã. 4 Ha omosarambívo pe oñotýsáva ra'ýi, oĩ ho'áva umi tape ojeguataha rupi ha ou guyra kuéra ha ho'upa. 5 Oĩ avei ho'áva itatýpe, yvy ipokãháme. Umíva voi heñói, ipererĩgui pe yvy. 6 Kuarahy ojopévo katu ohapypa, ha ndahapo pypukúigui ipirupa. 7 Oĩ avei ho'áva ñuatĩndýpe, ha umi ñana okakuaávo ojaho'ipa ha ojuka. 8 Oĩ katu avei ho'áva yvy iporãháme ha upépe hi'a heta. Oĩ hi'áva 30, oĩ hi'áva 60, ha oĩ hi'áva 100.’” 9 Upéi he'i Jesús: “Ohendúvake tojapysaka porã.” 10 Upéi, Jesús opytávo ha'eño, umi oíva ijypýpe umi 12 apóstol ndive, oporandu mba'épa he'ise upe ñe'ẽ mbojoja. 11 He'i chupe kuéra: “Tupã niko oikuaauka peẽmente umi mba'e ñemimby Tupã sãmbyhy rehegua. Umi okápe oívape katu ojekuaauka ñe'ẽ mbojoja rupi, 12 oma'ẽ-ma'ẽve ramo jepe ani haguã ohecha, ha ohendu-henduve ramo jepe ani haguã oikuaa, ani ágã ojevy Tupã gotyo ha ha'e oheja rei chupe kuéra iñangaipa.” 13 He'i chupe kuéra: “Nahesakãi piko peẽme ko mbojoja? Aipórõ piko mba'éicha hesakãta peẽme umi ambue? 14 Pe oñemitýva hína pe omyerakuáva upe ñe'ẽ. 15 Oĩ ojoguáva pe mba'e ra'ýi ho'a vaekue tapépe: ohendu upe ñe'ẽ ha ou Sataná ha oipe'a pe ñe'ẽ ipy'apýpe oñeñotý vaekue. 16 Oĩ ojoguáva upe ho'a vaekue itatýpe: ohendu umi Nandejára Ñe'ẽ ha vy'apópe ogueroguahẽ, 17 ha ndahapo pypukúigui ndopyta hatãĩ ipype kuéra. Upévare, oiko asy téra ojejopy vai ramo oguerovia haguére pe ñe'ẽ, pya'e ojei chugui. 18 Umi ojoguáva mba'e ra'ýi oñeñotýva ñuatĩndýpe, umíva hína umi ohendúva pe ñe'ẽ. 19 Ha'e kuéra katu ojepy'apy umi mba'e yvy arigua rehente voi, ha mba'eta rerekose ombotavyete chupe kuéra. Ko'ã mba'e ojaho'i ha ojuka pe

ñe'ě, ha upévagui ndaikatúi hi'a. 20 Umi oñeñotýva yvy porãme katu ojogua umi ohendúva pe ñe'ě, ha oikuaa porãva mba'épa he'ise. Upéi hi'a porã, oĩ hi'áva 30, oĩ hi'áva, 60 ha oĩ hi'áva 100 peteĩgui." 21 He'i avei chupe kuéra: "Ojegueru nga'u piko peteĩ mba'e rendy oñemoĩ haguã mbayru guýpe térã tupa guýpe? Nahániri, peteĩ mba'e rendy oñemoĩ yvate oporohesape haguã. 22 Upéicha avei ndaipóri okañýva ojehecha'ý vaerã ha oñemíva ojekuaa'ý vaerã. 23 Ijapysáva tohendu." 24 He'i avei chupe kuéra: "Pehendúke ko ha'éva: Peẽ pejapoháicha pende rapicháre, Tupã ojapóta pende rehe ha ombojo'avéne. 25 Upe oguererekóvape oñeme'ěvéta, pe oguereko'ývagui katu upe michĩmi oguererekóva jepe oipe'áta." 26 Jesús he'i avei: "Tupã sãmbhy ojehe, ojejuháicha kuimba'e oñemitý vaekuépe. 27 Ha'e okérõ térã ipáype, pyhare térã arakue, pe mba'e ra'ýi heñói ha okakuaa, ha'e oikuaa'ýre mba'éichapa. 28 Pe yvýgui niko ijehegui voi heñói raẽ upéi hakã ha upéi hi'a. 29 Ha umíva hi'ajúvo ombyaty, oguahẽmagui mono'õha ára." 30 He'i avei Jesús: Mba'épepa ojogua Tupã sãmbhy? Mba'épepa ñambojojáta? 31 Ojogua ku mostása ra'ýime oñeñotýva. Mostása ra'ýigui michĩvéva niko ndaipóri. 32 Oñeñotývo katu okakuaave opa mba'e kokuépe opu'ávagui, ha guyra kuéra jepe ou ojaitypo umi hakãre. 33 Upéicha Jesús omombe'úva chupe kuéra pe ñe'ě heta mbojoja ko'ãichagua rupi, ikatu haguã oike iñakãme nguéra. 34 Ha mba'eve nde'íri chupe kuéra mbojoja oiporu'ýre. Hemimbo'e kuérape katu omyesakã opa mba'e upe ríre. 35 Ka'arúma ramo upe árape, Jesús he'i hemimbo'e kuérape: –Jahasa yguasu mboypýri. 36 Ha omondo ríre opavavépe, hemimbo'e kuéra ogueraha Jesúspe upe kanóa oĩháme. Oĩ ave ambue kanóa kuéra omoirúva chupe kuéra. 37 Ha peichaháguinte oñepyrũ oipeju yvytu ne ratáva, ha pe y pochy ho'a pe kanóa ári ha omyenyhẽ ýgui. 38 Jesús katu oke hína upe kanóa ruguái, peteĩ akãngyta ári. Omombáy ha he'i chupe hikuái: –Mbo'ehára, nderehecha kuaái piko ja'ygyuha? 39 Jesús opu'ã, oja'o pe yvytúpe ha he'i pe yguasúpe: –Ekirirĩ! Epyta emy'ýre! Ha opi pe yvytu ha uguapy pe y. 40 Upéi Jesús he'i hemimbo'e kuérape: –Mba'ére piko peñemondýi? Ne'íra gueteri piko pejerovia? 41 Hemimbo'e kuéra katu okyhyje eterei ha oporandu joa ojupe: –Máva piko kóva, yvytu ha yguasu jepe iñe'ě rendúva chupe?

Mark 5

1 Oguahẽ hikuái yguasu mboypýri, yvy hérava Gerásape. 2 Jesús oguejývo kanóagui, oñemboja hendápe peteĩ kuimba'e oguererekóva mba'epochy. Ko kuimba'e osẽ ra'e umi tyvy pa'ũgui, 3 oikógui upe rupi. Ndaipóri ikatúva omosã chupe, ita sãme jepe. 4 Heta jeýma ojepokua ha ojepykuapa, ha katuetei omondohopáva umíva, avave ikatu'ýre ipu'aka hese. 5 Ára ha pyharépe oiko umi yvyty ha tyvy pa'ũ rupi, osapukáiivo ha oñenupávo itápe. 6 Ha ohechávo Jesúspe mombyry guive, oñani ha oñesúvo henondépe, 7 he'i chupe osapukaihápe: –Aníke rejapo che rehe mba'eve Jesús, Tupã Yvatetegua Ra'y. Tupãre ajerure ndépe, ani haguã che mbohasa asy! 8 He'i upéicha, he'i haguére chupe Jesús: –Mba'epochy, esẽ pe kuimba'égui! 9 Jesús he'i chupe: –Mba'éicha nde réra. Ha'e he'i: –Legión*f** che réra, ore retágui ore. 10 Ha ojerure Jesúspe ani haguã omosẽ chupe kuéra upéva upe yvýgui. 11 Namombyrýi upégui heta oĩ kure okarúva hína pe yvytýre. 12 Umi mba'epochy ojerure chupe: –Ore mondóna umi kurépe, ha eheja oréve toroike ipype kuéra. 13 Jesús oheja chupe kuéra oike. Ha umi mba'e pochy osẽ pe kuimba'égui ha oike umi kurépe. Umi kure ohupytýva 2.000 rupi, ha hetakue umi kure oho ojepoi ýpe, ha upépe omanomba. 14 Umi kure rerekua pya'e oho ha omombe'u opa mba'e pe távape ha umi okaháre. Opavave oho ohechávo upe ojehe vaekue. 15 Ha oguahẽvo Jesús rendápe, ohecha hikuái upe oguereko vaekue ipype mba'epochyeta uguapy, oñemonde porã ha iñakã porã. Opavave oñemondýi. 16 Ha umi ohecha vaekue mba'épa ojehe pe mba'e pochy oguereko vaekuépe ha umi kurépe, omombe'u umi ambuépe. 17 Ha ojerure asy hikuái Jesúspe oho haguã upégui. 18 Jesús ojevývo kanóa oĩhápe, upe oguereko vaekue mba'e pochy ojerure chupe oheja haguã oho hendive. 19 Jesús katu ndohejái ha he'i chupe: –Tereho uvei nde rógape ha emombe'u nde rogagua kuérape opa mba'e ojapo vaekue nde rehe Ñandejára, ha mba'éichapa nde poriahurereko. 20 Pe kuimba'e oho ha omombe'u Decápolis táva kuéra rupi upe Jesús ojapo vaekue hese. Ha opavave ohecha ramo. 21 Jesús oguahẽ jeývo kanóape yguasu mboypýrigui, heta eterei oĩ ijatýva hese, ha ha'e opyta yguasu rembe'ýpe. 22 Upévo, oguahẽ Jairo. Ha'e niko umi judío kuéra tupao pegua ruvicha hína. Ha ohechávo Jesúspe oñesú henondépe, 23 ha ojerure asy chupe he'ívo: –Che rajy niko omano potaite. Ejúna emoĩ nde po hi'ári okuera ha oikove haguã. 24 Jesús oho hendive, ha heta omoirúva chupe kuéra ha ojopypáva chupe. 25 Umíva apytépe oĩ peteĩ kuña hasýva

ojaþóma 12 áño ha huguy mantéva. 26 Heta ohasa asy vaekue ha oiporupa opa
 oguerékóva okueraségui, ha ndaipóri pohãnohára ikatúva omonguera chupe. 27
 Ohendúvo pe Jesús rehe oje'éva, ko kuña oñemopa'ũ opavave apyte rupi, oñemboja
 hese hapykue guio ha opoko ijaóre. 28 Pe kuña niko he'i ipy'apýpe: "Ijao rehente
 jepe apokórõ, akueráta." 29 Upe vove huguy syry opyta, ha oñandu hetépe okuera
 hague imba'asýgui. 30 Jesús oñandu osẽ hague chugui pokatu, oñembojere oma'ẽ
 opavavére ha oporandu: –Mávapa opoko ra'e che aóre? 31 Hemimbo'e kuéra he'i
 chupe: –Rehecháma niko opavave nde jopyha opa guio, ha piko reporandu mávapa
 opoko nde rehe? 32 Jesús katu akóinte oma'ẽ ijerekuévo, ohecha haguã mávapa
 opoko hese. 33 Upérõ pe kuña oryrýihápe kyhyjégui, ha oikuaa porãgui upe ojehu
 vaekue, oñesũ henondépe ha omombe'upa chupe. 34 Jesús he'i chupe: –Che rajy, che
 rehe rejerovia haguére rekuera. Tereho katu rejepy'apy'ýre. Rekueráma ne
 mba'asýgui. 35 Jesús oñe'ẽ jave gueteri hína, oguahẽ peteĩ tembijokuái ha he'i
 Jáirope: –Nde rajy omanóma. Maerã piko remyangekoivéta Mbo'ehárape? 36 Jesús
 katu ojepy'apy'ýre pe oje'évare, he'i pe judío kuéra tupao pegua mburuvichápe: –
 Anĩ rekyhyje. Ejerovia che rehe. 37 Ha ndohejái avave omoirũ chupe, Pedro,
 Santiago ha ityvýra Juánpe añõnte. 38 Oguahẽvo Jairo rógape ha ohechávo pe ayvu,
 tasẽ ha sapukái oikóva, 39 oike ha he'i chupe kuéra: –Mba'ére piko pende ayvu ha
 pene rasẽ upéicha? Ko mitãkuña niko nomanói, okénte hína. 40 Ha opukapa hese
 hikuái. Ha'e katu omosẽ opavavépe, ha oike itúva, isy ha umi imoirũhára ndive
 upe mitãkuña oĩháme. 41 Ipojái ipóre ha he'i chupe: –Talitá cum (he'iséva:
 "Mitãkuña, ndéve ha'e, epu'ã.") 42 Upe vove pe mitãkuña, oguerékóva 12 áño,
 opu'ã ha oñemoĩ oguata. Ha opavave ijurujái opytávo. 43 Jesús katu he'i chupe
 kuéra ani haguã omombe'u avavetépe, ha he'i oñemongaru haguã upe mitã kuñáme.

Mark 6

1 Jesús oho upégui oikove pyy haguépe, ha hemimbo'e kuéra oho hendive. 2
 Oguahẽvo pytu'uha ára oñepyrũ oporombo'e judío kuéra tupaópe. Ha heta ohendúva
 Jesúspe, ijurujái ha oporandu ojupe: –Moõgui piko oikuaa kóva hetaité mba'e?
 Moõgui piko oguenohẽ imba'e kuaa ha umi mba'e rechapyrã ojaþóva? 3 Ndaha'ei piko
 kóva ku karpintéro, María memby, ha ityvýra kuéra Santiago, José, Judas ha
 Simón? Ha heĩndy kuéra nga'u piko ndoikói ñande apytépe? Ha ndojeroviái hese
 hikuái. 4 Jesús katu he'i chupe kuéra: –Opa rupi niko maranduhára kuérape
 oñembojerovia, hógape ha hogagua apytépe, ha oikove pyy haguépe katu nahániri. 5
 Ndaikatúi ojapo upépe mba'eve hechapyrãva, mbovyi hasývarente omoĩ ipo ha
 omonguera. 6 Ha ohecha ramó ndojeroviaiha hese hikuái. Jesús ohóva umi táva
 aguĩha rupi oporombo'évo. 7 Ohenói umi 12 hemimbo'épe ha oñepyrũ omondo chupe
 kuéra mokõi-mokõi, ha ome'ẽ chupe kuéra pokatu ipu'aka haguã mba'epochýre. 8
 He'i chupe kuéra ani haguã ogueraha mba'eve tapére guarã, yvyra ipo peguante.
 Ndoguerahái vaerã ijaviorã térã viru. 9 Ikatu omonde sapatupe, ijao jopyrurã
 katu ani ogueraha. 10 He'i chupe kuéra: –Upe óga peike haguépe peiko haguã,
 pesẽtaha árape peve peikóta. 11 Ha na pene moguahẽséi ramo térã na pene renduséi
 ramo katu, pesẽ pe óga térã pe távaguĩ, ha peĩtyvyro pende pýgui pe yvytĩmbo
 oikuaa haguã upéva maranduha Tupã oinupãtaha chupe kuéra. 12 Upérõ osẽ hikuái
 hemimbo'e kuéra he'i haguã opavavépe ojevy haguã Tupã gotyo. 13 Omosẽ avei heta
 mba'epochy, ha omonguera heta hasývape omonávo hese kuéra ñandyry. 14 Mburuvicha
 guasu Herodes ohendu pe oje'éva Jesús rehe, herakuãmava opa rupi. Oĩ he'íva:
 "Juan Bautista niko opu'ã jeýma omanóva apytégui, ha upévare ipokatu ojapo haguã
 hechapyrãva." 15 Oĩ he'íva: "Maranduhára*f** Elías hína upéva." Ha ambueve he'i:
 "Peteĩ umi maranduhára yma guaréva hína." 16 Ohendúvo ko'ã mba'e, Herodes he'i:
 –Upéva hína Juan. Che añakã'ouka vaekue chupe ha ko'ágã oikove jeýva. 17 Herodes
 niko, Herodías rehehápe, ojopyka vaekue Juánpe yvyrakuápe ha ombotyka chupe koty
 ypytũme. Herodías, Herodes ryvy Filipo rembirekore vaekue, ha Herodes omenda
 hese. 18 Ha Juan he'i vaekue Heródespe: "Ndaikatúi remendávo nde ryvy
 rembirekorére." 19 Upévare Herodías ndaija'ei Juan rehe, ojukase chupe ha
 ndaikatúi, 20 Herodes niko okyhyje chugui oikuaágui ha'eha kuimba'e marangatu,
 ha omo'ã chupe. Ohendu ramo chupe opyta jepi oikuaa'ýre mba'épa ojaþóta.
 Upéicharõ jepe Herodes ohenduse Juánpe. 21 Herodías katu ohecha oguahẽha peteĩ
 ára ou porãtava chupe. Herodes ojapo karu guasu hi'ára mbotýre, mburuvicha kuéra
 ha poguas kuéra Galiléa guápe guarã. 22 Herodías memby oike ha ojoroky pe karu
 guasuhápe. Herodes oguerohory eterei pe ijeroky ha opavave upépe oĩva rovake,
 he'i pe kuñataĩme: –Ejerure chéve reipotáva ha ame'ẽta ndéve. 23 Ha ome'ẽ jey-
 jey chupe iñe'ẽ, he'ívo ome'ẽtaha chupe oimeraẽ mba'e, taha'e hetã mbytere jepe.

24 Ha'e osê ha oporandu isýpe: —Mba'épa ajeruréta? He'i chupe: —Ejerure chupe Juan Bautista akângue. 25 Pe kuñataĩ oíke pya'e oĩháme mburuvicha guasu ha he'i chupe: —Aipota reme'ê chéve ko'agãite voi peteĩ ña'êmbépe Juan Bautista akângue. 26 Upéva tuicha uguapy mburuvicha guasúre. Ha ome'ê haguére iñe'ê opavave rovake ndaikatúi opyrũvo hese. Upéva o japo mante pe mitãkuña ojeruréva chupe. 27 Ha pya'ete omondo peteĩ ñorairõhára ugueru haguã chupe Juan akângue. Upéva oho koty ypytũme, oñakã'o Juãpe, 28 ha ugueraha iñakângue peteĩ ña'êmbépe. Ome'ê upe kuñataĩme ha ha'e ome'ê isýpe. 29 Juan remimbo'e kuéra oikuaávo, ugueraha hetekue ha oñotý. 30 Upe rire Jesús remimbo'e kuéra oñembyaty Jesús ndive ha omombe'u chupe opa mba'e o japo ha ombo'e vaekue. 31 Jesús he'i chupe kuéra: —Jaha japytu'umi ñane año peteĩ ojeiko'ỹháme. Heta etereĩgui umi ou ha ohóva niko ndajái chupe kuéra okarúvonte jepe. 32 Upéicha Jesús ha ijapóstol kuéra oho kanóape peteĩ ha'eñoháme. 33 Heta oĩ ohecháva ha oikuaa ha'e kueraha. Upérõ opa táva guio ojeho upe gotyo ha uguahẽ hikuái ha'e kuéra mboyve. 34 Oguejývo Jesús pe kanóagui, ha ohechávo hetaha umi ijatýva, oiporiahurereko chupe kuéra, oĩgui ovecha herekua'ỹvaicha. Ha oñepyrũ ombo'e chupe kuéra heta mba'ére. 35 Ka'aru pytũma ramo hemimbo'e kuéra ou hendápe, ha he'i chupe: —Ka'aruetéma niko, ha ko'arupi ndaipóri avave oikóva. 36 Emondómana opavavépe toho umi táva rupi, tojogua hembí'urã. 37 Jesús katu he'i chupe kuéra: —Peẽ voi pemongaru chupe kuéra. Ha'e kuéra katu he'i chupe: —Reipota piko roho rojogua 200 pláta pehẽngue repy mbuja, romongaru haguã chupe kuéra? 38 Jesús he'i: —Mboy mbuja piko pereko? Tapeho pehecha. Oikuaa vove he'i chupe: —5 mbuja ha mokõi pira. 39 Ha omboguapy opavavépe aty-atýpe, kapi'ipépe. 40 Ha uguapy hikuái peteĩ atýpe 100 ha ambuépe 50. 41 Upéi katu ojapyhy ipópe umi 5 mbuja ha mokõi pira ha oma'ẽvo yvága gotyo ohovasa. Upéi oipehe'ã umi mbuja ha ome'ê ohóvo hemimbo'e kuérape, ha ha'e kuéra ome'ê opavavépe. Oipehe'ã avei umi pira opavavépe. 42 Opavave ho'u hyguatã meve. 43 Ombyaty hikuái umi mbuja ha pira pehẽngue hembývaguí, ha omyenyhẽ 12 ajaka. 44 Umi ho'u vaekue pe mbuja niko hina 5.000 kuimba'e rupi. 45 Upéi, Jesús he'i hemimbo'e kuérape ojupi haguã peteĩ kanóape ha ohasa haguã henonderã y mboypýri, Betsaida gotyo. Upe aja ha'e he'íta opavavépe oho haguã hógape. 46 Omondopa rire opavavépe hógape, Jesús ojupi peteĩ yvytýpe oñembo'e haguã. 47 Pyhare uguahẽvo, pe kanóa ohupytýma pe y mbyte rupi. 48 Pe y pochy katu oñenupã pe kanóa tĩre, ohuguaitĩgui ohóvo hikuái yvytu, ha ohecha umi kanóa pegua oho mbegueha, yvytu ojokógui chupe kuéra. Ko'ẽ mbotávo, Jesús oñemboja hendápe kuéra uguatahápe pe y apére. Ha oñemotenondese hese kuéra. 49 Hemimbo'e kuéra ohechávo uguataha pe y apére, oimo'ã hikuái póra, ha osapukái, 50 opavave ohechágui chupe ha oñemondýi. Jesús katu pya'e oñe'ê chupe kuéra he'ívo: —Chénteko, ani pekyhyje! 51 Ojupi kanóape ha opi pe yvytu, ha ha'e kuéra ijurujái opytávo, 52 ndoikéigui iñakãme nguéra pe mba'e rechapyrã mbuja kuéra rehegua, pe iñe'ã nguéra niko iñypytũ. 53 Ohasa hikuái pe y mboypýri ha uguahẽ Genesaret yvýpe ha upépe ojokua ikanóa y rembe'ýpe. 54 Oguejývo hikuái pe kanóagui ha umi upepegua oikuaávo Jesús hague pe uguahẽva, omomanduka ijerekuévo, ha ugueru hikuái hendápe opa umi hasýva. 55 Oho hikuái opa rupi ha ojeguero Jesús rendápe umi hasýva hupa reheve. 56 Ha mamo ha'e oíkehápe, taha'e táva, taha'e óga térã ñu rupi, omoĩ hikuái umi hasývape tapépe, ha ojerure chupe hikuái opokomínte haguã ijao rembe'yrénte jepe. Ha opokóva guive hese, okuera.

Mark 7

1 Oñemboja Jesús rendápe umi fariséo*f** ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha ou vaekue Jerusaléngui. 2 Ko'áva, ohechávo oíha Jesús remimbo'e kuérava okarúva po potĩ'ỹ*f** reheve, he'ise ojepohei'ỹre, oñe'ê vai hese kuéra. 3 (Fariséo kuéra ha judío kuérava niko, o japo o jypy kuéra ñe'ẽ, ndokarúiva ojepohéi porã'ỹre. 4 Ha ojevývo ñemuhágui, ndokarúi o japo'ỹre umi mba'e ñemopotĩ*f** rehegua. Ha uguerereko avei heta ijapopyrã: ojejojéi vaerã mbayru ojey'uha, y ryrũ, tembiporu mba'e veraguigua, tupa ha mba'e). 5 Upéva fariséo ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha oporandu chupe: —Mba'ére piko umi ne remimbo'e ndojapói hekópe umi mba'e ñande ypykue ñande reko mbo'e vaekue, ha okaru ipo potĩ'ỹre?f** 6 Jesús he'i chupe kuéra: —He'i porã vaekue maranduhára*f** Isaías umi peẽichagua hova mokõivare, ohaĩ ramo guare: "Ko'áva ijurúpente che momba'e, ipy'apy katu mombyry oĩ che hegui. 7 Reíko che momba'e guasu hikuái, ombo'égui che rembiapoukapýrõ mba'e ha'e kuérante omoĩva ojejapo haguã." 8 Peẽ niko pemboyke Tupã rembiapoukapy pejapo haguã yvypóra ñe'ẽ. 9 He'i avei chupe kuéra: —Peẽ pejepokuaaháichante pejapo, ha ndapejapói hekópe Tupã rembiapoukapy. 10 Moisés

niko he'i vaekue: "Emomba'e nde ru ha nde sýpe" ha "Pe ojahéiva itúva térã isýre, tojejuka". 11 Peẽ katu peje oimeraẽva ikatuha he'i itúva térã isýpe: 'Ndaikatúi mo'ãi roipytyvõ, opa mba'e arekóva niko korván' (he'iséva: "oñemboykéva Tupãme"), 12 ha péicha he'i haguérente, ikatúma noipytyvõvéi isy ha itúva. 13 Ha péicha, peẽ pemboyke Tupã rembiapoukapy pejapo haguã peẽ pejepokuaaháichante. Ha hetave peichaguáva pejapo. 14 Upéi Jesús ohenói opavavépe ha he'i: —Pe che rendúke opavave, peikuaa haguã. 15 Mba'eve oka guio oikéva ndaikatúi ñane mongy'ávo. Pe ñande py'apýgui osẽvante pe ñane mongy'áva. 16 Peẽ pende apysáva, pehendú. 17 Jesús oheja rire chupe kuéra ha oíke hógape, hemimbo'e kuéra oporandu chupe ko ombo'e vaekuere, 18 Ha'e he'i chupe kuéra: Ndapeikuaái nga'u piko mba'eve oikéva ñande juru rupi ndaikatuiha ñane mongy'ávo? 19 Ndoikéi niko ñande py'apýpe, ñande ryépende, upéi osẽ jey haguã ñande retégui. Upéicha he'ívo he'ise opaichagua tembi'u ipotĩha*f** 20 He'i avei: —Pe osẽva ñande hegui, upéva hina pe ñane mongy'áva. 21 Ñande py'apýgui niko osẽ mba'e ivaíva, jejuka, 22 ñemyakaratĩ, teko vai, monda, japu, ha ñe'ẽ rei ñande rapicháre. 23 Opa ko'ã mba'e vai osẽ ñande py'apýgui ha ñane mongy'a. 24 Upégui Jesús oho Tiro retã gotyo. Oíke peteĩ ógape, oipota'ýre avave oikuaa, ha ndaikatúi okañy. 25 Pya'e oikuaa chugui peteĩ mitãkuña mba'epochy oguerékova sy, upéva oho oñesũ Jesús renondépe. 26 Upe kuña, Sirofeniciagua, ndaha'úi Israelgua, ha ojerure asy Jesúspe omosẽ haguã mba'epochy imemby kuñágui. 27 Jesús katu he'i chupe: —Eheja tokaru raẽ ta'ýra kuéra. Naiporái niko mitã jurúgui jaípe'a tembi'u ha ñame'ẽ jaguápe. 28 Ha'e he'i chupe: —Upéichako nde karai. Opáichavo, jaguante avei ho'úva umi tembi'u rembyre mitã nguéra oitýva meságui. 29 Jesús he'i chupe: —Reñe'ẽ haguere péicha, tereho rejepy'apy'ýre. Pe mba'epochy osẽma ne memby kuñágui. 30 Pe kuña oguahẽvo hógape, ojuhu imemby kuña hupápe: pe mba'epochy osẽ ra'e chugui. 31 Jesús osẽjey Tiro retãgui ha ohasávo Sidón rupi oguahẽ Galiléa yguasúpe, Decápolis mbytépe. 32 Upépe ojereraha hendápe peteĩ ohendu'ýva ha iñe'ẽ pa'ávape ha ojerure hikuái chupe omoĩ haguã ipo hese. 33 Jesús ogueraha chupe peteĩ ha'eñoháme, omoinge ikuã ijapysápe ha omoĩ hendy ikũre. 34 Upéi oma'ẽvo yvágare hi'ãho ha he'i pe kuimba'épe: "Efata" (he'iséva: "Ejepe'a!") 35 Upe vove upe ohendu'ýva apysa ojepe'a, ojera ikũ ha oñe'ẽ porã. 36 Jesús he'i chupe kuéra ani haguã he'i avavépe. Ha he'ivérõ jepe, ko'ýte omombe'u hikuái. 37 Ohecha ramo etereígui he'i joa: "Opa mba'e ojapo porã: Ohendu'ývape omohendu jey ha iñe'ẽngúvape omoñe'ẽ!"

Mark 8

1 Peteĩ ára ijaty jey heta eterei ha ndaipóri hi'upyrã, Jesús ohenói hemimbo'e kuérape ha he'i chupe kuéra: 2 —Aiporiahurereko niko ko'ávape. Ojapóma niko mbohapy ára oíha ko'ápe che ndive, ha ndoguerékói véima mba'eve ho'u vaerã. 3 Amondo ramo hógape ñembyahýireve, tapére ipy'a mano mba'éne. Oĩ niko mombyrýgui oúva. 4 Hemimbo'e kuéra he'i chupe: —Máva piko ojuhúta tembi'u omongaru haguã opavavépe? Ko'a rupi niko ndaipóri avave oikóva. 5 Jesús oporandu chupe kuéra: —Mboy mbuja piko pereko? —7, —he'i hikuái. 6 Upépe Jesús omboguapy yvýpe opavavépe. Ha ojapyhy ipópe umi 7 mbuja ha umi pira, ha oñembo'e Tupãme ohovasa haguã. Upéi oiipehe'ã umi mbuja ha ome'ẽ hemimbo'e kuérape, ha ha'e kuéra ome'ẽ opavavépe. 7 Oguereko avei hikuái mbovymi pira mimi ha umívale avei oñembo'e Tupãme ohovasa haguã, ha he'i oñemboja'o haguã. 8 Ha okaru hikuái hyguatã meve. Ha umi hembyvagui ombyaty 7 ajaka renyhẽ. 9 Umi okarúva niko amo 4.000 rupi. Upéi Jesús omondo opavavépe hógape. 10 Ha'e katu ojupi kanóape hemimbo'e kuéra ndive, ha oho Dalmanuta gotyo. 11 Oguahẽ fariséo kuéra ha oñoñe'ẽ api Jesús ndive. Ojerure chupe ojapo haguã mba'e hechapyrãva, ohecha kuaa haguã ha'e kuéra Tupã ombou hague chupe. 12 Jesús hi'ãho ipy'aite guive ha he'i: —Mba'ére piko ko'ã tekove ojerure ohecha haguã mba'e hechapyrãva? Añetehápe ha'e peẽme, ndojehechauka mo'ãi peẽme mba'eveichagua mba'e hechapyrãva. 13 Ha oheja chupe kuéra, ha oíke jeývo várkope, ohasa yguasu mboypýri. 14 Hesarái ra'e hikuái ogueraha haguã hi'upyrã, ha peteĩ mbuja ańónte oguereko hikuái pe kanóape. 15 Jesús he'i chupe kuéra: —Peñeñangarekóke umi fariséo ha Herodes rova mokõigui. 16 Hemimbo'e kuéra imandu'a ojupe ndoguerúi hague mbuja. 17 Ha Jesús oikuaa mba'épa he'i hikuái, ha upévale he'i chupe kuéra: —Mba'ére piko peñe'ẽterei ndaperekoiha mbuja? Ne'ĩra pehecha kuaa ajépa. Peichaite peve piko oñemboty pene apytu'ũ? 18 Pende resa niko, ha piko ndapehechá? Pende apysa ha napehendúi? Na pene mandu'ái nga'u piko, 19 amboja'o hague 5 mbuja 5.000 apytépe, ha mboy ajakápa pembyaty hembyrýgui? Ha'e kuéra he'i: —12. 20 Na pene mandu'ái nga'u

piko amboja'o hague umi 7 mbuja umi 4.000 kuimba'épe. Ha mboy ajaka piko pembyaty hembyrégui? He'i hikuái: —7. 21 Upérõ he'i chupe kuéra: —Ndapehecha kuaái gueteri piko? 22 Upéi oguahẽ hikuái Betsáidape, ha ogueraha hikuái peteĩ ohecha'ýva Jesús rendápe, ha ojerure chupe opoko haguã hese. 23 Jesús ipojaí pe ohecha'ýva póre ha oguenohẽ chupe táva rokápe, hendýpe omyaký hesa, omoĩ ipo hese ha oporandu chupe ikatúpa ohecha. 24 Pe ohecha'ýva oñepyrũ ohecha ha he'i chupe: —Ahecha yvypóra kuéra, ojogua yvyra hakã ha hoguéva oguatávape. 25 Jesús omoĩ jey ipo hesáre, ha pe kuimba'e oma'ẽ porã ha okuera opytávo. Opa mba'e ohecha porã. 26 Upérõ Jesús omondo hógape ha he'i chupe: —Ani reho jey pe távape. 27 Upéi Jesús ha hemimbo'e kuéra oho táva Cesarea Filípope. Tapére Jesús oporandu hemimbo'e kuérape: —Mavaha che piko oje'e? 28 Ha'e kuéra he'i chupe: —Oĩ he'íva ndeha Juan Bautista, oĩ he'íva ndeha Elías ha oĩ he'íva ndeha umi maranduhára*f** peteíva. 29 Jesús oporandu chupe kuéra: —Ha peẽ piko mba'e peje, mávapa che? Pedro he'i chupe: —Nde hína upe Mesías. 30 Jesús katu he'i hemimbo'e kuérape ani haguã he'i hese mba'eve avavépe. 31 Jesús oñepyrũ ombo'e chupe kuéra. He'i ha'e, yvypóraicha ou vaekue, heta ohasa asytaha, ha ndoikuaase mo'ãiha chugui mba'eve myakãhára*f** kuéra, pa'i ruvicha kuéra ha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha. He'i chupe kuéra ha'e ojekukataha ha oikove jeytaha mbohapy ára haguépe. 32 Kóva ha'e omomandu porã chupe kuéra. Upépe Pedro ogueraha chupe ha'eñoháme, ha he'i chupe anive haguã péicha oñe'ẽ. 33 Jesús katu oñembojere, oma'ẽ hemimbo'e kuérare ha oja'o Pédrope he'ívo chupe: —Ejei che ypýgui, Sataná! Nde niko yvypóraicha reñandu ko'ã mba'e, ndaha'etí Tupã oñandukaháicha. 34 Upéi Jesús ohenói hemimbo'e kuérape ha opavavépe, ha he'i: —Oíme ramo che moirúseva toñembyesarái ijehegui, tohupi ikurusu ijapére, ha ta che moirũ. 35 Pe hekoveré hakate'ýva, omanóta. Pe omanóva che rehehápe ha che marandu porã rehehápe katu, oikovéta. 36 Mba'épa oguenohẽne yvypóra oguerokopárõ opaite mba'e ipópe, ha oñehundi ramo ha'e? Mba'eve! 37 Mba'épa ikatúne yvypóra ome'ẽ oikove jey haguã? Mba'eve! 38 Oimérõ che rerotíva ha oguerotíva che ñe'ẽ ko'ã tekove jeroviaha'ý ha mba'e vai apoha renondépe, che avei, yvypóraicha aju vaekue, atĩne heseve kuéra ajúvo che Ru mimbipa reheve ha Tupã remimbou*f** marangatu kuéra ndive.

Mark 9

1 Jesús he'i avei chupe kuéra: —Añetehápe ha'e peẽme, ko'ápe oĩva apytépe oĩ nomano mo'áiva ohecha mboyve Tupã sãmbyhy. 2 Upe rire, 6 ára haguépe Jesús oho peteĩ vyty yvatépe ha ogueraha hendive Pedro, Santiago ha Juánpe. Upépe henondépe kuéra, Jesús rete oñemoambue ohóvo. 3 Ijao overa hendy ha morotĩ asy, ndaipóri chéne avaveichagua ao joheiha yvy ári ikatu vaerã péicha omomorotĩ. 4 Ha ohecha hikuái Elías ha Moiséspe, oñemongetáva hína Jesús ndive. 5 Upépe Pedro he'i Jesúspe: —Mbo'ehára, iporãite niko ikatúre roime ko'ápe. Torojapóna peẽme pene rendaguã, peteĩ ne mba'erã, peteĩ Moiséspe guarã ha Elíaspe guarã avei. 6 Hemimbo'e kuéra niko oñemondýi ha Pedro ndoikuaái mba'épa he'íta. 7 Upévo ou peteĩ arai ha ojaho'i chupe kuéra. Ha pe araígui oñehendu peteĩ ñe'ẽ he'íva: “Kóva hína che Ra'y ahayhuetéva, pehendu chupe.” 8 Ha oma'ẽvo ijerére ndohechavéi avavépe hendive kuéra. Jesúspe añónte. 9 Oguejykuévo pe vytytýgui, Jesús he'i chupe kuéra ani haguã omombe'u avavépe upe ohecha vaekue, ha'e, yvypóraicha ou vaekue, oikove jey peve omanóva apytégui. 10 Upépare oñongatu hikuái upéva ñemiháme, oporandu jepe ojupe mba'épa he'iséne upe jeikove jey. 11 Oporandu hikuái Jesúspe: —Mba'ére piko umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha he'i Elías ou raẽ vaerãha? 12 Ha'e he'i chupe kuéra: —Añete niko Elías raẽ ou vaerãha, ha ha'e omoimba porã vaerã opaite mba'e hekópe. Ha mba'ére piko he'i Ñandejára ñe'ẽ pe yvypóraicha ou vaekue ohasa asy vaerã ha ojeapo'i vaerãha? 13 Ha che ha'e peẽme Elías oúma hague ha ha'e kuéra ojapo hague hese ojaposéva, he'iháicha Ñandejára ñe'ẽ, ojuhúta hague chupe. 14 Ou jeyvo oĩháme hemimbo'e kuéra, ohecha peteĩ aty guasu ojeréva hese kuéra ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha oñoñe'ẽ apíva hendive kuéra. 15 Ohechávo Jesúspe opavave oho pya'e huguaitívo ha ohecha ramo chupe. 16 Ha'e oporandu chupe kuéra: —Mba'ére piko peñoñe'ẽ apí hendive kuéra? 17 Peteĩ ha'e kuérava he'i: —Ápe aru ndéve che ra'y, oguereko niko peteĩ mba'e pochy omoñe'ẽngúva chupe. 18 Mamo ha'e oĩháme pe mba'epochy oity chupe yvýre, ijuru ryjuipa, omopururũ hãi nguéra ha hatãmba opytávo. Ajerure ne remimbo'e kuérape omosẽ haguã chugui pe mba'epochy ha ndaikatúi omosẽ. 19 Jesús he'i: —Há, tekove jerovia'ý! Araka'e peve piko aiméta pene ndive, araka'e peve piko aikóta pende reheve? Peru chéve pe mitã rusu. 20

Ogueraha hikuái pe mitã rusu Jesús rendápe. Pe mba'e pochy ohechávo Jesúspe katu, oityvyro pe mitã rusúpe ha upéva ho'a ojapajeréi yvýre, ha ijuru ryjuipa. 21 Jesús oporandu itúvape: —Araka'e guive piko ojehe chupe kóva? Itúva he'i: —Imitã guive. 22 Ha heta jey pe mba'epochy oity vaekue chupe tatápe ha ýpe ojuka haguã. Oĩrõ ikatúva rejapóna ore poriahurereko ha ore pytyvõmi. 23 Jesús he'i chupe: —Mba'ére piko ere 'ikatúrõ'? Opa mba'e ikatu ojeroviáva peguarã! 24 Upérõ pe mitã rusu ru osapukái: —Che ajerovia. Che pytyvõna ajeroviave haguã! 25 Jesús ohechávo hetaveha umi oñembyatýva, oja'o pe mba'epochype he'ívo: —Espíritu ñe'ëngu ha rehendu'ýva, ha'e ndéve resẽ haguã pe mitã rusúgui ha anive haguã reike pype. 26 Pe mba'epochy osapukái ha oityvyro jey pe mitã rusúpe. Upéi osẽ chugui ha oheja omanóva ramo, ha upévare heta oĩ he'íva omano hague. 27 Jesús katu ipóre ipojáivo, omopu'ã chupe ha pe mitã rusu oñembo'y. 28 Upéi Jesús oike peteĩ ógape ha hemimbo'e kuéra oporandu chupe ha'eñoháme: —Mba'ére piko ndaikatúi ra'e ore romosẽ pe mba'epochy? 29 Ha Jesús he'i chupe kuéra: —Koichagua mba'epochy, ñembo'e rupi ha karu'ýme jehasa rupi mante ikatu oñemosẽ. 30 Ohóvo upégui ohasa hikuái Galiléa rupi. Jesús katu ndoipotái avave oikuaa, 31 ombo'égui hína hemimbo'e kuérape. He'i chupe kuéra: —Che, yvypóraicha aju vaekue, ha'áta hína yvypóra kuéra pópe. Ha'e kuéra che jukáta. Ha mbohapy ára amano haguépe katu, aikove jeýta. 32 Chupe kuéra nahesakãi pe ha'e he'íva, ha okyhyje hikuái oporandu haguã chupe. 33 Oguahẽ hikuái Cafarnaúmpe. Oĩmarõ hikuái hógape, Jesús oporandu chupe kuéra: —Mba'ére piko peñoñe'ẽ api pejúvo tapére? 34 Ha'e kuéra katu okirirĩ. Tapére niko oñoñe'ẽ api ra'e, mávapa upe mba'e guasuvéva ijapytépe kuéra. 35 Ha Jesús uguapy, ohenói umi 12, ha he'i chupe kuéra: —Oĩrõ mba'e guasuvéva, oiko vaerã tapykue pegua ha opavave rembiguái ramo. 36 Upéi omoĩ peteĩ mitãme ijapytépe kuéra, ha ohupívo ijyva ári he'i chupe kuéra: 37 Oimeraẽva, che rérape oguerohorýva peteĩ mitã koichagua, chéve che rerohory. Ha upe chéve che rerohorýva, nda chéve añói che rerohory, upe che mbouharépe ave. 38 Juan he'i chupe: —Mbo'ehára, rohecha peteĩ omosẽva mba'e pochy nde rérape, ha rojoko, ndaha'éigui ore apytepegua. 39 Jesús he'i: —Ani pejoko, peteĩ ojapóva hechapyráva che rérape niko upéi noñe'ẽ vai mo'ãi che rehe. 40 Upe noñemoĩriva ñande rehe, oĩ ñane ndive. 41 Oimeraẽ ome'ẽva peẽme, ymínte jepe, che ndive peiko haguére, añetehápe ha'e peẽme ndopyta mo'ãiha hekovia'ýre chupe. 42 Oimeraẽ oitýva angaipápe peteĩ mitãicha che rehe ojeroviávape, iporãve vaerã ojeitýrõ chupe yguasúpe ita guasu ijajúri. 43 Ha nde po nde reitýtarõ angaipápe, eikytĩ. Iporãve reikove ramo Tupã ndive nde po peteĩ reheve, ha ani nde po mokõive reheve rejeity aña retãme, pe tata ogue'ýháme araka'eve, 44 umi yso omano'ýháme ha tata máramo ogue'ýháme. 45 Ha nde py nde reitýtarõ angaipápe, eikytĩ. Iporãve reikérõ jeikovépe peteĩ nde py reheve ha ani mokõive nde py reheve rejeity aña retãme, 46 umi yso omano'ýháme ha tata máramo ogue'ýháme. 47 Ha nde resa nde reitýtarõ angaipápe, eipe'a. Iporãve reike nde resa peteĩ reheve Tupã oisãmbyhyhápe, ha ani mokõive nde resa reheve rejeity aña retãme, 48 umi yso omano'ýháme ha tata máramo ogue'ýháme. 49 Opavave niko oñembojuky vaerã tatápe. 50 "Juky niko iporã, ha nahe'ëvéi ramo niko ndaikatu véima oñemohe'ẽ jey, naiporã véima mba'everã. Perekóke juky pende pype ha peiko py'a guapýpe oñondive."

Mark 10

1 Jesús osẽ Cafarnaúngui ha oho Judea gotyo upe yvy Jordángui kuarahy resẽ gotyo guápe. Upépe ijaty jey hese heta eterei ha oñepyrũ jey ombo'e chupe kuéra jepi guáicha. 2 Oĩ fariséo kuérava, oñembojáva Jesús rehe omoñuhã haguã chupe, ha oporandu chupe, peteĩ ménapa ikatu opoi hambirekógui. 3 Ha'e he'i chupe kuéra: —Mba'épa he'i raka'e peẽme Moisés? 4 Ha'e kuéra he'i: —Moisés rembiapoukapýpe he'i peteĩ kuimba'e ikatuha opoi hambirekógui ome'ẽ guive chupe kuatia jueja rehegua? 5 Upérõ Jesús he'i chupe kuéra: —Pende py'a hatãguinte Moisés oheja vaekue peẽme pepoi pene hambirekógui. 6 Iñepyrũbýpe katu Tupã ojapo vaekue kuimba'e ha kuñáme. 7 "Upévare pe kuimba'e oheja vaerã itúva ha isýpe, ojoaju haguã hambireko ndive, ha oiko mokõivégui peteĩ." 8 Péicharõ, upe guive ha'e kuéra ndaha'e véima mokõi yvypóra, peteĩntema. 9 Upévare yvypóra ndoipe'ái vaerã ojuehegui umi Tupã ombojoaju vaekue. 10 Oĩmarõ hikuái hógape, hemimbo'e kuéra oporandu jey chupe kóvare. 11 Jesús he'i chupe kuéra: —Oimeraẽva opoírõ hambirekógui ha omenda ambuere, omyakã ratĩ hambirekópe. 12 Peteĩ kuña opoírõ iménagui ha upéi omenda jey, ha'e ave oporomyakã ratĩ hína. 13 Ogueraha hikuái mitã nguéra Jesúspe opoko haguã hese kuéra. Umi hemimbo'e kuéra katu, ipochy umi

mitāme oguerúva ndive. 14 Jesús ohechávo kóva ipochy ha he'i chupe kuéra: – Peheja umi mitā tou che rendápe, ha ani pejoko. Umi ha'e kuéraicha guápe guarã niko hína ñesāmyhy yvágagui oúva. 15 Añetehápe ha'e peẽme, oimérõ Tupã sāmbyhy ogueroguahéva ku mitáicha, oikéta pype. 16 Ha ohupi iyyva ári mitā nguérape, ha ohovasa omoívo ipo hese kuéra. 17 Jesús osẽvo oho haguã, oñaniháme ou hendápe peteĩ kuimba'e, oñesũ henondépe ha oporandu chupe: –Mbo'ehára marangatu, mba'épa ajapo vaerã ahupyty haguã pe jeikove opave'ỹva? 18 Jesús he'i chupe: –Mba'ére piko ere che rehe che marangatuha? Imarangatúva peteĩnte oĩ, ha upéva Tupã. 19 Reikuaáma Tupã rembiapoukapy: 'Ani reporojuka, ani reporomyakã ratĩ, ani remonda, ani eñe'ẽ rei nde rapicháre, térã reporombotavy, emomba'e nde ru ha nde sýpe.' 20 Pe karia'y he'i chupe: –Opa umíva niko ajapóva voĩnte che mitā guive. 21 Jesús oma'ẽvo hese, ohayhu ha he'i chupe: –Peteĩ mba'e oĩ rejapove vaerã. Tereho eñemumba opa rerekóvare ha eme'ẽ mboriahúpe. Péicharõ rerekóta mba'eta yvágape. Upéi, eju che moirũ. 22 Pe karia'y upéva ohendúvo ojepy'apy ha tuicha ñembyasýpe oho, heta mba'e oguererekógui. 23 Upérõ Jesús oma'ẽ ijerekuévo ha he'i hemimbo'e kuérape: –Ajépa hasyete umi imba'e retávape oike haguã Tupã sāmbyhýpe. 24 Hemimbo'e kuéra oñemondýi ko'ã mba'e ohendúvo, Jesús katu he'i jey chupe kuéra: –Che irũ nguéra, hasyve peteĩ imba'e retávape oike haguã Tupã sāmbyhýpe, peteĩ kavajúgui ohasa rangue ju resa rupi. 25 Ndahasyive vaerã kaméllo ohasa haguã ju resa rupi, peteĩ mba'eta rerekua oike haguã Tupã sāmbyhýpe. 26 Ohendúvo chupe, ko'ýte omomba'ete ha oporandu joa ojupe: –Máva piko aipórõ ikatúta oñepysyrõ? 27 Jesús oma'ẽ hese kuéra ha he'i: –Yvypóra kuérape guarã upéva ndaikatúi. Tupāme guarã katu nahániri. Chupe guarã ndaipóri mba'eve ikatu'ỹva. 28 Upémarõ Pedro he'i chupe: –Ore niko roheja opa mba'e ndéve romoirũ haguã. 29 Jesús he'i chupe kuéra: –Añetehápe ha'e peẽme, oimeraẽva oheja vaekue che rehehápe hóga térã ityvýra, térã iteindýra, térã itúva, térã isy, térã hambireko, térã ita'ýra, térã iyyvy, 30 pe ohejáva rendaguépe ohupytyta 100, ko yvy árima voi, taha'e óga, tyke'ýra, tyvýra, teindýra, tykéra, kypy'y, kyvy, sy, túva, ta'ýra, tajýra, mitã kuimba'e, mitãkuña ha yvy, jehasa asy reheve ramo jepe. Ha omano rire katu, jeikove opa'ỹva. 31 Ha heta umi ko'ágã itenondéva, itapykuéta. Ha heta umi ko'ágã itapykuéva, itenondéta. 32 Oho hikuái Jerusalénpe, ha Jesús oho tenonde. Ha'e kuéra ohecha ramo upéva, ha umi ohóva tapykuéri okyhyje. Jesús ohenói jey ha'eñoháme umi 12 hemimbo'e ha he'i chupe kuéra upe ojehútava chupe: 33 –Jaha niko ñaína Jerusalénpe. Upépe, che, yvypóraicha aju vaekue, oíta che moíva pa'i kuéra ruvicha ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha pópe, ha ha'e kuéra ojeruréta ajejuka haguã, ha che me'ẽta ambue tetãgua pópe. 34 Oñembohory ha ondyvúta che rehe hikuái, che nupã ha che jukáta hikuái. Mbohapy ára haguépe katu aikove jeýta. 35 Zebedeo ra'y kuéra Santiago ha Juan oñemboja Jesús rendápe ha he'i chupe: –Mbo'ehára, roipota rejapo rojeruréta ndéve. 36 Ha'e oporandu chupe kuéra: –Mba'épa peipota ajapo pende rehe? 37 He'i hikuái chupe: –Nde reguapývo reisāmbyhy mburuvicha guasu mimbipápe, roipota ore mboguapy peteĩme nde akatu gotyo ha ambue nde asu gotyo. 38 Jesús he'i chupe kuéra: –Peẽ niko ndapeikuaái mba'épa pejerure. Peẽ nga'u piko peime pehasa asy haguãicha, che ahasa asytaháicha? Ikatútapa pemboy'u pe iróva che amboy'útava? 39 Ha'e kuéra he'i: –Roime rohasa haguã. Jesús he'i chupe kuéra: –Peẽ añetehápe pemboy'úta pe iróva ha pehasa asýta che ahasa asytaháicha. 40 Peguapy haguã che ykére katu ndaijái chéve ame'ẽ. Che Ru upéva ome'ẽta umi ha'e ombosako'i vaekuépe. 41 Umi 10 hemimbo'e ohendúvo upéva, ipochy Santiago ha Juan ndive. 42 Ha Jesús ohenói chupe kuéra ha he'i: –Peẽ niko peikuaa mba'éichapa mburuvicha kuéra po pohýipe oisāmbyhy umi hetã, ha mba'éichapa poguas kuéra ave oguereko vai chupe kuéra. 43 Pende apytépe katu ndaupéichai vaerã. Pe mba'e guasuséva oiko vaerã uvei tembiguáirõ. 44 Ha pe itenondeséva pende apytépe, toiko opavave rembiguái ramo. 45 Che, yvypóraicha aju vaekue, niko ndajúi che rembiguairã rekávo, aikóvo tembiguáirõ katu ha ame'ẽvo che rekove anohẽ haguã hetápe ivaivagui. 46 Jesús ha hemimbo'e kuéra oguahẽ Jericópe. Ha Jesús osẽvoma upe távagui, hemimbo'e kuéra ha heta ijaty vaekue ndive, peteĩ tupamba'e jára ohecha'ỹva, hérava Bartimeo, Timeo ra'y, oguapy hína tape ykére. 47 Ha ohendúvo Jesús, Nazaretgua, ohasaha ohóvo, oñepyrũ osapukái: –Jesús, David ra'y, che poriahurerekomína! 48 Heta oĩ oja'óva chupe okirirĩ haguã, ha'e katu hatãve osapukái: –David ra'y, che poriahurerekomína! 49 Upévo Jesús opyta ha he'i: –Pehenói. Ohenói hikuái pe ohecha'ỹvape, he'ivo chupe: –Néike, epu'ã. Ne renói niko hína! 50 Pe ohecha'ỹva omombo ijahoja, opo opu'ã ha oñemboja Jesús rendápe. 51 Ha'e oporandu chupe: –Mba'épa reipota ajapo nde rehe? Pe ohecha'ỹva he'i chupe: –Mbo'ehára, ahechase. 52 Jesús he'i chupe: –Ikatúma

reho, rejerovia haguére rekuera. Upepete pe ohecha'ỹ vaekue ohecha, ha oho Jesús rapykuéri.

Mark 11

1 Jesús ha hemimbo'e kuéra oñemoaguĩvo Jerusaléngui, oguahẽ hikuái táva Betfagé ha Betania jerére, Yvyty Olivotyte. Upégui Jesús omondo mokõi hemimbo'épe henonderã, 2 he'ivo chupe kuéra: –Tapeho peguahẽ amo távape, ha upépe peikévo, pejuhúta peteĩ vúrro oñeñapytĩva hína, ne'ĩrava gueteri avave ojupi hi'ári. Pejora ha peru chéve. 3 Ha oimérõ oporandúva peẽme maerãpa peruse, peje chupe: “Ore Jára oikotevẽ hese ha pya'e ogueruka jeýta”. 4 Ha'e kuéra oho, ojuhu pe vúrro ñapytĩmby okápe peteĩ okẽ ypýpe, ha ojora hikuái. 5 Umi upépe oĩva oporandu chupe kuéra: –Mba'ére piko pejora pe vúrro? 6 Ha'e kuéra he'i upe Jesús he'i vaekue: ha oheja chupe kuéra oho. 7 Ogueraha hikuái pe vúrro Jesúspe. Ha ha'e kuéra omoĩ hi'ári umi ijao ha Jesús ojupi hi'ári. 8 Heta oĩ oipysóva ijahoja haperãme, oĩ katu oikytĩva yvyra rakã ha omyasãiva pe tapére. 9 Umi tenondete ohóva ha umi tapykue pegua, oñepyrũ osapukái: –Tupã toñemomba'e guasu! Toñemomba'e guasu Ñandejára rérape oúva! 10 Tupã tohovasa pe oúva ñande ru Davídcha ñane sãmbyhývo! Tupã toñemomba'e guasu! 11 Jesús oíke Jerusalénpe ha oho Tupaópe. Oma'ẽ opa rupi ha oho Betániape umi 12 hemimbo'e ndive, ka'aruetémagui. 12 Upe ára ambuépe, osẽvo hikuái Betániagui, Jesús oñandu iñembyahýi. 13 Mombyry guive ohecha peteĩ igo máta hogueva, ha oñemboja hese ohecha haguã hi'apa. Ndojuhúi hese hi'aha, hogue mante oĩ hese. 14 Upépe Jesús he'i pe igo mátape: –Avavẽke to'uve'ỹ nde'águi araka'eve! Hemimbo'e kuéra ohendu upéva. 15 Oguahẽ rire hikuái Jerusalénpe, Jesús oíke Tupaópe ha omosẽmba upégui umi upépe oñemúvape. Upépe oĩ umi oñemúva viru Tupaópe oñeme'ẽ vaerãre ha ome'ẽva ambue tetã megua virúre. Umíva mesa ha'e oitypa yvýre. Umi pykasu mymbajukarã*f** rehe oñemúva renda avei oitypa, 16 ha ndohejái avave ohasa Tupao rupi oguerahávo mba'eve, 17 ha oñemoĩ ombo'e chupe kuéra he'ivo: –Ñandejára Ñe'ẽme niko he'i: ‘Che rógare oje'éta, ñembo'ehao’. Peẽ katu pejapo chugui mondaha kuára. 18 Ohendúvo kóva, pa'i ruvicha kuéra ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha oñepyrũ oheka mba'éichapa ojukáta Jesúspe, okyhyjégui chugui, opavave niko oguerohory hemimbo'e. 19 Pyhare oguahẽvo katu, Jesús ha hemimbo'e kuéra osẽ upe távagui. 20 Pe pyharevépe ohasa hikuái pe igo ypy rupi, ha ohecha ipíru hague hapo guive. 21 Upérõ Pedro, imandu'ávo pe ojehu vaekuére, he'i Jesúspe: –Mbo'ehára, ema'ẽmi, pe igo remboharu vaekue ipíru. 22 Jesús he'i: –Pejerovia Tupãre. 23 Añetehápe ha'e peẽme, oĩrõ he'iva ko yvytýpe: ‘Epu'ã ko'águi ha tereho ejeity yguasúpe’, ha ipy'a mokõi'ỹre ojerovia oikotaha ha'e he'iva, upéicha ojehúta. 24 Upévale ha'e peẽme: ‘Pejerovia ramo Tupãre, opa mba'e pejeruréva pene ñembo'épe oñeme'ẽta peẽme’. 25 Ha peñembo'érõ peheja rei pende rapichápe, ikatu haguã pende Ru yvágape oĩva oheja reíta avei peẽme pene rembiapo vaikue. 26 Peẽ ndapeheja reíri ramo pende rapichápe, pende Ru yvágape oĩva ndoheja rei mo'ãi avei peẽme pende rembiapo vaikue. 27 Upe rire oho jey hikuái Jerusalénpe. Jesús oguata aja pe Tupao rupi oguahẽ hendápe pa'i ruvicha kuéra, Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha myakãhára*f** kuéra. 28 Oporandu chupe hikuái: –Máva piko oheja ndéve rejapo haguã ko'ã mba'e? Máva pokatu rupi reju? 29 Jesús ombohováí chupe kuéra: –Che avei aporandúta peẽme peteĩ mba'e, ha peje ramo chéve, ha'éta peẽme mba'éicha rupípa ajapo ko'ã mba'e. 30 Peje chéve: Máva piko ombou raka'e Juánpe oporomongarai haguã? Tupã térã piko yvypóra? 31 Ha'e kuéra katu oñepyrũ oñomongeta kyre'ỹ oñondive, ha he'i: “Ja'e ramo Tupã ombou hague chupe, he'íta ñandéve: ‘Mba'ére ndaperoviái ra'e chupe?’ 32 Ha ja'e ramo yvypóra hague...” Okyhyje hikuái opavave opu'ã ramo guarã hese kuéra, ogueroviágui hikuái Juan maranduhára hague.*f** 33 Upévale he'i hikuái Jesúspe: –Ndoorikuaái. Upépe Jesús he'i chupe kuéra: –Upéicharõ, che avei namombe'u mo'ãi peẽme máva pokatu rupípa ajapo ko'ã mba'e.

Mark 12

1 Jesús oñe'ẽ chupe kuéra ñe'ẽ mbojoja rupi. He'i chupe kuéra: “Peteĩ karai oñotýka vaekue peteĩ parralty ijyvýpe. Omongorapy ha upéi ojaouka oñeñami haguãme umi parral'a. Omopu'ã avei peteĩ óga yvate, upégui oĩ haguã omaña ha oñangarekóva ijyvýre. Upéi katu, oiporuka hepýre mba'apohára kuérape, ha oho mombyry. 2 Ha oguahẽvo ára parral'a ojepo'o haguã, omondo peteĩ hembiguái umi mba'apohára rendápe ogueraha haguã chupe upe imba'eráva. 3 Ha'e kuéra katu

ojeity hi'ári ha oinupã heta rire, omondo po nandi. 4 Upémarõ pe parralty jára omondo ambue hembiguáipe, kóvape katu oñakã joka ha oja'o heta hikuái. 5 Pe karai katu omondo jey ambuépe, kóvape katu ojuka hikuái. Upéi omondo hetavépe, ha umívagui oĩ oñenupãva ha oĩ ojejukáva. 6 Opyta gueteri chupe peteĩ ita'ýra tee, ha'e ohayhu etéva. Ipahápe omondo chupe, he'ívo ipy'apýpe: 'Che ra'ýpe niko ojapóta mba'e ramo.' 7 Umi mba'apohára katu he'i ojupe: 'Pévape opytopáta hína opa mba'e. Jajuka ha topyta ñandéve ko yvy.' 8 Ha ojeity hi'ári hikuái, ojuka chupe ha oguenohẽ pe parraltýgui. 9 Mba'épa hi'ã peẽme ojapotaha pe yvy jára? Ohóta ojuka umi mba'apohárape ha ome'ëta iparralty ambuépe. 10 Peẽ niko peikuaa Ñandejára Ñe'ẽ he'íha: Upe ita omboykéva umi óga mopy'ãhára upéva ári ko'ágã oñemopy'ã. 11 Ñandejára upéicha ojapo ha ore jurujái rohechávo." 12 Ha omyakãsãse hikuái Jesúspe oikuaágui oiporu hague ñe'ẽ mbojoja hese kuéra. Okyhyjénte opavavégui, oguerékógui chupe hikuái maranduhára ramo. 13 Omondo hikuái Jesús rendápe mbovyi fariséo ha Herodes ndiveguáva, omoñuhã haguã Jesúspe, ha he'íva omoĩ vai haguã chupe. 14 Ko'áva oho ha he'i chupe: – Mbo'ehára, roikuaa niko añetévante ereha, ndoguapyiha nde rehe mba'eve oje'éva nde rehe, ha neremañaiha avavére rehecha haguã mba'eichaguápa ha'e. Roikuaa hekoitépe rembo'eha Tupã rape. Iporã piko rome'ẽ viru mburuvicha guasu Roma peguápe, térãpa nahániri? 15 Jesús katu ohecha kuaa hova mokõiha hikuái, ha he'i: –Mba'ére piko pe che moñuhãse? Pehechauka chéve pe viru peme'ëva jepi. 16 Ha ombohasa chupe hikuái. Jesús oporandu chupe kuéra: –Máva ra'ãnga ha máva réra piko ko oĩva hese? Ha'e kuéra he'i: –Mburuvicha guasu Roma pegua. 17 Jesús he'i chupe kuéra: –Néi, peme'ẽ mburuvicha guasúpe mburuvicha guasu mba'éva, ha Tupãme Tupã mba'éva. Ha ijurujái joa opytávo. 18 Upérõ oho Jesús rendápe umi Sadusé. Ha'e kuéra niko ndogueroviái omanóva oikove jeyha, upévare he'i Jesúspe: 19 – Mbo'ehára, Moisés niko he'i vaekue, peteĩ kuimba'e omendáva omano ramo hembireko imemby'ýre chugui, tyvýra omenda vaerã hembirekorére omoñemoñare haguã tyke'ýra omano vaekuépe. 20 Oiko vaekue niko 7 kuimba'e ojoryvýva. Ha pe ijypykue omenda ha omano oheja'ýre ñemoñare. 21 Upémarõ pe mokõiha omenda hembirekorére, ha'e omano avei oheja'ýre ñemoñare. Upéicha avei ojehe pe mbohapyhápe, 22 ha opavavépe ipahague peve, avave oheja'ýre ñemoñare. Amo ipahápe omano avei pe kuña. 23 Ha néi, ágã ojeikove jey vove, ko'a 7 apytégui, máva rembirekótapa hína pe kuña? 24 Jesús he'i chupe kuéra: –Pejavy ndapeikuaágui Ñandejára Ñe'ẽ térã Tupã pokatu. 25 Ágã ojeikove jey vove, kuimba'e ha kuña nomenda mo'ã véima ojuehe. Oikóta chugui kuéra, Tupã remimbou yvágape guáicha. 26 Ha ndaperoviaséi ramo omanóva oikove jeyha, piko ndapehechái mba'épa he'i Moisés kuatia ñe'ẽme, oñe'ẽhápe pe jukeri hendy ramo guare? Tupã he'i Moiséspe upérõ: 'Che hína Abraham, Isaac ha Jacob Tupã'. 27 Ha'e niko ndaha'úi omanóva Tupã. Oikovéva Tupã katu. Tuicha eterei pejavy. 28 Ohechávo Jesús he'i porã hague chupe kuéra, peteĩ Moisés rembiapoukapy mbo'eha, ohendu vaekue chupe kuéra oñoñe'ẽ apírõ, oñemboja hese ha oporandu chupe: –Mávapa umi Tupã rembiapoukapy apytégui pe mba'e guasuvéva? 29 Jesús he'i chupe: –Pe tembiapoukapy tuichavéva hína: 'Ehendúke, Israel, Tupã Ñandejára niko peteĩnte. 30 Ehayhu Tupã nde Járape nde py'aite guive, ne ánga rugua guive ha ne arandukue reheve, ha ne mbaretékue reheve. 31 Upe rire oúva he'i kóicha: 'Ehayhu nde rapichápe rejehayhuháicha nde'. Ndaipóri tembiapoukapy mba'e guasuvéva ko'ávagui. 32 Upe Moisés rembiapoukapy mbo'eha he'i chupe: –Iporãite, mbo'ehára. Añete upe eréva: Peteĩnte oĩ Tupã ha ndaipóri ambue. 33 Ha jahayhu ramo Tupãme ñande py'aite guive, ñane ñe'ã ha ñane mbaretékue reheve, ha jahayhu ñande rapichápe ñande jupéicha, iporãve opa mymbahapy*f** ha mymbajuka*f** altárpe*f** oñekuave'ëvagui. 34 Jesús, ohechávo pe tembiapoukapy mbo'eha he'i porã hague, he'i chupe: –Namombyryi reime Tupã remisãmbyhýgui. Ha avave noporandusevéi chupe. 35 Jesús oporombo'e hína Tupaópe ha oporandu: –Mba'ére piko Moisés rembiapoukapy mbo'eha he'i pe Mesías, David ñemoñareha? 36 David voi niko, Espíritu Santo rupi he'i vaekue: "Ñandejára he'i che Járape 'Eguapy che akatúa gotyo, tamoĩ ne pyenda ramo umi nde rayhu'ýva.'" 37 David voi niko he'i chupe "Che Jára"? Mba'éicha piko aipórõ pe Mesías David ñemoñaréta? Heta umi ijatýva upépe, ha oguerohory joa Jesús ñe'ẽ. 38 Jesús oporombo'évo he'i jepi: "Peñeñangarekóke umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha kuérágui. Ha'e kuéra niko oikose ao puku reheve, ha oipota umi okaháre oñemomaitei chupe kuéra karai guasúicha. 39 Oĩ porãvetahápe oguapy karu guasuhápe, ha judío kuéra tupaópe. 40 Ha oñembo'e puku gua'u oi'pe'apa haguã oguerékóva guive kuña imenave'ývagui. Chupe kuéra oñenupã rasyvéta." 41 Peteĩ jey Jesús oguapy hína Tupaópe upe mba'e me'ëha ryru rovái, ha ohecha mba'éichapa oñemoĩ pype viru. Mba'eta rerekua kuéra omoĩ heta-heta. 42 Oguahẽ sapy'a peteĩ

kuña mboriahu imenave'ỹva, ha omoĩ mokõi viru pehẽnguemi. 43 Upérõ Jesús ohenói hemimbo'e kuérape ha he'i: —Ha'e peẽme ko kuña mboriahu imenave'ỹva ome'ẽ hetave hague opavavégui, 44 opavave niko ome'ẽ upe hembývagui chupe kuéra, ha'e katu, imboriahu pa'ũme, ome'ẽmba oguereko vaekue okaru haguã.

Mark 13

1 Osẽvo Jesús Tupaógui, peteĩ hemimbo'e kuérava he'i chupe: —Mbo'ehára, ema'ẽmína ko'ã ita ha ko tupaóre. Ajépa tuicha ha iporã. 2 Jesús he'i chupe: —Rehechápa ko'ã óga guasute? Añete ha'e ndéve, ndopyta mo'ãi peteĩ itánte jepe ojo'ári. Oñehundipaitéta. 3 Upéi oho hikuái Yvyty Olivotýpe, Tupao rovái oĩvape. Jesús uguapy ha Pedro, Santiago, Juan ha Andrés oporandu chupe ha'eñoháme, 4 —Roikuaase niko mba'êichapa rohecha kuaáta oguahẽmaha pe ára paha. Roikuaase araka'épa ojuhúta umi mba'e. 5 Jesús he'i chupe kuéra: —Pema'ẽ porãke. Aníke peheja avave pene mbotavy. 6 Cháke oĩne heta oúva, ha he'íne ijehe cheha, ha hetápe ombotavýta. 7 Pehendúta oikoha ñorãirõ guasu opa rupi. Anínte peñemondýi. Umíva umi mba'e niko ojehe vaerã voĩnte, ha upéva nde'isúi oguahẽmaha pe ára paha. 8 Peteĩ tetã opu'ãne ambuere, ha opavave opu'ãmbáne ojuehe. Oĩne yvy ryrýi heta henda rupi ha ñembyahýi guasu opa rupi. Ko'áva niko iñepyrũránte hína. 9 Peñangarekóke pende jehe, cháke oíta pene myakãsáva ha pene moíva mburuvicha kuéra pópe, ha pene mbyepotíva itupao kuéra rupi. Ha che remimbo'e haguere peẽ, pejereraháta sãmbyhyhára ha mburuvicha guasu kuéra renondépe. Péicha, peẽ peñe'ẽta che rehe chupe kuéra. 10 Oguahẽ mboyve ára paha oñemyerakuáta pe marandu porã opa tetã rupi. 11 Ha aní pejepy'apy mba'épa térã mba'êichapa peñe'ẽta pene moívo hikuái mburuvicha kuéra pópe. Ijávó peẽme peñe'ẽ haguã, Tupã ome'ẽta peẽme mba'épa pejéta. Ha ndaha'e mo'ãi peẽ, peñe'ẽtava. Pende Ru Espíritu oñe'ẽta pende juru rupi. 12 Oíta ome'ẽva tyvýra teépe jepe ojejuka haguã, ha oíta túva ome'ẽva ta'yrape. Ta'yra kuéra opu'ãta túva kuérare, ha ojukaukáne. 13 Che remimbo'e haguere peẽ, avave ndaija'e mo'ãi pende rehe. Upe che rehe ojeroviáva ipaha pepe katu, oikovéta. 14 Pehecha vove pe ta'ãnga ahẽ oíva hína oĩ'ỹ haguãme (Pe ohendúva ko oje'éva, toikuaa mba'épa he'ise), umi Judéape oikóva pya'éke toho tokañy yvytýre. 15 Pe hóga ári oíva, aníke oguejy oguenohẽ haguã mba'eve hógagui. 16 Pe ñúme oíva, anítei ojevy ijao píari. 17 Tojererekóke umi kuña hye guasúva umi árape, térã imemby kambúva. Tuicha ohasa asýta. 18 Pejerure Tupãme aní haguã ojehe peẽme ko'ã mba'e ro'y jave. 19 Umíva umi árape, tuicha ojehasa asýta, ojehasa'ỹ haguéicha Tupã ojapo ypy guive opa mba'e iñepyrũmbýpe. Ha araka'eve peichagua jehasa asy ndojehu mo'ãvéi. 20 Ha Ñandejára nomombykýi rire umi ára umi imba'éva rehehápe, avave ndopytái vaerã mo'ã hekove. Umi imba'éva, ha'e oiporavo vaekue rehehápe katu omombykýta. 21 Ha umíva umi árape oĩ ramo he'íva peẽme: “Péina ápe pe Mesías” térã “Péina upépe”, aní perovia. 22 Cháke oíta hína heta mesías gua'u ha maranduhára*f** gua'u peẽme. Ha heta mba'e hechapyráva ojapóta, ombotavy haguã Tupã rembiporavópe jepe, ikatúrõ. 23 Peñeñangarekóke! Amombe'u hína peẽme ko'ã mba'e, ojehe mboyve. 24 “Umi jehasa asyha ára ohasa rire, kuarahy iñipyrtũmbáta, jasy ndohesape mo'ãvéi, 25 mbyja kuéra ho'apáta yvágagui, ha opa mba'e yvágape oíva okuchupáta. 26 Ha upépe, ojehecháta yvágare pe ohechaukáva Tupã ra'y, yvypóraicha ou vaekue, ouha arai apytépe, tuicha pokatu ha mimbipápe. 27 Ha amondóta che remimbou kuérape ombyatypa haguã che rembiporavópe opa guio, yvy apýra guive yvága rugua pahaite pepe, yvy jerekuévo. 28 Pema'ẽ umi ígo mátare peikuaa haguã. Umi hakã kyrýi hogue roky ñepyrũ vove, peikuaa oguahẽmaha ára haku. 29 Péicha avei, pehecha vove ojehe ko'ã mba'e peikuaáta hi'aguĩmaha che, yvypóraicha aju vaekue, aju jey haguã. 30 Añetehápe ha'e peẽme: Ko'ã mba'e ojehepáta omano mboyve umi ko'ágã oikovéva. 31 Yvága ha yvy opáta, che ha'éva katu ojehe vaerã katuete. 32 Mba'e árapepa térã araka'etépa avave ndoikuaái. Tupã remimbou kuéra jepe térã che, Tupã Ra'y, jepe ndaikuaái. Che Ru añoite mante oikuaa. 33 Upévare peikóke pe payhápe porã, ha peñangarekóke pende jehe. Ndapeikuaái hína araka'épa oguahẽta upe ára. 34 Pejapóke peteĩ kuimba'e mombyry ohótava ojapo haguéicha, he'i vaekue hembiguái kuérape oñangareko haguã hógare. Peteĩ-teĩme oheja hembiaporã, ha okẽ rerekuápe he'i oñangareko haguã óga rokẽre. 35 Pejesarekóke aipo ramo, ndapeikuaái hína araka'etépa oúta pe óga jára, ka'aru pytũvo, térã pyharepytévo, térã gállo osapukáiivo, térã ko'ẽmbávo. 36 Aní ou mba'e peimo'ã'ỹ jave, ha pende juhu peke peína. 37 Ko ha'éva peẽme, ha'e opavavépe: Peikóke pe payhápe porã!”

1 Mokõi ára Páskua, mbuja oñembovu'ýva oje'uha arete, mboyve, pa'i ruvicha ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha oheka mba'éichapa omoñuhã kuaa Jesúspe omyakãsã haguã chupe, ha upéi ojuka. 2 Oĩ he'íva: —Aníte jajapo arete jave, ani ágã oñepu'ãmba ñande rehe. 3 Jesús oĩ jave Betániape, Simón pe ijai karu vai vaekue rógape, ha oguapy aja mesápe, oguahẽ peteĩ kuña oguerúva mbayru henyhẽva mba'e ryakuã porã ha hepyvaguí. Ojoka pe mbayru ha oñohẽ pe mba'e ryakuã porã Jesús akãre. 4 Ha upépe oĩva ipochýva, ha he'íva: —Maerã piko ohundi rei pe mba'e ryakuã repyete? 5 Ikatu vaerã mo'ã oñeme'ẽ 300 pláta pehẽnguere, ha hepykuẽpe oñepytyvõ mboriahúvape. Ha oñe'ẽ vai hikuái upe kuñare. 6 Jesús katu he'i: —Maerã piko péicha peñe'ẽ hese? Mba'e iporãva niko ko oja póva che rehe. 7 Mboriahu kuéra niko oiko tapiáta pende apytépe ha ikatúta peipytyvõ peipytyvõse ramo, chéve katu nda che rereko mo'ãi opa ára. 8 Ko kuña ojapo pe ikatu vaekue: omohyakuã porã che rete añeñotý mboyve. 9 Añetehápe ha'e peẽme, mamo oñemyerakuãha rupi marandu porã, yvy jerekuẽvo, oñemombe'úta avei ko kuña ojapo vaekue, ha oikóta hese mandu'a. 10 Judas Iscariote, peteĩ umi 12 Jesús remimbo'e kuérava, oho pa'i ruvicha kuéra rendápe oity haguã Jesúspe ipópe kuéra. 11 Ohendúvo upéva, ovy'a hikuái ha he'i ome'ẽtaha viru Júdaspe. Ha'e oñepyrũ oheka mba'éichapa oityta Jesúspe ipópe kuéra. 12 Pe oñepyrũha árape arete oje'uhápe mbuja oñembovu'ýva, ha ojejukaha pe ovecha Páskua rehegua, Jesús remimbo'e kuéra oporandu chupe: —Moõpa reipota rombosako'i ndéve Páskua rembyarete haguã? 13 Upérõ omondo mokõi hemimbo'e kuérape, he'ívo: —Tapeho upe távape. Upépe pejuhúta kuimba'e ogueraháva kambuchi y reheve. Tapeho hapykuéri, 14 ha upe óga oikeha járape peje: “Ore Mbo'ehára oporandu: Mávapa pe koty ahasataha Páskua arete che remimbo'e kuéra ndive?” 15 Ha'e ohechaukáta peẽme koty guasu yvategua oĩbámava. Upépe pemoĩ ñandéve upe tekotevẽva. 16 Umi hemimbo'e kuéra oho pe távape. Ojuhu opa mba'e Jesús he'i haguéicha ha ombosako'i hikuái Páskua ombyarete haguã. 17 Ka'aru pytũvo, oguahẽ Jesús hemimbo'e kuéra ndive. 18 Okaru aja hikuái, Jesús he'i chupe kuéra: —Añetehápe ha'e peẽme, peteĩva pende apytégui che moñuhãta hína. 19 Upéva oguapy hese kuéra, ha oñepyrũ oporandu chupe: —Ndachéi mba'épa hína? 20 Jesús he'i chupe kuéra: —Peteĩ peẽva, imbuja pehẽngue omohe'õva che rembi'úpe, upéva che reityta. 21 Che, yvypóraicha aju vaekue, amano vaerã voĩnte, he'iháicha Ñandejára Ñe'ẽ. Ha tojererekóke pe che reityva umi che rehe ija'e'ýva pópe. Iporãve vaerã mo'ã chupe ohecha'ý rire ára resa. 22 Okaru aja hikuái, Jesús ohupi ipópe mbuja ha ome'ẽ rire ija guije Tupãme oipehe'ã chupe kuéra, ha he'i: —Kóva hína che rete. 23 Upéi ohupi ipópe mbayru kaguy ja'uha, ha ojeaguje me'ẽ rire Tupãme, ombohasa chupe kuéra, ha opavave ho'u. 24 Upéi he'i chupe kuéra: —Kóva niko che ruguy omoañetéva Tupã ñe'ẽ me'ẽ. Kóva hína che ruguy oñeñohẽva hetáre. 25 Ha ha'e peẽme nda'u mo'ã veimaha ko kaguy, oguahẽ peve upe ára ha'u jeývo kaguy Tupã oisãmbyhyhápe. 26 Opuraheipa rire hikuái, oho Yvyty Olivotýpe. 27 Jesús he'i chupe kuéra: —Opavave peẽ che rejapa reíta ko pyharépe. Kóicha niko he'i Ñandejára Ñe'ẽme: “Ajukáta pe ovecha rerekuápe, ha umi ovecha isarambipa reíta.” 28 Aikove jeývo katu pombyaty jeýta Galiléape. 29 Pedro he'i chupe: —Jepe opavave nde reja rei, che ndoroheja rei mo'ãi. 30 Jesús he'i chupe: —Añetehápe ha'e ndéve, ko pyharépe voi, gállo osapukái mboyve, nde eréta mbohapy jey nda che kuaaiha. 31 Pedro katu he'i chupe: —Amano vaerã ramo jepe ne ndive, nda'ei chéne ndoroikuaaiha. Ha opavave he'i avei upéicha. 32 Upéi Jesús oho hemimbo'e kuéra ndive peteĩ hendápe, hérava Getsemaní. Jesús he'i chupe kuéra: —Pepyta ko'ápe ha peguapy. Che aháta añembo'e. 33 Ha ogueraha Pedro, Santiago ha Juánpe, ha tuicha oñembyasy ha ojepy'apy. 34 Ha he'i chupe kuéra: —Ñembyasy che jukátava niko che jopy. Pepyta che ndive ko'ápe, ha ani peke. 35 Ha Jesús oho tenondevemi, oñesũ omboja peve isyva yvýre ha ojerure Tupãme, ikatúta ramo ombohasa haguã chugui pe mba'e pohýi oúva hína. 36 Iñembo'épe he'i: “Abba, che Ru, ndéve niko opa mba'e ikatu. Embohasa che hegui ko ñembyasy tuichaite. Opáichavo, anítei oiko pe che aipotáva, pe nde reipotávante toiko.” 37 Upéi ou jey umi hemimbo'e kuéra oĩháme, ha ojuhu chupe kuéra oke hína. He'i Pédrope: —Simón, reke piko reína? Sapy'amínte jepe piko ndaikatúi reime reke'ýre? 38 Ani peke ha peñembo'e ani haguã mba'eve pene py'a ra'ã. Aikuaa pejaposeha iporãva, pende rete katu ikangy. 39 Ha oheja jey chupe kuéra upépe, ha oho oñembo'e, oñembo'éma hagueichaite. 40 Ou jeývo, ojuhu hemimbo'e kuéra okepa. Hopehýigui, umi hesa oñemboty reipa chugui kuéra. Ha ndoikuaái mba'épa he'íta chupe hikuái. 41 Mbohapy jevyha ou jeývo, he'i chupe kuéra: —Pekénte gueteri piko hína? Ko'ágã niko oguahẽma chéve, yvypóraicha aju vaekue, che reityvo ñuhãme iñangaipáva. 42

Pepu'ã, jaha, péina oúma pe che reitytava ñuhãme. 43 Jesús oñe'ẽ aja gueteri hína, Judas peteĩ umi 12 Jesús remimbo'e kuérava oguahẽ sapy'a. Heta umi hendive oúva kyse puku ha yvyra ipópe kuéra. Ombou chupe kuéra umi pa'i ruvicha, Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha myakãhára*f** kuéra. 44 Judas, pe oitytava Jesúspe ñuhãme he'i umi hendive oúvape: "Upe che ahetyva amomaiteívo, upéva hína. Upéva pemyakãsã." 45 Ha oñemboja Jesús rendápe ha he'i chupe: —Mbo'ehára! Ha ohetũ chupe. 46 Upévo, umi kyse puku ipópe ou vaekue, oñemboja Jesús rehe, omyakãsã chupe ha ogueraha. 47 Peteĩ upépe oíva katu ohekýi kyse ha oity pa'i guasu rembiguái peteĩre, ha onambi'o chupe. 48 Ha Jesús oporandu chupe kuéra: —Maerã piko kyse puku ha yvyra pende pópe peju che myakãsã haguã mondahárõ guáicha che? 49 Opa árape niko aguapýva pende apytépe Tupaópe, ha upépe nda che myakãsã. Opa ko'ã mba'e ojehu hína, oiko haguã hekoitépe Ñandejára Ñe'ẽme he'íva. 50 Upévo hemimbo'e kuéra ohejapa Jesúspe, ha okañymba hikuái. 51 Peteĩ mitã rusu katu, savanámente oñeñuáva, oho hapykuéri. Kóvare ipojái hikuái. 52 Ha'e katu opoi pe savanágui ha okañy opívo. 53 Ogueraha hikuái Jesúspe pa'i guasu renondépe, ha oñembyatypa pa'i ruvicha kuéra, myakãhára ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha kuéra. 54 Pedro katu mombyry guive, oho hapykuéri kuéra oíke pa'i guasu róga korapy peve. Upépe oíke, ha opyta oguapy umi ñorãirõhára Tupao pegua apytépe, ojepe'e tata ypýpe. 55 Ha umi pa'i ruvicha, ha myakãhára kuéra opáichavo oheka omoĩ vai haguã Jesúspe, ha upevakuére Jesús ojejuka haguã. Opáichavo, ndojuhúi hikuái mba'eve. 56 Heta ramo jepe umi oúva ha ijapu hese, ojoavypa oñondive. 57 Oĩ opu'áva ha omoñe'ẽnguáva chupe he'ívo: 58 —Ore rohendu vaekue he'i ramo: 'Mbohapy árape niko aityne pe Tupao omopu'ã vaekue yvypóra, ha mbohapy arahápe amopu'ã jeyne.' 59 Upéicharõ jepe ko'áva noĩri oñe'ẽme. 60 Upépe, pe pa'i guasu opu'ã opavave apytépe, ha he'i Jesúspe: —Mba'eve piko ndeere mo'ãi? Nerehendúi piko mba'épa he'i nde rehe hikuái? 61 Jesús katu okirirĩnte ha nde'íri mba'eve. Upépe, pe pa'i guasu oporandu jey chupe: —Nde piko hína pe Mesías, Tupã Imarangatúva Ra'y? 62 Jesús he'i chupe: —Che ha'e. Ha pe che recháta, chéve yvypóraicha aju vaekue, aguapy ramo pe Ipu'akapáva akatúape ha aju ramo arai ári yvágagui. 63 Upéva ohendúvo, pe pa'i guasu omondoro ijao ha he'i: —Nañaikotevẽ véima avavére he'i vaerã ñandéve mba'eve. 64 Pehendúma niko pe he'íva Tupãre. Mba'épa peje jajapo vaerã hese? Ha opavave he'i hembiaapo vaiha, ha omano mante vaerãha. 65 Ha oĩ oñepyrũva ondyvu hese, ohesa jokua ha oinupã, he'ívo: —Máva piko upe ne nupáva? Ha umi ñorãirõhára Tupao pegua ohova pete chupe. 66 Pedro oĩ hína pe korapýpe. Ou peteĩ kuña pa'i guasu rembiguáiva, 67 ha ohechávo Pédrope, ojepe'éva hína tata ypýpe, opyta oma'ẽ hese ha he'i chupe: —Nde niko reiko vaekue avei Jesús Nazaretgua ndive. 68 Pedro he'i: —Ndaikuaái upe eréva, térã mávarepa reñe'ẽ reína. Ha osẽ okápe. Upévo, gállo osapukái. 69 Pe kuña ohecha jey Pédrope ha he'i umi upépe oívape: —Kóva hína peteĩ ha'e kuérava. 70 Pedro katu he'i jey nahaniriha. Upe rireminte umi upépe oíva he'i jey Pédrope. —Nde niko hína peteĩ ha'e kuérava. Galileagua avei niko nde. 71 Upépe Pedro oñe'ẽ vai ha he'i: —Tupã rérare ha'e peẽme nda che japuiha. Ndaikuaái upe kuimba'e peẽ peñe'ẽha! 72 Ha upe javete oñehendu jey gállo sapukái. Upépe Pedro imandu'a Jesús he'i hague chupe: "Pe gállo osapukái mokõiha mboyve, nde eréta nda che kuaaiha mbohapy jey." Pedro osẽ okápe ha hasẽ soro.

Mark 15

1 Ko'ẽmbávo, oñembyaty pa'i ruvicha kuéra, myakãhára kuéra, Moisés rembiapoukapy mbo'eha, ha opa mbojovakehára. Ogueraha Jesúspe ipokuapy, ha omoĩ Pilato pópe. 2 Pilato oporandu chupe: —Nde piko hína judío kuéra ruvicha guasu? Jesús he'i chupe: —Ndéma niko ere. 3 Pa'i ruvicha kuéra omoĩ vai chupe heta mba'épe, 4 upérõ Pilato oporandu jey chupe: —Ndeeréi piko mba'eve umi mba'e vaieta nde rehe he'ívape? 5 Jesús katu nde'íri mba'eve, ha Pilato ndoikuaái mba'épa he'íta. 6 Páskua arete jave, Pilato opoímiva peteĩ umi oñemyakãsã ha yvyra kuápe ojererekóvagai, opavave ojeruréva. 7 Peteĩ kuimba'e hérava Barrabás oĩ upérõ yvyra kuápe ambue kuéra ndive, oporojuka haguére peteĩ ñepu'ã guasuhápe. 8 Ha opavave oguahẽ Pilato rendápe, ha ojerure ojejapo haguã jepi guáicha. 9 Pilato oporandu chupe kuéra: —Peipotápa apoi peẽme judío kuéra ruvicha guasúgui? 10 Pilato ohecha kuaa umi judío omoĩ hague Jesús ipópe ndaija'éigui hese hikuái. 11 Umi pa'i ruvicha kuéra ha myakãhára kuéra katu omokyre'ỹ opavavépe ojerure haguã Pilátape opoi haguã Barrabásgui. 12 Pilato oporandu chupe kuéra: —Mba'épa peipota aipórõ ajapo pe judío kuéra ruvicha guasu oje'évagai? 13 Ha'e kuéra osapukái ha he'i: —Emosãingo kurusúre. 14 Ha Pilato he'i chupe kuéra: —Mba'e

ivaíva piko ojapo? Ha'e kuéra katu osapukái hatãve: –Emosãingo kurusúre. 15 Upémarõ Pilato, oñemoĩ porãségui hendive kuéra, opoi Barrabásgui ha oinupãuka rire Jesúspe, omoĩ ipópe kuéra oñemosãingo haguã kurusúre. 16 Upéi umi ñorãirõhára ogueraha Jesúspe mburuvicha guasu róga korapýpe, ha oñembyatypa hikuái ijerére. 17 Omonde hikuái hese peteĩ ao pytã, oñopẽ ñuatĩgui peteĩ akãngora ha omoĩ hese. 18 Upéi oñepyrũ osapukái: –Viva judío kuéra ruvicha guasu! 19 Ha oinupã chupe iñakãme peteĩ takuárape, ondyvu hese ha oñesũvo henondépe oñakãity chupe. 20 Oñembohory rire hese upéicha, oipe'a chugui ijahoja pytãite, omonde hese ijao tee ha oguenohẽ oñemosãingo haguã kurusúre. 21 Peteĩ kuimba'e Cirenegua, hérava Simón, Alejandro ha Rufo ru, oguahẽ upévo ñúgui. Ohasávo upe rupi, mbaretépe oguerahauka hikuái chupe Jesús kurusu. 22 Ogueraha hikuái Jesúspe peteĩ hendápe hérava Gólgota, he'iséva “Akãngue Renda”, 23 ha ho'ukase chupe hikuái kaguy ojehe'áva pohã iróva reheve, ha Jesús ndo'úi. 24 Upérõ omosãingo hikuái chupe kurusúre. Ha ñorãirõhára kuéra oity hikuái po'a oñomboja'o haguã Jesús aóre, ohecha haguã mba'épa ogueraháta peteĩ-teĩ. 25 Pyhareve mbyte rupi omosãingo vaekue chupe hikuái kurusúre. 26 Ha peteĩ kuatiáre omoĩ hikuái mba'érepa ojejuka. He'i hese: “judío kuéra ruvicha guasu”. 27 Omosãingo avei hikuái mokõive ijképe mokõi mondaha. 28 Ha ojehe pe Ñandejára Ñe'ẽ he'íva: “Mba'e vai apoha kuérare oñembojoja”. 29 Ha umi upe rupi ohasáva oñe'ẽ reity chupe, oñakãmbovava, ha he'i: –Nde niko Tupao reity rire, remopu'ã jeýta vaekue mbohapy árape. 30 Ejeína pe reimehágui ha eguejy pe kurusúgui. 31 Péicha avei oñembohory hese pa'i ruvicha kuéra ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha. He'i hikuái: –Hetápe oipytyvõ vaekue, ijehe katu mba'eve ndaikatúi ojapo. 32 Toguejýna kurusúgui pe Mesías, Israel ruvicha guasu, torohecha ha torojerovia hese. Ha umi hendive osãingóva jepe oñe'ẽ reity chupe péicha. 33 Oguahẽvo asaje pyte, yvy tuichakue opyta pytũmbýpe, ka'aru mbyte rupi peve. 34 Upévo Jesús hatã osapukái he'ívo: “Eloí, Eloí, lemá sabactani?” he'iséva: “Tupã che Jára, Tupã che Jára, mba'ére piko che reja cheño?” 35 Ha umi upépe oíva ohendúvo upéva, he'i: –Ohenói hína maranduhára*f** Elíaspe. 36 Upévo peteĩ upépe oíva, pya'e oho peteĩ espónja píari ha omyakỹ rire kaguy háipe, omoĩ peteĩ takuára apýrare ho'uka haguã chupe. Ha he'i: –Peheja, jahecha oúpa Elías omboguejy chupe. 37 Jesús katu osapukái hatã jey, ha omano. 38 Upévo pe ao pyguasú osãingóva Tupao pegua osoro mbyte rupi yvate guío yvývo. 39 Pe ñorãirõhára ruvicha oíva Jesús renondépe, ohechávo mba'éichapa omano, he'i: –Añetehápe niko kóva Tupã Ra'y ra'e. 40 Upépe oĩ avei kuña oma'ẽva mombyrýgui, umíva apytépe oĩ María Magdalena, María, Santiago ku imitãvéva ha José sy, ha Salomé. 41 Ko'ã kuña omoirũ vaekue Jesúspe ha oipytyvõ vaekue chupe, ha'e oĩ ramo guare Galiléape. Ha ambue kuña kuéra ojupi vaekue hendive Jerusalénpe, oĩ avei upépe. 42 Upe ára pytu'uha ára mboyve, oñembosako'ihápe opavave pytu'uha ararã, ha ka'aru pytũvoma, 43 José Arimateagua, ha mbojovakehára aty apyte pegua ojeapóva mba'éro, ha oha'arõva avei upe ára Tupã sãmbhy outaha, oíke okyhyje'ýre Pilato rendápe ha ojerure chupe Jesús retekue. 44 Pilato oñemondýi ohendúvo Jesús omanóma hague. Ohenói pe mburuvichápe ha oporandu chupe arémapa omano hague. 45 Pe mburuvicha omombe'u rire chupe, Pilato ome'ẽka Jesús retekue Josépe, 46 Upérõ José ojogua peteĩ savana porã, omboguejy Jesús retekue ha oñuã pype. Upéi omoĩ peteĩ itakua ojejo'o vaekuépe, ha omboty pe itakua juru peteĩ itápe. 47 María Magdalena ha María José sy ohecha mamópa oñemoĩ.

Mark 16

1 Ohasa rire pytu'uha ára, María Magdalena, María Santiago sy ha Salomé, ojogua mba'e ryakuã porã omona haguã Jesús retekue, 2 ha upe semána ñepyrũha árape, kuarahy osẽvo, oho hikuái Jesús oñeñotỹ haguépe. 3 He'i ohóvo ojupe hikuái: –Mávapa oipe'áta ñandéve pe ita, itakua jurúgui? 4 Ha oma'ẽvo, ohecha hikuái pe ita noĩ veimaha hendaguépe. Ko ita niko tuicha eterei vaekue. 5 Oikévo upe itakuápe ohecha hikuái oguapyha ijakatúa gotyo peteĩ mitã rusu ijao morotĩ pukúva. Umi kuña oñemondýi. 6 Ha'e katu he'i chupe kuéra: –Ani peñemondýi. Peẽ peheka Jesús Nazaret guápe, oñemosãingo vaekue kurusúre. Oikove jeýma, ndaipóri ápe. Pehecha upe oñemoĩ hague. 7 Tapeho peje hemimbo'e kuérape ha Pédrope ko'ágã oho hína henonderã kuéra Galiléape. Ha upépe ohecháta chupe hikuái, ha'e he'i haguéicha. 8 Upépe umi kuña oje'ói pe itakuágui, oryryipa oñemondýigui. Ha nde'íri mba'eve avavépe okyhyjégui. 9 Jesús oikove jey rire pe semána ñepyrũha ára ko'ẽvo, ojechauka raẽ María Magdalena, 7 mba'epochy omosẽ vaekuéguipe. 10 Ha'e oho ha omomandu umi Jesús ndive oiko vaekuépe, ndovy'avéi etéva ha hasẽ

joáva hikuái. 11 Ko'áva ohendúvo Jesús oikoveha ha ha'e ohecha hague chupe, ndogueroviái. 12 Upe rire, Jesús ojechauka ambue kuimba'érõ guáicha, mokõi ha'e kuérava ñu gotyo ohóvape. 13 Ko'áva oho omomandu umi ambue kuérape ha chupe kuéra avei ndogueroviái hikuái. 14 Ipahápe Jesús ojechauka avei umi 11 hemimbo'e kuérape, ha'e kuéra uguapy aja mesápe. Oja'o chupe kuéra ndogueroviái haguére ha ipy'a hatãgui oguerovia haguã umi chupe ohecha vaekuépe. 15 Ha he'i chupe kuéra: "Tapeho opa rupi ko yvy jerekuévo ha pemombe'u opavavépe upe marandu porã. 16 Pe ogueroviáva ha oñemongaraikáva ohupytýta ivaívagui ñesê, pe oguerovia'yva katu ohóta aña retãme. 17 Ha ko'ã techaukarã omoirũta umi ogueroviávape: che rérape omosêta mba'epochy, oñe'êta ñe'ê pyahu, 18 ipópe oguerokóta mbói, ha ho'u ramo pohã vai ndojapo mo'ãi mba'eve hese kuéra, omoíta ipo hasývare ha oporomongueráta." 19 Oñe'ê rire chupe kuéra, Ñandejára Jesús ogehupi yvágape ha uguapy Tupã akatu gotyo. 20 Ha'e kuéra osê omyerakuãvo upe ñe'ê opa rupi ete, ha Ñandejára oipytyvõ chupe kuéra ha omyañete iñe'ê nguéra umi mba'e hechapyráva rupi.

Luke 1

1 Heta oime umi omoĩ vaekue kuatiápe imombe'upy opa mba'e ojehe vaekue ñande apytépe, 2 omombe'u haguéicha ñandéve iñepyrũha guive umi mba'e rechahare, ha upéi oje'e chupe kuéra omoguahẽ haguã ñandéve umíva rehegua marandu. 3 Che avei, nde karai Teófilo, ahecha porãmbaite vaekue iñepyrũha guive, ha ajuhu porã ambohysývo ndéve kuatiápe hekopete ko'ã mba'e, 4 reikuaa porã haguã umi mba'e añetegua ne mbo'e vaekue hikuái. 5 Herodes mburuvicha guasúrõ guare Judápe, oiko vaekue peteĩ pa'i hérava Zacarías, pa'i ñemoñare Abías rehegua. Hembireko, hérava Isabel, Aarón ñemoñare. 6 Mokõivéva heko joja Tupã renondépe, ha ojaopáva hekópe Ñandejára rembipota ha hembia poukapy. 7 Nda ita'yraiva hikuái, ndaikatúigui Isabel imemby. Upéi ave, mokõivéva ituja itereíma. 8 Peteĩ jey, pe pa'i aty omyakáva Zacarías, hembia porã guahẽ jave hína Tupaópe, Tupã renondépe, 9 ojaopaháicha pa'i kuéra, Zacarías oike pe koty marangatúpe ohapývo insiënso Tupã renondépe. 10 Otĩmbo aja pe insiënso opavave okápe oñembo'e joa. 11 Upe javete ojehechauka sapy'a Zacaríaspe peteĩ Ñandejára remimbou, oñembo'y pe altar insiënso ogehapyha akatúavo. 12 Ohechávo pe Tupã remimboúpe, Zacarías opyta ijurujái ha okyhyjeterei. 13 Pe Tupã remimbou katu he'i chupe: --Zacarías, ani rekyhyje. Tupã ohendu ne ñembo'e. Ne rembireko Isabel imembýta, ha rembohérata Juan. 14 Nde revy'aitereíta, ha heta oiméta oguerohoryva nde ra'y ou hague yvy ári. 15 Nde ra'y mba'e guasúta Ñandejára renondépe. Ha'e ndo'u mo'ãi kaguy térã kaguy yvaguigua, ha Espíritu Santogui henyhêta, ko yvy ári ou mboyve guive. 16 Ha'e rupi heta Israelgua ojevýta Tupã Ijárape. 17 Juan oúta Ñandejára renonderã, Elías espíritu ha ipokatu reheve, omoingo porã haguã túva kuéra ta'yra kuéra ndive, ha umi iñe'ê rendu'yva oikuaa haguã mba'éichapa iñe'ê rendu vaerã. Ha péicha ombosako'íta Israel guápe ojerovia haguã Ñandejára rehe. 18 Zacarías oporandu pe Tupã remimboúpe: --Mba'éicha piko aikuaa porãta upéva? Ché che tujáma ha che rembireko ave iguãiguíma. 19 Tupã remimbou he'i chupe upépe: --Che hína Gabriel, aiméva Tupã renondépe. Ha'e che mbou ame'ẽ haguã ndéve ko marandu porã. 20 Ha ko'ágã, ndereroviái haguére ko'ã mba'e ha'éva ndéve, ne ñe'ẽngúta, oikopa peve opa mba'e. 21 Upe aja, opavave oha'arõva okápe Zacaríaspe, oporandu joa ojupe mba'érepa hi'areterei Tupao ryepýpe. 22 Ha osêvo, Zacarías ndaikatúi oñe'ẽ chupe kuéra. Upépe ohecha kuaa hikuái oiméne haguã imba'e recha ra'e pe Tupao ryepýpe. Zacarías ipo ha iñakã mante ombovava oikuaa haguã he'iséva, ha péicha opyta iñe'ẽngu. 23 Ha ojaopopávo hembia po, pa'i Zacarías oho hógape. 24 Ko'ã mba'e ojehe rire, hembireko Isabel hye guasu, ha 5 mése aja nosêvéi hógagui. He'i ijupe: 25 "Ñandejára ojapo che rehe kóicha, anive haguã avave ojahéi che rehe". 26 Ha 6 mése haguépe, Tupã omondo hemimbou Gabriélpe peteĩ táva Galiléa pegua hérava Nazarétpe. 27 Upépe oiko María, peteĩ kuñataĩ marã'y, ome'ẽma vaekue iñe'ẽ omenda haguã Josére, mburuvicha guasu David ñemoñare. 28 Tupã remimbou oike pe María oĩháme ha he'i chupe: --Roguerohory, nde Tupã rembiporavo! Ñandejára oĩ ne ndive. 29 María ipy'andýi opytávo, ha oñeporandu mba'énepa he'ise pe maitei ne upéva. 30 Tupã remimbou he'i chupe: --María, ani rekyhyje, Tupã nde rerohory. 31 Nde rye guasúta ha ne membýta, ha pe mitã rembohérata Jesús. 32 Ha'e mba'e guasúta ha oje'éta hese: "Tupã Yvatetegua Ra'y". Ha Tupã Ñandejára ojaopóta chugui mburuvicha guasu, ijypykue Davidcha. 33 Ha'e oisãmbyhýta Jacob retã guápe opa árape guarã. 34 María oporandu pe Tupã remimboúpe: --Mba'éicha piko ogehúta upéva, ko che ndaikóiva gueteri kuimba'e

ndive? 35 Tupã remimbou katu he'i chupe: --Espíritu Santo oikéta nde pype, ha Tupã Yvatetegua pokatu oúta nde ári. Upévare, pe mitã oútava oñembohérata Imarangatúva ha Tupã Ra'y. 36 Isabel, nde rogaguáva, imembýta avei, iguãiguíma ramo jepe. Pe kuña oje'e vaekue ndaikatuiha imemby, ojaopóma 6 mése hye guasuha. 37 Tupãme guarã ndaipóri ikatu'ýva. 38 Aipórõ María he'i: --Che, Ñandejára rembiguái. Tupã tojapo che rehe pe ere haguéicha. Ha upéi, pe Tupã remimbou oho. 39 Umíva umi árape, María oho pya'ete peteĩ táva, Judá pegua vvytýpe, 40 ha oíke Zacarías rógape ha omomaitei Isabélpe. 41 Ohendúvo pe María maitei, Isabel oñandu omýi pe mitã hyépe, ha Isabel henyhẽ Espíritu Santogui. 42 Ha upépe, oñe'ẽ hatávo he'i: --Tupã nde rovasave opa ambue kuñágui, ha ohovasa ne memby! 43 Máva piko che ou haguã che rendápe che Jára sy? 44 Ahendúvo ne maitei, che memby omýi vy'águi che ryépe. 45 Revy'aiténe nde rerovia vaekue oikotaha opa mba'e Ñandejára he'i vaekue ñandéve. 46 María he'i: Che ánga oguerohory Ñandejára ipu'akapávape; 47 che espíritu hory Tupã, che pysyrõhára ndive 48 Tupã omoĩ hesa che, hembiguaímire, ha águi ríre opa ára añehenóine ovy'áva; 49 pe Ipu'akapáva ojaopógui mba'e guasúete che pype. Héra imarangatu! 50 Tupã oiporiahurereko opa ára umi chupe omomba'e guasúvape. 51 Ipokatu oiporu, ohundi umi ojeapóva rembiapo, 52 omongúi iguapyhágui umi mburuvicha guasúpe, ha ohupi heko mirĩvape. 53 Omyenyhẽ mba'e porágui umi iñembyahýivape, ha po nandi omondo umi imba'e retávape. 54 Oipytyvõ hembiguaí Israelpe, ha ndahesaráiri oiporiahurereko haguã, 55 ha'e oñe'ẽ me'ẽ haguéicha ñande ru kuéra ypykue Abraham ha iñemoñarépe. 56 María opyta Isabel ndive mbohapy mése rupi, ha upéi oho jey hógape. 57 Ha oguahẽvo ára imemby haguã, Isabel ogueru vvy ári peteĩ mitã kuimba'e. 58 Umi hóga jereregua ha hogagua kuéra oho joa oguerohory chupe oikuaávo Ñandejára ipy'a poráitei hague hendive. 59 Ha 8 ára haguépe ogueraha hikuái pe mitãme ojeapi'o haguã, ha omoĩse hikuái chupe itúva réra, Zacarías. 60 Isy katu he'i: --Ahániri. Héra vaerã Juan. 61 Ha umi oíva upépe he'i: --Nde rogagua apytépe ndaipóri avave hérava péicha. 62 Aipórõ oporandu hikuái Zacaríaspe mba'éichapa omboherase pe mitã. 63 Zacarías ojerure peteĩ vvyra pehẽngue ohai haguã hese, ha omoĩ: "Héra Juan". Ha maymáva opyta ijurujái. 64 Upe javete Zacarías oñe'ẽ jey, ha oñemoĩ omomba'e guasu Tupãme. 65 Umi hóga jereregua opyta ijurujaipa joa, ha opa rupi pe Judá vvyty jerére oñemombe'u pe ojehu vaekue. 66 Ohendúva guíve oñeporandu joa: "Mba'e apoharãnepa ko mitã?". Ojehecha porã Ñandejára omoĩha hese ipokatu. 67 Zacarías, pe mitã ru, Espíritu Santogui henyhẽva oñe'ẽ, ha he'i: 68 Tojehovasa Ñandejára, Israel Tupã! Ha'e ou oguenohẽvo jejopy vaígui hetã guápe! 69 Péina ombou ñandéve peteĩ Ipu'akapáva ñande pysyrõtava ñane angaipágui, hembiguaí David ñemoñare. 70 Ha'e oñe'ẽ me'ẽ vaekue imaranduhára rupi 71 ñande pe'ataha umi ñande rehe ija'e'ýva ha ñande rayhu'ýva pógui, 72 oiporiahurerekotaha umi ñande ru ypykuépe ha ndahesarái mo'ãiha iñe'ẽ me'ẽ marangatúgui. 73 Kóva ha'e iñe'ẽ me'ẽ ñande ru Abrahámpe: ohejataha ñandéve 74 jaiko jakyhyje'ýre, ñande rehe ija'e'ýva poguype'ý, jaiko haguã chupe hembijokuái ramo 75 marangatu ha teko jojápe, ha ñaime haguã henondépe opa árapeve guarã. 76 Nde katu, che ra'ymi, opavave ne renóita pe Yvatetegua maranduhára, rehótagui henonderã rembosako'ívo hape 77 reikuaauka haguã hetã guápe Tupã oheja reiha chupe kuéra opa iñangaipa, ha oguenohẽha jejopýgui. 78 Ñandejára pe yvatetégui iporiahurereko rupi, ára pyahu ogueru ñandéve, 79 ohesape haguã umi oikóvape pe pytũmby guasuetépe, ha ñande reraha haguã pe py'a guapy rapére. 80 Pe mitã okakuaa ha ipy'a mbarete ára ko'ẽre, ha oíko vvy ojeiko'ýháre ojekuaauka peve Israelgua kuérape.

Luke 2

1 Umíva umi árape, mburuvicha guasu Augusto he'i oñemoĩ haguã kuatiáre opavave réra. 2 Ko mba'e kóva ojejapo Quirinio oisãmbyhy ramo guare Siria. 3 Maymáva oho vaerã itávape, omoíka haguã héra kuatiáre. 4 Upévare José osẽ táva Nazarétgui, Galiléa vvy peguágui, ha oho Belénpe, Judéape, ou ypy haguépe vvy ári mburuvicha guasu David. José niko David ñemoñare. 5 Oho upépe oñemoíka haguã kuatiápe hembireko María ndive, hye guasúva hína. 6 Ha upe Belénpe oĩ aja, Maríape oguahẽ ára imemby haguã. 7 Ha upépe ou vvy ári imemby ypykue, omunde mitã aoípe ha omoño peteĩ vaka karuhápe, ndaipóri niko kuri hendaguã kuéra pe óga ojepytahápe. 8 Pe Belén ypýpe oiko ovecha rerekua pyharekue oñangerekóva ñúme hymba kuérare. 9 Peichahágui ojechauka sapy'a peteĩ Ñandejára remimbou ha Tupã mimbipa ojaho'ipa chupe kuéra, ha okyhyjeterei hikuái. 10 Upe Tupã remimbou katu he'i chupe kuéra: "Ani pekyhyje, aru peẽme marandu iporáva, ombovy'átava

opavavépe: 11 Péina ko árape ou peême yvy ári, ko David távape, pe oporopysyrôva, upéva hína ku Mesías, Ñandejára voi. 12 Peikuaa haguã, pejuhúta chupe oñeñuã mitã rupápe, ha oñeno pe vaka karuhápe.” 13 Upe jave ojechauka hetave Tupã remimbou yvága pegua oguerohoryva Tupãme, ha he'íva: 14 Toñemomba'e guasu Tupãme yvatete, ha taipy'a guapy opa yvypóra chupe ombohory. 15 Oho jeývo yvágape umi Tupã remimbou, umi ovecha rerekua he'i ojupe: --Jaha aipórõ Belénpe jahecha haguã pe ojuhúva, ha upe Ñandejára ñane momarandu hague. 16 Oho pya'ete hikuái ha ojuhu María ha Josépe, ha pe mitãme oñeno hína pe mymba karuhápe. 17 Ohechávo chupe, oñemoi omombe'u hikuái mba'épa he'i ra'e chupe kuéra Tupã remimbou, pe mitãre. 18 Ha opa ohendúva ijurujái opytávo umi ovecha rerekua he'íva. 19 María oñongatu opa mba'e ipy'apýpe ha ojepy'a mongeta. 20 Ovecha rerekua kuéra katu oje'ói jey oguerohory ha omomba'e guasúvo Tupãme opa mba'e ohendu ha ohecha vaekuere. Ojehupaite niko oje'e haguéicha chupe kuéra. 21 Ha 8 ára haguépe ombyapi'o hikuái pe mitã, ha ombohéra Jesús, pe téra he'i vaekue Tupã remimbou Mariápe hye guasu mboyve. 22 Oguahêvo ára oñemopotĩ*f** haguã, he'iháicha Moisés rembiapoukapy, ogueraha hikuái pe mitã Jerusalénpe omoívo Ñandejára renondépe. 23 Ojapo hikuái upéva, upéicha oĩgui Ñandejára rembiapoukapýpe, he'íva: “Opa mitã kuimba'e ijypykuéva oñemboyke vaerã Ñandejára peguarã”. 24 Aipórõ oho hikuái omba'e kuave'êvo, he'iháicha Ñandejára rembiapoukapy: mokõi jeruti, ýrõ katu mokõi pykasu ra'y. 25 Umíva umi árape oiko vaekue Jerusalénpe peteĩ kuimba'e hérava Simeón, heko joja ha iporiahurereko katúva, ha oha'arõva osẽ Israel ñepysyrõva. Espíritu Santo oĩ Simeón ndive, 26 ha oikuaaupa ra'e chupe nomano mo'ãiha ohecha mboyve pe Mesíaspe, Ñandejára omboútava. 27 Espíritu Santo ogueraha Simeónpe Tupaópe ipógui, ha oguerahávo mitã Jesúspe itúva ha isy ojapo haguã Tupã rembiapoukapy he'íva, 28 Simeón ohupi pe mitã ijyva ári ha omomba'e guasu Tupãme kóicha: 29 Ko'ágã, che Jára, rejapóma ne ñe'ẽ: ikatúma reheja omano ko ne rembiguái py'a guapýpe. 30 Ahecháma reñepyrũha 31 reporopysyrõ opa tetã renondépe, 32 pe mba'e rendy ohesapepátava opa tetãme, ha omomimbipátava ne retã Israelpe. 33 Jesús ru, ha isy, opyta ijurujái ohendúvo Simeón he'íva pe mitãre. 34 Aipórõ Simeón ohovasa chupe kuéra, ha he'i María, Jesús sýpe: --Ema'ẽ, ko mitã heta Israel guápe oity téra omopu'ãta. Ha'éta peteĩ mba'e rechaukaha, ha hetáta ojahéiva hese 35 ikatu haguã heta py'apy pegua ojekuaa. Ha opa ko'ã mba'e, peteĩ kyse pukúichata ndéve guarã, nde py'ápe voi nde kutútava. 36 Upe jave upépe oĩ avei hína peteĩ maranduhára kuñáva, Penuel rajy, hérava Ana, Aser ñemoñaréva. Iguãiguĩmava. Omenda ra'e imitãme gueteri, ha oiko iména ndive 7 año; 37 ojapóma hína 84 año opyta hague mena'ýre. Araka'eve nosẽiva Tupaógui, ha omomba'e guasúva Ñandejárape ára ha pyhare okaru'ýre ha oñembo'ehápe. 38 Ana oguahẽ upe jave ha oñepyrũ ome'ẽ ijaguije Tupãme. Ha oñe'ẽ pe mitã Jesús rehe umi oha'arõvape Jerusalén ñepysyrõ. 39 Ojapopa rire Ñandejára rembiapoukapy he'íva, oho jey hikuái Galiléape, itáva Nazarétpe voi. 40 Ha pe mitã okakuaa ha ko'ẽre imbareteve, henyhẽ arandúgui ha Tupã ohovasa chupe. 41 Jesús ru ha isy opa año ohóva jepi Jerusalénpe Páskua aretépe. 42 Ha upéicha, Jesús omboty ramo guare 12 año ohopa hikuái, ojapo tapiháicha, upe arete jave. 43 Ohasa rire umi ára umíva, ou jeývo hikuái hógaperãicha, Jesús opyta Jerusalénpe, itúva ha isy ohecha kuaa'ýre. 44 Ha'e kuéra oimo'ã Jesús ouha hína hapicha kuéra apytépe, ha upéicha uguata hikuái peteĩ ára pukukue. Upéi katu, ohekávo chupe hogagua ha ikuaaha kuéra apytépe, 45 ndojuhúi. Upémarõ ojevy hikuái Jerusalénpe hekávo. 46 Mbohapy ára rire ojuhu chupe Tupaópe uguapy hína umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha pa'ũme, ohendu ha oporandu hína chupe kuéra. 47 Ha opa umi ohendúva ohecha ramo chupe, ha ijurujái opytávo, ohechávo iñaranduha ha umi hekoitépe he'íva. 48 Ohechávo chupe itúva kuéra ipy'andýi, ha isy he'i chupe: --Che memby, mba'ére piko rejapo ore rehe péicha? Nde ru ha che heta rojepya'apy nde rekávo. 49 Jesús katu he'i chupe: --Mba'ére piko pe che reka? Ndapeikuaái piko aime vaerãha che Ru rógape? 50 Ha'e kuéra katu ndoikuaái mba'épa he'ise pe he'íva. 51 Ha oho jey hendive kuéra Jerusalénpe. Upépe oiko ha iñe'ẽ rendu opa mba'épe chupe kuéra. Isy oñongatúva ko'ã mba'e ipy'apýpe. 52 Ha Jesús katu okakuaa aja pukukue iñarandu ohóvo, ha Tupã ohovasa chupe yvypóra kuéra katu ipy'a porã hendive.

Luke 3

1 Mburuvicha guasu Tiberio 15 año oisãmbyhy haguépe Roma, Poncio Pilato oisãmbyhy hína Judea. Herodes oisãmbyhy Galiléa ha ityke'yra anga Filipino katu, Iturea ha Traconítide. Lisaniás katu Abilene. 2 Anás ha Caifás, mokõivéva pa'i

guasu vaekue upérõ. Umíva umi árape, Tupã oñe'ẽ Zacarías ra'y Juánpe, yvy ojeiko'ỹhápe, 3 ha opa rupi ysyry Jordán rembe'y rupi, Juan oiko he'i opavavépe ojevy vaerãha Tupãme ha oñemongaraika vaerã, Tupã oheja rei haguã chupe kuéra iñangaipa. 4 Kóva ojehu ojeihaiháicha maranduhára*f** Isaías kuatia ñe'ẽme: Oĩ osapukáiva yvy ojeiko'ỹháme: Pembosako'i Ñandejárape haperã pejapo chupe tape ikarẽ'ỹva 5 Umi ñu ipyko'ẽha henyhẽmba vaerã, yvyty ha ijyvateha oñembojojáne, umi tape ikarẽva naikarẽvéima vaerã, ha umi ivaíva toñembojojapa. 6 Opavave ohecháne Tupã oporopysyrõha." 7 Ha umi osẽvape oñemongarai haguã, Juan he'i: "Peẽ mbói ñemoñare! Máva piko he'i peẽme ikatúne haguã pekañy upe ñenupã Tupã omboútavagui? 8 Peikóke ojehecha porã haguã pende rehe pejevyha Ñandejára gotyo, ha ani peiko peje: 'Ore niko Abraham ñemoñare', ha peimo'ã ndojehu mo'ãiha peẽme mba'eve. Cháke ha'e peẽme, Tupã ikatuha ko'ã itágui jepe ojapo Abrahámpe iñemoñarerã. 9 Upéi ave, hácha ojeitytama yvyra rapóre. Opa yvyra hi'a porã'ỹva guive, ojeityta ha oñemombóta tatápe". 10 Aipórõ, umi oíva upépe oporandu chupe: --Mba'e piko rojapo vaerã? 11 Ha Juan he'i chupe kuéra: ijao mokõiva, tome'ẽ peteĩ pe oguereko'ỹvape. Ha pe hembí'úva, toñomboja'o hapicha oguereko'ỹva ndive. 12 Oñemboja avei oñemongarai haguã umi omono'õva viru jehepyme'ẽ Rómape guarã, ha oporandu hikuái Juánpe: --Mbo'ehára, mba'e piko ore rojapo vaerã? 13 Juan he'i: --Ani peipe'ave pe peipe'a vaerãgui. 14 Oĩ avei ñorãirõhára oporandúva Juánpe: --Ha orépa mba'e rojapo vaerã? Juan he'i chupe kuéra: --Ani peipe'a mba'eve avavégui, pemongyhyjévo térã pembojávo hese ojapo'ỹ vaekue. Ha pevy'ánte pene rembiapo repykuére. 15 Opa oíva upépe ojepy'a mongeta, ha oñeporandu Juánpe ndaha'etí chéne hína pe Mesías. 16 Juan katu he'i chupe kuéra: --Che niko añetehápe ýpe pomongarai, ha oime peteĩ oútava pene mongarai Espiritu Santo ha tatápe. Ha'e ipokatuve che hegui, ha chéve ija'ỹva ajora chupe ipy rehegua sãnte jepe. 17 Yrupẽ ipópe oipe'áta pe ikoga'a ra'yi hakãgue reígui. Oñongatúta pe ha'yingue, ha ohapýta pe hakãgue rei, peteĩ tata araka'eve ogue'ýtavape. 18 Ha péicha, ha hetave ñemoñe'ẽme, Juan oporomomarandu mba'e porã ou vaerãre. 19 Upéi ave, oja'o Heródespe oguereko haguére ikuñárõ ityvýra anga rembireko Herodíaspe, ha opa hembiaapo vaikuére. 20 Herodes katu, umi hembiaapo vai kuerakue ári ombojo'ave peteĩ: omoinge Juánpe yvyrakuápe. 21 Juan oporomongarai jave hína, Jesús oñemongaraika avei. Ha pe ha'e oñembo'e jave, ára ojepe'a 22 ha oguejy hi'ári Espiritu Santo pykasúicha. Ha oñehendu peteĩ oñe'ẽva yvágagui, ha he'íva: --Nde hína che ra'y ahayhúva, che aiporavo vaekue. 23-38 Jesús oguereko vaekue 30 año rupi omoñepyrũ ramo guare hembiaapo. Oje'e vaekue hese ha'e José ra'yha. Ko'áva hína Jesús ypy kuerakue: José, Elí, Matat, Leví, Melquí, Janai, José, Matatías, Amós, Nahúm, Eslí, Nagai, Máhat, Matatías, Simí, Joses, Joiadá, Johanán, Resá, Zorobabel, Salatiel, Nerí, Melquí, Adí, Cosam, Elmadam, Er, Jesús, Eliézer, Jorim, Matat, Leví, Simeón, Judá, José, Jonam, Eliaquim, Meleá, Matatá, Natán, David, Jesé, Obed, Booz, Sélah, Nahasón, Aminadab, Admín, Arní, Hesrón, Fares, Judá Jacob, Isaac, Abraham, Térah, Nahor, Serug, Ragau, Péleg, Éber, Sélah, Cainán, Arfaxad, Sem, Noé, Lámeç, Matusalén, Henoc, Jéred, Mahalalel, Cainán, Enós, Set ha Adán. Adán Tupã ra'y vaekue.

Luke 4

1 Jesús henyhẽte Espiritu Santogui, ou jey ysyry Jordángui, ha Espiritu Santo ogueraha chupe yvy ojeiko'ỹháme. 2 Upépe opyta 40 ára, ha Aña oipy'a ra'ã chupe. Umíva umi árape ha'e ndoúi mba'eve, ha upéicha rupi, upe rire iñembyahýi. 3 Aipórõ, Aña he'i chupe: --Nde ramo añete Tupã ra'y, ere ko itágui toiko mbujape. 4 Jesús katu ombohováí chupe ha he'i: --Ñandejára Ñe'ẽme he'i: "Ndaha'etí tembi'u añónte oikotevẽva yvypóra oikove haguã". 5 Upégui Aña ohupí chupe yvyty yvatevehápe, peteĩ tesa pirĩme ohechaukapa chupe tetã yvy arigua, 6 ha he'i: --Ame'ẽta ndéve pokatu ha amoĩmbáta nde poguýpe opa rehecháva. Chéve oñeme'ẽ vaekue ha ame'ẽ kuaa ame'ẽsévape. 7 Reñesũ ramo ha che momba'e guasu, ne mba'epáta. 8 Jesús katu he'i chupe: --Ñandejára Ñe'ẽme niko he'i: "Emomba'e guasu Tupã nde Járape, ha chupe añoite remomba'e guasu vaerã". 9 Upéi Aña ogueraha chupe Jerusalénpe, ohupí Tupao ári pe ijyvatevehápe, ha he'i: --Nde ramo añete Tupã ra'y, ejepoi oakávo ko'águi. 10 Ñandejára Ñe'ẽme niko he'i: "Tupã he'íta hemimbou kuérape oñangareko haguã nde rehe ha ne mo'ã haguã. 11 Ipópe ha'e kuéra nde rupíta, ani haguã reñepysãngánte jepe." 12 Ñandejára Ñe'ẽme niko he'i avei: "Ani reipy'a ra'ã Tupã nde Járape". 13 Ndojuhu véimarõ mba'eíchapa oipy'a ra'ávéta Jesúspe, Aña oheja chupe upérõ. 14 Jesús oho jey Galiléape, henyhẽ pokatúgui, ome'ẽva chupe Espiritu Santo, ha herakuã upe táva

jerekuére. 15 Oporombo'e umi judío kuéra, tupaópe ha maymáva oguerohory chupe. 16 Jesús oho Nazaréte, táva ha'e okakuaa hague. Pytu'uha ára jave oíke upe judío kuéra tupaópe, ojapo tapiaháicha, ha oñembo'y omoñe'ẽ haguã Ñandejára Ñe'ẽ. 17 Ome'ẽ chupe hikuái omoñe'ẽ haguã maranduhára Isaías kuatia. Ha oípekávo ojuhu péicha he'ihápe: 18 Ñandejára Espíritu oĩ che ári, chéve niko che poravo araha haguã marandu porã opa imboriahúvape, che mbou aipe'ávo jejopýgui umi ijyvyrakuávape ha ame'ẽvo techa ohecha'ỹvape; apoívo opa ojejopývaguí, 19 Amyrakuávo año Ñandejára hetã guápe oipysyrõta. 20 Upéi, Jesús omboty pe kuatia, ome'ẽ pe oñeñembyatyha pytyvõháme ha uguapy. Opavave oíva upépe ojesa reko hese. 21 Ha'e oñepyrũ oñe'ẽ ha he'i: --Ko árape voi oiko pe Ñandejára Ñe'ẽ pehendúva ko'ágã. 22 Opavave oñe'ẽ porã Jesús rehe ha oguerohory umi mba'e porã he'íva. Oporandu joa hikuái ojupe kuéra: --Ndaha'etí piko kóva José ra'y? 23 Jesús he'i chupe kuéra: --Oiméne peẽ pejéta chéve hína ko ñe'ẽnga: "Pohãnohára: eñemonguera nde voi". Ha upéi ave pejéne chéve: "Umi rohendu vaekue rejapo hague Cafarnaúmpe, ejapo avei ko'ápe, nde yvy teépe". 24 Ha he'ive ohóvo: --Añetehápe ha'e peẽme ndaiporíha maranduhára ojererohorýva ijyvy teépe. 25 Añetehápe niko, heta vaekue kuña imenave'ỹva Israelpe, maranduhára Elías oikoveha árape, ndokyvéi ramo guare mbohapy año rasa rupi ha tuicha ñembyahýi tetã tuichakue. 26 Ha Elías noñemondói vaekue mavavéva umi kuña imenave'ỹva Israelgua rendápe. Ha oñemondo peteĩ kuña Sareptagua rendápe, táva Sidón ypýpe. 27 Oĩ vaekue avei Israelpe heta hasýva ai pochýgui, maranduhára Eliseo oikoveha árape, ha mavavéva noñemonguerái, Naamán, Siria guápe añoite. 28 Ohendúvo upéva, umi oĩ vaekue upe judío kuéra tupaópe ipochy joa. 29 Opu'ã ha omosẽ hikuái Jesúspe upe távaguí, ogueraha chupe yvate pe yvyty itáva kuéra opu'ãha ru'ãme, upe guive oity haguã chupe yvýpe. 30 Jesús katu ohasa ipa'ũ rupi kuéra ha oho. 31 Jesús oho Cafarnaúmpe, táva Galiléa peguápe, ha pytu'uha árape ombo'éva opavavépe. 32 Ha opavave ohecha ramo mba'eíchapa ha'e ombo'e chupe kuéra. Ohechauka ku noikotevéi ramo guáicha avavére he'i haguã mba'eve. 33 Pe judío kuéra tupaópe, oĩ peteĩ karia'y oguerekóva mba'epochy. Ha upéva hatã osapukái: 34 --Mba'ére piko reñemoĩ ore rehe, Jesús Nazaretgua? Reju piko ore rundívo? Che roikuaa. Nde hína pe imarangatúva, Tupã omboúva. 35 Jesús oja'o pe espíritu añáme ha he'i chupe: --Ekirirĩ ha esẽ pe kuimba'égui! Upépe pe mba'epochy oity yvýpe upe kuimba'épe, ha osẽ chugui ojapo'ỹre hese mba'eve ivaíva. 36 Opavave oñemondýi, ha he'i joa ojupe: --Mba'eichagua ñe'ẽ piko äva? Oikuaa porãhápe ha pokatúpe ko kuimba'e he'i umi mba'epochýpe osẽ haguã, ha ha'e kuéra osẽ! 37 Ha oĩ Jesús rehe mandu'a opa rupi upe jerekuévo. 38 Jesús osẽ pe judío kuéra tupaógui ha oíke Simón rógape. Simón sy hasy hína ra'e ha tuicha iñakãnundu. Ha ojerure hikuái Jesúspe oipohano haguã chupe. 39 Jesús ojavy hi'ári ha oja'o pe akãnundúpe, ha upe akãnundu opi chugui. Upepete voi ha'e opu'ã ha ohecha mba'épa ha'e kuéra oikotevẽ. 40 Ka'aruete, oikévo kuarahy, umi oguerekóva opaichagua hasýva ogueraha hikuái Jesúspe ohecha haguã. Ha ha'e omoĩ ipo peteĩ-teĩre ha omonguera. 41 Heta hasývaguí avei osẽ mba'epochy, osapukáiva: --Nde ha'e Tupã ra'y! Jesús katu oja'o umi mba'epochýpe ha ndohejái oñe'ẽ, ha'e kuéra oikuaágui ha'eha upe Mesías. 42 Ko'ẽmba rupi Jesús osẽ upe távaguí ha oho peteĩ avave oĩ'ỹháme. Umi tavagua katu oheka chupe ha uguahẽ hendápe. Ojokose hikuái chupe ani haguã oho. 43 Jesús katu he'i chupe kuéra --Aikuaauka vaerã aveíko ko marandu porã Tupã sãmbhy rehegua umi ambue táva guápe. Upevarã niko añembou vaekue. 44 Ha péicha, Jesús oiko omombe'úvo iñe'ẽ umi judío kuéra tupao rupi, judío retã tuichakue.

Luke 5

1 Peteĩ jey, Jesús oĩ jave yguasú Genesaret rembe'ýpe, oñandu ojopypaha chupe umi tavagua ohenduséva Ñandejára Ñe'ẽ. 2 Jesús ohecha mokõi kanóa pe y rembe'ýpe. Umi pira renohẽha oguejy ra'e hikuái ojohéi haguã irréd kuéra. 3 Jesús ojupi peteĩvape, Simón mba'éva, ha ojerure ojehomive haguã hyepývo pe y rembe'ýgui. Upéi uguapy pe kanóape, ha upe guive oñepyrũ ombo'e opavavépe. 4 Oñe'ẽmbávo, he'i Simónpe: --Eraha ko'ã kanóa pe y hypyvehápe, ha peity upépe pende pyaha penohẽ haguã pira. 5 Simón katu he'i: --Mbo'ehára, pyhare pukukue romba'apo hína kuri ha noroguenohẽi mba'eve; ko'ágã nde erégui, aityta umi pyaha. 6 Ojapo upéicha, ha hetaiterei pira ho'a ha umi pyaha oñepyrũ osoro. 7 Aipórõ ojepoity hikuái iñirũ nguéra ambue kanóa peguápe, oho haguã oipytyvõ chupe kuéra. Ha'e kuéra oho, ha mokõive kanóa omyenyhêtégui haimete ogyuy. 8 Ohechávo upéva, Simón Pedro oñesũ Jesús renondépe ha he'i chupe: --Ani eja che rehe, che Jára, che niko peteĩ mba'e vai apoha! 9 Simón ha iñirũ nguéra niko

tuichaiterei oñemondýi pe pira ho'a hetaite vaekuére. 10 Upéicha avei Santiago ha Juan, Zebedeo ra'y kuéra, omoirüva Simónpe. Jesús katu he'i Simónpe: --Ani rekyhyje. Ko'águi rire rombo'éta renohẽ haguã nde rapichápe tape vaígui. 11 Aipórõ, omboja hikuái y rembe'ýpe ikanóa kuéra, oheja opa mba'e ha oho Jesús ndive. 12 Peteĩ árape, oĩ jave hína Jesús peteĩ távape, oguahẽ peteĩ kuimba'e hasýva, ikuru vaíva. Ohechávo Jesúspe, ojeity ha omboja isyva yvýre. Ha ojerure asy chupe: --Che Jára, nde reipotarõ che mongueráne che mba'asýgui. 13 Jesús opoko hese ha he'i: --Aipota. Ekuera! Ha upepete okuera pe imba'asýgui. 14 Ha Jesús he'i chupe: --Ani emombe'u avavépe. Terehõnte ejechauka pa'ípe, ha eikuave'ẽ Ñandejárape umi mba'e Moisés he'i vaekue oñekuave'ẽ vaerãha, ojehecha haguã rekueramaha. 15 Opáichavo, Jesús herakuã guasuve ko'ẽ ko'ẽre ha heta oñembyatýva ohendu haguã chupe ha omonguera haguã chupe kuéra imba'asýgui. 16 Jesús katu oho umi avave oĩ'ýha rupi oñembo'e haguã. 17 Peteĩ árape, Jesús oporombo'e jave hína, uguapy ra'e hína upe rupi Fariséova, ha Moisés rembiapoukapy mbo'eháva ou vaekue Galiléa, Judá ha Jerusaléngui. Ha Ñandejára pokatu ojechauka Jesús rupi omonguerávo heta hasývape. 18 Upérõ oguahẽ kuimba'e kuéra ogueraháva hupápe peteĩ ijpávape. Oguerahase hikuái pe kotypýpe omoĩ haguã Jesús renondépe. 19 Ha ndojuhúi hikuái moõ rupípa omoingéta, hetágui umi upépe oĩva. Aipórõ ojupi hikuái pe óga ári, ombokua pe óga ape ha omboguejy hikuái pe hasývape, hupápe, Jesús renondépe. 20 Jesús ohechávo mba'eichaitépa ha'e kuéra ojerovia hese, he'i pe hasývape: --Che irũ, ojeheja reíma ndéve ne angaipa. 21 Ha upévo, umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha umi fariséo oñepyrũ he'i: "Máva piko kóva péicha ojahéi haguã Tupãre, ku hendaguépe oĩrõ guáicha? Tupã añõnte niko ikatu oheja rei ñandéve ñane angaipa." 22 Ha Jesús ohecha kuáa mba'épa he'i hína hikuái ipy'apary, ha oporandu chupe kuéra: --Mba'érepa pejepy'a mongeta péicha? 23 Mba'épa ndahasyive ja'e: "Ojeheja reíma ndéve ne angaipa", téräpa: "Epu'ã ha eguata"? 24 Néi, ahechaukáta peẽme che, yvypóraichaaju vaekue, ikatuha ko yvy ári oipysyrõ angaipa. Ha upévo he'i pe ijpávape: --Ndéve ha'e: 'Epu'ã, ehupi nde rupa ha tereho nde rógape.' 25 Upepete pe ijpáva opu'ã opavave renondépe, ohupi hupa oñeno hague, ha oguerohory Tupãme ohóvo hógape. 26 Maymáva opyta ijurujái, ha oguerohory hikuái Tupãme. Ha tuicha kyhyje reheve he'i joa: --Ko árape jahecha mba'e hechapyráva. 27 Upéi Jesús osẽ oho, ha ohecha peteĩ omono'õva viru Roma peguarã. Ha'e héra Leví ha uguapy hína pe viru oñemono'õhápe. Jesús he'i chupe: --Eju che ndive. 28 Ha Leví oheja opa mba'e, ha oho Jesús rapykuéri. 29 Kurivévo, Leví ojapo hógape peteĩ karu guasu Jesús rérápe, ha heta umi viru omono'õva Rómápe guarã, hetave apytépe, uguapy joa hikuái upe mesápe. 30 Umi fariséo ha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha katu oñepyrũ oñe'ẽ api hikuái Jesús remimbo'e kuérape. He'i chupe kuéra: --Mba'ére piko peẽ pekaru ha pe'u kaguy, umi Roma peguarã viru omono'õva ndive, ha mba'e vai apoha ndive? 31 Jesús katu he'i chupe kuéra: --Umi hesãiva noikotevẽi pohãnohárare, umi hasývante. 32 Che ndajúi vaekue ahenóivo heko jojávape, ahenói umi iñangaipa vaekuépente, ojevy haguã Tupã gotyo. 33 He'i hikuái Jesúspe: --Umi Juan ha fariséo remimbo'e kuéra py'ýinte ohasa ára ho'u'ýre mba'eve ha oñembo'e manté. Ne remimbo'e kuéra katu okaru ha kaguy ho'úvonte oiko. 34 Jesús he'i chupe kuéra: --Peẽ nga'u piko napemongaru mo'ãi umi oĩva mendahápe, pe menarã oĩ aja hendive kuéra? 35 Ágãnte oguahẽne ára ipore'ývo ha'e, ha upépe katu ohasáne ára ho'u'ýre mba'eve. 36 Omoĩ avei henondépe kuéra ko ñe'ẽ mbojoja: --Avave nomondorói peteĩ ao pyahu omyatyrõ haguã peteĩ itujáva. Upéicha ojapóva ohundi pe ao pyahu. Ha upéi ave, pe ao pyahu pehẽngue ndopyta porã mo'ãi pe itujávare. 37 Kaguy pyahu niko noñembohyrúi kaguy ryrú tujápe. Péicha ojejapórõ umi kaguy ryrú osoróne ha oñehundíta pe kaguy ha umi hyru. 38 Kaguy pyahu oñemoĩ vaerã hyru ipyahúvape. 39 Ha umi ho'úva kaguy tuja ndo'use véima kaguy pyahu, ha he'i: "Kaguy tuja heve".

Luke 6

1 Umiha árape, Jesús ohasa ohóvo kokue rupi peteĩ pytu'uha árape. Hemimbo'e kuéra oipo'o hína trígo, ojkýi ipópe kuéra ha ho'u hikuái. 2 Umi fariséo oporandu chupe kuéra: --Mba'ére piko peẽ pejapo pe ojejapo'ý arã pytu'uha árape? 3 Jesús he'i chupe kuéra: --Ndapeikuaái nga'u piko Ñandejára Ñe'ẽme he'iha David ha iñirũ nguéra iñembyahýi ramo guare, 4 oíke hague Tupaópe ha'e ha iñirũ nguéra, ha ho'u umi mbujape Tupãme oñemboyke vaekue. Ha'e térã iñirũ nguéra ndaikatúi vaekue ho'u umíva, pa'i kuérape guarã añõnte vaekue umi mbujape. 5 Ha he'ive: Che, yvypóraichaaju vaekue, areko che pópe ha'évo mba'e-mba'épa ikatu

ojejapo pytu'uha árape. 6 Ambue pytu'uha árape, Jesús oíke umi judío tupaópe, ha oñepyrũ oporombo'e. Oĩ hína upépe peteĩ kuimba'e ipo akatúa ypíva. 7 Ha umi fariseo ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha oma'ẽ ñemi Jesús rehe jahecha omonguerápa chupe pytu'uha árape, ha upéicha omoĩ vai haguã chupe. 8 Ha'e katu, oikuaapáva mba'épa umíva oguereko iñakãme, he'i pe kuimba'e ipo ypívape: --Epu'ã ha eñemoĩ pe mbytépe. Upe kuimba'e opu'ã ha oñembo'y, 9 ha Jesús he'i umi ambuépe: --Aporandúta peẽme: Mba'e-mba'épa ikatu jajapo pytu'uha árape: ivaívapa, téräpa iporáva? Japoromonguera térä ñaporohundi? 10 Upéi oma'ẽ ijerekuévo oĩvare ha he'i pe ijypívape: --Eipyso nde po. Pe kuimba'e oipyso, ha ipo okuera. 11 Umi ambue katu ipochyetererei hikuái ha oñepyrũ ohecha oñondive mba'épa ikatu ojapo Jesús rehe. 12 Umíva umi árape, Jesús oho peteĩ yvytýpe oñembo'évo, ha pyhare pukukue oñembo'e Tupãme. 13 Ko'ẽ rire ohenói umi hemimbo'épe, ha oiporavo 12 ijapytégui kuéra, ohenóiva apóstol. 14 Umíva vaekue: Simón, ombohéra vaekue avei Pedro; Andrés, Simón ryvy; Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, 15 Mateo, Tomás; Santiago, Alfeo ra'y; Simón, oñembohérava avei "Tetã rayhupára", 16 Judas, Santiago ra'y; ha Judas Iscariote, pe upéi omoñuhã vaekue Jesúspe. 17 Jesús oguejy upe yvytýgui hemimbo'e kuéra ndive, ha opyta peteĩ ñúme. Oñembyaty ra'e upépe umi hapykuéri oikóva ha heta Judeagua, Jerusalén pegua ha umi Tiro rembe'yype oikóva, ha Sidónpe. 18 Oguahẽ ra'e hikuái ohendúvo Jesúspe, ha ha'e omonguera haguã chupe kuéra imba'asýgui. Umi ipype oguerékóva mba'epochy okuerapa avei. 19 Ha upéicha, opavave opokosénte jepe Jesús rehe, oporomonguerágui pe pokatu osẽva chugui. 20 Jesús oma'ẽ hemimbo'e kuérare ha he'i: --Pevy'aite vaeräpa peẽ imboriahúva, pene mba'e niko pe Tupã sãmbyhy. 21 Pevy'aite vaeräpa peẽ ko'ágã pene ñembyahýiva, peẽ niko upéi pene ryguatãta. Pevy'aite vaeräpa peẽ ko'ágã pene rasẽva, upéi niko pepukáta. 22 Pevy'aite vaeräpa oimérõ pende rehe ndaija'éiva, pene mosẽva, pende ja'óva ha ojeguarúva pende hegui che, yvypóraicha aju vaekue rehehápe. 23 Tape vy'a heta, ta pene renyhẽ torýgui ko árape, peẽme niko oñeme'ẽta peteĩ jopói nde tuicháva yvágape. Péicha avei niko umíva ru ypy kuerakue ojapo vaekue maranduhára kuérare. 24 Peẽ imba'e retáva katu pejererekóke, perekóma pende vy'a. 25 Pejererekóke peẽ ko'ágã pene ryguatãva, pene ñembyahýita hína. Pejererekóke peẽ ko'ágã pepukáva, pene rasẽta hína ñembyasýgui. 26 Pejererekóke opavave pende rerohory ramo, upéicha avei ojapo vaekue pende ru ypy kuerakue umi maranduhára japúre. 27 Peẽ pe che rendúvape katu ha'e: "Pehayhu umi pende rayhu'ývape, pejapo iporáva pende rehe ija'e'ývare. 28 Pehovasa umi pende rehe oñe'ẽ vaívape, peñembo'e umi pende ja'óvare. 29 Oĩ ramo nde rova petéva, eheja ta nde rova pete jovái. Ha oimérõ oipe'áva nde hegui nde ahoja, eheja togueraha nde ao ave. 30 Oimérõ omba'e jeruréva ndéve, eme'ẽ chupe, ha oimérõ omba'e pe'áva nde hegui, anive rejerure chupe. 31 Pejapo pende rapicháre upe peẽ peipotáva ha'e kuéra ojapo pende rehe. 32 Peẽ pehayhúrõ umi pende rayhúvape, mba'e piko pejapo tuichaiterei mba'éva? Umi mba'e vai apoha jepe niko péicha oiko. 33 Ha pejapórõ iporáva umi pende rehe ojapóva iporávarente, piko mba'e iporáva oĩ upévape? Umi mba'e vai apoha jepe niko péicha ojapo. 34 Ha peipurukárõ umi omyengovia jeýtava peẽmente, pejapo nga'u piko tuichaiterei mba'éva? Umi mba'e vai apoha avei oiporuka ojupe, oha'arõgui ojepurukátaha avei chupe. 35 Pehayhu vaerã pende rayhu'ývape, ha pejapo iporáva ha peiporuka peha'arõ'ýre mba'eve hekovia. Upéicharõ, tuicha mba'épe oñemyengoviane peẽme, ha peẽ Tupã Yvatetegua ra'ýne, ipy'a poráva avei umi ohecha kuaáva ha heko añáva ndive. 36 Peporoporiahurereko vaerã, pende Ru pende poriahurerekoháicha." 37 Ani pemoĩ vai pende rapichápe, ha Tupã na pene moĩ vai mo'ãi. Ani pejopy vai pende rapichápe ha Tupã na pende jopy vai mo'ãi. Peheja rei hembiapo vaikue pende rapichápe, ha Tupã oheja reíne peẽme. 38 Peme'ẽ ambuépe, ha Tupã ome'ẽne peẽme. Ipojeráne pene ndive ha ome'ẽne peẽme pende vosa renyhẽ chovi. Peẽ pejapoháicha pende rapicháre, Tupã omyengovia jeýne peẽme. 39 Jesús omombe'úvo chupe kuéra ko ñe'ẽ mbojoja: "Peteĩ ohecha'ýva nga'u piko ikatu omboguata ambue ohecha'ývape? Ndo'a mo'ãi nga'úpa mokõivéva peteĩ vyukuápe? 40 Ndaipóri temimbo'e mba'e guasuvéva imbo'eháragui. Ojeheko mbo'e porãmarõ ae ohupytýne imbo'ehárape. 41 Mba'éicha piko rehecha pe yvyra ku'i nde ryvy resápe oíva, ha nderehechái pe yvyra poguasú nde resápe voi rerekóva? 42 Ha nderehecháirõ pe yvyra poguasú oíva nde resápe voi, mba'éicha piko nde py'a ere haguã nde ryvõpe: 'Che ryvy, taípe'a ndéve pe yvyra ku'i nde resápe oíva'. Nde, tekove rova mokõi! Eipe'a raẽ pe yvyra poguasú nde resápe oíva rehecha porã haguã, ha upéi reipe'a haguã pe yvyra ku'i nde ryvy reságui." 43 Ndaipóri yvyra porã ikatúva hi'a vai, ha ndaipóri avei yvyra vai ikatúva hi'a porã. 44 Yvyra máta niko jaikuaa hi'áre. Ndojepo'ói niko ígo ñuatĩ mátagui, térã úva ñana

reígui. 45 Peteĩ ipy'a porãva, mba'e iporãvante he'i, ipy'apýpe voi imba'e porãgui. Ha upe heko añáva katu, ivaívante voi he'i, ipy'apýpe voi oĩgui ivaíva. Ha upe ipy'apýpe oguerékóvagai, upévaguĩte oñe'ẽ. 46 Mba'ére piko peẽ peje chéve: "Karai, karai", ha ndapejapói che ha'éva? 47 Ha'éta peẽme mávapepa ojogua pe oúva che rendápe, ohendúva che ñe'ẽ ha ojapo upe ha'éva. 48 Ojogua peteĩ yvypórape, ojapo haguã hogarã ojo'o raẽ vaekue pypuku porã, ha omoĩ pe óga pyenda ita ári. Okakuaávo upéi pe ysyry ou ha ojejapipa pe ógare, ha nomomýiri ojejapo porãgui. 49 Pe che rendúva ha ndojapóiva che ha'éva katu, ojogua pe omopu'ã vaekue hogarã yvyku'i ári reípe, ha nomopyendái. Ha okakuaávo y, ou hi'ári ha oitypaite.

Luke 7

1 Oñe'ẽmba rire opavavépe, Jesús oho Cafarnaúmpe. 2 Upépe oiko peteĩ mburuvicha Romagua oguerékóva peteĩ hembiguái ohayhúva, hasýva ha oíva omano haguãicha. 3 Upe mburuvicha, ohendúvo umi oje'etáva Jesús rehe, omondo judío kuéra myakãhára kuérape, ojerurévo Jesúspe oho haguã oipohano upe hembiguáipe. 4 Ha'e kuéra oho Jesús rendápe ha he'i chupe: --Iporã niko reipytyvõ pe mburuvichápe. 5 Ha'e ohayhu ñane retã ha ha'ete voi omopu'ãuka vaekue oréve pe tupao. 6 Jesús oho hendive kuéra, ha oĩmarõ hikuái pe hóga ypýpe, upe mburuvicha omondo iñirũ nguérape he'ívo chupe: "Karai, máva piko che nde reike haguã che rógape? 7 Upévare, nda che py'ái voi kuri aha haguã rohekávo jepe. Eréntena che rembiguái okuera haguã. 8 Che niko aĩ mburuvicha poguýpe, ha areko avei che po guypegua. Ha peteĩme ha'érõ oho haguã, upéva oho. Ambuépe ha'érõ ou haguã, upéva ou. Ha ha'érõ che rembiguáipe ojapo haguã ha'éva, ojapo." 9 Jesús ohendúvo upéva tuicha oguerohory, ha oma'ẽvo umi hapykuéri ohóvare, he'i: --Añetehápe ha'e peẽme, Israelgua apytépe jepe ndajuhúiva peteĩ ojeroviáva Tupãre ko kuimba'éicha. 10 Ojevývo hikuái hógape, umi oñemondo vaekue ojuhúma pe tembiguái okuera. 11 Kóva rire, Jesús oho peteĩ táva hérava Naínpe. Heta oĩ ohóva hendive, ha hemimbo'e kuéra ave. 12 Oguahẽvo upe táva ypýpe, ohecha oguerahaha hikuái oñotývo peteĩ omano vaekuépe, peteĩ imenave'ýmava memby peteĩete. Heta oho hapykuéri. 13 Ohechávo, Ñandejára oiporiahurereko chupe ha he'i: --Ani ne rasẽ. 14 Pya'ete oñemboja ha opoko pe omanóva rupáre, ha umi ogueraháva hína, opyta. Jesús he'i pe omanóvape: --Nde mitãrusu, ndéve ha'e: Epu'ã! 15 Upévo pe omanóva uguapy ha oñepyrũ oñe'ẽ, ha Jesús ome'ẽ isýpe. 16 Ohechávo upéva, maymáva okyhyje ha oñepyrũ omomba'e guasu hikuái Tupãme. He'i hikuái: --Peteĩ maranduhára mba'e guasúva ou ñande apytépe. He'i avei hikuái: --Tupã ou oipytyvõvo hetã guápe. 17 Ha Judá jerekuére ojekuaa opa mba'e Jesús ojapo vaekue. 18 Juan, pe oporomongaraíva ohendu ko'ã mba'e, umi hendive voi oíva omombe'úgui chupe. Ha ohenói mokõime, 19 ha omondo Ñandejára rendápe, oporandúvo chupe ha'épa añete pe ou vaerã, térã oha'arõ vaerãpa hikuái ambuépe. 20 Aipórõ, Juan Bautista remimbou kuéra oñemboja Jesús rendápe, ha he'i chupe: --Juan Bautista ore mbou roporandu haguã ndépa ha'e pe ou vaerã, térãpa roha'arõ vaerã ambuépe. 21 Upe javete Jesús omonguera oikóvo hetápe imba'asýgui ha iñangata kuéragai, ha mba'epochýgui ave, ha omonguera ohecha heta ohechave'ỹ vaekuépe. 22 Upéi he'i chupe kuéra: --Tapeho ha peje Juánpe opa mba'e pehecháva ha pehendúva. Pemombe'u chupe ohecha'ýva ohecha jeyha, ijypíva uguata porãha, ipire aipáva okueraha, ohendu'ýva ohendu jeyha, omanóva oikove jeyha ha imboriahúvape oñehendukaha marandu porã. 23 Ha ovy'aiténe umi ojerovia mantéva che rehe! 24 Juan remimondo kuéra oho rire, Jesús oñepyrũ oñe'ẽ hese opavavépe, ha he'i: --Peẽ pesẽ ramo guare peho yvy ojeiko'ýháme, mba'e pehecha haguãpa peho ra'e? Pehechápa ra'e takuapi vyty ombovaváva? Nahániri? 25 Maerã aipo ramo peho? Pehópa pehecha peteĩ kuimba'e oñemonde jeguapávapa? Peẽ niko peikuaa porã umi oñemonde jeguáva ha vy'ahápe oikóva, oikoha mburuvicha guasu kuéra rógapente. 26 Amo ipahápe, mba'e aipo ramo pesẽ pehecha? Peteĩ maranduhára, *f** ajépa. Upéicha añete. Ha pejuhu peteĩ mba'e guasuvéva maranduháragui katu. 27 Juan niko hína pe Ñandejára Ñe'ẽme he'iha: Che amondo che ñe'ẽ rerahaha ne renonderã ombosako'i haguã ndéve nde raperã. 28 Ha'e peẽme, ndaipóri yvypóra kuéra apytépe mba'e guasuvéva Juángui. Opáichavo, pe michívéva Tupã oisãmyhyhápe, upéva mba'e guasuve chugui. 29 Opa ohendu vaekue Juánpe, umi víru mono'õha Rómape guarã jepe, heja Juan omongarai chupe kuéra, ojapo haguã péicha pe teko jojápe porã ojeruréva Tupã. 30 Umi fariséo ha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha katu ndohéjái omongarai chupe kuéra Juan, ojahéivo pe Tupã ojapose vaekuére hesehápe kuéra. 31 "Mba'e rehépa ambojoja kuaa yvypóra ko'agãgua? Mba'épepa ojogua? 32 Ojogua umi mitã uguapýva oñemboharái pe okápe ha

osapukáiva iñirũ nguérape: 'Ore rombopu mimby, ha peẽ ndapejerokýi. Ropurahéi ñembyasýpe, peẽ katu napenerasẽi.' 33 Ou niko Juan Bautista, ndokarúiva ha ndo'úiva kaguy, ha peẽ peje hese oguerekoha mba'epochy. 34 Upéi aju che, yvypóraicha aju vaekue, akarúva ha ha'úva kaguy, ha peẽ peje che rehe che karu ha che ka'uha, aikoha umi heko añáva ndive ha umi viru omono'õva Roma peguarã ndive. 35 Tupã arandu niko ojehechauka ñane rembiapokue rupi." 36 Peteĩ fariséo ojerure Jesúspe oho haguã okarúvo hógape, ha ha'e oho. Oguapy hína mesápe, 37 ha peteĩ kuña reko vai oikóva upe távape voi, ha oikuaa vaekue Jesús ohoha okarúvo pe fariséo rógape, oguahẽ peteĩ mbayru ipópe henyhẽva mba'e ryakuã porãgui. 38 Ojahe'o ha oñesũ Jesús renondépe, ha oñepyrũ ojahéi umi ipy hesáype. Upéi omokã jey iñakã raguépe, ohetũ ha omona hese pe mba'e ryakuã porã. 39 Pe fariséo ojerure vaekue Jesúspe oho haguã okaru, ohechávo upéva, he'i ijupe: "Ko kuimba'e, maranduhárarõ añete, ohechakuaáta mba'eichagua kuña reko vaípa hína pe opokóva hese." 40 Upépe Jesús he'i pe Fariséope: --Simón, areko peteĩ mba'e ha'eséva ndéve. Pe fariséo he'i chupe: --Ere katu chéve, mbo'ehára. 41 Jesús he'ive: --Mokõi karia'y omyengovia vaerã peteĩ viru oiporuka vaekuépe. Peteĩva ome'ẽ vaerã chupe 500, ha pe ambue katu, 50. 42 Ha ndaikatúigui ome'ẽ hikuái, pe viru porukaha oheja rei mokõivépe. Ko'ágã ere chéve: mávapa umi mokõigui ohayhuvéne chupe? 43 Simón katu he'i: --Chéverõ guarã pe hetave oheja rei vaekue chupe. Jesús he'i chupe: --Añete ere. 44 Aipórõ, oma'ẽvo pe kuñare, Jesús he'i Simónpe: --Rehechápa ko kuña? Aike kuri nde rógape ha nereme'ẽi chéve y ajepyhéi haguã. Ko kuña katu, ombojahu che py hesáype ha omokã jey iñakã raguépe. 45 Nde na che retũ che momaiteívo. Ha'e katu, aike guive ohetũ ha ohetũ che py mokõive. 46 Neremoĩri che akãre mba'e ryakuã porã, ha'e katu oñohẽ mba'e ryakuã porã che pyre. 47 Upévare ha'e ndéve umi heta heko vaikue ojeheja reipaha chupe, oporohayhu eterei haguere. Pe heko vaikue ojeheja rei michĩvéva, sa'ive ohechauka imborayhu. 48 Upéi he'i pe kuñame: --Nde reko vaikue ojeheja reipa ndéve. 49 Umi ambue ojejerure hague oho haguã okarúvo, oñepyrũ oporandu ojupe: --Máva piko kóva angaipágui jepe oporopysyrõva? 50 Jesús katu he'ive, ojerévo pe kuña gotyo: --Rejerovia rupi, reñepysyrõ. Tereho py'a guapýpe.

Luke 8

1 Kóva rire, Jesús ohasa oikóvo peteĩ távaguĩ ambuépe, omoherakuãvo pe marandu porã Tupã sãmbhy rehegua. Umi 12 apóstol omoirũ chupe, 2 ha upéicha avei heta kuña ha'e oipe'a vaekue mba'epochy poguýgui ha mba'asýgui omonguera vaekue. Ijapytépe kuéra oĩ María, hérava avei Magdalena, chugui Jesús oguenohẽ 7 mba'epochy. 3 Oho avei Juana, Cuza rembireko, upéva Herodes mba'e repy rerekua, ha Susana ha heta ambue oipytyvõva chupe mba'e repy oguerekóva reheve. 4 Heta oĩ vaekue oséva umi távaguĩ ohecha haguã Jesúspe. Upéicha rupi heta ijaty hikuái. Aipórõ omombe'u chupe kuéra ko ñe'ẽ mbojoja: 5 "Oĩ vaekue peteĩ oséva oñotỹ haguã imba'e ra'ỹi. Ha oñemitýnguévo, oĩ umi mba'e ra'ỹi ho'áva tapépe. Oñepyrũmba hese ha guyra kuéra ho'upa. 6 Oĩ avei ho'áva itatýpe, ha umi mba'e ra'ỹi hoky. Ha ndahi'yígui ipirupa. 7 Oĩ avei ho'áva ñuatĩndýpe, ha hokývo, umi ñuatĩ ojukapa. 8 Oĩ katu avei ho'áva yvy iporãháme, ha okakuaa ha hi'a porã, 100 peve peteĩ ha'ýnguégui." Péicha he'ívo Jesús, hatã oñe'ẽ: "Ohendúvake tojapysaka porã." 9 Hemimbo'e kuéra oporandu Jesúspe mba'épa he'ise upe ñe'ẽ mbojoja. 10 Ha'e he'i chupe kuéra: --Tupã niko oikuaauka peẽmente umi mba'e ñemimby isãmbhy rehegua. Umi ambuépe katu añe'ẽ ñe'ẽ mbojoja rupi, oma'ẽ ma'ëve ramo jepe ohecha'ỹ haguã ha ohendu henduvérõ jepe oikuaa'ỹ haguã. 11 Pe ñe'ẽ mbojoja ñemitýhára rehegua he'ise: "Pe mba'e ra'ỹi niko Ñandejára Ñe'ẽ hína, 12 ha pe ho'a vaekue tapépe rei, umíva hína umi ohendúva, ha ou Aña ha oipe'a ipy'apýgui kuéra, oguerovia'ỹ haguã ha ani haguã oñepysyrõ. 13 Umi mba'e ra'ỹi ho'áva itatýpe katu ojogua umi Ñandejára Ñe'ẽ ohendúva, ha ogueroviáva vy'apópe. Ha ndahapo pypukúigui, oguerovia sapy'ami, ha ojepy'a ra'ã vove, ikangy. 14 Umi mba'e ra'ỹi ho'a vaekue ñuatĩndýpe, umíva hína umi ohendúva, ha mbegue-mbегuэpe ipytupa ojepy'apýgui, mba'e reta potáre ha teko vy'áre, ha upéicha rupi ndahi'ái. 15 Ha umi mba'e ra'ỹi ho'a vaekue yvy porãme katu, umíva hína umi imarangatúva ha oñemoíva ohendu ha ojapo pe marandu he'íva, ha oñemohatágui hese hi'a porãva." 16 Avave nomyendýi peteĩ mba'e rendy ha upéi ojaho'i téra omoĩ tupa guýpe, ohupi uvei yvate ojehesape haguã umi oikéva. 17 Upeichaite avei, ndaipóri mba'eve okañýva osẽ'ỹ vaerã okápe, ha mba'e ñemi ojekuaa'ỹ vaerã ha oñemyesakã'ỹ vaerã. 18 Aipórõ, pehendú porã: Upe oguerekóvape oñeme'ëvéta oguerekove haguã. Upe oguereko'ývaguĩ katu, pe michĩmi oimo'áva oguerekoha jepe

ojepe'áta, ha mba'evete ndopyta mo'ái chupe. 19 Jesús sy ha ityvýra kuéra oho pe ha'e oíháme, ha ndaikatúi oñemboja hese, hetaitereígui umi oíva upépe. 20 Ha he'i hikuái Jesúspe: --Nde sy ha nde ryvy kuéra na pe okápe hína, ha nde rechase. 21 Jesús katu he'i: --Umi ohendu ha oja'póva Tupã marandu porã, umíva hína che sy ha che ryvy. 22 Peteĩ jey, Jesús oíke hemimbo'e kuéra ndive peteĩ kanóape, ha he'i chupe kuéra: --Jahasa yguasu mboypýri. Ha oho hikuái. 23 Ha ohasa aja hikuái, Jesús oke. Upe jave oñepyrũ oípeju yvytu ne ratáva pe yguasu ári. Pe kanóa oñepyrũ henyhẽ ýgui ha oñapymíta katuete. 24 Aipórõ, omombáy Jesúspe ha he'i hikuái chupe: --Mbo'ehára, mbo'ehára! Ja'yguy niko ñaína! Jesús opu'ã ha oja'o pe yvytúpe ha upe y pochýpe. Ha pe yvytu opi ha opa mba'e opytu'u. 25 Upéi Jesús he'i hemimbo'e kuérape: --Mba'e piko oiko pe pende jeroviágui. Ha'e kuéra katu, ohecha ramo pe oikóva ha kyhyje pópe oporandu joa ojupe: --Máva piko kóva, ko oñe'ẽva yvytu ratã ha y pochýpe, ha iñe'ẽ rendúva chupe? 26 Hasypeve oguahẽ hikuái Gerásape, opytáva yguasu mboypýri, Galiléa rovái. 27 Oguejývo Jesús, osẽ upe távaguĩ peteĩ kuimba'e imba'epochýva, ha oñemboja hendápe. Aréma noñemondévẽi ha ndoikovéiva ra'e ogahápe, oiko umi tyvy pa'ũ rupi. 28 Ohechávo Jesúspe, oñesũ henondépe ha osapukái: --Aníke rejapo che rehe mba'eve Jesús, Tupã Yvatetegua Ra'y. Tupãre ajerure ndéve, ani haguã che mbohasa asy! 29 Péicha he'i, Jesús he'íma haguére pe mba'epochýpe osẽ haguã chugui. Heta jevýma pe mba'epochy ombotarova chupe. Ha opyta haguã, ojepokua ha ojepykuapa ramo jepe, ha'e omondohopáva umíva ha pe mba'epochy ogueraha chupe umi yvy ojeiko'ýháre. 30 Jesús he'i chupe: --Mba'éicha nde rera. Ha ha'e he'i: --Che rera Legión.*f** Péicha he'i, hetágui umi mba'epochy oíke vaekue ipype. 31 Ha upépe ojerure Jesúspe ani haguã omondo chupe kuéra yvykua pypukúpe. 32 Ha aguĩ upéguĩ heta kure okarúva hína pe yvytýre, umi mba'epochy ojerure ojeheja haguã chupe kuéra oíke umi kurére. Ha Jesús oheja chupe kuéra oíke. 33 Ha umi mba'epochy osẽ upe kuimba'égui ha oíke umi kurére, ha hetakue umi kure oho ojepoi ýpe, ha upépe omanomba. 34 Umi kure rerekua, ohechávo mba'épa ojehu, pya'e oho hikuái ha omombe'u opa mba'e pe távape ha umi okaháre. 35 Opavave oho ohechávo pe ojehu vaekue. Ha oguahẽvo Jesús rendápe, ojuhu hikuái pe kuimba'e imba'epochy vaekúpe uguapy hína henondépe, oñemonde ha iñakã porã. Ha okyhyjepa hikuái. 36 Ha umi ohecha vaekue mba'épa ojehu, omombe'u umi oúvape mba'éichapa okuera ra'e pe imba'epochýva. 37 Opavave oikóva Gerasa jerekuévo oñepyrũ ojerure asy Jesúspe oho haguã upéguĩ, okyhyjetereígui hikuái. Aipórõ, Jesús ojupi pe kanóape ha oho. 38 Pe karia'y osẽ vaekue mba'epochy poguýgui ojerure Jesúspe oheja haguã chupe oho hendive. Ha'e katu he'i chupe: 39 --Tereho nde rógape ha emombe'u opa mba'e Tupã ojapo vaekue nde rehe. Pe karia'y oho ha oiko omombe'u pe táva jerekuére opa mba'e Jesús ojapo vaekue hesehápe. 40 Ou jey rire mboypýrigui, torypápe opavave oha'arõ joa Jesúspe. 41 Upévo, oguahẽ peteĩ hérava Jairo, judío kuéra tupao pegua ruvicha. Upe kuimba'e oñesũ Jesús renondépe, ha ojerure asy chupe ohomi haguã hógape. 42 Peteĩete niko itajýra, oguerékova 12 año, ha oíva hína omano haguãichaite. Oho kuévo, Jesús oñandu ojopypaha chupe hikuái, hetaitereígui umi ohóva hendive. 43 Umi ohóva apytépe oĩ peteĩ kuña hasýva oja'póma 12 año tuguy syrýgui, ha oiporupámava opa oguerékova oñepohanouka haguã. Ha avave ndaikatúi omonguera chupe. 44 Upe kuña oñemboja Jesús rehe hapykue guio ha opoko pe ijao ruguáire, ha upepete pe huguy syry opyta. 45 Aipórõ Jesús oporandu: --Máva piko opoko che rehe? Avave nde'írimarõ opoko hague hese, Pedro he'i: --Mbo'ehára, opavavéko nde jopy ha ne myaña opa guio. Ha piko reporandu, mávapa opoko nde rehe? 46 Jesús he'i jey: --Oĩ peteĩ opoko vaekue che rehe. Añandu osẽ hague che hegui pokatu. 47 Upe kuña, ohechamarõ ndaikatu mo'áiha okañy, ryryipópe oho oñesũ Jesús renondépe. Omombe'u chupe, opavave rovake, mba'érepa opoko ra'e hese, ha mba'éichapa ra'e upepete okuera. 48 Jesús he'i chupe: --Che rajy, che rehe rejeroivia haguére rekuera. Tereho katu rejepy'apy'ýre. 49 Jesús oñe'ẽ jave gueteri hína, oguahẽ peteĩ tembijokuái ha he'i Jáirope: --Nde rajy omanóma. Anivéntema remyangekói Mbo'ehárape. 50 Jesús ohendu upéva, ha he'i chupe: --Ani rekyhyje. Ejerovia che rehe, ha nde rajy nomano mo'ái. 51 Oguahẽvo upe ógape, ndohejái avavépe oíke hendive, Pedro, Santiago ha Juánpe añónte, pe mitãkuña sy ha itúva ndive. 52 Opavave hasẽ joa, ha ojahe'o hikuái hese. Jesús katu he'i chupe kuéra: --Ani pene rasẽ. Pe mitã kuñáko nomanói, okénte hína. 53 Maymáva opuka Jesús rehe, oikuaágui pe mitãkuña omanóma hague. 54 Upépe Jesús ipojái pe mitãkuña póre, ha he'i hatã chupe: --Nde, mitãkuña, epu'ã! 55 Ha ha'e oikove jey, ha Jesús ojerure oñemongaru haguã. 56 Isy ha itúva opyta ijurujái. Jesús katu he'i ani haguã omombe'u avavépe upe mba'e ojehu vaekue.

1 Jesús ombyaty umi 12 hemimbo'e ha ome'ẽ chupe kuéra pokatu ha pu'aka omosẽ haguã opaichagua mba'epochy, ha omonguera haguã opaichagua mba'asy. 2 Omondo chupe kuéra oporomomandu haguã Tupã sãmbyhyre, ha omonguera haguã hasývape. 3 He'i chupe kuéra: --Ani peraha mba'eve tapére guarã, yvyra pende po pega, vosa, mbujape, viru ha ao jopyru. 4 Oimeraẽva óga peguahẽhápe, upépe pepyta pesẽtaha árape peve. 5 Ha oimérõ táva pene moguahẽse'ỹha, tapeho upégui. Peityvyro yvytĩmbo pende pýgui, ohecha kuaa haguã hikuái upéva maranduha Tupã oinupãtaha chupe kuéra. 6 Aipórõ osẽ hikuái ha oho umi tava'i rupi, omyasãi marandu porã ha omonguera hasývape. 7 Mburuvicha guasu Herodes ohendu opaite mba'e oikóva, ha ndoikuaái mba'épa ojapóta, oĩgui he'íva Juan oikove jey hague. 8 Ambue katu he'i, ou hague maranduhára*f** Elías, ha ambueve katu, oimeha maranduhára yma guare oikove jeyva. 9 Ha Herodes he'i: --Cheté ha'e vaekue oñeñaka'õ haguã Juan. Máva piko aipórõ pe hetaite mba'e oñemombe'uha? Upéva Herodes oñeha'ã ohecha Jesúspe. 10 Ojevývo umi apóstol, omombe'u hikuái Jesúspe opa mba'e ojapo vaekue. Ha'e ogueraha chupe kuéra ha'eñome peteĩ táva hérava Betsáidape. 11 Ha umi tavagua oikuaávo, ohopa hapykuéri. Ha Jesús oheja chupe kuéra oguahẽ hendápe. Oñe'ẽ chupe kuéra Tupã sãmbyhyre ha omonguera hasývape. 12 Ka'aru etereíguima, umi 12 apóstol oho Jesús rendápe ha he'i chupe hikuái: --Emondo opavavépe toho topytu'u, ha toheka tembi'u umi táva ha umi oka aguĩháre. Ko'ápe niko ndaipóri véima mba'eve. 13 Jesús he'i chupe kuéra: --Peẽ voi pemongaru chupe kuéra. Ha'e kuéra katu he'i: --Rogueroko niko 5 mbuja ha mokõi pira, ndorohói mba'érõ rojoguávo tembi'u umivape guarã. 14 Oĩ niko hína 5.000 kuimba'e rupi. Ha Jesús he'i hemimbo'e kuérape: --Pemboguapy 50 rupi aty-atýpe. 15 Ha'e kuéra ojapo upéicha ha omboguapy opavavépe. 16 Upéi Jesús ojapyhy ipópe umi 5 mbuja ha umi mokõi pira ha, oma'ẽvo yvága gotyo, ojerure Tupã ohovasa haguã. Upéi oipehe'ã umi mbuja ha ome'ẽ hemimbo'e kuérape omoĩ haguã opavave renondépe. 17 Maymáva ho'u hyguatã meve. Ha umi hembývagui omono'õ hikuái 12 ajaka renyhẽ. 18 Peteĩ jey, Jesús oñembo'e jave hína ha'eño, ha hemimbo'e kuéra oĩ hendive, oporandu chupe kuéra: --Mavaha che piko oje'e? 19 Ha'e kuéra he'i chupe: --Oĩ he'íva ndeha Juan Bautista. Oĩ he'íva ndeha Elías, ha oime katu he'íva ndeha peteíva umi maranduhára yma guare oikove jeyva. 20 Jesús oporandu chupe kuéra: --Ha peẽ piko mba'e peje, mávapa che? Ha Pedro he'i: --Nde hína upe Mesías, Tupã rembiporavo. 21 Jesús katu heta he'i hemimbo'e kuérape ani haguã omombe'u upéva avavépe. 22 Ha he'i: --Che, yvypóraichaaju vaekue, ahasa asy mante vaerã, ha ojahéita che rehe umi myakãhára, umi pa'i ruvicha ha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha. Che jukáta hikuái, ha mbohapy ára rire aikove jeyta. 23 Upéi he'i opavavépe: --Oime ramo che moirüséva toñembyesarái ijehegui, tohupi ára ko'ẽre ikurusu ijapére, ha ta che moirũ. 24 Pe hekóvere hakate'ỹva, omanóta. Pe omanóva che rehehápe katu, oikovéta. 25 Mba'épa oguenohẽne yvypóra oguerokopárõ opaite mba'e ipópe, térã oñehundi ramo ha'e ipo rupiete? Mba'eve! 26 Oimérõ che rerotíva ha oguerotíva che ñe'ẽ, che avei, yvypóraichaaju vaekue, atĩne heseve kuéra, ajúvo che Ru mimbipa reheve ha Tupã remimbou*f** marangatu kuéra ndive. 27 --Añetehápe ha'e peẽme, ko'ápe oĩva apytépe oĩ nomano mo'ãiva ohecha mboyve Tupã sãmbyhy. 28 Upe rire, 8 ára haguépe Jesús he'i rire ko'ã mba'e, oho peteĩ yvyty ru'áme oñembo'e haguã ha ogueraha hendive Pedro, Santiago ha Juánpe. 29 Oñembo'e aja hína, hova iñambuepa ha umi ijao morotĩ sakã ha ojajaipa. 30 Ha ojekuaa mokõi kuimba'e oñomongetáva hendive. Umíva Moisés ha Elías, 31 omimbipáva avei hikuái ha oñe'ẽva Jesús ohotaháre ko yvy árigui, ojuhútava Jerusalénpe. 32 Hopehyi etereírõ jepe, Pedro ha iñirũ nguéra ndokéi, ha ohecha hikuái Jesús mimbipa ha umi mokõi oĩ vaekue hendive. 33 Umi kuimba'e ohótama jave, Pedro he'i Jesúspe: --Mbo'ehára, iporãite niko ikatúre ñaime ko'ápe. Reipotárõ ajapóta peẽme pene rendaguã, peteĩ ne mba'erã, peteĩ Moiséspe guarã ha Elíaspe guarã avei. Pedro katu ndoikuaái pe he'íva. 34 Pedro oñe'ẽ aja, ou peteĩ arai omimbipáva ha ojaho'i chupe kuéra. Ha ojechávo pe arai apytépe, okyhyje hikuái. 35 Pe aráigui oñehendu peteĩ ñe'ẽ ha he'íva: "Kóva ha'e che Ra'y, che aiporavo vaekue. Pehendu chupe". , 36 Oñehendúvo upe ñe'ẽ, Jesús opyta ha'eño. Ha ha'e kuéra oguerokirĩ umi mba'e, ha umíva umi árape avavépe nde'íri umi mba'e ohecha vaekue. 37 Ambue árape, oguejývo pe yvytýgui, hetaiterei osẽva ohuguaitĩ Jesúspe. 38 Ha peteĩ kuimba'e upe apyte guive he'i hatã chupe: --Mbo'ehára, ema'ẽmína che ra'ýre, ha'e ñoite niko areko. 39 Peteĩ mba'epochy ojapyhy chupe, ha ombosapukái, ha oityvyro ha ombojuru ryjuipa. Ogueroko asy ha ndopoiséi

chugui. 40 Ajerure ne remimbo'e kuérape oguenohẽ haguã chugui pe mba'epochy, ha ha'e kuéra ndaikatúi. 41 Jesús he'i chupe: --Há, tekove jerovia'ỹ ha heko añáva! Araka'e peve piko aikóta pende reheve ha pogueropu'aka? Eru ko'ápe nde ra'y. 42 Oñemboja jave hína pe mitãrusu, pe mba'epochy oity yvýpe ha oityvyro hatã jey chupe. Jesús katu oja'o pe mba'epochype, omonguera pe mitãrusúpe ha ome'ẽ itúvape. 43 Ha maymáva opyta ijurujái ha ohecha ramo Tupã mba'e guasueteha. Opavave ohecha ramo aja hína pe Jesús ojaóva, ha'e he'i hemimbo'e kuérape: 44 --Pehendu porã kóva ha ani pende resarái: Che, yvypóraicha aju vaekue, ha'áta hína yvypóra kuéra pópe. 45 Hemimbo'e kuérape katu nahesakãi pe he'íva. Ne'íra gueteri niko ha'e kuéra oĩ oikuaa haguãicha. Upéi ave, okyhyjeterei hikuái oporandu haguã Jesúspe mba'épa pe he'iséva. 46 Umíva umi árape, Jesús remimbo'e kuéra oñemoĩ he'i ojupe mávapa pe mba'e guasuvéva ijapytépe kuéra. 47 Jesús, ohecha kuaávo mba'épa oguereko hikuái iñakãme, ohenói peteĩ mitãme, omoĩ ijypýpe, 48 ha he'i chupe kuéra: --Che rérape oguerohorýva ko mitãme, chéve che rerohory, ha oguerohory avei pe che mbou vaekuépe. Upévare, pe michívéva pende apytépe, upéva hína upe mba'e guasuvéva. 49 Juan he'i chupe: --Mbo'ehára, rohecha kuri peteĩ omoséva mba'epochy nde rérape, ha rojoko, ndaha'éigui ore ndivegua. 50 Ha Jesús he'i chupe: --Ani pejoko, pe opu'ã'ỹva ñande rehe niko oĩ ñane ndive. 51 Hi'aguĩmarõ hína ára Jesús ojupi vaerãha yvágape, osẽ oho kyhyje'ỹre Jerusalénpe. 52 Omondo hembijokuái tenonderã, ohóva peteĩ tava'i Samaría guápe ohecha haguã chupe hendaguã. 53 Umi Samariagua katu, nomoguaheséi chupe ohecha kuaágui ohoha hína Jerusalénpe. 54 Hemimbo'e kuéra Santiago ha Juan ohechávo upéva, he'i chupe: --Ore Jára, reipotápa ro'e oguejy haguã yvágagui tata ohundi haguã chupe kuéra? 55 Jesús katu ojere oja'o ha he'i chupe kuéra: Peẽko ndapeikuaáinte mba'e espíritu reheguápa peẽ. Che yvypóraicha aju vaekue ndajúi aporohundívo, aju katu aporopysyrõ haguã 56 Ha upéi oho hikuái ambue tava'ipe. 57 Oho aja hikuái, tapére peteĩ kuimba'e he'i Jesúspe: --Che Jára, che romoirũta mamõ rehohápe. 58 Jesús he'i chupe: --Aguara'i niko oguereko ikeha, ha guyra kuéra hupa. Che, yvypóraicha aju vaekue katu, ndarekói mamõ ambojeko haguã che akã. 59 Jesús he'i ambuépe: --Eju che ndive. Ha'e katu he'i: --Che Jára, che rejána taha raẽ tañotými che ru. 60 Jesús katu he'i upévape: --Eheja umi omanómava toñotý umi omanóvape. Nde katu tereho ha emoherakuã Tupã sãmbyhy. 61 Ambue katu he'i avei chupe: --Che Jára, ahase ne ndive, che rejami raẽna taha tamomarandu che róga guápe. 62 Jesús ombohováí chupe: --Pe arádo omoíva ipópe ha oma'ẽva hapykuévo, naĩporái Tupã sãmbyhype guarã.

Luke 10

1 Kóva rire Jesús oiporavo 72pe ha omondo henonderã, mokõi-mokõi umi táva rupi ha mamõ ha'e oho vaerãháme. 2 He'i chupe kuéra: "Ajépa tuicha pe kokue ha heta hi'a, omono'õ vaerãnte mbovy. Upévare, pejerure pe kóga járape tombou umi ou vaerãme omono'õ. 3 Tapeho peẽ. Peikuaáke pomondoha hína ovecha ra'ýicha aguara guasu apytépe. 4 Ani peraha viru ha tembi'u ha pende py rehegua ave. Ha ani pepyta pe poromomaiteívo tapére. 5 Peikévo peteĩ ógape, pemomaitei raẽ pejëvo: 'Py'a guapy ko ógape guarã.' 6 Ha upépe oĩ ramo yvypóra oipotáva py'a guapy, hembipota oikóne. Upeicha'ýrõ katu, peẽme jeýnte opytáta. 7 Pepyta upe óga upévape, ha pe'u ha pey'u umi ha'e kuéra oguerekóvaguí. Opa omba'apóvape niko ojehepyme'ẽ vaerã voínte. Ani peva-peva rei peteĩ ógagui ambuépe. 8 Peho ramo peteĩ táva peñemoguahẽháme, pe'u umi peẽme oñeme'ẽvaguí. 9 Pemonguera umi hasýva upépe oívpape, ha peje chupe kuéra: 'Tupã sãmbyhy hi'aguíma pende hegui.' 10 Ha pehórõ peteĩ táva peñemoguahẽ'ýháme, pesẽ okápe ha peje: 11 'Pende táva pegua yvytĩmbo oja vaekue ore pýre jepe, roityvyro ore pochýgui pende rehe. Ha peikuaáke kóva, Tupã sãmbyhy hi'aguíma pende hegui.' 12 Ha'e peẽme, ágãnte chupe kuéra oñenupã pohyivéta umi táva Sodómape oiko vaekuégui." 13 Ejererekóke nde, táva Corazín! Ejererekóke nde, táva Betsaida. Táva Tiro ha Sidónpe ojejapo rire umi mba'e hechapyráva ojejapo vaekue pende pype, ymáma ojevy vaerã mo'ã hikuái Tupã gotyo, ha oñemonde ao vosakuépe ha uguapy tanimbu ári, ohechauka haguã ombyasyha iñangaipa. 14 Tupã oporombojovakeha árape, peẽ peñenupã pohyivéta umi táva Tiro ha Sidón peguágui. 15 Ha nde, táva Cafarnaúm, reimo'ã piko reguahẽtaha yvágape? Tupã uvei nde reitýta omanóva retãme! 16 Umi pene rendúva, chéve che rendu ha pe ojahéiva pende rehe, ojahéi che rehe. Ha pe ojahéiva che rehe, ojahéi pe che mbouharére. 17 Umi 72 ou jey hikuái vy'apópe, ha he'i: --Ore Jára, umi mba'epochy jepe ojapo ro'éva nde rérape. 18 Jesús he'i chupe kuéra: -- Upéicha. Che ahecha Satanápe ho'a ramo yvágagui aratirícha. 19 Che ame'ẽ vaekue

peême pokatu peguata haguã mbói ha alakran apytépe, ha pende pu'aka haguã umi pende rehe ija'e'ỹvare, ojehe'ỹre peême mba'eve ivaíva. 20 Anínte pevy'a umi mba'epochy ojapo haguére pejéva. Pevy'a uvei oimemaháre pende réra ojehai yvágape. 21 Upe javete Jesús henyhẽ Espíritu Santo guigua vy'ápe, ha he'i: "Romomba'e guasu che Ru, yvága ha yvy Jára, reñomi haguére ko'ã mba'e umi iñarandu ha imba'e kuaávagui, ha reikuaauka umi iñarandu'ỹvape. Upéicha che Ru, péichante voi reipota vaekue ojehe. 22 Che Ru niko omoĩ che po guýpe opa mba'e. Avave ndoikuaái Tupã Ra'ýpe, Túva añónte. Ha avave ndoikuaái Túvape, Tupã Ra'y añónte, ha umi ojekuaaukávape Tupã Ra'y." 23 Ha ojerévo hemimbo'e kuéra gotyo, he'i chupe kuéra año: "Ovy'aiténe umi ohecháva pe peẽ pehecháva hína. 24 Añetehápe ha'e peême, heta maranduhára ha heta mburuvicha guasu ohechase vaekue ko peẽ pehecháva, ha ndohechái. Ha'e kuéra ohenduse vaekue ko peẽ pehendúva, ha nohendúi." 25 Peteĩ Moisés rembiapoukapy mbo'eha oho oñe'ẽ Jesús ndive, ha oha'ã haguã chupe oporandu: --Mbo'ehára, mba'e piko ajapo vaerã areko haguã jeikove opa'ýva? 26 Jesús he'i chupe: --Mba'épa oĩ tembiapoukapýpe? Mba'e piko pehecháva kuatiápe? 27 Upe Moisés rembiapoukapy mbo'eha he'i: --Ehayhu Tupã nde Járapi ne nde py'aite guive, ne ánga rugua guive ha opa ne arandukue reheve, ha ehayhu nde rapichápe rejehayhuháicha nde. 28 Ha Jesús katu he'i: --Ere porã, rejapórõ upéicha, reikovéta. 29 Pe tembiapoukapy mbo'eha katu, omoĩ porãsévo imba'e porandu, he'i Jesúspe: --Ha máva piko pe che rapicha? 30 Aipórõ Jesús he'i chupe: --Peteĩ karia'y oguata ohóvo Jerusalén rape guio Jericó gotyo, ha peteĩ mondaha aty ohape joko chupe, ha oipe'a chugui ijao peve. Oinupã hikuái ha oheja chupe omano ha nomanóime. 31 Peichahágui rei peteĩ pa'i ohasa upe rupi, ha ohechávo chupe ojere chugui ha ohónte ha ndopytái. 32 Peteĩ levíta avei oguahẽ upépe, ha ohecha vove, ojere chugui ha ohónte avei tenonderã. 33 Peteĩ kuimba'e Samariagua katu, ohóva hína upe tape upévare avei, ohechávo oiporiahurereko chupe. 34 Oñemboja hese, oipohano ñandyry ha kaguýpe ha ojokua chupe umi ojekutu hague rupi. Upéi ohupi chupe ikavaju tee ári, ogueraha peteĩ óga ojepytahápe ha oñangareko hese. 35 Upe riregua ko'ẽme, upe Samariagua oguenohẽ mokõi ára mba'apokue repy ha ome'ẽ upe óga járape, ha he'i chupe: --Eñangareko ko karia'ýre. Ndohupytypáirõ viru, che ahepyme'ẽta ndéve upéi ajevývo. 36 Ha néi, mávapa ko'ávagui, ndéverõ guarã pe karia'y rapicha, ohape joko vaekue umi mba'e vai apoha? 37 Upe Moisés rembiapoukapy mbo'eha he'i: --Pe oiporiahurereko vaekue chupe. Jesús katu he'i chupe: --Néi, tereho ha ejapo ndave upéicha. 38 Jesús oipykúi hape ha oguahẽ peteĩ tava'ipe, ha upépe omoguahẽ chupe hógape peteĩ kuña hérava Marta. 39 Ha'e oguereko peteĩ ikypy'y hérava María, oguapýva Jesús ypýpe ohendu haguã umi he'íva. 40 Marta katu, oikóva hína heta hembiapo reheve, oñemboja Jesús rehe ha he'i chupe: --Che Jára, na nde py'apýipa che kypy'y che rejaha cheño ko tembiapo hetaite reheve? Ere chupe ta che pytyvõ. 41 Jesús katu he'i chupe: --Marta, Marta, rejepy'apy hetaiterei mba'ére, 42 ha peteĩ mba'énte tekotevẽ. María ojapyhy pe iporãvéva, ha avave ndoipe'a mo'ãi chugui.

Luke 11

1 Peteĩ jey Jesús oñembo'e hína peteĩ hendápe. Oñembo'epávo, hemimbo'e peteĩ he'i chupe: --Ore Jára, ore mbo'ena roñembo'e haguã, Juan ombo'e haguéicha hemimbo'e kuérape. 2 Jesús he'i chupe kuéra: --Peñembo'évo, peje: Che Ru toñemomba'e nde réra marangatu. Eju ore sãmbyhy, 3 Ko'ẽ ko'ẽrekena eme'ẽ oréve ore rembi'urã. 4 Eheja rei oréve ore angaipa, ore roheja reiháicha opavave ore rehe ojapo vai vaekuépe. Aníkema rehejátei rojepy'a ra'ã! 5 Jesús avei he'i: --Peteĩva peẽ gua'u ra'e oguereko peteĩ iñirũ, pyhare pyte ohóva hógape ha he'i chupe: 'Che irũ: eiporuka chéve mbohapy mbujape, 6 peteĩ che irũ niko péina oguahẽ mombyrýgui che rógape, ha ndarekói mba'eve ame'ẽ vaerã chupe. 7 Añetehápe niko ha'e pe kotypy guive nde'i mo'ãi chupe: 'Ani che myangekói, che rokẽ oñemboty, ha che ra'y kuéra ha che roñeno hína. Ndaikatúi apu'ã ame'ẽvo ndéve mba'eve.' 8 Ha'e peême, nupu'ãi ramo jepe omba'e me'ẽvo chupe, iñirũ haguére, ome'ẽne chupe opa mba'e oikotevẽva anive haguã omyangekói chupe. 9 Upévare che ha'e peême: "Pejerure, ha Tupã ome'ẽta peême. Peheka ha ha'e ojuhukáta peême. Pembota Tupã rokẽ ha ha'e oipe'áta peême." 10 Ojerurévape niko oñeme'ẽ, ohekáva katu ojuhu, ha pe okẽ ombotávape ojepe'a. 11 Máva peẽva piko, pende ra'y ojerure ramo peême pira, peme'ẽta chupe mbói? 12 Térã ñandu kavaju ojerure ramo chupe ryguasu rupi'a? 13 Peẽ, pene rembiapo vaíva Tupã renondépe, peme'ẽkuaa ramo iporáva pende ra'y kuérape, ko'yteve pende Ru yvágape oíva ome'ẽta Espíritu Santo umi chupe ojerurévape. 14 Jesús omosẽ hína peteĩ karia'ýgui pe mba'epochy

omoñe'ëngu vaekue chupe. Ha pe mba'epochy osëvo, upe iñe'ëngúva oñepyrũ oñe'ë. Opavave ohecha ramo joa upéva. 15 Oime jepe he'íva: "Beelzebú, Aña nguéra ruvicha voi niko hína pe ohejáva chupe omosë umi mba'epochy kuérape." 16 Ha oime avei umi, omoñuhävo chupe, ojeruréva Jesúspe ojapo haguã mba'e hechapyräva ohechauka haguã Tupã oíha hendive. 17 Ha'e katu, oikuaáva hína mba'épa oguereko hikuái iñakãme, he'i chupe kuéra: --Peteĩ tetã oñemboja'opa ramo ha opu'amba ramo oñoakãre, oñehundi. Ha opa hóga kuéra ho'apa ojo'ári. 18 Péicha avei Sataná voi opu'ã ramo ijehe, mba'éicha piko imbarete tapiáta? Kóicha ha'e, peẽ pejúgui che amosëha mba'epochy kuérape, Beelzebú pokatu rupi. 19 Péicharõ añete, máva piko ome'ë pene remimbo'e kuérape pokatu omosë haguã chupe kuéra? Pene remimbo'e kuéra ojapóva rupi voi, ojehecha peẽ pejavyha. 20 Che amosë ramo mba'epochy kuérape Tupã po rupi, upéva he'ise Tupã sãmbhyhy oguahẽmaha peẽme. 21 "Peteĩ kuimba'e mbarete ikyse porã ramo ha oñangareko hógare, umi mba'e oñongatúva ipype oĩ porã. 22 Ha ou ramo ambue imbaretevéva chugui ha ipu'aka hese katu, oipe'a chugui pe kyse ojerovia hague, ha opa oguerekóva, ha ojapo umívagui ojaposéva. 23 Upe che ndive oĩ'ýva, oñemoĩ che rehe. Ha upe che ndive omono'õ'ýva, omosarambi." 24 "Peteĩ mba'epochy osë ramo oimeraëvagui, oho oiko umi oky'ýha rupi ohekávo pytu'u. Ha ndojuhúi ramo he'i: 'Aha jeýta che rógape, mamó asë haguégui." 25 Ha ou jeývo, ojuhu pe osë hague ojetypeĩ ha ipotĩ porãha. 26 Upéi, oho ha ogueru ambue 7 mba'epochy, heko añavéva chugui, oike hikuái ipype, ha oiko upépe. Ha péicha, pe yvypóra rekove opyta vaive iñepyrũmbýgui. 27 Jesús oñe'ë aja hína ko'ã mba'ére, umi oíva apytégui peteĩ kuña osapukái: --Ovy'aiténepa pe kuña nde reru vaekue ko yvy ári ha ne mokambu vaekue! 28 Ha'e katu he'i: --Ovy'aiténe uvei umi ohendúva Ñandejára Ñe'ë ha ojapo pe ha'e he'íva! 29 Heta hetave ohóvo Jesús rehe oñembojáva, ha ha'e oñepyrũ he'i chupe kuéra: "Tekove ahẽ ko'agãguánte ojerure ohecha haguã mba'e hechapyräva. Ndojehechauka mo'ãi peẽme mba'eveichagua mba'e hechapyräva. Tupã ohechaukáta peẽme maranduhára Jonás rehe ojapo haguéicha. 30 Pe Jonáspe ojehechauka vaekue niko Nínivepe guarã mba'e hechapyräva vaekue. Upéicha avei che, yvypóraicha aju vaekue, mba'e hechapyräva hína opavavépe guarã. 31 Ñembojovakeha árape, oĩmarõ Tupã renondépe yvypóra ko'agãgua, pe mburuvicha guasu kuñáva tetã Sebá pegua, opu'ã vaerã avei mbojovakeha árape, ha pene moĩ vaíta Tupã renondépe pene rembiapo vai haguére. Ha'e niko mombyry mombyryvégui oho vaekue ohendu haguã Salomón ñe'ë arandu. Ha che ha'e peẽme, peteĩ mba'e guasuvéva Salomóngui oĩ hína ko'ápe ko'ágã. 32 Umi Ninivegua avei opu'ã vaerã pe ñembojovakeha árape, ojepyguarávo yvypóra rekovekue ko'ágã guápe, pene moĩ vai haguã. Ninivegua niko ojere vaekue Tupã gotyo ohendúvo Jonás marandu, ha pe ko'ápe oíva hína mba'e guasuve Jonásgui." 33 "Avave nomyendýi peteĩ mba'e rendy ha omoĩ ojehecha'ý haguãme térã peteĩ mbayru guýpe. Yvate uvei oñemoĩ ojehesape haguã umi oikéva. 34 Nde resa niko hína pe nde rekove omyesakáva. Nde resa hesãi ramo, omyesakáta nde rekove. Nahesãi ramo katu, nde rekove oíta pytũmbýpe. 35 Eñangarekóke ani pe tesapeha oíva nde pypégui oiko pytũ. 36 Nde rete ojehesapepárõ ha ndaipórirõ pype pytũ, opa mba'e rehecha sakã porãne, tesapeha nde resapérõ guáicha." 37 Jesús oñe'ëmbávo, peteĩ fariséo he'i chupe oho haguã okaru hógape. Jesús oho ha oike oguapy mesápe. 38 Upe fariséo ohecha ramo Jesús ndojepohéiriha okaru mboyve. 39 Jesús katu he'i chupe: --Peẽ fariséo pemopotĩ ijape guio rei pe jay'uha ha pe ña'ẽmbe, ha pende ryepýpe pene renyhẽ opa pe monda vaekuégui ha pene ñaña porégui. 40 Pende výro. Ndapeikuaái piko pe ojapo vaekue ijapere, ojapo hague avei hyepyre? 41 Peme'ë pene tupãmba'e pende py'aite guive, ha upéicharõ opa mba'e ipotĩta. 42 "Pejererekóke peẽ fariséo, pemboykéva 10gui peteĩ pene pohã ñana ha opa mba'e peñotý vaekégui, ha ndapehecha kuaái teko jojáva ha mborayhu Tupãme guarã. Kóva hína pejapo vaeráva, pembotapykue'ýre umi ambue. 43 Pejererekóke peẽ fariséo, peguapyséva umi iporãvehápe judío kuéra tupaópe, ha peipotáva opavave pene momaitei pene mbojeroviávo, mamó peikoha rupi. 44 Pejererekóke peẽ, pejoguáva umi tyvy ojekuaa'ývape, opavave opyrüva oikuaa'ýre." 45 He'i chupe upépe peteĩva umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha apytégui: --Mbo'ehára, erévo upéva, ore mbopochy oréve avei. 46 Ha Jesús he'i chupe: --Pejererekóke peẽ ave, Moisés rembiapoukapy mbo'eha, pehupíva ambue ati'y ári mba'e pohýi avave ikatu'ýva ogueropu'aka, ha peẽ peteĩ pene kuãme jepe ndapepokoséi hese. 47 "Pejererekóke peẽ, pemopu'áva ityvyrã umi maranduhárape, pende ru kuéra ypykue ojuka vaekuépe. 48 Péichape peẽ peikuaauka hína peimeha umi pende ru ypy kuerakue ojapo vaekue ndive. Ha'e kuéra ojuka vaekue umi maranduhárape, ha peẽ pejapo ityvyrã." 49 Upéva, arandu guasuetépe he'i vaekue Tupã: 'Amondóta peẽme maranduhára ha apóstol, ha oiméta pejukáva ha ambue

peikóva pemuña.' 50 Umi yvypóra ko'ágã guápe, Tupã ojeruréta hepykue umi maranduhára ruguýre, oñeñohẽ vaekue oúvo ojejapo ñepyrũ guive ko yvy. 51 Abel ruguy guive, Zacarías ruguy peve, ojejuka vaekue pe altar ha Tupã koty pa'ũme. Aipórõ ha'e peẽme, Tupã ojeruretaha hekove kuéra repykuére opavave ko'ágã oikóvaguí. 52 "Pejererekóke peẽ, Moisés rembiapoukapy mbo'eha, perekóva pende pópe peikuaa haguã Tupã, ha peẽ voi ndapeikuaái ha ndapehejái avavépe oikuaa chupe." 53 Jesús osẽvo upéguí, umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha umi fariséo ipochyeterei ha oñepyrũ oñatõí chupe porandúpe. 54 Omoñuhãse chupe oity haguã chupe iñe'ẽngue rupi voi.

Luke 12

1 Upe aja katu, heta hetave yvypóra oñembyaty, ha hetaitereígui ojejapipa ojuehe. Jesús iñepyrũrã oñe'ẽ hemimbo'e kuérape: "Peñeñangarekóke umi fariséo rova mokõiguí. 2 Ndaipóri mba'eve okañýva ojehecha'ỹ vaerã ha oñemíva ojekuaa'ỹ vaerã. 3 Upévore, opa mba'e peẽ pejéva pytũmbýpe, oñehendúne ára sakãme, ha umi pejéva ñemiháme ha koty ñembotypýpe ojesapukáine opa óga ári guive." 4 "Peẽme, che irũ nguéra ha'e, ani pekyhyje umi pende reténte ojukávaguí, ha upéi katu ndaikatú véima ojapo mba'eve. 5 Che ha'éta peẽme mávaguipa pekyhyje vaerã: Pekihyje oporojuka rire ipokatúva oporomondo haguã aña retãme. Upévaguí pekyhyje vaerã. 6 "Noñeme'ẽi nga'u piko 5 guyrá'imi mokõí viru pehẽnguemi? Upéicharõ jepe, Tupã ndahesaráiri chuguí kuéra. 7 Pene akãrague peteĩ-teĩ jepe niko ha'e oikuaapa. Aníke aipo ramo pekyhyje, peẽ niko mba'e guasu eteve hína heta guyrá'ígui." 8 "Ha'e peẽme, oimeraẽ he'íva opavave renondépe che rehe ojeroviaha, che, Tupã ra'y yvypóraichaaju vaekue, añe'ẽne avei hese Tupã remimbou kuéra renondépe. 9 Ha oimeraẽ he'íva opavave renondépe nda che kuaaiha, che avei ha'éne Tupã remimbou kuéra renondépe, ndaikuaaiha chupe. 10 Tupã oheja reíta oimeraẽvape che rehe jepe, yvypóraichaaju vaekue, oñe'ẽ vaívape. Upe Espíritu Santo rehe oñe'ẽ vaívape katu, ndojeheja rei mo'ãi araka'eve." 11 "Pejererahávo umi judío tupaópe, térã mbojovakehára ha mburuvicha kuéra renondépe, ani pejepy'apy mba'éichapa peñemo'ãtare térã mba'épa pejetare. 12 Oguahẽvo peẽme peñe'ẽ haguã, Espíritu Santo pene mbo'éta opa peje vaerãre." 13 Peteĩ umi oíva apytéguí he'í Jesúspe: --Mbo'ehára, ere che ryke'ýpe tome'ẽ chéve che mba'eráva, ore ru oheja vaekuégui. 14 Ha Jesús he'í chupe: --Che irũ, máva piko che moĩ ra'e pende apytépe mbojovakeháro térã mboja'oháro? 15 Ha he'í avei: --Pejererereko opaichagua mba'epotágui. Jeikovéko noĩri heta mba'e ojererekóre. 16 Ha upérõ omombe'u chupe kuéra ko ñe'ẽ mbojoja: "Oiko vaekue peteĩ imba'e retáva, hemitýngue osẽ porãite vaekue ha heta omono'õ. 17 Upe imba'e retáva oñemoĩ ojepy'a mongeta: 'Mba'e piko ajapóta? Ndarekói niko moõpa añongatúta che remitýngue amono'õva.' 18 Ha he'í ijupe: 'Aikuaáma mba'épa ajapóta. Aitýta pe che remitýngue ñongatuha ha amopu'ãta tuichavéva añongatu haguã opa osẽ vaekue ko'ágã ha opa arekóva. 19 Upéi ha'éta che jupe: 'Che irũ, heta mba'e rereko iñongatupy heta Ára jerépe guarã. Epytu'u, ekaru, emboy'u ha evy'a nde rekovépe.' 20 Tupã katu he'í chupe: 'Nde, výro, ko pyharépe voi remanóta. Ha pe rerekóva iñongatupy piko mávape guarãta? 21 Péicha ojehe pe yvypóra omono'õvape mba'e reta ijupe guarã año, ha imboriahu Tupã renondépe." 22 Upéi Jesús he'í hemimbo'e kuérape: "Kóva ha'e peẽme: 'Ani pejepy'apy mba'épa pe'úta térã mba'épa pemondéta peikove haguã. 23 Ñande rekove niko mba'e guasuve hína tembi'úgui, ha ñande rete umi aógui. 24 Pema'ẽ umi guyráre. Ha'e kuéra noñemitýi ha nomono'õi, ha noñongatúi mamove. Opáichavo, Tupã omongaru chupe kuéra. Mba'e guasueteve niko peẽ chuguí kuéra. 25 Máva piko pende apytéguí ojepy'apy haguére ikatúne ombojoapy hekove michĩ ra'ymínte jepe? 26 Ndaikatúirõ pejapo umi mba'e michívéva jepe, maerã piko pejepy'apýta mba'evére?'" 27 Pema'ẽ umi yvoty ñúme guáre, mba'éichapa okakuaa, omba'apo ha ojapo'ýre mba'eve. Che ha'e peẽme, mburuvicha guasu Salomón jepe opa ijeguaka reheve naiporãi vaekue umi yvoty iporãháicha. 28 Ha Tupã péicha omondérõ umi ka'avo ñúme opu'áva ko'ágã, ha ko'ẽrõ ojehapýtava tatakúape, piko mba'eichaiteve na pene monde mo'ãi peẽme, peẽ tekove jerovia'ỹ. 29 Upévore, ani peiko pejepy'apy, pehekávo mba'épa pe'úta térã mba'épa pemboy'úta. 30 Opa ko'ã mba'ére niko ojepy'apy Tupãre ojerovia'ýva. Peẽ katu niko oĩ pende Ru oikuaáva peikotevéha ko'ã mba'e. 31 Upéva rangue, pejepy'apy uvei Tupã sãmbyhýre. Upéi oñeme'ẽta peẽme opa ko'ã mba'e avei. 32 "Ani pekyhyje, che ovecha kuéra. Peẽ pene mbovy, ha upéicharõ jepe, pende Ru ndive peẽ peisãmbyhýta. 33 Peme'ẽ hepýre opa perekóva ha peme'ẽ oikotevévape. Peñeha'ã pereko vosa ndaituja mo'ãiva, mba'e reta opa'ýva yvágape, mondaha oíke'ýháme, ha

tigua'ã ombyai'ÿháme. 34 Pe oĩháme pene mba'e reta, upépe avei pemoĩta pende py'a." 35-36 "Peime vaerã umi tembiguáicha, oha'arõva ijárape ou jey pe karu guasu menda rehe guápe oho haguégui, tataindy rendy reheve, okẽ oipe'a haguã chupe ombota vove oguahẽvo. , 37 Ovy'aite vaerã niko umi tembiguái, ojevývo ijára ojuhúva opáy. Ha'e peẽme, pe ijára voi omboguapytaha chupe kuéra mesápe ha oñemoĩta ome'ẽ peteĩ-teĩme pe tembi'u. 38 Ovy'aiténe ha'e kuéra ojejuhúro opáy, ijára oguahẽro jepe pyhare pyte térã ko'ẽ mbota. 39 Perekóke kóva pene akãme: Peteĩ óga jára oikuaa ramo araka'etépa oikéta hógape mondaha, ha'e ndoke mo'ãi ha ndoheja mo'ãi avavépe oike hógape omonda haguã chupe. 40 Peẽ avei pejesareko vaerã. Peimo'ã'ÿve jave niko che, yvypóraicha aju vaekue, ajúta." 41 Pedro oporandu Jesúspe: --Che Jára, ere piko ra'e ko ñe'ẽ mbojoja oréve guarãnte, térãpa opavavépe guarã? 42 Ñandejára he'i: Mávapa hína pe tembiguái ijeroviaháva ha imba'e recha kuaáva? Upéva hína pe ijára omoĩva ipo guýpe ambue hembiguái kuéra omongaru haguã oikotevẽ jave. 43 Ovy'aite vaerãnepa pe tembiguái, ijára oguahẽ vove ojuhúva ojapopaha hekópe hembiaapo. 44 Añetete ha'e peẽme, pe óga jára omoĩne ipo guýpe opa oguerékova. 45 Pe tembiguái oimo'ã ramo ijára hi'aretaha ha oñepyrũ oñemboharái hapicháre, ha osẽ okaru ha omboy'u umi tekove ka'u ndive. 46 Ha ijára ou jeýne ha'e oimo'ã'ÿve ha oha'arõ'ÿve jave, ha omyangu'íne chupe teju ruguáipe, oñembyepotiháicha hova mokõivape. 47 "Pe tembiguái oikuaáva ijára rembipota, ha noñembosako'iri ha naiñe'ẽ rendúi chupe, oñenupã hetáne. 48 Ha pe tembiguái, oikuaa'ÿre ojapóva ojapo'ÿ vaerã, oñenupã'ivéne. Pe oñeme'ẽ hetávape, heta avei ojejeruréne. Ha pe ojejeroviaveha ndive ojejopyvéne." 49 "Che aju vaekue amyendývo tata yvypóra apytépe, ha aipotaitépa ojepotáma ra'e hína! 50 Ahasa vaerã peteĩ jehasa asy nde vaivare. Ha mba'eichaitépa aipotáma hína oguahẽ upe ára! 51 Peimo'ã piko che aju hague aru haguã py'a guapy ko yvy ári? Ha'e peẽme ahaniriha, jejoavy uvei. 52 Ko'águi rire, peteĩ ógape oikohápe 5, mbohapy opu'ãta mokõire, ha mokõi mbohapyre. 53 Túva opu'ãta ta'ýrare, ha ta'ýra túvare. Sy opu'ãta imemby kuñáre, ha memby kuña isýre. Ména sy opu'ãta imemby rembirekóre, ha tembireko opu'ãta iména sýre." 54 Jesús he'i avei opavavépe: "Pehechávo arai opu'ãha kuarahy reiképe, peẽ peje okytaha, ha upéicha ojehe. 55 Ha yvytu oipeju hatã ramo yvatévo guio, peje hakutaha. 56 Peẽ tekove rova mokõi! Peẽ niko peikuaa mba'épa ojejúta árare pemañarõ. Mba'éicha rupi piko ndapeikuaái mba'épa he'ise ko'ã ára peikoveha?" 57 "Mba'ére piko nde voi nderehecha kuaái pe heko jojáva? 58 Oimérõ reja'yvyreha tereho hendive mburuvicha rendápe. Eñeha'ã eñemoĩ porã hendive ikatu jave gueteri, nde reraha'ÿ mboyve mbojovakehára renondépe. Upeicha'ÿrõ, pe mbojovakehára ne me'ẽta mburuvichápe, ha mburuvicha ne moingéta vyvyrakúape. 59 Cháke ha'e ndéve, upégui neresẽ mo'ãi neremyengoviapái peve viru pehẽngueminte jepe ndéve hembýva."

Luke 13

1 Umíva umi árape avei, oĩ ohóva ohecha Jesúspe, ha omombe'u chupe mba'éichapa Pilato ojuka kuimba'e kuéra Galiléa guápe omba'e kuave'ẽ jave hikuái Tupãme. 2 Jesús he'i chupe kuéra: "Peimo'ãpa peẽ upéva ojehe hague umi Galiléa guápe, ha'e kuéra iñangaipa hetave hague ambuégui upe tetãme? 3 Ha'e peẽme nahaniriha, ha peẽ voi ndapejevýrõ Tupã gotyo, pemanóta avei. 4 Peimo'ã piko peẽ umi 18 omano vaekue ako ho'a ramo hi'ári kuéra Siloé pegua óga yvate, hembiaapo vaive ra'e umi ambue Jerusalénpe oikóvaguí? 5 Ha'e peẽme ahaniriha; ha peẽ voi ndapejevýrõ Tupã gotyo, pemanóta avei." 6 Jesús omombe'u chupe kuéra ko ñe'ẽ mbojoja: "Peteĩ kuimba'e oguereko vaekue peteĩ ígo iparraltýpe, ha oho ohecha hi'apa, ha ndojuhúi mba'eve. 7 Aipórõ he'i pe parralty ñangarekohápe: 'Ma'ẽ, mbohapy año pukukue aju ko igo'akue arahávo, ha araka'eve ndajuhúi. Eikytĩ mba'e, maerã piko ombyai reíta hína ko yvy?' 8 Pe parralty ñangarekoha katu he'i chupe: 'Che jára, eheja gueterína peteĩ año. Ahapyatýta ha amoĩta hese pohã omopu'ã poráva. 9 Hi'a ramo iporã, ha upeicha'ÿrõ reitýne.'" 10 Peteĩ pytu'uha ára jave Jesús oñemoĩ oporombo'e peteĩ judío kuéra tupaópe. 11 Ha oĩ hína upépe peteĩ kuña hasýva ojapóma 18 año. Peteĩ mba'epochy omokarapã ra'e chupe, ha ndaikatúi oñeakãupi. 12 Ohechávo upe kuña, Jesús ohenói ha he'i chupe: --Nde kuña, rekueráma ne mba'asýgui. 13 Omoĩ ipo hese, ha upepete upe kuña oñeakãupi ha oñepyrũ oguerohory Tupãme. 14 Pe judío kuéra tupao ruvicha katu ipochy, Jesús omonguera haguére upe kuñáme pytu'uha árape, ha he'i umi oĩvape: --Oĩ niko 6 ára oñemba'apo haguã. Peju umi ára umívape peñemonguera haguã, ha ani pytu'uha árape. 15 Ñandejára he'i chupe: --Peẽ, tekove rova mokõi! Ndapejorái nga'u piko

pene rymba guéi térã pene rymba vúrro pytu'uha ára jave, peraha haguã pemboy'úvo? 16 Ko kuña peikuaa haguã, Abraham ñemoñaréva ha Sataná oguereko vaekue iñapytĩmby ko mba'asýre ojaopoma 18 año, ndojejorái vaerãpa ra'e, taha'e jepe pytu'uha árape? 17 Jesús he'ívo péicha, umi hese ija'e'yva otĩ opytávo. Ha opavave katu ovy'a joa ohechávo umi mba'e guasu ha'e ojaopova. 18 Jesús he'í avei: "Mba'épepa ojogua pe Tupã sãmbyhy ha mba'e rehépa ikatu ambojoja? 19 Ojogua ku mostása ra'yime ojereraháva oñeñotý kokuépe, ha upéi opu'ã yvatéva yvyra mátaicha ha guyra ou ojaitypo hakãre." 20 Jesús he'í avei: "Mba'e rehépa ikatu ambojoja pe Tupã sãmbyhy? 21 Upéva ha'e ku mbuja mbovuháicha peteĩ kuñakarai ombojehe'áva 25 kilo rupi hu'itĩ, ipahápe ombovupáva." 22 Jerusalén rapére ohóvo, Jesús oporombo'e umi táva ha tava'i ohasaha rupi. 23 Peteĩ osẽ oporandu chupe: --Che Jára, ndaheta mo'ãi piko umi oñepysyrõtava? Ha'e katu he'í chupe: 24 --Peñeha'ã peike pe okẽ po'í rupi. Che ha'e peẽme hetataha umi oikeséva, ndaikatu mo'ãi ramo jepe oike. 25 Óga jára opu'ã ha omboty rire okẽ, peẽ, okápe peiméva, pesapukáita pejévo: 'Karai, eipe'ána oréve pe okẽ.' Ha'e katu he'íta peẽme: 'Che ndaikuaái mamoguápa peẽ.' 26 Upépe peñepyrũta peje: 'Rokaru ha romboy'u vaekue niko ne ndive, ha nde orembo'emi ore táva roka rupi.' 27 Ha'e katu he'íta peẽme: 'Che ndaikuaái mamoguápa peẽ. Pe che reja, peẽ tekove ahẽ! 28 Ha upépe ojahe'o soróta ha hãi mante omopururũta, ojehechávo Abraham, Isaac, Jacob ha opa maranduhára*f** oíha Tupã oisãmbyhyhápe, ha peẽ peñemosẽha okápe. 29 Oúta yvypóra yvatevogua, yvy gotyogua, kuarahy resẽvogua ha kuarahy reikevogua, oguapy haguã okaru Tupã sãmbyhyhápe. 30 Upévo, umi ko'ágã itapykuéva, itenondéta. Ha umi ko'ágã itenondéva, itapykuéta. 31 Oguahẽ avei umi fariséo ha he'í Jesúspe: --Tereho ko'águi, Herodes nde jukaukase. 32 Ha'e he'í chupe kuéra: --Tapeha ha peje pe aguarápe: 'Ma'ẽ, ko ára ha ko'ẽrõ amosẽ aikóvo mba'epochy kuérape ha amonguera hasývape, ha ko'ẽ ambuérõ ae ajapopáta. 33 Aha mante vaerã che rapére ko ára, ko'ẽrõ ha upe rire. Maranduhára niko ndaikatúi omanóvo mombyry Jerusaléngui. 34 "Jerusalén, Jerusalén, rejukáva maranduhára kuéra ha rejapíva itápe umi ñe'ẽ reruha Tupã omboúva ndéve! Hetaitéma niko ambyatyse vaekue ne memby kuéra, ryguasu ombyatyháicha ita'yra ipepoguýpe, ha ndereipotái! 35 Upévare, nde róga opytáta nandi ha itaperéta. Ha ha'e ndéve nda che recha mo'ã veimaha, oguahẽ peve ára erévo: 'Tojehovasa pe oúva Ñandejára rérape!'"

Luke 14

1 Peteĩ pytu'uha árape, Jesús oho okarúvo peteĩ fariséo ruvicha rógape. Ha oka guio umi fariséo oma'ẽ ñemi hese. 2 Oĩ avei upépe, henondépe, peteĩ karia'y hasýva, iyyva ha hetyma rurupáva. 3 Jesús oporandu umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha umi Fariséope: --Ikatúpa oñemonguera peteĩ hasýva pytu'uha árape, térãpa ahániri? 4 Ha'e kuéra katu opyta okirirĩ. Aipórõ ha'e omonguera upe hasývape ha he'í chupe oho haguã. 5 Ha umi Fariséope he'í: --Mávapa pende apytépe, ita'yra térã hymbaguéi ho'árõ yvykuápe, pya'e ndohói oguenohẽ, pytu'uha ára ramo jepe? 6 Ha ndaikatúi he'í hikuái chupe mba'eve. 7 Jesús ohechávo, umi ohóva okarúvo oiporavoha oguapy haguã umi oñembojeroviavéva oguapyhápe, oñemoñe'ẽ chupe kuéra kóicha: 8 --Reñehenóirõ peteĩ ñemenda karu guasuhápe, ani reguapy pe iñakãme. Cháke ikatu oguahẽ peteĩ mba'e guasuvéva nde hegui, 9 ha pe óga jára pene renói vaekue mokõivépe, ikatu ou he'í ndéve: 'Eme'ẽ ne renda amóvape'. Aipórõ rehóne ñemotĩme reguapy pe ipahaitépe. 10 Reñehenóirõ karuhápe eguapy uvei pe ipahaitépe, ikatu haguã pe ne renói vaekue ou he'í ndéve: 'Che irũ, ehasa peteĩ iporãvehápe.' Upéicharõ, oñemyengoviáta ndéve umi oguapýva ne ndive mesápe, ne renondépe. 11 Pe oñembotuicháva oñemomichĩta, ha pe oñemomichĩvape oñembotuicháta. 12 He'í avei pe kuimba'épe pe ojerure vaekue chupe oho haguã okarúvo hógape: --Rejapóvo peteĩ jekaru, asaje térã pyhare, ani rejerure oho haguã ne irũ nguérape, térã nde ryvy ha nde ryke'y kuérape, ha opa nde róga guápe ha nde róga ykeregua imba'e retávape. Ha'e kuéra ojeruréne avei ndéve reho haguã, ha upéicha omyengoviáta ndéve hikuái. 13 Rejapo ramo karu guasu, ejerure uvei oho haguã upe karuhápe umi imboriahúvape, umi oĩmba'yva ha iñepávape, umi ohecha'yvape, 14 ha revy'áta. Umíva niko ndaikatu mo'ãi ohepyme'ẽ ndéve. Ndéve katu oñemyengoviáta opavave heko jojáva oikove jeyha árape. 15 Ohendúvo kóva, peteĩ oguapýva hína upe mesápe, he'í Jesúspe: --Ovy'aite vaerãpa pe okarúva Tupã oisãmbyhyhápe. 16 Jesús he'í chupe: --Peteĩ karia'y ojapo peteĩ karu nde tuicháva ha omondo ojerurévo hetápe oho haguã okaru. 17 Ojekarúta jave omondo hembiguáipe he'ívo chupe kuára: 'Peju, karurã oĩmbáma.' 18 Ha upépe peteĩ-teĩ oñepyrũ he'í ndaikatu mo'ãiha oho. Pe tenondegua he'í: 'Péina ajogua

ramo peteĩ yvy, ha aha vaerã ahecha. Ehecha kuaamína chéve.' 19 Ambue katu he'i: 'Ajogua niko 5 joyvy guéi, ha aha vaerã ahecha oikópa. Ehecha kuaamína chéve.' 20 Ha ambue he'i: 'Amenda ramo niko ha ndaikatu mo'ãi aha.' 21 Upe tembiguái ojevy ha omombe'upa ijárape. Ha'e ipochy, ha he'i hembiguái: 'Tereho pya'e pe okáre ha eru ko'ápe umi imboriahúvape, umi oimba'ýva, umi ohecha'ýva ha umi iñepávape.' 22 Kurive rire upe tembiguái he'i: 'Che jára, ajapóma pe ere vaekue chéve, ha heta rendaguã gueteri oĩ.' 23 Aipórõ, ijára he'i upe tembiguái: 'Tereho umi tape rupi ha umi óga jerére ha emyañaña rejuhúvape oike haguã, tahenyhẽ che róga. 24 Ha'e peẽme, mavavete umi ojejerure ypy vaekuẽpe ou haguã okaru, ndokaru mo'ãi che mesápe.' 25 Heta yvypóra oho Jesús rapykuéri, ha ha'e ojere he'i chupe kuéra: 26 "Oimérõ oúva che ndive, ha ohayhuve che hegui itúvape, isy, hembireko, ita'ýra kuéra, ityke'ýra ha ityvýra kuéra, heindy kuérape, ha ijupe voi, ndaikatu mo'ãi oiko che remimbo'e ramo. 27 Ha pe ohupi'ýva ikurusu ijapére che moirũ haguã, upéva ndaikatúi oiko che remimbo'érõ. 28 Peteĩva peẽ ojaposérõ peteĩ óga yvate, ndoguapy raẽi nga'úpa ohecha mbovýpa ohupytyta chupe, ohecha haguã oguerékótapa ojapopa haguã? 29 Upeicha'ýrõ, omoĩ ramo hopytarãnte ha upéi naikatúi ojapopa, ohecháva guive oñepyrũne oñembohory hese. 30 He'íne hikuái: 'Ko kuimba'e oñepyrũ hóga ha ndaikatúi ojapopa.' 31 Térã peteĩ mburuvicha guasu ohótarõ oñorãirõ ambue mburuvicha guasu ndive, ndoguapýi nga'úpa ohecha 10.000 ñorãirõhára rehevépa ikatúne ombohováí pe hi'ári oúvape 20.000 reheve? 32 Ha ndaikatu mo'ãi ramo ombohováí chupe, pe ambue mburuvicha guasu oívo gueteri mombyry, omondóne hendápe hembijokuái ojerurévo oñorãirõ'ý haguã. 33 Aipórõ, oimeraẽva peẽ ndohejapáiva opa oguerékóva, ndaikatúi oiko che remimbo'érõ." 34 "Juky niko iporã. Nahe'ëvéi ramo katu niko naiporã véima mba'everã. 35 Naiporãi yvýpe guarã, térã yvy oñemohu'ũ haguã. Oñemombo mante vaerã. Ijapysávake tohendu."

Luke 15

1 Opa umi omono'õva jehepyme'ẽ Rómape guarã ha heta ambue herakuã vaíva, oñemboja Jesús rehe ohendu haguã chupe. 2 Umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha fariséo kuéra oñe'ẽ hese upévare, ha he'i: --Kóva omoguahẽ umi iñangaipávape, ha okaru hendive kuéra. 3 Aipórõ Jesús omombe'u chupe kuéra ko ñe'ẽ mbojoja: 4 "Mávapa pende apytépe, oguerékórõ 100 ovecha ha okañy chugui peteĩ, ndohejái chéne umi 99 ñúme, ha oho oheka pe okañy vaekue, ojuhu peve? 5 Ha ojuhu vove, vy'apópe omoĩ ijati'y ári, 6 ha oguahẽvo hógape ombyaty iñirũ nguéra ha hóga ykeregua kuérape, ha he'i chupe kuéra: 'Pevy'áke che ndive, ajuhúma pe ovecha okañy vaekue che hegui.' 7 Ha'e peẽme, péicha avei oíveha vy'a yvágape, peteĩ angaipa apoha hembiaipo vaikuégui oñembyasývare, 99 heko jojávagui, oikotevẽ'ýva oñembyasýgui." 8 "Ýrõ katu, mba'e kuñápa oguerékóva 10 viru ha okañy chugui peteĩ, nomyendýi peteĩ tataindy ha oitypei porãite asy hóga ojuhu peve? 9 Ha ojuhúvo, ombyaty iñirũ nguéra ha opa hóga ykére guápe, ha he'i chupe kuéra: 'Pevy'a che ndive, ajuhúma pe viru okañy vaekue che hegui.' 10 Ha'e peẽme, peichaha avei oĩ vy'a Tupã remimbou kuéra apytépe peteĩ angaipa apoha ohejáva hembiaipo vaíre." 11 Jesús omombe'u avei kóva: "Peteĩ kuimba'e ita'ýra mokõi, 12 ha pe imitávẽva he'i itúvape: 'Che ru, eme'ẽ chéve pe rehejátava, che mba'eráva.' Aipórõ, upe kuimba'e omboja'o ta'ýra kuérape oguerékóva. 13 Mbovymi ára rire, pe imitávẽva ome'ẽmba hepýre pe oñeme'ẽ vaekue chupe. Ha pe hepykuére oho mombyry, ambue tetãme, ha upépe omombopa vy'a reípe, ojejoko'ýre. 14 Ha oiporupámarõ pe ogueraha vaekue, ndaipóri guasuvéi tembi'u upe tetãme, ha ha'e oñepyrũ ohasa ñembyahýi. 15 Oho ojerure omba'apo haguã peteĩ karaí upépe guápe, ha upéva omondo chupe ñúme oñangareko haguã kurére. 16 Ha hi'ãnte chupe oñemohyguatã pe algarrovo'a, kure ho'úvape, ha avave nome'ẽi chupe. 17 Amo ipahávo ojepy'a mongeta: Mboy omba'apóvape piko che ru rógape hembypa tembi'u. Che katu, ko'ápe, amano ñembyahýigui! 18 Aha jeyta che ru rógape, ha ha'éta chupe: 'Che ru, che rembiapo vai Tupã ndive ha ne ndive, 19 ndaikatu véima añehenóivo nde ra'y. Che rereko peteĩ ne mba'apohára ramo.' 20 Aipórõ oñemoĩ oho jey itúva rógape. Oĩ jave gueteri hína mombyry, itúva ohecha chupe ha oiporiahurereko. Osẽ ohuguaitivo, ha omoguahẽ ñehetũ na ñaňuãme. 21 Ta'ýra he'i chupe: 'Che ru, che rembiapo vai Tupã ndive ha ne ndive. Ndaikatúva véima añehenóivo nde ra'y.' 22 Itúva katu he'i hembiguái kuérape: 'Pya'e penohẽ ao iporávẽva ha pemonde hese. Pemoĩ avei chupe kuãirũ ha pembopy rehegua. 23 Peru pe vakara'y ikyravéva, ha pejuka. Kóva jarohoryta peteĩ karu guasúpe! 24 Ko che ra'y kóva omanóma vaekue ha oikove jey; okañy vaekue ha jajuhu jey." Oñepyrũ

hikuái pe vy'a guasu. 25 Upe aja, pe ta'yra tuichavéva oĩ ñúme. Ou jeývo ha oĩmarõ pe óga ypýpe, ohendu pe mba'epu ha pe jeroky ryapu. 26 Aipórõ ohenói peteĩ hembiguái pe oporandu chupe mba'épa oiko hína. 27 Upe tembiguái he'i chupe: 'Nde ryvy niko péina ou jey. Ha nde ru ojukaika peteĩ vakara'y ikyravéva, ou jeýre hesái ha ndojehúi chupe mba'eve ivaíva.' 28 Heta ipochy pe tyke'yra, ha ndoikeséi. Aipórõ itúva osẽ ojerure asy chupe oíke haguã. 29 Ha'e he'i itúvape: 'Nde reikuaa mboy añopa amba'apo ndéve, ha ojapopa opa mba'e nde reipotáva, ha araka'eve nereme'ẽiva chéve peteĩ kavara ra'ymínte jepe, ajapo haguã karu guasu che irũ nguéra ndive. 30 Ko'ágã katu, oguahẽ ko nde ra'y omombopa rei vaekue iviru kuña reko vaíre, ha rejuka chupe guarã vakara'y ikyravéva.' 31 Itúva he'i chupe: 'Che ra'y, nde niko tapia reime che ndive, ha opa arekóva ne mba'e. 32 Ha jarohory vaerã kóva peteĩ karu guasúpe ha javy'a. Nde ryvy niko, omanóma vaekue ha oikove jey, okañy vaekue ha jajuhu jey.

Luke 16

1 Jesús omombe'u avei kóva hemimbo'e kuérape: "Oiko vaekue peteĩ kuimba'e imba'e retáva oguerékóva peteĩ hóga rerekua. Ha ojehe oje'e chupe, upe óga rerekua oiporu vaipaha hína umi oguerékóva. 2 Ijára ohenói ha he'i chupe: 'Mba'e piko ko oje'éva nde rehe? Emoimba chéve kuatiáre ne rembiapokue, nde ndaikatú véima reiko che róga rerekuarõ.' 3 Upe óga rerekua oñemoĩ ojepy'a mongeta: 'Mba'e piko ajapóta ko'ágã, che jára che rejáva mba'apo'yre? Na che mbaretéi avvyjo'o haguã ha atĩ ajerure haguã tupãmba'e. 4 Aikuaáma mba'épa ajapóta, areko haguã che moguahéva hógape, ágã apytávo mba'apo'yre.' 5 Ohenói peteĩ-teĩme umi ohepyme'ẽ vaeráva ijárape. Pe tenonde guápe oporandu: 'Mbovýpa rehepyme'ẽ vaerã che járape?' 6 Upéva he'i chupe: 'Ame'ẽ vaerã chupe 100hyru ñandyry.' Pe óga rerekua he'i: 'Péina ko'ápe nde kuatia, eguapy ha ejapo ambue 50 rehénte.' 7 Upéi oporandu ambuépe: 'Ha nde, mboy rehepyme'ẽ vaerã? Ha ha'e he'i: '100 atýra trígo.' Pe óga rerekua he'i avei chupe: 'Kóina ápe nde kuatia, ejapo ambue 80 rehénte.' 8 Mba'e jára ohecha kuaa, pe óga rerekua rova atã ikatupyry hague opa ojapóvape. Ha upéicha niko, umi omba'apóva ko yvy ári guáre ikatupyryve voínte umi Tupã rembipotárente oikóvaguí." 9 "Ha'e peẽme peiporu haguã opa herekopy ko yvy arigua peñemoirũ heta haguã. Péicha umi mba'eta opávo oíta pene moguahéva óga opa ára guarãme." 10 Pe mba'e michívape heko potíva, heko potĩ avei hetávape; ha pe ipojoja'yva mba'e michĩme, ndaikatúi avei ipojojávo mba'e hetápe. 11 Ha upéicha, umi mba'e reta gua'u ko yvy arigua ndive peẽ napendereko potĩri ramo, máva piko ojeroviáta pende rehe ome'ẽ haguã peẽme umi mba'e reta aheteguáva? 12 Ha na pende reko potĩri ramo pene mba'e'yre, máva piko ome'ẽta peẽme pe pene mba'éva? 13 Peteĩ tembiguái ndaikatúi ijára mokõivo. Ndaíja'éine peteĩre ha ohayhúne pe ambuépe, téra ombojeroviáne peteĩme ha ojahéine pe ambuére. Ndaikatúi ñambojerovia Tupãme ha virúpe oñondive. 14 Umi fariséo, viru ohayhúva, ohendu opa ko'ã mba'e ha oñembohory Jesús rehe. 15 Jesús he'i chupe kuéra: Peẽ hína umi pehasáva heko jojávarõ opavave renondépe, Tupã katu oikuaa hína pende py'apy. Tupã oguero'yrõ umi mba'e yvypórape guarã iporáváva. 16 "Tembiapoukapy ha maranduhára*f** kuéra oguahẽ Juan ára peve. Upe guive oñemyasái marandu ipyahúva Tupã sãmbhy rehegua, ha opavave oñeha'ã opáichavo oíke ipype. 17 Hasyive tembiapoukapy tykyremínte jepe ojehu haguã, yvy ha yvága opa rangue." 18 "Peteĩ kuimba'e opoírõ hembirekógui ha omenda ambuére, oporomyakã ratĩ hína. Ha pe omendáva pe kuña ojepoívare, oporomyakã ratĩnte avei hína." 19 "Oikómi vaekue peteĩ karai imba'e retáva, oñemondémiva ao hepýpe ha iporávape. Ha opa árapente, ojapóvami karu guasu neporã-poráva hógape. 20 Oikómi vaekue ave, peteĩ tekove mboriahu hérava Lázaro. Hete ijaipa ha uguapýmiva yvýpe, pe imba'e retáva róga rokẽme. 21 Ha umi jagua jepe oúmiva oheréi umi ijaiha. Lázarope hi'ántemiva oñemohyguatã pe tembi'u rembyrégui ho'áva pe imba'e retáva meságui. 22 Peteĩ árape katu, Lázaro omano. Ha Tupã remimbou kuéra ou ogueraha chupe, ha omboguapy okaru haguã Abraham ykére. Upe imba'e retáva omano avei, ha oñeñotý. 23 Ha pe imba'e retáva ohasa asy aja umi omanóva ohohápe, ojesaupi, ha mombyry guive ohecha Abrahámpe, ha Lázarope ave uguapýva hína ijykére. 24 Ha oñemoĩ osapukái: 'Che ru Abraham, che poriahurerekóna. Emondómína Lázarope tomyaký ikuã apýi, ha tou tombopiro'y chéve che kũ. Ahasa asy eterei niko hína ko tatápe.' 25 Abraham katu he'i chupe: 'Che ra'y, ne mandu'ánteke yvýpe rehupytýma hague iporãnguete. Lázaro katu, ivaikuénte ohupyty vaekue. Ko'ágã, ha'e ipy'a pytu'u ko'ápe, ha nde rehasa asy hína. 26 Ha upéi ave, oĩ peteĩ yvykua pypuku ñane pa'ũme. Ha upévaguí, avave ndaikatúi ohasa ko'águi

upépe, térã upéguio ko'ápe.' 27 Pe imba'e retáva he'i upévo: 'Ajerure asy ndéve aipórõ, che ru Abraham, remondomi haguã Lázaro che ru rógape. 28 Upépe niko oime umi 5 che ryvy. Tomomandu chupe kuéra, ani ágã ha'e kuéra avei ou ho'a ko ojehasa asyetehápe.' 29 Abraham he'i chupe: 'Ha'e kuéra niko oguereko umi mba'e Moisés ha maranduhára kuéra omoĩ vaekue kuatiáre. Umíva tojeheko mbo'e!' 30 Pe imba'e retáva katu he'i: 'Che ru Abraham, upéva niko naiporãmbái. Peteĩ omanóva ojehechaukárõ chupe kuéra katu, péicharõ oheja mba'éne hikuái heko vaikue.' 31 Abraham katu he'i chupe: 'Nohenduséi ramo Moisés ha umi maranduhára kuérape, nga'u piko ogueroviáta hikuái peteĩ omano ha oikove jey vaekuépe?'"

Luke 17

1 Jesús he'i hemimbo'e kuérape: "Ndaikatúi ojejoko oĩvo heta mba'e oporoitýva teko vaípe, ha tojerekóke umi yvypóra oitýva hapichápe, teko vaípe. 2 Iporãve vaerã oitýrõ chupe hikuái yguasúpe ita guasu ijajúri, ha'e oity rangue angaipápe peteĩ jepe umi michĩmívape." 3 Pejererekóke peẽ. Nde rapicha heko vaírõ, emongavaju chupe. Ohejárõ heko vaikue katu, eheja rei chupe. 4 Tahembiapo vai jepe ra'e nde rehe 7 jey peteĩ árape. Ha 7 jey oho ramo he'i ndéve reheja rei haguã chupe, reheja rei vaerã. 5 Umi apóstol ojerure Ñandejárape: --Eme'ëve oréve pe jerovia. 6 Ñandejára he'i chupe kuéra: --Pende jerovia michĩ ramo jepe oimeraẽ mba'e ra'ỹi michĩve vaicha, pejetá peteĩ yvyra mátape: "Ejehapo'o upégui ha eñemohenda yguasúpe", ha ojaóné pejeva. 7 "Pe oguerekóva hembiguái oguahẽva oyvyjokahágui ha oñangarekohágui hymba kuérare, he'i nga'úpa chupe: 'Ehasa ha eguapy ekaru?' 8 Ahániri, he'i katu chupe: Ejapo chéve che karurã, ha eñemoĩ eñangareko che rehe che akaru ha amboy'u aja. Upéi nde ikatúne rekaru ha remboy'u." 9 Ha upéi ave, ndojeaguijeme'ẽi upe tembiguáipe ojapo haguére umi he'i vaekue chupe. 10 Péicha avei peẽ, ágã pejaopávó umi Tupã he'i vaekue peẽme, peje vaerã: 'Ore tembiguái ipituáva, rojaopónte rojapo vaerã.'" 11 Ohóvo Jerusalénpe, Jesús ohasa Samaría ha Galiléa pa'ũ rupi. 12 Ha oguahẽ peteĩ tava'ipe, ha upépe osẽ huguaitívo 10 kuimba'e ijaipáva. Opyta mombyry chugui, 13 ha osapukái: --Jesús, mbo'ehára, ore poriahurerekomína! 14 Ohechávo chupe kuéra, Jesús he'i: --Tapeho pa'i rendápe. Ha oho aja, ipotĩ hikuái imba'asýgui. 15 Peteĩva, ojechávo ipotĩha, ojevy ha sapukáipe oguerohory Tupãme, 16 ha oñesũ Jesús renondépe, ojavyvy yvy peve ome'ẽvo chupe ijaguije. Upéva pe kuimba'e Samariagua. 17 Jesús he'i chupe: --Ndaha'etí piko 10 ra'e umi ipotĩ vaekue imba'asýgui? Moõ piko oime umi ambue 9? 18 Ko kuimba'e mombyrygua año piko ou oguerohory haguã Tupãme? 19 Ha he'i upe karia'ýpe: --Epu'ã ha tereho. Rejerovia rupi rekuera. 20 Umi fariséo oporandu Jesúspe araka'épa oguahẽ vaerã Tupã porosãmyhy, ha ha'e he'i chupe kuéra: --Tupã sãmbyhy oguahẽvo ndaha'etí opavave ohecha vaerã. 21 Ndoje'e mo'ãi: 'Péina ápe' térã 'Péina amo'. Tupã sãmbyhy niko oĩma pende apytépe. 22 Ha he'i hemimbo'e kuérape: --Oguahẽta ára peẽ pehechasetaha peteĩ ára jepe, pe Tupã ra'y ou vaekue yvypóraicha oikoha, ha ndapehecha mo'ãi. 23 Oiméta he'íva: 'Kóina ápe', térã 'Péina amo'. Ani peho hapykuéri. 24 Pe aratirícha overávo ohesapepáva ára tuichakue, péichata pe Tupã ra'y ou vaekue yvypóraicha ou jeyha ára. 25 Tekotevẽnte ohasa asy heta raẽ, ha ojahéi hese yvypóra ko'agãgua. 26 Ojehu haguéicha Noé oikoveha árape, upéicha ojehu vaerã avei che, yvypóraicha ajú vaekue, ajú jeyha ára. 27 Upérõ opavave oiko okaru, omboy'u ha ñemendápe, Noé oíke peve pe kanóa guasúpe. Ha upéi ou pe ama guasu, ha maymáva omano. 28 Upéicha avei ojehu Lot oikove hague árape. Opavave okaru ha omboy'u, ojogua ha oñemu, oñemitỹ ha ojogapo. 29 Ha Lot osẽvo Sodómagui, tata ha asúfre oky yvatégui, ha opavave omano. 30 Péichata avei pe ára che, yvypóraicha ajú vaekue, ajechauka vove. 31 "Upe ára upévape, pe oĩva hógá ári upe jave, ha oguereko opa mba'e kotýpe, aníke oguejy oguenohẽvo. Ha pe oĩva ñúme, aníke ojevy hógape. 32 Pene mandu'áke Lot rembirekóre. 33 Pe hekovére hakate'ỹva, omanóta. Ha umi omanóva katu, ojuhúta jeikovete. 34 Ha'e peẽme, upe pyharépe, mokõi oĩvagui tupápe peteĩ ojereraháta ha pe ambue ojehejáta. 35 Mokõi kuña oñembisóta hína, peteĩ ojereraháta ha pe ambue katu ojehejáta." 36-37 Aipórõ oporandu chupe hikuái: --Moõ piko upéva oikóta, ore Jára? Ha ha'e he'i chupe kuéra: --Te'õngue oĩháme, ijaty yryvu.

Luke 18

1 Jesús omombe'u chupe kuéra peteĩ ñe'ẽ mbojoja, ombo'e haguã chupe kuéra oñembo'e vaerãha, ipy'a kangy'ỹre. 2 He'i chupe kuéra: "Oĩ vaekue peteĩ távape

peteĩ mbojovakehára ndokyhyjéiva Tupãgui ha nomomba'éiva yvypórape. 3 Ha upe táva upévape oĩ avei peteĩ kuña imenave'ýva oguerekóva peteĩ ambuendi ojoavyha, ha ohóva upe mbojovakehára rendápe ojerurévo chupe ñepytyvõre. 4 Heta ára pukukue, upe mbojovakehára nohenduséi chupe, upéi katu ojepy'a mongeta: 'Ndakyhyjéirõ jepe Tupãgui ha namomba'éiva yvypórape, 5 ko kuña imenave'ýmava che myangekói oikóvo. Aipytyvõta chupe anive haguã ou ha che mbyaju.'" 6 Ha Nandejára he'ive: "Péicha he'i pe mbojovakehára ñaña. 7 Ha néi, Tupã nga'u piko noipytyvõ mo'ãi avei umi oiporavo vaekúepe, ohenói asýva chupe ára ha pyhare? Omoha'arõta piko? 8 Ha'e peẽme, oipytyvõ vaerãha pya'ete. Ha ou jey vove Tupã ra'y ou vaekue yvypóraicha, ojuhúne gueteripa jerovia ko yvy ape ári?" 9 Jesús omombe'u ko ambue ñe'ẽ mbojoja, umi ojeroviávape ijehe oimo'ãgui heko joja, ha ojahéiva hapicha kuérare. 10 "Mokõi kuimba'e oho Tupaópe oñembo'évo. Peteĩva fariséo, pe ambue katu, umi viru omono'õva Rómape guarã rehegua. 11 Pe fariséo, oñembo'yhápe, oñembo'e péicha: 'Há Tupã, ame'ẽ ndéve che aguije, ndaha'éigui che umi ambuéicha, mondaha, heko añáva, omyakã ratíva hambireko, ha pe viru omono'õvaicha ave. 12 Che ndakarúi mokõi ára aja peteĩ semána, ha ame'ẽ ndéve guarã 10gui peteĩ opa ahupytyvaguĩ.'" 13 Pe viru mono'õhára katu opyta mombyrymĩ, ha ndaipy'ái ojesa rupi haguã yvága gotyo. Ombota-mbota uvei hína ipyti'a, ha he'i: 'Há Tupã, che poriahurerekomína. Che niko mba'e vai apoháva.'" 14 Ha'e peẽme, pe viru mono'õhára ojevy hague hógape heko joja pyre, pe fariséo katu nahániri. Pe ijupe voi oñembotuicháva, oñemomichĩne ha pe oñemomichĩva, tuicháne." 15 Heta mitã mimi ave ojereraha Jesús rendápe, ha'e opokomi haguã hese kuéra. Ha umi hemimbo'e upéva ohechávo katu ipochy umi mitãme oguerúva ndive. 16 Jesús katu ohenói, ha he'i chupe kuéra: --Peheja umi mitã tou che rendápe, ha aní pejoko. Umi ha'e kuéraicha guápe guarã niko hína ñesãmbyhy yvágagui oúva. 17 --Añetehápe ha'e peẽme, oimérõ Tupã sãmbyhy ogueroguahéva ku mitãicha, oikéta pype. 18 Peteĩ myakãhára oporandu Jesúspe; --Mbo'ehára marangatu, mba'épa ajapo vaerã ahupyty haguã pe jeikove opave'ýva? 19 Jesús he'i chupe: --Mba'ére piko ere che rehe che marangatuha? Imarangatúva peteĩnte oĩ, ha upéva Tupã. 20 Reikuaáma umi tembiapoukapy he'íva: 'Ani reporomyakã ratĩ, ani reporojuka, ani remonda, ha ani reñe'ẽ rei nde rapicháre. Emomba'e nde ru ha nde sýpe. 21 Upe karia'y he'i chupe: --Opa umíva niko ajapóva voĩnte che mitã guive. 22 Ohendúvo upéva, Jesús he'i chupe: --Ne'ĩra gueteri rejapo peteĩ mba'e: tereho eñemumba opa rerekóvare ha eme'ẽ mboriahúpe. Péicharõ rerekóta mba'eta yvágape. Upéi, eju che moirũ. 23 Ha'e ohendúvo upéva, tuicha ñembyasýpe oho, heta mba'e oguererekógui. 24 Ohechávo chupe upéicha, Jesús he'i: --Ajépa hasyete umi imba'e retávape oike haguã Tupã sãmbyhyépe. 25 Ndashasyive peteĩ kavajúpe ohasa ju resa rupi, peteĩ imba'e retávagui oike haguã Tupã sãmbyhyépe. 26 Umi ohendu vaekue chupe oporandu joa: --Máva piko ikatúta aipórõ oñepysyrõ? 27 Jesús he'i: --Opa mba'e ikatu'ýva yvypórape guarã, Tupãme guarã ikatu. 28 Pedro he'i chupe: --Ore Jára, ore niko rohejapa opa mba'e roguerekóva ndéve romoirũ haguã. 29 Ha ha'e he'i: --Che ha'e peẽme, oimeraéva oheja vaekue Tupã sãmbyhy rehehápe hóga, hambireko, tyke'yra ha tyvýra kuéra, itúva térã ita'yra kuéra, 30 hetaiteve ohupytyne ko hekove ko'ágã guápe voi, ha pe oútavape katu oikovéne opa ára guarã. 31 Jesús ohenói ha'eñoháme umi 12 hemimbo'épe, ha he'i chupe kuéra: "Jaha niko ñaína Jerusalénpe, ojuhutahápe opa oheja vaekue kuatiáre umi maranduhára*f** che rehe, che, yvypóraicha aju vaekue. 32 Che moĩta tetã mombyrygua po guýpe, ha oñembohoryta che rehe hikuái. Che ja'óta ha ondyvúta che rehe hikuái, 33 che nupã ha che jukáta. Mbohapy ára haguépe katu aikove jeýta." 34 Ha'e kuéra ndaha'éiva oikuaa poráva mba'érepa oñe'ẽ chupe kuéra, mba'e ikatu'ýva voi oikuaa gueteri niko umíva. 35 Oĩmarõ hína Jesús Jericó ypýpe, peteĩ ohechave'ýva, oguapýva pe tape yképe ojerure tupãmba'e, 36 ohendúvo ohasaha heta yvypóra, oporandu mba'épa ojehe. 37 Oje'e chupe Jesús Nazaretgua ohasaha upe rupi. 38 Ha ha'e osapukái: --Jesús, David ra'y, che poriahurerekomína! 39 Umi ohóva tenonde omongavaju chupe okirirĩ haguã. Ha'e katu osapukaive: --Jesús David ra'y, che poriahurerekomína! 40 Jesús opyta, ha he'i ojequeru haguã chupe. Oguahévo ijypýpe oporandu chupe: 41 --Mba'épa reipota ajapo nde rehe? Upe ohecha'ýva he'i: --Che Jára, ahechase jey. 42 Jesús he'i chupe: --Ehecha jey! Rejerovia haguére rekuera. 43 Upepete voi pe ohecha'ý vaekue ohecha jey, ha oguerohory Tupãme Jesús rapykuéri. Ha opa ohecha vaekue hembiaapo oguerohory avei Tupãme.

1 Jesúś oíke Jericópe, ha ohasa ohóvo upe táva rupi. 2 Upépe oikóva peteĩ kuimba'e imba'e retáva hérava Zaqueo, umi omono'õva viru Roma ruvichápe guarã. 3 Ha'e oikuaase Jesúspe, ha ndaikatúi ohecha chupe, hetágui umi Jesúś ndivegua, ha Zaqueo ikarape. 4 Upévore oho tenondévo. Ha ohecha haguã chupe, ojupi peteĩ yvyra rakäre, pe Jesúś ohasataha ypy rupi. 5 Ohasávo Jesúś upe rupi, oma'ẽ yvatévo ha he'i chupe: --Zaqueo, pya'e eguejy. Ko árape apyta vaerã nde rógape. 6 Zaqueo pya'ete oguejy, ha torypaitépe omoguahẽ Jesúspe. 7 Ohechávo upéva, opavave oñepyrũ oñe'ẽ Jesúś rehe, he'i hikuái ohoha opyta peteĩ iñangaipáva rógape. 8 Zaqueo opu'ã upépe ha he'i Ñandejárape: --Ma'ẽ, che Jára, ame'ẽta imboriahúvape mbyte rupi opa arekóvaguí, ha oimérõ amonda hague, amyengoviáta chupe irundy jey hetave. 9 Jesúś he'i chupe: --Ko árape, ko óga kóvapegua oguahẽ ñepysyrõ. Zaqueo niko Abraham ñemoñare avei. 10 Tupã ra'y, ou vaekue yvypóraicha, ou ohekávo ha oipysyrõvo opa oñehundi vaekue. 11 Opavave ohendu hína Jesúspe he'i ramo ko'ã mba'e. Ha ha'e omombe'u chupe kuéra peteĩ ñe'ẽ mbojoja oĩguima Jerusalén ypýpe, ha ha'e kuéra oimo'ãgui Tupã sãmbhyhy oguahẽ potamaha. 12 Jesúś he'i chupe kuéra: "Oiko vaekue peteĩ kuimba'e imba'e retáva oho vaekue mombyry, ambue tetãme, ojupi haguã mburuvicha guasúrõ ha ou jey. 13 Osẽ mboyve, ohenói 10 chupe omba'apóvape, peteĩ-teĩme ome'ẽ heta viru, ha he'i chupe kuéra: 'Pemomba'apo ko viru aju jey peve.' 14 Ha hetãgua kuéra katu ndaija'etí hese, ha omondo hapykuéri peteĩ atýra he'i vaerã hese: 'Ndooripotái kóva ko kuimba'épe ore ruvicha guasurã.' 15 Chupe katu oñemoĩ mburuvicha guasúrõ, ha ojevy hetãme. Oguahẽvo, ohenoika umi imba'apohára ome'ẽ hague viru, oikuaa haguã mboýpepa ojere ra'e chupe kuéra peteĩ-teĩme. 16 Pe tenondegua oñemboja ha he'i: 'Karai, nde viru imemby 10 jevyve.' 17 Mburuvicha guasu he'i chupe: 'Iporã. Nde hína mba'apohára katupyry. Mba'e michĩvape ndejeroviaha haguére, romoĩ reisãmbhyhy haguã 10 táva.' 18 Oñemboja ambue ha he'i: 'Che ruvicha, nde viru imemby 5 jevyve.' 19 Upévape avei he'i: 'Nde reisãmbhyhta 5 táva.' 20 Ambue katu oñemboja ha he'i: 'Karai, kóina ápe nde viru, aňongatu vaekue peteĩ pañuélope. 21 Akyhyje vaekue niko nde hegui, nde po pohýgui, rejapyhy niko reme'ẽ'ỹ haguépe ha remono'õ reñemitỹ'ỹ haguépe.' 22 Aipórõ, mburuvicha guasu he'i chupe: 'Nde mba'apohára ate'ỹ. Ne ñe'ẽre roikuaa. Reikuaa ríre che po pohýiha, amono'õha name'ẽi haguépe ha amono'õha nañemitỹi haguépe, 23 mba'eha ndererahái ra'e che viru ikatuhápe oñemomba'apo, reme'ẽ haguã chéve imemby reheve aju jey ríre?' 24 Ha he'i umi upépe oĩvape: 'Peipe'a chugui pe viru ha peme'ẽ pe 10 jevyve omomemby vaekuépe.' 25 Ha'e kuéra he'i chupe: 'Karai, ha'e niko oguererekóma 10 jevyve.' 26 Mburuvicha guasu he'i: 'Che ha'e peẽme, upe oguererekóvape oñeme'ẽvétã. Ha upe oguereko'ỹvagui katu, pe michĩmi oguererekóva guive jepe ojepe'átã. 27 Ha umi che rehe ija'e'ỹva katu, nda che potái vaekue mburuvicha guasúrõ, peru ko'ápe ha pejuka che renondetépe.'" 28 He'i ríre ko'ã mba'e, Jesúś ohasa oho Jerusalénpe. 29 Oguahẽvo Betfagé ha Betania ypýpe, Yvyty Olivotýpe, omondo tenonderã mokõi hemimbo'épe. 30 He'i chupe kuéra: --Tapeho peguahẽ amo távape, ha peguahẽvo pejuhúta peteĩ vúrro oñeñapytíva, ne'írava gueteri avave ojupi hi'ári. Pejora ha peru. 31 Ha oimérõ oporandúva peẽme maerãpa pejora, jepe chupe: "Ore Jára oikotevẽ." 32 Hemimbo'e kuéra oho, ha ojuhu hikuái Jesúś he'i hagueichaite. 33 Ojorávo hikuái pe vúrro, umi ijára oporandu chupe kuéra: --Maerã piko pejora? 34 Ha'e kuéra he'i: --Ore jára oikotevẽgui. 35 Ogueraha hikuái pe vúrro Jesúspe. Ha ha'e kuéra omoĩ hi'ári ijao ha Jesúś ojupi hi'ári. 36 Oho aja pukukue, opavave oipyso henondépe ijahoja kuéra. 37 Ha oñemoaguĩvo pe Yvyty Olivotýgui ojeguejyhápe, opa umi ohóva hapykuéri oñepyrũ osapukái joa torypápe. Ha oguerohory joa Tupãme opaite mba'e hechapyráva ohecha vaekue hikuáire. 38 He'i hikuái: "Tupã tohovasa mburuvicha guasu. Toñemomba'e guasu Ñandejára rérãpe oúva. Py'a guapy toĩ yvágape ha Tupã toñemomba'e guasu." 39 Upe jave, umi fariséo oĩva upépe, he'i hikuái: --Mbo'ehára, emongavajúna umi nde rapykuéri oúvape. 40 Jesúś katu he'i chupe kuéra: --Ha'e peẽme, ko'áva okirirĩ ramo, umi ita osapukaitaha. 41 Oguahẽvo Jerusalén ypýpe, ohechávo upe táva guasu, Jesúś ojahe'o hese, 42 ha he'i: 'Ikatúmo ra'e ko árape, nde avei reikuaa mba'épa ome'ẽ kuaa ndéve py'a guapy! Ko'ágã jepe, upéva okañy nde hegui ha ndaikatúi rehecha. 43 Oúta ndéve guarã heta ára ivaíva. Umi nde rehe ija'e'ỹva omopu'átãha tápia nde jerére, ha okaguaíta nde rehe opa guío, 44 ha ne rundietéta hikuái. Ojukapáta nde pypegua kuéra, ha ndoheja mo'ãi ita ojo'ári, nderehecha kuaái rupi pe ára ou hague Tupã ne momarandúvo. 45 Kóva ríre, Jesúś oíke Tupaópe ha oñepyrũ omosẽ upégui umi oñemúvape. 46 Ha he'i chupe kuéra: --Ñandejára Ñe'ẽme niko he'i: 'Che rógã, óga oñeñembo'eha vaerã'. Peẽ katu pejapo chugui mondaha kuára.' 47 Opa ára Jesúś

ombo'éva Tupaópe, ha umi pa'i ruvicha, umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha ha umi myakãhára ave, oheka hikuái mba'éichapa ojukáta chupe. 48 Ha ndojuhúi hikuái mba'éichapa ojapóta upéva, opavave niko ijurujái umi mba'e Jesús he'íva.

Luke 20

1 Peteĩ árape, Jesús oporombo'e jave hína Tupaópe, ha omohera kuã marandu porã, oguahẽ umi pa'i ruvicha ha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha, umi myakãhára ndive. 2 Ha he'i chupe hikuái: --Máva piko oheja ndéve rejapo haguã ko'ã mba'e? Máva pokatu rupi reju? 3 Jesús ombohováí chupe kuéra: --Che avei aporandúta peẽme peteĩ mba'e. Peje chéve: 4 Máva piko ombou Juánpe oporomongarai haguã? Tupã térã piko yvypóra? 5 Ha'e kuéra katu oñepyrũ oñomongeta kyre'ỹ oñondive, ha he'i: --Ja'e ramo Tupã ombou hague chupe, he'íta ñandéve: 'Mba'ére ndaperoviái ra'e chupe?' 6 Ha ja'e ramo yvypóra hague, upéicharõ opavave ñande jukáne itápe, opavave oikuaágui ha'e maranduhára hague. 7 Upéicha rupi he'i hikuái ndoikuaaiha mávapa ombou ra'e Juánpe. 8 Aipórõ Jesús he'i chupe kuéra: --Upéicharõ, che avei namombe'u mo'ãi peẽme máva pokatu rupípa ajapo ko'ã mba'e. 9 Upéi Jesús oñepyrũ oñe'ẽ ha omombe'u ko ñe'ẽ mbojoja: 'Oiko vaekue peteĩ karai oñotýka vaekue peteĩ parralty ijyvy. Upéi katu, oiporuka hepýre mba'apohára kuérape, ha oho mombyry. 10 Ha ára oguahẽvo, pe karai omondo hembiguái kuérape umi mba'apohára rendápe, ojerurévo pe chupe ohupytyva. Umi mba'apohára katu ojeity pe tembiguái ári ha oinupã chupe hikuái ha omondo jey po nandi. 11 Pe karai katu omondo jey ambue hembiguái. Ha upévape avei oja'o hikuái, oinupã ha omondo jey po nandi. 12 Omondo jey ambue, ha umi ñemitýhára oikutu ha omosẽ chupe hikuái. 13 Amo ipahávo hasypeve pe yvy jára he'i: 'Mba'éiko ajapóta? Amondóta che ra'y ahayhuetéva. Ikatu chupe omomba'e hikuái.' 14 Ha umi ñemitýhára ohechávo chupe, he'i ojupe: 'Pévape opytopáta hína opa mba'e. Jajuka ha topyta ñandéve ko yvy.' 15 Ha ojeity hi'ári hikuái, oguenohẽ pe parraltýgui ha ojuka chupe. Upéi Jesús oporandu: --Mba'épa hi'ã peẽme ojapotaha pe yvy jára? 16 Ojukapáne chupe kuéra, ha upéi ome'ẽne pe ijyvy ambue mba'apohárape. Ohendúvo upéva he'i hikuái: --Upéva ani chéne araka'eve! 17 Jesús katu oma'ẽ hese kuéra ha he'i: --Aipórõ piko mba'e he'ise pe Ñandejára Ñe'ẽ he'íva: "Upe ita omboykéva umi óga mopu'ãhára upéva ári ko'ágã oñemopu'ã. Ñandejára upéicha ojapo ha ore jurujái rohechávo." 18 Ha oimeraẽva ho'áva pe ita ári katu opẽmbaitéta. Ha oimeraẽva ári ho'a ramo pe ita, omongu'ipaitéta chupe. 19 Umi pa'i ruvicha ha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha omyakãsãse mo'ã hikuái Jesúspe upepete voi, ohecha kuaágui upe ñe'ẽ mbojoja omombe'úva ohoha hese kuéra. Ha okyhyje hikuái opavavégui. 20 Omondo hikuái pyrague oikóva tapicha reko joja ramo, omoñuhã haguã Jesúspe umi mba'e he'i rupi omoĩ vai haguã chupe. Péicharõ ikatúta omoĩ hikuái chupe sãmbyhyhára Romagua pópe. 21 Ha ha'e kuéra oporandu chupe: --Mbo'ehára, roikuaa niko umi nde ere ha rembo'éva añeteguaha, ha neremañaiha avavére rehecha haguã mba'eichaguápa ha'e. Nde, añetehápe, rehechauka Tupã rape. 22 Iporã piko rome'ẽ viru mburuvicha guasu Roma peguápe, térãpa nahániri? 23 Jesús katu ohecha kuaa omoñuhãseha chupe hikuái, ha he'i: 24 --Pehechauka chéve viru. Máva ra'ãnga ha máva réra piko ko oĩva hese? Ha'e kuéra he'i: --Mburuvicha guasu Roma pegua. 25 Jesús he'i chupe kuéra: --Néi, peme'ẽ mburuvicha guasúpe mburuvicha guasu mba'éva, ha Tupãme Tupã mba'éva. 26 Ha opa umi mba'e he'ívape ndojuhúi ivaíva ojapyhy haguã chupe hikuái upévare. Ijurujái joa katu Jesús he'íva ha okirirĩ mante hikuái. 27 Upe rire umi Saduséo oho Jesús rendápe. Umi Saduséo niko ndogueroviái omanóva oikove jeyha, upévare he'i Jesúspe: 28 --Mbo'ehára, Moisés niko oheja vaekue kuatiáre, peteĩ kuimba'e omano ramo imemby'ýre chugui hembireko, tyvýra omenda vaerã hembirekorére omoñemoñare haguã tyke'ýra omano vaekuépe. 29 Ha upéicha, oiko vaekue peteĩ jey 7 ojoryvýva. Ha pe tenondegua omenda, ha omano ta'ýra'ýre. 30 Pe mokõiha, 31 ha mbohapyha omenda hembirekorére, ha upéicha avei ojapo umi ambue, ha omanomba umi 7 ita'ýra'ýre. 32 Ipahávo omano avei pe kuña. 33 Ha néi, ágã ojeikove jey vove, máva rembirekótapa hína pe kuña, umi 7 niko omenda vaekue hese? 34 Jesús he'i chupe kuéra: --Yvy ári ojeikove aja, kuña ha kuimba'e omenda. 35 Ha umi Tupã ohecháva, ikatuha oikove jey pe jeikove tenondevévo guápe, taha'e kuimba'e térã kuña, umíva nomenda mo'ã véima, 36 ndaikatú véiguima omano. Ha'e kuéra Tupã remimboúichata, ha Tupã ra'ýta oikove jey rupi. 37 Moisés jepe voi niko, ku javorái hendýva okai'ỹ ramo guare, oikuaauka ñandéve omanóva oikove jeyha. Upépe he'i, Tupã Abraham, Jacob ha Isaac Jaraha. 38 Ha'e niko ndaha'ei omanóva Tupã. Oikovéva Tupã katu. Chupe guarã niko maymáva oikove. 39 Umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha oĩva upépe he'i chupe upérõ: --Ere porã,

mbo'ehára. 40 Ha ndaipy'a véima hikuái oporanduve haguã. 41 Jesús oporandu chupe kuéra: --Mba'ére piko oje'e pe Mesías David ñemoñareha? 42 David voi niko he'i Salmo kuérape: Ñandejára he'i che Járape: "Eguapy che akatúape, 43 tamoĩ ne pyenda ramo umi nde rayhu'ýva." 44 Mba'éicha piko aipórõ pe Mesías David ñemoñaréta, ko David voi he'íva chupe "Che Jára"? 45 Opavave ohendu hína, ha Jesús he'i hemimbo'e kuérape: 46 "Peñeñangarekóke umi Moisés rembiapoukapy mbo'ehágui. Ha'e kuéra niko oikose ao puku reheve, ha oipota tapépe oñemomaitei chupe kuéra karai guasúicha. Oheka uguapy haguã umi ojeporombojeroviavehápe judío kuéra tupaópe, ha umi ojekaruhápe. 47 Ha oipe'a hóga umi imenave'ývaguí, ha ojehecha kuaa'ý haguã oñembo'e puku-puku. Umíva oñenupã hetavéta."

Luke 21

1 Jesús ohecha hína umi imba'e retávape oitýrõ viru pe mba'e me'ẽ karameguãme, 2 ha ohecha avei peteĩ kuña mboriahu imenave'ýva oityha mokõi viru pehẽnguemi. 3 Aipórõ Jesús he'i: --Añetehápe ha'e peẽme pe kuña mboriahu imenave'ýva ome'ëve hague opavavégui. 4 Opavave niko omba'e me'ẽ hembývaguí chupe kuéra, ha'e katu, imboriahu pa'ũme, ome'ẽmba oguereko vaekue okaru haguã. 5 Ha ohendúvo hetápe oguerohoryha hikuái pe Tupao pegua umi ita hepýva ha kuave'ẽmby oñeme'ẽva Tupãme, Jesús he'i: 6 --Opa mba'e pehechávaguí, uguahẽta ára ndopyta mo'ãiha peteĩ itánte jepe ojo'ári. Oñehundipaitéta. 7 Aipórõ oporandu chupe hikuái: --Mbo'ehára, mba'éicha piko rohecha kuaáta uguahẽmaha ára oiko potaha umi eréva? 8 Jesús he'i: "Pema'ẽ porãke. Aníke peheja avave pene mbotavy. Cháke oíta heta oúva che rérape. He'íta hikuái: 'Che ha'e upe Cristo', ha 'Uguahẽma ára'. Ha peẽke ani peho hapykuéri kuéra. 9 Pehendúta oikoha ñorãirõ guasu opa rupi. Anínte peñemondýi. Umíva umi mba'e niko ojehu raẽ vaerã voínte, jepe upéva nde'isetí uguahẽmaha pe ára paha." 10 He'ive ohóvo chupe kuéra: "Peteĩ tetã opu'ãne ambuere, ha opavave opu'ãmbáne ojuehe. 11 Oikóta heta vyryryí guasu, ha oíta ñembyahýi ha mba'asy heta hendápe. Ha árare ojehecháta heta mba'e oporomondýiva ha mba'e hechapyrã tuicháva." 12 Ha opa ko'ã mba'e mboyve, peẽ peñemyakásata ha peñemuñáta. Pejeleraháta umi judío kuéra tupaópe peñembojovake haguã. Pejeleraháta vyvakuápe ha pene moĩne umi mburuvicha guasu ha sãmbyhyhára kuéra renondépe, peiko haguere che ndive. 13 Upéicharõ ijáta peẽme peñe'ẽ che rehe chupe kuéra. 14 Aníke peje py'apy peje vaerãre. 15 Che ame'ẽta hína peẽme ñe'ẽ arandu meméva, avave umi pende rehe ija'e'ýva ikatu'ýtava ombohováí. 16 Ha oiméta pene ra'áva pende kupe guio, pende ru jepe, pende ryvy ha pende ryke'y kuéra, pende rogagua ha pene irũ nguéra. Oiméta pende apytépe ojejukáva, 17 ha che remimbo'e haguere peẽ, avave ndaija'e mo'ãi pende rehe. 18 Ha peteĩ pene akã rague jepe ndo'a mo'ãi pende hegui. 19 Pejepytasóke, pehupyty haguã jeikove opa'ýva. 20 Pehechávo Jerusalén rehe ojerepa ñorãirõhára aty, peikuaáke voi eténtema oñehunditaha. 21 Upéva pehecha vove, umi Judéape oikóva Pya'éke toho tokañy vytyre. Ha umi oíva ñume, ani oho jey upépe. 22 Ára oñeporonupátaha hína umíva, oikotaha opa he'íva Ñandejára Ñe'ẽ. 23 Tojererekóke umi kuña, umíva umi árape hye guasúva térã imemby kambúva! Hetáta ñembyasy tetã tuichakue, ha peteĩ ñenupã nde vaíva ho'áta opavavére. 24 Oiméta ojejukáva kyse pukúpe, ha oiméta ojereraháva tembiguáirõ opa tetã rupi. Ha umi heko jeroviaha'ýva opyrũta Jerusalén rehe uguahẽ peve chupe kuéra hi'ára paha. 25 "Heta mba'e ojehu'ýva ojehecháta kuarahy, jasy ha mbyja kuéra rehe ha vyv ary. Tetã nguéra ipy'a tarovapáta ha oñemondyipáta pe yguasu ryapu vai opu'ãmbávaguí. 26 Yvypóra kuéra ipy'a manombáta kyhyjégui, ojepy'a mongetávo opa ojuhútavare. Ha opa mba'e yvágape oíva okuchupáta. 27 Ha upépe ojehecháta Tupã ra'ýpe, yvypóraicha ou vaekuépe, ou ramo peteĩ arai ári tuicha pokatu ha mimbipápe. 28 Oñepyrũvo oiko ko'ã mba'e, pejeroviánteke ha pemopu'ã pene akã. Pya'etéma peñepysyrõtagui." 29 Omombe'u avei chupe kuéra ko ñe'ẽ mbojoja: "Pema'ẽ pe ígo mátare ha oimeraẽ ambue vyvyrãre. 30 Pehechávo hokyha, pehecha kuaa uguahẽmaha ára haku. 31 Péicha avei, pehecha vove ojehu ko'ã mba'e peikuaáta Tupã sãmbyhy hi'aguĩmaha. 32 Añetehápe ha'e peẽme: Ko'ã mba'e ojuhupáta omano mboyve umi ko'ágã oikovéva. 33 Yvága ha vyv opáne, che ha'éva katu ojuhúne katuete. 34 Pejelerereko, ha ani pe'a mba'eveichagua mba'e vaípe, jeka'u ha umi mba'e ñande rekovépe jajepy'apyha, ani haguã upe ára ho'a peichahágui pende ári 35 ñuháicha. Oúta niko hína opa yvypóra, ári vyv tuichakue. 36 Peñembosako'íke aipórõ, peñembo'e opa ára, ikatu haguã peñemo'ã opa ko'ã mba'e oikótavaguí, ha ikatu haguã peime Tupã ra'y ou vaekue yvypóraicha renondépe." 37 Jesús oiko ombo'e arakue Tupaópe, ha pyharekue opyta pe Yvyty Olivoty oje'ehápe. 38 Ha opavave voi oho Tupaópe ohendúvo chupe.

1 Hi'aguĩma hína pe arete oje'uha mbuja ovu'ỹva, upéva hína pe Páskua rehegua arete. 2 Umi pa'i ruvicha ha umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha, okyhyjéva opavavégui, oheka hikuái mba'éichapa ikatu ojuka Jesúspe. 3 Aipórõ Sataná oike Judas retépe, ha'e niko hína peteĩ umi 12 Jesús remimbo'e, hérava avei Iscariote. 4 Ha oho ha'e umi pa'i ruvicha kuéra ha Tupao myakãhára rendápe, oity haguã Jesúspe ipópe kuéra. 5 Ha'e kuéra ovy'a, ha he'i ome'ětaha viru Júdaspe. 6 Judas ojuhu porã upéva, ha oñepyrũ oheka mba'éichapa oityta Jesúspe ipópe kuéra. 7 Oguahẽ upe ára oñepyrũháme arete oje'uhápe mbuja oñembovu'ỹva, ha ojejukahápe ovecha Páskua rehegua. 8 Jesús he'i Pedro ha Juánpe: --Tapeho pembosako'i ágã pyharerã, jekaru Páskua ñambyarete haguã. 9 Ha'e kuéra oporandu: --Moõpa reipota rombosako'i? 10 Ha Jesús he'i chupe kuéra: --Ágã peikévo pe távape, pejuhúta peteĩ kuimba'e ogueraháva peteĩ kambuchi y. Tapeho hapykuéri oike peve hógape, 11 ha peje pe óga járape: "Mbo'ehára oporanduka ndéve mávapa hína pe koty ohasatahápe Páskua arete hemimbo'e kuéra ndive." 12 Ha'e ohechaukáta peẽme peteĩ koty yvate tuicháva, ha oñembosako'i vaekue upevarã. Pejapo upépe opa oñekotevẽva. 13 Ha'e kuéra oho ha ojuhu Jesús he'i hagueichaite. Ha ombosako'i hikuái pe Páskua ñembyareterã. 14 Ojekarútavo, Jesús ha umi apóstol oguapy upe mesápe. 15 Jesús he'i chupe kuéra: --Hetaitéma ahasase pene ndive ko Páskua rehegua arete, amano mboyve. 16 Ha'e peẽme, kóva rire nda'u mo'ã véima oiko peve oiko vaerã Tupã oisãmbyhyhápe. 17 Aipórõ ohupi ipópe imbayru, ha ome'ẽ rire ijaguije Tupãme, he'i: Pejapyhy kóva ha pemboja'o ojoapytépe, 18 ha'e peẽme nda'u mo'ã veimaha ko kaguy rykue, oguahẽ meve Tupã sãmbyhy. 19 Upéi ojapyhy ipópe mbuja, ha ome'ẽ rire ijaguije Tupãme, oihehe'ã chupe kuéra, ha he'i: --Kóva niko che rete, oñeme'ẽva pende rehehápe. Pejapo kóva pene mandu'ávo che rehe. 20 Péicha avei ojapo pe kaguy ryru reheve ojekarupa rire, ha he'i: --Ko kaguy ryru niko hína pe ñe'ẽ me'ẽ pyahu oñembyajéva che ruguy rupi, oñeñohẽva pende rehehápe. 21 Ha pe che me'ẽ vaerã po, oĩ hína ko'ágã che ndive ko mesápe. 22 Che, yvypóraichaaju vaekue, amano vaerã voĩnte oñemoĩ ypy haguéicha chéve. Ha tojererekóke pe che reitýva umi che rehe ija'e'ỹva pópe. 23 Upépe, oñepyrũ oporandu joa ojupe mávatapa hína pe ome'ẽva Jesúspe. 24 Jesús remombo'e kuéra oñoñe'ẽ api hikuái, mávapa ijapytépe kuéra mba'e guasuvéva. 25 Jesús he'i chupe kuéra: "Umi heko jerovia'ỹva apytépe, mburuvicha guasu kuéra oisãmbyhy mbaretépe ha ojopy hetãgua kuérape, ha oipota oje'e hese kuéra imba'e porãha. 26 Peẽ ndaupéichai vaerã. Pe mba'e guasuvéva pende apytépe oiko vaerã imichĩvéva ramo, ha pe oporosãmbyhyva oiko vaerã oñesãmbyhyva ramo. 27 Máva piko pe mba'e guasuvéva, pe oguapýva mesápe okaru haguã piko, térãpa pe oporomongarúva? Ndaha'ei nga'u piko pe mesápe oguapýva? Che katu aime pende apytépe oporomongarúvaicha." 28 "Peẽ peime tapiáva che ndive opa mba'e ahasávape. 29 Upévare che ame'ẽ peẽme peteĩ tetã, che Ru ome'ẽ haguéicha avei chéve, 30 ha peẽ pekarúta che pemboy'úta che mesápe che retãme, ha peguapýta pembojovake haguã umi 12 Israelgua ñemoñarépe." 31 He'i avei Ñandejára: --Nde Simón, ema'ẽke. Sataná ojeruréma pende rehe pende tyvyro haguã, ku kumanda ojetyvyro ramo guáicha. 32 Che katu añembo'éma nde rehe, ani haguã ne kangy nde rejeroviápe. Ha nde, ágã rejevývo che rendápe, eipytyvõ ne pehẽngue kuérape taimbarete mbareteve ijeroviápe 33 Simón he'i chupe: --Che Jára, che aime aha haguáicha nde ndive yvyrakuápe, ha amano haguã ave ne ndive. 34 Jesús katu he'i chupe: --Pedro, ha'e ndéve, ko árape voi gállo osapukái mboyve, eréta ndachekuaaiha mbohapy jevýma. 35 Upéi Jesús oporandu chupe kuéra: --Upe pomondo ramo guare viru, tembi'u ha pende py rehegua'ỹre, oime nga'úpa ra'e peikotevẽva? Ha'e kuéra he'i: --Ahániri. 36 Aipórõ Jesús he'i chupe kuéra: --Ko'ágã katu, viru oguerékóva, togueru, ha tembi'u avei. Ha pe ndaikysepukúiva, tome'ẽ hepýre ijao anambusu ha tojogua peteĩ. 37 Ha'e peẽme, oiko vaerãha che rehe pe Ñandejára Ñe'ẽ he'íva: 'Ha ojeguereko heko añáva ramo.' Ha upéicha opa oĩva kuatiápe che rehegua, oiko vaerã. 38 Ha'e kuéra he'i: --Ore Jára, péina ápe mokõi kyse puku. Ha'e katu he'i: --Iporãmante. 39 Upe rire Jesús osẽ, ha ojepokuaaháicha, oho Yvyty Olivotyte, ha hemimbo'e kuéra oho hapykuéri. 40 Oguahẽvo upépe, he'i chupe kuéra: --Peñembo'e, ani haguã pejepy'a ra'ã. 41 Ha oho chuguí kuéra peteĩ ita ñemombo mombyrykuéicha, ha upépe oñesũ oñembo'e haguã. 42 He'i: "Che Ru, reipotárõ, emobhasa che hegui ko ñembyasy tuichaite. Opáichavo, anítei oiko pe che aipotáva, pe nde reipotávante toiko." 43 Upe jave ojechauka peteĩ Tupã remimbou omobarete haguã chupe. 44 Pe iñembyasy guasujete pa'ũme, Jesús ko'ýte

oñembo'e ipy'aite guive, ha pe hy'ái ho'a yvýpe tuguy tyky guasu guasúicha. 45 Opu'ávo pe oñembo'ehágui, oho hemimbo'e kuéra rendápe, ha ojuhu chupe kuéra oke, ikangypa hikuái ñembyasýgui. 46 He'i chupe kuéra: --Mba'ére piko peke hína? Pepu'ã ha peñembo'e, ani haguã pejepy'a ra'ã. 47 Oñe'ẽ gueteri hína Jesús, ha upe jave heta oguahêva. Pe Judas hérava, peteĩ umi 12 Jesús remimbo'e apyte pegua, omyenonde chupe kuéra. Judas oñemboja ha ohetũ Jesúspe. 48 Jesús katu he'i chupe: --Judas, peteĩ ñehetũme piko che reity chéve, yvypóraicha aju vaekuépe? 49 Umi oĩva Jesús ndive, ohechávo mba'épa ojehu oporandu hikuái chupe: --Ore Jára, rojeitýpa hese kuéra kyse pukúreve? 50 Upépe peteĩva, pe pa'i ruvicha rembiguái peteĩgui oipe'a inambi akatúa gotyogua. 51 Jesús he'i: --Peheja, iporãmante. Ha opoko pe tembiguái nambíre ha omonguera. 52 Upéi he'i umi pa'i ruvicha kuérape, umi Tupao sãmbhyha ha myakãhára kuérape, ou vaekue oguerahávo chupe: --Mba'ére piko peju kyse puku ha yvyra reheve che reraha haguã, mba'e vai apoha ramo guáicha che? 53 Opa ára aime vaekue pene ndive Tupaópe ha ndapejapói mba'eve che rehe. Kóva ha'e ra'e pende ára, mba'e vai apo ruvicha ipu'akaha ára. 54 Aipórõ omyakãsã hikuái Jesúspe, ha ogueraha chupe pa'i guasu rógape. Pedro oho hapykuéri mombyrymi. 55 Upépe, pe korapy mbytépe, ojatapy ra'e hikuái ha oguapy joa ijerére. Ha Pedro oguapy avei ijapytéte kuéra. 56 Upe jave, peteĩ kuña tembijokuái, ohechávo chupe oguapy hína pe tataypýpe, oma'ẽ porã hese ha he'i: --Kóva avei oĩ kuri hendive. 57 Pedro katu he'i: --Nahániri, che ndaikuaái chupe. 58 Upe rireminte, ambueháma ohecha chupe, ha he'i: --Nde avei ha'e kuérava. Pedro he'i: --Nahániri, nde kuimba'e, che ndaha'éi. 59 Upe rire avei, oimeve he'íva: --Añetehápe ha'e oĩ kuri hendive. Upéi ave niko, ha'e Galileagua voi. 60 Pedro katu he'i: --Nde kuimba'e, che ndaikuaái upe eréva. Upe javete, Pedro oñe'ẽ aja hína, osapukái peteĩ gállo. 61 Upévo Ñandejára ojere ha oma'ẽ Pedro rehe. Ha Pedro imandu'a Ñandejára he'i hague chupe: "Ko árape, gállo osapukái mboyve, eréta ndachekuaaiha mbohapy jey." 62 Ha Pedro osẽ upégui ha ojahe'o soro. 63 Umi oñangareko vaekue hína Jesús rehe, oñembohory hese ha oinupã. 64 Ohesa jokua chupe, ha oporandu joa: --Nde ndajeko maranduhára. Máva piko upe ne nupáva? 65 Ha oñembohory hese hikuái, ha hetave mba'e he'i chupe. 66 Ko'ẽmba rire, oñembyaty umi judío myakãhára, umi pa'i ruvicha ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha, ha ogueraha hikuái Jesúspe mburuvicha kuéra rovake. Upépe oporandu hikuái chupe: 67 --Ere oréve, nde piko hína pe Mesías?*f** Ha'e he'i chupe kuéra: --Ha'érõ peẽme añeteha, ndapechererovia mo'ãi. 68 Ha aporandu ramo peẽme, ndapeje mo'ãi chéve mba'eve, ha ndapepoi mo'ãi che hegui. 69 Ko'ágã guive katu, Tupã ra'y ou vaekue yvypóraicha, oguapýta Tupã ipu'akapáva akatúape. 70 Upéi opavave oporandu chupe: --Aipórõ piko nde hína Tupã ra'y? Jesús ombohováí chupe kuéra: --Peẽ voi peje che ha'eha! 71 Upépe ha'e kuéra he'i: --Nañaikotevẽ véima avavére he'i vaerã ñandéve mba'eve. Ñandetéma voi ñahendu ijuru rupi.

Luke 23

1 Opavave opu'ã ha ogueraha hikuái Jesúspe Pilato rovake. 2 Henondépe oñepyrũ oñe'ẽ hese he'ívo: --Rojuhu ko kuimba'épe oporomopu'ãmba oikóvo tetãpýre. He'i nañame'ẽi vaerãha viru mburuvicha guasu Roma guápe. Ha upéi ave he'i ijehe ha'eha Mesías, pe mburuvicha guasu. 3 Pilato oporandu chupe: --Nde piko hína judío kuéra ruvicha guasu? Jesús he'i chupe: --Ndéma niko ere. 4 Aipórõ Pilato he'i umi pa'i ruvichápe ha opavavépe: --Ndajuhúi hese mba'eve ikatúva omoĩ vai chupe. 5 Ha'e kuéra katu he'i he'ive: --Opa ombo'évape oporomopu'ãmba. Oñepyrũ Galiléape, ha ágã péina Judeapeháma. 6 Ohendúvo upéva, Pilato oporandu pe kuimba'épa Galileagua. 7 Ha oikuaávo Jesús ouha pe yvy oĩva Herodes poguýpegui, omondo chupe hendápe. Oĩgui ha'e umíva umi árape Jerusalénpe. 8 Ohechávo Jesúspe, Herodes ovy'aiterei, heta árama ohechaségui chupe, oguahẽ niko ijapysápe opa oje'éva hese, ha oha'arõva ohechami peteĩ mba'e rechapyrã ojapo ramo. 9 Heta mba'e oporandu chupe, Jesús katu nde'íri chupe mba'eve. 10 Oĩ avei upépe umi pa'i ruvicha ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha kuéra, oñe'ẽ jey-jeýva Jesús rehe. 11 Aipórõ, Herodes ha iñorãirõhára kuéra ojahéi hese, ha oñembohoryvo omonde hese ao hepy ha ojeguapáva, mburuvicha guasu mba'éicha. Upe ríre, Herodes omondo jey Jesúspe Pilato rendápe. 12 Upéva upe árape oiko porã jey vaekue oñondive Herodes ha Pilato, upe mboyve katu ndaija'éi vaekue ojuehe. 13 Pilato ombyaty umi pa'i ruvichápe, mburuvicha kuérape ha opavavépe, 14 ha he'i chupe kuéra: --Peẽ niko peru chéve ko kuimba'e, pejévo hese oikoha oporomopu'ãmba. Che katu amba'e porandu chupe pene renondépe, ha ndajuhúi

mba'eve umi ivaíva peje vaekue chéve hese. 15 Ha Herodes upéicha avei, upévore ombou jey ñandéve. Pehecháma, ndojapói niko mba'eve ikatu haguã ojejuka. 16 Ainupäukáta ha upéi ahejáta oho. 17 Páskua arete jave niko, Pilato opoi vaeráva peteĩ yvyrakuápe oivagui, oguerohoryvo Jerusalén guápe. 18 Upépe oñepyrũ osapukaipa hikuái: --Ndaipóri upéva. Epói oréve Barrabásgui! 19 Barrabás oñemoinge ra'e yvyrakuápe peteĩ ñepu'anguére upe távape, ha oporojuka haguére. 20 Pilato, opoiségui Jesúsgui, oñe'ẽ jey chupe kuéra. 21 Ha'e kuéra katu osapukái hatãve: --Emosãingo kurusúre! Emosãingo kurusúre! 22 Mbohapy jeyha Pilato he'i jey chupe kuéra: --Mba'e ivaíva piko ojapo ra'e? Che ndajuhúi hese mba'eve ivaíva ikatu haguã ojejuka. Ainupäukáta ha upéi ahejáta oho. 23 Ha'e kuéra katu osapukái jey-jey, ojerurévo ojuhupi haguã kurusúre. Ha heta osapukaigui oiko pe ha'e kuéra oipotáva. 24 Pilato upémarõ ojapo pe ojejeruréva chupe. 25 Aiporõ opoi pe ha'e kuéra ojerure vaekuégui, pe oíva yvyrakuápe ñepu'anguére ha oporojuka haguére, ha oheja Jesúspe ipópe kuéra. 26 Oguerahávo Jesúspe omosãingo haguã kurusúre, ohuguaitĩ hikuái peteĩ kuimba'e táva Cirenegua hérava Simón, oúva hina ñúgui. Ha ohupi hikuái ijati'yre pe kurusu ogueraha haguã Jesús rapykuéri. 27 Heta tavagua ha heta kuña ojahe'o ha osapukái joáva ñembyasýgui, oho hapykuéri. 28 Ha Jesús oma'ẽ hese kuéra ha he'i: --Peẽ kuña Jerusalengua, ani pejahe'o che rehe. Pejahe'o uvei pende rehe ha pene memby kuérare. 29 Oúta hina ára oje'étaha: "Ovy'aiténepa umi ikatu'ỹva imemby, umi kuña imemby'ỹ vaekue ha umi oguereko'ỹva mitã omongakuaa vaerã." 30 Upépe opavave he'íne umi yvytýpe: 'Pe'a ore ári!', ha umi yvy pu'ãme: 'Ore mokañýna!' 31 Pe yvyra hokývare ojapo ramo péicha, mba'épa ndojapói chéne hikuái pe ipirúvare? 32 Ogueraha avei hikuái mokõi oporojuka vaekuépe, oñemosãingo haguã kurusúre Jesús ykére. 33 Oguahẽvo peteĩ hendápe hérava "Akãngue Renda" omosãingo hikuái Jesúspe kurusúre, ha umi mokõi oporojuka vaekuépe. Peteĩ ijakatúape ha pe ambue ijasúpe. 34 Jesús he'i: "Che ru, eheja rei chupe kuéra, ndoikuaáinteko ojapóva." Ha umi ñorãirõhára oity po'a oñomboja'o haguã umi Jesús aokuére. 35 Ha opavave oíva upépe oma'ẽ joa hikuái hese. Ha mburuvicha kuéra jepeve oñembohory hese, ha he'i: --Hetápeko oipysyrõ vaekue. Tojapo ijehe ko'ágã, añete ramoha ha'e upe Mesías,*f** Tupã oiporavo vaekue. 36 Umi ñorãirõhára oñembohory avei Jesús rehe. Oñemboja, ho'uka chupe kaguy hái, 37 ha he'i: --Nde ramo judío kuéra ruvicha guasu, nde voi eñepysyrõ! 38 Ha oĩ peteĩ kuantia iñakã ári, he'íva: 'Kóva hina judío kuéra ruvicha guasu!' 39 Peteĩva pe oporojuka vaekue, oíva kurusúre ijykére, oñembohory hese: --Nde ramo upe Mesías, eñepysyrõ nde, ha ore pysyrõ oréve ave! 40 Pe ambue katu oja'o upe hapichápe ha he'i chupe: --Nderekhyjéi piko Tupãgui, ñaime niko hina peteĩcha? 41 Ñande niko hekópe jahasa asy hina. Oñemyengovia ñandéve hina ñane rembiapo vaikue. Ko kuimba'e katu ndojapói mba'eve ivaíva. 42 Upéi he'i Jesúspe: --Jesús, ne mandu'amíke che rehe reñepyrũvo reisãmbyhy. 43 Jesús he'i chupe: --Añetehápe ha'e ndéve, ko árape reimetaha che ndive yvágape! 44 Asaje guive ka'aru mbyte peve, yvy tuichakue opyta pytũgýpe. 45 Kuarahy ndohesapevéi. Ha pe Tupao ryepy pegua ahoja sãingo osoro mbyte rupi. 46 Jesús hatã osapukái, ha he'i: --Che ru, nde pópe amoĩ che espíritu! Ha he'ívo upéva omano. 47 Pe ñorãirõhára ruvicha Romagua ohechávo mba'épa oiko, omomba'ete Tupãme, ha he'i: --Kóva niko añetehápe Tupã Ra'y ra'e. 48 Opavave oíva upépe ha ohecha mba'épa ojehe, oinupã ohóvo ipyti'a ñembyasýgui. 49 Umi oikuaáva Jesúspe opyta mombyrymi. Ha umi kuña oho vaekue hapykuéri Galiléa guive ave, oma'ẽ hikuái upépe. 50-51 Oiko vaekue peteĩ kuimba'e heko joa ha imba'e poráva hérava José, Arimateagua, peteĩ táva Judá pegua. Ha'e niko peteĩva umi judío ruvicha kuéra atyha pegua. Ko José, oha'arõva Tupã sãmbyhy ha noĩriva pe mburuvicha aty ojapóvare, 52 oho ohechávo Pilátape, ha ojerure chupe Jesús retekue. 53 Omboguejy rire pe kurusúgui, oñuã peteĩ savanáme ha omoĩ pe tyvy ojejapo vaekuépe peteĩ itakuápe, avave oñeñotý'ỹ haguépe gueteri. 54 Upérõ, oñembosako'íma hina pytu'uha ára, oguahẽbotámava. 55 Umi kuña omoirũ vaekue Jesúspe Galiléa guive, oho ha ohecha hikuái upe tyvy ha oma'ẽ mba'éichapa oñemoĩ ra'e upépe hetekue. 56 Oho jeývo hógape kuéra, ombosako'i hikuái mba'e ryakuã porã omona haguã Jesús retekue. Ha umi kuña opytu'u, pytu'uha árape he'iháicha tembiapoukapy.

Luke 24

1 Pe semána ñepyrũha árape katu, oho jey hikuái upe tyvýpe pyharevete. Ogueraha umi mba'e ryakuã porã ombosako'i vaekue. 2 Oguahẽvo, ojuhu hikuái pe ita ombotýva upe tyvy ndaiporiha hendápe. 3 Oike hikuái, ha ndojuhúi Ñandejára Jesús

retiekue. 4 Ha'e kuéra ndoikuaái mba'épa he'íta upévape. Ha peichahágui, ohecha hikuái mokõi kuimba'e oñembo'ýva ijypýpe kuéra, oñemondéva ao mimbipápe. 5 Kyhyjepópe, ojavy hikuái yvy peve, ha umi kuimba'e katu he'i chupe kuéra: --Mba'ére piko peẽ peheka omanóva apytépe pe oikovévape? 6 Ndaipóri ápe. Oikove jeyma. Pene mandu'áke pe he'i vaekue peẽmere, oĩ ramo gueteri Galiléape: 7 Tupã ra'y, ou vaekue yvypóraicha, oñeme'ẽ vaerãha iñangaipáva pópe, oñemosãingo vaerã chupe kurusúre, ha mbohapy ára haguẽpe oikove jeytaha. 8 Upépe ha'e kuéra imandu'a Jesús he'i vaekuere. 9 Ha ojevývo upe itakuágui, omombe'u opa ko'ã mba'e umi 11 apóstolpe ha opavavépe. 10 María Magdalena, Juana, Santiago sy María, ha ambue kuña ogueraháva hikuái pe marandu upéva umi apóstolpe. 11 Umi apóstolpe guarã katu, itarováva rembiapo pe kuña kuéra he'íva, ha ndogueroviaséi chupe kuéra. 12 Opáichavo, Pedro oho meme pe tyvy oĩháme. Ha oma'ẽvo hyepýpe, ohecha umi savanánte. Ha, oho jey hógape, ohecha ramo eterei pe mba'e ojuháva. 13 Upe árape voi, mokõi Jesús remimbo'e oho peteĩ táva hérava Emaúspe, opytáva 11 kilómetro rupi Jerusaléngui. 14 Oñe'ẽ ohóvo hikuái umi mba'e ojeu vaekuere. 15 Oñomongeta jave hikuái ohóvo, Jesús ete voi oñemboja ha oñepyrũ oguata hendive kuéra. 16 Ha ohechárõ jepe chupe, ndohechakuaái mávapa ha'e. 17 Jesús oporandu chupe kuéra: --Mba'e piko peje pehóvo? Opyta hikuái, hovasy ñembyasýgui. 18 Ha peteĩva, pe Cleofás hérava, he'i: --Nde añoite piko umi oĩ vaekue Jerusalénpe apytégui, pe oikuaa'ýva mba'épa ojeu ra'e upépe, ko'áva ko'ã ára ohasa vaekuẽpe? 19 Ha'e oporandu chupe kuéra: --Ha mba'e piko ojeu? He'i chupe hikuái: --Ha pe Jesús Nazaretgua rehegua, peteĩ maranduhára vaekue, ipu'akapáva ojapóvape ha he'ívape Tupã renondépe ha opavave renondépe. 20 Ha umi pa'i ruvicha ha ñande ruvicha kuéra ome'ẽ ojejuka haguã, ha oñemosãingo chupe kurusúre. 21 Ore roha'arõite vaekue ha'e oipysyrõtaha tetã Israelpe. Ha ojapóma mbohapy ára umi mba'e ojeu hague. 22 Umi kuña oĩva ore ndive jepe ore mondýi kuri, oho niko hikuái ko'ẽ mboyve pe ityvýpe, 23 ha ndojuhúi rupi hetekue, oho jey hikuái ha omombe'u, Tupã remimbou ojechauka hague chupe kuéra, ha he'i Jesús oikove jeyha. 24 Oime ore apytégui ore irũ oho vaekue upe rire pe tyvýpe ha ojuhu umi kuña he'i hagueichaite. Jesúspe katu ndohechái. 25 Aipórõ Jesús he'i chupe kuéra: --Ndaikatúi ete voi ra'e peikuaa mba'eve ha hasy eterei peẽme perovia haguã opa mba'e he'i vaekue maranduhára kuéra! 26 Ndohasái vaerã nga'u piko ra'e pe Mesías ko'ã mba'e, Tupã ndive omimbipa haguã yvágape? 27 Upéi oñemoĩ omyesakã chupe kuéra opa umi oñe'ẽhápe hese Ñandejára Ñe'ẽ. Oñepyrũ Moisés kuationa kuéragei ha ohasa ohóvo opa maranduhára kuationa kuéragei. 28 Oguahẽvo pe táva ohohápe, Jesús ojapo ohóta ramo gua'u tenonderãvo. 29 Ha'e kuéra katu ojoko chupe opyta haguã, he'ívo: --Epyta ore ndive, ka'aruetéma niko. Pyharétama hína. Jesús aipórõ opyta hendive kuéra. 30 Oguapýmarõ hikuái mesápe, Jesús ohupi ipópe mbuja, ome'ẽ ijaguije Tupãme, ha omboja'o ha ome'ẽ peteĩ-teĩme. 31 Upe javete ojehesa pe'a hikuái ha oikuaa Jesúspe. Ha'e katu okañy hesa renondéngu kuéra. 32 Ha he'i hikuái ojupe: --Ajépa niko ñande py'a hendy vaekue hína ñande pyti'ápe jajúvo tapére, ku omyesakãrõ hína ñandéve Ñandejára Ñe'ẽ? 33 Oha'arõve'ýre, ojeity hikuái tapére ha ojevy hikuái Jerusalénpe. Upépe ojuhu hikuái ijaty hína umi 11 apóstol ha iñirũ nguéra, 34 he'íva chupe kuéra: --Añetehápe oikove jey Ñandejára, ha ojechauka Simónpe. 35 Aipórõ ha'e kuéra mokõi omombe'u mba'épa ojeu chupe kuéra tapére, ha mba'éichapa oikuaa hikuái Jesúspe omboja'óvo mbuja. 36 Oñe'ẽ gueteri hikuái ko'ã mba'ére, oñemoĩ ramo Jesús mbytépe kuéra. Omomaitei chupe kuéra ha he'i: --Py'a guapy peẽme guarã. 37 Ha'e kuéra tuicha oñemondýi, oimo'ã ohecha hikuái póra. 38 Jesús katu he'i chupe kuéra: --Mba'ére piko peñemondýi? Mba'ére piko pende py'a mokõi, perovia ha ndaperoviái? 39 Pema'ẽ che po ha che pyre. Che ha'e. Pepoko che rehe ha pehecha. Póra niko ndaho'ói ha naikanguéi, pehechaháicha arekoha che. 40 He'ívo péicha, ojechauka chupe kuéra ipo ha ipy. 41 Ha ndogueroviaséi hikuái, ovy'a ha ohecha ramoitereígui. Ha Jesús he'i chupe kuéra: --Perekópa ko'ápe ja'u vaerã? 42 Ome'ẽ chupe hikuái peteĩ pira mbichy pehẽngue, 43 ha ha'e ho'u henondépe kuéra. 44 Upéi katu he'i: --Pe ojeu vaekue chéve niko, pe ha'e vaekue peẽme aimérõ gueteri pene ndive: oiko vaerãha che rehe pe oĩva Moisés rembiapoukapýpe, umi maranduhára kuatiápe ha Salmo kuéragei. 45 Aipórõ oikuaauka chupe kuéra pe Ñandejára Ñe'ẽ, 46 ha he'i: --Oĩ kuatiápe pe Mesías omano vaerãha, ha oikove jey mbohapy ára haguẽpe, 47 ha hérape oje'e vaerãha opa tetãme, ojevy haguã hikuái Tupã gotyo, ha'e oheja rei haguã chupe kuéra iñangaipa. Peñepyrũ Jerusaléngui, 48 peẽ pemombe'u vaerã ko'ã mba'e. 49 Ha che amboíta pende ári pe che Ru oñe'ẽ me'ẽ hague. Peẽ katu pepytánte ko'ápe, ko táva guasu Jerusalénpe, oguahẽ peve peẽme pe pu'aka oúva yvágagui. 50 Upe rire, Jesús ogueraha chupe kuéra upe

távagui okápe, Betania peve, ha ohupi ipo yvate ha ohovasa chupe kuéra. 51 Ha pe ohovasa aja chupe kuéra, ojei chugui kuéra ha ojereraha yvágape. 52 Ha'e kuéra, omomba'e guasu rire chupe, oho jey Jerusalénpe vy'apópe. 53 Ha tapia oĩ hikuái Tupaópe omomba'e guasu Tupãme.

John 1

1 Iñepyrũmbýpe oikóma vaekue voi Ñe'ẽ, ha pe Ñe'ẽ oĩ vaekue Tupã ndive, ha Tupã vaekue voi ha'e. 2 Iñepyrũmbýpe, ha'e oĩ vaekue Tupã ndive. 3 Ha'e rupi, Tupã ojapo opaite mba'e, ha ndaipóri mba'eve Tupã rembiapokue apytépe ojejapo vaekue hese'ỹ. 4 Upe ñe'ẽme oĩ vaekue tekovete, ha pe tekovete ohesape yvypóra kuéra rekove. 5 Ko tesapeha omimbi pe pytũmbýpe, ha pe pytũ katu ndaikatúi ombogue chupe. 6 Tupã omondo peteĩ hembiguaípe, hérava Juan Bautista, 7 ha'e omombe'u haguã opavavépe ko tesapeha, mayma ohendúva chupe oguerovia haguã upe he'íva. 8 Juan ndaha'etí vaekue upe tesapeha. Oñemboúnte vaekue ha'e oñe'ẽ haguã pe tesapeháre. 9 Ha pe tesapeha, tesapeha añetegua vaekue oúva ko yvy ári ohesape haguã opavavépe. 10 Pe ñe'ẽ oĩ vaekue yvy ári. Ha Tupã ojapo ramo jepe opa mba'e Ha'e rupi, umi yvy arigua ndoikuaaséi chugui mba'eve. 11 Hetã teépe ou, umi hetãgua katu nomoguahẽi chupe. 12 Umi chupe omoguahẽ vaekue ha hese ojerovia vaekuépe katu omoingo Tupã ñemoñare ramo. 13 Umívagui oiko Tupã ñemoñare, ha ndaha'etí ku yvypóraicha yvy túva ha sy oiko haguére oñondive, nahániri. Tupãite voi omoingo chupe kuéra iñemoñare ramo. 14 Upe ñe'ẽ ou vaekue yvyporaite ramo ha oiko ore apytépe, mborayhu ha añetégui henyhẽ. Ore rohecha vaekue heko marangatukue Túva ome'ẽ vaekue chupe, ta'ýra peteĩete haguére ha'e. 15 Juan hese oñe'ẽ vaekue he'i ramo guare: "Kóva hína upe che mandu'a hague ha'e ramo guare: 'Upe oúva che rire mba'e guasu che hegui, oikove haguére che aikove mboyve.'" 16 Ha'e, henyhẽ rupi mborayhúgui, ore rovasa jo'a-jo'a. 17 Tupã niko ome'ẽ vaekue hembiapoukapy Moisés rupi, mborayhu ha añete katu ou Jesucristo rupi. 18 Ndaipóri avave Tupãme ohecha vaekue. Ta'ýra peteĩete, peteĩchava Tupã ndive ha oíva Túva ykére, ha'e oikuaauka chupe opavavépe. 19 Judío myakáhara kuéra omondo pa'i kuéra ha umi Tupã rembiapoukapy mbo'eha Juan rendápe, oporandu haguã chupe mávapa ha'e. 20 Ha ha'e he'i porã chupe kuéra: --Che ndaha'etí pe Mesías. 21 Oporandu jey chupe hikuái: --Máva piko nde péicharõ? Ndaha'etí mba'épa maranduhára Elías? Juan he'i: --Nahániri. He'i chupe upémarõ hikuái: --Nde piko hína ku maranduhára ou vaeráva? Juan he'i chupe kuéra: --Nahániri. 22 He'i chupe hikuái: --Emombe'u oréve mávapa nde. Umi ore mbou vaekue rendápe roho vaerã ro'e mávapa nde. Mavaha nde ere nde jehe? 23 Juan he'i chupe kuéra: Che niko peteĩ osapukáiva yvy ojeiko'ỹháme, he'íva: 'Pembosako'i Ñandejárape haperã', he'i haguéicha maranduhára*f** Isaiás. 24 Umi ou vaekue oñe'ẽ haguã Juan ndive, fariséo rembijokuái, 25 oporandu chupe upémarõ: --Nde ndaha'etí ramo pe Mesías, ha ndaha'etí ramo maranduhára Elías térã pe maranduhára ou vaeráva, mba'ére reporomongarai reikóvo? 26 Ha Juan he'i chupe kuéra: --Che niko ýpe aporomongarai. Pende apytépe katu oĩ peteĩ peẽ peikuaa'ýva, 27 oútava che rire, ha chéve ija'ýva ajora chupe ipy rehegua sãnte jepe. 28 Opa ko'ã mba'e ojehe, táva hérava Betániape, opytáva ysyry Jordán ári, kuarahy resẽ gotyo. 29 Upe ára ambuépe, Juan ohecha Jesús oñembojaha ohóvo hendápe, ha he'i: "Péina ápe, Tupã ovecha ra'y oheja reíva iñangaipa opavavépe ko yvy ári. 30 Ha'e hína upe che mandu'a hague ha'e ramo: 'Che rire oúta peteĩ tuichavéva che hegui, ha'e oikove haguére che aikove mboyve. 31 Cheté voi, ndaikuaái vaekue mávanepa ha'e. Péicharõ jepe, aporomongarai aikóvo ýpe, maymáva Israelgua oikuaa haguã mávapa ha'e.'" 32 Ha Juan voi he'i vaekue kóicha: "Ahecha Espíritu Santo yvágagui oguejýva, ha pykasúicha opyta hi'ári. 33 Upérõ, che ndaikuaái vaekue mávanepa ha'e. Upe che mbou vaekue aporomongarai haguã ýpe, he'i chéve: 'Upe nde rehecháva Espíritu Santo oguejýha hi'ári, upéva hína upe aporomongaraíva Espíritu Sántope. 34 Cheté voi ahecha vaekue, ha aikuaa porã Tupã Ra'yha ha'e." 35 Upe ára ambuépe, Juan oĩ jey hína upépe mokõi hemimbo'e kuéra ndive. 36 Ha ohechávo Jesúspe ohasaha ohóvo, Juan he'i: 'Péina upépe Tupã ovecha Ra'y'. 37 Juan remimbo'e kuéra mokõi ohendúvo upe Juan he'íva, osẽ oho Jesús rapykuéri. 38 Upéi Jesús ojere ha ohechávo ouha hapykuéri, oporandu chupe kuéra: --Mba'e piko peheka? Ha ha'e kuéra he'i chupe: --Mbo'ehára, moõ piko reiko? 39 Jesús he'i chupe kuéra: --Peju pehecha. Ka'arúma upérõ. Ha oho hikuái Jesús ndive ohecha haguã moõpa oiko, ha opyta hikuái hendive pytũ meve. 40 Peteíva umi ohendu vaekue Juánpe ha upéi oho Jesús rapykuéri héra vaekue Andrés, ha Simón Pedro ryvy vaekue ha'e. 41 Ityvýra Simón rekávo raëvete oho, ha he'i chupe: --Oime

rojuhu pe Mesíaspe, he'iséva Cristo. 42 Upéi, Andrés ogueraha ityvýra Simón, Jesús rendápe. Jesús ohechávo chupe, he'i: --Nde niko Simón, Juan ra'y. Ko'águi rire nde rérata Cefas, he'iséva Pedro. 43 Pe ára ambuépe, Jesús osẽ oho yvy Galiléa gotyo. Ojuhu Felípepe ha he'i chupe: --Eju che moirũ. 44 Felipe niko táva Betsaidagua, oikohápe avei Andrés ha Pedro. 45 Felipe oho Andrés rekávo ha he'i chupe: --Oime rojuhu upe Moisés imandu'a hague hembiapoukapýpe ha maranduhára kuéra oñe'ẽ hague ikuatia kuérape. Upéva niko Jesús, ku José Nazaretgua ra'y hína. 46 Natanael katu he'i chupe: --Nazarétgui piko araka'e osẽva iporáva. Ha Felipe he'i chupe: --Eju ndete ehecha. 47 Jesús ohechávo Natanaélpe oguahẽha ohóvo hendápe, he'i: --Kóina ko oúva Israelgua añetete hína, avavépe ombotavy'ỹva. 48 Natanael he'i chupe: --Mba'éicha rupi piko nde che kuaa? Jesús he'i chupe: --Rohecha kuri reguapy jave reína igo máta guýpe, Felipe ne renói mboyve. 49 Felipe he'i chupe: --Mbo'ehára, nde niko Tupã ra'y. Nde ha'e Israel ruvicha guasu. 50 Jesús he'i chupe: --Péicha piko ere ha'e haguére ndéve rohecha hague reguapy ku igo máta guýpe? Tuichave mba'e ko'ágã rehechávagui katu rehecháta ágã. 51 Upéi Jesús he'i chupe kuéra: --Añetehápe ha'e peẽme, peẽ pehechataha yvága ojepe'a ramo ha Tupã remimbou kuéra ojupi ha oguejy ramo che, yvypóraicha aju vaekue yvy ári rendápe.

John 2

1 Mbohapy ára rire oiko peteĩ ñemenda táva Canáme, opytáva yvy Galiléape. Jesús sy oĩ hína ra'e upépe. 2 Jesús ha hemimbo'e kuérape avei oñemoguahẽ ñe'ẽ oho haguã. 3 Kaguy opávo, Jesús sy oñemboja hendápe ha he'i chupe: --Opa niko chugui kuéra ikaguy. 4 Jesús he'i chupe: --Mba'ére piko ere chéve upéva? Ne'íra gueteri niko oguahẽ chéve che ára. 5 Isy he'i umi tembiguái kuérape: --Pejapo opa mba'e ha'e he'íva peẽme. 6 Oĩ upépe 6 kambuchi y reheve, judío kuéra oiporúva oñemopotĩ*f** haguã. Umi kambuchipe ija amo 50, 60 lítro kuéra rupi. 7 Jesús he'i umi tembiguáipe: --Pemyenyhẽ ýpe umi kambuchi. Omyenyhẽ hikuái hembére, 8 ha upéi Jesús he'i chupe kuéra: --Ko'ágã penohẽ michĩmi ha peraha upe tembiguái kuérape omyakávape ho'u haguã. Péicha ojapo hikuái. 9 Ha upe omyakáva tembiguái kuérape ho'u pe kaguy ýgui oiko vaekue, oikuaa'ỹre ha'e moõguipa osẽ. Umi tembiguái aõnte umi oikuaáva, ha'e kuéra oguenohẽ haguére pe kambuchígui. Upéi pe omyakáva tembiguái kuérape ohenói pe omendávape, 10 ha he'i chupe: --Maymáva niko ikaguy iporáváva raẽ ome'ẽ oje'u haguã, ha oje'u heta rire ae katu, oguenohẽ pe iporáváva. Nde katu niko reheja pe iporáváva ko'ágã guarã. 11 Kóva ko mba'e Jesús ojapo vaekue Canáme, yvy Galiléape, mba'e hechapyráva tenondetegua ha'e ojapo vaekue. Upéicha ha'e ohechauka ipokatu ha hemimbo'e kuéra ojerovia hese. 12 Ko'ã mba'e rire Jesús oho Cafarnaúmpe. Oho hendive isy, ityvýra kuéra ha hemimbo'e kuéra, ha opyta upépe ára mbovymi. 13 Hi'aguĩma Páskua arete, ha upéva Jesús oho Jerusalénpe. 14 Tupaópe ojuhu mba'e ñemuhára kuérape oguerékova novíllo, ovecha ha pykasu oñemu haguã. Ojuhu avei upépe imesa kuérape oguapy hína, umi ojoguáva viru tetã ambuegua viru Tupaópe ojoporúvare. 15 Upéva ohechávo, Jesús ipojái tukumbóre ha upévape omosẽmba Tupaógui opavavépe, ijovecha ha inovíllo kuéra reheve. Umi viru ojoguávagui katu omosarambipa iviru yvýre, ha oitypa imesa kuéra. 16 Umi pykasúre oñemúvape katu he'i: --Penohẽ umíva ko'águi. Che ru rógagui ani pejapo mba'e ñemuha renda. 17 Upépe hemimbo'e kuéra imandu'a Ñandejára Ñe'ẽme he'íha: "Nde Tupao ahayhúgui tatáicha che rehe okaru". 18 Umi judío kuéra oporandu chupe: --Mba'épa hechapyráva rejapóta rehechauka haguã oréve nde ikatuha reju rejapóvo ko'ã mba'e? 19 Jesús he'i chupe kuéra: --Peitypa ko Tupao, ha mbohapy árape amopu'ã jeyne. 20 Umi judío he'i chupe: --Ko Tupao oñemopu'ã haguã niko 46 año oñemba'apo vaekue, ha piko nde remopu'ã jeyta mbohapy árape? 21 Jesús oñe'ẽvo tupaóre, hetére oñe'ẽ hína. 22 Upévare, upe Jesús opu'ã jeyvo omanóva apytégui, hemimbo'e kuéra imandu'a upe ha'e he'i vaekuére. Oguerovia hikuái upe Ñandejára he'íva ha upe Jesús he'íva. 23 Jesús oĩ aja Jerusalénpe Páskua arete jave, heta oĩ ojeroviáva hese ohechávo umi Mba'e hechapyráva ha'e ojapóva. 24 Jesús katu ndojeroviái hese kuéra, oikuaapágui ha'e chupe kuéra. 25 Noikotevẽi ha'e avave he'i chupe mba'eve avavére. Ha'e ijehegui voi oikuaapa yvypóra py'apýpe oíva.

John 3

1 Oiko vaekue peteĩ fariséo hérava Nicodemo, herakuã guasúva judío kuéra apytépe. 2 Peteĩ pyharépe oho Jesús rendápe, ha he'i chupe: --Mbo'ehára, roikuaa

niko Tupã ne mbou hague ore mbo'e haguã oréve. Ndaipóri niko avave ikatúva ojapo umi mba'e hechapyráva nde rejapóva, Tupã noĩri ramo ne ndive. 3 Jesús he'i chupe: --Añetehápe ha'e ndéve, avave oikove pyahu jey'ýva ku mitãicha, ndoike mo'ãi Tupã retãme. 4 Nicodemo he'i chupe: --Mba'éicha piko peteĩ okakuaapámava oikove pyahu jeyta? Oike jeyta nga'u piko isy ryépe, upéi osẽ jey haguã? 5 Jesús he'i chupe: --Añetehápe ha'e ndéve, upe oikove pyahu jey'ýva y ha Espiritu rupi, ndaikatu mo'ãi oike Tupã retãme. 6 Maymáva yvypóra niko ou itúva kuérágui, yvypórava, ha hi'anga oikove pyahu jey Tupã Espiritu rupi. 7 Ani reñemondýi ha'e haguére ndéve opavave oikotevéha oikove pyahu jey. 8 Yvytu niko oipeju, oipejuseha gotyo. Ha rehendu ramo jepe hyapu, nderehechái moõguipa ou térã moõpa oho. Péicha hína umi oikove pyahu jeyva Tupã Espiritu rupi. 9 Nicodemo he'i jey chupe: --Mba'éichata piko upéva? 10 Ha Jesús he'i chupe: --Nde niko mbo'ehára guasu Israelgua apytépe. Mba'éicha piko ndereikuaái ko'ã mba'e? 11 Añetehápe ha'e ndéve. Ore roñe'ẽ umi mba'e roikuaávare, ha romombe'u umi mba'e rohecha vaekue. Peẽ katu ndaperoviái umi mba'e ro'éva peẽme. 12 Peẽ niko nda che reroviái aña'ẽ ramo peẽme umi mba'e ko yvy ári ojuhúvare. Mba'éicha piko aipo ramo che reroviáta aña'ẽ ramo peẽme umi mba'e yvágape ojuhúvare? 13 Avave gueteri ndohói yvágape, pe yvágagui oguejy vaekuente. Upéva che hína, yvypóraicha aju vaekue yvy ári. 14 Ha Moisés, yvy ojeiko'ýháme, omopu'ã haguéicha yvate pe mbói ra'ãnga, upéicha avei che, yvypóraicha aju vaekue ko yvy ári, añemopu'ã vaerã, 15 ha opavave che rehe ojeroviáva, oikovéne opa ára. 16 Tupã ohayhu etereígui opa yvypórape, ome'ẽ vaekue Ta'ýra peteĩete, ani haguã omano umi hese ojeroviáva, oikove haguã uvei opa ára. 17 Tupã niko nomboúi Ta'ýra yvy ári ohundi haguã yvypórape. Ombou chupe, ha'e rupi oipysyrõ haguã yvypóra kuérape. 18 Pe ojeroviáva Tupã Ra'ýre noñehundíri. Pe ojerovia'ýva katu oñehundíma, ojerovia'ý haguére Tupã Ra'ýre. 19 Ha kóicha rupi Tupã ohundi umi ojerovia'ývape: Pe tesapeha niko ou ko yvy ári, yvypóra kuéra katu hembiaapo vaígui, oikoseve pytũmbýpe oikove rangue ára sakãme. 20 Mayma hembiaapo vaíva ndohayhúi añetegua, ha noñemo'aguĩri añetépe ojeikohápe ani haguã ojehecha hembiaapo vaikue. 21 Umi oikóva Tupã oipotaháicha katu oñemoaguĩ ojehecha haguã hese kuéra oikoha Tupã oipotaháicha. 22 Ko'ã mba'e rire, Jesús hemimbo'e kuéra ndive oho yvy Judéape. Upépe opyta aremí hikuái, ha Jesús oporomongarai oikóvo. 23 Juan avei upe jave, oporomongarai hína Enónpe, namombyrýi opytáva Salíngui, hetágui y upépe. Opa ohóva hendápe, oñemongarai. 24 Ko'ã mba'e ojehe Juan ojejopy mboyve yvyra kuápe. 25 Oĩ Juan remimbo'e kuérava katu oñepyrũva oñoñe'ẽ api peteĩ judío ndive mba'eichaitépa y oiporu vaerã umi ipotíséva.*f** 26 Upévale oho hikuái Juan rendápe, ha he'i chupe: --Mbo'ehára, pe akokuehe oĩ vaekue ne ndive ysyry Jordán mboypýri ha ne mandu'aha reikóvo hese opavavépe, oime ko'ágã oporomongarai ha ojehopa hendápe. 27 Juan he'i chupe kuéra: --Avave niko ndoguererekói mba'eve, Tupã nome'ẽi ramo chupe. 28 Peẽ niko pehendu porã eterei vaekue ha'e ramo guare peẽme che ndaha'eíha pe Mesías. Che añemboúnte henonderã. 29 Ñemenda oikohápe niko pe oikóva pe kuñataĩ omendátavape, upéva imenarã hína. Iñirũ katu oĩva pe ijypýpe ha ojapysakáva upe he'ívale, ovy'a chupe ohendúvo. Péicha avei ko'ágã avy'apáma avy'a vaerã. 30 Ha'e niko tuicha tuichavéta ohóvo, che katu ague mbegue katúta ahávo. 31 Pe yvágagui oúva oĩ opaite mba'e ári. Pe yvy ariguáva niko yvy ári guánte ha oñe'ẽ umi mba'e yvy ári guáre. Pe yvágui oúva katu oĩ opaite mba'e ári, 32 ha omombe'u umi mba'e ohecha ha pohendu vaekue. Péicharõ jepe avave ndogueroviái chupe. 33 Oĩ ramo ogueroviáva katu, péicha ohechauka Tupã he'íva añeteha. 34 Upe Tupã ombou vaekue niko omombe'u umi mba'e Tupã he'i vaekue chupe, Tupã omyenyhẽgui chupe Espiritupe. 35 Túva niko ohayhu Ta'ýrape, ha opaite mba'e ári chupe omoĩ. 36 Pe ojeroviáva Ta'ýrare oikovéne opa ára. Pe ojeroviase'ýva hese katu ndoikove mo'ãi. Ha Tupã oinupã pohýine chupe.

John 4

1 Fariséo ohendu Jesús ombohetaveha oikóvo hemimbo'e kuéra, ha Juángui hetavépe omongaraiha oikóvo. 2 Jesús jepe niko noporomongaraíri, hemimbo'e kuérante upe ojapóva. 3 Jesús ohendúvo péicha oje'eha hese, osẽ Judéagui ha oho Galiléape. 4 Oguahẽ haguã upépe ohasa mante vaerã yvy Samaría rupi. 5 Samaría rupi ohasakuévo, oguahẽ táva hérava Sicárpe, namombyrýi opytáva pe yvýgui, Jacob oheja vaekue Josépe imba'e teerã. 6 Upépe avei oĩ ku Jacob ykua. Ha Jesús ikane'õgui, oguapy pe ykua ypýpe. Asaje pyte rupíma upéva, 7-8 ha Jesús remimbo'e kuéra oho távape ojogua haguã hembí'urã kuéra. Upe jave, oguahẽ peteĩ

kuña Samariagua y rekávo, ha Jesús he'i chupe: --Eme'ẽmona chéve nde ymi. 9 Pe kuña katu he'i chupe: --Nde niko judío ha che Samariagua. Mba'éicha rupi piko aipo ramo rejerure chéve y rey'u haguã? (Judío kuéra niko ndoy'úiva Samariagua mbayru kuérargui) 10 Jesús he'i chupe: --Reikuaa rire pe Tupã ome'ẽva ha mávapa upe ojeruréva ndéve y, nde rejerure vaerã chéve, ha ame'ẽ vaerã ndéve y ne moingovetáva. 11 Pe kuña he'i chupe: --Karai, mba'evépe niko ndereguerekói y renohẽ haguã, ha ko ykua ipypuku. Mba'éicha piko aipóramo reme'ẽta chéve y che moingovétava? 12 Ore ru ypykue Jacob niko oheja vaekue oréve ko ykua, ha ha'e voi, ita'yra kuéra ha hymba kuéra reheve chugui hoy'u vaekue. Nde nga'u piko nde tuichave chugui? 13 Jesús he'i chupe: --Oimeraẽ hoy'úva ko ykuágui niko iyyuhéi jeýta. 14 Pe hoy'úva upe y che ame'ẽvagui katu, ndaiyyuhéi mo'ã véima araka'eve. Pe y chupe ame'ẽva ku yvúicha opupúta ipype ha omoingovéta chupe opa ára guarã. 15 Pe kuña he'i chupe: --Karai, eme'ẽmona chéve upe y upévagui. Péicharõ nda che yuhéi mo'ã véima, ha natekotevẽ mo'ã véima aju y rekávo. 16 Jesús he'i chupe: --Tereho ehenói ne ménape, ha upéi eju. 17 Pe kuña he'i chupe: --Na che ménai. Jesús he'i chupe: --Añeteguánte ere, erévo chéve na ne menaiha. 18 Ne ména 5 vaekuéma voi, ha pe ko'ágã rerekóva ndaha'úi voi ne ména. Añetéko hina pe eréva. 19 Péicha ohendúvo, pe kuña he'i Jesúspe: --Karai, ahecha kuaa nde rehe, ndeha peteĩ maranduharaha.*f** 20 Ore ypy kuerakue Samariagua niko omomba'e guasu vaekue Tupãme ko yvytýpe. Peẽ judío kuéra katu peje, Jerusalénpe chupe oñemomba'e guasu vaerãha. 21 Jesús he'i chupe: --Eguerovia ko ha'étava ndéve. Oguahẽta ára ha napeikotevẽ mo'ã véima peju ko yvytýpe térã peho Jerusalénpe, pemomba'e guasu haguã Tupãme. 22 Peẽ niko ndapeikuaái mávapepa pemomba'e guasu. Ore judío kuéra katu roikuaa porã mávapepa romomba'e guasu. Ore rupi mante Tupã oporopysyrõ. 23 Ha oguahẽta ára, ha ko'agaitéma voi katu, Tupã Espíritu rupi oñemomba'e guasu haguã Túvape, añetehápe ha ha'e oipotaháicha. 24 Tupã niko Espíritu hina. Upévare umi omomba'e guasúva chupe omomba'e guasu vaerã añetehápe, Tupã Espíritu oipotaháicha. 25 Pe kuña he'i chupe: --Aikuaa niko outaha pe Mesías. Ha'e ouha ára, omombe'úne oréve opa mba'e. 26 Jesús he'i chupe: --Ko ne ndive oñe'ẽva. Chéko hina upéva. 27 Upe jave oguahẽ Jesús remimbo'e kuéra, ha ohecha ramo hikuái ojuhu haguére chupe oñe'ẽha peteĩ kuña ndive. Opáichavo, avave noporandúi pe kuñáme mba'épa oipota, térã Jesúspe, mba'épa ha'e he'i pe kuñáme. 28 Upévo, pe kuña oheja ikambuchi ha oho oikohápe. Upépe he'i opavavépe: 29 --Peju pehecha peteĩme, omombe'upaite vaekue chéve opa mba'e ojapo vaekue. Ndaha'úi chénepa kóva pe Mesías? 30 Ha osẽmbaite hikuái ha oho Jesús oĩháme. 31 Upe aja Jesús remimbo'e kuéra ojerure asy chupe, he'ívo: --Mbo'ehára, ekarúna michĩminte jepe. 32 Ha'e katu he'i chupe kuéra: --Oiméko areko ha'u vaerã, peẽ peikuaa'yva. 33 Hemimbo'e kuéra katu oporandu ojupe: --Máva piko oguerúne ra'e chupe ho'u vaerã? 34 Jesús katu he'i chupe kuéra: --Che rembi'u niko kóva: ajapo vaerã upe che mbou vaekue rembipota ha amoguahẽ vaerã hu'áme pe chéve ome'ẽ vaekue ajapo haguã. 35 Peẽ niko pehendu oje'áva: 'Irundy mes gueteri ohasa vaerã, kóga ñemono'õha ára oguahẽ haguã.' Che katu ha'e peẽme: 'Pema'ẽ umi kokuére ha pehecháta, koga'a otyarõmbamaha oñemono'õ haguã.' 36 Upe kokuépe omono'õvape niko oñeme'ẽ hembiaapo repykue, ha upe ha'e omono'õvare oñeme'ẽ chupe jeikove opa ára guarã. Ha péicha, upe oñemitýva ha upe omono'õva ovy'áne oñondive. 37 Añete niko upe ñe'ẽ he'íva: 'Oĩ oñotýva ha ambue umi hi'a omono'õva.' 38 Che pomondo vaekue peẽme pemono'õ haguã peẽ peñotý'y haguépe. Ambue rembiaapo kuerakuégui peẽ pehupyty porã. 39 Heta Samariagua pe távape oikóva ojerovia vaekue Jesús rehe, pe kuña he'i haguére chupe kuéra: 'Omombe'upaite chéve, opa mba'e ajapo vaekue.' 40 Upévare, umi Samariagua oguahẽvo Jesús oĩháme, ojerure asy chupe opyta haguã hendive kuéra. Ha opyta hendive kuéra mokõi ára pukukue, 41 ha hetaiteve umi ojeroviáva Jesús rehe, ohendúvo umi mba'e ha'e he'íva. 42 Upéi he'i pe kuñáme: --Ko'ágã roguerovia, ha ndaha'úi umi mba'e oréve remombe'u vaekue rehente. Roguerovia, orete voi rohendu haguére chupe, ha roikuaa porã ha'eha hina upe Cristo oporopysyrõtava. 43 Umíva umi ára ohasa rire, Jesús osẽ Samariagui oho haguã Galiléape. 44 Jesús voi he'i vaekue: "Maranduhára niko ndojererohorýiva iyyvy teépe." 45 Oguahẽvo Galiléape, umi upepegua omoguahẽ porãite chupe. Ha'e kuéra voi oho vaekue Páskua areterã Jerusalénpe ha upépe ohecha hikuái umi mba'e Jesús ojapo vaekue upérõ. 46 Upéi, Jesús ojevy Canáme, yvy Galiléape, pe omoingo haguépe y kagúpe. Upépe oĩ hina peteĩ mburuvicha ita'yra asýva táva Cafarnaúmpe. 47 Ohendúvo ha'e Jesús oguahẽ hague Judéagui, oho hendápe ha ojerure jey-jey chupe oho haguã Cafarnaúmpe, omonguera haguã ta'yrape omanombotaitéva hina. 48 Jesús he'i chupe: --Peẽ ndapejerovia mo'ãi voi che rehe ndapehechái ramo ajapoha mba'e hechapyrãva. 49

Pe mburuvicha katu he'i chupe: --Karai, pya'éna jaha che ra'y omano mboyve. 50 Ha Jesús he'i chupe: --Tereho nde rógape. Nde ra'y oikovéta. Pe kuimba'e ojeroviáre Jesús he'ívere, oho hógape. 51 Oguahẽmbotávo hógape, hembiguái kuéra osẽ huguãitívo ha he'i chupe: --Nde ra'y niko oikove. 52 Ha oporandu chupe kuéra ha'e, araka'e guivépa ita'yra oñepyrũ oñeñandu porãve. Ha he'i chupe hikuái: --Kuehe, asaje pyte riremĩ opoi chugui iñakãundu. 53 Upépe, pe mitã ru ohecha kuaa upe javete Jesús he'i hague chupe 'Nde ra'y oikovéta'. Upévere ha'e ha opa hogagua ojerovia Jesús rehe. 54 Ko Jesús ou jeývo Judéagui yvy Galiléape niko mokõiháma hína, ha ojapo jey mba'e hechapyrãva.

John 5

1 Ko'ã mba'e rire Jesús oho Jerusalénpe peteĩ arete jave. 2 Jerusalénpe, pe okẽ hérava Ovecha ypýpe, oĩ peteĩ y renda hebréo ñe'ẽme hérava Betzatá, ha hogaguy jeréva. 3 Heta asýva opaichagua oñenomba pe ogaguýre. Oĩ ohecha'yva, oĩ ikarẽva ha ijapáva. Oha'arõ hína hikuái pe y omýi haguã, 4 oguejýmigui upépe sapy'a py'a, Tupã rembiguái peteĩ pe y omongu'e haguã. Ha upe ojepoi raẽvéva pe y oñemongu'e rire, okuera oimeraẽ mba'asýgui. 5 Umíva apytépe oĩ peteĩ kuimba'e ojapóma 38 año ijapa hague. 6 Jesús ohechávo chupe upépe oñeno, ha oikuaávo aréma péicha oiko hague, he'i chupe: --Rekuerasépa. 7 Pe kuimba'e he'i chupe: --Karai, ndarekói niko avave che moinge haguã pe ýpe, upéva oñemongu'e vove. Añeha'ávo aike haguã, oĩma itenondéva che rehe. 8 Jesús he'i chupe: --Epu'ã. Ehupi nde rupa ha tereho. 9 Upepete voi pe kuimba'e okuera, ohupĩ hupa ha oñepyrũ oguata. Pytu'uha ára upe jave, 10 ha judío kuéra myakãhára*f** kuéra he'i chupe: --Pytu'uha árape niko ñaime. Ndaikatúi eraha nde rupa. 11 Pe kuimba'e katu he'i chupe kuéra: --Upe che monguera vaekue niko he'i chéve kuri: 'Ehupi nde rupa ha tereho.' 12 Ha'e kuéra oporandu chupe: --Ha máva he'i ndéve: 'Ehupi nde rupa ha tereho?' 13 Pe kuimba'e katu nde'i kuaái mávapa omonguera chupe. Jesús niko okañýma umi upépe oĩva apytépe. 14 Upéi, Jesús ojuhu pe kuimba'épe Tupaópe, ha he'i chupe: --Rekueráma niko ko'ágã. Eñeha'ã anive haguã ne rembiapo vai, ani ágã upe haguére ojehu ndéve mba'e ivaivéva. 15 Pe kuimba'e oho umi judío kuéra myakãhára kuéra rendápe ha omombe'u chupe kuéra Jesús hague pe omonguera vaekue chupe. 16 Ha Jesús ojapo haguére ko'ã mba'e pytu'uha árape, umi judío myakãhára kuéra oñemoĩ hese. 17 Jesús katu he'i chupe kuéra: --Che Ru niko ndopoíri hembiapógui, upévere che avei amba'apo. 18 Ko'ã ñe'ẽ rehéma katu umi judío myakãhára kuéra ko'ýte ojukase Jesúspe. Ohecha hikuái Jesús nombyareteiha pytu'uha ára, ha hi'ári, oñembojoja Tupã ndive, he'ívo ituvaha Tupã. 19 Jesús he'i chupe kuéra: "Añetehápe ha'e peẽme, Tupã ra'y ndaikatúi ojapo mba'eve ijehegui. Che ojapo upe che Ru ohechaháicha ojapo. Opa mba'e che Ru ojapóva, che ajapo avei. 20 Che Ru niko che rayhu, ha ohechauka chéve opa mba'e ha'e ojapóva. Ha mba'e tuichavéva kóvaguĩ katu ohechauka vaerã chéve, ha pepytáta pende jurujái. 21 Che Ru oporomopu'ã jeyháicha omanóva apytégui ha oporomoingove jeyháicha, péicha avei, Che amoingove umi che amoingovesévape. 22 Ha che Ru nombojovakéi avavépe. Upéva ha'e ohejapa che pópe, 23 ikatu haguã opavave che momba'e, che Rúpe oñemomba'eháicha. Upe na che momba'éiva chéve, nomomba'éí avei che Rúpe, chéve che mbou vaekuépe." 24 Añetehápe ha'e peẽme: 'Pejapysaka porã ramo umi mba'e che ha'évare ha pejerovia ramo pe che mbouharére, perekóta jeikove opa'yva. Ha na pe ñehundi mo'ãi, pehasáma haguére ñemanógui jeikovépe. 25 Añetehápe ha'e peẽme, hi'aguĩma ára ha ko'ágãma voi, umi omanóva ohendu haguã Tupã Ra'y ñe'ẽ, ha umi chupe ohendúva oikovéta. 26 Che Ru oporomoingoveháicha, péicha avei ha'e ojapo, che aporomoingove haguã. 27 Ha che pópe avei oheja che aporombojovake haguã, yypóraicha aju vaekue ko yvy ári. 28 Ani peñemondýi ko'ã mba'ére. Oguahẽta hína ára opa omanóva ohendu haguã che ñe'ẽ, 29 ha osẽmbáta ityvy kuéragui hikuái. Umi hembiapo porã vaekue, opu'ã jeýta oikove haguã opa ára guarã. Umi hembiapo vai vaekue katu, opu'ãta oñehundi haguã. 30 "Che ndaikatúi ojapo mba'eve che jehegui. Che aporombojovake che Ru he'iháicha chéve ajapo haguã. Ha hekopete aporombojovake, ndajapóigui che aipotaháicha, che Ru che mbou vaekue oipotaháichante. 31 Che añe'ẽ ramo che jehe voi, upe che ha'éva che jehe naiporãi mba'everã. 32 Oĩ katu ambue oñe'ẽva che rehehápe, ha upe ha'e he'íva che rehe aikuaa añeteha. 33 Peẽ peporanduka vaekue Juánpe, ha upe ha'e he'i vaekue che rehe añetegua hína. 34 Naikotevẽi jepe niko che mba'eve avave he'ívere. Ha'énte peẽme ko'ã mba'e ikatu haguã Tupã pene pysyrõ. 35 Juan niko ojogua vaekue ku mba'e rendýpe ohesapéva, ha peẽ katu pevy'ase sapy'a vaekue hesapépe. 36 Che katu areko peteĩ oñe'ẽ porãvéva che rehe

Juángui. Upe che ajapóva niko hína, pe che Ru ome'ẽ vaekue chéve ajapo haguã, ha upéva ohechauka che Ru che mbou hague. 37 Ha che Ru voi, pe che mbouhare, oñe'ẽ che rehehápe, jepe peẽ araka'eve napehendúiva chupe, térã pehecha chupe, 38 ha napeñongatúi pe iñe'ẽ pende pype, napejeroviáigui upe che Ru ombou vaekuere. 39 Peẽ niko peñeha'ã peñemoarandu Ñandejára Ñe'ẽme, peimo'ãgui upépe pejuhutaha jeikove opa'ýva. Ha jepe umíva oñe'ẽ che rehe, 40 peẽ ndapejuséi che rendápe pereko haguã pe jeikove." 41 "Che ndaguerohorýi ete yvypóra che momba'erõ. 42 Hi'ári, poikuaa porã peẽme, ha aikuaa ndapehayhuiriha Tupãme. 43 Che niko aju che Ru rérape, ha peẽ ndapeikuaaséi che hegui mba'eve. Oĩ ramo oimeraẽva oúva ijehegui reínte, upévape katu pemoguahẽne. 44 Peẽ pevy'a pende rapicha pene momba'e ramo, ha ndapehekái pe ha'eñoite Tupáva, ha'e pene momba'e haguã. Mba'éicha piko péicha ramo pejeroviáta che rehe? 45 Ani peimo'ã che pomoĩ waitaha che Ru renondépe. Upe pene moĩ waitava niko Moisés voi hína, peẽ pejeroviaha. 46 Perovia rire umi mba'e Moisés omoĩ vaekue kuatiáre, pejerovia vaerã mo'ã che rehe. Che rehe niko Moisés imandu'a vaekue. 47 Ha ndaperoviái ramo upe ha'e omoĩ vaekue kuatiáre, piko mba'éicha peroviáta umi mba'e che ha'éva peẽme?"

John 6

1 Ko'ã mba'e rire, Jesús ohasa yguasú Galiléa mboypýri, hérava avei Tiberias. 2 Ha heta oĩ ohóva hapykuéri, ohechágui ha'e kuéra umi mba'e hechapyrãva ojapóva Jesús omonguerávo hasývape. 3 Ojupi Jesús ha oguapy peteĩ vyty ru'áme, ha hemimbo'e kuéra hendive. 4 Hi'aguíma uperõ Páskua, arete judío kuérape guarã. 5 Jesús ohechávo hetaha umi hapykuéri ou vaekue, he'i Felípe: --Moõgui piko jajoguáta tembi'u opa ko'ávape ñamongaru haguã? 6 He'ínte Jesús péicha, ohecha haguã mba'épa he'i Felipe. Jesús niko oikuaáma voi upe ojapótava. 7 Felipe he'i chupe: --Opavavépe ohupyty haguã michĩmínte jepe niko ñaikotevẽ 200 pláta pehẽngue. 8 Upépe Andrés, Simón Pedro ryvy ha Jesús remimbo'éva avei, he'i Jesúspe: 9 --Oime ápe peteĩ mita'i oguerekóva 5 mbuja sevadágui ojejapóva ha mokõi pira. Umíva jepe niko ndohupyty mo'ái ñamongaru haguã opavavépe. 10 Jesús katu he'i: --Peje opavavépe toguapy yvýpe. Kapi'ipe porã niko upépe, ha opavave oguapypa. Umíva apytépe oĩ 5.000 kuimba'e rupi. 11 Jesús ojapyhy ipópe umi mbuja, ha oñembo'e rire Tupãme, oipehe'ã opa umi oguapývape. Péicha avei ojapo pe pira reheve, ha ome'ẽ chupe kuéra ho'useha peve. 12 Hyguatãmba rire, Jesús he'i hemimbo'e kuérape: --Pembyaty umi hembýva, ani haguã oñehundi rei. 13 Ombyaty hikuái ha omyenyhẽ 12 ajaka renyhẽ umi 5 mbuja rembyre reheve. 14 Ha opavave ohechávo ko mba'e hechapyrãva Jesús ojapóva he'i: --Kóva hína pe maranduhára*f** ou vaerãva yvy ári. 15 Jesús ohecha kuaávo mbaretépe oguerahaseha chupe hikuái, omoingo haguã chupe huvicha guasúrõ, osẽ jeýnte oho umi vyty rupi. 16 Ka'aru pytũvoma, Jesús remimbo'e kuéra oguejy y Cambe'ýpe, 17 ojupi hikuái peteĩ kanóape ohasa haguã yguasú Galiléa, oguahẽ haguã Cafarnaúmpe. Pytũmbáma katu, ha Jesús ne'íra gueteri oguahẽ hendápe kuéra. 18 Ha ho'a sapy'a peteĩ vyty neratáva, ha upe y oñepyrũ ipochy. 19 Oho rire amo 5 kilómetro rupi, ohecha sapy'a hikuái Jesúspe oguatáva oúvo pe y ape ári hendápe kuéra. Ha tuicha eterei oñemondýi hikuái. 20 Ha'e katu he'i chupe kuéra: --Chénteko hína. Ani pekyhyje. 21 Vy'apópe oheja chupe ojupi pe kanóape, ha upéi sapy'aitépe oguahẽ hikuái ohohápe. 22 Upe ára ambuépe, umi opytáva vaekue yguasú mboypýri ohecha kuaa Jesús remimbo'e kuéra ogueraha hague kanóa peteĩmi upépe oĩ vaekue, ha Jesús ndohói hague hendive kuéra. 23 Upe jave katu oguahẽ joa kanóa kuéra oúva táva Tibériasgui. Namombyrýi oñemboja hikuái upe mbuja oje'u haguépe Jesús oñembo'e rire hese. 24 Ha ohechávo ndaiporíha upépe Jesús térã hemimbo'e kuéra, ojupipa hikuái umi kanóape ha oho Cafarnaúmpe Jesús rekávo. 25 Oguahevo pe yguasú mboypýri, ojuhu hikuái Jesúspe ha oporandu chupe: --Mbo'ehára, araka'e piko reju ra'e ápe? 26 Jesús he'i chupe kuéra: --Añetéko ha'e peẽme: 'Peẽ che reka pekaru haguere pene ryguatã meve, ha ndaha'úi peikuaa haguere mba'épa he'ise umi mba'e hechapyrãva che ajapo vaekue. 27 Ani peñepia'ã tembi'u oñehundi vaerãre. Peñepia'ã uvei tembi'u oñehundi'ývare ha ome'ẽva peẽme jeikove opa'ýva. Upéva pe tembi'u che, yvypóraicha aju vaekue ko yvy ári, ikatu ame'ẽ peẽme, Tupã che Ru ohechakágui ojeroviaha che rehe. 28 Oporandu chupe hikuái: --Mba'épa rojapo vaerã ikatu haguã rojapo umi mba'e Tupã oipotáva? 29 Jesús he'i chupe kuéra: --Tupã niko chéve che mbou vaekue ha oipota pejerovia che rehe. 30 Oporandu chupe hikuái upémarõ: --Mba'e hechapyrãva piko rejapóta ore rohecha haguã ha péicha roguerovia haguã pe eréva? Emombe'u oréve mba'e-mba'épa rejapo.

31 Ore ru kuéra ypykue ho'u vaekue maná*f** yvy ojeiko'ŷháme, he'iháicha Ñandejára Ñe'ë: 'Ome'ë chupe kuéra ho'u haguã mbuja yvága pegua.' 32 Jesús he'i chupe kuéra: --Añetehápe ha'e peëme: Pe Moisés ome'ë vaekue peëme ndaha'úi hína mbuja yvága pegua. Che Ru hína upe ome'ëva mbuja añetete yvága pegua. 33 Upe mbuja che Ru ome'ëva niko oguejy yvágagui ha omoingove opavavépe. 34 Ha'e kuéra he'i chupe: --Karai, opa árape kena eme'ë oréve upéva pe mbuja. 35 Ha Jesús he'i chupe kuéra: --Che hína pe mbuja oporomoingovéva. Upe che rendápe oúva naiñembyahýi chéne araka'eve. Ha upe che rehe ojeroviáva, ndaijyuhéi mo'ái araka'eve. 36 Opáichavo, ha'éma kuri peëme, peë ndapejeroviahái che rehe pehecha ramo jepe umi mba'e ajapóva. 37 Opa umi che Ru ome'ëva chéve, ou che rendápe. Ha umi che rendápe oguahévape che namosë mo'ái. 38 Che niko ndajúi vaekue ko yvy ári ajapo haguã pe che aipotávante. Aju vaekue katu ajapo haguã che Ru, che mbou vaekue, oipotáva. 39 Ha che Ru, che mbou vaekue oipotáva niko kóva: ani oñehundi che hegui avave umi ha'e ome'ëva chéve, amopu'ã jey haguã katu chupe kuéra ára pahápe. 40 Che Ru rembipota niko kóva: opa umi Ta'ýrape ohecháva ha hese ojeroviáva oguereko haguã jeikove opa'ýva. Ha che amopu'ã jeýne chupe kuéra ára pahápe. 41 Ha Jesús he'i haguére "Che niko hína pe mbuja yvágagui oguejy vaekue" opa judío kuéra oñepyrũ oñe'ë vai Jesús rehe. 42 He'i hikuái: --Kóva piko ndaha'úi Jesús, José ra'y? Jaikuaa niko isy ha itúvape. Mba'éicha piko ko'ágã oúta he'i oguejy hague yvágagui? 43 Jesús he'i chupe kuéra: --Pekirirĩ, anive pengururu. 44 Avave ndoúi che rendápe ndoguerúi ramo chupe kuéra che Ru, che mbou vaekue. Ha che amopu'ã jeýne chupe kuéra ára pahápe. 45 Maranduhára kuéra kuatiápe niko he'i: "Tupã oheko mbo'éta opavavépe." Aipóramo, oimeraë ohendúva che Rúpe ha ohejáva ha'e oheko mbo'e chupe, umíva ou che rendápe. 46 Kóva nde'iséi oíha ohecháva che Rúpe, nahániri. Pe Tupãgui oúvante pe ohecha vaekue chupe. 47 Añetehápe ha'e peëme: pe ojeroviáva che rehe oikovéta opa ára guarã. 48 Che hína pe mbuja oporomoingovéva. 49 Pende ru kuéra ypykue niko ho'u vaekue maná*f** yvy ojeiko'ŷháme, ha omano jeýnte avei upe rire. 50 Che niko añe'ë peëme mbuja oguejýva yvágagui, ha oimeraë ho'úva upéva nomano mo'ái. 51 Che hína pe mbuja oporomoingovéva, oguejýva yvágagui. Upéva pe mbuja ho'úva oikovéta opa ára guarã. Pe mbuja che ame'ëtava peëme niko che rete voi hína, che ame'ëva opavave rehehápe, oikove haguã. 52 Kóva ombopochy umi judío kuérape, ha he'i hikuái ojupe: --Mba'éicha piko hete ho'ukáta ñandéve? 53 Jesús he'i chupe kuéra: --Añetehápe ha'e peëme: ndape'úi ramo che, yvypóraicha aju vaekue, retégui ha ndape'úi ramo che ruguýgui, ndapeikove mo'ái. 54 Pe ho'úva che rete ha che ruguýgui oikovéta opa ára guarã, ha che amopu'ã jeýta chupe ára pahápe. 55 Che rete niko tembi'u ete hína ha che ruguy pe mba'e pey'u vaerã ha'etéva. 56 Che rete ha che ruguýgui ho'úva niko peteĩnte che ndive, ha che peteĩnte hendive. 57 Che Ru, che mbou vaekue niko oikovéva, ha ha'e rupi che aikove. Péicha avei, upe che retégui ho'úva, oikovéta che rupi. 58 Che añe'ë hína peëme upe mbuja yvágagui iguejy vaekuere. Upéva ndaha'úi ku manáicha pende ru kuéra ypykue ho'u vaekue, ha péicha ramo jepe omano. Kóva ko mbuja ho'úva, oikovéta opa ára guarã. 59 Jesús ombo'e ko'ã mba'e Cafarnaúm judío kuéra tupaópe. 60 Ohendúvo ko'ã mba'e, heta umi upépe oíva he'i: --Ko'ã mba'e he'íva niko hasy ñamokõ haguã. Máva piko ojapóta? 61 Jesús oikuaa ha'e kuéra oñe'ë ngururuha ko'ã mba'ére, avave he'i'ýre chupe mba'eve. Upéva he'i chupe kuéra: --Kóva piko pene mboguevise? 62 Mba'e piko ndojehúi chéne peëme péicharõ, che recha ramo chéve, yvypóraicha aju vaekue ko yvy ári, ajupi jey ramo aju haguégui? 63 Tupã Espíritu niko pe oporomoingovéva, ha yvypóra rete naiporái mba'everã. Opa umi mba'e che ha'éva peëme niko ogueru peëme Tupã Espíritu oporomoingovéva. 64 Oĩ jepe gueteri pende apytépe oguerovia'ýva umi mba'e che ha'éva. Jesús niko iñepyrũmby guive voi oikuaa mávapa hína umi ndojerovia mo'áiva hese, ha mávapa upe omoñuhátava chupe. 65 Upéi he'i chupe kuéra: --Upéva niko ha'e peëme: avave ndou mo'ã che rendápe, ndohejái ramo chupe che Ru. 66 Upe guive heta umi hendive oiko vaekue, ko'ágã ojeheja chugui ha ndoikovéi hendive. 67 Jesús oporandu umi 12 hemimbo'e kuérape: --Peë piko pehose avei? 68 Simón Pedro he'i chupe: --Ore Jára, máva rendápe piko rohóta? Ne ñe'ë niko umi oporomoingovéva opa árape guarã. 69 Ore niko rogueroviáma, ha roikuaa nde ha'eha pe imarangatúva Tupã ombou vaekue. 70 Jesús he'i chupe kuéra: --Ndachéi nga'u piko, peë 12 peimévape poiporavo vaekue? Jepe oĩ pende apytépe peteĩ mba'e pochy kuéra ruvicháva. 71 Kóicha he'ívo, Jesús oñe'ë hína Judas, Simón Iscariote ra'yre. Judas hína pe omoñuhátava Jesús, oĩ ramo jepe ha'e umi 12 Jesús remimbo'e kuéra apytépe.

1 Ko'ã mba'e ojehu rire, Jesús oho oiko yvy Galiléape. Ndohoséi oiko Judéape, judío myakãhára*f** kuéra ohekágui chupe ojuka haguã. 2 Hi'aguĩma judío kuéra ombyarete haguã Enramadaguy,*f** 3 ha upévare Jesús ryvy kuéra he'i chupe: --Esẽ ko'águi ha tereho Judéape ikatu haguã umi nde rehe ojeroviáva upepegua ohecha avei umi mba'e rejapóva. 4 Rejekuaaukase ramo niko rejapo vaerã opa mba'e, opavave ohecha haguãicha. Rejapo niko ko'ã mba'e, mba'ére piko péicharõ nderejapói opavave ohecha haguãicha? 5 Tyvýra kuéra jepe niko ndojeroviái hese. 6 Jesús he'i chupe kuéra: --Ne'ĩra gueteri oguahẽ pe ára che aha haguã. Peẽme guarã katu oimeraẽ árante iporã. 7 Yvypóra kuéra niko ndoguerekói mba'érepa ndaija'éivo pende rehe. Che rehe katu ndaija'éi, ahechaukágui chupe kuéra hembiapo vaikue. 8 Tapehónte peẽ upe aretehápe. Che ndaha mo'ãi, noguahẽigui gueteri chéve che ára. 9 Péicha he'i chupe kuéra ha opytave Galiléape. 10 Ityvýra kuéra oho rire, Jesús avei oho upe aretehápe. Kirirĩhamete oho, avave ohecha'ỹ haguãicha chupe. 11 Umi judío myakãhára kuéra oheka chupe, ha oiko oporandu: --Moõpa oiméne? 12 Heta oĩ avave ohendu'ỹ haguãicha oñe'ẽva hese. Oĩ he'íva: "Kuimba'e imba'e porãva niko upéva", oĩ katu he'íva: "Ndaupéichai, opavavépe niko ombotavy." 13 Ha ndaipóri oñe'ẽ hatãva hese opavave rovake, okyhyjepágui hikuái judío kuéra myakãhára kuérágui. 14 Upe arete mbyte rupíma oñeime jave, Jesús oho Tupaópe oporombo'e haguã. 15 Umi judío myakãhára kuéra ijurujaipa opytávo, ha he'i: --Mba'éicha rupi piko hetaite mba'e oikuaa, ko avave nombo'ei vaekue chupe? 16 Jesús he'i chupe kuéra: --Ko'ã mba'e ambo'éva, ndaha'ei che jeheguínte ambo'éva. Che mbouhare ome'ẽ chéve. 17 Oimeraẽ ojapóva Tupã rembipota ohecha kuaáne umi mba'e che ambo'évapa ou Tupãgui, téräpa che jeheguínte osẽ. 18 Pe ijeheguínte oñe'ẽva, ha'e oñembotuichaséguinte oñe'ẽ. Pe ombotuichaséva imbouharépe katu, añeteguánte he'i handaipóri mba'eve ja'e vaerã hese. 19 Añete niko Moisés oheja hague peẽme hembiapoukapy, ajépa. Ha pende apytépe ndaipóri peteĩnte jepe ojapóva pe ipype he'íva. Mba'ére piko peẽ che jukase? 20 Heta oĩ he'íva chupe: --Mba'e pochy ne mbotarova. Máva piko nde jukase? 21 Jesús he'i chupe kuéra: --Peteĩ mba'énte ajapo pytu'uha árape, ha pepyta pende jurujaipa. 22 Moisés niko oheja vaekue peẽme peapi'ouka haguã pende ra'y kuérápe, jepe ndaha'ei vaekue ha'e pe omoñepyrũ vaekue upéva, pende ru kuéra ypykuénte vaekue. Upévare, peẽ peapi'ouka pende ra'y kuéra pytu'uha árape jepe. 23 Peteĩ mitã peapi'ouka ramo Moisés rembiapoukapy péicha he'ígui, ha upéva pejapo pytu'uha árape jepe, mba'ére ko'agã pende pochy che ndive amonguera haguére peteĩ hasývape pytu'uha árape? 24 Ani pehecháva rehénte peñe'ẽ, hekópe uvei peñe'ẽ ha ani peẽme hi'ãháichante. 25 Oĩ Jerusalenguáva upévo he'íva: --Ndaha'ei piko kóva pe ojehekáva ojejuka haguã? 26 Péina ápe oñe'ẽ hína opavave rovake, ha avave nde'íri chupe mba'eve. Oiménepa ñane myakãhára kuéra oikuaa kóva ha'eha pe Mesías? 27 Ñande niko jaikuaa porã moõguápa kóva. Jaikuaa avei, pe Mesías ou vove, avave ndoikuaaiha mo'ãi moõguipa ou. 28 Jesús oporombo'éva hína Tupaópe, ohendúvo ko'ã mba'e hatã oñe'ẽ ha he'i: --Añete piko peikuaa mávapa che ha moõguipa aju? Che ndajúi che jeheguínte. Aju, che mboúgui peteĩ ijeroviaháva ha peẽ peikuaa'ýva. 29 Ha che aikuaa chupe, chugui ajúgui ha ha'e che mboúgui. 30 Upévo, oĩ oguerahaséva Jesúspe omoĩ haguã chupe yvyrakuápe. Opáichavo, avave ndopokói hese noguahẽigui gueteri hi'ára. 31 Heta katu oĩ ojeroviáva hese, ha he'íva: --Pe Mesías ou vove, nga'u piko hetave mba'e hechapyráva ojapóta chugui? 32 Umi fariséo ohendu upe oje'éva Jesús rehe. Upévare oñemoĩ hikuái pa'i ruvicha kuéra ndive, ha omondo ñorãirõhára Tupao pegua omyakãsã haguã Jesúspe. 33 Jesús he'i: --Sapy'amínte aimevéta pene ndive. Upéi aha jeýta upe che mbou vaekue rendápe. 34 Peẽ che rekáne ha nda che juhu mo'ãi, ndaikatú mo'ãigui peho pe ahatahápe. 35 Judío myakãhára kuéra oporandu joa ojupe kóicha: --Moõ mba'e piko ohóta kóva, ikatu'ỹ haguã jajuhu chupe? Ohóta mba'e piko tetã ambuére, judío kuéra oikoha rupi, ha umi rupi ombo'e umi Tupãre ija'e'ývape? 36 Mba'éiko he'ise, he'irõ: "Che rekáne ha nda che juhu mo'ãi, ndaikatú mo'ãigui peho che ahatahápe?" 37 Pe arete ára paha, pe ára oñemomba'evéva hína. Upéva pe árape, Jesús oñembo'y ha hatã oñe'ẽ he'ívo: --Oĩ ramo ijyuhéiva, tou che rendápe ha toy'u. 38 Ha Ñandejára Ñe'ẽ he'iháicha "Umi che rehe ojeroviáva py'águi osyrýta y oporomoingovéva". 39 Kóicha oñe'ẽvo niko Jesús he'ise opa umi hese ojeroviávape oñeme'ětaha Espíritu Santo. Upérõ, Espíritu Santo noñeme'ei gueteri, Jesús noñemopu'ãi haguére gueteri heko mimbipápe. 40 Oĩ upépe oíva, ha ohendúvo umi mba'e Jesús he'íva, he'i: --Kóva niko hína pe maranduhára. 41 Oĩ katu he'íva: --Kóva ha'e pe Mesías. Ha oíve he'íva: --Ndaha'ei. Pe Mesías niko ndaha mo'ãi Galileagua. 42 Ñandejára ñe'ẽ

niko he'i pe Mesías mburuvicha guasu David ñemoñare vaerãha ha ou vaerã táva Beléngui, David voi ou oikove pyy haguépe. 43 Ha péicha oĩ ojoavy ha oñoñe'ẽ apíva Jesús rehe. 44 Oĩ umi omyakāsāséva chupe, opáichavo avave ndopokói hese. 45 Umi ñorãirõhára kuéra Tupao pegua oho jey umi fariséo ha pa'i ruvicha kuéra rendápe. Ha'e kuéra oporandu umi ñorãirõhárape: --Mba'ére piko ndapeguerúi? 46 Umi ñorãirõhára he'i: --Ndaipóri niko avave oñe'ëva ko kuimba'e oñe'ẽháicha. 47 Umi fariséo he'i chupe kuéra: --Peẽme piko pene mbotavy avei? 48 Oĩ nga'u piko peteĩnte jepe myakãhára kuéra, térã Fariséova ogueroviáva chupe? 49 Umi tekove tavy, oikuaa'ỹvape Moisés rembiapoukapy, umívape Tupã ohundíta. 50 Nicodemo, ku peteĩ jey oho vaekue Jesús rendápe, he'i hapicha fariséo kuérape: 51 --Ndaikatúi ja'e mba'eve avavére ñahendu mboyve mba'épa oguereko he'i vaerã ijehe ha jaikuaa porã mboyve pe ojapo vaekue. Ñande léi péicha he'i. 52 He'i chupe hapicha fariséo: --Nde piko Galileagua mba'e avei? Ehecha mba'épa he'i Ñandejára Ñe'ẽ ha rejuhúta mba'eveichagua maranduhára nosẽiha Galiléagui. 53 Upéi, opavave oho hógape kuéra.

John 8

1 Ha Jesús oho Yvyty Olivotyépe. 2 Upe ára ambue ko'ẽme Jesús oho jey Tupaópe. Heta oĩ oñembojáva hendápe, upémarõ oguapy ha oñepyrũ ombo'e chupe kuéra. 3 Upévo, umi Moisés rembiapoukapy mbo'eha, ha fariséo ogueraha chupe peteĩ kuña, ojejuhu vaekue omyakāratĩ jave iménape. Omoĩ pe kuña opavave mbytépe, 4 ha he'i hikuái Jesúspe: --Mbo'ehára, ko kuña niko ojejuhu omyakāratĩ jave iménape. 5 Moisés rembiapoukapýpe niko he'i ko'ãichagua kuña oñembo'íta vaerã omano meve. Ndépa mba'e ere? 6 Ha'e kuéra ou oporandu chupe péicha omoñuhã, ha upéi, omoĩ vai haguã chupe myakãhára renondépe. Jesús katu ojavy ha ikuãme oñepyrũ ohai pe yvýre. 7 Ha oporandu jey-jeýre chupe, oñakã rapu'ã ha he'i chupe kuéra: --Oime ramo pende apytépe hembiapo vai'ỹva, upéva raẽ tojapi chupe itápe. 8 Upépe ojavy jey ha oñepyrũ jey ohai pe yvýre. 9 Ko'ã mba'e ohendúvo, opavave oñepyrũ oho, ha umi itujavéva tenondete. Jesús opyta ha'eño pe kuña ndive upépe, 10 ha oñakã rapu'ã ha'e ha oporandu pe kuñáme: --Moõ piko ohopa hikuái? Ndaipóri véima piko oipotáva remano? 11 Pe kuña he'i chupe: --Nahániri karai. Jesús he'i chupe upémarõ: --Che avei ndaipotái remano. Tereho, ha anive ne rembiapo vai. 12 Jesús oñe'ẽ jey opavavépe, ha he'i chupe kuéra: --Che hína yvypóra resapehára. Pe che moirúva oguerekóta pe tesape oporomoingovéva, ha ndoiko mo'ã véima pytũmbýpe. 13 Umi fariséo he'i chupe: --Nde niko nde jeheguínte reñe'ẽ nde rehe, ha upéva naiporãi mba'everã. 14 Jesús katu he'i chupe kuéra: --Ndaupéichai. Che jeheguínte aña'ẽ ramo jepe che jehe, añete guánte ha'e. Che niko aikuaa moõguipa aju ha moõpa aha. Peẽ katu ndapeikuaái. 15 Peẽ niko pemoĩ porã térã pemoĩ vai pende rapichápe opavave ojapoháicha. Che katu avavére péicha ndajapói. 16 Ha oimérõ jepe ajapo, hekopete ajapo, na che añaigui pe ajapóva. Che Ru, che mbouhare oĩ che ndive. 17 Pende léipe niko he'i: "Oĩ ramo mokõi he'íva ehecha hagüe peteĩ mba'e, ahetegua pe he'íva." 18 Upévare, che voi aña'ẽ che jehe, ha upéi che Ru, che mbouhare, avei oñe'ẽ che rehehápe. 19 Oporandu chupe hikuái: --Moõ piko oime nde ru? Jesús he'i chupe kuéra: --Peẽ nda che kuaái, ha ndapeikuaái che Rúpe. Chéve che kuaa rire, peikuaa vaerã mo'ã avei che Rúpe. 20 Kóicha oñe'ẽ Jesús oporombo'e jave Tupaópe, umi karameguã ypýpe oñeñongatuhápe viru Tupaópe oñekuave'ëva. 21 Jesús he'i jey chupe kuéra: --Che niko aháta. Peẽ katu che rekáta ha opáichavo pemanóta pene rembiapo vaikuépe. Peẽ ndaikatúi peho, che ahatahápe. 22 Judío kuéra myakãhára kuéra he'i chupe: --Kóva piko ojejukáta mba'e, ajeve he'i ndaikatú mo'ãiha jaha ha'e ohotahápe? 23 Jesús he'i chupe kuéra: --Peẽ niko ko yvy pegua, che katu yvága pegua. Peẽ niko ko yvy arigua, che katu ndaha'úi yvy arigua. 24 Upévare ha'e kuri peẽme pemanotaha pene rembiapo vaikuépe. Ha pemanóta pene rembiapo vaikuépe, ndaperoviái ramo 'Cheha pe Ha'éva.' 25 Upépe oporandu chupe hikuái: --Máva piko nde? Jesús he'i chupe kuéra: --Iñepyrũmby guive niko ha'éva peẽme, 26 heta mba'e areko ikatúva ha'e pende rehe, ha ahecha pende rehe heta mba'e pene moĩ vaíva. Upe che mbou vaekue katu añete guánte he'i, ha che ha'e opavavépe, umi mba'e chugui ahendu vaekue. 27 Ha'e kuéra katu ndohecha kuaái Jesús oñe'ẽha chupe kuéra Itúvare. 28 Upévare he'i chupe kuéra: --Peẽ chéve, yvypóraicha aju vaekue ko yvy ári, che rupiia ára yvate kurusúre, peikuaáta 'Cheha pe Ha'éva', ha che ndajapoiha mba'eve che jehegui. Che amombe'u umi mba'e che Ru he'i vaekue che ha'e haguánte. 29 Pe che mbou vaekue oĩ hína che ndive. Che Ru nda che rejái cheño, ajapógui umi mba'e chupe ombovy'áva. 30 Heta umi ohendúva Jesús péicha oñe'ẽ, ojerovia hese. 31 Ha

Jesús he'i umi hese ojerovia vaekuépe: --Peẽ pejapo ramo upe che ha'éva peẽme, peẽ che remimbo'e añetéta. 32 Peikuaáta añetehápe Tupãme, ha upéva pende joráta pe mba'égui pende rerekóva ipo guýpe. 33 Ha'e kuéra katu he'i chupe: --Ore niko Abraham ñemoñare, ha araka'eve ndoroikói vaekue avave po guýpe. Mba'e erese oréve, ere ramo rojejorataha? 34 Jesús he'i chupe kuéra: --Añetéko ha'e peẽme, opa iñangaipáva niko oiko angaipa po guýpe. 35 Peteĩ tembiguái niko ndopytái ijára rógape omano meve. Pe óga jára ra'y katu opyta pe ógape omano meve. 36 Upévare, Tupã Ra'y pende jora ramo pene rembiapo vai po guýgui, añetehápe pene sãso. 37 Che aikuaa peẽ Abraham ñemoñareha. Péicharõ jepe, peẽ che jukase ndaperoviáigui che ñe'ẽ. 38 Che amombe'u peẽme umi mba'e che Ru ohechauka vaekue chéve. Peẽ katu pejapo pende ru he'i haguéicha peẽme. 39 Ha'e kuéra he'i chupe: --Abraham niko ore ypykue. Jesús katu he'i chupe kuéra: --Abraham ñemoñare rire añete peẽ, pejapo vaerã mo'ã ha'e ojapo haguéicha. 40 Upéva rangue peẽ che jukase, amombe'u haguére peẽme ñe'ẽ añetegua Tupã he'i vaekue chéve. Abraham ndaupéichai vaekue. 41 Peẽ pejapo pende ru ojapoháicha. Ha'e kuéra he'i Jesúspe: --Ore ndaha'etí mitã okarakue. Peteĩnte ore Ru, ha upéva Tupã. 42 Jesús he'i chupe kuéra: --Tupã pende ru rire, che rayhu vaerã mo'ã peẽ. Tupãgui niko che ajú, ha ápe aime. Ndajúi che jehegui reĩnte, Tupã pe che mboúva. 43 Mba'érepa ndoikéi peẽme pene akãme umi mba'e ha'éva peẽme? Napehenduséigui che ñe'ẽ. 44 Pende ru niko aña. Peẽ imba'e ha peime pejapo haguáicha umi mba'e ha'e ojaposéva. Iñepyrũby guive voi niko ha'e oporójukáva. Ha'e ndoikuaái añetegua ha nde'íri añeteguáva. Oñe'ẽ ramo ijapu, japunte oikuaágui, ha japu rapógui voi ha'e. 45 Che katu ha'e peẽme añetegua, ha peẽ nda che reroviái. 46 Máva pende apytégui ikatu he'i che rehe che rembiapo vaiha? Ha añetegua ramo pe ha'éva peẽme, mba'ére nda che reroviái? 47 Umi Tupãgui oúva niko ohendu upe Tupã he'íva. Peẽ katu niko ndaha'etí Tupã ñemoñare ha upévare napehenduséi. 48 Upémarõ umi judío kuéra he'i Jesúspe: --Añete guánte niko ro'e, ro'évo nde rehe nde Samariaguaha ha mba'e pochy oíha nde pype. 49 Jesús he'i chupe kuéra: --Ndarekói mba'e pochy che pype. Che amomba'e che Rúpe, peẽ katu na che momba'etí ete. 50 Che ndaipotái avave che momba'e. Oime katu upéva oipotáva ha ha'e oñemoĩ che ndive. 51 Añetéko ha'e peẽme, pe ojapóva che ha'éva nomano mo'ái araka'eve. 52 Umi judío kuéra he'i chupe: --Ko'ágã katu roikuaa porã mba'e pochy rerekoha nde pype. Abraham ha opaite maranduhára kuéra niko omanomba vaekue, ha reju ere oréve: "Pe ojapóva che ha'éva nomano mo'ái." 53 Nde nga'u piko nde tuichave ore ypykue Abrahángui? Ha'e niko omano vaekue ha umi maranduhára kuéra péichante avei. Máva piko nde? 54 Jesús he'i chupe kuéra: --Cheté voi añemomba'e ramo che jupe, upéva naiporái mba'everã. Upe che momba'éva katu niko che Ru, upe peẽ pejéva ha'eha pene Tupã. 55 Ha peẽ katu ndapeikuaái chupe. Che katu aikuaa chupe, ha ha'e ramo ndaikuaaiha chupe, peẽicha che japúta. Añetehápe ha peẽme che aikuaaha chupe, ha japo pe ha'e he'íva. 56 Pende ypykue Abraham niko ovy'a vaekue ohecháta haguére che ajuha ára. Ha ohecha vaekue ha'e, ha tuicha ovy'a. 57 Umi judío kuéra he'i Jesúspe: --Ne'íra gueteri niko remboty 50 año, ha piko eréta oréve rehecha hague Abrahámpe? 58 Jesús he'i chupe kuéra: --Añetehápe ha'e peẽme, che aikove Abraham mboyve guive. 59 Upépe ipojái hikuái itáre ojapi haguã chupe. Jesús katu kañyháme osẽ chugui kuéra Tupaógui.

John 9

1 Jesús oguatávo ohóvo, ohecha peteĩ kuimba'épe ohecha'ýva oikove ypy guive. 2 Ha hemimbo'e kuéra oporandu chupe: --Mbo'ehára, mba'érepa ndohechái ha'e oikove ypy guive? Túva kuéra angaipáre, téräpa iñangaipáre voi? 3 Jesús he'i chupe kuéra: --Ndaha'etí ha'e térä túva kuéra iñangaipa haguére. Péicha ojehu chupe, ojehecha haguã mba'épa ikatu ojapo hese Tupã pokatu. 4 Ára hesakã aja, tekotevẽ jajapo pe che mbouhare oipotáva. Cháke oúvo pyhare, avave ndaikatu mo'ái ojapo mba'eve. 5 Ko yvy ári aime aja, che hína pe ohesapéva opavavépe. 6 Ko'ã mba'e he'i rire, Jesús ondyvu yvýpe, ojapo tuju hendýpe ha omona pe ohecha'ýva resáre. Upéi he'i chupe: --Tereho ejovahéi Siloé y no'õme. (Siloé he'ise temimondo). 7 Pe ohecha'ýva oho ha ojovahéi, ha ou ojevývo ohecháma. 8 Umi hóga jere rupi oiko vaekue, ha umi ohechámi vaekue chupe ojerure oikóvo ho'u vaerã umi okáre ohecha chupe. Ha he'i ojupe: --Ndaha'etí piko upéva ku jahechámi upe rupi oguapy ha ojerure ho'u vaerã? 9 Oĩ he'íva. --Hẽe. Péva ha'e. Oĩ katu he'íva: --Nahániri, ndaha'etí. Ijoguahánte upéva. Pe kuimba'e, ha'ete voi katu he'i: --Che hína upéva. 10 Upépe oporandu chupe hikuái: --Ha mba'éicha rupi piko ko'ágã rehecha? 11 Ha he'i chupe kuéra: --Ku kuimba'e hérava Jesús ojapo tuju ha omona rire che

resáre he'i chéve: 'Tereho Siloé y no'õme ha ejovahéi.' Aha upépe ha ajovaheipa rire, ahecha. 12 Oporandu chupe hikuái: --Moõ piko oime pe kuimba'e? Ha'e he'i chupe kuéra: --Ndaikuaái. 13 Ha ogueraha hikuái pe ohecha'ỹ vaekuépe fariséo rendápe. 14 Pytu'uha árape niko Jesús ojapo pe tuju ha upéi omonguera chupe. 15 Umi fariséo háma oporandu chupe mba'éichapa ou ohecha. Ha ha'e he'i chupe kuéra: --Omona tuju che resáre, upéi ajovahéi ha ko'ágã ahecha. 16 Oĩ fariséo he'íva: --Péicha ojapóva ndoúi Tupãgui. Nomomba'éi niko pytu'uha ára. Oĩ katu he'íva: --Peteĩ iñangaipáva piko mba'éicha ojapóta mba'e hechapyráva koichagua? Ha ojoavypa hikuái oñondive. 17 Upéi katu oporandu jey pe ohecha'ỹ vaekuépe: --Ha'e niko ne monguera ha rehecha haguã. Ndépa mba'e ere hese? Ha ha'e he'i: --Che ha'e hese, ha'e maranduharaha.*f** 18 Umi judío myakãhára kuéra katu ndogueroviaséi pe kuimba'e ndohechái hague, ha ko'ágã ikatuha ohecha. Upépare ohenoika túva kuérape, 19 ha oporandu chupe kuéra: --Kóva piko pende ra'y, peẽ pejéva ndohechái hague oikove ypy guive? Mba'éicha rupi piko ko'ágã ohecha? 20 Túva kuéra he'i: --Kóva ha'e ore ra'y, ha oikove ypy guive voi ndohecháiva. Upéva roikuaa porã. 21 Mba'éicha haguãpa ko'ágã ohecha ha máva chupe omonguera katu ndoroikuaái. Peporandu chupe. Okakuaapáma niko oñe'ẽ haguã ijehe. 22 Túva kuéra péicha he'i okyhyjégui judío kuéra myakãhára kuéragui. Ha'e kuéra niko he'íma omosétaha oimeraẽ he'ívape Jesús ha'eha pe Mesías, pe judío kuéra tupaógui. 23 Upépare niko túva kuéra he'i chupe kuéra: "Peporandu chupe, okakuaapáma niko." 24 Ohenói jey hikuái pe ohecha'ỹ vaekuépe, ha he'i chupe: --Tupã rérare ere oréve añete guánte eretaha. Ore roikuaa porã upéva pe kuimba'e hembiaipo vaiha. 25 Ha'e katu he'i chupe kuéra: --Che ndaikuaái hembiaipo vaípa, téräpa nahániri. Peteĩ mba'e katu aikuaa porã: ndahechái vaekue ha ko'ágã katu ahecha. 26 Oporandu jey chupe hikuái: --Mba'e ojapo nde rehe, rehecha haguã? 27 Ha'e he'i chupe kuéra: --Ha'éma niko peẽme, ha na che renduséi. Maerã piko peporandu chéve amombe'u jey-jey haguã peẽme? Térã piko peikose peẽ, hemimbo'e ramo avei? 28 Upépe ipochypa hikuái ha yvýre omano chupe. He'i chupe: --Nde mba'e ikatu reiko upéva remimbo'e ramo. 29 Ore katu Moisés remimbo'e hína. Ha ore roikuaa Tupã oñe'ẽ hague Moiséspe, upéva katu, ndoroikuaái moõguipa osẽ. 30 Pe kuimba'e he'i chupe kuéra: --E'a nde! Peẽ ndapeikuaái moõguipa ha'e osẽ, ha chéve che monguera. 31 Jaikuaa porã niko Tupã nohenduiha iñangaipávape. Ha'e ohendu umi chupe amomba'e guasúvape ha ojapóva hembipota. 32 Araka'eve noñehendúiva oíha omongueráva ohecha'ỹvape oikove ypy guive. 33 Ko kuimba'e ndoúi rire Tupãgui, ndaikatúi vaerã mo'ã ojapo mba'eve. 34 Upérõ he'i chupe hikuái: --Nde, ne renyhẽva tembiapo vaígui reikove ypy guive, piko rejúta ore reko mbo'e haguã? Ha upepete omosẽ chupe hikuái pe judío kuéra tupaógui. 35 Jesús ohendu pe ohecha'ỹ vaekue oñemosẽ hague. Upépare ojuhúvo chupe he'i: --Ndépa rejerovia Tupã Ra'ýre, yvypóraicha ou vaekue ko yvy ári? 36 He'i ha'e: --Ere chéve mávapa, ha ajeroviáta hese. 37 Jesús he'i chupe: --Rehecháma niko chupe. Che hína upéva, ko ne ndive oñe'ẽva. 38 Upépe, pe kuimba'e oñesũ Jesús renondépe, ha he'i chupe: --Ajerovia nde rehe che Jára. 39 Jesús he'i upémarõ: --Che aju ko yvy ári ojehecha haguã opavave hembiaipo vaiha, umi ohecha'ỹa ohecha haguã, ha umi ohecháva ani haguã ohechave. 40 Fariséo oíva upépe Jesús ndive, ohendúvo ko'ã mba'e he'i: --Ore nga'u piko ndorohechái mba'e avei? 41 Jesús he'i chupe kuéra: --Ndapehechái rire, ndo'ái vaerã mo'ã pende ári pene angaipa. Peje haguére pehechaha katu, ho'áta pende ári pene angaipa.

John 10

1 Jesús he'i: "Añete ha'e peẽme, pe oíke'ỹva ovecha kuéra korápe hokẽ rupi, upéva mondaha ha teko moñái hína. 2 Upe oikéva kora rokẽ rupi katu, upéva hína pe ovecha rerekua oñangarekóva umi ovecháre. 3 Kora rerekua oípe'a pe ovecha rerekuápe kora rokẽ ha'e oíke haguã. Ha oíke ha'e, ha peteĩ-teĩme ohenói umi ovecha kuérape héra rupi, ha ha'e kuéra oikuaa iñe'ẽ. Ha'e oguenohẽ umi ovecha korágui, 4 ha osẽmbávo okápe, ha'e oho henonderã. Umi ovecha oho hapykuéri oikuaágui iñe'ẽ. 5 Peteĩ oikuaa'ỹva rapykuéri katu ndoho mo'ái. Okañymba uvei chugui, ndoikuaágui iñe'ẽ." 6 Jesús ohenduka chupe kuéra ko ñe'ẽ mbojoja, ha'e kuéra katu ndohecha kuaái mba'épa Jesús he'ise chupe kuéra. 7 Jeús oñe'ẽ jey chupe kuéra kóicha: "Añetehápe ha'e peẽme: Che hína pe okẽ ohasaha rupi ovecha kuéra. 8 Opa umi ou vaekue che mboyve, umíva mondaha ha teko moñái vaekue, ha umi ovecha kuéra nohendúi vaekue chupe kuéra. 9 Che ha'e pe okẽ. Che rupi oikéva ndojejopy vai mo'ái. Ha'e ojoguáta ku ovechápe, oíke ha osẽva korágui ha ojuhúva hembí'urã." 10 "Mondaha niko ou omonda, oporojuka ha ohundi haguã opa mba'e. Che

katu aju peikove haguã, ha peikove haguã peikotevẽ'ÿre mba'eve. 11 Che hína pe ovecha rerekua imba'e porãva. Pe ovecha rerekua imba'e porãva oĩ ome'ẽ haguãicha hekove ijovecháre. 12 Pe virúre omba'apóva katu ohecha ramo ou aguara guasu, oheja umi ovecha ha okañy. Péicha ojapo ha'e ndaha'éigui ovecha rerekua, ha umi ovecha ndaha'éigui imba'e. Pe aguara guasu ojeity umi ovecha apytépe ha omosarambi opa rupi. 13 Pe virúre omba'apóva okañy, virúnte iñakãme oguerékogui ha umi ovecha katu nahániri." 14-15 Che ha'e pe ovecha rerekua imba'e porãva. Che Ru che kuaaháicha chéve, che aikuaa che Rúpe. Péicha avei, che aikuaaháicha che ovechápe, ha'e kuéra che kuaa chéve. Che aĩ ame'ẽ haguãicha che rekove hese kuéra. 16 Oime avei areko ambue ovecha, ndaha'éiva kóva ko kora pegua, umíva avei agueru vaerã. Ha'e kuéra ohendúta che ñe'ẽ, oúta oiko peteĩ atýpente ha peteĩnte herekuáta. 17 "Che Ru che rayhu aimégui ame'ẽ haguãicha che rekove, upe rire aikove jey haguã. 18 Ndaipóri ikatúva oipe'a che hegui che rekove, che uvei pe ame'ẽva che jehegui. Che ańónte pe ikatúva ame'ẽ, ha chéve jeýnte ija aikove jey haguã. Péicha he'i chéve che Ru ajapo haguã." 19 Umi judío kuéra ohendúvo ko'ã mba'e, ojoavypa jeýma hikuái. 20 Oĩ heta he'íva: --Mba'e pochy niko oguereko, ha itarova. Maerã piko pehendú chupe? 21 Oĩ katu he'íva: --Mba'e pochy oguerékóva noñe'ẽ mo'ãi péicha. Mba'éicha piko mba'e pochy omongueráta peteĩ ohecha'ÿvape? 22 Ro'y upérõ, ha umi árape Jerusalénpe ombyarete hikuái Tupao oñemboyke jey ramo guare Tupãme. 23 Jesús katu uguata oikóvo Tupao rupi, Salomón rogaguy heraha rupi. 24 Upépe, umi judío kuéra oñembojerepa hese ha oporandu chupe: --Araka'e peve piko ore rerekóta roikuaa porã'ÿre mba'épa ro'e vaerã nde rehe? Emombe'u porãntena oréve. Ndépa hína pe Mesías? 25 Jesús he'i chupe kuéra: --Ha'éma niko peẽme, ha nda che reroviaséi. Umi mba'e che ajapóva che Ru ohejágui chéve ajapo, ohechauka porã mávapa che. 26 Peẽ katu ndapegueroiái, ndaha'éigui peẽ che ovecha. 27 Che ovecha kuéra niko oikuaa che ñe'ẽ ha ou che rapykuéri, ha che aikuaa chupe kuéra. 28 Che ame'ẽ chupe kuéra tekove opa ára guarãva, ha araka'eve ha'e kuéra noñehundi mo'ãi, ha avave ndoipe'a mo'ãi che hegui. 29 Upe che Ru ome'ẽva chéve tuichave opaite mba'égui, ha avave ndaikatu mo'ãi oipe'a ipógui. 30 Che Ru ha che peteĩnte. 31 Upépe, umi judío kuéra ipojái jeýma itáre, ojapi haguã chupe. 32 Jesús katu he'i chupe kuéra: --Che Ru pokatu rupi, heta mba'e iporãva ajapo pende rovake. Mavaitévorepa che jukáta itápe? 33 Umi judío kuéra he'i chupe: --Nderejejuka mo'ãi iporãva rejapo haguére. Rejejukáta rejahéi haguére Tupãre. Yvypórannte niko nde, ha reikose Tupã ramo. 34 Jesús he'i chupe kuéra: --Pende léipe niko he'i Tupã he'i hague: 'Peẽ niko tupã.' 35 Jaikuaa niko Ñandejára Ñe'ẽme he'íva ndaikatuiha ñamboyke araka'eve. Ha upépe Tupã he'i vaekue umi iñe'ẽ ome'ẽ vaekuépe, ha'e kuéra ha'eha tupã. 36 Tupã che mboyke vaekue imba'erã ha che mbou yvy ári. Mba'éicha piko aipóramo pejéta ajahéi hague hese, ha'e haguére che Tupã Ra'yha? 37 Che ndajapói ramo umi mba'e che Ru ojapóva, ani che rerovia. 38 Ajapo ramo umi mba'e ha'e ojapóva katu, nda che reroviái ramo jepe che rehe, perovia umi mba'e ajapóva. Péicharõ peikuaa porãta che Ru ha che peteĩnteha. 39 Upépe, omyakāsāse jey mo'ã chupe hikuái, Jesús katu okañy chugui kuéra. 40 Jesús ohasa jey ysyry Jordán mboypýri, ku Juan oporomongarai haguépe ha upépe opyta. 41 Heta umi oúva hendápe, ha upéi he'íva: --Juan ndojapói ramo jepe vaekue mba'eve hechapyrãva, ańeteguánte he'i vaekue oñe'ẽ ramo ko kuimba'ére. 42 Ha heta umi upepegua ojerovia Jesús rehe.

John 11

1 Oiko vaekue táva Betániape peteĩ kuimba'e hasýva hérava Lázaro. Upepegua vaekue avei María ha ikypy'y Marta. 2 María niko Lázaro reindy vaekue, ku oñohẽ vaekue Jesús pýre mba'e ryakuã porã ha upéi hi'avape omokã. 3 Mokõive Lázaro reindy he'ika Jesúspe: --Ore Jára, ne irũ rehayhu etéva niko hasy hína. 4 Upéva Jeús ohendúvo he'i: --Kóva ko mba'asýgui Lázaro nomano mo'ãi. Upéva rupi katu ojehecháta mba'echaitépa tuicha Tupã ha Tupã Ra'y. 5 Jesús niko ohayhu Marta, tyke'ýra ha Lázarope. 6 Ha oje'e ramo jepe chupe Lázaro hasyha, opytave upe oĩháme mokõi ára. 7 Upéi he'i hemimbo'e kuérape: --Jaha jey Judéape. 8 Hemimbo'e kuéra katu he'i chupe: --Mbo'ehára, akokueheténte niko umi upepegua nde jukase kuri oikóvo itápe, ha piko ko'ágã rehose jey upépe? 9 Jeús he'i chupe kuéra: --Ára niko ojepyso kuarahy osẽ guive ogejy peve, ajépa? Upe árape uguatáva noñepysāngái ohechágui upe ohesapéva ko yvy. 10 Pyhare uguatáva katu oñepysānga, ndaipórigui chupe ohesapéva. 11 Upéi he'ive chupe kuéra: --Ñande irũ Lázaro niko oime okẽ hína. Aháta chupe amombáy. 12 Hemimbo'e kuéra he'i chupe: --Ore Jára, oke ramo niko he'ise okuerataha. 13 Hemimbo'e kuéra niko oimo'ã Jesús he'iha

Lázaro okeha añete. Ndohechakuaái hikuái Jeús he'i hague chupe kuéra Lázaro omano hague. 14 Upémarõ Jesús he'i porã chupe kuéra: --Lázaro niko omanóma. 15 Ha pende rehehápe, avy'a naiméi haguére upépe upe jave. Péicha iporãve, pejerovia haguã che rehe. Jaha jahecha chupe. 16 Upépe Tomás, Gemelo ojeheróva, he'i hapicha Jesús remimbo'e kuérape: --Jaha ñane Mbo'ehára ndive, ha ñamano hendive. 17 Jesús oguahêvo Betâniape, ojuhu ojaóma hague 4 ára Lázaro retékue oñemoi hague itakuápe. 18 Betania opyta 3 kilómetro rupi Jerusaléngui, 19 ha heta Judeagua oho oñandúvo Marta ha Maríape ikyvy omano haguére. 20 Marta ohendúvo Jesús oguahêha ohóvo, osẽ ohuguaitivo. Marta katu opyta hógape. 21 Marta he'i Jesúspe: --Che Jára, reime rire ko'ápe che kyvy nomanói vaerã mo'ã. 22 Ha aikuaa ko'ágã jepe, Tupã ome'ětaha ndéve oimeraẽ mba'e chupe rejeruréva. 23 Jesús he'i chupe: --Nde kyvy oikove jeýta. 24 Marta katu he'i chupe: --Che niko aikuaa ágã ára pahápe, ha'e oikove jeytaha opa omanóva oikove jeývo. 25 Upépe Jesús he'i chupe: --Che hina pe aporomoingovéva, ha aporomoingove jeýva. Che rehe ojeroviáva, omano ramo jepe oikovéta. 26 Ha opa oikovéva gueteri ha ojeroviáva che rehe, nomano mo'ãi araka'eve. Ndépa rerovia ko'ã mba'e? 27 Ha Marta he'i chupe: --Arovia che Jára. Che arovia nde ha'eha pe Mesías, Tupã Ra'y, ou vaeráva ko yvy ári. 28 Péicha Marta oñe'ẽ rire, oho ohenói ikypy'y Maríape ha he'i chupe ha'eñoháme: --Ñane Mbo'ehára niko oime oguahẽ hina ha oporandu nde rehe. 29 María ohendúvo upéva, pya'e opu'ã ha oho hendápe. 30 Jesús ne'íra gueteri oguahẽ porã Betâniape. Oĩ gueteri hina upe María ohuguaiti haguépe chupe. 31 Umi ou vaekue María rógape oñandu haguã chupe, ohecha ha'e pya'e opu'ãha ha osẽha hógagui. Ha'e kuéra oho meme avei hapykuéri, oimo'ãgui María ohoha ojahe'o Lázaro retékue oĩháme. 32 María oguahêvo Jesús rendápe, oñesũ henondépa ha he'i chupe: --Che Jára, reime rire ko'ápe, che kyvy nomanói vaerã mo'ã. 33 Opoko Jesús py'áre ohechávo mba'eichapa María ojahe'o ha umi hendive ou vaekue. Ha tuicha uguapy hese upéva. 34 Oporandu chupe kuéra: --Moõ piko pemoi ra'e hetékue? He'i hikuái chupe: --Eju ehecha, ore Jára. 35 Upévo Jesús hasẽ. 36 Ha umi upépe oĩ vaekue he'i: --Pehecha piko mba'eichapa ohayhu ra'e chupe? 37 Oĩ katu he'íva: --Ha'e niko omonguera vaekue ohecha'ývape. Ndaikatúi chéne nga'u piko ojapo ra'e mba'eve ani haguã Lázaro omano? 38 Jesús tuicha ñembyasy reheve oñemboja pe itakuápe. Pe itakua juru oñemboty peteĩ itápe. 39 Jesús he'i: --Peipe'a ko ita. Marta, pe omanóva reindy he'i chupe: --Che Jára, inéma niko, 4 árama niko ojapo omano hague. 40 Jesús he'i chupe: --Nda'ei nga'u piko ndéve ra'e, rejerovia ramo che rehe rehechataha mba'eichaitépa tuicha Tupã? 41 Ha oipe'a hikuái pe ita pe itakua jurúgui. Ha Jesús oma'ẽ yvate gotyo ha he'i: --Che Ru, romomba'e, nde che rendúgui. 42 Che aikuaa nde che renduha manté. Ha'énte ndéve kóva, umi ko'ápe oĩvare, ha'e kuéra oguerovia haguã ndeha pe che mbou vaekue. 43 Péicha he'i rire, osapukái: --Lázaro, esẽ upégui. 44 Pe omano vaekue osẽ okápe. Umi ipo ha ipy ojejokuapa génerope, ha hova katu ojejaho'i pañuélope. Jesús he'i upépe: --Pejora ha peheja toho. 45 Heta umi ou vaekue María andúvo, ohechávo pe Jesús ojapo vaekue ou ojerovia hese. 46 Oĩ katu ohóva umi fariséo rendápe, ha omombe'u chupe kuéra pe ojeu vaekue. 47 Upépe fariséo ha pa'i ruvicha kuéra oñembyaty umi myakãhára kuérape, ha oporandu hikuái: --Mba'épa jajapóta? Ko kuimba'e niko ojapo hina heta mba'e hechapyráva. 48 Jaheja rei ramo chupe, opavave ojeroviáta hese, ha mburuvicha kuéra Romagua oúta ohundi ñande Tupao ha ñane retã. 49 Peteĩva katu hérava Caifás, pa'i guasúrõ ojupi vaekue upéva pe añorã, he'i: --Peẽ ndapeikuaái mba'eve. 50 Ndapehechakuaái piko iporãvetaha peẽme peteĩnte omano ramo opavavére, ko tetã tuichakue oñehundi rangue? 51 Caifás katu nde'íri péicha ijehegui reĩnte. Ojupi haguére pa'i guasúrõ pe añope, ha'e he'i umi mba'e ojuhútava ojeu mboyve. He'i hina Jesús omanotaha judío kuérare, 52 ha ndaha'ei hese kuéra ańonte, ombyatýta avei opa Tupã ra'y kuérape opa rupi isarambíva. 53 Upéva pe árape voi umi judío myakãhára kuéra oñemoi peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã Jesúspe. 54 Upévale Jesús ndoiko véima Judea rupi opavave ohecha haguãicha chupe. Osẽ katu upégui ha oho peteĩ távape hérava Efraín, opytáva yvy ojeiko'ýha rembe'ýpe. Upépe opyta hemimbo'e kuéra ndive. 55 Hi'aguĩma Páskua judío kuéra ombyaretéva, ha opa guio heta umi ohóva Jerusalénpe oñemopotĩ*f** haguã Páskua oguahẽ mboyve. 56 Umíva oiko oheka Jesúspe, ha pe Tupaóre oporandu joa hikuái: --Mba'épa peẽ peje? Oúnepa ko areterã téräpa nahániri? 57 Umi fariséo ha pa'i ruvicha kuéra he'i, oĩ ramo oimeraẽ oikuaáva moõpa oĩ Jesús omombe'u haguã chupe kuéra omyakãsã haguã chupe.

1 Páskua arete 6 ára oguahẽ mboyve Jesús oho Betániape, Lázaro ku ha'e omoingove jey vaekue oikohápe. 2 Upépe oñembyaty hikuái pyhare okaru haguã Jesús rérápe. Marta oguerója tembi'u mesápe ha Lázaro oguapy oĩ umi oguapýva mesápe okaru haguã Jesús ndive. 3 María ogueru peteĩ hyru mba'e ryakuã porã nardo etégui ojejápoa ha oñohẽmbaite Jesús pýre. Upéi omokã umi ipy hi'ávape. Ha pe mba'e ryakuã porã omyenyhẽmba pe óga ryepy. 4 Upépe Judas Iscariote, pe omoñuhátava hína Jesúspe, he'i: 5 --Mba'ére piko noñeme'ẽi ra'e ko mba'e ryakuã porã 300 pláta pehẽnguere oñepytyvõ haguã mboriahúpe? 6 Judas nde'íri péicha ojepy'apýgui imboriahúvare. Chupe oñeme'ẽ pe viru ryru ha'e oñangareko haguã hese, ha upégui ha'e omondáva jepi. 7 Jesús he'i chupe: --Eheja. Oñongatu niko hína kuri añeñotý ramo guarã. 8 Imboriahúva niko oíta pende apytépe opa árape, chéve katu nahániri mo'ãi. 9 Heta oĩ ohendúva Jesús oíha Betániape. Upévare, oho hikuái upépe ohecha haguã Jesúspe ha Lázarope avei, ku Jesús omoingove jey vaekue. 10 Upérõ, umi pa'i ruvicha kuéra oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã Lázarope avei. 11 Ha'e rupi oĩ heta ojehejáva chugui kuéra ojerovia haguã Jesús rehe. 12 Heta vaekue umi ohóva Jerusalénpe Páskua areterã. Upe ára ambuépe, opavave ohendu Jesús oguahẽtaha Jerusalénpe. 13 Upémarõ oikytĩ hikuái pindo rope ha Jesús ruguãtĩvo. Osapukái hikuái: --Tupã toñemomba'e guasu. Toñemomba'e guasu upe Ñandejára rérápe oúva. Tupã tohovasa Israel ruvicha guasúpe. 14 Jesús ojuhu peteĩ vúrro ha ojupi hi'ári, Ñandejára Ñe'ẽme he'iháicha: 15 "Ani rekyhyje táva Sión. Ema'ẽ, nde ruvicha guasu ou hína peteĩ vúrro ra'y ári." 16 Ñepyrũrã, Jesús remimbo'e kuéra ndohechakuaái mba'épa he'ise ko'ã mba'e. Jesús ojupi rire yvágape katu, imandu'a hikuái opa ko'ã mba'e ojapo vaekue hikuái oíha Ñandejára Ñe'ẽme, ha oñe'ẽha Jesús rehe. 17 Umi oĩ vaekue Jesús ndive ha'e ohenói ramo guare Lázarope itakuágui ha omoingove jey ramo guare chupe, omombe'u umi mba'e ha'e kuéra ohecha vaekue upérõ. 18 Upévare, ohendúgui hikuái Jesús ojapo hague mba'e hechapyráva, osẽmba hikuái ohuguaitĩvo chupe. 19 Umi fariséo katu he'i joa: --Pehechápa ndaikatu mo'ãiha jajapo hese mba'eve. Pehecha piko mba'éichapa opavave oho hapykuéri? 20 Umi ohóva vaekue Jerusalénpe omomba'e guasu haguã Tupã pe arete jave, oĩ tetã Gréciagui oúva. 21 Umíva oñemboja Felipe rendápe. Felipe niko táva Betsaidagua opytáva yvy Galiléape. He'i chupe hikuái: --Karai, rohechasemi niko Jesúspe. 22 Felipe oho omombe'u Andréspe, ha oñondive oho omombe'u hikuái Jesúspe. 23 Jesús he'i chupe kuéra: --Oguahẽma ára ha ko'agãite voi che, yvypóraicha aju vaekue ko yvy ári, añemomba'e guasu haguã. 24 Añeteko ha'e peẽme, peteĩ mba'e ra'ỹi ha'eñõnte opyta noñeñotýi ramo yvýpe ha upépe vaicha omano. Péicha ojehu ramo katu, upéi heta hi'a. 25 Upe hekovére hakate'ỹva, omanóta. Upe hekovére nahakate'ỹiva ko yvy ári katu oikovéta opa ára guarã. 26 Oime ramo oikoséva che rembiguái ramo, tou ta che moirũ. Péicharõ, che aimeháme ha'e avei oíta. Oĩ ramo oikóva che rembiguái ramo, upévape che Ru ombotuicháta. 27 Ko'ágã tuicha ajepy'apy aína. Ha piko mba'e ha'éta? Ikatúta nga'u piko ha'e: 'Che Ru, eipe'a che hegui ko jehasa asy ahasáva'? Upevarã voĩnte niko aju vaekue. 28 Che Ru, ehechauka mba'éichapa tuicha nde rera. Upévo, oñehendu peteĩ yvágagui oñe'ẽva, ha he'íva: "Ahechaukama tuichaha, ha ahechauka jeýne." 29 Umi upépe oíva, ohendúvo he'i osunu hague. Oĩ katu he'íva: --Tupã remimbou niko oñe'ẽ chupe. 30 Jesús katu he'i chupe kuéra: --Pe oñe'ẽ vaekue noñehendukái che rehehápe, pende rehehápe. 31 Oguahẽma hína ára Tupã ombojovakévo opa yvypórape, ha Aña ko yvy ruvicha oñemosẽta. 32 Ágã ko yvýgui ajehupívo, arupáta che jerére opavavépe. 33 Péicha Jesús omombe'u hína chupe kuéra mba'éichapa ha'e omanóta. 34 Opavave he'i chupe: --Ñandejára Ñe'ẽme niko he'i pe Mesías nomano mo'ãiha araka'eve. Mba'éicha piko aipóramo nde ere oñemosãingo vaerãha upe yvypóraicha ou vaekuépe ko yvy ári? Mávapa piko aipóramo pe yvypóraicha ou vaekue ko yvy ári? 35 Jesús he'i chupe kuéra: --Oikóta gueteri pende apytépe pe ohesapéva, ndahi'are mo'ã véimante. Peikõnte aipóramo pereko aja ko ohesapéva, ani ágã ho'a pende ári pyhare. Pytũmbýpe oikóva niko ndoikuaái moõ rupípa oiko. 36 Pejerovia pe ohesapévare oiko aja pende apytépe, péicharõ peẽ heseguáta. Ko'ã mba'e he'i rire, Jesús oho ha okañy chugui kuéra. 37 Jesús ojapo ramo jepe heta mba'e hechapyráva opavave renondépe, ha'e kuéra ndojeroviái hese. 38 Péicha ojehu oiko haguã maranduhára*f** Isaías omoĩ haguéicha kuatiápe: "Ore Jára, máva piko oguerovia upe ore romombe'úva? Mávape piko Ñandejára ohechauka ipokatu?" 39 Upévare ha'e kuéra ndojeroviái Jesús rehe. Ha Isaías he'i avei: 40 "Tupã omboty chugui kuéra hesa ani haguã ohecha, omyakã kuchu ani haguã ohecha kuaa, ani ojere ou che rendápe, ha aipohano chupe kuéra." 41 Isaías niko he'i vaekue ko'ã mba'e, ohecha haguére Jesús reko mimbipa, ha hese oñe'ẽ. 42 Péicharõ jepe, heta vaekue judío kuéra ojeroviáva Jesús rehe, ha umi oĩ porã

porãvéva apytégui avei. Ha'e kuéra katu oguerokirirĩnte ko'ã mba'e, okyhyjégui umi Fariséogui, ha ani haguã omosẽ chupe kuéra pe judío kuéra tupaógui. 43 Ha'e kuéra ohecha ramove hapicha kuéra omomba'e ramo chupe kuéra, Tupã omomba'e rangue. 44 Jesús hatã oñe'ẽ ha he'i: --Pe che rehe ojeroviáva, ndaha'etí che rehe aňõnte ojeroviáva. Upéva ojerovia avei che Ru che mbou vaekuére. 45 Pe chéve che recháva, ohecha avei pe che mbou vaekuépe. 46 Che, pe oporohesapéva, aju ko yvy ári ani haguã opyta pytũmbýpe umi che rehe ojeroviáva. 47 Pe che ñe'ẽ ohendúva ha ojapo'ýva katu, nda che mo'ãi upe ohundítava chupe. Che ndajúi vaekue yvy ári ahundi haguã yvypóra kuérape, aju vaekue aipysyrõ haguã chupe kuéra. 48 Pe ojahéiva che rehe ha ndojapóiva che ñe'ẽ, oguerokóma mávapa ohundíta chupe. Che ñe'ẽngue voi ohundíta chupe ára pahápe. 49 Che niko na ñe'ẽi che jehegui reĩnte. Che Ru, pe che mbou vaekue, ha'e he'i chéve mba'épa ha'e ha aporombo'e vaerã. 50 Che aikuaa che Ru rembipota ogueruha tekove opa'ýva. Upévare, che amombe'u umi mba'e che Ru he'i vaekue chéve ha'e haguã.

John 13

1 Páskua arete mboyve, Jesús oñandu oguahẽmaha ára ha'e ohejávo ko yvy oho haguã oñembyaty Túva ndive. Ha'e ohayhu manté vaekue umi chupe omoirũ vaekuépe ko yvy ári, ha péicha ohayhu chupe kuéra ipahaite peve. 2 Pyhare Jesús okaru jave hemimbo'e kuéra ndive, Aña omoinge Judas, Simón Iscariote ra'y, akãme omoñuhã haguã Jesúspe. 3 Jesús oikuaa Túva omoĩ hague opa mba'e ipo guýpe. 4 Upévare, opu'ã meságui oipe'a ijahoja ha oñapytĩ iku'áre peteĩ toállá. 5 Upéi omoĩ y peteĩ ña'ẽme ha oñepyrũ ombojepyhéi hemimbo'e kuérape, ha upéi omokã pe toállá iku'áre oivape. 6 Oñembojávo Pédrore ombojepyhéi haguã chupe, ha'e he'i Jesúspe: --Che Jára, nde piko che mbojepyhéita chéve? 7 Jesús he'i chupe: --Ko'ágã ndereikuaa porãi mba'épa ajapo, upe rirénte rehecha kuaáta. 8 Pedro he'i chupe: --Mba'eveichavérõ ndaheja mo'ãi ndéve rejohéi chéve che py. Jesús he'i chupe: --Ndajohéi ramo ndéve nde py, mba'eve ndereguereko mo'ã véima che ndive. 9 Simón Pedro he'i chupe upépe: --Péicharõ che Jára ani che py aňõnte ejohéi chéve. Ejohéi avei chéve umi che po ha upéi che akã. 10 Jesús katu he'i chupe: --Ojahu ramóva niko ipotĩmba, ha ojepyhéinte oikotevẽ. Ha peẽ niko pene potĩ, oĩ ramo jepe peteĩ ipotĩ'ýva. 11 Jesús he'i: "Oĩ ramo jepe peteĩ ipotĩ'ýva", oikuaágui mávapa pe omoñuhátava chupe. 12 Ombojepyheipa rire chupe kuéra, Jesús omoĩ jey ijapére ijahoja ha upéi uguapy jey mesápe, ha he'i chupe kuéra: --Pehechakuaápa peẽ mba'épa he'ise upe japóva pende rehe? 13 Peẽ niko peje chéve "Mbo'ehára" ha "Ore Jára", ha aňeteguánte peje. Upéva niko che. 14 Upévare, che pene Mbo'ehára ha pende Jára ajohéi ramo peẽme pende py, peẽ avei pejohéi vaerã ojupe pende py. 15 Che ahechauka peẽme mba'épa pejapo vaerã, peẽ pejapo haguã avei che ajapo haguéicha pende rehe. 16 Aňetéko ha'e peẽme: ndaipóri tembiguái tuichavéva ijáragui, ha peteĩ ojejokuáiva niko michĩve ijokuaiharégui. 17 Ko'ã mba'e pehecha kuaa ha pejapo ramo, peikóta vy'apópe. 18 Che na ñe'ẽi hína pende rehe, opavavére. Che aikuaa mávapepa aiporavo vaekue. Ha ojehu mante vaerã Ñandejára Ñe'ẽme he'iháicha: "Pe che ndive okarúva, ojere che rehe". 19 Amombe'u hína peẽme ko'ã mba'e ojehu mboyve, ágã ojehu vove perovia haguã Cheha pe Ha'éva. 20 Aňetehápe ha'e peẽme: omoguahẽva pe che amondóvape, chéve che moguahẽ hína. Ha chéve che moguahẽva, omoguahẽ avei che mbouharépe. 21 Ko'ã mba'e he'ipa rire, Jesús oñandu tuicha uguapyva hese, ha he'i opavave ohendu haguã: --Aňetehápe ha'e peẽ, peteĩva pende apytégui che moñuhãta hína. 22 Umi hemimbo'e kuéra omañamba ojuehe, ha'e kuéra ndoikuaaígui mávarepa oñe'ẽ. 23 Pe hemimbo'e Jesús ohayhuvéva uguapy hína Jesús ykére okarupa aja hikuái, 24 ha Simón Pedro oñatõi chupe oporandu haguã Jesúspe mávarepa oñe'ẽ hína. 25 Oñembojave ha'e Jesús rehe ha oporandu chupe: --Che Jára, máva piko hína? 26 Jesús he'i chupe: --Amyakỹta peteĩ mbuja pehẽngue ha upe ame'ẽvape, upéva hína. Upete omyakỹ peteĩ mbuja pehẽngue ha ombohasa Judas, Simón Iscariote ra'ýpe. 27 Ha Judas ipojaívo pe mbuja pehẽnguére, Aña oíke ipy'apýpe. Jesús he'i chupe: --Upe rejapótava kena pya'e ejapo. 28 Ha avave umi mesápe uguapyva okaru, ndoikuaái mba'érepa Jesús oñe'ẽ chupe péicha. 29 Ha Judas pópe oĩgui viru ryrũ, oĩ oimo'áva Jesús he'i hague chupe oho haguã ojogua oñekotevẽva pe areterã, téra ome'ẽ haguã mboriahúpe. 30 Ha Judas ho'u pe mbuja pehẽngue, ha upéi osẽ oho. Pyharéma upérõ. 31 Judas osẽ rire oho, Jesús he'i: --Ko'ágã che, yvypóraicha aju vaekue ko yvy ári, ajehechauka che tuichaha. Ha che rupi Tupã ojehechauka ha'e tuichaha. 32 Ha che, yvypóraicha aju vaekue, ahechauka ramo mba'éichapa Tupã tuicha, Tupã avei

ohechaukátá mba'éichapa che tuicha che. Ha voiete péicha oja póta. 33 Che ra'y kuéra, nda che are mo'ã véima pene ndive. Peẽ che rekátá ágã, ha ha'e haguéicha umi myakáhára kuérape ha'e avei peẽme ko'ágã: Che ahatahápe peẽ ndaikatúi peho. 34 Ko tembiapoukapy ipyahúva aheja peẽme: Pejoayhu kena. Ha che pohayhu haguéicha pejoayhu avei peẽ. 35 Peẽ pejoayhu ramo, opavave ohecha kuaáta peẽ ha'eha che remimbo'e. 36 Simón Pedro oporandu Jesúspe: --Che Jára, moõ piko rehóta? Jesús he'i chupe: --Che ahatahápe ndaikatúi ko'ágã reju che ndive. Upe rirénte rejúta. 37 Pedro he'i chupe: --Che Jára, mba'ére piko ndaikatu mo'ãi aha nde ndive ko'ágã? Che niko aime amano haguã nde rehe. 38 Jesús he'i chupe: --Añete piko ere remanóne haguã che rehe? Añete guánte ha'e ndéve: gállo osapukái mboyve, eréta nda che kuaaiha mbohapy jey.

John 14

1 Ani pejepy'apy. Pejerovia Tupäre ha pejerovia avei che rehe. 2 Heta rendaguã che Ru rógape oĩ, ha che aha ambosako'i peẽme pene rendaguã. Ndaupéichai rire, namombe'úi vaerã mo'ã peẽme. 3 Ha aha ha ambosako'i rire peẽme pene rendaguã,aju jeýta pogueraha che ndive. Péicharõ peẽme peiméta pe che ahatahápe. 4 Peẽ peikuaa pe tape ogueraháva che ahatahápe. 5 Tomás he'i chupe: --Ore Jára, ndoroikuaái niko moõpa reho, mba'éicha piko aipóramo roikuaáta pe tape? 6 Jesús he'i chupe: --Che hína upe tape, upe añete ha upe tekovete. Che rupi mante ikatu oñeguahẽ che Ru rendápe. 7 Peẽ che kuaa ramo, che Rúpe avei peikuaáta. Ha ko'agãite guivéma voi peikuaa chupe, pehechágui chupe peikóvo. 8 Upépe he'i chupe Felipe: --Ore Jára, ehechauka oréve nde Ru, upéva iporãma oréve. 9 Jesús he'i chupe: --Felipe, aréma niko aiko hague pene ndive, ha piko ne'íra che kuaa? Upe chéve che recháva, ohecháma che Rúpe. Mba'éichapiko péicharõ ejerure chéve ahechauka haguã peẽme che Ru? 10 Ndereroviái piko che peteĩnteha che Ru ndive, ha che Ru peteĩnteha che ndive? Umi mba'e ha'éva peẽme, nda'etí che jehegui reĩnte. Che Ru oĩva che pype, ha'e upe oja póva opa mba'e. 11 Perovia ha'e ramo peẽme che peteĩnteha che Ru ndive, ha che Ru peteĩnteha che ndive. Che ha'éva rupi ndaperoviaséi ramo, perovia umi mba'e aja póva rupi. 12 Añetehápe ha'e peẽme: Pe che rehe ojeroviáva oja póne avei umi mba'e che aja póva. Ha tuichave mba'e katu oja póne, che ahátaguí che Ru rendápe. 13 Opa mba'e peẽ pejeruréva che rerape, che ame'ëta peẽme. Ha péicha, che rupi ojehecháta mba'éichapa tuicha che Ru. 14 Che aja póta oimeraẽ mba'e peẽ pejeruréva chéve che rerape. 15 Peẽ che rayhu ramo, peja póta umi mba'e ha'éva peẽme peja po haguã. 16 Ha che ajeruréta che Rúpe ombou haguã peẽme peteĩ pene pytyvõ vaerã, oĩ haguã pene ndive opa árape. 17 Upéva Espíritu Santo hína, añetehápe oikuaaukáva mba'eichaguápa Tupã. Tupäre ojerovia'ýva py'apýpe ndaikatúi ha'e oíke, ha'e kuéra ndohechái ha ndoikuaái chupe. Peẽ katu peikuaa chupe, ha'e oĩgui pene ndive ha oikótaguí pende pype. 18 Ndapoheja mo'ã tyre'ý, aju jeýta aime haguã pene ndive. 19 Ko'ẽrõite, umi Tupäre ojerovia'ýva nda che recha mo'ã véima. Peẽ katu che recháta ha peikovéta, che aikove jeýtaguí. 20 Upéva pe árape, peẽ pehecha kuaáta che peteĩnteha che Ru ndive, peẽ peteĩnteha che ndive, ha che peteĩnteha pene ndive. 21 Upe ohendu ha oja póva che ñe'ë, ohechauka che rayhuha añete. Che Ru ohayhúta upe che rayhúvape, ha che avei ahayhúta chupe ha ajechaukátá chupe. 22 Judas, ndaha'etí Judas Iscariote, oporandu chupe: --Ore Jára, mba'ére piko orévente rejechaukátá, ha nderejechauka mo'ãi opa yvypórape? 23 Jesús he'i chupe: --Pe che rayhúva oja po che ha'éva ha che Ru ohayhúta chupe. Ha che Ru ndive rojúne roiko hendive. 24 Pe che rayhu'ýva ndoja pói che ha'éva. Ko'ã mba'e ha'éva peẽme ndaha'etí che jeheguĩte ha'éva peẽme. Che Ru, che mbou vaekue ñe'ë hína umíva. 25 Ha'e peẽme ko'ã mba'e aime aja pene ndive. 26 Espíritu Santo katu, che Ru omboútava che rerape pene pytyvõ haguã, ha'e pene mbo'éta opa mba'e ha pene momandu'áta opa mba'e ha'e vaekue peẽme. 27 Py'a guapy aheja peẽme. Py'a guapy che arekóva ame'ë peẽme, ha name'ëi oimeraëva ome'ëháicha. Ani pekyhyje térã pejepy'apy. 28 Pehendúma ha'e hague peẽme ahataha, ha upéi aju jeytaha aime haguã pene ndive. Che rayhu ramo añete, pevy'a vaerã peikuaávo ahataha che Ru rendápe. Ha'e niko tuichave che hegui. 29 Amombe'u hína peẽme ko'ã mba'e, ojehu mboyve. Péicharõ ojehu vove, perovia haguã ha'éva. 30 Nañe'ë puku mo'ã véima pene ndive, oúgui pe oguerekóva ipo guýpe ko yvy. Ha'e ndaikatúi ramo jepe oja po che rehe mba'eve, 31 péichante voi ojehu vaerã, opavave oikuaa haguã che ahayhuha che Rúpe, ha aja póha pe ha'e he'i vaekue chéve. Pepu'ã, jaha ko'águi.

John 15

1 Che hína ku parral máta ijeroviaha vaicha, ha che Ru katu ku hese oñangarekóvaicha. 2 Peteĩva umi che rakã ndahi'ái ramo, ha'e oikytĩ. Hi'a ramo katu oikytĩ oikotevẽháme ha omopotĩ, hi'a hetave haguã. 3 Peẽ niko pene potĩmbáma opa umi mba'e peẽme ha'e vaekue rupi. 4 Pejoajuke che rehe, che ajoajuháicha pende rehe. Peteĩ yvyra rakã niko ndahi'ái ha'eño ndojoajúi ramo imátare. Péicha avei peẽ, ndaikatúi pejapo mba'eve ndapejoajúi ramo che rehe. 5 Che hína pe parral máta ha peẽ katu umi hakã. Pe ojoajúva che rehe ha che hese, upéva heta hi'a. Che rehe'ỹ niko peẽ ndaikatúi pejapo mba'eve. 6 Pe ndojoajúiva che rehe oñemombóta ku yvy rakãicha upéi ipirúva. Umíva upéi oñembyaty ha ojehapypa. 7 Peẽ pejoaju ramo che rehe ha napemboykéi ramo che ñe'ẽ, pejerure pejerureséva ha oñeme'ẽta peẽme. 8 Péicha ojehecháta che Ru tuichaha, peẽ pejapo ramo heta mba'e ha péichape peiko che remimbo'e añete ramo. 9 Che pohayhu peẽme che Ru che rayhuháicha. Peiko kena mborayhúpe, pende rehe arekóvape. 10 Pejapo ramo che rembipota, peikóta mborayhu pende rehe arekóvape. Péicha avei che, ajapóvo che Ru rembipota aiko imborayhu che rehe oguererekóvape. 11 Añe'ẽ peẽme péicha pevy'a haguã che ndive, ha pene renyhẽ haguã vy'águi. 12 Kóva hína tembiapoukapy amoĩva peẽme: Pejoayhu che pohayhuháicha. 13 Mborayhu tuichave oimeraẽ ikatúva oguereko, niko ome'ẽ ramo hekove iñirũre. 14 Peẽ niko che irũ hína, pejapo ramo upe ha'éva peẽme. 15 Che nda'e véima pende rehe peẽ tembiguaiha, peteĩ tembiguái niko ndoikuaái mba'épa ijára ojapo. Che poguereko che irũ ramo, aikuaakúgui peẽme opa mba'e che Ru he'i vaekue chéve. 16 Chéve, peẽ nda che poravói vaekue, che uvei poiporavo vaekue peẽme. Che pomondo pejapo haguã heta mba'e, mba'e opa rei'ýva. Péicha, che Ru ome'ẽta peẽme opa mba'e chupe pejeruréva che rérape. 17 Kóicha aipóramo ha'e peẽme: Pejoayhu kena. 18 Tupãre ojerovia'ýva ndaija'éi ramo pende rehe, penemandu'ánteke che rehe raẽ ndaija'éi hague. 19 Peẽ ha'e kuérava rire, yvypóra kuéra Tupãre ojerovia'ýva pende rayhu vaerã mo'ã, ojoayhuháicha hikuái. Che katu poiporavo vaekue peẽme yvypóra kuéra apytégui, ha upéva ha'e kuéra ndaija'éi pende rehe. Peẽ niko ndaha'e véima ha'e kuéraicha. 20 Pene mandu'áke ko ha'e vaekuere peẽme: Ndaipóri tembiguái tuichavéva ijaragui. Che rehe oko'i rire, pende rehe avei oko'íne. Ha umi mba'e che ha'éva ojapo rire, peẽ pejéva avei ajapóne. 21 Opa ko'ã mba'e ojapóta hikuái pende rehe pejeroviágui che rehe, ndoikuaáigui hikuái upe che mbouharépe. 22 Hi'ári kuéra ndo'ái vaerã mo'ã iñangaipa ndajúi rire che ha añe'ẽ chupe kuéra. Ko'ágã katu, ndaikatú véima oipe'a hikuái iñangaipa ijaipégui. 23 Umi che rehe ndaija'éiva, che Rúre avei ndaija'éi. 24 Hi'ári kuéra ndo'ái vaerã mo'ã iñangaipa, ndajapói rire ijaipytépe kuéra umi mba'e avave ojapo'ýva. Ha'e kuéra katu, ohecha ramo jepe umi mba'e, ndaija'éi che rehe ha ndaija'éi che Rúre avei. 25 Ha ko'ã mba'e niko ojeju, oiko haguã upe hembiapoukapýpe kuéra he'íva: "Reiete ndaija'éi che rehe hikuái". 26 Pene Pytyvõhára oúta, pe Espíritu oikuaakáva mba'eichaguápa Tupã ha oúva che Rúgui. Chupe amboúta peẽme che Rúgui ha ha'e oñe'ẽta che rehehápe. 27 Ha peẽ avei peñe'ẽta che rehehápe, peime haguere che ndive iñepyrũmby guive.

John 16

1 Ha'e peẽme ko'ã mba'e ani haguã ikangy pende jerovia che rehe. 2 Peñemosẽta umi Tupãme oñemomba'e guasu haguã oñembyatyhágui, ha oguahẽ vaerã ára oĩ ramo pende jukáva, ogueroviáne ojapoha iporáva Tupãme guarã. 3 Péicha ojapóne hikuái nda ore kuaái haguere. Ndoikuaái che Rúpe ha nda che kuaái chéve. 4 Ha'e peẽme ko'ã mba'e, ágã oguahẽ vove upe ára pene mandu'a haguã che amombe'u hague peẽme. Nda'éi kuri peẽme iñepyrũmbýpe, aimégui pene ndive upérõ. 5 Ko'ágã katu niko aháta aime haguã upe che mbouhare ndive, ha peẽ napeporandúi chéve moõpa aháta. 6 Upéva rangue, ha'e haguere peẽme ko'ã mba'e peñembyasy. 7 Añetéko ha'e peẽme: Iporáveta niko peẽme che aha ramo. Ndahái ramo, pene Pytyvõhára ndou mo'ãi oĩ haguã pene ndive. Che aha ramo katu, che amboúta chupe peẽme. 8 Ágã ha'e ou vove, ohechauka poráta opavavépe mávapa umi iñangaipáva, máva áripa ndo'ái mba'eve ivaíva, ha mávapepa Tupã ohundíta. 9 Mávapa umi iñangaipáva? Umi che rehe ojerovia'ýva. 10 Máva áripa ndo'ái mba'eve ivaíva? Che ári, che ahátava che Ru rendápe, ha nda che recha mo'ávái. 11 Mávapepa Tupã ohundíta? Upe oguerekóva ipo guýpe ko yvy, ha Tupã he'ímava oñehundi haguã. 12 Heta mba'e gueteri areko ha'e vaerã peẽme, ko'ágãnte ndaikatú mo'ãi oikepa peẽme pene akãme. 13 Ágã Espíritu ou vove oikuaakáva mba'eichaguápa Tupã, ha'e ohechaukáta peẽme mba'épa upe añetegua. Ha'e noñe'ẽ mo'ã ijehegui reínte, amombe'úta peẽme umi mba'e ha'e

ohendu vaekue, ha oikuaaukátá avei peême umi mba'e ojuhútava. 14 Ha'e ohechaukátá peême mba'eichaitépa che tuicha. Ojapyhýta upe che ame'ëvagui chupe oikuaauka haguã peême. 15 Opa mba'e che Ru oguerékóva, che mba'e avei. Upévore ha'e pe Espíritu ojapyhytaha che ame'ëvagui chupe oikuaa haguã peême. 16 Ko'ërõite, peẽ nda che recha mo'ã véima. Upe riremínte katu che recha jeyta. 17 Upépe, oĩ Jesús remimbo'e kuéra oporandúva ojupe: --Mba'éiko pe he'iséva? He'i ñandéve ko'ërõite ndajahecha mo'ã veimaha chupe, ha upe riremínte jahecha jeytaha chupe, ohótagui Túva rendápe. 18 Mba'éiko he'ise he'i ramo 'ko'ërõite'? Ndajaikuaái niko mba'e rehépa oñe'ẽ? 19 Jesús ohecha kuaa ha'e kuéra oguerékoha oporanduséva chupe, ha he'i chupe kuéra: --Ha'e niko peême kuri ko'ërõite nda che recha mo'ã veimaha, ha upe riremínte che recha jeytaha. Upévore piko peporandu peína ojupe? 20 Añetehápe ha'e peême: Pene rasẽ ha peñembyasyta yvypóra kuéra ovy'a aja. Peẽ peñembyasy ramo jepe, upéi pene ñembyasy hendaguéta vy'ápe. 21 Peteĩ kuña imembýtarõ niko heta ohasa asy oguahẽvo imemby haguã. Imemby rire katu ovy'a ogueru haguére peteĩme ko yvy ári ha hesarái ohasa asy hague. 22 Péicha avei peẽ, ko'ágã pehasa asy peína. Ágã che aju jey vove pohechávo katu, pene renyhẽta vy'águi ha avave ndaikatu mo'ã oipe'a pende hegui upéva. 23 Upéva upe árape napeporandu mo'ã véima chéve mba'eve. Añetéko ha'e peême: Che Ru ome'ẽta peême opa mba'e pejeruréva chupe che rerape. 24 Ko'agãite peve niko mba'eve gueteri ndapejeruréi che rerape. Pejerure ha oñeme'ẽta peême, pene renyhẽ haguã vy'águi. 25 Ñe'ẽ mbojojápe niko aña'ẽ peême aikóvo ko'ágã peve. Oguahẽta katu ára ha upérõ na ñe'ẽ mo'ã véima peême péicha. Amombe'u porãta peême opa mba'e che Rúre. 26 Upéva upe árape, pejeruréta chupe che rerape. Ha che natekotevẽ mo'ãi ajerure chupe pende rehe, 27 che Ru voi pende rayhúgui. Ha'e pende rayhu, peẽ che rayhúgui chéve, ha pegueroviágui che ajuha Tupãgui. 28 Che Ru rendágui asẽ vaekue aju haguã ko yvy ári. Ha ko'ágã ahejáta ko yvy, aha jey haguã che Ru rendápe. 29 Upépe hemimbo'e kuéra he'i chupe: --Ko'ágã ae reñe'ẽ ñe'ẽ ñembojoja'yre, ha roikuaa porã upe eréva. 30 Ko'ágã rohecha kuaa reikuaaha opa mba'e ha natekotevẽiha avave oporandu ndéve mba'eve. Upévore rogueroivia rejuha Tupãgui. 31 Jesús he'i chupe kuéra: --Añetehápe piko peroviáma ko'ágã? 32 Oguahẽ hína pe ára ha ko'agãite voi, peẽ pene sarambítavo opa rupi, ha che reja cheño. Naime mo'ãi cheño, che Ru oĩtagui che ndive. 33 Ha'e peême ko'ã mba'e py'a guapy pejuhu haguã pejoajúvo che rehe. Heta pehasa asýta ko yvy ári, péicharõ jepe, pende py'a guasu kena. Che poguýpema niko oĩ ko yvy.

John 17

1 Jesús he'ipa rire ko'ã mba'e omaña yvága gotyo ha he'i: "Che Ru, ko'ágã niko oguahẽma che mbotuicha haguã chéve, nde Ra'ype, ha'e avei che rombotuicha haguã. 2 Nde niko remoĩ ipo guýpe opa yvypóra, ha'e ome'ẽ haguã jeikove opa'yva opa umi chupe reme'ẽ vaekuẽpe. 3 Ha upe jeikove opa'yva niko kóva: Ta nde kuaa ndéve Tupã añete ha peteĩetáva, ha Jesucrístope, upe nde rembou vaekuẽpe. 4 Che niko rombotuicha ko yvy ári, ha amoguahẽ hu'áme upe nde reme'ẽ vaekue chéve ajapo haguã. 5 Aipóramo che Ru, taime nde ypýpe ha che mbotuicha jey, aime haguéicha ne ndive ko yvy ojejapo mboyveramo guaréicha. 6 Umi nde reiporavo vaekuẽpe chéve reme'ẽ haguã, umívape aikuaauka mávapa nde. Nde mba'e vaekue ha'e kuéra, ha chéve reme'ẽ, ha ojapo hikuái ne rembipota. 7 Ko'ágã oikuaa hikuái opa mba'e reme'ẽ vaekue chéve, ndete voi reme'ẽ vaekue. 8 Amoguahẽ chupe kuéra nde ñe'ẽ, nde reme'ẽ vaekue chéve, ha iñe'ẽ rendu hikuái. Ohecha kuaa hikuái añete, che aju hague ne rendágui ha nde che mbou hague. 9 Añembo'e ndéve umi ne mba'évare, umi nde reme'ẽ vaekue chéve. Nañembo'éiri umi nde rehe ojerovia'yvare. 10 Opa umi che mba'éva niko ne mba'e, ha ne mba'éva, che mba'e avei. Ha'e kuéra rupi ojehecha ché che tuichaha. 11 Che niko ahátama aime haguã ne ndive ha naime mo'ã véima ko yvy ári. Ha'e kuéra katu opytáta gueteri ko yvy ári. Che Ru Marangatu, eñangareko hese kuéra nde rera pokatu, chéve reme'ẽ vaekue rupi, peteĩcha oiko haguã ha'e kuéra, nde ha che peteĩháicha. 12 Hendive kuéra aime aja ko yvy ári, che añangareko hese kuéra nde rera pokatu, nde reme'ẽ vaekue chéve rupi. Ha avave ijapytégui kuéra noñehundíri. Oñehundi upe oñehundi vaerávante voi, oiko haguã hekoítépe Ñandejára Ñe'ẽ he'iháicha. 13 Ko'ágã niko aha ne rendápe, ha ha'e ko'ã mba'e ko yvy ári aime aja gueteri. Péicharõ ha'e kuéra avei henyhẽta vy'águi, che avy'aháicha. 14 Ahenduka vaekue chupe kuéra ne ñe'ẽ, ha upévore umi nde rehe ojerovia'yva ndaija'ei hese kuéra. Che remimbo'e kuéra niko ndaha'ei umi nde rehe ojerovia'yvaicha, ha che avei ndaha'ei. 15 Ndajeruréi ndéve renohẽ

haguã chupe kuéra ko yvy árigui, ku ivaívaguante eñangareko hese kuéra. 16 Che ndaha'eiháicha umi nde rehe ojerovia'ỹvaicha, ha'e kuéra avei ndaha'úi. 17 Emboyke chupe kuéra ne mba'erã, ne ñe'ẽ añeteguáva rupi. 18 Chéve che mbou haguéicha yvypóra kuéra apytépe ko yvy ári, péicha avei che amondo chupe kuéra yvypóra kuéra apytépe. 19 Hese kuerahápe niko che añemboyke ndéve guarã, ikatu haguã ha'e kuéra avei oñemboyke ndéve guarã ne ñe'ẽ añeteguáva rupi. 20 Na ñembo'úi ndéve hese kuéra añónte. Añembo'e avei ndéve umi che rehe ojeroviátavare ohendúvo chupe kuéra. 21 Ajerure ndéve ojoajupa haguã hikuái. Ha ku nde, che Ru, peteĩteháicha che ndive ha che ne ndive, péicha avei ha'e kuéra peteĩte haguã ñane ndive. Péicharõ, opa yvypóra ogueroviáta nde che mbou hague. 22 Che ambotuicha chupe kuéra nde che mbotuicha haguéicha, peteĩte haguã ha'e kuéra oñondive, nde ha che peteĩteháicha. 23 Che aiméta ipype kuéra ha nde che pype, ojoaju porã ha peteĩte haguã ha'e kuéra oñondive. Péicharõ, opavave ohecha kuaáta nde che mbou hague ha nde rehayhuha chupe kuéra, chéve che rayhuháicha. 24 Che Ru, chéve niko reme'ẽ vaekue, ha aipota ha'e kuéra oĩ che ndive upe aimetahápe. Upépe ohecháta hikuái che reko mimbipa, reme'ẽ vaekue chéve opa mba'e rejapo mboyve, nde che rayhúgui. 25 Che Ru Marangatu, umi nde rehe ojerovia'ỹva niko na nde kuaái. Che katu roikuaa, ha ko'áva oikuaáma avei nde che mbou hague. 26 Aikuaauka chupe kuéra mávapa nde, ha ajapovéta gueteri ahávo. Péicharõ, oíta ipype kuéra mborayhu che rehe rerekóva, ha che avei aiméta ipype kuéra."

John 18

1 Kóicha Jesús oñembo'epa rire, osẽ oho hemimbo'e kuéra ndive ysyry Cedrón mboypýri. Upépe oĩ peteĩ kokue, ha Jesús hemimbo'e kuéra ndive oíke pype. 2 Judas, upe omoñuhátava chupe, oikuaa avei pe kokue. Upépe niko Jesús oñembyatýmiva voĩnte hemimbo'e kuéra ndive. 3 Judas uguahẽ upépe, ñorairõhára aty Romagua hapykuéri. Hendive kuéra avei oho ñorairõhára Tupao pegua, pa'i ruvicha kuéra ha umi fariseo omondóva. Kyse ipópe uguahẽ hikuái, ha tata'y rendýpe hape ohesape. 4 Jesús niko oikuaapáma mba'épa ojuhúta chupe. Upépare osẽ ohuguaitívo ha oporandu chupe kuéra: --Mávape piko peheka? 5 Ha'e kuéra he'i chupe: --Jesús, Nazaret guápe. Jesús he'i chupe kuéra: --Che hína upéva. Judas, pe omoñuháva Jesúspe, oĩ hína umi ou vaekue apytépe. 6 Ha upe Jesús he'ivo chupe kuéra "Che hína upéva", oguevipa hikuái ha ho'apa yvýpe. 7 Jesús oporandu jey chupe kuéra: --Mávape piko peheka? Ha ha'e kuéra he'i: --Jesús, Nazaret guápe. 8 Jesús he'i jey chupe kuéra: --Ha'éma niko peẽme cheha upéva. Chéve che reka ramo, peheja ko'avape toho. 9 Kóicha ojehe oiko haguã Jesús voi he'i haguéicha: "Che Ru, umi chéve reme'ẽ vaekuégui niko noñehundíri peteĩte jepe." 10 Upépe, Simón Pedro oharyvo ikyse puku ha onambi'o peteĩ Malco héravape, pa'i guasu rembijokuáiva. 11 Jesús katu he'i Pédrope: --Eoingé jey nde kyse puku hyrúpe. Nde piko reimo'ã naimeiha ahasa asy haguã che Ru omoĩ haguéicha chéve? 12 Upéi umi ñorairõhára Ramagua huvicha ndive, ha umi judío ñorairõhára kuéra Tupao pegua, omyakãsã Jesúspe ha oipokua chupe hikuái. 13 Anás rógape raëvete ogueraha chupe hikuái. Caifás, ojupi vaekue upe añope pa'i guasúrõ niko omenda vaekue peteĩva Anás rajýre. 14 Caifás voi upe he'i vaekue umi judío kuérape iporãveha peteĩte omano ramo opavavére. 15 Simón Pedro ha peteĩ umi Jesús remimbo'éva, oho Jesús rapykuéri. Upe ambuévape oikuaa pa'i guasu, upépare oíke Jesús ndive pa'i guasu rógape. 16 Pedro katu opyta okápe, pe okẽme. Upéi osẽ pe Jesús remimbo'e oñe'ẽ haguã pe kuña okẽ rerekua ndive, ha omoingé Pédrope. 17 Pe okẽ kuña oporandu Pédrope: --Nde nga'u piko ndaha'úi Jesús remimbo'e peteĩ? Pedro he'i chupe: --Nahániri, ndaha'úi. 18 Ha ro'ýgui upérõ, umi tembiguái ha umi ñorairõhára kuéra Tupao pegua ojatapy ha ojepe'e hína upépe. Pedro avei upépe ojepe'e ijapytépe kuéra. 19 Pe pa'i guasu oñepyrũ oporandu Jesúspe hemimbo'e kuérare ha umi mba'e ha'e ombo'évare. 20 Jesús he'i chupe: --Che niko opavave rovakénte voi añe'ëva, ha ambo'éva umi judío kuéra tupaópe, ha umi judío kuéra ijatyhápe, Tupaópe. Araka'eve nda'éiva mba'eve ñemiháme. 21 Mba'ére piko reporandu chéve ko'ã mba'ére? Eporandu umi che rendu vaekuépe ha ha'e kuéra tomombe'u ndéve mba'e rehépa añe'ẽ chupe kuéra. Ha'e kuéra niko oikuaa mba'épa ha'e chupe kuéra. 22 Péicha oñe'ëvo, peteĩva umi ñorairõhára Tupao pegua tuicha ohovapete Jesúspe, ha he'i chupe: --Péicha piko ñambohováiva pa'i guasúpe? 23 Jesús he'i chupe: --Oime rire ha'e oimeraẽ mba'e hendape'ỹ, ere chéve. Nda'úi rire mba'eve ivaíva, piko maerã che rovapete? 24 Upépe, Anás omondo Jesúspe ipokuapy pa'i guasu Caifás rendápe. 25 Upe aja, Pedro ojepe'ente hína okápe.

Oporandu chupe hikuái: --Nde nga'u piko ndaha'úi Jesús remimbo'e peteĩ? Pedro katu he'i chupe: --Nahániri, ndaha'úi. 26 Upéi peteĩva umi pa'i guasu rembiguáiva ha upe Pedro onambi'o vaekue pehẽngue, oporandu Pédrope: --Che nga'u piko ndorohechái ra'e upe kokuépe? 27 Ha Pedro he'i jey "Nahániri", ha upévo gállo osapukái. 28 Ogueraha hikuái Jesúspe Caifás rógagui mburuvicha Romagua rógape. Ko'ẽ potáguima hína, umi judío kuéra ndoikéi pe mburuvicha guasu rógape ani haguã oñemongy'a,*f** péicharõ niko ha'e kuéra ndaikatu mo'ãi oĩ karuhápe pyhare Páskua jave. 29 Upévare Pilato osẽ oñe'ẽ haguã chupe kuéra. Oporandu chupe kuéra: --Mba'e ivaíva piko peje ko kuimba'e ojapo hague? He'i chupe umi judío kuéra: 30 --Ndojapói rire ivaíva niko ndorogueru mo'ã ndéve. 31 Pilato he'i chupe kuéra: --Peraha peẽ, ha pejapo hese pende léi he'iháicha. Umi judío myakáhara kuéra katu he'i chupe: --Ore niko ndoroguerékói ore pópe rojukauka haguã avavépe. 32 Ha péicha ou ojehu pe Jesús he'i hagueichaite mba'éichapa ojejukáta. 33 Pilato oíke jey hógape ha ohenói Jesúspe. Oporandu chupe: --Nde piko hína umi judío kuéra ruvicha guasu? 34 Jesús he'i chupe: --Upéva piko reporandu chéve nde reikuaaségui, térãpa oje'égui ndéve reporandu haguã? 35 Pilato he'i chupe: --Che nga'u piko judío? Ne retãgua voi ha umi pa'i ruvicha kuéra niko umi nde reru vaekue nde reja che pópe. Mba'e mba'éiko rejapo? 36 Jesús he'i chupe: --Che ndaha'úi mburuvicha guasu tetã yvy ári pegua. Péicha rire niko, areko vaerã mo'ã oñorãirõva che rehe ani ha'a judío kuéra pópe. Nahániri, che ndaha'úi mburuvicha guasu avaveichagua. 37 Upépe Pilato oporandu chupe: --Mburuvicha guasu piko nde aipóramo? Jesús he'i chupe: --Ndéma niko ere, che mburuvicha guasuha. Che nikoaju vaekue ko yvy ári ha'e haguã umi mba'e añeteguáva. Ha opa umi oikóva añete guápe, che rendu. 38 Pilato he'i chupe: --Ha mba'e piko pe añeteguá? Ko'ã mba'e oporandu rire Jesúspe, Pilato osẽ jey oñe'ẽ umi judío kuéra ndive. He'i chupe kuéra: --Che niko ndajuhúi ko kuimba'e ojapo hague mba'eve ivaíva. 39 Páskua arete jave niko che apoímiva voínte peẽme peteĩ oñemyakãsáva oho rei haguã. Peipotápa apoi peẽme judío kuéra ruvicha guasu? 40 Ha opavave upépe oñemoĩ osapukái: --Upévape nahániri. Epoi Barrabásgui. Barrabás niko peteĩ kuimba'e hembiapo vaíva vaekue.

John 19

1 Upémarõ, Pilato heta ombyepotika Jesúspe. 2 Umi ñorãirõhára oñopẽ ñuatĩgui peteĩ akãngora ha omoĩ iñakãre, ha omoĩ ijapére ao pytã. 3 Upéi oñemboja hendápe ha he'i chupe: --Viva judío kuéra ruvicha guasu. Ha ohovapete chupe hikuái. 4 Pilato osẽ jey okápe, ha he'i: --Pema'ẽke. Aguerúta peẽme ko'ápe pehecha haguã ndajuhuiha hese mba'eve ivaíva. 5 Ha osẽ Jesús okápe, iñakãre pe ñuatĩ oñeñopẽ vaekue ojuehe, ha upe ao pytã ijapére. Pilato he'i: --Na'ápe hína ko kuimba'e. 6 Umi pa'i ruvicha kuéra ha ñorãirõhára kuéra Tupao pegua ohechávo Jesúspe, oñepyrũ osapukái: --Emosãingo kurusúre. Emosãingo kurusúre. Pilato he'i chupe kuéra: --Peraha ha pemosãingo kurusúre peẽ. Che ndajuhúi hese mba'eve ivaíva ojapo hague. 7 Umi judío myakáhara kuéra he'i chupe: --Ore léi he'iháicha ramo niko ha'e omano vaerã. He'i niko ijehe Tupã ra'yha. 8 Ohendúvo ko'ã mba'e, ko'ýte Pilato okyhyje. 9 Oíke jey hógape ha oporandu Jesúspe: --Moõgua piko nde? Jesús katu nde'íri chupe mba'eve. 10 Pilato he'i chupe: --Ndeere mo'ãi piko chéve mba'eve? Ndereikuaái piko che pópe oíha romosãingo haguã kurusúre, térã apoi haguã nde hegui? 11 Upépe Jesús he'i chupe: --Mba'eve ndaikatúi vaerã mo'ã rejapo che rehe Tupã ndohejái rire ndéve. Upévare, upe nde pópe che reru vaekue hembiapo vaive hína nde hegui. 12 Upe guive Pilato oheka mba'éichapa ikatu opoi Jesúsgui. Umi judío kuéra katu osapukái chupe: --Repoi ramo chugui, nde ndaha'e mo'ãi Roma pegua mburuvicha guasu irũ. Oimeraẽ he'íva ijehe ha'e mburuvicha guasuha, upéva opu'ã hína Roma pegua mburuvicha guasúre. 13 Pilato ohendúvo upéva oguenohẽ Jesúspe okápe, ha oho uguapy mbojovakehára uguapyhápe, hebréo ñe'ẽme hérava Gabatá ha he'iséva ita oñemboguapy haguépe. 14 Upéva ojehu pe ára Páskua mboyve, asaje pyte rupíma. Upévo Pilato he'i umi judío kuérape: --Na'ápe pende ruvicha guasu. 15 Ha'e kuéra katu osapukái: --Tomano, tomano. Emosãingo kurusúre. Pilato oporandu chupe kuéra: --Pende ruvicha guasu piko amosãingóta kurusúre? Ha umi pa'i ruvicha kuéra he'i chupe: --Mburuvicha guasu Roma pegua, ha'e aňõnte ore ruvicha guasu. 16 Upémarõ, Pilato oheja ipópe kuéra Jesús oñemosãingo haguã kurusúre, ha ougeraha chupe hikuái. 17 Jesús osẽ pe távagui ikurusu ijapére oho haguã "Akã kãngue Renda" gotyo, hebréo ñe'ẽme hérava Gólgota. 18 Upépe omosãingo chupe hikuái kurusúre. Hendive avei oñemosãingo mokõi kuimba'e, peteĩ mokõive ijképe, Jesús katu mbytépe. 19 Pilato omoĩka pe

kurusu akãre ñe'ẽ he'íva kóicha: "Jesús Nazaretgua, judío kuéra ruvicha guasu".
 20 Heta oĩ vaekue judío ohecháva mba'épa he'i pe kurusu akãre. Pe Jesús
 oñemosãingo hague niko namombyrýi pe távagui, ha upéi ave, oĩ hebréo, latín ha
 griego ñe'ẽme. 21 Upévore umi pa'i ruvicha kuéra he'i Pilátape: --Ani emoĩ:
 "judío kuéra ruvicha guasu", emoĩ uvei "He'íva ijehe judío kuéra ruvicha
 guasuha." 22 Pilato katu he'i chupe kuéra: --Pe amoĩ haguéicha, upéicha opytáta.
 23 Umi ñorairõhára kuéra omosãingo ríre Jesúspe kurusúre, ombyaty Jesús aokue ha
 omboja'o irundy hendápe, peteĩ-teĩme guarã. Peteĩ ijao katu ndoguererekói
 oñemobovyvya, peteĩ pukúpente ojepyaha vaekue. 24 Upévore umi ñorairõhára kuéra
 he'i ojupe: --Ani ñamondoro. Jaity hese po'a ha jahecha mávapepa ho'a. Péicha
 ojehu oiko haguã Ñandejára Ñe'ẽme he'iháicha: "Che aóre oñomboja'o hikuái, ha
 che ahojáre oity po'a." Peichaite ojapo umi ñorairõhára kuéra. 25 Jesús kurusu
 ypýpe oĩ isy, isy kypy'y, María Cleofás rembireko ha María Magdalena. 26 Jesús
 ohecha isýpe ha ijkére pe hemimbo'e ha'e ohayhuetéva. Ha he'i isýpe: --Na upépe
 ne memby. 27 Upéi he'i hemimbo'épe: --Naupépe nde sy. Upe guive, pe Jesús
 remimbo'e ogueraha hendive hógape Jesús sýpe. 28 Ko'ã mba'e ríre, Jesús oikuaáma
 opa mba'e oguahẽmaha hu'ãme, ha oiko haguã Ñandejára Ñe'ẽme he'iháicha, he'i: --
 Che yuhéi. 29 Upe rupi oĩ peteĩ mbayru henyhẽva kaguyry reheve. Upépe omyakỹ
 hikuái peteĩ espónja, ha oñapytĩ ríre peteĩ yvyra apýre omboja ijurúre. 30 Jesús
 ho'u pe kaguyry, ha upéi he'i: --Ko'ápe opáma. 31 Páskua arete mboyve upérõ, ha
 umi judío kuéra ndoipotái avave retekue opyta osãingo kurusúre pytu'uha ára
 jave. Upéva upe ára niko arete ndetuichávata hína. Upévore oho he'i hikuái
 Pilátape ohetya mopẽ haguã umi kurusúre osãingóvape ha upéi oñemboguejy haguã
 upégui. 32 Umi ñorairõhára kuéra oho ha ohetya mopẽ umi mokõi oñemosãingo
 vaekue Jesús ykére. 33 Oñembojávo Jesús oĩháme katu, ohecha hikuái ha'e omanóma
 hague. Upévore nohetyma mopẽi chupe. 34 Peteĩva umi ñorairõhára katu oikutu
 chupe ijképe ikyse yvukúpe, ha upégui osẽ tuguy ha y. 35 Upe omombe'úva ko'ã
 mba'e niko ha'ete voi ohecha vaekue ha añetegua he'i. Ha'e oikuaa añetegua
 amombe'uha, opavave peẽ avei perovia haguã. 36 Ko'ã mba'e niko ojehu vaekue
 ojehu haguã Ñandejára Ñe'ẽme he'íva: "Peteĩnte jepe ikãngue nomopẽi chugui". 37
 Ha Ñandejára Ñe'ẽme he'i avei ambue hendápe: "Omaña vaerã hikuái upe ojekutu
 vaekuere". 38 Ko'ã mba'e ríre, José táva Arimateagua, oho ojerure Pilátape
 ogueraha haguã Jesús retekue. José niko Jesús remimbo'e vaekue, ñemiháme péicha
 oiko okyhyjégui umi judío kuéra myakãhára kuérargui. Pilato ome'ẽ Josépe Jesús
 retekue, ha ogueraha ha'e. 39 Nicodemo, upe peteĩ pyhare oho vaekue Jesús
 rendápe, avei oho, ha ogueraha 30 kilo rupi pohã Jesús retekue ombalsama haguã.
 40 Ha péicha, José ha Nicodemo ojokuapaite Jesús retekue aópe, oñemonamba vaekue
 hese pohã. Péicha voĩnte judío kuéra ojapo opa omanóvare oñeñotỹ mboyve. 41 Pe
 Jesús oñemosãingo haguépe kurusúre oĩ peteĩ kokue, ha upe kokuépe oĩ peteĩ
 itakua ojejo'o pyahúva, avave oñeñotỹ'y haguépe gueteri. 42 Hi'aguĩgui pe itakua
 ha oñepyrũtamagui pytu'uha ára, upépe omoĩ hikuái Jesús retekue.

John 20

1 Pe semána ñepyrũha ára pyharevete, pytũ ramo hína gueteri, María Magdalena oho
 pe itakua Jesús oñeñotỹ haguépe. Ojuhu ojepe'a hague pe ita ombotýva pe itakua
 juru. 2 Ha pya'e oho Simón Pedro ha ku Jesús remimbo'e ha'e ohayhuetéva rendápe,
 ha he'i chupe kuéra: --Ojereraha niko Ñandejára retekue pe itakuágui, ha
 ndoroikuaái moõpa oñemoĩ. 3 Upépe Pedro ha pe Jesús remimbo'e ambue, osẽ oho pe
 itakuápe. 4 Mokõivéva hatã oho, pe ambue katu oho hatáva Pédrogui ha ha'e raẽve
 oguahẽ. 5 Ojayvy omaña haguã pe itakuápe ha ohecha umi ao ojejokua haguépe Jesús
 retekue, ha ndoikéi. 6 Hapykuéri oguahẽ Simón Pedro, ha oíke voi ha'e pe
 itakuápe. Ha'e avei ohecha upépe umi ao, 7 ha ohecha avei pe ao Jesús akã
 ojejokua haguépe oñembyapu'a ha oñemoĩ hague ambue hendápe ha'eño. 8 Upévo oíke
 avei pe ambue Jesús remimbo'e, pe oguahẽ raẽve vaekue. Ha ohechávo mba'épa
 ojehu, oguerovia Jesús oikove jey hague. 9 Upérõ jepe ndoikuaái hikuái mba'épa
 he'ise Ñandejára Ñe'ẽme he'i ramo ha'e oikove jey vaerãha. 10 Upe ríre mokõive
 oho jey pe opyta haguépe oiko. 11 María opyta okápe, pe itakua juru ypýpe
 ojahe'o hína. Upéi ojayvy ha omaña pe itakua ryepýpe, 12 ha ohecha mokõi Tupã
 remimbou oñemonde morotĩmbáva oguapýva hína upe Jesús retekue oĩ haguépe. Peteĩ
 oguapy pe iñakã rendaguépe ha pe ambue katu ipy gotyo. 13 Umi Tupã remimbou
 oporandu chupe: --Mba'ére piko ne rasẽ? Ha'e he'i chupe kuéra: --Ogueraha niko
 hikuái che Járape, ha ndaikuaái moõpa oheja. 14 Upéva he'ipávo, ojere ha ohecha
 Jesúspe oĩva hína upépe. María katu ndoikuaái Jesúsha upéva 15 Ha Jesús oporandu

chupe: --Mba'ére piko ne rasẽ? Mávape piko reheka? María oimo'ãgui pe kokuére oñangarekóva pe oñe'ẽva chupe, he'i: --Nde, che karai, eraha rire ere chéve moõpa reheja ra'e, ha aháta ipiári. 16 Upépe Jesús ohenói chupe héra rupi: --María. Ojere María ha hebréo ñe'ẽme he'i chupe: --Rabuni, --he'iséva "Mbo'ehára." 17 Jesús he'i chupe: --Ani che joko, ne'ĩra gueteri niko ajupi jey che Ru rendápe. Tereho emombe'u che ryvy kuérape aha jeytaha che Ru ha pende Ru rendápe, che ha pene Tupã rendápe. 18 Upépe María Magdalena oho ha omombe'u Jesús remimbo'e kuérape ha'e ohecha hague Ñandejára Jesucristope. Omombe'u avei chupe kuéra umi mba'e Jesús he'i vaekue chupe. 19 Upe árape voi, pe semána ñepyrũha ára pyharépe, Jesús remimbo'e kuéra oñembyaty peteĩ koty ñembotypýpe okyhyjégui umi judío myakãhára kuéragui. Upéi Jesús ou, oñemoĩ imbytépe kuéra ha omomaitei chupe kuéra he'ívo: --Ta pende py'a guapy joaitéke. 20 Upéva he'ipávo, ohechauka chupe kuéra umi ipo ha pe ijképe ojekutu hague. Tuicha ovy'a hikuái ohechávo Ñandejára Jesucristope. 21 Upéi Jesús he'i jey chupe kuéra: --Ta pende py'a guapy joaitéke. Che Ru che mbou haguéicha chéve, péicha che pomondo peẽme. 22 Upévo oipeju hese kuéra, ha he'i chupe kuéra: --Ame'ẽ peẽme Espíritu Santo. 23 Oimeraẽ peheja reívape iñangaipa, Tupã avei oheja reíta. Ha oimeraẽ ndapehejái reívape, Tupã avei ndoheja rei mo'ã. 24 Tomás, Jesús remimbo'e kuéra peteĩ, Gemelo ojeheróva, ndaipóri vaekue Jesús ojechauka ramo hemimbo'e kuérape. 25 Upe rire umi Jesús remimbo'e kuéra he'i Tomáspe: --Rohecha niko Ñandejára Jesucristope. Tomás katu he'i chupe kuéra: --Ndahechái ramo ipóre umi klávo kuare, ha namoingéi ramo che kuã umi ikuarépe ha pe ijyke ojekutu haguépe, ndarovia mo'ãi. 26 Upe rire 8 ára haguépe, Jesús remimbo'e kuéra oñembyaty jeýma peteĩ ógape, ha Tomás oĩ avei upépe. Umi okẽ oñembotypa, ha péicharõ jepe, Jesús oĩ ha oñemoĩ imbytépe kuéra. Omomaitei chupe kuéra, he'ívo: --Ta pende py'a guapy joaitéke. 27 Upéi he'i Tomáspe: --Emoinge ko'ápe ne kuã ha ema'ẽ che póre. Eru nde po ha emoinge ko che iképe. Anive nde py'a mokõi, ha erovia. 28 Upépe Tomás he'i: --Che Jára ha che Tupã. 29 Jesús he'i chupe: --Erovia piko che recha haguére? Ovy'aite vaerã piko umi ohecha'ýre oguerovia vaekue. 30 Jesús ojapo heta ambue mba'e hechapyráva hemimbo'e kuéra renondépe. Umíva noñemoĩri ko kuatiápe. 31 Umi ko'ápe oñemoĩva katu oĩ peẽ perovia haguã Jesús ha'eha pe Mesías, Tupã Ra'y, ha hese pejeroviávo peikovete haguã.

John 21

1 Ko'ã mba'e rire, Jesús ojechauka jey hemimbo'e kuéra yguasú Tiberias rembe'ýpe. Ha kóicha ojehu: 2 Oĩ jave oñondive Simón Pedro, Tomás ku Gemelo ojeheróva, Natanael táva Caná pegua opytáva yvy Galiléape, Zebedeo ra'y kuéra ha mokõi Jesús remimbo'e kuéra, 3 Simón Pedro he'i chupe kuéra: --Aháta pirahápe. Ha'e kuéra osẽ he'i chupe: --Rohóta avei ne ndive. Ojupi hikuái peteĩ kanóape ha oho, ha upe pyharépe ndoitýi mba'evete. 4 Ko'ẽmbávo, Jesús ojechauka sapy'a pe y rembe'ýpe, hemimbo'e kuéra katu ndoikuaái ha'eha. 5 Jesús oporandu chupe kuéra: --Che írũ nguéra, ndapeitýi piko mba'eve? Ha'e kuéra he'i chupe: --Nahániri. 6 Jesús he'i chupe kuéra; --Peity pende pyaha pene kanóa akatúa gotyo, ha upépe ho'áta peẽme pira. Oity hikuái upe gotyo, ha upéi ndaipu'akái pe pyaha rehe henyhẽgui pirágui. 7 Upépe, Jesús remimbo'e ha'e ohayhuetéva, he'i Pédrope: --Ñandejára Jesucristo niko amóva. Simón Pedro ohendúvo Ñandejára Jesucristoha, oñemonde oĩgui opívo, ha ojepoi pe ýpe. 8 Umi ambue Jesús remimbo'e kuéra katu oguahẽ pe y rembe'ýpe kanóape. Ombotyryhápe ogueraha pe pyaha henyhẽva pirágui, 100 metroha rupínte oĩ hikuái pe y rembe'ýgui. 9 Oguejývo yvýpe, ojuhu hikuái tata ha hi'ári peteĩ pira, ha mbuja. 10 Jesús he'i chupe kuéra: --Peru avei umi pira penohẽ ramóvaguí. 11 Simón Pedro ojupi jey pe kanóape ha pe y rembe'y peve ombotyryry pe pyaha henyhẽva pira guasúgui. Oĩ ipype 153 pira ha ndosorói henyhẽ ramo jepe. 12 Upéi Jesús he'i chupe kuéra: --Peju pe rambosa Ha avave noporanduséi chupe mávapa ha'e. Oikuaa niko hikuái Ñandejára Jesucristoha. 13 Upéi katu Jesús oñemboja ha ombohasa chupe kuéra ipópe pe mbuja, ha péicha avei ojapo pe pira reheve. 14 Kóva niko mbohapyháma vaekue Jesús ojechauka hague hemimbo'e kuérape, opu'ã rire omanóva apytégui. 15 Orambosapa rire hikuái, Jesús oporandu Pédrope: --Nde, Simón, Juan Ra'y, ndépa che rayhuve opa ko'ávaguí? Pedro he'i chupe: --Hẽe, che Jára. Nde niko reikuaa rohayhuha. Jesús he'i chupe: --Eñangareko che ovecha kuérare. 16 Jesús oporandu jey chupe: --Nde, Simón, Juan ra'y, ndépa che rayhu? Pedro he'i chupe: --Hẽe, che Jára. Nde niko reikuaa rohayhuha. Jesús he'i chupe: --Eñangarekóke che ovecha kuérare. 17 Jesús oporandu jey voi chupe: --Nde, Simón, Juan ra'y, ndépa che rayhu? Pedro rehe

oguary Jesús oporandu jey voi haguére chupe péicha, ha he'i: --Che Jára, nde niko reikuaa opa mba'e, ha nde reikuaa che rohayhuha. Jesús he'i chupe: -- Eñangarekóke che ovecha kuérare. 18 Añetéko ha'e ndéve: yma ne mitãvérõ reñemobosako'ími vaekue ha reho mamõ rehosehápe. Ágã nde tujávo katu, reipysóta umi nde jyva ha ambue nde jokuáta ha nde reraháta rehose'yháme. 19 Péicha, Jesús oikuaa hína mba'éichapa Pedro omanóta ha mba'éichapa ombotuicháta Tupãme. Upéi Jesús he'i chupe: --Eju che moirũ. 20 Pedro ojere ha ohecha ouha hapykuéri kuéra Jesús remimbo'e ha'e ohayhuetéva. Upéva voi ku pyhare karuhápe, oĩ vaekue Jesús ykére ha oporandu vaekue chupe: "Che Jára, máva piko pe ne moñuhátava"? 21 Pedro ohechávo chupe, oporandu Jesúspe: --Che Jára, ha kóvape piko mba'e ojuhúta? 22 Jesús he'i chupe: --Aipota ramo ha'e oikove aju jey peve, piko mba'e ndéve? Nde, eju che moirũ. 23 Upéva, isarambi ñe'ẽ umi Jesús rehe ojeroviáva apytépe, upéva pe Jesús remimbo'e nomano mo'ãiha. Jesús katu niko nde'íri nomano mo'ãiha. He'ínte: "Aipota ramo oikove che aju jey peve, piko mba'e ndéve?" 24 Upéva upe Jesús remimbo'e voi upe omombe'u vaekue ko'ã mba'e ha upéi omoĩ vaekue kuatiáre. Ha jaikuaa añetegua upe he'íva. 25 Hetaíteve mba'e Jesús ojapo vaekue. Ha ñamoĩmbátarõ kuatiáre opa umi mba'e ha'e ojapo vaekue, ko yvy ári ndaijapa mo'ãi umi kuatia omombe'útava hembiapokue.

Acts 1

1 Che kuatiañe'ẽ tenonde guápe, nde Teófilo rejelerohory etéva, añe'ẽ vaekue opa mba'e Jesús ojapo ha ombo'e vaekuere iñepyrũha guive, 2 yvágape ojuhupi hague ára peve. Oho mboyve, Espiritu Santo rupi, oheko mbo'e vaekue hembiaporãme umi apóstol ha'e oiporavo vaekuẽpe. 3 Ha omano rire katu, ojechauka vaekue ha'ete voi, ojechauka porãvo oikoveha. Ha 40 ára aja, ojechauka chupe kuéra ha oñe'ẽ chupe kuéra Tupã sãmbyhyre. 4 Oiko aja gueteri ijapóstol kuéra ndive, Jesús he'i chupe kuéra ani haguã oho Jerusaléngui. He'i chupe kuéra: --Peha'arõ toiko raẽ upe che Ru he'i vaekue, che añe'ẽ hague peẽme. 5 Añete, Juan oporomongarai vaekue ýpe, mboy ára rireminte katu peẽ peñemongaraíta Espiritu Santope. 6 Umi oñembyaty vaekue Jesús ndive oporandu chupe: --Ore Jára, ko'ágãpa remopu'ã jeýta Israel remisãmbyhy? 7 Jesús he'i chupe kuéra: --Peẽme ndaijái peikuaávo, mba'e árape térã araka'etépa oikóta umi mba'e che Ru oheja vaekue ipoguýpe. 8 Espiritu Santo oúvo pende ári katu perekóta pokatu ha pesẽta pe che myerakuãvo Jerusalénpe ha opa Judea ha Samaría pyre ha opa ko yvy jerekuévo. 9 Upéva he'ipávo, ha'e kuéra oma'ẽ aja hese, Jesús ojuhupi ha peteĩ arai ojaho'i ha ndohechavéi hikuái chupe. 10 Ha ha'e kuéra oma'ẽ aja yvágare, ohechávo mba'éichapa Jesús oho mombyry, mokõi kuimba'e ijao morotíva ojechauka ijkére kuéra, 11 ha he'i chupe kuéra: --Peẽ Galileagua, mba'ére piko pepyta pema'ẽ yvágare? Upe Jesús voi oĩ vaekue pene ndive ha ojuhupi vaekue yvágape, ou jeýta pehecha haguéicha oho. 12 Yvyty Olívo héravagui ou jey hikuái Jerusalénpe, opytáva upégu mil métro rupi. 13 Oguahẽvo upe távape ojupi hikuái upe óga koty yvategua oikohápe. Ha'e kuéra, Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago Alfeo ra'y, Simón hetã rayhúva ha Judas Santiago ra'y. 14 Ha'e kuéra oñembyaty jepi oñembo'e haguã, mbovyi kuña, María Jesús sy, ha ityvýra kuéra ndive. 15 Umíva umi árape Pedro oñe'ẽ umi hapicha ijatývape, ha'e kuéra 120, ha he'i chupe kuéra: 16 "Che pehẽngue kuéra: Oiko vaerã vaekue upe Espiritu Santo. David rupi, he'i vaekue Tupã kuatia ñe'ẽme Judas rehe, upe omyakã vaekue umi oho vaekuẽpe ipojáivo Jesús rehe. 17 Judas niko peteĩ ñande apyte pegua vaekue ha oíke vaekue ñane rembiapópe. 18 (Ha'e katu oho ha ojogua peteĩ yvy iñañangue repykuere. Upéi ho'a oakãvo, okapu ha hyekuesẽmba. 19 Oikuaávo upéva, ombohéra hikuái upe yvy Hacéldama, iñe'ẽme he'iséva: 'Tuguy Ñu') 20 Salmo kuéra kuatia ñe'ẽme oje'eháicha: 'Hógagui toiko tapere, ha avave toiko'y pype.' Ha avei: 'Ambue topyta hendaguẽpe.' 21 Jareko ápe kuimba'e ñane moirũ vaekue opa ára Jesús oiko aja ñane ndive, 22 Juan omongarai guive chupe, ojupi peve yvágape. Tekotevẽ aipórõ, peteĩ ha'e kuérava toike ñande apytépe, ikatu haguã omombe'u ñane ndive Jesús oikove jey hague. 23 Upérõ omoĩ hikuái mokõime: José hérava Barsabás, oñembohérava avei Imarangatúva, ha Matías. 24 Ha oñembo'e hikuái péicha: "Ore Jára, nde reikuaáva opavave py'apy. Ehechauka oréve máva ko'ã mokõiguipa reiporavo vaerã, 25 ojapo haguã apóstol rembiapo Judas ojavý vaekue hembiaapo vaikuere, oho ramo guare hendaguãme." 26 Oity hikuái po'a, ha osẽ Matías. Upe guive ha'e opyta umi 11 apóstol kuéra apytépe.

Acts 2

1 Oguahẽvo Pentekostés, opa ogueroviáva ijaty peteĩ hendápe. 2 Upeichaháguinte oñehendu peteĩ tyapu guasu yvágagui oúva, yvytu hatã oipejúrõ guáicha. Ha omyenyhẽmba pe óga oĩháme hikuái. 3 Ha ohecha hikuái ku tata rendýicha oguejýva peteĩ-teĩ hi'ári kuéra. 4 Ha opavave henyhẽ Espíritu Santogui, ha oñepyrũ oñe'ẽ ñe'ẽ ambuẽpe, Espíritu Santo omoñe'ẽháicha chupe kuéra. 5 Oiko uperõ Jerusalénpe heta Israel guáva ombojeroviáva Tupãme, ou vaekue opa tetã guio. 6 Opavave oñembyaty ohendúvo upe tyapu ha ndoikuaái mba'épa ojehu, peteĩ-teĩ ohendúgui umi ogueroviávape oñe'ẽrõ iñe'ẽ teépe. 7 Ohecha ramó etereĩgui he'i joa hikuái: –Ndaha'ei piko Galileagua ko'ã oñe'ẽva? 8 Mba'éicha rupi piko ñahendu oñe'ẽ ramo ñane ñe'ẽ teépe? 9 Ko'ápe ñaime Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia, 10 Frigia ha Panfilia, Egipto ha Libia Cirene ypy pegua. Oĩ avei Romagua ko'ápe oikóva, 11 oĩ judío ha umi ojeroviáva Tupãre ha'e kuéraicha. Oĩ avei Creta ha Arábiagui oúva. Ha ñahendu ñane ñe'ẽ teépe oguerohoryha hikuái Tupãme opa hembiapokuẽre. 12 Opavave ijurujái, ndoikuaái upe oikóva ha he'i joa ojupe: –Mba'éiko he'ise opa ko'ã mba'e? 13 Oĩ katu oñembohoryva hese kuéra he'ivo: –Oka'upa niko áva! 14 Upérõ Pedro oñembo'y umi 11 apóstol ndive ha oñe'ẽ hatã he'ivo: “Israelgua ha opa peikóva Jerusalénpe, peikuaáke kóva ha pehendu porã ko ha'étava peẽme: 15 Ko'áva ndoka'úi peimo'ãháicha, ko pyhareve mbyte rupi ramóva hína. 16 Oiko uvei ko'ágã hína upe omomarandu vaekue maranduhára*f** Joel, he'i ramo guare: 17 Oikóta umi ára pahávo, he'i Tupã, ahekuavóta che Espíritu opa yvypóra ári. Pene ñemoñare kuimba'éva ha kuñáva ohendukáta imarandu, mitã rusu kuéra omba'e recháta ha itujáva oguerékóta ikepegua. 18 Che rembiguái kuéra kuimba'e ha kuñáva ári ave ahekuavóta che Espíritu umíva umi árape, ha ohendukáta hikuái momarandu. 19 Yvágare ahechaukáta heta hechapyráva, tuguy, tata rendy ha yvy ári tatatína. 20 Kuarahy iñypytũta ha jasy tuguýpe oñeñuãta, oguahẽ mboyve Ñandejára ára guasu omimbipáva. 21 Ha opa ohenóiva Ñandejára réra, oñepysyrõta. 22 Pehendu aipórõ Israelgua ko ha'éva peẽme: Peikuaa porãháicha, Tupã ohechauka vaekue pende apytépe Jesús Nazaretgua pokatu, ojaíso ha'e rupi heta hechapyráva, oporomondýiva ha techaukaráva. 23 Ha'e omoĩ vaekue chupe, hese ija'e'ýva pópe, Tupã oguereko haguéicha iñakãme ha ha'e oipota haguéicha, peẽ katu pejuka vaekue chupe pemosãingóvo kurusúre tekove aña po rupi. 24 Tupã katu omoingove jey chupe, oipe'ávo chupe mano poguýgui, mano ndaikatúigui ipu'akávo hese. 25 Mburuvicha guasu David, oñe'ẽvo Jesús rehe he'i vaekue: Che ahecha mantéva Ñandejárape che renondépe. Ha'e oĩgui che akatúape mba'eve nda che reitýi chéne. 26 Upévale che py'a henyhẽ vy'águi ha apurahéi torypaitépe. Aikóne kyhyje'ýre, 27 nda che reja mo'ãigui che tyvy kuápe, térã oñembyai ne rembiguái marangatu rete. 28 Rehechauka vaekue chéve jeikove rape, ha che myenyhẽta vy'águi ne renondépe.” 29 Che pehẽngue kuéra: Ta'e porãntena peẽme, ñande ru ypykue David omano ha oñeñotý hague ha ityvy oĩha gueteri ñande apytépe. 30 David katu maranduhára*f** vaekue, ha oikuaa Tupã ome'ẽ hague chupe iñe'ẽ, omoĩtaha mburuvicha guasúrõ peteĩ iñemoñarévape. 31 Ha'e ohecháma vaekue oiko mboyve, oikove jeyha pe Mesías. David oñe'ẽ vaekue upévale ha he'i pe Mesías ndopyta mo'ãiha ityvýpe ha hete noñembyai mo'ãiha. 32 Ha péina Tupã omoingove jey upe Jesúspe, ha ore, upéva rechahare. 33 Tupã omopu'ã rire chupe ha omoĩ ijakatúape, ha ohupyty rire Tupãgui Espíritu Santo, ha'e he'i vaekue ome'ẽtaha oréve, ohekuavo pe Espíritu ore ári. Upéva hína upe peẽ pehecha ha pehendu vaekue. 34 Ndaha'ei David pe ojupi vaekue yvágape. Ha'e voi niko he'i vaekue: ‘Ñandejára he'i che Járape: Eguapy che akatúape, 35 amoĩ meve nde py guýpe nde rehe ija'e'ývape.’ 36 Toikuaa porãke opa Israelgua, ko Jesúspe voi, peẽ pemosãingo vaekue kurusúre, Tupã omoingo hague opa mba'e Jára ha Mesías ramo.” 37 Umi ijaty vaekue ohendúvo ko'ã mba'e, oñembyasy eterei ha oporandu joa Pedro ha apóstol kuérape: –Ore pehẽngue, mba'éiko rojapóta? 38 Pedro he'i chupe kuéra: –Pejevy Tupã gotyo ha peñemongaraika peteĩ-teĩ Jesucristo rérape, Tupã oheja rei haguã peẽme pene angaipa, ha péicha ome'ẽta peẽme Espíritu Santo. 39 Ko ñe'ẽme'ẽ niko peẽme ha pene ñemoñarépe, ha avei opa umi mombyry oĩvape guarã. He'ise opa umi Tupã Ñandejára ohenoisévape guarã. 40 Ko'ãichagua ñe'ẽ rupi, Pedro oñemoñe'ẽ ha oheko mbo'e chupe kuéra, he'ivo: –Pejeheja ko'ã tekove ahẽgui! 41 Ha umi oguerovia vaekue iñe'ẽ, oñemongaraika. Ha upe árape oike umi ogueroviáva apytépe, 3.000 tapicha rupi. 42 Ha oñemohatã hikuái umi apóstol kuéra ombo'évape, omboja'óvo oñondive umi oguerékóva, oñembyatývo oipehe'ã haguã mbuja ha oñembo'e haguã. 43 Opavave ohecha ramo heta hechapyráva ha techaukarã Tupã ojaísova apóstol kuéra rupi. 44 Opa ogueroviáva oĩ peteĩ ñe'ẽme ha omboja'o

ojoapytépe opa oguerekóva. 45 Ome'ẽ hepýre ijyvy ha opa oguerekóva, ha omboja'o upe viru peteĩ-teĩ oikotevẽháicha. 46 Opa ára oñembyatými Tupaópe ha hóga kuéra rupi oipehe'ã mbuja ha ho'u oñondive torypápe ha py'a porãme. 47 Oguerohory Tupãme ha opavave ohayhu chupe kuéra. Arako'ẽre Ñandejára ombohetave upe aty, umi ha'e oipysyrõ vaekue reheve.

Acts 3

1 Peteĩ jey Pedro ha Juan oho Tupaópe ka'aru mbyte rupi ñembo'ehápe. 2 Upépe oĩ peteĩ kuimba'e ijapapáva ha uguata'ỹva oiko ypy guive, ojereraháva opa ára ha oñemoĩva upe okẽ "Iporáva" héravape, ojerure haguã tupãmba'e umi oikévape. 3 Upe ijapáva ohechávo Pedro ha Juánpe oikéva Tupaópe, ojerure chupe kuéra tupãmba'e. 4 Ha'e kuéra oma'ẽ hatã hese, ha Pedro he'i chupe: —Ema'ẽ ore rehe. 5 Pe kuimba'e oma'ẽ, oimo'ãgui ome'ẽtaha chupe jopoimi. 6 Pedro katu he'i chupe: —Óro ha pláta ndarekóí, pe arekóva katu ame'ẽta ndéve: Jesucristo Nazaretgua rérape epu'ã ha uguata. 7 Upéva he'ívo Pedro ipojái ipo akatúare ha omopu'ã chupe. Upe vove oñemombarete ipy ha ipyñuã. 8 Pe ijapapáva opo opu'ã ha oñepyrũ uguata. Upéi oike hendive kuéra Tupaópe, opopo ha omomba'e guasúvo Tupãme. 9 Opa ohecháva chupe uguata ha omomba'e guasu Tupãme, 10 oñemondýi ha okyhyje upe ojehu vaekuere, oikuaa niko hikuái pe kuimba'épe ha oikuaa ha'eha upe uguapýva ojerure jepi tupãmba'e Tupaópe, upe okẽ 'Iporáva' héravape. 11 Pe ijapapáva okuera vaekue ndopoíri Pedro ha Juángui. Opavave ohecha ramó joa, ha pya'e oupa joa Tupaópe upe "Salomón Roka" héravape, ha'e kuéra oĩháme. 12 Pedro, ohechávo kóva, he'i chupe kuéra: "Mba'ére piko pehecha ramó kóva, peẽ Israelgua? Mba'ére piko pema'ẽ ore rehe, ha'érõ guáicha ore umi romonguera vaekue ko kuimba'épe, térã rombogua chupe ore pokatu térã ore marangatu rupi? 13 Tupã Abraham, Isaac ha Jacob Jára, Tupã ñande ru kuéra ypykue Jára, ombojeroviave vaekue opavavégui hembiguái Jesúspe, peẽ pemoĩ vaekue mburuvicha kuéra pópe ha pemboyke vaekue, Pilato he'i rire opoitaha chugui. 14 Pejerure rangue ojepoi haguã imarangatu ha heko jojávagui, pejerure ojepoi haguã mba'e vai apohágui. 15 Ha péicha pejuka vaekue jeikove me'ẽhárape. Tupã katu omoingove jey chupe, ha ore hína kóva rechahare. 16 Ko kuimba'e peẽ pehecha ha peikuaáva, imbarete jey ojerovia rupi Jesús rérare. Ko ijerovia Jesús rehe omoĩva omongueraite chupe, peẽ voi pehecháicha. 17 Aikuaa, che pehẽngue kuéra, peẽ ha pende ruvicha kuéra pejukárõ guare Jesúspe, pejapo hague peikuaa porã'ỹre. 18 Opáichavo, Tupã ojapo péicha, oiko haguã upe he'i vaekue opa imaranduhára*f** rupi, pe Mesías omano vaerãha. 19 Upévale pejevy Tupã gotyo ha peñembyasy, ha'e oheja rei haguã peẽme pene angaipa, 20 ha Ñandejára ombou haguã peẽme ára piro'y omboúvo peẽme upe Jesús, iñepyrũha guive voi ha'e oiporavo vaekue Mesías ramo peẽme guarã. 21 Jesucristo tekotevẽ gueteri opyta yvágape oñemoĩmba peve hekópe opa mba'e, he'i haguéicha umi maranduhára*f** marangatu yma guare rupi. 22 Moisés he'i vaekue ñande ru kuéra ypykuépe: 'Tupã pende Jára omopu'ãta pende apytégui peteĩ maranduhára cheichagua. Pene ñe'ẽ rendúke chupe opa he'ívape, 23 cháke opa umi ohendu'ỹva upe maranduhárape oñemosẽta hetãgui.' 24 Ha opa maranduhára, Samuel guive, oñe'ẽ vaekue avei ko'ã árare. 25 Peẽme guarã hína umi ñe'ẽ Tupã ome'ẽ vaekue maranduhára kuéra rupi, ha peẽme guarã avei upe ñe'ẽ me'ẽ Tupã ojapo vaekue pende ru kuéra ypykue ndive. Tupã niko he'i vaekue Abrahámpe: 'Opa tetã yvy arigua ojehovasáta ne ñemoñare kuéra rupi.' 26 Tupã omoingovérõ guare Ita'ýrape, omondo chupe peẽme raẽ, pende rovasa haguã, opoikávo peẽme pene rembiapo vaikuégui."

Acts 4

1 Pedro ha Juan oñemoñe'ẽ aja, uguahẽ pa'i kuéra, Tupao rerekua ruvicha ha Sadoséu kuéra ndive. 2 Ipocho hikuái Pedro ha Juan ombo'égui tetã guápe ha he'ígui jeikove jey omanóva apytégui ojehechauka ha añeteha Jesús rupi. 3 Ipojái hese kuéra ha ka'aru pytũguima omoinge chupe kuéra koty ypytũme upe ára ambue peve. 4 Ha heta ohendu vaekue upe ñe'ẽ oguerovia, ha umi ogueroviáva retakue, ojepapávo kuimba'e añónte, ohupyty 5.000 rupi. 5 Upe ára ambuépe oñembyaty Jerusalénpe Israelgua ruvicha kuéra, myakãhára ha Moisés rembiapoukapy mbo'eha kuéra. 6 Upépe oĩ avei pa'i guasu Anás, Caifás, Juan, Alejandro ha opa pa'i guasu rogagua. 7 Pedro ha Juánpe omoĩvo henondépe kuéra oporandu hikuái chupe kuéra: —Máva rupi térã máva rérapepa pejapo ko'ã mba'e? 8 Pedro, henyhẽva Espíritu Santogui, he'i chupe kuéra: —Tetãgua ruvicha ha myakãhára kuéra: 9

Peporandu niko oréve pe mba'e porã ojejapo vaekuére peteĩ hasývare, ha mba'éichapa oñemonguera ra'e. 10 Ro'e pene renondépe ha opa Israelgua renondépe, ko kuimba'e oíva ápe opavave rovake, hesãiha Jesucristo Nazaretgua rérápe, upe peẽ pemosãingo vaekue kurusúre ha Tupã omoingove jey vaekue. 11 Ko Jesús hína upe Ita, peẽ óga apoha pemboyke vaekue, ha oiko chugui pe Ita tekotevêvéva. 12 Ndaipóri ambue ñande pysyrõ, kuaáva Tupã nome'ẽi haguére ñandéve yvy ári ambue. 13 Mburuvicha kuéra ohechávo mba'eichaitépa ipy'a guasu oñe'ẽ haguã Pedro ha Juan, ha ohechakuáa ha'e kuéra naiñaranduiha, iñarandu'ỹva reheguaha uvei, ijurujái joa opytávo ha ohechakuáa Jesús remimbo'eha. 14 Hi'arive, upe oñemonguera vaekue oĩ upépe hendive kuéra, ha upévare ndaikatúi he'i mba'eve omoĩ vai haguã chupe kuéra. 15 Upémarõ omosẽ hikuái chupe kuéra upe atýgui, ha opyta hikuái oñemongeta upépe. 16 He'i ojupe hikuái: —Mba'e piko jajapóta ko'ã tekovére? Opa Jerusalengua oikuaa ojapo hague hikuái ko hechapyráva techaukarã, ha ndaikatúi ja'e japuha upéva. 17 Aní haguã ko mba'e herakuãve ohóvo opa rupi, ñamongyhyje chupe kuéra, anive haguã oñe'ẽ avavépe Jesús rérápe. 18 Ohenói ha he'i hikuái chupe kuéra anive haguã oñe'ẽ térã oporombo'e Jesús rérápe. 19 Pedro ha Juan katu he'i chupe kuéra: —Peẽ voi pehecháta, iporãpa Tupã renondépe rojapo peẽ pejéva, rojapo rangue ha'e he'íva. 20 Ore ndaikatúi roguerokirirívo pe rohecha ha rohendu vaekue. 21 Umi mburuvicha, omongyhyje rire, opoi chugui kuéra. Ndojuhúi hikuái mba'éichapa oinupáta, opavave omomba'e guasúgui Tupãme upe ojehu vaekuére. 22 Pe kuimba'e okuera vaekue ko hechapyráva rupi, oguerékóma 40 año rasa. 23 Pedro ha Juan, ojepoi rire chugui kuéra, oho oñembyaty iñirũ nguéra ndive ha omombe'u chupe kuéra opa he'i vaekue pa'i ruvicha ha myakãhára kuéra. 24 Ohendu rire chupe kuéra oñembo'e Tupãme oñondivepa, he'ívo: “Ore Jára, nde rejapo vaekue yvy ha yvágá, yguasu ha opa ipype oíva, 25 ere vaekue Espíritu Santo ha ne rembiguái ore ru ypykue David juru rupi: Maerãpa opu'ã tetã nguéra ha ojaPOSE mba'e opa reítava? 26 Oñomoirũmba yvy arigua mburuvicha guasu kuéra, opu'ã haguã Ñandejárame ha hembiporavo Crístore.” 27 Añete, Herodes ha Poncio Pilato, oñomoirũ kóva ko távape tetã ambuegua ha Israelgua ndive, ha opu'ã ne rembiguái marangatu Jesús rehe, nde reiporavo vaekue Mesías ramo. 28 Péicha ojapo hikuái, opa nde ere vaekue oiko haguã. 29 Ko'ágã, ore Jára, ema'ẽ mba'éichapa ipochy hikuái, ha embopy'a guasu ne rembiguái kuérape omyerakuã haguã ne ñe'ẽ kyhyje'ỹre. 30 Ehechauka nde pokatu remonguerávo hasývape ha rejapóvo techaukarã ha hechapyráva, ne rembiguái marangatu Jesús rérápe.” 31 Ha'e kuéra oñembo'epávo, upe oñembyatyhápe hikuái oryrýi, ha opavave henyhẽ Espíritu Santogui, ha omyerakuã kyhyje'ỹre Ñandejára Ñe'ẽ. 32 Heta eterei umi ogueroviáva ha oiko oñondive peteĩ py'ápe ha peteĩ ñe'ẽme. Avave nde'íri imba'énteha upe oguerékóva, oñomba'epa ramo guáicha uvei oguereko. 33 Apóstol kuéra katu omombe'u meme tuicha pokatu reheve Ñandejára Jesús oikove jey hague, ha Tupã oipytyvõ mbarete opavavépe. 34 Ndaipóri ijapytépe kuéra oikotevêva, umi oguerékóva yvy térã óga niko ome'ẽ hepyre, 35 ha omoĩ hepykue apóstol kuéra pópe, omboja'o haguã opavavépe, peteĩ-teĩ oikotevêháicha. 36 Upéicha ojapo vaekue peteĩ levíta hérava José Chipregua, apóstol kuéra ombohéra vaekue Bernabé, (he'iséva pe oporombovy'áva). 37 Kóva oguereko ijoyvy, ome'ẽ hepyre ha omoĩ hepykue apóstol kuéra pópe.

Acts 5

1 Peteĩ karai hérava Ananías, hembireko Safira ndive ome'ẽ hepyre peteĩ yvy. 2 Ko kuimba'e oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme hembireko ndive ha oipe'a pe yvy repykuégui imba'erã, hembyre katu omoĩ apóstol kuéra pópe. 3 Pedro he'i chupe: —Ananías, maerã piko reheja Sataná ipu'aka nde rehe ha ne mbojapu Espíritu Santope, reipe'ávo ne mba'erã pe yvy repykuégui? 4 Na ne mba'ei piko ra'e pe yvy, ha reme'ẽ rire hepyre, na ne mba'ei ra'e pe hepykue? Mba'ére piko aipórõ rejapo péicha? Nda'ha'ei yvypórápe nde japúva, Tupãme uvei katu. 5 Ananías ohendúvo upéva ho'a omano, ha opa ohendúva upéva, okyhyje eterei. 6 Ha ou mitã rusu kuéra, oñuã pe tetekue ha ogueraha oñotývo. 7 Aremi rire, oíke Ananías rembireko, oikuaa'ỹre pe ojehu vaekue. 8 Pedro oporandu chupe: —Eremi chéve: Peme'ẽ piko ra'e pe yvy upe peje hague hepyre? Ha'e he'i: —Hẽe, upe hepyre. 9 Pedro he'i chupe: Mba'ére piko peñemoĩ peteĩ ñe'ẽme pende japu haguã Ñandejára Espíritupe? Péina oúma umi ogueraha vaekue oñotý ne ménape, ha ágã nde reraháta ndéve avei. 10 Upepete Safira ho'a omano Pedro renondépe. Oikévo umi mitã rusu ojuhúma hetekue, ha ogueraha oñotý iména ykére. 11 Ha upe iglésia ha opa oikuaa vaekue ko'ã mba'e, okyhyje eterei. 12 Apóstol kuéra rupi oiko heta techaukarã ha

hechapyráva opavave apytépe. Ha oñembyaty joa jepi Salomón Rokápe. 13 Mavave umi ambue kuérava ndojehe'aséi hese kuéra, opáichavo opavave oguerohory chupe kuéra. 14 Ha hetave ohóvo umi ojeroviáva Ñandejáre, kuimba'éva ha kuñáva. 15 Ha oguenohẽ jepi hikuái hasývape umi okaha rupi hupa ha henimbe kuérape ikatu haguã ohasávo Pedro, ikuarahy'ã guénte jepe ho'a hi'ári kuéra. 16 Ha umi táva ijerekuévo oívagui avei ogueru hikuái hasýva ha oguerékóva mba'e pochy, ha opavavépe oñemonguera. 17 Pa'i guasu ha Sadusé kuérava oíva hendive, ipochy eterei hikuái, 18 ipojái apóstol kuérare ha omoinge koty ypytũ opavavépe guarávape. 19 Ñandejára remimbou*f** katu oipe'a pyhare pe koty ypytũ rokẽ ha oguenohẽ chupe kuéra, he'ívo: 20 "Tapeho, ha ñembo'yhápe Tupaópe pemyerakuã opavavépe ko ñe'ẽ jeikove rehegua." 21 Upe ohendu haguéicha, oíke hikuái ko'ẽmbávo Tupaópe ha oñepyrũ oporombo'e. Upérõ pa'i guasu ha umi oíva hendive ohenói hikuái opa Israel myakãhárape ñembyaty guasúpe, ha omondo koty ypytũme apóstol kuéra píari. 22 Umi ñorãirõhára oguahẽvo koty ypytũme katu ndojuhúi chupe kuéra. Upérõ ou jey hikuái, 23 he'ívo: —Rojuhu koty ypytũ oñemboty porã ha ñorãirõhára kuéra oĩ joa okẽ nguéra renondépe. Roípe'ávo katu ndorohuhúi avavépe. 24 Ohendúvo Tupao pegua ñorãirõhára kuéra ruvicha ha pa'i ruvicha kuéra oporandu joa ojupe mba'épepa opáta upéva. 25 Upérõ oguahẽ peteĩ he'íva chupe kuéra: —Umi peẽ pemoinge vaekue koty ypytũme oime hikuái Tupaópe oporombo'e. 26 Ñorãirõhára kuéra ruvicha iñorãirõhára kuéra reheve oho ipiári, ha ndopokói hese kuéra okyhyjégui umi tetãgua omboitárõ guarã chupe kuéra. 27 Oguahẽvo ogueraha chupe kuéra mbojovakehára rendápe ha pa'i guasu he'i chupe kuéra: 28 —Ro'e porã vaekue peẽme ani haguã peporombo'eve pe kuimba'e reheguávare. Peẽ katu pemyenyhẽ Jerusalén tuichakue pene emombo'epýgui ha hi'arive peityse ore ári pe kuimba'e jejukakue. 29 Pedro ha apóstol kuéra he'i chupe: —Ore, ore ñe'ẽ rendu vaerã Tupãme yvypórare rangue. 30 Tupã ñande ru ypykue Jára omoingove jey vaekue Jesúspe upe peẽ pejuka vaekue pemosãingóvo kurusúre. 31 Tupã ohupi chupe ha omoĩ ijakatúa gotyo, omoingóvo chupe sãmbhyhára ha pysyrõha ramo, ikatu haguã Israel retã ojevy Tupã gotyo ha ojeheja rei chupe iñangaipa. 32 Ore ko'ã mba'e rechahare, ha avei Espíritu Santo, Tupã ome'ëva umi iñe'ẽ rendúvape chupe. 33 Ohendúvo ko'ã mba'e ipochy eterei hikuái ha ojukase mo'ã chupe kuéra. 34 Ha umi mburuvicha kuéra apytépe oĩ peteĩ fariséo hérava Gamaliel, Moisés rembiapoukapy mbo'eha ojeguereko itereíva mba'érõ tetãgua apytépe. Kóva oñembo'y ha he'i oñerenohẽ haguã upégui sapy'aite umi apóstol. 35 Upéi he'i ambue mburuvicha kuérape: —Israelgua, pema'ẽ porãke upe pejaposévere ko'ã kuimba'ére. 36 Pene mandu'áke nda aréi opu'ã hague Teudas, oñemomba'e guasu vaekue ha omoirũ chupe 400 kuimba'e rupi. Kóvape ojejuka ha iñirũ nguéra isarambipa ha opa rei. 37 Upe ríre, pe jepapa oikórõ guare, opu'ã Judas Galileagua, ha oĩ omoirũva chupe. Chupe avei ojejuka ha imoirũhare isarambipa. 38 Ko ágã ojuhúvare, che añandu péicha: Pejeheja ko'ã kuimba'égui ha ani pejoko. Ko mba'e ourõ yvypóranguinte opa reíta. 39 Tupãgui ou ramo katu ndapejokói chéne, ha peñeñangarekóke, ani peñemoĩ hína Tupã rehe. —Ha'e kuéra ojapo upe ha'e he'íva. 40 Ohenói jey hikuái apóstol kuérape, oinupãuka ha he'i chupe kuéra anive haguã oñe'ẽ Jesús rérape. Upéi opoi chugui kuéra. 41 Apóstol kuéra osẽvo mburuvicha kuéra rendágui ovy'a eterei Tupã ombojerovia haguére chupe kuéra, ohejávo ohasa asy hikuái Jesús rérare. 42 Opa ára oporombo'e ha omyerakuã Jesús upe Mesías marandu porã, Tupaópe ha óga kuéra rupi avei.

Acts 6

1 Umíva umi árape heta etereíma umi ogueroviáva. Umi Grecia ñe'ẽmegua hetave ohóvo ha oñepyrũ oñe'ẽsuguy umi hebréo ñe'ẽmeguáre, he'ívo noñeñangarekoiha hekópe kuña imenave'yva hesegua kuéravare, oñeme'ẽ jave chupe kuéra hembí'urã. 2 Umi 12 apóstol ombyatypa ogueroviávape, ha he'i chupe kuéra: —Naiporãi ore roheja Ñandejára Ñe'ẽ myerakuã, roñangareko haguã umi okaru vaerãre. 3 Upévare, ore pehẽngue, peiporavo pende apytégui 7 kuimba'e ikatupyryva ha henyhẽva Espíritu Santogui, roheja haguã ipópe kuéra ko'ã tembiapo. 4 Ore katu toroñembo'e ha toromoherakuã meme Ñandejára Ñe'ẽ. 5 Opavavépe iporã upéva, ha oiporavo hikuái Esteban, kuimba'e henyhẽva jeroviágui ha Espíritu Santogui, avei Felipe, Prócoro, Nicanor, Tímón, Pármenas, ha Nicolás, Antioquiagua ojeroviáva Tupãre judío kuéraicha. 6 Umívape ogueru hikuái apóstol kuéra rendápe, ha ha'e kuéra oñembo'e ha omoĩ ipo hese kuéra. 7 Ñandejára Ñe'ẽ iñasãive ohóvo ha umi ogueroviáva oñemboheta Jerusalénpe. Pa'i kuérava jepe oĩ ogueroviáva. 8 Esteban, henyhẽva pokatu ha Tupã rovaságui, ojapo hechapyráva ha techaukarã maymáva

apytépe. 9 Oĩ mbovymi umi judío tupao "Tembiguaikue" héravagui, oñomoirũva Cirene, Alejandría, Cilicia ha Asiagua ndive, oñepyrũva oñoñe'ẽ api Esteban ndive, 10 ha ndaikatúi ombohováí chupe, iñe'ẽ henyhẽgui arandu ha Espíritu Sántogui. 11 Upémarõ ohepy me'ẽ hikuái umi ijapu vaerãme, he'i haguã, ohendu hague chupe oñe'ẽ vaírõ Moisés ha Tupãre. 12 Upéicha omopu'ã hese tavagua, myakãhára*f** ha Moisés rembiapoukapý mbo'eha kuérape, ha ondyry hikuái Esteban rehe, ipojái hese ha ogueraha mbojovakehára aty guasu renondépe. 13 Oheka avei hikuái tekove japu, he'íva: –Ko kuimba'e oñe'ẽ vai manté pe Tupao marangatúre, ha Moisés rembiapoukapýre. 14 Rohendu he'i ramo upe Jesús Nazaretgua ombyaitaha Tupao ha omoambuetaha umi mba'e Moisés oheja vaekue ñandéve. 15 Mburuvicha kuéra ha opa upépe oguapýva, oma'ẽvo Esteban rehe, ohecha hova ojoguaha Tupã remimbou*f** rovápe.

Acts 7

1 Pa'i guasu oporandu Estébanpe, añetépa umi oje'éva hese, 2 ha ha'e he'i: "Che pehẽngue ha che ru kuéra, pe che rendu: Tupã Ñandejára heko mimbipáva ojechauka vaekue ñande ru pykyue Abrahámpe, oiko ramo Mesopotámiape, oho mboyve oiko Haránpe, 3 ha he'i chupe: 'Eheja nde yvy ha nde rogagua kuérape ha tereho pe yvy ndéve ahechaukátavape.' 4 Upérõ Abraham osẽ Caldéagui ha oho oiko Haránpe. Upéi omano itúva ha Tupã ogueru Abrahámpe ko yvýpe, peẽ peikohápe ko'ágã. 5 Ha nome'ẽi chupe ijyvyrá upépe, ipy rendaguãnte jepe. Iñe'ẽnte ome'ẽ chupe, ome'ětaha, ha'e omano rire opyta haguã iñemoñare kuérape guarã. (Ha upérõ jepe Abraham ndaita'yraí gueteri.) 6 He'i avei chupe iñemoñare kuéra oikotaha mombryrygua ramo tetã ambuẽpe, oikotaha tembiguáirõ ha ojeguereko asytaha 400 año pukukue. 7 Ha Tupã he'i avei chupe: 'Che ainupãta upe tetã oguerekótava chupe kuéra tembiguáirõ ha upéi osẽta upégui ha che momba'e guasúta ko'ápe.' 8 Iñe'ẽ ñome'ẽme Tupã he'i Abrahámpe ojeapi'o haguã. Upévare Abraham 8 ára ou haguẽpe ko yvy ári ita'yra Isaac, ombyapi'o chupe. Upéicha avei ojapo Isaac ita'yra Jacob rehe, ha avei kóva ojapo upéicha ita'yra kuérare, umi 12 Israel ñemoñare pykyuere. 9 Ko'ã Jacob ra'y kuéra ha'e vaekue ñande ru kuéra pykyue, ndaija'úi ityvýra José rehe, ha ome'ẽ chupe hepýre ojereraha haguã Egíptope. Tupã katu oĩ José ndive. 10 Oguenohẽ chupe opaichagua jejopy vaígui, ome'ẽ chupe arandu ha upéicha rupi Egipto ruvicha guasu faraón ojerovia hese, ha omoingo chupe Egipto ha mburuvicha guasu róga sãmbyhyhárõ. 11 Upérõ oiko ñembyahýi ha heta jehasa asy Egipto ha Canaán tuichakue, ha ñande ru kuéra pykyue ndoguerekói ho'u vaerã. 12 Ha Jacob oikuaávo Egíptope oíha hi'upyrã, omondo upépe ita'yra kuérape, he'ise ñande ru kuéra pykyuẽpe. Kóva upe ijeho tenondegua vaekue. 13 Oho jey ramo guare hikuái, José ojekuaauka ipehẽngue kuérape, ha upéicha faraón oikuaa mba'e tetãmeguápa José. 14 Upéi José he'i ojereraha haguã Egíptope itúva Jacob ha opa hogagua, umíva 75 vaekue. 15 Upéicha Jacob oho oiko Egíptope, ha upépe omano, ha upépe omano avei ñande ru kuéra pykyue. 16 Jacob retakue ojereraha Siquẽmpe ha oñeñotý upe yvýpe, Abraham ojogua vaekue Hamor ra'y kuéragui Siquẽmpe. 17 Hi'aguĩma ramo umi ára oiko haguã upe ñe'ẽ Tupã ome'ẽ vaekue Abrahámpe, Israelgua kuéra oñemboheta eterei Egíptope, 18 ha upérõ oñepyrũ oisãmbyhy upe tetãme mburuvicha guasu oikuaa'y vaekue Josépe. 19 Ko mburuvicha guasu ombotavy ñane retã guápe ha oguereko asy ñande ru kuéra pykyuẽpe, ha mbaretépe ohejauka omano rei haguã umi imitã ra'y mimi. 20 Upérõ ou Moisés ko yvy ári. Ha'e vaekue mitãmi iporã itereíva, ha itúva kuéra omongakuaa chupe peteĩ ógape 90 ára aja. 21 Upéi katu oheja rei mante hikuái, ha faraón raiy ogueraha ha omongakuaa chupe imemby tee ramo. 22 Upéicha rupi Moiséspe ojeheko mbo'e umi Egiptogua arandúpe. Ha oiko chugui kuimba'e ipokatúva iñe'ẽme ha hembiapópe. 23 Ombotývo 40 año, Moisés oñembopy'a peteĩ ohóvo ohecha Israelgua kuérape, ha'éva hetãgua tee. 24 Ha ohechávo peteĩ Egiptogua oinupãha peteĩ ha'e kuéravape, Moisés osẽ hesehápe ha ojuka upe Egipto guápe. 25 Moisés oimo'ã ipehẽngue kuéra Israelgua ohecha kuaataha, ha'e rupi Tupã oguenohõtaha chupe kuéra Egipto poguýgui. Ha'e kuéra katu ndohechakuaái. 26 Upe ára ambuẽpe Moisés ohecha mokõi Israelguáva oñorãirõha oñondive, ha omoingo porãsévo he'i chupe kuéra: 'Peẽ oñopehẽngue hína, ha mba'ére piko peñorãirõta oñondive?' 27 Upémarõ pe oinupáva hapichápe omyaña Moiséspe ha he'i chupe: 'Máva piko ne moĩ ore ruvicha ha ore mbojovakehárõ? 28 Che jukase mba'e piko hína, kuehe rejuka haguẽicha Egipto guápe? 29 Ohendúvo kóva Moisés okañy ha oho Madián retãme. Upépe oiko mombryrygua ramo ha ita'yra mokõi. 30 Ohasa rire 40 año, peteĩ Tupã remimbou,*f** yvy ojeiko'yháme yvyty Sinaí ypýpe, ojechauka chupe jukeri hendýva ratápe. 31 Moisés

ohecha ramoite upéva ha oñembojávo ohecha porãve haguã, ohendu Ñandejárape he'íva: 32 'Che hína Tupã nde ru kuéra ypykue Jára, Tupã Abraham, Isaac ha Jacob Jára.' Moisés oryrýi kyhyjégui, ha noma'ëséi. 33 Upérõ Ñandejára he'i chupe: 'Eipe'a nde py rehegua, upe repyrũha niko yvy marangatu hína. 34 Ahecha porã mba'eichaitépa ohasa asy che retãgua oíva Egíptope. Ahendu ipyahẽ ramo ha aguejy aguenohẽvo chupe kuéra. Upévore, romondóta Egíptope. 35 Ha'e kuéra omboyke ramo jepe Moiséspe ha he'i chupe: 'Máva piko ne moĩ ore ruvicha ha ore mbojovakeha ramo?', Tupã omondo chupe huvicha ha imosãsoha ramo, upe Tupã remimbou ojechauka vaekue chupe jukerípe rupive. 36 Ha Moisés upe oguenohẽ vaekue Egíptogui ñande ru kuéra ypykuépe, ojapo rire hechapyrãva upe tetãme, Mar Rójope, ha yvy ojeiko'ỹháme 40 año pukukue. 37 Ko Moisés voi upe he'i vaekue Israel guápe: 'Tupã omopu'ãta pende apytégui peteĩ maranduhára*f** cheichagua.' 38 Ha Israelgua oĩ ramo yvy ojeiko'ỹháme, Moisés vaekue avei upe ogueraháva Tupã remimbou ñe'ẽ yvyty Sinaípe ñande ru kuéra ypykuépe. Chupe oñeme'ẽ vaekue umi ñe'ẽ oporomoingovéva, ombohasa haguã ñandéve. 39 Ñande ru kuéra ypykue katu nohenduséi vaekue iñe'ẽ, omboyke uvei chupe, ha ohose jey vaekue Egíptope. 40 He'i hikuái Aarónpe: 'Ejapo oréve tupã gua'u ore sãmbyhy haguã, ndoroikuaái niko mba'épa oiko upe Moisés Egíptogui ore renohẽ vaekuégui.' 41 Upérõ ojapo hikuái itupã gua'urã peteĩ tóro ra'y ra'ãnga, oikuave'ẽ chupe mymbajuka*f** ha ojapo vy'a guasu upe ta'ãnga rei ha'e kuéra voi ojapo vaekue rerape. 42 Upévore Tupã ojei chugui kuéra ha oheja omomba'e guasúvo mbyjaita yvága pegua. Péicha niko ojehai maranduhára kuéra kuatia ñe'ẽme: Mañei piko peẽ Israelgua pejapo chéve ra'e mymbajuka ha mba'e kuave'ẽ 40 año pukukue yvy ojeiko'ỹháme? 43 Upéva range, peraha vaekue pene ndive tupã gua'u Moloc rekoha ha tupã gua'u Refán mbyja, tupã gua'u ra'ãnga kuéra peẽ voi pejapo vaekue pemomba'e guasu haguã. Upévore pomombóta pene retãgui, Babilóniagui mombyryve. 44 Ñande ru kuéra ypykue oguereko vaekue yvy ojeiko'ỹháme Jotopa Róga, ojejapo vaekue Tupã he'i haguéicha Moiséspe, he'i ramo guare ojapo haguã ha'e ohechauka haguéicha chupe. 45 Ñande ru kuéra ypykuépe oñeme'ẽ ha ogueru vaekue umi Josué ndive ou vaekue oñemomba'e ramo guare ambuegua yvýre. Umívape Tupã omosẽ vaekue henonderã nguéragui. Ha upépe oĩ vaekue David ára peve. 46 Chupe ohayhu vaekue Tupã ha ha'e omopu'ãse vaekue chupe peteĩ oiko haguã Jacob ñemoñare Jára. 47 Opáichavo Salomón vaekue upe omopu'áva Tupao Tupãme guarã. 48 Tupã yvatetegua ndoikóirõ jepe tupao yvypóra rembiapokuépe. He'i haguéicha maranduhára: He'i Ñandejára: 49 Yvága che guapyha ha yvy che pyenda. Mamo piko ikatúta pemopu'ã che rogarã? Mamo piko ikatúta pejapo apytu'u haguãme? 50 Che voi ajapo vaekue opa ko'ã mba'e, ha péicha oñepyrũ vaekue. 51 Esteban he'ive chupe kuéra: –Peẽ katu akóinte pende py'a hatã vaekue, pende apysa ha pende py'a umi Tupã rehe ojerovia'ỹvaicha. Peñemoĩ mante Espíritu Santo rehe. Pende ru kuéra ypykuéicha avei peẽ. 52 Máva umi maranduhárvape piko ndoguereko asýi raka'e pende ru kuéra ypykue? Ha'e kuéra ojuka umi oñe'ẽ vaekuépe upe imarangatúva ou vaerãre, ha ágã oúma ramo ko imarangatúva, peẽ pe pu'ã hese ha pejuka. 53 Peẽ pehupyty vaekue upe tembiapoukapy Tupã remimbou rupi, ndapejapóinte upe he'íva." 54 Ohendúvo ko'ã mba'e, ipochy eterei ha hã pururũmba hikuái Esteban rehe. 55 Ha'e katu, henyhẽva Espíritu Santogui, oma'ẽ yvágare ha ohecha Tupã reko mimbipa, ha Jesúspe oñembo'ýva hína Tupã akatúape. 56 Upérõ he'i: –Pema'ẽmi! Ahecha ojepe'a ramo yvága, ha pe yvypóraicha ou vaekuépe, oíva Tupã akatúape. 57 Ha'e kuéra katu omboty ijapysa, ha sapukái pópe ojeity hikuái Esteban ári. 58 Oguenohẽ upe távagui ha ojapi chupe itápe ojuka peve. Ha umi oikóva mba'e rechaha ramo oheja ijao kuéra peteĩ mitã rusu Saulo héravape, oñangareko haguã umíva. 59 Itápe ojejapi aja, Esteban oñembo'e he'ívo: "Jesús, che Jára, ereko che espíritu." 60 Upéi oñesũ ha osapukái hatã: "Che Jára, eheja rei chupe kuéra iñangaipa!" Upéva he'ívo, omano.

Acts 8

1 Saulo oíva hína upépe, he'i iporãha Esteban ojejuka. Upe árape voi oñepyrũ peteĩ ñepu'ã guasu Jerusalengua Jesucristo iglésiare. Opavave isarambi Judea ha Samaría rupi, umi apóstol kuéra katu nahániri. 2 Mbovymi kuimba'e marangatu oñotý Estébanpe ha heta oguerojahe'o chupe. 3 Upe aja Saulo sarambi ojapo pe iglésiare, oíke óga kuéra rupi oguenohẽ Jesús reroviaha kuimba'éva ha kuñavape, omoinge haguã koty ypytũme. 4 Umi osẽ vaekue Jerusaléngui omyerakuã marandu porã mamo ohohápe. 5 Felipe, peteĩ ha'e kuérava, oho Samaría pegua táva guasúpe ha oñepyrũ oñe'ẽ chupe kuéra Cristo*f** rehe. 6 Upepegua oñembyaty ha opavave

ojapysaka porã upe Felipe he'íva, ohechágui umi techaukarã ha mba'e hechapyrãva ha'e ojapóva. 7 Heta oguerékóva mba'e pochy okuera, ha umi mba'e pochy osẽ chugui kuéra osapukaihápe, ha heta uguata'ýva ha ijapávape oñemonguera avei. 8 Upéva ojevy'a eterei upe távape. 9 Upépe oĩ peteĩ kuimba'e hérava Simón, ha'e vaekue paje apoha ha oporombotavy vaekue Samariápe, oñemomba'e guasúvo ijupe. 10 Opavave, imitáva ha kakuaáva ohendu chupe ha he'i: "Kóva hína upe oñembohérava: 'Tupã pokatu'". 11 Ojeapo chupe mba'érõ ipajépe oporombotavýgui heta ára. 12 Oguerovia rire pe marandu porã Felipe omyerakuáva, Tupã remisãbyhy ha Jesucristo rehegua, heta kuimba'éva ha kuñáva oñemongaraika. 13 Ha Simón voi oguerovia ha oñemongaraika, ha oñemoĩ omoirũ Felípepe, ohecha ramógui umi hechapyrãva ha techaukarã ha'e ojapóva. 14 Umi apóstol Jerusalénpe oĩva, oikuaávo Samariagua oguerohoryha Ñandejára Ñe'ẽ, omondo upépe Pedro ha Juánpe. 15 Oguahẽvo, oñembo'e hikuái umi Samariagua ogueroviávare, oñeme'ẽ haguã chupe kuéra Espíritu Santo, 16 Ne'ĩra gueteri niko ou ra'e mavave ári Espíritu Santo, oñemongaraĩnte ra'e Ñandejára Jesús rérape. 17 Upérõ Pedro ha Juan omoĩ ipo hese kuéra ha oñeme'ẽ chupe kuéra Espíritu Santo. 18 Simón, ohechávõ Espíritu Santo ouha, apóstol kuéra omoĩ ramo ipo upépe guáre, oikuave'ẽ chupe kuéra viru, 19 ha he'i: –Peme'ẽ chéve avei upe pokatu ikatu haguã oñeme'ẽ avei Espíritu Santo upe che amoívape hese che po. 20 Upérõ Pedro he'i chupe: –Nde viru toñehundi ne ndive, rejoguase haguére upe Tupã remime'ẽ. 21 Nde ndaikatúi rehupytývo, nde py'a naiporãigui Tupã renondépe. 22 Epoi nde reko añágui, ha ejerure Tupãme jahecha ndoheja reírira ndéve upe mba'e ivai ete ne akãme rerekóva. 23 Ahecha ne renyhẽha py'arógui, ha pe teko aña nde rerekoha ipo guýpe. 24 Simón he'i: –Peñembo'e Ñandejárape che rehe, ani haguã ojehu chéve mba'eve umi peje vaekue. 25 Oñemoñe'ẽ ha omyerakuã rire Ñandejára ñe'ẽ, umi apóstol omyasãi upe marandu porã heta táva Samaría pegua rupi, ha ojevy Jerusalénpe. 26 Upe rire, peteĩ Ñandejára remimbou*f** he'i Felípepe: "Epu'ã ha tereho yvy gotyo, upe tape Jerusaléngui Gaza gotyo guáre." Ko tape ohasáva yvy ojeiko'ýha rupi. 27 Felipe opu'ã ha oho, ha tapépe ojuhu peteĩ kuimba'e Etiopiagua ndive. Upéva mburuvicha, Etiopía ruvicha guasu kuñáva viru rerekua, oho vaekue Jerusalénpe omomba'e guasúvo Tupãme. 28 Ojevy hína hetãme ikárrope, ha omoñe'ẽ ohóvo maranduhára*f** Isaías kuatiañe'ẽ. 29 Espíritu he'i Felípepe: "Eñemboja ikárrrore." 30 Felipe oñembojávo ohendu omoñe'ẽha Isaías kuatia ñe'ẽ, ha oporandu chupe: –Hesakã porãpa ndéve upe remoñe'ẽva rehóvo? 31 Upe Etiopiagua he'i chupe: –Mba'éicha piko hesakãta, ndaipóri ramo omyesakáva chéve? Ojerure Felípepe ojupi ha uguapy haguã ijkére. 32 Upe omoñe'ẽva ohóvo hína kóva: Ojereraha ovecháicha ojejuka haguã, ovecha ra'ýicha okiriríva iñapihã renondépe, ha'e ndoje jurupe'ái. 33 Oñemotĩndy ha noñembojovakéi hekópe. Mávapa imandu'áne iñemoñarére? Hekove niko ojepe'a ko yvy árigui. 34 Pe mburuvicha Etiopiagua oporandu Felípepe: –Mávare piko he'i ko'ã mba'e maranduhára: ijehe piko térã ambuére? 35 Upérõ Felipe oñepyrũvo upe Etiopiagua omoñe'ẽvagui, ohenduka chupe marandu porã Jesús rehegua. 36-37 Upéi ohasávo hikuái peteĩ hi'ya rupi, pe mburuvicha he'i: –Ápe oĩ y, ikatúpa che añemongarai? 38 Upérõ omombyta ikárro, mokõive oguejy ýpe, ha Felipe omongarai chupe. 39 Osẽvo hikuái ýgui, Ñandejára Espíritu ogueraha Felípepe, ha pe mburuvicha ndohechavéi chupe. Opáichavo oho hapére, ipy'a renyhẽ vy'águi. 40 Felipe ojejuhu Azótope, ha ohasa umi táva rupi omyerakuávo marandu porã, uguahẽ meve Cesaréape.

Acts 9

1 Upe aja Saulo akóinte he'i ojukataha umi Ñandejárame ojeroviávape. Upéva oho pa'i guasu rendápe, 2 ha ojerure chupe kuatiañe'ẽ Damasco pegua judío kuéra tupaópe guarã, oheja haguã chupe oheka umi oikóvape upe Tape Pyahúre, kuimba'éva ha kuñáva, ogueraha haguã ipokuapy Jerusalénpe. 3 Oguahẽbotávo táva Damáscope katu, peteĩ mba'e rendy oúva yvágagui omimbipa sapy'a ijerekuévo. 4 Saulo ho'a yvýre ha ohendu peteĩ he'íva chupe: "Saulo, Saulo, mba'ére piko reñemoĩ che rehe?" 5 Saulo oporandu: "Máva piko nde, che Jára?" Upe oñe'ẽva he'i chupe: "Che hína Jesús, upe nde reñemoĩha. 6 Epu'ã ha eike upe távape, upépe oje'éta ndéve ne rembiaporã." 7 Umi omoirũva Sállope oñemondýi eterei ohendúgui upe oñe'ẽvape ha ndohechái avavépe. 8 Upéi Saulo opu'ã ha ojesape'ávo ndohechái mba'eve. Oisãbyhy chupe ipógui ha ogueraha hikuái Damáscope. 9 Upépe oĩ mbohapy ára ohecha'ýre, hoy'u'ýre ha ho'u'ýre mba'eve. 10 Damáscope oiko peteĩ Jesús reroviáva hérava Ananías, ha Ñandejára oñe'ẽ chupe peteĩ jechauka rupi, ha he'i: "Ananías!" Ha ha'e he'i: "Ápe aime, che Jára." 11 Ñandejára he'i chupe: "Epu'ã

ha tereho upe táva roka, hérava: "Ikarë'ÿvape", ha Judas rógape eporandu peteĩ kuimba'e Tarsogua Saulo héravare. Oñembo'e hína, 12 ha peteĩ jechauka rupi ohecha peteĩ kuimba'e Ananías héravape oike ramo ha omoĩ ipo hese ohecha jey haguã." 13 Ohendúvo kóva Ananías he'i: "Che Jára, heta umi oñe'ëva chéve ko kuimba'ère, ha omombe'úva opa mba'e ivaíva ojapo vaekue Jerusalénpe umi ne mba'évare. 14 Ha ágã ou kuri ápe pa'i ruvicha kuéra remimbou ramo ogueraha haguã ipokuapy umi nde rera ohenóivape." 15 Ñandejára he'i chupe: "Tereho katu, che aiporavo pe kuimba'epe che myerakuã haguã opa tetã ambue guápe, imburuvicha guasu kuérape ha avei Israelgua kuérape. 16 Che ahechaukáta chupe mba'eichaitépa ohasa asy vaerã che rehehápe." 17 Ananías oho upe óga Saulo oiháme. Oikévo omoĩ ipo hese ha he'i chupe: –Che pehẽngue Saulo, Ñandejára Jesús, upe ojechauka vaekue ndéve tape reju hague rupi, che mbou rehecha jey haguã ha ne renyhẽ haguã Espíritu Santogui, 18 Upe vove okúi Saulo reságui mba'e pirekuéicha, ha ohecha jey. Upérõ opu'ã ha oñemongaraika. 19 Upéi okaru ha imbarete jey, ha opyta ára mbovymi umi ogueroviáva oikóva Damáscope ndive. 20 Upéi Saulo oñepyrũ omyerakuã judío kuéra tupao rupi Jesús ha'eha Tupã Ra'y. 21 Umi ohendúva chupe ijurujái ha he'i joa: –Nda kóvái piko upe oñemoíva Jerusalénpe umi Jesús rera ohenóivare? Ndaha'úi piko upe ou vaekue ko'ápe oguerahávo chupe kuéra ipokuapy ha omoĩ pa'i ruvicha kuéra pópe? 22 Saulo katu oñe'ẽ kyre'ÿve ohóvo kyhyje'ÿre, ha oheja oikuaa'ÿre mba'épa he'íta umi Israelgua Damasco guápe, ohechaukávo Jesús ha'eha upe Mesías. 23 Heta ára rire Israelgua kuéra oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã Sáulope, 24 ha'e katu oikuaa upéva. Ára ha pyharépe oha'arõ hikuái upe táva rokẽ nguérape ojuka haguã chupe, 25 hemimbo'e kuéra katu omoĩ chupe peteĩ ajaka guasúpe ha omboguejy chupe pyhare upe tápia táva mongoráva rupi. 26 Oguahẽvo Saulo Jerusalénpe oñembyatyse umi Jesús reroviaha ndive, ha opavave okyhyje chugui, ndogueroviaséigui ha'e avei ogueroviaha. 27 Opáichavo Bernabé ogueraha chupe apóstol kuéra rendápe. Omombe'u chupe kuéra Saulo ohecha hague Ñandejárape tapépe ha Ñandejára oñe'ẽ hague chupe, ha Damáscope Saulo omyerakuã hague Jesúspe kyhyje'ÿre. 28 Upéicha Saulo opyta Jerusalénpe ha oiko hendive kuéra. Oñe'ẽ Ñandejárape kyhyje'ÿre, 29 oñemongeta, oñoñe'ẽ api Israel guáva ndive griégo ñe'ẽmegua, ko'áva katu oñeha'ã ojuka chupe. 30 Oñopehẽnguéva Jesús reroviaha ohechakuaa vove katu, ogueraha Sáulope Cesaréape ha upégui omondo hikuái chupe Társope. 31 Upérõ Jesucristo reroviaha opa Judea, Galiléa ha Samaría rupi, oiko py'a guapýpe ha okakuaa ijespíritupe. Ombyaje Ñandejárape ha Espíritu Santo oipytyvõ rupi, oñembohetave ohóvo. 32 Pedro oikóva ohecha oñopehẽngue Jesús reroviaha kuérape, oho avei ohechávo umi Tupã mba'évape, oikóva Lídape. 33 Upépe ojuhu peteĩ kuimba'e Eneas héravape, 8 añoa oíva hupápe, ijapágui oguatave'ÿva. 34 Pedro he'i chupe: –Eneas, Jesucristo ne monguera. Epu'ã emoĩ porã nde rupa. Upe vove Eneas opu'ã. 35 Ha opa oikóva Lídape ha Sarónpe ohecháva chupe opu'ã ramo, ojevy Ñandejára gotyo. 36 Umíva umi árape oiko táva Jópepe peteĩ kuña Jesús reroviaha hérava Tabita, griégo ñe'ẽme oje'ëva Dorcas. Ko kuña ohasáva hekove ojapóvo iporáva ha oipytyvõvo oikotevẽvape. 37 Umíva umi árape Dorcas hasy ete ha omano. Hetekue ojejohéi rire oñemoĩ peteĩ koty yvate guápe. 38 Jope opyta Lida ypýpe, oiháme Pedro, ha umi Jesús reroviaha oikuaávo oíha upépe, omondo hikuái mokõi kuimba'e he'ívo chupe: "Eju pya'e Jópepe." 39 Ha Pedro oho hendive kuéra. Oguahẽvo, ogueraha hikuái chupe kotýpe oiháme upe omanóva retekue, ha opa umi kuña imenave'ÿva ombojere Pédrope ha hasẽvo ohechauka chupe umi sái ha ao Dorcas ojapo vaekue hekovepe. 40 Pedro omosẽ opavavépe, oñesũ ha oñembo'e. Upéi oma'ẽvo upe omanóvare, he'i chupe: –Tabita, epu'ã! Ha'e ojesape'a ha ohechávo Pédrope oguapy. 41 Ha'e ombohasa chupe ipo ha omopu'ã. Upéi ohenói umi Jesús imarangatúvape ha imenave'ÿvape ha ohechauka chupe kuéra hekove. 42 Upéva herakuã táva Jope tuichakue ha heta ojerovia Ñandejárape. 43 Pedro opyta heta ára upe távape, peteĩ omba'apóva vakapíre, Simón hérava, rógape.

Acts 10

1 Oiko táva Cesaréape peteĩ kuimba'e hérava Cornelio, ñorairõhára aty, "Italiagua" hérava, ruvicha. 2 Upéva, kuimba'e marangatu, omomba'e guasúva Tupãme opa hogagua ndive. Ome'ëva avei heta viru oipytyvõ haguã Israelguávape, ha oñembo'e mantéva Tupãme. 3 Peteĩ jey, ka'aru mbyte rupi, oguereko peteĩ jechauka. Ohecha porã peteĩ Tupã remimbou*^f oikéva hendápe ha he'íva chupe: "Cornelio!" 4 Cornelio oma'ẽvo hese, okyhyje eterei ha oporandu chupe: "Mba'épa reipota, che Jára?" Tupã remimbou he'i chupe: "Tupã ohendu ne ñembo'e ha umi

rejapo vaekue reipytyvõ haguã oikotevêvape. 5 Emondo ne rembijokuáiva táva Jópepe ohenói haguã peteĩ kuimba'e Simón héravape, ojekuaáva avei Pedro ramo. 6 Oiko ambue Simón, omba'apóva vakapíre rógape, yguasu rembe'ýpe." 7 Oho rire upe Tupã remimbou oñe'ẽ vaekue chupe, Cornelio ohenói mokõi hembiguaíva ha peteĩ ñorairõhára imarangatúva ha jeroviaháva, 8 ha omombe'u rire chupe kuéra opa mba'e, omondo Jópepe. 9 Upe ára ambuépe, asaje pyte rupi, ha'e kuéra oho aja Joep gotyo, Pedro ojupí óga pepo ári oñembo'e haguã. 10 Iñembyahýi ha okaruse, ha ojejapo aja chupe hembí'urã, oguereko peteĩ jechauka: 11 Ohecha yvága ojepe'a ramo ha oguejy ramo yvýpe peteĩ mba'e savana guasu joguaha, oñemboguejýva irundyve ijapýgui. 12 Upe savanáme oĩ opaichagua tymba ipy irundyva, avei hyére otyryryva ha guyra. 13 Ha ohendu peteĩ he'íva chupe: "Pedro, epu'ã ejuka ha he'u." 14 Pedro he'i chupe: "Nahániri, che Jára, che nda'úi mba'eve Tupãme oñemboyke'ýva térã ipotĩ'ýva."*f** 15 Upe oñe'ẽva he'i jey chupe: "Upe Tupã omopotĩ vaekuere, ani ere, ipotĩ'ýva." 16 Upéva ojehu mbohapy jey, ha upéi pe savana ojehupi jey yvágape. 17 Pedro ojepy'a mongeta mba'épa he'iséne upe jechauka, ha upérõ oguahẽ hóga rokẽme umi Cornelio remimbou oporandu vaekue Simón rógape. 18 Oguahẽvo oñe'ẽ hatã hikuái, ha oporandu oikópa upépe aipo Simón, oñembohérava avei Pedro. 19 Ha Pedro ojepy'a mongeta aja gueteri upe ohecha vaekuere, Espíritu Santo he'i chupe: "Péina mbohapy kuimba'e ou nde píari. 20 Eguejy ha tereho hendive kuéra kyhyje'ýre. Che remimbou hína umíva." 21 Pedro oguejy ha he'i umi kuimba'épe: —Che hína upe pehekáva, mba'épa peipota? 22 Ha'e kuéra he'i: —Ore mbou mburuvicha Cornelio, kuimba'e marangatu omomba'e guasúva Tupãme, ha opa Israelgua oguerohory ha ohayhúva. Tupã remimbou he'i chupe ne renói haguã ha reho haguã hógape, ikatu haguã ha'e ohendu upe ere vaerã chupe. 23 Upérõ Pedro omoguahẽ chupe kuéra ha opyta hikuái hendive upe pyhare. Ko'ẽmba rire Pedro oho hendive kuéra, ha omoirũ chupe kuéra mbovymi Jesús reroviaha oñopehẽnguáva oikóva Jópepe. 24 Upe ára ambuépe oguahẽ hikuái Cesaréape, Cornelio oha'arõhápe chupe kuéra, hogagua kuéra aty ha ijepokuaaha jeroviaháva, ha'e upevarã ohenói vaekue ndive. 25 Oguahẽvo Pedro, Cornelio osẽ huguaitívo ha oñesũ henondépe, omomba'e guasu haguã chupe. 26 Pedro katu omopu'ã chupe he'ívo: —Epu'ã, chéko kuimba'e ndeichaguánte avei. 27 Oñe'ẽ aja hendive, oíke ha ojuhu heta oñembyatýva upépe. 28 Pedro he'i chupe kuéra: —Peẽ peikuaa umi Israelguáva ndaikatuiha ojehe'a mombyry guáre térã oíke hóga kuérape. Tupã katu che mbo'e nda'ei vaerãha avavére, Tupãme oipota'ýva térã ipotĩ'ýva.*f** 29 Upévale añehenóivo, aju ha'e'ýre mba'eve. Aikuaase aipórõ maerãpa pe che renoika. 30 Cornelio he'i chupe: —Ojapo irundy ára, kóva ko óra rupi, che aime che rógape ha ajapo pe ñembo'e ka'aru mbyte rupigua, ha ojechauka chéve peteĩ kuimba'e ijao mimbipáva. 31 He'i chéve: 'Cornelio, Tupã ohendu ne ñembo'e ha imandu'a umi rejapo vaekuere reipytyvõ haguã oikotevêvape. 32 Emondo ne rembijokuáiva táva Jópepe, ohenói haguã Simónpe, hérava avei Pedro. Ha'e oiko ambue Simón, omba'apóva vakapíre rógape, yguasu rembe'ýpe.' 33 Upévale pya'e amondo nde píari, ha nde reju torypápe. Ko'ágã roimemba Tupã renondépe, ha rohenduse opa mba'e umi Ñandejára he'i vaekue ndéve ere haguã oréve. 34 Upérõ Pedro oñepyrũ oñe'ẽ ha he'i: —Ko'ágã aikuaáma, añetehápe Tupãme guarã peteĩchanteha opavave, 35 ha oimeraẽ tetã megua, chupe ombyajéva ha iporáva ojapóvape, oguerohoryha avei. 36 Tupã oñe'ẽ vaekue Israel ñemoñare kuérape, omombe'úvo py'a guapy rehegua ñe'ẽ, Jesucristo, opavave Jára, rupi. 37 Peẽ peikuaa porã upe ojehu vaekue Israel retãme, oñepyrũvo Galiléa rupi, Juan omyerakuã rire tekotevêha oñeñemongarai. 38 Peikuaa Tupã omyenyhẽ hague pokatu ha Espíritu Santogui Jesús Nazaret guápe, ha Jesús ohasa hague ojapóvo iporáva ha omonguerávo opa ohasa asývape mba'e pochy poguýpe. Upéva ikatu vaekue ojapo Tupã oĩgui hendive, 39 ha ore opa mba'e Jesús ojapo vaekue rechahare Judea ha Jerusalénpe. Upéi ojuka hikuái chupe omosãingóvo kurusúre. 40 Tupã katu omoingove jey chupe mbohapy ára haguépe, ha ojechauka oréve. 41 Ha'e ndojechaukái opa tetã guápe, orévente uvei, Tupã ore poravo vaekuere upe mboyvéma voi, mba'e rechaharã. Ore rokaru ha roy'u vaekue hendive oikove jey rire. 42 Ha'e ore mondo romyerakuãvo tetã guápe, Tupã omoingo hague chupe oikovéva ha omanóva mbojovakehárõ. 43 Opa maranduhára*f** oñe'ẽma vaekue Jesús rehe, ha he'i vaekue umi hese ojeroviávape ojeheja reipáta iñangaipa. 44 Oñe'ẽ gueteri hína Pedro ha Espíritu Santo ou opa iñe'ẽ ohendúva ári, 45 Ha umi Jesús reroviaha Israelgua ou vaekue Pedro ndive, ijurujái opytávo Espíritu Santo oñeme'ẽgui avei Israelgua'ývape, 46 ohendu niko chupe kuéra oñe'ẽ ramo ñe'ẽ ambuépe ha omomba'e guasúrõ Tupãme. 47 Upérõ Pedro he'i: —Mañei piko ikatu jajoko ani haguã oñemongarai ko'ã oñeme'ẽ vaekuere Espíritu Santo ñandéveicha

avei? 48 Ha he'i oñemongarai haguã hikuái Jesucristo rérape. Upéi ojerure hikuái Pédrope opyta haguã hendive kuéra ára mbovymi.

Acts 11

1 Apóstol ha oñopehẽngue Jesús reroviaha kuéra oĩva Judéape oikuaa Israelgua'ỹva avei oguerohoryha Ñandejára Ñe'ẽ. 2 Pedro ou jeývo Jerusalénpe katu, oĩ Israelgua Jesús reroviaha oñe'ẽ vaíva hese. 3 Oporandu hikuái chupe: —Mba'ére piko reho Israelgua'ỹva rendápe ha rekaru hendive kuéra? 4 Pedro omombe'upa chupe kuéra iñepyrũha guive ojehu vaekue. He'i chupe kuéra: 5 —Aime hína táva Jópepe, ha añembo'e aja areko peteĩ jechauka: Ahecha peteĩ savana guasu joguaha, oñeñapytíva irundy ijapýgui oguejy ramo yvágagui che aimeha peve. 6 Ama'ẽ porã ahecha haguã pe oĩva pype ha ahecha tymba ipy irundyva ha tymba saite, hyére otyryrýva ha guyra. 7 Ha peteĩ oñe'ẽva he'i chéve: 'Pedro, epu'ã ejuka ha he'u.' 8 Ha'e chupe: 'Nahániri, che Jára, araka'eve ndoikéiva che jurúpe mba'eve Tupãme oñemboyke'ỹva, térã ipotĩ'ỹva.*f** 9 Upérõ pe oñe'ẽva yvágagui oñe'ẽ jey chéve he'ívo: 'Pe Tupã omopotĩ vaekuere ani ere Tupãme oñemboyke'ỹha.' 10 Kóva ojehu mbohapy jey ha upéi opa mba'e ojuhupi jey yvágape. 11 Upérõ mbohapy kuimba'e oñemboúva Cesaréagui che píari, oguahẽ upe óga roimeháme. 12 Espíritu he'i chéve aha haguã hendive kuéra kyhyje'ỹre. Ha oho avei che ndive 6 Jesús reroviaha ñane pehẽnguéva. Opavave roike peteĩ kuimba'e rógape, 13 omombe'úva oréve ohecha hague hógape Tupã remimboúpe,*f** ñembo'yhápe he'íva chupe: 'Emondo ne rembijkuaíva táva Jópepe, ohenói haguã Simónpe, ojekuaáva avei Pedro ramo. 14 Ha'e he'íta ndéve mba'éichapa ikatúta reñepysyrõ nde ha nde rogagua. 15 Añepyrũvo añe'ẽ chupe kuéra, Espíritu Santo ou hi'ári kuéra ou haguéicha ñande ári iñepyrũháme. 16 Upérõ che mandu'a upe he'i vaekuere Ñandejára: 'Añete, Juan oporomongarai vaekue ýpe, peẽ katu peñemongaraíta Espíritu Sántope.' 17 Tupã ome'ẽ ramo avei chupe kuéra upe ome'ẽ vaekue ñandéve, jajeroivia vaekuere Ñandejára Jesucristore, máva piko che ajokose haguã Tupãme? 18 Oñopehẽnguéva Jerusalengua ohendu rire ko'ã mba'e, okirirĩ ha omomba'e guasu Tupãme he'ívo: —Israelgua'ỹvape avei niko Tupã ome'ẽ ra'e ija haguã chupe kuéra ojevývo Tupã gotyo, ikatu haguã ohupyty jeikove opa'ỹva! 19 Omano rire Esteban, oñepyrũ upe ñepu'ã umi Jesús reroviahare, ha upévare okañy hikuái Fenicia, Chipre ha Antioquíape. Upe rupi omyerakuã hikuái umi Israelguávape upe marandu porã ha umi Israelgua'ỹvape katu nahániri. 20 Opáichavo, oĩ Jesús reroviaha Chipre ha Cirenegua oguahẽva Antioquíape ha oñe'ẽ avei umi Israelgua'ỹvape, omyerakuãvo upe marandu porã Ñandejára Jesús rehegua. 21 Ñandejára pokatu oĩ hendive kuéra, ha upéicha rupi heta umi ojehejáva ijerovia yma guarégui ha oguerovia Ñandejárape. 22 Iglésia Jerusalén pegua oikuaávo upéva, omondo Bernabépe Antioquíape. 23 Oguahẽvo Antioquíape Bernabé ohecha mba'éichapa Tupã ohovasa ra'e chupe kuéra, ha ovy'a eterei. He'i chupe kuéra oñembopy'a peteĩ haguã ipy'aite guive Ñandejára ndive. 24 Bernabé vaekue kuimba'e marangatu henyhẽva Espíritu Sántogui ha jeroviágui. Ha upéicha rupi heta umi ojerovia vaekue Ñandejárape. 25 Upéi Bernabé oho Társope Saulo píari, 26 ha ojuhu rire chupe, ogueraha Antioquíape. Upépe opyta ha oñembyaty hikuái upepegua iglésia ndive peteĩ año pukukue, ombo'évo hetápe. Antioquíape oñepyrũ vaekue oñembohéra "cristiáno", umi Cristo rehe ojeroviávape. 27 Umíva umi árape mbovymi maranduhára*f** oho Jerusaléngui Antioquíape. 28 Ha peteĩ ha'e kuérava, Agabo hérava, oñembo'y ha Espíritu Santo oikuaauka rupi chupe, omomarandu outaha ñembyahýi guasu opa rupi yvy jerekuévo, ha upéva ojehu Claudio ramo guare Roma ruvicha guasu. 29 Upérõ umi Jesús reroviaha Antioquiagua oñembopy'a peteĩ oguerahauka haguã oguerekóvagui umi Judea guápe, peteĩ-teĩ ikatumiháicha. 30 Upéicha ojapo hikuái, ha Bernabé ha Saulo rupi, oguerahauka hikuái ipytywõ*f** Jesús reroviaha kuérape Judea guápe.

Acts 12

1 Umíva umi árape mburuvicha guasu Herodes oñepyrũ oñemoĩ pe iglésiare. 2 Ojukauka kyse pukúpe Juan ryke'y Santiágope. 3 Ha ohechávo upéva oguerohoryha Israelgua, omonambika avei Pédrope. Kóva ojehu umi ára oñembyarete jave mbyja añembovu'ỹva. 4 Herodes omoingeka Pédrope koty ypytũme, oñangarekohápe hese irundy ñorãirõhára aty, irundy ñorãirõhára reheve peteĩ-teĩ atýpe. Omoĩse chupe tetãgua pópe Páskua arete rire. 5 Pedro oĩ aja koty ypytũme, pe iglésia oñembo'e hese ipy'aite guive. 6 Upe Herodes omoĩtaha árape Pédrope tetãgua pópe, ha'e oke

hína mokōi ñorāirōhára pa'ūme, ojepokua mokōi kadénape, ha okápe ñorāirōhára kuéra oñangareko pe okēre. 7 Upeichaháguinte oguahẽ sapy'a peteĩ Ñandejára remimbou, ha pe koty ypytũ ojehesapepa. Pe Ñandejára remimbou opoko Pédroré ijyképe ha omombáy chupe he'ívo: "Epu'ã pya'e!" Upévo umi kadéna ho'a Pedro pógui, 8 ha Tupã remimbou he'i chupe: "Eñemonde ha emoĩ nde sapatupe." Pedro ojapo upéicha ha pe Tupã remimbou he'i jey: "Emoĩ nde ahoja ha che moirũ." 9 Pedro osẽ pe Tupã remimbou rapykuéri, oikuaa'ỹre añetépa pe Tupã remimbou rembiapo térã iképe guánte upe ohecháva. 10 Ohasa rire hikuái pe ñorāirōhára aty peteĩha ha upe mokōiha, oguahẽ upe oka pegua okẽ fiérrope, ha upéva ojepe'a ijehegui rei. Osẽ hikuái ha ohasa rire peteĩ tape, pe Tupã remimbou oheja chupe. 11 Upérõ Pedro ohechakuaa ha he'i: "Ko'ágã ae ahecha porã Ñandejára, hemimbou rupi, che pe'a hague Heródesgui ha umi Israelgua che rehe ojapose vaekuégui." 12 Ohecha kuaávo kóva, Pedro oho María, Juan, hérava avei Marcos, rógape, oñembyatyhápe heta oñembo'éva. 13 Ombota upe okẽ ha peteĩ mitãkuña hérava Rode osẽ ohechávo mávapa. 14 Ohendúvo Pedro ñe'ẽ, ha ovy'a etereígui, oipe'a rangue chupe, oho pya'e oporomomandúvo Pedro oĩha upe okẽme. 15 He'i hikuái chupe: – Nde tarova mba'e piko! Ha'e katu he'i añeteha. Ha'e kuéra he'i: –Oime vaerãko Tupã remimbou mba'e hína. 16 Upe aja Pedro akóinte ombota upe okẽ. Ha oipe'ávo ha ohecha chupe, oñemondýi hikuái. 17 Ha'e katu ipópe omokirirĩ chupe kuéra, ha omombe'u mba'éichapa Ñandejára oguenohẽ chupe koty ypytũgui. Upéi he'i: – Pemombe'u kóva Santiágope ha ñane pehẽngue kuérape. Upéi osẽ oho ambue hendápe. 18 Ko'ẽmba rire oiko sarambi guasu ñorāirōhára apytépe, ndoikuaágui mba'épa oiko ra'e Pédrogui. 19 Herodes ohekauka chupe ha ndaikatúima ramo ojuhu, ojukaika iñangarekohare kuérape. Upe rire osẽ Judéagui ha oho oiko Cesaréape. 20 Herodes ipochy Tiro ha Sidongua ndive. Umíva oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ou haguã hendápe. Herodes róga pegua mburuvicha Blasto ndive oñemoĩ porã hikuái, ha hese ae ojerure chupe oiko haguã py'a guapýpe oñondive. Tiro ha Sidongua niko ojogua opa mba'e mburuvicha guasu Herodes retãgui. 21 Herodes omoĩ chupe kuéra peteĩ ára ou haguã oñe'ẽ hendive. Upérõ oñemonde ijao jeguápe, oñemoĩ mbojovakehára guapyhápe, ha upe guive oñemoñe'ẽ chupe kuéra. 22 Upérõ opavave osapukái joa: "Ko oñe'ẽva ndaha'etí peteĩ yvypóra, peteĩ tupã uvei katu!" 23 Upe vove peteĩ Ñandejára remimbou ombohasyete Heródespe, nombyajéi haguére Tupãme. Hekove voi hasopa, ha omano yso rembi'úrõ. 24 Upe aja Ñandejára Ñe'ẽ iñasáive ohóvo ha oñemyerakuã opa rupi. 25 Bernabé ha Saulo omohu'ã rire hembiapo Jerusalénpe, ojevý oguerahávo hendive Juan, Marcos avei héravape.

Acts 13

1 Antioquía pegua iglésiape oĩ maranduhára*f** ha mbo'ehára kuéra. Umíva Bernabé, Simón (oñembohérava avei Kamba), Lucio Cirenegua. Menahem (okakuaa vaekue Herodes, upe Galiléa sãmbhyhare ndive) ha Saulo. 2 Peteĩ ára, omomba'e guasu aja hikuái Ñandejárape ohasa jave hikuái karu'ỹme, Espíritu Santo he'i: "Pemboyke chéve Bernabé ha Saulo. Areko niko hembiaporã nguéra." 3 Ha ñembo'e ha karu'ỹme ohasa rire, omoĩ hikuái ipo hi'ári kuéra ha omondo. 4 Espíritu Santo omondógui chupe kuéra Bernabé ha Saulo oho Selúciupe. Upégui oho Chipre gotyo. 5 Oguahẽvo upe várko oñembojaha, Salaminape, oñepyrũ hikuái omyerakuã Ñandejára Ñe'ẽ umi judío tupaoha rupi. Juan oho avei hendive kuéra ipytyvõha ramo. 6 Oguata hikuái pe Chipre tuichakue ha oguahẽ Páfospé, ha upépe ojuhu peteĩ paje apoha Israel guáva, hérava Bar Jesús, upéva maranduhára*f** gua'u. 7 Ko paje apoha oĩ sãmbhyhára Sergio Paulo, kuimba'e katupyry rógape. Pe sãmbhyhára ohenoika Bernabé ha Sállope, ohenduségui Ñandejára Ñe'ẽ. 8 Pe paje apoha katu, griégo ñe'ẽme hérava Elimas, ojokose ani haguã oguerovia pe sãmbhyhára. 9 Upérõ Saulo, hérava avei Pablo, henyhẽva Espíritu Santogui, oma'ẽ hatã hese, 10 ha he'i chupe: –Tekove japu, mba'e vai apoha, mba'e pochy ñemoñare, nde a'e'ỹva opa mba'e iporãvare! Mba'érepa nderejehejái Ñandejára rape ñemokarẽgui? 11 Ko'ágã Ñandejára ne nupãta, repytãta ne resatũ ha are ndaikatu mo'ãvéi rehecha kuarahy resape. Upete vove Elimas opyta pytũmby etépe, ha oheka oisãmbhy vaerã chupe ipógui opytãgui hesatũ. 12 Ohechávo kóva upe sãmbhyhára, oguerovia ohecha ramógui Ñandejára remimbo'e. 13 Pablo ha iñirũ nguéra ojupi várkope Páfospé ha oho Perge Panfilia guápe. Juan katu oheja chupe kuéra ha ojevý Jerusalénpe. 14 Pérgegui ohasa hikuái Antioquía Pisidia guápe. Upépe, pytu'uha árape oike hikuái umi judío kuéra tupaópe ha oguapy. 15 Omoñe'ẽ rire hikuái tembiapoukapy ha maranduhára kuéra, upépe omyakáva he'i chupe kuéra: –Che pehẽngue kuéra, pereko ramo peje vaerã peporomokyre'ỹ haguã, peje ko'ágã. 16 Upérõ Pablo opu'ã ha

omokirirĩvo ipópe, he'i chupe kuéra: –Pehendu peẽ Israelguáva ha avei peẽ mombyryguáva pembyajéva Tupãme. 17 Tupã Israel Jára oiporavo vaekue ñande ru kuéra ypykuépe, ojapo chugui kuéra tetã guasu, oikórõ gueteri mombyrygua ramo Egíptope, ha upéi ipokatúpe oguenohẽ chupe kuéra upe tetãgui. 18 Tupã ogueropu'aka ijepokuaa vai kuéra yvy ojeiko'ỹháme 40 año pukukue, 19 ha ohundi 7 tetã Canaán yvy'e ome'ẽ haguã ijyvy kuéra ñande ru kuéra ypykuépe. 20 Opa ko'ã mba'e hi'are 450 año rupi. Upéi ome'ẽ umívape tendota kuéra, maranduhára Samuel ára peve. 21 Upérõ ha'e kuéra ojerure peteĩ mburuvicha guasu oisãmbyhy haguã chupe kuéra, ha Tupã 40 año aja ome'ẽ chupe kuéra mburuvicha guasúrõ Quis ra'y Saúlpe, Benjamín ñemoñaréva. 22 Upéi Tupã omongúi Saúlpe ha omoĩ mburuvicha guasúrõ Davidpe, ha'e he'i hague: 'Ajuhu David Jesé ra'y, ha'eha kuimba'e arovy'áva, ha oĩva ojapo haguãicha che rembipota. 23 Peteĩ David ñemoñarévagui, Tupã ombou vaekue Jesús oipysyrõ haguã Israelpe iñangaipágui, ome'ẽ haguéicha iñe'ẽ. 24 Jesús ou mboyve, Juan omyerakuã vaekue iñe'ẽ opa Israel guápe, he'ívo ojevy vaerãha Tupã gotyo ha oñemongaraika. 25 Ha Juan, hi'aguĩma ramo hi'ára guahẽ, he'i vaekue: 'Che ndaha'ei upe peẽ peimo'áva: che rire katu ou peteĩ, chéve ija'ỹva ajora ipy reheguánte jepe.' 26 Che pehẽngue kuéra Abraham ñemoñare, ha peẽ mombyrygua pembyajéva Tupãme, ko ñepysyrõ omombe'úva, ñandéve guarã hína. 27 Umi Jerusalénpe oikóva ha huvicha kuéra niko ndoikuaái Jesúspe, ha ndoikuaái maranduhára ñe'ẽ oñehendukáva, judío kuéra tupaópe pytu'uha árape. Upéicha ha'e kuéra voi, ojerurévo Jesús ojejuka haguã, ojapo umi maranduhára he'i vaekue. 28 Ha ndojuhúi ramo jepe hese, mba'érepa ojukáta, ojerure Pilátope ojuka haguã. 29 Upéi, ojapopa rire opa mba'e oje'éva hese Tupã kuatione ñe'ẽme, omboguejy kurusúgui ha oñotý. 30 Tupã katu omoingove jey chupe. 31 Ha heta ára aja Jesús ojekuaa, umi omoirũ vaekue chupe Galiléagui Jerusalénpe. Ha ko'ágã ha'e kuéra umi Jesús rechahare tetãgua renondépe. 32 Aipórõ ore romyerakuã hína peẽme ko marandu porã. Upe ñe'ẽ Tupã ome'ẽ vaekue ñande ru kuéra ypykuépe, 33 Péicha Tupã omoañete ñande ita'ýrape omoingove jeyvo Jesúspe, oĩháicha salmo mokõiháme: 'Nde hína che Ra'y, che romoñemoña ko árape.' 34 Tupã omyerakuã vaekue omoingove jeytaha, ani haguã hete oñembyai, he'ívo ikuatia ñe'ẽme: 'Ajapóta umi ñe'ẽ marangatu añetegua ame'ẽ vaekue Davidpe.' 35 Upéva he'i avei ambue hendápe: 'Nderehejái chéne oñembyai ne rembiguái marangatu rete.' 36 David añete oipytyvõ vaekue hetã guápe, Tupã he'i haguéicha chupe ha upéi omano ha oñembyaty itúva kuéra ndive, ha hete oñembyai. 37 Upe Tupã omoingove vaekue rete katu, noñembyairi. 38-39 Aipórõ, che pehẽngue kuéra, peikuaa vaerã Jesús rupi oñemyerakuãha peẽme peñepysyrõ haguã pene angaipágui, ha ikatu'ỹ vaekue guive oñembohekojoja Moisés rembiapoukapy rupive Jesús rehe ojeroviáva guive hekojoja. 40 Peñeñangarekóke aipórõ, ani ho'a pende ári umi oha'i vaekue maranduhára kuéra: 41 'Cháke, peẽ peporoapo'íva, peñemondýi ha pejeike, ajapótagui pende árape mba'e peẽ peroviase'ýtava oĩrõ omombe'úva.'" 42 Pablo ha iñirũ nguéra osẽ rire pe judío kuéra tupaógui, ojerure hikuái chupe upe pytu'uha ára ambuépe oñe'ẽ jey haguã chupe kuéra ko'ã mba'ére. 43 Opa rire upe ñembyaty, pe judío kuéra tupaópe, heta judío ha umi ojeroviáva Tupãre judío kuéraicha, oho Pablo ha Bernabé ndive. Ha ha'e kuéra oñemoñe'ẽ oñemohatã haguã upe jerovia Tupã mborayhu ohenoihápe chupe kuéra. 44 Upe pytu'u ára ambuépe haimete opa tavagua oñembyatypa ohendu haguã Ñandejára ñe'ẽ. 45 Umi Israelgua katu, ohechávo heta etereiha umi oñembyatýva, ojepicha eterei, ha oñepyrũ oñe'ẽ api Pálope ha oñe'ẽ reity chupe. 46 Upérõ Pablo ha Bernabé oñe'ẽ kyhyje'ýre ha he'i chupe kuéra: –Ore romyerakuã vaerã kuri Ñandejára Ñe'ẽ peẽme raẽ, peẽgui Israelgua. Ko'ágã katu peẽ pemboyke ha ndapeikuaaséigui mba'eve upe jeikove opa'ývagui, rohóta Israelgua'ývape. 47 Upéicha niko he'i vaekue oréva Ñandejára, he'irõ guare: 'Romoĩ tetã nguéra resapehárõ, reraha haguã ñepysyrõ che aguerúva, yvy pahaite peve.' 48 Ohendúvo kóva, umi Israelgua'ýva ovy'a ha oñepyrũ he'i Ñandejára ñe'ẽ iporãha, ha oguerovia umi ojeporavo vaekuéva ohupytytaha jeikove opave'ýva. 49 Upéicha oñemyasãi Ñandejára ñe'ẽ opa upe tetãpyre. 50 Israelguáva katu oñe'ẽ kuñakarai iñembo'e rayhúva ndive, ha ombohuguy raku chupe kuéra opu'ã haguã Saulo ha Bernabére, ha omosẽ upégui. 51 Upérõ ha'e kuéra oityvyro yvy tímbo ipýgui, techaukahárõ chupe kuéra, ha oho hikuái Icóniope. 52 Umi oguerovia vaekue katu henyhẽmba vy'águi ha Espíritu Santogui.

Acts 14

1 Icóniope Pablo ha Bernabé oíke oñondive pe judío kuéra tupaópe ha iñe'ẽ rupi heta oĩ ogueroviáva Israelgua ha Israelgua'ýva. 2 Umi Israelgua oguerovia'ýva

katu ombopochy umi Israelgua'ývape Jesús reroviaha kuérare. 3 Opáichavo apóstol kuéra opyta are upépe, ha ojeroviágui Ñandejárare oñe'ẽ kyhyje'ýre, ha Ñandejára ombyaje ha'e kuéra he'íva Tupã mborayhúgui, ome'ẽvo chupe kuéra pokatu ojapo haguã techaukarã ha hechapyrãva. 4 Umi tavagua katu ojoavy: oime oíva Israelgua ndive ha oime oíva apóstol kuéra ndive. 5 Upérõ umi Israelgua ha Israelgua'ýva oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme mburuvicha kuéra ndive, oñemboharái haguã hese kuéra ha ombo'íta haguã chupe kuéra. 6 Pablo ha Bernabé oikuaávo upéva, okañy ha oho hikuái Listra ha Dérbepe, táva kuéra Licaonia pegua, ha ijerekuévo rupi, 7 ha omyerakuã avei umi rupi upe marandu porã. 8 Lístrape oĩ peteĩ kuimba'e ikatu'ýva oguata. Ndoguatái vaekue araka'eve, ijapapágui oikove ypy guive. Ko kuimba'e uguapy hína, 9 ohendúvo pe Pablo he'íva. Pablo oma'ẽ hese ha ohecha ogueroviaha ikatu haguã okuera. 10 Upérõ he'i hatã chupe: –Epu'ã ha eñembo'y! Pe kuimba'e opo opu'ã ha oñepyrũ oguata. 11 Ohechávo upe Pablo ojapo vaekue, opavave oñepyrũ osapukái Licaonia ñe'ẽme: –Tupã nguéra oguejy ñane rendápe kuimba'érõ! 12 Ha oguereko Bernabépe tupã Zeus ramo ha Páblope Hermes ramo, ha'égui upe oñe'ẽva. 13 Zeus pa'i, oguerekóva itupao táva reiképe, ogueru tóro kuéra ha yvoty ombojegua haguã chupe kuéra, ha opavave oikuave'ẽse chupe kuéra mymbajuka.*f** 14 Bernabé ha Pablo ohecha kuaávo upéva, omondo ijao kuéra ha oíke ijapytépe kuéra osapukáivo: 15 –Peẽ kuimba'e, mba'ére piko pejapo péicha? Oréko yvypóra peẽichaguante avei. Roju kuri pomomandúvo pe marandu porã, pejehejáma haguã ko'ã výro reígui, ha pejevy Tupã oikovévare ojapo vaekue yvága, yvy, yguasu ha opa ipype oíva. 16 Jepe yma Tupã oheja vaekue peteĩ-teĩ oho hapére, 17 araka'eve ndohejái vaekue ohechauka'ýre, mávapa ha'e umi mba'e porã ojapóva rupi. Ha'e niko upe omboúva peẽme ama, kóga mono'õ iporãva, ha upe ome'ẽva peẽme heta pe'u haguã ha pevy'a haguã. 18 Ha he'ivérõ jepe chupe kuéra, ndaikatúi ojoko ani haguã oikuave'ẽ mymbajuka. 19 Upérõ oguahẽ Israel guáva Antioquía ha Iconioguá, ombopochýva hese kuéra opavavépe. Upérõ ombo'íta hikuái Páblope ha oimo'ávo ojuka hague oguerotyryry táva rokápe. 20 Umi Jesús reroviaha oñembyatývo Pablo jerére, ha'e opu'ã ha oíke jey upe távape. Upe ára ambuépe osẽ Bernabé ndive Derbe gotyo. 21 Omyerakuã rire marandu porã Dérbepe, oĩ rire heta Jesús reroviaha, ojevy Listra, Iconio ha Antioquíape. 22 Ko'ã henda rupi omokyre'ý Jesús reroviahápe, oñemoñe'ẽvo chupe kuéra oñemohatã haguã ijerovíape, he'ívo, jaike haguã Tupã remisãbyhýpe jahasa asy heta vaerãha. 23 Omoingo avei hikuái myakãhára*f** kuéra peteĩ-teĩ iglésiape, ha ojapo rire ñembo'e ha karu'ý, oheja chupe kuéra Ñandejára, ha'e kuéra ojerovia hague pópe. 24 Ohasávo Pisidia rupi oguahẽ hikuái Panfíliape. 25 Omyerakuã upe ñe'ẽ Pérgepe ha upéi oho Atalíape. 26 Upépe ojupi várkope Antioquía gotyo, upégui oñemondo vaekue tembiapo aporã ha oñemoĩ vaekue chupe kuéra Tupã po guýpe. 27 Oguahẽvo Antioquíape ombyaty upe iglésia ha omombe'u chupe kuéra opa mba'e Tupã ojapo vaekue hendive kuéra, ha mba'éichapa Ñandejára oipe'a ra'e hokẽ Israelgua'ývape, ikatu haguã ha'e kuéra avei oguerovia. 28 Pablo ha Bernabé opyta are upépe umi Jesús reroviaha ndive.

Acts 15

1 Umíva umi árape, umi oho vaekue Judéagui Antioquíape, oñepyrũ ombo'e umi Jesús reroviaha judio'ývape, ndojeapi'oukái ramo, Moisés he'i haguéicha ndaikatuiha oñepysyrõ. 2 Pablo ha Bernabé oñoñe'ẽ api mbarete hendive kuéra, ha ipahápe Pablo, Bernabé ha ambue kuérava ojeporavo oho haguã Jerusalénpe oñe'ẽvo ko mba'ére apóstol kuéra ha myakãhára*f** kuéra upe Jesucristo iglésia pegua ndive. 3 Umi Antioquía pegua Jesucristo iglésia rembijokuái, ohasávo Fenicia ha Samaría rupi, omombe'u mba'éichapa umi Israelgua'ýva ojeheja ra'e ijerovia ymágui, oho haguã Tupã ndive. Ha opa oñopehẽnguáva ovy'a eterei ohendúvo. 4 Pablo ha Bernabé oguahẽvo Jerusalénpe, upepegua iglésia, apóstol ha myakãhára kuéra oguerohory chupe kuéra, ha ha'e kuéra omombe'u opa Tupã ojapo vaekue hendive kuéra. 5 Oĩ jepe fariséova oguerovia vaekue, opu'áva ha he'i: –Tekotevẽ ñambyapi'ouka umi Israelgua'ý Jesús reroviahápe, ha tojapo Moisés rembiapoukapy. 6 Upérõ oñembyaty apóstol ha myakãhára kuéra, oñe'ẽ haguã kóvare. 7 Heta oñe'ẽ rire hikuái, Pedro opu'ã ha he'i chupe kuéra: –Che pehẽngue kuéra, peikuaa ymáma Tupã che poravo hague pende apytégui amyerakuã haguã pe marandu porã Israelgua'ývape, ikatu haguã ha'e kuéra oguerovia. 8 Ha Tupã, oikuaáva opavave py'apy, ohechauka oguerohoryha chupe kuéra, ome'ẽ niko chupe kuéra Espíritu Santo ñandéveicha avei. 9 Tupãme guarã peteĩchante ha'e kuéra ha ñande, omopotĩ niko avei ipy'apy pe jerovia rupi. 10 Mba'érepa aipórõ peñemoise Tupã rehe, peityvo ko'ã Jesús reroviaha ári mba'e pohýi, ñande ha ñande ru kuéra ypykue ikatu'ý vaekue

jaropu'aka? 11 Upéva rangue, ñande jarovia reiete jajepysyrõha ha'e kuéraicha avei, Ñandejára Jesús imba'e porã rupi. 12 Opavave okirirĩ ha ohendu, Bernabé ha Pablo oñe'ẽ aja umi techaukarã ha hechapyrãvare, Tupã ojapo vaekue ha'e kuéra rupi umi Israelgua'ỹva apytépe. 13 Ha'e kuéra oñe'ẽmbávo, Santiago he'i: —Che pehẽngue kuéra, pe che rendumi: 14 Simón omombe'u ñandéve mba'éichapa Tupã oguerohory ypy vaekue Israelgua'ỹvape, oiporavóvo avei ijapytépe kuéra peteĩ tetã imba'eráva. 15 Upéicha avei ohaí vaekue umi maranduhára,*f** he'iháicha Tupã kuatiañe'ẽ: 16 'Upéi aju jeýta ha amopu'ã jeýta David tapýi ojero'a vaekue: amyatyrõ jeýta itapere ha amopu'ã jeýta, 17 ikatu haguã umi ambue oheka Ñandejárape opa tetã megua ndive, oñemboyke vaekue che rérape guarã. 18 Ñandejára, oikuaauka vaekue ko'ã mba'e ymaite guive, ome'ẽma iñe'ẽ.' 19 Aipórõ che añandu nañamoí vaerãiha mba'e pohýi tekotevẽ'ỹva umi Israelgua'ỹvape, ijerovia yma guarégui ojehejavape, oho haguã Tupã ndive. 20 Jahaínte chupe kuéra kuatiañe'ẽ ojei haguã opa oñekuave'ẽ vaekue tupã gua'u kuérapegui, ani omenda hekope'ỹ, ani ho'u tymba ojahoga vaekue ro'o, ha ani ho'u so'o huguy reheve. 21 Ymaite guive niko opaite táva rupi, judío kuéra tupaópe oñemyerakuáva Moisés rembiapoukapy pytu'uha árape. 22 Apóstol ha myakãhára kuéra, ha upepegua umi iglésia, oñembopy'a peteĩ oiporavo haguã ijapytégui kuérava ha omondo chupe kuéra Antioquíape, Pablo ha Bernabé ndive. Oiporavo Judáspe, hérava avei Barsabás ha Sílaspe, kuimba'e kuéra ojeapóva mba'érõ Jesús reroviaha apytépe, 23 ha hendive kuéra omondo ko kuatiañe'ẽ: “Ore apóstol ha myakãhára kuéra pene pehẽnguáva, romomaitei umi ore pehẽngue Jesús reroviaha Israelgua'ỹvape, ha oikóva Antioquía, Siria ha Cilíciape. 24 Roikuaa oĩ hague tapicha ohóva ko'águi ore ro'e'ỹre chupe kuéra, pene myangekói vaekue iñe'ẽme ha pene mokañy. 25 Upévale roñemoí peteĩ ñe'ẽme roiporavo haguã ore apytégui umi oho vaerã pene rendápe, ore pehẽngue kuéra rohayhu etéva Bernabé ha Pablo ndive, 26 omoí vaekue hekove kyhyje'ỹre Ñandejára Jesucristo rehehápe. 27 Upéicha rupi romondo peẽme Judas ha Sílaspe. Ha'e kuéra oñe'ẽta pene ndive omyesakã haguã peẽme opa mba'e. 28 Espíritu Santo ha ore rojuhu porã, noromoíri haguã pende ári mba'eveichagua mba'e pohýi, ndaha'éirõ ko'ã mba'e tekotevẽva: 29 Ani pe'u tymba ro'o oñekuave'ẽ vaekue tupã gua'u kuérape, ani pe'u so'o huguy reheve térã tymba ojahoga vaekue ro'o, ha ani pemenda hekope'ỹ. Pejejokórõ ko'ã mba'égui, pejapo porãta. Pomomaitei.” 30 Ha'e kuéra oporomomaitei rire, oho hikuái Antioquíape ha ombyatývo umi Jesucristo rerovichápe, omoí ipópe kuéra pe kuatiañe'ẽ. 31 Oñemoñe'ẽ rire upe kuatia, ovy'a eterei ombopy'a guapýgui chupe kuéra. 32 Judas ha Silas ha'égui avei maranduhára, ombovy'a ha omokyre'ỹ eterei iñe'ẽ nguérape umi oñopehẽnguévape. 33 Aremi rire, umi Jesús reroviaha omondo jey chupe kuéra maitei ha py'a guapy reheve imbouhare rendápe. 34 Silas katu oñembopy'a peteĩ ha opyta hendive kuéra. 35 Pablo ha Bernabé katu opyta jey Antioquíape ha heta ambue ndive oporombo'e ohóvo ha omyerakuã Ñandejára marandu porã. 36 Upéi Pablo he'i Bernabépe: —Jaha jey ñane pehẽngue Jesús reroviaha rendápe umi táva ñamyerakuã hague rupi Ñandejára ñe'ẽ, jahecha haguã mba'éichapa oiko hikuái. 37 Bernabé oguerahase Juan, Marcos avei héravape. 38 Pablo katu ndojuhu porãi upéva, Marcos oheja haguére chupe kuéra Panfíliape ha ndoikói hendive kuéra upe tembiapópe. 39 Ojoavy mbaretégui, ojei ojuehegui. Bernabé ogueraha Márcospe ha ojupi várkope ha oho Chípripe, 40 Pablo katu oiporavo Sílaspe, ha Jesús reroviaha ohejávo chupe kuéra Ñandejára mborayhu pópe, ha'e osẽ upégui, 41 ha ohasa Siria ha Cilicia rupi omokyre'ỹvo pehẽngue kuéra umi Jesucristo iglésiape.

Acts 16

1 Pablo oguahẽ Derbe ha Lístrape, ha upépe ojuhu peteĩ Jesús reroviaha, hérava Timoteo. Isy, Israelgua Jesús reroviaha ha itúva griégo. 2 Listra ha Iconio pegua pehẽngue kuérava oñe'ẽ porã hese. 3 Pablo oipota Timoteo omoirũ chupe kuéra, ha upéva mboyve ombyapi'ouka chupe, ndoipotáigui ipochy Israel guáva oikóva upe rupi. Opavave niko oikuaa Timoteo ru griegoha. 4 Opa umi táva ohasaha rupi oikuaauka umi Jesús rerovichápe apóstol*f** he'i vaekue ha myakãhára*f** kuéra Jesucristo iglésia Jerusalén pegua. 5 Aipórõ, umi Jesucristo iglésia oñemohatã ijeroviápe ha umi Jesús reroviaha hetave arako'ẽre. 6 Espíritu Santo ndohejáigui chupe kuéra omyerakuã upe ñe'ẽ Ásiape, ohasa hikuái Frigia ha Galacia rupi, 7 ha oguahẽ Misia rembe'y peve. Upégui oikese mo'ã hikuái Bitíníape, Jesús Espíritu katu ndohejái. 8 Aipórõ, ohasávo Misia rupi oguejy Tróadepe. 9 Upépe Pablo peteĩ pyharépe oguereko peteĩ jechauka: Ohecha peteĩ kuimba'e Macedoniagua, ñembo'yhápe he'íva chupe: “Ehasána Macedóníape ha ore

pytyvõ." 10 Pablo oguereko rire ko jechauka, roñemoĩ roho haguãicha Macedóniape, roikuaa porãgui Tupã ore renoiha romyerakuã haguã upépe marandu porã. 11 Rojupi várkope Tróadepe ha ropia'yre roho yvy y mbyte pegua Samotráciape, ha upe ára ambuêpe roguahẽ Neápolispe. 12 Upépe roho Romaguáva táva Filipos, Macedoniagua táva itenondevévape. Upépe ropyta ára mbovymi. 13 Peteĩ pytu'uha árape rosẽ okaháre y rembe'ype, oñeñembo'ehápe jepi rupi. Roguapy ha roñe'ẽ marandu porã rehe kuña kuéra oñembyaty vaekuêpe. 14 Peteĩ ha'e kuérava héra Lidia, upéva Tiatiragua, poyvi pytã sýime oñemúva. Ko kuña omomba'e guasúva Tupãme, ohendu hína, ha Ñandejára omokyre'y chupe ojaapysaka porã haguã upe Pablo he'ivare. 15 Oñemongaraika opa hogagua ndive ha upéi he'i oréve: –Perovia ramo añetehápe che ajeroviaha Ñandejárame, peju pepyta che rógape. Ha ore reraha hógape. 16 Rohóvo ñembo'ehápero juhu peteĩ mitãkuña oguerekóva mba'e pochy, mba'e ñemi kuaaha. Kóva, peteĩ tembiguái, he'i rupi imba'e kuaa ohupytýva heta viru ijára kuérape guarã. 17 Ko mitãkuña ou ore rapykuéri osapukáivo: –Ko'ã kuimba'e hína Tupã yvatetegua rembiguái, ha omyerakuã peẽme ñepysyrõ rape! 18 Péicha ojapo heta ára pukukue. Pablo katu ikueráima chuguí, ha ojere he'i pe mba'e pochy pype oivape: –Jesucristo rérape ha'e ndéve resẽ haguã chuguí. Upe vove pe mba'e pochy oheja chupe. 19 Upe mitãkuña jára kuéra katu, ohechávo ndaikatu mo'ã veimaha oñemboviru upe ha'e he'iva rupi, ipojái Pablo ha Sílaré ha ogueraha mburuvicha kuéra renondépe upe táva roka guasúpe. 20 He'i hikuái mbojovakehárape: –Ko'ã Israelguáva omyangekói ñande táva, 21 ha oporombo'e heta mba'ére, ñande Romaguáva ikatu'yva jarohory. 22 Upérõ opavave opu'ã hese kuéra, ha mbojovakehára kuéra he'i oñemboi haguã ijaógui ha oñenupã yvyrápe. 23 Oinupã heta rire omoinge chupe kuéra koty ypytũme ha he'i herekuápe oñangareko mbarete haguã hese kuéra. 24 Ha'e aipórõ ogueraha chupe kuéra upe koty ruguaitépe ha omoinge ipy yvyra kuápe. 25 Pyhare pyte rupi katu, Pablo ha Silas oñembo'e ha opurahéi Tupãme, ha umi oiva avei koty ypytũme ohendu hína, 26 peichahágui ou sapy'a peteĩ yvy ryrýi ne ratáva, omongu'epáva pe óga pyenda. Upe vove ojepe'apa okẽ nguéra, ha osopa umi upépe oiva sã nguéra. 27 Pe herekua opáy, ha ohechávo okẽ nguéra ojepe'apáva ohekýi ikyse puku ojejuka haguã, oimo'ãgui opavave okañy hague. 28 Pablo katu osapukái chupe: –Ani rejapo nde jehe mba'eve ivaíva, roimembáko hína ápe. 29 Upérõ pe herekua ojerure mba'e rendy, oíke pya'e, ha oryryipávo kyhyjégui oñesũ Pablo ha Silas renondépe. 30 Upéi oguenohẽ chupe kuéra ha oporandu: –Karaí kuéra, mba'épa ajapo vaerã añepysyrõ haguã? 31 Ha'e kuéra he'i chupe: –Ejerovia Ñandejára Jesús rehe ha reñepysyrõta nde ha nde rogagua. 32 Ha oñe'ẽ hikuái Ñandejára ñe'ẽre chupe ha opa hógape oivape. 33 Upe pyharépe voi upe herekua oipohano chupe kuéra iñenupãngue, ha upéi ha'e ha hogagua oñemongaraika. 34 Upe rire ogueraha hógape ha omongaru. Ha'e ha hogagua kuéra ovy'a eterei oguerovia haguére Tupãme. 35 Ko'ẽmba rire, mbojovakehára kuéra omondo ñorãirõhára kuéra he'ivo koty ypytũ rerekuápe opoi haguã Pablo ha Sílasgui. 36 Pe koty ypytũ rerekua he'i Páblope: –Mbojovakehára kuéra he'ika chéve apoi haguã pende hegui. Aipórõ ikatúma peho kyhyje'yre. 37 Pablo katu he'i ñorãirõhára kuérape: –Ore Romaguávape ore nupã kuri opavave renondépe ore mbojovake'yre, ha ore moinge koty ypytũme, ha piko ágã pepoise ore hegui ñemiháme? Nda upéicha mo'ãi hína! Tou ha'e kuéra voi ore renohẽvo! 38 Ñorãirõhára kuéra ogueraha ko'ã ñe'ẽ mbojovakehára kuérape ha ha'e kuéra oñemondýi ohendúvo Roma peguaha. 39 Oho aipórõ mbojovakeha kuéra, he'ivo Pablo ha Sílaspe ombyasyha, oguenohẽ, ha ojerure chupe kuéra osẽ haguã pe távagui. 40 Osẽvo koty ypytũgui Pablo ha Silas oho Lidia rógape, ha ohecha rire pehẽngue kuéra Jesús reroviahápe ha omokyre'y rire chupe kuéra, oho upégui.

Acts 17

1 Ohokuévo Pablo ha Silas ohasa Anfípolis ha Apolonia rupi, ha upéi oguahẽ Tesalónicape, judío kuéra tupaópe. 2 Pablo jepi guáicha oho judío kuéra tupaópe, ha pytu'uha árape mbohapy semána pukukue, oñoñe'ẽ api hendive kuéra, oiporúvo Tupã kuatiañe'ẽ. 3 Omyesakã chupe kuéra, pe Mesías omano vaerã, ha omano rire oikove jey vaerã hague. He'i chupe kuéra: –Upe Jesús che amyerakuáva peẽme hína upe Mesías. 4 Oĩ Israelguáva Jesús reroviaha ha oñemoirüva Pablo ha Silas ndive. Oguerovia avei heta griégova omomba'e guasúva Tupãme, ha heta kuña, ipoguasúva rehegua. 5 Kóva katu opicha eterei umi Israelgua oguerovia'yvape, ha ombyaty mba'e vai apoha reko rei, ojapo haguã sarambi pe távare. Ondyry avei Jasón rógare oguenohẽ haguã upégui Pablo ha Sílaspe ha omoĩ tetãgua pópe, 6 ha ndojuhúima ramo chupe kuéra upépe, oguerotyryry hikuái Jasón ha ambue

oñopehënguévape upe tavagua ruvicha kuéra rendápe, osapukáivo: –Ko'ã kuimba'e, oporomyangekói vaekue yvy jerekuévo, ou ko'ápe avei, 7 ha Jasón omoguahë chupe kuéra hógape. Ha'e kuéra opu'ã hína Romagua ruvicha guasúre, he'ívo oíha ambue mburuvicha guasu, aipo Jesús. 8 Ohendúvo ko'ã mba'e, umi tetãgua ha mburuvicha kuéra avei oñemondýi. 9 Jasón ha umi ambue katu ohepyme'ë hese kuéra, ha opoi hikuái chugui kuéra. 10 Pyhare vove, Jesús reroviaha pehëngue kuérava omondo pya'e Pablo ha Silaspe Berea gotyo. Oguahëvo, oho hikuái judío kuéra tupaópe. 11 Ko'ã Israelguáva, imba'e porávëva umi Tesalónica guávagui, oguerohory ipy'aite guive upe ñe'ë, ha arako'ëre oipyguara Tupã kuatione'ë ohecha haguã aňetëpa umi oje'éva. 12 Upéicha rupi, heta ha'e kuérava oguerovia, ha heta griëgo kuérava avei oguerovia, kuñáva ha kuimba'éva. 13 Umi Israel guáva Tesalónicape oikóva katu, oikuaávo Pablo omyerakuãha hína Ñandejára Ñe'ë Beréape, oho ha ojapo avei upépe sarambi. 14 Jesús reroviaha pehëngue kuérava katu, pya'e omondo Páblope yguasu rembe'y gotyo, Silas ha Timoteo opyta aja Beréape. 15 Umi omoirüva Páblope oho hendive Atenas peve. Upéi ojevy oguerúvo iñe'ë Silas ha Timoteo peguarã, oñembyaty pya'e haguã hendive. 16 Pablo oha'arõ aja Aténaspe Silas ha Timotéope, ipochy eterei ohechávo upe táva henyhëha tupã gua'u ra'ängágui. 17 Upévare oñoñe'ë api judío kuéra tupaópe hendive kuéra ha ambue Tupãme omomba'e guasúva ndive, ha oñoñe'ë api avei upe táva rokápe umi upépe ijabatýva ndive. 18 Avei arandu kuéra epicúreo va ha estóicova oñepyrü oñoñe'ë api hendive. Oĩ he'íva: –Mba'e piko he'íta ñandëve ko tekove ñe'ëngatu? Ha oĩ he'íva: –Oime vaerãko hína tupã mombyrygua myerakuãha. Péicha he'i hikuái Pablo omyerakuãgui Jesús marandu porã ha jeikove jey rehegua. 19 Upérõ ogueraha hikuái chupe Areópagope ha oporandu hikuái chupe: –Ikatúpa jaikuaa mba'eichagua temimbo'e pyahúpa reru oréve? 20 Ere niko oréve mba'e pyahu ore roikuaa'yva ha roikuaase mba'épa he'ise umíva. 21 Umi Atenasgua ha mombyrygua upépe oikóva niko, mba'e ipyahúva ohenduhárente voi oikóva. 22 Pablo opu'ã ijapytépe kuéra upe Areópagope ha he'i: –Kuimba'e kuéra Atenasgua, opa umi ahechávare, ahecha kuaa peë perohoryha tupã nguérape. 23 Ama'ëvo peë pemomba'e guasuha rupi chupe kuéra, ajuhu peteĩ altar*f** ojehaihápe ko'ã ñe'ë: 'Pe Tupã ojekuaa'yvape.' Upe peë peikuaa'yre pemomba'e guasúvare aju aňe'ëvo peëme. 24 Pe Tupã ojapo vaekue yvy ha opa mba'e ipype oíva, upéva hína yvy ha yvága Jára. Ndoikói tupao yvypóra po rupi ijapopyrépe, 25 ha noikotevëi avave ojapo hese mba'eve, ko ha'e voi ome'ëva ñandëve, jeikove, pytuhë ha opa mba'e. 26 Peteĩ kuimba'égui aňónte ojapo ha'e opa tetã nguéra, oiko haguã yvy ári, ha he'i chupe kuéra araka'épa ha moõpa oikóta, 27 ikatu haguã oheka Tupãme ha ku jepovyvype ramo guáicha ojuhu mba'e chupe, aňete ramo jepe Tupã noĩri mombyry ñande hegui. 28 Tupãme niko jaiko, jaku'e ha jaikove, he'i haguéicha avei pene ñe'ë yvoty apohárava, he'i ramo guare: 'Tupã ñemoñare hína ñande.' 29 Aipórõ, Tupã ñemoñare ñande rekópe, nañaimo'ãi vaerã Tupã ojoguaha umi ta'ãnga óro, pláta térã itágui guápe. 30 Tupã yma oheja reĩnte vaekue yvypóra kuéra kuaa'y, ko'ágã katu he'i opavavépe opa rupi ojevy haguã ha'e gotyo, 31 Tupã omoĩ haguere peteĩ ára ombojovake haguã opa yvypórape teko jojápe, peteĩ kuimba'e rupi, ha'e oiporavo vaekue, ha upéva ohechauka opavavépe omoingove jeývo chupe. 32 Ohendúvo upe jeikove jey omanóva apytégui rehegua, oĩ oñembohoryva hese, ha oĩ he'íva chupe: –Ágã upéinte rohendu jeýne reñe'ëvo oréve ko'ã mba'ére. 33 Upémarõ Pablo oheja chupe kuéra. 34 Oĩ katu ohóva hendive ha oguerovia. Umíva apytépe oĩ Dionisio, ha'e peteĩ Areópago pegua kuérava, peteĩ kuñakarai hérava Dámaris avei, ha ambueve kuérava.

Acts 18

1 Upe ríre Pablo osë Aténasgui ha oho Coríntope. 2 Upépe ojejuhu peteĩ Israelguáva Áquila hérava ndive, Pontoguáva. Nda aréi ra'e Áquila ha hembireko Priscila oguahë hague Itáliagui. Upégui osë vaerã ra'e Roma ruvicha guasu Claudio he'i haguere opa Israelguáva osë vaerãha Rómagui. Pablo oho hendápe kuéra, 3 ha omba'apógui avei Pábloicha óga ao apópe, opyta hendive kuéra omba'apo haguã oñondive. 4 Oguahëvo pytu'uha ára Pablo oho jepi judío kuéra tupaópe ha oñe'ë oñeha'ävo ogueroviaka Israelgua ha Israelgua'yvape avei. 5 Silas ha Timoteo oguahëvo Macedóniagui, Pablo oñeme'ëmbaite omyerakuávo upe ñe'ë ha ohechaukávo Israelguávape Jesús ha'eha upe Mesías. 6 Ha'e kuéra katu oñemoĩ hese ha oñe'ë reity chupe. Upérõ Pablo oityvyro ijao techaukahárõ, ha he'i chupe kuéra: –Pende ári ho'áta peñehundi ramo. Upéva na che ndive véima. Águi ahátama Israelgua'yvape. 7 Osë pe judío kuéra tupaógui ha oho peteĩ kuimba'e Ticio Justo hérava, Tupãme omomba'e guasúva rógape, ha oíva judío kuéra tupao ykére. 8 Ha

Crispo, upépe omyakáva, opa hogagua kuéra ndive oguerovia Ñandejárape. Ha heta Corintoguáva avei, ohendúvo pe ñe'ẽ, oguerovia ha oñemongaraika. 9 Peteĩ pyharépe, Ñandejára he'i Páblope peteĩ jechaukápe: "Ani rekyhyje, emyerakuãnte reikóvo upe ñe'ẽ ha ani rerokirirĩ. 10 Che aimégui ne ndive, ndaipóri opoko vaerã nde rehe ojapo haguã nde rehe ivaíva, che retãgua niko heta eterei hína kóva ko távape." 11 Aipórõ Pablo opyta año imedio Coríntope omyasãivo ijapytẽpe kuéra Ñandejára Ñe'ẽ. 12 Galión Acaya sãmbhyhárarõ guare katu, Israelguáva oñembyaty ha opu'ãmba Pablo rehe, ogueraha chupe mbojovakehápe, 13 ha he'i sãmbhyhárarape: –Ko kuimba'e ogueroviaukase opavavépe omomba'e guasu vaerãha Tupãme, ore rembiapoukapy he'i'ỹháicha. 14 Pablo oñe'ẽtama hína ha Galión he'i Israelgua kuérape: –Tembiapo vai térã porojuka rire ramo, pohendu vaerã mo'ã hekópe, peẽ Israelguáva, 15 Ñe'ẽ térã pene rembiapoukapy ramo katu, pejehecha peẽ, che ndaike mo'ãi upévape. 16 Ha omosẽ chupe kuéra. 17 Upémarõ umi greciagua ipojái upe judío kuéra tupao upépe omyakávare, Sóstenes rehe, ha oinupã hikuái upépe voi. Galión katu ohejánte oiko ha ndo jepy'apýi mba'evére. 18 Pablo opyta gueteri heta ára Coríntope. Upéi omomaitei paha Jesús reroviaha pehẽnguévape ha Priscila ha Áquila ndive ojupi várkope Siria gotyo. Cencréaspe oñemyakã perõ ojapo haguã iñe'ẽ ome'ẽ vaekue Tupãme. 19 Oguahẽvo hikuái Éfesope, Pablo oheja Priscila ha Aquilape ha oho judío kuéra tupaópe. Upépe oñe'ẽ Israelgua upépe ijatýva ndive. 20 Ha'e kuéra ojerure chupe opyta areve haguã, ha ndopytaséi, 21 he'i uvei chupe kuéra omomaiteipahávo: Tupã oipotárõ aju jeýta pohecha. Upéi Pablo ojupi várkope ha oho Éfesogui. 22 Oguahẽvo Cesaréape oho Jerusalénpe omomaiteivo iglésiape, ha upéi oho Antioquíape. 23 Aremi rire osẽ jey oho Galacia ha Frigia rupi omokyre'ỹvo umi Jesús reroviahápe. 24 Umíva umi árape oguahẽ Éfesope peteĩ Israelguáva hérava Apolo, Alejandriagua. Oñe'ẽ kuaa eterei ha oikuaa porã Tupã kuatiañe'ẽ nguéra. 25 Oikuaáma Ñandejára rape ha oñe'ẽ kyre'ỹ eterei, oporombo'e sakã porãvo Jesús guiguáre, Juan oporomongarai reheguãnte jepe upe oikuaáva. 26 Apolo oñemoĩ oñe'ẽ kyhyje'ỹre judío kuéra tupaópe. Ohendu vove chupe Priscila ha Áquila ogueraha chupe ha'eñoháme ha omyesakã porãve chupe upe Tupã rape. 27 Apolo ohasase ramo guare Acáyape, Jesús reroviaha pehẽngue kuérava oguerohory, ha ohai kuatiañe'ẽ umi upepegua Jesús reroviahápe, omoguahẽ porã haguã chupe. Oguahẽvo Acáyape oipytyvõ porã umi Tupã py'a porã rupi oguerovia vaekuẽpe. 28 Opavave renondépe niko ombohováí umi Israelguávape, ohejávo chupe kuéra oikuaa'ỹre mba'épa he'íta, ha oiporu pype Tupã kuatiañe'ẽ nguéra, ohechauka Jesús ha'eha upe Mesías.

Acts 19

1 Apolo oĩ aja Coríntope, Pablo ohasa yvyty pa'ũ rupi ha oguahẽ Éfesope. Upépe ojuhu heta Jesús reroviahápe. 2 Oporandu chupe kuéra: –Oñeme'ẽ piko peẽme Espíritu Santo perovia ramo guare? Ha'e kuéra he'i: Norohendúiva oĩha aipo Espíritu Santo. 3 Pablo oporandu chupe kuéra: –Mba'eichagua ñemongarai rupi piko peñemongarai ra'e? Ha'e kuéra he'i: –Juan ñemongarai rupi. 4 Pablo he'i chupe kuéra: –Juan añete omongaraíva umi ojevývape Tupã gotyo, opáichavo he'íva chupe kuéra oguerovia haguã upe ou vaerãme ha'e rire, he'ise Jesúspe. 5 Ohendúvo kóva oñemongaraika hikuái Ñandejára Jesús rérape, 6 ha Pablo omoĩvo ipo hese kuéra, ou avei hi'ári kuéra Espíritu Santo, ha oñe'ẽ ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape ha ohenduka pe Ñandejára he'íva ha'e kuéra rupi. 7 Ha'e kuéra vaekue 12 kuimba'e rupi. 8 Mbohapy mése aja Pablo oho judío kuéra tupaópe ha upépe omyerakuã upe ñe'ẽ kyhyje'ỹre ha oñeha'ã ogueroviauka opavavépe Tupã remisãmbhyhy rehegua. 9 Oĩ jepe oñembopy'a hatáva ha ndogueroviaséiva, oñe'ẽ vai uvei opavave renondépe upe Tape Pyahúre. Upérõ Pablo ojei chugui kuéra ha ogueraha umi Jesús reroviahápe, oporombo'ehápe aipo Tirano, Upépe oñemoñe'ẽ opa ára, 10 ha upéicha ojapo mokõi año pukukue. Upéicha rupi, opa oikóva Asia rupi, Israelguáva ha Israelgua'ỹva, ohendu Ñandejára ñe'ẽ. 11 Ha Tupã ojapo hechapyrã tuicháva Pablo rupi. 12 Umi pañuélo ha ao ojáva hetere jepe ojeraraha hasývape, ha ko'áva okuera imba'asýgui, ha umi mba'e pochy osẽ chugui kuéra. 13 Ha umi Israelguáva oikóva táva rokãre omosẽvo mba'e pochy kuéra, oiporuse upevarã Ñandejára Jesús réra. Aipórõ he'i umi mba'e pochy: “Jesús, Pablo omyerakuãva rérape, ha'e peẽme pesẽ haguã!” 14 Péicha ojapo jepi umi 7 pa'i ruvicha Israelguáva, Esceva hérava, ra'y. 15 Peteĩ jey katu upe mba'e pochy he'i chupe kuéra: “Aikuaa Jesús ha mávapa Pablo, ha peẽ piko máva?” 16 Upérõ pe kuimba'e oguererekóva mba'e pochy ojeity hi'ári kuéra ha imbarete etereivégui ipu'aka opavavére, ha vaikuẽpe oguereko, okañy meve ha osẽ upégui opívo ha ojekutupa pyre. 17 Opa umi oikóva

Éfesope, Israelguáva ha Israelgua'ýva, oikuaávo upéva, okyhyje eterei. Upéicha herakuáve ohóvo Ñandejára Jesús réra. 18 Heta Jesús reroviaha avei oguahẽ jepi oñemombe'úvo opavave renondépe opa hembiapo vaikuégui, 19 ha heta paje apohare ogueru ikuatia ñe'ẽ nguéra ha ohapypa opavave rovake. Ojepapávo umi kuatiañe'ẽ repykue ojejuhu ohupytyha 50.000 pláta pehẽngue. 20 Aipórõ Ñandejára ñe'ẽ iñasãi ohóvo ha ohechauka ipokatu. 21 Ko'ã mba'e ríre Pablo oñembopy'a peteĩ ohóvo oporohecha Macedóniape ha Acáyape, ha ohasavévo Jerusalén peve. He'i avei Jerusalénpe oho ríre oho vaerãha Rómape. 22 Upérõ omondo Macedóniape mokõi ipytyvõhára, Timoteo ha Erasto, ha'e opyta mive aja Ásiape. 23 Umíva umi árape oiko peteĩ sarambi guasu Éfesope upe Tape Pyahúre. 24 Upéva ojapo aipo Demetrio, ojapóva plátogui tupã kuñáva Artemisa tupao ra'ãnga, ha omboviru hetáva umi hendive omba'apóvape. 25 Ombyaty aipórõ chupe kuéra, ambue kuéra umichagua tembiapópe oikóva ndive, ha he'i chupe kuéra: "Karai kuéra, peẽ peikuaa ñande rekove osãingoha ko tembiapóre. 26 Peẽ katu pehecha ha pehendú, upe Pablo he'iha oikóvo tupã nguéra yvypóra rembiapokue ndaha'eiha Tupã, ha upéicha ogueroviaka hetápe, nda Éfesope añói, ha imete opa Asia pýre avei. 27 Kóva ivai eterei, ikatu niko ohundi ñane ñemuha ha ñane Artemisa guasu ete tupao naherakuávái, ha ndojeapovéi mba'eve ramo ñane Artemisa guasu ete oñemomba'e guasúva opa Asia ha yvy jerekuévo." 28 Ohendúvo kóva ipochy eterei hikuái ha osapukái joa: "Tojererohory Efesogua kuéra Artemisa!" 29 Oiko peteĩ sarambi guasu opa rupi upe tavapýre. Ondyry hikuái Gayo ha Aristarco rehe, mokõi kuimba'e Macedoniagua omoirúva Páblope ha oguerotyryry pe judío kuéra tupao. 30 Pablo oikese mo'ã upépe oñe'ẽ haguã chupe kuéra, umi pehẽngue Jesús reroviaha katu ndohejái. 31 Umi Asia ruvicha kuéra apytépe avei oĩ Pablo irũ teéva, he'ikáva chupe ani haguã oíke upépe. 32 Upe aja upe ñembyatýpe oĩ osapukáiva peteĩ mba'e, ha ambuéva ambue, ipy'a tarovapágui hikuái, ha hetave oĩ ndoikuaáiva maerãpa ijaty ra'e. 33 Alejándrope umi Israelguáva omyaña ha ombohasa tenonde oñe'ẽ haguã hese kuéra. Alejandro ohasa ha omopu'ã ipo omokirirĩ haguã chupe kuéra oñe'ẽ haguã Israelgua rehehápe tetãgua renondépe, 34 ha ohecha kuaávo ha'e Israelguaha, osapukái joa hikuái mokõi óra pukukue: "Tojererohory Efesogua kuéra Artemisa!" 35 Pe mba'e haihára táva pegua, ikatúmarõ oporomokirirĩ, he'i: "Efesogua kuéra! Opavave oikuaa porã, ko táva oíha oñangareko haguã tupã guasu Artemisa tupaóre ha ha'ãnga yvágui ho'a vaekuére. 36 Ndaipórígui avave ikatúva he'i ndaupeichaiha, peñembopy'a guapy, ha ani pejapo mba'eve pema'ẽ porã'ýre. 37 Ko'ã kuimba'e peru vaekue niko nomomarãi pe tupao ha noñe'ẽ vaíri vaekue ñane tupäre. 38 Demetrio ha hendive omba'apóva oguerokórõ he'i vaerã hapicháre, oĩ mbojovakehára kuéra, toho hendápe kuéra ha peteĩ-teĩ toñe'ẽ ijehe. 39 Ha peẽ pejeruresérõ ambue mba'e, oñe'ẽ vaerã upévare peteĩ ñembyaty hekopeguávape. 40 Ko jajapo vaekuére ikatu oje'e ñande rehe japomopu'ãha. Ndajarekói mba'eve ja'e vaerã oñeporandúrõ ñandéve ko sarambi guasu jajapo vaekuére." 41 He'ipávo upéva, omondo opavavépe.

Acts 20

1 Opa ríre pe sarambi guasu, Pablo ohenói umi Jesús reroviahápe oheko mbo'e haguã chupe kuéra. Upéi he'i imaitéi ha oho Macedóniape. 2 Oguahe oporohechávo opa umi henda rupi ha omokyre'ý porã iñe'ẽme umi pehẽngue Jesús reroviahápe. Upéi oguahẽ Gréciape. 3 Upépe opyta mbohapy mése. Ojupítama várkope oho haguã Siria gotyo, ha oikuaa Israelgua kuérava oñemoĩ hague peteĩ ñe'ẽme ojeity haguã hi'ári. Upévare oñembopy'a peteĩ ojevy haguã yvy rupi, ohasa jeývo Macedonia rupi. 4 Omoirũ chupe Sópatro Bereagua, Pirro ra'y, ha Aristarco ha Segundo Tesalonicagua, Gayo Derbegua, Timoteo, ha avei Tíquico ha Trófimo, umíva Asiagua. 5 Ko'ã ore pehẽngue kuéra oñemotenonde ha ore ra'arõ Tróadepe. 6 Ore, ohasa ríre umi ára oje'uha mbuja oñembovu'ýva, rosẽ Filíposgui várkope, ha 5 ára haguépe rohupyty chupe kuéra Tróadepe. Upépe ropyta 7 ára. 7 Semána pegua ára peteĩháme roñembyaty roipehe'ã haguã mbuja, ha Pablo oñe'ẽ umi Jesús reroviahápe. Osẽ vaerãgui upe ára ambuépe, ombopukuve iñe'ẽ pyhare pyte peve. 8 Roñembyaty peteĩ koty yvate guápe oíháme heta mba'e rendy, 9 ha peteĩ mitã rusu hérava Eutico oguapy hína ovetãme. Pablo oñe'ẽ pukúgui pe mitã rusu hopehýi eterei ha ipahápe ikeraitéi ho'a pe koty jo'a mbohapyhágui, ha omopu'ã hikuái he'õnguéma. 10 Upérõ Pablo oguejy, ojepyso pe mitã rusu retekue ári ha oñañuã chupe. Ha he'i Jesús reroviaha ipehẽngue kuérape: –Ani peñemondýi, oikovéko! 11 Upéi Pablo ojupi jey, oipehe'ã pe mbuja, ho'u ha oñe'ẽve ko'ẽmba peve. Upéi oho. 12 Pe mitãme katu ogueraha jey hikuái hekove, ha upéva omokyre'ý eterei chupe

kuéra. 13 Roñemotenonde ha roho Aso peve rohupi haguã Páblope, ha'e ohose haguére yvy rupi. 14 Rojojuhúvo hendive Ásope, ojupi ore ndive ha roho Mitilénepe. 15 Rosẽ upégui ha upe ára ambuépe rohasa Quío renondépe ha roguahẽ peteĩ ára rire Sámospé, várko oñembojahápe. Ohasa rire ára ambue roguahẽ Milétope, 16 Ojejapo péicha, Pablo ndohasaséi haguére Éfeso rupi ani haguã hi'are eterei Ásiapé, oguahẽse pya'e niko Jerusalénpe, ikatukue jave oĩ haguã upépe Pentekostés*f** árape guarã. 17 Oĩ aja Milétope Pablo ohenoika myakâhârava Jesucristo iglésia Éfeso peguápe. 18 Oguahẽvo hikuái, he'i chupe kuéra: "Peẽ peikuaa mba'êichapa aiko, aju ypy guive Ásiapé. 19 Opa ára aiko pende apytépe Ñandejára rembiguáirõ ajejapo'ỹre, heta tesay ha heta jehasa asy pa'ũme, oúva che ári umi Israelguáva guio. 20 Opáichavo, ndahejái vaekue amyerakuã'ỹre peẽme opa mba'e iporátava peẽme guarã, pombo'évo opavave renondépe ha pende róga kuéra rupi. 21 Israelguáva ha Israelgua'ỹvape ha'e vaekue ojevy haguã Tupã gotyo ha oguerovia Ñandejára Jesúspe. 22 Ha ágã aha Jerusalénpe, Espíritu he'ígui chéve, aikuaa'ỹre che ra'arõva upépe. 23 Peteĩ mba'énte aikuaa, opa távaahaha rupi, Espíritu Santo he'i chéve che ra'arõha koty ypytũ ha heta jehasa asy. 24 Che katu nambyasyi che rekove, ikatúma guive añani py'a rory reheve ipahaite peve. Ha ajapo upe tembiapo ome'ẽ vaekue chéve Ñandejára Jesús amyerakuãvo Tupã rayhu marandu porã. 25 Ha ágã aikuaa porã, mavave peẽ amyerakuã vaekuẽpe Tupã remisãmyhy,*f** nda che recha mo'ã veimaha. 26 Upévare ha'ese peẽme ko árape, ndo'aiha che ári mba'eve ikatúva ojehe peẽme, 27 ndahejái haguére amyerakuã'ỹre peẽme opaite Tupã rembipota, añomi'ỹre pende hegui mba'eve. 28 Upévare peñangareko pende jehe, ha peñangareko opa ovecha atýre Espíritu Santo pene moĩ haguẽpe herekuárõ Jesucristo iglésiapé, ha'e ojogua vaekue huguy teẽpe. 29 Aikuaa, che aha rire outaha ambue, aguara guasu ñarõicha ohundisétava Jesús iglésia. 30 Pende apytépe voi opu'ã vaerã oporombo'éva japúre, ogueraha haguã hapykuéri umi Jesús reroviahápe. 31 Peñeñangarekóke: Pene mandu'a mbohapy año pukukue, ára ha pyharépe, ndahejái hague poheko mbo'e'ỹme che resay che rovare peteĩ-teĩme. 32 Ko'ágã, che pehẽngue kuéra, poheja Tupã ha imborayhu ha ñe'ẽ pópe. Ha'e ipokatu pene mongakuaa haguã pende espíritupe ha ome'ẽ haguã peẽme opa he'i vaekue ome'ëtaha Tupã mba'évape. 33 Ndaipotái vaekue che mba'erã avaveichaguáva viru térã ao. 34 Upéva rangue, peikuaa porã amba'apo hague che po teẽpe, ahupyty haguã che ha umi che ndive oĩva rekotevẽ. 35 Opa ára pombo'e vaekue ñamba'apo ha ñaipytyvõ vaerãha oikotevẽvape, ñane mandu'ávo pe Ñandejára Jesús he'i vaekuere: "Javy'ave ñame'ẽvo, ñandéve oñeme'ẽrõ guágui." 36 He'ipa rire ko'ã mba'e, Pablo oñesũ ha oñembo'e hendive kuéra. 37 Opavave hasẽ ha ohetũ ha oñañuã Páblope. 38 Ha ipy'a ñembyasy eterei he'i haguére chupe kuéra ndohecha mo'ã veimaha chupe. Upéi omoirũ hikuái chupe várko peve.

Acts 21

1 Rohejávo pehẽngue kuéra Jesús reroviahápe, rojupi várkope ha roho ropia'ỹre Cos peve ha upe ára ambuépe Ródaspé ha upégui Pátarape. 2 Pátarape rojuhu peteĩ várko ohóva Feníciapé ha upévape rojupi. 3 Rohasávo rohecha Chipre, ha rohejávo ore asu gotyo, roho Siria peve. Ha pe várko oheja vaerãgui mba'e pohýi Tírope, roiike upépe. 4 Rojuhu umi Jesús reroviahápe ha ropyta hendive kuéra 7 ára. Ha'e kuéra, omomandu rupi Espíritu, he'i Páblope ndohói vaerãha Jerusalénpe. 5 Ohasa rire umi 7 ára katu rosẽ. Opavave, hambireko ha imitã nguéra reheve ore moirũ táva roka peve ha upépe y rembe'ýpe roñesũ ha roñembo'e. 6 Upéi roñomomaitei paha ha rojupi várkope ha ha'e kuéra ojevy hógape. 7 Romohu'ã ore jeha várkope, Tiro guive Tolemaida peve. Upépe roñomomaitei pehẽngue kuéra Jesús reorihápe ha ropyta upépe peteĩ ára. 8 Upe ára ambuépe rosẽ ha roguahẽ Cesaréape ha roho Felipe, marandu porã myerakuãha rógape, oipytyvõva apóstol kuérape, ha ropyta hendive. 9 Felipe itajýra 7, omenda'ỹva ha maranduhárava.*f** 10 Ojapóma heta ára roimeha upépe ha oguahẽ Judéagui peteĩ maranduhára hérava Agabo. 11 Oguahẽvo ore rendápe ipojái Pablo ku'a jokuaháre, ojepokua ha ojepykua pype, ha he'i: —Espíritu Santo he'ika, Jerusalénpe umi Israelguáva ojokuataha péicha ko ku'a jokuaha járape, ha omoítaha mombyryguáva poguýpe. 12 Rohendúvo kóva, ore ha umi Cesareagua rojerure Páblope ani haguã oho Jerusalénpe. 13 Pablo katu he'i: —Mba'ére piko pene rasẽ ha pe che mbopy'a mbyasy? Che aime, ndaha'ei ajepokua ha ajepykua haguãicha añaõnte, amano haguãicha uvei katu Jerusalénpe Ñandejára Jesús rayhupápe. 14 Ndaikatúima ramo romovã, roheja chupe, ro'évo: —Tojejapo Ñandejára rembipota. 15 Upe rire, roñembosako'i ha roho Jerusalénpe. 16 Ore moirũ Jesús reroviaha Cesarea guáva. Umíva ore reraha peteĩ Chipregua Mnasón

hérava rógape. Upéva, peteĩ are guivéma Jesús reroviaha ha ore rereko hógape. 17 Roguahêvo Jerusalénpe pehêngue kuéra Jesús reroviaha ovy'a eterei. 18 Upe ára ambuépe Pablo oho ore ndive Santiago rendápe ha upépe oĩ avei opa Jesús iglésia myakáhara.*f** 19 Pablo omomaitei chupe kuéra ha upéi omombe'u opa mba'e Tupã ojapo vaekue ha'e rupi umi Israelgua'ýva apytépe. 20 Ohendúvo, omomba'e guasu hikuái Tupãme, ha he'i Páblope: –Néi, ore pehêngue, rehecháma umi Israelguáva apytépe oĩha heta eterei Jesús reroviaha ha opavave he'i jey-jey tekotevêha ojejapo Moisés rembiapoukapy. 21 Ha oje'e chupe kuéra nde ereha, opa Israelgua tetã ambuépe oikóvape, Moisés rembiapoukapýgui ojeheja vaerãha, ha ere nombyapi'o vaerãiha imitã nguérape ha opoi vaerãha umi ñande jaipokuaávagui. 22 Mba'épa oĩ kóvagai? Katuete niko ojekuaáta reju hague. 23 Iporãve rejapo péicha: Oĩ ore apytépe irundy kuimba'e ojapo vaerã iñe'ê ome'ê vaekue Tupãme. 24 Eraha ne ndive, eñemopotĩ*f** hendive kuéra ehépyme'ê hese kuéra, ha'e kuéra oñeñapíka haguã. Péicha opavave ohecháta na añeteiha pe oje'éva nde rehe, rejapoha uvei pe tembiapoukapy. 25 Umi Israelgua'ýva oguerovia vaekuépe rohaíma kuatiañe'ê romombe'uhápe upe ja'e vaekue: Ndo'úi vaerã so'o oñekuave'ê vaekue tupã gua'u kuérape, térã so'o huguy reheve, térã tymba ojahogáva ro'okue ha ojejoko vaerã menda hekopegua'ývagui. 26 Upérõ Pablo ogueraha umi irundy kuimba'épe, ha upe ára ambuépe oñemopotĩ hendive kuéra. Upéi oike Tupaópe oikuaa haguã araka'épa opáta umi ára ojejapo haguã pe ñe'ê me'ê, he'ise, araka'épa peteĩ-teĩ ha'e kuérava ogueru vaerã ikuave'ẽmby. 27 Omoguahêtama ramo hu'ãme umi 7 ára, oĩ Israelgua Asiaguáva ohecháva hikuái Páblope Tupaópe ha omopu'ã hese opavavépe. Ondyry hikuái Páblore, 28 osapukáivo: Israelguáva kuéra, ore pytyvõke! Ko kuimba'e hína upe oikóva opa rupi oñe'ê vai ñane retãre, Moisés rembiapoukapýre ha ko Tupaóre. Upéva ári ko'ágã omoinge kuri Tupaópe griégovape, omomarãvo ko óga marangatu. 29 Upéva he'i hikuái ohecha haguére upe mboyve Páblope upe távape Trófimo Efesogua ndive, ha oimo'ã Pablo ogueraha ra'e chupe Tupaópe. 30 Umi tavagua oñemondyipa ha opavave ou ñaniháme. Ipojái Páblore, oguerotyryry okápe ha omboty pya'e Tupao rokẽ. 31 Ojukátama hikuái, ha pe mburuvicha Romagua oñemomandu oikoha sarambi guasu táva Jerusalénpe. 32 Upe mburuvicha ombyaty iñorãirõhára huvicha kuéra reheve ha oho pya'e oñeimeháme. Ohechávo hikuái pe mburuvicha ha ñorãirõhára kuérape, noinupávêi Páblope. 33 Upérõ pe mburuvicha oñemboja, ipojái Páblore ha oipokuauka kadenape. Upéi oporandu mávapa ha mba'épa ojapo ra'e. 34 Ha osapukái joavypa hikuái, ha pe mburuvichápe nahesakái mba'eve, upe ayvu oikóvagai. Upéicha rupi oguerahauka chupe ñorãirõhára kuéra rógape. 35 Oguahêvo hikuái pe ñorãirõhára róga jupíha renondépe, umi ñorãirõhára ohupi Páblope ijati'yre, iñarõ itereígui umi tavagua. 36 Opavave osapukái hapykuéri: “Tomano!” 37 Pablo oñemoingekuévoma he'i upe mburuvichápe: –Ikatu piko añe'ẽmi ne ndive? Upe mburuvicha he'i chupe: –Reñe'ê kuaa piko griégo ñe'ẽme? 38 Aiporõ piko ndaha'etí nde upe Egiptogua nda aréi opu'ã vaekue ha oho yvy ojeiko'ýháme 4.000 porojukahára reheve? 39 Pablo he'i chupe: –Che hína Israelguáva, Tarso Ciliciagua, táva itenondéva. Ehejamína tañe'ê chupe kuéra: 40 Pe mburuvicha oheja chupe, ha Pablo oñembo'y umi jupihápe ha ipópe omokirirĩ opavavépe. Okirirĩmbávo, oñe'ê chupe kuéra hebréo ñe'ẽme, he'ívo:

Acts 22

1 “Che pehêngue ha che ru kuéra, pehendú ko ha'éva che jehe.” 2 Ohendúvo oñe'ẽha chupe kuéra hebréo ñe'ẽme okirirĩve hikuái. Pablo he'ive: 3 “Che niko Israelgua, aikove ypy vaekue Társope, Ciliciape, opáichavo akakuaa ko'a Jerusalénpe, ha che mbo'ehára vaekue Gamaliel, che mbo'e vaekue ñande ru kuéra ypykue rembiapoukapy he'iháicha. Añeha'ãmbaite vaekue aiko Tupã rapére che py'aite guive, opa peẽ pejapoháicha gueteri ko'agãite peve. 4 Ymave apu'ã ñarõ eterei vaekue umi Tape Pyahu oipykúivare, aipokua ha aipykua ha amoinge koty ypytũme, taha'e kuimba'e térã kuña. 5 Pa'i kuéra ruvicha ha opa myakáhara oikuaa porã kóva. Ha'e kuéra ome'ê vaekue chéve kuatiañe'ê ñane pehêngue kuéra Israelgua Damasco guávape guarã, ha aha upépe ahekávo umi Jesús reroviahápe ha arúvo Jerusalénpe oñenupã haguã.” 6 Ha ahávo che rape rupi, Damasco ypýpema, asaje pyte rupi, peteĩ mba'e rendy ne mbaretéva oúva yvágagui, omimbipa sapy'a che jerekuévo, 7 ha ha'a yvýre. Ahendu peteĩ he'íva chéve: ‘Saulo, Saulo, mba'ére piko reñemoĩ che rehe?’ 8 Aporandu: ‘Máva piko nde, che Jára?’ Ha pe oñe'ẽva he'i chéve: ‘Che hína Jesús Nazaretgua upe nde reñemoĩha.’ 9 Umi ohóva che ndive ohecha pe mba'e rendy ha nohendúi upe chéve oñe'ẽvape. 10 Che aporandu: ‘Mba'épa ajapo vaerã che Jára?’ Ha Ñandejára he'i chéve: ‘Epu'ã ha tereho Damasco peve. Upépe oje'éta ndéve opa

rejapo vaerã.' 11 Upe tesape rendy che reja ahecha'ÿre ha upévare che irũ nguéra che reraha che pógui Damasco peve. 12 Upépe oĩ vaekue peteĩ karai hérava Ananías, imarangatúva ha ojaopóva hekópe Moisés rembiapoukapy. Opa Israelguáva oikóva Damáscope oñe'ẽ porã hese. 13 Ananías ou che rendápe ha oguahẽvo he'i chéve: 'Che pehẽngue Saulo, terehecha jey.' Upévo ahecha jey ha ahecháma chupe. 14 Upéi he'i: "Tupã ñande ru ypykue Jára nde poravo reikuaa haguã hembipota, ha rehecha haguã imarangatúvape ha rehendu haguã iñe'ẽ ijurúgui voi. 15 Nde niko reñe'ẽta hese opa yvypórape ha remombe'úta opa rehecha ha rehendu vaekue. 16 Ha ko'ágã ani reha'arõve. Epu'ã, eñemongaraika ha eñemopotĩ*f** ne angaipágui, rehenóivo Ñandejára réra." 17 Aju jeývo Jerusalénpe aha Tupaópe añembo'évo, ha areko peteĩ jechauka. 18 Ahecha Ñandejárape he'íva chéve: 'Esẽ pya'e ko'a Jerusaléngui, ndoikuaase mo'ãigui hikuái mba'eve upe che rehe erévagui.' 19 Che ha'e chupe: 'Che Jára, ha'e kuéra oikuaa porã che aha hague opa judío kuéra tupaoha rupi ha araha hague koty ypytũme opa umi nde rehe ojeroviávape ha ainupã hague chupe kuéra, 20 ha ojukárõ guare hikuái ne rembiguái Esteban, nde rehehápe oñe'ẽ vaekuẽpe, che voi aime hague upépe, ha'évo iporãha ojejuka, ha aňangareko hague umi ijukahare aóre.' 21 Ñandejára katu he'i chéve: 'Tereho katu, romondóta umi tetã mombyry guápe.'" 22 Upe peve ohendu hikuái chupe, ha upe rire oñepyrũ osapukái joa: "Upe kuimba'e omano vaerã! Ehapo'o chupe ko yvy árigui." 23 Osapukái hatãve hikuái ohóvo, oityvyro ijao kuéra ha omombo yvy tímbo vytytũre. 24 Upémarõ pe mburuvicha omoingeka Páblope ñorãirõhára rógape, ha he'i toñenupã, omombe'u haguã mba'érepa oñepu'ã hese. 25 Ha ojepokua rire oñenupã haguã, Pablo he'i upépe oĩva ñorãirõhára ruvichápe: —Peẽ piko ikatu peinupã peteĩ Romaguávape, ha hi'arive pembojovake'ÿre chupe? 26 Ohendúvo upéva, pe mburuvicha oho omombe'u huvichápe he'ívo chupe: —Ema'ẽke upe rejapótavare, ko kuimba'e niko Romagua hína. 27 Upérõ pe mburuvicha oñemboja Páblope ha oporandu chupe: —Añete piko nde Romaguáva? Ha Pablo he'i chupe: —Upéicha. 28 Pe mburuvicha he'i chupe: —Che heta ahepyme'ẽ vaekue aiko haguã Romaguávarõ. Pablo katu he'i chupe: —Che ha'e aikove ypy guive voi. 29 Upémarõ umi oinupã mo'ã vaekue, oheja chupe. Ha upe mburuvicha voi, ohecha kuaávo Romaguaha, okyhyje oipokua haguére. 30 Upe ára ambuẽpe, pe mburuvicha oikuaa porãségui, mba'épa pe ombojáva Israelguáva Pablo rehe, ojora chupe isãgui ha ombyatyka pa'i ruvicha kuéra ha opa umi mbojovakehára atyguávape. Upéi oguenohẽ Páblope ha omoĩ henondépe kuéra.

Acts 23

1 Pablo oma'ẽ umi mbojovakehára atýpe guávare, ha he'i chupe kuéra: —Aiko vaekue ko'agãite peve py'a guapýpe Tupã renondépe. 2 Upérõ pa'i guasu Ananías he'i umi Pablo ykére oĩvape oinupã haguã chupe ijurúpe. 3 Pablo katu he'i chupe: —Tupã ne nupãta, tekove rova mokõi! Nde reguapýrõ upépe che mbojovake haguã ñane rembiapoukapy he'iháicha, mba'érepa ere añenupã haguã, ko ñane rembiapoukapy ndohejáiva upéva ojejapo? 4 Umi oĩva upépe he'i chupe: —Péicha piko reñe'ẽ reity Tupã pa'i guasúpe? 5 Pablo he'i: —Che pehẽngue kuéra, ndaikuaái kuri ha'eha pa'i guasu. Tupã kuatione'ẽ niko he'i: 'Ani rejahéi Tupã sãmbyhyhárare.' 6 Upéi ohecha kuaávo upe atýpe oĩha Saduséo kuérava ha oĩha avei fariséo kuérava, Pablo he'i hatã: —Che hína fariséo, hogagua fariséova, añembojovake hína aha'arõgui jeikove jey omanóva apytégui. 7 Pablo he'ívo upéva, fariséo ha Saduséo kuérava oñepyrũ oñoñe'ẽ api, ha oiko joavy guasu upe atýpe. 8 Saduséova niko he'i omanóva ndoikove jeyiha, ha ndaiporiha Tupã remimbou*f** térã espíritu, fariséova katu oguerovia opa ko'ã mba'e. 9 Opavave osapukaipa, ha oĩ Moisés rembiapoukapy mbo'eha fariséova, opu'áva ha he'íva: —Ko kuimba'e ndojapói mba'eve ivaíva. Oime vaerãko oñe'ẽ chupe ra'e peteĩ espíritu térã Tupã remimbou. 10 Upe sarambi tuichave ohóvo, ha pe mburuvicha okyhyje ombo'iparõ guarã hikuái Páblope. Upévare ohenoika ñorãirõhára kuérape oguenohẽ haguã chupe upégui ha ogueraha jey ñorãirõhára rógape. 11 Upe pyhare ambuẽpe Ñandejára ojechauka Páblope ha he'i chupe: "Néike Pablo! Che myerakuã haguéicha ko'a Jerusalénpe, tekotevẽta avei che myerakuã Rómape." 12 Upe ára ambuẽpe oĩ Israelguáva oñemoĩva peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã Páblope ha he'i hikuái ñe'ẽ pohýi reheve, ndo karu mo'ãiha ha ndoy'u mo'ãiha, ojuka peve chupe. 13 Hetave 40 kuimba'égui umi oñemoĩ vaekue upe ñe'ẽme. 14 Oho hikuái aipórõ pa'i umi ruvicha ha myakãhára*f** kuéra Israelguáva rendápe, ha he'i chupe kuéra: —Ore ro'e ñe'ẽ pohýi reheve ro'e ndo rokaru mo'ãiha ha ndoroy'u mo'ãiha rojuka mboyve Páblope. 15 Ko'ágã peẽ ha opa mbojovakehára aty pegua, pejerure mburuvichápe togueru chupe ko'ẽrõ pene renondépe, ku peporandu porãvéta ramo guáicha chupe, ha ore rojukáta oguahẽ

mboyve. 16 Pablo reindy memby katu oikuaa upéva ha oho ñorairōhára kuéra rógape omomaránduvo chupe. 17 Pablo ohenói peteĩ umi ñorairōhára ruvichávape, ha he'i chupe: —Eraha ko mitã mburuvicha rendápe, oguerékógui he'i vaerã chupe. 18 Pe ñorairōhára ruvicha oho huvicha rendápe ha he'i chupe. —Pe Pablo oíva koty ypytũme che renói, ha ojerure aru haguã ne rendápe ko mitã, oguerékógui he'i vaerã ndéve. 19 Pe mburuvicha ipojái pe mitã póre, ogueraha ha'eñoháme ha oporandu chupe: —Mba'épa erese chéve? 20 Pe mitã he'i chupe: —Israelguáva oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ojerurévo ndéve, reraha haguã ko'ẽrō Páblope mbojovakehára aty renondépe, ku oporandu porãvétarō guáicha chupe. 21 Aníke rerovia chupe kuéra: Oĩ hína hetave 40 kuimba'égui ohape ra'arōva chupe ñemiháme, ha he'i vaekue ojupe ñe'ẽ pohýi reheve ndo karu mo'ãiha ha ndoy'u mo'ãiha ojuka peve Páblope. Ha ágã oíma hikuái upépe ne ñe'ẽ ra'arōvonte. 22 Upérō pe mburuvicha omondo upe mitãme, he'ivo chupe ani haguã he'i avavépe omombe'u hague chupe upéva. 23 Pe mburuvicha ohenói mokõi ñorairōhára ruvichávape ha he'i chupe kuéra ombosako'i haguã 200 ñorairōhára yvy rupigua, 70 kavaju arigua, ha 200 kyse yvuku reheveguáva, oho haguã Cesaréape pyharéma ramo. 24 Ombosako'ika avei kavaju Páblope guarã, ha he'i ogueraha haguã hesãi ha mba'eve ojehu'ỹre chupe, sãmbyhyhára Félixpe. 25 Hendive kuéra omondo peteĩ kuatione'ẽ he'iva: 26 Claudio Lisias, sãmbyhyhára Félix marangatu etépe: Che maitei. 27 Israelguáva ipojái vaekue ko kuimba'ére ha ojukátama chupe. Aikuaávo ha'eha peteĩ Romaguáva, aipe'a chupe ipoguýgui kuéra. 28 Aikuaaségui mba'épa pe ombojáva hikuái hese, araha Israel guáva aty renondépe, 29 ha nipo hembiapoukapy kuéra reheguávante ra'e upe oñembojáva hese, ha ndaipóri mba'érepa ojejuka haguã, térã ojeguereko haguã chupe koty ypytũmente jepe. 30 Upéi aikuaa Israelguáva oñemoĩ hague peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã chupe. Upévore amondo ndéve. Ha ajerure avei umi hese okaguaívape, he'i haguã ne renondépe upe ombojáva hese. 31 Umi ñorairōhára, oje'e haguéicha chupe kuéra, ogueraha Páblope pyhare Antípatrispe. 32 Upe ára ambuépe ñorairōhára kuéra yvy rupigua ojevy hógape ha kavaju arigua oho hapére Pablo ndive. 33 Oguahẽvo Cesaréape, ome'ẽ hikuái pe kuatione'ẽ sãmbyhyhárape ha omoĩ avei ipópe Páblope. 34 Omoñe'ẽ rire pe kuatione'ẽ sãmbyhyhára oporandu moõguápa Pablo, ha oikuaávo Ciliciaguaha, 35 he'i chupe: —Rohendúta ou vove umi ne mombe'úva. Upéi he'i oñeñangareko hatã haguã hese Herodes róga guasúpe.

Acts 24

1 Pa'i guasu Ananías oguahẽ Cesaréape 5 ára haguépe. Hendive ou myakãhárava*f** mbovymi, ha peteĩ poromombe'uha hérava Tértulo. Ko'áva ou sãmbyhyhára rendápe omoĩ vai haguã Páblope. 2 Ojererúvo Pablo, Tértulo oñepyrũ omoĩ vai chupe he'ivo Félixpe: —Nde rehe ae, karai sãmbyhyhára, roguereko py'a guapy, ha ne arandu eterei rupi opa mba'e apópe, heta iporáva ojejapo ore retãme. 3 Opa ko'ã mba'e rohupyty opa ára ha opa rupi, nde Félix marangatu ete rupive, ha rohecha kuaa ndéve ore py'aite guive. 4 Ani haguã rombo'are eterei, ajerure ndéve ore rendumi haguã. 5 Rojuhu ko kuimba'e, ku mba'asy vaichaha, ha opa rupi ko yvy jerekuévo omyasãiha joavy Israel guáva apytépe, ha ha'e voi hína nasaréno aty ruvicha. 6 Ha'e omomaráse kuri Tupao, ha upévore ore pojái hese, ha rombojovake mo'ã ore rembiapoukapy he'iháicha. 7 Mburuvicha Lisias katu oike ha oipe'a ore hegui mbaretépe, 8 he'ivo umi omombe'úva chupe ou vaerãha ne rendápe. Nde voi ikatu reporandu chupe, reikuaa haguã añeteha opa umi ro'éva hese. 9 Umi Israelgua upépe oíva, he'i avei upéicha. 10 Pe sãmbyhyhára upérō, ipópe he'i Páblope oñe'ẽ haguã, ha Pablo he'i: —Avy'aite añe'ẽtagui che jehe ne renondépe, aikuaágui nde reporombojovakeha ko tetãme are guivéma. 11 Ndete voi ikatu rejuhu, ojaopaha 12 árante aguahẽ hague Jerusalénpe, amomba'e guasúvo Tupãme. 12 Ha ndajejuhúi hague añoñe'ẽ apívo avave ndive, térã amopu'ãvo sarambi Jerusalén pegua Tupaópe, térã judío kuéra tupaoha rupi térã ambue henda rupi táva ryepýpe. 13 Ko'áva ndaikatúi ohechauka mba'eve umi che rehe ombojávagui. 14 Kóva katu areko ha'e vaerã: Ambojeroviaha Tupã che ru kuéra ppykue Járabe, aikóvo Tape Pyahúre, ha'e kuéra ombohérava aty hekopegua'ỹ, aroviágui opa mba'e ojehai vaekue Tembiapoukapy ha Maranduhára*f** kuéra kuatione'ẽme. 15 Ha ha'e kuéraicha avei ajerovia Tupãre, umi omano vaekue oikove jey vaerãha, taha'e imarangatúva, taha'e heko añáva. 16 Upévore añeha'ã mante che reko potívo Tupã ha yvypóra kuéra renondépe. 17 Are aiko rire ambue henda rupi, ajevy che retãme ame'ẽvo tupãmba'e ha arúvo che mba'e kuave'ẽ. 18-19 Ajapo hína ko'ã mba'e, añemopotĩ*f** rire ojejapoháicha, aty guasu'ỹ ha ayvu'ỹ reheve, ha Israelgua kuérava Asiagua che juhu Tupaópe. Umíva oĩ vaerã mo'ã ko'ápe, he'i haguã oimérō oguereko he'i vaerã che rehe. 20

Ÿrõ, umi oíva ko'ápe te'i oimépa ajapo ra'e ivaíva aimérõ guare Israelguáva mbojovakehára aty renondépe. 21 Ndaha'éirõ ko ha'e hatã vaekue ijapytépe kuéra: 'Ko árape peẽ pe che mbojovake aroviágui oíha jeikove jey omanóva apytégui.' 22 Ohendúvo kóva Félix, oikuaa porãmava upe Tape Pyahu rehegua, ohejánte opa mba'e oíháicha ha he'i chupe kuéra: –Ou vove mburuvicha Lisias, aikuaa poráveta kóva rehegua. 23 Ha Félix he'i ñorãirõhára kuéra ruvichápe opytánte haguã gueteri Pablo iñembotypy, opáichavo toñemboveyive chupe, ha tojeheja iñirũ nguérape toñangareko hese. 24 Mbovymi ára rire oguahẽ jey Félix hambireko Drusila, Israelguáva ndive. Ohenoika Páblope ohendu haguã chugui Jesucristo rehegua jerovia. 25 Pablo katu oñe'ẽ jeiko hekópe, ivaívagui jejoko, ha ñeporandu ñande rekovekuére ipahápe oiko vaerãre. Upérõ Félix oñemondýi ha he'i chupe: –Terehónte, ágã ijávo chéve rohenói jeýta. 26 Félix oha'arõ avei Pablo ome'ẽ ramo guarã chupe viru, ha upévare ohenói jepi chupe oñe'ẽ haguã hendive. 27 Mokõi áño ohasa upéicha, ha Félix ojei sãmbyhyhárágui. Hendaguépe oíke Porcio Festo. Félix opyta poráségui Israelguáva ndive, oheja Páblope ñembotypy.

Acts 25

1 Festo oguahẽ ojupi haguã sãmbyhyhárõ ha mbohapy ára haguépe oho Cesaréagui Jerusalénpe. 2 Upépe pa'i ruvicha kuéra ha umi Israelgua ipoguasuvéva oho hendápe omoĩ vaívo Páblope. 3 Ojerure hikuái chupe ñembojerovia poravo pyréticha, ogueruka haguã Páblope Jerusalénpe. Ha'e kuéra oguereko iñakãme ojukaúvavo chupe tapépe. 4 Festo katu he'i Pablo opytataha iñembotypy Cesaréape, ha ha'e voi ohotaha upépe vokóti eténte. 5 He'i chupe kuéra: –Upévare, pende ruvicha kuérava oho vaerã che ndive Cesaréape, ha oime rire ramo pe kuimba'e ojapo ra'e ivaíva, upépe ikatúta peje hese. 6 Festo opytave Jerusalénpe 8 térã 10 ára rupi, ha upéi ojevy Cesaréape. Upe ára ambuépe oñemoĩ pe mbojovakehára guapyhápe ha ogueruka Páblope. 7 Oikévo Pablo, umi Israelguáva oguahẽ vaekue Jerusaléngui oñemboja ha he'i hese heta mba'e ivai etereíva, ndaikatúiva jepe ohechauka añeteha. 8 Pablo katu he'i ijehe: –Che ndajapói mba'eve ivaíva Israel guáva rembiapoukapýre térã Tupaóre térã Romagua mburuvicha pavẽre. 9 Festo katu opyta poráségui Israelguáva ndive, oporandu Páblope: –Rehosépa Jerusalénpe ikatu haguã rombojovake upépe? 10 Pablo he'i chupe: –Aime hína Romagua mburuvicha pavẽ mbojovakehára renondépe, ha ko'ápe añembojovake vaerã. Reikuaa porãháicha ndajapói vaekue mba'eve ivaíva Israel guávare. 11 Ha oimérõ ajapo ra'e ivaíva ajejuka vaerãre, nambyasýi che rekove. Ndaipórirõ katu mba'eve hi'añetáva umi ombojávape hikuái che rehe, avave ndaikatúi che moívo ipópe kuéra. Ajerure che mbojovake haguã Romagua mburuvicha pavẽ voi. 12 Upérõ Festo oporandu heko mbo'eha kuérape, ha upéi he'i: –Rejerure haguére ne mbojovake haguã Romagua mburuvicha pavẽ, rehóta hendápe. 13 Mbovymi ára rire, mburuvicha guasu Agripa ha Berenice oho Cesaréape omomaiteívo Féstope. 14 Hi'arégui upépe ára mbovymi, Festo omombe'u mburuvicha guasúpe upe Pablo reheguáva. He'i chupe: –Oĩ ko'ápe peteĩ kuimba'e Félix oheja vaekue iñembotypy. 15 Aimérõ guare Jerusalénpe, pa'i ruvicha kuéra ha Israelgua myakãhára*f** kuéra, oñe'ẽ vai chéve hese ha ojerure ojejuka haguã. 16 Ha'e chupe kuéra Romagua mburuvicha kuérava, ndojepokuaaiha ojukaúvavo avavépe, ombojovake mboyve chupe imombe'uhára ndive, ikatu haguã oñe'ẽ ijehe. 17 Upévare, ha'e kuéra oúvo ko'ápe, ambopuku'ýre, upe ára ambuépe voi añemoĩ mbojovakehára guapyhápe ha aruka pe kuimba'épe. 18 Umi oúva omoĩ vai haguã chupe katu nde'íri hese mba'eve umi che aimo'ã vaekuégui. 19 Umi mba'e jerovia imba'e kuérava rehegua añoite he'i hese: aipo Jesús omano vaekue ha Pablo he'ívere oikoveha gueteri. 20 Che ndaikuaáigui mba'épa ajapóta, aporandu Páblope ohosépa Jerusalénpe oñembojovake haguã ko'ã mba'ére. 21 Ha'e katu ojerure ombojovake haguã chupe Romagua mburuvicha pavẽ. Upévare ha'e, opyta haguã iñembotypy ikatu peve amondo chupe. 22 Upérõ Agripa he'i Féstope: –Che avei ahenduse ko kuimba'épe. Ha Festo he'i chupe: –Ko'ěrõ rehendúta. 23 Upe ára ambuépe, Agripa ha Berenice oguahẽ ha oíke tuicha jeguaka reheve upe koty guasúpe, umi mburuvicha ha karai guasu kuéra táva pegua ndive. Festo ogueruka Páblope, 24 ha he'i: –Mburuvicha guasu Agripa ha karai kuéra peñembyatýva ko'ápe ore ndive: péina upépe pe kuimba'e. Opa Israelguáva oñe'ẽ vai chéve hese, taha'e Jerusalénpe, taha'e ko'a Cesaréape, ha ojerure mantereĩ sapukaihápe ojejuka haguã. 25 Che katu ndajuhúi ojapo hague mba'eve ojejuka vaerãre. Opáichavo, ha'e voi ojerure haguére ombojovake haguã chupe Romagua mburuvicha pavẽ, añembopy'a peteĩ amondóvo chupe. 26 Ha ndarekóigui mba'eve ahai vaerã hese kuatiáre che ruvicha pavẽ Roma guápe, aru pene rendápe ha ne rendápe raëvete, mburuvicha guasu Agripa, ikatu haguã

reporandu rire chupe, areko ahai vaerã hese. 27 Hendapegua'ỹ vaicha niko chéve, arahauka peteĩ ipokuapýva, amombe'u'ỹre mba'épa oje'e hese.

Acts 26

1 Upérõ Agripa he'i Páblope: –Ikatu reñe'ẽ nde jehe. Pablo omopu'ã ipo ha oñepyrũ oñe'ẽ kóicha: 2 “Avy'a ikatúgui aña'ẽ ne renondépe che ruvicha guasu Agripa, aipe'a haguã che jehegui umi Israelguáva omboja vaekue che rehe. 3 Nde niko, che ruvicha guasu, reikuaa porã opa Israelguáva jepokuaa ha umi mba'e roñoñe'ẽ apiha. Upévore ajerure ndéve che rendu haguã pochy'ỹre. 4 Opa Israelguáva oikuaa mba'éichapa aiko raka'e ijapytépe kuéra, che retãme ha Jerusalénpe, che mitã rusu guive. 5 Oikuaa avei, ha ikatu he'i he'isérõ, opa ára che hague fariséo, ha'éva upe aty ipohyivéva ñane mba'e jeroviápe. 6 Ha ko'ágã che reru hikuái añembojovakévo ajeroviágui upe ñe'ẽ Tupã ome'ẽ vaekuere ñande ru kuéra ypykuépe. 7 Umi 12 Israel ñemoñareguáva oha'arõ oikóvo ko ñe'ẽ ha upévore omomba'e guasu Tupãme ha ombyaje chupe ára ha pyharépe. Kóva ko jeroviáre avei, che ruvicha guasu Agripa, umi Israelguáva che moĩ vaise ko'ágã. 8 Mba'ére piko peẽ ndaperoviái Tupã omoingove jeyha omano vaekuépe? 9 Che voi aimo'ã vaekue ymave ajapo vaerãha heta ivaíva Jesús Nazaretgua rérare, 10 ha upéicha ajapo vaekue Jerusalénpe. Pa'i ruvicha kuéra he'i rupi chéve ikatuha, amoinge vaekue koty ypytũme heta Jesús reroviahápe, ha ojejuka ramo, che ha'e vaekue iporãha. 11 Heta jey ainupãuka chupe kuéra opoi haguã ijeroviágui. Ha ko'ã mba'e ajapóva opa judío kuéra tupaoha rupi, ha che pochy etereígui hese kuéra, areko asy chupe kuéra umi tetã ambue rupi jepeve. 12 Upevarã aha vaekue hína táva Damáscope, che mondógui pa'i ruvicha kuéra. 13 Tapére katu, che ruvicha guasu, ahecha asaje pyte jave, peteĩ mba'e rendy yvágagui, imbaretevéva kuarahy rendýgui, omimbíva che ha che irũ nguéra jerekuévo. 14 Opavave ro'a yvýre, ha ahendu peteĩ he'íva chéve hebreó ñe'ẽme: ‘Saulo, Saulo, mba'ére piko reñemoĩ che rehe? Nde jehe voi rejapo hína ivaíva, ku repyvoi ramo guáicha nde kutuha apỹire.’ 15 Upérõ ha'e: ‘Máva piko nde, che Jára?’ Ñandejára he'i chéve: ‘Che hína Jesús upe nde reñemoĩha reikóvo. 16 Epu'ã katu eñembo'y, péina ajechauka ndéve roiporavógui reiko haguã che rembiguáirõ, ha umi ko'ágã rehecha vaekue ha umi rehechavétava rechahavérõ. 17 Roipe'áta umi Israelguáva ha avei umi Israelgua'ỹva ko'ágã romondoha pógui. 18 Romondo hendápe kuéra rehesape'a haguã, ha anive oiko pytũmbýpe, tesape rendýpe uvei, ha reipe'a haguã chupe kuéra Sataná poguýgui, oiko haguã Tupã ndive uvei. Ha ojerovia haguã che rehe, ha oñepysyrõ haguã iñangaipágui upéicha ohupyty haguã imba'eráva umi Tupã mba'éva apytépe.’” 19 Aipórõ, che ruvicha guasu Agripa, che ñe'ẽ rendu pe jechauka yvágagui óuvape, 20 ha ahenduka upe ñe'ẽ umi Damasco guápe raëvete, ha opa umi Jerusalén ha Judea guápe, avei umi Israelgua'ỹvape, ahenóivo ojere ha ojevy haguã Tupã gotyo, ha ohechauka haguã hembiapo rupi ojevy hague. 21 Upévore umi Israelguáva ipojái che rehe Tupaópe ha che jukase mo'ã. 22 Ha Tupã che pytyvõ rupi, aime hatã ko'ágã peve, aña'ẽvo Tupãre opavavépe, michíva ha tuichávape. Nda'ei chupe kuéra mba'eve he'i'ỹ vaekue oiko vaerãha maranduhára*f** kuéra ha Moisés. 23 Upe Mesías omano vaerã hague, ha omano rire ha'e raëvete oikove jey vaerã hague ha omyerakuã vaerã hague pe mba'e rendy, pysyrõ rehegua, ñane retã guápe ha ambue tetã guápe avei.” 24 He'ívo Pablo ko'ã mba'e ijehe, Festo osapukái. –Nde tarova niko nde, Pablo! Remomba'apo itereígui ne apytu'ũ, reju nde tarova! 25 Pablo katu he'i: –Nda che tarováí niko, nde Festo marangatu ete. Upe ha'éva niko hekopegua ha añete. 26 Ápe oĩ hína mburuvicha guasu Agripa oikuaa poráva ko'ã mba'e, ha upévore aña'ẽ kyhyje'ỹre henondépe, aikuaa porãgui ha'e avei oikuaaha opa ko'ã mba'e, ndaha'ei niko mba'e ojehe vaekue peteĩ yvy paha ruguápe. 27 Reroviápa, che ruvicha guasu, umi he'i vaekue maranduhára kuéra? Che aikuaa reroviahá. 28 Agripa he'i chupe: –Pya'e eterei niko rejapose che hegui Cristo reroviahá! 29 Pablo he'i: –Taha'e pya'e térã kurive, Tupã nga'u oipota na nde aña'ẽ, che ruvicha guasu, opa ko'ápe che rendúva hína avei katu, oiko chéicha, anínte ko'ã kadéna ipóre. 30 Upérõ opu'ã mburuvicha guasu ha avei upe sãmbhyhára, Berenice ha opa umi uguapýva ndive, 31 ha oho ha'e kuéra ha'eñoháme oña'ẽvo ko mba'ére. He'i hikuái ojupe: –Ko kuimba'e ndojapói mba'eve ojejuka vaerãre, térã ojeguereko haguã iñembotypy jepe. 32 Ha Agripa he'i Féstope: – Ikatu vaerã mo'ã ojepoi ko kuimba'égui, ha'e voi ndojeruréi rire ombojovake haguã chupe Romagua mburuvicha pavẽ.

Acts 27

1 Oñembopy'a peteĩvo hikuái ore mondóvo Itáliape, omoĩ Pablo ha ambue kuéra ipokuapýva peteĩ mburuvicha Julio hérava pópe, ha iñorairõhára kuéra aty héra Roma ruvicha guasu aty. 2 Rojupi peteĩ várko Adramítiope, ha osẽtamava umi Asia rupigua táva várko kuéra oñembojaha gotyo. Oĩ avei ore ndive Aristarco Tesalonicagua, Macedonia pegua táva. 3 Upe ára ambuepe roguahẽ Sidón táva, várko oñembojahápe. Upépe Julio imba'e porã Pablo ndive ha oheja chupe oho iñirũ nguéra rechávo, ha ha'e kuéra oñangarekóvo hese. 4 Rosẽvo Sidóngui rohasa Chipre rupi roñemo'ã haguã yvytúgui, oipeju vaĩgui pe yvytu. 5 Rohasa Cilicia ha Panfilia rembe'y rupi ha roguahẽ Mira, Licia pegua távape. 6 Pe mburuvicha ojuhu upépe peteĩ várko Alejandriagua ohóva Itáliape ha ore mbohasa upévape roho haguã. 7 Heta ára aja roho mbegue ha hasypeve roguahẽ Cnido renondépe. Oipeju vaĩgui gueteri pe yvytu rohasa Salmoná renondépe, rombojerévo Creta, yvy yguasu mbyte pegua, 8 ha roho asývo hembe'yre, roguahẽ peteĩ héravape Várko ypegua oñembojaha Porã, táva Lasea ypýpe. 9 Heta árama ohasa ha ivaĩma ojeho haguã yguasu rupi, hi'aguĩmagui ára ro'y. Upévare Pablo he'i chupe kuéra: 10 –Karai kuéra, che ahecha ko ñande jecho ivaĩ etereitaha, oñehunditaha ñane várko ha ñane mba'e pohýi kuéra, ha ñande jepe ikatu avei ñamanomba. 11 Pe mburuvicha katu ojapysakave pe várko jára ha várko ruvicháre, ha ndojapói pe Pablo he'íva. 12 Ha pe várko oñembojaha naiporãigui ojehasa haguã upépe ára ro'y, haimete opavave oñandu iporãvetaha osẽ hikuái upégui ha oñeha'ã ohupyty Fenice, várko oñembojaha Creta pegua, oma'ẽva yvatévo kuarahy reike gotyo ha Yvy gotyo kuarahy resẽ gotyo, ohasa haguã upépe ára ro'y. 13 Oimo'ãgui hikuái ikatuha ohove, oñepyrũ haguẽre oipeju yvytu vevýi yvyvo guioqua, osẽ hikuái Creta rembe'y rupi. 14 Ha upe riremĩnte peteĩ yvytu pochy yvatévo kuarahy resẽ guioguáva, ondyry pe mbayrúre. 15 Ha oñepyrũ oguerotyryry. Ndaikatúigui romoma'ẽ ore várko pe yvytúre, roheja mante ore reraha. 16 Rohasa peteĩ yvy michĩ y mbytepeguáva, Cauda hérava rapykue rupi, upe yvytu naimbareteihápe, ha hasy peve rohupi upe kanóa rojupi haguãme ro'yguýrõ guarã. 17 Ohupi rire, oiporu hikuái tukumbo omyatã haguã pe várko. Upéi, okyhyjégui opa'ärõ guarã upe yvyku'ity Sirte héravape, oity hikuái várko mombytaha vevýi ha oheja yvytu ogueraha chupe kuéra. 18 Upe ára ambuepe upe ára ipochyve, ha upévare oñepyrũ hikuái oity yguasúpe umi mba'e pohýi várko pegua, 19 ha upe ára mbohapyhápe ipo teépe omombopa avei umi várko sã nguéra. 20 Heta ára ndorohechavéi kuarahy térã mbyja kuéra, ha ndopirigui pe yvytu ratã ore nupáva, noroha'arõ véima rosẽne haguã ore rekove. 21 Arémagui ndorokaruvéi hague, Pablo oñembo'y mbytépe kuéra ha he'i: –Karai kuéra, iporãve vaerã mo'ã che rendu ha ñaasẽi rire Crétagui ani haguã ojehu ñandéve ko'ã mba'e. 22 Opáichavo, ani pejepy'apy. Avave peẽ kuérava nomano mo'ãi, oñehunditarõ jepe ko várko. 23 Ko pyharépe ojechauka kuri chéve peteĩ Tupã che Jára, che ambyajéva, remimbou,*f** 24 ha he'i chéve: 'Ani rekyhyje Pablo, reho vaerã niko Romagua mburuvicha pavẽ rendápe, ha nde rehehápe Tupã ndoheja mo'ãi omano avave ko várkope ne ndive oĩva.' 25 Aipórõ karai kuéra, peñemokyre'y, ajeroviágui Tupã rehe ha aikuaa porã opa mba'e ojehutaha hemimbou he'i haguéicha chéve. 26 Opáichavo jaháta jajejoso peteĩ yvýre, yguasu mbytépe guáre. 27 Peteĩ pyharépe, mokõi semána roho rire, rojejuhu jave yguasu Adriáticope, pe yvytu ore reraha jave ápe ha pépe, pyharepytévo, umi kuimba'e várko rerahaha ohecha kuaa roñemoaguĩha yvýgui. 28 Oha'ã hikuái pe y hypykue ha ojuhu ohupytyha 36 métro, ha upéi oha'ã jey ha ojuhu 27 métro. 29 Ha okyhyjégui rojejapi ramo guarã ita guasu kuérare, omboguejy hikuái irundy várko mombytaha pe mbayru rapykue guio, ojerure aja Tupãme ko'ẽ haguã. 30 Umi várko mboguataha katu okañyse mo'ã várkogui ha upevarã oñepyrũ omboguejy ýpe pe kanóa ku omboguejýtarõ guáicha gua'u pe várko mombytaha henondepegua. 31 Pablo katu omomarandu pe mburuvicha ha ñorairõhára kuérape he'ívo: Ko'áva opyta'ýrõ ko várkope peẽ ndaikatu mo'ãi pesẽ ivaĩvagui. 32 Upérõ umi ñorairõhára oikytĩ pe kanóa sã ha oheja ho'a ýpe. 33 Ko'ẽjúvo Pablo he'i opavavépe okaru haguã. He'i chupe kuéra: –Ojapóma mokõi semána ndape'uiha mba'eve, peha'arõvo upe ojehtëtava. 34 Ajerure peẽme pekaru haguã. Kóva tekotevẽ peikovesevérõ. Avavéguiko ndo'a mo'ãi peteĩ iñakã raguente jepe. 35 He'ívo upéva Pablo ohupi ipópe mbuja ha ome'ẽ Tupãme ijaguije opavave rovake. Oipehe'ã ha oñepyrũ ho'u. 36 Upéi opavave oñemokyre'y ha ho'u avei. 37 Umi roĩva várkope rohupyty 276. 38 Ho'upa rire pe ho'uséva, oity hikuái pe yguasúpe omboveyive haguã pe várko. 39 Ko'ẽmba rire, umi várko mboguataha ndoikuaái mba'e yvýpa upéva, opáichavo ohecha peteĩ hendápe hembe'yha, ha oñembopy'a peteĩ oñeha'ãvo omboja upe gotyo pe várko. 40 Oikytĩ hikuái pe várko mombytaha sã nguéra ha oheja yguasúpe, ojora avei hikuái umi

rrémo, hapykue pegua sã. Upéi katu ohupi hikuái yvytúre pe várko ao oipejuha yvytu henonde pegua, ha pe várko oñepyrũ oñemboja pe y rembe'ýre. 41 Opáichavo oho peteĩ yvyku'i atýpe, ha ojejakutu hese. Pe várko renonde opa'ã yvyku'ípe, ikatu'ýre oku'e, ha pe hapykue oñepyrũ opẽmba oñenupã hatã etereígui hese upe y pochy. 42 Umi ñorãirõhára ojukase mo'ã ipokuapývape, ani haguã okañy avave ho'ytahápe. 43 Pe mburuvicha katu ndohejái ojapo, hakate'ýgui Páblore. He'i uvei umi ho'yta kuaáva ojeity haguã ýpe ha'e kuéra raëve, 44 ha umi ambue katu oho haguã hapykuéri, ojekóvo umi yvyra várko pehẽngue kuére. Upéicha osẽmba hikuái okápe.

Acts 28

1 Rosẽmbámarõ okápe roikuaa upe yvy y mbyte pegua heraha Malta. 2 Upepegua imba'e porã eterei ore ndive, ha oky ha ro'y etereígui, tuicha ojatapy ha ore renói hikuái rojepe'e haguã. 3 Pablo ombyaty ra'e jepe'a piru, ha oitývo tatápe, peteĩ mbói osẽ pya'e pe hakuhágui ha oisu'u chupe ipópe. 4 Umi upepegua, ohechávo pe mbói osãingóva Pablo póre, he'i hikuái: "Ko kuimba'e oime vaerã peteĩ porojukahare hína, ajeve osẽrõ jepe yguasúgui, Tupã ndohejái oikove." 5 Pablo katu oityvyro pe mbói tatápe ha ndojehúi chupe mba'eve. 6 Opavave oha'arõ irurupa térã ho'árõ omano. Ha heta oha'arõ rire, ohechámarõ ndojehuiha chupe mba'eve, ohecha ojavu hague ha oñepyrũ he'i Pablo ha'eha peteĩ tupã. 7 Agui upégui oĩ yvy kuéra peteĩ poguasú upepegua, Publio hérava, mba'éva. Ha'e ore moguahẽ ha oñangareko porã eterei ore rehe mbohapy ára. 8 Ha Publio ru oĩ hupápe, hasy akãundu ha tye ruguýgui. Pablo oho oñandúvo chupe ha oñembo'e rire, omoĩ ipo hese ha omonguera. 9 Upémarõ ou avei heta ambue hasýva upepegua, ha omonguerapa avei. 10 Heta ore rerohory, ha upéi rojupi jeývo várkope, ore mbyavío heta hikuái. 11 Ropyta rire mbohapy mése Máltape, rojupi peteĩ várkope ohasa vaekue upépe umi ára ro'y. Upéva peteĩ várko Alejandría pegua, ha ogueraha ipoyvi vevépe tupã nguéra Cástor ha Pólux ra'ãnga. 12 Roguahẽ várko oñembojaha Siracúsape, ha upépe ropyta mbohapy ára. 13 Upégui rohovẽ roguahẽ meve Régiope. Upe ára ambuépe roguereko yvytu yvy gotyo guio oipejúva ha peteĩ ára rire roguahẽ Pozzuólipe. 14 Upépe rojuhu ore pehẽngue Jesús reroviaha oipotáva ropyta hendive kuéra peteĩ semána, ha upéi ipahápe roguahẽ Rómape. 15 Ore pehẽngue Jesús reroviaha Romagua oikuaámava rojuha osẽ ore ruguátivo, Foro Apio, upe Tres Tabernas hérava peve. Ohechávo chupe kuéra Pablo ome'ẽ ijaguije Tupãme ha ikyre'ỹ jey. 16 Oguahẽvo Rómape, oheja hikuái Páblope oiko ha'eño, peteĩ ñorãirõhára hese oñangarekóva reheve. 17 Mbohapy ára oguahẽ rire, Pablo ohenoika umi Israel guáva Rómape ojeapovéva mba'érõpe. Oñembyatypáma ramo, he'i chupe kuéra: —Che pehẽngue kuéra, che ndajapói vaekue mba'eve ivaíva Israel guávare, térã ñande ru kuéra ypykue jepokuaaháre. Upéicharõ jepe, Jerusalénpe añemoĩ Romagua pópe. 18 Ha'e kuéra oporandu rire chéve opoise che hegui, ndojuhúgui mba'eve che juka vaerãre. 19 Umi Israelguáva katu oñemoĩ che rehe, ha ajerure mante vaerã Romagua mburuvicha pavẽ che mbojovake haguã. Che katu ndarekói mba'eve ha'e vaerã umi che retáguare. 20 Upévare pohenoika kuri, pohecha ha añe'ẽ haguã pene ndive. Umi ñande Israelgua ñaha'arõva rehe niko che ajepokua hína ko'ã kadénape. 21 Ha'e kuéra he'i chupe: —Oréve noguahẽi Judéagui mba'eveichagua kuatia nde rehe, ha ndaipóri avei Israel guáva oguahẽ vaekue upégui, oñe'ẽ vaíva nde rehe. 22 Rohenduse ne remiandu, roikuaágui opa rupi oñe'ẽ vaiha ko aty pyahúre. 23 Aipórõ omoĩ hikuái peteĩ ára, ha heta umi oñembyatýva upe Pablo oikohápe. Pyhareve guive ka'aru peve Pablo oñe'ẽ chupe kuéra Tupã remisãmyhyre.*f** Ogueroviaukase chupe kuéra Jesús reheguáva, Moisés rembiapoukapy ha maranduhára*f** kuéra kuatiañe'ẽ nguéra rupi. 24 Oĩ oguerohorýva upe Pablo he'íva ha oĩ oguerovia'ýva. 25 Ha noñemoĩrigui peteĩ ñe'ẽme oñondive, oñepyrũ oho. Upérõ Pablo he'i chupe kuéra: —He'i porã vaekue pende rehe Espíritu Santo ñande ru kuéra ypykuépe, maranduhára Isaías rupi, he'irõ guare: 26 "Tereho ere ko'ã mba'e ko tetã guápe: Pehenduve ramo jepe, ndapeikuaa mo'ãi pe oje'éva, ha pema'ëve ramo jepe, ndapehecha mo'ãi. 27 Emyakã kuchu ko tetã guápe, emboty ijapysa ha ehesa jokua, ohendu'ỹ térã ohecha'ỹ haguã, ani upéi ohendu ha ohechakuaa mba'e, ha ojere hape vaígui, ha aipohano jey chupe kuéra." 28 Peikuaáke aipórõ, ko ñepysyrõ ome'ẽva Tupã, oñekuave'ẽtaha Israelgua'ývape, ha ha'e kuéra katu ohendúta. 29 Pablo he'i rire ko'ã mba'e, umi Israelguáva oje'ói, ha oñoñe'ẽ api mbarete ohóvo. 30 Pablo opyta mokõi año pukukue upe óga hepýre oiporu vaekuépe, omoguahẽhápe opa umi hendápe ohóvape. 31 Kyhyje'ýre omyerakuã Tupã sãmbyhy, ha ombo'e Ñandejára Jesucristo rehegua, avave

ojoko'ŷre chupe.

Romans 1

1 Pomomaitei che, Pablo, Jesucristo rembiguái. Ha'e che renói vaekue aiko haguã ijapóstol ramo, ha che poravo vaekue aikuaauka haguã Tupã marandu porã. 2 Imaranduhára kuéra rupi, Tupã ome'ëma vaekue voi iñe'ë ikuatia marangatúpe. 3-4 Upe marandu upéva hína pe oñe'ëva Ta'ýra Ñandejára Jesucristo rehe, yvypóraicha ou vaekue, David ñemoñarégui. Oikove jey guive katu, ha'e oiko Tupã Ra'y ramo, opa ipokatu reheve, ha Espíritu Santo rupi. 5 Jesucristo rupi, Tupã che mbojerovia ha ojapo che hegui apóstol, ha añemoi amba'apo, opa tetãme oĩ ogueroviáva chupe ha ojapóva hembipota. 6-7 Umíva apytépe peime avei peẽ, peikóva Rómape. Tupã pende rayhu ha pende poravo peime haguã Jesucristo ndive, peẽ hína Tupã mba'e. Tupã ñande Ru ha Ñandejára Jesucristo tohekuavo imba'e porãngue ha ipy'a guapy pende ári. 8 Tenondete, Jesucristo rupi ame'ë che aguije Tupãme, peteĩ-teĩva pende rehe, opa rupi niko heta imandu'áva pende jeroviáre. 9 Tupã, che amba'apoha che py'aite guive, amombe'úvo Ta'ýra marandu porã, oikuaa manterei che mandu'aha pende rehe, 10 ha che ñembo'épe ajerure opa ára Tupãme, ha'e oipotárõ, toheja tahami pohechávo. 11 Pohechasete niko ha poipytyvõse pende py'a mbareteve haguã. 12 He'ise, ñañoŷakã raku haguã ko ñande jerovia, peẽ ha che jarekóvape. 13 Aipota peikuaa, che pehẽngue kuéra, hetave jevýma areko hague che akãme ahávo pohecha. Ha ágã peve, oime jepi che jokóva. Hi'ãnte chéve ambohetave pende apytépe Jesucristo reroviaha, ajapo haguéicha ambue tetã rupi. 14 Añandu oimeha ajapo vaerã pende rehe, tapeikuaa heta ra'e térã tapeikuaa'ŷ, ta pene arandu térã ta pende tavy jepe ra'e. 15 Upévore hi'ãnte eterei chéve, aikuaauka ko Jesucristo marandu porã, peẽ Rómape peikóvape avei. 16 Che natĩri Jesucristo marandu porã reheve, upéva niko Tupã pokatu, ikatu haguã opa umi ogueroviáva oñepysyrõ, judío kuéra tenondete, ha umi ndaha'éiva ave. 17 Jesucristo marandu porã niko ohechauka ñandéve mba'éichapa Tupã ñane mboheko joja, ñande jerovia rupi, iñepyrũha guive ipaha peve. Upéicha he'i Ñandejára Ñe'ë: "Heko jojáva, ojerovia rupi Tupãre, oikove vaerã." 18 Tupã ohechauka ipochyha oinupãvo yvága guive opa yvypóra iñaña ha heko joja'ŷvape, heko añame oguerekóva iñapytĩháme pe añetegua. 19 Tupãgui ikatúva jaikuaa, ha'e kuéra oikuaa porã, ha'e voi ohechaukágui chupe kuéra. 20 Pe Tupã rehegua ojehecha'ŷva ikatu ojekuaa, jajepy'a mongetárõ umi ha'e ojapo vaekuere. Ha upéicha rupi, ko yvy oiko ñepyrũ guive ojehecha porã ha'eha Tupã, ha pe ipokatu araka'eve ndopa mo'ãiha. Upévore umi iñañáva ndoguerekói mba'eve he'i vaerã. 21 Oikuaárõ jepe Tupãme, nomomba'e guasúi vaekue chupe ha ndohechakuaái vaekue chupe. Upéva rangue katu, ojepy'a mongeta výro reíre, ha iñapytu'ũ tavy kuéra opyta pytũmbýpe. 22 He'i hikuái iñaranduha, ha añetehápe itavy. 23 Omyengoviágui Tupã reko mimbipa opave'ŷva, yvypóra omano vaerãva ra'angáre, guyra ra'angáre, tymba ipy irundýva ha mbói ra'angáre jepeve. 24 Upévore Tupã oheja chupe kuéra oiko umi tembipota vai oĩva ipype kuéra reheve, ha ojapo ojuehe mba'e oporomotíva. 25 Tupã mba'e añetegua rangue, oheka hikuái mba'e japu, ha ombojerovia ha omomba'e guasu umi mba'e Tupã rembiapokue, ha ndaha'éí Tupã ijapoharépe, ha ojererohory vaerãva opa arape. Amén. 26 Upévore Tupã oheja chupe kuéra umi tembipota oporomotíva reheve. Ikuña kuéra jepeve ojererekouka rangue hekópe, ohasa hekopegua'ŷme. 27 Upéicha avei kuimba'e, ojei kuña jerereko hekopeguágui, ha hendy tembipota vaípe ojuehe. Kuimba'e, kuimba'e ndive ojapo mba'e oporomotíva, ha oñandu asy hetépe voi, ñenupã oúva chupe kuéra heko vaikuere. 28 Ndoikuaaséi rupi Tupãgui, ha'e oheja chupe kuéra hemiandu vaípe, ojapo haguã ojapo'ŷ vaerã. 29 Henyhẽ hikuái opaichagua teko joja'ŷgui, teko pochy, takate'ŷ ha teko añaquí. Oipota pe hapicha oguerekóva, oporojuka, ojapo sarambí, oporombotavy, iñaña ha iñe'ë rei. 30 Oñe'ë vai hapicháre, ndaija'éí Tupãre, ijejapo, oñembotuicha ha ojererovu. Ojepy'a mongeta angaipa ojapo vaerãre ha naiñe'ë rendúi itúva kuérape. 31 Ndoikuaaséi mba'eve, opyrũ iñe'ëre, ndohayhúi avavépe, ndoporoporiahurerekói. 32 Ha'e kuéra oikuaa porã Tupã he'íma hague, umi ko'ã mba'e ojapóva omano vaerãha. Ha upéicharõ jepe, ojapónte ohóvo hikuái, ha ojuhu porã katu, ambue kuéra ojapo ramo ko'ã mba'e.

Romans 2

1 Upévore ndaikatúi ojeheja reívo ndéve, nde taha'e ha'éva, rembojovakéva ambuépe. Nde voi re'a reñenupã haguãme, rejapo haguére pe ha'e kuéra ojapóvante

avei. 2 Jaikuaa Tupã oporombojovakeha hekópe, oinupã ramo umi péicha oikóvape. 3 Nde katu, rembojovakéva ambuépe ha rejapóva ha'e ojaopóva, ani reimo'ã rekañytaha Tupã ñenupãgui. 4 Remboyke, pe opa'ýva Tupã mba'e porã, ipy'a porã ha heko kuaa, rehecha kuaa'ýre pe imba'e porã ikatuha pe nde reraha ha'e gotyo. 5 Nde katu, nde rova atã ha nderejevyséigui Tupã gotyo, remono'õ mono'õve rehóvo angaipa ñenupãha árape guarã, Tupã oúvo oporombojovake teko jojápe porã. 6 Ha he'i mba'épa ohupyty vaerã peteĩ-teĩ, hembiapokue ojerureháicha. 7 Ome'ëta jeikove opa'ýva umi ohekávape teko mimbipa, terakuã porã ha ñemanove'ý, umi oñemohatã vaekuépe ojapo haguã iporãva. 8 Umi hese opu'áva añeteguáre ha oguerohorýva teko aña. 9 Oĩ jehasa asy ha jepy'apy opa umi angaipa apohápe guarã. Tenondete judíovape, ha umi ha'e'ývape avei. 10 Umi mba'e porã apohápe katu Tupã ome'ëta teko mimbipa, terakuã porã ha py'a guapy. Tenondete umi judíope, ha umi ha'e'ývape avei. 11 Tupã oporombojovake hekópe porã. 12 Opa iñangaipáva oguereko'ýre Moisés rembiapoukapy, omanóta upe tembiapoukapy'ýre. Ha umi iñangaipáva oguereko ramo jepe Moisés rembiapoukapy, upéva upe tembiapoukapýre voi oñembojovakéta. 13 Ndaheko jojái niko Tupã renondépe umi tembiapoukapy ohendúva, umi ojaopóvante. 14 Umi ndaha'éiva judío ha oguereko'ýva upe tembiapoukapy, ijehegui voi ojapo upe tembiapoukapy he'íva, ha'e kuéra voi upe tembiapoukapy. 15 Hekovére voi ohechauka oguerahaha upe tembiapoukapy ipy'apýpe. Pe ha'e oñandúva voi ohechauka upeichaha, ha hemiandu voi ombojovakéne térã omo'ãne chupe kuéra. 16 Péichata, Tupã ombojovakeha árape opa mba'e ñemi Jesucristo rupi, ko marandu porã che amyasáiva ohechauháicha. 17 Nde ere nde jehe judíoha, rejerovia Moisés rembiapoukapýre ha reñembotuicha ne Tupãre. 18 Reikuaa hembipota, ha pe tembiapoukapy ombo'éva jajapo haguã pe iporãvéva. 19 Rejerovia nde jehe ikatutaha reisãmbyhy umi ohecha'ývape, ha rehesapetaha umi pytũmbýpe oikóvape. 20 Rejerovia nde jehe, reheko mbo'étaha umi itavývape ha reisãmbyhytaha umi ojejapo'ývape, tembiapoukapýpe niko rejuhu arandu ha añetegua. 21 Ha iporã. Rembo'e ramo ambuépe, mba'eha nderejeheko mbo'etí nde voi? 22 Erérõ noñemyakã ratĩ vaerãiha tembirekópe, mba'ére nde rejapo upéicha? Na nde a'etí ramo umi ta'ãnga reíre, mba'ére piko remonda umi mba'e hepýva Tupao kuéra pegua? 23 Rejererohory upe tembiapoukapýre, ha remotĩ Tupãme nderejapóivo ha'e he'íva. 24 Añetehápe he'i Ñandejára Ñe'ë: "Umi Tupãre ojerovia'ýva ombopochy chupe, peẽ rupi." 25 Umi Moisés rembiapoukapy ojaopóvape guarã, pe jeapi'o iporã. Ha umi ndojapóivape katu, ku ndojeapi'oukái ramo guáicha. 26 Upéva rangue, pe ojeapi'o'ý vaekue oiko ramo tembiapoukapy he'iháicha, ojererekóne ojeapi'o ramo guáicha jepevénte ndaupéichai. 27 Umi tembiapoukapy ojaopóva, ndojeapi'ói ramo jepe, ombojovakéne umi tembiapoukapy ojapo'ývapa, ojeapi'o vaekue ramo jepe. 28 Judío, ndaha'éí judío ijapére rei, ha pe ojeapi'o vaekue, ndaha'éí ojeapi'óva hetére rei. 29 Judío añeteguáva niko, pe judíova ipy'apýpe. Upéva niko pe ipy'apýpe ojeapi'o vaekue Tupã espíritu rupi, ha ndaha'éí pe tembiapoukapy he'íva. Pe upéichava Tupã omonei, ha ndaha'éí yvypóra.

Romans 3

1 Aipórõ, mba'épepa iporã ndéve, nde judío ramo ha rejeapi'o? 2 Heta mba'épe, ha heta mba'ére. Tenondete, Tupã ome'ë imarandu judío kuérape. 3 Mba'e ojehe aipórõ? Tupã nga'u piko ndaheko jeroviaha mo'ã véima, oĩ haguére mbovymi ndaheko jeroviaháiva? 4 Hesakã ndaupeichaiha! Upéva rangue, Tupã omba'apo katu añeteguaitére, opa yvypóra ijapu ramo jepe. Ñandejára Ñe'ë niko he'i voi: "Oje'éne ne marangatuha umi erévere, ha resẽ porãne reñembojovakévo." 5 Pe ñane ñañanguére oĩ ramo ohechauka haguã Tupã heko jojaha, mba'e ikatu ja'e? Tupã ndahekojaiha ñane nupārõ piko? (Añe'ë hína yvypóra oñe'ëháicha). 6 Hesakã ndaupeichaiha! Tupã ndaheko jojái rire, mba'éicha piko ombojovakéta yvypórape? 7 Pe che japukue iporã ramo, Tupã reko joja omimbi tuichave haguã, mba'ére piko añembojovake angaipa apoháicha? 8 Upéicharõ, mba'eha piko ndojejapói ivaíva ou haguã iporãva? Upéva voi niko pe oje'éva che ambo'eha, che moherakuã vai haguã. Umi péicha he'ívape ou porã oñenupã. 9 Mba'e piko aipórõ? Jarekópa, ñande judío, mba'e iporãvéva umi ambuégui? Hesakã nda upeichaiha! Jahechauhákama, opavave, judíova ha judío'ýva, oíha angaipa poguýpe. 10 Tupã kuatia he'i voi: "Ndaipóri peteĩ heko jojáva! 11 Ndaipóri peteĩ iñakã porãva; ndaipóri peteĩ ohekáva Tupãme. 12 Maymáva oho tape vaíre, maymáva peteícha heko vai. Ndaipóri ojaopóva iporãva, peteĩnte jepe. 13 Ijahy'o, tyvy ojepe'a vaicha, pe ikũ ijapu, ikũ guýpe oñongatu mbói rendy. 14 Ijuru katu henyhẽ tie'ý ha py'arógui. 15 ápe ha pépe

oñohẽ tuguy, mamõ oiko hague rupi 16 oheja ñehundi ha tekotevẽ 17 ha ndoikuaái py'a guapy. 18 Araka'eve nde'íri ojekyhyje vaerãha Tupãgui." 19 Jaikuaa tembiapoukapy iporãha umi hese oikóvape guarãnte, opavave okirirĩ haguã ha Tupã ombojovake haguã yvy tuichakue. 20 Avave nde'i chéne ojapo hague tembiapoukapy, ha Tupã oguerékoha chupe heko jojáva ramo. Tembiapoukapy niko oĩ ohechauka haguã ñandéve, ñande angaipa apohãnteha voi. 21 Ha ko'ágã, tembiapoukapy'ýre, Tupã ohechauka ñandéve mba'éichapa ñane mboheko joja, ha upéva he'i pe tembiapoukapy voi ha umi maranduhára. 22 Jarovia rupi Jesucrístope, Tupã omboheko joja umi ogueroviávape. Ndaipóri niko ojoavyha: 23 opavave niko iñangaipa ha mombyry oĩ Tupã reko mimbipágui. 24 Tupã katu, imba'e porãgui, reiete oporomboheko joja, Jesucristo rupi, oporopysyrõvo. 25 Tupã oheja rei angaipa, Jesucristo oñohẽ rupi huguy. Angaipa jeheja rei ojuhupyty jerovia rehe ae. Kóicha Tupã ohechaukase vaekue mba'éichapa ñane mboheko joja: oheja reívo ñandéve angaipa jajapo vaekue. 26 Ha'e niko oha'arõ kuaa. Ha'e niko ohechaukase ñandéve ko'ágã mba'éichapa ñane mboheko joja. Pe ha'e heko jojaháicha niko, omboheko joja avei umi Jesús rehe ojeroviávape. 27 Mamópa aipórõ opyta pe yvypóra ojererovuha Tupã renondépe? Mamove. Ha mba'ére piko upéva? Ndaha'etí ojapo haguere tembiapoukapy he'íva, oguerovia haguérente. 28 Ha péicha ñaguahẽ kóvape: Tupã omboheko jojaha yvypórape ijerovia rupi, ohecha'ýre ojapópa térã ndojapói tembiapoukapy he'íva. 29 Tupã nga'u piko judío kuéra Tupãnte? Ndaha'etí piko avei opa tetã Tupã? Hesakã porã opa tetã Tupãha. 30 Peteĩ Tupãnte niko oĩ: Tupã omboheko jojáva umi oguerovia kuaávape, ohecha'ýre ojeapi'ópa térãpa nahániri! 31 Aipórõ, ñande jerovápe piko ñamomichĩ hína pe tembiapoukapy? Ndaupéichai. Ñamoañete uvei katu.

Romans 4

1 Ha aipórõ, mba'épe osẽ porã hague piko ja'éta ñande ru ypykue Abraham. 2 Añetehápe, Abraham ojeguereko rire heko jojáva ramo hembiapokueta rupi, hekópe oñembotuicha vaerã mo'ã, ndaha'éirõ jepe Tupã renondépe. 3 Ñandejára Ñe'ẽ he'i: "Abraham niko oguerovia vaekue Tupãme, upévare Tupã oguereko vaekue chupe heko jojáva ramo." 4 Oimérõ omba'apóva, ojehepyme'ẽ chupe imba'apokuere, ndaha'etí jopói ramo. 5 Ha pe ojapo'ýva mba'eve ha oguerovia Tupãme, pe omboheko jojáva mba'e vai apohápe, ha upévape Tupã ohecha kuaa pe ijerovia, omoĩ porã haguã chupe hendive. 6 David voi ohechauka vaekue mba'éichapa ovy'a, pe Tupã oguerekóva heko jojávarõ, oma'ẽ'ýre mba'épa ojapo. 7 He'i avei David: "Ovy'aiténepa umi Tupã oheja reíva chupe heko añangue, ha ombohasa reíva umi iñangaipa. 8 Ovy'aiténepa pe yvypóra Ñandejára oipysyrõva angaipágui." 9 Oiménepa pe vy'a ohupyty, umi ojeapi'o vaekuépente, térãpa ohupytýne avei umi ha'e'ývape? Ja'e vaekue Tupã ohecha kuaa hague Abrahámpe ijerovia, oguereko haguã chupe heko jojáva ramo. 10 Ha araka'e piko ojehecha kuaa ra'e chupe? Abraham ojeapi'o rirépa ra'e, térãpa upe mboyve? Nda upe riréi, upe mboyve vaekue. 11 Abraham ojeapi'o upe rire, Tupã ohechaukávo oguerekomaha chupe heko jojáva ramo, ijerovia rupi. Péicha Abrahángui oiko vaekue avei opa ogueroviáva ru, tojeapi'o'ý jepe ra'e. Ha umívape Tupã oguereko avei heko jojáva ramo. 12 Ha Abraham ha'e avei umi ojeapi'oukama vaekue ru, ha ojapyhy upe ñande ru ypykue jerovia, ha'e oñandúma vaekue ojeapi'ouka mboyve voi. 13 Tupã niko ome'ẽ vaekue iñe'ẽ Abraham ha iñemoñare kuérape, ohupytytaha ko yvy tuichakue imba'erã. Ha upe ñe'ẽ me'ẽ, ndoiko mo'ãi tembiapoukapy ojejapo ramo aňónte, teko joja osẽva jerovia rupi mante. 14 Pe Tupã ome'ẽva ohupyty ramo umi tembiapoukapy ojapóvante, pe jerovia ndaha'e mo'ãi mba'eve. Ha pe Tupã ñe'ẽ me'ẽ katu mba'eve reíta. 15 Tembiapoukapy ogueru ñenupã, ha tembiapoukapy ndaiporihápe katu, ndaipóri avei opu'áva hese. 16 Upévare, upe ñe'ẽ Tupã ome'ẽ vaekue Abrahámpe iporã haguã mayma iñemoñarépe, ou vaerã jeroviágui. He'ise, upe ñe'ẽ me'ẽ ndaha'eíha umi tembiapoukapy ojapóvape guarãnte, umi oñemohatáva ijeroviápe guarã katu avei, Abrahámcha. Upéicha rupi ha'e ñande ru, 17 he'iháicha Ñandejára Ñe'ẽ: "Ajapo vaekue nde hegui heta tetã ru." Upéva hína pe Tupã oguerovia vaekue Abraham, Tupã omoingove jeýva omano vaekuépe, ha ojapóva umi mba'e oĩ'ýva gueteri. 18 Ndaikatu véima jave oñeha'arõ mba'eve, Abraham oguerovia ha oha'arõ kuaa jey. Ha upéicha oiko chugui "heta tetã ru", Tupã he'i haguéicha chupe. "Péichata hetakue ne ñemoñare." 19 Abraham jerovia naikangýi vaekue, oguerekómarõ jepe haimete 100 año, ha ohecha kuaa ha'e ha Sara haimetemaha omano, ha ituja ha iguãiguĩ etereíma iñemoñare haguã. 20 Nosẽi ogueroviávagui ha ijerovia naikangýi, oguerovia mbareteve katu. Oguerohory Tupãme, 21 oguerovia

etereígui Tupã ipu'akaha ojapo haguã pe iñe'ẽ me'ẽ haguéicha chupe. 22 Upévore, Tupã ohecha kuaa ha oguereko chupe heko jojáva ramo. 23 Ha upe Tupã ohecha kuaa hague chupe, ndaha'etí oje'éva Abraham rehe añónte. 24 Oje'e avei ñande rehe. Tupã ohecha kuaa ñandéve ñande jerovia, jarovia ramo chupe. Ha'e omoingove jey Jesús Ñandejárape, 25 oñeme'ẽ vaekue omano haguã ñane angaipáre, ha oñemoingove jey ñane mboheko joja haguã.

Romans 5

1 Tupã ñane mboheko jojámagui, ñande jerovia rupi, ñande py'a guapy hendive, Ñandejára Jesucristo rupi. 2 Jesucristo rehe ae, ikatu vaekue ñañemboja Tupãre ñande jerovia rupi, ha'e ñane pytyvõ haguã, ha ñaime porã ha javy'a ñaha'arõgui ñaiméne haguã hendive heko mimbipápe. 3 Ha ndaupéva añói. Javy'a avei ñande jehasa asýre, jaikuaágui, umi jehasa asy voi ome'ẽha ñandéve mbarete jaropu'aka haguã pe jehasa asy. 4 Ha pe mbarete rehe ae ñasẽ porã, ha ñasẽ porãgui ñaha'arõ kuaa. 5 Ha pe ñaha'arõ kuaa na ñane mbopy'a kangýi, Tupã ñane myenyhẽgui imborayhúpe, pe Espíritu Santo ome'ẽ vaekue ñandéve rupi. 6 Ndaikatúi vaekue ramo ñande voi ñañepysyrõ, hi'árape, Jesucristo omano umi hembiapo vaívare. 7 Hasy hína oĩ haguã ojejukáva ambue rendaguépe, peteĩ heko jojáva rehehápe ramo jepe. Ikatu jepe oime ojejukáva, oimérõ tuicha mba'e porã ojapo vaekue hese. 8 Tupã katu ohechauka ñande rayhuha, Jesucristo omanórõ ñande rehe, angaipa apohárõ gueteri hína ñande. 9 Ha ko'ágã, Tupã ñane mboheko joja rire Jesucristo mano rupi, ikatueteve katu ñasẽ ñenupã vai pahágui, ha'e rupi. 10 Tupã ñane moingo porã jeýrõ hendive, Ta'ýra mano rupi, ñane rembiapo vai ramo gueteri jaikóvo, ikatueteve ñane pysyrõ, ko'ágã jaiko porã jeýmava hendive. 11 Ha ndaupéva añói. Javy'a avei Tupã ndive, Ñandejára Jesucristo rupi, hese ae niko ko'ágã jaiko porã jey hendive. 12 Peteĩ kuimba'e año rupi, niko oike pe angaipa apo ko yvy ári. Ha upe angaipa apo rape rupi, oike pe mano. Ha upéicha, mano ohasa opavavépe, opavave iñangaipa rupi. 13 Tembiapoukapy oĩ mboyve, oĩma vaekue angaipa ko yvy ári. Angaipa apo ndojererekói mba'eve ramo, ndaipóri ramo tembiapoukapy. 14 Upéicharõ jepe, Adán ára guive Moisés peve, mano oguahẽ opa yvypórape, umi hembiapo vai'ývape jepeve, ojehu haguéicha Adánpe, peteĩ tembiapoukapy ojapo'ý haguére. Adán ojogua hína, pe upe rire oútavape. 15 Pe Adán rembiapo vaikue ndaikatúi ñambojoja, pe jopói Tupã ome'ẽ vaekuére ñandéve. Peteíva angaipáre año heta omano vaekue, ha pe mba'e Tupã ome'ẽ vaekue ñandéve reiete katu, peteĩ año rupi, Jesucristo, upéva tuichave mba'e ha iporã opavavépe. 16 Peteíva angaipa año, ndaikatúi ñambojoja Tupã jopóire. Peteíva angaipáre niko ou vaekue pe ñenupã, ha pe Tupã jopói, heta tembiapo vaikuére omboheko joja yvypórape. 17 Ñemano oike peteíva rembiapo vaikue año rupi. Ha tuichave mba'e pe peteĩ, Jesucristo, ojapo vaekue. Opa umi ohupyty vaekue Tupã mba'e porãngue reiete, umíva ohupytyta jeikove opa'ýva Jesucristo rupi. 18 Ha pe Adán rembiapo vaikue omoĩ haguéicha yvypórape oñehundi haguã, upéicha avei Jesucristo rembiapokue hekopegua, omboheko joja opa yvypórape oikove haguã. 19 He'ise, peteiete iñe'ẽ rendu'ý haguére, mayáva iñangaipa. Ha upéicha avei, peteiete iñe'ẽ rendu haguére, mayáva oñemboheko jojáta. 20 Tembiapoukapy oñemoĩ hetave haguã iñangaipáva, ha heta hetavévo, Tupã ipy'a porãve. 21 Ha pe angaipa ipu'aka haguéicha ha ogueru ñemano, upéicha avei Tupã py'a porãngue ñane sãmbhyhy, ñane mboheko jojávo ha ome'ẽvo ñandéve jeikove opa'ýva, Ñandejára Jesucristo rupi.

Romans 6

1 Mba'e piko ja'éta aipórõ? Ñane rembiapo vaivéta piko jahávo Tupã imba'e porãve haguã? 2 Ahániri upéva! Angaipa apópe guarã ñande ñamanóma? Mba'éicha piko aipórõ jaikótante jahávo upe angaipa apópe? 3 Ndapeikuaái piko peẽ, jajoajúvo Jesucristo rehe ñemongarai rupi, jajoajuha imanóre? 4 Ñemongaraípe niko Jesucristo ndive ñañeñotý, ha ñamano ñañemoingove jey haguã, ha jarohasa peteĩ jeikove ipyahúva, Jesucristope omoingove jey haguéicha Tupã ñande Ru pu'aka mimbipa. 5 Jajoaju rire ramo Jesucristo ndive, peteĩ mano, pe imanóicha guápe, jajoaju avei hendive ijeikove jeýpe. 6 Jaikuaa pe ñande reko yma, ojehupi hague kurusúre Jesucristo ndive, pe ñande reko vaikue oñehundi haguã ha ndajaiko véima haguã angaipa apo poguýpe. 7 Peteĩ omano ramo niko ojei pe angaipa apógui. 8 Ñande ñamano ramo Jesucristo ndive, jajerovia hendive avei jaikovetaha. 9 Jaikuaa, oikove jeývo Jesucristo nomano mo'ã veimaha. Pe mano ndaipu'aka mo'ã

véima hese. 10 Jesucristo, omanóvo, omano angaipápe guarã, ha oikovévo, oikove Tupãme guarã. 11 Upéicha avei peẽ, pejerereko omanóva ramo angaipápe guarã, ha oikovéva ramo Tupãme guarã, Jesucristo ndive pejoaju rupi. 12 Ha upéicha, ani peheja pe angaipa ipu'aka pende rete omano vaerãre, ha oapouka peẽme pende rete rembipota. 13 Ani peheja angaipa oiporu pende rete mba'e vairãme. Upéva rangue, peĩeme'ẽ Tupãme, yvypóra omano ha oikove jey vaekuéicha. Ha peme'ẽ chupe pende rete ojapo haguã heseve upe heko jojáva chupe guarã. 14 Upéicharõ, pe angaipa ndaipu'akavéi chéne pende rehe, napeñeñapytĩ mo'ãi tembiapoukapýpe, peiméta uvei Tupã mba'e porãre. 15 Mba'e piko aipórõ? Ñane angaipáta piko nañaiméi haguére tembiapoukapýre, ha ñaime Tupã mba'e porãre? Nahániri upéva! 16 Peẽ peikuaa porã, peĩeme'ẽ ramo tembiguáirõ peteĩ mba'e járape pene ñe'ẽ rendu haguã chupe, upéicharõ peẽ upe pene ñe'ẽ renduha rembiguái. Ha upéva péicha, pene ñe'ẽ rendu ramo Angaipápe pe manóta, térã pene ñe'ẽ rendu ramo Tupãme peikovéta. 17 Ha Tupã rehe ae, peẽ yma peiko vaekue angaipa poguýpe, pene ñe'ẽ rendúma pende py'aite guive, opa umi peĩembo'e haguépe. 18 Pejei vove angaipa poguýgui, peẽ peike pemba'apo teko jojáre. 19 Añe'ẽ yvypóra oñe'ẽháicha, peẽ niko pene kangy rupi, ndaikatúi peikuaa porã ko'ã mba'e. Ha upéicha, yma peme'ẽ haguéicha pende rete mba'e ky'a ha teko añame pejapo haguã ivaíva, peme'ẽ avei ko'ágã pende rete pemba'apo haguã teko jojáre, ha perohasa haguã peteĩ jeikove marangatu. 20 Peẽ angaipa rembiguái ramo gueteri, napemba'apói teko jojáre. 21 Ha mba'épe iporã peẽme ra'e upérõ? Ko'ágã peẽ petĩ umi mba'ére, oporoguerahágui ñemanómente. 22 Ha ko'ágã katu, pesémava angaipa poguýgui, peike pemba'apo Tupãme guarã. Kóva katu iporã peẽme, pende rerahágui jeikove marangatúpe, ha ipahávo, jeikove opa ára guarãme. 23 Angaipa apo oporogueraha ñemanóme, Tupã jopói katu jeikove opa ára guarãme, joajúpe Nandejára Jesucristo ndive.

Romans 7

1 Che pehẽngue kuéra, peẽ niko peikuaa umi tembiapoukapy, ha peikuaa pe tembiapoukapy ipu'akaha yvypórare oikove ajánte. 2 Peteĩ kuña omendáva, tembiapoukapy rupi ojoaju iménare oikove aja. 3 Aipórõ, ha'e ojoaju ramo ambue kuimba'ére iména oikove aja, omyakãratĩ chupe. Ha pe iména omano ramo katu, upe kuña osẽma upe tembiapoukapy oñapytĩ vaekue chupégui, ha ikatu ojoaju ambue kuimba'ére, omyakã ratĩ'ỹre iménape. 4 Péicha avei, che pehẽngue kuéra, pejoajúvo Jesucristore, pmano hendive umi tembiapoukapýpe guarã, pejoaju haguã ambuére, he'ise, pe omano rire oikove jey vaekuére. Upéicha rupi, ikatu ñambyaty heta mba'e iporáva Tupãme ombohoryva. 5 Jaikovévo angaipa apoha ramo, tembiapoukapy omombáy kuri ñande pype tembipota vai, ha mano mante ñamono'õ. 6 Ko'ágã katu, ñamano pe tembiapoukapýpe guarã, ñande rereko vaekue ipoguýpe. Ha japyta ñane sã'ỹre, ñamba'apo haguã Tupãme guarã, jeikove pyahu Espíritu Santo ndive guápe, ndaha'e véima tembiapoukapy tujáre. 7 Ja'éta nga'u piko upéva, pe tembiapoukapy ivaiha? Ahániri upéva! Upéicharõ jepe, ndaha'ei rire pe tembiapoukapýre, che ndaikuaái vaerã mo'ã mba'épa pe angaipa apo. Araka'eve ndaikuaái vaerã mo'ã mba'épa pe mba'e pota, pe tembiapoukapy nde'iri rire: "Ani ne mba'e pota." 8 Pe angaipa apo katu oñekarama upéva, ha oiporúvo upe tembiapoukapy voi, omoĩ che pype opaichagua tembipota vai. Ndaipóri aja tembiapoukapy niko, angaipa apo ndaipóri avei. 9 Oĩ vaekue peteĩ ára, tembiapoukapy'ỹre che ikatu hague aikove, ha oúvo pe tembiapoukapy katu, pe angaipa apo opáy, 10 ha che amano. Ha upéicha, upe tembiapoukapy, ome'ẽ rangue chéve jeikove, che juka. 11 Tembiapoukapy rupi, pe angaipa apo oñemohatã ha che mbotavy, ha upe tembiapoukapýre voi che juka. 12 Mbykyhápe ja'etarõ, tembiapoukapy niko ijehegui imarangatu, ha opa ijapopyrã imarangatu, heko joja ha py'a porã megua. 13 Ha aipórõ piko, ko mba'e iporáva che reraha manóme? Ndaupéichai! Pe ojuhúva niko kóva: Pe angaipa apo, ohechauka haguã añetehápe angaipaha, oiporu pe mba'e porã che juka haguã. Ha upéicha, tembiapoukapy rupi hesakã opytávo mba'eichaite pevépa ivai pe angaipa apo. 14 Jaikuaa niko pe tembiapoukapy espíritu reheguaha, ha che katu che kangy, ime'ẽmbyre tembiguái ramo angaipápe. 15 Ndaikuaái mba'épa ogueru chéve che rembiapo. Ndajapói niko pe ajaposéva, upéva rangue, pe nda che a'eiha katu pe ajapóva. 16 Ha ajapóva ramo, pe ajapose'ýva, ahecha kuaa upévape tembiapoukapy iporãha. 17 Aipórõ ndaha'e véima che pe ojapóva, pe angaipa che pype oĩvante. 18 Che aikuaa, che pype, che reko kangýpe ndaiporiha pe iporáva. Ajapose ramo jepe iporáva, naiméi ajapo haguãicha. 19 Ndajapói pe mba'e porã ajaposéva, pe angaipa ajapose'ývante. 20 Ha upéicha, ajapo ramo pe ajapose'ýva, nda che vémai pe ojapóva, pe angaipa che

pype oĩvante. 21 Ahecha kuaa niko, ajapose ramo jepe iporãva, ivaĩva mante ajuhu che rapépe. 22 Che pype niko iporã chéve pe Tupã rembiapoukapy, 23 ha añandu che pype peteĩ mba'e che jokóva ajepy'a mongeta porã haguã. Upéva pe angaipa rembiapoukapy, oĩva che pype ha che jopýva. 24 Aichejáranga che! Mávapa che pe'áne pe mano pu'aka, che retépe oĩvagui? 25 Tupã mante, ame'ẽha che aguije Ñandejára Jesucristo rupi. Ipahápe: che aikuaa ajapo vaerãha Tupã rembiapoukapy, ha che kangýgui, aime angaipa rembiapoukapy poguýpe.

Romans 8

1 Aipórõ, ko'ágã ndaipóri véima ñenupã umi Jesucrístore ojoajúvape guarã. 2 Pe Espíritu rembiapoukapy oporomoingovéva Jesucristo rupi, nde pe'a pe angaipa ha mano rembiapoukapýgui. 3 Tupã niko ojapo, pe Moisés rembiapoukapy ikatu'ỹ vaekue yvypóra reko kangýgui: Tupã ombou Ta'ýra teépe, yvypóra heko kangy vaicha ha angaipa apoha ramo, péicha ohundi haguã upe angaipa apo. 4 Upéicha ojapo, ikatu haguã ñande jajapo teko jojápe pe tembiapoukapy ojeruréva, ndajaiko véima niko ñande reko kangýpe, jaikóma Espíriture. 5 Umi oikovéva yvypóra reko kangýpe, ojepy'apy upéicha oiko haguãnte, ha umi oikóva Espíritu rehe katu, ojepy'apy Espíritu reheguare. 6 Ha pe jepy'apy yvypóra reko kangy rehegua, oporogueraha manóme. Jepy'apy Espíritu rehegua katu, oporogueraha jeikove ha py'a guapýpe. 7 Umi ojepy'apýva oikónte haguã yvypóra reko kangýpe, umíva opu'ã Tupãre, ndoikoséi ha ndaikatúi voi oiko Tupã rembiapoukapýre. 8 Upéva, umi yvypóra reko kangýre oikóva ndaikatúi ombohoryvo Tupãme. 9 Peẽ katu ndapeiko véima upe yvypóra rekópe, Espíritu rehéma, Tupã Espíritu oiko rupi pende pype. Oguereko'ýva Jesucristo Espíritu ipype, ndaha'etí Jesucristo rehegua. 10 Ha Jesucristo oikove ramo pende pype, omanóta ramo jepe pende rete pene angaipa kuére, pe espíritu oikove Tupã pene mboheko joja rupi. 11 Ha pe Jesús moingove jeyhare Espíritu oikove ramo pende pype, upe omoingove jey vaekue Jesucrístopé voi, omoingove jeýta umi pende rete omano vaerãva, Tupã Espíritu oikovéva pende pype rupi. 12 Aipórõ, che pehẽngue kuéra, jareko jajapo vaerã jaikóvo, ha ndaha'etí yvypóra reko kangýpe. 13 Peiko ramo peẽ yvypóra reko kangýpe, pemanóta. Ha Espíritu rupi pejuka ramo upe yvypóra reko kangy, peikovéta. 14 Opa oñesãmbyhykáva Tupã Espíriture, umíva Tupã ra'y. 15 Peẽme niko noñeme'ẽi peteĩ Espíritu peiko haguã tembiguái ramo, pe'a jey haguã kyhyjépe. Upéva rangue katu pe Espíritu ojapo pende hegui Tupã ra'y. Kóva ko Espíritu rehe ja'e Tupãme: "Há che Ru!" 16 Ha upe Espíritu upéva voi ojoaju ñande espíriture ohechauka haguã, Tupã ra'ymaha ñande. 17 Ha ñande ha'égui ita'ýra, jahupytýta avei Cristo ndive pe Tupã oguerékóvagui chupe guarã, ha jahasa asy ramo Cristo ohasa asy haguéicha, ñaiméne avei hendive heko mimbipápe. 18 Che ha'e ko'ã jehasa asy ko'agãgua ndaha'eihá mba'eve ñambojoja ramo pe vy'a mimbipápe, jahasátava upe ríre. 19 Opa mba'e ijapo pyre oha'arõ py'a tarovápe ojekuaa porã ñande Tupã ra'ýha. 20 Opa mba'e ijapo pyre niko osẽ hapégui ha oñembyaipa, ndaha'etí ijehegui rei oipotágui, Tupã upéicha oipotáguinte. Ha upéicharõ jepe, opa ára oha'arõva, 21 osẽ tembiguái reko ha ñehundígui, ohupyty haguã pe vy'a mimbipa pegua teko sã'ỹ oguerékóva Tupã ra'y kuéra. 22 Jaikuaa niko ko'ágã peve opa mba'e ijapo pyre ohasa asyha peteĩ kuña imemby pota vaicha. 23 Ha ndaha'etí ha'énte ohasa asýva, ñande avei jahasa asy, ñande jarekómava pe Espíritu, oñeme'ẽ tenonde vaekue ñandéve. Jahasa asyeterei ñaha'arõvo pe ára jajerereko haguã Tupã ra'y ramo, ha ñande rete osẽ jejopýgui. 24 Upe mba'e ñaha'arõva reheve ñañerenohẽ vaekue jejopýgui. Ñaha'arõ pe jahechámava niko ndaha'etí ñeha'arõ. Máva voi piko oha'arõ pe ohechámava? 25 Ha ñaha'arõ ramo mba'e jahecha'ýva gueteri, ñaha'arõ vaerã jaropu'akávo ñande jehasa asy. 26 Upéicha avei, pe Espíritu ñane pytyvõ ñane kangy ramo. Nañañembo'e kuaái niko ñañembo'e haguáicha, ha Espíritu voi oñembo'e ñande rehe Tupãme, py'ambu ikatu'ýva ja'épe. 27 Ha Tupã, oipyguaráva ñande py'a, oikuaa mba'épa pe Espíritu he'ise. Pe Espíritu niko ojerure asy, Tupã oipotaháicha, umi Tupã mba'évare. 28 Jaikuaa niko Tupã omoĩha opa mba'e iporã haguã umi hayhuhárape, ha'e ohenói vaekue ojapo haguã hembipota. 29 Umi ha'e oikuaáma vaekue voi, iñepyrũrã guive omoĩ oiko haguã Ita'ýraicha. Ita'ýra ha'e haguã pe tenondegua ipehẽngue kuéra apytépe. 30 Ha umi Tupã oiporavo vaekuépe imba'erã, iñepyrũha guive ohenói avei. Ha umi ohenói vaekuépe omboheko joja, ha umi omboheko joja vaekuépe, ome'ẽ heko mimbipágui. 31 Mba'épa ikatuve ja'e? Tupã oĩ ramo ñane ndive, piko máva oñemoĩta ñande rehe? 32 Tupã ome'ẽ ríre ñandéve Ta'ýra tee jepe, ha oheja katu omano ñande rehe, mba'éicha piko nome'ẽ mo'ãi ñandéve, Ita'ýra ndive, opa mba'e? 33

Oiméta piko oñe'ë vaíva umi Tupã oiporavo vaekuére? Tupã niko pe omboheko jojáva chupe kuéra. 34 Mávapa ikatúne omboja hese kuéra angaipa? Avave. Jesucristo niko pe omano vaekue. Ha oimeve katu, ha'e niko pe oikove jey vaekue ha oime ko'ágã Tupã akatúape, oñembo'e hína ñande rehe. 35 Máva piko ikatúta ñande pe'a Jesucristo mborayhúgui? Jehasa asy piko, mba'e mbyasy, ñemuña, ñembyahýi, opívo térã ñemano vai piko? 36 He'iháicha Ñandejára Ñe'ë: "Nde rehehápe opa ára roĩ rojejuka haguáicha. Rojerereko ovecháicha, ojereraháva ojejukávo." 37 Opa ko'ã mba'épe katu ñasẽ porã upe ñande rayhu vaekue rupi. 38-39 Arovia che py'aite guive mba'eve na ñande pe'a mo'ãiha Tupã mborayhúgui: ñemano, jeikove, Tupã remimbou kuéra, mba'eveichagua pokatu ha pu'aka, ko'agãgua térã ou vaerãva, pu'aka yvategua ha yvy pegua, mba'eve Tupã rembiapokuéva. Mba'eve ndaikatu mo'ãi ñande pe'a pe mborayhu Tupã ohechauka vaekuégui ñandéve, Ñandejára Cristo Jesús rupi.

Romans 9

1 Jesucristo reroviaha che rekópe, ha'e añetegua, nda che japúi. Upéi ave, che akã, oisãmbyhýva Espíritu Santo, he'i chéve añeteha: 2 ajepy'apy mantereí ha che py'ápe areko peteĩ ñembyasy opa'yva, 3 hi'ãnte chéve che voi ajeharu, ajei Jesucristogui, upéicha aipytyvõta ramo che pehẽngue kuéra umi che retãguávape. 4 Ha'e kuéra niko Israel ñemoñare, ha Tupã oguereko chupe kuéra ita'yrrarõ. Tupã oĩ vaekue ijapytépe kuéra heko mimbipa reheve, ha oñoñe'ë me'ë hendive kuéra, ome'ë chupe kuéra Moisés rembiapoukapy, Tupã rayhu kuaa ha iñe'ë. 5 Ha'e kuéra niko ñande ru kuéra ypykue ñemoñare, ha chugui kuéra, yvypóra rekópe, ou pe Mesías, Tupãva opa mba'e ári, oñemomba'e guasúva opa ára. Amén. 6 Ha nda'éiko hína Ñandejára Ñe'ë ndoiko véimava, nda opavavéi Israelgua ñemoñare ndaha'ei haguére Israelgua añete. 7 Nda opavavéi Abraham ñemoñare, ta'yra tee. Tupã katu he'i vaekue chupe kuéra: "Ne ñemoñare oúta Isaac rupi." 8 Kóva ohechauka ñandéve, avave ndaha'eíha Tupã ra'y peteĩ máva ñemoñare haguérente. Upéva rangue, umi Tupã ñe'ë me'ë rupi ojererekóva ta'yrrarõnte ojequereko kuaa ñemoñare tee ramo. 9 Upéva hína pe ñe'ë Tupã ome'ë vaekue Abrahámpe: "Upéva upe ára rupi aju jeýta, ha Sara imembýta." 10 Ha upépe ndopái. Umi mokõi Rebeca memby, peteĩnte vaekue itúva, ñande ru ypykue Isaac. 11-13 Ha ha'e kuéra oikove mboyve, ne'írrarõ gueteri ojapo mba'eve, iporãva térã ivaíva, Tupã he'i Rebécupe: "Pe ijypykue, imitãvéva rembiguáita." Ha upéva avei oĩ Ñandejára Ñe'ëme he'íva: "Ahayhu vaekue Jacóbpe, ha ndacha'ei Esaú rehe." Upéicha opyta, Tupã ikatuha oiporavo, ojerureháicha pe ojauposéva, umi ohenói vaerãme, oma'ë'yre mba'épa ojapo ra'e. 14 Ja'éta piko upéva Tupã ndaheko jojaiha? Ahániri katu! 15 Tupã niko he'i vaekue Moiséspe: "Aiporiahurerekóta che aipotávape, ha amboaichejárata avei che aipotávape." 16 Ha upéicha, noĩri yvypóra oipotáre térã oñeha'ãre, oĩ katu Tupã poriahurerekóre. 17 Ñandejára Ñe'ëme, ha'e he'i mburuvicha guasu Egipto guápe: "Ajapo nde hegui mburuvicha guasu ahechauka haguã nde pype che pu'aka, ha ajekuaauka haguã yvy tuichakue." 18 Ha upéicha Tupã oiporiahurereko ha'e oiporiahurerekosévape, ha avei ombopy'a hatã, ha'e ombopy'a hatásévape. 19 Eréta jepe chéve: "Upéicharõ, mba'e piko Tupã omboja kuaa yvypórare, ko avave ndaikatúiva opu'ã hese?" 20 Ha nde, yvypóra, máva piko nde, rehova api haguã Tupãme? Japepo yvy piko he'íta nga'u ijapoharépe: "Mba'ére piko che apo péicha?" 21 Kambuchi apoha ikatu ojapo ojauposéva pe tujúgui, ha upe tujúgui voi, ikatu ojapo peteĩ japepo ojeporu vaerã ha'e oikuaahápe, ha ambue oiporu haguã maymáva. 22 Tupã, oikuaauka haguã mba'éichapa oporonupã, ha ohechaukávo ipokatu, ogueropu'aka heta ñeha'arõ kuaápe, umi oñenupã vaerãme ha ho'áva ohóvo ñehundípe. 23 Upe jave avei, oikuaaukase vaekue ñande pype heko mimbipa tuichaitéva. Ñande poriahurereko niko, ha ñane mbosako'i voive guive jaike haguã upe heko mimbipápe. 24 Ha upéicha, Tupã ñane renói, judío apytepeguáva ha judío'yva apytepeguáva. 25 Oje'eháicha Oseas kuatiápe: "Umi che retãgua'yvape ha'éne che retãguaha, kuña ahayhu'yvape ha'éne ahayhuha. 26 Ha upe oje'e haguetepe: 'Peẽ ndaha'ei che retãgua', oñehenóita chupe kuéra pe Tupã oikovéva ra'y tee." 27 Israelgua kuérare katu, Isaías he'i vaekue: "Israel ñemoñare kuéra hetaiterei ramo jepe yvyku'i yguasú peguáicha, peteĩ hembyremĩnte oñepysyrõtava. 28 Vokói etéma Ñandejára ojapopáta hína opa yvy ári, oñe'ë me'ë hague." 29 Isaías voi he'i haguéicha ko'ágã mboyve: Ñandejára ipu'akapáva ndohejái rire ñandéve ñemoñare, ko'ágã voi ñande Sodoma ha Gomórraicha vaerã mo'ã. 30 Mba'épa ja'éne kóvape? Ñande jerovia rupi, Tupã omboheko joja hague umi heko jeroviaha'yvape, ndohekái vaekue voi teko joja. 31 Umi Israelgua katu,

omopyendase vaekue heko joja tembiapoukapýpe, ndohupytyi upéva. 32 Mba'ére piko? Noñemopyendáigui jeroviápe, hembiapokuépe. Upéva oñepysānga hikuái pe "ita oñepysāngahápe", 33 Ojehecháva Ñandejára Ñe'ẽme: "Che amoĩ Siõnpe peteĩ ita, ita oñepysāngatahápe hikuái. Umi ojeroviáva hese ndopyta rei chéne."

Romans 10

1 Che pehẽngue kuéra, che py'a rembipota ha che ñembo'e niko, Israelgua maymáva oñepysyrõ haguã. 2 Hese kuéra ikatu ha'e, hi'ãnteha chupe kuéra omba'apo Tupãme guarã. Noñemopyendáinteko hikuái arandu añetépe. 3 Ha'e kuéra ndohecha kuaaséi, Tupãha pe omboheko jojáva yvypórape. Ha heko jojase hikuái ijehegui rei, upéva noñemoĩri pe Tupã he'i vaekuere, ñande reko joja haguã. 4 Tembiapoukapy niko opa Jesucristo ndive, ha upéicha maymáva heko joja ijeroviáre. 5 Teko joja ipyendáva tembiapoukapýre, Moisés he'i vaekue: "Opa iñe'ẽ rendúva tembiapoukapýpe, hese oikovéta." 6 Ha pe teko joja ipyendáva jeroviáre, oje'e: "Ani rejepy'a mongeta kóicha: 'Máva piko ojupíta yvágape?' (upéva hína, omboguejy haguã Jesucristo), 7 térã: 'Mávapa oguejýta yvykua pypukúpe?' (upéva hína, Jesucristo ojupi haguã omanóva apytégui)." 8 Mba'e piko aipórõ pe oje'éva? "Pe ñe'ẽ niko oĩ nde ypýpe, nde jurúpe, nde py'ápe." Upéva hína pe jerovia rehegua marandu romosarambíva. 9 Ere ramo Jesucristo nde Jaraha, ha nde py'ápe rerovia Tupã omoingove jey hague chupe, reñepysyrõta. 10 Ñande py'ápe niko jarovia jahupyty haguã teko joja, ñande jurúpe ja'e jaroviaha Jesucristope, ñañepysyrõ haguã. 11 Ñandejára Ñe'ẽ he'i: "Pe ojeroviáva hese ndopyta rei chéne." 12 Judío ha judio'ýva ndojoavýi. Tupã niko opavave Jára, ha ome'ẽ heta mba'e umi chupe oñembo'évape. 13 Ñandejára Ñe'ẽ niko he'i: "Opa oñembo'éva Ñandejárape, oñepysyrõta." 14 Ha mba'éicha piko oñembo'éta hikuái chupe, ko ndogueroviái vaekue Tupãme? Ha mba'éicha piko ogueroviáta chupe, ko avave noñe'ẽiva chupe kuéra hese? Ha mba'éicha piko ohendúta, ndaipóri ramo peteĩ oñe'ẽva chupe kuéra upe marandu pyahúre? 15 Ha mba'éicha piko oiméta oñe'ẽva upe marandu pyahúre, noñemondói rirérõ upevarã? He'iháicha Ñandejára Ñe'ẽ: "Iporãite piko jahecha ramo oguahẽ umi marandu porã oguerúva!" 16 Nda opavavéiko ojuhu porã pe marandu pyahu. Isaías he'iháicha: "Che Jára, máva piko oguerovia ra'e ohendúvo pe marandu?" 17 Aipórõ, jajerovia niko ñahendu rire ae pe marandu, ha pe marandu ou Cristo ñe'ẽgui. 18 Che katu aporandu: Oime mba'e piko nohendúi ra'e hikuái pe marandu? Ohendu niko hikuái! Ñandejára Ñe'ẽ he'i: "Iñe'ẽ nguéra isarambi yvy tuichakue, ha yvy apy mombyryve peve iñe'ẽ nguéra oguahẽ." 19 Ha aporandu jey: Oime mba'e piko umi Israelgua ndohecha kuaái? Tenondete Moisés he'i: "Che ahejáta peñemyrõ peteĩ tetã ndaha'éiva tetã tee, pombopochýta peteĩ tetã itavýva ndive." 20 Upéi Isaías he'ive: "Umi nda che rekái vaekue che juhu, ha umi che rehe oporandu'ỹ vaekuépe ajechauka." 21 Ha oñe'ẽvo umi Israelguáre, Isaías he'i: "Opa ára ambohasa che po peteĩ tetã iñe'ẽ rendu'ýva ha heko pu'ávape."

Romans 11

1 Ko'ágã aporandu: Oiméne piko Tupã omboyke ra'e ijehegui hetã guápe? Ahániri katu! Che voi niko Israelgua, Abraham ñemoñare, Benjamín ñemoñare atygua. 2 Iñepyrũha guive, Tupã oguereko vaekue Israelgua kuérape hetãgua ramo. Ha ko'ágã ndojahéiri hese. Ndapeikuaái piko peẽ Ñandejára Ñe'ẽ he'iha, maranduhára Elías rekovekue oñemombe'uhápe, ha'e omoĩ vai hague Israélpe Tupãme oñembo'évo? Ha'e he'i vaekue: 3 "Che Jára, ojuka niko hikuái ne maranduhára kuérape, ha ohundi umi nde altar.*f** Che añoite apyta aikove, ha che jukase avei hikuái." 4 Tupã katu he'i chupe: "Amboyke chéve guarã 7.000 kuimba'e oñesũ'ỹ vaekue tupã Baal*f** renondépe." 5 Upéicha avei, opyta ko'ágã peteĩ hembyremi, Tupã, ipy'a porã rupi, oiporavo vaekue. 6 Ha Tupã py'a porã rehe ramo, ndaha'éi mba'eve ha'e kuéra ojapo vaekuere. Upéicha rire, Tupã py'a porã ndaha'e mo'ã véima py'a porã. 7 Aipórõ piko mba'e? Israelgua kuéra ndohupytyi pe ohekáva, ha umi Tupã oiporavo vaekue katu, umíva ohupyty. Umi ambuépe oñembopy'a hatã, 8 he'iháicha Ñandejára Ñe'ẽ: "Tupã ombopy'a hatã chupe kuéra, ha upéicha ko'ágã peve. Ome'ẽ chupe kuéra tesa ohecha'ýva, ha apysa ohendu'ýva." 9 David he'i avei: "Ikaru guasa kuéragui toiko pyaha ha ñuhã, oñepysānga ha oñenupã haguã hikuái. 10 Hesa kuéra toñemboty ha tohecha'ỹ. Heko asy tombyaturu chupe kuéra opa ára." 11 Ko'ágã aporandu: Oiméne piko umi judío, oñepysāngávo ho'apaite ra'e? Ahániri upéva! Upéva rangue, umi judío naiñe'ẽ rendúivo, umi judio'ýva ikatu oñepysyrõ, Israelgua kuéra ipochy haguã. 12 Aipórõ, umi Israelgua ñepysānga ha iñesẽ vai, ogueru rire mba'e

porã ko yvy tuichakuépe umi judío'ývape, mba'épa ndoguerúi chéne ojeheko myatyrõ vove umi judío! 13 Ha areko peteĩ mba'e ha'e vaerã judío'ývape. Tupã che moĩ aja pukukue amba'apo haguã judío'ýva apytépe, arohoryeténe ko tembiapo. 14 Aipota umi che retãguáva ipochy pende rehe, ha upéicha aipysyrõ haguã chupe kuéra. 15 Tupã jejahéi judío kuérare ogueru rire jeiko porã jey hendive, mba'e nipo ndoguerúi chéne, Tupã oheja jey ramo oñemoaguĩ hese hikuái: Jeikove jey umi omano vaekuépe guarã! 16 Pe mbuja tenondegua oñemboyke ramo Tupãme guarã, imba'e avei umi hembýva. Ha pe yvyra rapo oñemboykérõ Tupãme guarã, imba'e avei umi hakã. 17 Pe olívogui, umíva judío kuéra hína, oñekytĩ hakã mbovymi ha oñemoinge hese olívo ka'aguy, umíva umi judío'ýva hína. Upéicha rupi peime hapo peve, upe olívo rekovépe voi. 18 Ani jepe rejererovu ha rejahéi umi hakã ypykuére. Upéicha rejapórõ, ne mandu'áke ndaha'eiha nde pe hapo rejokóva, pe hapo katu ndéve nde joko. 19 Ikatu oime ere: "Oñekytĩ niko hakã añembojehe'a haguã upe olívore." 20 Iporã, umíva oñekytĩ ndojeroviái haguére. Aipórõ, ani rejererovu, ekyhyje uvei. 21 Tupã ndoheja reíri ramo umi hakã ypykuépe, ndéve avei ndo reja rei mo'ái. 22 Ema'ëna mba'éichapa Tupã ipy'a porã, ojopy kuaa jepe avei. Ojopy umi oja'yvere vaekue ndive, ha ipy'a porã ne ndive. Ha reiko vaerã opa ára pe ha'e ipy'a porãhare. Upeicha'ýrõ, nde avei reñekytĩ vaerã. 23 Upéi ave, judío kuéra ohejárõ hembirovia'ý, oñembojehe'a jeýne. Tupã niko ipokatu ombojehe'a jey haguã chupe kuéra. 24 Nde, nde ypy guive voi olívo ka'aguy vaekue, upéi reñekytĩ ha reñembojehe'a pe olívo iporãvare. Mba'eichaite peve piko umi judío, olívo porã rakáva hína ha'e kuéra, oñembojehe'a jeýta pe olívo teére! 25 Che pehëngue kuéra, aipota peikuaa ko Tupã mba'e ñemi, ani haguã peiko peñemoarandu. Israelgua ñembopy'a hatã nda opa ára guarãi, upéva oikóta umi Israelgua'ýva retakue oñemoaguíva Tupãre, ohupyty pe ha'e oipotaháicha. 26 Ágã upéva ojuhúvo, Israel tuichakue oñepysyrõta. Ñandejára Ñe'ë niko he'i: "Pe oporopysyrõva Sióngui oúta ha omboykéta Jacóbgui teko aña. 27 Ha ame'ë chupe kuéra che ñe'ë aipe'ataha hembiapo vaikuégui." 28 Judío kuéra nohenduséi marandu pyahu, ha upéva he'ise opu'ãha Tupãre, peẽ judío'ýva peñemoĩ porã haguã. Ha opáichavo Tupã ohayhu gueteri chupe kuéra, ha'e oiporavo rupi ijypy kuerakuépe. 29 Tupã ome'ëva ndoipe'ái, ha ndoheja reíri oporohenói ramo. 30 Yma peẽ na pene ñe'ë rendúi vaekue Tupãme, ha ko'ágã judío kuéra naiñe'ë rendúiva, Tupã pende poriahurereko. 31 Upeichaite avei, ko'ágã naiñe'ë rendúi ha'e kuéra, ha upéva Tupã pende poriahurereko haguãnte, ha ko'ágã avei, oiporiahurereko haguã chupe kuéra. 32 Tupã oñapytĩ vaekue opavavépe iñe'ë rendu'ý haguã, oiporiahurereko joja haguã peteĩcha opavavépe. 33 Tuichaite mba'e piko umi mba'e Tupã oguererekóva, ha pe iñarandu ha iñakã porãngue! Avave ndaikatúi omyesakãvo mba'épa ha'e oja póta, ha oikuaávo hape kuéra. 34 "Máva piko oikuaa Ñandejára akã ryepy? Máva piko oñemoñe'ëta chupe? 35 Mávapa omba'e ome'ë raka'e chupe, ha'e ko'ágã omyengovia haguã?" 36 Opa mba'e ou Tupãgui, ha oĩ ha'e rupi ha chupe guarã. Tojererohory opa ára Tupãme! Amén.

Romans 12

1 Upévore, che pehëngue kuéra, Tupã poriahurerekóre ajerure peẽme, peẽ voi peñemoĩ haguã Tupã renondépe, ime'ëmby oikovéva, imarangatúva ha iporãva ramo. Upéva ha'e pe jererohory añete peikuave'ë vaerã. 2 Anivéma peiko oje'eháicha ko'ágã ojeiko vaerãha. Upéva rangue, pemoambue pende py'apy iñambue haguã avei pende rekove ha peikuaa Tupã rembipota, he'ise, pe iporãva, pe ombohorýva chupe, pe mba'evépe ivai'ýva. 3 Pe ijapopyrã Tupã ome'ë vaekue ipy'a porãgui chéve, upévore ha'e peẽme ani haguã peje pende jehe mba'eve upe peje vaerãgui. Iporãve peteĩ-teĩ he'i ijehe upe hekopegua, ohecha kuaávo jopói ome'ë vaekue chupe Tupã, upe ijerovia ndive. 4 Hetaháicha umi ñande rete rehegua, ha nda opavavéi peteĩ mba'épente iporã, 5 upéicha avei ñande, ñande reta ramo jepe, peteĩnte Cristo ndive, ha jajoaju ojuehe, peteĩ rete rehegua ramo. 6 Tupã niko ome'ë vaekue ñandéve ñande katupyry haguã peteĩ mba'épe, ome'ëse haguéicha ñandéve. Upévore, Tupã ñane mbokatupyry rire japomomarandu kuaa haguã, ñañe'ë vaerã upe mba'e jaroviávare. 7 Ha ñane mbokatupyry rire ñaipytyvõ haguã ñande rapichápe, ñaipytyvõ porã vaerã. Upe oñembokatupyry vaekue oporombo'e haguã, toporomokyre'ý. 8 Pe oñembokatupyry vaekue oporomokyre'ý haguã, toporomokyre'ý. Ome'ëva, tome'ë ojejapo'ýre, omba'apóva tembiapo hasyhápe, tomba'apo hekópe. Pe oipytyvõva umi oikotevëvape, toipytyvõ vy'ápe. 9 Pejoayhúke añetehápe. Pembotove ivaíva ha peñemboja iporãvare. 10 Pejoayhu oñopehënguéicha, peñombojerovia ha peñomomba'e. 11 Peñeha'áke ani pene ate'ý, ha pemba'apo Ñandejárape guarã akã rakúpe. 12

Peikove vy'ápe, umi mba'e peha'arõvare. Peropu'aka py'a guasúpe umi pehasa asyha. Aníke araka'eve peheja pene ñembo'e. 13 Pereko pene mba'érõ umi Tupã mba'éva remikotevê. Pemoguahê porãke pene mbohupápe. 14 Pehovasa umi pene muñávape. Pehovasa ha ani peja'o vai chupe kuéra. 15 Pevy'a umi ovy'áva ndive, ha pene rasê umi hasêva ndive. 16 Peiko peñorãirõ'ÿre ambue kuéra ndive. Aní pejejapo, peñemoĩ uvei umi heko miríva ykére. Aní peñemoarandu. 17 Aní pemyengovia ivaíva ivaívape. Peñeha'ã pejapo iporáva opavave renondépe. 18 Ikatuha peve, peñeha'ãmbaite peiko haguã py'a guapýpe opavave ndive. 19 Che pehêngue kuéra ahayhúva, ani pemyengovia oja japo vaíva pende rehe, Peheja Tupãme toporonupã. Ñandejára Ñe'ê niko he'i: "Che aporomboheko joja vaerã. Che ahépyme'êta, he'i Ñandejára." 20 Ha avei: "Peteĩ ndaija'éiva nde rehe iñembyahýirõ, emongaru, ha ijuhéirõ, emboy'u. Upéicharõ, hova pytãmbáne otĩgui." 21 Aní reheja ipu'aka nde rehe ivaíva. Upéva rangue, nde pu'aka nde ivaívare iporáva rupive.

Romans 13

1 Maymáva oñemoĩ vaerã mburuvicha poguýpe. Ndaipóri mburuvicha ou'ÿva Tupãgui, ha umi oíva, Tupã omoĩ vaekue meme. 2 Aipórõ, umi opu'áva mburuvicháre, opu'ã umi mba'e Tupã omoĩ vaekuere. Ha umi opu'áva oñenupãne. 3 Mburuvicha kuéra noĩri omongyhyje haguã iporáva apohápe, umi angaipa apohápente. Reikovesépa kyhyje'ÿre mburuvicha renondépe? Aní nde reko vai, ha mburuvicha nde rereko porãne, 4 omba'apógui ha'e Tupãme, ndéve iporã vaerãre. Nde reko vaírõ katu, ekyhyje. Ndareíri mburuvicha ikyse puku, omba'apógui Tupãme guarã ome'ê haguã ohekáva pe hembíapo vaívape. 5 Upévare, tekotevê oñemoĩ mburuvicha poguýpe, ndaha'etí katujete rekyhyjégui, reikuaágui voi upéicha rejapo vaerãhãnte. 6 Upévare avei peẽ peme'ê pe impuéstó, mburuvicha kuéra omba'apógui Tupãme guarã, ha upévape oiko. 7 Peme'ê peteĩ-teĩme imba'eráva. Umi pehepyme'ê vaeráva rehe, pehepyme'ê. Umi pehepyme'ê vaerã ramo impuéstó, pehepyme'ê. Umi pemomba'e vaeráva, pemomba'e. Umi pehayhu vaeráva, pehayhu. 8 Aní oime peiporu vaekue pemyengovia'ÿva. Pejoayhu vaerãhágui ani pende resarái. Pe ohayhúva hapichápe oja'poma tembiapoukapy he'íva. 9 Tembiapoukapy kuéra he'i: "Aní remyakaratĩ ne rembirekópe, ani reporojuka, ani remonda, ani reipota opa mba'e." Áva ha umi ambue tembiapoukapy, opyta ko'áva ko'ã ñe'ê ryepýpe: "Ehayhu nde rapichápe rejehayhuháicha ndete." 10 Mborayhu oguerékóva ndojapo vaíri hapicháre. Aipórõ, mborayhúpe oikóva oja'pota porã hína umi tembiapoukapy. 11 Opa ko'ã mba'épe pehecha kuaa, mba'e árapepa jaiko hína, ha peikuaa japayhapemaha. Ñande ñepysyrõ niko hi'aguíve ko'ágã iñepyrũháme guarégui, ako jarovia ñepyrũ ramo guare pe marandu pyahu. 12 Pyhare pytéma, ha hi'aguíma ko'ê. Upévare, jajapove'ÿ umi pytũ rehegua ha ñañemonde mba'e rendýpe, peteĩ ñorãirõhára oñemondelháicha hete mo'ãhápe. 13 Jaiko teko potĩme, ára ko'ê porã meguáicha. Aní jaiko karu guasu ha ka'úpe, térã mba'eita potápe. 14 Upéva rangue, peñemonde Ñandejára Jesucristogui ha aní pehekátei umi tembipota vai perekóva yvypóra pende rekópe.

Romans 14

1 Pemoguahê porã ijerovia kangývape, ha ani peñoñe'ê api hendive. 2 Péina hína, oime ku oimo'áva ikatuha ho'u opa mba'e. Ha oime ambue, ikangýva ijeroviápe, ndo'úiva mba'eveichagua so'o. 3 Néi, pe opa mba'e ho'úva ndojahéi vaerái pe ndo'úivare oimeraéva mba'e. Ha pe ndo'úiva oimeraéva mba'e noñe'ê vaerái pe opa mba'e ho'úvare, Tupã voi niko omonei upéva. 4 Máva piko nde, reñe'ê haguã pe ambuépe guarã omba'apóvare? Opyta porã térã opyta vaírõ, upéva oikuaa ijára. Ha opyta porãne, Ñandejára oguereko rupi pokatu omombyta porã haguã. 5 Péina ápe ambue ojehu vaekue: Oime omomba'evéva peteĩ ára ambuégui, ha oime oimo'áva opa ára peteĩchante. Peteĩ-teĩ ogueroviánte vaerã pe ogueroviáva. 6 Pe omomba'éva peteĩ ára, omomba'e haguã Ñandejárape oguereko upe ára. Ha pe opa mba'e ho'úva, omomba'e haguã Ñandejára ho'u, ha ome'ê ijaguije Tupãme. Ha pe ndo'úiva oimeraéva mba'e, omomba'e haguã Ñandejárape ndo'úi, ha ome'ê ijaguije Tupãme. 7 Avave ndajaikovéi ñande jupe guarã, ha ñañamanói ñande jupe guarã. 8 Jaikove ramo, jaikove Ñandejárape guarã, ha ñamano ramo, Ñandejárape guarã ñamano. Ha upéicha, jaikovérõ ha ñamanórõ, Ñandejára mba'e ñande. 9 Upevarã omano Cristo ha oikove jey, ha'e haguã, omanóva ha oikovéva Jára. 10 Mba'ére piko aipórõ reñe'ê ne pehênguére? Térã mba'ére rejahéi hese? Opavave ñañemoĩ vaerã Tupã renondépe, ha'e ñane mbojovake haguã 11 Ñandejára Ñe'ê niko he'i: "Ame'ê che ñe'ê, he'i

Ñandejára, che renondépe opavave oñesūtaha, ha maymáva oguerohoryta Tupãme." 12 Aipórõ, peteĩ-teĩ ñande ñañemombe'u vaerã Tupãme. 13 Upévore, nañañe'ẽ véima vaerã ojuehe. Upéva rangue, peñeha'ã uvei ani pejapo mba'eve omoñepysãnga vaerã pene pehẽngue kuérape, térã omokangy vaerã ijerovia. 14 Che aikuaa ndaiporiha mba'eve iky'áva ijehegui voi. Jesucristo reroviaha che rekópe, upéva aikuaa porã. Oimérõ oimo'áva oíha peteĩ mba'e iky'áva, iky'áne chupe guarã. 15 Ha upéicha, nde re'úvare ne pehẽngue ipochy ramo, nde reko ndaha'e véima mborayhu rehegua. Aníke ne rembi'u ohundi pe tapicha, Cristo omano hague! 16 Aníke peheja aipórõ oñeñe'ẽ vai pe mba'e porã perekóvare. 17 Tupã sãmbhy ndaha'etí oje'úva térã oñemboy'úva rehegua. Tupã sãmbhy oĩ ojeikóre teko jojápe, py'a guapy ha vy'ápe Espíritu Santo rupi. 18 Pe kóicha omba'apóva Crístope guarã, ombohory Tupãme ha oguerohory opa yvypóra. 19 Upévore, jahekáke opa mba'e oguerúva py'a guapy ha akã rapu'ã joja. 20 Ani rehundi Tupã rembiapo tembi'u rupi. Añetehápe niko, opa tembi'u ipotĩ. Pe ivaíva niko, pe ja'u ramo mba'e oporoitýva angaipápe. 21 Iporãve ndaja'úi so'o ha kaguy, ha ani jaiko jajapo umi mba'e ñane pehẽngue kuérape omoñepysãngáva. 22 Jerovia rerekóva, rereko vaerã ndete Tupã renondépe. Ovy'aiténe upe oikóva ijehegui ojepy'apy'ýre! 23 Ndereikuaa porãirõ mba'épa re'u vaerã térãpa nahániri, re'úvo, ne rembiapo vai, ndere'úigui rerovia porãme ikatuha re'u, nde jerovia ikangy rupi. Ha opa mba'e jajapóva jarovia porã'ýme, angaipa hína.

Romans 15

1 Ñande, ñane mbaretéva ñane jeroviápe, jareko vaerã ñane mba'éro umi imbarete'ývéva ñande hegui reko kangy, ha ani jaheka umi ñandéve iporávante. 2 Opavave ñande, ja'a porã vaerã ñande rapicha kuérape, ha ñamba'apo chupe kuéra iporã vaerãre, ñañakã rapu'ã joja haguã peteicha. 3 Jesucristo niko ndohekái vaekue avei ojererohory ha'e voi. Upéva rangue katu, ipype oiko pe Ñandejára Ñe'ẽ he'iháicha: "Umi jeja'o oiko vaekue nde rehe, ho'a vaekue che ári." 4 Opa mba'e oje'e vaekue yma Ñandejára Ñe'ẽme, oje'e ñande reko mbo'erã. Ikatu haguã teko mbarete ha py'a pytu'u jahupytýva umi mba'e oje'éva rupi, jareko ñaha'arõva. 5 Ha Tupã, pe teko mbarete ha py'a pytu'u ome'ëva, ta pene pytyvõ peiko haguã joayhúpe, Cristo oiko haguéicha. 6 Ha peteĩ ñe'ẽme oñondivepa, perohory Tupã, Ñandejára Jesucristo Ru. 7 Aipórõ, peñomoguahẽ torypápe, Cristo pene moguahẽ haguéicha avei peẽme, Tupã heko mimbipa haguã. 8 Ikatu ha'e peẽme, Cristo ou hague omba'apo haguã judío kuéra rehehápe, oiko haguã umi ñe'ẽ oñeme'ẽ vaekue ñande ru kuéra ypykuépe ha ojehechauka upéicha, Tupã nosẽiha iñe'ẽ me'ẽgui. 9 Ou avei, umi judio'ýva oguerohory haguã Tupãme iporiahurereko kuaáre. He'iháicha Ñandejára Ñe'ẽ: "Upévore roguerohoryne opa tetã apytépe, ha apurahéine nde rerape." 10 Ambue hendápe, Ñandejára Ñe'ẽ he'i: "Pevy'áke, tetã nguéra, umi Tupã retãgua ndive." 11 Ha oimeve he'iha: "Tetã nguéra ha opa tavagua, perohory Ñandejárape!" 12 Isaías kuatia he'i avei: "Hokýta Jesé rapo, opu'átava oisãmbhyývo tetã nguérape, hese ae oha'arõ kuaátava." 13 Tupã, ome'ëva ñandéve ñeha'arõ kuaa, ta pene myenyhẽ peẽme pejeroviáva hesépe, vy'a ha py'a guapygui. Ha tombotuicha tuichave pene ra'arõ kuaa, Espíritu Santo pokatu rupi. 14 Che pehẽngue kuéra, aikuaa porã pene renyhẽha mba'e porãgui ha opaichagua arandúgui. Ha peñemoñe'ẽ kuaaha ojupe. 15 Ko kuatia ñe'ẽme katu añemoĩ añe'ẽ resakã porãvo peẽme heta mba'ére, ani haguã pende resarái. Péicha ajapo, Tupã, ipy'a porã rupi ome'ẽgui chéve ajapo haguã, 16 ha amba'apo Jesucristope umi judio'ývape iporã haguã. Ko che rembiapo niko, pa'i rembiapóva hína, amyasãivo Tupã marandu porã, amoĩ haguã henondépe umi judio'ývape, kuave'ẽmby ombohoryva chupe ramo, ha imarangatúva Espíritu Santo rupi. 17 Ndareíri avy'a Cristo reheve, Tupãme guarã amba'apo haguére. 18 Che añe'ẽ umi mba'e Cristo ojapo vaekuére che rupi, umi judio'ýva iñe'ẽ rendu haguã Tupãme. Péicha ajapo, umi mba'e ha'éva ha ajapóva rupive, 19 mba'e techaukarã ha mba'e hechapyrãva pu'aka, ha Tupã Espíritu pokatu rupi. Upéicha rupi amohu'ã porã vaekue Cristo marandu porã ñemosarambi, Jerusalén guive, ha opa rupi, Iliria yvy peve. 20 Opa ára añeha'ã vaekue ambo'e Cristo marandu porã, umi araka'eve oñehendu'ý haguépe Jesucristo rehegua, ani haguã amopu'ã mba'eve ambue omoñepyrũ haguépe. 21 Ajapo uvei katu he'iháicha Ñandejára Ñe'ẽ: "Ohecháne umi araka'eve oikuaa'ý vaekue chugui mba'eve, oikuaáne umi araka'eve ohendu'ý vaekue chugui mba'eve." 22 Upévore añete ndaikatúi vaekue aha pene rendápe, hetave jey jepe añembosako'i aha haguã. 23 Ha ágã amohu'ãmava che rembiapo ko'a rupi, ha yma guivéma aiko ahase pene rendápe, 24 aha'arõite aguahẽvo pende rendápe ahakuévo Espáñape. Ha

avy'aite rire pohechami haguére, sapy'aite ramo jepe, aha'arõ peche pytyvõne ahasa haguã ahávo pe ahahápe. 25 Ko'ágã katu aha raëta Jerusalénpe arahávo pytyvõ umi ñane pehẽngue upépe oĩvape. 26 Umi Macedonia ha Acayagua ohecha kuaa iporãha ojapo hikuái peteĩ viru ñemono'õ ojererahauka vaerã ñane pehẽngue kuéra mboriahu Jerusalén guápe. 27 Oipotágui porãnte ojapo hikuái, ojapo vaerã voi jepe. Umi Tupã reroviaha judíova ome'ẽ haguéicha umi judio'ỹvape opa oikuaa ha oñandúva, umi judio'ỹva oipytyvõ vaerã umi judío Tupã reroviahápe. 28 Aipórõ, ko'ã mba'e ajapopa vove ha ame'ẽ chupe kuéra pe viru oñemono'õ vaekue, aháta Espáñape, ha ahasakuévo pohecháta. 29 Aikuaa porã, ágã aguahẽ vove pene rendápe ñane renyhõtaha Cristo jehovaságui. 30 Che pehẽngue kuéra, Ñandejára Jesucristore ha pe mborayhu Espíritu Santo ome'ẽvare ñandéve, ajerure peẽme peñemoirũ haguã che ndive peñembo'évo Tupãme che rehe. 31 Pejerure Tupãme ta che pe'a umi tekove jeroviaha'ỹ Judea peguágui, ha toguahẽ porã pe pytyvõ araháva hína ñane pehẽngue kuéra Jerusalén guápe. 32 Upéicha ikatu haguã, Tupã oipotárõ, aguahẽ vy'apópe pohechávo ha apytu'u aimévo pene ndive. 33 Tupã, py'a guapy me'ẽha, toĩ pene ndive. Amén.

Romans 16

1 Ha'e peẽme pejerovia haguã ñane reindy Febe rehe, omba'apóva Jesucristo iglésia Cencreas peguápe. 2 Pemoguahẽ porã chupe, Ñandejára rérape, jajapo vaerãháicha ojoapytépe, ñande oñopehẽnguéva Tupã reroviahápe. Peipytyvõ chupe opa oikotevẽvape, ha'e hetápe oipytyvõ vaekue, ha chéve ave. 3 Pemomaiteimi Prisca ha Aquilape, che rembiapo irũ Jesucristope guarã mba'apópe. 4 Ha'e kuéra, nahakate'ỹi vaekue hekoveré, omo'ã haguã che rekove. Ame'ẽ che aguije ndaha'úi chupe kuéra añónte, umi ñane pehẽngue kuéra Tupã iglésia judio'ỹvape avei. 5 Pemomaitei avei umi Prisca ha Áquila rógape oñembyatývape. Pemomaitei pe ahayhuetéva che irũ Epénetope, ha'e raëvete Ásiape oguerovia vaekue Crístope. 6 Pemomaitei Mariápe, hetaite omba'apo vaekue pende rehe. 7 Pemomaitei che retãgua Andrónico ha Júniaspe, che irũ vaekue yvyrakúape. Ha'e kuéra ojekuaaitei vaekue umi apóstol apytépe, ha oguerovia vaekue hikuái Jesucristope che mboyve. 8 Pemomaitei Ampliátape, ahayhuetéva che irũ Ñandejára reroviahápe. 9 Pemomaitei Urbánope, ñane irũva Cristo rehegua mba'apópe, ha pe ahayhuetéva Estáquispe. 10 Pemomaitei Apélespe, hetaite jey ohechauka vaekue mba'eichaite pevépa ojerovia Crístope, ha avei Aristóbulo róga guápe. 11 Pemomaitei che retãgua Herodiónpe, ha umi Narciso róga guápe, ogueroviaháva Ñandejárape. 12 Pemomaitei Trifena ha Trifósape, omba'apóva Ñandejára peguarã. Ha upéicha avei, pe jahayhuetéva ñane reindy Pérsidepe, hetaite omba'apo vaekue Ñandejára peguarã. 13 Pemomaitei Rúfope Ñandejára reroviaha ojekuaáva, ha isýpe, che sýicha vaekue chéve guarã. 14 Pemomaitei Asíncritope, Flegóntepe, Hérmespe, ha umi ñane pehẽngue hendive kuéra oĩvape. 15 Pemomaitei avei Filólogo ha Júliape, Nereo ha teindýrape, Olímpas ha ipehẽngue kuéra Tupã reroviahápe, oĩva hendive kuéra. 16 Peñomomaitei peteĩ ñehetũ marangatúpe. Opa Jesucristo iglésia pene momaitei. 17 Che pehẽngue kuéra, ajerure peẽme pema'ẽ haguã umi oporombojoavy ha oporomoñepysãngávare, oiko'ỹva umi pejeheko mbo'e haguéicha. Pejei chugui kuéra. 18 Umíva nomba'apói Ñandejára Crístope, ijupe guarãnte, ha ñe'ẽ mbegue ha juruhe'ẽme ombotavy umi itavyvẽvape. 19 Opavave oikuaa, peẽ pene ñe'ẽ renduha. Avy'a pende rekóre ha aipota peiporu arandu pejapo haguã iporáva, ndaha'úi pejapo haguã ivaíva. 20 Upéicha, Tupã, py'a guapy me'ẽha, pya'ete ohundíta Satanápe pende pyguýpe. Ñandejára Jesús ta pende rovasa. 21 Oguerahauka peẽme imaitéi Timoteo, che mba'apo irũ. Ha avei Lucio, Jasón ha Sosípatro, che retãgua ha'e kuéra. 22 Che, Tercio, ajapóva hína ko kuatione'ẽ, arahauka avei peẽme che maitei, Ñandejára rérape. 23 Pene momaitei Gayo. Aime hína hógape, ha avei Jesús iglésia. Pene momaitei avei Erasto, táva pegua viru ñangarekoha, ha ñane pehẽngue Cuarto. 24 Ñandejára Jesucristo ta pende rovasa. Amén. 25 Ñamomba'e guasu Tupãme, ikatúva pene mombarete marandu pyahu che amyasáiva ha Jesucristo rehegua tekombo'e rupi. Kóva oĩ pe Tupã mba'e ñemi omombe'u vaekuére, okañy vaekue ko yvy oĩ mboyve guive, 26 ha ko'ágã oñemyesakáva umi maranduhára kuatione'ẽ rupi, Tupã opa'ỹva omoíka vaekue. Ko mba'e ñemi Tupã rembipota rehegua, ojekuaauka opa tetãme, oguerovia ha ojapo haguã. 27 Tupã peteĩnteva ha iñarandúvape guarã, teko mimbipa opa ára guarã, Jesucristo rupi! Amén.

1 Corinthians 1

1-2 Che Pablo, Tupã oipota rupi Jesucristo apóstol, Sóstenes ndive romomaitei umi Tupã iglésia Corinto peguápe. Romomaitei ave opa umi oñehenóiva oiko haguã Tupã mba'évarõ, ha umi opa rupi omomba'e guasúva Ñandejára Jesucristope, Ñandejára ha umi Tupã mba'éva Jára. 3 Tupã ñande Ru ha Jesucristo Ñandejára tohekuavo pende ári ipytyvõ ha ipy'a guapy. 4 Opa ára ame'ëva che aguije Tupãme pende rehe, upe pytyvõ Tupã ohekuavo vaekue pende árire, Jesucristo rupi. 5 Ha'e rupi niko Tupã ome'ë vaekue peẽme opa mba'e peñe'ë kuaa ha pene arandu haguã. 6 Jesucristo rehegua marandu niko oĩ mbaretéma pende apytépe. 7 Upévore Tupãgui pereko opa mba'e, peha'arõ aja pe ára Ñandejára Jesucristo oguahẽ vaerãha. 8 Tupã oñangareko hatãne pende rehe ipaha peve, avave oguereko'ỹ haguã mba'eve he'i vaerã pende rehe Jesucristo ou jeyha ára. 9 Tupã nopyrũiva iñe'ẽre araka'eve, ha ha'e niko hína pe pene renói vaekue peiko haguã Ta'ýra Ñandejára Jesucristo ndive. 10 Che pehẽngue kuéra, Ñandejára Jesucristo rérape ajerure peẽme maymáva peiko haguã jekupytype ha ani pejoavypa oñondive. Peiko porã oñondive, pejepy'a mongeta ha peñeñandu peteicha. 11 Ha'e peẽme péicha, che pehẽngue kuéra, aikuaágui Cloe rogagua rupi, oĩha jeiko vai pende apytépe. 12 Ha'ese, oimeha he'íva: "Che Pablo rehegua", ambue katu "Che Apolo rehegua", ambue "Che Cefas rehegua", ha oimeve he'íva "Che Cristo rehegua". 13 Cristo nga'u piko oñemboja'opa? Pablo nga'u piko ojuhupi kurusúre pende rehehápe? Téra piko peñemongarai ra'e Pablo rérape? 14 Ame'ë che aguije Tupãme mavave peẽme namongaraíri haguere, Crispo ha Gayo rire! 15 Aipórõ avave ndaikatúi he'ívo oñemongarai hague che rérape. 16 Amongarai vaekue avei Estéfanos róga guápe, ha na che mandu'ái amongarai hague mavave ambuépe. 17 Cristo niko na che mondói vaekue aporomongaraívo, amombe'úvo marandu porãnte, ha ndaha'éi ahechaukavo che aranduha ha aña'ë kuaaha, ani haguã amomichĩ Cristo omano hague kurusúre. 18 Pe marandu omombe'úva Cristo ñemano kurusúre, výro rei umi oñehundi haguã gotyo ohóvape guarã. Ha ñandéve guarã katu, ñande ñañepysyrõvape guarã, upe marandu Tupã pokatu hína. 19 He'iháicha Ñandejára Ñe'ë: "Che ahejáta umi iñarandúva naiñaranduvéi, ha umi iñakã poráva naiñakã porávéi." 20 Mba'épepa opyta pe iñarandúva ha pe oporombo'éva, ha pe oñe'ë kuaáva opa mba'e ko yvy peguápe? Tupã ojapo ko yvy pegua arandúgui výro rei! 21 Yvypóra niko ndoiporúi pe iñarandukue oikuaa haguã Tupãme, pe ha'e ohechauka haguépe iñaranduha. Upévore, Tupã ojuhu porã oipysyrõ haguã marandu rupi, umi hese ojeroviávape, ha'ete ramo jepe chupe kuéra upe marandu peteĩ výro rei. 22 Umi judío ohechase mba'e rechaukaha hechapyráva, ha umi Greciagua oheka arandu. 23 Ñande katu ñaporomomandu peteĩ Mesías*f** kurusúre omano vaekuépe. Upéva ombopochy umi judío, ha umi judío'ỹvape katu ojogua výro reípe. 24 Umi Tupã ohenói vaekuépe katu, judío téra Greciagua, ko Mesías ha'e Tupã pokatu ha Tupã arandu. 25 Pe Tupã rehegua ha'etéva výro rei, tuichaiteve mba'e hína opa yvypóra arandúgui. Ha pe Tupã rehegua ikangy vaicha, imbareteteve hína opa yvypóra mbaretégui. 26 Che pehẽngue kuéra, pene mandu'áke mba'épa raka'e peẽ Tupã pene renói ramo guare. Yvypóra ohechaháicha mbovy pende apytépe iñarandúva, mburuvicháva, téra umi oñemomba'e vaekue ñemoñare. 27 Tupã niko, omotĩ umi iñarandúvape, ha oiporavo umi itavýva ramo ojererekóvape. Ha omotĩ haguã umi imbaretévape, oiporavo umi ikangýva ramo ojererekóvape. 28 Tupã oiporavo umi ojejahéiva ha umi ndaha'éivape mba'eve ko yvy ári, he'ise, umi ndaha'éi etéva mba'eve, ombotapykue haguã umi tuichávape. 29 Upéicharõ avave ndojejapo mo'ãi Tupã renondépe. 30 Ha Tupã voi katu pene mbojoaju vaekue Jesucristo rehe, ha ojapo avei Crístogui ñane arandu, ñande reko joja, ñande reko marangatu ha ñañepysyrõ. 31 Ha upéicha, he'iháicha Ñandejára Ñe'ë: "Oimérõ ojejaposéva, tojejapo Ñandejára rehe."

1 Corinthians 2

1 Che pehẽngue kuéra, ku aha ramo guare aña'ë pene ndive Tupã rembipotáre, ndahechaukái vaekue che arandu ha che ñe'ë kuaaha. 2 Ha aimévo pende apytépe ndaikuaaséi vaekue mba'eve ndaha'éi ramo Jesucristo rehegua. Ha ja'e porãsérõ guarã, Jesucristo ojuhupi vaekue kurusúre reheguánte aikuaase. 3 Añemoĩ vaekue pene renondépe che kangy ha aryryi kyhyjégui, 4 ha aña'ëvo ha amombe'úvo peẽme upe marandu, ndaiporúi ñe'ë arandu ajereroiviauka haguã. Nahániri. Peẽ che guerovia ahechaukavo peẽme Espíritu Santo ha Tupã pokatu, 5 pende jerovia oĩ haguã Tupã pokatúre, ha ani yvypóra arandúre. 6 Ha umi iñarandu añetéma vaekue ndive katu, aiporu ñe'ë arandu. Jaikuaa vaerã jepe, ndaha'eíha arandu ko yvy peguáva, téra umi isãmbyhyhára arandu, oñehundítava rehegua. 7 Péva katu hína Tupã arandu ñemi, hembipota ñemi, ha'e oguerekóva ñande vy'arã opa ára guive. 8

Kóva ha'e peteĩ mba'e ikatu'ỹ vaekue oikuaa umi tetã sãmbyhyhára ko'agãgua. Oikuaa rire niko ndo jukái vaerã mo'ã kurusúre pe teko mimbipa Járape. 9 Ñandejára Ñe'ẽme he'iháicha: "Hayhuha kuérape guarã oguereko Tupã, umi avave ohecha'ỹ, ohendu'ỹ ha oimo'ã'ỹ vaekue." 10 Ko'áva hina umi mba'e Tupã oikuaakáva ñandéve Espíritu Santo rupi. Espíritu niko oipyguara opa mba'e, umi mba'e pypukuvéva Tupã rehegua jepe. 11 Máva yvypóra piko oiméta oikuaáva mba'épa oĩ yvypóra py'apýpe, ndaha'ei ramo pe yvypóra espíritu oĩva yvypóra rekovépe? Upéicha avei, Tupã Espíritu mante ikatu oikuaa mba'épa oĩ Tupã rekovépe. 12 Ha ñandéve niko oñeme'ẽ vaekue Espíritu oúva Tupãgui, ndaha'ei ko yvýgui, jaikuaa porã haguã umi mba'e Tupã ome'ẽ vaekue ñandéve ipy'a porã rupi. 13 Ña'ne'ẽ ko'ã mba'ére, ñe'ẽ ñane mbo'e vaekue reheve Tupã Espíritu, ha ndaha'ei ñe'ẽ jaikuaa vaekue ñane arandu rupínte. Péicha ñamyesakã umi mba'e espíritu reheguáva, ñe'ẽ espíritu reheguáva reheve. 14 Umi oikuaa'ỹva espíritu reheguáva, ndoikuaaséi mba'eve Tupã Espíritu reheguavagui, chupe kuéra guarã výro reíva. Ha upéicha avei katu ndaikatúi oikuaa, umíva niko mba'e ojehecha vaerã espíritu reheguáva reheve mante. 15 Ha pe oguerekóva upe Espíritu, ikatu ombojovake opa mba'e ha avave ndaikatúi ombojovake chupe. 16 Ñandejára Ñe'ẽ niko he'i: "Ava piko oime oikuaáva Tupã apytu'ũ? Máva piko oheko mbo'éta chupe." Ñande jepe jareko Cristo apytu'ũ.

1 Corinthians 3

1 Che, che pehẽngue kuéra, ndaikatúi vaekue añete, añe'ẽ peẽme upérõ, pende espíritu mbaretéva ramo guáicha. Añe'ẽ vaekue peẽme ijerovia kangývape ramo guáicha, mitã meguáicha. 2 Pombo'e ndahasyiete, mitã kangýpe oñeme'ẽ ramo guáicha kamby tembi'u pohýi rangue, ndaikatúigui gueteri pembohasa pende py'a rupi tembi'u pohýi. Ko'ágã jepe ndaikatúi oguapy pende py'ápe, 3 pene kangýgui gueteri. Oĩ aja pende apytépe ha'enteséva ha jeiko vai, pene kangy ha peiko gueteri yvypóra oñanduhaichaiténte. 4 Oimérõ he'íva: "Che, Pablo rehegua", ha ambue katu he'i "Che, Apolo rehegua", péicharõ peñandu peikóvo yvypóra oñanduhaichaiténte. 5 Amo ipahápe, máva piko Apolo? Máva piko Pablo? Tembiguáinte, ha'e kuéra rupi peguahẽ pende jeroviápe. Mokõive rojapo pe Ñandejára ome'ẽ vaekue oréve rojapo haguã. 6 Che añemitỹ ha Apolo ohypýi ýpe, ha Tupã pe omongakuaáva pe ñemitỹngue. 7 Aipórõ, pe oñemitỹva ha pe ohypýiva ýpe ndaha'ei mba'eve. Tupã pe ha'epáva, ha'e niko pe ñemitỹ omongakuaáva. 8 Oñemitỹva ha ohypýiva ýpe peteĩchante, Tupã jepe ohepyme'ẽ vaerã peteĩ-teĩme ojerureháicha hembiapokue. 9 Ore niko oñoirũ pe tembiapópe, Tupã rehehápe rojapóva, ha peẽ niko hina pe ñemitỹ ha pe mba'e apopy Tupã mba'éva. 10 Che niko pe óga apoha ikatupyryva, Tupã ome'ẽ hague, ipy'a porãgui amoĩ haguã pe óga pyendaguã, ha ambue ou omopu'ã hi'ári. Ha mokõive oma'ẽ porã vaerã mba'éichapa ojapo. 11 Avave ndaikatu véima omopyenda jey pe ipyendámava, ha upe pyenda hina Jesucristo. 12 Kóva ko pyenda ári, ikatu oñemopu'ã órogui, pláta ha ita verágui, térã yvyra, kapi'i ha takuáragui. 13 Ha mokõivéva rembiapo ojehecha porã vaerã ñembojovakeha árape. Upe ára oúta tata reheve, ha upe tata ohechaukáta mba'eichagua tembiapópa ojapo ra'e hikuái. 14 Pe peteĩ ojapo vaekue imbarete ramo, ojehepyme'ẽta chupe hese. 15 Ha pe ojogapo vaekue okái ramo, ojeíta chugui hembiapo, ha'e jepe oñepysyrõta, osẽ ramo guáicha upe tatágui. 16 Ndapeikuaái nga'u piko peẽ Tupã rogaha, ha Tupã Espíritu oikoha pende pype? 17 Oimérõ ohundíva Tupã róga, Tupã ohundíta chupe, Tupã róga imarangatu ha upéva peẽ voi. 18 Aníke avave oñembotavy. Oimérõ pende apytépe oimo'áva iñaranduha ko yvy arigua arandúpe, toiko jey itavýva ramo, ikatu haguã iñarandu añete. 19 Arandu ko yvy arigua niko, výro reiete Tupãme guarã. Ñandejára Ñe'ẽ voi niko he'i: "Tupã omoñuhã iñarandúvape, pe iñarandúpe voi". 20 Ha he'i avei: "Ñandejára oikuaa opa iñarandúva remiandu výro reiha." 21 Upévare, avave ndojejapói vaerã yvypóra ikatúva ojapóre. Opa mba'e niko pene mba'e: 22 Pablo, Apolo, Cefas, ko yvy, jeikove, ñemano, ko'agãgua ha tenondevegua. Opa mba'e pene mba'e ha, 23 peẽ niko hina Cristo mba'e, ha Cristo katu Tupã mba'e.

1 Corinthians 4

1 Peẽ niko ore reko vaerã Cristo pytyvõhárarõ aõnte, roiméva rombo'e haguã umi mba'e ñemimby Tupã reheguáva. 2 Oime ramo oñeme'ẽ hague hembiaporã, ohechauka vaerã ikatuha ojejerovia hese. 3 Che ramo katu, nda che py'apýi peẽ térã oimeraéva peche mbojovake ramo guarã. Che jepe nañembojovakéi. 4 Upéicharõ jepe,

ndajuhúi haguére nda che pereihá mba'evépe nde'iséi che potíha. Pe che mbojovake vaerã niko Ñandejára. 5 Upéicha rupi, ani pembojovake mba'eve hi'ara'ýme. Peha'arõ tou raẽ Ñandejára ha tomyesakã pe ko'ágã iñypytüva. Ha'e toikuaauka ñande py'a rembipota. Upépe Tupã oguerohorýne peteĩ-teĩme ojerureháicha hembiapokue. 6 Che pehẽngue kuéra, añe'ẽ peẽme ko'ã mba'ére, peẽme iporã haguãnte. Ha amoĩ jehechauhaka ramo Apólospe ha che jupe voi. Upéva ha'e peikuaa haguã ore rupi ndapehóĩ vaerãha amo gotyove kuatia he'ívagui, ha ani avave rupi pe pu'ãmba ojuehe. 7 Máva piko ne moĩ ambue kuéra ári? Ha mba'e piko rereko Tupã nome'ẽi vaekue ndéve? Ha ha'e ome'ẽ rire ndéve, mba'ére piko rejejapo, ñaimo'ã katu nde rehe aénte voi rehupyty vaekue? 8 Ñaimo'ã ku pene ryguãtãmava, ha perekóva opa mba'e peipotáva, ha peñeñandu mburuvicha guasúicha oikotevẽ'ýva mba'eve ore hegui. Mburuvicha guasu nga'u ra'e añete, ore roime haguã pene ndive. 9 Chéve ramo guarã, ore apóstolpe Tupã ore moĩ ipahaitépe, roiméva ramo guáicha romano haguãma. Oiko ore hegui mba'e hechapyráva ko yvýpe guarã, umi Tupã remimboúpe guarã ha yvypórape guarã. 10 Ore, Cristo rehehápe, rohasa ivýrova ramo. Peẽ katu, Cristo rehe ae, pehasa iñarandúva ramo. Ore, ore kangy, peẽ katu pene mbarete. Ore rehe ojejahéi, peẽ katu peñemomba'e. 11 Ko'ágã peve voi rohasa ñembyahýi, yuhéi ha ore opívo. Rojehovapete, ha nda ore rógai, 12 ha ore kane'õ romba'apóvo ore poite rupi. Umi oñe'ẽ vaíva ore rehepe rombohováĩ jehovasápe. Roñemuña ha ndoro'etí mba'eve. 13 Rojeja'o ha rombohováĩ py'a porãme. Rojerereko ko yvy arigua ytýicha, tembyréicha. Ha upéicha ko'ágã peve. 14 Ndarahaukáĩ peẽme ko kuatia pomotívo, añemoñe'ẽ haguã peẽmente, che ra'y tee peguáicha. Pohayhu niko. 15 Pereco ramo jepe, Cristo reroviaha pende rekópe, hetaiterei pene reko mbo'éva, na pende ru hetái. Pende ru, che, amombe'u vaekue peẽme pe marandu porã ojapóva pende hegui Jesucristo rehegua. 16 Aipórõ, ajerure peẽme pejapo haguã che ajapóva. 17 Upévare amondo peẽme Timoteo, che ra'y Ñandejára rehe jeroviápe, ahayhuete ha ajeroviaha. Ha'e pene momandu'áne che rekovére, Jesucristo reroviaha che rekópe, aikoha ambo'e umi Jesús iglésia ahasaha rupi. 18 Oĩ pende apytépe ovy'ámava hína oimo'ãgui ndaha mo'ãi pohechávo. 19 Ñandejára oipotárõ katu, aha'arõ ahávo pohecha vokoieténte. Upévo ahecháne mba'épa añetehápe ikatu ojapo umi ovúva jejapógui, ha ndaha'etí he'ívarente. 20 Tupã ñesãmbyhy niko ndaha'etí ñe'ẽ rei, upéva hína pokatu. 21 Mba'épa peipotave: Aha poinupã haguãicha, térãpa aha pohechávo mborayhu ha kunu'ũ reheve?

1 Corinthians 5

1 Ojekuaa peteĩ pende apyte pegua oguerekoha ikuña ramo isy angápe. Ko mba'e ivai etereíva, umi heko jeroviaha'ýva apytépe jepe ndoikói. 2 Ha peẽ pejerovu heseve. Pembyasy vaerã katu ha pemosẽ pende apytégui upe mba'e vai apoha. 3 Che ramo katu, naiméirõ jepe cheté pene ndive, aime che espíritu rupi. Ha ku aimérõ guáicha, ame'ẽma che remiandu upe péicha oikóvare. 4 Ágã peñembyaty vove, che aiméta pene ndive che espíritu rupi, ha Ñandejára Jesús pokatu oíta avei. Aipórõ, Ñandejára Jesús rerape, 5 upe kuimba'e oñeme'ẽ vaerã Satanápe, hete oñehundi haguã ha ijespíritu oñepysyrõ haguã, Ñandejára ou vove. 6 Peẽ ndaperekói mba'érepa pejejapo haguã. Peikuaáma ku oje'éva: "Mbujá mbovuha michíminte ombovupaitéma pe mbujaperã." 7 Aipórõ, pemombo pe mbujá mbovuha tuja ombotujupáva, oiko haguã pende hegui ku mbujá ipyahúvaicha. Peẽ niko añetehápe ku mbujá imbuja mbovuha'ývaicha, oje'úva Páskua jave. Cristo niko pe Ovecha Ra'y ñande Páskua pegua, omano vaekue ñande rehehápe. 8 Aipórõ, upéicha jarohory vaerã ñande Páskua mbujá imbuja mbovuha'ýva reheve, japu'ý ha añete reheguáva, ha ndaha'etí pe mbujá mbovuha tujápe, teko vai ha aña reko reheguáva. 9 Ambue che kuatia ñe'ẽme ha'e vaekue peẽme ndaperekói vaerãha mba'eveichagua joaju umi ojeitýva teko vaípe ndive. 10 Upévape nda'eséi jepe vaekue pejeipaite haguã opa ojeitývagui teko vaípe, térã hakate'ýva, térã imondáva, térã omomba'éva ta'ãnga rei. Upevarã, pesẽ mante vaerã voi ko yvy árigui. 11 Ha'ese vaekue niko ndaperekói vaerãha mba'eveichagua joaju umi he'íva ñane pehẽngueha, ha ojeity teko vaípe, imo'opĩ, omomba'e ta'ãnga rei, oñe'ẽ rei hapicháre, ika'u térã imonda. Umichagua ndive, ani voi pekarúnte jepe. 12-13 Ndachéi ambojovake vaerã umi okápe oívape. Tupã ombojavake vaerã chupe kuéra. Peẽ katu pembojovakéma hína pende apyte peguápe. Upévare, peipe'a pe mba'e vai apoha pende apytégui.

1 Corinthians 6

1 Oime ramo peteĩ peẽva ojoavy hapicha ndive, mba'ére piko ojeruréta omboheko joja haguã chupe kuéra umi mbojovakehára heko jeroviaha'ýva, ojerure rangue umi Tupã mba'évape? 2 Ndapeikuaái nga'u piko peẽ, Tupã mba'éva, pembojovake vaerãha yvy ári guápe? Ha peẽ pembojovake vaerã ramo yvy ári guápe, mba'éicha piko napembojovake kuaa mo'ãi ko'a mba'e michíva? 3 Ndapeikuaái piko umi Tupã rembiguáipe jepe ñande ñambojovake vaerãha? Ha piko ñambojovake mo'ãi yvy arigua? 4 Aipórõ, oimérõ pejoavyha ko yvy ári guáre, mba'ére piko pemoíta pene mbojovakeha ramo, umi Tupã rehegua'ýme? 5 Kóicha ha'e petĩ haguã: Ndaipóri piko pene pa'ũme peteĩ ikatupyry porãva ohecha vaerã pe mba'e ojuhúva oñopehẽngue apytépe? 6 Ndaha'éí peñorãirõnteva oñondive, peẽ oñopehẽngue. Peho katu mbojovakehára heko jeroviaha'ýva renondépe, ha'e pene mbojovake haguã. 7 Pejoavy haguérente ojoapytépe, ivai etereíma. Naiporãvéi vaerãpa peropu'aka pe jeiko joja'ý? Naiporãvéi vaerãpa peheja ta pene monda? 8 Ha peẽ katu, upéva rangue, napemboheko jojái ha pemotĩ uvei pene pehẽnguépe voi. 9-10 Ndapeikuaái piko peẽ, umi nda heko jojáiva ndaikatú mo'ãiha oíke Tupã sãmbyhýpe? Aní peñembotavy, Tupã sãmbyhýpe ndaija mo'ãi umi ojeitýva teko vaípe, umi omomba'éva ta'ãnga rei, umi omyakãratíva hembirekópe, umi heko kuñáva ha oikóva kuña ramo, umi oikóva omonda, umi hakate'ýva, umi ika'úva, umi oñe'ẽ reíva hapicháre, umi mondaha. 11 Ha oime vaekue pene pa'ũme péichava. Ha ko'ágã puhupytýma ñemopotĩ, *f** pene marangatúma ha pende reko jojáma, Ñandejára Jesucristo rérape ha Tupã Ñandejára Espíritu rupi. 12 Oime he'íva: "Che ikatu ajapo ajaposéva." Upéicha, nda opa mba'éinte iporã chéve guarã. Ikatu ajapo ajaposéva, ndahejái vaerãnte mba'eve ipu'aka che rehe. 13 Oje'e avei: "Tembi'u niko ñande py'ápe guarã, ha ñande py'a tembi'úpe guarã." Añete upéva, ha Tupã ohundíta mokõive mba'e. Ñande rete katu ndaha'éí teko vaípe guarã, Ñandejárape guarãnte. Ha Ñandejára ñande retépe guarã. 14 Ha pe Tupã omoingove jey haguéicha Ñandejára Jesucrístopé, ñandéve avei ñane moingove jeýta ipokatu rupi. 15 Ndapeikuaái nga'u piko pende rete Cristo rete voreha? Ha che piko aipyhýta amoĩ upe Cristo rete vore peteĩ kuña reko vai retére? Ahániri upéva! 16 Ndapeikuaái piko peẽ, peteĩ kuimba'e ojoaju ramo kuña reko vai ndive, oikoha chugui kuéra peteĩ reténte? Ñandejára Ñe'ẽ voi he'i: "Mokõivévagui oiko vaerã peteĩnte." 17 Ha oimérõ ojoajúva Ñandejárare, ijespíritu ojehe'a hese ha oiko peteĩ ramo hendive. 18 Peñemomombyrýke, aipórõ, teko vaígui. Pe yvypóra ambue angaipa ojaipóva nombyaíri hete, ha umi ojeitýva teko vaípe katu, hete imba'e teéva voi ombyaí. 19 Ndapeikuaái piko peẽ, pende rete Espíritu Santo rogaha hína, Tupã ome'ẽ vaekue peẽme, ha Espíritu Santo oikoveha pende pype? Peẽ ndaha'éí pende rekove jára tee. 20 Tupã niko hepýre pende jogua vaekue. Upévale, pemomba'e vaerã Tupãme pende retépe.

1 Corinthians 7

1 Ko'ágã ahasáta ambohováí peẽme umi mba'e peporandu vaekue chéve pene kuartia ñe'ẽme. Iporãve vaerã niko kuimba'e noñemendái ramo. 2 Ha teko vaípe aní haguã oje'a, kuimba'e oguereko vaerã hembireko ha kuña oguereko vaerã iména. 3 Ha mokõivéva, ména ha tembireko, ojapo vaerã umi tembiapoukapy ñemenda rehegua. 4 Tembirekópe guarã hete ndaha'éí imba'e tee, iména mba'e rupi. Ha upéicha avei pe ména ndaha'éí hete jára tee, hembireko mba'e rupi. 5 Upévale, napeñombotovéi vaerã, noiméi rire ramo peñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ndapeikovéi sapy'ami haguã oñondive, peñembo'e haguã. Upe rire peiko jey vaerã oñondive, aní ágã Sataná pende jopy pene rembiapo vai haguã, ndaikatúigui pende pu'aka pende jehe. 6 Opa ko'ã mba'e ha'e peẽme che jeheguínte, ndaha'éí tembiapoukapy ramo. 7 Che rehe ramo, hi'ãnte vaerã chéve opavave chéicha. Opáichante, Tupã ome'ẽ peteĩ-teĩme heko kuaarã ojoavýva ojuehegui. Peteĩme, peteĩ hendáicha, ha ambuépe ambue hendáicha. 8 Umi omenda'ýva ha iména mano vaekuépe ha'e, iporãveha opyta omenda'ýre, ko chéicha. 9 Ndaikatúi ramo pejejoko katu, pemenda. Iporãve niko ñamenda jahasa asy rangue mendasépe. 10 Ha omendáma vaekuépe katu, ame'ẽ hembiaporã, ndaha'éíva che ame'ẽva, upéva Ñandejára remime'ẽngue voi: Tembireko ojei'ý haguã iménagui. 11 Ha sapy'ánte tembireko ohejárõ iménape, opytáma vaerã omendave'ýre térã oiko porã jey vaerã iména ndive. Upéicha avei, ména ndohejái vaerã hembirekópe. 12 Opavavépe guarã katu ha'e, che jeheguínte, ndaha'éí Ñandejára he'i rupi: Oime ramo peteĩ ñane pehẽngue hembireko ñande rehegua'ýva, ha oikosénte hendive, upe ñane pehẽngue ndojeíri vaerã chugui. 13 Ha peteĩ kuña ñande reheguáva omendárõ peteĩ ñande rehegua'ýre, ha upe kuimba'e oikosénte hembireko ndive, upe kuña upéva ndohejái vaerã chupe. 14 Pe ména ojerovia'ýva Tupã rehe niko imarangatu opytávo, ojoaju rupi peteĩ kuña ojeroviávare. Ha pe

kuña ojerovia'ŷva imarangatu avei opytávo, ojoaju haguére iména ojeroviávare. Peicha'ŷrõ umi ita'ŷra kuéra naipotĩ mo'ãi. Upéicha rupi katu Tupã mba'éva avei ha'e kuéra. 15 Ha sapy'ánte, ména térã tembireko oguerovia'ŷva ojeisérõ katuete iñirũgui, tojei. Péicharõ, pe ogueroviáva, taha'e kuña térã kuimba'e, opyta jey omenda'ŷvaicha, Tupã pene moĩ vaekue rupi peiko haguã py'a guapýpe. 16 Mba'éicha piko nde, tembireko, reikuaa ikatutaha repysyrõ ne ménape? Térã nde, ména, mba'éicha reikuaáta ikatúpa sapy'ánte reipysyrõ ne rembirekópe? 17 Taha'e ha'eháicha, peteĩ-teĩva oiko vaerã Ñandejára ome'ẽ vaekue chupe kuéra reheve, ha pe ha'e oĩ hagueichaite Tupã ohenói ramo guare chupe. Péva ha'e pe tembiapoukapy ame'ẽva Tupã Iglésia opavavépe. 18 Tupã ohenói ramo peteĩ ojeapi'o vaekuépe, upéicha oĩ porã. Ha ohenói ramo peteĩ ojeapi'o'ŷ vaekuépe, ndojeapi'ói vaerã. 19 Ndaha'úi mba'eve nde rejeapi'o ramo térã nahániri. Tuichave mba'e hína rejapo ramo Tupã rembiapoukapy. 20 Peteĩ-teĩva opyta vaerã pe oĩ haguéicha, Tupã ohenói ramo guare chupe. 21 Reñehenoiha ára, nde rire ramo tembiguái, ani rejepy'apy. Ijárõ ndéve, resẽ haguã tembiguaihágui, resẽ vaerã. 22 Pe tembiguái vaekue Ñandejára oñehenói ramo guare chupe, ko'ágã ha'e peteĩ kuimba'e ojejopy'ŷva omba'apóva Ñandejárape guarã. Ha upéicha avei, pe ndaha'úi vaekue tembiguái oñehenói ramo guare, ko'ágã Cristo rembiguái. 23 Tupã pende jogua vaekue, ani peheja avave ojapo pende hegui tembiguái. 24 Aipórõ, che pehẽngue kuéra, peteĩ-teĩ topyta pe oĩ haguéicha Tupã ohenói ramo guare chupe. 25 Kuña nguéra omenda'ŷvape katu, ndarekói Tupã rembiapoukapy ha'e vaerã katuete chupe kuéra. Ha'e jepe mba'éichapa che ahecha, peteĩ jeroviaháva ramo, Ñandejára poriahureroko rupi. 26 Chéve ramo guarã iporãve peteĩ-teĩ opyta pe oĩháicha, ipohýi-pohýivégui ko'ã ára jaropu'akáva jahávo. 27 Oimérõ ne rembireko hína, ani reheja. Ha nane rembirekói ramo, ani reheka. 28 Remendárõ, nane rembiapóĩ vaíri. Ha peteĩ kuña omenda'ŷva omendárõ, nahembiapóĩ vaíri avei. Oikuaa vaerã jepe hikuái, opa omendáva ohasa vaerãha heta mba'e hasýva yvypóra reheguáva voĩnte, che aipota'ŷva ohasa. 29 Che pehẽngue kuéra, umi ha'eséva niko ko'áva: Sa'íma hemby ñandéve. Upévale, omendáva oiko vaerã omenda'ŷva ramo guáicha. 30 Oñembyasýva hogagua manóre, oiko vaerã ku vy'ápe oikóva ramo guáicha. Ha umi vy'ápe oikóva katu, oiko vaerã ku hogagua manóva ramo guáicha. Umi ojoguáva mba'e repy oiko vaerã mba'eve ndaha'úi ramo guáicha imba'e. 31 Ha umi oiporu poráva hína ko yvy reko, oiko vaerã ndoiporu porãiva ramo guáicha, ko yvy jahecháva opa vaerã. 32 Hi'ánte chéve poi'pe'a jepy'apýgui. Omenda'ŷva ojepy'apy umi Ñandejára reheguávare, ha oheka ombohory haguã chupe. 33 Pe omendáva katu ojepy'apy ko yvy reheguávare, ha ombohoryse hambirekópe 34 ha upéicha mokõi hendápe ojepy'apy. Upéicha ave, kuña na iména véimava ha kuñataĩ omenda'ŷva ojepy'apy Ñandejára reheguávare, imarangatúgui hetépe ha ijespíritupe. Ha umi kuña omendáva katu, ojepy'apy ko yvy reheguávare ha ombohoryse iménape. 35 Nda'éiko peẽme ko'ã mba'e, ani haguã pejapo, iporã haguã peẽmente, ha peiko porã haguã hekópe, pamba'apóvo Ñandejárape peiko rei'ŷre. 36 Peteĩ peẽva oimo'ã ramo itajýra okakuaapámava rehe noĩ porãiha oiko omenda'ŷre ha tekotevẽha, ha ohechárõ upevaha pe iporãvéva, tojapo pe ohecha porãveháicha. Tomenda, upéva niko ndaha'úi angaipa. 37 Ha oimérõ ku ojejopy'ŷre, ha oipotaháicha porã ipy'apýpe he'íva mbarete poráva ijupe nomomenda mo'ãiha itajýra, ojapo porãta. 38 Aipórõ, omomendárõ ojapo porã, ha nomomendái ramo katu ojapo porãve. 39 Kuña omendáva ojoaju iménare upe iména oikove aja. Ha upe iména omano ramo katu, opyta jey omenda haguáicha omendasévale, Tupã reroviaha guive. 40 Hi'ã jepe chéve oiko porãvetaha nomendavéirõ. Péicha che ahecha, ha hi'ãko chéve, che avei arekoha Tupã Espiritu.

1 Corinthians 8

1 Ko'ágã ahasáta ambohovái peẽme umi peporandu vaekue chéve tembi'u oñekuave'ẽva ta'ãnga rei kuérape rehegua. Añeteko hína pe oje'éva: "Opavave jaikuaa pe añetegua", ha pe jaikuaáva katu ñane mbojererovu. Ha pe mborayhu oñepehẽngue ramo guáicha, omombarete ñande reko. 2 Oimérõ oimo'áva oikuaaha, ndoikuaái gueteri ojekuaa vaerãháicha. 3 Ha oimérõ ohayhúva Tupãme, Tupã oikuaa chupe. 4 Aipórõ: ikatúpa oje'u umi tembi'u oñekuave'ẽva ta'ãnga rei kuérape? Jaikuaa porã umi ta'ãnga rei ndaha'eiva mba'eve ko yvy ári, ha peteĩ Tupãnte oĩha. 5 Ha oimérõ jepe yvágape ha yvy ári umi oñembohérava tupã (ha upéva ja'etarõ, heta tupã ha mba'e jára oĩ), 6 ñandéve guarã peteĩ Tupãnte oĩ, ñande Ru, opa mba'e apohare, ha ñande jaikove chupe guarã. Ha avei peteĩ Ñandejárate, Jesucristo, hese ae opa mba'e oikóva, ñande jepe hese ae jaiko. 7 Nda opavavéi niko oikuaa

pe añetegua. Umi ojepokuaa vaekue omomba'e guasu ta'ãnga rei kuéra, ha ho'u umi tembi'u, ha oimo'áva oñekuave'ẽ hague tupã nguérape, ikangýgui pe imba'e kuaaha, oñeñandu umi ta'ãnga rei omongy'apaha chupe kuéra. 8 Hesakã porã jepe, Tupã ñane mbyajeha ndaha'etí ja'úvare. Na ñane porãve mo'ái niko ja'úvare, ha na ñande vaive mo'ái ja'u'ývare. 9 Ani pe pene rembiapo vai rupi, peity umi ikangývape angaipápe. 10 Nde reikuaáva ko'ã mba'e reguapy ramo rekaru peteĩ ta'ãnga rei oñemomba'ehápe, ha peteĩ ñane pehẽngue ikangýva nde recha ramo, ikatu ha'e ikyre'ỹ avei ho'u haguã pe ta'ãnga reípe oñekuave'ẽ vaekuégui. 11 Ha upéicha nde, pe ne mba'e kuaáre, remyaña ho'a haguã pe ne pehẽngue ikangýva, Jesucristo omano hague avei. 12 Napemomba'éivo pe pene pehẽngue ikangývape, Crístopo voi avei napemomba'etí hína. 13 Upévare, che rembi'u rupi, amyaña ramo che pehẽnguépe hembiapo vai haguã, araka'eve nda'u mo'ái so'o, ani haguã amoĩ chupe hembiapo vai haguãicha.

1 Corinthians 9

1 Ani chéne peje chéve oimeha ikatu'ýva ajapo térã ndarekoiha apóstol reko kuaaha. Che niko ahecha vaekue Jesucristo Ñandejárape, ha peẽ voi ha'e che rembiapokue pe mba'e Ñandejára ojaipovape. 2 Ikatu oime ambue kuérape guarã che ndaha'etí apóstol. Peẽme guarã katu ha'e. Pe peẽ peimeha Ñandejára ndive, ohechauka añetehápe che ha'eha apóstol. 3 Kóicha ha'e umi che rehe oñe'ẽvape: 4 Ore nga'u piko ndaikatúi rokaru ha roy'u. 5 Ha avei piko ndaikatúi roguerahávo ore ndive ore rembireko Cristo reheguáva, ojaipoháicha umi ambue apóstol, ha umi Ñandejára ryvy kuéra, ha Cefas. 6 Térã nga'u piko Bernabé ha chéve añõnte ndaikatúi pe ñande reheguáva aty ore mongaru? 7 Oime piko ñorairõhára oikóva ijehegui omba'apo aja? Oime piko oñotýva parral ha ndo'úi hi'akue? Oime piko oñangerekóva ovecháre ha nokamby'úi? 8 Ha ani peimo'ã kovaha yvypóra remiandúnte. Moisés rembiapoukapýpe voi avei he'i upéicha. 9 Upe tembiapoukapý kuatiápe oime: "Ani remotĩnguaha pe guéi remomba'apóva." Ha upéva nde'iséi Tupã ojepy'apyha umi guéire. 10 He'ise uvei, ojepy'apyha ñande rehe. Umi tembiapoukapý niko oñemoĩ vaekue ñande rehehápe. Pe yvy ombovóva ha pe mba'e ra'ýi ojkýva niko omba'apo vaerã oha'arõvo oñeme'ětaha chupe kuéra imba'éva, upe koga'a ñemono'õnguégui. 11 Aipórõ, ore roñotý rire pende pype mba'e ra'ýi espíritu reheguáva, ndahetái rojerure, rojerure ramo michĩmi umi mba'e yvy ariguávagui. 12 Oime ramo ambue ikatuha peme'ẽ, oréve katu ikatuve. Ha opáichante ore ndorojeruréi, oñeme'ẽ vaerã ramo jepe oréve, ha rogueropu'akapa rojúvo opa mba'e ani haguã rombohasykie Cristo marandu porã ñemyasái. 13 Peẽ peikuaa, umi omba'apóva Tupaópe guarã, oikoveha Tupaógui. Upéva he'ise, umi oñangarekóva pe altar*f** ojejukahápe kuave'ẽmby, ho'uha pe tymba ojejuka vaekue upépe ro'okue. 14 Upéicha avei, Ñandejára omoĩ, umi omoherakuáva marandu porã oikove vaerãha upe tembiapógui voi. 15 Che katu araka'eve ndaiporúi vaekue ko'ã mba'e ikatúva, ha ndarahaukáí peẽme ko kuartia pehepyme'ẽ haguã chéve che rembiapóre. Amanoseve uvei ajapo rangue upéicha. Avave ndoipe'ái chéne che hegui ko vy'a ahasáva upévare. 16 Che ndarekói mba'érepa ajejapo haguã, aiko haguére amoherakuã ko marandu porã, ahechágui upevaha che rembiaporã ikatu'ýva aheja. Ha tajererekóke namoherakuái ramo! 17 Upévare, che jeheguínte ajapo ramo, ajerure vaerã mo'ã che rembiapo repykue. Ha ajapo ramo ajapo vaerãgui katu, upéva, ajapógui hína Tupã rembiapoukapý. 18 Aipóramo, che rembiapo rekovia hína pe vy'a ahasáva, amoherakuã haguére pe marandu porã ojehepyme'ẽ'ýre chéve, he'ise, ajerure'ýre pe oñeme'ẽ vaerã chéve amoherakuã haguére pe marandu. 19 Ndaha'etí ramo jepe avave rembiguái, aiko opavave rembiguái ramo, ikatu haguã agueru heta hetave yvypóra Crístopo. 20 Ako aimérõ guare umi judío ndive, aiko vaekue judíoicha, agueru haguã che ndive. Upéva he'ise, agueru haguã umi Moisés rembiapoukapýpe oikóva, che voi añemoĩ hague upe tembiapoukapýpe, nañeñapytĩri ramo jepe hese. 21 Ha upéi avei, agueru haguã umi Moisés rembiapoukapýpe oikóvape, aiko ha'e kuéraicha, añetehápe aiko ramo jepe Tupã rembiapoukapýpe, aimégui Cristo rembiapoukapýpe. 22 Aime ramo guare umi heko jeroviaha ikangýva ndive, che kangy vaekue avei peteĩ ha'e kuérava ramo guáicha, agueru haguã avei che ndive. He'ise, aiko hague opavave oikoháicha, ikatu haguã aipysyrõ mbovymíme jepe. 23 Opa mba'e ajapóva, ajapo pe marandu porãre, areko haguã avei pype che mba'éva. 24 Peẽ peikuaa, peteĩ oñeñaniháme, maymáva oñaniha, ha peteĩmente ojehepyme'ẽ. Néi, peñani avei peẽ pehupyty haguãicha upe jehepyme'ẽ. 25 Umi oñembosako'íva oñua'ã haguã mávapa ikatupyryve, ojeheja opa mba'e ombyai vaerã chupe kuéragui. Ha upéva ojapo ohupyty haguã iñakã mbojeguaharã ipiru vaerãva.

Ñande katu, jahupyty haguã peteĩ ipiru'ỹva. 26 Che ramo, nañanĩri pytũmbýpe ha nañorãirõĩ ainupã ramo guáicha yvytu. 27 Upéva rangue, ainupã che rete ha ajopy ojapo haguã che aipotáva, apyta'ỹ haguã che voi mba'eve reípe, aiko rire ambo'e ambue kuérape.

1 Corinthians 10

1 Ndaipotái, che pehẽngue kuéra, pende resarái umi ñande ypy kuerakue oñemo'ã hague ku arai guýpe, ha mayáva ohasa hague Mar Rojo. 2 Upéicha rupi, opavave ojoaju vaekue Moisés rehe oñemongaraívo upe arai ha upe yguasúpe. 3 Upéicha avei, opavave ha'e kuéra ho'u pe tembi'u espíritu reheguáva, 4 ha opavave hoy'u pe espíritu rehegua ojeý'úvaguí. Hoy'u hikuái pe espíritu rehegua itágui, omoirũva chupe kuéra tape pukukue. Ha upe ita upéva Cristo vaekue. 5 Upéicharõ jepe katu, opavave nunga nombhorýi Tupãme, ha upéva hete kuéra opyta ojepyso pe yvy ojeiko'ýhápe. 6 Opa ko'ã mba'e oiko ñane rembiechaukarã, jaipota'ỹ haguã ivaíva, ha'e kuéra oipota haguéicha. 7 Upéva, ani pemomba'e guasu umi ta'ãnga rei, ha'e kuéra ojapo haguéicha, he'iháicha Ñandejára Ñe'ẽ: "Mayáva oguapy okaru ha omboy'u, ha upéi opu'ã ovy'a." 8 Aníke ñañeme'ẽ teko vaípe, ojapo haguéicha ha'e kuéra, ha upéva omanomba vaekue 23 mil peteĩ araitépe. 9 Ani avei jaipy'a ra'ã Crístope, oime haguéicha ojapóva, ha upéva omanomba mbói jesu'ukuégui. 10 Ha ani peñe'ẽ guyguy Tupãre, oime haguéicha oñe'ẽ guyguýva, ha upéva ojokapa chupe kuéra Tupã remimbou, oguerúva mano. 11 Opa ko'ã mba'e ojehu ñande ypy kuerakuépe tembichaukarã ñandéve guarã. Ha oñemoĩ vaekue Ñandejára Ñe'ẽme ñane momarandúvo, jaikómagui ára pahávo. 12 Ha upéicha, pe oímo'áva oĩ hatãha, toñeñangareko ani ho'a. 13 Peẽ ndapehasái jepy'a ra'ã ikatu'ỹva peropu'aka yvypóraicha. Upéva rangue, pejepy'a ra'ãvo, Tupã ohechaukáne peẽme mba'éichapa ikatu pesẽ chugui, ikatu haguã peropu'aka. Ha ikatu peẽ pejerovia Tupãre, na pende rejái chéneva pehasa jepy'a ra'ã ipohyivéva pe ikatúvaguí ojereropu'aka. Tupã ome'ẽne avei peẽme tape pesẽ haguã chugui, ikatu haguã peropu'aka. 14 Upéva, che pehẽngue kuéra ahayhuetéva, pejei pe ta'ãnga rei ñemomba'e guasúgui. 15 Añe'ẽ peẽme añe'ẽ ramo guáicha tekove iñakã porávape. Peẽ voi pehecha iporãpa térãpa ivai ko'ã mba'e ha'éva peẽme. 16 Jay'u ramo pe kaguy oñemboyke vaekue Tupãme guarãgui, jajehe'a Cristo ruguýre. Ha ja'u ramo pe mbuja ñamboja'óvaguí, jajehe'a Cristo retére. 17 Ñande reta ramo jepe, opavave ja'u peteĩ mbujágui, ha upéva opavave ñande, peteĩnte. 18 Pema'ẽ umi Israelguare: Umi ho'úva tymba ro'okue ojejuka vaekue kuave'ẽmby ramo, oĩ oñondive pe altar pegua tembiapópe. 19 Kóvape nda'eséi pe ta'ãnga rei oimeha mba'épepa iporã, térã pe so'o oñekuave'ẽva upe ta'ãnga reípe iporãveha oimeraẽva ambue so'ógui. 20 Ko ha'éva niko hína, umi heko kuaaha'ỹva oimérõ ome'ẽva kuave'ẽmby ramo, ome'ẽ hína Añáme, ha ndaha'úi Tupãme. Ha ndaipotái peẽ pejehe'a umi Aña rehe. 21 Ndaikatúi pey'úvo Ñandejára kaguýgui ha upe jave avei mba'e pochy kaguýgui. Ha ndaikatúi peguapývo Ñandejára mesápe, ha upe jave avei mba'e Aña mesápe. 22 Térã piko ñambopochyse Ñandejárape? Ñane mbareteve nga'u piko chugui? 23 Oje'e: "Oimeraẽva oiko ijehegui ha ojapo kuaa ojaposéva." Upéva niko añete, nda opa mba'éinte iporã. Añete, oimeraẽva ojapo kuaa pe ojaposéva, nda opa mba'éinte omombaretéva jerovia. 24 Ndajahekái vaerã niko umi ñandévente iporátava, jaheka vaerã pe ñande rapichápe iporátava. 25 Pe'u katu pe so'ohápe ikatúva guive ojejogua, peporandu'ýre mba'eve pende py'apy mba'e kuaa rehehápe. 26 Ñandejára mba'e niko ko yvy ha opa mba'e oíva pype. 27 Oime ramo peteĩ heko jeroviaha'ỹva ojerure peẽme peho haguã pekaru hendive, ha peẽ pehose, pe'u katu opa mba'e oñeme'ẽva peẽme, penohẽ'ýre okápe mba'eve pende py'apýpe peñandúva. 28 Ko'ágã katu, oimérõ he'íva peẽme: "Ko so'o niko kuave'ẽmbyre", ani pe'u, pehecha kuaávo pe he'i vaekue ha pende py'apýpe peñandúva. 29 Añe'ẽ hína umi ambue ipy'apýpe oñandúvare, ndaha'úi pende py'apýpe peñandúvare. Che ndaikatúi ahejávo ajehape joko ambue ipy'apýpe oñandúvare. 30 Che aguije ame'ẽ ramo Tupãme pe ha'úvare, mba'ére piko ahejáta oñe'ẽ vai chéve upe aguije ame'ẽháre. 31 Opáichavo, peteĩchante pe'u ramo ha pemboy'u ramo, térã pejapo pejapóva, opa pejapóvape pemomba'e guasu Tupãme. 32 Ani pehechauka ivaíva avavépe, judío pe ha judío'ýme, ha upéicha avei umi Tupã Iglésia reheguávape. 33 Che rehe ramo, añeha'ã aporombohory opa mba'épe, aheka'ýre chéve iporã vaerãnte, ñande rapicha kuérape guarã katu uvei, oñepysyrõ haguã.

1 Corinthians 11

1 Pejapo che ajapóva, che ajapógui Cristo ojapo vaekue. 2 Poguerohory pene mandu'a mante haguére che rehe, ha peikógui ha'e haguéicha peême. 3 Aipota peikuaa porã Cristo opa kuimba'e akãha, ha pe ména hembireko akãha. 4 Peteĩ kuimba'e ojaho'i ramo iñakã oñembo'e jave, térã omomarandu jave, omotĩ pe iñakã, oñemyakã perõ ramo guáicha. 5 Ha peteĩ kuña ndojaho'iri ramo iñakã oñembo'e jave térã omomarandu jave, omotĩ iménape. Ojogua ku kuña oñemyakã perõ vaekuépe. 6 Peteĩ kuña ndojaho'iri ramo iñakã, iporãve vaerã oñemyakã perõma ramo mandí voi. Ha pe kuña ohecha ramo omotĩha chupe oikytĩ hi'áva, térã oñemyakã perõ, toñeakãho'inte. 7 Kuimba'e ndojaho'i vaerãi iñakã, ha'e niko Tupã joguaha ha ohechauka heko mimbipa. Kuña katu niko ohechauka kuimba'e reko mimbí. 8 Kuimba'e niko noñerenohẽi vaekue kuñágui, kuña katu pe oñerenohẽ vaekue kuimba'égui. 9 Ha pe kuimba'e ndojejapo ypýi vaekue kuña rupi, kuña pe ojejapo ypy vaekue kuimba'e rupi. 10 Upévare voi, ha umi Tupã remimbou rupi, kuña ogueraha vaerã iñakãre peteĩ mba'e ohechaukáva ha'e oĩha iména poguýpe. 11 Upéicha ramo jepe, Cristo reroviaha ñande rekópe, kuimba'e ndoikói kuña'ýre, ha kuña kuimba'e'ýre. 12 Añete ramo jepe kuña oiko hague kuimba'égui, añete avei kuimba'e osẽ kuñágui, ha opaite mba'e katu ou Tupãgui. 13 Peẽ voi katu pejecháne oĩ porãpa kuña oñembo'e Tupãme ojaho'i'ýre iñakã. 14 Yvy reko voi ohechauka mba'e oñererotĩ vaerãha pe kuimba'e omongakuaa iñakã rague. 15 Kuñáme guarã katu, tuicha mba'e oheja okakuaa. Chupe niko oñeme'ẽ pe akãrague vuku ojaho'i haguã iñakã. 16 Opáichante, oimérõ oñombohovaiséva ko'ã mba'ére, oikuaa vaerã, ñande ha umi Tupã Iglésia ndojepokuaái umícha. 17 Ahaívo peême ko'ã mba'e ndaikatúi poguerohorývo, ñaimo'ãnte vaicha umi pene ñembyaty ojapo vaiveha pende rehe, ojapo porã rangue. 18 Tenondete voi, oje'e chéve peñembyaty ramo peiko vaipaha. Ha chéve ramo guarã ñaimo'ã vaicha upeichaha. 19 Pejoayvypa vaerã ra'e, aikuaa haguã mba'épepa pene porã peteĩ-teĩ. 20 Umi joavy oĩva pende apytépe, pekaru pejapo jave ndaha'e véima peromandu'ávo Ñandejára Jesucrístope. 21 Upévare, pekarúta jave jepi, peteĩ-teĩ oñemotenonde ohupi haguã ikarurã. Ha oime opytáva ñembyahýi reheve, oime oka'úva jepeve. 22 Peẽ piko ndaperekói óga pekaru ha pemboy'u haguã? Mba'ére piko pembotapykue Ñandejára Iglésia, ha pemotĩ umi oguereko'ývape mba'eve? Mba'e piko peipota ha'e peême? Poguerohoryha? Ko'ã mba'e ko'ávape nahániri! 23 Ñandejára che mbo'e vaekue ko'ã mba'e che ambohasa hína peême. Upe pyhare Ñandejára Jesús oñemoñuhãtahápe voi, ohupi vaekue ipópe mbuja, 24 ha omomba'e guasu rire Tupãme, omboja'o ha he'i: "Kóva ha'e che rete, oñeme'ẽva pende rehehápe. Kóva pejapo, che rehe pene mandu'ahápe." 25 Upéicha avei, ojekarupa rire, ohupi pe kaguy ryrú ha he'i: "Ko kaguy ryrú hína pe ñe'ẽme'ẽ pyahu oñembyajéva che ruguy rupi. Péicha pejapo vaerã jepi, che rehe pene mandu'ahápe." 26 Aipórõ, ou peve Ñandejára, peẽ peromandu'a imano, pe'u jave jepi ko mbuja, ha pey'u ko kaguy. 27 Upévare, oimeraéva ho'úva Ñandejára mbujágui, térã ho'úva pe kaguy hekope'ý, upéva oñehundíta oñembohory haguére Ñandejára rete ha huguýre. 28 Aipórõ, peteĩ-teĩ oipyguara vaerã ipy'apýpe oñandúva ho'u haguã pe mbujágui, ha ho'u haguã pe kaguýgui. 29 Ho'u ramo mbuja ha kaguýgui ohecha kuaa'ýre Ñandejára rete ha huguyha, oñehundi haguãnte ho'u hína. 30 Upévare, heta peẽva pende rasy ha pene kangy, ha oime omanóva avei. 31 Jajepy'a mongeta porã ramo, Ñandejára ndoguerekói vaerã mo'ã mba'érepa ñane nupã. 32 Ñandejára ñane nupãrõ jepe niko, ñande reko mbo'e haguãnte, ha ñañehundi umi yvy arigua ndive. 33 Aipórõ, che pehẽngue kuéra, peñembyaty vove pekaru haguã, peñoa'arõ joa. 34 Ha oimérõ iñembyahýiva, tokaru hógape, ani haguã Tupã oinupã chupe umichagua ñembyatyre. Umi mba'e hembýva gueteri, jahecháne ágã aha vove pohechávo.

1 Corinthians 12

1 Che pehẽngue kuéra, aipota peikuaa pe Espíritu Santo ome'ẽva rehegua. 2 Peẽ peikuaa, ne'ĩrarõ gueteri perovia, pejererotyryrykámi hague umi ta'ãnga rei ñe'ẽngúre. 3 Upévare aipota peikuaa, avave ndaikatuiha he'ívo oñe'ẽ ramo hína Tupã Espíritu rupi "Añáme toho Jesús!". Ha avave avei ndaikatúi he'ívo: "Jesús niko Ñandejára", noñe'ẽi ramo hína Espíritu santo rupi. 4 Tupã reroviaha kuéra apytépe heta oĩ Espíritu Santo ome'ẽ hague opaichagua mba'e kuaa. Ha umi mba'e umíva me'ẽha, peteĩ Espíritu añónte. 5 Hetaichagua ijapopyrã oĩ, ha umi tembiapo umíva, peteĩ Tupã añónte ome'ẽ ojejapo haguã. 6 Pe pokatu niko ojechauka opáicha, ha upéicharõ jepe, peteĩ Tupãnte pe ipokatu rupi, ojapóva opa mba'e opavavépe guarã. 7 Espíritu Santo ojekuaauka peteĩ-teĩ rupi, opavavépe iporã haguãicha. 8 Espíritu rupi oime oñeme'ẽha oñe'ẽ haguã arandúpe, ha oime

oñeme'ẽha, Espíritu Santo rupi avei, oñe'ẽ haguã tuicha mba'e kuaa reheve. 9 Oime ohupytýva ijerovia espíritu Santo rupi, ha oime oñeme'ẽha mba'e kuaa omonguera haguã hasýva. 10 Oime ohupytýva pokatu ojapo haguã mba'e hechapyráva, ha oime umi oikuaáva pe tenonderávevo ojuhúta. Oime umi Tupã ombokatupyryva ohecha kuaa haguã espíritu japúgui oúva, ha Espíritu añeteguágui oúva. Oime ombokatupyryva oiporu kuaa haguã ñe'ẽ ojekuaa'ýva, ha oime avei ome'ẽha katupyry omyesakã haguã umi ñe'ẽ umíva. 11 Ha opa ko'ã mba'e ojapo ipokatúpe pe Espíritu peteĩteva, ome'ẽvo peteĩ-teĩ yvypórape, ha'e ohechahaichaite. 12 Yvypóra rete niko, oiko ramo jepe heta mba'égui, peteĩte. Upéicha avei Cristo. 13 Ha upeichaite avei opavave ñande, judío térã judío'ýva, tembiguái térã tembiguai'ýva, ñañemongarai vaekue jaiko haguã peteĩ tete ramo, peteĩ Espíritu año rupi. Ha oñeme'ẽ opa ñandéve jay'u haguã upéva upe Espiritugui. 14 Ñande rete niko ndoikói peteĩ mba'éguite, oiko heta mba'égui. 15 Ñande py he'i ramo: "Ndaha'éigui po, ndaha'éí tete rehegua", upéva rehente ndaha'e'ý mo'ã véima ñande rete rehegua. 16 Ha ñane nambí he'i ramo: "Che ndaha'éigui tesa, ndaha'éí tete rehegua", upévarente ndaha'e'ý mo'ã véima ñande rete rehegua. 17 Ñande rete tuichakue tesánte ramo, ndaikatu mo'ãi ñahendu. Ha ñande rete tuichakue apysánte ramo, ndaikatu mo'ãi ñahetũ. 18 Tupã katu omoĩ vaekue opa mba'e ñande rete rehegua mamó ojuhu porávehápe. 19 Peteĩ mba'énte rire, na ñande retéi vaerã mo'ã. 20 Añetegua ja'étarõ, heta mba'égui oiko ramo jepe, ñande rete peteĩte. 21 Ñande resa ndaikatúi he'ívo ñande pópe: "Naikotevẽi nde rehe", ha ñane akã avei ndaikatúi he'ívo ñande py kuérape: "Naikotevẽi pende rehe." 22 Upéva rangue katu, umi ñande rete rehegua ikangyvéva vaicha, umíva hína umi oikotevẽvéva ojuehe. 23 Ha umi ñande rete rehegua jahayhu'ývéva, ñamonde poráve. Ha umi ivaivéva ramo jarekóva, ñañangareko poráve hese, 24 natekotevẽiva jajapo umi iporávẽvare. Tupã ojapo ñande rete, ku oñemomba'e'ývẽvape oñembojeroviave haguã, 25 ani haguã oĩ joaju'ý ñande retépe, opavave hesegua katu ojepy'apy haguã ojuehe. 26 Peteĩ ñande rete rehegua ohasa asy ramo, opavave hembýva ohasa asy avei. Ha peteĩvare oñeñangareko porã ramo, opavave ambue ovy'a hendive. 27 Néi, peẽko hína pe Cristo rete, ha peteĩ-teĩ peẽ, umi hete rehegua oguerékóva ojapo vaerã. 28 Tupã oipota vaekue heroviaha apytépe oĩ, tenondete, apóstol kuéra. Mokõiháme, maranduhára. Mbohapyhápe, mbo'ehára. Upéi yvypóra ojapóva mba'e hechapyráva, ha ambue oporomongueráva, térã oporopytyvõva, térã oporosãmyhyva, térã oñe'ẽva ñe'ẽ ojekuaa'ývape. 29 Nda opavavéi apóstol, ha nda opavavéi avei maranduhára. Nda opavavéi mbo'ehára ha nda opavavéi ojapo mba'e hechapyráva, 30 nda opavavéi ipokatu omonguera haguã hasývape. Nda opavavéi avei oñe'ẽ ñe'ẽ ojekuaa'ývape, ha nda opavavéi ikatu omyesakã umi ñe'ẽ umíva. 31 Peẽ peipota vaerã umi mba'e kuaa iporávẽva. Che ahechaukáta peẽme peteĩ tape iporávẽva.

1 Corinthians 13

1 Añe'ẽ ramo opaichagua yvypóra ñe'ẽme, ha tañe'ẽ jepe ra'e umi Tupã remimbou ñe'ẽme, ha ndaporohayhúi, che ita parará reĩnte térã umi ña'ẽmbe hyapupáva. 2 Ha aporomomandu kuaa ramo, ha aikuaa opa Tupã rembipota ñemi, ha aikuaapa opa mba'e, ha ajerovia ramo ku yvyty jepe amomyi haguãicha, ha ndaporohayhúi, che ndaha'éí mba'eve. 3 Ha amboja'o ramo mboriahu kuérape opa mba'e arekóva, ha ame'ẽ ramo che rete jepe areko haguã mba'érepa añembotuicha, ha ndaporohayhúi, naiporái chéve mba'evépe. 4 Japorohayhu he'ise jaropu'aka kuaa, ñandepy'a porã, nañanemba'e potái, ndajajepapói ha nañañembotuichái, 5 nañanetie'ýi ha nañandénteséi, nañande pochýi ha nañandepy'a rasýi avave ndive, 6 ndajavy'ái mba'e vai apóre, javy'a teko jojáre. 7 Japorohayhu he'ise jarohasa opa mba'e, jarovia opa mba'e, ñaha'arõ opa mba'e, jaropu'aka opa mba'e. 8 Mborayhu ndopa mo'ãi araka'eve. Peteĩ árape marandu oúva Tupãgui opáne, noñeñe'ẽvéi chéne ñe'ẽ ojekuaa'ývape, ha natekotevẽvéi chéne pe mba'e kuaáre. 9 Marandu kuaa ha mba'e kuaa niko naiporãmbái, 10 ha opa vaerã oguahẽ vove pe iporãmbaitéva. 11 Yma che mita'ípe añe'ẽ, aimo'ã ha ajepy'a mongeta vaekue mita'ícha. Akakuaávo katu, aheja che rapykuévo umi mba'e mitã reheguáva. 12 Ko'ágã jahecha vai-vai, ku ñane ra'ãnga jahechahápe jahecha ramo guáicha. Peteĩ árape katu jahecháne ha'ehaichaite. Che mba'e kuaa ko'ágã noĩmbái, ha oguahẽta ára ahechataha Tupã, ha'e che kuaa haguéicha opa ára guíve. 13 Mbohapy mba'e oime opa ára peguáva: jaroviáva, ñaha'arõva ha mborayhu. Ha pe tuichave mba'éva mbohapyve apytépe, mborayhu hína.

1 Corinthians 14

1 Aipórō, peñeha'áke peiko mborayhúpe, ha upe jave avei, Tupã tome'ẽ peẽme Espíritu Santo ome'ẽva rehegua, tenondete Tupã marandu ñemyasãi rehegua. 2 Pe oñe'ẽva ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape oñe'ẽ Tupãme, ndaha'úi yvypórape, avave niko ndoikuaái pe he'íva. Espíritu Santo rupi he'i mba'e ñemi, ha avave ndoikuaái mba'épa. 3 Ha pe oikuaaukáva Tupã marandu upe ríre guarã rehegua katu, oñe'ẽ yvypórape omyakã rapu'ã porã haguã, omokyre'ỹ ha ombopy'a guapy haguã. 4 Pe oñe'ẽva ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape, oñe'ẽ iporã haguã chupe. Ha pe oikuaaukáva Tupã marandu katu, omyakã rapu'ã Tupã iglésia. 5 Hi'ánte chéve añete, tapeñe'ẽ ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape. Upéva rangue aipotave pemyasãi Tupã marandu. Upéva iporãve ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape oñe'ẽ ñe'ẽgui, noiméi mba'e ramo ojekuaa porã pe he'iséva, Tupã iglésia imbarete haguã. 6 Che pehẽngue kuéra, ndaha'e mo'ãi mba'eve aha ramo pohecha ha añe'ẽ peẽme ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape. Iporãve vaerã añe'ẽ ramo peẽme umi Tupã ohechaukávare, térã añetegua jekuaáre, térã amombe'u peẽme mba'épa oikóta, térã poheko mbo'e oimeraẽva mba'ére. 7 Umi mba'epu, mimby, ha árpa umíva, ndaipu joavýi ríre, ndaikatúi vaerã mo'ã ojehecha kuaa mba'éichapa ipu peteĩ-teĩ. 8 Ha ñorãirõhame pe turu ndaipúi ríre oñehendu porã haguãicha, avave noñembosako'iri vaerã mo'ã oñorãirõ haguã. 9 Upéicha avei peẽ. Ndapeiporúi ramo pene kũ peñe'ẽ haguã ojekuaa haguãicha mba'épa peje, mba'éicha piko ojekuaáta mba'épa peje? Peñe'ẽta hína vyty reípe! 10 Jaikuaa porã heta ñe'ẽ oíha ko vyty ári, ha opavave hyapu. 11 Ha che ndaikuaái ramo mba'épa he'ise umi tyapu, che peteĩ mombyryguáta pe oñe'ẽvape guarã, ha ha'e mombyryguáta avei chéve guarã. 12 Upévale, hi'aguĩ peẽme pereco Espíritu Santo rehegua mba'e kuaa, peñeha'ã pereco hetávo umi mba'e pene pytyvõva pemopu'ã haguã Tupã Iglésia. 13 Aipórō, pe oñe'ẽva ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape, tojerure Tupãme ikatu haguã omyesakãkuaa pe he'íva. 14 Che añembo'e ramo ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape, añetehápe añembo'eche espíritu reheve, ha che akã katu opyta rei. 15 Mba'e piko ajapo vaerã aipórō? Añembo'e vaerã che espíritu ndive, ha upéicha avei che akã reheve. Apurahéi vaerã che espíritu reheve, ha avei che akã reheve. 16 Oimérō nde rerohory Tupãme nde espíritu año rehevénte, ha ne rendu oimeraẽva, ndaikatu mo'ãi ne moirũ ne ñembo'épe, ndoikuaa mo'ãigui mba'épa ere. 17 Upe ne ñembo'e ikatúne oime iporã, ha ndaha'e mo'ãi mba'eve upe nde rapichápe guarã. 18 Ame'ẽ che aguije Tupãme añe'ẽ hetave haguere pende hegui ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape. 19 Tupaópe katu ha'esese mbovyi ñe'ẽ ojekuaa vaerã, ha'e rangue hetaiterei mba'e ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape. 20 Che pehẽngue kuéra, ani pejepy'a mongeta mitãicha. Iporã peiko mitã ramo ivai vaerãme. Pejepy'a mongetávo katu, pende kakuaa vaerã. 21 Ñandejára Ñe'ẽme he'i: "Añe'ẽta ko tetãme ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape ha mombyrygua juru rupi, ha upéicharõ jepe na che rendu mo'ãi, he'i Ñandejára." 22 Aipórō, pe ñe'ẽ ojekuaa'ỹva, mba'e rechaukarã umi heko jeroviaha'ỹvape guarã, ndaha'úi heko jeroviahávape guarã. Ha pe Tupã marandu ñemombe'u katu, mba'e rechaukarã umi heko jeroviahávape guarã, ndaha'úi umi heko jeroviaha'ỹvape guarã. 23 Umi Tupã reroviaha oñembyatypa jave, maymáva oñe'ẽ ramo ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape, ha oíke peteĩ oimeraẽva rei térã peteĩ tapicha heko jeroviaha'ỹva, he'íta pende rehe pende tarovapaha. 24 Upéicha rangue, opavave omyasãi ramo Tupã marandu ha oíke peteĩ tapicha heko jeroviaha'ỹva térã peteĩ oimeraẽva rei, upéva ogueroviáta ha ojepy'a mongetáta pene rendúvo. 25 Ha upéicha hesakã porãta chupe ipy'apy ha omomba'e guasúta Tupãme ñesũhame, ha ohecha kuaáta Tupã añetehápe oíha pende apytépe. 26 Mbykyhápe, che pehẽngue kuéra, ku peñembyatývo, ikatu oime opurahéiva, ambue oporombo'éva térã omombe'úva umi mba'e Tupã ohechauka vaekue chupe, térã oñe'ẽva ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape ha oime omyesakãva pe he'iséva. Opa mba'e tojejapo oñeñomombarete haguã. 27 Ha ku oñe'ẽ ñe'ẽ ramo ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape, toĩ ojoapykuéri oñe'ẽva, mokõi térã hetavérō mbohapy peve. Ha toime avei peteĩ omyesakãva mba'épa oje'e. 28 Ha ndaipóri ramo avave omyesakãva vaerã umi oje'ẽva, toñe'ẽ'ỹ avave umi ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape opavave renondépe. Te'ínte ipy'apýpe umi Tupãme he'iséva. 29 Upéicha avei, oimérō maranduhára, toñe'ẽ mokõi térã mbohapy, umi ambue katu tomyesakã opa he'i vaekue. 30 Ha oimérō peteĩ upépe oguapývape Tupã ome'ẽ peteĩ marandu, pe tenondegua tokirirí. 31 Upéicharõ, peteĩ-teĩ ojoapykuéri ikatu oikuaauka imarandu, opavave oikuaa ha ikyre'ỹ haguã. 32 Pe maranduhára oiporu kuaa vaerã pe imba'e kuaaha oguerékóva omomarandu haguã. 33 Tupã niko py'a guapy Tupã hína, ndaha'úi apañuái Tupã. Ojejapo tapiháicha Cristo reroviaha apytépe, 34 kuña kuéra okirirí vaerã umi Tupã reroviaha ñembyatyhápe, ha'e kuéra ndaikatúi oñe'ẽvo. Oí vaerã hikuái iména kuéra poguýpe, he'iháicha tembiapoukapy. 35 Oime ramo oikuaaséva, toporandu iména kuérape hógape. Naiporãigui peteĩ kuña oñe'ẽ umíva umi atyhápe. 36 Pene mandu'áke Ñandejára Ñe'ẽ

noñepyrũi hague pene ndive, ha napeẽme añói oñeme'ẽ hague. 37 Oime ramo he'íva ijehe maranduharaha, térã Espíritu omoingeha iñakãme he'i vaerã, ohecha kuaáne, ko'ã ha'éva peẽme Tupã rembiapoukapyha. 38 Ha ndohecha kuaáirõ, tohecha kuaa'ỹ. 39 Ha upéicha, che pehẽngue kuéra, peñeha'ã pehupyty maranduhára mba'e kuaaha, ha ani ndapehejái oñeñe'ẽ ñe'ẽ ojekuaa'ỹvape. 40 Ha opa ko'ã mba'e pejapo hekópe ha hendaguãme.

1 Corinthians 15

1 Ko'ágã, che pehẽngue kuéra, aipota pene mandu'a pe marandu aikuaauka vaekuere peẽme. Kóva ha'e pe marandu porã peẽ pejapyhy porã vaekue ha oñemombarete porãhápe pende jerovia. 2 Ko marandu porã rupi avei peñepysyrõta, pene mbaretérõ ipype, pe che amombe'u haguéicha peẽme. Upeicha'ýrõ, perovia gua'u rei ra'e. 3 Tenondete pombo'e vaekue pe ikuaapyrã chéve oñemoguahẽ vaekue ha'ehaichaite: Cristo omano hague ñane angaipáre, he'iháicha Ñandejára Ñe'ẽ, 4 ha'e oñeñotỹ ha oikove jey mbohapy ára haguépe, omombe'uháicha avei Ñandejára Ñe'ẽ, 5 ha ojehechauka hague Céfaspe ha upéi umi 12 hemimbo'épe. 6 Upéi ojechauka hetave 500gui heroviahápe, opavave nunga oikovéva gueteri, oime jepe omanóma vaekue. 7 Upéi ojechauka Santiágope, ha upéi apóstol kuérape. 8 Ipahávo ojechauka avei chéve, ajoguáva ku mitã hi'ara'ỹme ou vaekuépe ko yvy ári. 9 Che niko pe apóstol kuéra apytépe mba'evetevéva, ha ndaijái voi katu añembohéra apóstol, amuña vai vaekue niko Tupã iglésiape. 10 Opáichavo, che ha'e ko ha'éva, Tupã ipy'a porã rupi che ndive. Ha upe ipy'a porã hague ndopyta reíri. Amba'apo hetave katu chugui kuéra. Ndachéi jepe, Tupãnte, ipy'a porãgui, che pytyvõ vaekue. 11 Amo ipahápe niko, ta che ra'e, térã taha'e kuéra, kóva ha'e pe rombo'e vaekue ha peẽ perovia vaekue. 12 Ro'e ramo Cristo oikove jey hague, mba'ére oime he'íva omanóva ndoikove jey veimaha? 13 Omanóva ndoikove jeýi ramo, he'ise Cristo ndoikove jevýi hague. 14 Ha Cristo ndoikove jeýi rire, ko'ã mba'e ro'éva peẽme ndaha'eiete mba'eve. Ha ndaha'ei avei mba'eve pe peroviáva. 15 Kóva péichante rire, ore upéicharõ Tupã mba'e mombe'uhára gua'útante. Ha roikóta ro'e Tupã ojapo'ỹ vaekue: ha'e omoingove jey hague Crístope, añetérõ umi omanóva ndoikove jey veimaha. 16 Umi omanóva ndoikove jey véimarõ, he'ise Cristo ndoikove jeýi hague. 17 Ha Cristo ndoikove jeýi rire, pe peroviáva ndaha'ei mba'eve. Ha peiko gueteri angaipápe. 18 Upéicha ramo, oñehundíma avei umi Cristo reroviahá omano vaekue. 19 Opa ñaha'arõva Crístogui ko yvy ári guarãnte ramo, ñande, aipórõ, opa yvypóra apytépe umi ohasa asyvéva. 20 Añetehápe katu, Cristo oikove jey. Ha'e niko koga'a oñemono'õ tenondéva. Pe tenonde oikove jey vaekue. 21 Peteĩ yvypóra rupi ou haguéicha ñemano, ambue rupi ou pe omanóva jeikove jey. 22 Adán rupi opavave omano ramo, Cristo rupi opavave oikove jey vaerã. 23 Peteĩ-teĩ hendaguãme, hembiapo kuerakue ojerureháicha: Cristo tenonderã, upéi, Cristo ou jey vove, umi heseguáva. 24 Upévo oguahêta pe ára paha, Cristo ohundipahápe opaichagua pu'aka ha mburuvicha, ha ombohasa ñesãmbyhy Tupã, ñande Ru, pópe. 25 Cristo oisãmbyhy vaerã opa ija'e'ỹva hese oñemoimba peve ipyguýpe. 26 Ha pe ipahaite oñehundítava, upéva hína pe ñemano. 27 Tupã omoíta opa mba'e Cristo pyguýpe, ha oje'e ramo opa mba'e oñemoĩ hague Cristo pyguýpe, nde'isetí Tupã avei oñemoĩha ipoguýpe. Tupã niko hína pe opa mba'e omoĩva Cristo poguýpe. 28 Ha oĩmbámarõ opa mba'e Cristo pyguýpe, upépe Cristo voi, Ta'ýra, oñemoíta Tupã poguýpe, pe omoimba vaekue Cristo poguýpe opa mba'e. Upéicharõ, Tupã ha'epáta opa mba'épe. 29 Upeicha'ỹ ramo, mba'e ohupytýta umi omanóvare oñemongaraíva? Omano vaekue ndoikove jeýi ramo, maerã piko oñeñemongaraíta hese kuéra? 30 Mba'ére piko jaikóta opa ára ivai haguáicha ñandéve? 31 Jaikuaa vaerã, che pehẽngue kuéra, opa ára ñaimeha ñamano haguáicha. Ha upéva añete, añeteháicha pe avy'a etereiha pende rehe Cristo Jesús, Ñandejára rérape. 32 Che, ako Éfesope, añorãirõ rire ramo tymba ñarõ ndive yvypóra rehehápe, mba'épe iporã vaerã mo'ã chéve? Ha añete ramo upe oje'éva, umi omanóva ndoikove jey veimaha, aipórõ: "Jakaru ha ñambo'y'u, ko'ěrõite niko ñamanóne!" 33 Ani peñembotavyka. Ku oje'eháicha: "Umi ñane irũ ivaíva, ombyaipa umi jajepokuaaha iporáva." 34 Pene akã porã jey añetehápe, ha anive pene rembiapo vai. Oime niko pende apytépe oikuaa'ỹva Tupãme. Kóicha ha'e peẽme petĩ haguã. 35 Ikatúne oime oporandúva: "Mba'éicha piko oikove jeýta umi omano vaekue? Mba'eichaguáta piko umi hete?" 36 Ha, ivýrova porandu! Oñeñemitỹ ramo, pe mba'e ra'ýi omano vaerã heñói haguã mba'e roky pyahu. 37 Pe oñeñotýva niko ndaha'ei pe yvyrã heñói vaerã, pe ha'ýingúente niko, taha'e ra'e trígo térã oimeraéva mba'e. 38 Upéi Tupã ojapo chugui oipotaháicha, ha umi mba'e ra'ýingue peteĩ-teĩgui ojapo ha'e vaerãháicha.

39 Nda opavavéi niko peteícha. Peteí niko yvypóra rete, ambue katu tymba rete, ambue guyra rete ha ambue pira rete. 40 Upéicha avei, oĩ umi yvategua ha oĩ yvy pegua. Ha umi yvategua iporã peteí hendáicha, ha iporã ambue umi yvy pegua. 41 Kuarahy rendy ndaha'etí jasy rendýicha, ha umi mbyja rendýicha. Ha umi mbyja jepeve naiporã jojái. 42 Upéicha avei oiko vaerã umi omano vaekue oikove jey ramo. Oñeñotýva ituju. Pe oikove jeýva katu ndaituju véima. 43 Oñeñotýva oporombojeguaru. Oikove jeýva katu omimbipa. Oñeñotýva ikangy. Oikove jeýva imbarete. 44 Pe oñeñotýva niko yvy rehegua. Pe oikove jeýva katu espíritu rehegua. Oĩ ramo tete yvy reheguáva, oĩ vaerã avei tete espíritu reheguáva. 45 Ñandejára Ñe'ẽ he'i kóicha: "Pe kuimba'e ypykue, Adán, Tupã ojapo vaekue peteí oikovéva ramo. Ha pe Adán ipaha pegua katu, ha'e peteí espíritu oporomoingovéva. 46 Opáichavo, espíritu reheguáva ndaha'etí tenondegua. Yvy rehegua pe tenondeguáva, ha upéi pe espíritu reheguáva. 47 Pe kuimba'e ypykue, ojejapo vaekue yvýgui, yvy arigua vaekue. Pe kuimba'e upe rire guáre katu, yvága pegua. 48 Umi yvy ariguáva, ojogua pe kuimba'e yvýgui ojejapo vaekuépe. Ha umi yvága peguáva katu, ku yvágape ojejapo vaekuépe. 49 Jajoguaháicha pe kuimba'e yvýgui guarépe, péicha avei jajogua pe yvága guápe. 50 Ha'ese peẽme, che pehẽngue kuéra, pe yvy rehegua reínteva ndaikatuiha oike Tupã sãmbyhýpe. Ha pe itujuva ndaikatuiha ojehe'a pe ituju'ývare. 51 Aipota peikuaa Tupã rembipota ñemi: Nañamanomba mo'ãiko. Opavave katu ñañembopyahúta, 52 peteí tesa pirĩme, turu ipúvo ipahará. Upe turu ipu vove, umi omano vaekue oikove jeýta omanove'ý haguãma. Ha ñande ñeñembopyahúta. 53 Ñande reko ituju reíva, ipyahúta, itujuve'ý haguã. Ha pe ñande rete omano reíva nomano mo'ávái. 54 Ha ágã pe ñande reko ituju reíva oñembopyahu ramo, itujuve'ý haguã, ha pe ñande rete omano reíva oñembopyahúma ramo omanove'ý haguã, oikóta pe Ñandejára Ñe'ẽ he'íva: "Manóme omokõ ñemanove'ý. 55 Ha, mano, moõpa oime nde popía?" 56 Mano popía niko pe angaipa, ha angaipa ipu'aka tembiapoukapy rupi. 57 Ha jarohory vaerã Tupãme, ome'ẽva ñandéve pu'aka Ñandejára Jesucristo rupive. 58 Aipórõ, che pehẽngue kuéra ahayhúva, pene mbaretéke ha ani pepyta tapépe. Ko'ẽ ko'ẽvévoke pemba'apove Ñandejára peguarã. Peẽ niko peikuaa, ndareiriha opa pejapóva joajúpe Ñandejára ndive.

1 Corinthians 16

1 Pe viru ñemono'õ Tupã mba'éva peguarã katu, pejapo pe ha'e haguéicha Tupã Iglésia Galacia guápe. 2 Upe semána ñepyrũha árape, peteí-teí pemboyke vaerã michĩmi perekovagui, ha peñongatu, che aguahẽvo tekotevẽ'ý haguã ojeiko oñemono'õ. 3 Ha che aguahẽ vove, amondóta Jerusalénpe umi peẽ peiporavóvape, kuatia che ajapóva reheve, oguerahávo umi pembyaty vaekue. 4 Ha iporã ramo che avei aha, ha'e kuéra ohóne che ndive. 5 Ahakuévo ahasa vaerã Macedonia rupi, ha Macedonia rire aguahẽta Coríntope. 6 Ikatu vaerã apyta sapy'ami pene ndive, ha ikatu voi ahasa upépe ro'y pukukue. Aipórõ, peẽ peche pytyvõne mamó ahatahápe upe rire. 7 Ndapohechaséi ko'ágã ahasakúevonte, aha'arõ uvei aimévo pene ndive sapy'ami, Ñandejára ohejárõ chéve. 8 Éfesope katu apytáta Pentekostés ára peve, 9 okẽ niko ojepe'a porã chéve hína amba'apo haguã, oimérõ jepe heta ndaija'éiva che rehe. 10 Oguahẽ ramo Timoteo, peñeha'ã tovy'a pende apytépe, omba'apo niko Ñandejárape guarã chéicha avei. 11 Aníkema mavave ndapeguerohorýi chupe. Peipytyvõ uvei ojeity haguã tapére py'a guapýpe, ou haguã che recha. Aha'arõ hína chupe, ambue ñane pehẽngue kuéra ndive. 12 Ñane pehẽngue Apólospe katu, heta ajerure ohomi haguã ñande pehẽngue kuéra ndive pende rechávo. Ha ko'ágã rupi ndohoséi gueteri. Ohóta ija vove chupe. 13 Aníkema peke, ha pene mbaretéke pende jeroviápe. Pende py'a guasúkena ha pejepyta. 14 Ha opa mba'e pejapóva, pejapo mborayhúpe. 15 Che pehẽngue kuéra, peẽ peikuaa porã Estéfnas rogagua hague, Acáyape, umi oike raẽvete vaekue ñane jeroviápe, ha omba'apo hague ñane pehẽngue rehehápe. 16 Aipota, peẽ avei pehecha kuaa ha peñemoĩ umi ha'e kueraichagua ha opa oipytyvõ ha omba'apóva ko'ã mba'épe ykére. 17 Avy'aite niko ou haguére Estéfnas, Fortunato ha Acaico, pene pore'ýme niko 18 ha'e kuéra ome'ẽ chéve py'a guapy, peẽmeicha avei. Pehecha kuaáke umi ha'e kueraicha guápe. 19 Tupã iglésia Asia pegua oguerahauka peẽme imaitéi. Áquila ha Prisca ha umi Jesús reroviahá oñembyatýva hógape, oguerahauka peẽme heta maitei Ñandejára rérápe. 20 Toguahẽ peẽme maitei opa ñane pehẽngue kuérágui. Peñomomaitei peñohetũvo marangatúpe. 21 Che, Pablo, amoguahẽ peẽme ko maitei che po rupiete ajapo vaekue. 22 Oime ramo ohayhu'ýva Ñandejárape, to'a hi'ári Ñandejára Ñe'ẽ pohýi! Ore Jára, eju! 23 Ñandejára Jesús tohekuavo pende ári ipytyvõ. 24 Che

mborayhu akói oĩ pene ndive, Cristo Jesús rérape.

2 Corinthians 1

1 Pablo, Cristo Jesús apóstol,*f** Tupã rembipota rupi, omomaitei ipehẽngue Timoteo ndive, Tupã iglésia oĩva táva Coríntope, ha opa ambue ipehẽngue kuéra Acaya tuichakue. 2 Tupã ñande Ru ha Ñandejára Jesucristo tohekuavo ipytyvõ ha ipy'a guapy pende ári. 3 Tojererohory Tupã, Ñandejára Jesucristo Ru, ha'e niko ñande poriahurereko ha ñane mbovy'a mantéva. 4 Ha'e ñane mbovy'a opa ñande rembiasa asýpe, ikatu haguã avei ñambovy'a umi ohasa asývape, ñame'ẽvo chupe kuéra upe vy'a ha'e ome'ẽva ñandéve. 5 Pe Cristo jehasa asykue ñane myenyhẽ mbaiteháicha ha jahasa asy hendive, upéicha avei Cristo rupi ñane renyhẽ mbaite vy'águi. 6 Ore rohasa asy ramo, upéva peẽ pereko haguã vy'a ha pesẽ jejopy vaígui. Ha Tupã ore mbovy'a ramo, upéva avei peẽ pevy'a haguã ha ikatu haguã peropu'aka kyre'ỹ umi jehasa asy ore rohasáva. 7 Rojerovia mbarete pende rehe roíkuaágui, pehasaháicha umi ivaíva, upéicha avei perekoha upe vy'a. 8 Che pehẽngue kuéra, roipota peikuaa mba'eichaite pevépa rohasa asy raka'e Ásiape. Ipohýi eterei rupi ore rembiasa, ndaikatu véima rogueropu'aka, ha noroha'arõ véima rosẽne haguã umívagui. 9 Roñeñandu rojererahárõ guáicha rojejuka. Opáichavo, upéva ore reko mbo'e vaekue ani haguã rojerovia ore jehénte, Tupã rehe añoite katu, upe omoingove jeýva omanóvape. 10 Ha Tupã ore pe'a vaekue, ore pe'áta ñemano ráinguágui. Rojerovia akóinte ore pe'ataha rohóvo, 11 peẽ ore pytyvõ ramo peñembo'ẽvo ore rehe, heta avei ome'ẽtava ijaguije Tupãme, umi jehovasa rohupyty vaekuere. 12 Areko mba'érepa ajerovia haguã che jehe, ha upéva hína che py'a he'íva chéve: aiko hague teko potíme ha tova mokõi'ỹre opa rupi, ha pende apytépe raẽvete. Ndaiporúi yvy arigua arandu, ajerovia uvei Tupã pytyvõre. 13 Che kuatione'ẽ nguérape, upe oĩvante amoĩ peẽme, ha ndaipóri mba'eve ikatu'ýva peẽ pemoñe'ẽ ha peikuaa. Ha aha'arõ, ikatúne haguã peikuaa porã, 14 peñepyrũma haguéicha peikuaa, peikuaapa'ýrõ gueteri jepe, mávapa hína che, che rerohory haguã ou vove Ñandejára Jesús, che poguerohoryháicha avei. 15 Upéva ra'arõvo ahase mo'ã vaekue pene rendápe raẽ, pombovy'a haguã aháta haguere mokõi jey pohechávo. 16 Ahasase mo'ã pene renda rupi ahakuévo Macedóniape, ha ajukuévo upégui ave, ikatu haguã peẽ rupi ahasa upégui Judéape. 17 Oiméne piko nama'ẽ porãi ra'e ajapose ramo guare ko'ã mba'e? Térã piko peimo'ã che rova mokõiha che rembiapópe, ha'évo ajaposeha upe ndajaposéiva hína? 18 Tupã oikuaa porã nda che rova mokõiri hague pene ndive. 19 Jesucristo Tupã Ra'y, upe Silvano, Timoteo ha che romyerakuãha pende apytépe, ndahova mokõiri vaekue. Tupã, Jesucristo rupi, ome'ẽ vaekue iñe'ẽ opa árape guarã, 20 ipype niko oiko opa umi ñe'ẽ Tupã ome'ẽ vaekue. Upéva ñamomba'e guasúrõ Tupãme ja'e "Amén" Cristo Jesús rupi. 21 Tupã hína upe oréve ha peẽme, ñane mombaretéva ñane mopeteĩvo Cristo ndive ha ñane mboykéva imba'erã. 22 Oheja ñande rehe imba'e rechaukaha ha omoĩ ñande py'ápe Espíritu Santo, jajerovia haguã upe jahupytyvare. 23 Ndahái ramo gueteri Coríntope, ajapose mo'ã haguéicha, Tupã oikuaa porã, ha amoĩ che rekove ko ha'évare, ani haguã aha pojopy vai. 24 Nda'eséi niko hína peẽme mba'épa perovia haguã, poipytyvõsente niko pevy'ave haguã. Pende jerovia rupínte voi niko peime hatã.

2 Corinthians 2

1 Añembopy'a peteĩ ndaha jeýivo pohecha, ani haguã aguahẽvo pomoñembyasy. 2 Che pomoñembyasýrõ, máva piko che mbovy'áta ndaha'éirõ peẽ, che voi pomoñembyasy vaekue? 3 Ahaírõ guare peẽme upe peikuaáva, upéva ajapo vaekue ani haguã aguahẽvo añembyasy umi che mbovy'a vaerã mo'ãre. Aikuaa porã niko che vy'a pende vy'anteha avei. 4 Ha ahaírõ guare peẽme upe kuatia, ajapo vaekue tuicha jepy'apy ha angekói reheve, che resay che rovare. Upéicha ramo jepe, ndaháiri vaekue pomoñembyasy haguã, pehecha haguãnte mba'eichaite pevépa pohayhu. 5 Oĩ ramo peteĩ oporomoñembyasy vaekue, ndaha'éi chéve añoñte che moñembyasýva. Ha'ete ku opa peẽme katu avei. Ta'éna péicha mba'e, ani haguã che ñe'ẽ pohiyetei hese. 6 Chéve guarã ramo, iporãma pe ñemongavaju heta jurúgui ohendu vaekue. 7 Upéva tekotevẽ peheja rei chupe hembiapo vaikue ha peipytyvõ chupe, ani haguã ipy'a tarova ojepy'apy etereígui. 8 Ajerure peẽme aipórõ, pehechauka haguã pehayhuha chupe. 9 Ahaíma vaekue peẽme kóva, ko mba'ére, aikuaaségui pene ñe'ẽ rendútapa opa mba'épe. 10 Ha upe peẽ peheja reívape hembiapo vaikue, che avei aheja rei. Ha pe che aheja reívape hembiapo vaikue, oimérõ ojeheja rei vaerã chupe, pende

rayhupápe aheja rei hembiapo vaikue chupe Cristo renondépe. 11 Upéicha Sataná noñemotenonde mo'ãi ñande rehe, jaikuaa porã eterei niko iñuhã. 12 Aguahêvo Tróadepe amyerakuã haguã Cristo marandu porã, ojepe'a chéve okẽ amba'apo haguã Ñandejáre. 13 Che katu ajepy'apy ndajuhúi haguére che pehẽngue Títope. Upévare aheja chupe kuéra ha aha Macedóniape. 14 Ame'ẽ che aguije Tupãme che myakã rapu'áva opa mba'épe Cristo rupi, ha che rupi oikuaaukáva iñe'ẽ, ku mba'e ryakuã porãicha opa rupi isarambíva. 15 Che niko ku insiẽso ryakuã porãicha Cristo oikuave'ẽva Tupãme, ha iñasãiva umi ivaívagui osẽ vaekue, ha umi oñehundíva apytépe ave. 16 Umi oñehundívape, ko insiẽso ryakuã ojuka. Umi ivaívagui osẽvape katu, omoingove. Ha mávapa ikatu ojapo upéva? 17 Che ndaikói añemu Ñandejára Ñe'ẽre, heta ojavoháicha. Upéva rangue, aña'ẽ tova mokõi'ỹre Tupã renondépe, che ha'égui hemimbou ha ajoaju rupi Cristo ndive.

2 Corinthians 3

1 Ha'e ramo ko'ã mba'épa, peimo'ã añepyrũ jeymaha añemoĩ porã? Térã piko aikotevẽ kuatiañe'ẽ che moĩ poráva, térã ajerure vaerã peẽme peichagua kuatia, oimeháicha ojavóva? 2 Peẽ ñoite hína upe kuatiañe'ẽ che aikotevẽva, peteĩ kuatia ojehaíva che py'apýpe, opavave oikuaáva ha ikatúva omoñe'ẽ. 3 Ha ojekuaa porã peẽ ha'eha peteĩ kuatiañe'ẽ Cristo voi ohaíva ha ore rupi oñeme'ẽva. Peteĩ ñe'ẽ ndojehaíri vaekue kuatiárente, Tupã oikovéva Espíritupe katu. Peteĩ ñe'ẽ noñemoĩri vaekue kuatiáre, yvypóra py'apýre katu. 4 Ajeroiviávo Tupã rehe Cristo rupi, aikuaa porã kóva. 5 Ndaha'úi niko che jehegui ikatúva ajapo mba'eve. Upéva rangue opa ikatúva ajapo Tupãguĩte ou. 6 Ha'e niko che mbokatupyry aiko haguã Ñe'ẽ Ñome'ẽ Pyahu rembijokuáirõ. Upe Ñe'ẽ Ñome'ẽ Pyahu ndoguapýi tembiapoukapy ári, Espíritupokatu ári katu. Pe tembiapoukapy reheguáva niko oporojuka, pe Tupã Espíritup reheguáva katu oporomoingove. 7 Pe tembiapoukapy oporojukáva ha ojehai vaekue ita pehẽnguére oñemyerakuã ypy ramo guare, ojevapo vaekue mimbipápe. Ha umi Israelgua ndaikatúi vaekue oma'ẽ Moisés rováre, hendy mbarete etereĩgui upe mba'e mimbipa, ogue jey vaeráva voĩnte. 8 Ñe'ẽ Ñome'ẽ Pyahu ñemyerakuã katu, oguapýva Espiritu ári, ko'ýte omimbipa vaerã. 9 He'ise, omimbipa vaekue ramo pe tembiapoukapy ñemyerakuã oĩva ñande juka haguã, ko'ýte omimbipáta, pe Tupã ñane mboheko jojaha ñemyerakuã. 10 Upe teko mimbipa yma guare ndaha'e véima mba'eve oñembojoja ramo pe ko'ágã guáre, omimbi etevéva chugui. 11 Ha omimbipa vaekue ramo upe ogue jey vaeráva, ko'ýte omimbipavéta upe opa ára guaráva. 12 Upévare jajeroiviágui, ñaãe'ẽ kyhyje'ỹre. 13 Ndajajapói Moisés ojapo haguéicha: Ha'e ojaho'i vaekue hova ani haguã Israelgua ohecha, ogue ramo upe opa vaeráva. 14 Ha'e kuéra katu ndoikuaaséi vaekue mba'eve ko'ã mba'égui. Ha ko'agãite peve, omoñe'ẽ ramo hikuái pe Ñe'ẽ Ñome'ẽ yma, upéva upe tova aho'iha, ojoko chugui kuéra ani haguã oikuaa, ndojepe'ái haguére chugui kuéra, pe Cristo rupi mante ikatúva ojepe'a. 15 Ko'agãite peve, omoñe'ẽ ramo hikuái Moisés kuatiañe'ẽ nguéra, peteĩ tova aho'iha, ojaho'i ipy'a kuéra. 16 Ha peteĩ yvypóra ojevy ramo Ñandejára gotyo, upe tova aho'iha ojei chugui. 17 Ñandejára niko upe Espiritu, ha oĩháme Ñandejára Espiritu, upépe oĩ sãsõ. 18 Upévare opa ñandéva, ndajareko véimava upe ojaho'i vaekue ñande rova, jajogua peteĩ mba'e jajehechahápe, ohechaukáva Ñandejára reko mimbipa. Ha oiko ohóvo ñande hegui ijoguaha, jarekovégui jahávo heko mimbipa, ha upéva ojapo Ñandejára, ha'éva Espiritu.

2 Corinthians 4

1 Upévare nda ore py'a kangýi, Tupã ore poriahurereko rupi ome'ẽ oréve ko tembiapo. 2 Ndojaposéi mba'eve ñemiháme rotĩ ramo guáicha, nda ore rova mokõiri ha noromokarẽi Ñandejára Ñe'ẽ. Upéva rangue, aňeteguávante ro'e, ha upéicha rojekuaauka opavavépe Tupã renondépe. 3 Ha pe marandu porã romyerakuáva oñemi ramo, upéva umi oñehundívape guarãnte. 4 Ha'e kuéra ndogueroiviái, ko yvy arigua tupã gua'u ombohesa ypytũgui chupe kuéra, ohecha'ỹ haguã Cristo heko mimbipáva, marandu porã hendy jajaipáva. Cristo niko peteĩchante Tupã oikovéva ndive. 5 Ore noroñemyerakuái ore jupe, romyerakuã Jesucristopente, Ñandejára ramo. Ro'e ore jehe pene rembiguainteha, Jesús rayhupápe. 6 Tupã voi, he'i vaekue osẽ haguã pytũgui mba'e rendy, omoĩ avei imba'e rendy ore py'apýpe, ikatu haguã roporohesape, roikuaaukávo Tupã reko mimbipa, ojajaipáva Jesucristo rováre. 7 Ko mba'e repy roguereko ore retépe, ojoguáva kambuchípe, jahechauka haguã pe pokatu guasujete ouha Tupãgui, ndaha'úi ore hegui osẽva. 8 Ha upéicha,

opa guio rojejopy vai ramo jepe, upéi rosẽ jey. Rojepy'apy ramo jepe, nda ore py'a tarováí. 9 Oñepu'árõ jepe ore rehe, ndorojehejáí ore año, ore reity hikuái yvýre ha nda ore rundíri. 10 Mamo rohohápe rogueraha ore retépe Jesús mano, ikatu haguã hekove avei ojechauka ñande pype. 11 Ore niko roikove aja, roime romano haguãicha Jesús rehehápe, ikatu haguã hekove avei ojechauka ore rete omano vaerãme. 12 Upéicha pe mano omba'apo ore pype, pende pype katu pe jeikove. 13 Ñandejára ñe'ẽ he'i: "Arovia ha upévare añe'ẽ." Upéicha avei ore roguervia ha upévare roñe'ẽ. 14 Roikuua Tupã omoingove jey vaekue Ñandejára Jesúspe, ore moingove jeytaha avei oréve hendive, ha pene ndive ore rerahataha hendápe. 15 Opa ko'ã mba'e ojehe vaekue ou porã haguã peẽme, ikatu haguã heta umi ohupytyva Tupã pytyvõ, ha heta avei umi omboaguijéva chupe, Tupãme oñemomba'e guasu haguã. 16 Upévare, nda ore py'a kangýi. Ore rete ikuepa ramo jepe ohóvo, ore pype ore pyahuve arako'ẽre. 17 Opa mba'e roguerohasáva ko yvy ári, ivevýi ha pya'e ohasa. Hapykuéri katu ogueru teko mimbipa opave'ýva, tuichaiteve ha hetaitevéva. 18 Ore niko noroma'ẽi upe ojehechávare, roma'ẽ ojehecha'ývare. Umi mba'e ojehecháva niko ohasa rei, umi ojehecha'ýva katu opa árape guarã.

2 Corinthians 5

1 Ñande jaikuua, ko ñande rekove, ku óga yvy ári guáicha oñehunditaha. Ha jaikuua pe óga oñembyai vove, Tupã oguerekoha ñandéve guarã yvágape, peteĩ óga oñembyai'ýva, ndojejapói vaekue yvypóra po rupi. 2 Upévare ñane py'ambu jaiko aja ñande róga ko'ágã guápe, hi'ánteguima jaiko ñande róga yvága guápe. 3 Upévare, ojepe'a ramo jepe ñande hegui ko ñande ao, ndajapyta mo'ãi opívo. 4 Jaiko aja ñande róga vakapípe ñane pyahẽ, ndajaipotáigui ojepe'a ñande hegui, jaipota uvei oñemondénte ñande rehe upe ipyahúva, ikatu haguã pe omano vaerãva hekovia pe jeikove ipyahúvare. 5 Ha Tupã voi upe ñane mokyre'ýva upevarã. Ome'ẽ niko ñandéve pe Espíritu Santo, jajeroivia haguã jahupytytaha upe jahupyty vaerãva. 6 Upévare jajeroivia mante. Jaikuua jaikove aja ko ñande retépe, ñaimetaha mombyry Ñandejáragui. 7 Ko'ágã ndaikatúi jahecha chupe, jaikónte jajeko jeroviáre. 8 Jajeroivia ñande jehe, ha upévare ñaimese mombyry ñande retégui, jaha haguã jaiko Ñandejára ndive. 9 Upévare ñañeha'ã jajapo mante upe Ñandejára oipotáva, tañaime térã tañaime'ý ñande retépe. 10 Opavave niko jaha vaerã Cristo rendápe, ha'e ñane mbojovake ha omyengovia haguã peteĩ-teĩme iporã térã ivaíva ojapo vaekuere, hetépe oiko aja. 11 Upévare, jaikuua rupi Tupãme ñambyaje vaerãha, ñañeha'ã jaroviauka yvypóra kuérape. Tupã che kuaa porã ha aha'arõ peẽ avei che kuaáne haguã. 12 Ndaha'éiko roñepyrũ jeýmava roñemoĩ porã, roipotánte ore rerohory, ikatu haguã pereko peje vaerã umi oma'ẽva pe oka guio ojekuaáva rehénte, ha noma'ẽi pe máva py'apýpe oĩvare. 13 Oimérõ ore tarova, Tupãme guarã hína upéva, ha nda ore tarováí ramo katu, peẽme guarã. 14 Cristo rayhu oñemomba'e vaekue ore rehe, rohecha kuaa vove peteĩ omano hague opavavére ha, hendive, opavave omano hague. 15 Ha Cristo omano opavavére, ikatu haguã umi oikovéva ndoikove véima ijupe guarã, oikove haguã uvei upe hesehápe kuéra omano ha oikove jey vaekuere guarã. 16 Upévare ore ko'ágã noroma'ẽ véima avavére yvypóra rekópe. Ymave roma'ẽ vaekue péicha Crístore, ko'ágã katu nahániri véima. 17 Aipórõ, pe ojoajúva Crístore upéva peteĩ tapicha ipyahúva. Umi yma guare ohasáma, ha umi ipyahúva katu oguahẽ. 18 Opa ko'áva, Tupã rembiapokue, Cristo rupi ñane moingo porã jey vaekue hendive voi, ha he'i oréve romyerakuã haguã jeiko porã jey. 19 He'ise Cristo rupi Tupã ñane moingo porã jey hague hendive, oheja reívo yvypóra angaipa, ha ome'ẽvo oréve iñe'ẽ ojeiko porã jey haguã hendive. 20 Ore hína, aipórõ, Cristo rembijokuái, he'ise, Tupã voi ojerureha upéva ore rupi. Aipórõ, Cristo rérape rojerure peẽme peiko porã jey haguã Tupã ndive. 21 Cristo ndojapói vaekue mba'eve ivaíva, opáichavo ñande rayhupápe Tupã oguereko vaekue chupe iñangaipáva ramo, jahupyty haguã teko marangatu Tupã ome'ẽva Cristo rupi.

2 Corinthians 6

1 Néi, ore romba'apóva Tupãme guarã, rojerure peẽme ani haguã pembohasa rei upe py'a porã Tupã ohechauka vaekue. 2 Ha'e he'i Ikuatiañe'ẽ Ñe'ẽme: "Ou porãrõ guare ndéve rohendu vaekue, ha ho'a vaírõ guare ndéve roipytyvõ vaekue." Ko'ágã hína pe ñepytyvõha ára, ikatu haguã oñesẽ jejopy vaígui. 3 Ndrohechaukái tembiapo vai avavépe, ani haguã oñeñe'ẽ vai pe rojapóvare. 4 Upéva rangue, rohechauka opa mba'épe, ore Tupã rembiguaiha, rogueropu'akávo pochy'ýre jehasa

asy, temikotevë, angekói, 5 ñenupã, koty ypytũ, sarambi guasu, tembiapo pohýi, jeke'ỹ, ñembyahýi. 6 Rohechauka avei teko potĩ rupi, añetegua kuaa rupi, porohecha kuaa ha py'a porã rupi, Espíritu Santo oĩ rupi ore pype, mborayhu añetegua rupi, 7 ñemyerakuã añetegua rupi, ha Tupã pokatu rupi. Roñorãirõ haguã roguereko teko joja, taha'e ra'e rondyry haguã térã roñemo'ã haguã. 8 Sapy'ánte oĩ ore momba'éva, sapy'ánte rojeapo'i. Sapy'ánte oñe'ẽ porã ore rehe, sapy'ánte oñe'ẽ vai. Oje'e ore rehe ore japuha, ro'e ramo jepe añeteguáva. 9 Rojeapo mombyrygua ramo, ajekuaa porãrõ jepe. Ha ha'ete ku romanombotáva, roikove porã ramo jepe. Roñenupã, ha opáichavo ndorojejukái. 10 Ha'ete ku ndorovy'áiva ha akói rovy'a. Ha'ete ku ore mboriahúva ha romomba'e reko hetápe. Ha'ete ku ndoroguerékóiva mba'eve ha roguereko opa mba'e. 11 Che pehẽngue kuéra Corintogua, roñe'ẽ peẽme tova mokõi'ỹre, roipe'apaite peẽme ore py'apy. 12 Ndroiporúi pene ndive mba'eveichagua tova mokõi. 13 Rojerure peẽme aipórõ, peteĩ túva ojerureháicha ta'ýra kuérape, peipe'a haguã oréve pende py'apy, ore rojapo haguéicha pene ndive. 14 Aní peñemoĩ umi oguerovia'ýva ykére. Ndaikatúi oñoirũvo pe heko jojáva ha pe heko joja'ýva, pe hesakáva ha pe iñypytúva. 15 Mba'éicha piko oikóta peteĩ ñe'ẽme Cristo ha Sataná, térã ogueroviáva ha oguerovia'ýva? 16 Mba'e piko oguereko ojapo vaerã oñondive Tupã iglésia umi ta'ãnga rei ndive? Ñande hína Tupã oikovéva róga, ha'e voi he'i haguéicha: "Aikóta ijapytépe kuéra, chéta Tupã Ijára, ha'e kuéra katu che retãguáta." 17 Upévale he'i avei Ñandejára: "Pesẽ ijapytégui ha pejei chugui kuéra. Aní pepoko mba'eve ipotĩ'ývare. ,*f** Upévo che poguerohoryta, 18 che ha'éta pende ru ha peẽ che ra'y ha che rajy kuérata. Péicha he'i Ñandejára ipu'akapáva."

2 Corinthians 7

1 Aipórõ che pehẽngue kuéra, ko'áva hína umi ñe'ẽ me'ẽ jarekóva. Upévale tekotevë ñane potĩ opa mba'e ikatúva ñane mongy'águi, ñande retépe ha ñande espíritupe, ha Tupã ñembyajépe ñañeha'ã jahupyty teko marangatu oĩmbaitéva. 2 Peme'ẽkena chéve che rendaguã pende py'apýpe. Avave ndive na che añái vaekue, avavere ndajapói ivaíva, avave ndive ndajopýi vaekue. 3 Nda'úi kóva akaguaívo pende rehe. Ha'éma haguéicha peẽme niko, peĩme che py'apýpe jaikove ha ñamano haguã oñondive. 4 Añe'ẽ pene ndive kyhyje'ỹre ha poguerohory eterei. Opa ahasa asy vaekue pa'ũme, che renyhẽ kyre'ỹ ha vy'águi. 5 Aguahẽ guive Macedóniape ndarekói vaekue pytu'u. Opa rupi katu ajuhu jepy'apy. Che jerekuévo ñorãirõ, ha che pype kyhyje. 6 Tupã katu, omokyre'ỹ jeyva ojepy'apývape, che mokyre'ỹ Tito oguahẽre. 7 Ha ndaha'úi oguahẽrente, ha'e avei ikyre'ýgui pende rehehápe. Ha'e omombe'u mba'eichaitépa peẽ che rechase, peñembyasy ha pejepy'apy che rehe. Opa umíva che mbovy'avéntema. 8 Upe kuatione'ẽ ahaí vaekue peẽme, pene moñembyasy vaekue ramo jepe, ko'ágã nambyasyi upéva. Ambyasy vaekue ahechávo pe kuatione'ẽ pene moñembyasy hague sapy'arã. 9 Ko'ágã katu avy'a, ndaha'úi pomoñembyasy haguere, avy'a pe ñembyasy pene mbojeyv haguere Tupã gotyo. 10 Pe ñembyasy Tupãgui oúva niko ñane mbojeyv Tupã gotyo, ha upéva ñande reraha ñasẽ haguã ivaívagui, ha ndaipóri ñambyasy vaerã. Pe ñembyasy yvypóragui oúva katu, oporogueraha manóme. 11 Pene ñembyasy ou vaekue Tupãgui. Pehechami mba'eichaitépa ogueru iporáva! Pene mokyre'ỹ ha pesẽ che rehehápe, pene mbopochy ha avei pene mongyhyje. Upéi peche rechase vaekue, pene rakate'ỹ che rehe ha peĩnupãse upe mba'e vai apoharépe. Ko'ã mba'e rupi pehechauka napeñemongy'ái hague upe mba'épe. 12 Ha ahaí ramo guare upe kuatione'ẽ, ndaha'úi vaekue upe mba'e apohare térã upe ha'e okaguaí haguerehápe. Ojekuaa haguã katu, Tupã renondépe, mba'eichaite pevépa pene rakate'ỹ che rehe. 13 Upéva che mbovy'a jey vaekue. Upe che mbovy'ave vaekue katu Tito, ovy'a etereíva. Opa peẽ niko pemokyre'ỹ jey chupe. 14 Che ha'éma vaekue Títope, ajerovia etereiha pende rehe, ha ndapyta vaíri. 15 Ha ha'e pende rayhuve, imandu'arõ mba'éichapa peẽ pene ñe'ẽ rendu ha perohory eterei ra'e chupe. 16 Avy'a ikatúgui ajeroviapaite pende rehe!

2 Corinthians 8

1 Ko'ágã che pehẽngue kuéra, amombe'use peẽme mba'éichapa ojechauka Tupã py'a porã Macedoniagua, Jesucristo iglésiape. 2 Ohasa asyve ramo jepe, ovy'a. Ha imboriahuve ramo jepe, ome'ẽ oguereko heta ramo guáicha. 3 Che aikuaa ome'ẽ hague hikuái ipy'aite guive, ikatu haguéicha. Ha hetave ikatúvagui ome'ẽ hague. Ijehegui kuéra, 4 ojerure jey-jey chéve aheja haguã chupe kuéra oíke avei Jesucristo reroviaha kuéra Jerusalengua ñepytyvõrãme. 5 Ha hetave pe aha'arõ

vaekuégui ojapo hikuái. Oñeme'ẽ niko hikuái Ñandejárape raẽ ha upéi chéve, Tupã oipotaháicha. 6 Upévore ajerure vaekue Títope ombyaty haguã pende apytépe ko tupãmba'e ha'e oñepyrũma vaekue ombyaty. 7 Peẽ niko pene tenonde opa mba'épe: jeroviápe, ñe'ẽ kuaápe, mba'e kuaápe, kyre'ỹme pejejokuaika haguã, ha mborayhúpe pe che ahechauka vaekue peẽme. Upéicha avei pene tenonde vaerã ko tupãmba'e me'ẽme. 8 Che nda'etí katuete peẽme pejapo haguã che ha'éva. Aipotánte peikuaa mba'éichapa ambue kuéra ikyre'ỹ, ija haguã avei peẽme pehechaukávo pehayhu añeteha pende rapichápe. 9 Peikuaáma niko Ñandejára Jesucristo, pende rayhupápe, mba'e rerekoha ramo jepe, oñemomborياهو hague, ikatu haguã oiko pende hegui mba'eta rerekoha imboriahukue rupi. 10 Iporã haguã peẽme, ha'éta peẽme mba'éichapa che ahecha: iporãve peẽme pejapo ko'ágã pe pemoñepyrũ vaekue año ohasa vaekuépe. Peẽme ndaha'etí vaekue peñepyrũsénteva, tenondete voi katu peñepyrũ. 11 Ko'ágã aipórõ, peẽme ikatuháicha, pemoguahẽ hu'ãme upe pemoñepyrũ vaekue, upe kyre'ỹ pehechauka vaekue reheve peñemoĩ ramo guare pejapo. 12 Oĩ ramo añete ome'ēséva, Tupã oguerohory pe ikatuháicha ome'ẽva. Tupã niko ndojerurúi pe jareko'ỹva. 13 Ndaha'etí peẽ pepyta vaerã peikotevẽ, peipytyvõvo pende rapichápe, peñembojojapa vaerã uvei katu. 14 Ko'ágã peẽ pereko pe ha'e kuéra oguereko'ỹva. Ágãnte ha'e kuéra oguerekóne peẽ pereko'ỹva, ha upéicha peiko jojapáne. 15 He'iháicha Ñandejára ñe'ẽ: “Pe omono'õ heta vaekuépe nahembýi, ha michĩ omono'õ vaekue noikotevẽi.” 16 Aguije Tupãme, omoĩ haguére Tito py'ápe upe angekói che avei arekóva pende rehe. 17 Oguerohory niko pe ajerure vaekue chupe, ha ha'e voi pende apógui mba'érõ, ko'ágã oho pende rechávo ijeheguiete. 18 Tito ndive amondo peteĩ ñane pehẽngue Jesucristo reroviaha kuéra oñe'ẽ porãha, omba'apo porã eterei haguére marandu porã rehehápe. 19 Ha upéi avei Jesucristo reroviaha kuéra oiporavo chupe oho haguã che ndive, ha che pytyvõ ko tupãmba'e ñemono'õ jajapóvape ñamomba'e guasúvo Ñandejárape, ha jahechaukávo japoropytyvõseha. 20 Upéicha ajapo ani haguã oñe'ẽ vai che rehe ko tupãmba'e guasu ñambyatývare. 21 Ha upéicha añeha'ã ajapo iporãva, ndaha'etí Ñandejára renondépente, yvypóra renondépe avei. 22 Umíva ndive amondo ambue ñane pehẽnguéva, ohechauka vaekue heta jey ikyre'ỹha, ha ko'yteve ko'ágã, ojerovia etereígui pende rehe. 23 Títore ha'e kuaa che irũha, ha omba'apoha che ndive pende rehehápe. Ha umi mokõi ambue ñane pehẽnguére, Jesucristo iglésia omondóva, ombyajeha Crítope. 24 Ha Jesucristo reroviaha kuéra oikuaa haguã, pehechauka chupe kuéra pehayhuha añetehápe, ha ndajejavýiha ajeroviávo pende rehe.

2 Corinthians 9

1 Pe tupãmba'e ñane pehẽngue kuérape guarãre, natekotevẽi aña'ëve peẽme ko kuatiápe. 2 Aikuaáma niko pende py'a porãha. Manterei ha'éva Macedonia guápe, pe año ohasa vaekue guivéma voi peẽ Acayagua peime hague peipytyvõ haguãicha, ha heta Macedonia guápe ombyetia'e pene kyre'ỹngue. 3 Upéicharõ jepe amondo ko'ã ñane pehẽnguépe, ani haguã apyta vai ajerovia etereígui pende rehe, che mandu'ávo ko mba'ére. Ha'ese, peime haguã upéicha rãicha añetehápe, 4 ani oĩ Macedoniagua ohóva che ndive, ha ojuhu peẽ napeimeiha upéicha. Upéva che motĩne, ajerovia eterei haguére pende rehe, ani haguã aña'ẽ upe ñemotĩ peẽme guarãvare. 5 Upévore voi ahecha tekotevẽha ko'ã ñane pehẽngue oho raẽ pende rechávo, ha pene pytyvõ pemoĩmba haguã upe tupãmba'e peẽ pejévaekue. Upéicha, pe tupãmba'e pene mba'éva, oĩmbaitéta ohechauka haguã pende pojeraha, ndaha'eiha pene rakate'ỹva. 6 Pene mandu'a kóvare: Pe oñemitỹ michĩva, michĩ omono'õta. Pe oñemitỹ hetáva, heta omono'õta. 7 Peteĩ-teĩ ome'ẽ vaerã ipy'apýpe oñanduháicha, ombyasy'ỹre, oipota porãgui. Tupã niko ohayhu pe ipy'aite guive ome'ẽvape. 8 Tupã ikatu ome'ẽ peẽme heta eterei mba'e iporãva, ikatu haguã opa ára pereko peikotevẽva, ha hemby ave, peipytyvõ haguã opaichagua tembiapo porãme. 9 Ñandejára Ñe'ẽme he'i: “Hetaiterei mba'e mboriahúpe ome'ẽ, ipojera opa árape.” 10 Tupã niko ome'ẽ pe mba'e ra'ỹi oñeñotýva ha pe tembi'u oje'úva. Ha ome'ẽne peẽme opa peikotevẽva peñemitỹ haguã, omopu'ãne pende kóga ha ombohetavéne pene tupãmba'e mono'õ. 11 Upéicha heta mba'e perekóta, ha ikatúta peme'ẽ heta. Ha pe tupãmba'ére, che rupi perahaukáva, ñane pehẽngue kuéra ome'ẽta ijaguije Tupãme. 12 Arahávo ko ñepytyvõ ñane pehẽngue kuérape, ndaha'etí pe oikotevẽvante jaraháva chupe kuéra. Ñamokyre'ỹ avei chupe kuéra ome'ẽ haguã ijaguije Tupãme. 13 Ha ha'e kuéra oguerohorýne Tupãme. Ko ñepytyvõ niko ohechaukáta chupe kuéra, pene ñe'ẽ renduha upe Cristo marandu porã peroviávape. Ha'e kuéra avei omomba'e guasúta Tupãme, na pene rakate'ỹire chupe kuéra ha opavave ndive. 14 Ha oñembo'éta avei hikuái pende rehe ipy'aite guive, Tupã ipy'a porãite haguére pene ndive. 15

Ñame'êke ñande aguije Tupãme, ome'ê haguére ñandéve hetave ikatuhágui ñamombe'u.

2 Corinthians 10

1 Che Pablo, ajerure peême Cristo mborayhu ha ipy'a porã rupi, peje ramo jepe che rehe, aimérõ pende apytépe che py'a kangyha, ha mombyry ramo katu che mbareteha, 2 ajerure peême, ágã ahávo pohecha, aikotevê'ÿ haguã che mbarete umi he'ívape che rehe, aikoha yvypóra rekópe. Cháke aime hína ambohováí haguãicha chupe kuéra. 3 Yvypóra ramo jepe, ndaikói yvypóra rekópe. 4 Ha ndaha'etí añorãirõva umi mba'e yvypóra oiporúva oñorãirõ haguã reheve. Che añorãirõ Tupã pokatu rupi, ikatúva omboguarara yvýre umi óga mbarete. Ha upéicha ahundi opa mba'e oje'éva, 5 ha opaichagua juru atã ojokoséva ani haguã ojekuaa Tupãme. Opa yvypóra remiandu amoí Cristo poguýpe iñe'ê rendu haguã chupe, 6 ha aime amoí haguãicha hendaguãme oimeraéva iñe'ê rendu'ÿvape, peẽ pene ñe'ê rendu vove hekópe. 7 Peẽ niko pema'ê opa mba'ére ijapére reínte. Oime ramo he'íva ijehe Cristo mba'eha, tekotevê oikuaa che avei Cristo mba'eha. 8 Ha che ajetu'u ramo jepe che pokatúre, ndarekói mba'érepa atĩ haguã upévore, ko Ñandejára voi ome'ê vaekue chéve ko pokatu, pomopu'ã haguã, ndaha'etí pombyai haguã. 9 Ndaipotái avave oimo'ã aporomongyhyjeseha che kuatione'ê nguéra rupi. 10 Oĩ he'íva che pohýi ha che mbareteha che kuatione'ê nguérape, ha aime jave pende apytépe che py'a kangy ha na ñe'ê kuaaiha. 11 Umi péicha oimo'ãva tekotevê oikuaa, umi mba'e ha'éva mombyry guive, ajapotaha aimévo pende apytépe. 12 Nahi'ãinte jepe chéve añembojoja umi oñembotuvichávere, térã ajerereko ha'e kuéra oñoha'ã, ha péicha rupi kuéra voi omoí mba'éichapa oikóta, ha upévore ha'e kuéra oñoha'ã, ha péicha rupi ojavy. 13 Che katu, nda'etí che jehe mba'eve hendape'ÿ. Tupã he'í chéve mamoiite pevêpa amba'apo vaerã. Ha ha'e oheja roguahêvo penerendápe Coríntope. 14 Upévore nasêi che rendaguãgui, upéicha vaerã mo'ã niko naiméi rire pende apytépe. Che raêvete araha vaekue peême Cristo marandu porã. 15 Ha nañembotuichái ambue rembiapokuére, asêvo che rendaguãgui. Upéva rangue aha'arõ ikatúne haguã amba'apove pende apytépe, peẽ pekakuaavévo pehóvo pende jeroviápe. Opáichavo, asê'ÿre che rendaguãgui. 16 Aha'arõ avei aipysovévo che rembiapo, amyerakuã haguã marandu porã pe peẽ peimeha mboypýri, aike'ÿre kokue che mba'e'ÿvape, ani haguã añembotuicha ambue rembiapokuére. 17 Oĩrõ oñembotuichaséva, toñembotuicha Ñandejára rehe. 18 Ndaha'etí pe oñembotuvichávape ojererohory vaerãva, pe Ñandejára omoí porãvape katu.

2 Corinthians 11

1 Pehejamína ta che tarova sapy'aite. Tañe'êmi itarova vaicha. 2 Che rakate'ÿ etereíko pende rehe hakate'ÿháicha Tupã. Che niko pome'ê vaekue, peteĩ kuñataĩ imarã'ÿvaicha, pemenda haguã peteĩre añónte, upéva hína Cristo. 3 Opáichavo, mbói ombotavy haguãicha Évape, akyhyje avei peême pene mbotavýrõ guarã, ha oipe'a pende py'águi pe mborayhu añetegua ha imarã'ÿva peñandúva Crístore. 4 Peẽ pehendú vy'apópe, oimeraévape oñe'ê ramo peême peteĩ Jesús rehe, ndaha'éiva upe che amyerakuã vaekue, térã perohory peteĩ espíritu ndaha'éiva upe pehupyty vaekue, térã peteĩ marandu porã ndaha'éiva upe perovia vaekue. 5 Che katu, nañandúi che michíveha mba'evépe umi peẽ perekóvagai "apóstol guasúrõ". 6 Nda che katupyryí ramo jepe che ñe'ême, nda upéichai hína che mba'e kuaápe. Kóva ahechauka mante vaekue peême opa che rembiapópe. 7 Oiménepa ra'e ajapo vai amyerakuãvo peême Tupã marandu porã ajerure'ÿre peême mba'eve, añemomichívo che, pombotuicha haguã peême? 8 Aipe'a vaekue viru ambue Jesucristo iglésiagui, heseve ikatu haguã aiko pene rembiguáirõ. 9 Ha pende apytépe aiko aja naikotevêi vaekue che pohýi pene ndive peme'ê haguã chéve aikotevéva. Ñane pehẽngue kuéra ou vaekue Macedóniagui niko ome'ê vaekue chéve che remikotevẽrã. Añeha'ã vaekue ani haguã che pohýi pene ndive, ha upéicha ajapóta ahávo. 10 Aikuaa porãháicha ndajavyiha ha'évo aikuaaha Cristo ñe'ê, upéicha avei aikuaa porã ndaipóri mo'ãiha Acaya tuichakue oipe'áva che hegui ko vy'a arekóva. 11 Mba'érepa aña'ê upéicha? Oiménepa ndapohayhúigui mba'e? Tupã oikuaa porã pohayhuha! 12 Ajapóta gueteri ahávo upe ajapóva, ajuru mboty haguã umi chéicha oñembotuichasévape. 13 Umíva niko apóstol gua'únte, japúpe ohasáva Cristo apóstol ramo. 14 Upévako ndajahecha ramói vaerã. Sataná voi niko oñemondéva Tupã remimbou*f** omimbipáva ramo. 15 Ha upévore, hembiguái kuéra avei oñeha'ã ojechauka pe hekopegua ojapóva ramo. Ha umíva opa vaerã, hembiaapo kuéra rekoitépe. 16 Ha'e jey peême ani haguã avave oimo'ã che tarovaha. Opáichavo, ha'e kuéra upéicha oimo'ã ramo, tañe'êmi

chupe kuéra itarova vaicha, ikatu haguã che avei añembotuicha michĩmi, 17 peichagua ñembotuicha jepe niko, itarováva ñe'ẽ uvei, ndaha'úi ñe'ẽ Ñandejára omoporáva. 18 Oĩ rupi hetaite oñembotuicháva imba'e porã nguérare, tañembotuichami mba'éna chave. 19 Peẽ pene arandu eterei ha mba'eve ndapejéi umi itarovávape, 20 mba'eve ndapejéi umi pende rerekóvape hembiguáirõ, pene ndive ojopýva, pene mbotavýva, pende apo'íva, pende rova petévape. 21 Atĩrõ jepe ha'e haguã, che kangy eterei vaekue ajapo haguã upéicha pende rehe! Ambue kuéra hova atã ramo ojejapo haguã, ta che rova atã ha ta che tarovami che ave. 22 Hebréopako ha'e kuéra? Che avei. Israelguápako? Che avei. Abraham ñemoñare? Che avei. 23 Cristo rembiguái? Chéma katu, aña'ẽ ramo jepe itarova vaicha ha'évo péicha. Amba'apove vaekue chugui kuéra, hetave añemyakāsã vaekue chugui kuéra, añenupãve vaekue chugui kuéra, ha hetave jey aime vaekue amano haguãicha. 24 Judío kuéra che nupã vaekue 5 jey, oity che apére 39 teju ruguái. 25 Mbohapy jey che nupã vaekue yvyrápe ha peteĩ jey che mbo'ita vaekue. Mbohapy jey ho'yguy vaekue várko che aha hague. Ha aimete ajahoga ahasávo peteĩ pyhare ha peteĩ ára pukukue yguasu mbytépe. 26 Opa rupi aiko vaekue heta jey, ha vaípe ajecha vaekue ysyry kuéra rupi, mondaha pa'ũme, che retãgua apytépe, mombyrygua pa'ũme. Vaípe ajecha vaekue avei táva kuéra rupi, ñu rupi, yguasúpe, che pehẽngue gua'úva pa'ũme. 27 Heta tembiapo ha jehasa asy aropu'aka vaekue. Heta jey ahasa vaekue ake'ỹre, arohasa vaekue ñembyahýi ha yuhéi. Heta jey ndakarúi vaekue, heta che ro'y ha che opívo vaekue. 28 Opa ko'ã mba'e ári, ára ko'ẽre ipohýi che apére jepy'apy opa Jesucristo reroviaháre. 29 Oimérõ hasýva, che avei che rasy. Oimérõ hapichápe oitýva angaipápe, che pochy hendy. 30 Tekotevẽta ramo añemomba'e guasu, tañemomba'e guasu umi mba'e ohechaukávare che kangyha. 31 Tupã, Ñandejára Jesucristo ru, oñemomba'e guasu vaerã opa ára, ha'e oikuaa nda che japuiha. 32 Aimérõ guare Damáscope, sãmbyhyhára, mburuvicha guasu Aretas rembijokuái, omoĩ vaekue ñorãirõhára táva rokẽme che myakāsã haguã. 33 Ha oĩ vaekue che mboguejýva ajakápe peteĩ tápia ári rupi, ani haguã ha'a ipópe.

2 Corinthians 12

1 Mba'eve nañanohẽi ñaño'ẽ porãrõ ñande jehe. Opáichavo tekotevẽ aña'ẽ umi mba'e ahecha ha oikuaa vaekue chéve Ñandejára. 2 Aikuaa peteĩ Cristo moirũhárape, ojapo 14 año ojereraha hague yvága mbohapyhápe. Ndaikuaái hetépepa térã ijespíritupe, upéva Tupã oikuaa. 3 Ha aikuaa upe kuimba'épe (hetépepa térã ijespíritupe ndaikuaái, Tupã mante oikuaa), 4 ojereraha hague vy'a rendápe ha upépe ohendu ñe'ẽ ñemimby, avaveichagua yvypóra ikatu'ýva omombe'u. 5 Upeichagua yvypórare ikatúne añembotuicha. Che jehe katu ndarekói mba'érepa añembotuichávo, ndaha'úi ramo che kangy haguére. 6 Opáichavo, añembotuichase ramo, upéva ndaha'úi chéne itarováva rembiapo, añeteguávantene. Upéicharõ jepe ndajaposéi, ani haguã avave che apo tuichave upe ohechávuagui che rehe, térã ohendúvuagui che hegui, 7 ahecha ha ahendu haguére umi mba'e guasuetéva. Upévare, ani haguã che voĩ aĩmo'ã che mba'eguasuveha pe ha'évuagui, areko che retére peteĩ ñuatĩ che kutúva, Sataná remimboúicha che rereko asýva. 8 Mbohapy jey ajerure vaekue Ñandejárape oipe'a haguã che hegui ko jehasa asy. 9 Ñandejára katu he'i chéve: "Che mborayhúnte upe reikotevẽva. Che pokatu niko ojechaukapaite ne kangykuépe." Aipórõ, añemomba'eguasuseve che kangýgui, oguapy haguã che ári Cristo pokatu. 10 Ha avy'a avei che kangy ramo, ajeja'o ramo, aikotevẽ ramo, ojekaguai ramo che rehe, ha opaichagua hasýva arohasáva Cristo rehehápe. Che kangyve ramo niko añandu che mbareteveha. 11 Itarováva reko aiporu kuri pene ndive, ha peẽ pejapouka chéve upéva. Peẽ hína peño'ẽ porã vaerã mo'ã che rehe, mba'evépe niko na che michĩvéi umi pende apóstol oñembotuichaitévagui. Jepéko che, na che porãi mba'everã! 12 Umi jehasa asy aropu'aka vaekue pochy'ỹre, umi mba'e hechapyráva, jehecharamomby, mba'e ñaimo'ã'ýva pehecha vaekue, ohechauka cheha apóstol añetegua. 13 Aipota peheja rei chéve oime rire pombopochy ra'e. Peteĩ mba'épente peẽ pene michĩve umi Jesucristo reroviaha ambuégui: che nda che pohýiri vaekue peẽme guarã! 14 Ambosako'íma hína che jeha mbohapyha pene rendápe. Ko'ágã avei nda che pohýi chéne peẽme. Ndahekái pe peẽ perekóva, peẽmente poheka. Túva kuéra niko umi ombyaty vaerã viru ita'ýra kuérape guarã, ndaha'éiri ta'ýra itúva kuérape guarã. 15 Ha che, che py'aite guive, ame'ẽta opa arekóva ha añeme'ẽ jey-jeyta pende rehehápe. Pohayhuve haguére ára ko'ẽre piko peẽ che rayhu'ivéta pehóvo? 16 Oiméne pehecha kuaa nda che pohýiri hague peẽme. Opáichavo, oĩ he'íva pokarẽme poity hague ñuhãme. 17 Che piko ajopy vai ra'e pene ndive, umi peẽme amondo vaekue rupi? 18 Amondo vaekue Títope pende rendápe, ha hendive ambue ñane

pehënguépe. Ojopy vai piko Tito ra'e pene ndive? Ndaha'úi piko peteĩchante ha peteĩ espíritupente roiko vaekue pene ndive? 19 Ikatu mba'éko peimo'ã añemoĩ porãseha pene renondépe, ha ndaupéichai hína. Upéva rangue, añe'ẽ hína Tupã renondépe ha Cristo rérape. Ha opa ko'ã mba'e, che pehëngue kuéra pohayhu etéva, ajapo pomopu'ã haguã. 20 Akyhyje niko, aguahêvo pene rendápe, ndapojuhúi ramo guarã che aipotaháicha, ha peẽ nda che juhúi ramo guarã peipotaháicha. Akyhyje oĩ ramo guarã ñorairõ, py'a rasy, pochy, chentese, ñe'ẽ rei, jekaguaĩ ojehe, jejapo ha sarambi. 21 Akyhyje avei kóva ko che jehópe, Tupã che Jára che motĩ ramo guarã pende hegui, ha che mbojahe'o heta pende apytépe guáre, are guivéma iñangaipáva, ha ndopoiséiva heko ky'águi oñembohapo mbaretémava ipype kuéra.

2 Corinthians 13

1 Kóva hína mbohapy jeyha ahátava pene rendápe. Opa mba'e oñemyesakã vaerã mokõi térã mbohapy mba'e rechahare ha mba'e renduhare renondépe. 2 Umi iñangaipa vaekuépe ha opavavépe, aime mombyry jave, amomandu jey amomandu haguéicha cheté voi aime ramo guare mokõi jeyha pende apytépe, aha jeývo pohecha ndaiporiahurereko mo'ãiha avavéicha guápe. 3 Pehenduse niko Cristo oñe'ẽha che rupi. Ha Cristo naikangýi pene ndive, ohechauka uvei ipokatu pende apytépe. 4 Oñemosãingo vaekue niko kurusúre añete, ikangy ramo guáicha, opáichavo ha'e oikove Tupã pokatu rupi. Che, che kangy avei hendive. Ha jepevénte upéicha, aikovéta hendive Tupã pokatu rupi, pene rembiguairã. 5 Pema'ëna pende jehe pehecha haguã peime hatãpa pende jeroviápe, pejepy'a ra'ã peẽ voi. Ndapehecha kuaái piko Jesucristo oimeha pende pype, noiméi rire ramo ndaperopu'akái ra'e upe pejepy'a ra'ã hague. 6 Opáichavo, aha'arõ pehecha kuaáne haguã che aropu'aka hague. 7 Ha añembo'e Tupãme ani haguã pejapo mba'eve ivaíva, ndaha'úi pehechauka haguã osẽ porãha ore rembiapokue, peẽ pejapo haguã iporãva katu, ha'ete ramo jepe nosẽ porãiva ore rembiapokue. 8 Ndaikatúi añemoívo pe añeteguáre, añetegua ndive mante ikatu aime. 9 Upévore avy'a che kangy ramo, peẽ pene mbarete guive. Ha opa ára añembo'éta pende rehe peiko haguã hekoitépe. 10 Ahai peẽme ko kuatia aha mboyve pohecha, ani haguã che ñe'ẽ pohýi aimévo pene ndive, aiporúvo pe pokatu Ñandejára ome'ẽ vaekue chéve pomopu'ã haguã, ndaha'úi pohundi haguã. 11 Ipahávo, che pehëngue kuéra, tapevy'a joaite, ta pene marangatu, tapeñomokyre'ỹ, tapeiko jokupyty ha py'a guapyépe. Upéicharõ Tupã, mborayhu ha py'a guapy Jára, oíta pene ndive. 12 Peñomomaitei ñohetũ marangatúpe. Opa pene pehënguéva jeroviápe pene momaitei. 13 Pytyvõ ome'ëva Ñandejára Jesucristo, mborayhu oúva Tupãgui, ha jekupyty jahupytyva Espiritu Santogui, toĩ pene ndive.

Galatians 1

1 Che, Pablo, peteĩ apóstol, ndaha'úi va yvypóra remimoĩ térã yvypóra remimondo, Jesucristo voi katu che mbou vaekue, ha Tupã ave, omoingove jey vaekue Jesúspe. 2 Che, ha ñane pehëngue kuéra maymáva avei pomomaitei Tupã iglésia Galacia guápe. 3 Tupã ñande Ru ha Jesucristo Ñandejára toñohẽ pende ári imba'e porã ha ipy'a guapy. 4 Jesucristo omano vaekue ñane angaipáre, ñane renohẽ haguã ko yvy reko añágui, oipotaháicha Tupã, ñande Ru. 5 Toñemomba'e guasu Tupãme, opa ára guarã. Amén. 6 Che mbopy'andýi peñemombyry pya'ete hague Tupãgui, pene renói vaekue ohechaukávo peẽme ipy'a porã Jesucristo rupi, ha pehasa hague ambue marandúpe. 7 Añetehápe, ndaha'úi oiméva ambue marandu. Oiménte niko umi pene myakã tavýva ha ombyaiséva Jesucristo marandu porã. 8 Ha oimérõ ohendukáva peẽme marandu ndaha'úi ore romyasãi vaekue, toho aña retãme. Marãve ndoikói che ramo, térã peteĩ Tupã remimbou ramo. 9 Ha'éma haguéicha voi peẽme ko'ágã ha'e jey peẽme: Oimérõ omosarambíva pende apytépe marandu porã ndaha'úi pe oguahẽma vaekue peẽme, toho aña retãme. 10 Che ndahekái yvypóra ojuhu porã che rembiapo, Tupã ojuhu porãnte che aipota. Che ndahekái apyta porã yvypóra ndive. Apyta porãse rire, ndaha'úi vaerã mo'ã Jesucristo rembiguái. 11 Peikuaáke kóva, che pehëngue kuéra: pe marandu porã che amyasáiva, ndaha'úi yvypóra ojapo vaekue. 12 Noguahẽi chéve ha ndaikuaái vaekue mba'eveichagua yvypóragui. Jesucristoite voi katu oikuaauka vaekue chéve. 13 Oiméne pehendú oje'e ramo mba'épa raka'e yma pe che reko, ha mba'éichapa akaguaĩ mbarete Tupã iglésiare, ha añeha'ã ahundi. 14 Aikoha árape judío rekópe, umi che rapicha judío che javeguápe tapykuete aheja, che rakate'ỹgui umi ñande ru ypy kuerakue jepokuaaháre. 15 Tupã che poravo aju mboyvéma voi ko yvy ári, ha tuichágui pe imborayhu che renói. Ha'e oipotávo, 16 oikuaauka chéve Ta'ýra, amyasãi haguã imarandu oporopysyrõva, umi judío'ýva

apytépe. Ha upérõ ndahái vaekue añomongeta mba'eveichagua yvypóra ndive. 17 Ha ndahái avei Jerusalénpe ahechávo umi apóstolma vaekuépe che mboyve. Upéva rangue, aha pya'ete Arábiape, ha upéi aju jey Damáscope. 18 Mbohapy año haguépe aha Jerusalénpe aikuaávo Céfaspe (Pedro) ha hendive aime 15 ára. 19 Ha ndahecháí ambue kuéra apóstolpe, ahecha jepe Santiágope, Ñandejára pehẽngue. 20 Tupã renondépe ha'e peẽme, ko ahaíva hína peẽme añeteguaha. 21 Upéi aha Siria ha Cilíciape. 22 Umi ñane pehẽngue Jesucristo iglésia pegua oíva Judéape, nda che kuaái vaekue. 23 Ohendúnte hikuái oje'e ramo: "Ku oiko vaekue ñane muña, ko'ágã oiko omyasái pe marandu porã ymave ohundise vaekue." 24 Ha upévare oguerohory Tupãme.

Galatians 2

1 Ohasa rire 14 año aha jey Jerusalénpe Bernabé ndive, ha araha che ndive Títope. 2 Aha, Tupã ohechaukágui chéve aha vaerãha. Ha upépe, ha'eñoháme umi oñemomba'e guasuvévape, amyesakã chupe kuéra pe marandu pyahu amyasáiva umi judio'ýva apytépe, ani haguã oimo'ã hikuái umi che ajapóva térã ajapo vaekue ajapo reiha. 3 Ha Títope jepe Grecia guáva, oĩ vaekue che ndive, ndojejeruréi chupe ojeapi'ouka haguã. 4 Oime ra'e ore pehẽngue gua'u oike vaekue ore apytépe ñemihápe, ohecha haguã pe sãsõ roguerekóva Jesucristo ndive, ojapo jey haguã ore hegui tembiapoukapy rembiguái. 5 Ha nisapy'ami jepe noroñembotyryrykáí hese kuéra, roipotágui pe marandu porã añetegu opyta pende pype. 6 Ha nome'ẽi chéve mba'eve ipyahúva, umi oñemomba'e guasuvéva, chéve guarã jepe ndaha'etí mba'épa ra'e ha'e kuéra. Tupã niko noporombojoavýi ijapére reínte ohechávere. 7 Upéva rangue, ohecha kuaa hikuái Tupã ome'ẽ hague chéve che rembiaporãrõ amyasái haguã pe marandu porã umi judio'ýva apytépe. Pédrope oheja haguéicha hembiaporã omyasáivo umi judío apytépe. 8 Tupã voi niko omondo vaekue Pédrope apóstol ramo judío kuérape, che mondoháicha avei apóstol ramo umi judio'ývape. 9 Santiago, Cefas ha Juan, ojererekóva Tupã iglésia ruvicha ramo, ohecha kuaa hikuái Tupã ome'ẽ hague chéve ko tembiapo. Ha ohechaukávo ore rerekoha iñirũ ramo, ore popyhy, che ha Bernabépe. Ha ojuhu porã hikuái ore rohóvo romba'apo umi judio'ýva apytépe, ha'e kuéra omba'apo aja umi judío apytépe. 10 Ojerurénte oréve ore mandu'a haguã mboriahúre, che ajapóva voínte. 11 Cefas oguahẽvo táva Antioquíape, ahova api chupe ivaígui pe ojapóva. 12 Ha'e iñepyrũrã okaru umi judio'ýva ndive, oime peve oguahẽva Santiago remimbou kuéra. Ha upépe oñepyrũ ojei chugui kuéra, okyhyjégui umi jeapi'oukare oñemohatãvagui. 13 Ha umi ambue Tupã reroviaha judíova, Pédroicha avei hova mokõiva, oho hapykuéri, ha Bernabé jepeve oho hendive kuéra. 14 Upévare, ahechávo ha'e kuéra ndoikoiha marandu porã añeteguáva rekópe, ha'e Céfaspe opavave rovake: "Nde, judíova, reiko hína ndaha'éiva ramo guáicha judío, mba'ére piko aipórõ, rejopyse umi judio'ývape oiko haguã judío ramo guáicha?" 15 Ñande niko judío jaju ypy guive ko yvy ári, ndaha'etí angaipa apoha Tupã rehe ojerovia'ýva rehegua. 16 Jaikuaa jepe, avave ndojererekoiha heko jojáva ramo ojapo haguére tembiapoukapy, oguerovia haguére Jesucristopente. Upévare, ñande avei jarovia vaekue Jesucristope, Tupã ñande rereko haguã heko jojáva ramo, upe jerovia rupi, ndaha'etí jajapo haguére tembiapoukapy he'íva. Avavépe ndojerereko mo'ãi heko jojáva ramo ojapo haguére tembiapoukapy. 17 Ha néi, jahekávo jajerereko heko jojáva ramo Jesucristo rupi, jahecha kuaa ñande mba'e vai apoha avei. He'isépa upéva Jesucristo ojapoha ñande hegui mba'e vai apoha? Ahániri! 18 Ahundi ramo peteĩ mba'e ha amopu'ã jey, cheté voi pe mba'e vai apohare. 19 Tembiapoukapy rupi niko che amano upe tembiapoukapýpe guarã, aikove haguã Tupãme guarã. Jesucristo ndive ajehupi vaekue kurusúre. 20 Ha ndaha'e véima che pe aikovéva, Jesucristo hína pe oikovéva che pype. Ha pe aikoveháicha, aikove ajeroviágui Tupã Ra'ýre che rayhu vaekue ha omano che rehehápe. 21 Ndaguero'ýrõi Tupã py'a porã. Ikatu rire ñande reko joja tembiapoukapy rupi, Jesucristo omano reiete vaerã mo'ã.

Galatians 3

1 Peẽ Galaciagua ñembotavy. Máva piko pene mbotavy ra'e ajeve ramo na pende ñe'ẽ rendúi añeteguáre. Rohechauka porã vaekue peẽme mba'echaitépa Jesucristo omano kurusúre. 2 Aipotánte pembohovaimi chéve ko aporandúva: Oguahepa ra'e peẽme Tupã Espíritu tembiapoukapy rupi, térãpa pejerovia haguére pe marandu porãre? 3 Pende tavy eterei piko ndapeikuaái haguã, peñepyrũ rire ramo Espíritu ndive peguahẽseha ko'ágã hu'ãme yvypóra rehegua reípe? 4 Heta mba'e porã piko pehasa

mba'everã? Aniche vaerã niko mba'everã! 5 Tupã ome'ẽ ramo peẽme Ijespíritu ha ojapo mba'e hechapyrãva, mba'ére ojapo? Ndaha'úi pejapo haguére tembiapoukapy, perovia haguére pe marandu porã pehendú vaekuente. 6 Abraham oguerovia vaekue Tupãme, ha'e ohecha kuaa upéva ha oguereko vaekue chupe heko jojáva ramo. 7 Aipórõ, peẽ peikuaa vaerã, Abraham ñemoñare teeha umi ogueroviáva. 8 Ñandejára Ñe'ẽ, he'íma vaekue voi, umi judio'ýva apytépe oĩtaha umi Tupã oguerekóva heko jojáva ramo ijerovia rupi. Ha omoguahẽ vaekue Abrahámpe ko marandu porã: "Opa tetã ojevovasáta nde rupi." 9 Aipórõ, umi Abrahámcha ogueroviáva ojevovasa avei. 10 Umi ojeroviáva tembiapoukapýre oñehundíta. Ñandejára Ñe'ẽ he'ígui: "Oñehundíne umi ojapo'ýva he'íhaichaite pe tembiapoukapýpe oĩva." 11 Aipórõ, hesakã porã avave ndojererekoiha heko jojáva ramo tembiapoukapy rupi. Ñandejára Ñe'ẽ niko he'í: "Heko jojáva oikovéne ijerovia rupi." 12 Pe tembiapoukapy niko naipyendái jeroviápe, he'í uvei: "Tembiapoukapy ojapóva hendaichaite, oikovéne hese." 13 Jesucristo ñande pe'a ani ñañehundi pe tembiapoukapy rupi, ha'e voi oñemoĩ oñehundi haguã ñane rendaguépe. Ñandejára Ñe'ẽ he'í: "Oñehundíne pe yvyráre osãingóva." 14 Upéva ojehe, pe jehovasa Tupã ome'ẽ vaekue Abrahámpe ohupyty haguã avei, Jesucristo rupi, umi judio'ývape. Ha oguahẽ haguã ñandéve ñande jerovia rupi, pe Espíritu Tupã he'í vaekue ome'ẽtaha ñandéve. 15 Che pehẽngue kuéra, añe'ẽta peẽme peteĩ mba'e tapia oikóvare: Peteĩ yvypóra oñemoĩ ramo peteĩ ñe'ẽme oimeraẽva ndive, ha omoĩ héra kuatia guýre, avave ndaikatu véima omoĩ pype mba'eve ha ojejapo mantema vaerã. 16 Ha néi, Tupã ome'ẽ vaekue iñe'ẽ Abrahámpe ha iñemoñarépe. Ñandejára Ñe'ẽ noñe'ẽi "ñemoñare kuéra rehe", oñe'ẽ peteĩrente, ha he'í: "ha ne ñemoñarépe", ha upéva hína Cristo. 17 Ko ha'éva niko kóva: Tupã oñe'ẽ me'ẽ vaekue Abraham ndive, ha omyañete. Upévale, Moisés rembiapoukapy ou vaekue 400 año ríre, ndaikatúi oipe'ávo pe ñe'ẽ ñome'ẽ ha ndaikatúi oheja mba'evépe Ñandejára Ñe'ẽ. 18 Pe Tupã he'í vaekue ome'ẽtaha ñandéve oĩ ríre Moisés rembiapoukapýre, ndaha'e véima vaerã mo'ã peteĩ ñe'ẽ me'ẽ. Ojekuaa porã niko Tupã he'í hague Abrahámpe omba'e me'ẽtaha chupe reiete. 19 Mba'épe iporã aipórõ pe tembiapoukapy? Upe tembiapoukapy oñeme'ẽ upe ríre, ohechauka haguã yvypóra naiñe'ẽ renduiha, ou peve pe "ñemoñare" upe ñe'ẽ oñeme'ẽ hague. Upe tembiapoukapy oikuaauka vaekue Tupã remimbou kuéra, Moisés rupi. 20 Ha natekotevẽi oĩ oikuaauka vaerã peteĩnte ramo imbouha, ha Tupã niko peteĩnte. 21 Kóva nga'úpa he'ise tembiapoukapy opu'ãha Tupã ñe'ẽ me'ẽnguere? Nahániri! Pe tembiapoukapy ikatu ríre ome'ẽ jeikove, añetehápe pe teko joja ou vaerã mo'ã tembiapoukapýgui. 22 Ñandejára Ñe'ẽ he'íháicha katu jahecha, opavave oĩha angaipa poguýpe, ikatu haguã umi ogueroviáva Crístope ohupyty pe Tupã oñe'ẽ me'ẽ hague. 23 Pe jerovia ou mboyve, tembiapoukapy ñande rereko ipoguýpe, ha péicha, pe jerovia ojekuaa peve. 24 Ou peve Cristo, tembiapoukapy ñande rereko ipoguýpe, ikatu peve ñande jerovia rupi ñande reko joja. 25 Ko'ágã oguahẽmavo pe jerovia katu, nañaimé véima upe tembiapoukapy poguýpe. 26 Cristo Jesús rupi opavave peẽ Tupã ra'ýma, 27 peñemopeteĩvo Cristo ndive ñemongarai rupi, peiko ku peñemondéva ramo guáicha Crístogui. 28 Ndaha'e véima mba'eve judíopa téräpa Greciagua, tembiguáipa téräpa tembiguai'ý, kuimba'épa téräpa kuña. Peñemopeteĩvo Cristo Jesús ndive, opavave peẽ peteĩnte. 29 Ha peẽ Cristo mba'e ramo, aipórõ peẽ Abraham ñemoñare, ha pende rupyty pe Tupã oñe'ẽ me'ẽ hague chupe.

Galatians 4

1 Amyesakãvéta katu peẽme ko ha'éva: Pe mba'e járarã michĩ aja, ndojoavýi pe ogapy pegua tembiguáigui, ha'e ramo jepe añetehápe opa mba'e jára. 2 Oĩ oñangarekóva hese ha oguerekóva ipópe opa umi mba'e, oguahẽ peve pe ára itúva omoĩ vaekue. 3 Ñandéve avei ojehe upéicha: Ako ñane michĩrõ gueteri, ñaimé umi oisãmbyhýva ko yvy poguýpe. 4 Ha oguahẽvo ára oñemoĩ vaekue katu, Tupã ombou Ta'ýrape, ou ypy vaekue ko yvy ári peteĩ kuñágui, Moisés rembiapoukapy poguýpe, 5 ñande pe'a haguã upe tembiapoukapýgui, ha jajerereko Tupã ra'y ramo. 6 Ha ta'ýrama haguére, Tupã ombou Ta'ýra Espíritu ñande py'ápe. Ha upe Espíritu osapukái: "Abba", he'iséva "Che Ru." 7 Aipórõ, ñande ndaha'e véima tembiguái, ñande Tupã ra'ýma. Ha ñande ita'ýra haguére, Tupã oipota ñande avei jaiko mba'e jára ramo. 8 Yma, ndapeikuaái ramo gueteri Tupãme, peẽ vaekue tembiguái umi añetehápe ndaha'éiva Tupãme guarã. 9 Ko'ágã peikuaámava Tupãme katu, ja'e porãsérõ guarã Tupã pende kuaámava, mba'éicha piko peikose jeýta umi espíritu ikangy ha ndaha'éiva mba'eve poguýpe? 10 Peẽ niko peiko pembyarete: ára, mes, umi ára reko ha año hamba'e. 11 Nahi'ãiete niko chéve amba'apo rei ra'e aikóvo pende apytépe. 12 Che pehẽngue kuéra, ajerure peẽme: Peẽna chéicha, che niko

peëicha. Ndaha'ëi niko ku pejapóva che rehe mba'eve ivaíva. 13 Peikuaamaháicha, ako añe'ë ñepyrũ ramo guare peëme ko marandu pyahúre, che rasy vaekue. 14 Ha che rasy ramo jepe ndapejahéiri che rehe ha na pe che rero'ýrõ. Upéva rangue, peë che moguahẽ Tupã remimbou ramo guáicha, Cristo Jesús mba'e ramo guáicha che. 15 Mba'e piko oiko upe vy'a peñandu vaekuégui? Ikatu ha'e pende rehehápe, ikatu ríre, peipe'a vaerã mo'ãha pende resa peme'ë haguã chéve. 16 Ha ko'ágã, nda che a'evéita nga'u piko pende rehe, ha'e haguére peëme añetegua? 17 Umi tekove japu oma'ë hatã pende rehe, ha'e kuéra katu ndohekái iporãva. Ha'e kuéra pende pe'ase ore hegui, peë upe ríre peheka haguã chupe kuéra. 18 Iporã niko añete ñama'ë ñande rapicháre mba'e porã rekávo. Ha upéva ta opa ára, ani aime jave pene ndivénte. 19 Che ra'y kuéra, kuña imembýta vaicha ahasa asy jeýtama hína pende rehe, ou peve Cristo pende pype. 20 Aimémo ra'e upépe ko'agãite añe'ë haguã peëme tekotevẽháicha. Ndaikuaái niko mba'épa ha'éta pende rehe! 21 Peje chéve peteĩ mba'e, peë peikoséva tembiapoukapýre. Napehendúi nga'u piko mba'épa he'i pe tembiapoukapy? 22 He'i Abraham ita'ýra hague mokõi: ijypykue peteĩ hembiguáigui, ha pe ambue katu hembireko teégui, ndaha'éiva hembiguái. 23 Upe hembiguái memby ou yvypóra rekópe. Ha pe hembiguai'ýva memby katu ou oiko haguã pe Tupã oñe'ë me'ë hague. 24 Oime hína mba'épa he'ise upéva. Umi mokõi kuña he'ise mokõi ñe'ë ñome'ë. Peteĩ, pe vyty Sinaípe guare, upéva hína Agar, ha iñemoñarégui oikóva tembiguái. 25 Agar, niko pe vyty Sinaí rekovia Arábiape, ko'ágãva Jerusalén, oíva ambue poguýpe tembiguái ramo imemby kuéra reheve. 26 Pe Jerusalén yvága pegua katu noíri avave poguýpe, ha ha'e ñande sy hína. 27 Ñandejára Ñe'ë niko he'i: "Evy'áke nde kuña ikatu'ýva ne memby, esapukái vy'águi, nde, na ne membýi vaekue araka'eve. Pe kuña ojeheja rei vaekue imemby hetavéta kuña iména vaekuégui." 28 Che pehẽngue kuéra, peë niko Tupã ra'y iñe'ë me'ẽnguégui guare, Isaac ha'e haguéicha avei. 29 Haupe ramo, pe mitã ou vaekue yvy ári yvypóra rekópente oiko haguéicha omuña pe mitã ou vaekue Espíritu rupi guápe, upéicha avei ko'ágã. 30 Ha mba'e piko he'i pe Ñandejára Ñe'ë? He'i: "Emosẽ okápe pe tembiguái ha imemby. Tembiguái memby ndaikatúi oñomboja'ovo pe Tupã oheja vaekuére pe tembiguai'ýva memby ndive." 31 Ha upéicha, che pehẽngue kuéra, ñande ndaha'ëi tembiguái memby, tembiguai'ýva memby katu.

Galatians 5

1 Cristo rupi ñane sãsõ. Aipórõ, peñemohatãke upe sãsõme ha anive pe'a tembiguái reko, yvyra pohýi guýpe. 2 Pe che rendu. Che, Pablo, ha'e peëme, pejeapi'oukárõ, Cristo ndaha'e mo'ãiha mba'eve peëme guarã. 3 Ha'ese jey oimeraëva kuimba'e ojeapi'oukávape, ojapo vaerãha opa he'íva pe tembiapoukapy. 4 Peë, peipotáva pejerereko heko jojáva ramo pejapo haguére tembiapoukapy he'íva, pejei Crístogui. Pepyta okápe Tupã py'a porãgui. 5 Ore ramo katu, Espíritu ha ore jerovia rupi roha'arõ Tupã ore mboheko joja. 6 Cristo Jesús rupi niko, ndaha'e véima mba'eve jajeapi'ouka ramo térã nahániri. Pe iporãva niko, ñande jerovia ojehechaukáva ñane mborayhúpe. 7 Peë peho vaekue tape porãre. Máva piko pende joko ra'e na pene ñe'ë renduvéi haguã añeteguávape? 8 Upéva ndaha'ëi Tupã rembiapo, ko ha'e pene renói vaekue. 9 Oje'e niko "mbuja mbovuháimi omopu'ãmbaha pe mba'e hu'ũ mbujarã", 10 ha che ajerovia Ñandejárare, napemoambue mo'ãiha pene remiandu. Tupã katu oinupãta hína pe oikóvape pene mbopy'a tarova, taha'e ha'éva. 11 Che katu, che pehẽngue kuéra, aiko ríre aporombo'e aikóvo tuicha mba'eha pe jajeapi'ouka, umi judío na che muñái vaerã mo'ã. Aipórõ, umi mba'e che ambo'éva Cristo kurusu rehegua nombopochy mo'ãi chupe kuéra. 12 Umi oikóva pene mbopy'a tarova katu, oñeha'ýi'ómo mandí ra'e ha'e kuéra voi! 13 Peë niko, che pehẽngue kuéra peñehenói vaekue peiko haguã sã'ýme. Anínte peiporu pende rekosã'ý pejapo japove haguã pene mba'e pota. Iporãve vaerã peñopytyvõ joayhúpe. 14 Tembiapoukapy oimba peteĩ mba'épe: "Ehayhu nde rapichápe rejehayhuháicha nde." 15 Pejererekóke peë, peikóva pe josu'u ha pekaru ojuehe, aníke, cháke peñohundíta peë voi. 16 Aipórõ ha'e peëme: Peiko Espíritu oipotaháicha. Ha ani peiko pevy'a pene mba'e pota vaípe. 17 Umi mba'e pota vai niko opu'ã Espíriture, ha Espíritu oguero'ýrõ umi mba'e pota vai. Pe peteĩ oguero'ýrõ umi ambuépe, upépare peë ndaikatúi pejapo umi mba'e porã pejaposéva. 18 Espíritu pene sãmbhy ramo katu, napeime mo'ã véima tembiapoukapy poguýpe. 19 Ndahasýi jahecha haguã ojapóva umi ohóva tembipota vai rapykuéri: ojapo tie'ý reheguáva, mba'e ky'a ha jepokuaa vai rehegua, 20 omomba'e guasu ta'ãnga rei ha ojapo paje. Oñemohatã py'a rasýpe, jeiko vai ha ñemyakate'ýme. Ipochoy rei, ojoavypa, ha ojeipa ojuehegui. 21 Imba'epota, ika'u, ikaru ha hetave mba'e. Ha'e

peême, ajapóma haguéicha ymave, umi péicha oikóva ndohupyty mo'ãiha Tupã sãmbyhy. 22 Espíritu katu, ome'ẽ mborayhu, vy'a, py'a guapy, jeiko kuaa, py'a porã, marangatu, vy'a pavẽ, 23 jejapo'ỹ ha jeiko kuaa. Umívape guarã hembýma tembiapoukapy. 24 Ha umi Cristo Jesús reheguáva, ohupíma kurusúre yvypóra reko mba'e vai apoha, imba'epota vaieta reheve. 25 Ko'ágã jaikove ramo Espíritu rupi, jaheja ta ñane sãmbyhy pe Espíritu. 26 Aní jajejapo, aní ñamyasãi jeiko vai ha mba'e pota ojoapytépe.

Galatians 6

1 Che pehẽngue kuéra: Pehechárõ peteĩ ho'áva angaipápe, peẽ peikóva Espíritu rupi, peipytyvõ vaerã chupe oñemyatyrõ haguã. Ha upéva jejapo py'a porãme, ha peteĩ-teĩ toñangareko hatã ani haguã ha'e avei ojepy'a ra'ã mba'e vairã. 2 Peñopytyvõ peropu'aka haguã opaichagua mba'e pohýi, ha upéicharõ jejapóne Cristo rembiapoukapy. 3 Oimérõ oñemomba'e guasúva, ha ndaha'etí mba'eve, oñembotavy. 4 Peteĩ-teĩ ohesa'ỹijo vaerã hekove, ha oñeñandu ramo ikatuha ojejapo, tojejapo ha'énte, ani omoinge avavépe. 5 Peteĩ-teĩ ogueropu'aka vaerã mba'e pohýi imba'évante. 6 Upe ojeheko mbo'éva marandu porãme, omboja'o vaerã imbo'ehára ndive opa mba'e ohupytyvare. 7 Aní peñembotavy. Avave ndaikatúi oñembohoryvo Tupãre. Oñeñotýva oñemono'õ. 8 Oñemitýva tembipota vaípe, hembipota vaígui omono'õ vaerã mano. Oñemitýva Espíritupe, upe Espíritugui omono'õne jeikove opave'ýva. 9 Aipórõ, na ñane kane'õi vaerã jajapo haguã iporáva. Na ñane ate'ỹi ramo, hi'árape ñamono'õne. 10 Upévare, ko'ágã ikatúva, jajapo iporã opavavépe guarã, tenondete umi ñane moirũvape ñande jeroviápe. 11 Pema'ẽmína mba'éichapa tuicha ko che po rupiete ahaíva hína peême ko'ágã. 12 Umi pende jopyséva pejeapi'ouka haguã, ojapo opyta porã haguãnte yvypóra ndive, ha oñemuña'ỹ haguã Cristo kurusu rehehápe. 13 Umi ojeapi'óva jepe niko ndojapopái pe tembiapoukapy he'íva. Ha oipota hikuái peẽ pejeapi'ouka, ha'e kuéra oñembotuicha haguã ijejapópe, pende jopy haguére peême peraha haguã pende retére upe pere. 14 Che katu, mba'evére ndajejaposéi, Ñandejára Jesucristo kurusu rehénte. Cristo kurusu rupi niko, ko yvy omano chéve guarã, ha che amano ko yvýpe guarã. 15 Mba'evéko ndaha'etí pe jajeapi'ouka térã nahániri. Pe añetehápe iporáva niko, pe jaikove jey. 16 Umi péicha oikóva katu taípy'a guapy ha tojeporiahurereko, ha upéicha avei umi Tupã reheguáva. 17 Ko'águi rire ndaipota véima avave omoĩ che rapépe mba'e vai, umi pere arekóva che retére ohechauka cheha Jesús rembiguái. 18 Che pehẽngue kuéra, Ñandejára Jesucristo toñohẽ ipytyvõ pende ári. Amén.

Ephesians 1

1 Che Pablo, Jesucristo apóstol Tupã oipotágui, amoguahẽ che maitei opa umi oikóva táva Éfesope Tupã mba'éva ha ojeroviáva Cristo Jesús rehe. 2 Tupã ñande Ru ha Ñandejára Jesucristo ta pende rovasa ha tome'ẽ peême py'a guapy. 3 Toñemomba'e guasu Tupã, Ñandejára Jesucristo Túva. Cristo rupi niko ha'e ñande rovasa vaekue opaichagua jehovasápe yvágagui oúva reheve. 4 Cristo rupi niko Tupã ñande poravo vaekue opa mba'e ojapo mboyve, jaiko haguã henondépe, chupe oñemboyke vaekue ha imarã'ỹvaicha. Ha ha'e ñande rayhúgui, 5 ymaite guive voi ñande poravo vaekue, ñande rereko haguã ta'ýra tee ramo Jesucristo rupi, upéicha ojaposégui ha oipotágui. 6 Upéicha ha'e ojapo, opa árape ñamomba'e guasu haguã Tupãme imborayhu tuichaitére, ha heseve ñande rovasa haguére Ta'ýra ohayhu etéva rupi. 7-8 Cristo rupi, ha reiete huguy oñohẽ haguére, ñane pysyrõ ha ojeheja rei ñandéve ñane angaipa. Tupã niko imba'e porã eterei ñane ndive ha ohekuavo ñande ári imborayhu. Ome'ẽ ñandéve arandu ha akã porã, 9 ha oikuaauka ñandéve upe ha'e ojapótava ha avave oikuaa'ýva. Ha'e imba'e porãgui, oñemoĩ vaekue ojapo haguã ko'ã mba'e Cristo rupi, 10 ha omoĩ ára oguahẽ haguã hu'ãme upe ha'e oipotáva. Ha pe Tupã oipotáva niko kóva: Ombyatypase Cristo poguýpe opaite mba'e oíva yvágape ha yvýpe. 11 Tupã péicha oipotágui, ha opa mba'e ojuhúva ojuhúgui ha'e oipotahaicha niko ore poravo vaekue ymaite guive Cristo rupi, roiko haguã imba'e teéva ramo. 12 Ha'e niko oipota vaekue ore raêvete roju rojerovia Cristo rehe, ikatu haguãicha opavave romomba'e guasu ipokatu tuichaite. 13 Peẽ avei pehendú umi ñe'ẽ añetéva, marandu porã pene pysyrõva. Pejerovia Cristo rehe ha Tupã omoĩ pende rehe imba'eha, ome'ẽvo peême Espíritu Santo he'i haguéicha ome'õtaha. 14 Jarekógui Tupã Espíritu, jaikuaa porã jahupytytaha umi mba'e Tupã ome'õtava umi imba'e teévape. Ha ñande jorapaitévo ha ojapóvo ñande hegui hetã imba'e teerã, opavave ñamomba'e guasúta ipokatu tuichaite. 15 Upévare, aikuaágui peẽ

pejeroviaha Ñandejára Jesús rehe ha pehayhuha opa umi Tupã mba'évape, 16 opa árape amoguahêva che aguije Tupãme pende rehe, ha añembo'évo che mandu'áva pende rehe. 17 Ajerure Ñandejára Jesucristo Tupãme, Túva tuichaitéva, ome'ê haguã peême pe Espíritu, pene moarandu ha oikuaa haguã peême mba'eichaguápa Tupã, ha añetehápe peikuaa haguã chupe. 18 Ajerure Tupãme omyesakã haguã peême pene akãme perekóva, peikuaa porã haguã mba'e peha'arõ haguã ha'e pene renói raka'e, ha mba'eichaitépa ha'e tuicha ohovasa opa mba'épe, umi imba'évape, 19 ha mba'eichaitépa tuicha ha ijojaha'yva pe ipokatu ñane pytyvõva, ñande Cristo rehe jajeroviápe. Ko ipokatu ñane pytyvõva niko hína pe pokatu Tupã ohechauka mbarete vaekue, 20 omopu'ã jey ramo Crístope, ha omboguapy chupe ijakatúape, yvágape. 21 Tupã omoí chupe opaichagua yvategua ruvicha ári, ha opaite mba'e oíva ári, ko'agãgua ha oútava. 22 Ha'e omoí opaite mba'e Cristo py guýpe, ha omoí Crístope voi iglésia akārõ. 23 Cristo iglésia niko Cristo rete hína, Cristo rupi oimba porãva, Cristo rupi hína opaite mba'e oí porãmba.

Ephesians 2

1 Yma niko peẽ pẽmano vaekue, tembiapo vai ha angaipa poguýpe. 2 Peiko vaekue opa yvypóra heko añáva oikoháicha, ha pejapo pe espíritu aña ruvicha yvytúre oikóva oipotaháicha, ha oguerékova ipoguýpe umi Tupãme ohenduse'yvape. 3 Ha umívaicha niko opavavete jaiko vaekue ymave. Jaiko vaekue jaikoseháicha ha jajapo umi mba'e vai ñane akãme jarekóva. Upévale, Tupã ñane nupã pochy vaerã mo'ã, ñane rembiapo vaekue ojerureháicha, ambuere ojapo haguéicha. 4 Tupã katu, tuicha ñande poriahurerekógui ha tuicha ñande rayhúgui, 5 jaikove ramo jepe ku omanóva ramo guáicha ñane rembiapo vai haguere, ñane moingove jey Cristo ndive. Tupã imba'e porãgui peñepysyrõ. 6 Ha Cristo ndive voi ñane moingove jey, ha ñane mboguapy hendive yvágape. 7 Péicha ojapo ohechauka haguã umi ára oútavape mba'eichaitépa ñande rayhu ha mba'eichaitépa imba'e porã ñane ndive Cristo Jesús rupi. 8 Tupã imba'e porãgui ha peẽ pejeroviágui hese, peñepysyrõ. 9 Kóva ndaha'ei pende jehegui ikatúva pejapo, Tupã ome'ê rei peême. 10 Tupã niko pe ñande apóva, ha ñane mbojoajúvo Cristo ndive ñande apo ypy vaekue jajapo haguã umi mba'e iporãva ha'e omoíma vaekue voi ñandéve. 11 Peẽ judio'yva peikove ypy guive, ha "ojeapi'o'yva" he'íva pende rehe umi judío (upéicha ha'e kuéra ojapógui ijehe) aníke pende resarái mba'eichaguápa vaekue peẽ. 12 Umíva umi árape peẽ peiko vaekue Cristo rehe'y ha ndaha'ei vaekue Tupã retãgua. Tupã ñe'ê me'ê na pende rupytyi vaekue ha avei umi mba'e ha'e he'i vaekue ome'êtaha hetã guápe. Peiko vaekue ko yvy ári Tupã rehe'y ha mba'eve ndaperekói vaekue peha'arõ haguã. 13 Ko'ágã katu, pejoajúvo Cristo ndive, peẽ mombyry peime vaekue Tupãgui ko'ágã peñemoaguí, pe huguy ha'e oñohẽ vaekue rupi. 14 Cristo voi niko ogueru ñandéve py'a guapy. Judío ha judío'yvaguí ojapo peteĩ tetã, ha omano rupi kurusúre, oity pe tápia omomombyryva chupe kuéra ojuehegui. 15 Ha'e voi oheja rei umi judío rembiapoukapy. Péicha, judío kuéra ha judío'yvaguí ojapo peteĩ mba'e ipyahúva ojoaju rupi hendive, ha ogueru chupe kuéra py'a guapy. 16 Omano rupi kurusúre, ha'e ohundi pe a'e'y oguereko vaekue judío ha judío'yva ojuehe ha omoingo porã chupe kuéra Tupã ndive. Mokõivégui ojapo peteĩ mba'e aõnte. 17 Cristo niko ou vaekue omoherakuãvo marandu porã, oguerúva py'a guapy opavavépe: peême judio'yvape mombyry peiméva Tupãgui, ha judío kuérape aguí oívape Tupãgui. 18 Cristo rupi niko opavave ikatu ñaguahẽ ñande Túva yvagapegua rendápe peteĩ Espíritu Santo rupi. 19 Upévale, peẽ ndaha'e véima tetã ambuegua, napeime véima yvy pene mba'e'yvape. Ko'ágã katu peẽ, peteĩ tetãnte Tupã mba'éva ndive, ha Tupã ñemoñare hína peẽ. 20 Peẽ niko, ku ógaicha oñemopu'áva ita oñemboguapy vaekue ári: umi apóstol ha maranduhára kuéra hína umi ita, ha Jesucristo voi pe ita tuichavéva. 21 Cristo rupi, pe óga opu'ã ha ojoajupa porã ojuehe opa hendápe, opu'ãmba peve ha oiko chugui Tupao marangatu oñemboykéva Tupãme. 22 Cristo rupi avei, peẽ pejoajupa opavave ndive oiko haguã pende hegui peteĩ Tupao Tupã Espíritu oiko haguã.

Ephesians 3

1 Upévale, che Pablo, añemyakãsã ha añemboty koty ypytũme Cristo Jesús rayhupápe, ha amba'apógui pende rehehápe, peẽ judío'yvare. 2 Pehendúmane ra'e Tupã imba'e porã rupi, ome'ê hague chéve amba'apo haguã pende apytépe. 3 Tupã oikuaa haguã vaekue chéve umi mba'e ha'énte oikuaáva ha ojaposéva, amombe'úma haguéicha peême mbykymi. 4 Upéva pehechávo, pehecha kuaáta che aikuaaha umi

mba'e Tupãnte oikuaáva Cristo rehegua, 5 ha avavépe ndojekuaaukái vaekue araka'eve. Ko'ágã katu, Tupã oikuaauka umíva umi mba'e, ijaipóstol ha imaranduhára kuéra marangatúpe Ijespíritu rupi. 6 Upe mba'e Tupã ndoikuaaukái vaekue niko kóva: Marandu porã Cristo ogueru vaekue rupi, Tupã ohenoiha opaichagua tetã guápe ha ohupytyka chupe kuéra umi ha'e ome'ẽ vaekue imba'e teerã Israel guápe, peteicha oiko haguã hikuái peteĩ tete rehegua ramo ha opavave ohupyty haguã umi mba'e Tupã he'i vaekue ome'ẽtaha. 7 Tupã imba'e porãgui che ndive ha che poriahurerekógui, ipokatu rupi che moĩ hembiguái ramo ko Marandu Porã amosarambi haguã. 8 Che niko che michĩve umi imichĩvéva apytégui, opa umi Tupã mba'evagui. Ha'e katu ome'ẽ chéve ajapo haguã ko mba'e tuichaitéva: Amoguahẽ haguã judio'ỹvape Marandu porã ha amombe'u haguã umi mba'eta ijojaha'ỹva oúva Crístogui. 9 Tupã oheja chéve aikuaauka haguã opavavépe mba'eichapa ojuhúta pe mba'e ha'e ojauposéva ha ha'énte oikuaáva. Tupã, opa mba'e apohare, niko oguereko vaekue kóva ñemiháme, avave oikuaa'ỹre ymaite guive. 10 Ko'ágã katu, Cristo iglésia rupi, opa umi yvategua ruvicha kuéra oikuaáta mba'eichapa Tupã iñarandu ha upéva ojehechaha opa mba'épe. 11 Tupã ojapo kóicha ojapose haguéicha opa ára, ha ojapo Ñandejára Cristo Jesús rupi. 12 Ha Cristo rupi ha hese jajeroviágui, jeroviapópe ikatu ñeñemboja Tupã rendápe. 13 Upévale, ajerure peẽme ani haguã pene kangy che ahasa asýgui pende rehe, pevy'a vaerã katu uvei. 14 Upévale, añesũ Túva renondépe. 15 Ha'e rupi niko mayma yvágape oíva ha tetã nguéra yvy arigua oikove. 16 Ajerure Túvape ome'ẽ haguã peẽme imba'e reta tuichaitégui pende py'a omombarete haguã Espíritu Santo rupi, 17 ha avei ajerure, pejerovia rupi Cristo rehe, ha'e oiko haguã pende py'apýpe, ha pende rekove oñembohapo mbarete haguã mborayhúpe. 18 Péicharõ peikuaáta opa umi Tupã mba'éva ndive mba'eichaite pevépa tuicha mborayhu Cristo oñandúva pende rehe. 19 Ajerure Tupãme, peñandu haguã peẽ upéva pemborayhu, tuichavéva opaite mba'e ikatúvagui jaikuaa. Péicharõ, pene renyhététa Tupãgui. 20 Ha ko'ágã, toñemomba'e guasu Tupã ikatúva ojapo hetaiteve mba'e ñande ñaimo'ã téra jajerurévagui, ipokatu rupi ñande pype. 21 Cristo iglésia, ha Cristo Jesús rupi toñemomba'e guasu Tupãme, opa ára. Amén.

Ephesians 4

1 Che, aňemyakãsã vaekue ha aiméva koty ypytũme Ñandejára rehehápe, ajerure peẽme peiko haguã umi Tupã ohenói vaekuépe oiko vaerãháicha. 2 Anítei pejejapo, pende rory uvei ojupe. Anítei pende pochy rei, pejohecha kuaa uvei, joayhupópe. 3 Ha pe py'a guapy rupi, pene mbojoajupáva oñondive, peñeha'ã peiko peteicha, Espíritu Santo ome'ẽháicha. 4 Ñande niko opavave peteĩ tete aňónte, ha peteĩnte avei pe Espíritu. Ha peteĩ mba'e peha'arõ haguãnte avei pene renói vaekue Tupã. 5 Ñandejára niko peteĩnte, peteíchante jajerovia Tupãre ha peteíchante ñañemongarai vaekue. 6 Peteĩnte hína Tupã ha opavave Túva ha'e, oíva opa mba'e ári, ojapóva hembipota opavave rupi ha oíva opavavépe. 7 Cristo niko ome'ẽ ñandéve, peteĩ-teĩme ñane mba'erã, pe imba'e porãngue tuichaitévagui. 8 Upévale Ñandejára Ñe'ẽ he'i: Ha'e ojupírõ yvágape heta iñapytĩmby ogueraha vaekue, ha yvypórape heta mba'e ome'ẽ. 9 Ha mba'épa he'ise "ha'e ojupi yvate"? Upéva he'ise, ha'e oguejy raẽ hague yvy guýpe, ipypukuvehápe. 10 Ha upe oguejy vaekue niko upe ha'e jeýnte ojupi vaekue yvágape, ijyvatevehápe. 11 Ha'e voi, oĩ ome'ẽvape oiko haguã apóstol ramo ha ambuépe katu maranduhára*f** ramo. Oĩ omoíva omoherakuã haguã pe marandu porã, ambuépe katu oisãmbyhy haguã umi Tupãre ojeroviávape ha ombo'e haguã chupe kuéra. 12 Ha'e péicha ojapo ombosako'ívo umi Tupã mba'evape ombo'apo haguã hapicha kuéra rehehápe, omombarete haguã Cristo rete. 13 Péicha, jajoajupáne peteicha ñande jeroviápe ha peteicha jaikuaáne Tupã Ra'ýpe. Jakakuaapáne ha ñane tyarõmbáne jahupyty peve Cristo tuichakue. 14 Ndajaiko mo'ã véima mitáicha jajererekóva águio pégotyo, térã jajererotyryryva opa gotyo, ñahendúvo mba'e pyahu ombo'éva umi ñane mbotavyséva, ha ojavý vaekue hape. 15 Upéva rangue katu, jaikóvo aňetegua ha mborayhúpe, jakakuáke opa guio jahupyty haguã Crístope. Ha'e niko hína pe iglésia akã, 16 ha ipoguýpe pe iglésia, ku ñande retéicha, opa mba'e hendápe oĩ porãmba, ha ojoajupa ojuehe. Ha opa mba'e oiko porã ramo pe oĩháme, pe Cristo iglésia imbareteve ohóvo mborayhúpe. 17 Kóicha ha'e ha ajerure peẽme Ñandejára rérape: Anive peiko umi Tupãre ojerovia'ỹva oikoháicha. Umíva niko iñakãme oúvante ojapo, 18 ha umi mba'e iñakãme oguererekóva mba'everã naiporãi. Ha'e kuéra ndoikuaái pe jeikove Tupãgui oúva, itavýgui ha iñakã rehénte oikoségui. 19 Notívéigui mba'evégui, oñeme'ẽ opaichagua mba'e vaípe ha heko ky'ápe ndaikatúi ojejoko. 20 Peẽ katu,

Crístogui napehendúi vaekue péicha peiko haguã. 21 Peẽ niko pehendu vaekue umi mba'e oje'éva Cristo rehe, ha oĩ vaekue pene mbo'éva peiko haguã ha'e oipotaháicha, añete Cristo reheguávape. 22 Upévare, pejeheja pende reko tujágui ha anive peiko yma guaréicha. Péicha peiko hague niko pende tujupa vaekue, pehejágui teko ky'a pene mbotavypa. 23 Pembopyahupaitéke pende py'a ha pene akãme perekóva, 24 ha pemoñepyrũ pende reko pyahu, Tupã ojapo vaekue ijoguaha ramo. Upéva ojehecháta pende rehe, pende reko marangatu ha ipotĩ porã ramo, ha peiko ramo añete guápe. 25 Upévare, anive pende japu ojupe. Añeteguãnte peje pende rapichápe, opavave ñande niko Cristo rete reheguãnte. 26 Pende pochy ramo, ani pe'a angaipápe. Ani peheja kuarahy oike jepe pende pochy poi haguã. 27 Ani peme'ẽ juruja Añáme. 28 Pe imonda vaekue, anive omonda ha toñemoĩ tomba'apo. Toheka hembiaporã hekópe omba'apo haguãme, ha'e okaru haguã ha ohupytyka haguã mboriahúpe. 29 Anive pene ñe'ẽ tie'ỹ. Peiporu uvei ñe'ẽ iporãva omombaretéva umi oikotevẽvape, ha oipytyvõva opa ohendúvape. 30 Ani pemoñembyasy Tupã Espíritu Sántope. Heseve niko Tupã omoĩ vaekue pende rehe imba'eha upe ñepysyrõ árape guarã. 31 Anive pende py'aro, pende pochy vai térã pende pochy rei. Ani pesapukái ojupe térã pene ñe'ẽ guasu ojupe. Peheja ñaña opaichagua. 32 Pende py'a porã uvei ojupe, ha pejoporiahurereko. Peheja rei ojupe mba'e vai pejapóva ojuehe, Tupã oheja rei haguéicha peẽme pene rembiapo vaekue Cristo rupi.

Ephesians 5

1 Peẽ niko Tupã ra'y ha'e ohayhu etéva, peñeha'ã pende py'a porã ha'éicha. 2 Peiko joayhupápe Cristo ñande rayhu haguéicha, ha ome'ẽ haguéicha hekove ñande rehehápe Tupãme mba'e kuave'ẽ hyakuã asývaicha. 3 Peẽ niko Tupã mba'e ha kóicha peiko vaerã: Ani peñe'ẽ mba'eveichagua joguereko ky'áre, térã oimeraẽichagua teko ky'a ha mba'e pota reíre. 4 Ani pene tie'ỹ, pene ñe'ẽ rei téra pene ñe'ẽ guasu. Ko'ã mba'e niko naiporãi pende rehe. Umíva rangue pemomba'e guasu uvei Tupãme. 5 Peikuaa porãke opa ojoguereko ky'áva, térã heko ky'áva, térã ipira pire rakate'ỹva rei, ndoike mo'ãi Cristo ha Tupã sãmbyhýpe. (Pira pire rakate'ỹ niko jareko ramo guáicha ambue Tupã). 6 Ani peheja avave pene mbotavy ñe'ẽ reípe. Ko'ã mba'ére voi Tupã oinupã pochy umi chupe iñe'ẽ rendu'ỹvape. 7 Ani pejehe'a umíva. 8 Peẽ niko yma peiko vaekue pytũmbýpe. Ko'ágã katu, pejoaju rupi Ñandejára ndive, peiko tesapehápe. Peiko aipóramo umi tesapépe oikoháicha. 9 Pe tesapégui niko osẽ py'a porã, teko joja ha añete. 10 Peñeha'ã peikuaa mba'épa umi Tupã oguerohorýva. 11 Ani pejapo umi mba'e mba'everã iporã'ỹva, umi pytũmbýpe oikóva ojapóva. Penohẽ uvei okápe opavave ohecha haguã. 12 Ñatĩ niko ñañe'ẽ haguãnte jepe umi mba'e kañyháme ha'e kuéra ojapóvare. 13 Opa mba'e oñerenohẽ ramo okápe hesakãháme, upépe ojekuaa mba'eichaite guápa hína umíva. 14 Opa mba'e oñemyesakáva niko oiko chugui tesape. Upévare purahéipe he'i: Epáy nde, rekéva. Epu'ã omanóva apytégui ha Cristo nde resapéta. 15 Upévare, pema'ẽ porãke mba'éichapa peikóta. Ani peiko itavývaicha, pene arandu uvei. 16 Peiporu kuaáke ko'ã ára ijahápe peẽme, cháke ivai hína ko'ã ára oúva. 17 Ani pende výrotei. Peñeha'ã peikuaa mba'épa Ñandejára oipota. 18 Ani peka'útei, upéiko ndaikatuvéi pejejoko. Ta pene renyhẽ uvei Espíritu Sántogui. 19 Peñe'ẽ vove ojupe peiporu ñe'ẽ oúva Salmo kuéra ha opaichagua purahéi Crístope ojejapo vaekuégui. Ñandejárape pepurahéi ha pemomba'e guasu. 20 Opa mba'épe pemoguahẽ pende aguije Tupã ñande Rúpe, Ñandejára Jesucristo rérape. 21 Opavavéke pejapo oje'eháicha peẽme, pehechauka haguã pemomba'eha Ñandejárape. 22 Peẽ kuña omendáva, pejapóke pene ména he'íva peẽme, pejapoháicha Ñandejára he'íva peẽme. 23 Ména kuéra niko tembireko akã hína, Cristo ha'eháicha pe iglésia akã. Cristo iglésia niko Cristo rete hína, ha ha'e katu ipysyrõhára. 24 Ha pe Cristo iglésia ojapoháicha Cristo he'íva, tembireko kuéra avei ojapo vaerã iména kuéra he'íva chupe kuéra. 25 Peẽ ména kuéra, pehayhúke pene rembirekópe, Cristo ohayhu haguéicha pe ijiglésiape, ha ome'ẽ hese hekove. 26 Péicha, ha'e omboyke pe ijiglésia Tupãme guarã, omopotĩ rire ýpe ha iñe'ẽ rupi, 27 Cristo voi oguereko haguã henondépe peteĩ iglésia, porãgui ojajaipáva, imarã'ỹva ha icha'ĩ'ỹva ha mba'eve aichagua oguereko'ỹva, imarangatúva uvei katu, ha mba'eve ivaíva oguereko'ỹva. 28 Péicha avei, ména kuéra ohayhu vaerã hambireko kuérape, ha'e kuéra ojehayhuháicha ijupe voi. Upe hambirekópe ohayhúva, ojehayhu ijupe voi. 29 Avave niko ndojahéiri hetére. Ñamongaru uvei ha ñañangareko hese. Péicha avei Cristo ojapo umi ijiglésiare, 30 upéva Cristo retégui hína. Ha ñande niko upe hete rehegua. 31 Ñandejára Ñe'ẽme niko he'i: "Upévare, kuimba'e oheja vaerã itúva ha isýpe, ha ojoaju hambireko ndive ha oiko mokõivégui peteĩ tekovénte."

32 Mba'e guasuete ha ojekuaa'ýva niko pe ko'ápe oje'éva, ha che añe'ẽ Cristo ha ijiglésiare. 33 Opáichavo, ména kuéra tohayhu hembirekópe ojehayhuháicha ijupe voi, ha tembireko kuéra tomomba'e iménape.

Ephesians 6

1 Peẽ ta'ýra ha tajýra kuéra, pemomba'éke pende ru ha pende sýpe, pejeroviáre Crístore. Upéva niko hekopeguánte voi. 2-3 Tupã rembiapoukapy tenondegua niko he'i: "Emomba'e nde ru ha nde sýpe", ha upéva jajapo ramo he'i: "Reikove puku haguã ha revy'a haguã ko yvy ári." 4 Ha peẽ túva kuéra, ani pembopochy rei pende ra'y kuérape. Pemongakuaa ha peheko mbo'e uvei Ñandejára oipotaháicha. 5 Peẽ tembiguái, pejapóke he'íva peẽme umi oíva pende járarõ ko yvy ári. Pemomba'e chupe kuéra ha pende py'aite guive pejapo he'íva peẽme, ku Crístope guarã pejapórõ guáicha. 6 Ani omaña aja pende rehénte pejapo umi mba'e he'íva peẽme, pepyta porã haguã hendive kuéra. Peiko uvei Cristo rembiguáicha ha pejapo umi mba'e Tupã oipotáva. 7 Kyre'ýmeke pemba'apo, ku Ñandejárape guarã pemba'apo ramo guáicha, ha ndaha'úi karai kuérape guarã. 8 Pene mandu'áke Ñandejára ohupytykataha peteĩ-teĩme hembiapo porãngue rekoitépe, taha'e tembiguái térã tembiguai'ývape. 9 Ha peẽ tembiguái jára kuéra, péicha aveíke peiko pene rembiguái ndive, ha anive pe mongyhyje chupe kuéra peinupātaha. Pene mandu'áke peẽ avei, ha'e kuéraicha, peimeha Ñandejára yvagapegua po guýpe, ha chupe guarã peteĩchante opavave. 10 Ha ko'ágã che ryvy kuéra, ta pene mbaretéke pejoajúvo Ñandejára ndive ha ipokatu ta pene mombarete. 11 Pemoĩ pende jehe opa mba'e Tupã ome'eva peẽme peñorãirõ haguã mba'e pochy ndive, péicharõ hatã peiméta ani haguã pene mbotavy Aña. 12 Nañañorãirõi niko hína yvypóra kuéra ndive. Ñañorãirõ uvei umi yvategua mba'e pochy kuéra ndive, imbarete ha oguerékova ipoguýpe ko'ã ára jaikoha, pyharéicha iñypytúva. 13 Upévare, pemoĩ pende jehe umi mba'e Tupã ome'eva peẽme peñemo'ã haguã. Péicharõ, peropu'akáta mba'e vai ojeityha ára pende ári, ha pehasa rire opa mba'e ivaíva, pejuhu nda pe guevíri hague. 14 Upévare peñembosako'i hatáke. Pereko pende jehe ańetegua ku pende ku'a jokuaha ramo, ha teko joja ku pende pyti'a mo'ãha ramo. 15 Opa árape peime pesẽ haguáicha pemoherakuã ñe'ẽ py'a guapy oguerúva. 16 Opa ko'ã mba'e ári, pende jerovia pereko pende rete mo'ãha ramo, ani haguã Aña hu'y rendy ojekutu pende rehe. 17 Pene akãre pemoĩ pysyrõ Tupã ome'eva peẽme, ha Ñandejára Ñe'ẽ pereko pende pópe ku kyse pukúicha, Espíritu Santo ome'eva peẽme. 18 Peñembo'éke ha opa pejerure Tupãme pene pytyvõ haguã, Espíritu Santo oñandukaháicha peẽme. Aníke peñeme'ẽtei ha pende py'a kangy. Peñembo'e umi Tupã mba'évare. 19 Peñembo'e avei che rehe, Ñandejára ome'ẽ haguã chéve umi mba'e ha'e vaerã, añe'ẽ haguã akyhyje'ýre ha péicha aikuaa haguã pe mba'e ojekuaa'ýva marandu porã rehegua. 20 Marandu porã rehehápe niko Tupã che mbou hembijokuái ramo ha hesehápe añe'ẽ haguã. Ha upévare ko'ágã aime iñapytĩmby. Peñembo'e che rehe amoherakuã haguã akyhyje'ýre. 21 Tíquico ñane irũ jahayhu etéva ha ñane pytyvõhára Ñandejára rembiapópe, omoguahêta peẽme marandu che rehegua ha mba'éichapa ajejuhu. 22 Upévare amondo chupe pene rendápe, oikuaa haguã peẽme mba'éichapa roime ha pene mokyre'ý haguã. 23 Tupã ñande Túva, ha Ñandejára Jesucristo, tome'ẽ opa umi ñandéicha Cristo rehe ojeroviávape py'a guapy, joayhu ha jerovia Tupãre. 24 Tupã tohupytyka imba'e porãgui umi ohayhúva Ñandejára Jesucrístope, mborayhu ijojaha'ýva.

Philippians 1

1 Che Pablo ha Timoteo, Cristo*f** Jesús rembiguái, pomomaitei opa umi Tupã mba'éva táva Filipos guápe, ojoajúva Cristo Jesús rehe, ha avei opa umi omyakáva pende aty ha ipytyvõhára kuérape.*f** 2 Tupã ñande Ru ha Ñandejára Jesucristo tohekuavo hemime'ẽ ha ipy'a guapy pende ári. 3 Che mandu'a vove pende rehe ame'ẽ che aguije Tupã che Járape, 4 ha añembo'évo, katujete ajerure vy'apópe pende rehe, 5 ñamba'apo vaekue niko oñondive marandu porã ñemyerakuãme, iñepyrũha guive ko'agãite peve. 6 Aikuaa porã Tupã, omoñepyrũ vaekue hembiapo pende pype, omoguahêta hu'ãme Jesucristo ou jeyha ára peve. 7 Hekopete aha'arõ upéicha pende hegui, poguerékogui che py'a rugua itépe, ha peẽ pehupyty haguére che ndive pe py'a porã Tupã ohechauka vaekue chéve, taha'e aimérõ koty pytytũme térã mburuvicha kuéra renondépe añe'ẽ haguã marandu porã*f** rehehápe. 8 Tupã oikuaa mba'eichaitépa pohecha ga'u opavavépe, Cristo Jesús niko omoĩ che pype pohayhu haguã che py'aite guive. 9 Añembo'éro ajerure imborayhu tokakuaave ohóvo, ha

Tupã tome'ẽ peẽme mba'e kuaa ha arandu, 10 peiporavo tapia haguã pe iporãvéva. Upéicha ikatúta pende reko potĩ ha peguata tenonde peñepysãnga'ỹre. Cristo ou jeyha ára peve. 11 Peẽ niko peraháta pende po renyhẽte tembiapo porã, Jesucristo rupi, Tupã ojererohory ha oñemomba'e guasu haguã. 12 Che pehẽngue kuéra, aipota peikuaa, umi chéve ojehu vaekue iporãve hague uvei evangelio oñemyerakuã haguã. 13-14 Opa umi tahachi mburuvicha guasu róga pegua ha ambue kuérava avei, ohecha kuaa aimeha koty ypytũme Jesucristo rayhupápe, ha upéva omokyre'ỹ haimete opavave ñane pehẽngue kuéravape omyerakuã haguã Ñandejára Ñe'ẽ kyhyje'ỹre ha ojeroviave pype Ñandejárame. 15 Oimérõ jepe omyerakuãva Crístope ipy'a rasýgui che ndive ha che mbohováí haguãnte, oĩ avei omyerakuãva py'a porãme. 16 Oĩ omyerakuãva Crístope che rayhúgui, oikuaa pype Tupã che moĩ hague ko'ápe aña'ẽ haguã evangelio rehehápe, 17 oĩ katu ojaipóva ha'enteségui ha tova mokõime, oimo'ãgui péicha che mbopy'a rasyvetaha ko koty ypytũ aimeháme. 18 Marãve ndoikóí. Taha'e py'a porãme térã tova mokõime, Cristo oñemyerakuãma guive, upéva che mbovy'a. Ha avy'avétante hína, 19 aikuaa niko opa ko'ã mba'e ou porãtaha chéve asẽ haguã sã'ỹme, peẽ peñembo'e rupi che rehe, ha Cristo Espíritu che pytyvõ rupi. 20 Aikuaa porã eterei Tupã nda che reja vai mo'ãiha, jepiguáicha uvei ohechakataha che rupi opavave rovake Cristo tuichaha, taha'e aikove ramo, taha'e amano ramo. 21 Chéve guarã niko che rekove hína Cristo, ha amanórõ katu aime porãvéta. 22 Opáichavo, iporãvétarõ aikove Tupã rembiapópe guarã, ndaikuaái mba'épa aiporavóta, 23 Hasy aiporavo haguã. Amanose aiko haguã Cristo ndive, upéva niko iporãvéta chéve guarã. 24 Pende rehehápe katu iporãve aikove ramo. 25 Upévale aikuaa apytavetaha pene ndive poipytyvõve haguã, pekakuaave ha pevy'ave haguã pende jeroviápe. 26 Upéicha pe che rereko jeýta pene ndive, ha che rupi pevy'avéta Cristo mba'égui peẽ. 27 Peiko kena oiko haguãicha umi ogueroviáva Cristo evangelio. Ahárõ térã aha'ýrõ pohecha, tahendu peimeha oñondive peteĩ py'ápe, peñeha'ãvo pemyerakuã evangelio. 28 Ani pekyhyje umi pende rehe oñemoĩvagui. Péicha niko ojechauka porã ha'e kuéra oñehundiha ohóvo, peẽ katu peñepysyrõha. Kóva ou hína Tupãgui. 29 Cristo rehehápe niko ndaha'etí peẽ pejeroviánteve hese, pehasa asy avei katu hendive. 30 Peẽ ha che ñaime peteĩ ñorãirõmente. Pehecháma vaekue mba'éichapa añorãirõ raka'e, ha ko'ágã pehendu mba'éichapa añorãirõ ahávo.

Philippians 2

1 Oimérõ Cristo ome'ẽ ra'e peẽme ipokatu peporomokyre'ỹ haguã, pe mborayhu pene atõi ramo peporombovy'a jey haguã, opavave pehupyty ramo peteĩ Espíritunte, peporoporiahurereko kuaárõ, 2 pe che myenyhẽna vy'águi peikóvo oñondivepa peteĩ py'ápe, peñembojoajúvo oñondive peteĩ mborayhúnte, peteĩ espíritunte ha peteĩ tembipotánte. 3 Ani pejapo mba'eve peẽnteségui térã pejejapógui, jejapo'ỹme uvei ha peteĩ-teĩ toguereko hapichápe mba'eguasuvérõ guáicha chugui. 4 Avave toheka'ỹ pe chupénte ou porãva, pe ou porãva hapicha kuérape avei katu. 5 Peiko kena ojoapytépe Cristo oiko haguéicha, 6 ha'e niko, Tupã vaekue, opáichavo nahakate'ỹi Itupã rekóre, 7 opoi vaekue uvei pe imba'évagui ha oiko tembiguái ramo. Oikóvo oikoháicha opa yvypóra, ou yvy ári ñandeichagua yvypórarõ. 8 Oñemomirĩ ijupe voi, iñe'ẽ rendúvo omano meve osãingohápe kurusúre. 9 Upévale Tupã ohupi chupe yvateve opavavégui, ha ome'ẽ chupe upe téra oĩva opa téra ári, 10 ikatu haguãicha Jesús réra renondépe, oñesũ opavave oĩva yvágape, yvýpe ha yvy guýpe 11 ha opavave ohechakuaa haguã Jesucristo Ñandejaraha, Tupã pe Túva oñemomba'e guasu haguã. 12 Upévale, che pehẽngue pohayhúva, pene ñe'ẽ rendu haguéicha chéve opa ára, ndaha'etí aime ramo guare pende apytépe, ko'ýte kena pene ñe'ẽ rendu ko'ágã che pore'ỹme. Pemba'apo kena pene ñesẽ ivaĩvagui rehehápe pende py'aite guive. 13 Tupã voi niko pende poriahurerekógui pene pytyvõ peipota haguã pe iporãva, ha pene pytyvõta pemoguahẽ haguã hu'ãme. 14 Pejapo kena opa mba'e pengururu'ỹre ha pekaguai'ỹre ojuehe, 15 ani haguã avave ojuhu he'i vaerã pende rehe, ha peiko haguã Tupã ra'y imarã'ýva ramo ko'ã tekove aña ha mba'e vai apoha apytépe. Ijapytépe kuéra pemimbi peẽ mbyjaitáicha pyhare. 16 Peñemohatã kena pe marandu oporomoingovévale. Upéicha, oúvo Cristo che py'a rory vaerã pende rehe, aikuaa pype nañani reíri ha namba'apo reíri hague. 17 Che rekove jepe ojepe'árõ che hegui, oĩmbave haguã pe kuave'ẽmby peropojáiva Tupãme pejerovia rupi, che avy'a ha amboja'óne pe vy'a pene ndive. 18 Pevy'áke peẽ avei ha peike che vy'ápe. 19 Ñandejára Jesús oipotárõ amondose pene rendápe Timoteo, avy'a haguã aikuaávo mba'éichapa peiko, 20 Ha'éicha ipy'a peteĩva che ndive ha añetehápe ojepy'apýva pende rehe ndarekóí ambue. 21 Opavave oheka pe ijupe

guarãnteva, ndaha'úi pe ou porãva Jesucrístope. 22 Peẽ katu peikuaa mba'éichapa omba'apo Timoteo ha che pytyvõ evangelio ñemyerakuãme, che ra'y tee ramo guáicha. 23 Amondose hína peẽme aikuaa vove mba'épa oikóta che hegui. 24 Ajerovia jepe Ñandejárame, che avei vokóinte ahataha pene rendápe. 25 Upéicha avei ajuhu tekotevêha amondo ñane pehẽngue Epafrodítópe, che irũ tembiapópe ha ñorãirõme, peẽ voi pembou vaekue oñangareko haguã che rehe. 26 Ha'e pende recha ga'u ha ojepy'apy eterei peẽ peikuaa haguere hasyha. 27 Hasýko añete kuri ha haimete omano, Tupã katu oiporiahurereko chupe, ha ndaha'úi chupẽnte, chéve avei, ani haguã ajepy'apyve ko ajepy'apy háguima, 28 Upévare amondo pya'e pene rendápe, pevy'a haguã pehecha jeývo chupe ha che avei avy'a mive haguã. 29 Perohory chupe Ñandejára rérape ñane pehẽngue tee ramo, ha umi ha'éicha guávape perohory vaerã. 30 Haimete niko omano Cristo rehehápe. Omoĩ hekove ha oĩ vaekue omano haguãicha ojehu haguere chéve ha ojapo che rehe umi mba'e peẽ ikatu'ỹ vaekue pejapo.

Philippians 3

1 Che pehẽngue kuéra, pevy'a kena Ñandejára renondépe. Chéve guarã ndaha'úi mba'eve amoĩ jey ramo kuatiáre pe amoĩma vaekue, peẽme katu ou porãta. 2 Peñeñangarekóke umi tekove ahẽ, mba'e vai apoha, ojeapi'óvaguĩ. 3 Ñande hína umi añetehápe ñande rete ñamboykéva Tupãme guarã, ñamomba'e guasúva chupe ñane sãmbyhývo Ijespíritu, jarohoryva Cristo Jesúspe, ha ndajajeroviáiva mba'e oka guio guávare. 4 Che ikatu vaerã mo'ã avei ajerovia umíva umi mba'ére. Avave ndoguereko mo'ãi chéicha mba'érepa ojeroviáta umíva. 5 Ajeapi'o vaekue 8 ára aju pyy haguẽpe yvy ári, Israelguáva che, Benjamín kuérava, hebreó teete ha hebreó ra'y, Israel guáva. Tembiapoukapy kuaápe katu fariséo*f** vaekue che. 6 Ha che rakate'ỹ etereígui ko aroviávare, apu'ã vaekue Iglésia guávare, ha tembiapoukapy apo rehe ñahe'ẽtarõ, ndaipóri vaekue oje'e vaerã che rehe. 7 Opáichavo, opa ko'ã mba'e amomba'ete vaekue, ko'ágã ndajapói mba'evérõ Cristo rehehápe. 8 Opa mba'e ikatu vaerã mo'áva areko ndajapói mba'evérõ, ambojojátarõ che Jára Cristo Jesús rehe. Cristo rayhupápe aheja vaekue opa mba'e, ha areko umíva yty ramo, arekóma guive chupe che mba'erã, 9 ha ajoaju hendive ndaha'úi tekojoja ahupyty vaekue tembiapoukapy apo rupi, Crístore ajerovia rupĩnte, Tupã ohupytyka chéve pe teko joja, ha'e ome'ẽva umi Crístope oguerohoryvape. 10 Aikuaase Crístope ha añanduse che pype upe pokatu osẽva ijeikove jeýgui, ha aikese umi jehasa asy ha'e ogueropu'aka vaekuẽpe. Ajogua ramo chupe iñemanóme, 11 aha'arõ aikove jeýne haguã omanóva apytégui. 12 Nda'eséi ahupytymaha ko'ã mba'e ha aikomaha hekoitépe. Aha hína tenonde gotyo jahecha ndahupytýipa. Cristo Jesús raẽ niko che rupyty vaekue. 13 Che pehẽngue kuéra, nda'úi ahupytýma hague. Pe ajapóva katu, añembyesarái upe tapykuẽpe opytávaguĩ ha añeha'ã ahupyty pe che renondépe oíva, 14 aguahẽ haguã hu'ãme ha ahupyty pe yvága, Tupã ñane renóiha jahupytýva Cristo Jesús rupi. 15 Ñande ñane tyarõmava ñande jeroviápe, péicha ñañandu vaerã. Ha oimérõ napeñanduiha péicha, Tupã ohechaukáne peẽme. 16 Opáichavo, upe jahupytýma vaekue ojerureháicha jaiko vaerã. 17 Che pehẽngue kuéra, peiko kena che aikoháicha ha pema'ẽ avei umi oikóvare ore rohechauka haguéicha peẽme. 18 Ha'e haguéicha peẽme heta jey, ha ko'ágã ha'e che resay che rováre, heta oĩ oikóva ija'e'ýrõ guáicha Cristo kurusúre, 19 ha umíva ipahápe oñehundíta. Itupã nguéra hembipotánte, ha ojererovu umi mba'e oguerotĩ vaerã mo'äre. Umi mba'e yvy ariguánte oheka. 20 Ñande katu yvága ñane tetã, ha ñaha'arõ upégui outaha ñande pe'ávo ivaívaguĩ Ñandejára Jesucristo, 21 omoambue haguã ñande rete poriahu ojapóvo chuguĩ tete omimbipáva hete teéicha. Ha ojapóta, ipokatúgui omoĩ haguã ipo guýpe opa mba'e.

Philippians 4

1 Upévare, che pehẽngue kuéra pohayhu etéva ha pohechasetéva, peẽ che mbovy'aha ha jopóivachava che rekovépe guarã, pepyta hatãkena Ñandejára ndive. 2 Ajerure Evódiape ha Síntiquepe avei, toiko porã oñondive Ñandejára rérape. 3 Ha ndéve avei, che irũ tee, ajerure reipytyvõ haguã ko'ã ñane pehẽnguẽpe, ha'e kuéra niko che pytyvõ mbarete vaekue evangelio*f** ñemyerakuãme, Clemente ha umi ambue kuéra che ykóre omba'apo vaekue ndive. Héra kuéra ojehaíma yvága pegua kuatiápe. 4 Pevy'a opa ára Ñandejára rérape. Ha'e jey peẽme: Pevy'a! 5 Opavave toikuaa pene mba'e porãha. Ñandejára hi'aguíma. 6 Ani pejepy'apy mba'evére, pemoĩ uvei opa mba'e Ñandejára pópe pene ñembo'épe; pejerure ha peme'ẽ avei chupe pende

aguije. 7 Ha Tupã ome'ëne peëme ipy'a guapy, tuichavéva opa ikatu vaerãgui yvypóra oha'arõ. Ha pe py'a guapy oñangarekóne pende py'a ha pene ñe'äre, Cristo Jesús rupi. 8 Ipaharã, che pehẽngue kuéra, pejepy'a mongeta umi mba'e iporãvare, umi mba'e ojeapo vaerã mba'érõ rehe, opa hekópe guávare, opa ipotĩvare, opa oporombovy'ávare, opa herakuã porãvare. Pejepy'a mongeta opaichagua teko marangatũre, opa ojererohory vaerãre. 9 Akóinte pejapo pehóvo upe che pombo'e vaekue ha aheja vaekue peëme pejapo haguã, umi mba'e pehendũ ha pehecha vaekue ajapoha. Pejapo upéicha, ha Tupã oporombopy'a guapýva oĩ vaerã pene ndive. 10 Avy'aite Ñandejára rérape pene mandu'a jey haguére che rehe. Nda'eséiko pende resarái hague che hegui, ndaijáinte vaekue peëme che pytyvõvo. 11 Nda'ha'éiko aikotevẽgui ha'éva peëme, ahasakuaáva voĩnte pe arekomĩva reheve. 12 Che mboriahukuaa ha che mba'éreta reko kuaa. Aime opaicharã: che ryguatã térã che ñembyahýi haguã, arekopa haguã térã areko'ỹ ete haguã. 13 Ndaipóri chéve guarã ikatu'ýva, Cristo che mombaretéva rupi. 14 Upéicharõ jepe, pejapo porã che pytyvõ haguére che remikotevẽme. 15 Peẽ Filiposgua peikuaa avei, añepyrũro guare amyerakuã evangelio, ahávo Macedóniagui, pende Iglésia ñoite oguerauka vaekue chéve pene mba'e me'ẽ. 16 Tesalónicape aiko aja, heta jey perahauka vaekue chéve che remikotevẽrã. 17 Nda'ha'éiko che mandu'áva hína mba'e me'ẽrente, aipota uvei hekovia peëme umi peme'ẽ vaekue. 18 Ha ko'ágã arekopáma, ha hetave aikotevẽvagui. Peruka vaekue chéve Epafrodito rupi reheve arekopáma ha naikotevẽ véima mba'eve. Pene mba'e me'ẽ ha'e insiẽso kuave'ẽicha Ñandejára oguerohoryva. 19 Aipórõ Tupã che Jára ome'ëne peëme opa peikotevẽva imba'eta yvága peguágui Cristo Jesús rupi. 20 Tojererohory opa ára Tupã ñande Ru. Amén! 21 Pemoguahẽ che maitei opa umi Jesucristo rupi, Tupã mba'évape hína. Umi ñane pehẽngue kuéra che ndive oĩva omoguahẽ peëme imaitei. 22 Avei omoguahẽ peëme imaitei opa Tupã mba'éva, ha tenondete umi Roma ruvicha guasu róga peguáva. 23 Ñandejára Jesucristo tohekuavo pende ári hemime'ẽ.

Colossians 1

1 Che Pablo, Jesucristo apóstol Tupã oipota rupi, ñane pehẽngue Timoteo ndive, 2 romomaitei umi Tupã mba'éva Colosas guápe, ore pehẽngue Cristo reroviaha ivã'ýva. Tupã ñande Ru tohekuavo pende ári ipytyvõ ha ipy'a guapy. 3 Roñembo'évo, ore mandu'a mantéva pende rehe ha rome'ẽ ore aguije Tupã Ñandejára Jesucristo Túvape. 4 Ojekuaauka oréve mba'eichaite pevépa perovia Cristo Jesúspe, ha pehayhu opa Tupã mba'évape. 5 Ako pehendũ ramo marandu pyahu peikuaa vaekue mba'épa pe ha'arõ kuaa chugui. Upévore peikuaa pende jerovia ha pende mborayhu ipyendaha ipype, ha oime oñeñongatu peëme guarã yvágape. 6 Ko marandu pyahu okakuaa ha hi'a hína yvy jerekuévo, ojehe haguéicha pende apytépe pehendũ guive oñeñe'ẽ Tupã py'a porãre, ha pehecha kuaa añetegua he'íva. 7 Kóva pene mbo'e vaekue Epafra ku jahayhu etéva, omba'apo vaekue ore rekovia, ha peẽ perekóva Cristo rembiguái añeteguáva ramo. 8 Ha'e omombe'u vaekue oréve pende rehegua, ha mba'éichapa pejoayhu Espíritu Santo rupi. 9 Upévore ore, roikuaa ypy guive, roñembo'e pende rehe ha rojerure Tupãme oikuaauka porã haguã peëme hembipota, pene moarandu ha oikuaauka porã haguã peëme pe mba'e kuaa oúva Espíritu Santogui. 10 Upéicharõ peikóne oikoháicha Ñandejára reheguáva, pejapo tapiávo umi chupe ombohoryva, opaichagua mba'e porã, ha pekakuaave haguã Tupãme. 11 Rojerure Tupãme, ipokatu mimbipápe, ta pene mombarete. Upéicharõ peropu'aka kuaáne opa mba'e py'a mbarete ha ñeha'arõ kuaápe, ha vy'a guasu reheve. 12 Peme'ëne pende aguije ñande Túvape, pene mbokatupyrýva pehupyty haguã avei pe ha'e ome'ëtavagui Tupã mba'évape, ha'e oisãmbyhy mimbihápe. 13 Tupã niko ñande pe'a pytũ poguýgui ha ñande reraha pe Ta'ýra ohayhu etéva oisãmbyhyhápe. 14 Ha'e rupi ñane pysyrõ ha ojeheja reipa ñandéve ñane angaipa. 15 Cristo rehe jahecha, Tupã ikatu'ýva ojehecha. Ha'e hína ta'ýra ypykue, opa mba'e mboyve guare. 16 Ha'e rupi, Tupã ojapo ypy opa mba'e oĩva yvágape ha yvýpe, ojehecháva ha ojehecha'ýva, ha avei umi espíritu yvategua opa mba'e oguerekóva ipoguýpe ha imbaretéva. Opa mba'e ojejapo vaekue ha'e rupi ha chupe guarã. 17 Cristo hína opa mba'e mboyve ha ha'e rupi opa mba'e oĩ hendápe. 18 Upéi ave, Cristo ha'e pe Tupã iglésia akã, ha upéva hete. Ha'e niko opa mba'e ñepyrũ ypy hague, ha'e raẽvete oikove jey, itenonde haguã upéicha opa mba'ére. 19 Crístope niko Tupã omoimba vaekue ipokatu. 20 Ha ha'e rupi, Tupã omoingo porã jey hendive opa mba'e oĩva ko yvy ári ha yvágape, Cristo ruguy rupi, oñohẽ vaekue kurusúre. 21 Peẽ vaekue yma tetã mombyrygua ipy'apýpe ija'e'ýva Tupãre, opa mba'e vai pejapóvare, 22 Ha ko'ágã Cristo pene moingo porã jey, omano rupi yvyporaháicha. Ha upéva

ojapo pende rereko haguã henondépe, marangatúpe, pende ky'a'ÿre ha pene rembiapo vai'ÿre. 23 Ha upevarã pene ratã vaerã pende jeroviãpe, pejei'ÿre pe ñeha'arõ kuaa perekóva marandu pyahu pehendu vaekue rupi. Upéva hína pe marandu oñemombe'úva opa rupi, ha che aipytyvõva oñemyasãi haguã. 24 Ko'ágã avy'a umi pende rehehápe ahasa asývare, upéicharõ niko amoimba ahávo che retépe pe Cristo jehasa asykue ohasa'ÿva gueteri, Tupã iglésiare, ha'éva hete. 25 Tupã ojapo che hegui iglésia pytyvõhára, ha'e ome'ëva chéve ajapo haguã pende rehehápe, amyasãi haguã opa rupi imarandu, 26 he'iséva, pe imba'e ñemi hetaiterei ára ha ñemoñare pukukue Tupã omokañy vaekue, ha ko'ágã oikuaaukáva umi imba'évape. 27 Tupã oikuaaukase vaekue chupe kuéra mba'épepa iporãta pe mba'e reta mimbipa oñongatúva upe oñembopy'a peteĩ hague. Ha upe oñembopy'a peteĩ ñemi hague niko Cristo, oíva pende pype, hese ae oñeha'arõ kuaáva jeiko mimbipa pereko vaerã. 28 Ñande ñamoherakuã Crístope, ñañoñoñe'ëvo ha ñambo'évo opavavépe arandu, jaraha haguã chupe kuéra ojavy'ÿre Crístope. 29 Upevarã amba'apo ha añaorãirõ opa mbarete ha pu'aka Cristo ome'ëva chéve reheve.

Colossians 2

1 Aipota peikuaa añaorãirõ mbareteha hína pende rehe, umi Laodicea guäre ha opa che recha'ÿ vaekuere gueteri. 2 Añaorãirõ ha'e kuéra ikyre'ÿ haguã, oñemoirũ haguã akói mborayhúpe ha mba'e kuaápe ikatu vaerã oikuaauka mba'épepa iporã opa tetãme pe Tupã oñembopy'a peteĩ ñemi hague, ha'éva Cristoite voi; 3 ipype niko oñeñongatu hína opa arandu ha mba'e kuaa. 4 Kóva ha'e peẽme ani haguã avave pene mbotavy juru he'ẽme. 5 Naiméi ramo jepe pende apytépe, che espíritu oĩ pene ndive, ha che mbovy'a peime porãha ha akói pene ratãha pende jeroviãpe Crístore. 6 Upévale, pemoguahẽvo pende pype Crístope pende Jára ramo, peiko vaerã Cristo reheguáva ramo, 7 peñembohapo vaerã ipype, peñemopyenda hatã hese, pende jeroviãre, peñembo'e haguéicha ha peme'ëvo pende aguije opa ára Tupãme. 8 Peñeñangarekóke: ani peñembotyryryka umi pene mbotavyséva japúpe ha mba'e reípe, ha'e kuéra niko noñemopyendái Crístope, umi mba'e rerovia yma guarépe ha umi pu'aka ko yvy ári guápe oporoguerékóva poguýpe. 9 Tupã reko ojekuaapa Crístope, 10 ha ipype peẽ peimemba, Cristo ha'égui opa espíritu pu'aka ha oñemomba'éva myakãhára. 11 Ipype avei peẽ pejeapi'ouka vaekue, ndaha'úi jeapi'o yvypóra ojapo vaekuépe, jeapi'o Tupã voi ojapo vaekuépe katu, pene mbojoajúvo Crístore ha oipe'ávo pende hegui pende reko vai. 12 Peñemongaraívo, peẽ peñeñotỹ vaekue Cristo ndive ha peikove jey avei hendive, pejeroviágui Tupã pu'akapa rehe ha omopu'ã jeýva chupe omanóva apytégui. 13 Peẽ niko yma, pemento vaekue pene angaipápe ha pende rete ojeapi'o'ÿme; ko'ágã katu Tupã pene moingove Cristo ndive, pene pysyrõvo opa pene angaipágui. 14 Tupã oheja reipa ñandépe pe tembiapoukapy rupive ñande jopy vaekue hína, oikutúvo pe kurusúre. 15 Tupã oipe'a ipu'akaha umi espíritugui, ha Cristo rupi omoñakãity chupe kuéra opavave renondépe, ombotyryrývo hapykuéri ohechauka haguã ha'e ipu'akaveha. 16 Upévale, aníke avave oñe'ë vai pende rehe pe'u ha pemboy'úvare, térã arete, jasy pyahu térã pytu'uha árare. 17 Opa ko'ã mba'e niko ta'ãnga umi ou vaerã renondépe, pe añaeteguáva Crístonte voi. 18 Aníke peheja pende reja vai umi oñemomirĩ gua'úva ha omomba'e guasúva Tupã rembiguápe, umi he'íva imba'e rechaha ha ojejapoiteíva hemiandu yvyporaháicha guäre. 19 Ha'e kuéra ndojoajúi pe akãre, omongakuaáva ñande rete oñemongarúvo ha oñembojoajúvo ojuehe, Tupã oipotaháicha. 20 Peẽ pemento vaekue Cristo ndive ha napeime véima umi yvy rekóre ipu'akáva poguýpe. Mba'ére piko aipórõ peiko ko arapýpe guáva ramo, umi mbojojaha poguýpe? 21 Péina upépe ku he'íva: “Ani repoko upévale. Ani re'u upéva. Ani rehupi nde pópe.” 22 Umíva umi mbojojaha niko, opa ojeporúvo, ha umíva hína yvypóra reko ha hemimbo'énte. 23 Añete niko umi mba'e ikatu oñemomba'e guasu, ojerurégui Tupã rayhu reko ha teko jejapo'ÿ, ha oinupã vai ñande rete, ha umíva nombotuichái avavépe, ha iporã ojapo haguã yvypóra rembipotánte.

Colossians 3

1 Aipórõ, peẽme niko peñemoingove jey Cristo rupi, peheka umi mba'e yvága reheguáva, pe Cristo oguapyhápe Tupã akatúape. 2 Pejepy'a mongeta umi mba'e yvága peguäre, ani yvýpe guäre. 3 Peẽ niko pemento vaekue ha Tupã oguereko iñongatupy peẽme guarã peikove haguã Cristo ndive. 4 Cristo voi niko pe pende rekove. Ágã ha'e oúvo, peẽ pejúta avei hendive pene renyhẽ mimbipa reheve. 5 Pejuka, aipórõ, opa yvy rehegua oíva pende pype: avave ani itie'ÿ kuña ndive, ha

ani ojapo mba'eve icy'áva, ani oho imba'e andu rei ha hembipota vai rapykuéri, ha ani oñembotyryryka takate'ÿre (ha'énteva avei ta'ãnga rei ñemomba'e guasu). 6 Ko'ã mba'e rupi, ou Tupã ñenupã ipohýva umi iñe'ẽ rendu'ÿva ári, 7 ha pende rekove ymave guarépe pejapo vaekue. 8 Ha ko'ágã katu pehejapa ko'ã mba'e: pe pochy, pe mba'e andu rei, pe ñaña, jeja'o ha ñe'ẽ tie'ÿ. 9 Ani pende japu ojupe, peipe'ama niko pende jehegui pende reko yma guare ha umi mba'e yma pejapo vaekue, 10 ha peikóta jeikove pyahúpe, pe kuimba'e pyahu rekovépe, oñemyatyrõva ohóvo ojogua haguã Tupã, Ijapoharépe, peikuaa porã haguã chupe. 11 Nde'ise véima mba'eve ndépa Greciagua térãpa judío, ndépa rejeapi'o pyre térãpa rejeapi'o'ÿva, ndépa tetã mombyrygua, térã nde tavýpa, tembiguáipa térãpa nde rekosã'ÿ. Cristo ha'e opa mba'e ha oĩ opavavépe. 12 Tupã pende rayhu ha pende poravo peẽme peiko haguã imba'évarõ. Peñemonde poriahurereko ha py'a porãme, jejapo'ÿ, teko pochy'ÿ ha ñeha'arõ kuaápe. 13 Pejogueropu'aka ha peheja rei ojupe oimérõ ipochýva ambuére. Ñandejára oheja rei haguéicha peẽme, peheja rei avei peẽ. 14 Tenondete, peñemonde mborayhúpe, mba'e oporombojoaju poráva. 15 Ha Cristo py'a guapy tomyenyhẽ pende py'a, upevarãma pene renói vaekue Tupã peiko haguã peteĩ ramo. Ha peme'ẽke pende aguije. 16 Pe Cristo marandu toĩ pende pype opa ára, iporãngue hetaháicha. Pejoheko mbo'e ha pejoja'o mimi arandúpe. Pende py'aite guive peme'ẽ pende aguije Tupãme ha pepurahéi salmo ha purahéi ijespíritu rekóva. 17 Ha opa mba'e pejaopáva térã pejeva, pejapo Ñandejára Jesucristo rérape, peme'ẽvo pende aguije Tupã ñande Túvape, ha'e rupi. 18 Tembireko kuéra, peiko pene ména ñe'ẽme, upéva hína pene rembiaporã Ñandejára rehe ojeroviáva hekópe. 19 Ména kuéra, pehayhu pene rembirekópe ha ani pende pohýi hendive kuéra. 20 Mitã nguéra, pene ñe'ẽ rendúke opa mba'épe pende rúpe, upéva ombohory Ñandejárape. 21 Túva kuéra, ani pembopochy pende ra'y kuérape, ani haguã ipy'a kany. 22 Tembiguái kuéra, peñeñe'ẽ rendúke opa mba'épe ko yvy ári pende járape, ndaha'etí oma'ẽ aja pende rehénite, pepyta porã haguã hendive kuéra, pende py'aite guive katu, pekyhyjégui Ñandejáragui. 23 Opa pejaopáva pejapo vy'ápe, pejapo ramo guáicha Ñandejárape guarã, ndaha'etí yvypórape. 24 Peikuaáma niko, upéva rekovia Ñandejára ome'ětaha peẽme hembirejakue vore, pamba'apógui peẽ Crístope guarã, pende Jára teéva. 25 Pe mba'e vai apohápe katu, oñemyengoviáta pe mba'e vai ojapo vaekue. Tupã oporombojovake teko jojápe.

Colossians 4

1 Peẽ, mba'e jára, pende reko joja ha pene akã porãke pene rembiguái ndive. Pene mandu'a peẽ avei perekoha pende Jára yvágape. 2 Peñembo'e tapia, opa ára peñangarekohápe peime ha peme'ẽ pende aguije Tupãme. 3 Opa ára peñembo'e ore rehe, Ñandejára oheja haguã oréve romyasãi tapia imarandu ha romombe'u pe mba'e ñemimby oguerúva Cristo, upévale niko che añemyakãsã hína. 4 Peñembo'e che ikatu haguã aikuaaupa upe mba'e, ñe'ẽ resakãme porã ajapo vaerãháicha. 5 Pejoguerékóke arandúpe umi Tupã reroviaha'ÿ ndive ha peĩporu porã ára pamba'apo haguã. 6 Pene ñe'ẽ iporã ha oporombohory vaerã ha peikuaa vaerã mba'épa pejéta peteĩ-teĩme mambo mba'e poranduhápe. 7 Tíquico, ñane pehẽngue jahayhu etéva, teko jeroviahápe porã oipytyvõ ha omba'apo vaekue Ñandejárape guarã che ndive, ogueraháta peẽme marandu che rehegua. 8 Upévale amondo pene rendápe he'i haguã peẽme mba'éichapa roime ha pene mokyre'ÿ haguã. 9 Hendive oho avei Onésimo, pe jahayhu etéva ha ojeroviatéva ñane pehẽngue, pende reheguáva. Ha'e kuéra omombe'úta peẽme opa mba'e ko'a rupi ojehúva. 10 Aristarco, che irũva yvyrakuápe, oguerahauka peẽme imaitéi; ha avei Marcos, ku Bernabé prímo. Peẽ pejeheko mbo'éma kuri Marcos rehegua, oho ramo pende rechávo, pemoguahẽ porãkena. 11 Pene momaitéi avei Jesús, ku oñembohérava teko jojahára. Ko'áva añoite hína umi judío Cristo reroviaha omba'apóva che ndive Tupã ñesãmyhýre, ha ha'e kuri tuicha py'a pytu'u chéve guarã. 12 Oguerahauka peẽme imaitéi Epafras, peteĩ Jesucristo rembiguái, peteĩ peẽva voi ha tapia oñembo'éva pene mbarete haguã Tupã rembipota apópe. 13 Che ahecha mba'éichapa heta ojepy'apy pende rehe Epafras, ojepy'apyháicha avei umi oĩvare Laodicéape ha Hierápolispe. 14 Lucas, pe jahayhu etéva pohãnohára, pene momaitéi, ha avei Demas. 15 Romomaitéi umi ñane pehẽngue oĩva Laodicéape. Pemomaitéimi avei Nínfape ha umi Tupã reroviaha oñemyatýva jepi hógape. 16 Pehecha ríre ko kuatiañe'ẽ, pemondo umi Cristo iglësia Laodicea guápe, upépe avei ojehecha haguã, ha peẽ avei pemoñe'ẽ haguã kuatia oúva peẽme upégui. 17 Peje ko'ã mba'e Arquípope: "Eñeha'ã ejapo porã pe oñeme'ẽ vaekue ndéve rejapo haguã Ñandejára rérape." 18 Che, Pablo, ajapo peẽme guarã ko kuatiañe'ẽ che po rupi. Pene mandu'áke aimeha yvyrakuápe. Tupã

tohekuavo pende ári ipytyvõ.

1 Thessalonians 1

1 Pablo, Silvano ha Timoteo romomaitei Jesucristo iglésia Tesalónica guápe, ojoajúva Tupã ñande Ru ha Jesucristo Ñandejára rehe. Tupã tohekuavo ipytyvõ ha ipy'a guapy pende ári. 2 Tapia rome'ëva ore aguije Tupãme pende rehe, ha ore mandu'a pende rehe ore ñembo'épe. 3 Manterei ore mandu'a Tupã ñande Túva renondépe, mba'éichapa heta mba'e pejapo pende jerovia rupi, mba'éichapa pene mborayhu tuichágui hetápe peipytyvõ, ha mba'eichaite pevépa peha'arõ kuaa Ñandejára Jesucristope. 4 Ore pehẽngue kuéra, ore niko roikuaa Tupã pende rayhuha ha pende poravo hague. 5 Ako roikuaa ypy ramo peẽme marandu porã niko, ndaha'úi vaekue ñe'ẽme ańõnte, heta mba'e hechapyrãme katu, ohechaukáva Tupã ha Espíritu Santo pokatu, ha roikuaa porãgui ańeteha. Peikuaa porã mba'éichapa ore mba'e porã pene ndive, rohekávo peẽme guarã iporáva. 6 Peẽ katu pejapo ore rojapóva ha Ñandejára ojapo vaekue. Ha pemoguahẽ pende py'ápe pe marandu porã vy'a guasúpe Espíritu Santo ome'ëva peẽme reheve, heta jehasa asy pa'ũme. 7 Ha upéicha peiko ku oikose haguáicha mayma Jesucristo reroviaha, Macedonia ha Acáyape. 8 Pende hegui, Ñandejára ñe'ẽ ińasái, ndaha'úi Macedonia ha Acáyape ańõnte, opa rupi katu, ha ojekuaa pe jerovia peẽ perekóva Tupãre, ha upéicha rupi natekotevẽ véima ore ro'e mba'eve. 9 Ha'e kuéra voi katu ońe'ẽ peẽme ore guahẽre, ha mba'éichapa peheja umi ta'ãnga rei ha pejevy Tupã gotyo, oikove ha ańeteguáva, pejapo haguã ha'e oipotáva. 10 Ha avei peha'arõha ou jey yvágagui Jesús, pe Tupã Ra'y, Tupã omoingove jey vaekue. Jesús niko pe ñande pe'áva pe ñenupã vaiete outavagui.

1 Thessalonians 2

1 Peẽ voi, ore pehẽngue, peikuaa pe ore jeho pende recha haguã ndareíri hague. 2 Peikuaaháicha katu, Filípope rojeja'o ha rojerereko asy rire ramo jepe, Tupã ore pytyvõ romombe'u haguã peẽme hembipota, py'a guasúpe ha ñorãirõ atã pa'ũme. 3 Roikuaágui ndorojavýiha pe romombe'úvape, ha norońe'ẽi ave rohekágui mba'e vai térã roporombotavy haguã. 4 Tupã katu ombyaje ore rembiapo ha ome'ẽ oréve romyasái haguã hembipota, ha upéicha rońe'ẽ. Ndorojapói mba'eve rojehayhuka haguã avavépe, Tupã mante, oipyguaráva ore py'a. 5 Peikuaaháicha, araka'eve na porombojuruhe'ẽi vaekue ñe'ẽ porãreve, térã roiporu ro'éva romono'õ haguã viru. Tupã oikuaa upéva. 6 Araka'eve ndorohekái vaekue ore mbojerovia avave: peẽ térã oimeraéva. 7 Ikatu vaerã mo'ã ramo jepe rońeńanduka peẽme Cristo remimbo'ekue ramo, roiko mitáicha pende apytépe. Peteĩ sy omongakuaa ha ońangarekóva imemby teére, 8 upéicha avei, pende rayhu etereígui, rome'ëse vaerã mo'ã peẽme, ndaha'úi Ñandejára Ñe'ẽ ańõnte, ore rekove guive katu. Mba'eichaite peve nipo roguahẽ pende rayhuetei! 9 Ore pehẽngue, peẽ pene mandu'áne mba'éichapa romba'apo ha rońeha'ã rojekovereka haguã. Romba'apo vaekue ára ha pyhare, ani haguã ipohýi peẽme ore rekove, romyasái aja peẽme Ñandejára Ñe'ẽ. 10 Peẽ peikuaa, ha Tupã avei, ore marangatu, ore reko joja ha ore mba'e porã hague pene ndive, peẽ Tupã reroviahára. 11-12 Peikuaa avei, ore pene myakã raku ha pene mombytu'u hague, peteĩ-teĩme, ojapoháicha peteĩ túva ta'ýra kuéra ndive. Ro'e peẽme peiko haguã peiko vaerãháicha Tupã reroviaha rekoitépe, pene renóiva peike haguã hetã teépe ha heko mimbipápe. 13 Upévare, ore rome'ëva ore aguije Tupãme, peẽ niko pehendu ramo guare Ñandejára Ñe'ẽ romyasáiva pende apytépe, pemoguahẽ pende py'apýpe Tupã marandu ramo, ha ndaha'úi yvypóra marandu ramo. Ha ańetehápe Tupã marandu hína, ogueraháva peẽme mba'e porã, peẽ heroviahápe. 14 Peẽ ore pehẽngue, pehasa asy ramo guare pene retãgua pópe, ojehu peẽme pe ojuhúva avei umi Tupã reroviaha Jesucristo ndive guápe, Judéape, chupe kuéra avei niko omuńamba vaekue umi judío, hetãguáva. 15 Umi judío ojuka vaekue Ñandejára Jesúspe, ojuka haguéicha yma umi maranduhárape, ha ore mosẽ oréve. Ha umíva ndoikói Tupã oipotaháicha ha opu'ã opavavére, 16 rońe'ẽsérõ umi judío'ýva ndive, ońepysyrõ haguã, ndohejái oréve. Upéicha akói ońemyenyhẽ angaipágui. Ha opa haguã ko'ã mba'e, Tupã ombou hi'ári kuéra ñenupã nde vaíva. 17 Ore pehẽngue, rojei ramo pende hegui sapy'amí, ha nda ore rechavéi ramo jepe, poguerékómi ore py'apýpe ha hi'ã etereími oréve roho pende rechami. 18 Rońeha'ã jepi roho haguã; che, Pablo hetave jey ahase, ha Sataná che joko. 19 Mávare piko ikatu rojerovia, rovy'a ha rońembotuicha, Ñandejára Jesús renondépe, ou jeývo? Napeẽi ramo, avavéne. 20 Peẽ niko ore reko mimbipa ha ore vy'a.

1 Thessalonians 3

1 Aipórõ, ndaikatu véimagui rojejoko, ropyta mante Aténaspe, 2 ha romondo ore pehẽngue Timotéope, omba'apóva Tupãme guarã omyasãivo Jesucristo marandu pyahu. Romondo chupe oho haguã pene mombarete ha pene myakã raku haguã pende jeroviápe, 3 ha ani haguã ko'ã jehasa asy avavẽpe osarea. Peẽ niko peikuaa voi jaropu'aka mante vaerãha ko'ã mba'e. 4 Upéi ave, roimérõ guare gueteri pene ndive, ro'e vaekue peẽme jahasa asytaha; ha upéicha oiko, peikuaaháicha. 5 Upévare, che tenondete, ndaikatu véiguima aropu'aka, amondo aporanduka mba'éichapa peiko pende jeroviápe. Akyhyje niko pe mba'e vairãme ñande ra'áva pende py'a ra'ã ramo guarã, ha ore rembiapo opyta reipa. 6 Ha péina Timoteo ou jeýma Tesalónicagui, ha marandu porã ogueru oréve upe jerovia ha mborayhu perekóvaguí. He'i oréve tapia pene mandu'aha ore rehe mborayhúpe, ha ore rechaseha, ore pende rechaseháicha avei. 7 Upévare, ore pehẽngue, ore jehasa asy ha ore jepy'apy pa'ũme, tuicha ore mombytu'u roikuaávo peẽ akóinte pene mbareteha pende jeroviápe. 8 Roikuaávo peẽ akói pene mbareteha Ñandejára reroviápe, ore akã raku jey. 9 Mba'éicha nipo rome'ẽmba kuaáta ore aguije Tupãme pende rehe ha pe vy'a guasute roñandúvare henondépe rehe? 10 Ára ha pyhare roñembo'e Tupãme ohejami haguã oréve pohechami, rojapo haguã pe tekotevẽva gueteri pende jeroviápe. 11 Hi'ãnte oréve Tupã, ñande Túva, ha Ñandejára Jesús ore pytyvõ ikatu haguã roho pende rechávo. 12 Ha Ñandejára ta pene mongakuaa ha ta pejoayhuve ha ta pehayhuve pende rapicha kuérape ára ko'ẽre, ore pende rayhuháicha. 13 Tomombarete pende py'a, ta pene momarangatu ha ta pene mboheko potĩ Tupã ñande Ru renondépe, oúvo Ñandejára Jesús, opavave Tupã mba'éva ndive.

1 Thessalonians 4

1 Ha ko'ágã rojerure ha ro'e peẽme Ñandejára Jesús rerape: ta pekakuaave ára ko'ẽre pe teko kuaa peikuaa vaekue ore heguípe, ovy'a haguã Tupã, pejapoháichama hína. 2 Peẽ niko peikuaáma umi ijapopyrã rome'ẽ vaekue peẽme Ñandejára Jesús pu'aka rupi. 3 Pe Tupã oipotáva niko tapeikove marangatúpe, avave ani itie'ỹtei, 4 ha peteĩ-teĩ taipu'aka hetére, marangatúpe ha teko kuaápe, 5 anítei mba'e pota vai ha tembiapo vaisépe, umi Tupãme oikuaa'ỹvaicha. 6 Aníke avave oñemombarete ha ombotavy ko'ã mba'épe hapichápe, Ñandejára oporonupã hatã hína opa ko'ã mba'ére, ro'e haguéichama peẽme. 7 Tupã ñane renói vaekue ndaha'úi jaiko ky'a haguã, ñane marangatu haguãnte. 8 Upe, oro'yrõva ko'ã mba'e, ndoro'yrõi yvypórape, oro'yrõ uvei Tupãme, ome'ẽ vaekue peẽme Espíritu Santo. 9 Jajoayhu vaerãháre katu, natekotevẽi romoĩ peẽme kuatiáre, Tupã voi pene mbo'e vaekue pejoayhu haguã. 10 Upéicha niko peẽ pejapo opa pene pehẽngue oikóva Macedonia tuichakue ndive. Ha rojerure peẽme, ore pehẽngue, ta tuichaichave ára ko'ẽre. 11 Peñeha'ã peiko py'a guapýpe ha pempa'apo pende pópe, rojerure haguéicha peẽme, 12 umi oka pegua pende rereko haguã mba'e ramo ha peẽ napeñasãingói avavére. 13 Ore pehẽngue, ndoroipotái pepyta peikuaa'ỹre mba'épa oiko umi omanóvaguí, ani haguã jepy'apy umi ambue oha'arõ'ỹva mba'evéicha. 14 Rogueroviaháicha Jesús omano ha oikove jey hague, upéicha avei roguerovia, Jesús ndive Tupã omoingovepa jeytaha umi heroviaha omano vaekuépe. 15 Upévare ro'e peẽme, Ñandejára ombo'e vaekue ramo guáicha, japytáva guive jaikove ou peve Ñandejára, na ñane tenonde mo'ãi umi omano vaekuére. 16 Oñehendúta peteĩ ñe'ẽ hatã, peteĩ Arcángel ñe'ẽ ha Tupã turupu, ha Ñandejaraite voi oquejýta yvágaguí. Ha umi omano vaekue ogueroviáva Cristope, umíva raẽte oikove jeýta; 17 upéi, umi jaikovéva gueteri, jajereraháne hendive kuéra araíre, jajojuhu haguã Ñandejára ndive amo yvate, ha upéicha ñaiméta Ñandejára ndive opa ára guarã. 18 Peñomyakã rakúke aipórõ ko'áva ko'ã ñe'ẽme.

1 Thessalonians 5

1 Araka'épa oikóta ko'ã mba'eregua, ore pehẽngue, natekotevẽi romoĩ peẽme kuatiáre. 2 Peẽ peikuaa voi, ára ou jeytaha Ñandejára oguahẽtaha oñeha'arõ'ỹve jave, mondaha oguahẽ ramo guáicha pyhare. 3 Ágã ku yvypóra he'ívo: "Opa mba'e péina oĩ py'a guapýpe, ha ndaipóri jakyhyje haguã", upépe oúta hi'ári kuéra oimo'ã'ỹhágui ñehundi guasu, ouháicha memby pota rasy kuña hye guasúvape; ha avave ndaikatu mo'ãi okañy. 4 Peẽ katu, ore pehẽngue kuéra, napeiméi pytũmbýpe pene mondýi haguã pe ára ou jeyha Ñandejára peteĩ mondaháicha. 5 Peẽ, ára ha

mba'e rendy rehegua, ñande ndaha'úi pyhare ha pytũ rehegua. 6 Upévare, ndajakéi vaerã umi ambuéicha, japáy ha ñane akã porã katu vaerã. 7 Umi okéva, oke pyhare, ha umi oka'úva, oka'u pyhare. 8 Ñande, ára peguáva katu, opa ára ñane akã porã vaerã. Ñañeñangareko vaerã, mo'ãha peguáicha, ñande jerovia ha ñane mborayhu reheve, ha jajaho'i ñane akã mo'ãháme guáicha, ñande jerovia ha ñane ñepysyrõme. 9 Tupã na ñane mo'iri ñañenupã haguã, ñanẽpysyrõ haguã katu, Ñandejára Jesucristo rupi. 10 Jesucristo omano ñande rehehápe, ikatu haguã, japáy térã jake ramo, jaiko haguã hendive. 11 Upévare peñomyakã raku ha peñomombaretéke, pejapoháicha voi hína. 12 Ore pehẽngue kuéra, rojerure peẽme pereko haguã mba'érõ umi pende apytépe omba'apóvape, pene sãmbyhýva Ñandejára rehe guápe, ha oñemoñe'ẽva peẽme. 13 Pehayhu vaerã chupe kuéra umi mba'eta ojaopóvare. Peiko py'a guapýpe oñondive. 14 Rojerure avei peẽme, ore pehẽngue kuéra, peñemoñe'ẽ haguã umi heko sarambívape, pemyakã raku haguã umi heko jerovia'yvape, peipytyvõ haguã umi ikangývape, ha peiko kuaa haguã opavave ndive. 15 Peñangareko ani avave ohepyme'ẽ vai ivaívape. Pejapo uvei katu iporáva ojuehe voi ha opa yvypórare. 16 Pevy'a tapiáke. 17 Peñembo'e mantéke. 18 Peme'ẽ pende aguije Tupãme opa mba'ére, upéva pe ha'e oipotáva pende hegui, peẽ Jesucristo reroviaha. 19 Ani pembogue Espíritu rata. 20 Ani pejahéi marandu kuaáre. 21 Peha'ã opa mba'e ha pejoko pe iporáva. 22 Pejei opaichagua mba'e vaigui. 23 Tupã voi, pe Tupã py'a guapy me'ẽhára, tojapo pende hegui imarangatu etéva, ha toheja peẽme opa pende reko, pende espíritu, pene ánga ha pende rete, mba'evépe ivai'yre, Ñandejára Jesucristo ou ramo guarã. 24 Pe pene renóivako heko jerovia porã hína, ha ojapo vaerã opa ko'ã mba'e. 25 Ore pehẽngue kuéra, peñembo'e avei ore rehe. 26 Pemomaitei opa ñane pehẽnguẽpe peteĩ ñehetũ marangatu reheve. 27 Ha'e peẽme, Ñandejára pu'aka rerape, pemoñe'ẽ haguã ko kuartia opa ñane pehẽnguẽpe. 28 Ñandejára Jesucristo tohekuavo pende ári ipytyvõ.

2 Thessalonians 1

1 Pablo, Silvano ha Timoteo romomaitei Jesucristo iglésia, Tesalónica guápe, ojoajúva Tupã ñande Túva ha Ñandejára Jesucristo rehe. 2 Tupã ñande Túva ha Ñandejára Jesucristo tohekuavo ipytyvõ ha ipy'a guapy pende ári. 3 Rome'ẽ ore aguije Tupãme pende rehe, ha iporã niko upéva rojapo, pende jerovia niko imbareteve ohóvo ha joayhu pende apytépe tuichave ohóvo arako'ẽre. 4 Upéicha rupi roñe'ẽ porã pende rehe Tupã iglésia rupi, peropu'aka kyre'ygui opaichagua oñemoiva pende rehe ha umi jeiko asy perohasáva. 5 Upéva ohechauka Tupã pene mbojovake hague hekópe ha ojuhu hague iporãha peẽ peike isãmbyhýpe. Hesehápe niko pehasa asy hína. 6 Iporã niko Tupã ombohasa asy umi pene mbohasa asývape, 7 ha peẽ pehasa asývape katu pene mombytu'u, ha oréve avei. Péicha Tupã ojaopóta ojechaukavo Jesucristo hemimbou kuéra*f** ipu'akapáva ndive, 8 oúvo yvágagui tata rendy mbytépe. Oúta oinupã haguã umi oikuaa'yva Tupãme ha iñe'ẽ renduse'yva Ñandejára Jesús marandu porãme. 9 Umíva oñenupãta oñehundi haguã opa árape guarã, ha oñemombóta mombyry Ñandejára rendágui, imimbipa ha ipokatúgui. 10 Ñandejára oúta upe árape, ojererohory haguã umi imba'éva apytépe, ha ohecha ramó haguã chupe opa ogueroviáva, ha peẽ perovia vaekue umi mba'e roikuaauka vaekue peẽme. 11 Upevarã roñembo'e opa ára pende rehe Tupãme, pene renói vaekue peiko haguã ha'e oipotaháicha, ha ipokatu rupi oiko haguã peẽme opa mba'e porã pejaposéva, ha opa umi tembiapo pemongu'éva pejerovia rupi. 12 Upéicharõ, Ñandejára Jesús rera ojererohoryta pende rehe ae, ha ha'e pende rerohoryta, Tupã Ñandejára ha Ñandejára Jesucristo ipy'a porãitéva oipotaháicha.

2 Thessalonians 2

1 Ko'ágã, che pehẽngue kuéra, Ñandejára Jesucristo ou jey haguã rehegua, ha ñande joaju hendivére niko rojerure peẽme, 2 ani peheja avave pene mbotavy térã pene mondyise he'ívo peẽme oguahẽma hague Ñandejára ouha ára. Ikatúne oime oimo'áva ore ro'e hague upéva Espíritu rupi, roñemoñe'ẽháme térã kuartia ñe'ẽme. 3 Ani peheja avave pene mbotavy. Upéva upe ára mboyve, oikóta ñepu'ã guasu Tupãre ha oúta pe tekove aña oñehundi vaerã. 4 Upe tekove aña, oñemoiva opa Tupã rera oguerahávare térã oñemomba'e guasu vaerãre, omoíta iguapyha Tupaópe, he'ívo ijehe ha'e Tupãha. 5 Na pene mandu'ái piko aña'e'ẽ hague peẽme ko'ã mba'ére ako aimérõ guare pene ndive? 6 Ha ko'ágã peikuaáma mba'épa ojoko upe tekove aña, ani haguã ojechauka hi'ára oguahẽ mboyve. 7 Pe mba'e vai ñemi omba'apóma hína, oha'arõnte ojeívo pe ojokóva chupe. 8 Upépe ojechaukóta pe tekove aña, Ñandejára

Jesús ohundítava peteĩ jepejúpe, ha imimbipápe ohejátava chupe ikatu'ýre ojapo mba'eve. 9 Upe tekove aña, Sataná remimbou, oúta tuicha pokatu reheve, techaukarã ha mba'e hechapyrãva japu reheve, 10 ha oiporúta opaichagua mba'e vai ombotavy haguã umi oñehundi vaerãme, ndoguerohorýi ha ndohayhuséi haguére pe añetegua ikatúva ohupyty ñepysyrõ. 11 Upévore Tupã oheja ombotavy chupe kuéra pe mba'e japu, ha oguerovia pe añetegua'ý, 12 ikatu haguã oñehundi opa umi ndogueroviaséiva pe añetegua, ha oguerohorýva uvei teko aña. 13 Ore katu rome'ẽ tapia ore aguije Tupãme pende rehe, che pehẽngue kuéra Ñandejára ohayhu etéva. Tupã niko pende poravo peẽme raẽvete pene pysyrõ haguã Espíritu Santo pene momarangatúva rupi, ha pe añetegua peroviáva rupi. 14 Upevarã pene renói vaekue Tupã, marandu porã ore romyerakuáva rupi, peike haguã avei peẽ Ñandejára Jesucristo reko mimbipápe. 15 Aipórõ, ore pehẽngue kuéra, pejepytao ha ani pende resarái umi ore pombo'e vaekuegui, taha'e ore ñe'ẽ tee rupi, térã kuatiañe'ẽ rupi. 16 Ñandejára Jesucristo voi ha Tupã ñande Túva, ñande rayhúva ha ome'ẽ vaekue ñandéve vy'a opa'ýva, ha ñeha'arõ kuaa ipy'a porã rupi, 17 ta pene mbopy'a kyre'ý, ha ta pene mombarete opa mba'e porã peje ha pejapóvape.

2 Thessalonians 3

1 Ipahávo, ore pehẽngue kuéra, peñembo'ekena ore rehe, Ñandejára ñe'ẽ oguahẽ pya'e ha ojererohory haguã opa rupi, ojeu haguéicha pende apytépe. 2 Peñembo'e avei Ñandejára ore pe'a haguã umi tekove añágui, nda opavavéi niko oguerovia umi mba'e ro'éva. 3 Ñandejára katu heko jeroviaha, ha ha'e pene mombarete ha pene mo'ã vaerã Añágui. 4 Ha Ñandejáre rojerovia pejapo ha akóinte pejapotaha umi ro'e vaekue peẽme. 5 Ñandejára ta pene pytyvõ peporohayhu haguã Tupã oporohayhuháicha, ha peropu'aka haguã jehasa asy, Cristo ojapo haguéicha. 6 Ore pehẽngue kuéra, rojerure peẽme pejei haguã oimeraẽva ñane pehẽngue omba'apose'ývagui, ha ndoikóiva ore pombo'e haguéicha. 7 Peikuaa niko mba'épa pejapo vaerã peiko haguã ore roiko haguéicha: ore niko ndoroikói vaekue pende apytépe romba'apo'ýre, 8 ha ndoro'u reíri vaekue avave rembi'u. Upéva rangue romba'apo vaekue ára ha pyhare, ani haguã ore pohýi peẽme. 9 Ikatu ramo jepe rojerure ra'e peẽme ore pytyvõ haguã, romba'apo vaekue rohechaukávo peẽme mba'éichapa peiko vaerã. 10 Roime ramo guare pene ndive niko ro'e vaekue peẽme kóva: Omba'apose'ýva tokaru'ý. 11 Rohendu oimeha pende apytépe oiko reíva, omba'apose'ýva mba'evépe. 12 Umívape ro'e Ñandejára Jesucristo rérape omba'apo haguã py'a guapýpe hembí'uräre. 13 Peẽ katu, ore pehẽngue kuéra, ani pene kane'õ pejapo haguã iporáva. 14 Oĩrõ ndoikuaaséiva mba'eve ko'ã mba'e ro'évagui ore kuatia ñe'ẽme, pehecha porã mávapa ha ani pejehe'a hese, otĩ haguã. 15 Opáichavo ani pereko chupe pende a'e'ýhárõ, peheko mbo'e uvei chupe, pene pehẽngue niko. 16 Ha Ñandejára oporombopy'a guapýva, ha'e voi ta pene mbopy'a guapy opa ára ha opa hendápe. Ñandejára toĩ pene ndive. 17 Che, Pablo, ahaí peẽme ko che maitei che poite rupi. Péichante voi amoíva jepi che réra opa kuatiañe'ẽ che ajapóvare. 18 Ñandejára Jesucristo tohekuavo ipytyvõ pende ári.

1 Timothy 1

1 Che Pablo, Jesucristo apóstol, ombou vaekue Tupã, ñane pysyrõva, ha Jesucristo Ñandejára, pe ñaha'arõva, 2 amomaitei Timotéope, che jerovia pegua che ra'y tee. Tupã, ñande Ru ha Ñandejára Jesucristo, toñohẽ ipytyvõ, iporiahurereko ha ipy'a guapy nde ári. 3 Ajerure haguéichama ndéve, ahávo Macedóniape, epyta haguã Éfesope, ere haguã oimévape anive oiko oporombo'e añetegua'ý ha ohendu umi mba'e rei oñemombe'úva, 4 térã umi ñe'ẽ rei opave'ýva ñande ypy kuerakue rehegua. Umi mba'e umíva oporomoingo vai rei ha ndoporoipytyvõí ojekuaa haguã Tupã rembipota, ojekuaáva jajeroivia ramo hese mante. 5 Upe mba'e ha'e vaekue ndéve ere haguã chupe kuéra, oheka omoĩ ñane pa'ũme joayhu, mborayhu osẽva py'a potĩ porã, akã porã ha jerovia añetégui. 6 Oime ojei vaekue ko'ã mba'égui ha oiko ápe ha pépe, ñe'ẽ ñombohovái reípe. 7 Oikose hikuái Moisés rembiapoukapy mbo'eha ramo, oikuaa'ýre mba'épa he'i hikuái, ha oporombo'e oikuaa porãrõ guáicha. 8 Jaikuaa niko pe tembiapoukapy iporãha, jaiporu ramo ojeporu haguáicha. 9 Ñane mandu'a vaerã, mba'eveichagua tembiapoukapy noñeme'ẽiha umi mba'e porã ojapóvape guarã. Tembiapoukapy oĩ umi heko pu'áva ha iñe'ẽ rendu'ýva, umi iñaña ha iñangaipávape guarã, umi omomba'e'ýva Tupãme ha Tupã rayhu rehegua mba'e kuaa, umi ojukáva itúva térã isy, opaichagua porojukahárape guarã. 10 Avei umi hekope'ý oporoguerokóvape guarã, térã kuimba'e oikóva kuña ramo, umi oporoguerokañýva,

umi ijapúva ha umi ome'ẽ gua'úva iñe'ẽ, ha umi ojapóva oimeraẽva mba'e osẽva tekombó'e porãgui. 11 Péicha ombo'e pe marandu porã Tupã marangatu heko mimbipápe ome'ẽ vaekue chéve amosarambi haguã. 12 Ame'ẽ che aguije pe che mombarete vaekuẽpe, Ñandejára Jesucristope, che rerekóva ijeroviaha ramo ha che moĩ vaekue amba'apo haguã chupe guarã. 13 Ha'e rire ramo jepe hese heta mba'e vai yma, amuñámi ha ajahéimi hese, Tupã che poriahurereko, ndaha'éigui gueteri vaekue che heroviaha ha ndaikuaái ajapóva. 14 Ñandejára heta ohekuavo che rehe imborayhu, che momba'e ha ome'ẽ chéve pe mborayhu ikatúva jareko Jesucristo rupi ae. 15 Ko ha'étava añetegua ha opavave oguerovia vaerã katúete: Jesucristo ou hague ko yvy ári oipysyrõ haguã angaipa apohápe, ha umíva apytépe, che aime tenondete. 16 Tupã katu che poriahurereko, Jesucristo ohechauka haguã che pype, opa mba'e ogueropu'aka kuaaha. Ha upéicha, che ajehecha umi oguerovia vaerã chupe rechaukaha ramo, ohupyty haguã jeikove opave'ỹva. 17 Upévare terakuã porã ha teko mimbipa opa ára guarã Tupãme, mburuvicha guasu omano'ỹva, ojehecha'ỹva ha peteĩteva! Amén. 18-19 Timoteo, che ra'y, ame'ẽ ndéve ne rembiaporã, reñorãirõ porã haguã hese, jeroviápe ha akã porãme, ohechaukaháicha umi ñe'ẽ marandupy rehegua oje'e vaekue nde rehe ymave. Oime umi omboyke rupi iñakãme oguererekóva, oity vaekue yvýre ijerovia. 20 Upéva ojehe vaekue Himenéope ha Alejándrope, ame'ẽ vaekue Satanápe oikuaa porã haguã nde'i vaerãiha mba'eve ivaíva Tupãre.

1 Timothy 2

1 Tenondete ha'e oñeñembo'e vaerã, ojejerure asy vaerã opavavére ha oñeme'ẽ vaerã Tupãme aguije opa yvypóra rehehápe. 2 Oñeñembo'e vaerã umi tetã sãmbyhyhárare, mburuvicha kuérare, ikatu haguã jaiko py'a guapýpe ha ñorãirõ'ỹre, jeporiahurerekópe ha ñemomba'épe. 3 Upéva iporã ha ombohory Tupã ñande pysyrõvape. 4 Ha'e niko oipota opavave toñepysyrõ ha toikuaa pe añetegua. 5 Tupã niko peteĩte ha peteĩte avei pe omoĩ porãva yvypóra kuéra Tupã ndive. Upéva hína Cristo Jesús, yvypórava avei. 6 Ha'e niko omano ñande rehehápe opavave ñañepysyrõ haguã, ha mba'e rechaukaha ramo ome'ẽva vaekue hi'árape porã. 7 Amombe'u haguã ko'ã mba'e ha'e che moĩ mba'e mombe'uha ha apóstol ramo. Ha oheja che pópe ambo'e haguã jerovia ha añetegua umi judio'ỹvape. Ko che ha'éva hína añete. Nda che japúi. 8 Ha upéicha, aipota kuimba'e kuéra oñembo'e opa rupi ha ohupi ipo Tupãme py'a potĩme ha pochy'ỹre, térã ñe'ẽmbojovai'ỹme. 9 Ha aipota kuña kuéra toñemonde oporomotĩ'ỹ haguãicha ha oñembojegua eterei'ỹre, ani mba'e hepývape, anítei oñakãkarãi jeguakapa, óro ha pérta reheve. 10 Tombojegua uvei hekove kuéra mba'e porã ojapóvape, péicha oiko vaerã kuña omomba'éva Tupãme. 11 Kuña ohendu vaerã opa ojeheko mbo'eha kirirĩhápe, ñakãitýpe porã. 12 Ha aníke kuña oporombo'e téra ipu'akase kuimba'ére. Che aipota okirirĩ. 13 Tupã niko ojapo vaekue Adánpe raẽ ha upéi ae Évape. 14 Ha ndaha'éí vaekue Adán upe oñembotavy vaekue. Kuña vaekue, ha oñembotavykávo ho'a angaipápe. 15 Ha upe kuña oñepysyrõta, sy hekópe guáicha ojapo ramo ojapo vaerã, ha oiko ramo akã porãme, jeroviápe, mborayhúpe ha teko marangatúpe.

1 Timothy 3

1 Kóva añete: Oimérõ oisãmbyhyséva umi Jesucristo iglésia, mba'e porã oipota hína. 2 Upévare, pe oporosãmbyhývare ndojejahéi vaerãi. Peteĩte hambireko vaerã. Oiko kuaa vaerã akã porãme ha oñemomba'ehápe. Opa ára oĩ vaerã oporomoguahẽ haguã hógape. Oporombo'e kuaa vaerã, 3 ndaika'úi vaerãi ha naiñorãirõséi vaerãi. Ipy'a porã vaerã katu, ipy'a guapy kuaa ha nda ipira pire potái vaerãi. 4 Oisãmbyhy porã kuaa vaerã hóga ha ita'ýra kuéra iñe'ẽ rendu ha heko porã vaerã. 5 Noisãmbyhy kuaáirõ hóga voi, mba'éicha piko oñangareko kuaáta Tupã iglésiare? 6 Upévare, pe sãmbyhyhára ndaha'éí vaerã peteĩ ojerovia ramóva, ani ágã upéi ojejapo ha ho'a Aña ho'a haguẽpe. 7 Ojeguereko vaerã mba'éro umi ojerovia'ỹva apytépe, ani haguã ho'a mba'eveichagua ñemotĩme ha Aña ñuhãme. 8 Upéicha avei, umi Jesús iglésia pytyvõhára ojererekóvarã mba'éro, araka'eve opyrũ'ỹva iñe'ẽre, nda ika'úi vaerã ha ndoikói vaerã omono'õ pira pire hekope'ỹ. 9 Ha'e kuéra oĩ vaerã pe añetegua jaroviávare, ha oikove vaerã akã porãme. 10 Tenondete chupe kuéra raẽ oñeha'ã vaerã, ha upéi, avave nde'íri ramo mba'eve ivaíva hese kuéra, oike kuaa omba'apo Jesús iglésia pytyvõhára ramo. 11 Umi kuñáva ojeguereko vaerã avei mba'éro, naiñe'ẽ reíri vaerãi, heko kuaa ha nosẽi vaerã iñe'ẽgui opa mba'épe. 12 Umi Jesús iglésia pytyvõhára, hambireko peteĩ

vaerã, ha oisãmbyhy porã kuaa vaerã ita'yra ha itajýra kuérape, ha hogapy. 13 Umi pytyvõhára ojapo porãva hembiapo niko, oñembojerovia, ha ikatu oiko py'a guapy porãme, Cristo Jesús rerovia rupi. 14 Aha'arõ vokoieténte ahávo rohecha, ha amondo ndéve ko kuatia, 15 sapy'a naguahëi voíri ramo, reikuaa haguã mba'éichapa ojeiko vaerã Tupã ra'y kuéra apytépe, pe Tupã oikovéva iglésia, oguerékova ipópe pe añetegua ha ojepytasóva hese. 16 Mba'e guasu eterei pe añetegua Tupã rerovia rehegua: Cristo ojekuaauka yvypóraicha, Espíriturõ katu osẽ porã, ha ohecha chupe umi Tupã remimbou. Ojekuaauka opa tetãme, ojererovia yvy ári ha oñemoguahẽ yvágape.

1 Timothy 4

1 Espíritu Santo he'i voi ko yvy opa potávo oĩ vaerãha ojeíva ijeroviágui, oho haguã umi espíritu japu oporombotavýva ha umi ñeporombo'e oúva mba'epochýgui rapykuéri. 2 Umíva ohendúta hova mokõiva ha ijapúvape, ipy'a iperéva hembiapo vaikue ohapy hague chupe kuéra. 3 Umíva ndohejái oñemenda ha oje'u oimeraéva mba'e. Tupã katu ojapo vaekue ko'ã mba'e ho'u haguã umi heroviaha ha añetegua oikuaáva ome'ẽvo chupe ijaguije. 4 Opa mba'e Tupã ojapo vaekue iporã, ha mba'evégui ndojejeguarúi vaerã, jajapyhy ramo ha ñame'ẽ ñande aguije Tupãme. 5 Ñandejára Ñe'ẽ ha ñane ñembo'e rupi umi mba'e imarangatu. 6 Embo'e ko'ã mba'e, ñane pehẽngue kuérape, ha upéicharõ remba'apo porãta Cristo Jesúspe guarã. Ndéta peteĩ hembiguái imbaretéva pe jerovia ñe'ẽ ha pe tekombo'e porã rejapyhy vaekue rupi. 7 Ani rehendu výro rei oñemombe'úva ko yvy arigua. Eporoporiahurereko tapia. 8 Pe nde rete ñemongu'e iporã ramo, pe poroporiahurereko katu iporãve opa mba'épe guarã, ome'ẽgui jeikove ko'ágã ha upe rire guarã. 9 Kóva niko añetete hína, ha opavave ikatu oguerovia. 10 Upévare voi ñamba'apo ha jajepytasó, ñaha'arõgui, pe Tupã oikovéva ñandepysyrõ, ha tenondete umi ogueroviávape. 11 Ko'ã mba'e remyasái ha rembo'e vaerã. 12 Eñeha'ã ani ojejahéi nde rehe ne mitã haguére, techaukaha katu vaerã nde umi ogueroviávape guarã, pe reñe'ẽ ha reikoháichare, ha mborayhu, jerovia ha teko potĩme. 13 Aguahẽ aja, eiko emoñe'ẽ opavavépe Ñandejára Ñe'ẽ, emokyre'ỹ ñane pehẽngue kuérape ha eheko mbo'e chupe kuéra. 14 Eñangareko umi mba'e rerekóvare, Tupã ome'ẽ vaekue ndéve umi maranduhára ojerovia rupi oiko vaerãre, ha Jesús iglésia myakáhara kuéra omoĩ ramo guare nde rehe ipo. 15 Eñangarekóke ha ereko kuaáke ko'a mba'e, opavave ikatu haguã ohecha mba'éichapa reñakã rapu'ã. 16 Eñangareko nde jehe voi, ha umi mba'e rembo'évare, ha ejepytasó mbarete opa mba'épe. Péicha rejapórõ, nde voi reñepysyrõta ha avei umi ne rendúva.

1 Timothy 5

1 Ani ne ñe'ẽ pohýi itujávape. Upéva rangue, eñemoñe'ẽ chupe, ha'e nde ru ramo guáicha. Ha eiko mitárusu kuéra ndive ne pehẽnguéva ramo guáicha. 2 Iguãiguívape ereko nde sy ramo guáicha, ha umi kuñataĩme ne reindyva ramo guáicha, teko potĩme. 3 Eipytyvõ kuña imenave'ỹmavape, oguereko'ỹva moõpa ikatu oñemboja. 4 Ha pe imenave'ỹmava oguereko ramo imemby ha temineno kuéra, ha'e kuéra raëvete oikuaa vaerã oñangareko vaerãha hóga guáre ha omyengovia itúva ha isy mborayhu. Upéva ombohorygui Tupãme. 5 Kuña imenave'ỹva ha añetehápe opyta vaekue ha'eño, omoíva ijerovia Tupãre ha oñembo'éva ára ha pyhare. 6 Ha pe imenave'ỹva oñeme'éva teko rorype, omano vaekuéva ramo guáicha. 7 Eheko mbo'e avei chupe kuéra taheko porã ani haguã oñeñe'ẽ vai hese kuéra. 8 Umi ojepy'apy'ỹva hóga guáre, tenondete iñemoñare teére, ojahéi ijeroviáre ha ivaive umi ojerovia'ỹvaguí. 9 Imenave'ỹva kuéra apytépe noĩ vaerã umi ohupyty'ỹva gueteri 60 año, ha iména peteĩnte vaekue vaerã. 10 Ojekuaa vaerã hembiapokue porãre, omongakuaa porã haguére imemby kuéra, omoguahẽ porã haguére mbohupápe, ha ojapo haguére umi Tupã mba'évare oikotevéva, ha oipytyvõ oiko asývape. Upéi ave, oiko haguére ojapo opa mba'e iporãva. 11 Ha ani remoĩ imenave'ỹva apytépe umi nombotyva gueteri 60 año, umíva niko oñandu ramo omenda jeyseha ojere Crístogui. 12 Ha upéicharõ hembiapo vai, opyrũgui pe ñe'ẽ ome'ẽ vaekuére. 13 Upéi ave, oiko ápe ha pépe ha iñate'ỹ. Ha ndaha'ei iñate'ỹvante, iñe'ẽ rei katu avei, oiko opa mba'épe ha he'i he'i'ỹ vaerã. 14 Upévare umi imenave'ỹva ha imitáva, aipota omenda. Taimemby, toñangareko hógare, ani haguã oñe'ẽ hese kuéra umi ndaija'éiva ñande rehe. 15 Oiméma kuña imenave'ỹva ojei vaekue ñande hegui ha oho Sataná rapykuéri. 16 Oimérõ Jesucristo reroviaha oguerékova hógape imenave'ỹva, oipytyvõ vaerã chupe, ani haguã osãingo Jesucristo iglésia

pytyvõre. Upéicharõ pe Jesucristo iglésia ikatu oipytyvõ umi imenave'ýva oikotevẽ añetévape, ha oguereko'ýva oñemboja haguã ñepytyvõ rekávo. 17 Umi Jesucristo iglésia oisãmbyhy porãva ojehayhu jo'a-jo'a vaerã. Tenondete umi oikóva oñemoñe'ẽ ha oporombo'e. 18 Ñandejára Ñe'ẽ niko he'i voi: "Ani remotĩnguaha pe guéi remomba'apóva". Ha avei: "Omba'apóvape oñeme'ẽ vaerã imba'apo repykue." 19 Ani rehendu oje'éva umi Jesucristo iglésia oisãmbyhývare, oĩ'ýrõ mokõi térã mbohapy he'íva añeteha. 20 Umi iñangaipa tapiávape reja'o vaerã opavave renondépe, umi ohendúva okyhyje haguã. 21 Aheja ndéve, Tupã, Jesucristo ha umi Tupã remimbou poravo pyre renondépe, rejapo haguã ko'ã mba'e remboyke'ýre térã rembojerovia'ýre avavépe. 22 Ani remoĩ nde po avavére Tupãre omba'apo haguã, rejepy'a mongeta porã mboyve. Ani remoirũ avave hembiaapo vaípe, nde reko potĩke. 23 Nde rasy py'ýgui nde py'ápe, ani re'u ýnte, he'u mimi avei kaguy. 24 Oime angaipa ojehecha porã rupi natekotevẽiva oñembojovake. Ha oime ojehecháva ojehe rire mante. 25 Upéicha avei, tembiapo porãngue ojehecha porã, ha umi iporã'ýva nokañy mo'ãi hína opa ára.

1 Timothy 6

1 Umi oikóva tembiguái ramo omomba'e vaerã ijárape, ani haguã oñeñe'ẽ vai Tupãre ha ko'ã mba'e ñambo'évare. 2 Ha oimérõ pe tembiguái jára Tupã reroviaháva, aníke nomomba'úi chupe, ipehẽngue niko avei Tupã reroviápe. Upéva rangue, omba'apo porãve vaerã katu chupe kuéra. Umi hembiaapo kuerakue ohupytýva niko Tupã reroviahá ha ohayhúva chupe kuéra. Embo'e ha emyasãi ko'ã mba'e: 3 Oimérõ ombo'éva mba'e rei ha ohó'ýva Ñandejára Jesucristo ombo'évare, térã osẽva ñane remiandu Cristo reheguágui, 4 upéva peteĩ tekove jejapo oikuaa'ýva mba'eve. Ha'e kuéra niko hasy noñoñe'ẽ apíri ramo. Ha upégui ou umi mba'e pota hekope'ýmegua, jeiko vai, jeja'o, jerovia'ý, 5 ha ñorairõ opave'ýva umi iñakã kuchúva apytépe ha oikuaave'ýmava voi pe añeteguáva. Ha kuéra katu oimo'ã pe Jesucristo reroviágui oguenohẽtaha heta mba'e iporã vaerã chupe. 6 Añete niko pe Tupã reroviápe oĩha heta mba'e iporãva, umi oñeñandu porãva pe oguerekomívare. 7 Mba'eve niko ndajaguerúi jajúvo ko yvy ári, ha mba'eve ndajaguerahái. 8 Jareko ramo ja'u ha ñañẽmonde haguã, javy'ama vaerã. 9 Umi ipirapire retaséva katu ho'a jepy'a ra'ã vai ñuhãme guáicha, ha ojecha heta mba'e pota vaípe, oitýva chupe kuéra py'a tarovápe ha ñehundípe. 10 Pirapire jehayhu eterei ogueru heta mba'e vai, ha oime ku imba'e potapa rupi ojei vaekue Jesucristo reroviágui ha ogueru ijupe hetaiterei jeiko asy. 11 Ha nde Timoteo, Tupã rembiguái, ejei opa ko'ã mba'égui. Eikove teko porãme, poriahurerekópe, Jesucristo reroviápe, mborayhúpe, eropu'aka jeiko asy ha nde py'a porãke. 12 Eñorairõ porã ne mba'e reroviápe. Ani reheja oho nde hegui pe jeikove opa'ýva, upevarãma ne renói vaekue Tupã, ha upévale reme'ẽ vaekue ne ñe'ẽ heta renondépe. 13 Ko'ágã, Tupã opa mba'e omoingovéva renondépe, ha Jesucristo renondépe, ome'ẽ vaekue avei iñe'ẽ ha omombe'u hendupyráva Poncio Pilato renondépe, ha'e ndéve 14 rejapo haguã ha'éva. Eikóke teko potĩ ojehecha vai'ý vaerãme, Ñandejára Jesucristo ou peve heko mimbipápe. 15 Hi'árape porã Tupã oja póta ko'ã mba'e. Ha'e añoite pe imarangatúva, mburuvicha guasu kuéra ruvicha, ha opa mba'e Jára. 16 Ha'e añoite pe omano'ýva, oikovéva peteĩ mba'e rendýpe, avave ikatu'ýhápe oñemboja. Ndaipóri yvypóra ohecha vaekue chupe ha ndaikatúi ohecha. Ha'e opa ára guarã heko marã'ý ha ipokatu. Amén. 17 Umi imba'e retávape yvy ári, ere ani ojejapo ha ani ojerovia umi mba'e retápe. Umi mba'e reta niko ndaha'epái hína. Tojerovia uvei Tupãre, ome'éva ñandéve heta mba'e iporã vaerã ñandéve. 18 Ere chupe kuéra tojapo iporãva, taimba'e reta mba'e porãnguépe, ha toĩ tapia omboja'o haguãicha oguerekóvaguí hapichápe. 19 Upéicharõ ombyatýta heta mba'e omopyenda mbaretétava chupe kuéra pe ko'ẽrõ guarãme, ha ohupytýta hikuái jeikove añeteguáva. 20 Timoteo, eñangareko porãke pe jeroviapópe ojeheja vaekue ndévere. Ani rehendu ñe'ẽ rei, ha výro rei opoíva umi he'íva ijehe aipo iñaranduha. 21 Umi péicha oikóva osẽ Jesucristo reroviágui. Ñandejára tohekuavo ipytyvõ pende ári.

2 Timothy 1

1 Che Pablo, Cristo Jesús apóstol, Tupã che mboúva amoherakuã haguã pe jeikovete ikatúva ñaha'arõ Cristo Jesús rupi, 2 amomaitei Timotéope, che ra'y ahayhuetéva. Tupã ñande Ru ha Ñandejára Jesucristo toñoñẽ nde ári imba'e porãngue, ta nde poriahurereko ha tome'ẽ ndéve py'a guapy. 3 Ára ha pyhare, nde rehe añembo'évo, amoguahẽ che aguije Tupãme. Che ypy kuéra oiko haguéicha ha py'a potĩme, che

aiko hembijokuái ramo. 4 Che mandu'a manté umi nde resay reñohẽ vaekuere ha hi'ante chéve rohecha jey, tuicha avy'a haguã. 5 Che mandu'a mba'éichapa rejerovia añete Tupãre, ojerovia haguéicha nde aguéla Loida ha avei nde sy Eunice. Aikuaa porã nde avei péicha rejeroviaha. 6 Upévare ha'e ndéve, remombáy jey haguã pe ne rembiaporã Tupã ome'ẽ vaekue ndéve che rupi, amoĩ ramo guare che po nde rehe. 7 Pe Espíritu Tupã ome'ẽva ñandéve niko ndaha'ei jakyhyje haguã avavégui, ñande py'a ñamombarete haguã katu, ha japorohayhu ha ñane akã guapy haguã. 8 Ani retĩ reñe'ẽ haguã Ñandejára Jesucristo rehe, ha ani che rerotĩ añemyakãsã haguere Cristo rehehápe. Nde aveíkена ehasa asy remoherakuã haguere pe marandu porã. Tupã ne mombaretéta upéva reropu'aka haguã. 9 Tupã niko ñane pysyrõ vaekue, ha ñande poravo imba'erã. Péicha ojapo, ndaha'ei omyengovia haguã ñandéve mba'eve ñande japo vaekue. Ha'e ojauposéguite péicha ojapo, ha imba'e porãgui. Tupã niko, Cristo Jesús rupi, imba'e porã ñane ndive opa mba'e oñepyrũ mboyve guive. 10 Ha mba'eichaite pevépa ha'e imba'e porã, ko'ágã ojehechauka ñandéve Cristo Jesús rupi, pe ñane pysyrõva. Ha'e upe ohundi vaekue ñemano ha marandu porã rupi ohechauka pe jeikove opa'ýva. 11 Tupã che moĩ vaekue chéve amoherakuã haguã ko marandu porã, ha che mondo apóstol ha mbo'ehára ramo. 12 Upévare ahasa opa ko'ã mba'e hína, ha péicharõ jepe, natĩri. Che aikuaa porã mávarepa ajerovia, ha aikuaa porã ha'e oñangarekotaha pe che pópe omoĩ vaekuere, ñembojovakeha ára peve. 13 Eiko kena che rombo'e haguéicha, ha aheja haguéicha ndéve reiko haguã. Ani reheja pe jerovia ha mborayhu jarekóva Cristo Jesús ndive. 14 Ha Espíritu Santo ñande pype oikóva rupi kena, eñangareko porã umi mba'e nde pópe ojeheja vaekuere. 15 Reikuaáma niko opavave Asia pegua che reja rei hague, Figelo ha Hermógenes jepe. 16 Ñandejára tohovasa Onesíforo ha hóga guápe, ou mantéva omboveýi chéve che jehasa asy, ha notĩriva añemyakãsã haguere. 17 Rómape oguahẽ riremĩnte, oñemoĩ voi chereka che juhu peve. 18 Ha'e toikuaa Tupã poriahurereko ñembojovakeha árape. Nde niko reikuaa porã mba'éichapa ha'e heta che pytyvõ Éfesope.

2 Timothy 2

1 Nde, che ra'y, Tupã mba'e porã ta ne mombarate Cristo Jesús rupi. 2 Upe, nde che rendu haguéicha, heta renondépe, péichake avei nde, embo'e umi jajeroiviaha porãvape, ikatu haguáicha oporombo'e avei. 3 Eropu'akáke jehasa asy oúva ndéve, ndéko hína Jesucristo ñorairõhára. 4 Ñorairõhára oíva huvicha poguýpe niko ndojehe'ái oimehaichagua tembiapóre, ojapo vaerãgui huvicha he'iháicha chupe. 5 Ha péicha avei peteĩ oñaniva, noñaniri ramo hekópe, ndo jererohory mo'ãi avei chupe hembiapokue rekoitépe. 6 Pe omba'apo pohýiva kokuépe raëvete, ohupyty vaerã kóga repykue. 7 Embojere ne akãme ko'ã mba'e ha'éva ndéve, ha Tupã voi ne pytyvõta reikuaa haguã mba'épa he'ise. 8 Ne mandu'áke Jesucristo rehe. Ha'e niko David ñemoñare hína, ha opu'ã jey vaekue omanóva apytégui. Péicha niko he'i pe marandu porã che amyerakuáva, 9 ha upéva rupi heta ahasa asy ha ajerereko iñapytĩháme, che rembiapo vai ramo guáicha. Ñandejára Ñe'ẽ katu ndaikatúí oñeñapytĩ. 10 Upévare, umi Tupã oiporavo vaekue rehehápe aropu'aka opa mba'e, ikatu haguã Cristo Jesús rupi ha'e kuéra avei oñepysyrõ, ha oikuaa pe jeikove opa'ýva ha tuichaitéva. 11 Añetehápe niko oje'e: Ñamano ramo hendive hendive avei jaikovéta, 12 jahasa asy kuaa ramo hendive ñaiméta opa mba'e ári, ja'érõ ndajaikuaaiha chupe ha'e avei na ñande kuaa mo'ãi, 13 ndajajeroviái ramo hese ha'e ndaupéichai ñane ndive, ndaikatúigui ha'e voi he'i ijupe tove. 14 Ne mandu'áke nde rapicha kuérape ha Tupã renondépe ere chupe kuéra ani haguã oñoñe'ẽ api hikuái. Péva niko naiporãi mba'everã, ohundi uvei opa ohendúvape. 15 Eñeha'ã mbaitéke repyta porã haguã Tupã ndive, ku omba'apóvaicha oguereko'ýva mba'evégui otĩ haguã, ha ombo'éva hekópe añetegua. 16 Ejeheja ñe'ẽ rei ha výro reígui. Umi péicha oñe'ẽva niko hembiaipo vai vaivéta, 17 ha umi mba'e ha'e kuéra ombo'éva katu okaru, ku aicha ñande ro'óre. Péicha niko ojehu Himeneo ha Filétope, 18 opíava umi mba'e añeteguágui, he'ívo ojeikove jeýma hague omanóva apytégui. Péicha, hetágui omokangy ijerovia. 19 Pe ita Tupã omboguapy hatã vaekue katu ndoku'e mo'ãi, ha hese he'i: "Ñandejára oikuaa umi imba'évape" ha avei "Opa umi omomba'e guasúva Ñandejárape, ojeheja vaerã mba'e vaígui." 20 Umi mbayru peteĩ óga guasúpe jajuhúva niko ndaha'ei óro térã plátagui ojejapo vaekue añañte. Oĩ avei ojejapóva yvyra térã ñai'ũgui. Oĩ ojeporu poráva ha oĩ ojeporúva oimeraéva mba'e ojejapo haguã ipype. 21 Oimeraéva ojehejárõ umi mba'e vaígui, ojoguáta ku mbayru porãme oñemboykéva Tupãme guarã, ha ha'e oiporúta heta mba'e iporáva ojapo haguã. 22 Ejeheja umi mba'e mitã rusúpe omyakã rakúvaguí. Eiko

uvei teko jojápe, ejerovia Cristo rehe, ehayhu nde rapicha kuérape ha eiko py'a guapýpe umi Ñandejárape ipy'aite guive omomba'e guasúva ndive. 23 Ani rejapysaka térã reike mba'eveichagua ñe'ê reípe. Reikuaa porã niko ñorãirõme mante umíva opaha. 24 Ñandejára rembiguáiva niko ndoikói vaerã ñorãirõme, oiko porã vaerã katu opavave ndive. Oporombo'e kuaa vaerã ha ndaha'etí vaerã ku ipochy reíva rehegua. 25 Oñemoñe'ê kuaa vaerã umi iñakã rehénte oikosévape. Ikatu mba'e niko péicharõ Tupã opoko hese kuéra, ha oheja hikuái heko vai ha ou oikuaa umi mba'e añeteguáva. 26 Péicharõ opáyta ha ojehekýita hikuái pe ñuhãgui, Aña oguererekohápe chupe kuéra ipoguýpe iñapytĩmby.

2 Timothy 3

1 Aipota reikuaa porã kóva: Pe ára paha oñemoaguívo heta ojehasa asýta. 2 Opavave imba'erãnte oipotáta opa mba'e, pira pirénte ohayhúta, ha oñemoha'entese ha ojejapóta. Oñepu'ãmbáta Tupãre, túva ha sýpe avave naiñe'ê rendu mo'ãi, ndojehecha kuaa mo'ãi avavépe ha ojejahéita Tupãre. 3 Avave naimba'e porã mo'ãi avave ndive, ha avavépe ndojeporiahurereko mo'ãi. Oñeñe'ê reíta ojuehe ha avave ndaikatú mo'ãi ojejoko, hetáta oñemboharái vaíva hapicháre ha ndojehecha ramo mo'ãi mba'eve iporáva. 4 Oíta oguasú apíva hapicháre, iñakã rehénte oikóva, ojejapóva ha ojaipóva umi mba'e chupe kuérante ombovy'áva, ojaipo rangue Tupã oipotáva. 5 Oikóta hikuái heko marangatu vaicha, opa ojaipóvare katu, ojehecháta umi mba'e he'íva ogueroviahá nde'iseiha chupe kuéra mba'eve. Ani rejehe'a umícha guáre. 6 Umíva apytépe oí hína umi oikéva oimeraéva rógape ha ombotavy umi kuña iñakã kuchúvape, ha angaipágui henyhévape, ha ojaipo rei reínteva opa óuva chupe iñakáme. 7 Ko'ã kuña niko oikuaaségui opavavépe ohendu, upéicharõ jepe araka'eve ndoikuaa mo'ãi umi mba'e añeteguáva. 8 Ha Janes ha Jambrés oñemoi haguéicha Moisés rehe, péicha avei ko'áva oñemoíta umi mba'e añeteguáre. Ko'áva niko itujupaite iñakáme ha ijerovia oguerekóva Tupãre omboyke. 9 Péicharõ jepe, ha'e kuéra ndoho mombyry mo'ãi. Opavave ohecha kuaáta hese kuéra itavy etereiha, ojehu haguéicha umi Moisés rehe oñemoi vaekuépe. 10 Nde katu Timoteo reikuaa porã umi mba'e che ambo'éva, mba'éichapa aiko, mba'épa pe ajaposéva ha mba'érehapa ajerovia. Rehendu mba'éichapa aropu'aka heta mba'e, mba'éichapa ahayhu che rapicha kuérape ha heta mba'e vai ahasa. 11 Reikuaa porã mba'éichapa Antioquía, Iconio ha Lístrape heta ajerereko asy ha heta ahasa asy. Vaípe niko umi rupi ajecha vaekue. Ha opa umívagui Ñandejára che pe'a. 12 Ha péichako, opa umi ojeroviáva Tupãre Cristo Jesús rupi, heta ojeguereko asýta. 13 Ha umi ijapúva ha oikóvape oporombotavy, umívape oho vaivéta hína. Oporombotavy javeve, ha'e kuéra voi oñembotavy. 14 Nde katu aníke araka'eve rejei umi mba'e reikuaáva ha reroviávagui. Nde niko reikuaa porã mávapa ne mbo'e vaekue. 15 Ne mandu'áke ne mitã guive reikuaaha Ñandejára Ñe'ê. Reikuaa ikatuha ne moarandu ha ikatuha ne pysyrõ rejerovia ramo Cristo Jesús rehe. 16 Ñandejára Ñe'ê niko henyhẽ Tupã pu'akágui, ha iporã ñambo'e ha ñañoñoñe'ê haguã ñande rapichápe, japoheko mbo'e ha japoromoarandu haguã hekopete. 17 Upéicharõ, pe Tupãme omomba'e guasúva noikotevẽ mo'ãi mba'eve ojaipo haguã opa mba'e iporáva.

2 Timothy 4

1 Tupã ha Cristo Jesús rérape, oútava Mburuvicha guasúicha ombojovake haguã oikove ha omanóvape, ajerure jey-jey ndéve 2 remosarambi haguã pe marandu porã. Emoherakuáke ijahápe ndéve ha ija'yháme avei. Eñe'ê opavavépe ku oguerovia añete haguáicha pe eréva, eñemoñe'ê ha mbegue mbeguépe eheko mbo'e chupe kuéra. 3 Oguahêta hína ára, ha avave nohenduse mo'ã véima mba'eve iporáva chupe kuéra oñembo'éva. Upéva rangue, oikóta iñakãre ha ombyatýta ijerére umi mbo'ehára ohendukáva chupe kuéra umi ha'e kuéra ohendusévante. 4 Ojeréta añeteguágui ha ogueroviáta výro rei. 5 Nde katu, ne akã guapy ha eropu'aka vaerã jehasa asy óuva ndéve. Akóinteke emoherakuã pe marandu porã, ha ejapopa porã ne rembiapo Tupã rembiguái ramo reguererekóva. 6 Che katu aiméma ame'ê haguáicha che rekove Tupãme ikuave'ẽmby ramo. Hi'aguíma ára amano haguã. 7 Hekoitépe niko añorãirõ, ipahaite peve añani, ha ndajeíri che jeroviágui. 8 Ha ko'ágã aha'arõ hína pe jeguaka Ñandejára Jesucristo, Mbojovakehára heko jojáva, omoítava che akãre pe árape, che reko potí haguére. Ha ndaha'e mo'ãi chéve añónte ome'ëtava. Ome'ëta avei opa umi ipy'aite guive oha'aróvape ha'e ou jey. 9 Eñeha'ãmbaitéke reju pya'e haguã che rendápe. 10 Demas niko che reja rei ha oho Tesalónicape, omyakã rakúgui chupe umi mba'e opavave ojaipóva yvypóra rekópe. Crescente oho Galáciape,

ha Tito katu Dalmáciape. 11 Lucas añóntema opyta che ndive. Egueru ne ndive Marcos, ha'e niko ikatúta che pytyvõ che rembiapópe. 12 Tíquico katu amondo Éfesope. 13 Ágã reju vove kena egueru chéve che póncho aheja vaekue Carpo rógape, Tróadepe. Egueru avei chéve che kuatia kuéra, ha aníke nde resarái umi kuatia vakapígui. 14 Alejandro, ku fiérrore omba'apóva heta mba'e vai ojapo che rehe. Ágãnte Ñandejára omyengoviáne chupe opa umi mba'e ojapo vaekue che rehe. 15 Aníke mba'eve ojapo nde rehe. Ha'e niko opu'ã umi ñande ñamohera kuãvare. 16 Ajereraha ypy ramo guare mburuvicha kuéra renondépe che jehe añe'ẽ haguã, avave ndoúi vaekue che pytyvõ. Che rejapaite hikuái, oĩ haguéicha. Ajerure Tupãme ani haguã ha'e omyengovia chupe kuéra upévare. 17 Ñandejára mante che pytyvõ ha che mombarete. Upévare, ikatu vaekue amohera kuã pe marandu oipysyrõva opa umi Tupãre ojerovia'yvape. Ha upéicha Ñandejára Jesucristo che pe'a jaguarete jurúgui. 18 Ha'e che mo'ãne opa mba'e vaígui, ha che reraháne yvágape ha'e oisãmbyhyhápe. Toñemomba'e guasu chupe opa ára! Amén. 19 Emoguahẽmi che maitei Prisca ha Aquílape, ha Onesíforo róga guápe. 20 Erasto opyta Coríntope, ha Trófimo katu aheja Milétope, hasýgui. 21 Eñeha'ã kena eju ro'y mboyve. Omondo avei imaitei ndéve Eubulo, Pudente, líno, Claudia ha opa umi Jesucristo rehe ojeroviáva ko'apegua. 22 Ñandejára Jesucristo toĩ ne ndive, Tupã toipytyvõ opavavépe.

Titus 1

1 Che, Pablo, Tupã rembiguái ha Jesucristo apóstol, aime aisãmbyhy haguã Tupã rembiporavo kuérape, ikatu haguã oguerovia ha oikuaa pe Tupã rayhu añetegua, 2 ha oha'arõ kuaa jeikove opa'yva. Tupã ijapu'yva he'i vaekue, ojapo mboyve mba'eve, ome'ẽtaha kóva ko jeikove, 3 ha hi'árape ha'e oikuaa vaekue iñe'ẽ. Ha upéva, Tupã ñande pysyrõva, he'i vaekue chéve amyerakuã haguã. 4 Tito che ra'y tee, chéicha avei ogueroviáva, amondo ndéve che kuatiañe'ẽ. Tupã ñande Ru ha Jesucristo ñande pysyrõhára, tohekuavo ipytyvõ ha ipy'a guapy nde ári. 5 Roheja vaekue Crétape remoimba haguã hekópe opa mba'e, ha remoĩ haguã umi iglésiape guarã myakãhára, ha'e haguéicha ndéve. 6 Umíva tapicha joheipyre vaerã, peteĩ jevýnte omenda vaekue, ta'yra kuéra Jesucristo reroviaha vaerã, ha ndaipóri vaerã mba'e vai oje'éva hese kuéra, ndaheko vaíri vaerãi ha nopu'ã reiséi vaerãi hapicháre. 7 Pe Jesucristo iglésia myakãhára, Tupã mba'éva rerekua hekópe, heko potĩ vaerã, ndaha'ei vaerã ojejapóva, ipochy reíva, ika'úva, oporonupáséva ha ipláta potáva. 8 Upéva rangue, omoguahẽ kuaáva vaerã hógape mombyrygua, imba'e porã, iñakã porã, ipojoja, imarangatu ha oiko kuaáva vaerã. 9 Imbarete vaerã Ñandejára ñe'ẽ ohendu vaekuépe, ikatu haguã omokyre'y hapicha kuérape, jeheko mbo'e añete guápe, ha ogueroviaka kuaa vaerã umi hese oñemoivape. 10 Heta oĩ umi iñe'ẽ rendu'yva ha iñe'ẽ reíva, tenondete umi judío ojerovia vaekue apytépe. Ha'e kuéra iñe'ẽ rei ha oporombotavy. 11 Umívape tekotevẽ rejuru mboty. Hetápe ombojavy ombo'égui výro rei ha ipláta potágui. 12 Peteĩ maranduhára*f** Cretagua voi, upe he'i vaekue hetáguare: "Umi Cretagua, tekove japu, saga'a, ikaru ha iñate'yva.". 13 Ha añetéko upe he'i vaekue. Upévare eja'o mbaretéke chupe kuéra, ikatu haguã oguerovia porã, 14 ha ani haguã ohendu ñe'ẽ rei omyasáiva judío kuéra, térã ojapo umi ndoikuaaséiva mba'eve añeteguágui he'íva. 15 Heko potívape guarã opa mba'e ipotĩ, umi heko ky'áva ha ndogueroviaséivape guarã katu ndaipóri mba'eve ipotíva. Iky'apa niko iñapytu'ũ ha ipy'a kuéra guive. 16 He'i hikuái oikuaaha Tupãme, hembiapópe katu ohechauka ndoikuaaseiha chugui mba'eve. Ko'ã tekove ipy'aro, opu'ã reise hapicháre ha ndaikatúi ojapo mba'eve iporáva.

Titus 2

1 Opa mba'e rembo'éva, ta upe teko mbo'e hekopeguáva he'iháichake. 2 Umi itujámava taiñakã guapy, tojeapo mba'érõ, taiñakã porã, tahesãi ijeroviápe ha imborayhúpe, ha ta imbarete ogueropu'aka haguã jehasa asy. 3 Upéicha avei kuñakarai kuéra, taheko kuñakarai guasu ha ani ijurumy'yí térã ika'u. Tohechauka tembiapo iporáva, 4 ha tombo'e kuñakarai pyahu kuérape ohayhu haguã iména ha imemby kuérape, 5 taiñakã guapy, taheko potĩ, toñangareko kuaa hógare, taimba'e porã ha taiñe'ẽ rendu iménape, ani haguã avave oguereko he'i vaerã Ñandejára Ñe'ẽre. 6 Eñemoñe'ẽ avei mitã rusu kuérape iñakã guapy haguã opa mba'épe, 7 rehechaukávo nde voi tembiapo porã, mbo'epy hesãi poráva rupi, teko marangatúpe, 8 teko mbo'e hekópe guápe, ikatu'y vaerã avave ombohováí. Upéicharõ, umi nde rehe oñemoíva, opytáta oikuaa'yre mba'épa oja póta, ndojuhu mo'ãigui he'i vaerã

nde rehe. 9 Eñemoñe'ẽ umi tembiguáipe taiñe'ẽ rendu opa mba'épe ijára kuérape, taimba'e porã ha ani ombohovái chupe kuéra. 10 Ani imonda. Taijoheipyre uvei ohechauka haguã opa mba'épe mba'eichaitépa iporã Tupã ñane pysyrõhára remimbo'e. 11 Tupã niko ohechauka vaekue imba'e porãha, oikuave'ẽvo yvypórape oñepysyrõ haguã. 12 Pe Tupã py'a porã, ñane mbo'e jajeheja haguã teko jerovia'ỹ ha mba'e pota yvy ári guágui, ha jaiko haguã ñande rekove ko'ágã guápe, akã guapýpe, hekópe ha Tupã rayhúpe, 13 torypápe ñaha'arõ aja ou jey ñane Tupã guasu Jesucristo ñandepysyrõhára. 14 Ha'e omano vaekue ñande rayhupápe, ñane renohẽ haguã teko añágui ha ñane mopotĩmbaite haguã, ojaísovo ñande hegui peteĩ tetã imba'e teéva, mba'e porãnte oipotáva. 15 Kóva hína upe rejapo vaerã, reñemoñe'ẽvo ha reporoja'óvo ave tekotevẽ ramo. Aníke reheja avave nde apo'i.

Titus 3

1 Ne mandu'áke opavavépe tojapo mba'éro sãmbhyhára ha mburuvicha kuérape, taiñe'ẽ rendu chupe kuéra ha taikyry'ỹ ojapo haguã opa iporãva. 2 Ani okaguai avavére, tohayhu py'a guapy, taimba'e porã ha tojejapo'ỹ avave renondépe. 3 Ñande avei niko yma ñande výro, ha ñapu'ã reise vaekue oimeraẽvare. Ñande rape kañy vaekue ha jaiko opaichagua ivai ha iky'áva rembiguáirõ. Ñande reko aña vaekue ha jaiko py'a rasýpe, na ñande ja'evéi ojuehe. 4 Tupã ñane pysyrõhára katu, ohechauka ipy'a porã ha imborayhu yvypórape. 5 Ñande poriahurerekóguinte ha ndaha'etí ñane rembiapo porãgui, ñane pysyrõva, ñane mopotívo ýpe ha ombopyahúvo ñande rekove Espíritu Santo rupi. 6 Jesucristo ñande pysyrõhára rupi niko, Tupã ñane myenyhẽ Espíritu Santogui, 7 ñanemoĩ porã haguã hendive imborayhu rupi, ha jahupyty upe jeikove opa árape guarã ñaha'arõva. 8 Ko'áva hína umi mba'e jarovia vaerãva, ha aipota ere jey-jey ko'ã mba'e, ikatu haguã umi Tupãme ogueroviáva oñeha'ã ojapo iporãva. Ko'ã mba'e iporã ha oipytyvõ kuaa opavavépe. 9 Ani reike ñe'ẽ joapi reípe, téra máva mávapa ñande ypy kuéra, ha Moisés rembiapoukapy apóre. Ko'ã mba'e výro rei ha naiporãi mba'everã. 10 Oĩrõ oporombojoavýva, eñemoñe'ẽ chupe peteĩ térã mokõi jey, ha na ne renduséirõ emosẽ chupe Jesucristo iglésiagui. 11 Reikuaáma voi niko upe tapicha upéva heko añaha, ha iñangaipa voiha upe ohundíva chupe. 12 Ágã amondóvo ne rendápe Artemas térã Tíquico, eñeha'ã tereho che rendápe Nicópolispe. Ha'éma upépe apytataha ro'y ou vove. 13 Eipytyvõke opa ikatúvape avogádo Zenas ha Apólospe, oguereko haguã opa oikotevẽva oho haguã. 14 Umi ñande reheguáva toikuaa avei ojapo vaerãha iporãva, ha oipytyvõ oikotevẽvape, hekove kuéra ou porã haguã hapicha kuérape. 15 Opa oĩva che ndive oguerahauka ndéve imaiteti. Emomaiteti umi ñane irũ Jesucristo reroviaha jahayhúvape. Ñandejára tohekuavo ipytyvõ pende ári.

Philemon 1

1 Che, Pablo, che akãsáva hína Cristo Jesús rehehápe, ha ñane pehẽngue Timoteo, romomaiteti Filemónpe, rohayhuetéva ore rembiapo irũ, 2 ha Jesucristo iglésiape ijatýva hógape. Upéicha avei, ñane reindy Apia ha ñane pehẽngue Arquípope, ñane irũva avei ñane rembiapópe. 3 Tupã ñande Ru ha Ñandejára Jesucristo tohekuavo ipytyvõ ha ipy'a guapy pende ári. 4 Katuete che ame'ẽva che aguije Tupãme che mandu'ávo nde rehe che ñembo'épe, 5 oñemombe'u rupi chéve mborayhu rerekóva ha mba'eíchapa rejerovia Ñandejára Jesús rehe ha opa umi Tupã mba'évare. 6 Ha ajerure Tupãme, ne rembiapo voi oikuaauka haguã ndéve opa mba'e porã ikatúva jajapo Crístope jahayhúgui. 7 Che mbovy'a ha che mokyry'ỹ ne mborayhu. Nde niko che pehẽngue, remyenyhẽva py'a pytu'úgui opa Tupã mba'évape. 8 Upévare, ikatu ramo jepe Cristo apóstol ramo ha'e ndéve rejapo haguã, 9 iporãve chéve ajerure ndéve, mborayhu rérape. Che, Pablo, che tujámava, ha ko'ágã aiméva hína yvyrakuápe Cristo rehehápe, 10 ajerure ndéve rejapomi vaerã che ra'y Onésimo rehe, añeñandúgui itúva ramo, ñande jeroviápe, ko yvyrakuápe. 11 Ymave, Onésimo ndéve guarã ndaha'etí vaekue peteĩ tembiguái mba'everã iporã guasúva. Ha ágã katu iporã ñandéve guarã, chéve guarã ha ndéve guarã avei. 12 Amondo jey ndéve, ha'e niko che ra'y ahayhúva. 13 Che niko aipota vaerã mo'ã opyta ko'ápe che ndive, che pytyvõ haguã nde rangue, aime aja yvyrakuápe, Cristo marandu rehehápe. 14 Ha niko ndajaposéi mba'eve nde remoneĩ mbovy, ikatu haguã che pytyvõ, ndaha'etí che pytyvõ vaerãgui, che pytyvõsẽguinte. 15 Ikatu niko oime Onésimo ojei nde hegui ra'e sapy'ami, rereko haguã chupe upe rire opa ára guarã, 16 ndaha'e véima tembiguáicha, iporãvéva tembiguáiguima katu, peteĩ ne pehẽngue rehayhúvaicha. Che ahayhu eterei chupe. Ha nde, rehayhuve vaerã katu chupe, ha ndaha'etí

yvypóraicha añónte. Ne pehëngue Ñandejára reheguáva ramo katu avei. 17 Aipórõ, che rereko ramo ne pehënguérõ Cristo reroviaha reheguáva ramo, emoguahẽ chupe, che moguahẽva ramo guáicha chéve voi. 18 Oime rire ojapo vai nde rehe térã oguereko ohepyme'ẽ vaerã ndéve, che amyengoviáta ndéve. 19 Che, Pablo, che po rupi amoĩ ko kuatiáre: che ahepyme'ẽta. Nda'éiko ndéve hína nde voi rerekoha rehepyme'ẽ vaerãha chéve nde jehe. 20 Upéicha, che pehëngue, ajerure ndéve rechapomi haguã ko ajeruréva, Ñandejára rérape. Emombytu'umi che py'a, Cristo rayhupápe. 21 Arahauka ndéve ko kuatia, aikuaa porãgui ne ñe'ẽ rendutaha, ha aikuaa rechapovetaha katu ko ajerurévaguĩ. 22 Ha upéi ave, embosako'i che rendaguã. Aha'arõite Tupã ohendúvo pene ñembo'e ohejataha chéve aha pohechávo. 23 Che maitei Epáfraspe, pe Jesucristo rayhupápe che moirũ vaekue yvyrakuápe. 24 Ha avei, Marcos, Aristarco, Demas ha Lúcaspe, che pytyvõ vaekuémi che rembiapópe. 25 Ñandejára Jesucristo tohekuavo pende ári ipytyvõ.

Hebrews 1

1 Ymaite Tupã oñe'ẽ vaekue ñande ru ypy kuerakuépe heta jey ha heta hendáicha, umi maranduhára rupi. 2 Ko'ágã katu, ko'ã ipahavevogua árape, oñe'ẽ ñandéve Ta'ýra rupi. Ha'e rupi niko ojapo vaekue opa mba'e ha oheja chupe imba'erã. 3 Ha'e niko Tupã reko mimbipa, Tupã ha'ehaichaite voi, ha pe omoĩmbáva hendápe opa mba'e iñe'ẽ pu'akapa rupi. Ñane mopotĩ rire ñane rembiapo vaikuetágui, oguapy yvágape Tupã guapyha akatúape. 4 Mba'e guasujeteve umi Tupã remimboúgui, ha'e ohupytýgui Tupãgui téra mba'e guasuvéva pe ha'e kuéra oguerékóvaguĩ. 5 Tupã niko nde'íri avave hemimboúre: "Nde ha'e che Ra'y, che romoñemoña ko árape." Ha nde'íri avei avave hemimboúpe: "Che itúvata ha ha'e che ra'ýta." 6 Ambue hendápe katu, ohechaukávo Ta'ýra peteĩetépe he'i: "Opa Tupã remimbou tomomba'e guasu chupe." 7 Umi hemimboúre katu Tupã he'i: "Hemimbou kuéra ojapo yvytúicha, ha hembiguái kuérape tataícha." 8 Ta'ýra rehe katu he'i: "Tupã, ne sãmbyhy ndopái, ha nde reisãmbyhy teko jojápe. 9 Rehayhu iporáva ha ivaívare na nde a'etí, upévare nde poravo Tupã, ne Tupã, ha vy'águi ne myenyhẽve ne irũ nguéraguĩ." 10 He'i avei chupe: "Ñandejára, nde rejapo vaekue ko yvy iñepyrũha guive, ha nde voi rejapo pe yvága. 11 Opa umíva opa vaerã, nde katu repytáne opa ára. Opa mba'e opa rei vaerã opa reiháicha ao, 12 rembyapakua vaerã ao oñembyapakuaháicha, rembojopyru vaerã ao oñembojopyruháicha. Nde katu, ndénte vaerã, nde rekove ndopa mo'ãi." 13 Araka'eve Tupã nde'íri vaekue hemimbou kuérape: "Eguapy che akatúape, tamoĩ ne pyenda ramo umi nde rayhu'ýva." 14 Opa umi Tupã remimbou niko espíritu omba'apóva Tupãme guarã, oñemboúva oipytyvõ haguã umi ohupytýtavape Tupãgui ñepysyrõ.

Hebrews 2

1 Opa ko'ã mba'ére jajapysakave vaerã oñemombe'u vaekuére ñandéve, japia'ỹ haguã tapégui. 2 Teko mbo'e yma ome'ẽ vaekue Tupã hemimbou kuéra rupi, umíva teko mbo'e añete imbaretéva, ha umi hembiapo vai ha naiñe'ẽ rendúi vaekue, umíva oñenupã hekópe. 3 Mba'éicha piko, aipórõ, nañañenupã mo'ãi ñande, ndajajepy'apýi ramo ñañepysyrõ haguãre, ko tuichaite mba'éva upéva. Ñandejára voi niko oñemotenonde vaekue omombe'u haguã ñandéve. Ha upéi upéva, omoañete porãve ñande apytépe umi ohendu vaekue ko'ã ñe'ẽ. 4 Upéi avei, Tupã omoañeteve vaekue mba'e rechauka ha mba'e hechapyráva reheve, ha Espíritu Santo ome'ẽ vaekue ñandéve heta hendáicha, ha ha'e oipotaháicha. 5 Tupã nomoĩri vaekue hemimbou kuéra poguýpe pe ñande reko tenonderávéro guarã, ñañe'ẽha hína. 6 Upéva rangue, Ñandejára Ñe'ẽme oime peteĩ hendápe he'íha: "Máva piko yvypóra ne mandu'a haguã hese? Máva piko yvypóra rejepy'apy haguã hese? 7 Sapy'ami remomichĩve vaekue ne remimbou kuéraguĩ, upéi rehupi yvate ha remomba'e guasu. 8 Opa mba'e remoĩ ipyguýpe." Ha upéicha, omoĩvo Tupã opa mba'e ipyguýpe, ndohejái mba'eve oñapytĩ'ýre ijehe. Ndajahechái jepe upeichaha. 9 Ha jahecha mba'éichapa Jesús, Tupã omomichĩmive vaekue sapy'ami hemimbou kuéraguĩ, yvate ohupi ha omomba'e guasu chupe, pe omano haguéicha omano rupi. Tupã, ohechaukávo imborayhu ñande rehe, oheja omano ñande rehehápe. 10 Opa mba'e oĩ Tupãme guarã ha Tupã ojapógui, oipotáva opa ta'ýra oíke heko mimbipápe. Upévare Tupã, Jesucristo ohasa asy rupi, ojapo vaerã vaekue chuguĩ peteĩ ivai'ýva mba'évépe, oporopysyrõva. 11 Opavave niko peteĩnte itúva, umi imarangatúva ha pe oporomomarangatúva. Upévare, Tupã Ra'y notĩri he'i haguã hese kuéra ipehëngueha. 12 He'iháicha Ñandejára Ñe'ẽme: "Nde rehe che mandu'áne che pehëngue kuérape, ha rogueropurahéine umi

aty guasuha rupi." 13 He'i avei: "Ha'e che jeroviaha." Ha he'i jey: "Ápe aime che ra'y kuéra ndive, Tupã ome'ẽ vaekue chéve." 14 Ta'ýra kuéra ha'eháicha peteĩ to'o ha peteĩ tuguýgui guare, upéicha avei Jesús oiko vaekue yvypóraicha, ho'o ha huguy reheve, imano rupi ipu'aka haguã Aña, ikatúva oporojukáre. 15 Ha péicha oipysyrõ opa umi oiko vaekue kyhyje poguýpe oikove aja pukukue. 16 Añetehápe niko ha'e ndoúi vaekue oipytyvõvo umi Tupã remimboúpe, ha'e ou oipytyvõ haguã Abraham ñemoñarépe. 17 Upévare, oiko vaerã vaekue ipehẽngue kuéraicha opa mba'épe, oiko haguã chugui peteĩ Pa'i Guasu heko jeroviaháva ha oporoporiahurereko kuaáva, omba'apóva Tupãme guarã, ha ojeheja rei haguã yvypórape iñangaipa. 18 Ha ha'e voi ohasa asy ha ojepy'a ra'ã rupi, ko'ágã ikatu oipytyvõ umi ojepy'a ra'ávape avei.

Hebrews 3

1 Upévare, che pehẽngue kuéra, Tupã mba'éva, ha pene renói vaekue imba'erã, pema'ẽ porã Jesucristore, apóstol ha Pa'i Guasu ñande jerovia rehegua. 2 Jesús ndojeíri vaekue Tupã reroviágui omoíva chupe hembiaporã, Moisés avei ndojeíri haguéicha hembiaporãgui, Tupã reroviaha kuéra apytépe. 3 Jesúspe katu oñemomba'e guasuve Moisésgui, oñemomba'e guasuveháicha óga apohare, pe ógagui. 4 Opa óga oime ijapohare, Tupã katu opa mba'e apohare. 5 Ha upéicha Moisés, tembiguái hekópe, ndojeíri vaekue Tupã reroviaha apytégui, ha ohenduka opa mba'e Tupã he'ítava upéi. 6 Cristo katu, Tupã Ra'y ramo, ndojeíri Tupãgui, omyakãvo ko heroviaha aty, ñandéva hína. Ha upévata ñaime hatã ramo ñande jeroviápe ha ñaha'arõ kuaa ramo. 7 Upévare, he'iháicha Espíritu Santo pe Ñandejára Ñe'ẽme: "Ko'ágã pehendúro Tupã he'íva, 8 ani pemohatã pende py'a, umi opu'ã vaekuéicha, ha oipy'a ra'ã Tupãme yvy ojeiko'ýháme. 9 Upépe che py'a ra'ã umi pende ru ypy kuerakue, ohecha rire ramo jepe hikuái umi che rembiapokue 40 año pukukue. 10 Upévare che pochy hendive kuéra ha ha'e: 'Ojejavý tapia ipy'ápe kuéra ha ndoikuaaséi che rape.' 11 Upévare pochyhápe ame'ẽ vaekue che ñe'ẽ ndoike mo'ãiha hikuái opytu'u haguãme." 12 Che pehẽngue kuéra, peñangareko ani haguã pende py'a ñaña, ha pende reko jerovia'ýgui pejei Tupã oikovévagui. 13 Upéva rangue, opa ára peñomokyre'ý ani haguã angaipa peñembotavy japu oiporúva rupive. 14 Ñande ñaiméne Cristo ndive, ñane mbaretérõ ipaha pepe, ñande jerovia jareko vaekuépe iñepyrũha guive. 15 Upévare Ñandejára Ñe'ẽ he'i: "Ko'ágã pehendu ramo Tupã he'íva, ani pende py'a hatã umi opu'ã vaekuéicha." 16 Ha máva piko hína umi opu'ã vaekue Tupã rehe ohendu rire iñe'ẽ? Umi oguenohẽ vaekue Moisés Egíptogui. 17 Ha máva ndive piko Tupã ipochy raka'e 40 año pukukue? Umi iñangaipa vaekue ndive, ho'a vaekue omano yvy ojeiko'ýha rupi. 18 Ha máva rehépa Tupã oñe'ẽ me'ẽ ndoikéi chéne haguã ha'e opytu'uhápe? Umi iñe'ẽ rendu'ý vaekuére. 19 Ha upéicha, jahecha ndaikatúi hague oike, ndogueroviái haguére.

Hebrews 4

1 Upévare, jareko aja gueteri pe ñe'ẽ me'ẽ jaike haguã upe Tupã ome'ẽhape pytu'u, ñañangareko vaerã ani oime oike'ýva. 2 Ñande niko ñahendu avei upe marandu porã, ha'e kuéra ohendu haguéicha. Ha chupe kuéra mba'evépe naiporãi vaekue ohendu, ndojoajúi rupi ijeroviápe umi iñe'ẽ rendu vaekue ndive. 3 Ñande jajerovia vaekue katu jaike upe pytu'úpe, Tupã he'i hague: "Upévare aña'ẽ me'ẽ che pochyhápe, ndoikéi chéne haguã pe pytu'u ame'ẽháme." Upéicharõ jepe, Tupã ojapopáma vaekue ojapo vaerã ko yvy ojapo ramo guare. 4 Oime voi niko hína 7 araháre he'íva pe Ñandejára Ñe'ẽ: "Tupã opytu'u opa hembiapógui 7 arahápe." 5 Ha oje'e jey pe Tupã kuatiápe: "Ndoikéi chéne hikuái che ame'ẽháme pytu'u." 6 Ha tekotevẽ gueteri oime oikéva upe Tupã oporomombytu'uhápe. Naiñe'ẽ rendúgui niko ndoikéi vaekue umi tenondete ohendu vaekue pe marandu porã. 7 Upévare, Tupã omoí jey peteĩ ára, peteĩ "ára" ipyahúva, ha upéva ojapo oñe'ẽvo ñandéve pe ymaite David he'i vaekue rupi Ñandejára Ñe'ẽme: "Ko'ágã pehendúro Tupã he'íva, ani pende py'a hatã." 8 Josué omoinge rire umi Israel guápe upe Tupã oporomombytu'uhápe, ha'e noñe'ẽ véima vaerã mo'ã peteĩ ambue árare. 9 Aipórõ, opyta gueteri umi Tupã reheguávape guarã peteĩ Tupã oporomombytu'uha ojoguáva pe 7 araha, ha'e opytu'u hague. 10 Umi oikéva upe Tupã oporomombytu'uhápe niko, opytu'u hembiapógui, Tupã opytu'u haguéicha. 11 Ñañeha'ã vaerã, aipórõ, jaike haguã upe Tupã oporomombytu'uhápe, avave ani haguã ho'a umi oguerovia'ý vaekue rapykuéri. 12 Ñandejára Ñe'ẽ niko oikove ha ipu'aka. Hãimbeve kyse puku hãimbe jováivagui, ha ojasuru ñande py'a ha ñande espíritu ipypukuvehápe, ñande py'apy

okañyvehápe, ha oipyguara ñane remiandu ha ñande py'a pota. 13 Ndaipóri okañýva Tupãgui, opa mba'e hesakã chupe, ha ohechapa ñane rembiapo. 14 Jesús, Tupã Ra'y, hína ñande Pa'i Guasu oike vaekue yvágape. Upévare akói ñane mbarete vaerã ñande jeroviápe. 15 Jesús, ñande Pa'i Guasu, ikatu ñande poriahurereko ñane kangyhápe, ha'e voi niko ojepy'a ra'ã vaekue ñandéicha. Ha'e ndo guerekóinte mba'eveichagua angaipa. 16 Ñañemboja, aipórõ, jerovia reheve Tupã ñande rayhuetéva guapyhápe, ha'e ñande poriahurereko haguã ha ipy'a porãgui ha ñane pytyvõ haguã ñaikotevê jave.

Hebrews 5

1 Oimeraëva pa'i guasu ojeporavo yvypóra apytégui, ha oñemoĩ omba'apo haguã yvypóra rehehápe Tupã renondépe, omoguahẽ haguã kuave'ẽmby ha mymbajuka yvypóra angaipápe. 2 Ha pe pa'i ikangýgui avei oimeraëva yvypóraicha, ikatu oiporiahurereko umi oikuaa'ýgui iñangaipáva ha heko porã'ývape. 3 Ha upe ha'e ikangýgui voi oikuave'ẽ vaerã mymbajuka iñangaipápe, ha yvypóra kuéra angaipa rehe avei. 4 Avave ndaikatúi oñemoĩvo ha'e voi pa'i guasúrõ. Tupã hína pe ombojeroviáva chupe upe mba'épe, ojapo haguéicha Aarón rehe. 5 Upéicha avei, Cristo noñemoĩri vaekue ha'e voi Pa'i Guasu ramo. Tupã hína pe omoĩ vaekue chupe. He'i voi niko chupe: "Nde ha'e che ra'y. Che romoñemoña ko árape." 6 Ha he'i avei chupe Ñandejára Ñe'ẽme "Nde ha'e pa'i opa ára guarã Melquisedec chagua." 7 Jesucristo, oĩ aja ko yvy ári, tesay ha heta jerure asýpe oñembo'e vaekue Tupãme, ipu'akáva oipe'a haguã chupe manógui. Ha iñe'ẽ rendúgui Tupã ohendu chupe. 8 Aipórõ, Cristo, Tupã Ra'y ramo jepe, jehasa asýpe oikuaa mba'épa he'ise ñe'ẽ rendu. 9 Ha upéicha rupi heko porã añetémarõ, oiko chugui opa ára guarã pysyrõhára iñe'ẽ rendúva guivépe. 10 Ha Tupã omoĩ chupe Pa'i Guasu ramo, Melquisedec chagua. 11 Heta oime ja'e vaerã ko'ã mba'ére, hasýnte ñamyesakã porã haguã peẽme, pene mbeguégui peikuaa haguã. 12 Hetaite ára rire, peẽ mbo'ehárama vaerã mo'ã. Upéva rangue, peikotevẽ oñemyesakã porã jey peẽme ko'ã mba'e Tupã rehegua asy'ývéva. Pene kangyete jey, ha tembi'u, pe'u vaerã kamby. 13 Ha umi oñemongarukáva kambýre, mitã kambúicha, ndaikatúi ohechakuaa hekopeguáva. 14 Tembi'u niko okakuaapávape guarã, umi omba'e recha kuaáva hekópe, ojepokuaámagui ohecha mba'épa iporã ha mba'épa ivai.

Hebrews 6

1 Aipórõ, jaha jahave vaerã jakakuaapa peve. Ha jaheja jahávo ñande yképe, umi Cristo rehegua jaikuaa vaekue iñepyrürã. Ani jajevy umi iñepyrümbýpe jaikuaa vaekuépe, ku jajerovia ypy ramo guare Cristo rehe ha jaheja umi tembiapo ñande reraháva manóme, 2 umi mba'e jaikuaa vaekue ñemongarai rehegua, ñamoĩ ñande po umi ogueroviávare, omanóva jeikove jey ha ñembojovake tapia guaráva rehegua. 3 Ha upéicha jajapóne Tupã oipotárõ. 4 Umi ojehesape'áma vaekue ha umi oñandúma vaekue Tupã remime'ẽngue ha ohupyty vaekue imba'eráva Espíritu Santogui, 5 ha ohendúma vaekue Tupã marandu porãite ha ára pyahu outava pu'aka, 6 umíva ho'a jeýrõ, ndaikatu véima oñemopeteĩ Tupã ndive. Ha'e kuéra voi niko ohupi jeýma hína kurusúre Tupã Ra'ýpe, ha oheja oñeñembohory hese. 7 Ha'ete ku yvy hoy'úva ku ama guasute ho'a ramo hi'ári. Kóga osẽ porã ramo, umi ipype omba'apóvape guarã, Tupã ohovasa chupe kuéra. 8 Osẽ ramo ipype ñuatĩ ha ñana vai katu, naiporãi mba'everã. Tupã ojahéi hese, ha ipahávo ojehappy. 9 Ha péicha ñañe'ërõ jepe, che pehẽngue kuéra ahayhúva, jaikuaa porã peẽ pejejuhuha tape porãme, peẽ peñepysyrõma. 10 Tupã niko heko joja hína ha ndahesarái mo'ãi umi pejapo vaekuégui ha mborayhu pehechauka vaekue chupe peipytyvõvo umi imba'évape, pejapoháicha gueteri peikóvo. 11 Ha hi'ante peteĩ-teĩ akói pehechauka pehóvo ipahaite peve upe akã raku upéva, oikopaite haguã opa peha'arõva. 12 Ndoroipotái peñemoate'ý, tapeiko uvei oiko haguéicha umi ojerovia ha oha'arõ kuaa rupi ohupytyva pe Tupã he'i vaekue ome'ětaha. 13 Tupã ome'ẽ ramo guare iñe'ẽ Abrahámpe, oñe'ẽ me'ẽ vaekue ijehe voi, ndaiporigui ambue mba'e guasuvéva chugui. 14 Ha he'i: "He'ẽ, che heta rohoasáne ha ambohetáne ne ñemoñare." 15 Abraham oha'arõ kuaa vaekue ha ohupyty pe Tupã oñe'ẽ me'ẽ hague chupe. 16 Yvypóra oñe'ẽ me'ërõ, ome'ẽ iñe'ẽ peteĩ chugui mba'e guasuvévare. Ha oimérõ oñe'ẽ me'ëva, ndaipóri véima ja'e vaerã. 17 Ha néi, Tupã ohechaukase vaekue umi ohupytyvape upe ha'e he'i vaekue ome'ětaha, pe he'i haguéicha ojaipotaha, ha nopyrũ mo'ãiha iñe'ẽ me'ẽnguere. Upévare, omombarete upe mba'e oikuave'ẽ vaekue iñe'ẽ me'ẽme. 18 Mokõi mba'e oĩ ikatu'ýva oñemoambue ha Tupã ijapu kuaa'ýha:

mba'e kuave'ẽ ha ñe'ẽ me'ẽ. Ko'áva ñane mokyre'ỹ mbarete ñande jaikóvape jaheka Tupã pytyvõ ha jajerovia vaekue pe mba'e ñaha'arõva rehe ha'e voi ome'ẽ vaekue ñandéve. 19 Upe mba'e ñaha'arõva niko imbarete, ku ty'ãi guasu várko jokoháicha. Pe mba'e ñaha'arõva ohasáma yvága rokẽ mboypýri. 20 Upépe Jesús oíke ojapo haguã tape ñandéve guarã, Pa'i Guasu ramo, Melquisedec chagua.

Hebrews 7

1 Ko Melquisedec niko mburuvicha guasu vaekue Salémpe ha Tupã Yvatetegua pa'i. Abraham ou jey ramo guare hína ñorãirõhágui, ohundipa rire umi mburuvicha guasúpe, Melquisedec osẽ vaekue huguaitivo ha ohovasa chupe. 2 Upérõ Abraham ome'ẽ chupe 10gui peteĩ opa mba'e oipe'a vaekuégui ñorãirõháme. Tenondete tekotevẽ jaikuaa Melquisedec he'iseha "Mburuvicha guasu heko jojáva", ha ojekuaa avei Salem ruvicha guasúrõ, he'iséva "py'a guapy ruvicha guasu". 3 Ndojekuaái mba'eve itúva, isy ha ijypy kuerakuégui. Noñemombe'úi avei araka'épa oiko ypy ko yvy ári ha araka'épa omano. Ha upéicha, Tupã Ra'yicha avei ha'e vaekue pa'i tapia guarã. 4 Pehecha aipórõ mba'éichapa tuicha mba'e raka'e pe Melquisedec, ñande ypykue Abraham jepe ome'ẽ chupe peteĩ 10gui, opa oipe'a vaekuégui ñorãirõháme mburuvicha guasu kuéragai. 5 Moisés rembiapoukapy he'iháicha, pa'i kuéra Leví ñemoñaréva ikatu ojerure imba'erã 10gui peteĩ opa mba'e ojererekóvagai, jepevémo ra'e hogagua ha Abraham ñemoñare ha'e kuéraicha avei. 6 Ha Melquisedec, ndaha'éí ramo jepe Leví ñemoñare ojapyhy Abrahángui, pe ohupyty vaekue Tupã ñe'ẽ me'ẽ, 10gui peteĩ. Upéicha Melquisedec ohovasa Abrahámpe. 7 Ha avave ndaikatúi he'ívo oporohovasáva na mba'e guasuveiha pe ogehovasávagai. 8 Ko'ápe, ko ñande rekovépe, umi oipe'áva 10gui peteĩimba'erã, yvypóra omano vaeráva, ha Ñandejára Ñe'ẽ katu imandu'a Melquisedec rehe, oikove ramo guáicha gueteri. 9 Ha ikatu oje'e, umi pa'i Leví ñemoñaréva, ha ko'ágã oipe'áva imba'erã 10gui peteĩ, ohepyte'ẽ hague avei Melquisedecpe Abraham rupive. 10 Ja'éatarõ hekópe nunga niko, ako Melquisedec osẽrõ guare Abraham ruguaitivo, ha'e ogueraháma vaekue voi hetepýpe umi iñemoñare ne'írava gueteri oiko ko yvy ári. 11 Israelgua maymáva oikuaa tembiapoukapy osẽ hague Leví rehegua pa'i rekógui. Jahechami, umi pa'i umíva ikatu rire omoĩ porã yvypórape, natekotevẽi vaerã mo'ã ambue pa'íre, ndaha'éíva Aarón reheguáva, Melquisedec chagua katu. 12 Oñemoambue ramo pa'i reko, oñemoambue vaerã avei tembiapoukapy. 13 Ha Jesús, omombe'uháicha Ñandejára Ñe'ẽ, ndaha'éí vaekue Leví ñemoñare aty rehegua. Ha umíva apytégui nosẽi vaekue mba'eveichagua pa'i. 14 Ojekuaa porã voi niko, Ñandejára Jesús osẽ hague Judá ñemoñare atýgui, ha Moisés nde'íri vaekue mba'eve oñe'ẽ ramo guare pa'i rekóre. 15 Ha kóva hesakã porãve, pe pa'i pyahu oúva Melquisedec chagua ramo, 16 ndaha'éí vaekue pa'i, jaháta ramo tembiapoukapýre yvypóra rembiapo kuénteva. Melquisedec pa'i vaekue pe tekove opa'yva pu'aka rupi. 17 Tupã he'i vaekue hese kóicha: "Nde ha'e pa'i tapia guarã, Melquisedec chagua." 18 Ha upéicha, pe tembiapoukapy yma guare opa, ikangy ha oĩ rei. 19 Moisés rembiapoukapy nomoporã añetéi mba'eve, ha hendaguépe jareko peteĩ mba'e porãve ñaha'arõva, ñane mo'ãguíva Tupãgui. 20 Ha Tupã omoañete upéva iñe'ẽ ome'ẽ vaekuépe. Umi ambue pa'i oñemoĩ vaekue mba'eveichagua ñe'ẽ me'ẽ'yre, 21 Ñandejára Jesús rehe katu oĩ vaekue ñe'ẽ me'ẽ. Ñandejára Ñe'ẽ voi he'i hese: "Ñandejára ome'ẽ iñe'ẽ ha nopyrũ mo'ãi hese: 'Nde ha'e pa'i tapia guarã.'" 22 Upéicha rupi, Jesús hína pe omoañetéva Tupã ñe'ẽ me'ẽ iporãvéva pe ijypykuépe guarégui. 23 Umi ambue pa'i heta vaekue, omanógui ohóvo hikuái, hekovia mante vaerã jepi. 24 Jesús katu nomanói, upévare pe hembiapo pa'i ramogua natekotevẽi ohasa ambuépe. 25 Upévare Jesús ikatu oipysyrõ opa ára guarãma umi oñemoaguívape Tupãgui, oikove tapia rupi oñembo'e haguã Tupãme hese kuéra. 26 Aipórõ, Jesús hína pe Pa'i Guasu ñaikotevẽva. Ha'e niko imarangatu, ndaheko añái ha imarã'yva, mombyry tembiapo vaívagai ha oñemoĩ chupe yvateve yvágagai. 27 Ha'e ndaha'éí umi ambue Pa'i Guasúicha, omba'e juka vaeráva ha ára ko'ẽre oikuave'ẽ vaerã hína iñangaipáre voi, ha upéi opavave angaipáre. Jesús oñekuave'ẽ ha'ete voi, peteĩ jevýnte ha tapia guarãma. 28 Moisés rembiapoukapy niko omoĩ Pa'i Guasu ramo yvypóra iporãmba'yvape. Ha Tupã ñe'ẽ me'ẽngue katu, oñeme'ẽ vaekue tembiapoukapy rire, omoĩ Pa'i Guasu ramo Ta'yrape, iporã añetéva opa ára guarã.

Hebrews 8

1 Pe mba'e guasuvéva opa ja'éva apytépe niko, jarekoha peteĩ Pa'i Guasu ijojaha'yva, oíva yvágape Tupã guapyha akatúape. 2 Ha omba'apo pa'i ramo Tupã

rekohaitépe, omopu'ã vaekue Tupã Ñandejára, ha ndaha'éi yvypóra. 3 Pa'i Guasu kuéra oñemoĩ ogueraha haguã kuave'ẽmby ha mymbajuka, ha upévare tekotevẽ Jesucristo oguereko avei oikuave'ẽ vaerã. 4 Ha'e oĩ rire ramo ko yvy ári, ndaha'éi vaerã mo'ã pa'i. Ko'ápe niko oĩma voi pa'i ogueraháva kuave'ẽmby Moisés rembiapoukapy he'iháicha. 5 Umíva umi pa'i ojapóva niko ta'angánte umi mba'e yvága pegua rovái. Ha jaikuaa umíva ta'anganteha, ñane mandu'águi Moisés ojapóta ramo guare Jotopa Róga, Tupã he'i hague chupe: "Ema'ẽ porã, ha ejapo opa mba'e ahechauka haguéicha ndéve yvytýpe." 6 Pe ñande Pa'i Guasu katu, oñeme'ẽ hague peteĩ pa'i reko iporãvéva, oñe'ẽ ñande rehehápe oiko haguã peteĩ ñe'ẽ ñome'ẽ iporãvéva, oikuave'ẽva hetave mba'e porã. 7 Ñe'ẽ me'ẽ tenonde guare iporãmbaite rire, natekotevẽi vaerã mo'ã peteĩ ipyahúva. 8 Tupã katu ojuhu yvypórape ndaheko porãmbaiha, ha he'i: "Ñandejára he'i: 'Oúne ára ajapotaha ñe'ẽ ñome'ẽ ipyahúva Israel ha Judá ndive. 9 Ko ñe'ẽ ñome'ẽ ndaha'e mo'ãi pe túva kuéra ypy kuerakue ndive ajapo vaekueichagua, ipógui aipyhy ramo guare anohẽ haguã Egíptogui. Ha ha'e kuéra ndojapógui ame'ẽ haguéicha chupe kuéra che ñe'ẽ, aheja rei chupe kuéra,' péicha he'i Ñandejára. 10 Ñe'ẽ me'ẽ ajapótava Israel ndive umíva umi ára ohasa rire, kóvata, he'i Ñandejára: Che rembiapoukapy amoíta iñapytu'ũme kuéra, ha ahaíta ipy'áre. Che ha'éta Tupã chupe guarã, ha ha'e kuéra che retãguáta. 11 Natekotevẽ mo'ã véima oñombo'e oñohetãguáva téra ojohogaguáva Ñandejárape oikuaa haguã. Opavave che kuaáta, michĩvéva guive tuichavéva peve. 12 Che aheja reíta chupe kuéra heko añangueta, ha na che mandu'a mo'ã véima iñangaipakuetáre." 13 Tupã oñe'ẽ ramo peteĩ ñe'ẽ me'ẽ ipyahúvare, he'ise oguerekomaha itujáva ramo pe tenonde guare. Ha pe itujávape, sa'íma hembyve opaite haguã.

Hebrews 9

1 Ha néi, pe ñe'ẽ ome'ẽ tenonde guarépe niko oje'e mba'éichapa oñemomba'e guasu vaerã Tupãme, tupao yvy ári guápe. 2 Upe Tupã ñemomba'e guasuhápe, pe tenondegua hérava Jotopa Rógape oĩ umi tataindy renda ha pe mesa oñemoĩha umi mbuja oñemboykéva Tupãme guarã. 3 Okẽ mokõiha kupépe oĩ pe hérava Tupã Koty. 4 Upépe oĩ peteĩ altar óro guigua ojehapy haguã insiénso ha pe ñe'ẽ ñome'ẽ karameguã opáguionte ijapéva órogui. Upe karameguãme oĩ upe maná, ha oĩ avei Aarón pokoka, hokypa vaekue, ha umi mokõi itápe ojehaĩ haguépe ñe'ẽ ñome'ẽ. 5 Pe karameguã ári oĩ umi Tupã remimbou ovevéva ra'ãnga, oikuaaukáva Tupã oĩha upépe, ha ipepópe omo'áva pe karameguã mbotyha. Ko'ágã rupi natekotevẽi ña'ñe'ẽve umi mba'ére. 6 Ha péicha oĩmbágui opa mba'e, umi pa'i oike manterei pe koty tenonde guápe ojapo haguã ojapo vaerã Tupã momba'e guasúvo. 7 Pe koty mokõihápe oike pe pa'i guasu mante, peteĩ jeyete peteĩ añope. Ha oikévo, ogueraha vaerã tymba ruguykue oikuave'ẽ haguã ijehe voi ha umi angaipa opavave ojapóva oikuaa'ýre. 8 Kóva reheve Espíritu Santo oikuaauka ñandéve, pe koty tenondegua oĩ ramo gueteri, tupao rape ne'íraha ojepe'a. 9 Opa ko'ã mba'e, mba'e rechaukarã ko'ágã rupi guarã. Umi mba'e kuave'ẽ ha mymbajuka upépe oñeme'ẽva Tupãme, ndaikatúi omoporã añetévo ipy'apy, umi péicha omomba'e guasúvape Tupãme. 10 Ko'áva niko hi'upyrã, mba'e oñemboy'úva ha umi mba'e ojejapóva ñemopotĩrã,*f** tembiapoukapy ijapépe reiguánteve, ha iporáva Tupã omoambuepa pevénste opa mba'e. 11 Cristo katu oúma ha ko'ágã ha'e hína pe Pa'i Guasu opa ára guarãma. Tupao ha'e omba'apohápe pa'i ramo tuichave ha iporã añeteve. Ndaha'éi yvypóra rembiapokue, he'ise, ndaha'eilha ko yvy arigua. 12 Cristo oike upe tupaópe, ndaha'e véima oikuave'ẽ haguã kavara ra'y ha vaka ra'y ruguykue. Peteĩ jevýnte oike, ha opa ára guarãma, ha upéicha rupi ñane pysyrõ tapia guarãma. 13 Añete niko pe kavara ra'y ha tóro ruguykue, ha pe vaka ra'y ojehapýva altar ári taimbukue, oñeñohéva umi ipotĩ'ývare*f**, ikatu omboyke Tupãme guarã ha omopotĩ chupe kuéra ijape guio rei. 14 Ha umi mba'e upéicharõ, pe Cristo ruguykue katu piko mba'eichaite peve iporãta. Espíritu opa ára guarã oikovéva rupi, Cristo imarã'ýva oñekuave'ẽ Tupãme omano haguã. Ha pe huguy omopotĩ ñande py'apy umi mba'e ñande rerahávagui manóme, ikatu haguã ñamba'apo Tupã oikovévape guarã. 15 Upévare, Jesucristo rupi oiko pe ñe'ẽ me'ẽ ipyahúva. Imano reheve niko ha'e ombogue umi angaipa ojejapo vaekue pe ijypykuépe guare ñe'ẽ me'ẽ oime. Ha upévare ae, umi Tupã ohenói vaekue ohupyty umi mba'e opave'ýva ha'e he'i vaekue ome'ëtaha chupe kuéra. 16 Umi mba'e ohejáva oñeme'ẽ haguã ijararãme, ojekuaa porã raẽ vaerã pe hejahare omanoha. 17 Mba'e ojehejáva ndaikatúi oñeme'ẽvo pe hejaha oikove aja, omano rire mante. 18 Upévare, pe ñe'ẽ me'ẽ ijypykue, ojejapo vaekue avei tuguy ñehẽ reheve. 19 Moisés oikuaauka vaekue tembiapopukapy opavavépe. Upéi ohupi ovecha rague pytáva ha peteĩ ñana rakã, omyaký vaka ra'y ha kavara ra'y ruguýre ombojehe'a rire ýre, ha

ohypýi pe kuation oíha tembiapoukapy ha opavavépe avei. 20 Upérõ he'i: "Kóva ha'e pe tuguy omoañetéva ñe'ẽ me'ẽ, Tupã he'i vaekue ojejapo haguã peẽme guarã." 21 Moisés ohypýi avei tuguýpe pe Tupao ha opa mba'e ojeoporúva Tupã ñemomba'e guasuhápe. 22 Tembiapoukapy he'iháicha, haimete opa mba'e oñemopotí*f** kuaa tuguýpe. Angaipa katu ndaikatúi ojeheja reívo, noñehẽi ramo tuguy. 23 Ha péicha tekotevẽ vaekue oñemopotí umi ta'angánte va yvága pegua rovái. Ha umi mba'e yvága peguáva voi katu, oikotevẽ mba'e kuave'ẽ iporãvéva umívagui. 24 Cristo ndoikéi vaekue upe Tupao yvypóra rembiapokuépe, pe yvága pegua joguahánte va. Oike katu yvagaitépe, ko'ágã oíháme Tupã renondépe oñembo'e ñande rehe. 25 Ha ndoikéi oñekuave'ẽ haguã ha'ete voi heta jey, ojaoháicha año ohasávo jepi pa'i guasu oikéva Tupaópe oikuave'ẽvo tuguy imba'e'yva. 26 Upéicha rire avei, Cristo oikotevẽ vaerã mo'ã omano heta jey oiko ypy guive ko yvy. Cristo katu, ko ára ipaha jave ohóvo, ou peteĩ jeyete ha tapia guarã, oikuave'ẽvo hekove voi ojeheja rei haguã yvypóra angaipa. 27 Opavave omano vaerã peteĩete jey ha upéi oñembojovake vaerã. 28 Upéicha avei Cristo oikuave'ẽ hekove peteĩete jey oipe'a haguã heta angaipa. Upéi ha'e ou jeýta, ndaha'e véima angaipa rechávo, oipysyrõ haguã katu umi chupe oha'arõvape.

Hebrews 10

1 Moisés rembiapoukapy niko umi mba'e porã ou vaerã joguahánte, ha ndaha'ei pe ha'etéva voi. Upéva, upe tembiapoukapy máramo ndaikatúi omoporã añete umi oñemboja mantévape Tupã renondépe oikuave'ẽ haguã chupe mymbajuka*f** jeýnte. 2 Upe tembiapoukapy ikatu rire añete omopotí*f** chupe kuéra angaipágui, noñeñandu mo'ã véima angaipa apoha ramo ha noikuave'ẽvéi vaerã upe mymbajuka. 3 Umi mymbajuka ojejapóva jepi año ohasávo, iporã omomandu'a haguãnte chupe kuéra iñangaipa kuérare. 4 Umi tóro ha kavara ruguykue ndaikatúi omboguévo angaipa. 5 Upéva, Cristo oúvo ko yvy ári he'i vaekue Tupãme: "Ndereipotái jejuka ha kuave'ẽmby, reme'ẽ uvei chéve che reterã. 6 Ndererohorýi mymbahapy*f** térã kuave'ẽmby reheja rei haguã angaipa." 7 Upérõ ha'e vaekue: "Ápe aime, pe oje'eháicha che rehe kuatiápe, ajapo haguã ne rembipota, ha Tupã." 8 Tenondete ha'e he'i, Tupãme nombohoryiha jejuka, mymbajuka ha mymbahapy ojeheja rei haguã angaipa, he'i ramo jepe tembiapoukapy upéicha ojejapo haguã. 9 Ha upéi he'ive: "Péina aju ajapóvo ne rembipota." He'ise oipe'aha umi mymbajuka yma guare ha omoĩ hendaguépe peteĩ ipyahúva. 10 Tupã ñane mboyke vaekue imba'erã, Jesucristo ojapo rupi hembipota oikuave'ẽvo hete voi jejuka haguã peteĩete jey ha tapia guarãma. 11 Umi pa'i judío ko'ágã peve, ára ko'ẽre, umi mymbajuka jeýnte oikuave'ẽ jey-jey, ndaikatúi ramo jepe umíva ombogue angaipa. 12 Jesucristo katu oikuave'ẽ hekove opavave angaipa rehe peteĩete jey ha tapia guarã, ha upéi uguapy Tupã akatúape. 13 Upépe oĩ hína, Tupã omoĩ peve ipyenda ramo umi chupe ohayhu'yva. 14 Peteĩ oikuave'ẽme hekove peteĩ jeyete, ha'e omoporã añete tapia guarãma umi Tupãme guarã oñemboyke vaekuépe. 15 Ha Espíritu Santo omoañete ñandéve upéva he'ivo: 16 "Ñe'ẽ me'ẽ ajapótava umi ára rire hendive kuéra, kóvata hína, he'i Ñandejára: Amoíta che rembiapoukapy ipy'ápe kuatiápe guáicha iñapytu'ũme. 17 Ha na che mandu'a mo'ã véima iñangaipa kuérare ha heko añanguére." 18 Aipórõ, umi angaipa ojeheja reipámarõ, natekotevẽ véima kuave'ẽmby angaipáre. 19 Che pehẽngue kuéra, ko'ágã ikatu jaike Tupaópe avave ñande joko'yre, Jesucristo ruguy rehe ae, 20 jahávo pe tekove rape pyahúre, omondoróvo pe poyvi sāingo Tupao pegua, he'iséva, hete voi. 21 Jareko peteĩ pa'i mba'e guasúva Tupã rógape. 22 Upéva, ñañemboja vaerã Tupã rehe py'a porã ha jerovia mbaretépe, ipotí pyre ñande py'a mba'e vaígui ha ñande rete ojejohéi pyre y potíme. 23 Jaiko mbaretéke, ñane kangy'yre, ñeha'arõ kuaápe ome'ẽva ñandéve ñande jerovia, Tupã ojapo vaerãgui katuete oñe'ẽ me'ẽ vaekue ñandéve. 24 Jaheka mba'éichapa ikatu ñañoptytvõ jajoayhuve haguã ha hetave mba'e iporãva jajapo haguã. 25 Ani ndajajúi ñande atyhápe, oíháicha ojaopóva. Ñañoymakã raku uvei, ha ta upeichave ko'ágã hi'aguĩmava hína Ñandejára ára. 26 Ñane rembiapo vaĩnte ramo jaikóvo jajaposégui rei, pe añeteguáva jaikuaa rire, ndaipóri véima ñaikuave'ẽ vaerã ñane angaipáre. 27 Pe ñembojovake jakyhyje ha pe tata rendy ohundipa vaerã Tupã rayhu'yha kuérape mante opyta ñandéve. 28 Oimérõ iñe'ẽ rendu'yva Moisés rembiapoukapýpe ha oĩ ramo mokõi térã mbahapy hechahare omombe'úva, jejuka ojeporiahurereko'yre. 29 Napeimo'áipa peẽ ipohyivéne haguã pe ñenupã ojeruréva umi Tupã Ra'yre opyrúva ha ojahéiva huguýre, ha umi oñe'ẽ vaíva Tupã Espíritu ohayhúva chupe kuéra rehe? Upe tuguy niko hína pe omoañetéva ñe'ẽ me'ẽ ha upéva rupi ha'e kuéra oñemboyke Tupãme guarã. 30 Jaikuaa Ñandejára

he'i hague: "Chéve ija aporombojovakévo. Che ahépyme'êta." Ha he'i avei: "Ñandejára ombojovake vaerã hetã guápe." 31 Mba'e jakyhyjeháko hína pe ja'a Tupã oikovéva pópe. 32 Pene mandu'a yma guarére, pejehesape ypy ramo guare, ha peropu'aka vaekue py'a mbaretépe jehasa asy oguerúva peême. 33 Pejeja'o ha peñenupã vaekue opavave renondépe, ha upéi avei pemoirũ vaekue umi péicha ohasa asy ha oñenupãvape. 34 Peẽ peporiahurereko vaekue umi yvyrakuaẽpe oĩvape, ha vy'ápe avei peheja ojepe'a pende hegui perekóva, peikuaávo yvágape perekoha mba'e iporãvéva tapia guaráva. 35 Ani pehejátei ikangy pende hegui pende jerovia, upéva hetápe omyengoviáta peême. 36 Peẽ peikotevẽ pene mbarete jehasa asýpe, pejapo haguã Tupã rembipota, ha oñeme'ẽ peême upéicharõ pe ha'e he'i vaekue ome'êtaha peême. 37 Ñandejára Ñe'ẽ niko he'i: "Pya'e, pya'etéma oúta pe ou vaerã, ndahi'are mo'ã véima. 38 Heko jojáva ogueroviávare oikove vaerã, ohórõ hapykuévo katu, ndarohorýi chéne." 39 Ha ñande ndaha'ei umi ohóva hapykuévo rehegua, ñañenupã haguã. Ñande hína umi osêva jejopy vaígui jajeroivia rupi.

Hebrews 11

1 Jajeroivia ramo, jaikuaa porã jahupytyha katuete pe ñaha'arõva, he'ise, jarovia añete ramo umi mba'e jahecha'ýva. 2 Ñande ru ypy kuerakuépe Tupã ombojeroivia vaekue ojeroivia haguére. 3 Jajeroivia rupi jaikuaa Tupã ojapo hague iñe'ême opa oĩva, ha upéicha umi mba'e jahecháva, Tupã ojapo vaekue ojehecha'ýva. 4 Ojeroivia rupi, Abel oikuave'ẽ Tupãme iporãvéva pe Caín oikuave'ẽ vaekuégui. Ha upévare Tupã oguereko chupe heko jojáva ramo ha oguerohory ikuave'ẽmby. Aipórõ, omanomarõ jepe, Abel akóí oñe'ẽ ijeroivia rupi. 5 Ojeroivia rupi, Henoc ojereraha vaekue yvágape omano'ýre. Avave ndojuhuvéi vaekue, oguerahágui Tupã. Ha Ñandejára Ñe'ẽ he'i, ojereraha mboyve, Henoc ombohory hague Tupãme. 6 Ndaikatúi ñambohorývo Tupãme jajeroivia'ý ramo. Ñañemboja haguã Tupãre niko jarovia vaerã ha'e oikoveha ha omyengoviaha umi hendápe oguahésévape. 7 Ojeroivia rupi, Noé, Tupã omomandu ramo chupe oiko vaerãha gueteri heta mba'e ojehecha'ýva, iñe'ẽ rendu ha ojapo pe mbayru y pegua omano'ý haguã hogagua kuéra. Ha upe ijeroivia rupi voi, Noé oinupã yvypórape ha Tupã ome'ẽ chupe teko joja ojehupytyva ojejeroivia ramo. 8 Ojeroivia rupi, Abraham, ohenóivo chupe Tupã, iñe'ẽ rendu ha osẽ oho haguã pe yvy chupe ome'êtavape. Ha osẽ vaekue pe oikohágui oikuaa'ýre mamópa oho. 9 Ha ojeroivia rupi, oiko mombyrygua ramo pe yvy Tupã oikuave'ẽ vaekuépe chupe. Oiko umi óga vakapípe, Isaac ha Jacob oiko haguéicha, ohupyty vaekue avei upe Tupã he'i vaekue ome'êtaha. 10 Ojeroivia rupi, Abraham oha'arõ vaekue pe táva guasu opa ára guaráva, Tupã omopu'ã vaekue. 11 Ojeroivia rupi avei, ndaikatúi ramo jepe Sara imemby ha Abraham ituja etereíma, oñeme'ẽ chupe mbarete ita'ýra haguã, oguerovia rupi Tupã ojaipotaha katuete he'i haguéicha. 12 Aipórõ Abraham, hi'ára guahẽ aguĩma ramo jepe, ou hetaiterei ita'ýra, mbyja oĩháicha yvate ha yguasu rembe'ýpe yvyku'i, ikatu'ývaicha ojepapa. 13 Opa ko'ã yvypóra omano ohupyty'ýre umi mba'e Tupã he'i vaekue ome'êtaha. Ha ojeroivia rupi, ohecha hikuái mombyry guive ha omomaitei, ojehecha kuaávo ha'e kuéra mombyryguaha ohasáva ko yvy ári. 14 Ha umi péicha he'íva, oikuaauka porã oikoha gueteri oheka hikóni hetãrã. 15 Imandu'a rire hikuái pe yvy oheja vaekue, ikatúnte vaerã mo'ã oho jey hikuái upépe. 16 Ha ha'e kuéra katu oipotava vaekue peteĩ tetã iporãvéva, he'ise, tetã yvága pegua. Upévare Tupã notĩri oiko haguã Itupã nguéra ramo. Oguereko niko chupe kuéra guarã peteĩ táva guasu ombosako'íva. 17 Ojeroivia rupi, Abraham, Tupã oipy'a ra'ãvo chupe, ohupi Isaácpe oikuave'ẽ haguã pe ta'ýra peteĩmi. Tupã ome'ẽ rire ramo jepe chupe iñe'ẽ, 18 he'i ramo "Isaac rupi ne ñemoñaréta." 19 Abraham niko ohechakuaa Tupã ipu'akaha omoĩngove jey haguã omano vaekuépe. Ha upévare Abraham oguereko jey ita'ýrape, ha upéva opyta mba'e rechaukaha ramo. 20 Ojeroivia rupi, Isaac ome'ẽ iñe'ẽ ohovasataha Jacob ha Esaúpe upe rire guarãre. 21 Ojeroivia rupi, Jacob, omanótama ramo hína ome'ẽ iñe'ẽ ohovasataha José ra'y kuéra peteĩ-teĩme, ha omomba'e guasu Tupãme, ojejokóvo ipokokáre.*f**, 22 Ojeroivia rupi, José, omanóvo, he'i vaekue umi Israelgua osêtaha kurive Egíptogui, ha oheja he'i mba'épa ojejapo vaerã hetekuégui. 23 Ojeroivia rupi, oiko ypývo ko yvy ári Moisés, itúva ha isy omokañy chupe mbahapy mes pukukue. Ohecha hikuái upe mitã iporãha, ha ndokyhyjéi pe mburuvicha guasúgui omoĩ vaekue ojejukapa haguã mitã michĩ kuérape. 24 Ha ojeroivia rupi, Moisés, okakuaapa riréma, ndoipotái ojeguereko chupe faraón rajy memby ramo. 25 Oipotave uvei tojerereko asy Tupã retágua ndive ohasa porã rangue vy'a sapy'ami oguerúva angaipa reheve. 26 Tuichave mba'e chupe guarã ohasa asy pe Mesías rehe ñembohory, ohasa porã rangue Egipto mba'eta reheve. Oguereko

iñakãme Tupã omyengoviataha chupe. 27 Ojerovia rupi, Moisés osẽ Egíptogui, okyhyje'ỹre mburuvicha guasu pochýgui. Ha oñemohatã pe ojaposévape ohecha ramo guáicha Tupã ojehecha'ỹvape. 28 Ojerovia rupi, Moisés ombyarete vaekue Páskua ha ohypyika okẽ nguera tuguýpe, Tupã remimbou mano reruha opoko'ỹ haguã Israelgua kuéra ra'y ypykuére. 29 Ojerovia rupi, Israelgua kuéra ohasa vaekue pe Mar Rojo, yvy ikáva ramo guáicha. Ha upéi umi Egiptogua ojaposévo avei upéicha, omanomba yguýpe. 30 Ojejerovia rupi, ho'a korapy yvate ombojeréva Jericó, umi Israelgua oguata rire ijerére 7 ára pukukue. 31 Ha ojerovia rupi, Rahab, pe kuña reko vai, nomanói umi Tupãme iñe'ẽ rendu'ỹva ndive. Ha'e niko pe omoguahẽ vaekue torypápe umi Israelgua pyraguépe. 32 Mba'épa ha'evéta? Mbyky chéve ára aña'ẽ haguã Gedeón rehe, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel ha umi maranduhárare. 33 Ojerovia rupi omoĩ ipoguýpe heta tetã, oporomboheko joja, ohupyty hikuái pe Tupã ome'ẽ hague iñe'ẽ, omboty umi jaguarete juru, 34 ombogue vaekue tata rendy ñarõ, ojehekýi kyse puku ráimbégui. Ikangy ramo jepe imbarete jey, ha ikatupyry ñorãirõháme, ha omoimba ipoguýpe umi hese kuéra ija'e'ỹvape. 35 Oĩ vaekue kuña omoguahẽ jeyva hogagua omanóva, oikove jey vaekue. Oime vaekue oheja'ỹva ojepoi chugui kuéra, ha oñeñemboharái hese kuéra omano meve, ha opu'ã jey haguã peteĩ jeikove iporãévape. 36 Heta oime vaekue ohasáva ñembohory ha teju ruguái, ha ñeñapytĩ ha yvyrakua avei. 37 Heta ambue katu ojejuka itápe, oñembovo mbyte rupi térã ojejuka kyse pukúpe. Oime ápe ha pépe oiko vaekue, oñemonde ovecha ha kavara pirekuépente: imboriahu, ojejopy ha ojeguereko asy. 38 Ko'ã kuimba'e, ko yvy ári jepe ndaijái vaekue chupe kuéra oiko. Oiko katu vaekue hikuái ápe ha pépe, oikuaa'ỹre mamópa ohóta, umi yvy ojeiko'ỹháre, umi yvytýre ha umi itakua rupi. 39 Ha upéicharõ jepe, mavavéva ndohupytyi vaekue umi mba'e Tupã he'i vaekue ome'ẽtaha, tuicha ramo jepe pe ijerovia kuéra. 40 Tupã niko oguereko ipy'ápe ñandéve guarã peteĩ mba'e iporãvéva, ani haguã ñandererehe oñemomarangatu avei kuéra.

Hebrews 12

1 Upévare, ñande jarekógui heta yvypórape ñande jerére, ohechauka vaekue ojeroviahá, jaheja ijképe opa mba'e ñande jokóva ha angaipa ñanemo apañuáiva, ha jaipykúi py'a mbaretépe tape jarekóva ñane renonderãme. 2 Ñama'ëna pe Jesús rehe, chugui ou ñandéve pe ñande jerovia ha ha'e pe omoporã añetéva. Jesús ogueropu'aka vaekue kurusu, otĩ'ỹre omanoha upéicha, oikuaa rupi pe jehasa asy rire oguererekotaha vy'a. Ha ko'ágã oguapy hína Tupã akatúape. 3 Aipórõ, pejepy'a mongetami Jesús rekovekuére, hetaite mba'e vai ohupyty vaekue umi angaipa apohágui. Upévare, ani pene kane'õ ha pende py'a kangy. 4 Peẽ niko ne'ĩra gueteri peguahẽ mano meve peñorãirõhápe angaipa ndive, 5 ha pende resaráima Tupã oñemoñe'ẽ hague peẽme ta'ýrape ramo guáicha. He'i Ñandejára Ñe'ẽme: "Ani rejahéi, che ra'y, pe Tupã reko mbo'ére, ha ani nde py'a kangy nde ja'ro haguere. 6 Tupã niko oheko mbo'e umi ohayhúvape, ha oinupã umi ta'ýraicha oguerékóvape." 7 Peẽ niko pehasa asy hína pejeheko mbo'e haguã. Tupã pende rereko ta'ýra ramo guáicha. Oĩ nga'u piko túva oinupã'ỹva ita'ýrape? 8 Tupã na pende reko mbo'ei ramo, oheko mbo'eháicha ta'ýra kuérape, peẽ ndaha'ei aipórõ ta'ýra tee. 9 Upéi avei, ako ñane mitärõ, ñande ru ñane reko mbo'emi, ha ñande jajapómi chupe kuéra mba'e ramo. Mba'ére piko aipórõ nañañemoĩ mo'ãi ñande ru yvága pegua poguýpe, jaikove añete haguã? 10 Ñande ru kuéra ñane reko mbo'emi ko yvy ári, ko ñande rekove mbykymíme, iporãveháicha chupe kuéra. Tupã katu, ñane reko mbo'e iporã añete haguã ñandéve, ñane momarangatu haguã ha'éicha. 11 Añetehápe niko, mba'eveichagua ñenupã naiporãi pe jahupyty jave, hasy katu. Ha jaikuaávo mba'épa he'ise, ogueru ñandéve py'a guapy ha ñane mboheko joja. 12 Aipórõ taimbarete jey pende po ikane'õva ha pene renypy'ã ikangýva, 13 ha peheka tape ivai'ỹva, okuera haguã umi ikarëva ha ani osẽ tapégui. 14 Peñeha'ã peiko porã pende rapicha kuéra ndive ha peiko imarangatúvaicha. Cháke marangatu'ỹre avave ndaikatúi chéne ohecha Ñandejárape. 15 Peñeha'ã opavave tohupyty Tupã pytyvõ, ani haguã avavégui oiko ku yvyra rapo iróvaicha, oporombyai ha oporójukáva. 16 Aníkema oime ojeitýva teko vaípe ha ojahéiva umi Tupãme oñemboyke vaekuére. Upéva ojapo vaekue Esaú ome'ẽ ramo guare peteĩ ña'ẽmbe tembi'úre pe imba'eräva, itúva ra'y ypykue ramo. 17 Ha peẽ peikuaa mba'éichapa upe rire, oipotávo ohovasa chupe, itúva he'i chupe nahániri. Hasẽ heta ramo jepe, naipohã véima. 18 Peẽ napeñembojái vaekue, umi Israel guáicha, peteĩ mba'e ikatúvare ojepoko ha hendy vaekue hína tataícha, oihápe pytũ ha yvytu ratã. 19 Ha napehendúi avei pe turu pu ha Ñandejára Ñe'ẽ. Umi ohendu vaekue upe ñe'ẽ, ojerure asy vaekue anive haguã

oñe'ẽ chupe kuéra, 20 ndaikatúigui ogueropu'aka pe tembiapoukapy he'íva: "Omoíva ipy pe yvytýpe, ojejuka vaerã itápe térã kyse yvukúpe, taha'e jepe tymba ra'e." 21 Ha oporomondýi eterei rupi upe ojehecháva, Moisés voi he'i: "Aryrýi hína kyhyjégui." 22 Peẽ katu, upéva rangue, peñemboja yvyty Sión rehe ha pe Tupã oikovéva táva guasúpe, Jerusalén yvágape guápe, ha hetaiterei Tupã remimbou oñembyatyhápe. 23 Ha avei umi Tupã ra'y aty tenondeguáre, héra kuéra oíva yvágape. Peñemboja Tupãre, opavavépe mbojovakéva, ha umi yvypóra marangatu espíriture, Tupã omoporã añete vaekuere. 24 Peñemboja Jesús rendápe, oñe'ẽva ñande rehehápe ñe'ẽ ñome'ẽ pyahurã ha pe tuguy ñane mopotĩvare. Upéva niko ome'ẽta ñandéve tuichave mba'e Abel ruguykue ome'ẽvagui. 25 Upévale, pema'ẽke ani napehenduséi pe ñandéve oñe'ẽvape. Umi oñemboyke vaekue Tupãgui, ha'e omomarandu ramo guare chupe kuéra ko yvy ári, nokañýi vaekue chugui. Ha ñandéma katu ndaikatúi eteve vaerã ñakañy, ñame'ẽ ramo ñande atukupe pe yvága guive ñane momarandúvape. 26 Umíva umi árape, Ñandejára Ñe'ẽ omboryrýi vaekue ko yvy, ko'ágã katu he'i: "Peteĩve jey amboryrýita, ndaha'etí yvy añõnte, yvága katu avei." 27 Oje'ẽvo "peteĩve jey", ojekuaa ojepe'ataha opa mba'e ojejapo vaekue, opyta haguã umi ikatu'ỹva omýi. 28 Tupã sãmbhyhy oñeme'ẽva ñandéve ndaikatúi oñemomýivo. Ñame'ẽke ñande aguije upévale, ha ñamomba'e guasu Tupãme, ñesũháme ha ñembo'e asýpe, chupe omboryháicha. 29 Ñane Tupã niko, tata opa mba'e ombokusuguéva.

Hebrews 13

1 Pejoayhu tapia kena oñopehẽnguéicha. 2 Aníke pende resarái pende rory vaerãha umi pende rógape oguahẽva ndive. Upéicha oime vaekue, oikuaa'ỹre, omoguahẽva vaekue Tupã remimboúpe. 3 Pene mandu'akena umi yvyrakuápe ojejopývare, peime ramo guáicha peẽ avei hendive kuéra. Pene mandu'a umi oñembohasa asy vaekuere, peẽ avei ikatu pehasa upévale. 4 Opavave tomomba'e ñemenda, ha ani omyakãratĩ hembirekópe. Tupã ombojovake vaerã umi heko ky'ávape ha umi oporomyakã ratívape. 5 Ani pehayhu viru. Pevy'a perekóvare. Tupã niko he'i vaekue: "Araka'eve ndoroheja rei vaerái." 6 Aipórõ ikatu ja'e jeroviápe: "Ñandejára che pytyvõhára, ndakyhyjéi chéne. Mba'e piko oja póta che rehe yvypóra?" 7 Pene mandu'áke umi Jesús iglésia sãmbhyhyháre, ha umi omoguahẽ vaekue peẽme Tupã marandu. Pejepy'a mongetamína hekove kuéra kuere ha peñeha'ã peiko ha'e kuéra oiko haguéicha. 8 Jesucristo niko heko peteĩnte: kuehe, ko ára ha pe tapia guarã. 9 Ani peñemyakã raku tekombo'e iñambuévare ha ojekuaa'ỹva mba'épa. Iporãve ñamombarete ñande py'a Tupã mborayhúpe, jaiko rangue jajapo tembiapoukapy tembi'u rehegua. Umi mba'e umíva araka'eve naiporái vaekue avavépe. 10 Ñande jareko peteĩ altar, ha upépe ndaijái okaru haguã umi pa'i yma guare. 11 Pe pa'i guasu niko ogueraha tymba ruguy kuave'ẽmby ramo tupaópe angaipáre, ha umíva umi tymba retiekue katu ojehappy okápe. 12 Upéicha avei, Jesús omano táva rokápe, omboyke haguã Tupãme guarã opavavépe huguy rupi. 13 Jaha, aipórõ, Jesús ndive okápe, ha jahasa avei pe ñemotĩ ha'e ohasa vaekue. 14 Ko yvy ári niko ndajarekói peteĩ táva guasu opytáva tapia guarã, jaha niko peteĩ táva guasu upe rire guarã rekávo. 15 Upévale ñamomba'e guasu tapia vaerã Tupãme Jesucristo rupi. Ko ñemomba'e guasu kóva hína pe jehasa asy ñaikuave'ẽ vaerã. Jarohory jey-jey chupe! 16 Ani pende resarái pejapo haguã iporãva ha pemboja'o haguã pende rapichápe opa perekóva. Ko'ã mba'e hína pe Tupã oguerohorýva. 17 Pene ñe'ẽ rendúke umi Jesús iglésia sãmbhyhyhárape ha peñemoĩ ipoguýpe kuéra. Ha'e kuéra niko oñangareko pende rehe kane'õ'ỹre, oikuaágui omombe'u vaerãha Tupãme opa ojapo vaekue. Peñeha'ã taivevýi chupe kuéra hembiaipo, ani ipohýi. Peicha'ỹrõ, naiporái chéne peẽme. 18 Peñembo'e ore rehe. Roikuaa porã niko ore py'apy na ore myangekoiríha, hi'ãgui oréve roiko porã opa mba'épe. 19 Rojerure peẽme tenondete peñembo'emi ore rehe, Tupã oheja haguã chéve pya'ete aime jey pene ndive. 20 Tupã, py'a guapy me'ẽha, omoĩngove jey vaekue Ñandejára Jesúspe, pe Ovecha Rerekua Guasu, huguýpe omoañete vaekue ñe'ẽ me'ẽ opave'ỹva, 21 ta pene momarangatu ha ta pene mbopy'a porã opa mba'épe, pejapo kuaa haguã hembipota. Ha'e tojapo ñande hegui oipotaháicha Jesucristo rupi. Toñemomba'e guasu Cristo opa ára. Amén. 22 Che pehẽngue kuéra, ajerure peẽme pehendu haguã py'a porãme ko'ã mba'e mbykymí ha'ẽva peẽme che kuatiápe. 23 Peikuaami ñane pehẽngue Timotéogui ojepoíma hague. Oguahẽ pya'e ramo, araháta che ndive ágã ahávo pohecha. 24 Pemomaitei umi pende aty sãmbhyhyhárape ha opa umi Tupã mba'évape. Italiagua kuéra oguerahauka peẽme maitei. 25 Tupã tohekuavo ipytyvõ pende ári.

James 1

1 Che, Santiago, Tupã ha Ñandejára Jesucristo rembiguái, amomaitei umi 12 Israelgua ñemoñare opa rupi isarambívape. 2 Che pehëngue kuéra, pevy'aite vaerã pejejuhúrõ opaichagua jepy'a ra'ãme. 3 Pende jerovia ojepy'a ra'arõ niko, pene mbaretéta pehasa asy ramo jepe. 4 Peñeha'ãke aipórõ pene mbarete hekópe, upéva niko pene motyarõta ha na pene kangy mo'ãi mba'evépe. 5 Oĩrõ pende apytépe naiñarandúiva, tojerure Tupãme ha ha'e ome'ëta chupe. Tupã niko ome'ë heta porã opavavépe, ha ndojerurúi mba'eve hese. 6 Ha tekotevê ojerure jeroviápe ha ipy'a mokõi'ÿre. Pe ipy'a mokõiva niko ojogua y pochýpe, yvytu ogueraháva ápe ha pépe. 7 Upeichaguáva, rei oha'arõta mba'eve Ñandejáragui. 8 Ko'ágã niko oipota peteĩ mba'e ha ko'ërõ ambue, ha ndaipy'a peteĩri mba'evépe. 9 Pe ñane pehëngue imboriahúva, ovy'a vaerã Tupã omopu'ã haguére chupe, 10 ha pe imba'e retáva ovy'a vaerã Tupã omomirĩ haguére chupe. Pe imba'e retáva niko ojogua yvoty ñume: ndoiko aréi. 11 Kuarahy osêvo ha ojope tinívo, pe ka'avo ipiru ha ipotykuĩ, iporãngue oñehundi. Upéicha avei upe mba'eta rekoha, opa rei vaerã imba'e repyeta apytépe. 12 Ovy'aite vaerã niko pe ogueropu'akáva ijepy'a ra'ã. Osê porã vove, oñeme'ëta chupe pe jeikove opa ára guaráva, Tupã he'i vaekue ome'ëtaha umi chupe ohayhúvape. 13 Oĩ ramo ohasa asýva, térã ojepy'a ra'áva ojapo haguã ivaíva, ani oimo'ã ko'ã mba'e ouha Tupãgui. Tupã niko ndojepy'a ra'ãi ojapo haguã ivaíva, ha ndoipy'a ra'ãi avavépe upéva ojapo haguã. 14 Upéva rangue, yvypóra rembipota vaínte pe oipy'a reraháva, ombotavy ha oipy'a ra'áva chupe. 15 Ko'ã tembipota vaígui niko heñói pe angaipa. Ha upéva okakuaapávo, heñói chugui ñemano. 16 Che pehëngue kuéra pohayhu etéva, ani pejavy. 17 Opa mba'e porã ha hekopegua oñeme'ëva ñandéve, ou yvatégui, Tupãgui, ojapo vaekue mbyjaíta yvága pegua. Tupã, heko peteĩnte opa ára, ha'e naiñambuéi térã ojerégui omoypytúva. 18 Ha'e, upéicha oipotágui, ñane moingove pyahu iñe'ë añete rupi. Ha upéicha oiko ñande hegui opa mba'e ha'e ojapo vaekuégui, tenondegua. 19 Pene mandu'áke che pehëngue kuéra pohayhúva, pene kyre'ÿ vaerãha pehendú haguã, ha pene mbegue peñe'ë ha pende pochy haguã. 20 Pe ipochýva niko ndojapói iporáva Tupã renondépe. 21 Peipe'a aipórõ, opa mba'e ky'a ha ñaña pya'ete oñemuñáva, ha perohory py'a porãme upe ñe'ë oñeñotý vaekue pende py'ápe ha ikatúva pene pysyrõ angaipágui. 22 Pejapo Ñandejára ñe'ë he'íva ha ani pehendúnte, ani haguã peñembotavy pende jupe voi. 23 Pe ñe'ë ohendúnteva ha ndojapói, ha'ete ku omañáva ijehe ha'angápe, 24 ha ohecha mba'eichaguápa ha'e. Ha ojeimi vove upéguinte hesaráima mba'eichaguápa ra'e ha'e. 25 Pe hesarai'ÿva ohendúvagui katu, ha oma'ë poráva pe tembiapoukapy ñane mosásóvare, ha oñeha'ãmbaite ojapo, upéva ovy'a vaerã opa ojapóvape. 26 Oimérõ oimo'áva ohayhuha Tupãme, ha ndojoko kuaái ijuru, oñembotavy jupe voi, ha gua'únte pe Tupãme ohayhuha. 27 Tupã rayhu ipotĩ ha imarã'ÿva, Tupã ñande Ru renondépe hína: Ñaipytyvõ umi ityre'ÿ ha imenave'ÿvape opa hemikotevême, ha ñañeñangareko yvy arigua teko ky'águi.

James 2

1 Che pehëngue kuéra, peẽ pejeroviáva Ñandejára Jesucristo heko mimbipávare, naiporãi peporombojerovia joavy. 2 Oike ramo pende tupaópe peteĩ ikuãirũ órova ha oñemonde poráva, ha upe jave oike avei peteĩ mboriahu ijao soropáva, 3 ha perohoryvérõ upe oñemonde porávape ha peje chupe: "Eguapy ko iporãvehápe", imboriahúvape katu peje: "Nde eñembo'y upépe", térã: "Eguapy upe rupi", 4 peñombojerovia joavýma hína peẽ voi, ha pe poro'apo hekope'ÿ. 5 Che pehëngue kuéra pohayhúva, pehendú kóva: Tupã oiporavo vaekue yvy arigua mboriahúpe, imba'e reko haguã ijeroviápe, ha ohupyty haguã pe isãmbyhy ha'e he'i vaekue ome'ëtaha umi chupe ohayhúvape. 6 Peẽ katu ndapejapói mba'evérõ imboriahúvape. Ndaha'úi nga'u piko mba'e reta rekoha umi pene momba'apo reíva, ha pende reraháva mburuvicha kuéra renondépe? 7 Ndaha'e kuérai nga'u piko umi oñe'ë vaíva Jesucristore, peẽ pejeroviaha? 8 Pejapóta iporáva pejapo ramo añetehápe upe tembiapoukapy tuichavéva, he'íva Ñandejára Ñe'ë: "Ehayhu nde rapichápe, rejehayhuháicha nde." 9 Pembojerovia joavy ramo pende rapicha kuérape katu, pene angaipa Tupã rembiapoukapy renondépe. 10 Peteĩnte jepe ndajajapói ramo japytáma jajapo'ÿrõ guáicha umi Tupã rembiapoukapy. 11 Tupã he'i vaekue: "Ani reporomyakã ratĩ". Ha he'i vaekue avei: "Ani reporojuka". Upéicha rupi, oimérõ oporomyakã ratĩ'ÿva ha upéicharõ jepe oporojuka, ndoiko véima pe tembiapoukapy he'iháicha. 12 Peẽ peñe'ë ha peiko vaerã pene mbojovakéta ramo guáicha pe tembiapoukapy ñane mosásóva. 13 Umi oporoporiahurereko'ÿ vaekue niko oñembojovakéta

ojeporiahurereko'ýre. Oporoporiahurereko vaekuépe katu ou porãta upe mbojovake árape. 14 Che pehëngue kuéra, mba'épe piko iporã ja'e jajeroiviaha ha ndojapói mba'eve iporãva? Ikatu nga'u piko peichagua jerovia ñane renohë ivaívagui? 15 Oĩrõ peteĩ ñane pehënguéva ijao'ýva ha oguereko'ýva ho'u vaerã upe árape, 16 ha peteĩ peëva he'i chupe: "Toho porãite ndéve. Eñeñuã ro'ýgui ha ekaru" ha nome'ëi chupe upe oikotevëva, mba'épe piko iporã upéva? 17 Upéicha avei jerovia aňõnte, ha ojechauka'ýva tembiapokue rupi, výro rei. 18 Ikatu jepe oĩ he'íva: "Nde rejeroivia ha che katu ajapo iporãva". Ehechauka chéve aipórõ, nde jerovia rejapo'ýre mba'eve, ha che ahechaukáta ndéve che jerovia che rembiapokue rupi. 19 Nde rerovia, Tupã peteĩ aňõnteha, ha rejapo porã. Mba'epochy kuéra katu ogueroivia avei upéva ha oryryipa kyhyjégui. 20 Nderehechakuaái piko, nde tovatavy, pe jerovia ojechauka'ýva tembiapokue rupi, výro reiha? 21 Tupã oguereko vaekue imarangatúvarõ ñande ru ypykue Abrahámpe, upe ojapo vaekuére oikuave'ë ramo guare ita'ýra Isaácpe. 22 Rehecháma Abraham ohechauka hague ijerovia hembiapokue rupi, ha hembiapokue rupi ojerovia hague hekópe. 23 Upéicha oiko vaekue pe Ñandejára ñe'ë he'íva: "Abraham ogueroivia Tupãme ha upévare Tupã oguereko chupe imarangatúva ramo." Ha Abraham oñembohéra vaekue Tupã irũ tee. 24 Pehecháma aipórõ Tupã oguerekoha yvypórape imarangatúva ramo, hembiapokuére avei, ndaha'ëi ijeroviára aňõnte. 25 Upéicha vaekue avei kuña reko vai Rahab ndive: Tupã oguereko chupe hembiapo vai'ýva ramo, upe ojapo vaekuére omoguahë ramo guare hógape umi tembijokuáipe, ha upéi omondo chupe kuéra tape ambuére. 26 Ipaharã: ñande rete espiritu'ýre, te'õnguéicha reínte. Jerovia tembiapokue'ýre výro reínte.

James 3

1 Che pehëngue kuéra, ani kena oĩ pende apytépe heta eterei mbo'ehára. Jaikuaáma voi niko ñande japorombo'évape Tupã ñane mbojovake pohyivetaha. 2 Maymáva jajavy heta, ha oimérõ ojavý'ýva he'ívape, upéva kuimba'e hekopegua, oikuaáva avei mba'éichapa ipu'aka vaerã hetére. 3 Ñamoĩ ramo ijurupegua kavajúpe, ñamboguata jaipotaha rupi. 4 Ha pema'ëmi avei umi várko ypeguáre. Tuichaichárõ jepe, ha yvytu oipeju pochýrõ, pe imboguataha peteĩ yvyra pehënguemíme ogueraha pe mbayru ha'e oipotaha rupi. 5 Upéicha avei pe ñane kũ, peteĩ mba'e ñande rete rehegua michímíva, ipu'aka heta mba'ére. Peteĩ tata piririmi ikatu ohapypa peteĩ ka'aguy guasu. 6 Ha ñande juru niko tatáicha. Peteĩ mba'e vai rapo oíva ñande retére, ñane mongy'apáva, hendýva aña retã ratápe rupi voi ha ohapýva ñande rekove. 7 Pe yvypóra ikatu ipu'aka opaichagua tymba, guyra, mbói ha umi yguasu peguáre. Ha ipu'aka voi katu hese kuéra. 8 Ikũre katu ndaipóri ipu'akáva. Upéva peteĩ mba'e vai ojejoko kuaa'ýva, henyhëtéva pohã vai oporojukávagui. 9 Ñande juru rupi ñamomba'e guasuháicha Ñandejára ñande Rúpe, ñaňe'ë vai yvypóra, Tupã rembiapokue ha ijoguahávare. 10 Ñande jurúgui osë ñe'ë porã ha ñe'ë vai. Che pehëngue kuéra, ndaupéicha vaerái. 11 Peteĩ yvúgui ndaikatúi osëvo y porã ha y he'ë mbochýva. 12 Ndaikatuiháicha osëvo pakovágui arasa, ha sandiagui merõ, ndaikatúi avei, che pehëngue kuéra, osëvo y porã yvu he'ë mbochývagui. 13 Oĩrõ pende apytépe iñarandu ha oikuaapáva, tohechauka heko marangatu rupi ha ojejapo'ýre, iñaranduha. 14 Pende py'aro ramo ha pejapo opa mba'e peñombohovái haguã, upéicharõ ndapereko mo'ãi mba'eve peje vaerã pende rehehápe ha ndaipóri mo'ãi pende pype upe aňetegua. 15 Peichagua arandu ndoúi Tupãgui, upéva yvy ariguánte ha aňágui oúva. 16 Pene peñtесе ramo ha pepu'ã ojuehe, oíta sarambi ha opaichagua teko aña. 17 Umi oguerekóva arandu Tupãgui oúva katu heko potĩ, ndaipochy kuaái, ipy'a porã ha iňe'ë rendu kuaa. Upéicha avei, oporoporiahurereko kuaa, iňe'ë aňete, ndahova mokõiri ha ojapo iporãva. 18 Ha umi oñeha'áva oporomoingo porã haguã, ku oňotýva ramo guáicha py'a guapy omono'õ chugui teko joja.

James 4

1 Mamógui piko ou umi ñorãirõ ha joavy pende apytépe? Ou pene rembipota vaígui, pene moñorãirõ mantéva. 2 Peipota pe ikatu'ýva pereko, ha upévare peporojuka. Pene renyhë mba'e potágui pehupyty'ýre mba'eve, ha upévare peñorãirõ ha pekaguai ojuehe. Ndapehupytyí peipotáva ndapejeruréigui Tupãme. 3 Ha pejerure ramo, noñeme'ëi peñeme pejerurégui hekope'ý. Peipota niko pende vy'arã rei. 4 Há tekove jeroviaha'ý! Ndapeikuaái piko ohayhúva yvypóra reko ndohayhuiha Tupãme? Oimeraëva oñemboykéva yvypóra reko gotyo, oñemoĩ hína Tupãre. 5 Peimo'ã piko

he'i reiha Ñandejára Ñe'ê: "Tupã hakate'ỹ pe espíritu ñande pype omoĩ vaekuére?" 6 Tupã katu ñane pytyvõve imba'e porãme, he'i niko iñe'ême: "Tupã oñemohatã umi ojejapóvape, ha ipy'a porã umi ojejapo'ỹva ndive." 7 Peñemoĩ aipórõ Tupã poguýpe, pembohovái Añáme ha ha'e ombopo'íta. 8 Peñemboja Tupãre ha ha'e oñembojãta pende rehe. Umi mba'e vai apoha kuéra tomopotĩ ipo. Umi hova mokõiva tomopotĩ ipy'apy. 9 Toñembyasy, tahasẽ ha tojahe'o hikuái! Opuka rangue tojahe'o ha ovy'a rangue toñembyasy. 10 Toñesũ Ñandejára renondépe, ha ha'e omopu'ãne chupe kuéra. 11 Che pehẽngue kuéra, ani peñe'ẽ vai ojuehe. Pe oñe'ẽva hapicháre térã omoĩ vaíva chupe, oñe'ẽ vai ha omoĩ vai tembiapoukapy. Ha remoĩ vaíró pe tembiapoukapy, reñemoĩ imbojovakehárõ rejapo rangue upe he'íva. 12 Peteĩnte upe ome'ẽ vaekue tembiapoukapy ha upéva hína Tupã, ikatúva oporope'a ivaívagui térã oporohundi. Ha nde piko máva, remoĩ vai haguã nde rapichápe? 13 Pehendu peẽ pejéva: "Ko árape térã ko'ẽrõ rohóta upe távape ha ropytáta upépe peteĩ año pukukue. Roñemúta ha rombyatýta viru." 14 Ndapeikuaái mba'épa ojuhúta peẽme ko'ẽrõ. Ñande rekove ojogua tatatína sapy'ami ojekuaávape ha upéi opa reíva. 15 Peje uvei kóicha: "Ñandejára oipotárõ roikovéne ha rojapóne péicha ha amóicha." 16 Upéva rangue katu, peẽ pejejapo pene ñe'ême, ha pe jejapóko ivai. 17 Upe ikatúva ojapo mba'e iporáva ha ndojapói, iñangaipa.

James 5

1 Pehendúke peẽ mba'e repyeta perekóva. Pene rasẽ ha pesapukáike, cháke ojehu vaíko hína peẽme. 2 Pene mba'e repyeta itujuváta, pende ao ho'upáta yso. 3 Pende óro ha pende pláta havẽmbáta, ha umíva pene moĩ vaíta ha pene rundíta tatápe guáicha. Peiko pembyaty mba'e repyeta ko'ã ára pahápe guarã. 4 Hembiapokue repy napeme'ẽi vaekue kokuépe omba'apóvape, osapukái hína pejejuhu vai haguã, ha Ñandejára ipu'akapáva ohendúma ko'ã mba'apohára sapukái. 5 Ko yvy ári peiko karu guasu ha vy'ápe, ha pende kyra tymbáicha, ha oguahẽma hína jejuka ára. 6 Pejukaoka reiete vaekue hembiaapo vai'ỹvape, ha'e kuéra oñemoĩ'ỹre pende rehe. 7 Upéva, che pehẽngue kuéra, peha'arõ kuaa ou peve Ñandejára Jesucristo. Pema'ẽmína mba'éichapa umi oñemitýva oha'arõ kuaa umi ama ára, upéi omono'õ haguã ikoga'a. 8 Peẽke avei peha'arõ kuaa ha ani pene kangy, vokói eténte niko ou jeyta Ñandejára Jesucristo. 9 Che pehẽngue kuéra, ani peñemoĩ vaítei ani haguã peñembojovake. Tupã oporombojovakeha ára niko hi'aguĩma hína. 10 Che pehẽngue kuéra, pene mandu'áke umi maranduháre*f** oñe'ẽ vaekue Ñandejára rérape. Ha'e kuéra heta mba'e ogueropu'aka vaekue. 11 Ñande jareko ovy'aitéva ramo umi ohasa asývape kirirĩháme. Pehendúma mba'éichapa Job ogueropu'aka vaekue hembiasa, ha peikuaa mba'éichapa Ñandejára omyengovia chupe ipahápe. Ñandejára niko oporombyasy ha oporoporiahurereko kuaa. 12 Opaite mba'e ári, che pehẽngue kuéra, ani peme'ẽ pene ñe'ẽ yvága, térã yvýre, térã mba'evére. Pejérõ "Upéicha", ta upéicha. Ha pejérõ "Ndaupéichai", ta upeicha'ỹ, ani haguã Tupã Ñandejára pene mbojovake. 13 Oĩrõ pende apytépe ojepy'apýva, toñembo'e. Oĩrõ ovy'áva, toguero'hory Ñandejárape ipurahéipe. 14 Oĩrõ hasýva tohenói Jesucristo iglésia myakáhárape*f** oñembo'e haguã hese, ha omona haguã hese ñandyry Ñandejára Jesucristo rérape, 15 ha pe ñembo'e ojejapóva jeroviápe, omongueráta upe hasývape, ha Ñandejára omopu'ãta chupe, ha oimérõ iñangaipa ra'e, ojeheja reíta chupe. 16 Upéva pemombe'u ojupe pene angaipa ha peñembo'e ojuehe pene resãi haguã. Imarangatúva ñembo'e oséva ipy'aite guive, ipokatu. 17 Maranduhára*f** Elías vaekue yvypóra ñandeichagua, ha oñembo'e ramo guare ipy'aite guive ani haguã oky, ndokyvéi mbohapy año imédio pukukue. 18 Ha upéi oñembo'e jey rire, oky jey ha kóga heñói jey. 19 Che pehẽngue kuéra, oĩ ramo opíava añete guágui, ha oĩme hapicha ombojevýva chupe, 20 peikuaáke pe ombojevýva angaipa ojaipóvape hape vaígui, oipe'aha hekove manógui, ha upéva rupive oipysyrõha heta angaipa.

1 Peter 1

1 Che, Pedro, Jesucristo apóstol, amomaitei umi mombyry hetãgui isarambipávape, Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ha Bitinia umíva rupi. 2 Peẽ niko hína Tupã, ñande Ru voi oiporavo vaekue ko'ágã mboyve. Espíritu Santo rupi peñemboyke vaekue Tupãme guarã, pene ñe'ẽ rendu ha peñemopotĩ haguã Jesucristo ruguy rehe ae. Toguahẽ peẽme heta vy'a ha py'a guapy. 3 Jarohory Tupã ha Ñandejára Jesucristo Rúpe, iporiahurereko tuichaite rupi ñane moingove jey vaekue, Jesucristo jeikove jey rupi. Péva ome'ẽ ñandéve ñeha'arõ kuaa ne mbaretéva, 4 ha upéicha rupi pehupytyne pe mba'e Tupã oguerekóva peẽme guarã yvágape, ikatu'ỹva

oñembyai, iky'a térã ipiru. 5 Pejerovia haguére hese, Tupã pene mo'ã ipokatúpe, pene pysyrõ haguã, pe ha'e ombosako'íva ha oikuaaukátava hína ára paha oguahêvo. 6 Upévare, peẽ pene renyhẽ vy'águi, tekotevẽ ramo jepe sapy'ami pehasa heta jepy'a ra'ã rupi. 7 Pe Pende jerovia niko ha'ete ku óro, iporã haguã oñemboyku vaerã tatápe. Pe jerovia osẽ porãva heta ñeha'ãgui, iporãve jey pe órogui, ikatúva oñembyai. Upévare, péicha oñeha'ã ramo pende jerovia oñemoneĩ, ojererohory ha oñemyerakuã vaerã, Jesucristo ou vove. 8 Peẽ pehayhu Jesucristope, ndapehechái rire ramo jepe. Ha ko'ágã, peroviávo chupe pehecha'ỹre, pe pende vy'a tuicha etereígui ndaikatúi pemoñe'ẽ. 9 Péicha pehupyty pehóvo pe pende jerovia ohekáva, pene ánga ñepysyrõ. 10 Umi maranduhára*f** heta oñeha'ã ha ohesa'ỹijo vaekue mba'épa he'ise pe ñepysyrõ. Ha he'i vaekue hikuái, Tupã ipy'a porã rupi ome'ětaha peẽme. 11 Cristo Espíritu oikuaaukama vaekue umi maranduhárape mba'eve ojehe mboyve, mba'éichapa Cristo ohasa asýta ha heko mimbipáta upe rire. Ha'e kuéra oñeha'ã vaekue oikuaa, araka'épa ha mba'éichatapa hína upe mba'e upéva, Espíritu ohechauka vaekue chupe kuéra ipype kuéra voi. 12 Ha Tupã oikuaauka peẽme, pe ha'e kuéra he'íva outaha ndaha'eiha chupe kuéra guarã, mba'e porã peẽme guarãha katu. Péicha oikuaauka vaekue peẽme umi omosarambi vaekue pende apytépe marandu pyahu, Espíritu Santo yvágagui oñembou vaekue rupi. Ko'ã mba'e ko'áva, umi Tupã remimbou yvága pegua jepe ohechaséva. 13 Upévare, peñembosako'íke ha pene akã porãke. Peha'arõ kuaa opáichavo, pe mba'e Tupã imba'e porã rupi ome'ětava peẽme Jesucristo ou vove. 14 Ta'ýra iñe'ẽ rendúvaicha, ani peiko Tupãme peikuaa mboyve peiko haguéicha. 15 Upéva rangué, peiko marangatu etépe. Tupã, pene renói vaekue niko, imarangatu. 16 Ha Ñandejára Ñe'ẽ niko he'i: "Pene marangatúke, che niko che marangatu." 17 Peẽ pehenói ramo "Che Ru" Tupãme, ombojovakéva peteĩ-teĩme hembiapokue ojerureháicha ha teko jojápe, pemomba'e guasu vaerãchupe peikove aja pukukue ko yvy ári. 18 Tupã niko pende pe'a vaekue pe jeikove reígui pende ypy kuerakue oheja vaekue peẽme. Ha peẽ peikuaa porã, upévare ojehepyme'ẽ hague ndaha'ei mba'e itujúvape, óro térã plátaiha, 19 upéva ojehepyme'ẽ hepy etéva Cristo ruguýpe, oñekuave'ẽ vaekue ojejuka haguã peteĩ ovecha ra'ýicha, oimba porãva ha iky'a'ýva. 20 Cristo niko upevarã voi oñemoĩ vaekue opa mba'e ojejapo ypy mboyve, ha ko'ã ára pahápe katu ojechauka peẽme ou porã haguã. 21 Cristo rupi peẽ perovia Tupãme, ha'e niko omoingove jey ha oguerohory vaekue chupe. Ha upéicha, peẽ pemoĩ Tupãre pende jerovia ha opa peha'arõva. 22 Ko'ágã peẽ, pehendúvo pe añetegua ñemomarandu, pene potĩ pehayhu porã haguã ñane pehẽngue kuérape. Aipórõ, pejoayhu vaerã py'a potĩme, ha pene mbarete ome'ẽháicha. 23 Peẽ niko peikove jey, ha ko'ágã ndaha'ei pende ru ha pende sýgui yvypóra omano vaerãva, peikove jey Tupã oikovéva ha opa'ýva ñe'ẽ rupi. 24 Ñandejára Ñe'ẽ he'i voi: "Opa yvypóra niko kapi'íicha, ha yvoty ka'aguýicha iporã. Ha upe kapi'í ipiru ha pe yvoty okúi. 25 Ñandejára ñe'ẽ katu opa ára guarã opyta." Kóva ko ñe'ẽ hína pe marandu pyahu oñemoguahẽ vaekue peẽme.

1 Peter 2

1 Aipórõ, pejeheja opaichagua mba'e vaígui, japu, tova mokõi ha mba'e potágui rei, ha opaichagua ñe'ẽ reígui. 2 Mitã ra'ymíicha, peheka kyre'ỹ pe kamby marã'ỹ oúva Tupãgui, upéva rupi pekakuaa ha peñepysyrõ haguã. 3 Peikuaáma niko mba'éichapa Tupã ipy'a porã. 4 Peñemboja aipórõ Ñandejára Jesucristope, pe ita oikovéva ojahéi hague yvypóra, ha Tupãme guaráva ita iporavo pyre ha hepýva. 5 Ha péicha, Tupã ojaopóta pende hegui, ita oikovéva ramo guáicha, peteĩ tupao espíritu reheguáva, ha pa'i reko marangatu, Jesucristo rupi oikuave'ẽva espíritu guiguáva kuave'ẽmby, Tupãme ombohorýva. 6 Upévare avei Ñandejára Ñe'ẽ he'i: "Che amoĩ peteĩ ita Siónpe, ita tenondeguáva ojeporavo pyre ha hepýva, umi ojeroviáva hese ndopyta rei vaerã." 7 Peẽ ogueroviávape guarã, upe ita hepy, ha umi oguerovia'ývape guarã katu, oiko pe Ñandejára Ñe'ẽ he'íva: "Pe ita umi óga apoha omboyke vaekue, oiko pe ita tenondegua." 8 Ha avei: "Peteĩ ita guasu, peteĩ ita ha'e kuéra oñepysãngatahápe." Ha'e kuéra niko oñepysãnga nohendúgui pe marandu: ha upéva voi hína pe ohekáva. 9 Peẽ niko ñemoñare ojeporavo pyre, mburuvicha guasúpe guarã pa'i rembiapo, peteĩ tetã imarangatúva, Tupã ojogua vaekue imba'erã. Ha upéva péicha, pemombe'u haguã mba'e hechapyráva Tupã rembiapokue, pene renói vaekue pesẽ haguã pytũhágui ha peike imba'e rendy hechapyrávape. 10 Peẽ niko yma, ndaha'ei vaekue Tupã reheguáva, ko'ágã katu peẽ Tupã rehegua. Yma, Tupã na pende poriahurerekói vaekue, ko'ágã pende poriahurereko. 11 Che pehẽngue kuéra ahayhúva, ajerure peẽme, hetãme oĩ'ývaicha, pehasánteve pehóvo ko yvy ári,

ani pejeko yvypóra rembipotáre, opu'áva ñande py'áre. 12 Peiko porã umi heko jeroviaha'ýva apyte rupi. Upéicharõ ha'e kuéra, oñe'ẽ ramo jepe ko'ágã pende rehe, peẽ mba'e vai apoha ramo guáicha, ohechávo hikuái umi mba'e porãita pejapóva oguerohorýne Tupãme oguahẽvo ára ha'e oporandutaha chupe kuéra hekove kuerakuére. 13 Ñandejára rupi, pene ñe'ẽ rendu mburuvicha kuérape. Pe mburuvicha guasúpe oĩ yvatevére, 14 ha umi sãmbhyhárape avei, oinupãukáva umi mba'e vai apohápe, ha ohecha kuaa haguã umi mba'e porã ojapóvape. 15 Tupã oipota peẽ pejapo mba'e porã, umi itavy ha ivýrova oguereko'ý haguã mba'eve he'i vaerã pende rehe. 16 Peiko yvypóra isã'ývaicha, peipuru'ýre jepe upe pende rekosa'ý pejapo haguã ivaíva. Iporãve peiko Tupã rembiguái ramo. 17 Pemomba'e hekópe maymávape. Pehayhu pene pehẽngue kuérape, pemomba'e guasu Tupãme, pemomba'e mburuvicha guasúpe. 18 Tembiguái kuéra, pemomba'e vaerã pende járape ha peñemoĩ ipoguýpe, ndaha'úi umi ipy'a porãva ndive aõnte, umi iñañáva ndive avei. 19 Tupã oguerohory umi reiete ohasa asývape. Ha'e kuéra niko oikuaa Tupã oipotaháicha oikoha. 20 Oimérõ peñenupã pejapo haguére mba'e vai, mba'épepa iporãne peẽme? Pehasa asy ramo pejapo haguére mba'e porã katu, upéva ombohory Tupãme. 21 Upevarã pene renói vaekue Tupã. Cristo niko ohasa asy vaekue pende rehehápe, ha ha'e techapyrã peẽme guarã, peho haguã hapykuéri. 22 Cristo ndoguerekoĩ mba'eveichagua angaipa, ha araka'eve nombotavýi avavépe. 23 Ojejahéimi ramo hese, ha'e nombohováiri vaekue jejahéipe. Ombohosa asy ramo hikuái chupe, ha'e naiñe'ẽ guasúi avavépe. Oñembo'ente vaekue Tupãme, oporombojovakéva teko jojápe. 24 Cristo, ha'ete voi ogueraha hetepýpe kurusúre ñane angaipa, ñande ñamano haguã angaipápe guarã ha jaikove teko jojápe. Cristo ojekutupa vaekue, peẽ pekuera haguã. 25 Peẽ niko yma peiko vaekue ovecha hape kañývaicha, ko'ágã pejevy Cristo rendápe, oñangarekóva ha oma'ẽva pende rehe ovecha rerekuáicha.

1 Peter 3

1 Upéicha avei peẽ tembireko, peñemoĩ vaerã pene ména poguýpe, oimérõ ndogueroviái pe marandu pyahu, ikatu haguã ohecha kuaa añeteha. Upéicharõ natekotevẽ mo'ãi peñe'ẽ chupe kuéra, 2 ohechágui ha'e kuéra pende reko marã'ý ha pemomba'e guasuha Tupãme. 3 Ani peñembojegua pende apére rei, akãkarãi jeguaka guasúpe, ani peñembojegua óro térã ao hepývape. 4 Peñembojegua uvei pende py'a ruguápe, pe mba'e porã ituju'ýva, py'a porã ha py'a guapy rehegua. Umi mba'e porã umíva, hepy hína Tupã renondépe. 5 Péicha oñembojegua vaekue avei umi yma guare kuña imarangatúva. Umíva ojeroviái Tupãre ha oñemoĩ vaekue iména poguýpe. 6 Péicha vaekue Sara, iñe'ẽ rendu vaekue Abrahámpe ha he'ími chupe "che jára". Ha peẽ imemby kuérata, pejapórõ iporãva ha ndapekyhyjéi mba'evégui. 7 Peẽ ména katu, pehendú kuaa vaerã pene tembirekópe. Pembojerovia, pembojerovia vaerãháicha, pehecha kuaa ha'e kuéra ikangyveha, ha oĩ pene moirũ haguã pe jeikove ome'etava peẽme Tupã oheja vaekue peẽme ramo. Pejapo péicha ani haguã pembyai pene ñembo'e. 8 Ha néi, peiko joa oñondive peiko vai'ýre, pejoajúvo ojuehe peteĩ tembipotápe ha pejoayhu oñopehẽnguéicha. Pende py'a porãke ha ani pejejapo. 9 Ani pemyengovia ivaíva ivaívape, ha jeja'o jeja'ópe. Upéva rangue, pemyengovia jehovasápe, Tupã niko pene renói vaekue pehupyty haguã jehovasa. 10 Oime Ñandejára Ñe'ẽ he'iha: "Oimérõ ohayhuséva jeikove ha ohasase heta ára vy'ápe, toñangareko ikũre ani oñe'ẽ vai ha ijurúgui osẽ japu. 11 Tojei ivaívagui, ha tojapo iporãva, toheka py'a guapy ha toho hapykuéri. 12 Ñandejára omo'ã heko jojávape ha ohendu iñembo'e kuéra, umi mba'e vai apoháre katu ha'e opu'ã." 13 Máva piko ojapóta pende rehe ivaíva, peẽ peñeha'ã tapiá ramo pejapo iporãva? 14 Ha pejapo haguére iporãva jepe pehasa asýta ramo, pevy'aiténe peẽ! Ani pekyhyje ha peñemondýi avavégui. 15 Pembojerovia uvei Crístope, Ñandejára ramo pende py'ápe. Peime tapiáke pembohováí haguáicha umi peẽme oporandúvape mba'érepa pereko peha'arõva. 16 Ha upéva pejapo pejejapo'ýre ha peporomomba'évo. Peiko pende py'a guapy haguáicha, ikatu haguã umi oñe'ẽ vaíva pende reko porãre, Cristo reroviaha ramo, otĩ hikuái iñe'égui. 17 Iporãve jahasa asy jajapo haguére mba'e porã, upéicha oipota ramo Tupã, ha ani jajapo haguére ivaíva. 18 Cristo jepe niko omano ñane angaipápe, peteĩ jey opa ára guarã. Ha'e na iñangaipái vaekue, ha umi iñañáva rupi ohasa asy, pende reraha haguã peẽme Tupã rendápe. Yvyporaháicha omano ha oikove jey espirituháicha. 19 Ha upéicha oho omoherakuã osẽ porã hague, umi espíritu ojeheko jopy vaekuépe. 20 Umíva naiñe'ẽ rendúi vaekue yma, Noé oikoveha árape, Tupã oha'arõ ramo hína py'a guapýpe, ojejapo aja pe ygára guasu, 8 yvypóra oipysyrõ haguépe hekove y rupive. 21 Ha upe y upéva

niko ohechauka vaekue upérõ pe y ñañemongaraiha ñande pe'áva jejopy vaígui. Pe ñemongarai ndaha'úi ipotĩ haguã ñande rete, upéva hína jajerure haguã Tupãme taipotĩ ñande py'apy Jesucristo oikove jey rupi, 22 ha ojupi vaekue yvágape, oĩ haguã Tupã akatúape, ha opyta haguã iguýpe umi Tupã remimbou, ha opa espíritu ipokatúva ha ikatúva oporoguereko ipoguýpe.

1 Peter 4

1 Upévore, Cristo ohasa asy haguéicha hetépe, peẽ avei pejapo upéicha. Ohasa asýva hetépe ojei angaipágui, 2 oikove haguã upéi Tupã oipotaháicha, ndaha'úi yvypóraicha. 3 Are peve peẽ pejapo umi heko jeroviaha'ýva ojapóvante avei, oikóva jepokuaaha vaípe, mba'epota vaípe, karu guasu ha ka'úpe, teko vai rasa rekópe ha pemomba'e guasu ta'ãnga rei Tupã ojaheiha. 4 Ko'ágã, ndapeiko véimava hendive kuéra heko vaípe, ha'e kuéra ndojuhu porãi ha oñe'ẽ vai pende rehe. 5 Ha'e kuéra katu oñemombe'u vaerã pe oñembosako'íva híname ombojovake haguã oikovéva ha omano vaekuépe. 6 Omano vaekuépe jepe niko oñemoherakuã vaekue pe marandu pyahu, ikatu haguã oikove ijespíritupe, Tupã oipotaháicha, oñembojovake vaerã ramo jepe ko yvy ári hetépe, yvypóraicha. 7 Oguahẽma hína ára opa mba'e opa haguã. Upévore, pene akã porãke ha peñembo'e katujete. 8 Opa mba'e mboyve toĩ mborayhu tuicháva pende apytépe. Pe mborayhúko heta angaipakue oheja rei hína. 9 Peñomoguahẽke ojohógape, peñe'ẽ'ýre avavére. 10 Tupã remime'ẽngue opaichagua pehupytykáke pende rapichápe oñeme'ẽ haguéicha chupe. 11 Oimérõ oñemoñe'ẽva, toñe'ẽ Tupã oñe'ẽ ramo guáicha. Oimérõ hapichápe oipytyvõva, toipytyvõ pe mbarete Tupã ome'ẽ vaekue chupe reheve. Opa pejapóva, pejapo Tupã ojererohory haguã Jesucristo rupi, imba'e niko pe ñemomba'e guasu ha pokatu opa ára guarã. Amén. 12 Che pehẽngue kuéra ahayhuetéva, aníke pehecha ramo tuichaiterei mba'éva ramo pejejuhuha ñeha'ã ratápe. 13 Upéva rangue, pe vy'a vaerã uvei peime haguére avei Jesucristo jehasa asýpe, pene renyhẽ haguã avei vy'águi, ojehechaukávo heko mimbipa. 14 Pevy'aiténte oimérõ pende ja'óva Crístore, Tupã Espíritu omimbipáva oĩ tapia pene ndive. 15 Ani oĩ ohasa asýva oporojuka haguére, omonda térã ojapo haguére mba'e vai, ha oíke haguére imba'e'ývape ave. 16 Ha ohasa asy ramo oguerovia haguére Crístope katu, notĩ vaerãi. Oguerohory vaerã uvei Tupãme, Cristo reroviaha haguére ha'e. 17 Oguahẽma ára ñembojovake oiko haguã umi Tupã reheguáva apytépe voi. Ha pe ñembojovake oñepyrũma ramo hína péicha ñande rehe, mba'eichaitépa opáne umi marandu pyahu ohenduse'ýva? 18 Ha pe heko jojávape hasy ramo oñepysyrõ, mba'épa ojuhúne pe iñañáva ha angaipa apohápe? 19 Ha upéicha, umi ohasa asýva Tupã oipota rupi, ojapo vaerã ohóvo mba'e porã tapia guáicha, ha omoĩ hi'ánga Tupã ijapohare pópe. Ha'e niko nopyrũi iñe'ẽre.

1 Peter 5

1 Ko'ágã añemoñe'ẽse umi pene myakãhárape, ché che tujámava ha'e kuéraicha ha Cristo jehasa asy rechaharéva, ha arekótava avei che renda pe teko mimbipa oútavape. 2 Peñangareko umi Tupã ovecháre, oñemoĩ vaekue pende pópe. Pejapo pejaposépe porã, oipotaháicha Tupã, ha ani jejopýpe térã Pira pire potágui, pejaposépe porãnte. 3 Peiko ani peẽ ramo guáicha umi peñangarekóva jára, peñeha'ã tohecha pende rehe iporáva. 4 Upéicharõ, oguahẽvo pe Ovecha rerekua Ruvicha, peẽme oñeme'ẽne peteĩ pene akã rehegua omimbipáva, peteĩ mba'e araka'eve ipiru'ý vaerã. 5 Upéicha avei, peẽ mitãrusu peñemoĩ umi myakãhára poguýpe. Opavave oñemoĩ vaerã ojopoguýpe jejapo'ýre, Ñandejára Ñe'ẽ he'ígui: "Tupã opu'ã umi ojejapóvare, ha oipytyvõ py'a porãme umi ojejapo'ývape." 6 Peñemomiríke, aipórõ, Tupã po mbarete guýpe, ha'e pene mopu'ã haguã yvate, hi'araitépe. 7 Opa pejepy'apyha peheja Tupãme. Ha'e oma'ẽ pende rehe. 8 Pejereko kuaa ha ani peke, cháke Aña ndaija'éiva pende rehe, jaguarete pochýicha oheka pende'u haguã. 9 Peñemoĩ mbaretéke hese pende jeroviápe, peikuaa rupi yvy tuichakue pene pehẽngue kuéra ohasa asyha hína peẽicha avei. 10 Pehasa asy ríre sapy'ami, Tupã ojaopóta pende hegui ojavý'ýva, ojepytyaso kuaáva, imbaretéva ha okyhyje'ýva. Tupã voi niko pe imborayhu tuichágui, ñane renói vaekue ñaime haguã avei pe teko mimbipa opa'ývape Jesucristo ndive. 11 Ha'e taipokatú opa ára guarã. Amén. 12 Silvano rupi, arekóva che pehẽngue ajeroviaha ramo, ajapo peẽme ko kuartia mbykymi, añemoñe'ẽ ha aikuaauka haguã peẽme, umi jehovasa pehupyty vaekue ohechaukaha Tupã pende rayhu añeteha. Aníke márõ pejei upe mborayhu upévagui. 13 Jesucristo iglésia oíva Babilóniape, Tupã oiporavo vaekue pende poravo haguéicha peẽme, oguerahauka peẽme imaitei, ha che ra'y

Márcospe avei. 14 Peñomomaitei peñoañuãvo oñopehẽnguéicha. Ta pende py'a guapy Jesucristo reheguáva maymáva.

2 Peter 1

1 Che, Simón Pedro, Jesucristo rembiguái ha apóstol pomomaitei peẽme. Jesucristo ñane Tupã ñande pe'áva jejopy vaígui heko joja rupi, oheja pe pende jerovia ohupyty ore jeroviápe. 2 Ajerure Tupãme ha'e pende rovasa haguã ha ome'ẽ haguã peẽme py'a guapy, peikuaágui Tupãme ha Ñandejára Jesucristope. 3 Tupã ipokatu rupi niko ome'ẽ ñandéve opa ñane remikotevẽ ha jaikove haguã ha'e oipotaháicha. Ha'e oikuaauka ñandéve Cristo, pe ñane renói vaekue umi mba'e hechapyráva ha'e ojapo vaekue rupi. 4 Péicha, ha'e ha ome'ẽ ñandéve umi mba'e tuichaite ha iporãitéva he'i voi vaekue ome'ẽtaha. Umíva rupi niko peẽ ikatu pejei pe teko ky'a vaígui ombotujupáva opa mba'e ko yvy ári, ha peju peike Tupã rekópe. 5 Upévore, pende jerovia reheve peñeha'ã vaerã pende reko potĩ, ha pende reko potĩ reheve peñeha'ã vaerã pene arandu. 6 Arandu reheve peñeha'ã vaerã pene akã guapy, akã guapy reheve peñeha'ã vaerã ani haguã pende pochy rei, ha upéva ári peñeha'ã vaerã peiko Tupã oipotaháicha. 7 Peiko ramo Tupã oipotaháicha, peñeha'ã vaerã peiko porã opavave ndive, ha upévoreve peporohayhu. 8 Peẽ perekopa ramo ko'ã mba'e ha péicha peiko ramo, ndapeiko rei mo'ãi ha Ñandejára Jesucristope ndapeikuaa rei mo'ãi. 9 Ko'ã mba'e oguereko'ỹva katu ojogua ku hesatũva térã ohecha porã'ỹvape. Ha'ete ku hesaráiva iñangaipa ojeheja rei hague chupe. 10 Che pehẽngue nguéra, Tupã niko pene renói ha pende poravo vaekue. Upévore, peñeha'ã kena ko'ã mba'e pembohapo porã pende pyke, ani haguã araka'eve pe'a. 11 Upéicharõ Tupã oipe'áta peẽme yvága rokẽ, Ñandejára Jesucristo ñane pysyrõhára oporosãbyhyhápe opa ára guarã. 12 Upévore, pomomandu'a mantéta opa ko'ã mba'ére, peikuaa ha perovia añete ramo jepe umi mba'e oñehenduka vaekue peẽme. 13 Che aikove aja niko che rembiaporã vaicha chéve pomombáy ha pomomandu'a ko'ã mba'ére. 14 Ñandejára Jesucristo oikuaaukáma chéve nda che are mo'ã veimaha ko yvy ári. 15 Upéicharõ jepe ajapóta ikatumíva, amano rire jepe pene mandu'a haguã ko'ã mba'ére. 16 Umi mba'e romombe'u vaekue peẽme Ñandejára Jesucristo pokatu rehegua ha mba'éichapa ha'e ou jeýta, ndaha'ei ñe'ẽ rei ore akãgui roguenohẽva. Ore voi rohecha vaekue ore resa tee rupi Jesucristo pokatu. 17 Ore roime vaekue upépe Tupã, Itúva ohechauka ramo guare Jesucristo mba'e guasuha. Rohendu vaekue Tupã oñe'ẽ ramo chupe ha he'i: "Kóva ha'e che ra'y ahayhuetéva, che aiporavo vaekue." 18 Orete voi rohendu vaekue pe yvágagui oñe'ẽva, roime jave Jesucristo ndive pe yvyty marangatúpe. 19 Péicha ore rohecha, hekoitépe ojehuha umi mba'e maranduhára*f** kuéra he'i vaekue. Ha iporã vaerã perovia. Upéva niko ha'ete ku mba'e rendy pytũmbýpe ohesapéva, iñapysẽ meve ko'ẽtĩ ha opu'ã mbyja ko'ẽ ohesape pende py'apy. 20 Opaite mba'e ári peikuaa porãke kóva: Ndaipóri Ñandejára Ñe'ẽme maranduhára kuéra he'i vaekue ikatúva ñande jahecha, jahechaseháicha. 21 Maranduhára kuéra niko noñe'ẽi vaekue ijehegui reínte. Nahániri. Tupã rérape uvei oñe'ẽ, Espíritu Santo ohechaukaháicha chupe kuéra.

2 Peter 2

1 Israel retágua apytépe yma opu'ã haguéicha mbo'ehára japu, pende apytépe avei opu'áne. Pehechakuaa'ỹ haguáicha ha'e kuéra oñe'ẽne peẽme mba'e vai ha añetegua'ỹvare, iñakãguinte oguenohẽva. Péichape, ha'e kuéra oúta ojahéi Ñandejára Jesucristo rehe oguenohẽ vaekue chupe kuéra mba'e vaígui. Upévore, Tupã ohundi vaerã katuete chupe kuéra. 2 Heta oíta heko ky'áva ha'e kuéra heko ky'aháicha, ha upévore oñe'ẽ vaí vaerã upe tape añeteguáre. 3 Ipira pire potágui, ha'e kuéra ojeheka pende rehe juru he'ẽme. Ymaite guive voínte Tupã omoĩma ha'e kuéra oñehunditaha, ha oñehundi vaerã katuete. 4 Tupã ndoheja reíri vaekue hemimbou kuérape iñangaipa ramo guare. Oity vaekue uvei chupe kuéra aña retãme. Upépe oheja chupe kuéra iñapytĩmby pytũmbýpe, oha'arõ haguã Tupã oporombojovakeha ára. 5 Tupã ndoheja reíri vaekue avei hembiapo vaikue umi ymaite oiko vaekuépe. Ombou katu ama guasu umi yvypóra reko aña ári, ha 8pe añõnte oipytyvõ. Umíva apytépe oĩ vaekue Noé, omombe'úva opavavépe mba'éichapa Tupã oipota ojeiko. 6 Tupã ohundipaite vaekue avei tatápe Sodoma ha Gomorra, ha ikusugue mante oheja. Péicha opyta, opavave oikuaa haguã mba'épa ojuhúta opa heko añávape. 7 Lótpe katu Tupã oipytyvõ vaekue. Lot niko peteĩ karai marangatu vaekue, ha ombyasy ohechávo mba'éichapa umi Sodomagua heko ky'a. 8 Ko kuimba'e marangatu, oiko vaekue ijapytépe kuérare, tuicha uguapy vaekue hese umi mba'e

ky'a ha'e ohecha ha ohendúva ára ko'ëre. 9 Ñandejára niko oikuaa mba'éichapa oipytyvõ vaerã umi imarangatúva ojepey'a ra'ã ramo, ha mba'éichapa oheja vaerã umi heko añávape oñenupã haguã, ñembojovakeha árape. 10 Opa mba'e ári, Ñandejára oinupãta umi heko ky'áva ha oñemoise'ývape ipoguýpe. Umíva niko ijejapo ha hova atã, ha ndokyhyjéi oñe'ë vai haguã umi Tupã remimbou tuichavévaui yvága peguáre. 11 Tupã remimbou kuéra katu, imbareteve ha tuichavéva ko'ã mbo'ehára japúgui, noñemoíri oñe'ë vai umíva Ñandejára renondépe. 12 Ko'ã mbo'ehára japu niko umi tymba tavýicha, oikove ojejura ha ojejuka haguã. Ha'e kuéra oñe'ë vai opa mba'e oikuaa'ývare, ha omanóne umi tymba ojejukaháicha, 13 ha ohasa asýne, hetápe ha'e kuéra ombohasa asy haguéicha. He'i hikuái ovy'aha oñeme'ëvo araitépe opa mba'e vaípe. Umíva niko tekove ky'a heko tujupáva, pene mbotavy ha opukáva pende rehe okaru aja pene ndive. 14 Ohecha peteĩ kuña ha oñenoséma hendive, mba'e vai apópe nahyguatái voi. Ombotavy umi ijerovia kangývape. Oipota pota reínte opa mba'e ha upévape ikatupyry. Umíva niko tekove aña hína. 15 Umíva niko opia tape porãgui ha okañy. Ojehu chupe kuéra ojehu haguéicha Balaam, Beor ra'ýpe. Upéva niko ombyatyse mo'ã vaekue pira pire mba'e vai apópe, 16 ha upévare oñemongavaju: Hymba vúrro oñe'ë chupe, ha ojoko chupe ani haguã ojapo výro rei. 17 Ko'ã mbo'ehára niko ojogua umi ykua hypa vaekuépe, ha umi arai yvytu oguerahávape. Tupã oguerékoma hendaguã kuéra pe amo iñypytüvehápe. 18 Ha'e kuéra ojejapo ha iñe'ë rei. Ha heko ky'ápe omoñuhã ha oity umi jejavýpe oikóva apytégui osẽ ramóvape. 19 He'i chupe kuéra mba'eve guýpe ndojejokua mo'ãiha, ha ndohechái chupe kuéra voi omyakãsãha hembiapo ky'akue. Oimeraëva mba'e ipu'akáva ñande rehe niko ñande rereko ipoguýpe. 20 Umi ohejáva heko ky'akue oikuaágui Ñandejára Jesucristope, ha upéi ho'a jey upe teko ky'ápe ha ipu'aka hese, amo ipahápe opyta vaíve iñepyrũbýpe guarégui. 21 Iporãve vaerã mo'ã ha'e kuéra ndoikuaái pe tape porã, ha anítei oikuaa rire, ojeipe tembiapoukapy chupe kuéra oñeme'ë vaekuégui. 22 Ko'ávape ojehu umi ñe'ënga he'íva: "Jaguáicha ho'u jey hemiguẽ'ëngue", ha "Kure oñembojahu ramóvaicha pya'e oho jey ojapajeréi tujúpe."

2 Peter 3

1 Che pehẽngue kuéra ahayhuetéva, kóva niko mokõiháma hína kuartia amondóva peẽme. Mokõivépe niko añeha'ã pereko haguã pene akãme mba'e hekopeguáva. 2 Pene mandu'áke umi mba'e maranduhára*f** kuéra marangatu he'i vaekue ymave, ha Ñandejára Jesucristo ñane pysyrõhára rembiapoukapy apóstol kuéra ohenduka vaekue peẽme. 3 Opa mba'e ári peikuaa porãke kóva: Ára pahápe ou vaerã umi iñakã rehénite oikoséva, ha ojauposévante ojaopóva. Umíva oñembohoryta pende rehe, 4 ha he'íta peẽme: "Cristo niko he'i vaekue ou jeytaha. Moõ piko oime? Ore ru kuéra niko omanombáma, ha ko yvy katu oĩ iñepyrũmby guive guaréicha." 5 Umíva niko ndohecha kuaaséi yvága oíha ymaite guive voínte, ha iñe'ë rupi Tupã oguenohẽ hague ko yvy umi y apytégui, ha y rupive oiko. 6 Y rupínte avei oñehundi vaekue opa mba'e, ko ama guasu ou ramo guare yma. 7 Ñandejára Ñe'ë rupi avei, yvága ha yvy ko'agãgua ojeheja hína tatápe oñehundi haguã. Pe ára pahápe, umi hembiapo vaíva oñehundiha ára, yvága ha yvy ikusuguéta. 8 Ha upéi ave che pehẽngue kuéra, aníke pende resarái peteĩ mba'égui. Jesucristope guarã niko peteĩ ára 1.000 añoicha, ha 1.000 año katu peteĩ áraichante. 9 Ndaha'éi niko ku Jesucristo hi'arétava ojapo haguã pe he'i vaekue, oimeháicha upéicha he'íva. Nahániri. Pene ra'arõnte hína peẽme, oipotágui opavave ojere Tupã gotyo ani haguã avave omano. 10 Jesucristo ou jeyha ára niko oguahẽta ku mondaháicha, avave oimo'ã'ýhágui. Upévo, sununu guasúpe yvága oñehundíta ha opa mba'e yvágape oíva tatápe okaipáta. Yvy ha opa mba'e ipype oíva ikusuguéta. 11 Péicha oñehundipátagui opa mba'e, peẽ peñeha'ã vaerã pende rekove peme'ẽmbaite Tupãme. 12 Peipota kena toguahẽ pe ára Tupã oporombojovaketaha, ha peñeha'ã toguahẽ pya'e. Upéva upe árape, yvága oñehundíta tatápe, ha opa mba'e yvága pegua hykúne tata rendýpe. 13 Ñande katu ñaha'arõ peteĩ yvága ha yvy ipyahúva, Tupã he'i vaekue ome'ëtaha. Ha upépe opaite mba'e oikóta Tupã oipotaháicha. 14 Upévare che pehẽngue kuéra ahayhuetéva, peñeha'ãmbaitéke ani Tupã pende juhu mba'eve ivaívape. Ta pende juhu uvei peimeha hendive py'a guapýpe, ko'ã mba'e peha'arõ aja. 15 Peikuaáke, Jesucristo ñane ra'arõ kuaágui ikatuha ñane pysyrõ. Ko'ã mba'ére voi niko Pablo ku ñane irũ jahayhuetéva, omondo vaekue peẽme kuartia ha'e ohaí vaekue, arandu Tupã ome'ë vaekue chupe reheve. 16 Opa umi ikuatiápe niko ha'e oñe'ë peẽme ko'ã mba'ére. Heta mba'e jepe niko avei he'i, ikatu'ýva jaikuaa porã. Ha umi itavy ha ikangýva ijeroviápe, umíva omokarẽ. Péichante avei ojapo hikuái Ñandejára Ñe'ë rehe, ha upéicha rupi ogueru hi'ári kuéra ñehundi. 17 Che pehẽngue kuéra

ahayhuetéva, peẽ niko peikuaáma voi ko'ã mba'e ojehu mboyve. Peñangarekóke pende jehe ani umi heko añáva pene mbotavy ha pende reraha, ha péicha pe'a upe peime porãhágui. 18 Peikuaa porãve uvei Ñandejára Jesucristo ñande pysyrõhárape, ha ta peikuaave imborayhu. Ñamomba'e guasu chupe ko'ágã ha opa ára. Amén.

1 John 1

1 Amoĩ peẽme kuatiáre upe iñepyrũha guive oikovéma vaekue rehegua, ahendu ha che resa tee rupi ahecha vaekue rehegua. Ahecha vaekue niko chupe ha apoko vaekue hese che pópe. Ha'e hína upe ñe'ẽ jeikove rehegua. 2 Ko jeikove ojehechauka vaekue. Che ahecha ha amombe'u peẽme ko jeikove opa ára peguáva oĩ vaekue Túva ndive ha ojechauka vaekue oréve. 3 Amombe'u peẽme aipórõ pe ahecha ha ahendu vaekue, peẽ peime haguã che ndive, che aimeháicha Tupã pe Túva ha Ita'ýra Jesucristo ndive. 4 Ahai peẽme ko'ã mba'e ñane renyhẽ haguã vy'águi. 5 Kóva hína pe ñe'ẽ Jesucristo ore mbo'e vaekue ha amyerakuáva peẽme: Tupã hína tesapehára ha ipype ndaipóri mba'eveichagua pytũ. 6 Ja'érõ ñaimeha hendive ha jaiko pytũmbýpe, ñande japu ha ndajaikói pe añete ojerureháicha. 7 Ha jaiko ramo tesapeha rendýpe, Tupã oikoháicha tesapeha rendýpe, upéicharõ ñaime oñondive peteĩ py'ápe, ha Ita'ýra Jesús ruguy ñane mopotĩ ñane angaipágui. 8 Ja'érõ na ñane angaipaiha, ñañembotavy ñande jupe voi, ha ndaipóri ñande pype añete, 9 ha ñañemombe'úrõ ñane angaipágui, ikatu jarovia Tupã, heko jojáva, oheja reitaha ñane angaipa ha ñane mopotítaha opa teko añágui, 10 Ja'érõ na ñane angaipaiha, ja'e hína Tupã ijapuha, ha ndajarahorýi añetehápe iñe'ẽ.

1 John 2

1 Che ra'y kuéra pohayhu etéva: ahai peẽme ko'ã mba'e ani haguã pejapo ivaíva. Opáichavo, jajapórõ ivaíva, jareko Jesucristope ojeruréva ñande rehe Itúvape. Ha'e imarangatu. 2 Ha omano vaekue ojeheja rei haguã ñandéve ñane angaipa, ha ndaha'ei ñandévente, opa yvypórape avei. 3 Jajapórõ Tupã rembiapoukapy, jaikuaa porã jaikuaaha chupe. 4 Oĩrõ he'íva: "Che aikuaa chupe", ha ndojapói hembiapoukapy, upéva ijapu ha nde'íri pe añetegua. 5 Ojapórõ iñe'ẽ katu, Tupã rayhu oĩ hekopete ipype ha ikatu jaikuaa ñane peteĩha hendive. 6 Pe he'íva ipeteĩha Tupã ndive, oiko vaerã Jesucristo oiko haguéicha. 7 Che pehẽngue kuéra pohayhúva, ko tembiapoukapy ahaíva peẽme ndaha'ei ipyahúva, upe perekóma vaekue iñepyrũha guivẽnte uvei. 8 Opáichavo ipyahu avei ha iñañete Crístope ha pende pype avei, pe pytũ ohasámagui ohóvo ha ohasapéma pe tesapeha añeteguáva. 9 Oimérõ he'íva oĩha tesape rendýpe, ha ndaija'ei ipehẽnguere, oĩ gueteri pytũmbýpe. 10 Pe ohayhúva ipehẽnguere katu oiko tesape rendýpe ha noñepysãngái. 11 Pe ohayhu'ýva hapichápe katu, oikove aja oiko pytũmbýpe, ha ndoikuaái mamópa oho, pe pytũ oheja haguere chupe ohecha'ýre. 12 Che ra'y kuéra pohayhu etéva, ahai peẽme Tupã, Jesucristo rupi, oheja rei haguere pene angaipa. 13 Túva kuéra, ahai peẽme peikuaágui upe oikóma vaekuere iñepyrũha guive. Mitã rusu kuéra, ahai peẽme pende pu'aka haguere iñañávere. 14 Ahai peẽme, che ra'y kuéra pohayhu etéva, peikuaa haguere pe Tuvape. Ahai peẽme, túva kuéra, peikuaa haguere upe oikóma vaekuere iñepyrũha guive. Ahai avei peẽme, mitã rusu kuéra, pene mbaretégui ha perohory Ñandejára Ñe'ẽ pende py'apýpe, ha pende pu'aka iñañávere. 15 Ani pehayhu yvypóra reko térã oĩva ipype. Ohayhúva yvypóra reko ndohayhúi pe Tuvape. 16 Mba'eve ha'e oikuave'ëvaguí ndoúi pe Tuvaguí, chuguí voĩnte uvei ou. Kóva hína pe ha'e oikuave'ëva: yvypóra rekove rembipota vai, 17 Yvypóra reko katu opa ohóvo opa hembipota vai reheve. Upe Túva rembipota ojapóva katu oikove opa árape guarã. 18 Che ra'y kuéra pohayhu etéva, ára pahaitéma niko. Peẽ pehendú vaekue outaha pe Crístope opu'áva ha oñemoĩva hendaguépe. Ha péina ko'ágã voi oĩma heta opu'áva Crístope. Upévare jaikuaa ha'emaha pe ára paha. 19 Ha'e kuéra osẽ vaekue ñande apytégui, añetehápe katu ndaha'éiva ra'e ñande rehegua, ha'e rire ramo niko opyta vaerã mo'ã ñane ndive. Ha upéicha ojehu ojekuaa porã haguã nda opavaveiha ñande reheguáva. 20 Peẽme katu Cristo, pe Imarangatúva, pene mboyke vaekue imba'erã, Espíritu rupi, ha opavave pereko upe mba'e kuaa. 21 Ahai peẽme ndaha'ei peikuaa'ýgui pe añetegua, peikuaágui uvei, ha peikuaa ndaikatuiha mba'eveichagua japu osẽ pe añetégui. 22 Mávapa pe ijapúva? Upe he'íva Jesús ndaha'eíha pe Cristo. Upéva hína pe Crístope opu'áva ndoikuaaséigui mba'eve Túva ha Ta'ýragui. 23 Umi ndoikuaaséiva mba'eve Ta'ýragui, ndoguerekói hendive Tuvape. Pe oguerohorýva Ta'ýrape katu oguereko hendive Tuvape. 24 Upévare peẽ peñongatu pende py'apýpe upe ñe'ẽ pehendú vaekue

iñepyrũha guive. Ha upe pehendu vaekue iñepyrũha guive opytárõ pende py'ápe, peẽ avei peiméta Ta'ýra ndive ha Túva ndive. 25 Kóva hína upe Jesucristo he'i vaekue ome'ětaha: Jeikove opa'ýva. 26 Ahai hína peẽme umi pene mbotavysévore. 27 Peẽ katu pereko Espíritu marangatu, Jesucristo pene mboyke hague rupi imba'erã, ha napeikotevẽi avave pene mbo'e, pe Espíritu ha'e ome'ẽ vaekue pende reko mbo'e rupi opa mba'ére, ha umi hemimbo'epy añetegua hína, ndaha'úi japu. Pepytáke peteĩ py'ápe Cristo ndive, Espíritu pene mbo'e haguéicha. 28 Ko'ágã, che ra'y kuéra pohayhu etéva, pepyta peteĩ py'ápe Cristo ndive, ikatu haguã jajeroivia hese ha'e ojechaukárõ, ha ani ñatĩ henondépe ha'e oúvo. 29 Peikuaáma Cristo imarangatuha, peikuaa vaerã avei aipórõ, opa umi oikóva teko jojápe, Tupã ra'yha.

1 John 3

1 Pema'ẽmi mba'éichapa ñande rayhu Tupã pe Túva, ikatu haguã ñañembohéra Tupã ra'y, ha ñande ha'e. Upévore yvypóra reko rayhuha na ñande kuaái, ndoikuaái haguére Tupãme. 2 Che pehẽngue kuéra pohayhúva, ñande ha'éma Tupã ra'y, ha jepe ndojekuaaírõ gueteri mba'eichaguátapa ñande, jaikuaa, Jesucristo ojechaukávo, ha'eichaguataha ñande jahechátgui chupe ha'ehaichaite. 3 Ha opa ojeroviáva hese oñemopotĩ, Jesucristo ipotĩháicha. 4 Ha iñangaipáva opu'ã Tupãre, pe angaipa niko ñepu'ã Tupãre. 5 Peẽ peikuaáma Jesucristo ou hague yvy ári oipe'a haguã ñane angaipa, ha ha'e ndojapói hague mba'ëveichagua angaipa. 6 Aipórõ opa oíva hendive peteĩ py'ápe ndoikovéi angaipa apópe, ha umi ojapo vaekue angaipa ndohechái ha ndoikuaái chupe. 7 Che ra'y kuéra pohayhu etéva, aníke avave pene mbotavy: oikóva teko jojápe, heko joja, ha'e heko jojaháicha, 8 upe mba'e vaí apoha katu aña mba'e hína, aña hembiapo vaígui iñepyrũha guive. Upevarã voi ou vaekue Tupã Ra'y, ombyai haguã upe ojapo vaekue aña. 9 Tupã ra'yva guive ndoikói angaipa apópe, oguerékogui ipype voi Tupã rekove reñói, ha ndaikatúi hembiapo vaivévo, ha'égui Tupã ra'y. 10 Ojekuaa mávapa Tupã ra'y kuéra ha máva mba'epochy ra'y kuéra. Oimeraẽ ndojapóiva iporáva térã ndohayhúiva ipehẽnguépe ndaha'úi Tupã ra'y. 11 Kóva hína pe ñe'ẽ pehendu vaekue iñepyrũha guive: Tajajoayhu. 12 Ha ani jaiko oiko haguéicha Caín, mba'epochy mba'e vaekue ha ojuka tyvýrape. Ha mba'ére piko ojuka chupe? Hembiapokue ivaígui, tyvýra rembiapokue katu iporã. 13 Che pehẽngue kuéra, ani pehecha ramó umi yvypóra rekópe oikóva ndaíja'éirõ pende rehe. 14 Ñande jahasa vaekue ñemanógui jeikovépe, ha jaikuaa jahayhúgui ñande rapichápe. Pe oporohayhu'ýva omano gueteri. 15 Pe ohayhu'ýva hapichápe hína peteĩ porojukaha, ha peikuaa pe oporojukáva ndaikatuiha oguerékovo ipype jeikove opa'ýva. 16 Jaikuaa mba'épa pe mborayhu Jesucristo ome'ẽ haguére hekove ñande rayhupápe, ha ñande avei ñame'ẽ vaerã ñande rekove ñande rapicháre. 17 Pe oguereko hetáva ha ndoiporiahurerekói hapicha oguereko'ývape, mba'éicha piko ikatúta he'i Tupã mborayhu oíha ipype? 18 Che ra'y kuéra pohayhu etéva, ani japorohayhu ñande jurúpente, jahechauka avei ñane mborayhu iñañeteha ñane rembiapokue rupi. 19 Péicharõ jaikuaáta añete reheguaha ñande ha ikatúta ñande py'a guapy Tupã renondépe. 20 Ñande py'apy ñane moí vaírõ Tupã renondépe, Tupã tuichave ñande py'apýgui, ha oikuaa opa mba'e. 21 Che pehẽngue kuéra pohayhúva, ñande py'a na ñane moí vaíri ramo, jajeroivia Tupã renondépe. 22 Ha ha'e ome'ẽta ñandéve opa jajeruréva, ñane ñe'ẽ rendúgui hembiapoukapýpe ha jajapógui ha'e oipotáva. 23 Ha hembiapoukapy hína kóva: Jarovia Ita'ýra Jesucristope ha jajoayhu ha'e he'i haguéicha ñandéve. 24 Umi ohayhúva hembiapoukapy oiko ipype, ha ha'e oiko ipype kuéra. Ha jaikuaa oíha ñande pype, Espíritu ha'e ome'ẽ vaekue rupi.

1 John 4

1 Che pehẽngue kuéra pohayhúva, ani perovia oimeraẽ he'ívape oñe'ẽha chupe Tupã, peikuaa porã raẽ, jahecha pe espíritu oguerékóvapa ou Tupãgui térãpa ahániri, ko yvy henyhẽgui ohóvo maranduhára*f** japúgui. 2 Péicha peẽ ikatu peikuaa mávapa oguereko Tupã Espíritu: Opa he'íva Jesucristo ou hague yvypóra teérõ, oguereko Tupã Espíritu. 3 Upe ndoikuaaséiva mba'eve Jesúsgui, ndoguerékói Tupã Espíritu. Upéva rangue oguereko pe Crístore opu'áva espíritu. Peẽ pehendúmi ko espíritu ou vaerãha, ha che ha'e peẽme oímaha yvy ári. 4 Che ra'y kuéra pohayhu etéva, peẽ hína Tupã reheguáva, ha pende pu'aka vaekue umi tekove japúre, pe Espíritu oíva pende pype ipokatuvégui upe ipype kuéra oívagui. 5 Umíva yvy arigua, upévore oñe'ẽ yvy ariguáre, ha umi heseguáva ohendu chupe kuéra. 6 Ñande katu, Tupã

reheguáva. Pe oikuaáva Tupãme ñane rendu ha pe ndaha'éiva Tupã rehegua na ñane rendúi. Péicharõ ikatu jaikuaa mávapa oguereko pe añete rehegua espíritu ha pe japu espíritu. 7 Che pehẽngue kuéra pohayhúva, jajoayhu vaerã, pe mborayhu oure Tupãgui. Opa oporohayhúva, Tupã ra'y ha oikuaa Tupãme. 8 Pe oporohayhu'ỹva ndoikuaái Tupãme, Tupã niko mborayhu. 9 Tupã ohechauka ñandéve imborayhu omboúvo Ita'ýra peteĩete yvy ári, jaikove haguã ha'e rupi. 10 Pe mborayhu hína kóva: ndaha'ei ñande jahayhu hague Tupãme, ha'e uvei ñande rayhu ha ombou Ita'ýra, ha'e omano rupi ojeheja rei haguã ñandéve ñane angaipa. 11 Che pehẽngue kuéra pohayhúva, Tupã ñande rayhu haguere peichaite peve, ñande avei jajoayhu vaerã. 12 Tupãme avave ndohechái vaekue, opáichavo jajoayhúro Tupã oĩ ñande pype ha imborayhu oĩ hekopete ñande pype. 13 Jaikuaa ñande ñaimeha Tupãme ha ha'e oĩha ñande pype, ha'e ome'ẽ haguere ñandéve Ijespíritu. 14 Ha che voi ahecha vaekue ha amombe'u pe Túva ombou hague Ta'ýrape oipysyrõ haguã yvypóra kuerape. 15 Opa he'iva Jesús Tupã Ra'yha, oĩ Tupã ndive ha Tupã oĩ hendive. 16 Upéicha jaju jarovia ha jaikuaa Tupã ñande rayhuha. Tupã hína mborayhu, ha oikóva mborayhúpe oiko Tupãme ha Tupã ipype. 17 Ha upéicharõ Tupã mborayhu oĩ hekopete ñande pype, jakyhyje'ỹ haguã mbojovake árape, ñandégui ko yvy ári Jesucristoichagua. 18 Oĩháme mborayhu ndaipóri kyhyje. Upéva rangue upe mborayhu hekopaguáva omosẽ okápe kyhyje, pe kyhyje niko ogueru jepy'apy. Upéva pe okyhyjéva ndoporohayhúi gueteri hekópe. 19 Ñande jahayhu Tupãme, ha'e raẽ ñande rayhu haguere. 20 Oĩrõ he'iva: "Che ahayhu Tupãme", ha upekuévo ndohayhúi hapichápe, ijavu. Pe ohayhu'ỹva hapicha ohechávale, piko mba'éicha ohayhúta Tupã ohecha'ỹvape? 21 Jesucristo oheja vaekue ñandéve ko tembiapoukapy: Pe ohayhúva Tupãme, tohayhu avei hapichápe.

1 John 5

1 Opa ogueroviáva Jesús ha'eha pe Cristo, umíva Tupã ra'y hína, ha pe ohayhúva peteĩ túvape ohayhu avei upe túva ra'y kuerape. 2 Jahayhu ramo Tupãme ha jajapo ha'e oipotáva, jaikuaa jahayhuha avei Tupã ra'y kuerape. 3 Jahayhu Tupãme he'ise jajapo hembiapoukapy, ha hembiapoukapy ndaha'ei mba'e pohýi, 4 opa Tupã ra'ýva niko ipu'aka yvypóra rekóre, ha upe ñande jaroviáva rupi, ñande pu'aka yvypóra rekóre. 5 Upe ogueroviáva Jesús Tupã Ra'yha, ipu'aka yvypóra rekóre. 6 Jesucristo jeju ko yvy ári ojechauka vaekue y ha tuguýpe. Ndaha'ei ýpente, y ha tuguýpe uvei. Pe Espiritu voi oikuaauka kóva ha Espiritu hína añete. 7 Oĩ mbohapy oikuaaukáva ko mba'e: 8 Espiritu, y ha tuguy ha mbohapyve oĩ oñoñe'ẽme. 9 Jarovia umi mba'e yvypóra he'iva, upe Tupã he'iva katu heroviapyve, ha'e oikuaaukágui Ta'ýra reheguáva. 10 Pe ojeroviáva Tupã Ra'ýre, oguereko ipy'ápe voi ko ojekuaauka vaekue. Pe oguerovia'ỹva Tupãme katu ombojavu chupe, ndogueroviáigui pe Tupã oikuaauka vaekue Ita'ýra rehegua. 11 Ko ojekuaaukáva hína, Tupã ome'ẽ hague ñandéve jeikove opa'ýva, ha avei ko jeikove oĩha Ita'ýrape. 12 Pe oguerekóva Tupã Ra'ýpe, oguereko avei ko jeikove, ha ndoguerekóiva Tupã Ra'ýpe katu, ndoguerekói upe jeikove. 13 Ahai kóva peẽme peroviáva Tupã Ra'ýpe, peikuaa haguã peguerekoha jeikove opa'ýva. 14 Jajerovia Tupãre jaikuaágui, jajerure ramo pe ha'e oipotáva, ñane renduha. 15 Ha jaikuaaháicha Tupã ohenduha ñane ñembo'e, jaikuaa avei jarekomaha pe jajerure vaekue. 16 Oĩrõ oikuaáva hapicha ojavoha ivaíva ndogueraháiva chupe ñemanóme, oñembo'e vaerã ha Tupã ome'ẽta jeikove hapichápe ha'érõ angaipa ndogueraháiva ñemanóme. Oĩ angaipa ogueraháva ñemanóme ha upe tembiapo vaíre nda'ei oñembo'e haguã. 17 Opa ñepu'ã Tupãre niko angaipa. Oĩ jepe angaipa ndogueraháiva ñemanóme. 18 Jaikuaa pe oguerekóva Tupãme Túva ramo, ndojapoveiha angaipa, Tupã Ra'y oñangarekógui hese, ha Aña ndopokói hese. 19 Jaikuaa ñande Tupã mba'eha ha opa yvypóra reko rayhuhára oĩha Aña poguýpe. 20 Jaikuaa avei Tupã Ra'y ou hague ha ome'ẽ hague ñandéve akã porã jaikuaa haguã pe Tupã añeteguávape. Ñaime ñemopeteĩme upe hi'añeteva ndive, he'ise Ita'ýra Jesucristo ndive. Kóva pe Tupã añeteguáva ha pe jeikove opa'ýva. 21 Che ra'y kuéra pohayhu etéva, peñeñagarekóke tupã gua'u kueragui. Amén

2 John 1

1 Che, "Karai guasu" amomaitei upe iglésia Tupã oiporavo vaekuẽpe ha opa ipype oĩvape. Pohayhu añetehápe, ha ndaha'ei cheño. Pene momaitei avei opa ojuhu ha oikuaáma vaekue pe añetegua. 2 Pohayhu pe añetegua jarekóvare ñande py'a ruguápe ha jarahátava ñane ndive opa ára guarã. 3 Tupã, Túva, ha Jesucristo, ita'ýra,

tohekuavo pende ári imba'e porãngue, ha ta pende poriaruvereko ha ta pene mbopy'a guapy, añetehápe ha mborayhúpe. 4 Tuichaite che mbovy'a vaekue aikuaa ramo guare umi pende reheguáva oikoha añete guápe, Tupã rembiapoukapy ohechauháicha jaiko vaerãha. 5 Ko'ágã, che pehẽngue kuéra, ajerure peẽme jajoayhu haguã. Ko tembiapoukapy ahaíva peẽme ndaipyahúiri, upe perekóma vaekuente voi iñepyrũha guive. Ko tembiapoukapy ahaíva peẽme niko ndaha'etí ipyahúva, upéva hína pe oñemoguahẽ vaekue ñandéve iñepyrũha guive. 6 Joayhu niko he'ise jaikove ohechauháicha Tupã rembiapoukapy, ha upéva, pehendúma haguéicha iñepyrũha guive, he'ise peiko vaerãha joayhúpe. 7 Cháke oiko ko yvy jerére heta oporombotavýva, oikuaase'ýva Jesucristo ou hague peteĩ yvypóra teérõ. Upe upéichava hína pe porombotavyhára ha pe Crístore opu'áva. 8 Peñeñangarekóke, ani opa rei pene rembiapokue, ojehepyme'ẽ haguã katu peẽme hekoitépe. 9 Umi ohóva amo gotyove ha oséva pe Cristo ombo'évaguí, ndoguerekói hendive Tupãme. Ha umi opytáva pe Cristo ombo'évape, umívape oĩ Tupã, ha oĩ avei Ta'ýra. 10 Oimérõ ohóva pende rechávo, ha noporombo'etí Jesucristo oporombo'e haguéicha, ani pemoguahẽ pende rógape, ha ani pemomaitei. 11 Cháke umi omomaiteíva umívape, omoirũ chupe imba'e vai apópe. 12 Heta mba'e areko ha'e vaerã peẽme, ha nda'eséi mba'eve kuatiañe'ẽ rupi. Aha'arõite ahávo pohecha ha aña'ẽ pene ndivete, upéicha javy'apa guasu haguã oñondive. 13 Tupã iglésia pende reheguáva, Tupã oiporavo vaekue avei, pene momaitei.

3 John 1

1 Che, karai guasu, amoguahẽ che maitei Gáyope, che pehẽngue ahayhuetéva. 2 Che pehẽngue ahayhúva, Tupãme añembo'e nde rehe oho porãite haguã ndéve opaite mba'épe ha ne resãi haguã, oho porãháicha ndéve ne py'apýpe. 3 Heta avy'a oguahẽ ramo guare che rendápe ñane pehẽnguéva ha omombe'u chéve mba'éichapa reime hatã umi mba'e añeteguávare. 4 Mba'e che mbovy'avéva niko aikuaa mba'éichapa umi che ra'y, oiko pe añete guápe. 5 Che pehẽngue ahayhúva, hekopete niko rejapo umi mba'e rejapóva umi ñane pehẽnguere, ha umi mombyrygua upe rupi ohasávape jepe. 6 Ha'e kuéra niko imandu'a porã nde rehe Tupã iglésia renondépe ha mba'éichapa ne mba'e porã hendive kuéra. Ku Tupã oguerohory haguãicha kena eipytyvõmi chupe kuéra, osẽnguéro oho haguã. 7 Ha'e kuéra niko osẽ vaekue hógaguí Jesucristo réra omoherakuã haguã, ha ndohejái avave Tupãre ojerovia'ývape oipytyvõ chupe kuéra. 8 Upéva niko ñandéve ho'a ñaipytyvõ haguã chupe kuéra, ikatu haguã ha'e kuéra omoherakuã umi mba'e añeteguáva. 9 Amondo vaekue niko peteĩ kuatia upe iglésiape. Diótfefes katu, upéva ndojuhu porãi, oipotágui ha'e he'ívante ojejapo. 10 Upéva, ágã aha vove añemoñe'ẽta chupe. Oiko niko ijapu ha oñe'ẽ rei ore rehe. Ha hi'ariete, nomoguahẽi voi ñane pehẽngue kuéra mombyrynguí oúvape, ha oimérõ oporomoguahẽva hógape, umívape omosẽ upe iglésiaguí. 11 Che pehẽngue ahayhuetéva, ani reiko umi hembiapo vaívaicha, iporãvantekena ejapo. Iporãva ojapóva niko Tupã mba'e hína, ivaíva ojapóva katu ndoikuaái Tupãme. 12 Opavave niko oñe'ẽ porã Demetrio rehe, ha umi mba'e añeteguáva voi péicha ohechauka. Ore avei roñe'ẽ hesehápe, ha nde reikuaa ore ro'eha añeteguávante. 13 Heta mba'e areko ha'e vaerã ndéve, ha nda'eséi mba'eve kuatiañe'ẽ rupi. 14 Aha'arõ niko vokóinte rohechávo ha ágã upévo aña'ẽne ne ndivete. 15 Py'a guapýpe kena tereiko. Umi ñane irũ ko'apegua omoguahẽ ndéve imaitei. Emoguahẽmi kena ore maitei peteĩ-teíva ñane irũ upépe guápe.

Jude 1

1 Che, Judas, Jesucristo rembiguái ha Santiago ryvy, amondo che kuatiañe'ẽ opa umi Tupã ñande Ru ohayhúva ohenói vaekuépe. Umívare oñangareko Jesucristo. 2 Ta pende rupyty heta Tupã poriahurereko, py'a guapy ha mborayhu. 3 Che pehẽngue kuéra pohayhúva, hi'ãite vaekue chéve ahaí peẽme che mandu'ávo pe ivaívaguí ñasẽ hague peteícha, ha ko'ágã katu añandu tekotevẽha ajerure peẽme peñeha'ãmbaite haguã ñande jeroviáre, peteĩ jey oñeme'ẽ vaekue Tupã mba'évape. 4 Oime niko oike vaekue apeguy peguáreve pende apytépe. Umíva ñehundi haguãre ymaite guivéma Tupã kuatia ñe'ẽme oiko vaekue mandu'a. Umíva tekove heko añáva, oiporúva Tupã py'a porã oñemo'ã haguã heko ky'águi, ha ndoikuaaséiva mba'eve Ñandejára Jesucristo, ñande Ruvicha peteĩ eténteva. 5 Peikuaamarõ jepe, pomomandu'ase Ñandejára oguenohẽ rire Egíptoguí Israel guápe, ohundi hague umi oguerovia'ý vaekuépe. 6 Ha umi Tupã remimbou oiko'ý vaekue heko ypykuépe, ha oheja hóga yvága peguápe, oguereko ñapytĩháme pytũmbýpe opa ára, mbojovakeha ára peguarã. 7 Umi Tupã

remimboúicha avei, Sodoma ha Gomorra ha umi táva ijereregua, oñeme'ẽ vaekue opaichagua teko ky'ápe. Upévore ogehapy vaekue tata opa'yvape ha opyta mandu'arã opavavépe. 8 Upéicharõ jepe, umi kuimba'e kuéra oikóva ikéra, omomarã hete kuéra, ndoikuaaséi mba'eve Ñandejára he'ívagui ha oñe'ẽ reity umi ipokatúva Tupã remimboúpe. 9 Tupã remimbou ruvicha Miguel jepe, oñorãirõ ramo guare aña ndive, oñoñe'ẽ apívo hendive Moisés retokuére, naiñe'ẽ vaíri chupe, he'ínte uvei: "Tupã ta nde ja'o". 10 Umi kuimba'e katu oñe'ẽ vai oikuaa'yvape. Ha umi mba'e ijehegui voínte oikuaáva, tymba kuéra jepe oikuaaháicha, umíva voi ohundíta chupe kuéra. 11 Cháke umíva. Oiko hikuái Caín oiko haguéicha. Ipláta potágui ojavý hape ojavý haguéicha Balaam. Coré oñehundi haguéicha oñehundi. 12 Umíva niko pene motĩ umi karu guasu pejapóvape. Ha'e kuéra okaru ha omboy'u vy'apópe oporoapo'yre mba'evérõ ha ijehénte ojepy'apýva. Umíva ojogua umi arai ndahi'yívape, ogueraháva yvytu ápe ha pépe, térã yvyra hi'a'yva hi'árape, ogehapo'o ha ipirupa vaekue. 13 Ha'e kuéra niko ha'ete ku yguasú pegua y pochy, ohejáva hyjuikuépe iky'akue. Ojogua umi mbyja kuéra oséva hapégui, ha okañýva pytũmbýpe opa árape guarã. 14 Henoc avei, Adán ñemoñare 6ha, omomandu vaekue*f** ko'ávare he'irõ guare: "Ahecha Ñandejárape ourõ hetaiterei hemimbou kuéra reheve, 15 ombojovakévo opa yvypórape, ha ohundívo chupe kuéra opa mba'e vai heko añágui ojapo vaekuére, ha opa umi ñe'ẽ guasu hese he'i vaekuére." 16 Opa mba'ére ipochy vaekue hikuái umi tekove juru guasu, opavavére oñe'ẽ vai ha oiko oikoseháicha, ha oporombojuru he'ẽ ohekávo imba'epota. 17 Peẽ katu, che pehẽngue kuéra pohayhúva, pene mandu'áke umi mba'e Ñandejára Jesucristo apóstol*f** kuéra, 18 peẽme he'i vaekuére: "Umi ára pahávo oíta tekove oñembohoryva hapicháre, oñeme'ẽva hembipota ky'ápe." 19 Umíva hína umi oporomoingo vaíva, oñeme'ẽva yvypóra rekópe, ha ndoguerekóiva Espiritu Santo. 20 Peẽ katu, che pehẽngue kuéra pohayhúva, peñemohatáke pende jerovia imarangatu etévape. Peñembo'e ha Espiritu Santo ta pene sãmbyhy. 21 Peiko Tupã mborayhúpe, peha'arõvo pe ára Ñandejára Jesucristo ipy'a poriahurereko rupi, ome'ětaha ñandéve pe jeikove opa'yva. 22 Peiporiahurereko umi ipy'a kangývape. 23 Peipytyvõ pende rapichápe, peteívape peipe'ávo tatágui, ambue ndive katu pende py'a porã, peñeñangareko jepe chugui kuéra. Umíva ao kuérare jepe ani pepoko ona'y haguã pende rehe heko ky'akue. 24 Upe ikatúvape pende joko ani haguã pe'a ivaívape, ha pende reraha teko marã'yme ha vy'apópe heko mimbipa renondépe, 25 Tupã ñoite, ñande pe'áva ivaívagui Ñandejára Jesucristo rupi, chupe guarã teko mimbipa, jererohory, teko mbarete ha pokatu, ko'ágã mboyve, ko'ágã ha opa árape guarã. Amén.

Revelation 1

1 Ko'áva ha'e umi mba'e Tupã ohechauka vaekue Jesucristope, ha'e oikuaauka haguã hembiguái kuérape mba'épa pe pya'eténte ogehútava. Jesucristo peteĩ hemimbou rupi, ohechauka hembiguái Juánpe 2 ha'e omombe'upa jey vaekue. Ha'e niko Tupã marandu porã renduhare, Jesucristo omoañete vaekue. 3 Ovy'aiténepa umi omoñe'ẽva ko kuatia ha ovy'aiténepa avei umi ohendúva ko marandu mba'e jehurã rehegua, ha omomba'éva opa ipype oíva, hi'aguĩmagui ára paha. 4 Che, Juan amomaitei umi 7 Cristo iglésia Ásiape guápe. Toguahẽ peẽme pytyvõ ha py'a guapy Tupã oikovévagui, oikove vaekue ha oikove vaerãgui, ha umi 7 espíritugui oíva iguapyha renondépe. 5 Ha Jesucristogui avei, mba'e rechahára jeroviaháva, ha'e raẽvete oikove jey vaekue, ha oguereko ipoguýpe opa mburuvicha guasu ko yvy arigua. Cristo ñande rayhu ha ñane mopotĩ vaekue ñane angaipágui, oñohẽvo huguy, 6 ha ojapo ñande hegui peteĩ tetã. Ñane moingo pa'i ramo ñamba'apo haguã Tupã, Jesucristo Rúpe guarã. Teko mimbipa ha pokatu ta imba'e opa ára. Amén. 7 Cristo ou arai ári. Opavave ohechátá chupe, umi chupe oikutu vaekue jepe, ha opa tetã yvy arigua hasẽ ha oñembyasyta hese. Ta upéicha. Amén 8 "Che hína pe alfa ha pe oméga", he'i Ñandejára, Tupã ipu'akapáva, pe oikovéva, oikove vaekue ha oikove vaeráva. 9 Che, Juan, pene pehẽngue, ha ajoaju rupi Jesús rehe, areko che renda pene ndive Tupã oisãmbyhyhápe, jaropu'aka haguére opaichagua jehasa asy. Amyasãi haguére Tupã marandu, ombyajéva Jesús, ajejuhu vaekue hína y mbyte pegua yvy hérava Pátmospe. 10 Ha upépe, Ñandejára ára jave hína, añaandu sapy'a oikeha che retépe Espiritu pu'aka, ha ahendu che rapykuévo peteĩ ñe'ẽ ne ratáva, turu púicha, 11 he'íva chéve: "Emoĩ kuatiaíre opa ha'éva ndéve, ha emondo umi 7 Jesucristo iglésia Asia peguápe: Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia ha Laodicea." 12 Ajere ahecha haguã mávapa pe oñe'ẽva chéve, ha upévo ahecha 7 tataindy renda órova. 13 Ha umi 7 tataindy renda pa'ũme, ahecha peteĩ ojoguáva yvypórape, omondéva peteĩ ao oguahẽva chupe ipyta peve, ha oguererekóva

peteĩ ku'a jokuaháichagua óro guiguáva pe ipyti'áre. 14 Hi'áva morotĩ ovecha raguéicha, térã mandyjúicha, ha umi hesa ha'ete tata rendy. 15 Ipy kuéra overa vrónse oñemosyĩ vaekuéicha, oñemboyku vaekue tatakuaépe. Ha iñe'ẽ katu hatãiterei ha'ete y ryapu ho'áva yvatégui. 16 Ipo akatúape oguereko 7 mbyja, ha pe ijurúgui katu osẽ peteĩ kyse puku akua hãimbe jováiva. Pe hova ha'ete ku kuarahy omimbĩ porãve jave. 17 Ahechávo chupe, ha'a henondépe ku omanóvaicha. Ha'e katu, omoĩvo che rehe ipo, he'i chéve: "Ani rekyhyje. Che hína ku iñepyrũha ha ipaha, 18 ha pe oikovéva. Amano vaekue, ágã katu aikove opa ára guarã. Che areko pe omanóva retã rokẽ pe'aha. 19 Emoĩ kuatiáre opa mba'e rehecháva: Umi ko'ágã oĩva ha umi oĩtava upéi. 20 Kóva ha'e pe mba'e ñemimby umi 7 mbyja rehegua rehecha vaekue che po akatúape, ha umi 7 tataindy renda órova. Umi 7 mbyja niko hína umi 7 Tupã remimbou oñangarekóva umi 7 Tupã iglésiare. Ha umi 7 tataindy renda katu umi 7 Tupã iglésia hína."

Revelation 2

1 Emoĩ kuatiáre marandu Tupã remimbou Éfeso pegua iglésiape guarã: Kóicha he'i pe oguerekóva 7 mbyja ipo akatúape ha oikóva umi 7 tataindy renda órova pa'ũme: 2 "Che aikuaa opa rejapóva. Aikuaa umi ne rembiapo asyeta ha reha'arõ kuaa hague. Aikuaa avei, ndaikatuiha rehecha umi heko añávape. Aikuaa avei rejepytasó hague umi he'ívape ijehe apostolha ha ndaha'etí, ha remyesakã tekove japuha. 3 Reha'arõ kuaa vaekue ha heta rehasa asy che rehehápe, ne kane'õ'ýre. 4 Oime jepe areko ha'e vaerã nde rehe: ndeguereko véima pe mborayhu rereko vaekue iñepyrũrã. 5 Upévare, ne mandu'áke moõguipa re'a ra'e. Ejere Tupã gotyo ha ejapo jey pe iñepyrũháme rejapo vaekue. Peicha'ýrõ, aháta ndéve ha aipe'áta pe oihágui ne tataindy renda. Rejere ramo Tupã gotyo mante nahániri mo'ãi. 6 Rereko jepe ndéve guarã iporáva. Na ndea'etí umi nicolaíta ojapóvare, ndacha'eiháicha avei che. 7 Ijapysáva tohendu Espíritu he'íva umi Tupã iglésiape! Umi osẽ porávape ame'ẽta ho'u haguã pe yvyra'a oporomoingovévaguí, oĩva Tupã Yvatýpe." 8 Emoĩ avei kuatiáre marandu Tupã remimbou Esmirna pegua iglésiape guarã: "Kóicha he'i iñepyrũháva ha ipaháva, pe omano vaekue ha oikove jeýva. 9 Che aikuaa rehasa asyha ha ne mboriahuha, añetehápe ne mba'e repy reta jepe. Ha aikuaa mba'éichapa oñe'ẽ vai nde rehe umi he'íva ijehe judioha, ha Sataná rehegua aty katu hína. 10 Ani rekyhyje umi rehasa asýtavaguí. Aña niko pene moingekáta hína yvyrakuápe, pejepy'a ra'ã haguã. Ha pehasa asýta 10 ára pukukue. Ejepytasóke nde jeroviaháre remanoite peve, ha che ame'ẽta ndéve jopói ramo jeikove. 11 Ijapysáva tohendu mba'épa he'i Espíritu umi Tupã iglésiape! Umi osẽ poráva ndohasa mo'ãi mba'eve ivaíva pe mano mokõihágui." 12 Emoĩ kuatiáre avei marandu Tupã remimbou Pérgamo pegua iglésiape guarã: "Kóicha he'i pe oguerekóva ijurúpe kyse puku akua hãimbe jováiva: 13 Che aikuaa reikoha Sataná oguerekohápe iguapyha. Akói jepe reime che ñe'ẽme. Nderejeíri che hegui, umi ára Antipas, che rera moherakuãhára jeroviaháva, ojejukárõ hague jepe Sataná oikohápe. 14 Areko jepe ha'e vaerã nde rehe. Oime pene ndive umi ojeise'ýva Balaam ombo'évaguí, he'i vaekue Balácpe, omohembiapovaika haguã umi Israel guápe, omyañañávo chupe kuéra teko vaípe ha ho'u haguã tymba ojejuka vaekue kuave'ẽmby ramo umi ta'ãnga reípe. 15 Rereko avei upépe umi ojeise'ýva nicolaíta kuéra ombo'évaguí. 16 Upévare, ejeheja ne rembiapo vaikuégui. Peicha'ýrõ, vokóinte aháta ndéve, ha ko kyse puku osẽva che jurúgui reheve añorãirõta ne ndive. 17 Ijapysáva tohendu mba'épa he'i Espíritu umi Tupã iglésiape! Umi osẽ porávape ha'ukáta maná oñemíva hína, ha ame'ẽta avei chupe kuéra peteĩ ita morotĩ, ojehaihápe peteĩ téra pyahu, avave oikuaa'ýva, pe oguerekómava mante." 18 Emoĩ avei kuatiáre marandu Tupã remimbou Tiatira pegua iglésiape guarã: "Kóicha he'i Tupã Ra'y, pe hesa tata rendýichava ha ipy vrónse isyĩ pyre vaicha: 19 'Che aikuaa opa rejapóva. Aikuaa ne mborayhu, nde jerovia, ne rembiapo ha nde reko ra'arõ kuaa. Ha aikuaa rejapo hetaveha pe iñepyrũháme guarégui. 20 Areko jepe peteĩ mba'e ha'e vaerã nde rehe. Ne kangy pe kuña Jezabel ndive, he'íva ijehe maranduharaha,*f** ha ombotavýva che rembiguái kuérape, omyañañávo chupe kuéra teko vaípe ha ho'úvo umi tymba ojejuka vaekue kuave'ẽmby ramo ta'ãnga rei kuérape. 21 Are aheja vaekue chupe oguerovia haguã Tupãme, ha'e katu upéva ndojaposéi ha ndohejái heko vai. 22 Upévare, aityta chupe tupa ohasa asytohápe, ha umi hendive omyakaratíva vaekue hambirekópe. Ojapónte ramo hikuái upéicha heta ambohase asýta chupe kuéra. 23 Ha ajukáta avei opa hendive oikóvape, upéicharõ umi Tupã iglésia ohecha kuaáta che aikuaaha opavave apytu'ũ ha ipy'a ruguaite peve, ha peteĩ-teívape amyengoviáta ojerureháicha hembiapokue. 24 Peẽ katu, peikóva Tiatírape ha ndapehói vaekue umi

mba'e umíva rapykuéri, ha'e kuéra ombohérava "Sataná mba'e ñemi pypuku", peême katu ha'e namoĩ mo'ãiha pende ári ambue mba'e ipohýiva 25 Ha pereko kuaáke umi perekóva, che aju peve. 26 Umi osẽ porãvape ha ojapo ipaha peve umi che aipotáva ojejapo, ahejáta ipu'aka tetã nguérare, 27-28 che Ru ome'ẽ haguéicha chéve pu'aka. Mbaretépe oisãmbyhýta ha kambuchi jekakuéicha ohejáta. Ha ame'ẽta avei chupe kuéra mbyja ko'ẽ. 29 Ijapysáva tohendu ko'ã mba'e Espíritu he'íva umi Tupã iglésiare!"

Revelation 3

1 Emoĩ avei kuatiáre marandu Sardis peguápegua iglésiape guarã: "Kóicha he'i pe oguerékóva umi 7 Tupã Espíritu ha umi 7 mbyja: 'Che aikuaa opa mba'e reja póva, ha aikuaa remanomaha, ne rerakuã ramo jepe reikoveha. 2 Epáy, ha emombarete umi opytáva gueteri, ha oĩmava omano haguáicha. Ahecha niko umi reja póva ndaha'eiha iporãmbáva Tupã renondépe. 3 Ne mandu'áke umi reikuaa vaekuére, tereho hapykuéri ha ejevvy Tupã gotyo. Nderepáyri ramo, aháta ndéve mondaháicha, reha'arõ'ýve jave. 4 Upe Sárdispe, rereko jepe umi nomongy'ái vaekue ijao. Ha'e kuéra oikóne che ndive iñemondéha morotĩ reheve, hembiapo kuerakue ojerurégui upéva. 5 Umi osẽ porãva oñemondéta ao morotĩme, ha nomboguéi chéne héra kuéra pe jeikove kuatia ñe'ẽgui. Ha ha'éne katu che Ru ha hemimbou kuéra renondépe, ha'e kuéra che mba'eha. 6 Ijapysáva tohendu mba'épa he'i Espíritu umi Tupã iglésiape!'" 7 Emoĩ avei kuatiáre Filadelfia pegua iglésiape guarã: "Kóicha he'i pe imarangatúva ha añeteguáva, pe mburuvicha guasu David rokẽ pe'aha oguerékóva, pe oipe'áva ku avave oipe'a kuaa'ýva ha omboty ramo avave ndaikatúi oipe'a. 8 'Che aikuaa opa reja póva. Ema'ẽ, ne renondépe amoĩ peteĩ okẽ ojepe'áva avave ikatu'ýva omboty, ha ne kangy ramo jepe, rehendu che ñe'ẽ ha ndeeréi nda che kuaaiha. 9 Che amoñesũta ne renondépe umi Sataná aty rehe guáva, umi tekove japu he'íva judioha ha ndaha'ei, oikuaa haguã che rohayhuha. 10 Nde reja po che rembiapoukapy ne kane'õ'ýre, ha upéva che romo'ãta mba'e vaĩgui, oútava hína ko yvy ári oñeha'ã haguã opa yvypórape. 11 Voi ajúta. Eñongatu umi rerekóva, ani haguã avave oipe'a nde hegui ne akã rehegua jeguaka. 12 Umi osẽ porãvagui ajapóta horkon ojokóva Tupã che Jára róga, ha araka'evéma nosẽ mo'ávái upégui. Ha hese kuéra amoĩta Tupã che Jára rera, ha pe Tupã che Jára táva rera, Jerusalén pyahu oúva yvágagui, Tupã che Járagui. Ha amoĩta avei hese kuéra che rera pyahu. 13 Ijapysáva tohendu pe Espíritu he'íva Tupã iglésia kuérape!" 14 Emoĩ avei kuatiáre marandu Laodicea pegua iglésiape guarã: 'Kóicha he'i pe Añeteguáva, mba'e rechaha ijapu'ýva, añetegua he'íva, opa Tupã ojapo ypy vaekue ñepyrũmby. 15 Che aikuaa opa reja póva. Aikuaa na ne ro'ysái ha na nde rakuiha. Mba'éicha tamo ne ro'ysá térã nde raku ra'e! 16 Ha pe nde raku vevýgui, na ne ro'ysái térã na nde rakúi, upéva roguẽ'ẽta che jurúgui. 17 Nde niko ere ne mba'e repy hetaha, iporãmbaiteha ndéve ha opa mba'e reguerékoha; ha nderehecha kuaái reiko vai ha reiko asyha, ne mboriahu apíha, ha nderehechái nde opivoha. 18 Upéva ha'e ndéve rejogua haguã che hegui óro oñemopotĩ vaekue tatápe, ne mba'e repy heta haguã añetehápe; ha che hegui rejogua haguã ao morotĩ, reñemonde haguã ha remo'ã pe nde opivoha ñane motíva, ha peteĩ pohã remoĩ haguã nde resápe ha rehecha. 19 Che aja'o ha ahekombo'e opa ahayhúvape. Aipórõ, eñembo'e ha ejevvy Tupã gotyo. 20 Ema'ẽ, che ahenói hína okẽme. Oimérõ ohendúva che ñe'ẽ ha oipe'áva hokẽ, aikéta hógape ha rokarúta oñondive. 21 Umi ipu'aka ha osẽ porãvape, ame'ẽta hendaguã che guapyhápe, che pu'aka ha asẽ porã haguéicha ha aguapy che Ru ndive iguapyhápe. 22 Ijapysáva tohendu Espíritu he'íva Tupã iglésia kuérape!"

Revelation 4

1 Kóva ríre ama'ẽ ha ahecha peteĩ okẽ ojepe'áva yvágape; ha pe ñe'ẽ ahendu vaekue tenonderã, ha ojoguáva turu púpe, he'i chéve: "Ejupi ko'ápe ha ahechaukáta ndéve umi mba'e ojuhútava ko'áva ríre." 2 Upepete apyta Espíritu poguýpe, ha ahecha peteĩ guapyha oñemoĩ vaekue pe yvágape, ha oĩ uguapyva upépe. 3 Pe guapyhápe uguapyva hína ha'ete ku diamánte, téra itavera pytã, ha pe guapyha jerére oĩ peteĩ jýi*f** overáva esmerálidaicha. 4 Ahecha avei pe guapyha jerére ambue 24 guapyha, uguapyhápe hína 24 karai myakãhára: ijao morotĩ ha iñakãre oguereko akã rehegua jeguaka órova. 5 Pe guapyhágui osẽ ára tiri, ñe'ẽ ha ára sunu, ha henondépe katu ohesape 7 tata'y rendy, umíva hína umi 7 Tupã Espíritu. 6 Pe guapyha renondépe oĩ avei peteĩ mba'e ojoguáva yguasúpe,

cristálcha hesakáva. Mbytépe, oiháme pe guapyha, ha ijerére, oĩ 4 oikovéva, hesáva henondévo ha hapykuévo. 7 Pe oikovéva peteĩha ojogua leónpe, pe mokõiha tórope, pe mbohapyha ojogua yvypórape, pe irundyha katu, peteĩ taguato ovejéva hínape. 8 Irundyvéva ipepo 6, ha henyhẽ teságui, oka guio ha hyepy guio. Ha ára ha pyhare he'i hikuái: "Imarangatu, imarangatu, imarangatu Ñandejára, Tupã ipu'akapáva. Ha'e niko pe ha'e vaekue, pe ha'éva ha pe ou vaerã!" 9-10 Umi oikovéva ombotuicha ha omomba'e guasu ha me'ẽ jave jepi ijaguije pe guapyha verápe oĩvape, pe oikovéva opa ára guarã, umi 24 karai myakãhára oñesũ henondépe ha omomba'e guasu chupe, ha oity iñakã rehegua jeguaka pe guapyha renondépe, ha he'i: 11 "Nde, ore Jára ha ore Tupã, ndéve ija reñemomba'e guasúvo, remimbipávo ha nde pu'akapávo, nde ha'égui opa mba'e apohare, nde reipota rupínte oiko vaekue."

Revelation 5

1 Pe guapyhápe oguapýva po akatúape ahecha peteĩ kuartia apakuapy ojehaíva hyepy guio ha oka guio, ha 7 séllope oñemboty hatáva. 2 Ha ahecha peteĩ Tupã remimbou ipu'akapáva, oporandu hatáva: "Mávapa ijeroviaháva, oipeka haguã ko kuartia apakuapy ha ojoka umi séllo?" 3 Ha yvágape ha yvýpe, yvyguýpe jepe, ndaipóri avave ijeroviaháva ikatúva oipeka upe kuartia apakuapy, ha oma'ẽnte jepe hese. 4 Ha che heta che rasẽ ndojehuhúi haguére peteĩ ijeroviaháva ikatúva oipeka upe kuartia apakuapy ha oma'ẽ hese. 5 Ha peteĩva umi karai myakãhára apytégui he'i chéve: "Anive rejahe'o, pe León, Judá ñemoñare, David ra'yre, osẽ porã ha chupe ija oipekavo pe kuartia apakuapy ha ojoka umi 7 séllo." 6 Ha upe jave, pe guapyha ha umi oikovéva, ha umi karai myakãhára mbytépe, ahecha peteĩ Ovecha ra'y. Oñembo'y vaicha, ha ojekuua ojejuka hague. 7 hatĩ ha 7 hesa, ha umíva hína umi 7 Tupã espíritu oñemondo vaekue yvy ári. 7 Upe Ovecha ra'y oho ha ojapyhy pe kuartia apakuapy, pe guapyhápe oĩva po akatúagui. 8 Ha ojapyhývo kuartia apakuapy, umi irundy oikovéva ha umi 24 karai myakãhára oñesũ pe Ovecha ra'y renondépe. Opavave hi'árpa ha oguereko ipópe mbayru óro henyhẽva insiénsogui, umíva niko umi Tupã mba'éva ñembo'e hína. 9 Ha opurahéi joa ko purahéi pyahu: "Ndéve ija rejapyhy ha reipekavo pe kuartia apakuapy ha rejoka umi séllo, nde niko reñemomarangatu vaekue; ha reñohẽvo nde ruguy, renohẽ mba'e vaígui, Tupãme guarã, tekove opaichagua, opáicha oñe'ẽva, opa táva ha tetã. 10 Chugui kuéra rejapo peteĩ tetã, rejapo pa'i ore Tupãme guarã, ha oisãmbyhýta yvy tuichakue." 11 Upéi ama'ẽ ha ahendu heta Tupã remimbou ñe'ẽ, oĩva pe guapyha jerére, umi oikovéva ha umi karai myakãhára jerére. Hetaiterei ndaipapahái, 12 ha he'i hatã hikuái: "Pe Ovecha ra'y ojejuka vaekuẽpe ija ohupytývo pu'aka ha mba'eta, arandu ha mbarete, terakuã porã, teko mimbipa ha jererohory." 13 Ha ahendu avei, opa mba'e Tupã ojapo vaekue yvágape, yvy ári, yvyguýpe ha yguasúpe, he'i joa: "Pe guapyhápe oguapývape ha pe Ovecha ra'y, tojererohory, toñemyerakuã porã, toñemboheko mimbipa ha taipu'aka opa ára guarã!" 14 Umi irundy oikovéva katu ombohováí: "Amén!" Ha umi 24 karai myakãhára oñesũ ha omomba'e guasu.

Revelation 6

1 Upéi ahecha pe Ovecha ra'y ojokaha umi 7 séllo apytégui pe tenondegua, ha ahendu peteĩme, umi oikovéva, he'i ramo hatã ára sunúicha: "Eju!" 2 Ama'ẽ, ha ahecha peteĩ kavaju morotĩ, ha pe hi'arigua oguereko peteĩ hu'y ipópe. Oñeme'ẽ chupe peteĩ akã rehegua jeguaka ha osẽ oho torypápe ipu'aka haguã. 3 Pe Ovecha ra'y ojokávo séllo mokõiha, ahendu pe oikovéva mokõihápe he'i ramo: "Eju!" 4 Ha osẽ ambue kavaju. Upéva pytã, ha pe hi'ári oĩvape oñeme'ẽ pu'aka ikatu haguã oipe'a py'a guapy yvy árigui, ha oheja haguã tojojuka yvypóra; ha oñeme'ẽ chupe peteĩ kyse puku tuicháva. 5 Pe Ovecha ra'y ojokávo séllo mbohapyha, ahendu pe oikovéva mbohapyha he'i ramo: "Eju!". Ama'ẽ ha ahecha peteĩ kavaju hũ, ha pe hi'ári oĩva oguereko peteĩ ñeha'ãha ipópe. 6 Ha umi irundy oikovéva apytépe ahendu peteĩ he'íva: "Peteĩ kilo trígonte mba'apo repy peteĩ ára rehegua, ha mbohapy kilo seváda peteĩ ára rehegua mba'apo repy; ha aníke reity rehundi ñandyry ha kaguy." 7 Pe Ovecha ra'y ojokávo séllo irundyha, ahendu pe oikovéva irundyha he'i ramo: "Eju!" 8 Ama'ẽ ha ahecha peteĩ kavaju sa'yju nungáva, ha pe hi'ári oĩva héra Mano. Hapykuéri ou pe ohechaukáva mano retã, ha oñeme'ẽ chupe ipu'aka haguã peteĩ irundy vore yvypóra retakuére, ha oporojuka haguã ñorairõ, ñembyahýi, mba'asy ha umi tymba ñarõ rupive. 9 Pe Ovecha ra'y ojokávo séllo 5ha, ahecha pe altar guýpe umi oñeñakã'o vaekue ohenduka haguére Tupã marandu ha

ndojeíri haguére ha'e he'ívagui. 10 Hatã he'i hikuái: "Mburuvicha guasu imarangatu ha añetéva, araka'e piko rembojovakéta yvypórape ha remyengoviáta ore mano?" 11 Ha upérõ oñeme'ẽ chupe kuéra ao morotĩ, ha oje'e chupe kuéra opytu'u aremive haguã, omanomba peve umi omano vaerã Tupã rehehápe, ha'e kuéraicha. 12 Pe Ovecha ra'y ojokávo séllo 6ha, ama'ẽ ha oiko peteĩ yvy ryrýi nde tuicháva. Kuarahy hũmba, ao ñemano reheguáicha; jasy pytãmba, tuguýicha, 13 ha umi mbyja ho'a yvatégui yvýpe, ho'aháicha umi igo aky, hakã oityvyro ramo yvytu atã. 14 Pe ára okañy kuatia oñembyapakua vaicha, ha umi yvyty ha yvy y mbytépegua oñemomýimba hendágui. 15 Ha umi tetã ruvicha guasu ha mburuvicha kuéra yvy arigua ha tembiguái kuéra ha tembiguai'yva okañymba umi itakuápe ha umi yvyty rupigua ita kupépe, 16 ha he'i hikuái umi yvyty ha umi ita guasúpe: "Pe'a ore ári ha ore mokañy pe guapyhápe oívagui ha pe Ovecha ra'y pochykuégui! 17 Péina oguahẽ ñenupã guasu ára, ha mávapa ikatúne ogueropu'aka"?

Revelation 7

1 Kóva rire ahecha irundy Tupã remimbou umi irundy yvytu ári, ojoko hikuái umi irundy yvytu ani haguã oipeju yvy ári, yguasúpe térã peteĩ yvyra rakãre jepe. 2 Avei ahechave peteĩ Tupã remimbou oúva kuarahy resẽ guio, ha oguerékova Tupã oikovéva séllo. Hatã osapukái umi irundy Tupã remimboúpe, oñeme'ẽ hague pu'aka ojapo haguã ivaíva yvy ha yguasúpe: 3 "Ani pejapo ivaíva yvy, yguasúpe ha umi yvyráre, ndasellái aja ñane Tupã rembiguái kuéra syva." 4 Ha ahendu mbovýpa umi ojeselláva: 144.000 umi Israelgua ñemoñare aty apytégui. 5 Ojesella 12.000 Judá ñemoñare aty apytégui, 12.000 Rubén ñemoñare atýgui, 12.000 Gad ñemoñare atýgui; 6 avei 12.000 Aser ñemoñare atýgui, 12.000 Neftalí ñemoñare atýgui, 12.000 Manasés ñemoñare atýgui, 7 avei 12.000 Simeón ñemoñare atýgui, 12.000 Leví ñemoñare atýgui, 12.000 Isacar ñemoñare atýgui, 8 avei 12.000 Zabulón ñemoñare atýgui, 12.000 José ñemoñare atýgui, ha 12.000 Benjamín ñemoñare atýgui. 9 Kóva rire ama'ẽ ha ahecha hetaiterei opa tetã megua, opa yvypóraicha guáva, opáicha oñe'ẽva ha opa táva peguáva. Oñembo'y joa pe guapyha ha pe Ovecha ra'y renondépe, ha hetaiterei guí avave ndaikatúi oipapa. Oñemonde ao morotĩme ha oguereko ipópe pindo rogue. 10 Maymáva osapukái hatã joa: "Ñañepysyrõ ñane Tupã oíva iguapyhápe ha pe Ovecha ra'yre ae!" 11 Ha umi Tupã remimbou oimba joa ñembo'yhápe, ha karai myakãhára kuéra ha umi irundy oikovéva pe guapyha jerére; ha ojavyvy hikuái pe guapyha renondépe omboja peve isyva yvýre, ha omomba'e guasu hikuái Tupãme, 12 he'ívo: "Amén! Jererohory, teko mimbipa, arandu ha jehecha kuaa, terakuã porã, pu'aka ha mbarete toñeme'ẽ ñane Tupãme opa ára. Amén!" 13 Upérõ, pe karai myakãhára peteíva oporandu chéve: "Máva piko ko'ã oñemondéva ao morotĩme, ha moõgui piko ou hikuái?" 14 Ha che ha'e chupe "Nde reikuaa, karai". Ha'e he'i chéve: "Ko'áva hína umi heta ohasa asy vaekue, ha ojohéi vaekue ijao pe Ovecha ra'y ruguýpe. 15 Upévore oĩ Tupã guapyha renondépe, ha ára ha pyhare omba'apo itupaópe. Pe oíva iguapyhápe oñangarekóne hese kuéra ha'ete voi. 16 Ha'e kuéra ndohasa mo'ã véima yuhéi ha ñembyahýi, ndohapy mo'ã véima kuarahy, ha ára haku mba'evéma ndojapo mo'ávái hese kuéra; 17 pe Tupã Ovecha ra'y, oíva guapyha mbytépe, oñangarekóta hese kuéra, ha ogueraháta chupe kuéra yvu kuéra oikovéva gotyo, ha Tupã omokãta umi hesay."

Revelation 8

1 Pe Ovecha ra'y ojokávo séllo 7ha pe kuatia apakuapýgui, oñekirirĩmba sapy'ami pe yvágape. 2 Upéi ahecha umi 7 Tupã remimbou oñembo'yva Tupã renondépe, chupe kuéra oñeme'ẽ 7 turu. 3 Upe rire ou ambue Tupã remimbou, peteĩ insiënso ryrúro ipópe, ha oñembo'y altar renondépe, ha oñeme'ẽ chupe heta insiënso, oikuave'ẽ haguã upe altar óro ári, oíva pe guapyha renondépe, umi Tupã mba'éva ñembo'e ndive. 4 Pe insiënso ratatĩ ojupi Tupã remimbou po guive Tupã meve, imba'éva ñembo'e ndive. 5 Upépe, pe Tupã remimbou ohupi pe insiënso ryrúro, omyenyhẽ tatapyĩ hendýva pe altar ratágui, ha oity yvy ári; ha oiko ára sunu, sapukái, ára tiri ha peteĩ yvy ryrýi. 6 Umi 7 Tupã remimbou, oguerékova 7 turu ipópe kuéra, oñembosako'i ombopu haguã. 7 Pe Tupã remimbou tenondegua ombopu ituru, ha oñemombo yvy ári amandáu ha tata ojehe'áva tuguýre. Okái pe yvy, mbohapy oñemboja'ohágui peteĩngue, ha upéicha avei, peteĩ pe mbohapy hendápe oñemboja'o ramoguágui umi yvyra rakã ha ka'avo hovýva. 8 Pe Tupã remimbou mokõiha ombopu ituru, ha ojeity yguasúpe peteĩ ha'etéva yvyty hendypáva, ha peteĩ pe mbohapyhápe oñemboja'o ramoguágui, yguasúgui oiko tuguy. 9 Peteĩ mbohapygui

omano opa oikovéva pe yguasúpe, ha peteĩ mbohapygui avei opa ygára oĩva upépegui oñehundi. 10 Pe Tupã remimbou mbohapyha ombopu avei ituru, ha peteĩ mbyja guasu hendypáva ho'a yvatégui peteĩ mbohapygui opa ysyry ha yvu ári. 11 Upe mbyja héra Iróva; ha mbohapygui peteĩ opa y oĩva iro, ha y irógui heta yvypóra omano. 12 Pe Tupã remimbou irundyha ombopu ituru, ha peteĩ pe mbohapyhápe oñemboja'o ramo guáicha kuarahy, jasy ha mbyja kuéra ogue, opyta pytũ ha ndohesapevéi mbohapy hendápe oñemboja'o ramo guáichagui peteĩ, ára ha pyhare. 13 Upéi ama'ẽ ha ahendu peteĩ taguato guasu ovevéva pe ára mbytére, ha hatã osapukái: "Tojererekóke yvypóra, ágã ipúvo ombopútava gueteri hikuái umi mbohapy Tupã remimbou hembýva!"

Revelation 9

1 Pe Tupã remimbou 5ha ombopu ituru, ha ahecha peteĩ mbyja ho'a vaekue yvatégui yvýpe, ha oñeme'ẽ chupe yvykua pypuku rokẽ pe'aha. 2 Oipe'a pe yvykua pypuku rugua'ỹ ñembotyha, ha upégui osẽ tatatĩ, peteĩ tatakua guasuguiguáicha, ha upe tatatĩ ojaho'i kuarahy ha yvytu. 3 Pe tatatĩgui osẽ tuku isarambíva yvy tuichakue; ha oñeme'ẽ chupe kuéra pu'aka umi japeusa oguerেকovaichagua. 4 Oje'e chupe kuéra ani haguã ojapo mba'eve ivaíva mba'eveichagua ka'avóre, mba'eve hovývare ha mba'eveichagua yvyráre, umi oguereko'ỹva isyváre ojesella hague, umívarente tojapo ivaíva. 5 Ha ndojehejái chupe kuéra ojuka yvypórape, tahasýnte chupe kuéra 5 mése pukukue; ha hasy ku japeusa oporojopi haguéicha. 6 Umi ára umívape maymávape hi'ánte omano, ha nomano mo'ãi; omanoséta hikuái, ha pe mano oñemomombyrýta chugui kuéra. 7 Umi tuku ha'ete kavaju oñemoíva oñorãirõ haguã; iñakãre ogueraha peteĩ mba'e ojoguáva jeguaka akã rehegua órope, ha hova kuéra ojogua yvypórape. 8 Hi'áva kuña akã raguéicha, ha umi hãi katu, jaguarete ráicha. 9 Umi hete ojaho'i mo'ãha hiérro guigua, ha umi ipepo ryapu ha'ete ku tyapu ojapóva heta kárro kavaju reheve oike jave oñorãirõvo. 10 Huguái kuéra iñapýi akuáva ha'ete ku japeusa, ha upévarere ha'e kuéra ikatu ojapo ivaíva yvypórare 5 mése pukukue. 11 Tuku kuéra ruvicha, pe temimbou yvykua pypuku peguáva, héra hebréo ñe'ẽme Abadón, ha griégo ñe'ẽme katu Apolión. 12 Ohasa pe sarambi guasu peteĩha, ha oime gueteri hína mokõi. 13 Pe Tupã remimbou 6ha ombopu ituru, ha ahendu peteĩ ñe'ẽ osẽva umi irundy altar óro ratĩ pa'ũgui, oĩva Tupã renondépe. 14 Ha upe ñe'ẽ he'i pe Tupã remimbou 6ha iturúvape: "Epoi umi irundy Tupã remimboúgui, oñeñapytíva pe ysyry guasu Éufrates ypýpe." 15 Aipórõ ojepoi umi irundy Tupã remimboúgui ojuka haguã yvypóra retakuégui, mbohapygui peteĩ, oñembosako'i niko chupe kuéra upe javete, upe ára, mes ha áñope guarã. 16 Ha ahendu mbovýpa hetakue umi ñorãirõhára kavaju arigua: 200.000.000. 17 Péicha ahecha vaekue umi kavaju pe che jehechápe, ha umi hi'arigua oguereko ipyti'áre peteĩ mo'ãha pytáva tatáicha, hovýva ita hasíntoicha ha hesa'yjúva asúfreicha. Ha umi kavaju akã ha'ete jaguarete guasu akã, ha ijuru kuéragui osẽ tata, tatatĩ ha asúfre. 18 Mbohapyhágui peteĩ omano yvypóra retakue, ko'ã mba'e vai kavaju kuéra jurúgui osẽva rupi: tata, tatatĩ ha asúfre. 19 Umi kavaju pu'aka oĩ ijurúpe ha huguái; umi huguái niko ha'ete mbói, ha oporombyai iñakãme. 20 Ha umi yvypóra hembýva, umi nomanói vaekue ko'ã mba'e vaieta rupi, ndohéjái ko'ágã avei umi mba'e vai ojapóva, omomba'e guasúnte oikóvo umi Añáme, ha umi ta'ãnga óro, pláta, vrónse, ita ha yvyrágui guare, ikatu'ỹva ohecha, ohendu térã oguata. 21 Ha oikónte oporojuka, ojapo paje, heko vai kuña ndive ha omonda.

Revelation 10

1 Ahecha vaekue ambue Tupã remimbou ipu'akapáva, oguejýva yvágagui ojejaho'i aráipe, iñakã ári jýi,*f** hova overa kuarahýicha ha umi hetyma katu ha'ete horkon hendýva. 2 Ogueraha ipópe peteĩ kuatiãne'ẽ'imi, ha omoĩ ipy asu, yguasú ári, ha ipy akatúa yvy ári. 3 Ha osapukái hatã, jaguarete guasu okororõvaicha. Ha pe osapukáivo, 7 ára sunu oñehendu avei. 4 Oñehendu rire umi 7 ára sunu, aha mo'ã kuatiáre ha upe jave ahendu yvate guive he'íva: "Esella umi 7 ára sunu he'i vaekue, ha ani remoĩ kuatiáre." 5 Ha upépe, pe Tupã remimbou ahecha vaekue omoĩ ipy yguasú ha yvy ári, ohupi ipo akatúa yvate, 6 ha oñe'ẽ me'ẽ pe opa ára oikovéva, pe yvága, yvy, yguasú ha opa mba'e oĩva ipype kuéra apohare. Ha he'i: "Opátama ára, 7 pe oguahẽvo Tupã remimbou ombopu haguã ituru mante, upépe oikóta Tupã rembipota ñemimby, ha'e omomandu hague voi hembiguái kuéra umi maranduhárape." 8 Pe ñe'ẽ che ahendu vaekue, ha yvágagui osẽva, oñehenduka jey chéve, ha he'i chéve: "Tereho ha ejapyhy pe kuatiãne'ẽ'imi oguerekóva ipópe pe Tupã remimbou omoíva ipy yvy ha yguasú ári." 9 Aha hendápe ha ajerure chupe upe

kuatiañe'ẽ'imi, ha he'i chéve: "Kóina ha he'u, nde jurúpe eíraicha he'ẽta, nde py'ápe katu iróta." 10 Aipyhy che pópe upe Tupã remimbou kuatiañe'ẽ'imi ha ha'u; ha che jurúpe añandu eíraicha he'ẽ, ha amokõ vove katu añandu iro che py'ápe. 11 Ha upépe he'i chéve hikuái: Tekotevẽ remomandu jey, heta táva, tetã, ñe'ẽ ha mburuvicha guasu rehegua."

Revelation 11

1 Oñeme'ẽ chéve peteĩ yvyra aha'ã haguã, ojoguáva yvyra puku ta'ãhápe, ha oje'e chéve: "Epu'ã ha eha'ã Tupã Tupao ha altar ha umi upépe omomba'e guasúvape. 2 Ha ani reha'ã pe Tupao rokára, upéva oñeme'ẽ umi heko jeroviaha'ỹvape, opyrũbátava hikuái táva marangatúre 42 mése pukukue. 3 Ha che amondóta mokõi mba'e rechaha, oñemondéva ao anambusúpe, omomandu haguã, 1.260 ára pukukue." 4 Ko'ã mokõi mba'e rechaha hína, umi mokõi olívo ha umi mokõi tataindy renda oíva pe yvy tuichakue Jára renondépe. 5 Oimérõ ojaposéva hese kuéra ivaíva, oity tata ijuru rupi, ohapypaitéva umi hese kuéra ija'e'ỹvape; upéicha omanóta oimeraẽ ojaposéva hese kuéra ivaíva. 6 Oguereko hikuái pu'aka omboty haguã pe yvága, oky'ỹ haguã omomandu aja pukukue, ha oguereko avei pu'aka ojapo haguã ýgui tuguy, ha oporombohasa asy haguã yvy tuichakue opaichagua sarambi guasúpe, ha'e kuéra oipotaha peve. 7 Ha ágã omarandupa vove hikuái, pe tymba vai guasu oséva yvykua pypukúgui ohóta orãirõ chupe kuéra, ha ipu'akáta ha ojukáta chupe kuéra. 8 He'õngue kuéra ojepysóta pe oka ojeguataháre táva guasu tuichakue ojuhupi haguépe kurusúre Ijárapi, espíritu rehegua ñe'ẽme hérava Sodoma ha avei Egipto. 9 Ha mbohapy ára ha peteĩve mbyte rupi, yvypóra opaichagua táva pegua, oñe'ẽva opaichagua ñe'ẽme, opa tetã peguáva ohecháta he'õngue ha ndoheja mo'ãi oñeñotỹ. 10 Umi oikovéva yvy ári ovy'áta imanóre. Ovy'aitereígui ome'ẽta ojupe jopói, umi mokõi maranduhára niko ombohasa asyeteri vaekue chupe kuéra. 11 Mbohapy ára ha peteĩve mbyte rupi rire katu, Tupã omoingove jey chupe kuéra ha opu'ã jey hikuái, ha umi ohecha vaekue ko'ã mba'e okyhyjepa. 12 Ha upe jave, umi mokõi mba'e rechaha ohendu hikuái ñe'ẽ hatã oúva yvágagui, he'íva: "Pejupi ko'ápe!" Ha ojupi hikuái yvágape peteĩ arai ári, ha umi ija'e'ỹva hese kuéra ohecha. 13 Upe javete oiko peteĩ yvy ryrýi nde tuicháva, ha upe yvy ryrýi rupi ho'a 10gui peteĩ vore upe táva guasu, ha 7.000 yvypóra omano. Umi oikovéva gueteri, kyhyjégui omomba'e guasu Tupã, yvágape oívape. 14 Ohasa upe sarambi guasu, ha pya'eténte oúta pe mbohapyha. 15 Pe Tupã remimbou 7ha ombopu ituru, ha oñehendu oñe'ẽ hatáva yvágape, he'íva: "Pe yvy ñesãmyhy Tupã ha Hemimbou mba'éma, ha oisãmyhyta opa ára guarã." 16 Umi 24 karai myakãhára oguapýva Tupã renondépe, ojavy yvy peve ha omomba'e guasu Tupãme, 17 he'ívo: "Rome'ẽ ndéve ore aguije, Tupã, ore Jára ipu'akapáva, nde ha'e vaekue ha ha'éva, reipyhy niko nde pu'akapa ha reñepyrũ reisãmyhy. 18 Tetã nguéra ipochy joa; ha oguahẽ nde pochyha ára, upe ára rembojovake vaerãha umi omano vaekuépe; umi ne mba'évape ha umi omomba'éva nde rerape, ta michĩ térã ta tuicha; ha rehundíta umi yvy ohundívape." 19 Ha upévo ojepe'a Tupã Tupao oíva yvágape, ha upe Tupaópe ojehecha karameguã iñe'ẽ me'ẽ rehegua. Ha oiko ára tiri, ñe'ẽ, ára sunu, peteĩ yvy ryrýi ha ho'a hetaiterei amandáu.

Revelation 12

1 Ha ojekuaa pe árare ambue mba'e rechaukaha: peteĩ kuña oñemondéva kuarahýpe ijaópe ramo guáicha, jasy ipyguýpe ha peteĩ jeguaka akã rehegua 12 mbyja guigua iñakãre. 2 Upe kuña hye guasu, ha osapukái hasyetégui imemby rupi, haguã. 3 Upéi ojekuaa pe árare ambue mba'e rechaukaha: peteĩ teju jagua pytã, iñakáva 7, hatĩ 10, ha jeguaka akã rehegua peteĩ-teĩ iñakãre. 4 Huguáipe ombotryry mbohapygui peteĩ pe mbyja retakuégui, ha omombo yvy ári. Pe teju jagua opyta pe kuña imembýtava renondépe, ho'u haguã pe imemby ou vove. 5 Ha upe kuña imemby kuimba'e, ha upéva oisãmyhy vaerã opa tetã yvy ári guápe mbaretépe. Ha upe imemby ojepe'a chugui ha ojereraha Tupã ha iguapyha renondépe; 6 ha upe kuña okañy yvy ojeiko'ỹhápe, Tupã ombosako'i haguépe chupe hendaguã, upépe oñeme'ẽ haguã chupe hembí'urã, 1.260 ára aja pukukue. 7 Upéi oiko peteĩ ñorãirõ guasu pe yvágape: Miguel ha Itupã remimbou kuéra oñorãirõ pe teju jagua ndive. Tupã remimbou kuéra ha teju jagua oñorãirõ oñondive, 8 ha ndaikatúi ipu'aka hikuái hese, ha ndaipóri véima chupe kuéra hendaguã yvágape. 9 Aipórõ oñemosẽ upe teju jagua, pe mbói yma hérava Aña ha Sataná, ha ombotavýva opa yvypórape. Chupe ha hembiguái kuérape oñemombo yvy ári. 10 Ha upévo ahendu peteĩ ñe'ẽ hatã oúva

yvágagui, he'íva: "Oguahêma pysyrôha ára, oguahê ñane Tupã pu'aka ha iñesãmbyhy, ha Hemimbou pu'akapa; oñemosê pe oñe'ê vaíva ñane pehênguere, pe ára ha pyhare oñe'ê vaíva hese kuéra, ñane Tupã renondépe. 11 ñane pehêngue kuéra ipu'aka hese, pe Ovecha ra'y ruguy oñehê vaekue rupive, ha pe marandu ha'e kuéra omyasãiva rupive; ndokyhyjéi ome'ê haguã hekove, ha oĩ omano haguãicha opa ára. 12 Evy'áke, aipórô, yvága, ha peê peikóva pype! Ha tojererekóke umi oikóva yvy ha yguasúpe, pe Aña oguejy peême, pochy eterei reheve, oikuaávo mbykymaha hi'ára!" 13 Pe teju jagua, ohechávo oñemomboha yvýpe, omuña pe kuña imemby vaekuere. 14 Ha upe kuñáme katu oñeme'ê mokõi taguato guasu pepo tuicháva, oveve haguã hendaguáme, pe yvy ojeiko'ýháme, mombyry pe teju jaguágui, oñemongaru vaeráhame mbohapy año ha peteíve año mbyte pukukue rupi. 15 Pe teju jagua omombo y ijuru rupi ojapo haguã peteĩ ysyry oguerosyry vaerã upe kuñáme; 16 yvy katu oipytyvõ pe kuñáme, ojeka ha omokõ pe ysyry teju jagua oguenohê vaekue ijurúgui. 17 Pe teju jagua ipochyetererei upe kuña ndive, ha oho oñorãirõ iñemoñare kuéra rembyre ndive, umi iñe'ê rendúva Tupã rembiapoukapýpe ha ojeroviáva Jesús he'i vaekuere. 18 Ha upe teju jagua opyta yguasu rembe'ýpe.

Revelation 13

1 Ahecha osê pe yguasúgui peteĩ tymba vai guasu 7 iñakã ha 10 hatíva. Peteĩ-teĩ hatíre oguereko jeguaka akã rehegua ha umi iñakãre oĩ téra ojahéiva Tupãre. 2 Ko tymba vai guasu ahecha vaekue, ojogua peteĩ jaguaretépe, ha ipy ojogua óso pýpe, ha ijuru katu león jurúpe. Pe teju jagua ome'ê chupe ipu'akaha, iguapyha ha pu'aka mburuvicha ramo oguerekóva. 3 Pe tymba vai guasu akã peteĩ ha'ete ku oñekytĩ vaíva ojuka haguãicha chupe; ha okuera ha opa yvypóra ipirĩmba ha oho pe tymba vai guasu rapykuéri. 4 Omomba'e guasu hikuái pe teju jaguápe ome'ê haguere mbarete pe tymba vai guasúpe, ha omomba'e guasu avei pe tymba vai guasúpe, he'ívo: "Mávapa oiméne ko tymba vai guasuichagua, ha mávapa ipu'akáne hese?" 5 Ojeheja avei pe tymba vai guasu he'i ñe'ê jejapo ha oporombopochýva Tupãre, ha he'i Tupãre ha Itupaóre umi ñe'ê ky'a, ha ipu'aka 42 mése pukukue. 6 Ha upéicha, he'i ñe'ê ky'a Tupã ha Itupaóre ha umi yvágape oĩvare. 7 Ojeheja avei chupe oñorãirõ Tupã mba'éva ndive ipu'aka peve hese, ha oñeme'ê chupe ipu'aka haguã opaichagua yvypórare, táva, ñe'ê ha tetäre. 8 Upe tymba vai guasúpe omomba'e guasúta opa yvypóra héra oñemoĩ'ý vaekue, opa mba'e ojejapo mboyve guíve, pe Ovecha ra'y ojejuka vaekue kuatiañe'ê jeikove rehe guápe 9 Oimérõ ijapysáva tohendu: 10 "Umi iñakãsã vaeráme, oñemyakãsãta; ha umi omano vaeráme kyse pukúpe, kyse pukúpe omanóta." Ko'ápe ojehecháne py'a mbarete ha jerovia oguerekóva umi Tupã mba'éva. 11 Upéi ahecha ambue tymba vai guasu, osêva yvýgui. Hatĩ mokõi, ha'etéva ovecha ra'y ratĩ, ha oñe'ê peteĩ teju jaguáicha. 12 Ha ipu'aka avei pe tymba vai guasu peteĩháicha henondépe, ha oheja oñemomba'e guasu pe tymba vai guasu tenondevegua, pe okuera vaekue oñekytĩ vai haguégui. 13 Ojapo avei heta mba'e hechapyráva. Tata jepe oĩty áragui, yvypóra renondépe. 14 Ha umi mba'e hechapyrã rupi, ojehejáva chupe ojapo pe tymba vai guasu peteĩha renondépe, ombotavy opa yvy ári oikóvape, ha he'i chupe kuéra ojapo haguã pe tymba vai guasu ra'anga, ojekutu vai ramo jepe oikovéva kyse puku ráimbépe. 15 Ha pe tymba vai guasu mokõihápe oñeme'ê pu'aka omoingove haguã pe tymba vai guasu peteĩhápe, ha upe ta'anga oñe'ê ha ojuka haguã umi chupe omomba'e guasu'ývape. 16 Upéi omoíka opavave, michíva ha tuicháva, imba'e reta ha imboriahúva, heko sã'ýva ha tembiguáivape, omoíka hese kuéra peteĩ mba'e rechaukaha ipo akatúare térã isyváre. 17 Ha avave ndaikatúi oñemu ndoguerekói ramo upe mba'e rechaukaha, térã upe tymba vai guasu rera, térã héra papaha. 18 Ko'ápe ojehecháta arandu; oikuaáva, he'i kuaáva pe tymba vai guasu ojepapaha, yvypóra jepapaháva. Upe jepapaha, 666 hína.

Revelation 14

1 Ahecha pe Ovecha ra'y, oñembo'ýva hína yvyty Sión ári. Hendive oĩ 144.000 yvypóra, oguerekóva isyváre pe Ovecha ra'y ha Túva rera. 2 Upéi ahendu tyapu ouva yvágagui, ha'ete ku y ho'áva yvatégui ryapu, peteĩ ára sunu hatáicha; heta árpa mbopuha ombopu joáva oñondive. 3 Ha opurahéi hikuái peteĩ purahéi pyahu umi irundy oikovéva guapyha ha umi myakáhara renondépe. Avave ndaikatúi oikuaávo upe purahéi, umi 144.000 osê vaekue jejopy vaígui, yvypóra apyte peguágui. 4 Umíva niko imarã'ýva, noñemongy'ái vaekue kuña ndive; umíva hína umi ohóva pe Ovecha ra'y rapykuéri mamo ohohápe. Osê vaekue mba'e vaígui yvypóra apytégui

ikuave'ẽmby tenondegua ramo. 5 Ndojehuhúi peteĩ japu ijurúpe kuéra; ha'e kuéra ijohéi pyre. 6 Ahecha ambue Tupã remimbou ovevéva pe ára mbytére ha ogueraháva peteĩ marandu opa'ỹva omombe'u haguã opa yvypórape, opa tetãme, taha'e ha'éva ñemoñare, toñe'ẽ oñe'ẽva ñe'ẽme ha opaichagua táva guápe. 7 Ñe'ẽ hatãme he'i: "Pekyhyje Tupãgui ha perohory chupe, oguahẽma niko ára ha'e oporombojovake haguã. Pemomba'e guasu yvága ha yvy, yguasu ha yvu kuéra apohare." 8 Oho hapykuéri Tupã remimbou mokõiha, he'íva: "Ho'áma, ho'áma pe Babilonia guasujete, pe omonga'u vaekue opa teko vaípe opa tetãme." 9 Upéi oho hapykuéri pe Tupã remimbou mbohapyha, ñe'ẽ hatãme he'íva: "Oimérõ omomba'e guasúva pe tymba vai guasúpe ha ha'angápe, ha oheja oñemoi chupe rechaukaha isyváre térã ipóre, 10 ho'áta mante hi'ári Tupã pochykue, ha oñembohasa asýta tatápe ha asúfrepe, umi Tupã remimbou marangatu ha pe Ovecha Ra'y renondépe. 11 Ijehasa asykue ratatĩ ojepysóne opa ára guarã, ha ndaipóri mo'ãi pytu'u ára ha pyhare umi tymba vai guasu ha ha'anga omomba'e guasúva ha omoikáva ijehe pe héra." 12 Ko'ápe ojehecháta hína umi Tupã mba'éva py'a mbarete, umi oja póva hembiapoukapy ha ndojeíri Jesúsgui! 13 Ha upévo ahendu peteĩ ñe'ẽ yvágagui, he'íva chéve: "Emoĩ kuatiáre kóva: 'Ovy'aiténe umi ko'águi rire omanóva ojei'ỹre Ñandejáragui.'" "Upéicha, --he'i pe Espíritu--, ha'e kuéra opytu'úta imba'apógui, hembiapo kuerakue niko oho hendive kuéra." 14 Ama'ẽ ha ahecha peteĩ arai morotĩ, ha pe arai ári oguapy peteĩ ojoguáva kuimba'e ra'ýpe; iñakãre akã rehegua jeguaka óro ha ipópe peteĩ kyse apã ne rãimbéva. 15 Ha osẽ pe tupaógui ambue Tupã remimbou, osapukái hatáva pe arai ári oguapývape: "Eiporu pe nde kyse apã ha emono'õ temitýngue; oguahẽma ára ha pe yvy arigua temitý hi'ajúma!" 16 Pe arai ári oguapýva ombohasa upévo pe ikyse apã yvy ári, ha omono'õ pe temitýngue yvy pegua. 17 Upéi ambue Tupã remimbou osẽ pe Tupao yvága peguágui, ipópe ogueraha avei peteĩ kyse apã hãimbéva. 18 Ha pe altárgui osẽ ambue Tupã remimbou, ipu'akáva tatáre, ha ohenói hatã pe kyse apã oguerahávape: "Emoinge pe nde kyse apã rãimbe, ha eikytĩ pype umi parral'a oíva itýpe yvy ári, péinama hi'ajupa!" 19 Upe Tupã remimbou ombohasa ikyse apã yvy ári ha oikytĩ umi parral'a, ha upéi ohekuavo pe mbayru guasu ojehykue'ohápe, ha ohechaukáva Tupã pochy. 20 Umi parral ojehykue'o pe távagui okápe, ha upe mbayrúgui osẽ tuguy, ohupytýva umi kavaju tĩnguaha peve, 300 kilómetro ojepyso.

Revelation 15

1 Ahecha pe árare ambue mba'e rechaukaha tuicháva ha ñane mopiríva: 7 Tupã remimbou, 7 sarambi vai guasu ouvétava reheve, umíva ndive oguahẽ hu'ãme Tupã pochy. 2 Ahecha avei peteĩ yguasu ojoguáva kristal ojehe'áva tatáre; ha ijypýpe oñembo'y, árpa ome'ẽ vaekue chupe Tupã reheve umi ipu'aka vaekue ku tymba vai guasu ha ha'angáre, ha pe héra jepapahávare. 3 Ha opurahéi hikuái ku Moisés Tupã remimbiguái purahéi, ha pe Ovecha Ra'y purahéi. Ha he'i: "Tuicha ha hechapyrã opa rejapo vaekue, ore Jára, Tupã ipu'akapáva; naikarẽi ha añetegua meme nde rape kuéra, nde, opa tetã ruvicha guasu! 4 Máva piko ndokyhyjéi chéne nde hegui, ore Jára? Avápa na nde rerohorýi chéne? Nde ñoite ne marangatu; opa tetã oúta nde rerohorývo, rembojekuaa rupi ne rembipota." 5 Kóva rire ama'ẽ ha ahecha yvágape ojepe'a peteĩ Tupao, pe Tupã ñe'ẽ me'ẽ renda. 6 Upe tupaógui osẽ umi 7 Tupã remimbou ogueraháva umi 7 sarambi vai guasu. Oñemonde hikuái líno ipotĩ ha overávape, ha ipyti'áre peteĩ jokuaha óro. 7 Peteíva umi irundy oikovévagui, ome'ẽ peteĩ-teĩ umi 7 Tupã remimboúpe peteĩ kópa óro henyhẽva Tupã, opa ára oikovéva, pochygui. 8 Ha upe Tupao henyhẽ tatatĩgui, oúva Tupã pu'akapágui, ha avave ndaikatúi oíke pype opa peve umi 7 sarambi vai guasu ogueraháva umi 7 Tupã remimbou.

Revelation 16

1 Ahendu peteĩ ñe'ẽ ne ratáva osẽ pe tupaógui, he'i umi 7 Tupã remimboúpe: "Tapeho ha pemonandi yvy ári umi 7 mbayru henyhẽva Tupã pochygui." 2 Pe Tupã remimbou peteĩha oho omonandi imbayru yvy ári; ha opa yvypórare, ogueraháva ijehe pe tymba vai guasu mba'e rechaukakue ha omomba'e guasúva ha'anga, osẽ peteĩ ai guasu hasy etereíva. 3 Pe Tupã remimbou mokõiha omonandi imbayru yguasu ári, ha pe ygui oiko tuguy, peteĩ yvypóra ojejuka vaekuéicha, ha omano opa oikove vaekue upe yguasúpe. 4 Pe Tupã remimbou mbohapyha omonandi imbayru umi ysyry ha yvu kuéra ári, ha oikopa tuguy ramo. 5 Upéi ahendu pe Tupã remimbou ypegua he'i ramo: "Nde reko jojágui péicha reporombojovake. Há Tupã marangatu,

ha'éva ha ha'e vaekuéva. 6 Ha'e kuéra niko oñohẽ vaekue umi ne mba'éva ruguy, ha umi ne maranduhára ruguy, ha ágã reme'ẽ chupe kuéra tuguy ho'u haguã. Ojuhu oipota vaekue!" 7 Ahendu avei ambuẽpe pe altar guive he'i ramo: "Upéicha, há Ore Jára, Tupã ipu'akapáva, nde reporombojovake, añete ha teko joja reheve." 8 Pe Tupã remimbou irundyha omonandi imbayru kuarahy ári, ha oñeme'ẽ kuarahýpe pu'aka ohapy haguã yvypórape. 9 Ha maymáva okái vaipaite; ha ndojevýi Tupã gotyo, ha ndoguerohorýi pe sarambi vai guasúre ipu'akávape, he'i katu hese hikuái ñe'ẽ ky'a. 10 Pe Tupã remimbou 5ha omonandi imbayru pe tymba vai guasu guapyháre, ha hetã opyta pytũbýpe. Ha oisu'u ikũ nguéra teko asýpe; 11 ha upéicha ramo jepe ndohejái pe mba'e vai apo, umi ijaipágui ha imba'e rasyeta rupi, he'i katu hikuái heta mba'e vai Tupã yvága járare. 12 Pe Tupã remimbou 6ha omonandi imbayru ysyry guasu Éufrates ári, ha hypa ombohasa haguã umi mburuvicha guasúpe, oúva kuarahy resẽ guio. 13 Ahecha pe teju jagua, pe tymba vai guasu, ha pe maranduhára japu jurúgui, osẽ ramo mbohapy espíritu iky'áva, ju'i ramo guáicha. 14 Umíva hína Aña espíritu, ojaipóva mba'e hechapyráva ha osẽ ombyaty opa mburuvicha guasu yvy arigua, pe Tupã ipu'akapáva ñorãirõha árrape guarã. 15 "Pema'ẽ, che aju mondaháicha. Ovy'aiténe opayhápe oikóva, ha oguereko ijehe ijao, oiko'ỹ haguã opívo ha otĩ pe ijopívo hague." 16 Ha ombyaty hikuái umi mburuvicha guasúpe, peteĩ hendápe hérava hebreó ñe'ẽme Armagedón. 17 Pe Tupã remimbou 7ha omonandi imbayru yvytúre, ha pe yvága pegua Tupao guive osẽ peteĩ ñe'ẽ hatã oúva pe guapyhágui, he'íva: "Oĩma!" 18 Ha upévo oĩ ára vera, ñe'ẽ, ha ára sunu, ha oiko peteĩ yvy ryrýi tuichavéva opa yvy ryrýi oiko vaekuegui, oiko ypy guive yvypóra ko yvy ári. 19 Pe táva guasu oñemboja'o mbohapy hendápe, ha táva oíva guive ko yvy ári ho'apa; ha Tupã imandu'a táva Babilóniare, ho'uka haguã chupe kaguyicha pe ñenupã ha'e omondóva chupe ipochýgui. 20 Umi yvy y mbyte rupi oíva ha opa umi yvyty oñehundipa. 21 Ha yvatégui ho'a yvypóra kuérare amandáu guasu-guasú ipohýiva 30 kilo rasa, ha umi yvypóra he'i heta mba'e vai Tupãre, pe sarambi vai guasu amandáu reheveguáre, ñenupã tuicha etereíva niko upéva.

Revelation 17

1 Peteĩva umi Tupã remimbou oguererekóva umi 7 mbayru, ou ha he'i chéve: "Eju, ahechaukátã ndéve pe kuña reko vai guasu ñenupã, oguapyva hína y ári. 2 Mburuvicha guasu kuéra yvy arigua ojeity teko vaípe hendive, ha yvypóra maymáva oka'u kaguyépe guáicha upe teko vaípe." 3 Upéi, pe Espíritu rupive, Tupã remimbou che reraha yvy ojeiko'ỹhápe. Upépe ahecha peteĩ kuña, peteĩ tymba vai guasu pytã ári, hetére henyhẽ ñe'ẽ ky'a oje'éva Tupãre, ha 7 iñakã ha 10 hatĩ. 4 Upe kuña oñemonde ao pytãite ha pytávape, ha ojegua órope, itavera ha pérlope. Oguereko ipópe peteĩ mbayru óro, henyhẽva heta mba'e ñane mbojegarúva ha umi teko vai reheguágui; 5 ha ogueraha isyváre peteĩ téra heko ñemíva: "Pe Babilonia guasúte, kuña reko vai ha opa mba'e ñane mbojegarúva ko yvy ári sy. 6 Upéi ahecha kuña pe kuña oka'uha Tupã mba'éva, ha umi ojejuka vaekue Jesúspe oikuaa haguére ruguyépe. Ahechávo chupe che pirĩmba. 7 Upévo upe Tupã remimbou he'i chéve: "Mba'ére piko ne pirĩmba? "Amombe'úta ndéve pe ñemihamegua he'iséva ha pe kuña ha pe tymba vai guasu ogueraháva chupe hi'ári, umi 7 iñakã ha umi 10 hatĩ. 8 Pe tymba vai guasu rehecha vaekue ha'e peteĩ oikove vaekue yma, ha ndaipóri véima; osẽta jepe pe yvykua pypukúgui oñehundiete haguã. Umi yvypóra, héra oĩ'ỹva kuatiañe'ẽ tekove rehe guápe oiko ypy guive ko yvy, ipirĩmbátã ohechávo ko tymba vai guasu yma oikove vaekue ha ko'ágã ndaipóri véimava, ha ou jeýtava. 9 Ko'ápe ojehecháta mávapa iñarandu ha imba'e kuña: Umi 7 akã he'ise 7 yvyty pe kuña oguapyha; ha umi akã avei he'ise 7 mburuvicha guasu. 10 Umi mburuvicha umívaui, ho'áma 5; peteĩ oime ko'ágã oisãmbyhy tetã, ha pe ambue katu ne'ĩra gueteri ou. Ha ágã ou vove ko ipaha pegua, ndahi'are mo'ãi. 11 Pe tymba vai guasu yma oikove vaekue ha ndaipóri véimava, upéva hína pe 8ha, umi 7 rehegua jepe avei hína ha'e, ha oho oñehundi etévo. 12 Umi 10 hatĩ rehecha vaekue, 10 mburuvicha guasu hína, ne'ĩrava gueteri oñepyrũ oisãmbyhy, ha peteĩ óra, pe tymba vai guasu ndive, ipu'akátã mburuvicha guasúicha. 13 Umi 10 mburuvicha guasu oĩ peteĩ ñe'ẽme ha ome'ẽta ipu'aka ha mburuvichaha reko oguererekóva pe tymba vai guasúpe. 14 Oñorãirõta hikuái pe Ovecha Ra'y ndive; ha pe Ovecha Ra'y ipu'akátã hese kuéra, oguererekóvo hendive umi Tupã ohenói ha oiporavo vaekue, ha heko jojáva, pe Ovecha Ra'y ha'égui Ijára Jára jey, ha mburuvicha guasu ruvicha guasu." 15 Pe Tupã remimbou he'i avei chéve: Umi y rehecha vaekue, oguapyhápe pe kuña reko vai, táva hína, yvypóra, ñe'ẽ ha tetã

nguéra. 16 Ha umi 10 tymba vai guasu ratĩ rehecha vaekue, ndaija'e mo'ãi pe kuña reko vaíre, ha oheja reíta ha opívo; ho'úne hikuái pe hete ro'o ha ohapýne tatápe. 17 Tupã omoĩ chupe kuéra ipy'ápe ojapo haguã pe ha'e oipotáva: oñemoíta hikuái peteĩ ñe'ẽme ojapo haguã mburuvicha pe tymba vai guasúgui, oiko peve Tupã he'i vaekue. 18 Pe kuña rehecha vaekue niko hína, pe táva guasu ipu'akáva mburuvicha guasu kuéra yvy ariguáre."

Revelation 18

1 Kóva rire, ahecha ambue Tupã remimbou oguejýva yvágagui; tuicha imburuvicha reko reheve ha ko yvy ojehesapepa imimbikuépe. 2 Hatã osapukái: "Ho'áma, ho'áma Pe Babilonia guasute! Oiko chugui mba'epochy róga, opaichagua espíritu ky'a rekoha, opaichagua guyra ky'a ha tymba iký'áva ha ñane mbojegarúva rupa! 3 Opa tetã niko oka'u, kaguy peguáicha heko vaípe; mburuvicha guasu kuéra yvy arigua heko vaipa hendive, ha umi ñemuhára yvy arigua oñemomba'e reta joa umi ha'e omombopa reívagui." 4 Ahendu jey yvága guive ambue he'íva: "Pesẽ pe táva guasúgui, peẽ che tavaguáva, ani haguã peike umi hembiaipo vaípe ha ani haguã pende rupyty'ỹ isarambi vai guasu. 5 Iñangaipa kuerakue niko yvága peve ijaty ha Tupã ohecha kuaa umi heko añangue. 6 Peme'ẽ chupe umi ha'e voi ome'ẽ vaekue umi ambuépe. Pembojoyvy chupe umi ha'e ojapo vaekue. Pembojehe'a omboy'u vaerã imbaretevéva umi ha'e ombojehe'a vaekuégui ambue kuérape guarã. 7 Peipy'apy ha pembohasa asy, ha'e oñemomba'e guasu haguéicha, ha omombopa rei haguéicha. He'i niko hína ipy'apýpe: 'Ápe aime, mburuvicha guasu kuña vaicha, ndaha'etí imenave'ýmava ha ndahasa asy mo'ãi.' 8 Upévare peteĩ araitépe oúta chupe teko asyeta: mano, jepy'apy ha ñembyahýi, ha ojehapýne tatápe, ipu'akapágui pe Tupã oinupáva chupe." 9 Umi mburuvicha guasu oñemboheko vaipa vaekue ha vy'ápe oiko vaekue hendive, hasẽ ha ojahe'óta hese, ohechávo pe tatatĩ opu'áva jehapy guasúgui. 10 Opyta mombyrýta hikuái okyhyjégui iñenupãgui, ha he'íta: "Aichejáranga nde, táva guasu Babilonia, táva ipu'akapáva! Péina sapy'aitépe oguahẽ ne ñenupã." 11 Ñemuhára kuéra yvy arigua avei hasẽ ha ojahe'óta pe táva guasúre, ndaipóri mo'ã véimagui imba'érepy ojogua vaerã: 12 umi óro, pláta, itavera, pérla, aorã ipererĩ ha isýiva, pytãite ha pytáva; opaichagua vyvra hyakuã poráva; heta mba'e marfil, vyvra porã, vrónse, hiérro ha ita morotĩgui ojejapo vaekue; 13 kanéla, tembi'u mohyakuãha; insíenso, mba'e ryakuã porã ha aysy; kaguy, ñandyry, hu'itĩ porã ha trígo; tymba oñemomba'apo vaerã, ha tembiguái jepeve, yvypóra rekovéva. 14 Ha he'íta hikuái pe táva guasúpe: "Ndereguereko véima umi yva hete vaekue ndéve; opa ára guarãma ndereguereko mo'ávái, umi jegua ha mba'e reta!" 15 Umi oñemu vaekue ko'ã mba'ére ha oñemomba'e reta pe táva guasu rupi, mombyry opytáta okyhyjégui iñenupãgui, hasẽ ha ojahe'óta, 16 ha he'íta hikuái: "Tojererekóke pe táva guasu! Ha'ete umi kuña oñemondéva ao líno pererĩ porãme, pytãite ha pytáva, ombojeguapáva pérla ha ita vera. 17 Ha sapy'aitépe opa umi mba'e reta!" Umi ygára sãmbyhyha ha umi oikóva pe y rembe'y rupi, umi ygárape omba'apóva ha umi ojehekáva yguasúpe, opyta mombyry, 18 ha ohechávo tatatĩ opu'áva pe táva guasúgui, osapukái joa: Mba'e táva guasúpa oiméne ikatu ñambojoja kóvare? 19 Ha oñohẽ hikuái vyvku'i iñakãre, hasẽ ha ojahe'o, ha he'i: "Aichejáranga ko táva guasu! Ipye oñemomba'e reta umi oguereko vaekue ygára guasu. Ha sapy'aitépe oñehundipa!" 20 Ha nde, yvága, evy'áke pe táva guasu rupi, ha pevy'áke peẽ Tupã mba'éva, apóstol ha maranduhára, Tupã niko, oinupávo, pene mboheko joja. 21 Upévo, peteĩ Tupã remimbou ipu'akapáva ohupi peteĩ ita, ha'etéva ita apu'a guasu avati mongu'iháre oíva, ha opoívo pe yguasúpe, he'i: "Péicha re'áta hína, nde Babilonia, táva guasu, ha araka'evéma nderejehecha mo'ávái. 22 Araka'evéma umi nde okáre noñehenduvéi vaerã, árpa, mimby ha turu pu, ha ndaipóri mo'ã véima mba'eveichagua omba'apóva, ha noñehendu mo'ã véima pe ita avati mongu'ihá ryapu. 23 Araka'evéma na nde resape mo'ávái mba'e rendy, ha noñehendu mo'ã véima ku ñemenda rehegua ayvu, jepevénte umi ne ñemuhára, tuichavéva yvy arigua vaekue, ha opa tetãme rebotavy umi nde paje apópe. 24 Upe táva guasúpe niko ojejuhu vaekue umi maranduhára, ha umi Tupã mba'éva ha opa yvy ári ojejuka vaekue ruguy."

Revelation 19

1 Kóva rire, ahendu heta oñe'ẽ joáva yvágape, he'íva: "Aleluya! Ñepysyrõ, vy'apavẽ ha pu'aka ñane Tupã mba'e. 2 Ha'e oporombojovake añetehápe ha heko

joja, oinupã niko pe kuña reko vai guasuetépe omongy'áva heko vaípe opa yvypórape; omyengovia pype, umi Tupã rembiguái mano." 3 Upéi he'i jey hikuái: "Aleluya! Hatatĩngue opa ára ojupi vaerã." 4 Ha umi 24 karai myakãhára ha umi irundy oikovéa ojavy yvy peve ha omomba'e guasu Tupãme, oíva hína iguapyhápe. Ha he'i hikuái: "Amén!" "Aleluya!" 5 Pe guapyha guive oñehendu upe jave peteĩ ñe'ẽ he'íva: "Pemomba'e guasu ñane Tupãme, peẽ michĩ ha tuicháva, peẽ hembiguái kuéra peẽ chugui pekyhyjéva, ha pemomba'éva chupe." 6 Ahendu avei peteĩ mba'e ojoguáva heta yvypóra ñe'ẽme, ku y ho'áva yvatégui ryapúicha ha ára sunu hatãicha, he'íva: Aleluya! Oñepyrũ oisãmbyhy Ñandejára, ñane Tupã ipu'akapáva. 7 Javy'a ha ñande rorýke ha vy'ápe ñamomba'ete chupe, oguahẽ niko ára pe Ovecha Ra'y omendávo. Hembireko oñembosako'íma: 8 Ojeheja chupe oñemonde líno pererĩgui, ipotĩ ha overáva upe líno niko hína umi Tupã mba'éva reko joja. 9 Pe Tupã remimbou he'i chéve: "Emoĩ kuatiáre: 'Ovy'aiténe umi ohóva pe Ovecha Ra'y menda karu guasuhápe.'" Ha he'ive: "Ko'áva ha'e Ñandejára Ñe'ẽ añetegua." 10 Añesũ pe Tupã remimbou renondépe, amomba'e guasu haguã chupe, ha'e katu he'i chéve: "Ani rejapo upéicha, che niko Tupã rembiguái, nde ha ne pehẽngue kuéraicha, jeroviápe omomba'éva Jesús ñe'ẽngue. Emomba'e guasu Tupãme!" Upe Jesús ñe'ẽngue niko pe omoarandúva umi maranduhárape. 11 Ahecha pe ára ojepe'áva, ha ojekuaa peteĩ kavaju morotĩ, ha pe hi'arigua héra Heko jeroviaháva ha Añeteguáva, teko jojápe niko oisãmbyhy ha ojapo ñorãirõ. 12 Umi hesa overa tata rendýicha. Heta akã rehegua jeguaka iñakãre ha oguereko ijehe peteĩ téra ha'e mante oikuaáva. 13 Oñemonde ao huguypávape, ha héra: Ñandejára Ñe'ẽ. 14 Oho hapykuéri umi yvága pegua ñorãirõhára, oñemondéva líno pererĩ, morotĩ ha ipotívape, kavaju morotĩ ári. 15 Ijurúgui osẽ peteĩ kyse puku hãimbéva, oikutu haguã ipype tetã nguérape. Oisãmbyhyta chupe kuéra pyapy mbaretépe. Ha ha'ete opyrũta umi parral'áre oñami haguã kaguýicha Tupã ipu'akapáva pochy pohyikue. 16 Ijahoja ha hetyma ári ojehei ñe'ẽ he'íva: "Mburuvicha guasu ruvicha guasu ha mba'e Jára." 17 Ha ahecha peteĩ Tupã remimbou, oñembo'yva kuarahýpe, osapukái hatã umi yryvúpe, oveve joáva árare: "Peju ha peñembyaty Tupã karu guasurã, 18 pe'u haguã mburuvicha guasu, ñorãirõhára ruvicha ha kuimba'e py'a guasu ro'o, kavaju ha hi'arigua ro'o, opavave ro'o: iñakãsã'yva ha tembiguái, michĩ ha tuicháva ro'o." 19 Ahecha pe tymba vai guasu ha mburuvicha guasu kuéra yvy ári guápe, iñorãirõhára aty reheve, oñembyaty vaekue oñorãirõ haguã pe kavaju morotĩ arigua ha iñorãirõhára aty ndive. 20 Pe tymba vai guasu oñemyakãsã, pe maranduhára japu ndive, ojapo vaekue henondépe mba'e hechapyrãva. Umi mba'e hechapyrãva rupi, upe maranduhára japu ombotavy ra'e umi omoĩka vaekue ijehepe pe tymba vai guasu mba'e rechaukaha ha omomba'e guasu vaekue ha'ãnga. Upévo pe tymba vai guasu ha pe maranduhára japu oñemombo hekove reheve tatápe, okaihápe azufre. 21 Ha umi ambue katu ojejuka pe kyse puku osẽvape kavaju arigua jurúgui, ha umi yryvu hyguatãmba ho'o kuerakuépe.

Revelation 20

1 Ahecha peteĩ Tupã remimboúpe oguejy ramo yvykua pypuku rokẽ pe'aha reheve ha peteĩ kadéna nde tuicháva reheve ipópe. 2 Upe Tupã remimbou oñapytĩ pe teju jaguápe, pe mbói yma, ha'éva Aña ha Sataná, ha ojokua upépe mil año. 3 Omombo pe yvykua pypukúpe, ha upépe omboty, ha omoĩ pe okẽre peteĩ mba'e rechaukaha ani haguã ombotavy tetã nguérape ohasa peve upe mil año, upe rire ojepoi vaerã chugui sapy'ami. 4 Ahecha heta guapyha ha ipype kuéra umi oñemoĩ vaekue mburuvicha ramo oporombojovake haguã. Ahecha avei umi oñeñakã'o vaekue ánga, ojerovia haguére Jesús ñe'ẽre ha Tupã marandúre. Umíva nomomba'e guasúi vaekue pe tymba vai guasu ha ha'ãngápe, ha ndohejái vaekue oñemoĩ hese kuéra imba'e rechaukaha isyväre térã ipóre, ha ahecha oikove jey hague ha oisãmbyhy hague Cristo ndive mil año. 5 Umi ambue omano vaekue katu, ndoikovevéi pe 1.000 año rire peve. Kóva ha'e pe jeikove jey tenondegua. 6 Ovy'aiténe umi tenondete oikove jey vaekue, umíva hína umi Tupã mba'éva! Pe ñemano mokõiha ndaipu'aka kuaái hese kuéra, ha'e kuéra Tupã ha Cristo pa'íta, ha oisãmbyhyta hendive mil año peve. 7 Ohasávo umi mil año, ojepoíta Satanágui ojejopyhágui, 8 ha osẽta ombotavy tetã nguérape yvy tuichakue, Gog ha Magógpe, ha iñorãirõhára aty kuéra, hetáva yguasu pegua yvyku'ícha, oñembyatyta ñorãirõrã. 9 Ha ou hikuái yvy ipyháichare ha omongora umi Tupã mba'éva oíha, ha pe táva guasu ha'e ohayhúva. Ha ho'a tata yvágagui ha ohapypaite. 10 Ha pe Aña, ombotavy vaekue chupe kuéra, oñemombo tata hendyhápe azufre, oñemombo haguépe avei pe tymba vai guasu ha pe maranduhára japu. Upépe ha'e kuéra oñemobhasa asy vaerã opa ára guarãma. 11

Ahecha peteĩ guapyha morotĩ tuicháva ha pype oguapýva. Henondégui okañymbaite yvy ha yvága, ha mamove ndojehechavéi. 12 Ha umi omano vaekue, michĩ ha tuicháva, oñembo'y joa pe guapyha renondépe; ha ojepeka umi kuatiañe'ẽ, ha avei ambue kuatiañe'ẽ, pe kuatiañe'ẽ jeikove rehegua. Umi omano vaekue oñembojovake hembiaapo kuerakue rekoitépe ha umi mba'e oĩvare umi kuatia ñe'ẽme. 13 Pe yguasu ome'ẽ umi omanóva ipypegua, ha pe omanóva retã ome'ẽ avei; ha maymáva oñembojovake, peteĩ-teĩ hembiaapo kuerakue ojerureháicha. 14 Upéi pe omanóva retã oñemombo pe tata rupápe. Pe tata rupa niko hína ñemano mokõiha. 15 Ha upépe oñemombopa umi ndoguerekóiva héra pe jeikove rehegua kuatia ñe'ẽme.

Revelation 21

1 Upéi ahecha peteĩ ára ipyahúva ha peteĩ yvy ipyahúva; pe ára tenonde guare ha pe yvy tenonde guare niko ndaipóri véima, ha upéicha avei pe yguasu. 2 Ahecha pe táva marangatu, Jerusalén pyahu, oquejy pe yvágagui, Tupã renondégui. Oñemonde tembirekorãicha oñemondéva imenarãme. 3 Ha ahendu peteĩ ñe'ẽ hatã osẽva pe guapyhágui, ha he'íva: Ko'ápe hína pe Tupã oikoha yvypóra kuéra ndive. Oikovéta hendive kuéra ha ha'e kuéra itavagua marangatúta, ha Tupã voi oíta hendive kuéra Itupã ramo. 4 Omokãta hesay kuéra, ndaipóri mo'ã véima ñemano, tasẽ, jahe'o ha mba'e mbyasy; opa oĩ vaekue yma niko ndaipóri véima. 5 Pe guapyhápe oĩva he'i: "Che ajapo pyahu jey opa mba'e." Ha he'i avei: "Emoĩ kuatiáre, ko'ã ñe'ẽ niko añetegua ha ikatu ojejerovia hese." 6 Upéi he'i chéve: "Oĩma. Che hína pe alfa ha pe oméga, pe iñepyrũha ha ipaháva. Ijyuhéivape reiete amboy'úta jeikove rehegua yvúgui. 7 Pe osẽ porãva oguerekóta opa ko'ã mba'e che rembirejakue ramo; ha che ha'éta Itupã ha ha'e che ra'yta. 8 Umi ipy'amirĩva katu, umi ojerovia'yva, umi oporombojeguarúva, oporojukáva, heko ky'áva, umi ojapóva paje, omomba'e guasúva ta'ãnga, ha opa umi ijapúva, umíva ohóta ho'a pe asúfre rupa ratápe, ñemano mokõiháva hína." 9 Ou peteĩva umi 7 Tupã remimbou oguerekóva 7 mbayru peteĩ-teĩ ipópe kuéra, henyhẽva umi 7 sarambi vai guasu oikótava ipahávo, ha he'i chéve: "Eju, ahechaukáta ndéve pe tembirekorã, pe Ovecha Ra'y rembireko." 10 Ha pe Espíritu che reraha peteĩ yvyty tuicha ha ijyvatévape, ha ohechauka chéve pe táva guasu marangatu Jerusalén, oquejýva yvágagui, Tupã renondégui. 11 Pe táva guasu overa Tupã mimbikuépe; pe ivera ha'ete ita veráicha, diamánteicha, hesakã cristálcha. 12 Pe táva guasu jerére oĩ peteĩ korapy jere tuicha ha ijyvatéva, 12 hokẽva, ha peteĩ-teĩ okẽme oĩ peteĩ Tupã remimbou. Umi okẽre ojehai umi 12 Israel ñemoñare aty réra. 13 Mbohapy okẽ oma'ẽ kuarahy resẽ gotyo, mbohapy yvate gotyo, mbohapy yvy gotyo, ha mbohapy kuarahy reike gotyo. 14 Pe táva guasu korapy yvate oguereko 12 ita ipyenda ramo, ojehaiha umi 12 ovecha ra'y apóstol réra. 15 Pe Tupã remimbou oĩva che ndive oguereko peteĩ mba'e ra'ãha óro, oha'ã haguã pe táva guasu, hokẽ kuéra ha ikorapy jere. 16 Pe táva guasu ijyke irundy, ipukukue ha ipykue peteĩcha. Pe Tupã remimbou oha'ã pe táva tuichakue: oguereko 2.200 kilómetro. Ipukukue, ijyvatekue ha ipykue peteĩcha. 17 Upéi oha'ã pe ikorapy jere: ohupyty 65 métro, yvypóra ñeha'ãháme, pe Tupã remimbou oha'ãháicha hína. 18 Upe korapy yvate diamánte guiguare, ha pe táva guasu katu óro iky'a'y etéva, ha'ete ku mba'e resakã isyĩ porãva. 19 Pe korapy jere pyenda ojegua opaichagua ita verápe: pe peteĩha, diamánte; mokõiha, safíro; mbohapyha, ágata; irundyha ita hovy; 20 Pe 5ha, ónise; 6ha, ita vera pytã; 7ha, krisólito; 8ha, verílo; 9ha, topásio; 10ha, krisoprása; 11ha, hasínto; ha pe 12ha katu amatísta. 21 Umi 12 okẽ ijapo pyre 12 pérлагui; peteĩ-teĩ okẽ, peteĩ pérла. Ha pe oka ojeguataha tuichavéva upe táva pegua, óro iky'a'yva, mba'e resakãicha. 22 Upe távape ndahechái Tupao, Ñandejára voi niko, Tupã ipu'akapáva, ha'e peteĩ Tupao, ha avei pe Ovecha Ra'y. 23 Upe táva guasu noikotevẽi kuarahy ha jasýre ohesape vaerã chupe, ohesapégui chupe Tupã mimbikue, ha pe imba'e rendy katu pe Ovecha Ra'y. 24 Tetã nguéra oguatáta añetegua rendýpe, ha mburuvicha kuéra yvy arigua ome'ẽmbáta chupe imba'e retakue. 25 Hokẽ nguéra noñemboty mo'ãi arakue, ha ipype ndaipóri mo'ãi pyhare. 26 Oñeme'ëta chupe tetã nguéra mimbikue ha imba'e retakue. 27 Ha araka'eve ndoike mo'ãi mba'eve iky'áva, ha avave ojapóva mba'e oporombojeguarúva térã oporombotavýva. Umi oguerekóva héra pe Ovecha Ra'y jeikove rehegua kuatiápe mante oikéta upépe.

Revelation 22

1 Pe Tupã remimbou ohechauka chéve peteĩ ysyry potĩ, henyhẽva jeikove rehegua

ýgui. Hesakã satĩ asy, ha osẽ Tupã ha Ovecha Ra'y guapyhágui. 2 Pe oka ojeguataha tuichavéva mbytépe ha pe ysyry rembe'y jovaivépe, okakuaa pe yvyra jeikove rehegua, oñembotývo jasy jere hi'áva jepi, he'ise hi'aha 12 peteĩ añope; ha upe yvyra rogue iporã tetã nguéra oñepohano haguã. 3 Ndaipóri mo'ã véima upépe mba'eve ojeharu vaerã. Tupã ha Ovecha Ra'y guapyka oĩta pe táva guasúpe, ha hembiguái kuéra omomba'e guasúta chupe. 4 Ojehecháta hikuái hova, ha héra oĩta isyväre kuéra. 5 Upépe ndapyhare mo'ãi, ha umi upépe oikóva noikotevẽ mo'ãi mba'e rendýre ha kuarahy rendýre, Tupã, Ñandejára, oporohesapéta, ha ha'e kuéra oisãmbyhýta opa ára peve. 6 Pe Tupã remimbou he'i chéve: "Ko'ã ñe'ẽ ko'áva añetegua meme ha ikatu jajeroivia hese. Ñandejára, pe Tupã omoarandúva maranduhára kuérape, omondo hembiguái ohechauka haguã hembiguái kuéra yvy ári guápe mba'épa ojehúta vokoieténte." 7 "Voi ajúta! Ovy'aiténe umi ohendúva pe tenondeve rehegua marandu, oĩva ko kuartia ñe'ẽme!" 8 Che, Juan, ahecha ha ahendu ko'ã mba'e. Ha ahecha ha ahendu rire, añesũ vaekue pe Tupã remimbou ohechauka vaekue chéve renondépe, amomba'e guasu haguã. 9 Ha'e katu he'i chéve: "Ani rejapo upéicha, che niko Tupã rembiguái, nde ha ne pehẽngue maranduhára kuéraichante avei, ha umi iñe'ẽ rendúva opa mba'e oĩvape ko kuartia ñe'ẽme. Emomba'e guasu Tupãme." 10 Ani resella ko tenondeve rehegua marandu oĩva ko kuartia ñe'ẽme, oguahẽma hína ára oiko haguã. 11 Eheja pe iñañávape toiko ohóvo pe heko añáme, ha pe tekove ky'a toikónte hína mba'e ky'ápe; pe ipy'a porãva katu tojapónte ohóvo mba'e porã, ha pe imarangatúva taimarangatu marangatuve ohóvo. 12 "Upéicha, voi ajúta, ha aguerúta jopói ame'ẽ vaerã peteĩ-teĩme, hembiapokue rekoitépe. 13 Che hína pe alfa ha pe oméga, pe tenonde ha tapykue pegua, iñepyrũha ha ipaháva." 14 Ovy'aiténe umi ojohéiva ijao ho'u kuaa haguã pe jeikove rehegua yvyra'a ha ikatu oíke pe táva guasurokẽ rupi. 15 Okápe opytáta umi heko vaíva, umi oikóva ojapo paje, umi heko tie'ỹva, umi oporojukáva, umi omomba'e guasúva ta'ãnga ha opa umi ohayhu ha ojapóva ñeporombotavy. 16 "Che, Jesús, amondo vaekue che remimbou he'ivo ko'ã mba'e opa umi che iglésiape. Che hína David ñemoñare. Che ha'e pe mbyja ko'ẽ omimbipáva." 17 Espíritu Santo ha pe Ovecha Ra'y rembireko, he'i: "Eju!" Ha pe ohendúva te'i: "Eju!" Ha pe ijyuhéi ha hoy'uséva, tou ha toy'u reiete pe jeikove rehegua ýgui. 18 Opa ohendúvape ko tenondeve rehegua marandu kuartiañe'ẽ, ha'e: Oimérõ ombojo'áva ko'ã mba'e, Tupã ombojo'áne chupe ko'ã sarambi vaí guasu oĩva ko kuatiápe. 19 Ha oimérõ oipe'áva ko tenondeve rehegua marandúgui, oĩva ko kuatiápe, Tupã oipe'áta chugui imba'éva pe jeikove rehegua yvyrágui, ha pe táva marangatúgui, ha opa mba'e ko kuatiápe ojehaiháicha. 20 Pe ko'ã mba'e omombe'úva, he'i: "Upéicha, eju pya'e." Amén! Eju, ore Jára Jesús! 21 Ñandejára Jesús tohekuavo ipytyvõ opavave ári. Amén.

Genesis 1

1 Ñepyrũmbýpe Ñanderuete (Jahve) ojapo ypyva'ekue yvagakuéra ha yvy. 2 Ha pe yvy oĩ nandi ha sarambikuépe, ha ypytũ oĩ yguasú pypukuetereíva ári, ha Ñanderuete Pytu Porãitáva oku'ẽ ijape ári. 3 Ha Ñanderuete he'i: Tahesakã, ha hesakãma. 4 Ha Ñanderuete ohechávo pe tesakã, ojohu iporãha; ha Ñanderuete omboyke tesakã ypytũ apytégui. 5 Ha Ñanderuete ombohéra pe hesakávape ára; ha ypytũme, pyhare. Ha ohasa ka'arupytũ ha pyhareve, pe ára peteĩha. 6 Upéi Ñanderuete he'i: Toñemboja'õ umi yguasú mokõi hendápe, pe y yvy apére ha pe y ára yvate pegua; ha ijapytépe toiko pe arapy (firmamento). 7 Ha Ñanderuete ojapo pe arapy iñasáiva, ha omopa'ũ pe y oĩva arapy iñasáiva guýpe, upe y oĩva arapy iñasáiva árigui. Ha upéicha ojehu. 8 Ha Ñanderuete ombohéra pe mba'e iñasáivape arapy. Ha ohasa ka'arupytũ ha pyhareve, pe ára mokõiha. 9 Upéi Ñanderuete he'i: Ta'ijaty umi y oĩva umi ára guýpe peteĩ hendápe, ojehecha haña pe mba'e ikáva, ha upéicha ojehu. 10 Ha Ñanderuete ombohéra pe mba'e ikávape yvy, ha pe y Ha'e ombyatyva'ekue ombohéra yguasú. Ha Ñanderuete ohecha hembiaipo iporãha. 11 Upéi Ñanderuete he'i: Pe yvýpe taheñoi opaichagua ka'avo hovyũ ha'ỹiva ha opaichagua yvyra hi'áva. Ha opaichagua ka'avo ra'ýigui, tokakuaa jevy pe ka'avo heseguáva. Ha opaichagua yvyrágui, tokakuaa jevy pe yvyra ypykue reheguáva. 12 Upérõ, pe yvýgui heñoi opaichagua ka'avo hovyũ ha'ỹi reheguáva; ha avei opaichagua yvyra hi'a reheguáva. Ha Ñanderuete oma'ẽvo umíva ohecha iporãha. 13 Ha ohasa ka'arupytũ ha pyhareve, pe ára mbohapyha. 14 Upéi Ñanderuete he'i: Toĩ umi mba'erendy ohesapéva arapýpe, ojei haña ojuehegui ára ha pyhare; ha ohechauka haña umi ára (día), jasyjere (mes) ha añoikuéra. 15 Ha umi mba'erendy toĩ arapýpe ohesape haña yvy apére. Ha upéicha ojehu. 16 Ha Ñanderuete ojapo umi mokõi tesape tuicháva; pe tuichavéva (kuarahy) ohesape haña arakuépe, ha pe

michĩvéva (jasy) omyesakã haġua pyharekuépe ha ojapo avei mbyjakuéra. 17 Ha Ñanderuete omoĩ umía pe arapy iñasãivape ohesape haġua yvy ape ári, 18 ha oisãmbyhy haġua arakue ha pyharekuépe, ha omboja'ó haġua ojuehegui tesakã hypytũgui. Ha Ñanderuete ohecha iporãha hembiapokue. 19 Ha ohasa ka'arupytũ ha pyhareve, pe ára irundyha. 20 Upéi Ñanderuete he'i: Taheñoĩ ykuérape opaichagua mymba oikovéva ýpe, ha guyrakuéra ovejéva yvy ape ári ġuarã, pe arapy iñasãivape. 21 Ha Ñanderuete ojapo ypy umi mymba ypegua tuichaitéva ha michĩvéva oiko haġua ho'ytahápe yguasúpe, upéicha Ha'e ojapova'ekue opaichagua mymba ypeguáva ha opaichagua guyra ipepóva. Ha Ñanderuete ohecha iporãha. 22 Ha Ñanderuete ohovasapa, he'ívo: Peñemoña ha peñembohetáke, pemyenyhẽ umi yguasu ha guyrakuéra toñemboheta yvy apére. 23 Ha ohasa ka'arupytũ ha pyhareve, pe ára 5-ha. 24 Upéi Ñanderuete he'i: Yvýgui taheñoĩ opaichagua mymba, mymba tuicháva yvýre otyryrýva, ha opaichagua ambue mymba yvy apére ġuarã. Ha upéicha ojehu. 25 Ha Ñanderuete ojapo umi mymba saite, ha ambue mymbakuéra hesaite'ýva, ha opaichagua mymba otyryrýva yvy apére. Ha Ñanderuete ohecha iporãha hembiapokue. 26 Upéi Ñanderuete he'i: Jajapóna kuimba'e ha kuña ñane ra'angáicha, ha tañandejogua; ha toisãmbyhy hikuái umi pira yguasúre oikóva, umi guyrápe ovejéva árare, umi mymba tuichávape, pe yvy tuichakue javeve ha opaichagua mymba otyryrývape yvy apére. 27 Ha Ñanderuete ojapo ypy kuimba'e ha kuña ha'angáicha, Ñanderuete ra'angáicha ojapo ypy ichupekuéra. 28 Ha Ñanderuete ohovasa ichupekuéra ha he'i: Peñemoña ha peñembohetáke; pemyenyhẽ meve ko yvy, ha pemoĩ pende poguýpe, peisãmbyhy umi pira yguasúre oikóva, guyra árare ovejéva ha opaichagua mymba omýiva guive yvy apére. 29 Ha Ñanderuete he'i: Peikuaa porãke, ame'ẽmbaha peẽme opaite ka'avo ha'ýiva, oíva guive yvy apére, ha opaite yvyra hi'áva ha'ýi reheve, pene rembi'urã ramo. 30 Ha opaite mymba yvy ape reheguáva, opaite guyra ovejéva ha opaite umi yvýre otyryrývape ame'ẽ opaichagua ka'avo hovyúva ho'u haġua. Ha upéicha ojehu. 31 Ha Ñanderuete oma'ẽvo opaite mba'e ojapova'ekue rehe ojohu iporãitereiha. Ha ohasa ka'arupytũ ha pyhareve, pe ára 6-ha.

Genesis 2

1 Upéicha ojejapopa yvagakuéra ha ko yvy, ha opaite mba'e oíva guive ipype. 2 Ha oġuahẽvo pe ára 7-ha Ñanderuete ojapopa rire hembiapo, Ha'e opytu'u pe ára 7-hápe opaite hembiapo ojapova'ekuégui. 3 Ha Ñanderuete ohovasa pe ára 7-ha, omboyke ha omboarete pe ára pévape, opytu'ũgui ipype opaite hembiapo ojapova'ekuégui. 4 Upéicha Ñanderuete pe Jaraitéva ojapo ypyva'ekue yvagakuéra ha yvy; 5 ha ndaipóri gueteri yvyra ha ka'avo ñu megua; Ñanderuete ne'ĩra gueteri omongy yvy apére, ndaiporigui kuimba'e ha kuña oñangarekokuaáva temitýnguéra rehe. 6 Yvýgui opu'ã ytimbo, omohe'õva pe yvy ape. 7 Upéramo Ñanderuete, pe Jaraitéva ojapo pe kuimba'e yvy timbógui ha oipeju itĩme Ipytu Porãitéva oporomoingovéva, upéicharupĩ oiko pe kuimba'égui peteĩ ánga oikovéva. 8 Ha Ñanderuete, pe Jaraitéva oñotý peteĩ yvaty Edénpe, kuarahyresẽ gotýo; ha omoĩ ipype pe kuimba'e ojapova'ekuépe. 9 Ha Ñanderuete omoheñoĩ yvýgui opaichagua yvyra iporáva pe kuimba'e resa renondépe, hi'upyrã iporáva; omoheñoĩ avei peteĩ yvyra oporomoingovéva yvaty mbytépe, ha ambue yvyra oikuaaukáva mba'e porã ha mba'e ivaíva. 10 Ha Edéngui osẽ peteĩ ysyry omohe'õva pe yvaty, ha upégui oñemohakãmy irundy ysyrype. 11 Pe ysyry peteĩha héra Pison; kóa ojerepa Havila yvýre, oĩháme óro. 12 Ha upe tetã megua óro iporãite; upépe oĩ avei mba'e ryakuã porã (bedélio) ha pe ita vera hũ ha imorotíva. 13 Pe ysyry mokõiha héra Gijón, kóa ojerepa Cus yvýre. 14 Ha pe ysyry mbohapyha héra Jidekel (Tígris), kóa osyry Asíriagui, kuarahyresẽ gotýo. Ha pe ysyry irundyha héra Éufrates. 15 Ha Ñanderuete ogueraha Adánpe Eden pegua yvatýpe, omba'apo haġua ipype ha oñangareko porã haġua hese. 16 Ha Ñanderuete, pe Jaraitéva he'i ichupe: Opaite yvyra yvatýpe oíva guive ikatu re'u, 17 pe yvyrágui oikuaaukáva mba'eporã ha mba'evai katu ndere'uiva'erã; pévagui re'uha ára, añetehápe remanova'erã. 18 Ha Ñanderuete, pe Jaraitéva he'i: Naiporãi pe kuimba'e oiko ha'eño; ajapóta ichupe ġuarã peteĩ iñirũrã, ipytyvõhararã ramo, opyta poráva'eráva ojuehe hikuái. 19 Ñanderuete ojapo yvýgui opaichagua mymbakuéra ñu megua ha opaite guyra árare ovejéva, ha ogueru Adánpe ohecha haġua mba'éichapa ha'e ombohérata peteĩteĩme; ha Adan ombohéra háicha umi mymba oikovéva, péicha hina herakuéra. 20 Ha Adan ombohéra opaite mymbakuéra ha guyrakuéra árare ovejéva ha opaichagua ambue mymba ñu rupiguáva; ha Adánpe ġuarã katu ndaipóri iñirũrã. 21 Upéramo Ñanderuete, pe Jaraitéva ombohophyieterei Adánpe, ha ha'e oke aja, oipe'a

ichugui peteĩ iñarukã (icostílla) ha omboty jevy to'ópe iñarukã rendague. 22 Ha iñarukãgui Ñanderuete ojapo peteĩ kuña, ha ogueru Adánpe. 23 Aipórõ Adan he'i: Kóva ningo ojejapo che kangue ha che ro'ógui; kóva hérata kuimba'e irũ (kuña), oñerenohẽ haguere kuimba'égui. 24 Upévore pe kuimba'e opoiva'erã itúva ha isýgui, oñemopeteĩ haña hembireko ndive, ha oikova'erã hikuái peteĩ to'óicha. 25 Ha mokõivéva oiko opívo, Adan ha hembireko, ha notĩri ojuehegui.

Genesis 3

1 Ha upe mbóĩ iñaranduve opaite ambue mymbakuéra Ñanderuete, pe Jaraitéva ojapova'ekuégui; ha péva he'i pe kuñame: Añete piko Ñanderuete he'i peẽme: Aníke pe'útei opaite yvyra'a yvatýpe oĩva guive. 2 Ha pe kuña ombohováĩ mbóipe: Pe yvaty pegua yvyrakuéragai ore ikatu ro'u; 3 pe yvyra oĩva yvaty mbytépegui katu Ñanderuete he'íkuri: Ndape'uiva'erã ichugui, ni ndapepokoiva'erã hese, ani haña pmano. 4 Upéramo pe mbóĩ he'i pe kuñame: Napemanomo'ãi. 5 Ñanderuete oikuaa porã voi pe ára pe'úvo hi'akue, pejehesape'atahahína, ha peikotaha Ñanderuetéicha, peikuaáta iporáva ha ivaíva. 6 Ha pe kuña oma'ẽvo pe yvyra'a rehe, ombohoryete hesa ha iporã oje'u haña ha'e oipotaite voi ohupity haña arandu, oipo'o hi'a ha ho'u; ha ome'ẽ avei iménape hendive oĩva, ha ha'e ho'u avei. 7 Ha upevovete mokõivéva ojesape'a, ha ojohecha ijopivoha hikuái; upéramo omopẽ hikuái pe yvyra hígo rogue, oñemo'ã haña. 8 Ha ohendúvo hikuái Ñanderuete, pe Jaraitéva ñe'ẽ, oguatavahína pe yvaty rupi, pe ára ipiro'yve jave; Adan ha hembireko okañy Ñanderuete resa renondégui ka'aguype. 9 Ñanderuete katu ohenói Adánpe, ha he'i ichupe: Mamo piko reime. 10 Adan ombohováĩ: Ahendúvo ne ñe'ẽ yvatýpe akyhyje, aikógui opívo akañy. 11 Ha Ñanderuete he'i ichupe: Máva piko nembo'e nde opívoha. Re'u piko ra'e pe yva Che ha'eva'ekue ndéve ani haña re'u. 12 Ha pe kuimba'e ombohováĩ: Pe kuña reme'ẽva'ekue chéve, che irũrã ramo, ome'ẽ chéve pe yva, ha che ha'u. 13 Upéramo Ñanderuete he'i pe kuñame: Mba'e piko rejapo. Ha pe kuña he'i: Pe mbóĩ chembotavy, ha ha'u. 14 Ha Ñanderuete he'i mbóipe: Rejapo haguere péva Che romaldeci umi mymba tuicháva apytépe ha mymbakuéra maymáva ñu rupigua apytépe avei; nde pyti'äre retyryrýta, ha yvytimbo re'úta reikove aja pukukue. 15 Ha oikóta ñorãirõme kuña ha iñemoñare ha ne ñemoñare apytépe; ha'ekuéra omongu'íta ne akã ha nde reisu'úta ichupekuéra ipytápe. 16 Ha Ñanderuete he'i pe kuñame: Heta rehasa asýta ha nderasyetéta nememby haña; ha ne remikotevẽ ne ménape ñuarã, ha repytáta ipoguýpe. 17 Ha kuimba'épe he'i: Nde rehendu haguere ne rembirekópe, re'úgui pe yva ha'eva'ekue ndéve: Ani haña re'u, ha rejapógui péicha oñemaldeci'ta ko yvy; ha jeiko asypópe rekaruva'erã ichugui reikove aja pukukue. 18 Ñuatĩndy ha javorái heñóita ndéve, ha ka'avo ñu megua ne rembi'urã. 19 Nde syva ry'aikuépe re'úta ne pan oiko jevy peve ndehogui yvy, yvýgui voi ningo resẽva'ekue; ha yvytimbo oiko jevýta ndehogui. 20 Ha Adan ombohéra hembirekópe, Éva, (he'ise: Oikovéva sy) ha'égui hína opaite yvyarigua sy. 21 Ha Ñanderuete, pe Jaraitéva ojapo pe kuimba'e ha hembirekópe ñuarã ijaorã mymba pirekuégui, ha omonde hesekuéra. 22 Ha Ñanderuete, pe Jaraitéva he'i: Péina ápe, ko'áña pe kuimba'e Ñandeichagua, oikuaáma iporáva ha ivaíva; ha áña ho'u ramo avei pe yva oporomoingovéva oikoveva'erã tapia ñuarã. 23 Ani haña péva oiko, Ñanderuete, pe Jaraitéva omosẽ ichupekuéra Eden yvatýgui, omba'apo haña pe yvýre ha'e voi oñemoingo haguégui. 24 Ha omosẽ okápe Adan ha Évape, ha omoi Eden yvatýpe kuarahyresẽ gotýo querubinkuéra (ángel ruvicha) ikyse puku hendýva ha omýiva opa gotýo, oñangareko haña pe yvyra oporomoingovéva rape rehe.

Genesis 4

1 Adan oiko hembireko Éva ndive. Ha'e hyeguasú ha imemby Cain, ha he'i: Ñanderuete rupi chememby peteĩ mitãkuimba'e. 2 Ha upéi Éva imemby Cain ryvy, Abel. Abel oiko ovecha rerekua ramo, ha Cain ñemitýhára ramo. 3 Ha ohasa ohóvo umi ára, Cain ogueru ikógagui ikuave'ẽmby Ñanderuetépe ñuarã. 4 Ha Abel ogueru ijovecha ra'ykuéra apytégui, peteĩ ikyra poráva. Ha Ñanderuete oma'ẽ torypápe Abel ha ikuave'ẽmbyre; 5 ha ndoguerohorýi Caínpe ni ikuave'ẽmby, upévore Cain ipochyeterẽi, ha tova pukúpe oiko. 6 Upémarõ Ñanderuete he'i Caínpe: Mba'érehapa ndepochyeterẽi, ha mba'érehapa nde rova puku. 7 Rejapo rire iporáva remopu'áva'erãmo'ã nde rova, rejapo vaígui uvei, pe tembiapo vai nera'ārõma ne renonderãme, nde katu, embopoguy pe jepy'ara'ã nera'ārõva. 8 Ha Cain he'i ityvýra Abélpe: Ñasẽmína ñúre. Ha oi jave hikuái ñúre, Cain oñemoi ityvýra Abel

rehe, ha ojuka ichupe. 9 Ha Ñanderuete he'i Cainpe: Mamo piko oime nde ryvy Abel. Ha ha'e ombohová ichupe: Ndaikuaái. Chéiko che ryvy rerekua mba'e. 10 Upéramo Ha'e he'i ichupe: Mba'éiko rejapóra'e. Nde ryvy ruguykue ningo osapukái asy yvy guive chéve. 11 Upévare nde reikóta maldecído ramo yvy apére, pe yvy ojejurupe'a rupi ha omboy'úgui nde ryvy ruguykue, nde po rupi omanova'ekue. 12 Remba'apo ramojepe nde kokuépe nde neremono'ómo'ávái mba'eve ha reikóta kañyháme yvy apére ha nanerendamo'ávéma mamove. 13 Ha Cain he'i Ñanderuetepe: Nde chembuepoti pohyietereígui che ndaikatumo'ái aropu'aka. 14 Péina ko árape Nde chemosẽ ko yvýgui, ha ne renondégui akañýta, ha aikóta kañyháme tetã ambueygua ramo yvy apére; ha oimeraẽva chejohúva ikatu chejuka. 15 Ha Ñanderuete ombohová ichupe ha he'i: Nahániri, oimeraẽva ndejukáta, 7 jevy ojevahirava'erã. Upéramo Ñanderuete omoĩ Cain rehe peteĩ márca, ani haña avave ojuka ichupe ohuñuaitĩ ramo ichupe. 16 Ha Cain osẽ Ñanderuete renondégui, ha oiko Nod retãme, Edéngui kuarahyresẽ gotýo. 17 Ha Cain oiko hambireko ndive, ha ha'e hyeguasú ha imemby Enoc; ha Cain omopu'ã peteĩ táva, ha ombohéra pe táva ita'ýra rerape, Enoc. 18 Ha Enoc ra'y rera Irad, ha Irad ra'y rera Mehujael, ha Mehujael ra'y rera Metusael, ha Metusael ra'y rera Lamec. 19 Ha Lamec oñemohambireko mokõi; peteĩ héra Ada, ha ambue Zíla. 20 Ha Ada imemby Jabal, ha pévaguí ou umi oikóva óga tymba pirekueguiguápe ha omoñemoñáva tymbakuéra. 21 Ha ityvýra rera Jubal, ha péva umi mbarakaguasu ha mimby ombopu ppyva'ekue ru. 22 Ha Zíla imemby Tubalcain, ha'e ikatupyry opaichagua tembiapo cóbre ha hierroguiguáva rehe; Tubalcain reindy Naama. 23 Ha Lamec he'i hambirekokuéra, Ada ha Zíla: Pehendúke che ñe'ẽ, Lamec rembirekokuéra, pehendúke che ha'étava: Ajukákuri peteĩ kuimba'épe chekutu haguére, ha ajuka avei peteĩ mitãrusúpe ha'e chenupã haguére. 24 Cainpe oñevengáta ramo 7 jevy (véces), añetehápe Lamécpe oñevengáta 77 jevy. 25 Ha Adan oiko jevy hambireko ndive, ha ha'e imemby peteĩ mitãkuimba'e, ha ombohéra ichupe Set: Éva he'ígui, Ñanderuete omyengovia chéve che memby Abel, Cain ojukava'ekue. 26 Ha Set ita'ýra avei ha ombohéra ichupe Enos. Ha upe guive vyariguakuéra oñepyrũ omomba'eguasú Ñanderuetepe.

Genesis 5

1 Ko kuatiañe'ẽ omombe'u Adan ñemoñare rerakuéra. Upe ára Ñanderuete ojapo ypy ramoguare Adan ha Évape, ijoguaha ramo. 2 Kuimba'e ha kuña ojapo ppyva'ekue, Ha'e ohovasa ichupekuéra, ha ombohéra ichupekuéra oñemoingoha ára guive: Yvyguiguaréva. 3 Adan oikove 130 año ha ita'ýra peteĩ ijoguaha, ha'ãngaichaite ha'e ha ombohéra ichupe Set. 4 Adan oikove 800 año, Set onace rire; ha ha'e hetave ita'ýra ha itajýra. 5 Adan oikove rire 930 año, omano. 6 Set oikove 105 año, onace ramoguare ita'ýra Enos. 7 Ha Set oikove, Enos onace rire, 807 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 8 Ha Set oikove rire 912 año, omano. 9 Enos oikóvo 90 año, onace ita'ýra Cainan. 10 Ha Enos oikove, Cainan onace rire, 815 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 11 Ha Enos oikove rire 905 año, omano. 12 Ha Cainan oikóvo 70 año, onace ita'ýra Mahalalel. 13 Ha Cainan oikove, Mahalalel onace rire, 840 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 14 Ha Cainan oikove rire 910 año, omano. 15 Ha Mahalalel oikóma 65 año, onace ramoguare ita'ýra Jared. 16 Ha Mahalalel oikove, Jared onace rire, 830 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 17 Ha Mahalalel oikove rire 895 año, omano. 18 Jared oikóvo 162 año, onace ita'ýra Enoc. 19 Ha Jared oikove, Enoc onace rire, 800 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 20 Ha Jared oikove rire 962 año, omano. 21 Ha Enoc oikóvo 65 año, onace ita'ýra Matusalen. 22 Ha Enoc oguata Ñanderuete ndive, ha Matusalen onace rire, ha'e oikove 300 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 23 Ha Enoc oikove 365 año. 24 Ha Enoc oguatágui Ñanderuete ndive, Ha'e ogueraha ichupe (yvágape), upévare ndojejohuvéi ichupe. 25 Matusalen oikóvo 187 año, onace ita'ýra Lamec. 26 Ha Matusalen oikove, Lamec onace rire, 782 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 27 Ha Matusalen oikove rire 969 año, omano. 28 Lamec oikóvo 182 año, onace ita'ýra, 29 ha ombohéra ichupe Noe, he'ívo: Kóva ombovevuivéta ñandéve ñande jepy'apy ha ñande po rembiapo, péicha ojehu Ñanderuete omaldeci haguére ko yvy. 30 Ha Lamec oikove, Noe onace rire, 595 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 31 Ha Lamec oikove rire 777 año, omano. 32 Ha Noe oguerékóvo 500 año onace ita'yrakuéra, Sem, Cam ha Jafet.

Genesis 6

1 Ha ojehu oñepyrũvo kuimba'ekuéra oñemboheta hetavévo ko yvy apére, ha onace

rire ichupekuéra heta tajýra, 2 Ñanderuete ra'ykuéra ohechávo kuimba'e rajuera iporaitereiha, oiporavo ha oguenohẽ ijapytégui hembirekokuerarã umi oipotavévape. 3 Upémaramo Ñanderuete he'i: Che Pytu Poraitéva noisãbyhymo'ávẽi vyvariguakuerape opaite árape, añetehápe, ha'ekuéra to'o voĩnte; upévagui oikovéta 120 año pevẽnte. 4 Umi árape oĩ vvy apére kuimba'e yvate ha hete tuicháva (gigánte); upejave oġuahẽ avei Ñanderuete ra'ykuéra oiko haġua kuimba'e rajuera ndive ha omomemby ichupekuéra. Imembykuéragui oiko kuimba'e herakuã porã ha ipy'aguasuetéva. 5 Ha Ñanderuete ohechávo vyvariguakuéra reko iñañaha ko vvy apére, ha opaite mba'e ipy'apýpe heñóiva guive mba'evai memeteha, 6 upévare Ñanderuete ombyasy ojapo haguére Adan ha Évape, ha hasy asy ichupe ipy'apýpe. 7 Ha Ñanderuete he'i: Ajukáta opaite kuimba'e ha kuña guive mymbakuéra peve, mbóĩ guive guyrakuéra yvate ovevéva peve; ambyasy ajapo haguére ichupekuéra. 8 Ñanderuete katu ipy'aporã Noe ndive. 9 Peichava'ekue Noe ha iñemoñarenguéra rekove: Noe kuimba'e heko porã ha heko potíva'ekue hapichakuéra apytépe, ha oguatáva Ñanderuete ndive (Ha'e oipota háicha). 10 Ha Noe ita'ýra mbohapy: Sem, Cam ha Jafet. 11 Ha vyvariguakuéra oñemboheko vaipa Ñanderuete resa renondépe, ha pe vvy henyhẽte teko ñaňagui. 12 Ha Ñanderuete oma'ẽ yvýre, ha péina ápe vyvariguakuéra reko ivaipaite. 13 Ha Ñanderuete he'i Noéme: Ha'éma chejupe ajukapataha opaite tekove oĩva guive vvy apére, iñañaitégui hikuái, ha péina ápe Che ahundipáta ichupekuéra ko vvy kóva reheve. 14 Ejapo ndejupe ġuarã peteĩ barco guasu gofer vyvragui; ha ejapo avei kotykuéra hyepýpe, ha asfáltope (vlékepe) emboty umi tábla pa'ũ hyepýguio ha okáguio. 15 Ha péicha rejapóta: Pe barco guasu ipukúta 131 métro , ha ipekue 22 métro , ha ijyvatekue 13 métro . 16 Embotécho pe barco guasu, ha iguýpe emoĩ ovetã (ijerekuévo) ha ijyvatekue 44 centímetro ha ijyke rehe remoĩta pe barco guasu rokẽ; ha remoĩta pe kotyguasú (ipíso) iguyete peguáva, ambue hi'ariguáva ha mbohapyha katu hi'arieteguáva. 17 Ha eikuaa porãke Che aboutaha amaguasu vvy apére, ajukapa haġua ko ára guýpe mayma to'o ipytuhéva guive; opaite tekove oĩva guive vvy apére omanombava'erã. 18 Ha oñondive ñañoĩta peteĩ ñe'ẽme, ha reikéta pe barco guasúpe, nde, nde ra'ykuéra, ne rembireko, ha nde ra'ykuéra rembirekokuéra ndive, 19 ha opaite mymba oikovéva guive remoingéta barco guasúpe mokõi mokõime. Opaichagua mymbáguĩ, peteĩ casal , ikatu haġuáicha oikove hikuái nendive. 20 Umi guyrá hekove ypykue ojueheguáva, ha umi mymba hekove ypykue ojueheguáva, ha vvy ape arigua mboikuéra maymáva hekove ypykue ojueheguáva, mokõi mokõime oikeva'erã nendive, ikatu haġua oikove hikuái. 21 Ha embyaty avei opaichagua hi'upyrã oje'útava, ha eñongatupa ikotypekuéra, ha péva ne rembi'urã ha hembí'urã avei. 22 Ha Noe ojapopa Ñanderuete he'i hagueichaite ichupe.

Genesis 7

1 Upéi Ñanderuete he'i Noéme: Eike nde ha mayma nde rogaygua pe barco guasúpe ahechágui nde reko añoñte ipotíha che renondépe, opaite ambue vyvariguakuéra apytépe. 2 Mymbakuéra ipotíva apytégui regueraháta 7 mácho ha 7 kuña oñondiveguáva; ha umi mymba ipotí'ýva rehegua katu, eraha mokõi mokõime, peteĩ mácho ha peteĩ kuña. 3 Avei umi guyrá árare ovevévaguĩ, 7 casal oñondiveguáva, 7 mácho ha 7 kuña ikatu haġuáicha oikove hekove ypykuéicha ko vvy apére. 4 Siéte ára ohasa rire Che amongýta ko vvy apére 40 ára ha 40 pyhare pukukue; ha ajukapáta pe vvy ape arigui opaite tekove ajapova'ekue guive. 5 Ha Noe ojapopa, Ñanderuete he'i hagueichaite ichupe. 6 Noe oguereko ramoguare 600 año , pe amaguasu ou ko vvy apére. 7 Ha Noe oíke pe barco guasúpe, hendive ita'yrakuéra, hembireko ha ita'yrakuéra rembirekokuéra ojesalva haġua pe amaguasu outavagui, 8 hendive oíke avei umi mymba ipotíva ha ipotí'ýva, umi guyrá, ha umi mymba otyryryva vvy apére. 9 Mokõi mokõime ojueheguáva oíke hikuái Noe ndive pe barco guasúpe, mácho ha kuña, Ñanderuete he'i hagueichaite Noéme. 10 Ha pe ára 7-hápe pe amaguasu ou vvy ape ári. 11 Noe oikove ramoguare 600 año, pe jasy (mes) mokõiháme ha pe ára 17-hápe osoro opaite yvu pe vyvkuá pypukuguasúguĩ ha oñehẽ avei pe ára pegua ykuéra. 12 Ha oky vvy apére 40 ára ha 40 pyhare pukukue javeve. 13 Ha pe araitépe Noe oíke, ita'yrakuéra Sem, Cam ha Jafet, Noe rembireko ha mbohapy ita'ýra rembirekokuéra ndive pe barco guasúpe. 14 Ha'ekuéra ha opaichagua mymba hesaitéva ha opaichagua mymba hesaité'ýva ha opaichagua mymba otyryryva vvy apére ha opaichagua guyrá ha guyrá'i, 15 oġuahẽ ha oíke Noe ndive pe barco guasúpe, mokõi mokõi oñondive, opaichagua to'o ha tekove ipytuhéva guive. 16 Ha umi oúva, mácho ha kuña opaichagua to'o reheguáva, Ñanderuete he'i hagueichaite, ha uperire Ñanderuete emboty pe barco guasu okẽ.

17 Ha pe amaguasu ou 40 ára pukukue ko yvy apére; ha okakuaa pe y, ha pe barco guasu ovejúi, ha pe y omopu'ã yvate pe barco guasu yvy ape árigui. 18 Ha pe y opu'ã opu'ãve ohóvo ha ojupi yvy apégui; ha ovejúi pe barco guasu y apére. 19 Ha ojupi yvatete umi y yvy apégui; ha mayma cérro oíva guive ára tuichakue guýpe, opytapa y guýpe. 20 Pe y ohasapa 7 métro umi cérro ru'ã ijyvatevéva ári. 21 Ha omanomba opaite to'ó omýiva guive yvy apére, umi guyra ha mymbakuéra, ha opaichagua mymba otyryryva yvy apére, ha opaite kuimba'e ha kuñakuéra. 22 Mayma ipytuhéva guive ití rupi, opaite tekove oikóva guive yvy apére, omanomba. 23 Péicha omanomba opaichagua tekove ko yvy apére, umi kuimba'e ha kuña guive mymbakuéra peve; umi mbói ha umi guyra árare ovejéva ojepe'apa ko yvy ape árigui, Noe añoite opyta, ha avei umi hendive oíva guive pe barco guasúpe. 24 Ha umi yeta ojaho'ipa 150 ára pukukue javeve pe yvy ape.

Genesis 8

1 Ha Ñanderuete imandu'a Noe rehe, umi mymba ha opaite mymba saite rehe oíva guive hendive pe barco guasúpe; ha Ñanderuete ombou yvy ári peteĩ vyty atã, oquejy haña ohóvo umi yeta. 2 Ha oñemboty umi yenda kuára pypuku ha pe y araguigua opi avei. 3 Ha 150 ára rire umi yeta oquejy mbeguekatu ohóvo yvy ape árigui. 4 Ha pe barco guasu opa'ã pe cérro ru'ã Ararat ári, pe jasy 7-hápe, pe ára 17 jave. 5 Ha umi yeta oquejy ohóvo jasy 10-ha peve; pe jasy 11-hápe, pe ára peteĩháme, ojekuaa jevy umi cérro ru'ã. 6 Ohasa rire 40 ára, Noe oipe'a pe ovetã ojapova'ekue, 7 ha opoi peteĩ yryvúgui, ha osẽ pe yryvu, ha'e oho ha ou oikóvo ikãmba peve umi yeta yvy apére oíva. 8 Upéi opoi avei peteĩ pykasúgui, oikuaa haña umi yeta oquejypámapa yvy árigui. 9 Ha pe pykasu ndojohúgui ipy rendaña, ou jevy Noe rendápe, pe y ojaho'ipágui gueteri yvy ape. Upémaramo Noe ipojái ha ojapyhy pe pykasu, ha omoinge jevy hendive barco guasu ryepýpe. 10 Noe oha'ārõve 7 ára, ha opoi jevy pykasúgui barco guasu ryepýgui. 11 Ha pe pykasu ou jevy hendápe pe ka'arúpe ha oguerúma ijurúpe peteĩ olívo rogue (hi'águi ojejapo acéite); upévo Noe oikuaáma umi yeta oquejypáma hague yvy ape árigui. 12 Ha'e oha'ārõve jevy 7 ára ha opoi jevy peteĩ pykasúgui, ha upéva ndouvéma hendápe. 13 Ha Noe oguereko ramo 601 año , pe jasy peteĩháme ha pe ára peteĩháme, umi yvy ikã jevy yvy apére; ha Noe oipe'a pe bárco técho ha oma'ẽ ha ohecha ikãmbamaha yvy ape. 14 Ha pe jasy mokõiha, pe ára 27-hápe ikãmbaitéma pe yvy ape. 15 Upéramo Ñanderuete oñe'ẽ Noéme, ha he'i: 16 Esẽ pe barco guasúgui nde, ne rembireko, nde ra'ykuéra, ha nde ra'ykuéra rembirekokuéra ndive, 17 ha opaite mymbakuéra nendive oíva, opaichagua guyra ha mymba saitéva ha opaichagua mymba otyryryva yvy apére, reguenohembáta nendive; ha toho hikuái yvy tuichakúere, toñemoña ha toñemboheta hikuái yvy apére. 18 Upéramo Noe osẽ ha hendive ita'yraquéra, hembireko ha ita'yraquéra rembirekokuéra. 19 Mayma mymba, ha opaite mymba otyryryva yvyre ha guyraquéra, opaite omýiva guive yvy apére osẽ joa hikuái pe barco guasúgui. 20 Ha Noe omopu'ã Ñanderuetepe guarã peteĩ kuave'ẽmby renda ha ojapyhy opaite mymba ha guyra ipotíva apytégui, oikuave'ẽ haña pe kuave'ẽmby renda ári. 21 Ha Ñanderuete ohetũvo pe mba'e ryakuã asy, he'i ipy'apýpe: Namaldecimo'ávái pe yvy, kuimba'e ha kuñakuéra rehe; kuimba'e ha kuña py'apy opensa mba'evai rehe imitãrusu ára guive; ha nahundimo'ávéma ichupekuéra ajapo haguéicha ko'ágã. 22 Pe yvy oĩ aja pukukue, oíva'erã: Ñemitỹ ha mba'e ra'ýingue ñemono'õ, ro'y ha mbyry'ái, arahaku ha araro'y, ára ha pyhare.

Genesis 9

1 Ñanderuete ohovasa Noe ha ita'yraquérape, ha he'i ichupekuéra: Peñemoña ha peñemboheta, pemyenyhẽ meve ko yvy. 2 Yvy ape árigua mymbakuéra oñemondýi ha okyhyjéta pendehegui; ha mayma guyra árare ovejéva, ha opaite mba'e omýiva guive yvy apére ha pirakuéra yguasúpe oíva, opytapáta pende poguýpe. 3 Opaite mba'e omýiva ha oikóva guive, peiporúta pene rembi'urã ramo; ha péicha avei umi ka'avo hovyúva guive, ame'ẽmba peẽme pene rembi'urã ramo. 4 Ani pe'u mymba ro'ó huguy reheve, huguýpe oĩ hi'ángã. 5 Añetehápe ajerure jevyva'erã pende rekové ruguy mayma mymbágui, kuimba'e ha kuña pógui; taha'e ha'éva upe oporojúkava ojejuka jevyva'erã. 6 Upe oñohéva hapicha ruguy, huguy oñeñohẽ jevyva'erã avei ambue hapicha po rupi, kuimba'e ha kuña ojejapógui pende Ruete ra'ängáicha. 7 Peẽ peñemoña ha peñemboheta pemyenyhẽ meve yvy ape tuichakue. 8 Upéramo Ñanderuete oñe'ẽ Noe ha ita'yraquérape ha he'i ichupekuéra: 9 Péina ápe, Che añemoĩ peteĩ

ñe'ême penendive ha pene ñemoñarenguéra ndive; 10 ha opaite umi oikovéa penendive: Guyrakuéra, mymbakuéra ha opaichagua mymba hesaitéva oíva guive yvy apére, ha oséva'ekue pe barco guasúgui penendive. 11 Añemoíta penendive peteĩ ñe'ême ha ndajukapaveiva'erã to'okuéra amaguasu rupi, ha ndoikoveimava'erã amaguasu ohundipa jevy haña ko yvy kóva. 12 Ha Ñanderuete he'i: Che amoíta peteĩ techaukaha (señal), chéve ha peême ñuarã ha mayma oikovéa penendivépe ñuarã, ára atyguasukuéra rupi. 13 Che jy'y (arco de Noe) amoíta arai rehe, ha pévata che ñe'ẽ ame'emava peême techaukaha ramo, Che ha ko yvy ndive ñuarã. 14 Ha ojehuva'erã ambou vove arai yvy apére, che jy'y ojekuaáta umi arai rehe. 15 Ha chemandu'áta che ñe'ême'ẽ rehe, oivahína penendive ha opaichagua to'o oikovéa ndive ñuarã; ha ndoikoveimava'erã ambue amaguasu ohundipa haña opaichagua to'o oikovéa. 16 Upe jy'y oíta arai rehe, ha ahecha vove chemandu'áta che ñe'ême'ẽ rehe ame'emava'ekue opaite yvyariguápe ñuarã. 17 Ha Ñanderuete he'i Noéme: Kóva ningo pe ñe'ême'ẽ techaukaha ramo, amoíva'ekue chendive ha mayma yvyariguakuéra ndive ñuarã. 18 Ha Noe ra'ykuéra, Sem, Cam ha Jafet oséva'ekue pe barco guasúgui; ha Cam ningo Canaan ru. 19 Ko'ã mbohapy Noe ra'ygui, henyhẽmba ko yvy tuichakue. 20 Uperire Noe oñepyrũ omba'apo yvy rehe, ha oñotỹ peteĩ parralty ; 21 ha ho'úvo pe víno omonga'u ichupe, ha oka'u jave ha'e oñemboi ikoty ryepýpe. 22 Ha Cam, Canaan ru, ohechávo itúvape oĩ jave opívo oho omombe'u haña ityvyrakuraepe, upejave ha'ekuéra oĩmba okápe. 23 Upéramo Sem ha Jafet ojapyhy itúva ao, ha omoĩ ijati'y ári, ha oike oguevívo hikuái, oñuã haña itúva rete, upéicha ndohechá hikuái itúva rete ijopivoha. 24 Ha Noe opáyvo oka'uhágui ha oikuaávo mba'épa ojapóra'e hese ita'ýra imitáváva, 25 he'i: Nde Canaan repyta maldecido ; reikóta nde ryke'ykuéra rembiguái ramo. 26 Ha he'ive: Toñemomba'eguas Sem Jára, ha Canaan toiko hembiguái ramo, 27 Ñanderuete toiko Sem rógape, ha Ha'e tomyasãi Jafet yvy apére, Canaan katu toiko hembiguái ramo. 28 Ha Noe oikove pe amaguasu rire 350 año . 29 Ha Noe oikove rire 950 año, omano.

Genesis 10

1 Ko'áva hína Noe ra'ykuéra: Sem, Cam ha Jafet ha iñemoñarenguéra onace va'ekue pe amaguasu rire. 2 Jafet ra'ykuéra: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mesec ha Tíras. 3 Gomer ra'ykuéra: Askenaz, Rifat ha Togarma. 4 Javan ra'ykuéra: Elisa, Társis, Quitim ha Dodanim. 5 Ko'avagui oñemboja'ove ohóvo umi ñe'ẽ ha oñemohenda haña umi tríbu ha tetanguéra yguasu rembe'ýpe ha yvy pehẽnguépe (ypa'ũ) yguasu mbyte rupi. 6 Cam ra'ykuéra: Cus, Mizraim, Fut ha Canaan. 7 Ha Cus ra'ykuéra: Seba, Havila, Sabta, Raama ha Sabteca. Ha Raama ra'ykuéra: Seba ha Dedan. 8 Ha Cus ra'y, Nimrod, omoĩma ambue tetanguéra ipoguýpe. 9 Nimrod, mymba japiha ikatupyryva Ñanderuete renondépe; ha upévore oje'e: Nimródicha ndaipóri mymba japiha ikatupyryva Ñanderuete renondépe. 10 Ha'e oñepyrũ oisãmbyhy Babel, Erec, Acad ha Calne, Sinar retãme. 11 Ko tetãgui ha'e osẽ oho haña Asíria gotýo, ha omopu'ã Nínive, Rehobot, Cala, 12 ha Resen, Nínive ha Cala pa'ũme, ha péva peteĩ táva ndetuicháva. 13 Mizraim ñemoñare ningo: Umi Ludgua, Anamgua, Lehabgua, Naftuhgua, 14 Patrusgua, Casluhua ha Caftorgua, ko'avagui osẽkuri umi Filisteayguakuéra. 15 Ko'áva Canaan ra'ykuéra: Sidon, ita'ýra pypkue, ha Het, 16 upéi Jebus, Amor, Gers, 17 Hev, Arac, Sin, 18 Arvad, Zemar ha Hamat; ha upéi umi Canaanguakuéra oñemosarambi itribu kuéra rupi. 19 Ha umi Canaangua yvy oĩ Sidon guive ha oho Gerar gotýo, Gáza peve; ha upéi oho Sodóma ha Gomorra gotýo, ha Adma ha Zeboim gotýo, Lasa peve. 20 Ko'áva hína Cam ra'ykuéra, upéi oñemboja'o ijyvytee, iñe'ẽnguéra, itribu kuéra ha hetanguéra. 21 Ha avei Sem Jafet ryke'y, oñembota'ýra, péva hína mayma Heber ra'ykuéra ru. 22 Sem ra'ykuéra: Elam, Asur, Arfaksad, Lud ha Aram. 23 Ha Aram ra'ykuéra: Uz, Hul, Geter ha Mas. 24 Arfaksad ra'y, Sala ha Sala ra'y, Heber. 25 Ha Heber ita'ýra mokõi: Peteíva héra Peleg, hi'árape oñemboja'ogui pe yvy; ha ityvýra héra Joctan. 26 Ha Joctan ra'ykuéra: Almodad, Selef, Hazarmavet, Jera, 27 Adoram, Uzal, Dicla, 28 Obal, Abimael, Seba, 29 Ofir, Havila ha Jobab; ko'áva Joctan ra'ykuéra. 30 Ha pe yvy oikohápe hikuái Mesa guive oho Sefar cérro peve, kuarahyresẽ gotýo. 31 Ko'áva Sem ra'ykuéra, upéi oñemboja'o ijyvytee, iñe'ẽnguéra, itribu kuéra ha hetanguéra. 32 Ko'áva hína Noe ra'ykuéra oñemboja'ova'ekue iñe'ẽnguéra, itribu kuéra ha hetanguéra, oñemosarambiva'ekue amaguasu rire ko yvy tuichakúpe.

Genesis 11

1 Ñepyrũme opaite vyvariguakuéra oiporu peteĩ ñe'ẽ (idioma) aõnte. 2 Ha ojehu ningo oho ramoguare hikuái kuarahyresẽ gotýo, ojohu hikuái Sinar retãme peteĩ ñuguasú ojeypyso jojáva yvýpe, ha upépe opyta hikuái. 3 Ha he'í hikuái ojupe: Jaha joaiténa jajapo haña ladrillo . Ha oiporu hikuái umi ladrillo ita ramo ha omboguapy ojo'ári asfálto reheve. 4 Ha he'í hikuái: Jaha ñamopu'ã ñandejupekuéra guarã peteĩ táva ha peteĩ óga yvate, hu'ã oñuahẽva yvágape; ha jajapo ñandejupekuéra guarã peteĩ téra, ani haña ñanesarambipa ramoñarã ko yvy tuichakuére. 5 Upérõ Ñanderuete oquejy ohecha haña pe táva ha pe óga yvate vyvarigua ra'ykuéra omopu'ãvahína. 6 Ha Ñanderuete he'í: Umi vyvariguakuéra ningo peteĩ tetãnte ha peteĩnte ñe'ẽ; ha oñepyrũma omba'apo hikuái, ha avave ndojokomo'ãvéima hembiapokuéra. 7 Ko'ãga jaguejy ñambojuavy ñe'ẽ ojehegui, ani haña avave oikuaa ñirũ he'íva guive ojupe. 8 Péicha Ñanderuete omosarambipa ichupekuéra pe yvy tuichakuére, ha opoi hikuái pe táva ñemopu'ãgui. 9 Upévale oñembohéra pe táva Babel, Ñanderuete ombujuavy haguére opaite tetãyguá ñe'ẽ, ha upégui omosarambipa ichupekuéra yvy tuichakuére. 10 Ko'áva hina Sem ñemoñarenguéra: Sem oguereko ramoguare 100 año , onace ita'ýra Arfaksad, pe año mokõiháme amaguasu rire. 11 Ha Sem oikove, Arfaksad onace rire 500 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 12 Arfaksad oikóvo 35 año, onace ita'ýra Sala. 13 Ha Arfaksad oikove, ita'ýra Sala onace rire, 403 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 14 Sala oikóvo 30 año, onace ita'ýra Héber. 15 Ha Sala oikove, ita'ýra Héber onace rire, 403 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 16 Héber oikóvo 34 año, onace ita'ýra Peleg. 17 Ha Héber oikove, ita'ýra Peleg onace rire, 430 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 18 Peleg oikóvo 30 año , onace ita'ýra Réu. 19 Ha Peleg oikove, ita'ýra Réu onace rire, 209 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 20 Réu oikóvo 32 año, onace ita'ýra Serug. 21 Ha Réu oikove, ita'ýra Serug onace rire, 207 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 22 Serug oikóvo 30 año, onace ita'ýra Nacor. 23 Ha Serug oikove, ita'ýra Nacor onace rire, 200 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 24 Nacor oikóvo 29 año, onace ita'ýra Tare. 25 Ha Nacor oikove, ita'ýra Tare onace rire, 119 año, ha hetave ita'ýra ha itajýra. 26 Tare oikóvo 70 año , onace ita'yra kuéra: Abram, Nacor ha Haran. 27 Ko'áva hina Tare ra'ykuéra: Abram, Nacor ha Haran; ha Haran ra'y, Lot. 28 Haran katu omano itúva Tare mboyve, itáva Ur, Caldéa peguápe. 29 Abram ha Nacor oñemohembireko; Abram rembireko réra Sarái, ha Nacor rembireko réra Mílca. Haran rajykuéra, Mílca ha Isca. 30 Sarái ndaikatúi imemby. 31 Tare ogueraha hendive ita'ýra Abram, ha Haran ra'y, Lot ha Abram rembireko, ha osẽ Ur, Caldéa retãgui, oho hañaicha Canaan retãme; ha ou hikuái Haran peve, ha opyta upépe. 32 Tare oikove 205 año pukukue, ha omano Haránpe.

Genesis 12

1 Ñanderuete katu he'í Abrámpe: Tereho ne retãgui ha nde rogayguakuéra apytégui, nde ru rógagui, upe tetã ahechaukatahápe ndéve. 2 Ha ajapóta ndehegui peteĩ tetã ndetuicháva. Che rohovasáta ha ambotuicháta nde réra, ha aipota nde reiko jehovasapyrã ramo ambuekuérape guarã. 3 Ahovasáta umi nderovasávape, ha umi nemaldecívape Che amaldecíta avei ha nderupi ojehovasava'erã opaite tetãnguéra oíva guive ko yvy apére. 4 Ha Abram ojaopapa Ñanderuete he'í haguéicha ichupe ha Lot omoirũ ichupe. Abram oguereko 75 año osẽ ramoguare Harángui. 5 Ha Abram ogueraha hambireko Sarái, ha Lot, ityvýra ra'ýpe, ha opaite mba'erepyeta ohupityva'ekue hembiguaikuéra ndive ojoguava'ekue Haránpe, ha osẽ hikuái oho hañaicha Canaan retãme; ha oñuahẽ hikuái Canaan retãme. 6 Abram ohasa upérupi Siquémpe, More pegua yvyra encína peve; ha upéramo umi Canaangua oiko pe tetãme. 7 Ha Ñanderuete ojehechauka Abrámpe, ha he'í ichupe: Ne ñemoñarenguérape ame'ẽta ko yvy kóva. Ha Abram omopu'ã upépe peteĩ kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe guarã, Ha'e ojehechauka haguére ichupe. 8 Upéi oho peteĩ cérro oíva Betélgui kuarahyresẽ gotýo, ha omopu'ã upépe hóga hymba pirekueguigua ha Betel opyta ichugui kuarahyreike gotýo ha Háí kuarahyresẽ gotýo; ha upépe omopu'ã kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe guarã, ha ohenói Ñanderuete réra. 9 Ha Abram oho jevy upégui, oguata ohóvo Négev gotýo. 10 Umi ára rire ou ñembyahýi ndetuicháva Canaan retãme, ha Abram oho Egíptope oiko haña upépe; tuichaitereígui pe ñembyahýi Canaan retãme. 11 Ha ha'e oíke mboyvemi Egíptope, he'í hambireko Saráipe: Aikuaa voi ningo nde neporãitereiha. 12 Upévale umi Egíptoygua nderechávo he'íta hikuái: Péva hambireko; ha chejukáne nderehehápe, ndegueraha haña hikuái. 13 Upévale eréna, nde che reindyha, oho porãmba haña chéve ndérupi, ha che ánga oikove haña nderupi. 14 Ha ojehu Abram oikévo Egíptope, umi Egíptoygua ohecha

hembireko peteĩ kuña iporãitereiha. 15 Ha umi faraon rembiguaikuéra ohechávo ichupe oho omoporã hikuái ichupe faraon renondépe; upévore ojegueraha ichupe faraon rógape. 16 Ha faraon ojapo mba'eporã Abram rehe Sarái rehehápe; ome'ẽ ichupe heta ovecha, kavara, vaka, búrró , tembiguái kuimba'e ha kuñáva, búrró kuña ha camellokuéra . 17 Ñanderuete katu oinupã rasy faraon ha hogayguakuérape mba'asy vai rupi, Sarái, Abram rembireko rehehápe. 18 Upémaramo faraon ohenói Abrámpe, ha he'í ichupe: Mba'éiko rejapo cherehe. Mba'érehapa neremombe'u porãite chéve Sarái ne rembirekoha ra'e. 19 Mba'upépa eréra'e: Che reindy hína ha'e. Upévore che araha ichupe che rembirekorãicha kuri. Péina ápe ne rembireko, eraha ichupe ha tapeho pya'e ko'águi. 20 Upéi faraon ojokuái hembiguaikuérape ogueraha haña Abrámpe hetã rembe'y peve, hembireko ha opaite mba'e oguerékóva reheve.

Genesis 13

1 Ha Abram osẽ Egíptogui Négev gotýo, hembireko ha opaite mba'e oguerékóva reheve, ha Lot oho avei hendive. 2 Ha Abram hetaiterei hymba, ipláta ha hi'óro . 3 Ha ojevy hapykuere rupi Négev guive Betel gotýo, hógua hymba pirekueguigua oĩ haguépe, Betel ha Háí pa'ũme, 4 pe kuave'ẽmby renda ojapo hague ypýpe; ha upépe Abram ohenói Ñanderuete réra. 5 Ha Lot oiko Abram ndive, ha ha'e, ijovecha ha ivaka heta avei ha oiko hikuái hógua hymba pirekueguigua guýpe. 6 Ha pe yvy ohechakuaa ndohupitypamo'ãi oiko haña hikuái oñondive, mokõivéva hymba hetaitereiGUI, ndaikatuvéima oiko oñondive peteĩ hendápe. 7 Upévore Abram rymba rerekuakuéra oñepyrũma oñorãirõ Lot rymba rerekuakuéra ndive; ha umi Canaangua ha umi Ferezgua oiko gueteri pe tetã pévape. 8 Upémaramo Abram he'í Lótpe: Anítei jaiko vai oñondive, ha péicha avei che rymbarerekua ne rymba rerekua ndive, ñande ningo oñopehẽngueteéva. 9 Yvy tuichakue oĩmba ne renondépe. Che ajerure ndéve ejei chehegui, tereho asu gotýo, che aha haña akatúa gotýo; térã nde reho ramo akatúa gotýo, che aháta asu gotýo. 10 Ha Lot ojesaporavo haña oma'ẽ pe Jordan ñu tuichakuére ha hi'y porã heta rehe, ojogua Ñanderuete yvatýpe térã Egípto retãme, Zoar peve, Ñanderuete ohundi mboyve Sodóma ha Gomórrape. 11 Upéramo Lot oiporavo pe Jordan ñu tuichakue imba'erã ramo; ha oho kuarahyresẽ gotýo, ha ojei hikuái ojuehegui. 12 Abram opyta Canaan yvýpe ha Lot oho umi táva ñu rupiguápe, ha omoĩ ohóvo hógua hymba pirekueguigua Sodóma peve. 13 Ha umi kuimba'e Sodomaygua iñañaiterei ha heko vai Ñanderuete renondépe. 14 Ha Ñanderuete he'í Abrámpe, Lot oho rire ijypýgui: Ejesaupi ha ema'ẽ ko'áña reĩha guive, yvate (nórte) gotýo ha yvy (sur) gotýo, kuarahyresẽ gotýo ha kuarahyreike gotýo, 15 ko'ã yvy rehecháva guive ame'ẽta ndéve ha ne ñemoñarenguérape opaite árape ñuarã. 16 Ha ambohetáta ne ñemoñarenguéra yvyku'icha; ha oĩ ramo peteĩ oipapakuaáva pe yvyku'i ko yvy apére, péva oipapakuaáta avei ne ñemoñarenguérape. 17 Epu'ã ha tereho ko yvy pukukue ha ipekue javeve, ndéve ame'ẽmbáta. 18 Upéramo Abram ova jevy ha omopu'ã hógua hymba pirekueguigua oiko haña Mámre yvyra encinatýpe opytáva Hebron yvýpe, upépe omopu'ã avei ikuave'ẽmby renda Ñanderuetépe ñuarã.

Genesis 14

1 Ojehu Amrafel, Sinar retã ruvicha árape; Arioc, Elasar retã ruvicha árape; Quedorlaomer, Elam retã ruvicha árape, ha Tidal, Goim retã ruvicha árape, 2 ko'áva ou ojeity haña Bera, Sodóma táva ruvicha ári ha Birsá, Gomórra táva ruvicha ári ha Sinab, Adma táva ruvicha ári ha Semeber, Zeboim táva ruvicha ári ha Bela táva ruvicha ári, péva hína Zoar. 3 Ko'áva oñembyatypa Sidim ñuguasúpe, péva hína ko'áña Mar Saládo (Yguasú Juky pegua). 4 Ha'ekuéra opytáva 12 año Quedorlaomer poguýpe ha pe año 13-hápe oñemoĩ hikuái hese. 5 Ha pe año 14-hápe Quedorlaomer ou ambue tetã ruvichakuéra ndive hendápe, ha ombopoguy Refayguakuérape, Astarot Karnaímpe, ha umi Zuziguápe Hámppe, umi Emiguápe Savequiriataim ñuguasúpe, 6 ha umi Horguápe Seir cérrope , Paran ñu meve, opytáva desiérto ypýpe. 7 Ha upéi ojere ou haña Enmispátpe, péva Cades, ha ombotaperepaita hikuái Amalec retãme, ha umi Amorgua oikóva Hazezontamárpe. 8 Ha osẽ Sodóma táva ruvicha, Gomórra táva ruvicha, Adma táva ruvicha, Zeboim táva ruvicha ha Bela táva ruvicha, péva Zoar, oñorãirõ haña hendivekuéra Sidim ñuguasúpe; 9 ko'áva Quedorlaomer, Elam retã ruvicha; Tidal, Goim retã ruvicha; Amrafel, Sinar retã ruvicha; ha Arioc, Elasar retã ruvicha, ko'ã irundy tetã ruvicha oñemoĩ umi 5 táva ruvicha rehe. 10 Ha Sidim ñuguasu henyhẽte asfálto

kuágui; ha Sodóma ha Gomórra táva ruvicha okañy jave ohóvo, oĩ ho'ámiva ipype; ha ambue hembýva katu okañy cérro gotýo. 11 Ha Quedorlaomer, iñirũnguéra ndive, oguerahapa Sodóma ha Gomórra mba'erepyeta, hembí'urã, ha oje'ói hikuái. 12 Ogueraha avei hikuái Lot, Abram ryvy ra'ýpe, Sodómape oikóva, ha ojapyhy imba'erepyeta ha oho hikuái. 13 Ha ou peteíva umi okañyva'ekue apytégui, omombe'upa haña Abrámpe, hebreóva. Upejave ha'e oikohína Mámre, pe Amorgua encinatýpe, péva hina Escol ha Aner ryvy; oiko hikuái Abram ndive peteĩ ñe'ẽme. 14 Abram ohendúvo ojegueraha hague ityvýra ra'ýpe ombyaty 318 hembiguái ikatupyryvape, onace va'ekue hógape, ha oho hikuái hapykuerikuéra Dan peve. 15 Upépe Abram omboja'ó hembiguaikuérape mokõi atýpe, ha ojeity hi'arikuéra pyharekuépe, ha ipu'aka hesekuéra upéi omuña ichupekuéra Hoba peve, opytáva Damásco nórtre gotýo. 16 Ha oipe'apa jevy ichuguikuéra umi mba'erepyeta, Lot ha umi kuña ha ambue hembiguaikuérape. 17 Abram ha hembiguaikuéra ou jevývo, ipu'aka rire Quedorlaomer rehe, osẽ Sodóma táva ruvicha, ambue táva ruvichakuéra ndive, ojejohu haña Abram ndive Save ñuguasúpe, péva oñembohéra táva ruvicha ñuguasú. 18 Upéramo Melquisedec, Salem retã ruvicha, ogueru pan ha víno, ha'e ningo Ñanderuete, pe Jára Ipu'akapáva pa'i, 19 ha he'i Abrámpe: Ñanderuete, pe Jára Ipu'akapáva, yvagakuéra ha yvy apohare tanderovasa. 20 Toñemomba'eguasú Ñanderuete, pe Jára Ipu'akapáva, omoíva'ekue nde poguýpe umi nderehe ija'e'ývape. Ha Abram ome'ẽ ichupe opaite mba'égui pe diézmó (10 mymbágui peteĩ). 21 Upéramo pe Sodóma táva ruvicha he'i Abrámpe: Eme'ẽnte chéve che rembiguaikuéra ha topyta ne mba'erã ramo ore mba'erepyeta (ne rembiapo repy ramo). 22 Ha Abram he'i Sodóma táva ruvichápe: Che amopu'ã che po ame'ẽ haña che ñe'ẽ che Ruete, pe Ipu'akapaitéva rérape ha umi yvága ha yvy apohare renondépe, 23 ndaguerahamo'ãi mba'eve ne mba'e apytégui, ni peteĩ inimbo térã peteĩ sapatu sã jepeve, ani haña nde ere: Che amoheta Abram mba'erepyeta. 24 Umi mitãrusu ho'uva'ekuémante, ha umi kuimba'e ohova'ekue chendive Aner, Escol ha Mámre, ha'ekuérante togueraha imba'erã.

Genesis 15

1 Ko'ã mba'e rire Ñanderuete oñe'ẽ Abram ndive techapáy rupive (visión), ha he'i ichupe: Ani rekyhyje, Abram; Che voi ningo ne mo'ãha ha ne rembiapo repy me'ẽha. 2 Ha Abram he'i: Che Ruete, che Jára, mba'éiko reme'ẽta chéve, ndarekóigui che ra'yteéva, ahejapáne opaite che mba'e Eliézer, pe Damascoguápe, oñangarekóva opaite che mba'e rehe. 3 Ha Abram he'ive: Ema'ẽna, Nde nereme'ẽigui chéve che ra'yra, opaite mba'e aguerekóva guive opytapáta peteĩ che rembiguáipe, onaceva'ekue che rógape. 4 Upéi Ñanderuete he'i ichupe: Ne rembiguáipe ndopytamo'ãi ne mba'erepyeta reheve, nde ra'y uvei opytáta ne mba'erepy jararã ramo. 5 Ha ogueraha ichupe okápe, ha he'i ichupe: Ema'ẽna árare, ha eipapa umi jasytata, reipapakuaa piko. Ha he'i ichupe: Peichaitéta ne ñemoñarenguéra. 6 Abram ojerovia Ñanderuete ha upéva ojegueroko ichupe hekoporáva ramo. 7 Ha Ha'e he'i ichupe: Che ningo nde Jára roguenohéva'ekue Ur, Caldeaygua retãgui, ame'ẽ haña ndéve ko yvy kóva ne mba'erã ramo. 8 Ha Abram he'i: Che Ruete, che Jára, mba'éichapa aikuaáta ko yvy kóva opytataha chemba'erã ramo. 9 Ha Ñanderuete he'i ichupe: Egueru chéve peteĩ vaquillóna, oguerekóva mbohapy año, ha peteĩ kavara, oguerekóva mbohapy año, ha peteĩ ovecha mácho oguerekóva mbohapy año, ha peteĩ jeruti ha peteĩ pykasu. 10 Ha ha'e ojuka ko'ã hymba ha omboja'ó mbyte rupi, ha imbytereikuéra omoimba ojová; umi guyra katu nomboja'ói. 11 Ha umi yryvu oguejyse umi hymba re'õngue ári, Abram katu omondýi oikóvo. 12 Ha pe kuarahy oguejývo Abram hopehyieterei, ha oke, upejave okyhyjeiterei peteĩ ypytũ ndetuicha oúvaguí. 13 Upéramo Ñanderuete he'i Abrámpe: Añete ningo ne ñemoñarenguéra oikóta ambue tetãme ha ipoguýpe ohasa asýta 400 año pukukue. 14 Ha upe tetã ojopy asýta ichupekuéra, Che voi katu ahaviráta ichupekuéra osẽkuua peve upe tetãgui mba'erepyeta reheve. 15 Ha nde rehóta nde rukuéra omanova'ekue rendápe py'aguapýpe, ha reñeñotýta ndetujaite riréma. 16 Ha ne ñemoñarenguéra ñemoñare irundyha (generacion irundyha) ou jevyva'erã ko'ápe; ko'ãga Amorguakuéra reko ñaña nahenyhẽi gueteri che renondépe. 17 Ha ojehe oíke riréma pe kuarahy ha iñypytũmbáma ramo, ojehecha peteĩ tatakua hatatíva, ha peteĩ tata rendy ohasa umi tymba oñemboja'ova'ekue pa'ũ rupi. 18 Upe ára upéva Ñanderuete oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme Abram ndive, ha he'i: Ne ñemoñarenguérape ame'ẽta ko yvy, Egípto ysyry guive Éufrates ysyry peve: 19 umi Cengua yvy, umi Cenezgua yvy, umi Cadmongua yvy, 20 umi Hetgua yvy, umi Ferezgua yvy, umi Refaygua yvy, 21 umi Amorgua yvy, umi Canaangua yvy, umi Gergesgua yvy ha umi Jebusgua yvy.

Genesis 16

1 Sarái, Abram rembireko, ndaikatúi imemby; ha Sarái oguereko peteĩ tembiguái kuña, Egiptoygua, hérava Agar. 2 Upémaramo Sarái he'i Abrámpe: Rehecháma, Ñanderuete ndoipotaiha che chememby, upévare ajerure ndéve eñeno che rembiguái Agar ndive; ikatu ha'érupi ahupity che membyrã. Ha Abram ojapo hembireko Sarái rembajerure. 3 Ha Sarái, Abram rembireko, ogueraha Agar, hembiguái Egiptoygua, iména rendápe ha ome'ẽ ichupe ikuñarã ramo, ha'ekuéra oiko riréma 10 año Canaan retãme. 4 Ha Abram oñeno Agar ndive, ha ha'e hyeguasú; ha ohechakuaáma ramo ha'e hyeguasúha, Agar ojapo'i ijára Saráipe. 5 Upéramo Sarái he'i Abrámpe: Pe ñemotĩ che ahasava'aína toupá ndeári; che ame'ẽma ndéve che rembiguái, ha ko'ãga ha'e ohechámarõ hyeguasúha, oñembohory cherehe; Ñanderuete tombojovake mávapa ojavý, nde térãpa che. 6 Ha Abram he'i Saráipe: Péina ápe, ne rembiguái oĩ nde poguýpe; ejapo ichugui ndéve iporãve háicha. Ha Sarái ombohasa asyetereígui ichupe, Agar okañy ichugui. 7 Ha Ñanderuete yvága rembiguái ojohu ichupe desiértope, peteĩ yvu ypýpe, pe yvu opytáva Shur rape ypýpe. 8 Ha Ñanderuete yvága rembiguái he'i ichupe: Agar, Sarái rembiguái, mamóguipa reju ha moõpa reho. Ha ha'e he'i: Akañy che jára Saráigui. 9 Ha pe yvága rembiguái he'i ichupe: Tereho jevy nde jára rendápe ha eñemomirĩ ipoguýpe. 10 Pe yvága rembiguái he'ive ichupe: Ambohetaitereíta ne ñemoñare, hetaitereígui ndaikatumo'ãi ojepapa. 11 Ha pe yvága rembiguái he'i avei ichupe: Péina ápe nderyeguasú, nemembýta peteĩ mitãkuimba'e, ha embohéra ichupe Ismael, Ha'e ohendúgui nde jepy'apy. 12 Ha'e oikóta ku búro saitéicha; ha'e oñemoíta opavave rehe, ha opavave oñemoíta hese, ha'e oikóta kuarahyresẽ gotýo oñemoívo ityvyrakuéra rehe. 13 Upéramo Agar ome'ẽ peteĩ téra pyahu pe yvága járape, hendive oñe'ẽva: "Nde, che Ruete, cherecháva". Ha he'ive: "Ahecha ko'ápe chéve Cherecháva". 14 Upéicha rupi oñembohéra pe ykua: "Pe Oikovéva Cherecháva ykua", péva opyta Cades ha Bered pa'ũme. 15 Ha Agar imemby Abrángui peteĩ kuimba'e ha Abram ombohéra ita'yra, Agar membýpe, Ismael. 16 Abram oguerekóvo 86 año, Agar imembyva'ekue Ismael.

Genesis 17

1 Abram oguereko ramoguare 99 año, Ñanderuete ojehechauka ichupe ha he'i: Che ningo nde Ruete, pe Ipu'akapáva, eiko porã che renonderãme ha eñemboheko porãve rehóvo. 2 Añemoíta peteĩ ñe'ẽme nendive, ha ambohetaitereíta ne ñemoñarenguérape ko yvy ári. 3 Upéramo Abram ojeity ovapývo, ha Ñanderuete oñe'ẽve hendive he'ívo: 4 Eikuaa porãke, añemoĩ nendive peteĩ ñe'ẽme ha reikóta heta tetãnguéra ru ramo. 5 Ha ko ára guive nandereramo'ávéma Abram, nde rératama Abraham (he'iséva tetãnguéra ru), Che romoĩmagui heta tetãnguéra ru ramo. 6 Ha rombohetaitereíta ha heta tetã ajapóta ndehégui, ha heta tetã ruvicha osẽta ndehégui. 7 Ha añemoĩma peteĩ ñe'ẽme nendive, nde riregua ñemoñarenguéra ndive ha iñemoñarenguere ndive, ára atyguasukuéra rupi aiko haña nde Jára ramo, ha nderiregua ñemoñarenguéra Jára ramo avei. 8 Ha ame'ẽta ndéve, ha nde riregua ñemoñarenguérape pe yvy nde reikohápe, Canaan yvy tuichakue pene mba'erã opaite árape; ha aikóta pende Jára ramo. 9 Ha Ñanderuete he'i jevy Abrahámpe: Nde katu rejapova'erã che ñe'ẽ, nde ha nderiregua ñemoñarenguera avei. 10 Kóa ha'e che ñe'ẽme'ẽ nde ha ne ñemoñarenguéra pejapova'erã: Opaite kuimba'e pende apytépe oñekytĩ'ova'erã ipire'i (oñecircuncidava'erã). 11 Peikytĩ'ova'erã pene rembo akã pire'i, ha péva oikóta techaukaha ramo (señal ramo), chéve ha peẽme guarã. 12 Ha pe ára 8-hápe onace ríre, opavave kuimba'e pire'i oñekytĩ'ova'erã ha pene ñemoñarenguéra oñekytĩ'ova'erã avei, oimeraẽ onacéva guive pende rógape, ha opaite esclávo (tembiguái) ojejoguáva guive pirapire rehe tetã ambuégui. 13 Ipire'i oñekytĩ'ova'erã onacéva guive nde rogapy, ha opaite esclávo nde pirapire rehe rejoguava'ekue; ha che ñe'ẽme'ẽ techaukaha oíta pende ro'õ rehe tapia guarã. 14 Ha pe kuimba'e oñekytĩ'o'yva'ekue katu, ojepe'ava'erã hetã apytégui; opyrũ haguere che ñe'ẽme'ẽre. 15 Ñanderuete he'i avei Abrahámpe: Ne rembireko noñemoharamo'ávéitama ko ára guive Sarái, hérata Sára (he'iséva tetã ruvicha). 16 Ha ahovasáta ichupe, ha ha'e rupive ame'ẽta ndéve peteĩ nde ra'yra; Che ahovasáta ichupe, ha oikóta ichugui heta tríbu sy ramo; ha heta mburuvichaguasu osẽta ichugui. 17 Upémaramo Abraham ojeity ovapývo ha opuka, ha he'i ipy'apýpe: Kuimba'e ombotýmava 100 año pa ita'yrakuaavéne gueteri. Ha Sára, oguerekóva 90 año piko hyeguasukuáane gueteri. 18 Ha Abraham he'i Ñanderuetepe: Mba'eichatamora'e Ismael oikove ne renondépe. 19 Ha Ñanderuete he'i: Añetehápe

ne rembireko Sára imembýta ndehgui peteĩ mitãkuimba'e ha embohéra ichupe Isaac; hendive amoañetéta che ñe'ẽ ame'ẽva'ekue ndéve ha ko jekupyty opytáta avei opaite árape iñemoñarenguérape ġuarã. 20 Ha umi mba'e nde rejeruréva Ismael rehe ajapóta avei; Che ahovasáta avei ichupe, ichugui oséta avei 12 tríbu ruvicha ha peteĩ tetã ndetuicháva. 21 Che ñe'ẽme'ẽ katu ajapóta Isaac ndive, Sára imembýtava ndéve ko año oúvape. 22 Ha oñe'ẽmbávo hendive, Ñanderuete oho Abraham oĩ hágui. 23 Upéramo Abraham ohenói ita'ýra Ismaélpe, ha opavave hembiguaikuéra onaceva'ekuépe hógape, ha umi ojoguava'ekuépe ipirapire rehe, ha opaite kuimba'ekuérape Abraham rógape oikóvape guive, ha upe árape ha'e oikytĩ'opaite ipire'i, Ñanderuete he'i haguéicha ichupe. 24 Abraham oguereko 99 año oñekytĩ'o ramoguare ipire'i. 25 Ha ita'ýra Ismael oguereko 13 año oñekytĩ'o ramoguare ipire'i. 26 Peteĩ árape oñekytĩ'o Abraham ha ita'ýra Ismael pire'i. 27 Ha opaite kuimba'e hoga pegua, hembiguaí onaceva'ekue hogapýpe ha upe tetã ambuégui pirapire rehe ojejoguava'ekue, oñekytĩ'o avei hendivekuéra.

Genesis 18

1 Uperire Ñanderuete ojehechauka Abrahámpe Mámre encinatýpe , oguapy jave asajembyte hóga hymba pirekueguigua rokẽme. 2 Ha ojesaupívo oma'ẽ, ha péina ohecha ijypýpe mbohapy kuimba'e; ha ohechávo ichupekuéra, ha'e osẽ hóga hymba pirekueguigua rokẽgui, ha ñaniháme oho omomaitei haġua ichupekuéra, ha oñakãity yvýre henondepekuéra, 3 he'ívo: Che Jára ajohu ramo py'aporã nde resa renondépe, ajerure ndéve ani pehasa ne rembiguái oĩ hágui. 4 Tojeguere ymi, pejepyhéi haġua; ha pepytu'umi kuarahy'ãme, 5 aguerúta pan peñemombarete haġua ha uperire pehasakuaa; upevarã voi ningo peju pene rembiguái rendápe, ha he'í hikuái ichupe: Ejapo nde ere háicha. 6 Upéramo Abraham pya'ete oho Sára rendápe ha he'í ichupe: Pya'e ejapyhy 22 kílo trígo ku'i iporãvéva rejapo haġua pan . 7 Ha Abraham pya'e oho ivakakuéra oĩháme, ha ogueru peteĩ tóro ra'yrsu ikyrĩi ha iporãva, ha ome'ẽ hembiguaípe, ombojy pya'e haġua. 8 Upéi ogueru avei kamby, mantéca , so'o oñembosako'ipyréva ha omoĩ henondepekuéra; ha Abraham oñembo'y henondepekuéra okaru jave hikuái pe kuarahy'ãme. 9 Upéi he'í hikuái ichupe: Mamo piko oime Sára, ne rembireko. Ha ha'e he'í: Amo, che róga rymba pirekueguiguápe. 10 Upéramo peteĩ he'í: Añetehápe aju jevýta ne rendápe, ambue añoháme ko'ã ára rupi, ha ne rembireko Sára imembýta peteĩ mitãkuimba'e. Ha Sára ojapysakahína pe óga rokẽ kupe guive. 11 Ha Abraham itujáma ha Sára iġuaiġui avei, heta añoma oguereko hikuái; ha Sárargui ohasapáma umi mba'e ojuhúva kuñakuérape (huguy guejy). 12 Ha opuka Sára ipy'apýpe, he'ívo: Cheġuaiġui rire piko avy'a jevýta, ha che jára itujáma avei. 13 Upéramo Ñanderuete he'í Abrahámpe: Mba'érehe piko Sára opuka he'ívo: Ikatúnepa chememby cheġuaiġuieterei riréma. 14 Oimenga'u piko peteĩ mba'e pende Ruete ikatu'ýva ojapo. Hi'araitépe aju jevýta ne rendápe, ha ha'e haguéicha Sára imembýta peteĩ mitãkuimba'e. 15 Upéramo Sára okyhyjégui he'í: Che ndapukái. Ha ha'e he'í ichupe: Ndaupéichai, nde repukákuri. 16 Ha umi kuimba'e opu'ã oho haġua Sodóma gotýo; Abraham oho hendivekuéra omoirũ haġua ichupekuéra. 17 Ha Ñanderuete he'í: Añomíta piko Abrahámgui ko'ã mba'e ajapótava: 18 Abrahámgui oikóta tetã ndetuicha ha imbaretéva, ha'érupi opaite tetãnguéra ojehovasáta yvy apére. 19 Che ningo aikuaa voi ha'e he'itaha iñemoñarenguérape oiko haġua che rape rehe, oiko haġua hekoitépe ha pe añetegua rapére, upévale ajapopáta umi mba'e ha'eva'ekue guive Abrahámpe. 20 Upémaramo Ñanderuete he'í: Pe Sodóma ha Gomórra rerakuã vai heta hetavégui, ha hembiaipo ivaietereiraságui, 21 aguejýta, ahecha haġua hembiapokuéra, añetépa herakuã vai térã nahániri; ha ndaupéichai ramo, aikuaáta. 22 Ha opia umi kuimba'e upégui oho haġua Sodóma gotýo; Abraham katu opyta gueteri Ñanderuete renondépe. 23 Ha Abraham oñemboja hese ha he'í: Añete piko rehundipáta heko potíva heko vaíva ndive. 24 Oĩ ramo 50 heko potíva pe táva ryepýpe: Rehundíta piko avei ha nereperdonamo'ãi piko pe táva, umi 50 heko potíva rayhupápe. 25 Taimombyryete ndehgui ko mba'e kóva, rejukáta piko heko potíva heko vaíva ndive, rembojojáta piko heko potíva iñañáva ndive; aníkena araka'eve péicha rejapo; ko yvy Mbojovakehára piko ombojovakéta hekope'ý. 26 Upéramo Ñanderuete he'í: Ajohu ramo Sodómape 50 heko potíva aperdonáta pe táva mívra rayhupápe. 27 Ha Abraham oñe'ẽ jevy ha he'í: Péina ápe añepyrũma añe'ẽ che Járape, che ningo yvytímbo ha tanimbúnte. 28 Ikatu oĩ 45 heko potíva; umi 5 rehe piko rejukapáta ko'ã tavayguápe. Ha he'í: Ndajukapamo'ãi, ajohu ramo upépe 45. 29 Ha Abraham oñe'ẽ jevy ichupe, ha he'í: Ha 40-nte oĩrõ, ha he'í jevy: Ndajapomo'ãi mba'e ivaíva umi 40 rayhupápe. 30 Ha Abraham he'í: Aníkena ndepochýtei ko'áġa che Jára,

añe'ëve ramo: Ha oĩrõ 30-nte. Ha Ha'e he'i jevy: Ndajapomo'ãi mba'eve ajohu ramo upépe 30. 31 Ha hé'i: Péina ápe, añepyrũma añe'ẽ che Járape: Ha ojejojúrõpa 20-nte. Nahundimo'ãi, Ha'e he'i, umi 20 rehehápe. 32 Ha Abraham he'i jevy: Aníkena nde pochýtei ko'áña che Jára, añe'ẽmi jevyháre peteĩ jevymínte: Ha ojejojúrõpa 10-nte. Nahundimo'ãi, he'i Ñanderuete, umi 10 rehehápe. 33 Ha Ñanderuete oho oñe'ẽmba rire Abraham ndive; ha Abraham ojevy hógape.

Genesis 19

1 Ha umi mokõi yvága rembiguái ka'arupytũme oġuahẽ Sodómape; ha Lot oguapy javehína Sodóma táva rokẽme. Ha Lot ohechávo ichupekuéra, opu'ã omomaiteívo ichupekuéra oñakãitývo henondepekuéra, 2 he'i: Péina áña, che karaikuéra, ajerure peẽme peju pene rembiguái rógape pepyta ha pejepyhéi haġua; ha pyhareve pepu'ãta peho jevy haġua pende rapére, ha ombohováí ichupe hikuái: Nahániri, okápe ropytáta ko pyharépe. 3 Ha ha'e he'i jevy jey ichupekuéra, ha oho hikuái hendive ha oíke hógape; ha Lot ojaouka ichupekuéra karuguasu, ha ombojy pan levadura'ỹre (ojoguáva mbejúpe) ha okaru hikuái. 4 Ha oñeno mboyve hikuái, umi kuimba'e Sodómaygua oñondivepa omongora Lot róga, pe imitávẽva guive pe itujavẽva peve. 5 Ha ohenói hikuái Lótpe, ha he'i ichupe: Mamo piko oime umi kuimba'e ko pyharépe oġuahẽva'ekue ne rendápe. Eguenohẽ ichupekuéra okápe roipyhy haġua ichupekuéra. 6 Upémaramo Lot osẽ hógagui, ha omboty pe okẽ hapykuerépe, 7 ha he'i ichupekuéra: Ajerure peẽme, che ryke'ykuéra, ani pejapo ko mba'evaietẽva pejaposéva. 8 Pehendumi che ha'etava peẽme, che areko mokõi che rajy ne'ĩrava gueteri oikuaa kuimba'e; aguenohẽta ichupekuéra peẽme, ha pejapo hesekuéra pejaposéva; ko'ã kuimba'e rehẽnte ani pejapótei mba'eve, oúgui hikuái che róga kuarahy'ãme. 9 He'i ichupe hikuái: Ejei upégui; ha he'ive hikuái: Ou ko tetã ambueygua oiko haġua ñande apytépe, ha oikóta piko ko'áña ñane mbojovakehára ramo, roñembosarái vaivẽta nderehe ichuguikuéragui. Ha'ekuéra omyaña mbarete ichupe, ha oñemboja hikuái ojokapa haġuáicha hokẽ. 10 Upéramo umi yvága rembiguái ipojái, ha omoinge hikuái Lótpe ikotýpe, hendivekuéra, ha omboty hikuái hóga rokẽ. 11 Ha ombohesatũmba hikuái umi kuimba'e okápe oĩvape, pe michĩvẽva guive itujavẽva peve, ikane'õ meve hikuái okẽ rekávo. 12 Ha he'i umi yvága rembiguái Lótpe: Reguereko gueterípa ne pehẽnguekuéra ko'ápe. Eguenohẽmba ko távagui nde rajykuéra menarã, nde ra'ykuéra ha nde rajykuéra, ha opaite nde reheguáva guive, 13 rohundítagui ko táva, heseguakuéra terakuã vaiete oġuahẽma Ñanderuete renondépe; ha upévagui Ñanderuete orembou rohundi haġua ko'ã távape. 14 Upémaramo Lot osẽ ha oñe'ẽ itajyrakuéra menarãnguérape, ha he'i ichupekuéra: Pepu'ã ha pesẽ ko'águi Ñanderuete ohundítagui ko táva kóva. Ha itajyrakuéra menarãnguérape ha'etẽnte ku ha'e oñembohoryva hesekuéra. 15 Ha ko'ẽju potávoma, umi yvága rembiguái he'i Lótpe pya'e osẽ haġua, he'ívo ichupe: Epu'ã ha egueraha ne rembireko ha nde rajy mokõivévape oĩva ko'ápe, ani haġua omanótei hikuái ko táva kóva oñehundítamagui. 16 Ha imbegueitereígui ha'e, umi mokõi kuimba'e ipógui oguenohẽ ichupe, hambireko ha itajýra mokõivévape, Ñanderuete oiporiahuverekoitereígui ichupekuéra; ha oguenohẽ ichupekuéra pe távagui oka gotýo. 17 Ha ogueraha rire ichupekuéra okápe, peteĩva he'i: Pekañy pende rekove rehehápe; aníke pema'ẽtei pende rapykuére gotýo, ha aníke pepyatétei pe ñu tuichakue rupi; pekañy cerrokuáre , ani haġua pemano. 18 Lot katu he'i ichupekuéra: Nahániri, ajerure peẽme, che jarakuérape, 19 pema'ẽ porã pene rembiguái rehe ha tajohu py'aporã pende resa renondépe, peẽ oreporiahuvereko haguére rojohu jevy ore rekove, che ndaikatumo'ãi akañy pe cérrokuáre , anítemo cherupity pe mba'evai, aġuahẽ mboyve upépe ha amano. 20 Pema'ẽ porã, pe táva hi'aġuívape akañyse, ha imichĩ avei; cherejána takañy upépe, ani haġua añehundi. 21 Ha peteĩva he'i ichupe: Oĩ porã, ahendu avei ne mba'ejerure ha nahundimo'ãi pe táva nde eréva. 22 Pya'e, pekañy upépe; mba'eve ndaikatumo'ãi rojapo peġuahẽ mboyve upépe. Upépare oñemoambue pe táva rera, Zoar. 23 Pe kuarahy osẽvo, Lot oġuahẽ Zoárpe. 24 Upévo Ñanderuete oity Sodóma ha Gomórra ári itaysy (azúfre) ha tata ára guive. 25 Ha ohundi umi táva, iñu tuichakue, ha opaite oikovẽva guive umi távape ha opaite plantakuéra . 26 Upéramo Lot rembireko oma'ẽ hapykue gotýo, ha oiko ichugui ta'ãnga jukyguiguáva. 27 Ha Abraham opu'ã ambue pyharevete ha oho oñemongeta haguépe Ñanderuete ndive. 28 Ha oma'ẽ Sodóma, Gomórra ha iñunguera rehe; ha péina pe tatatĩ opu'ã yvýgui tatakuguasu ratatĩcha. 29 Ha Ñanderuete ohundi ramoguare umi táva iñunguera reheve, Ha'e imandu'a Abraham rehe, ha upépare oguenohẽ Lótpe, ohundi ha ombotapere mboyve umi táva Lot oiko haguépe. 30 Lot katu osẽ Zoárgui ha oho pe cérrore , ha

hendive itajýra mokõi; okyhyjégui opytave haḡua Zoárpe, ha oiko hikuái peteĩ itakuaguasúpe, ha'e ha itajyrakuéra ndive. 31 Ha pe iḡuaiḡuivéva he'i imitávévape: Ñande ru ningo itujáma, ha nahembyvéi kuimba'e ko yvy apére ñamenda haḡua hesekuéra. 32 Eju ha ja'uka víno ñande rúpe, ha ñaño hendive jaguereko haḡua ñande rúgui ñane membyrã. 33 Ha ho'uka hikuái itúvape víno pe pyharépe, ha oíke pe iḡuaiḡuivéva oño haḡua itúva ndive; ha ha'e noñandúi oño ramoguare hendive oka'úgui. 34 Ha ambue árape, pe iḡuaiḡuivéva he'i imitávévape: Péina ápe, che ahenókuri ange pyhare ñande ru ndive; ja'uka jevy ichupe víno ko pyharépe, ha eño nde avei hendive, jaguereko haḡua ñande rúgui ñane membyrã. 35 Ha pe pyharépe ho'uka jevy víno itúvape, ha opu'ã pe imitávéva oño haḡua hendive; ha Lot noñandukuaái oño ni opu'ã hague ijkéregui. 36 Upéicha mokõive Lot rai hyeguasú itúvaguí. 37 Ha pe tuichavéva imemby peteĩ mitãkuimba'e, ha ombohéra ichupe Moab, ha péva hina umi Moabgua ru ko ára peve. 38 Ha pe imitávéva imemby avei peteĩ mitãkuimba'e, ha ombohéra ichupe Benammi, ha péva hina umi Amongua ru ko ára peve.

Genesis 20

1 Ha Abraham oho upégui Négev yvýpe, opyta haḡua Cades ha Chur pa'ũme; ha oiko tetã ambueyguá ramo Gerárpe. 2 Ha Abraham he'i hambireko Sára rehe: Ha'e che reindy, upévare Abimelec, Gerar retã ruvicha, oondo hambiguáipe ogueru haḡua Sárape hambirekorã ramo hógape. 3 Ha Ñanderuete ou Abimelec rendápe pe pyharépe ha'e oke aja, ha he'i ichupe iképe: Eikuaa porãke, remanotaha nde, regueru haguere peteĩ kuña omendávape ha iménava avei. 4 Ha Abimelec ndopoko jepéi gueteri hese, ha he'i: Che Jára, rejukáta avei piko hekove potívape. 5 Nde'íri piko chéve: Ha'e che reindyha; ha Sára avei he'íkuri: Che kyvynteha. Py'aporã ha po potĩme ajapókuri ko'ã mba'e. 6 Ha Ñanderuete he'i ichupe iképe: Che aikuaa porã voi py'a potĩme rejapo hague ko'ã mba'e, upévare Che rojoko ani haḡua reja'yvere ha ndahejaí repoko hese. 7 Ha ko'ãga emondo jevy pe kuñakaraípe iména rendápe; ha'e ningo peteĩ proféta, ha'e oñembo'éta nderehe ha nde reikovéta. Ha neremondovéi ramo ichupe, eikuaa porãke, nde remanova'erãha, ha umi nde reheguáva avei. 8 Upémaramo Abimelec opu'ã pyhareve ha ohenoimba hambiguakuérape ha he'ipaite ko'ã mba'e ijapysakuérape; ha okyhyjepa hikuái. 9 Upéi Abimelec ohenói Abrahámpe, ha he'i ichupe: Mba'éiko rejapo orerehe. Mba'épe piko che aja'yvere ndive, regueru haḡua che ha che retã ári ko mba'evaietéva. Upe rejapo'yva'eráva, nde rejapo cherehe. 10 Abimelec he'i avei Abrahámpe: Mba'éiko oíke ne akãme, rejapo haḡua ko'ã mba'e. 11 Ha Abraham ombohová: Ha'e chejupe: Che ningo ndaikuaái ko'ápepa oiméne umi okyhyjéva Ñanderuetégui, ha chejukáne hikuái che hambireko rehehápe. 12 Ha añetehápe ha'e che reindy avei, che ru rai, ndaha'éinte che sy memby, ha amenda hese. 13 Ha Ñanderuete cherenohẽ ramoguare che ru rógaguí aiko haḡua tetã ambuépe che ha'ékuri ichupe: Ko mba'eporã nde rejapóta cherehe, ha mamó ñaḡuahẽha rupi eréta: Ha'e che kyvy. 14 Upéramo Abimelec ojapyhy heta ovecha ha vaka, tembiguái kuimba'e ha kuñáva, ome'ẽ haḡua Abrahámpe, ha ome'ẽ jevy avei ichupe hambireko Sára. 15 Ha he'i Abimelec: Eikuaa porãke, ko che yvy oĩ ne renondépe; eiko mamó iporãveháme ndéve. 16 Ha Sárape he'i: Eikuaa porãke, ame'ẽma nde kyvýpe 1.000 pláta pehẽngue, péva topyta ndéve jopói ramo, opavave oikuaa haḡua ndojaiha mba'eve ivaíva nderehe ha nde reikoha heko potíva ramo. 17 Upémaramo Abraham oñembo'e Ñanderuetépe; ha Ñanderuete omonguera Abimelec ha hambirekópe, ha hambiguái kuñakuérape, imemby joaite haḡua. 18 Ñanderuete ombotýgui umi Abimelec rogaygua memby ryrukuéra, Sára, Abraham hambireko rehehápe.

Genesis 21

1 Ha Ñanderuete ojapopa Sára rehe he'i hagueichaite. 2 Ha Sára iḡuaiḡuiete riréma hyeguasú ha ome'ẽ Abrahámpe ita'yra, Ñanderuete he'i hague árape. 3 Ha Abraham ombohéra ita'yrape Isaac, Sára imembyva'ekue ichupe ḡuarã. 4 Ha ombotývo 8 ára (día) Abraham oikytĩ'o Isaac pire'i, Ñanderuete he'i haguéicha ichupe. 5 Ha Abraham oguereko ramo 100 año, onace ita'yra Isaac. 6 Upéramo Sára he'i: Ñanderuete chembopuka, ha oimeraẽ ohendúva ko'ã mba'e opukáta chendive. 7 Ha he'ive: Máva piko he'ineraka'e Abrahámpe, Sára omokambutaha imembyteévape, ame'ẽgui ichupe ha'e itujaite riréma. 8 Isaac okakuaa porã, ha'e opo'oha árape Abraham ojapo peteĩ karuguasú. 9 Ha Sára ohecha pe Egiptoygua Agar memby, Abrahámgui imembyva'ekue, oñembohoryha imemby Isaac rehe. 10 Upévare Sára he'i

iména Abrahámpe: Emosë ko tembiguáipe imemby ndive, ko tembiguái membýpe noñeme'ëmo'ái ñane mba'erepy, ñame'ëmbátgui che memby Isaácpe. 11 Ha ko ñe'ë kóva oipy'ajopy Abrahámpe, ita'ýra Ismael rehehápe. 12 Upémaramo Ñanderuete he'i Abrahámpe: Ani ndepochy pe mitárusu ha Agar rehehápe; ejapo katu opaite mba'e Sára he'íva guive ndéve, Isaac rupi reguerékóta ne ñemoñareteéva. 13 Ha pe tembiguái membyrégui ajapóta avei peteĩ tetã, ha'égui ne ñemoñare avei. 14 Upémaramo Abraham opu'ã pyharevete, ha ojapyhy pan ha peteĩ yryru kavara pïrekueguiguáva, omoĩ haña Agar ati'y ári, ha ome'ë ichupe avei pe mitárusu, ha omondo hikuái hógagui. Agar oho ha oiko rei tetã ambueygua ramo Beerséba desierto guasúre. 15 Ha opa rire ichugui pe y oguerékóva imba'yrúpe, Agar omoñeno pe mitárusúpe peteĩ yvyra guýpe, 16 ha oho uguapy mombyrymi henondépe, peteĩ hu'y ñemombóicha, he'ígui: Ndahechaséi omano ramo che memby, ha oho uguapy upépe ha hasë. 17 Ha Ñanderuete ohendu pe mitã rasë; ha hembiguái ohenói Agárpe yvága guive, ha he'i ichupe: Mba'éiko ojehu ndéve Agar. Ani rekyhyjétei, Ñanderuete ohendúgui ne membyrasë. 18 Epu'ã, ehupi pe mitã, ha ejoko ichupe nde pópe, Che ajapóta ichugui peteĩ tetã ndetuicháva avei. 19 Upévo Ñanderuete ohesape'a ichupe, ohecha haña pe ykua; ha oho ha omyenyhë ýgui hi'yryru ha omboy'u imembýpe omanombotavahína. 20 Ha Ñanderuete oĩ ko mitã ndive; ha okakuaa, ha oiko pe desierto guasúpe ha oiko ichugui hu'y poihára. 21 Ha oiko Paran desierto rehe; ha isy omomenda ichupe peteĩ Egiptoygua rehe. 22 Ha umi ára umívape pe mburuvicha, Abimelec, ha Ficol, isoldádo ruvicha ndive, oñe'ë hikuái Abrahámpe, ha he'i: Ñanderuete ningo oĩ nendive opaite mba'e rejapóva guivépe. 23 Upévore ko'ãga eme'ëna ne ñe'ë Ñanderuete rérape, nderejapomo'áiha mba'eve ivaíva cherehe térã che ra'y rehe térã iñemoñarenguéra rehe, py'aporã reheve roiko haguéicha nendive, péicha nde reiko jevýta chendive ha che retäyguakuéra ndive. 24 Ha Abraham he'i: Che ame'ëta ndéve che ñe'ë Ñanderuete rérape. 25 Ha Abraham oñe'ë Abimelécpe peteĩ ykua rehe, Abimelec rembiguaikuéra oipe'ava'ekue ichugui. 26 Ha Abimelec he'i: Ndaikuaái mávapa ojapóra'e ko'ã mba'e, ha nde ndereikuaaukái chéve avei, ha che nahenduiete voi mba'eve ko ára peve ko'ã mba'ére. 27 Ha Abraham ogueru ovecha ha vakakuéra, ome'ë haña Abimelécpe; ha mokõivéva oñembopy'apeteĩ. 28 Upéramo Abraham omboyke 7 ovechara'y kuña ijovecha atýgui. 29 Ha Abimelec oporandu Abrahámpe: Mba'éiko rejapose umi 7 ovecha kuña remboykeva'ekuégui. 30 Ha ha'e ombohováĩ ichupe: Regueraháta che pógui ko'ã 7 ovecha kuña, rehechakuaa haguére che ajo'o hague ko ykua kóva. 31 Péicha rupi ombohéra pe yvy oĩháme hikuái Beerséba; upépe ha'ekuéra oñoñe'ëme'ëgui Ñanderuete renondépe. 32 Ha oñembopy'apeteĩ rire hikuái Beersébape; opu'ã Abimelec ha Ficol, isoldádo ruvicha, oho jevy haña hikuái Filisteayguakuéra retãme. 33 Ha Abraham oñotý peteĩ tamarisco yvyra Beersébape, ha ohenói upépe Ñanderuete réra, oikovéva tapia guarã. 34 Ha Abraham oiko Filisteayguakuéra retãme heta ára pukukue.

Genesis 22

1 Ko'ã mba'e rire, Ñanderuete oha'ã (oprova) Abrahámpe, ha he'i ichupe: Abraham. Ha ha'e ombohováĩ ichupe: Péina ápe aĩ. 2 Ha he'i: Erahá ko'ãga nde ra'y, ha'eñomíva, Isaac, rehayhuetévape, ha tereho Moría yvýpe, ha upépe eikuave'ë ichupe chéve guarã kuave'ëmby ramo peteĩ cérro ári Che ha'etahápe ndéve. 3 Ha Abraham opu'ã pyharevete, ha ombyape hymba búrru ha ogueraha hendive mokõi hembiguái ha ita'ýra Isaácpe; ha oikytĩ jepe'a pe kuave'ëmbýpe guarã, ha oho Ñanderuete he'i haguépe ichupe. 4 Pe ára mbohapyhápe Abraham ojesaupi ha mombyry guive ohecha pe yvy Ñanderuete oiporavova'ekue kuave'ëmby rendarã ramo ichupe. 5 Upéramo Abraham he'i hembiguaikuérape: Peha'ärõ ko'ápe ko búrru ndive, che ha pe mitã rohóta amoite romomba'eguasú haña Ñanderuetepe, ha upéi roju jevýta pene rendápe. 6 Ha Abraham ohupi pe jepe'a pe kuave'ëmbýpe guarã ha omoĩ ita'ýra Isaac ati'yre, ha'e ojapyhy tata ha kyse ipópe; ha oho hikuái oñondive. 7 Upéramo Isaac oñe'ë itúva Abrahámpe, he'ívo: Nde, che ru, ha ha'e he'i ichupe: Mba'épa, che ra'y. Ha ha'e he'i: Kóina ápe tata ha jepe'a, ha mamó piko oime pe ovecha ra'yrsu reikuave'ëséva. 8 Ha itúva he'i ichupe: Che ra'y, Ñanderuete ohechaukáta pe ovecha ra'yrsu che aikuave'ëtava. Ha oho hikuái oñondive. 9 Ha oñuahévo pe yvy Ñanderuete he'i haguépe ichupe, Abraham omopu'ã peteĩ kuave'ëmby renda, ha omohendapa rire pe jepe'a ojapy ha ojokua ita'ýra Isaácpe, ha omoĩ pe kuave'ëmby rendápe, pe jepe'a ári. 10 Ha Abraham ipojái ikysére ha ohupi ipo ojuka haña ita'yrape. 11 Upévo Ñanderuete rembiguái (ángel) osapukái ichupe yvága guive, ha he'i: Abraham, Abraham. Ha ha'e he'i: Péina ápe aĩ. 12 Ha pe

yvága rembiguái he'i: Ani rehupítei nde po pe mitäre, ha aníke rejapótei hese mba'eve; aikuaáma rekyhyjeha Ñanderuetégui, nerembotovéigui (nerenegái) chehegui nde ra'y peteĩmi jepe. 13 Upémaramo Abraham ojesaupi ha oma'ẽ, ha péina ápe ijatukupe gotýo oĩ peteĩ ovecha mácho opa'áva hatĩgui peteĩ jukerĩ rakäre; ha oho Abraham ha ojapyhy pe ovecha mácho , ha oikuave'ẽ ita'ýra rekovia. 14 Ha Abraham ombohéra pe yvy péva: "Ñanderuete ojehechauka". Upéicha rupi oñembohéra pe cërro ru'ã ko ára kóva peve: "Ñanderuete ojehechauka." 15 Ha Ñanderuete rembiguái ohenói jevy Abrahámpe yvága guive, 16 ha he'i: Chejehe aňe'ẽme'ẽ, he'iuuka Penderuete, rejapógui ko'ã mba'e ha nerembotovéigui chehegui, nde ra'y ha'eñomíva jepe, 17 añetehápe rohovasáta ha amboheta hetavéta ne ñemoñarenguéra umi jasytata árare ojehechávaicha ha pe yvyku'i oĩva pe yguasu rembe'y peguáicha; ha ne ñemoñarenguéra ombopoguýta umi hesekuéra ija'e'ýva retānguéra. 18 Nde ra'y rupi ovy'aiteva'erã opaite yvy ape arigua tetānguéra, rejapo haguére che ñe'ẽ. 19 Ha ou jevy Abraham hembiguaikuéra rendápe, ha opu'ã hikuái ha oho oñondive Beersébape; ha Abraham opyta Beersébape. 20 Ko'ã mba'e rire, oñemomandu Abrahámpe: Péina ápe, Mílca avei imemby reta Nacor, nde ryvýgui. 21 Uz pe ijypykue, ha ityvýra Buz, Kemuel, kóva Aram ru, upéi. 22 Quesed, Hazo, Pildas, Jidlaf ha Betuel. 23 Ha ko Betuel, Rebéca ru. Ko'áva hína umi 8 ta'ýra, Mílca imembyva'ekue Nacor, Abraham ryvýgui. 24 Ha Nacor kuña, hérava Reúma, imemby avei Teba, Gaham, Tahas ha Maaca.

Genesis 23

1 Sára oikove 127 año . 2 Ha Sára omano Quiriatarbápe, péva hína Hebron, Canaan retāme; Abraham oñembyasy ha oguerokahe'o ichupe. 3 Ha opu'ã Abraham, hembireko re'õngue ypýgui, oho oñe'ẽ haña umi Het ra'ykuéra ndive, ha he'i: 4 Tetã ambueygua ramo aiko pende apytépe; peme'ẽmína chéve yvy aguereko haña che tyvy (sepultúra) pende apytépe, ha aňotý haña che rebireko re'õngue oĩva che resa renondépe. 5 Ha umi Het ra'ykuéra he'i Abrahámpe: 6 Orerendumína, nde karaiguasu: Nde ningo Jahve rembiguái ruvicha ore apytépe; ore tyvy iporāvéva eiporu katu reňotý haña ne rebireko re'õngue; orekuéra apytégui avave nombotovemo'ãi ndehegui ityvy, ha avave nde'imo'ãi ndéve upépe ani haña reňotý ne rebireko retekue. 7 Ha Abraham opu'ã ha oňakāity umi tetāygua, Het ra'ykuéra renondépe. 8 Ha oñe'ẽ hendivekuéra he'ivo: Peipota ramo aňoty ko'ápe che rebireko retekue, oĩva che rógape, cherendumíkена, ha peñe'ẽ cherehe Efron, Zohar ra'y ndive, 9 ha'e ome'ẽ haña chéve pe Macpéla pegua itakuaguasu, oguerokóva ijyvy rembe'ýpe; hepyteépe tome'ẽ chéve, aguereko haña che tyvy rendaña pende apytépe. 10 Ko Efron oĩhína umi Het ra'ykuéra apytépe; ha Efron he'i Abrahámpe, ambue Het ra'ykuéra rovake, ha opaite umi oikéva guive pe táva rokẽ rupi: 11 Nahániri, nde che karai, cherendumína: Ame'ẽ ndéve pe kokue, ha ame'ẽ avei ndéve pe itakuaguasu oĩva ipype; ko'ã che retã ra'ykuéra rovake ame'ẽmba ndéve; eňotý katu upépe ne rebireko retekue. 12 Upéramo Abraham oňakāity umi tetāygua renondépe, 13 ha he'i Efrónpe, hetāyguakuéra rovake: Nde raẽ cherendumína, ikatu ramo. Che ame'ẽta ndéve pe kokue repytee; eraha chehegui, aňotýkuaa haña ipype che rebireko retekue. 14 Ha Efron oñe'ẽ jevy Abrahámpe, ha he'i: 15 Che karai, cherendumína: Pe kokue repy ningo ohupity 400 síclo (péva 4,46 kilo pláta) ha mba'éiko upéva chéve ha ndéve ġuarã. Eňotý katu upépe ne rebireko retekue. 16 Upéramo Abraham opaga Efrónpe ha oha'ã hekoitépe ibalánzape Efrónpe ġuarã 400 síclo pláta ha'e he'i haguéicha, ojeporu háicha ñemuharanguéra apytépe, ha ome'ẽ ichupe Het ra'ykuéra rovake. 17 Ha Efron ome'ẽ pe kokue oĩva Macpélape, Mámregui kuarahyresẽ gotýo, itakuaguasu reheve, ha opaite umi yvyra reheve, oĩva guive pe kokue mbytépe ha ijerekuévo, 18 ha ombohása Abrahámpe imba'etee ramo, umi Het ra'ykuéra ha mayma rovake oikévahína guive pe táva rokẽ rupi. 19 Ko'ã mba'e rire Abraham oňotý hembireko Sárapi pe itakuaguasu Macpéla peguápe, Mámregui kuarahyresẽ gotýo, péva hína Hebron, opytáva Canaan retāme. 20 Ha Abrahámpe ġuarã opyta pe kokue ha pe itakuaguasu, imba'etee ramo ityvy rendaña, ojoguava'ekue Het ra'ykuéragui.

Genesis 24

1 Abraham itujáma, ha hetaiterei árama oikove; ha Ñanderuete ohovasa Abrahámpe opaite mba'épe. 2 Ha Abraham he'i peteĩ hembiguaípe, pe hogapýpe itujavévape, ha oisāmyhýva opaite mba'e ha'e oguerokóva guive: Emoĩ ko'áña nde po che retyma ro'o guýpe, 3 ha reme'ẽta chéve ne ñe'ẽ Ñanderuete renondépe, yvagakuéra ha yvy

Jára, nderehekamo'áiha che ra'ýpe ġuarã hambirekorã umi Canaangua rajykuéra apytégui, ijapytepekuéra aiko'aína. 4 Rehóta uvei che retãme, che pehẽnguekuéra rendápe, ha upépe rehekáta che ra'y Isaac hambirekorã. 5 Ha he'i ichupe hambiguái: Upe kuñataĩ ndouséi ramo che rapykuéri ko tetã kóvape, agueraha jevýtapa nde ra'ýpe pe tetã nde resẽ haguégui. 6 Ha Abraham he'i ichupe: Anĩ regueraha jevýtei che ra'y upépe, 7 Ñanderuete, yvagakuéra Jára, cheguenohẽva'ekue che ru rógagui ha che rogayguakuéra retãgui, ha oñe'ẽva'ekue chéve he'ívo: Ne ñemoñarenguérape ame'ẽta ko yvy kóva; Ha'e omondóta peteĩ yvága hambiguái ne renonderãme nde regueru haġua upégui che ra'y hambirekorã. 8 Ha upe kuñataĩ ndouséi ramo nendive, nane'apytĩmo'ãvéi ko ñe'ẽme'ẽme, anĩnte katu regueraha jevy che ra'ýpe che vallekúepe. 9 Upémaramo pe tembiguái omoĩ ipo ijára Abraham retyma ro'o guýpe, ha ome'ẽ iñe'ẽ Ñanderuete renondépe ojaopataha Abraham hambipota. 10 Ha hambiguái oiporavo 10 caméllo, ijára camellokuéra apytégui ha oho, ogueraha hikuái opaichagua jopói iporavopyréva ijaragui; ha ojeĩty tape rehe, oġuahẽ meve Mesopotámia, Nacor távape. 11 Ha omoñesũ icamellokuéra pe táva oka gotýo, peteĩ ykua ypýpe, ka'aru jave ohóvo, umi kuñataĩ osẽháme jepi y rekávo. 12 Ha'e oñembo'e ha he'i: Ñanderuete, che jára Abraham Jára, ajerure ndéve, embosako'i porãmba chéve ko árape ha ehechauka nde poriahuvereko oĩha che jára Abraham ndive. 13 Péina ápe, che aĩ ko ykua ypýpe, ha ko'ã tavaygua rajykuéra osẽ joa y rekávo, 14 ha upe kuñataĩ máva che ha'etavape: Emboguejy ne kambuchi, hay'umi haġua, ha ha'e he'i ramo chéve: Hey'u katu, ha amboy'úta avei ne rymba camellokuérape; péva taha'e nde reiporavova'ekue ne hambiguái Isaácpe ġuarã; ha upéicha che aikuaáta reiporiahuverekoha che jrape. 15 Ha ojehu ha'e oñembo'epa mboyve, péina Rebéca oġuahẽ ikambuchi reheve ijati'y ári, ha'e ningo Betuel rajy, Betuel katu Nacor hambireko membykuimba'e, ha Nacor ha'e Abraham ryvy. 16 Pe kuñataĩ iporãiterei, ha'e peteĩ kuñataĩ heko potĩva, ndoikóiva gueteri kuimba'e ndive; ha'e ou pe ykuápe, omyenyhẽ haġua ikambuchi, ha ojere oho haġuáicha. 17 Upémaramo pe tembiguái oñani hendápe, ha he'i: Ajerure ndéve chemboy'u michĩmi ne kambuchiguigua ymíre. 18 Ha ha'e he'i ichupe: Hey'u katu che karai; ha pya'e omboguejy ikambuchi ijati'y ári, ha omboy'u ichupe. 19 Ha Rebéca omboy'upáma ramo ichupe, he'i: Ne camellokuérape ġuarã aguenohẽta avei y, ombogue peve ijy'uyhéi. 20 Ha pya'ete omonandi ikambuchi umi tymba hoy'uhápe ha oho jevy ykuápe y renohẽvo, ha oguenohẽ opaite camellokuérape ġuarã. 21 Ha pe kuimba'e ipy'andýi pe kuñataĩ rehe, ha okirirĩnte oikuaa haġua Ñanderuete'pa ohovasa ijeju térã nahániri. 22 Ha umi caméllo hoy'upa rire, pe kuimba'e ome'ẽ ichupe peteĩ namichãĩ oroguigua ipohýiva 5,5 grámo ha mokõi jeguaka pyapy rehegua ipohýiva 111 grámo. 23 Ha he'i: Máva rajy piko nde. Aipota remombe'u chéve. Ikatúnepa ropyta nde ru rógape. 24 Ha pe kuñataĩ he'i ichupe: Che ru Betuel, Mílca ha Nacor ñemoñare. 25 Ha he'i avei: Ore rógape oĩ heta kapi'i ha tymbakuéra rembi'urã, ha oĩ avei tenda pepyta haġua ko pyhare. 26 Upémaramo Eliézer oñakãity, ha ogradece Ñanderuete, 27 ha he'i: Toñemomba'eguas Ñanderuete, che jára Abraham Jrape nomboykéi haguére ichugui ijeporiahuvereko ni ipy'a porã, Ha'e voi chesãmbyhy che rape rehe, aġuahẽ meve che jára ryvy rógape. 28 Ha pe kuñataĩ oñani isy rógape ha oho omombe'upa ko'ã mba'e hogayguakuérape. 29 Ha Rebéca kyvy, hérava Laban, ohendupávo iñe'ẽ, oñani pe ykua gotýo Abraham hambiguái oha'ārõháme, 30 ohechágui pe namichãĩ ha umi jeguaka pyapy reheguáva heindy jyváre, ha ohendúgui: Péicha he'i chéve pe kuimba'e, ou pya'e Eliézer rendápe; ha péina ha'e oĩhína umi caméllo ykére pe ykua ypýpe. 31 Ñanderuete nderovasáma, mba'érehe piko repyta rei okápe, ambosako'ipáma pe óga ndéve ġuarã ha ne caméllo rendaġua avei, (Laban he'i). 32 Upémaramo Eliézer ou hógape, ha Laban ojorapa icamellokuéra ha ome'ẽ ichupekuéra kapi'i, hi'upyrã, ha ome'ẽ avei y Abraham hambiguái ha hendive oúvape ġuarã ojepyhéi haġua. 33 Ha omoĩ henondépe avei hambi'urã; Eliézer katu he'i ichupe: Ndakarumo'ãi ha'e mboyve pe ha'eva'eráva. Ha he'i hikuái ichupe: Ere katu umi ereséva. 34 Upéramo he'i: Che, Eliézer, Abraham hambiguái. 35 Ñanderuete ohovasaite che jrape, ha oiko ichugui karaiguasu, Ha'e ome'ẽgui ichupe pláta, oro, tembiguái kuimba'e ha kuñáva, heta ovecha, kavara, vaka, caméllo ha burrokuéra. 36 Ha Sára, che jára hambireko, iġuaiġui riréma ou imemby che jrape ġuarã peteĩ mitãkuimba'e, ha ome'ẽmba ichupe opaite mba'e oguerekóva guive. 37 Ha che jára oipota che ame'ẽ ichupe che ñe'ẽ ha he'i: Nderehekamo'ãi che ra'y hambirekorã umi Canaangua rajy apytégui, che aiko ramojepe hetãme. 38 Rehóta uvei che ru ha che pehẽnguekuéra rógape, ha upégui reguerúta che ra'y hambirekorã. 39 Ha che ha'eva'ekue che jrape: Ha sapy'a rei upe kuñataĩ ndouséi ramo chendive. 40 Ha'e katu he'i chéve:

Ñanderuete resa renondépe che aiko'aína, Ha'e katuete omondóta ijyvága rembiguái
 nendive ha Ha'e nemboguata porãta ne raperã rupi ha nde reguerúta che ra'y
 rembirekorã che ru rógagui. 41 Ha nane'apytímo'ávái ko che ñe'ême'ẽ reġuahẽ vove
 che pehẽnguekuéra rendápe ha ha'ekuéra nome'ēséi ramo ndéve che ra'y
 rembirekorã, upéicharamo mante nane'apytímo'ávái che ñe'ême'ẽ. 42 Ha aġuahẽvo ko
 árape pende ykuápe, aňembo'e Ñanderuete, che jára Abraham Járape; Ha'e
 ombosako'i porãmba haġua chéve. 43 Che aĩ jave ko ykua ypýpe ha ou ramo peteĩ
 kuñataĩ y rekávo, che ha'éta ichupe: Ajerure ndéve chemboy'umi haġua ne
 kambuchígui. 44 Ha ha'e he'i ramo chéve: Hey'u katu nde ha aguenohẽta avei y ne
 camellokuérape ġuarã; upéva taha'e pe kuñataĩ Ñanderuete oiporavomava'ekue che
 jára ra'ýpe ġuarã. 45 Aňembo'epa mboyve, péina ápe Rebéca oġuahẽ ikambuchi
 reheve ijati'y ári; oguenohẽ haġua y, ha che ha'e ichupe: Ajerure ndéve
 chemboy'umína. 46 Pya'e ha'e omboguejy ikambuchi ijati'y árigui, ha he'i: Hey'u
 ha amboy'úta avei ne camellokuérape. Ha che hay'u rire ha'e omboy'u avei che
 camellokuéra. 47 Upéramo aporandu ichupe: Máva rajy piko nde. Ha ha'e he'i
 chéve: Che ru Betuel, Mílca ha Nacor ñemoňare. Upéramo amoĩ ichupe peteĩ
 namichái itĩ rehe, ha jeguaka ipyapykuéra rehe. 48 Ha aňakãity ha aňembo'e Ñande
 Ruetépe, ha amomba'eguasú ichupe Ha'e chesãmbyhy porã haguére pe tape aňetegua
 rehe, ajohu haġua che jára ryvy rajýpe, Isaac rembirekorã. 49 Ha ko'áġa, peẽ
 peiporiahuvereko ramo ha pehayhu ramo che járape, peje chéve, ha nahániri ramo,
 peje avei chéve; aha haġua akatúa térã asu gotýo. 50 Upéramo Laban ha Betuel
 he'i ichupe: Ñanderuetégui ou ko'ã mba'e; ndaikatúi ro'évo ndéve ivaíva térã
 iporãva. 51 Péina ápe Rebéca, eraha ichupe, ha tapeho, ha'e toiko nde jára ra'y
 rembireko ramo, Ñanderuete oipota háicha. 52 Ha Abraham rembiguái ohendúvo
 iňe'ẽnguéra, oňakãity yvy rehe omomba'eguasú haġua Ñanderuetépe. 53 Ha Eliézer
 oguenohẽ jeguaka plataguigua ha oroguiguáva ha hetaao ome'ẽ haġua Rebécape;
 Eliézer ome'ẽ avei heta mba'erepy ikyvy ha isýpe. 54 Upéi ha'e ha umi kuimba'e
 ouva'ekue hendive okaru ha hoy'u, ha opyta pe pyhare hógape; ha opu'ã rire ambue
 pyharevete, he'i: Pechemondo, taha jevy che jára rendápe. 55 Upéramo he'i ikyvy
 ha isy: Pe kuñataĩ topytamive orendive 10 ára ha uperire toho. 56 Ha'e katu he'i
 ichupekuéra: Anive pechejoko, Ñanderuete ombohape porãmbaitére, pechemondóna
 uvei, taha jevy che jára rendápe. 57 Upéramo he'i hikuái: Ñahenói pe kuñataĩme
 ha ñaporandu ichupe. 58 Ha ohenói hikuái Rebécape, ha oporandu ichupe:
 Rehosémapa nde ko kuimba'e kóva ndive. Ha ha'e he'i: Che ahase. 59 Upéramo oheja
 hikuái Rebéca oho hembiguái kuña ndive, Eliézer ha iňirũnguéra ndive. 60 Ha
 ohovasa hikuái Rebécape ha he'i ichupe: Ore reindy, toiko ndehégui 1.000 ha
 hetave 1.000-kuéra sy ramo, ha ne ñemoňarenguéra toguereko ipoguýpe hesekuéra
 ija'e'ývape. 61 Uperire Rebéca opu'ã hembiguái kuñataĩkuéra ndive ojupi umi
 camélló ári ha oho hikuái Eliézer rapykuéri; upéicha oje'ói hikuái oňondivepa.
 62 Ha Isaac ouhína pe Oikovéva cherecha ykuágui; ha'e oikógui upérõ Négevpe. 63
 Upe ka'aru Isaac osẽ oňembo'e haġua pe ñúme; ha ojesaupívo ome'ẽ, ha péina umi
 camélló oňemoaġui joa oúvo. 64 Ha Rebéca ohechávo Isaácpe ome'ẽ icamélló
 árigui; 65 ha oporandu Eliézerpe: Máva piko pe kuimba'e ouvahína pe ñu rupi
 ñaneruvaitívo. Ha'e he'i ichupe: Péva voi ningo che jára; upéramo Rebéca ojapyhy
 iňakãhoja, ha ojaho'i hova. 66 Ha Eliézer omombe'u Isaácpe opaite mba'e
 ojapova'ekue. 67 Ha Isaac ogueru pe kuñataĩme isy Sára róga rymba
 pirekueguiguápe ha omenda Rebécare, ha ohayhu ichupe; péicha Isaac
 oňemoangapyhy, isy omano rire.

Genesis 25

1 Ha Abraham omenda jevy, hembireko réra Cetúra, 2 ha'e imemby ichugui: Zimram,
 Jocsan, Medan, Madian, Isbac ha Súa. 3 Ha Jocsan ra'ykuéra Seba ha Dedan; ha
 Dedan ra'ykuéragui oiko umi Asurgua, Letusgua ha Leumguakuéra. 4 Ha Madian
 ra'ykuéra: Efa, Efer, Hanoc, Abida ha Elda. Ko'áva Cetúra ñemoňare meme. 5 Ha
 Abraham ome'ẽ opaite mba'e oguerékóva guive Isaácpe. 6 Ha Cetúra membykuérape
 Abraham ome'ẽnte jopói, ha omondo ichupekuéra ita'ýra Isaácgui, peteĩ tetã
 kuarahyresẽ gotyoguápe. 7 Ha Abraham oikove 175 año. 8 Abraham omano
 itujaiterei riréma ha hi'ára heta reheve, ha oike hetãyguakuéra omanomava'ekue
 apytépe. 9 Ita'yruakuéra Isaac ha Ismael oňotý ichupe Macpéla pegua
 itakuaguasúpe, Efron yvykuépe, Zohar ra'yre, peteĩ Hetgua, Mámre rovái
 opytávape, 10 pe yvy Abraham ojoguava'ekue Het ra'ykuéragui, ha oňeňotý haguépe
 Sáraper, upépe oňeňotý avei Abrahámpe. 11 Ha ojehu Abraham omano rire, Ñanderuete
 ohovasa Isaácpe; ha Isaac oiko pe Oikovéva cherecháva ykua ypýpe. 12 Ko'áva

Ismael, Abraham ra'y, ñemoñarenguéra, Agar, pe Egiptoýgua, Sára rembiguái membykue. 13 Ko'áva Ismael ra'y rerakuéra, ijypykue héra Nebaiot, upéi Cedar, Adbeel, Mibsam, 14 Misma, Duma, Massa, 15 Hadar, Tema, Jetur, Nafis ha Cedema. 16 Ko'áva Ismael ra'ykuéra, herakuéra rupi oñembohéra avei itava'ikuéra ha hekohakuéra. Ko'ã 12 Ismael ra'ygui oiko 12 tribu ruvicha. 17 Ha Ismael oikove 137 año ; ha omanóvo ha'e oñembyaty hetäyguakuéra omanomava'ekue ndive. 18 Ha oiko hikuái Habila guive Shur peve, opytáva Egípto rovái jajúvo, Asíriaguio. Ismael ha iñemoñarenguéra oñorairõ opaite ipehënguekuéra ndive. 19 Ko'áva Isaac, Abraham ra'y, ñemoñarenguéra: Abraham ra' y Isaac, 20 ha Isaac oguereko ramo 40 año omenda Rebéca, Betuel rajy rehe; Betuel peteĩ Aramgua, oikóva Padánpe; ha'e ombohéra ita'yrape Laban, heindy ningo Rebéca. 21 Ha Isaac oñembo'e Ñanderuetepe hambireko rehe, ikatu haña imemby; ha Ñanderuete ohendu ichupe ha hambireko Rebéca hyeguasú. 22 Imembykuéra oñorairõma hyepýpe voi; upéramo Rebéca he'i: Upéichataramo, mba'upépa che aikovéta. Ha oho oporandu Ñanderuetepe; 23 ha Ñanderuete he'i ichupe: Mokõi tetã oĩhína nde rete ryepýpe, ha mokõi tetã oñemboja'óta nde ryepy guive; peteĩ tetã imbaretéveta ambue tetãgui, ha pe tenondegua oikóta pe imitávèva rembiguái ramo. 24 Ha oñuahëvo pe ára imemby haña, péina hyépe oĩra'e mokõi mitãkuimba'e. 25 Ha osëvo pe tenondevegua ipire pytã ha haguepaite ku ao ravijúicha; ha ombohéra ichupe Esau. 26 Upéi osë ityvýra, ojejapyhýva Esau pyta rehe; ha ombohéra ichupe Jacóbo. Ha Isaac oguerékoma 60 año Rebéca imemby ramoguare. 27 Ha okakuaávo umi mitãkuimba'e, Esaúgui oiko mymba japiha ikatupyryva, ha'e peteĩ kuimba'e ñu meguáva; Jacóbo katu kuimba'e heko pytu'úva, óga mymba pìrekueguigua rupi oikóva. 28 Ha Isaac ohayhuve Esaúpe, ho'useitereígui umi mymba saite ro'o ha'e oguerúva (ka'aguýgui), Rebéca katu ohayhuve Jacóbope. 29 Peteĩ ára Jacóbo ombojy jave hi'upyrã, Esau ojevývo ñúgui ikane'õ ha iñembyahyietereígui, 30 he'i Jacóbope: Ajerure ndéve eme'emi chéve ne rembi'u pytã, cheñembyahýi eterei ningo. Upévale oñembohéra avei ichupe Edom. 31 Ha Jacóbo he'i ichupe: Evendéna chéve ko árape nde ra'y ypykue reko (ko tembi'u kóvare). 32 Upéramo Esau he'i: Péina ápe, che ningo amanombotáma ñembyahýigui; ha mba'épe piko chepytyvõta ko ta'yra ypykue reko. 33 Ha Jacóbo he'i: Éme'ëna chéve ko'áña ne ñe'ë, ha ha'e ome'ë ichupe iñe'ë Ñanderuete rérape ha ombohasa Jacóbope ita'yra ypykue reko. 34 Upéramo Jacóbo ome'ë Esaúpe pan ha lentéja (ojoguáva kumanda'ípe), okaru ha hoy'u rire Esau opu'ã ha oho. Péicha ha'e nomomba'éi ita'yra ypykue reko.

Genesis 26

1 Upéi ou peteĩ ñembyahýi ndetuicháva pe tetãme, ojehu haguéicha Abraham árape; ha Isaac oho Abimelec, pe Filisteaygua retã ruvicha rendápe, Gerárpe. 2 Ha Ñanderuete ojehechauka ichupe ha he'i: Aníke reguejy Egíptope; eiko pe yvy che ha'étavape ndéve. 3 Eiko tetã ambueygua ramo ko tetãme, Che aíta nendive ha rohovasáta; ndéve ha ne ñemoñarenguérape katuete ame'ëta ko yvy tuichakue ha amoañetéta pe ñe'ë ha'eva'ekue nde ru Abrahámpe. 4 Amboheta hetavéta ne ñemoñarenguéra mbyjakuéra árare oĩ háicha, ha ne ñemoñarenguérape ame'ëmbaitéta ko yvy kóva; ha mayma tetã yvy ariguáva ojevohasava'erã ne ñemoñarenguéra rupi, 5 Abraham ohendu ha ojapo haguére che ñe'ë, che rembiapoukapy, che reko'mbo'e ha che rembipota. 6 Upéramo Isaac oiko Gerárpe. 7 Ha umi kuimba'e upepeguáva oporandu ichupe hambireko rehe; ha'e he'i ichupekuéra: Che reindy; okyhyjégui he'i haña: Che hambireko; omoingégui ipy'apýpe umi kuimba'e upepeguáva ikatuha ojuka ichupe Rebéca rehehápe, Rebéca iporã itereígui. 8 Ha ojehu heta ára ha'e oiko rire upépe, Abimelec, umi Filisteaygua retã ruvicha, oma'ëvo hovetã rupi, ohecha Isaácpe ohavi'u jave hína hambireko Rebécape. 9 Ha Abimelec ohenoíuka Isaácpe, ha he'i ichupe: E'a, péina ne hambireko ra'e. Ha mba'éicha piko erera'e: Ne reindyha. Ha Isaac he'i ichupe: Che aimo'ãgui: Ikatuha pechejuka hesehápe. 10 Ha Abimelec he'i: Mba'érehe piko rejapo orerehe ko'ã mba'e. Oimeraë tetäygua okekuaava'erãmo'ã ne hambireko ndive, ha ogueruva'erãmo'ã oreári mba'evaietéva. 11 Upéramo Abimelec he'i hetäyguakuérape: Upe opokóva ko kuimba'e térã hambireko rehe, añetehápe ojejukava'erã. 12 Ha Isaac oñemitý ikokuépe, ha pe año pévape ha'e omono'õ isemílla ra'yínguérargui 100 jevyve, Ñanderuete ohovasaitégui ichupe. 13 Upévale Isaácgui oiko mba'eta rerekoha; oñakãrapu'ã ha oñemboticha tuvichave ohóvo, ituicharasaite peve. 14 Isaac oguereko ovecha ha vaka atykuéra, ha heta tembiguái; ha upévale Filisteayguakuéra ipy'arasy. 15 Ha itúva Abraham oikove jave gueteri hembiguaikuéra ojo'ova'ekue ykuakuéra, umía katu Filisteayguakuéra ombohýpa ha ojatypa yvýpe. 16 Upéramo Abimelec he'i

Isaacpe: Tereho ore yvýgui, rejúgui nde nembarete itereive orehegui. 17 Ha Isaac oho upégui, ha opyta Gerar cérro pa'úme ha oiko upérupi. 18 Ha Isaac ojo'ó jevy umi ykua, ojejo'omava'ekue itúva Abraham rekovépe, ha Filisteayguakuéra ombohypava'ekue Abraham omano rire, ha ombohéra jevy umi ykua, itúva ombohéra haguéicha. 19 Isaac rembiguaikuéra ojo'ó umi cérro pa'úme, ha ojohu upépe peteĩ yvu hi'y poráva, 20 umi Gerargua rymba rerekua oñorãirõ umi Isaac rymba rerekua ndive, he'ívo: Pe y ore mba'e. Upéicha rupi Isaac ombohéra pe yvu Esec, oñoñe'ẽ'api haguére hese. 21 Ha mombyryve ojo'ó jevy hikuái ambue ykua, ha oñorãirõ jevy hese ha ombohéra Sítina. 22 Ha oñemboykénate upégui, ojo'ove ambue yvykua, ha noñorãirõvéi hikuái péva rehe, ha ombohéra Rehobot ha he'i: Ko'áña ae Ñanderuete ñanembopy'aguapy ha ñañoakārapu'āta ko yvýpe. 23 Ha upégui oho Beersébape. 24 Ha Ñanderuete ojehechauka ichupe pe pyharépe ha he'i: Che ningo, nde ru Abraham Jára, aníke rekyhyje, Che aĩgui nendive, Che rohovasáta ha amboheta hetavéta ne ñemoñare che rembiguái Abraham rayhupápe. 25 Ha Isaac omopu'ã upépe peteĩ kuave'ẽmby renda ha ohenói Ñanderuete réra, ha omopu'ã upépe hõga mymba pirekueguiguáva ha hembiguaikuéra ojo'ó upépe ambue ykua. 26 Ha Gerar guive Abimelec ou hendápe, ogueru hendive Ahuzat, iñamigo, ha Ficol, isoldádo aty ruvicha. 27 Ha Isaac he'i ichupekuéra: Ma'erāpa peju che rendápe, peẽ cherayhu'ỹva, pechemosẽva'ekue pende apytégui. 28 Ha he'i ichupe hikuái: Rohechakuaa Jahve (yvága atykuéra Jára) oĩha nendive; ha ro'e: Ko'áña roñoñe'ẽme'ẽ Jahve renondépe, nde ha ore, ñañoombopy'apeteĩtaha, 29 ani haña rejapo orerehe ivaíva, ore ndoropokói haguéicha nderehe, iporāvante rojapova'ekue nderehe, ha roheja reho py'aguapýpe; Ñanderuete nderovasa porāma ko'áña. 30 Upéramo Isaac ojapo ichupekuéra karuguasu, ha okaru ha hoy'u hikuái. 31 Ha opu'ã hikuái ko'ẽtĩ jave, ha oñoñe'ẽme'ẽ Ñanderuete renondépe ha oñomomaitei paha rire oho hikuái py'aguapýpe. 32 Ha pe árape oñuahẽ Isaac rembiguaikuéra ha he'i ichupe: Pe ykua rojo'oroĩnagui osẽma y. 33 Ha Isaac ombohéra pe ykua Séba; ha upéicharupi upe táva héra Beerséba (ykua oñoñe'ẽme'ẽ haguépe) ko ára kóva peve. 34 Ha Esau oguereko ramo 40 año omenda Judit, Beerí rajy rehe, ha Basemat, Elon rajy rehe, Hetgua meme hikuái. 35 Ha péva omoñeko'õi asy Isaac ha Rebéca angapy.

Genesis 27

1 Ha ojehu Isaac itujáma ramo, ha iñypytũvo ichugui hesakuéra ou ndohechavéi, upévare ohenói ita'ýra ypykue Esaúpe, ha he'i ichupe: Nde che ra'y. Ha ha'e he'i ichupe: Na'ápe aĩ, che ru. 2 Ha Isaac he'i ichupe: Ema'ẽ, chetujáma, ha ndaikuaái che ára paha. 3 Ejapyhýna nde hu'ykuéra ryrú ha nde guyrapa, ha tereho ñu rehe, ha egueru chéve mymba saite ro'okue ndete rejapiva'ekue, 4 ha ejapo chéve pe tembi'u che ha'use haichaite, ha egueru chéve ta'u che rohovasa haña amano mboyve. 5 Ha Rebéca ojapysaka Isaac oñe'ẽ ramoguare ita'ýra Esaúpe; ha Esau oho rire ñure ojapi haña peteĩ mymba saite, 6 Rebéca oñe'ẽ imemby Jacóboppe, ha he'i: Ejesape'a porāke, che ahendu oñe'ẽ ramoguare nde ru nde ryke'y Esau ndive, he'ívo ichupe: 7 Egueru chéve mymba saite ro'o ha ejapo chéve ichugui tembi'u ha'u haña, ha upéi rohovasa haña Ñanderuete renondépe, amano mboyve. 8 Ha ko'áña nde che memby, ejapókena ko ha'étava ndéve. 9 Pya'e tereho ñane rymba oĩháme ha egueru chéve mokõi kavara'y iporāvéva, ha ajapóta ichuguikuéra tembi'u nde rúpe ñuarã, ha'e ho'use haichaite; 10 ha nde regueraháta nde rúpe, ha ho'u rire, ha'e nderovasáta, omano mboyve. 11 Ha Jacóbo he'i isy Rebécape: Che ryke'y Esau ningo kuimba'e haguepáva, ha che katu cheperõva. 12 Che ru opokóntemo che pire rehe, ohechakuaáta katuete che ambotavyseha ichupe, ha aguerúta che ári maldicion, jehovasa rāngue. 13 Ha isy he'i ichupe, tou che ári pe maldicion, nde katu che memby ejapopa che ha'éva guive ndéve ha tereho egueru chéve (mokõi kavara'y). 14 Upéramo ha'e oho ha ogueru isýpe umi kavara'y ha isy ojapo ichuguikuéra tembi'u, itúva ho'use haichaite. 15 Ha Rebéca ojapyhy imemby ypykue Esau ao, umi iporāvéva ha'e oguerékóva hógape, ha omunde imemby imitāvéva, Jacóbo rehe. 16 Ha oñu'ã iyyva ha ijajúra ndahagueihápe, umi kavara'y pirekuépe. 17 Ha omoĩ pe tembi'u pan reheve ombosako'iva'ekue imemby Jacóbo pópe. 18 Uperire ha'e oho itúva rendápe ha he'i: Che ru ápe aĩ. Ha Isaac oporandu, máva piko nde, che ra'y. 19 Ha Jacóbo he'i itúvape: Che ha'e Esau nde ra'y ypykue; ajapopáma nde ere haguéicha chéve: Epu'āna, aguapy ha he'u ko so'o, cherovasa haña. 20 Upéramo Isaac he'i ita'ýrape: Mba'éicha piko rejohu pya'etéra'e peteĩ mymba saite, che ra'y. Ha ha'e he'i ichupe: Ñanderuete, nde Jára, chemboguata ajohu pya'e haña. 21 Ha

Isaac he'i Jacóbope: Eñemboja cherehe apoko haḡua nderehe, aikuaa haḡua ndépa hína che ra'y Esau téräpa nahániri. 22 Ha Jacóbo oñemboja itúva Isaac rehe, ha ha'e opoko hese, he'ívo: Ne ñe'ë Jacóbo ñe'ë, nde jyvakuéra katu Esau mba'e. 23 Ha ha'e ndoikuaái ichupe, haguepágui ijoyva Esau jyváiicha; ha ohovasa mboyve ichupe, 24 oporandu jevy: Ndépa che ra'y Esau. Ha Jacóbo he'i chupe: Che ha'e. 25 Ha he'i avei: Eñemoaḡui cherehe, ta'u che ra'y jeporekakuégui, rohovasa haḡua; ha Jacóbo oñemoaḡui hese, ha Isaac ho'u; ha ogueru avei ichupe víno ha ho'u. 26 Upéi Isaac, itúva, he'i ichupe: Eñembojána ko'áḡa, cheretũ haḡua, che ra'y. 27 Ha Jacóbo oñemboja itúva rendápe ohetũ haḡua ichupe; upérõ Isaac ohetũ avei ijao ryakuã, ha ohovasa ichupe, he'ívo: Ema'ë, che ra'y hyakuã, ku ñu Ñanderuete ohovasava'ekue ryakuáiicha; 28 Ñanderuete tome'ë ndéve pe yvága ysapy, yvy heñói poráva, heta trígo ha yva rykuere. 29 Heta tetã toiko ne rembiguái ramo, ha tetãnguéra ta'itĩndy ne renondépe; ha tereiko nde ryvykuéra jára ramo, ha nde sy membykuéra toñakãity ne renondépe. Toñehundi upe nderovasase'yva ha taheko potĩ umi nderovasáva. 30 Ha ojehu, Isaac ohovasapa rire Jacóbope, ha ha'e osẽ rireminte itúva Isaac kotýgui, ityke'yra Esau oḡuahẽ avei ñúgui mymba saite ro'o reheve. 31 Ha ombosako'ipa rire pe tembi'u, ogueru itúvape, ha he'i ichupe: Epu'ã che ru, ha he'u nde ra'y jeporekakuégui, cherovasa haḡua. 32 Upéramo itúva Isaac he'i ichupe: Máva piko nde. Ha ha'e he'i: Che ningo nde ra'y ypykue, Esau. 33 Ha Isaac tuicha ipy'andýi, ha he'i: Máva piko upe ouva'ekue ko'ápe ha ogueru mymba saite ro'o, ha che ha'úma umi mba'e ogueruva'ekuégui nde reju mboyve. Ha uperire che ahovasáma ichupe, ha pe jehovasa hendivémante opytava'erã. 34 Ha Esau ohendúvo itúva ñe'ë, hatãiterei osapukái py'a ñembyasy asypópe, ha he'i itúvape: Cherovasána avei chéve, che ru. 35 Ha ha'e he'i ichupe: Japu reheve ou nde ryvy, ha ogueraha pe jehovasa imba'eteerã ramo. 36 Ha Esau he'i ichupe: Hekoitépe oñembohérara'e ichupe Jacóbo (he'iséva pe oporombotavýva), mokõi jevýma chembotavy: Oñemomba'éma pe ta'yra ypykue reko rehe, ha péina ko'áḡa ojapyhy avei pe jehovasa, che mba'éva avei. Ha Esau oporandu: Neremohembýipa chéve ḡuarã jehovasami jepe. 37 Ha Isaac he'i Esaúpe: Ema'ë porãke amoĩma ichupe nde jára ramo, ha opaite ityvýra oikova'erã hembiguairã ramo; ame'ë ichupe trígo ha víno ; ha mba'épa ajapóta ko'áḡa nderehe che ra'y. 38 Ha Esau he'i itúvape: Ndereguerekovéimapa peteĩminte jepe jehovasarã, nde, che ru. Cherovasána avei chéve, che ru. Ha Esau osapukái, ha ojahe'o soro. 39 Upémaramo itúva Isaac oñe'ë ha he'i ichupe: Eikuaa porãke, mombyry reikova'erã yvy heñói poráva ha ára ysapygui. 40 Ha reikovéta nde kyse puku rupi, ha reikóta nde ryvy rembiguái ramo; eñeha'amba katu ha eñemombarete ha reitýta pe cangállla nde ati'ygui. 41 Ha Esau ipochyete Jacóbo ndive, itúva ohovasa haguére ichupe, ha he'i ipy'apýpe: Áḡante oḡuahẽne che ru omanoha ára, uperire ajukava'erã che ryvy Jacóbope. 42 Ha oje'e Rebécupe imemby ypykue ñe'ëngue; ha ha'e ohenoiuka imemby imitávévape ha he'i ichupe: Eikuaa porãke, nde ryke'y Esau ojepy'amongeta nderehe ndejuka haḡua. 43 Upévale nde che memby, ehendúke che ñe'ë; epu'ã ha tereho Haránpe, che kyvy Laban rógape, ekañy upépe, 44 ha aremí peve eiko hendive, nde ryke'y pochy rendy ojera peve. 45 Ha nde ryke'y ndaipochyvéi ramo nendive, ha hesarái ramo pe mba'e rejapova'ekuégui hese; che amondóta nde piarigua, ha rogueru jevýta amoitégui. Mba'érehe piko apytáta mokõive'y rehe peteĩ árape. 46 Ha Rebéca he'i Isaácpe: Che ndavy'aiete ko'ã Het rajykuéra ndive. Jacóbo omenda ramo avei Het rajykuéra rehe, ma'eräpa aikoseve.

Genesis 28

1 Upéramo Isaac ohenói Jacóbope, ha ohovasa ichupe, ha he'i: Ani remenda Canaan rajykuéra rehe. 2 Epu'ã katu ha tereho Padan-arámpe, Betuel rógape, nde sy ru rógape, ha emenda Laban rajy rehe, nde sy kyvy rajy rehe. 3 Ha Ñanderuete, pe Ipu'akapáva, tanderovasa ha tanembota'yra heta, ha tanemboheta hetave ohóvo oiko peve ndehogui tetã ndetuicha ha hetaitereíva. 4 Ñanderuete tanderovasa ndéve ha ne ñemoñarenguérape ohovasa haguéicha Abrahámpe, reguereko haḡua ne mba'e tee ramo pe yvy reikohápe, Ñanderuete ome'éva'ekue Abrahámpe. 5 Upéicha Isaac omondo Jacóbope, Padan-arámpe, Laban, Betuel ra'y rendápe, ha péva Rebéca kyvy, Jacóbo ha Esau sy. 6 Ha Esau ohechávo mba'éichapa Isaac ohovasa Jacóbope, ha omondo ichupe Padan-arámpe, oheka haḡua upépe hembirekorã; ha ohovasávo he'i hague ichupe: Aníke remenda Canaangua rajy rehe; 7 ha Jacóbo ojapo itúva ha isy ñe'ëngue, ha oho Padan-arámpe. 8 Ha Esau ohechakuaágui umi Canaan rajykuéra ndo'aiporãha itúva Isaac resa renondépe, 9 ha'e oho Ismael rendápe, ha omenda avei Mahalat, Abraham ra'y Ismael rajy rehe, ha'e Nebaiot reindy. 10 Upéi Jacóbo

osẽ Beersébagui, ha oho Haránpe. 11 Jacóbo oġuahẽvo peteĩ tendápe, oikéma pe kuarahy, ha ha'e opyta upépe oke haġua. Ha'e ojapyhy peteĩ ita upérupigua ha omoĩ iñakã guýpe, ha oñeno oke haġua. 12 Ha iképe ohecha: Peteĩ escaléra (jupiha) opu'áva yvýgui ha ijapýra ojáva yvága rehe; ha péina ápe Ñanderuete yvága rembiguakuéra ojupi ha oġuejy joa upe escalérare. 13 Ha Ñanderuete oĩhína amo hi'ariete, ha he'i ichupe: Che ningo pende Ruete, nde ru Abraham ha Isaac Jára; pe yvy reñenoháme ame'ẽta ndéve ha ne ñemoñarenguérape. 14 Ha ne ñemoñare hetáta ku yvy timbóicha, ha reñemyasãita kuarahyreike ha kuarahyresẽ gotýo, yvatévo ha yvy gotýo; ha yvy ape ariguakuéra ojevohasáta ne ñemoñarenguéra rupi. 15 Péina ápe, Che aĩ nendive, ha añangarekóta nderehe mamohaha rupi, ha rogueru jevýta ko yvýpe nde reho hágui, ndorohejamo'ãigui, rejapopa peve Che ha'eva'ekue guive ndéve. 16 Ha Jacóbo opáy, ha he'i: Añetehápe Ñanderuete oĩ ko'ápe, ha che ndaikuaái. 17 Ha'e okyhyje, ha he'i: Mba'eguasujete ningo ko yvy kóva, Ñanderuete róga voi, ha pe yvága rokẽ. 18 Ha opu'ávo Jacóbo pe pyharevete ojapyhy pe ita omoĩmava'ekue iñakã guýpe, ha omopu'ã ichugui techaukaha ramo, ha oñohẽ hi'ári acéite. 19 Ha ombohéra pe yvy péva Betel, Luz herava'ekue pe táva. 20 Ha Jacóbo ome'ẽ iñe'ẽ Ñanderuetepe ha he'i: Nde chemoirũ ramo ha reñangareko ramo cherehe mamohaha rupi, ha reme'ẽ ramo chéve che rembi'urã, che aorã amonde haġua, 21 ha py'aguapy reheve aju jevy ramo che ru rógape, Nde reikóta che Jára, ha che Ruete ramo. 22 Ha ko ita amopu'áva techaukaha ramo opytáta Ñanderuete ñemomba'eguas rendagua ramo; ha opaite mba'e reme'evagui chéve, amboykéta ndéve ġuarã pe diézmohaha.

Genesis 29

1 Ha Jacóbo oipykúi hapére ha oho kuarahyresẽ gotyogua tetãme. 2 Ha oma'ẽ ha ohecha peteĩ ykua pe ñúme; ha péina mbohapy ovecha aty oñeno joa ijypýpe, omboy'u haġua hymbakuéra pe ykuágui; ha ykua juru ári oĩ peteĩ ita ndetuicháva. 3 Ha ombyatypa rire hikuái upépe hymba atykuéra; ombyapajeréi oñondive pe ita ykua juru árigui omboy'u haġua ijovecha ha ikavarakuéra, upéi omoĩ jevy hikuái pe ita pe ykua juru ári. 4 Ha Jacóbo he'i ichupekuéra: Che ryke'ykuéra, mamogua piko peẽ, ha he'i ichupe hikuái: Harangua hína ore. 5 Ha ha'e oporandu ichupekuéra: Peikuaápa Laban, Nacor ra'ýpe. Ha he'i hikuái: Roikuaa ichupe. 6 Ha oporandu jevy ichupekuéra: Oiko porã piko ha'e. Ha he'i hikuái: Oiko porãnte, ha péina itajýra Raquel ouhína ijovechakuéra reheve. 7 Ha Jacóbo he'i ichupekuéra: Voieterei gueteri pembyaty haġua pene rymbakuéra; pemboy'úna pende ovechakuéra, ha tapeho pemongaru jevy. 8 Ha he'i hikuái ichupe: Ndaikatúi, ijatypa rirémante ore rymbakuéra roipe'akuaa pe ita ykua jurúgui, romboy'u haġua ore ovecha ha kavarakuérape. 9 Ha oñe'ẽ jave hendivekuéra oġuahẽ Raquel, itúva ovecha aty reheve, ha'e ningo ovecha rerekua. 10 Ha Jacóbo ohechávo Raquélpe, Laban rajy, hymbakuéra reheve, oñemboja ha oipe'a pe ita ykua jurúgui, ha omboy'u Laban, isy kyvy rymbakuérape. 11 Ha Jacóbo ohetũ Raquélpe ha sapukaipópe ojahe'o, 12 ha he'i Raquélpe, ha'eha itúva Laban reindy memby, Rebéca membyha; ha Raquel oñani ha omombe'upa itúvape. 13 Ha Laban ohendúvo Jacóbo, heindy memby ouha, oñani hendápe, oñañu'ã ha ohetũ ichupe, upéi ogueru hógape; ha Jacóbo omombe'upa Labánpe. 14 Ha Laban he'i ichupe: Añetehápe nde che kangue ha che ro'o; ha opyta rire peteĩ jasy pukukue hógape, 15 Laban he'i Jacóbope: Nde che reindy memby ramojepe neremba'apo reimo'ãi chéve ġuarã. Eréna chéve mboyrehépa remba'apóta chéve ġuarã. 16 Ha Laban itajýra mokõi: Pe tenondeveguáva héra Léa, ha pe imitáváva Raquel. 17 Ha Léa resa ikangyeteréi, ha Raquel hova ha hete porãiterei. 18 Jacóbo ohayhuvégui Raquélpe, he'i Labánpe: Che amba'apóta ndéve ġuarã 7 año pukukue nde rajy imitáváva Raquel rehe. 19 Ha Laban he'i ichupe: Iporãve ame'ẽ ndéve, ame'ẽ rãngue kuimba'e ambuépe; epyta katu chendive. 20 Ha péicha Jacóbo omba'apo Raquel rehe 7 año pukukue, ha mbykyetereívaicha ichupe ġuarã umi ára umíva, ohayhuetégui ichupe. 21 Ha 7 año rire Jacóbo he'i Labánpe: Eme'ẽna chéve che rembirekorã, oġuahẽmagui pe ára aiko haġua hendive. 22 Upéramo Laban ombyatypa uperupiguávape, ha ojapo peteĩ karuguasú. 23 Ha ojehu katu pe pyharépe Laban ogueraha itajýra Léape Jacóbo rendápe; ha Jacóbo oiko hendive. 24 Laban ome'ẽ itajýra Léape Zilpápe, hembiguaiteéva ramo. 25 Ha ko'ẽmba rire, Jacóbo ohechakuaa oñeme'ẽ hague ichupe Léa, upévare he'i Labánpe: Mba'éiko rejapo cherehe. Namba'apói piko ra'e ndéve Raquel rehe. Mba'érehe piko chembotavy. 26 Laban katu he'i ichupe: Ko ore retãme noñeme'ẽi pe tajýra imitáváva pe tenondeyguaráva mboyve. 27 Epyta raẽna Léa ndive ko semána ha upéi ame'ẽta avei ndéve ikypy'y, remba'apove ramo chéve ambue 7 año. 28 Jacóbo ojapo

péicha, ha'e opyta rire Léa ndive pe semána péva, Laban ome'ẽ avei ichupe itajýra Raquel hembirekorã ramo. 29 Ha Laban ome'ẽ avei itajýra Raquélpe, Bílha, hembiguaiteéva ramo. 30 Ha Jacóbo oiko avei Raquel ndive, ohayhueteeve katu ichupe Léagui; omba'apo ramo jepe hese ambue 7 añove . 31 Ñanderuete ohechávo ndojehayhuiha Léape, ome'ẽ ichupe imemby haña ha Raquel ndaikatúi imemby. 32 Léa hyeguasú, ha imemby peteĩ mitãkuimba'e, ha isy ombohéra ichupe Ruben, he'igui péicha: Ñanderuete ohechágui che py'a ñembyasy; ha péicharupi ko'áña che ména, cherayhu manteva'erã. 33 Hyeguasú jevy ha imemby peteĩ mitãkuimba'e, ha he'i: Ñanderuete ohendúgui ndajehayhuiha, ome'ẽ avei chéve kóva. Ha ombohéra ichupe Simeon. 34 Ha hyeguasú jevy ha imemby peteĩ mitãkuimba'e, ha he'i: Ko'áña ae katu che ména opytáta chendive, ame'ẽmagui ichupe mbohapy kuimba'e; ha ombohéra ichupe Levi. 35 Hyeguasú jevy, ha imemby ambue mitãkuimba'e, ha he'i: Ko'áña katu amomba'eguasú Ñanderuetepe; ha ombohéra ichupe Juda; uperire katu naimembyvéi.

Genesis 30

1 Raquel ohechávo ndikatuiha imemby Jacóbope ġuarã, ou ipy'arasy itykéra ndive, ha he'i Jacóbope: Chemomembýna, upeicha'ýramo amanóta. 2 Ha Jacóbo ipochy Raquel ndive, ha he'i: Che piko Ñanderuete. Ha'e voi ningo ndohejái ndéve nderyeguasú. 3 Ha Raquel he'i: Péina ápe che rembiguái Bílha; eikóna hendive ha taimemby ko che rapypa'ũme, ha'érupi che aguerekóta che membyrã. 4 Ha péicha ome'ẽ ichupe hembiguaí Bílha ikuña ramo; ha Jacóbo oiko hendive. 5 Ha Bílha hyeguasú ha ou imemby peteĩ mitãkuimba'e Jacóbope ġuarã. 6 Upéicha rupi Raquel he'i: Ñanderuete ome'ẽ chéve justícia ha ohendu avei che ñe'ẽ, ha ome'ẽ chéve peteĩ mitãkuimba'e. Upéicharupi ombohéra ichupe Dan. 7 Upéi hyeguasú jevy Bílha, Raquel rembiguái, ha imemby mitãkuimba'e mokõiha Jacóbope ġuarã. 8 Ha Raquel he'i: Ñanderuete ñorãirõme, añorãirõ che ryke ndive, ha chepu'akáta hese. Ha ombohéra ichupe Neftali. 9 Ha Léa ohechakuaávo naimembyveiha, ome'ẽ avei Jacóbope hembiguaí Zilpa, ikuña ramo. 10 Ha Zilpa, Léa rembiguái, imemby peteĩ mitãkuimba'e Jacóbope ġuarã. 11 Ha Léa he'i: Chepo'a ko'áña, ha ombohéra ichupe Gad. 12 Upéi, Léa rembiguái, Zilpa imemby jevy peteĩ mitãkuimba'e Jacóbope ġuarã. 13 Ha Léa he'i: Chepy'arory, umi kuña he'ítagui cherehe pe ovy'áva, ha ombohéra ichupe Aser. 14 Ha Ruben oho ñũre, oñemono'õ jave trigo , upépe ojohu peteĩ yva hérava mandrágora , ha ogueru heta yva isy Léape ġuarã; ha Raquel he'i Léape: Ajerure ndéve reme'ẽmo haña chéve avei umi yva ne memby mba'évagui. 15 Ha Léa he'i: Ndahetáima piko reipe'a chehegui che ména, ha reguerahase avei che memby mandragora'yva . Ha Raquel he'i: Topytána ha'e nendive ko pyharépe ne memby mandragora'yva rehe. 16 Ha ka'aru Jacóbo oġuahẽvo ñúguio, Léa osẽ ojojohu haña hendive ha he'i: Eikóna chendive, añetehápe rojoguáma che memby mandragora'a rehe. Ha Jacóbo oke Léa ndive pe pyharépe. 17 Ha Ñanderuete ohendu Léape; ha hyeguasú ha imemby Jacóbope ġuarã ita'ýra 5-ha. 18 Ha Léa he'i: Ñanderuete omba'emyengovia chéve, ame'ẽ haguére che rembiguái che ménape; upéicharupi ombohéra ichupe Isacar. 19 Uperire Léa hyeguasú jevy ha imemby Jacóbope ġuarã ita'ýra 6-ha. 20 Ha Léa he'i: Ñanderuete ome'ẽ chéve jopói iporãitéva; ko'áña opytáta che ména chendive, ame'ẽgui ichupe 6 ita'ýra; ha ombohéra ichupe Zabulon. 21 Upéi imemby jevy, peteĩ mitãkuña, ha ombohéra ichupe Dína. 22 Ha Ñanderuete imandu'a avei Raquel rehe ha ohendu ichupe ha oheja ha'e imemby haña. 23 Ha'e hyeguasú ha imembyvo peteĩ mitãkuimba'e he'i Ñanderuete oipe'aha chehegui pe ñemotĩ aguerekóva. 24 Ha ombohéra ichupe Jose, he'ívo: Ñanderuete tome'ëve chéve ambue mitãkuimba'e. 25 Ha Raquel imemby rire Jose, Jacóbo he'i Labánpe: Cherejána, taha jevy che retáme. 26 Eme'ẽ chéve che rembirekokuéra ha che ra'ykuéra, hesekuéra amba'apova'ekue ndéve, ha chereja taha; nde reikuaa voi, amba'apo porã hague ndéve ġuarã. 27 Laban katu he'i ichupe: Tajohu py'aporã nendive, epytamivéna chendive, añandukuaa voi ningo Ñanderuete cherovasa hague ndérupi. 28 Ha he'i: Eréna chéve mboýpa ohupity ne rembiapo repy ha che ame'ẽta ndéve. 29 Ha Jacóbo he'i ichupe: Nde ningo reikuaa mba'éichapa amba'apo ndéve, ha mba'éichapa oiko ne rymbakuéra che poguýpe. 30 Che ajúvo mbovy tymba reguereko ha ko'áña katu hetáma, Ñanderuete nderovasa tuicha cheaju guive; ha araka'épa amba'apóta che rogateépe ġuarã. 31 Ha Laban he'i: Mba'épa ame'ẽkuua ndéve. Ha Jacóbo he'i ichupe: Ani reme'ẽ chéve mba'eve; kóicha rejapose ramo cherehe, añangareko jevýta nde ovechakuéra rehe. 32 Ko árrape ahasáta mayma ne rymba atyha rupi, ha aiporavóta umi ovecha ipara, ipititi ha hũva, ha umi kavara ipara ha ipititíva ne rymba apytégui; ko'ávante topyta che rembiapo repyrã ramo.

33 Oimeraẽ ára rejukuaa rema'ẽ haũa che rymbakuera rehe ha rehechata che reko ipotĩha; rejohu ramo ovecha ipara'ỹva, ipititi'ỹva ha hũ'ỹva ha kavara ipara'ỹ ha ipititi'ỹva che rymba apytépe, nde erekuaa che amonda hague. 34 Upéramo Laban he'i: Néi, toiko nde ere haichaite. 35 Ha pe árape Laban omboykepa umi kavara ipara ha ipititíva, ha umi ovecha ipara, ipititi ha hũa ijovecha apytégui ha omoimba ita'yra kuera poguýpe. 36 Ha omomomyry mbohapy ára ambue ovecha atýgui; ha Jacóbo oñangareko Laban ovecha ha ikavarakuera rehe. 37 Upéi Jacóbo ojapyhy pe yvyra álamo rakã pyahu, yvyra avelláno ha castáño rakã pyahu, ha oipiro umi yvyra rakã opyta haũaicha ipara. 38 Ha'e omoĩ umi yvyra oipirova'ekue tymbakuera renondépe, hoy'uhápe oñemoñemoña haũa. 39 Ha upéicha umi ovecha hyeguas umi yvyra ojepirova'ekue renondépe imemby haũa iparáva meme. 40 Ha Jacóbo omboykepa umi ovecha ra'y, umi ipara ha hũa guive Laban rymba apytégui. Ha omoĩ hymba aty ambue yke gotýo, ha nomoĩri Laban rymbakuera atýpe. 41 Jacóbo omoĩnte umi yvyra rakã oipirova'ekue umi ovecha ha kavara imbaretévava renondépe, umia haku javénte, hoy'uhápe, upéicha oñemoñemoña haũa. 42 Ha umi ovecha ikangyvéva renondépe nomoĩri umi yvyra rakã; péicha opyta Labánpe ġuarã umi ovecha ikangyvéva, ha umi imbaretévava opyta Jacóbope ġuarã. 43 Upéicha Jacóbo omboheta ohóvo ijovecha ha ikavara aty, icaméllo ha ibúrro aty, ha heta hembiguaĩ kuimba'e ha kuña ohupity avei.

Genesis 31

1 Ha Jacóbo ohendu umi Laban ra'y he'i ramo: Jacóbo ojapyhypáta ñande ru mba'éva, ha ñande ru mba'e oĩmbáta ipópe. 2 Ha Jacóbo ohechakuaa avei Laban rova ndaha'eveimaha ko kueheguaréicha hendive. 3 Upévore Ñanderuete he'i Jacóbope: Tereho jevy nde ru retãme, ha nde rogaygua apytépe, ha Che aĩa nendive. 4 Ha Jacóbo ohenoika Raquel ha Léape ou haũa hendápe, pe ñúme ijovechakuera oĩháme, 5 ha he'i ichupekuera: Ahechakuaa pende ru rova ndaha'eveimaha ymaguaréicha chendive; che ru Jára oĩgui chendive. 6 Peẽ katu peikuaa porã amba'apo hague pende rúpe che pu'akakue reheve. 7 Ha pende ru chembotavýkuri, omoambuévo chehegui che rembiapo repy 10 jevy (véces), Ñanderuete katu ndohejaíkuri ichupe ojapo haũa ivaíva cherehe. 8 Laban he'i ramo: Umi ipititítava ne rembiapo repyrã, upéicha maymáva ovecha imemby ipititi joaite ha he'i ramo umi iparáva ne rembiapo repyrã; upéicharamo umi ovecha imemby iparáva meme. 9 Upéicha Ñanderuete oipe'ama pende ru rymbakuera, ome'ẽ haũa chéve. 10 Ha ojehu ijovecha ha ikavarakuera haku ramo, che ajesaupi ha ahecha che képe umi ovecha mácho oñu'áva umi kuña para ha ipititívape. 11 Ha Ñanderuete yvága rembiguái he'i che képe: Jacóbo. Ha che ha'e ichupe: Ko'ápe aĩ. 12 Ha ha'e he'i chéve: Ejesaupína ko'áña, ha rehechata umi mácho oñu'áva umi kuña ipara ha ipititívape, Che ahechapágui Laban ojapova'ekue nderehe. 13 Che voi ningo pe Jára oñe'eva'ekue nendive Betélpe ha nde reikuave'ẽ chéve ġuarã reñohẽvo nde acéite pe ita ári ha reme'eva'ekue avei ne ñe'ẽ Che aiko haũa nde Jára ramo. Epu'ã ko'áña ha esẽ ko tetápýgui, ha tereho jevy ne retãme reju haguégui. 14 Raquel ha Léa he'i ichupe: Ore piko roguereko gueteri ore mba'e ore ru rógape téra oñeme'ẽnepa gueteri oréve ore mba'erã. 15 Ndaorerekói piko ku tetã ambueyguáva ramo, oñemu ningo orerehe, ha ho'upaitéma avei ore repykue. 16 Ha opaite mba'erepyeta Ñanderuete oipe'ava'ekue ore rúgui, ore mba'e ha ore membykuera mba'erã; upévore ejapo katu ko'áña opaite mba'e he'iva'ekue ndéve Ñanderuete. 17 Upéramo Jacóbo opu'ã, ha ohupi ita'yra kuera ha hembirekokuera icamellokuera ári, 18 oho jevy haũa itúva Isaac rendápe, Canaan retãme, hymbakuera maymáva ha opaite mba'e ohupityva'ekue Padan-Arámppe hembiaapo repykue rupi. 19 Upejave Laban oho oñapĩ haũa ijovechakuera; Raquel katu omonda itúva jára ra'anga. 20 Jacóbo katu ombotavy Labánpe, pe Aramgua, ndoikuaaukáivo ichupe ohotamaha. 21 Ha'e okañy opaite mba'e oguerekóva reheve; opu'ã ha ohasa pe Éufrates ysyry mboypýri ha oho Galaad cérro gotýo. 22 Ára mbohapyhápe oje'e Labánpe Jacóbo okañy hague. 23 Upéramo ha'e oho hogayguakuera ndive Jacóbo rapykuéri 7 ára (día) ha ohupity ichupe Galaad cérrope . 24 Ha pe pyharépe Ñanderuete oġuahẽ Laban rendápe ha he'i ichupe iképe: Eñangarekóke ani haũa reñe'ẽ pohýi Jacóbope. 25 Laban ohupity Jacóbope, ha'e omopu'ãmava'ekue hogarã mymba pĩrekueguiguáva Galaad cérrope ; ha Laban opyta avei hogayguakuera ndive upépe. 26 Ha Laban he'i Jacóbope: Mba'éiko rejapo, nde chembotavy, ha regueru che rayykuera pokuahápe ñorãirõ hapeguaréicha. 27 Mba'upéiko rekañy chembotavy haũa, ndereikuaaukáĩ chéve rehoseha ikatu haũaicha romomaitei paha, tory ha puraheipópe, mba'epu tarara ha árpa púpe. 28 Ha nderehejaĩ avei ahetũmi che ra'ykuera ha che

rajykuérape. Tarovapópe rejapo ko'ã mba'e. 29 Che pópe oĩ pu'aka ajapo haġua
 ivaiva nderehe; nde ru Jára katu oñe'ẽ chéve ange pyhare he'ivo: Eñangarekóke
 ani haġua reñe'ẽ pohýi Jacóbope. 30 Ha reho ramo, rehecha nga'uetégui nde ru
 róga, mba'upe piko remonda chehegui che jára (ra'ãnga). 31 Ha Jacóbo ombohováí
 Labánpe: Akyhyje, reipe'a ramoġuarã mbaretépe chehegui nde rajykuéra, 32 ha
 tomano upe oguerékóva ipoguýpe nde jára; ñande ryke'ykuéra rovake eheka ne mba'e
 ha rejohu ramo egueraha. Jacóbo ndoikuaái katu Raquel omonda hague itúva jára
 ra'ãnga. 33 Upérõ Laban oíke Jacóbo róga (mymba pirekueguiguápe), Léa róga ha
 mokõive tembiguái kuñáva róga tymba pirekueguiguápe ha ndojohúi mba'eve; ha
 osẽvo Léa rendágui, oíke Raquel róga tymba pirekueguiguápe. 34 Raquel katu
 ojapyhy itúva jára ra'ãnga ha omoĩ icaméllo apéro guýpe, ha uguapy hi'ári, Laban
 katu oheka pe óga ryepýre ha ndojohúi mba'eve. 35 Ha Raquel he'i itúvape:
 Aníkema ndepochýtei nde, che karai, ndaikatúigui apu'ã ne renondépe; kuña
 mba'asy reheve aĩ che. Ha'e ohekave ramo jepe ndojohúi ijára ra'ãnga, 36 upévare
 Jacóbo ipochy Laban ndive; ha oja'ó ichupe he'ivo: Mba'eichagua mba'evai piko
 ajapo nderehe, ha moõpa aja'yvere nendive, nde reju chemuña rejúvo tuguy rakuete
 reheve. 37 Ha rejepovyvy opaite che mba'e apytépe; rejohu piko nde róga
 rembiporukuéra. Emoĩ ko'ápe che ryke'y ha nde ryke'ykuéra renondépe, ha
 toiporavo hikuái pe ojavývape. 38 Che aikova'ekue nendive 20 año pukukue; nde
 ovecha ha kavarakuéra araka'eve naimembykuáinte jepe, ha nda'úi nde ovecha
 ro'okue jepe. 39 Araka'eve ndaguerúi ndéve ne rymba, mymba ñarõ ojukava'ekue:
 Che mba'égui amyengoviapa ha umi oñemondava'ekue arakue térã pyharekuépe, che
 voi amyengoviapava'ekue ndéve. 40 Arakue chemokane'õ pe ára haku ha pyharekue pe
 ysapy ro'ysã, ha che resakuéragui okañy pe topehýi. 41 Péicha aiko 20 año
 pukukue nde rógape; 14 año amba'apo ndéve ġuarã nde rajy mokõivéva rehe, ha 6
 año ne rymba rehe, ha remoambue chehegui che rembiapo repykue 10 jevy (véces).
 42 Ha che ru Abraham ha Isaac Jára noĩri rire chendive, añetehápe ko'áġa nde
 chemondova'erãmo'ã po nandiete; Ñanderuete katu ohecha che jepy'apy ha che po
 rembiapokue ha Ha'e oñe'ẽ pohýi ndéve ange pyhare. 43 Laban ombohováí ha he'i
 Jacóbope: Umi mitãkuña, che rajykuéra ha umi mitãkuimba'e che ra'y meme, ha umi
 ovecha che ovecha avei, ha opaite mba'e nde rehecháva guive che mba'e voi ningo;
 ha ko árape mba'épa che ajapokuaave che rajykuérape ġuarã térã imembykuérape
 ġuarã. 44 Upévare eju ko'áġa, ñañoĩ peteĩ ñe'ẽme ha topyta techaukahára ramo
 ñande mokõivéva apytépe. 45 Upéramo Jacóbo ojapyhy peteĩ ita ha omopu'ã
 techaukaha ramo. 46 Ha he'i Jacóbo ityke'yraquérape: Pembyaty joaite umi ita.
 Upéicha ojapyhy hikuái ita ha omopu'ã peteĩ atýra, ha okaru joa hikuái pe ita
 atýra ári. 47 Ha Laban ombohéra: Jegar Sahaduta (ita atýra techaukaha
 reheguáva); ha Jacóbo ombohéra iñe'ẽme: Galaad. 48 Upéi Laban he'i ko ita atýra
 opytáta techahare ramo ñande mokõivéva apytépe, ñañoñe'ẽme'ẽ haguére; 49 ha pe
 itaguasu ha'ekuéra omopu'áva'ekue ombohéra Mizpa, péva he'ise: Ñanderuete toma'ẽ
 nderehe ha cherehe jajeĩ rire ko'águi. 50 Reipy'apy ramo che rajykuérape, térã
 rejapyhy ramo ambue kuña che rajykuéra ndive, avave noĩri ramo jepe ñanendive;
 ema'ẽ porãke, Ñanderuete topyta techahare ramo ñande mokõivéva apytépe. 51 Ha
 Laban he'ive Jacóbope: Péina ápe ko ita atýra ha ko itaguasu ñamopu'ãma
 techaukaha ramo ñane pa'ũme, 52 topyta techahare ramo, che ndahasava'erãiha ko
 ita atýragui nde róga gotýo añemoĩ haġua nderehe, ha nde avei nderehasava'erãiha
 ko ita atýragui che róga gotýo reñemoĩ haġua cherehe. 53 Abraham ha Nacor Jára
 ha ituvakuéra Jára toiko mbojovakehára ramo ñande apytépe. Ha Jacóbo ome'ẽ avei
 iñe'ẽ Ñanderuete, itúva Isaac Jára rérape. 54 Upéramo Jacóbo oikuave'ẽ hymba
 upépe, ha ohenói ityke'yraquérape okaru haġua; ha ho'u hikuái pan , ha pe
 pyharépe oke hikuái pe cérro pévape. 55 Ha Laban opu'ã ambue pyhareve, ohetũ
 ita'yra ha itajyrakuérape, ha ohovasa rire ichupekuéra ojevvy hógape.

Genesis 32

1 Ha Jacóbo oipykúi hape rehe, ha osẽvo ojohu ichupe yvága rembiguaiduéra. 2 Ha
 Jacóbo he'i ohecha vove ichupekuéra: Ko'ápe Ñanderuete rekoha, ha ombohéra ko
 yvy Mahanaím. 3 Ha Jacóbo ojokuái hemimondo henonderãme ityke'yra Esau rendápe,
 Seir retãme, Edom ñúme. 4 Ha he'i ichupekuéra, péicha pejéta che jára Esaúpe:
 Péicha he'iuka ne rembiguái Jacóbo, Laban ndive oikova'ekue, ha hendive opyta
 ko'áġa peve: 5 Aguereko heta vaka, búrru , ovecha, kavara ha tembiguái kuimba'e
 ha kuñáva; ajerure che járape, tajohu py'aporã nde resa renondépe. 6 Ha
 hemimondo ou jevy Jacóbo rendápe, ha he'i: Roġuahẽ nde ryke'y Esau rendápe, ha
 ha'e ouhína 400 kuimba'e ndive. 7 Ha Jacóbo okyhyjeite ha ojepy'apyete, upévare

omboja' o moköi atýpe hembiguaikuéra, ijovecha, ikavara, ivaka ha icamellokuéra . 8 Ha he'i: Esau ojeity ramo peteĩ atýre, pe ambue okañykuaáne ichugui. 9 Ha Jacóbo oñembo'e: Che ru Abraham ha Isaac Jára, che Ruete, Nde ereva'ekue chéve: Tereho jevy ne retáme ha nde rogayguakuéra apytépe, ha Che ajapóta nderehe mba'e iporáva; 10 ndaijái chéve ahupity haña ne pytyvõ ha nde poriahuvereko; ko che yvyra jokoha oíva che pópe rehevéante, ahasava'ekue ko Jordan, ha ko'ága aju jevy moköi che rymba atyguasu reheve, 11 anína chereja ha'a che ryke'y Esau pópe, akyhyje ningo ichugui; anítei ou ha ojukapa ko'ã sy ha imembykuérape. 12 Ha Nde voi ereva'ekue: Mba'eporã ajapóta nderehe, ne ñemoñare hetáta ku yvyku'i yguasu rembe'y peguáicha, hetaitereígui ndaikatumo'ãi ojepapapa. 13 Upépe Jacóbo oke pe pyhare, ha ombosako'i imba'e apytégui umi jopói ityke'yra Esaúpe guarã: 14 200 kavara kuña, 20 kavara mácho , 200 ovecha kuña, 20 ovecha mácho , 15 30 caméllo imembyramóva imembykuéra reheve, 40 vaka, 10 tóro , 20 búrru kuña ha 10 búrru ra'yurusu. 16 Ha omoĩ hembiguaikuéra poguýpe, peteíteĩ aty ojoeheguáva, ha he'i hembiguaikuérape: Pehasa che renonderáme, ha pemopa'ũ pa'ũ tymba atykuéra ojuehegui. 17 Ha he'i pe tenondeveguávape: Ndejohu ramo che ryke'y Esau, ha ha'e oporandu ramo ndéve: Ndépa, máva mba'e, ha mamó piko rehoreína, ha máva mba'erã piko ko'ã mymba regueraháva ne renonderáme. 18 Upéicha ramo, eréta: Ko'áva hína ne rembiguái Jacóbo mba'e, oguerahaukáva jopói ramo ijára Esaúpe; ha péina ha'e ou avei ore rapykuéri. 19 Ha upéicha he'i avei moköiháme, mbohapyhápe ha opavavépe ohóva hymba aty michíva reheve ojejohu haña Esau ndive. 20 Ha pejéta avei ichupe: Péina ne rembiguái Jacóbo ouhína ore rapykuéri. He'ígui ipy'apýpe: Amboguemivéta ipochy rendy ko'ã jopói rupi, ohóva che renonderáme, ha uperire ae ahecháta hova; ko'ã jopói rupi ha'e chemoñuahẽ porãne. 21 Upéicha omondo ijopoikuéra henonderáme; ha'e katu opyta pe pyhare ambue hembiguaikuéra ndive hekohápe. 22 Pe pyharépe Jacóbo opu'ã ogueraha haña hembireko moköivévape, hembiguaí kuña moköivévape ha umi 11 ita'yrape ha ohasa pe ysyry Jaboc mboypýri, pe páso oĩháme. 23 Ombohasapa rire ichupekuéra ha opaite mba'e oguererekóva guive, 24 Jacóbo opyta ha'eño tapykuépe ha ou peteĩ oñorairõva hendive ko'ẽju peve. 25 Ha ha'e oñandúvo ndaipuakaiha Jacóbo rehe, opoko humby rajygue rehe, ha oñorairõ aja hendive osẽ hendágui Jacóbo retyma rajygue. 26 Ha ha'e he'i Jacóbope: Epoína chehegui, ko'ẽtĩmako. Ha Jacóbo he'i ichupe: Ndapoimo'ãi ndehegui ndacherovasái ramo. 27 Ha'e he'i ichupe: Mba'éicha piko nde réra. Ha ha'e he'i ichupe: Jacóbo. 28 Ha upe yvága rembiguái he'i ichupe: Nandereramo'ávéma Jacóbo, nderérata Israel, reñorairõ haguére Ñanderuete ndive ha yvyariguakuéra ndive, ha ndepu'akágui hesekuéra. 29 Upéramo Jacóbo oporandu ichupe, ha he'i: Emombe'umína ko'ága chéve nde réra. Ha upe yvága rembiguái he'i ichupe: Mba'upe piko reporandu chéve che réra rehe, ha ohovasa ichupe upepete. 30 Ha Jacóbo ombohéra pe yvy Peniel, he'gui: Ñanderuete ndive roma'ẽ ojováre ha namanói. 31 Ha ohasapávo Peniel, osẽ kuarahy, ha Jacóbo opyta ikarẽ. 32 Upévare Israel ñemoñarenguéra ko ára kóva peve ndo'uiva'erã tymba rumby rajygue ro'o (cuarto); Ñanderuete opoko haguére Jacóbo rumby rajygue rehe.

Genesis 33

1 Ha Jacóbo ojesaupívo, oma'ẽ, ha péina ápe Esau ouhína 400 kuimba'e ndive; upémaramo ha'e omboja' o aty atýpe, Léa imembykuéra ndive, Raquel imemby ndive ha umi hembiguaí kuña imembykuéra ndive. 2 Ha'e omoĩ hembiguaí kuñakuéra ha imembykuéra tenonderã, upéi Léa ha imembykuéra ha ipahápe Raquel, Jose ndive. 3 Ha ha'e ohasa henondepekuéra ha oñakãity yvy rehe 7 jevy, oñuahẽ meve ityke'yra rendápe. 4 Ha Esau katu oñani hendápe ha oñañu'ã ichupe, ha ojeity ijajúra kuápe, ha ohetũ ichupe; ha ojahe' o hikuái. 5 Ojesaupi jevy rire ohecha umi kuña ha umi mitáme, ha he'i: Máva piko ko'áva. Ha Jacóbo he'i ichupe: Ko'ã mitã Ñanderuete ome'ẽma ne rembiguáipe. 6 Upéi ou hembiguaí kuñakuéra, imembykuéra ndive, ha oñakãity hikuái Esau renondépe. 7 Upéi ou Léa, imembykuéra reheve, ha oñakãity avei hikuái; upéi oñuahẽ Jose ha Raquel, ha oñakãity avei hikuái. 8 Ha Esau he'i: Mba'épa rejapose umi atyeta ajohuva'ekue rehe. Ha Jacóbo he'i ichupe: Tajohu py'aporã che jára resa renondépe. 9 Ha Esau he'i: Che voi areko heta mba'e, che ryvy; topytapánte ndéve guarã umi mba'e, ne mba'e voi ningo. 10 Ha Jacóbo he'i: Nahániri, che ajerure ndéve; ajohúgui py'aporã nde resa renondépe, erahána ko che jopói, ama'ẽ ramo nde rova rehe, ha'eténte chéve ahecha Ñanderuete rova, chepy'arory rohecha jevýre. 11 Ejapyhymína, ajerure ndéve, ko'ã jopói che agueruva'ekue ndéve guarã, Ñanderuete cherovasa porãgui ha opaite mba'e oíva guive ko'ápe che mba'e meme. Ha'e ojerure jevy jey ichupe, ha ipahápe

Esau omoneĩ ha oguerahauka. 12 Ha Esau he'i: Eguata ha jaha oñondive; che aháta nde ykére. 13 Jacóbo katu he'i ichupe: Che jára oikuaa porã voi umi mitã ikyrĩ gueteriha, ha aguerekoha ovecha ha vakakuéra imembyramóva; ha amokane'õiterei ramo peteĩ árape, omanombakuaa che ovechakuéra. 14 Ehasána che jára, ne rembiguái renonderáme, ha mbeguekatu che ahamíta che rymba atykuéra reheve nde rapykuéri aġuahẽ meve Seírpe, che jára rendápe; che katu aguatava'erã umi mitãmi ha che rymba ra'y oguatakuaa háicha. 15 Upérõ Esau he'i: Ahejáta nendive ko tapicha aty chendive oúva. Jacóbo katu he'i: Ma'ẽrã piko péva. Tajohu py'aporã che jára resa renondépe. 16 Upéramo Esau oho jevy hape rupi Seírpe. 17 Ha Jacóbo oho Sucótpe, ha upépe ogehoga'apo, ha omopu'ã hymbakuéra korapy; ha upépare ombohéra pe yvy pehẽngue Sucot. 18 Jacóbo oġuahẽ porãite tesã reheve Padan-arángui pe táva Siquem renondépe, opytáva Canaan retãme. 19 Ha ojogua 100 óro pehẽnguére peteĩ ñu (lóte), Hamor ra'ykuérargui, Hamor ra'y ningo Siquem. 20 Ha omopu'ã upépe ikuave'ẽmby renda, ha ombohéra El-Elohe-Israel (he'ise Israel Jára Ipu'akapáva).

Genesis 34

1 Osẽ Dína, Léa membykuña ha Jacóbo rajy, ohecha haġua umi tetãyġua rajykuérape. 2 Ha ohecha ichupe Siquem, Hamor, pe Hevgua ra'y, ha upe tetã ruvicha ra'y ha orãirõ ichupe. 3 Hi'ánga katu oñemokunu'ũ Dína, Jacóbo rajýre ha ou ohayhueterei pe kuñataĩme, ha oñe'ẽ porã pe kuñataĩ py'apýpe. 4 Ha Siquem oñe'ẽ itúva Hamórpe, he'ivo: Toñeme'ẽ chéve ko kuñataĩ che rembirekorã ramo. 5 Ha Jacóbo ohendúvo Siquem omongy'a hague itajýra Dínape, ndojapói mba'eve ita'yrakuéra ou peve ñúgui, oñangareko hágui hymbakuéra rehe. 6 Ha Hamor, Siquem ru, oho Jacóbo rendápe oñe'ẽ haġua hendive. 7 Ha Jacóbo ra'ykuéra oikuaa vove pe ojeġua'ekue ou hikuái pochypópe ñúgui; ha umi kuimba'e ombyasy joa ojeġapo haguére ko tembiapo ky'a vai Israel rehe, orãirõgui Jacóbo rajýpe ha ojeġapógui mba'evai ojeġapo'ýva'eráva. 8 Ha Hamor oñe'ẽ hendivekuéra, he'ivo: Che ra'y Siquem ohayhueterei nde rajýpe; ajerure peẽme peme'ẽ haġua ichupe Dínape hambirekorã ramo. 9 Ha jaiko porã oñondive peteĩ tetã ramo, peme'ẽvo oréve pende rajykuéra, ha ore rome'ẽvo peẽme ore rajykuéra. 10 Upéicha ikatu pepyta ko tetã ryepýpe, peheka ha peiporavo pende rekoha rendaġua peipotahápe. 11 Siquem he'i avei Jacóbo ha ita'yrakuérape: Tajohu py'aporã pende resa renondépe, ha peẽ pejeruréva guive ame'ẽta hese. 12 Ohasa ramojepe pe menda repy ha pe jopói, che ame'ẽmbáta peẽ pejeruréva guive hese; peme'ẽnte chéve pe kuñataĩ che rembirekorã ramo. 13 Jacóbo ra'ykuéra katu ombotavy Siquem ha itúva Hamórpe, omongy'a haguére heindy Dínape. 14 Upépare he'i hikuái ichupe: Ndaikatúi rome'ẽ ore reindy kuimba'e oñekytĩ'o'ýva'ekuépe (oñecircuncida'ýva'ekuépe), mba'e ivaietégui péva ore apytépe. 15 Ore pombojeroviáta: Peikóta ramo orekuéraicha avei, ha oñekytĩ'o ramo avei pende apytépe opaite kuimba'e remboakã pire'i. 16 Upéicharamo rome'ẽta peẽme ore rajykuéra, ha ore romendáta pende rajykuéra rehe ha jaikóta peteĩ tetã ramo. 17 Ha peẽ ndapejaposéi ramo péva rogueraháta ore reindy ha rohopáta. 18 Ko'ã ñe'ẽ iporãitereivaicha Hamor ha ita'ýra Siquémpe. 19 Ha pe karia'y noñemombeguéi oġapopa haġua, ohayhuetereígui Jacóbo rajýpe; ha Siquémpe oġehayhuve itúva Hamor rógape. 20 Hamor ha ita'ýra Siquem oúvo pe táva rokẽme, oñembyatyhápe itavayguakuéra he'i hikuái ichupekuéra: 21 Ko'ã kuimba'e oġuahẽva ko'ápe oiko haġua py'aguapýpe ñande apytépe ha toiko hikuái oikosehápe; ituichaiterei voi ningo ñane retã, upépare ñamendáta itajyrakuéra rehe ha ñame'ẽ avei ñande rajykuérape ichupekuéra hambirekorã ramo avei. 22 Jaiko haġua peteĩ tetã ramo, ojerure katu hikuái opaite ñande kuimba'ekuéra ñaikytĩ'o haġua ñande pire'i, ha'ekuéra oġapohaichaite jajapo ñande avei. 23 Hemiapo repyrã imba'erepyetakuéra ha hymbakuéra ñane mba'erã meme; jaikónte peteĩ ñe'ẽme, ha oikóta hikuái ñande apytépe. 24 Umi tavayġua inẽ'ẽrendu joaite Hamor ha Siquémpe ha oñekytĩ'o joaite hikuái, osẽva guive pe táva rokẽ rupi. 25 Ha oġehu pe ára mbohapyhápe, hasyve jave hikuái, mokõi Jacóbo ra'y, Simeon ha Levi, Dína kyvykuéra, oġapyhy ikyse puku, ha oike hikuái pe távape, ha ojuka opaite kuimba'ekuérape, ha'ekuéra noha'ārõigui mba'eve ivaiíva. 26 Ha kyse puku rãimbekuépe ojuka hikuái Hamor ha ita'ýra Siquémpe ha ogueraha Dínape Siquem rógargui, upéi oho hikuái. 27 Ha Jacóbo ra'ykuéra oike pe távape, ha omondapa omongy'a haguére hikuái heindyépe. 28 Ogueraha hikuái ijovecha, ivaka, iburrokuéra ha opaite mba'eporã oíva guive itáva ha iñúme, 29 ha oguerahapa imitã ha opaite ikuñakuéra hembiguairã ramo, ha omondapa hikuái avei opaite mba'e ojohúva guive hogapypekuéra. 30 Upémaramo Jacóbo he'i Simeon ha Levípe:

Peẽ chemyangekõi, peẽ chemoĩ vaĩgui ko'ã tetãygua, umi Canaangua ha umi Ferezgua apytépe; ñande ningo ñanembovyeterei, ha'ekuéra oñembyaty ramo oñorãirõ haña ñanendive ñandujukapaitéta. 31 Ha'ekuéra katu he'i: Mba'érepa roheja reíta ichupekuéra ojapo rire ore reindyre kuña heko vaíva ramoguáicha.

Genesis 35

1 Ñanderuete he'i Jacóbope: Epu'ã ha ejupi Betélpe, ha epyta upépe emopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda, Che ajehechauka haguére ndéve, rekañy ramoguare nde ryke'y Esaúgui. 2 Upéramo Jacóbo he'i hogayguakuérape ha mayma hendive oĩvape: Peipe'apa umi jára gua'u oĩva guive pende apytépe, peñemopotĩ ha pemonde ao potĩ. 3 Ha ñapu'ã joaite, jajupi haña Betélpe; ha upépe ajapóta peteĩ kuave'ẽmby renda Ñanderuetépe guarã chepytyvõ porã haguére che angekõiha árape, ha chemoirũva'ekue pe tape aiko haguérupi. 4 Upéicha ome'ẽmba hikuái Jacóbope ijára gua'ukuéra, ha inamichãinguéra, ha Jacóbo oñotỹmba umía peteĩ encína yvyra guýpe, opytáva Siquem yvýpe. 5 Upéi osẽ hikuái, ha peteĩ kyhyjeguasu Ñanderuetégui ho'a umi táva ha ijerére oĩva, upévagui avave nomuñái Jacóbo ra'ykuérape. 6 Ha Jacóbo hogayguakuéra ndive oñuahẽ Lúzepe, (péva hína Betel), opytáva Canaan retãme. 7 Ha upépe omopu'ã ambue kuave'ẽmby renda ha ombohéra pe yvy péva Betel, Ñanderuete ojehechauka haguére ichupe okañy ramoguare ityke'yragui. 8 Upépe omano Débora, Rebéca mongakuaahare, ha oñeñotỹ ichupe peteĩ yvyra encína guýpe, Betel ypýpe, ha pe yvy péva oñembohéra Alon-bacut. 9 Ha Ñanderuete ojehechauka jevy Jacóbope, osẽ rire Padan-arángui, ha ohovasa ichupe. 10 Ha he'i ichupe: Nde réra Jacóbo; ko'ãña katu nandereramo'ávéma Jacóbo, nderérata Israel; ha upéguive ombohéra ichupe Israel. 11 He'i avei ichupe: Che ningo pe Jára ipu'akapáva; eñemoña ha eñembohetavéke, tetã ha tríbu atýra osẽ haña ndehogui, ha heta tetã ruvicha osẽta ndehogui. 12 Kóva ningo pe yvy aprometeva'ekue Abraham ha Isaácpe, ndéve ha nde rireguápe ame'ẽta ko yvy kóva. 13 Upéi Ñanderuete oho ijypýgui, pe tenda oñe'ẽ haguégui hendive. 14 Ha Jacóbo omopu'ã peteĩ itaguasu, techaukaha ramo, Ñanderuete oñe'ẽ haguépe hendive, ha hi'ári oñohẽ víno ha acéite. 15 Ha Jacóbo ombohéra pe yvy péva Betel, he'iséva Ñanderuete róga. 16 Upéi oho hikuái Betélgui, ha oñuahẽ mboyve Efrátape, Raquel hasyete imemby hañaicha. 17 Ha hasýma ramo imemby hañaicha, ipartéra he'i ichupe: Ani rekyhyje, ko ne memby, kuimba'e jevýta. 18 Ha ojehu ningo ojehekýivo Raquel hi'anga omanonguévo ombohéra imembýpe Benoni, itúva katu ombohéra ichupe Benjamin. 19 Upéicha omano Raquel, ha oñeñotỹ ichupe Efráta rapépe, péva hína Belen. 20 Upéi Jacóbo omopu'ã peteĩ itaguasu isepultúra ári, péva hína Raquel tyvy techaukaha ko ára peve. 21 Israel osẽ ha omopu'ã hoga mymba pirekueguigua, Migdal-edérgui amo gotýove. 22 Ha ojehu ningo Israel (Jacóbo) oiko aja pe tetãme, Ruben oñeno itúva kuña Bílha ndive; ha pe mba'e ojekaauka Isaélpe. Israel ra'ykuéra ningo 12. 23 Ko'ãva Léa memby: Ruben, Jacóbo ra'y pypkue, Simeon, Levi, Juda, Isaacar ha Zabulon. 24 Raquel membykuéra: Jose ha Benjamin. 25 Bílha membykuéra (Raquel rembiguái): Dan ha Neftali. 26 Zilpa membykuéra (Léa rembiguái): Gad ha Aser. Ko'ãva hína Jacóbo ra'ykuéra onaceva'ekue Padan-arámpe. 27 Upéi Jacóbo oñuahẽ itúva Isaac rendápe, opytáva Mámre, Arba távape, péva hína Hebron, Abraham oiko haguépe avei, 28 upéramo Isaac oguerékoma 180 año. 29 Isaácgui ojehekýi ipytu ha omano, ha oñembyaty ijypykuéra ndive, ituja ha henyhẽ ára hetágui, ita'yra kuéra Jacóbo ha Esau oñotỹ ichupe.

Genesis 36

1 Ko'ãva hína Esau ñemoñarenguéra, péva ha'ehína Edom: 2 Esau omenda ko'ã Canaan rajykuéra rehe: Ada, Elon pe Hetgua rajy rehe, ha Aholibama, Ana rajy, pe Zibeon Hevgua ra'yre, 3 ha Basemat, Ismael rajy, Nebaiot reindy rehe. 4 Ada ou imemby Elifaz; ha Basemat ou imemby Reuel; 5 ha Aholibama ou imemby Jeus, Jaalam ha Core; ko'ãva hína Esau ra'y, onaceva'ekue Canaánpe. 6 Upéi Esau ogueraha hembirekokuéra, ita'yra kuéra, itajyrakuéra, mayma hogayguakuérape, hymbakuéra, ha opaite mba'e ohupityva'ekue Canaan retãme, ha oho tetã ambuépe, ojei haña ityvýra Jacóbo ypýgui. 7 Heta itereíma imba'érepy upévare ndaikatuvéima oiko oñondive, ha pe yvy oikoha rupi ndaikatuvéima omongaru mokõivéva hymbakuéra hetaitereígui. 8 Esau oho oiko haña Seir cérrope, Esau réra avei Edom. 9 Ko'ãva hína Esau ñemoñarenguéra, Edomguakuéra ru, oikóva Seir cérrope. 10 Ko'ãvahína Esau ra'y réra: Elifaz, Esau rebireko Ada memby; Reuel, Esau

rembireko Basemat memby. 11 Ha Elifaz ra'ykuéra: Teman, Omar, Sefo, Gatam ha Quenaz. 12 Ha Timna, Elifaz kuña, imemby ichupe Amalec; ko'áva Ada membykuéra, Esau rembireko. 13 Reuel ra'kuéra Nahat, Zera, Sama ha Miza; ko'áva Esau rembireko Basemat membykuéra. 14 Ko'áva Esau rembireko Aholibama membykuéra, péva hina Ana rajy, Zibeon ra'y. Ha'e imemby Jeus, Jalam ha Core, Esaúpe guarã. 15 Ko'áva umi mburuvicha Esau ra'ykuéra apytépe: Esau ra'y ypykue, Elifaz ra'ykuéra: Umi mburuvicha Teman, Omar, Sefo, Quenaz, 16 Core, Gatam ha Amalec; ko'áva hina mburuvichakuéra Edom retãme; ko'áva Ada membykuéra ha Elifaz ra'ykuéra. 17 Ha ko'áva hina Esau ra'y Reuel ra'ykuéra: Mburuvichakuéra Nahat, Zera, Sama ha Miza, ko'áva hina mburuvichakuéra Edom retãme; Reuel ra'ykuéra ko'avahína, Esau rembireko Basemat membykuéra. 18 Ko'avahína Esau rembireko Aholibama membykuéra: Mburuvicha Jeus, Jalam ha Core; ko'áva mburuvichakuéra osêva'ekue Esau rembireko Aholibamagui, péva Ana rajy. 19 Ko'avahína Esau ra'ykuéra, oikóva mburuvicha ramo Edom retãme. 20 Ko'avahína Seir, Horgua ra'ykuéra, oikóva pe tetãme: Lotan, Sobal, Zibeon, Ana. 21 Dison, Ezer ha Disan, ko'avahína umi Horgua ruvichakuéra, Seir ra'ykuéra, Edom retãme. 22 Lotan ra'ykuéra: Hori ha Hemam; ha Timna, Lotan reindy. 23 Sobal ra'ykuéra: Alvan, Manáhat, Ebal, Sefo ha Onam. 24 Ha Zibeon ra'ykuéra: Aja ha Ana. Ko Ana ojohuva'ekue yvueta pe desiértope oñangareko jave itúva Zibeon burrokuéra rehe. 25 Ana ra'y Dison, ha Ana rajy Aholibama. 26 Ko'áva Dison ra'ykuéra: Hemdan, Esban, Itran ha Queran. 27 Ko'áva Ezer ra'ykuéra: Bilhan, Zaavan ha Acán. 28 Ko'áva Disan ra'ykuéra: Uz ha Aran. 29 Ha ko'áva umi Horgua ruvichakuéra: Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, 30 Dison, Ezer ha Disan; ko'áva Horgua ruvichakuéra, oikóva Seir retãme. 31 Ha ko'áva mburuvicha oisãmbyhy Edom retãme, Israel oguereko mboyve hetã ruvichateéva: 32 Bela, Beor ra'y, oisãmbyhy Edómpe; ha itáva rera Dinaba. 33 Bela omano rire, oisãmbyhy hekovia Jobab, Zera ra'y, peteĩ Bosraygua. 34 Joab omano rire, oisãmbyhy hekovia Husam, peteĩ Temangua. 35 Husan omano rire, oisãmbyhy hekovia Hadad, Bedad ra'y, ipu'akava'ekue ñorãirõháme Madianguakuéra rehe Moab ñúme; ha itáva rera Avit. 36 Hadad omano rire, oisãmbyhy hekovia Samla, Masrecaygua. 37 Samla omano rire, oisãmbyhy hekovia Saul, Rehobotgua, Éufrates ypy pegua. 38 Saul omano rire, hekovia oisãmbyhy Baal-hanan, Acbor ra'y. 39 Ha omano rire Baal-hanan, Acbor ra'y, oisãmbyhy hekovia Hadar; Pau, itáva rera, ha hembireko rera katu Mehetabel, Matred memby, Mesaab remiaryrõ (niéta). 40 Ko'áva hina Esau reheguáva ruvicha rera oikova'ekue hetãme ha oisãmbyhyva'ekue hogaguasukuéra: Timna, Alva, Jetet, 41 Aholibama, Ela, Pinon, 42 Quenaz, Teman, Mibsar, 43 Magdiel ha Iram. Ko'áva oiko mburuvicha ramo Edom retãme. Edom oñembohéra avei Esau; ha Esau Edomguakuéra ru.

Genesis 37

1 Ha Jacóbo oiko itúva oiko haguépe, Canaan retãme. 2 Ko'áva mba'e ojehu Jacóbo rekovépe: Jose oguereko ramo 17 año , oñangareko ityke'yraquéra ndive itúva ovecha ha kavara aty rehe ha pe mitãrusu oiko Bílha ha Sílpá membykuéra ndive, áva itúva kuñakuéra; ha Jose omombe'u jepi itúvape ityke'yra rembiapo vaikuerakue. 3 Israel (Jacóbo) ohayhuve katu Josépe ambue ita'yraquérágui, ha'e onace haguére ichupe ituja riréma; upévare ojaipouka ichupe guarã peteĩ póncho ipara poráva ha ijyváva. 4 Ha ityke'yraquéra ohechávo itúva ohayhuveha Josépe ichuguikuérágui, ndaija'évéi hikuái hese, ha ndaikatuvéi oñe'ẽ ichupe py'aguapýpe. 5 Ha peteĩ árape Jose omombe'u ityke'yraquérápe umi mba'e ohechava'ekue iképe; ha ko'yteve ndaija'úi hese. 6 Ha he'i ichupekuéra: Pehendu ko che képe ahechava'ekue: 7 Péina ápe jajokua joañaína trigo apesã ñande kokuépe, ha pe apesã che ajokuáva opu'ã ha opyta ñembo'yhápe, ha umi apesã peẽ pejokuáva katu oimba joa ijerekue rehe ha oñakãity joa che mba'éva renondépe. 8 Upérõ ityke'yraquéra he'i ichupe: Nde piko ore sãmbyhyhararã térã reñembojarase orerehe. Ha ko'yteve katu ndaija'úi hese hikuái, iképe ohechava'ekue ha iñe'ẽngue he'iva'ekuere. 9 Ha ohecha jevy ambue mba'e iképe, ha omombe'u avei ityke'yraquérápe he'ivo: Péina ápe ahecha jevýma ambue mba'e che képe, ha péina ápe pe kuarahy, pe jasy ha 11 jasytata oñakãity che renondépe. 10 Péva omombe'u itúva ha ityke'yraquérápe, itúva katu oja'o Josépe, ha he'i: Mba'éiko he'ise ko'áva mba'e rehechava'ekue nde képe. Rojuva'erã piko roñakãity che, nde sy ha nde ryke'ykuéra ne renondépe. 11 Upévare, ityke'yraquéra ou ipy'arasy hendive, itúva katu ojepy'amongeta ko'áva mba'e rehe. 12 Upéi, ityke'yraquéra oho Siquémpe, oñangareko haña itúva ovechakuéra rehe. 13 Ha Israel he'i Josépe: Nde ryke'ykuéra oiméne oñangareko che rymbakuéra rehe Siquem ñúme. Eju, che

romondose hendapekuéra. Ha ha'e he'i ichupe: Ápe añ. 14 Ha Israel he'i ichupe: Tereho ko'áña, ha ehecha mba'éichapa oiko nde ryke'ykuéra ha mba'éichapa oiko che rymbakuéra, ha upéi eju emombe'u chéve. Ha omondo ichupe Hebron ñúgui Siquémpe. 15 Ha peteĩ kuimba'e ojohu ichupe ojere oikóvo, okañýgui pe ñu rehe, ha upe kuimba'e oporandu ichupe: Mba'éiko reheka. 16 Ha Jose he'i ichupe: Aheka che ryke'ykuérape; ajerure ndéve rehechauka haña chéve moõpa omongaru hikuái ore rymbakuéra. 17 Ha upe kuimba'e he'i ichupe: Ohóma hikuái ko'águi; ha ahendu he'i ramoguare: Jaha Dotánpe. Upéramo Jose oho ityke'yrakuéra rapykuéri, ha ojohu ichupekuéra Dotánpe. 18 Ha'ekuéra ohechávo ichupe mombyrymi guive, oñemoĩmbáma hikuái peteĩ ñe'ẽme ojuka haña ichupe. 19 Ha he'i ojupe hikuái: Péina ápe ouhína pe ohecha poráva heta mba'e iképe. 20 Peju jajuka ichupe ha jaity ichupe peteĩ pózope ha ja'éta: Mymba ñarõ ho'u hague ichupe; ha upéi jahecháta mba'épa oiko ike peguarégui. 21 Ruben katu ohendúvo ko'ã mba'e, oguenohẽse ichupe ipoguikuéra ha he'i: Ani jajukátei ichupe. 22 Ha Ruben he'ive ichupekuéra: Ani peñohẽtei tuguy; peity ichupe ko desiérto pegua pózope , anítei pejuka ichupe; péicha he'i osalvaségui ichupe, ha omondo jevy hañaicha ichupe itúva rendápe. 23 Ha Jose oñuahẽvo ityke'yrakuéra rendápe, oipe'a hikuái ichugui ipóncho ipara poráva ha ijyváva. 24 Upéi, oity hikuái ichupe peteĩ pózo hypávape. 25 Ha uguapy hikuái okaru haña ha ojesaupívo ohecha peteĩ Ismaelgua aty ouvahína Galaágui, icamellokuéra oguerúva mba'e ryakuã porã, bálsamo ha mírra , ogueraha haña Egípto retãme. 26 Upéramo Juda he'i ityke'yrakuérape: Mba'épa ñaguenohẽta jajuka ramo ñande ryvýpe ha ñañoimi ramo iñemanógui. 27 Peju ha ñavende ichupe umi Ismaelguápe, ha ani ñamopu'ã hese ñande po; ha'e ñande ryvy, ñande ro'otee avei ha'e. Ha ityke'yrakuéra iñe'ẽrendu ichupe. 28 Ha oñuahẽvo umi Madiangua ñemuhára oguenohẽ hikuái Josépe pe pózogui ha ogueru ichupe ome'ẽ haña umi Ismaelguápe 20 pláta akytã pehẽngue rehe. Ha umia ogueraha Josépe Egípto retãme. 29 Ha Ruben oñuahẽ jevývo pe pózope ndojohuvéima Josépe, upévale omondoro ijao. 30 Ha oho jevy ityvyrakuéra rendápe, ha he'i: Pe mitãrusu ndaiporivéima, moõ piko che ahakuaa ko'áña. 31 Upéramo ojapyhy hikuái Jose póncho , ha ojuka hikuái peteĩ kavara ra'y, ha omopytãmba hikuái ipóncho pe kavara ra'y ruguykuépe. 32 Ha oguerahauka hikuái ipóncho para poráva itúvare, ha he'iuka hikuái: Kóva ningo rojohu; ndaha'ei piko kóva nde ra'y ponchokue . 33 Ha'e voi oikuaa ha he'i: Che ra'y ponchokue ningo, oiméne peteĩ mymba ñarõ omondyryryra'e ichupe. 34 Upémaramo Jacóbo omondoro ijao, ha omoĩ ijehe ao vosápe , ha ombyasy ita'yrape heta ára pukukue. 35 Ha opu'ã ita'yra ha itajyrakuéra maymáva omoangapyhy haña ichupe; ha'e katu noñemoangapyhyséi, ha he'i: Aguejyva'erã ao vosa reheve che ra'y rendápe, umi omanomava'ekue oĩháme. Ha itúva ojahe'ohína hese. 36 Umi Madiangua ovende Josépe Potifárpe, Egípto retãme, ha'e faraon rembiguaguasu, itahachi ruvicha.

Genesis 38

1 Ojehu umi árape, Juda ojei ityke'yrakuéra apytégui, ha oho peteĩ kuimba'e Adulamgua rendápe, hérava Hira. 2 Upépe Juda ohecha peteĩ kuñataime, Sua héra, kuimba'e Canaangua rajy, ha omenda hese. 3 Ha pe kuña hyeguasú ha imemby peteĩ mitãkuimba'e, ha ombohéra ichupe Er. 4 Ha hyeguasú jevy ha imemby ambue mitãkuimba'e, ha ombohéra ichupe Onan. 5 Ha hyeguasú jevy ha imemby jevy peteĩ mitãkuimba'e, ha ombohéra ichupe Sela. Ha oiko hikuái Kezíbpe imemby ramoguare. 6 Upéi Juda omomenda ita'yra ypykue Er peteĩ kuñare, hérava Tamar. 7 Ha Er, Juda ra'y ypykue, oiko vaietereígui Ñanderuete resa renondépe, Ñanderuete oheja ha'e omano. 8 Upéramo Juda he'i Onánpe: Eiko nde ryke'y rembirekokue ndive ha emenda hese, ha emopu'ã nde ryke'ype guarã iñemoñarenguerarã. 9 Ha Onan oikuaávo iñemoñare ndaha'eitaha imba'erã, omomba okápe oiko jave ityke'yra rembirekokue ndive, ani haña ombohyeguasú ichupe ha ani haña ombota'yra ityke'yrape guarã. 10 Ha pe ha'e ojapóva jepi naiporãi Ñanderuete resa renondépe, upévagui oheja ha'e omano avei. 11 Ha Juda he'i ita'yra rembirekokuépe: Epyta menave'yre (viúda) nde ru rógape, okakuaapa peve che ra'y Sela; he'ígui ipy'apýpe: Aníntemo omano avei ha'e ityke'yrakuéraicha. Ha Tamar oho opyta haña itúva rógape. 12 Heta ára ohasa, ha omano Juda rembireko, Súa rajy. Ha Juda oñemoangapyhy rire ojupi Timnátpe ijovechakuéra apíha rendápe, ha'e ha iñirũ Hira, pe Adulamgua ndive. 13 Ha oñemomandu Tamárpe, ha oje'e ichupe: Eikuaáke, ne menare ru ojupi Timnátpe oñapĩ haña ijovechakuéra. 14 Upéramo Tamar oipe'a ijao menave'y reheguáva, ha oñemo'ã peteĩ ahójape, ha uguapy Enaímpe, Timnat rape ypype; ohechágui Sela okakuaambamaha, ha noñeme'ẽi ichupe hambirekorã ramo.

15 Ha Juda ohecha ichupe, ha oimo'ã ha'eha peteĩ kuña heko vaíva, Tamar omo'ãgui hova. 16 Juda oñemboyke hapégui oho haña hendápe, ha he'i ichupe: Cherejamína taiko nendive, ndoikuaágui ha'e ita'ýra rembirekokueha; ha Tamar he'i ichupe: Mba'éiko reme'ëta chéve reiko haña chendive. 17 Ha ha'e he'i ichupe: Che aguerahaukáta ndéve che rymbakuéra apytégui peteĩ kavara'ý. Ha Tamar he'i ichupe: Eme'ë chéve peteĩ ne mba'erepy reguerahauka peve chéve pe kavara'ý. 18 Upéramo Juda he'i: Mba'eichagua mba'erepýa ame'ëta ndéve. Ha Tamar he'i ichupe: Ne kuairũ, nde ajurigua ha nde yvyrapo'i reguerekóva nde pópe. Ha ha'e ome'ëmba ichupe, ha oiko hendive, ha Tamar hyeguasú ichugui. 19 Upéi opu'ã ha oho, oipe'a ijahoja, ha omonde jevy ijao menave'ỹ ao reheguáva. 20 Ha Juda oguerahauka peteĩ kavara ra'ý hendápe iñirũ Adulamgua rupi, ogueru jevy haña imba'erepy upe kuña upévagui, ndojohuvéi katu ichupe. 21 Ha oporandu kuimba'ekuéra upe rupiguávape, he'ivo: Mamo piko oime pe kuña heko vaíva Enaim rapépe oíva'ekue. Ha he'i hikuái ichupe: Ko'ápe ndaipóri mba'eveichagua kuña heko vaíva. 22 Upéramo ha'e ou jevy Juda rendápe, ha he'i: Ndajohúi ichupe; ha umi kuimba'e uperupiguáva he'i: Ndaipóri ko'ápe mba'eveichagua kuña heko vaíva. 23 Ha Juda he'i: Topyta che mba'ekuéra ipópe ani haña avave oñembohory cherehe; péina ápe che aguerahaukáma peteĩ kavara ra'ý, ha nde nderejohúi ichupe. 24 Ha ojehu oiméne mbohapy jasyjere haguépe oñemomanduka Judápe, he'ivo: Tamar, nde ra'ý rembirekokue, oiko kuña heko vaíva ramo ha hyeguasúma avei. Ha Juda he'i: peguenohẽ ichupe (pe távagui) ha tojehapy ichupe. 25 Ha oñeguenohẽvo Tamárpe, he'iuka imenare rúpe: Ko'ã mba'e járagui cheryeguasú. Ha he'iuka avei: Ema'ë porã, ko'ã mba'e rehe: Pe kuairũ, pe ajurigua ha pe yvyrapo'i rehe. 26 Ha Juda ohechakuaávo imba'eha, he'i: Ha'e heko potíve chehegui, name'ëi haguére ichupe che ra'ý Sela imenarã ramo. Ha uperire araka'eve ndoikói hendive. 27 Ha ojehu oñuahẽvo pe ára imemby haña, péina ápe oguerekóra'e hetepýpe mokõi mitã. 28 Ha imemby jave, peteĩ oguenohẽ ipo, ha upe kuñakarai oipytyvõva ichupe omomemby haña ojapyhy peteĩ inimbo pytã ha oñapytĩ ipyapýre ha he'i kóa raẽ osẽta. 29 Ha omoinge jevy rire ipo, péina ápe ityke'ýra raẽ osẽ; ha pe kuñakarai he'i: Remondoro hañuante pe tape reju, ha ombohéra ichupe Pares. 30 Upéi, osẽ ityvýra, inimbo pytã ipyapýre, ha ombohéra ichupe Zára.

Genesis 39

1 Ha ojereraha rire Josépe Egíptope; Potifar, faraon tahachi ruvicha ojogua ichupe umi Ismaelguágui. 2 Ñanderuete omoirũgui Josépe hembiapo oja'póva guive osẽ porãmba ha oiko ijára Egíptoygua rógape. 3 Ha ijára ohechávo Ñanderuete oíha hendive, omoíve ipoguýpe ha Ñanderuete ohovasapa hembiapo oja'póva guivépe. 4 Upéicha Jose ojohu py'aporã ijára resa renondépe, ha oiko hembiguaiguasute ramo ha opyta hóga ñangarekohára ramo, ha opaite mba'e Potifar oguerekóva guive, omoimba Jose poguýpe. 5 Ha ojehu ha'e omoíha ára guive, hóga ha opaite mba'e oguerekóva guive ipoguýpe, Ñanderuete ohovasave ohóvo Potifar róga ha ikokue, Jose rehehápe. 6 Upéicha Potifar ohejapa oguerekóva guive Jose poguýpe, ha ndojepy'apyvéi mba'eve rehe hembiapotee rehémante. Jose peteĩ karia'ý hova ha hete iporãitéva. 7 Ha ojehu rire ko'ã mba'e, ijára rembireko oma'ë Jose rehe, ha he'i: Ekéna chendive. 8 Ha'e katu ndojaposéi, ha he'i ijára rembirekópe: Eikuaa porãke, che jára ndojepy'apyvéima mba'eve rehe hogapýpe oíva rehe, ha omoimba che pópe opaite mba'e. 9 Ndaipóri tuichavéva chehegui ko ógape, ha mba'eve nomboykéi chehegui, ndéve añoite, nde ha'égui hambireko; mba'éicha piko che ajapóta ko mba'evai tuichaitéva, ha añemboheko vaíta Ñanderuete renondépe. 10 Pe kuña ko'ë ko'ë rehe katu oñeha'ãmba iñe'ëita rupi oiko haña Jose ndive, Jose katu nopenái hese. 11 Ha ojehu peteĩ árape, Jose oikévo ijára rógape ojapo haña hembiapo, ndaipóri avave upépe. 12 Upémaramo pe kuña ojapyhy Josépe ijaógui, ha he'i ichupe: Eikóna chendive. Ha'e katu oheja ijao ipópe, ha osẽ okañývo hendágui. 13 Ha pe kuña ohechávo Jose oheja hague ipópe ijao, ha okañý hague okápe, 14 ohenói hembiguaikuérape, ha he'i ichupekuéra: Pema'ë porãke che ména ogueru ñandéve peteĩ hebreoygua oñembohory haña ñanderehe; okesemo'ã chendive ha che añemoĩ hese asapukái hatãvo, 15 ha ha'e ohechávo che hatã asapukaiha, oheja ijao che ykére ha kañyháme ohóvo. 16 Pe kuñakarai omoĩ ijypýpe Jose ao, iména ou jevy peve. 17 Ha he'i avei ichupe ko'ã ñe'ë: Pe tembiguaí hebreoygua regueruva'ekue, ou che rendápe chemongy'a haña. 18 Ha asapukái hatãma ramo, ha'e oheja ijao che ykére ha okañý okápe. 19 Ha Jose jára ohendu rire hambireko ñe'ë ipochyeterai Jose ndive. 20 Ha omoinge ichupe cárcelpa, oíhame tetã ruvichaguasu presokuéra, ha Jose opyta hendivekuéra. 21 Ñanderuete katu oĩ Jose

ndive, ohupityuka ichupe iporiahuvereko, ha pe cárcel ruvicha oñepyrũ ohayhu avei ichupe. 22 Ha omoĩmba avei Jose poguýpe opaite presokuéra oĩva guive pe cárcelpe , ha Jose omoakã opaite mba'e ojejapóva guive upépe. 23 Upe cárcel ruvicha noikotevëvéima oñangareko mba'eve rehe, Jose ojapo porãmbágui hembiaapo Ñanderuete oĩgui hendive, ha ojapóva guive osẽ porã Ñanderuete ohovaságui ichupe.

Genesis 40

1 Ha ko'ã mba'e rire, pe Egípto retã ruvicha váso rerojaha ha pe pan apoha oja'yvere ijára, pe Egípto retã ruvicha ndive. 2 Ha faraon ipochy umi mokõi mburuvicha ndive, pe váso rerojaha ruvicha ndive ha pe pan apoha ruvicha ndive, 3 ha omoingeuka ichupekuéra cárcelpe , pe cárcel ruvicha rógape, Jose oĩháme. 4 Ha pe cárcel ruvicha omoĩ ichupekuéra Jose poguýpe, ha ha'e oñangareko hesekuéra; ha heta ára oĩ hikuái oñondive pe cárcelpe . 5 Peteĩ pyharépe mokõivéva ohecha iképe umi mba'e ojepy'apýva ichupekuéra. 6 Ha pyhareve Jose ou hendapekuéra, ha oma'ẽvo hesekuéra, ohecha mokõivéva hova ñembyasyha hikuái. 7 Ha oporandu umi faraon rembiguaguasúpe, oĩva pokuahápe hendive ijára rógape, he'ívo: Mba'érehe piko pende rova ñembyasyete ko árape. 8 Ha he'i hikuái ichupe: Rohechákuri ore kepegua, ha ndaipóri avave oikuaaukáva mba'épa he'ise. Upéramo Jose he'i ichupekuéra: Ñanderuete ikatu oikuaauka mba'épa he'ise. Pemombe'u chéve ko'áña. 9 Upéramo pe váso rerojaha ruvicha omombe'u Josépe ike pegua, ha he'i ichupe: Che ahechákuri che képe peteĩ parral máta che renondépe, 10 ha pe parral rakã rehe oĩ mbohapy hakã pyahu; umía ipotýpa, ha hi'akuéra hi'ajupa. 11 Ha faraon váso oĩ che pópe, ha ajapyhy umi parral 'a ha añami faraon vásope ha ambohasa pe váso faraon pópe. 12 Ha Jose he'i ichupe: Kóva he'ise: Umi mbohapy parral rakã pyahu he'ise mbohapy ára. 13 Ha águi mbohapy arahápe faraon nemoakãrapu'ãta, ha nemoĩ jevýta ne rendaguépe, ha nde reme'ẽ jevýta pe váso faraon pópe, rejapo haguéicha ha reiko jevýta ivásó rerojaha ramo. 14 Nemandu'ákena cherehe, ojehu ramo ndéve ko'ã mba'eporã, ha ajerure ndéve cheporiahuvereko ha nemandu'a haña cherehe faraónpe, ha'e cheguenohẽ haña ko óga kóvaguí. 15 Che añemonda Israel retãgui; ha ápe ndajapói mba'eve ivaíva chemoĩ haña ko cárcelpe . 16 Ha ohendúvo pe pan apoha ruvicha Jose oñe'ẽ porã hague, he'i avei ichupe: Che avei ahechákuri che képe mbohapy ajaka morotíva che akã ári. 17 Pe ajaka ijyvatevévape oĩ opaichagua pan faraónpe ñuarã; umi guýra katu ho'u joa pe ajaka oĩva che akã áriguí. 18 Upéramo Jose ombohováí, ha he'i ichupe kóva he'ise: Umi mbohapy ajaka he'ise avei mbohapy ára. 19 Águi mbohapy arahápe faraon neakã'óta, nemosãingóta yvyráre ndejuvy haña, ha guyrakuéra ho'úta nde ro'okue. 20 Ha pe ára mbohapyhápe, faraon hi'aramboty jave, tetã ruvicha ojapo peteĩ karuguasu opaite hembiguaikuérape ñuarã; ha omoakãrapu'ã pe váso rerojaha ruvichápe ha pe pan apoha ruvichápe umi hembiguaikuéra apytépe. 21 Ha hendaguépe omoĩ jevy pe váso rerojaha ruvichápe ha ha'e ome'ẽ jevy pe váso faraon pópe. 22 Ha pe pan apoha ruvichápe katu ojuyyuka, Jose he'i haguéicha ichupekuéra. 23 Ha pe váso rerojaha ruvicha katu naimandu'ái Jose rehe, hesarái ichugui uvei.

Genesis 41

1 Ojehu ningo ohasa rire mokõi año, faraon ohecha iképe ha'e oĩha ysyry rembe'ýpe; 2 ha pe ysyrygui osẽ 7 vaka neporãva ha ndekyráva, okaru joáva kapi'ipe porãháme. 3 Ha hapykuerikuéra osẽ ambue 7 vaka ijape vai ha ipiruetereíva ha oñembo'ýva umi vaka iporãva ypýpe, pe ysyry rembe'ýpe; 4 ha umi vaka ijape vai ha ipiruetereíva omokõ umi 7 vaka neporã ha ndekyrávape, upejave faraon opáy. 5 Ha oke jevývo, ohecha iképe 7 trígo hára (espíga) henyhẽ ha okakuáa porãva peteĩ hakãguinte. 6 Umía rire osẽ 7 hára michĩ ha ipirúva, ha pe yvytu oipecjúva kuarahyresẽguio ombopirupa. 7 Ha umi 7 hára michĩva omokõ umi 7 hára henyhẽ ha iporávape. Upérõ faraon opáy ha péina ápe iképentera'e. 8 Ha ojehu ningo pe pyharevépe hi'ánga iñangekõi ichugui, ha ohenoiuka mayma Egíptoygua paje apohára ha mayma kuimba'e iñarandúvape; ha faraon omombe'u ichupekuéra ike peguare, ha ndaipóri avave ikatúva he'i faraónpe mba'épa he'ise ike peguare. 9 Upéramo pe váso rerojaha ruvicha he'i faraónpe: Ko árape chemandu'a che rembiapo vai rehe. 10 Faraon ipochy ramoguare hembiguaikuéra ndive, oremoingeva'ekue cárcelpe , pe cárcel ruvicha róga peguápe, chéve ha pe pan apoha ruvichápe. 11 Ha'e ha che avei peteĩ pyharépe rohecha ore kepegua, ha

peteĩteĩ ore ke peguare omombe'úkuri umi mba'e ojuhútava. 12 Oĩ upépe orendive
 peteĩ karia'y hebreoyguáva, pe cárcel ruvicha rembiguái, ha ore romombe'upa
 ichupe; ha upéi ha'e he'i oréve mba'épa he'ise ore ke peguare, ha peteĩteĩme
 omombe'u mba'épa he'ise ore képe rohechava'ekue. 13 Ha ojuhupa ha'e hei
 hagueichaite oréve: Che añemoĩ jevy che rembiapokuépe, ha pe ambuépe oñemosãingo
 yvate. 14 Upémarõ faraon omondo ohenoika haña Josépe. Ha pya'e pya'e
 oñeguenohẽ Jose cárcelgui ha oñapĩ ha omondo hikuái ichupe ambue aópe, ou haña
 faraon rendápe. 15 Ha faraon he'i Josépe: Che ahecha peteĩ che kepegua, ha
 ndaipóri avave oikuaaukáva chéve mba'épa he'ise, ahendu katu nde
 remombe'ukuaaha, ha mba'épa he'ise, rehendu ramo peteĩ ke pegua. 16 Jose
 ombohováĩ faraónpe, ha he'i: Che cheheguĩte ndikatúi avei. Ñanderuete katu
 he'íta faraónpe mba'épa he'ise (che rupi). 17 Upémarõ faraon he'i Josépe: Che
 képe, aĩ ysyry rembe'ýpe; 18 ha pe ysyrygui osẽ 7 vaka kyra ha hete poráva,
 okarúva kapi'ipe porãháme. 19 Upéi osẽ ambue 7 vaka ipiruite ha ivaietéva,
 umichagua Egípto retã tuichakuépe ndahecháĩ gueteri. 20 Umi vaka piru ha
 ivaietéva katu omokõmba umi vaka kyra tenonde osẽva'ekuépe. 21 Ha umi ipirúva
 omokõmba rire umi ikyrávape, ha'ete ku ndo'úiva mba'evete ha upépe che apáy. 22
 Ha ahecha avei ambue che képe, 7 trigo hára (espiga) okakuaa poráva peteĩ
 hakãguĩte, henyhẽmba ha iporãmbáva. 23 Ha upéi okakuaa ambue 7 hára michĩva ha
 cha'ĩkuemíva, pe yvytu kuarahyresẽguio oúva ombopirupa; 24 ha umi hára michĩva
 omokõmba umi 7 hára iporávape; ha ã mba'e amombe'upa umi paje apohárape,
 ndaipóri katu avave ijapytepekuéragui ikatúva he'i chéve mba'épa he'ise umía. 25
 Upémaramo Jose he'i faraónpe: Ne mokõi ke peguare rupi Ñanderuete ohechaukase
 faraónpe umi mba'e Ha'e ojaipotáva. 26 Umi 7 vaka iporáva he'ise 7 año ; ha umi 7
 hára iporáva he'ise avei 7 año : Nde ke peguare peteĩ mba'ente he'ise. 27 Ha umi
 7 vaka piru ha ivaíva osẽva'ekue hapykuerikuéra he'ise avei 7 año ha umi 7 hára
 imichĩ ha icha'ĩmbáva, pe yvytu kuarahyresẽguio oúva ombopirupáva he'ise avei 7
 año ñembyahýi reheguáva. 28 Ko'ã mba'e rupi, Ñanderuete ohechauka ndéve umi
 mba'e Ha'e ojaipotáva. 29 Eikuaa porãke, ouva'erãha 7 año hetaitereíta hi'upyrã
 Egípto retã tuichakuépe. 30 Hapykuéri katu oúta 7 año pehasa asýta ñembyahýigui;
 ha umi hi'upyrã hetaitéva áragui oikóta tesarái ko Egípto retápýpe, ha pe
 ñembyahýi ohundíta ko tetã kóvape. 31 Ha ndojehechakuaamo'ãi umi ára ryguatáva,
 pe ñembyahýi uperiregua ipohyietereítagui. 32 Ha Ñanderuete ohechauka hague
 faraónpe mokõi jevy ike pegua, he'ise añetehápe ha pya'e Ñanderuete ojaipotaha
 umi mba'e. 33 Upépare ehaka ko'ága peteĩ kuimba'e iñakãguapy ha iñarandúva,
 ombosako'ikuaapava'eráva Egípto retãme. 34 Eiporavo mburuvichakuérape
 oipe'ava'eráva peteĩ vosa (cáda) 5 vosa oñemono'õtava guive Egípto retã
 tuichakue rupi ko'ã 7 año hi'upyrã hetaite oĩ aja. 35 Upéi toñembyaty opa
 tembi'urã faraónpe ñuarã ha toñeñongatu opaite Egípto tavakuérape. 36 Upéicha
 nde remongarukuaáta opavavépe pe tembi'u oñeñongatupyráva rupi, ani haña Egípto
 retã oñehundi ñembyahýi guasu oútava rupi. 37 Ha ko ñe'ẽ ho'a porãiterei faraon
 ha hembiguaikuérape, 38 upérõ faraon he'i hembiguaikuérape: Ikatúnepa jajohu
 ambue kuimba'e koichagua, ipype oíva yvága Jára Pytu Porãitáva. 39 Ha faraon
 he'i Josépe: Yvága Jára oikuaaukapa ndéve ko'ã mba'e, ha ndaipóri ambue
 ndeichagua iñakãguapy ha iñarandúva, 40 upépare nde poguýpe opytáta che róga ha
 nde voi reisãmyhýta avei che retã, tetã ruvicha mokõiha ramo, ha che apytátante
 tetã ruvicha peteĩha ramo. 41 Ha faraon he'ive Josépe: Ema'ẽ porã, che amoĩ
 Egípto retã tuichakue nde poguýpe. 42 Upéramo faraon oipe'a ikuairũ ikuãgui, ha
 omoĩ Jose kuãre, ha omondeuka hese ao iporáva, línogui ojeapova'ekue, ha
 ijajúra rehe omoĩ peteĩ ajurigua oroguiguáva . 43 Uperire ohupiuka ichupe icárrro
 mokõiháme, ha ohenduka henonderãme: Pejeity, ouhína Egípto retã ruvicha mokõiha.
 44 Ha faraon he'i Josépe: Che ningo faraon (Egípto ruvicha peteĩha); nderehe'ỹ
 katu avave nomopu'ãiva'erã ipo térã ipy Egípto retã tuichakuépe. 45 Ha faraon
 ombohéra Josépe, Safnat-panéa (he'iséva: pe oporomongarúva) ha ome'ẽ ichupe
 Asenátpe, hembireko ramo, Potiféra raiy, péva oiko pa'i ramo Ónpe. Ha Jose osẽ
 (oikundaha haña) Egípto retã tuichakue. 46 Jose oguereko 30 año oñembo'y
 ramoguare faraon Egípto retã ruvichaguasu renondépe, upéi ojei faraon renondégui
 oguata haña Egípto retã tuichakue javeve. 47 Umi 7 año tenondeguáva pe yvy
 omohẽñói porãiterei ha oñemono'õ hetaiterei temitýnguéra. 48 Ha Jose ombyatyuka
 umi temitýngue, umi 7 año pukukue, ojevovasa aja Egípto retãme, ha oñongatu heta
 temitýnguéra opaite tavapýpe, oñemono'õva'ekue umi kokuégui oíva umi táva
 jerekuévo. 49 Jose omono'õ hi'upyrã ku yguasu rembe'y pegua yvyku'ícha,
 hetaitereigui ndaikatuvéima ojepapa. 50 Asenat, Potiféra raiy, On pegua pa'i,
 Jose rembireko, imemby Josépe ñuarã mokõi mitãkuimba'e oñuahẽ mboyve umi año

jehasa asy. 51 Ha Jose ombohéra ita'ýra ypykue Manases, he'ígui: Ñanderuete chembyesarái mayma angekõi vaígui, ha pe jehasa asykue che ru rogayguágui. 52 Ha ita'ýra mokõiha ombohéra Efrain, he'ígui: Ñanderuete chemboheta ko tetã ajepy'apyete haguépe. 53 Péicha oñemboty umi 7 año oiháme hi'upyrãita Egípto retãme. 54 Ha oñepyrũ umi 7 año ñembyahýi reheguáva, Jose he'i haguéicha; ha ambue tetãnguéra ohasa asyeterai ñembyahyipágui avei, Egípto retã tuichakue rupi katu oĩ hi'upyrã. 55 Egíptoyguakuéra katu oñepyrũ oñandu avei pe ñembyahýi ha osapukái faraónpe ojerurévo hembi'urã rehe. Faraon katu he'i Egíptoyguakuérape: Tapeho Jose rendápe, ha pejapo ha'e he'ítava peême. 56 Oĩ ningo ñembyahýi ndetuicháva opa tetãpyre. Upéramo Jose oguenohẽ umi mba'e ra'ýi oñeñongatuva'ekue, ha oñemu umi Egíptoygua ndive; ituicha tuichavéguima pe ñembyahýi Egípto retãme. 57 Ha opaite tetãgui oñeñuahẽ Egíptope ojogua haña Joségui hembi'urã, pe ñembyahýi oñuahẽgui opaite tetãme.

Genesis 42

1 Jacóbo oikuaávo Egíptope oĩha hi'upyrã, he'i ita'yrakuérape: Mba'érehe piko pema'... rei ojuehe. 2 Ha he'ive: Pejapysaka porãke, che ahendu Egíptope oĩha heta hi'upyrã; tapeho upépe ha pejogua ñandéve ñuarã, jaikove haña, anítei ñamanomba. 3 Ha 10 Jose ryke'y oguejy Egíptope ojogua haña trigo . 4 Jacóbo katu nomondói Benjamínpe, Jose ryvy, ityke'yrakuéra ndive, he'ígui: Anítei ojehu avei ichupe mba'evai. 5 Ha Israel ra'ykuéra oho omba'ejoguávo ambuekuéra apytégui; oĩgui avei ñembyahýi tuicháva Canaan retãme. 6 Ha Jose, pe tetã ruvicha, ovende avei trigo ambue tetãnguérape ha ijapytépe ou avei Jose ryke'ykuéra ha oñakãity hikuái henondépe. 7 Ha Jose, ohecha vove ityke'yrakuérape voi oikuaa ichupekuéra; ha oiko ku oikuaa'ýrõguáicha ichupekuéra, ha oñe'ẽ pohýi ichupekuéra, he'ívo: Mamóguipa peju. Ha he'i hikuái: Roju Canaan retãgui ore rembi'urã rekávo. 8 Jose oikuaa ityke'yrakuérape; ha'ekuéra katu ndoikuaái ichupe. 9 Upéramo Jose imandu'a ike peguare rehe, ha he'i ichupekuéra: Pyrague hína peẽ; peju pehechávo mamópa ko tetã noñemo'ã porãiha. 10 Ha he'i ichupe hikuái: Nahániri, ore jára, tembi'urã joguávonte rojúkuri ore, ne rembiguakuéra. 11 Orekuéra peteĩ kuimba'e ra'y meménte; ore reko porã, ne rembiguakuéra araka'eve ndoikóiva'ekue omaña ñemi pyraguéicha. 12 Jose katu he'i ichupekuéra: Ndaupéichai, pejúnte pehecha haña mamópa noñemo'ã porãiha ko tetã kóva. 13 Ha he'i ichupe hikuái: Ore, ne rembiguakuéra, roime 12, peteĩ kuimba'e ra'y meme, Canaan retãme roikóva; pe imitávẽva ko árape opyta ore ru ndive, ha peteĩ katu ndaiporivéma. 14 Ha Jose he'i ichupekuéra: Péva ha'éma, añetehápe pyrague voínte peẽ. 15 Ko'ã mba'épe poha'ãta, faraon rekovére, napesẽmo'ãi ko'águi, ou peve pende ryvy imitávẽva. 16 Pemondo peteĩme ogueru haña pende ryvýpe, ambuekuéra katu opytáta cárcelpe , ha ndaha'úi ramo peje haguéicha, faraon rekovére, pyrague voínte peẽ. 17 Upéramo Jose omoingeuka ichupekuéra oñondivepa, mbohapy ára, cárcelpe . 18 Ha pe ára mbohapyhápe Jose he'i ichupekuéra: Pejapopa ramo hekoitépe peikovéta: Che voi ajerovia Ñanderuete rehe ha akyhyje ichugui. 19 Oime ramo peẽ kuimba'e heko potíva, peteĩnte pende apytégui topyta cárcelpe , ha ambuekuéra toho togueraha pe tembi'urã pende rogayguakuérape, pembogue haña pe ñembyahýi. 20 Pegueru katu pende ryvy imitávẽvape, ha ojehecháta hi'añeteha ramo pene ñe'ẽngue ha napemanomo'ãi, ha upéicha ojapopa hikuái. 21 Ha he'i joa ojupe: Añetehápe ñane rembiapo vai ñande ryvy ndive ñanerupitýma ko'ágã, jahecha voi ningo hi'ángã angekõi ojerure asy ramoguare ñandéve, ha nañahendúi ichupe; upéicharupi ou avei ñandeári ko angekõi vaietéva. 22 Upémarõ Ruben he'i ichupekuéra: Nañe'ẽipara'e peême ha nda'ẽipara'e: Aní peñemboheko vai pe mitárusu rehe, ha peẽ nacherenduséi. Péina ápe huguykue ojejeruréma ñandéve. 23 Ha'ekuéra katu ndoikuaái Jose oikuaaha he'íva guive hikuái, oĩgui omoñe'ẽva ichupekuéra ambue ñe'ẽ mbohasahára rupi. 24 Ha Jose ojei ijypýgui, ha ojahe'o; ha upéi ou jevy hendapekuéra, ha oñe'ẽ ichupekuéra, ha oapresa ijapyteguikuéra Simeónpe, ha oipokuauka ichupe hesakuéra renondépe. 25 Upéi Jose omyenyhẽuka ivosakuéra trígogui , ha ome'ẽuka jevy peteĩteĩme ipirapire omoĩukávo ñemiháme ivosakuérape , ha ome'ẽuka avei ichupekuéra hembi'urã tapére ñuarã; ha ojejapopa Jose oipota háicha. 26 Ha omoĩ hikuái pe trigo iburrokuéra ári ha oho hikuái. 27 Ha peteĩ ombojurupe'ávo ivosa omongaru haña ibúrro pe mbohupa rógape, ohecha oĩha ipirapire ivosa jurúpe. 28 Ha he'i ityke'yrakuérape: Che pirapire oñeme'ẽ jevy chéve, péina oĩhína che vosápe . Upérõ ipy'andýi hikuái, ha kyhyjepópe he'i ojupe hikuái: Mba'érehepa Ñanderuete ojapo ko'ã mba'e ñanderehe. 29 Ha oñuahẽvo itúva Jacóbo rendápe,

Canaan retāme, omombe'upa ichupe ojehuva'ekue ichupekuéra, he'ívo: 30 Pe kuimba'e, pe tetã jára, oñe'ẽ pohýi oréve, ha oreguerékoma pyrague ramo. 31 Ha ore ro'ékuri ichupe: Ore ningo kuimba'ekuéra heko potíva, araka'eve ndoroikoiva'ekue pyrague ramo. 32 Ore ru ita'ýra 12; peteĩ ndojekuaavéi hapykuere, ha pe imitáváva opyta Canaan retāme, ore ru ndive. 33 Upémarõ pe kuimba'e, pe tetã jára, he'i oréve: Aikuaáta hi'añeteha peẽ kuimba'e heko potíva: Peheja ramo chendive peteĩ pende ryke'y ha pejapyhy pene rembi'urã pende rogaygua ñembyahýipe guarã, ha tapeho, 34 pegueruva'erã katu chéve pende ryvy imitávévape, che aikuaa haña peẽ ndaha'eiha pyrague ha pende reko potíha; upéicharamo ame'ẽta peẽme pende ryke'y ha pejugua jevýta trígo ko tetãgui. 35 Ha omonandívo hikuái ivosakuéra, péina peteĩteĩ ojohu ipirapire ivosa jurúpe, itúva ohechapa avei, ha okyhyje joa hikuái. 36 Upémarõ Jacóbo, itúva, he'i ichupekuéra: Peẽ cherejáta ta'ýra'ýre; Joségui ndojekuaavéi mba'eve ha Simeon opyta Egíptope, ha ko'ãga peguerahase avei Benjamínpe; cheárinte oupa ko'ã mba'e. 37 Ha Ruben oñe'ẽ itúvape, he'ívo: Rejukaukáta mokõiváva che ra'ýpe, ndagueruvéi ramo ndéve Benjamínpe; eheja ichupe che pópe, che agueru jevýta ichupe. 38 Ha Jacóbo he'i: Che ra'y ndohomo'ãi penendive, omanóma ningo ityke'yrateéva ha ha'eñóntema opyta; ha ojehu ramo ichupe oimeraẽ mba'evai pe tape pehoha rupi, pemboguejýta che atĩnguéra ñembyasypópe te'õngue rendápe.

Genesis 43

1 Ha ivaive ohóvo pe ñembyahýi Canaan retāme; 2 ha ho'upáma ramo hikuái pe trígo ogueruva'ekue Egíptogui, itúva he'i ichupekuéra: Tapeho jevy, ha pejugua ñane rembi'urã. 3 Ha Juda ombohová i ichupe, he'ívo: Pe kuimba'e ningo oreavisa poráva'ekue, he'ívo: Ndapehechamo'ãi che rova ndapeguerúi ramo penendive pende ryvýpe. 4 Nde remondo ramo orendive ore ryvýpe, rohóta ha rojoguáta ñane rembi'urã. 5 Ha neremondói ramo katu, ndorohomo'ãi; pe kuimba'e he'i porãgui oréve: Ndapehechamo'ãi che rova ndapeguerúi ramo penendive pende ryvýpe. 6 Upémarõ Israel he'i: Ma'erã piko pejapóra'e cherehe mba'evaiete, pejévo upe kuimba'épe peguerékoha ambue pende ryvy. 7 Ha he'i hikuái ichupe: Upe karai oporandu porandu oréve, ore ha ore rogaygua rehe, he'ívo: Oikovépa gueteri pende ru. Pegueréko piko ambue pende ryvy, ha romombe'u ichupe oĩ haichaite, mamó piko roikuaáta he'itaha oréve: Peguerúke pende ryvýpe. 8 Upémarõ Juda he'i itúva Israélpe: Emondo chendive pe mitārusu ha ropu'ãta roho, ikatu hañaicha jaikovepa ha ani ñamanombátei, ore, nde, ha ore mitākuéra avei. 9 Che añaangarekóta hese; chéve remba'ejeruréta hese. Che ndagueruvéi ramo ichupe ne rendápe, ha namoĩri ramo ichupe ne renondépe, apytáta tekove vai ramo opaite árape guarã ne renondépe, che ru. 10 Ha ndoropytái rire, roju jevymava'erāmo'ã mokõi jevyháma. 11 Upéi itúva Israel he'i ichupe: Upéicharamo pejapyhy umi mba'e iporáváva ko tetãpýgui ha pemoĩ pende vosápe, ha pegueraha upe karaípe jopói ramo: Mba'e aysy ryakuã mimi, eírami, mba'e ryakuã porã, umi mba'e omohe'ẽ poráva tembi'u, nuéces (ojogua mbokaja'ápe) ha alméndra (ojogua manduvípe). 12 Ha pejapyhy pende pópe pirapire mokõi jevyve ha pegueraha pende pópe pe pirapire ou jevyva'ekue pende vosa jurúpe; ikatúnte ra'e oiko jejavy. 13 Pegueraha avei pende ryvýpe, pepu'ã ha tapeho jevy upe karai rendápe. 14 Ha Ñanderuete, pe Ipu'akapáva, tome'ẽ pe karai py'ápe poriahuvereko, ha topoi jevy pende ryke'y Simeóngui ha avei ko Benjamíngui. Ha apytáta ramo ta'ýra'ýre, taupéicha avei. 15 Upémarõ ita'yrakuéra ogueraha umi jopói ha pirapire mokõi jevyve, ha ogueraha avei Benjamínpe; ha opu'ã hikuái oho jevy haña Egíptope ha oñemboja hikuái Jose rendápe. 16 Ha Jose ohechávo Benjamínpe hendivekuéra, he'i hóga ñangarekohárape: Egueraha umi kuimba'e che rógape ha ejukauka peteĩ che rymba ha embosako'i ore rembi'urã, ko'ã kuimba'e okarúta chendive ko asajépe. 17 Ha upe kuimba'e ojapo Jose he'i haguéicha, ha ogueraha ichupekuéra Jose rógape. 18 Ha okyhyje joa hikuái ojeguerahámagui Jose rógape, ha he'i hikuái ojupe: Pe pirapire oñemoĩ jevyva'ekue ñande vosakuérape pe tenondeve guarére ñandegueru ko'ápe, ñanemoñuhã oñemoĩ haña ñanderehe, japyta haña hembiguaikuéra ramo, ha ñande burrokuéra imba'erã ramo avei. 19 Ha oñemboja hikuái hóga ñangarekohára rendápe, ha oñe'ẽ ichupe hikuái pe óga rokẽme. 20 Ha he'i ichupe hikuái: Nde, ore jára, ore añetehápe rojunte tembi'urã rekávo ñepyrũ guive. 21 Ha ojehu ningo roguahẽvo mbohupa rógape rombojurupe'a ore vosakuéra, ha péina peteĩteĩva pirapire oĩ ore vosa jurúpe, ore pirapire ipohyikue oĩmbaite; ha rogueru jevy orendive ko'ãga (rome'ẽ haña ndéve). 22 Ha rogueru avei ore pópe ambue pirapire rojoguave haña ore rembi'urã; ore ndoroikuaái mávapa omoĩra'e ore vosakuérape ore pirapirekue.

23 Ha ha'e he'i ichupekuéra: Tapendepy'aguapy, ani pekyhyjétei; pende Jára ha pende ru Jára omoĩ ñemiháme pende pirapire pende vosakuérape ; ha che voi arecebíkuri pende pirapire. Upéi oguenohẽ Simeónpe hendapekuéra. 24 Ha upe kuimba'e omoinge ichupekuéra Jose rógape; ha ome'ẽ ichupekuéra y, ojepyhéi haña hikuái, ha omongaru iburrokuérape avei. 25 Ha ombosako'i hikuái ijopoikuéra ou ramoñarã Jose pe asajépe, ohendúgui upépe okarutaha hikuái. 26 Ha Jose ou rire hógape, ome'ẽ hikuái ichupe ijopoikuéra, ha oñakãity hikuái henondépe. 27 Upéramo Jose oporandu ichupekuéra mba'éichapa oiko hikuái, ha he'i: Pende ru, itujaitéva, ohasa porãntepa, oikove piko gueteri ha'e. 28 Ha ombohová i ichupe hikuái: Ore ru, ne rembiguái, oiko porã gueteri. Ha oñakãity joa hikuái henondépe. 29 Ha Jose ojesaupívo ohecha ityvýra Benjamin, isy membýpe, ha he'i: Kóa piko pende ryvy imitãvéva pejeva'ekue chéve. Ha he'i: Ñanderuete tandeporiahuvareko, che ra'y. 30 Upévo Jose pya'e ipy'apy guive iñangekõi ityvýra rehe, ha oheka mamópa ohóta ojahe'ó haña; ha oíke ikotýpe, ha ojahe'ó upépe. 31 Upéi ojovahéi osẽ haña, ha ojejokóvo he'i: Pemoimba mesápe jakaru haña. 32 Ha omoimba hikuái Jose okaru haña peteĩ mesa ha'eñoháme, ha ityke'yrakuéra okaru ambue mesápe , Egipto yguakuéra ndo'uiva'erãgui tembi'u hebreoyguakuéra ndive, tembiapo ky'a ningo Egipto yguakuérape ñuarã. 33 Ha Jose omboguapyuka henondépe peteĩteĩ pe itujavéva raẽ ha upéi onace haguéicha pe imitãvéva peve ha ha'ekuéra kyhyjepópe oma'ẽ joa ojuehe. 34 Ha Jose omoĩuka hembí'urã henondepekuéra; ha Benjamin rembi'urã 5 jevy hetave ityke'yrakuéra rembi'úgui. Ha hoy'u hikuái, ha ovy'a joa hendive hikuái.

Genesis 44

1 Upéi Jose he'i hóga ñangarekohárape: Emyenyhẽ ko'ã kuimba'e vosa tríogui , oguerahakuaa hañaicha ha emoĩ jevy ipirapire peteĩteĩva vosa jurúpe. 2 Ha emoĩ che vásó óro morotĩguiguáva pe imitãvéva vosa jurúpe, itrigo repykue reheve. Ha ha'e ojaopapa Jose he'i hagueichaite ichupe. 3 Ha oñuahẽvo ambue pyharevete, omomaiteipa umi kuimba'épe ha oho iburrokuéra reheve. 4 Ha osẽvo hikuái pe távaguí, ne'ĩra gueteri oñemomombyryete, Jose he'i hóga ñangarekohárape: Epu'ã ha tereho umi kuimba'e rapykuéri; ha rehupitývo ichupekuéra eréta: Mba'érehe piko pemyengovia mba'eporã mba'evaíre. Mba'upépa pemonda che jára vásó óro morotĩguiguáva, 5 ko vásó kóva che jára oiporu ho'u ha oñe'ẽ haña umi mba'e ojehútava henonderãme. Ivaieterei pene rembiapo. 6 Ha ohupitývo he'i ichupekuéra ko'ã ñe'ẽ. 7 Ha'ekuéra katu ombohová i ichupe: Mba'érehe piko ore jára he'i ko mba'e orerehe. Araka'eve ne rembiguaikuéra ndojapói ko'ã mba'e. 8 Ema'ẽ porã, pe pirapire rojohuva'ekue ore vosakuéra jurúpe, rogueru jevýkuri ndéve, Canaan retã guive; ha mba'éicha piko romondáta nde jára rógaguí óro térã ivásó óro morotĩguiguáva. 9 Ne rembiguái oguerékóva nde jára vásó tomano, ha ore oñondivepa roikóta hembiguái ramo. 10 Upéi ha'e he'i: Toiko peje háicha; upe oguerékóvante che jára vásó oikóta che jára rembiguái ramo, ambuekuéra katu ohokuaa. 11 Upéramo peteĩteĩ pya'e oipe'a ivosa oheka haña pe vásó . 12 Ha'e oñepyrũ oheka haña itujavévaguí imitãvéva peve; ha pe vásó ojejohu Benjamin vosápe . 13 Upémarõ omondoro hikuái ijaokuéra, ha ohupi ivosakuéra ibúrro ári ha ojevypa hikuái pe távape. 14 Juda ha ityvyrakuéra oñondivepa ou Jose rógape, ha'e oĩ gueteri upépe ha yvy rehe oñakãity hikuái henondépe. 15 Ha Jose he'i ichupekuéra: Mba'éiko pejapo. Ndapeikuaái piko peteĩ kuimba'e cheichagua ndohechamo'ãiha umi mba'e ojehumava'ekue térã ojehutavahína. 16 Upéramo Juda he'i: Mba'éiko ro'éta ore járape. Mba'épa ro'ekuaa, térã mba'éichapa ore rohechaukáta ndaoréi hague. Ñanderuete ojohu ne rembiguaikuéra rembiapo vai, péina ápe, ropytapáta ne rembiguái ramo, ojejohu haguére nde vásó ore pópe. 17 Jose he'i ichupekuéra: Ndaupéichai. Pe kuimba'e ojejohuva'ekue pópe che vásó , pévante opytáta che rembiguairã ha peẽ ambuekuéra pehokuaa py'aguapýpe pende ru rendápe. 18 Upémaramo Juda oñemboja hendápe, ha he'i: Che jára, ajerure ndéve reheja haña ne rembiguáipe toñe'ẽ che jára apysápe, ha ani ndepochyeteri ne rembiguái ndive, nde voi ningo faraónicha. 19 Che jára voi oporandu hembiguaikuérape, he'ívo: Oikove piko pende ru ha oívépa pende ryvy. 20 Ha ore ro'e ore járape: Rogueroko ore ru itujámava ha peteĩ tyvýra imitãvéva gueteri onaceva'ekue ichupe ha'e ituja riréma; ha peteĩ ityke'yra omanóma, ha ha'eñóntema hemby isy membýgui; ha itúva ohayhu ichupe. 21 Ha nde ere ne rembiguaikuérape: Pegueru chéve, tahecha ichupe. 22 Ha ore ro'e che járape: Pe mitãrusu ndaikatúi oheja itúvape, ýrõ itúva omanova'erã. 23 Ha nde ere ne rembiguaikuérape: Pende ryvy imitãvéva ndoúi ramo penendive che rendápe,

ndapehechamo'ávěima che rova. 24 Ha roġuahěvo ore ru rendápe, romombe'upa ichupe che jára he'iva'ekue guive oréve. 25 Ha ore ru he'i: Tapeho jevy pejoguave ñane rembi'urã. 26 Ha ore ro'e ichupe: Ndaikatumo'ãi roho; ore ryvy ndohói ramo avei orendive; ndaikatumo'ãigui rohecha jevy pe kuimba'e rova, noĩri ramo orendive ore ryvy imitávěva. 27 Upéramo ne rembiguái, ore ru, he'i oréve: Peẽ peikuaa porã voi che rembireko chembota'yra hague mokõinte. 28 Ha peteĩ osẽkuri che ypýgui, ha hi'ã chéve oñemondyryrypava'ekue, ha ko'ãga peve ndahechavéi ichupe. 29 Ha peẽ pegueraha ramo avei kóvape chehegui, ha ojehu ramo ichupe oimeraẽ mba'evai, peẽ pemboguejýta ñembyasypópe che atĩnguéra umi omanomava'ekue retãme. 30 Ha ága che, ne rembiguái, aġuahẽ jevy ramo che ru rendápe, ko mitãrusu'yre, 31 katujete ha'e omanova'erã ndohechái ramo ichupe, che ru rekove oñeñapytĩgui ko mitã rekovére ha ne rembiguaikuéra omboguejyva'erã katujete ne rembiguáipe, ore ru, ñembyasypópe umi omanomava'ekue retãme. 32 Ha che, ne rembiguái, apytáma pe mitãrusu ñangarekoha ramo che ru ndive ġuarã, ha che ha'ékuri ichupe: Ndagueruvéi ramo ndéve pe mitãrusu, upéicharamo che aikóta tekove vai ramo ne renondépe opaite árape. 33 Upévare ajerure ndéve, tapyta che ko'ãga ne rembiguái ramo, ko mitãrusu rendaguépe, ha ha'e toho ityke'yrakuéra ndive (che ru rendápe). 34 Mba'éicha piko che aha jevýta che ru rendápe pe mitãrusu'yre. Ndahechaséi mba'evai ojehútava che rúpe.

Genesis 45

1 Ha Jose ndaikatuvéima ojejoko hembiguaikuéra renondépe, osapukái: Pesẽ (Egiptoygua) che ypýgui, ha osẽmba rire hikuái, Jose ojekuaauka ityke'yrakuérape. 2 Ha oñemoĩ sapukaipópe ojahe'o soro ha ohendupa umi Egiptoyguakuéra, ha faraon róga peve oñehendu avei ijahe'o soro. 3 Ha Jose he'i ityke'yrakuérape: Che ningo Jose; oikove gueteri piko che ru. Ha ityke'yrakuéra ndaikatúi ombohová i ichupe, oñemondýi tuichaitereĩgui henondépe. 4 Upéramo Jose he'i ityke'yrakuérape: Peñemboja ko'ãga che ypýpe. Ha oñemboja hese hikuái. Ha ha'e he'i: Che ha'e pende ryvy Jose, peẽ pevendeva ' ekue Egítope. 5 Ha ko'ãga ani peñembyasy, ani peñembyasyve peẽ cheme'ẽ haguére ko'ápe; Ñanderuete chembou pene renonderãme peikove haġua. 6 Mokõi año ñembyahýi ohasaramónte ko yvy apére ha hemby gueteri 5 año , noñeñotýmo'ãi mba'eve ni noñemono'õmo'ãi mba'eve. 7 Ha Ñanderuete chembou pene renonderãme, oñeñongatu haġua pene ñemoñarenguéra ko yvy apére, ha pomoiŋgove haġua ipytyvõ tuichaite rupi. 8 Napeẽi chembouva'ekue ko'ápe, Ñanderueténte chemoĩva'ekue faraon ru ramo ha hetãyguakuéra jára ramo, ha apyta Egíto retã tuichakue sãmbyhyhára ramo. 9 Peñembopya'e peho haġua che ru rendápe ha peje ichupe: Péicha he'i nde ra'y Jose: Ñanderuete chemoĩ Egíto tuichakue jára ramo; eju che rendápe, ani repytavétei. 10 Reikóta Gósen yvýpe, ha reiméta aġuiete chehegui, nde, nde ra'ykuéra ha ne remimenonguéra (nietokuéra) ndive, ha opaite tymba michĩ ha tuicháva reguerekóva guive. 11 Ha upépe romongarúta, ko ñembyahýi kóva hi'arevéta gueteri 5 año , ani haġua pemano ñembyahýigui nde ha nde rogayguakuéra, ha opaite tymba reguerekóva guive. 12 Eikuaa porã, che ryke'ykuéra resa ohechapa, ha che ryvy Benjamin resa avei, che juru oñe'ẽha pe añetegua. 13 Peikuaaukáta che rúpe Egiptoyguakuéra chembotuichaite hague ha pemombe'u ichupe opaite mba'e pehechava'ekue guive; ha peñembopya'éke, pegueru haġua che rúpe che rendápe. 14 Ha Jose ojeity ityvýra Benjamin ajurakuápe ha ojahe'o; ha Benjamin ojahe'o avei ijajurakuápe hendive. 15 Ha ohetũ mayma ityke'yrakuérape, ha ojahe'o hesehapekuéra; ha uperire ae ityke'yrakuéra ikatu oñe'ẽ jevy hendive. 16 Ha oñehendu umi mba'e faraon rógape, ha he'i: Ou Jose ryke'ykuéra. Ha péva ombohory faraónpe, hembiguaikuéra resa renondépe. 17 Ha faraon he'i Josépe, ere nde ryke'ykuérape: Ohupĩ haġua ivosakuéra hymbakuéra ári, ha toho Canaan retãme; 18 ogueru haġua nde ru ha nde rogayguakuérape ha peju jevy che rendápe, che ame'ẽta peẽme Egíto pegua yvy iporãvéva, ha pekarúta ko yvy kyrakuégui. 19 Ha péicha ejapouka: Eraha Egíto retãgui cárro pene mitãkuéra ha hembirekokuérape ġuarã, ha pehupi nde rúpe ha pejupaite. 20 Ha ani pejepy'apytei pene mba'e rehe, Egíto yvy porãvéva pene mba'erã voĩnte. 21 Ha Israel ra'ykuéra ojapo péicha; ha Jose ome'ẽ ichupekuéra carrokuéra , faraon he'i haguéicha, ha ome'ẽ ichupekuéra tembi'u tapére ġuarã. 22 Ha peteĩteĩme ome'ẽ ao pyahu ha Benjaminpe ome'ẽ 300 óro morotĩ pehẽngue ha 5 ao pyahu. 23 Ha itúvape oguerahauka: 10 búrrro ári heta mba'e porãva Egíto peguare, ha 10 búrrro kuña trigo reheve, pan itúvape ġuarã, pan ha tembi'u tapére ġuarã. 24 Jose omomaitei paha ityke'yrakuérape ha osẽvo hikuái, ha'e he'i ichupekuéra: Aníke peñorãirõ oñondivekuéra tapére. 25 Ha osẽ hikuái Egíptogui,

ha ojupi oġuahē haġua Canaan retāme, Jacóbo rendápe. 26 Ha'ekuéra omombe'upa ichupe he'ívo: Jose oikove gueteri ha ha'e oiko Egípto retā tuichakue jára ramo, Jacóbo katu ojepy'apy ha ndogueroviaséi umi mba'e ha'ekuéra he'íva ichupe. 27 Ha'ekuéra omombe'upa Jacóbope ita'ýra Jose he'íva'ekue ichupekuéra; ha Jacóbo ohechávo umi cárro Jose ombouva'ekue ogueraha haġua ichupe, ipytu oñemombarete jevy. 28 Upéi Israel he'í: Iporãite, oikovégui gueteri che ra'y Jose, aháta ahecha haġua ichupe amano mboyve.

Genesis 46

1 Israel (Jacóbo) osē opaite mba'e oguerekóva reheve, ha ou Beersébape, ha upépe ome'ē kuave'ēmby itúva Isaac Járape. 2 Ha Ñanderuete oñe'ē Israélpe (Jacóbope) pe pyhare techapápe (visiónpe), ha he'í: Jacóbo, Jacóbo. Ha ha'e he'í ichupe: Na'ápe aĩ. 3 Ha he'ive: Che ningo pende Ruete, nde ru Jára, ani rekyhyjétei reguejy haġua Egíptope, upépe ajapóta ndehégui peteĩ tetã ndetuichaitéva. 4 Che aháta nendive Egíptope, ha che rogueru jevýta; ha Jose po ombotýta nde resa. 5 Ha Jacóbo opu'ã Beersébagui, ha Israel ra'ykuéra ogueraha itúva Jacóbo, imitākuéra ha hembirekokuérape, ha ohupi ichupekuéra faraon carrokuérape, ha'e ombouva'ekue ogueraha haġua ichupekuéra. 6 Ha ogueraha hikuái hymbakuéra, ha imba'erepyeta Canaan retāme ojoguava'ekue, péicha Jacóbo mayma iñemoñarenguéra ndive ou Egíptope, 7 ita'yrakuéra ha ita'ýra ra'ykuéra; itajyrakuéra ha ita'ýra rajykuéra, ha mayma iñemoñare ndive oġuahē Egíptope. 8 Ha āvahína Israel ra'y réra oikeva'ekue Egíptope: Ruben, Jacóbo ra'y ypykue. 9 Ha Ruben ra'ykuéra: Hanoc, Falu, Hezron ha Carmi. 10 Simeon ra'ykuéra: Jemuel, Jamin, Ohad, Jaquín, Sóhar ha Saul, ha'e peteĩ Canaangua memby. 11 Levi ra'ykuéra: Gerson, Coat ha Merari. 12 Juda ra'ykuéra: Er, Onan, Sela, Fares ha Zara; Er ha Onan omanova'ekue Canaan retāme. Ha Fares ra'ykuéra Hezron ha Hamul. 13 Isacar ra'ykuéra: Tola, Fuva, Job ha Simron. 14 Zabulon ra'ykuéra: Sered, Elon ha Jahleel. 15 Ko'áva Léa membykuéra, ha'e ome'ēva'ekue Jacóbope Padan-arámpe, ha imembykuña Dína avei; iñemoñare 33 mitākuimba'e ha kuñáva. 16 Gad ra'ykuéra: Sifjon, Hagui, Ezbon, Suni, Eri, Arodi ha Areli. 17 Ha Aser ra'ykuéra: Imna, Isva, Isvi, Bería ha heindy Serach. Bería ra'ykuéra: Héber ha Malquiel. 18 Ko'áva Zilpa membykuéra, Laban ome'ēva'ekue itajýra Léape hembiguái kuña ramo, Zilpa ome'ē Jacóbope oñondivepa 16 tekove. 19 Ko'áva Raquel, Jacóbo rembirekore membykuéra: Jose ha Benjamin. 20 Ha Asenat, pa'i Potífera rajy, ome'ē Josépe Egípto retāme: Manases ha Efrain. Potífera On pegua pa'i. 21 Benjamin ra'ykuéra: Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naaman, Ehi, Ros, Mupim, Hupim ha Ard. 22 Ko'áva Raquel memby, ha'e ome'ēva'ekue Jacóbope; oñondivepa oĩ 14 tekove. 23 Dan ra'y: Husim. 24 Neftali ra'ykuéra: Jahseel, Guni, Jézer ha Silem. 25 Ko'áva Bílha memby, Laban ome'ēva'ekue itajýra Raquélope hembiguái kuña ramo, ha'e ome'ēva'ekue Jacóbope, oñondivepa 7 tekove. 26 Mayma tekove ouva'ekue Jacóbo ndive Egípto retāme, umi ichugui osēva'ekue oĩ 66, ojepapa'ýre Jacóbo ra'ykuéra rembirekokuéra. 27 Ha Jose ra'y mokõi onace Egíptope, mokõi tekove. Upéicha oĩ 70 Jacóbo rogayguateéva, oikóva Egípto retāme. 28 Ha Jacóbo omondo Judápe henonderāme Jose rendápe, ou haġua ohechávo ichupe Gosénpe; ha oġuahē hikuái Gosen yvýpe. 29 Ha Jose ojokua peteĩ cárro ha ou ohecha haġua itúva Israélpe, Gosen yvýpe, ha ohechávo ichupe ojeity ijajúra ári ha ojahe'o puku. 30 Ha Israel he'í Josépe: Ko'áña amanokuaáma ahechágui nde rova, ha aikuaa reikoveha gueteri. 31 Ha Jose he'í ityke'yrakuéra ha itúva rogayguápe: Ajupíta ha aikuaaukapáta faraónpe, ha ha'éta ichupe: Che ryke'ykuéra ha che ru rogaygua, oikova'ekue Canaan retāme, oġuahēma che rendápe. 32 Amombe'úta avei ichupe peẽ tymba rerekuaha ha peguerupaha pene rymba atykuéra ko'ápe. 33 Ha áña faraon penerenói vove ha he'í ramo peẽme: Mba'épe piko pemba'apo. 34 Peẽ pejéta: Ore, ne rembiguái, tymba rerekua ore mitārusu ára guive ko'áña pepe, ore ha ore rukuéra avei; ikatu haġuáicha roiko Gosen yvýpe; Egiptoyguakuérape ġuarã ovecha ha kavara rerekua mba'e icy'aitéva.

Genesis 47

1 Ha Jose ou oikuaaukapa haġua faraónpe, ha he'í: Che ru ha che ryke'ykuéra, hymba tuicha ha michíva ha opaite mba'e oguerekóva guive, ou Canaan retāgui, ha péina opyta hikuái Gosen yvýpe. 2 Jose ningo oiporavo 5 ityke'ýra apytégui ogueraha haġua faraon rendápe. 3 Ha faraon oporandu ityke'yrakuérape: Mba'épe piko pemba'apo, ha he'í hikuái faraónpe: Ne rembiguaikuéra ovecha ha kavara

rerekua, ore rukuéraicha avei. 4 Ha he'i avei hikuái faraónpe: Roju roiko haḡua ne retāme; ndaiporivéima kapi'i ne rembiguái rymbakuérape ḡuarā, ipohýigui pe ñembyahýi Canaan retāme; upévare rojerure ndéve reheja haḡua ne rembiguaikuérape oiko Gosen yvýpe. 5 Upéramo faraon oñe'ẽ Josépe, ha he'i: Nde ru ha nde ryke'ykuéra oḡuahéma ne rendápe. 6 Egípto retā opyta nde poguýpe, emohenda nde ru ha nde ryke'ykuérape pe yvy iporāveháme, topyta hikuái Gosen yvýpe ha rejohu ramo ijapytepekuéra kuimba'e ikatupyryva, emoĩ ichupekuéra che rymbakuéra rerekua ramo. 7 Ha Jose ogueraha avei itúva Jacóbope faraon rendápe; ha Jacóbo ohovasa faraónpe. 8 Ha faraon oporandu Jacóbope: Mboýpa nde rekove añokuéra . 9 Ha Jacóbo he'i faraónpe: 130 año aguatáma ko yvy apére, mbovy ha ivai voi che rekove arakuéra, ha ndahupitýi che rukuéra añokuéra . 10 Ha Jacóbo ohovasa rire faraónpe, osẽ hógagui. 11 Péicha Jose omohenda itúva ha ityke'yraquérape, Egípto yvy iporāveháme, Ramses yvýpe, faraon he'i haguéicha ichupe. 12 Ha Jose omongaru itúva, ityke'yraquéra ha mayma itúva rogayguápe; ha'e ome'ẽ ichupekuéra hi'upyrā ita'yraquéra heta háicha. 13 Ndaiporivéima hi'upy Egípto ha Canaan retāme, ipohyietereigui pe ñembyahyiguasujete. 14 Ha Jose ombyatypa pe pirapire oíva guíve Egípto ha Canaan retāme, umi ojoguava'ekuégui hembí'urā; ha Jose ombyatypa pe pirapire faraon rógape. 15 Opáma ramo pirapire Egípto ha Canaan retāme, opaite Egíptoygua ou Jose rendápe, ha he'i: Eme'ẽna oréve ore rembí'urā; mba'érehe piko romanombáta ne renondépe, opa haguére ore pirapire. 16 Upérõ Jose he'i ichupekuéra: Opa ramo pende pirapire, peme'ẽ pene rymbakuéra ha che ame'ẽta peẽme pene rymbakuéra rehe pene rembí'urā. 17 Ha ogueru hikuái hymbakuéra Jose rendápe, ha Jose omongaru Egíptoyguakuérape ikavajukuéra, ijovechakuéra, ikavarakuéra, ivakakuéra ha iburrokuéra repy rehe peteĩ año pukukue. 18 Opa rire pe año ou jevy hikuái hendápe, ha he'i ichupe: Añetehápe noroñomírí ore járagui ore pirapire opa hague; ha ore rymbakuéra ore jára mba'epáma avei; mba'eve nahembyvéima ore járape ḡuarā ore rete ha ore yvýmante. 19 Mba'érehe piko romanóta nde resakuéra renondépe, ha oñehundi reíta avei ore yvy; orejoguána oréve ha ore yvy avei, tembi'u rehe; ore ha ore yvy opyta haḡua faraon mba'erā, ha eme'ẽ oréve mba'e ra'yí ikatu haḡuáicha roikove ha ani romanombátei, ha anítei itapere ore yvy. 20 Upémaramo Jose ojoguapaite pe Egípto yvy faraónpe ḡuarā; opaite Egíptoygua oñeme'ẽ ijyvykuéra reheve ohasa asyetereigui pe ñembyahýi rehe; ha pe yvy opytapa avei faraónpe ḡuarā. 21 Upéicha opaite Egíptoygua opyta faraon rembiguái ramo, peteĩ Egípto retā apýra guíve ambue apýra peve. 22 Pa'ikuéra yvy añónte ndojejoguái, faraon yma guíve omongaru rei ichupekuéra, upévare natekotevẽi ome'ẽ ijyvy hi'upyrā rehe. 23 Ha Jose he'i umi tetāyguápe: Peikuaa porāke, ko árape che pojoguáma peẽme ha avei pende yvy faraónpe ḡuarā; pegueraha katu mba'e ra'yí peñemitý haḡua avei pende kokuépe. 24 Ha pemono'õ rire peme'ẽva'erā cáda 5 vosa pembyatýva guíve peteĩ vosa faraónpe ḡuarā ha umi ambue irundy vosa hembýva pene mba'erā peñemitý haḡua pende kokuépe ha pekaru haḡua hese peẽ, pende rogaygua ha pene mitākuéra. 25 Ha he'i ichupe hikuái: Nde resalváma ore rekove; rojohúgui py'aporā ore jára resa renondépe roikóta faraon rembiguái ramo. 26 Upéramo Jose omoĩ tembiapoukapy ramo Egípto retāyguakuérape ḡuarā ko ára peve, cáda 5 vosa omono'õva guíve hikuái oñeme'ẽva'erā peteĩ vosa faraónpe ḡuarā. Umi pa'ikuérante natekotevẽi ome'ẽ mba'eve faraónpe, ijyvy opytágui ipoguýpe. 27 Ha péicha Israel (Jacóbo) oiko Egípto retāme, Gosen yvýpe; ha upépe oiko hikuái ha oñemboheta hetave ohóvo. 28 Jacóbo oikove Egípto retāme 17 año ha ohupitývo 147 año , 29 oḡuahẽ pe ára Israel (Jacóbo) omano haḡua, upévare ha'e ohenoiuka ita'yra Josépe, ha he'i ichupe: Ajohu ramo py'aporā nde resa renondépe, ajerure ndéve remoĩ haḡua nde po che retyma poguasú guýpe, ha eme'ẽ chéve ne ñe'ẽ nacheñotýmo'ãiha ko Egípto retāme. 30 Ha amano rire nde chereraháta Egíptogui cheñotý haḡua Canaanpe che rukuéra oñeñotý haguépe. Ha Jose he'i ichupe: Ajapopáta, nde ere haichaite. 31 Ha Israel he'i: Eme'ẽ chéve ne ñe'ẽ Ñanderuete rérape. Ha Jose ome'ẽ iñe'ẽ itúvape Ñanderuete rérape. Upéramo Israel oñeno hupápe.

Genesis 48

1 Ha ojehu rire ko'ã mba'e oñemombe'u Josépe itúva hasyha. Upéi Jose oho ita'yra mokõi Manases ha Efraín ndive itúva rendápe. 2 Ha omomaranduka Jacóbope, ha he'i hikuái ichupe: Péina ápe nde ra'y Jose ou ne rendápe. Upéramo Israel oñeha'ambaite oguapy haḡua hupápe. 3 Ha he'i Josépe: Ñanderuete, pe Ipu'akapáva, ojehechauka chéve Lúzpe, Canaan retāme, ha cherovasa, 4 ha he'i chéve: Péina ápe, che rombohetáta ha romoñemoña heta hetavéta, romoĩ haḡua tetānguéra

ñemoñaha ramo; ha ame'êta ko yvy ne ñemoñarenguérape imba'etee ramo opaite árape guarã. 5 Ha ko'ãga nde ra'y mokõivéva Efrain ha Manases, onaceva ' ekue Egípto retãme, aju mboyve ne rendápe, topyta avei che ra'ytee ramo, ku Ruben ha Simeon che ra'yteéicha. 6 Nde ra'ykuéra upe riregua katu ne mba'erã; Efrain ha Manaséspe toñeme'ê katu ijyvyrã ambue che ra'ykuéra pa'ûme. 7 Che aju ramoguare Padan-arámgui, Raquel omano chehegui, Canaan retãme, aghahẽ mboyve Efrátape, tapére voi omano ha'e, ha upépe che aňotý ichupe; Efráta, ko'ãga oñembohéra Belen. 8 Ha Israel ohechávo Jose ra'ykuérape oporandu: Máva piko ko'áva. 9 Ha Jose he'i itúvape: Che ra'ykuéra, Ñanderuete ome'êva'ekue chéve ko tetãme. Ha Jakóbo he'i: Toñemoagui cherehe ahovasa haña ichupekuéra. 10 Ha Israel resakuéra iňpytũma itujaui, upévare ndohecha porãvéima. Ha'ekuéra oñembojávo hendápe ha'e ohetũ ha oñañu'ã ichupekuéra. 11 Ha Israel he'i Josépe: Ndaroviaveimava'ekue ahecha jevytaha nde rova, ha péina ápe Ñanderuete ohechauka chéve avei nde ra'ykuérape. 12 Upéramo Jose oguenohẽ ichupekuéra itúva renypy'ãgui ha ha'e oňakãity yvy peve. 13 Ha Jose omohenda mokõivévape, Efraínpe ijakatúa gotýo opyta haña Israel asu gotýo, ha Manases ijasu gotýo opyta haña Israel akatúa gotýo; péicha ha'ekuéra oñemoagui Jacóbo renondépe. 14 Ha Israel oipyso ipo akatúa, ha omoĩ Efrain akã ári, péva pe imitãvéva, ha ipo asu omoĩ Manases akã ári; ha'e ombojuasa ipokuéra, Manases ha'e ramojepe Jose ra'y pypkue. 15 Ha ohovasa Josépe, he'ívo: Ñanderuete renondépe oikova'ekue che rukuéra Abraham ha Isaac, Ha'e oňangareko porã cherehe aikove guive ko ára peve. 16 Ijyvága rembiguái cheguenohẽmava'ekue opaite mba'e vaígui, ha'e tohovasa ko'ã mitãrusúpe; ha ha'ekuéra rupi toikove che ru Abraham, Isaac ha che réra, ha toñembohetaite hikuái ko yvy apére. 17 Ha Jose ohechávo itúva omoĩha ipo akatúa Efrain akã ári, oñembopochymi ha ojapyhy itúva po akatúa, oguerova haña Efrain akã árigui Manases akã ári. 18 Ha Jose he'i itúvape: Ndaupichaiva'erã, che ru, kóa ningo pe ra'y pypkue; emoĩna nde po akatúa iňakã ári. 19 Itúva katu ndoipotái, ha he'i: Aikuaa voi ningo, che ra'y, ichugui oikóta avei peteĩ tríbu, ha'e oñembotuicháta avei; ityvýra katu ituichavéta ichugui, ha iñemoñarégui oikóta peteĩ tríbu ndetuichaitéva. 20 Ha ohovasa ichupekuéra pe árape, he'ívo: Israelguakuéra oporohovasa ramo he'íta: Ñanderuete tandé'apo Efrain ha Manaséicha. Upéicha Jacóbo omotenondeve Efraínpe ityke'yra Manasésgui. 21 Ha Israel he'i Josépe: Péina che amanótama; Ñanderuete katu opytáta penendive, ha pendereraha jevýta pende rukuéra retãme. 22 Ha che ame'ê ndéve hetave yvy nde ryke'ykuérargui, che aipe'ava'ekue Amorguakuéra pógui che kyse puku ha che guyrapa rupi.

Genesis 49

1 Ha Jacóbo ohenoiuka ita'yrukuérape ha he'i: Peñembyatypa, ha che ha'éta peẽme ojuhútava umi ára ouva'erãme. 2 Peñembyaty joa ha pehendu, peẽ Jacóbo ra'ykuéra, ha pejapysaka porãke pende ru Israel ñe'ê rehe. 3 Ruben, nde ningo che ra'y pypkue, che mbaretekue, ha che pu'aka tenondegua, nde raẽ renace reiko haña mburuvicharã. 4 Nde nderejejokóigui ku ysyry atã ojejokokuaa'yvaicha ha rejupi haguere che kuña rupápe ha péicha reñemongy'ãgui rehundíma pe ta'yra reko pypkue. 5 Simeon ha Levi oñopehẽnguéma peẽ peiporu vai pende kyse puku peporombopoguy rei haña, 6 che ánga ndoikomo'ãi heko vaíva ndive ha namoirũmo'ãi ichupekuéra hembiaipo vaípe. Ipochoy rendy ojuka rei kuimba'ekuérape, ha ipy'aguasuetereígui oikytĩ rei torokuéra pytasã, 7 amaldecí ipochy rendy, iñarõ iñañaitégui. Che amboykéta ichupekuéra Jacóbo retãme ha Israel retãme amosarambipáta ichupekuéra. 8 Juda, nde ryvykuéra nemomba'eguasuva'erã; nde rembopoguýta nderayhu'yvape ha nde ryvykuéra oňakãityva'erã ne renondépe. 9 Juda, nde ningo che ra'y leõ ra'yrsu voi, mymba ojejapyhyva'ekue rupi rekakuaa. Oñemokarapã ha'e, ojeity haña ku leõicha hembí'urã ári; máva piko ikatúta omombáy ichupe. 10 Avave ndoipe'amo'ãi huvicha reko ha avave ndoitymo'ãi ichupe imburuvichaguasu guapyhágui, ou peve Siloh oñeme'êva'erãvape ha Ha'e oguapýta imburuvichaguasu guapyhápe ha henondépe oñembyatypava'erã tetãnguérape. 11 Ojokua parral máta rehe ibúrro, ha hakã rehe ibúrro memby, ijao ojohéi vínope, ha parral ' a rykuerépe ijahoja. 12 Hesa hüve vínogui, ha hãnguéra morotíve kambýgui. 13 Zabulon oikova'erã yguasu rembe'ype, oíháme barco guasu rupa (puérto) ha Sidon peve itríbu yvy rembe'y ojepysóta. 14 Isacar, peteĩ búrrro imbaretéva oñenóva tymba rekoha pa'ûme; 15 ha ohechávo pe jepytu'u iporãha, ha pe yvy omoheñoi porãitereiha; omboguejýta ijati'y ogueraha haña mba'e pohýi (cárga) ha omba'apóta pirapire rekávo. 16 Dan oikova'erã mbojovakehára ramo

hetāme, ku Israel tríbu peteívaicha. 17 Dan oikóta mbóicha, oha'ārōva tape ykére oisu'u haḡua kavaju pytápe, oity haḡua kavaju ariguápe ovayvávo. 18 Che Ruete, che aha'ārō Nde cheguenohē haḡua che jejopy vaígui. 19 Soldádo atykuéra oñemoíva'erā Gad rehe, ha'e katu ipahápe omuñava'erā ichupekuéra. 20 Aser ningo pan heitereiva'erāva, ha ha'e ombohoryva'erā tetā ruvichaguasúpe. 21 Neftali oiko ku guasu kuñáicha, oikóva sã'ỹ rehe, ha he'íva ñe'ẽ iporāva. 22 Jose ojogua yvyra rakã hi'a hetávape yvu ypýpe, hakã pyahukuéra iñasãi tápia ári. 23 Hu'y mombohára ojopy ichupe ha guyrapa jára oipytyvõ omombarete haḡua ipy'apykuéra, Israel Jára ijesperánza voi. 25 Nde ru Jára nepytyvõta, Ñanderuete, pe Ipu'akapáva, nderovasáta yvagakuéra jehovasa reheve, pe yvykua pypuku jehovasa reheve, káma ha memby ryrú jehovasa reheve. 26 Nde ru jehovasa ituichave che ypykuéra jehovaságui ha iyyvateve umi cérro ymaguarégui, ko'áva oĩmbáta Jose akã ha isyva ári, ichupénte ojeporavo ityke'yrakuéra apytégui. 27 Benjamin peteí aguaraguasu omondryryrýva pyhareve ho'u haḡua hembí'urã ojapyhyva'ekue ha ka'aru omboja'óta imondapyre. 28 Ko'ã ñe'ẽ Jacóbo he'í 12 ita'yrakuérape, ohovasávo peteíteime. 29 Ha upéi he'í ichupekuéra: Che añembyatýtama che retäyguakuérakue ndive. Peẽ cheñotýta che ru ndive ijitakuápe, Efron, pe Hetgua ñúme, 30 pe itakua opyta Macpéla ñúme, Mámregui kuarahyresẽ gotýo, Canaan retāme. Abraham ojoguava'ekue Efron, pe Hetguágui iñu reheve, oñeñoty haḡua hogayguakuéra. 31 Upépe oñeñotýva'ekue Abraham ha hembireko Sárape; upépe oñeñotý Isaac ha hembireko Rebécape; upépe che aňotýma Léape. 32 Pe ñu ha pe itakuaguasu oíva ipype ojejoguava'ekue Het ra'ykuéragui. 33 Ha Jacóbo he'ipávo he'íva'erāva ita'yrakuérape, omocha'í ipykuéra hupápe ha omano, ha oñembyaty ituvakuéra ndive.

Genesis 50

1 Upérõ Jose ojeity itúva rova ári, ojahe'o ha ohetũmba ichupe. 2 Ha Jose he'í hembiguaikuérape, umi pohãnohárape omona haḡua pohã itúva retekue rehe ani haḡua oñembyai, ha umi pohãnohára upéicha ojapo Israel retekue rehe. 3 Ha'ekuéra omba'apo hese 40 ára, upéicha hi'are ani haḡua oñembyai hetekue, ha umi Egíptoygua oguerojahe'o ichupe 70 ára pukukue. 4 Ha ohasapávo ñembyasyha arakuéra, Jose oñe'ẽ faraon rogayguakuérape, ha he'í: Ajohu ramo py'a porã pende resa renondépe, ajerure peẽme peñe'ẽ haḡua faraon apysápe, pejévo: 5 Che ame'ẽma che rúpe che ñe'ẽ, ha'e omano rire che arahataha hetekue aňotý haḡua Canaan retāme, itúva tyvy oĩháme, upévale ajerure ndéve, aha haḡua aňotý che rúpe, ha upéi aju jevýta. 6 Ha faraon he'í: Tereho ha eňotý nde rúpe, nde reñe'ẽme'ẽ haguéicha nde Jára renondépe. 7 Upéramo Jose oho oňotý haḡua itúvape; ha hendive oho avei faraon rembiguaikuéra, ha heta Egípto pegua karaiguasukuéra, 8 ha opaite Jose rogaygua, ityke'yrakuéra ha itúva rogaygua; opytánte Gosen yvýpe imitákuéra ha hymba atykuéra. 9 Péicha heta kavaju arigua ha heta cárro oho oňondive, ha oiko peteí aty ndetuicháva. 10 Ha oḡuahẽ hikuái Goren Ha Atad ñemitýha renda pepe, opytáva Jordan mboypýri ha upépe heta ojahe'o asy hikuái; ha Jose oguerombyasy itúvape 7 ára pukukue. 11 Ha umi Canaangua ohechávo pe jahe'o oikóva Goren ha Atad ñemitýha rendápe, he'í joa hikuái: Jahe'oguasú ningo ojapo umi Egíptoygua, upévale oñembohéra pe tenda Abelmisraim, opytáva Jordan mboypýri. 12 Ha ita'yrakuéra ojapopa Jacóbo he'í hagueichaite. 13 Ita'yrakuéra ogueraha ichupe Canaan retāme, ha oňotý ichupe Macpéla ñu megua itakuaguasúpe, Abraham ojoguava'ekue iñu reheve, Efron, pe Hetguágui opyta haḡua ityvy rendaḡua ramo. 14 Ha Jose oňotý rire itúvape oho jevy Egíptope, ityke'yrakuéra ha mayma ouva'ekue ndive. 15 Jose ryke'ykuéra ohechávo itúva omano hague, he'í ojupe hikuái: Ko'áḡa Jose ipy'aróta ñanendive, ha omyengoviáta ñandéve opaite mba'evai jajapova'ekue hese. 16 Ha he'iuca hikuái Josépe: Nde ru, omano mboyve he'iuca: 17 Péicha pejéta Josépe: Ajerure ndéve reperdona haḡua nde ryke'ykuéra ñaňangue ha hembiaipo vai ojapova'ekue nderehe, upévale rojerure ndéve ko'áḡa reperdona haḡua nde ru Jára rembiguaikuérape. Ha Jose oñembyasyete ha ojahe'o ohendúvo iñe'ẽnguéra. 18 Ha ityke'yrakuéra ou ha oñesũ henondépe, ha he'í: Roju roiko haḡua ne rembiguái ramo. 19 Ha Jose he'í ichupekuéra: Ani pekyhyjétei; che nga'u piko aime Ñanderuete rendaguépe. 20 Añetehápe peẽ pejapo mba'e ivaíva cherehe, Ñanderuete katu ombohape mba'eporāme, Ha'e voi ojapo porāmba jahecha háicha ko árrape, omoingove jevy haḡua ko tetāguasú kóvape. 21 Ko'áḡa aníke pekyhyjétei; che pomongarúta peẽme ha pende ra'ykuérape. Péicha ha'e omoangapyhy ichupekuéra, ha oñe'ẽ porã ichupekuéra. 22 Ha oiko Jose Egíptope, ha'e ha itúva rogaygua

ndive; ha Jose ohupity 110 áño . 23 Ha Jose ohecha, Efrain ñemoñare ra'ykuéra peve; Maquir ra'ykuéra okakuaapa avei Jose renypy'ã ári; Maquir, Manases ra'y. 24 Ha Jose he'i ityke'yrakuérape: Che amanótama; ha añetehápe Ñanderuete pendereraha jevýta Egíptogui Canaan retãme, pe yvy oñeme'ëva'ekue Abraham, Isaac ha Jacóbope. 25 Ha Jose he'i Israel ra'ykuérape: Peme'ë chéve pene ñe'ë, Ñanderuete ou ramo pendereraha haña Canaan retãme peguerahataha katujete avei che retekue. 26 Ha Jose ohupityvo 110 áño omano ha hembiguaikuéra omona hetekue rehe pohã ani haña hetekue oñembyai, ha omoĩ hetekue peteĩ karameguáme ojejapo háicha Egípto retãme.

Exodus 1

1 Ko'ã Israel ra'ykuéra oikeva'ekue Jacóbo ndive Egípto retãme, peteĩteĩ oike hogayguakuéra ndive: 2 Ruben, Simeon, Levi, Juda, 3 Isacar, Zabulon, Benjamin, 4 Dan, Neftali, Gad ha Aser. 5 Jacóbo ñemoñaréva guive ohupity 70. Jose oĩma voi Egíptope. 6 Ha Jose omano, ityke'yrakuéra ha ijaveguakuéra avei. 7 Ha Israel ñemoñarenguéra katu oñemoña ha oñemboheta hetave, oñemombareteve ohóvo, ha omyenyhẽmba Egípto retãpy tuichakue. 8 Ha umi árape opu'ã Egíptope peteĩ tetã ruvicha pyahu ndoikuaáiva Josépe; ha he'i hetãyguakuérape: 9 Pema'ë porãke, umi Israel ñemoñare hetave, ha imbaretévema ñandehegui ohóvo. 10 Ko'ãgakena, jaiporu hesekuéra arandu, ani haña oñemboheta ohóvo ha ani péicha hágui oikórõ ñorãirõ mba'e oñemoirũ hikuái umi ñanderehe ija'e'yva ndive ha ojeity ñandeári, ha oho jevy hikuái ñane retãgui. 11 Upévagui omoĩ hi'arikuéra tahachĩ ruvichakuéra ojopy haña ichupekuéra ha omomba'apo haña umi táva faraon omopu'ãukasévape: Piton ha Rameses, oñeñongatu haña hy'upyrãita. 12 Ha ojopyvéma ramo hendivekuéra, ko'ýte oñemoña ha oñemboheta ohóvo, ha umi Egíptoygua okyhyje Israel ñemoñarenguéragui. 13 Upévore umi Egíptoygua ojopy mbareteve Israel ra'ykuérape omohembiapo pohýi haña tembiguái reko poguýpe. 14 Ha tembiguái rembiapo pohýi iróva ojapouka ichupekuéra, ojapoukávo ladrillo ha opaichagua tembiapo kokue pegua; Egíptoyguakuéra ojapouka Israelguakuérape opaichagua tembiapo ipohýiva. 15 Ha pe Egípto retã ruvichaguasu oñe'ë umi kuña Israelgua omomembývape, peteĩ héra Sífra, ha ambue Púa, ha he'i ichupekuéra: 16 Umi kuña Israelgua imemby ramo mitãkuimba'e pejuka ha kuña ramo peheja toikove. 17 Ha umi oporomomembýva katu okyhyje Ñanderuetégui, ha ndojapói Egípto retã ruvicha rembipota, oheja uvei hikuái oikove avei umi mitãkuimba'e. 18 Upévagui Egípto retã ruvicha ohenoiuka Sífra ha Púape ha he'i ichupekuéra: Mba'érehe piko pejapo ko'ã mba'e, peheja oikove umi mitãkuimba'e. 19 Ha Sífra ha Púa he'i faraónpe: Israel kuñakuéra ndaha'éi umi kuña Egíptoyguáicha; ha'ekuéra tuicha ha imbarete, ore roguahẽ mboyve hendapekuéra imemby jepéma hikuái. 20 Upévore Ñanderuete ojapo mba'e porã umi oporomomembývape; ha Israel retã oñemboheta ohóvo. 21 Sífra ha Púa okyhyjégui Ñanderuetégui, Ha'e omboheta avei imemby teévape. 22 Upémaramo faraon he'i hetãyguakuérape: Peity Nílo ysyrype mayma Israel mitãkuimba'e onacéva guivépe, mitãkuña katu peheja toikove.

Exodus 2

1 Peteĩ kuimba'e Levi ñemoñarenguáva omenda peteĩ kuña Levigua rehe, 2 ha'e hyeguas ha imemby peteĩ mitãkuimba'e; ha ohechávo ha'e iporãha omokañy ichupe mbohapy jasy pukukue. 3 Ha ndaikatuvéima ramo oguereko ichupe kañyháme, ojapo peteĩ ajaka (papírogui), ha omboty asfálto ha mba'e aysýpe, ha ipype omoĩ imemby kuimba'épe, ha omoĩ piritýpe oĩva ysyry Nílo rembe'ýpe. 4 Ha mombyrymi opyta heĩndy, oñangareko haña hese. 5 Ha faraon rajy oquejy ojahu haña pe Nílo ysyrype, ha umi kuñataĩ omoirũva ichupe oiko pe ysyry rembe'y rehe, upérõ ha'e ohecha piritýpe peteĩ ajaka'i, ha omondo hembiguaípe ogueru haña. 6 Ha oipe'ávo imbotyha, ohecha peteĩ mitãkuimba'e hasẽvahína. Ha oiporiahuverekóvo ichupe he'i: Ko mitã peteĩ Israelgua ra'e. 7 Upéramo heĩndy he'i faraon rajýpe: Reipotápa ahenói ndéve herekuarã, peteĩ kuña Israelgua omokambu haña ndéve ko mitã kóvape. 8 Ha faraon rajy he'i ichupe: Tereho. Upéicha oho pe mitãkuña, ha ohenói isýpe, 9 ha faraon rajy he'i ichupe: Egueraha emokambu chéve ko mitã ha che apagáta ndéve ne rembiapo rehe; ha pe kuñakarai ogueraha pe mitãkuimba'épe ha omongakuaa ichupe. 10 Okakuaamive rire ogueru faraon rajýpe, ha ha'e oñemomembytee hese, ha ombohéra ichupe Moises, he'ígui: Yguĩ aguenohẽ haguére ichupe. 11 Ojehu umi árape, Moises okakuaapáma ramo, oho ityke'yra Israelguakuéra rendápe, ha ohecha hembiapo ipohyietereiha, ohecha avei peteĩ

Egiptoygua oinupäva peteĩ Israelguápe. 12 Upémaramo oma'ẽ ma'ẽ opárupi, ha ndohecháigui avavépe, ojuka pe Egiptoyguápe ha he'õngue omokañy yvyku'i guýpe. 13 Ambue ko'ẽme osẽ jevy ha ohecha mokõi Israelguápe oñorãirõvahína; upéramo he'i pe oporonupävape: Mba'érehépa reinupã nde rapichápe. 14 Ha ha'e he'i ichupe: Máva piko nemoĩ ndéve mburuvicha ramo ha mbojovakehára ramo oreári. Chejukase piko avei, rejuka haguéicha pe Egiptoyguápe. Upérõ Moises okyhyje ha he'i: Añetehápe ojekuaapáma che rembiapokue. 15 Faraon ohendúvo ko'ã mba'e oikova'ekue, katuetete chejukáta. Moises katu okañy faraon rendágui, ha oho oiko hağua Madian retãme ha oguapy jave peteĩ ykua ypýpe, 16 ou 7 kuñataĩ, peteĩ pa'i Madian pegua rajykuéra, oguenohẽ hağua y omyenyhẽ meve umi yryru, omboy'u hağua itúva ovecha ha kavarakuéra. 17 Ambue ovecha rerekua katu ou ha omosẽ ichupekuéra upégui; upérõ Moises opu'ã ha oipytyvõ ichupekuéra omboy'u hağua hymbakuérape. 18 Ha ou jevývo hikuái itúva Reuel rendápe, ha'e he'i ichupekuéra: Mba'éicha rupi piko peju pya'ete ko ára kóvape. 19 Ha ha'ekuéra he'i ichupe: Peteĩ kuimba'e Egiptoygua orepytyvõ umi ovecha rerekua pógui, ha oguenohẽ avei oréve y, ha omboy'u ñane rymbakuéra. 20 Upérõ ha'e he'i itajyrakuérape: Mamo piko oime upe kuimba'e. Mba'érehe piko pehejára'e upe kuimba'épe. Pehenói ichupe okaru hağua ñanendive ko'ápe. 21 Ha Moises oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme pe kuimba'e ndive ha opyta hendive; ha ha'e ome'ẽ Moiséspe itajýra Sipórape hambirekorã ramo. 22 Ha Sípóra imemby peteĩ mitãkuimba'e; ha Moises ombohéra ichupe Gerson, he'ígui: Tetã ambueygua ramo aiko tetã mombyrýpe. 23 Ha ohasa rire heta ára omano pe Egípto retã ruvichaguasu ha umi Israel ñemoñare heta pyahẽme oiko pe tembiguái reko poguýpe, ha osapukái tasẽme; ha ojupi Ñanderuete peve ipyahẽitakuéra. 24 Ha Ñanderuete ohendu ijahe'õ, ha imandu'a iñe'ẽngue rehe ome'ẽva'ekue Abraham, Isaac ha Jacóbope. 25 Ha Ñanderuete oma'ẽ Israel ñemoñarenguérare, ha oipytyvõse ichupekuéra.

Exodus 3

1 Moises oñangareko aja hambireko ru, Jétro, pe Madian pegua pa'i ovecha ha kavarakuéra rehe, ombohasa umía pe desiérto rupi ha oğuahẽ Horeb, Ñanderuete cérro peve. 2 Ha upépe Ñanderuete yvága rembiguái ojehechauka ichupe, tata rendýicha, jukeri rakãnguéra mbytépe; Moises oma'ẽ ha ohecha pe ñuatĩ máta hendyha tatápe, ndokáiri katu pe jukeri. 3 Upéramo Moises he'i: Che aháta ahecha hağua ko techaukapy ndetuichaitéva, mba'eicharupípa pe ñuatĩ máta ndokáiri. 4 Ha Ñanderuete ohechávo ha'e ohoha ohecha hağua, ohenói ichupe pe ñuatĩ mátagui ha he'i: Moises, Moises. Ha ha'e he'i: Ápe aĩ. 5 Ha Ha'e he'i: Aní reñembojátei; eipe'a katu nde py rehegua ha eikuaa, pe yvy nde repyrũha rehe oñemboykéma chéve ġuarã. 6 Ha'e he'ive: Che ningo pende rukuéra, Abraham, Isaac ha Jacóbo Jára. Upémaramo Moises omo'ã hova, okyhyjeitereígui oma'ẽ hağua Ñanderuete rehe. 7 Upéi Ñanderuete he'i: Ahecha porã Israelguakuéra ojepy'apyetereiha oiko asýgui Egíptope, ha ahendu ipyahẽita imyangekõihára rupi; ha aikuaa ojepy'apy asyetereiha hikuái. 8 Upévare aguejy'aína aipe'a hağua ichupekuéra Egiptoyguakuéra poguýgui, agueraha hağua ichupekuéra Egíptogui ambue tetã iporã ha ituichávape, yvy osyryhápe kamby ha eíra, umi Canaangua, Hetgua, Amorgua, Ferezgua, Hevgua ha Jebusguakuéra retãme. 9 Umi Israel ñemoñare pyahẽ oğuahẽ che rendápe, ha ahecha avei mba'éichapa Egiptoyguakuéra ojopy asy ichupekuéra. 10 Upévarehe romondóta ko'áğa faraon rendápe, reipe'a hağua che retã, Israel ñemoñarenguérare, Egípto poguýgui. 11 Upéramo Moises he'i Ñanderuetepe: Máva piko che, aha hağua faraon rendápe, aipe'a hağua Israel ñemoñarenguérare Egípto retã poguýgui. 12 Ha Ñanderuete he'i: Tereho, Che ningo aíta nendive; ko techauka kóva rupi rehechakuaáta Che romondo hague: Renohẽ rire che retãme Egíptogui, peẽ chemomba'eguasúta ko cérro kóva ári. 13 Moises he'i Ñanderuetepe: Péina ápe che ağuahẽvo Israel ñemoñarenguéra rendápe, ha ha'e ramo ichupekuéra: Pende rukuéra Jára chembou pene rendápe, katuetete ha'ekuéra oporandúta chéve: Mba'éicha piko héra. Mba'épa upéramo ha'éta ichupekuéra. 14 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Che ningo HA'ÉVA (Jahve), ha he'i avei: Péicha eréta Israel ñemoñarenguérare: HA'ÉVA chembou pene rendápe. 15 Ñanderuete he'i avei Moiséspe: Péicha eréta Israel ñemoñarenguérare: Jahve, pende Ruete, pende rukuéra Abraham, Isaac ha Jacóbo Jára chembou pene rendápe. Kóa hína che rera opaite ára peve ġuarã; péicha peẽ cherenóita ára apyre'ỹ meve. 16 Tereho embyaty Israel karai ancianokuérare ha ere ichupekuéra: Pende Ruete, Abraham, Isaac ha Jacóbo Jára, ojehechauka chéve ha he'iuka peẽme: Añetehápe aju poandúvo, ha ahecha mba'éichapa Egiptoyguakuéra pendejopy asypeína peikóvo ko'ápe, 17 ha Ñanderuete

he'ive: Che poguenohëta Egíptoygua poguýgui ha pogueraháta Canaanguakuéra yvýpe, oikohápe Hetgua, Amorgua, Ferezgua, Hevgua ha Jebusguakuéra, peteĩ yvy osyryhápe kamby ha eíra. 18 Ha'ekuéra iñe'ërendúta; ha nde rehóta Israel karai ancianokuéra ndive Egípto retã ruvicha rendápe, ha pejéta ichupe: Ore Ruete, Israelguakuéra Jára, oreandu; upévagui rohóta desiértope mbohapy ára pukukue, roikuave'ë haña ore Járape guarã kuave'ëmby rymba jehapýva. 19 Che katu aikuaa porã Egípto retã ruvichaguasu ndohejamo'ãiha peho, ndaha'ëi ramo mbaretépe. 20 Upévagui ahupíta che po ahavira haña Egiptoyguakuérape opaite tembiapo techapyrã pohýi rupi, ha uperire ae ohejáta pesë peho haña. 21 Ha che ame'ëta Israelguakuérape ho'a porã haña Egiptoyguakuéra resa renondépe, ani haña peho po nandi reheve ága pesë vove. 22 Opaite kuñakuéra ojeruréta umi hóga ypy rupiguápe, ha imbohupakuérape jeguaka pláta ha oroguiguáva, ha aokuéra, ha pemoíta pende ra'ykuéra ha pende rajuera rehe; ha peguerahapáta Egiptoygua mba'erepyetakuéra.

Exodus 4

1 Upéramo Moises he'i jevy: Péina ningo ha'ekuéra ndachegueroviamo'ãi, ha nohendumo'ãi che ñe'ë; katuete he'íta: Ñanderuete ndojehechaukái ndéve mba'eve. 2 Ha Ñanderuete he'i: Mba'épa oĩ nde pópe. Ha ha'e he'i ichupe: Peteĩ vyra'í. 3 Upérõ Ha'e he'i ichupe: Eity yvýpe. Ha ha'e oitývo yvýpe oiko ichugui peteĩ mbóí; ha Moises ojei ichugui. 4 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe: Ndepojái hese ha ejapyhy huguáigui. Ha'e ipojái hese ha ojapyhývo oiko jevy ichugui vyra'í. 5 Kóa rupi ogueroviáta hikuái ojehechauka hague ndéve pende Ruete; pende rukuéra, Abraham, Isaac ha Jacóbo Jára. 6 Ñanderuete he'i avei ichupe: Ko'ága emoinge nde po nde ao pyti'a guýpe. Ha ha'e omoinge ipo ijao pyti'a guýpe ha oguenohë jevývo ipo ileprapa ha imorotĩ ku yro'y rypy'áicha (heládaicha). 7 Ha he'i: Emoinge jevy nde po nde ao pyti'a guýpe. Ha ha'e omoinge jevy ipo ijao pyti'a guýpe, ha oguenohëvo opyta jevy ambue ho'óicha. 8 Ha nandegueroviái mba'e ramo pe techaukaha tenondegua rupi ogueroviáta uperiregua rupi. 9 Ko'ã mokõi techaukaha rupi ndogueroviái ramo ha nohendúi ramo hikuái ne ñe'ë, reguenohëta y ysyrygui ha reñohëta yvýpe; ha pe y reguenohëtava ysyrygui oñemoambuéta ha oikóta ichugui tuguy yvy ape ári. 10 Upéramo Moises he'i Ñanderuete: Ái, che Jára, yma guive ko'ága peve, nacheñe'ëkuua porái ni nacheñe'ë syryry porái. 11 Ha Ñanderuete he'i jevy ichupe: Máva piko ombojuru vyariguakuérape, térã mávapa ojapo iñe'ëngúvape ha ijapysapévape, umi ohecháva ha ohecha'ývape. Ndachéipa pende apohare. 12 Tereho katu ko'ága, ha Che aíta nendive reñe'ëvo, ha rombo'éta ereva'eráva guive. 13 Ha Moises he'i jevy: Ái, che Jára, ajerure ndéve, emondóna ambue kuimba'épe ko tembiapo kóvape guarã. 14 Upévarehe Ñanderuete ipochy Moises ndive, ha he'i: Che piko ndaikuaái mba'e nde ryke'y Aarónpe, ha'e peteĩ Levigua oñe'ëkuua poráva. Eikuaa poráke, ha'e osëma ndejohu haña, ha nderecha vove ipy'aroryta. 15 Nde reñe'ëta ichupe ha remoíta ijurúpe che ñe'ë, ha Che aíta nde juru ha ijuru ndive, ha pombo'éta pejeva'eráva guive. 16 Ha ha'e oñe'ëta nde rérape pene retäyguakuérape; ha ha'e oikóta nde juru ramo, ha nde reikóta Ijara ramo. 17 Ha rejapyhyta nde pópe ko vyra'í, ha péva rupi rejapóta milagrokuéra (techaukahuera). 18 Péicha Moises oho jevy hambireko ru, Jétro rendápe ha he'i ichupe: Aháta, che ryvykuéra rendápe oikóva Egíptope, ahecha haña oimépa oikove gueteri hikuái. Ha Jétro he'i Moiséspe: Tereho katu py'aguapýpe. 19 Ha Ñanderuete he'i avei Moiséspe Madian retãme: Tereho jevy Egíptope, omanombáma umi ndejukaseva'ekue. 20 Upéramo Moises ohupi hambireko ha ita'yrakuéra peteĩ búrru ári ha oho jevy Egípto retãme. Moises ojapyhy avei Ñanderuete vyra'í ipópe. 21 Ha Ñanderuete he'i jevy Moiséspe: Reñuahëvo Egíptope ejapopa faraon renondépe mayma milágro Che amoĩmava'ekue nde pópe; Che katu ambopy'ahatãta ichupe ani haña oheja ne retäyguakuéra osë. 22 Ha eréta faraónpe: Ñanderuete péicha he'i: Israel ningo che ra'y ypykue. 23 Ha'éma ndéve reheja haña che ra'ype oho; ýrõ Che ajukáta nde ra'ype, nde ra'y ypykuépe. 24 Ha ojehe ningo tapére, peteĩ mbohupa rógape Ñanderuete oñemoĩ Moises rehe ojuka hañuáicha ichupe. 25 Upémaramo Sípora ojapyhy peteĩ kyse itaguiguáva ha oikytĩ'o imemby pire'i ha opoko iména retymáre, he'ívo: Añetehápe nde ha'e chéve guarã peteĩ ména tuguyguiguáva. 26 Upéicharupi Ñanderuete oheja ichupe oikove. Ha Sípora he'i: Nde che ména tuguyguiguáva, aikytĩ'o haguére che memby pire'i. 27 Ha Ñanderuete he'i Aarónpe: Tereho Moises rendápe desiértope . Ha ha'e oho ha ohuñaitĩ ichupe Ñanderuete cérrope ha ñehetũme omomaitei ichupe. 28 Upéramo Moises omombe'upa Aarónpe Ñanderuete he'iva'ekue guive ichupe ha mayma

techaukaha omoíva'ekue avei ipópe oiporuva'eráva. 29 Ha oho hikuái, Moises ha Aaron, ha ombyaty mayma Israelgua karai ancianokuérape . 30 Ha Aaron omombe'u umi mba'e Ñanderuete he'iva'ekue Moiséspe ha ojapo umi techaukaha hetäyguakuéra resa renondépe. 31 Ha hetäyguakuéra oguerovia; ha ohendúvo hikuái Ñanderuete oúma oñandu haña Israel ñemoñarenguérape ha Ha'e ohecha hague iñangekõinguéra, oñesũ hikuái ha omomba'eguas Ñanderuetepe.

Exodus 5

1 Upéi Moises ha Aaron oike faraon rendápe ha he'i ichupe: Jahve, Israel Jára, péicha he'i: Eheja che retã Israel toho desiértotope chemomba'eguas haña. 2 Ha faraon he'i: Máva piko pende Jára, ahendu haña iñe'ẽ ha aheja haña Israelpe oho. Che ndaikuaái pende Járape ha ndahejamo'ãi avei Israelguakuéra oho. 3 Ha ha'ekuéra he'i: Ore Jára orejohu, upévore rohóta ko'ãga desiértotope mbohapy ára pukukue, roikuave'ẽ haña tymbakuéra ore Járape, ani haña ou ore ári mba'asy iñasãiva térã kyse puku. 4 Upéramo Egípto ruvichaguasu he'i Moises ha Aarónpe: Mba'upépa pembopoi pene retäyguakuérape hembiapógui. Tapeho jevy pene rembiapópe. 5 He'i avei: Pene retäygu ningo hetaiterei che retãme ha peẽ katu pembopoi rei hembiapógui. 6 Ha pe árape faraon oñe'ẽ itahachi ha mburuvichakuérape, he'ívo: 7 Ko ára kóva guive napeme'ẽmo'ãvéi kapi'i Israelguakuérape ojapo haña ladrillo , jepivérõ guáicha; ha'ekuéra voi toho tombyaty avei pe kapi'i. 8 Ha tove tojapo jepiguaichaite ladrillo ha ndapejapouka mbovyvemo'ãi ichupekuéra, iñate'ỹ hikuái, upévore omopu'ã iñe'ẽnguéra he'ívo: Jaha jaikuave'ẽ haña Ñanderuetepe guarã. 9 Taipohyive hi'arikuéra tembiguái rembiapo anítei oiko ohendu ñe'ẽ japu rei. 10 Ha osẽvo umi tahachi ha mburuvicha oñe'ẽ Israelguakuérape, he'ívo: Péicha he'i faraon: Che name'ẽmo'ãvéima peẽme kapi'i. 11 Tapeho peẽ pembyaty kapi'i mamõ pejuhuha rupi; ha pene rembiapo pejapóva jepiguaréicha nambovyveiva'erã. 12 Upéramo Israelguakuéra iñasãi Egípto yvy tuichakue rehe kapi'i rekávo. 13 Ha umi tahachi ojopy ichupekuéra, he'ívo: Pejapopáke pene rembiapo hi'araitépe, ku oñeme'ẽ ramoguáicha peẽme kapi'i. 14 Ha umi faraon tahachi ombuepoti umi Israel ñemoñare ruvichápe, ha'ekuéra voi omoímava'ekue hapichakuéra ári, he'ívo: Mba'éguipa ndapejapóira'e heta ladrillo ko árape, kuehe guaréicha. 15 Upémaramo umi Israel ñemoñare ruvicha ou faraon rendápe ha he'i ichupe: Mba'érehe piko péicha rejapo ne rembiguaikuéra rehe. 16 Noñeme'ẽvéi kapi'i ne rembiguaikuérape, ko'ýte katu oje'e oréve: Pejapóke heta ladrillo pejapo hagueichaite. Ha ore ndorohupitygui, umi mburuvicha orembuepoti ha ne retäyguakuéra ohasa asy. 17 Ha faraon he'i: Peiko rei ha napemba'aposéigui, upévore peje: Jahána jaikuave'ẽ haña Ñanderuetepe guarã. 18 Tapeho ko'ãga ha pemba'apo, noñeme'ẽmo'ãvéi peẽme kapi'i, ha upeichavéramo pemoimbava'erã heta ladrillokuéra ko kuehguaréicha. 19 Upévo umi Israel ruvicha'i ojehecha py'a tarovapópe oje'e haguére ichupekuéra: Mba'eveichavéramo ndapejapo mbovyveiva'erã ladrillo . 20 Ha ojojohu hikuái Moises ha Aaron ndive osẽnguéro faraon ypýgui, 21 ha he'i hikuái ichupekuéra: Ñanderuete toma'ẽ penderehe ha tapendehavira; peẽ oremoni vai haguére faraon ha hembiguaikuéra renondépe, ha peẽ voi pemoni kyse puku ipopekuéra orejukapa haña. 22 Upéramo Moises ojere ha he'i Ñanderuetepe: Che Jára, mba'érehe piko remyangekõi ko'ã tetäyguápe ore rupive. Mba'upe piko chemboúra'e. 23 Che ajuha ára guive faraon rendápe aña'ẽvo ichupe nde rerape, ha'e ojopyve ohóvo che retäyguakuérape; ha Nde nderesalvá ne retäyguakuérape ere haguéicha.

Exodus 6

1 Ñanderuete he'i jevy Moiséspe: Ko'ãga rehecháta Che ajapótava faraon rehe; pu'aka mbaretépemante opoíta Israelguakuérargui, pu'aka mbaretépemante omosẽta ichupekuéra ijyvygui. 2 Ha Ñanderuete oñe'ẽve Moiséspe, ha he'i ichupe: Che ningo pende Jára Ipu'akapáva, 3 ajehechaukava'ekue Abraham, Isaac ha Jacóbope, Ijára Ipu'akapáva ramo. Ha che rera Jahve rupi, ndajekuaaukaiva'ekue gueteri ichupekuéra. 4 Ha ame'ẽma avei ichupekuéra che ñe'ẽ ame'ẽtaha Canaan yvy imba'erã ramo, pe yvy oikómi haguére hikuái tetã ambueyguakuéra ramo, 5 upéicha avei che ahendu Israel ñemoñarenguéra pyahẽ asy Egíptoyguakuéra poguýpe ha chemandu'a che ñe'ẽ ame'ẽva'ekue rehe ichupekuéra. 6 Upévagui eréta Israel ñemoñarenguérape: Che ha'e pende Jára; ha che poguenohẽta Egíptogui tembiguái reko pohýigui, ha Che poipe'áta pu'aka mbaretépe ha jehaviraguasu rupi Egípto retã poguýgui. 7 Ha peikóta che retã ramo ha Che pende Jára ramo; ha peikuaáta

Cheha pende Ruete, poguenohētava tembiapo pohyiete poguýgui Egípto retāgui. 8 Che pomingéta pene retārāme upévere ahupimava'ekue che po ha'évo Abraham, Isaac ha Jacóbope, che ame'ētaha peēme pene mba'erā, Che, pende Ruete ha'e ko'ā mba'e ko'āva. 9 Upéicha Moises oñe'ē Israel ñemoñarenguérape, ha'ekuéra katu nohendusevéima ichupe ojepy'apyetereígui, ha pe tembiguái reko ipohyietevégui. 10 Ha Ñanderuete oñe'ē Moiséspe ha he'i: 11 Eike ha eñe'ē faraon ndive, Egípto ruvichápe, ha'e topoi Israel ñemoñarenguérapi osē haña Egípto retāgui. 12 Ha Moises he'i Ñanderuetepe: Ema'ē porāke, Israel ñemoñarenguéra nacherendúi, mba'eicharupípa faraon cherendúta, che ningo nañe'ēkuaái voi. 13 Upéramo Ñanderuete oñe'ē Moises ha Aarónpe ha ome'ē tembiapoukapy ichupekuéra Israel ñemoñarenguérape ġuarā, ha faraon, pe Egípto retā ruvichápe ġuarā, oguenohē haña Israel ñemoñarenguérape Egípto retāgui. 14 Ko'āva hína Jacóbo ñemoñare ruvichakuéra: Ruben, Israel ra'y ypykue ha iñemoñarenguéra apytépe oí: Hanoc, Falu, Hesron ha Carmi, ko'āva Ruben tríbu rogaguasu ruvicha. 15 Simeon ra'ykuéra apytépe oí: Jemuel, Jamin, Ohad, Jaquin, Sohar ha Saul, peteí Canaangua memby. Ko'āva Simeon tríbu rogaguasu ruvicha. 16 Ko'āva Levi ra'y rera: Gerson, Coat ha Merari. Ha Levi oikove 137 año . 17 Gerson ra'ykuéra: Libni ha Simeí, ko'āva Gerson rogaguasu ruvicha. 18 Ha Coat ra'ykuéra: Amram, Izhar, Hebron ha Uziel. Ha Coat oikove 133 año pukukue. 19 Ha Merari ra'ykuéra: Mahli ha Musi. Ko'āva Levi ra'y rogaguasu ruvicha. 20 Ha Amram oñemohembireko itia Joquebed rehe, ha imemby Aaron ha Moises. Ha Amram oikove 137 año . 21 Izhar ra'ykuéra: Core, Néfeg ha Zicri. 22 Uziel ñemoñarenguéra: Misael, Elzafan ha Sitri. 23 Ha Aaron oñemohembireko Elisabet, Aminadab rajy, Nahson reindy rehe; ha ko'āva imemby; Nadab, Abiu, Eleazar ha Itamar. 24 Core ra'ykuéra: Asir, Elcana ha Abiasaf. Ko'āva Core rogaguasu ruvicha. 25 Ha Eleazar, Aaron ra'y oiporavo hembirekorā Putiel rajykuéra apytégui, ha ha'e imemby ichupe ġuarā Pinhas. Ko'āva Levi tríbu rogaguasu ruvichakuéra. 26 Ñanderuete he'iva'ekue Aaron ha Moiséspe: Peguenohē Egípto retāgui Israel ñemoñarenguérape, ijatyguasukuéra reheve. 27 Moises ha Aaron oñe'ē tapia faraónpe, Egípto retā ruvichaguasúpe, opoi haña Israel ñemoñarenguérapi Egípto retāgui, 28 Ñanderuete oñe'ē ramoguare Moiséspe Egípto retāme. 29 Upéramo Ñanderuete oñe'ē Moiséspe, he'ívo: Che ha'e pende Ruete; ere faraónpe, Egípto retā ruvichaguasúpe, opaite mba'e Che ha'étava guive ndéve. 30 Ha Moises he'i Ñanderuetepe: Péina ápe che nañe'ē porākuaái: Mba'éicha piko faraon cherendúta.

Exodus 7

1 Ñanderuete he'i Moiséspe: Ema'ē, che romoíma ndéve faraon Jára ramo ha Aaron, nde ryke'y, toiko nde proféta ramo. 2 Nde rembohasáta opaite mba'e Che ha'éva guive ndéve nde ryke'ýpe ha ha'e oñe'ēta faraónpe, opoi haña Israel ñemoñarenguérapi. 3 Che katu amohatáta faraon py'apy ha ajapóta heta techaukapy ha milagrukuéra Egípto retāme. 4 Faraon napenerendumo'ái; Che katu amoíta che po Egiptoigyakuéra ári, ha tuicha jehavira rupi aguenohēta Israel atykuéra, che retāyguakuéra, Israel ñemoñarenguéra Egípto retā poguýgui. 5 Ha Egiptoigyakuéra oikuaáta Cheha Jahve, aipysóva che po Egípto retā ári, aguenohē aja Israel ñemoñarenguérape ijapyteguikuéra. 6 Moises ha Aaron ojaopapa Ñanderuete he'i haguéicha ichupekuéra. 7 Moises oñe'ē ramoguare faraónpe oguereko 80 año ha Aaron 83 año . 8 Ñanderuete oñe'ē Moises ha Aarónpe, he'ívo: 9 Faraon he'i ramo peēme pehechauka tembiapo techaukarā reheguáva, eréta Aarónpe: Ejapyhy nde yvyra'i, ha eity faraon renondépe, oiko haña ichugui mbói. 10 Moises ha Aaron ou faraon rendápe, ha ojaopapa hikuái Ñanderuete he'i haguéicha ichupekuéra, ha Aaron oítývo ijyvyra'i faraon ha hembiguaikuéra renondépe, oiko ichugui mbói. 11 Upéramo faraon ohenoíuka kuimba'e iñarandúva ha paje apohakuérape, ha umi Egiptoigua paje apohakuéra ojapo avei mbói. 12 Peteíteí oity avei ijyvyra'i, ha oiko ichuguikuéra mbói; Aaron mbói katu omokōmba paje apoha mboikuérape. 13 Ha faraon py'a oñemohatá ha nohendúi ichupekuéra, Ñanderuete he'i hagueichaite. 14 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe: Faraon oñembopy'ahatāma, ha ndopoiséi che retāyguakuérapi, 15 upévere tereho ko'ērō pyhareve faraon rendápe, ha'e oho ramo ysyrype; ha eñemoí henondépe ysyry rembe'ýpe ha ejapyhy nde pópe pe yvyra'i, oikova'ekue ichugui mbói. 16 Ha ere ichupe: Jahve, Israelguakuéra Jára, chembou ne rendápe, he'iuca haña ndéve: Eheja che retāyguakuérape toho, chemomba'eguas haña desiértope, ha péina ko'āga peve nderejapói che ha'éva. 17 Péicha he'iuca Ñanderuete: Ko'ā mba'e rupi reikuaáta Che ha'eha Jahve: Ema'ē porāke, ko yvyra'i che pópe arekóva, ainupāta pe y oíva ysyrype, ha oikóta

ichugui tuguy. 18 Ha pirakuéra oĩva guive pe ysyrype omanombáta, ha inéta pe ysyry, ha Egiptoiguakuéra ojeguarúta hoy'u haña ko y kóvagai. 19 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe, ere Aarónpe: Ejapyhy nde yvyra'i ha eipyo nde jyva Egípto pegua y ári, hi'ysyry, hi'yryru ha mayma hi'y oñembyatyha ári, oiko haña ichugui tuguy, ha oĩ haña tuguy mayma Egípto retã rehe, taha'e tembiporu oje'uha yvyraguiguápe térã itaguiguápe. 20 Ha Moises ha Aaron ojaopota Ñanderuete he'i haguéicha ichupekuéra; ha'e ohupi ijyvyra'i ha oinupävo pe y oĩva ysyrype, faraon ha hembiguaikuéra renondépe, pe y oĩvagai ysyrype oiko tuguy. 21 Upéicha avei pirakuéra oĩva guive ysyrype omanomba, ha pe ysyry oñembyai, umi Egiptoigua ndaikatuve'i hoy'u ichugui, ha Egípto retäpy tuichakue javeve oĩ tuguy. 22 Ha umi Egípto paje apohakuéra ojaopota avei upéicha ha faraon py'a oñemohatäve ohóvo ha nohendúi ichupekuéra, Ñanderuete he'i haguéicha. 23 Ha faraon ojere ha oho hógape, ha nopenavéi ko'ã mba'ére. 24 Ha mayma Egiptoigua ojo'o ykua pe ysyry rembe'y jerekue rehe hoy'u haña, ndaikatúigui hoy'u pe ysyry pegua ygui. 25 Upéicha ohasáma 7 ára, Ñanderuete ombyai ríre pe ysyry.

Exodus 8

1 Upéramo Ñanderuete (Jahve) he'i Moiséspe: Tereho faraon rendápe ha ere ichupe: Péicha he'i ore Ruete, eheja che retäyguakuéra oho tachimomba'eguas hikuái. 2 Ha nderehejaséi ramo oho, eikuaa porãke Che ahaviráta ne retäpy tuichakue javeve ju'ietá rupi. 3 Ha pe ysyry oñemyenyhëta ju'ietágui ha ojupipáta oíke peve nde rógape, nde koty rekehápe jepe nde rupápe jepe, ne rembiguái ha ne retäyguakuéra rógape, nde ratakuápe ha pe pan oñembojehe'ahápe. 4 Ha umi ju'i ojupipáta ndeári, ne retäyguá ha mayma ne rembiguaikuéra ári. 5 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe, ere Aarónpe: Eipyo nde jyva nde yvyra po'i reheve ysyrykuéra, yakã ha umi karugua ári, ju'ikuéra omyasãi haña Egípto yvy ape tuichakuere. 6 Upéramo Aaron oipyo ijyva Egípto ykuéra ári, ha osẽ ju'ietá ha oñu'ãmba Egípto retäpy tuichakue javeve. 7 Ha umi paje apoha ojaopota avei upéicha ha ombou ju'i Egípto retãme. 8 Upéramo faraon ohenói Moises ha Aarónpe, ha he'i ichupekuéra: Peñembo'e pende Járape oipe'a haña ju'ietá che ha che retäyguakuérágui, ha ahejáta pene retäyguakuéra oho oikuave'ẽ haña pende Járape guarã kuave'ẽmby. 9 Ha Moises he'i faraónpe: Eréna chéve araka'épa añembo'éta nderehe, ne rembiguái ha nde rogayguakuéra rehe, umi ju'i opyta haña ysyrypente. 10 Ha ha'e he'i: Ko'ẽ ramo. Ha Moises he'i jevy: Ojejapóta nde ere háicha, reikuaa porã haña ndaiporíha ambue Jára, ore Ruetéichagua ko yvýpe. 11 Ha ju'ikuéra ohopáta, nde rógagui, ne rembiguái ha ne retäyguakuéra rógagui ha opytapáta hikuái ysyrype. 12 Upéramo Moises ha Aaron osẽ faraon rendágui. Ha Moises omba'ejerure asy Ñanderuetepe umi ju'i ojei haña faraon retäyguakuérágui. 13 Ha Ñanderuete ojaopota Moises ojerure háicha, ha omanomba umi ju'i oĩva guive hóga, ikokue ha iñunguéra rupi. 14 Ha ombyaty hikuái ju'i atýra opa rupi inemba joáva. 15 Ha faraon ohechávo opamaha ju'i, omohatã jevy katu ipy'apy ha naiñe'ẽrendúi ichupekuéra, Ñanderuete he'i hagueichaite. 16 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe, ere Aarónpe: Eipyo nde yvyra'i ha einupã yvy timbóre, oiko haña ichugui ñati'ũ Egípto retã tuichakue javeve. 17 Ha ha'ekuéra ojaopota upéicha; ha Aaron oipyo ijyvyra'i oinupã haña pe yvy timbóre ha oiko ichugui ñati'ũ, ha ombohasypa Egiptoiguakuérápe ha hymbakuérápe; yvy timbógui oiko ñati'ũ Egípto retã tuichakue javeve. 18 Ha umi Egípto pegua paje apoha oñeha'ãmba ojaopota haña avei péva hembíapo rupi, ha ndaikatuveíma. Opa rupi oĩ ñati'ũ Egiptoiguakuéra ha hymbakuéra apytépe. 19 Upémaramo umi paje apoha he'i faraónpe: Kóva ningo Yvága Jára kuã. Faraon py'apy katu oñemohatã ha naiñe'ẽrendúi ichupekuéra, Ñanderuete he'i haguéicha. 20 Ñanderuete he'i Moiséspe: Epu'ã pyhareve ha tereho eñembo'y faraon renondépe, ha'e oho jave ysyry rembe'yype ha ere ichupe: Ñanderuete péicha he'i: Eheja che retäyguakuéra toho chemomba'eguas haña. 21 Ha nderehejái ramo che retäyguakuéra oho, Che amboúta mbutu ndeári, ne rembiguái, ne retäyguá ha nde rogayguakuéra ári; Egiptoiguakuéra róga henyhëmbáta mbutuetágui ha upéicha avei pe yvy oikoha rupi hikuái. 22 Ha upe ára upévape Che amboykéta mbutu aty Gosen yvýgui, che retäyguakuéra oikohápe, ani haña oĩ upépe mbutu, ikatu hañuáicha reikuaa Ijára oikoha avei ko tetäpype. 23 Ha Che ambojuavy Israelguakuéra Egiptoiguakuérágui. Ko'ẽ ramo oikóta ko milágro kóva. 24 Ha Ñanderuete ojaopota he'i haguéicha ha ou mbutu oporomyangekõi rasáva faraon ha hembiguaikuérápe, Egípto retäpy tuichakue; ha pe tetã oñembyai mbutueta rupi. 25 Upéramo faraon ohenói Moises ha Aarónpe, ha he'i ichupekuéra: Tapeho ha peikuave'ẽ pende Járape guarã ko tetäpype. 26 Ha Moises he'i jevy: Naiporãi

rojapo ramo upéicha, Egiptoiguakuérape ġuarã ore Jára kuave'ẽmby mba'evai etereirasa. Ema'ẽ porã roikuave'ẽ ramo Egiptoiguakuéra rovake, ore rombopochýta ichupekuéra ha ha'ekuéra omombóta itaita oreári. 27 Mbohapy ára pukukue roguatáta desiérto rupi roikuave'ẽ haġua ore Ruete, ore Járape ġuarã, Ha'e oipota háicha. 28 Ha faraon he'i: Che ahejáta peikuave'ẽ haġua pende Járape ġuarã desiértope, ndapehói ramo mombyryve; ha peñembo'e ramo cherehe. 29 Moises katu he'i jevy: Ema'ẽ porã, asẽ rire ne rendágui amba'ejeruréta ore Ruetépe opaichagua mbutu ohopa haġua ko'ẽ ramo faraóngui, hembiguái ha hetäyguakuéragui, anivétei katu orembotavy jevy ha anítei orejokove roikuave'ẽ haġua ore Járape ġuarã. 30 Moises osẽ rire faraon rendágui oñembo'e Ñanderuetepe. 31 Ha Ñanderuete ojapo Moises ojerure háicha ha ojeipa umi mbutu faraóngui, hembiguái ha hetäyguakuéragui, ha nahembýi Peteĩnte jepe. 32 Ha faraon katu omohatã jevy ipy'apy ha ndohejái Israelguakuérape oho mamove.

Exodus 9

1 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe: Tereho faraon rendápe, ha ere ichupe: Jahve, Israelguakuéra Jára, péicha he'i: Eheja che retäyguakuéra toho, chemomba'eguasú haġua. 2 Ha nderehejaséi ramo ore roho, ha orejoko jevy ramo, 3 eikuaa porãke, upéicharamo ore Ruete po oíta ne rymbakuéra ñu megua ári; mba'asy vai oñemyasáita pende kavaju, búrru, caméllo, vaka, ovecha ha kavarakuéra apytépe. 4 Ñanderuete katu omboykéta Israel rymbakuéragui ko mba'asy kóva, ani haġua omanótei Israelgua rymbakuéra. 5 Ha Ñanderuete he'i: Ko'ẽ ramo oikóta ko'ã mba'e ko tetã kóvape. 6 Ambue ko'ẽme Ñanderuete ojapo umi mba'e, ha omanomba Egiptoygua rymba atykuéra; ha Israelguakuéra rymba nomanói Peteĩnte jepe. 7 Upéramo faraon omondo hembiguáipe oikuaa haġua mba'éichapa Israelgua rymba ohasa ha péina ápe nomanói Peteĩnte jepe. Faraon katu omohatã jevy ipy'apy ha ndohejái Israelguakuérape oho mamove. 8 Ha Ñanderuete he'i Moises ha Aarónpe: Pejapyhy tanimbu Peteĩ tatakúgui, pende po renyhẽngue, Moises omosarambi haġua yvytu rehe faraon renondépe. 9 Ha otimbóta opaite Egípto retäpyre, ha aguenohẽta kuru vai hetäyguakuéra ha hymbakuéra rehe. 10 Ha ojapyhy rire hikuái tanimbu tatakúgui, ha oñembo'y joa hikuái faraon renondépe, Moises omosarambi pe tanimbu yvytu rehe; ha Egiptoiguakuéra ha mymbakuéra henyhẽ kuru vaietágui. 11 Ha umi paje apoha ndaikatúi oġuahẽ Moises renondépe ikuru vaipágui, ha hendivekuéra opaite Egiptoiguakuéra ohupity avei ko mba'asy kóva. 12 Ñanderuete katu ombopy'a hatã faraónpe ha naiñe'ẽrendúgui; Ha'e he'i haguéicha Moiséspe. 13 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe: Epu'ã pyhareve ha tereho faraon rendápe, ha ere ichupe: Jahve, Israelguakuéra Jára, he'i péicha: Eheja che retäyguakuéra toho, chemomba'eguasú haġua. 14 Ko'áña Che añemoíta nderehe, ne rembiguái ha ne retäyguakuéra mayma rehe che plagakuéra rupi, rehechakuaa porã haġua ndaiporiha ambue Jára cheichagua opaite yvy apére. 15 Che aipyo rire che po poinupã haġua ndéve ha ne retäyguakuérape péste rupi, Che poipe'ava'erãmo'ã ko yvy ape árigui. 16 Añetehápe Che aipota nde rekove rupi ojehechauka che pu'akapaha, ha péicha oñemyasái haġua che réra opaite yvy tuichakue javeve. 17 Nde reñemoĩgui che retã rehe, ha nderehejáigui osẽ che retäyguakuéra 18 reikuaa porãta ko'ẽramo, ko hórape Che amongýta amandáu ipohyirasáva, araka'eve ndouiva'ekue Egíptope, oñepyrũha ára guive ko ára kóva peve. 19 Emondo ha embyatyuka ne rymba hembýva guive ñúme; mayma ne retäyguá ha tymbakuéra pemoinge óga guýpe, ýrõ pe amandáu ho'áta hi'ári ha ojukapáta. 20 Umi faraon rembiguaikuéra, okyhyjéva Ñanderuete ñe'ẽgui omoinge hogaygua ha hymbakuéra hogakuéra ryepýpe; 21 ha umi omoí'yva'ekue Ñanderuete ñe'ẽ ipy'apýpe, oheja hogaygua ha hymbakuéra ñúme. 22 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Eipyo nde po ára rehe ou haġua amandáu mayma Egípto retäpy rehe hetäyguakuéra, hymbakuéra ha opaichagua ñemitý Egípto pegua kokue ári. 23 Ha Moises oipyo ijyvyra po'i ára rehe, ha Ñanderuete omosunu ha ombou amandáu Egípto retã ári. 24 Ha ho'a pe amandáu, ha aratiri ojehe'áva amandáu tuichaitereíva reheve araka'eve ndouiva'ekue Egípto retäpyre, ojeikoha ára guive ipype. 25 Ha pe amandáu ombyaipa oíva guive Egípto pegua ñúme, taha'e hetäyguakuéra térã hymbakuéra; ha opaichagua ñemitý oíva guive ikokuépe, ha ohakã'omba yvyra rakãnguéra jepe. 26 Ha Gosen yvýpe, Israel ñemoñarenguéra oikohápe, ndo'ái amandáu. 27 Upéramo faraon ohenoíuka Moises ha Aarónpe, ha he'i ichupekuéra: Che añemohembiapo vai jevy. 28 Peñembo'e pende Ruetépe topi ore árigui pe arasunu ha pe amandáu, ha che ndapojokomo'ãvéima, apoítauvei pendehegui. 29 Ha Moises he'i ichupe: Asẽ rire ko távagai añembo'éta ore Ruetépe opi haġua arasunueta ha amandáu; reikuaa haġua ko yvy tuichakue ore Ruete

mba'eha. 30 Ha che katu aikuaa voi nde ha ne rembiguaikuéra ndapekyhyjemo'áiha gueteri ore Ruete, ore ymaitégui. 31 Pe líno ipotýva ha pe cebáda hi'átamava oñehundíkuri. 32 Ha pe trigo ha pe centéno noñembyaíri gueteri, hokýgui kurive. 33 Ha Moises osê rire faraon renda ha itávagui, oñembo'e Ñanderuetepe ha opi pe arasunu ha amandáu, ha ndokyvéi yvy apére. 34 Ha faraon ohechávo opimaha ama, arasunu ha pe amandáu, ha'e ha hembiguaikuéra oñembopy'a hatãve ohóvo. 35 Ha faraon oñembopy'a hatãvégui ndohejái Israel ñemoñarenguérape osê hetãgui, Ñanderuete he'i haguéicha Moises juru rupi.

Exodus 10

1 Ñanderuete he'i Moiséspe: Tereho faraon rendápe Che voi ambopy'ahatãma ichupe ha hembiguaikuérape avei ahechauka haña ijapytepekuéra ko'ã che milágro . 2 Remombe'u haña nde ra'ykuérape ha nde ra'y reminenonguérape umi mba'e Che ajapova'ekue Egíptope, ha umi milágro ahechaukava'ekue ijapytepekuéra; peikuaa haña Che ha'eha Jahve (pende Ruete). 3 Upéramo Moises ha Aaron oho faraon rendápe, ha he'i ichupe: Jahve, Israelguakuéra Jára, péicha he'i: Araka'e pevépa nereñemomirîsemo'ái che renondépe. Eheja che retãyguakuérape toho chemomba'eguas haña. 4 Ha nderehejái ramo oho, eikuaa porãke, ko'ẽ ramo Che aguerúta ne retãme tukueta, 5 umi tuku atykuéra ojaho'íta ne retã ha ho'upáta umi ñemitý hembyva'ekue amandáugui, ha ho'úta avei mayma vyvyrarogue hembýva gueteri. 6 Ha omyenyhêta nde róga, ne rembiguaikuéra róga, ha mayma Egíptoygua róga, ku araka'eve ojehecha'ý haguéicha gueteri nde rukuéra ni nde ypykuéra, ha'ekuéra oĩ ypy guive ko yvy apére ko ára kóva peve. Upéi ojere ha osê hikuái faraon rendágui. 7 Upéramo faraon rembiguaikuéra he'i ichupe araka'e peve piko ko'ã kuimba'e oikóta ñandéve guarã ñuhã ramo. Eheja toho ko'ã kuimba'e ha tomomba'eguas hikuái Jahvépe, Ijárape. Ndereikuaái gueteri piko Egípto retã oñehundimaha ohóvo mbeguekatúpe. 8 Ha Moises ha Aaron oñeheniuka jevy faraon rendápe, ha ha'e he'i ichupekuéra: Tapeho ha pemomba'eguas Jahve, pende Járape. Mávapa katu umi ohótava. 9 Moises ombohová: Ore rohopa manteva'erã, ore mitã ha ore tujakuéra ndive, ore ra'y ha ore rajykuéra ndive, ore ovecha ha ore vakakuéra reheve; péva ningo ore areteguas Ñanderuetepe guarã. 10 Ha ha'e he'i ichupekuéra: Jahve toiko penendive, mba'éicha piko ahejáta peho pene mitãkuéra ndive, pema'ëna, mba'evai oĩhína pende py'apýpe. 11 Upévagui peẽ kuimba'ente tapeho pemomba'eguas haña pende Járape, péicha voi ningo pejerure; ha omosê ichupekuéra henondégui. 12 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe: Eipysso nde po Egípto yvy ári ou haña tukueta Egípto retãme, ha to'upa amandáu ohejava'ekue. 13 Ha Moises oipysso ijyvyra po'i Egípto retã rehe, ha Ñanderuete ombou pe vytyt kuarahyresêguio pe ára ha pe pyhare pukukue; ha ko'ëmbávo pe vytyt kuarahyresêguio oúva ogueru tuku hetaitereirasa upe tetãpýpe. 14 Ha ou tukueta Egípto retã tuichakuépe, hetaiterei oĩ'ý haguéicha ymave ha oĩ'ý hañaicha uperire; 15 ha oñuãmba opaite Egípto retã tuichakue omopytũ meve pe yvy; ha ho'upa opaichagua ñemitý hembyva gueteri Egípto retãme, opaichagua vyvra'a, vyvyrarogue ha kokue pegua pe amandáu ohejava'ekue. 16 Upéramo faraon pya'e ohenói Moises ha Aarónpe, ha he'i: Añemboheko vaipa Jahve, pende Jára ndive ha penendive avei. 17 Upévare ajerure peẽme cheperdona haña ko che rembiapo vaiete ha peñembo'e cherehe Jahve, pende Járape, Ha'e toipe'a chehegui ko jehavira oporojuka oúva. 18 Ha Moises osê rire faraon rendágui, ha'e oñembo'e Ñanderuetepe. 19 Upéramo Ñanderuete ogueru peteĩ vytyt'atã kuarahyreikéguio ha oipe'a umi tuku ha oitypa Yguas Pytãme; ha ndopytavéi ni peteĩ tuku jepe opaite Egípto retãpy rehe. 20 Ñanderuete katu ombopy'ahatã faraónpe ha ndohejái Israel ñemoñarenguérape osê hetãgui. 21 Ñanderuete he'i Moiséspe: Eipysso nde po ára rehe, ta'ĩñypytũ Egípto retãme; ha iñypytũ anambusuetégui oimeraëva ikatu opoko ojuehe. 22 Ha Moises oipysso ipo ára rehe ha iñypytũ Egípto retãme, mbohapy ára pukukue. 23 Avave ndohechá hapichápe ha avave nopu'ãi hendágui mbohapy ára pukukue; Israelguakuéra oikohápe katu oĩ tesape rendy. 24 Upéramo faraon ohenoika Moiséspe, ha he'i: Tapeho pemomba'eguas pende Járape; pende ovecha ha vakakuéra katu topyta; toho katu avei penendive pene mitãkuéra. 25 Ha Moises he'i: Nde reme'ëva'erã oréve kuave'ëmy rojukava'erã ha rohapyva'erã Jahve, ore Járape guarã. 26 Ore rymbakuéra ohova'erã avei orendive, ndopytamo'ãi peteĩ ipysapënguente jepe, ha ijapytégui roikuave'ëva'erã romomba'eguas haña Jahve, ore Járape; ndaupéichai ramo ndoroikuaái mba'épepa romomba'eguasva'erã ore Járape, roguahẽ vove upépe. 27 Ñanderuete katu ombopy'ahatã faraónpe ha ndohejái ichupekuéra oho. 28 Ha faraon he'i ichupe: Ejei che ypýgui; ha eñangarekóke

anive haġua rehecha che rova, upe ára rehecha jevývo che rova, remanova'erã. 29 Ha Moises he'i ichupe: Ere porã, ndahechamo'ãveitaha nde rova.

Exodus 11

1 Ñanderuete he'i Moiséspe: Peteĩ jehavira pohýi agueruvéta gueteri faraon ha Egípto retãme, ha upéva rire ha'e añetehápe penderejáta peho, ha'e voi penemosêta ko'águi. 2 Eñe'ẽ ne retãyguakuérape, peteĩteĩva tojerure hóga ykereguápe, jeguaka pláta ha oroguiguáva . 3 Ha Ñanderuete ojapo umi Israelgua ho'a porã haġua Egiptoýguakuéra resa renondépe. Ha Moiséspe ojerereko kuimba'eguasute ramo Egípto retãme, faraon rembiguái ha hetãyguakuéra resa renondépe. 4 Ha Moises he'i: Ore Ruete péicha he'i, pyharepyte Che ahasáta Egípto retãpy rupi, 5 ha omanóta opaite pende ra'y ypykue Egípto retãme, faraon ra'y ypykue guive, uguapýva mburuvichaguasu guapyhápe, pe tembiguái memby omba'apóva molínope , ha avei opaite hymba ra'y ypykue peve. 6 Ha oikóta jahe'ó soro Egípto retã tuichakuépe, araka'eve oiko'ỹ haguéicha gueteri ha araka'evéma ndoikomo'ãvéi. 7 Ha opaite Israelgua térã hymbakuéra rehe, peteĩ jagua jepe nomomyimo'ãi ikũ, peikuaa porã haġua Ñanderuete ombojuavyha Egiptoýguakuéra ha Israelguakuéra ojuehégui. 8 Upéi oupáta che rendápe mayma ne rembiguaikuéra, oñesũ haġua che renondépe ha he'íta hikuái: Tereho nde ha mayma tetãygua oĩva nde poguýpe; ha ko'ã mba'e rire che asêta. Upérõ Moises ipochy osêvo faraon rendágui. 9 Upéi Ñanderuete he'i Moiséspe: Faraon napenerendumo'ãi, che milágro oñembotuichaveva'erã Egípto retãme. 10 Moises ha Aaron ojapo mayma ko'ã milágro faraon renondépe, Ñanderuete katu ombopy'ahatã faraónpe ha upeichavéramo jepe ndopoiséi Israelguakuérargui.

Exodus 12

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moises ha Aarónpe Egípto retãme, ha he'i ichupe: 2 Ko jasy kóva ha'éta peẽme ġuarã pe jasy peteĩha, ko jasy kóvape oñepyrũta pe año . 3 Peñe'ẽ mayma Israelgua atýpe pejévo: Ko jasy pegua ára 10-hápe oimeraẽ túva, ojapyhýta peteĩ ovecha ra'yirusu hógape ġuarã. 4 Ha hogaygua imbovyeterei ramo ha ndo'upamo'ãi ramo pe ovecha ra'yirusu, upéicharamo ha'e ha hóga ykeregua hi'aġuivéva ndive ojapyhýta peteĩ ovecha ha oñondive ho'úta opa peve; upévagui ojepapa raëva'erã hogayguakuéra ojekuaa porã haġua mboýpa ho'úta ichugui. 5 Pe tymba oñekuave'ẽséva ndoguerekoiva'erã ijehe mba'eve ivaíva, mácho va'erã ha oguerrekova'erã peteĩ año ha pe'ukuaa ovecha térã kavara. 6 Ko jasy peñongatúta pe ára 14-ha peve, ha mayma Israelgua ijatýva ojukava'erã pe ka'arupytũ mboyvemi. 7 Ha pe óga pekaruhápe pemonáta pene rymba ruguykuépe mokõive okẽ horcon ha pe víga hi'arigua rehe. 8 Ha pe pyharépe pe'uva'erã ho'okie tatápe hysypyréva ha pan levadura'ỹre , pohã ñana iróva reheve pe'uva'erã. 9 Mba'evete ndape'uiva'erã ichugui ipýra térã imimoimbyre, tatápe mbichypyrémante, pe'uva'erã avei iñakãngue, ipykue ha hyekue reheve. 10 Mba'eve napemoko'ẽiva'erã ichugui; ha pe hembýva ko'ẽ jave, pehapyva'erã tatápe. 11 Péicha pe'uva'erã: Pejeku'ajokua, pende py rehegua reheve ha pende yvyra po'i pende pópe; ha pe'uva'erã pya'e pya'e; péva ha'égui pende Ruete páscua . 12 Che ningo ahasáta upe pyharépe Egípto retãpy rupi ha ajukáta opaite ita'ýra ypykuépe, taha'e Egiptoýgua térã hymba; ha ambojovakéta opaite Egípto jarakuérape. Che ha'égui Jahve (pende Ruete). 13 Ha pe tuguy oikóta peẽme ġuarã techaukaha ramo mamó pende rogaygua peikohápe; ha ahecha ramo pe tuguy ahasáta pendehegui, péicha napenderupitymo'ãi pe jehavira, Che ajukauka jave Egípto retãyguakuérape. 14 Ko ára kóva oikóta peẽme mandu'arã ha pemboaretéta areteguasú ramo pene ñemoñarenguéra ndive pende Ruetépe ġuarã, kóva ningo che rembiapoukapy opaite árape ġuarã. 15 Siéte ára pe'uva'erã pan ojejapova'ekue levadura'ỹre , pe ára peteĩháme pehekáta ani haġua ojejohuve levadúra pende rógape; oimeraẽ ho'úva pan ojejapóva levadúra reheve pe ára peteĩha guive ára 7-ha peve, upéva ojejukava'erã Israel apytégui. 16 Pe ára peteĩháme peñemboykéta chéve ġuarã peteĩ atyguasúpe; ha upéicha avei pe ára 7-hápe, pe ára pévape ndapejapomo'ãi mba'eveichagua tembiapo; peteĩteĩva tombosako'inte hembí'urãmi. 17 Pe ára péva pemboaretéta pan oñembovu'ýva reheve, pe árape Che voi poguenohégui Egípto retãgui; upévare ko tembiapoukapy kóva pejapova'erã jepokuaaha ramo opaite árape pene ñemoñarenguéra ndive. 18 Pe jasy peteĩha jave pe'uva'erã pan iñembovupyre'ýva, pe ára 14-ha ka'aru guive ára 21-ha ka'arupytũ meve. 19 Ndojejohuiva'erã pan mbovupyréva pende rogakuérape 7 ára javeve, oimeraëva

ho'úva pan mbovupyréva, taha'e tetã ambueygua térã Israelgua ojejukava'erã Israel apytégui. 20 Mba'eveichagua oñembovupyréva ndape'uiva'erã; mamopẽ peikoha rupi pe'uva'erã pan oñembovupyre'ýva. 21 Ha Moises ohenoika opaite Israel karai ancianokuéra ha he'i ichupekuéra: Peguenohẽ ha pejapyhy ovecha ra'yurusu pende rógape guarã, peikuave'ẽ haña pe páscuape. 22 Pejapyhy avei peteĩ mba'e rypyiha apesã, upéi pemyaký tuguýpe oítava peteĩ ña'ẽmbépe, pemona haña mokõive okẽ horcon rehe ha pe víga hi'ariguáva rehe; ha avave pendereheguáva anítei osẽ hógagui ko'ẽmba mboyve. 23 Ñanderuete ohasáta ojuka haña Egiptoyguakuérape ha ohechávo tuguy pende rokẽ yvate rehe ha mokõive horcon rehe, Ha'e ohasáta pene rokẽ renonde rupi, ha ndohejamo'ãi pe oporojukáva oíke pende rógape. 24 Peñongatuva'erã ko'ã mba'e teko mbo'epy ramo peẽme ha pene ñemoñarenguérape guarã opaite árape. 25 Ha peike vove pe tetãme Ñanderuete ome'etava peẽme, pechapopava'erã Ha'e he'i hagueichaite peẽme. 26 Ha pende ra'ykuéra oporandu ramo peẽme: Mba'e piko he'ise ko mba'e pechapóva. 27 Upérõ pejetã ichupekuéra: Páscua aretépe jajuka ñane rymba ñane rendaguépe Ñanderuete ñandesalva haguere ohasa jave ñande rógua renonde rupi Ha'e ojuka ramoguare Egiptoyguakuérape, upéramo Israelguakuéra oñesũ ha omomba'eguas Ñanderuetepe. 28 Ha Israel ñemoñarenguéra oho ha ochapopã, Ñanderuete he'i haguéicha Moises ha Aarónpe. 29 Ha ojehe pe pyhare pytépe Ñanderuete ojuka opaite ta'ýra pypykuépe Egipto retãme, faraon ra'y pypkue guive, oguapýva iguapyhápe, pe tembiguái ra'y pypkue peve, oíva cárcelpe ha mayma hymba ra'y pypkue peve. 30 Ha pe pyhare pévape faraon, mayma tembiguái ha opaite Egiptoyguakuéra opu'ã; ha oiko peteĩ jahe'õ soroguas Egipto retãme, opaite ogakuéra oĩgui peteĩ omanóva. 31 Ha pe pyhare faraon ohenoika Moises ha Aarónpe ha he'i ichupekuéra: Pesẽ che Egipto retãgui, peẽ ha Israel ñemoñarenguéra, ha tapeho pemomba'eguas haña Jahvépe, pende Ruetépe peje hagueichaite. 32 Pegueraha avei pende ovechakuéra ha pende vakakuéra, peje haguéicha ha tapeho; ha cherovasami avei chéve. 33 Ha umi Egiptoygua ombopya'e pya'eve Israelguakuérape osẽ haña hetãgui; he'ĩgui hikuái: Ñamanombáta. 34 Ha Israelguakuéra ogueraha ipan mása ovu'ýva gueteri, iña'ẽmbeguasúpe, ha omboapakuapy ijahojápe ha ohupi ijati'y ári. 35 Ha Israelguakuéra ochapopã Moises he'i haguéicha ha ojerure hikuái Egiptoyguakuérape jeguaka plãta ha oroguiguáva ha aokuéra. 36 Ha Ñanderuete ochapopã Israel ñemoñarenguéra ho'a porã haña Egiptoyguakuéra resa renondépe, ha ome'ẽ hikuái ichupekuéra opaite mba'e ojeruréva guive; upéicha Israelguakuéra ogueraha Egiptoyguakuéra mba'erepyeta. 37 Israelguakuéra osẽ Ramsésgui oho haña Sucótepe, oiméne 600.000 kuimba'e yvy rupigua, ojechapã'ý rehe kuñakuéra ha mitãkuéra. 38 Osẽ avei hendivekuéra aty tuicháva opaichagua tapicha ha hetaiterei ovecha ha ambue hymba atyeta. 39 Ha tapépe ombojy hikuái ipan mása ovu'ýva gueteri oñemosẽ pya'égui Egipto retãgui, ndikatúigui ombosako'i voive hembi'urã tapépe guarã. 40 Israel ñemoñarenguéra oiko Egipto 430 año. 41 Ha ohasa rire umi 430 año, Ñanderuete oguenohẽ Israelguakuérape Egipto retãgui. 42 Ko pyhare kóva pemboareteva'erã Ñanderuetepe guarã, Ha'e peneguenohẽgui Egipto retãgui. 43 Ha Ñanderuete he'i Moises ha Aarónpe: Kóva ningo páscua rembiapoukapy, mayma tetã ambueygua ndo'uiva'erã pe tembi'u pévagui. 44 Ha opaichagua tembiguái kuimba'e pejoguava'ekue ho'ukuaa ichugui, oñekytĩ'õ rire ipire'i. 45 Tetã ambueygua mbohupa ha pirapire rehe omba'apóva peẽme guarã ndo'uiva'erã ichugui. 46 Pe ovecha oje'uva'erã ogapýpe, ha pe so'ógui ndojererahaiva'erã mba'eve okápe, ha noñemopẽiva'erã ikangukue. 47 Mayma Israelgua ijatýva guive omboareteva'erã pe páscua. 48 Ha umi tetã ambueygua oikóva pende apytépe omboaretésẽ avei Ñanderuetepe guarã pe páscua, toikytĩ'ouka ipire'i ha upéicha omboaretekuaa avei ha oikóta peteĩ pene retãguachaite; ha umi oikytĩ'ouka'ýva'ekue ipire'i ndo'uiva'erã ichugui. 49 Kóva peteĩ tembiapoukapy Israelgua ha tetã ambueyguape guarã oikóva guive pende apytépe. 50 Péicha ochapova'erã mayma Israel ñemoñarenguéra; Ñanderuete he'i hagueichaite Moises ha Aarónpe, upeichaite ochapopã hikuái avei, 51 upe ára upévape Ñanderuete oguenohẽgui Israel ñemoñare atykuérape Egipto retãgui.

Exodus 13

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i ichupe: 2 Emboyke chéve guarã pende ra'y pypkue. Oimeraẽva ombohape pypva'ekue isy membyryru rape Israel ñemoñarenguéra apytépe, taha'e kuimba'e térã tymba, upéva ningo che mba'eteẽva. 3 Ha Moises he'i Israel retãguakuérape: Penemandu'áke ko ára kóva rehe pesẽ hague Egiptogui, tembiguái reko rógagui, Ñanderuete voi ningo penerenohẽ upégui, ani

pe'u pan oñembovumbyréva, 4 peẽ pesẽgui ko árape, Abril jasýpe (Egíptogui). 5 Ñanderuete penemoingéta Canaangua, Hetgua, Amorgua, Hevgua ha Jebusgua retãme, Ha'e voi oñe'ẽme'ẽva'ekue pende rukuérape yvy osyryhápe kamby ha eíra, upévare pemboarete ko páscua, ko jasy kóvape. 6 Pe'uva'erã pan oñembovupyre'ýva 7 ára pukukue ha pe ára 7-hápe pemboaretéta Ñanderuetépe guarã. 7 Oje'uva'erã pan oñembovupyre'ýva umi 7 ára pukukue, ha ndojehechaiva'erã pan oñembovumbyréva térã pan mása ilevadúra reheve (pende rógape). 8 Ha pemombe'úta pende ra'ýpe upe ára upévape pejévo: Ojejapoha ko'ã mba'e Ñanderuetépe guarã. Ha'e ñaneguenohẽ haguére Egípto retãgui. 9 Ha oikóta peẽme guarã techaukaha ramo ha peteĩ mandu'aha ramo pende resa renondépe, Ñanderuete rembiapoukapy oĩ haɣua pende jurúpe, Ha'e ñanerenohẽgui pu'aka mbaretépe Egíptogui. 10 Upévagui pejapova'erã ko tembiapoukapy hi'araitépe, akói (cáda) añope . 11 Ha Ñanderuete penemoingévo Canaangua yvýpe, oñe'ẽme'ẽ haguéicha peẽme ha pende rukuérape, 12 pemboykeva'erã Ñanderuetépe guarã opavave ombohape ypyva'ekue isy membyryru rape ha upéicha avei mayma pene rymbakuéra ra'y ypykuéva, máchova guive, ko'áva Ñanderuete mba'erãgui. 13 Ha búrru ra'y ypykue pemyengoviáta peteĩ ovecha ra'yrsu rehe; ha ndaikatúi ramo pemyengovia, pejukáta pe búrru ra'y. Pemyengoviáta avei pende ra'ykuéra ijypykue rekove peteĩ pene rymba rekove rehe. 14 Ko'ẽ ramo ára nde ra'y oporandúrõ ndéve, he'ívo: Mba'épa he'ise ko'ã mba'e kóva, eréta ichupe: Ñanderuete oreguenohẽ pyapy mbaretépope Egíptogui, tembiguái rekógui; 15 ha faraon oñemohatã haguére ndaorerejaséigui roho, Ñanderuete ojuka Egipto retãme opaite ta'ýra ypykue guive hymbakuéra ypykue peve; upévare che aikuave'ẽ Ñanderuetépe guarã ko mácho ijypykuéva, ha upéicha amyengoviava'erã che ra'y ypykue rekove. 16 Péva peẽme guarã peteĩ techaukaha ramo nde pópe, ha peteĩ mandu'aha ramo nde resa renondépe, Ñanderuete ñaneguenohẽ haguére Egíptogui pu'aka mbaretépe. 17 Ha faraon oheja riréma Israelguakuéra oho, Ñanderuete ndoguerahái ichupekuéra Filisteayguakuéra rape rehe, pe tape péva hi'aɣueteve ramojepe, Ñanderuete he'ígui: Aníntemo oñembyasy ohechávo oikotaha ñorãirõ, ha ojevyse Egítope. 18 Ha Ñanderuete ombojere Israelguakuérape pe tape oíva pe Yguasú Pytã rembe'ýpe, desiérto rupi. Ha Israel ñemoñarenguéra osẽ Egíptogui iñorãirõ rembiporu reheve. 19 Moises ogueraha Jose kanguekue, Jose ojerurégui Israel ñemoñarenguérape ome'ẽ haɣua iñe'ẽ ha he'i ichupekuéra: Añetehápe Ñanderuete voi ouva'erã peneandúvo, upéramo peguerahava'erã ko'águi penendive che kanguekue. 20 Ha osẽ hikuái Sucótgui opyta haɣua Etámpe, pe desiérto rembe'ýpe. 21 Ha Ñanderuete oho hendivekuéra arakuépe peteĩ arai ñembo'ygua reheve ohechauka haɣua haperã, ha pyharekuépe omboguata ichupekuéra tatarendy ñembo'ygua reheve ikatu haɣuáicha uguata hikuái ára térã pyharépe. 22 Pe arai oñembo'ýva arakuépe ha pe tatarendy oñembo'ýva pyharekuépe henonderãnguéragui, araka'eve ndojeíri pe techaukaha Israelguakuéragui (oɣuahẽ meve Canaan retãme).

Exodus 14

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 2 Ere Israel ñemoñarenguérape tojere ha topyta hikuái Pihahiot renondépe, Migdol ha yguasú pa'ũme, Baal-Sefon rovái; ha pepyta yguasú rembe'ýpe. 3 Faraon he'íta Israel ñemoñarenguéra rehe: Okañyháme oiko hikuái ha pe desiérto omongora ichupekuéra. 4 Che katu amohatãta faraon py'apy ou haɣua pende rapykuéri penemuña haɣua, upémaramo Che añembotuicháta faraon ha mayma isoldádo aty rupi, ha umi Egiptoygua oikuaáta Che Jahveha, Israel Jára. Ha ha'ekuéra ojaopopa péicha. 5 Ha oñemombe'u Egípto retã ruvichápe, Israelguakuéra osẽ haguéma; ha faraon ha hembiguaikuéra opu'ã jevy Israel rehe, ha he'i hikuái: Mba'éguipa japoi rei Israelguakuéragui, anive haɣua oiko ñane rembiguái ramo. 6 Ha faraon ojokua icárro heta, ha ogueraha hendive isoldádo atyguasú. 7 Ha oiporavo 600 cárro iporávéva ha opavave Egípto pegua cárro imboguata ha isoldadokuéra ndive. 8 Ha Ñanderuete omohatã faraon, Egípto retã ruvicha py'apy, oho haɣua pya'e Israel ñemoñarenguéra rapykuéri; Israel ñemoñarenguéra osẽkuri pyapy mbaretépe. 9 Umi Egiptoygua oho hapykuéri mayma kavaju arigua reheve ha faraon carroita reheve, ha mayma isoldádo aty reheve, ha ohupity ichupekuéra pe yguasú rembe'ýpe, Pihahiot ypýpe, Baal-Sefon rovái. 10 Ha faraon oñemoaɣuivo, Israel ñemoñarenguéra ojesaupi ha ohechávo umi Egiptoygua ouvahína hapykuéri, okyhyjeiterei ha osapukái Ñanderuetépe. 11 Ha he'i hikuái Moiséspe: Ndaipóri piko yvy oreñotý haɣua Egípto retãme, romano haɣua ko desiérto kóvape. Mba'érehépa péicha rejapo orerehe, oreguenohẽvo Egípto retãgui. 12 Ndaha'éi piko ko'ã mba'e rehe roñe'ẽva'ekue ndéve Egítope, ro'évo: Orerejána

toroiko Egiptoygua rembiguái ramo. Iporãveva'erãmo'ã roikórõ Egiptoygua rembiguái ramo, romanomba rãngue ko desiérto kóvape. 13 Ha Moises he'i hetãyguakuérape: Anítei peñemokangy ha ani pekyhyje, ko ára kóvape pehecháta Ñanderuete pu'aka Ha'e pendesalvávo , ko'ã Egiptoyguágui, ndapehechamo'ávéma araka'eve ichupekuéra. 14 Ñanderuete oñorãirõta ñanderehehápe ha peẽ peiméta py'aguapýpe. 15 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe: Mba'upépa resapukái rei chéve. Ere Israel ñemoñarenguérape toguata hapére. 16 Ha nde emopu'ã nde yvyra'i ha eipyso nde po yguasú ári, ha emboja'o pe y, ha Israel ñemoñarenguéra toi ke pe yguasú pa'ũ ikãha rupi. 17 Ha peikuaa porãke, Che amohatãtaha Egiptoyguakuéra py'apy oho haña pende rapykuéri; ha Che añembotuicháta faraon ha mayma isoldádo aty rupi, icarrokuéra ha ikavaju ariguakuéra rupi. 18 Ha Egiptoyguakuéra oikuaáta Che Jahveha, pende Ruete, añemoherakuã porãta faraon rupi, icarrokuéra ha ikavaju arigua rupi. 19 Ha Ñanderuete yvága rembiguái ohóva Israel aty renonderãme, ojei henondégui ha oho haña hapykuerikuéra; péicha avei pe arai oñembo'yva oho henonderãme, ova Israelguakuéra rapykuéri, 20 opyta haña umi Egiptoygua ha Israelgua pa'ũme; Egiptoyguápe guarã iñypytüetégui ndaikatúi ohupity pe pyhare pukukue Israelguakuérape, Israelguakuéra ykére katu ohesape porã. 21 Ha Moises oipyso ipo yguasú ári ha Ñanderuete omopa'ũ pe y ojehegui yvytu'atã rupi, oipejúva pe pyhare pukukue aja kuarahyresẽguio ha omboja'óva pe yguasú imbyte rupi, ikã meve pe yvy. 22 Upémaramo Israel ñemoñarenguéra oíke pe yguasú pa'ũme ikãháme ha yeta opyta tápia yvatéicha ijakatúa ha ijasu gotýo. 23 Ha Egiptoyguakuéra ha faraon kavajukuéra, icáro ha ikavaju ariguakuéra oíke avei ha oho Israelguakuéra rapykuéri yguasú mbyte peve. 24 Ha ko'ëtĩmbávo, Ñanderuete oma'ẽ hata rendy ha hi'arai guive Egípto atyguasú rehe ha ojapo sarambiguasú ijapytepekuéra, 25 ohekýivo icáro ruedakuéra . Upémaramo Egiptoyguakuéra he'i: Ñakañy Israel renonderãgui, Ijára oñorãirõ hesehapekuéra ha oñemoĩ ñanderehe. 26 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Eipyso nde po yguasú ári, pe yeta ojaho'i haña Egiptoyguakuérape, icarrokuéra ha ikavaju ariguakuérape. 27 Upéramo Moises oipyso ipo yguasú ári ha ko'ẽmbávo pe yguasú ojevy imbaretেকে reheve ha umi Egiptoygua okañyva oñembota yguasú tápia rehe; upéicha Ñanderuete ohundi Egiptoyguakuérape yguasú mbytepe. 28 Ha pe y oñu'ãmba icarrokuéra , ikavaju ariguakuérape ha mayma faraon soldádo atýpe oíkeva'ekue guive hapykuerikuéra; Egiptoyguakuérágui avave nahembýi. 29 Ha Israel ñemoñarenguéra oho pe yguasú pa'ũ ikãha rupi, ha opyta pe y tápia yvatéicha ijakatúa ha ijasu gotýo. 30 Péicha Ñanderuete osalva pe ára pévape Israélpe Egiptoyguakuéra poguýgui; ha Israel ohecha Egiptoygua re'õnguekuéra yguasú rembe'ype. 31 Ha Israel ohecha Ñanderuete oñemoĩ hague Egiptoyguakuéra rehe ohundipávo ichupekuéra; upéramo Israelguakuéra okyhyje Ñanderuetégui ha ojerovia Ñanderuetére ha oguerovia hembiguái Moiséspe.

Exodus 15

1 Upéramo Moises ha Israel ñemoñarenguéra opurahéi Ñanderuetépe, ha he'i hikuái: Che apurahéita amomba'eguasú haña Ñanderuetépe; Ha'e oitypa yguasúpe ikavaju ha hi'ariguakuérape. 2 Ñanderuete chemombarete ha chembopurahéi, chesalvaháre . Kóva voi ningo che Jára, ha che rukuéra Jára, che amomba'eguasú ha ambotuichaite ichupe. 3 Ñanderuete ningo oñorãirõkuáa; Jahve héra. 4 Ha'e oity faraon carrokuéra , isoldádo aty reheve yguasúpe; ha huvichakuéra iporavopyréva ho'yguypa Yguasú Pytãme ha omanomba. 5 Y ipochýva oñu'ã ichupekuéra; ho'a hikuái y ipypukuehápe itáicha. 6 Jahve, nde po akatúa, ohechauka ipu'aka; nde po akatúa reheve rejapo sarambiguasú umi oñemoĩvare nderehe. 7 Ha nde pu'akaguasú rupi reity yvýre umi nderehe opu'ávape. Remondo nde pochy; ha ombokusuguepa ichupekuéra yvyra rogue pirukuéicha. 8 Reipeju nde Pytu Porãitépe oñembyaty haña ykuéra; oñembyaty ysyrykuéra peteĩ aty peguáicha; umi yvykua hugua'yva ou hypa yguasú mbytepe. 9 Pe oñemoĩva nderehe he'i ipy'apýpe: Amuñáta ha ajapyhýta imba'e repyeta che ánga hyguatã meve ichuguikuéra; ahekýita che kyse puku che po ojuka haña ichupekuéra. 10 Reipejúvo nde yvytu rupi pe yguasú oñu'ã ichupekuéra; itáicha ho'yguy hikuái y pochýpe. 11 Máva piko Ndéicha, che Ruete, tetãnguéra jarakuéra apytépe. Máva Ndéicha iporã, heko porãva ha oporomondýva tembiapo techapyrã apópe. 12 Reipyso nde akatúa; ha pe yvy omokõ ichupekuéra. 13 Nde poriahuvereke rupi reisãmbyhy umi tetãyga resalvava'ekuépe ; regueraha nde pu'akapa rupi nde rekoha porãite peve. 14 Tetãnguéra nerendu ha oryryipa; Filisteayguakuéra retãme oñemosarambíta ñemondyiguasú. 15 Edom ruvicha iñangekõiva'erã; Moab ipy'aguasúva oryryipava'erã; mayma Canaangua

okyhyjeva'erã. 16 To'a hi'arikuéra kyhyje ha ñemondýi; nde pyapy mbaretépe emoñe'ëngupa itáicha; ohasa peve ne retãnguakuéra, Nde voi rejoguava'ekue Israelguakuérape ne mba'erã ramo. 17 Nde remoinge ha remohendáta ichupekuéra pe cérrope Nde reikohápe; Nde, che Ruete, embosako'i pe yvyty porãite nde po ojapova'ekue. 18 Ñanderuete tapia oisãmyhypava'erã. 19 Faraon icarroita ha ikavaju ariguakuéra oike yguasúpe; ha Ñanderuete oñu'ã ichupekuéra yguasúpe, Israel ñemoñarenguéra katu ohasa yguasúpe ikãha rupi. 20 Ha Míriam, pe profetisa, Aaron reindy, ojapyhy ipópe peteĩ mba'epu pararã, ha mayma kuña osẽ ojeroky haña hapykuéri imba'epu pararã reheve. 21 Ha Míriam ombohová i jepi kuimba'ekuérape: Pegueropurahéi Ñanderuetepe, toñemomba'eguasúpe ichupe; Ha'e oitýgui yguasúpe kavaju ha hi'ariguakuérape. 22 Ha Moises ogueraha Israel ñemoñarenguérape yguasúpe rembe'ýgui oho haña Shur desiérto gotýo; ha oiko hikuái mbohapy ára pukukue ojohu'ýre y. 23 Ha oñuahẽvo hikuái Márape ndaikatúi hoy'u Mára pegua y, irógui; ha upévagui ombohéra hikuái pe yvy Mára (iro). 24 Upéramo Israelguakuéra oñe'ëguyguy Moises rehe ha he'i: Mba'épa jay'úta. 25 Ha Moises omba'ejerure asy Ñanderuetepe ha Ha'e ohechauka ichupe peteĩ yvyrarakã; péva ha'e oity ýpe ha pe y oñemohe'ë. Upépe Ñanderuete ome'ë ichupekuéra hekombo'e ha hembiapoukapy ha Ñanderuete oha'ã (ipy'apýpe) ojehechauka haña mba'épa oĩ ipype; 26 ha he'i: Pehendu porã ramo pende Ruete, pende Jára ñe'ë ha pejapopa ramo hekoitépe hesa renondépe, ha pejapysaka ramo hekombo'e rehe, ha pejapo ramo mayma hembiapoukapy, mba'eveichagua mba'asy ambouva'ekue Egiptoyguakuérape, namboumo'ãi peẽme; Che ha'égui pende Ruete, penemongueráva. 27 Ha oñuahẽ hikuái Elímpe, oĩháme 12 yvu, ha 70 mbokaja; ha opyta hikuái y rembe'ýpe.

Exodus 16

1 Oho rire Elíngui Israel atykuéra oñuahẽ Sin desiértore, opytáva Elim ha Sinai pa'ũme, péva ojehu pe ára 15-hápe, pe jasy mokõiháme, osẽ rire Egípto retãgui. 2 Ha mayma Israel ñemoñare aty oñe'ëguyguy Moises ha Aaron rehe pe desiérto pévape. 3 Ha Israel ñemoñarenguéra he'i ichupekuéra: Romanombanteva'erãmo'ã Ñanderuete po rupi Egípto retãme, upépe roguapy japepo (ólla) iso'óva jerekuévo, ha ro'u ramoguaré pan oreryguatã meve; nde katu oreguenohẽ ko desiérto kóvape orejuka haña ñembyahýi rupi. 4 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Péina ápe, Che amongýta peẽme pan yvágagui; ha peẽ pesẽta ko'ẽ ko'ẽ rehe pembyaty haña pe'útava pe árape, che aha'ã haña ichupekuéra iñe'ërendúpa che rembiapoukapýpe térãpa nahániri. 5 Ha pe ára 6-hápe katu omono'õta hikuái oñongatu haña mokõi árape ñuarã. 6 Upéramo Moises ha Aaron he'i mayma Israel ñemoñarenguérape: Ko ka'arúpe peikuaáta Ñanderuete peneguenohẽ hague Egípto retãgui, 7 ha pyhareve pehecháta Ñanderuete reko jajaipa, Ha'e ohendúgui pekaguaiha hese, ha orerehe mba'e piko ore, pekaguái avei orerehe. 8 Moises he'i avei: Ñanderuete ome'ëta peẽme ko ka'arúpe so'o pe'uva'erãva ha pyharevekue pan peneryguatã haña; Ñanderuete ohendúgui, mba'éichapa peñe'ëguyguykuri hese; ha ore piko mba'e mba'e. Pene ñe'ëguyguy ndaha'ëi orerehe, Ñanderuete rehe uvei. 9 Ha Moises he'i Aarónpe: Ere mayma Israel ñemoñarepe taijaty ha toñemboja Ñanderuete rendápe, Ha'e ohendúgui iñe'ëguyguykuéra. 10 Ha Aaron oñe'ë jave mayma Israel ñemoñarenguéra atýpe, oma'ë hikuái desiérto rehe, ha péina ojekuaa Ñanderuete reko jajaipa arai rehe. 11 Ha Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, he'ívo: 12 Che ahendúma Israel ñemoñarenguéra ñe'ëguyguy; eñe'ë ichupekuéra, erévo: Ko ka'aru kóvape pe'u joáta so'o, ha pyhareve peñemohyguatãta pángui ha peikuaáta Che, pende Ruete, pende Jaraha. 13 Ha oñuahẽvo pe ka'aru, ou ynambueta oñu'ãmbáva hekoha renda; ha pyhareve ho'a ysapy hekoha jere rehe. 14 Ha pe ysapy ho'apa rire, péina ápe pe desiértore iñasáima peteĩ mba'e michíva, ijapu'áva ha ojoguáva ysapy rypy'ápe (niéve) ho'áva yvy apére. 15 Ha Israel ñemoñarenguéra ohechávo kóva he'i ojupe hikuái: Mba'e piko kóva, ndoikuaáigui umi mba'e jahecharamóva. Upéramo Moises he'i ichupekuéra: Péva ningo Ñanderuete pan Ha'e ome'ëva peẽme pe'u haña. 16 Ñanderuete he'iuka peẽme peteteĩ tombyaty ikatúva ho'u; peteĩme ñuarã peikotevẽ 2,2 lítro ha pembyatýta heta háicha pende rogayguakuéra. 17 Ha Israel ñemoñarenguéra ojapo péicha; peteĩ omono'õ hetave ha ambue sa'ive; 18 ha oha'ã rire nahembýi pe omono'õ hetaveva'ekuépe ha naipokái (ndofaltái) omono'õ sa'iveva'ekuépe; ha peteĩteĩva omono'õ ikatúva guive ho'u. 19 Ha Moises he'i ichupekuéra: Anítei avave omohemby ichugui ko'ẽrõ ñuarã. 20 Ha'ekuéra katu ndojapói Moises he'i haguéicha ha oĩ umi omohembýva ambue árape ñuarã, upévare ou omohembya yso ha inemba; ha Moises ipochy hendivekuéra. 21 Ha omono'õ hikuái ko'ẽ ko'ẽ rehe, peteĩteĩva ho'umiva'erãvante; ha pe kuarahy

ojopévo ombohykupa pe mana (pan yvagaguiguáva). 22 Ha pe ára 6-hápe ombyaty hikuái mokõi árape ġuarã, 4,4 lítro peteĩteĩvape ġuarã; ha umi karai ancianokuéra ou ha oikuaauka ko'ã mba'e Moiséspe. 23 Ha ha'e he'i ichupekuéra: Péicha Ñanderuete he'iva'ekue: Ko'ěrõ hína pytu'uha ára, oñemboykéta Ñanderuetepe ġuarã; oime ramo ombojyséva tombojy ko árape, ha upe omomimoiséva tomomimói avei ko árape; ha umi mba'e hembýva guive peẽme, peñongatukuaa ko'ěrõġuarã. 24 Ha ha'ekuéra oñongatu pyhareve peve, Moises he'i haguéicha, ha ndahasói ni nainéi ambue ára ramoguaréicha. 25 Ha Moises he'i: Pe'upa ko pytu'uha árape, ndapejohumo'ãigui mba'eve ñume. 26 Seis ára javeve pemono'õta, ha pe ára 7-hápe katu pytu'uha ára; pe árape ndapejohumo'ãi mba'eve. 27 Oĩmimi katu hetãyguakuéra apytégui, oséva pe ára 7-hápe omono'õ haġuáicha, ha ndojohúi mba'eve. 28 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Araka'e pevépa ndapejapomo'ãi che rembiapoukapy ha che rekombo'ekuéra. 29 Pema'ẽke, pende Ruete ome'ẽ peẽme ko ára kóva pytu'u upévagui pe ára 6-hápe ome'ẽ peẽme mana mokõi árape ġuarã, peteĩteĩva opytakuaa hóga tymba pirekueguiguaguasúpe, ani haġua avave osẽ oheka hembí'urã pe ára 7-hápe. 30 Upéicha Israelguakuéra opytu'u pe ára 7-hápe. 31 Ha Israel rogayguakuéra ombohéra pe pan yvagaguigua oúva mana , ojoguágui kuratũ ra'ỹime ha he'ẽ porã pan dúlceicha , ojejapóva eíra reheve. 32 Ha Moises he'i, Ñanderuete he'iuka: Pemyenyhẽ ichugui peteĩ mba'yru oguerekóva 2,2 lítro ha peñongatu pene ñemoñarenguérape ġuarã, ikatu haġuáicha ohecha hikuái pe mana Che ha'ukava'ekue peẽme desiértope , poguenohẽ ramoguare Egípto retãgui. 33 Ha Moises he'i Aarónpe: Ejapyhy peteĩ mba'yru ha emoĩ ipype 2,2 lítro mana ha emoĩ Ñanderuete renondépe, oñeñongatu haġua pene ñemoñarenguérape ġuarã. 34 Ha Aaron oñongatu pe mba'yru peteĩ karameġuáme, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 35 Péicha Israel ñemoñarenguéra ho'u mana 40 año pukukue, oġuahẽ meve pe yvy ojeiko haġuáme; mana ho'u hikuái oġuahẽ meve Canaan retã rembe'ýpe. 36 Ha peteĩ efa (22 lítro) oguereko 10 gomer .

Exodus 17

1 Mayma Israel ñemoñarenguéra oipykúi Sin desiértogui, Ñanderuete he'iuka haguéicha, opyta haġua Refidímpe, ha ndaipóri y tetãyguakuéra hoy'u haġua. 2 Ha tetãyguakuéra oñoñe'ẽ api Moises ndive, ha he'i hikuái: Eme'ẽ oréve y roy'u haġua. Ha Moises he'i ichupekuéra: Mba'upépa peneñe'ẽ api chéve. Mba'upépa peĩpy'ara'ã Ñanderuetepe. 3 Ha hetãyguakuéra ijy'uhéigui upépe okaguái Moises rehe ha he'i: Mba'upéiko oreguenohẽ Egíptogui orejuka haġua y'uhéigui, oréve, ore ra'ykuéra ha ore rymbakuérape avei. 4 Upémaramo Moises omba'ejerure asy Ñanderuetepe, he'ívo: Mba'éiko ajapóta ko'ã che retãyguakuéragui. Ko'águi michĩ amo gotyove cheapíta hikuái itápe chejuka haġua. 5 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Eguata tetãyguakuéra renondépe ha ehenói karai ancianokuérape nemoirũ haġua ha eraha avei nde pópe nde yvyra'i, reinupã haguépe pe ysyry Nílo ha tereho, 6 Che aíta ne renondépe pe itaguasu Horeb ári ha reinupã rire pe itaguasu osêta ichugui y remboy'u haġua ne retãyguakuérape. Ha Moises péicha ojapo Israel aty ruvichakuéra renondépe. 7 Ha ombohéra pe yvy Masah ha Meriba, Israel ñemoñarenguéra ombopochýgui Ñanderuetepe, he'ívo: Oĩpa Ñanderuete ñanendive térãpa nahániri. 8 Upéramo ou Amalec ojeity haġua Israelguakuéra ári Refidímpe. 9 Ha Moises he'i Josuépe: Eiporavo ñande apytégui kuimba'ekuéra, ha esẽ ejeity Amalecguakuéra ári; ko'ěrõ che aiméta pe cérro ru'ãme, ha Ñanderuete yvyra'i oíta che pópe. 10 Ha Josue ojaopapa Moises he'i haguéicha ichupe, oho ojeity haġua Amalecguakuéra ári; Moises, Aaron ha Hur katu ojupi pe cérro ru'ãme. 11 Ha Moises omopu'ã aja ipo oñembo'e haġua, Israel ipu'aka; ha ha'e omboguejy jave ipo, Amalec ipu'aka. 12 Ha Moises ikane'õ ohóvo ohupi arémagui ipokuéra, upévale Aaron ha Hur ojapyhy peteĩ ita Moises oguapy haġua hi'ári ha ojoko hikuái Moises pokuéra yvate, Aaron peteĩ ykéguio ha Hur ambue ykéguio; péicha omombyta ipo peteĩ hendápe oíke peve kuarahy. 13 Upéicha Josue ombopoguy Amalec retãyguakuérape ikyse puku hãimbépe. 14 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Ehai ko'ã mba'e mandu'arã peteĩ kuatiañe'ẽme ha ere Josuépe omboguete haġua Amalec rera ko yvy árigui. 15 Ha Moises omopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda, ha ombohéra ko yvy kóva Ñanderuete che poyviveve. 16 Ha he'i: Amalec omopu'ã haguére ipo Ñanderuete guapyháre, Ha'e voi oñemoíta Amalec rehe, ha'ekuéra oikove aja.

Exodus 18

1 Ohendu Jétro, peteĩ Madian pegua pa'i, Moises rembireko ru, opaite mba'e

Ñanderuete ojavova'ekue Moises ha Israelguakuéra rehe, ha mba'éichapa Ñanderuete oguenohẽ Israelguakuérape Egípto retãgui. 2 Upévare Jétro ou ogueru jevývo itajýra Síporape, Moises rendápe, ha'e voi omondova'ekue itúva rendápe (oĩ jave gueteri faraon renondépe). 3 Ha mokõive Moises ra'y ou hendive, peteĩ hérava Gerson, Moises he'ígui péicha: Mbohupa ramo aiko haguére tetã ambuépe. 4 Ha ambue héra Eliézer, he'ígui: Che ru Jára chepytyvõ ha chesalva faraon kysepukúgui. 5 Upéicha Jétro, Sípora, Moises rembireko ha ita'yraakuéra ou Moises rendápe pe desiértope, ha'ekuéra opyta aja Ñanderuete cérope; 6 ha he'iuka Moiséspe: Che Jétro, ne rembireko ru, aju ne rendápe ne rembireko ha imemby mokõivéva ndive. 7 Ha Moises osẽ ohecha haña hembireko rúpe, ha'e oñakãity ha ohetũ ichupe; ha oporandu ojupe mba'éichapa oiko hikuái ha upéi oike hikuái hõga tymba pirekueguigua guýpe. 8 Ha Moises omombe'u hembireko rúpe opaite mba'e Ñanderuete ojavova'ekue faraon ha Egiptoiguakuéra rehe Israel rayhupápe, ha opaite mba'e ohasava'ekue hikuái tapére, ha mba'éichapa Ñanderuete osalva ichupekuéra Egiptoiguakuéra poguýgui. 9 Ha opaite mba'eporã Ñanderuete ojavova'ekue Israel rehe, osalvávo ichupekuéra Egiptoiguakuéra poguýgui, ha péva ombovy'a Jétrope. 10 Ha Jétro he'i: Toñemomba'eguasú Ñanderuete peneguenohẽva'ekue Egiptoiguakuéra ha faraon pógui ha osalvava'ekue hetäyguakuérape Egiptoiguakuéra poguýgui. 11 Ko'ãña aikuaa Ñanderuete ituichaveha opaite ambue jarakuéragui; ipu'akágui umi oñembotuichava'ekue rehe. 12 Ha Jétro, Moises rembireko ru, oikuave'ẽ kuave'ẽmby ojehapypáva Ñanderuetepe guarã; ha Aaron ha karai anciano kuéra ou avei okaru haña Jétro ndive, Ñanderuete renondépe. 13 Ojehu uperiregua árape, Moises uguapy ombojovake haña hetäyguakuérape; ha hetäyguakuéra oĩ Moises renondépe pyhareve guive ka'aru peve. 14 Jétro ohechávo péva ha opaite mba'e Moises ojavóva hetäyguakuéra rehe, he'i: Mba'érehapa rejapo ko'ã mba'e ne retäyguakuéra rehe. Mba'érehapa reguapy neaño, ha mayma tetäyguá oĩ ne renondépe pyhareve guive ka'aru peve. 15 Ha Moises he'i hembireko rúpe: Tetäyguakuéra oúgui che rendápe omba'eporandu haña Ñanderuetepe. 16 Oñemboheko vai ramo ou hikuái che rendápe, ha che ambojovake ha amyesakã ichupekuéra Ñanderuete mbo'epy ha hembiapoukapykuéra. 17 Upéramo Moises rembireko ru he'i ichupe: Naiporãi pe rejapóva. 18 Ndepy'amanoitéta, nde ha avei ko'ã tetäyguá oĩva ndive; pe tembiapo ipohyieterei ndéve guarã; nde neaño nderejapopamo'ãiko ko'ã mba'e. 19 Ehendu ko'ãña che ñe'ẽ; che rohekombo'ese ha Ñanderuete toĩ ndive. Eiko nde Ñanderuete renondépe ha eñe'ẽ hendive ne retäyguakuéra rendaguépe ha'e nesãmbyhy haña opaite mba'épe. 20 Ehekombo'e ichupekuéra ha'e he'iva'ekue guive ndéve, ha ehechauka ichupekuéra haperã ha hembiaporã. 21 Eiporavo avei ne retäyguakuéra apytégui kuimba'ekuéra ikatupyryvape ha okyhyjéva Ñanderuete'gui, kuimba'e ijapu'ýva, ha'entese'ýva, umía emoĩ, 1000, 100, 50 ha 10 tapicha ári huvicha ramo. 22 Ha'ekuéra tombojovake tetäyguakuérape opaite ára; ha umi mba'e hasyvévante togueru ne rendápe, ha'ekuéra katu ombojovakéta opaite mba'e michívante. Péicha tuicha rembovevúita ne rembiapo ha ha'ekuéra nepytyvõ poráveta. 23 Rejapo ramo ko'ã mba'e Ñanderuete he'íta avei ndéve rejapova'eráva ha nde ikatu rejajoko, ha avei maymaite ko'ã tetäyguá ohóta py'aguapýpe hendaçuáme. 24 Ha Moises ohendu hembireko ru ñe'ẽ ha ojavopa ha'e he'imava'ekue guive ichupe. 25 Upéi Moises oiporavo kuimba'e ikatupyryvape mayma Israel apytégui, ha omoĩ ichupekuéra 1000, 100, 50 ha 10 tapicha ári huvicha ramo. 26 Ha ha'ekuéra ombojovake hetäyguakuérape opaite ára; ha umi mba'e hasyvévante ogueru hikuái Moises rendápe, ha'ekuéra katu ombojovake umi mba'e hasyete'ývante. 27 Moises omomaitei paha hembireko rúpe, ha upéi Jétro oho jevy hetãme.

Exodus 19

1 Mbohapy jasy ohasáma Israel ñemoñarenguéra osẽ rire Egíptogui ha pe araitépe oñuahẽ hikuái Sinai desiértope. 2 Osẽ hikuái Refidíngui ha oñuahẽ Sinai desiértope ha opyta upépe pe céro rovái. 3 Ha Moises ojupi pe céro Ñanderuete ohenóigui ichupe, ha he'i ichupe: Péicha eréta Jacóbo retãme ha reikuaaukátã Israel ñemoñarenguérape. 4 Peẽ pehecháma ajapova'ekue Egiptoiguakuérare ha mba'éichapa pogueraha ñapykani (ojogua taguato guasetépe) pepo ári ha mba'éichapa che añangareko porã penderehe. 5 Ko'ãña peẽ peneñe'ẽrendu ramo ha pepyta ramo che ñe'ẽme'ẽme peikóta che retãtee ramo ku mba'e repyetéicha mayma tetãnguéra apytépe. 6 Ha peẽ peikóta chéve guarã tetãguasú pa'i reheguáva, heko potíva ha oñemboykéva chéve guarã. Ko'ã ñe'ẽ eréta Israel ñemoñarenguérape. 7 Upéramo Moises oguejy ha ohenói hetäyguá karai ancianokuérape ha he'i opaite

ko'ã ñe'ẽ Ñanderuete he'imava'ekue guive ichupe ha'ekuéra ojapo haña. 8 Ha opaite hetäyguá peteicha ombohová, ha he'i hikuái: Opaite mba'e Ñanderuete he'imava'ekue guive rojapóta. Ha Moises omombe'u jevy Ñanderuetepe hetäyguakuéra ñe'ẽ. 9 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe: Ema'ẽ porã, che aju ne rendápe peteí arai anambusúpe, tetäyguakuéra ohendu haña che ñe'ẽ añe'ẽ jave nendive ha ñanderovia haña opaite árape. Upéi Moises omombe'u Ñanderuetepe hetäyguakuéra ñe'ẽ. 10 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Tereho Israelguakuéra rendápe ha emboheko potí ichupekuéra ko árape ha avei ko'ẽrõ; ha tojohéi hikuái avei ijao, 11 ha toñembosako'i pe ára mbohapyhápe guarã, pe ára mbohapyhápe pende Ruete oquejýtagui mayma tetäyguá resa renondépe Sinai cérro ári. 12 Ha rehechaukáta ne retäyguakuérape mamó pevépa ohokuáa pe cérro rembe'y jere rehe, ha eréta: Peñangarekóke, anítei pejupi pe cérrope ha anítei peñemboja hembe'y rehe; oimeraẽ ojáva ko cérro kóva rehe katuete omanova'erã. 13 Anítei avave opoko hese, ojejukava'erã itápe térã hu'ýpe opa umi oñemoaquietévape; taha'e tymba térã tapicha, ndoikoveimava'erã. Pe ovecha ratí ipu puku rire pejupikuaa cérro ári. 14 Ha Moises oquejývo pe cérrogui, hetäyguakuéra rendápe, omboheko potí'uka ichupekuéra ha ojoheiuca ijao. 15 Ha he'i hetäyguakuérape: Peñembosako'i porãke pe ára mbohapyhápe guarã; ani peikótei pene rembireko ndive. 16 Ha ojehe pe ára mbohapyhápe, ko'ẽ jave, oiko arasunu, aratiri ha arai iñanambusúva ojaho'ipáva pe cérro ru'ã, trompéta ipu hatãitereíva, omboryryipáva mayma tetäyguá ijayévape. 17 Ha Moises ogueraha hetäyguakuérape ojejohu haña Ñanderuete ndive; ha opyta hikuái cérro rembe'ýpe. 18 Ha Sinai cérro otimbopa Ñanderuete oquejývo hí'ári tata apytépe; ha pe tatatí opu'ã ku tatakua ratatícha ha pe cérro oryryipa. 19 Ha pe trompéta ipu hatãitereíve ohóvo, Moises oñe'ẽ ha Ñanderuete ombohová ichupe ñe'ẽ ára sunuichaguápe. 20 Ha Ñanderuete oquejý Sinai cérro ru'ãme, ha ohenói Moiséspe pe cérro ru'ãme ha ha'e ojupi hendápe. 21 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Eguejy ha ere ne retäyguakuérape anítei ohasa pe cérro rembe'y cherechaségui, ýrõ hetaiterei omanova'erã hikuái. 22 Ha umi pa'i oñembojakuaáva che rendápe toñemboheko potí raẽ, ani haña Che añemoĩ hesekuéra. 23 Moises he'i Ñanderuetepe: Tetäyguakuéra ndojupimo'ãi Sinai cérrope, Nde voi ereukágui oréve: Ani pehasa pe kora mboypýri oíva cérro rembe'ýpe, oñemboykémagui ko yvy kóva Ñanderuetepe guarã. 24 Ha Ñanderuete he'i jevy ichupe: Tereho, eguejy ha reguerúta Aaron nendive; pa'ikuéra ha tetäyguakuéra katu anítei ohasa cérro rembe'y ojupi haña che rendápe, ani haña Che añemoĩ hesekuéra. 25 Upémaramo Moises oquejy ha he'i ko'ã mba'e hetäyguakuérape.

Exodus 20

1 Ha oñe'ẽ Ñanderuete mayma ko'ã ñe'ẽ Israel retäyguakuérape he'ívo: 2 Che ningo Jahve, pende Ruete, poguenohéva'ekue Egípto retägui, tembiguái reko poguýgui. 3 Ndereguerekoiva'erã ambue jára che ykére. 4 Nderejapoiva'erã ndejupe guarã ta'ãnga, ha mba'eve joguaha, umi mba'e oíva yvágape, térã yvýpe, térã ykuéra oíva yvy guypeguágui, 5 ha nereñesũiva'erã henondepekuéra, ha neremomba'eguasui'a'erã; che ha'égui Jahve, nde Ruete, imbaretéva, hakate'ý rekóva ha amyengoviáva tuvakuéra reko vai ita'yrakuéra ári, heminenonguéra ári, ha avei heminenonguéra ra'ykuéra ári, irundy ñemoñare rekove peve, umi cherehe ija'e'yvape. 6 Che katu aiporiahuverekóta umi cherayhúvape ha ojaipóva che rembiapoukapykuéra 1.000 iñemoñare rekove (generaciones) peve. 7 Ani reiporu rei Jahve, nde Jára réra rembotavy haña nde rapichápe; katuete ahaviráta upe oiporu reívape che réra. 8 Nemandu'áke pe pytu'uha árare, remboete (remboarete) haña nde Ruetepe. 9 Seis ára remba'apova'erã ha umía aja rejapova'erã opaite ne rembiapo; 10 ha pe ára 7-ha katu pytu'uha arava'erã nde Ruetepe guarã; anítei rejapo pe ára pévape mba'eveichagua tembiapo, nde térã nde ra'y, térã nde rajy, térã ne rembiguái, térã ne remimongakuaa kuñáva, térã ne rymba, térã tetã ambueyguá oíva guive nde rogapýpe. 11 Nde Ruete ojapo rire yvagakuéra ha yvy, pe yguasu ha opaite mba'e ipype oíva guive, opytu'u avei pe ára 7-hápe; upévagui nde Ruete ohovasa ha omboarete pe pytu'uha ára (sábado). 12 Emboetéke (ehayhúke) nde ru ha nde sýpe, nde reikove puku haña pe tetãme nde Ruete, nde Jára, ome'etáva ndéve. 13 Ani reporojukáreítei. 14 Ani reikótei ne mena'ý térã ne rembireko'yva ndive, (menateéva ha ne rembirekoteéva ndivénte oikova'erã). 15 Ani remondátei. 16 Ani erétei japu nde rapicháre. 17 Ani reipota nde rapicha róga; ani reipota nde rapicha rembireko, ni hembiguái, ni hemimongakuaa kuñáva, ni hymba guéi, ni ibúrro, ni mba'evete nde rapicha mba'éva. 18 Tetäyguá maymáva oma'ẽ mombyry joa arasunu ha aratiri rehe, ha trompéta pu ha pe cérro hatatíva

rehe; ha tetäyguakuéra ohechávo upéva oryryipa ha oñemomombyry. 19 Ha he'i hikuái Moiséspe: Eñe'ẽ nde orendive ha ore rohendúta; anínte Ñanderuete oñe'ẽtei oréve, ani haña romanomba. 20 Ha Moises ombohováí hetäyguakuérape: Ani pekyhyjétei; penera'ã hañaante Ha'e ou, pekyhyje katu peñemboheko vaisévo ko'águi rire. 21 Upéramo tetäyguakuéra opyta mombyry ha Moises oñemboja pe arai anambusu rehe, Ñanderuete oígui upépe. 22 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Péicha eréta Israel ñemoñarenguérape: Peẽ pehecha aña'ẽ hague penendive yvága guive. 23 Aníke pejapo che ykére ambue pende jaraarã, ndapejapoiva'erã pende jaraarã plataguiguáva ni oroguiguáva (ni mba'eveichaguágui). 24 Kuave'ẽmby renda yvyguiguáva rejapova'erã chéve guarã ha reikuave'ẽva'erã hi'ári nde ovecha ha nde torokuéra ne kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Opa rupi Che ha'e hañaicha peẽme chemomba'eguasuva'erã, upepete Che aíta penendive ha pohovasáta opaite árape. 25 Ha rejapo ramo chéve guarã kuave'ẽmby renda itaguiguáva, ani reiporu herramienta remba'apo haña ita rehe, ýrõ nde remongy'áta pe kuave'ẽmby renda. 26 Nderejupiriva'erã escaléra rupi che kuave'ẽmby rendápe, ani haña ojehecha nde rete ijopivoha.

Exodus 21

1 Ko'áva hina tembiapoukapy reme'ëtava Israelguakuérape: 2 Rejogua ramo peteĩ tembiguái Israel retágui 6 añoite ha'e oikóta ne rembiguái ramo; ha pe año 7-hápe repoi jevyva'erã ichugui, opaga'ýre mba'eve ndéve. 3 Oike ramo ha'eño, ha'eño oséva'erã; hembireko ramo, ha'e oséva'erã hembireko ndive. 4 Ha ijára omohembireko ramo ichupe, ha upéva ome'ẽ ichupe ita'ýra térã itajyrakuéra, pe kuña ha imembykuéra ijára mba'erã, ha'e katu oséva'erã ha'eño. 5 Ha pe tembiguái he'i ramo: Che ahayhu che jaraape, che hembireko ha che ra'ykuérape, apytátante, nasẽmo'ái. 6 Upéicharamo ijára ogueraháta ichupe umi oñembojovakéva rendápe ha ombojáta ichupe pe okẽ rehe térã pe okẽ horcon rehe; ha ijára ombokuáta inambi peteĩ mba'e akuápe ha oikóta hembiguái ramo hekove pukukuépe aja. 7 Ha oimeraẽva ovende ramo itajýra, tembiguái ramo, ha'e noséiva'erã osẽ háicha tembiguái kuimba'éva. 8 Ndo'aporái ramo ijárape ha upévagui ndoipotái ichupe hembirekorã ramo, upérõ opoikuaa ichugui sã'ýre pirapire repy rehe; novendeiva'erã katu tetã ambueyguápe, ha'e ndoipotavéi ramo ichupe. 9 Ha omomenda ramo ita'ýrare ojapova'erã hese ku tajyrakuéra rehe ojepokuaa háicha. 10 Ha ogueru ramo ambue kuña ita'ýrape guarã, pe hembí'urã ha ijao naimbovyveiva'erã, ha omendáva rembiapo avei naimbovyveiva'erã. 11 Ha peteĩva ko'ã mbohapy mba'égui ndojapói ramo, opoi reiva'erã ichugui, ndikatúi ovende ichupe. 12 Peteĩ oinupã vai ramo hapichápe ha omano ramo, ojejukava'erã avei ichupe. 13 Ha upe oporokukáva ojuka ramo hapichápe ojukase'ýre, Ñanderuete ohejánte ho'a ipópe, upévape guarã ahechaukáta peteĩ táva okañy hañaáme. 14 Ha oimeraẽ oñemoíva hapicha rehe ojuka haña ichupe, péva peguenohẽva'erã che kuave'ẽmby rendágui jepe, ha pejukava'erã ichupe. 15 Pe oinupáva itúvape térã isýpe, ojejukava'erã katuete. 16 Péicha avei peteĩ omondáva hapichápe térã ovende ramo ichupe, térã ojejohu ramo ipoguýpe, ojejukava'erã avei ichupe. 17 Upéicha avei upe omaldeciva itúva térã isýpe ojejukava'erã. 18 Kuimba'e oñorãirõva apytépe peteĩ oinupã ramo hapichápe itápe térã ipópe, ha nomanóirõ, ho'ánte ramo hupápe; 19 ha opu'ã ha oguatakuaa ramo ijyvyra po'i reheve jepe, upéicharamo ojepoíta inupãharégui; omyengovianteva'erã ichupe omba'apo'ý hague arakuéra rehe ha oipohãnoukava'erã ichupe. 20 Oimeraẽva oinupã ramo hembiguái kuimba'e térã kuñáme yvyrápe ha omano ramo ipoguýpe, ojevavirava'erã ichupe; 21 ha oikove ramo peteĩ ára térã mokõi ára, ndojehaviraiva'erã, imba'égui pe tembiguái. 22 Oime ramo kuimba'ekuéra oñorãirõva ha peteĩ oinupã kuña hyeguasúvape ha ha'e omomembykua ichupe ha avave nomanói ramo, upe oinupáva'ekue opagava'erã pe kuña ména he'i háicha ha umi oporombojovakéva oipota háicha. 23 Ha oĩ ramo omanóva katu, ojehepyme'ẽva'erã upe tekovekue tekove rehe, 24 tesa, tesa rehe; tái, tái rehe; po, po rehe; py, py rehe; 25 jehapy, jehapykue rehe; jekutu, jekutu rehe; ñenupã, ñenupã rehe. 26 Oimeraẽva ombyai ramo hembiguái kuimba'e resa térã hembiguái kuña resa, opoiva'erã ichugui hesa ñembyaikue rupi. 27 Ha oity ramo hembiguái kuimba'e térã kuñágui peteĩ hã, pe hã je'akue rupi ojepoiva'erã ichugui. 28 Peteĩ tóro oikutu ramo kuimba'e térã kuñáme, ha upéva omano, upe tóro ojejukava'erã itápe ha ndoje'uiva'erã ho'okue; ha ijárape katu ojeheja reiva'erã. 29 Pe tóro oporokutu ramo oikóvo are guivéma ha oñemombe'úma ijárape, ha'e katu nopenái ha noñangarekói ramo hese ha ojuka ramo kuimba'e térã kuñáme, ojukava'erã pe tóro itápe ha ojejukava'erã avei ijárape. 30 Ha ojerure ramo ichupe omoĩ haña

pirapire osalva hağua hekove, ome'ëva'erã ojejeruréva ichupe hekove repy rehe. 31 Ha peteĩ tóro oikutu ramo mitãkuimba'e térã mitãkuñáme tojehepyme'ë itúva ha umi ombojovakéva he'i háicha. 32 Pe tóro oikutu ramo tembiguái kuimba'e térã kuñáme, ijára ohepyme'ëva'erã 335 grámo óro morotĩ, ha pe tóro ojejukava'erã itápe. 33 Ha oĩ ramo ojo'óva yvykua, térã ojo'óva ykuarã, ha ndojaho'íri ha ho'a ramo ipype guéi térã búrró, 34 pe yvykua jára ohepyme'ëva'erã upe tymba rehe, ha he'õngue opytava'erã imba'erã. 35 Ha oimeraẽ rymba tóro oikutu ramo hapicha rymba tórope ha péva omano ramo, upéicharamo pe tóro oikovéva oñevendeva'erã ha hepykue oñemboja'ova'erã ha pe tóro re'õngue oñemboja'ova'erã avei ijarakuéra apytépe. 36 Ha herakuã ramo pe tóro oporokutu oikóvo kuehe árama, ha ijára noñangarekói, upéicharamo ome'ëva'erã pe tóro ambue tóro rehe, ha tóro re'õngue opyta ijárape ġuarã.

Exodus 22

1 Oimeraẽ omondáva guéi térã ovecha ojuka hağua térã ovende hağua, upe guéi rehe opagava'erã 5 guéi, ha pe ovecha rehe irundy ovecha. 2 Pe mondahápe ojejohu ramo omondahápe peteĩ ógape, ha ojekutu ramo ichupe ha omano, pe ikutuharépe ndojehaviraiva'erã omano haguére pe mondaha. 3 Ha arakuépe ramo katu, pe oporujukava'ekuépe ojevahirava'erã oporujuka haguére. Pe mondaha katu omyengoviapate jevyva'erã imondapyre; ha ndoguerekói ramo mba'eve omyengovia hağua, oñevendeva'erã ichupe pe mba'e omondava'ekue rehe. 4 Ha ojejohu ramo ipoguýpe peteĩ tymba omondava'ekue, ha oikove gueteri, taha'e guéi, térã búrró, térã ovecha, omyengoviava'erã mokõime. 5 Oimeraẽva omongaru ramo hymba ñume térã parraltýpe ha hymba oike ramo hapicha kokuépe, upéva omyengoviava'erã ikokue térã iparraltý járape umi kóga'a ombyai térã ohundiva'ekue ikóga'a iporãvévaguĩ. 6 Peteĩ ohapy ramo ikokue, ha pe tata ohupity pe ñuatĩndy oĩva ikokue rembe'ýpe ha ohasa hapicha kokuépe, ha'e omyengoviapava'erã pe tata ohundiva'ekue hapicha kokuére, taha'e trígo térã ambue ñemitýngue. 7 Oimeraẽva ome'ë ramo hapichápe pláta térã imba'erepy oñongatu hağua, ha oñemonda ramo hógagui, pe mondaha omyengovia jo'ava'erã ojejohu ramo ichupe. 8 Ha ndojejohúi ramo avavépe, pe mba'e jára ogueraháta pe oñongatúvape mbojovakehára rendápe, ojehecha hağua ha'e voi oñemomba'e hapicha mba'erepy rehe. 9 Opaichagua ñemondapyre, guéi, térã búrró, térã ovecha, térã ao ha opaichagua mba'e kañyngue rehe, oĩ ramo he'íva: Kóa che mba'e, mokõivéva ojequeruva'erã mbojovakehára rendápe; ha ha'e he'íta mávapa oñemohembiapo vaíra'e, ha upéva ohepyme'ë jo'ava'erã hapichápe. 10 Oimeraẽva ome'ë ramo hapichápe ibúrró térã iguúi, ijovecha térã oime haichagua hymba oñangareko hağua, ha ou ramo omano térã ikarẽmba ramo, térã oñemonda ramo avave ohecha'ý rehe; 11 mokõivéva toñe'ëme'ë Ñanderuete renondépe, ndopokói hague hapicha mba'erepy rehe; ha pe tymba jára ogueroviaiteva'erã ha ambue ndohepyme'ëiva'erã hese mba'eve. 12 Ha oñemonda ramo ichugui, omyengoviava'erã hymba repy ijárape. 13 Ha oime ramo mymba ñarõ saite ogueraha ichugui togueru hembýre ohechauka hağua peichaha, ha ndohepyme'ëmo'ãi pe mymba ñarõ oguerahava'ekue rehe. 14 Ha oimeraẽva oiporu ramo hapicha rymba, ha ikarẽ vaipa térã omano ha noĩri upépe ijára, ohepyme'ëva'erã hese ijárape. 15 Ha ijára oĩ ramo upépe, ndohepyme'ëiva'erã hese, ha ojeporuka ramo pirapire rehe, ijárape oñeme'ëva'erã pe jeporuka repykuénte. 16 Oimeraẽ ombotavýva peteĩ kuñataĩ imarã'ývape ha oiko ramo hendive, ome'ëva'erã hese pe menda repy ha omendava'erã hese katúete. 17 Ha itúva nome'ëséi ramo, ha'e ome'ëva'erã hese pirapire kuñataĩ imarã'ýva menda repy ovale háicha. 18 Kuña paje apoha nderehejaiva'erã oikove tetápýpe. 19 Oimeraẽ oikóva tymba ndive kuimba'e ha kuña ramoguáicha, omanova'erã. 20 Oikuave'ëva kuave'ëmby ambue jarkuérápe, ndaha'éiva ramo Ñanderuetepe, ojejukava'erã. 21 Nerembotavyiva'erã ni ndereipy'apyiva'erã tetã ambueyguápe, peẽ voi peikova'ekue avei tetãme ambuépe. 22 Ani pejopy imenave'ývape (viúda) ni ityre'ývape. 23 Nde reipy'apy ramo ichupekuéra, ha ha'ekuéra omba'ejerure ramo chéve, añetehápe Che ahendúta imba'ejerure; 24 ha che pochy hendýta ha pojukáta kysepukúpe ha pene rembirekokuéra naimenamo'ávéma ha pende ra'ykuéra ityre'ýmbáta avei pendehegui. 25 Reiporuka ramo pirapire che retáygua mboriahúpe nendive oikóvape, ndereikomo'ãi hendive mba'e pe'a reiha ramo, ndereiporukaiva'erã ichupe hepy rehe (interes reheve). 26 Reraha ramo nde rapicha ahoja reiporuka haguére ichupe peteĩ mba'e, kuarahy oikévo reme'ë jevyva'erã ichupe imba'éva. 27 Péva añoitégui ijahoja oñu'ã hağua hete, mba'e rehevépa okéta. Ha ha'e omba'ejerure asy ramo chéve, Che ahendúta, Che aiporiahuverekógui ichupe. 28 Nereñe'ë vairiva'erã mbojovakehára rehe, ni

neremaldeciriva'erã ne retã ruvichápe. 29 Ndereguerekoiva'erã are ne ñemitỹ'a ypykue ha nde parral rykue ypykue (nde rógape) ha reme'ëva'erã avei chéve nde ra'y ypykue. 30 Upeichaite rejapova'erã avei nde tóro ha nde ovechara'y ypykue reheve, 7 ára oíva'erã isy ndive ha pe ára 8-hápe reme'ëva'erã chéve. 31 Peẽ peikova'erã chéve ġuarã kuimba'e heko potĩva ramo. Ndape'uiva'erã so'ó mymba ñarõ oñemondyryryva'ekue ñúme; peme'ëva'erã jaguakuérape.

Exodus 23

1 Ani remyasãi ne mbytépe ñe'ëguata japu. Ndereikeiva'erã ñe'ë joajúpe heko vaíva ndive, reiko haġua techahare japu ramo. 2 Ndereikoiva'erã mba'evai apohára rapykuéri rejapo haġua avei mba'e ivaíva, ha pe ñembojovakehápe ani remoirũ ijapuvévape, 3 ni remoirũ avei imboriahúvape ijapúpe. 4 Rejohu ramo nderehe ija'e'ỹva guéi térã ibúrro okañỹva, egueraha jevy ijárape. 5 Rehecha ramo pe nderehe ija'e'ỹva búrrro ho'áva mba'e pohỹi ijaperegua guýpe, eipytyvõ opu'ã jevy haġua pe búrrro . 6 Nderejapoiva'erã heko pegua'ỹva mboriahu rehe iñembojovakehápe. 7 Ñe'ë japúgui reñemomombyryva'erã, ha nderejukaukaiva'erã heko potĩva ni hekojojávape, Che voi ahavirágui avei upe heko vaívape. 8 Nde rehejaiva'erã oñeme'ë ndéve jopói ndejapu haġua; pe jopói ombohesa ypytũ ohechávape, ha omboheko vai hekojojáva ñe'ë. 9 Neremyangekõiriva'erã tetã ambueyguápe, peẽ voi peikuaágui mba'éichapa ha'e oñeñandu, peẽ voi peiko haguére Egípto retãme tetã ambueygua ramo. 10 Seis año pukukue reñemitỹva'erã nde kokue yvýpe ha remono'õva'erã hi'akue; 11 ha pe año 7-hápe katu remombytu'úta pe yvy, ne retãygua mboriahukuéra okaru haġua hese ha hembýva rehe okarúne mymba ñu rupigua; péicha rejapóta nde parralty rehe ha nde olivoty (yvyra ome'ëva acéite) rehe. 12 Seis ára remba'apova'erã ha pe ára7-hápe emboareteva'erã, opytu'u haġua nde guéi ha nde búrrro ha ipiro'y haġua ne rembiguái memby ha tetã ambueygua. 13 Ejapóke opaite mba'e Che ha'éva guive ndéve. Ambue jára réra napehenoiriva'erã ha noñehenduiva'erã pende jurúgui. 14 Peteĩ añope , mbohapy jevy pemboarete chéve. 15 Pemboarete pan ñembovupyre'ỹva. Siéte ára pe'uva'erã pan ñembovupyre'ỹva Che ha'e haguéicha peẽme, abril jasýpe pesẽgui Egíptogui; ha avave noñembojaiva'erã che renondépe po nandĩ. 16 Pemboarete ñemitỹngue ñemono'õ tenondere ha avei pe arete ñemono'õ año paha pegua remono'õmba rire nde koga'a. 17 Peteĩ añope , mbohapy jevy ouva'erã mayma kuimba'e pende Ruete rogaguasúpe. 18 Ndereikuave'ëiva'erã chéve pan ñembovupyréva che kuave'ẽmby ruguykue reheve ha pe kyrakue oñekuave'ëva chéve ndopytaiva'erã ko'ẽ meve. 19 Nde koga'a ypykue regueruva'erã pende Ruete rógape. Nerembojyiva'erã kavara ra'y isy kambykuépe. 20 Eikuaa porãke, Che amondóta che ángel ne renonderãme, oñangareko haġua nde raperã rehe ha nemoinge haġua pe tetã ambosako'iva'ekuépe pene mba'erãvape. 21 Eñeñangareko porãke ndejehe henondépe ha ehendúke iñe'ë; aníke naneñe'ërendúi ichupe; Ha'e ndoheja reimo'ãi ndéve jehavira'ỹre pepu'ã ramo hese, che réra oĩgui ipype. 22 Ha añetehápe rehendu ramo iñe'ë ha rejapo ramo opaite mba'e Che ha'éva guive ndéve, Che voi apu'ãta nderehe ija'e'ỹva rehe, ha amyangekõita umi ndéve nemyangekõivape. 23 Che yvága rembiguái (ángel) ohóta ne renonderãme ndegueraha haġua pe tape ohóva Amorgua, Hetgua, Ferezgua, Canaangua, Hevgua ha Jebusguakuéra retãme, ichupekuéra katu che ahundiukapátagui. 24 Nereñesũiva'erã ijara ra'ãngakuéra renondépe ha ndereikoiva'erã hembiguái ramo ha nderejapoiva'erã ha'ekuéra ojapo háicha; rembyaiva'erã uvei ichupekuéra ha rejokapava'erã ijára rete ra'ãngakuéra rejohúva guive. 25 Jahve, pende Ruetépe katu pemomba'eguasú, Ha'e ohovasa haġua ne pan ha nde ykuéra; ha oipe'apa haġua opaichagua mba'asy pende apytégui. 26 Ne retãme ndaiporimo'ãi kuña imembykuáva ni ikatu'ỹva imemby; ha che ambopukuvéta nde rekove ára. 27 Che amondóta kyhyje ne renonderãme, amongyhyjéta opaite tetãyguakuéra mamó nde reikehápe ha nderehe ija'e'ỹva okañymbáta hikuái. 28 Ne renonderãme amondóta káva pytã oguenohëva'erã okápe Hevgua, Canaangua ha Hetguakuérape hetãgui. 29 Namosẽbamo'ãi ne renonderãgui peteĩ añope , ani haġua pe yvy opyta nandĩ ha oñembohetátei ndéve mymba ñarõ ka'aguy peguáva. 30 Sa'i sa'ípe amosẽmbáta ne renonderãgui, reñembohetave peve ha reñemomba'epa haġua ijyvykuéra rehe. 31 Ha amoíta pene retã rembe'y (apýra) Yguasú Pytã guive Filisteayguakuéra Yguasú peve, ha pe desiérto guive ysyry Éufrates peve; amoĩmbáta nde pópe umi tetãygua oikóva guive nde yvyrãme ha nde remosëta ichupekuéra ne renonderãgui. 32 Ani reñembopy'apeteĩ hendivekuéra, térã itupãnguéra ndive. 33 Ne retãrãme ndoikoiva'erã hikuái, anítei áġa nemohembiapo vai ha repu'ã cherehe, remomba'eguasúvo itupãnguérape, ha upéicha oikokuua ndeveġuarã ñepysãngaha ramo umi mba'e.

Exodus 24

1 Ñanderuete he'i Moiséspe: Pejupi pende Ruete rendápe, nde, Aaron, Nadab, Abiu ha 70 Israel karai ancianokuéra ; ha mombyry guive pejeitýta yvýre. 2 Ha Moises añónte oñembojaitéta che rendápe; ha ambuekuéra ani oñembojátei, ha aníke ojupítei hendive ambue tetäyguakuéra. 3 Ha Moises ou ha omombe'u hetäyguakuérape opaite Ñanderuete ñe'ë ha hembiapoukapy; ha maymaite tetäygua peteĩ ñe'ëme ombohováí, ha he'i hikuái: Rojapopaitéta Ñanderuete ñe'ë he'iva'ekue guive ndéve. 4 Ha Moises ohai opaite Ñanderuete ñe'ë peteĩ kuatione'ëme ha opu'ävo pyharevete omopu'ä peteĩ kuave'ëmby renda pe cérro rembe'ýpe, 12 itaguasu reheve, oĩgui 12 Israel tríbu . 5 Ha omondo mitärusu Israel ñemoñarenguérargui ogueru haña, tóro ra'yirusu oikuave'ë haña kuave'ëmby ojehapypáva ha py'aguapy reheguáva Ñanderuetépe guarã. 6 Ha Moises ojapyhy huguykuégui pe mbytere ha omoĩ peteĩ ña'ëmbeguasúpe ha pe tuguy hembýva oñohëmba kuave'ëmby renda jerekuévo. 7 Ha ojapyhy pe ñe'ëme'ë rehegua kuatione'ë ryrú ha omoñe'ë hetäyguakuéra apysápe, ha he'i hikuái: Rojapóta opaite mba'e Ñanderuete he'iva guive ha oreñe'ërendúta ichupe. 8 Upéramo Moises ojapyhy pe tuguy ha ohypýi hetäyguakuéra ári, ha he'i: Peikuaa porãke kóva ningo pe ñe'ëme'ë ruguy Ñanderuete oñembopy'apeteĩ haguére penendive opaite ko'ã ñe'ë rupi. 9 Ha ojupi Moises, Aaron, Nadab, Abiu ha 70 Israel Karai ancianokuéra . 10 Ha ohecha hikuái Israel Járape; ha Ñanderuete opyrüháme oĩ ita vera hovyüvaicha, ojoguáva yvága mimbi potĩ porãitépe. 11 Ñanderuete ndoipysóí ipo ko'ã Israel ñemoñare ruvicha ári; ha'ekuéra ohechakuaa katu Ñanderuetépe, upéi okaru ha hoy'u hikuái. 12 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe: Ejupi che rendápe ko cérro ru'áme, ha epyta upépe ame'ë haña ndéve ita ipéva, oĩháme umi tembiapoukapy ha mbo'epy ahaiva'ekue rehekombo'e haña ichupekuéra. 13 Ha opu'ä Moises, hembijokuái Josue ndive, ha ojupi hikuái Ñanderuete cérro ru'áme (Sinaípe). 14 Ha Moises he'i umi ancianokuérape : Peë chera'ärö ko'ápe aju jevy peve pene rendápe; ha péina Aaron ha Hur opytáta penendive; ha ojehe ramo peëme oimeraë mba'e ivaíva tapeho hendapekuéra. 15 Upéramo Moises ojupi cérro ru'áme, ha peteĩ arai omo'ã pe cérro . 16 Ha Ñanderuete reko jajaípa oquejy Sinai cérro ári ha pe arai omo'ã 6 ára pukukue pe cérro ; ha pe ára 7-hápe ohenóí Moiséspe pe arai pa'ũ guive. 17 Ha Ñanderuete reko jajaípa ojogua peteĩ tata rendyguasúpe pe cérro ru'áme Israel ñemoñarenguéra resa renondépe. 18 Ha Moises oíke pe arai pa'ũme ha ojupi pe cérrope ; ha Moises hi'are pe cérro ru'áme 40 ára ha 40 pyhare pukukue.

Exodus 25

1 Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, he'ívo: 2 Ere Israel ñemoñarenguérape, opaite ome'ëséva guive tome'ë ipy'aite guive mba'e me'ëmby chéve guarã. 3 Ko'ã mba'e rejapyhýtava ichuguikuéra ime'ëmby ramo: óro, pláta, bronce , 4 aorã hovy, pytã ha pytãüva, aorã líno porãite, kavara rague, 5 ovecha mácho pire oñemopytãmbyréva ha vaka y pegua pirekue, yvyra acácia , 6 acéite tataindy ohesapévape guarã, mba'e ryakuã porã, acéite oñemonava'erã ha mba'e ryakuã asýva, 7 ita vera ónice ha ambue ita vera oñemoíva'erã pa'i ao rehe ha ipyti'a vosa'i rehegua rehe. 8 Ha omopu'äta hikuái chéve guarã peteĩ óga jajojohu haña ha aiko haña pende apytépe. 9 Che ahechauka háicha ndéve, upeichaite rejapova'erã pe óga péva ha opaite tembiporu. 10 Ojapova'erã avei hikuái peteĩ karamegua acácia yvyrágui, ipukuva'erã 1,10 méto , ipeva'erã 66 centímetro ha ijyvateva'erã avei 66 centímetro . 11 Ha reñu'áva'erã órope, hyepy ha okáguio, hembey ha ijerekuévo emoĩ alfajía oroguiguáva . 12 Embohykúta hese irundy argólla órogui , ha remoíta irundyve hakuaháre (esquinare); mokõi argólla peteĩ yke rehe ha mokõi ambue yke rehe. 13 Hi'yvakuéra rejapóta acácia yvyrágui, ha rembyapepáta órope . 14 Ha hi'ýva remoingéta umi argólla rupi oíva pe karamegua ykére, ikatu hañaicha ojegueraha pe karamegua. 15 Umi hi'ýva opytava'erã umi argólla kuápe. 16 Ha pe karameguame remoíta umi tembiapoukapyrã Che ame'ëtava ndéve. 17 Ha rejapóta peteĩ karamegua juru mbotyha óro porãguiguáva ha ipukuva'erã 1,10 méto ha ipeva'erã 66 centímetro . 18 Rejapova'erã avei mokõi querubin (ángel ruvicha) oroguiguáva ; oñenupãmbyréva martillope ha remoíta pe karamegua juru mbotyha mokõivéva apýrape. 19 Mokõive apýrape emohenda umi querubin , peteĩ óro pehënguégui rejapóta pe karamegua juru mbotyha ha umi mokõi querubin. 20 Umi querubin oipysóta ipepokuéra karamegua ári, omo'ã hañaicha pe karamegua juru mbotyha, peteĩ tova ambue tova rovái, ha

umi querubinkuéra rova oma'êta pe karamegũa juru mbotyha rehe. 21 Pe karamegũa ári remoíta imbotyha, ha pe karamegũa ryepýpe remoíta umi tembiapoukapy Che ame'êtava ndéve. 22 Ha pe karamegũa péva guive Che ajehechaukáta ndéve, ha aña'êta avei nendive, umi mokõi querubin pa'ũ guive, oĩva pe karamegũa ári. Ko tembiapoukapy ryrũ kóva ári guive ha'êta ndéve opaite mba'e Che ha'eséva guive ndéve ha Israel ñemoñarenguérape. 23 Rejapóta avei peteĩ mesa acácia yvyrágui; ipukúta 88 centímetro , ipéta 44 centímetro ha iyyvatéta 66 centímetro . 24 Eñu'ã oroitépe pe mesa ha hembey jerekuévo emoĩ peteĩ alfajía jeguapáva. 25 Ha pe alfajía jeguapáva ipéta 8 centímetro , ha rejapova'erã avei órogui , 26 ha rejapóta hese gũarã irundy argólla órogui , ha umía remoíta irundyve hakuahápe (esquína) hetyma irundy oĩháme. 27 Umi argólla oíta pe alfajía jeguapáva guýpe, péva hi'ýva rendaña, ojegueraha haña pe mesa . 28 Umi hi'ýva rejapóta acácia yvyrágui, ha rembyapepáta avei órope , heseve ojereraha'erã pe mesa . 29 Rejapóta avei ña'ẽguasukuéra, ña'ẽmbekuéra, járro ha vasokuéra , oñekuave'ẽ haña mba'e rykuere, oroitégui rejapopava'erã. 30 Ha pe mesa ári, che renondépe oítava, remoĩ pe pan oñekuave'ẽva chéve gũarã. 31 Rejapova'erã avei peteĩ tataindyenda oroitégui ; pe tataindyenda, ipyenda, hi'ýva, iyyvoty ryrũ, iñapokytã ha iyyvotykuéra rejapova'erã peteĩ óro pehẽnguégui, oñenupãmbyréva martillope . 32 Hi'ývagui osẽva'erã 6 jyva, mbohapy peteĩ ykégui ha mbohapy ambue ykégui. 33 Oimeraẽ jyva osẽva hi'ýva ykégui oguerekova'erã mbohapy yvoty ryrũ, iñapokytã ha oguerekova'erã avei yvoty ra'ãnga; umi 6 jyva peteĩchaguava'erã. 34 Ha pe hi'ýva oĩva tataindyenda mbytépe, oguerekova'erã 4 yvoty ryrũ, iñapokytã oguerekova'erã avei yvoty ra'ãnga. 35 Ha umi mbohapy iyyva jováiva guýpe, osẽva hi'ývagui, oíta peteĩ apokytã. 36 Iñapokytã ha iyyvakuéra ojeapova'erã peteĩ óro pehẽnguégui, oñenupáva'erãva martillope . 37 Ha pe tataindyenda oguerekóta 7 temiendy hi'ári ohesape haña henonde gotýo. 38 Rejapova'erã avei umi jetapa, tataindy inimbo kaigüe kytĩha ha iña'ẽmbe'ikuéra oroitégui rejapopava'erã. 39 Tréinta y tres imedio kílo oroitégui rejapova'erã pe tataindyenda hembiporukuéra reheve. 40 Eñangareko porãke ha ejapopa ojehechauka hagueichaite ndéve pe cérrope .

Exodus 26

1 Rejapova'erã Ñanderuete rógape gũarã 10 aosãingo líno jepokapyrégui, inimbo hovy, pytã ha pytãugui; ha querubin ra'ãnga iporãitereíva ojepokátava mbytépe. 2 Peteĩ aosãingo ipukuva'erã 12,25 métro ha ipeva'erã 1,75 métro ; umi aosãingo tuichakue peteĩcha memeva'erã. 3 Cínco aosãingo ojoajuva'erã ojuehe ha umi ambue 5 aosãingo ojoajuva'erã avei ojuehe. 4 Reipojura sã'i hovýpe pe aosãingo rembe'y rehe, oñembojoaju haña pe ipaha pegua pe ñepyrũha megua reheve; upeichaite rejapova'erã avei pe ambue aosãingo rembe'y rehe oñembojoajuha pegua reheve. 5 Cincuénta jepojura (lazáda) rejapova'erã pe aosãingo peteĩha rehe ha 50 jepojura rejapova'erã avei pe aosãingo mokõiha joajuha pegua rehe; umi jepojura opytava'erã ojováí. 6 Ha rejapova'erã avei 50 ty'ãi (gáncho) oroguiguáva ha rembojoapyva'erã peteĩ aosãingo ambue aosãingo rehe ha péicha oikóta ichugui peteĩ óga aoguiguáva. 7 Rejapóta avei 11 aosãingo kavara raguégui remoĩ haña Ñanderuete róga aoguigua ári. 8 Peteĩteĩ aosãingo ipukuva'erã 13,12 métro ; ha peteĩteĩva ipeva'erã 1,75 métro; umi 11 aosãingo tuichakue peteĩchava'erã. 9 Ha rembovyvyva'erã 5 aosãingo ojuehe ha ambue 6 aosãingo ojuehe avei; ha pe aosãingo 6-ha ojepepy (redobla) pe óga aoguigua renondépe. 10 Ha rejapóta 50 jepojura pe aosãingo rembe'y rehe, pe ñembojoapyha rembe'ýpe, ha 50 jepojura pe aosãingo mokõiha ñembojoapyha rembe'y rehe. 11 Ha rejapóta avei 50 ty'ãi bronceguiguáva ha umía remoingéta umi jepojura rehe; ha reipojurapáta ojuehe umi ojoajuhágui oiko haña ichugui peteĩ mo'ãhaguasuetéva. 12 Ku mo'ãhaguasuetéva ipukuve pévagui pe hembýva osãingova'erã pe óga jojohuha kupe gotýo. 13 Ha peteĩ yke gotýo ipukukue 44 centímetro ha ambue yke gotýo upeichaite avei, upéva're emosãingo pe óga aoguigua peteĩ yke gotýo ha ambue yke gotýo, remo'ã porãmba haña. 14 Rejapovéta gueteri pe óga aoguiguávape gũarã peteĩ imo'ãharã ovecha pire oñemopytáva'ekuégui ha ambue mo'ãha vaka y pegua pirekué hepyvagui hi'ári gũarã. 15 Ejapo avei pe óga jojohuhápe gũarã tábla acaciaguigua, oñembo'ýva. 16 Peteĩteĩva umi tábla ipukuva'erã 4,40 métro ha 66 centímetro ipeva'erã. 17 Peteĩteĩ tábla mokõi ikuava'erã oñembojoaju haña ambue tábla rehe; mokõi clavo guasu yvyraguigua reheve péicha rejapóta opaite táblare pe ógape gũarã. 18 Upéi ejapo 20 tábla pe óga tápia súrpe gũarã. 19 Ha rejapóta 40 pyendaña plátagui umi 20 tábla oguapy haña ñembo'yhápe; mokõi pyendaña oíta peteĩteĩ táblape

ġuarã, umi mokõi clávo yvyraguigua oĩháme ġuarã. 20 Ha péicha rejapóta avei pe óga tápia nórtepe ġuarã, reiporu jevýta 20 tábla, 21 ha avei 40 pyenda plátagui ; mokõi pyendaġua peteĩteĩ tábla oguapy haġua ñembo'yhápe. 22 Ha pe óga tápia kupe gotýo, pe kuarahyreiképe ġuarã rejapóta 6 tábla . 23 Rejapovéta mokõi tábla itápia hakuahápe ġuarã (esquinape ġuarã); 24 mokõivéva oñembojoajúta iguýguio ha yvatéguio pe argólla peve; peichava'erã avei ambue hakuahápe ġuarã. 25 Upéicha oĩva'erã 8 tábla ha 16 pyenda plátagui ; mokõi pyendaġua peteĩ tábla guýpe ġuarã, ha mokõi pyendaġua ambue tábla guýpe ġuarã. 26 Rejapóta avei 5 alfajía yvyra acáciagui , ñembotyha ramo, pe óga tápia súrpe ġuarã. 27 Ha 5 alfajía pe óga tápia nórtepe ġuarã, ha avei 5 alfajía pe óga kupe tápiape ġuarã, kuarahyreike gotýo. 28 Ha pe alfajía mbyte pegua ohasava'erã umi tábla mbyte rupi, peteĩ yke guive ambue yke peve. 29 Ha reñu'ãta umi tábla órope ha rejapóta umi argólla órogui, ipype oñemoinge haġua pe alfajía ; ha reñu'ãta avei umi alfajía órope . 30 Upéicha remopu'ãta pende Ruete róga jojohuha ojehechauka hagueichaite ndéve pe cérrope . 31 Pejapóta avei peteĩ aosãingo inimbo hovy, pytã, pytãũ ha líno jepokapyrégui; ha querubin ra'ãnga iporãitáva ojepokava'erã imbytépe. 32 Ha remoíta irundy horcon yvyra acaciaguigua, oñeñu'ãmbáva órope ; horcon ty'ãi ojejaporã órogui ha ipyendaġua plátagui . 33 Emosãingo pe aosãingo umi ty'ãi rehe ha ikupépe emohenda pe karameġua, oĩháme umi tembiapoukapy; ha pe aosãingo péva omboja'óta pe kotyguasú oñemboykéva pa'ikuérape ġuarã, ha pe kotyguasúgui oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe ġuarã. 34 Remoíta peteĩ mbotyha pe karameġua juru ári oĩva pe kotyguasúpe ġuarã, oñemboykéva pa'iguasúpe ġuarã. 35 Ha pe kotyguasúpe remoíta oñemboykéva pa'ikuérape ġuarã, pe mesa ha hovái pe tataindyenda, opyta haġua tápia sur gotýo, pe mesa renondépe opytáva nórte gotýo. 36 Rejapóta pe óga rokêrã peteĩ aosãingo hovy, pytã, pytãũ ha líno inimbo jepokapyrégui, pe tembiapo ikatupyryva oġapova'erã. 37 Ha rejapóta pe aosãingópe ġuarã 5 horcon yvyra acáciagui , ha umía reñu'ãmbáta órope , ity'ãinguéra ejaho'i órope ha umi horcónpe ġuarã remboykúta 5 pyenda bróncegui .

Exodus 27

1 Rejapóta avei peteĩ kuave'ẽmby renda yvyra acáciagui, ipukuva'erã 2,19 métro ha ipeva'erã 2,19 métro ; pe kuave'ẽmby renda irundyve iyyke peteĩchava'erã, ha iyyvatekue 1,31 métro . 2 Ha remohatíta irundy hakuahápe (esquinape); ha reñu'ãva'erã bróncepe . 3 Rejapova'erã avei japepokuéra (ólla) oñembyaty haġua tanimbu ha pala'ikuéra , ña'ẽmbenguéra, ty'ãinguéra ha tatapyi ryrukuéra; rejapóta mayma ko'ã tembiporukuéra bróncegui . 4 Ha remoíta ichupe ġuarã parrílla bróncegui peteĩ ipa'ũ sa'iva'erã, ha pe parrílla apýrape rejapóta irundy argólla irundyve hakuahápe (esquinape), 5 ha remoíta pe parílla kuave'ẽmby renda ryepýpe (hembe'y guýpe); ha pe parrílla pa'ũ sa'i ohupityva'erã pe kuave'ẽmby renda iku'a peve. 6 Rejapova'erã avei yvyra puku (tiránte) kuave'ẽmby rendápe ġuarã yvyra acáciagui , ha umía reñu'ãmbáta bróncepe . 7 Ha umi yvyra puku oñemoingeva'erã umi argólla kuára rupi ha mokõivéva ko'ã yvyra puku oĩva'erã mokõi kuave'ẽmby renda ykére, ojegueraha haġua. 8 Rejapova'erã pe kuave'ẽmby renda ikuárava, yvyrágui rejapoukapava'erã, ojehechauka haguéicha ndéve pe cérrope . 9 Péicha ejapo pende Ruete róga korapy, pe korapy yke sur pegua oguerekova'erã aosãingo líno ini mbo jepokapyrégui, ha ipukuva'erã 43,75 métro . 10 Umi 20 póste ha umi 20 pyendaġua rejapova'erã bróncegui ; umi clávo ha ijargólla rejapova'erã óro morotígui (plátagui). 11 Upéicha avei pe korapy yke nórte pegua ipukuva'erã 43,75 métro ha oguerekóta avei 20 póste ha 20 pyendaġua bróncegui ; umi clávo póste rehegua ha ijargólla plátagui rejapóta. 12 Pe korapy yke, kuarahyreike gotýo, oguerekova'erã peteĩ aosãingo ipukuva'erã 21,87 métro ; oguerekóta 10 póste ha 10 pyendaġua. 13 Ha pe korapy yke kuarahyresẽ gotýo ipukuva'erã avei 21,87 métro . 14 Pe aosãingo ojeikeha pegua ipukuva'erã 6,56 métro ; oguerekova'erã mbohapy póste mbohapyve ipyendaġua reheve. 15 Ha ambue yke gotýo, oĩva'erã avei ambue aosãingo ipukuva'erã 6,56 métro , mbohapy póste ha mbohapy pyendaġua reheve. 16 Ha korapy rokẽ rehe ġuarã oĩva'erã ambue aosãingo ipukuva'erã 8,75 métro ha ojejapova'erã inimbo hovývagui, pytãvagui, pytãũvagui ha líno inimbo jepokapyrégui, ikatupyryva rembiapo; irundy póste ha irundy ipyendaġua reheve. 17 Opaite póste oguerekova'erã ijargólla ha iclávo plátagui , ha ipyendaġua bróncegui . 18 Pe korapy ipukuva'erã 43,75 métro , ipeva'erã 21,87 métro peteĩ yke gotýo ha 21,87 métro ambue yke gotýo, ha iyyvateva'erã 2,18 métro ; ijaosãingokuéra ojejapova'erã líno inimbo jepokapyrégui ha umi ipyendaġua bróncegui . 19 Mayma

tembiporu, ojeporúva Ñanderuete rógape ġuarã ha opaite póste korapy rehegua, ojejapova'erã bróncegui . 20 Ha eréta Israel ñemoñarenguérape togueru ndéve acéite olívo (yvyra) jejosopyréva, ojehesape ha oñemyendy haġua tapiate pe tataindyenda. 21 Aaron ha ita'yrakuéra omyendýta pe tataindyenda; ka'aru guíve pyhareve peve pe tataindyenda omyendýta pe óga jojohuha kotyguasúpe, oñemboykéva pa'ikuérape ġuarã. Péva ningo peteĩ tembiapoukapy Israel ñemoñarenguérape ġuarã opaite árape.

Exodus 28

1 Remoġuahéta ne rendápe nde ryke'y Aaron ha ita'yrakuérape: Nadab, Abiu, Eleazar ha Itamar. Ha'ekuéra oiko haġua che pa'ikuéra ramo Israel ñemoñarenguéra apytépe. 2 Rejapóta Aaron, nde ryke'yé ġuarã, ao ojeporúva óga jojohuha rembiapópe ġuarãnte, emboete ha embojagua haġua ijao. 3 Ha nde reñe'éta mayma iñakã porã ha iñarandúvape, Che amyenyhêva'ekue pytu arandúgui, ojapo haġua Aaron aorã, oñemboyke haġua ichupe che pa'i ramo. 4 Ko'ã ao rejapóta: Peteĩ vosa'i ipyti'áre ġuarã, peteĩ póncho mbyky, peteĩ póncho puku, camisa pukuetéva, iñakã rehegua ha ku'a jokuaha ipéva, nde ryke'y Aaron ha ita'yrakuérape ġuarã, oiko haġua che pa'ikuéra ramo, ejapouka ao ojeporuva'eráva pe óga jojohuha rembiapópe. 5 Ojapyhy hikuái oro , aorã hovýva, pytáva, pytãu ha líno inimbo jepokapyréva, 6 ojapo haġua pe póncho mbyky (efod) órogui , aorã hovýgui, pytãgui, pytãu ha líno inimbo jepokapyrévagai, tembiapo iporãitembyreva'eráva. 7 Pe póncho mbyky ojejapóta mokõi ao pehẽngue jojágui oñembojoaju haġua umi mokõi apýra yvate ha mokõi apýra iguy pegua rehe. 8 Pe ku'a jokuaha ojejapova'erã avei oro, inimbo hovýgui, pytãgui, pytãu ha líno inimbo jepokapyrégui. 9 Ha rejapyhyva'erã mokõi ita vera pytã, ha rehaíta hesekuéra Israel ra'y rerakuéra. 10 Seis téra ehai peteĩ ita rehe, ha 6 téra ambue ita rehe, onace haguéicha hikuái. 11 Itáre omoha'ãngata umi Israel ra'y réra; embojeguávo umi mokõi ita órope . 12 Ha remoíta pe póncho mbyky rehe, remboguapýta Aaron ati'y ári oñemomandu'a haġua Israel ñemoñarenguéra rehe; ha Aaron ogueraháta herakuéra pende Ruete renondépe ijati'y ári mandu'arã ramo. 13 Umi ita vera emboguapy órope , 14 ha mokõi cadéna oroitégui , ha umíva emoĩ pe guapyha jeguaka jerekuévo. 15 Rejapóta avei pe vosa'i (voko) pyti'a rehegua órogui , inimbo pytãgui, pytãu ha líno inimbo jepokapyrégui; rejapo haguéicha avei pe póncho mbyky. 16 Ijyke irundyve peteĩchava'erã, ipuku ha ipeva'erã 22 centímetro . 17 Ha pe voko rehe remoíta irundy ita vera rysýi: Hysýi peteĩhare remoíta peteĩ ita vera pytãu, peteĩ ita vera sa'yju ha peteĩ ita vera hovy; 18 Hysýi mokõihare remoíta peteĩ ita vera hovy kangy, peteĩ ita vera hovyũ ha peteĩ ita vera omimbietéva. 19 Hysýi mbohapyhare remoíta peteĩ ita vera sayjuvy, peteĩ ita vera sakã para ha peteĩ ita vera sakã pytãu. 20 Hysýi irundyhare remoíta: Peteĩ ita vera hovy, peteĩ ita vera hũ ha morotĩ, ha peteĩ ita vera sakã hovy kangy. Opaite ita vera oñemboguapyva'erã oroitépe. 21 Oĩva'erã 12 ita vera, oĩgui avei 12 Israel tríbu ; umi ita oguerahava'erã umi 12 tríbu réra, peteĩ itáre ojehaiva'erã peteĩ térante. 22 Pe pyti'a rehegua voko oguerekova'erã mokõi sã'i oroguiguáva jepokapyréva. 23 Ha pe pyti'a rehegua voko apýra rehe emoĩ mokõi kuãirũ oroguiguáva; 24 upéi eñapytĩ umi mokõi sã'i oroguiguáva mokõive argólla rehe oĩva pe pyti'a rehegua voko apýra yvateguápe; 25 ha umi ambue sã'i apýra reñapytĩta umi mokõi ita vera pytã jeguaka rehe, oĩva Aaron ati'y ári pe póncho mbyky rehe. 26 Rejapóta avei mokõi argólla órogui ha remoíta ipyti'a voko rembe'y rehe; hembe'y opyta haġua pe póncho mbyky ykére, hyepy gotýo. 27 Rejapóta mokõive argólla órogui ha rembojáta umíva pe póncho mbyky ati'yre ita vera pytãre. Pe voko pyti'a rehegua osãingóta henonderãgotýo iku'a jokuaha ári. 28 Ha oñembojoajúta pe pyti'a rehegua voko argólla pe póncho mbyky argólla mokõive rehe peteĩ sã'i hovýpe, opyta haġua pe póncho mbyky tenonde gotýo, pe ku'a jokuaha ári, ani haġua ojei pe pyti'a rehegua voko pe póncho mbykýgui. 29 Péicha Aaron ogueraháta umi Israel ra'y réra ipyti'a voko rehe, iñe'ã ári, ombojovake porã haġua ha oikévo pe kotyguasúpe, oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe ġuarãnte toñemomandu'a tapiha haġua hesekuéra. 30 Ha remoíta pe pyti'a vokope Urim ha Tumim (mokõi ita ohechauka haġua pe tesape ha pe añetegua), oĩ haġua Aaron ñe'ã ári oíke jave Ñanderuete kotyguasúpe, oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe ġuarã ha ogueraha haġua tapiha Israel ñemoñarenguéra iñe'ã ári, Israel Jára rendápe. 31 Rejapóta pe póncho puku aorã hovývagai; 32 ha imbytépe yvate gotýo oñembojuruva'erã Aaron ombohasa haġua iñakã ha reipyahava'erã ijuru rembe'y ani haġua osorótei. 33 Pe póncho puku

ruguái rembe'y jerekue rehe remoíta granada'a (yva) ra'ãnga inimbo hovýva, pytáva ha pytãúva, ha ipa'ũmekuéra, ijerekue rehe remoíta campana'i oroguiguáva . 34 Peteĩ campana'i oroguiguáva ha peteĩ granada'a ra'ãnga, ha ambue campana'i ha ambue granada'a, ha upéicha emoimba pe póncho puku ruguái rembe'y jerekuévo. 35 Ha péva Aaron tomonde oñehendu haña hyapu ha'e oíke ha osẽ jave pe kotyguasúpe, oñemboykéva pa'ikuérape ñuarã, ani hañaátei ha'e omano. 36 Rejapóta avei peteĩ víncha isyvãre ñuarã óroguí ha rehaíta hi'ári: Oñemboykéva Ñanderuetepe ñuarã. 37 Ha remoíta peteĩ sã'i hovýva rehe ha reñapytĩta henondépe, iñakã rehegua rehe; 38 péva oíta Aaron syva rehe, péicha Aaron ogueraháta Israel ñemoñarenguéra angaipa ojaipova'ekue Ñanderuete renondépe, Aaron ojerure haña perdon ikuave'ẽmby rupi Israelguakuéra rehehápe; tapiate oĩva'erã isyva rehe ohupity haña perdon pende Ruetégui. 39 Upéi eipyaha peteĩ camisa ipukúva líno inimbógui ha ejapo ipype ta'ãngakuéra; eipyaha avei líno inimbógui iñakã reheguápe ñuarã ha iku'a jokuaha reipyaháta inimbo hovýva, pytáva, pytãúvaguí ha línogui . 40 Ha Aaron ra'ykuérape ñuarã rejapóta: Póncho puku, ku'a jokuaha ha iñakã rehegua omomba'ete ha ombojegua haña ichupekuéra. 41 Péicha remondéta umi ao nde ryke'y Aaron ha ita'yraquérape; remonáta hesekuéra acéite ha emboheko potĩ oiko haña che pa'ikuéra ramo. 42 Ha rejapóta ichupekuéra calzonzillo (chulu) líno inimbógui, omó'ã haña hete opívo, ohupityva'erã iku'a guive henypy'ã arimi meve. 43 Upéicha Aaron ha ita'yraquéra oñemondéva'erã oíke jave pende Ruete róga jojuhahápe, téra oñembojávo kuave'ẽmby rendápe omba'apo haña, ani haña ojaipo mba'eve hekope'ỹ ha upévare omano hikuái. Ko'áva opyta tembiapoukapy ramo peẽme ha pene ñemoñarenguérape ñuarã opaite árape.

Exodus 29

1 Ko'ã mba'e rejapova'erã emboheko potĩ haña ichupekuéra oikokuaa haña che pa'ikuéra ramo: Eiporavo peteĩ tóro ra'yrusu ha mokõi ovecha ra'yrusu iporãitéva; 2 ha pan oñembovu'ỹva, pan he'ẽ oñembovu'ỹva, oñembojehe'ava'ekue acéite reheve, ha mbeju oñemonambyréva acéite rehe, ojejapova'ekue trígo ku'i iporãitévaguí, 3 ha emoimba peteĩ ajaka'ípe, ha eikuave'ẽmba ajaka'i reheve, ha avei pe tóro ra'yrusu ha mokõive ovecha ra'yrusu reheve. 4 Ha egueraha Aaron ha ita'yraquéra pe óga jojohuha rokẽme, ha ýpe remopotĩta ichupekuéra. 5 Remondéta Aarónre ipa'i aorã: Pe camisa puku, pe póncho puku, pe póncho mbyky, pyti'a voko ha pe ku'a jokuaha; 6 ha remoíta pe iñakã rehegua ha iguýpe remoíta pe víncha . 7 Upéi eñohẽ pe acéite iñakã rehe, ha péicha remonáta hese. 8 Ha ita'yraquéra toñemboja avei ne renondépe remonde haña avei hesekuéra ipóncho puku. 9 Reiku'akuáta Aaron ha ita'yraquérape ijokuahápe ha remoíta ichupekuéra iñakã rehegua ha'ekuéra oiko haña che pa'ikuéra ramo opaite ára peve. Péicha emboykéta Aaron ha ita'yraquérape chéve ñuarã. 10 Upéi regueraháta pe tóro ra'yrusu pe óga jojohuha renondépe ha Aaron ha ita'yraquéra omoĩ mbaretéta ipokuéra pe tóro ra'yrusu akã ári. 11 Ha ejuka pe tóro ra'yrusu pende Ruete renondépe, pe óga jojohuha rokẽme. 12 Ha embyaty pe tóro ra'yrusu ruguykue remona haña ne kuãme pe kuave'ẽmby renda ratĩ rehe ha pe tuguy hembýva reñohẽmbáta pe kuave'ẽmby rendáre. 13 Upéi eipe'a hyekue kyrakue, ipy'akue kyrakue, mokõi ipitikiri'ĩngue (iriñon) kyrakue, ha ehapypa kuave'ẽmby renda ári. 14 Pe tóro ra'yrusu ro'okue, ipirekue ha hepotikue katu ehapypa tatápe pende rekoha oka gotýo; péva ningo kuave'ẽmby angaipa reheguáva. 15 Upéi reguerúta peteĩ umi mokõi ovecha ra'yrusúgui ha Aaron ita'yraquéra ndive omoĩ mbarete ipokuéra pe ovecha ra'yrusu akã ári, 16 ha rejukáta pe ovecha ra'yrusu ha huguykuépe rehypyíta pe kuave'ẽmby renda jerekue rehe. 17 Emboja'ó pe ovecha ra'yrusu ha ejohéi hyekue ha ipykuéra, ha embyaty ho'ó ñemboja'opyre iñakãngue reheve, 18 rehapypa haña pe ovecha ra'yrusu pe kuave'ẽmby renda ári; péva kuave'ẽmby ojehapypáva hyakuã porã haña pende Ruetépe ñuarã; ha ko kuave'ẽmby ojehapypáva omboguéta pende Ruete pochy. 19 Upéi egueru ambue ovecha ra'yrusu, Aaron ha ita'yraquéra tomoĩ mbarete ipokuéra pe ovecha ra'yrusu akã ári, 20 ha ejuka avei kóvape, emona pe ovecha ra'yrusu ruguykue Aaron ha ita'yraquéra nambi akatúa rehe, ikuã poguasú akatúa rehe, ipysãguasú akatúa rehe, ha pe huguykue hembýva ehypýi pe kuave'ẽmby renda jerekue rehe. 21 Ha eiporu pe tuguy oítava pe kuave'ẽmby renda ári ha pe acéite Ñanderuete ojaipoukava'ekue ehypýi haña Aaron rehe, Aaron aokuéra rehe, ita'yraquéra rehe ha ita'yraquéra ao rehe. 22 Upéi eipe'a pe ovecha ra'yrusu kyrakue, huguakue kyrakue, hyekue kyrakue, ipy'a kyrakue, mokõi ipitikiri'ĩngue kyrakue ha ipaletakue akatuaguare, ko ovecha

ra'yrsu oñemboykemava'ekue Ñanderuetepe, 23 upéi emoĩ peteĩ pan , peteĩ pan he'ẽ, peteĩ mbeju pe ajaka'igui, oĩháme pan oñembovu'ỹva oñemboykemava'ekue pende Ruete renondépe, 24 ha emoĩmba Aaron ha ita'yrakuéra pópe embokacha haña kuave'ẽmby myatymoimbyre ramo pende Ruete renondépe. 25 Upéi erecivi ipoguikuéra ha ehapy pe kuave'ẽmby rendápe, pe kuave'ẽmby ojehapypáva ári, mba'e ryakuã poráva pende Ruetépe guarã. Péva ningo kuave'ẽmby ojehapypáva Israel Járape guarã. 26 Ha erecivi pe ovecha ra'yrsu pyti'akue, oñemboykemava'ekue pende Ruetépe Aaron omytymoiva'ekue kuave'ẽmby myatymoimbyréva ramo Israel Jára renondépe ha pe pehẽngue péva ne mba'erã. 27 Emboyke pe kuave'ẽmby myatymoimbyre pyti'akue ha ipaletakue, pe ovecha ra'yrsu oñemboykemava'ekue oñemboyke haña pende Ruetépe guarã, 28 ha eme'ẽ Aaron ha ita'yrakuérape imba'erã ramo. Kóva peteĩ tembiapoukapy opaite árape Israel ñemoñarenguérape guarã. Tapia Israelguakuéra tome'ẽ Aaron ha pa'ikuérape pe pyti'a ha pe paléta ikuave'ẽmby oñemyatymoimbyrégui Ñanderuete renondépe; péva imba'erã pe kuave'ẽmby oñemyatymóigui. 29 Ha umi ao ojeporúva pe óga jojohuhápe, Aaron mba'éva, opytáva'erã ita'yrape guarã, ha heseve oñepyrũ haña hembiaapo. 30 Ita'ýra opytáva hendaguépe pa'i ramo, omوندهva'erã pe ao 7 ára pukukue oíke ha omba'apo aja Ñanderuete róga jojohuhápe. 31 Ha eru peteĩ ovecha ra'yrsu kuave'ẽmby ramo, pe pa'i oñepyrũvo hembiaapo ha embojy ho'okue pe yvy pehẽngue oñemboykéva pende Ruetépe. 32 Ha Aaron ha ita'yrakuéra ho'úta pe ovecha ra'yrsu ro'okue ha pe pan oĩtava pe ajaka'ipe pe óga jojohuha rokẽme. 33 Ha'ekuéra ho'úta ho'o ohupitýgui perdon hembiaapo vaikuére ha oñepyrũ haguére hembiaapo Ñanderuetepe guarã, tetã ambueyguá katu ndo'uiva'erã pe so'o pévaguí, pende Ruete mba'égui. 34 Ha hemby ramo pe so'o ha pan oñemboykemava pende Ruetépe ambue ko'ẽ meve, ehapy hembýva guive; ndoje'uiva'erã, pende Ruete mba'égui. 35 Péicha rejapóta Aaron ha ita'yrakuérape, ha'e hagueichaite ndéve rejapo haña; 7 ára javeve emboheko potĩ ichupekuéra oñepyrũ mboyve hembiaapo. 36 Opaite árape eikuave'ẽ peteĩ tóro ra'yrsu, oñeperdona haña pene angaipa. Emopotĩ pe kuave'ẽmby renda pene kuave'ẽmby rupi ha emona hese acéite oñemboykemava'ekue pende Ruetépe. 37 Siéte ára javeve remopotĩta kuave'ẽmby renda oiko haña kuave'ẽmby renda pende Ruete mba'e ramo; oimeraéva ojáva guive kuave'ẽmby renda rehe oñemboykéta Ñanderuetepe guarã. 38 Meme ára reikuave'ẽva'erã kuave'ẽmby renda ári mokõi ovecha ra'yrsu oguerékóva peteĩ año. 39 Reikuave'ẽva'erã peteĩ ovecha ra'yrsu pyharevekue ha ambue ovecha ra'yrsu ka'arupytũme. 40 Ha umi ovecha ra'yrsu reheve reikuave'ẽva'erã 2,2 kilo trígo ku'i iporãitéva oñembojehe'a poráva 0,9 lítro acéite olivo'a reheve, ojejosopyréva ha hi'ári reñohẽ 0,9 lítro víno kuave'ẽmby ojey'upyréva ramo pe ovecha ra'yrsu peteĩha ári. 41 Ha pe ambue ovecha ra'yrsu reikuave'ẽtava ka'arupytũme, pe kuave'ẽmby pyhareveguaréchicha, tahyakuã porã pe kuave'ẽmby hendýva pende Ruetépe guarã. 42 Péicha pejapova'erã kuave'ẽmby ojehapýva tapiate peẽ ha pene ñemoñarenguéra, pe óga jojohuha rokẽme, pende Ruete renondépe, ha upépe Che aíta pende apytépe añe'ẽ haña nendive. 43 Upépe Che aíta Israel ra'ykuéra apytépe; pe tenda oñemboykeva'erã che reko jajaipa rupi. 44 Amboykéta pe óga jojohuha ha pe kuave'ẽmby renda che mba'erã ramo, ha Aaron, ita'yrakuéra ndive, oikóta che pa'ikuéra ramo. 45 Ha aikóta Israel ra'ykuéra apytépe Ijára ramo. 46 Ha oikuaáta hikuái Che ha'eha Jahve, Ijára, aguenohéva'ekue Israelguakuéra Egípto retãgui, aiko haña ijapytepekuéra; Che ningo Jahve, pende Ruete.

Exodus 30

1 Rejapóta ambue kuave'ẽmby renda acácia yvyrágui ojehapy haña hi'ári mba'e ryakuã porã. 2 Ipukuva'erã 44 centímetro ha ipeva'erã avei 44 centímetro ha irundyve iyyke peteĩchava'erã, iyyvateva'erã 88 centímetro ; pe kuave'ẽmby renda irundy hatĩ ojehapova'erã peteĩ yvyra pehẽnguégui. 3 Ha ijape reñu'áva'erã oroitépe , irundyve iyyke ha hatĩnguéra; ha rejapóta ijerekue rehe peteĩ jeguaka opakuevogua oroitégui . 4 Ha rejapóta avei mokõi argólla órogui pe jeguaka opakuevogua guýpe, mokõive hakuahápe (esquinape), mokõive iyyke gotýo, oñemoinge haña ipype hi'ýva ojereraha haña pe kuave'ẽmby renda. 5 Hi'ýva rejapóta acácia yvyrágui ha reñu'áta órope . 6 Pe kuave'ẽmby renda remoíta pe aosãingo renondépe, pe kotyguasúpe oñemboykéva pa'ikuérape, ha ikupépe, pe kotyguasúpe oñemboykéva Ñanderuetepe ha pa'iguasúpe guarãnte, oĩháme pe kamegña iñembotyha (tápa) reheve, ijypýpe oñenongatuhápe che rembiapoukapykuéra, upeguive Che añe'ẽta nendive. 7 Ha hi'ári Aaron ohapyva'erã opaite árape pyharevekue mba'e ryakuã poráva ombosako'i jave pe tataindyenda. 8 Aaron ha

iñemoñarenguéra omyendývo pe tataindyenda ka'arupytũme, ohapyva'erã avei mba'e ryakuã porãva pende Ruete renondépe ġuarã. 9 Hi'ári ndapeikuave'ẽiva'erã ambue kuave'ẽmby, ni kuave'ẽmby ojechapypáva ni víno kuave'ẽmby ramo. 10 Meme año peteĩ jevýnte, Aaron omonava'erã pe kuave'ẽmby angaipa reheguáva ruguy umi kuave'ẽmby ratĩ rehe pehupity haġua pende Ruete perdon pende reko vaĩgui ko tembiapo kóva pejapova'erã opaite añokuéra , ko kuave'ẽmby renda kóva oñemboyketégui pende Ruetépe ġuarã. 11 Ñanderuete oñe'ẽ avei Moiséspe, ha he'í: 12 Eipapa Israel ñemoñarenguérape reikuaa haġua mboýpa oĩ hikuái; peteĩteĩ ome'ẽva'erã pende Ruetépe hekove rehe pirapire, anítei oiko ñemano ijapytepekuéra reipapakuévo ichupekuéra. 13 Umi ojepapáva ome'ẽva'erã 5,6 grámo pláta (óro morotĩ) pende Ruetépe ġuarã. 14 Opavave ojepapáva ha ombotýmava guive 20 año , ome'ẽva'erã ko me'ẽmby kóva pende Ruetépe ġuarã. 15 Upe ipirapire hetáva nome'ẽ hetaveiva'erã ha pe imboriahúva nome'ẽ mbovyveiva'erã; opavavete oikuave'ẽva'erã 5,6 grámo pende Ruetépe ġuarã, ko pláta kóva oñeme'ẽva'erã hekovekuéra rehe. 16 Erecivi ko pláta kóva Israelguakuéra oma'ẽva'erãvagui hekove hekove rehe ha pe pláta reiporúta oñemopu'ã haġua pe óga jojohuha ha Israel ñemoñarenguéra imandu'a haġua oiko hague ko perdon pende Ruete renondépe. 17 Ñanderuete oñe'ẽve Moiséspe, he'ívo: 18 Rejapóta avei peteĩ yrendaġua ipykuéra bróncegui , pa'ikuéra oñemopotĩ haġua; ha remoíta pe óga jojohuha ha pe kuave'ẽmby renda pa'ũme, ha remyenyhêta ýgui. 19 Ha ipype Aaron ha ita'yrakuéra ojepohéi ha ojepyheiva'erã. 20 Oike mboyve hikuái pe óga jojohuhápe, oñemopotíva'erã ýpe, ani haġua omano hikuái; ha oñembojávo kuave'ẽmby renda rehe, ohapy haġua kuave'ẽmby hendýva pende Ruetépe ġuarã oñemopotíva'erã avei ýpe; 21 kóva ningo peteĩ tembiapoukapy peẽme ha pene ñemoñarenguérape ġuarã opaite árape ġuarã. 22 Ñanderuete oñe'ẽve Moiséspe, ha he'í: 23 Ejapyhy mba'e ryakuã porãva: Mírra (yvyra aysy iporãva) 5,58 kilo; canéla hyakuã porãva, 2,79 kilo; cálamó hyakuã porãva, 2,79 kilo; 24 cásiagui avei 5,58 kilo ha olívo acéite 3,65 lítro . 25 Ha ko'ã mba'égui rejapova'erã acéite oñemona haġuánte, ha hyakuã porãva, pe tyakuã apoha ikatupyryva ojapokuaa háicha. 26 Ko acéite kóva reiporúta remona haġua pe óga jojohuha ha opaite mba'e ipype oíva rehe: Pe karameġua, 27 pe mesa, opaite hembiporukuéra reheve, pe tataindyenda, opaite hembiporukuéra reheve, pe kuave'ẽmby renda ojechapy haġuáme mba'e ryakuã porã, 28 kuave'ẽmby renda ojechapyhápe pe kuave'ẽmby, opaite hembiporukuéra reheve, pe yrenda ipykuéra reheve. 29 Péichamante emboyke opaite mba'e pende Ruetépe ġuarã; ha opaite mba'e ojáva guive ko acéite kóva rehe oñemboykéma pende Ruetépe ġuarã imba'etee ramo. 30 Emona avei Aaron ha ita'yrakuérare, oiko haġua che mba'e ha che pa'ikuéra ramo. 31 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape, erévo: Ko acéite kóva che mba'eteéva. 32 Kuimba'e ha kuña rete rehe noñeñohẽiva'erã ha ndojejapoiva'erã ambue ijoguaha, péva Ñanderuete mba'énte ha perespetava'erã Ñanderuete mba'eteéva ramo. 33 Oimeraẽ ojapóva ko acéite kóva ha omona hapicha rehe, ojejukava'erã hetäyguakuéra apytégui. 34 Ñanderuete he'í avei Moiséspe: Ejapyhy mba'e ryakuã porãva: Yvyra kamby hyakuã porãva, jatyta pĩreku'ikue hyakuã porãva, gálbano rapo rykue hyakuã porãva, ko'ã irundy mba'e hyakuã porãva ha ipohyikue peteĩchava'erã. 35 Ko'ã mba'égui ejapo mba'e ryakuã porã ku mba'e ryakuã apoha ikatupyryva ojapokuaa háicha, embojehe'a porã jukymimi reheve, taipotĩ asy. 36 Emongu'i porã rire erahamimi ichugui ha remoíta pe karameġua renondépe pe óga jojohuha ryepýpe, Che ajehechauka haġuáme ndéve. Ko mba'e ryakuã porã kóva pende Ruete mba'e añónte. 37 Ani pejapo ko'ã mba'e ryakuã porãva pendejupe ġuarã, ojejapo háicha chéve ġuarã, ko'ã mba'e oñemboykémagui pende Ruetépe ġuarã añónte. 38 Upe ohapýva ko'ã mba'e, ohetũ haġua hyakuã porãngue ojejukava'erã hetäyguakuéra apytégui.

Exodus 31

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, he'ívo: 2 Ema'ẽke, Che ahenói héra rupi Bezaleélpe, Uri ra'y, ha kóva Hur ra'y, Juda tríbugui . 3 Che amyenyhẽ ichupe che Pytu Porãitégui, iñarandu ha ikatupyry haġua opaichagua ko'ã tembiapo ko'ávape, 4 ikatupyry ha oikuaa haġua mba'éichapa oñemba'apova'erã óro rehe, pláta rehe ha brónce rehe. 5 Oikytíkuaa haġua avei ita vera, ombojegua ha omboguapy haġua ita vera ha ombojeguaka haġua yvyra; ha'e ningo ikatupyry omba'apo haġua opaichagua ko'ã tembiapópe. 6 Ha eikuaa porãke Che amoĩ ipytyvõhára ramo Aholiab, Ahisamac ra'y, Dan tríbugui. Che amoarandu ichupekuéra ojapo porã haġua opaite mba'e ha'eva'ekue guive ndéve: 7 Pe óga jojohuha, pe karameġua, pe karameġua ñembotyha, opaite umi tembiporu ojeporúva pende Ruete rógape, 8 pe mesa ha

hembiporukuéra, pe tataindyenda ha hembiporukuéra, pe kuave'ẽmby renda ogehapy haũa hi'ári mba'e ryakuã porã, 9 pe kuave'ẽmby renda ogehapyhápe umi kuave'ẽmby ogehapyhápe ha opaite hembiporukuéra reheve, pe yrenda ipykuéra reheve, 10 umi ao pa'i Aaron ha ita'yrakuéra omondéta omba'apo haũa, Ñanderuete rogaguasúpe, 11 pe acéite omona haũa, pe mba'e ryakuã porãva kuave'ẽmby rendápe guarã; ha'ekuéra tojapopa hekoitépe ha'e haguéicha ndéve. 12 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 13 Nde reñe'ẽta Israel ñemoñarenguerape, erévo: Añetehápe peẽ pemboareteva'erã che pytu'uha ára; péva ningo techaukaha chéve ha peẽme guarã pene ñemoñarenguéra peve, peikuaa haũa Cheha pende Ruete, penemboheko potíva. 14 Upévore pemboareteva'erã pe jepytu'uha ára, pe ára péva oñemboykégui pende Ruetépe guarã; ha upe omboarete'ýva pe ára, katuete omanova'erã; oimeraẽva omba'apóva pe ára pévape ojejukava'erã hetäyguakuéra apytégui. 15 Seis ára pemba'apova'erã ha pe ára 7-hápe pepytu'uva'erã, oñemboykégui pende Ruetépe guarã; oime ramo omba'apóva pytu'uha arape, katuete omanova'erã. 16 Israel ñemoñarenguéra tapiate omboareteva'erã pe jepytu'uha ára, pende Ruete oñembopy'apeteĩgui Israelguakuéra ndive. 17 Pe jepytu'u ára oikóta techaukaha ramo opaite ára peve Che ha Israel ñemoñarenguéra apytépe; pende Ruete ojapopágui 6 arape opaite mba'e oĩva guive yvagakuérape ha yvy apére, ha pe ára 7-hápe omboarete ha opytu'u haũa. 18 Ha Ñanderuete ome'ẽ Moiséspe, oñe'ẽmba rire hendive pe Sinai cérrope, mokõi ita ipéva tembiapoukapy reheguáva, umi ita ipévore Ñanderuete voi ohaiva'ekue ikuãme umi 10 tembiapoukapy.

Exodus 32

1 Ha Israelguakuéra ohechávo Moises hi'areha oguejy jevy haũa cérrogui, oñemboja hikuái Aaron rendápe ha he'i ichupe: Epu'ã, ha ejapo oréve ore jararã ohótava ore renonderãme; ndoroikuaaĩgui mba'épa ogehura'e Moiséspe, pe kuimba'e oreguenohẽva'ekue Egípto retãgui. 2 Ha Aaron he'i ichupekuéra: Pegueru chéve pene namichãi oroguiguáva oĩva pene rembireko, pende ra'y ha pende raju nambíre. 3 Upéramo mayma Israelgua ogueru Aaron rendápe inamichãinguéra oroguiguáva, inambi rehe oĩva'ekue. 4 Ha ha'e ombohyku porã rire omoha'ãnga peteĩ tóro ra'yrsu. Upéramo he'i hikuái: Israel, kóva ningo nde jára, neguenohẽva'ekue Egípto retãgui. 5 Ha Aaron ohechávo ko'ã mba'e, omopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda pe tóro ra'yrsu ra'ãnga renondépe; ha omoherakuã he'ivo: Ko'ẽ ramo oĩta vy'aguasu pende jrape. 6 Ha ambue ko'ẽme opu'ã hikuái ko'ẽtĩ jave ha oikuave'ẽ kuave'ẽmby ogehapyhápe ha py'aguapy reheguáva; ha tetäyguakuéra uguapy okaru ha hoy'u haũa ha uperire opu'ã hikuái ovy'a haũa. 7 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe: Pya'e, eguejy, ne retäyguakuéra nde reguenohẽva'ekue Egípto retãgui, oñemboheko vaipa hikuái. 8 Pya'ete oñemboyke hikuái pe tape porãgui ha'eva'ekue ichupekuéra; ha ojapo hikuái ijupekuéra guarã peteĩ tóro ra'yrsu ra'ãnga oro oñembohypyregui ha omomba'eguas ichupe, ha oikuave'ẽ ichupe kuave'ẽmby, ha he'i hikuái: Israel, kóva ningo nde jára neguenohẽva'ekue Egípto retãgui. 9 Ñanderuete he'ive Moiséspe: Che ahechakuaáma ko'ã tetäyguá iñakãhatãha. 10 Ko'ága chereja che pochy haũa heseukuéra ha tahundi ichupekuéra, ajapo haũa ndehogui peteĩ tetã ndetuicháva. 11 Upémaramo Moises oñembo'e Ñanderuete renondépe, ha he'i: Ore Ruete, mba'érehapa nde pochy ne retã rehe, nde reguenohẽva'ekue Egípto retãgui tuicha pu'aka ha pyapy mbaretépe. 12 Ma'erã piko Egíptoyguakuéra he'íta: Mba'evairãnte Ha'e oguenohẽ ichupekuéra, ha ojokapa haũa cérro rehe; ha oipe'a haũa ichupekuéra yvy árigui. Embogue nde pochy ha embyasy rejaposégui mba'evaiete ne retäyguakuéra rehe. 13 Nemandu'ána Abraham, Isaac ha Israel ne rembiguakuéra rehe, ichupekuéra reñe'ẽme'ẽva'ekue ndejehe voi ha ereva'ekue ichupekuéra: Che amohetáta ne ñemoñarenguéra umi mbyja arape guáicha; ha ame'ẽta ne ñemoñarenguerape upe yvy upéva, Che aprometemava'ekue upe yvy opytataha imba'e ramo opaite ára peve. 14 Upémaramo Ñanderuete ombyasy he'i haguére ojapotaha mba'evai hetã rehe. 15 Ha Moises ojere ha oguejy pe cérrogui ha ogueru ipópe umi mokõi ita ipéva Ñanderuete ohaĩ haguépe umi tembiapoukapy mokõivéva hova rehe. 16 Ko'ã ita ipéva ningo Ñanderuete rembiapokue ha umi tembiapoukapy ojehaĩva ipype, Ñanderuete voi ohaiva'ekue. 17 Josue ohendúvo hetäyguakuéra sapukái, he'i Moiséspe: Ku sapukái oñorãirõ ramoguáicha che ahendu oĩha hekohápe. 18 Moises katu he'i ichupe: Ndaha'úi imbaretéva sapukái ni ndaha'úi ikangýva sapukái; che ahendu umi opurahéivante. 19 Ha Moises oгуahẽvo pe atyhápe ha ohechávo pe tóro ra'yrsu ra'ãnga ha umi ojerokýva, ipochyeterẽi ha omombo umi ita ipéva ipópe oguerúva, ha ojoka cérro rehe. 20 Ha ojapyhy pe tóro ra'yrsu ra'ãnga, ha'ekuéra ojapova'ekue ha omombo tatápe, ha omongu'ipa

rire omosarambi iku'ikue y ape rehe, ha omboy'uka ichugui Israel ñemoñarenguérape. 21 Ha Moises he'i Aarónpe: Mba'éiko ko'ã tetäyguakuéra ojapo nderehe, regueru haña hi'arikuéra ko mba'evaietereíva. 22 Ha Aaron he'i jevy ichupe: Ani ndepochýtei che jára; nde reikuaa voi ko'ã tetäyguakuérape, mba'éichapa ha'ekuéra oñemboyke pya'e mba'evaípe. 23 He'i hikuái chéve: Ejapo oréve ore jararã oho haña ore renonderãme; ndoroikuaavéigui mba'épa oiko Moisésgui, oreguenohëva'ekue Egípto retãgui. 24 Upérõ che ha'e ichupekuéra: Umi oguerékóva guive óro , togueru chéve. Ha ogueru hikuái pe óro ha aity tatápe, ha osẽ ko tóro ra'yrsu ra'ãnga. 25 Ha Moises ohechávo hetäyguakuéra ndojejokokuaavéima, Aaron ohejágui oiko haña iñakãre ha hese ija'e'yva ovy'ataha, 26 Moises oñemoĩ pe tekoha rokẽme, ha he'i: Mávapa opytáta gueteri Ñanderuete ndive, umía toñembyaty chendive. Ha oñembyaty hendive mayma Levi ñemoñare. 27 Ha Moises he'i ichupekuéra, péicha he'i Ñanderuete, Israel Jára: Pemoĩ pende kyse puku pende ku'a rehe; ha pehasa ñande rekoha rupi peteĩ apýragui ambue apýra peve ha pejuka pene pehẽnguekuérape, pene irũnguéra ha pende róga ykereguakuérape. 28 Ha umi Levi ñemoñare ojapo Moises he'i haguéicha; ha upe árape 3.000 kuimba'e rupi omano hetäyguakuéra apytégui. 29 Upéramo Moises he'i: Ko árape peñeme'ẽmba Ñanderuete pópe ha pehechauka pehayhuveha Ñanderuete rembipota pende ra'ykuéra ha pene pehẽnguegui. 30 Uperiregua árape Moises he'i hetäyguakuérape: Peẽ peñemboheko vaipágui ajupi jevýta Ñanderuete rendápe, aporandu haña Ñanderuetepe: Ha'e peneperdona jevýtapa térã nahániri. 31 Upéramo Moises ojupi jevy Ñanderuete rendápe, ha he'i: Ajerure ndéve, ko'ã tetäyguakuéra oñemboheko vai eterei ojapógui ijupe ġuarã ijárarã oroguigváva, 32 eperdonamína ichupekuéra, ha ndaupéichai ramo, eipe'a avei che rera nde kuatiañe'ẽ rehaíva'ekuégui (oĩháme opaite téra oikoveva'eráva tapia ġuarã). 33 Ha Ñanderuete he'i jevy Moiséspe: Pe oñemboheko vaíva chendivénte, aipe'áta che kuatiañe'ẽgui. 34 Tereho ha egueraha ko tetã kóva mamó Che ha'e haguépe ndéve; ha eikuaa porãke, che yvága rembiguái (ángel) ohóta ne renonderãme; ha pe jehaviraha árape, ahaviráta ichupekuéra hembiaapo vai ojapova'ekue rehe. 35 Ha Ñanderuete ohavira Israelguakuérape ojapo haguérehe hikuái tóro ra'y ra'ãnga, ijára ramo, Aaron po rupi.

Exodus 33

1 Ñanderuete he'i Moiséspe: Tereho ha pesẽ ko'águi, nde ha ne retäyguakuéra reguenohëva'ekue Egípto retãgui, tapeho pe yvy Che aña'ẽme'ẽmava'ekue Abraham, Isaac ha Jacóbope, ha'évo: Ne ñemoñarenguérape ame'ẽva'erã upe yvy; 2 ha Che amondóta ne renonderãme peteĩ yvága rembiguái ha amosẽta umi Canaangua, Amorgua, Hetgua, Ferezgua, Hevgua ha Jebusguakuérape. 3 Tapeho pe yvy osyryhápe kamby ha eíra, Che katu ndahamo'ãi penendive, tetäyguakuéra naiñakã porãigui, anítei ága pohundi tape rehe. 4 Ha hetäyguakuéra ohendúvo ko marandu vai, oñembyasyete ha avavete nomoivéi ijehe ijeguakakuéra. 5 Ñanderuete he'ígui Moiséspe: Ere umi Israel ñemoñarenguérape: Peẽ ningo tetäyguakuéra iñakã porã'yva apyta rire sapy'amínte jepe pende apytépe Che pohundiva'erãmo'ã. Peipe'a pendejehegui pende jeguakakuéra, aikuaa haña mba'épa ajapóta pendehegui. 6 Upémaramo Israel ñemoñarenguéra oipe'a ijehegui ijeguakakuéra Horeb cérro guive. 7 Ha Moises oguerojauka katu pe óga jojohuha omopu'ã haña mombyrymive pe tekohágui ha ohenói pe óga péva óga jojohuha (Ñanderuete ha Israelguakuéra ndive). Ha oimeraẽ ohekaséva Ñanderuete rova osẽ'arã pe tekoha okára gotýo pe óga jojohuha oĩháme. 8 Ha ojehu Moises oho jave pe óga jojohuhápe, mayma tetäyguakuéra opu'ã, ha oñembo'y joa hóga rokẽme oma'ẽ haña hese, ha'e oíke peve pe óga jojohuhápe. 9 Moises oíke jave Ñanderuete rógape ojejohu haña Ñanderuete ndive, pe arai oñembo'yva oguejy ha oñemoĩ Ñanderuete róga rokẽme ha Ñanderuete oñe'ẽ Moises ndive. 10 Ha hetäyguakuéra ohecha ramo pe arai ñembo'yha oíva Ñanderuete róga rokẽme, oñembyaty joa hóga rokẽme ha oñesũ omomba'eguas haña Ñanderuetepe. 11 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moises ndive ojovake, oimeraẽva oñe'ẽ ramoguáicha iñirũme. Ha ha'e ou jevy hetäyguakuéra rekohápe; ha hembiguái, pe karia'y Josue, Nun ra'y, araka'eve ndojeíri pe óga jojohuha ryepýgui. 12 Ha Moises he'i Ñanderuetepe: Ema'ẽmína, nde ere chéve, eraha Israelguakuéra (Canaan retãme); ha Nde nde'eréi chéve mavaitépa chemoirũta. Nde ere uvei: Che ningo roikuaa nde rera rupi ha nde rejohu avei py'aporã che resa renondépe. 13 Ko'ága oime ramo ajohu py'aporã nde resa renondépe, ajerure ndéve ehechauka haña chéve ne pensamiénto , aikuaa haña ajohu hague py'aporã nde resa renondépe; ha ema'ẽmína, ko'ã tapichakuéra rehe, ne retã voi. 14 Ha Ha'e he'i: Che aháta nendive rombopy'aguapy haña. 15

Ha Moises he'i jevy: Ndete voi nderehomo'aita ramo chendive, anínte orerenohẽ ko'águi. 16 Ha mba'éichapa roikuaáta che ha ne retã rojohu hague py'aporã nde resa renondépe, Nde nderejúi ramo orendive, Nde voi oreporavógui oremoirũ haũa opaite tetãnguera apytégui, oĩva guive ko yvy apére. 17 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Ajapóta avei ko mba'e ereva'ekue, rejohúgui py'aporã che resa rendondépe ha Che roikuaágui nde rera rupi. 18 Upéramo Moises he'i Ñanderuetepe: Ajerure ndéve ehechakamína chéve nde reko jajaipa. 19 Ha Ha'e ombohováí ichupe: Che ambohasáta ne renondépe che reko jajaipa reheve, ha hatã ha'éta pende Ruete rera ne renondépe; ha aiporiahuverekóta upe aiporiahuverekosévape, ha chepy'aporãta upe chepy'aporáséva ndive. 20 Ha he'ive: Nderehechamo'ái katu che rova; pe kuimba'e ohecháva che rova katuete omanova'erã. 21 Ha Ñanderuete he'ive: Eñemboja che rendápe ha eñembo'y pe itaguasu ári. 22 Ha ahasáta che reko jajaipa reheve ne renonde rupi, Che romoingéta pe itakuaguasu jurúpe ha amo'áta nde rova che pópe. 23 Ani haũa nde rehecha che rova, ha ahasa rire ne renondégui aipe'a jevýta che po nde rovágui, nde rehecha haũa che atukupénte.

Exodus 34

1 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Embosako'i mokõi ita ipéva umi tenondeguaréicha, ha ahaíta umi ita rehe umi ñe'ẽ oĩva'ekue umi ita tenondeguáva rehe, nde rejokava'ekue. 2 Eñembosako'i ko'ẽ ramo guarã ha pyhareve ejupi Sinai cérrope ha eñemboja che rendápe pe cérro ru'áme. 3 Anítei avave ojupi nendive ha anítei ojehecha avavépe pe cérro rupi; ovecha ha vakakuéra aníke oiko okaru pe cérro renonde rupi. 4 Ha Moises ombosako'i mokõi itape umi tenondeguaréicha; ha opu'ã pyharevete ojupi haũa Sinai cérrope, Ñanderuete he'i haguéicha ichupe, ha ogueraha ipópe umi mokõi itape. 5 Ha Ñanderuete oguejy peteĩ arai reheve ha Moises oĩ hendive upépe, ha omomba'eguasú Jahvépe. 6 Ha Ñanderuete ohasávo henonderã rupi, Ha'e he'i: Jahve, Jahve, imbaretéva, oporoporiahuverekóva ha ipy'aporáva, hasy ipochy haũa, tuicha iporiahuvereko ha nopyrũiva iñe'ẽ ome'éva'ekue rehe. 7 Ha'e oiporiahuvereko 1000 kuimba'e ñemoñare rekove pukukue peve ha operdona tapichakuéra rembiapo vai ndohejái ohavira'ýre katu umi oñemoivape hese, Ha'e ohavira uvei tuvakuéra rembiapo vai ita'ýra ra'y jevy peve, mbohapy térã irundy iñemoñare (generaciões) rekove peve. 8 Upéramo Moises pya'e oñakãity yvy rehe ha oñembo'e ichupe, 9 he'ivo: Che Jára, ajohu ramo py'aporã nde resa renondépe, terehomína orendive Nde ha'égui ore Jára; umi tetãyguá ningo iñakã porã'ýva voi; eperdona ore reko vai ha ore angaipa, orerereko ne mba'eteéva ramo. 10 Ha Ñanderuete he'i jevy ichupe: Eikuaa porãke, che ame'ẽma che ñe'ẽ opaite ne retãyguá renondépe; ha ajapóta milagrokuéra ndojejapoiva gueteri yvy apére, mba'eveichagua tetãme ha opaite ne retãyguá ohecháta pende Jára rembiapo; umíva pa'ũme, nde reikohápe, tuichaite milágro Che ajapóta nderupi. 11 Ejapóke Che ha'éva guive ndéve ko árape; ha ema'ẽ porã, Che amoséta ne renonderãgui Amorgua, Canaangua, Hetgua, Ferezgua, Hevgua ha Jebusguakuérape. 12 Eñangarekóke ndejehe ani haũa peñembopy'apeteĩ umi tetãyguakuéra ndive nde reikotahápe, ani haũa ha'ekuéra oiko pende apytépe ñepysãngarã ramo. 13 Eitypa katu ikuave'ẽmby rendakuéra, ejokapa umi tete ra'ãngakuéra ha ehundi umi Asera (ijára) ra'ãngakuéra. 14 Neremomba'eguasúva'erã mba'eveichagua jára ambuépe. Jahve, pende Ruete, hakate'ỹ héra rehe, Ha'e ningo hakate'ỹhína héra rehe. 15 Upévagui ani peñemopeteĩ umi Canaangua ndive; ha'ekuéra oñemongy'áma ijára kuave'ẽmby rupi ha peẽ peho ramo ha pekaru hendivekuéra peñemongy'áta avei. 16 Ha pemomenda ramo pende ra'ykuéra itajyrakuéra rehe, itajýra ogueraháta pende ra'ykuérape ijára gua'u rendápe omomba'eguasú haũa ichupekuéra. 17 Nderejapoiva'erã nde jára ra'ãnga hykupyrevagui. 18 Pe arete pan ñembovu'ýva rehegua pemboareteva'erã 7 ára pukukue ha umi ára aja pe'uva'erã pan oñembovu'ýva; Che ha'e haguéicha ndéve, pemboareteva'erã abril jasýpe; abril jave peséva'ekuégui avei Egípto retãgui. 19 Opaite pende ra'y ijypýva guive che mba'e; ha ne rymbakuéra ijypýva avei che mba'e, taha'e tóro ra'y térã ovecha ra'y, máchova guive. 20 Ha remyengoviáta búrru ra'y ijypýva ovecha ra'yrsu rehe; ha neremyengoviakuaái ramo, emopẽ ijajúra. Remyengoviava'erã opaite nde ra'ykuéra ijypýva; ha avave noñembojaiva'erã che renondépe po nandi rehevénte. 21 Seis ára remba'apova'erã, pe ára 7-hápe katu repytu'uva'erã; yvy jo'o rembiapógui ha ñemitý mono'õgui jepe repytu'uva'erã. 22 Remboareteva'erã: Semanakuéra arete, pe trígo ñemono'õ ñepyrũ arete, ha pe ñemono'õ arete pembyatypa rire pende kóga'a pe año pahápe. 23 Peteĩ añope mbohapy jevy oñembojava'erã mayma kuimba'ekuéra Jahve, Israel Jára

renondépe. 24 Che amosêta umi tetânguêrape ne renonderãgui ha ambotuichavéta ne retã yvy ha avave ndoipotamo'ãi nde yvy nde rejupi jave reñemoĩ hağua pende Ruete renondépe mbohapy jevy opaite añope . 25 Nereikuave'êiva'erã chéve mba'eve oñembovupyréva che kuave'ẽmby ruguykue reheve ha ndojehejaiva'erã ko'ẽrõ peve mba'eve pe arete páscua pegua oñekuave'êva'ekuégui. 26 Umi nde kóga'a ijypy porãvévaguí regueruva'erã pende Ruetépe, pende Jára rógape. Neremomimoiriva'erã pe kavara ra'y isy kambykuépe. 27 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Ehai ko'ã ñe'ẽ; ko'ã ñe'ẽ rupi añembopy'apeteĩma nendive ha Israelguakuéra ndive. 28 Ha Moises opyta jevy Ñanderuete ndive 40 ára ha 40 pyhare; Moises ndo'úi pan ni ndoy'úi mba'eve; ha ohai ita ipéva rehe pe ñe'ẽme'ẽ rehegua ñe'ẽ, umi 10 tembiapoukapy. 29 Ha ojehu Moises oğuejývo Sinai cérrogui umi mokõi itape tembiapoukapy reheguáva reheve ipópe, péina hova omimbi oñe'ẽgui Ñanderuete ndive, ha'e katu ndoikuaái péva. 30 Aaron ha opaite Israel ñemoñarenguéra oma'ẽ joa Moises rehe, ha péina hova pire omimbi; ha okyhyje hikuái oñemboja hağua hese. 31 Upéramo Moises ohenói ichupekuéra; Aaron ha umi karai anciáno oupa hağua hendápe ha Moises oñe'ẽ ichupekuéra. 32 Upéi oñemboja opaite Israel ñemoñarenguéra ha ha'e he'i ichupekuéra ojapo hağua opaite mba'e Ñanderuete he'iva'ekue guive ichupekuéra Sinai cérrope. 33 Ha Moises oñe'ẽmba rire hendivekuéra oñu'ã hova ao pehẽnguêpe. 34 Ha oho jevýrõ Ñanderuete rendápe oñe'ẽ hağua hendive, oipe'a ijao pehẽngue osẽ jevy peve; ha osẽ rire omombe'upa Israel ñemoñarenguêrape umi mba'e Ha'e he'iva guive ichupe, ha ha'ekuéra ojapova'eráva. 35 Ha Israel ñemoñarenguéra oma'ẽvo Moises rova rehe, ohecha hikuái hova pire omimbipa; ha Moises omoĩ jevy ijao pehẽngue hova rehe, oike jevy peve oñe'ẽ hağua Ñanderuete ndive.

Exodus 35

1 Moises ohenoiuka opaite Israel ñemoñarenguéra peteĩ atyguasúpe ha he'i ichupekuéra: Ko'ã mba'e Ñanderuete he'iva'ekue ojejapo hağua: 2 Seis ára oñemba'apova'erã ha pe ára 7-ha oñemboykeva'erã Ñanderuetepe, Ha'e opytu'úgui avei pe ára pévape; oimeraẽ omba'apóva pe ára pévape omanova'erã katuete. 3 Ndapejatapyiva'erã mamove pende rekohápe pe jepytu'uha árape. 4 Ha Moises oñe'ëve opaite, Israel ñemoñarenguéra ijatýva guivépe, ombohasa hağua umi ñe'ẽ Ñanderuete he'iva'ekue ojejapo hağua: 5 Pemboyke pende apytégui pene me'ẽmby Ñanderuetepe ġuarã; mayma ipy'aporáva ogueruva'erã Ñanderuetepe: Óro, pláta, brónce , 6 aorã (paño) hovýva, pytáva, pytãũva, líno inimbo poráva, kavara rague, 7 ovecha ra'yrusu pirekue oñemopytãmbyréva, vaka ypegua pirekue, yvyra acácia , 8 acéite tataindyenda ohesape hağua, mba'e ryakuã poráva, acéite oñemona hağua ha pe mba'e ryakuã asýva ojeħapy hağua, 9 ita vera pytáva ha ambue ita vera oñemoĩva'erã pa'i póncho mbyky rehe ha ipyti'a voko rehe. 10 Mayma iñakã porã ha iñarandúva guive pende apytépe ouva'erã ojapo hağua opaite mba'e Ñanderuete he'iva'ekue guive ojejapo hağua: 11 Pe óga jojohuha ijape ha itápia reheve, ty'ãinguéra (gáncho), itábla , hi'yva pukukuéra, horconguéra ipyendakuéra reheve; 12 kameğua ha hi'yvakuéra yvyraguigua ha pe kameğua juru mbotyha, umi aosãingo hóga pegua ojepysova'erã tenonde. 13 Pe mesa hi'yva pukukuéra ha opaite hembiporukuéra, ha pe pan hi'ári oñemõiva'erã, 14 pe tataindyenda ohesapeva'erã ha hembiporukuéra, hemiendynguéra ha acéite pe tataindyenda ohesape hağua; 15 pe kuave'ẽmby renda ári ojeħapy hağua mba'e hyakuã poráva ha hi'yvakuéra, pe acéite omona hağua, pe mba'e ryakuã asýva, pe aosãingo pe óga jojohuha rokẽ rehe ġuarã; 16 kuave'ẽmby renda ojeħapyhápe umi kuave'ẽmby, iparrilla bronceguiguáva, hi'yva pukukuéra, opaite hembiporukuéra, pe yenda ipykuéra reheve, 17 pe aosãingo korapy rehe ġuarã, horconguéra ha ipyendakuéra, pe aosãingo pe korapy rokẽ rehe ġuarã. 18 Umi óga poste'i , ikorapy postekuéra ha isãnguéra, 19 umi Levigua aokuéra omba'apo hağua Ñanderuete rógape, umi pa'i guasu ao Aarónpe ġuarã ha umi pa'i ao ita'yrape ġuarã. 20 Ha Israel ñemoñarenguéra osẽmba rire Moises renondégui. 21 Ha ou mayma kuimba'e iñe'ẽ, opokova'ekue ipy'apy rehe, ha maymaite umi hi'ángapýpe ome'ẽseva'ekue ogueru ime'ẽmby Ñanderuetepe ġuarã, ojejapopa hağua pe óga jojohuha, hembiporukuéra reheve ha umi ao ojeporúva pe óga jojohuha rembiapópe. 22 Péicha umi kuimba'e ha kuñakuéra ipy'aporáva ou ogueru hağua ijajuriguakuéra, inamichãinguéra, ikuãirũ, ipyapy reheguáva (brazaléte) ha opaichagua jeguaka oroguiguáva ; ha ome'ẽmba umi mba'e oroguiguáva Ñanderuetepe ġuarã ime'ẽmby ramo. 23 Mayma kuimba'e oguererekóva aorã hovy, pytã, pytãũ, líno inimbo poráva, kavara rague, ovecha ra'yrusu pirekue oñemopytãmbyréva, téra vaka ypegua

pirekue, ogueru joa hikuái. 24 Maymavéva ome'ëséva ipláta térã brónce togueru Ñanderuetépe ġuarã ime'ëmby ramo; ha mayma oguerékóva yvyra acácia, togueru ojejapopa haġua umi tembiapopyrã. 25 Avei opaite kuña iñakã porã ha iñarandúva guive ha oipováva ipópe togueru ipovãmyre; paño hovýva, pytáva, pytãúva térã líno inimbo poráva. 26 Ha maymaite kuña, omba'aposéva guive toipová kavara rague. 27 Umi mburuvicha ogueru ita vera pytã ha ambue ita ombojegua haġua pa'i póncho mbyky ha ipyti'a voko, 28 ha umi mba'e ryakuã porã, pe acéite tataindyenda ohesape haġua, pe acéite omona haġua ha pe mba'e ryakuã asýva. 29 Umi Israel ñemoñarenguérava guive, taha'e kuimba'e térã kuña, opavave ipy'aporáva guive togueru ime'ëmby Ñanderuetépe ġuarã, Ha'e he'i haguéicha Moiséspe ojejapo haġua. 30 Ha Moises he'i Israel ñemoñarenguérape: Pema'ẽ, Ñanderuete ohenói Bezaleel, Uri ra'ýpe, Hur ra'yre, Juda tríbugui , 31 ha omyenyhẽ ichupe Ipytu Porãitégu i , omoarandu ha ombokatupyry haġua ichupe opaichagua mba'e apópe. 32 Ojapo porã haġua opaichagua tembiaporã óro, pláta ha bronceguiguáva , 33 omba'apo haġua ita oñeñoñava'erã (omoinge) yvyra rehe ha ojapo haġua opaichagua tembiapo katupyrype oñekotevéva guive. 34 Bezaleel ha Aholiábpe, Ahisamac ra'y, Dan tríbu pegua oñeme'ẽ arandu Ñanderuetégui; 35 ikatupyryete haġua opaichagua tembiapo iporávape ha ombojeguaka haġua aorã (páño) hovýva, pytáva, pytãúva, líno inimbo ha opaichagua ao apópe, ojaopokuaa haġua hikuái avei opaichagua ambue tembiapo ha ta'ãnga.

Exodus 36

1 Upéicha Bezaleel, Aholiab ha maymaite kuimba'e ojeoporavóvape Ñanderuete omoarandu ha ombokatupyry ojapo haġua opaite tembiapo pe óga jojohuhápe ġuarã ha ojapo haġua opaite ambue mba'e Ñanderuete he'iva'ekue guive ichupekuéra. 2 Upéicha Moises ohenói Bezaleel, Aholiab ha opaite ambue kuimba'e Ñanderuete omoarandu ha ombokatupyryvape ha mayma kuimba'e Ha'e oiporavova'ekuépe omba'apo haġua pe tembiapoguasú pévape. 3 Ha'ekuéra orecibi Moises pógui opaite Israel ñemoñarenguéra remime'ẽ ojejapo haġua pe óga jojohuha. Ha Israel ñemoñarenguéra ko'ẽ ko'ẽ rehe oguerúnte hemime'ẽ ome'ẽseitereíva. 4 Ha oġuahẽmbávo umi mba'apohára omba'apo haġua pe óga jojohuhápe, 5 he'i Moiséspe: Tetãyguakuéra oguerúma hetaitereíve mba'e oñekotevévaguí pe óga jojohuhápe ġuarã. 6 Upéramo Moises he'iuca mayma Israelguakuérape: Kuimba'e ha kuñakuéra anive pegueruve pene me'ëmby ko óga jojohuhápe ġuarã. Péicha ojejoko tetãyguakuérape ani haġua ogueruve hemime'ẽmynguéra. 7 Israelguakuéra ogueruve oñekotevégui, ha hembypáma. 8 Upéicha umi iñarandúva omba'apo pe tembiapoguasú pévape, ojaopopa haġua pe óga jojohuhápe ġuarã: 10 aosãingo líno inimbo ojepekapyrévaguí, aorã (páño) hovýva, pytáva, pytãúvaguí; ha ombojegua haġua querubin ra'ãnga iporãitévape, 9 peteĩ aosãingo ipukuva'erã 12,25 métro , ha ipeva'erã 1,75 métro ; opaite ko'ã aosãingo tuichakue peteícha. 10 Cínco aosãingo oñembojoaju ojuehe, ha péicha avei oñembojoaju ojuehe umi ambue 5 aosãingo. 11 Ha oipojuráta ojuehe sã hovýpe pe aosãingo rembe'y pahápe; ha peichaite ojaopóta avei ambue aosãingo rembe'y rehe oñembojoaju porã haġua. 12 Cincuénta jepojura (lazáda) ojapo hikuái pe aosãingo tenondegua rembe'y rehe, ha 50 jepojura pe aosãingo rembe'y mokõiha pegua rehe; peteĩ jepojura opytáta ambue jepojura rovái. 13 Ojapo avei 50 ty'ái (gáncho) órogui , ipype ombojoaju haġua peteĩ aosãingo ambue rehe, ha péicha omba'apo hikuái pe óga jojohuhápe. 14 Ojapo avei aosãingokuéra kavara ragueguiguáva omo'ã haġua pe aosãingo tenondegua; ojapo hikuái 11 aosãingo. 15 Peteĩ aosãingo ipukú 13,12 métro ha ipe 1,75 métro , umi 11 aosãingo tuichakue peteícha. 16 Ha ombojoaju ojuehe 5 aosãingo peteĩ atýpe ha 6 aosãingo ambue atýpe. 17 Ojapo hikuái avei 50 jepojura pe aosãingo rembe'y rehe, oñembojoapy haġua umi ambue 50 jepojura pe aosãingo mokõiha rembe'y rehe. 18 Ojapo hikuái avei 50 ty'ái (gáncho) bróncegui ombojoaju haġua umi aosãingo ojuehe ha oiko haġua ichugui peteĩ aosãingoguasuetéva (oñu'ã haġua pe óga jojohuha ape). 19 Ha ojapo hikuái ambue mo'ãha ovecha pirekuégui oñembopytãmyrévaguí, ha ambueve vaka ypegua pirekuégui opytapa haġua ojo'ári. 20 Ojejapo avei pe óga jojohuhápe ġuarã umi tábla oñembo'yva yvyra acáciaguí . 21 Peteíteĩ tábla ipukuva'erã 4,37 métro ha ipeva'erã 65 centímetro . 22 Peteíteĩ tábla oguerékóta mokõi clávo yvyraguiguáva, ikatu haġuáicha oñembojoaju ojuehe; péicha ojapo hikuái mayma tábla pe ógape ġuarã. 23 Ojejapo 20 tábla pe óga jojohuha tápiare ġuarã opytáva súrpe . 24 Ha ojejapo avei 40 ipyenda plátaguí opyta haġua umi 20 tábla guýpe; mokõi pyenda peteĩ tábla guýpe, ha mokõi clávo yvyraguiguáva cáda táblape ġuarã. 25 Ha pe ambue óga tápia nóртеpe ġuarã ojejapo avei 20 tábla . 26 Cuarénta

pyenda plataguiguáva reheve; mokõi pyenda peteĩteĩ tábla guýpe ñuarã. 27 Ha pe óga tápia kuarahyreike gotýo ñuarã ojejapo 6 tábla . 28 Pe óga hakuaha (esquiná) mokõive yke gotýo ñuarã oĩva kuarahyreike gotýo ojejapóta mokõi tábla , 29 ha umía oñembojoaju iguýguio ha yvatéguio peteĩ argólla reheve; péicha ojejapo mokõive hakuaha rehe. 30 Péicha ojeporu ko tápiare ñuarã 8 tábla ha 16 ipyenda plataguiguáva , peteĩteĩ táblape ñuarã mokõi pyenda. 31 Ojapo avei umi alfajía yvyra acáciagui ; 5 alfajía pe óga yke peteĩháme ñuarã, 32 ha 5 alfajía ambue óga yképe ñuarã, ha 5 alfajía pe óga kupépe ñuarã, pe kuarahyreike gotýo. 33 Ha ombohasa hikuái umi alfajía umi tábla mbyte rupi peteĩ hakuahágui ambue hakuaha (apýra) peve. 34 Ha'ekuéra ojaho'i umi tábla órope ha ojapo hese ñuarã argollakuéra , ombohasa haña upérupi umi alfajía , ko'áva ojaho'i avei órope . 35 Ojejapo umi aosãingo hovýva, pytáva, pytãuva ha líno inimbo jepokapyrégui; ha ojapo hikuái hese querubin ra'anga iporãitereíva. 36 Ha hese ñuarã ojapo hikuái irundy horcon yvyra acáciagui ha oñu'ã órope ; ha omboyku irundy ipyenda plátagui . 37 Ojapo hikuái umi aosãingo pe óga jojohuha rokẽ rehe ñuarã, aorã hovýva, pytáva, pytãuva ha líno inimbo jepokapyrégui, pe tembiapo ikatupyryva rembiapokue; 38 ha 5 horcon iclavokuéra reheve; ha oñu'ã órope umi horcon arigua jeguaka ijalfajía reheve, umi 5 pyenda katu ojejapo bróncegui .

Exodus 37

1 Bezaleel ojapo avei pe karameña péva acácia yvyrágui; ipukukue 1,10 méetro , ipekue 65 centímetro ha iyyvatekue 65 centímetro . 2 Ha ojaho'i hikuái oroitépe hyepy ha okáguio ha ojapo hikuái avei órogui peteĩ alfajía ijerekuévo. 3 Omboyku hese ñuarã irundy argólla órogui umi hakuaha (ijesquiná) irundyvépe ñuarã; peteĩ yke gotýo mokõi argólla ha ambue yke gotýo ambue mokõi argólla . 4 Ojapo hikuái avei hi'ýva acácia yvyrágui, ha ojaho'ipa órope , 5 ha omoinge hi'ýva umi argólla kuára rupi oĩva pe karameña yke rehe, ojeguerahakuaa haña pe karameña. 6 Ojapo hikuái avei pe karameña juru ñembotyha (tápa) oroitégui ; ipukukue 1,10 méetro , ha ipekue 65 centímetro . 7 Ojapo avei mokõi querubin (ángel ruvicha) órogui , oñenupãmyréva martíllape , pe karameña apýra mokõivépe ñuarã. 8 Peteĩ querubin oñemoĩ peteĩ apýrape ha pe ambue querubin ambue apýrape; umi querubin ha pe karameña ojejapo peteĩ óro pehẽnguégui. 9 Ha umi querubin pepo ojepyso hi'ári, ipepokuérape oñu'ã haña pe karameña; umi querubin opyta ojováí ha hovakuéra oma'ẽ pe karameña juru ñembotyha rehe. 10 Ojapo hikuái avei peteĩ mesa acáciagui ; ipukukue 88 centímetro, ipekue 44 centímetro ha iyyvatekue 66 centímetro ; 11 ha ojaho'i oroitépe , ha omoĩ hese peteĩ jeguaka ijerekuévo. 12 Omoĩ avei hese peteĩ alfajía ipéva 8 centímetro ijerekue rehe, ha pe alfajía apýra jerekue rehe ojapo peteĩ akã jeguaka (coróná) oroguiguáva . 13 Ha ojapo hikuái avei hese ñuarã irundy argólla óro ñemboykupyregui, ha omoĩ irundyve hakuahápe (esquiná) irundyve hetyma rehe. 14 Pe alfajía guýpe opyta umi argólla ha ikuárape oñemoinge hi'ýva ojegueraha haña pe mesa . 15 Hi'yvakuéra ojapo hikuái acáciagui ojegueraha haña pe mesa , ha ojaho'ipa órope . 16 Ojapo avei umi tembiporu oĩva'eráva pe mesa ári, umi ña'ẽmbeguasú (fuente), umi ña'ẽmbe (platillo), jarrokuéra ha vasokuéra oroitégui . 17 Ojapo avei pe tataindyenda órogui, martíllape oñenupãmyréva; ipyenda, hi'ýva, iyyvakuéra, iyyvoty ryrú, iñapokytã (mba'e apu'ã) ha iyyvoty ra'angakuéra ojueheguáva. 18 Hi'ývagui osẽ 6 jyva; mbohapy jyva peteĩ tataindyenda yke, ha mbohapy jyva ambue tataindyenda yke. 19 Peteĩ jyva rehe oĩ mbohapy yvoty ryrú, peteĩ iñapokytã ha peteĩ yvoty ra'anga, ha ambue jyva rehe mbohapy yvoty ryrú, peteĩ iñapokytã ha peteĩ yvoty ra'anga; péicha ojejapo avei umi 6 jyva rehe. 20 Ha pe tataindyenda ýva ru'áme oĩ irundy yvoty ryrú, iñapokytã ha yvoty ra'anga. 21 Peteĩ apokytã umi jyva peteĩha ha ambue mokõiha guýpe, ha ambue apokytã umi jyva mbohapyha ha irundyha guýpe, ha ambue apokytã umi jyva 5-ha ha 6-ha guýpe. 22 Umi apokytã ha umi jyva ojejapo peteĩ óro pehẽnguégui, oñenupãmyre martíllape . 23 Ojapo oroitégui avei umi 7 temiendy, tataindy mopotiha ha ña'ẽmbekuéra. 24 Opaite hambiporukuéra ojejapo 33,50 kílo oroitégui . 25 Ojapo avei pe kuave'ẽmby renda ojehapy haña mba'e ryakuã porã, yvyra acáciagui , 44 centímetro ipukukue ha péicha avei ipekue; iyyke irundy peteĩha, ha iyyvatekue 88 centímetro ; ha hetégui osẽ 4 hatĩ. 26 Ha oñu'ã oroitépe: Ijape, iyykekuéra, ijerekue rehe, hatĩnguéra, ha avei pe jeguaka ijapýra jerekuévo. 27 Ojapo avei mokõi argólla órogui pe jeguaka apýra guýpe, umi mokõive hakuaha (esquinape) mokõive yke gotýo, oñemoinge haña ipype umi hi'ýva ojeguerahakuaa haña. 28 Ha ojapo umi hi'ýva acáciagui , ha oñu'ãmba órope

. 29 Ojapo avei hikuái pe acéite omona haḡua, ha pe mba'e ryakuã porã hyakuã asy haḡua, pe mba'e ryakuã porã apoha katupyryva ojapo háicha.

Exodus 38

1 Upéicha ojapo hikuái avei pe kuave'ẽmby renda jehapypáva acácia yvyrágui, ipukukue 2,18 méto , ipekue avei 2,18 méto ha iyyvatekue 1,31 méto . 2 Ha ojapo hatĩnguéra irundyve hakuahápe (esquinape), ha umía peteĩ hete rehe, ha oñu'ã bróncegui . 3 Ojapopa hikuái kuave'ẽmby renda rembiporukuéra: Japepo (ólla), pála , ña'ẽmbe, ty'ãinguéra (gáncho) ha tanimbu mbyatyha; opaite tembiporukuéra ojejapo bróncegui . 4 Ojapo avei pe kuave'ẽmby rendápe ḡuarã peteĩ parrilla bróncegui ipa'ũmimíva ha omoĩ pe kuave'ẽmby renda ryepýpe iku'a mbyte rupi. 5 Omboyku avei irundy argólla pe parrillape ḡuarã bróncegui irundyve hakuahápe (esquinape) ḡuarã, umía rupi oñemoinge haḡua hi'yvakuéra. 6 Hi'ýva ojejapo yvyra acáciagui ha ojejaho'i bróncepe . 7 Hi'ýva oñemoinge umi argólla kuápe, oĩva pe kuave'ẽmby renda yke mokõivépe, ojequeraha haḡua; pe kuave'ẽmby renda ojejapo táblagui ha hyepýpe inandi (ikua). 8 Ojapo avei peteĩ tacho bróncegui; kóva ojejapo kuña espéjogui , umia omba'apóva pe óga jojohuha rokẽme. 9 Upéi ojapo hikuái pe korapy; sur gotýo umi aosãingo líno inimbo jepokapyrégui ipuku 43,75 méto . 10 Ha'ekuéra omosãingo umíva 20 póste rehe ha umíva omboguapy hikuái 20 pyenda ári; iclávó ha ijargólla ojapo óro morotĩgui. 11 Ha yvate gotýo umi aosãingo ipuku 43,75 méto , ha omosãingo 20 póste rehe, ha umía omboguapy 20 pyenda ári; iclávó ha ijargólla ojejapo óro morotĩgui. 12 Kuarahyreike gotyogua, umi aosãingo ipuku 21,87 méto ha omosãingo 10 póste rehe ha umíva omboguapy 10 pyenda ári, umi clávó ha ijargólla ojejapo óro morotĩgui. 13 Kuarahyresẽ gotyogua aosãingo ipuku avei 21,87 méto . 14 Peteĩ yke gotýo, ojeikehápe, pe aosãingo ipuku 6,56 méto , mbohapy ipóste reheve ha mbohapyve ipyendakuéra reheve; 15 ambue yke gotýo, pe aosãingo ipuku avei 6,56 méto , mbohapyve ipóste reheve ha mbohapyve ipyendakuéra reheve. 16 Opaite umi aosãingo pe korapyjere rehegua ojejapo líno inimbo jepokapyrégui. 17 Umi póste pyenda ojejapo bróncegui ; iclávó ha ijargólla ojejapo óro morotĩgui; péicha avei umi póste akã ojejaho'i óro morotĩme, opaite póste argólla ojejapo avei óro morotĩgui. 18 Pe korapy ojeikehápe oĩ aosãingo ikatupyryva rembiapokue; aorã (páño) hovýva, pytáva, pytãúva ha líno inimbógui ojejpova'ekue; ipuku 8,75 méto ha ipekue ha iyyvatekue peteĩcha, 2,18 méto ; peichaite avei umi aosãingo korapy pegua. 19 Oĩ irundy póste , ha irundy ipyenda bróncegui, iclávó , ijargólla ha póste akã jeguaka ojejapo óro morotĩgui. 20 Opaite umi póste'i pe óga jojohuha korapy jerekue rehegua ojejapo bróncegui . 21 Kóva ningo pe óga jojohuha rembiapo repy. Moises ohejava'ekue Itamarpe ha'e omyakã haḡua; ha'e Aaron ra'y, Levi tríbugui . 22 Ha Bezaleel, Uri ra'y, Hur ra'yre, Juda tríbugui , ojapo opaite mba'e Ñanderuete he'iva'ekue guive Moiséspe. 23 Ha hendive oĩ Aholiab, Ahisamac ra'y, Dan tríbugui omba'apokuaáva ita rehe ha ojapokuaáva aorã hovýva, pytáva, pytãúva, líno inimbógui ha ombojeguakuaáva avei umía. 24 Opaite óro ojeporu pe tembiapoguasúpe, Israelguakuéra ome'ẽva'ekue oñemopu'ã haḡua pe óga jojohuha ohupity 980 kílo . 25 Ha pe pláta (óro morotĩ) Israelguakuéra ogueruva'ekue ohupity 3.371 kílo . 26 Médio síclo (5,585 grámo), pe óga jojohuha pegua sícloicha , peteĩteĩ kuimba'e Israel pegua ome'ẽva'erã; ha umi kuimba'e ome'ẽva'ekue ime'ẽmby ombotýva guive 20 año , ohupity 603.550. 27 Ojeporu 3.350 kílo óro morotĩ omboyku haḡua pe óga jojohuha pyenda ha ikorapy pyenda; 100 pyendápe ḡuarã ojeporu 3350 kílo , 33,50 kílo peteĩ pyendápe ḡuarã. 28 Ha umi 21 kílo óro morotĩ hembýva ojeporu umi horcon akã jeguaka, ijargólla ha iclávope ḡuarã. 29 Pe brónce oñeme'ẽva'ekue ohupity 2.371,8 kílo . 30 Umívagui ojejapo pe óga jojohuha rokẽ pyenda, pe kuave'ẽmby renda parrilla , opaite tembiporu kuave'ẽmby rendápe ḡuarã, 31 umi pyenda oĩva korapy jerekuévo, umi korapy rokẽ pyenda, opaite umi póste'i óga pegua ha opaite umi póste'i korapyjere peguáva.

Exodus 39

1 Pe aorã (páño) hovývagui, pytávagui ha pytãúvagui ojejapo pe ao umi omba'apóvape ḡuarã pe óga jojohuhápe, péicha ojejapo ao pa'iguasu Aarónpe ḡuarã, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 2 Ojapo avei pe póncho mbyky pa'i omondéva, órogui , aorã (páño) hovývagui, pytávagui, pytãúvagui ha líno inimbo ojepokapyrégui. 3 Ha omopererĩ pe óro ha oikytĩ ichugui inimbóicha oipyaha haḡua

pe aorã hovýva, pytãva, pytãũva ha lino inimbo jepokapyre pa'ũme; tembiapo porãitẽva ojejapo. 4 Ojapo avei hikuái mokõi jokoha opytãva Aaron ati'y ári ombojoaju haũa umi põncho mbyky apýra oñondive. 5 Pe ku'a jokuaha oĩva pe põncho mbyky rehe ojejapo avei aorã hovýva, pytãva, pytãũva ha lino inimbo ojepokapyrégui, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 6 Ha ombosako'i mokõi ita vera pytãva ha ãva omboguapy óro jeguaka rehe, ha ojehei hese Israel ra'ykuéra réra, 7 ha omoĩ pe põncho mbyky ijyke rehe ijati'y ári; ko'ãva rupi oiko haũa mandu'a Israel ñemoñarenguéra rehe, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 8 Pe voko pyti'a rehegua ojejapo avei ojejapo haguéicha pe põncho mbyky: Órogui , aorã hovývagui, pytãvagui, pytãũvagui ha lino inimbo jepokapyrégui. 9 Ijyke irundyve peteĩchante ipuku 22 centímetro, ha ipe avei 22 centímetro . 10 Ha oñoña (omoinge) hese irundy ita vera rysýi. Hysýi peteĩháme oĩ peteĩ ita vera pytãũ, peteĩ ita vera sa'yju, peteĩ ita vera hovy, ko'ãva oĩ tysýi peteĩháme. 11 Hysýi mokõiháme, oĩ peteĩ ita vera pytã, peteĩ ita vera hovyũ ha peteĩ ita vera omimbietẽva. 12 Hysýi mbohapyhápe, oĩ peteĩ ita vera sa'yjuvy, peteĩ ita vera sakã para ha peteĩ ita vera sakã pytã. 13 Hysýi irundyhápe, oĩ peteĩ ita vera hovy kangy, peteĩ ita vera sakã pytã rovy ha peteĩ ita vera para hũ ha morotĩ maymaitẽva oñeñoñambyre óro rehe. 14 Ha umi ita vera rehe ojehei Israel ra'ykuéra réra onace haguéicha; péicha ojehei umi ita vera rehe umi 12 Israel tríbu réra. 15 Ojapo avei pyti'a rehegua voko'ípe ñuarã mokõi sã'i ojepokapyréva órogui . 16 Ojapo avei mokõi ñeñoñambyre (jeguaka) ha mokõi argólla ha omoĩ ko'ã mokõi argólla pe pyti'a rehegua voko mokõive apýra rehe, 17 ha omoĩ hese mokõive sã'i oroguiguáva umi mokõi argólla kuápe oĩva pe pyti'a rehegua voko apýra rehe, 18 ha ombojoaju umi ambue sã'i apýra pe põncho mbyky ati'y rehe; osãingo haũa henonde gotýo. 19 Ha ojapo avei mokõi argólla órogui ha omoĩ pe pyti'a voko mokõive apýra rehe, pe pyti'a voko ruguái rembe'yre. 20 Ojapo avei mokõi argólla órogui ha omoĩ pe põncho mbyky ati'y rehe, yvy gotýo, iku'a ypýpe, pe põncho mbyky ku'a jokuaha ári. 21 Ha oñapytĩ pe pyti'a voko argollakuérare pe põncho mbyky argólla rehe peteĩ sã'i hovýpe, opyta haũa pe põncho mbyky ku'a jokuaha ári, ani haũa pe pyti'a voko ha pe põncho mbyky ojei ojehegui, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, peichaite ha'e ojaopoukapa avei. 22 Ojapo avei pe põncho puku opytãva pe põncho mbyky guýpe. Pe põncho puku ojejapo aorã (páño) hovýgui meme. 23 Ijajúra kuára oĩ imbytépe, ojejapo háicha pe soldádo pyti'a mo'ãha vakapírekueguiguáva , ha ikuára oñemohembe'y jere, ani haũa osoro. 24 Ha pe põncho puku ruguái jerére omoĩ hikuái granada'a (yva) ra'ãnga, ojeapova'ekue aorã hovývagui, pytãvagui ha pytãũvagui. 25 Ojapo avei campana'i oroitégui , ha omoĩ hikuái umi campana'i umi granada'a ra'ãnga pa'ũme. 26 Omoĩ peteĩ campana'i ha upéi peteĩ granada'a ra'ãnga ha ambue campana'i ha ambue granada'a ra'ãnga pe põncho puku ruguái rembe'y jerekuévo, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, peichaite ojeapopa avei. 27 Umi oipyaha porãkuaávante omba'apo pe põncho puku rehe ha ojapo pe põncho puku lino inimbo porãgui Aaron ha ita'yraquéra oiporu haũa. 28 Pe akã rehegua fája ojejapo avei lino inimbo porãgui, ha péicha avei pe víncha , ha umi calzonzillo mbyky (chulu) ojejapo lino inimbo ojepokapyrégui. 29 Pe ku'a jokuaha ojejapo lino inimbo porãgui, aorã hovývagui, pytãvagui ha pytãũvagui, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, peichaite ojeapopa avei. 30 Ojapo avei ivíncha órogui ha ohai hese: Oñemboykéma Jahvépe ñuarã. 31 Ha omoĩ hese peteĩ sã'i hovýva omohenda haũa iñakã fája rehe, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, peichaite ha'e ojaopoukapa. 32 Péicha ojeapopa pe óga jojohuha rembiapo; ha Israel ñemoñarenguéra ojaopopa Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 33 Upéi ogueru hikuái opaite óga jojohuha rembiporu Moises rendápe: Tábla , alfajía, horconguéra, postekuéra , ipyendakuéra; 34 pe aosãingo ovecha pírekue oñemopytãmbyréva, pe aosãingo vaka ypegua pírekue hepýva, pe aosãingo omboja'óva umi mokõi óga jojohuha kotyguasu ojehegui; 35 pe karamẽgua ha hi'yvakuéra, pe karamẽgua juru ñembotyha, 36 pe mesa , opaite hembiporukuéra reheve, pe pan oñemoĩva Ñanderuetepe ñuarã. 37 Pe tataindyenda hemiendy'inguéra reheve, ha opaite hembiporukuéra reheve, pe acéite ohesape haũa pe tataindyenda, 38 pe kuave'ẽmby renda oroguiguáva , acéite oñemona haũa, mba'e ryakuã porã rehe, pe aosãingo pe óga ojeikehápe ñuarã; 39 pe kuave'ẽmby renda bronceguiguáva iparrilla bronceguiguáva reheve, hi'yvakuéra ha opaite hembiporukuéra reheve, pe yrenda ipyenda reheve; 40 umi aosãingo korapy rehe ñuarã, ipóste ha ipyendakuéra reheve, pe aosãingo pe korapy ojeikeha pegua, isã ha iposte'ikuéra reheve, ha opaite ambue hembiporukuéra reheve ojeporúva pe óga jojohuhápe ñuarã; 41 pa'iguasu ao Aarónpe ñuarã ha pa'i ao ita'yraquérape ñuarã. 42 Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, peichaite Israel ñemoñarenguéra ojapo

avei opaite tembiapo. 43 Ha Moises oma'ẽ opaite tembiapo rehe, ha péina ojaopapa hikuái Ñanderuete he'i hagueichaite, ha Moises ohovasa ichupekuéra.

Exodus 40

1 Upéi Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Pe ára peteĩha, pe jasy peteĩháme remopu'ãukáta pe óga, pe óga pejojohu haña pende Ruete ndive; 3 ha ipype remoíta pe karameña umi 10 tembiapoukapy reheve ha emboja'ó pe kotyguasú oñemboykéva pa'ikuéra, pe ambue kotyguasú oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe ñuarãnte, peteĩ aosãingo rupi. 4 Remoingéta pe mesa ha remohenda porãmbáta hembiporukuéra; remoingéta avei pe tataindyenda hemiendy'ingúera reheve, 5 ha remoíta pe kuave'ẽmby renda oroguiguáva ogehapy haña mba'e ryakuã porã pe karameña rovái, ha remoíta pe aosãingo henonde gotýo, ojeikehápe pe kotyguasúpe oñemboykéva pa'ikuérape ñuarã. 6 Upéi emohenda pe kuave'ẽmby renda ogehapyva'erãháme pene rymbakuéra pe óga jojohuha rokẽ renondépe. 7 Upéi remoíta pe yenda pe óga jojohuha ha pe kuave'ẽmby renda pa'ũme, ha pemyenyhẽ ýgui. 8 Ipahaitépe pemopu'ãta pe korapyjere, ha pemoĩ pe aosãingo korapy rokeguasúpe. 9 Upéi remonáta acéitere pe óga ha opaite mba'e oĩva guive ipype, oñemboyke haña pende Ruetépe ñuarã. 10 Remonáta avei pe tymba kuave'ẽmby renda ha opaite hembiporukuérare; ha péicha emboyke pende Ruetépe ñuarã. 11 Péicha remonáta avei pe yendáre, ipyenda reheve. 12 Ha regueraháta Aaron ha ita'yrakuérape pe óga jojohuha rokẽme, ha ejohéi ichupekuéra. 13 Emonde Aaron rehe pa'iguasu ao, ha emona hese acéite, oiko haña pa'iguasu ramo. 14 Upéi emboja avei upépe ita'yrakuéra ha emonde hesekuéra pe póncho puku; 15 ha emona avei hesekuéra emona haguéicha itúvare, ha'ekuéra oiko haña che pa'ikuéra ramo, ha iñemona rupi ha'ekuéra ha iñemoñarenguéra oikóta opaite árape che pa'ikuéra ramo. 16 Ha Moises ojaopapa Ñanderuete he'i haguéicha ichupe. 17 Pe ára peteĩháme, pe jasy peteĩháme, pe año mokõiháme oñemopu'ã pe óga Israelguakuéra ojejohu haña Ñanderuete ndive. 18 Péicha Moises omopu'ãuka pe óga jojohuha, omohenda itablakuéra ipyenda ári; ha omopu'ãuka postekuéra ha ijalfajía reheve. 19 Moises omo'ãuka pe óga jojohuha aosãingo reheve, Ñanderuete he'i haguéicha ichupe. 20 Ha ojapyhy pe 10 tembiapoukapy ha omoĩ pe karameñuáme ha omohenda hi'ýva pukukuéra pe karameña rehe ha hi'ári omoĩ pe karameña juru ñembotyha. 21 Upéi omoinge pe karameña pe óga jojohuhápe, pe kotyguasúpe oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe ñuarã pe aosãingo ojepysóva kupépe, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, peichaite ha'e ojaopapa. 22 Omoĩ pe mesa pe óga jojohuha ryepýpe, pe kotyguasúpe oñemboykéva pa'ikuérape ñuarã, nóрте gotýo, tenonde gotýo pe aosãingo omboja'óva umi (mokõi) kotyguasú, 23 ha hi'ári omohenda porã umi pan Ñanderuete renondépe, Ha'e he'i haguéicha Moiséspe. 24 Omoĩ pe tataindyenda pe óga jojohuhápe, pe mesa rovái, sur gotýo. 25 Omyendy umi tesape Ñanderuete renondépe, Ha'e he'i haguéicha Moiséspe, peichaite ojeapapa avei. 26 Omoĩ avei pe kuave'ẽmby renda oroguiguáva pe óga jojohuhápe, pe aosãingo rovái, pe kotyguasú aosãingo renondépe, 27 ha ohapy hi'ári mba'e ryakuã poráva, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 28 Omoĩ avei pe aosãingo pe óga ojeikehápe. 29 Ha omohenda pe tymba kuave'ẽmby renda pe óga jojohuha renondépe, ha oikuave'ẽ hi'ári kuave'ẽmby ogehapyáva ha tembi'u reheguáva, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, peichaite ojeapapa avei. 30 Ha omoĩ pe yenda pe óga jojohuha ha kuave'ẽmby renda pa'ũme, ha omoĩ ipype y oñemopotĩ haña. 31 Moises, Aaron ha ita'yrakuéra ipype ojepohéi ha ojepyhéi haña, 32 oíke mboyve pe óga jojohuhápe ha oñemboja mboyve pe kuave'ẽmby rendápe, oñemopotíva'erã, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 33 Ipahaitépe omopu'áva'erã pe korapy pe óga jojohuha ha tymba kuave'ẽmby renda jerekuévo rehe, ha omoĩ pe aosãingo pe kora ojeikehápe. Péicha Moises ojaopouka pe tembiapo guasetéva. 34 Upéramo peteĩ arai oñembo'ýva omo'ã pe óga jojohuhápe, ha Ñanderuete reko jajaipa omyenyhẽ pe óga jojohuha. 35 Ha Moises ndaikatúi oíke pe óga jojohuhápe oĩgui hi'ári peteĩ arai, ha Ñanderuete reko jajaipa omyenyhẽmbágui pe yvy pehẽngue pévape. 36 Pe arai opu'ávo pe óga árigui, Israel ñemoñarenguéra oipykúi hapekuéra rehe; 37 ha pe arai nopu'ái ramo Israelguakuéra opytapa hekohápe pe arai opu'ã jevy peve. 38 Ñanderuete arai ñembo'y oĩ arakuépe pe óga jojohuha ári, ha pe tatarendy oĩ pyharekue hi'ári, Israelguakuéra resa renondépe (oñuahẽ meve Canaan retãme).

Leviticus 1

1 Ñanderuete ohenói Moiséspe ha oñe'ẽ hendive, pe óga jojohuhápe, ha he'i

ichupe: 2 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Oimeraẽva pende apytégui ome'ẽséva kuave'ẽmby pende Ruetépe toikuave'ẽ hymba tóro , ijovecha térã ikavara. 3 Peikuave'ẽse ramo kuave'ẽmby ojehapypáva peiporavova'erã peteĩ tóro iporãitéva, ijeheguieténte toikuave'ẽ pe óga jojohuha rokẽme, pende Ruete renondépe pehupity haña perdon . 4 Upe oikuave'ẽva omoĩ mbareteva'erã ipo hymba oñekuave'ẽtava akã ári, ha pe tymba jára ohupityta ikuave'ẽmby rupi perdon hembiapo vaikuére. 5 Upéi ha'e oajúra kytĩta pe tóro ra'yrsu pende Ruete renondépe; ha umi pa'i, Aaron ra'ykuéra, oikuave'ẽva'erã huguy ohypývo kuave'ẽmby renda tápia jerekuévo, oĩva óga jojohuha rokẽ renondépe. 6 Upe oikuave'ẽva oipiróta hymba kuave'ẽmby ha oipehẽ'ata. 7 Upéi Aaron ra'ykuéra ojatapyta pe jepe'a omoĩmava'ekue kuave'ẽmbyrenda ári. 8 Upérõ umi pa'i, Aaron ra'ykuéra, omohendapáta umi pehẽngue, iñakãngue ha ikyrakue hyepy peguare pe tata ári, oĩva kuave'ẽmby rendápe; 9 ha'ekuéra ojoheiva'erã ýpe hyekue ha hetymakuéra, ha pe pa'i ohapypava'erã pe kuave'ẽmby renda ári, kuave'ẽmby ojehapypáva ramo, koichagua kuave'ẽmby hendýva hyakuã asy pende Ruetépe ñuarã. 10 Kuave'ẽmby ojehapypávape ñuarã ojeaporavokuaa avei ovecha térã kavara mácho iporáva hymba atýgui. 11 Upe oikuave'ẽva oajúra kytĩva'erã pe kuave'ẽmby renda yke nórtte gotýo, pende Ruete renondépe; ha umi pa'i, Aaron ra'ykuéra, ohypyiva'erã huguykue pe kuave'ẽmby renda tápia jerekuévo. 12 Omboja'opava'erã ipehẽngue, iñakãngue ha hyekue kyrakue ha pe pa'i omohenda porãmba rire omyendyva'erã pe jepe'a, oĩva pe kuave'ẽmby renda ári; 13 ha ojoheiva'erã ýpe hyekue ha hetymanguéra; pe pa'i oikuave'ẽmbava'erãva omyendýta pe kuave'ẽmby renda ári; kuave'ẽmby ojehapypavahína péva, peichagua kuave'ẽmby hendýva hyakuã asy pende Ruetépe ñuarã. 14 Pe kuave'ẽmby ojehapýva pende Ruetépe ñuarã ojegerukuaa avei jeruti térã pykasu ra'y, guyrakuéra apytégui. 15 Umia pe pa'i oikuave'ẽva'erã kuave'ẽmby renda ári, ha'e oñakã'o rire, oñamiva'erã huguykue pe kuave'ẽmby renda tápia jerekuévo ha ohapyta pe guyra pe kuave'ẽmby renda ári. 16 Ohague'o ha oju'ai'ova'erã oity haña pe kuave'ẽmby renda py ykére kuarahyresẽ gotýo, tanimbu rendápe. 17 Pe pa'i oipysova'erã ipepokuérargui, nomboja'omo'ãi katu mbyte rupi; upéi ohapyta pe kuave'ẽmby renda ári, kuave'ẽmby ojehapýva ha hendýva hyakuã asy pende Ruetépe ñuarã.

Leviticus 2

1 Oimeraẽ oikuave'ẽséva kuave'ẽmby tembi'u reheguáva pende Ruetépe ñuarã toiporavo trígo ku'i iporãitéva, hi'ári oñohẽva'erã acéite , ha omoĩva'erã hi'ári mba'e ryakuã porã. 2 Upéi ha'e ogueruva'erã pa'i, Aaron ra'y rendápe; ha pe pa'i ogueruva'erã ipo renyhẽngue pe trígo ku'i ha acéitegui , mba'e ryakuã porã reheve, ha omyendyva'erã kuave'ẽmby renda ári; koichagua kuave'ẽmby hendýva hyakuã asy pende Ruetépe ñuarã ha Ha'e imandu'a hese. 3 Ha pe so'o hembýva pe kuave'ẽmbýgui opytáta Aaron ha ita'yraquérápe ñuarã; péva ningo mba'e oñemboykéva pende Ruetépe ñuarã, ojehapýva kuave'ẽmby ramo ichupe ñuarã. 4 Ha pe oikuave'ẽséva pan he'ẽva ogueruva'erã pan, ojejapóva trígo ku'i porãgui ha levadura'yre , oñembojehe'apyréva acéite reheve, térã mbeju oñemonáva acéite reheve; 5 térã oikuave'ẽse ramo ambue mba'e ñembochyryrypyréva, upéva tojejapo trígo ku'i porãgui, levadura'yre ha oñembojehe'áva acéite reheve. 6 Upéi ha'e oipehẽ'ava'erã ha omoĩta hi'ári acéite , péva ningo ikuave'ẽmby. 7 Upe oikuave'ẽva tembi'u jypyréva japepópe (óllape), ojavova'erã trígo ku'ígui acéite reheve. 8 Ha'e ogueruva'erã ko kuave'ẽmby pende Ruete renondépe ha omoĩva'erã pa'i pópe, ha'e ogueraha haña kuave'ẽmby rendápe. 9 Ha pe pa'i ohapyva'erã ko kuave'ẽmbýgui peteĩ pehẽngue oñekotevẽva mandu'aha ramo pe kuave'ẽmby renda ári; péva ningo kuave'ẽmby hyakuã asýva pende Ruetépe ñuarã. 10 Ha pe hembyre opytáta Aaron ha ita'yraquérápe ñuarã; péva ningo mba'e oñemboykéva Ñanderuetépe ñuarã, ojehapýgui ichupe ñuarã. 11 Anítei peikuave'ẽ pende Ruetépe ñuarã tembi'u ojejapova'ekue levadúra reheve; tembi'u ojejapóva levadúra térã eíra reheve anítei peikuave'ẽ pende Ruetépe ñuarã. 12 Ko'ã kuave'ẽmby peguerukuaa me'ẽmby ypykue ramo pende Ruetépe ñuarã, anítei pehapy umia kuave'ẽmby renda ári mba'e hyakuã asýva ramo. 13 Opaichagua kuave'ẽmby pemohe'ẽva'erã jukýpe; pe juky penemomandu'a pende Ruete ñe'ẽme'ẽ rehe; upéicha opaite pene kuave'ẽmby reheve peikuave'ẽva'erã avei juky. 14 Peikuave'ẽ ramo pende Ruetépe kuave'ẽmby ypykuégui, pemaimbeva'erã tatápe pe espíga hi'akýva ha ha'ýingue oñemongu'ipyuréva peikuave'ẽta kuave'ẽmby ramo pene ñemitýngue ypykuégui. 15 Pemoĩta hi'ári acéite ha mba'e ryakuã poráva, péva ningo pene kuave'ẽmby. 16 Ha pe pa'i ohapyta peteĩ vore ko trígo ku'i ha acéitegui , mba'e

ryakuã porã reheve; ko kuave'ẽmby kóva rupi oñemomba'eguasúta pende Ruetépe.

Leviticus 3

1 Ha oñekuave'ẽse ramo kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva, togueru peteĩ tymba, peteĩ tóro térã vaka iporãitéva pende Ruetépe guarã. 2 Upe oikuave'ẽséva tomoĩ mbarete ipo ikuave'ẽmby akã ári, ha oajúra kytíva'erã pe óga jojohuha rokẽ renondépe; ha umi pa'i, Aaron ra'ykuérava, ohypýita huguykue pe kuave'ẽmby renda tápia jerekuévo. 3 Upéi oikuave'ẽta pe kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva, kuave'ẽmby hendýva ramo pende Ruetépe guarã, ohapýta avei ikyrakue oíva guive ipype, 4 mokõive ipitikiri'ĩngue (riñon) ha ikyrakue oñu'áva pitikiri'ĩngue, pe perevy (bázo), ha pe py'akue arigua kyrakue. 5 Ha Aaron ra'ykuéra omyendyva'erã pe jepe'a oíva kuave'ẽmby renda ári ohapy haña pe kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva, péva ningo kuave'ẽmby hyakuã poráva pende Ruetépe guarã. 6 Oñekuave'ẽ ramo kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva omomba'eguasúta haña pende Ruetépe, ojeporavokuaa avei peteĩ ovecha térã kavara, taha'e mácho térã kuña iporãitéva. 7 Ha upe oikuave'ẽva ovecha ra'yrusu kuave'ẽmby ramo ogueruva'erã pende Ruete renondépe, 8 omoĩ mbareteva'erã ipo ikuave'ẽmby akã ári, ha upéi oajúra kytíva'erã pe óga jojohuha rokẽme; ha Aaron ra'ykuéra ohypýiva'erã huguy pe kuave'ẽmby renda jerekuévo. 9 Ha pe kuave'ẽmby py'aguapy reheguágui ogehapyva'erã pende Ruetépe guarã ikyrakue, oñu'áva hyekue, ha huguaikue, ojepe'ava'erã hapoite guive, 10 upéicha avei mokõive ipitikiri'ĩngue (riñon) ha ikyrakue oíva guive hese, pe iperevykue (bázo) ha pe ipy'akue ikyrakue reheve. 11 Ha pe pa'i omyendyva'erã ko'ã mba'e kuave'ẽmby renda ári; kóva omyatatĩ tembi'u hendýva ramo pende Ruetépe guarã. 12 Ha oikuave'ẽ ramo peteĩ kavara ikuave'ẽmby ramo, togueru pende Ruete renondépe, 13 ha ipo omoĩ mbareteva'erã iñakã ári ha oajúra kytíva'erã pe óga jojohuha renondépe; ha Aaron ra'ykuéra ohypyiva'erã huguykue pe kuave'ẽmby renda jerekuévo. 14 Upéi ohapyva'erã kuave'ẽmby hendýva ramo pende Ruetépe guarã: Hyekue kyrakue ha opaite kyrakue oíva guive hyepýe, 15 mokõive ipitikiri'ĩngue ha ikyrakue oíva hese, pe kyrakue oíva iperevykue (bázo) rehe ha pe kyrakue oíva ipy'akue rehe. 16 Ha pe pa'i omyendyva'erã ko'áva pe kuave'ẽmby renda ári tata rembi'u ramo ha kuave'ẽmby hyakuã asýva ramo pende Ruetépe guarã; opaite ikyrakue pende Ruete mba'e meménte. 17 Ko tembiapoukapy opyta opaite pene ñemoñarenguérape guarã, mamó peikoha rupi, mba'eveichagua kyrakue ha mba'eveichagua ruguy ndape'uiva'erã.

Leviticus 4

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Sapy'a rei peteĩ kuimba'e térã peteĩ kuña oñemoangaipa ramo ndohechakuaágui ojapo vai hague pende Ruete rembiapoukapy rehe, ha'e ojapova'erã ko'ã mba'e Che ha'étava: 3 Peteĩ pa'i, oñemona rire pa'i ramo, oñemoangaipa ramo oipota'ỹre, oikuave'ẽva'erã pende Ruetépe peteĩ tóro ra'yrusu iporáva hi'angaiparé, ani haña oity avei hembiapo vai hetãyguakuéra ári. 4 Upéva ha'e ogueruva'erã pe tóro ra'yrusu pe óga jojohuha rokẽme, pende Ruete renondépe ha omoĩ mbareteva'erã ipo pe tóro ra'yrusu akã ári ha oajúra kytíva'erã pende Ruete renondépe. 5 Ha pe pa'i oñemonamava'ekue oguerúta pe tóro ra'yrusu ruguykue pe óga jojohuhápe Ñanderuetepe guarã, 6 ha pe pa'i ombohukueva'erã ikuã pe tóro ra'y ruguýpe, ha ohypyiva'erã 7 jevy ikuãme pende Ruete renondépe, pe aosãingo pererĩ gotýo. 7 Ha pe pa'i omoíva'erã avei pe tóro ra'y ruguy pe kuave'ẽmby renda ratĩ rehe ogehapyhápe mba'e ryakuã porã, oíva óga jojohuha renondépe; ha oñohêta pe tóro ra'y ruguy rembyre pe kuave'ẽmby renda pýre, oíva pe óga jojohuha rokẽ renondépe. 8 Pe tóro ra'yrusu kuave'ẽmby angaipa rehegua kyrakue, oñu'áva hyekue ha oíva hyepýre ojepe'áta ichugui, 9 avei mokõive ipitikiri'ĩngue, ikyrakue, iperevy (bázo) ha ipy'akue kyrakue, 10 pe tóro kuave'ẽmby py'aguapy rehegua kyrakue ojepe'a háicha; ha upéi pe pa'i omyendyva'erã pe kuave'ẽmby renda ári. 11 Pe tóro ra'yrusu pirekue, ho'okue, iñakãngue, hetymakue, hyekue ha hepotikue reheve, 12 ojegeraháta mombyry pende rekohágui, yvy ipotĩháme, oñemombohápe pe tanimbu, upépe oñemoíta jepe'a ári ogehapyha haña, pe tanimbu oñemombohápe, upépemante ogehapyva'erã. 13 Israel retã oñemoangaipa ramo, ojapose'ỹ ramojepe, ha ndohechakuaái ramo oñemoangaipa hague pende Ruete ndive térã hembiapoukapy rehe, upeichavéramo jepe Israel retã rehe oja pe angaipa. 14 Ha Israel ohechakuaa rire oñemoangaipa hague

oikuave'êva'erã peteĩ tóro ra'yurusu kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo ha ogueruva'erã pe óga jojohuha renondépe. 15 Ha umi karai anciáno omoĩ mbareteva'erã ipokuéra pe tóro ra'yurusu akã ári, pende Ruete renondépe, ha oajúra kytíva'erã pe tóro ra'yurusu. 16 Ha peteĩ pa'i oñemonamava'ekue omoingeva'erã pe tóro ra'yurusu ruguykue pe óga jojohuhápe, 17 ha pe pa'i omyakýva'erã ikuã pe tóro ra'y ruguykuépe ha ohypýiva'erã pende Ruete renondépe 7 jevy ikuãme pe aosãingo pererĩ gotýo. 18 Ha pe huguykuégui omoíva'erã avei pe kuave'ẽmby renda ratĩ rehe oíva pende Ruete renondépe, pe óga jojohuhápe ha pe huguy rembyre oñohẽva'erã pe kuave'ẽmby renda pýre, oívahína pe óga jojohuha rokẽ renondépe, ogehapyhápe kuave'ẽmbynguéra. 19 Pe pa'i oipe'apaiteva'erã pe tymba kyrakue ha omyendypava'erã pe kuave'ẽmby renda ári. 20 Ha ojavova'erã pe tóro ra'yurusugui ojejapo haguéicha pe tóro ra'yurusu angaipa rehegua reheve; peichaite ojavova'erã avei ichugui; péicha pe pa'i oja póta hesehápe ha oñeperdonáta ichupe. 21 Ha oguenohẽva'erã pe tóro ra'yurusu pe tekoha oka gotýo, ha ohapyva'erã ogehapy haguéicha pe tóro ra'yurusu tenondeguáva; upéicha oñeperdonava'erã pende reko vai. 22 Peteĩ mburuvicha oñemoangaipa ramo térã jejavypópe ojapo ramo oimeraẽ mba'e pende Ruete rembiapoukapy oipota'ỹ háicha ha ojapo ramo oimeraẽ mba'e ojejapo'ýva'erãva, upérõ ha'e oñemoangaipa, 23 ha ha'e ohechakuaa rire oñemoangaipa hague, oikuave'êva'erã ikuave'ẽmby ramo peteĩ kavara mácho iporáva. 24 Ha pe mburuvicha omoĩ mbareteva'erã ipo pe kavara akã ári, ha oajúra kytíva'erã oikuave'ẽ haña pe kuave'ẽmby ogehapyhápe ramo pende Ruete renondépe; upevahína peteĩ kuave'ẽmby angaipa reheguáva. 25 Ha pe pa'i ohypyiva'erã ikuãme pe kuave'ẽmby angaipa rehegua ruguykuégui, ha omoíva'erã pe kuave'ẽmby renda ratĩ ári, ha oñohẽva'erã pe huguy rembyre pe kuave'ẽmby renda pýre. 26 Ha ohapyapaiteva'erã ikyrakue pe kuave'ẽmby renda ári, ohapy haguéicha pe kuave'ẽmby py'aguapy rehegua kyrakue; péicha pe pa'i oja póta hese, ha oñeperdonáta hi'angaipa. 27 Oimeraẽ Israelgua oñemoangaipa ramo, opyrũgui pende Ruete rembiapoukapy rehe térã ojapo ramo oimeraẽ mba'e ojejapo'ýva'erãva, ha'e oñemohembiapo vai, ha iñangaipa oja hese, 28 ha ohechakuaa rire oñemoangaipa hague oikuave'êva'erã peteĩ kavara kuña iporáva, hi'angaipa ojavova'ekue rehe. 29 Ha'e omoĩ mbareteva'erã ipo hymba akã ári, ha oajúra kytíva'erã oikuave'ẽ haña, oñekuave'ẽ haguépe pe kuave'ẽmby ogehapyhápe. 30 Upéi pe pa'i ojapyhyva'erã huguykuégui ikuã rehe, ha omoíva'erã pe kuave'ẽmby renda ratĩ ári, ha pe huguy hembyva oñohẽva'erã kuave'ẽmby renda pýre. 31 Ha ikyrakue ojepe'apava'erã ichugui, ojepe'a haguéicha pe kuave'ẽmby py'aguapy reheguávagui; ha pe pa'i omyendypava'erã pe kuave'ẽmby renda ári mba'e ryakuã porã ramo pende Ruetépe ġuarã; péicha pe pa'i oja póta hese ha oñeperdonáta ichupe. 32 Ha ogueruse ramo iñangaipa rehe peteĩ ovecha ra'yurusu ikuave'ẽmby ramo, ogueruva'erã peteĩ ovecha kuña iporáva. 33 Ha omoĩ mbareteva'erã ipo hymba akã ári ha oajúra kytíta oikuave'ẽ haña oñekuave'ẽ haguépe pe kuave'ẽmby ogehapyhápe. 34 Upéi ohypyiva'erã ikuãme pe kuave'ẽmby angaipa rehegua ruguykuégui pe kuave'ẽmby renda ratĩnguéra rehe, ha pe huguy rembyre oñohẽva'erã pe kuave'ẽmby renda pýre. 35 Ha ikyrakue ojepe'apava'erã ichugui, ojepe'a haguéicha avei pe kuave'ẽmby py'aguapy reheguávagui ha pe pa'i ohapyva'erã pe kuave'ẽmby renda ári pende Ruetépe ġuarã; péicha pe pa'i oja póta hesehápe ha oñeperdonáta ichupe.

Leviticus 5

1 Oimeraẽ kuimba'e térã kuña oñemoangaiáva avei nomombe'úi ramo ñembojovakehápe pe mba'evai ha'e ohecha térã oikuaáva, upéicharamo pe heko vaíva rembiapo vai oja avei hese. 2 Péicha ojehe avei peteĩ kuimba'e térã kuña opoko ramo ohecha'ỹre oimeraẽ mba'e naipotĩriva rehe, taha'e mymba saite naipotĩriva re'õngue rehe, térã hymba naipotĩriva re'õngue rehe, térã mymba otyryryva ha naipotĩriva re'õngue rehe, ha'e oikóta avei peteĩ naipotĩriva ramo pende Ruete renondépe. 3 Ha peteĩ kuimba'e térã kuña opoko ramo peteĩ hapicha mba'e ky'áre, ndoikuaái ramojepe, ha'e oñemongy'aha avei opoko haguére hese. 4 Ha oimeraẽ kuimba'e térã kuña ome'êva iñe'ẽ Ñanderuete rérape, ojepy'amongeta ha oñandu pora'ỹre ojapo porã térãpa ojapo vai ha uperire ohechakuaa oñe'ẽ rei ha ojapo vai hague, hese oja avei ko'ã mba'evai (Éxodo 20,7), 5 ha oñandúma ramo oñemoangaipa hague ko'ã mba'e rupi, ha'e oñemombe'uva'erã umi angaipa ojavova'ekue rehe, 6 ha oñemoĩ porã jevy haña ogueruva'erã Ñanderuete peteĩ ovecha kuña térã peteĩ kavara kuña ikuave'ẽmby ramo; ha pe pa'i oikuave'êva ko kuave'ẽmby angaipa reheguáva pe mba'evai apoha ohupity iperdon . 7 Ha

ndoguerekói ramo ohupity haġua peteĩ ovecha, pe angaipa oġapova'ekue rehe ogueruva'erã pende Ruetépe mokõi jeruti térã mokõi pykasu ra'yrsu, peteĩ oñemoĩ porã jevy haġua ha ambue kuave'ẽmby ojehapypáva ramo. 8 Ha mokõivéva ojgueruva'erã pa'ípe, ha ha'e oikuave'ẽ raëva'erã pe angaipa reheguáva; ha ojuka ramo, ndoipe'ainte'va'erã iñakã ijajúragui. 9 Ha pe kuave'ẽmby angaipa rehegua ruguykuégui ohypyiva'erã pe kuave'ẽmby renda tápia jerekuévo; ha huguy rembyre oñamiva'erã pe kuave'ẽmby renda py guýpe; péva hína kuave'ẽmby oñemoĩ porã jevy haġua. 10 Ha ambuégui pe pa'í oġapova'erã kuave'ẽmby ojehapypáva ojepokuaa háicha, ha'e oñemoĩ porã jevy haġua, ha oñeperdona haġua ichupe. 11 Ha ndoguerekói ramo ohupity haġua mokõi jeruti térã pykasu ra'yrsu repyrã, pe oñemoangaipava'ekue ogueruva'erã 2,2 lítro trígo ku'í iporáva oñemoĩ porã jevy haġua. Nomoĩmo'ãi hi'ári acéite ni mba'e ryakuã poráva, pevahína kuave'ẽmby oñemoĩ porã jevy haġua. 12 Umía oguerúta pa'ípe ha ichugui pe pa'í ogueraháta ipo renyhẽngue mandu'arã ramo ha omyendyva'erã pe kuave'ẽmby renda hendýva ári pende Ruetépe ġuarã; péva hína kuave'ẽmby angaipa reheguáva. 13 Ko kuave'ẽmby rupi pe pa'í omoĩ porã jevy avei ichupe, oñeperdonáta ichupe ha pe trígo ku'í rembyre opytáta pa'í mba'erã, oġejapo háicha kuave'ẽmby tembi'u reheguáva rehe. 14 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'í: 15 Sapy'a rei oime ramo peteĩ tetãygua oġavy ha oñemoangaipa ramo nome'ẽigui pende Ruetépe pe respéto oñeme'ẽva'eráva, ha'e ogueruva'erã iġejavy rehe pende Ruetépe ġuarã peteĩ ovecha mácho iporáva hymbakuéra atýgui, ovaléva 32,75 grámo pláta, kóva ningo kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva. 16 Ha pe mba'e ha'e nome'ẽiva'ekue ome'ẽva'erã katuete, ha hi'ári ome'ẽveva'erã 20 por ciénto (he'ise 5 ovechágui ome'ẽva'erã peteĩ) ha omoĩmbáta pa'í pópe, ha upéi pe pa'í oikuave'ẽta pe ovecha mácho oñeperdona haġua ichupe. 17 Oĩ ramo peteĩ tetãygua oñemoangaipa ramo téra oġapo ramo oimeraẽ mba'e Ñanderuete rembiapoukapy he'íva oġejapo'ỹ haġua, ha jepémo oġapóra'e oikuaa'ỹre, hembiaipo vai oja hese. 18 Upéicharamo ha'e ogueruva'erã pa'í rendápe peteĩ ovecha mácho iporáva hymba atýgui, pe pa'í ombohẽpy haguéicha; ha pe pa'í oikuave'ẽta iġejavykuéra rehe, oġapova'ekue oikuaa porã'ỹre ha oñeperdonáta ichupe. 19 Péva ningo kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva pende Ruetépe ġuarã.

Leviticus 6

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'í: 2 Peteĩ tetãygua oñemoangaipa ramo, nomomba'éivo pende Ruetépe nome'ẽsevéigui hapichápe pe mba'e oiporuva'ekue téra ojehejava'ekue ipópe, térã omondára'e hapichágui, térã oipe'ava'ekue mbaretépe hapichágui, 3 térã ojohúra'e mba'e kañyngue ha he'í ramo Ñanderuete rérape ndojohúi hague téra oimeraẽ ambue mba'e peteĩ kuimba'e téra kuña oñemoangaipakuaa hapicha ndive; 4 péicha ha'e oñemoangaipa ramo ha oporomoñeko'õi ramo, omyengovia jevyva'erã umi mba'e omondava'ekue téra oñongatuva'ekue hapichágui téra pe mba'e kañyngue ojohuva'ekue, 5 téra opaite mba'e ohupityva'ekue oñe'ẽme'ẽ reiva'ekue; opaite ko'ã mba'e ome'ẽ jevyva'erã katuete ijárape, ha hi'ári ome'ẽveva'erã 20 por ciénto, upe ára upévape ha'e oikuave'ẽ ramo avei pe kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva. 6 Ha pe iġejavy rehe ogueruva'erã peteĩ ovecha mácho iporáva ijovecha atýgui pende Ruetépe ġuarã, ha pe pa'í ombohẽpy haguéicha, péva ome'ẽta pa'ípe. 7 Ha pe pa'í oikuave'ẽta pe ovecha mácho iporáva oñeperdona haġua ichupe koichagua mba'evai oġapova'ekuere. 8 Ñanderuete oñe'ẽ jevy Moiséspe, ha he'í: 9 Ere Aaron ha ita'yraquerape: Kóa ningo pe tembiapoukapy kuave'ẽmby ojehapypáva rehegua: Pe kuave'ẽmby ojehapypáva oĩva'erã pe kuave'ẽmby renda ári, hata hendyva'erã pyhare pukukue ko'ẽmba peve. 10 Pe pa'í omondeva'erã ijao líno inimboguiguáva ha icalzoncillo avei, pe tata ombokusugue ríre pe kuave'ẽmby, ha'e omohendáta pe tanimbukue pe kuave'ẽmby renda yke rehe. 11 Upéi omboiva'erã iġehẽgui pe ao linoguiguáva ha omonde ambue ao oguenohẽ haġua pe tanimbu pe tekohágui oka gotýo, peteĩ yvy pehẽngue ipotiháme. 12 Ha pe tata hendýva kuave'ẽmby renda ári ndogueiva'erã, pe pa'í omoĩ jevy jeyva'erã hi'ári jepe'a pyhareve guive ambue pyhareve peve, omohenda haġua hi'ári pe kuave'ẽmby ojehapypáva, ha ohapy haġua hi'ári pe kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva kyrakue. 13 Pe tata kuave'ẽmby renda pega tapiáite hendyva'erã, ndogueiva'erã araka'eve. 14 Ko'ã tembiapoukapy kuave'ẽmby tembi'u reheguáva: Aaron ra'ykuérante oikuave'ẽva'erã pende Ruete renondépe pe kuave'ẽmby renda ári. 15 Umi mba'e apytégui ogueraháta peteĩ po renyhẽ trígo ku'í porã ha acéite oñekuave'ẽtava, ha mba'e ryakuã porã omoĩ haġua pe kuave'ẽmby ári, ha pe pa'í ohapypava'erã; Ñanderuete ohetũ ramo ipy'aporã jevýta hendive, ha pe oikuave'ẽtava omomba'eguasúta ichupe. 16 Umi mba'e hembýva Aaron

ha ita'yrakuéra ho'uva'erã; levadura ' ÿre oje'uva'erã pe tenda oñemboykémava pende Ruetépe, pe óga jojohuha korapýpe ha'ekuéra ho'upava'erã. 17 Noñembojyiva'erã levadura reheve, Che amboja'ógui ichupekuéra ġuarã che kuave'ẽmby hendypyrévaui; kóva ningo mba'e oñemboykéva pende Ruetépe ġuarã, ku kuave'ẽmby angaipa ha ñemyengovia reheguávaicha. 18 Mayma kuimba'e Aaron ra'ykuéra apytépe ho'uva'erã ichugui. Ko ñe'ẽ kóva opyta peteĩ tembiapoukapýicha opaite ára peẽme ha pene ñemoñarenguérape ġuarã; ha opaite mba'e ojáva guive hese, oñemboykémagui pende Ruetépe ġuarã. 19 Ñanderuete oñe'ëve Moiséspe, ha he'i: 20 Aaron ha ita'yrakuéra oñemonaha árape oikuave'ẽva'erã pende Ruetépe: 2,2 lítro trigo ku'i porã opaite árape ġuarã; pyhareve toikuave'ẽ 1,1 lítro ha ka'aru pe hembýva 1,1 lítro . 21 Ombochyriryva'erã acéite reheve páilape ; oikuave'ẽva'erã pehẽngue pehẽnguépe mba'e ryakuã asýva ramo pende Ruetépe ġuarã. 22 Ha umi pa'i, oñemonamava'ekue Aaron ra'ykuéra apytégui, oikuave'ẽva'erã, ko kuave'ẽmby kóva ojehapypava'erã pende Ruetépe ġuarã, kóva peteĩ tembiapoukapy opaite árape ġuarã. 23 Ko pa'i kuave'ẽmby ojehapypaiteva'erã; ichugui ndoje'uiva'erã mba'eve. 24 Ha Ñanderuete oñe'ëve Moiséspe, ha he'i: 25 Eñe'ẽ Aaron ha ita'yrakuérape, ha ere ichupekuéra, ko'áva ningo kuave'ẽmby angaipa reheguáva rembiapoukapy: Pe tenda ojeajúra kytĩháme pe kuave'ẽmby angaipa reheguáva, upépe ojeajúra kytĩva'erã avei pe kuave'ẽmby ojehapypáva pende Ruete renondépe; péva ningo mba'e oñemboykéva pende Ruetépe ġuarã. 26 Pe pa'i oikuave'ẽva pe kuave'ẽmby angaipa reheguáva, ho'uva'erã avei ichugui tenda oñemboykemava'ekue pende Ruetépe, pe óga jojohuha korapýpe. 27 Opaite mba'e ojáva guive ho'okue rehe oñemboykéva'erã pende Ruetépe ġuarã ha ohypýi ramo huguykue ijao rehe, ojejoheiva'erã tenda oñemboykemava'ekuépe pende Ruetépe ġuarã. 28 Ha pe ólla ñay'ũguiguáva oñembojy haguépe, ojejokava'erã; ha oñembojy ramo ólla bronceguiguávape ojekytyva'erã ha ojejohéi poráva'erã ýpe. 29 Pa'ikuéra ñemoñare kuimba'eva guive ikatu ho'u ichugui; péva ningo mba'e oñemboykémagui pende Ruetépe ġuarã. 30 Ndoje'uiva'erã mba'eveichagua kuave'ẽmby angaipa rehegua ro'okue ojequeru ramo huguykue óga jojohuhápe; tatápe ojehapypava'erã ko kuave'ẽmby kóva.

Leviticus 7

1 Ko'áva hína kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva rembiapoukapy; ko'áva ningo mba'e oñemboykéva pende Ruetépe ġuarã. 2 Ojeajúra kytĩháme pe tymba kuave'ẽmby ojehapypávape, upépe ojeajúra kytĩva'erã avei pe tymba kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva; huguykuépe ojehypyiva'erã kuave'ẽmby renda tápia jerekuévo. 3 Ha ichugui reikuave'ẽmbaiteva'erã ikyrakue, pe kyrakue oñu'áva huguái ha hyekue, 4 mokõive ipitikiri'ĩngue ikyrakue reheve, iperevy ha ipy'akue kyrakue reheve. 5 Ha pe pa'i ohapypava'erã kuave'ẽmby renda ári pende Ruetépe ġuarã, péva hína kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva. 6 Pa'ikuéra ñemoñare, kuimba'eva guive, ikatu ho'u ko kuave'ẽmby ro'okue to'u katu pe óga jojohuha korapy ryepýpe, péva ningo mba'e oñemboykéva pende Ruetépe ġuarã. 7 Ku angaipa rehegua kuave'ẽmbýicha, peichaite pechapova'erã avei pe ñemyengovia rehegua kuave'ẽmby; peteĩ tembiapoukapýnte mokõivévape ġuarã, pe pa'i oikuave'ẽvape oñeme'ẽva'erã ko kuave'ẽmby ro'okuégui. 8 Pe pa'i oikuave'ẽva oimeraẽ tapicha kuave'ẽmby ojehapypáva ogueraháta imba'erã ramo pe tymba pirekue. 9 Upéicha avei opaite kuave'ẽmby oñembojýva tatakuápe térã opaite umi oñembosako'íva mba'e chyryryhápe térã óllape , péva ningo pe pa'i oikuave'ẽva mba'erã. 10 Ha opaite mba'e hembýva kuave'ẽmby tembi'u reheguágui oñembojehe'áva acéite reheve térã nandí, opytapava'erã Aaron ra'ykuérape ġuarã. 11 Kóva ha'ehína kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva rembiapoukapy oñekuave'ětava pende Ruetépe ġuarã. 12 Ojequeru ramo kuave'ẽmby agradecimiénto reheguáva toñeme'ẽ avei pan he'ẽva ojechapova'ekue levadura'ÿre ha oñembojehe'ava'erã acéite reheve, ha mbeju oñemonambyréva acéitepe oñembochyrirypyréva trigo ku'i porãgui, 13 ha pan he'ẽva ha pan levadura reheve oñeme'ẽta avei, oikuave'ẽ ramo kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. 14 Ha opaite ko'ã kuave'ẽmbýgui peteĩ pehẽngue oñekuave'ětava pende Ruetépe ġuarã, ha pe pa'i ohypýivape umi kuave'ẽmby py'aguapy rehegua ruguykue, oñeme'ẽva'erã umi mba'e hembýva guive imba'erã ramo. 15 Ha pe kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva ro'okue oje'uva'erã pe oñekuave'ẽha árape; ndojejeaiva'erã ichugui mba'eve ambue árape ġuarã. 16 Ha pe kuave'ẽmby oñekuave'ẽva oñeme'ẽgui peteĩ promesa pende Ruetépe, oje'uva'erã pe ára oñekuave'ẽháme ha umi hembýva oje'ukuaa gueteri ambue árape; 17 Ha pe kuave'ẽmby ro'okue hembýva pe ára mbohapyhápe ojehapypava'erã. 18 Oje'u ramo pe kuave'ẽmby py'aguapy reheguágui,

pe ára mbohapyhápe, upe ho'úva ichugui ndohupitymo'ãi mba'eve ikuave'ẽmby rupi, ojapo reĩgui ikuave'ẽmby ha ojehechakuaa mba'evai apoha ramo, ha angaipa oja hese. 19 Ha pe so'o oja ramo oimeraẽ mba'e iky'áva rehe, ndoje'uiva'erã, tatápe ojehapypava'erã. Ambue so'o mayma tapicha ipotĩva ikatu ho'u; 20 ha peteĩ tetãygua ipotĩ'ỹva ho'u ramo pe kuave'ẽmby py'aguapy rehegua ro'okue oñeme'ẽva pende Ruetépe, ha'e oñemongy'aite ha ojejukava'erã hetãyguakuéra apytégui. 21 Peteĩ tetãygua opoko ramo oimeraẽva mba'e ipotĩ'ỹva rehe, kuimba'e ha kuña térã tymba ipotĩ'ỹva rehe, térã oimeraẽ ambue mymba'i (bícho) ipotĩ'ỹva rehe, ha upéi ho'u pe kuave'ẽmby py'aguapy rehegua ro'okuégui, pende Ruete mba'eva, upe tapicha upévape ojejukava'erã. 22 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 23 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Ndape'uiva'erã mba'eveichagua tóro , ovecha térã kavara kyrakue. 24 Pe tymba omano reiva'ekue, térã tymba ñarõ ojejukava'ekue kyrakue, peiporukuaa oimeraẽ mba'épe, ndape'uiva'erã katu araka'eve. 25 Oimeraẽ tapicha ho'úva tymba kyrakuégui, oñekuave'ẽva pende Ruetépe ñuarã kuave'ẽmby hendypáva ramo, upe tetãygua upévape ojejukava'erã hetãyguakuéra apytégui. 26 Mba'eveichagua tuguy ndape'uiva'erã mamove peikoha rupi, taha'e guyra ruguykue térã tymba ruguykue. 27 Oimeraẽ tetãygua ho'úva oime haichagua tuguy, upévape hetãyguakuéra ojukava'erã. 28 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 29 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape, ha ere ichupekuéra: Pe oikuave'ẽva kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva pende Ruetépe ñuarã, toñeme'ẽ ichupe ñuarã peteĩ pehẽngue imba'eteévagui. 30 Ipotee rupi ogueruva'erã ko kuave'ẽmby ojehappyva'eráva pende Ruete renondépe; ogueruva'erã ikyrakue ha ipyti'akue; ipyti'akue oñemyatymoi haña kuave'ẽmby myatymoimbyréva ramo pende Ruete renondépe. 31 Ikyrakue pe pa'i ohapyva'erã kuave'ẽmby rendápe, ipyti'akue katu Aaron ha ita'yrakuéra mba'erã. 32 Pa'ípe peme'ẽva'erã pe tymba cuárto akatúa pegua pene kuave'ẽmby py'aguapy reheguávagui. 33 Aaron ñemoñaréva oikuave'ẽva'erã kuave'ẽmby py'aguapy rehegua ruguykue ha ikyrakue pende Ruetépe ñuarã, ha'e voi ogueraháta avei imba'erã ramo pe tymba cuárto akatúa peguáre. 34 Che, pende Ruete, arecebi Israel ñemoñarenguéragui ikuave'ẽmby py'aguapy rehegua ipyti'akue oñemyatymoiva ha icuárto, ha äva ame'ẽ jevýta pa'i Aaron ha ita'yrakuérape, ko'ã ñe'ẽ opyta tembiapoukapýicha opaite árape Israel ñemoñarenguéra apytépe. 35 Ko'äva ningo Aaron ha ita'yrakuéra pehẽngue, pe kuave'ẽmby hendypyrévagui oñeme'ẽva'ekue pende Ruetépe ñuarã; pende Ruete oiporavoha ára guive ichupekuéra oiko haña ipa'i ramo. 36 Péva pende Ruete he'iva'ekue oñeme'ẽ haña ichupekuéra, Ha'e oiporavoha ára guive ichupekuéra Israel ñemoñarenguéra apytégui, ñe'ẽ tembiapoukapýicha pende Ruete oheja iñemoñarenguérape ñuarã. 37 Ko'äva hina umi tembiapoukapy kuave'ẽmby ojehappya reheguáva, tembi'u reheguáva, angaipa reheguáva, agradecimiénto reheguáva, jeporavo reheguáva ha py'aguapy reheguáva. 38 Ko'ã mba'e pende Ruete he'iva'ekue Moiséspe Sinai cérrope , upe ára Ha'e he'i ramoguare Israel ñemoñarenguérape oikuave'ẽ haña ikuave'ẽmbynguéra Ijarateépe ñuarã.

Leviticus 8

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Erahá Aaron ha ita'yrakuérape ñuarã: Ijaokuéra, pe acéite omona haña, pe tóro ra'yrsu angaipáre ñuarã, mokõi ovecha mácho ha pe ajaka'i oiháme pe pan ojejapova'ekue levadura 'ýr e . 3 Upéi embyatypaite Israelguakuéra pe óga jojohuha rokẽ renondépe. 4 Moises ojaopapa Ñanderuete he'i haguéicha ichupe, ha Israelguakuéra oñembyaty pe óga jojohuha rokẽme. 5 Ha Moises he'i umi ijaytývape: Ko'ã mba'e Ñanderuete ojaopoukáma. 6 Upéramo Moises ombojauka Aaron ha itayrakuérape, ha ýpe ojohéi ichupekuéra. 7 Ha omoĩ hese pe camisa ipukúva ha pe ku'a jokuaha; upéi omonde hese pe póncho puku ha hi'ári pe póncho mbyky (efod), ha hi'ári jevy peteĩ ku'a jokuaha, ojopy poráva hese. 8 Upéi omoĩ hi'ári pe pyti'a voko, ha hyepýpe omoĩ umi Urim ha Tumim (mokõi ita vera). 9 Upéi omoĩ iñakã rehe peteĩ víncha (akãrague jokoha) ha iguýpe henonde gotýo peteĩ mba'epe (pláca) oroguiguáva ojehai haguépe oñemboykemaha Ñanderuetepe ñuarã, Ha'e he'iuka haguéicha Moiséspe. 10 Upérõ Moises ojaupyhy pe acéite omona haña pe óga jojohuha ha opaite mba'e oíva guive ipype omboyke haña Ñanderuetepe ñuarã. 11 Ha ohypýi ipype pe kuave'ẽmby renda ape 7 jevy, ha upéi omona pe kuave'ẽmby renda tápia opaite hembiporukuéra reheve, pe yenda ha ipyendáre. 12 Ha oñohẽ acéite Aaron akã ári, oñemboykégui ichupe Ñanderuete rembiapópe ñuarã. 13 Upéi Moises ombojauka Aaron ra'ykuérape, ha omonde hesekuéra ijao puku, ha omoĩ iku'a jokuaha, ha omohenda hesekuéra pe akã rehegua víncha, péicha Moises ojaopapa Ñanderuete he'i haguéicha ichupe. 14

Upéi ogueruka pe tóro ra'yurusu angaipáre ġuarã, ha Aaron ha ita'yraquára omoĩ mbarete ipokuára pe tóro ra'yurusu akã ári, 15 ha oajura kytĩ; ha Moises ojapyhy huguykuégui, ha ikuãme omoĩ pe kuave'ẽmby renda ratĩ jerekuévo rehe, upéi omopotĩ pe kuave'ẽmby renda ha pe tuguy hembýva oñohẽ ipýre, péicha oñemboyke pe kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe ġuarã ha pe angaipavóra oñemoĩ porã jevy haġua ikuave'ẽmby rupi Ñanderuete ndive. 16 Upéi ojapyhupaite hyekue ári guare kyrakue, ipy'akue kyrakue, mokõive ipitikiri'ĩngue ikyrakue reheve ha Moises ohapypa pe kuave'ẽmby renda ári. 17 Ha pe tóro ra'yurusu pirekue, ho'okue ha hepotikue ogehapy tatápe, pe tekoha oka gotýo, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 18 Upéi ogueruka pe ovecha mácho kuave'ẽmby ogehapyva'erãva ha Aaron ha ita'yraquára omoĩ mbarete ipokuára pe ovecha mácho akã ári, 19 ha oajura kytĩ, upéi Moises ohypýi huguykuépe pe kuave'ẽmby renda tápia jerekuévo; 20 oipehe'ãmba pe ovecha, ha Moises ohapy iñakãngue, ipehẽnguekuára ha ikyrakue. 21 Upéi Moises ojohéi ýpe umi hyekue, hetymakue ha ohapypaite pe ovecha mácho kuave'ẽmby renda ári, kuave'ẽmby hyakuã asy ramo, ha oñemoĩ porã jevy haġua Ñanderuete ndive; Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, peichaite ha'e oajopopa avei. 22 Ha upéi ogueruka pe ovecha mácho mokõiha, ko kuave'ẽmby rupi Moises omoingo ichupekuára ipa'i rembiapópe, upévore Aaron ha ita'yraquára omoĩ mbarete ipokuára pe ovecha akã ári. 23 Ha Moises oajura kytĩ rire omoĩ huguykuégui Aaron nambi akatúa rehe, ikuãguasu akatúa ha ipysãguasu akatúa rehe. 24 Upéi ombojauka Aaron ra'ykuérape, ha Moises omoĩ avei pe ovecha ruguykuégui inambi akatúa rehe, ikuãguasu akatúa ha ipysãguasu akatúa rehe; Moises ohypýi avei pe huguykuégui pe kuave'ẽmby renda tápia jerekuévo. 25 Upéi ojapyhy ikyrakue, huguaikue, opaite kyra hyekueguare, ipy'akue kyrakue, mokõivéva ipitikiri'ĩngue ikyrakue reheve ha icuárto akatúa. 26 Ha ojapyhy peteĩ pan ojeapova'ekue levadura 'ý re, peteĩ pan he'ẽva ha peteĩ mbeju pe ajaka'ĩgui, oĩva Ñanderuete renondépe, ha omoĩ umi tymba kyrakue ha icuárto akatúa ári. 27 Ha Moises omoĩmbaite Aaron ha ita'yraquára pópe, omyatymoi haġua ko kuave'ẽmby Ñanderuete renondépe. 28 Upéi Moises ojapyhy jevy ipoguikuára ohapy haġua kuave'ẽmby rendápe ambue kuave'ẽmby ogehapyváva ári; ko'ã kuave'ẽmby rupi Moises oiporavo ichupekuára ha omoingo ichupekuára ipa'i rembiapópe ġuarã ha omohyakuã asy haġua Ñanderuetepe. 29 Upéi Moises ojapyhy ipyti'akue omyatymoi haġua Ñanderuete renondépe; ko ovecha mácho pyti'akue Moises mba'erã, Ñanderuete he'i haguéicha ichupe. 30 Uperire Moises ogueraha pe acéite omona haġua ha pe tuguy oĩva kuave'ẽmby renda árigui, ha ohypýi Aaron ha ijaokuára rehe, ita'yra ha ita'yra aokuára rehe; péicha oñemboyke Aarónpe, ita'yraquérape ha ijaokuára Ñanderuete rembiapópe ġuarã. 31 Ha Moises he'i Aaron ha ita'yraquérape: Pembopupu pe so'ó pe óga jojohuha rokẽ renondépe; ha upépe pe'u pe so'ó pan reheve oñemboykemava'ekue pende Ruetépe ġuarã, peguenohétava pe ajaka'ĩgui che ha'e haguéicha peẽme, Ñanderuete he'iukágui: Aaron ha ita'yraquérante ho'uva'erã umía. 32 Ha pe so'ó ha pan hembýva, pehapypava'erã. 33 Pe óga jojohuha rokẽgui napesẽmo'ãi 7 ára (día) javeve, oñemboty peve pende róga jojohuha rembiapo arakuára. 34 Ojejapo haguéicha ko árape, Ñanderuete ojapouka avei pe kuave'ẽmby oñemoĩ porã jevy haġua hendive. 35 Pe óga jojohuha rokẽme peiméta 7 ára ha pyhare pukukue, ha pejapóta Ñanderuete rembiapoukapy, ani haġuátei pemento; péicha oje'égui chéve ajapouka haġua. 36 Ha Aaron ha ita'yraquára ojapo opaite mba'e Ñanderuete he'iva'ekue guive Moiséspe.

Leviticus 9

1 Pe ára 8-hápe Moises ohenói Aaron, ita'yraquára ha Israel karai ancianokuérape ; 2 ha he'i Aarónpe: Eru tymba atýgui peteĩ tóro ra'yurusu iporãva ha peteĩ ovecha iporãva reikuave'ẽ haġua angaipáre Ñanderuete renondépe. 3 Ha Israelguakuérape ere: Pegueru peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipáre, peteĩ tóro ra'yurusu ha peteĩ ovecha ra'yurusu iporãva oguerékova peteĩ año , peikuave'ẽ haġua kuave'ẽmby ogehapyváva'erãva ramo. 4 Péicha avei peteĩ tóro ha peteĩ ovecha mácho kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva peikuave'ẽva'erã Ñanderuete renondépe, ha peteĩ kuave'ẽmby tembi'u rehegua oñembojehe'apyréva acéite reheve; Ñanderuete ohechauka háicha peẽme ko árape. 5 Ha ogueraha hikuái pe óga jojohuha renondépe umi tymba, Moises he'i haguéicha ichupekuára ha Israelguakuára ijaty joa ha oñemoĩ Ñanderuete renondépe. 6 Upéramo Moises he'i: Ko'ã mba'e Ñanderuete he'iukava'ekue ojejapo haġua, ha pejapopa ramo hekoitépe Ñanderuete reko jajaipa ojehechaukáta peẽme. 7 Ha Moises he'i Aarónpe: Eñemboja pe kuave'ẽmby renda rehe ha eikuave'ẽ ne kuave'ẽmby angaipa reheguáva ha ne kuave'ẽmby ogehapyváva, nde

ha ne retäyguakuéra rehe peñemoĩ porã jevy hağua Ñanderuete ndive, Ha'e he'i haguéicha peñeme. 8 Upéramo Aaron oñemboja kuave'ẽmby renda ypýpe ha oajura kytĩ pe tóro ra'yurusu kuave'ẽmby angaipa reheguáva ijehe ġuarã. 9 Ha ita'yrakuéra ogueru pe tuguykue hendápe, ha'e omyakỹ hağua ikuã pe tuguykuépe ha omoĩ hağua kuave'ẽmby renda ratĩnguéra rehe ha pe tuguykue rembyre oñohẽ pe kuave'ẽmby renda pyendáre. 10 Ha ohapy pe kuave'ẽmby renda ári pe kuave'ẽmby angaipa rehegua kyrakue ipitikiri'ĩngue reheve ha ipy'akue kyrakue, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 11 Ha ho'okue ha ipirekue katu ohapy hikuái jeikoha okárape. 12 Péicha avei oajúra kytĩ pe kuave'ẽmby ojehapypava'eráva ha Aaron ra'ykuéra ogueru ichupe huguykue ha ha'e ohypýi hağua pe kuave'ẽmby renda tápia jerekuévo rehe. 13 Upéi ogueru ichupe pe kuave'ẽmby ojehapypa reheguáva, ipehẽnguekuéra ha iñakãngue ohapy hağua pe kuave'ẽmby renda ári. 14 Upéi ojohéi hyekue ha hetymakue ohapy hağua pe kuave'ẽmby rendápe, pe kuave'ẽmby ojehapypa reheguáva ári. 15 Oikuave'ẽ avei hetäyguakuéra kuave'ẽmby ha ojapyhy pe kavara mácho hetäyguakuéra angaipa rehe ha oajura kytĩ oikuave'ẽ hağua kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo pe tenondeveguaréicha. 16 Uperire ogueruka pe kuave'ẽmby ojehapypa reheguáva ha ombosako'ipa Ñanderuete he'i haguéicha. 17 Péicha avei oikuave'ẽ pe kuave'ẽmby tembi'u reheguáva, ha omyenyhẽ heseve ipo, ha ohapyuka kuave'ẽmby renda ári, pe kuave'ẽmby ojehapypa reheguáva pyhareveguare reheve. 18 Oajúra kytĩ avei pe tóro ha pe ovecha mácho kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva ramo, péva tetäyguakuéra mba'e; ha Aaron ra'ykuéra ogueru ichupe pe tuguykue, ha'e ohypýi hağua pe kuave'ẽmby renda tápia jerekuévo rehe; 19 ha pe tóro ha pe ovecha mácho kyrakue, huguaikue, hye kyrakue, ipitikiri'ĩngue ha ipy'a kyrakue 20 omoimba pe pyti'akue ári, ohapy hağua avei pe kuave'ẽmby renda ári. 21 Ipyti'akue ha icuárto akatúa, Aaron omyatymoi kuave'ẽmby ñemyatymoimbyréva ramo Ñanderuete renondépe, Ha'e he'i haguéicha Moiséspe. 22 Upéi Aaron ohupi ipo tetäyguakuéra gotýo ha ohovasa ichupekuéra; ha oikuave'ẽ rire pe kuave'ẽmby angaipa reheguáva, pe kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva, oguejy pe kuave'ẽmby rendágui. 23 Moises ha Aaron oike pe óga jojohuhápe ha upéi osẽ jevy ohovasa hağua hetäyguakuérape; ha Ñanderuete reko jajaipa ojehechauka mayma hetäyguakuérape. 24 Ha Ñanderuetégui osẽ tata ombokusugue hağua pe kuave'ẽmby ojehapypáva ikyrakue reheve oĩva pe kuave'ẽmby renda ári ha mayma tetäyguakuéra ohechávo ko'ã mba'e ho'a ha oñesũ tĩndyhápe omomba'eguas hağua Ñanderuetépe.

Leviticus 10

1 Nadab ha Abiu, Aaron ra'ykuéra, ojapyhy peteĩteĩ imba'e ryakuã myatatĩha ha ipype omoĩ tatapyi, ha hi'ári omoĩ mba'e ryakuã porã ha oikuave'ẽ Ñanderuete renondépe tata ambue reheve, araka'eve ndoje'eiva'ekue ichupekuéra. 2 Ha Ñanderuetégui osẽ tata ha ohapy ichupekuéra, ha omano hikuái Ñanderuete renondépe. 3 Upéramo Moises he'i Aarónpe: Kóva ningo Ñanderuete he'iva'ekue: Umi oñembojávape cherehe, Che ahechaukáta che reko iporãha, ha mayma tetäygua renondépe ahechaukáta che reko jajaipa, Aaron katu okirirĩ. 4 Ha Moises ohenói Misael ha Elsafan, Uziel ra'ykuérape; Uziel ningo Aaron tío, ha he'i ichupekuéra: Peñemboja ha peguenohẽ pene pehẽnguekuérape pe tendágui, oñemboykemava'ekue Ñanderuetépe, ñande jeikoha okárape. 5 Ha'ekuéra oike ha oguenohẽ icamisa puku reheve pe atyha rendágui oka gotýo, Moises he'i haguéicha ichupekuéra. 6 Upéramo Moises he'i Aaron ha ita'yrakuéra hembývape, Eleazar ha Itamárpe: Anítei peiko akã chara ha anítei pemondoro pende ao pehechauka hağua peñembyasyha ýrõ pemanóta avei, ha anítei ho'a Ñanderuete pochy Israel retã ári, pene pehẽnguekuéra ári; mayma Israel rogaygua katu oñembyasy joa Ñanderuete ohapy haguére ichupekuéra. 7 Ha napesẽiva'erã pe óga jojohuha rokẽgui ýrõ pemanóta avei peñemonágui Ñanderuete acéite reheve. Ha'ekuéra ojaopapa Moises he'i haguéicha. 8 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Aarónpe he'ívo: 9 Nde ha nde ra'ykuéra, ndape'uiva'erã víno térã ambue mba'e oporomonga'úva peike guive pe óga jojohuhápe, ani hağua pemano; kóva ningo peteĩ tembiapoukapy opaite ára peñeme ha pene ñemoñarenguérape ġuarã, 10 peiporavokuaa hağuaicha teko porã ha teko vai apytégui, ipotĩva ha ipotĩ'ýva apytégui, 11 ha ombo'e porã hağua Israel ñemoñarenguérape opaite tembiapoukapy pende Ruete he'iva'ekue ichupekuéra Moises juru rupi. 12 Ha Moises he'i Aaron ha ita'yrakuéra hembývape, Eleazar ha Itamárpe: Pegueraha pe kuave'ẽmby hembýva, umi kuave'ẽmby ojehapýva Ñanderuetépe ġuarã ha pe'u pe pan ojejapóva levadura 'ý re, pe kuave'ẽmby renda ypýpe, péva ningo mba'e oñeme'ẽmava Ñanderuetépe ġuarã. 13 Pe'uva'erã tenda

oñemboykemava'ekue Ñanderuetépe, ko'áva nde ha nde ra'ykuéra mba'erã, Ñanderuete kuave'ẽmby ojehapývagui, péicha oje'égui chéve ojejapo haña. 14 Péicha pe'uva'erã yvy ipotĩháme, nde, nde ra'ykuéra ha nde rajuera nendive, pe pyti'akue oñemyatymoimbyréva ha icuárto oñemopu'ãmyréva, ko'áva ne mba'e ha nde ra'ykuéra mba'e, oñeme'ẽva peẽme Israel ñemoñarenguéra kuave'ẽmby py'aguapy reheguávagui. 15 Pe kuave'ẽmby kyrakue ojehappyva'erã, icuárto oñemopu'áva'ekue katu ha ipyti'akue oñemyatymoiva'ekue kuave'ẽmby oñemyatymoimbyréva ramo Ñanderuete renondépe, opyta nde ha nde ra'ykuérape guarã, Ñanderuete he'i haguéicha. 16 Ha Moises oporandu pe kavara mácho angaipa rehegua rehe, ha ojejohu ojehappyára'e; upévore Moises ipochy Eleazar ha Itamar, Aaron ra'ykuéra hembýva ndive, ha he'i: 17 Mba'éguipa ndape'úra'e pe kuave'ẽmby angaipa reheguágui tenda oñemboykéva pende Ruetépe guarã, imba'égui péva, Ha'e ome'ẽ peẽme pegueraha haña Israel aty angaipa oñemoĩ porã jevy haña Ñanderuete ndive. 18 Pehecháma: Pe tuguykue ndojegueraháigui tenda oñemboykemava'ekue Ñanderuetépe, peẽ pe'uva'erã ko kuave'ẽmby pe tenda, che ha'e haguéicha peẽme. 19 Ha Aaron he'i jevy Moiséspe: Péina ápe ko árape oikuave'ẽ hikuái kuave'ẽmby angaipa rehegua ha kuave'ẽmby ojehappyáva Ñanderuete renondépe; ha chéve ningo ojuhúkuri ko'ã mba'e ha che ha'u rire ko árape pe kuave'ẽmby angaipa reheguágui, ombohorýnepa Ñanderuetépe. 20 Ha Moises ohendu rire ko'ã mba'e ipy'aguapy jevy.

Leviticus 11

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moises ha Aarónpe, ha he'i ichupekuéra: 2 Peñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape ha peje ichupekuéra: Ko'áva hina tymba ipotíva, peẽ ikatúva pe'u tymbakuéra yvy ape árigua apytégui: 3 Umi tymba ipysãpẽ pa'úva ha oñamindu'úva guive, umíva ikatu pe'u. 4 Umi oñamindu'úva térã ipysãpẽva apyteguigua katu ndape'uiva'erã pe caméllo, ha'e oñamindu'u ramojepe ipysãpẽ naipa'úi, perekóta ichupe ipotĩ'ýva ramo. 5 Avei pe mymba ojoguáva akutípe, oñamindu'u ramojepe, naipysãpẽ pa'úi avei, perekóta ipotĩ'ýva ramo. 6 Avei pe tapiti, oñamindu'u ramojepe, naipysãpẽ pa'úi katu, perekóta ipotĩ'ýva ramo avei. 7 Pe kure, ipysãpẽ ramojepe, noñamindu'úi, perekóta ipotĩ'ýva ramo avei. 8 Umíva ro'okue ndape'uiva'erã ha ndapepokoiva'erã he'õnguére, perekopáta ipotĩ'ýva ramo. 9 Ikatu pe'u opaite mymba ysyry ha yguasu pegua: Opaite ipepo'íva (pira pepo roky) ha ipiréva pirapiréicha. 10 Ha umi ipepo'i'ýva ha ipirapire'ýva yguasu pegua ha ysyry pegua, oku'éva guive perekóta mba'evaiete ramo. 11 Peẽme guarã mba'evaiete, ho'okuégui ndape'uiva'erã, ha he'õngue peẽme guarã mba'evaiete. 12 Opaite ipepo'i'ýva ha ipirapire'ýva oiko ramojepe ýpe, peẽme guarã mba'evaiete. 13 Ha guyrakuéra apytégui, ko'áva peẽme guarã mba'evaiete ha ndoje'uiva'erã: Pe ñapykani (guyra ojoguáva taguato guasúpe) cérro rupigua, ñapykani hũ, pe ñapykani para, 14 pe karakara ha opaichagua guyra ojoguáva ichupe, 15 opaite yryvu ha opaichagua guyra ojoguáva ichupe, 16 pe ñanduguasu, pe urukure'a, pe taguato hovy y pegua, ha opaichagua ambue taguato, 17 pe ñakürutü, pe lecúcho, pe karãu joguaha, 18 pe tujuju jegua, pe tukã y peguáva, pe yryvu akãpirãi, 19 pe tujuju, pe mboguari (hoko) ha umi ojoguáva ichupe, pe aka'ẽ ha mbopi. 20 Opaichagua mymba'i (bicho'i) ipepóva ha oikóva ipy irundýva ári, perekóta mba'e ipotĩ'ýva ramo. 21 Pe'ukuaa umi mymba'i ipepóva ha ipy irundýva apytégui hetyma hapykuegua ipukuve ramo hetyma henondeguágui. 22 Ijapyteguikuéra pe'ukuaa: Pe tuku Arbe ha umi ojoguáva ichupe; pe tuku Solham ha umi ojoguáva ichupe; pe tuku Argol ha umi ojoguáva ichupe; ha pe tuku Hagab ha umi ojoguáva ichupe; 23 opaite ambue mymba'i ipepóva ha ipy irundýva katu perekóta mba'e ky'a ramo. 24 Oimeraẽva opokóva ko'ã mymba'i re'õngue rehe iky'áva'erã pyhare peve. 25 Oimeraẽva ogueraháva he'õngue pehẽngue jepe, ojoheiva'erã ijao ha iky'áva'erã pyhare peve. 26 Opaite mymba naipysãpẽ pa'úiva ha noñamindu'úiva, perekóta mba'e iky'áva ramo; ha oimeraẽ ojáva hese oñemongy'a. 27 Ha opaite ambue mymba oikóva ipy irundy rehe, perekova'erã mba'e iky'áva ramo, ha oimeraẽ ojáva guive he'õngue rehe iky'áva'erã pyhare peve. 28 Ha pe ogueraháva he'õngue, ojoheiva'erã ijao ha ha'e iky'áva'erã pyhare peve; ha peguererekova'erã ichupe iky'áva ramo. 29 Peguererekóta avei iky'áva ramo: Pe eira, pe anguja, pe kururu ha opaichagua mymba ojoguáva ichupekuéra, 30 pe teju, pe jakare, pe tejuguasu, pe teju'i ha pe tejutara. 31 Ko'áva peguererekóta iky'áva ramo mymbakuéra apytégui, ha oimeraẽva opokóva he'õngue rehe iky'áva'erã pyhare peve. 32 Ha oimeraẽ mba'e ho'áva he'õngue ári iky'áva'erã pyhare peve, taha'e mba'e yvyraguiguáva, ao, tymba pirekue, vosa térã oime haichagua tembiporu oñemba'apoha, oñemoingeva'erã ýpe ha iky'áva'erã pyhare peve, uperire ipotĩ

jevýta. 33 Ha ã mba'e ho'a ramo kambuchípe, upéva iký'a, ha opaite mba'e oíva guive ipype avei, ha pejokamanteva'erã pe kambuchi. 34 Ha pe y oíva pe kambuchípe, oñehẽ ramo tembi'u ári omongy'apava'erã avei. 35 Peteĩ mymba re'õngue ho'a ramo japepo (ólla) térã páila ári, ojejokava'erã iký'águi avei. 36 Peteĩ mymba re'õngue ho'a ramo yvúpe térã ysyrype nomongy'amo'ãi umía, upe oguenohẽva katu pe mymba re'õngue oñemongy'a avei. 37 Peteĩ mymba re'õngue ho'a ramo mba'e ra'yi (semilla) oñeñotýtava ári, ko'áva opyta ipotĩ. 38 Ha umi mba'e ra'yi oñemoinge ramo ýpe, ha hi'ári ho'a ramo peteĩ mymba re'õngue omongy'ava'erã avei pe mba'e ra'yi ha pehechakuaáta mba'e iký'áva ramo. 39 Ha oimeraẽ mymba peguerékova pe'u haña, omano ramo, upe opokóva he'õngue rehe iký'ava'erã pyhare peve. 40 Ha pe ho'úva mymba re'õnguégui, ojoheiva'erã ijao ha iký'ava'erã pyhare peve; upéicha avei upe oguenohẽva mymba re'õngue, ojoheiva'erã ijao ha iký'ava'erã pyhare peve. 41 Opaichagua mymba otyryryva yvy apére mba'evaiete peẽme ñuarã ha ndape'uiva'erã. 42 Opaite mymba otyryryva hye rehe ha avei umi ambue mymba otyryryva ha oikóva ipo ha ipy ári térã hetave py ári ndape'uiva'erã, iký'águi. 43 Anítei peñemoangaipa mba'eveichagua mymba otyryryva rehe, ha ani peñemongy'átei hesekuéra, anítei pendeky'a umívarupi. 44 Che ningo pende Ruete, pende Jára; upévagui peẽ peñemboheko poráva'erã, Che ha che reko porãgui avei; upévagui napeñemongy'aiva'erã mba'eveichaguare mymba otyryryva yvy apére rupi. 45 Che, pende Ruete, poguenohẽva'ekue Egípto retãgui aiko haña pende Jára ramo: Peñemboheko poráva'erã, Che ha che reko porãgui. 46 Ko'áva ningo umi tembiapoukapy mymbakuéra, guyrakuéra, opaichagua mymba oikovéva guive ýpe ha opaichagua mymba otyryryva guive yvy apére. 47 Pembojuavy haña mymba iký'áva ha ipotíva apytégui ha umi tymba ikatúva ha ndaikatúva oje'u.

Leviticus 12

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Pe kuña imembyramóva peteĩ kuimba'e, naipotĩriva'erã 7 ára pukukue; pe kuña mba'asy hi'are háicha naipotĩri gueteri. 3 Pe ára 8-hápe oñekytĩ'ova'erã pe mitãkuimba'e pire'i. 4 Ha pe kuña imembyva'ekue oha'ärõta 33 ára oñemopotĩ jevy haña huguýgui; ndopokoiva'erã umi mba'e oñemboykemava'ekue rehe pende Ruetépe, ha ndohomo'ãi pe óga jojohuha rendápe oñuahẽ meve pe ára ha'e ipotĩ jevytaha. 5 Ha imemby ramo peteĩ kuña, naipotĩriva'erã mokõi semána pukukue, ku kuña mba'asy ramoguáicha, ha oha'ärõ 66 ára pukukue oñemopotĩ jevy haña huguýgui. 6 Ha oñembotývo iñemopotíha arakuéra, imemby kuimba'e térã imemby kuña ramo, ogueruva'erã peteĩ ovecha ra'y oguerékova peteĩ año kuave'ẽmby ojehapypava'eráva ramo, ha peteĩ jeruti térã peteĩ pykasura'y kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo, pe óga jojohuha rokẽ renondépe, pa'i rendápe. 7 Ha umía ha'e oikuave'ẽta pende Ruete renondépe, ojapo haña hese kuave'ẽmby angaipa reheguáva ha ipotĩ jevýta huguy oñehẽva'ekuégui. Kóa ningo tembiapoukapy imemby ramo kuimba'e térã kuñame ñuarã. 8 Ha ndoguerekói ramo peteĩ ovechara'y repy, upéicharamo ojapyhyva'erã mokõi jeruti térã mokõi pykasura'y, peteĩ kuave'ẽmby ojehappyva'eráva ha ambue kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo, upéicha pe pa'i omoĩ porãta ichupe ha pe kuña ipotĩ jevýta.

Leviticus 13

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moises ha Aarónpe, ha he'i: 2 Pe kuimba'e térã kuña oguereko ramo hete pire rehe ruru térã kuru'i, térã ky'aichagua mba'e morotĩ, ha oĩ ramo hete rehe ku lepraichagua ai, ojequeruva'erã ichupe pa'i Aarónpe térã ita'ýra pa'i rendápe. 3 Ha pe pa'i oma'ẽva'erã hete pire rehegua ai rehe; ha hague ramo pe ai oĩháme, oñemomorotíma ramo, ha pe ai ipypukuve ramo ambue ipire ro'ógui, péva ai pochy (lépra) ha pe pa'i oma'ẽva hese he'iva'erã hese naipotĩriha. 4 Ha hete pire rehe oĩ ramo mba'e ky'aichagua morotíva, ha ndaipypukuvéi ramo ambue ipirégui, ha haguekuéra noñemomorotĩri ramo, upéicharamo pe pa'i ombotýta upe ijaívape peteĩ kotýpe 7 ára pukukue. 5 Ha pe ára 7-hápe pe pa'i oma'ẽ jevýta hese; ha pe ai oĩ ramo gueteri, ha'e ohecha haguéicha, naiñasãirigui ipire rehe, upéicharamo pe pa'i omboty jevyva'erã ichupe ambue 7 ára peve. 6 Ha pe ára 7-hápe ohecha jevýta ichupe; ha pe ai ha'ete ramo oñemopotímeveha ohóvo, ha naiñasãiri ramo ipire rehe, upéicharamo pe pa'i he'íta ipotíha: Péva kuru reínte; ha ojoheiva'erã ijaokuéra ha ipotĩ jevýta. 7 Ha pe kuru'i iñasãi ramo ipire rehe, ha'e ojehechauka jevyva'erã pa'ípe. 8 Ha pe pa'i ohecha ramo umi kuru'i iñasãive hague ipire rehe, he'íta naipotĩriha; péva ai pochy voi

(lépra). 9 Kuimba'e térã kuña osëva guive hese ai pochyichagua, ojegueruva'erã pa'i rendápe. 10 Ha ha'e oma'ë jevýta hese, ha ojekuaa ramo ipire rehe kuru'i morotíha, ha hague oñemomorotí ramo avei, ha ojekuaa ho'o nandi, 11 péva ai pochy okuera'yva ipire rehe; ha pe pa'i he'iva'erã ichupe naipotíriha ha nombotyvéima ichupe kotýpe, ojekuaámagui ha'e naipotíri. 12 Ha osë ramo ai pochy ha iñasái ramo ipire rehe, ha oñu'ambaite ramo ipire iñakã guive ipy peve, pe pa'i ohechakuaaha peve. 13 Upéicharamo pe pa'i oma'ë poráva'erã hese; ha pe ai oñu'amba ramo hete, he'íta hese ipotíha; oñemomorotímbáguite, ha'e ipotíma. 14 Ojekuaa ramo hese ho'o nandi (ojeígui ipire) naipotíri. 15 Ha pe pa'i oma'ëva'erã ho'o nandi rehe, ha he'íta ichupe naipotíriha, péva ai pochy (lépra). 16 Ha pe ho'o nandi oñemomorotí ramo, upéicharõ ouva'erã pa'i rendápe, 17 ha pe pa'i oma'ëva'erã hese; ha pe ai oñemomorotí ramo pe pa'i he'íta ipotíha, pe ai oguerekova'ekuégui. 18 Ha ipire rehe osë ramo susu'a ha'e okuera rire, 19 ha opyta ramo peteĩ ruru pe susu'a oĩ haguépe térã peteĩ mba'e ky'aichagua morotí pytängýva, ha'e ojehechauka jevyva'erã pa'ípe. 20 Ha pe pa'i oma'ëva'erã hese ha ha'ete ramo ipypukuveha ipire apégui, ha haguekuéra oñemomorotí ramo, pe pa'i he'iva'erã ha'e naipotíriha; péva lépra voi, heñoiva'ekue pe susu'águi. 21 Ha pe pa'i oma'ë porã rire hese ha pe ai ndaipypukuvéi ramo ambue ipire ro'ógui, ha ndojekuaái hese ha hague morotíha, upéicharamo pe pa'i ombotyva'erã ichupe peteĩ kotýpe 7 ára pukukue; 22 ha ou ramo iñasáive ipire rehe, upéicharamo pe pa'i he'iva'erã naipotíriha; péva ai pochy vai (lépra). 23 Ha pe mba'e ky'aichagua morotíva opyta ramo oĩ haguéichante, ha naiñasáiri, péva susu'a rapykuerénte, ha pe pa'i he'íta ha'e ipotíha. 24 Upéicha avei oĩ ramo ipire rehe tata peguare kaigue, ha opyta okuera haguépe mba'e ky'aichagua morotí vaíva, pytängy térã morotíva, 25 pe pa'i oma'ëva'erã hese; ha hague ou ramo oñemomorotí, ha ha'ete ku ipypukuvéva ipirégui, péva ai pochy osëva'ekue pe kaigue rendaguégui; ha pe pa'i he'íta naipotíriha, péva lépra rehegua ai. 26 Ha pe pa'i oma'ë ramo hese, ha pe mba'e ky'aichagua rehe ndahaguéi morotí, ha ndaipypukuvéi ramo ambue ipirégui, ha hüngy vai ramo, pe pa'i ombotyva'erã ichupe 7 ára pukukue. 27 Ha pe ára 7-hápe pe pa'i oma'ë poráva'erã hese; ha oime ramo iñasáive ipire rehe, pe pa'i he'iva'erã naipotíriha; péva lépra rehegua ai. 28 Ha pe mba'e ky'aichagua opytánte ramo oĩ haguéicha ha naiñaisáiri ramo, ha iñypytüvévaichante, pe kaigue reheguare perénte; upéramo pe pa'i he'iva'erã ipotíha, péva kaigue rapykuerenteha. 29 Ha pe kuimba'e térã kuña rehe osë ramo ai iñakã rehe, térã hendyva rehe, 30 pe pa'i oma'ëva'erã pe ai rehe, ha ohecha ramo ipypukuve ambue ipirégui ha hague sa'yjungy ha ipererí ramo, upéicharamo pe pa'i he'iva'erã naipotíriha péva ha'égui uñe akã térã tendyva reheguáva. 31 Ha pe pa'i oma'ë ramo pe uñe ai rehe, ha ndaipypukuvéivaicha ipirégui, ha ndahague hñi, pe pa'i ombotyva'erã ichupe 7 ára pukukue. 32 Ha pe ára 7-hápe pe pa'i oma'ë jevyva'erã pe ai rehe; ha pe uñe naiñasáiri ramo, ha ndahaguéi sa'yjungýva, ha pe uñe ndaipypukuvéi ramo ambue ipirégui, 33 upéicharamo omoperõukáta, ha pe hasyha rupi katu nomoperõiva'erã; ha pa'i omboty jevyva'erã ichupe ambue 7 ára. 34 Ha pe ára 7-hápe pe pa'i oma'ë jevyva'erã pe uñe rehe; ha pe uñe naiñasáiri ramo ipire rehe, ha ndaipypukuvéi ramo ambue ipirégui, pe pa'i he'iva'erã ipotíha; ha'e ojoheiva'erã ijao ha ipotíma. 35 Ha pe uñe iñasáive ramo ipire rehe, pe pa'i he'i riréma hasývape ipotímaha, 36 upéicharamo pe pa'i oma'ë jevyva'erã hese; ha pe uñe añetehápe iñasáive ramo ipire rehe, pe pa'i ndohekaveinteva'erã pe tague sa'yjungýva, ha'e naipotívéima. 37 Ha ohechakuaa ramo pe uñe ndokakuaaveiha, ha osëha hese tague hñva, pe uñe okueráma; ha'e ipotíma, ha pe pa'i he'iva'erã ichupe ipotíha. 38 Ha osë ramo kuimba'e térã kuña rete rehe mba'e ky'aichagua morotíva, 39 pe pa'i oma'ëva'erã hese; ha hete rehe osë ramo mba'e ky'aichagua morotí hüngýva, péva kurúnte osëva'ekue ipire rehe, ha pe tapicha ipotí. 40 Ha pe kuimba'e akã rague okúi ramo, péva ningo akã perõnte, upéva ipotí. 41 Ha isyva gotýo okuipa ramo iñakã rague, péva isyva perõnte, ha'e ipotí. 42 Ha iñakã perõháme térã isyva perõháme gueteri osë ramo ai morotí pytängýva, péva ai pochy, heñoiva iñakã perõháme térã isyva perõháme. 43 Upéicharamo pe pa'i oma'ëva'erã hese, ha ojekuaa ramo iruruha pe ai morotí pytängýva pe iñakã perõháme térã isyva perõháme gueteri, ha ojogua ramo pe tete rehegua ai pochýpe, 44 péva ilépra, naipotíri ha'e, ha pe pa'i he'iva'erã ichupe naipotíriha; iñakã rehe oĩ imba'asy. 45 Ha pe iléprava oñemóndeva'erã ao sorópe, oikova'erã akã nandi, oñu'ava'erã hova itígy guive ha osapukái ha he'iva'erã: Nachepotíri, nachepotíri. 46 Opaite ára oĩ aja hese pe ai, oikova'erã naipotíriva ramo, ha oikova'erã ha'eño, jeikoha okárape. 47 Peteĩ ao rehe oja ramo ai pochy rehegua ai vai, taha'e ao ovecha ragueguigúva, térã líno

inimboguiguáva, 48 térã pyaha inimbo rehe, térã pyaha líno inimbo rehe térã ovecha rague inimbo rehe, térã vakapi rehe, térã oimeraẽ mba'e vakapiguiguáva rehe; 49 ha pe ai vai hovyũ térã pytãngy oja ramo ao rehe térã vakapi rehe, térã pyaha inimbo rehe, térã ojepyahapyréva rehe, térã oimeraẽ mba'e vakapiguiguáva rehe; péva ai pochy reheguáva, ha ojehechaukava'erã pa'ípe. 50 Ha pe pa'i oma'ëva'erã pe ai vai rehe; ha ombotyva'erã pe ijai vaívape 7 ára pukukue. 51 Ha pe ára 7-hápe oma'ëva'erã pe ai vai rehe; ha iñasãive ramo pe ai vai umi ao rehe, térã pe pyahapyre rehe, térã vakapi rehe, térã oimeraẽ mba'e vakapígui ojejapova'ekue rehe, pe ai vai ilépra , ha upéva naipotĩri. 52 Ojehapyva'erã umi ao, pe ojepyahapyréva, pe pyaha ovecha ragueguigua térã líno inimboguiguáva, térã oimeraẽ mba'e vakapiguigua oguerékova guive pe ai vai, péva ilépra , ha tatápe ojehapyva'erã. 53 Ha pe pa'i ohecha ramo pe plága naiñasãiriha pe ao rehe, pe pyaha inimbo rehe ni oimeraẽ mba'e vakapiguiguáva rehe, 54 upéicharamo pe pa'i ojoheiuakava'erã umi mba'e ky'a (máncha), ha omboty jevyva'erã ichupe 7 ára peve. 55 Ha pe pa'i oma'ë jevyva'erã umi mba'asy plága rehe ojejohéi rire, ha oime ramo oĩ haguéichante, jepémo pe mba'e ky'a naiñasãiri, péva naipotĩri; tatápe ojehapyva'erã; pe mba'e ky'a okarúgui hese, pe oñeñapi'ũ hague topyta jepe ijapére térã hyepýguio umi mba'e rehe. 56 Ha pe pa'i ohechávo pe mba'e ky'a hũve ojejohéi rire, oikytíva'erã ao pehẽngue oñembyaihápe, térã pe vakapígui, térã pe pyaha inimbógui térã pe ojepyahapyrégui. 57 Ha osẽ jevy ramo pe plága ao rehe, térã pe pyaha inimbo rehe, pe ojepyahapyréva rehe, térã oimeraẽ mba'e vakapiguiguáva rehe, ha iñasãi hesekuéra, tatápe ojehapyva'erã umi plága mba'e. 58 Pe ao, pe pyaha inimbo, térã ojepyahapapyréva, térã oimeraẽ mba'e vakapiguigua ojejoheiva'ekue, ha ojei ichugui pe mba'e ky'a, ojejohéi jevyva'erã, ha upéi ipotĩma. 59 Kóva hina lépra rembiapoukapy osẽva ao ovecha ragueguiguáva rehe, térã líno inimboguiguáva rehe, térã pyaha inimbo rehe, térã ojepyahapyréva rehe, térã oimeraẽ mba'e vakapiguiguáva rehe, ojekuaa porã haña ipotĩpa térã naipotĩri.

Leviticus 14

1 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Ko'áva hina tembiapoukapy ilépravape ñuarã oñemopotĩtaha ára jave ojeguervava'erã pa'i rendápe, 3 ha pe pa'i osẽva'erã hekohágui oka gotýo oma'ë porã haña pe hasýva rehe; ha ohecha haña okueramaha ilépragui , 4 pe pa'i ojapyhyukava'erã pe oñemopotívape ñuarã mokõi guyra'i oikovéva, ipotíva reheguáva ha yvyra cédro , poyvi pytáva ha peteĩ sórgo apesã (ojogua avati mirĩme). 5 Ha pe pa'i ojukaekava'erã peteĩ guyra'i peteĩ kambuchi ñay'ũguigua ári, oĩháme y yvu peguare. 6 Upéi ojapyhyva'erã pe guyra'i oikovéva, pe cédro , pe poyvi pytã ha pe sórgo apesã, ha ombohykueva'erã pe guyra'i oikovéva reheve, pe guyra'i ojejukava'ekue ruguykuépe, oguenohẽva pe kambuchi ñay'ũguiguágui, ha oñembojehe'ava'ekue y yvu peguarégui; 7 ha ohypyiva'erã 7 jevyve pe hasyva'ekue ári, ha he'íta ichupe ipotĩha; ha opoiva'erã pe guyra'i oikovévagui ñume. 8 Ha pe hasyva'ekue ojoheiva'erã ijao, ojeague'opa ha oñemopotíva'erã ýpe ipotĩ jevy haña; ha upéi oikéta pe tekohápe, oikóta katu 7 ára pukukue hóga rokárape. 9 Ha pe ára 7-hápe omoperõ jevyva'erã iñakã rague, hendyva, ityvyta ha opaite haguekuéra, ha ojoheiva'erã ijao, ojoheiva'erã hete ýpe, ha ha'e ipotĩ jevy. 10 Pe ára 8-hápe oguerahava'erã mokõi ovecha ra'yrsu iporáva ha peteĩ ovecha kuña iporáva oguerékova peteĩ año , ha 6,6 lítro trigo ku'i porã oñembojehe'apyréva 0,3 lítro acéite reheve ha oikuave'ëukapava'erã. 11 Ha pe pa'i oporomopotítava oguervava'erã pe hasyva'ekuépe pende Ruete renondépe, pe óga jojohuha rokẽme; 12 ha pe pa'i oikuave'ëva'erã peteĩ ovecha ra'yrsu kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva ramo pe acéite reheve, ha omyatymoiva kuave'ẽmby ñemyatymõi ramo pende Ruete renondépe. 13 Ha oajúra kytĩta pe ovecha ra'yrsu pe tenda ojeajúra kytĩháme, avei pe kuave'ẽmby angaipa reheguáva ha pe kuave'ẽmby ojehapýtava pe tenda oñemboykéva pende Ruetépe; pe kuave'ẽmby angaipa reheguáicha, péicha avei pe kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva pa'i mba'erã; ko mba'e kóva oñemboykégui pende Ruetépe ñuarã. 14 Ha pe pa'i ojapyhyva'erã pe kuave'ẽmby ñemyengovia rehegua ruguykuégui, ha omoíva'erã pe oñemopotíva nambi akatúa rehe, ikuãguasu akatúa rehe ha ipysãguasu akatúa rehe. 15 Upéicha avei pe pa'i ojapyhyva'erã pe acéitegui ha ohypyiva'erã ipopyte asu rehe, 16 ha omyakýva'erã ikuã akatúape pe acéite oíva ipo asúpe, ha ohypyiva'erã pe acéite ikuãme 7 jevy pende Ruete renondépe. 17 Ha pe acéite hembýva ipópe omoíta pe oñemopotíva nambi akatúa rehe, ikuãguasu akatúa rehe ha ipysãguasu akatúa rehe, pe kuave'ẽmby ñemyengovia rehegua ruguykue oĩháme. 18 Ha pe acéite ipópe hembýva

gueteri omoiva'erã pe oñemopotĩva akã rehe, upéicha pe pa'i omoĩ porã jevýta ichupe pende Ruete renondépe. 19 Uperire pe pa'i oikuave'ẽva'erã pe ambue ovecha ra'y kuave'ẽmby angaipa reheguáva omopotĩ haña ichupe ha ipahápe oajúra kytĩva'erã pe kuave'ẽmby ojehapypa reheguáva. 20 Ha pe pa'i ohupiukáta pe kuave'ẽmby ojehapypa reheguáva pe kuave'ẽmby renda ári. Péicha pe pa'i ojaopóta omoĩ porã jevy haña ichupe ha ha'e ipotĩ jevýta. 21 Ha oime ramo pe hasyva'ekue imboriahu ha ndoguerekopái ramo hepyrã, upéicharamo oguerúta peteĩ ovecha ra'y yrusu oñekuave'ẽ haña kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva ramo ijejavy rehe, oñemoĩ porã jevy haña, ha 2,2 lítro trígo ku'i porã oñembojehe'apyréva 0,3 lítro acéite reheve, ikuave'ẽmby tembi'u reheguáva ramo, 22 ha mokõi jeruti térã mokõi pykasura'y, ipu'aka háicha; peteĩ oikuave'ẽkúta kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo ha ambue kuave'ẽmby ojehapypáva ramo. 23 Pe ára 8-ha oñemopotĩ haguépe ogueruva'erã ko'ã mba'e pa'ípe, pe óga jojohuha rokẽme, pende Ruete renondépe. 24 Ha pe pa'i oikuave'ẽva'erã pe ovecha ra'y yrusu oñemyengovia haña ha pe acéite, kuave'ẽmby oñemyatymoiva ramo pende Ruete renondépe. 25 Upéi oajúra kytĩva'erã pe ovecha ra'y yrusu kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva, ha pe pa'i ojapyhyva'erã huguykuégui, ha omoiva'erã pe oñemopotĩva nambi akatúa rehe, ikuãguasú akatúa rehe, ha ipysãguasú akatúa rehe. 26 Ha pe pa'i omoiva'erã pe acéite ipopyte asúpe; 27 ha ikuã akatúape pe pa'i ohypyiva'erã pe acéite oĩva ipo asúpegui, 7 jevy pende Ruete renondépe. 28 Avei pe pa'i omoiva'erã pe acéite oguerékova ipópe ha omoíta pe oñemopotĩva inambi akatúa rehe, ikuãguasú akatúa rehe ha ipysãguasú akatúa rehe, pe kuave'ẽmby ñemyengovia rehegua ruguy oĩháme. 29 Ha pe acéite hembýva gueteri pa'i pópe, omoiva'erã pe oñemopotĩva akã ári, oñemoĩ porã haña pende Ruete renondépe. 30 Upéicha avei oikuave'ẽva'erã peteĩ jeruti térã peteĩ pykasura'y, umi mokõi guyra apytégui ha'e ipu'aka háicha. 31 Peteĩ oikuave'ẽta kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo ha ambue kuave'ẽmby ojehapypáva reheguáva ramo, pe kuave'ẽmby tembi'u reheguáva reheve; ha pe pa'i oikuave'ẽva rupi oñemoĩ porã jevýta ichupe pende Ruete renondépe. 32 Ko'áva hina umi tembiapouka peteĩ ilépravape guarã ha'e imboriahuete ramo. 33 Ñanderuete oñe'ẽ Moises ha Aarónpe, ha he'i: 34 Ága peike vove Canaan yvýpe, Che ame'ětava peẽme pene mba'erã ramo, ha ojejohu ramo koichagua plága, lépra, pende róga rehe, 35 pe óga jára voi tou omombe'u haña pa'ípe, he'ívo: Peteĩ mba'e ky'a (máncha), osẽ che róga tápia rehe. 36 Upéicharamo pe pa'i oguenohẽukapava'erã hogayguakuérape, ha'e oho mboyve oma'ẽ haña pe mba'e ky'a rehe, ani haña oñemongy'a umi oĩva guive pe ógape; ha upéi pe pa'i oikeva'erã ohecha porã haña. 37 Ha oma'ẽ poráva'erã pe máncha rehe; ha ohecha ramo pe óga tápiare mba'e ky'aichagua hovyũva térã pytãngýva, ha ipypukuve ramo pe tápia apégui, 38 pe pa'i osẽta pe óga rokẽgui, ha ombotyva'erã pe óga 7 ára pukukue. 39 Ha pe ára 7-hápe ou jevyva'erã pe pa'i ha oma'ẽ poráva'erã hese; ha pe mba'e ky'a iñasãive ramo pe óga tápiare, 40 pe pa'i oguenohẽukava'erã umi ita iplágava pe óga tápiagui omombouka táva jeikoha okárape, yty oĩháme. 41 Ha oikarãiukava'erã pe óga tápia ryepýguio ha omomboukátá táva jeikoha okárape umi mba'e ky'áva oñerenohẽva'ekue pe yty oĩháme. 42 Ha ojejapyhyva'erã ambue ita omoĩ haña umi ojepe'ava'ekue rendaguépe; ha upéi oñemboty porã jevyva'erã tujúpe pe tápia. 43 Ha pe máncha osẽ jevy ramo pe óga tápia rehe, oguenohẽ rire umi ita ha oikarãi rire, ha oñembopyahu rire tujúpe pe tápia, 44 upéicharamo pe pa'i oikeva'erã oma'ẽ porã jevy haña; ha pe plága iñasãi jevy ramo pe óga rehe, péva ai vai ha pe óga naipotĩri. 45 Upéicharamo ojeitypava'erã pe óga. Ha toñemombo itakuéra, yvyrakuéra ha opaite tuju táva jeikoha okárape, pe yty oĩháme. 46 Ha oimeraẽ oikéva guive pe ógape upe pa'i ombotyuka rire, iky'áta pyhare peve. 47 Ha umi okéva térã okarúva pe ógape oñembotyukaha árape, ojoheiva'erã ijao. 48 Ha pe pa'i oike vove oma'ẽ porã haña, ha ohecha ramo pe mba'e ky'a noñemyasãiri pe ógare oñemyatyrõ rire, pe pa'i he'íta pe óga rehe ipotĩha, ndojekuaavéigui pe máncha. 49 Upéicharamo oñemopotĩ haña pe óga ojapyhyva'erã mokõi guyra'i, yvyra cédro, poyvi pytáva ha pe mba'e rypyiha; 50 ha oajúra kytĩta pe guyra'i peteĩ kambuchípe, oĩháme y yvu peguare. 51 Ha ojapyhýta pe cédro, pe mba'e rypyiha, pe poyvi pytáva ha pe guyra'i oikovéva ha ombohykuéta pe guyra'i ojukava'ekue ruguykuépe ha pe y yvu peguarépe, ha ohypyiva'erã ipype 7 jevy pe óga rehe. 52 Upéicha ha'e omopotĩta pe óga pe guyra'i ruguykuépe ha pe y yvu peguarépe, pe guyra'i oikovéva ha pe yvyra cédro, pe mba'e rypyiha ha pe poyvi pytávape. 53 Upéi opoiva'erã pe guyra'i oikovévagui táva jeikoha okárape pe ñu ape ári, péicha oñemoĩ porã jevy pe óga ha ipotĩ jevy. 54 Kóva ningo pe tembiapoukapy opaichagua plága lépra rehegua, uñe rehegua, 55 lépra aokuéra rehegua, máncha óga rehegua, 56 apeno rehegua, kuru'i rehegua ha ky'aichagua

morotíva rehegua, 57 ojekuaa porã haġua ipotípa térã naipotíripa, ko'áva ningo hembiapoukapykuéra.

Leviticus 15

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moises ha Aarónpe, ha he'i: 2 Peñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape ha peje ichupekuéra: Oimeraẽ kuimba'e, imba'e tykýva naipotíri. 3 Ko'ã mba'e rupi ha'e naipotíri; otyky ramo térã ndotykyvéi ramo, ha'e naipotíri. 4 Opaite tupa oñeno haguépe imba'e tykýva, naipotíri; ha opaite mba'e ha'e uguapy haguépe, iky'áva'erã. 5 Oimeraẽ opokóva hupa rehe ojoheiva'erã ijao, ha ojahuva'erã avei, ha naipotíri kuarahy oíke peve. 6 Ha peteĩ uguapy ramo pe imba'e tykýva uguapy haguépe ojoheiva'erã ijao ha ha'e ojahuva'erã avei, ha opyta iky'áva ramo kuarahy oíke peve. 7 Upéicha avei peteĩ opokóva pe kuimba'e imba'e tykýva rete rehe, ojoheiva'erã ijao, ha ojahuva'erã, ha opyta iky'áva ramo kuarahy oíke peve. 8 Ha pe kuimba'e imba'e tykýva ondyvu ramo peteĩ ipotíva ári, kó'a ojoheiva'erã ijao, ha ojahu rire, opyta iky'áva ramo kuarahy oíke peve. 9 Ha opaite kavaju aperegua pe imba'e tykýva uguapy haguépe, opyta iky'a. 10 Ha oimeraẽva opokóva peteĩ mba'ére iguýpe oíva'ekue iky'áta kuarahy oíke peve; pe ogueraháva pe imba'e tykýva mba'e ojoheiva'erã ijao, ha ojahu rire, opyta iky'áva ramo kuarahy oíke peve. 11 Ha opaite tapicha opoko ramo imba'e tykývare ha ndojepohéiri ramo ýpe, ojoheiva'erã ijaokuéra ha ha'e ojahuva'erã, ha upéicharõ jepe ha'e iky'áta kuarahy oíke peve. 12 Pe imba'e tykýva opoko ramo peteĩ kambuchíre ojejokava'erã, ha opaite mba'yru yvyraguiguáva ojejoheiva'erã ýpe. 13 Ha pe kuimba'e ipotíha ára imba'e tykýgui oipapava'erã 7 ára ha'e okuera rire, ha ojoheiva'erã ijao, ha ojahuva'erã ysyrype ha ipotí jevy. 14 Ha pe ára 8-hápe ogueraháva'erã mokõi jeruti térã mokõi pykasura'y, ha oúta pende Ruete renondépe pe óga jojohuha rokẽme, ha ome'ẽmbáta pa'ípe; 15 ha pe pa'i ojaipóta peteĩgui kuave'ẽmby angaipa reheguáva, ha ambuégui kuave'ẽmby ojehapypa reheguáva ha pe pa'i omopotíta ichupe imba'e tykykuégui pende Ruete renondépe. 16 Pe kuimba'e imobarysẽva ojahuva'erã, ha naipotíri kuarahy oíke peve. 17 Ha opaite aokuéra térã opaite mymba pirekue ári ho'a ramo pe mombarysẽ, ojejoheiva'erã ýpe, ha iky'áta kuarahy oíke peve. 18 Peteĩ kuimba'e oñeno ramo peteĩ kuña ndive ha ha'e omomba ramo, mokõivéva ojahuva'erã, ha opyta naipotíri ramo kuarahy oíke peve. 19 Peteĩ kuña ohasa asy ramo kuñakuéra mba'asygui, 7 ára oikova'erã ha'eñoháme; ha oimeraẽ opokóva hese, opyta iky'áva ramo kuarahy oíke peve. 20 Opaite mba'e ha'e oñeno térã uguapy haguépe, ikuña mba'asy aja, opyta iky'áva ramo. 21 Ha oimeraẽ opokóva hupáre, ojoheiva'erã ijao, ha ojahu rire ramo, opyta avei iky'a kuarahy oíke peve. 22 Upéicha avei opaite opokóva oimeraẽ mba'ére ha'e uguapy haguépe, ojoheiva'erã ijao; upéi ha'e oñemopotíva'erã ýpe, ha upéicharõ jepe opyta iky'áva ramo kuarahy oíke peve. 23 Ha umi mba'e oíva pe tupa térã pe guapyha ári ha'e uguapy haguépe, upe opokóva guive umi mba'e rehe opyta iky'áva ramo kuarahy oíke peve. 24 Ha oime ramo peteĩ kuimba'e oiko hendive, ha imba'asy ruguykue oho ramo hese, opyta iky'áva ramo 7 ára peve; ha opaite tupa oke haguépe iky'áta. 25 Ha pe kuña mba'asy ipukuve ramo jepiveguágui, huguy syry aja, opyta iky'áva ramo imba'asy ramoguáicha. 26 Opaite tupa ha'e oke haguépe huguy syry aja pukukue, pe tupa péva iky'a; ha opaite mba'e ha'e uguapy haguépe opyta iky'a, ojehe ramoguáicha ikuña mba'asype. 27 Oimeraẽ opokóva umi mba'e rehe, opyta iky'áva ramo, ha ojoheiva'erã ijao, ha ojahuva'erã, ha upeichavérõ jepe iky'áta kuarahy oíke peve. 28 Ha okueráma ramo huguy syrýgui, oipapava'erã 7 ára, ha upéi ipotí jevy. 29 Ha pe ára 8-hápe ogueraháva'erã pa'ípe mokõi jeruti térã mokõi pykasura'y pa'ípe, pe óga jojohuha rokẽ renondépe; 30 ha pe pa'i ojaipóta peteĩgui kuave'ẽmby angaipa reheguáva, ha ambuégui kuave'ẽmby ojehapypa reheguáva; ha pe pa'i omopotíta ichupe pende Ruete renondépe ikuña mba'asygui. 31 Péicha pemopotíta Israel ñemoñarenguérape, ani haġua ha'e omano omongy'águi che róga, oñemopu'áva ijapytepekuéra. 32 Ko'áva ningo tembiapoukapy huguy syrýva ha imobarysẽvape ġuarã, oñemongy'águi umi mba'e rupi; 33 ha kuña, ikuña mba'asype ġuarã, ha umi imba'e tykývape ġuarã, ha pe kuimba'e okéva pe kuña ipotí'yva ndive ġuarã.

Leviticus 16

1 Ñanderuete oñe'ẽ jevy Moises ndive, omano rire mokõi Aaron ra'y, oñemboja haguére hekope'ỹ Ijára renondépe, upévagui omano hikuái. 2 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Ere nde ryke'y Aarónpe, ha'e ndikatúi oíke pe kotyguasú oñemboykéva

pende Ruetépe ha pa'iguasúpe ġuarã ha'e oipota háicha, pe aosãingo pererĩ kupépe, pe karameġua renondépe pende Ruete reko jajaipa oĩháme, ani haġuátei omano ha'e avei; Che ajehechauhápe arai rupi pe karameġua ape ári. 3 Aaron oikéta pe kotyguasúpe pévape oikuave'ẽ rire peteĩ tóro ra'yrsu kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo, ha peteĩ ovecha mácho kuave'ẽmby ojehapypa reheguáva ramo, 4 omonde rire ijehe pe póncho puku, ha pe calzoncillo líno inimboguiguáva, ha ojeku'akua avei ku'a jopyha líno inimboguiguávape, ha omoĩ rire iñakãre peteĩ víncha (akã rague jokoha) ojejapova'ekue líno inimbógui, ko'áva ningo hína ao oñemboykéva pende Ruetépe ġuarã. 5 Ha'e orecebíta Israel ñemoñarenguéragei mokõi kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo ha peteĩ ovecha mácho kuave'ẽmby ojehapypa reheguáva. 6 Ha Aaron ogueruva'erã pe tóro ra'yrsu kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo imba'eteéva, ha'e ha hogayguakuéra oñemoĩ porã jevy haġua (pende Ruete ndive). 7 Upéi ogueruva'erã ko'ã mokõi kavara mácho pende Ruete renondépe, pe óga jojohuha rokẽme. 8 Ha Aaron oitýta po'a oiporavo haġua mokõive kavara mácho apytégui; peteĩ pende Ruetépe ġuarã ha ambue Azazélpe ġuarã (mba'epochýpe ġuarã). 9 Ha pe kavara mácho ojeaporavóva po'a reity rupi pende Ruetépe ġuarã, Aaron oikuave'ẽva'erã kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo. 10 Ha pe kavara mácho ojeaporavóva po'a reity rupi Azazélpe ġuarã, ojequeruva'erã pende Ruete renondépe oñemoĩ porã jevy haġua ha upéi oñemosẽta Azazélpe ġuarã desiértope. 11 Ha Aaron oguerukava'erã pe tóro ra'yrsu kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo oñemoĩ porã jevy haġua ha'e ha hogayguakuérape, ha upéi oajúra kytíva'erã pe tóro ra'yrsu imba'éva kuave'ẽmby ñemoĩ porã reheguáva ramo. 12 Upéi ojapyhyva'erã peteĩ mba'yrũ ñemohatatíha henyhẽva tatapyĩgui pe kuave'ẽmby rendágui, ha ipo renyhẽ pe mba'e ryakuã iku'ipyrevaguei, oíke haġua pe kotyguasúpe oñemboykéva pa'iguasúpe ġuarã, oíva pe aosãingo kupépe. 13 Ha omoĩta pe mba'e ryakuã porãva tata ári pende Ruete renondépe, ha pe arai omopu'áva pe mba'e ryakuã porãgui oñu'ambáta pe karameġua ape oíva umi 10 tembiapoukapy ári, hekoitépe ojapopava'erã, ani haġua ha'e omano. 14 Upéi ojapyhýta pe tóro ra'yrsu ruguykuégui ha ohypýta ikuãme pe karameġua apére kuarahyresẽ gotýo; huguykuépe ohypyiva'erã ikuãme 7 jevy pe karameġua ape rehe. 15 Upéi oajúra kytíva'erã pe kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo hetãyguakuéra rehe, ha ogueraháta huguykue kotyguasúpe oñemboykéva Ñanderuetépe ha pa'iguasúpe ġuarã, oíva aosãingo kupépe, ha ojapóta pe huguykuégui ojapo haguéicha pe tóro ra'yrsu ruguykue reheve, ha ohypýta pe karameġua ape ári ha henonde gotýo. 16 Péicha omopotíta pe tenda péva, Israel ñemoñarenguéra reko vaĩgui ha mayma iñangaipakuéragei; peichaite avei ojapova'erã pe óga jojohuha rehe, oñemopu'áva pende rekoha mbytépe oñemongy'ama avei tetãyguakuéra rembiapo vai rupi. 17 Aaron oíke guive osẽ jevy peve mba'eveichagua kuimba'e noĩriva'erã pe óga jojohuhápe ha'e oikuave'ẽ jave, omoĩ porã jevy haġua pe tenda péva, hekove, hogayguakuéra ha Israel ñemoñarenguéra rekove rehe. 18 Ha osẽ rire ohóta pe kuave'ẽmby rendápe, oíva pende Ruete renondépe, omopotĩ jevy haġua avei pe kuave'ẽmby renda ha omoĩta pe tóro ra'yrsu ruguykue ha kavara mácho ruguykue pe kuave'ẽmby renda ratĩ jerekue rehe. 19 Ikuãme ohypýta hi'ári pe huguykue 7 jevy, omopotĩ haġua Israel ñemoñarenguérape hembiapo vai ha omboyke jevy haġua ichupekuéra pende Ruetépe ġuarã. 20 Omopotĩ porãmba rire pe tenda pévape, pe óga jojohuha ha pe kuave'ẽmby renda, oguerukáta pe kavara mácho oikovéva; 21 ha Aaron omoĩ mbareteva'erã ipo mokõivéva kavara mácho akã ári, ha omombe'úta opaite Israel ñemoñarenguéra rembiapo vai, opaite iñepu'ãse ha opaite iñangaipakuéra; upéicha omoĩmbáta umía pe kavara mácho akã ári, ha peteĩ kuimba'e ogueraháta pe kavara mácho desiértope. 22 Ha pe kavara mácho oguerahapáta ijehe tetãyguakuéra rembiapo vai ñu desiértope, avave oiko'ýháme; upépe ojepoíta ichugui. 23 Upéi Aaron oíke jevýta pe óga jojohuhápe oipe'a haġua ijehegui pe ao líno inimboguiguáva omondeva'ekue oíke haġua pe koty oñemboykéva Ñanderuetépe ha pa'iguasúpe ġuarãnte, ha upépe ohejáta ipa'iguasu ao. 24 Upéi ojahuva'erã, pe tenda oñemboykéva Ñanderuetépe ġuarã, ha omonde jevy rire pe ao ambuéva osẽta oikuave'ẽ haġua kuave'ẽmby ojehapypáva ijehe ha hetãyguakuéra rehe, oíko porã jevy haġua ha'e ha hetãyguakuéra Ñanderuete ndive. 25 Ha ohapyva'erã kuave'ẽmby renda ári pe kuave'ẽmby angaipa rehegua kyrakue. 26 Ha upe oguerahava'ekue pe kavara mácho Azazélpe, ojoheiva'erã ijao, ojahuva'erã avei, ha uperire ikatu oíke jevy pe tekohápe. 27 Ha oguenohẽva'erã hekohágui pe tóro ra'yrsu ha pe kavara mácho ojejukava'ekue angaipa rehe, huguykue ojererahava'ekue pe tenda oñemboykéva Ñanderuetépe ġuarã, oñemoĩ porã jevy haġua hendive; ha okápe ohapyva'erã ipirekue, ho'okue ha hepotikue. 28 Ha ohapy rire ha'e ojoheiva'erã ijaokuéra, ojahuva'erã avei ha upéi ikatu oíke jevy pe tekohápe. 29 Peñongatu

porã ko'ã ñe'ẽ pejapopa haġua hekoitépe opaite ára: Pe jasy 7-ha jave ha pe ára 10-hápe peñemomirĩ, ha pekaru'ỹre ha ndapejapoiva'erã mba'eveichagua tembiapo peẽ Israelgua térã tetã ambueygua oikóva pende apytépe. 30 Ko árape oñeperdona haguére pene angaipa ha peñemopotĩ haguére opaite pene rembiapo vaĩgui pende Ruete renondépe. 31 Ko ára kóva jepytu'uha ára peẽme ġuarã, peñemomirĩ pekaru'ỹvo pende Jára renondépe, kóva hína peteĩ tembiapoukapy opaite árape ġuarã. 32 Pe pa'i ojeoporavóva ha oñemonamava'ekue pa'i ramo itúva rendaguépe oġapova'erã pe kuave'ẽmby ñemoĩ porã reheguáva; ha'e omondeva'erã ijehe pe ao líno inimboguiguáva, umi óga jojohuha ao. 33 Ha'e omopotíva'erã kuave'ẽmby ñemoĩ porã rupi pe tenda péva ha pe óga jojohuha; oikuave'ẽva'erã avei ko kuave'ẽmby ñemoĩ porã reheguáva pe kuave'ẽmby renda rehe, pa'ikuéra rehe ha mayma tetãygua ijatýva guive rehe. 34 Kóva opytáta tembiapoukapy ramo tapia ġuarã, ha meme añope peteĩ jevýnte oñekuave'ẽta ko kuave'ẽmby kóva omopotĩ haġua Israel ñemoñarenguéra iñangaipágui. Ha Moises oġapopa Ñanderuete he'i haguéicha ichupe.

Leviticus 17

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Eñe'ẽ Aaron, ita'yra kuéra ha mayma Israel ñemoñarenguérape, ha ere ichupekuéra: Ko ñe'ẽ kóva Jahve (pende Ruete) he'iva'ekue ojejapo haġua: 3 Oimeraẽ kuimba'e Israelgua oajúra kytĩ ramo peteĩ tóro, térã ovecha, térã kavara pe tekohápe térã okápe, 4 ha ndoguerúi ramo pe óga jojohuha rokẽ renondépe oikuave'ẽ haġua Jahvépe, pe kuimba'e hekomeġua, péva ojehechakuaa oporoġukáva ramoguáicha ha hapicha ruguy oñohẽrõ guáicha, ojejukava'erã ichupe hetãygua kuéra apytégui. 5 Opaite Israel ñemoñarenguéra oġueruva'erã ikuave'ẽmby Jahve róga jojohuhápe, pa'i rendápe, ha'e oikuave'ẽ haġua kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva Jahvépe ġuarã, ndikatúi oñekuave'ẽ ambue hendápe. 6 Ha pe pa'i ohypýta huguykue pende Ruete kuave'ẽmby renda ári hóga jojohuha rokẽ renondépe, ha ohapyva'erã ikyrakue mba'e ryakuã porã ramo pende Ruetépe ġuarã. 7 Ha araka'eve ndoikuave'ẽveiva'erã hikuái ikuave'ẽmby mba'epochýpe, máva rapykuéripa oikova'ekue hikuái oñemongy'ávo; ko'ã mba'e ojererekóta tembiapoukapy ramo peẽme ha pene ñemoñarenguérape ġuarã opaite árape. 8 Eréta avei ichupekuéra: Oimeraẽ kuimba'e Israelgua térã tetã ambueygua oikóva guive pende apytépe, oikuave'ẽ ramo kuave'ẽmby ojeġapypáva térã ambue kuave'ẽmby, 9 ha ndoguerúi ramo pe óga jojohuha rokẽ renondépe oikuave'ẽ haġua pende Ruetépe ġuarã, upe kuimba'e upévape ojejukava'erã hetãygua kuéra apytégui. 10 Oimeraẽ kuimba'e Israelgua térã oimeraẽ kuimba'e tetã ambueygua oikóva ijapytépe, ho'u ramo oime haichagua tuguy, Che voi amoíta che rova upe tapicha upéva rehe, ha ajukáta ichupe hetãygua kuéra apytégui. 11 Opaite oikovéva rekove oĩ huguýpe, upéva Che ha'éma peẽme pemoĩ porã jevy haġua pene ánga tuguy rupi, peikuave'ẽvo kuave'ẽmby renda ári. 12 Upéicha rupi ha'éma Israel ñemoñarenguérape: Avavete pende apytégui ndo'uiva'erã tuguy, ni tetã ambueygua oíva pende apytépe ndo'uiva'erã. 13 Ha oimeraẽ kuimba'e Israelgua térã tetã ambueygua oikóva pende apytépe omoñuhã ramo mymba térã guyra ikatúva oje'u, oñeñohẽva'erã huguykue ha oġatyva'erã yvýpe. 14 Mayma to'o oikovéva rekove oĩ huguýpe; upévagui, ha'éma Israel ñemoñarenguérape: Ndape'uiva'erã mba'eveichagua to'o huguykue reheve, mayma to'o rekove oĩguihína huguýpe; oimeraẽ kuimba'e térã kuña ho'úva tuguy, ojejukava'erã. 15 Ha oimeraẽ Israelgua térã tetã ambueygua, ho'u ramo tymba omano reiva'ekue térã mymba ñarõ oñepehe'ãmbava'ekue, ojoheiva'erã iġaokuéra, ha ha'e oġahuva'erã, ha opyta iky'áva ramo kuarahy oíke peve; uperire ae ipotĩ jevýta. 16 Ha ndojohéiri ramo iġao, ni ndojahúi ramo, oġeraháta ijehe iñaña reko.

Leviticus 18

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape, ha ere ichupekuéra: Che ha'e Jahve, pende Ruete. 3 Ani peiko Egiptoigua oiko háicha, peẽ peiko haguépe avei, ha ndapejapoiva'erã ojejapo háicha Canaanguakuéra, mamó Che poguerahasehápe, ha ndapeikoiva'erã hembiapoukapykuéra he'i háicha. 4 Che rembiapoukapy katu peġapova'erã, ha che rembipota peġapova'erã, peikova'erã Che ha'e haguéicha peẽme, Che ningo Jahve, pende Jára. 5 Upéicharupi peġapova'erã che ñe'ẽ, che mbo'epy ha che rembiapoukapy, umi kuimba'e térã kuña oġapóva che rembipota oikoveva'erã, Che ningo Jahve, pende Ruete. 6 Mba'eveichagua kuimba'e ani oñemoġuahẽtei ipehẽngue rehe, oñeno térã oiko haġua hendive. Che ningo Jahve, pende Ruete. 7 Nde ru ha nde sy ijopívova nderehechaiva'erã; ha'égui nde

sy, upévare nderehechaiva'erã ijopívo, 8 ani reiko nde ru rembireko ndive, oñeme'ëgui ichupe ñuarãnte. 9 Ani reiko ne reindy ndive (omendavakuéra oiko háicha), nde ru raju térã nde sy memby ndive, onacéva nde rógape térã okápe. 10 Ani reiko nde ra'y raju ndive, térã nde raju memby ndive, ha'ekuéra oikógui nde rajyteévaicha. 11 Ani reiko nde ru rembireko membykuña ndive, nde ru omoheñoiva'ekue, péva ningo ne reindy, nderehechaiva'erã ijopívo. 12 Ani reiko nde ru reindy ndive, péva ningo nde ru pehëngueteéva. 13 Ani reiko nde sy kypy'y ndive, péva ningo nde sy pehëngueteéva. 14 Ani reiko nde ru ryvy rembireko ndive; nereñemoñuahëiva'erã hembireko rehe; ha'ëgui nde ru ryvy rembireko. 15 Ani reiko nde ra'y rembireko ndive, péva ningo nde ra'y rembireko, nderehechaiva'erã ijopívo. 16 Ani reiko nde ryvy rembireko ndive, ha'ëgui nde ryvy rembireko. 17 Nde ndereikoiva'erã peteĩ kuña ha imembykuña ndive, ni imembykuimba'e raju térã imemby membykuña ndive; ne pehënguégui hína, kóva ningo ñaña reko. 18 Ani remenda avei ne rembireko ryke térã ikypy'y rehe, ne rembireko oikove aja, (Génesis 30,12). 19 Nde ndereikoiva'erã ne rembireko ndive ikuña mba'asy aja. 20 Ani reiko nde rapicha rembireko ndive, reñemongy'águi hendive. 21 Aníke reme'ë nde ra'y térã nde raju oñekuave'ë haña Molócpe (Canaangua járape) tata rupi; aníke péicha remongy'átei nde Jára réra, Che ningo Jahve. 22 Nereñenoiva'erã kuimba'e ndive, kuña ndive ramoguáicha; péva mba'evaietereirasa. 23 Ani kuimba'e térã kuña oiko tymba ndive, mba'evaietereirasa péva. 24 Mba'eveichagua ko'ã mba'e rupi napeñemongy'aiva'erã; opaite ko'ã mba'e rupi Canaan retãnguéra oñemongy'ava'ekue ha upévagui Che amosëta ichupekuéra pene renonderãgui, 25 ha pe yvy ou oñemongy'apa; ha Che ahaviráta ichupekuéra, ha pe yvy oñue'ë (oprovoca) umi ipype oikóvagai. 26 Pejapóke che ñe'ë ha che rembiapoukapykuéra; Israelgua ni tetã ambueygua oikóva pene mbytépe ndojapoiva'erã ko'ã mba'e iky'aitereíva. 27 Opaite ko'ã mba'evaiete, Canaan retãyguá ojaipo, ha hembiaipo vaiete rupi omongy'apa Canaan yvy. 28 Upévare anítei peñ pemongy'a avei Canaan yvýpe pene rembiapo vai rupi, ýrõ pe yvy penemosëta avei. 29 Oimeraëva ojaipóva guive ko'ã mba'e ivaietereíva ojejukava'erã hetãyguakuéra apytégui. 30 Pejapóke che rembiapoukapy, ha anítei peñemongy'a avei oñemongy'a haguéicha Canaan retãyguakuéra. Che ningo Jahve, pende Jára.

Leviticus 19

1 Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 2 Eñe'ë mayma Israel ñemoñarenguéra ijaytývape, ha ere ichupekuéra: Peñemboheko porãva'erã, Che ningo Jahve, pende Jára, Che chereko porãgui. 3 Oimeraëva omomba'eva'erã isy ha itúvape, ha che jepytu'uha ára pemboareteva'erã. Che ningo Jahve, pende Jára. 4 Ani pemomba'eguas tupãnguérape téra ambue jára ra'ãngápe, ha ndapejapoiva'erã pende jararã mba'e hykupyregui. Che ningo Jahve, pende Jára. 5 Ha peikuave'ëvo chéve kuave'ëmby py'aguapy reheguáva, peikuave'ëva'erã hekópe chembovy'a hañaicha. 6 Oje'uva'erã peikuave'ëha árape, ha uperiregua árape; ha umi hembýva mbohapyha árape, ojehappyva'erã tatápe. 7 Ha oje'u ramo ára mbohapyhápe, upéva mba'evaiete, nachembovy'amo'ãi ha ndojehupitymo'ãi py'aguapy oñeha'ärõva. 8 Ha upe ho'úva ogueraháta ijehe hembiaipo vaikue, omongy'águi pende Ruete mba'e, oñemboykemava'ekue ichupe ñuarã; ha upe tapicha upéva ojejukava'erã hetãyguakuéra apytépe. 9 Remono'õ ramo nde koga'a, neremono'õiva'erã nde kokue rembe'yete peve, ha nderejeporekaiva'erã umi mba'e ho'ava'ekuere. 10 Ha nde parral'a nderehekái jo'ava'erã, ha neremono'õiva'erã umi hi'a okuiva'ekue; mboriahúpe ha tetã ambueyguápe ñuarã rehejava'erã umía. Che ningo Jahve, opavave Jára. 11 Napemondaiva'erã, napendejapuiva'erã ha napeporombotavyiva'erã. 12 Ani peme'ë rei pene ñe'ë che réra rehe, upéicha pemongy'áta pende Jára réra, Che ningo Jahve. 13 Aníke rejopýtei nde rapichápe, ha aníke remondátei ichugui. Nderejokoiva'erã pe tembiapo repy umi omba'apóva ndéve ñuarã ambue ára peve, ha'e oikotevëgui pe plátare . 14 Ani remaldeci ohendu'ývape ni hesatúvape, ani remoĩ ñepysãngaha, rekyhyjeva'erã uvei nde Járagai. Che ningo pende Ruete. 15 Nde reporombojovakeva'erã hekoitépe, ani reipytyvõ imboriahúvape ni heta mba'e oguerékóvape, ombotavýse ramo pe mbojovakehárape. 16 Aníke reñe'ë rei ne retãyguáre. Ani reñeha'ã reñohë haña nde rapicha ruguy ñembojovakehápe. Che ningo Jahve, pende Ruete. 17 Ani ndepy'aro ne pehëngue ndive, ha oime ramo ojavýva eavisa porã ichupe, ani haña hembiaipo vai oja avei nderehe. 18 Ani reñevenga ha ani ndepochýtei ne retãyguá ndive, rehayhuva'erã katu nde rapichápe rejehayhu háicha ndejupe. Che ningo Jahve, pende Ruete. 19 Che ñe'ë rejapova'erã. Nderembojehe'aiva'erã ne rymba tymba ojuehegua'ýva ndive; nde

kokuépe nereñemitýiva'erã mba'e ra'ýi joparápe, ha neremondeiva'erã ao iñinimbo joparaguiguáva. 20 Peteĩ kuimba'e oñeno ramo peteĩ kuña tembiguáiva oñeprometemava'ekue ndive, ha ne'íra gueteri oñevende ichupe térã noñeme'ëi gueteri ichupe oiko haña sã'ýre, mokõivévape ojevahirava'erã, ndojekukaiva'erã katu umívape, pe kuña oikógui gueteri ambue kuimba'e poguýpe. 21 Ha pe kuimba'e ogueruva'erã peteĩ ovecha mácho pende Ruetépe, pe óga jojohuha rokẽme, oikuave'ẽ haña kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo. 22 Pe kuave'ẽmby rupi pe pa'í omoĩ porã jevy ichupe pende Ruete ndive ha hi'angaipa ojavova'ekue oñeperdonáma. 23 Ha peikévo Canaan yvýpe ha peñotý ramo opaichagua yvyra hi'áva, peguerekóta hi'a tenondeguáva ku pire'i oñekytĩ'o'ýva ramo (ndape'umo'ãi); mbohapy año aja peguerekóta ipire oñekytĩ'o'ýva ramo; hi'akue ndoje'uiva'erã. 24 Hi'akue pe año irundyha peguare oñemboykeva'erã pende Ruetépe, oñemomba'eguas haña ichupe. 25 Ha pe año 5-hápe katu pe'úta hi'akue, hi'a hetave haña peẽme. Che ningo Jahve, pende Ruete. 26 Ndape'uiva'erã mba'evete tuguy reheve. Ndapeikoiva'erã ta'yvõ térã paje apoha rapykuéri. 27 Napemoperõiva'erã pene akã rague pene akã jerekuévo, ha napeikytĩriva'erã pene rendyva apýi ojapo háicha umi ojerovia gua'úva ijárare. 28 Ha napeikaráiva'erã pende rete pire omanóva rehe, ha ndapejapoiva'erã pendejehe mba'evichagua ta'ãnga. Che ningo Jahve, pende Ruete. 29 Neremongy'aiva'erã nde rajýpe erévo ha'e oiko haña kuña reko vai ramo, ani haña pe tetã henyhẽ teko ñañágui ha oñemotĩete. 30 Pemboareteva'erã che jepytu'uha ára, ha pemomba'eguas pe óga jojohuha oĩháme. Che ningo Jahve, pende Ruete. 31 Aníke peho paje apohára térã oha'yvõva rendápe; ni pemba'eporandútei anguerape; ýrõ peẽ peñemongy'áta avei hendivekuéra. Chénte Jahve, pende Jára. 32 Pe iñakã rague morotĩmbávava (itujáva) renendépe reñembo'yva'erã, ha emboete pe itujáva rova, ha nde Járagui rekyhyjeva'erã. Che ningo Jahve, pende Ruete. 33 Ani pejopy pe tetã ambueyguápe, oikóva penendive pene retãme. 34 Pe tetã ambueyguá, oikóva pende apytépe, peguerekova'erã ichupe pendereheguáva ramo, ehayhu ichupe rejehayhu háicha, peẽ voi peikova'ekue avei tetã ambueyguá ramo Egípto retãme. Che ningo Jahve, pende Jára. 35 Pembojovake hekópe ha peiporu métro térã pésa heko peguáva. 36 Balánza pésa ipohýi jojava'erã. Che ningo Jahve, pende Jára, poguenohéva'ekue Egípto retãgui. 37 Pejapopa hekópe opaite che ñe'ẽ ha opaite che rembiapoukapy, Che Jahve, ha'e hagueichaite.

Leviticus 20

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Eréta avei Israel ñemoñarenguérape: Oimeraẽ kuimba'e Israel ñemoñare, térã tetã ambueyguá, oikóva Israel retãme, oikuave'ẽva ita'yra térã itajýra Molócpe (jára gua'úpe ġuarã), katuete omanova'erã; hetäyguakuéra oikóva tetäpyre ojukava'erã ichupe, omombóvo hese ita omano meve. 3 Ha Che añemoíta pe kuimba'e péva rehe, ha ahundíta ichupe hetäyguakuéra apytégui, ome'ëgui ita'yra térã itajýra Molócpe, péicha omongy'a che rekoha ha che rera porãite. 4 Ha hetäyguakuéra omboty ramo hesa ha ndojukái ramo upe kuimba'e upévape, ome'ëmava'ekue ita'yra térã itajýrape Molócpe, 5 upéicharamo, Che voi añemoíta pe kuimba'ére ha ipehẽnguekuéra rehe, ha ahundíta ichupekuéra hetäyguakuéra apytégui, oñemopeteĩgui Moloc ndive. 6 Ha upe oñemongy'áva ohendúvo paje apohakuérape térã pe ohenóiva ãnguépe Che voi añemoíta hese, ha ahundíta ichupe hetäyguakuéra apytégui. 7 Peñemboheko porã, Che Jahve, pende Jára, Che chereko porãgui. 8 Ha pejapóke che rembiapoukapy, Che pende Jára, pomboheko poráva che mba'erã ramo. 9 Opaite kuimba'e omaldecíva itúva térã isýpe, añetehápe omanova'erã; omaldeci haguére ichupe, huguy ho'ava'erã hi'ári. 10 Peteĩ kuimba'e oñeno ramo hapicha rembireko ndive, upe kuimba'e ha upe kuña ojekukava'erã. 11 Oimeraẽ kuimba'e oñenóva itúva rembireko ndive, omongy'a itúvape; mokõivéva ojekukava'erã; huguy ho'ava'erã hi'arikuéra. 12 Oimeraẽ kuimba'e okéva ita'yra rembireko ndive, mokõivéva omanova'erã; ojapógui hikuái mba'e ivaietereíva; huguy oñohéva'erã hi'arikuéra. 13 Oimeraẽ kuimba'e oikóva ambue kuimba'e ndive, kuña ndive ramoguáicha, mba'evaietereírasa ojapohína; mokõivéva ojekukava'erã; hi'angaipa ojeruréma huguy (imanóre). 14 Upe omendáva peteĩ kuña ha isýre avei, ojapo mba'evaiete, tatápe ojevapyva'erã mbohapyvévape, ani haña oiko peichagua tembiapo vai pende apytépe. 15 Oimeraẽva oñemoġuahéva tymba rehe, oiko haña hendive, ojekukava'erã ha pe tymba pejukava'erã avei. 16 Ha peteĩ kuña oñemoġuahẽ ramo peteĩ tymba rehe oiko haña hendive, pejukava'erã upe kuñáme ha upe tymba avei; katuete omanova'erã hikuái; iñangaipa ojeruréma huguy (imanóre). 17 Oimeraevã ojapyhýva heindyépe, itúva rajy térã isy membýpe oiko haña hendive upéva tembiapo vaietereírasa; umía

ojejukava'erã tetã ra'ykuéra resa renondépe; hembiapo vai ho'ava'erã hi'arikuéra. 18 Oimeraẽ kuimba'e okéva kuña ndive, ikuña mba'asy aja, mokõivéva oñemongy'a oikuaãgui huguyha, upévagui mokõivéva ojejukava'erã hetã apytégui. 19 Ani reiko nde sy kypy'y térã nde ru reindy ndive, upe oikóva ipehẽngue ndive oguerahava'erã heko vai hi'ári. 20 Oimeraẽ kuimba'e okéva itúva ryvy rembireko ndive, itúva ryvy opívo ohecháma; oguerahava'erã hi'angaipa; ha omanova'erã hikuái ita'yra'yre. 21 Ha pe oikóva ityvýra rembireko ndive, ojapo mba'evaiete, ndaita'yraiva'erã hikuái. 22 Pejapóke opaite che ñe'ẽ ha che rembiapoukapy ha'e haguéicha peẽme, anítei pe tetã Che poguerahápe, penemosẽ jevy avei. 23 Aníke peikótei umi tetãyguá ojepokuaa háicha Che amosétava, pene renonderãgui, ha'ekuéra ojapógui opaite ko'ã mba'evaietereirasáva, péva ningo chembojeguáru. 24 Upévare ha'e peẽme: Peẽme ame'ẽta ijoyvy pene mba'erã ramo, osyryhápe kamby ha eíra. Che ningo Jahve, pende Jára, poiporavóma tetãnguéra apytégui, 25 upévagui pembojuavykuáa tymba ipotíva ha ipotí'yva, guyra ipotíva ha ipotí'yva apytégui, ha ani peñemongy'átei tymbakuéra ipotí'yva rupi, ni mba'eveichagua otyrýryva yvy apére, umíva Che amboykeva'ekue anítei peẽ peñemongy'a hesekuéra. 26 Peikova'erã chéve guarã heko poráva ramo, Che Jahve, che reko porãgui, Che voi poiporavo tetãnguéra apytégui peiko haña che mba'e ramo. 27 Ha pe kuimba'e térã pe kuña ohenói ramo omanóva ãngue térã oiko ramo ta'yvõhára ramo, omanova'erã; ojejukava'erã itápe; iñangaipa ojeruréma huguy (imanóre).

Leviticus 21

1 Ñanderuete he'i Moiséspe: Eñe'ẽ pa'ikuérape, Aaron ra'ykuéra, ha ere ichupekuéra ani haña oñemongy'átei hetãyguá retékue rehe. 2 Ikatu oñemongy'a omano ramo ipehẽngue añaete rehe, isy térã itúva rehe, ita'yra rehe, térã itajýra rehe, térã ityvyrátee rehe, 3 térã heindy kuñataĩ rehe, ne'írava gueteri oñemomenda. 4 Pa'ikuéra noñemongy'aiva'erã ambue tetékue rehe. 5 Nomoperõiva'erã iñakã jerekuévo, ha noikytíriva'erã hendyva apýra, ha noñekytíriva'erã avei ipirekuéra rehe. 6 Ha'ekuéra heko potíva'erã pende Ruetépe guarã, ha nomongy'aiva'erã pende Ruete rera, ha'ekuéra oikuave'ẽgui Jahve, Ijárpe guarã, pe kuave'ẽmby hendýva ha pe pan reheguáva, upévagui heko potíva'erã hikuái. 7 Kuña reko vaíva rehe térã herakuã vaíva rehe pe pa'i nomendaiva'erã, ha kuña ojepoiva'ekue rehe nomendaiva'erã avei; pe pa'i heko potíva'erã pende Ruetépe guarã. 8 Emomba'eguas ichupe, oikuave'ẽgui nde Járpe guarã pan ; Che Jahve, che reko porãgui ha Che pomboheko porã'aína. 9 Ha peteĩ pa'i rajy oñepyrũ ramo oiko kuña reko vaíva ramo, omongy'águi itúvape, pe tajýra pévape ojehappyva'erã. 10 Ha pe pa'iguasu omyakáva hetãyguakuérape, ha iñakãre oñeñohéva'ekue acéite oñemboykéva pende Ruetépe guarã, ha oñemondémava pa'iguasu aópe anítei oiko akã charápe, ni nomondoroiva'erã ijaokuéra, 11 ha ndoikeiva'erã peteĩ ógape oimeraẽ tapicha omanomava'ekue oĩháme, térã isy térã itúva rehe avei noñemongy'aiva'erã. 12 Nosẽiva'erã óga jojuhágui, ohecha haña pe omanóvape, ani haña omongy'a Ijára rógá; pende Ruete acéite oĩgui hi'ári, Che ningo pende Ruete. 13 Ha'e omendava'erã peteĩ kuñataĩ heko potíva rehe. 14 Nomendaiva'erã viúda rehe, térã ojepoiva'ekue rehe, térã herakuã vaíva rehe, térã heko vaíva rehe, hetãyguateéva apytégui oiporavova'erã peteĩ kuñataĩ heko potívape hambirekorã ramo. 15 Ani haña ha'e voi omongy'a iñemoñarenguéra hetãyguakuéra apytépe, Che, pende Ruete, amboheko potíva'ekue ichupe. 16 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 17 Eñe'ẽ Aarónpe ha ere ichupe: Avave pene ñemoñarenguéra apytégui, oguerékóva oime haichagua meña (fálla) hete rehe noñembojaiva'erã oikuave'ẽ haña pan , pende Ruete mba'eráva. 18 Mba'eveichagua kuimba'e oguerékóva oime haichagua meña hete rehe noñembojaiva'erã (che rógare): Kuimba'e hesatúva, térã ikaréva, térã hembevóva térã itĩ okakuáa porã'yva, térã hete ojuavýva (diferente), 19 térã kuimba'e opéva'ekue hetyma térã ijoyva, 20 térã ijatua kandúva, térã ikarapeitereíva térã hesa araíva, térã ikura'yíva, térã hi'uñéva, térã oñeha'yí'óva. 21 Avaveichagua kuimba'e pa'i Aaron ñemoñare apytégui oguerékóva oime haichagua meña hete rehe noñembojaiva'erã oikuave'ẽ haña kuave'ẽmby hendýva pende Ruetépe guarã; oĩgui hese hete meña ñoñembojaiva'erã oikuave'ẽ haña pe pan Ijára mba'eráva. 22 Pe pan pende Ruete mba'éva, ha umi mba'e oñemboykévagai pende Ruetépe guarã katu ho'ukuaa. 23 Noñembojaiva'erã pe aosãingo kupe rehe, ha noñembojaiva'erã avei pe kuave'ẽmby renda rehe, oĩgui hese tete meña; ani haña omongy'átei che rógá oñemboykemava'ekue chéve guarã. 24 Ha Moises he'i ko'ã mba'e Aarónpe, ita'yra kuéra ha mayma Israel ñemoñarenguérape.

Leviticus 22

1 Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 2 Ere Aaron ha ita'yraquerape tomomba'e umi me'ëmby oñemboykéva pende Ruetépe ġuarã, Israel ñemoñarenguéra ome'ëva'ekue chéve, anítei omongy'a che réra porãite. Che ningo, pende Jára. 3 Ere ichupekuéra: Mayma kuimba'e pene ñemoñarenguéra apytépe oñemboja ramo umi mba'e oñemboykéva pende Ruetépe ġuarã rehe Israel ñemoñarenguéra ome'ëva'ekue chéve, ha'e oñemongy'a ha upévore ojejukava'erã ichupe che renondégui, Che ningo pende Jára. 4 Oimeraë Aaron ñemoñare iléprava, térã imba'e tykýva, ndo'uiva'erã umi mba'e oñemboykemava'ekuégui ha'e ipotĩ jevy peve. Pe opokóva oime haichagua te'õngue rehe, térã pe kuimba'e imombary ñehëva'ekue rehe, 5 térã pe kuimba'e opokova'ekue oime haichagua yvyja rehe ha péicha rupi oñemongy'a, opokova'ekue peteĩ hapicha oñemongy'ava'ekue rehe, 6 upe kuimba'e upéva opyta icy'áva ramo avei kuarahy oíke peve, ha ndo'uiva'erã umi mba'e oñemboykemava'ekuégui pende Ruetépe ġuarã ojahu peve. 7 Pe kuarahy oíke ríre ipotĩ jevýta ha ikatu ho'u jevy umi mba'e oñemboykémava pende Ruetépe ġuarã, hembí'urã voi ningo umíva. 8 Mba'e re'õngue ha mymba ñarõ ojepehe'áva'ekue ndo'uiva'erã, oñemongy'áta hesekuéra, Che ningo, pende Jára. 9 Pejapóke che rembiapoukapy, ha ani peñemoangaipa umi mba'e rupi, ani haġua pemano pepyrgui hese. Che, pende Ruete amboykéma umi mba'e chéve ġuarã. 10 Avave hesegua'ýva ndo'uiva'erã umi mba'e oñemboykémava pende Ruetépe ġuarã; ni pa'i mbohupa, ni pe omba'apóva ichupe ġuarã. 11 Pe pa'i ojogua ramo oimeraë tembiguái, kóa ho'ukuaa ichugui, ha avei ita'ýra onacéva hógape ikatu ho'u avei ko tembi'u kóvaguí. 12 Pe pa'i rajy omenda ramo kuimba'e hesegua'ýva rehe, ndo'uiva'erã umi kuave'ëmbygui. 13 Ha oime ramo iména omano térã ojepoi ichugui, ha naimembýi ha ou jevy ramo itúva rógape, ku imitã ramoguaréicha, ho'ukuaa jevy itúva rembi'úgui; avave hesegua'ýva katu ndo'uiva'erã ichugui. 14 Ha peteíva ho'u ramo ko'ã mba'e oñemboykemava'ekuégui pende Ruetépe ġuarã oikuaa'ýre, omyengoviapa jevýta pa'ípe ha hi'ári 20 por cientove. 15 Israel ñemoñarenguéra noñemongy'aiva'erã umi mba'e oñemboykemava'ekue rehe pende Ruetépe ġuarã. 16 Upe ho'úva umi mba'égui; oñemoangaipa pende Ruete renondépe. 17 Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 18 Eñe'ë Aarónpe, ita'yraquerape ha opaite Israel ñemoñarenguérape, ha ere ichupekuéra: Oimeraë kuimba'e Israelgua térã tetã ambueyguá oikóva Israel retãme, oikuave'ë ramo kuave'ëmby, taha'e ome'ëgui iñe'ë pende Ruetépe (vóto) oikuave'ëtaha térã ijeheguieténte oikuave'ëse kuave'ëmby ojehapypáva pende Ruetépe ġuarã, 19 oñemoĩ porã jevy haġua, upérõ toikuave'ë peteĩ tóro, térã ovecha térã kavara mácho iporãitéva. 20 Mba'eve imaráva napeikuave'ëiva'erã, napenemoĩ porãmo'ãigui. 21 Upéicha avei oimeraevã oikuave'ëséva kuave'ëmby py'aguapy reheguáva pende Ruetépe ġuarã omboajeva'erã (ocumpli) iñe'ëme'ë térã oikuave'ëséva, taha'e tóro, térã ovecha, térã kavara mácho, togueru peteĩ tymba iporãitéva. 22 Tymba hesatúva, hetymapëva, oimba'ýva, ikytãmbáva, ikura'ýiva térã ikurúva, ndapeikuave'ëiva'erã pende Ruetépe, ko'áva anítei pemoĩ pende Ruete kuave'ëmby renda ári, kuave'ëmby hendypáva ramo. 23 Ndejeheguínte reikuave'ëse ramo reikuave'ëkuaa avei ne rymba ikarëva térã noĩmbáiva; reikuave'ëse ramo katu peteĩ tymba reme'ëgui ne ñe'ë pende Ruetépe (promésa, vóto) ndaikatuiete. 24 Tymba ha'ýi oñembyaíva térã oñehungapyréva, osoróva térã oñekytíva, ndikatúi peikuave'ë pende Ruetépe ġuarã, ndaipotáĩ pejapo ko'ã mba'e pene retãme. 25 Ndapejapyhyiva'erã avei tetã ambueyguágui ko'ãichagua tymba peikuave'ë haġua pende Járape tembi'u reheve, oĩgui hesekuéra oñembyaíva ha imeġuáva, ndovalemo'ãi peëme ġuarã. 26 Ha Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 27 Torora'y térã ovechara'y, térã kavarara'y, 7 ára onace ríre okambuva'erã isy rehe; ha pe ára 8-ha guíve ikatúma peikuave'ë kuave'ëmby hendypáva ramo pende Ruetépe ġuarã. 28 Taha'e tóro térã ovecha, ndere'ajúra kytĩriva'erã peteĩ árape isy ha imembýpe oñondive. 29 Ha peikuave'ë ramo kuave'ëmby agradecimiénto reheguáva pejapopa hekoitépe pemomba'eguas haġua pende Ruetépe. 30 Pe'upa pe kuave'ëmbyha árape, ndapehejaíva'erã mba'eve ambue árape ġuarã. Che ningo Jahve. 31 Pejapókena che rembiapoukapykuéra, Che ningo Jahve. 32 Ha aníke pemongy'átei che réra porãite, Che reko iporãgui Israel ñemoñarenguéra apytépe. Che, pende Ruete, pomopotĩ ahávo, 33 ha Che poguenohëva'ekue Egípto retãgui, aiko haġua pende Jára ramo, Che ningo Jahve, pende Ruete.

Leviticus 23

1 Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 2 Eñe'ë Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Ko'áva hina umi areteguasú oñemboykéva pende Ruetépe ġuarã peñembyaty haġua (Jerusalénpe) che rogaguasu oĩtaháme. 3 Seis ára (día) pamba'apova'erã, ha pe ára 7-ha katu pepyty'uva'erã, peju haġua atyguasúpe; mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã jepyty'uha árape, ko ára kóvape pende Ruete omboykéma avei peẽme ġuarã mambo peikohápe. 4 Ko'áva hina ambue pende Ruete areteguasú peẽ Israelguakuéra peñembyaty haġua che rogaguasu oĩháme: 5 Pe jasy peteĩháme, pe ára 14-hápe, umi mokõi ka'aru pa'ũme, oikóta pende Ruete páscua . 6 Ha pe ára 15-hápe ko jasy kóvape, (Abril) oikóta pe areteguasú pan ojejapóva levadura'ỹre pende Ruetépe ġuarã. 7 ára pukukue pe'uva'erã pan ojejapóva levadura'ỹre . 7 Pe ára peteĩháme oikóta atyguasú che rogaguasu oĩháme; mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã. 8 Peikuave'ẽva'erã pende Ruetépe 7 ára pukukue kuave'ẽmby hendýva; pe ára 7-ha oiko jevýta atyguasú che rogaguasu oĩháme; mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã. 9 Ha Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 10 Eñe'ë Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Peike vove pe yvýpe Che ame'ětava peẽme, ha pemono'õvo pende kóga ra'ỹi, pegueruva'erã pa'ípe pe háse (mázo) peteĩha umi mba'e pemono'õvagui. 11 Ha pe pa'ĩ omyatymoiva'erã pe háse pende Ruete renondépe, penemoĩ porã jevy haġua; pe pyty'uha ára riregua omyatymoiva'erã. 12 Ha upe háse peikuave'ẽha árape, peikuave'ẽva'erã avei peteĩ ovechara'y iporãitáva oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby ojehapypáva ramo pende Ruetépe ġuarã. 13 Pegueru avei 4,4 lítro trigo ku'ĩ iporáva oñembojehe'apyréva acéite reheve, kuave'ẽmby hendýva ramo, hyakuã asy haġua pende Ruetépe ġuarã; pegueru avei kuave'ẽmby ramo 0,9 lítro víno . 14 Anítei pe'u pan , téra trigo ra'ýingue pyahu oñemaimbepyréva, téra trigo kyrýi, peikuave'ẽ meve pene kuave'ẽmby pende Jára mba'eráva; ko ñe'ë kóva peteĩ tembiapoukapy opaite ára peẽme ġuarã mambo peikoha rupi. 15 Ha peipapáta ko pyty'uha ára guive, peikuave'ẽva'ekue avei pe trigo háse kuave'ẽmby myatymoi ramo, 7 semána oñemboty peve. 16 Pe pyty'uha ára guive peipapáva'erã 50 ára (día) peikuave'ẽ haġua pe mba'e ra'ỹi pyahu pemomba'eguasúvo pende Ruetépe. 17 Pende rógagui pegueruva'erã mokõi pan ojejapova'ekue 4,4 lítro trigo ku'ĩ porãgui, ha levadura reheve kuave'ẽmby oñemyatymoi ypy ramo pende Ruetépe ġuarã. 18 Ha umi pan reheve peikuave'ẽta 7 ovecha ra'yurusu iporãitáva oguerékóva peteĩ año , ha peteĩ tóro ra'yurusu, ha mokõi ovecha mácho ; ko'áva pehapýta kuave'ẽmby ramo pemomba'eguasúvo pende Ruetépe, ha umi kuave'ẽmby reheve peguerúta avei víno , kuave'ẽmby hendypáva ramo hyakuã asy haġua pende Ruetépe ġuarã. 19 Peikuave'ẽva'erã avei peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo, ha mokõi ovechara'y oguerékóva peteĩ año, kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva ramo. 20 Ha pe pa'ĩ oikuave'ẽva'erã umía kuave'ẽmby oñemyatymoiva ramo pende Ruete renondépe, umi mokõi pan ypykuéva ha mokõi ovecha ra'yurusu reheve; ko'ã mba'e oñemboykégui pende Ruetépe, opyta pa'ípe ġuarã. 21 Ko araitépe pehenoiimbáta atyguasúpe; mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã; kóva peteĩ tembiapoukapy peẽme ha pene ñemoñarenguérape ġuarã mambo peikoha rupi. 22 Pemono'õ ramo pende kóga ra'ỹi, napemono'õiva'erã pende kokue rembe'yete peve, ha ndapejeporekái jevyva'erã umi mba'e ho'ava'ekuere, hembyre topytã mboriahu ha tetã ambueyguápe ġuarã, Che ningo Jahve, pende Jára. 23 Ha Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 24 Eñe'ë Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Pe jasy 7-hápe, (Octubre), pe jasy oñepyrũha árape, peguerékóta jepyty'uha ára, penemomandu'a haġua oñembopúta turu, pejupa haġua atyguasúpe che rogaguasu oĩháme. 25 Mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã; ha peikuave'ẽva'erã kuave'ẽmby hendypáva pende Ruetépe ġuarã. 26 Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 27 Ko jasy 7-ha, pe ára 10-hápe oikóta avei atyguasú che rogaguasu oĩháme, peñemoĩ porã jevy haġua pende Ruete ndive peñemomirĩ ha pekaru'ỹ, ha peikuave'ẽva'erã kuave'ẽmby hendypáva pende Ruete, pende Járape ġuarã. 28 Mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã ko ára kóvape; péva penemoĩ porã ha peiko porã jevy haġua pende Ruete, pende Jára renondépe. 29 Opaite tapicha okarúva pe ára pévape, ojejukáta hetãyguakuéra apytégui, peẽ pendepy'a nandiva'erã. 30 Ha oimeraẽ tapicha ojaipóva oime haichagua tembiapo pe ára pévape, Che voi ahundíta upe tapicha upévape hetãyguakuéra apytégui. 31 Mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã; ko ñe'ë kóva peteĩ tembiapoukapy peẽme ha pene ñemoñarenguérape ġuarã mambo peikoha rupi. 32 Kóva ningo jepyty'uha ára peẽme ġuarã, peñemomirĩ, ha ndapekaruiva'erã pe ára 9-ha, ka'arupytũ guive ambue ára ka'arupytũ meve. 33 Ha Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 34 Eñe'ë Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Ko jasy 7-hápe, pe ára 15-ha guive 21-ha peve, 7 ára pukukue, pemboaretéta ko enramada , ko arete pukukue aja peikóta pindo rogue guýpe. 35 Pe oñepyrũha árape oikóta

atyguasu; mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã. 36 Siéte ára pukukue peikuave'êva'erã kuave'ẽmby hendypáva pende Ruetépe ģuarã; ha pe ára 8-hápe peguereko jevýta atyguasu, ha pe arete pévape peikuave'êva'erã kuave'ẽmby hendýva pende Ruetépe ģuarã, mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã. 37 Ko'ávahína umi areteguasu pende Ruete mba'éva ha umi árape peñembyatyva'erã atyguasúpe, che rogaguasu oĩháme, ha oñekuave'êva'erã kuave'ẽmby hendýva Jahvépe ģuarã, kuave'ẽmby ojeħapypáva ha kuave'ẽmby tembi'u reheguáva, kuave'ẽmby angaipa ha víno reheguáva; opaite kuave'ẽmbynguéra hi'óra ha hi'araitépe peikuave'êva'erã. 38 Pembojoapy avei pende Ruete pytu'uha ára, pende jopoikuéra, pene kuave'ẽmbynguéra ha avei pene kuave'ẽmbynguéra pendejeħeguieténte pejaposéva Jahvépe ģuarã. 39 Ha pe jasy 7-hápe, pe ára 15-hápe, pemono'õ rire pende kóga ra'ýi pejapóta vy'aguasu pende Ruetépe 7 ára pukukue; pe ára tenondegua pytu'uha ára, ha pe ára 8-ha pytu'uha ára jevy. 40 Ha pe ñepyrũha árape pembyatýta yvyrarakã iporáva hi'a reheve, pindo rakã, yvyra rakãnguéra ikuarahy'ã poráva, ha sáuce (yvyra rakã pukuete) umi yakã rupiguaréva, ha pevy'a joáta pende Ruete, pende Jára renondépe 7 ára pukukue. 41 Ha pejapóta vy'aguasu Jahvépe ģuarã 7 ára pukukue meme añope ; péva tembiapoukapy peẽme ģuarã ha opaite pene ñemoñarenguérape ģuarã; pe jasy 7-hápe pejapopava'erã ko'ã mba'e. 42 Yvyra rakã guýpe peikova'erã 7 ára pukukue, mayma Israel ñemoñare guive oikova'erã umía guýpe. 43 Pene ñemoñarenguéra oikuaa haġua Che amoingove hague Israel ñemoñarenguérape tapýi (ráncho) yvyra rakãguiguápe aguenohẽ ramoguare ichupekuéra Egípto retãgui, Che pende Ruete, ha'égui pende Jára. 44 Ko'ã mba'e Moises he'i Israel ñemoñarenguérape Jahve areteguasukuéra rehe.

Leviticus 24

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Ere Israel ñemoñarenguérape togueru ndéve acéite olívo jejosopyrégui, oñemyendy haġua tataindyenda tapiate. 3 Aaron tomyendy pe tataindyenda oĩva pe kotyguasu peteĩháme, pe óga jojohuha kotyguasu mokõiha renondépe oñemboykéva pende Ruetépe ha pa'iguasúpe ģuarã; péva ningo tembiapoukapy opaite árape pene ñemoñarenguérape ģuarã. 4 Ñanderuete renondépe Aaron omopotĩ porã pe tataindyenda oĩva pe óga jojohuha kotyguasúpe, oñemboykéva pa'ikuérape ģuarã. 5 Ejapyhy trígo ku'i iporáva, ha embojy ichugui 12 pan he'êva, peteĩteĩva umi pan ojeħapova'erã 4,4 lítro trígo ku'i porãgui. 6 Ha remohendáta mokõi tysýipe, (líñope) mokõive tysýipe oĩva'erã 6 pan pe mesa potĩ ári pende Ruete renondépe. 7 Ha remoíta avei umi mokõi hysýipe ári mba'e ryakuã poráva, omohyakuã porã haġua umi pan , kuave'ẽmby hendýva pende Ruetépe ģuarã. 8 Akói (cáda) pytu'uha árape Israelguakuéra ogueruva'erã pe trígo ku'i, pa'ikuéra ombojy haġua ha omoĩ pyahu jevy haġua hendaguépe pende Ruete renondépe; ko tembiapoukapy opytava'erã opaite árape ģuarã. 9 Ha umi pan tuja opytáta Aaron ha ita'yrakuéra rembi'urã, ha'ekuéra ho'uva'erã pe tenda oñemboykévape pende Ruetépe ģuarã; kóva ningo pende Ruete jopói ichupekuéra ģuarã, Ñanderuete kuave'ẽmby hendypávagui. 10 Umi árape peteĩ kuña Israelgua memby okakuaáva, ha Egiptoigua ra'y okakuaáva, oiko vai oñondive hekohápe. 11 Ha pe kuña Israelgua memby oñe'êvaiete Ñanderuete réra rehe, ha omaldeci Ñanderuete rérape, upémaramo ojegueraha ichupe Moises rendápe. Ha isy hérakuri Selomit, Dibri rajy, Dan tríbu reheguáva. 12 Ha omoinge ichupe hikuái cárcelpe oikuaa peve Ñanderuete he'íta hese. 13 Ha Jahve oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 14 Eguenohẽ pe oñe'êvaiva'ekue pe tekoha oka gotýo, ha umi ohenduva'ekue ichupe omaldeci hague tomoĩ ipokuéra iñakã ári, ha opaite ijatýva guive tojapi ichupe itápe, omano meve. 15 Ha eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape péicha: Oimeraevã omaldeciáva pende Ruetépe opagava'erã iñemano rupi. 16 Ha upe omaldeciáva Jahve (pende Ruete) réra ojeħukava'erã; mayma ijatýva guive oħapiva'erã ichupe itápe, omano meve; péicha opaite tetã ambueygua térã Israelgua, oñe'êvai ramo pende Ruete réra rehe, katuete omanova'erã. 17 Upéicha avei pe kuimba'e oħukáva ħapichápe, ojeħukava'erã avei. 18 Pe oħukáva oimeraẽ tymba, omyengoviava'erã tymba tymba rehe. 19 Pe ombyaíva ħapichápe, tojeħapo hese ha'e oħapo ħaguéicha avei; 20 Jeka jeka rehe, tesa tesa rehe, tãĩ tãĩ rehe, ha'e oħapo ħaguéicha ħapichápe ojeħapo jevyva'erã hese. 21 Pe oħukáva oime ħaichagua tymba omyengoviava'erã; ha upe oħukáva ħapichápe, ojeħukava'erã avei ichupe. 22 Peteĩnte tembiapoukapy peguerekóta tetã ambueygua ha Israelguápe ģuarã, Che ningo Jahve, pende Jára. 23 Ha Moises oñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape, ha ha'ekuéra oguenohẽ pe oñe'ẽ vaiva'ekuépe hekoha oka gotýo ha oħapi ichupe itápe omano meve. Ha Israel ñemoñarenguéra oħapopa Jahve he'i ħaguéicha Moiséspe.

Leviticus 25

1 Ñanderuete oñe'ë Moiséspe Sinai cérrope , ha he'i: 2 Eñe'ë Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Ága peikeha ára guive pe yvy Che ame'ëtava peême, pe yvy opytu'uva'erã peteĩ año Jahvépe guarã. 3 Seis año pukukue peñemitýva'erã pende kokuépe ha 6 año aja pehakã kytĩta pende parralty ha pemono'õta hi'akue. 4 Pe año 7-hápe katu pe yvy opytu'uva'erã, toĩ pytu'u oñemomba'eguas haña pende Ruetépe; napeikytĩmo'ãi pende parralty rakã ha napeñemitýmo'ãi pende kokuépe. 5 Umi heñóiva ijeheguĩte pende kokuépe napemono'õmo'ãi ni pende parral ' akue napemono'õmo'ãi; péva ningo kokue pytu'uha año . 6 Ha pe kokue opytu'úva ome'ëta peême pekaru haña, pene rembiguaikuéra kuimba'e ha kuñáme, pene remimongakuaakuérape ha umi tetã ambueygua oikóvape pende apytépe; 7 ha pene rymba ha mymbakuéra ka'aguy pegua oikóva guive pene retãme ho'úta hi'akue. 8 Ha peipapáta 7 koichagua sábado pytu'uha año , péva he'ise pembohetáta 7 jevy koichagua pytu'uha año (7x7=49), pehupity haña 49 año . 9 Upéramo pembopu hatã pe turu, pe jasy 7-ha jave, pe ára 10-hápe, oñuahẽmagui pe ñemoĩ porã jevyha año , pembopu pe turu opaite pene retãpy rehe. 10 Ha pemboaretéta upe año 50-ha, ha pemoheraquãta oñeme'ëtaha sãso (libertad) opaite tembiguái (esclávo) oikóva guive pene retãme; upe año upévape oĩta perdon peême, ha peteĩteĩ ojevy joaitéta ijyvyteépe ha maymáva ojevýta igentekuéra apytépe. 11 Pe año 50-ha opytáta peême guarã perdon año ramo, napeñemitýva'erã ni napemono'õiva'erã, umi heñóiva reiva jepe pende kokuépe ha pende parral ' a napemono'õiva'erã. 12 Ko perdon año oñemboykeva'erã pende Ruetépe guarã, pe koga'akakuaa reiva pe'uva'erã okakuaa haguépe, (ani pegueraha pende rógape). 13 Ko perdon año peteĩteĩ ou jevýta ijyvyteépe (ilotekuépe), ha'e opyta jevy haña ijaratee ramo. 14 Ha revende ramo nde rapichápe oimeraẽ mba'e, térã rejogua ramo nde rapichágui oimeraẽ mba'e, anítei avave ombotavy hapichápe. 15 Pe perdon ririgua año heta háicha gueteri upéicha rehupi térã remboguejy ne mba'e repy; umi año hetakue ojepapa háicha, upéicha nde revende va' erã nde rapichápe. 16 Umi año hetave ramo, upéicha avei hepyveva'erã imba'erepy, ha umi año mbovyve ramo, imbovyvéta avei pe mba'e repy; pe ñemitýngue ñemono'õ año heta háicha upéicha ha'e ovendéta ndéve. 17 Ha aníke avave ombotavy hapichápe, pekyhyjékena pende Járágui; Che ningo Jahve, pende Jára (pende Ruete). 18 Pejapóke che ñe'ë ha che rembiapoukapykuéra, ha pene rembiapo tahekoitépe peiko haña pytu'upópe pene retãme; 19 péicha pe yvy ome'ëta hi'akue, ha pe'úta ichugui peneryguatã meve, ha peikóta ipype kyhyje'ÿre. 20 Ha peje ramo: Mba'éiko ro'úta pe año 7-hápe. Péina ápe noroñemitýiriva'erã ni noromono'õiva'erã ore remitýngue; 21 upéramo Che ahovasáta peême pe año 6-hápe ha ame'ëta peême pemono'õ haña mbohapy añope guarãicha. 22 Ha peñemitýta pe año 8-hápe, ha pe'úta pene ñemitýngue itujáva pe año 9-ha peve, oĩ jevy peve temitýngue pyahu pe'úta pe itujávgui. 23 Ndikatúi pevende tapia guarã pende yvy, pe yvy ningo che mba'e; peẽ ningo chéve guarã ku ohasáva ohóvoicha ha tetã ambueyguaávaicha chendive guarã. 24 Upévagui pene retãpy javeve peme'ë jevýta ijarakuépe ijyvyteéva (ilotekue). 25 Ha peteĩ Israelgua ou ramo imboriahu, ha ovende ramo ilóte térã ilóte pehẽngue, upéicharamo igénte hi'añuivéva ichugui ouva'erã ha ikatu ojogua jevy ichupe guarã. 26 Ha pe kuimba'e ndoguerekói ramo igénte apytégui ojogua jevyva'erã ijyvykue, ha ha'e voi ohupitýta ramo hepyrã, 27 upéicharamo pe ojoguava'ekue ijyvykue ovende jevyva'eráva katuete ijarakuépe, ohechakuaava'erã katu umi año ha'e oiporuva'ekue hapicha vykyue ha ome'ë jevyva'erã pe yvy mbovyve pirapire rehe ijarakuépe. 28 Ha pe yvy jarakue ndohupitýi ramo ojogua jevy haña ijyvykue, upérõ pe ojoguava'ekuépe guarã opyta pe yvy oñuahẽ meve pe perdon año , ha pe perdon año oñuahẽ guive pe yvy jarakue ova jevýta ijyvyteépe ijarateéicha, (opaga ' ÿre mba'evete). 29 Peteĩ kuimba'e ovende ramo peteĩ óga oĩva peteĩ távape oñemongoráva tápia reheve, ikatu ojogua jevy ohasa mboyve peteĩ año . 30 Ha ndojoguái jevy ramo, ohasa mboyve peteĩ año , pe óga oĩva táva oñemongorava'ekuépe opytáta opaite árape ijára pyahúpe ha iñemoñarenguérape guarã noñeme'ëveiva'erã ijarakuépe pe perdon año . 31 Ha umi óga oĩva tava'i ikorapy jere'ÿvape, umíva ojererekóta yvy kokue ramo; umíva ikatúta ojejogua jevy térã oñeme'ë jevyva ' erã perdon añope ijarakuépe guarã. 32 Ha umi Levigua ikatu ojogua jevy hóga oimeraẽ árape, oĩva guive itavateépe. 33 Ha pe kuimba'e ojoguava'ekue peteĩ óga Leviguágui ovende jevyva'erã ichupe, ijarakue ipirapire ramo térã katuete osẽva'erã hóga pyahúgui oñuahẽ ramo pe perdon año , pe óga

ojoguava'ekue oĩ ramo peteĩ Levigua távape. 34 Ha pe ñu oĩva Levi tavakuéra jerekuévo rehe araka'eve ndikatúi ojejogua, imba'eteégui opaite ára peve. 35 Ha nde rapicha Israelgua oñemomborياهو ramo, nde reipytyvõva'erã ichupe ku tetã ambueyguáicha oikóva nendive. 36 Nderecebiriva ' erã ichugui hetave pirapire reiporuka haguére ichupe (interes reheve); rekyhyjeva'erã nde Járagui, ha nde rapicha opu'ákuaa jevy haña. 37 Nereme'ëiva'erã ichupe nde pirapire reguenohëve haña ichugui, ha hembí'urã nereme'ëiva'erã hepyve ichupe. 38 Che, pende Ruete, pende Jára, poguenohëva'ekue Egípto retãgui, ame'ë haña peẽme Canaan yvy, ha aiko haña pende Jára ramo. 39 Ha nde rapicha Israelgua oñemomborياهو ramo, ha ha'e voi oñeme'ë ramo ndéve pirapire rupi nderejokuairiva'erã ichupe tembiguái reicha (esclávoicha). 40 Ne remimongakuaáicha, ku tetã ambueyguáicha, oikóta nendive, pe perdon año pevénite oikóta ne rembiguái ramo. 41 Ha oñuahẽ vove pe perdon año ha'e osẽta nde rógagui, ita'yrakuéra ndive, ha oho jevýta igentekuéra rendápe, ha ituvakuéra lóte oñeme'ë jevyva'erã ichupe. 42 Ha'ekuéra ningo che rembiguái, Che aguenohëva'ekue Egípto retãgui; ha ndojogouamo'ãi ichupekuéra ku tembiguái reicha (esclávoicha). 43 Nereñembojaraiva'erã hese mbaretépope, rekyhyjeva'erã nde Járagui. 44 Ambue tetãnguéragui, oikóva pende jerekuévo, pejoguakuaa umi tembiguái kuimba'e ha kuñáva (esclávo ramo). 45 Ikatu pejugua avei umi tetã ambueyguá ra'y oikóva pende apytépe ha imitãkuéra outava yvy apépe pene retãme ha oikótava penendive, umíva ikatu peguereko pene mba'e ramo. 46 Ha ikatu peheja avei ichupekuéra pende ra'ýpe, imba'erã ramo; tapia peiporukuaa ichupekuéra; pene pehẽngue Israel ñemoñarenguéra rehe katu napeñembojaramo'ãi mbaretépope. 47 Ha peteĩ tetã ambueyguá oñembopirapire ramo ikatu ojogu peteĩ Israelgua imboriahúva, ko imboriahúvape igentekuérava katu ojoguakuaa jevy. 48 Upéicha avei ha'e voi oñevende rire igénte apytégui, peteĩ ipehẽngue ojoguakuaa jevy ichupe; 49 itio térã itio ra'y oguenohẽkuaa ichupe pirapire rehe, térã peteĩ igénte hi'añuivéva ichugui, ipehẽnguekuéra apytégui oguenohẽkuaa ichupe pirapire rehe; térã ha'e voi, ikatu ramo, ojejogua jevy. 50 Upérõ pe ojoguava'ekue ndive oipapava'erã, umi año ha'e omba'apomava'ekue hendive, pe ára ha'e oñe vendéma guive pe ára ohoseha peve, ha ojepagáta ichupe ojepaga háicha peteĩ personal omba'apóva estanciápe ; ha pe tembiapo repy oipe'ava'erã ichupe pe tembiguái reko repýgui. 51 Ha oime ramo heta año gueteri pe perdon año peve, umi año heta háicha omyengoviava'erã pirapire rehe osẽ haña, upéicha hetave ohepyme'ëva'erã osẽ haña pe tembiguái rekógui. 52 Ha oime ramo mbovy año hemby ohupity haña pe perdon año, upéicharamo oñondive oipapava'erã, umi año hembýva ha umíva rehénite ojepagava ' erã . 53 Ku personalicha omba'apóva nendive rerekóta ichupe, nereñembojaraiva'erã hese mbaretépope ijaratee ramo. 54 Ha avave ndojoguái jevy ramo ichupe, katuete osẽva'erã ha'e ha ita'yrakuéra hendive, pe perdon añope . 55 Israelguakuéra che rembiguái voi; aguenohẽ haguére ichupekuéra Egípto retãgui. Che ningo Jahve, pende Jára.

Leviticus 26

1 Ndapejapoiva'erã pendejupe ñuarã pende jára gua'u, ani pemopu'ã pendejupe ñuarã jára gua'u ra'ãnga, ha napemoiriva'erã ita oñemboparapyréva pene retãpy rehe peñakãity haña henondépe; Chénte Jahve, pende Jarateéva. 2 Pemboaretéke che jepytu'uha arakuéra ha pembotuicha (perespeta) che rekoha (óga jojohuha). Che ningo Jahve, pende Ruete. 3 Peiko ramo che ñe'ë he'i háicha, ha pejapo ramo hekoitépe che rembiapoukapykuéra, 4 Che amboúta peẽme ama hi'árape, pe yvy hi'a porã haña, ha umi yvyra ñu megua ome'ë haña avei peẽme hi'akuéra. 5 Ha pe trígo ñemono'õ ára ohupityta pe parral ' a ñemono'õha árape ha pe parral ' a ñemono'õ ohupityta pe trígo ñemitýha ára peve, ha pe'úta pene pan peẽ peneryguatã porã meve, ha peikóta pende yvýpe kyhyje'yre. 6 Ha Che ame'ëta pytu'u pene retãme, ha peikóta py'aguapýpe ha ndaiporimo'ãi avave penemondýiva; ha aguenohẽukapáta pende yvýgui mymba iñarõva, ha kyse puku ndohasamo'ãi pene retãpy rupi. 7 Ha pemuñáta penderehe ija'e'yvape, ha ho'áta hikuái kyse puku rupi pene renondépe. 8 Cínco pende apytégui omuñáta 100-pe, ha 100 pende reheguáva omuñáta 10.000-pe, ha penderehe ija'e'yva ho'áta pene renondépe kyse puku rãimbekuépe. 9 Che poipytyvõta, pombotuicháta, pombohetáta ha che ñe'ëme'ë amoañetéta penendive. 10 Pe'u aréta ñemitýngue itujáva, ha penohẽta okápe umi itujáva peñongatu haña ipyahúva. 11 Ha amoíta pende apytépe che rogaguasu, ha che (rekove) noñemotímo'ãi pendehegui; 12 Ha Che aikóta pende apytépe pende Jára ramo, ha peẽ che retãnguakuéra ramo. 13 Che Jahve, pende Jára, poguenohëva'ekue Egípto retãgui ani haña peiko ambue tetã rembiguái ramo, Che amopẽma pende

cangállá ha pomoino akã rapu'ãpópe. 14 Ha napecherendúi ramo, ha ndapejapói ramo opaite ko'ã mba'e che ha'eva'ekue guive peẽme, 15 ha pemboyke ramo che ñe'ẽ, ha pene ánga oñemoĩ ramo che rembiapoukapy rehe Che pombo'eva'ekue ha peheja rei ramo ñane ñe'ẽme'ẽmby, 16 Che ajapóta penderehe ko'ã mba'e: Amboúta pende ári kyhyje, mba'asy po'i ha akãnundu vai, ambohypáta pende resay peẽ pendepytupa peve; ha peñotý reíta pene mba'e ra'ýingue, ha penderehe ija'e'ýva ho'upáta. 17 Che añemoíta penderehe ha pohundíta penderehe ija'e'ýva rovake; ha umi pehayhu'ýva oñembojárata penderehe, ha pekañýta oĩ'ýre penemuñáva. 18 Ha ã mba'e rupi napecherendúi ramo gueteri, Che pohaviráta 7 jevyve pene angaipakuéra rehe. 19 Che pomyangekõita pepoi haña pende reko ñembotuichágui, Che ajokóta pe ama ha pende yvy hatáva'erã brónceicha. 20 Pende pu'aka opa reiva'erã, pende yvy nome'ẽmo'ãvéigui hi'akue ha umi yvyra ndahi'amo'ãvéi. 21 Ha peñembotuichave ramo, ha nacherendúi ramo gueteri, Che ambojo'áta pende ári 7 jevyve (véces) pe plága pene angaipa heta háicha. 22 Ha amondova'erã pende ári mymba ñarõ, omokõ haña pende ra'ykuérape penembovyve haña ha ohundi haña pene rymbakuérape, ndojeporuvéi peve pende rapekuéra. 23 Ha ã mba'e rupi ndapejevýi ramo, ha peñemoĩve ramo gueteri cherehe. 24 Che avei añemoivéta penderehe, ha pohaviráta 7 jevyve pene angaipakuéra rehe. 25 Agueruva'erã pende ári kyse puku añevenga haña ndapejapói haguére pe ñe'ẽ peẽ voi peme'ẽva'ekue chéve; ha pekañy ramo pende távape, Che amboúta péste pende rapykuéri, ha pomoíta penderehe ija'e'ýva pópe. 26 Uperire aipe'áta che ñepytyvõ ani haña pehupity pan peneryguatã haña, 10 kuña ombojyva'erã pene pankuéra peteĩ tatakuápente, ome'ẽ jevyva'erã peẽme pene pan oñeha'ávo ipohyikue; ha pe'u ramo jepe napeneryguatãmo'ãi. 27 Ha ko'ã mba'e rupi napecherendúi ramo, ha peñemoĩve ramo gueteri cherehe, pende Ruete he'i: 28 Che añemoivéta pochypópe penderehe, ha pohaviráta 7 jevyve pene angaipa vai rehe, 29 ha pe'úta pende ra'ykuéra ha pende rajykuéra ro'okue jepe. 30 Ha ahundíta umi yvy iyyvatéva pemomba'eguasuhápe pende jára gua'u, ha aitypáta pende jára gua'u ra'ãngakuéra, ha amombóta pende retekue pende jára gua'u ra'anga rete oikove'ýva ári, ha che ánga ojeguarúta pendehegui. 31 Pende tavakuéra ha pe óga jojohuha ambotaperéta, ha nahetũmo'ãi pene mba'e ryakuã asy. 32 Che voi ambotaperéta pene retã, ha oñepy'andyipáta penderehe ija'e'ýva oikévo pene retãme ha ohechávo ko'ã mba'evaiete. 33 Che pomosarambíta tetanguéra rupi, ha amondóta che kyse puku pende rapykuéri; ha pende táva ha pende yvýgui oikóta tapere. 34 Upéramo umi ára itapere aja pukukue pende yvy oguerékova'erã ijepytu'uha ára, peẽ peikoramo ġuarã penderehe ija'e'ýva retãme. 35 Umi ára itapere aja pukukue opytu'úta, ndopytu'úi haguére umi jepytu'uha ára peẽ peiko ramoguare ipype. 36 Ha umi hembýva pende reheguakuéragei ambopy'amiríta penderehe ija'e'ýva retãme, peteĩ yvyra rogue ryapúgui okañyva'erã ha okañýta ichugui ku oñekañy ramoguáicha kyse pukúgui, ha ho'ava'erã hikuái avave omuña'ýre ichupekuéra. 37 Oñepysãngapava'erã ojuehe ku oñani ramoguáicha kyse pukúgui, avave nomuñái ramojepe ichupekuéra; ha napendepu'akamo'ãi umi penderehe ija'e'ýva rehe. 38 Ha pemañta ambue tetãme, ha umi penderehe ija'e'ýva yvy penembokusuguéta. 39 Ha umi pendehegui hembýva ikangypáta penderehe ija'e'ýva retãme iñaña reko rupi; ituvakuéra py'a ikangypa haguéicha avei. 40 Ha oñemombe'uva'erã hikuái heko ñañanguégui, ha ituvakuéra reko ñañanguégui, ha'ekuéra chembotavyse haguére ha oñemoĩ haguére cherehe. 41 Upévale Che voi añemoíta avei hesekuéra, ha ahejáta ojereraha ichupekuéra hesekuéra ija'e'ýva retãme, upéicharamo oñemomiríta ipy'apýpe ha ohechakuaava'erã heko ivaiha. 42 Upéicharamo chemandu'a jevýta che ñe'ẽ ame'ẽva'ekue rehe Jacóbope, ha avei che ñe'ẽme'ẽ Isaac ha Abrahámpe, chemandu'a jevýta avei ko yvy kóva rehe. 43 Ha iyyvy ojeheja reiva'erã opytu'u haña itapere aja, ha'ekuéra ojevaviráta katu iñaña haguére; nomomba'éigui hikuái che rembiapoukapy, ha hi'angakuéra omboykégui che ñe'ẽ. 44 Upéicharõ oiko aja hesekuéra ija'e'ýva retãme, Che namboykepamo'ãi ichupekuéra, ha nahundipamo'ãi ichupekuéra opyrũ haguére che ñe'ẽme'ẽ rehe, Che ningo Jahve, Ijára. 45 Chemandu'áta uvei hesekuéra ha Che ñe'ẽme'ẽ ymaguare rehe, aguenohẽ ramoguare rehe ichupekuéra Egípto retãyguakuéra resa renondégui, aiko haña Ijára ramo, Che Jahve. 46 Ko'áva hína umi ñe'ẽ, tekombo'e ha tembiapoukapy Ñanderuete ome'ẽva'ekue Moises po rupi Israelguakuérape ġuarã Sinai cérrope .

Leviticus 27

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguéragei ha ere ichupekuéra: Oime ramo peteĩ kuimba'e ome'ẽséva iñe'ẽ (ipromésa, ivóto) rupi

pende Ruetépe ġuarã peteĩ hapicha rehe, ko hapicha repy ovaléta peteĩ tembiguái rei (esclávo) repy. 3 Umi kuimba'e oguerekóva 20 año guive 60 peve ovaléta 558 grámo pláta (óro morotĩ), 4 ha oime ramo kuña, ovaléta 335 grámo pláta , 5 ha oime ramo oguerekóva 6 año guive 20 año peve pe mitãkuimba'e térã pe karia'y ovaléta 223 grámo , ha mitãkuñáme 115,5 grámo pláta . 6 Ha oime ramo oguerekóva peteĩ jasy guive 5 año peve, ovaléta 55,8 grámo mitãkuimba'êpe ġuarã ha mitãkuñáme 33,5 grámo pláta . 7 Ha oguereko ramo 60 año térã hetave ramo, pe kuimba'e ovaléta 167 grámo , ha pe kuña 112 grámo . 8 Ha oime ramo ha'e imboriahueterei ome'ẽmba haġua, upéicharamo ojegueraháta ichupe pa'i rendápe, ha ha'e omoĩta ichupe mboýpa ome'ẽta, pe imboriahúva ipu'aka haġuáicha. 9 Ha ome'ẽse ramo ipromésa rupi pende Ruetépe peteĩ tymba ipotĩva, péva oñeme'ẽta pa'ípe oikuave'ẽ haġua oñemboykégui pende Ruetépe ġuarã. 10 Noñemyengoviaiva'erã mba'eve rehe ha mba'eveichagua rehe, ni iporãva ivaíva rehe, térã ivaíva iporãva rehe noñemoĩriva'erã; ha peteĩ tymba oñemyengovia ramo ambue rehe, péva ha upe oñeme'ẽva hekovia rehe oñemboykéta pende Ruetépe ġuarã. 11 Ha oime ramo tymba ipotĩ'ỹva, ndikatúiva oñekuave'ẽ pende Ruetépe, upéicharamo upe tymba oñemoĩva'erã pa'i renondépe, 12 ha pe pa'i he'íta ichupe mboýpa hepyrã, taiporã térã taivai, pe pa'i omoĩ háicha hepy, upeichaite opytava'erã. 13 Ha oguenohẽse jevy ramo pirapire rehe, pe tymba repy ári oñeme'ẽveva'erã 20 por ciénto . 14 Ha peteĩ óga jára opromete ramo me'ẽmby ramo hóga pende Ruetépe ġuarã, pe pa'i omoĩva'erã mboýpa hepyrã, taiporã térã taivai, pe pa'i omoĩ háicha hepy, upeichaite opytava'erã. 15 Ha pe oprometemava ' ekue hóga, ha oguenohẽse jevy ramo pirapire rehe, ome'ẽveva'erã pa'ípe 20 por ciénto opyta jevy haġua ichupe imba'etee ramo. 16 Oime ramo ome'ẽséva ijyvy pehẽngue pende Ruetépe, pe pa'i omoĩta pe yvy pehẽngue repy oñeñotýkuua háicha: 220 lítro cebáda ombohépýta 558 grámo óro morotĩ. 17 Ha ome'ẽ ramo ijyvy pehẽngue pe perdon añope ha'e opagapava ' erã pe yvy repy, ndojepe'amo'ãi mba'eve, ojeporukuaágui 49 año pukukue. 18 Ha oime ramo pe perdon año rire ome'ẽma ijyvy, upéicharamo pe pa'i oipapáta umi año hemby háicha gueteri oġuahẽ jevy peve pe perdon año pyahu ha pe hepy oñemombovyveva'erã. 19 Ha pe yvy jarakue oguenohẽse jevy ramo ijyvykue pirapire rehe tome'ẽve 20 por ciénto ohupity háicha ijyvy, ha opyta jevýta ichupe ġuarã imba'etee ramo. 20 Ha ha'e noguenohẽséi jevy ramo térã oñevende ramo ambue tapichápe, upéicharamo ha'e noguenohẽkuuaavéima pirapire rehe; 21 upe yvy oñemboykéta pende Ruetépe ġuarã, opytáta pa'i mba'e ramo. 22 Ha oimeraẽ ome'ẽva pende Ruetépe pe yvy ojoguava'ekue, ha ndaha'éiva itúva mba'ekue, 23 upéicharamo pe pa'i ohecháta hendive mboy año pa hembýta gueteri perdon año peve, ha pe pa'i he'iva'erã pe yvy repy, ha upéi ha'e ome'ẽmbáta pa'ípe pe pláta pe ára pévape, kóva ningo mba'e oñemboykemava'ekue pende Ruetépe ġuarã. 24 Pe perdon añope katu pe yvy opyta jevýta ijarakueteépe, péva itúva lotekue voĩgui. 25 Ha opaite mba'erepy ojepapava'erã pe óga jojohuha pegua pohyikue (medída); ipirapire pehẽngue pohyikue síclo ojeporúva pende Ruete rógape oha'áva 18,4 grámo . 26 Opaite tymba ra'y ypykue pende Ruete mba'e, avave ndikatúi ome'ẽ umía pende Ruetépe ipromésa ramo, taha'e tóro , térã ovecha, térã kavara ra'y, péva pende Ruete mba'énte voi. 27 Ha oime ramo umi tymba ipotĩ'ỹva rehegua, oguenohẽkuua pirapire rehe, pe pa'i omoĩ háicha hepyrã ichupe, ijarakue omoĩveva'erã katu 20 por ciénto ha ha'e noñerenohẽi jevy ramo ipirapire rehe, toñeme'ẽ pe tymba ipotĩ'ỹva hepy rehe, pe pa'i he'i háicha. 28 Mba'eveichagua mba'e oñemboykéma pende Ruetépe ġuarã taha'e kuimba'e térã kuña, térã tymba potĩva, térã yvy pehẽngue, ndikatuvéima oñeme'ẽ térã oñerenohẽ jevy pirapire rehe; oñemboykégui pende Ruetépe ġuarã, imba'eteéva ramo. 29 Opaichagua tapicha oñemboykéva mba'evai apoha ramo, ndaikatúi ojejogua pirapire rehe; katuate ojejukava'erã. 30 Opaite pende kóga ra'ýigui ha pende yvyra'águi peme'ẽva'erã pende Ruetépe cáda 10 voságui peteĩ vosa (diézmo). 31 Ha oimeraẽva oguenohẽséva pirapire rehe pe diézmo , ome'ẽveva'erã 20 por ciénto pe me'ẽmby repy ári. 32 Ha opaite ne rymba vaka, ovecha térã kavara reipapava'erã, ha reme'ẽta cáda 10 tymbágui peteĩ tymba pende Ruetépe ġuarã (idiézmo ramo). 33 Ndereiporavoiva'erã iporã térã ivaíva, ni neremyengoviaiva'erã, ha peteĩ omyengovia ramo, upéva ha pe oñeme'ẽva hekovia, mokõivéva mba'e opytáta pende Ruete mba'e; ndaikatumo'ãi oñerenohẽ pirapire rehe. 34 Ko'áva hína umi tembiapoukapy pende Ruete he'iva'ekue Moiséspe Sinai cérrope, Israel ñemoñarenguérape ojapopa haġua.

Numbers 1

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe Sinai desiértope , pe óga jojohuhápe, ára peteĩháme,

jasy mokõiháme, pe año mokõiháme Israel osẽ rire Egípto retãgui, ha he'i ichupe: 2 Peipapa mayma Israel ñemoñarenguéra hogaguasukuéra ha opaite hogayguápe, ojepapava'erã opaite kuimba'e, peteĩteĩ héra rupi. 3 Véinte año ombotýva guive, mayma Israelgua ikatúva osẽ ñorãirõme, nde ha Aaron peipapáta isoldádo atykuéra rupi. 4 Oĩva'erã penendive peteĩ mburuvicha mayma Israel tríbugui, omoakáva hogaguasu atykuéra. 5 Ko'avahína umi kuimba'e rera, Ruben tríbugui oĩta penendive, Elisur, Sedeur ra'y; 6 Simeon tríbugui, Selumiel, Zurisadai ra'y; 7 Juda tríbugui, Naason, Aminadab ra'y; 8 Isacar tríbugui, Natanael, Zuar ra'y; 9 Zabulon tríbugui, Eliab, Helon ra'y; 10 Jose ra'ykuéragui: Efrain tríbugui, Elisáma, Amiud ra'y; Manases tríbugui, Gamaliel, Pedasur ra'y; 11 Benjamin tríbugui, Abidan, Gideoni ra'y; 12 Dan tríbugui, Ahiezer, Amisadai ra'y; 13 Aser tríbugui, Pagiel, Ocran ra'y; 14 Gad tríbugui, Eliasaf, Deuel ra'y; 15 Neftali tríbugui, Ahíra, Enan ra'y. 16 Ko'ã kuimba'e ojeporavova'ekue Israel retã apytégui omyakã haña itribu ha hogaguasukuérape. 17 Moises ha Aaron ombyaty ijerekuévo ko'ã kuimba'e, héra rupi, 18 ha avei opaite Israel ñemoñarenguérape pe ára peteĩháme, pe jasy mokõiháme, hogaguasukuéra ha hoga peteĩteĩme, ojepapa hañaicha peteĩteĩva héra rupi, 20 año ombotyva'ekue guive. 19 Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, péicha ha'e oipapauka umívape Sinai desiértope. 20 Ojepapa Ruben ñemoñarenguérape, péva Israel ra'y ypykue, hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra tee rupi, mayma kuimba'e ombotymava'ekue guive 20 año ha ikatúva oho ñorãirõháme. 21 Ruben tríbupe ojejohu 46.500 kuimba'e. 22 Simeon ñemoñarenguérape ojepapa hogaguasu atykuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra rupi, mayma kuimba'e ombotymava'ekue guive 20 año ha ikatúva osẽ ñorãirõme. 23 Simeon tríbupe ojejohu 59.300 kuimba'e. 24 Gad ñemoñarenguérape ojepapa hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra rupi, ombotyva'ekue guive 20 año ha ikatúva osẽ ñorãirõháme. 25 Gad tríbugui ojepapava'ekue 45.650 kuimba'e. 26 Juda ñemoñarenguérape ojepapa hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra rupi, ombotyva'ekue guive 20 año ha ikatúva osẽ ñorãirõháme. 27 Juda tríbugui ojepapava'ekue 74.600 kuimba'e. 28 Isacar ñemoñarenguérape ojepapa hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra rupi, 20 año ombotyva'ekue guive ha ikatúva osẽ ñorãirõháme. 29 Isacar tríbugui ojepapáma 54.400 kuimba'e. 30 Zabulon ñemoñarenguérape ojepapa hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra rupi, 20 año ombotýva guive ha ikatúva osẽ ñorãirõháme. 31 Zabulon tríbugui ojepapáma 57.400 kuimba'e. 32 Jose ra'ykuéra: Efrain ñemoñarenguérape ojepapa hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra rupi, 20 año ombotýva guive ha ikatúva osẽ ñorãirõháme. 33 Efrain tríbugui ojepapáma 40.500 kuimba'e. 34 Ha Manases ñemoñarenguérape ojepapa hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra rupi, 20 año ombotýva guive ha ikatúva osẽ ñorãirõháme. 35 Manases tríbugui ojepapáma 32.200 kuimba'e. 36 Benjamin ñemoñarenguérape ojepapa hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra rupi, 20 año ombotýva guive ha ikatúva osẽ ñorãirõháme. 37 Benjamin tríbugui ojepapáma 35.400 kuimba'e. 38 Dan ñemoñarenguérape ojepapa hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra rupi, 20 año ombotýva guive ha ikatúva osẽ ñorãirõháme. 39 Dan tríbugui ojepapáma 62.700 kuimba'e. 40 Aser ñemoñarenguérape ojepapa hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra rupi, 20 año ombotýva guive ha ikatúva osẽ ñorãirõháme. 41 Aser tríbugui ojepapáma 41.500 kuimba'e. 42 Neftali ñemoñarenguérape ojepapa hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, peteĩteĩ héra rupi, 20 año ombotýmava guive ha ikatúva osẽ ñorãirõme. 43 Neftali tríbugui ojepapáma 53.400 kuimba'e. 44 Ko'avape Moises, Aaron ha umi 12 Israel tribu ruvicha oipapava'ekue. 45 Ha opaite Israel ñemoñarenguéra ojepapava'ekue hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, 20 año ombotýmava guive ha ikatúva osẽ ñorãirõme, 46 ohupity 603.550 kuimba'e. Leviguakuéra rembiapoukapy. 47 Ha Levi tribu katu ndojepapái Israel ñemoñarenguéra apytépe; 48 Ñanderuete oñe'ẽgui Moiséspe ha he'i: 49 Levi tribu ndereipapamo'ãi, Israel ñemoñarenguéra apytépe, ndereikuaamo'ãi inúmero. 50 Leviguakuéra toñangareko pe óga jojohuhare ha opaite hembiporukuéra rehe, oĩva guive ipype, ha'ekuéra oguerahava'erã pe óga jojohuha ha opaite hembiporukuéra, ha'ekuéra ojapova'erã hembiaipo ipype ha omopu'áva'erã hoga pirekueguiguakuéra pe óga jojohuha jerekuévo. 51 Ha pe óga jojohuha ojererovataha ára umi Levigua oipe'apava'erã, ha pe óga jojohuha opytataha ára, umi Levigua omopu'amba jevyva'erã; ha hesegua'yva oñemboja ramo pe tembiapo pévare omanova'erã. 52 Israel ñemoñarengurava opyta joava'erã peteĩteĩva itribu rekoha rendápe, peteĩteĩva ipoyvi ypýpe, isoldádo aty oĩháme. 53 Leviguakuéra oikova'erã pe óga jojohuha jerekuévo, ani haña pende Ruete pochy ho'a Israel ñemoñare nguéra aty ári; ha Leviguakuéra opytáta oñangareko haña pe óga

jojohuha rehe. 54 Ha Israel ñemoñarenguéra ojaopapa Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe.

Numbers 2

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moises ha Aarónpe ha he'i: 2 Israel ñemoñarenguéra opyta joava'erã peteĩteiva itríbu poyviguasu ypýpe, ha hogaguasu atykuéra poyvi'i oĩháme, pe óga jojohuha jerekuévo opytapava'erã. 3 Ko'ã mbohapy tríbu opytáta kuarahyresẽ gotýo: Juda tríbu oñembyaty i soldádo aty reheve ipoyvi oĩháme; Naason, Aminadab ra'y, opyta itríbu ruvicha ramo. 4 Isoldádo atýpe ojepapa 74.600 kuimba'e. 5 Ijypýpe opytáta Isacar tríbu ; Natanael, Zuar ra'y, opyta isoldádo ruvicha ramo. 6 Isoldádo atýpe ojepapa 54.400 kuimba'e. 7 Ijypýpe opyta avei Zabulon tríbu ; ha Eliab, Helon ra'y opyta itríbu ruvicha ramo. 8 Isoldádo atýpe oĩ 57.400 kuimba'e. 9 Juda ejércitope (Isacar ha Zabulon division reheve) ojepapa 186.400 soldádo , ha'ekuéra oguatava'erã che retã renonderãme. 10 Ruben (Simeon ha Gad reheve) opytava'erã yvy gotýo (sur) isoldádo atykuéra poyvi oĩháme; Elisur, Sedeur ra'y, opytáta Ruben tríbu ruvicha ramo. 11 Isoldádo atýpe ojepapa 46.500 kuimba'e. 12 Ijypýpe oñembyaty Simeon tríbu ha Selumiel, Zurisadai ra'y, opyta itríbu ruvicha ramo. 13 Isoldádo atýpe ojepapa 59.300 kuimba'e. 14 Ha Gad tríbu opyta avei Ruben ypýpe; Eliasaf, Reuel ra'y opyta itríbu ruvicha ramo. 15 Isoldádo atýpe oĩ 45.650 kuimba'e. 16 Ruben ejército (Simeon ha Gad division reheve) oĩ 151.450 soldádo , ha'ekuéra osëva'erã Ruben ejército oho rire. 17 Upéi Leviguakuéra ogueraháta pe óga jojohuha, itríbu mbytetépe ha opaite tríbu opytava'erã ijejército oĩháme ha oñemohenda haguépe ichupekuéra pe óga jojohuha jerekuévo. 18 Efrain ejército (Manases ha Benjamin division reheve) opytava'erã kuarahyreike gotýo ipoyvi oĩháme ha Elisama, Amiud ra'y, opyta itríbu ruvicha ramo. 19 Isoldádo atýpe ojepapa 40.500 kuimba'e. 20 Hendivekuéra oñembyatýta Manases tríbu ; ha Gamaliel, Pedasur ra'y, opyta itríbu ruvicha ramo. 21 Isoldádo atýpe oĩ 32.200 kuimba'e. 22 Ha Benjamin tríbu oñembyaty avei Efrain ndive; Abidan, Gideon ra'y, opyta itríbu ruvicha ramo. 23 Isoldádo atýpe oĩ 35.400 kuimba'e. 24 Efrain ejército (Manases ha Benjamin division reheve) oĩ 108.100 soldádo . Ha'ekuéra osëva'erã, Levi tríbu oho rire. 25 Dan ejército (Aser ha Neftali division reheve) opytava'erã yvate gotýo (nórtepe), ha Ahiezer, Amisadai ra'y, opyta itríbu ruvicha ramo. 26 Isoldádo atýpe oĩ 62.700 kuimba'e. 27 Ha hendivekuéra oñembyatýta Aser tríbu ha Pagiel, Ocran ra'y, opyta itríbu ruvicha ramo. 28 Isoldádo atýpe ojepapa 41.500 kuimba'e. 29 Ha Neftali tríbu oñembyaty avei Dan ndive; Ahira, Enan ra'y, opyta itríbu ruvicha ramo. 30 Isoldádo atýpe oĩ 53.400 kuimba'e. 31 Dan ejércitope (Aser ha Neftali division reheve) oĩhína 157.600 soldádo , ha'ekuéra osëva'erã, Efrain ejército oho rire. 32 Ko'áva hína umi soldádo ojepapava'ekue Israel tribukuéra apytépe, ha ojejohu 603.550 kuimba'e. 33 Ha umi Leviguápe ndojepapái ambue Israel ñemoñarenguéra ndive, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 34 Ha Israel ñemoñarenguéra ojaopapa Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe; ha peteĩteĩ tríbu oñembyaty ipoyvi oĩháme, ha oje'ói hikuái hogaguasu atykuéra ha hogakuéra ndive oje'e haguéicha ichupekuéra osẽ haña.

Numbers 3

1 Ko'áva hína Aaron ha Moises ñemoñarenguéra, Ñanderuete oñe'ẽ ramoguare Moiséspe, Sinai cérrope . 2 Ha áva hína Aaron ra'y rera: Nadab, ijypykue, Abiu, Eleazar ha Itamar. 3 Ko'áva hína Aaron ra'y rera, ñemonambyre acéitere oiko haña pa'i ramo. 4 Nadab ha Abiu katu omanomava'ekue Ñanderuete renondépe oikuave'ẽ ramoguare tata ambue reheve Ñanderuete renondépe Sinai desiértope, ndaita'yrai hikuái. Eleazar ha Itamar oikókuri pa'i ramo itúva Aaron poguýpe. 5 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 6 Embyaty Levi tríbu ha emoĩ pa'i Aaron poguýpe, 7 ha'ekuéra ojaopapa haña ha'e he'íva guive ichupekuéra; ha'ekuéra opytáta ambue Israel ñemoñarenguéra rendaguépe omba'apo haña pe óga jojohuhápe; 8 ha'ekuéra oñangarekóta opaite óga jojohuha rembiporukuéra rehe, ha opaite mba'e rehe Israel ñemoñarenguéra omoítava ipoguýpe, ojapo haña pe óga jojohuha rembiapo. 9 Leviguakuéra opytáta Aaron ha ita'yraukuéra poguýpe; Israel ñemoñarenguéra apytégui Levigua kuéra oipytyvöva'erã Aaron ha ita'yraukuérape opaite hembiapópe. 10 Ha remoingóta Aaron ha ita'yraukuérape pa'i ramo, ha peteĩ hesegua'yva oñemboja ramo pe óga jojohuha rembiapópe, katuete omanova'erã. 11 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 12 Eikuaa porãke, Che aiporavo Leviguakuérape

Israel ñemoñarenguéra apytégui mayma ita'ýra ypykue rekovia; upévare Leviguakuéra che mba'e teéva. 13 Che mba'égui voi mayma ta'ýra ypykue; Che ajukauka ramoguare mayma Egiptoigua ra'y ypykue, upe ára guive Che amboyke mayma Israelgua ra'y ypykue, kuimba'e ha tymbakuéra apytégui, che mba'etee ramo, Che ningo pende Ruete. 14 Ha Ñanderuete oñe'ë Moiséspe Sinai desiértope ha he'i: 15 Eipapa Levi ñemoñarenguérape hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi; reipapáta mayma kuimba'épe ombotýmava guive peteĩ jasy. 16 Ha Moises oipapa ichupekuéra Ñanderuete he'i haguéicha. 17 Áva Levi ra'y réra: Gerson, Coat ha Merari. 18 Ha áva Gerson ra'y réra omyakáva hogaguasukuéra: Libni ha Simeí. 19 Coat ra'y omyakáva hogaguasukuéra: Amram, Izhar, Hebron ha Uziel. 20 Ha Merari ra'y omyakáva hogaguasukuéra: Mahli ha Musi. Ko'áva hina Levi ñemoñarenguéra hogaguasukuéra rupi. 21 Gerson ra'y: Libni ha Simeí. 22 Ha'ekuéra rehegua kuimba'e ombotýmava guive peteĩ jasy ojepapava'ekue ha ojejohu 7.500 kuimba'e. 23 Gerson ñemoñarenguéra opytava'erã pe óga jojohuha kupe gotýo, kuarahyreike gotýo; 24 ha Gerson ñemoñare ruvicha Elíasaf, Lael ra'y. 25 Ha Gerson ra'y oñangareko pe óga jojohuha rehe, oñháme umi mokõi kotyguasú, pe kotyguasú oñemboykéva pa'ikuérape ha pe kotyguasú oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe, ha avei imo'áhakuéra ha umi aosãingo hokẽ rehegua rehe. 26 Oñangarekóta avei umi aosãingo korapy reheguáva ha pe aosãingo pe korapy rokẽ reheguáva rehe, opytáva pe óga jojohuha ha pe kuave'ẽmby renda jerekuévo, ha oñangarekóta avei isãnguéra rehe ojeporúva ojoko haña pe óga jojohuha. 27 Ko'áva Coat ra'ykuéra hogaguasukuéra rupi: Amram ha hogaguasu kuéra ndive, Izhar ha hogaguasukuéra ndive, Hebron hogaguasukuéra ndive ha Uziel hogaguasukuéra ndive. 28 Mayma kuimba'e ijapytépe ombotýmava guive peteĩ jasy oĩ 8.600, umíva oñangarekóta umi mba'e oíva rehe pe óga jojohuha ryepýpe ha ikora ryepýpe. 29 Coat ñemoñarenguéra opytava'erã pe óga jojohuha ykére, oíva sur gotýo. 30 Elizafan, Uziel ra'y, opyta Coat ñemoñarenguéra ruvicha ramo. 31 Ipoguýpe opytáta pe karamegua, pe mesa, pe tataindyenda, kuave'ẽmby rendakuéra, umi óga jojohuha rembiporukuéra, ha opaichagua aosãingo ojeporúva guive hembiapópe. 32 Eleazar, pa'i Aaron ra'y, opytáta Levi tríbu ruvicha ramo ha oisãmbyhýta avei imburuvichakuérape. 33 Merari ra'ykuéra: Mahli ha Musi, ko'áva omyakáta hogaguasukuérape. 34 Opaite hesegua kuimba'e ombotýmava guive peteĩ jasy oĩ 6.200. 35 Ha Zuriel, Abihail ra'y, opyta Merari ñemoñarenguéra ruvicha ramo, ha'ekuéra opytava'erã pe óga jojohuha ykére, oíva nórtre gotýo. 36 Merari ra'ykuéra oñangarekóta umi óga jojohuha tablon rehe, umi alfajía rehe, umi horcon rehe, ipyendakuéra rehe ha opaite hembiporukuéra rehe, 37 umi korapy póste rehe, ipyendakuéra rehe, iposte 'i rehe ha isãnguéra rehe. 38 Pe óga jojohuha renondépe, kuarahyresẽ gotýo, oñemohendáta Moises ha Aaron ita'yraukuéra ndive, oñangareko haña pe tenda oñemboykéva rehe pende Ruetépe guarã, Israel ñemoñarenguéra rekovia; ha hesegua'ýva oñemboja ramo hoga jojohuha rembiapópe omanova'erã. 39 Moises ha Aaron oipapava'ekue mayma Levigua kuimba'épe hogaguasukuéra rupi, Ñanderuete he'i haguéicha, ha ojohu 22.000 kuimba'e. 40 Ñanderuete he'i Moiséspe: Eipapa mayma Israelgua ra'y ypykue ombotýmava guive peteĩ jasy, herakuéra rupi reipapava'erã. 41 Nde reiporavóta che mba'erã ramo Leviguakuérape, Israel ñemoñarenguéra ra'y ypykue rendaguépe ha Levigua rymbakuéra, Israelgua rymba ra'y ypykue rendaguépe, Che ningo pende Ruete. 42 Moises oipapa mayma Israel ñemoñare ra'y ypykue, Ñanderuete he'i haguéicha ichupe. 43 Ha mayma ta'ýra ypykue, peteĩ jasy ombotýmava guive oĩ 22.273 kuimba'e. 44 Upéi Ñanderuete oñe'ë Moiséspe ha he'i ichupe: 45 Embyaty Israel ñemoñarenguéra ra'y ypykue rendaguépe ha hymbakuéra ypykuéra rendaguépe umi Leviguakuérape, ha'ekuéra che mba'e teégui, Che ningo pende Ruete. 46 Ha oíve 273 Israel ñemoñare ra'y ypykue Leviguakuérapi, 47 upévare erecibi peteĩteĩvagui 5 síclo (92 grámo) pe óga jojohuha medídaicha. Peteĩ síclo (= 18,4 grámo) oguereko 20 géra (1 géra = 0,92 grámo). 48 Upéicha reme'ẽva'erã Aaron ha ita'yraukuérape pe pirapire, oñeme'ẽva'ekue umi hetavéva rehe. 49 Upéramo Moises ojapyhy pe pirapire hembýva umi Israelgua repy hetavévagui. 50 Ha ombyatypa ríre Israel ñemoñare ra'y ypykuéra pirapire ohupity 1.365 síclo (25,11 kílo) pe óga jojohuha medídaicha. 51 Ha Moises ombohasa pe pirapire, oñeme'ẽva ichupe Israel ra'y ypykue rendaguépe Aaron ha ita'yraukuérape, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, upeichaite ha'e ojaopapa avei.

Numbers 4

1 Ñanderuete oñe'ë Moises ha Aarónpe ha he'i: 2 Eipapa Levi ra'ykuéra apytégui

Coat ñemoñarenguérape, hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, 3 umi ombotýmava 30 año guive 50 año peve, mayma oikéva guive ijaty aty rupi (itúrnopé) omba'apo haña hi'arakuérape pe óga jojohuhápe. 4 Ko'áva Coat ñemoñare rembiaporã pe óga jojohuhápe, pe koty oñemboykéva pende Ruetépe ha pa'iguasúpe: 5 Pe ojevataha árape, Aaron ha ita'yra kuéra ouva'erã ha oipe'áta hendágui aosãingo, pe óga jojohuha pegua ha ipype oñu'áva'erã pe kamegúa, 6 ha omo'iva'erã hi'ári pe mo'ãha vaka y pegua pirekueguiguáva, ha hi'ári omo'iva'erã peteĩ aorã (páño) hovýva, ha omo'imbava'erã hi'yvakuéra ijargólla kuápe. 7 Pe mesa ári omyasãiva'erã peteĩ aorã (páño) hovy ha hi'ári jevy umi ña'ẽ (fuente), ña'ẽmbe (plátó), vásó ha umi jarro guasu ojeporúva oñekuave'ẽ haña; pe pan tapiate o'iva'erã hi'ári. 8 Ha omyasãiva'erã hi'arikuéra peteĩ aorã pytáva, ha omo'ã jevyva'erã umi vaka y pegua pirekueguiguápe, ha upéi omo'iva'erã hi'yvakuéra ijargólla kuápe. 9 Ojapyhyva'erã hikuái peteĩ aorã hovýva ha ipype oñu'áva'erã pe tataindyenda, hataindyguéra, ijetapa, umi ña'ẽmbe ha opaichagua tembiporu ojeporúva acéitepe guarã; 10 ha omo'imbava'erã mayma hembiporukuéra peteĩ mo'ãha vaka y pegua pirekue ryepýpe, ha omohendava'erã mba'yrú guerovaha ári. 11 Pe kuave'ẽmby renda oroguiguáva ári omyasãiva'erã peteĩ aorã hovýva, ha oñu'áva'erã peteĩ mo'ãha vaka y pegua pirekueguiguápe ha omo'imbava'erã hi'yvakuéra ijargólla kuápe. 12 Ha'ekuéra ojapyhyva'erã umi tembiporu ojeporúva guive pe óga jojohuhápe, ha omo'imbava'erã peteĩ aorã hovýpe, ha omo'áva'erã peteĩ mo'ãha vaka y pegua pirekueguiguápe ha omohendava'erã pe mba'yrú guerovaha ári. 13 Oipe'ava'erã hikuái pe kuave'ẽmby rendágui tanimbu, ha omyasãiva'erã hi'ári peteĩ aorã pytãitéva. 14 Ha omo'imbava'erã hi'ári hembiporukuéra ojeporúva guive: Umi tatapyi renda (braséro), umi ty'ãi (gáncho), umi pála , umi ña'ẽmbe ha opaichagua tembiporukuéra, ojeporúva guive kuave'ẽmby rendápe; ha omyasãiva'erã hi'ári pe mo'ãha vaka y pegua pirekueguiguáva ha omo'imbava'erã avei hi'yvakuéra ijargólla kuápe. 15 Ha Aaron ha ita'yra kuéra oñu'ãmba ríre pe óga jojohuha ha hembiporukuéra ojeguero va haña, ouva'erã Coat ra'ykuéra ogueraha haña, ndopokoiva'erã mba'evete rehe, oñemboykémava guive pende Ruetépe guarã, ani haña omano hikuái. Ko'áva hína Coat ñemoñarenguéra rembiaporãnguéra, pe óga jojohuhápe. 16 Ha Eleazar, pa'i Aaron ra'y, poguýpe opytapáta pe acéite tataindy pegua, mba'e ryakuã asy, umi kuave'ẽmby tembi'u rehegua, pe acéite omona haña; ha'e oñangarekóta avei pe óga jojohuha rehe ha opaite mba'e rehe ipype o'iva guive, ha hembiporukuéra reheve. 17 Ñanderuete oñe'ẽ Moises ha Aarónpe ha he'i: 18 Aníke pehejátei oñehundi Coat ñemoñarenguéra Levi tríbu apytégui. 19 Oikove haña ha ani omano hikuái oñemboja vove umi mba'e oñemboykémava rehe pende Ruetépe guarã, péicha rejapova'erã hesekuéra: Aaron ha ita'yra kuéra ome'ẽva'erã peteĩteime hembiporã ha hendaña. 20 Ha'ekuéra ndoikeiva'erã pe óga jojohuha ryepýpe ohecha haña oñeñu'ã jave umi mba'e oñemboykéva pende Ruetépe, ohecháva guive omanova'erã katuete. 21 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 22 Eipapa avei Gerson ñemoñarenguérape hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi. 23 Reipapava'erã umi ombotýmava 30 año guive 50 año peve; mayma oikéva guive aty aty rupi omba'apo (oservi) haña hi'arakuérape pe óga jojohuhápe. 24 Kóva hína Gerson ñemoñarenguéra rembiaporã: 25 Oguerahava'erã hikuái umi aosãingo óga jojohuha pegua, imo'ãhanguéra, pe mo'ãha vaka y pegua pirekueguigua o'iva hi'ári, pe aosãingo o'iva pe óga jojohuha rokẽ rehe, 26 umi aosãingo korapy rehegua, pe aosãingo korapy rokẽ reheguáva, o'iva pe óga jojohuhápe ha kuave'ẽmby renda jerekuévo, isanguéra ha opaite tembiporukuéra ipype ojeporúva guive. 27 Aaron ha ita'yra kuéra he'i háicha, upeichaite Gerson ñemoñarenguéra ojaopava'erã, ha'ekuéra ohechauka háicha upéicha ojejaopava'erã. 28 Ko'áva ningo Gerson ñemoñare rembiaporã pe óga jojohuhápe pende Ruetépe guarã, ha ko tembiapo kóva opytapa Itamar, pa'i Aaron ra'y poguýpe. 29 Eipapa Merari ñemoñarenguérape hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi. 30 Reipapáta ombotýmava 30 año guive 50 peve, mayma umi oikéva guive omba'apo haña pe óga jojohuhápe. 31 Kóva hembiporã pe óga jojohuhápe: Oguerojava'erã umi tablon óga pegua, hi'yvakuéra, horconguéra ha ipyendakuéra, 32 umi póste korapy jere rehegua ha ipyendakuéra, iposte ' ikuéra , isanguéra ha opaichagua hembiporukuéra. 33 Kóva ningo Merari ñemoñarenguéra rembiaporã pe óga jojohuhápe, ha ha'ekuéra opytapa Itamar, pa'i Aaron ra'y poguýpe. 34 Moises, Aaron ha umi tríbu ruvicha, oipapa Coat ñemoñarenguérape hogaguasu atykuéra ha hogakuéra rupi. 35 Umi ombotýmava 30 año guive 50 peve; mayma oikéva guive aty aty rupi omba'apo haña pe óga jojohuhápe, 36 ha ojohu 2.750 kuimba'e. 37 Ko'ã Coat ñemoñarenguéra, Moises ha Aaron oipapava'ekue, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, omba'apo haña pe óga jojohuhápe. 38 Ha Gerson ñemoñarenguérape

ojepapava'ekue hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi, 39 umi ombotýmava 30 áño guive 50 peve, mayma oikéva guive aty aty rupi omba'apo haña pe óga jojohuhápe hi'arakuérape. 40 Ha heseguakuéra oĩ 2.630 kuimba'e. 41 Ko'áva hina Gerson ñemoñare Moises ha Aaron oipapava'ekue, Ñanderuete he'i haguéicha, omba'apo haña pe óga jojohuhápe. 42 Ha Merari ñemoñarenguéra ojepapava'ekue hogaguasu atykuéra ha hogakuéra rupi, 43 umi ombotýmava 30 áño guive 50 peve, mayma oikéva guive aty aty rupi omba'apo haña pe óga jojohuhápe hi'arakuérape. 44 Heseguakuérava ojepapava'ekue oĩ 3.200 kuimba'e. 45 Ko'áva Merari ñemoñare Moises ha Aaron oipapava'ekue, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe ha'e ojaopapa avei. 46 Moises, Aaron ha Israel ruvichakuéra oipapava'ekue opaite Leviguakuérape hogaguasukuéra ha hogakuéra rupi. 47 Umi ombotýmava 30 áño guive 50 peve, mayma oikéva guive omba'apo haña pe óga jojohuhápe. 48 Heseguakuérava ojepapava'ekue, oĩ 8.580 kuimba'e. 49 Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, upéicha ha'ekuéra oipapa ichupekuéra ha ome'ẽ peteĩteĩme hembiaaporã ha hendañuakuéra.

Numbers 5

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 2 Ere Israel ñemoñarenguérape oipe'a hekohágui umi ijai pochývape (ilépravape), ha mayma imba'e tykývape ikérape ha mayma opokova'ekuépe te'õngue rehe. 3 Taha'e kuimba'e térã kuña, ojepe'ava'erã, ijatyha rendágui oka gotýo, ani haña omongy'a hikuái pe tenda Che aikohápe. 4 Upémaramo Israel ñemoñarenguéra oipe'ava'erã hekohágui umívape; Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, upéicha Israel ñemoñarenguéra ojaopapa avei. 5 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 6 Ere Israel ñemoñarenguérape: Oimeraẽ angaipa, kuimba'e térã kuña ojaopáva, nomomba'éigui pende Ruetépe, 7 upe tapicha omombe'uva'erã hi'angaipa ojaopava'ekue, omyengoviapava'erã umi mba'e ijára ohundiva'ekue hembiaapo vaikue rupi, ha omoĩveva'erã hi'ári 20 por ciento ha ome'ẽmba jevyva'erã ijárape. 8 Ha pe tapicha péva omanóma ramo ha ndahogayguái ramo omyengovia haña, upéicharamo oñeme'ẽmbava'erã pa'ípe, pende Ruete rendaguépe, ha hi'ári oikuave'ëveva'erã peteĩ ovecha mácho oñemoĩ porã jevy haña pende Ruete ndive. 9 Upéicha avei opaite me'ẽmby Israelguakuéra ome'ẽséva pende Ruetépe ġuarã, togueru pa'ípe, ha opytáta imba'e ramo. 10 Ha oimeraẽ me'ẽmby oñeme'ẽva pende Ruetépe ġuarã, opyta pa'i mba'erã; upéicha oimeraẽ mba'e ojereraháva pa'ípe, imba'erã voi. Mba'épa ojeapova'erã peteĩ ména oguerovia'yva hembirekópe. 11 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 12 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Oimeraẽ tembireko oñemboheko vai ramo ha ombotavy ramo iménape, 13 ha oĩ ramo oñenóva hendive ha iména ndohechái, oñemongy'águi ichugui ñemiháme, ha ndaipóri ramo avave ohecháva ichupekuéra, ha avave ndojohúi ichupe hembiaapo vaihápe; 14 ha iména oñandu ramo hi'angapýpe hembireko ombotavy hague ichupe, ha añetehápe hembireko ombotavýra'e ichupe; térã oñandu reínte ramo ombotavyha ichupe, ha hembireko añetehápe noñemongy'áira'e; 15 upéicharamo iména ogueruva'erã hembireko pa'i rendápe, ha ogueruva'erã avei ikuave'ẽmby 2,2 lítro cebáda ku'i (ojoguáva trígope), nomoĩva'erã hi'ári acéite ha nomoĩva'erã hi'ári mba'e ryakuã porã, upéva kuave'ẽmby ñembotavy reheguáva, kuave'ẽmby ohechauka haña kuña hembiaapo vaípa térã nahániri. 16 Ha ojegueru ramo pa'i rendápe, ha'e omohendava'erã ichupe pende Ruete renondépe. 17 Ha upéi pe pa'i ojapyhýta pe y oñemboykéva pende Ruetépe ġuarã peteĩ járro ñay'ũguávagui; ha pe pa'i ojapyhýta avei pe yvytímbo oíva pe óga jojohuhápe, ha oityva'erã ýpe. 18 Ha pe pa'i omoñembo'yva'erã pe kuñáme pende Ruete renondépe, upéi ogorava'erã pe kuña akárague, ha omoĩva'erã pe kuña pópe pe kuave'ẽmby ohechauka haña kuña rembiaapo vai, upéva hina kuave'ẽmby ñembotavy reheguáva; ha pe pa'i oguerrekova'erã ipópe pe y iróva oguerúva maldición (hembiaapo ivai ramo). 19 Upéi pe pa'i toñe'ẽ pohýi pe kuñáme, ha he'iva'erã ichupe: Avave ndokéi ramo nendive, ha nereñemboykéi ramo ne ménagui reñemoangaipa haña, ko y iróva ndoguerumo'ãi ndéve ġuarã maldición ; 20 ha oime ramo reñemboheko vaíra'e ha reñemongy'a, ha nde reiko ne mena'yva ndive, 21 ko maldición ñe'ẽ ojáta nderehe, ha he'iva'erã pe kuñáme: Ñanderuete tanemaldeci ha tanembohecomeña ne retãygua apytépe, Ñanderuete tomokangy ne rumbi ha tomboruru nde rye; 22 ha ko y oguerúva maldición toike nde retépýpe, ha tomaldeci ne rumbi ha nde rye. Ha pe kuña he'iva'erã: Taupéicha, taupéicha. 23 Upéramo pe pa'i ohaiva'erã ko maldición kóva peteĩ kuantiañe'ẽme, ha ombogueva'erã iletrakuéra pe y iróvare; 24 ha omboy'ukava'erã pe kuñáme pe y iróva ogueru haña maldición, ha upe y oporomomaldecíva oikéta ipype oipy'apy

asy haġua ichupe. 25 Upéi pe pa'i ojapyhyva'erã pe kuave'ẽmby ñembotavy reheguáva pe kuña pógui, ha omyatymoiva'erã pende Ruete renondépe, ha oikuave'ẽva'erã kuave'ẽmby renda ári. 26 Ha pe pa'i ojapyhyva'erã pe kuña kuave'ẽmbýgui peteĩ po renyhẽngue, ha ohapyva'erã pe kuave'ẽmby renda ári, ha upéi omboy'ukava'erã pe kuñáme pe y. 27 Ha omboy'ukava'erã ichupe pe y; ha ha'e oñemoangaipa ramo ha ombotavy ramo iménape, pe y ogueruva'erã ichupe maldicion , ha oĩke rĩre ipype oipy'apy asýta ichupe, ha humby ikangyva'erã ha hye iruruva'erã; ha pe kuña oikova'erã maldicion ramo hetãyguakuéra apytépe. 28 Ha pe kuña oime ramo noñemoangaipáira'e, ha ipotĩhína, upéicharamo ndojehumo'ãi ichupe mba'eve, ha imemby jevyva'erã. 29 Kóva ha'ehína tembiapoukapy ñembotavy reheguáva, pe kuña ombotavy ramo iménape, ha oñemongy'a ramo. 30 Ha pe ména icelósova ha oimo'áva hambireko ombotavyha ichupe, ha'e oguerahava'erã hambireko pende Ruete renondépe ha pe pa'i oĵapova'erã hese ko'ã tembiapoukapy he'i háicha. 31 Añete ramo, ndojái mba'eve iména rehe, hambireko rehe katu oja hi'angaipa (hembiaipo vaikuéra rupi).

Numbers 6

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 2 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape, ha ere ichupekuéra: Peteĩ kuimba'e térã kuña oñemboykeséva pende Ruetépe ġuarã Ha'e omboheko porãve haġua ohóvo ichupe Nazaréo ramo, 3 ha'e ndo'uiva'erã víno , térã ambue mba'e oporomonga'úva, térã vinágre, mba'ëveichagua parral rykuere, térã parral ' a ipyahúva térã ikãmyréva ndo'uiva'erã. 4 Oñeme'ẽ ġuive Nazaréo ramo ndo'uiva'erã mba'evete oĵepová parral 'águi, ha'ýĩgui térã ipirégui. 5 Oiko aja Nazaréo ramo noikytĩriva'erã hi'áva, oñemboty peve umi ára oñemboykeseha peve pende Ruetépe ġuarã, ha'e oñemboheko porãve haġua, ohejava'erã iñakã rague okakuaa. 6 Oñemboyke aja pukukue pende Ruetépe ġuarã, noñembojaiva'erã hapicha re'õngue rehe, 7 taha'e jepe itúva térã isy, ityvýra térã iteindýra, noñemongy'aiva'erã hesekuéra iñemano rupi; oñemboykégui pende Ruetépe (iñakãrague puku rupi ojehechauka). 8 Oiko aja Nazaréo ramo, oñemboykéma pende Ruetépe ġuarã. 9 Ha sapy'a oĩ ramo peteĩ omanova'ekue ijypýpe, iñakã oñemopotĩmava'ekue oñemongy'a; upéicharupi, toha'ãrõ 7 ára ha pe ára 7-hápe omoperóva'erã iñakã, ipotĩ jevy haġua. 10 Ha pe ára 8-hápe ogueruva'erã mokõi jeruti térã mokõi pykasura'y pa'ípe, pe óga jojohuha rokẽme. 11 Ha pe pa'i oikuave'ẽva'erã peteĩ guyra kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo omoĩ porã jevy haġua ichupe pende Ruete renondépe, ha pe ambue guyra oĵehapýta kuave'ẽmby oĵehapypáva ramo, oñemongy'a haguére pe omanova'ekue retekue rehe ha oñemopotĩ jevýta iñakãrague (ijejavýgui). 12 Oñemboyke jevy haġua Nazaréo ramo pende Ruetépe ġuarã toġueru peteĩ ovecha ra'yrsu, oguerékóva peteĩ año, angaipa reheguáva ramo hembiaipo vai rehe; umi ára oñemonazareova'ekue opyta rei, omongy'águi inazaréo reko, ndojehechakuáaĩgui umi ára ohasamava'ekue, ha oñepyrũ jevyva'erã. 13 Ko Nazaréo omboty ramo umi ára Inazaréo reko reheguáva ouva'erã pe óga jojohuha rokẽme, 14 ha oikuave'ẽva'erã peteĩ ovecha mácho iporãitéva, oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby oĵehapypáva ramo pende Ruetépe ġuarã, ha peteĩ ovechakuña iporãitéva hi'áño peteĩva, oñemoĩ porã jevy haġua, ha peteĩ ovecha mácho iporãitéva kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva ramo. 15 Toġueru avei peteĩ ajaka'ípe pan he'ẽva oĵepova'ekue trígo ku'i porãgui, levadura'ýre ha oñembojehe'áva acéite reheve, ha toġueru avei mbeju oñemonambyréva acéite reheve ha ikuave'ẽmby tembi'u reheguáva ha víno reheve. 16 Ha pe pa'i oguerupava'erã pende Ruete renondépe oikuave'ẽ haġua ichupe pe kuave'ẽmby angaipa reheguáva ha kuave'ẽmby oĵehapypáva, 17 oikuave'ẽveva'erã pe ovecha mácho kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva pende Ruetépe ġuarã, ha avei pe pan ilevadura'ýre , pe kuave'ẽmby tembi'u reheguáva ha pe víno . 18 Ha upe Nazaréo omoperóva'erã iñakã oñemopotíva'ekue pe óga jojohuha rokẽme, ha ohapyva'erã iñakãraguekue oitývo pe kuave'ẽmby py'aguapy rehegua tatápe. 19 Upéi pe pa'i ogueruva'erã pe ovecha mácho paléta ojýmava ha peteĩ pan oĵepová levadura'ýre pe ajaka'ĩgui, ha peteĩ mbeju ha omoĩva'erã Nazaréo pópe omoperõmba rĩre iñakã, ha oñemopotĩmba rĩre, 20 pe pa'i omyatymóiva'erã umíva pende Ruete renondépe kuave'ẽmby ñemyatymoimbýva ramo, ha pe pa'i omyatymoimba rĩre ogueraháta imba'e ramo ipyti'akue ha pe paletakue , uperĩre ae upe Nazaréo hoy'ukuua jevy víno. 21 Ko'áva hína tembiapoukapy Nazaréo reheguáva. Ha'e toĵapopa hekoitépe, ha'e oñe'ẽme'ẽ haguéicha pende Ruetépe, ha toikuave'ẽmba pe Nazaréo reko ojerure háicha (Ñanderuetepe). 22 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 23 Eñe'ẽ Aaron ha ita'yraquérape ha ere ichupekuéra: Ko'ã ñe'ẽ peiporúta pehovasa ramo Israel

ñemoñarenguérape: 24 Ñanderuete tanderovasa, ha toñangareko nderehe. 25 Ñanderuete rova tojajái nde ári ha tandeporiahuvereko. 26 Ñanderuete toma'ê nderehe ha tanembopy'aguapy. 27 Péicha pa'ikuéra oñe'ê ramo Israelguakuérape, Che ahovasa haña ichupekuéra.

Numbers 7

1 Moises omopu'ãmba rire pe óga jojohuha ha omopotĩmba rire pe kuave'ẽmby renda ha hembiporukuéra, 2 umi 12 Israel tríbu ruvicha oipytyvõva'ekue Moiséspe oipapa haña Israelguakuérape, 3 ogueru ijopoikuéra Ñanderuetepe ñuarã pe óga jojohuha renondépe 6 carréta ha 12 guéi, mokõi tríbu ruvicha ogueru peteĩ carréta, ha peteĩteĩ mburuvicha ogueru peteĩ guéi, 4 Ha Ñanderuete oñe'ê Moiséspe ha he'i: 5 Erecebi umi jopói ichuguikuéra ha eme'ẽmba Leviguakuérape oiporu haña pe óga jojohuha rembiapópe (oguerova haña). 6 Upéramo Moises orecebi umi carréta ha gueikuéra, ha ome'ẽmba Leviguakuérape. 7 Mokõi carréta ha irundy guéi ome'ẽ Gerson ñemoñarenguérape, oiporu haña hembiaporãme. 8 Ha Merari ñemoñarenguérape ome'ẽ irundy carréta ha 8 guéi, oiporu haña hembiaporãme ha opyta Itamar, pe pa'i Aaron ra'y, poguýpe. 9 Coat ñemoñarenguérape nome'ẽi mba'eve, ha'ekuéra oguerahagui ijati'y ári umi tembiporu oñemboykemava'ekue pende Ruetépe ñuarã. 10 Ha umi mburuvicha ogueru joa ijopói pe árape oñemopotĩ ha oñemona haguépe pe kuave'ẽmby renda, ha henondépe oguerupa ijopoikuéra. 11 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Toikuave'ẽ hikuái ikuave'ẽmbynguéra, peteĩ mburuvicha peteĩ árape, ha ambue mburuvicha ambue árape, oñemopotĩ haña pe kuave'ẽmby renda. 12 Upéicharamo pe ára peteĩháme Naason, Aminadab ra'y, Juda tríbu ruvicha oikuave'ẽ. 13 Ha'e ogueruve ijopói ramo: Peteĩ ña'ẽmbe (pláto) plataguigua (óro morotĩ) ipohýiva 1,45 kilo ha peteĩ járro plataguigua ipohýiva 780 grámo, mokõivéva henyhẽ trigo ku'i porãgui, oñembojehe'apyréva acéite reheve, oikuave'ẽ haña Ñanderuetepe, 14 ha peteĩ ña'ẽmbe'i oroguigua ipohýiva 117 grámo, henyhẽva mba'e ryakuã porãgui, 15 peteĩ tóro ra'yrysu, peteĩ ovecha mácho, peteĩ ovechara'y oguerekóva peteĩ año, kuave'ẽmby ojehapypáva, 16 peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo, 17 ha mokõi tóro, 5 ovecha mácho, 5 kavara mácho ha 5 ovechara'y oguerekóva peteĩ año, kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'áva Naason, Aminadab ra'y, jopói. 18 Pe ára mokõiháme Natanael, Suar ra'y, Isacar tríbu ruvicha oikuave'ẽ. 19 Ha'e ogueru ijopói ramo: Peteĩ ña'ẽmbe plataguigua ipohýiva 1,45 kilo ha peteĩ járro plataguigua ipohýiva 780 grámo, mokõivéva henyhẽ trigo ku'i porãgui, oñembojehe'apyréva acéite reheve, oikuave'ẽ haña, 20 ha peteĩ ña'ẽmbe'i oroguigua oguerekóva 117 grámo, henyhẽva mba'e ryakuã porãgui, 21 peteĩ tóro ra'yrysu, peteĩ ovecha mácho, peteĩ ovechara'y oguerekóva peteĩ año, kuave'ẽmby ojehapypáva ramo; 22 peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva ramo, 23 ha mokõi tóro, 5 ovecha mácho, 5 kavara ha 5 ovechara'y oguerekóva peteĩ año, kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'áva Natanael, Suar ra'y, jopói. 24 Pe ára mbohapyhápe Eliab, Helon ra'y, Zabulon tríbu ruvicha oikuave'ẽ. 25 Ha'e ogueru ijopói ramo: Peteĩ ña'ẽmbe plataguigua ipohýiva 1,45 kilo ha peteĩ járro plataguigua ipohýiva 780 grámo, mokõivéva henyhẽ trigo ku'i porãgui oñembojehe'apyréva acéite reheve, oikuave'ẽ haña, 26 ha peteĩ ña'ẽmbe'i oroguiguáva oguerekóva 117 grámo, henyhẽva mba'e ryakuã porãgui, 27 peteĩ tóro ra'yrysu, peteĩ ovecha mácho, peteĩ ovechara'y, oguerekóva peteĩ año, kuave'ẽmby ojehapypátava, 28 peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva; 29 ha mokõi tóro, 5 ovecha mácho, 5 kavara mácho ha 5 ovechara'y, oguerekóva peteĩ año, kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'áva Eliab, Helon ra'y, jopói. 30 Pe ára irundyhápe Elisur, Sedeur ra'y, Ruben tríbu ruvicha, 31 ogueru ijopói: Peteĩ ña'ẽmbe plataguigua ipohýiva 1,45 kilo ha peteĩ járro plataguigua oguerekóva 780 grámo, mokõivéva henyhẽ trigo ku'i porãgui, oñembojehe'apyréva acéite reheve oikuave'ẽ haña, 32 ha peteĩ ña'ẽmbe'i oroguigua oguerekóva 117 grámo, henyhẽva mba'e ryakuã porãgui, 33 peteĩ tóro ra'yrysu, peteĩ ovecha mácho, peteĩ ovechara'y oguerekóva peteĩ año, kuave'ẽmby ojehapypátava, 34 peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva, 35 ha mokõi tóro, 5 ovecha mácho, 5 kavara mácho ha 5 ovechara'y, oguerekóva peteĩ año, kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'áva Elisur, Sedeur ra'y, jopói. 36 Pe ára 5-hápe Selumiel, Zurisadai ra'y, Simeon tríbu ruvicha oikuave'ẽ. 37 Ha'e ogueru ijopói ramo: Peteĩ ña'ẽmbe plataguigua ipohýiva 1,45 kilo ha peteĩ járro plataguigua oguerekóva 780 grámo, mokõivéva henyhẽ trigo ku'i porãgui, oñembojehe'apyréva acéite reheve, oikuave'ẽ haña, 38 ha peteĩ ña'ẽmbe'i oroguigua, oguerekóva 117 grámo, henyhẽva mba'e ryakuã porãgui, 39 peteĩ tóro ra'yrysu, peteĩ ovecha mácho, peteĩ ovechara'y,

oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby ojehapypátava, 40 peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva, 41 ha mokõi tóro , 5 ovecha mácho , 5 kavara mácho ha 5 ovechara'y, oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'áva Selumiel, Zurisadai ra'y, jopói. 42 Pe ára 6-hápe Eliasaf, Deuel ra'y, Gad tríbu ruvicha oikuave'ẽ. 43 Ha'e ogueru ijopói ramo: Peteĩ ña'ẽmbe plataguigua ipohýiva 1,45 kílo ha peteĩ járro plataguigua oguerékóva 780 grámo , mokõivéva henyhẽ trígo ku'i porãgui, oñembojehe'apyréva acéite reheve, oikuave'ẽ haña, 44 peteĩ ña'ẽmbe'i oroguigua ipohýiva 117 grámo, henyhẽva mba'e ryakuã porãvaguí, 45 peteĩ tóro ra'yrusu, peteĩ ovecha mácho , peteĩ ovechara'y oguerékóva peteĩ año kuave'ẽmby ojehapypátava, 46 peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva, 47 ha mokõi tóro , 5 ovecha mácho , 5 kavara mácho ha 5 ovechara'y oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'áva Eliasaf, Deuel ra'y, jopói. 48 Ha pe ára 7-hápe, Elisama, Amiud ra'y, Efrain tríbu ruvicha oikuave'ẽ. 49 Ha'e ogueru ijopói ramo: Peteĩ ña'ẽmbe plataguigua ipohýiva 1,45 kílo ha peteĩ járro plataguigua oguerékóva 780 grámo , mokõivéva henyhẽ trígo ku'i porãgui, oñembojehe'apyréva acéite reheve, oikuave'ẽ haña, 50 ha peteĩ ña'ẽmbe'i oroguigua ipohýiva 117 grámo, henyhẽva mba'e ryakuã porãgui, 51 peteĩ tóro ra'yrusu, peteĩ ovecha mácho , peteĩ ovechara'y, oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby ojehapypátava, 52 peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva, 53 mokõi tóro , 5 ovecha mácho , 5 kavara mácho ha 5 ovechara'y, oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'áva Elisama, Amiud ra'y, jopói. 54 Pe ára 8-hápe Gamaliel, Pedasur ra'y, Manases tríbu ruvicha oikuave'ẽ. 55 Ha'e ogueru ijopói ramo: Peteĩ ña'ẽmbe plataguigua ipohýiva 1,45 kílo ha peteĩ járro plataguigua oguerékóva 780 grámo , mokõivéva henyhẽ trígo ku'i porãgui, oñembojehe'apyréva acéite reheve, oikuave'ẽ haña, 56 ha peteĩ ña'ẽmbe'i oroguigua ipohýiva 117 grámo , henyhẽva mba'e ryakuã porãgui; 57 peteĩ tóro ra'yrusu, peteĩ ovecha mácho , peteĩ ovechara'y oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby ojehapypátava, 58 peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva, 59 ha mokõi tóro , 5 ovecha mácho , 5 kavara mácho ha 5 ovechara'y oguerékóva peteĩ año kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'áva Gamaliel, Pedasur ra'y, jopói. 60 Pe ára 9-hápe Abidan, Gideoni ra'y, Benjamin tríbu ruvicha oikuave'ẽ. 61 Ha'e ogueru ijopói ramo: Peteĩ ña'ẽmbe plataguigua ipohýiva 1,45 kílo ha peteĩ járro plataguigua oguerékóva 780 grámo , mokõivéva henyhẽ trígo ku'i porãgui, oñembojehe'apyréva acéite reheve, oikuave'ẽ haña, 62 ha peteĩ ña'ẽmbe'i oroguigua ipohýiva 117 grámo , henyhẽva mba'e ryakuã porãgui, 63 peteĩ tóro ra'yrusu, peteĩ ovecha mácho , peteĩ ovechara'y oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby ojehapypátava, 64 peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva, 65 ha mokõi tóro , 5 ovecha mácho , 5 kavara mácho ha 5 ovechara'y, oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'áva Abidan, Gideoni ra'y, jopói. 66 Pe ára 10-hápe Ahiezer, Amisadai ra'y, Dan tríbu ruvicha oikuave'ẽ. 67 Ha'e ogueru ijopói ramo: Peteĩ ña'ẽmbe (pláto) plataguigua ipohýiva 1,45 kílo ha peteĩ járro plataguigua oguerékóva 780 grámo , mokõivéva henyhẽ trígo ku'i porãgui, oñembojehe'apyréva acéite reheve oikuave'ẽ haña; 68 ha peteĩ ña'ẽmbe'i oroguigua ipohýiva 117 grámo, henyhẽva mba'e ryakuã porãgui, 69 peteĩ tóro ra'yrusu, peteĩ ovecha mácho , peteĩ ovechara'y oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby ojehapypátava, 70 peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva, 71 ha mokõi tóro , 5 ovecha mácho , 5 kavara mácho ha 5 ovechara'y, oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'áva Ahieser, Amisadai ra'y jopói. 72 Pe ára 11-hápe, Pagiel, Ocran ra'y, Aser tríbu ruvicha oikuave'ẽ. 73 Ha'e ogueru ijopói ramo: Peteĩ ña'ẽmbe plataguigua ipohýiva 1,45 kílo ha peteĩ járro plataguigua oguerékóva 780 grámo , mokõivéva henyhẽ trígo ku'i porãgui, oñembojehe'apyréva acéite reheve oikuave'ẽ haña, 74 ha peteĩ ña'ẽmbe'i oroguigua ipohýiva 117 grámo, henyhẽva mba'e ryakuã porãgui, 75 peteĩ tóro ra'yrusu, peteĩ ovecha mácho , peteĩ ovechara'y oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby ojehapypátava, 76 peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva, 77 ha mokõi tóro , 5 ovecha mácho , 5 kavara mácho ha 5 ovechara'y, oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'áva Pagiel, Ocran ra'y, jopói. 78 Pe ára 12-hápe, Ahira, Enan ra'y, Neftali tríbu ruvicha oikuave'ẽ, 79 ha'e ogueru ijopói ramo: Peteĩ ña'ẽmbe plataguigua ipohýiva 1,45 kílo ha peteĩ járro plataguigua oguerékóva 780 grámo , mokõivéva henyhẽ trígo ku'i porãgui, oñembojehe'apyréva acéite reheve, oikuave'ẽ haña, 80 ha peteĩ ña'ẽmbe'i oroguigua ipohýiva 117 grámo, henyhẽva mba'e ryakuã porãvaguí, 81 peteĩ tóro ra'yrusu, peteĩ ovecha mácho , peteĩ ovechara'y oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby ojehapypátava, 82 peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva, 83 ha mokõi tóro , 5 ovecha mácho , 5 kavara mácho , 5 ovechara'y,

oguerékóva peteĩ año , kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Ko'ãva Ahira, Enan ra'y, jopói. 84 Ko'ã jopói Israel tríbu ruvichakuéra oikuave'ẽva'ekue pe ára oñemopotiháme pe kuave'ẽmby renda: 12 ña'ẽmbe plataguiguáva , 12 járo plataguiguáva , 12 ña'ẽmbe'i oroguiguáva , 85 peteĩteĩva umi ña'ẽmbe ipohýi 1,45 kilo ha peteĩteĩva umi járo ipohýi 780 grámo ; mayma tembiporu plataguiguáva oha'ã 27,4 kilo , téra 2.400 síclo , pe síclo óga jojohuha medídaicha , 86 umi 12 ña'ẽmbe'i oroguigua henyhẽyva mba'e ryakuã porãgui, peteĩteĩva ipohýi 117 grámo téra 10 síclo , pe síclo óga jojohuha medídaicha ; pe óro umi ña'ẽmbe'i rehegua ipohýiva 1,34 kilo téra 120 síclo . 87 Ogueruve hikuái kuave'ẽmby ojehapypátava ramo: 12 tóro ra'yrusu, 12 ovecha mácho , 12 ovechara'y, oguerékóva peteĩ año , ikuave'ẽmby tembi'u reheguáva reheve, ha 12 kavara mácho angaipa reheguáva. 88 Ha ogueru hikuái kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva, 24 tóro ra'yrusu, 60 ovecha mácho , 60 kavara mácho ha 60 ovechara'y, oguerékóva peteĩ año . Ko'ãva oikuave'ẽ omopotĩ haña pe kuave'ẽmby renda, oñemona riréma. 89 Ha Moises oikévo jepi pe óga jojohuhápe oñe'ẽ haña Ñanderuete ndive, Moises ohendu ichupe pe karamẽgua ape ári guive ha umi mokõi querubin pa'ũ guive ha oñe'ẽ hendive.

Numbers 8

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 2 Eñe'ẽ Aarónpe ha ere ichupe omyendy haña pe tataindyenda, oguerékóva 7 tataindy, ohesape haña henonderãme. 3 Ha Aaron omyendy pe tataindyenda, hataindynguéra ohesape haña henonderã gotýo, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 4 Pe tataindyenda ojejapova'ekue órogui ; ipyenda guive ijyvotykuéra peve ojejapo oroitégui martillo mbotápe; Ñanderuete ohechauka haguéicha Moiséspe, upéicha ojejapo avei pe tataindyenda. 5 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 6 Emboyke Leviguakuérape Israel ñemoñarenguéra apytégui, ha emopotĩ ichupekuéra. 7 Péicha remopotĩta ichupekuéra: Ehypýi hi'arikuéra y pe kuave'ẽmby angaipa reheguágui, ha eikytimba hete rague kyse hãimbévape, ha ojoheiva'erã hikuái ijaokuéra, pévare ipotĩta hikuái. 8 Upéi ogueruva'erã hikuái peteĩ tóro ra'yrusu ha trígo ku'i porã oñembojehe'apyréva acéite reheve, ha peikuave'ẽmbava'erã ambue tóro ra'yrusu reheve kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo. 9 Ha embyatypa umi Leviguápe pe óga jojohuha rokẽ renondépe, ha rembyatyukapaiteva'erã avei Israel ñemoñarenguérape. 10 Ha oñombyatypa rire pende Ruete renondépe, Israel ñemoñarenguéra omoĩva'erã ipokuéra Leviguakuéra ári; 11 ha Aaron omboykéta Leviguakuérape pende Ruetépe ġuarã, Israel ñemoñarenguéra kuave'ẽmby myatymõiva ramo, ombokatupyry haña ichupekuéra oservi haña pende Ruetépe pe óga jojohuhápe. 12 Umi Levigua omoĩ mbareteva'erã ipo umi tóro ra'y akã ári; ha oikuave'ẽva'erã peteĩ kuave'ẽmby hi'angaipa reheguáva ha pe ambue kuave'ẽmby ojehapypáva ramo omboete haña pende Ruetépe ha Leviguakuéra oñemoĩ porã haña pende Ruete ndive. 13 Uperire emohenda Leviguakuérape Aaron ha ita'yrakuéra renondépe, ha'ekuéra oñemboyke haña kuave'ẽmby ramo pende Ruetépe ġuarã. 14 Péicha emboyke umi Leviguápe Israel ñemoñarenguéra apytégui, ha'ekuéra oiko haña che mba'etee ramo (ha cheservi haña). 15 Nde, Moises, emopotĩ ha emboyke rire Leviguakuérape pende Ruetépe ġuarã, ha'ekuéra oñepyrũkuaa hembiaporã pe óga jojohuhápe. 16 Umi Levigua che mba'eteégui, opaite Israel ñemoñarenguéra apytégui, opytáta opaite Israel ra'y ypykue rekovia; Che arecebígui ichupekuéra che mba'erã ramo mayma Israel ñemoñare ra'y ypykue rekovia ramo. 17 Che mba'e voi ningo mayma ta'yra ypykue Israel ñemoñarenguéra apytégui, taha'e kuimba'e téra tymba ra'y, ajukauka ramoguare mayma Egípto ra'y ypyképe, upeguive amboykéma ichupekuéra che mba'etee ramo. 18 Upévare Che aiporavo umi Leviguápe mayma Israel ñemoñarenguéra ra'y ypykue rekovia ramo. 19 Ha Che amoĩma umi Leviguápe Aaron ha ita'yrakuéra poguýpe omba'apo haña Israel ñemoñarenguéra rendaguépe pe óga jojohuhápe, ha'ekuéra omoingo porã jevy haña Israel ñemoñarenguéra pende Ruete ndive, ani haña ou mba'asy vai Israel ñemoñarenguérape, ha'ekuéra oñemboja ramo pe óga jojohuha rehe. 20 Moises ha Aaron ha mayma Israel ñemoñarenguéra ijatýva guive ojapo opaite mba'e Ñanderuete he'iva'ekue guive Moiséspe Leviguakuéra rehe. 21 Upéi Leviguakuéra oñemopotĩ ha ojoheiva'erã ijaokuéra; ha Aaron omboykeva'erã ichupekuéra Ñanderuete renondépe ime'ẽmby ramo, ha Aaron oikuave'ẽ kuave'ẽmby angaipa reheguáva Ñanderuete renondépe omoingo porã ha omopotĩ haña ichupekuéra. 22 Upéi Leviguakuéra ou ojapo haña hembiapo pe óga jojohuhápe, Aaron ha ita'yrakuéra poguýpe; Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, peichaite ojejapopa avei hesekuéra. 23 Upéi Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 24 Umi Levigua ombotýmava guive 25 año

oikeva'erã pe óga jojohuha rembiapópe, 25 ha omboty rire 50 año natekotevêi omba'apove pe óga jojohuhápe. 26 Oĩ ramo ijapytépe omba'aposevéva gueteri, ombotýma ramo jepe 50 año , ikatu oipytyvõ ityvyrakuérape oñangareko hağua pe óga jojohuha rehe. Péicha rejapova'erã Leviguakuéra rehe, (he'i Nanderuete Moiséspe).

Numbers 9

1 Nanderuete oñe'ẽ Moiséspe Sinai desiértope , pe año mokõiháme osẽ haguépe Egípto retãgui, pe jasy peteĩha jave, ha he'i: 2 Israel ñemoñarenguéra omboareteva'erã pe páscua hi'araitépe. 3 Ko jasy kóva jave, pe ára 14-hápe, ka'aru pytũ guive, pemboareteva'erã, hesegua tembiapo ha tembiapoukapy he'i háicha. 4 Ha Moises oñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape omboarete hağua pe páscua . 5 Péicha omboarete hikuái pe páscua pe jasy peteĩha jave pe ára 14-hápe, ka'arupytũ guive, pe Sinai desiértope , Nanderuete he'i haguéicha Moiséspe, upeichaite Israel ñemoñarenguéra ojaopapa avei. 6 Ha Israelgua apytépe oĩmimi opokova'ekue te'õngue rehe, ha oñemongy'a haguére ndaikatúi omboarete pe páscua pe ára pévape; ha ou hikuái Moises ha Aaron rendápe, 7 ha he'i hikuái Moises ha Aarónpe: Ore roñemongy'a ropoko haguére te'õngue rehe. Mba'érehe piko ndaikatumo'ãi ore roikuave'ẽ avei kuave'ẽmby Nanderuetepe, Israel ñemoñarenguéra apytépe hi'araitépe. 8 Ha Moises he'i jevy ichupekuéra: Peha'ãrõ, taikuaami mba'épa Nanderuete he'íta chéve penderehe. 9 Ha Nanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 10 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Oimeraëva pende reheguáva térã pene ñemoñarenguéra oñemongy'áma, opoko haguére te'õngue rehe, térã oho mombyryvégui, omboareteva'erã avei pe páscua pende Ruetepe, 11 pe jasy mokõiháme pe ára 14-hápe, pe ka'aru pytũ guive; omboareteva'erã hikuái ho'úrõ ka'avo iróva ha pan ojejapova'ekue levadura'ýre . 12 Pe tymba ojejukávagui noñemohembyiva'erã ichugui ko'ẽ ramoğuarã, ha ndojejokaiva'erã ikangue; opaite mba'e ojejapova'eráva páscua árape oñemboarete hağua, upéicha ojaopapa'erã hikuái avei. 13 Ha pe tapicha ipotíva ha ndohoiva'ekue mombyry, ha nomboareteiva'ekue pe páscua , upe tapicha ojejukava'erã hetãyguakuéra apytégui; noikuave'ẽgui hi'árape pende Ruete kuave'ẽmby, upe kuimba'e upéva oguerahava'erã hi'angaipa ijehe voi. 14 Ha tetã ambueygua oiko ramo pende apytépe ha omboaretese ramo pende Ruete páscua , tomboarete avei pe páscua ojaopapávo hekoitépe hembiapoukapy ha hembiapo; peteĩ tembiapoukapy oĩva'erã, pe tetã ambueygua ha Israelguápe ğuarã. 15 Pe óga jojohuha oñemopu'ãha ára guive peteĩ arai opyta hi'ári, oĩháme avei umi 10 tembiapoukapy; ha ka'arupytũ guive ambue pyhareve peve pe arai ojogua tata hendývape. 16 Péicha ojehu opaite árape: Pe arai omo'ã arakuépe pe óga jojohuhápe ha pyharekuépe peteĩ tata hendývape. 17 Pe arai ojei ramo pe óga jojohuha árigui, umi Israel ñemoñarenguéra oipykúi; ha pe arai opyta ramo, Israel ñemoñarenguéra opytava'erã avei. 18 Nanderuete he'i ramo Israel ñemoñarenguéra oho hağua, oipykuipava'erã hikuái, ha Ha'e he'i ramo opyta hağua ha'ekuéra opytapa avei; pe arai opyta aja pukukue pe óga jojohuha ári, Israelguakuéra opytapa avei. 19 Pe arai opyta ramo heta ára pukukue pe óga jojohuha ári, Israel ñemoñarenguéra opytapa avei hekohápe ojaopógui Nanderuete rembipota. 20 Ha sapy'a mbovy árante pe arai opyta ramo pe óga jojohuha ári, péicha mbovy árante Israelguakuéra opyta avei, Nanderuete oipota háicha ha ohechauka háicha hembipota pe arai rupi upeichaite Israelguakuéra iñe'ẽrendu avei. 21 Ha pe arai opyta ramo ka'aru guive pyhareve pevẽte, oipykúi hikuái pe pyhareve; pe arai opu'ã ramo ára pukukuépe térã pyharekuépe, pya'e ha'ekuéra oñembosako'i oipykúi hağua avei hapekuérare. 22 Térã opyta ramo mokõi ára pukukue, térã peteĩ jasy peve, térã heta jasy peve, pe arai opyta aja pukukue pe óga jojohuha ári, umi Israel ñemoñarenguéra opyta avei, noñemongu'úi hikuái; ha pe arai opu'ã jevy ramo, oipykúi hikuái avei. 23 Pende Ruete he'i ramo oho hağua, oipykúi hikuái, ha pende Ruete he'irõ opyta hağua, opyta hikuái, pende Ruete he'i háicha ichupekuéra Moises rupi, peichaite ojaopapa hikuái.

Numbers 10

1 Nanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 2 Ejapouka mokõi turu (trompéta) óro morotĩguiguáva, martillope oñe'ẽmbotava'eráva ha umía reiporúta rehenói hağua ne retãyguakuérape atyguasúpe, ha remongu'e hağua atyguasukuéra oipykúi jevy hağua hapekuérare. 3 Ha oñembopu ramo mokõivéva, opaite ne retãygua oñembyatyva'erã nde ypýpe, pe óga jojohuha rokẽme. 4 Ha peteĩte oñembopu ramo, ouva'erã nde

ypýpe tríbu ruvichakuéra ha Israel 1000 aty arigua ruvichakuérante. 5 Ha oñembopu hatã ha pya'e ramo oñemongu'e raëva'erã umi aty oïva kuarahyresẽ gotýo. 6 Ha oñembopu hatã pya'eiteva'erã mokõiha oñemongu'e haña umi aty oïva sur gotýo. 7 Ha rehenoiuka ramo oñembyatypa haña atyguasúpe, oñembopuva'erã mbeguemive. 8 Ha Aaron ra'ykuéra, umi pa'i, ombopuva'erã umi turu; ha péva opytáta tembiapoukapy ramo pene ñemoñarenguérape guarã. 9 Ha penderehe ija'e'ýva ou ramo pene retãme oñemoi haña penderehe pembopuva'erã pya'e pya'e pende turu ha pende Ruete, pende Jára, imandu'áta penderehe, ha pendesalváta penderehe ija'e'ývagui. 10 Pembopuva'erã turu pende vy'aha árape, pende arete aja, jasy pyahu árape, peikuave'ẽ ramo pene kuave'ẽmby ojehapypáva ha pene kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva, ha oíta penderehe mandu'a pende Jára renondépe, Che Jahve, pende Ruete, poipytyvõta. 11 Pe año mokõiháme, jasy mokõiha, ára 20-hápe, pe arai opu'ã pe óga jojohuha árigui. 12 Israel ñemoñarenguéra oipykúi Sinai desiértogui, aty atýpe osẽ hikuái, pende Ruete omohendauka haguéicha ichupekuéra; ha pe arai opyta jevy Paran desiértope. 13 Ha'ekuéra oipykúi Ñanderuete he'i haguéicha ichupekuéra Moises rupi. 14 Juda ejército oho tenonde ipoyvi rapykuéri, ha Naason, Aminadab ra'y, oiko huvicha ramo. 15 Upéi osẽ Isacar division; Natanael, Suar ra'y, oiko huvicha ramo. 16 Upéi osẽ Zabulon division; Eliab, Helon ra'y, oiko huvicha ramo. 17 Uperire osẽ Leviguakuéra, Gerson ha Merari ñemoñarenguéra, oguerojávo pe óga jojohuha. 18 Upéi oipykúi Ruben ejército ipoyvi rapykuéri; ha Elisur, Sedeur ra'y, oiko huvicha ramo. 19 Upéi osẽ Simeon division, Selumiel, Zurisadai ra'y, oiko huvicha ramo. 20 Hapykuéri osẽ Gad division, Eliasaf, Deuel ra'y, oiko huvicha ramo. 21 Upéi oipykúi umi Levigua, Coat ñemoñarenguéra ogueraha haña umi óga jojohuha rembiporu; ha ha'ekuéra oguhẽ ramo guarã, tojohu ambue Leviguakuéra omopu'ãmaha pe óga jojohuha henda pyahúpe. 22 Upéi oipykúi Efrain ejército ipoyvi rapykuéri; ha Elisama, Amiud ra'y, oiko huvicha ramo. 23 Efrain rapykuéri osẽ Manases division, Gamaliel, Pedasur ra'y, oiko huvicha ramo. 24 Upéi osẽ Benjamin division, Abidan, Gideoni ra'y oiko huvicha ramo. 25 Upéi oñepyrũ oipykúi Dan ejército ipoyvi rapykuéri. Ha Ahieser, Amisadai ra'y, opyta huvicha ramo. 26 Dan rapykuéri osẽ Aser division, Pagiel, Ocran ra'y, oiko huvicha ramo. 27 Upéi osẽ Neftali division; Ahira, Enan ra'y, oiko huvicha ramo. 28 Péicha Israel ñemoñarenguéra oipykúi 4 ejército reheve. 29 Upéramo Moises he'i hovaja Hobábpe, Raguel ra'y, peteĩ Madiangua: Ore ningo roipykúi rohóvo pe tetã Ñanderuete he'iva'ekuẽpe ome'ẽgui iñe'ẽ oréve. Ejúna orendive ha mba'e porã rojapóta nderehe, Ñanderuete ome'ẽma iñe'ẽ ojaipotaha mba'eporã Israel rehe. 30 Hobab katu ombohováí Moiséspe: Che ndahamo'ãi, aháta che retãme, che pehẽnguekuéra oĩháme. 31 Ha Moises he'i ichupe: Ajerure ndéve ani orerejátei; nde ningo reikuaa porãve mamópa ikatu romopu'ã ore rekoha ko'ã desiérto ko'avape ha nde oremboguata porãta desiértokuéra rupi. 32 Reju ramo orendive nde rehupityta avei mba'eporã Ñanderuete ojaipotava oréve guarã. 33 Upéicha Israelguakuéra oipykúi Ñanderuete cêrroguet oguata haña mbohapy ára pukukue; ha Ñanderuete karamegua oho henonderãme mbohapy ára pukukue, ohekávo ichupekuéra guarã peteĩ tenda opytu'u haña. 34 Ha arakuẽpe Ñanderuete arai oho hi'arikuéra, osẽ guive hekohágui. 35 Pe karamegua oñemongu'évo, Moises he'i: Epu'ãmína, ore Ruete, ha emosarambipa umi opu'áva nderehe ha tokañy nde ypýgui umi nderehe ija'e'ýva. 36 Ha opytávo, he'i: Epytamína, Nde, ore Ruete, Israelguakuéra rekohápe.

Numbers 11

1 Israelguakuéra oñe'ẽngururu vai Ñanderuete rehe, ha Ñanderuete ohendúvo péva ipochy, ha hendy ijapytepekuéra hata, ha oñepyrũ ombokusugue peteĩ hekoha apýra guive. 2 Upémaramo Israelguakuéra ojerure asy Moiséspe, ha ha'e oñembo'e Ñanderuetepe ombogue haña pe tata, ha pe tata ogue. 3 Ha'ekuéra ombohéra pe yvy pehẽngue Tabera (tata renda), Ñanderuete rata hendýgui ijapytepekuéra. 4 Ha umi tetã ambueygua ojehe'ava'ekue hesekuéra ou ipy'a tarovaite ho'useitereígui so'o, upéramo Israel ñemoñarenguéra hasẽ joaite avei hendivekuéra ha he'i hikuái: Máva ikatu ome'ẽ oréve so'o ro'umi haña, 5 oremandu'a umi pira rehe ro'u reiva'ekue Egíptope, ha pepíno, merõ, puérro, sevói ha ájo rehe; 6 ha ko'áña ore ánga ipíru; ore resa ndohecháí mba'eve, ndaha'etí ramo ko mana kóvante. 7 Ha pe mana ojoguákuri kuratũ ra'ýi sa'yjývape. 8 Israelguakuéra oñemosarambi ñũre omono'õ haña ha upéi omongu'i molínope térã ojoso angu'ápe, upéi ombojy japepópe (óllape) térã ojapo ichugui pan he'ẽva; ha hekue ojogua pan pyahúpe, acéite reheve. 9 Pyharekuẽpe ho'a ramo ysapy, ho'a avei ko mana. 10 Ha Moises ohendúvo

hetäyguakuéra hasẽmba joaha, peteĩteĩ hõga aoguigua rokẽme; Ñanderuete pochy hendy hi'arikuéra, ha Moises oñepyrũma ipochy avei, 11 ha he'i Ñanderuetepe: Mba'érepa rejapo mba'éviete ne rembiguái rehe. Ha mba'éicha rupípa nda'a porái nde resa renondépe, Nde remoĩ ko tetã kóva, peteĩ cárga ipohyietéva ramo cheári. 12 Che piko agueruraka'e ichupekuéra yvy apére ere haña chéve: Egueraha nde jyva ári ku okambúva ojereraha háicha, roguahẽ meve pe yvy reme'ẽséva pe oréve. 13 Mamóguipa che aguenohẽta so'õ ame'ẽ haña opavavépe. Cherehe oñe'ẽ vai hikuái, ha he'i: Eme'ẽ oréve so'õ ore rembi'urã. 14 Ndaikatúi che año chepu'aka opaite ko'ã tetãygu reहे, ipohyietereĩgui chéve. 15 Nde chereja ramo che añoite, che ajerure ndéve chejuka haña, oime ramo ha'a porã nde resa renondépe. Ani haña ahecha mba'évai ojuhúva chéve. 16 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe: Eiporavo 70 karai anciano Israel ruvichakuéra apytégui, oisãmbyhy porãva, ha egueru pe óga jojohuha rokẽme ha toha'ārõ hikuái upépe nendive. 17 Che aguejýta añe'ẽ haña nendive upépe, ha amboja'óta pe pytu porã oĩva ndepype amoĩ haña ipypekuéra; ha ha'ekuéra ogueraháta nendive ko tetã cárga pohýiva, ha ndererahamo'ávẽi neañõnte. 18 Ha tetãyguakurape ere: Peñemopotĩke ko'ẽ ramoñarã, ha pe'úta so'õ; peẽ penerasẽgui pende Ruete apysápe ha peje: Máva ikatu ho'uka oréve so'õmi; añetehápe oho porãveva'ekue oréve Egípto retãme; pende Ruete katuete ome'ẽta peẽme so'õ ha pe'u joáta. 19 Ha ndape'umo'ãi peteĩ árante, térã mokõi, térã 5, térã 10, térã 20 árante, 20 peteĩ jasy pukukue katu pe'úta, osẽmba peve pene tĩ rupi, ha penembojeguara peve, ndapejapóigui mba'e ramo pende Ruetépe oĩva pende apytépe, ha penerasẽgui henondépe, ha peje: Mba'upéiko ñasẽra'e Egípto retãgui. 21 Upémaramo Moises he'i Ñanderuetepe: 600.000 kuimba'e oĩ ko tetã kóva che jerekuévo; Nde katu ere: Ame'ẽta ichupekuéra so'õ, ha ho'úta hikuái so'õ peteĩ jasy pukukue. 22 Rojukapáta ichupekuéra ñuarã opaite ore rymbakuéra ohupitypa haña. Térãpa oñembyatypáta ichupekuéra ñuarã opaite pirakuéra yguasu pegua hyguatãmba haña hikuái. 23 Upéramo Ñanderuete he'i jevy Moiséspe: Imbykymapa ohóvo pende Ruete pu'aka; aña rehecháta oikópa che ñe'ẽ térãpa nahániri. 24 Ha Moises oho omombe'u haña hetãyguakurape Ñanderuete ñe'ẽ; ha ombyaty rire umi Israel ruvicha ha omohenda ichupekuéra pe óga jojohuha jerekuévo, 25 Ñanderuete oguejy arai rupi, ha oñe'ẽ ichupe; ha Ha'e oipe'amimi Moises pytu porãgui ome'ẽ haña umi 70 mburuvichápe; ha oguejy vove hi'arikuéra pe pytu porã oprofetiza hikuái, kurimive katu ndoprofetizavéi. 26 Mokõi kuimba'e, umi 70 apytépe, hérava Eldad ha Medad, umía ári oguejy avei pe pytu porã noñuaheséi ramo jepe pe óga jojohuhápe, ha'ekuéra oprofetiza avei pe tekohápe, pe pytu porã oguejýgui avei hi'arikuéra. 27 Ha peteĩ mitãrusu oñani omombe'u haña Moiséspe, he'ívo: Eldad ha Medad oprofetiza hogakuéra rupi. 28 Upéramo Josue, Nun ra'y, Moises pytyvõhára imitãrusu arakuéra guive, he'i: Nde che jára, ejokóna ichupekuéra. 29 Ha Moises he'i jevy ichupe: Ndépa nerakate'ỹ cherehe. Mba'éicha tamora'e mayma Ñanderuete retãygu toiko proféta ramo ha Ñanderuete tome'ẽ ichupekuéra Ipytu Porãitáva. 30 Ha Moises oho jevy pe tekohápe, Israel ruvichakuéra ndive. 31 Ha Ñanderuete ombou peteĩ vytytuguera haña ynambutitĩ yguasúguio, ha umía ho'a hekoha jerekuévo, ojeguata pukukue peteĩ ára kuarahyresẽ gotýo, ha peteĩ ára yvate gotýo, haimete mokõi jyva (90 centímetro) ijatypa ojo'ári. 32 Upéramo tetãyguakuéra opu'ã ombyaty pe ára, pe pyhare pukukue, ha ambue ára pukukue, ombyaty haña hikuái ynambutitĩ; upe sa'ive ombyatýva, ombyaty 10 homer (100 balde) ha omyasãi hikuái pe atyha renda jerekue pukukue rehe (omokã haña kuarahy akúpe). 33 Pe so'õ oĩ gueteri hina hã pa'ũme ha oisú'u mboyve hikuái, Ñanderuete pochy hendy hetãyguakuéra apytépe, ha Ha'e ohavira hetãyguakurape peteĩ plága vaiete rupi, ha heta omano. 34 Ha ombohéra pe tenda Kibrot-hataava, upépe oñotýgui umi tetãygu ojepe'apy vaieteva'ekue tembi'u porã rehe. 35 Pe Kibrot-hataavágui Israelguakuéra oipykúi Hazerot peve, ha opyta hikuái Hazerótpe.

Numbers 12

1 Miriam ha Aaron oñe'ẽ vai Moises rehe, ha'e omenda haguére peteĩ kuñakarai Cusguáva rehe. 2 Ha he'i hikuái: Moises rupi añõntepa Ñanderuete oñe'ẽne. Noñe'ẽichénepa orérupi avei. Ha Ñanderuete ohendupa. 3 Ha Moises oñemomirĩve ha ipy'aporãve opaite ambue kuimba'e ha kuñakuéra ndive oikóva guive ko yvy apére. 4 Upéi Ñanderuete he'i Moises, Aaron ha Miriámpe: Tapeho peẽ mbhapyvẽva pe óga jojohuha rendápe, ha oho hikuái. 5 Upéramo Ñanderuete oguejy peteĩ arai rupive ha oñemoĩ pe óga jojohuha rokẽme, ha ohenói Aaron ha Miriámpe oñuahẽ haña pe óga jojohuha rokẽme. 6 Ha he'i ichupekuéra: Ko'ãña pehendú porãke che ñe'ẽ. Oĩ

ramo pende apytépe peteĩ proféta , Che ajehechaukáta ichupe techapáy rupi, téra iképe añe'ẽ haña hendive, 7 ndaupéichai, che rembiguái Moises ndive, heko porávégui opaite ambue che rembiguaikuérargui ha ojapo hekópe che rembipota. 8 Hovakete añe'ẽ hendive, hesakã porã háicha, ha ndaha'úi ta'ãnga rupi; ha ha'e ohecháma Jahve rete. Mba'éguipa ndapekyhyjéira'e peñe'ẽvai haña che rembiguái Moises rehe. 9 Upérõ Ñanderuete pochy hendy hesekuéra ha oho. 10 Ha pe arai oñemboyke rire pe óga jojohuhágui, péina Miriam ileprapa ku yro'y rypy'áicha (heládaicha) ha Aaron oma'ẽ Miriam rehe, ha péina ileprapa . 11 Ha Aaron he'i Moiséspe: Nde, che jára, anína remoítei ore ári ko angaipa; ku itarovávaicha ore rembiapo, ore roñemoangaipágui. 12 Aníkema ha'e opytátei ku onacéva membykua ramo isy ryégui, ha ho'o oñembyaipapotávaicha. 13 Upéramo Moises omba'ejerure Ñanderuetepe ha he'i: Ajerure asy ndéve, che Jára, emonguerána ichupe ko'ágã. 14 Ñanderuete katu ombohováí Moiséspe: Itúva ondyvu ramo hova rehe, noguerotíriva'erãpa ha'e 7 ára pukukue. Toñemosẽ ichupe pende rekohágui 7 ára pukukue, ha upéi tou jevy pende rekohápe. 15 Péicha oñemosẽ Miriámpe hekohágui 7 ára pukukue; ha Israelguakuéra noñemongu'úi henonderãme, Miriam ou jevy peve hekohápe. 16 Uperire katu tetãyguakuéra oipykúi Hazerótgui, ha opyta hikuái Paran desiértope .

Numbers 13

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 2 Emondo kuimba'ekuéra omaña porã haña Canaan yvy rehe, Che ame'ẽtava Israel ñemoñarenguérape. Opaite 12 Israel tríbugui remondóta peteĩ kuimba'e, oikóva ijapytépe mburuvicha ramo. 3 Ha Moises omondo Paran desiérto guive, Ñanderuete he'i haguéicha; ha opaite ko'ã kuimba'e oikóma mburuvicha ramo Israel ñemoñarenguéra apytépe. 4 Ko'áva hína héra: Ruben tríbugui oñemondo Samúa, Zacur ra'y; 5 Simeon tríbugui oho Safat, Hori ra'y; 6 Juda tríbugui oho Caleb, Jefune ra'y; 7 Isacar tríbugui oho Igal, Jose ra'y; 8 Efrain tríbugui oho Oséas, (Josué) Nun ra'y, (11,28). 9 Benjamin tríbugui oho Palti, Rafu ra'y; 10 Zabulon tríbugui oho Gadiel, Sodi ra'y; 11 Jose tríbugui , péva Manases tríbugui oho Gadi, Susi ra'y; 12 Dan tríbugui oho Amiel, Gemali ra'y; 13 Aser tríbugui oho Setur, Miguel ra'y; 14 Neftali tríbugui oho Nahbi, Vapsi ra'y; 15 Gad tríbugui oho Geuel, Maqui ra'y. 16 Ko'áva hína umi 12 kuimba'e Moises omondova'ekue omaña haña Canaan yvy rehe; ha Moises ome'ẽ Oseáspe, Nun ra'y, peteĩ téra pyahu: Josue. 17 Moises omondo ichupekuéra omaña porã haña Canaan rehe ha he'i ichupekuéra: Tapeho ko'águi Négev peve, ha pejupi pe cérrope , 18 ha pema'ẽ mba'eichagua tetãpa oiko upérupi, imbarete téra ikangy, mbovy térãpa heta, 19 ha mba'eichagua yvypépa oiko hikuái, iporã térãpa ivai; ha mba'eichagua távape oikopa hikuái, ndaikorapyjeréi térãpa ikorapy jere yvate hikuái, 20 ha mba'eichagua kokuépa, iporãpa oñeñemitỹ haña téra nahániri, oípa ipype ka'aguy téra nahániri; peñemombaretéke ha pemono'õ hi'akuéra. Heta parralkuéra oñepyrũma hi'a. 21 Upérõ oho hikuái, ha ohecha porãmba Zin desiérto guive Rehob peve, oñuahẽ Hamat peve. 22 Oike hikuái Négevpe ha ohasa Hebron peve; upépe oiko Ahiman, Sesai ha Talmai, Anac ra'ykuéra. Hebron oñemopu'áva'ekue 7 año oñemopu'ã mboyve Zoan, Egípto retãme. 23 Ha oñuahẽ hikuái Escol yakã meve, ha upégui oikytĩ peteĩ parral rakã hi'a reheve, ha omosãingo peteĩ yvyra rehe mokõi kuimba'e ogueraha haña ijati'yre, ha upéicha avei umi granáda ha hígo yvakuéra. 24 Pe yvy oñembohéra Escol cérro , upégui umi 12 kuimba'e oikytĩgui pe parral'a . 25 Ha ojevy hikuái 40 ára haguépe ohecha porãmba rire Canaan yvy. 26 Ha ou hikuái Moises, Aaron ha mayma Israelgua rendápe, Paran desiértope , Cadéspe ha omba'emombe'u ichupekuéra opaite mba'e ohechava'ekue guive, ha ohechauka ichupekuéra umi yva ogueruva'ekue. 27 Ha omba'emombe'u hikuái, ha he'i: Ore roñuahẽ pe yvy peẽ oremondo haguépe, ha añetehápe upépe osyry kamby ha eíra; ha ko'áva hi'akue. 28 Canaan tetãyguakuéra katu imbarete, itavakuéra ituichaiterei ha ikorapy jere yvate; rohecha avei upépe Anac ra'ykuérape. 29 Amalecgua oiko Négevpe, Hetgua, Jebusgua ha Amorgua oiko cerrokuéra oĩháme, ha Canaangua oiko yguasu rembe'ýpe ha Jordan rembe'ýpe. 30 Upéramo Caleb omokirirĩ umi tetãyguápe oíva Moises renondépe, ha he'i: Jaha katu, ñambopoguy haña ichupekuéra; ñandepu'akáta hesekuéra. 31 Ha umi ambue kuimba'e ohova'ekue hendive, he'i joa: Ndaikatumo'ãi ñambopoguy ichupekuéra, imbareteve ñandehégui. 32 Ha'ekuéra oñe'ẽvai Canaan rehe Israel rekohápe, ha he'i: Pe yvy ore rohasava'ekue rupi romaña haña, peteĩ yvy omokõva umi ipype oikóvape; ha tetãyguakuéra rohechava'ekue guive kuimba'e ijyvatéva. 33 Rohecha avei upépe kuimba'e ijyvateitereíva (gigánte), Anac ra'ykuéra, gigantekuéra

ñemoñare, ore resápe rojogua tukúpe; ha hesapekuéra ñuarã ore avei rojogua tukúpe.

Numbers 14

1 Upéramo opaite tetäyguakuéra guive osapukái ha hasẽ pe pyhare pukukue. 2 Ha Israel ñemoñarenguéra oñe'ẽvai Moises ha Aaron rehe; ha mayma Israelguakuéra he'i ichupekuéra: Romanonteva'erãmo'ã Egípto retãme, térã romanova'erãmo'ãra'e ko desiérto kóvape. 3 Mba'upépa Ñanderuete oregueru ko yvýpe ro'a haña kyse puku rãimbépe, ore rembirekokuéra ha ore ra'ykuéra ho'áta ipopekuéra. Iporãve roho jevy Egípto retãme. 4 Ha he'i ojupe hikuái: Jaiporavo peteĩ mburuvichaguasu jajevy haña Egíptope. 5 Upémaramo Moises ha Aaron oñesũ tĩndyhápe Israel ñemoñarenguéra aty renondépe. 6 Ha Josue, Nun ra'y, ha Caleb, Jefune ra'y, ohova'ekue avei Canaan yvy ohechávo, omondoro ijao, 7 ha oñe'ẽ mayma Israel ñemoñarenguéra atýpe, ha he'i: Pe yvy rohova'ekue rohecha ningo yvy neporãitereiva. 8 Ñanderuete hory ramo ñanendive, Ha'e ñandereraháta pe yvy pévape, ha ome'ẽta ñandéve pe yvy osyryhápe kamby ha eíra, 9 upévagui ani peñemoĩ Ñanderuete rehe, ha ani pekyhyjétei hetäyguakuéragui, ñande ñamokõta ichupekuéra pan peh...nguéicha; ipytyvõhára ojeíma ichuguikuéra, ha ñanendive oĩ Ñanderuete, upévale ani pekyhyje ichupekuéra. 10 Upémaramo umi ijatýva ojukase ichupekuéra itápe, Ñanderuete reko jajaipa katu ojehechauka pe óga jojohuha rendápe mayma Israel ñemoñarenguéra renondépe. 11 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Araka'e pevépa ko'ã tetäygu chembopochýta. Araka'e pevépa ndojeroviamo'ãi cherehe, jepevémo ajapo umi milágo ijapytepekuéra. 12 Mba'asy vai rupi ahundíta ichupekuéra opa peve, ndehégui katu ajapóta peteĩ tetã ndetuicháva ha imbaretevéva ichuguikuéra. 13 Moises katu ombohováĩ Ñanderuetepe: Upérõ umi Egíptoygua ohendúta ko'ã mba'e, ijapytégui reguenohéva'ekue ko tetã kóva pu'aka ndetuicha rupi. 14 Mba'épa he'íne avei umi ambue tetã, ohendu ramo ko'ã mba'e; Nde, ore Ruete, reikóva ore mbytépe, ore rovaképe rejehechauka hague ore Jára ramo, ha nde arai oíha ore ári, arakuépe Nde reho ore renonderãme arai rupi ha pyharekuépe tata rupi. 15 Nde rejukase ko'ã tetäyguakuérape peteĩ kuimba'eichaite ramo; ha umi ohendumava'ekue ne rerakuãguas ha he'íne: 16 Ijára (Jahve) ndaikatúigui omoíngé ichupekuéra pe yvy Ha'e opromete haguépe, upévale ojukánte ichupekuéra desiértope. 17 Ko'ãga che ajerure ndéve ehechauka nde reko añeteguáva, Nde ere haguéicha: 18 Ore Ruete hasy ipochy haña ha tuicha iporiahuvereko, Nde reperdona umi kuimba'e ha kuña rembiapo vai ha heko pu'ásévape, pe angaipavóra opoise'yva hembiapo vaigui katu Nde rehaviráta; Nde voi rehaviráta tuvakuéra, mbohapy térã irundy ñemoñarenguéra peve (generaciónes peve). 19 Eperdona jevy ko ne retã reko ñaña nde poriahuvereko tuicha rupi, reperdona haguéicha, rosẽ ramoguare Egíptogui ko'ãga peve. 20 Upémaramo Ñanderuete he'i: Che aperdonáta ichupekuéra nde rejerurégui. 21 Añetehápe, Che rekovere, ha che reko jajaipa rehe omyenyhẽ háicha ko yvy, 22 mayma ohechava'ekue guive che reko jajaipa ha che milagrokuéra ajapova'ekue Egíptope ha ko desiértope, 23 ndohechamo'ãi pe yvy Che aprometeva'ekue ituvakuérape; chepy'ara'ã vaiguima 10 jevy (véces). 24 Che rembiguái Calébpe katu oĩgui ipype ambue pytu, ha'e iñe'ẽrendu porãgui, Che amoingéta ichupe pe yvy ha'e oíke haguépe, ha iñemoñarenguéra oguerokóta pe yvy imba'eteéva ramo, 25 ko'ãga katu oíko gueteri upépe Amalecgu ha Canaangua umi cerrokuéra pa'ũme. Pejere jevy ko'ẽrõ ha pesẽ desiérto gotýo, pe Yguas Pytã rape rehe. 26 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moises ha Aarónpe, ha he'i: 27 Araka'e pevépa ahendúne ko tetã ñaña oñe'ẽvaíva cherehe, ahendupa voi iñe'ẽvai he'imava'ekue cherehe. 28 Upévale ere ichupekuéra: Che rekove rehe, he'i Jahve, pende Ruete, ha'ekuéra oñe'ẽ haguéicha chéve, upeichaite Che ajapóta avei hesekuéra. 29 Opaite oñemoíva cherehe ko desiértope omanóta avei ko desiértope, oimeraẽ oñe'ẽvaíva guive cherehe ha ombotýmava guive 20 año oñeñotýta ko desiérto kóvape. 30 Ha'ekuéra añetehápe ndoikemo'ãi Canaan yvýpe, Che amopu'ã ramojepe che po ame'ẽvo che ñe'ẽ omoíngetaha ipype; Caleb, Jefone ra'y, ha Josue, Nun ra'y katu oíkeva'erã ipype. 31 Ha pende ra'y michíva, pejeva'ekue hesekuéra ho'apataha ambue tetã poguýpe, umiante amoingéta ha ha'ekuéra ohecháta Canaan yvy, peẽ ndape'apóigui mba'eve ramo. 32 Pende retেকে katu oñeñotýta ko desiérto kóvape. 33 Ha pende ra'ykuéra oikóta ovecha ñangarekohára ramo 40 año pukukue ko desiérto rupi, ha'ekuéra ogueraháta ijehekuéra pene angaipa, pende retেকে ikusuguepa peve ko desiértope. 34 Cuarénta ára pene mañahára ohova'ekue Canaan retãme, upévagui 40 año pukukue pende ra'ykuéra oha'ārõta oíke haña Canaan retãme, peẽ peñandu

haġua pende retépe Che añemomombyry hague pendehegui. 35 Che Jahve, pende Ruete, ame'ëma che ñe'ë ha péicha ajapotaha ko tetã ñaña rehe oñemoĩ haguére cherehe; ko desiértotope omanombáta ha ikusuguepáta. 36 Ha umi 10 mañahára ohova'ekue omaña haġua Canaan yvýre ha ojevývo omoñe'ëngururu Israelguakuérape ha oñemoĩ Ñanderuete rehe, ha oñe'ëvai avei Canaan yvýre, 37 umi 10 kuimba'e oñe'ëvaiva'ekue Canaan yvy rehe, omanomba sapy'aitépe Ñanderuete renondépe. 38 Josue, Nun ra'y, ha Caleb, Jefone ra'y katu nomanói, ojerovia porã haguére pende Ruete pu'aka rehe. 39 Ha Moises he'i ko'ã mba'e mayma Israel ñemoñarenguérape ha umi tetãygua ombyasyeterei. 40 Ha opu'ã hikuái ambue pyhareve ha ojupi pe cérro ru'áme, ha he'i hikuái: Ápe roime roho haġuáicha Canaan retãme Ñanderuete he'i haguéicha; ore roñemoangaipáma. 41 Ha Moises he'i ichupekuéra: Mba'upépa pepyrũ Ñanderuete ñe'ë rehe. Ko'ã mba'e nosë porãmo'ãi peëme. 42 Ani pehótei, Ñanderuete noĩvéimagui pene mbytépe, ani haġua pe'átei pende rayhu'ýva poguýpe. 43 Umi Amalecgua ha Canaangua oĩ pene renonderãme, ha pe'áta ikyse puku ráimbépe; peë napeneñe'ërenduséi haguére Ñanderuetépe, upévagui Ñanderuete noĩmo'ávéma penendive. 44 Upeichavéramo jepe oñembopy'ahatã hikuái ha oho ojupi pe cérro ru'áme; Ñanderuete karameġua ha Moises katu opyta Israel rekohápe. 45 Ha umi Amalecgua ha umi Canaangua oikóva umi cerrokuéra rupi ou ojeity haġua Israelguakuéra ári ha sarambi ojapo ichuguikuéra, omuñávo ichupekuéra Horma peve.

Numbers 15

1 Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 2 Eñe'ë Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Peike vove pe yvy Che ame'ëtava peëme peiko haġuáme, 3 ha upépe peikuaave'ëva'erã kuave'ëmby ojehapypáva pende Ruetépe ġuarã, peikuave'ëségui térã peprometégui, térã pende areteguasu jave mba'e ryakuã porã pende Ruetépe, upérõ peikuave'ë pende tóro , pende ovecha térã kavara reheve; 4 avei 2,2 lítro trigo ku'i porã, oñembojehe'apyréva 0,9 lítro acéite reheve. 5 Pekuave'ëva'erã avei 0,9 lítro víno oimeraë ovecha ra'yrsu reheve ojehapypáva kuave'ëmby ramo. 6 Peikuave'ë ramo ovecha mácho peikuave'ëta avei 4,4 lítro trigo ku'i porã oñembojehe'apyréva 1,2 lítro acéite reheve. 7 Hi'ári 1,2 lítro víno peikuave'ëva'erã mba'e ryakuã poráva ramo pende Ruetépe ġuarã. 8 Peikuave'ë ramo peteĩ tóro ra'yrsu kuave'ëmby ojehapypáva ramo peme'ë haguére pene ñe'ë térã kuave'ëmby py'aguapy reheguáva ramo pende Ruetépe, 9 peikuave'ëta hendive 6,6 lítro trigo ku'i porã oñembojehe'apyréva 1,8 lítro acéite reheve; 10 ha 1,8 lítro víno peñohëta kuave'ëmby hendypáva ári hyakuã porã haġua pende Ruetépe ġuarã. 11 Péicha ojejapova'erã peteĩteĩ umi tóro ra'yrsu rehe, ovecha mácho ra'yrsu rehe, ovecha ra'yrsu rehe térã kavara ra'yrsu rehe. 12 Peikuave'ëvéta ramo pene rymba, peikuave'ë avei hekópe pe trigo ku'i ha víno heta háicha pene rymba. 13 Peteĩteĩva oikuave'ëva guive oikuave'ëta hekópe ikuave'ëmby hendypáva hyakuã asy haġua pende Ruetépe ġuarã. 14 Ha oiko ramo penendive térã pene ñemoñarenguéra apytépe peteĩ tetã ambueygua, ha'e oikuave'ëta avei peë peikuave'ë háicha. 15 Peteĩ tembiapoukapýnte oĩ Israelgua ha tetã ambueyguaëpe ġuarã, oikóva guive pende apytépe; pe oikuave'ëva pende Ruetépe ġuarã peteĩcha oikóta avei henondépe. 16 Peteĩ mbo'epy ha peteĩ tembiapoukapýnte peguerékóta, peë ha tetã ambueygua oikóva pende apytépe. 17 Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 18 Eñe'ë Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Áġa peike vove pe yvy mamo che poguerahahápe, 19 peñepyrũ guive pe'u pan Canaan yvy peguare, peikuave'ëva'erã avei ichugui pende Ruetépe ġuarã. 20 Pe pan peteĩha pembojýtava pende trigo pyahuetégui peikuave'ëta chéve ġuarã, peikuave'ë háicha avei pe trigo ra'ýi hi'aju tenondeguáva. 21 Peë ha pene ñemoñarenguéra peikuave'ëta chéve ġuarã pe pan tenondeguáva peë pembojýva pende trigo pyahueteguiguaréva. 22 Peë pejavy ramo térã penderesarái ramo peteĩ che ñe'ë ha'eva'ekuégui Moiséspe, 23 opaite ñe'ë apytégui Che ha'eva'ekue guive Moiséspe peë pejapo haġua, aña'ëha ára guive Israel ñemoñare renonderãre, 24 upérõ Israel retã oikuave'ëva'erã peteĩ tóro ra'yrsu kuave'ëmby ojehapypáva ramo mba'e ryakuã asýva pende Ruetépe, trigo ku'i ha víno reheve ha peteĩ kavara mácho kuave'ëmby angaipa reheguáva ramo. 25 Ha pe pa'i ojapova'erã kuave'ëmby angaipa reheguáva mayma Israel ñemoñare aty rehe; ha oñeperdonáta ichupekuéra ojavyva guive, upévore ha'ekuéra ogueruva'erã ikuave'ëmby hendýva ha hi'angaipa reheguáva pende Ruetépe ġuarã. 26 Ha oñeperdonáta mayma Israel ñemoñarenguéra, ha avei tetã ambueygua oikóva pende apytépe, opaite ijejavýgui. 27 Peteĩ tapicha oñemoangaipa ramo noñemoangaipaséi ramojepe, oikuave'ëva'erã peteĩ kavara oguerékóva peteĩ año

kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo. 28 Ha pe pa'i oikuave'ẽva'erã kuave'ẽmby angaipa reheguáva pe tapicha oñemoangaipáva rehe; ha'e oñemoangaipa ramo oipota'ỹre pende Ruete renondépe, oñemoĩ porã jevýta ichupe ha oñeperdonáta avei ichupe. 29 Israel ñemoñare ha pe tetã ambueyguápe ġuarã oikóva ijapytepekuéra, peteĩ tembiapoukapýnte oíva'erã oñemoangaipa ramo oikuaa'ỹre. 30 Ha pe tapicha ojapóva oimeraẽ mba'evai oipotágui, taha'e Israelgua térã tetã ambueyguáva, upéva oñemoĩma pende Ruete rehe ha pe tapicha pévape ojejukava'erã hetãyguakuéra apytégui. 31 Pe tapicha nomomba'éiva pende Ruete ñe'ẽ ha oñemboykéva hembipotágui ojejukava'erã; iñaña reko ho'ava'erã hi'ári. 32 Israel ñemoñarenguéra oiko aja desiértope ojohu hikuái peteĩ kuimba'e ombyatýva jepe'a jepytu'uha árape. 33 Ha umi ojohuva'ekue ichupe jepe'a ombyatyhápe, ogueru ichupe Moises ha Aaron rendápe; 34 ha omoĩ hikuái ichupe cárcelpe , ndojekuaa porãigui mba'épa ojejapova'erã hese. 35 Upérõ Ñanderuete he'i Moiséspe: Katuete omanova'erã pe kuimba'e péva; mayma atygua togueraha ichupe pende rekohágui oka gotýo ha tojapi hikuái itápe omano meve. 36 Upémaramo umi atypegua oguenohẽ ichupe pe atyha rendágui, ha ojapi ichupe itápe omano meve, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 37 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 38 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra tomoĩ jeguaka ipóncho apýra rehe, péicha Israelgua ñemoñarenguéra oñemondeva'erã opaite árape umi jeguaka toñembovyvy inimbo hovýpe ipóncho rehe. 39 Ha pehechávo umi jeguaka penemandu'ava'erã opaite pende Ruete rembiapoukapy rehe, ha pejapopa haġua hekoitépe; ani haġua pejapo pene ánga térã pende rete rembipota vai térã pende resa oipotávante. 40 Péicha pejapóta penemandu'a ha pejapo haġua che rembipota, ha peñemboheko porã haġua pende Járape ġuarã. 41 Che Jahve, pende Ruete, poguenohẽva'ekue Egípto retágui, aiko haġua pende Ruete ramo. Che ningo Jahve, pende Ruete.

Numbers 16

1 Core, Izhar ra'y, Coat ra'y, Levi ra'y, ha Datan ityvýra Abiram ndive, Eliab ra'ykuéra ha On, Pelet ra'y, Ruben ra'ykuéra oñembyaty hikuái hapichakuéra ndive, 2 ha oñembo'y hikuái Moises renondépe ha Coat ndive oĩ 250 kuimba'e: Israel aty ruvichakuéra, mburuvichakuéra ha kuimba'e herakuã poráva, 3 ha umía ou Moises ha Aaron rendápe oñemoĩ haġua hesekuéra ha he'i hikuái ichupekuéra: Mba'érehe piko peẽ peñembotuicha ha peñemoĩ opaite Israel atyguasú rehe, opaite Israelgua heko potíva Ñanderuete oikógui ñande apytépe. 4 Moises ohendúvo ko'ã mba'e oñesũ tĩndyhápe; 5 ha oñe'ẽ Corépe ha hendive óuvape, he'ívo: Ko'ẽ ramo Ñanderuete ohechaukáta mávapa imba'e, mávapa heko potĩ ha mávapa Ha'e oipota oñemboja henondépe; Ha'e ohechaukáta upe Ha'e oiporavomava'ekuépe. 6 Péicha pejapo: Nde, Core, ha ne irũnguéra pejapyhy pene myatatĩha, 7 tatapyĩ hendýva reheve ha pemoĩ hi'ári mba'e ryakuã porã ha pejupa ko'ẽ ramo Ñanderuete renondépe; ha upe kuimba'e Ñanderuete oiporavótavape, upéva taheko potĩ; peẽ Leviguakuéra peñembotuichaiterei. 8 Moises he'ive Corépe: Ejapysaka ko'ãġa nde, Levi ra'yre: 9 Naimba'eguasúpa peẽme ġuarã Israel Jára penemboykévo Israel atýgui ha pendeporavo peservi haġua Ñanderuete róga rembiapópe ha peime haġua pene retãyguakuéra renondépe peservi haġua ichupekuéra. 10 Ñanderuete oheja peẽ Leviguakuéra peñemboja haġua hendápe, ha napeneryġuatãigui peikose avei Jahve pa'ikuéra ramo. 11 Upéicharupi peẽ ha penendive oíva peñembyatýva guive peñemoĩ Ñanderuete rehe; ha ndaha'éí Aaron rehe, ha mba'éiko ha'e, peñe'ẽ vai haġua hese. 12 Upéi Moises ohenoiuka Datan ha Abiram, Eliab ra'ykuérape, ha'ekuéra katu he'iuka Moiséspe: Ore ndorojumo'ãi ne rendápe. 13 Naimba'eguasúpa ndéve oregueru haġua peteĩ yvy osyryhápe kamby ha eíra, ha áġa orejukase avei ko desiértope , reñembojára haġua orerehe mbaretépope. 14 Ha nde ndaoremoingéi gueteri pe yvy osyryhápe kamby ha eíra, ha nereme'ẽi avei oréve pe yvy ni parraltykuéra ore mba'e teeráva. Rehesa'ótapa avei ko'ã kuimba'épe, ore ndorohomo'ãi. 15 Upéramo Moises ipochyeterei, ha he'i Ñanderuetepe: Ani rema'ẽtei ikuave'ẽmby rehe; che ndajapyhyĩ ichuguikuéra peteĩ búrru jepe, ha avave rehe ndajapói ivaíva. 16 Upéi Moises he'i Corépe: Nde ha nendive oíva, pejupa ko'ẽ ramo peñembyaty Ñanderuete renondépe; nde, ne irũnguéra ha Aaron; 17 ha peteĩteíva tojapyhy imyatatĩha ha pemoĩ mba'e ryakuã porã ha peñemboja Ñanderuete renondépe pene 250 myatatĩha ha mba'e ryakuã porã reheve, ha nde ha Aaron peñembojava'erã avei pe óga jojohuha renondépe pene mba'e myatatĩha reheve. 18 Ha peteĩteíva ojapyhytã imyatatĩha ha omoĩta ipype tata ha hi'ári mba'e ryakuã poráva, ha pejupáta pe óga jojohuha rokẽme, che ha Aaron rojútã avei. 19 Ha ambue pyhareve Core ombyatyuka opaite Israelguakuérape pe óga

jojohuha renondépe; upevove Ñanderuete reko jajaipa ojehechauka mayma ijatývape. 20 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moises ha Aarónpe, ha he'i: 21 Pejei ko aty apytégui, ha peteĩ sapy'aitépe ambokusuguéta ichupekuéra. 22 Ha'ekuéra oñesũ tĩndyhápe, ha he'i hikuái: Ore Ruete, Nde ningo kuimba'e ha kuña pytu Jára. Nde nereñemoangaipái ore roñemoangaipa háicha. Mba'érehapa ndepochýta mayma ijatýva ndive. 23 Upémaramo Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 24 Eñe'ëve Israelguakuérape ha ere: Pejei Core, Datan ha Abiram róga tymba pirekueguigua ypýgui. 25 Upémaramo Moises opu'ã ha oho Datan ha Abiram rendápe, ha umi Israel karai ancianokuéra oho joa hapykuéri. 26 Ha Moises oñe'ẽ opaite oñembyatývape, ha he'i: Pejei ko'ã kuimba'e iñañáva róga tymba pirekueguigua ypýgui, ha ani pepokótei mba'eve imba'ekuéra rehe, ani haña peẽ peman avei hi'angaipakuéra rehe. 27 Ha ojei hikuái Core, Datan ha Abiram róga tymba pirekueguigua jerekuégui; ha Datan ha Abiram osẽ ha oñembo'y hogakuéra rokẽme, hembirekokuéra opaite, ita'yra ha imitã ra'ymimi ndive. 28 Ha Moises he'i: Ko'ã mba'e rupi peikuaáta Ñanderuete chembou hague ajapo haña ko'ã mba'e, ha ndajapoiha mba'eve chejehegui reĩnte. 29 Ko'áva omano ramo ambue kuimba'e ha kuñakuéra omano háichante, upéicharamo ojekuaáta Ñanderuete nachemboúi hague. 30 Ñanderuete katu ojapo ramo mba'e pyahu, ha pe yvy ojejurupe'a ramo ha omokõ ramo ichupekuéra opaite imba'e ha hekove reheve oikéta ramo omanomava'ekue retãme, upéicharamo peikuaa porãta ha'ekuéra oñembohory hague Ñanderuete rehe. 31 Ha ojehe, he'ipávo ko'ã mba'e, pe yvy ojeka ipy guypekuéra, 32 ha pe yvy ojejurupe'a ha omokõ ichupekuéra, hogakuéra, ha opaite tapichakuéra oĩva guive Core ndive, ha opaite imba'erepy reheve. 33 Ha'ekuéra oike hekove reheve omanómava retãme opaite mba'e oguerékova reheve ha pe yvy ojeyaty jevy ha ndojehechavéima ichupekuéra. 34 Ha mayma Israelgua oĩva'ekue guive ijerekue rehe, okañy sapukaipópe upégui ha he'i hikuái: Anítei pe yvy ñanemokótei avei ñandéve. 35 Ñanderuete renondégui osẽ avei tata, ha ohundi umi 250 kuimba'épe oikuave'ẽva pe mba'e ryakuã porãva. 36 Upéramo Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 37 Ere Eleazar, pa'i Aaron ra'ýpe: Embyaty imyatatĩhanguéra tata rendýgui, ha eñongatu amo gotyove; umi tembiporu oñemboykemava'ekuégui pende Ruetépe guarã. 38 Imyatatĩha rupi ijarakuéra oñemoangaipava'ekue; ko'ãña peinupã umia martillope ha pemopererĩ, pemo'ã haña pe kuave'ẽmby renda tápia; oikuave'ẽgui hikuái ipype ha oñemboykemava'ekuégui Ñanderuetepe guarã, ha oikóta mandu'aha ramo Israel ñemoñarenguérape guarã. 39 Ha pa'i Eleazar ombyaty umi omanombava'ekue myatatĩha bronceguiguáva; ha oĩnupãuka martillope ha omopererĩ porã rire oĩporu oñu'ã haña kuave'ẽmby renda tápiare. 40 Israel ñemoñarenguéra imandu'a haña Aaron ñemoñarenguérante oikuave'ẽva'erãha mba'e ryakuã porã Ñanderuete renondépe, ha ani haña ojehe ichupekuéra Core ha iñirũnguérape ojehe haguéicha ha Ñanderuete he'i haguéicha ichupe Moises juru rupi. 41 Ambue árape Israel ñemoñarenguéra aty oñe'ẽ pohýi Moisésre ha Aaron rehe, ha he'i: Peẽ pejuka Ñanderuete retãyguakuérape. 42 Ha ojehe oñembyatývo pe aty opu'ã Moises ha Aaron rehe, ha ha'ekuéra oma'ẽ pe óga jojohuha rehe, pe arai omo'ãmbaite pe óga jojohuha ha Ñanderuete reko jajaipa ojehechauka ichupekuéra. 43 Ha Moises ha Aaron ou pe óga jojohuha renondépe. 44 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 45 Pejei ko aty kóa pa'ũgui, ha peteĩ sapy'aitépe ahundipáta ichupekuéra. Ha ha'ekuéra oñesũ tĩndyhápe. 46 Ha Moises he'i Aarónpe; Ejapyhy mba'e myatatĩha, ha emoĩ ipype tata pe kuave'ẽmby rendágui ha emoĩ hi'ári mba'e ryakuã porãva ha pya'e tereho pe aty oĩha gotýo remoĩ porã jevy haña ichupekuéra, Ñanderuete oñepyrũmagui ohavira ha pe ñemanoguasú ohupitýma ichupekuéra. 47 Upémaramo Aaron ogueraha pe mba'e myatatĩha, Moises he'i haguéicha, ha oñani pe aty oĩháme; ha péina pe ñemano oñepyrũmara'e tetãyguakuéra apytépe; ha ha'e omoĩ pe mba'e ryakuã porãva ohupity haña pe perdon. 48 Ha ha'e oñembo'y jave umi omanomava'ekue ha oikovéva gueteri pa'ũme; opi pe ñemano. 49 Umi omanómava'ekue oĩkuri 14.700, ojepapa'yre umi omanomava'ekue Core ha iñirũnguéra ndive. 50 Upéi Aaron oho jevy Moises rendápe pe óga jojohuha rokẽme, opímagui pe ñemano.

Numbers 17

1 Upéi Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i ichupe: 2 Eñe'ẽ Israel ñemoñarenguérape, ha opaite tríbu ruvicha togueru peteĩ yvyra po'i ha tohai ijyvyra po'i rehe herateéva. 3 Levi yvyra po'i rehe katu rehaiva'erã Aaron réra, péicha oĩva'erã 12 yvyra po'i, opaite tríbu gui peteĩ yvyra po'i. 4 Ha umia nde remoĩva'erã pe óga jojohuhápe, pe karamegua renondépe, Che ajehechauka haguépe ndéve. 5 Ha pe yvyra po'i ipoty'tava jára, Che aiporavómava Israelguakuéra

apytégui, péicha Che amokiriríta Israel ñemoñarenguéra ñe'ëguyguy vaígui. 6 Ha Moises oñe'ë Israel ñemoñarenguérape, ha opaite tríbu ruvicha ome'ë ichupe ijyvyra po'i; oñondivepa oĩ 12 yvyra po'i; ha Aaron yvyra po'i oĩkuri ijapytepekuéra. 7 Ha Moises omoĩ umi yvyra po'i Ñanderuete renondépe pe óga jojohuhápe, pe karamegua renondépe, oĩháme umi 10 tembiapoukapy. 8 Ha ojehu ambue árape, Moises oĩke rire pe óga jojohuhápe, péina Aaron, Levi rogaygua rehegua yvyra po'i hoky pyahu jevy, ipoty ha hi'a. 9 Upémaramo Moises oguenohẽmba umi yvyra po'ikuéra Ñanderuete renondégui mayma Israel ñemoñarenguérape ohecha haña, ha peteĩteĩva ogueraha jevy ijyvyra po'i. 10 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Emoĩ jevy Aaron yvyra po'i pe óga jojohuhápe ha eñongatu ijyvyra po'i pe karamegua renondépe techaukaha ramo; péicha remokiriríta umi iñe'ëvaiva'ekuépe che renondépe, ani haña omanótei avei hikuái. 11 Ha Moises ojaopapa Ñanderuete he'i haguéicha ichupe. 12 Upémaramo Israel ñemoñarenguéra oñe'ë Moiséspe, ha he'i: Péina ápe ore romanombátama, ore roñehundipátama, 13 oimeraẽva oñembojáva Ñanderuete róga jojohuha rehe omanóta, romanombátapa ore avei.

Numbers 18

1 Ñanderuete he'i Aarónpe: Nde, nde ra'ykuéra ha ne ñemoñarenguéra, peẽ pegueraháta pendeári opaite angaipa ojejaopáva pe óga jojohuhápe ha peẽ pegueraháta avei pendejehe opaite angaipa peẽ voi pejaopáva. 2 Ha ne pehẽnguekuéra, nde ru Levi tríbu reheguáva toñembyaty avei nendive, ha nde poguýpe tanepytyvõ ndéve ha nde ra'ykuérape pe óga jojohuha rembiapópe. 3 Ha'ekuéra ojaopapava'erã nde eréva guive ichupekuéraha oñangarekóta avei hikuái pe óga jojohuha rehe; noñembojaiva'erã katu pe kuave'ẽmby renda pegua tembiporu rehe, oñemboykéva pende Ruetépe, ani haña ha'ekuéra ha peẽ pmano avei. 4 Ha'ekuéra oñembyatýta penendive pe óga jojohuhápe omba'apo ha oñangareko haña pe óga jojohuha rehe ani haña peteĩ ndaha'éiva Levigua térã pa'i oñemboja pe óga jojohuha rehe. 5 Peẽ, Aaron ha ita'yra'kuéra, pejaopáta pe óga jojohuha rembiapo ha peikuave'ẽta pe kuave'ẽmby renda ári, anivéma haña pende Ruete pochy ho'a jevy Israelguakuéra ári. 6 Peikuaa porãke, Che voi aiporavo pene pehẽngue Leviguakuérape Israel ñemoñarenguéra apytégui, ha ame'ẽma ichupekuéra peẽme pende Ruete me'ẽmby ramo, oiko haña hikuái pende poguýpe ha ojapo haña hikuái pe tembiapo pe óga jojohuhápe pende Ruetépe guarã. 7 Nde, Aaron, ha nde ra'ykuéra peñangarekóta pendejehe pa'i rekoitépe opaite mba'e ojejaopáva guive pe kuave'ẽmby rendápe ha óga jojohuha kotykuérape péva ningo pene rembiapo, Che ame'ẽma peẽme peiko haña pa'i ramo; oimeraẽ ndaha'éiva pa'i ha ojapo ramo pa'i rembiapo omanova'erã. 8 Ñanderuete he'i Aarónpe: Eikuaa porãke, opaite kuave'ẽmby Israelguakuéra oguerúva chéve, ha ndojehapypáiva, Che ame'ẽ jevýta ndéve ha nde ra'ykuérape guarã, ha péva opytáta peẽme guarã peteĩ jopói ramo. 9 Opaite kuave'ẽmbygui, ndojehapýiva tatápe, Che ame'ẽta ndéve ha nde ra'ykuérape guarã pene mba'e ramo, umía ha'e: kuave'ẽmby tembi'u reheguávagui, kuave'ẽmby angaipa reheguávagui, kuave'ẽmby ñemyengovia reheguávagui. 10 Umi mba'e pe'uva'erã pe óga jojohuha oĩháme ha kuimba'énte ho'uva'erã; ko'ã mba'e oñemboykéma peẽme guarã pene rembi'urã ramo. 11 Ko'ã mba'e ne mba'erã avei: Opaite kuave'ẽmby oñemyatymoimbyréva Israelgua oikuave'ẽva chéve guarã, Che ambohasáta ndéve, nde ra'y ha nde raju'kuérape guarã, mayma ipotívá guive nde rógape ho'ukuaa ichugui, kóva peteĩ tembiapoukapy opaite árape guarã. 12 Che ame'ẽ avei ndéve umi mba'e ypykue ojeporavopyréva ijacéitegui, iparral rykuégui ha itrígogui. 13 Opaite yva ypykue Israelguakuéra oguerúva pe óga jojohuhápe, ambohasáta ndéve ha opaite nde rogaygua ipotíva ikatu ho'u ichugui. 14 Opaite mba'e oñemboykéva guive chéve guarã ambohasáta ndéve ne mba'erã ramo. 15 Umi mitã onace ypýva isy retepy ryrú rapégui, taha'e kuimba'e térã kuña, oñekuave'ẽta chéve, ne mba'erã; kuimba'e ra'y ypykue ha umi tymba ipotí'ỹva ra'y ypykue, ha'ekuéra tojogua jevy ndehégui. 16 Ha'ekuéra ojogua jevyva'erã ita'ýra ypykue ombotývo peteĩ jasy; ita'ýra repyrã 5 síclo (=92 grámo óro morotĩ) pe síclo ojeporúva pe óga jojohuhápe oguereko 20 géra. 17 Ha vakara'y ypykue, ovechara'y ypykue ha kavarara'y ypykue katu ha'ekuéra ndikatúi ojogua jevy ndehégui, umía oñemboykeva'erã pende Ruetépe guarã; huguykuépe rehopyiva'erã kuave'ẽmby renda tápia rehe, ha ikyrakue rehapyva'erã kuave'ẽmby hendýva hyakuá asy haña pende Ruetépe guarã. 18 Ho'okue ne mba'erã, ipyti'akue oñekuave'ẽta kuave'ẽmby oñemyatymoimbyréva ramo ha ipaléta akatúa ne mba'erã avei. 19 Opaite ko'ã kuave'ẽmby (ha'émava'ekue) Israel ñemoñarenguéra oikuave'ẽva pende Ruetépe

ame'ëmbáta ndéve, nde ra'y ha nde rajykuérape opaite árape; kóa peteĩ ñe'ëme'ë juky reheguáva opaite árape pende Ruete ha ne ñemoñarenguérape ġuarã. 20 Ha Nanderuete he'i Aarónpe: Israel retãme nde ndererekomo'ãi nde yvy lóte , ambuekuéra oguereko háicha, ijapytepekuéra ndereguerekomo'ãi nde yvy lóte . Che voi ningo ne mba'e repy, Israel ñemoñarenguéra apytépe. 21 Eikuaa porãke, Che ambohasa Levi ñemoñarenguéra opaite diézmo Israelguakuéra ome'ëtava chéve, ha hembiapo repyrã ojejapova'erãva rehe pe óga jojohuha. 22 Upévare ambue Israel ñemoñarenguéra noñembojáiva'erã pe óga jojohuha rehe, ani haġua ogueraha ijehekuéra pe angaipa ha upévagui omano hikuái. 23 Leviguakuéra katu ojaipotã pe óga jojohuha rembiapo ha ha'ekuéra ogueraháta ijehe hi'angaipa avei; kóva peteĩ tembiapoukapy opaite árape ġuarã pene ñemoñarenguérape ġuarã: Leviguakuéra ndoguerekoiva'erã yvy lóte Israel ñemoñarenguéra apytépe. 24 Ambohaságui Leviguakuérape umi diézmo Israel ñemoñarenguéra oikuave'ëva chéve ime'ëmby ramo; upévagui ha'e ichupekuéra: Israel ñemoñarenguéra apytépe ndaperekoiva'erã pende yvy (lóte). 25 Ha Nanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 26 Péicha reñe'ëta Leviguakuérape ha eréta ichupekuéra: Perekibi rire Israel ñemoñarenguéra kuave'ëmby, umía Che ambohasa peëme pene me'ëmby ramo, peë peme'ë jevyva'erã katu, pene diézmorã pende Ruetépe, kuave'ëmby oñemyatymoimbyréva ramo. 27 Ha pene kuave'ëmby, ojererekóta peëme ha'e ramoguáicha pende trigo, ha pende parral rykue pyahu kuave'ëmby ambue Israelguakuéra oikuave'ë háicha avei. 28 Péicha peë avei peikuave'ëta pende Ruetépe pende diézmorã opaite mba'e Israel ñemoñarenguéra oikuave'ëva guive chéve ġuarã, ha pende diézmo pende Ruetépe ġuarã pembohasáta Aarónpe, pene kuave'ëmby ramo. 29 Opaite kuave'ëmbýgui Israelguakuéra ome'ëtava pende Ruetépe, peë peiporavóta umi mba'e iporãvéva ha ko'ã mba'égui peme'ë jevýta pene diézmorã. 30 Ha eréta ichupekuéra: Peikuave'ëvo pe iporãvéva, ojererekóta ha'e ramoguáicha pende kóga'a ha pende parral rykuere, 31 peë ha pende rogaygua pe'ukuaa peimeháme, péva hina pene rembiapo repykue pejapóva pe óga jojohuhápe. 32 Peikuave'ë jevy ramo iporãvéva napeñemoangaipái ha napemongy'amo'ãi Israel ñemoñarenguéra kuave'ëmbykuéra ha upéicharamo napemanomo'ãi.

Numbers 19

1 Nanderuete oñe'ë Moises ha Aarónpe, ha he'i: 2 Ko tembiapoukapy kóva Che ame'ë ojejapo haġua: Ere Israel ñemoñarenguérape togueru ndéve peteĩ vaka pytã iporãitéva, hi'ári ojehipi'yva gueteri peteĩ cangállã . 3 Ha reme'ëta pa'i Eleazárpe, ha'e oguenohë haġua pende rekoha oka gotýo oajúra kytíuka haġua hovaképe. 4 Upéi pa'i Eleazar omohe'öva'erã ikuãme huguykuégui, ha ohypyiva'erã huguykue pe óga jojohuha henondégui 7 jevy (véce); 5 ha ohapyukapava'erã pe vaka, hesakuéra renondépe ipirekue, ho'okue, huguykue ha hepotikue reheve. 6 Upéi pe pa'i oityva'erã yvyra cédro , mba'e rypyiha ha ovecharague pytáva pe vaka okaivahína ratápe. 7 Upéi pe pa'i ojoheiva'erã ijaokuéra ha ojahuva'erã, uperire ae oíke jevyva'erã pende rekohápe; ha pe pa'i naipotĩri ka'arupytũ meve. 8 Péicha avei pe kuimba'e ohapyva'ekue pe vaka, ojoheiva'erã ijao ha ojahuva'erã, ha naipotĩri ka'arupytũ meve. 9 Upéi peteĩ kuimba'e ipotĩva ombyatyva'erã pe vaka tanimbukue ha oguerahava'erã yvy pehëngue ipotĩháme, mombyrymi pende rekohágui, Israel ñemoñarenguéra oiporu haġua ojejapo ramo pe y oñemopotĩ haġua; ojeoporúva oipe'a haġua kuimba'e ha kuña rembiapo vai pe kuave'ëmby angaipa reheguáva rehe. 10 Ha pe kuimba'e ombyatyva'ekue pe vaka tanimbukue ojoheiva'erã ijaokuéra, ha naipotĩri ka'aru pytũ meve, kóva peteĩ tembiapoukapy Israel ñemoñarenguérape ġuarã opaite árape ġuarã, ha tetã ambueyguápe ġuarã avei. 11 Oimeraë kuimba'e térã kuña ojáva tapicha re'öngue rehe naipotĩri 7 ára (día) pukukue. 12 Pe ára mbohapyhápe oñemopotĩva'erã ko y kóvape, ha pe ára 7-hápe ipotĩ jevýta; ha pe ára mbohapyhápe noñemopotĩri ramo naipotĩmo'ãi pe ára 7-hápe. 13 Umi ojáva tapicha re'öngue rehe, ha noñemopotĩri ramo ko y kóvape, ha'e oñemongy'a ha omongy'a avei pende Ruete róga jojohuha ha pe tapicha péva ojejukava'erã Israel apytégui; ndojehypýi haguére hi'ári pe y oporomopotĩva. 14 Kóva peteĩ tembiapoukapy peëme ġuarã oĩ ramo omanóva retekue peteĩ ógape, ha oimeraë oikéva guive pe ógape, ha opaite mba'e oíva guive ipype naipotĩri 7 ára pukukue. 15 Ha opaite mba'yru oñemboty porã'yva naipotĩri avei. 16 Oimeraë tapicha oja ramo ojejukava'ekue rehe kyse pukúpe, térã omanonteva'ekue rehe, térã kuimba'e ha kuña kanguekue rehe, térã pe tenda oñeñotý hague rehe, naipotĩri 7 ára pukukue. 17 Pemopotĩ jevyva'erã péicha upe oñemongy'amava'ekuépe, pegueruva'erã pe tanimbu pe vaka ojehappyva'ekuégui ha

hi'ári peñohẽ y yvu peguare ha pembojehe'a porã, 18 upéi peteĩ kuimba'e ipotĩva ogueruva'erã pe mba'e rypyha, ha ombohykueva'erã ýpe, ha ohypyiva'erã ipype pe óga ha pe koty rembiporu rehe, umi tapichakuéra upépe oĩva guive ári, ha pe opokova'ekue pe kanguekue rehe, térã pe ojejukava'ekue rehe, térã pe omanomava'ekue rehe, térã pe tenda oñeñotýva'ekue rehe. 19 Ha pe ipotĩva ohypýita pe ipotĩ'ývape pe ára mbohapy ha 7-hápe, upéi ha'e ojoheiva'erã ijao, ha ojahuva'erã, ha ipotĩ jevýta ka'arupytũ rire. 20 Ha pe ipotĩ'ýva noñemopotĩri ramo, ojejukava'erã, omongy'águi pende Ruete róga jojohuha, ndojehypýirigui hi'ári pe y oporomopotĩva, upéva naipotĩri. 21 Kóa peteĩ tembiapoukapy peẽme ñuarã opaite árape; pe ohypyiva'ekue pe y oporomopotĩva ojoheiva'erã avei ijao; ha pe opokóva pe y oporomopotĩva rehe naipotĩri avei ka'arupytũ meve. 22 Ha peteĩ ipotĩ'ýva opoko ramo peteĩ mba'e rehe, pe mba'e péva naipotĩri avei; ha peteĩ tapicha ipotĩva opoko ramo hapicha ipotĩ'ýva rehe ha'e oñemongy'a avei.

Numbers 20

1 Israel ñemoñarenguéra oñuahẽ Zin desiértope , jasy peteĩháme, ha opyta hikuái Cadéspe; ha upépe Miriam omano ha upépe oñeñotý ichupe. 2 Israelguakuéra ndojohúigui y, oñemoĩ jevy Moises ha Aaron rehe, 3 ha oñe'ẽ vai hikuái Moises rehe, ha he'i: Romanombánteve'erãmo'ã Egíptope ore pehẽnguekuéra ndive, Ñanderuete ojukamava'ekue. 4 Mba'upépa peẽ peguerúra'e Ñanderuete retã ko desiérto kóvape romanomba haña ko'ápe, ore ha ore rymbakuéra. 5 Ha mba'upépa ra'e oreguenohẽ ra'e Egíptogui, oregueru haña ko yvy ivaietévape, ndaha'éiva kokuẽpe ñuarã, ni higokuéra , ni parral térã granádape ñuarã ko yvy, kóvape ndojejohúi ni y jay'u haña. 6 Ha Moises ha Aaron oho pe óga jojohuha rokẽme, ha oñesũ tĩndyhápe; ha Ñanderuete reko jajaipa ojehechauka hi'arikuéra. 7 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 8 Ejagarra pe yvyra po'i ha embyatyuka Israelguakuérape, nde ha nde ryke'y Aaron renondépe, ha eñe'ẽ ichupekuéra pe itaguasu oĩháme ha ere: Ko itaguasu ome'ẽta peẽme y, ha omboy'úta opaite Israelguakuéra ha hymbakuérape. 9 Upémaramo Moises ojagarra ijyvyra po'i, Ñanderuete he'i haguéicha ichupe. 10 Ha Moises ha Aaron ombyatyuka Israelguakuérape pe itaguasu renondépe, ha he'i ichupekuéra: Pehendúke ko'áña, peẽ peñemoĩva Ñanderuete rehe, roguenohẽkuaa piko peẽme y ko itaguasu kóvaguí. 11 Ha Moises omopu'ã ipo ha oinupã ijyvyra po'ípe pe itaguasu mokõi jevy; ha osẽ y neporãva, ha Israelguakuéra ha hymbakuéra hoy'u ichuguí. 12 Upéi Ñanderuete he'i Moises ha Aarónpe: Ndapejeroviapáigui cherehe ha peẽ nachemomba'eguasúigui Israel ñemoñarenguéra renondépe, upévaguí napomoingemo'ãi avei che retãyguakuéra ndive pe yvy Che ame'ětavape ichupekuéra. 13 Kóa ningo pe y ñe'ẽ juavy reheguáva, Israel ñemoñarenguéra oñemoĩgui Ñanderuete rehe, ha Ha'e ohechauka haguépe heko jajaipa. 14 Cadesgui Moises omondo ñe'ẽrerahahára Edom retã ruvichaguasu rendápe, ha he'iuka ichupe: Péicha he'i Israel, nde ryvy; nde reikuaa porã voi, opaite mba'e rohasáva rohóvo; 15 ore rukuéra ohova'ekue Egíptope, ha roikova'ekue Egíptope heta año , ha umi Egíptoygua orejopy vaiete; 16 ha romba'ejerure asy Ñanderuetepe Ha'e ohendu ore ñe'ẽ, ha ombou peteĩ yvága rembiguái oreguenohẽ haña Egíptogui; ha péina ápe roimeroína Cadéspe, pe táva opyta aña ne retã rembe'ýgui. 17 Rojerure ndéve rohasa haña ne retã rupi, ndorohasamo'ãi pende kokue ni pende parralty rupi, ndoroy'umo'ãi pende ykuágui, pe tetã ruvichaguasu rape rupínte rohóta, ropia'ýre akatúa ni asu gotýo, rohasapa peve ne retã rupi. 18 Edom katu ombohováí ha he'i: Ndapehasamo'ãi che retã rupi, ha peike ramo, ore rohóta roñemoĩ haña penderehe kyse pukúpe. 19 Ha Israel ñemoñarenguéra he'iuka jevy: Pe tapeguasu rehente rohose; ha roy'u ramo nde ýgui, ore ha ore rymbakuéra, ore ropagapáta ndéve; ehejána torohasa ne retã rupi. 20 Ha'ekuéra katu ombohováí jevy: Ndapehasamo'ãi. Ha heta Edomgua ou pyapy mbarete reheve oñorairõ hañaicha Israelguakuéra ndive. 21 Edom ndoipotáigui Israel ohasa hetã rupi, Israel opia ichuguikuéra. 22 Ha oipykúivo Cadésgui Israel ñemoñarenguéra ou Hor cérrope . 23 Ñanderuete oñe'ẽ Moises ha Aarónpe Hor cérrope , Edom retã rembe'ýpe, ha he'i: 24 Aaron oñembojátama hetãygua omanomava'ekue rendápe, ha'e ndoikemo'ãi pe yvy Che ame'ětava Israel ñemoñarenguérape, napeneñe'ẽrendúigui pe y Cadesguápe. 25 Erahá Aaron ha ita'ýra Eleazárpe, ha pejupi Hor cérrope , 26 emboi Aaron ao, ha emonde Eleazar, ita'ýra rehe; Aaron oñembojátama omanomava'ekue rendápe. 27 Ha Moises ojapo Ñanderuete he'i haguéicha ichupe; ha ojupi hikuái Hor cérrope Israelguakuéra resa renondépe. 28 Ha Moises emboi Aaron ao ha emonde ita'ýra Eleazar rehe; ha Aaron omano rire pe cérro ru'áme, Moises ha Eleazar oguejy pe cérrogui . 29 Ha

Israelguakuéra ohechávo Aaron omano hague, ombyasy joa hikuái ichupe 30 ára pukukue.

Numbers 21

1 Peteĩ Canaan retã ruvicha oikóva Arádpe, opytáva Négevpe, ohendúvo Israel ouha Atarim rape rehe, osẽ ojeity haɣua Israel ári , ha oapresa ijapytégui ha ogueraha hikuái pokuapýpe. 2 Upéramo Israelguakuéra ome'ẽ iñe'ẽ Ñanderuetepe ha he'i hikuái: Nde reme'ẽ ramo ko tetã kóva ore pópe, ore rohundíta itavakuéra. 3 Ñanderuete ohendu Israelguakuéra ñe'ẽ ha ome'ẽ Canaanguakuérape ipópe ohundi haɣua ichupekuéra ha itavakuéra avei; ha ombohéra pe yvy péva Horma. 4 Upéi oipykúi hikuái Hor cérrogui , Yguasú Pytã (Mar Rójo) rape gotýo, ojere haɣua Edom retãgui; ha Israelguakuéra ou ipy'akangy tape rehe. 5 Ha oñe'ẽvai hikuái Ñanderuete ha Moises rehe: Ma'erãiko oreguenohẽra'e Egíptogui romanomba haɣua ko desiértope , ko'ápe ndaipóri pan ni y, ha ore ánga ombyajúma ko mana vevuietégui. 6 Ha Ñanderuete ombou mbói pochy Israelguakuéra apytépe oisúu haɣua ichupekuéra; ha heta Israelgua omano. 7 Upémaramo ou hikuái Moises rendápe ha he'i: Roñemoangaipa roñe'ẽ vaívo Ñanderuete ha nderehe; ejeruréna Ñanderuetepe toipe'a ore apytégui ko'ã mbói. Ha Moises oñembo'e hesekuéra. 8 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Ejapo peteĩ mbói ra'ãnga, ha ehupi peteĩ yvyra puku rehe; ha umi ojesu'uva'ekue oma'ẽ ramo hese, okueráta. 9 Ha Moises ojapo peteĩ mbói broncegui ha omoĩ peteĩ yvyra puku rehe; ha umi ojesu'uva'ekue oma'ẽvo pe mbói bronceguigua rehe okuera. 10 Upéi Israel ñemoñarenguéra oipykúi ha opyta Obótpe. 11 Ha oipykúi hikuái Obótgui, ha opyta Ijeabarímpe, pe desierto opyta Moab rovái, kuarahyresẽ gotýo. 12 Oipykúi hikuái upégui, ha opyta Zered ysry rembe'ýpe. 13 Oipykúi hikuái upégui, ha opyta Arnon ysry mboypýri, opytáva desiértope , ha osyrýva Amorgua retãgui; Arnon oĩhína Moab retã rembe'ýpe, Moab ha Amorgua pa'ũme. 14 Upévagui Ñanderuete kuatiañe'ẽ oñe'ẽvo ñorãirõ rehe ha péicha he'i: Pe mba'e ojapova'ekue pe Yguasú Pytãme (Mar Rójope), ha Arnon yakãme; 15 umi yakã osyrýva ho'a Árpe, opytáva Moab retã rembe'ýpe. 16 Upégui ou Beer peve: Kóva hína pe ykua Ñanderuete he'iva'ekue Moiséspe: Embyaty tetãyguakuérape, ha ame'ẽta ichupekuéra y. 17 Upéramo Israel sapukáipe péicha opurahéi: Tojupivéke nde y ykua pegua; ha pegueropurahéi ichupe; 18 karaikuéra ojo'ova'ekue ykua, ha tetã sãmyhyhára ombokua ijyvyra po'ípe. Pe desiértogui ou hikuái Matanápe. 19 Ha Matanágui oho Nahaliélpe, ha Nahaliélgui oho Bamótpe; 20 ha Bamótgui oho Moab ñume opytáva cérro ha Pisga ru'ã pa'ũme, pe oma'ẽva desierto rehe. 21 Upéramo Israel omondo ñe'ẽrerahahára Sehon, Amorguakuéra retã ruvichápe, ha he'i: 22 Ahasase ne retã rupi; ndorohomo'ãi pende kokue ni pende parralty rupi; ndoroy'umo'ãi pende ykuágui, pe tetã ruvicha rape rupinte rohóta, rohasapa peve ne retã rupi. 23 Sehon katu ndohejái Israelguakuérape ohasa hetã rupi, ombyatypa uvei isoldadokuérape pe desiértope ojeity haɣua Israel ári. 24 Ha Israel ojapo sarambiguasú ichuguikuéra ikyse puku rãimbépe, ha oñemomba'epa ijyvykuéra rehe Arnon guive Jaboc peve, péva Amon retã rembe'y ha hetã rembe'y oñemombareteva'ekue. 25 Ha Israel ombopoguypa ko'ã táva, ha Israelguakuéra oíke Amorgua távape, Hesbónpe ha itava'ikuérape. 26 Hesbónpe oíko Amorgua retã ruvicha Sehon, ha'e oípe'ava'ekue Moab retã ruvichágui ha omoĩ ipoguýpe Arnon meve. 27 Upévagui umi ñe'ẽ yvoty apoha he'i: Peju Hesbónpe, pemopu'ã ha pemyatyrõ haɣua Sehon táva. 28 Osẽma tata Hesbóngui, ha tatarendy Sehon távagui, ha ohundi Moab pegua távape, ha ohapy umi cérro oíva Arnon rembe'ýpe. 29 Angái, angái nde Moab, oñehundíma Quemos retã. Sehon, Amorgua retã ruvicha omuñamba nde ra'ykuéra ha nde rajykuérape, ha oguerahapa pokuahápe. 30 Ha ohundiete hetãyguakuérape; Hesbon guive Dibon peve, ha Nofa guive Médeba peve. 31 Pe ára guive Israel oíko avei Amorgua retãme. 32 Moises omondo avei imañahára (ipyrague) oma'ẽ haɣua Jazer rehe ha ombopoguy rire, omosẽ avei Amorguakuérape, Jazer ha itava'ikuéragui. 33 Israelgua ojevývo Amor retãgui oho Basan gotýo ha Og, Basan retã ruvicha, ha mayma isoldádo aty ou ojeity haɣua Israelguakuéra ári Edreípe. 34 Upéramo Ñanderuete he'i Moiséspe: Ani rekyhyjétei ichuguikuéra, amoĩma ichupe, mayma hetãyguakuéra ha ijyvy reheve nde pópe ha rejapóta hese rejapo haguéicha Sehon, Amorgua retã ruvicha rehe, oikova'ekue Hesbónpe. 35 Upérõ Israelguakuéra ojuka ichupe, ita'yraquérape ha mayma hetãyguakuérape, oheja'yre peteĩnte jepe, ha oñemomba'e hikuái avei ijyvy rehe.

Numbers 22

1 Oipykúí Israel ñemoñarenguéra, ha opyta hikuái Moab ñúme, Jordan ypýpe, Jerico rovaí. 2 Ha Balac, Zipor ra'y, ohéchavo opaite mba'e Israel ojavova'ekue Amorguakuéra rehe. 3 Ha Moabguakuéra okyhyjeiterei Israélgui, hetaitereígui hikuái; ha Moab ojepy'apy Israel ñemoñarenguéragui. 4 Ha Moab he'i Madian karai ancianokuérape : Ko tetã kóva omoperõmbáta pe yvy oíva guive ijerekuévo, ku guéi omoperõ háicha kapi'i ñu megua. Ha Balac, Zipor ra'y, uperõ opyta Moab retã ruvicha ramo. 5 Upéicha rupi Balac omondo ñe'ërerahahára Balaam, Beor ra'ýpe, Petor peve, opytáva Éufrates ysyry rembe'ýpe, ohenoiuka haña ichupe, he'ívo: Peteĩ tetã osẽma Egíptogui, ha péina ápe oñu'ã ko yvy ape, ha oiko hikuái che renondépe. 6 Eju ko'ãga, ajerure ndéve, emaldecí haña chéve ko tetã kóvape, imbaretévogui chehegui; ikatu haña ambopoguy ha amosẽ ichupe che retãgui; che aikuaa porã upe nde rehovasáva ohupity jehovasa, ha upe nde remaldecíva oñehunditaha. 7 Péicha oho Moab ha Madiangua karai ancianokuéra jopói reheve ipópe Balaam rendápe, ombohasa haña ichupe Balac ñe'ë. 8 Ha Balaam he'i ichupekuéra: Pepytu'u ko'ápe ko pyhare pukukue, ha che ambohováita ko'ërõ pene ñe'ë, Ñanderuete oñe'ëse háicha chéve. Péicha umi Moabgua ancianokuéra opyta Balaam rendápe. 9 Ha Ñanderuete oñe'ë Balaampe ha he'i ichupe: Mba'e apoha piko ko'ã kuimba'e nendive oíva. 10 Ha Balaam he'i Ñanderuetepe: Balac, Zipor ra'y, Moab retã ruvicha ombou umiápe he'iuca haña chéve: 11 Eikuaa porãke: Ko tetã osẽva'ekue Egíptogui oñu'ãmbamaha ko yvy ape; eju ko'ãga ha emaldecí ichupekuéra, upéicharamo ikatu ajeity hi'ári ha amosẽ ichupekuéra. 12 Upéramo Ñanderuete he'i Balaampe: Ani rehótei hendivekuéra, ha ani remaldecí pe tetã pévape Che voi aiporavóma ichupekuéra (oiko haña che retã ramo). 13 Upérõ Balaam opu'ã pyhareve ha he'i Balac remimondokuérape: Tapeho jevy pene retãme, Ñanderuete ndoipotái aha penendive. 14 Ha umi Moab remimondokuéra opu'ã ha ou Balac rendápe ha he'i: Balaam ndouséi orendive. 15 Balac omondo jevy ambue mburuvichakuéra, herakuã porãvéva ambuekuéragui. 16 Ha ou hikuái Balaam rendápe, ha he'i ichupe hikuái: Péicha he'i Balac, Zipor ra'y: Ajerure ndéve ejumína che rendápe; 17 katuete che romomba'eguasúta, ha ajapóta opaite mba'e eréva guive chéve; ko'ãga eju katu ha emaldecí ko tetã kóvape. 18 Ha Balaam he'i Balac rembiguakuérape: Jepémo Balac ome'ë chéve hóga renyhẽngue pláta ha órogui, ndaikatumo'ái amboyke Ñanderuete, che Jára ñe'ë, ajapo haña mba'e michĩ térã tuicháva hese'y. 19 Upévagui ajerure peẽme ko'ãga, pepyta ko'ápe ko pyhare, che aikuaa porã haña mba'épa Ñanderuete he'i jevýta chéve. 20 Ha Ñanderuete ou Balaam rendápe pe pyharépe, ha he'i ichupe: Ko'ã kuimba'e oúgui nerenói haña, epu'ã ha tereho hendivekuéra; ejapo katu Che ha'éva guive ndéve. 21 Péicha Balaam opu'ã pyhareve, omboape hymba búrru kuña ha oho Moabgua karai ancianokuéra ndive. 22 Ha Ñanderuete ipochy hendive oho haguére; upévale Ñanderuete yvága rembiguái (ángel) oñemoĩ hese hapépe, ku hese ija'e'yva ramo. Ha'e oho jave hymba búrru kuña ári ha hendive mokõi hembiguái. 23 Ha hymba búrru ohechávo pe yvága rembiguáipe oñembo'yva tape mbytépe, ikyse puku nandi ipópe pe búrru kuña osẽ hapégui ha oho ñu rehe. Upéramo Balaam ipochy ha oinupã hymba búrru ojei haguére hapégui. 24 Ha pe yvága rembiguái katu oñemoĩ jevy hese peteĩ parralty rapépe ha itápia jováivape. 25 Ha Balaam rymba búrru ohechávo pe yvága rembiguáipe ojejopy pe tápia rehe, ha ojopy Balaam py tápia rehe; ha ha'e oinupã hatãve hymba búrrupe . 26 Ñanderuete yvága rembiguái ohasa henonderã gotyove, ha oñemoĩ jevy hese peteĩ tape ipo'ivehápe, oí'yháme tape oñemboyke haña ijakatúa gotýo ni ijasu gotýo. 27 Ha hymba búrru ohechávo Ñanderuete rembiguáipe ojeity Balaam guýpe; ha Balaam ipochyve ohóvo ha oinupã vaive hymba búrru vyvra po'ípe. 28 Upémaramo Ñanderuete ombojurupe'a hymba búrrupe , ha pe búrru oñe'ë Balaampe ha he'i: Mba'éiko ajapo nderehe, nde chenupã haña mbohapy jevýma. 29 Ha Balaam he'i jevy hymba búrrupe : Reñembohorýgui cherehe, areko rire kyse puku che pópe, ko'ãgaite rojukava'erãmo'ã. 30 Ha hymba búrru he'i Balaampe: Chéiko ndaha'ei ne rymba búrru kuña, cheári reikóva cheguereko ypyha ára guive ko ára peve; ajepokuaa piko péicha ajapo haña nderehe. Ha ha'e he'i: Nahániri. 31 Upévo Ñanderuete ohesape'a Balaampe, ha ha'e ohecha Ñanderuete rembiguáipe oñembo'yva henondépe ikyse puku nandi ipópe. Ha Balaam omomba'eguasú ichupe ha oñesũ tĩndyhápe. 32 Ha pe yvága rembiguái he'i ichupe: Mba'érepa reinupã ne rymba búrrupe mbohapy jevy. Eikuaa porãke, che asẽ rojokóvo, pya'etereí nde reju ha reñemoĩ avei cherehe. 33 Ne rymba búrru katu chereháma, ha ojei che renondégui ko'ã mbohapy jevy, ha noñemboykéi rire chehegui che rojukava'erãmo'ã, ha ichupe ahejava'erãmo'ã oikove. 34 Upémaramo Balaam he'i Ñanderuete yvága rembiguáipe: Añemoangaipa, ndaikuaáigui nde reñemoĩ hague che renonderãme ko tape kóvape; ha oime ramo ivai ndéve, che aha jevýta ko'ãgaite che rógape. 35 Pe yvága rembiguái

he'i Balaámpe: Tereho umi kuimba'e ndive; ereva'erã katuete che ha'évante ndéve. Upéicha Balaam oho Balac remimondonguéra ndive. 36 Ha Balac ohendúvo Balaam ouha; ha'e osẽ ohuğuitĩ hağua Árpe, peteĩ táva oĩva Arnon ysyry rembe'ýpe, opytáva hetã rembe'ýpe. 37 Ha Balac he'i Balaámpe: Noroheniukáipara'e che. Mba'éguipa nderejúra'e che rendápe. Ndaikatúinepa che apaga porã ndéve. 38 Balaam he'i jevy Balácpe: Péina ápe, che aju ne rendápe; ikatúnepa che añe'ẽ ko'ãğa. Pe ñe'ẽ Ñanderuete omoĩva che jurúpe, upévante che ha'eva'erã. 39 Ha Balaam oho Balac ndive ha ou hikuái Quiriat-huzótpe. 40 Ha Balac ojukauka tóro ha ovecha, ha kavarakuéra oguerahauka hağua Balaam, ha umi mburuvichakuéra oĩvape hendive. 41 Ambue árape, Balac ogueraha Balaámpe Bamot-baálpe ha upeguive ohechauka ichupe Israelgua rekoha rembe'y.

Numbers 23

1 Ha Balaam he'i Balácpe: Emopu'ã chéve ko'ápe 7 kuave'ẽmby renda ha embosako'iuka chéve ko'ápe 7 tóro ra'yrusu ha 7 ovecha mácho . 2 Ha Balac ojapo Balaam he'i haguéicha ichupe; upéi Balac ha Balaam oikuave'ẽ peteĩ tóro ra'yrusu ha peteĩ ovecha mácho meme kuave'ẽmby renda ári. 3 Ha Balaam he'i Balácpe: Eñembo'y ne kuave'ẽmby renda ypýpe, ha che añemboykéta, Ñanderuete ikatu ou cheruvaitĩ hağua ha oimeraẽ mba'e Ha'e ohechaukáva chéve, che amombe'u jevýta ndéve. Ha oho peteĩ cérro perõme. 4 Ha Ñanderuete ou Balaam rendápe, ha Balaam he'i ichupe: 7 kuave'ẽmby renda amohenda, ha peteĩteĩva ári aikuave'ẽ peteĩ tóro ra'yrusu ha peteĩ ovecha mácho . 5 Ha Ñanderuete omoĩ iñe'ẽ Balaam jurúpe, ha he'i ichupe: Tereho jevy Balac rendápe, ha ere ichupe che ñe'ẽ. 6 Ha Balaam ou jevy Balac rendápe, ha péina ha'e oĩhína ikuave'ẽmby ojehapypáva ypýpe, ha hendive oĩ Moabgua karai ancianokuéra . 7 Ha Balaam oñe'ẽ ñembojoja rupi ha he'i: Arángui chegueru Balac, Moab retã ruvicha, umi cerrokuéra kuarahy resẽguio aju, Balac oipotágui che amaldecí Jacóbope, ha ajopy Israélpe. 8 Mba'éicha piko ikatu che amaldecí pe tetãme, Ñanderuete ohovasámava'ekue. Ha mba'éicha piko che añe'ẽvaíta Ñanderuete noñe'ẽvaíri ramo. 9 Pe itaguasu ári guive ahecháta, ha cérro yke guive ama'ẽta Israel rehe; péina ápe oĩ peteĩ tetã oikótava ha'eño ha ndojepapakuaáiva tetãnguéra apytépe. 10 Mávapa ikatúne oipapa Jacóbope, yvy tímboicha oiko hikuái térã mávapa ikatu oipapa imbyte mbytére (1/4) jepe Israel atýragui. Hi'ãnte che amano, omano háicha umi hekojojáva, ha che ára paha tohasa ha'ekuéraicha. 11 Upéramo Balac he'i Balaámpe: Mba'éiko rejapo cherehe. Che rogueru remaldecí hağua cherehe ija'e'yvape ha péina rehovasa ichupekuéra. 12 Ha'e ombohováí ha he'i: Nda'eiva'erãpara'e pe ñe'ẽ Ñanderuete omoĩva che jurúpe. 13 Ha Balac he'i: Ajerure ndéve reju hağua chendive ambue tendápe; ha hi'ağuiveháme rehechapáta ko'ãğa ha nderehechapamo'ãiva; ha upeguive emaldecí ichupekuéra. 14 Ha ogueraha ichupe Zofim ñúme, Písga ru'ãme, ha omopu'ã 7 kuave'ẽmby renda ha oikuave'ẽ peteĩ tóro ra'yrusu ha peteĩ ovecha mácho peteĩteĩva umi kuave'ẽmby renda ári. 15 Upéramo Balaam he'i Balácpe: Epyta ko'ápe, ko kuave'ẽmby ojehapýva ypýpe, ha che aháta amo gotyove ajojohu hağua Ñanderuete ndive. 16 Ha Ñanderuete osẽ ojohu hağua Balaámpe ha omoĩ iñe'ẽ ijurúpe, ha he'i ichupe: Tereho jevy Balac rendápe ha ere ichupe rehendu haguéicha. 17 Ha ou jevy hendápe, ha péina ha'e oĩhína ikuave'ẽmby renda ypýpe ha hendive oĩ Moab karai ancianokuéra ; ha Balac he'i ichupe: Mba'épa he'i Jahve (nde Ruete). 18 Upéramo ha'e ojapyhy iñe'ẽ ñembojoja ha he'i: Balac eñembo'y ha ejapysaka porã; ehendu che ñe'ẽ, nde Zipor ra'y: 19 Ñanderuete ndaha'éí kuimba'e térã kuña ijapúva, Ha'e ndaha'éí iñemoñare oñemoambuevahína. Ha'e he'íva guive ojapova'erã katuete. Ha'e oñe'ẽva guive ojeu. 20 Eikuaa porãke, Ha'e he'i chéve ahovasa hağua ha umi Ha'e ohovasávape che ahovasamanteva'erã avei. 21 Ha'e ndohecháí Jacóbo rehe aña reko, ha maldicion ndojamo'ãi Israel rehe, Ñanderuete, Ijára oĩgui hendive, ha Israel omomba'eguasú Jahvépe. 22 Jahve oguenohẽ ichupekuéra Egíptogui; Ha'e imbarete tóro saitéicha. 23 Jacóbo rehe ndojamo'ãi paje ni maldicion , Israelguakuéra ombotuichágui Jahve rembiapo, Ha'e ojapóva ijapytépe. 24 Eikuaa porãke, pe tetã opu'ãta leõ kuñáicha, ha pe leõ oñakãrapu'ã yvatéta; ha ndopytu'umo'ãi omokõ meve ijapyhyre, ha hoy'u peve ijapyhyre ruguykue. 25 Upéramo Balac he'i Balaámpe: Neremaldecíri ramo ichupekuéra, ani rehovasátei ichupekuéra. 26 Balaam he'i jevy Balácpe: Nda'éipara'e ndéve, opaite mba'e Ñanderuete he'íva guive, upéva ajapova'erãha. 27 Ha Balac he'i Balaámpe: Ajerure ndéve reju hağua ha rogueraháta ambue tendápe; ikatu porãnte hi'ã Jahvépe remaldecí ichupekuéra upeguive. 28 Ha Balac ogueraha Balaámpe Peor ru'ãme, oma'ẽva desiérto gotýo. 29 Upéramo Balaam he'i Balácpe: Emopu'ã chéve

ko'ápe 7 kuave'ẽmby renda ha embosako'i chéve ko'ápe 7 tóro ra'yurusu ha 7 ovecha mácho . 30 Ha Balac ojapo Balaam he'i haguéicha ichupe; ha oikuave'ẽ peteĩ tóro ra'yurusu ha peteĩ ovecha mácho peteĩteĩ kuave'ẽmby renda ári.

Numbers 24

1 Ha Balaam ohecha ramo ombohoryha Ñanderuetépe ha'e ohovasárõ Israelpe, ndohovéi tenondeve oho haguéicha jepi, ojejohu haɣua Ñanderuete ndive, omoĩntema hova desiérto gotýo; 2 ha ojesaupívo ohecha Israelpe oñembyaty mbyatýva itribukuéra rupi ha Ñanderuete Pytu Porãíteva ou hi'ári. 3 Upémaramo iñe'ẽ ñembojoja rupi he'i: Balaam, Beor ra'y, pe kuimba'e hesa ojepe'a porãva, 4 pe ohendúva Ñanderuete ñe'ẽ, pe ohecháva Ñanderuete omboúva ipáype, iképe ramoguáicha; pe ho'áva, hesa ojepe'a porã haɣua, 5 iporãite ningo nde róga pirekueguiguáva, Jacóbo, ha nde rekoha, Israel, 6 ku yakáicha iñasãimba, ku ñemitý ysyry rembe'y peguáicha okakuaa, ku aloe yvyráicha Ñanderuete oñotýva'ekue, ku cédro oĩva yeta rembe'ýpe. 7 Ikambuchi rembe'ýgui oñehẽta yeta, ikokuépe oky porãta, hetã ruvichaguasu ituichavéta Agágui, ha hetã oñemopu'ã ohóvo. 8 Ñanderuete oguenohẽ ichupe Egíptogui; Ha'e imbarete tóro hesaitéicha, Ha'e omokõva'erã tetãnguéra oñemoĩvape hese, Ha'e omongu'ipava'erã ikanguekuéra, Ha'e ohundiva'erã ihu'ykuérape. 9 Israel oñeno ku leõicha, opytu'u ku leõ kuñáicha, mávapa ikatu omombáy ichupe. Tojehovasa umi ohovasáva ichupe, ha toñemaldecí umi omaldecíva ichupe. 10 Upévo Balac ipochyetererei Balaam ndive ha ojepopetévo he'i ichupe: Remaldecí haɣua cherehe ija'e'ývape rohenóikuri, ha péina rehovasáma ichupekuéra mbohapy jevy. 11 Ko'áña terehóke ne retãme; che ha'ékuri romboetetaha, Jahve katu ndoipotái. 12 Ha Balaam he'i jevy ichupe: Namyesakãipa avei umi ne ñe'ẽreraharárape remondova'ekue che rendápe, ha'ẽvo ichupekuéra: 13 Balac ome'ẽta ramojepe chéve hóga renyhẽ pláta térã óro che ndaikatumo'ãi amboyke Ñanderuete rembipota, ndaikatúi ambohasa chejehegui rei iporãva térã ivaíva, pe ñe'ẽ Ñanderuete he'ívamante ha'eva'erã avei. 14 Péina ápe che aháta che retãme; eju ko'áña ha ta'e ndéve mba'épa ko'ã tetãygua ojaopóta ne retãygua rehe umi ára ouvahínape. 15 Ha iñe'ẽ ñembojoja rupi he'i: Che Balaam, Beor ra'y, pe kuimba'e hesa ojepe'a porãva; 16 pe he'íva pe ñe'ẽ ohenduva'ekue Ñanderuete jurúgui, pe oikuaáva pe Ijyvatéva jepy'amongeta (pensamiénto), pe ohecháva Heko Ikatupáva techapáy; pe ho'áva, ojepe'a haɣua hesa. 17 Ahecha ichupe ndaha'úi ko'áña; ama'ẽ hese, ndaha'úi aɣui guive; mbyja osẽva'erã Jacóbogui, ha opu'ãta Israelgui tetã ruvichaguasu yvyra po'i, ombokua haɣua Moab syva yke, ha ojokava'erã umi oñorãirõséva akã. 18 Edom ho'ava'erã ipópe, Seir ho'ava'erã avei hese ija'e'ýva pópe, Israel ombopoguypáta ichupekuéra. 19 Jacóbogui osẽta umi ombopoguýtava ha ohundítava umi táva hembýva. 20 Ha Balaam ohechávo Amalecguakuérape, ojapyhy iñe'ẽ ñembojoja ha he'i: Amalec oñepyrũ oñemoĩ haɣua Israel rehe; ha ipahápe oñehundipáta opa peve. 21 Ha ohechávo Cenguakuérape, iñe'ẽ ñembojoja rupi he'i: Imbarete nde róga, remoĩ itaguasu pa'ũme nde raity; 22 Asíriaygua ojeitýta Cenguakuéra ári ha ogueraháta iñemoñarenguéra pokuapyhápe hetãme. 23 Iñe'ẽ ñembojoja rupi he'ive: Mávapa oikovéne, áña Ñanderuete ojapo ramo ko'ã mba'e. 24 Ouva'erã barco guasu Quitim y rembe'ýgui ha ombopoguýtava Asíriva ha Heberpe, ipahápe katu Quitimgua oñehundietéta avei. 25 Upévo Balaam opu'ã ha oho jevy hetãme; ha Balac oho avei hape rehe.

Numbers 25

1 Israel oiko ramoguare Sitímpe, hetãyguakuéra oñepyrũ oiko Moab rajykuéra ndive, 2 ha umi kuñataĩ ogueraha Israel kuimba'ekuérape oikuave'ẽ ha omomba'eguasus haɣua ijára Baal-Peórpe ha ho'u haɣua avei ikuave'ẽmby ro'okuégui. 3 Upéicha heta Israelgua oho Baal-Peor rapykuéri; ha Ñanderuete ipochy Israelguakuéra ndive. 4 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Eguenohẽ tríbu ruvichakuérape ha ejuvy ichupekuéra kuarahy renondépe, ha pende Jára pochy ojeíta Israelgui. 5 Upémaramo Moises he'i umi Israel mbojovakehárape: Peteĩteĩva pejuka pende reheguakuérape oñembojoajúva Baal-Peor rehe. 6 Ha peteĩ kuimba'e Israelgua ogueru peteĩ kuña Madiangua ityke'yrukuéra apytépe, Moises resa renondépe ha mayma ambue Israel ñemoñarenguéra aty resa renondépe, ha'ekuéra ojahe'o jave pe óga jojohuha rokẽme. 7 Ha Finees, Eleazar ra'y, pa'i Aaron ra'y, opu'ã pe aty pa'ũgui, ha ojapyhy peteĩ yvyrapuku akua (lánza) ipópe, 8 ha oho pe kuimba'e Israelgua róga tymba pirekue peguápe ha oikutu mokõivévape ijyvyra

puku akuápe, pe kuimba'e Israelguápe ha pe kuñáme oikutu hyépe. Ha opi pe ñemanoguasú Israel ñemoñarenguéra apytépe. 9 Pe ñemanoguasú jave omano 24.000 kuimba'e ha kuñakuéra. 10 Upéramo Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 11 Finees, Eleazar ra'y, pa'i Aaron ra'y, oipe'a che pochy Israel ñemoñarenguéra apytégui, ha'e ohechauka hakate'ýha che réra rehe; upévagui nahundíri che pochy rupi opaite Israel ñemoñarenguérape. 12 Upévagui ere ichupekuéra: Péina ápe che ame'ẽ che ñe'ẽ py'aguapy reheguáva, 13 ha'e ha iñemoñarenguéra oikovetaha pa'ikuéra ramo opaite ára peve, hakate'ýgui Ijára rehe, ha ombopy'aguapy jevy chendive Israel ñemoñarenguérape. 14 Ha pe kuimba'e ojejukava'ekue, pe kuña Madiangua ndive, hérakuri Zimri, Salu ra'y; ko Salu peteĩ Simeon tríbu ruvicha. 15 Ha pe kuña Madiangua omanova'ekue hérakuri Cozbi, Zur rajy, ha Zur avei peteĩ Madiangua ruvicha. 16 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 17 Pejeity Madianguakuéra ári ha pemboguy ichupekuéra, 18 ha'ekuéra pendepy'apy, penemoñuhãgui Baal-Peor rehe; ha Cozbi, pe Madian ruvicha rajy rupi, heta omanova'ekue pe ñemanoguasú árape, ouva'ekue Baal-Peor rupi.

Numbers 26

1 Ojehu pe ñemanoguasú rire, Ñanderuete oñe'ẽ Moises ha Eleazar, pa'i Aaron ra'ýpe, ha he'i: 2 Peipapa mayma Israel ñemoñarenguérape, ombotýmava guive 20 año hogaguasukuéra rupi, umi ikatúva osẽ ñorãirõrãme. 3 Upérõ Moises ha Eleazar ombyaty Israelguakuérape Moab ñúme, Jordan rembe'ýpe, Jerico rovái, 4 oipapa ha'gua hetãyguakuérape oguerekómava guive 20 año ári, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, ha Israelguakuérape osẽ ramoguare hikuái Egíptogui: 5 Israel ra'y ypykue Ruben, ita'yra'kuéra: Enoc ha ichugui ou Enoc rogaguasu; upéi Falu ha ichugui ou Falu rogaguasu; 6 upéi Hezrón ha hogaguasu; ipahápe Carmi ha hogaguasu. 7 Ko'áva hína Ruben rogaguasukuéra ha ojepapa rire ojejohúma 43.730 kuimba'e. 8 Falu ra'y ningo Eliab. 9 Ha Eliab ra'ykuéra: Nemuel, Datan ha Abiram. Datan ha Abiram oikókuri pe aty rekombo'eha ramo ha opu'áva'ekue Moises ha Aaron rehe, Core ha iñirũnguéra ndive, ha'ekuéra oñemoĩ ramoguare Ñanderuete rehe. 10 Pe yvy ojejurupe'a ha omokõmba ichupekuéra, upéicha ha'ekuéra omanomba. Pe tata ombokusugue avei umi 250 kuimba'épe, ko'ã mba'e ojehu omomarandu ha'gua ambuekuérape. 11 Core ra'ykuéra katu nomanói. 12 Umi Simeon ra'ykuéra: Nemuel ha hogaguasu, Jamín ha hogaguasu, Jaquín ha hogaguasu, 13 Zera ha hogaguasu, Saul ha hogaguasu. 14 Simeon rogaguasukuéra ohupity 22.200 kuimba'e. 15 Gad ra'ykuéra: Zefon ha hogaguasu; Hagui ha hogaguasu; Suni ha hogaguasu; 16 Ozni ha hogaguasu; Eri ha hogaguasu; 17 Arod ha hogaguasu; Areli ha hogaguasu. 18 Ko'áva Gad rogaguasukuéra ha ojepapa rire ojejohu 40.500 kuimba'e. 19 Juda ra'ykuéra: Er ha Onan, mokõivéva omanomava'ekue Canaan retãme. 20 Ha ko'áva ambue Juda ra'ykuéra: Sela ha hogaguasu; Feres ha hogaguasu; Zera ha hogaguasu. 21 Ha ko'áva ha'ékuri Feres ra'ykuéra: Hezron ha hogaguasu; Hamul ha hogaguasu. 22 Ko'áva Juda rogaguasukuéra ha ojepapa rire ojejohu 76.500 kuimba'e. 23 Isacar ra'ykuéra: Tola ha hogaguasu; Fúva ha hogaguasu; 24 Jasub ha hogaguasu; Simron ha hogaguasu. 25 Ko'áva hína Isacar rogaguasukuéra ha ojepapa rire ojejohu 64.300 kuimba'e. 26 Zabulon ra'ykuéra: Sered ha hogaguasu; Elon ha hogaguasu; Jahleel ha hogaguasu. 27 Ko'áva hína Zabulon rogaguasukuéra ha ojepapa rire ojejohu 60.500 kuimba'e. 28 Jose ra'ykuéra: Manases ha Efrain. 29 Manases ra'ykuéra: Maquir ha hogaguasu; ha Maquir ra'y Galaad; ichugui ou Galaad rogaguasu. 30 Ko'áva hína Galaad ra'ykuéra: Jeser ha hogaguasu; Hélec ha hogaguasu; 31 Asriel ha hogaguasu; Siquem ha hogaguasu; 32 Semida ha hogaguasu; Héfer ha hogaguasu. 33 Ha Zelofehad, Héfer ra'y ndaita'yraí, itajyrakuéramante; ha umi Zelofehad rajykuéra réra: Maala, Noa, Hogla, Mílca ha Tírsa. 34 Ko'áva hína Manases rogaguasukuéra, ha ojepapa rire ojejohu 52.700 kuimba'e. 35 Ko'áva hína Efrain ra'ykuéra: Sutela ha hogaguasu; Béquer ha hogaguasu; Tahan ha hogaguasu. 36 Ko'áva hína Sutela ra'ykuéra: Eran ha hogaguasu. 37 Ko'áva hína Efrain rogaguasukuéra ha ojepapa rire ojejohu 32.500 kuimba'e, Jose ra'y ñemoñarenguéra. 38 Benjamín ra'ykuéra: Bela ha hogaguasu; Asbel ha hogaguasu; Ahiram ha hogaguasu; 39 Sefufam ha hogaguasu; Hufam ha hogaguasu. 40 Ha Bela ra'ykuéra Ard ha Naaman; Ard ha hogaguasu; Naaman ha hogaguasu. 41 Ko'áva hína Benjamín rogaguasukuéra ha ojepapa rire ojejohu 45.600 kuimba'e. 42 Ko'áva hína Dan ra'ykuéra: Suham ha hogaguasu. Ko'áva hína Dan rogaguasu. 43 Suham rogaguasukuéra ojepapa rire ojejohu 64.400 kuimba'e. 44 Aser ra'ykuéra: Imna ha hogaguasu; Isvi ha hogaguasu; Bería ha hogaguasu. 45 Bería ra'ykuéra: Héber ha hogaguasu; Malquiel ha hogaguasu. 46 Ha Aser rajy hérakuri Séra. 47 Ko'áva hína

Aser rogaguasukuéra; ha ojepapa rire ojejohu 53.400 kuimba'e. 48 Neftali ra'ykuéra: Jahzeel ha hogaguasu; Guni ha hogaguasu; 49 Jezer ha hogaguasu; Silem ha hogaguasu. 50 Ko'áva hina Neftali rogaguasukuéra; ha ojepapa rire ojejohu 45.400 kuimba'e. 51 Opaite Israel rogaguasukuéra ohupity 601.730 kuimba'e. 52 Ha Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 53 Ko'ávape ġuarã remboja'óta pe yvy imba'erã ramo, herakuéra ojepapa haichaite. 54 Umi ogaguasu imbovyve oiháme, sa'ive reme'ëva'erã; peteiteivape oñeme'ëta ilóte hogayguakuéra heta háicha. 55 Ha pe yvy oñemboja'óta po'a jeporavo rupi; itríbu rerakuéra rupi oñemboja'óta Canaan yvy. 56 Pe po'a jeporavo osë háicha oñemboja'óta ijyvyrã umi hetave ha mbovyvéva apytépe. 57 Levi rogaguasukuéra ojepapava'ekue hogaguasu rupi, ko'áva hina: Gerson ha hogaguasu; Coat ha hogaguasu; Merari ha hogaguasu. 58 Ko'áva hina ambue Levi rogaguasukuéra: Libni ha hogaguasu; Hebron ha hogaguasu; Mahli ha hogaguasu; Musi ha hogaguasu; Core ha hogaguasu. Ha Coat ra'y Amram. 59 Amram rembireko hérakuri Joquebed, kóva peteĩ Levi ñemoñare onaceva'ekue Egíptope; ha'e imemby Amrángui: Aaron, Moises ha Miriam. 60 Ha Aaron ra'ykuéra: Nadab, Abiu, Eleazar ha Itamar. 61 Nadab ha Abiu omanova'ekue oikuave'ë ramoguare tata ambue Ñanderuete renondépe. 62 Levi tríbu kuimba'e ombotymava'ekue guive peteĩ jasy ohupity 23.000 kuimba'e, ndojepapáigui ichupekuéra Israel rogaguasukuéra apytépe, noñeme'ëigui ichupekuéra ilotekuéra Israel rogaguasukuéra apytépe. 63 Moises ha pa'i Eleazar oipapava'ekue ichupekuéra Moab ñúme, Jordan rembe'ýpe, Jerico rovái. 64 Ko'áva apytépe katu ndaiporivéima avave ojepapa ypyva'ekue Moises ha Aaron rupi Sinai desiértope . 65 Ñanderuete he'iva'ekuégui hesekuéra: Omanombataha desiértope opaite iñe'ërendu'ýva, ijapytépe hembýnte mokõi kuimba'e iñe'ërendúva, Caleb, Jefon ra'y, ha Josue, Nun ra'y.

Numbers 27

1 Ha peteĩ kuimba'e Zelofehad, Héfer ra'y, kóva Galaad ra'y, kóva Maquir ra'y, ha Manases, kóva Jose ra'y, ha'e itajýra 5, herakuéra: Maala, Noa, Hogla, Milca ha Tirsa; 2 ha áva ou oñemboja Moises ha pa'i Eleazar renondépe, ha opaite mburuvichakuéra ha opaite atyguasú renondépe, pe óga jojohuha rokẽme, ha he'i hikuái: 3 Ore ru omanóma desiértope , ha'e noñemoĩriva'ekue katu Core ha iñirũnguéra ndive Ñanderuete rehe, ha'e omano hi'angaipa rehente, ha'e ndaita'ýrai. 4 Mba'érepa ojepe'áta ore ru rera Manases tríbugui , ndaita'ýrai haguére. Peme'ëna oréve ore yvy loterã ore ru pehẽnguekuéra apytépe. 5 Ha Moises oporandu Ñanderuetepe. 6 Ha Ñanderuete ombohováí Moiséspe, ha he'i: 7 Zelofehad rajykuéra he'i porã; eme'ë ichupekuéra avei iloterã itúva pehẽnguekuéra apytépe, ha itúva lóte , rembohasáta ichupekuéra iloterã ramo. 8 Ha eñe'ë Israel rogaguasukuérape, erévo: Oĩ ramo peteĩ kuimba'e omanóva ita'yra'ýre, pembohasáta ilóte itajýrape iloterã ramo, 9 ha ndaitajýrai ramo, peme'ëta ilóte ityvyrakurape; 10 ha ndaityvýrai ramo, peme'ëta ilóte itúva ryvykuérape, 11 ha itúva ndaityvýrai ramo, peme'ëta ilóte ipehẽngue hi'aġuivévape imba'erã ramo; kóva peteĩ tembiapoukapy Israel rogaguasukuérape ġuarã, Ñanderuete oñe'ë Moiséspe ojejapopa haġua iñe'ë. 12 Ñanderuete he'i Moiséspe: Ejupi ko Abarim cérrope rehecha haġua pe yvy ame'ëtava Israelguaguasukuérape. 13 Ha rehecha rire, nde avei reikéta ne retãnguakuéra atýpe (nde remanóta), ku nde ryke'y Aaron oñembyaty haguéicha. 14 Peẽ pepu'áva'ekue che ñe'ë rehe Sin desiértope , pe atyguasú oñemoĩ ramoguare cherehe, peẽ nachemomba'eguasúigui pe y rupi hesakuéra renondépe. Ko'ã mba'e ojehuva'ekue Cadéspe, Sin desiértope . 15 Upémaramo Moises he'i Ñanderuetepe: 16 Ore Ruete, Nde ningo tetãnguéra rekove ha ñemano Jára, eiporavo ambue kuimba'épe che rendaguépe. 17 Upe kuimba'e upéva tomyakã ichupekuéra opa rupiete ha tomoirũ ichupekuéra oho ha oukuévo, ne retã Israel ani haġua oiko herekua'ýre. 18 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Aiporavóma Josue, Nun ra'ýpe, ipype oĩ yvága pegua Pytu Porã ha remoíta hi'ári nde po; 19 ha remoíta pa'i Eleazar ha mayma Israelguakuéra renondépe ha embohasa Josuépe ne retã ruvicha reko. 20 Embohasa ichupe avei nde reko, Israel rogaguasukuéra taiñe'ërendu ichupe. 21 Ha'e toñembo'y pa'i Eleazar renondépe, ha ha'e omba'eporandúta pende Ruetépe Urim ha Tumim rupi; ha mayma Israel rogaguasukuéra taiñe'ërendu ha'e he'ívape guive. 22 Ha Moises ojapo Ñanderuete he'i haguéicha ichupe, ohenói Josuépe ha omoĩ pa'i Eleazar ha Israel atyguasú renondépe. 23 Omoĩ ipo hi'ári, ha ombohasa Josuépe hetã ruvicha reko Ñanderuete he'i haguéicha ichupe.

1 Ñanderuete oñe'ë Moiséspe, ha he'i: 2 Ere Israel rogaguasukuérape: Toikuave'ë chéve kuave'ëmby hendýva ha kuave'ëmby tembi'u reheguáva hyakuã asy haña chéve, ha peikuave'ëmbava'erã chéve hi'oraitépe ha hi'araitépe. 3 Ha eréta ichupekuéra: Peikuave'ëta kuave'ëmby hendypáva pende Ruetépe guarã meme árape mokõi ovecha ra'y mácho iporãitéva, hi'áño peteíva. 4 Peteí ovecha ra'yrsu peikuave'ëta pyhareve, ha peteí ovecha ra'yrsu peikuave'ëta ka'aru pytũme; 5 ha 2,2 lítro trigo ku'i porã oñembojehe'áva 0,9 lítro acéite olívo ojejosopyrégui, kóva pene kuave'ëmby tembi'u reheguáva. 6 Péva hina pe kuave'ëmby ojehapýva opaite árape, peñemoi porã jevy ha hyakuã porã haña pende Ruetépe omoñepyrüva'ekue Sinai cérrope. 7 Ko kuave'ëmby kóva reheve peikuave'ëta avei 0,9 lítro víno, peteíteíva ovecha ra'yrsu reheve; ha ko kuave'ëmby tembi'u reheguáva peikuaave'ëta pe óga jojohuha renondépe, pemomba'eguas haña pende Ruetépe. 8 Ka'arupytũme peikuave'ëta avei pe ovecha ra'yrsu mokõiha, kuave'ëmby ojehapypáva ramo; pejapo haguéicha pe kuave'ëmby pyhareve peguáicha, pejapo jevy ka'arúpe kuave'ëmby tembi'u reheguáva víno reheve, mba'e ryakuã poráva ramo pende Ruetépe ha peñemoi porã haña hendive. 9 Ha pe pytu'uha árape, peikuave'ëta mokõi ovecha ra'yrsu iporãitéva, oguerékóva peteí año, ha 4,4 lítro trigo ku'i porã acéite ha víno reheve. 10 Péva hina pe kuave'ëmby ojehapýva umi pytu'uha árape, umíva peikuave'ëta meme pytu'uha árape, oñembojoapyva'erã ambue kuave'ëmby ojehapýva ha víno reheguáva reheve, peikuave'ëta avei meme árape. 11 Meme jasy pyahúpe katu peikuave'ëta kuave'ëmby ojehapypáva pende Ruetépe: Mokõi tóro ra'yrsu, peteí ovecha mácho ha 7 ovecha ra'yrsu iporãitéva, hi' año peteíva, 12 ha 6,6 lítro trigo ku'i porã oñembojehe'apyréva acéite reheve kuave'ëmby ramo peteíteíva umi tóro ra'yrsu reheve; ha 4,4 lítro trigo ku'i porã oñembojehe'apyréva acéite reheve kuave'ëmby ramo peteíteíva umi ovecha mácho reheve; 13 ha 2,2 lítro trigo ku'i porã oñembojehe'apyréva acéite reheve, ko'ã mba'e oñekuave'ëva'erã peteíteíva umi ovecha ra'yrsu reheve kuave'ëmby ojehapypáva ramo hyakuã asy porã haña pende Ruetépe guarã. 14 Peteíteíva umi tóro ra'y reheve peikuave'ëta 1,8 lítro víno, ha peteíteíva umi ovecha ra'yrsu reheve 1,2 lítro víno. Ko'ã kuave'ëmby ojehapypáva peikuave'ëva'erã jasy pyahúpe pe año pukukue jave. 15 Ha peteí kavara mácho peikuave'ëta pende Ruetépe kuave'ëmby angaipa reheguáva ramo, oñembojoapyva'erã ambue kuave'ëmby ojehapypáva ha víno reheve, peikuave'ëta avei meme árape. 16 Pe jasy peteíha, pe ára 14-hápe pemboaretéta pende Ruetépe guarã pe páscua. 17 Ko jasy pe ára 15-hápe oikóta areteguasú; 7 ára pukukue pe'uva'erã pan ojejapóva levadura'yre. 18 Pe ñepyrüha árape oíta atyguasú pe óga jojohuhápe, mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã. 19 Ha peikuave'ëva'erã kuave'ëmby ojehapýva pende Ruetépe guarã: Mokõi tóro ra'yrsu, peteí ovecha mácho ha 7 ovecha ra'yrsu iporãitéva, hi'áño peteíva. 20 Hendive peikuave'ëta avei trigo ku'i porã oñembojehe'apyréva acéite reheve; 6,6 lítro trigo ku'i porã peteíteí tóro ra'yrsu reheve; ha 4,4 lítro trigo ku'i porã peteíteí umi ovecha mácho reheve; 21 peteíteí umi 7 ovecha ra'yrsu reheve peikuave'ëta 2,2 lítro trigo ku'i porã. 22 Ha peikuave'ëta avei peteí kavara mácho kuave'ëmby angaipa reheguáva, peñemopotí jevy haña. 23 Ko'áva pembojoapýta pene kuave'ëmby ojehapýva reheve, peikuave'ëva meme pyharevekuépe. 24 Ko'ã 7 ára pukukue peikuave'ëta koichagua kuave'ëmbynguéra mba'e ryakuã asýva ramo pende Ruetépe guarã; oñekuave'ëva'erã avei kuave'ëmby ojehapypáva meme ára víno reheve. 25 Ha pe ára 7-hápe oikóta pe atyguasú pe óga jojohuhápe; ko ára kóvape ndapejapoiva'erã mba'eveichagua tembiapo. 26 Ha oñepyrü ramo pe ñemono'õ arete, pe ára peteíháme, oikóta avei peteí atyguasú peñemboykévo pende Ruetépe guarã, ndapejapomo'ãi avei mba'eveichagua tembiapo. 27 Peikuave'ëta kuave'ëmby ojehapypáva ramo, mokõi tóro ra'yrsu, peteí ovecha mácho, 7 ovecha ra'yrsu iporãitéva, hi'áño peteíva. 28 Umi kuave'ëmby reheve peikuave'ëta avei trigo ku'i porã oñembojehe'apyréva acéite reheve; 6,6 lítro trigo ku'i porã peteíteíva umi tóro ra'yrsu reheve, ha 4,4 lítro trigo ku'i pe ovecha mácho reheve, 29 ha peteíteíva umi 7 ovecha ra'yrsu reheve 2,2 lítro trigo ku'i. 30 Ha peteí kavara mácho pehupity haña perdon pene angaipa. 31 Ko'ã kuave'ëmby ko'áva peikuave'ëta, ha apárte peikuave'ëvéta avei ambue kuave'ëmby ojehapypáva ha tembi'u reheguáva peikuave'ëtava meme árape, peiporavova'erã tymba iporãitévante, ha avei pene kuave'ëmby víno reheguáva.

1 Pe jasy 7-hápe, pe ára peteĩháme peguerekóta ambue atyguasu pe óga jojohuhápe; mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã; pe ára pévape oñembopuva'erã peẽme turu. 2 Ha peikuave'ëta kuave'ẽmby ojehapypáva mba'e ryakuã asýva ramo pende Ruetépe ġuarã, peteĩ tóro ra'yurusu, peteĩ ovecha mácho , 7 ovecha ra'yurusu iporãitéva, hi'áño peteĩva; 3 umi kuave'ẽmby reheve peikuave'ëta trigo ku'i porã oñembojehe'apyréva acéite reheve, 6,6 lítro trigo ku'i porã peteĩteĩva pe tóro ra'yurusu reheve, ha 4,4 lítro trigo ku'i pe ovecha mácho reheve, 4 ha 2,2 lítro trigo ku'i peteĩteĩ umi 7 ovecha ra'yurusu reheve. 5 Peikuave'ëta avei peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo, peñemoĩ porã jevy haġua. 6 Anítei penderesarái pe ambue kuave'ẽmbýgui jasy pyahu peguáva, ha pe kuave'ẽmby ojehapypáva meme árape ikuave'ẽmby tembi'u reheguáva víno reheve ojejapouka haguéicha, mba'e ry'akuã porã pende Ruetépe ġuarã. 7 Ko jasy 7-hápe pe ára 10-hápe, peguerekóta atyguasu pe óga jojohuhápe, pe ára pévape pehasava'erã pekaru'ýre ha mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã; 8 ha peikuave'ëva'erã kuave'ẽmby ojehapypáva pende Ruetépe mba'e ryakuã asýva: Peteĩ tóro ra'yurusu, peteĩ ovecha mácho ha 7 ovecha ra'y iporãitéva, hi'áño peteĩva. 9 Ko'ã kuave'ẽmby reheve peikuave'ëta avei trigo ku'i porã oñembojehe'apyréva acéite reheve, 6,6 lítro trigo ku'i porã peteĩteĩva pe tóro ra'yurusu reheve, ha 4,4 lítro trigo ku'i pe ovecha mácho reheve, 10 ha 2,2 lítro trigo ku'i peteĩteĩva umi 7 ovecha ra'yurusu reheve; 11 ha peikuave'ëta peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva hendive; peikuave'ëta avei pene kuave'ẽmby ojehapypáva acéite ha víno reheve pejepokuaa háicha meme árape. 12 Ko jasy 7-hápe, pe ára 15-hápe peguerekóta ambue atyguasu pe óga jojohuhápe; mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã, ha pemboaretegasúta pende Ruetépe ko'ã 7 ára pukukue. 13 Ha peikuave'ëta 13 tóro ra'yurusu, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'y iporãitéva, hi'áño peteĩva, kuave'ẽmby ojehapypáva pende Ruetépe ġuarã mba'e ryakuã asýva ramo. 14 Ko'ã kuave'ẽmby reheve peikuave'ëta avei trigo ku'i porã oñembojehe'apyréva acéite reheve, 6,6 lítro trigo ku'i peteĩteĩva umi 13 tóro ra'yurusu reheve, 4,4 lítro trigo ku'i peteĩteĩva umi mokõi ovecha mácho reheve, 15 ha 2,2 lítro trigo ku'i porã peteĩteĩva umi 14 ovecha ra'yurusu reheve, 16 ha peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva; umi ambue kuave'ẽmby ojehapypáva tembi'u ha víno reheve peikuave'ëvéta avei pejepokuaa háicha. 17 Ha pe ára mokõiháme: 12 tóro ra'yurusu, mokõi ovecha mácho , 14 ovecha ra'yurusu iporãitéva, hi'áño peteĩva. 18 Peteĩteĩ ko'ã kuave'ẽmby reheve peikuave'ëta avei kuave'ẽmby tembi'u ha víno reheguáva pejepokuaa háicha, 19 ha peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo; peikuave'ëvéta avei umi kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby víno reheguáva reheve pejapo háicha meme árape. 20 Ha pe ára mbohapyhápe: 11 tóro ra'yurusu, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'yurusu iporãitéva, hi'áño peteĩva; 21 ha ko'ã kuave'ẽmby reheve peikuave'ëta avei trigo ku'i porã umi tóro ra'yurusu reheve, umi ovecha mácho reheve ha ovechara'ykuéra reheve, Ñanderuete he'iuca haguéicha peẽme, ha tymba heta oĩ háicha, 22 ha peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva, peikuave'ëvéta avei pe kuave'ẽmby ojehapypáva meme árape ikuave'ẽmby tembi'u ha víno reheguáva reheve. 23 Pe ára irundyhápe peikuave'ëta: 10 tóro ra'yurusu, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'yurusu iporãitéva, hi'áño peteĩva; 24 ko'ã kuave'ẽmby reheve peikuave'ëta avei trigo ku'i porã umi tóro ra'yurusu reheve, umi ovecha mácho reheve ha umi ovecha ra'yurusu reheve, Ñanderuete he'iuca haguéicha peẽme, ha tymba hetaha oĩ háicha; 25 ha peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo, peikuave'ëvéta avei pe kuave'ẽmby ojehapypáva meme árape, kuave'ẽmby tembi'u ha víno reheguáva reheve. 26 Pe ára 5-hápe: 9 tóro ra'yurusu, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'yurusu iporãitéva, hi'áño peteĩva; 27 ko'ã kuave'ẽmby reheve peikuave'ëta avei trigo ku'i porã umi tóro ra'yurusu reheve, umi ovecha mácho reheve ha umi ovecha ra'yurusu reheve, Ñanderuete he'iuca haguéicha peẽme, ha tymba hetaha oĩ háicha; 28 ha peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva, peikuave'ëvéta avei umi kuave'ẽmby ojehapypáva meme árape kuave'ẽmby tembi'u ha víno reheguáva reheve. 29 Pe ára 6-hápe: 8 tóro ra'yurusu, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'yurusu iporãitéva, hi'áño peteĩva. 30 Ko'ã kuave'ẽmby reheve peikuave'ëta avei trigo ku'i porã umi tóro ra'yurusu reheve, umi ovecha mácho reheve ha umi ovecha ra'yurusu reheve, Ñanderuete he'iuca haguéicha peẽme, ha tymba hetaha oĩ háicha, 31 ha peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo; peikuave'ëvéta avei pe kuave'ẽmby ojehapypáva meme árape, ikuave'ẽmby tembi'u ha víno reheguáva reheve. 32 Pe ára 7-hápe: 7 tóro ra'yurusu, mokõi ovecha mácho ha 14 ovecha ra'yurusu iporãitéva, hi'áño peteĩva; 33 ko'ã kuave'ẽmby reheve peikuave'ëta avei

trigo ku'i porã umi tóro ra'yrsu reheve, umi ovecha mácho reheve ha umi ovecha ra'yrsu reheve, Ñanderuete he'iuka haguéicha peẽme, ha tymba hetaha oĩ háicha; 34 ha peteĩ kavara mácho angaipa reheguáva, peikuave'ëvéta avei pe kuave'ẽmby ojehapypáva meme árape kuave'ẽmby tembi'u ha víno reheguáva reheve. 35 Pe ára 8-hápe pemboareteguasúta; mba'eveichagua tembiapo ndapejapoiva'erã. 36 Ha peikuave'ëta kuave'ẽmby ojehapypáva ha hyakuã porãva pende Ruetépe guarã, peteĩ tóro ra'yrsu, peteĩ ovecha mácho, 7 ovecha ra'yrsu iporãitáva, hi'ãño peteĩva; 37 ko'ã kuave'ẽmby reheve peikuave'ëta avei trigo ku'i porã, pe tóro ra'yrsu reheve, umi ovecha mácho reheve ha pe ovecha ra'yrsu reheve, Ñanderuete he'iuka haguéicha peẽme, ha tymba hetaha oĩ háicha; 38 ha peikuave'ëta peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva, peikuave'ëvéta pe kuave'ẽmby ojehapypáva meme árape kuave'ẽmby tembi'u ha víno reheguáva reheve. 39 Ko'ã mba'e peikuave'ëta Ñanderuetepe guarã pende areteguasúpe pemomba'eguas haña ichupe pene kuave'ẽmbynguéra rupi pendejeheguínte peme'ëséva, pene kuave'ẽmby ojehapypáva, pene kuave'ẽmby tembi'u ha víno reheguáva, ha pene kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva reheve.

Numbers 30

1 Ha Moises he'i Israelguakuérape opaite mba'e Ñanderuete he'i haguéicha ichupe ojejapo haña. 2 Moises oñe'ẽ Israel tríbu ruvichakuérape, ha he'i: Ko'ã mba'e Ñanderuete he'iva'ekue ojejapo haña. 3 Oimeraẽ kuña oñe'ẽme'ẽ (voto, promesa) ramo Ñanderuetepe téra ome'ẽ ramo iñe'ẽ ha oñapytĩ hi'anga iñe'ẽme'ẽ rehe, nopyrũiva'erã iñe'ẽngue rehe; ojaopava'erã uvei ijuru oprometéma haguéicha. 4 Ha peteĩ kuñataĩ oñe'ẽme'ẽ Ñanderuetepe, ha'e oikove aja gueteri itúva rógape, 5 ha itúva ohendu ramo iñe'ẽme'ẽ, ha okirirĩ ramo, itajýra oñe'ẽme'ẽ hague, upéicha pe kuñataĩ ojaopamanteva'erã hekoitépe pe mba'e opromete va'ekue. 6 Ha itúva ombotove ramo ichugui, ohenduha árape iñe'ẽme'ẽngue, ndojejopymo'ãi pe kuñataĩme ojaop haña; ha Ñanderuete operdonáta ichupe, itúva ombotove haguere ichugui. 7 Ha peteĩ tembireko oñe'ẽme'ẽ ramo téra ijuru he'i ramo sapy'aite peteĩ ñe'ẽ oñapytíva hi'anga; 8 ha iména ohendu ramo, ha ohendu rire okirirĩnte, upe kuña upéva ojaopomanteva'erã iñe'ẽme'ẽ, oñapytĩgui hi'anga iñe'ẽngue rupi. 9 Ha iména ohendúvo ha ombotove, upéicharamo upe kuña natekotevẽi ojaop pe ñe'ẽ oprometeva'ekue; ha Ñanderuete operdonáta upe kuñame. 10 Ha ha'e oñe'ẽme'ẽ ramo iména omano rire téra iména opoi rire ichugui, ojaopomanteva'erã, ha'e oñapytĩgui hi'anga iñe'ẽ oprometeva'ekuere. 11 Ha peteĩ tembireko ome'ẽ ramo iñe'ẽ iména rógape, oñapytĩ hi'anga iñe'ẽ ome'ẽmava'ekue rupi, 12 ha iména ohendúvo okirirĩnte ha nombotovéi, upéicharamo ha'e ojaopomanteva'erã opaite mba'e oprometeva'ekue, oñapytĩgui hi'anga iñe'ẽngue rupi. 13 Ha iména ombotove ramo ichugui ohenduha árape, upéicharamo ha'e natekotevẽi ojaop umi mba'e oprometeva'ekue; iména ombotovégui ha Ñanderuete operdonáta ichupe. 14 Opaichagua kuña ñe'ẽme'ẽ (voto) téra juramento, iména ikatu omoneĩ téra ikatu ombotove, (upérõ opa rei). 15 Ha iména okirirĩ ramo ohenduha árape, upéicharamo ha'e omoneĩ ichupe opaite iñe'ẽme'ẽ. 16 Ha ohendu are rire ombotove ramo ichugui, upéicharamo ha'e ogueraháta hambireko angaipa. 17 Ko'áva hina tembiapoukapy Ñanderuete he'iva'ekue Moiséspe ojejapo haña peteĩ tembireko téra kuñataĩ ome'ẽ ramo iñe'ẽ.

Numbers 31

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Emyengovia Madianguakuéra rembiapo vai ojaopova'ekue Israelguakuéra rehe, ha upéi nde remanóta. 3 Upéramo Moises oñe'ẽ hetãyguakuérape ha he'i: Peteĩteĩva pembosako'i iñorãirõ rembiporu pejeity haña Madian ári, pemyengovia haña pe tembiapo vai ojaopomava'ekue penderehe. 4 Peteĩteĩva Israel tríbu gui pemondóta 1.000 kuimba'e pe ñorãirõháme. 5 Upéicha peteĩteĩ Israel tríbugui ojeoporavo 1000 kuimba'e, oñondivepa 12.000 ohótava ñorãirõháme. 6 Ha Moises omondo ichupekuéra ñorãirõháme; peteĩteĩ tríbugui omondo 1000; ha Finees, pa'i Eleazar ra'y, oho hendivekuéra ñorãirõháme ha ogueraha umi mba'e oñemboykéva Ñanderuetepe guarã, turu (tompéta) reheve. 7 Ha ojeity hikuái Madiangua ári, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe ha ojukapaite hikuái ikuimba'ekuéra. 8 Umia apytépe ojuka avei Madian retã ruvichakuérape: Evi, Réquem, Zur, Hur ha Reba, 5 tetã ruvicha Madian pegua; avei Balaam, Beor ra'ype, ojuka hikuái kyse pukúpe. 9 Ha Israel rogaguasukuéra oñemomba'e Madian pegua kuñakuéra ha imitãkuéra rehe ha ombyaty opaichagua hymbakuéra ha mayma

imba'e repykuéra. 10 Ha'ekuéra omyendypa itavakuéra, tava'ikuéra ha hogakuéra. 11 Ha ombyatypa rire hikuái opaite mba'e hepýva, hetäyguakuéra ha hymbakuérape, 12 oguerupa hikuái Moiséspe, pa'i Eleazar ha Israel rogaguasukuéra atýpe, opytáva Moab yvýpe, Jordan rembe'ýre, Jerico rovái. 13 Ha Moises, Eleazar ha mayma mburuvichakuéra osê hekohágui ojojohu haña hendivekuéra. 14 Ha Moises ipochy katu umi soldádo aty ruvichakuéra ndive ha umi omyakáva ndive 1000 soldádo, oúva ñorairöhágui, 15 ha he'i ichupekuéra: Mba'érehepa peheja oikove mayma kuñakuérape. 16 Napenemandu'ái piko Balaam rekombo'e rupi ha'ekuéra oity hague Israel rogaguasukuérape omomba'eguas haña Baal-Peorpe ha omboyke haña Ñanderuetepe, upévagui oikova'ekue pe ñemanoguas Ñanderuete retã apytépe. 17 Pejuka ko'áña opaite kuñakuérape, oikomava'ekue kuimba'e ndive, ha opaite mitäkuimba'épe. 18 Ha umi mitäkuña ha kuñatai, ne'irava gueteri oiko kuimba'e ndive, peheja toikove. 19 Ha peẽ, peporujukava'ekue ha peñembojava'ekue omanova'ekue rete rehe, pepyta ha peiko tekoha okápe 7 ára pukukue, peñemopotĩ haña pe ára mbohapyha ha 7-hápe, peẽ ha umi ipokuapývape pegueruva'ekue. 20 Upéicha avei pemopotĩmbava'erã opaite aokuéra, opaite mba'e tymba pĩrekueguiguáva, ha opaite mba'e ojejapóva kavara raguégui ha opaichagua tembiporu yvyraguiguáva. 21 Upéi pa'i Eleazar he'i umi kuimba'e oúvape ñorairöhágui: Kóa ningo Ñanderuete rembiapoukapy Ha'e he'iva'ekue Moiséspe: 22 Añetehápe óro, pláta, brónce, hiérro, estáño ha plómo, 23 umi mba'e okai'ýva tatápe, tata rupi pemopotĩta ha upéi pemopotĩva'erã pe y pa'ikuéra ombosako'iva omopotĩ haña ha opaite ambue mba'e oñembyaiva tata rupi, pejohe'i ýpe. 24 Pejoheiva'erã avei pende aokuéra pe ára 7-hápe ha uperire peẽ penepotĩta; ha uperire ae ikatu peike ñande rekohápe. 25 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe ha he'i: 26 Peipapa nde, pa'i Eleazar ha tríbu ruvichakuéra ndive, umi mba'erepy pegueruva'ekue ñorairöhágui: kuimba'ekuéra, kuñakuéra ha tymbakuéra, 27 ha pemboja'óta mbyte rupi umi mba'erepy pejapyhyva'ekue, umi osêva'ekue ñorairöme ha mayma ambue atýpe guarã. 28 Pemboykéta pende Ruetépe guarã, umi kuimba'e mba'égui osêva'ekue ñorairöme 500 mba'égui peteĩ mba'e, taha'e kuimba'e, térã kuña, téra gueikuéra, térã búrru térã ovechakuéra. 29 Umi mba'e oñembyatýva ha pejapyhyta ipógui peme'ẽta pa'i Eleazárpe pende Ruetépe guarã, mba'e kuave'ẽmby ramo. 30 Ha umi Israel ñemoñare mba'égui, pemboykéta opaite 50 mba'égui peteĩ mba'e, taha'e kuimba'e térã guéi, térã búrru, térã ovecha, térã opaichagua ambue tymba, ha peme'ẽta Leviguakuérape, ha'ekuéra oñangarekógui pende Ruete róga jojohuha rehe. 31 Moises ha pa'i Eleazar ojaopapa Ñanderuete he'i hagueichaite Moiséspe. 32 Ha umi mba'erepy ojequeruva'ekue ñorairöhágui oĩ: 675.000 ovecha, 33 72.000 vaka, 34 61.000 búrru, 35 ha kuñakuéra apytégui oĩ umi kuñatai oikuaa'ýva gueteri kuimba'e, oĩ 32.000; 36 ha umi osêva'ekue ñorairöme oñeme'ẽ 337.500 ovecha; 37 ha ko'ã ovechágui oñeme'ẽ pende Ruetépe 675 ovecha. 38 Umi vakágui oñeme'ẽ ichupekuéra 36.000; ha ko'ávagui oñeme'ẽ Ñanderuetepe guarã imba'e ramo 72. 39 Umi búrrogui oñeme'ẽ 30.500; ha ko'ávagui oñeme'ẽ Ñanderuetepe guarã imba'e ramo 61. 40 Ha hetäyguakuéragai 16.000; ha ko'ávagui oñeme'ẽ Ñanderuetepe guarã 32. 41 Ha äva Moises ome'ẽ kuave'ẽmby ramo Ñanderuetepe guarã, pa'i Eleazar pópe, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 42 Ha ambue Israelgua mba'erã Moises omboykéva umi kuimba'e ohova'ekue ñorairöme, 43 ha ohupity ichupekuéra guarã: ovechakuéragai 337.500; 44 vakágui 36.000; 45 búrru gui 30.500; 46 ha hetäyguakuéragai 16.000; 47 ha umi Israel ñemoñare mba'égui, Moises ojapyhy opaite 50 mba'égui peteĩ mba'e, taha'e tetäygua térã tymba, ha ome'ẽ Leviguakuérape, ha'ekuéra oñangarekógui Ñanderuete róga jojohuha rehe, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 48 Umi soldádo ruvicha 1000 arigua, ha 100 arigua ou Moises rendápe, 49 ha he'i ichupe: Ore, ne rembiguái, roipapáma opaite kuimba'e ohova'ekue ñorairöme ha oĩmava'ekue ore poguýpe, ha oĩmbaite hikuái gueteri, 50 upévagui roikuave'ẽse Ñanderuetepe, peteĩteiva umi mba'e rojohuva'ekuégui: Jeguaka oroguiguáva, pyapy reheguáva, kuairũ, namichãi ha ajuriguakuéra, rohupity haña pardon ore angaipakuéragai ha roñemoĩ porã jevy haña Ñanderuete ndive. 51 Ha Moises ha pa'i Eleazar orecibi ichuguikuéra pe óro ha umi jeguaka. 52 Ha umi óro ojequeruva'ekue oikuave'ẽ haña Ñanderuetepe oĩkuri 187 kilo. 53 Umi soldádo ogueraha apárte avei mba'erepy umi tetäygua ombopoguyva'ekuégui. 54 Upéicha Moises ha pa'i Eleazar ombyaty pe óro umi mburuvicha 1000 ha 100 ariguágui, ha ogueru hikuái pe óga jojohuhápe, Israel rogaguasukuéra imandu'a haña Ñanderuete pytyvõguas rehe.

1 Ruben ha Gad tribukuéra hymba hetaitereígui oma'ê Jazer ha Galaad yvy rehe, ha ohecha iporãiteha hymba rendaña; 2 upévore Gad ha Ruben tribukuéra ou oñe'ê haña Moises, pa'i Eleazar ha ambue tríbu ruvichakuéra ndive, ha he'i: 3 Atarot, Dibon, Jazer, Nimra, Hesbon, Eleale, Sebam, Nebo ha Beon yvy, 4 Ñanderuete ome'ema Israelguakuérape, pe yvy porãite tymba rendaña ha ne rembiguakuéra heta hymba. 5 Upévore ore, rojohu ramo py'aporã pende resa renondépe, peme'ê pe yvy péva pene rembiguakuérape ijyvyrá ramo, ha ani orembohasátei pe Jordan mboypýri. 6 Ha Moises he'i Gad ha Ruben tribukuérape : Pene pehënguekuéra oho joáta ñorãirõháme ha peë pepytase piko ko'ápe. 7 Mba'upépa pemokangyse ambue Israel tribukuérape pehasa'ý rupi pe yvy Ñanderuete ome'emava'ekuépe ñandéve guarã. 8 Upéicha ojavova'ekue pende rukuéra, amondo ramoguare ichupekuéra ohecha haña pe yvy, Cades-Barnéa guive. 9 Ou hikuái Escol ysyry peve ha ohecha rire pe yvy, omongyhyje Israelguakuérape, ani haña ou'tei pe yvy Ñanderuete ome'ésévape ichupekuéra, 10 ha upévore Ñanderuete ipochy ha ome'ê iñe'ê he'ívo: 11 Umi kuimba'e oséva'ekue Egíptogui ha ombotýmava guive 20 año ndohechamo'ãi pe yvy Che ha'emava'ekue ame'etaha ñe'ême'ê rupi Abraham, Isaac ha Jacóbope, ndaheko potĩrigui che renondépe. 12 Caleb, Jefune ra'y, pe Cengua, ha Josue, Nun ra'ýmante, ha'ekuéra hekopotĩ porã pende Ruete renondépe. 13 Ha Ñanderuete pochy hendy ho'a Israel rehe, ha omoinge rei ichupekuéra desiérto rehe 40 año, opa peve umi oñemoíva'ekue Ñanderuete rehe. 14 Ha péina ápe, peë pepyta pende tuvakuéra rekovia, kuimba'e hi'angaipáva, pembojo'ave haña Ñanderuete pochy Israel ári. 15 Pejevy ramo pene rembiapo vai rapykuéri, Ha'e pendereja jevýta desiértope , ha pehundipaitéta ko tetã kóvape. 16 Upéramo ha'ekuéra he'i Moiséspe: Ndaupéichai, ore romopu'ãse ko'ápe ore rymbakuéra korapyrã, ha ore mitãkuérape guarã umi táva oiko haña; 17 ha upéi pya'e pya'e ore rohóta ambue Israel tribukuéra renonderãme, ore ñorãirõ rembiporukuéra reheve, romoinge peve ichupekuéra hendaña; ha upeaja ore mitãkuéra opytáta táva oñemombaretévape ani haña okyhyje ko'ã tetãnguérargui. 18 Ndororejvymo'ãi ore rogakuérape ambue Israel tribukuéra opyta peve avei ijyvyteépe. 19 Ore ndororejapyhymo'ãigui ore yvy (lóte) ijapytepekuéra, Jordan mboypýri ha amo gotyove, roguerekoségui ore yvyrá ko Jordan asu ykére, kuarahyresê gotýo. 20 Upéramo Moises he'i jevy ichupekuéra: Iporã, péicha pejapo ramo, ha peñemoíse ramo ambue Israelguakuéra renonderãme, 21 upévore pehasapa Jordan rupi pene ñorãirõ rembiporu reheve Ñanderuete renondépe, Ha'e omosêmba peve ko'ã tetã ko'ávape pene renonderãgui, 22 ha ñambopoguypa rire ko'ã tetãme Ñanderuete pytyvõ rupi, peë peju jevykuaa, ha penesásóta pene ñe'ê peme'êva'ekuégui Ñanderuete ha Israelguakuéra renondépe; ha pe yvy péva opytáta pene mba'erã ramo Ñanderuete renondépe. 23 Ha ndapejapói ramo peje haguéicha, peñemoangaipáta Ñanderuete renondépe; ha peikuaa porãke pene angaipa penderupity jevyva'erãha. 24 Ko'ãga tapeho pemopu'ã haña tavakuéra pene mitãkuérape guarã, ha korapy pende ovechakuéra guarã, ha upéi pejapopa pende juru he'iva'ekue guive. 25 Ha Gad ha Ruben tribukuéra oñe'ê Moiséspe, ha he'i: Ne rembiguakuéra ojavopáta ore jára he'i haguéicha. 26 Ore mitãkuéra, ore kuñakuéra ha ore rymbakuéra opytapáta ko'ã Galaad tavaguasukuérape; 27 ha ore, ne rembiguakuéra ore ñorãirõ rembiporukuéra reheve, rojeityse Ñanderuete rérape ko'ã tetãnguéra ári ambue Israelgua renonderãme. 28 Upémaramo Moises he'i pa'i Eleazar ha Josue, Nun ra'ýpe, ha umi Israel tríbu ruvichakuérape: 29 Umi Gad ha Ruben tribukuéra ohasa ramo penendive ko Jordan iñorãirõ rembiporu reheve Ñanderuete rérape, ha oñembopoguypa ramo ko'ã tetãnguérape, peme'eta ichupekuéra Galaad yvy imba'eteerã ramo, 30 ha ndohasái ramo iñorãirõ rembiporu reheve penepytyvõ haña, upéicha ramo ha'ekuéra oguerékóta avei ijyvyrá Canaan yvýpe, ipehënguekuéra apytépe. 31 Ha Gad ha Ruben tribukuéra he'i jevy: Rojapopáta, Ñanderuete he'íva guive. 32 Ore rohasáta pe Jordan ore ñorãirõ rembiporu reheve, Ñanderuete rérape rojeity haña Canaan retãnguéra ári, ha ore yvyrá opytáta Jordan asúpe, kuarahyresê gotýo. 33 Péicha Moises ome'ê Gad, Ruben ha Manases tríbu mbyterépe pe yvy Sehon, Amorgua retã ruvicha oisãmbyhy haguépe ha Basan retã, Og oisãmbyhy haguépe, ha opaite itáva ha ijyvy reheve. 34 Upéi Gad tribukuéra omopu'ã jevy Dibon, Atarot, Aroer, 35 Atrotsofan, Jazer, Jogbeha, 36 Betnimra ha Betaran, ha oñemongorapa ko'ã táva ha ojapo avei hikuái ijovecha ha kavara korapyrã. 37 Ha Ruben tribukuéra omopu'ã jevy Hesbon, Eleale, Quiriataim, 38 Nebo, Baal-meon (héra pyahu) ha Sibma; ha'ekuéra ome'ê téra pyahu umi táva omopu'ã jevyva'ekuépe. 39 Ha Maquir ra'ykuéra, Manases remineno, oho Galaadpe, ha omoí ipoguýpe ha omosê umi Amorguakuérape oikóva ipype. 40 Ha Moises ome'ê Maquir ra'ykuérape Galaad, oiko haña ipype. 41 Upéi Jair, Manases ra'y, oho ha

omoĩ Galaad tava'ikuéra ipoguýpe. 42 Upéicha avei Noba, upéi omoĩ Kenat ha itava'ikuéra ipoguýpe. Upéi omoambue Noba réra: Jair táva.

Numbers 33

1 Ko yvy rupi Israel tribukuéra ohasa, osëva'ekue guive Egípto retãgui isoldádo atykuéra ndive, opytáva Moises ha Aaron poguýpe. 2 Moises ohaĩ peteĩ kuartia rehe opaite yvy pehẽngue réra ohasa haguérupi, upe ára guive, Ñanderuete he'ígui ichupe: Kóva hína pe tape ha umi yvy pehẽngue réra, osëha ára guive; 3 Ramsésgui osë hikuái pe jasy peteĩha, pe ára 15-hápe; páscua ohasa rire pe ára peteĩháme Israel tibukuéra osë pyapy mbaretépe Egiptoyguakuéra resa renondégui. 4 Egiptoyguakuéra oñotý aja mayma ita'ýra ypykue omanova'ekuépe ha Ñanderuete ohechauka ichupekuéra ijarakuéra ndaipu'akaiha hesekuéra. 5 Israel tribukuéra osë Ramsésgui opyta haña Sucótpe. 6 Sucótgui osë hikuái opyta haña Etámpe, opytáva desiérto ruguaitépe. 7 Etámgui osë hikuái ha ojevy hikuái Pihahiroť ári, opytáva Baal-zefon rovái, ha opyta hikuái Migdólgui kuarahyresëme. 8 Pi-hahirótgui osë hikuái ha ohasa Yguasuate Pytã mbyte rupi desiérto gotýo, ha oguata hikuái mbohapy ára pukukue Etam desiérto rupi, ha opyta hikuái Marápe. 9 Marágui osë hikuái ha ou Elímpe, oĩháme 12 yvu ha 70 mbokaja máta ; ha upépe opyta hikuái. 10 Elímgui osë hikuái ha opyta Yguasu Pytã (Mar Rójo) ypýpe. 11 Yguasu Pytã ypýgui osë hikuái opyta haña Sin desiértope . 12 Sin desiértogui osë hikuái ha opyta Dofcápe. 13 Dofcágui osë hikuái opyta haña Alúspe. 14 Alúsgui osë hikuái ha opyta Refidímpe, upépe tetãyguakuéra ndoguerekói y hoy'u haña. 15 Refidímgui osë hikuái opyta haña Sinai desiértope . 16 Sinai desiértogui osë hikuái ha opyta haña Kibrot-hataávape. 17 Kibrot-hataávagui osë hikuái ha opyta haña Hazerótpe. 18 Hazerótgui osë hikuái opyta haña Ritmápe. 19 Ritmágui osë hikuái opyta haña Rimon-Pérespe. 20 Rimon-Péresgui osë hikuái opyta haña Libnápe. 21 Libnágui osë hikuái opyta haña Rissápe. 22 Risságui osë hikuái opyta haña Ceelatápe. 23 Ceelatágui osë hikuái opyta haña Séfer cérrope . 24 Séfer cérrogui osë hikuái opyta haña Haradápe. 25 Haradágui osë hikuái opyta haña Macelótpe. 26 Macelótgui osë hikuái opyta haña Tahátpe. 27 Tahátgui osë hikuái opyta haña Tarápe. 28 Tarágui osë hikuái opyta haña Mitcápe. 29 Mitcágui osë hikuái opyta haña Hasmonápe. 30 Hasmonágui osë hikuái opyta haña Moserótpe. 31 Moserótgui osë hikuái opyta haña Bene-jaacánpe. 32 Bene-jaacángui osë hikuái opyta haña Gidgad cérrope . 33 Gidgad cérrogui osë hikuái opyta haña Jotbatápe. 34 Jotbatágui osë hikuái opyta haña Abronápe. 35 Abronágui osë hikuái opyta haña Ezion-géberpe. 36 Ezion-gébergui osë hikuái opyta haña Zin desiértope , pevahína Cades. 37 Cadésgui osë hikuái opyta haña Hor cérrope , Edom retã apýrape. 38 Ha pa'i Aaron ojupiva'ekue Hor cérrope , Ñanderuete he'i haguéicha, ha upépe omano; 40 año Israelguakuéra osë rire Egípto retãgui, pe jasy 5-ha jave, pe ára peteĩháme. 39 Aaron oguerekókuri 123 año omano ramoguare Hor cérrope . 40 Pe Arad retã ruvicha oikóva Négevpe, Canaan retãme, ohendu ouhahína Israelguakuéra. 41 Upéi Israelguakuéra osë Hor cérrogui opyta haña Zalmonápe. 42 Zalmonágui osë hikuái opyta haña Punónpe. 43 Punóngui osë hikuái opyta haña Obótpe. 44 Obótgui osë hikuái opyta haña Ije-abarímpe, Moab retã rembe'ýpe. 45 Ijeabaríngui osë hikuái opyta haña Dibon-gádpe. 46 Dibon-gádgui osë hikuái opyta haña Almon-diblataímpe. 47 Almon-diblataíngui osë hikuái opyta haña Abarim cerrokuérape , Nebo rovái. 48 Abarim cerrokuéragai osë hikuái opyta haña Moab ñu rupi, Jordan ypýpe, Jerico rovái. 49 Ipahaitépe opyta hikuái Jordan rembe'ýpe, Bet-jesimot guive Abelsitim peve, Moab ñúme. 50 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, Moab ñúme, Jordan ypýpe, Jerico rovái, ha he'i: 51 Eñe'ẽ Israelguakuérape ha ere ichupekuéra: Ága, pehasávo pe Jordan ha peike ramo Canaan retãme, 52 pemosëta pene renonderãgui opaite tetãnguérape ha pembyaipava'erã ijára ra'angakuéra itaguiguáva ha ta'ãnga ojejapóva mba'e hykupyregui, pehundipáta umi yvy yvatekuéra (oñemomba'eguasuhápe ijarakuérape). 53 Pemosëmbáta umi tetãyguakuéra upépe oikóvape, peiko haña hendaguépe; Che ame'ëmava'ekue peëme pene mba'eteerã ramo. 54 Ha opytáta pende yvytee ramo pende tribukuérape ġuarã po'a jeporavo rupi; umi hetavévape peme'ëta yvy tuichavéva ha umi imbovyévape peme'ëta yvy sa'ive; pe po'a jeporavópe osëháme ichupekuéra, upépe peteĩteĩ tribupe oñeme'ëta ijyvyteerã. 55 Ha napemosëi ramo Canaan retãyguakuérape pene renonderãgui, umi opytáva oikóta peëme ġuarã mba'e akua ramo pende resápe ha ñuätĩ ramo pende py rehe, ha pendepy'apy asyva'erã. 56 Ha Che ajapóta penderehe ajapo haguéicha avei hesekuéra.

Numbers 34

1 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 2 Eñe'ẽ Israel rogaguasukuérape ha ere ichupekuéra: Ága peike vove Canaan retãme, pe yvy tuichakue péva opytáta peẽme ġuarã pene mba'etee ramo. 3 Yvy gotyove pene mba'erã Zin desiérto guive, Edom retã rembe'y rehe, Yguasu Juky pegua (Mar Saládo) apýra peve, opytáva kuarahyresẽ gotýo. 4 Pene retã rembe'y ojere ohóvo yvýguio Acrabím ojeikeha peve, ha ohasáta Zin peve; upéi ojepysóta yvýguio Cades-barnéa peve; ha ohasáta Hasaradad peve, oġuahẽ meve Asmónpe. 5 Ha pene retã rembe'y ohóta Asmon guive Egípto ysyry peve ha opáta kuarahyreikeha gotýo, 6 oġuahẽ meve Yguasu Mediterráneo rembe'y peve, kóva pene retã rembe'y kuarahyreike gotyogua. 7 Ha pene retã rembe'y yvate gotyogua katu Yguasu Mediterráneo guive ohóta Hor cérro peve. 8 Ha Hor cérro guive ohóta Hamat ojeikeha peve, upéi ojepysóta Zedad peve, 9 upeguive ohóta Zifron peve, opa haġua Hazar-enánpe; kóva pene retã rembe'y yvateogua. 10 Pene retã rembe'y kuarahyresẽ gotyogua katu ohóta Hazar-enan guive Sefam peve; 11 ha Sefam guive oguejýta Ribla peve, opytáva Aínguĩ kuarahy resẽ gotýo; ha oguejy ohóvo oġuahẽ meve Yguasu Quineret (Galiléa) rembe'y peve, kuarahyresẽ gotýo. 12 Upéi pene retã rembe'y oguejýta Jordan ysyry rehe oġuahẽ meve Yguasu Juky peguápe (Mar Saládope), kóva hína pene retã ha hembe'y ijerekuevogua. 13 Ha Moises oñe'ẽ Israelguakuérape ha he'i: Kóva hína pe yvy oñemboja'ótava peẽme pene mba'eteéva ramo, po'a jeporavo rupi, Ñanderuete he'iuca haguéicha oñeme'ẽ haġua umi 9 tríbu ha pe tríbu mbyterépe. 14 Ruben tríbu rogaguasukuéra, Gad tríbu rogaguasukuéra ha Manases tríbu mbytere rogaguasukuérape oñeme'ẽma ijyvyrá. 15 Mokõi tríbu ha pe tríbu mbytere oñeme'ẽma ijyvy pe Jordan asu ykére, kuarahy resẽ gotýo, Jerico rovái. 16 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 17 Pa'i Eleazar ha Josue, Nun ra'y, omboja'óta peẽme pene yvyrá. 18 Peiporavo avei peteĩteĩ tríbugui peteĩ mburuvicha omboja'o haġua idepartaménto yvy, ilóte jarkuerarã. 19 Ko'áva umi kuimba'e réra: Juda tríbugui ojeporavo Caleb, Jefune ra'y, imburuvicha ramo. 20 Simeon tríbugui ojeporavo Samuel, Amiud ra'y, imburuvicha ramo. 21 Benjamin tríbugui ojeporavo Elidad, Quislon ra'y, imburuvicha ramo. 22 Dan tríbugui ojeporavo mburuvicha Buquí, Jogli ra'y. 23 Jose ra'ykuéragui: Manases tríbugui ojeporavo pe mburuvicha Haniel, Efod ra'y. 24 Efraín tríbugui ojeporavo pe mburuvicha Kemuel, Siftan ra'y. 25 Zabulon tríbugui ojeporavo mburuvicha Elizafan, Parnac ra'y. 26 Isacar tríbugui ojeporavo pe mburuvicha Paltiel, Azan ra'y. 27 Aser tríbugui ojeporavo pe mburuvicha Ahiud, Selomi ra'y. 28 Ha Neftali tríbugui ojeporavo pe mburuvicha Pedael, Amiud ra'y. 29 Ko'ávape Ñanderuete oiporavo omboja'o haġua Canaan retã Israel tribukuérape ġuarã.

Numbers 35

1 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe Moab ñúme, Jordan rembe'yype, Jerico rovái, ha he'i: 2 Ere Israelguakuérape tome'ẽ ijyvyguĩ Leviguakuérape ġuarã, umi táva ha'ekuéra oiko haġua ipype; ha peme'ẽta avei Leviguakuérape pe ñu oĩva umi táva jerekuévo. 3 Umi táva oñeme'ẽta ichupekuéra oiko haġua ipype, ha pe ñu itáva jerekuévo oĩva opytáta hymbakuérape ġuarã. 4 Ha umi táva jere rehegua ñu peme'ẽtava Leviguakuérape; pe táva korapy guive oka gotýore 437 métro pukukue ijerekuévo opytáta imba'erã ramo. 5 Ha upéi peha'ãta pe ñu apýra táva ykére kuarahyresẽ gotyogua 874 métro pukukue, ha yvy gotyogua 874 métro pukukue ha kuarahyreike gotyogua 874 métro pukukue, ha yvate gotyogua 874 métro pukukue, pe táva opyta haġua imbytetépe; ko yvy kóva opytáta itavakuéra ñu ramo. 6 Peẽ peme'ẽta 6 táva Leviguakuérape, táva oñemokañyháme, ikatu haġuáicha pe oporojúkava ojohu pe tenda ha'e ikatuhápe okañy; ha áva ndive peme'ẽvéta ambue 42 táva ichupekuéra. 7 Upéicharamo peme'ẽta 48 táva ha umi ñu oĩva ijerekuévo Leviguakuéra mba'erã ramo. 8 Israel tribukuéra yvýgui oñeme'ẽva'erã ko'ã táva, umi oguereko yvy tuichavéva ome'ẽvéta, ha pe oguereko yvy michivéva ome'ẽta mbovyve; peteĩteĩ tríbu ome'ẽva'erã itavakuéragui Leviguakuérape imba'e tee ramo. 9 Ñanderuete oñe'ẽ Moiséspe, ha he'i: 10 Eñe'ẽ Israelguakuérape, ha ere ichupekuéra: Ága pehasa vove Jordan mboypýri Canaan yvýpe, 11 peiporavóta umi táva apytégui pende táva oñekañy haġua upépe pe oporojúkava oporojúkase'yre. 12 Ha ko'ã távape okañykuaa umi ojukáva génte oñevengasévagui , ha upe oporojúkava'ekuépe ndikatúi ojejuka oñembojovake mbovyve mbojovakeha árape. 13 Peme'ẽva'erã 6 táva, táva oñekañy haġuáme. 14 Mbohapy táva oñekañyháme peme'ẽta Jordan yke asúpe ha mbohapy táva peme'ẽta Jordan yke akatúape, Canaan yvýpe. 15 Ko'ã 6 táva

oñekañyháme opytáta Israelguakuérape ha tetã ambueyguápe ġuarã, okañy haġua upépe umi oporujukáva oporujukase'ýre. 16 Peteĩ oinupã ramo hapichápe tembiporu hierroguiguápe ha ha'e omano ramo, upe jukahára ojejukava'erã avei. 17 Ha ipópe oĩ ramo ita ha péva reheve oporujukára'e, pe oporujukava'ekue omanova'erã avei. 18 Ha oime ramo yvyra ipópe ha péva reheve oporujukára'e, pe jukahára omanova'erã avei. 19 Upe ovengáva ipehẽngue ruguy, upéva ojukava'erã pe oporujukava'ekuẽpe; ojohuha árape ha'e ojukava'erã ichupe. 20 Oĩ ramo peteĩ ipy'aróva hapicha ndive ha upévare omyaña vai ichupe, térã oity ramo hi'ári oimeraẽ mba'e oitységuite, ha hapicha omano ramo; 21 térã oinupã ramo ipópe, ha omano ramo, ijukahare omanova'erã avei, ha'e oporujukágui; ha pe ovengáva ipehẽngue ruguy ojukava'erã ichupe ojohuha árape. 22 Oĩ ramo peteĩ ndaipy'aróiva hapicha ndive ha omyaña hapichápe térã oity ramo hi'ári oimeraẽ mba'e oityse'ýva, 23 térã ohecha'ýre oity hapicha ári peteĩ ita, ha ha'e omano ramo, ndojaposéi jepe hapicháre mba'eve ivaíva; 24 upéicharamo pe aty oñembyatýva ombojovake haġua ichupe, ombojovake poráva'erã hekoitépe, ha'e ndoporujukaséi haguére. 25 Ha pe aty osalva va'erã pe oporujukava'ekuẽpe, umi omanóva génte oñevengasévagui, ha omondo jevyva'erã ichupe pe táva oñekañyháme, ha'e oñemo'ã haġua; upépe ha'e oikóta omano meve pe pa'iguasu, oñemonava'ekue acéite óga jojohuha pegua rehe. 26 Ha pe oporujukava'ekue osẽ ramo pe táva mo'ãha rembe'ýgui oka gotýo, ha'e oñemo'ãháme, 27 ha upe ovengaséva ipehẽngue ruguyre ojohu ramo ichupe pe táva rembe'ýgui oka gotýo, ojukakuaa pe oporujukava'ekuẽpe, ha ndojererekomo'ãi ichupe heko vaíva ramo; 28 pe oporujukava'ekue oikova'erã pe táva mo'ãháme pa'iguasu omano meve; ha pa'iguasu omano rire, pe oporujukava'ekue oho jevyva'erã ijyvyteẽpe. 29 Kóva peteĩ tembiapoukapy peẽme ha pene ñemoñarenguérape ġuarã, mamó peikoha rupi. 30 Oimeraẽ oporujukáva ndikatúi ojejuka peteĩ techahare ñe'ẽ rupinte, oikotevẽ uvei mokõi techahare rehe. 31 Ndapejapyhyiva'erã pirapire pe oporujukava'ekue rekove rehe, oĩgui ñemano poguýpe; katuete pejukava'erã avei ichupe. 32 Ha ndapejapyhyiva'erã pirapire pe okañyva'ekue pógui, ha'e oho ha oiko jevy haġua ijyvyteẽpe, pe pa'iguasu omano mboyve. 33 Ani pemongy'a pe yvy peikotahápe, pe tuguy omongy'águi pe yvy, ha pe yvy naipotímo'ávéma, oñehẽ jevy peve pe oporujukáva ruguy. 34 Aníke pemongy'átei pe yvy peikotahápe, péva che rekoha avei, Che pende Ruete aiko'aína Israelguakuéra apytépe.

Numbers 36

1 Umi ogaguasu ruvicha Galaad pegua, Maquir ra'y, Manases ra'y, Jose ra'yre oñemboja Moises ha ambue tríbu ruvichakuéra rendápe, 2 ha he'i hikuái: Ñanderuete he'i che járape ome'ẽ haġua yvy po'a jeporavo rupi Israel rogaguasukuérape, ha he'íkuri avei Ñanderuete che járape, ome'ẽ haġua Zelofehad rajykuérape itúva lóte, igentekuéra apytépe. 3 Ha'ekuéra omenda ramo ambue Israel tríbu rehegua rehe, upéicharamo Zelofehad yvy ojepe'áta ichugui, ha oñembojoajúta ambue tríbu yvy lóte reheve. 4 Ha oġuahẽvo Israelguakuéra oñeperdonaha año , ijyvy opytáta iména tríbu mba'e ramo; ha upéicha pe yvy ojepe'áta Zelofehad tríbu yvy apytégui. 5 Upéramo Moises he'i Israelguakuérape umi ñe'ẽ Ñanderuete ombohasava'ekue ichupe: Jose tríbu oñe'ẽ hekoitépe. 6 Ko'ã mba'e añetehápe Ñanderuete he'imava'ekue Zelofehad rajykuéra rehe, upévare tomenda omendase háicha hikuái, itúva tríbu rehegua rehe katu omendava'erã, 7 ani haġua pe tríbu lóte ohasahasa oikóvo peteĩ tríbugui ambue tríbupe ; peteĩteĩ Israelgua oñeñapytíva'erã ituvakuéra tríbu lóte rehe. 8 Upévare umi tajýra oguerékova ilóte Israelguakuéra apytépe omendava'erã itúva rogaguasu rehegua rehe, ijyvy opyta haġua itríbu yvyteéva ramo. 9 Ani haġua pe yvy lóte ova ohóvo peteĩ tríbugui ambue tríbupe ; upévare Israelguakuéra oguerékova ijyvy omendase ramo, tomendánte itríbu reheguáva rehe. 10 Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, upéicha Zelofehad rajykuéra ojapo avei. 11 Maala, Tirsá, Hogla, Milca ha Noa, Zelofehad rajykuéra, omenda itio ra'ykuéra rehe. 12 Omenda hikuái Manases, Jose ra'y ñemoñarenguéra rehe; upéicha ijyvy opyta itúva rogaguasu mba'e ramo. 13 Ko'áva hína mbo'epy ha tembiapoukapy Ñanderuete he'iva'ekue Moises rupi Israelguakuérape, Moab ñúme, Jordan rembe'ýpe, Jerico rovái.

Deuteronomy 1

1 Moises he'i ko'ã ñe'ẽ mayma Israel ñemoñarenguérape desiértope , Jordan rembe'y asúpe, kuarahyresẽ gotýo, ñuguasu Arabápe, Suf rovái, Parán, Tofel,

Laban, Hazerot ha Dizahab pa'ūme. 2 11 ára ojeguaata'arã ojuhupity haña
 Horébgui, Seir cérro , Cadesbarnéa peve. 3 Ha ojehe pe año 40-hápe, pe jasy 11
 hápe, pe ára peteĩháme, Moises oñe'ẽ jevy Israel ñemoñarenguérape opaite mba'e
 Ñanderuete he'imava'ekue ichupekuéra, 4 ha ombopoguy rire Sehónpe, Amorguakuéra
 retã ruvicha, oikova'ekue Hesbónpe ha Ógpe, Basan retã ruvicha, oikova'ekue
 Astarótpe, Edrei ypýpe. 5 Jordan rembe'y asúpe, Moab retãme, Moises omyesakã
 ko'ã tembiapoukapy ha he'i: 6 Jahve, Ñanderuete, oñe'ẽkuri ñandéve Horébppe, ha
 he'i: Aréma peime hague ko cérrope . 7 Pepu'ã ha tapeho Amorgua cérrope ha
 opaite umi oikóva upérupi, pe ñuguasu Arabápe, pe cérro ha umi ñu oĩva Négev
 guive ha yguasu rembe'y peve, oĩva Canaangua yvýpe, ha yvate gotýo Líbano peve,
 ha kuarahyresẽ gotýo pe ysyryguasu Éufrates peve. 8 Pehechakuaáke, Che ame'ẽmaha
 peẽme ko'ã tetãnguéra yvy; pembopoguy ha peñemomba'e haña ijoyvykuéra rehe,
 pende Ruete he'iva'ekue ome'ẽtaha Abraham, Isaac, Jacóbo ha iñemoñarenguérape. 9
 Umi ára umívape che, Moises, aña'ẽ ha ha'eva'ekue peẽme: Che año ndaikatúi
 añangareko penderehe. 10 Ñanderuete penembohetaitereíma, ha péina ápe peẽ
 pendereta mbyjakuéra ára peguáicha. 11 Ñanderuete, pende rukuéra Jára,
 tapenemboheta 1.000 jevyve gueteri ha tapenderovasa, Ha'e opromete haguéicha
 peẽme. 12 Mba'éichapa che año aguerahapáta pene rembipota vai ha pene ñe'ẽ
 jejuavy (pléito). 13 Peme'ẽna chéve pende apytégui, pende tribukuéra apytégui,
 kuimba'ekuéra iñarandúva, iñakã poráva ha ikatupyryva, amoĩ haña ichupekuéra
 pene mburuvicha ramo. 14 Ha pechembohováí chéve péicha: Iporã rojapopa pe nde
 eréva. 15 Ha peiporavo pende tribukuéra apytégui umi kuimba'e iñarandu ha
 ikatupyryva, ha umívape che amoĩ pene mburuvicha ramo, 1.000 ári, 100 ári, 50
 ári, ha 10 kuimba'e ári, ha pende tríbu sãmbhyhára ramo. 16 Upéramo ha'eva'ekue
 pene mbojovakehápe: Pejapysaka porãke pene pehẽnguekuéra rehe, ha pembojovake
 hekoitépe pene pehẽnguekuérape ha tetã ambueyguakuérape. 17 Aníke pegueraha rei
 avavépe mbojovakehára rendápe; pehenduva'erã michĩva ha tuichávape;
 ndapekyhyjeiva'erã avavégui, Ñanderuete mba'e ningo pe ñembojovake; ha pe
 ñembojovake hasyeteri ramo peẽme, pegueru chéve, che pohendu haña. 18 Upéramo
 ha'emava'ekue peẽme opaite mba'e pejapova'eráva guive. 19 Ha ñasẽvo Horébgui,
 jahasapákuri pe desiérto ndetuichaitéva ha ñanemongyhyjéva rupi, peẽ
 pehechamava'ekue, Amorguakuéra yvy rape rehe, Ñanderuete he'i haguéicha ñandéve;
 ha ñaḡuahẽ Cadesbarnéape. 20 Upépe che ha'eva'ekue peẽme: Ñaḡuahẽma Amorguakuéra
 cérrope , Ñanderuete ome'ẽmava'ekue ñandéve. 21 Peikuaa porãke, Jahve,
 Ñanderuete ome'ẽ peẽme ijoyvy, upéva tapeho ha pemoĩ hetayguakuéra pende
 poguýpe, Ñanderuete, ñande rukuéra Jára he'i haguéicha peẽme, ani pekyhyjétei ha
 ani pendepy'akangýtei. 22 Ha pejupa che rendápe, ha peje: Ñamondóna ñane
 renonderãme kuimba'ekuéra ohecha haña ñandéve upe yvy upéva ha ou jevývo
 toikuaauka ñandéve pe tape mamó rupípa jahakuaa ha mba'eichagua távapepa
 ñaḡuahẽ'arã. 23 Ha umi mba'e peẽ pejeva'ekue ningo ajohu porã, upéva aiporavo
 12 kuimba'e pende apytégui, peteĩ kuimba'e peteĩteĩ pende tribukuéragui . 24 Ha
 oho hikuái ha oḡuahẽvo pe cérrope , oíke Escol cerrokuéra pa'ūme, ha omaña
 porãmba hikuái. 25 Ha ogueru hikuái ñandéve umi yva omono'õva'ekue upépe, ha
 omba'emombe'u ñandéve, ha he'i: Iporãha pe yvy Jahve, Ñanderuete, ome'ẽtava
 ñandéve. 26 Peẽ katu ndapehosevéi, pepu'ã uvei Jahve, Ñanderuete rehe; 27 ha
 peñe'ẽguyguy pende rogakuérape, ha peje: Ñanderuete nañanderayhúigui
 ñanerenohẽva'ekue Egípto retãgui, ha ñandereity Amorguakuéra pópe ñanehundi
 haña. 28 Ore pehẽnguekuéra orembopy'amirĩ ha he'i hikuái: Ko'ã tetãnguakuéra
 ituicha ha ijoyvateve ñandehégui, itavakuéra ituichaiterei ha itáva kora jere
 ijoyvate ára peve; ha avei rohecha upépe umi Anac ra'yrekuérape
 (gigantekuérape). 29 Upéramo ha'éma peẽme: Ani pendepy'akangýtei, ha ani
 pekyhyje ichuguikuéra. 30 Ñanderuete, Ñandejára, ohóta ñane renonderãme, Ha'e
 oñorãirõta ñanderehe ojapo haguéicha ñande resa renondépe Egípto retãme. 31 Ha
 pe desiértope pehecháma mba'éichapa Jahve, Ñanderuete, ñandegueruva'ekue ñaḡuahẽ
 meve ko'ápe, ku túva ogueru háicha ita'yrape ijoyva ári. 32 Ha upeichavérõ jepe
 peẽ ndapegueroiviái Ñanderuete, Ñandejárape. 33 Ha'e ohóma ñane renonderãme
 ohechauka haña ñandéve pe tape tatarendy térã arai rupi, ha Ha'e he'i avei
 ñandéve moõpa japytáta pyharekuépe. 34 Ha Ñanderuete ohendu pene ñe'ẽngururu
 pejeva'ekue, ha ipochýgui ome'ẽ iñe'ẽ he'ívo: 35 Ko'ã tekove ñaña ñemoñare
 ndohechamo'ãi pe yvy porã aprometeva'ekue ituvakuérape, 36 Caleb katu, Jefune
 ra'y, ohecháta pe yvy; ichupe ha ita'yrakuérape ame'ẽta pe yvy ha'e
 opyrũva'ekue, oiko haguere hekoitépe pende Ruete rapykuéri. 37 Ha peẽrupi
 Ñanderuete ipochy avei chendive, ha he'i chéve: Ndereikemo'ãi avei pe tetã
 pévape. 38 Josue, Nun ra'y, ne rembiguái, ha'e oikéta avei upépe; emokyre'y

ichupe, ha'e ome'ëtagui Israelguakuérape pe yvy imba'etee ramo. 39 Umi mitã peguerekóva ha pejeva'ekue ho'apataha penderayhu'ýva pópe, umi mitã umía oikuaa'ýva gueteri ivai térã iporáva, umía oikeva'erã upépe, ha ichupekuéra ame'ëva'erã pe yvy imba'eteéráva ramo. 40 Ha peë pejevy ha tapeho desiérto rehe, Yguasú Pytã rape gotýo. 41 Upéramo pejekuri chéve: Roñemoangaipa Ñanderuete rehe; ore rohóta ha roñorãiróta, Ñanderuete he'i haguéicha oréve. Ha peteíteiva oñembosako'i iñorãirõ rembiporu reheve oho haгуáicha upe cérro upévape. 42 Ha Ñanderuete he'i chéve, ere ichupekuéra: Ani ohótei ha ani oñorãirótei, naiméigui penendive; ani haгуa ojapo sarambi pendehegui umi penderehe ija'e'ýva. 43 Ha ha'epa rire peëme, napeneñe'ërenduséi; pepu'ã uvei Ñanderuete rehe, ha tova'atã ha ñembotuichapópe, pehókuri pe cérrope peñorãirõ haгуa. 44 Upérõ Amorguakuéra, oikóva pe cérrope, ojeity pendeári ha kávaicha penemuña, ha sarambi ojapo pendehegui Seir guive Horma peve. 45 Ha pejevývo penerasë Ñanderuete renondépe, ha Ñanderuete nohendúi pene ñe'ë, ni ndojapysakái penderehe. 46 Upévare pehasa asy, peiko aja Cadéspe.

Deuteronomy 2

1 Upéi jajere ha ñasë desiérto gotýo, Yguasú Pytã rape gotýo, Ñanderuete he'i haguéicha chéve, ha jajere Seir cérro rehe heta ára pukukue. 2 Ha Ñanderuete oñe'ë chéve, he'ívo: 3 Hetaitéma pejere ko cérro rehe; pejere ha tapeho nórté gotýo. 4 Ha ere tetäyguakuérape: Peë pehasávo Seir rupi, pene pehëngue Esau ñemoñarenguéra retã rupi, ha'ekuéra okyhyjéta pendehegui; peë katu peñeñangareko porãke pendejehe. 5 Ani peñemoi hesekuéra, name'ëmo'äigui peëme ijyvúi peteí pehënguemínte jepe, Che ame'ëgui Seir cerrokuéra Esaúpe imba'etee ramo. 6 Pejoguáta ichuguikuéra pirapire rehe hi'upy pe'u haгуa, pejoguáta avei ichuguikuéra y pey'u haгуa; 7 Jahve, pende Ruete, penderovaságui opaite pene rembiapópe; Ha'e oikuaa porã opaite mba'e peë peikotevëtava desiértope ; ko'ã 40 año pukukue Ñanderuete oikóma penendive, ha mba'eve ndofaltái peëme. 8 Ha jahasa mombyry ñane pehëngue Esau ñemoñarenguéra retãgui, oikóva Seir cerrokuérape , Elat ha Esiongéber guive jaguata Moab desiérto pegua rape rupi. 9 Ha Ñanderuete he'i chéve: Ani remyangekõi Moábpe, ha ani peñorãirõ hendive, name'ëmo'äigui peëme ijyvy; Che ame'ëgui Ar yvy Lot ñemoñarenguérape, imba'etee ramo. 10 Umi Emgua oiko ypyva'ekue ipype, tetäyguakuéra tuichaite ha hetáva, ha ijyvate Anac ñemoñarenguéraicha. 11 Ichupekuéra ojeguerekóva kuimba'e tuichaitéva ramo, Anac ñemoñarenguéraicha; ha Moabguakuéra ombohéra umívape: Emguakuéra (tekove oporomongyhyjéva). 12 Ha Seirpe oikova'ekue ymave umi Horgua, Esau ñemoñarenguéra katu omosëva'ekue ha omosarambipava'ekue ichupekuéra, ha upéi oiko hikuái hendaguépe. Upéicha Israel ojapo avei pe yvy rehe, Ñanderuete ome'emava ichupekuéra. 13 Pepu'ã ha pehasa Zéred yakã rupi. Ha péicha jahasa Zéred yakã. 14 38 año jaiporu jahasa haгуa Cadesbarnéa guive Zéred yakã meve; omanomba haгуa umi oñemoiva'ekue Ñanderuete rehe, Ha'e he'i haguéicha ichupekuéra. 15 Ha Ñanderuete po ou hi'ári ohundi haгуa ichupekuéra, omanomba peve. 16 Ha omanomba rire isoldadokuéra hetäyguakuéra apytégui, 17 Ñanderuete oñe'ë chéve, ha he'i: 18 Nde rehasáta ko árape Moab retãgui Ar yvýpe. 19 Ha reñemoaгуívo Amon ñemoñarenguéra rehe, ani remyangekõi ichupekuéra, ha ani reñorãirótei hendivekuéra; name'ëmo'äigui peëme Amon ñemoñarenguéra yvy pene mba'e ramo, ame'emava'ekue Lot ñemoñarenguérape imba'etee ramo. 20 Upépe oikova'ekue avei umi kuimba'e ijyvatetéva (gigante) ha Amonguakuéra omboherava'ekue ichupekuéra Zomzomgua. 21 Ko'ã tetäygua ituicha, heta ha ijyvateteva'ekue, Anac ñemoñarenguéraicha; Ñanderuete katu ohundi ichupekuéra Amonguakuéra renondépe. Péicha ojehu ichupekuéra, ha Amonguakuéra oiko hendaguépe. 22 Upéicha Ñanderuete ohundi avei Horguakuérape, oikova'ekue Seirpe, omohenda haгуa hendaguépe Esau ñemoñarenguérape. 23 Ha Avguakuéra oikomiva'ekue itava'ikuérape Gáza peve; umi Caftorgua katu, oгуahëvo Caftórgui, ohundi ichupekuéra, ha oiko avei hikuái hendaguépe. 24 Pepu'ã, pesë ha pehasa Arnon yakã (arróyo) rupi; péina ápe, amoí pende pópe Sehon, Amorgua retã ruvichápe oikóva Hesbónpe ha peñepyrũ peñemomba'e hese, pejeitývo hi'ári. 25 Ko árape añepyrũta amongyhyje ha amondýta pendehegui mayma tetäyguakuéra oíva guive ára guýpe, ohendúvo hikuái pene rerakuáguas, oryrýi ha ipy'atarováta pene renondépe. 26 Ñe'ë py'aguapy amondókuri ñe'ë rerahára rupi Cademot desiérto guive Sehónpe, Amor retã ruvicha, oikóva Hesbónpe, péicha ha'euka ichupe: 27 Ehejána tahasa ne retã rupi, tape rupínte ahasase, añemboyke'ý rehe akatúa ni asu gotýo. 28 Che rembi'urã ha'útava ajoguase ndehegui pirapire rehe; avei pe y

hay'útava pirapire rehe reme'êta chéve; ahasa haġua ne retăpy rupi. 29 Ojapo haguéicha cherehe Esau ñemoñarenguéra oikóva Seírpe ha Moabguakuéra oikóva Ar yvýpe; rohasa peve pe Jordan mboypýri, pe yvy Jahve, Ñanderuete, ome'êtavape ñandéve. 30 Ha Sehon, Amorgua retă ruvicha oikóva Hesbónpe, ndoipotáikuri rohasa hetăpy rupi; Jahve, Ñanderuete katu ombopy'a hată ichupe oity haġua ichupe ipo rupi, ha ijyvy opyta haġua pene mba'e ramo. 31 Ha Ñanderuete he'i chéve: Péina Che añepyrũma amoĩ nde pogyype Sehonpe, hetă reheve; eñepyrũ katu eñemomba'e ijyvýre opyta haġua pene mba'etee ramo. 32 Ha osẽ Sehon ha mayma hetăyguakuéra ndive, ojeity haġua ñande ári Jaháspe. 33 Ha Ñanderuete oity ichupekuéra ñane renondépe jajapo haġua sarambi ichuguikuéra, ita'yraquérágui ha mayma hetăyguakuérágui. 34 Ñambopoguy rire itavakuérape, ñahundipaite itáva, kuimba'e, kuña ha imitakuéra jepeve; ndajahejái oikove peteĩte jepe. 35 Hymbakuéramante jagueraha ñane mba'erã ramo, ha avei umi mba'erepy jajapyhyva'ekue itavakuérágui. 36 Aroer guive, opytáva Arnon yakã rembe'ýpe, Galaad peve, opaite tavakuéra Jahve, Ñanderuete omoĩmbaite ñande pópe. 37 Amon ñemoñarenguéra retāmemante ndajaikéi; ha umi táva oĩva Jaboc yakã rembe'y rupiguápe, ha umi oĩva pe cérro rupiguápe, ñande ndajaikéi, Ñanderuete ndoipotáigui.

Deuteronomy 3

1 Jajevy ha jahava'ekue Basan rape rehe, ha osẽ hikuái ñande rapépe Og, Basan retă ruvicha, ojeity haġua ñande ári Edreípe, ha'e ha mayma hetăyguakuéra ndive. 2 Ha Ñanderuete he'i chéve: Ani rekyhyjétei ichuguikuéra, nde pópe amoĩma ichupe ha opaite hetăyguakuéra ijyvykuéra reheve; ha rejapóta hese rejapo haguéicha Sehon rehe, Amorgua retă ruvicháre, oikova'ekue Hesbónpe. 3 Jahve, Ñanderuete, omoĩ avei ñande pópe Og, Basan retă ruvicha, ha mayma hetăyguakuérape, ha sarambi jajapova'ekue hesekuéra ñahundipa peve. 4 Ha ñambopoguy opaite itavakuérape, hemby'ýre peteĩte jepe; 60 táva oĩva guive Argob yvy tuichakuépe, opytáva'ekue Og, Basan retă ruvicha pogyype. 5 Opaite ko'ã táva oñemongora porã tápia yvate reheve ha hokẽguasukuéra oñemboty porã, ojepapa'ýre hetaita ambue tavakuéra oñemongora'ýva tápia yvate reheve. 6 Ha ñahundipákuri, jajapo haguéicha Sehon rehe, Amorgua retă ruvicha, jajukapávo itavayguakuérape: kuimba'e, kuña ha mitakuérape jepeve. 7 Ha jaguerahánte opaite hymbakuéra ha imba'erepy jaípe'ava'ekue avei itavakuérágui. 8 Uperire ñamoĩ ñande pogyype avei pe yvy oĩva Arnon yakã guive Hermon cérro peve, umi mokõi Amorgua retă ruvicha oikóva Jordan rembe'y asúpe, kuarahyresẽ gotýo, ho'ava'ekue ñande pópe. 9 Umi Sidongua ombohéra Hermon cérro, Sirion; ha Amorguakuéra, Senir. 10 Mayma táva ñu rupigua ha opaite Galaad ha Basan tuichakue Salca ha Edrei peve, Og tavakuéra, Basan retáme oĩva guive ho'apa ñande pópe. 11 Og, Basan retă ruvicha añoite hembyva'ekue umi kuimba'e ijyvateitereígui (gigántegui). Hupa hierroguigua, oĩ gueteri Rabápe, Amon ñemoñarenguéra távape; hupa ipuku 3,94 métro ha ípe 1,75 métro. 12 Upéicha, opaite ijyvy opytáva'ekue ñane mba'e ramo, Aroer guive, opytáva Arnon yakã ypýpe ha Galaad cérro mbytépe itavakuéra reheve, ame'ẽ Rubengua ha Gadguakuérape; 13 ha Galaad rembyre ha Basan, Og retãngue, opaite yvy Argob reheguáva, oiko haguépe umi kuimba'e ijyvateitereíva retă, umíva ame'ẽ Manases tríbu mbyterépe. 14 Jair, Manases ra'y, oñeme'ẽ Argob yvy, Gesur ha Maaca rembe'y peve, ha pe táva Basanhavot ombohéra Jair, ha upéicha héra ko ára kóva peve. 15 Ha Galaad ame'ẽ Maquíre. 16 Rubengua ha Gadguakuérape ame'ẽ Galaad mbyte guive Arnon yakã mbyte peve ha Jaboc yakã meve, pevahína Amon ñemoñarenguéra retă rembe'y; 17 ame'ẽ avei Araba yvy oĩva Jordan rembe'y, Quinéret guive Araba yguasu peve, péva pe Yguasu Juky rehegua (Mar Saládo) Písga cérro ykére kuarahyresẽ gotýo. 18 Upéramo ha'eva'ekue peẽme: Jahve, Ñanderuete, ome'ẽ peẽme ko yvy pene mba'etee ramo ha peho joaiteva'erã mayma pene ñorãirõ rembiporu reheve pende pópe, pene pehẽngue Israel ñemoñarenguéra renonderáme. 19 Ha pene rembireko, pende ra'y ha pene rymbakuéra, che aikuaa pene rymba hetaha, opytapáta umi távape che ame'ẽmava'ekué peẽme. 20 Ñanderuete omombytu'u peve pene pehẽnguekuérape ha peẽme avei, ha oñemomba'e peve pe yvy rehe Ñanderuete ome'ẽse ichupekuéra Jordan mboypýri, ha uperire ae ikatu peju jevy pende yvyteépe che ame'ẽmava'ekue peẽme. 21 Upéramo ha'ékuri Josuépe: Nde resa ohechapákuri Jahve, Ñanderuete, ojapova'ekue umi mokõi tetã ruvichaguasu rehe; upéicha Ñanderuete he'i ojapotaha avei mayma tetãre nde rehasataha rupi. 22 Ani rekyhyjétei ichuguikuéra; Jahve, Ñanderuete voi oñorãirõta penderehehápe. 23 Upéramo añembo'e Ñanderuetepe, ha'évo: 24 Che Jára, ore Ruete, Nde reñepyrũma rehechauka ne rembiguáipe ne mba'eguasú ha nde pu'aka; mba'eichagua Járapa oĩ

yvagakuérape térã yvy ape ári ikatúva ojapo pe tembiapo ha milagrokuéra Nde rejaová. 25 Tahasána, che ajeruremi ndéve, tahecha avei pe yvy iporã oíva Jordan mboypýri, pe cérro porã ha pe Líbano avei. 26 Ñanderuete ipochýkuri chendive penderehe, ha upévagui nacherendúi; ha he'i chéve: Opáma, anive reñe'ê chéve ko'ã mba'ére. 27 Ejupi Pisga ru'áme ha ejesaupi kuarahyreike, nórte, sur ha kuarahyresê gotýo, ha ema'ê nde resaite rupi; nderehasamo'ãi katu Jordan mboypýri. 28 Ha eñe'ê Josuépe, emokyre'ý ha emombarete ichupe; ha'e ohasáta ko'ã tetãygua renonderáme; ha ha'e ome'êta ichupekuéra pe yvy ko'ága rehechátava, imba'etee ramo. 29 Ha japytákuiri umi cérro pa'ũme Betpeor rovái.

Deuteronomy 4

1 Ko'ága peẽ Israelguakuéra, pehendúma ko'ã mbo'epy ha tembiapoukapy, che pombo'emava'ekue ha peja póke hekoitépe peikove haña pe yvýpe Ñanderuete, pende rukuéra Jára, ome'êtava peẽme. 2 Anítei pembojoajuve térã peipe'a mba'eve che ha'éva guive peẽme, peja popa uvei hekoitépe Ñanderuete rembiapoukapy che ha'e hagueichaite peẽme. 3 Pende resa ohechapákuiri Ñanderuete oja pova'ekue Baalpeor rehe; Jahve, Ñanderuete, ohundíkuiri, pende apytégui, opaite kuimba'e ohomava'ekue Baalpeor rapykuéri. 4 Ha peẽ pehova'ekue Ñanderuete rapykuéri katu, peikove gueteri ko ára kóva peve. 5 Pema'ê porãke, che pombo'ékuri Ñanderuete mbo'epy ha hembiapoukapykuéra, Ha'e he'i haguéicha chéve, peja popa ramo hekoitépe, pe yvy mamó peiketahápe katuete opytáta pene mba'erã. 6 Peñangarekókena ha peja po hekoitépe hembipota; péva ningo peẽme ñuarã arandu ha akãporã ambue tetã renondépe, ohendu ramo hikuái ko'ã ñe'ê ha tembiapoukapy he'iva'erã: Añetehápe ko'ã Israelgua ñanarandu ha ñakãporã, ko tetã kóva ningo ituichaite. 7 Mba'eichagua tetãpa oguereko Ijára añaite ichuguikuéra, Ñanderuete oiko háicha ñanendive ha opaite mba'e ikatúva jajerure ichupe. 8 Ha mba'eichagua tetãpa oguereko ko'ã mbo'epy ha ñembojovake iporãva peẽ peguereko háicha, amoĩ jevýva pene renondépe ko ára kóvape. 9 Upévagui peñangarekóke pendejehe ha peñangareko porãke pene ánga rehe, ani haña penderesarái térã pemboyke pende py'apýgui umi mba'e pende resa ohechamava'ekue peẽ peikove aja pukukue; ha péva pombo'e jevyva'erã pende ra'ykuéra ha pene reminenonguérape. 10 Peñemomandu'a porãke pe ára rehe peĩme ramoguare Jahve, pende Jára renondépe Horébppe, Ha'e he'i ramoguare chéve: Embyaty chéve ne retãyguaquérape ahenduka haña ichupekuéra che ñe'ê, ha reikuaaukava'erã okyhyje haña chehegui opaite ára oikove aja yvy apére ha upéicha ombo'e jevyva'erã avei ita'yruquérape; 11 ha peñemboja ha peñembo'y pe cérro ypýpe, pe tata hendýva oĩ aja cérro ru'áme ha ojupíva yvágape ha pe cérro ru'ã jerekuévo hi'araipa ha ñnyptũmba. 12 Ha Ñanderuete oñe'ê penendive tata rendy pa'ũ guive; pehendúkuiri ñne'ê, ndapehecháĩ hete ramojepe. 13 Ha'e omyesakã peẽme ñne'ême'ê ha he'i peẽme peja po haña umi 10 tembiapoukapy Ha'e voi ohaiva'ekue mokõi ita rehe. 14 Upéramo Ñanderuete he'i avei chéve, pombo'e haña peẽme umi mbo'epy ha tembiapoukapy, peja popa haña hekoitépe ñne'ê, peike guive pe yvy pene mba'erãvape. 15 Peñangareko porãkena pene ánga rehe; ndapehecháikuiri mba'eveichagua ta'ãnga Ñanderuete oñe'ê jave penendive tata mbyte guive; 16 ani haña peñemongy'átei ha peja po pendejupe ñuarã peteĩ tete ra'ãnga, mba'eveichagua ta'ãnga, taha'e kuimba'e térã kuña ra'ãnga, 17 ni tymba oíva yvy ape ári térã guyra ipepóva ha ovevéva yvate, 18 ni tymba otyryryva yvy apére térã pira oíva ýpe. 19 Ha pema'êvo ára rehe ha pehecha ramo pe kuarahy, pe jasy, umi mbyjakuéra térã ambue mba'e ani pejeity henondepekuéra pemomba'eguas haña; umi Ñanderuete oheja ambue tetãnguéra oíva ára guýpe ñuarã. 20 Pende Ruete katu penderporavo ha penerenohẽ Egíptogui, tatakua hierroguiguágui peiko haña hetátee ramo ko ára peguáicha. 21 Ha Ñanderuete ipochy chendive pene ñne'ê rehe, ha he'i chéve, che ndahasamo'aitaha Jordan mboypýri, ha ndaiveira'erãha pe yvy porãme Jahve, Ñanderuete ome'êtava peẽme pene mba'etee ramo. 22 Péicha che amanóta ko yvýpe ha ndahasamo'ãi Jordan mboypýri; peẽ katu pehasáta ha peñemomba'éta pe yvy porã rehe. 23 Peñangarekóke pendejehe ha ani penderesarái Jahve, Ñanderuete ñne'ême'êgui, Ha'e oja pova'ekue penendive ha ani peja póteĩ mba'eveichagua tete ra'ãnga, Jahve, Ñanderuete ndoipotáigui. 24 Jahve, Ñanderuete, ningo tata oporombokusuguepáva, Ñanderuete heko rakate'ýva. 25 Ha ánga pende ra'ykuéra ita'yra jevyha ára, ha pendetujáma ramo pe tetãme, ha pende reko vai ha peja po ramo tete ra'ãnga térã oimeraẽ mba'e ra'ãnga, péicha ramo peja po ivaíva Ñanderuete, pende Jára rehe, ha hesa renondépe, pembopochýta ichupe; 26 che ahenói techahare ramo yvagakuéra ha ko yvy pya'etereĩ peñehundipava'erã pe yvy mamó pehohápe; pemomba'eguas ramo

ambue járape, ndapeikomo'ái are ipype, katuete peñehundipáta. 27 Ha Ñanderuete penemosarambiva'erã umi tetanguéra apyte rupi, ha sa'i penerembýta umi tetã apytépe Ñanderuete pendererahatahápe. 28 Ha upépe peikóta jára gua'u rembiguái ramo, kuimba'e ojavova'ekue, yvyra térã itágui, ha'ekuéra ndohechái, nohendúi, ndokarúi ni nohetúi. 29 Upégui peheka jevýta pende py'aite guive ha pene ánga mbytete guive pende Ruetépe ha pejohu jevýta ichupe. 30 Peime vove jepy'apýpe ha penderupity ramo opaite ko'ã mba'evai, umi ára pahague gotyoguápe, pejevy ramo Jahve, pende Jára gotýo, ha pehendu ramo iñe'ẽ, 31 Ha'e pende poriahuvareko jevýta; ndopoimo'ái pendehegui ni ndahesaraimo'ái pe ñe'ẽme'ẽgui oikova'ekue pende rukuéra ndive. 32 Peporandu umi ára ymaguare oikova'ekuépe, umi ára Ñanderuete ojapo ypy ramoguare kuimba'e ha kuña yvy apére, ojejapómapa ko'ãichagua mba'eguasú, térã oñehendúmapa ambue mba'e peichagua peteĩ yvága apýra guive ambue yvága apýra peve. 33 Oĩ piko peteĩ tetã ohendúva Ñanderuete ñe'ẽ, oñe'ẽmava tata mbyte guive, peẽ pehendu haguéicha, ha upéi oikove gueteri. 34 Térã oĩ piko peteĩ Jára oñeha'áva ou haña yvy apére oguenohẽ haña peteĩ tetãme ambue tetanguéra apytégui imba'etee ramo, milagrokuéra rupi, tembiapo ohecha'ýva térã ñorairõ rupi, térã pyapy mbarete ha jyva jepyso rupi, térã tembiapo oporomondýva rupi, Jahve, pende Ruete, ojapo haguéicha Egípto retãme, pende resa renondépe. 35 Peẽmente ojehechaukákuri, peikuaa haña Jahve, Ñanderuetepe, ha ijkére ndaipóri ambue. 36 Yvága guive Ha'e ohenduka peẽme iñe'ẽ, penembo'e haña; ha yvy ári ohechauka peẽme hata guasute, ha tata mbyte guive pehendu iñe'ẽ. 37 Ha ohayhúgui pende rukuérape, oiporavo iñemoñarenguérape imba'erã ramo, ha penerenohẽ Egíptogui, hendivente oĩgui pu'akapa, 38 omosẽ haña pene renonderãgui tetanguéra ituicha ha imbaretevévape pendehegui, ha ijyvykue ome'ẽ peẽme pene mba'eteerã, pehecha háicha ko árape. 39 Peikuaákena ko árape ha jepy'amongeta porãke pende py'apýpe, Jahve ha'eha pende Ruete, yvagakuérape ha yvy apére ndaiporiha ambue Ha'éichagua Jára. 40 Upévare pejapóke iñe'ẽ ha hembiapoukapykuéra, che ha'éva guive peẽme ko árape, oho porãmba haña peẽme ha pende ra'ykuérape, ha pembopukuve haña umi ára, peikove haña ko yvy kóvape, Ñanderuete ome'ẽséva peẽme opaite árape ġuarã. 41 Upéramo Moises omboyke mbohapy táva Jordan yke asúpe, kuarahyresẽ gotýo, 42 okañy haña upépe pe oporujukávagui, ndojukaséi ramojepe hapichápe ha ndoguerekoiva'ekue juavy hendive araka'eve; ha upe okañýva ko'ã táva peteĩme osalváta hekove: 43 Béser yvypépe opyta Rubénpe; Ramot, Gad yvýpe, opytáva Galaádpe; ha Golan, Manases yvýpe opytáva Basánpe. 44 Ko'ã tembiapoukapy Moises omomandu'a jevy Israel ñemoñarenguérape. 45 Ko'áva hína umi ñe'ẽ mbo'epy ha tembiapoukapy Moises he'iva'ekue Israel ñemoñarenguérape, osẽ ramoguare hikuái Egíptogui. 46 Jordan yke asúpe, kuarahyresẽ gotýo, pe välle Petpeor rovái, Moises ha Israelguakuéra ombopoguy haguépe Sehónpe, Amorgua retã ruvicha, oikova'ekue Hesbónpe, ha ojavova'ekue hesekuéra sarambiguasú. 47 Upéi oñemomba'e hikuái Og, Basan retã ruvicha yvy rehe; mokõivéva Amorguakuéra retã ruvicha oikova'ekue Jordan yke asúpe, kuarahyresẽ gotýo, 48 Aroer guive, opytáva Arnon yakã rembe'ýpe, Sirion cérro peve, péva hína Hermon, 49 ha Araba tuichakue javeve Jordan yke asúpe, kuarahyresẽ gotýo, pe Araba yguasú ha Písga cérro rembe'y peve.

Deuteronomy 5

1 Moises ohenói mayma Israelguápe ha he'i ichupekuéra: Israelguakuéra pehendu ko'ã mbo'epy ha ko'ã tembiapoukapy che ha'éva ko ára kóvape pende apysápe; peikuaa ha pejapopa haña hekoitépe. 2 Jahve, Ñanderuete, ome'ẽma iñe'ẽ ñandéve Horébppe. 3 Ñanderuete nome'ẽi ñande rukuérape aňonte ko ñe'ẽ kóva, ome'ẽ avei ñande jaikovévape ġuarã. 4 Pende rovake Ñanderuete oñe'ẽva'ekue pe cérrogui, tata mbyte guive. 5 Upéramo che aimékuri peẽ ha Ñanderuete pa'ũme, aikuaauka porã haña peẽme iñe'ẽ; pekyhyjégui hatágui, ani haña pejupi pe cérrope, upévagui che aime upépe, ambohasa haña iñe'ẽ peẽme ġuarã Ha'e he'i háicha: 6 Chénte Jahve, pende Ruete, poguenohẽva'ekue Egípto retãgui, tembiguái rekógui. 7 Ndereguerekoiva'erã ambue jára che ykére. 8 Nderejapoiva'erã ndejupe ġuarã mba'eveichagua ta'anga, umi mba'e yvagakuéra térã yvy pegua, y térã yvy guýpe oíva guive. 9 Nereñesúiva'erã henondepekuéra ha ani remomba'eguasútei ichupekuéra; Chénte ha'égui Jahve, nde Jaraite, imbarete ha hakate'ýva, ahaviráta tuvakuérape chembopochýva, ita'yra kuéra mbohapy térã irundy ñemoñareha (generaciones) peve. 10 Che aiporiahuverekóta katu 1.000 ñemoñare (generaciones) peve, umi cherayhu ha ojapóvape che rembiapoukapykuéra. 11 Nerehenói reiriva'erã Jahve, pende Ruete réra; pende Ruete ohaviráta upe oiporu

reívape héra porãite. 12 Remboareteva'erã pytu'uha ára ha reñemboyke, Jahve, pende Ruetépe ġuarã, Ha'e he'i haguéicha ndéve. 13 Seis ára remba'apova'erã ha rejapova'erã opaite ne rembiapo; 14 ha pe ára 7-hápe katu repytu'uva'erã, Jahve, pende Ruetépe ġuarã; mba'ëveichagua tembiapo nderejapoiva'erã nde, ni nde ra'y, ni nde rajy, ni ne rembiguái kuimba'e térã kuña, ni ne rymba guéi, ni ne rymba búrró , térã ambue ne rymba, ni pe tetã ambueygua oikóva nde rógape; opaite ne rembiguaikuéra opytu'uva'erã avei nendive. 15 Nemandu'áke reiko hague avei tembiguái ramo Egípto retãme, ha Jahve, pende Ruete, nerenohẽ hague upégui pyapy mbarete ha jyva jepysópe; upévagui Jahve, pende Ruete, he'i ndéve emboarete haġua pe pytu'uha ára. 16 Emboetéke (ehayhu) nde ru ha nde sýpe, Jahve, nde Jaraite, he'i haguéicha ndéve, reikove puku ha oho porã haġua ndéve ko yvy kóvape, Ha'e ome'ëmava ndéve. 17 Ani reporójukátei. 18 Ani rejoguereko menda'ýre. 19 Ani remondátei. 20 Ani erétei nde rapicha rehe japu. 21 Ani reipotátei nde rapicha rembireko, ni nde rapicha róga, ni ijoyvy, ni hembiguaikuéra, ni hymba guéi, ni hymba búrró , ni mba'evete nde rapicha mba'éva guive. 22 Opaite ko'ã ñe'ẽ Ñanderuete he'i pende atyguasúpe pe cérrope , tata mbyte ha arai pytũha guive, ñe'ẽ hatã rupi he'iva'ekue ko'ã ñe'ẽ. Ha ohaĩ ko'ã ñe'ẽ mokõi ita ipéva rehe, ha ome'ẽkuri chéve. 23 Ha peẽ pehendúvo Ha'e oñe'ẽha arai ypytũ guive, ha pehecha pe tata hendýva cérrope , peẽ, karai ancianokuéra ha tríbu ruvichakuéra, 24 pejékuri: Ñanderuete ohechauka oréve heko jajaipa ha ipu'aka, ha rohendu iñe'ẽ tata mbyte guive; pe ára pévape rohecha Ñanderuete ikatuha oñe'ẽ tata mbyte guive avave omano'ýre. 25 Ha áġa mba'érehepa romanóta. Ko tataguasute orembokusuguepáta; rohendu jevýrõ Ñanderuete ñe'ẽ, romanombáta. 26 Ha moõpa ojehecha peteĩ kuimba'e térã kuñame ohendúva Ñanderuete oikovéva ñe'ẽ tata rendy mbyte guive, ore rohendu haguéicha, ha oikovehina gueteri. 27 Upéva'e eñembojána nde, Moises, pende Ruetépe ha ehendu opaite mba'e, Ha'e he'iva guive; ha nde rembohasa jevýta oréve opaite mba'e Jahve, ore Jaraite, he'iva guive ndéve, ha ore rohendu ha rojapopáta iñe'ẽ. 28 Ha Ñanderuete ohendu pene ñe'ẽ, peñe'ẽ ramoguare chéve, ha he'i chéve: Ahendu ko'ã tetãygua ñe'ẽ ha oĩ porã opaite mba'e he'iva guive hikuái ndéve. 29 Mba'eichatamora'e ko'ã ñe'ẽ opyta porã ipy'apypekuéra ha kyhyjepópe tojapopa hikuái umi che rembiapoukapy oho porãmba haġua ichupekuéra ha ita'yra kuérape ġuarã opaite árape. 30 Tereho ha ere ichupekuéra: Tapehopa jevy pende rogakuérape. 31 Ha nde, epyta chendive ko'ápe, ha'epa haġua ndéve ko'ã tembiapoukapy, mbo'epykuéra ha che rembipota rembo'eva'erãva ichupekuéra, ha ojaopapa haġua hekoitépe pe yvy Che ame'ëtavape ichupekuéra. 32 Peikuaa porãke ha pejapóke Ñanderuete he'iva'ekue guive peẽme; ani peñemboykétei akatúa térã asu gotýo. 33 Peguata porãke Ñanderuete rape rehe, peikove ha oiko porãmba haġua peẽme, ha avei pembopuku haġua umi ára Canaan yvýpe, oñeme'ëtava peẽme pene mba'erã ramo.

Deuteronomy 6

1 Ko'áva ningo hembiapoukapy, imbo'epy ha hembipota, Jahve, pende Ruete, ome'ëmava'ekue chéve ambohasámava haġua peẽme, ha peẽ pejapo haġua hekoitépe pe yvy oñeme'ëtavape peẽme pene mba'etee ramo. 2 Pekihyje Jahve, pende Jaraitégui ha pejapopa hekoitépe mayma imbo'epy ha hembiapoukapykuéra che ambohasa peẽme, péicha avei pende ra'y ha ita'yra ra'yrepe, peikove aja pukukue, ha pembopuku haġua pende rekove arakuéra. 3 Peẽ, Israelgua, peikuaa iñe'ẽ, upéva'e peñeha'ãmba pejapo haġua hekoitépe oho porãmba haġua peẽme pe yvy osyryhápe kamby ha eíra ha peñemboheta haġua, Jahve he'i haguéicha pende rukuérape. 4 Ehendúke Israel: Jahve, nde Ruete, peteĩnte hína Ha'e. 5 Ehayhu Jahve, nde Jaraitépe, nde py'aite ha ne angaite guive ha opaite nde pu'aka reheve. 6 Ko'ã ñe'ẽ kóva Che ha'éva guive ndéve ko árape, topyta nde py'apýpe, 7 ha ere jevy jeyva'erã nde ra'ykuérape, reime ramo nde rógape, térã tape rehe, reñeno térã repu'anguévo. 8 Eñapytĩ peteĩ techaukaha apokytã ramo nde pyapy rehe, ha nde syva rehe, nde resakuéra pa'ũme, remomandu'a haġua; 9 umía ehai avei nde róga rokẽ ha pende táva rokẽguasu rehe. 10 Áġa Jahve, Ñanderuete, penemoingévo pe yvýpe Ha'e he'imava'ekue pende rukuéra Abraham, Isaac ha Jacóbope, ome'ëtaha peẽme, umi táva ituicha ha iporãva peẽ napemopu'ãiva'ekue, 11 ha hogakuéra henyhẽ opaichagua mba'eporãgui, peẽ napemyenyhẽiva'ekue, ha pózo peẽ ndapejo'oiva'ekue, parralty ha olivoty (ijyvágui oñeguenohẽ acéite porã) peẽ napeñotýiva'ekue, pe'u ha peneryġuatã haġua, 12 upéicha ramo, peñangarekóke pendejehe anítei penderesarái Jahve, pende Jaraitégui, penerenohẽva'ekue Egípto retãgui, tembiguái róga poguýgui. 13 Jahve, pende Jaraitégui pekyhyjeva'erã ha

ichupe añónte peservi ha héra rehénte peñe'ême'ěva'erã. 14 Ndapeikoiva'erã ambue jára rapykuéri, umi tetã oikóva pende jerekuévo ojapo háicha; 15 Jahve, Ñanderuete, hakate'ỹ penderehe; ani haña Ñanderuete pochy hendy penderehe, ha penehundi ko yvy apégui. 16 Ani peipy'ara'ã Jahve, pende Ruetépe, pejapo haguéicha Masápe. 17 Peñangareko porãke pejapopa haña Jahve, Ñanderuete rembiapoukapy, imbo'epy ha hembipota he'imava'ekue guive peême. 18 Pejapóke mba'eporã ha hekoite peguáva Ñanderuete resa renondépe, oho porãmba haña peême, ha peike ha peñemomba'e haña pe yvýre Ñanderuete he'imava'ekue pende rukuérape ome'ětaha peême, 19 Ha'e omosẽmba haña umi penderehe ija'e'ỹvape pene renonderãgui, Ñanderuete he'i haguéicha. 20 Ha ko'ẽ ramo ára pende ra'ykuéra oporandu ramo peême: Mba'éiko he'ise umi techaukarã, mbo'epy ha tembiapoukapy Ñanderuete he'iva'ekue peême. 21 Upéramo pejéta pende ra'ýpe: Ore ningo, faraon rembiguaikue Egíptope, Ñanderuete katu oreguenohẽ Egíptogui pyapy mbarete pópe. 22 Ñanderuete ojapókuri tembiapo techaukarã ha mba'eguasú tuicháva omondýiva Egíptoyguakuérape, faraon ha mayma hogayguakuérape, ñande resa renondépe, 23 ha ñanerenohẽ upégui ñandegueru haña ñandéve ko yvy kóvape, oprometemava'ekue ñande rukuérape. 24 Ñanderuete he'i ñandéve jajapo haña hekoitépe iñe'ẽ ha jakyhyje haña Jahve, ñande Ruetégui, opaite ára oho porãmba haña ñandéve, Ha'e oñangareko porã haña ñanderehe, ojapo háicha ko ára kóva peve. 25 Ha Ñanderuete tekojoja (justícia) oíta ñanendive jajapopa ramo iñe'ẽ, Ha'e he'i haguéicha ñandéve.

Deuteronomy 7

1 Ága Ñanderuete penemoingévo pe yvy peiketahápe, Ha'e omoíta pende poguýpe ha omosẽta pene renonderãgui heta tetãnguérape: Hetgua, Gergesgua, Amorgua, Canaangua, Ferresgua, Hevgua ha Jebusguakuérape, 7 tetã tuicha ha imbaretevéva pendehegui. 2 Ha Ñanderuete, Ñandejára, omosẽ ramo ichupekuéra pene renondégui ha pejapóma ramo sarambi ichuguikuéra, pehundetévo ichupekuéra, ndapeikeiva'erã jekupytype hendivekuéra ha ndapeiporiahuverekoiva'erã ichupekuéra. 3 Ha ani peiko oñondive peteĩ ógape; napeme'ěiva'erã pende raija ita'yruakuérape ha ani pemomenda pende ra'ýpe itajyruakuéra rehe. 4 Omombiáta hikuái nde ra'ýpe che rapykuérigui ha ojeroviáta ambue jára rehe ha pende Ruete pochy hendy joava'erã penderehe, ha pya'e peñehundiva'erã. 5 Péicha pejapova'erã hesekuéra: Ikuave'ẽmby rendakuéra pembyaipava'erã, pejakapava'erã ha'angakuéra, pembyaipava'erã ijára Asera ra'angakuéra ha pehapypava'erã ijára gua'u ra'angakuéra tatápe. 6 Peẽ ningo tetã oñemboykéva Ñanderuete, Ñandejárape ġuarã; Ñanderuete, Ñandejára pendeporavókuri peiko haña ichupe ġuarã peteĩ tetã hekopotíva ramo, ambue tetãnguéra apytépe oikóva guive ko yvy apére. 7 Ñanderuete napendeporavói, peẽ peteĩ tetã ituichávagui, Ha'e pendeporavo peẽ pendemichívégui ambue tetãnguéragui. 8 Ñanderuete penderayhúguinte pendeporavo ha ojapóségui iñe'ẽ ome'ẽmava'ekue pende rukuérape, upévale penerenohẽ pyapy mbaretepópe tembiguái rekógui, faraon, Egípto retã ruvicha poguýgui. 9 Peikuaa porãke, Ñanderuete, ha'égui pende Jára oikóva hekoitépe, iñe'ẽ ome'ẽmava'ekue katuete ojapóta avei, Ha'e oiporiahuvereko umi ohayhúvape ichupe ha ojapóva hembiapoukapy, 1.000 ñemoñarenguéra (generaciones) peve; 10 umi oñemoíva hese katu Ha'e ohaviráta ohundiete peve; Ha'e naimbeguéi hese ija'e'ỹva ndive, omyengovia peve hembiapo vaikue. 11 Upévale pejapókena imbo'epy ha hembiapoukapykuéra, che ha'émava peême pejapo haña ko árape. 12 Peẽ peneñe'ẽrendu ha pejapo ramo Ñanderuete rembipota Ha'e ojapóta iñe'ẽ ome'ěva'ekue peême ha pende rukuérape, ha Ha'e pendeporiahuverekóta, 13 penderayhúta, penderovasáta ha penemoñemoñáta, Ha'e ohovasáta pene rembireko membyryru ha pende yvy'akuéra, pene mba'e ra'ýinguéra, pende parral rykue, pende acéite , pende vaka membykuéra, ha pende ovecha atykuéra, ha pe yvy oprometeva'ekue pende rukuérape ome'ětaha katuete peême. 14 Ha'e penderovasavéta peême mayma ambue tetãnguéragui, ndoikomo'ãi pende apytépe kuimba'e ita'yra'ỹva ha kuña ndaikatúiva imemby, ha upéicha ojuhúta avei pene rymbakuéra apytépe. 15 Ñanderuete oipe'apáta pendehegui opaite mba'asy ha umi mba'evaieta (plága) Egípto retãpyre oikova'ekueichaguágui, peẽ peikuaa gueteri, umía Ha'e omoítaha katuete penderehe ija'e'ỹva ári. 16 Peẽ pehundíta mayma tetãme, Ha'e omoíva guive pende pópe, napeperdonamo'ãi ichupekuéra ndapeikoiva'erã itupãnguéra rapykuéri, oikova'erãgui peême ġuarã ñepysãnga ramo. 17 Ha peje ramo pende py'apýpe: Ko'ã tetã hetaitereive ñandehégui, mba'éichapa ikatúta ñambopoguypa. 18 Ani pekyhyjétei ichuguikuéra; penemandu'a porãke mba'épa ojapova'ekue Jahve,

Ñanderuete, faraon rehe ha Egípto tuichakue rehe; 19 umi mba'eguasqueta pende resakuéra ohechava'ekue, ha umi techaukaha ha umi milágro Ñanderuete pyapy mbarete ha iyyva jepysu rupi ojapova'ekue penerenohẽvo Egíptogui, péicha Ñanderuete ojapo jevyva'erã oimeraẽ tetã rehe oñemoiséva penderehe. 20 Ñanderuete, Ñandejára, omondóta avei hi'ári káva oñehundipa peve, umi hembýva ha okañmava'ekue pene renonderãgui. 21 Ani pendepy'akangýtei henondepekuéra, Jahve, Ñanderuete, oĩ pende apytépe, Ñandejára oporomongyhyjéva ha ipu'akapáva. 22 Ñanderuete omosẽmbáta ko'ã tetãme pene renonderãgui sa'í sa'ípe; peẽ napehundipaiva'erã ichupekuéra sapy'aitépe, ani haña tymba ñarõ saite oñembohetavéva ondry penderehe. 23 Ñanderuete, Ñandejára, omoíta ichupekuéra pende pópe ha oipy'ajopýta ichupekuéra heta mba'evai rupi, oñehundipa peve. 24 Ha'e omoíta pende pópe hetã ruvichakuerape, ha peẽ pehundíta herakuéra ára guýgui; avave noñemoĩmo'ãi penderehe, pehundipa peve ichupekuéra. 25 Ijára ra'angakuéra pehapypava'erã; ndapeipotaiva'erã pene mba'erã ramo ipláta ni hi'óro, anítei hesekuéra rehehápe peñepysangátei, péva mba'evaiete Ñanderuete, Ñandejárape gũarã. 26 Ha ndapegueruiva'erã pende rógape umi mba'evaietéva, ani haña peiko avei maldicion guýpe; pemboykeva'erã uvei ko'ã mba'evaiete, ýrõ peẽ pe'áta avei maldicion guýpe.

Deuteronomy 8

1 Peñeha'ãmbaiteva'erã pejapo haña hekoitépe ko'ã tembiapoukapy che ha'éva guive peẽme ko árape, peikove ha peñemboheta haña, peike ha peñemomba'e haña pe yvy rehe, Ñanderuete he'imava'ekue ome'ětaha ñe'ẽme'ẽ rupi pende rukuérape. 2 Penemandu'áke umi tape, pende Jára pendegueruva'ekuere, ko'ã 40 año pukukue pe desiérto rupi, pendera'ã ha oikuaa'uka haña peẽme mba'épa oĩ pende py'apýpe, ha pejaposépa térã nahániri hembiapoukapykuéra. 3 Ha'e penembohasa asy ha penemoñembyahýi, upéi penemongaru mana reheve, pe tembi'u peẽ ha pende rukuéra ndoikuaaiva, oikuaauka haña peẽme ndaigalléta añoi rehe oikoveha vyvariguakuéra, opaite ñe'ẽ oséva Ñanderuete jurúgui uvei. 4 Pende ao araka'eve ndaitujái pendehegui, ha pende pykuéra ndairurúi ko'ã 40 año aja pukukue. 5 Pehechakuaa haña pende py'apýpe: Peteĩ túva ohekombo'e háicha ita'ýrape, péicha Ñanderuete penerekombo'e avei. 6 Pejapo Ñanderuete rembiapoukapy, peguata haña hape rehe, ha pekyhyjeva'erã ichugui. 7 Ñanderuete penemoingéta yvy porãme, yvy hi'ysakáva, hi'y hetáva, hi'yendáva ha iyyvúva, oséva umi ñu ha cerrokuérargui; 8 iyyvy itrígova, icebádava (ojogua trígope), iparraltýva ha igranadatýva (peteĩ yva); yvy hi'olivotýva (iyyvágui ojejapo acéite), ijacéite ha ijeirava; 9 upe yvýpe ndape'u pokãmo'ãihápe pan, ha napeikotevẽmo'ãihápe mba'eve; iyyvy itakuérape oĩ hierro, ha icerrokuérargui penohẽta cóbre. 10 Peẽ pekarúta peneryguatã porã meve, Ñanderuete ohovaságui pe yvy ome'ětava peẽme. 11 Peñangarekóke pendejehe ani haña penderesarái Ñanderuete, Ñandejáragui, pejapo uvei iñe'ẽ, hembiapoukapy ha imbo'epykuéra, che ha'éva peẽme pejapo haña hekoitépe ko árape: 12 Pekarú ha peneryguatã porã, térã pemopu'ã ramo óga peiko porã haña, 13 térã pende vaka ha pende ovechakuéra oñembohetave ramo ohóvo, ha pende pláta ha óro oñemboheta ramo ha opaite mba'e peguerékova guive oñemboheta hetavévo, uperõ anítei peñembotuicha, 14 ha aníke ovu pene ñe'ã ha penderesarái pende Ruetégui penerenohẽva'ekue Egípto retãgui, tembiguái poguýgui; 15 Ha'e penemboguatava'ekue peteĩ desiérto tuicha ha oporomongyhyjéva rupi, henyhẽva mbói pochy ha alacrángui, upépe ndaipóri y, Ha'e katu oguenohẽ peẽme y peteĩ ita hatãvagui. 16 Pe desiértope Ha'e ome'ẽ peẽme mana pe'u haña, tembi'u pende rukuéra ndoikuaaiva'ekue. Omoĩ ñepysãnga pene renondépe pehechauka haña mba'épa oĩ pende py'apýpe, ha ipahaitépe ojapose penderehe mba'eporã; 17 ha ani pejétei pende py'apýpe: Orepu'aka ha orepyapy mbarete rupi rohupitypa ko'ã mba'erepyeta. 18 Penemandu'áke Ñanderuete, Ñandejára rehe; Ha'e ome'ẽgui peẽme pu'aka pembyaty haña mba'erepyeta, omoñete haña iñe'ẽme'ẽ he'imava'ekue pende rukuérape, ko'ãga ojapovahína. 19 Ha peẽ penderesarái ramo pende Ruetégui ha peiko ramo ambue jára rapykuéri, ha pemomba'eguas ichupekuéra ha peñesũ ramo henondepekuéra, añetehápe che ha'e ko'ãga peẽme, katuete pemanombava'erã. 20 Ñanderuete ohundipa hañaicha umi tetãme pene renonderãgui, upéicha pemanombava'erã peẽ avei, ndapejapói ramo pende Ruete ñe'ẽ.

Deuteronomy 9

1 Pejapysaka porãke, peẽ Israelguakuéra: Pehasáta ko árape ko Jordan mboypýri

peñemomba'e hağua ko'ã tetanguera yvýre, ha'ekuera hetave ha imbareteve pendehegui, itavakuera ituicha ha itáva tapiakuera ijyvateiterei. 2 Peteĩ tetã tuicha ha ijyvatéva, umi Anac ñemoñare, peikuaa voi ichupekuera, ha pehendu oje'e ramo: Mávapa ikatúne ipu'aka Anac ñemoñarenguera rehe. 3 Peikuaákana ko'ága, Jahve, Ñanderuete ohasamaha pene renonderáme tata oporombokusugueva'erã ohundi hağua ichupekuera pene renondépe; Ha'erupi peitýta ha pehundíta sapy'aitépe ichupekuera, Ñanderuete he'i haguéicha peême. 4 Ha ani pejétei pende py'apýpe: Jahve, Ñandejára omosêma ramo ichupekuera pene renonderãgui, ore roikógui hekoitépe upévare Ha'e oregueru roñemomba'e hağua ijyvy rehe; ko'ã tetanguera ningo Ñanderuete omosêta pene renondégui oñemoangaipágui. 5 Ndaha'éi pende reko porã ni pene ñe'ã potĩgui peiketaha Canaánpe peñemomba'e hağua ijyvykuera rehe, ko'ã tetanguera heko vaietéguinte Ñanderuete, Ñandejára renondépe, upévare Ha'e omosê ichupekuera pene renonderãgui, ha omoañete hağua iñe'ẽ, ome'ëmava'ekue pende rukuera Abraham, Isaac ha Jacóbope. 6 Peikuaa porãke ndaha'eiha pende reko porãgui Ñanderuete, Ñandejára, ome'ětaha peême ko yvy pene mba'erã ramo, peẽ voi ningo tetã iñe'ẽrendu porã'ýva. 7 Penemandu'áke ha ani penderesaráitei, mbovy jevýpa pembopochy Ñanderuete, Ñandejárape, pe desiértope pesẽ rire Egípto retãgui peğuahẽ meve ko tenda kóvape, peẽ voi heta jevy peñemoĩva'ekue Ñanderuete rehe. 8 Horeb cérrope pembopochýkuri Ñanderuetepe ha Ha'e ipochyete penendive penehundi hağuaicha. 9 Che ajupi ramoguare pe cérrope Ñanderuete ome'ẽ hağua chéve umi ita ipéva ñembopy'apeteĩ reheguáva, Ha'e ojavova'ekue peême ġuarã, upéramo aimékuri pe cérrope 40 ára ha 40 pyhare, ha'u'ýre pan ha hay'u'ýre. 10 Ha Ñanderuete ome'ẽ chéve umi mokõi ita ipéva; ha ipype Ha'e ohaĩ ikuâteépe umi ñe'ẽ Ha'e he'i haguéicha peême pe cérrope , tata mbyte guive, pe atyguasuha árape. 11 Ha ojuhúkuri oñembotývo umi 40 ára ha 40 pyhare, Ñanderuete ome'ẽ chéve umi ita ipéva ñembopy'apeteĩ reheguáva. 12 Ha Ñanderuete he'i chéve: Epu'ã ha eguejy pya'e ko'águi, ne retãyguakuera reguenohẽva'ekue Egíptogui oñemoangaipa jevýma; pya'e oñemboyke pe tape, Che ahechaukava'ekuégui ichupekuera; ojapo hikuái peteĩ tymba ra'ãnga omomba'eguas hağua ichupe ijára ramo. 13 Ha Ñanderuete oñe'ẽ chéve ha he'i: Ama'ẽ porã Israelguakuera rehe, ha'ekuera ningo peteĩ tetã iñe'ẽrendu porã'ýva rehegua. 14 Cherejána tahundi ha tambogue herakuera ko yvága guýgui, ha upéi Che ajapóta ndehegui peteĩ tetã imbareteve ha hetaitevéva ichuguikuera. 15 Upéramo ajere ha aguejy pe cérrogui , hendyvahína tatápe, umi mokõi ita ipéva reheve che pópe. 16 Ha añetehápe peñemoangaipa Ñanderuete, Ñandejára ndive ġuarã, pejapógui peteĩ tóro ra'yrusu óro mbohykupyregui; pya'ete peñemboyke pe tapégui Ñanderuete he'iva'ekue peême. 17 Upéramo amombo che pógui umi mokõi ita ipéva ha ojeka pende resa renondépe. 18 Upéi añesũ jevy Ñanderuete renondépe ajapo haguéichama, 40 ára ha 40 pyhare; upejave nda'úi pan ha nday'úi mba'eve, peñemoangaipa haguere Ñanderuete resa renondépe ha pembopochývo ichupe. 19 Akyhyjékuri Ñanderuetégui, ipochyeteréigui, penehundipa ramoguarã; Ñanderuete katu cherendu jevy. 20 Ñanderuete ipochyetererei avei Aaron ndive ohundi hağuaicha ichupe; ha añembo'e avei Aaron rehe. 21 Upéi ahapy ha amongu'i porã iku'itumi meve pe mba'e penemoangaipáva, pe tóro ra'yrusu pejapova'ekue, ha aity itimbokue ysyrýpe, oguejýva cérrogui . 22 Taberápe, Masápe ha Kibrothataavápe pembopochy avei Ñanderuetepe. 23 Ha Ñanderuete penemondo ramoguare Cades-barnéagui, ha he'i ramoguare peême: Tapeho ha peñemomba'e pe yvy Che ame'ẽva'ekue rehe peême; pepu'ákuri avei Ñanderuete rehe, ha ndapegueroviaákuri ichupe, ha napehendúi avei iñe'ẽ. 24 Che poikuaaha ára guive, peẽ peñemoĩ Ñanderuete rehe. 25 Ajeity Ñanderuete renondépe 40 ára ha 40 pyhare, Ñanderuete he'ígui penehunditaha. 26 Ha añembo'e Ñanderuetepe, ha ha'e ichupe: Che Jára, ore Ruete, ani rehundítei ne retãyguakuerape ha ne mba'eteéva resalvava'ekue milágro ndetuichaite rupi, reguenohẽvo ichupekuera pyapy mbaretépe Egípto retãgui. 27 Nemandu'ána ne rembiguái Abraham, Isaac ha Jacóbo rehe, anína rema'ẽnte ko'ã tetãygua oñemoĩva rehe, hembiapo vai ha hi'angaipáva rehe, 28 ani hağua pe tetã Nde orerenohẽ haguégui he'ikuaa: Jahve, Ijára ndaikatúigui omoinge ichupekuera pe yvy ome'ëséva ichupekuera, ha ipochýgui hendivekuera, oguenohẽnte ichupekuera ojuka hağua desiérto pe. 29 Ha'ekuera ningo ne retã ha ne mba'etee, reguenohẽva'ekue nde pu'akaguasute rupi ha nde jyva jepysopópe.

Deuteronomy 10

1 Umi ára umívape Ñanderuete he'i chéve: Embosako'i mokõi ita ipéva umi tenondeguareichaitéva, ha ejupi jevy che rendápe, pe cérrope , ha umívape ġuarã

ejapo avei peteĩ karamegua yvyraguiguáva; 2 ha umi ita ipéva nde rejokava'ekue rehe ahai jevýta ñe'ẽ oĩ haguéicha; ha upéi remoíta peteĩ karameguáme. 3 Ha ajapo peteĩ karamegua yvyra acáciaguí, ha ambosako'i mokõi ita ipéva umi tenondeguaréicha ha ajupí pe cérrope mokõive ita ipéva reheve che pópe. 4 Ha Ñanderuete ohai jevy umi ita ipéva rehe umi ñe'ẽ ohai ypy haguéicha, umi 10 tembiapoukapy Ñanderuete he'iva'ekue peẽme tata mbyte guive, pe atyguasuha árape; ha ome'ẽ jevy chéve. 5 Ajere ha agejy pe cérroguí, ha amoĩ umi itape pe karameguáme; ha upépe opyta, Ñanderuete he'í haguéicha chéve. 6 Upéi osẽ Israel ñemoñarenguéra Beerot-bene-jaacángui Mosera gotýo; upépe Aaron omano, ha upépe oñeñotý avei ichupe, ha ita'ýra Eleazar opyta hendaguépe pa'iguasu ramo. 7 Upégui oipykúi hikuái Gudgodápe, ha Gudgodágui Jotbatápe, yvy hi'yakã ha hi'y hetávape. 8 Umi árape Ñanderuete omboyke Levi tríbupe ogueraha haña Ñanderuete karamegua hembiapoukapykuéra reheve, ha oiko haña hikuái Ñanderuete renondépe hembiguái ramo ha oporohovasa haña hérape ko ára kóva peve. 9 Upévagui noñeme'ẽi avei Levípe ijyvyrã ipehẽnguekuéra apytépe; Ñanderuete ha'égui imba'erã, Jahve, pende Jára, he'í haguéicha ichupe. 10 Ha aimékuri pe cérrope aime ypy haguéicha, 40 ára ha 40 pyhare; ha Ñanderuete cherendu jevýgui Ha'e napenehundiriva'ekue. 11 Ha Ñanderuete he'í chéve: Epu'ã, tereho, reipykúi haña ko'ã tetãyguá renonderãme oike peve pe yvy Che ha'emava'ekuépe ituvakuérape ame'ẽtaha ichupekuéra. 12 Israel, mba'épa Ñanderuete ojerure ndehégui. Ha'e oipota nde rekyhyje nde Járargui ha reguata hapykuéri ha rehayhu ichupe nde py'aite guive ha ne ánga mbytete guive; 13 ha rejapo haña hembiapoukapy ha hembipota, che ha'éva guive peẽme ko árape, oho porãmba haña peẽme. 14 Peikuaa porãke, yvagakuéra Ñanderuete, Ñandejára mba'e, ha pe yvága ijyvatevéva jepe imba'e avei, upéicha avei ko yvy ha opaite mba'e oíva guive ipype imba'etee. 15 Ñanderuete ohayhu pende rukuérape, ha upévare pendeporavo avei peẽme, iñemoñarenguéra, mayma tetãnguéra apytégui, ojekuaa háicha ko árape. 16 Pemoambue pende py'apy ha anive pende reko vai. 17 Ñanderuete, Ñandejaraite, Ha'e ningo opaite Jára Ru ha Karaiguasu oíva opaite karaikuéra ári, Ñanderuete ituicha, ipu'akapa ha ojekyhyjeha. Ha'e nombojuavýi tetãnguéra ojuehégui ha avave ndikatúi ojopy ichupe ojapo haña ijyvyarigua rembipota, opaga heta ramojepe. 18 Ha'e ombojovake porã ityre'ýva ha imenave'ývape; ha ohayhu avei tetã ambueyguápe ome'ẽvo ichupe pan ha ijaorã. 19 Upévagui pehayhuva'erã tetã ambueyguápe; peẽ peikógui avei tetã ambueyguá ramo Egípto retãme. 20 Pekyhyje Ñanderuete, Ñandejáragui, ichupe aňõnte pemomba'eguasuva'erã, hapykuéri peikova'erã, ha hérape peñe'ẽme'ẽva'erã. 21 Ha'e ningo pene rerakuã porã, Ha'e voi ojapova'ekue penderehe ko'ã mba'e techapyrãva ha oporomondýiva pende resa renondépe. 22 Seténta kuimba'e ha kuña reheve nde rukuéra oikékuri Egípto retãme, ha áña Ñanderuete nde'apo mbyjaita ára peguáicha.

Deuteronomy 11

1 Pehayhu Ñanderuete, Ñandejaraitépe, ha tapiáite pejapo hembipota, iñe'ẽ, imbo'epy ha hembiapoukapykuéra. 2 Ha peikuaáke ko árape nañe'ẽiha pende ra'ykuéra ndive, oikuaa'ýva ha ndohechaiva'ekue Ñanderuetepe, ni Ñandejára jehavira mba'eguasute, ipo mbarete térã ijyva ojepysóva, 3 umi mba'e techaukapyrã ha hembiapo tuicháva Ha'e ojapova'ekue Egípto retãme, faraon, Egípto retã ruvicha rehe ha mayma hetã tuichakue rehe; 4 Ha'e ohundi Egípto soldádo atyguasú, ikavajukuéra icarroita reheve; mba'eichaitépa omboguarara (ojeity) hi'arikuéra pe Yguasú Pytã megua y, oho ramoguare hikuái pende rapykuéri; 5 ha umi mba'e ndetuicháva ojapova'ekue penderehe pe desiértope, peñuahẽ meve ko tenda kóvape. 6 Penemomandu'a Datan ha Abiram rehe, Eliab ra'ykuéra, Ruben ra'yre rehe; mba'eichaitépa pe yvy ojejurupe'ákuri omokõ haña ichupekuéra, hogayguakuéra, hogakuéra ha mayma hymbakuéra reheve, Israelguakuéra renondépe. 7 Pende resa ohechava'ekue opaite ko'ã mba'e techapyrã (milágro) Ñanderuete ojapova'ekue. 8 Pejapókena mayma tembiapoukapy che ha'éva guive peẽme ko árape, peñemombarate peñemomba'e haña Canaan yvýre; 9 peikove puku haña pe yvy Ñanderuete ome'ẽmava'ekuépe pende rukuéra ha iñemoñarenguérape, peteĩ yvy osyryhápe kamby ha eíra. 10 Pe yvy peiketahápe ndaha'úi Egípto yvýicha pesẽ haguégui, upépe peñotýva'ekue pene mba'e ra'ýi ha perrega pende pópe, ku ka'avo ñemitymbýicha (huértaiha). 11 Pe yvy pehasatahápe peñemomba'e haña oguereko cérro ha ñu porã oky porãháme. 12 Ñanderuete voi oñangareko porã pe yvy rehe, pe año oñepyrũha guive ohasapa peve, Ñanderuete resa oma'ẽ tapia hese. 13 Peñangareko ha pejapo porã ramo Ñanderuete rembiapoukapykuéra che ha'éva guive

peẽme ko árape, pehayhu ha peservi Jahve, Ñanderjárpe, pende py'áite ha pene ánga mbytete guive, 14 Ñanderuete katuete ome'ẽta ama hi'araitẽpe pende kokuẽpe, pe ama tenondegua ha pe hapykueguáva; ha pemono'õta pene mba'e ra'ỹi, pene víno ha pende aceiterã . 15 Amoheñõita kapi'i porã pene ñume ha ambue tembi'u pende kokuẽpe pene rymbakuérape guarã, upéicha peẽ pekaru porãta peneryguatã meve. 16 Peñangarekõke pendejehe, ani pene ñe'ã ou oñembotarova, ha ani peñemboykẽtei Ñanderjárui pemomba'eguas haña ambue járape ha ani peñesũ henondepekuera; 17 ani haña Ñanderuete pochy hendy jevy pendeári, ha ani haña omboty pe ára ha ndokyvéigui, ha pe yvy nome'ẽvéi peẽme hi'a ha pya'ete pemanomba pe yvy iporãitévape ramojepe, Ha'e ome'ẽva'ekue peẽme. 18 Upévagui pemoita ko'ã che ñe'ẽ pende py'a ha pene angapype, ha peñapytĩta techaukaha ramo pende po rehe, ha oita pende syva rehe pende resa pa'ũme (Deuteronomio 6,7). 19 Pembo'e pende ra'ykuérape Ñanderuete ñe'ẽ rehe, peguapy jave pende rógape, peikóvo tape rehe, peñenóvo térã pepu'anguévo, 20 ha pehaiva'erã iñe'ẽ pende róga rokẽ ha pende táva rokẽguas rehe; 21 ikatu hañaicha peẽ Israel peikove pukuete Canaan yvýpe yvagakuera opyta peve ko yvy ári, Ñanderuete oprometeva'ekue pende rukuérape iñe'ẽ rupi. 22 Peñangareko porã ramo mayma ko'ã tembiapoukapy Che ha'éva rehe peẽme, ha pejapo ha pehayhu ramo Jahve, pende Járape, ha peguatapeína hapykuéri umi tape rupi Ha'e ohechaukátava peẽme, 23 upéicharamo Ñanderuete avei omosẽmbáta pene renonderãgui mayma ko'ã tetãyguakuérape, ituichave ha imbaretewe ramojepe pendehegui. 24 Opaite yvy opyrũtaháme pende pykuera, umía pene mba'erã, pe desierto guive Líbano peve, Éufrates ysyry guive pe yguasuarahyreikeha gotýo peve, opytapáta peẽme pene retãrã ramo. 25 Avave noñemoĩmo'ãi pendererehe; Ñanderuete omongyhyjétagui opaite tetãme oñemoĩséva pene renonderãme, Ha'e he'i haguéicha peẽme. 26 Pema'ẽ porãke, ko ára kóvape che aipota peẽ peiporavo jehovasarã térã maldicionrã . 27 Jehovaha oita peẽme guarã pehendu ha pejapo ramo Jahve, pende Ruete rembiapoukapykuera, che ha'éva peẽme ko árape, 28 ha maldicion oita peẽme guarã napeneñe'ẽrendúi ramo pende Ruete rembiapoukapykuera ha peñemboyke ramo hapégui che ha'éva peẽme ko árape, ha pemomba'eguas ramo avei ambue jára peikuaa'yvape. 29 Ága Jahve, Ñanderjára penemoinge vove pe yvy pehohápe peñemomba'e haña iyyvýre, pejeva'erã cérro Gerizim ru'áme jehovasa, ha maldicion Ebal cérro ru'áme. 30 Umíva oĩhína Jordan yke akatúape, pe tape kuarahy oikeha gotyogua kupépe, umi Canaangua yvýpe oikóva Arabápe, Gilgal rovái, More encína ka'aguy ypýpe. 31 Peẽ pehasava'erã pe Jordan peñemomba'e haña pe yvýre, Jahve, pende Ruete ome'ẽtava peẽme peiko haña ipype. 32 Peñangarekõke pejapo haña hekoitépe hembipota ha hembiapoukapykuera che amoíva ko ára kóvape pene renondépe.

Deuteronomy 12

1 Ko'áva hína umi mbo'epy ha tembiapoukapykuera, peñangareko ha pejapova'eráva hekoitépe peikove aja pukukue upe yvy upévape. 2 Peẽ pehundipaiteva'erã umi yvy pehẽngue Canaan retãyguakuera omomba'eguas haguẽpe ijarakuérape, opytáva cérro ári, térã cérro yke rupi, térã umi yvyra kakuaaitéva guýpe. 3 Peitypaiteva'erã ikuave'ẽmby rendakuera ha pejkapaiteva'erã ijára ra'angakuera ha ijasera ra'anga pehapypava'erã, opaite mba'e ha'ekuéra omomba'eguasúva guive pembyaipava'erã, avave imandu'ave'y haña umi yvy pehẽngue rera rehe jepe. 4 Anítei pemomba'eguas Ñanderuetepe, ambue tetãnguera omomba'eguas háicha ijarakuérape. 5 Pe yvy pehẽngue Jahve, pende Ruete, oiporavóma oñemomba'eguas haña hera porãite, upépente peẽ pehóta pemomba'eguas haña ichupe. 6 Ha upépente peguerahava'erã pene kuave'ẽmby ojehapypáva, pene diézmó , pene kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva, pene kuave'ẽmby ojehapypáva, ha pene me'ẽmby pendejeheguete peikuave'ẽséva, ha pende tóro , pende ovecha ha kavara tenondeguáva; 7 upépe pekarúta Jahve, pende Ruete renondépe, ha pevy'áta peẽ pende rogayguakuera ndive opaite mba'eporãme Jahve, pende Ruete, ome'ẽtava peẽme ijehovasa rupi. 8 Canaan retãme pemomba'eguas Ñanderuetepe Ha'e oipota háicha ha Ha'e he'i haguéicha peẽme, ndaikatuvéima peteĩteĩ omomba'eguas Ñanderuetepe ha'e voi oimo'ã ha oipota háichante. 9 Ne'ĩra gueteri peike pe pytu'uha yvýpe Jahve, pende Ruete, ome'ẽtava peẽme. 10 Pehasa rire pe Jordan peikéta pe yvýpe Jahve, pende Ruete ome'ẽtava peẽme pene mba'eteerã; Ha'e penemombytu'úta opaite pendererehe ija'e'yvagui, oikóva guive pende jerekuévo, ha peikóta kyhyje'yme pene retãrãme. 11 Ha pe yvy pehẽngue Ñanderuete oiporavóma omopu'ã haña hógá jojohuha, upépe peguerahava'erã opaite mba'e che ha'éva guive peẽme: Pene kuave'ẽmby ojehapypáva, pene diézmó , pene kuave'ẽmby ñemyengovia reheguáva ha

opáite pene me'ẽmby peme'ẽséva guive pendejehegui Ñanderuetépe ġuarã. 12 Ha upépe pevy'a joava'erã pende Ruete renondépe, peẽ, pende ra'ykuéra, pende rajykuéra, pene rembiguái kuimba'e ha kuñakuéra ha umi Levigua oikóva pende apytépe; ha'ekuéra ndoguerekomo'ãigui penendive ilotekuéra, imba'eteerã. 13 Peñangarekóke ani peikuave'ẽ pene kuave'ẽmby ojehapypáva mamó peẽ voi peiporavosehápe. 14 Pe yvy pehẽngue Ñanderuete oiporavo haguépe, peteĩ pende tríbu apytégui, upépe peikuave'ẽva'erã pene kuave'ẽmby ojehapypáva ha upépe pejapova'erã opaite mba'e Ñanderuete he'íva guive peẽme. 15 Ha upéicha ramojepe, ikatu pejuka ha pe'u so'o opaite táva peikoha rupi, pe'use haġuáicha, ha Jahve, Ñandejára penepytyvõ haguéicha; taha'e kuimba'e térã kuña, ipotĩ'ỹva ha ipotĩva ikatu ho'u guasu ro'o ramoguáicha. 16 Tuguy añoitẽnte ndape'uiva'erã, ýicha peñoheva'erã yvy apére. 17 Pe táva peikohápe ndape'uiva'erã pe diézmó pene mba'e ra'ýingúgui, térã pene vínogui, térã pende acéitegui térã pende tóro, térã ovecha, térã pende kavara tenonde peguágui, térã umi me'ẽmby peñe'ẽme'ẽ haguégui, térã kuave'ẽmby pendejehegui peikuave'ẽsévagui, térã umi kuave'ẽmby ñemyengovia reheguávagui. 18 Ñanderuete, pende Jára renondépe, pe yvy pehẽngue Ha'e oiporavomahápe, upépe pekaruva'erã peẽ, pende ra'y, pende rajy ha pene rembiguái kuimba'e ha kuñáva, ha avei umi Levigua oikóva pende apytépe; pevy'a haġua Ñanderuete renondépe, opaite mba'e Ha'e ome'ẽmava reheve ndéve nde po rembiapo rupi. 19 Peñangarekóke pendejehe ani pemotyre'ỹtei pendejehegui Leviguakuérape peikove aja pukukue ko yvy apére. 20 Áġa Ñanderuete ombotuichavévo pene retã, Ha'e he'i haguéicha peẽme, ha peje ramo: Ro'use so'o ro'use háicha, upérõ pe'ukuaa pe'use háicha. 21 Ha mombyry ramo pendehegui pe yvy pehẽngue Ñanderuete oiporavótava omopu'ã haġua hóga jojohuha upéramo ikatu pejuka pende vaka ha ovecha atýgui Ñanderuete ome'ẽtava peẽme, ha pende rógape pe'u haichaite. 22 Oje'u háicha guasu ro'o, péicha pe'ukuaa; pe kuimba'e térã kuña, ipotĩ'ỹva ha ipotĩva, ho'ukuaa ichugui. 23 Peñeñangarekóke ani haġua pe'u tuguy, tuguýpe ningo oĩ pe tekove, upévare ndape'uiva'erã pe tekove (ánga) ho'o reheve. 24 Ndape'uiva'erã tuguy, yvýpe peñoheva'erã ýicha. 25 Ndape'uiva'erã tuguy, oho porãmba haġua peẽme ha pene ñemoñarenguérape ġuarã, pejapopávo hekoitépe Ñanderuete oipota háicha. 26 Umi me'ẽmby reme'ẽséva Ñanderuetépe ha pene kuave'ẽmbynguéra katu pegueruva'erã pe yvy pehẽngue Ñanderuete oiporavomahápe. 27 Pegueru pene kuave'ẽmby ojehapypáva, ho'o ha huguy reheve, Ñanderuete kuave'ẽmby rendápe; pe tymba ruguykue katu oñeñoheva'erã Ñanderuete kuave'ẽmby renda ári, ha ho'ógui pe'ukuaa. 28 Pehendu ha pejapopa hekoitépe Che ha'éva guive peẽme, pende Jára resa renondépe oho porãmba haġua opaite árape peẽme ha pene ñemoñarenguérape ġuarã. 29 Áġa Ñanderuete ohundipáma ramo umi tetã pene renondépe oíva, peñemomba'e haġua ijyvyre pene mba'etee ramo ha peiko ramo ipype, 30 peñangarekóke pendejehe ani haġua peñepysãnga peikuaaségui avei mba'éichapa ha'ekuéra omomba'eguasúra'e ijarakuérape ha upéi peẽ peje: Umi tetãyguakuéra omomba'eguasú haguéicha ijarakuérape, peichaite ore romomba'eguasuse avei (ambue járape). 31 Péicha ndapejapoiva'erã Jahve, pende Jára renondépe. Heta mba'e ivaíva Ñanderuete ndohayhúi, ha'ekuéra ojapova'ekue ijarakuérape: Ohapy hikuái ita'yra kuéra ha itajyra kuéra jepeve ijarakuérape ġuarã. 32 Peñangarekóke pejapo haġua hekoitépe opaite mba'e Ñanderuete he'imava'ekue guive peẽme; napemoíveiva'erã ni ndapeipe'aveiva'erã mba'eve iñe'ẽgui.

Deuteronomy 13

1 Opu'ã ramo pende apytégui proféta térã ike pegua ohecháva, ha omoherakuã ramo peẽme techaukaha térã milágro, 2 ha ojehe ramo pe techaukaha térã pe milágro he'íva'ekue, ha upéi he'i ramo: Jaha ambue jára rapykuéri, peikuaa'ỹva, pemomba'eguasú haġua ichupe; 3 napehenduiva'erã pe proféta upéva he'íva, térã ke pegua ohechávape; Jahve, pende Jára penera'ásẽnte (pende provasẽnte) pehayhúpa añetehápe pende Ruetepe, pende py'aite guive ha pene ánga mbytete guive. 4 Peiko Jahve, pende Ruete rapykuéri, ichuguĩnte pekyhyjeva'erã, pejapo hembiapoukapykuéra ha pehendu iñe'ẽ, pemomba'eguasú ichupe ha peiko hapykuéri, Ha'e oipota háicha. 5 Peichagua proféta térã ke pegua ohecháva ojejukava'erã, oporohekombo'ẽgui oñepu'ã haġua Ñanderuete rehe, Ha'e ningo penerenohẽva'ekue Egípto retágui tembiguái rekógui, ha'ekuéra ombyaisẽnte pende jerovia pende Jára rehe; ha peichagua tapicha pejuka ramo peguenohẽta mba'evai pende apytégui. 6 Ha he'i jey jey ramo ndéve nde ryke'y, térã nde sy memby, térã nde ra'y, térã nde rajy, térã ne rembireko, térã ne irũ, he'ívo ñemiháme: Jaha ñamomba'eguasú ambue

járape nde ha nde rukuéra oikuaa'ýva'ekuépe, 7 ha oñemomba'eguasúva nde jerekuévo, tahi'añgui ndehogui térã tamombyry, ko yvy apýra peteĩgui ambue apýra peve, 8 napeimeiva'erã hendive, ha ndapejapysakaiva'erã hese, ha pende resa ndoiporياهوverekoiva'erã ichupe, ha napemo'ãmo'ãiva'erã ichupe, 9 pejukava'erã uvei ichupe, nde po voi opu'ã tenondeteva'erã hese rejuka haña ichupe, ha upéi mayma tetãygua po nemoirúva'erã avei ko tembiapo kóvape. 10 Pejapiva'erã ichupe itápe omano meve, oñeha'ãgui nemboyke haña Jahve, nde Járargui, nerenohêva'ekue Egipto retãgui, tembiguai rekógui. 11 Ko'ã mba'e mayma Israelgua tohendu okyhyje haña, ha oñemboyke haña ko'ã mba'evaigui. 12 Rehendu ramo oje'e peteĩ pende tavakuérape, Ñanderuete ome'êva'ekue peẽme peiko haña ipype, 13 osêha pende apytégui kuimba'e heko vaíva ha omyakãrakúva umi tavayguápe, he'ívo: Jaha ñamomba'eguasú ambue járape, peẽ ndapeikuaáivape; 14 nde reporanduva'erã kyre'ýpópe ha añete ramo pe oje'éva ha oiko pe mba'evaietéva pende apytépe, 15 upémaramo pejukava'erã katuete ichupekuéra kyse puku hãimbépe, itavayguakuérape hymbakuéra reheve, ha pehundiva'erã opaite mba'e ha'ekuéra oguerékóva guive. 16 Ha pembyatypava'erã imba'erepy oguerékóva guive hikuái pe pláza mbytépe ha pehapyva'erã tatápe mayma imba'erepykuéra ha avei pe táva, kuave'ẽmby ojehapypáva ramo Jahve, pende Ruetépe ġuarã, ha oikóta ichugui tapere atýra opaite ára peve; ha araka'eve noñemopu'ãveiva'erã. 17 Ha umi mba'e oñemaldec i va'ekue anítei pegueraha pene mba'erã ramo, pehapypa uvei, upéicharamo Ñanderuete pochy ojeíta pende apytégui ha Ha'e pendeporياهوvereko jevýta, ha ohejáta peñemoña porã jevy, ome'ẽ haguéicha iñe'ẽ pende rukuérape, 18 upévare peneñe'ẽrendu Jahve, pende Jára ñe'ẽme; pejapo hembiapoukapy che ha'éva guive peẽme ko ára kóvape.

Deuteronomy 14

1 Peẽ ningo Jahve, pende Ruete ra'ykuéra: Napeñekytĩriva'erã ha napeñemoakãperõiva'erã omanómava'ekue rehe. 2 Peẽ ningo tetã oñemboykéva Jahve, pende Ruetépe ġuarã, ha Ha'e pendeporavóma peiko haña imba'etee ramo mayma tetãnguéra apytépe oíva guive ko yvy apére. 3 Anítei pe'u tymba ro'o ipotĩ'ýva. 4 Ko'áva hína umi tymba ikatúva pe'u: Vaka, ovecha, kavara, 5 guasu, kavara saite, tóro saite, antílope (ojogua guasúpe) ha ovecha saite. 6 Opaichagua tymba ipysãpẽ pa'úva ha oñamindu'úva guive ikatu pe'u. 7 Ndape'uiva'erã katu ko'áva: Umi oñamindu'úvante térã umi ipysãpẽ pa'úvante: Caméllo, akuti ha tapiti; oñamindu'u hikuái, naipysãpẽ pa'úi katu, upévare peteĩ tymba ipotĩ'ýva; 8 ha avei pe kure, ipysãpẽ pa'ũ, noñamindu'úi katu, upévargui peteĩ tymba ipotĩ'ýva peẽme ġuarã. Ko'ã tymba ro'okue ndape'uiva'erã, ha ndapepokoiva'erã avei he'õngue rehe. 9 Mayma mymba y pegua pe'ukuaa oguerékóva guive ipepo'i ha ipire pirapiréicha (monédaicha). 10 Ha umi ipepo'i'ýva ha ipire ndaipirapiréicha ndape'uiva'erã; naipotĩrigui peẽme ġuarã. 11 Mayma guya ipotíva guive pe'ukuaa. 12 Áva katu ani pe'útei: Pe ñapykani (guya ituichavéva taguatoguasúgui), ñapykani céro rupigua, pe ñapykani para, 13 karakara ha opaichagua taguato ojoguáva ichupe, 14 opaichagua yryvukuéra, 15 ñanduguasú, urukure'a, taguato hovy y pegua (gavióta) ha opaichagua guya ojoguáva ichupe, 16 ñakurutũ, karáũ, guyratĩ, 17 tukã y pegua, tuju juti, pe karáũ joguaha, 18 tujuju, mbigua, ypekũ ha mbopi, 19 opaichagua mymba'i (bicho'i) ipepóva icy'a, umía ndape'uiva'erã. 20 Mayma guya ipotíva guive pe'ukuaa. 21 Mba'eveichagua mymba omano reiva'ekue katu ndape'uiva'erã, ikatu peme'ẽ tetã ambueyguápe oikóva pende apytépe, ha'e ho'ukuaa; peme'ẽkuaa avei pirapire rehe tetã ambueyguápe; Che ha'éma, peẽ ningo peteĩ tetã oñemboykéva Jahve, pende Ruetépe ġuarã. Napemomimõiriva'erã pe kavara'y isy kambykuépe. 22 Katuete peme'êva'erã pe diézmo pende kokue peguágui meme añope . 23 Ha pe'uva'erã Jahve, pende Jára renondépe, pe yvy pehẽngue Ha'e oiporavotahápe, upépe oñemopu'ãta hóga jojohuha ha upépe pegueruva'erã pende diézmo pende kóga akuéragui, pene víno ha pende acéitegui , pene rymba ypykue pene rymba atýgui, pekyhyjekuaa haña pende Ruete, pende Járargui opaite árape. 24 Ha pe tape oime ramo ipukueterei ha ndaikatumo'ãi pegueraha pe diézmo pende Ruete nepytyvõ porãgui, imombyryetégui pendehegui pe yvy pehẽngue Jahve, pende Jára, oiporavotahápe omopu'ã haña hóga jojohuha, 25 upéicha ramo pevende pe diézmo ha peñongatúva'erã pe pirapire pegueraha haña pe yvy pehẽngue Jahve, pende Jára oiporavotahápe. 26 Ha upépe rejoguáta umi mba'e peme'êséva: Vakakuéra, ovechakuéra, víno, víno hyjúiva, térã oimeraẽ mba'e peme'êséva; ha upépe pende Ruete renondépe pe'úta, pevy'a haña pende rogayguakuéra ndive. 27 Ha peipytyvõva'erã Leviguakuérape, oikóva pende apytépe;

ha'ekuéra ndoguerekóigui yvy imba'e teéva peẽ peguereko háicha, 28 upévagui meme año mbohapyha pembyatyva'erã pende diézmó opaite ñemitýngue heñoiva'ekue peẽme pe año pévape, ha peñongatuva'erã pende távape Leviguakuérape ġuarã. 29 Ha ou vove Levigua, oguereko'ýva ijyvytee, térã pe tetã ambueyguá, térã pe ityre'ýva térã pe imenave'ýva oikóva pende apytépe peme'ëva'erã ichupekuéra hyġuatã meve; Jahve, pende Jára penepytyvõ haġua opaite pende po rembiapópe.

Deuteronomy 15

1 Oġuahẽvo pe año 7-hápe, reperdonava'erã nde rapicha cuénta . 2 Ha péicha ojejavova'erã pe perdon añope : Mayma oiporukava'ekue ipo rupi hapichápe, oheja reiva'erã icuénta ; ha ndojerureveiva'erã oñemyengovia haġua, taha'e hapicha térã ipehẽngue, oġuahẽmagui Ñanderuete perdon año . 3 Pe tetã ambueyguápe rejerurekuáa omyengovia haġua ndéve; anítei rejopy ne retãyguápe, reheja reiva'erã uvei. 4 Ñanderuete ndoipotái ne retãme oiko imboriahúva, upévagui sapy'a peteĩ ohasa asy ramo ani rejopy ichupe, eipytyvõ uvei ichupe, Ñanderuete omyengoviapáta ndéve ipytyvõ rupi, 5 upévare neñe'ẽrendu Ñanderuetépe ha ejapo hembiapoukapy Ha'e he'íva guive ndéve ko árape che juru rupi, 6 upéicha ramo Ñanderuete nepytyvõ porãta, he'i haguéicha ndéve, nde reiporukáta heta tetãnguérape, ha natekotevẽmo'ãi reiporu mba'eve ichuguikuéra, reguerekóta pu'aka heta tetãnguéra rehe, ha nderehe avave ndaipu'akamo'ãi araka'eve. 7 Oĩ ramo imboriahuetereíva pende rapichakuéra apytépe, pe yvy Ñanderuete ome'ẽtavape ndéve, ani ndepy'ahatãtei ha ani ndepojopy nde rapicha imboriahúva ndive; 8 ndepojerava'erã uvei, ha reiporukava'erã ichupe umi mba'e oikotevẽva guivépe. 9 Eñangarekóke ndejehe ha ani ndepojopy vai ha ere nde py'apýpe: Oġuahẽmbotáma pe año 7-ha térã perdon año , ha rema'ẽ vai nde rapicha oikotevẽva rehe ani haġua nde reipytyvõ ichupe mba'évépe; ha'e ojerure asýta Ñanderuetépe, ha péicha nde reñemoangaipáma. 10 Katuete reme'ëva'erã ichupe, ha nde py'apýgui nereñandu asýiva'erã reme'ẽ vove ichupe; péicha ramo Ñanderuete nepytyvõta opaite mba'e rejapóva guivépe. 11 Araka'eve ndopamo'ãi mboriahukuéra ko yvy apére, upévare che ha'e ndéve: Ndepajerava'erã ne pehẽngue ndive, pe imboriahúva ha pe oikotevẽitáva ndive, oikóva guive ne retãme. 12 Peteĩ Israelgua kuimba'e térã kuña ha'e voi oñevendese ramo ambue Israelguápe, omba'apóta ichupe ġuarã 6 año pukukuénte, ha pe año 7-hápe ojepoiva'erã ichugui sã'ýre. 13 Ha repói ramo ichugui, neremondoiva'erã po nandi reheve. 14 Reme'ëva'erã ichupe pojera pópe nde ovechakuéragui, ne ñemitýnguégui ha nde parral rykuerégui; reme'ëva'erã ichupe umi mba'égui Ñanderuete nepytyvõ porã haguére. 15 Nemandu'ava'erã nde reiko hague avei tembiguái rei ramo Egípto retãme, ha Ñanderuete ndesalva hague avei; upévagui ha'e he'íuka ko'ã mba'e ndéve ko árape rejapo haġua. 16 Ha pe tembiguái he'i ramo ndéve: Ndorohesási, nderayhúgui ndéve ha nde rogayguápe, ha ovy'águi penendive, 17 upéicharamo rejapyhýta peteĩ ju ha emboja ichupe pe okẽ rehe ha embokua inambi, ha oikóta ne rembiguái ramo opaite árape; upéicha avei rejapova'erã ne rembiguái ha'érõ peteĩ kuña. 18 Ha ani rema'ẽ vai remondo vove ne rembiguáipe sã'ýre, ha'e omba'apo ndéve 6 año pukukue ha hembiapo rupi nde rehupitýma mokõi mba'apohára rembiapo repykue ha Ñanderuete nepytyvõta opaite mba'e rejapótava guive. 19 Emboyke Ñanderuetépe ġuarã mayma mácho ypykue nde vakara'ýgui, nde ovechágui ha nde kavarágui; neremomba'apoiva'erã nde vakara'y ypykue ha nereñapĩriva'erã nde ovechara'y ypykue. 20 Umía re'uva'erã meme añope , nde ha nde rogayguakuéra ndive, pe yvy pehẽngue Ha'e oiporavomava'ekuépe ha oĩháme Ñanderuete róga jojohuha. 21 Ha rejohu ramo hese peteĩ mba'e ivaíva, hesatũ ramo, térã ikarẽ, térã oguereko ramo ijehe oimeraẽ mba'e ivaíva, ndereikuave'ëiva'erã Ñanderuetépe. 22 Pe táva reikohápe re'uva'erã umía; ha nendive ho'ukuaa kuimba'e ha kuña, ipotĩ'ýva ha ipotíva avei, oje'u háicha guasu ro'o, upéicha peẽ pe'úta pene rymba naiporãmbáiva ro'o. 23 Huguykue katu ndere'uiva'erã, reñohẽva'erã ýicha yvy apére.

Deuteronomy 16

1 Pemboareteva'erã abril jasy oġuahẽ vove, ha pejavova'erã páscua Jahve, pende Járape ġuarã; peteĩ pyharépe umiha árape Ñanderuete peneguenohẽva'ekue Egípto retãgui. 2 Ha páscua jave peikuave'ëva'erã Ñanderuetépe ġuarã, umi ovecha, kavara ha vakara'y ypykue, pe yvy pehẽngue Ha'e oiporavotahápe oñemopu'ã haġua hóga jojohuha. 3 Ndape'uiva'erã hendive pan ojejavova'ekue levadúra reheve, 7 ára pukukue pe'uva'erã pan ojejavova'ekue levadura'ýre , kóva ningo pan tembiasá

asy reheguáva, pya'eiterei pesê haguére Egípto retãgui; ikatu haçuáicha peikove aja pukukue penemomandu'a haçua pe ára rehe pesê ramoguare Egípto retãgui. 4 Ndojehohuiva'erã levadura pene retãme 7 ára pukukue jave; ha pe ka'arupytũme pejukava'erã peteĩ pene rymba ha ho'ogui ndikatúi hemby ambue ko'ẽme guarã. 5 Ndapeikuave'ẽiva'erã pe páscua oimeraẽ távape, Jahve, pe yvy pehẽnguépente pende Jára ome'ětava peẽmente, 6 ha Ñanderuete oiporavotahápe uvei ha upépe oñemopu'ãta hõga jojohuha, upépe peikuave'ẽta pe páscua ka'arupytũme, kuarahy oikévo, pe horaitépe pesê hague Egípto retãgui. 7 Ha pembichýta ha pe'úta upe yvy pehẽngue Ñanderuete pende Jára oiporavotahápe; ha pyhareve pejeréta peho jevy haçua pende rógape. 8 Seis ára pukukue pe'uva'erã pan ojeapova'ekue levadura'ỹre, ha pe ára 7-hápe oikóta atyguasu Ñanderuetépe guarã; napemba'apoiva'erã pe ára pévape. 9 Peipapava'erã 7 semána, ha peñepyrũva'erã peipapa trigo ñemono'õ ára peteĩha guive kyse ty'ãi reheve. 10 Ha pejapóta areteguasu Ñanderuete, pende Járape guarã, peme'ẽta pendejehegui peguerékovagui Ñanderuetépe, Ha'e penepytyvõ hagueichaite. 11 Ha pejapóta vy'aguasu Jahve, pende Ruete renondépe, nde, nde ra'y, nde raji, ne rembiguái kuimba'e ha kuña, pe Levigua, pe tetã ambueygua, pe ityre'ỹva ha pe imenave'ỹvape guarã oikóva guive penendive, pe yvy pehẽnguépe Ha'e oiporavotahápe ha oñemopu'ãtahápe hõga jojohuha. 12 Ha peñemomandu'áke peẽ peiko hague avei tembiguái ramo Egíptope; upévagui pejapova'erã hekoitépe Ñanderuete rembiapoukapy. 13 Pemono'õmba rire pende trigo ha pehykue'opa rire pende parral'a 7 ára pukukue, pejapova'erã vy'aguasu ha peikova'erã yvyra rogue guýpe (enramada). 14 Ha pevy'ava'erã pe areteguasúpe, nde, nde ra'y, nde raji, ne rembiguái kuimba'e ha kuñáva, pe Levigua, pe tetã ambueygua, pe ityre'ỹva ha pe imenave'ỹva oikóva guive pende apytépe. 15 Siéte ára pukukue pemboarete ha pemomba'eguasuva'erã Ñanderuete, Ñandejárape, pe yvy pehẽngue Ha'e oiporavotahápe; pevy'aite haçua Ñanderuete ndive, Ha'e penepytyvõ porã haguére pende kokue rembiapópe. 16 Mbohapy jevy meme añope opaite kuimba'e Israel pegua ouva'erã Ñanderuete, Ñandejára renondépe, pe yvy pehẽngue Ha'e oiporavotahápe omomba'eguasus haçua Ñanderuetépe: Pe arete pan ilevadura'ỹ reheguápe, pe arete semanakuéra reheguápe ha pe arete yvyra rogue reheguápe (enramada). Ha avave noñembojaiva'erã po nandi reheve Ñanderuete renondépe; 17 peteĩteĩ oikuave'ẽva'erã ipotee rupi, Jahve, Ñandejárape guarã, Ha'e penepytyvõ haguéicha. 18 Opaite tavakuérape, Ñanderuete ome'ětava peteĩteĩ pende tribukuérape, pemoĩva'erã mbojovakehára ha mburuvichakuéra, ha'ekuéra ombojovake ha oisãmbyhy haçua hekoitépe itavayguakuérape. 19 Ani pemobue Ñanderuete rembiapoukapy: Ani pembojuavyteĩ ojuehegui tapichakuéra apytégui, ha ani pejapyhýteĩ pirapire ñemiháme, pe pirapire ñemiha megua omoypytũ iñarandúvape, ha ombojovake mayma heko porávape. 20 Pembojovake ha peisãmbyhy porã, peikove porã ha peñemomba'e are haçua pe yvýre Ñanderuete ome'ětava peẽme. 21 Ani pemopu'ã peteĩ yvyra Ñanderuete kuave'ẽmby renda ykére, ojeporúva oñemomba'eguasus haçua ambue járape, 22 ha napemopu'ãiva'erã avei itaguasu oñembo'ýva oñemomba'eguasus haçua ambue járape, cháke, péva ombopochy Ñanderuete, Ñandejárape.

Deuteronomy 17

1 Napeikuave'ẽiva'erã Ñanderuetépe guarã kuave'ẽmby ramo tóro térã ovecha ra'yrsu ivaíva térã oguerékova ijehe oimeraẽ mba'e ivaíva, péva ombopochyva'erã Ñanderuetépe. 2 Ága ojojohu ramo pende távape, Ñanderuete ome'ětava peẽme, peteĩ kuimba'e térã peteĩ kuña, ojapóva mba'evai Ñanderuete resa renondépe omboykévo iñe'ẽme'ẽ, 3 térã omomba'eguasúva ambue járape ha oñesũ henondépe, jepémo taha'e kuarahy térã jasy, térã mayma mbyjaíta ára pegua, umía Ha'e he'iva'ekue peẽme ani haçua pemomba'eguasus, 4 ha peporandu ha peitypeka porã rire, ha pejohu añetehápe ha'e ojapora'e pe mba'evaiete Israel retãme, 5 upéicharamo peguenohẽva'erã upe kuimba'e térã upe kuña upévape, ojapomava'ekue pe mba'evaiete, pende táva rokẽ oka gotýo, ha pejapi ichupe itápe ha'e omano meve. 6 Mokõi térã mbohapy techahare ñe'ẽ rupi omanova'erã pe ojapóva pe mba'evaiete, ndojekukaiva'erã peteĩ techahare ñe'ẽ rupinte. 7 Umi techahare po ojapi raẽva'erã, ha upéi ambue tetãyguakuéra po ojapíta avei ha'e omano meve, upéicha peipe'ãta mba'evai pene retã apytégui. 8 Ha hasyeterẽi ramo ndéve rembojovake porã haçua: Añete piko ojukara'e, térã oinupãra'e, térã omondara'e, upéicha ramo pehova'erã pe yvy pehẽngue Ñanderuete oiporavotahápe, (pe óga jojohuha oĩtaháme). 9 Ha upépe peçuahẽ umi pa'i Levigua ha mbojovakehára rendápe oĩva umi árape, pembohasapa haçua ichupekuéra, ha'ekuéra ombojovake haçua. 10 Ha nde

rejabopava'erã umi pa'i ha mbojovakehára he'i háicha ndéve. 11 Pe tembiapoukapy nembo'e háicha, ha pe mbojovakehára he'i háicha ndéve, upeichaite rejabopava'erã; nereñemboykeiva'erã akatúa gotýo ni asu gotýo, ha'ekuéra omyesakã háicha ndéve, peichaite rejabopava'erã. 12 Ha pe tapicha oñembotuicha ramo, ha ndojaposéi ramo umi pa'i ni pe mbojovakehára ñe'ẽ he'íva, tojejuka pe tapichápe upéichamante reipe'áta pe mba'evai Israelguakuéra apytégui. 13 Ha opaite tetãygua ohendúva guive okyhyje ha oñemomirĩ haña. 14 Ha peike ramo pe yvýpe Ñanderuete, Ñandejára ome'ětava peẽme, peñemomba'e haña hese, ha upéi peẽ peje ramo pende py'apýpe: Ñamoíta peteĩ tetã ruvichaguasu ñandeári, mayma tetã ñande jerekuévo oguereko háicha; 15 upéicha pemoíva'erã pendeári tetã ruvichaguasu ramo peteĩ kuimba'e Ñanderuete oiporavótavape pene pehẽnguekuéra apytégui, opyta haña tetã ruvichaguasu ramo pende apytépe; napemoíriva'erã tetã ambueygua Israel retã ruvicha ramo. 16 Ha'e nombohetaiva'erã katu imba'erã ramo kavajukuéra, ha ndoguerahái jevyva'erã Israelguakuérape Egípto retãme omboheta haña ikavajukuéra, Ñanderuete he'ímagui peẽme: Araka'eve ndapejuveiva'erã ko tape kóva rehe. 17 Ha noñemohembireko hetaiva'erã, ani haña iñe'ã oho tape vai rehe; pláta térã óro nombyaty hetaiva'erã. 18 Ha'e uguapy aja hetã ruvicha guapyhaguasúpe, ha'e ohaí jevyva'erã ko'ã tembiapoukapy peteĩ kuatiañe'ẽ pyahúpe, pa'i Leviguakuéra resa poguýpe, imba'erã ramo. 19 Ko kuatia kóva topyta hendive ha omoñe'ẽva'erã ijupe guarã oikove aja pukukue, okyhyje haña Ñanderuetégui ha ojapo haña hekoitépe iñe'ẽ ha hembiapoukapykuéra Ha'e he'íuka haguéicha, 20 ani haña oñembotuicha ipy'apýpe hetãyguaakuérape, ha ani haña oñemboyke akatúa ni asu gotýo; ikatu hañaicha hi'areite hetã ruvicha iguapyhaguasurã, ha'e ha ita'yrakuéra Israel apytépe.

Deuteronomy 18

1 Umi pa'i ha Leviguakuéra tríbu, ndoguerekoiva'erã ilóte Israelguakuéra apytépe, ambuekuéra oguereko háicha; umi kuave'ẽmby ha diézmoo ñeme'ẽvagui Ñanderuetépe, upévagui okaruva'erã. 2 Ndoguerekomo'ãi katu ilóte ipehẽnguekuéra apytépe; Ñanderuete voi hína imba'erã, Ha'e he'í haguéicha Leviguakuérape. 3 Ko'áva hína pa'íkuéra rembiapoukapy hetãyguaakuéra orekova'erã hendive: Umi oikuave'ẽva peteĩ tóro térã ovecha ra'yrsu ome'ẽva'erã pa'ípe ipaletakue, hañykãngue ha ipy'akue ruguare; 4 pene mba'e ra'yri ypykue porãvagui, pene víno ha pende acéitegui, ha pende ovecha rague ypykuégui peme'ẽva'erã ichupekuéra. 5 Ñanderuete oiporavógui Leviguakuérape ambue tribukuéra apytégui, omba'apo haña hóga jojohuha rembiapópe opaite árape. 6 Ha peteĩ Levigua osẽ ramo peteĩ Israel távagui, ha'e oiko haguépe, ha ou ramo ha'e voi oipotágui pe yvy pehẽngue Ñanderuete oiporavotahápe (Jerusalénpe), 7 omba'apo haña ambue Leviguakuéra ndive Ñanderuete róga jojohuhápe, 8 upérõ ambue Leviguakuéra omboja'óta ichupe hembi'urã ha oñeme'ẽta ichupe avei pe pirapire ituvatee ohejámava ichupe guarã. 9 Aña peike vove pe yvy Ñanderuete, pende Jára, ome'ětava peẽme, ndapejepokuaaiva'erã mba'evai umi ambue tetã ojapo háicha. 10 Ani oítei pende apytépe oikuaave'ẽva ita'yra térã itajýrape ohapy haña kuave'ẽmby rendápe, ha ani oítei imba'ekuaáva, térã ta'yvõhára, ni oítei oporombopajéva térã pajesérova. 11 Ha anítei oĩ pende apytépe: Upe ovencéva, térã ojapóva encanto, térã paje, térã omba'eporandúva omanomava'ekuépe. 12 Ñanderuete ipy'aro oimeraẽva ko'ã mba'e apohára ndive ha ã mba'evaiete rehe Ñanderuete, Ñandejára, omosẽ ko'ã tetãnguérápe pene renondégui. 13 Pende reko iporãiteva'erã Ñanderuete, Ñandejára ndive. 14 Ko'ã tetãyguaakuéra, peẽ pembopoguýtava, oiko ta'yvõhára ha imba'ekuaáva rapykuéri; Ñanderuete, Ñandejára katu ndoipotái peẽ peiko avei umía rapykuéri. 15 Israelguakuéra apytégui Ñanderuete omopu'áta peẽme guarã peteĩ proféta cheichagua, ha pehenduva'erã ichupe (Hesu Crísto). 16 Peẽ voi pejerure Ñanderuetépe, pende Járape, Horeb cérrope pe atyguasuha árape, ha peje: Ore ndorohechasevéi ore Ruetépe, ni hataguasujete, ani haña romano. 17 Ha Ñanderuete he'í chéve: He'í porã hikuái, 18 upéva amopu'áta ichupekuéra guarã ipehẽnguekuéra apytégui peteĩ proféta ndeichagua; ha amoíta che ñe'ẽ ijurúpe, ha Ha'e he'íta ichupekuéra opaite mba'e Che ha'éva guive ojejapo haña. 19 Ha oimeraẽ ohenduse'yva che ñe'ẽ, Ha'e ombohasátava ichupekuéra, Che voi ahaviráta ichupe. 20 Oimeraẽ proféta he'íva ijehe oñe'ẽha che rérape, ha ndaupeichaiha, térã oñe'ẽ ramo ambue jára rérape, upe proféta gua'u katuete omanova'erã. 21 Ha peje ramo pende py'apýpe: Mba'éichapa roikuaáta umi rohendúva ndaha'eíha Ñanderuete ñe'ẽ. 22 Pe proféta oñe'ẽ ramo Ñanderuete rérape, ha ndoikói ramo pe he'iva'ekue, pe ñe'ẽ péva Ñanderuete nde'iriva'ekue; upe proféta oñe'ẽ

oñembotuichase reíguinte; ani pekyhyjétei ichugui.

Deuteronomy 19

1 Ñanderuete, pende Jára, ohundi ramo pene renondépe umi tetã oikóva Canaánpe, ha ome'ẽ ramo peẽme ijoyvy peẽ peiko haña itáva ha hogakuérape, 2 peẽ pemboyketa mbohapy táva, Canaan tavakuéra apytégui, Ñanderuete ome'ẽtava peẽme pene mba'erã ramo. 3 Pemyatyrõ hapekuéra ha pemboja'õ Canaan yvy mbohapy hendápe, okañy haña upépe mayma oporojukava'ekue ojukase'ỹre. 4 Upépe ojesalváta pe oporojukáva, ojukava'ekue hapichápe ojaPOSE'ỹre, ha ndojuavýi ramo hendive ko kueheve ára. 5 Sapy'a rei mokõi kuimba'e oho ramo ka'aguýpe jepe'a kytívo, ha oikytívo jepe'a ihácha akã ojei hi'ývagui, ha ojuka hapicháre, ha upéva okañykuaa peteĩ ko'ã mbohapy távape ojesalva haña; 6 ani haña pe omanova'ekue pehẽngue ipochyeteréigui omuña pe oporojukávape pe tape puketereíre ha ojohúvo oikutu ichupe ha ha'e omano; pe oporojukáva nomanoiva'erã, ndoiko vaírigui pe omanomava'ekue ndive. 7 Upévagui Ñanderuete he'i peẽme: Pemboykeva'erãha umi mbohapy táva. 8 Ñanderuete, pende Jára, ombotuichave ramo pene retã, ha ome'ẽ ríre peẽme opaite yvy Ha'e he'i haguéicha pende rukuérape, 9 upéicharamo pejapova'erã hekoitépe mayma tembiapoukapy Ñanderuete he'iukáva peẽme ko árape: Pehayhu Ñanderuete, Ñandejárape, ha peguata tapia hape rehe; ha péva ojehe ramo pemboykeve ambue mbohapy táva. 10 Ani haña oñeñohẽ rei ipotíva ruguy pe yvy Ñanderuete, Ñandejára, ome'ẽtava peẽme pene mba'erã ramo, ha ani haña oja tuguy, oñeñohẽ reiva'ekue ko yvy kóvare. 11 Ha peteĩ kuimba'e ipochýrõ hapicha ndive ha omangea hese ojuka haña ichupe ha ojuka ríre okañýrõ peteĩ ko'ã táva mo'ãháme ojesalva haña, 12 upéicharamo pe táva ruvicha ome'ẽva'erã ichupe itáva ruvichateépe ha ha'e ombohasava'erã pe oporojukava'ekuépe pe omanova'ekue pehẽngue pópe, ha'e ojuka haña avei ichupe. 13 Ndapeiporiahuverekoiiva'erã, peipe'ava'erã uvei Israel ryepýgui upe oñohẽ reíva ipotíva ruguy, oho porãmba haña peẽme. 14 Pe yvy Ñanderuete, pende Jára ome'ẽtava peẽme katuete peheja Ha'e omoíuka haguéicha, ani pemomichíve pende rapicha yvy rembe'y. 15 Ndapejapyhymo'ãi ańetegua ramo peteĩ techahare ñe'ẽ rupínte, oimeraẽ tembiapo vai térã angaipa térã jejuka oikotevẽ mokõi térã mbohapy techahare rehe pembojovake haña. 16 Opu'ã ramo peteĩ techahare gua'u ijapúva, oñe'ẽvai rei haña hapicha rehe, 17 upéicha ramo mokõivéva ojeguerahava'erã Ñanderuete róga jojohuhápe, pa'ikuéra ha mbojovakehára rendápe, omba'apóva pe ára pévape; 18 ha umi mbojovakehára oporandu poráva'erã, ha upe techahare ijapúrõ, ha oñe'ẽvai rei hapicha rehe, 19 upéicharamo pejapóta hese ha'e ojaPOSE haguéicha hapicha rehe; upéicharõmante peipe'áta mba'evai pende apytégui. 20 Ha umi ambue ohendúva ko ñembojovake tokyhyje, oñemboyke haña peichagua tekove ñaña rekógui. 21 Ha ndereiporiahuverekomo'ãi: Tekove, tekove rehe; tesa, tesa rehe; tãĩ, tãĩ rehe; po, po rehe; py, py rehe.

Deuteronomy 20

1 Pesẽ ramo peñorãirõ penderehe ija'e'ýva ndive, ha pehechávo ikavaju, icárro ha isoldadokuéra hetave pendehegui, ani pekyhyjétei ichuguikuéra, Ñanderuete, Ñandejára, oíva'erã penendive, Ha'e voi peneguenohẽva'ekue avei Egípto retãgui. 2 Ha peñemoağüvo peñorãirõ hañaame, pe pa'i oñembo'y ha oñe'ẽva'erã hetäyguakuérape, 3 ha he'iva'erã ichupekuéra: Peẽ Israelgua, pehendú porãke, peẽ peñembyatýva ko árape pejeity haña penderehe ija'e'ýva ári; ani pendepy'akangýtei, ani pekyhyjétei, ani peñemondýitei ha aníke pendepy'amirítei henondepekuéra; 4 Ñanderuete, Ñandejára ohova'erã penendive, Ha'e oñorãirõta penderehe ija'e'ýva ndive pendesalva haña. 5 Ha umi mburuvicha oñe'ẽva'erã avei hetäyguakuérape, ha he'iva'erã: Upe omopu'ã ramóva hóga pyahu, ha ndoiporúi jepe ra'e, toho jevy hógape, anítei ága omano ramo ñorãirõme ambue oiporu hóga pyahu, 6 ha upe oñotýramóva parral, ha ne'íra gueteri ohupity ichugui vy'a, toho jevy hógape, anítei ága omano ramo ñorãirõme ambue ovy'a iparral'akue reheve. 7 Ha oíme ku ome'ẽva'ekue tenondéva iñe'ẽ peteĩ kuñataíme omenda haña hese, ha ne'íra gueteri omenda, toho jevy hógape, anítei omano ramo ñorãirõme ambue omenda hese. 8 Ha mburuvichakuéra oñe'ẽ jevyva'erã tetäyguakuérape, ha he'iva'erã: Pe kuimba'e okyhyjéva ha ipy'amiríva toho jevy hógape, ani haña ombopy'amirítei ipehẽnguekuérape ipy'amirí rupi. 9 Ha umi mburuvicha oñe'ẽmbávo tetäyguakuérape, umi soldádo ruvicha oñemoíva'erã isoldádo aty renondépe omotenonde haña ichupekuéra. 10 Peñemoağüvo peteĩ táva rehe pejeity hañaícha

hi'ári, peporandu raëva'erã ichupekuéra oikesépa penendive jekupitype (peteĩ ñe'ẽme). 11 Ha he'i ramo hikuái: Roñembopy'apeteĩta penendive, ha penemoġuahẽ porã ramo itávape, uperõ tome'ẽ ndéve pirapire ha topyta pene rembiguái ramo. 12 Ha ndoikeséi mba'e ramo jekupitype penendive, ha oñemoĩ ramo oñorãirõ haġua penendive, upéicharamo pemongoráta itáva. 13 Ñanderuete, pende Jára, omoĩ rire nde pópe, pejukava'erã mayma kuimba'épe kyse puku hãimbekuépe. 14 Ha umi kuña ha mitãkuéra, hymbakuéra ha opaite imba'érepy reheve opytáta pene mba'erã ramo, peẽ pevy'a haġua umi mba'e reheve Ñanderuete omoĩma pe tava pende pópe. 15 Péicha pejapova'erã umi táva opytáva rehe mombyryete pendehegui, ndopytáiva Canaan retãme. 16 Ha Canaan tavakuéra Ñanderuete, pende Jára, ome'ětava peẽme pene mba'erã ramo, peike guive ipype pejukava'erã opaite itavayguakuérape, ani peiporiahuvareko avavépe. 17 Pehundipaiteva'erã: Umi Hetgua, Amorgua, Canaangua, Feresgua, Hevgua ha Jebusguakuérape, Ñanderuete, pende Jára, he'i haguéicha peẽme; 18 ani haġua ha'ekuéra penembo'evai pemomba'eguas haġua avei ijarakuérape, ha ani haġua peñemoangaipa Ñanderuete, pende Jára renondépe. 19 Pemongora vove oimeraẽ táva ha peñorãirõta ramo heta ára, pembopoguy peve, napehundiriva'erã ijyvyrakuéra, ani peity háchape, pe'u uvei hi'akuéra, umi yvyra ndaha'éigui soldádo oñemoĩva penderehe. 20 Ha umi yvyra peikuaáva ndahi'áiva, ikatu peikytĩ, peiporu pejapyhara haġua pe táva tápia ári ho'a peve pende pópe.

Deuteronomy 21

1 Ha peike rire pe yvýpe Ñanderuete ome'ětava peẽme pene mba'erã ramo, ha ojejohu ramo peteĩ ojekukava'ekue ojepysóva ñume, ha ndojekuaái ramo ijukahare, 2 upéicharamo umi karai anciáno upe táva upévape osëva'erã mbojovakeharakuéra ndive oha'ã haġua mbovy métropa opyta pe táva aġuivéva pe te'õngue pévagui. 3 Ha umi anciáno pe táva hi'aġuivéva ojapyhyva'erã peteĩ vaquillóna omba'apo'ýva ha ne'ĩrava gueteri ogueraha peteĩ cangállá ijajúra rehe. 4 Ha umi anciáno ogueruva'erã pe vaquillóna ysyrype, ijerekuévo ndaipóri kokue ha noñeñemitýi gueteri araka'eve ha upépe omopëva'erã hikuái pe vaquillóna ajúra. 5 Upéi oñembojava'erã umi pa'i, Levi ñemoñaréva, Ñanderuete oiporavógui omba'apo haġua ichupe ġuarã, ha oporohovasa haġua Ñanderuete rérape; ha iñe'ẽnguéra rupi ojekuaa haġua mba'épa ojejapóta ñembojovaképe ha mba'éichapa ojejohúta pe pohã umi tavayguakuéra ojuavýva apytépe. 6 Ha opaite karai anciáno pe táva hi'aġuivévagui, ojejohu hague pe te'õngue, ojoheiva'erã ipo pe vaquillóna oñemopëva'ekue ajúra ári. 7 Ha he'iva'erã hikuái: Ore po noñohẽi ko tuguy, ha ore resa ndohechái mba'eve. 8 Eperдона Nde, ore Ruete, ne retã Israélpe, Nde resalvava'ekue; ha ani oja orerehe ko tapicha ruguy oñeñohëva'ekue. Ha uperire oñeperdonáta pe távape pe tuguy ñeñohënguégui. 9 Upéicha nde reipe'áta pe angaipa oíva pende apytépe, oñeñohë haguére heko potíva ruguy, pejapopa hekoitépe Ñanderuete he'iuka haguéicha peẽme. 10 Pesẽ ramo peñorãirõ haġua penderehe ija'e'ýva ndive, ha Ñanderuete omoĩ ramo ichupekuéra pende pópe, peguerahakuaa ichupekuéra pene rembiguairã ramo. 11 Ha umi tembiguái apytépe rehecha ramo peteĩ kuña poráva, nde reipotáva ha rerahase ne rembirekorã ramo, 12 emoinge ichupe nde rógape, emoperõ iñakã, eikytĩ ipyapënguéra, 13 eipe'a hembiguái ao ha opytáta nde rógape ojahe'o haġua isy ha itúva rehe peteĩ jasy pukukue; ha uperire ae reikokuaa hendive, ha ndéta iména, ha ha'éta ne rembireko. 14 Ha sapy'a nde nderehayhuvéi ramo ichupe, repoikuaa ichugui sã'ýre, anítei revende ichupe, ha anítei ha'e oiko ne rembiguái ramo, nde remotĩ haguére ichupe. 15 Peteĩ kuimba'e hembireko mokõi ramo, peteĩme ohayhu ha ambuépe ndohayhúi, ha mokõivéva imemby ramo ichugui, ha pe ohayhu'ýva imemby raẽrõ peteĩ mitãkuimba'e tenondeva'ekuépe, 16 ha oġuahëvo pe ára itúva omboja'o haġua opaite imba'e, pe onace raëva oñeme'ëveva'erã ambuekuéragui, ndikatúi oñemboyke ichupe ojehayhuvégui ambue ita'ýra sýpe. 17 Pe ohayhu'ýva membýpe oñeme'ëva'eraã ita'ýra ypykue reko, ichupe oñeme'ëva'erã mokõi párté (vore) itúva mba'égui ambue ita'yruakuérape katu peteĩteĩme peteĩ pártente; ha'égui itúva imbaretekue ra'y ypykue, ha imba'e voi ningo pe ta'ýra ypykue reko. 18 Oime ramo ita'ýra oñembopy'ahatã mba'evai apópe, ha iñe'ërendu'ýva itúva ha isýpe, ha ohaviráma ramojepe, ndojapói pe oje'éva ichupe ha oñemoĩ tapia itúva ha isýre, 19 upéicharamo itúva ha isy, oguerahava'erã ichupe umi karai anciáno ha mbojovakeharakuéra rendápe, oñembyatýva hikuái táva rokëguasúpe, 20 ha he'iva'erã hikuái ichupekuéra: Ore ra'y oñembopy'ahatãma mba'evai apópe ha oñemoĩ tapia orerehe, naiñe'ërenduvéi, oiporu vai pe pirapire ha ika'úva. 21

Upéicharamo opaite umi karai anciáno pe táva pegua ojapiva'erã ichupe itápe omano meve ha'e; upéichamante peipe'áta mba'evai pende apytégui, ha mayma Israelgua ohendúva guive tokyhyje avei. 22 Ha oime ramo peteĩ oñemoangaipa vai haguére, ha pejuvy rire ichupe peteĩ yvyra rehe, 23 katuete peñotýva'erã he'õngue upe ára upévape, ani peheja osãingo pe pyhare pukukue Ñanderuete omaldecígui pe oñemosãingova'ekue; anítei péicha pemongy'a pende yvy Ñanderuete, Ñandejára, ome'ëva'ekue peẽme pene mba'erã ramo.

Deuteronomy 22

1 Rehecha ramo nde rapicha rymba guéi térã ijovechara'y okañyva'ekue, reipytyvõva'erã ichupe ha eraha jevyva'erã nde rapicha rymba ijárape. 2 Ha nde rapicha ndaha'úi ramo nde róga ypy rupigua, térã ndereikuaái ramo ichupe, upéicharamo egueraha nde rógape, nde rapicha ou peve ipiári, ha reme'ẽ jevyva'erã ichupe. 3 Péicha rejapova'erã hymba búrru rehe, ijaokuéra rehe ha opaite mba'e nde rapichágui okañyva'ekue rehe ha nde rejohúva guive rehe; ndaikatúi nereipytyvõivo ichupe. 4 Rehecha ramo nde rapicha rymba guéi, térã ibúrru ho'áva tapépe, nderepiaiva'erã ichugui; reipytyvõva'erã uvei ichupe omopu'ã jevy haña. 5 Pe kuña nomondeiva'erã kuimba'e ao, ha kuimba'e nomondeiva'erã kuña ao; oimeraẽ ojapóva ko'ã mba'e ombopochy Ñanderuetepe. 6 Tape rupi rejohu ramo guyra raity oimeraẽ yvyra rehe, térã yvy apére rei, ha hupí'a térã ita'yra ramo, térã isy oñeno ramo hi'ári nderejapyhyiva'erã isy ita'yra kuéra reheve. 7 Rehejava'erã isy oho ha ikatu regueraha ita'yra kuérante ne mba'erã ramo, oho porãmba haña ndéve, ha reikove puku haña. 8 Remopu'ã ramo nde róga pyahurã, emongora nde róga ape ani haña reñemoangaipa, oĩ ramo ho'áva upégui ha omano. 9 Nde parralty pa'ũme ani reñotý ambue ñemitý, ani oñehundi ndehogui umi reñotýva'ekue, ha nde parral ' a avei. 10 Guéi ha búrru neremoĩriva'erã oñondive rembovo haña nde kokuerã yvy. 11 Neremondeiva'erã oñondive ao ojejapóva ovecha rague ha líno inimbógui. 12 Ne póncho rehe remoĩva'erã jeguaka inimboguiguáva irundyve apýrape. 13 Oime ramo peteĩ kuimba'e omenda peteĩ kuñataĩre ha oiko riréma hendive ndohayhuvéi ramo ichupe, 14 ha upévare he'i rei hese mba'evai opoi hañuante ichugui: Amenda ko kuñataĩ rehe, ha aiko rire hendive ndajohuvéi hese ikuñataĩ reko; 15 upéicharamo pe kuñataĩ ru ha isy oguerahava'erã itajýra savana huguy reheve, ohechauka haña umi karai ancianokuérape oĩva pe táva rokẽme, ombojovake haña. 16 Ha pe kuñataĩ ru he'iva'erã karai ancianokuérape : Che ame'ẽkuri che rajy ko kuimba'épe, hembireko ramo ha ha'e ndaija'evéigui hese, 17 opoise ichugui ha upévare omoĩ vaise reĩnte ichupe, he'ívo: Ndajohuvéima ikuñataĩ reko nde rajýre; ha péina ápe pehecha techaukaha ramo isavana huguy reheve, che rajy kuñataĩ reko rehegua, ha oipysova'erã hupa ao umi ancianokuéra renondépe. 18 Upéicharamo umi anciáno ojapyhyva'erã pe kuimba'épe ha ohavirava'erã ichupe; 19 ha ha'e ome'ëva'erã pe kuñataĩ rúpe 1,1 kílo pláta omohera kuñataĩ vai rei haguére peteĩ kuñataĩ Israelguápe; ha oguerakova'erã ichupe hembireko ramo ha ndaikatumo'ãi opoi ichugui oikove aja pukukue. 20 Ha ojejohu ramo añetéra'e pe kuñataĩ naikuñataĩ rekovẽimaha, 21 upéicharamo oñeguenohẽva'erã ichupe itúva róga rokẽme, ha umi kuimba'e upe táva pegua ojapiva'erã itápe ha'e omano meve, oñemohembiapo vaietégui Israel retãme ha oiko vaígui itúva rógape; péicha reipe'áta mba'evai pende apytégui. 22 Ojejohu ramo peteĩ kuimba'e oñeno peteĩ kuña omendáva ndive, mokõivéva omanova'erã, pe kuimba'e oñenóva pe kuña ndive, ha upe kuña avei; upéicha reipe'áta mba'evai Israel retãgui. 23 Peteĩ kuimba'e oiko ramo táva ryepýpe peteĩ kuñataĩ omendapotáva ambue ndive, 24 upéicharamo peguenohẽva'erã mokõivévape pe táva rokẽme, ha pejapi itápe mokõivévape omano meve hikuái, pe kuñataĩ ndosapukáiri haguére pe tavapýpe, ha upe kuimba'e oñembohory haguére hapicha rembirekorã rehe; upéicha peipe'áta mba'evai pende apytégui. 25 Peteĩ kuimba'e ojohu ramo ñúme peteĩ kuñataĩ omendapotávape, ha mbaretépe oñeno ramo hendive, upéicharamo upe kuimba'e añónte omanova'erã; 26 ha upe kuñataĩme ndojejukamo'ãi; ndaipórigui ipype mba'érepa ojejuka haña ichupe; péva hina ku kuimba'e opu'ã ramoguáicha ñúme hapicha rehe ha ojuka ichupe, upeichaite ojehu avei ko kuñataĩme. 27 Pe kuimba'e ojohúgui ichupe ñúme; ha pe kuñataĩ omendapotáva osapukái ramojepe, ndaipóri avave osalvava'erãva ichupe. 28 Peteĩ kuimba'e ojohu ramo peteĩ kuñataĩme ne'írava gueteri ome'ẽ iñe'ẽ omenda haña, ha ojapyhy ichupe ha oñeno hendive, ha ou ojekuaa; 29 upéicharamo upe kuimba'e oñenomava'ekue hendive ome'ëva'erã pe kuñataĩ rúpe 558 grámo pláta ha upe kuñataĩ opytava'erã hembireko ramo, ha'e omotĩgui ichupe; ha ndaikatumo'ãi opoi

ichugui oikove aja pukukue. 30 Avave ndojapyhyiva'erã itúva rembirekópe, ha nomongy'aiva'erã itúva rupa.

Deuteronomy 23

1 Ndoikeiva'erã Ñanderuete atýpe umi ha'ýi ñehungáva térã hemboñekytíva. 2 Umi ta'ýra okára ndoikeiva'erã Ñanderuete atýpe; 10 ñemoñare (generaciões), ohasa ramojepe ndoikeiva'erã Ñanderuete iglésiape . 3 Amongua ha Moabgua ndoikeiva'erã Ñanderuete atýpe, ohasa ramojepe 10 ñemoñare (generaciões), 4 nosëi haguére pendejohúvo pan ha y reheve pende rapépe, pesë ramoguare Egíptogui, ha ohenóigui Balaam, Beor ra'ýpe, Petor-Mesopotámia reheguápe penemaldecí haña. 5 Ñanderuete, pende Jára, nohenduséi Balaam ñe'ëvai; Ñanderuete, Ñandejára, penderayhúgui, omoambue iñe'ë ha penemoingo porã (penderovasa). 6 Ndapehekaiva'erã peike haña jekupytýpe hendivekuéra ha mba'eveichagua mba'eporã ndapehekaiva'erã araka'eve ichupekuéra guarã. 7 Ani remboyke Edomguakuérape, ha'égui ne pehëngue; avei ani remboyke Egíptoyguakuérape, peikógui hetãme mbohupa ramo. 8 Iñemoñare mbohapyha (generacion) guive oikekuaa Ñanderuete atýpe. 9 Pesë vove peñorãirõ haña penderehe ija'e'ýva ndive pejeiva'erã opaite mba'evaigui. 10 Oĩ ramo pende apytépe ipotí'ýva oñemongy'águi pyharépe, osëva'erã pe tekoha okára gotýo, ha ndoikeveiva'erã ipype. 11 Ha ka'arupytũme ojahuva'erã, ha kuarahy oike rire oikekuaa jevy pe tekohápe. 12 Reguererekova'erã peteĩ yvy pehëngue pende rekohápe oka gotýo, peho haña ñanandýpe. 13 Reguererekova'erã avei, ne rembiporu ñorãirõ megua apytépe, peteĩ yvyra akua mbykýva; reho ramo ñanandýpe, rejo'ova'erã ipype, ha upégui repu'avo rejatyva'erã nde repotikue. 14 Ñanderuete, pende Jára, oikógui pende rekohápe pendesalva haña ha omoĩ haña pende poguýpe penderehe ija'e'ývape; upévagui pende rekoha ipotíva'erã, ani haña ha'e ohecha ipype mba'e iky'áva, ha ani haña Ha'e oñemboyke pendehegui. 15 Pe tembiguái okañyva'ekue ijáragui oho ramo ne rendápe, nde nereme'ë jevyiva'erã ichupe. 16 Oikova'erã pende apytépe, pe tenda ha'e voi oiporavo haguépe, peteĩ pende tavakuérape ha'e ohayhuvehápe, ani rejopýtei ichupe. 17 Israel rajuera apytépe aníke oĩtei kuña heko vaíva ha Israel ra'ykuéra apytépe aníke oĩtei kuimba'e ojoguerekóva kuimba'e ndive (Sodomaygua reko). 18 Nderegueruiva'erã Ñanderuete, nde Jára rógape kuña reko vai repykue ni kuimba'e reko vai repykue, mba'eveichagua promesa rupi; ko'ã mokõi mba'e ombopochy Ñanderuete, nde Járape. 19 Nderejerureiva'erã Israelguápe ome'ëve haña pirapire nde reiporukava'ekuégui ichupe, térã tembi'urã rehe, térã mba'eveichagua ojeoporukáva pirapire rehe (interes reheve). 20 Pende rehegua'ývape pejerurekuaa ome'ë hetave haña peẽme pene mba'e jeporukapyrégui, ne pehënguépe katu nderejerureiva'erã interes reheve, Ñanderuete, Ñandejára, nderovasa haña opaite ne rembiapópe, pe yvy rehohápe reñemomba'e haña ne mba'erã rehe. 21 Repromete ramo reikuave'ë haña peteĩ kuave'ẽmby Ñanderuete, nde Járape, aníkena hi'are rejapo haña; añetehápe Ñanderuete, Ñandejára omba'ejeruréta ndéve, ha oikóta angaipa ramo nderehe. 22 Ha ndereprometéi ramo mba'eve, nde nereñemoangaipái avei. 23 Nde juru oprometeva'ekue rehe katu, reñangarekova'erã rejapopa haña hekoitépe, reme'ë haguéicha ne ñe'ë Ñanderuete, nde Járape, ha egueru pe kuave'ẽmby reme'ëséva ha ejapopa nde juru he'iva'ekue guive. 24 Rehasa ramo nde rapicha parralty rupi, re'ukuua pe parral'a neryguatã meve; neremoiriva'erã katu nde ajakápe reraha haña. 25 Rehasa ramo nde rapicha kokue rupi, ikatu reipo'omimi nde pópe re'u hañuánte, nereikytiriva'erã kysépe nde rapicha remitýngue.

Deuteronomy 24

1 Oime ramo peteĩ kuimba'e omendáva hambirekorã rehe, ha upéi ndoguero horyvéi ramo, ojohúgui hese mba'evai, ohaiva'erã ichupe kuatiañe'ë menda jopoi reheguáva, ha ome'ëva'erã ipópe, ha omondova'erã ichupe hógagui. 2 Ha osëvo hógagui, ikatu oho ha omenda ambue kuimba'e rehe. 3 Ha iména pyahu ndaija'evéi ramo hese, ohaiva'erã kuatiañe'ë menda jopoi reheguáva ha omoĩ rire ipópe, omondo ichupe hógagui; térã omano ramo iména pyahu, omendamava'ekue hese, 4 upérõ iména ypykue, pe opoi tenondeva'ekue ichugui, ndaikatuvéima ogueraha jevy ichupe hambireko ramo, ndo'apóigui ichupe mba'evérõ; ko'ã mba'e ningo ombopochy Ñanderuetepe, ha ndapejapoiva'erã koichagua mba'evai pe yvýpe Ñanderuete ome'ëtava peẽme pene mba'erã ramo. 5 Pe omenda ramóva ndohoiva'erã ñorãirõrame, ha mba'evetépe ndojejokuaiva'erã; sã'ýme oikova'erã hógape peteĩ año pukukue,

ombovy'a hağua hembirekópe. 6 Nderejapyhyiva'erã peteĩ molíno ni ijita yvateoygua, pe pirapire reiporukava'ekue rehe, péva ha'ete ku hekove rejerure ramoguáicha. 7 Ojejohu ramo pende apytépe omondáva hapicha Israelguápe, térã oguereko ramo ichupe esclávo ramo, térã ovende ramo ichupe, upe mondaha upévape pejukava'erã, peipe'a hağua mba'evai pende apytégui. 8 Oĩ ramo iléprava pende apytépe, peñangarekova'erã pejapo hağua hekoitépe umi Levigua pa'i penembo'e háicha; ha che ha'e haguéicha ichupekuéra, upeichaite pejapova'erã avei. 9 Nemandu'áke Ñanderuete, Ñandejára, ojavova'ekuere Miriam rehe pe tape rupi, pesẽ rire Egíptogui. 10 Reiporuka ramo pirapire nde rapichápe, ndereikeiva'erã hógape regueraha hağua mbaretépe imba'éva. 11 Eha'ārõ okápe, nde rapicha oguenohẽ meve ndéve peteĩ imba'éva (garantía ramo). 12 Ha nde rapicha kuimba'e imboriahu ramo, ani reho nde rupápe reke hağua reme'ẽ jevy'ỹre ichupe ipóncho . 13 Katuete reme'ẽ jevyva'erã ichupe ipóncho kuarahy oikévo, ikatu hağuaicha oke ijao reheve, ha'e omomba'eguas hağua nde rera Ñanderuete, Ñandejára renondépe, rejapógui mba'eporã hekovépe. 14 Neremomba'apo reiriva'erã pe omba'aposévape nendive, imboriahu térã oikotevégui pirapire, taha'e ne retãygua térã tetã ambueygua oikóva guive ne retã ryepýpe. 15 Meme árape reme'ẽva'erã ichupe hembiaapo repy, ha ndoikeiva'erã kuarahy reme'ẽ'ỹ rehe ichupe hembiaapo repy; imboriahúgui oikotevé hembiaapo repy rehe oikove hağua; ani ága ko'ã mba'e rehe ojerure asýtei Ñanderuetepe, ha péva ho'a ndeári angaipa ramo. 16 Ituvakuéra ndojekukaiva'erã ita'yrakuéra angaipa rehe, ha ta'yrakuéra ndojekukaiva'erã ituvakuéra angaipa rehe, peteĩteiva omanova'erã hi'angaipakuetee rehe. 17 Neremokarẽiva'erã tetã ambueygua ni ityre'ỹva justícia , ha ndereguerahaiva'erã imenave'ỹva ao pe pirapire rendaguépe reiporukava'ekue rehe ichupe. 18 Penemandu'áke peiko hague avei tembiguái rei ramo Egíptope, ha upégui Ñanderuete, pende Jára, penerenohẽva'ekue; upévagui che ha'e peẽme pejapo hağua hekoitépe opaite ko'ã mba'e. 19 Remono'õ ramo ne ñemitýngue nde kokuépe, ha nderesarái ramo peteĩ háse nde kokuépe, nderehoveiva'erã regueru hağua; upéva opytáta uvei tetã ambueyguape ġuarã, térã ityre'ỹvape ġuarã, térã imenave'ỹvape ġuarã; Ñanderuete omyengoviáta ndéve ha ohovasáta, opaite nde po rembiaporã rejapótava. 20 Reityvyro vove nde olívo rakã (ijyvyra'águi ojejapo acéite), neremono'õveiva'erã nde rapykuere rupiguare; upéva opytáta tetã ambueyguape ġuarã, ityre'ỹva térã imenave'ỹvape ġuarã. 21 Remono'õvo nde parral'a , nderejepovvyveiva'erã nde rapykuere rehe; upéva opytáta tetã ambueyguape ġuarã, ityre'ỹva térã imenave'ỹvape ġuarã. 22 Nemandu'áke reiko hague avei tembiguái rei ramo Egípto retãme; upévagui Che ha'e ndéve rejapo hağua opaite ko'ã mba'e.

Deuteronomy 25

1 Oiko ramo ñe'ẽjuavy (pléito) pende apytépe, ha oho ramo hikuái mbojovakehára rendápe ombojovake hağua ichupekuéra, ha'ekuéra oipytyvõva'erã heko potívape ha ohavirava'erã hembiaapo vaívape. 2 Ha upe mba'evai apoharépe oñenupãta ramo, pe mbojovakehára omoñenoukava'erã ichupe yvýpe, ha oinupãukava'erã ichupe henondépe; hembiaapo ivai háicha, hetave térã mbovyve. 3 Cuarénta ñenupã pevẽnte ikatu oñenupã, ndahetaveiva'erã; anítei oñenupã hetavégui, nde rapicha opyta otĩete nde resa renondépe. 4 Neremoĩriva'erã juru jokoha pe guéire ojkýi jave mba'e ra'ỹi. 5 Túva ra'ykuéra oiko ramo oñondive, ha omano ramo peteĩva, ha ndaita'ýrai ramo, pe omanova'ekue rebireko nomendaiva'erã ambue kuimba'e hesegua'ỹva rehe; hovaja omendava'erã hese. 6 Ha imemby ypykue oguerekova'erã ityke'ýra omanova'ekue rera, ani hağua ogue héra Israel apytégui. 7 Ha upe kuimba'e nomendaséi ramo hovajare, upéicha ramo pe kuña ohova'erã táva rokẽme, karai ancianokuéra oisãmbyhyhápe, ha he'iva'erã: Che rovaja nomopu'áséi ityke'ýrape ġuarã herarã Israelguakuéra apytépe, ha'e ndoikoséi he'i háicha pe tembiapoukapy menda tovaja reheguápe. 8 Upéicharamo umi táva karai ancianokuéra ohenoikukaiva'erã ichupe, ha oñe'ẽ pohyiva'erã hendive; ha upeichavérõ ha'e opu'ã ha he'i: Namendamo'ãi hese. 9 Upéicharamo oñembojava'erã hese hovaja umi ancianokuéra rovake, ha oipe'ava'erã hovaja sapatu ha ondyvuva'erã hova rehe, ha he'iva'erã: Péicha ojejapova'erã pe kuimba'e omopu'ãse'ỹva rehe ityke'ýra róga. 10 Ha péicha oñehenoiva'erã ichupe Israel retãme: Ipynandíva róga. 11 Oĩ ramo oñorairõva oñondive, ha oñemboja ramo peteĩva rebireko oipytyvõ hağua iménape, ha oipysóvo ipo ojapyhy ramo hapi'águi, 12 upéicharamo reikytíva'erã ichugui ipo, nereperдонаiva'erã . 13 Ndereguerekoiva'erã nde vosápe balánza pésa japu. 14 Ha ndereguerekoiva'erã nde rógape ambue medída japu. 15 Balánza pésa heko peguáva reguerekova'erã, nde rekove ipuku hağua pe yvy Ñanderuete, nde Jára

ome'ětavape ndéve. 16 Ñanderuete ipy'arógui ko'ã mba'e oja'póvare, ha ombotavyséva hapichápe. 17 Penemandu'áke Amalec oja'pova'ekuére penderehe tapére, pesê ramoguare Egíptogui; 18 mba'éichapa ojeity pendeári tapépe, ha ohundi umi ikangývape ohóva tapykuépe, peê penekane'ô ha peime ramoguare jejopýpe; ha ndokyhyjéi hikuái Ñanderuetégui. 19 Upévagui, ága Ñanderuete, pende Jára ome'êha ára peême pytu'u opaite penderehe ija'e'ývagui oikóva pende jerekuévo ha Ha'e penemoinge ramo pende yvyráme, peguereko haña pende lóte, aníke penderesaráitei pembogue haña Amalec réra ko yvága guýgui.

Deuteronomy 26

1 Peike vove pe yvýpe Ñanderuete, Ñandejára, ome'ětava peême pene mba'erã ramo, peñemomba'évo hese ha peiko rire ipype, 2 pembyatyva'erã mayma koga'a ypykue peguenohétava pende kokuégui, Ñanderuete, Ñandejára ome'ětava peême, ha pemoíva'erã peteĩ ajakápe, ha pegueruva'erã pe yvypehëngue Ñanderuete, Ñandejára oiporavotahápe omopu'ã haña hóga jojohuha. 3 Ha peñembojava'erã pa'i rendápe, omba'apóva pe árape ha pejeva'erã ichupe: Ko árape che ha'ese Ñanderuete, Ñandejárape, añetehápe aike hague pe yvýpe Ñanderuete oprometeva'ekue ore rukuérape. 4 Ha pe pa'i orecebiva'erã pe ajaka nde pógui, ha omoíva'erã Ñanderuete kuave'ëmby renda renondépe. 5 Upévo reñe'êva'erã Ñanderuete renondépe: Che ru ningo peteĩ Aramgua ova ohóva, ha oguejy Egíptope mbovymi hogaygua reheve, ha upépe oñemboheta ha oiko ichugui peteĩ tetã ndetuicháva, imbarete ha hetaitereíva; 6 ha umi Egíptoygua ojahéi orerehe ha orepy'apy asy, ha ore moi tembiguái reko pohýi guýpe, 7 ha rojerure asývo ore Ruetépe, ore rukuéra Járape, Ha'e ohendu ore ñe'ê, ha ohecha ore jepy'apy asy, ore rembiapo ha ore jejopy vai; 8 upévare Ha'e oreguenohë Egíptoretãgui pyapy mbarete ha ijyva jepysopópe, tuicha ñeporomondýipe, ha tembiapo tuicha ha milágro reheve, 9 ha oregueru ko yvy kóvape, ha ome'ê oréve ko yvy, osyryhápe kamby ha eíra, 10 ha péina ága agueru che koga'a ypykue ichupe ñuarã, Nde voi che Jára, reme'êva'ekue chéve. Upéi ehejáta Ñanderuete, Ñandejára renondépe, ha emomba'eguasúta ichupe rejeitývo henondépe. 11 Ha torýpe reimeva'erã henondépe opaite mba'e Ñanderuete ome'êma rehe ndéve ha nde rogayguápe. Upéicha ovy'ava'erã avei Leviguakuéra ha tetã ambueygua oikóva pende apytépe, 12 reme'êmbávo nde diézmo opaite nde koga'águi pe año mbohapyhápe Leviguakuérape, tetã ambueyguápe, ityre'ývape ha imenave'ývape, ha'ekuéra okaru haña nde reikohápe hyguatã meve. 13 Ha ereva'erã Ñanderuete, Ñandejárape: Aguenohë che diézmo ame'ê haña Leviguápe, tetã ambueyguápe, ityre'ýva ha imenave'ývape, ajapopa Nde ere hagueichaite chéve ajapo haña; napyrúi ne rembiapoukapykuéra rehe, ni ndacheresaráiri ichuguikuéra. 14 Nda'úikuri ichugui che mba'embyasy jave omanógui che génte ha ndajavykýi ichugui chepotí'ý mboyve, ha naikuave'êi ichugui omanomava'ekuépe; cheñe'êrendu uvei che Ruete, che Jára ñe'ême, ajapo hekoitépe opaite mba'e Nde ereva'ekue chéve ajapo haña. 15 Ema'ê yvágagui, nde rekohágui ha emoingo porã ne retã Israélpe, pe yvy reme'êva'ekue rehe oréve, repromete haguéicha ore rukuérape; yvy osyryhápe kamby ha eíra. 16 Ñanderuete, nde Jára he'i voi ndéve (Israélpe) ko árape rejapova'erãha ko'ã ñe'ê, ko'ã tembiapoukapy; eñangarekókkena rejapo haña hekoitépe ko tembiapo kóva, nde py'aite ha ne ánga mbytete guive. 17 Peê peje ko árape: Ore Ruete, ore Járateete roikóta nde rape rehe, rojapota ne ñe'ê ne mbo'epy, ne rekombo'ekuéra ha ne rembiapoukapykuéra. 18 Ha Ñanderuete he'i avei ko árape nde ningo che retã, che mba'eteéva Che apromete haguéicha ndéve, upévare ejapo mayma che rembiapoukapykuéra; 19 upéicharõ Ha'e penembotuichavéta mayma tetã ha'e omopu'áva'ekuégui, penemomba'eguasúta, penemoherakuã porãta ha penemomimbipáta, ha peikóta peteĩ tetã heko potíva ramo Ñanderuetépe, pende Járape ñuarã; Ha'e he'i haguéicha peême.

Deuteronomy 27

1 Moises ha umi Israel karai ancianokuéra he'i opaite hetäyguakuérape: Pejapova'erã mayma tembiapoukapy, ore ro'éva guive peême ko ára kóvape. 2 Ha pehasa ramo pe ysyry Jordan peike haña pe yvýpe Ñanderuete ome'ětava peême, pemopu'áva'erã itakuéra ndetuicháva, ha pemomorotíva'erã cápe (itatíkaípe); 3 ha pehaiva'erã hese ko'ã tembiapoukapy, pehasa vove pe y peike haña pe yvy Ñanderuete ome'ětava peême, yvy osyryhápe kamby ha eíra, Ñanderuete, ñande rukuéra Jára, he'i haguéicha ñandéve. 4 Ága pehasa vove pe Jordan ysyry pemopu'áva'erã ko'ã ita che ha'éva peême ko'ága, Ebal cérrope, ha pemomorotíta

cálpe ; 5 ha pemopu'áva'erã upépe peteĩ kuave'ẽmby renda itaguiguáva Ñanderuetepe ġuarã; ha ndapeiporuiva'erã hese tembiporu hierroguiguáva . 6 Ita oñekytĩ'ỹvagui pemopu'áva'erã Ñanderuete kuave'ẽmby renda, ha peikuave'ẽva'erã hi'ári kuave'ẽmby ojehapypáva Ñanderuete, Ñandejárape ġuarã kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. 7 Peikuave'ẽ hi'ári, peñemoĩ porã jevy haġua; ha pekaruva'erã upépe, pevy'a haġua Ñanderuete renondépe. 8 Ha umi itáre pehaiva'erã ko'ã tembiapoukapy ojehecha porã haġuáicha. 9 Moises ha umi pa'i Levigua oñe'ẽ opaite Israelguakuérape, ha he'i: Pekirirĩ ha pejapysaka porãke, ko árape oikóma pendehegui Ñanderuete retã. 10 Pehenduva'erã Ñanderuete ñe'ẽ ha pejapova'erã hekoitépe iñe'ẽ ha hembiapoukapykuéra, ore ro'éva guive peẽme ko ára kóvape. 11 Ha pe ára pévape Moises he'i hetãyguakuérape: 12 Áġa pehasa vove pe ysyry Jordan: Simeon, Levi, Juda, Isacar, Jose ha Benjamin, ojupíta Gerizim cérro ári omoingo porã (ohovasa) haġua hetãme. 13 Ruben, Gad, Aser, Zabulon, Dan ha Neftali katu ojupíta Ebal cérro ári he'i haġua pe maldicion (aviso pohýi ramo). 14 Upérõ Leviguakuéra he'i hatáva'erã mayma Israel kuimba'ekuérape: 15 Maldicion ho'ava'erã upe kuimba'e ári oja'pova tete ra'ãnga térã ta'ãnga oñembohakupyréva, ikatupyryva rembiapokue, omomba'eguas haġua (jára gua'úpe), ko'ã mba'e ombopochýgui Ñanderuetepe. Ha mayma tetãygua ombohováí ha he'iva'erã: Taupéicha (Amen). 16 Maldicion ho'ava'erã upe kuimba'e ári omboykéva (ha noipytyvõiva) itúva térã isýpe. Ha mayma tetãygua he'iva'erã: Taupéicha. 17 Maldicion ho'ava'erã upe kuimba'e ári omomichíva hapicha yvy lóte . Ha mayma tetãygua he'iva'erã: Taupéicha. 18 Maldicion ho'ava'erã upe kuimba'e térã kuña ári ombojavukáva hesatúva rape. Ha mayma tetãygua he'iva'erã: Taupéicha. 19 Maldicion ho'ava'erã upe kuimba'e térã kuña ári omboyke ramo tetã ambueyguáva, ityre'ýva térã imenave'ýva derécho . Ha mayma tetãygua he'iva'erã: Taupéicha. 20 Maldicion ho'ava'erã peteĩ kuimba'e ári oñenórõ itúva rembireko ndive, péicha omongy'águi itúva rupa. Ha mayma tetãygua he'iva'erã: Taupéicha. 21 Maldicion ho'ava'erã upe kuimba'e térã kuña ári oiporu ramo oime haichagua tymba oiko haġua hendive. Ha mayma tetãygua he'iva'erã: Taupéicha. 22 Maldicion ho'ava'erã peteĩ kuimba'e ári oñenóva heindy ndive, itúva rajy ndive térã isy membykuña ndive. Ha mayma tetãygua he'iva'erã: Taupéicha. 23 Maldicion ho'ava'erã peteĩ kuimba'e ári oñenóva hembireko sy ndive. Ha mayma tetãygua he'iva'erã: Taupéicha. 24 Maldicion ho'ava'erã upe kuimba'e térã kuña ári oikutúva ñemiháme hapichápe. Ha mayma tetãygua he'iva'erã: Taupéicha. 25 Maldicion ho'ava'erã upe kuimba'e térã kuña ári orecebíva pirapire ojuka haġua hapicha heko potívape. Ha mayma tetãygua he'iva'erã: Taupéicha. 26 Maldicion ho'ava'erã umi ndojapóiva hekópe ko'ã tembiapoukapy ko'áva. Ha mayma tetãygua he'iva'erã: Taupéicha.

Deuteronomy 28

1 Pejapysaka porãke Ñanderuete, Ñandejára ñe'ẽ rehe, pejapo haġua hekoitépe mayma hembiapoukapy che ame'ẽmava peẽme ko árape, upéicharõ Ñanderuete penemboyvatevéta mayma tetã yvy ape ariguágui. 2 Ha pende ári ho'ava'erã mayma ko'ã ñepytyvõ, jehovasa ha salvacion , peneñe'ẽrendu ramo, Jahve, pende Ruetépe: 3 Ñanderuete nepytyvõ porãta reiko ramo táva ryepýpe térã ñúme; 4 Ñanderuete ombohetavéta nde ra'ykuéra, nde koga'a, ne rymba ra'ykuéra, nde vaka ra'ykuéra ha nde ovechakuéra aty. 5 Ha'e ombohetavéta ne ñemitýnguéra ha ne pan . 6 Ha'e nemoirúta nde guata ñepyrũ guive opa peve. 7 Ñanderuete oja'pova'erã sarambi penderehe ija'e'ývare ha umi oñemoíva penderehe oúta peteĩ tape rupi ojeity haġua pendeári, okañýta katu pene renondégui 7 ambue tape rupi. 8 Ñanderuete oñangarekóta pene mba'e ra'ýi oñeñongatúvare nde rógape, ha Ha'e ombohetavéta nde koga'a. 9 Ñanderuete pendererekóta hetátee ramo, oñe'ẽme'ẽ haguéicha peẽme, pejapo ramo Jahve, Ñandejára rembiapoukapykuéra, ha peiko guive hape rehe. 10 Ha mayma tetã yvy arigua ohechava'erã Ñanderuete, pende Jára réra oñehenoiha pene retãme ha okyhyjeva'erã hikuái pendehegui. 11 Ha Ñanderuete omohembypava'erã pende koga'a peẽme ġuarã ha ombohetava'erã peẽme ġuarã, pende ra'ykuéra ha pene rymba imembyetáta. Ko'ã mba'eporã Ha'e ome'ẽta peẽme pe yvy Ha'e oprometemava'ekuépe pende rukuérape. 12 Ñanderuete oipe'ava'erã peẽme imba'erepy porã rokẽ, pe yvága ombou haġua ama pende yvy apére hi'árape, ha ohovasa haġua opaite mba'e pende po oja'pova guive. Peẽ peiporukava'erã heta tetãme, peẽ katu ndapejeruremo'ãi mba'eve avavépe. 13 Ñanderuete penemoíva'erã tetãnguéra akã ramo, ha nanemoĩmo'ãi tuguái ramo ha peimeva'erã hi'ariete, ha napeimeiva'erã iguýpe, pejapo guive Ñanderuete, Ñandejára rembiapoukapykuéra, che ha'emava'ekue peẽme peñangareko ha pejapo haġua hekoitépe. 14 Ani peñemboykéi opaite mba'e

ha'eva'ekue guive peẽme ko ára kóvape, taha'e akatúa térã asu gotýo, anítei peho ambue jára rapykuéri peiko haɣua hembiguái ramo. 15 Peẽ napeneñe'ẽrendúi ramo Ñanderuete ñe'ẽme, ha ndapejapói ramo mayma imbo'epy ha hembiapoukapykuéra che ha'eva'ekue peẽme ko árapi, upéramo katuete ouva'erã pende ári ko'ã maldicion ko'áva ha penderupityta. 16 Upémaramo ouva'erã maldición (jeharu) pendeári peiko ramo pende tavapyte térã ñume. 17 Maldicion ho'ava'erã pende koga'a ha pan ári. 18 Maldicion ho'ava'erã pende ra'ykuéra ári, pene ñemitýngue ári, pende vaka ra'ykuéra ha pende ovechakuéra aty ári. 19 Maldicion ho'ava'erã pene rembiapo ñepyrũme ha ipaha peguáva ári. 20 Ñanderuete ombouva'erã pendeári maldicion , jepy'apy ha ñemondýi mamó peimeháme ha pende po rembiapo oñehundi reiva'erã pemento meve. 21 Ñanderuete ombouva'erã pendeári mba'asy (péste) pendejukátava, pendembokusugue peve pe yvy peiketahápe peñemomba'e haɣua hese. 22 Ñanderuete omboúta pendeári mba'asy po'i, akãnundu, tete ruru, mbyry'ái, ama'y, jehasa asy ha yso karu ombyaíva pende koga'a, peñehundi meve. 23 Pe ára oíva pene akã ári oñembotýta (ndokyvéi haɣua) ha pe yvy oíva pende py guýpe oñemohatãta itáicha. 24 Ñanderuete ome'ẽ rãngue ama, omboúta yvy timbo ha tanimbu pende yvýpe pemento meve. 25 Ñanderuete napenepytyvõveiva'erã penderehe ija'e'yva renondépe, ha'ekuéra ipu'akáta penderehe, peteĩ tape rehe peho pejohu haɣua ichupekuéra ha 7 tape rehe pekañyva'erã henonderãnguérargui; ha opaite tetãnguéra yvy arigua oñemondýta ohechávo umi mba'e ojuhúva guive peẽme. 26 Ha pene re'õnguekuéra opytáta guýra ára pegua ha mymba yvy arigua rembi'urã, ha ndaiporimo'ãi avave omondýiva ichupekuéra. 27 Ñanderuete penembohasýta Egípto pegua lépra rupi, susu'a, kura'yí ha jati'i rupi. 28 Ñanderuete penembohasýta tarova rekógui, penemohesatúta ha pene ánga oñemyangekõitereíta. 29 Ha pejepovyvýta asajekúepe ku ohecha'yva ojepovyvy háicha iñypytũháme, ha nosẽ porãmo'ãi peẽme pejapóva guive; pejepopymanteva'erã ha oñemondapava'erã pendehegui, ha ndaiporimo'ãi avave penepytyvõtava. 30 Pemendava'erã peteĩ kuña rehe, ambue kuimba'e katu oikóta hendive; pemopu'áva'erã pende róga ha ndapeikomo'ãi ipype, peñotýva'erã pende parralty ha ndapeiporumo'ãi. 31 Pene rymba guéi ojejukava'erã pende resa renondépe, ha ndape'umo'ãi ichugui; pene rymba búrru ojeguerahava'erã pende resa renondégui ha ndojegueruveiva'erã peẽme; pende ovechakuéra oñeme'ẽva'erã penderehe ija'e'yvape, ha ndaiporimo'ãi penepytyvõtava. 32 Pende ra'y ha pende rajykuéra oñeme'ẽva'erã ambue tetãnguakurape ha pende resa ohechapava'erã, ko'ã mba'evai ha upévargui pendepy'akangýta opaite árapi guarã; ha pende pu'aka ojeíta. 33 Pende koga'a ha mayma pene rembiapo repy ho'uva'erã tetã ambueygua, peẽ ndapeikuaáiva; ha peikova'erã jepy'apypópe tetã ambueygua poguýpe. 34 Ha pendetarováta pende resa ohechátava rehe. 35 Ñanderuete penembohasyva'erã pende retépe ai vaígui, pende py mbyte guive pene akã mbyte peve, ha ndokueraveiva'eráva. 36 Ñanderuete ome'ẽta peẽme ha pene retã ruvichápe, peẽ voi pemoíva'ekue pendeári, tetã ambuépe, peẽ ni pende rukuéra oikuaa'yvape; ha upépe pemomba'eguasuva'erã ambue járape, yvyra ha itágui ojejapopyrévape. 37 Ha peikóta poromongyhýjeha ha ñe'ẽ tekombo'e ramo, ha umi tetã mamó Ñanderuete pendererahápe oñembohoryva'erã penderehe. 38 Peñotýva'erã heta mba'e ra'yí pende kokuépe, sa'i katu pemono'õva'erã, tuku aty heta ho'útagui pene ñemitýnguéra. 39 Peñotýva'erã parral ha pemba'apova'erã hese, ndape'umo'ãi katu ivíno , ha napembyatymo'ãi pende parral'a , yso ho'upátargui pendehegui. 40 Pene retãpy rupi peguerékóta olívo yvyra ha napemonamo'ãi pendejehe ijacéite , pende olívo'a okuipátargui. 41 Pende ra'y ha pende rajy hetava'erã, ndoikomo'ãi pene mba'éva ramo, ohopátargui jepokuapýpe ambue tetãme. 42 Pende yvyra rakãnguéra ha pende koga'a tuku ho'upava'erã. 43 Umi tetã ambueygua oikóva pende apytépe opu'áva'erã yvate pendeári ha peẽ pe'ava'erã vyete peve. 44 Ha'ekuéra oíporukáta peẽme ha peẽ katu ndapeiporukamo'ãi ichupekuéra; ha'ekuéra oíta pene renondépe, peẽ katu peikóta hapykúepe. 45 Ko'ã maldicion ouva'erã pendeári ha penemuñava'erã, peñehundi peve ndapejapysakáigui Ñanderuete, Ñandejára ñe'ẽ rehe, pejapo haɣua hekoitépe iñe'ẽ ha hembiapoukapykuéra, Ha'e he'iva'ekue peẽme pejapo haɣua. 46 Ha ã mba'e oikóta techaukapy ramo (seña ramo) peẽme ha opaite pene ñemoñarenguérapi guarã, 47 ndapemomba'eguasúi haguére pende Ruete, pende Járape, vy'a ha torypópe, imba'e porãita rehehápe. 48 Upévargui peikóta tembiguái ramo penderehe ija'e'yva poguýpe ha peneñembyahýi ha pende'yuhéi, ha pendeopívo, ha ndapeguerekomo'ãi mba'eve peikotevéva guive; Ha'e omoíva'erã pende atúa ári cangálla hierroguiguáva peñehundi peve. 49 Ñanderuete oguerúta pendeári peteĩ tetã mombyrygua yvy apýragui, ovevéva ñapykanícha, ha upe tetã ñe'ẽ ndapeikuaamo'ãi; 50 ikuimba'ekuéra hova pochy, ha'ekuéra nomomba'emo'ãi itujávape ni ndoiporiahuverekomo'ãi mitãme; 51 ha'ekuéra ho'upava'erã pene

rymbakuéra ha pende koga'a peñehundi peve; ha ndohejamo'ãi peẽme pene mba'e ra'yingue, mba'e rykuere, acéite, pende vaka ra'ykuéra ni pende ovecha atykuéra. 52 Omongorava'erã hikuái ojeity haġuáicha mayma pene retã tavakuéra ári, ho'a peve pe táva tápia yvate hi'ã poráva'ekue, opa haġua pende jeroviaha, péva ojehtë pe yvy Ñanderuete ome'ëtava peẽme. 53 Ha pe'uva'erã pende ra'y ha pende rajy ro'okue, Jahve, pende Jára, ohejágui penderehe ija'e'yva penemongora ha pendejopy vaiete haġua. 54 Umi kuimba'e ikyra ha ikaruguasúva pende apytépe, omaña vaiva'erã ipehẽngue rehe ha hembireko ohayhúva rehe, ha ita'yrakuéra hembýva rehe gueteri; 55 ani haġua ome'ẽ avavépe ita'yra ro'okue ha'e voi ho'uséva, nahembyvéigui ichupekuéra mba'eve ambue tembi'u, penderehe ija'e'yva omongora ha ojopy vaietereigui opaite pende tavakuéra. 56 Ha umi kuña pende apytépe ipirapiréva ha oikóva ogaguasu porávape, araka'eve oha'ã'yva omboja haġua ipypyte yvýre (hembiguaikuéra ningo oguerahava'ekuégui ichupe), omaña vaiva'erã iména ohayhuetéva rehe, imembykuimba'e ha imembykuña rehe, 57 ha hakate'yva'erã imembyryrukue ha imembykuéra rehe oséva hetégui; ho'uségui ñemiháme, ipokãitereigui opaite mba'e, penderehe ija'e'yva omongora ha ojopy vaietereigui opaite pende tavakuéra. 58 Peẽ napeñangarekói ramo pejapo haġua hekoitépe mayma ko'ã tembiapoukapy ojehei háicha ko kuatione'ẽ kóvape, ha ndapekyhyjéi ramo ko téra jajái ha kyhyjepývagai: Jahve, pende Ruetégui. 59 Upéicharõ Ñanderuete omboheta hetavéta pe jehasa asy peẽme ha pene ñemoñarenguérape ġuarã: Jehavira tuichaitéva ha tapiaiteguáva ha mba'asy vai ha hi'aréva; 60 Ha'e ogueruva'erã pende ári opaite mba'evai ojehuva'ekue Egípto retãme ha pekyhyjeiteva'erã oja jave penderehe. 61 Ñanderuete ombojo'avéta pendeári mba'asy ha jehavira ojehei'yva ko tembiapoukapy kuatione'ẽme, peñehundi peve. 62 Mbovymínte pende apytépe hembýta, pendereta rire ára pegua mbyjaitáicha, napeneñe'ẽrendúi haguére Ñanderuete, pende Jára, he'ívape. 63 Ñanderuete horyva'ekue oja póvo penderehe mba'eporã ha penemboheta vove, upéicha ko'áġa Ha'e horyva'erã penemombovy ha penehundi haġua; Ha'e penemoséta pe yvýgui Ha'e voi ome'ëtava peẽme. 64 Ñanderuete penemosarambiva'erã mayma tetãnguéra rupi, ko yvy tuichakue rupi peteĩ apýra guive ambue apýra peve; ha upépe pemomba'eguasúta ambue járape ojeja póva yvyra ha itágui, ndapeikuaáiva peẽ ni pende rukuéra. 65 Ha tetã apytépe jepe ndapepytu'uiva'erã ha pende pykuéra ndojohumo'ãi ipy pytu'u rendaġua, upépe Ñanderuete penemongyhyjéta, penembojepy'apýta ha penembotarováta, 66 ha peguerékóta pende rekove ku mba'e oñesãingo reimínte ramoguáicha pene renondépe, ha peiméta kyhyjepópe ára ha pyhare, ha kyhyjepópe peikovéta pendepytupa peve. 67 Ha pyharevekuépe pejéta: Mba'éicha tamora'e oġuahẽ ka'aru, ha ka'aru vove pejéta: Mba'éicha tamora'e pyharéra'e ko'áġa; opaite ko'ã mba'e rupi penembopy'atutúta, pekyhyjeitereigui. 68 Bárcope Ñanderuete penemondo jevyva'erã Egíptope, pe tape Ha'e he'iva'ekue rehe peẽme: Araka'évéma ndapejuveimava'erã ha upépe ha'ekuéra penevendeséta tembiguái ramo penderehe ija'e'yvape, ndaiporimo'ãi katu pendejoguaséva.

Deuteronomy 29

1 Ko'ã ñe'ẽ Ñanderuete he'i Moiséspe, Ha'e oñembopy'apeteĩ jevy ramoguare Israel ndive Moab retãme, oñembopy'apeteĩ haguéicha cérro Horébppe. 2 Moises ombyaty Israelguakuérape ha he'i ichupekuéra: Peẽ pehechapáma opaite mba'e Ñanderuete oja póva'ekue Egípto retãme faraon ha hembiguaikuéra rehe. 3 Peẽ pehecha umi jepy'ara'ã ndetuicháva, ha pende resa renondépe oiko avei milágro ndetuicháva. 4 Ko ára kóva peve Ñanderuete nome'ẽi gueteri peẽme akã arandu peikuaa haġua, tesa pehecha haġua ha apysa pehendu haġua. 5 Ha Che poguerúkuri 40 año pukukue ko desiérto rupi; ha pende aokuéra ndaitujaiva'ekue penderehe, ha pende sapatu ndaitujaiva'ekue pende py rehe. 6 Ndape'úikuri pan, ni ndape'úikuri víno, ni víno hyjúiva, peikuaa haġua Che ningo Jahve, pende Jára. 7 Ha peġuahẽvo árupi osẽkuri Sehon, Hesbon ruvichaguasu, ha Og, Basan ruvichaguasu, ñande rapépe ojeity haġua ñandeári, ñande katu ñambopoguy ichupekuéra. 8 Ha ñañemomba'e ijyvy rehe, ha ñame'ẽ Ruben, Gad ha Manases tríbu mbyterépe ijyvy imba'eteéva ramo. 9 Upévagai peñangarekova'erã pe ñe'ẽ ñame'éva'ekue rehe Ñanderuetepe ha pejapo hekoitépe osẽ porãmba haġua peẽme opaite mba'e peja póva guive. 10 Peẽ peiméva ko ára kóvape Ñanderuete renondépe: Pende tríbu ruvichakuéra, pende karai ancianokuéra, pene mburuvichakuéra, ha mayma Israel kuimba'ekuéra, 11 pene mitãkuéra, pene rembirekokuéra ha tetã ambueyguakuéra oikóva pende apytépe, pene rembiguaikuéra oikytíva peẽme jepe'a, umi tembiguaikuéra oguenohéva y peẽme, 12 upévare che ha'e peẽme peñembopy'apeteĩ ko ára kóvape Ñanderuete, Ñandejára

ndive. 13 Peẽ peiko haũa ko ára kóva guive hetãteéva ramo, ha Ha'e oiko haũa peẽme ġuarã pende Jaratee ramo, Ha'e he'i haguéicha peẽme, ha ome'ẽ haguéicha iñe'ẽ pende rukuéra Abraham, Isaac ha Jacóbope. 14 Napenendive añói ajapo ko ñembopy'apeteĩ, 15 ajapo umi oĩva ñanendive ko'ápe Jahve, Ñanderuete renondépe, ha avei umi oĩ'ỹva gueteri ñanendive. 16 Peẽ peikuaa porã mba'éichapa jaikókuri Egípto retãme, ha mba'éichapa jaguatákuri umi tetã pa'ũ rupi; 17 ha pehechákuri umi mba'evai ombopy'aróva Ñanderuetepe: Jára ra'angakuéra yvyra ha itágui, pláta ha órogui ojejapova'ekue, ha mba'éichapa omomba'eguas hikuái umiápe. 18 Aníke oikótei pende apytépe kuimba'e térã kuña, ogaguasu térã tríbu ko árape oñemboykéva ipy'apýpe Jahve, Ñanderueteĩgui oho haũa omomba'eguas ambue tetã jarakuérape; ani oĩ omoheñóiva ka'avo rapo pochy ha pohã vai pende apytépe. 19 Ha anítei oĩ pende apytépe umi ohendu rire ko'ã maldicion ko'áva ojeipy'amongeta ipy'apýpe ha oñembotuicha ko'ã ñe'ẽ rupi he'ívo: Chepy'aguapýma, aguata ramojepe che akã oipota háicha. Ko'ã ñe'ẽ rupi oñehundíta umi omokóva ha umi omokóséva pe pohã vai. 20 Ñanderuete noperdonamo'ãi , otimbova'erã katu Ñanderuete pochy ha heko rakate'ỹ upe kuimba'e rehe, ha ojava'erã hese ko maldicion ojehaíva guive ko kuatione'ẽme ha Ñanderuete ombogueva'erã héra yvága guýgui; 21 ha Ñanderuete omboykeva'erã ichupe Israel tribukuéra apytégui, oja haũa hese ko'ã maldicion ko'áva, Ha'e he'i haguéicha ha ojehai háicha ko tembiapoukapy kuatione'ẽme. 22 Ha pene ñemoñarenguéra oútava, pende ra'ykuéra opu'átava peẽ rire, ha umi tetã ambueyguá oútava tetã mombyrýgui ohechava'erã umi jehavira oikóva ko yvy kóva rehe, ha umi mba'asyeta Ñanderuete omboúva ichupekuéra, 23 ohechava'erã azúfre ha juky, ha pende yvy kaipapyre noñeñemitýiva, ndahi'áiva ha nopu'áiva ipype mba'eveichagua ka'avo ku ojehe haguéicha Sodóma ha Gomórra oñehundi ramoguare, upéicha ojehuva'ekue avei Adma ha Zeboim, umiá Ñanderuete ohundiva'ekue ipochy rupi. 24 Upérõ umi tetã he'iva'erã: Mba'érehépa Jahve, Israel Jára, péicha ojapo ko tetã kóva rehe, ha mba'érehépa Israel Jára ohavira pohýi ichupekuéra. 25 Ha oñembohovaiva'erã ichupekuéra: Opoi haguére Jahve, ituvakuéra Jára ñe'ẽgui, Ha'e ome'ẽva'ekue ichupekuéra ha Ha'e ojapova'ekue oguenohẽ ramoguare ichupekuéra Egípto retãgui, 26 ha oho omomba'eguas ha oñembo'e haũa hikuái ambue járape, ko'ã jára Israelguakuéra ndoikuaaiva'ekue ni nome'ẽiva'ekue ichupekuéra mba'eveichagua provécho, 27 upévagui Ñanderuete pochy hendy ko tetã kóva rehe, ogueru haũa hi'ári umi maldicion ojehaíva ko kuatione'ẽ kóvape; 28 ha Ñanderuete ohapomondoro pochypópe ichupekuéra ijyvýgui, ha jaheipópe oñeko'õi, ha omosarambi ichupekuéra tetã ambuépe, ojehecha háicha ko'áña. 29 Umi mba'e ñemi yma ndojekuaáiva Jahve, Ñanderuete mba'e (ha natekotevẽi ñaha'ã jaipyguara haũa); umiá Ha'e ko'áña oikuaauka porã ñandéve ha ñande ra'ykuérape ġuarã, Ha'e ome'ẽ ñandéve jajapo haũa hekoitépe.

Deuteronomy 30

1 Ojehuva'erã ou ramo pendeári mayma ko'ã ñe'ẽ porã (jehovasa) térã maldicion amoĩmava'ekue ko'áña pene renondépe, ha peñembyasy jevy ramo pejapo vai haguére tetãnguéra apytépe, Ñanderuete penemosarambitahápe, 2 ha pejevuy ramo Ñanderuete, pende Jára rendápe, ha pejapo jevy ramo hekoitépe opaite iñe'ẽ, Ha'e he'iuca háicha peẽme ko ára kóvape, peẽ ha pende ra'ykuéra, pende py'aite guive ha pene ánga mbytete guive, 3 upéicharamo Ñanderuete ogueru jevýta umi ojequerahava'ekue pokuapýpe ha Ha'e pendeporlahuvereke, ha penembyatypa jevýta umi tetã penemosarambi haguégui. 4 Ha jepémo umi ojererahava'ekue ne retãgui opyta tetã mombyryetevehápe, upégui Ñanderuete pendegueru ha penembyatypa jevýta, 5 peiko jevy haũa pende rukuéra yvy teépe; ko yvy opyta jevýta pene mba'erã ramo; ha Ha'e ojapóta mba'eporã penderehe, ha penembohetaitevéta pende rukuérargui. 6 Ñanderuete, Ñandejára, omopotíta pende py'apy ha pene ñemoñarenguéra py'apy pehayhu haũa añetehápe Jahve, pende Járape, pende py'aite ha pene ánga mbytete guive, peikove haũa añetehápe. 7 Ha Ñanderuete, Ñandejára, omoĩmbava'erã ko'ã maldicion penderehe ija'e'ỹva ári, ha umi pendejopýva ári. 8 Ha peẽ pejevýta ha pehendúta ramo Ñanderuete ñe'ẽ ha pejapóta hekoitépe mayma hembiapoukapy, che ha'éva guive peẽme ko ára kóvape. 9 Ñanderuete, Ñandejára, penderovasáta omoingo porãvo pene rembiapo, ha pende ra'ykuéra, pene rymba ha pende koga'a, ha Ñanderuete hory jevýta pendereheve ku hory haguéicha pende rukuéra ndive, 10 peneñe'ẽrendu ramo Ñanderuete, Ñandejára ñe'ẽme, ha pejapo ramo iñe'ẽ ha hembiapoukapykuéra ojehaíva ko tembiapoukapy kuatione'ẽme, ha pejevuy ramo Ñanderuete, Ñandejára rendápe pende py'aite ha pene ánga mbytete guive. 11 Ko tembiapoukapy kóva ha'e peẽme ko árape pejapo haũa, ndahasýi pejapo haũa ha

naimombyrýi pehupity haġua. 12 Ndopytái yvágape, peje haġua: Máva piko ojupíta orerehehápe yvágape, ogueru ha ohenduka haġua oréve ko'ã tembiapoukapy rojapo haġua. 13 Ha ndopytái yguasu mboypýri, peje haġua: Máva piko ohasáta orerehehápe pe yguasu mboypýri ogueru haġua ha ohendukáva oréve rojapo haġua. 14 Ko ñe'ẽ kóva oĩ aġuiete pendehegui ha pende py'apýpe oĩ voi, upévare pejapontemava'erã. 15 Pema'ẽ porãke, che amoĩ pene renondépe ko ára kóvape jeikove ha mba'e porã, térã mano ha mba'evai; 16 peẽ peiporavo haġua pe jeikove ha mba'eporã, Ñanderuete, Ñandejára ome'ëséva peẽme, peguata ramo hapekuéra rehe ha pejapo ramo hekoitépe iñe'ẽ, imbo'epy ha hembiapoukapykuéra, upéichamante peiko porãta ha peñembohetáta pe yvy Ha'e ome'ëtavape peẽme. 17 Ha pende py'apýpe peñemboyke ramo ichugui, napeneñe'ëndúí ha pepoi ramo Ñanderuetégui pemomba'eguas haġua ambue járape, 18 upéicharamo che ha'e peẽme ko ára kóvape: Añetetehápe peñehundiva'erã ha ndapeikove pukumo'ãi pe yvy pehotahápe, peñemomba'e haġua hese, ha oĩva Jordan mboypýri. 19 Yvagakuéra ha yvy ahenói techahare ramo pende rovake, amoĩ haguére pene renondépe pe jeikove térã pe ñemano, pe jehovasa porã térã pe maldicion, peiporavo haġua pe jeikove, peẽ ha pene ñemoñarenguéra peikove haġua. 20 Pehayhu Ñanderuete, Ñandejárape, pejapysaka iñe'ẽ rehe, peiko hapykuéri; Ha'e ningo peẽme ġuarã pe jeikove, Ha'e ombopukuse pende rekove arakuéra; ikatu haġuaicha peiko ko yvy Ñanderuete ome'ëva'ekuépe pende rukuérape: Abraham, Isaac ha Jacóbope iñe'ẽ rupi.

Deuteronomy 31

1 Ko'ã ñe'ẽ Moises ombohasa mayma Israelguakuérape, 2 ha he'i ichupekuéra: Ko árape arekóma 120 año ha ndaikatúi ajapo porãmba che rembiapo; ha Ñanderuete he'íma avei chéve: Nderehasamo'ãi amo Jordan mboypýri. 3 Ñanderuete, Ñandejára ohasáta Jordan mboypýri, pene renonderãme; Ha'e ohundíta tetãnguéra pene renonde peguávape, ha ijyvy opytapáta pene mba'erã ramo; Josue penemyakãta ha ohasáta pene renonderãme, Ñanderuete he'i haguéicha. 4 Ha'e oja póta hesekuéra, ojapo haguéicha Sehon ha Og rehe, Amorgua retã ruvichakuéra, ohundívo ichupekuéra. 5 Ha Ñanderuete omoíva'erã ichupekuéra pende pópe, pehundi haġua ichupekuéra Ha'e he'i hagueichaite peẽme. 6 Peñeha'ã ha peñemombaretéke; ani pekyhyjétei, ha ani peñemondýi ichuguikuéra, Ñanderuete, Ñandejára, ohóta penendive; Ha'e ndopoimo'ãi pendehegui ha napenemotyre'ỹmo'ãi. 7 Ha Moises ohenói Josuépe ha he'i ichupe mayma Israelguakuéra rovake: Eñeha'ãke ha eñemombaretéke, nde remoingéta ko tetãme, pe yvy Ñanderuete he'imava'ekue ñande ypykuérape ome'ëtaha, ha nde remboja'óta ichupekuéra ġuarã ijyvyrã. 8 Ñanderuete ohóta ne renonderãme; Ha'e oíta nendive, ndojeimo'ãi ndehegui ha nanemotyre'ỹmo'ãi; ani rekyhyjétei ha ani reñembopy'amirítei. 9 Ha Moises oha ko'ã tembiapoukapy peteĩ kuatiañe'ẽme ha ome'ẽ pa'ikuérape ha Levi ñemoñarenguérape, ogueraháva Ñanderuete kameġua, ha avei mayma Israel karai ancianokuérape. 10 Ha Moises he'i ichupekuéra: Ohasa rire, cáda 7 año, pe perdon añope, pe yvyra rogue róga aretépe (enramáda), 11 mayma Israelgua ouva'erã oñembyaty haġua Ñanderuete, Ñandejára renondépe, pe yvy pehẽngue Ha'e oiporavotahápe, upépe oñemoñe'ëva'erã ko'ã tembiapoukapy opaite Israelguakuéra apysápe. 12 Pembyatyukava'erã opaite pene retãyguakuérape: Kuimba'e, kuña ha mitãkuéra, ha umi tetã ambueyguá oikóva pende tavakuérape, ohendu ha oikuaa haġua hikuái, ha tokyhyje Ñanderuete, Ñandejáragui, ha toñeñangareko ojapo haġua hekoitépe hembiapoukapykuéra Ha'e he'i hagueichaite. 13 Ha iñemoñarenguéra ndoikuaáiva gueteri ko'ã tembiapoukapy tohendu ha toikuaa avei hikuái okyhyje haġua, Ñanderuete, Ñandejáragui, pehasa rire Jordan mboypýri ha peñemomba'e rire Canaan yvy rehe. 14 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Péina ápe hi'aġuíma remano haġua; ehenói Josuépe ha peha'ärõ pe óga jojohuhápe amoĩ haġua ichupe ne rendaġuáme (icárgope). Ha Moises ha Josue oho oha'ärõ haġua pe óga jojohuhápe. 15 Ha Ñanderuete ojehechauka pe óga jojohuhápe, pe arai oñembo'ýva mbyte guive; pe arai opyta pe óga jojohuha rokẽ ári. 16 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Péina ápe, nde rekétama (remanótama) nde rukuéra ndive, ha ko tetã kóva oñemoĩ jevýta cherehe omomba'eguas haġua ambue jarakuérape pe tetã oikepotávape, upérõ opoíta chehegui ha opyrũta che ñe'ẽ ame'ëmava'ekue rehe ichupekuéra. 17 Upe ára upévape Che chepochýta hendivekuéra, ha apoíta avei ichuguikuéra añomívo che rova ichuguikuéra, upémaramo Israel oñehundíta heta mba'evai ha jepy'apy pohýi rupi ha he'iva'erã hikuái upe árape: Ndoúipa ñandeári ko'ã mba'evai Ñanderuete opoĩgui ñandehegui. 18 Añetetehápe upe ára upévape Che añomíta che rova ichuguikuéra oñemboyke haguére hikuái chehegui ha omomba'eguas haguére ambue jarakuérape. 19 Ko'ãġa pehai ko purahéirã ha

pembo'e Israel ñemoñarenguérape; pemoĩ ijurukuérape ko purahéi kóva, oiko haña chéve techahare ramo Israel ñemoñarenguéra apytépe. 20 Che amoingéta ichupekuéra pe yvy aprometeva'ekuépe ituvakuérape, kamby ha eíra osyryhápe; ha okaru porã ha ikyrapa rire oñembojeréta ha ohóta hikuái ambue jára rapykuéri omomba'eguas haña ichupekuéra, ha chembopochýta opyrũgui hikuái che ñe'ẽ ame'ẽmava'ekuére ichupekuéra. 21 Ha ojehu ramo ichupekuéra heta mba'evai ha jepy'apyeta, upevove ko purahéi opytáta che techahare ramo ñemoñarenguéra jurúpe; Che aikuaapa voi mba'épa ojapose hikuái, ojehu mboyve ha amoinge mboyve ichupekuéra pe yvýpe aprometeva'ekue ichupekuéra. 22 Ha pe árape Moises oha ko purahéi kóva, ha ombo'e Israel ñemoñarenguérape. 23 Ha Ñanderuete he'iuca Josue, Nun ra'ýpe: Eñemombaretéke ha eñeha'ãke, nde remoingéta Israel ñemoñarenguérape pe yvýpe aprometeva'ekue, ha Che aíta nendive. 24 Ha Moises ohaipávo ko'ã tembiapoukapy peteĩ kuantiañe'ẽme, 25 he'i umi Levigua oguerahávape Ñanderuete karamegua, 26 pejapyhy ko tembiapoukapy kuantiañe'ẽ ha pemoĩ pe karamegua ykére, ha topyta upépe techahare ramo peẽme guarã. 27 Che aikuaa voi peẽ peñemoĩtaha tapia Ñanderuete rehe ha napeneñe'ẽrendupái hague che aikove aja ha katuete ivaivéta che amano rire. 28 Pembyatyukapa chéve mayma pende tríbu ruvichakuéra, ha pende karai ancianokuérape, ha ha'éta ijapysapekuéra ko'ã ñe'ẽ, ha ahenóita yvy ha yvagakuérape techahare ramo. 29 Che aikuaáma voi áña amano rire, katuete peñemboheko vaipataha ha pepiataha pe tape che ha'évaguí peẽme; ha pene renonderãme outaha mba'evai, pejapógui ivaíva Ñanderuete resa renondépe, pembopochývo Ñanderuetepe pene rembiapo vai rupi. 30 Upéramo Moises ombohasa Israel atyguakuéra apysápe ko purahéi kóva:

Deuteronomy 32

1 Pejapysakákena yvagakuéra pe añe'ětava rehe; ha pe yvy tuichakue tohendu che juru he'íva guive. 2 Totyky amáicha che rekombo'e, tokukúi ysapýicha che ñe'ẽ, ku amarayvi ho'a háicha kapi'ipe ári ha Ñanderuete omondyky háicha ñemitýnguéra ári. 3 Amyasãise Ñanderuete réra, pemomba'eguas ichupe. 4 Ha'e ningo pe Itaguasu (Salvador), hembiapo iporãiterei, mayma hapekuéra hekoite peguáva; Ñanderuete ndive oĩ añeteguáa meme ha ipype noĩri mba'eveichagua aña reko, Ha'e heko porã ha ombojovake hekoitépe. 5 Hetã Israel katu oñemoĩ hese ha oñemongy'apa, ñemoñarenguéra oñemohembiapo vaipa. 6 Péicha piko pemyengovia Ñanderuete rembiapo porã, peẽ tetãyguáa tarova ha itavýva. Ha'e piko ndaha'úi pende Ru, pende Apohare. Ha'e voi ningo pendeapo ha penemohenda, 7 penemandu'áke umi ára ymaguare rehe, ha pema'ẽ porãke pende ypykuéra ohasava'ekue rehe; peporandu pende rukuérape, ha'ekuéra omyesakãta peẽme, peporandu pende karai ancianokuérape, ha'ekuéra omombe'upáta peẽme. 8 Pe Ijyvatetéva omohenda ramoguare tetãnguérape ijyvýre, omboja'óvo tetãnguéra ojuehegui, ome'ẽ avei Israel ñemoñarenguérape ijyvy ha peteĩteivape iloterã. 9 Israel Ñanderuete mba'e, Jakóbo rembieja opyta ichupe guarã. 10 Ojohu ichupe desiértape, pe yvy ojeiko'ýháme, yvy perõme, mymba saite oguahuhápe; ogueru ichupe, omongaru ichupe, ohekombo'e ichupe ha oñangareko porã hese hesara'ýicha. 11 Ku ñapykani (ojoguáva taguato guasuetépe) ojere háicha haity ha ita'yra kuéra rehe, oipysóvo ipepokuéra ojapyhy haña ichupekuéra ani haña ho'a, ha ho'a ramojepe ogueraha jevy ipepo ári, 12 upeichaite Ñanderuete voĩnte oñangarekoha Israelpe ha hendive ndaipóri ambue jára. 13 Ombohasa ichupekuéra cérro ári, ho'u yva, ha oipyteuka ichupekuéra itaguasu pegua eíra ha acéite itaty hatãitégui, 14 ome'ẽ ichupekuéra vaka kamby kyrakue, ovecha kamby, ovecha ra'yurusu kyra, ovecha mácho Basan peguare, kavara machokuéra, trígo iporãvéva, ha parral rykue hoy'u haña. 15 Ha Jesurun (Israel) ikyra rire oñemoĩ hese, opyvoi ha opoi Ñanderuete ijapoharégui, ha ndojapói mba'eve ramo Ijitaguasúpe (Isalvadorpe). 16 Israel ombopochy ichupe umi ambue jarakuéra rupi; omoñeko'õi ichupe heko ñaña rupi. 17 Ha'ekuéra oikuave'ẽ tymba rekove añanguérape, ndaha'úi Ñanderuetepe; oikuave'ẽ uvei umi jára ndoikuaaiva'ekuépe, umi jára pyahúpe añaigui ouva, ituvakuéra nomomba'eguasiva'ekuépe. 18 Pe Itaguasu (Salvador), nde apoharégui nderesarái; ha emboyke Ñanderuete, nemoingova'ekuépe. 19 Ha Ñanderuete ohechávo ko'ã mba'e, ipochy ita'yra ha itajyrakuéra ndive, omboyke haguere ichupe. 20 Ha Ñanderuete he'i: Añomíta che rova ichuguikuéra, ahecháta mba'eichaitépa hekove opa; ha'ekuéra ningo ñemoñare ñañaáva, ita'yra kuéra opia teko porãgui. 21 Ha'ekuéra chembopochy ijára gua'u rupi; chemoñeko'õi ijára gua'u ra'angakuéra rupi: Upéva Che avei ombopochýta ichupekuéra ambue tetã rupi, ndaha'úi peteĩ tetã añeteguáva, amoñeko'õita ichupekuéra peteĩ tetã itarováva rupi. 22 Tatáicha

hendy che pochy ha hendy sunuva'erã umi omanomava'ekue retã rugua peve; ombokusuguéta pe yvy ha hi'akuéra, ha ohapyva'erã cérro pyendakuéra. 23 Che ambojo'a jo'áta mba'evai hi'arikuéra; che hu'ykuéra apoíta hesekuéra. 24 Iñembyahyiete rire, oġuahêta akându hendýva ha mba'asy vai ha péva rire amboúta hi'arikuéra mbói otyrýrýva ipohã vai reheve. 25 Kyse puku amondóta ojuka haġua umi oikóva táva okápe, ha ñemondyiguasu oikóta umi kotýpe oíva, taha'e mitârusukuéra térã kuñataĩkuéra, mitã okambúva térã kuimba'e iñakârague morotívape. 26 Che ha'ese: Umi hembýva ahundíta tetânguéra mombyryguáva rupi, aipe'a haġua yvy apégui heseguakuéra ñemandu'a, 27 hese ija'e'yva oñembohoryva'erã hesekuéra, upévare hese ija'e'yva ojererovu reíta he'ívo: Ore ipu'akapa rupi ojaopapa ko'ã mba'e, ndaha'éi Jahve, Israel Jára. 28 Israel ningo peteĩ tetã oñehekombo'ese'yva, naiñe'ërendupáiva. 29 Iñarandu rire hikuái, ohechakuaava'erãmo'ã pe mba'eporãita oha'äröva henonderãme. 30 Mba'éichapa peteĩ ikatu omuña 1.000-pe, ha mokõi omuñakuaa 10.000-pe, Israel ndohechakuaái Ñanderuete opoiha ichuguikuéra ha ome'ëtaha ichupekuéra hese ija'e'yva pópe. 31 Ijitaguasú, ndaha'éiguĩ ñande Itaguasúicha (Salvador), péva ñanderehe ija'e'yva oikuaa porã voi. 32 Sodóma iparral rapo, ha Gomórra ñúgui ou iparral'a pohã vai, hi'a ningo iroiterei. 33 Ivíno tejujagua rendy ha mbói pohã vai oporojukáva. 34 Ko'ã mba'e aňongatu ha aňomi'aína che mba'erepy apytépe. 35 Che ahepyme'ë (avenga) ha amyengovia tetãyguakuéra rembiapokue rehe; hi'araitépe ipysyrýiva'erã, hi'aġuíma ijepy'apy ára, ha umi mba'e oñembosako'íva ichupe ġuarã oġuahẽmbotáma. 36 Ñanderuete ombojovakéta hetãme ha oiporiahuverekóta katu hembiguaietekuerape, ohechávo imbaretekue oġuemaha, ha ndopytaveiha tembiguái ni tembiguái'yva. 37 Ha he'íta hikuái: Mamo piko oime ijarakuéra, pe itaguasu oñemo'ã ġague. 38 Ha umi ho'úmiva ikuave'ẽmby kyrakue, ha ho'úmiva pe víno oikuave'ẽvagui. Topu'ã hikuái, tapendesalva ha tapenepytyvõ. 39 Pehechakuaa Chenteha, ha ndaiporiha ambue Jára che ykére, Che aporojuka ha Che aporomoingove; Che aporombohasy ha Che aporomonguera avei; ha ndaipóri avave oporo'peáva che pógui. 40 Che ahupi che po yvagakuéra rehe ha ha'e: Che rekovére, 41 ahãimbe'éma che kyse puku overa mimbíva ambojovake haġua cherehe ija'e'yvape ha avenga haġua chembopochývape. 42 Che hu'ykuéra amonga'úta tuguýpe, ha che kyse puku hyġuatãta ho'okuerakuégui, umi omanova'ekue ha jepokuapyre ruguýgui, umi cherehe ija'e'yva ruvicha akãgui. 43 Tetânguéra, perohoryke Israélpe, Ñanderuete omyengoviáta hembiguaí ruguykue rehe, Ha'e ohepyme'ëta hese ija'e'yvakuérape, ha omoĩ porã jevýta Israel retã ijyvyteépe. 44 Moises ha Josue, Nun ra'y ndive oho omoñe'ë haġua ko purahéi kóva hetãyguakuéra renondépe. 45 Ha Moises he'ipaite ko'ã ñe'ë mayma Israelguápe. 46 Ha he'ive ichupekuéra: Pemoinge pende py'apýpe ko'ã ñe'ë che ha'émava peẽme ko árape pemombe'u jevy haġua pende ra'ykuérape, ha'ekuéra oňangareko ha ojaop haġua avei hekoitépe ko'ã tembiapoukapy he'íva ġuive. 47 Ko ñe'ë kóva ndaha'éi ñe'ë rei peẽme ġuarã, kóva ningo pende rekove voi, ko tembiapoukapy rupi peikove pukúta pe yvy pehotahápe, peñemomba'e haġua hese, pehasa rire Jordan ysyrý rupi. 48 Ha Ñanderuete oñe'ë Moiséspe pe árape ha he'í ichupe: 49 Ejupi Abarim yvytýpe, pe Nebo cérrope , opytáva Moab retãme, Jerico rovái ha ema'ë Canaan yvy rehe, péva ningo pe yvy Che ame'ëtava Israel ñemoñarenguérape imba'erã ramo. 50 Ha pe cérro rejupitahápe remanóta, ha reikéta ne retãyguakuéra apytépe, omano haguéicha nde ryke'y Aaron, Hor cérrope ha oikéma avei hetãyguakuéra omanomava'ekue apytépe; 51 ndapejeroviapái haguére cherehe Israel ñemoñarenguéra renondépe, Meriba y rehe, Cadéspe, Sin desiértope ; upépe peẽ nachemomba'eguasupáigui Israel ñemoñarenguéra renondépe. 52 Upéguive ahechaukáta pe yvy oítava ne renondépe, ndereikemo'ãi katu pe yvýpe Che ame'ëtava Israel ñemoñarenguérape.

Deuteronomy 33

1 Kóva hína pe jehovasa Moises, Ñanderuete rembiguái, ombohasáva Israel ñemoñarenguérape, omano mboyve. 2 Ha he'í: Ñanderuete ou Sinaígui ha ojehechauka Israélpe Seírgui, hesape ojajái Paran cérro ġuive ha ou 10.000 ijyvága rembiguái ndive, ipo akatúvape oĩ tata rendy. 3 Nde rehayhu tetânguérape, opaite heko potíva oĩ nde pópe, ha'ekuéra oñemomiríta ne renondépe ha oha'ärõ nde rembogata haġua ichupekuéra. 4 Moises ome'ë órve umi tembiapoukapy, kóva Jacóbo mba'e ohejáma iñemoñarenguérape. 5 Ha'e oikókuri tetã ruvichaguasu ramo Jesurúnpe (Israélpe) oñembyaty ramoguare karai ancianokuéra, omyakáva avei Israel retãme, umi tríbu ruvicha ndive. 6 Toikove Ruben ha anítei omano, ikuimba'ekuéra

toñembohetave ohóvo. 7 Ko jehovasa Judápe ġuarã. Péicha Moises he'i: Ore Ruete, ehendumína Juda ñe'ẽ, ha eraha ichupe idepartaméntope ; eipytyvõ ichupe nde po rupi ombopoguy haġua hese ija'e'ỹvakuérape. 8 Levípe he'i: Ne Tumim ha ne Urim Ñanderuete mba'e; Masápe nde reipy'ara'ã ichupe ha Meriba ýpe reñemoĩ hese (Éxodo 28,29 17,7 Números 20,13). 9 Pe he'iva'ekue itúva ha isy rehe: Ndahechái ichupekuéra, ha ndoikuaaiva'ekue ipehẽnguekuérape, ndohechakuaaiva'ekue ita'yraquérape, ha'ekuéra ojaopókuri uvei Ñanderuete rembipota ha oñembopy'apeteĩ Ñanderuete ndive (Éxodo 32,26-29). 10 Ha'ekuéra ombo'eva'erã Jacóbope Ñanderuete justícia rehe ha Israélpe hembiapoukapy rehe. Omoĩva'erã ne renondépe mba'e ryakuã porã ha oikuave'ẽva'erã ne kuave'ẽmby renda ári. 11 Ore Ruete ehovasa ichupekuéra ojaopótava guive nderehehápe, ha emoañete torypópe hembiapokue; embohasy hese ija'e'ỹvakuérape ha ehundi umi oñemoĩva hesekuéra, opu'ãve'ỹ haġuáicha araka'eve. 12 Benjamínpe he'i: Ñanderuete nderayhu, Ha'e oñangareko nderehe ha oiko nde apytépe. 13 Josépe he'i: Ñanderuete tohovasa nde yvy, umi ára pegua ysapy iporãvévape ha pe y reheve oĩva yvy guýpe. 14 Pe kuarahy tome'ẽ koga'a iporãvéva ha pe jasy tomoheñoĩ temitýnguéra imbaretéva. 15 Umi koga'a iporãvéva tokakuaa umi cérro ymaveguare ru'ãme ha umi cérro'i yke tome'ẽ hi'a porãitéva. 16 Ha umi koga'a tokakuaa henyhẽte peve; ha Ñanderuete py'aporã oĩva'ekue pe jukerípe, tou Jose akã ári, ichupe ojeporavo voi ityvyrakuéra apytégui. 17 Ha'e overa ku tóro ra'y ypykuéicha ha hatĩnguéra ku tóro hesaíetéva ratícha; ha ipype oikutupava'erã umi tetãme yvy apýra paha peve; upéicha ningo oiko umi 10.000 Efrain pegua ha umi 10.000 Manases pegua. 18 Zabulónpe he'i: Eñembopy'a rorýke, Zabulon, ne resẽ yguasu rupi ha nde Isacar eñembopy'a rorýke, nde róga tymba pĩreguiguápe. 19 Ha'ekuéra ohenói tetãnguérape oikuave'ẽ haġua icérrope kuave'ẽmby justícia reheguáva, Zabulon oguenohẽ yguasúgui mba'eporãita ha mba'erepyeta okañýva yvyku'i guýpe. 20 Gádpe he'i: Toñemomba'eguasú Ñanderuete ombotuicháva Gad yvyrã; leõicha oha'ãrõ omondyryry haġua hese ija'e'ỹva jyva ha iñakã. 21 Oiporavo pe yvy iporãvéva imba'erã ramo, upépe oñeñongatu imburuvicha reko. Ha'e oho Israel renonderãme ombopoguy haġua Canaan peguápe, hekoitépe ojaopopa Ñanderuete rembipota ha iñe'ẽrendu ha ojaopopa oje'éva guive ichupe ambue Israel tríbu ndive. 22 Dánpe he'i: Dan peteĩ leõ ra'yirusu ojeitýva Basan guive. 23 Neftalípe he'i: Neftali tahenyhẽ Ñanderuete py'aporã ha iñepytyvõgui, eñemomba'e pe yvýre opytáva sur gotýo ha kuarahyresẽ gotýo rehe. 24 Asérpe he'i: Toñembotuicha Asérpe Jacóbo ra'ykuéra apytépe; ipehẽnguekuéra tohayhu ichupe ha tombohykue ipy acéitepe . 25 Hiérro ha bróncegui ojejapo hokẽ ñembotyha, tanembarete reikove aja pukukue. 26 Ndaipóri Jesurun (Israel) Járaicha, pya'ete ou yvágagui nepytyvõ haġua ha imburuvicha rekoguasú pya'e ou arai mbytépe. 27 Ñanderuete ne mo'ãha ymaite guive, Ha'e oipyso iyyva mbarete nde guýpe; Ha'e omosẽ ne renonderãgui umi nderehe ija'e'ỹvape, ha he'i: Pembopoguy. 28 Upéicha Israel oiko py'aguapýpe, Jacóbo ñemoñare oikóta ha'eño iyyvýpe, hetãme oĩ heta trígo ha víno ; ha ára yvatégui Ñanderuete omondyky pe ysapy. 29 Evy'a nde Israel, mávapa ndeichagua, nde ningo peteĩ tetã Ñanderuete osalva va'ekue, Ha'e ne mo'ãha, Ha'e nde kyse puku ombopu'akapáva. Upéicha nderehe ija'e'ỹva oñemomirĩmbáta, nde katu repyrũta icérro rehe.

Deuteronomy 34

1 Upéi Moises ojupi Moab ñúgui Nebo cérrope , Pisga ru'ãme, opytáva Jerico rovái, ha Ñanderuete ohechaukapa ichupe Galaad yvy guive Dan yvy peve, 2 ha Neftali, Efrain ha Manases yvy, Juda yvy tuichakue kuarahyreikehágua yguasú peve; 3 ha Négev ha Jerico ñu porã, pe táva ipindo hetáva, Zoar peve. 4 Ha Ñanderuete he'i Moiséspe: Kóva ningo pe yvy ame'ẽma che ñe'ẽ rupi Abraham, Isaac ha Jacóbope, ha ko'áġa iñemoñarenguérape. Ha péina ahechauka ndéve nde resatee rupi, rehecha haġuante, ndereikemo'ãi katu ipype. 5 Ha upépe omano Moises, Ñanderuete rembiguái, Moab yvýpe, Ha'e he'i haguéicha. 6 Ha oñeñotý ichupe Moab yvypépe, Bet-peor rovái; avave ndoikuaái katu ityvy oñeñotý haguépe ichupe ko ára kóva peve. 7 Moises ogueroko 120 año omano ramoguare; hesakuéra naiñypytũ gueteri, hesãi ha imbarete gueteri. 8 Ha Israel ñemoñarenguéra oguerojahe'o Moiséspe, Moab ñume, 30 ára pukukue; ha uperire omboty umi jahe'oha ha ñembyasyha ára Moises rehe. 9 Ha Josue, Nun ra'y, henyhẽ pytu arandu peguágui, Moises ombohasava'ekue ichupe ipytu omoĩvo ipo Jose akã ári, upévare Israel ñemoñarenguéra iñe'ẽrendu ichupe, ha ojaopopa hikuái Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 10 Araka'eve nopy'ãvéi ambue proféta Israelguakuéra apytépe ojoguáva

Moiséspe, ha'e oñe'ẽ jave Ñanderuete ndive ohecha ichupe hesatee rupi (omano'ỹre). 11 Ndaipóri ambue ha'eichagua ojavova'ekue Ñanderuete rembiapo ha milágro Egípto retãme, faraon ha hembiguaikuera renondépe, 12 Moises ojapo umi milágro oporomonghyjéva mayma Israelgua resa renondépe.

Joshua 1

1 Moises, Ñanderuete rembiguái, omano rire, Ñanderuete oñe'ẽ Josue, Nun ra'ýpe, Moises rembiguaikue, ha he'i ichupe: 2 Che rembiguái Moises omanóma, upévare epu'ã nde ha embohasa opaite Israelguakuérape Jordan mboypýri, pe yvy Che ame'ẽmava Israel ñemoñarenguérape. 3 Che ame'ẽ peẽme, opaite umi yvy opyrũtahápe pende pykuéra, Che ha'e haguéicha Moiséspe. 4 Pe desiérto guive Líbano ha Éufrates ysyryguasú peve, umi Hetgua yvy tuichakue javeve pe yguasúete peve kuarahy reikeha gotýo, opytáta pene retã ramo. 5 Avave noñemoĩmo'ãi nderehe reikove aja pukukue; aime haguéicha Moises ndive, peichaite aiméta avei nendive, ndorohejamo'ãi ha noromotyre'ỹmo'ãi. 6 Eñeha'ãmbaitéke ha eñembopy'aguasu, nde remboja'óta ko yvy ne retãguakuéra mba'erã ramo, ha'e haguéicha ituvakuérape. 7 Eñeha'ãmbaitéke ha eñembopy'aguasu, rejapo porãmba haña che rembiguái Moises he'i haguéicha ndéve; ani reñemboykétei akatúa ni asu gotýo, osẽ porãmba haña ndéve opaite mba'e rejapótava guive. 8 Araka'eve neremboykeiva'erã ne akãgui ko tembiapoukapy kuatiañe'ẽme he'íva guive, ára ha pyhare ejepy'amongeta hese, eñangareko ha ejapopa ipype ojehai haichaite; péicha ramo tuicha reñakãrapu'ãta, ha opaite mba'e osẽ porãmbáta ndéve. 9 Ema'ẽ porãke, Che ha'éma ndéve eñeha'ãmba ha eñembopy'aguasu; ani rekyhyjétei ha ani ndepy'akangýtei, pende Ruete, pende Jára, oíta nendive mamohaha rupi. 10 Ko'ã ñe'ẽ Josue he'i mburuvichakuérape: 11 Pehasa pe tekoha rupi ha peje pene retãguakuérape: Pembosako'i pene rembi'urã, ko'ãgui mbohapy arahápe jahasáta pe Jordan ysyry rupi ñañemomba'e haña Canaan yvýre, Ñanderuete, Ñandejára ome'ẽta ñandéve, ñane mba'erã ramo. 12 Josue oñe'ẽ avei umi Rubengua, Gadgua ha Manases tríbu mbyterépe, ha he'i: 13 Penemandu'áke Moises, Ñanderuete rembiguái, ñe'ẽ rehe, he'ívo: Ñanderuete, Ñandejára ñandegueru ko yvy rembe'ýpe, ome'ẽ haña peẽme ko yvy kóva. 14 Pene rembireko, pene mitã ha pene rymbakuéra opytapava'erã ko Jordan rembe'y ágotyo Moises ome'ẽgui peẽme ko yvy kóva; ha peẽ, kuimba'e ipy'aguasu ha imbaretéva guive, pehasáta pene ñorãirõ rembioporú reheve pende ryke'ykuéra renonderãme, peipytyvõ haña ichupekuéra (ombopoguy haña Cananguakuérape). 15 Ñanderuete ome'ẽ meve pytu'u pende ryke'ykuérape, ome'ẽ haguéicha peẽme, ha ha'ekuéra oguereko haña avei imba'erã pe yvy Ñanderuete, Ñandejára, ome'ẽtava ichupekuéra; ha uperire peju jevýta ko yvy, pene mba'erãme, Moises, Ñanderuete rembiguái, ome'ẽva'ekue peẽme, ko Jordan rembe'y ágotyo, kuarahyresẽ gotýo, peñemomba'e haña hese. 16 Upéramo he'i hikuái Josuépe: Ore rojapóta opaite mba'e ereva'ekue guive oréve, ha rohóta mamohaha nde oremondosehápe. 17 Oreñe'ẽrendu haguéicha Moiséspe, péicha oreñe'ẽrendúta avei ndéve, Ñanderuete, nde Jára, oíta ramo nendive, oíta haguéicha Moises ndive. 18 Oimeraẽ oñemoiva ne rembiapoukapy rehe, ha ndojapóiva umi mba'e nde eréva guive omanova'erã; eñeha'ãmbaitéke ha ndepy'aguasúke.

Joshua 2

1 Josue, Nun ra'y, omondo Sitim guive mokõi kuimba'e omaña ñemi haña ha he'i ichupekuéra: Tapeho Jericópe, pehecha ha peikuaa porã haña pe yvy péva. Ha'ekuéra oho ha oíke peteĩ kuña reko vaíva rógape, héra Rahab, ha opyta hikuái upépe. 2 Ha oñemombe'u Jerico ruvichápe, oje'évo ichupe: Péina ápe, kuimba'ekuéra Israel pegua oúkuri ko pyharépe Rahab rógape, omaña ñemi haña ñande yvy rehe. 3 Upéramo Jerico ruvicha he'íuka Rahábpe: Eguenohẽ umi kuimba'e ouva'ekue ne rendápe ha oíkeva'ekue nde rógape; oúgui hikuái omaña ñemi haña ñande yvy tuichakue rehe. 4 Ha pe kuña oñomiva'ekue umi kuimba'épe, he'ívo: Añetehápe oúkuri mokõi kuimba'e che rendápe, che katu ndaikuaáikuri ichupekuéra. 5 Ha pe táva rokẽ oñemboty mboyve, ko ka'arupytũme, umi kuimba'e osẽma, ha ndaikuaái mamópa ohóra'e hikuái; pya'éna tapeho hapykuéri, pehupity haña ichupekuéra. 6 Ha'e katu oñongatu ichupekuéra hóga ape ári, ha oñomi ichupekuéra ka'avo inimborã jokuapy guýpe, omoiva'ekue upépe ombokuarahy haña. 7 Ha Jerico soldadokuéra oho hapykuerikuéra Jordan rape rehe, pe y ojehasaha peve (páso); oñemboty riréma pe táva rokẽ osẽ hikuái omuña haña Israelgukuérape. 8 Umi Israelgua oke mboyve, pe kuña ojupi hendapekuéra, hóga ape ári, ha he'i

ichupekuéra: 9 Aikuaa pende Jára ome'ětaha peême ko yvy kóva; rokyhyjepágui pendehegui ha mayma ko'ã tetäyguá ipy'a kangypáma okyhyjégui pendehegui. 10 Rohendúma pende Jára omokã hague Yguasú Pytã (Mar Rójo) pene renonderãme, pesẽ ramoguare Egíptogui, ha umi mba'e pejapova'ekue mokõi Amor retã ruvicha rehe, oikova'ekue Jordan mboypýri, pehundívo Sehon ha Ógpe. 11 Rohendupa rire ko'ã mba'e, orepy'a kangypa ha peẽ rupi opaite kuimba'e naikyre'ývéi, pende Ruete voi ningo yvãga ha yvy Jára. 12 Upévore ajerure peême peme'ẽ chéve pene ñe'ẽ pende Ruete renondépe, che poiporiahuvareko háicha peême, péicha peẽ pejapo jevytaha che ru róga rehe, ha upevarã peme'ẽ chéve peteĩ techaukaha aikuaa porã haña; 13 peẽ pesalvataha che ru ha che sy rekove, che kyvy ha che kypy'ykuéra, ha ore rogayguakuérape; peguenohẽ ore rekovekuéra ñemanógui. 14 Upérõ Israelgua he'i ichupe: Ore rekove romoíta pende rekove rehe, napemombe'úi ramo mba'eve; ha ága ore Ruete ome'ẽvo oréve ko yvy kóva, ore añetehápe poiporiahuvarekóta. 15 Upémaramo pe kuña omboguejy ichupekuéra peteĩ sã reheve hovetã rupi; hóga oĩgui pe táva tápia yvate rehe, ha pe kuña oiko voi upépe. 16 Ha pe kuña he'i ichupekuéra: Tapeho pe cérrope, ani haña pendejohu umi ohova'ekue pende rapykuéri; ha pekañy upépe mbohapy ára, umi ohova'ekue pende rapykuéri ou jevy peve; uperire tapeho pende rape rehe. 17 Upéi ha'ekuéra he'i ichupe: Ore rojapopáta hekoitépe rome'ẽgui ndéve ore ñe'ẽ. 18 Péina ága ore roikévo ko yvype, eñapytĩ ko pióla (sã) pytãva ne rovetãre nde oremboguejytaha rupi, ha embyatypa nde rógape nde ru ha nde sy, nde kyvy ha nde ru rogayguakuérape. 19 Oime ramo osẽva nde róga rokẽgui oka gotýo, huguy oíta iñakã ári, ha ore orepotĩta. Ha oimeraẽ oĩva nde rogapype nendive, huguy oíta ore akã ári, sapy'a oĩ ramo pe opokóva hesekuéra. 20 Ha nde remombe'u ramo ore rembiapo, ore ropytãta sã'ýre ko ne ñe'ẽ nde oremono'e'ẽme'ẽva'ekuégui. 21 Ha pe kuña he'i: Tojehu peje háicha. Upéi omomaitei paha ichupekuéraha oho hikuái; ha ha'e oñapytĩ pe sã pytã hovetã rehe. 22 Ha oñuahẽ hikuái pe cérrope ha opyta upépe mbohapy ára pukukue, ojevy peve umi osẽva'ekue penderekávo; ha umi imuñahare oheka umi tape rupi, ndojohúi katu ichupekuéra. 23 Upémaramo umi mokõi kuimba'e ojevy avei; oguejy pe cérrogui, ohasa pe Jordan, ha ou hikuái Josue, Nun ra'y rendápe, ha omombe'u ichupe opaite mba'e ojehuva'ekue ichupekuéra. 24 Ha he'i hikuái Josuépe: Ñanderuete omoĩmbáma pe yvy ñande pópe; ha mayma hetäyguá ipy'a kangyáma ñane renondépe.

Joshua 3

1 Josue ha Israel ñemoñarenguéra opu'ã pyhareve oipykúi haña Sitíngui ha ou Jordan rembe'y peve, ha ohasa mboyve opytu'u hikuái upépe. 2 Ha opytu'u rire mbohapy ára, umi mburuvicha oguata pe campamento rupi, 3 ha he'i hikuái hetäyguakuérape: Pehecha vove umi Levigua ogueraha Ñanderuete, Ñandejára karamegua ñembopy'apeteĩ reheguáva, peẽ pesẽta avei peime hágui ha pehóta hapykuéri, 4 ikatu hañuáicha peikuaa pe tape mamó rupípa pehova'erã; ndapeguatáigui gueteri ko tape rupi. Pendehegui pe karamegua opytava'erã peteĩ pa'ũ 875 métro rupi, napeñemo'aguiveiva'erã hese. 5 Ha Josue he'i hetäyguakuérape: Peñemboheko potĩke, ko'ẽ ramo Ñanderuete ojaopóta techapyrãguasúva (milágro) pende apytépe. 6 Ha Josue oñe'ẽ pa'ikuérape, ha he'i: Pejapyhy pe karamegua ñembopy'apeteĩ reheguáva, ha pehasa tetäyguakuéra renonderãme. Ha ojapyhy hikuái pe karamegua ñembopy'apeteĩ reheguáva ha oho hikuái hetäyguakuéra renonderãme. 7 Upéramo Ñanderuete he'i Josuépe: Ko ára guive añepyrũta ajapo mba'e guasu nderupi mayma Israel resa renondépe, oikuaa haña hikuái aĩtaha nendive aime haguéicha Moises ndive. 8 Nde eréta umi pa'ípe ogueraháva pe karamegua ñembopy'apeteĩ reheguáva: Ága peike vove pe Jordan ýpe, pepytáta hembeyetépe. 9 Ha Josue he'i Israel ñemoñarenguérape: Peñemboja ha pehendu Ñanderuete, Ñandejára ñe'ẽ. 10 Ha Josue he'i: Ko'ã mba'e rupi peikuaáta Ñanderuete oikohahína ñande apytépe, ha Ha'e omosõtaha ñane renonderãgui umi Canaangua, Hetgua, Hevgua, Feresgua, Gergesgua, Amorgua ha Jebusguakuérape. 11 Péina ápe, Ñanderuete karamegua ñembopy'apeteĩ reheguáva ohasáta pene renonderãme pe Jordan ysyry mbyte rupi, Ha'e voi ningo ko yvy tuichakue Jára añeteguáva. 12 Peiporavo ko'ãga 12 kuimba'e Israelguakuéragai, peteĩteĩ itribukuéragai. 13 Ha umi pa'i ogueraháva Ñanderuete karamegua opyrũvo Jordan y rehe, péva oñemopa'ũta; umi y oguejýva yvatéguio opytapáta ha oñembyatýta tápiaicha peteĩ atýpe. 14 Ha Israelguakuéra oipykúivo hóga tymba pirekueguiguágui ohasa haña Jordan ysyry rupi, umi pa'i oho henondépe ogueraháva pe karamegua, 15 ha umi pa'i ogueraháva pe karamegua oñuahẽvo pe

ysyry Jordan rembe'ýpe ha opyrũ vove Jordan y rehe, péva ojei henondégui ha oike hikuái Jordan mbytépe. Ko'ã mba'e ojehe ñemitỹ ñemono'õha arakuérape Jordan ykuéra ohasa aja hembe'ýre. 16 Umi y oúva yvatéguio opytapa tápiaicha ojekokógui, mombyry porã Adan távagui, opytáva Saretan ykére, ha umi y yvy gotyoguáva ojepoi Araba Yguasu Juky peguápe (Mar Saládope) opa peve; ha Israelguakuéra ohasa Jerico gotýo. 17 Ha umi pa'i oguerahavahína Ñanderuete karamegua opyta ñembo'yháme, ipy ikáháme Jordan mbytépe, umi tetãygua ohasapa peve Jordan mboypýri; ha mayma Israelgua ohasa Jordan py ikáha rupi.

Joshua 4

1 Ha Israelguakuéra ohasapa rire pe Jordan, Ñanderuete oñe'ẽ Josuépe, ha he'i: 2 Eiporavo Israel apytégui 12 kuimba'e, peteĩteĩ itribukuéragai , 3 ha ere ichupekuéra: Pejapyhy, Jordan mbytégui, umi pa'i oñembo'y hágui, 12 itaguasu, ha pegueru penendive ha pemopu'ã pende tekoha pyhare pegua. 4 Upéramo Josue ohenói 12 kuimba'e, ha'e oiporavova'ekue Israel ñemoñarenguéra apytégui, peteĩteĩ itribukuéragai , 5 ha he'i ichupekuéra: Peju Ñanderuete karamegua renondépe pe ysyry Jordan mbytépe, ha peteĩteĩva pejapyhy peteĩ itaguasu ha pehupi pende ati'y ári, Israel tríbu heta háicha. 6 Ko'áva pejapo oiko haña pende apytépe peteĩ techaukaha ramo; ha pene ñemoñarenguéra oporandu ramo ituvakuérape ambue ára, ha he'irõ: Mba'éiko he'ise ko ita atýra, 7 pejeva'erã ichupekuéra: Pe Jordan y oñemboja'ova'ekue Ñanderuete karamegua renondépe; ore rohasa ramoguare Jordan rupi, hi'y oñemboja'ova'ekue; ha pe ita atýra oikóta mandu'aha ramo Israel ñemoñarenguérape guarã opaite árape. 8 Ha Israelguakuéra ojapopa Josue he'i haguéicha ichupekuéra: Ojapyhy 12 ita Jordan ysyry mbytégui, Ñanderuete he'i haguéicha Josuépe, Israel tríbu heta háicha, ha ogueru pe tekohápe, ha upépe omopu'ã hikuái peteĩ ita atýra. 9 Josue omopu'ãuka ambue 12 itaguasu Jordan mbytépe, umi pa'i oguerahava'ekue Ñanderuete karamegua oñembo'y haguépe; ha upépe oĩ gueteri ko ára kóva peve. 10 Ha umi pa'i ogueraháva pe karamegua oñembo'y Jordan mbytépe ojejapo peve opaite mba'e Ñanderuete he'iva'ekue Josuépe ha ha'e ojapouka Israelguakuérape, Moises he'i haguéicha Josuépe; ha Israelguakuéra oñembopya'epya'e ohasa haña Jordan mboypýri. 11 Pa'ikuéra oha'arõ Ñanderuete karamegua reheve, Jordan ysyry rupa mbytépe, Ñanderuete renondépe, hetãyguakuéra ohasapa peve y mboypýri. 12 Ruben kuimba'ekuéra, Gad kuimba'ekuéra ha Manases tríbu mbytere kuimba'ekuéra oho iñorãirõ rembiporu reheve Israelguakuéra renonderãme, Moises he'i haguéicha ichupekuéra. 13 Oiméne 40.000 kuimba'e oñembosako'i porãmbáma, iñorãirõ rembiporu reheve, oñorãirõ hañaicha Ñanderuete poguýpe Jerico ñuguasúpe. 14 Pe ára pévape Ñanderuete ombotuicha Josuépe hetãyguakuéra resápe; ha'ekuéra okyhyje ha iñe'ẽrendu haña Josuépe, iñe'ẽrendu ha okyhyje haguéicha Moisésgui. 15 Upéramo Ñanderuete oñe'ẽ Josuépe, ha he'i ichupe: 16 Ere pa'ikuérape, ogueraháva pe karamegua techaukaha reheguáva tosẽ haña hikuái Jordángui. 17 Ha Josue he'i umi pa'ípe: Pesẽ Jordángui. 18 Ha ojehe ningo umi pa'i ogueraháva Ñanderuete karamegua techaukaha reheguáva osẽvo Jordan rupa mbytetégui ha ipypyte opokóvo pe yvy ikáháme, pe Jordan y oupa jevy hendaguépe, osyry jevy haña jepiguáicha hembe'y pukukue javeve. 19 Ha pe ára 10-hápe, pe jasy peteĩháme, Israelguakuéra osẽ Jordángui ha opyta hikuái Gilgálpe, Jericógui opytávo kuarahyresẽha gotýo. 20 Ha Josue omopu'ã Gilgálpe umi 12 ita ogueruva'ekue hikuái Jordángui. 21 Ha he'i Israelguakuérape: Ko'ẽ ramo ára pene ñemoñarenguéra oporandu ramo ituvakuérape he'ívo: Mba'éiko he'ise ko'ã ita. 22 Pemombe'uva'erã pende ra'ykuérape ha peje: Israel ohaságui ysyry Jordan rupi omyakỹ'ýre jepe ipykuéra. 23 Ñanderuete, Ñandejára, ombohupa Jordan y Israel renonderãme ohasapa peve, ojapo haguéicha Yguasu Pytäre (Mar Rójo), ohasapa ramoguare avei hikuái. 24 Mayma tetãygua yvyarigua oikuaa haña Ñanderuete ipu'akapaha; ha pekyhyje haña Ñanderuete, Ñandejáragui opaite árape.

Joshua 5

1 Mayma Amor ruvichakuéra oikóva Jordan mboypýri kuarahyresẽ gotýo, ha mayma Canaan ruvicha oikóva yguasu ypýpe, ohendúvo mba'éichapa Ñanderuete ombohupa pe Jordan ysyry Israel ñemoñarenguéra ohasapa haña, ipy'a manomba, ha ndaipytuvéi hikuái Israel ñemoñarenguéra renondépe. 2 Umi árape Ñanderuete he'i Josuépe: Eñembokyse itaguiguápe, ha eikytĩ'o Israel ñemoñarenguéra pire'i. 3 Ha Josue oñembokyse itaguiguápe, ha oikytĩ'o Israel ñemoñarenguérape Aralot cérro yképe.

4 Ha Josue oikytĩ'o ichupekuéra: Omanombámagui desiértope umi kuimba'e, oñorairõva'ekue ha osẽva'ekue Egíptogui. 5 Umi kuimba'e osẽva'ekue Egíptogui oñekytĩ'ova'ekue opáma, umi kuimba'e katu onacemava'ekue desiértope , pe tape rehe, osẽ rire hikuái Egíptogui, noñekytĩ'ói gueteri ipire'i. 6 Israel ñemoñarenguéra oikógui desiérto rehe 40 año pukukue, oñehundipa pepe mayma kuimba'e osẽva'ekue guive Egípto retãgui, naiñe'ẽrendúigui Ñanderuete he'ivape; upévagui Ñanderuete opromete ichupekuéra ndohechaiva'erãha pe yvy Ha'e he'imava'ekue ituvakuérape ome'ẽtaha ñandéve, pe yvy osyryhápe kamby ha eíra. 7 Josue oikytĩ'o Israelguakuéra pire'i noñekytĩ'óigui gueteri desiérto rape rupi, ituvakuéra katu omanomava'ekue desiértope . 8 Ha oñekytĩ'opa rire mayma tapichakuérape, opyta hikuái hekohápe okuerapa pepe. 9 Ha Ñanderuete he'i Josuépe: Ko árape aipe'a pendehegui Egípto peguare ñemotĩ; upévagui oñehenói pe yvy Gilgal ko ára pepe. 10 Ha Israel ñemoñarenguéra opyta Gilgálpe, Jerico ñúme, ha omboarete hikuái pe páscua pe jasy pévape, pe ára 14-hápe, ka'arupytũme. 11 Ha pe páscua riregua árape oñepyrũ ho'u hikuái Canaan koga'akuéra, pan ojejapóva levadura'ỹre , ha pe árape avei ho'u trígo hára (espíga) pyahu oñemaimbepyréva. 12 Ha pe mana opa ambue ko'ẽme, ha pe ára guive oñepyrũ ho'u hikuái Canaan koga'akuéra; ha Israel ñemoñarenguéra araka'eve ndoguerekovéi mana , ho'úgui hikuái Canaan koga'akuéra pe año peguare. 13 Josue oĩ jave gueteri Jerico ypýpe, ojesaupi ha ohecha peteĩ kuimba'e oñembo'ýva henondépe, ha oguerékova peteĩ kyse puku ipópe. Ha Josue oho henda gotýo, ha he'i ichupe: Ndépa ore reheguáva térã orerehe ija'e'ýva rehegua. 14 Ha ha'e he'i: Nahániri, che Ñanderuete yvága aty ruvicha. Upémaramo Josue ojeity henondépe, ombotuicha haḡua, ha he'i ichupe: Mba'épa he'i che jára, hembiguái. 15 Upérõ yvága aty ruvicha he'i Josuépe: Eipe'a nde py rehegua, pe yvy reiháme oñemboykémagui Ñanderuetepe. Ha Josue ojapo péicha.

Joshua 6

1 Ha Jerico táva oñemboty porãite Israel ñemoñarenguéra renondépe; ndaipóri oikéva ni osẽva. 2 Ñanderuete katu he'i Josuépe: Ema'ẽ porã, Che amoĩma nde pópe Jerico ruvicha ha isoldadokuéra . 3 Pende soldádo aty ojeréta Jerico rehe 6 ára, peteĩ jevy meme árape. 4 Upejave 7 pa'i ogueraháta 7 turu ovecha ratĩguiguáva pe karameḡua renonderãme; ha pe ára 7-hápe pejeréta pe táva rehe 7 jevy, ha umi pa'i ombopuva'erã iturukuéra. 5 Ha ombopu are vove pe turu ovecha ratĩguiguáva, mayma Israelgua osapukái hatáva'erã, ha pe táva korapy jere ho'áta; upévo mayma tetãygua oikéta Jericópe henonderã ryepy gotýo. 6 Ha Josue ohenói pa'ikuérape ha he'i ichupekuéra: Pegueraháta pe karameḡua ñembopy'apeteĩ reheguáva, ha 7 pa'i togueraha turu ovecha ratĩguiguáva Ñanderuete karameḡua renonderãme. 7 Ha he'ive hetãyguakuérape: Pehasa ha pejere pe táva rehe; ha pende soldádo iñorairõ rembiporu reheve ohóta Ñanderuete karameḡua renonderãme. 8 Ha Josue oñe'ẽmbávo hetãyguakuérape, umi 7 pa'i ogueraha 7 turu ovecha ratĩguiguáva ha oho Ñanderuete karameḡua renonderãme, ombopu joa ituru; ha Ñanderuete karameḡua oho hapykuéri. 9 Ha umi soldádo ikatupyryvéva iñorairõ rembiporu reheve oho umi pa'i turu mbopuha renonderãme, ha ambue soldadokuéra oho pe karameḡua rapykuéri, oñembopu jave turukuéra. 10 Ha Josue he'i hetãyguakuérape: Peẽ pekirirĩva'erã ha noñehenduiva'erã pene ñe'ẽ, nosẽiva'erã ñe'ẽ pende jurúgui, áḡa che ha'e ramo peẽme: Pesapukái, upévo ae pesapukái hatãta. 11 Ha ha'e ombojereuka Ñanderuete karameḡua pe táva jerekue rehe, ha upéi oupa jevy hikuái hekoha oiháme, ha upépe ohasa hikuái pe pyharekue. 12 Ha Josue opu'ã ambue pyhareve, ha pa'ikuéra ojapyhy Ñanderuete karameḡua. 13 Ha umi 7 pa'i oho ituru ovecha ratĩguiguáva reheve pe karameḡua renondépe, ha oguatahápe ombopuhína ituru ha umi soldádo ikatupyryvéva iñorairõ rembiporu reheve oho henonderãme, ha ambue soldádo aty oho pe karameḡua rapykuéri, umi turu ipu aja oho hikuái. 14 Ha upéicha ojere jevy hikuái pe táva rehe pe ára mokõiháme, ha ou jevy hikuái hekoha oiháme; ha upéicha ojapo 6 ára javeve. 15 Pe ára 7-hápe katu opu'ã hikuái ko'ẽtĩ jave ha peichaite ojere jevy jey pe táva rehe 7 jevy (véces); ko árapente ojere hikuái Jerico táva rehe 7 jevy. 16 Ha ojerévo hikuái 7 jevy Jerico rehe ha pa'ikuéra ombopu areve iturukuéra, Josue he'i hetãyguakuérape: Pesapukái, Ñanderuete omoĩmagui pende pópe ko táva kóva. 17 Pehundipaite itavayguápe imba'e heta reheve, Ñanderuete omaldeci haguére; Rahab, pe kuña heko vaivamante oikovéta, ha mayma oĩva guive hendive hógape, omokañygui Israel kuimba'e oma'ẽ ñemívape. 18 Ha peñangarekóke pendejehe, ani pepokótei mba'eve oñemaldecipyréva rehe ani haḡua pe maldicion ho'a Israel rekoha ári ha ñanemyangekõi avei. 19 Mayma pláta,

óro , tembiporu brónce ha hiérro peguáva pemboyke Ñanderuetepe ġuarã, ha pegueru Ñanderuete mba'erepyeta apytépe. 20 Ha upévo umi tetãygua osapukái, pa'ikuéra ombopu aja iturukuéra; ha hetãygua kuéra ohendúvo pe turu pu, osapukái hatãiterei, ha pe táva tápia yvate ho'apa. Upéi umi tetãygua oike pe távape, peteĩteĩva henonderãite gotýo, ha ombopoguy hikuái Jerico. 21 Ikyse puku rãimbépe Israelguakuéra ohundipa oĩva guive pe tavapýpe: Kuimba'e ha kuñakuérape, mitãrusu ha tujakuérape, gueikuéra, ovecha ha burrokuéra jepe nahembýi. 22 Josue he'íkuri umi mokõi kuimba'e ohova'ekuépe omaña ñemi haġua pe yvýre: Peike pe kuña reko vaĩva rendápe, ha peguenohẽ hógagui pe kuña ha opaite mba'e, imba'éva guive, peñe'ẽme'ẽ haguéicha. 23 Ha umi mokõi kuimba'e oike ha oguenohẽ Rahab rógagui: Rahab, itúva, isy, ikyvykuéra ha ikypy'ykuérape, opaite imba'e reheve; ha ogueru hikuái mayma hogayguakuérape, Israel rekoha okápe. 24 Ha tatápe ombokusugue hikuái pe táva, ha opaite mba'e ipype oĩva guive; omboykẽnte pláta, óro , tembiporu brónce ha hierroguigua , ha oñongatu Ñanderuete róga mba'erepy oĩháme. 25 Ha Josue osalva Rahábpe, pe kuña heko vaĩva, ha itúva rogayguakuérape, ha opaite imba'e reheve; ha pe kuña oiko Israelguakuéra apytépe ko ára peve, omokañy haguére umi mokõi kuimba'e Josue omondova'ekue omaña ñemi haġua Jericóre. 26 Umi árape Josue oñe'ẽme'ẽ ha he'i: Toñemaldeci Ñanderuete renondépe pe kuimba'épe omyatyrõ jevýtava ko Jerico táva, ita'yra tenonde tomano omopu'ãvo pe ita peteĩha, ha ita'yra imitãvéva tomano omohenda ramo hokẽnguéra, (1 Réyes 16,34). 27 Ñanderuete oĩkuri Josue ndive ha héra oñemoherakuã porã opaite tetã rupi.

Joshua 7

1 Peteĩ Israelgua katu opyrũ Ñanderuete ñe'ẽ rehe, oñongatu ijupe ġuarãnte umi mba'e oñemaldeci mbyrévagui: Acan, Carmi ra'y, Zabdi ra'yre, Zera ra'yre, Juda tríbu reheguáva, ojapyhy pe oñemaldeci mbyrévagui, upévare Ñanderuete ipochy Israel retã rehe. 2 Upéi Josue omondo kuimba'ekuéra Jerico guive Háipe, opytáva Betaven ypýpe, Betélgui kuarahyresẽ gotýo; ha oñe'ẽ ichupekuéra he'ívo: Tapeho ha pehecha porã pe yvy péva. Ha ha'ekuéra oho ha omaña porã hikuái Háí rehe. 3 Ha ou jevývo Josue rendápe, he'i hikuái: Anítei ohopa pe soldádo aty, tovénte toho 2.000 térã 3.000 kuimba'e, umía ombopoguykuaáma Haiguakuérape; ani remokane'õmba rei tetãygua kuérape ojehóvo upépe, Haiguakuéra imbovýgui. 4 Ha Josue omondo 3.000 kuimba'e, ha'ekuéra katu okañy Haiguakuéra renonderãgui. 5 Ha umi Haigua ojuka ijapytégui oiméne 36 kuimba'épe ha omuña ichupekuéra itáva rokẽ guive Sebarim peve oñeguenohẽháme ita, ha sarambi ojapo ijapytepekuéra; ha upévagui Israelguakuéra ipy'a kangypa. 6 Upémaramo Josue ha Israel karai ancianokuéra omondo ijaokuéra, ha ojeity hováre, Ñanderuete karameġua renondépe ka'aruete peve, ha omombo iñakã ári yvytimbo. 7 Ha Josue he'i: Che Jára, ore Ruete mba'upépa rembohasa Israelpe Jordan rupi, oremoĩ haġua Amorguakuéra pópe, orehundi haġua, ropytãnteva'erãmo'ã Jordan mboypýri. 8 Ore Jaratee, mba'épa ha'éta, Israel okañýma hese ija'e'yvagai. 9 Umi Canaangua ha opaite tetãygua kuéra oikóva upérupi ohendu ramo ko'ã mba'e oúta oremongora ha ombogue ore réra yvy árigui; ha upéicharamo, mba'épa Nde rejapóta nde réraguasuetépe ġuarã. 10 Ha Ñanderuete he'i Josuépe: Epu'ã, mba'érehépa reñesũ péicha, nde rova yvy rehe. 11 Israel oñemoangaipa ha opyrũ che ñe'ẽme'ẽ rehe, ha'eva'ekue ichupekuéra, ha ojapyhy ha omonda mba'e oñemaldeci pyrévagui, omokañy haġua imba'ekuéra apytépe. 12 Ko'ã mba'e rupi Israel ñemoñarenguéra ndaikatumo'ãi oñemoĩ hese ija'e'yva rehe, ha upévare okañy hikuái ichuguikuéra ho'águi hikuái avei maldicion poguýpe; ha naimemo'ávéma pende apytépe, napehundíri ramo pe oñemoangaipávape pende apytégui. 13 Epu'ã emboheko potĩ tetãygua kuérape, ha ere: Peñemboheko potĩ ko'ẽ ramoġuarã; pende Ruete, Israel Jára péicha he'i: Oĩ ningo pe oñemoangaipáva pende apytépe, upévare Israel ndaikatumo'ãi oñemoĩ hese ija'e'yva rehe, pehundi peve pende apytégui pe ho'ava'ekuépe maldicion poguýpe. 14 Ko'ẽ ramo peñemboja joáta pende tríbu rupi; ha pe tríbu pende Ruete omboykéva, toñemboja hogaguasukuéra rupi; ha pe ogaguasu pende Ruete omboykéva, toñemboja hogakuéra rupi; ha pe óga Ñanderuete omboykéva, toñemboja ikuimba'ekuéra ndive. 15 Ha pe kuimba'e oguerékóva pe mba'e oñemaldeci pyrẽva , ojehapyva'erã, ha'e ha opaite mba'e oguerékóva reheve, opyrũgui Ñanderuete ñe'ẽme'ẽ rehe, ha oñemoangaipa haguére Israelguakuéra apytépe. 16 Ha Josue opu'ã pyhareve, omoġuahẽ haġua Israelguakuérape itribukuéra rupi, ha pe po'a ho'a Juda tríbu rehe. 17 Ha Josue omoġuahẽvo Juda tribupe , pe po'a ho'a Zera rogaguasu rehe, ha omoġuahẽvo Zera rogaguasu hogakuéra rupi, pe

po'a ho'a Zabdi róga rehe. 18 Ha Josue omoġuahêvo Zabdi róga ikuimba'ekuéra rupi, pe po'a ho'a Acan rehe, Carmi ra'ýpe, Zabdi ra'yre, Zera ra'yre, Juda tríbu reheguáva. 19 Upémaramo Josue he'i Acánpe: Che ra'y, emboete Ñanderuete, Israel Járape, ha emomba'eguas ichupe, eikuaaukávo chéve mba'épa rejapora'e; ani reñomítei chehegui mba'evete. 20 Ha Acan he'i Josuépe: Añetehápe che añemoangaipa Ñanderuete, Israel Jára ndive ġuarã, péicha ha péicha ajapókuri: 21 Ahechákurí umi Jericoygua mba'ekuéra apytépe peteĩ póncho iporãitereíva, ha 2,23 kílo pláta , ha peteĩ óro pehẽngue puku ipohýiva 558 grámo . Ha umíva aipotaitereígui ajapyhy ha amokañy che róga mbyte píso guýpe, ha pe pirapire oĩ avei upépe. 22 Upémaramo Josue omondo omba'erecha haġua, ha oho hikuái ñaniháme hóga peve; ha péina oĩmba umi mba'e oñeñomimbyre hógape, ha pe pirapire oĩ avei upépe. 23 Ha ojapyhy hikuái umi mba'e hógagui ogueru haġua Josue ha mayma Israel ñemoñarenguéra rendápe, ha omoĩ hikuái Ñanderuete renondépe. 24 Upémaramo Josue ha mayma Israelgua, ojapyhy Acan, Zera ra'ýpe, pe pirapire, pe póncho , pe óro pehẽngue puku, ita'yrakuérape, itajyrakuérape, hymba gueikuéra, iburrokuéra , ijovechakuéra, hóga tymba pireguigua ha opaite oguerékóva guive ha oguerahapa hikuái Acor váttepe . 25 Ha Josue he'i ichupe: Mba'érehépa oremyangekõira'e, Ñanderuete tanemyangekõ avei ndéve ko árape. Ha mayma Israelgua ojapi ichupekuéra itápe omano meve, ha omanomba rire ohapy ichupekuéra. 26 Hi'arikuéra omopu'ã hikuái peteĩ ita atýra ndetuicháva, ha péva oĩ gueteri ko ára kóva peve. Ha Ñanderuete pochy ogue, upépare pe valle péva oñehenói Acor vátte , ko ára kóva peve (he'ise: po'a'ý vátte).

Joshua 8

1 Ñanderuete he'i Josuépe: Ani rekyhyje ha ani ndepy'akangýtei; eraha nendive opaite kuimba'e oñorãirõkuaáva, epu'ã ha tapeho Háipe. Ema'ẽke, Che amoĩma nde pópe Háí ruvichápe, hetãnguakuérape, itáva ha ijyvy. 2 Ha pejapóta Háí ha hetã ruvicha rehe pejapo haguéicha Jerico ha hetã ruvicha rehe; imba'e ha hymbakuéra katu pejapyhýta pene mba'erã. Pemoñuhã pe táva ikupe gotýo. 3 Upéramo opu'ã Josue ha mayma soldádo , ojeity haġuáicha Háí ári; ha Josue oiporavo 30.000 kuimba'e imbaretéva, ha omondo ichupekuéra pyharekuépe. 4 Ha he'i ichupekuéra: Peñangareko porãke, pemoñuhã pe táva ikupéguio; ha napeñemomombyrymo'ãi pe távagui, ha ñembosako'ípe peimetapeína. 5 Ha che ha mayma ambue soldádo chendive oĩva roñemoaġuita henondéguio pe táva rehe; ha osẽvo hikuái ojeity haġua oreári, ko kuehe ojapo haguéicha, rokañy jevýta henonderãme. 6 Ha ha'ekuéra osẽta oremuñávo ha ore roñemomombyry porã ramo itávagui, he'íta hikuái: Okañy jevy hikuái ñandehégui tenondeveguaréicha, jaha ñamuña jevy ichupekuéra. 7 Ha upévo peẽ pepu'ãta peñemoñuhã hágui ha pembopoguýta pe táva, Ñanderuete, pende Jára, ome'ëtava pende pópe. 8 Ha pejapyhy rire, pemyendýta tatápe, pejapopa Ñanderuete ñe'ẽ he'i haguéicha peẽme, peñangarekóke che ha'éva guive rehe ha pejapopa hekópe. 9 Upéramo Josue omondo ichupekuéra, ha oho hikuái ñuhārãme, ha oñemoĩ hikuái Betel ha Háí pa'ũme, Háigui kuarahy reike gotýo; ha Josue opyta pe pyharépe isoldadokuéra apytépe. 10 Josue opu'ãvo pyharevete oipapa isoldadokuérape, ha hendivekuéra oho avei Israel karai ancianokuéra , isoldadokuéra renonderãme ojeity haġua Haiguakuéra ári. 11 Ha Josue mayma ikuimba'ekuéra ndive, oho oñemoaġui meve pe táva renondépe, ha opyta hikuái Háigui yvate gotýo; pe ñu opyta Josue ha Háí pa'ũme. 12 Josue oiporavo oiméne 5.000 kuimba'e rupi ha omoĩ ñuhã ramo Betel ha Háí pa'ũme, pe távagui kuarahyreike gotýo. 13 Péicha omohenda isoldadokuéra: Isoldádo atyguas omohenda pe távagui yvate gotýo, ha iñuhãnguéra pe távagui kuarahyreike gotýo; Josue katu oho pe pyharépe pe cerrokuéra pa'ũ mbyte peve. 14 Ha Haigua ruvicha ohechávo ichupekuéra, ha'e hetãnguakuéra ndive oñembopya'e pya'e ha opu'ã pyharevete; ha upejave umi kuimba'e táva pegua osẽ ondyry haġua Israelguäre, pe Araba rovái, ndoikuaái katu oñemoñuhãha pe táva ikupéguio. 15 Upéramo Josue ha mayma Israelgua oguevi ndaipu'akavéi ramoguáicha ha okañy gua'u hikuái henonderãgui pe desiérto pegua tape rehe. 16 Ha opaite kuimba'e Háí pegua oñembyaty oho haġua Josue ha Israelguakuéra rapykuéri; oñemomombyry ohóvo itávagui. 17 Ha nahembýi kuimba'e Háí ha Betel peguáva, osẽ'ýva Israel rapykuéri; itáva rokẽguas katu oheja nandi. 18 Upéramo Ñanderuete he'i Josuépe: Eipysy nde yvyra puku akua (lánza) reguerékóva nde pópe Háí gotýo, Che ame'ẽma ichupekuéra nde pópe, ha Josue oipysy pe yvyra puku akua oguerékóva ipópe Háí gotýo. 19 Ha umi kuimba'e oĩva ñuhã ramo pya'e opu'ã ha oñani hikuái, ha'ekuéra ohechágui Josue omopu'ã hague ijyvyra puku akua, ha oike hikuái pe távape, ha omoĩ ipoguýpe, ha pya'e

pya'e omyendy. 20 Ha umi kuimba'e Háí pegua oma'ẽ hapykuere gotýo, ha ohechávo pe tatatĩ opu'áva itávagui ára rehe, ndaikatúi okañy mamove gotýo, ha Israelguakuéra okañy gua'uva'ekue desierto gotýo ojere sapy'a imuñaharakuéra gotýo. 21 Josue ha mayma isoldádo ohechávo umi ñuhã ramo oíva'ekue ombopoguymaha pe táva, ha pe tatatĩ opu'áva, ojere avei ha ondyry Haiguakuérare. 22 Ha umi Israelgua osẽ jevýva pe távagui ou avei ondyry haña Haiguakuérare, péicha Israelguakuéra omongora Haiguakuérape, ha ojukapa ichupekuéra hemby'ýre avave. 23 Israelguakuéra oapresa Háí ruvichápe ha ogueru ichupe Josue rendápe. 24 Ha Israelguakuéra ojukapa rire Haiguakuérape osẽva'ekue ñúme mamómuña hague rupi ichupekuéra, ha ho'apa kyse puku rãimbekúepe oñehundipa peve, upérõ mayma Israelgua oíke jevy Háipe, ha upépe ojuka avei kyse puku hãimbépe oíva gueteri. 25 Ha upe árape umi omanova'ekue, kuimba'e ha kuña, oĩkuri 12.000 Haigua meme. 26 Josue nomboguejýi pe yvyra puku akua iýva oĩháme, ohundipa peve Haiguakuérape. 27 Ha Israelguakuéra ogueraha imba'ekuéra ha hymbakuéra ojohúva guive itávape, Ñanderuete he'i haguéicha Josuépe. 28 Ha Josue ohapy Háí ha ojapo ichugui ita atýra, ojeikove'ỹ hañaicha ipype ko ára kóva peve. 29 Ha Háí retã ruvichápe oñemosãingo peteĩ yvyra rehe ka'aruete peve; ha pe kuarahy oikévo, Josue oipe'auka hetekue pe yvyrágui ha omombouka pe táva rokẽme, ha omopu'ã hi'ári peteĩ ita atýra ndetuicháva, oíva gueteri ko árape. 30 Upéramo Josue omopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda Ñanderuete, Israel Járape, Ebal cérrope . 31 Moises, Ñanderuete rembiguái, he'i haguéicha Israel ñemoñarenguérare, Moises rembiapoukapy kuatiañe'ẽme ojehai haguéicha, peteĩ kuave'ẽmby renda ita oñekytĩ'ývagui ha avave nomopu'ãiva'ekue hesekuéra híerro , ha oikuave'ẽ hikuái hi'ári kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva Ñanderuetepe guarã. 32 Ha oha peteĩ itaguasúre Ñanderuete rembiapoukapy, Israel ñemoñarenguéra rovake. 33 Ha mayma Israelgua, umi karai ancianokuéra , mburuvichakuéra, mbojovakehára, ambue Israelguakuéra ha tetã ambueyguakuéra oñembo'y joa hikuái pe karamegua yke mokõive gotýo, pa'i Leviguakuéra ogueraháva ijapére. Peteĩ Israelgua atyguasúre oñemoĩ Gerizim cérro gotýo, ha pe ambue atyguasúre oñemoĩ Ebal cérro gotýo, Moises, Ñanderuete rembiguái he'i haguéicha ichupekuéra, ojehovasa haña Israel retãnguakuérape. 34 Ha ã mba'e rire, Josue omoñe'ẽmbaite umi tembiapoukapy oíva pe kuatiañe'ẽme, umi ñe'ẽ jehovasapyrã ha umi ñe'ẽ ñemaldecipyra . 35 Upéicha Josue omoñe'ẽ opaite ko'ã tembiapoukapy Moises ohaiva'ekue, mokõi Israel atyguasúpe, opaite kuimba'e, kuña, mitã ha tetã ambueyguáva renondépe.

Joshua 9

1 Mayma tetã ruvicha, umi Hetgua, Amorgua, Canaangua, Ferezgua, Hevgua ha Jebusguakuéraragui oikóva Jordan rembe'y kuarahyresẽ guive yguasú ha Líbano retã rembe'y peve, taha'e ñu megua térã cérro pegua, 2 oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme oñorãirõmba haña Josue ha Israelguakuéra ndive. 3 Ha umi Gabaongua, ohendúvo opaite mba'e Josue ojapova'ekue Jerico ha Háí rehe, 4 oñeha'ã hikuái ombotavy haña Josuépe, upévare omondo hendápe ñe'ẽrerahahára ou gua'úva mombyryetégui, ha'ekuéra ogueraha vosa tujakue ibúrru ári ha víno ryrũ tymba pirekue tujávape, osoropyréva ha oñemyatyrõ jevýva, 5 ha sapatu tuja oñembovyvy jo'a jo'áva ipykuéra rehe, ha omonde ijehe ao tuja; ha pe pan oguerúva hembi'urã ramo ituja ha havẽmbáma. 6 Ha ou hikuái Josue rekohápe oíva Gilgálpe, ha he'i hikuái ichupe ha Israelguakuérape: Ore roju tetã mombyryetereígui; peikéna orendive jekupytype. 7 Ha Israelguakuéra he'i umi Hevguápe: Ikatu porãnte peẽ peiko orekuéra apyte rupinte. Mba'éicha piko roikéta penendive jekupytype. 8 Ha he'i hikuái Josuépe: Ore ñingo ne rembiguái. Ha Josue he'i ichupekuéra: Mavakuérapa peẽ, ha mamóguipa peju. 9 Ha ha'ekuéra he'i jevy: Ne rembiguaikuéra ou tetã mombyryetereígui, oñemoherakuãguasú oreve pende Ruete réra ha opaite mba'e Ha'e ojapova'ekue Egíptope, 10 ha opaite mba'e ojapova'ekue Amorgua retã ruvicha mokõivéva rehe, oikova'ekue Jordan mboypýri: Sehon, Hesbon ruvicha rehe, ha Og, Basan ruvicha rehe, oikova'ekue Astarótpe. 11 Upéicharupi ore retã ruvicha ha mayma ore retãnguakuéra he'i oreve: Pegueraha pende rape rehe guarã tembi'u, ha tapeho Israel rendápe, ha peje ichupekuéra: Ore ñingo pene rembiguái, peikéna orendive jekupytype. 12 Ko ore pan haku asy gueteri ore rosẽ ramoguare ore rógagui roju haña pene rendápe, ha péina ápe hatãmba ha havẽmbáma. 13 Ore víno ryrũ kavara pirekueguiguáva avei ipyahu gueteri romyenyhẽvo; ha péina ápe osoróma; ha ore aokuéra ha ore sapatukuéra itujaipáma ipukuetereígui ore rape. 14 Ha Israelguakuéra oguerovia iñe'ẽ, ohechávo itujaipamaha, nomba'eporandúi katu

Ñanderuetépe. 15 Josue ha Israel karai ancianokuéra oike hendivekuéra jekupytype ome'êvo ichupekuéra iñe'ê oikoveva'erãha. 16 Oiko rire jekupyty pe ára mbohapyhápe oikuaa katu ha'ekuéra oikoha ipa'ũmekuéra, Canaan yvýpe. 17 Ha Israel ñemoñarenguéra oikeve ohóvo Canaan retãme, ojohu itavakuéra pe ára mbohapyhápe Gabaon, Cafira, Beerot ha Quiriatjearim. 18 Ha Israelguakuéra ndojukái ichupekuéra, Josue ha ancianokuéra ome'ê haguere iñe'ê oikoveva'erãha, upévare mayma Israelgua oñe'êguyguy vai imburuvichakuéra rehe. 19 Josue ha ancianokuéra he'i katu mayma Israelguakuérape: Ore rome'êgui ore ñe'ê Ñanderuete, Israel Jára rérape ndaikatúi japoko hesekuéra. 20 Kóicha jajapóta ichuguikuéra: Jahejáta toikove, ani haña ou ñandeári Ñanderuete pochy, ndajajapói ramo ñane ñe'ê, 21 ha he'ive hikuái: Peheja toikove, ha jajapo ichuguikuéra jepe'a apoha ha y rerojaha mayma atyguápe ñuarã, ore rome'êgui ore ñe'ê ndikatúi ñapyrũ hesekuéra. 22 Ha Josue ohenóivo ichupekuéra, he'i: Mba'érehépa orembotavyra'e, pejévo: Roiko mombyryeterei pendehegui, peiko ramo ore apytépe, 23 upévare ko'ãga peẽ peñemaldecipyre, ha peikova'erã ore rembiguái ramo peikytĩ haña jepe'a ha peguenohẽ haña y ore Jára rógape ñuarã. 24 Ha'ekuéra oñe'ê jevy Josuépe ha he'i: Ne rembiguaikuéra oikuaa voi pende Ruete, pende Jára he'i hague hembiguái Moiséspe ome'êtaha peẽme opaite ko'ã yvy, ha ohundipava'erãha opaite tetãguakuéra oikóva guive ipype, ko'ã mba'égui ore rokyhyjeiterei ha upévagui rojapo ko'ã mba'e. 25 Ha péina roñemoĩ nde pópe, ejapo orehegui iporãve háicha ndéve. 26 Péicha Josue osalva ichupekuéra Israel ñemoñarenguéra pógui, ha ndohejái hetãguakuéra ojuka Gabonguakuérape. 27 Ha pe ára péva guive oiko hikuái jepe'a apoha ha y rerojaha ramo Israelguakuérape ñuarã, ha kuave'ẽmby rembiapópe ñuarã mamõ Ñanderuete oiporavotahápe, ha péicha oiko ko ára peve.

Joshua 10

1 Adonisedec, Jerusalen ruvicha, ohendúvo Josue ombopoguy hague Háí ha ombotapere hague avei, ha umi Gabaongua oiko porã hague Israelguakuéra ndive, ha oikokuaa hikuái hendivekuéra jekupytype, 2 ou okyhyjeiterei; Gabaon peteĩ táva tuicha porãva tetã ruvicha tavakuéraicha ha ituichave Háigui, ha mayma ikuimba'e ikatupyry ñorairõ rembiapópe. 3 Upévagui Adonisedec, Jerusalen ruvicha omondo Hoham, Hebron ruvicha rendápe, ha Píream, Jarmut ruvicha rendápe, ha Jafia, Laquis ruvicha rendápe ha Debir, Eglon ruvicha rendápe, ha he'iuka ichupekuéra: 4 Peju che rendápe chepytyvõ, ñarairõ haña Gabaónpe, oikégui jekupytype Josue ha Israel ñemoñarenguéra ndive. 5 Upéicha Amorgua retã ruvicha, pe Jerusalen ruvicha, Hebron ruvicha, Jarmut ruvicha, Laquis ruvicha ha Eglon ruvicha oñembyaty isoldádo aty ndive, Gabaon ypýpe ojeity haña hi'ári. 6 Upéramo umi Gabaongua he'iuka Josuépe Gilgal rekohápe: Eipytyvõmi ne rembiguaikuérape; pya'e eju oresalva haña; mayma Amorgua ruvicha oikóva céro rehe oñembyaty ojeity haña oreári. 7 Ha Josue ojupi Gilgálgui, ikuimba'e ipy'aguasuvéva ha isoldádo aty reheve. 8 Ha Ñanderuete he'i Josuépe: Ani rekyhyjétei ichuguikuéra, Che amoĩma ichupekuéra nde pópe, ha'ekuéra ndaipu'akamo'ãi nderehe. 9 Ha Josue ikuimba'ekuéra ndive oguata pe pyhare pukukue aja Gilgal guive, ondyry haña umíva rehe, ha'ekuéra oha'ärõ'ỹ hágui. 10 Ha Ñanderuete omondýi Amorguakuérape Israel renondépe, ha ojuka hetápe Gabaónpe; ha omuña Amorguakuérape ojuka pávo ojohúva guive Azeca ha Maqueda peve, Bethoron gotýo. 11 Ha okañy hikuái ohóvo Israelguakuéragui, pe tape oquejýva Bethoróngui; Ñanderuete opoi avei amandáu hi'arikuéra Azeca peve, ha omano hetave hikuái amandáu rupi, Israel ñemoñarenguéra ojukava'ekuégui ikyse puku hãimbépe. 12 Upéramo Josue oñembo'e Ñanderuetépe, Ha'e oity ramoguare Amorguakuérape Israel ñemoñarenguéra renondépe, ha he'i Israelguakuéra rovake: Kuarahy, epyta Gabaónpe, ha nde jasy Ajalon ñúme. 13 Ha pe kuarahy ndoku'ei ha pe jasy opyta avei Israelguakuéra ohundipa peve hese ija'e'ỹvakuérape. Ko'ã mba'e ojehai heko potíva kuatione'ẽme. Ha pe kuarahy opyta pe ára mbytépe, ha noñembopya'ei oike haña, haimete peteĩ ára pukukue. 14 Péichagua ára ndaipóri upe mboyve ni uperire, Ñanderuete ojapo guive kuimba'e ha kuñakuéra; Ñanderuete ohendu koichagua kuimba'e ñe'ê Ha'e oñorairõgui Israel rehehápe. 15 Josue ha Israelguakuéra ojevy hekohápe, oĩva Gilgálpe. 16 Ha umi 5 tetã ruvicha okañy Maquedápe peteĩ itakuaguasúpe. 17 Ha oñemombe'u Josuépe ojejohu hague umi 5 tetã ruvicha okañyva'ekue peteĩ itakuaguasúpe, Maquedápe. 18 Upémaramo Josue he'i: Pembyapajeréi ita tuicháva pe itakuaguasu juru renondépe, ha pemoĩ kuimba'ekuéra henondépe oñangareko haña hese; 19 Ha peẽ ani pepyta rei, tapeho katu penderehe ija'e'ỹva rapykuéri, ha

pejuka pehupityva guivépe, ha anítei oike jevy itavakuérape; Ñanderuete, pende Jára, omoíma ichupekuéra pende pópe. 20 Ha Josue ha Israel ñemoñarenguéra ojapo sarambi ichuguikuéra ohundi pepe ichupekuéra, umi hembymíva oike itáva korapy jere yvatépe. 21 Ha mayma Israelgua ou jevy Josue rendápe, oíva Maquedápe, ha'ekuéra hesáimba ha ndojehúi ichupekuéra mba'eve ivaíva, hese ija'e'yva oñemondyietereígui noñorãirõsevéi pepe. 22 Upéramo Josue he'i: Peipe'a pe itakuaguasu ñembotyha, ha peguenohẽ umi 5 táva ruvichakuérape. 23 Ha oguenohẽ hikuái pe itakuaguasúgui umi táva ruvichápe: Jerusalen, Hebron, Jarmut, Laquis ha Eglon ruvicha. 24 Ha ogueraha rire ichupekuéra Josue rendápe, ha'e ohenói mayma kuimba'e Israelguápe, ha he'i isoldádo ruvichakuérape oíva hendive: Peñemboja ha pemoi pende py ko'ã táva ruvichakuéra ajúra ári. Ha ha'ekuéra oñemboja ha omoí ipykuéra ijajurakuéra ári. 25 Ha Josue he'i ichupekuéra: Ani pekyhyjétei ha ani pendepy'andýi, peñemombaretéke ha pendepy'aguasúke, péicha Ñanderuete ojaopóta opaite penderehe ija'e'yvare, oñemoíva guive penderehe. 26 Ha ã mba'e rire Josue ojukaucha ichupekuéra, ha omosãingouka ichupekuéra 5 yvyra rehe; ha opyta hikuái sãingohápe umi yvyra rehe kuarahy oikepota pepe. 27 Ha pe kuarahy oikévo Josue omboguejyuka umi 5 mburuvicha retekue umi yvyrágui, ha omombouka umiápe pe itakuaguasu okañy haguépe, ha omoí hikuái ita tuicháva pe itakuaguasu jurúpe, umíva oime gueteri ko ára kóva pepe. 28 Ha pe árape Josue omoí avei ipoguýpe Maquedápe, ha ojuka opaite itavayguakuérape kyse puku rãimbépe; ha ojapo Maqueda ruvicha rehe ojapo haguéicha Jerico ruvicha rehe. 29 Ha Maquedágui, Josue ha mayma Israelgua, oho ojeity haña Libnayguakuéra ári. 30 Ha Ñanderuete omoí avei Libna ha huvichápe Israel pópe; ha'ekuéra ojukapa avei ichupekuéra kyse puku hãimbépe ha ojapo hetã ruvicha rehe ojapo haguéicha Jerico ruvicha rehe. 31 Upéi Josue ha mayma Israelgua ohasa Libnágui Laquíspe, opytáva ağıiete Libnágui, ondyry haña avei. 32 Ha Ñanderuete omoí avei Laquis Israel pópe uperiregua árape, ha Israelguakuéra ojukapa avei kyse puku rãimbépe oikóvape guive ipype, ojapo haguéicha Libnápe. 33 Upéramo Horam, Gézer ruvicha ou oipytyvõ haña Laquíspe. Josue ha isoldadokuéra katu ohundi ichupekuéra oheja'yre avavépe. 34 Laquisgui Josue ha mayma Israelgua, ohasa Eglónpe, opytáva ağıiete Laquisgui, ha ojeity hikuái avei pe táva ári. 35 Ha pe ára pévape omoí avei ipoguýpe, ha ojukapa hikuái Eglonguápe kyse puku rãimbépe, oikóvape guive ipype, ojapo haguéicha Laquíspe. 36 Upéi Josue ha mayma Israelgua ojupi Eglóngui Hebrónpe ojeity haña avei umi tavaygua ári. 37 Ha omoí rire ipoguýpe, ojukapa kyse puku rãimbépe hetã ruvicha ha opaite itavayguakuérape, oikóva guive ipype, oheja'yre avavépe; ojapo haguéicha Eglon rehe upéicha ojapo avei Hebron rehe. 38 Upéi Josue mayma Israelgua ndive ojeity Debirguakuéra ári. 39 Ha omoí ipoguýpe hetã ruvichápe ha opaite itava'ikuérape oíva guive Debir jerekuévo, ha ojuka ichupekuéra kyse puku rãimbépe ohundipa pepe, Hebron ha oheja'yre avavépe, ojapo haguéicha Libna rehe, péicha ojapo avei Debir ha hetã ruvicha rehe. 40 Josue ojukaucha opaite umi cérro rupi oikóvape, Negevua, umi ñu ha cérro yke rupigua, ha opaite hetã ruvichakuérape, oheja'yre avave; opavavépe oikóva guive upérupi ojuka hikuái, Ñanderuete, Israel Jára, he'i haguéicha ichupekuéra. 41 Upéicha Josue ojukapa Cades-Barnéa guive Gáza pepe, ha Gosen yvy tuichakue javeve Gabaon pepe. 42 Mayma ko'ã tetã ruvicha ha hetãyguakuérape Josue omoí ipoguýpe peteĩ jevýpe; Ñanderuete, Israel Jára, oñorãirõgui Israel rehehápe. 43 Ha Josue ha mayma Israelgua ou jevy hekohápe, oíva Gilgálpe.

Joshua 11

1 Ohendúvo ko'ã mba'e Jabin, Hazor ruvicha, omondo peteĩ marandu Jobab, Madon ruvichápe, Simron ruvichápe ha Acsaf ruvichápe, 2 ha umi ambue tetã ruvichápe oikóva umi cérro rupi ha Arabápe, Cineret yvýpe, umi ñu rupiguápe, ha umi Dor yvýpe kuarahyreike gotýo, 3 ha Canaangua oikóva guive kuarahyresẽ ha kuarahyreike gotýo, Amorgua, Hetgua, Ferezgua, Jebusgua cérro rupi, ha Hevgua oikóva cérro Hermon ypýpe, Mizpa yvýpe, 4 oñembyaty haña hendive opaite isoldádo aty ndive. Ha oñembyatypa rire hetaiterei ku vvyku'i oĩ háicha yguasu rembe'yype, oĩ avei heta kavaju ha cárro ñorãirõ megua. 5 Ko'ã tetã ruvicha oñembyatypa, Merom ykua ypýpe, oñorãirõ haña hikuái Israel ndive. 6 Ha Ñanderuete he'i Josuépe: Ani rekyhyjétei ichuguikuéra, ko'ẽrõ ko hórape Che ajukapaitéta ichupekuéra ne renondépe; upéi emokarẽ ikavaju retymakuéra ha ehapy icarrokuéra. 7 Ha Josue ha mayma isoldádo aty ndive ojeity sapy'a hi'arikuéra Merom ykuápe oha'ãrõ'y hágui umi hesekuéra ija'e'yva rehe. 8 Ha Ñanderuete omoí ichupekuéra Israel pópe, ohundipa haña, ha omuña ichupekuéra Sidon tavaguasu

guive ha Misrefotmaim peve, ha Mizpa ñu meve kuarahyresẽ gotýo, ojuka jukahápe ichupekuéra oheja'ýre ichuguikuéra ni peteĩme jepe. 9 Ha Josue ojapo hesekuéra Ñanderuete he'i haguéicha, omokarẽ ikavajukuérape ha ohapypa icarrokuéra. 10 Upégui Josue ojere ha omoĩ ipoguýpe Hazer, ha ojuka kyse pukúpe imburuvichápe; Hazer omoakáva'ekue ymave opaite ko'ã tavakuérape. 11 Ha kyse pukúpe ojuka hikuái opaite hetãguakuérape, oikóva guive ipype, ohundipaite peve opyta'ýre avave ipytuhẽva, ha upéi omboja tata Hazer rehe. 12 Peichaite Josue omoimba avei ipoguýpe umi ambue táva ha umi tetã ruvichápe ha ojukapa kyse puku rãimbépe, Moises, Ñanderuete rembiguái, he'i haguéicha ichupe. 13 Ha umi táva oĩva guive cérro karape ári ndohapýi, Hazórnte ohapy hikuái. 14 Ha Israelguakuéra ogueraha opaite hese ija'e'ýva mba'erepy ha hymbakuérape; hetãguakuérape katu ojuka kyse puku rãimbépe ohundipa peve, oheja'ýre avavépe. 15 Ñanderuete he'i haguéicha hembiguái Moiséspe, péicha Moises he'i jevy Josuépe; ha upéicha Josue ojapo avei, omboyke'ýre Ñanderuete ñe'ẽ Ha'e he'iva'ekue guive Moiséspe. 16 Josue omoimbaite ipoguýpe umi yvy, umi cérro, pe Négev, Gosen yvy tuichakue, umi yvype (ñunguera) Jordan peve, umi cérro ha umi ñu oĩva Israelpe, 17 Halac cérro guive, ojupíva Seir gotýo, Baalgad peve, oĩva Líbano ñume, Hermon cérro guýpe; oapresa avei mayma hetã ruvichakuérape, ha ojukapa ichupekuéra. 18 Heta ára pukukue Josue oiko ñorairõme ko'ã tetã ruvicha ko'áva ndive. 19 Ndaipóri peteĩ táva oikéva jekupytýpe Israel ñemoñarenguéra ndive, umi Hevgua oikova'ekue Gabaonpemante; opaite ambue tavakuéra Israelguakuéra ohundipa. 20 Ko'ã mba'e ou Ñanderuetégui, Ha'e voi ombopy'a hatãgui ichupekuéra oñemoĩ haña Israel rehe oñehundi haña ñorairõme. Israelguakuéra ndoiporiahuverekói ichupekuéra, ohapomondoro uvei ichupekuéra, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 21 Umi ára umívape Josue ojapo avei sarambiguas umi Anacguakuéra apytépe, oikóva Hebron, Debir, Anab, mayma Juda ha Israel cérro rupi; Josue ohundi ichupekuéra ha itavakuéra avei. 22 Umi Anacgua nahembyvéi peve Israel ñemoñarenguéra yvýpe; Gáza, Gat ha Asdodpemante hemby mbovymi. 23 Josue omoimbaite pe yvy ipoguýpe, Ñanderuete he'i hagueichaite Moiséspe; ha Josue omboja'o Canaan yvy Israel tribukuéra pa'ũme, imba'etee ramo; ha pe yvy opytu'u ñorairõgui.

Joshua 12

1 Ko'áva hina umi mburuvicha Israel ñemoñarenguéra ojukava'ekue ha upéi oñemomba'eva'ekue ijyvýre oĩva Jordan mboypýri, kuarahyresẽ gotýo, Arnon yakã guive Hermon cérro peve, ha pe Araba tuichakue javeve kuarahyresẽ gotýo: 2 Sehon, Amorguakuéra ruvicha, oikova'ekue Hesbónpe, ha oñemomba'eva'ekue Aroer guive, péva opytahína pe Arnon yakã rembe'ýpe, ha Galaad ñu mbyte guive, Jaboc yakã meve, péva Amon ñemoñarenguéra retã rembe'y; 3 ha pe Araba, pe Cinerot rehegua Yguasu (Mar Galiléa) guive, kuarahyresẽ gotýo; ha pe Jordan Araba rehegua ysyry rembe'y ñuguasu rupi oñuahẽ meve Yguasu Jukyry pegua (Mar Saládo), kuarahyresẽ gotýo; ha Betjesimot rape rehe, oñuahẽ meve Pisga cérro yke peve. 4 Ohundi avei Og, Basan ruvichápe, hembyva'ekue Refayguakuéragui (gigante) ha oikova'ekue Astarot ha Edreípe. 5 Ha'e oñemomba'eva'ekue Hermon cérrore, Salca rehe, Basan tuichakue rehe, Gesur ha Maaca rembe'y peve, ha pe Galaad mbytere peve, pe ambue Galaad mbytere Sehon, Hesbon ruvicha mba'e. 6 Ko'ávape Moises, Ñanderuete rembiguái ha Israel ñemoñarenguéra ojukava'ekue; ha Moises ome'ẽ ijyvyrã Rubengua, Gadgua ha Manases tribu mbyterépe ghuarã. 7 Ko'ávahína umi mburuvichaguasu Josue ha Israel ñemoñarenguéra ojukava'ekue, pe Jordan rembe'y ágoty, kuarahyreike gotýo, Baalgad guive opytáva, Líbano ñume, Halac cérro peve, péva opyta Seir gotýo ha Josue ome'ẽ Israel tribukuérape ko yvy tuichakue imba'erã ramo, ha'e omboja'o haguéicha ichupekuéra; 8 umi cérro, umi yvype Jordan peve, umi cérro yke, pe desiérto, ha pe Négev, umi Hetgua, Amorgua, Canaangua, Ferezgua, Hevgua ha Jebusgua yvy; ko'ã mburuvichaguasu Israelguakuéra ojukava'ekue: 9 Pe Jerico pegua, upéi Háí pegua, Háí opyta Betel ypýpe, 10 Jerusalen pegua, Hebron pegua, 11 Jarmut pegua, Laquis pegua, 12 Eglon pegua, Gézer pegua, 13 Debir pegua, Géder pegua, 14 Horma pegua, Arad pegua, 15 Libna pegua, Adulam pegua, 16 Maqueda pegua, Betel pegua, 17 Tapúa pegua, Héfer pegua, 18 Afec pegua, Saron pegua, 19 Madon pegua, Hazer pegua, 20 Simron-meron pegua, Acsaf pegua, 21 Taanac pegua, Meguido pegua, 22 Cedés pegua, Jocneam pegua, Jocneam oĩ Cármelo ypýpe, 23 Dor pegua, oĩva Dor yvýpe, Goim pegua, oĩva Gilgálpe, 24 Tirsá pegua, oñondivepa oĩ 31 táva ruvicha.

Joshua 13

1 Josue itujáma ramo, Ñanderuete he'i ichupe: Ndetujáma, ha heta áñoma reikove, hemby heta yvy peñemomba'eva'eräva gueteri. 2 Ko'ã yvy hemby gueteri: Umi Filisteaygua yvy tuichakue ha umi Gesurgua yvy tuichakue, 3 Sihor guive, opytáva Egíptogui, kuarahyresẽ gotýo, Ecron retã rembe'y yvatevogua peve, upéva ojererekóva Canaanguakuéra mba'e ramo, umi 5 mburuvicha Filisteaygua táva, Gáza, Asdod, Ascalon, Gat ha Ecron, avei umi Avgua yvy; 4 yvy gotýo umi Canaangua yvy tuichakue javeve ha Mehara, umi Sidongua mba'e, Afec peve ha umi Amorgua retã rembe'y peve; 5 Giblayguakuéra yvy ha pe Líbano yvy tuichakue kuarahyresẽ gotýo Baalgad Hermon cérro ñepyrüha guive Hamat jaikeha peve; 6 mayma umi oikóva umi cérro rehe, Líbano guive Misrefotmaim peve, mayma Sidonguakuéra; Che ahundipáta Israel ñemoñarenguéra renodépe. Emboja'ónteke ko'ã tetã yvy Israelguakuérape guarã po'a jeporavo (sortéo) rupi imba'erã ramo, Che ha'e haguéicha ndéve. 7 Emboja'o katu ko yvy kóva umi 9 tríbu ha Manases tríbu mbytere apytépe imba'etee ramo. 8 Umi Rubengua, Gadguakuéra ha Manases tríbu mbytere oguerékoma imba'eteéva, Moises ome'ëmava'ekue ichupekuéra Jordan mboypýri, kuarahy resẽ gotýo. 9 Aroer guive, opytáva Arnon ysyry rembe'ýpe, ha umi táva opytáva pe ñu mbyte guive ha pe yvype Medéba guive Dibon peve. 10 Mayma Sehon tavakuéra, Amorgua ruvicha oikova'ekue Hesbónpe, Amon ñemoñarenguéra retã rembe'y peve; 11 ha Galaad ha umi Gesurgua ha Maacatguakuéra retã, ha pe Hermon cérro pukukue ha Basan yvy tuichakue Salca peve. 12 Ha Og retã tuichakue opytáva Basánpe, oisãmyhyva'ekue Astarot ha Edreípe, umi opytava'ekue Refaitguakuéra rembyrégui; Moises ombopoguyva'ekue, ha omosëva'ekue ichupekuéra ijyvygui. 13 Umi Gesurgua ha Maacatguakuérape katu Israel ñemoñarenguéra nomosëi, oiko gueteri hikuái Israelguakuéra apytépe ko ára peve. 14 Moises nome'ëiva'ekue Levi tríbupe ijyvy teerã, Ñanderuete, Israel Jára kuave'ëmbynguéra imba'erã, ha'e he'i haguéicha ichupekuéra. 15 Moises ome'ë Ruben tríbu ñemoñarenguérape hogaguasu hetaháicha: 16 Ijyvy Aroer guive opytáva Arnon yakã rembe'ýpe ha umi táva opytáva pe ñu mbytepe, ha pe yvype Medéba peve. 17 Hesbon itava'ikuéra reheve, opytáva pe ñuguasúpe: Dibon, Bamotbaal, Betbaalmeon, 18 Jahaz, Cademot, Mefaat, 19 Quiriataim, Sibma, Zaretsahar opu'áva cérro ru'áme, pe ñuguasúpe, 20 Bet-peor, Pisca ykére, Betjesimot, 21 ha opaite ambue táva ñuguasu pegua, ha Sehon, Amorguakuéra retã ruvicha yvy tuichakue, péva ha'e oisãmyhyva'ekue, Hesbon guive, Moises ojukava'ekue ichupe, ha umi Madian ruvichakuéra Evi, Requem, Zur, Hur ha Rebápe, ko'áva oíva'ekue Sehon poguýpe. 22 Israel ñemoñarenguéra ojuka avei kyse pukúpe Balaam, Beor ra'ýpe, upe imba'ekuaava'ekue, ha hendive heta ambuekuérape. 23 Ha pe ysyry Jordan opytáva Ruben ñemoñare yvy rembe'y kuarahyreike gotýo, kóva ningo Ruben mba'etee hogaguasu heta háicha, opaite táva ha tava'ikuéra reheve. 24 Upéicha Moises ome'ë avei Gad tríbupe , hogaguasu heta háicha. 25 Ijyvy ningo Jazer ha opaite Galaad tavakuéra, ha umi Amon ñemoñare yvy mbytere Aroer peve, opytáva Raba rovái. 26 Ha Hesbon guive Ramat-mizpa ha Betonim peve; ha Mahanaim guive Debir rembe'y peve. 27 Ha pe yvype oíva, Betaram, Betnim-ra, Sucot ha Zafon, ko'áva hemby Sehon, Hesbon retã ruvicha yvygui; Jordan rembe'y ha Cinerot Yguasu (Mar Galiléa) rembe'y peve, Jordan mboypýri, kuarahyresẽ gotýo. 28 Ko yvy opyta Gad ñemoñarenguérape guarã imba'etee ramo hogaguasukuérape guarã, opaite táva ha itava'ikuéra reheve. 29 Moises ome'ë avei Manases tríbu mbyterépe imba'etee ramo; hogaguasukuéra heta háicha. 30 Ijyvy opyta Mahanaim, Basan tuichakue, ha Og, Basan ruvicha, yvy tuichakue, ha Jair tava'ikuéra Basan pegua, 60 táva, 31 ha Galaad yvy mbytere, Astarot ha Edrei, ko'ã táva opyta Basánpe, Og oisãmyhy haguépe ko yvy opyta Maquir ñemoñare mbyterépe guarã, hogaguasu heta háicha. 32 Ko yvy Moises omboja'ova'ekue Moab ñúme, Jordan mboypýri, Jerico rovái, kuarahyresẽ gotýo. 33 Levi tríbupe katu Moises nome'ëi ijyvyrã; Ñanderuete, Israel Jára ningo, oñangarekova'erã hesekuéra, ha'e he'i haguéicha ichupekuéra.

Joshua 14

1 Ko'ã Israel tríbu ojapyhyva'ekue ijyvyrã Canaan retãme, pa'i Eleazar, Josue, Nun ra'y ha umi Israel tríbu ruvichakuéra omboja'o ichupekuéra. 2 Po'a jeporavo rupi oñeme'ë Canaan yvy 9 tríbupe ha peteí tríbu mbyterépe imba'etee ramo, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 3 Ha umi ambue mokõi ha peteí tríbu mbyterépe oñeme'ëma imba'e tee ramo Jordan mboypýri; ha Leviguakuérape katu noñeme'ëi ijyvy teerã ijapytepekuéra. 4 Jose ra'ykuéragui oiko mokõi tríbu , Manases ha Efrain; ha Leviguakuérape noñeme'ëi yvy imba'eteerãva, oñeme'ënte

ichupekuéra tavakuéra oiko haña, ha umi táva jere rehegua ñu hymbakuérape guarã. 5 Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe, péicha Israel ñemoñarenguéra omboja'ó pe yvy péva. 6 Juda ñemoñarenguéra ou Josue rendápe, Gilgálpe, ha Caleb, Jefone ra'y, peteĩ Cenezgua, he'i ichupe: Nde reikuaa voi Ñanderuete he'iva'ekue Moiséspe, Ñanderuete rembiguái, Cades-barnéape, cherehe ha nderehe. 7 Che aguererekókuri 40 año Moises, Ñanderuete rembiguái, chemondo ramoguare Cades-barnéaguí amaña ñemi haña ko yvýre; ha che ambohasa ichupe pe marandu añandu háicha che py'apýpe. 8 Ha che irũnguéra, chemoirũva'ekue, omokangy Israelguakuéra py'apy: Che katu cheñe'ẽrendu hekoitépe Ñanderuete, che Jára he'ívape. 9 Upéramo Moises ome'ẽ iñe'ẽ he'ívo: Añetehápe pe yvy nde py opyrũva'ekue rehe opytáta nde ha nde ra'yrekuéra mba'etee ramo opaite ára peve, rejapógui hekoitépe Ñanderuete, che Jára rembipota. 10 Ha péina, Ñanderuete chemoingove ko'ã 45 año pukukue Ñanderuete he'íha ára guive ko'ã ñe'ẽ Moiséspe, Israel oiko ramoguare desiérto rehe; ha péina ága aguerekóma 85 año . 11 Ha chembarete gueteri pe ára Moises chemondo ramoguaréicha; chembarete gueteri, aime aha hañuáicha ñorãirõme térã ajapo haña oimeraẽ ambue tembiapo. 12 Eme'ẽna chéve ko'ága ko cérro , Ñanderuete oñe'ẽva'ekuégui, nde voi rehendu avei pe ára pévape oiko hague gueteri Anacguakuéra, ha oíha avei upépe umi táva tuicháva ha ikorapy jere ijyvatéva. Ikatu Ñanderuete oĩ chendive, ha amosẽta ichupekuéra, Ñanderuete he'i haguéicha. 13 Upéramo Josue ohovasa ichupe, ha ome'ẽ Caleb, Jefon ra'ýpe, Hebron imba'etee ramo. 14 Upéicha Hebron opyta Caleb, Jefone ra'ýpe guarã ko ára kóva peve, oikógui hekoitépe Ñanderuete, Israel Jára rapykuéri. 15 Ha Hebron hérava'ekue ymave Quiriatarba; Arba kuri peteĩ kuimba'e tuichaitereivéva Anacguakuéra apytépe, ha pe yvy opytu'u ñorãirõgui.

Joshua 15

1 Pe yvy oñeme'ẽva'ekue po'a jeporavo rupi Juda tríbupe oñuahẽkuri Edom retã rembe'y peve, ha pe Zin desiérto opyta ichupe hetã rembe'y yvy gotyogua ramo. 2 Ha ijyvy rembe'y sur pegua oñepyrũ Yguasu Jukyry, (Mar Muérto) rembe'y apýra paha guive, 3 ha ojepyso Acrabim jejupíha peve, ha ohasa Zin desiérto rupi ha oñuahẽ Cades-barnéa peve, ha ohasa ohóvo Hezrónpe, ha ojupi Adar gotýo ha ojere oñuahẽ haña Carca peve. 4 Upégui ohasa Asmon rupi oñuahẽ Egípto yakã meve, oikéva Yguasu Mediterráneo, kóva hina pende yvy rembe'y sur pegua. 5 Ha hetã rembe'y kuarahyresẽ gotýo Yguasu Jukyry rembe'y guive pe Jordan ho'aha peve ipype. Ha hembe'y nórte pegua oñepyrũ Jordan ysyry juru guive, 6 ha ojepyso ohóvo Bethogla rupi, ohasa Betaraba yvatévo, ha upégui oho Ruben ra'y Bohan itaguasu peve. 7 Upéi Acor ñu guive oho Debir peve ha ojere nórtepe Gilgal peve, opytáva Adumin rovái, kóva opyta yakã sur pegua, ha ohasa ohóvo Ensemes y renda peve, ha upégui osẽ Rogel yvu peve. 8 Upéi ojupi ohóvo Hinom ñemoñarenguéra välle rupi oñuahẽ meve Jebusgua yvýpe, péva hina Jerusalen. Upégui ohasa pe cérro ru'ã rupi opytáva Hinom cerrokuéra pa'ũ rovái, kuarahyreike gotýo, péva opyta Refaim välle apýrape, iyyke nórte pegua gotýo. 9 Upéi ijyvy rembe'y ojere pe cérro ru'ã guive Neftoa yvu peve, ha ohasa umi táva Efron cérro pegua, ojere haña Baala peve, péva hina Quiriat-jearim. 10 Baala guive ijyvy rembe'y ojere kuarahy reike gotýo oñuahẽ meve Seir cérrope ; ha ohasa Jearim cérro ypy rupi yvate gotýo, pevahína Quesalon, ha oguejy Bet-semes rupi, oñuahẽ meve Timnátpe. 11 Ha upéi oho Ecron ypýpe, yvate gotýo; ojere Siciónpe, ha ohasa Baala cérro , ha Jabneel rupi oñuahẽ meve Yguasu Mediterráneo peve. 12 Ha ijyvy rembe'y kuarahyreike gotýo ningo pe Yguasu Mediterráneo. Kóva Juda tríbu yvy rembe'y jerekuévo hogaguasukuérape guarã. 13 Ha Caleb, Jefone ra'ýpe oñeme'ẽ Quiriatarba, Anac ru táva, pevahína Hebron, Juda ñemoñarenguéra apytépe, Ñanderuete he'i haguéicha Josuépe. 14 Ha Caleb omosẽ upégui mbohapyve Anac ra'ykuérape: Sesai, Ahiman ha Talmápe. 15 Kóva rire ojupi Debirpe; Debir herava'ekue ymave Quiriat-sefer. 16 Ha Caleb he'i: Pe ipu'akátava pe táva Quiriat-Sefer rehe, che ame'ẽta ichupe che rajy Acsa, hambirekorã ramo. 17 Otoniel, Cenez ra'y, Caleb ryvy, omoĩ pe táva ipoguýpe; ha Caleb ome'ẽ ichupe itajýra Acsa hambirekorã ramo. 18 Ha omenda rire, Acsa omoinge iména akãme ojerure haña itúvape yvy oñeñemitý haña. Uperire katu Acsa oguejývo ibúrro árigui Caleb oporandu ichupe: Mba'épa ojehu ndéve. 19 Ha Acsa he'i ichupe: Eme'ẽna chéve peteĩ jopói; reme'ẽma chéve yvy Négevgui, eme'ẽna chéve avei y. Upéramo Caleb ome'ẽ ichupe umi yvu nórte pegua ha umi sur pegua. 20 Kóva hina Juda tríbu yvy hóga guasukuérape guarã. 21 Ko'ã Juda tríbu tavakuéra oíva hetã rembe'y sur gotýo, Edom retã rembe'y gotýo: Cabseel, Éder, Jagur, 22 Cina, Dimon, Adada, 23 Cedes, Hazor,

Itnan, 24 Zif, Télem, Bealot, 25 Hazorhadata, Queriot, Hezron (péva hína Hazor), 26 Amam, Sema, Molada, 27 Hazar-gada, Hesmon, Betpélet, 28 Hazar-sual, Beerséba, Bizotia, 29 Baala, Ijim, Esem, 30 Eltolad, Quesil, Horma, 31 Siclag, Madmana, Sansana, 32 Lebaot, Silhim, Ain ha Rimon; oñondivepa oĩ 29 táva, itava'ikuéra reheve. 33 Pe yvype guasúpe: Estaol, Zora, Asena, 34 Zanoa, En-ganim, Tapua, Enam, 35 Jarmut, Adulam, Soco, Azeca, 36 Saaraim, Aditaim, Gederah ha Gederotaim; 14 táva, itava'ikuéra reheve. 37 Upéi Zenan, Hadasa, Migdalgad, 38 Dilean, Mizpa, Jocteel, 39 Laquis, Boscot, Eglon, 40 Cabon, Lahmam, Quitlis, 41 Gederot, Betdagon, Naama ha Maqueda; 16 táva, itava'ikuéra reheve. 42 Libna, Éter, Asan, 43 Jifta, Asena, Nezib, 44 Keila, Aczib ha Maresa; 9 táva, itava'ikuéra reheve. 45 Ecron, itáva ha itava'ikuéra reheve: 46 Ecron guive Yguasu peve, umi táva opytáva Asdod ypýpe itava'ikuéra reheve. 47 Asdod ha itava'ikuéra reheve, Gáza itava'ikuéra reheve, Egípto ysyry peve, ha pe Yguasu Mediterráneo hembe'y pegua reheve opyta Juda yvy rembe'y kuarahy reike gotýo. 48 Ha umi cérro rehe: Samir, Jatir, Soco, 49 Dana, Quiriatsana (héra avei Debir), 50 Anab, Estemoa, Anim, 51 Gosen, Holon ha Gilo; 11 táva, itava'ikuéra reheve. 52 Arab, Duma, Esan, 53 Janum, Bettapúa, Afeca, 54 Humta, Quiriat-arba (péva hína Hebron) ha Sior; 9 táva, itava'ikuéra reheve. 55 Maon, Carmel, Zif, Juta, 56 Jizreel, Jodeam, Zanoa, 57 Haq-cain, Gibéa ha Timnat; 10 táva, itava'ikuéra reheve. 58 Halhul, Betsur, Gedor, 59 Maarat, Betanot ha Eltecon; 6 táva, itava'ikuéra reheve. 60 Quiriat-baal (péva hína Quiriat-Jearim) ha Raba; mokõi táva, itava'ikuéra reheve. 61 Pe desiértope : Betaraba, Midin, Secaca, 62 Nibsan, ha pe táva jukyty pegua ha Engadi; 6 táva, itava'ikuéra reheve. 63 Ha umi Jebusguápe táva Jerusalen, Juda ñemoñarenguéra ndaikatúi omosẽ ichupekuéra; ha Jebusguakuéra opyta Jerusalénpe, Juda ñemoñarenguéra apytépe ko ára peve.

Joshua 16

1 Jose ñemoñarenguérape ġuarã oñeme'ẽ po'a jeporavo rupi pe yvy opytáva Jordan guive Jerico rovái, Jerico yvukuéra, kuarahyresẽ gotýo, ohasa pe desiérto oġuahẽ meve Betel cérrope . 2 Ha Betélgui, oñehenoiva'ekue Luz ohasa umi Arquigua yvy pukukue rupi Atarot peve, 3 ha oġuejy kuarahyreike gotýo umi Jafletgua yvy gotýo, Bet-Horon yvy rembe'y peve ha upéi ohasa Gezer rupi, opa peve Yguasu Mediterráneo. 4 Jose ñemoñarenguéra, Manases ha Efraínpe oñeme'ẽ ijyvyrã: 5 Efraín ñemoñare yvy hogaguasukuérape ġuarã, ijyvy rembe'y kuarahyresẽ gotýo oñepyrũ Atarotadar guive Bethoron, pe yvateoygua peve, 6 ha ohove Yguasu (Mar Mediterráneo) peve; ha nórtepe osẽ Micmetat guive kuarahyresẽ gotýo Taanatsilo peve, ha upéagui ohasa Janoápe. 7 Janoágui oġuejy Atarot ha Naarátpe, oja Jerico rehe ha opa ysyry Jordánpe. 8 Tapuágui oho kuarahyreike gotýo, Cana yakã rupi, ha opa Yguasu Mediterráneo. Kóva hína Efraín ñemoñarenguéra yvy, hogaguasukuérape ġuarã. 9 Ha oĩve gueteri umi táva oñemboykeva'ekue Efraín ñemoñarenguérape ġuarã Manases ñemoñare yvy apytépe, itava'ikuéra reheve. 10 Nomosẽi katu hikuái umi Canaangua oikóva Gezérpe; opyta uvei hikuái Efraín apytepekuéra ko ára peve, ha oiko hikuái Efraín rembiguái ramo.

Joshua 17

1 Ojeity po'a jeporavo Manases tríbupe ġuarã, ha'e Jose ra'y ypykue. Manases ra'y ypykue, Maquir, kóva Galaad ru. Maquir peteĩ kuimba'e ipy'aguasúva ha oñeme'ẽ ichupe Galaad ha Basan imba'e ramo. 2 Ha ojeity avei po'a jeporavo ambue Manases ra'ykuérape ġuarã hogaguasu heta háicha, umía ha'e Abiezer, Helec, Asriel, Siquem, Hefer ha Semida; ko'áva Manases ra'y, Jose ra'yre, hogaguasukuéra rupi. 3 Ha Zelofehad, Hefer ra'y, Galaad ra'yre, Maquir ra'yre, Manases ra'yre katu, ndaita'yrai, itajýramante, péicha hína herakuéra: Maala, Noa, Hogla, Mílca ha Tirsá. 4 Ko'áva ou pa'i Eleazar ha Josue, Nun ra'y ha karai ancianokuéra rendápe ha he'i ichupekuéra: Ñanderuete he'íkuri Moiséspe ome'ẽ haġua avei oréve peteĩ yvy pehẽngue ore pehẽnguekuéra apytépe. Ha Jose ome'ẽ ichupekuéra ijyvyrã ipehẽnguekuéra apytépe, Ñanderuete he'i haguéicha. 5 Péicha Manases tríbupe ġuarã oñeme'ẽ 10 yvy pehẽngueguasú imba'erã ramo ha hi'ári Galaad ha Basan yvy, opytáva pe Jordan mboypýri (Jordan rembe'y asúpe). 6 Upéicha oñeme'ẽ avei Manases rajykuérape ijyvy ita'yra kuéra apytépe; ha Galaad yvy opytákuri ambue Manases ra'ype. 7 Ha Manases yvy ojepyso Aser yvy guive Micmetat peve, opytáva Siquem rovái, ha oho sur gotýo Tapúa ypy peve. 8 Pe táva Tapúa Efraín mba'e; pe yvy ijerekuévo katu opyta Manaséspe ġuarã. 9 Ijyvy

rembe'y oquejy Cana yakã (arróyo) meve. Ko'ã Efrain táva opyta ko yakã sur gotýo, Manases tavakuéra pa'ũme; ha Manases yvy rembe'y opyta ko yakã nórte guive, ho'a peve Yguasú Meditarráneo. 10 Efrain opyta sur gotýo, ha Manases nórte gotýo, ha hembe'y pe yguasú; ha oja Aser yvy rehe nórte gotýo, ha Isacar yvy rehe kuarahyresê gotýo. 11 Ha Manases oguereko avei Isacar ha Aser yvýpe ko'ã táva: Betsean ha itava'ikuéra, Ibleam ha itava'ikuéra, Dorgua tava'ikuéra, Endorgua tava'ikuéra, Taanacgua tava'ikuéra, ha Meguidoigua tava'ikuéra ko'ã mbohapy táva paha opyta mbohapy cérro michĩva ári. 12 Ha Manases ñemoñarenguéra ndaikatúi omosê Canaanguakuérape ko'ã 4 táva tuichávagui (itava'ikuéra katu ho'a Israelguakuéra pópe), upévore Canaanguakuéra oñemoi Israelgua rehe. 13 Israel ñemoñarenguéra katu oñemombarete porã rire oheja umi Canaangua oiko hembiguaí ramo ha nomosêvéi ichupekuéra. 14 Ha umi Jose ñemoñare oñe'ê Josuépe, ha he'i: Mba'érehepa peme'ëra'e oréve peteĩ po'a jeporavo rupinte peteĩ yvy pehẽngueguasú ore mba'erã ramo, ore ningo peteĩ tetã tuicháva, ha Ñanderuete orerovasa porãgui ko ára kóva peve, roikotevéve yvy rehe. 15 Ha Josue he'i ichupekuéra: Oime ramo peẽ peteĩ tetã tuicháva, ha pende yvy imichĩ ramo tapeho umi Ferezgua ha Refaygua ka'aguype ha peity ika'aguy pene mba'erã ramo. 16 Ha umi Jose ñemoñare he'i: Ko ka'aguy ndaorerupitypamo'ãi; ha mayma Canaangua oikóva ñuguasúpe, oguereko cárro hierroguiguáva ; umi Betseangua ha itava'ikuérape, ha umi oikóva Jizreel cerrokuéra pa'ũme avei. 17 Upéramo Josue he'i jevy Jose rogayguakuérape, Efrain ha Manasespe: Peẽ peteĩ tetã tuicháva, ha peẽ penembarete ramo natekotevéi pepyta peteĩ yvy pehẽngueguasúpente. 18 Pende ka'aguy ha penderehe ija'e'ýva ka'aguy ituicha, upévore peity ha peguerékóta heta kokue rendaña, ha uperire katuate pembopoguýta avei umi Ferezgua ha Refayguakuérape, oguereko ramo jepe cárro hierroguiguáva ha imbarete ramojepe hikuái.

Joshua 18

1 Mayma Israel ñemoñarenguéra oñembyaty Sílope, peteĩ atyguasúpe ha omopu'ã hikuái upépe pe óga jojohuha ombopoguy haguére Canaan retãnguérape. 2 Ha Israel tríbu apytépe hemby gueteri 7 tríbu oguereko'ýva ijyvyteéva. 3 Ha Josue he'i Israelguakuérape: Araka'e pevêpa peneate'ýta peñemomba'e haña pende yvyrá rehe, Ñanderuete, pende rukuéra Jára ome'ëmava'ekue peẽme. 4 Peiporavo mbohapy kuimba'e peteĩteíva pende tríbu apytégui, che amondo haña ichupekuéra omaña porã haña pe yvýre, ha tohai mba'eichaitépa ñamboja'ova'erã pe yvy umi 7 tríbupe guarã imba'etee ramo. 5 Ha omboja'óta hikuái pe yvy 7 hendápe; ha Juda opytáta ijyvýpe sur gotýo, ha umi Jose róga reheguáva opytáta hikuái imba'ekuérape nórte gotýo. 6 Peẽ pehaíta kuartia rehe mba'eichaitépa pemboja'óta ha moĩte rupípa ohasáta ko'ã 7 yvy pehẽngueguasú rembe'y, ha che aityta peẽme po'a jeporavo, Ñanderuete, Ñandejára renondépe. 7 Ha Leviguakuérape katu noñeme'ëmo'ãi yvy pehẽngueguasú pende apytépe, pa'ikuéra oguerékóva Ñanderuete ndive guarã imba'eteéva; Gad, Ruben ha Manases tríbu mbyterépe, Moises, Ñanderuete rembiguái ome'ëma ijyvy Jordan mboypýri, kuarahyresê gotýo. 8 Ha umi kuimba'e umíva opu'ã oho hañaicha, ha Josue he'i ichupekuéra: Tapeho ha pehecha porã pe yvy ha pemboja'o, ha peju jevy che rendápe, che aity haña peẽme po'a jeporavo Ñanderuete renondépe, Sílope. 9 Umi kuimba'e oho ohecha haña pe yvy, ha omboja'o hikuái 7 hendápe itavakuéra rupi ha omoĩ rire peteĩ kuatiápe, ou jevy hikuái Sílo rekohápe, Josue oĩháme. 10 Ha Sílope Josue oity ichupekuéra guarã po'a jeporavo Ñanderuete renondépe; opaite tríbu ohupity haña ijyvyteeráva. 11 Ha Benjamin yvy oñeguenohẽ po'a jeporavo rupi hogaguasu oĩ heta háicha; ha ijyvy opyta Juda ha Jose ñemoñarenguéra yvypa'ũme. 12 Ijyvy rembe'y nórte gotýo osê Jordan guive, ha ojupi Jerico yvate gotýomi, oñuahẽ meve kuarahyreike gotyogua cérrope , ha ou Bet-aven desiértope , 13 upégui ohasa Luz (péva hína Betel) sur gotýomi, ha oquejy Atarot-adárgui pe cérro opytáva sur gotýo, Bethoron yvy gotyogua peve. 14 Ha ojere kuarahyreike gotýo pe cérro opytáva Bethoron rovái sur gotýo ha ou osê Quiriat-baálpe (pevahína Quiriat-jearim), ko táva Juda ñemoñarenguéra mba'e, kóva ningo kuarahyreike gotyogua yvy rembe'y. 15 Ha hembe'y sur gotyogua opyta Quiriat-jearim apýra guive, ha osê kuarahyreike gotýo, Neftoa yvukuéra oĩháme. 16 Upéi oquejy Hinom ñuguasú roaigua cérro apýra peve, péva opyta Refaim ñuguasú yvatévo ha upéi oquejy Hinom ñume, Jebusguakuéra yvy gotýo, upéi oñuahẽ Rogel pegua yvukuéra peve. 17 Upégui oñemboyke yvate gotýo ha osê En-seméspe, ha upéguive Gelilot peve, opytáva Adumin yvy ijyvatévape ha upégui oquejy Bohán itaguasúpe, Bohán, Ruben ra'y yvy. 18 Upéi oho Arabágui yvatéomi, ha oquejy Jordan yvypépe. 19 Ha ohasa

Bet-hoghlágui, Yguasu Jukyry apýra peve pe Jordan oikehápe Mar Muértope, kóa ningo ijyvy rembe'y sur gotyogua. 20 Ha pe Jordan ijyvy rembe'y kuarahyresẽ gotýo opyta Benjamin ñemoñarenguéra yvy rembe'ykuéra ijerekuévo, hogaguasu heta háicha. 21 Ko'áva ningo Benjamin táva, hogaguasukuérape ġuarã: Jerico, Bet-hogla, Emec-casis, 22 Betaraba, Zemaraim, Betel, 23 Avim, Para, Ofra, 24 Quefar-haamoni, Ofni ha Gaba; 12 táva, itava'ikuéra reheve; 25 Gabaon, Rama, Beerot, 26 Mizpa, Quefira, Mosah, 27 Réquem, Irpeel, Tarala, 28 Zela, Elef, Jebus (pevahína Jerusalem), Gibeá ha Quiriat; 14 táva itava'ikuéra reheve. Ko'ã táva hogaguasukuérape ġuarã.

Joshua 19

1 Pe po'a jeporavo mokõiha osẽ Simeónpe ġuarã, hogaguasukuérape ġuarã; ha ijyvy opyta umi Juda ñemoñarenguéra yvy pa'ũme. 2 Ha oguereko hikuái itavakuéra ramo Beerséba, Seba, Molada, 3 Hazarsual, Bala, Ezem, 4 Eltolad, Betul, Horma, 5 Siclag, Bet-marcabot, Hazar-susa, 6 Bettlebaot ha Saruhen; 13 táva, itava'ikuéra reheve; 7 Ain, Rimón, Éter ha Asan; irundy táva, itava'ikuéra reheve; 8 ha maymaite umi tava'i opyta itáva jerekue rehe Baalatbeer peve, oñembohéra avei Ramat, Négev pegua, kóa ningo Simeon tríbu yvy hogaguasukuérape ġuarã. 9 Pe yvy oñeme'ẽ po'a jeporavo rupi Juda tríbu yvy pehẽngue ituichaiterei, upévagui ojepe'a Juda tríbu yvýgui ha oñeme'ẽ po'a jeporavo rupi Simeon tríbupe imba'etee ramo, upéicha Simeon oiko Judayguakuéra apytépe. 10 Pe po'a jeporavo mbohapyha osẽ Zabulon tríbu ha hogaguasukuérape ġuarã ha ijyvy oho Sarid peve. 11 Ijyvy rembe'y oñepyrũ kuarahyreike gotýo Maralágui, ha oġuahẽ Dabeset peve, ha upégui oho pe yakã Joceneam peve; 12 ha ojere Saridgui kuarahyresẽ gotýo, Quislottabor rembe'y peve, osẽ Daberátgui ha ojupi Jafía peve. 13 Upégui ohasa Gat-héfer ha Ita-cazin yke kuarahyresẽ gotýo rupi, ha osẽ Rimónpe ojerévo Neágui. 14 Ha upéi nórtte gotýo, ojere oho Hanaton gotýo, ha ou osẽ Iftah-el cerrokuéra pa'ũme. 15 Ha avei Catat, Naalal, Simron, Idala ha Belen; 12 táva, itava'ikuéra reheve. 16 Kóa Zabulon ñemoñarenguéra mba'etee hogaguasukuérape ġuarã, itáva ha itava'ikuéra reheve. 17 Pe po'a jeporavo irundyha osẽ Isacárpe ġuarã, oñeme'ẽ haġua Isacar rogaguasukuérape heta háicha. 18 Ha ijyvy oĩ ko'ã táva: Jizreel, Quesu-lot, Sunem, 19 Hafaraím, Sihon, Anaharat, 20 Rabit, Quision, Abez, 21 Remet, En-ganim, En-hada ha Bet-pases. 22 Ijyvy rembe'y oġuahẽ Tabor, Sahazima ha Bet-semes peve, ha opa ysyry Jordánpe; 16 táva, itava'ikuéra reheve. 23 Ko'áva ningo Isacar tríbu yvy hogaguasukuérape ġuarã; itáva ha itava'ikuéra reheve. 24 Pe po'a jeporavo 5-ha osẽ Aser tríbupe ha hogaguasukuérape ġuarã. 25 Ijyvy oĩ ko'ã táva: Helcat, Hali, Beten, Acsaf, 26 Alamelex, Amad ha Miseal; ha oġuahẽ Carmel peve kuarahyreike gotýo, ha Sihor-libnátpe, 27 upéi ojere kuarahyresẽ gotýo Betdagónpe ha oġuahẽ Zabulon yvýpe, Jftahel cerrokuéra pa'ũme yvate gotýo, Bet-émec ha Niélpe ha osẽ Cabúlpe nórtte gotýo, 28 Hebron, Rehob, Hamon ha Cana, Sidon táva tuichakue peve, 29 upégui ijyvy rembe'y ojere Rama gotýo, oġuahẽ meve Tírope, táva oñemombaretéva tápia yvate reheve, ha opia Hosa rupi, ha oġuahẽ Yguasu Mediterráneo peve, Aczib yvýpe, 30 Uma, Afec ha Rehob imba'e avei, oñondive 22 táva ha itava'ikuéra reheve. 31 Kóa ningo Aser tríbu, hogaguasukuérape ġuarã, itáva ha itava'ikuéra reheve. 32 Pe po'a jeporavo 6-ha osẽ Neftali tríbupe ha hogaguasukuérape ġuarã. 33 Ha ijyvy rembe'y ohasa Hélef, Alon-saananim, Adami-néceb ha Jabneel rupi oġuahẽ meve Lacum peve, ha opa Jordan ysyrype. 34 Upéi oho kuarahyreike gotýo Aznot-tabórpe, ha upégui ohasa Hucoc rupi oġuahẽ meve súrpe Zabulon yvy peve, kuarahyreike gotýo oja Aser yvy rehe, ha kuarahyresẽ gotýo oja ysyry Jordan rehe ha Juda yvýre. 35 Ha umi táva ikorapy jere yvatéva oĩ Sidim, Zer, Hamat, Racat, Cineret, 36 Adama, Rama, Hazor, 37 Ceddes, Edrei, En-hazor, 38 Iron, Migdalel, Horem, Betanat ha Betsemes; 19 táva itava'ikuéra reheve. 39 Koahína Neftali tríbu yvy hogaguasukuérape ġuarã; ko'áva ningo itáva ha itava'ikuéra. 40 Pe po'a jeporavo 7-ha osẽ Dan tríbupe ha hogaguasukuérape ġuarã. 41 Ijyvy oĩ: Zora, Estaol, Ir-semes, 42 Saalabin, Ajalon, Jetla, 43 Elon, Timnat, Ecron, 44 Elteque, Gibeton, Baalat, 45 Jehud, Bene-berac, Gatrimon, 46 Mejarcon ha Racon, ha opaite yvy opytáva Jope rovái. 47 Ko yvy imichĩgui Dan tríbupe ġuarã, oho hikuái ojeity haġua Lesem ári, ha omoĩ ipoguýpe ikyse puku rãimbépe, ha oñemomba'e hese hikuái ha oiko ipype; ha Lesem oñembohéra Dan, ituvakuéra réraicha. 48 Kóa ningo itríbu mba'e hogaguasukuérape ġuarã; ko'áva itáva ha itava'ikuéra. 49 Ha oñemboja'opa riréma Israel tribukuéra yvy, Israelguakuéra ome'ẽ avei Josue, Nun ra'ýpe, ilóte ijapytepekuéra; 50 Nande Ruete he'i háicha, oñeme'ẽva'erã ichupe pe táva ha'e ojerureva'ekue: Timnat-

sera, Efrain cérrope ; upéi ha'e omyatyrõ jevy pe táva oiko hağua ipype. 51 Ko yvy pa'i Eleazar, Josue, Nun ra'y ha tríbu ruvichakuéra ome'ëva'ekue Sílope po'a jeporavo rupi Israel tribukuérape , Ñanderuete renondépe, pe óga jojohuha rokẽme; ha peteĩteĩ tríbupe oñeme'ë ijyvy teerã.

Joshua 20

1 Ñanderuete oñe'ë Josuépe, ha he'i: 2 Eñe'ë Israel ñemoñarenguérape ha ere ichupekuéra: Peiporavo pende tavakuéra oñekañy hağua, Che ha'eva'ekue peẽme Moises rupi, 3 oñemohenda hağua upépe upe oporojukáva oimo'ã'y hágui ha ojapose'yre; ha oikóta peẽme ġuarã mo'ãha ramo, pe ojejukava'ekue pehẽnguégui. 4 Ha upe oikéva peteĩ ko'ã távape, oñembojava'erã umi karai anciáno rehe, oĩva pe táva rokẽme, ha omombe'u porãva'erã ichupekuéra ha toğuahẽ umi táva pegua apysápe pe ojehuva'ekue ichupe; ha ha'ekuéra omoingeva'erã itávape, ha omohendava'erã ichupe oiko hağua ijapytépe. 5 Ha pe ojejukava'ekue pehẽngue ou ramo hapykuéri, noñeme'ëmo'ãi ichupe ipópe, ojukágui hapichápe ojapose'yre, ha ndoguerekóigui hendive mba'eveichagua ñe'ë'api, ha'e omano mboyve. 6 Pe oporojukava'ekue opytava'erã pe távape oñembojovake peve ichupe ñembojovake rupi umi tavaygua renondépe, ha oikova'erã upépe omano meve pe pa'iguasu oikovahína umi árape, uperire ae ohokuaa jevy itáva ha hógape, pe távape ha'e okañy haguégui oúvo. 7 Upevarã ojeporavo Cedes, Galiléape, Neftali cérrope ; Siquem, Efrain cérrope , ha Quiriat-arba (pevahína Hebron), Juda cérrope . 8 Ha Jordan mboypýri, Jericógui kuarahyresẽ gotýo, oiporavo hikuái Beser, pe desiértope , pe ñuguasu Ruben tríbu yvýpe; Ramot, Galaádpe, Gad tríbu yvýpe; ha Golan, Basánpe, Manases tríbu yvýpe. 9 Ko'ãvahína umi táva ojeporavova'ekue mayma Israel tribukuéra ha tetã ambueyguápe ġuarã oikóva ijapytepekuéra, ohokuaa hağua ipype oimeraẽ ojukáva hapichápe ojukase'yre, ani hağua omano ha'e pe ojejukava'ekue pehẽngue po rupi, oñembojovakeha ára peve ichupe, pe táva rokẽme, umi tavaygua renondépe.

Joshua 21

1 Umi Levigua ruvicha ou pa'i Eleazar, Josue, Nun ra'y, ha umi Israel tríbu ruvichakuéra rendápe, 2 ha oñe'ë ichupekuéra Sílope, Canaan retãme, he'ívo: Ñanderuete he'ikuri Moises rupi oñeme'ë hağua oréve tavakuéra roiko hağua, ha pe ñu ijerekuévo ore rymbakuérape ġuarã. 3 Upéramo umi Israel ñemoñare ome'ë Leviguakuérape, umi táva ha umi ñu oĩva ijerekuévo, Ñanderuete he'i haguéicha ichupekuéra. 4 Ha umi Coatguápe ġuarã, Aaron ñemoñarenguéra, Levi tríbugui oñeme'ë po'a jeporavo rupi Juda, Simeon ha Benjamin tríbu yvýgui 13 táva. 5 Ha umi ambue Coat ra'yrekuérape ġuarã oñeme'ë po'a jeporavo rupi 10 táva Efrain, Dan ha Manases tríbu mbytere yvýgui. 6 Umi Gerson ra'yrekuérape ġuarã oñeme'ë po'a jeporavo rupi 13 táva, Isacar, Aser, Neftali ha Manases tríbu mbytere yvýgui oĩva Basánpe. 7 Ha umi Merari ñemoñare rogaguasukuérape ġuarã oñeme'ë Ruben, Gad ha Zabulon tríbu yvýgui 12 táva. 8 Upéicha Israel ñemoñarenguéra ome'ë po'a jeporavo rupi Leviguakuérape ko'ã táva iñunguéra reheve, oĩva itáva jerekuévo, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 9 Juda ha Simeon tríbu yvýgui raẽ oñeme'ë 10 po'a jeporavo rupi ko'ã táva Aaron ñemoñarépe, Coat rogaguasúpe ġuarã, ha'e Levi ra'y mokõiha: 11 Quiriat-arba, Anac ru mba'ekue, pevahína Hebron, Juda cérrope , ha pe ñu oĩva ijerekuévo. 12 Ko táva rehegua kokue ha itava'ikuéra oñeme'ëva'erã Caleb, Jefone ra'yype, imba'eteerã ramo. 13 Ha'ekuéra ome'ë Aaron ñemoñarenguérape Hebron ha pe ñu oĩva ijerekuévo táva mo'ãha ramo pe oporojukávape ġuarã; ha hi'ári oñeme'ë avei ichupekuéra ko'ã táva: Libna ha pe ñu oĩva ko táva jerekuévo, 14 Jatir iñu reheve, Estemoa iñu reheve, 15 Holon iñu reheve, Debir iñu reheve, 16 Ain iñu reheve, Juta iñu reheve ha Betsemes iñu reheve; 9 táva oñeme'ë ichupekuéra ko'ã mokõi tríbugui . 17 Ha Benjamin tríbugui oñeme'ë ichupekuéra irundy táva: Gabaon iñu reheve, Geba iñu reheve, 18 Anatot iñu reheve, Almon iñu reheve. 19 Ko'ã 13 táva oñeme'ë Aaron ñemoñarenguérape ha pe ñu oĩva itáva jerekuévo. 20 Ha umi ambue Coat ñemoñare rogaguasu hembývape, oñeme'ë ko'ã 4 táva po'a jeporavo rupi Efrain tríbugui : 21 Siquem iñu reheve, Efrain cérrope , táva mo'ãha ramo pe oporojukávape ġuarã; ha Gézer iñu reheve, 22 Kibsaím iñu reheve ha Bet-horon iñu reheve. 23 Ha Dan tríbugui oñeme'ë ichupekuéra 4 táva: Eltéque iñu reheve, Gibeton iñu reheve, 24 Ajalon iñu reheve ha Gat-rimon iñu reheve. 25 Ha Manases tríbu mbyterégui oñeme'ë ichupekuéra mokõi táva: Taanac iñu reheve ha Gatrimon iñu reheve. 26 Upéicha oñeme'ë Coat

ñemoñarenguéra rembyrépe ġuarã 10 táva ha umi ñu oĩva ijerekuévo. 27 Umi Levigua, Gerson rogaguasukuérape, oñeme'ẽ Manases tríbu mbyterégui mokõi táva: Golan, Basánpe, iñu reheve táva mo'ãha ramo oporojukávape ġuarã; ha Bees-tera iñu reheve. 28 Upéi Isacar tríbugui oñeme'ẽ ichupekuéra: Cison iñu reheve, Daberat iñu reheve, 29 Jarmut iñu reheve ha En-ganim iñu reheve. 30 Aser tríbugui avei 4 táva: Miseal iñu reheve, Abdon iñu reheve, 31 Helcat iñu reheve ha Rehob iñu reheve. 32 Ha Neftali tríbugui mbohapy táva: Cedec, Galiléape, iñu reheve, táva mo'ãha ramo pe oporojukávape ġuarã; ha avei Hamotdor iñu reheve ha Cartan iñu reheve. 33 Mayma Gersongua táva oĩ 13, iñu reheve. 34 Ha umi Merari rogaguasukuéra hembývape gueteri, Leviguakuéragui, oñeme'ẽ Zabulon tríbugui irundy táva: Jocneam iñu reheve, Carta iñu reheve, 35 Dimna iñu reheve ha Naalal iñu reheve. 36 Ha Ruben tríbugui irundy táva: Bezer iñu reheve, Jahaz iñu reheve, 37 Cademot iñu reheve ha Mefaat iñu reheve. 38 Gad tríbu gui 4 táva: Ramot, Galaad pegua, iñu reheve, táva mo'ãha ramo umi oporojukávape ġuarã; ha Mahanaim iñu reheve, 39 Hesbon iñu reheve ha Jazer iñu reheve, 40 Merari ñemoñare rogaguasukuérape ġuarã oñeme'ẽ ko'ã táva po'a jeporavo rupi. 41 Ha opaite táva Israel ñemoñarenguéra ome'ẽva'ekue Leviguakuérape oĩ 48, ha oñeme'ẽ ichupekuéra avei iñunguéra oĩva ko'ã táva jerekuévo. 42 Ha opaite ko'ã táva oguereko avei iñu ijerekuévo. 43 Péicha Ñanderuete ome'ẽ Israélpe opaite yvy he'iva'ekue ituvakuérape, ha oñemomba'e rire hese oiko ipype hikuái. 44 Ha Ñanderuete ome'ẽ ichupekuéra pytu'u ijerekuere rehe, opromete haguéicha ituvakuérape; ha hesekuéra ija'e'yvakuéra ndaikatúi oñemoive hesekuéra, Ñanderuete ome'ẽmbágui ipópe hesekuéra ija'e'yvakuérape. 45 Upéicha opaite ñe'ẽ Ñanderuete he'iva'ekue ojaipotaha Israelguakuérape ġuarã, añetehápe Ha'e ojaopopa avei (oprometeva'ekue).

Joshua 22

1 Upéramo Josue ohenói Rubengua, Gadgua ha Manases tríbu mbyterépe, 2 ha he'i ichupekuéra: Peẽ pejapo opaite mba'e Moises, Ñanderuete rembiguái he'iva'ekue peẽme, ha peneñe'ẽrendu avei che ha'éva guive peẽme. 3 Ndapeheja reíri pene pehẽnguekuérape ko'ã jasy pukukue javeve ko ára peve, ha pejapopa Ñanderuete, pende Jára rembiapoukapy. 4 Ko'ãġa, Ñanderuete, pende Jára ome'ẽma pytu'u pene pehẽnguekuérape, Ha'e he'i haguéicha, upéva pejevy ha tapeho pende róga, pende vytyeẽpe, Moises, Ñanderuete rembiguái, ome'ẽmava'ekue peẽme Jordan mboypýri. 5 Peñangarekóke pejapo haġua kyre'yypópe, Ñanderuete ñe'ẽ ha hembiajoukapykuéra Moises, hembiguái, he'iva'ekue peẽme pejapo haġua: Pehayhu Ñanderuete, pende Járape, peiko mayma hapekuéra rehe, pejapopa hembiajoukapykuéra, peiko hapykuéri, pejerovia hese pende py'aite ha pene ánga mbytete guive. 6 Josue ohovasa rire ichupekuéra, omomaitei paha ichupekuéra, ha oho hikuái hogakuérape. 7 Ha Manases tríbu mbyterépe Moises ome'ẽ ijyvy Basánpe; ha ambue Manases mbyterépe Josue ome'ẽ ijyvy ambue ipehẽnguekuéra aptyépe Jordan ágotyo, kuarahyreike gotýo; ha ávape avei Josue omondo hogakuérape, ohovasapa rire ichupekuéra. 8 Ha oñe'ẽ ichupekuéra he'ívo: Tapeho pende rogakuérape heta mba'erepy reheve, pene rymbakuéra reheve, pláta, óro ha brónce reheve, ha heta ao hepy reheve; ha pemboja'o pene pehẽnguekuéra ndive penderehe ija'e'yva mba'ekue. 9 Péicha umi Rubengua, Gadgua ha Manases tríbu mbytere ojei ambue Israel ñemoñarenguéra aptyégui, Sílo guive, opytáva Canaan yvýpe, oho haġua ijyvytyeẽpe, upépe oñemomba'eva'ekue hikuái Galaad yvýre, Ñanderuete he'i haguéicha Moiséspe. 10 Ha oġuahẽvo hikuái Jordan rembe'yype opytáva gueteri Canaan yvýpe, umi Rubengua, Gadgua ha Manases tríbu mbytere omopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda ndetuicháva. 11 Ha umi ambue Israel ñemoñare ohendúrõ umi Rubengua, Gadgua ha Manases tríbu mbytere omopu'ã hague hikuái peteĩ kuave'ẽmby renda Jordan rembe'yype, Canaan yvýpe, ha'ekuéra (umi 9,5 tríbu) oikohápe, 12 upéva opaite ambue Israelgua oñembyaty Sílope ojeity haġua hi'arikuéra. 13 Ha Israelguakuéra omondo Finees, pa'i Eleazar ra'yype, ha 10 mburuvicha hendive Rubengua, Gadgua ha Manasesgua tríbu mbytere rendápe, 14 ko'ã 10 mburuvicha oiko itríbu ruvicha ramo, omoakã hogaguasukuérape ha itríbu 1.000 soldádo atykuérape. 15 Ha'ekuéra oho Rubenguakuéra, Gadguakuéra ha Manases tríbu mbyteregua rendápe, Galaad yvýpe, ha oñe'ẽ ichupekuéra he'ívo: 16 Mba'eichagua tembiapo vai piko pejapopeina pepyrũvo Israel Jára ñe'ẽ rehe ha peñemboykévo Ñanderuete rapégui, pemopu'ãvo pendejupe ġuarã peteĩ kuave'ẽmby renda peñemoivo Ñanderuete rehe. 17 Napenemandu'ái piko pe ñañareko Peor peguare rehe, ichugui ne'ĩra gueteri ñañemopotĩ ko ára kóva peve, ha upévarupi oġuahẽva'ekue ñemano guasu Ñanderuete

retãme. 18 Ha peẽ avei peñemboyke ko ára kóvape Ñanderuete rapégui peñemoĩ hağua hese, ha ko'ẽ ramo ára Ha'e ipochýta mayma Israelguakuéra rehe. 19 Oime ramo peimo'ã pe yvy penemba'éva icy'aha, pehasapa avei Jordan mboypýri oĩháme Ñanderuete róga ha pejapyhy pene rendağua ore apytépe; anínte pepu'ã Ñanderuete rehe, ni orerehe, pemopu'ãvo pendejupe ġuarã pene kuave'ẽmby renda, Ñanderuete kuave'ẽmby renda ykére. 20 Acan, Zera ra'ypa ndojapóira'e mba'evai ogueraháva umi mba'e oñemaldeciva'ekue ha Ñanderuete pochy ou mayma Israelguakuéra ári, ha pe kuimba'e péva nomanói ha'eño heko ñaña rupi, (oguerahávo heta ambue Israelgua iñemanóme, Jos. 7, 1-26). 21 Upéramo umi Rubengua, Gadgua ha Manases tríbu mbyteregua oñe'ẽ ha he'i Israel ruvichakuérape: 22 ¡Ñanderuete, pe Jaraitéva (ha'e) Jahve! ¡Ñanderuete, pe Jaraitéva (ha'e) Jahve! Ha'e oikuaa ha oikuaaukapa Israelpe: Oime ramo romopu'ã ko kuave'ẽmby renda kóva py'a vai reheve térã noromomba'eguasusevéigui Ñanderuetépe, Ha'e anítei oresalva ko ára kóvape (pende pógui). 23 Oime ramo romopu'ã ko kuave'ẽmby renda kóva romboyke hağua Ñanderuetépe térã roikuave'ẽ hağua kuave'ẽmby ojehapypáva térã tembi'u reheguáva térã agradecimiénto reheguáva, hi'ári Ñanderuete voi taorehundi. 24 Ore romopu'ã uvei rokyhyjégui ko'ẽ ramo ára pende ra'yrekuéra he'i ramoğuarã ore ra'yrekuérape: Mba'éiko peẽ peguereko Ñanderuete, Israel Jára, ndive. 25 Ha'e voi omoĩma pe Jordan ore yvy ha pende yvy rembe'y ramo, ha peẽ Rubengua ha Gadgua ndapeguerekói mba'eve Ñanderuete ndive; ha péicha pende ra'ykuéra ojapokuaa ore ra'ykuéra ndojeroviavéi hağua avei Ñanderuete rehe. 26 Upévare ro'ékuri: Ñamopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda, ndaha'éiva kuave'ẽmby ojehapypáva'erã ni ambue kuave'ẽmbýpe ġuarã. 27 Oiko hağuanté techaukaha ramo (techahare) ore ha pene ñemoñarenguéra apytépe, ikatuha ore roikuave'ẽ avei Ñanderuete renondépe (Jerusalénpe) ore kuave'ẽmby ojehapypáva ha ore kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva; ani hağua he'ítei ko'ẽrõ pende ra'ykuéra ore ra'ykuérape: Peẽ ndapeguerekoiha mba'eve Ñanderuete ndive. 28 Upevaguĩnte ore ro'e: Ojehu ramo ko'ã mba'e oréve térã ore ñemoñarenguérape, upéicharamo ro'éta ichupekuéra: Pema'ẽ Ñanderuete kuave'ẽmby renda joguaha rehe, ore rukuéra omopu'áva'ekue, ndaha'éi kuave'ẽmby ojehapypáva ni ambue kuave'ẽmbýpe ġuarã, techaukaha (techahare) ramónte toiko ore ha pene pa'ũme. 29 Añetehápe ore noroñemoĩséi Ñanderuete rehe, ni noroñemboykeséi Ñanderuetégui, ore katuete roikuave'ẽse avei ore kuave'ẽmby ojehapypáva, tembi'u reheguáva ha ambue kuave'ẽmby Ñanderuete kuave'ẽmby renda ári oĩvahína hóga jojohuha rendápe. 30 Ohendúvo pa'i Finees, tríbu ruvichakuéra ha soldádo ruvichakuéra, umi ñe'ẽ Rubengua, Gadgua ha Manasesguakuéra he'íva, ho'a porãmba ichupekuéra. 31 Ha Finees, pa'i Eleazar ra'y he'i, umi Rubengua, Gadgua ha Manasesguakuérape: Ko áraper roikuaa porã Ñanderuete oĩha ñande apytépe, ha napeñeha'ãi pepu'ã hağua Ñanderuete rehe, pesalva katu Israel ñemoñarenguéra Ñanderuete pochygui. 32 Ha Finees, pa'i Eleazar ra'y, ha umi mburuvicha ojei hikuái Rubengua, Gadgua ha Manasesguakuéragui ojevy hağua hikuái Canaan yvýpe, ambue Israel ñemoñarenguéra rendápe, ha omombe'u ichupekuéra opaite ñe'ẽ ohenduva'ekue. 33 Ha umi ñe'ẽ ho'a porã Israel ñemoñarenguérape, ha omomba'eguas hikuái Ñanderuetépe ha noñe'ẽvéima ohundiseha Rubengua, Gadgua ha Manasesguakuérape. 34 Ha Rubengua, Gadgua ha Manasesguakuéra ombohéra ko kuave'ẽmby renda kóva: Techahare añeteguáva ñande Israel tríbu apytépe, Ñanderuete ningo Ñandekarateéva.

Joshua 23

1 Ko'ã mba'e rire ohasa ohóvo heta ára ha Ñanderuete omombytu'u Israelguakuérape ñorairõgui ambue tetanguéragui ndive, ha Josue itujáma ramo, 2 ohenói mayma Israelguape, opaite mburuvicha, mbojovakehára ha karai ancianokuérape, ha he'i ichupekuéra: Che chetujáma ha heta añoa che aiko. 3 Ha peẽ pehechapáma Ñanderuete ojapova'ekue ko'ã tetanguéra rehe penderehehápe; Ñanderuete, pende Jára voi ningo oñorairõ hague penderehehápe. 4 Peikuaa porã che amboja'o hague peẽme po'a jeporavo rupi ko Canaan retãyguá yvykue ha avei pe yvy hembýva gueteri ha oikohápe gueteri Canaanguakuéra, Jordan ysyry guive Yguasu Mediterráneo peve, kuarahyreike gotýo pende tríbu mba'etee ramo. 5 Umívape Ñanderuete, pende Jára, omosẽmbáta gueteri pene renonderãgui; ha peẽ peguerekóta avei ijyvykuéra, pene mba'e ramo Ñanderuete, pende Jára, he'i haguéicha peẽme. 6 Peñeha'ãmbaitéke pejapo hağua opaite mba'e ojehaíva guive Moises kuatiañe'ẽme, aníke pepia ichugui akatúa gotýo ni asu gotýo ndojapoiva'erã oñanduha reíva ichupekuéra; 7 ani hağua pejehe'a ko'ã tetã hembýva rehe ha oikóva gueteri pende apytépe, ani pemomba'eguas ijarakuérape, ani peikótei hembiguái ramo ha ani

peñesütei henondepekuéra. 8 Ñanderuete, pende Jára rapykuéri uvei peikova'erã, pejapo háicha peikóvo (opaite umi mba'e he'íva guive peême). 9 Ñanderuete omosê pene renondégui tetanguéra tuicha ha imbaretévêva pendehegui, ha ko ára peve avave ndaikatúi gueteri ipu'aka penderehe. 10 Peteĩ kuimba'e pende reheguáva omuña 1.000-pe, Ñanderuete, pende Jára oñorairōgui penderehe, Ha'e he'í haguéicha peême. 11 Peñangarekóke kyre'ýpópe pene ánga rehe, pehayhu haña Ñanderuete, pende Járape. 12 Ha pemboyke ramo Ñanderuetepe, ha pejehe'a ramo ko'ã tetãguakuéra hembýva rehe pende apytépe, ha peju ramo pemenda hesekuéra, pejehe'ávo hesekuéra, ha ha'ekuéra penderehe, 13 upérõ peikuaa porãke Ñanderuete nomosêmo'ávêima ko'ã tetã pene renonderãgui, oikóta katuete peême guarã ñuhã, ñepysãngaha ramo ha tukumbo pende rete yke rehe ha ñuatĩ ramo pende resápe guarã, pehundi peve ko yvy porã Ñanderuete, pende Jára, ome'ëmava'ekue peême. 14 Pema'ẽ porãke, che aiméma aike haña mayma kuimba'e rape rehe, pehechakuaákena pende py'aite guive ha pene ánga mbytete guive, ndaiporíha peteĩ ñe'ẽ ojehu'ýva opaite mba'e porãva apytégui Ñanderuete, pende Jára, he'imava'ekue guive peême; opaite mba'e ojehupa uvei, ha ndaipóri peteĩnte jepe ndojehúiva. 15 Ou haguéicha pendeári opaite mba'e iporãva Ñanderuete, pende Jára, he'íva'ekue guive, upéicha Ñanderuete ogueruva'erã avei pendeári opaite mba'e ivaíva napeneñe'ẽrendúi ramo, peñehundi peve ko yvy iporãvaguí Ñanderuete, pende Jára, ome'ëmava'ekue peême, 16 pepoi ramo Ñanderuete, pende Jára, ñe'ẽme'ẽgui Ha'e ome'ẽva'ekue peême, pehóvo ha pemomba'eguasúvo ambue Járape ha peñesũ ramo henondepekuéra. Upéicha ramo Ñanderuete pochy hendýta penderehe, ha pya'ete peñehundipáta ko yvy porãme, Ha'e ome'ëmava'ekue peême.

Joshua 24

1 Josue ombyatyuka Siquémpe mayma Israel tribukuérape , ha ohenói opaite mburuvicha'ípe, mburuvicha, mbojovakehára ha karai ancianokuérape oñemboja haña hikuái Ñanderuete renondépe. 2 Ha Josue he'í mayma hetãguakuérape, péicha he'í Ñanderuete, Israel Jára: Pende ru, Tare, Abraham ha Nacor ru, oikomiva'ekue hikuái ambue jára rembiguái ramo ysyry Éufrates mboypýri. 3 Che katu aiporavo pende ru Abrahámpe, ysyry Éufrates mboypýrigui, ha agueru ichupe Canaan yvy tuichakuépe ame'ẽvo ichupe ita'ýra Isaac, ha ambohetávo iñemoñarenguérape. 4 Ha Isaácpe ame'ẽ Jacóbo ha Esaúpe. Esaúpe ame'ẽ Seir cerrokuéra , imba'erã ramo; ha Jacóbo ha ita'yrakuéra katu oho Egíptope. 5 Ha Che amondo Moises ha Aarónpe ahavira haña Egíptope, ijapytépe ajapo sarambiguasú poguenohẽ haña. 6 Aguenohẽ rire pende pykuérape Egíptogui, oñuahẽ hikuái Yguasú Pytã rembe'ýpe; umi Egíptoygua katu ou pende pykuéra rapykuéri Yguasú Pytã meve icárro ha ikavaju árigua reheve. 7 Pesapukáigui chéve, Che amopytũ pe ára peẽ ha Egíptoyguakuéra pa'ũme, ha penderupitypota jave, pe yguasú ojaho'í ichupekuéra; ha pende resa ohechapa ajapova'ekue Egíptoyguakuéra rehe. Ha uperire pepyta heta ára pe desiértope . 8 Che pomoĩnge Amorguakuéra yvýpe, oikomiva'ekue Jordan mboypýri, ha oñorairōva'ekue hikuái penendive; Che katu amoĩ ichupekuéra pende pópe, ha ijyvy peguereko ko'áña pene mba'e ramo, Che ahundígui ichupekuéra pene renonderãgui. 9 Upéi Balac, Zipor ra'y, Moabguakuéra retã ruvicha oñemoĩ penderehe ohenoiukávo Balaam, Beor ra'ýpe, penemaldeci haña, 10 ha Che ndajapysakái Balaam rehe, Che pehovasaukava'ekue uvei jevy jey, ha Che posalva ipógui. 11 Pehasa pe Jordan ha peju Jericópe peñemomba'e haña itávare; ha Che amoĩ pende pópe: Amorgua, Ferezgua, Canaangua, Hetgua, Gergesgua, Hevgua ha Jebusguakuérape, 12 Che amondo pene renonderãme káva pytã (ñemondýi), umíva omosê umi mokõi Amorgua ruvichakuérape pene renonderãgui, ndaha'ei pende kyse puku rupi, ha ndaha'ei pende guyrapa rupi. 13 Che ame'ẽ peême ijyvy pemba'apo'ýre ha itavakuéra peẽ pemopu'ã'ýva peiko haña ipype; iparral ha ijolivotykuéra peñotý'ýva, ko'áña pe'upeína hi'akuéra. 14 Upévale pekyhyjéke ko'áña pende Ruetégui ha peiko hembiguái ramo pende py'a potĩ porãme ha hekoitépe; ha peipe'a pende apytégui umi jára gua'u pende rukuéra omomba'eguasúmiva pe ysyry Éufrates mboypýri ha Egíptope; ha peñeme'ẽmba pende Ruete pópe. 15 Ha ivai ramováicha peême peiko haña pende Ruete rembiguái ramo, peiporavóke mávapepa peikose tembiguái ramo: Pende ru jára gua'u ysyry Éufrates mboypýri guarépe, téräpa Amorgua jarakuérape, ijyvýpe peikopeína. Che ha che róga katu roikóta Ñanderuete rembiguái ramo. 16 Upémaramo Israelguakuéra he'í ichupe: Araka'eve ndoropoimo'ãi Ñanderuete'gui roiko haña ambue jára rembiguái ramo. 17 Ñanderuete, ore Jára voi oreguenohẽva'ekue oréve ha ore rukuérape Egípto retãgui, tembiguái reko poguýgui; Ha'e oja'pova'ekue ko'ã

techaukahaguasuetéva, ha oňangareko orerehe tape pukukue javeve mamó roiko hague rupi, ha mayma umi tetäyguá mamó jahasa haguérupi. 18 Ha Ñanderuete omosẽ ñane renonderägui mayma tetäyguakuérape ha Amorguakuérape oiková'ekue ko yvýpe; upévare ore avei roikóta Ñanderuete rembiguái ramo, Ha'égui ore Jaraite. 19 Upéramo Josue he'i hetäyguakuérape: Ndapeiko pukumó'ãi Ñanderuete rembiguái ramo, Ha'égui peteĩ Jára heko poräva, ha heko hakate'ýva, ndoheja reimo'ãi pende reko ñepu'ã ha peikose ramo pene angaipápe. 20 Pepoi ramo Ñanderuetégui ha peiko ramo ambue jára rembiguái ramo, Ha'e oñemomombyrýta pendehegui ha ojapóta pendererehe mba'e ivaíva, ha penehundiva'erã, ojapo rire heta mba'e porã pendererehe. 21 Upémaramo Israelguakuéra he'i Josuépe: Nahániri, katuete roikóta Ñanderuete rembiguái ramo. 22 Ha Josue he'i jevy hetäyguakuérape: Peẽ voi chéve techahare, peẽ peiporavo haguére Ñanderuetepe peiko haña hembiguái ramo, ha ha'ekuéra he'i jevy: Techahare ningo ore. 23 Peipe'áke ko'ãga opaite ambue jára oíva guive pende apytépe, ha pemboyke pene ñe'ã Ñanderuete, Israel Járape guarãnte. 24 Ha umi tetäyguá he'i jevy Josuépe: Ñanderuete, ore Jára rembiguái ramónte roikóta ha iñe'ẽme oreñe'ẽrendúta. 25 Upéramo Josue he'i hetäyguakuérape oñeme'ẽmba haña pe araitépe Ñanderuete pope; ome'ẽ ichupekuéra tekombó'e ha tembiapoukapykuéra Siquémpe. 26 Ha Josue ohaí ko'ã ñe'ẽ Ñanderuete kuatiañe'ẽme oĩháme hembiapoukapykuéra; ha ojapyhy peteĩ ita tuicháva, omopu'ã pe encína (yvyra) rakã guýpe, oíva Ñanderuete róga jojohuha ypýpe. 27 Ha Josue he'i mayma tetäyguapé: Péina ápe ko ita ndetuicháva oikóta peẽme techahare ramo. Ha'e ohendúgui opaite Ñanderuete ñe'ẽ, Ha'e he'iva'ekue guive ñandéve; ko ita kóva opytáta techahare ramo peẽme guarã, ani haña pendejapútei Ñanderuetepe. 28 Ha Josue omodo hetäyguakuérape, peteĩteĩvape ijyvyteépe. 29 Ko'ã mba'e rire omano Josue, Nun ra'y, Ñanderuete rembiguái, oguerékoma ramo 110 año . 30 Ha'ekuéra oñotý ichupe ijyvyteépe, Timnatserápe, opytáva Efrain cérrope , Gaas cérro nóрте gotýo. 31 Ha Israel ojerovia Ñanderuete, Josue oikove aja pukukue, ha oikove aja avei umi karai ancianokuéra oipytyvöva'ekue Josuépe oisãmbyhy haña Israel retãme, umía oikuaapágui avei opaite mba'e Ñanderuete ojapomava'ekue Israel rehe. 32 Siquémpe Israelguakuéra oñotý avei Jose kanguékue, Israel ñemoñarenguéra ogueruva'ekue Egíptogui, pe ñu Jacóbo ojoguava'ekue Hamor ñemoñarenguérágui, Siquem ru, 100 pirapire akytã rehe; ha péva opyta Jose ñemoñarenguéra yvytee ramo. 33 Omano avei Eleazar, Aaron ra'y, ha oñotý hikuái ichupe Gibéa, ita'ýra Finees yvyteépe, Efrain cérrope .

Judges 1

1 Ha ojehu Josue omano rire, umi Israel ñemoñare omba'eporandu Ñanderuetepe he'ívo: Máva raëpa ore apytégui ohóta ojeity haña Canaanguakuéra ári. 2 Ha Ñanderuete he'i: Juda raë ohóta, péina ápe Che amoíma pe yvy ipópe. 3 Ha Juda he'i ityke'ýra Simeónpe: Ejúna chendive pe yvýpe oñeme'ẽva'ekue chéve, ha ñañoñairõ Canaanguakuéra ndive, ha upéi che aháta avei nendive ne mba'épe. Ha Simeon oho hendive. 4 Juda oho, ha Ñanderuete omoĩ ipópe umi Canaangua ha Ferezguapé; ha ojuka hikuái Bezécpe 10.000 ikuimba'épe. 5 Ha Bezécpe ojohu hikuái Adoni-Bezécpe, ha oñoñairõ hikuái hendive; ha sarambi ojapo umi Canaangua ha Ferezguakuérágui. 6 Adoni-Bezec katu okañy; ha oho hikuái hapykuéri ha ojapyhývo ichupe oikytĩ hikuái ichugui ikuã ha ipysãguasukuéra. 7 Upéramo Adoni-bezec he'i: 70 mburuvichaguasúgui aikytĩuka ikuã ha ipysãguasukuéra, ha upéi ombyaty hembi'urã, che pan ku'ikue ho'ava'ekue che mesa guýpe; che ajapo haguéicha, péicha Ñandejára omyengovia ko'ãga chéve. Ha ogueraha ichupe hikuái Jerusalénpe, ha upépe omano. 8 Ha Juda ñemoñarenguéra ondyry Jerusalen rehe ha omoĩ ipoguýpe, upéi ojukapa kyse puku rãimbépe umi ipype oikóvape ha ohapy pe táva. 9 Upéi umi Juda ñemoñare ou ha ojeity umi Canaangua ári oikóva umi cérro rehe ha Négev ñuguasu rehe. 10 Ha Judayguakuéra oñoñairõ ohóvo umi Canaangua ndive oikóva Hebrónpe, Hebron herava'ekue Quiriat-arba, ha ojuka hikuái Sesai, Ahiman ha Talmaípe. 11 Upégui oho hikuái ojeity haña umi Debírpe oikóva ári, ymave Debir herava'ekue Quiriat-séfer. 12 Ha Caleb he'i: Pe ondyryva Quiriat-séfer rehe ha omoíva ipoguýpe, che ame'ëta ichupe che rajy Acsa, hembirekorã ramo. 13 Ha Otoniel, Cenaz ra'y, Caleb ryvy omoĩ ipoguýpe; upéicha Caleb ome'ẽ ichupe itajýra Acsa hembirekorã ramo. 14 Ha Acsa ohóvo hendive, omoinge iména akãme ojerure haña itúvape peteĩ ñúre. Ha Acsa oguejývo ibúrró árigui, Caleb oporandu ichupe: Mba'épa ojehu ndéve. 15 Acsa he'i ichupe: Eme'ëna chéve peteĩ jopói; reme'ëma chéve yvy Négevgui, eme'ëna avei chéve y rendaña. Upéramo Caleb ome'ẽ ichupe umi yvu yvategua ha yvy gotyogua. 16 Ha Hobab, pe Cengua, Moises

rovaja, osẽ avei ipehẽnguekuera ndive Jericógui Juda ñemoñarenguera ndive, opyta haũa Négevpe, Arad ypýpe, oiko haũa avei Judayguakuera yvýpe. 17 Ha Juda oho ityke'ýra Simeon ndive, ha sarambi ojapo hikuái umi Canaangua apytépe oikóva Sefátpe, ha ombotapere rire itáva ombohéra Horma. 18 Gáza, Ascalon, Ecron ha iñunguera rehe, oíva umi táva jerekuévo ho'a avei Judayguakuera poguýpe. 19 Ñanderuete oipytyvõ Judayguakuerape omosẽmba haũa umi oikóvape umi cérrope ; ha umi ñu rupiguágui katu Judayguakuera okyhyje oguerékógui cáro hierroguáva . 20 Ha pe táva Hebron oñeme'ẽ Calébpe, Moises he'i haguéicha; ha Caleb omosẽ upégui Anac ra'y mbohapyvévape. 21 Ha Benjaminguakuera ndikatúi omosẽ Jebusguakuerape Jerusaléngui, upévale Jebusguakuera oiko Benjamin ñemoñarenguera apytépe ko ára peve. 22 Jose ñemoñarenguera oho avei ojeity haũa Betel ári; ha Ñanderuete oĩ hendivekuera. 23 Ha Jose ñemoñarenguera omondo umi omaña ñemíva Betel rehe, ko táva oñemboherava'ekue Luz. 24 Ha umi omaña ñemíva ohecha peteĩ kuimba'e osẽvahína pe távagai ha he'i ichupe hikuái: Ko'áña ehechauka oréve moõ rupípa ikatu ojeike ko táva kóvape ore rombopoguy haũa ha nde neremanomo'ái. 25 Ha'e ohechauka ichupekuera mamo rupi ikatu ojeike itávape; ha Jose ñemoñarenguera ojukapa kyse puku rãimbépe; ha pe kuimba'e pévape katu oheja oho ohosehápe opaite ipehẽnguekuera ndive. 26 Ha pe kuimba'e oho umi Hetgua yvýpe ha omopu'ã ambue táva, ha ombohéra avei Luz; ha péicha héra ko ára kóva peve. 27 Ha Manases nomosẽi umi Betseanguápe, ni umi Taanacguápe, ni umi Dorguápe, ni umi Ibleamguápe, ni umi Megidoyguápe, itávagai ni itava'ikuéragui; upéicha umi Canaangua opyta ijyvýpe. 28 Ha Israel oñemombareteve ohóvo, oguereko Canaanguakuerape hembiguaikuera ramo ha nomosẽvéi ichupekuera. 29 Ha Efrainguakuera nomosẽi avei umi Canaanguápe oikóva Gezérpe, oiko uvei hikuái ojoapytépe. 30 Ha Zabulon nomosẽi avei umi Quitron ni umi Naalal oikóvape, oiko uvei Canaanguakuera apytépe, omomba'apo rei uvei hikuái ichupekuera. 31 Ha Aser nomosẽi avei umi Aco, Sidon, Ahlab, Aczib, Helba, Afec ha Rehob oikóvape. 32 Ha Aser oiko umi Canaangua ndive ha nomosẽi avei ichupekuera. 33 Ha Neftali nomosẽi avei umi Bet-semes ha Bet-anat oikóvape, oiko uvei hikuái hendivekuera; ha ã Canaangua oiko uvei Aser rembiguaikuera ramo. 34 Umi Amorgua ojopy Dan ñemoñarenguerape cérro gotýo ha ndohejái ichupekuera oguejy ñu gotýo. 35 Ha umi Amorgua oñemoha'ãmba oiko haũa Heres cérrope , Ajalon ha Saalbímpe; ha Jose ñemoñarenguera oñemombarete riréma, oguereko avei ichupekuera hembiguaikuera ramo. 36 Ha Amorguakuera retã rembe'y opytákuri Acrabim guive Sela yvateve peve.

Judges 2

1 Ñanderuete yvága rembiguái ou Gilgálgui Bokímpe, ha he'i: Che poguenohẽ Egíptogui ha pomoinge ko yvýpe, yma ame'ẽ haguéicha che ñe'ẽ peẽme. Araka'eve ndaheja reimo'ái che ñe'ẽ ame'ẽva'ekue peẽme. 2 Che katu ha'eva'ekue peẽme: Aní peikótei Canaanguakuera ndive jekupytype, peity uvei ikuave'ẽmby rendakuera, peẽ katu nacheñe'ẽrendúi. Mba'érehepa pejapo péicha. 3 Upévale Che ha'e avei peẽme: Namosẽmo'ávẽima Amorguakuera pene renonderãgui, toiko uvei hikuái ñepysãnga ramo pene renonderãme, ha ijarakuera oikóta peẽme guarã ñuhã ramo. 4 Ñanderuete yvága rembiguái he'i rire ko'ã ñe'ẽ Israel ñemoñarenguerape, ha'ekuera hatã ojahe'o joa. 5 Ha ombohéra hikuái pe tenda péva Boquim (he'iséva jahe'o renda), ha upépe oikuave'ẽ hikuái kuave'ẽmby Ñanderuetepe guarã. 6 Josue omomaitei paha rire hetãyguakuerape, ha'ekuera ohopa itríbu yvýpe. 7 Ha Israelguakuera omomba'eguasú Ñanderuetepe Josue ha umi karai anciáno oikove aja pukukue, ko'áva oipytyvõ Josuépe oisãmbyhy haũa Israelguakuerape ha ohechamava'ekue avei opaite Ñanderuete rembiapoguasúeta Ha'e ojapomava'ekue Israelguakuera rehe. 8 Ha Ñanderuete rembiguái Josue, Nun ra'y, omano oguerékóvo 110 año . 9 Ha oñotý hikuái ichupe ijyvy Timnat-heréspe, Efrain cérrope , Gaas cérrogui nórtte gotýo. 10 Ha opaite Israelguakuera uperõguare ha'e omano rire, ita'ýra ha itajyrakuera oikóva hendaguépe hesarái Ñanderuetequí, ha naimandu'avéi Ñanderuete rembiapo rehe, Ha'e ojapomava'ekue ituvakuera resa renondépe. 11 Uperire Israel ñemoñarenguera ojapo mba'e ivaietéva Ñanderuete resa renondépe omomba'eguasúvo umi Baálpe (ambue tetã jára gua'úpe). 12 Opoi hikuái Ñanderuetequí, ituvakuera Jára, oguenohẽva'ekue ichupekuera Egípto retãgui, ha oho hikuái ambue jára rapykuéri, umi tetã ijerekuévo omomba'eguasúva avei; ha péva ombopochy Ñanderuetepe. 13 Ha opoi rire hikuái Ñanderuetequí, omomba'eguasú Baal ha Astarótpe. 14 Ha Ñanderuete ipochyetereri Israel rehe, ha omoĩ ichupekuera mondahakuera pópe ha umía ovende ichupekuera, ha oheja avei ichupekuera hesekuera ija'e'yva pópe; ha Israelguakuera ndaikatuvéima oñemoĩ hesekuera

ija'e'ýva rehe. 15 Mamo oikoha rupi, Ñanderuete po ojopy ichupekuéra mba'e pohýi rupi, Ha'e he'i haguéicha ichupekuéra, ha tuicha jepy'apy ohasa hikuái. 16 Upéi Ñanderuete omopu'ã mbojovakehára osalva haña ichupekuéra umi mondaha poguýgui. 17 Naiñe'ërendúi avei hikuái umi mbojovakehárape, oho uvei hikuái ambue jára rapykuéri, ha omomba'eguas avei ichupekuéra, pya'e oñemboyke hikuái ituvakuéra jára rapégui, umíva iñe'ërenduva'ekue Ñanderuetépe, ko'áva katu nahanirivéi. 18 Ha Ñanderuete omopu'ã vove Israelguakuérape mbojovakehára, ha ha'ekuéra oikove aja, Ñanderuete voi oihína ko'áva ndive, ha osalva Israelguakuérape hesekuéra ija'e'ýva pógui; Ñanderuete voi oiporiahuverekógui ichupekuéra ojejopy vai ha ojahe'ógui. 19 Ha omanóvo pe mbojovakehára, ha'ekuéra opoi jevy Ñanderuetégui, ha oñemboheko vaive ituvakuérargui, omomba'eguasúvo ambue jarakuérape, ha oñesũ henondepekuéra; ha noñemboykéi hembiapo vaígui, ni heko vaígui. 20 Ha Ñanderuete pochy hendy Israel rehe, ha he'i: Ko tetã kóva omboykégui che rembiapoukapy ame'ëmava'ekue ituvakuérape, ha naiñe'ërenduvéi, 21 Che avei namosẽmo'ávéi henonderãgui ko'ã tetãnguéra Josue ohejava'ekue omanoha árape. 22 Umíva rupi aha'ãta (aprováta) Isaélpé, ohecha haña oñeha'ãmba ramo oiko porã haña Ituvaite rape rehe, ituvakuéra oiko haguéicha, térã nahániri. 23 Ko'ã mba'e rupi Ñanderuete ndoipotái Israelguakuéra ombopoguy pya'e Canaanguakuérape ha upévagui Josue nombopogupaiva'ekue.

Judges 3

1 Ñanderuete oheja ko'ã tetã oipy'ara'ã haña Israelguakuérape, noñorãirõí ha nombopoguypái haguére Canaanguakuérape. 2 Ikatu hañaicha Israel ñemoñarenguéra ndoikuaáva gueteri pe ñorãirõ rembiapo oikuaa avei. 3 Umi 5 Filisteaygua ruvicha, hembýva Canaangua yvýpe, umi Sidongua ha umi Hevgua, oikóva Líbano cérrope Baalhermon cérro guive Hamat peve, 4 umía opytákuri oipy'ara'ã haña Isaélpé, ohechauka haña Israelguakuéra iñe'ërendúpa térã nahániri Ñanderuete rembiapoukapy, Ha'e ome'ëmava'ekue ituvakuérape Moises po rupi. 5 Upévare Israel ñemoñarenguéra oiko Canaangua, Hetgua, Amorgua, Ferezgua, Hevgua ha Jebusguakuéra apytépe. 6 Israelguakuéra katu omenda Canaangua rajykuéra rehe, ha Israelguakuéra ome'ë avei itajyrakuéra Canaan ra'ykuérape, ha Israelguakuéra omomba'eguas avei ambue tetã jarakuérape. 7 Ha Israel ñemoñarenguéra oñemoangaipa Ñanderuete resa renondépe, ha hesarái hikuái Ñanderuete, Ijaraitégui, ha omomba'eguas hikuái umi Baal ha Asera ra'ãngápe. 8 Ha Ñanderuete ipochy Israelguakuéra ndive, ha ome'ë Cusan-risatáim, Mesopotámia retã ruvicha pópe; ha Israel ñemoñarenguéra oiko hembiguái ramo 8 año pukukue. 9 Ha Israel ñemoñarenguéra omba'ejerure asy Ñanderuetépe; ha Ñanderuete omopu'ã peteĩ pytyvõhára Israel ñemoñarenguérape guarã osalva haña ichupekuéra; kóva ningo Otoniel, Cenez ra'y, Caleb ryvy imitáváva. 10 Ha Ñanderuete Pytu Porãitéva ou hi'ári, ha ha'e ombojovake aja Isaélpé, osẽ oñorãirõ haña Cusan-risatáim, Mesopotámia retã ruvicha ndive, ha ipu'aka hese. 11 Ha Israel opytu'u 40 año , Otoniel, Cenaz ra'y, oikove aja pukukue. 12 Israel ñemoñarenguéra ojapo jevy ivaíva Ñanderuete resa renondépe; upévare Ñanderuete ombarete Eglon, Moab retã ruvichápe opu'ã haña Israel rehe, ojapógui hikuái ivaíva Ñanderuete resa renondépe. 13 Kóva oñembyaty Amon ha Amalecguakuéra ndive, ha oike hikuái Israel retãme, ha omoĩ pe táva Jerico ipoguýpe. 14 Ha Israel ñemoñarenguéra oiko Eglon, Moabguakuéra retã ruvicha poguýpe 18 año pukukue. 15 Ha Israel ñemoñarenguéra omba'ejerure asýgui Ñanderuetépe, Ha'e omopu'ã ichupekuéra guarã peteĩ pytyvõhára, Eud, Gera ra'ýpe, Benjamin tríbugui , péva ningo peteĩ kuimba'e ijasúva. Ha Israel ñemoñarenguéra oguerahauka Eud rupi umi impuéstó Eglon, Moab retã ruvichápe. 16 Ha Eud ojapouka peteĩ kyse puku hãimbe jováiva, ipuku hãimete médio métró ; ha omoĩ iku'áre, ijao guýpe, ijakatúa gotýo. 17 Ha ome'ë Moab retã ruvichápe pe impuéstó ; Eglon peteĩ kuimba'e ikyraitereíva. 18 Ha ome'ëmba riréma umi impuéstó , omondo hapichakuérape oguerahava'ekue pe impuéstó . 19 Ha Eud ojevy umi jára ra'ãnga pegua ypýgui, ha he'i: Tetã ruvicha aguereko peteĩ ñe'ë ñemiha megua ha'eva'eráva ndéve, upéramo Eglon he'i: Ekirirĩ. Ha omosẽmba henondégui mayma oíva guivépe hendive. 20 Ha Eud oñemboja Eglon rehe oguapy jave pe koty ipiro'yvehápe, ha'e oiporúva arahaku jave. Ha Eud he'i: Aguereko Ñanderuete ñe'ë ndéve guarã, upéramo Eglon opu'ã iguapyhágui. 21 Upévo Eud oipyso ipo ijasu pegua, ha ojapyhy ikyse iku'a akatúvagui ha ombyasuru Eglon rye rehe, 22 ha ikyse ýva jepeve oike hye rehe ha pe kyse ýva okañy ikyrakue apytépe, noguenohévéi pe kyse puku hyégui. 23 Upéi Eud omboty porã pe okẽ hyepýguio ha okañy hovetã rupi. 24 Upéi oñuahẽ tetã ruvicha rembiguaikuéra, ha

ohechávo pe koty rokě oñemboty porãha, he'i hikuái: Oiméne ojapo hemikotevẽ (oho báñope) pe koty ipiro'yvehápe. 25 Ha oha'ãrõ puku rire hikuái, ha Eglon ndoipe'áimarõ ikoty rokẽ, hembiguaikuéra ogueru peteĩ lláve oipe'a haɣua pe okẽ ñembotyha; ha ojohu ijára re'õnguéma ojepysóva yvýpe. 26 Ha ojere jere aja hikuái, Eud oñani ha ohasa umi jára ta'ãnga renda ha okañy ohóvo Seirátpe. 27 Ha oɣuahẽvo Israel retãme ombopu turu Efraín cérrope , ha Israel ñemoñarenguéra oɣuejy joa hendive cérrogui ha ha'e oho henonderãme. 28 Ha he'i ichupekuéra: Peju chendive, Ñanderuete omoĩma pende pópe, umi Moabgua, penderehe ija'e'ýva. Ha oɣuejy joa hikuái hapykuéri, ha oñemoĩ hikuái pe Jordan ysyry ojehasahápe (páso) Moab retãme, ha ndohejái avavépe ohasa. 29 Upéramo Israelguakuéra ojuka oiméne 10.000 kuimba'e rupi, kuimba'e ipy'aguasúva ha kuimba'e oñorãirõkuaávape; ha avave nokañyí Israelguakuérargui. 30 Péicha pe ára péva guive Moab ho'a Israel poguýpe; ha Israelguakuéra opytu'u 80 año pukukue. 31 Eud rire Samgar, Anat ra'y, ombojovake Israelguakuérape; ha'e añoite ojuka peteĩ jevýpe 600 Filisteaygua kuimba'épe peteĩ yvyra akua gueikuéra ojekutuhápe, ha osalva Israelguakuérape.

Judges 4

1 Eud omano rire, Israel ñemoñarenguéra ojapo jevy ivaíva Ñanderuete resa renondépe. 2 Ha Ñanderuete ome'ẽ ichupekuéra Jabin, Canaan retã ruvicha pópe, ha péva oiko tetã ruvicha ramo Hazórpe; ha isoldádo aty ruvicha héra Sísara, ha péva oiko Haroset-goĩmpe. 3 Ha umi Israel ñemoñare omba'ejerure asy Ñanderuetepe, Sísara ogueroko 900 cárro hierroguiguáva ha ojopy asýgui Israel ñemoñarenguérape 20 año pukukue. 4 Umi árape peteĩ kuñakarai, Débora, peteĩ profetisa , Lapidot rembireko; oisãmbyhy Israélpe mbojovakehára ramo; 5 ha Débora oɣuapými jepokuaase háicha karanda'y rakã guýpe, Rama ha Betel pa'ũme, Efraín cérrope ; ha Israel ñemoñarenguéra ou hendápe ñembojovake rekávo. 6 Ha Débora ohenoiuka Barac, Abinoam ra'ýpe, oikóva Cedéspe, ha'e Neftali tríbu rehegua, ha he'i ichupe: Ñanderuete he'iuka ndéve rembyaty haɣua nde poguýpe tapichakuérape Tabor cérrope , upévare eraha nendive 10.000 kuimba'e Neftali ha Zabulon tríbugui ; 7 ha Che aguerúta nde reimeháme Cison yakãme, Sísarape, Jabin soldádo ruvicha, icárro ha isoldadokuéra ndive, ha amoíta ichupekuéra nde pópe. 8 Ha Barac he'i ichupe: Nde reho ramo chendive, che aháta; ha nderehói ramo chendive, ndahamo'ãi avei. 9 Ha Débora he'i ichupe: Aháta nendive, pe tembiapoguasú rerakuã katu nanderupitymo'ãi, Ñanderuete omoĩtagui Sísarape peteĩ kuña pópe. Ha Débora opu'ã ha oho Barac ndive Cedéspe. 10 Ha Barac ombyatyuka Zabulon ha Neftaligui 10.000 kuimba'ekuérape Cedéspe, ha Débora oho hendivekuéra Tabor cérrope . 11 Ha Héber peteĩ Cengua, Hobab, Moises rovaja ñemoñare, ojeiva'ekue ambue Cenguakuéra apytégui, ha Heber ohova'ekue omohenda hóga hymba pirekueguigua Zaanaim ñúme, opytáva Cedés yvýpe. 12 Ha oɣuahẽ Sísara apysápe Barac, Abi-noam ra'y, ojupi hague Tabor cérrope . 13 Upéramo Sísara, ombyaty opaite 900 cárro hierroguiguáva ha isoldadokuérape oho haɣua Haroset-goim guive Cison yakã meve. 14 Upéi Débora he'i Barácpe: Epu'ã, ko ára kóvape Ñanderuete omoĩma Sísarape nde pópe. Ñanderuete ohóta ne renonderãme. Ha Barac oɣuejy Tabor cérrogui , ha umi 10.000 kuimba'e oho hapykuéri. 15 Ha Ñanderuete ojapo sarambiguasú Sísara rehe, mayma icárro rehe ha isoldádo aty rehe, Barac kyse puku renondépe; ha Sísara ojepoi icárrogui okañy haɣua yvy rupi. 16 Ha Barac omuña Sísara soldádo ha carrokuérape Haroset-goim peve, ha opaite Sísara soldadokuéra ho'a kyse puku hãimbekuépe, avave nahembýi. 17 Ha Sísara okañy yvy rupi oɣuahẽ meve Jael, pe Cengua, Heber rembireko róga hymba pirekueguiguápe, oĩgui jekupytype Jabin, Hazor retã ruvicha ha Heber, Cengua ndive. 18 Ha osẽvo Jael omomaitei Sísarape, he'ívo ichupe: Eju, nde, che jára, eju che rendápe, ani rekyhyjétei. Ha ha'e ou hendápe hóga hymba pirekueguiguápe, ha Jael oñu'ã ichupe peteĩ ahójape. 19 Ha Sísara he'i ichupe: Ajerure ndéve chemboy'umi, chey'uheietereíko. Ha Jael oipe'a peteĩ kamby ryrú mbotyha ha ho'uka ichupe, ha upéi oñu'ã jevy ichupe. 20 Ha Sísara he'i ichupe: Eñemoĩ nde róga hymba pireguigua rokẽme; ha oĩ ramo oúva, ha oporandu ramo ndéve, he'ívo: Oime piko ko'ápe peteĩ kuimba'e okañyva, nde eréta ichupe nahániri. 21 Ha Jael, Heber rembireko katu ogueru peteĩ yvyra akua mbyky (poste'i) pe óga hymba pirekueguiguágui ha omoĩvo peteĩ martillo ipópe, oñemboja kirirĩhaitépe Sísara rehe ha'e opytu'u jave, hopehyiete ha ikane'õitereígui, ha ombyasuru pe yvyra akua isyva yke rehe, ojakutu peve yvy rehe, péicha Sísara omano. 22 Ha Barac ohóvo Sísara rapykuéri, Jael osẽ omomaitei haɣua ichupe, ha he'i: Eju,

ahechaukáta ndéve pe kuimba'e nde rehekávape. Ha ha'e oike Jael oĩháme, ha péina ápe Sísara re'õngue ojepyso upépe, ha pe yvyra akua mbyky oĩ isyva yke rehe. 23 Péicha Ñanderuete oity Jabin, Canaan retã ruvichápe, Israel ñemoñarenguéra pópe. 24 Ha Israel ñemoñarenguéra oñembopohýi pohyive Jabin Canaan retã ruvicha ári, ombopoguyapa peve ichupekuéra.

Judges 5

1 Pe ára pévape Débora ha Barac, Abinoam ra'y ndive, opurahéi: 2 Pemomba'eguasú Ñanderuetepe, Israelguakuéra opytu'ukuaa jevyha oĩgui kuimba'e ipy'aguasúva ijapytépe. 3 Pehendúke tetã ruvichakuéra; pejapysaka porã tetã ruvicha ra'ykuéra; che aropurahéita Ñanderuetepe, apurahéita sálmo rupi Ñanderuete, Israel Járape. 4 Nde, ore Ruete, resẽvo Seĩgui ha rejúvo Edom ñuguasúgui, pe yvy oryrýi, ha pe áragui otyky ha arakuéragui osẽ ama. 5 Umi cérro Sinai oryrýi Ñanderuete renondépe, Israel Jára renondépe. 6 Samgar, Anat ra'yre, ha Jael árape, umi tapeguasú ojeheja rei oguata haña tape po'i karẽ rupi. 7 Israelpe umi tava'i opyta itaperepa ha ikangypa, che, Débora, apu'ã meve Israel sy ramo. 8 Israelguakuéra oiporavo ijára pyahurã, pe ñorãirõ oñuahẽma pe táva rokẽguasú peve, 40.000 Israel soldadokuéra apytépe ndojehechái piko rete mo'ãha yvyra puku akua (lánza). 9 Che avy'a Israel ruvichakuéra ndive, oñeha'ãmbáva ojapo haña Ñanderuete rembipota; pemomba'eguasú ichupe, 10 peẽ peikóva búrru morotĩ ári ha peẽ pemoakáva pe ñembojovake; ha peẽ peguatáva yvy rupi: Pemoherakuã Ñanderuete rembiapoguasú. 11 Pejapysaka, ojepurahéima tymba oñemboy'uha renda rupi, upérupi oñemombe'u jevy jevyva'erã Ñanderuete pu'aka, ha Israel táva ruvicha rembiapo porã, upérõ Israelguakuéra oho itáva rokẽguasúkuérape. 12 Epáy, epáy, Débora; Epáy, epáy ha eropurahéi. Epu'ã Barac, Abinoam ra'y, ha egueraha nde soldadokuéra ñorãirõme. 13 Upévo Israelguakuéra oho hetã ruvichakuéra ndive ombopoguy haña hesekuéra ija'e'yvape. 14 Efrain guive ou umi oikóva Amalec apytépe, ha hapykuéri ou Benjamin atykuéra; Maquir guive ou mburuvichakuéra, ha Zabulon guive ou umi oguerékóva mburuvicha yvyra po'íva. 15 Isacar ruvichakuéra oho avei Débora ndive; ha Isacar ojeity hesekuéra ija'e'yva ári, Barac ojepoi haguéicha cerrokuéra pa'ũ guive. Umi Rubengua katu ojepy'apyete. 16 Mba'érehapa repyta ne rymbakuéra aty apytépe, rehendu haña nde ovechakuéra rasẽ. Rubenguakuéra oñemboyke ityke'yraakuéra apytégui. 17 Galaadguakuéra opytu'usente Jordan mboypýri; ha Dan mba'erehepa opytara'e barco guasúete ypýpe. Aser oiko yguasú rembe'ype, ha opyta ibarco rendañuame (puértope). 18 Zabulonguakuéra katu oñorãirõ okyhyje'yre ñemanógui, ha Neftali omoirũ porã ichupekuéra ñorãirõme. 19 Tetã ruvichakuéra oñembyaty oñorãirõ haña. Ko'ã Canaangua ruvicha oñorãirõ Taanácpe, Megído yrenda ypýpe, ndohupytýi katu pe pláta oha'ãrõva. 20 Ára guive mbyjakuéra oñorãirõ ha ondry Sísarare hape rehe (Josue 10,11). 21 Pe ysyry Cison ymaguare ogueraha (oitypei) ichupekuéra. Nde, che ánga, epyrũ hesekuéra nde pu'akapa reheve. 22 Oñehendu kavaju py ryapu, hi'ári oñani hikuái umi ipy'aguasúva. 23 Pemaldecí pe táva Merózpe, he'i Ñanderuete yvága rembiguái, itavayguakuéra noipytyvõí haguere Ñanderuetepe ni ipy'a guasúvape. 24 Toñemomba'e Jael, Heber, pe Cengua rembireko, kuñakuéra apytépe; toñemomba'e pe kuñakarai oikóva óga hymba pirekueguiguápe. 25 Sísara ojerure y, ha Jael ome'ẽ ichupe kamby; vásu neporávape ome'ẽ ichupe kamby iróva. 26 Ipojái yvyra mbyky akua rehe, ha ijakatúape pe martillo guasu rehe oinupã haña Sísara akã rehe, ohasa peve iñakã yke mokõivéva rupi. 27 Ho'a iñakuruchĩ ipykuéra renondépe, ojepysohápe opyta omano meve. 28 Sísara sy ojepy'apýgui iñakãsẽ hóga rovetãme, ha ipa'ũha guive sapukaipópe he'i: Mba'éguipa ndoúi gueteri icarro , mba'érehapa hymba kavajukuéra imbegueiterei. 29 Pe kuña karai iñaranduvéva, oĩva hendive, he'i ichupe, ha ha'e voi he'i ipy'apýpe: 30 Katuete ojohu mba'erepyeta omboja'o haña ha peteĩteivape ñuarã oguerúne peteĩ kuñataĩ, térã mokõi; umi ao ijeguaka paráva Sísarape ñuarã; umi ao para oñembojegua jovaipáva mburuvicha ajúrare ñuarã. 31 Péicha ore Ruete, tomanomba umi nderehe ija'e'yva, ha umi nderayhúva katu toiko ku kuarahy osẽ ramoguáicha imbaretekuépe. Ha pe yvy opytu'u 40 año pukukue.

Judges 6

1 Israel ñemoñarenguéra ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe; ha Ñanderuete omoĩ ichupekuéra Madiayguakuéra poguýpe 7 año pukukue. 2 Ha Madian retãygua ipu'aka Israel rehe. Ha Israel ñemoñarenguéra okyhyjégui Madiayguakuéragui okañy

cérrore oiko haġua itakua ha vyvykuaguasúpe. 3 Ha Israelguakuéra oñemitý rire ou jepi hi'arikuéra umi Madiaygua, Amalecguá ha umi kuarahyresẽ gotyogua ñemoñarenguéra ombyai haġua ikokue rembiapokuéra. 4 Ha'ekuéra ou oñorairõ ha ohundipa haġua ikóga'a, oġuahẽ meve Gázape; ha ndohejái hikuái Israélpe ġuarã: Tembi'u, ovecha, guéi ni burrokuéra. 5 Ou hikuái hymba atyguasú ha hóga hymba pirekueguigua reheve, ku tuku atýicha oġuahẽ hikuái; ha'ekuéra ha icamellokuéra hetaitereĩgui ndaikatúi ojepapa; péicha ou hikuái omoperõ haġua Israel vyv. 6 Péicha Israelguakuéra imboriahuve ohóvo Madiayguakuéra rembiapo vaikuéra rupi; upévare Israel ñemoñarenguéra omba'ejerure asy Ñanderuetepe. 7 Ha Israel ñemoñarenguéra omba'ejerure asýma ramo Ñanderuetepe, umi Madiaygua po ipohyietereĩgui hi'arikuéra, 8 Ñanderuete ombou Israel ñemoñarenguérape peteĩ proféta, ha péva he'i ichupekuéra: Péicha he'i Ñanderuete, Israel Jára: Che poguenohẽukava'ekue Egíptogui, ha poguenohẽ pe tembiguái rekógui. 9 Che poguenohẽ Egíptoyguakuéra pógui, ha mayma pendepy'apy asýva pógui, ha umívape amoséva'ekue pene renonderãgui, ha ame'ẽva'ekue peẽme ijyvykuéra; 10 ha ha'ékuri peẽme: Che, pende Ruete, pende Jaraite, ani pekyhyjétei Amorguakuéra járagui, ijyvýpe peiko peína ko'áña, napeneñe'ẽrendúi katu pepoi chehegui. 11 Ha ou Ñanderuete yvága rembiguái, ha oguapy pe encína vyvyrarakã Ofra pegua guýpe, péva Joas, pe Abiezergua mba'e; ita'yra Gedeon ohekýi jave trígo, iparral'a ojehekue'ohápe, omokañy haġua umi Madiayguágui. 12 Ha Ñanderuete yvága rembiguái ojehechauka, ha he'i ichupe: Ñanderuete oĩ nendive, kuimba'e mbarete ha ipy'aguasúva. 13 Ha Gedeon he'i ichupe: Che Jára, ore Ruete reime ramo orendive, mba'érehépa ojehe oréve ko'ã mba'e, ha mamóiko oime mayma hembiaapo techapyrãva, ore rukuéra omombe'úva jepi oréve, he'ívo: Naorerenohẽipa ra'e ore Ruete Egíptogui. Ha áña ore Ruete oremotyre'y, ha oremoĩ Madiayguakuéra poguýpe. 14 Ha Ñanderuete oma'ẽvo hese he'i ichupe: Tereho ko mbarete reguerékova reheve, reipe'a haġua Israélpe Madiayguakuéra poguýgui, Che romondotahína. 15 Upéramo Gedeon he'i jevy ichupe: Che Jára, mba'éichapa che aipe'áta Israélpe, péina ápe che rogaygua umi imboriahuvéva Manases apytépe, ha che ningo pe imitãvéva che ru rógape. 16 Ñanderuete he'i ichupe: Añetehápe Che aíta nendive, ha sarambi rejapóta Madiayguakuéraragui ku peteĩ kuimba'e ha'eño rehe reñemoĩ ramoguáicha. 17 Ha ha'e he'i jevy: Che ajerure ndéve oime ramo ajohu py'aporã ne renondépe, eme'ẽ chéve techaukaha nde reñe'ẽ hague ko'ã mba'ére chéve. 18 Ajerure ndéve ani haġua reho ko'águiaju jevy peve ne rendápe, ha aguenohẽ meve che kuave'ẽmby ha amoĩ ne renondépe. Ha ha'e he'i ichupe: Che aha'ãrõta reju jevy peve. 19 Ha Gedeon oho ombosako'i haġua peteĩ kavara'y, ha pan ojejapóva 22 lítro trígo ku'ígui levadura'yre, ha omoĩ so'o peteĩ ajaka'ípe ha pe so'o rykuere peteĩ japepópe (óllape) ha oguerahapa henondépe pe encína (vyvra) rakã guýpe, ha'e ho'u haġua. 20 Upéramo pe yvága rembiguái he'i ichupe: Emoĩ pe so'o ha umi pan ojejapóva levadura'yre pe itaguasu ári, ha eñohẽ pe so'o rykuere hi'ári, ha Gedeon ojapopa rire, 21 pe yvága rembiguái oipyso pe vyvra po'ĩ oguerékova ipópe, omboja peve ijapýra pe so'o ha pan rehe, ha pe itaguasúgui osẽ tata ha ombokusugue pe so'o ha umi pan ojejapóva levadura'yre. Upéi pe yvága rembiguái ojei hesa renondégui. 22 Upépe ae Gedeon ohechakuaa péva peteĩ yvága rembiguái hague, ha he'i: Ore Ruete, che Jára, yvága rembiguái rovaiteére ningo ama'ẽ. 23 Ha Ñanderuete he'i ichupe: Eñembopy'aguapy, ani rekyhyjétei, neremanomo'ãi. 24 Ha Gedeon omopu'ã upépe peteĩ kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe ġuarã, ha ombohéra pe kuave'ẽmby renda: "Ñande Ruete ningo py'aguapy", ha péva oĩ gueteri ko ára peve Ofrápe, Abiezerguakuéra yvýpe. 25 Ha ojehe pe pyhare pévape Ñanderuete he'i ichupe: Ejapyhy nde ru rymba apytégui peteĩ tóro ra'yrsu, ha ambue tóro oguerékova 7 año, ha eity pe Baal kuave'ẽmby renda nde ru mba'éva, ha eikytĩ avei Asera ra'ãnga oĩva ijypýpe; 26 ha emopu'ã nde Ruete, nde Jaraite ġuarã peteĩ kuave'ẽmby renda ko itaguasu ári opyta porã haġuáme; ha eikuave'ẽ pe tóro mokõiha, kuave'ẽmby ojehapypáva ramo, ha Asera ra'ãnga reikytĩva'ekue, ha eiporu jepe'a ramo. 27 Upéramo Gedeon oiporavo 10 kuimba'épe hembiguaikuéra apytégui, ha ojapopa Ñanderuete he'i haguéicha ichupe. Ha okyhyjégui hikuái itúva rogayguakuéraragui ha umi kuimba'e táva peguágui, ojapopa pyharekuépe. 28 Pyharevépe umi tavaygua opu'ãvo ohecha Baal kuave'ẽmby renda ho'apa ha Asera ra'ãnga oĩva ijypýpe oñekytĩmba, ha avei pe tóro mokõiha oñekuave'ẽmbamara'e kuave'ẽ ojehapypáva ramo pe kuave'ẽmby renda oñemopu'áva'ekue ári. 29 Ha he'i ojupe hikuái: Mávapa ojapora'e ko'ã mba'e. Ha oheka ha oporandu randúpe hikuái, oje'e ichupekuéra: Gedeon, Joas ra'y, péicha ojapo. Upéramo umi tavaygua kuimba'e he'i Joáspe: 30 Eguenohẽ nde ra'yre ore rojuka haġua, oitypágui Baal kuave'ẽmby renda ha oikytĩmbágui Asera ra'ãnga oĩva'ekue ijypýpe. 31 Ha Joas

ombohovái mayma ijypýpe oïvape ha he'i: Peñorãirõtapa peẽ Baal rehe, peikótapa Baal mo'ãha ramo. Oimeraẽ oñorãirõva Baal rehehápe tomano ko pyharevépe. Oime ramo ha'e peteĩ jára añeteguáva, ha'e voi toñorãirõ ikuave'ẽmby renda reityhára ndive. 32 Upe ára guive Gedeon ombohéra Jerobaal, péva he'ise: Toñorãirõ Baal hendive, ha'e oity haguére ikuave'ẽmby renda. 33 Upejave opaite Madiaygua, umi Amalecgua ha kuarahyresẽ gotyoguakuéra oñembyaty peteĩ aty ndetuichaitévape, ha ohasa pe ysyry Jordan opyta haña Jizreel yvypépe. 34 Ha Ñanderuete Pytu Porãitéva ou Gedeon ári, ha ha'e ombopúvo pe turu, Abiezerguakuéra oñembyatypa hendive. 35 Ha omondo ñe'ẽrerahahára Manases yvy tuichakue rupi, ha'ekuéra oñembyatypa haña avei hendive; upéicha omondo avei ñe'ẽrerahahára Aser, Zabulon ha Neftali tribukuérape, ha umía ou avei oñemoirũ haña hendive. 36 Ha Gedeon he'i Ñanderuetepe: Oime ramo resalvase Israélpe che po rupi, Nde ere haguéicha, 37 eme'ëna chéve peteĩ techaukaha, péina ápe, che amoíta peteĩ ovecha pirekue rague pukúva ñemitỹ ra'ỹi ojejykyihápe, ha pe ysapy opyta ramo pe ovecha pire rague puku año rehente, ha pe yvy ijerekuévo ikãmba ramo, péicha aikuaáta resalvaseha Israélpe che po rupi, Nde ere haguéicha. 38 Ha péicha ojehu ha'e opu'ãvo pyhareve, ojopy pe ovecha pire rague pukúva ha oñuenohẽ ichugui pe ysapy, ha omyenyhẽ peteĩ ña'ẽmbe pe ysapy ýgui. 39 Gedeon katu he'i jevy Ñanderuetepe: Ani ndepochy chendive ajerure jevy rehe ndéve. Ajerure ndéve pe ovecha pire rague pukúvante ta'ikã ha pe ysapy tomyakỹ pe yvy apénte. 40 Ha peichaite Ñanderuete ojapo pe pyharépe; pe ovecha pire rague pukúva añoñte ikã porã, ha pe yvy ovecha pirekue jerekuévo katu he'õmbaite.

Judges 7

1 Ha Jerobaal, péva hína Gedeon, opu'ã pyhareve ha mayma hetãygua oïva guive hendive, oñembyaty haña hikuái Harod yvu ypýpe; ha umi Madiaygua aty oñembyaty yvate gotyove ichuguikuéra, More cérro ykére, peteĩ yvypépe. 2 Ha Ñanderuete he'i Gedeónpe: Umi tetãygua nendive oïva hetaitereíma, Che amoĩ haña Madiayguakuéra pende pópe, ani haña Israelguakuéra oñemomba'eguasuve chehegui, he'ívo: Ore pu'aka rupi rombopoguy ichupekuéra. 3 Ko'ãga eguerosapukái tetãyguakuéra apysápe, erévo: Oime ramo okyhyjéva ha ipy'a ryrýiva, toñemboyke ha tojevy Galaad cérro guive. Ha 22.000 kuimba'e ojevy tetã apytégui, ha hemby 10.000-nte. 4 Ha Ñanderuete he'i Gedeónpe: Ne retãyguakuéra hetaiterei gueteri; egueraha y oĩháme, ha upépe Che aiporavóta ha ahechaukáta ndéve mávapa ohóta nendive ha mávapa opytáta. 5 Upéramo Gedeon ogueraha hetãyguakuérape y oĩháme ha Ñanderuete he'i ichupe: Oimeraẽ oheréiva pe y ikũme ku jagua oheréi háicha, umívape emboyke; ha upéicha avei upe oñesúva hoy'u haña. 6 Ha oĩkuri 300 kuimba'e ohupíva pe y ipópe ijurúpe oheréi haña, ha ambue kuimba'ekuérape oñesúhápe hoy'u. 7 Upéramo Ñanderuete he'i Gedeónpe: Ko'ã 300 kuimba'e ndive oheréiva'ekue pe y ipópe, Che posalváta, ha katuite amoíta umi Madiayguápe nde pópe; ha ambuekuéra tohopa jevy hóga hymba pirekueguiguápe. 8 Ha umi 300 kuimba'e ojapyhy hembí'urã ha iturukuéra, ambue Israelguakuéra katu oñemondopa jevy hóga hymba pirekueguiguápe, Gedeon ndive katu opytante umi 300 kuimba'e, ha umi Madiaygua oñembyaty yvypépe; ha Gedeon ha umi 300 kuimba'e opyta pe cérro pévape. 9 Ha ojehu pe pyharépe, Ñanderuete he'i Gedeónpe: Epu'ã ha eguejy Madiayguakuéra rekohápe; Che amoĩma ichupekuéra nde pópe. 10 Ha rekyhyje ramo nde reguejy haña ne añoñte eraha Fura, ne remimongakuaa nendive hendapekuéra, 11 ha ejapysaka pe rehendútava rehe; ha upéi nde po oñemombaretéta, ha kyre'ỹme pejeitýta hi'arikuéra. Ha Gedeon oguejy Fura, hemimongakuaa ndive, Madiaygua soldádo aty rembe'y peve iguárdia oĩháme. 12 Ha umi Madiaygua, Amalecgua ha umi kuarahyresẽ gotyogua ñemoñarenguéra ojepyso joa pe yvypépe tukúicha, hetaitereígui, ha ikamellokuéra ndaikatúi ojepapa, hetaitereígui ku yvyku'i yguasu rembe'y peguáicha. 13 Ha Gedeon oñuahẽvo, ohendu peteĩ kuimba'e omombe'uhína iñirũme peteĩ ike peguare, he'ívo: Péina ápe che ahecha peteĩ che ke pegua: Ahecha peteĩ pan cebáda (ojogua trígope) ojapajeréi oúva Madian atyha rendápe, ha oñuahẽvo hóga hymba pirekueguigua peteĩha rendápe oñembota hese, ha oity pe óga hymba pirekueguiguáva, omongu'epávo. 14 Ha iñirũ he'i ichupe: Péva hína Gedeon, Joas ra'y, Israelgua kyse puku, Ijára omoíta opaite Madiayguakuéra hekoha reheve Gedeon pópe. 15 Gedeon ohendu vove ike peguare oñemombe'úva ha mba'épa he'ise, omomba'eguasú Ñanderuetepe; ha oho jevývo Israel atyha rendápe he'i: Pepu'ãmba, Ñanderuete omoĩmagui Madian rekoha ñande pópe. 16 Ha omboja'o umi 300 kuimba'e mbohapy atýpe, ha peteĩteivape ome'ẽ peteĩ turu ipópe ha peteĩ kambuchi nandíva tata'y hendýva reheve hyepýpe. 17 Ha he'i ichupekuéra: Pema'ẽ

cherehe, ha pejapopa che ajapótava; ha áğa che aġuahẽvo ijatyha renda akãme, pejapopa che ajapo háicha. 18 Che ambopu ramo pe turu, ha chendive oĩva avei; peẽ pembopóta avei pende turukuéra ijatyha renda jerekuévo ha pesapukáita: Nanderuete ha Gedeon rehehápe. 19 Ha oġuahẽmbotávo hekoha rembe'ýpe Gedeon ha umi 100 kuimba'e hendive oĩva pyhare pytépema, ha oñemoambue jave iguárdia pyahu, ha'ekuéra ombopu ituru, ha ojoka ikambuchikuéra ogueraháva ipópe. 20 Ha umi ambue mokõi aty ombopu avei iturukuéra, ha ojoka avei ikambuchikuéra, ojapyhy hikuái ijasúpe tata'y hendýva ha ijakatúape pe turu ombopu haġua, ha osapukái joa hikuái he'ívo: Nanderuete ha Gedeon kyse puku rehehápe. 21 Ha peteĩteĩva Israel soldadokuéra opyta ñembo'yhápe Madian pe atyha renda jerekue rehe; ha upévo mayma Madian soldadokuéra oñani ha osapukái vaipa ha okañy hikuái. 22 Ha umi 300 kuimba'e ombopu joa iturukuéra; ha Nanderuete omopu'ãuka peteĩteĩva kyse puku iñirũ rehe pe atyha renda tuichakuépe. Ha umi soldádo okañy Betsita peve, Zeréra gotýo; ha ambuekuéra Abelmehola, Tabat gotýo, oĩva Jordan rembe'ýpe. 23 Upémaramo Gedeon ohenoĩuka umi ambue Israelgua ohejava'ekue icampaméntope, Neftali, Aser ha Manases kuimba'ekuéra, omuña pya'e haġua avei Madiayguakuérape. 24 Gedeon omondo avei ñe'ẽrerahahára umi Efraín cérro rehe, he'ívo: Pejepoi Madiayguakuéra ruġuaitívo, ha peñemoĩ Betbara ha Jordan ojehasahápe Madiayguakuéra oġuahẽ mboyve. Ha oñondivepa mayma Efraingua, oñemohenda Betbara peve, ani haġua hese ija'e'yva ohasa Jordan páso rupi. 25 Ha oapresa hikuái mokõi Madiaygua ruvichápe, Oreb (he'iséva yryvu) ha Zeeb (aguaraguasu); Ha ojuka hikuái Orébppe, pe itaguasu ári, oñembohéra Oreb, ha Zeébppe ojuka hikuái pe parral'a ojehykie'ohápe, oñembohéra aguaraguasu; ha omuñave rĩre Madiayguakuérape ogueru hikuái Oreb ha Zeeb akãngue Gedeónpe, ha'e opytákuri pe Jordan mboypýri.

Judges 8

1 Ha umi Efraingua he'i Gedeónpe: Mba'éiko rejapo orerehe, naorerenóiri rehokuévo rejeity haġua Madiayguakuéra ári, ha oñe'ẽ pohýi hikuái ichupe. 2 Ha ha'e ombohováĩ ichupekuéra: Mba'épa che ajapo ko'áğa añembojojávo penderehe. Pe Efraín parral'a ñemono'õ ituichave Abiezer parral'a ñemono'õgui. 3 Nanderuete omoĩ pende pópe Oreb ha Seeb, Madian ruvichakuérape; ha mba'épa che ikatura'e ajapo añembojoja haġua penderehe. Gedeon he'ipa rĩre ichupekuéra ko'ã mba'e ndaipochyvéi hikuái hendive. 4 Ha Gedeon ou Jordánpe, ha ohasa rĩre ha'e ha umi 300 kuimba'e oguerúva hendive, ikane'õmbáma, omuña hetaitégui hesekuéra ija'e'yvakuérape. 5 Ha Gedeon he'i umi Sucotguápe: Che ajerure peẽme pemongarumi haġua ko'ã tapicha chendive oúvape, ikane'õ itereĩgui hikuái, ore romuña rohóvo, Zeba ha Zalmunápe, Madian retã ruvichakuéra. 6 Ha umi Sucot ruvicha he'i ichupe: Oĩmapa Zeba ha Zalmuna nde pópe, rome'ẽ haġua pan ne irũnguérape. 7 Ha Gedeon he'i: Áğa Nanderuete omoĩ vove ramo che pópe Zeba ha Zalmúnape, che pombyepotíta ñuatĩme okúi peve pende ro'o pende retégui. 8 Upégui oho Peniélpe, ha he'i avei ichupekuéra peichaite. Ha umi Penielgua he'i avei ichupe, umi Sucotgua he'i haguéicha ichupekuéra. 9 Ha ha'e he'i umi Penielguápe: Áğa che aju jevývo py'aguapy reheve, aityta ko óga yvateitáva (tórre). 10 Ha Zeba ha Zalmuna oĩ Carcórpe, ha hendivekuéra hemby oiméne 15.000 soldádo rupi umi kuarahyresẽ gotyogua ñemoñarégui, ho'águi 120.000 ohekyikuaava'ekue ikyse puku. 11 Ha Gedeon oho umi óga mymba pirekueguigua oikóva rape rehe, Noba ha Jogbehágui kuarahyresẽ gotýo, ha ojeity Zeba ha Zalmuna campaménto ári, isoldádo oha'ãrõ'yhágui. 12 Ha Zeba ha Zalmuna okañy, Gedeon katu oho hapykuerikuéra; ha oapresa mokõive Madian retã ruvichakuérape, ha omosarambipa isoldadokuérape. 13 Upémaramo Gedeon, Joas ra'y, ou jevy ñorãirõ hágui pe yvyty Herésgui. 14 Ha ohenói peteĩ mitãrusu umi Sucot reheguápe, ha oporandu ichupe umi Sucot ruvicha ha karai anciáno rerakuéra rehe ha ohaiukapa rĩre héra, ojejohu 77 kuimba'e. 15 Ha Gedeon oikévo umi kuimba'e Sucot pegua oĩháme he'i: Péina ápe Zeba ha Zalmuna, ko'áva rupi peẽ cherova'apíkuri, pejévo: Oĩmapa nde pópe Zeba ha Zalmuna, ore rome'ẽ haġua tembi'u umi ne kuimba'e ikane'õvape. 16 Ha oinupã vaipa umi mburuvicha ha karai ancianokuéra Sucotguápe ñuatĩnguéra desiérto peguare karaguatápe. 17 Upéicha avei oity pe óga yvate Peniel pegua, ha ojuka umi Peniel pegua kuimba'ekuérape. 18 Upéi he'i Zeba ha Zalmúnape: Mba'éichapa ra'e umi kuimba'e rova pejukava'ekue Tabórpe. Ha he'i hikuái ichupe: Ndeichaite, nde rováre roma'ẽ; peteĩteĩva ojoguaitére tetã ruvicha ra'ýpe. 19 Ha Gedeon he'i: Umíva ningo che ryke'ykuéra, che sy membykuéra. Nanderuete rekovére ha'e peẽme che pojukáta, ndapejukái rĩre ra'e ichupekuéra, che ndapojukava'erãmo'ãi avei peẽme. 20 Ha Gedeon he'i Jeter,

ita'ýra ypykuépe: Epu'ã ha ejuka ichupekuéra. Ha pe mitãrusu ndohekyiséi ikyse puku, okyhyjégui ha imitãitereígui. 21 Upémaramo Zeba ha Zalmuna he'i: Epu'ãna nde voi orejuka haña; nde ningo kuimba'e ipy'aguasúva. Ha Gedeon opu'ã, ha ojuka Zeba ha Zalmunápe; ha ojapyhy umi jeguaka oíva icaméllo ajúra rehe. 22 Ha umi Israelgua he'i Gedeónpe: Eikóna nde oréve ore retã ruvicha ramo, nde ha nde ra'y, ha nde ra'y ra'yre peve, nde oresalvágui Madian poguýgui. 23 Gedeon katu he'i: Ndaikomo'ãi pene retã ruvicha ramo, ha che ra'y ndoikomo'ãi avei pende ruvicha ramo, Ñanderuete ningo pende ruvicha. 24 Ha Gedeon he'i ichupekuéra: Ajerurese peẽme peteĩ mba'e: Peteĩteĩva tome'ẽ chéve peteĩ namichãi peipe'ava'ekue umi ñanderehe ija'e'ývagui. 25 Ha ombohováí hikuái: Torypaitépe rome'ëta ndéve. Ha omyasãi peteĩ ahoja, ha hi'ári oity hikuái umi namichãi oipe'ava'ekue Madianguakuéragai. 26 Ha umi namichãi ojerureva'ekue ipohýi 18,2 kilo óro, ojepapa'ýre umi ambue jeguaka ha aokuéra Madian retã ruvichakuéra oguerেকova'ekue ijehe, ha avei umi jeguaka oíva'ekue icamellokuéra ajúra rehe. 27 Ha ko'ã ñamichãigui Gedeon ojapouka peteĩ póncho mbyky (efod), pa'iguasu omondéva, ha oñongatuka itáva Ofrápe; ha opaite Israelguakuéra omomba'eguas ko póncho mbykýva; ha oiko ñepysãngaha ramo Gedeon ha hogayguakuérape guarã. 28 Péicha Madiaygua ho'a Israel ñemoñarenguéra poguýpe, ha araka'eve noñakãrapu'ávái. Ha Israel retã opytu'u 40 año pukukue Gedeon oikove aja. 29 Uperire Jerobaal, Joas ra'y, oho ha oiko hógape. 30 Gedeon oguereko 70 ta'ýra, ha'e hembireko hetágui. 31 Avei ikuña Siquem pegua imemby avei ichugui, ha ohenói imembýpe Abimelec (he'ise che ru oiko tetã ruvicha ramo). 32 Ha Gedeon, Joas ra'y, omano itujaite rire, ha oñeñotý ichupe itúva, Joas oñeñotý haguépe, Ofrápe, umi Abiezergua mba'évape. 33 Ha ojehu katu Gedeon omano rire, Israel ñemoñarenguéra oñemboheko vai jevy ha oho Baalkuérarapykuéri, ha oiporavo hikuái ijararã Baal-berítpe. 34 Ha Israel ñemoñarenguéra naimandu'avái Ñanderuete, Ijára rehe, osalvava'ekue ichupekuéra mayma hesekuéra ija'e'ývagui, oikóva guive ijerekuévo; 35 Ha naimba'erechakuaái hikuái Jerobaal róga ndive, péva hína Gedeon, umi mba'e porãita ha'e ojapova'ekue Israel rehe.

Judges 9

1 Abimelec, Jerobaal ra'y, oho Siquémpe, isy kyvykuéra ha mayma isy ru rogayguakuéra rendápe, ha he'i ichupekuéra: 2 Che ajerure peẽme peje haña mayma Siquemgua apysápe: Mba'épa iporãvétavaicha peẽme, tapenesãmbyhy 70 kuimba'e, mayma Jerobaal ra'ykuéra, térãpa tapenesãmbyhy peteĩ kuimba'e ańónte. Penemandu'ákene che voi pene kãngue, ha pende ro'ó reheguaha. 3 Ha oñe'ẽ hese umi isy kyvy mayma Siquemgua apysápe ko'ã ñe'ẽ; ha oñemboyke ohóvo Abimelec gotýo, he'ígui hikuái: Ha'e ningo ñane pehẽngue. 4 Ha ome'ẽ ichupe 782 gramo pláta Baalberit tupãogui, ha pe pirapire rehe Abimelec ojokuái umi kuimba'e oiko reíva, omoirũ haña hikuái ichupe. 5 Ha oho itúva rógape, Ofrápe, ha ojuka ipehẽnguekuérape, 70 Jerobaal ra'ykuérape, peteĩ ita ári; ha hemby Jotam, pe Jerobaal ra'y imitãvéva, oñemokańygui. 6 Upémaramo umi Siquemgua ha umi Miloygua oñembyaty ha oho hikuái peteĩ urunde'yguasú oĩháme ha upépe omomba'eguasú avei ambue járape. Ha oñuahẽvo upépe omoĩ Abimelécpe hetã ruvicha ramo. 7 Ha ã mba'e oñemombe'úvo Jotámpe, ha'e oho oñembo'y haña Gerizim cérro iyyvatevehápe, ha hatã osapukái he'ívo: Cherendumi peẽ kuimba'ekuéra Siquem pegua, Ñanderuete penerendu haña: 8 Peteĩ árape yvyrakuéra oho oiporavo haña imburuvicharã ha he'i hikuái olívo mátape : Nde repytáta ore mburuvichaguasurã ramo. 9 Ha pe olívo máta katu he'i: Ahejava'erãiko che acéite, pévarupi ningo oñemomba'eguasú Ñanderuete ha tetãyguakuérape, aha haña aiko yvyra ruvicha ramo. 10 Upéi umi yvyra he'i pe hígo mátape : Epytána nde ore mburuvichaguasú ramo. 11 Ha pe hígo máta he'i ichupekuéra: Ahejava'erãiko che re'ẽngue ha che a porãite, aiko haña yvyra ruvicha ramo. 12 Upéi umi yvyra he'i pe parrálpe : Ejúna nde, ha eiko ore mburuvichaguasurã ramo. 13 Ha pe parral he'i jevy ichupekuéra: Ahejava'erãiko che rykuere, ombohoryva jarakuérape ha tetãyguakuérape, aiko haña yvyra máta ruvicha ramo. 14 Upémaramo mayma yvyrakuéra he'i jukerípe: Ndéna epyta ore mburuvicha guasu ramo. 15 Ha pe jukerí he'i umi yvyra mátape : Añete ramo peẽ cheporavose pende ruvicha ramo peju joaite peñemokuarahy'ã che guýpe, ha ndaupéichai ramo tosẽ tata pe jukerígui ha tombokusuguepa umi cédro Líbano peguápe. 16 Mba'érehépa peiporavo Abimelécpe pene retã ruvicha ramo, mba'érehépa pejapo vaiete Jerobaal ha hogayguakuérare, mba'érehépa pemyengovia mba'évaíre hembiapo porã. 17 Che ru ningo oñorãirõkuri penderehehápe, hekove rehe nahakate'ýi peneguenohẽ haña Madiaygua poguýgui, 18 peẽ katu pepu'ã ko árape

che ru róga rehe ha pejuka 70 ita'yraquérápe peteĩ ita ári; ha pemoĩ tetã ruvicha ramo Abimelécpe pe táva Siquem ári, peteĩ kuña rembiguái membyre, ha'égui pene pehẽngue; 19 peiporavo ramo py'aporãme ichupe ha pejapo porã ramo Jerobaal ha hogaygua ndive ġuarã, tapevy'aite Abimelec ndive, ha ha'e tovy'aite penendive. 20 Ha ndaupéichai ramo tata tosẽ Abimelécgui, ha tombokusugue Siquem ha Milo rogayguakuérápe, ha tata tosẽ Siquem ha Milo rogayguágui ombokusugue haġua Abimelécpe. 21 Ha Jotam okañy upégui oho haġua Beérpe, ha opyta upépe okyhyjégui ityke'yra Abimelécgui. 22 Ha Abimelec oiko Israel retã ruvicha ramo mbohapy año rupi, 23 Ñanderuete ombou peteĩ pytu vai Abimelec ha umi kuimba'e Siquem apytépe, ha umi Siquem pegua opu'ã Abimelec rehe; 24 ikatu haġuáicha pe mba'evai ha'e ojapova'ekue umi 70 Jerobaal ra'y rehe, ojukávo ityke'yraquérápe, ho'a jevy haġua Abimelec ári ha umi kuimba'e Siquemgua ári avei, oipytyvõ haguére ichupe ojuka haġua ityke'yraquérápe. 25 Ha umi Siquemgua omoĩ umi cérrope, Siquem ypýpe, kuimba'ekuéra omonda haġua umi ohasávape upérupi; ha péva oñemombe'uka Abimelécpe. 26 Ha Gaal, Ebed ra'y, ou ityvyrakuéra ndive ha oiko hikuái Siquémpe, ha umi Siquemgua ojerovia hese. 27 Ha ha'ekuéra oho iparraltýpe, omono'õ haġua hi'akuéra, ha ohykue'o rire iparral' a ojapo karuguasu ha ovy'a hikuái ijára tupãópe ha omaldeci hikuái Abimelécpe. 28 Ha Gaal, Ebed ra'y, he'i: Mávaiko Abimelec, ha mba'éiko Siquem, ñande jaiko haġua hembiguái ramo. Ndaha'éipa Jerobaal ra'y, ha Zebul piko ndaha'éi hembijokuái. Iporãve jaiko ramo Hamor ñemoñare poguýpe Hamor omopu'áva'ekuégui Siquem, jaiko rãngue Abimelec poguýpe. 29 Ko tetã oĩ rire che poguýpe, amosẽva'erãmo'ã Abimelécpe, ha ha'eva'erãmo'ã ichupe: Emboheta nde soldadokuéra, ha eju ñañoñairõ. 30 Ha Zebul, Siquem táva sãmbuyhára, ohendúvo Gaal, Ebed ra'y ñe'ẽ, ipochyetererei, 31 ha ñemiháme omondo ñe'ẽrerahahára Abimelec rendápe, ha he'i ichupe: Péina Gaal, Ebed ra'y, ityvyrakuéra ndive oúkuri Siquémpe, ha oñeha'ã omopu'ã haġua ko'ã tavaygua nderehe. 32 Upévore pya'e epu'ã, ko pyharépe térã ko'ẽrõ, ha eju nde ha umi kuimba'e nendive oĩva, pemoĩ haġua ñuhã ko táva jerekuévo. 33 Ha pyhareve, kuarahy osẽvo ejeity ko táva ári; ha Gaal ha umi kuimba'e hendive oĩva osẽma ojeity haġua pendeári, ejapo hese ho'a porãve háicha ndeve. 34 Ha Abimelec ha mayma kuimba'e oĩva hendive opu'ã pe pyharépe omoĩ ñuhã Siquémpe ġuarã, irundy soldádo aty reheve. 35 Ha Gaal, Ebed ra'y, osẽ ha oñemoĩ pe táva rokẽme ojeikeha rupi; ha Abimelec ha mayma kuimba'e hendive oĩva, opu'ã hikuái iñuhãgui ha ou ojeity haġua hi'arikuéra. 36 Ha Gaal ohechávo umi kuimba'e he'i Zebúlpe: Ma'ẽ, che ahecha umi tapicha oquejýva cérrogui. Ha Zebul he'i ichupe: Nde ningo rehecha umi cérro kuarahy'ã kuimba'ekuéra ramoguáicha. 37 Ha oñe'ẽ jevy Gaal, ha he'i: Ma'ẽ, ambue tapichakuéra ouhína yvy puru'ãgui (mbytégui), ha ambue aty ouhína umi ta'yvõ encinaty pegua (yvyra) rapégui. 38 Ha Zebul he'i jevy ichupe: Nde juruguasúgui ningo, nde voi ereva'ekue: Mávaiko Abimelec, jaiko haġua hembiguái ramo. Neremomba'éi piko ko'ã tetãygua ko'avape. Esẽ katu ko'ãġa, ha eñoñairõ hendive. 39 Ha Gaal osẽ ha umi Siquemgua oho hapykuéri ojeity haġua Abimelec ári. 40 Ha Abimelec omuña ichupe, ha Gaal okañy henonderãgui; ha oĩ heta omanóva oġuahẽ mboyve pe táva rokẽme. 41 Ha Abimelec opyta Arúmape; ha Zebul omosẽ Gaal ha ityvyrakuérápe Siquémgui, ani haġua oikove hikuái Siquémpe. 42 Ambue ára iko'ẽ rire umi Siquem pegua osẽ ñúme; ha péva oñemombe'u Abimelécpe, 43 ha ha'e ombyaty ikuimba'ekuéra mbohapy hendápe, ha omoĩ ñuhã pe ñúme; ha oma'ẽvo ohecha Siquemguakuéra osẽvahína itávagui; ha Abimelec opu'ã ojeity haġua hi'arikuéra. 44 Abimelec ha isoldádo aty ndive ojeity hi'arikuéra mbaretépope, ha oñemboja pe táva rokẽme, ha umi ambue mokõi soldádo aty ojeity mayma ñúme oĩvare, ha ojuka hikuái ichupekuéra. 45 Ha Abimelec ojeity pe táva ári pe ára pukukue, ha omoĩ ipoguýpe pe táva, ha ojukapa oikóva guive ipype; ha ombotapere pe táva, ha omyasãi ipype juky. 46 Ohendúvo ko'ã mba'e umi oĩva Siquem róga yvatépe (tórrepe) oikepa hikuái ijára Berit tupãópe. 47 Ha oñemombe'uka Abimelécpe, mayma kuimba'e hembyva'ekue oñembyatyha Siquem róga yvateguápe. 48 Upémaramo Abimelec oho Salmon cérrope, ha'e ha mayma ikuimba'ekuéra ndive; ha ojapyhy peteĩ hácha ipópe oikytĩ haġua peteĩ vyvyrarakã umi vyvyrágui, ha ohupi ijati'y ári, ha he'i umi kuimba'e hendive oĩvape: Pehechápa che ajapómava, pya'e pejapo avei che ajapo haguéicha. 49 Ha mayma ikuimba'éva oikytĩ avei vyvyrarakã, ha oho hikuái Abimelec rapykuéri, ha omoĩ hikuái Siquem róga yvate peguare ha ojatapy hikuái, upéicha omanombaite, oiméne 1.000 kuimba'e ha kuña. 50 Ha upéi Abimelec oho Tebéspe, omongora ha omoĩ ipoguýpe. 51 Upe táva mbytépe oíkuri peteĩ óga yvate oñemombarete porãva, ha ipype oike opaite kuimba'e, kuñakuéra ha mayma karai anciáno; ha omboty porã pe okẽ ha ojupipa hikuái pe óga yvate ape ári. 52 Ha Abimelec ou pe óga yvate

rendápe ombopoguy hağua, ha oñembojávo pe óga yvate rokẽ rehe omboja hağua hese tata, 53 upevove peteĩ kuña oity peteĩ ita molíno pegua Abimelec akã ári, ha ojoka iñakã. 54 Upémaramo Abimelec ohenói pya'e hembiguáipe omo'áva ichupe ha he'i: Ehekýi nde kyse puku ha chejuka, ani hağua oje'e cherehe: Peteĩ kuña ojukaha Abimelécpe. Ha hembiguái oikutu ichupe ha omano. 55 Ha umi Israelgua ohechávo Abimelec omanoha ojevypa hógape. 56 Péicha Ñanderuete omyengovia Abimelécpe pe mba'evai ojapova'ekue itúva rehe, ojukávo 70 ita'ýrape. 57 Péicha Ñanderuete oitypa jevy umi kuimba'e Siquemgua ári hembiaapo vaikue, ha oja hesekuéra pe maldicion Jotam, Jerobaal ra'y, he'iva'ekue.

Judges 10

1 Abimelec rire, opu'ã osalva hağua Israélpe, Tola, Pua ra'y, Dodo ra'yre, kuimba'e Isacar tríbu peguáva, oikóva Samírpe, Efrain cérrope. 2 Ha'e oisãmbyhy Israélpe 23 año pukukue; ha omano ha oñeñotý Samírpe. 3 Tola rire opu'ã Jair, peteĩ Galaadgua, ha'e oisãmbyhy Israélpe 22 año pukukue. 4 Ha'e 30 ita'ýra, omboguatáva 30 búrrro ári; ha oguereko hikuái 30 táva, hérava Jair tavakuéra ko ára peve, ha umíva opyta Galaad yvýpe. 5 Ha Jair omano, ha oñeñotý Camónpe. 6 Ha Israel ñemoñarenguéra ojapo jevy ivaíva Ñanderuete resa renondépe, ha omomba'eguasú hikuái: Umi Baal ha Astarótpe, umi Síria járape, Sidon járapé, umi Moab járape, umi Amon ñemoñare járape ha Filisteayguakuéra járape; ha opoi hikuái Ñanderuetégui, omomba'eguasú hağua hikuái ta'angakuérape. 7 Ha Ñanderuete ipochy Israel ndive, ha oheja ichupekuéra ho'a Filisteaygua ha Amon ñemoñarenguéra pópe. 8 Ha'ekuéra ojopy ha oipy'apy asy Israel ñemoñarenguérape oikóva Jordan mboypýri Amorgua yvykuépe, opytáva Galaadpe, 18 año pukukue. 9 Ha umi Amon ñemoñare ohasa hikuái Jordánpe ojeity hağua Juda, Benjamin ha Efrainguakuéra ári, ha oipy'apy hikuái avei ichupekuéra. 10 Upémaramo Israel ñemoñarenguéra omba'ejerure asy Ñanderuetépe, he'ívo: Ore roñemoangaipa ne renondépe ropoi haguére ore Járagui romomba'eguasú hağua Baalkuérape. 11 Ha Ñanderuete he'i jevy Israel ñemoñarenguérape: Ndapeikoiva'ekue piko Egípto poguýpe, ha napendejopyiva'ekue piko Amorgua, Amongua, Filisteaygua, 12 Sidongua, Amalecgua ha Madiayguakuéra, ha pemba'ejerure asývo chéve Che posalva ipokuéragui. 13 Upeichavérõ jepe pepoi jevy chehegui pemomba'eguasú hağua ambue jarakuérape, upévale Che napoipytyvõveiva'ekue avei. 14 Tapeho pemba'ejerure asy pende jára peiporavova'ekuépe penepytyvõ hağua pende jepy'apyha árape. 15 Ha umi Israel ñemoñare he'i jevy Ñanderuetépe: Roñemoangaipákuri, ejapo orehegui ndéve iporãve háicha rojeruremínte ndéve oresalva hağua ko árape ko jejopy asyetégui. 16 Ha oipe'a hikuái ijapytégui opaite ambue jára gua'u, ha omomba'eguasú jevy hikuái Ñanderuete oikovévape; ha Ñanderuetépe oipy'apy Israel jehasa asykuéra. 17 Uperire umi Amon ñemoñare oñembyaty Galaadpe, ha Israel ñemoñarenguéra oñembyaty avei hikuái Mizpápe. 18 Ha umi mburuvicha ha Galaadguakuéra he'i joa ojupe: Mávapa omoñepyrũta pe ñorãirõ Amon ñemoñarenguéra ndive. Upe oñepyrũva oikóta mburuvicha ramo Galaadguakuéra ári.

Judges 11

1 Jefte, peteĩ Galaadgua ipy'aguasúva; isy katu peteĩ kuña reko vaíva, ha Jefte ru peteĩ Galaadgua. 2 Ha Jefte ru rembirekoteéva, uperire imemby avei, ha imembykuéra ituichapa rire omosẽ Jeftépe, he'ívo ichupe hikuái: Noñeme'ẽmo'ãi ndéve mba'eve ore ru mba'éva apytégui nde ha'égui ambue kuña memby. 3 Ha Jefte okañy ipehẽnguekuéragui, ha oho oiko hağua Tob retã rupi ha oñembyaty hese kuimba'ekuéra hembiaapo porã'ýva, ha umíva oiko oguatávo hendive upérupi. 4 Ha ohasa ohóvo umi ára, umi Amon ñemoñare ou ojeity hağua Israel ári. 5 Upémaramo, umi Galaadgua ruvichakuéra oho Jefte rendápe, Tob retãme, 6 ha he'i hikuái ichupe: Eju, eiko hağua oréve mburuvicha ramo ñañoñairõ hağua Amon ñemoñarenguéra ndive. 7 Jefte katu he'i ichupekuéra: Ndapejahéi piko raka'e peẽ cherehe, ha pechemoséva'ekue che ru rógagui. Mba'érehe piko ko'ãga pejejopy vaíma ramo peju che rendápe. 8 Ha umi Galaad ruvicha he'i Jeftépe: Upévale roju ne rendápe, nde reho hağua orendive ñañoñairõvo Amon ñemoñare ndive, ha reiko hağua Galaad ruvicha ramo. 9 Upérõ Jefte he'i Galaad ruvichakuérape: Pechereraha ramo penendive ajeity hağua Amon ñemoñarenguéra ári, ha Ñanderuete omoĩ ramo ichupekuéra che pópe aikótapa añetehápe pende ruvicha ramo. 10 Ha Galaadgua ruvichakuéra he'i jevy Jeftépe: Ñanderuete toĩ techahare ramo ñande apytépe,

ndorojapói ramoġuarã nde ere háicha. 11 Upéramo Jefte ou Galaadgua ruvichakuéra ndive, ha umi tavaygua omoĩ Jeftepe imburuvicha ramo; ha Jefte he'í jevy opaite ñe'ẽ Nanderuete renondépe Mizpápe, oñembyatyhápe ambue hetãyguakuéra. 12 Ha Jefte omondo ñe'ẽrerahahára Amongua retã ruvicha rendápe, ha he'íuka ichupe: Mba'éiko nde rereko chendive, reju haġua reñorãirõ che retãme. 13 Ha Amon retã ruvicha he'íuka jevy Jeftepe: Israel oñemomba'égui che retã yvy rehe, osẽ ramoguare Egíptogui, pe Arnon y guive Jaboc ha Jordan y peve; ko'ãġa eme'ẽ jevýna oréve ñañoñairõ'ýre umi ore mba'e guive. 14 Ha Jefte omondo jevy ambue ñe'ẽrerahahára Amon retã ruvicha rendápe, 15 ha he'íuka ichupe: Israel ndojapyhýiri Moab yvy, ha ndojapyhýiri avei Amon ñemoñarenguéra yvy. 16 Israel osẽ ramoguare Egíptogui, oikókuri pe desiérto rehe, ohasa Yguasú Pytã rupi oġuahẽ meve Cadéspe. 17 Upéramo Israel omondo ñe'ẽrerahahára Edom retã ruvicha rendápe, ha he'í: Che ajerure ndéve ahasa haġua ne retã rupi; ha Edom retã ruvicha katu nohendúikuri avei ichupe. Israel omondo avei ñe'ẽrerahahára Moab retã ruvicha rendápe, ha ha'e ndoipotái avei, upémaramo Israel opyta Cadéspe. 18 Upégui osẽ oho desiérto rupi, ojerévo Edom ha Moab retãgui, oġuahẽ meve Moab retã rembe'ýpe kuarahy resẽ gotýo, ha opyta Arnon ysyry mboypýri, ha ndoikéi Moab retãme; pe Arnon ningo Moab yvýnte avei. 19 Upégui Israel omondo ñe'ẽrerahahára Amor retã ruvicha Sehon rendápe, oikóva Hesbónpe, he'ívo ichupe: Ajerure ndéve reheja haġua ahasa ne retã rupi aġuahẽ meve che rendaġuáme. 20 Ha Sehon katu ndojeroviapáikuri Israel rehe, ha ndohejái ichupekuéra ohasa hetã rupi, Sehon ombyaty uvei mayma hetãyguakuérape Jaházpe ojeity haġua Israel ári. 21 Nanderuete, Israel Jára, katu oity Sehon ha mayma hetãyguápe Israel poguýpe, ha sarambi ojapo ichuguikuéra; ha Israel oñemomba'epaite Amorgua yvy rehe. 22 Oñemomba'e Amorgua yvy rehe Arnon guive Jaboc peve, ha pe desiérto guive Jordan ysyry peve. 23 Ha Nanderuete, Israel Jára, oipe'a rire Amorgua yvy ome'ẽ haġua hetã Israélpe, nde piko ko'ãġa reñemomba'e jevyse hese. 24 Opaite yvy Quemos, nde jára, ome'ẽva ndéve nde reñemomba'ekuaapa hese; ha opaite yvy Nanderuete, ore Jára, oipe'ava'ekue ambuekuéraragui ome'ẽ haġua oréve, péva ore mba'etee. 25 Ndépa ndekatupyryve Balac, Zipor ra'y, Moab retã ruvichágui, ha'e omaldeciukasénte Israelguakuérape, noñoñairõséi katu ijoyvy rehe. 26 Israelguakuéra oikóma ko'ãġa 300 año pukukue Hesbon ha itava'ikuérape, Aroérpe ha itava'ikuérape, ha opaite táva oíva Arnon yvýpe, mba'éguipa napeñemomba'etí jevyraka'e hese umi año pukukue rupi, 27 upévagui che nañemoangaipái nendive, nde katu rejapo vai reñoñairõségui chendive. Nande Ruete, toiko mbojovakehára ramo Israel ha Amon ñemoñarenguéra pa'ũme. 28 Ha Amon ñemoñare retã ruvicha ndojapysakái iñe'ẽ añetegua rehe, Jefte he'íukava'ekue ichupe. 29 Ha Nanderuete Pytu Porãitéva ou Jefte ári; ha'e ohasa Galaad ha Manases yvy rupi, ha oġuahẽ Mizpa, Galaad peguápe, ha upégui ohasa Amon ñemoñarenguéra rendápe. 30 Ha Jefte ome'ẽ iñe'ẽ Nanderuetepe, ha he'í: Remoĩ ramo Amonguakuéra che poguýpe, 31 oimeraẽva osẽva tenondéve che róga rokẽgui chejohu haġua, ambopoguy rire orerehe ija'e'ývape, péva Nanderuete mba'erã, ha aikuave'ẽta ichupe kuave'ẽmby renda ári. 32 Ha Jefte oho umi Amon ñemoñare oíha gotýo ojeity haġua hi'arikuéra; ha Nanderuete omoĩ ichupekuéra Jefte pópe. 33 Jefte ombopoguy ichupekuéra Aroer guive Minit oġuahẽmbota peve, 20 táva, pe tape parralty pegua peve. Péicha umi Amongua opyta Israel ñemoñarenguéra poguýpe. 34 Upéi Jefte ou jevývo hógape oíva Mizpápe; péina ápe itajýra osẽ omaitei haġua ichupe, mba'e parará reheve ha jerokypópe, ha'e itajýra ha'eñomínte, Jefte ndaita'ýrai ambue. 35 Ha Jefte ohechávo ichupe omondo ijaokuéra, ha he'í ichupe: Ái, ái, nde che rajymí, añetehápe nde chembopy'atarova, ha nde reju reiko chéve che py'a remimbyasyrã; ame'ẽgui che ñe'ẽ Nanderuetepe, ha ndaikatumo'ãigui apyrũ che ñe'ẽngue rehe. 36 Upémaramo ha'e ombohováí itúvape: Nde, che ru, reme'ẽgui ne ñe'ẽ Nanderuetepe, ejapo chehegui reñe'ẽme'ẽ haguéicha, Nanderuete ombopoguy haguére nderehe ija'e'ývape, Amon ñemoñarenguérape. 37 Ha he'í jevy itúvape, kóa ajerurénte ndéve: Chereja taha umi cérro rehe, ha tarojahe'o che irũnguéra (kuñataĩkuéra ndive), mokõi jasy pukukue, ndaikatumo'ãigui che chememby. 38 Jefte upémaramo he'í: Tereho. Ha oheja ichupe mokõi jasy pukukue, ha itajýra oho iñirũnguéra ndive, ha oguerojahe'o umi cérro rehe, ndaikatumo'ãigui imemby. 39 Ohasa rire mokõi jasy ou jevy itúva rendápe, ha ha'e oikuave'ẽ ichupe ome'ẽ haguéicha iñe'ẽ. Ha pe kuñataĩ araka'eve ndoikoiva'ekue kuimba'e ndive. 40 Upévare meme año Israel kuñataĩkuéra, pe ára péva guive, ojepokuaa irundy ára pukukue oho hasẽ ha oguerombyasy haġua Jefte rajýre.

1 Uperire umi Efraingua oñembyaty ohasa haña nórte gotýo, ha he'iuca Jefeíte: Mba'érehe piko rehora'e rejeity haña Amon ñemoñarenguéra ári, ha naorerenóirira'e roho haña nendive, upévare ore rohapýta ndéve ha nde róga avei. 2 Ha Jefeíte he'i jevy ichupekuéra: Che ha che retãygua roguerekókuri peteĩ ñorãirõ ndetuichaitéva Amon ñemoñarenguéra ndive, ha ore pohenói ramo jepe naorepytyvõséikuri. 3 Ahechávo, peẽ nachepytyvõitaha, che amoĩ che rekove che pópe ha aha ajeity haña Amon ñemoñarenguéra ári, ha Ñanderuete omoĩ ichupekuéra che pópe; ha mba'érehe piko ko'áña peju peñorãirõ haña chendive. 4 Upémaramo Jefeíte ombyaty mayma kuimba'e Galaadguápe, ha ojeity Efraingua ári; ha umi Galaadgua ipu'aka Efrainguakuéra rehe, ha'ekuéra he'ígui: Peẽ Galaadgua peiko kañyháme Efrain ha Manases apytépe. 5 Ha umi Galaadgua omoĩ ipópe pe Jordan ysyry páso ohóva Efrain yvy gotýo; ha ojohu umi Efraingua okañýva ohasase Jordan mboypýri, umi Galaadgua oporandu ichupekuéra: Ndépa Efraingua, ha he'i ichupe: Nahániri. 6 Upémaramo he'i ichupe: Eremi, chibolet, ha ha'e he'i sibolet; ndaikatúigui he'i hekoitépe. Upévare Jefeíte irũnguéra oikuaa porã ha'eha peteĩ Efraingua ha ojuka ichupe Jordan pásope. Upéicha omano 42.000 Efraingua Jordan ysyry pásope. 7 Ha Jefeíte oisãmbyhy Israélpe 6 año pukukue; ha omano Jefeíte, pe Galaadgua, ha oñeñotý ichupe peteĩ Galaad pegua távape. 8 Jefeíte rire Ibzan, peteĩ Belengua, oisãmbyhy Israélpe. 9 Ha'e 30 ita'ýra ha 30 itajýra, ha'e omomendapa ita'ýra ha itajyrakuérape ambue Israel tríbu reheguáre, ha'e oisãmbyhy Israélpe 7 año pukukue. 10 Ha omano Ibzan, ha oñeñotý ichupe Belénpe. 11 Ha'e rire Elon, peteĩ Zabulongua, oisãmbyhy Israélpe 10 año pukukue. 12 Ha omano Elon, pe Zabulongua, ha oñeñotý ichupe Ajalónpe, Zabulon yvýpe. 13 Ha'e rire Abdon, Hilel ra'y, peteĩ Piratongua, oisãmbyhy Israélpe, 14 kóa 40 ita'ýra ha 30 ita'ýra ra'yre (hemineno) oikóva 70 búrru ári; ha'e oisãmbyhy Israélpe 8 año pukukue. 15 Ha omano Abdon, Hilel, pe Piratongua ra'y, ha oñeñotý Piratónpe, Efrain yvýpe, Amalec cérrope.

Judges 13

1 Israel ñemoñarenguéra hembiapo vai jevy Ñanderuete resa renondépe. Ha Ñanderuete omoĩ ichupekuéra Filisteayguakuéra pópe 40 año pukukue. 2 Ha umi ára umívape oiko peteĩ kuimba'e Zoraygua, Dan tríbu reheguáva, herava'ekue Manóa; ha hembireko ndaikatúi imemby. 3 Ñanderuete yvága rembiguái ojehechauka ko kuñakaraípe ha he'i ichupe: Péina nde, ndaikatúiiva nememby, nderyeguasúta ha nemembýta peteĩ mitãkuimba'e. 4 Áña, ani re'útei víno térã ambue mba'e nemonga'ukuaáva, ha ani re'útei umi mba'e ojererekóva mba'e ipotĩ'ýva ramo. 5 Eikuaa porãke, nde nderyeguasúta ha nemembýta peteĩ mitãkuimba'e, ani reikytĩ iñakārague, pe mitãkuimba'e péva ningo Nazareorã, ha'e oñemboykéta Ñanderuetepe guarã ha ha'e oñepyrũta osalva Israélpe Filisteayguakuéra poguýgui. 6 Ha pe kuña omombe'upa iménape, he'ívo: Peteĩ kuimba'e ou che rendápe, ojoguaiterei peteĩ yvága rembiguáipe, ñanemongyhyje reheguáva; ha naporandúi ichupe mamoguápa ní mávapa ha'e, ha nde'íri chéve héra. 7 Ha'e he'i chéve: Péina ápe nde nderyeguasúta ha nemembýta peteĩ mitãkuimba'e; upévare ko'áña anive re'u víno térã ambue mba'e nemonga'ukuaáva, ha ani re'u mba'e ojererekóva mba'e ipotĩ'ýva ramo, ko mitãkuimba'e kóva ningo Nazareorã, oñemboykétava Ñanderuetepe guarã onace guive omanoha ára peve. 8 Upéramo Manóa oñembo'e Ñanderuetepe, ha he'i: Che Jára, ajerure ndéve pe kuimba'e rembouva'ekue rehe, tou jevy ko'áña ore rendápe, ha taorembo'e mba'épa rojapova'erã pe mitãre, oútava ko yvy apére. 9 Ha Ñanderuete ohendu Manóa ñe'ẽ, ha ijyvága rembiguái ou jevy pe kuñakarai rendápe, ha'e oĩ jave ñúme; ha upépe iména Manóa noĩri hendive. 10 Ha pe kuña pya'e oho ohenóivo iménape, ha he'i ichupe: Oime ojehechauka jevýma chéve pe kuimba'e ouva'ekue ko kuehe ára che rendápe. 11 Ha opu'ã Manóa ha oho hembireko rapykuéri, ha ou pe kuimba'e rendápe ha he'i ichupe: Nde piko pe kuimba'e oñe'eva'ekue ko kuñakaraípe. Ha ha'e he'i: Che ha'e. 12 Upéramo Manóa he'i: Áña oiko vove pe nde eréva, mba'éichapa pe mitãkuimba'e oikova'erã, ha mba'épa ore rojapova'erã hese. 13 Ha pe yvága rembiguái he'i jevy Manóape: Ne hembireko oñangarekova'erã ijehe ojapopa haña che ha'emava'ekue guive ichupe. 14 Ndo'uiva'erã mba'eve ojejapóva guive parral'águi, ndo'uiva'erã víno térã ambue mba'e oporomonga'úva ha ndo'uiva'erã mba'e ojererekóva ipotĩ'ýva ramo, ha opaite mba'e che ha'éva guive katuete ojapova'erã. 15 Upérõ Manóa he'i yvága rembiguáipe: Ajerure ndéve orera'ārõmi haña ambosako'i peve ndéve peteĩ kavarara'y. 16 Ha Ñanderuete yvága rembiguái he'i jevy Manóape: Apyta ramojepe

nda'umo'ái ne pan ; ha rejaPOSE ramo kuave'ẽmby eikuave'ẽ katu péva Ñanderuetepe. Ha Manóa ndoikuaái gueteri péva Ñanderuete yvága rembiguaiha. 17 Upérõ Manóa he'i pe yvága rembiguáipe: Mba'éicha piko nde réra, ikatu haġuáicha romomba'e áġa ojuhúvo ne ñe'ẽ. 18 Ha pe yvága rembiguái he'i jevy: Mba'upépa reporandu che réra rehe, che réra ningo mba'eguasu ha oñemíva. 19 Ha Manóa ogueru peteĩ kavarara'y ha pe kuave'ẽmby tembi'u reheguáva oikuave'ẽ haġua peteĩ ita ári Ñanderuetepe ġuarã; ha pe yvága rembiguái ojapo peteĩ milágro Manóa ha hambireko resa renondépe. 20 Péicha ojehu: Pe kuave'ẽmby rendágui opu'ã sapy'a tata rendy yvága gotýo, ha pe yvága rembiguái ojupi pe kuave'ẽmby rata rendy apyte rupi Manóa ha hambireko resa renondépe, ha'ekuéra ohechávo péva ojeity yvýpe. 21 Ha pe yvága rembiguái ndojehechaukavéi Manóape ni hambirekópe; upévo Manóa oikuaáma ohecha hague Ñanderuete yvága rembiguaietépe. 22 Ha he'i hambirekópe: Katuete ñamanóta, jahechágui Ñanderuetepe. 23 Ha hambireko he'i jevy ichupe: Ñanderuete ñandujukase rire ndohechakuaava'erāmo'ái ko kuave'ẽmby ojehapypapyréva ñande pógui ha ndohechaukava'erāmo'ái ñandéve opaite ko'ã mba'e, ha nde'iva'erāmo'ái ñandéve ko'ã mba'e. 24 Ha pe kuña imemby peteĩ mitākuimba'e, ha ombohéra ichupe Sanson. Ha pe mitā okakuaa, ha Ñanderuete ohovasa ichupe. 25 Ha Ñanderuete Pytu Porãitéva oñepyrũ oiko haġua ipype Dan atyguasúpe, oíva Zora ha Estaol pa'ũme.

Judges 14

1 Sanson oguejy ha oġuahẽ Timnátpe, ha upépe ohecha peteĩ kuñataĩ umi Filisteaygua rajuikuéra apytépe. 2 Ha oho omombe'u itúvape ha isýpe, he'ívo: Che ahechágui Timnátpe peteĩ kuñataĩ Filisteaygua rajuikuéra apytépe; pejeruremína itúvape, ha'e ome'ẽ haġua ichupe chéve che rembirekorã ramo. 3 Ha itúva ha isy he'i ichupe: Ndaipóri piko kuña nde tríbu rajuikuéra apytépe, térã ne retāyguá apytépe reho haġua Filisteayguakuéra rendápe, ñanderehe ija'e'yva apytépe, ne rembirekorã rekávo. Ha Sanson he'i jevy itúvape: Kóa pehecha chéve che rembirekorã, péva ningo che aipota. 4 Ha itúva ha isy ndoikuaái ko'ã mba'e ouha Ñanderueteġui, Ha'e ohekágui juavy Filisteayguakuéra ndive; umi árape umi Israelguakuéra oiko Filisteayguakuéra poguýpe. 5 Ha Sanson oguejy itúva ha isy ndive Timnátpe; ha oġuahẽvo Timnat parraltýpe , péina ápe peteĩ leõ ra'yrusu okororõháme ohuġuaitĩ ichupekuéra. 6 Ha Ñanderuete Pytu Porãitéva ou Sanson ári, ha oipehe'ãmba pe leõme, ku kavara ra'y oñepehe'ã ramoguáicha, ndoguerekói ramojepe mba'eve ipópe; ha nomombe'úi itúvape ni isýpe pe ojapomava'ekue. 7 Ha'ekuéra oho oñe'ẽ haġua pe kuñataĩme; ha Sanson ohayhu ichupe. 8 Ha ndahi'aréi ou jevy omenda haġuáicha, oukuévo Sanson opia pe tapégui ohecha haġua pe leõ re'õngue; ha péina leõ retekue rehe ojehaitypo la réina , ha ijeírama. 9 Ha ipópe ojapyhy eíra ho'u haġua ohokuévo tapére, ha ohupityvo itúva ha isýpe ome'ẽ avei ichupekuéra, nomombe'úi katu ichupekuéra ha'e oguenohẽ hague pe eíra leõ retekuegui. 10 Ha oġuahẽvo pe kuñataĩ rendápe Sanson ru ojerure pe kuñataĩ rúpe ome'ẽ haġua itajýra Sansónpe, hambirekorã ramo, ha Sanson ojapo upépe karuguasu, péicha mitārusukuéra ojepokuaa háicha. 11 Ha Filisteayguakuéra ohechávo ichupe okyhyje ichugui, upévale omondo 30 iñirũnguéra omoirũ haġua ichupe. 12 Ha Sanson he'i ichupekuéra: Che aporandúta peẽme peteĩ ñe'ẽ hasýva ojekuaa haġua mba'épa he'ise, ha ko'ã 7 ára pe karuguasu aja pukukue pemyesakã ramo ha peje ramo chéve mba'épa he'ise, che ame'ẽta peẽme 30 ao peñemonde porãmba haġua. 13 Ha ndaikatúi ramo pemyesakã chéve, peẽ peme'ẽva'erã chéve umi 30 ao porãitéva. Ha he'i joa hikuái ichupe: Ere katu upe ne ñe'ẽ hasyetéva ha hesakã'yva, rohendu haġua. 14 Upéramo ha'e he'i ichupekuéra: Pe oporomokõvaguí osẽ tembi'u, ha pe imbaretetévaguí osẽ mba'e he'ẽ. Ha'ekuéra ndaikatúi oikuaa mba'épa he'ise ko porandu kóva mbohapy ára pukukuépe. 15 Pe ára 4-hápe he'i hikuái Sanson rembirekópe: Eñeha'ã eikuaa ne ménaguí mba'épa he'ise ko porandu asyeté ojapóva, ani haġua rohapýtei nde ru róga ha ndéve avei. Orerenoipara'e ko'ápe peipe'a haġua orehegui roguerekomíva. 16 Ha Sanson rembireko hasẽ hesa renondépe, ha he'i: Nde ningo nande'a'éi cherehe, ha ndacherayhúi, neremyesakãigui chéve upe ñe'ẽ hasýva ereva'ekue che retã ñemoñarenguérape, ha ha'e he'i jevy: Eikuaa porãke, che ru ha che sýpe ningo jepe nanyesakãí, ha piko amyesakãmbáta ndéve. 17 Ha ha'e ojahe'o hesa renondépe umi 4 ára karuguasu oĩ aja pukukue; ha pe ára 7-hápe ha'e omyesakã ichupe, ojopyetereígui ichupe; ha pe kuña omombe'u jevy hetāyguakuérape. 18 Pe ára 7-hápe, kuarahy oíke mboyve, Filisteayguakuéra he'i Sansónpe: Mba'épa he'ëve eíragui ha mba'épa imbareteve leõgui. Ha ha'e he'i jevy ichupekuéra: Peẽ ndapembovói rire pe yvy che vakara'y rupi, araka'eve

ndapeikuaava'erāmo'āi ko che ñe'ẽ hasýva. 19 Ha Ñanderuete Pytu Porãitéva ou hi'ári ha oguejy Ascalónpe ha ojuka 30 kuimba'e Ascalonguápe; ha ojapyhy ichuguikuéra ijao ome'ẽ haña ao porã umi ñe'ẽ hasy rehegua omyesakãva'ekuépe; ha pochy rendy reheve oho jevy itúva Manóa rógape. 20 Ha pe kuña ru ome'ẽ itajýra Sanson irũme, hembireko ramo.

Judges 15

1 Ha ojehu, ndahi'areiete umi mba'e rire, pe trígo oñemono'õha árape, Sanson oho oñandu haña hembirekópe, peteĩ kavara ra'y reheve, he'ívo: Aikéta che rembireko rendápe ikotykehápe. Pe kuña ru katu ndohejái ichupe oíke. 2 Ha pe kuña ru he'i Sansónpe: Ahechakuaa nande'a'eiha hese, upévore ame'ẽ ichupe ne irũme. Ikypy'y iporãve ichugui, erahána péva, pe ambue rendaguépe. 3 Upémaramo Sanson he'i ichupe: Ko'ága Filisteayguakuéra ndikatúi oñe'ẽvai cherehe, ajapo ramo mba'e ivaíva hesekuéra. 4 Upéi Sanson oho ojapyhy 300 aguara, ha ombojoaju ojuehe huguaikuérargui, ha omoĩ peteĩ tata'y hendýva mokõive huguái pa'ũme. 5 Ha omyendy rire umi tata'y, opoi umi aguarágui Filisteayguakuéra kokuére, ha ohapy itrígo oñemyatyvahína, ha upéi pe tata ohupity avei iparralty ha ijolivotykuéra. 6 Ha umi Filisteaygua he'i: Mávapa ojapo ko'ã mba'e. Ha he'i joa hikuái: Sanson, pe Timnat pegua rajy ména, ojepe'águi ichugui hembireko ha oñeme'ẽgui iñirũme. Upévore umi Filisteaygua ou ha ohapy pe kuñame ha itúvape avei. 7 Upémaramo Sanson he'i ichupekuéra: Péicha pejapógui cherehe, añevengase raẽ, ha uperire ae pohejáta. 8 Hetápe oinupã vaiete, omopëvo iyyva ha hetymakuéra; ha oguejy ha oíko Etam itakuaguasúpe. 9 Upémaramo umi Filisteaygua ou ha oñemyaty Judápe, ha oñemyasái hikuái Lehi rupi. 10 Ha umi Judaygua kuimba'e he'i ichupekuéra: Mba'érehapa peju oréve. Ha he'i hikuái ichupekuéra: Roju roapresa haña Sansónpe, ha rojapo haña hese pe ha'e ojapo haguéicha orerehe. 11 Ha oñemyaty 3.000 kuimba'e Judaygua oho haña Etam itakuaguasúpe, Sanson rendápe, ha he'i hikuái ichupe: Ndépa ndereikuaái umi Filisteaygua orembopoguy hague. Mba'érehapa piko rejapo orerehe ko'ã mba'e. Ha Sanson he'i ichupekuéra: Che ajapo hesekuéra ha'ekuéra ojapo haguéicha cherehe. 12 Upéramo he'i hikuái ichupe: Ore rojúkuri roapresa ha rome'ẽ haña umi Filisteaygua pópe. Ha Sanson he'i ichupekuéra: Peme'ẽ ramo chéve pene ñe'ẽ ndachejukamo'áiha, añeme'ẽta pende pópe. 13 Ha he'i ichupe hikuái: Roapresasénte rome'ẽ haña ipopekuéra; ore ndorójukamo'ái. Upémaramo ojokua ichupe mokõi sã pyahúpe, ha ogueraha ichupe hikuái. 14 Lehi peve, ha Filisteayguakuéra osẽ sapukaipópe ojohúvo ichupe; ha Ñanderuete Pytu Porãitéva ou hi'ári, ha umi sã oĩva'ekue iyyva rehe ojogua ku ka'avoguigua inimbo kaiguépe ha iñapytíha ho'apa ipógui. 15 Ha Sanson ojohúvo peteĩ búrra rañykāngue, ojapyhy ha ipype ojuka 1.000 kuimba'épe. 16 Upéramo Sanson he'i: Peteĩ búrra rañykānguépe aity Filisteaygua atýrape, ko búrra rañykānguépe ajuka 1.000 kuimba'épe. 17 Ha oñe'ẽmbávo omombo pe búrra rañykāngue, ha ombohéra pe yvy péva Ramatlehi (he'iséva cérra tañykā). 18 Ha iyy'uheietereígui omba'ejerure asy Ñanderuetepe, ha he'i: Nde reme'ẽ ko pytyvõ tuichaitéva ne rembiguái po rupi; ha ága amanótapa chey'uhéigui, ha ha'átapa ko'ã kuimba'e ipire'i oñekytí'ýva (noñecircuncidáiva) pópe. 19 Upémaramo Ñanderuete ojoka pe yvykua oĩva Lehi; ha osẽ y ha ha'e hoy'u, ha ipytu imbarete jevy. Upévagui ombohéra pe yvy: Enhacore, he'ise ñembo'e yvu, ha upéva oĩ gueteri Lehi ko ára peve. 20 Sanson oisāmyhy Israelpe, umi Filisteaygua árape, 20 año pukukue.

Judges 16

1 Sanson oho Gázape, ha upépe ohecha peteĩ kuña heko vaíva, ha oñemoḡuahẽ hese. 2 Ha oñemombe'u umi Gazayguápe: Sanson oúkuri ko'ápe. Ha omongora ichupe hikuái ha oha'ārõ ichupe pe pyhare pukukue pe táva rokẽme; ha kirirĩhame oĩ joa hikuái pe pyhare pukukue, he'ívo: Ñaha'ārõta ko'ẽ hesakã meve; ha upéi jajukáta ichupe. 3 Ha Sanson katu oke pe pyhare mbyte peve; ha pe pyhare mbytépe opu'ã, ha ojapyhy umi táva rokẽguasúpe umi mokõivéva horcon iñembotyha reheve, ha ohupi ijatí'y ári, ha oho ogueraha Hebron rovaigua cérra ru'áme. 4 Ko'ã mba'e rire Sanson ou iñakāraku peteĩ kuña Sorec ñu megua rehe, hérava Dalíla. 5 Ha umi Filisteaygua ruvicha ou hendápe, ha he'i ichupe hikuái: Embotavy ichupe ha eikuaa mba'éicha rupípa ha'e imbareteite, ha mba'éichapa ikatu orepu'aka hese, rojokua haña ha rojapo haña ichugui rojaposéva; ha ore, peteĩteíva, rome'ẽta ndéve 12,28 kílo pláta (óro morotĩ). 6 Ha Dalíla he'i Sansónpe: Che ajerure ndéve remombe'u haña chéve mba'eicharupípa nembareteiterei, mba'eichapa

rejejokuava'erã ha ipu'aka haġua nderehe ija'e'ŷva. 7 Ha Sanson he'i ichupe: Chejokua ramo 7 guyrapa sã, ipyahuetévape ha ojeporu'ŷva gueteri oipyso haġua pe guyrapa, upéicha ramo chekangýta ha apytáta oimeraẽ kuimba'éicha. 8 Ha umi Filisteaygua ruvicha ogueru ichupe 7 guyrapa sã ipyahuetéva, umíva reheve Dalíla ojokua ichupe. 9 Ha oĩhína umi kuimba'e oñangareko ñemíva ikotýpe. Upémaramo Dalíla he'i ichupe: Sanson, cháke umi Filisteaygua ho'áta ndeári, ha ha'e omondohopa umi ysypo ku ka'avo inimbo poguasú oso ramoguáicha ojávo tata rehe; ha ndojekuaái mba'éicha rupípa imbaretetereirasa. 10 Upéramo Dalíla he'i Sansónpe: Péina chembotavýra'e, ndejapu chéve; emombe'umína chéve ko'áġa, ajerure ndéve, mba'éichapa ikatúta rejejokua. 11 Ha ha'e he'i ichupe: Chejokua atã porã ramo sã pyahúpe ojeporu'ŷva gueteri, upéicharamo chekangýta, ha apytáta oimeraẽ ambue kuimba'éicha. 12 Ha Dalíla ojapyhy sã pyahu, ha ojokua ichupe ipype, ha he'i ichupe: Sanson, cháke Filisteayguakuéra ojeitýta ndeári, ha umi oha'äröva oĩhína kañyháme peteĩ kotýpe, ha'e katu omondohopa pe sã ijyvágui inimbóicha. 13 Ha Dalíla he'i Sansónpe: Ko'áġa peve chembotavy ha cheguereko japu reheve. Emombe'úna chéve ko'áġa, mba'éichapa ikatúta rojokua. Upérõ ha'e he'i ichupe: Reñopẽ ramo 7 hendápe che akãrague inimbo poguasú reheve ha reñapytĩ porã ramo yvyra mbyky akua rehe, ojekutuva'ekue yvýre. 14 Ha Dalíla oñapytĩ atã porã peteĩ yvyra mbyky akua rehe, ha he'i ichupe: Sanson, cháke, umi Filisteaygua ojeitýta ndeári. Ha opáyvo ha'e okehágui, ohekýi pe yvyra akua mbyky oñeñapytĩ haguépe iñakãrague. 15 Ha Dalíla he'i ichupe: Mba'éicha piko nde ere cherayhuha, ha ne ñe'ã (py'a) noĩri chendive. Mbohapy jevýma nde chembotavy, ha ndereikuaaukái gueteri chéve mba'épa nemombaretetéva. 16 Ha Dalíla ko'ẽ ko'ẽ rehe ojerure asýgui ichupe iñe'ẽ rupi, Sanson ánga ho'a jepy'apy asyete poguýpe. 17 Ha omyesakávo ipy'apy he'i ichupe: Araka'eve che akã rehe ndojái gueteri kyse hãimbe; che ningo peteĩ Nazaréo, oñeme'ëva Ñanderuetépe ġuarã, che sy ryépe aiko guive. Oñekytĩ mbykyete ramo che akãrague che pu'aka ojeíta chehegui, ha chekangýta ha aikóta oimeraẽ ambue kuimba'éicha. 18 Ha Dalíla ohechávo Sanson omombe'u hague ichupe ipy'apýpe oĩva guive, ohenoiuka Filisteaygua ruvichakuérape, ha he'i: Peju ko'áġa, ha'e oikuaauka chéve ipy'apýpe oĩva guive. Ha umi Filisteaygua ruvicha ou hendápe, ha ogueru hikuái ipópe pe pláta (oprometeva'ekue). 19 Ha Dalíla omonge Sansónpe henypy'ã ári, ha ohenói peteĩ kuimba'épe, oikytĩ haġua umi 7 iñakãrague ñopẽmbyre; ha upéicha Dalíla omokangy ichupe ha ipu'aka ojei Sansóngui. 20 Ha he'i ichupe: Sanson, cháke Filisteayguakuéra ojeitýta ndeári. Ha opáyvo okehágui, he'i ijupe ġuarã: Ko'áġa ajehekýi jevýta ichuguikuéra ko kueheve guareichaite ha aháta. Ha'e ndoikuaái katu Ñanderuete oñemboykéma hague ichugui. 21 Ha umi Filisteaygua katu oapresa rire ichupe, ohesa'o ha ogueraha ichupe Gázape; ha omosã ichupe cadénape ha omoĩ ichupe cárcelpe omomba'apo haġua ichupe mba'e ra'ŷi mongu'ihápe. 22 Ha iñakãrague oñepyrũ jevy okakuaa ohóvo. 23 Ha umi Filisteaygua ruvichakuéra oñembyaty joa oikuave'ẽ haġua ijára Dagónpe ġuarã ha ovy'a haġua hikuái; ha he'i: Nãde jára omoĩ ñande pópe Sanson, ñanderayhu'ŷvape. 24 Ha Filisteayguakuéra ohechávo Sansónpe, ha'ekuéra omomba'eguasú ijárape, he'ívo: Ñande jára omoĩma ñande pópe ñanderayhu'ŷvape ombyaipava'ekue ñane retã, ha hetápe ojukava'ekue ñande apytépe. 25 Ha ovy'aite jave he'i hikuái: Pegueru Sansónpe, tañanembovy'a. Ha ogueru hikuái Sansónpe cárcelgui, ha oiko ñemboharaíha ramo henondepekuéra; ha omoĩ ichupe umi horcon pa'ũme. 26 Upémaramo Sanson he'i pe mitãrusu oisãmbyhývape ichupe ipógui; chemoaġuína, ha chembopoko umi horcon ko óga oguapyha rehe ajejoko haġua hesekuéra. 27 Ha pe óga péva henyhẽ kuimba'e ha kuñakuérargui, ha Filisteaygua ruvicha oĩmba upépe; ha pe óga jo'aha ári (píso yvate) oiméne oĩ avei 3.000 kuimba'e ha kuña, oma'ẽ joáva hína Sanson rehe, oikóva hese ñembohory asýva ramo. 28 Upévo Sanson omba'ejerure asy Ñanderuetépe, ha he'i: Che Ruete, nemandu'ána cherehe ko'áġa, ha chemombarete jevy, Che Ruete, peteĩ jevýnte amyengovia haġua Filisteayguakuérape cheresa'o haguére. 29 Ha upéi oipyso ijyva umi mokõi horcon mbyte pegua rehe, pe óga oguapyha ári, ipo akatúa opoko peteĩ horcon rehe ha ipo asu opoko ambue horcon rehe. 30 Ha Sanson he'i: Tamano che Filisteayguakuéra ndive. Upévo ojayvy imbaretetekue javeve, ha oity pe óga umi mburuvicha ha mayma Filisteayguakuéra upépe oĩva guive ári. Ha umi ojukava'ekue upérõ hetave umi hekovépe ojukava'ekuégui. 31 Ha ou ityvyrakuéra ha mayma itúva rogaygua, ha ogueraha ichupe oñotý haġua, Zora ha Estaol pa'ũme, itúva Manóa oñeñotý haguépe. Ha ha'e ombojovake Israélpe 20 año pukukue.

1 Oikomiva'ekue peteĩ kuimba'e Efrain céro rehe, hérava Mica, 2 ha péva he'i isýpe: Che ahendu nde remaldeci ramoguare pe omondava'ekuépe nde 12,28 kílo pláta (óro morotĩ), che voi amondava'ekue, ha oimba gueteri che pópe. Upéramo isy he'i: Ñanderuete tanderovasa che memby. 3 Ha ome'ẽ jevy umi 12,28 kílo pláta (óro morotĩ) isýpe; ha isy he'i: Añetehápe ame'ẽma ko pirapire Ñanderuetepe, che memby rehehápe, ajapouka haña peteĩ ta'anga yvyraguigua ha peteĩ pláta mbohykupyreguiguáva. 4 Ha ha'e ome'ẽ rire pe pláta isýpe, isy ogueraha 2,23 kílo pláta ome'ẽ haña pe ombohykukuaávape, ha péva ojapo ichupe ñuarã peteĩ ta'anga yvyraguigua ha peteĩ pláta mbohykupyreguiguáva, ha omohenda Mica rógape. 5 Ko kuimba'e Mica oguereko voi ijára gua'u róga ha ojapouka avei peteĩ póncho mbyky (pa'ípe ñuarã) ha ojapouka ambue jára ra'angakuéra ha omona (oiporavo) peteĩ ita'yrape oiko haña pa'i ramo. 6 Umi árape ndaipóri gueteri tetã ruvicha Israélpe; peteĩteiva ojapo iporãve háicha ijupe ñuarã. 7 Ha oiko Mica rógape peteĩ mitárusu Belengua Juda departaméntope; ha'e Levigua ha oiko upépe mbohupa ramo. 8 Ko kuimba'e kóva osẽ Belen, Juda pegua távaguí, oheka haña hendaña, upéicha oñuahẽ Efrain cérope, Mica rógape. 9 Ha Mica he'i ichupe: Mamóguipa reju. Ha pe Levigua he'i ichupe: Che peteĩ Levigua ha aju Belen, Juda peguáguí, aiko haña mamó ajohuhápe che rendaña. 10 Upéramo Mica he'i ichupe: Epyta che rógape, ha reikóta chéve ñuarã túva ha pa'i ramo; ha che ame'ẽta ndéve 111,7 grámo pláta akói añope, ao ha tembi'u, ha péicha pe Levigua opyta hógape. 11 Pe Levigua ovy'a Mica ndive, ha oiko ichupe ñuarã peteĩ ita'yra ramoguáicha. 12 Ha Mica omona acéitepe pe Leviguáre, ha ha'e oiko pa'i ramo Mica rógape. 13 Ha Mica he'i: Ko'áña aikuaa Ñanderuete chemoakárapu'átaha, aguerekóguí peteĩ Levigua pa'i ramo (che rógape).

Judges 18

1 Umi ára umívape ndaipóri gueteri tetã ruvicha Israélpe. Ha Dan tríbu oheka ijyvyrã oiko haña ipype, umi ára umívape ne'ĩra gueteri oguereko hendaña teéva Israel ñemoñarenguéra apytépe. 2 Ha Dan ñemoñarenguéra omondo itríbu apytéguí 5 kuimba'e ipy'aguasúva. Táva Zora ha Estaólgui osẽ ohecha ha oikuaa porã haña ijyvyrã; ha oje'e ichupekuéra: Tapeho ha pehecha porã upe yvy. Ha ou hikuái Efrain cérope, Mica rógape, ha upépe opyta hikuái. 3 Ha oñuahẽmbotávo hikuái Mica rógape, oikuaa pe mitárusu iñe'ẽ rupi Leviguaha; ha oñuahẽvo upépe, he'i ichupe hikuái: Máva piko ndeguerúra'e ko'ápe. Ha mba'épa rejapo ko'ápe. Ha mba'éiko nde reguereko ko'árupi. 4 Ha ha'e he'i ichupekuéra: Péicha ha péicha ojapo Mica cherehe, ha ha'e cheporavo aiko haña ichupe pa'i ramo. 5 Ha he'i hikuái ichupe: Eporandu ko'áña Ñanderuetepe roikuaa haña rosẽ porãtapahína mamó rohosehápe. 6 Ha pe pa'i he'i jevy ichupekuéra: Tapeho py'aguasu reheve Ñanderuete ohóta pene renonderãme. 7 Upéramo umi 5 kuimba'e ou Laíspe; ha ohecha hikuái umi tavayguápe, oikoha py'aguapýpe ha kyhyje'yre, umi Sidongua oiko háicha, avave nomyangekõiri ichupekuéra mba'évépe, oguerekopa oikotevéva rehe ha ndaipóri avave oñemomba'éva hetã rehe. Ha mombyry opyta Sidongui, ha ndoikóiva mba'e ñemúme avave ndive. 8 Ha'ekuéra ojevývo ipehẽnguekuéra rendápe, Zora ha Estaólpe oporandu ichupekuéra: Mba'épa pehecha, ha he'i hikuái ichupekuéra: 9 Pepu'áke, jaha pe yvy rohechava'ekuépe iporãitereiha; ha peẽ peiko reipára'e gueteri ko'ápe. Ani peneate'yteí peho ha peñemomba'e haña pe yvy rohecháva rehe. 10 Áña peho ramo peñuahẽta peteĩ táva, itavayguakuéra oiko kyhyje'yre, avave ndoipy'apýi ichupekuéra ha ijyvy ituicha ha iporã, ha Ñanderuete voi omoĩma pende pópe; pe yvy oñekotevẽ'yháme mba'eve, upépe oĩguí opaite mba'e oñekotevéva guive. 11 Upéramo osẽ Zora ha Estaólgui, 600 kuimba'e Dangua iñorãirõ rembiporu reheve ipópe. 12 Ha'ekuéra oho Quiriatjearim, Juda pegua yvýpe, opytu'u haña, upévaguí oñembohéra pe yvy péva ko ára peve Dan rekoha, ha opyta Quiriatjearíngui kuarahyreike gotýo. 13 Ha upéguí ohasa hikuái Efrain cérope, ha oñuahẽ Mica rógape. 14 Upéramo umi 5 kuimba'e ohova'ekue Laís yvy rechávo he'i ipehẽnguekuérape: Ndapeikuaái piko ko ógape oĩha peteĩ póncho mbyky pa'ikuéra oiporúva (efod), jára gua'u ra'angakuéra, peteĩ ta'anga yvyraguigua ha peteĩ ta'anga mbohykupyreguiguáva. Pejepy'amongeta porãke, peikuaa haña mba'épa jajapóta. 15 Ha oñuahẽvo pe ógape, pe Levigua oĩháme, omomaitei ichupe. 16 Umi 600 kuimba'e Dan pegua, oha'arõ jave iñorãirõ rembiporu reheve ikorapy rokẽme. 17 Ha umi 5 kuimba'e raẽ ohova'ekue yvy rechávo, oíke pe ógape ojapyhy haña pe ta'anga yvyraguiguáva, pe póncho pa'ikuéra oiporúva, umi jára gua'u ra'anga ha pe ta'anga mbohykupyreguiguáva, pe pa'i oĩ aja hina umi kuimba'e

ndive, oguerekóva iñorãirõ rembiporu ipópe. 18 Ha umi 5 kuimba'e, ojapyhy jave Mica rógape pe ta'anga yvyraguiguáva, pe poncho mbyky, umi jára gua'u ra'anga ha pe ta'anga mbohykupyreguiguáva, pe pa'i he'i ichupekuéra: Mba'éiko pejapo. 19 Ha he'i hikuái ichupe: Ekirirĩ, emoĩ nde po nde jurúpe, ha eju orendive, reiko haña ore ru ha ore pa'i ramo. Mba'épa iporãve ndéve, reikóvo peteĩ kuimba'e añoite rógape, térãpa reikóvo pa'i ramo peteĩ Israel tríbupe ġuarã. 20 Ha pe Levigua ovy'aite ha ojapyhy pe póncho mbyky pa'ikuéra oiporúva, umi jára gua'u ra'anga ha pe ta'anga mbohykupyreguiguáva ha oho Danguakuéra ndive. 21 Ha ojerévo oho hañaicha, ogueraha gueteri hikuái imitãkuéra, hymbakuéra ha imba'eita ha omoimba ijatýra renondépe. 22 Ha oñemomombyrýma ramo hikuái Mica rógagui, Mica ha hogayguakuéra oñembyaty ha oho hikuái Dan ñemoñarenguéra rapykuéri. 23 Ha osapukáivo Danguakuérape, ojere oma'ẽ, ha he'i hikuái Micápe: Mba'éiko ojehu ndéve rembyaty haña nde rogayguakuérape. 24 Ha ha'e he'i jevy: Peguerahágui che jarakuéra ajapoukava'ekue ha pe pa'ípe, ha mba'éiko hembyve ko'áña chéve, ha mba'érehe piko peje gueteri chéve: Mba'éiko ojehu ndéve. 25 Ha umi Dan ñemoñare he'i ichupe: Anĩ resapukái ore rapykuéri, anĩ áña ore apytégui umi ipochyvéva oho peñe ha pendejukapa haña mba'e hikuái. 26 Ha umi Dan ñemoñare oho joa hapekuéra rehe, ha Mica ohechávo imbareteveha ichugui, ojere ha ou jevy hógape. 27 Ha Danguakuéra ogueraha umi mba'e Mica ojapoukava'ekue, ha avei pe pa'i oikova'ekue hógape ha oñahe hikuái Laíspe, pe táva pévape opytu'u poráva ha py'aguapýpe oikóva; ha ojuka Laísguakuéra kyse puku hãimbépe ha ohapy hikuái itáva. 28 Ha ndaipóri avave ikatúva oipytyvõ ichupekuéra oiko mombyrýgui hikuái Sidóngui, ha noñemúigui avave ndive. Ha pe táva opyta cerrokuéra pa'úme, Betrehob ypýpe. Upéi Danguakuéra omyatyrõ jevy hikuái pe táva oiko haña ipype. 29 Ha'ekuéra ombohéra pe táva Dan, itríbu ha Israel ra'y réraicha, kueheve ára herava'ekue Lais. 30 Ha umi Dan ñemoñare omopu'ã pe jára ra'anga yvyraguiguáva; ha Jonatan (Mica pa'ikue), Gerson ra'y, Moises ra'yre, ha'e ha iñemoñarenguéra opyta pa'i ramo Dan tríbu apytépe, ojegeraha peve Danguakuéra jepokuapýpe ambue tetãme. 31 Péicha oñemopu'ã ijapytepekuéra pe ta'anga yvyraguiguáva Mica ojapoukava'ekue, opaite ára Ñanderuete róga oĩ aja pukukue Sílope.

Judges 19

1 Umi árape, ndaipóri ramoguare tetã ruvicha Israélpe, peteĩ Levigua oĩ mbohupa ramo Efraín cérro ruguáre, ha ogueraha peteĩ kuña iñirũrã ramo Belen, Juda peguágui. 2 Ha pe kuña oiko haguére ambue kuimba'e ndive, okañy itúva rógape, Belen, Juda yvýpe, ha upépe oiko 4 jasy pukukue. 3 Ha iména opu'ã ha oho hapykuéri, oñe'ẽ haña ichupe mborayhu reheve ha ogueru jevy haña; ha'e ogueraha hendive peteĩ hembiguái ha mokõi búrru ; ha pe kuña oñahe ichupe itúva rógape. Ha pe kuña ru ohechávo ichupe, osẽ omomaitei haña ichupe torypápe; 4 ha hembireko ru, ojoko pe Leviguápe hógape mbohapy ára pukukue, okaru ha hoy'u oñondivepa, ha oke hikuái pe karai rógape. 5 Pe irundyha árape opu'ãvo hikuái pyhareve, opu'ã avei pe Levigua oho hañaicha; ha pe kuña ru he'i itajýra ménape: Embohory nde py'apy peteĩ pan peñenguemíme ha upéi tapeho. 6 Ha uguapy mokõivéva oñondive okaru ha hoy'u haña. Ha pe kuña ru he'i pe Leviguápe: Che ajerure ndéve, epyta gueteri ko pyharépe ha evy'a. 7 Pe Levigua opu'ãvo oho hañaicha, hembireko ru ojoko joko ichupe, ha ohasa jevy pe pyhare hógape. 8 Pe ára 5-hápe, pe Levigua, opu'ã pyhareve oho hañaicha, ha pe kuña ru he'i jevy ichupe: Embohorýna ne ñe'ã ha eha'ãrõ ka'aru peve, ha okaru mokõivéva oñondive. 9 Upéi opu'ã oho hañaicha ha'e, ikuña ha hembiguái ndive. Upévo pe kuña ru he'i jevy ichupe: Ka'aruetéma ha iñypytũbotáma, ajerureve ndéve ehasami jevy ko'ápe ko pyhare; péina iñypytũtama, eke ko'ápe, embovy'a ne ángape; ko'ẽ ramo pepu'ã pyharevete peho haña pende róga rapére. 10 Ha pe Levigua ndopytasevéima pe pyhare, opu'ã uvei ha oho hikuái. Ha oñahe Jebus rovái peve, péva Jerusalen, mokõive ibúrru ijape rehegua reheve ha ikuña ndive. 11 Ha oñahevo Jebúspe ka'aruetéma ha pe tembiguái he'i ijárape: Jaikéna Jebusguakuéra távape, jake haña ko'ápe ko pyhare. 12 Ha ijára he'i ichupe: Ndaikemo'ãi tetã ambueygua távape Israel ñemoñarenguéra távape aháta ake, jahasa katu Gibeá peve. 13 Ha he'i hembiguáipe: Ñaheha'ãmba ñañohe meve Gibeá térã Rámape, ha upépe jakéta. 14 Ha ohasa ohóvo hikuái, ha pe kuarahy oikévo oñahe hikuái Gibeá ypýpe, péva peteĩ Benjamin táva. 15 Ha ojei tapeguasúgui oke haña Gibeápe, ndaiporigui avave omoingéva ichupekuéra hógape oke haña pe pyhare, uguapy hikuái pe táva plázape . 16 Ha péina ápe peteĩ kuimba'e tujáva ou ikokuemígui omba'apo hágui iñypytũbávo, ha péva peteĩ Efraingua oikóva okaraygua ramo Gibeápe ha umi

tavaygua Benjamingua meme. 17 Ha pe kuimba'e tuja ojesaupívo ohecha pe Leviguápe iñirũnguéra ndive pe táva plázape , he'i ichupe: Mamóiko reho, ha mamóguipa reju. 18 Ha ha'e he'i ichupe: Roju Belen, Juda peguágui ha rohose Efrain cérro ruguáre, che upepegua voi; ko'áña rojevy rohóvo ore rógape, ha ndaipóri avave oremoingékuri hógape. 19 Ore roguereko kapi'i ha tembi'u ore burrokuérape guarã, roguereko avei pan ha víno chéve, che irũ ha che rembiguáipe guarã, noroikotevẽi mba'evete rehe. 20 Ha pe kuimba'e tuja he'i ichupe: Tandepy'aguapy, che voi ame'ẽmbáta peẽme peikotevẽva guive, peju chendive, anitei pepyta ko plázape pyhare pukukue. 21 Ha ogueru ichupekuéra hógape, ha ha'e omongaru jave iburrokuérape , ambuekuéra ojepyhéi, okaru ha hoy'u. 22 Ha'ekuéra ovy'a jave hina, péina ápe oġuahẽ umi kuimba'e reko vaíva pe táva pegua ha omongora hikuái pe óga, ombota hikuái pe okẽre; ha oñe'ẽ hikuái pe kuimba'e tujápe, pe óga járape, he'ivo: Eguenohẽ pe kuimba'e oikeva'ekue nde rógape, roiko haġua hendive. 23 Ha osẽ pe óga jára ha he'i ichupekuéra: Nahániri, che ryke'ykuéra, ajerure peẽme ani pejapótei ko mba'evaiete; oikégui ko kuimba'e che rógape, che mbohupa ramo, anína pejapótei ko ñaña reko vaietéva. 24 Péina ápe che rajy heko marã'ỹva ha che mbohupa kuña aguenohẽta okápe peẽme guarã, peñemboharái ha pejapo hesekuéra pejaposéva, ani pejapo umi kuimba'e rehe mba'evaietéva. 25 Ha umi kuimba'e katu nohenduséi ichupe, upérõ pe Levigua ojapyhy ikuñáme ha oguenohẽ okápe, ha umi kuimba'e reko vai oiporu ichupe pe pyhare pukukue ko'ẽmbambota peve, ha opoi ichugui hikuái ko'ẽtĩ jave. 26 Ko'ẽmba vove, pe kuña ou ha ho'a pe kuimba'e tuja róga renondépe, oĩháme iména, ha opyta pe okẽ renondépe ko'ẽmba peve. 27 Ha pyhareve iména opu'ã ha oipe'ávo pe óga rokẽ osẽvo oho haġuáicha hape rehe; péina ápe ikuña ojepyso pe óga rokẽ rovái, ipokuéra ojepyso pe okẽ pyenda ári. 28 Ha'e he'i ichupe: Epu'ã ha jaha; ha pe kuña nombohovaivéima ichupe. Upémaramo pe kuimba'e omopu'ã ichupe, ohupi ibúrro ári, ha oho hikuái hógape. 29 Ha oġuahẽvo hógape ojapyhy peteĩ kyse, ha oipehe'ã hembireko retekue 12 hendápe, ha oguerahauka Israel retã tuichakue javeve. 30 Ha mayma ohecháva guive upéva, he'i: Araka'eve ndojejapói ha ndojehechái ko'ã mba'e Israel ñemoñarenguéra apytépe osẽha ára guive Egípto retãgui ko ára kóva peve. Pehecha porãke ko'ã mba'e, ha peikuaáke pejapova'erã ha pembohovái chéve.

Judges 20

1 Upémaramo opaite Israel ñemoñarenguéra oñembyaty Ñanderuete renondepe Mizpápe, peteĩ kuimba'e añoitécha, Dan guive Beerséba peve, ha Galaad retã guive. 2 Ha opaite Israel tríbu ruvicha oĩmbaite Ñanderuete retãygua oñembyatyhápe, 400.000 kuimba'e yvy rupigua, ohekyikuaáva kyse puku. 3 Ha umi Benjamin ñemoñarenguéra ohendu Israel ñemoñarenguéra ou hague Mizpápe. Ha oporandu hikuái pe Leviguápe: Ere mba'éichapa oiko ra'e ko ñaña reko. 4 Upémaramo pe kuimba'e Levigua, ikuña omanova'ekue, he'i ichupekuéra: Che aġuahẽ Gibeá, Benjamin távape, che rembireko ndive, upépe rohasa haġua pe pyhare. 5 Ha umi Gibeaygua opu'ã cherehe, omongora pe óga pyhare chejukaségui hikuái, che rembireko rehe katu oñembosarái vaipa omano meve. 6 Upémaramo ajapyhy che kuña retekue aipehẽ'a hẽ'a, ha aguerahauka mayma Israel retãpy rehe, ojapógui hikuái ñaña reko ha jejuka rei Israelpe. 7 Péina ápe peẽ mayma Israel ñemoñarenguéra, peje ko'ápe pene remiandu ha mba'épa iporã ojejapova'erã. 8 Upévo mayma tetãygua, peteĩ kuimba'eichaite, opu'ã ha he'i hikuái: Avave ñande reheguáva ndohomo'ãi hóga rymba pirekueguiguápe, ñande apytépe avave ndojevymo'ãi hógape. 9 Kóva jajapo Gibeá rehe: Jaiporavo po'a jeporavo rupi Israel tribukuérágui : 10 Meme 100 kuimba'e oñembyatývagui pemboyke 10, ha meme 1000 kuimba'e oñembyatývagui pemboyke 100, ha meme 10.000 kuimba'e oñembyatývagui pemboyke 1000 kuimba'e ogueraha haġua pe tembi'u umi ohótava Gibeá, Benjamin távape, omyengovia haġua hembiaipo vai ojejapova'ekue rehe Israel retãme. 11 Ha oñembyaty mayma kuimba'ekuéra Israelgua ojeity haġua pe táva péva ári, peteĩ kuimba'éicha oĩmbágui oñoñe'ẽme. 12 Ha Israel tribukuéra omondo ñe'ẽ rerahahára opaite Benjamin tríbupe , ha he'iuka: Mba'eichagua ñaña rekópa ojejapova'ekue pende apytépe. 13 Pemoĩ ore pópe umi kuimba'e ñaña oikóva Gibeápe, rojuka haġua ichupekuéra, ha toroipe'a mba'evai Israelpýgui. Ha umi Benjamingua katu ndojaposéi umi ambue Israel ñemoñarenguéra oipotáva, 14 opaite Benjamin ñemoñarenguéra oñembyaty uvei pe táva Gibeápe, oñorãirõ haġua ambue Israel ñemoñarenguéra ndive. 15 Ha ojepapávo umi Benjamingua oúva itávagui ojejohu 26.000 kuimba'e ohekyikuaáva kyse puku, ojepapa'ỹre umi Gibeaygua, upépe oíve ambue 700 soldádo ikatupyryva. 16 Ha umi Benjamingua apytégui oĩ 700 kuimba'e poravopyre, ijasúva ha ikatúva ojapi peteĩ akãrague jepe peteĩ itápe

ijita mombohápe (hondápe), ha ndojavýiri. 17 Ha ojepapa avei ambue Israel tríbu kuimba'ekuérape ha ojejohu 400.000 kuimba'e ohekýi porākuaáva kyse puku oñorairõme. 18 Upéi Israel ñemoñarenguéra opu'ã ha oho Ñanderuete rógape omba'eporandu haña Ñanderuetepe, he'ívo: Máva ohóta tenonde oñorairõ haña Benjamin ñemoñarenguéra ndive. Ha Ñanderuete he'í: Juda ohóta tenondete. 19 Ha opu'ã Israel ñemoñarenguéra pyhareve, ojeity haña Gibeá ári. 20 Ha Israel ñemoñarenguéra osẽ oho haña Gibeápe, ha oñuahẽvo upépe oñemohenda porã Gibeá ypýpe ojeity hañaicha hi'ári. 21 Ha Benjamin ñemoñarenguéra osẽ Gibeágui, ha pe árape ojuka 22.000 kuimba'e Israel ñemoñarenguéra apytégui. 22 Ha oñemokyre'ỹ jevývo umi Israel ñemoñare, oñemohenda jevy oñorairõ haña oñemohenda haguépe pe ára peteĩháme. 23 Oñorairõ mboyve Israel ñemoñarenguéra katu ojupi Betélpé ha jahe'opópe, omba'eporandu Ñanderuetepe, he'ívo: Roñorairõ jevýtapa ore pehẽnguekuéra Benjamin ñemoñarenguéra ndive. Ha Ñanderuete he'í ichupekuéra: Tapeho. 24 Upéicha rupi Israel ñemoñarenguéra oho jevy Benjamin ñemoñarenguérape pe ára mokõiháme. 25 Ha pe ára mokõiháme Benjamíngu osẽ jevy Gibeágui, ha ojuka ambue 18.000 Israel ñemoñarenguérape, opaite kuimba'e ohekýi porākuaáva ikyse puku. 26 Upémaramo opaite Israel ñemoñarenguéra ou Ñanderuete rógape, ha jahe'opópe ohasa okaru'ỹre pe ára iñypytũ meve; ha oikuave'ẽ kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva Ñanderuetepe ġuarã. 27 Ha umi Israel ñemoñare omba'eporandu Ñanderuetepe (ikaramegua oĩ umi árape avei Mizpápe). 28 Ha Finees, Eleazar ra'y, Aaron ra'y omba'apo henondépe umi árape, ha he'í hikuái: Rosẽ jevýtapa rojeity haña ore pehẽnguekuéra ári, Benjamin ñemoñarenguéra ári, térãpe ndorohomo'ãvéi. Ha Ñanderuete he'í: Tapeho, ko'ẽ ramo Che amoĩta ichupekuéra pende pópe. 29 Ha Israel omoĩ ñuhã Gibeá jerekue rehe. 30 Ha pe mbohapyha árape Israel ñemoñarenguéra oho jevy ojeity haña Benjamin ñemoñarenguéra ári, ha oñemoĩ hikuái Gibeá renondépe jepiguáicha. 31 Ha umi Benjamin ñemoñarenguéra osẽ ipehẽnguekuéra rendápe, ha oñemomombyry hikuái itávagui; ha oñepyrũ ojuka mimi hikuái ichupekuéra pe tape juasa rehe, ohóva Betélpé ha ambue tape Gibeá ñúme; ha ojuka hikuái Israelgui oiméne 30 kuimba'épe. 32 Ha umi Benjamin ñemoñarenguéra he'í joa hikuái: Ho'a jevýta hikuái ñane renondépe jepiguáicha. Ha Israel ñemoñarenguéra katu he'í: Ñakañy gua'u ichuguikuéra ha ñañemomombyry itávagui umi tape rehe. 33 Upévo opu'ãmba mayma Israelgua hendaguikuéra, ha oñemohenda oñorairõ hañaicha Baal-tamárpe; ha umi ambue Israelgua oñemohendava'ekue ñuhã ramo osẽ joa avei hendágui, Gibeá ñuguasúgui. 34 Ha ou Gibeá ári 10.000 kuimba'e ojeporavopyréva mayma Israelgua apytégui, ha ijetu'utu'uve ohóvo pe ñorairõ; Benjamínguakuéra ndoikuaái katu oñehunditaha. 35 Ha Ñanderuete sarambi ojapo Benjamin rehe Israelguakuéra renondépe; ha umi Israel ñemoñare ojuka pe árape 25.100 Benjamínguápe, ohekýi porākuaáva ikyse puku. 36 Ha Benjamin ñemoñarenguéra ohechakuaáma ramo sarambi oikoha hesekuéra, Israel ñemoñarenguéra okañy gua'unte Benjamínguakuéragui, ojeroviágui hikuái pe ñuhã omoĩva'ekue rehe Gibeá kupépe. 37 Ha umi kuimba'e oñemoĩva'ekue ñuhã ramo pya'e ojeity Gibeá ári, ha oíke ha ojukapa kyse puku hãimbépe ojohúva guive Gibeá ryepýpe. 38 Umi Israelgua opytáva ñuhã ramo oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme iñirũnguéra ndive omyatatitaha Gibeá rehe, ipu'aka vove pe táva rehe. 39 Ha umi Israelgua okañy gua'u ohóvo pe ñorairõhágui upévagui Benjamínguakuéra ojuka jevy Israel atyguasúgui oiméne 30 kuimba'épe ha he'í hikuái: Añetehápe ho'a jevýta hikuái ñane renondépe, ho'a haguéicha mokõi jevýma. 40 Ha pe tatatĩ araicha opu'ã Gibeágui, Benjamínguakuéra ojere oma'ẽ hapykue gotýo; ha péina ápe itávagui pe tatatĩ opu'ãma yvate ára rehe. 41 Upévo Israel atyguasú ojere ha Benjamínguakuéra okyhyjeiterei, ohechágui oñehundipataha. 42 Ha Benjamínguakuéra okañy ambue Israel ñemoñarenguéra renonderãme desierto rape rehe; ha Gibeágui osẽ avei umi Israelgua opytava'ekue ñuhã ramo ha mbaretépe ondyry umi Benjamíngu okañýva rehe. 43 Péicha Benjamínguakuéra opyta mokõi Israelgua aty pa'ũme, oñemongorapa peve, ha omuña avei umi okañykuaava'ekuépe Menuha peve, opytáva Gibeá rovái. 44 Ha Benjamíngu ho'a 18.000 kuimba'e, mayma kuimba'e ikatupyryva ñorairõme. 45 Upégui ojere ha okañy hikuái desierto gotýo, pe Rimon itaguasu gotýo ha tape rehe ojejukave ichuguikuéra 5.000 kuimba'épe; ha omuña ichupekuéra Gidom peve, ha ojukave ichuguikuéra ambue 2.000 kuimba'épe. 46 Opaite Benjamíngu omanomava'ekue pe ára pévape oĩ 25.000 kuimba'e ohekýi porākuaáva ikyse puku, ha'ekuéra kuimba'e ikatupyryva ñorairõ rembiapópe. 47 Ha 600 Benjamíngu okañykuaa Rimon itaguasu rendápe ha upépe oiko 4 jasy pukukue. 48 Ha umi ambue Israelgua oñembojere ojuka haña opaite Benjamíngu hembývape itavakuéra ha iñúme, ha upéi ohapy itavakuéra, ojukapaite avei hymbakuérape.

Judges 21

1 Umi ambue 11 Israel tríbu oñembyatyva'ekue Mizpápe he'i nome'ëiva'erāha itajyrakuéra Bejaminguakuérape hembirekokuerarā ramo. 2 Ha pe ñorairõ rire umi 11 Israel tríbu oñembyaty jevy Ñanderuete róga ypýpe, jahe'ó ha sapukaipópe he'i hikuái: 3 Ore Ruete, Israel Jára, mba'érehe piko ogehukuaa ko'ã mba'e Israélpe, opa peve peteĩ Israel tríbu . 4 Ha uperiregua ko'ëme Israelguakuéra opu'ã pyhareve ha omopu'ã upépe peteĩ kuave'ëmby renda oikuave'ë hağua hi'ári kuave'ëmby ojehapypáva ha kuave'ëmby py'aguapy reheguáva. 5 Ha umi Israel ñemoñare he'i: Mávapa Israel tribukuéraragui ndojupirira'e pe atyguasúpe jajapova'ekue Mizpápe, Ñanderuete renondépe. He'ígui hikuái umi ojupi'ýva Ñanderuete rendápe, Mizpápe, omanova'erāha. 6 Ha Israelguakuéra oñembyasy pe ojehuva'ekue rehe Benjamin, ipehënguekuéra apytépe, ha he'i hikuái: Oñekytĩ peteĩ tríbu Israel retāgui ko ára kóvape. 7 Mba'épa jajapóta ikatu hağuaicha umi hembýva oñemohembireko jevy. Ñande ñahe'ëme'ëma Ñanderuetepe nañame'ëmo'ãiha ichupekuéra ñande rajykuéra hembirekokuerarā ramo. 8 Ha he'i hikuái: Oĩpa Israel tríbu apytégui umi ou'ýva Ñanderuete rendápe Mizpápe. Ha ojohu umi Jabes-galaadgua ndoúi hague pe ñembyatyha rendápe, ijatyguasúpe. 9 Ojepapávo umi tetāygua ndojejohúi kuimba'e Jabes-galaadgua ijapytépe. 10 Upéramo umi oñembyatyva omondo 12.000 kuimba'e, ipy'aguasuvévape oĩva ijapytégui, ha he'i ichupekuéra: Tapeho ha pejuka kyse puku hãimbépe umi Jabes-galaadguápe, kuña ha mitākuéra reheve. 11 Pejukapa mayma kuimba'épe ha umi kuñáme, oikomava'ekue guive kuimba'e ndive. 12 Ha ojohúnte umi Jabes-galaadgua apytépe 400 kuñataĩ oiko'ýva gueteri kuimba'e ndive ha ogueru ichupekuéra Sílo atyguasuha rendápe, opytáva Canaan yvýpe. 13 Umi 11 Israel tríbu he'iuca umi Benjamin ñemoñare opytava'ekuépe gueteri Rimón itaguasu rendápe ou hağua avei ijatyguasúpe oñembopy'apeteĩ jevy hağua. 14 Ha ou jevy umi Bejamingua, ha oñeme'ë ichupekuéra umi Jabes-galaad pegua kuñataĩkuérape, hembirekorā ramo, ha ndohupitypái katu ichupekuéra. 15 Ha opaite Israelguakuéra oiporiahuvereke Benjaminpe, Ñanderuete ohejágui oñehundipamo'ã peteĩ tríbu Israel retā apytégui. 16 Upémaramo umi karai anciáno he'i: Mba'épa jajapóta umi hembýva ha hembireko'ývaguĩ, ojejukapágui Benjamin pegua kuñakuérape. 17 Ha he'i hikuái: Bejamingua hembýva topyta ijyvyteépe ani hağua oñehundiete peteĩ Israel tríbu . 18 Ha ñande ndaikatúi ñame'ë ichupekuéra ñande rajykuéra hembirekorā ramo, umi Israelguakuéra ome'ëgui iñe'ë, he'ívo: Toñemaldecí upe ome'ëva itajýra hembirekorā ramo Benjamin ñemoñarenguérape. 19 Ha he'i hikuái, péina ápe meme año oiko areteguasú Ñanderuetepe ġuarā Sílope, opytáva Betélgui nóртеpe , ha kuarahyresẽ gotýo pe tapégui ohóva Betélgui Siquémpe, ha Lebonágui sur gotýo. 20 Ha he'i hikuái Benjamin ñemoñarenguérape: Tapeho ha pemoĩ ñuhá umi parralty rupi. 21 Ha peñangareko porãke, ha pehechávo Sílo pegua kuñataĩkuéra osëva jerokey atyhápe, pesẽ umi parraltýgui , ha peguerokañy peteĩteĩva pene rembirekorā umi Silogua rajykuéraragui, ha tapeho joaite Benjamin yvýpe. 22 Ha ou ramo ituvakuéra térā ityke'yra kuéra omba'ejerurévo oréve, ore ro'éta ichupekuéra: Pejapóna oréve mba'eporā ha peme'ë oréve, pe ñorairõháme ningo ore ndorojapyhýkuri kuñakuéra maymaitépe ġuarā; ha hi'ári napeẽi peme'ëva'ekue pende rajykuéra Bejaminguakuérape, upépare peẽ napeñemoangaipái. 23 Ha umi Bejamingua hembýva ojapo péicha; ha ogueraha hikuái kuñataĩkuéra oikotevẽ háicha, oguerokañývo umi ojerokýva apytégui; ha oho jevy hikuái ijyvyteépe, omyatyrõ pyahu jevy hağua umi táva ojehappyva'ekue ha oiko hikuái ipype. 24 Upéramo Israelguakuéra ohopa avei, peteĩteĩ itríbu yvyteépe, ha hogateépe. 25 Umi árape ndaipóri gueteri tetā ruvicha Israélpe; peteĩteĩ ojapo iporãve háicha ichupekuéra.

Ruth 1

1 Umi mbojovakehára oisãmbyhy aja Israélpe, peteĩ ñembyahýi ndetuicháva ou Israel retāme. Ha peteĩ karai, Belén Juda pegua, oho oiko hağua Moab retāme, hembireko ha ita'ýra mokõi ndive. 2 Pe karai réra Elimelec ha hembireko réra Noemí, ita'yra kuéra réra Mahlón ha Quilión, umíva ningo Efrataygua, Belén Juda pegua. Ha oğuahẽ hikuái Moab retāme, ha opyta upépe. 3 Ha Elimelec, Noemí ména, omano upépe, Noemí katu imemby mokõi ndive opyta Moab retāme. 4 Umíva omenda Moabgua kuña rehe, Orfa héra peteĩ ha ambue Rut, ha oiko hikuái upépe 10 año rupi. 5 Ha omano avei Noemí memby mokõivéva, Mahlón ha Quilión, ha Noemí opyta

ha'eño, imemby'ÿre ha imena'ÿre. 6 Upémaramo ha'e opu'ã, imembyre rembirekokuérakue ndive ojevy haña Israel retãme, ohendúgui Ñanderuetépe ohovasa jevymaha Israélpe, ome'ëvo ichupekuéra hembí'urã. 7 Ha Noemi osë oiko haguégui ha hendive oho imembyre rembirekokuérakue, ha ojevy hikuái Juda retãme. 8 Ha Noemi he'i umi imembyre rembirekokuérape: Tapeho, pejevy pende sy rogakuérape, Ñanderuetépe tapenderovasa ha tomyengovia pe mborayhu peë peme'ëva'ekue chéve ha che membykuérape. 9 Ñanderuete tome'ë peëme pytu'u pene menarã rógape. Upéi ohetũ ichupekuéra, ha ha'ekuéra ojahe'o soro. 10 Ha he'i ichupe: Añetehápe, ore rohose nendive ne retãme. 11 Ha Noemi he'i: Pejevýna, che membykuéra, ma'erãpa pehóta chendive. Aguereko piko che ryépe pene menarã. 12 Pejevýna, che membykuéra, tapejevy, che ningo cheñuaiñuíma amenda jevy haña. Ha ha'e ramo jepe: Arekoha esperánza, ko pyharépe jepe ajohu ramo che menarã, ha chememby jevýrõ jepe, 13 peë piko peha'arõta okakuaapa peve. Pepytáta piko pemenda'ÿ rehe pehayhúgui ichupekuéra, tove che membykuéra, che ningo ajepy'apy tuicha penderehe, Ñanderuete po oja pohýi cherehe. 14 Ha ha'ekuéra ojahe'o soro jevy, ha Orfa ohetũ Noemíme ha ojevy, Rut katu opyta hendive. 15 Upérõ Noemi he'i ichupe: Péina nde rovaja ojevýma hetãme ha ijarakuérape, ejevýna nde avei hapykuéri. 16 Rut ombohováí ichupe: Anivéna rejerure chéve roheja ha ajei haña nde ykéregui, che ahava'erã nde rehohápe, ha aikova'erã nde reikohápe. Ne retã che retãrã ha nde Jára che Jararã avei. 17 Nde remanoháme amanova'erã che, ha upépe cheñotýva'erã avei, Ñanderuetépe tachemaldeci che apoíta ramo ndehégui, pe mano añoite ningo ñandepe'ava'erã ojuehégui. 18 Noemi ohecháma ramo, ohoseha katuite hendive, okirirí. 19 Oje'ói mokõivéva oñuahë meve Belénpe, ha oíke ríre Belénpe mayma upepeguáva ombyasy ichupekuéra ha he'i: Péva piko ndaha'ëi Noemi. 20 Ha ha'e ombohováí jepi ichupekuéra: Anive chembohéra Noemi (he'ise ojehayhúva), pejénte Mára (he'ise iróva), Ñanderuete chemyenyhégui ñembyasy iróvaguí. 21 Heta mba'e reheve asë, Ñanderuete katu chembojevy po nandíre, mba'érepa chembohéra Noemi, Ñanderuete ipochy chendive ha pe Ipu'akapáva chembohasa asy. 22 Péicha Noemi ha Rut, peteĩ Moabgua, imembyre rembirekokue ndive, ojevy Moab retãgui ha oñuahë Belénpe, oñepyrũvo oñemono'õ pe cebáda (ojogua trígope).

Ruth 2

1 Upépe oiko peteĩ Noemi menare, Eli melec génteva, karai ipirapire hetáva, hérava Booz. 2 Ha Rut, pe Moabgua, he'i Noemíme: Cherejamína taha kokue rupi ha cheporiahuverekóva rapykuéri tamono'õ umi espíga rembyre. Ha Noemi he'i ichupe: Tereho che memby. 3 Upéramo oho ha oñepyrũ omono'õ umi mono'õhára rapykuéri, ha pe kokue Booz mba'e, ha'e ningo Elimelec génteva voi. 4 Ha péina Booz ou Beléngui ha he'i imono'õharakuérape: Ñanderuete tapenepytyvõ (tapenderovasa). 5 Ha Booz he'i hembiguái pe oñangarekóva imono'õhárare: Máva mba'épa ko kuñataĩ. 6 Ha pe tembiguái oñangarekóva imono'õhárare he'i: Péva ningo peteĩ kuña Moab pegua, ouva'ekue Noemi ndive Moab retãgui. 7 Ha'e he'íkuri chéve: Aipotamínte chereja amono'õ ha ambyaty umi mono'õhára rapykuéri. Péicha omba'apo pohýi pyhareve guive ko'ága peve, ha opytu'u sapy'amínte. 8 Upéramo Booz he'i Rútpé: Ehendumi che rajy, aníke reho remono'õ ambue kokuépe, térã rehasa ko'águi, epyta ko'ápe umi kuña, che rembiguái ypýpe. 9 Ema'ë porã yvýre, ha tereho ñemono'õhára rapykuéri, che ningo ha'éma ichupekuéra ani haña nemyangekõi. Ága ndey'uhéi vove, tereho kambuchi oíháme ha hey'u umi tembiguái mba'évaguí. 10 Upérõ Rut ojeity yvýre ha he'i ichupe: Mba'érehépa nde cheporiahuvereko ha chepytyvõ, che ningo peteĩ tetã ambueyguáva. 11 Ha Booz ombohováí ichupe ha he'i: Aikuaapáma rejapova'ekue ne ména sy ndive, ne ména omano ríre, nde ningo repoi nde rúgui, nde sýgui ha ne retãgui, renace haguépe, reju haña peteĩ tetã reikuaa'ÿvape. 12 Ñanderuete tohechakuaapa ndéve ne rembiapo ha tomyengoviave ndéve, rejúgui ipepo guýpe Ha'e nemo'ã haña. 13 Ha Rut he'i ichupe: Che roagradece nde chepytyvõ ha chemoangapyhy haguére, ndaha'éirõ jepe peteĩ kuña ne rembiguaikuéra apytepeguáva. 14 Upéi okaru jave hikuái, Booz he'i Rútpé: Eju ko'ápe ha he'u pan orendive ha emyaký vinágrepe . Ha Rut uguapy umi mono'õhára ypýpe, ha Booz ome'ë ichupe avei trígo ra'ýi maimbepyre, ha ho'u hyvatã meve, ha hemby ichupe. 15 Upéi opu'ã omono'õve haña umi espíga rembyre. Ha Booz he'i hembiguaiukuérape: Tomono'õ ha'e avei umi espíga ho'ava'ekue umi cebáda háse apytégui, ha aníke pemotĩ ichupe. 16 Ha pepoimimi avei oímava pende pógui ichupe ñuarã, ha pehejáta tomono'õ ha'e, ha ani pemongavaju ichupe. 17 Péicha Rut omono'õ ikogatýpe pyhare peve umi espíga rembyre ha ohekýi pe omono'õva'ekue ha ohupity 22 kílo rupi. 18

Ohupi oguerahapa haġua imenare sy rendápe, ha ome'ě avei ichupe pe cebáda ra'yi maimbepyre hembyva'ekue ichupe, ha'e hyvatã rire. 19 Ha'e oporandu ichupe: Moõpa remono'õra'e ko árape umi espíga rembyre, ha moõpa remba'apóra'e. Ñanderuete tohovasa upe ndeporiahuverekova'ekuépe. Ha'e omombe'u imenare sýpe omba'apo hague Booz kokuépe. 20 Ha Noemi he'i imembyre rembirekokuépe: Ñanderuete tohovasa ichupe, ndoipe'ái haguére ipy'aporã oikovévaguí ha omanova'ekuégui. Upéi Noemi he'i Rútpé. Pe karai ningo ñane pehẽngue ha ha'e avei peteĩ umi ikatúva ojogua ore yvy (lotekue). 21 Ha Rut, pe Moabguáva, he'i: Pe karai he'i voi kuri chéve: Epyta che kuña rembiguaikuéra ndive opa pepe che kóga'a ñemono'õ. 22 Ha Noemi he'i, imembyre rembirekokue, Rútpé: Iporãve ningo, che memby, repyta ramo hembiguaikuéra ndive, rehasa asy rãngue ambue kokuépe. 23 Upéicha Rut omono'õ jepi umi Booz rembiguái kuñakuéra ndive, opa pepe pe cebáda ha trigo ñemono'õ, ha oiko imenare sy ndive.

Ruth 3

1 Upéi isuégua, Noemi, he'i ichupe: Che memby, che ajapopáta ikatumíva, romomenda jevy haġua ha rejohu jevy haġua nde rogarã. 2 Ko Booz, hembiguái kuñakuéra ndive remba'apova'ekue, ñane pehẽngue voi. Péina ko pyharépe ha'e ombovevéta yrupẽme pe cebáda ra'yi. 3 Upéva'e ejahu ha eñemohyakuã porãkena, emonde nde ao iporãvéva, ha tereho ha'e omba'apohápe, anínteke rejehechauka ichupe okaru ha hoy'u mboyve. 4 Áġa ha'e oñenóvo ejesareko porãke moõpa oñeno ha rehóta reipe'a pe ahoja ipy oñu'áva, ha reñenóta upépe, ha ha'e he'íta ndéve mba'épa rejapóta. 5 Ha Rut ombohová: Opaite mba'e nde eréva chéve ajapóta. 6 Upérõ Rut oho kokuépe; ha ojapopa Noemi he'i haguéicha ichupe. 7 Booz okaru porã rire py'a rorýpe oho oke haġua pe atýra ykére. Uperire Rut oñemboja mbegue katu asy, omboguy Booz ahoja ha oheja ipy okápe. 8 Ha pyhare pyte rupi Booz opáy sapy'a ha ojerévo oñemondýi ojohúvo peteĩ kuña oñenovahína ipy okápe. 9 Upéva'e oporandu: Máva piko nde. Ha pe kuña ombohová: Che ningo Rut, ne rembiguái. Eipysomína nde ahoja ne rembiguái ári, nde ningo che menare pehẽngue voi. 10 Ha Booz he'i: Ñanderuete tanderovasa che rajy, ne rembiapo pahague rejapova'ekue Noemi rehehápe iporãve pe tenondeguarégui, nderehói haguérehe umi mitãrusu rekávo, imboriahu térã ipirapire hetávape. 11 Upéicha rupi, ani rekyhyje, che rajy, ajapopáta nde rejeruréva chéve, opavave che tavaygua oikuaáma voi, nde peteĩ kuña heko potíva. 12 Añetehápe che ne menare pehẽngue voi, upeichavéramo jepe oĩhína ne menare pehẽngue aġuivéva chehegui. 13 Upéva'e epyta ko'ápe ko pyhare, áġa ko'ě rire aporandúta pe ambuépe omendasétapa nderehe, ha nahániri ramo katu, Ñanderuete rérape ha'e ndéve, che amendáta nderehe. Epytu'unte ko'ě meve. 14 Ha Rut oke rire ipy gotýo, voiete opu'ã ojehecha mboyve ichupe, Booz he'ígui ichupe: Aníke ojekuaa ou hague peteĩ kuña che amba'apohápe. 15 Upéi Booz he'i Rútpé: Eipysó ne akãhoja reguerúva ndejehe ha Booz omoĩ ipype 22 kílo cebáda ra'yi. Upéva omoĩ ijati'y ári, ha pe kuña oho jevy Belénpe. 16 Ha oġuahẽvo imenare sy rendápe, Noemi oporandu ichupe: Osẽ porãmba piko ra'e che memby. Ha ha'e omombe'upaite ojehuva'ekue. 17 Ipahápe Booz he'i chéve: Ani reho po nandi reheve ne menare sy rendápe, eraha katu ichupe ko'ã 22 kílo cebáda. 18 Ha Noemi he'i: Eha'ārõnte che memby reikuaa pepe mba'épa umi mokõi kuimba'e ojapótava, Booz katuete ndopytu'umo'ái ko árape oikuaa pepe ha'e ojapova'eráva.

Ruth 4

1 Ha Booz oho oguapy pe táva rokẽme, oñembyatyhápe tavayguakuéra ha ohasávo Rut menare pehẽngue aġuivéva, Booz imandu'a hague Rútpé, he'i ichupe: Nde, eju ko'ápe ha eguapy, ha ha'e ou ha oguapy. 2 Upéramo Booz ogueru 10 karai anciánope ha he'i: Peguapy ko'ápe. Ha ha'ekuéra oguapy. 3 Uperire Booz he'i ambue Rut menare pehẽnguépe: Noemi, pe ojevyva'ekue Moab retãgui, ovendese imenare Elimelec yvy. 4 Ko'ã mba'e che romomamarandu ndéve nde rejogua haġua Elimelec yvykue, ko'ã kuimba'e ha umi karai anciáno renondépe, ha'ekuéra opytáta techahare ramo. Nde rejoguase ramo, ejogua, ha nahániri ramo, emombe'u chéve aikuaa porã haġua; ndaipóri ningo ambue ikatúva ojogua, nde raẽ, ha che nderire. Ha ha'e he'i: Che ajoguáta. 5 Upéramo Booz ombohová ha he'i ichupe: Pe ojoguáva ko árape, Noemi pógui imenare yvy, omendava'erã avei Rut, pe Moabgua rehe, ha'e ningo Mahlon rembirekokue, Elimelec ra'yre, ha péicha pe omanova'ekue yvy opyta jevýta ijarakue rérape. 6 Rut menare pehẽngue aġuivéva, upémaramo he'i. Che ndaikatumo'ái, ani haġua peichahágui ahundi che ra'ykuéra yvyra. Ejoguána nde,

che rendaguépe, che ndaikatumo'ái ajogua. 7 Yma guivéma Israelguakuéra ojoguáta ramo térã ome'êta ramo ojupe iñe'ê omoañete haña iñe'ê oipe'a peteĩ isapatu ha ome'ê iñirũme, ha pe jepokuaa he'ise oikóma hague jekupytype. 8 Uperire Rut menare pehẽngue añaivéva he'i Boózpe: Ejoguána nde, ha oipe'a isapatu ome'ê haña Boózpe. 9 Upérõ Booz he'i umi karai anciánope ha mayma tavaygua oñembyatývape: Peẽ ningo ko árape peiko techahare ramo, che ajogua hague Noemi pógui, opaite Elimelec, Quilion ha Mahlon yvykue. 10 Ha arekotaha che rembireko ramo, Mahlon rembirekokue Rut, peteĩ Moabgua, oñembohasakuaa jevy haña pe omanova'ekue rera, ani haña pe omanova rera ojepe'a ityvyrakuéra apytégui ha itáva rendaguégui. Peẽ pehendúva guive, peiko ko árape techahare ramo. 11 Ha opaite tavaygua oíva pe táva rokẽme, imburuvichakuéra, ndive he'i: Ore rohendu ha roikuaa peichaha. Ñanderuete tohovasa pe kuñame oike guive nde rógape, ohovasa haguéicha Raquel ha Léape, omopu'ãvo ha'ekuéra rupi Israel retã, ha ndehgui toiko karaiguasute Efrátape, ha tanererakuã porãite Belénpe. 12 Ha nde rogaygua toñemboheta Fares rogaygua oñemboheta haguéicha, Tamar ningo imembyva'ekue ko Fares iména Judápe guarã. 13 Upéi Booz omenda Rut rehe. Ha oiko oñondive, ha Ñanderuete ohovasa ichupe ha hyeguas ha'e, ha imemby peteĩ mitãkuimba'e. 14 Ha umi táva pegua kuñakuéra he'i Noemípe: Toñemomba'eguas Ñanderuete, ome'ẽgui ndéve peteĩ oiporútava ne membykuimba'ere rera, ha ko kuimba'e rera toñemoherakuã porã Israel retãme. 15 Rut membykuimba'e tomyangapyhy ne ánga, ha neñaigui ramojepe toñangareko nderehe. Rut, nderayhu añetehápe, ha pe kuña péva ndéve guarã iporãve 7 ne memby karia'ygui. 16 Ha Noemi ohupi pe mitãme ha omoĩ hapypa'ũme ha oiko pe mitã rerekua ramo. 17 Ha Noemi rapichakuéra ombohéra ichupe: Obed, ha he'i hikuái ko mitã kóva Noemi memby, ko Obed ra'y ningo Isai, ha Isai ra'y David. 18 Áva ningo Fares ñemoñare: Fares ra'yre Hezron, 19 Hezron ra'yre Ram, Ram ra'yre Aminadab, 20 Aminadab ra'yre Naason, Naason ra'yre Salmon, 21 Salmon ra'yre Booz, Booz ra'yre Obed, 22 Obed ra'yre Isai, ha Isai ra'yre David.

1 Samuel 1

1 Oikova'ekue peteĩ kuimba'e Ramataĩme, peteĩ Zofingua, Efrain cérrogui ouva'ekue, hérava Elcána, Jeroham ra'y, Eliu ra'yre, kóva Tohu ra'yre ha kóva Zuf ra'yre, peteĩ Efraingua. 2 Ha'e hembireko mokõi, peteĩ héra Ána ha ambue Penina. Penina imemby hikóni, Ána katu ndikatúi imemby. 3 Meme año ko kuimba'e kóva osẽ itávagui ha oho oñembo'e ha oikuave'ẽ haña hymba rekove Ñanderuetepe guarã Sílope, oikohápe mokõi Eli ra'y, Ofni ha Finees, Ñanderuete pa'i ramo. 4 Ha oñuahẽ vove pe ára Elcána oikuave'ẽ haña ome'ẽ hembireko Penínape, imemby kuimba'e ha kuñakuérape, peteĩteĩme peteĩ so'õ pehẽngue ikuave'ẽmbýgui. 5 Ánape katu ome'ẽ mokõi so'õ pehẽngue, ohayhuvégui Ánape jepevérõ Ñanderuete nome'ẽi ichupe imemby haña. 6 Ha Penína omoñeko'õi tapia Ánape, ha oñembohory hese, Ñanderuetepe nome'ẽi haguere ichupe imemby haña. 7 Ha péicha ombopochy ichupe cáda añope ojupi jave Ñanderuete rogaguasúpe; upévagui Ána ojahe'õ jepi ha ndokarusevéi. 8 Ha Elcána, iména, he'i ichupe: Mba'éiko nembojahe'õ. Mba'éguipa ndekaruvéi. Ha mba'épa ndejepy'apy. Chépa nacheporãvéi ndéve guarã 10 ne memby rãnguégui. 9 Ha Ána opu'ã okaru ha hoy'u rire Sílope, oho oñembo'e haña Ñanderuete rógape, pa'i Eli oguapy aja upépe. 10 Ána oñembyasy asývo oñembo'e Ñanderuetepe ha heta ojahe'õ. 11 Ha oñembo'évo he'i: Yvága atykuéra Jára, ema'ẽ ne rembiguái jepy'apy rehe, ha ani nderesarái chehegui ha reme'ẽ ramo chéve che membyrã, peteĩ kuimba'e, che voi aikuave'ẽ jevýta ndéve hekove, ha iñakã rehe noñembohasamo'ãi kyse hãimbe (oikóta Nazaréo ramo). 12 Péicha ha'e oñembo'e puku aja Ñanderuete renondépe, Eli oma'ẽ mbuku ijuru rehe. 13 Ána katu oñe'ẽ ipy'apýpe, hembénte omomyi, iñe'ẽ katu noñehendúi; ha Eli oimo'ã ha'e oka'uha. 14 Upéramo ha'e he'i ichupe: Araka'e pevépa reka'úta. Emokõmbána ne víno. 15 Ha Ána ombohová i chupe: Ndaka'úiko che karai, che ningo peteĩ kuña añembyasyetévante, nda'úi víno ni taguato resay, che py'apýpe oĩvante, añoñẽ Ñanderuetepe renondépe. 16 Ani rereko ne rembiguáipe peteĩ kuña reko vaíva ramo; ambohasánte che jepy'apy ha che ñembyasy ko'ãña peve Ñanderuete renondépe. 17 Ha Eli he'i ichupe: Tandepy'aguapyete rehóvo ha Ñanderuete, Israel Jára, tome'ẽ ndéve ne mba'ejerure. 18 Ha Ána he'i Elípe: Ko ne rembiguái tahekopotí nde resa renondépe. Ha oho jevy hape rehe, okaru ha naimba'embyasyvéi. 19 Ha opu'ã hikuái pyhareve omomba'eguas haña Ñanderuetepe, ha oho jevy hógape, oíva Ramápe. Ha Elcána oñeno hembireko Ána ndive ha Ñanderuetepe imandu'a hese. 20 Ojehu, oñuahẽvo hi'ára Ána imemby haña, imemby peteĩ mitãkuimba'e ha ombohéra ichupe

Samuel, ha'e he'ígui: Ajerureva'ekuégui hese Ñanderuetépe. 21 Uperire Elcána ojupi jevy mayma hogaygua ndive Sílope, oikuave'ẽ haġua kuave'ẽmby ojepokuaa háicha ha ojapo haġua iñe'ẽme'ẽ (ipromesa). 22 Ána katu ndojupiséi, he'inte iménape: Che ndajupimo'ái ko mitã kóva opo'ó peve, ikatu haġuáicha araha ha amoĩ Ñanderuete renondépe, ha upépe opyta haġua opaite árape. 23 Ha Elcána, iména he'i ichupe: Ejapo hi'ã porãve háicha ndéve; epyta remombo'ó peve ne membýpe; ha Ñanderue tomoañete iñe'ẽ. Péicha, ko kuñakarai opyta oñangareko haġua imemby rehe omombo'ó peve. 24 Ha omombo'ó rire ogueraha ichupe, ha peteĩ tóro ra'yrsu 3 áñoa, ha 22 lítro trígo ku'i, ha peteĩ víno ryr, ha ogueru Ñanderuete rógape, oĩva Sílope; ha pe mitã imichĩ gueteri. 25 Ha oikuave'ẽ rire pe tóro ra'yrsu, ome'ẽ hikuái Elípe ko mitã kóva. 26 Ha Ána he'i ichupe: Nde karaiguasu, nde rekovére, che ningo pe kuñakarai añembo'eva'ekue ko'ápe nde ypýpe Ñanderuetépe ha ajerure ichupe che membyrã rehe. 27 Ko mitã kóva rehe añembo'eva'ekue, ha Ñanderuete ome'ẽva'ekue chéve che rembijerure. 28 Upévare ame'ẽ jevy ichupe Ñanderuetépe apromete haguéicha, ha'e oikove aja pukukue toiko che Jára mba'erã ramo, ha upéi omomba'eguas hikuái Ñanderuetépe.

1 Samuel 2

1 Ána oñembo'e ha he'i: Che py'a hory nderupi ore Ruete, che pu'aka okakuaa tuicha nderupi, che Jára; che juru rupi amyasãi cherehe ija'e'ỹvape, che py'a hory nde chepytyvõ porã haguére. 2 Ndaipóri hekoporãva Ñanderuetéicha; ndaipóri voĩnte avave ndejoguáva, ha ndaipóri ambue mo'ãha renda. 3 Ani pemboheta ñe'ẽ vai ha ani pejererovu reive; topa pene ñemomba'eguas rei; Ñanderuetépe oikuaapaitégui, Ha'émente ikatu oha'ã ñane rembiapokuére. 4 Umi imbaretetéva guyrapa opẽmba, ha umi ikangyetéva katu oñemombarete ohupitýgui ichugui ipu'aka. 5 Umi hyġuatã porãva'ekue ko'áġa oho chángape galléta rekávo, ha umi iñembyahýva naiñembyahyvái; umi ndikatúiva imemby jepe, ko'áġa imemby 7, ha umi imemby retáva katu ikangypáma. 6 Ñanderuete oporojuka ha Ha'e oporomoingove; Ha'e oporomboguejy omanóva retãme, ha oporogueru jevy. 7 Ñanderuete oporomomboriahu térã ome'ẽ mba'eta; oporoity térã oporomopu'ã. 8 Ha'e omopu'ã mboriahu yvytimbo pa'ũgui, Ha'e ombotuicha poriahuetévape yty apytégui, omboguapy haġua ichupe karaiguasukuéra apytépe, ha oreko haġua peteĩ terakuãguas porã renda; Ñanderuete po voi ningo ojoko ko yvy horcon , ha hi'ári omboguapy ko yvy kóva. 9 Ha'e oñangareko heko potíva rehe hape rupi, ha heko vaíva katu omano pytũmbýpe; avave ndaikatúi oñemombarete ikatupyry rupĩnte henondépe. 10 Ñanderuete renondépe ipehẽnguepáta hese ija'e'ỹva, ha hi'arikuéra Ha'e osunúta ára guive; Ñanderuetépe ombojovake yvy apýra peve, Ha'e omombarete hetã ruvichápe ha ombotuicha tuichave ohóvo. Ha'e ombotuicha umi oiporavova'ekuépe. 11 Ha Elcána oho jevy hóga Rama peguápe; ha Samuel opyta Ñanderuete rembijokuái ramo Eli renondépe. 12 Eli ra'ykuéra ningo kuimba'e iñañáva ha ndojeroviáiva Ñanderuete rehe. 13 Ha'ekuéra oiko ojepokuaa vai tavayguakuéra ndive; oime ramo oúva oikuave'ẽ hymba rekove, ou jepi pa'i rembiguái ogy jave pe so'ó, ha ogueru ipópe ty'ái akua, hãĩ mbohapyva, 14 ha omoĩnge japepópe (óllape) térã páilape , térã japepoguasúpe, térã ña'ẽmbépe; ha osẽva guive ty'ái akua rehe, ogueraha pa'ikuérape. Péicha ojapo hikóni opaite Israelgua rehe, oúva guive Sílope. 15 Péicha ojapo avei ikyrakue rehe, ogehapy mboyve ou jepi pa'i rembiguái, ha he'i tymba jukahárape: Eme'ẽke so'ó mbichyrã pa'ípe ġuarã, ha'e ndoipotamo'ái ndehégui so'ó ojypyréva, ipýrante oipota. 16 Ha pe kuimba'e oikuave'ẽva he'i ramo ichupe: Togehapy raẽ ikyrakue, ha upéi pegueraha peipotáva; ha'e he'i jevy: Nahániri, eme'ẽ katu chéve ko'áġaite voi; peicha'ỹ ramo che aguenohẽta mbaretépe. 17 Péicha Eli ra'ykuéra ombohetaiterei hi'angaipa Ñanderuete renondépe; nomomba'éigui Ñanderuete kuave'ẽmby. 18 Pe mitã Samuel katu oiko Ñanderuete renondépe hembijokuaiteéva ramo ha omonde ao líno peguáva, pa'ikuéra omonde háicha peteĩ poncho mbykýva líno peguáva. 19 Ha isy ojapo jepi ichupe ġuarã peteĩ akã ahoja'i ha ogueru ichupe meme añonte , ojupi ramo iména ndive oikuave'ẽ haġua hymba rekove ojepokuaa háicha. 20 Ha Eli ohovasa Elcána ha hembirekópe, he'ívo: Ñanderuete tome'ẽ ndéve heta ta'ýra ko kuñakarai kóva rupi, pe omba'ejerureva'ekue Ñanderuetépe, Samuel rendaguepe. Ha oho jevy hikuái hógape. 21 Ha Ñanderuete ohovasa Ánape, ha ha'e hyeguas, ha péicha imemby mbohapy kuimba'e ha mokõi kuña. Ha pe mitãrsu Samuel okakuaa ohóvo Ñanderuete renondépe. 22 Eli katu itujaitereíma; ha ohendupa ita'yra kuéra ojapoha ivaíva opaite Israelguakuéra rehe, ha mba'éichapa oke kuñakuéra ndive, omba'apóva pe óga jojohuha rokẽme. 23 Ha he'i ichupekuéra: Ma'erãiko aichagua

mba'evai pejapo. Che ahendúma opaite tavayguágui pende reko ivaiha. 24 Ndaupéichai, che ra'ykuéra, ndaha'éí terakuã porã che ahendúva; peity angaipápe Ñanderuete retãyguaquerape. 25 Tetãygua ojapo vai ramo hapicha rehe Ñanderuetepe oikóta imbojovakehára ramo, ombojovake haña hembiapokue; ha peteĩ tetãygua katu oñemoangaipa ramo Ñanderuete rehe, mávapa omba'ejerurekuaa hese. Ha'ekuéra katu nohenduséi itúva ñe'ẽ, Ñanderuete voi péicha ojapo omano haña hikuái. 26 Ha pe mitãrusu Samuel okakuaave ohóvo, oiko porã katu Ñanderuetepe ha hetãyguaquerá renondépe. 27 Ha peteĩ proféta ou Eli rendápe ha he'í ichupe: Péicha he'í Ñanderuete: Che ajehechauka porã nde rukuérape oiko ramoguare gueteri Egíptope, faraon rógape, 28 Che poiporavova'ekue che pa'irã opaite Israel ñemoñare apytégui, peikuave'ẽ haña che kuave'ẽmby renda ári, pehapy haña mba'e ryakuã asy, pemonde haña poncho mbyky, pa'ikuéra omondéva che renondépe, ha ame'ẽ nde ru rogayguakerape Israel ra'ykuéra kuave'ẽmbýgui. 29 Mba'érehe piko pepyrũ che kuave'ẽmby rymba ha tembi'u rehegua rehe, Che voi aikuave'ẽukava'ekue pe óga jojohuhápe; ha nde rembotuichave nde ra'ykuérape chehegui, peñemongy'a umi mba'e iporãvévaguí, Israelguakerá oikuave'ẽva'ekue chéve. 30 Upévarupí, Israel Jára he'í: Che ha'eva'ekue nde rógga ha nde ru rógape peiko haña che renondépe opaite árape, ko'ágã katu pende Ruete he'í: Araka'eve ndajapomo'ãi ãichagua mba'e, Che amomba'eguasúta upe chemomba'eguasúvape, ha umi chemboykévape katu ndarekomo'ãi ichupe mba'e ramo. 31 Eikuaa porãke, oñuahẽta pe ára Che amopẽta nde jyva, ha nde ru rogaygua jyva anivéma haña oĩ itujáva nde rogapy. 32 Rehecháta nde rógga ndaha'évéi ramo mba'eve, Ñanderuete omyenyhẽ aja mba'e porãgui Israélpe; ha araka'eve noñveimava'erã itujáva nde rógape. 33 Peteĩ nde reheguáva kuimba'e Che ahejáta che kuave'ẽmby rendápe, ani haña nde resa omboypí, ha nde py'apy henyhẽ vy'a'ýgui, opaite ambue katu heñóiva guive nde rogapy omanova'erã ikaría'yha árape. 34 Ko'ã mba'e ojuhúta umi nde ra'y, Ofni ha Fineéspe, peteĩ techauka ramo ndéve ñuarã: Mokóivéva omanóta peteĩ árape. 35 Ha Che amopu'ãta peteĩ pa'í hekoite peguáva, ojaipotava che py'apy ha che angapy rembipota; ha Che amopu'ã mbaretéta hogarã, ha ha'e oikóta tapia ñuarã pe mburuvichaguasurã ykére. 36 Ha umi hembýva nde rogapy ouva'erã pe mburuvichaguasurã renondépe oñesũ haña pirapire ha pan pehẽnguemi rekávo, ha he'iva'erã ichupe: Ajeruréko ndéve chemoĩmi haña oimeraẽ tembiaporãme ikatu hañaicha ha'u pan pehẽnguemi jepe.

1 Samuel 3

1 Pe mitãrusu Samuel oiko Ñanderuete rembijokuái ramo Eli pogyúpe; umi ára umiápe pokã Ñanderuete ñe'ẽ ojehechauka; ha techaukapy yvagaguiguáva naipy'ýiri avei. 2 Ha ojehe peteĩ árape Eli oñeno jave hína ikotýpe, oñepyrũvo ndohechavéi, hesa iñypytũgui. 3 Peteĩ pyharépe Samuel oke aja Ñanderuete rógape, oĩháme pe karamégua oñemboykéva Ñanderuetepe ñuarã ha pe tataindyenda oñembogue mboyve, 4 Ñanderuete ohenói Samuélpe; ha ha'e ombohováí: Na'ápe aĩ, 5 ha oñani Eli rendápe, he'ívo ichupe: Ápe aĩ, mba'erãpa cherenói. Ha Eli he'í ichupe: Che norohenóiri, tereho ha eñeno jevy. Ha ha'e oho ha oñeno jevy. 6 Ha Ñanderuete ohenói jevy Samuélpe, ha ha'e opu'ã jevy ha ou Eli rendápe ha he'í: Na'ápe aĩ, mba'erãpa nde cherenóira'e. Ha ha'e he'í jevy: Che ra'y, che norohenóiri, tereho eñeno jevy. 7 Upérõ Samuel ne'íra gueteri oikuaa Ñanderuetepe, ha iñe'ẽ avei ne'íra gueteri hesakã ichupe. 8 Ha Ñanderuetepe ohenói jevy Samuélpe. Ha ha'e opu'ã ha oñuahẽvo Eli rendápe, he'í ichupe: Na'ápe aĩ, mba'erãiko cherenóira'e. Upévo hesakã Elípe Ñanderuete ohenói hague pe mitãrusúpe. 9 Ha Eli he'í Samuélpe: Tereho ha eñeno, ha nerenói jevy ramo eréta: Eñe'ẽ, che Jára, ne rembiguái nerendureína; ha upéicha Samuel oho ha oñeno jevy hupápe. 10 Ha Ñanderuetepe jepiguáicha ohenói jevy: Samuel, Samuel; upéramo Samuel he'í: Eñe'ẽ, ne rembiguái nerendureína. 11 Ha Ñanderuete he'í Samuélpe: Eikuaa porãke, Israel retãme Che ajapóta peteĩ mba'e, ha ohendúva guive péva ijapysa jovaivéva opúta. 12 Upe ára upévape ajapóta Eli rehe opaite mba'e ha'emava'ekue hógga rehe, iñepyrũmby guive ipahaite peve. 13 Ha ahechaukáta ichupe, Che ambojovaketaha iñemoñarenguérape opaite árape, pe aña reko ha'e voi oikuaamava'ekue rehe: Ita'yraquerá oñe'ẽ vai cherehe, ha ha'e ndojokói ichupequerá. 14 Upévarehe Che ame'ẽma che ñe'ẽ chejupe Eli rogayguakerá rehe, ha'évo: Eli rogaygua aña reko noñemboguemo'ãi araka'eve tymba rekoveku rupi térã ambue kuave'ẽmby rupi. 15 Samuel oñeno ko'ẽ meve, ha oi'pe'a rire Ñanderuete rógga rokẽ, ha'e okyhyje omombe'u haña Elípe umi ñe'ẽ ohendúva guive. 16 Eli katu ohenói Samuélpe, ha he'í ichupe: Che ra'y, Samuel, ha ha'e ombohováí, na'ápe aĩ. 17 Ha Eli he'í: Mba'eichagua ñe'ẽpa oje'éra'e ndéve. Ajerure ndéve anítei reñomi chehegui

mba'eve; Ñanderuetepe tandehavira ha tombojoapyve reñomi ramo chehegui peteĩ mba'eminte jepe oje'eva'ekue guive ndéve. 18 Ha Samuel omombe'upa ichupe, oñomi'ỹre ichugui mba'eve. Upémaramo Eli he'i: Ñanderuetepe tojapo iporãve háicha ichupe. 19 Ha Samuel okakuaa, ha Ñanderuetepe oĩ hendive, ha ndohejái ho'a yvy rehe peteĩ iñe'ẽngue. 20 Ha opaite Israelgua, Dan guive Beerséba peve, oikuaa Samuel Ñanderuete proféta añeteguaha. 21 Ha Ñanderuetepe ojekuaaukave Samuélpe iñe'ẽ rupi, Sílope.

1 Samuel 4

1 Ha Samuel omysaĩ Ñanderuete ñe'ẽ opaite Israelguápe. Umi árape Israel oñorairõ Filisteayguakuéra ndive, ha oñembyaty hikuái Eben-ha-ézerpe, ha Filisteayguakuéra oñembyaty Afécpe. 2 Ha Filisteayguakuéra ojeity Israel ári, Israel katu ndaipu'akái Filisteayguakuéra rehe, ha ohundi oiméne 4.000 kuimba'e pe ñume. 3 Ha Israelguakuéra oupa jevývo icampaméntope umi karai anciáno he'i: Mba'érehépa ko árape Ñanderuete ñanemoĩ Filisteayguakuéra pópe. Jagueru ñande apytépe Sílogui Ñanderuete karamegua, ha ou vove ñande apytépe ñandepu'akáta ñanderehe ija'e'ỹva rehe. 4 Ha omondo hikuái tetãyguakuéra ijapytégui, ogueru haña pe karamegua, oĩva yvága atykuéra Jára querubinkuéra (angelkuéra) ra'ãnga mbytépe ha mokõive Eli ra'y, Ofni ha Finees, omoirũ pe karamegua. 5 Ha Ñanderuete karamegua oñuahẽvo ijatyhápe opaite Israelgua hatãiterei vy'apópe osapukái, omboryryi peve pe yvy. 6 Filisteayguakuéra ohendúvo Israelguakuéra ovy'aite ha osapukái hatãvo he'i hikuái: Mba'épa ojehe Israelguakuéra atyhápe ha mba'épa he'ise péva. Upéi oikuaa hikuái ojeguera hague Ijára karamegua ijatyguasuhápe. 7 Upévare Filisteayguakuéra okyhyjépa, ha he'i hikuái: Ijára oñuahẽma ijapytépe. Ha he'ive hikuái: Angái, angái ñandehégui, koichagua mba'e ndojehúi gueteri ñañoñorairõ jave. 8 Ái, ái, ñandehégui. Mávapa ikatu ñandesalva ko Jára ipu'akapavagui. Ha'e voi ohundipava'ekue Egiptoiguakuérape mba'evaieta rupi pe desiértope. 9 Peñemombaretéke, peñ Filisteayguakuéra, ha peñemokuimba'e rekóke ani hañuátei peiko Israelguakuéra rembiguáirõ, ha'ekuéra oiko haguéicha pene rembiguái ramo; peneñemokuimba'e rekóke ha peñoñorairõ mbaretéke. 10 Ha umi Filisteaygua ipu'aka jevy Israelguakuéra rehe, ha oñanimba hikuái hekohápe; ha oiko jejuka ndetuichaitereíva Israelguakuéra apytépe, 30.000 kuimba'e yvy rupigua omano. 11 Ha Filisteayguakuéra ogueraha avei Ñanderuete karamegua, ha ojejuka avei mokõive Eli ra'y, Ofni ha Finees. 12 Peteĩ kuimba'e Benjamíngua oñani ñorairõ hágui, ijao soropa reheve ha yvy iñakãre, 13 oñuahẽ pe araitépe Sílope, Eli oguapy aja iguapyhápe, pe táva rokẽ ykére, oma'ẽvo tape rehe ipy'a ryryihápe Ñanderuete karamegua rehe, uperõ pe Benjamíngua omombe'upa umi mba'e ojejúva Siloguarape ha ohendupa rire osapukái hatãiterei hikuái. 14 Ha Eli ohendúvo pe ayvu oikóva, oporandu: Mba'e tyapu pororo rehegua piko aipóva. Ha pe Benjamíngua pya'e ou hendápe ha omombe'u Elípe opaite mba'e ojejúva'ekue. 15 Upejave Eli oguerakóma 98 año ha hesa iñypytũmbáma ha ndohechavéima. 16 Uperõ pe Benjamíngua he'i Elípe: Che ajua ñorairõ hágui, ko árape akañy ñorairõgui, ha Eli oporandu: Mba'épa ojejúva'e, che ra'y. 17 Ha pe ñe'ẽ reruhára he'i ichupe: Israelguakuéra okañy Filisteayguakuéra renonderãgui, ha oiko avei jejukaguasu ñane retãyguakuéra apytépe; ha nde ra'y mokõivéva, Ofni ha Finees, ojejuka avei, ha Ñanderuete karamegua ho'a avei Filisteayguakuéra pópe. 18 Ha Eli ohendúvo Ñanderuete karamegua oñehundi hague ho'a ovayvávo iguapyhágui, pe táva okẽguasu ykére, ha oso ijatúa sã ha omano; ha'e kuimba'e itujaítémava ha ipohyietereíva. Ha'e 40 año aja oiko Israel mbojovakehára ramo. 19 Ha ita'ýra Finees rembireko, hyeguasute ha imembypotaitéva, ha ha'e ohendúvo ojeguera hague Ñanderuete karamegua, iména ha iména ru omano hague, ojavy ha imemby; oha'arõ'ỹre ou hasy imemby haña ha imemby. 20 Ha omanóvo, he'i hikuái ichupe umi oĩva hendive, ani rekyhyjétei, kuimba'ehína ko ne memby. Ha'e katu okirirĩ ha nopenái hesekuéra. 21 Upéi oñembohéra pe mitãme Icabod, he'iséva: Israel reko mimbipa opáma, ojeguerahágui Ñanderuete karamegua, ha omano haguere iména ha iména ru. 22 Ha he'i jevy: Israel reko mimbipa opáma, ojeguerahágui Ñanderuete karamegua, ha omano.

1 Samuel 5

1 Filisteayguakuéra ogueraha Ñanderuete karamegua Eben-ha-ézer guive Asdod peve. 2 Ha Filisteayguakuéra omoinge Ñanderuete karamegua ijára Dagon tupãópe, ha omohenda hikuái Dagon ra'ãnga ykére. 3 Ha ambue pyhareve, ko'ẽ jevývo, opu'ã

rire umi Asdodgua, ojohu Dagónpe ho'a hague ovapývo Ñanderuete karamegua renondépe ha omoñembo'y hikuái Dagónpe ha omoĩ jevy hendaguépe. 4 Ha opu'ã jevývo hikuái ambue pyhareve ko'ême, péina Dagon ho'a jevýra'e ovapývo Ñanderuete karamegua renondépe; ha Dagon akã ha mokõive ipo oñemopẽ ha ojeity ijára róga rokẽme pyrũha ári, Dagon reténte hemby ho'a oñembo'y haguépe. 5 Upévare umi Dagon pa'i ha mayma oikéva Dagon rógape oíva Asdódpe, nopyrũvéi pe okẽ pyrũha rehe ko ára kóva peve. 6 Ha Ñanderuete po ipohýi pohyive umi Asdodgua ári, omongyhyje ha ombohasy susu'a vai reheve Asdodguakuérape ha umi oikóvape ijerekuévo. 7 Umi Asdodgua ohechávo ko'ã mba'e, he'i hikuái: Anive opyta ñande apytépe Israel Jára karamegua, ipohyiete ñande ári ha ñande jára Dagon ári avei. 8 Ha ombyatyuka opaite Filisteaygua ruvicha, ha he'i ichupekuéra: Mba'épa jajapóta Israel Jára karameguágui, ha ha'ekuéra he'i: Toñembohasa Israel Jára karamegua Gátpe. Ha ombohasa Gat távape Israel Jára karamegua. 9 Ha oġuahẽ rire upépe, ñande Ruete po ogueru pe táva ári angekõi tuicháva, ha umi tavaygua michĩ ha tuicháva ojepy'apyeterei, hete henyhẽgui susu'a vaĩgui. 10 Upémaramo oguerahauka Ñanderuete karamegua pe táva Ecrónpe, ha umi Ecrongua sapukái pópe, he'i: Oñembohasa ningo ñandéve Israel Jára karamegua, ñandejuka haġua ñandéve ha ñande retãnguakuérape. 11 Ha oñemondo oñembyatyuka jevy haġua opaite Filisteaygua ruvichápe, ha he'i hikuái: Perahauka jevy Israel Jára karamegua Israel retãme, anítei ñandejuka ñandéve ha ñane retãnguakuérape; Israel Jára po ipohyieterei ñandeári, ha ñemondýiguasu oñemano haġuáicha oġuahẽ Filisteayguakuéra apytépe. 12 Ha umi nomanóiva hasyete ha henyhẽ susu'a vaietégui; ha sapukái jahe'ó opu'ã tavapýgui yvága peve.

1 Samuel 6

1 Ñanderuete karamegua oiko Filisteaygua retãme 7 jasy. 2 Upémaramo Filisteayguakuéra ohenói ipa'i ha ipaje apohakuérape ha oporandu hikuái ichupekuéra: Mba'épa rojapóta Israel Jára karameguágui. Peikuaaukákena oréve, mba'éichapa roguerahauka jevýta hendaiteteépe. 3 Ha'ekuéra he'i: Pemondo ramo Israel Jára karamegua, aníke pemondótei nandiete, peguerahauka pene me'ẽmby reheve Israel Jára pochy ojei jevy haġua pendehegui; ha upéicha pekuerapáta, ha peikuaáta mba'érehépa ndojeíri ipo pende árigui. 4 Ha he'i hikuái: Ha mba'eichagua me'ẽmbýpa romondóta. Ha'ekuéra he'i jevy: Pemondo 5 susu'a ra'ãnga órogui, ha 5 anguja oroguiguáva, oĩgui 5 Filisteaygua ruvicha peteichagua mba'asýnte penderupitypa ha pende ruvichakuérape avei. 5 Upévare pejapo, pende susu'a ha pene anguja ra'ãnga ombyaíva pene retã ha pemomba'eguasú Israel Jarateépe; ikatu mba'e ningo Ha'e ombovevuive ipo pende árigui, pende jára ha avei pende jeikoha árigui. 6 Ma'erãpa peñembopy'ahatãse Egiptoiguakuéra ha faraon oñembopy'ahatã haguéicha. Egiptoiguakuéra ohejánte Israelguakuéra osẽ, ohasa asyeterei rire, ndoipotaitéi ramojepe. 7 Upévagui pejapo peteĩ cárro ipyahúva, pegueru mokõi vaka imemby ramóva ha ne'írava gueteri ojejokua cangállá (yúgo) rehe, ha pejokua umi vaka pe cárro rehe, imembykuéra katu pemondo jevy pende rógape. 8 Upéi pemoíta Israel Jára karamegua pe cárrope, pene me'ẽmby oroguiguava reheve, ha peheja toho. 9 Ha pema'ẽ mbukúta hese, ojupi ramo Israel retã rape rehe Bet-semes gotýo, Israel Jára voi ojaopapa ko'ã mba'evaiguasúete ñanderehe; ha upeicha'ỹ ramo, jaikuaáta ndaha'úi hague ipo ñanembyaíva, áva ojuhúnte ojehuva'erãguinte. 10 Ha umi kuimba'e péicha ojapo: Ogueru mokõi vaka imemby ramóva ha ojokua peteĩ cárro pyahu rehe, ha omboty imembykuéra hógape. 11 Upéi omoĩ Israel Jára karamegua pe cárrope, avei pe karamegua'i anguja ha susu'a ra'ãngakuéra oroguiguáva reheve. 12 Umi vaka oguata Bet-semes rape rehe ha oipykúi tape rehe, oguata ombureahápe, opia'ỹ rehe akatúa ni asu gotýo; ha Filisteaygua ruvichakuéra oho hapykuéri Bet-semes rembe'y peve. 13 Ha umi Bet-semesgua omono'õ trígo yvypépe; ha ojesarekóvo yvate gotýo ohecha hikuái Ñanderuete karamegua, ha ovy'a joa hikuái ohechávo. 14 Ha pe cárro ou Bet-seméspe Josue ñúme, ha opyta oĩháme peteĩ itaguasu; ha ha'ekuéra ombo'i pe yvyra cárro reheguáva, ha oikuave'ẽ kuave'ẽmby ramo umi vaka Ñanderuetépe. 15 Ha Levi ñemoñarenguéra omboguejy Ñanderuete karamegua, ha avei pe karamegua'i oíva hendive, ipype oĩ Filisteaygua me'ẽmby oroguiguáva, ha omoĩ hikuái pe itaguasuetéva ári; upéicha Bet-semesgua kuimba'ekuéra oikuave'ẽ pe árape ko'ã vaka Ñanderuetépe. 16 Ha umi 5 Filisteaygua ruvicha ohechávo ko'ã mba'e, ojevy Ecrónpe. 17 Filisteayguakuéra ome'ẽva'ekue ko'ã susu'a ra'ãnga Ñanderuetépe ġuarã ime'ẽmby ramo: Asdod rehe peteĩ, Gáza rehe peteĩ, Ascalon rehe peteĩ, Gat rehe peteĩ, ha Ecron rehe peteĩ. 18 Umi 5 anguja ra'ãnga Filisteayguakuéra

omondo oĩgui 5 táva oñemombaretéva, oikohápe imburuvichakuéra ha ijerekuévo oĩ ambue tava'i oñemombarete'ỹva. Pe itaguasuete omoĩ haguépe hikuái Ñanderuete karamegua oime gueteri Bet-seméspe, Josue ñúme ko ára peve. 19 Ha Ñanderuete ojuka umi kuimba'e Bet-semesguápe, oma'ẽ haguére ikaramegua ryepýre; 50.000 hetäygua apytégui ojuka 70 kuimba'épe. Ha umi tavaygua ojahe'ó Ñanderuete ojuka haguére hetápe. 20 Ha Bet-semesguakuéra he'i: Mávapa ikatu opyta Ñanderuete heko porãva rovake. Mávapa ikatu ogueraha ko karamegua ñande apytégui. 21 Ha omondo ñe'ẽ rerahahára Quiriat-jearimguakuérape, he'iukávo: Filisteayguakuéra ogueruka jevy Ñanderuete karamegua: Peju ha pegueraha.

1 Samuel 7

1 Umi Quiriat-jearimgua ou ha ogueraha Ñanderuete karamegua ha omohenda Abinadab rógape, oĩva peteĩ cérrope ; ha oiporavo hikuái Eleazar ra'ýpe oñangareko haña pe karamegua rehe. 2 Pe ára oñuahẽ guive pe karamegua Quiriat-jearimpe ohasa heta ára, 20 año rupi, ha mayma Israelgua ojahe'ó Ñanderuete renondépe (oikógui Filisteayguakuéra poguýpe). 3 Upéi Samuel oñe'ẽ opaite Israel retäyguakuérape he'ívo: Oime ramo pende py'aite guive pejevise Ñanderuetepe, peipe'a umi jára gua'u ha Astarot pende apytégui, ha peme'ẽke pene ñe'ã (rembipota) Ñanderuetepe guarã, ha pejerovia hese añõnte, Ha'e pendesalva haña Filisteayguakuéra pógui. 4 Upémaramo Israel ñemoñarenguéra omboyke Baal ha Astarotkuérape, ha ojeroviante Ñanderuetepe. 5 Ha Samuel he'i toñembyaty opaite Israelguakuéra Mizpápe, ha che añembo'éta penderehe Ñanderuetepe. 6 Ha oñembyaty hikuái Mizpápe, ha onohẽ hikuái y ha oñohẽ Ñanderuete renondépe, ha ndokarúi upe árape, ha he'i hikuái: Ñande voi ñañoĩ Ñanderuete rehe ñane angaipa rupi. Samuel ombojovake Israel ñemoñarenguéra Mizpápe. 7 Ha Filisteayguakuéra ohendúvo Israel ñemoñarenguéra oñembyatyha Mizpápe, imburuvichakuéra ojupi hikuái henda gotýo, ha Israel ñemoñarenguéra ohendúvo ko'ã mba'e okyhyje Filisteayguakuéragui. 8 Upéramo Israel ñemoñarenguéra he'i Samuélpe: Aníke repytu'útei mba'ejerurépe orerehehápe Ñanderuetepe, Ha'e toñangareko orerehe ani haña ro'a jevy Filisteayguakuéra pópe. 9 Ha Samuel oiporavo peteĩ ovechara'y okambúva ha ojuka kuave'ẽmby ojehapypáva ramo Ñanderuetepe guarã. Ha Samuel omba'ejerure Ñanderuetepe Israel rehe, ha Ha'e ohendu ichupe. 10 Ha ojehu Samuel oikuave'ẽ jave kuave'ẽmby ojehapypáva Filisteayguakuéra oñuahẽ oñorairõ haña Israel ñemoñarenguéra ndive, Ñanderuete katu ombou pe árape tyapuguasu Filisteayguakuéra ári, upéicha oñemondyipa hikuái, ha Israel ñemoñarenguéra ikatu ipu'aka hesekuéra. 11 Ha Israel ñemoñarenguéra omuña Filisteayguakuérape Mizpa guive Bet-car yvy gotýo peve, ha ojuka hikuái hetápe. 12 Ha Samuel ojapyhy peteĩ ita ha omoĩ Mizpa ha Sen paũme, ha ombohéra Eben-ha-ézer, he'iséva: Ápeve Ñanderuete ñanepytyvõ. 13 Péicha ipu'aka hikuái Filisteayguakuéra rehe, ha ha'ekuéra ndoikeví Israel retãme; Ñanderuete omopu'ãgui ipo Filisteayguakuéra rehe, Samuel oikove aja pukukue. 14 Ha Israel ñemoñarenguéra oñemomba'e jevy umi táva rehe Filisteayguakuéra oipe'amava'ekue Israélgui, Ecron guive Gat peve; ha Israel ohekýi ijyvy Filisteayguakuéra poguýgui, ha oĩ py'aguapy Israel ha Amorguakuéra apytépe. 15 Ha Samuel oiko mbojovakehára ramo Israel retãme, ha'e oikove aja pukukue. 16 Ha meme añope oho Bet-el, Gilgal ha Mizpápe ombojovake haña Israelguakuérape upérupi. 17 Upéi ojevise Ramápe, oĩháme hóga, ha upépe ombojovake avei Israelguakuérape; upépe omopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe guarã.

1 Samuel 8

1 Ojehu Samuel itujáma ramo omoĩ ita'yraquérape ombojovake haña Israelguakuérape. 2 Ha ita'yra ypykue héra Joel, ha pe mokõiha Abías. Ha'ekuéra ombojovake Beersébape. 3 Ita'yraquéra katu ndoguatái itúva rape rehe, ha'ekuéra ipirapire potágui omokarẽ pe justícia rape. 4 Upéramo opaite Israel karai anciáno oñembyaty ha ou Ramápe Samuel rendápe, 5 ha he'i hikuái ichupe: Eikuaa porãke, nde ndetujáma, ha nde ra'ykuéra ndoikói nde rape rehe; upévale emoĩ ko'ãga oréve peteĩ tetã ruvicha oresãmbyhy haña, ambue tetãnguéra oguereko háicha avei. 6 Umi mba'e nomborýi Samuélpe, he'ígui hikuái: Emoĩ oréve peteĩ tetã ruvichaguasu oresãmbyhy haña. Ha Samuel oñembo'e Ñanderuetepe. 7 Ha Ñanderuete he'i Samuélpe: Ejapo katu ne retäyguakuéra ñe'ẽ, opaite mba'e he'íva guive ndéve, nandéve nemboyke, chévente chemboyke, anive haña aiko Ijára ramo. 8 Péichante voi hembiapokuéra anohẽ ypy guive Egíptogui ko'ãga peve, chereja hikuái chéve, oiko haña umi jára gua'u rembiguairõ, péicha ojapo avei ko'ãga

nderehe. 9 Ejapo hembipota, eavisa porã katu ichupekuéra ha ehechauka mba'eichagua teko ha pu'akápa ome'ëva'erã hetã ruvicharãme. 10 Ha Samuel omombe'u opaite Ñanderuete ñe'ë hetãyguakuérape, ojerureva'ekue ichupe tetã ruvicharãre. 11 Ha he'i: Kóva ningo pene retã ruvicharã reko ha pu'aka: Oguerahava'erã pende ra'ykuérape hembiguairã ramo oñani haña icárro ha henda kavajukuéra renondépe ha oho haña henonderãme ñorãirõme. 12 Ha'e omoiva'erã ichupekuéra isoldádo aty ruvichakuéra poguýpe, oisãmyhýva 50 térã 1000 soldádope, ha'e omondóta pende ra'ykuéra ikokuépe oñotý ha omono'õ haña imba'éva térã ojapoukátã ñorãirõme ñuarã carrorã térã ñorãirõ rembiporukuéra. 13 Ha'e oguerahava'erã avei pende rajykuérape ojapo haña mba'e mohyakuãharã, hi'upy mboyjharã ha pan apoharã ramo. 14 Ha'e oipe'ava'erã avei pendehegui pende yvy iporãvéva, pende parralty, pende olivoty ha ome'ëva'erã hembiguaiguasukuérape ñuarã. 15 Ha pene ñemitý ra'yínguégui ha parraltýgui oipe'ava'erã 10 por ciénto (cáda 10 kílogui oipe'áta imba'erã ramo 1 kílo), opaga haña imburuvicha ha hembiguaiguasukuéra. 16 Oipe'ava'erã pendehegui pene rembiguái kuimba'e ha kuñáva, pene mitãrusu iporãvéva, ha pende búrru avei, ojapo haña hembiapo. 17 Pene rymbakuéragui oipe'ava'erã avei 10 por ciénto (10 tymbágui, 1 tymba ichupe ñuarã), ha peẽ voi peikova'erã rembiguái ramo. 18 Ha pesapukái pyahẽ asy ramojepe pene mburuvichaguasu peiporavova'ekuépe, Ñanderuete nopenamo'ãi penderehe upe ára upévape. 19 Ha umi tetãyguá katu nohenduséi Samuel ñe'ë, ha he'i: Nahániri, oiva'erã ore ári avei peteĩ tetã ruvicha. 20 Ha ore roikóta avei ambue tetãngueraicha, ha ore retã ruvicha oresãmyhýta, ha osẽta ore renonderãme, ha ha'e ore moakátã oĩ ramo ñorãirõ ambue tetã ndive. 21 Samuel ohendupaite hetãyguakuéra ñe'ë, ha omoũahẽ Ñanderuete apysápe. 22 Ha Ñanderuete he'i Samuélpe: Ejapopa he'iva guive ndéve, ha emoĩ tetã ruvicha hi'arikuéra. Uperire Samuel he'i Israel kuimba'ekuérape: Tapeho joaite pende tavakuérape.

1 Samuel 9

1 Oikova'ekue peteĩ kuimba'e Benjamin tríbu reheguáva, kuimba'e ikatupyryva, héra Cis, Abiel ra'y, kóva Zeror ra'yre, kóva Becorat ra'yre, kóva Afia ra'yre, kóva Benjamin ra'y ñemoñare peteĩva. 2 Ha'e peteĩ ita'ýra, hérava Saul, mitãrusu iporãitáva. Israelgua ñemoñare apytépe ndaipóri iporãvéva ichugui; Saul peteĩ akã ijyvateve opaite hetãyguakuéragui. 3 Peteĩ ára Cis, Saul rúgui okañymba ibúrru kuñakuéra. Upévagui Cis he'i ita'ýra Saúlpe: Eراها nendive peteĩ tembiguái ha tapeho peheka umi búrru kuña. 4 Ha Saul ohasa Efrain cérro, ha upégui Salisa ñu rupi, ha ndojohúgui, ohasa Saalim ñu rupi, ndojohúi katu avei. Upéi ohasa Benjamin ñu rupi, ha ndojohúi avei. 5 Oúma ramo Zuf ñúme Saul he'i hembiguái, oivape hendive: Jajevy jey, oiméne che ru ndojepy'apyvéima ibúrru kuñakuéra rehe, ko'áña oiméne ñanderehéntema iñangekõi. 6 Ha hembiguái he'i ichupe: Eikuaa porãke, ko táva kóvape oiko peteĩ Ñanderuete proféta, kuimba'e herakuã porãva; opaite ñe'ë he'iva guive ojehu katuete. Jahána hendápe, ikatu omyesakã porã ñandéve moõpa oĩ umi búrru kuña. 7 Saul he'i jevy hembiguái: Jaha ramo mba'éiko jaraháta pe kuimba'épe. Ñande vosa pegua pan opáma, ha ndajarekói mba'eve ñame'ë haña Ñanderuete rembiguái. Mba'épa jajapóta. 8 Upérõ pe tembiguái he'i Saúlpe: Péina ápe, areko che pópe 2,8 grámo óro morotĩ (pláta) kóva ame'ëta Ñanderuete rembiguái omyesakã haña ñane raperã. 9 Ymave guive oje'e Israelpe upe omba'eporandúva Ñanderuete péicha: Peju jaha techahára rendápe; ko'áña katu ja'e proféta, omombe'u haña umi mba'e ojuhútava, yma katu oñembohéra techahára. 10 Upérõ Saul he'i hembiguái: Ere porã, jaha katu. Ha oho hikuái pe távape Ñanderuete rembiguái oĩháme. 11 Ha ojupí ohóvo táva rape rehe, ohuñaitĩ hikuái umi ohóva y rekávo ha oporandu ichupekuéra he'ívo: Oĩpa ko'ápe pe techahára. 12 Ha'ekuéra he'i jevy: Añete, pépe pene renonderãme oĩ, tapeho pya'e, ko árabe ha'e oúma ko távape oikuave'ë haña tetãyguakuéra ndive pe yvy ijyvatevehápe. 13 Pya'e peike pe távape ha pejuhúta ichupe ojupí mboyve pe yvy ijyvatevehápe okaru haña; ko'ã tetãyguakuéra ndokarumo'ãi ha'e oũahẽ meve, ha'e ohovasa raëva'erã pe kuave'ẽmy, uperire ae okarúta umi oñehenoiva'ekue pe karurãme. Pejupí katu, ha katuete pejuhúta ichupe. 14 Upérõ ha'ekuéra ojupí pe távape, ha oũahẽvo hikuái pe táva mbyte rupi, péina oñohuñaitĩ Samuel ndive, ojupítava pe tape ijyvatevehápe. 15 Peteĩ ára Saul ou mboyve, Ñanderuete voi omyesakã Samuel apysaitépe, he'ívo: 16 Ko'ëramo ko horaitépe amboúta ne rendápe peteĩ kuimba'e Benjamíngu ha nde remonáta (reiporavóta) ichupe Israel retã ruvicha ramo, ha he'ive avei: Saul oipe'áta che retãme Filisteayguakuéra poguýgui. Che ahecháma

che retãme ha imba'e jerure asy oġuahẽma che rendãpe. 17 Ha Samuel ohechãvo Saúlpe, Ñanderuete he'i ichupe: Kóva ningo pe kuimba'e, che añe'ẽ haguẽma ndéve, kóva Israel retã ruvicharã. 18 Saul oñemoaġuivo Samuel rehe, pe táva mbyte rupi, he'i ichupe: Ajerure ndéve, eikuaakamína chéve, mamópa opyta techahára róga. 19 Ha Samuel he'i Saúlpe: Che voi ningo pe techahára, ejupi che renonderãme pe tape ijyvatevehápe, ha ekaru ko árape chendive, ha pyhareve romondóta, ahechauka rire ndéve opaite mba'e reikuaaséva guive. 20 Ha umi búrru kuña okañyva'ekue pendehegui, ojaipoma mbohapy ára, ojejojúma, anivéntema rejepy'apyve hesekuéra. Ha mávape ġuarã piko opytáta Israel mba'eita, opytapa voi ningo ne mba'erã ha nde ru rogaygua mba'erã. 21 Ha Saul he'i: Chépa ndaha'éi Benjamíngu ra'yre, Israel ñemoñare apytégui pe tríbu imichĩvéva. Ha che rogayguápa naimbovyvéi Benjamin ra'ykuéra apytégui. Mba'ére piko ere chéve ko'ã mba'e. 22 Upéramo Samuel ogueraha Saul ha hembiguáipe ha omoinge ichupekuéra pe kotyguasúpe, ha omohenda ichupekuéra pe mesa akã gotýo umi oñehenoiva'ekuépe pe karuguasuhápe, oñembyatyhápe 30 kuimba'e rupi. 23 Ha Samuel he'i pe tembi'u mbojyhárape: Egueru ko'ápe pe so'ó pehẽngue ame'ẽva'ekue ndéve, ha ha'eva'ekue ndéve reñongatu haġua. 24 Upéramo pe tembi'u mbojyhára ogueru peteĩ paléta ha umi mba'e oĩva ijerekuévo ha omoĩ Saul renondépe. Ha Samuel he'i Saúlpe: Ko pehẽngue kóva che aňongatukákuri ndéve ġuarã ahenoiuka mboyve ambue kuimba'ekuérape ko karuguasuhápe, he'u katu. Ha Saul okaru Samuel ndive pe árape. 25 Ha oġuejy rire hikuái pe yvy ijyvatevehágui pe távape, Samuel oñe'ẽ Saul ndive pe óga ape ári. 26 Ha ambue árape voiete opu'ã hikuái, ha ko'etĩbotávo Samuel ohenói Saúlpe, oĩva hína pe óga ape ári, ha he'i: Epu'ã toromomaitei paha. Upéi Saul opu'ã, ha osẽ hikuái, ha'e, hembiguái ha Samuel. 27 Ha oġuejývo hikuái táva rembe'y gotýo, Samuel he'i Saúlpe: Ere ne rembiguáipe toñemotenondemive. Ha pe tembiguái oñemotenonde rire, nde eha'ärõ sapy'a tamyesakã ndéve Ñanderuete rembiipota.

1 Samuel 10

1 Upéramo Samuel oguenohẽ peteĩ acéite ryrú ha oñohẽ Saul akã rehe, ha ohetũvo ichupe he'i: Ñanderuete ndeporavóma Israel retã ruvicharã ramo. 2 Ko árape rejeivo che ypýgui, rejohúta mokõi kuimba'épe Raquel tyvy ypýpe, Benjamín yvýpe, Selsápe, ha ha'ekuéra he'íta ndéve: Umi búrru kuña pehekáva ojejojúma; nde ru ndojepy'apyvéima pende búrru kuñakuéra rehe, ojepy'apýma penderehẽnte, ha he'i: Mba'épa ikatu ajapo che ra'y rehehápe. 3 Rehomivévo tenonderã gotýo, ha reġuahẽvo yvyra encína Tabor peguápe, osẽta ndejohu haġua mbohapy kuimba'e ohóva Bet-élpe, Ñanderuete rendãpe, peteĩ ogueraháva mbohapy kavara'y, ambue mbohapy pan ha pe mbohapyha peteĩ víno ryrú. 4 Ha'ekuéra nemomaitei rire ome'ẽta ndéve mokõi pan ha nde rejapyhýta ipoguikuéra. 5 Upéi reġuahẽta Ñanderuete cérro rembe'ype, Filisteayguakuéra guárdia oĩháme ha reikévo pe távape rejohúta peteĩ proféta aty oġuejýva pe yvy ijyvateve haġuio ha henonderãme oĩta umi ombopúva árapa, tamborín, mimby ha mbarakaguasu oprofetiza joáta hikuái. 6 Upévo Ñanderuete Pytu Porãitéva pu'aka oĩta nde ári ha reprofetizáta hendivekuéra, ha oikóta ndehogui ambue kuimba'e. 7 Áġa ojeju vove ko'ã mba'e techapyráva, ejapo reñandúva rejapo haġua, Ñanderuete oĩta nendive. 8 Uperire nde reguejýta che rendãpe Gilgálpe; ha che aġuejýta ne rendãpe aikuave'ẽ haġua kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby angapytu'u reheguáva. Reha'ärõta 7 ára, che aju peve ne rendãpe rohekombo'e haġua ne rembiaporã rehe. 9 Ha ojeju Saul ojerévo ome'ẽ ijatukupe oho haġua Samuel ypýgui, Ñanderuete omoambue iñe'ã ha opaite ko'ã techauka ojeju pe ára pévape. 10 Ha Saul oġuahẽvo pe cérro yképe, péina ouhína profetakuéra ohuġuaitivo ichupe; ha Ñanderuete Pytu Porãitéva ou hi'ári ipu'aka reheve, ha Saul oprofetiza avei ijapytepekuéra. 11 Ha umi oikuaáva Saúlpe ha ohechãvo ichupe oprofetizaha avei profetakuéra ndive, he'i joa hikuái ojupe: Mba'e piko ojejúra'e Cis ra'ype. Saul piko oiko avei proféta ramo profetakuéra apytépe. 12 Ha peteĩ oĩva upépe oñe'ẽ ombohováivo: Ha máva piko itúva. Ko'ã mba'e rupi oiko ñe'ẽ arandu ramo: Saul piko oikóma avei profetakuéra apytépe. 13 Ha oprofetiza rire Saul oho hógape. 14 Saul tio oporandu ichupe ha hembiguáipe: Mamóiko pehóra'e. Ha ha'e he'i: Búrru kuñakuéra rekávo; ha rohechakuaáma ramo ndorojohumo'ãiha roho Samuel rendãpe. 15 Pe tio he'i Saúlpe: Ajerure ndéve emombe'upa chéve mba'épa Samuel he'i peẽme. 16 Ha Saul he'i itiope : Omombe'u oréve búrru kuñakuéra ojejojúma hague; ha pe tetã ruvicharã ġuioġuáva, Samuel he'iva'ekue ichupe, nomombe'úi mba'eve itiope. 17 Upéi Samuel ombyatyuka hetãyguakuérape Ñanderuete renondépe, Mizpápe. 18 Ha he'i Israel ñemoñarenguérape: Péicha he'i Israel Jára: Che anohẽ Israélpe Egíptogui, ha

asalva ichupekuéra Egiptoigua pógui, ha opaite ambue tetãnguéra pendejopyva'ekuégui. 19 Peẽ katu ko'ãga pemboyke pende Jarateépe penemo'ãmava'ekue opaite pende jepy'apy ha pende py'ajopýgui, ha peje: Nahániri, emoĩ tetã ruvichaguasu oreári. Ko'ãga, peñemboja Ñanderuete renondépe pende tríbu rupi ha pende 1000 aty rehegua rupi. 20 Ha Samuel ombyatyuka opaite Israel ñemoñarenguérape, ha ojeporavo Benjamin ñemoñarenguéra po'a reity rupi. 21 Ha omoñuahêuka Benjamin ñemoñarenguérape hogaguasu rupi, pe po'a jeity ho'a Matri rogaguasu ári; ha ichugui ojeporavo Saul, Cis ra'ýpe. Ha ojeheka ichupe, ndojejohúi katu ichupe. 22 Upéi oñeporandu Ñanderuetepe ne'ĩrapa ou Saul, ha Ñanderuete he'i jevy: Péina ha'e okañy umi cárga (vultokuéra) apytépe. 23 Upérõ oñani hikuái ha ogueru ichupe; ha omoĩ ichupe tetãnguakuéra mbytépe; ha'e peteĩ akã ijyvateve opaite ambue hetãnguakuéragui. 24 Ha Samuel he'i mayma hetãnguakuérape: Pema'ẽ porãke, kóvape Ñanderuete oiporavóma, ha'eichagua ndaipóri voi mayma tetãnguá apytépe: Upévo opaite tetãnguakuéra vy'águi osapukái he'ívo: Toikove (víva) ore retã ruvichaguasurã. 25 Upéi Samuel he'i hetãnguakuérape hembiaporã imburuvichaguasu rehe, ha ohaipa peteĩ kuatiañe'ẽme, ha upéva oñongatu Ñanderuete rógape. 26 Upéi Samuel omondo opaite hetãnguakuéra hógape, ha Saul oho avei hógape oĩva Gibéape, ha hendive oho umi kuimba'e ñorãirõ reheguáva, Ñanderuete opoko haguére ipy'apykuéra rehe. 27 Ha oĩmimi umi tekove ñaña he'íva: Mba'éichapa kóva ikatu ñaneguenohẽ jejopy vaígui. Ha ndo'apói mba'eve ramo ichupe hikuái, ha ndoguerúi ichupe jopói; Saul katu nopenái hesekuéra, ha okirirĩ.

1 Samuel 11

1 Upéi ojupi Nahas, Amon retã ruvicha, ha oñemohenda ojeity hañuáicha Jabes ári, Galaad reheguápe, ha umi Jabesgua he'i Naháspe: Eikéna orendive jekupytype, ha roikóta ne rembiguái ramo. 2 Ha Nahas, Amon retã ruvicha, he'i ichupekuéra: Aikéta jekupytype penendive, ahekýita ramo opaite pende resa akatúa, opyta haña ñemotĩrã mayma Israelgua ári. 3 Upémaramo Jabes karai anciano kuéra he'i ichupe: Eme'ẽna oréve 7 ára, romondo haña ñe'ẽ rerahahára opaite Israelguakuérape; ha ndaipóri ramo avave orepytyvõtava rosẽmbáta ne rendápe. 4 Ha oñuahẽvo umi ñe'ẽ rerahahára Gibéa pegua, Saul oikohápe, ohenduka ko'ã ñe'ẽ Israelguakuérape, ha ohendúvo umi ñe'ẽ osapukái ha ojahe'opa hikuái. 5 Ha Saul oñuahẽvo kokuégui hymba gueikuéra rapykuéri; oporandu: Mba'éiko ojehe tetãnguakuérape. Mba'érehe piko hasẽ hikuái. Ha oñemombe'u ichupe Jabesgua ñe'ẽ. 6 Saul ohendúvo ko ñe'ẽ, Ñanderuete Pytu Porãitáva ou hi'ári ha ha'e oñeko'õiete. 7 Ha ojapyhy hymba gueikuéra jovaivévape oipehe'ãmbaite ha oguerahauka Israel retã rupi, ha he'i: Peichaite ojejapóta pene rymba gueikuéra rehe napeseĩ ramo Saul ha Samuel rapykuéri. Ha Ñanderuete kyhyje ho'a hetãnguakuéra ári, ha osẽmbaite hikuái peteĩ kuimba'éicha. 8 Ha ojepapa ichupekuéra Bezécpe, ha ojejohu Israel ñemoñarenguéra apytégui 300.000 ha Judaygua 30.000 kuimba'e. 9 Ha he'i hikuái umi ñe'ẽ reruharépe: Péicha pejéta Jabesguakuérape: Ko'ẽ ramo, pe kuarahy oñepyrũvo haku, Ha'e pendesalváta. Ha oñemombe'u rire Jabesguakuérape, ovy'aite hikuái. 10 Ha umi Jabesgua he'i Amon ñemoñarenguérape: Ko'ẽ ramo rosẽta pene rendápe, pejapo haña orehegui peẽme iporãve háicha. 11 Ha ambue ko'ẽme Saul omohenda hetãnguakuérape mbohapy atyguasúpe, ha oike hikuái pyharevete Amon ñemoñarenguéra rekohápe ha ojuka ichupekuéra asajepyte peve; ha umi hembymíva guive oñemosarambipa, ndopytavéi peve mokõi oñondive. 12 Upéramo Israelguakuéra he'i Samuélpe: Mávapa umi he'iva'ekue: Saul piko oikóta tetã ruvicha ramo ñandeári. Toñeme'ẽ oréve umi kuimba'e jajuka haña. 13 Ha Saul he'i: Ko árape avave nomanomo'ãi, Ñanderuete oipytyvõ porã haguére Israélpe. 14 Samuel katu he'i: Peju ha jahapa Gilgálpe, ha ñambopyahu jevy Israel retã ruvicha reko. 15 Ha hetãnguakuéra ohopaite Gilgálpe, ha upépe omohendaite Saúlpe tetã ruvicha ramo Ñanderuete renondépe. Ha oikuaave'ẽ upépe kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva Ñanderuete renondépe, ha upépe ovy'aite Saul ha opaite Israelguakuéra.

1 Samuel 12

1 Samuel he'i opaite Israelguápe: Péina ahendúma pene ñe'ẽ, umi mba'e pejeva'ekue chéve ha amoĩ peẽme pene retã ruvichaguasu ramo Saúlpe. 2 Ko'ágã pene retã ruvicha penesãmbyhýta. Ha chetujáma ha che akãrague morotĩmbáma; ha che ra'ykuéra oĩmba penendive, Che poisãmbyhy che mitãrusu guive ko ára kóva peve. 3 Ápe aĩ, peñe'ẽke cherehe Ñanderuete renondépe ha pe Ha'e oiporavova'ekue

renondépe, omonávo ichupe acéitepe , oime ramo añemomba'e rei pende guéi térã pende búrru rehe térã oime ramo che añe'ẽ pohýi rei térã ajahéi rei peteíva rehe, térã ajapyhy pirapire ajehesa mboty haña, umíva tou ha tomombe'u, ha che amyengoviapaitéta ichupekuéra. 4 Upémaramo he'i hikuái: Araka'eve nereñe'ẽ pohýi reíri ha nderejahéi reíri orerehe, ha nderejapyhýiri mba'eve avaveichagua kuimba'e. 5 Ha ha'e he'i ichupekuéra Ñanderuete ohecha ha ohendupa ha ko Ha'e oiporavova'ekuépe, oñemonávo ichupe acéitepe ohecha ha ohendupa avei umi mba'e ojehúva ko árape, ha ndapejohúi hague che pópe che mba'e'yva. Ha ha'ekuéra he'i jevy: Peichaite. 6 Upéramo Samuel he'i hetäyguakuérape: Ñanderuete oiporavova'ekue Moises ha Aarónpe oguenohẽ haña pende rukuérape Egíptogui, Ha'e voi ohecha ha ohendupa avei. 7 Ko'ãga peha'ärömi gueteri, tañe'ẽ peẽme Ñanderuete renondépe umi ñepytyvõ Ñanderuete ojavova'ekue penderehe ha pende rukuéra rehehápe. 8 Jacóbo oíke ríre Egítope, ha pende rukuéra omba'ejerure asýrõ Ñanderuetepe, Ha'e omondo Moises ha Aarónpe, ha'ekuéra oguenohẽ haña pende rukuérape Egíptogui, ha omoíngé ichupekuéra ko tetã kóvape. 9 Ha'ekuéra katu hesarái Ijarateégui, upévale Ha'e ome'ẽ ichupekuéra Sísara pópe, pe soldádo ruvicha Hazor peguápe, Filisteayguakuéra ha Moab retã ruvicha pópe, ha'ekuéra ombopoguy haña Israelguakuérape. 10 Upéi ha'ekuéra omba'ejerure asy Ñanderuetepe, ha he'i hikuái: Ore roñemoangaipa, romboykégui ore Ruetépe, ha roíko Baal ha Astarot rembiguái ramo; Nde katu orerenohẽ orerehe ija'e'yva poguýgui, upévale roíkose jevy ne rembiguakuéra ramo. 11 Upéramo Ñanderuete ombou Jerubaálpe, Barac, Jefte ha Samuélpe, penerenohẽ haña umi penderayhu'yva poguýgui ha umi oikóva pende jerekuévogui, peíko jevy haña py'aguapýpe. 12 Peẽ pehechávo Nahas, Amon ñemoñare retã ruvicha ouva'ekue ojeity haña ñandeári, upérõ, pejékuri chéve: Taoresãmbyhýnte avei peteĩ tetã ruvicha, Ñanderuete ramojepe pene retã ruvichaguasu añeteguáva. 13 Na'ápe pene retã ruvicha peipota ha pejerureva'ekue; ha pehecháma Ñanderuete omoímaha ichupe pene retã ári mburuvicha ramo. 14 Tapekyhyje Ñanderuetepe, tapejapo iñe'ẽ ha tapeneñe'ẽrendu ichupe, ha ani pepu'átei Ñanderuete ñe'ẽ rehe, peẽ ni pene retã ruvicha, Ñanderuete voi penemboguata poráségui. 15 Napehendúi ramo katu Ñanderuete ñe'ẽ ha pepu'ã ramo Ñanderuete ñe'ẽ rehe, Ha'e omopu'ãta avei penderehe ipo, Ha'e omopu'ã haguéicha ipo pende rukuéra rehe. 16 Peha'ärõ ha pehechava'erã umi mba'e tuichaitéva Ñanderuete ojavótava pende resa renondépe. 17 Ko'ágã piko noñembyatyí pe trígo . Che ajeruréta Ñanderuetepe ha Ha'e omoíngóta arasunu ha ama, peikuaa ha pehecha haña ituichaha pene ñañareko Ñanderuete renondépe, pejerurévo pene retã ruvicharã rehe. 18 Ha Samuel omba'ejerure asy Ñanderuetepe, ha Ha'e omosunu ha omongy pe ára pévape; ha mayma tetäyguakuéra okyhyjeiterei Ñanderuete ha Samuélgui. 19 Upémaramo opaite tetäyguakuéra he'i Samuélpe: Ejerure Ñanderuetepe ne rembiguakuéra rehe, ani haña romanomba, péina opaite ore angaipa ári rombojo'ave ko mba'evaiete, rojerurévo ore retã ruvicharã rehe. 20 Ha Samuel he'i jevy hetäyguakuérape: Ani pekyhyjétei, pejapo ramo jepe ko'ã mba'evaiete; ani pepiátei Ñanderuete rapégui, pejerovia uvei hese pende py'aite guive. 21 Aníke pejerovia jára gua'u rehe, ndojeporukuaái ni noporopytyvõkuaái, umíva mba'e výro reígui voi. 22 Ñanderuete ndopoimo'ãi hetägui, héra ituichaitégui: Ñanderuete voi pendeporavo oñemomba'e haña penderehe hetátee ramo. 23 Upéicha rupi tamombyry uvei chehegui añemoangaipa haña Ñanderuete ndivee, nañembo'évéivo penderehehápe; che pohekombo'éta avei peguata haña tape potí ha ikare'yva rehe. 24 Pekenhyjénte Ñanderuetepe ha pejapo añetehápe iñe'ẽ pende py'aite guive, pehechakuaáke tuichaite mba'e Ha'e ojavomava'ekue penderehe. 25 Peíko vai ramo, peẽ ha pene retã ruvicha, peñehundíta katuete.

1 Samuel 13

1 Saul ombotýma ramo (30) año, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retã ruvicha ramo, ha oisãmbyhy ríre mokõi año , 2 Saul oiporavo Israelgua kuimba'ekuéra apytégui 3.000, oíko haña 2.000 kuimba'e hendive Micmáspe, Bet-el cérrope ha 1000 kuimba'e oíko haña Jonatan ndive Gibéape, Benjamin reheguápe; ha umi tetäygua hembývape omondo hógape. 3 Jonatan ojeity Filisteayguakuéra guárdia ári oívahína cérro rembe'ype, ha péva ohendu ambue Filisteayguakuéra. Upévale Saul ombopu'uka turu Israel retã rehe, he'ívo: Pehendúke Israelguakuéra. 4 Ha Israelguakuéra ohendúvo: Saul ojeity hague Filisteaygua guárdia ári; ha Israel omotí hague Filisteayguakuérape, upévale ha'ekuéra oñembyaty Saul ndive Gilgálpe. 5 Filisteayguakuéra oñembyaty avei ojeity haña Israel ári, 3000 ñorãirõ cárro , 6.000 kuimba'e kavaju arigua, ha heta ñorãirõhára ndive, ku vyvku'i yguasu

rembe'y peguáicha; ha ojupi ha oñembyaty hikuái Micmáspe, Bet-avénguio kuarahyresê gotýo. 6 Israel kuimba'ekuéra ojehechávo jejopýpe okañy hikuái itakuápe, yvykuápe, itaguasu ári ha pozokuépe. 7 Ha oĩ avei Israelguakuéra apytépe ohasáva hikuái Jordan mboypýri, Gat ha Galaad retâme, Saul katu opyta gueteri Gilgálpe, ha mayma hetäyguakuéra oiko rryripópe hendive. 8 Saul oha'ärö 7 ára, Samuel he'i haguéicha ichupe, ha Samuel ndoúi ramo Gilgálpe, Israelguakuéra okañyve ohóvo Saul ypýgui. 9 Upémaramo Saul he'i: Peru chéve kuave'ëmby ojehapypáva ha py'aguapy reheguáva. Ha Saul oikuave'ë pe kuave'ëmby ojehapypáva. 10 Ha oikuave'ëmbávo pe kuave'ëmby ojehapypáva Samuel oġuahẽ oúvo; ha Saul osẽ omomaitei haġua ichupe. 11 Upéramo Samuel he'i: Mba'éiko rejapóra'e, ha Saul he'i ichupe: Ahechávo tetäyguakuéra okañyve ohóvo chehegui, ha nde nderejúi, ere hague árape, ha Filisteayguakuéra oñembyaty hikuái Micmáspe, 12 che ha'e chejupe: Filisteayguakuéra oúta che ári Gilgálpe, ha ndajerurúi gueteri Ñanderuetepe ñepytyvõ rehe. Upévore añeha'ã ha aikuave'ë kuave'ëmby ojehapypáva. 13 Upéramo Samuel he'i Saúlpe: Ndetarova, neñe'ërendu rire Ñanderuete rembiapoukapy oje'e haguéicha ndéve, Ñanderuete nemoĩ hatáva'erämo'ã tetã ruvicha ramo opaite árape. 14 Ko'áġa nande'aremo'ãi tetã ruvicha ramo, Ñanderuete ohekáma ambue kuimba'e oñembopy'apetëiva hendive ha upéva Ñanderuete oiporavóma avei Israel retã ruvicharã ramo nde remboykégui Ñanderuete ñe'ë, Ha'e he'imava'ekue ndéve. 15 Upéi Samuel opu'ã ha oho Gilgálgui Gibéape, Benjamin yvýpe. Saul oipapa umi kuimba'e hembýva gueteri hendive, ha opytánte 600 kuimba'e rupi. 16 Saul, ita'ýra Jonatan ha hetäyguakuéra oĩva hendive opyta Gibéape, Benjamin yvýpe; ha Filisteayguakuéra opyta Micmáspe. 17 Ha umi Filisteaygua atyguasúgui osẽ mbohapy aty omonda haġuáicha; peteĩ aty oho Ofra rape rehe, Saul oikoha gotýo; 18 ha ambue atyguasú oho Bet-horon gotýo; ha pe mbohapyha oho Zeboim cérro pa'ũ rehe, desiérto gotýo. 19 Ha Israel retâme ndojejohúi kuimba'e omba'apokuaáva hiérro rehe; Filisteayguakuéra he'ígui Israelguakuéra ani haġua ojapótei kyse puku ni yvyra puku akua. 20 Upévore Israelgua ohomanteva'erã Filisteayguakuéra rendápe ohäimbe'euka haġua ikokue rembiporukuéra: Yvy mbovoha (arádo), ika'apihakuéra (azáda), hachakuéra , térã kyse ty'ái (guardaña) omono'õ haġua pe trigo . 21 Ha Israelguakuéra opagava'erã 7,5 grámo pláta (óro morotĩ) ohäimbe'euka haġua peteĩ arádo ha peteĩ azáda tuicha, ha 3,75 grámo pláta ohäimbe'e haġua peteĩ hácha térã omyatyrõ jevy haġua peteĩ horquílla hierroguiguáva . 22 Upéicha rupi pe ñorãirõha árape ndojejohúi kyse puku ni yvyra puku akua Israelguakuéra pópe oĩva Saul ha Jonatan ndive, Saul ha Jonatan añoitente oguereko ko'ã mba'e ko'áva. 23 Ha Filisteaygua soldadokuéra oñemboja Micmas, oĩháme peteĩ páso.

1 Samuel 14

1 Ojehu ningo peteĩ árape, Jonatan, Saul ra'y, he'i hembiguáipe ogueraháva iñorãirõ rembiporukuéra: Eju jaha Filisteaygua soldádo aty oĩháme. Ha'e katu ndoikuaaukái mba'eve itúvape. 2 Ha Saul opyta Gibéa rembe'y gotýo, peteĩ granáda (yvyra) rakã guýpe, oĩva Migrónpe, ha umi kuimba'e hendive hembýva oiméne 600 rupi. 3 Ha Ahías, Ahitub ra'y, Icabod ryvy, Finees ra'y, Eli remineno oikóva Ñanderuete pa'i ramo Sílope, ogueraha ijehe pe póncho mbyky pa'ikuéra omondéva; ha umi tetäygua ndoikuaái Jonatan oho hague. 4 Umi cérro pa'ũ (välle) po'ípe Jonatan ohasaseha rupi umi Filisteaygua oñembyatyhápe ha upépe oĩ mokõi ita tuicha hakua ojováiva, peteĩ héra Boses ha ambue Sene. 5 Peteĩ itaguasu opyta nórtepe , Micmas gotýo, ha pe ambue súrpe , Gibéa gotýo. 6 Ha Jonatan he'i hembiguáipe: Eju jaha ko'ã kuimba'e ipire'i oñekytĩ'ýva rendápe, ikatu Ñanderuete ojapo ñanderehehápe oimeraẽ mba'e, ndahasyiete ichupe ġuarã oporopytyvõ heta térã mbovy (kuimba'e) rupi. 7 Ha hembiguái he'i ichupe: Ejapo katu reñandúva guive nde py'apýpe, eikuaa porãke, che romoirũta rehosehápe. 8 Upéramo Jonatan he'i: Jahasa Filisteaygua rendápe ha jajehechauka ichupekuéra. 9 Ha he'i ramo hikuái ñandéve: Peha'äröke roġuahẽ meve pene rendápe, upéicharamo japytátante ñaimeháme, ha ndajajupimo'ãi ha'ekuéra oĩháme. 10 Ha he'i mba'e ramo ñandéve: Pejúna ore rendápe, upéicharamo jajupíta, upéva he'ise Ñanderuete omoĩmaha ichupekuéra ñande pópe, péva toiko techaukaha ramo ñandéve ġuarã. 11 Upéramo mokõivéva ojehechauka Filisteaygua soldadokuérape , ha umi Filisteaygua he'i: Péina Israelguakuéra oséma itakuaguasu okañy haguégui. 12 Ha umi Filisteaygua soldádo he'i Jonatan ha hembiguáipe: Peju ore rendápe ha roikuaaukáta peẽme peteĩ mba'e. Upéramo Jonatan he'i iñorãirõ rembiporu oguerovávape: Ejúke che rapykuéri, Ñanderuete omoĩma ichupekuéra Israel pópe. 13

Ha Jonatan ojupi oñekaramaháme ipy ha ipópe, ha hapykuéri iñorãirõ rembiporu rerojahára, ha Jonatan ojeity umi ojohúva ári ha iñorãirõ rembiporu rerojaha ohóva hapykuéri ndive ojuka ichupekuéra. 14 Kóva ningo pe jejuka tenondegua Jonatan ha iñorãirõ rembiporu rerojahára ojavova'ekue ha oiméne ojuka 20 kuimba'épe peteĩ yvy pehẽnguépe, peteĩ guéi oarakuaáva peteĩ ára pukukuépe. 15 Upeguive oiko ñemondyiguasu Filisteayguakuéra atyguasúpe oíva ñúme, ha isoldadokuéra okyhyjepa ha péicha ojehu avei umi osẽva'ekue omonda haɣua, ha oiko avei hi'ári yvyryryi, péicha Ñanderuete omondyiete ichupekuéra. 16 Ha umi ma'ẽhára oíva Saul ndive Gibéa, Benjamin reheguápe, ohecha pe sarambi oikóva Filisteaygua atyguasúpe, oñanivo ágotyo pégotyo oñemosarambipávo. 17 Upéramo Saul he'i hetãyguakuéra oívape gueteri hendive: Peipapa jaikuaa haɣua mávapa osẽ ra'ẽ ñande apytégui, ha ojepapa rire iñorãirõhára, péina Jonatan ha hembiporu rerojaha ndaipóri. 18 Ha Saul he'i Ahíaspe: Eru Ñanderuete karameɣua. Umi árape pe karameɣua oíva'ekue Israelguakuéra atýpe. 19 Ha ojehu Saul oñe'ẽ aja gueteri hina pe pa'i ndive, peteĩ ayvu ha sarambi tuichaitéva oiko Filisteayguakuéra apytépe. Upéramo Saul he'i pe pa'ípe: Ehejána, ha eha'ärõke. 20 Ha Saul ombyaty hetãyguakuérape oíva gueteri hendive, ha ojeity avei Filisteayguakuéra ári, pe apañuãiguasu apytépe, ha'ekuéra voi oñepyrũmagui ojojuka ikyse puku rupi. 21 Ha Israelguakuéra omoirũvahína Filisteayguakuérape, oñemoĩ ko'áɣa avei hesekuéra, oipytyvõ haɣua Israelguakuérape oivahína Saul ha Jonatan ndive. 22 Upéicha avei opaite Israelgua okañmava'ekue Efrain cérro rehe, ohendúvo Filisteayguakuéra oñemuñambamaha, ojeity avei hi'arikuéra. 23 Upéicha Ñanderuete oipytyvõ porã Israélpe pe ára pévape. Ha pe ñorãirõ guasu oɣuahẽ Bet-aven peve. 24 Israel kuimba'ekuéra katu ohasa asyete pe árape peteĩ jejopy vaípe, Saul voi he'iu kara'e hetãyguakuérape he'ivo: Oimeraẽ ho'úva pan iñypytũ mboyve, añevenga mboyve cherehe ija'e'yvare topyta maldecido, upévare mayma hetãyguakuéra ndo'úi mba'evete. 25 Upéi Israel ñorãirõhára oɣuahẽ peteĩ ka'aguy oĩháme eíra yvy apére rei. 26 Ha hetãyguakuéra oikepa ka'aguýpe, ha péina upépe otyky eíra, avave katu nomoɣuahẽi ipo ijurúpe okyhyjégui Saul ñe'ẽ vaígui. 27 Jonatan katu nohendúira'e itúva omoñe'ẽ hague péva hetãyguakuérape, ha oikutu peteĩ yvyra puku oguerúva ipópe, ha ombohykue eírape ha ogueraha ijurúpe; ha péva omyesakã porã ichupe hesa ha omombarete jevy ichupe. 28 Upévo peteĩ soldádo he'i ichupe: Nde ru ningo he'iu ka oréve: Opytava'erã maldicion poguýpe pe kuimba'e ho'úva tembi'u ko ára kóvape. Ha upévare hetãyguakuéra ipy'a kangypáma ohóvo. 29 Ha Jonatan he'i: Che ru omyangekõi rei hetãyguakuérape, pehecháma mba'éichapa hesakã porã che resa ha'u rire michĩmi ko eíra kóvagui. 30 Mba'eichaite va'erãmo'ãiko tetãyguá ho'u rire ho'use háicha ko árape, pe tembi'u oipe'amava'ekue Filisteaygua pógui. Ndaituichaveiva'erãmo'ã piko pe sarambi oikóva Filisteayguakuéra apytépe. 31 Pe árape Israelguakuéra ojuka Filisteayguakuérape Micmas guive Ajalón peve; Saul ñorãirõhára katu ikuepáma. 32 Ha hetãyguakuéra ojeity mba'eita ojepe'ava'ekue ári, ha ojuka hikuái ovecha, vaka, vakara'y ha oajurakytĩvo yvypente, ha peichaite ho'u hikuái huguy reheve. 33 Ha oñemomandu Saúlpe oje'évo ichupe: Tetãyguakuéra oñemoangaipa Ñanderuete renondépe, ho'úvo hikuái so'o huguy reheve, ha ha'e he'i: Peẽ pepyrũ teko porã rehe; pembyapajeréi peteĩ itaguasu che rendápe. 34 Saul he'iu ka hetãyguakuérape peteĩteĩva togueru che rendápe hymba vaka, ovecha ha peajúra kytĩ, pe'u haɣua ko'ápe; ha ani peñemoangaipa Ñanderuete renondépe, pe'úvo so'o huguy reheve. Ha hetãyguakuéra ogueru umi hymba vaka pe pyharépe, ha oajúra kytĩ hikuái umívape Saul oĩháme. 35 Ha Saul omopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe ɣuarã, ko kuave'ẽmby renda kóva ningo pe tenondegua ha'e omopu'áva'ekue. 36 Ha Saul he'i: Jajepoi ko pyharekuépe Filisteayguakuéra ári, ha jajpe'a ichuguikuéra imba'eita ko'ẽ meve, ha jajukapa jajohúva guive ñanderehe ija'e'yvape. Ha ha'ekuéra he'i: Ejapo katu ndéve iporãve háicha. Upéi pe pa'i he'i: Ñañembojapaite Ñanderuete rehe. 37 Ha Saul omba'eporandu Ñanderuetepe: Rojupítapa Filisteayguakuéra rapykuéri. Remoítapa ichupekuéra Israel pópe. Ñanderuete katu nombohováiri ichupe. 38 Upémaramo Saul he'i: Tetãyguakuéra ruvicha pejupaite ápe, peikuaa ha pehecha haɣua mávapa oñemoangaipa ko ára kóvape. 39 Che ame'ẽma che ñe'ẽ Ñanderuete rerape katuete omanotaha upe oñemoangaipáva oime ramojepe che ra'y Jonatan. Ha hetãyguakuéra okirirĩmbaite. 40 Upéi Saul he'i opaite Israelguápe: Peẽ peimembaitéta peteĩ yke gotýo ha che ha che ra'y Jonatan roiméta ambue yke gotýo. Ha hetãyguakuéra he'i Saúlpe: Ejapo katu hi'ã porã háicha ndéve. 41 Upéramo Saul oñembo'e Israel Járape he'ivo: Ehechauka oréve pe añetegua. Ha pe po'a ho'a Saul ha Jonatan rehe, hetãyguakuéra katu opyta ipotĩ tembiapo vaígui. 42 Ha Saul he'i: Jaity pe po'a che ha che ra'y Jonatan rehe; ha pe po'a ho'a Jonatan rehe. 43 Upéramo Saul

he'i Jonatánpe: Emyesakã chéve mba'épa reja'póra'e. Ha Jonatan omombe'upa ichupe ha he'i: Añetehápe aikũmbýkuri eírami che pópe agueruva'ekue yvyra puku apýimi rehe; ápe aĩ, tamano che. 44 Ha Saul he'i: Ñanderuete tachehavira pohýi, che ndorojúkái ramo, Jonatan, añetehápe nde remanova'erã. 45 Upévo Israelguakuéra he'i Saúlpe: Omanova'erã piko Jonatan, pe oguerúva salvacion Israelpe guarã. Ndaupeichaiva'erã, Ñanderuete rérape, ni peteĩ iñakã rague ndo'amo'ãi ichugui yvýpe, heta hembiapo porã ojapókuri Ñanderuete pu'aka rupi. Upéicha tetãyguakuéra oguenohẽ Jonatánpe iñemanorãgui. 46 Upévare Saul ndohovéima Filisteayguakuéra rapykuéri; ha'ekuéra ohopa avei hendaguépe. 47 Saul oñemoĩ hatã rire tetã ruvicha ramo Israel retã guapyhaguasúpe ojeity opaite tetã ári oñemoĩva Israel rehe ha oikóva guive ijerekuévo: Moab, Amon, Edom, Soba retã ruvichakuéra ha Filisteayguakuérape; ha ohohápe ombopoguypa avei. 48 Ha ombyaty peteĩ soldádo aty tuicháva ombopoguy haña Amalécpe. Ha oguenohẽ avei Israelpe Amalec poguýgui. Upéicha umi Amalecgua nomondavéi Israelguakuérape. 49 Saul ra'ykuéra oñemboheta, Jonatan, Isvi ha Malquisua, ha itajýra iñuaguivéva héra Merab, ha pe imitáváva Mical. 50 Ha Saul rembireko réra Ahinoam, Ahimaas rajy. Ha isoldádo aty ruvicha réra Abner, Ner ra'y, ha kóva Saul tio voi. 51 Saul ru Cis, ha Ner, Abner ru, ha kóva Abiel ra'y. 52 Ha oiko ñorãirõ ndetuicha jepéva Filisteayguakuéra ndive Saul oikove aja pukukue; upévare Saul ombyaty ijerekuévo opaite kuimba'e imbarete ha ipy'aguasúva guive.

1 Samuel 15

1 Upéi Samuel he'i Saúlpe: Ñanderuete voi chemondova'ekue roiporavo haña, romonávo acéite pe Israel retã ruvicha ramo, upévarehe ejapóke hekoitépe Ñanderuete ñe'ẽ. 2 Péicha he'i Ñanderuete, yvága atykuéra Jára: Che ahaviráta Amalécpe hembiapo vaikue rehe, Israel osẽ ramo guare Egíptogui, ha'ekuéra ojeity haguére hesekuéra tape rehe. 3 Tereho katu ha ehundi Amalécpe, ha ejukapa oikovéva guive, ani reiporiahuverekótei; ejuka kuimba'ekuéra, kuñakuéra, mitãkuéra ha okambúvape jepe, ha avei ivaka, ijovecha, icaméllo ha iburrokuérape. 4 Saul ombyatyuka hetãyguakuérape Telaímpe ha oipapa 200.000 soldádo yvy rupiguáva, ha 10.000 kuimba'e Judayguáva. 5 Ha Saul ou Amalec táva ypýpe ha omoĩ ñuhã umi céro pa'ũme (vällepe). 6 Ha Saul he'i umi Cenguápe, tapeho, pejei ha pesẽ Amalecguakuéra apytégui, anítei che pohundi hendivekuéra; peẽ peiporiahuvereko haguére Israelguakuérape, osẽ ramoguare Egíptogui. Ha umi Cengua ojehekýi Amalec ra'ykuéra apytégui. 7 Ha Saul omotimbo Amalecguakuérape Havila guive Shur peve, péva opyta Egíptogui kuarahyresẽ gotýo. 8 Ha Saul oapresa Agag, Amalec retã ruvichápe hekove reheve, ha mayma ambue tetãyguakuérape katu ojuka kyse ráimbépe. 9 Saul ha hetãyguakuéra ndojukái katu Agágpe, ni umi ovecha iporáváva, hymbakuéra tuicháva, hymba oñemongyrapyréva, umi ovecha mácho ha opaite hymba iporáva guive, nohundipaséi; umi ivaíva ha ojepota'yva guivénte ohundipa hikuái. 10 Ha Ñanderuete ñe'ẽ ou Samuélpe, ha he'i ichupe: 11 Ambyasy amoĩ haguére Saúlpe tetã ruvicha ramo, ojevýgui che rapykuérigui, ha ndojapói che ñe'ẽ. Ha Samuel ojepy'apyeterei, ha upe pyhare pukukue omba'ejere asy Ñanderuetepe Saul rehe. 12 Ko'ẽ mboyve Samuel opu'ã oho haña Saul rendápe, ha oñemombe'u Samuélpe, Saul ou hague Cármelpe, ha upépe omopu'ã ijupe guarã itaguasu ñembo'y mandu'arã, ha upégui ojere, ha ohasa henonderã gotýo ha oguejy Gilgálpe. 13 Samuel ojejohúvo Saul ndive, Saul he'i ichupe: Ñanderuete tanderovasa; che ajapopa Ñanderuete he'íva guive. 14 Upéramo Samuel he'i: Mba'eichagua ovecha ha vaka rasẽ piko ahendu ko che apysa rupi. 15 Ha Saul he'i: Amalécgui ogueru hikuái; tetãyguakuéra ndojukaséi umi iporáváva ovecha ha vakakuéra apytégui, ohejase kuave'ẽmyrã ramo Ñanderuetepe guarã, ha mayma hembyre rohundipáma. 16 Upémaramo Samuel he'i: Ehejána tamombe'u ndéve Ñanderuete he'íva'ekue chéve ange pyhare. Ha Saul he'i ichupe: Ere katu. 17 Ha Samuel he'i: Jepémo nde voi reñemomirĩ aja, ndoikóipa ndehégui Israel retã ruvicha, ha Ñanderuete voi piko nandeporavoiraka'e. 18 Ñanderuete nemondo jokuaipy reheve he'ívo: Tereho, ehundi Amalec angaipavorakuérape ha ejeity hi'ári rehundipaite peve. 19 Mba'érehe piko, nrehendúira'e Ñanderuete ñe'ẽ, rejere pe mba'eita rehe regueruva'ekue ñorãirõgui, péicha ningo rejapo vaiete Ñanderuete renondépe. 20 Ha Saul he'i jevy Samuélpe: Che ajapóma Ñanderuete ñe'ẽ, ha aha jokuaipyre ramo Ñanderuete chemondo haguépe, aguerúnte Agágpe, Amalec retã ruvicha, ambue Amalecguakuérape ahundipa. 21 Tetãyguakuérante ojapyhy umi ovecha ha vaka iporáváva, oikuave'ẽ haña nde Járape, Gilgálpe. 22 Ha Samuel he'i: Horýnepa Ñanderuete kuave'ẽmy ojehapypapyréva rehe ha mymba

ojejukava'ekue rehe, ku hory ramoguáicha ichupe ojejapo ramo iñe'ẽ. Añetehápe, pe ñe'ẽrendu iporãve kuave'ẽmbýgui, ha pejapysaka porã iporãve ovecha mácho kyrakuégui. 23 Pe iñe'ẽrendu'ýva hembiapo vai ku paje apohára rembiapóicha, ha pe tapicha ojaPOSEVA hapicha rembipota teévante ojapo vai omomba'eguasúrõ guáicha jára gua'úpe. Nde remboyke haguéicha Ñanderuete ñe'ẽ, Ha'e nemboykéma avei, anivéma haña reiko tetã ruvicha ramo. 24 Upémaramo Saul he'i Samuélpe: Che añemoangaipa, ha ndajapói Ñanderuete ñe'ẽ, ha ne ñe'ẽ avei, akyhyjégui che retãyguakuérágui, upevarehénté amoneĩ ichupekuéra. Cheperdona ko'áña che angaipa. 25 Cheperdona ko'áña che angaipa ha eju jevýna chendive amomba'eguasú haña Ñanderuetepe. 26 Ha Samuel he'i jevy ichupe: Nahániri, ndajevymo'ãi nendive, remboyke haguére Ñanderuete ñe'ẽ, Ha'e nandepotavéima tetã ruvicha ramo Israel retãme. 27 Ha Samuel ojerévo oho hañaicha, Saul ojopy ijahoja apýigui, ha péva osoro. 28 Upévo Samuel he'i ichupe: Ko ára kóvape Ñanderuete omondoro ndehégui Israel retã ruvicha reko, ha ome'ẽ peteĩ nde rapichápe heko porãvéva ndehégui. 29 Ha Israel Reko Jajaipáva (Ñanderuete) ndaijapúi ha ndojevýi ijehe, ndaha'éigui kuimba'érõ guáicha ojevy haña ijehe. 30 Ha Saul he'i jevy: Che añemoangaipa, ajeruréko ndéve chemomba'eguasú Israel karai ancianokuéra ha tetãyguakuéra renondépe ha ejevy chendive che amomba'eguasú haña nde Járape. 31 Ha Samuel ojevy Saul rapykuéri, ha Saul omomba'eguasú Ñanderuetepe. 32 Upéi he'i Samuel: Pegueru chéve Agag, Amalec retã ruvichápe. Ha Agag ou py'aguasupópe hendápe. Ha he'i añetehápe jepy'apy ñemano rehegua ohasáma chehégui. 33 Ha Samuel he'i: Nde kyse puku oheja haguéicha kuñakuérápe imemby'ýre, péicha avei nde sy opytáta imemby'ýre kuñakuéra apytépe, ha upévo Samuel oikytĩ ha omopehẽnguepa Agápe, Ñanderuete renondépe, Gilgálpe. 34 Uperire Samuel oho Rámápe, ha Saul ojupí hogaitépe, oíva Gibéape. 35 Upéva rire Samuel araka'eve ndohechavéi Saúlpe, ha'e oikove aja pukukue. Samuelkatu ojahe'ó Saul rehe; ha Ñanderuete ombyasy omoĩ haguére Saúlpe Israel retã ruvicha ramo.

1 Samuel 16

1 Ñanderuete he'i Samuélpe: Araka'e pevépa rejahe'óta Saul rehe. Che voi amboykékuri ichupe anive haña oiko Israel ruvicha ramo. Emyenyhẽ peteĩ tymba ratĩngue acéitegui, ha tereho, Che romondóta Isai rendápe oikóva Belénpe, ita'yrakuéra apytégui aiporavóma Israel retã ruvicharã. 2 Ha Samuel he'i: Mba'éichapa aháta. Saul oikuaa ramo péva chejukáta. Ha Ñanderuete he'i jevy: Ejapyhy vaka apytégui peteĩ tóro ra'y, ha ere: Aju aikuave'ẽ haña kóva Ñanderuetepe ġuarã. 3 Ha ehenói Isaípe pe kuave'ẽmbyhápe, ha Che rohekombo'éta rejapova'eráva rehe ha reiporavóta chéve upe Che ha'étavape ndéve remona haña acéitepe. 4 Samuel ojapopa Ñanderuete he'i háicha, ha oġuahẽvo Belénpe, umi karai anciáno osẽ ohuvaitĩvo ichupe kyhyjepópe, ha he'i hikuái: Py'aguapýpepa reju. 5 Ha'e ombohová: Añete, aju aikuave'ẽ haña Ñanderuetepe. Peñemboheko potĩ ha peju chendive pe kuave'ẽmbyhápe, Samuel ohenói avei Isai ha ita'yrakuérápe kuave'ẽmbyhápe ha he'iuka avei ichupekuéra oñemboheko potĩ haña. 6 Ha ojehu oupáma ramo hikuái, ha Samuel ohechávo Elíabpe, he'i: Añetehápe kóvape Ñanderuete oiporavomava'ekue. 7 Ñanderuete katu he'i Samuélpe: Aní rema'ẽ hova rehe térã ijyvatekue rehe, pévape Che amboykéma; pende Ruete noma'ẽ yvyariguakuéra oma'ẽ háicha, yvyariguakuéra oma'ẽ hesakuéra ohechávarente, pende Ruete katu oma'ẽ ipy'apýre (iñe'ãre, ikorasõre). 8 Upéi Isai ohenói Abinadábpe, ha ombohasa Samuel renonde rupi, ha Ñanderuete he'i jevy kóvape ndaiporavói avei. 9 Upéi Isai ombohasa Samápe. Ha Ñanderuete he'i: Kóvape ndaiporavói avei. 10 Ha Isai ombohasa 7 ita'yrakuéra Samuel renonde rupi; ha Samuel he'i Isaípe: Ñanderuete ndaiporavói ko'avape. 11 Upémaramo Samuel he'i Isaípe: Ko'avantepa opaité nde ra'ykuéra, ha ha'e ombohová ichupe: Hemby gueteri pe ipahague, oñangarekovahína che ovechakuéra rehe. Ha Samuel he'i Isaípe: Egueruka ichupe, ndajaguapymo'ãi mesápe ha'e ou mboyve. 12 Omondo ipiarigua, ha ogueruka ichupe; ha ipire pytãũ (moréno), ha hesa porã ha hete iporã avei. Upévo Ñanderuete he'i: Epu'ã, emona hese acéite, pévape Che aiporavóma. 13 Ha Samuel ojapyhy pe acéite oíva hymba ratĩnguépe ha omona hese acéitepe ityke'yrakuéra apytépe; ha pe ára guive tenonderã gotýo Ñanderuete Pytu Porãitéva ou David ári. Uperire Samuel opu'ã ha oho jevy Ramápe. 14 Ñanderuete Pytu Porãitéva ojei Saúlgui, ha Ñanderuete omondo peteĩ pytu ñaña ombotarova haña Saúlpe. 15 Ha Saul rembiguakuéra he'i ichupe: Eikuaa porãke, Ñanderuete voi omondo peteĩ pytu ñaña nembohasa asy haña. 16 Nde reipota ramo, ore jára, ore rohekáta ndéve ġuarã peteĩ árpa mbopuhára, ikatu hañaicha pe pytu ñaña oĩ jave ndeári, ha ha'e

ombopúvo ipópe pe árpa taneánga pytu'u jevy. 17 Ha Saul he'i hembiguaikuérape: Pehekána chéve peteĩ ombopu poráva árpa ha pegueru che rendápe. 18 Upévo peteĩ hembiguaí he'i: Che ahechákuri peteĩ Isai ra'y, peteĩ Belengua, ha'e ombopu porã pe árpa , ha ipy'aguasu, ikatupyry ñorãirõ rembiapópe, oñe'ëkuaa, hete porã, ijuky ha Ñanderuete oĩ hendive. 19 Ha Saul omondo ñe'ë rerahaukahára Isai rendápe, he'ivo: Embou che rendápe nde ra'y David, pe ovecha rerekua. 20 Ha Isai oiporavo peteĩ búrru , ha hi'ári oguerahauka ita'ýra David rupi: Pankuéra , peteĩ víno ryru ha peteĩ kavara ra'y Saúlpe ġuarã. 21 Ha David ou Saul rendápe, ha oiko henonde rupi; ha Saul ohayhueterei ichupe, ha omoĩ ichupe iñorãirõ rembiporu rerojahára ramo. 22 Ha Saul he'iuka Isaípe: Ajerure ndéve David opyta haġua chendive, ha'e ho'a porãite che renondépe. 23 Ha pe pytu ñaña ou ramo Saul ári, David ombopu hi'árpa , ha Saul ánga opytu'u ha oñeñandu poráve, ha pe pytu ñaña oñemboyke ichugui.

1 Samuel 17

1 Filisteayguakuéra ombyaty isoldádo aty ñorãirõrãme, ha oñembyaty Socópe, upéva opyta Juda retãme, ha opyta hikuái Soco ha Azeca pa'ũme Efes-damímpe. 2 Saul ha Israel kuimba'ekuéra oñembyaty avei terebinto (yvyra) cerrokuéra pa'ũme (vällepe), ha oñemoĩ ojeity haġuáicha Filisteayguakuéra ári. 3 Filisteayguakuéra opyta peteĩ cérro ári ha Israel ambue cérro ári, ha ipa'ũmekuéra oĩ peteĩ ñu. 4 Upéramo Filisteayguakuéra atýgui osẽ peteĩ kuimba'e iyyvateitereíva, hérava Goliat, peteĩ Gatgua, ha iyyvatekue ohupity 2,86 méetro . 5 Ha iñakã rehe ogueru peteĩ akã mo'ãha bronceguíva , ha hete rehe omonde peteĩ pyti'a mo'ãha ojejapova'ekue 55,85 kílo bróncegui . 6 Brónce omo'ã avei hetyma, ha iyyvyra mbyky akua bronceguíva (lánza mbyky) ogueraha avei ijati'y rehe. 7 Iyyvyra puku hakuáva ojogua ao pyahaha yvyra apu'ápe, ha ijapýra (ipúnta) oguereko 6,7 kílo hiérro ha henonderãme oguata imo'ãha. 8 Ha Goliat oñembo'y ha osapukái Israelgua atýpe he'ivo: Mba'upéiko peñembosako'ipa peñorãirõ haġuáicha. Ndachéipa Filisteaygua ha peẽ Saul rembiguái. Peiporavo pende apytégui peteĩ kuimba'e ouva'eráva oñorãirõ haġua chendive. 9 Ha ha'e ikatu ramo oñorãirõ chendive, ha ipu'aka ramo cherehe, ore roikopaitéta pene rembiguái ramo; ha chekatupyryve ramo ichugui ha chepu'aka ramo hese, peẽ peikóta ore rembiguái ramo. 10 Ha Goliat he'ive: Ko árape che añembohoryma Israel ñorãirõhára aty rehe. Pemoĩ chéve peteĩ kuimba'e oñorãirõséva chendive. 11 Saul ha mayma Israelgua ohendúvo pe Filisteaygua ñe'ë, oñemondýi ha okyhyjeiterei, 12 David peteĩ kuimba'e Efrataygua, itúva Isai, peteĩ Belengua, oikóva Juda retãme, ha'e ningo 8 ita'yra, ha itujáma, Saul árape. 13 Ha mbohapy Isai ra'y itujavéva oĩ avei Saul ndive pe ñorãirõme. Ko'áva oñembohéra: Eliab, ita'ýra ypykue, pe mokõiha Abinadab, ha pe mbohapyha Sama; 14 David katu pe ipahague, ha mbohapy itujavéva oho Saul rapykuéri. 15 Saul katu sapy'apy'a oheja Davidpe, oho haġua oñangareko itúva ovechakuéra rehe Belénpe. 16 Ha Goliat ou jepi pyhareve ha ka'aru, ha péicha ohasa 40 ára pukukue. 17 Ha Isai he'i ita'ýra Davidpe: Kóina 22 lítro mba'e ra'ýi mbichypyre ha 10 pan , eraha pya'e amo ñembyatyhápe nde ryke'ykuérape ġuarã. 18 Ha ã 10 kesu ipyahúva eraha pe mburuvicha 1000 ariguávape ġuarã, ha ema'ëke ne pehẽnguekuéra rehe oĩ porãmbápa, ha egueru ichuguikuéra peteĩ imba'eteéva, (che aikuaa haġua oikoveha gueteri hikuái). 19 Saul ha David ryke'ykuéra, ha mayma Israelgua oimba oñorãirõ haġua Filisteayguakuéra ndive cerrokuéra pa'ũme (vällepe), oiháme heta terebinto máta . 20 Upéicha David opu'ã pyharevete ha oheja umi ovecha ambuẽpe oñangareko haġua, ha oho heta mba'e reheve itúva he'i haguéicha; ha ha'e oġuahẽ pe atyguasúpe, oñembosako'i jave hikuái ojeity haġua ojo'ári ha oiko ñorãirõ sapukaiguasu. 21 Upérõ Israel ha Filisteayguakuéra oñemoĩ ojováí ojeity haġuáicha ojo'ári. 22 Upémaramo David oheja umi mba'e oguerúva umi ñorãirõhára ndive, oñangarekóva iñirũnguéra mba'ekuéra rehe oñorãirõ aja. 23 Ha David oñe'ë aja hendivekuéra péina ou pe kuimba'e iyyvateitereíva, hérava Goliat, peteĩ Filisteaygua Gátgui osẽ Filisteaygua atýgui ha oñemoĩ umi mokõive aty pa'ũme, ha he'i jevy he'i haguéicha, ha David ohendupa. 24 Israel kuimba'ekuéra ohecháva guive pe kuimba'ẽpe okañy henondégui ha okyhyjeiterei hikuái ichugui. 25 Ha mayma Israelgua he'i: Ndapehechápa amo kuimba'e osẽva, ha'e oñemotenonde oñembohory haġua Israel rehe. Upe ipu'akávape hese ñane retã ruvicha ome'ëta mba'e repyeta ha itajýra, ha itúva rogayguakuéra nome'ẽmo'ávẽi impuéstto tetã ruvichápe ġuarã Israelguakuéra apytégui. 26 Upémaramo David oñe'ë umi hendive oĩvape ha he'i: Mba'épa ojejapóta pe kuimba'e ipu'akátava ko Filisteaygua rehe,

ha omboguéva ko ñemotĩ Israel retãgui. Máva piko ko Filisteaygua ipire'i oñekytĩ'o'ýva oñemoĩ haġua Ñanderuete oikovéva atyguasu rehe. 27 Ha hetãyguakuéra he'i jevy ichupe ñe'ẽ oje'e hagueichaite ichupekuéra: Péicha ojejapóta upe kuimba'e rehe ipu'akáva hese. 28 Ityke'ýra Eliab ohendúvo ichupe péicha oñe'ẽha umi kuimba'épe ipochyeterẽi David ndive ha he'i: Mba'erãiko ápe nde reju. Ha mávapepa reheja ñande ovecha mbovymi desiértope. Che aikuaa voi nde reñembotuichaseha nde py'apýpe, rejũnte rehecha haġua pe ñorãirõ. 29 David he'i jevy: Mba'éiko ajapo. Aporandũnte ningo aikuaa haġua. 30 Ha ojei ijypýgui ha oho ambue hapicha rendápe, ha omba'eporandu jevy oporandu haguéicha, ha hetãyguakuéra he'i jevýnte ichupe oje'e haguéichama voi ichupe. 31 Oñemoherakuã David ñe'ẽ oġuahẽ meve avei Saul rendápe; ha ha'e ohenoiuka ichupe. 32 Ha David he'i Saúlpe: Anítei avave ipy'a kangy péva rupi; ne rembiguái ohóta ha oñorãirõta ko Filisteaygua ndive. 33 Ha Saul he'i Davidpe: Ndaikatumo'ãi reho reñorãirõ haġua pe Filisteaygua ndive, nde ningo ne mitã gueteri, ha'e katu kuimba'e oñorãirõkuaáva imitã guive. 34 David he'i jevy Saúlpe: Ne rembiguái itúva ovecha rerekua; ha ou ramo peteĩ leõ térã peteĩ óso ogueraha haġua peteĩ ovecha ore atýgui, 35 che asẽ hapykuéri, ajuka ha anohẽ jevy ijurúgui; ha oñemoĩ ramo cherehe ajoko hañykãgui ha ainupã omano meve. 36 Taha'e leõ, térã óso ne rembiguái ojuka; ha péicha ojuhúta avei ko Filisteaygua ipire'i oñekytĩ'o'ývare, ha'e oñembohorygui Ñanderuete Oikovéva ñorãirõharakuéra rehe. 37 David ombojoapy iñe'ẽ: Ñanderuete cheguenohẽva'ekue leõ ha óso pyapẽ guýgui, Ha'e voi cheguenohẽta avei ko Filisteaygua pógui. Ha Saul he'i Davidpe: Tereho ha Ñanderuete toĩ nendive. 38 Ha Saul omonde David rehe ijaokuéra ha omoĩ iñakã rehe Saul akã mo'ãha bronceguiguáva ha omonde hese hete mo'ãha. 39 Ha David omosãingo iku'a rehe peteĩ kyse puku ijaokuéra ári, ha oha'ã oguatakuaátapa heseve. Ha David he'i Saúlpe: Ndaikatúi aguata ko'ãmba'e reheve, ndajepokuaái hesekuéra. Ha David oipe'a umi mba'e ijehegui. 40 Ha ipópe ojapyhy ijyvyra po'i ha hi'ondíta ha oiporavo 5 ita isýiva ysyry peguáva ha omoinge ivokópe oiporúva oñangareko aja itúva ovechakuéra rehe. Hi'ondíta ha ijyvyra po'i reheve oho pe Filisteaygua renda gotýo. 41 Ha pe Filisteaygua oguata oúvo ha oñemoaġui David rehe, ha Goliat ndive oĩ peteĩ kuimba'e ogueraháva iñorãirõ rembiporukuéra. 42 Ha pe Filisteaygua oma'ẽ David rehe ha ohechávo ha'e mitãrusu gueteriha nomomba'eiete ichupe, ha ipire pytãmi ha hova porã. 43 Ha pe Filisteaygua he'i Davidpe: Che piko jagua mba'e, reju haġua chéve yvyra po'i reheve. Ha omaldeci Davidpe ijarakuéra rerape. 44 Upéi pe Filisteaygua he'i Davidpe: Eju katu ko'ápe ha tame'ẽ nde ro'o guyra yvate ovevévape, ha mymba ka'aguýre oikóvape. 45 Upévo David he'i pe Filisteayguápe: Nde reju chéve kyse puku, yvyra puku ha yvyra mbyky akua reheve; che katuaju ndéve ore Ruete, yvága atykuéra Jára rerape, nde reñembohory hese reikóvo. 46 Ore Ruete nemoíta che pópe ko árape, chepu'akáta nderehe, che roakã'óta ko árape ha ame'ẽta guyra yvate ovevévape ha mymbakuéra yvy ariguápe Filisteaygua retekue hembí'urã ramo; ha yvy tuichakue javeve tojekuaa oĩha Israélpe, Ijára añeteteguáva. 47 Ha péicha avei ko'ã tetãygua aty toikuaa avei ore Ruete noikotevẽiha kyse puku rehe, térã yvyra puku akua rehe; ore Ruete ningo ñorãirõ Jára voi ha Ha'e penemoíta ore pópe. 48 Ha ojehe pe Filisteaygua oñemongu'évo oguata ojeity haġuáicha David ári, David pya'e oñani oñorãirõ haġua Filisteaygua ndive. 49 Ha David omoinge ipo ivokópe ha oguenohẽ upégui peteĩ ita ha omoĩ hi'ondítape ha oha'ã rire, ojaipíma katu Goliat syvaitépe, ha pe ita ojejakutu isyva rehe, ha Goliat ho'a ovapývo yvýpe. 50 Péicha David ipu'aka pe Filisteaygua rehe oiporúvo hi'ondíta ha itánte. Péicha David ojuka Goliátpe oguereko'ýre kyse puku ipópe. 51 Upémaramo David oñani Filisteaygua rendápe ohekýi ikyse puku hyrúgui, ha ojukaite ichupe, oñakã'óvo. 52 Upéi Israel ha Judaygua opu'ã oguerosapukáiivo ha omuña Filisteayguakuérape oġuahẽ meve pe ñu oĩva Ecron táva rokẽ renondépe. Ha Filisteayguakuéra ojekutu ha ojejapiva'ekue ojehecha Saaram rape rehe Gat ha Ecron peve. 53 Ha Israel ñemoñarenguéra ojevy Filisteaygua rapykuérigui ha oguerahapa Filisteaygua mba'eita ijatyha rendaguégui. 54 Ha David ogueraha pe Filisteaygua akãngue Jerusalénpe, ha iñorãirõ rembiporu omoinge hóga rymba pirekueguiguápe. 55 Saul ohechávo Davidpe mba'éichapa ha'e oho ojeity haġua pe Filisteaygua ári, he'i Abner isoldádo ruvichápe: Abner, mávapa ko mitãrusu ru, ha Abner he'i ichupe: 56 Ne ánga rekovére, tetã ruvicha, ndaikuaaiete. Ha pe tetã ruvicha he'i: Eporandu mávapa itúva. 57 Ha David ojuka rire Filisteayguápe, Abner ogueru ichupe Saul rendápe, ha David oguereko ipópe Filisteaygua akãngue. 58 Ha Saul he'i ichupe: Mitãrusu mávapa nde ru, ha David he'i ichupe: Che, ne rembiguái Isai, peteĩ Belengua ra'y.

1 Samuel 18

1 Ojehu ningo David oñe'ëmbávo Saul ndive, Jonatan ánga oñeñapytĩiete David ánga rehe, ha Jonatan ohayhu ichupe ha'e ojehayhu háicha. 2 Ha Saul oipota David opyta hendive pe ára guive, ha ndohejavéi oho jevy haġua itúva rógape. 3 Jonatan ha David oñoñe'ëme'ë, Jonatan ohayhúgui Davidpe, ha'e ojehayhu háicha. 4 Ha Jonatan oipe'a ipóncho omondéva ha ome'ë Davidpe, ome'ë avei iñorãirõ rete mo'ãha ha ikyse puku, iguyrapa, ha iku'a jopyha. 5 Ha opaite tembiapo Saul he'íva guive Davidpe, ha'e ojapo porãite, ha ha'e oiko avei akãguapypópe. Upévore Saul omoĩ ichupe peteĩ isoldádo aty ruvicha ramo, ha mayma tetãygua resápe David ho'a porã, ha Saul rembiguaikuéra resápe avei. 6 Ojehu ningo umi ñorãirõhára ou jevývo, David ojuka rire ñorãirõme pe Filisteayguápe; kuñakuéra osẽ Israel tavapýgui purahéi ha jerokypópe, ojejohu haġua tetã ruvicha Saul ndive, imba'e parará, iplatillo púpe ha isapukái rorýpe. 7 Ha kuñakuéra ojerokýva, opurahéi péicha: Saul ojuka 1000-pe, David katu 10.000-pe. 8 Ha pévarehe Saul ipochyeterai, omoñeko'õi ichupe ha he'i: Davidpe ome'ë hikuái 10.000 ha chéve katu 1000-nte, Davidgui oikova'erã tetã ruvicharãntema aipóramo. 9 Ha pe ára péva guive Saul ipy'arasy (envidióso) David ndive. 10 Ojehu ambue ko'ëme peteĩ pytu ñaña, Ñanderuete omboúva, oñemomba'e Saul rehe ha oiko oñe'ëmba rei pe ogapy rehe. David ombopu ipópe hi'árpa ambue ára peguáicha; ha Saul ogueroko ipópe peteĩ yvyra puku akua. 11 Ha Saul opoi ijyvyra puku akua, he'ívo: Ajakutúta Davidpe tápia rehe. Ha David katu ojehekýi ichugui mokõi jevy. 12 Saul okyhyje Davidgui ohóvo; Ñanderuete katu oĩ David ndive, Saúlgui katu Ñanderuete ojei. 13 Upévore Saul omomomyry David hógagui, ha omoĩ ichupe 1.000 soldádo ruvicha ramo; oñorãirõ haġua ambue tetãyguakuéra ndive. 14 Ha David oiko akãguapypópe, ha opaite mba'e ojapóva guive osẽ porãmba ichupe Ñanderuete oĩgui hendive. 15 Ha Saul ohechávo David oikoha akãguapypópe okyhyjeve ichugui. 16 Ha mayma Israel ha Judaygua ohayhuve ohóvo Davidpe ha'e voi omotenondégui isoldadokuéra osẽnguéro ha oikekuéro. 17 Upémaramo Saul he'i Davidpe: Péina ápe che ame'ëta ndéve Merab, che raju tuichavéva ne rembirekorã, aipotánte reiko chéve soldádo ipy'aguasúva ramo, ha eñorãirõ Ñanderuete rehehápe, Saul katu he'i ipy'apýpe: Che po rupi ndojehumo'ãi mba'eve ichupe, Filisteayguakuéra po rupi katuete ha'e omanóta. 18 David katu he'i Saúlpe: Máva piko che, térã mba'éiko che rekove, ha che ru pehẽnguekuéra Israel retãme aiko haġua tetã ruvicha raju ména ramo. 19 Ha oġuahẽvo pe ára Merab, Saul raju, oñeme'ë haġua Davidpe, oñeme'ë Adriel, Meholguápe. 20 Mical, ambue Saul raju katu ohayhu Davidpe; ha oje'e Saúlpe, ha péva ho'a porã hesa renondépe. 21 Ha Saul he'i: Péva ame'ëta ichupe iñuhãrã ramo, ikatu haġuáicha ho'a Filisteayguakuéra pópe. Ha Saul he'i Davidpe mokõi jevyháma: Ko árape ndéta che raju ména. 22 Saul he'i hembiguaikuérape: Peñe'ë ñemi Davidpe ha peje ichupe: Eikuaa porãke tetã ruvicha nderayhu ha opaite hembiguaikuéra nderayhu avei, eiko katu tetã ruvicha raju ména ramo. 23 Saul rembiguaikuéra péicha oñe'ë David apysápe, ha David he'i: Hi'ãpa peẽme výro rei aiko haġua tetã ruvicha raju ména ramo, chemboriahu ha che ndaha'ëi mba'evete. 24 Ha Saul rembiguaikuéra omombe'upa Saúlpe, David he'íva'ekue. 25 Ha Saul he'i: Péicha peje Davidpe: Tetã ruvicha ndoipotái mba'erepy, oipotánte 100 Filisteaygua pire'ikue, tetã ruvicha ikatu haġuáicha oñevenga hese ija'e'yva rehe. Saul ningo oitysénte Davidpe Filisteayguakuéra po rupi. 26 Upéi hembiguaikuéra he'i Davidpe tetã ruvicha ñe'ë, ha David omoneĩ oiko haġua tetã ruvicha raju ména ramo. Ha oġuahẽ mboyve pe ára omenda haġua, 27 David opu'ã iñirũguéra ndive ha oho ojuka 200 Filisteayguápe; ha David ogueru ipire'ikue tetã ruvichápe, ha'e oiko haġua tetã ruvicha raju ména ramo. Ha Saul ome'ë ichupe itajýra Micálpe, hembirekorã ramo. 28 Saul katu ohechávo Ñanderuete oĩha hendive, ha itajýra Mical ohayhuha avei ichupe, 29 ko'yteve okyhyje Davidgui. Péicha Saul ndaija'évéi David rehe opaite árape. 30 Ha Filisteaygua ruvichakuéra osẽ vove ñorãirõme; David ombopoguyve hese ija'e'yvape ambue Israel soldádo ruvichágui, péicha rupi herakuã porãve ohóvo.

1 Samuel 19

1 Saul oñe'ë ita'yra Jonatánpe ha opaite hembiguaikuérape ojuka haġua Davidpe; Jonatan, Saul ra'y, katu ohayhueterai Davidpe. 2 Ha Jonatan voi omombe'u Davidpe, he'ívo: Che ru Saul oñeha'ãmbaite ndejuka haġua; upévore eñangarekóke ndejehe pyhareve peve, ha ekañy rekañykuaahápe. 3 Ha che asẽta che ru ndive ñúme

ha aiméta hendive mamó nde reikoha rupi, ha añe'êta ichupe nderehe, ha che aikuaaukâta ndéve oíva guive che ru py'apýpe. 4 Ha Jonatan oñe'ê porã itúvape David rehe, ha he'i ichupe: Anína che retã ruvicha, rejapo ivaíva ne rembiguái David rehe, ha'e ndojapói mba'eve ivaíva nderehe, hembiapokuéra iporã uvei ndéve guarã. 5 Ha'e omoí hekove jepe ne rembipota poguýpe ojeitývo Filisteaygua ári, ha'erupi Ñanderuete ome'ê tuicha pytyvõ mayma Israelguápe. Nde reikuaapa ko'ã mba'e ha revy'ákuri, mba'upépa ko'ãga reñemoangaipáta tuguy imarã'yva rehe, rejuka rei ramo Davidpe. 6 Ha Saul ohendu Jonatan ñe'ê, ha Saul ome'ê iñe'ê Ñanderuete rérape, he'ívo: David nomanomo'ãi. 7 Ha Jonatan ohenói Davidpe, ha omombe'u ichupe ko'ã ñe'ê; ha Jonatan voi ogueru Davidpe Saul rendápe, ha oiko henondépe jepiguáicha. 8 Upéi oiko jevy ambue ñorãirõ Filisteayguakuéra ndive, ha David ojapo sarambi hesekuéra ija'e'yva apytépe, ha ha'ekuéra okañy David renonderãgui. 9 Ha peteí pytu ñaña Ñanderuete ombouva'ekue ou Saul rendápe; ha oguapyhápe hógape oguereko ipópe peteí yvyra puku akua, David ombopu aja hi'árpa. 10 Ha Saul ojakutusemo'ã Davidpe tápia rehe ijyvyra puku akuápe; ha David ojehekýi Saul renondégui, ha pe yvyra puku akua ojekutu tápia rehe; upévore David okañy pe pyharépe Saul rógagui. 11 Upéi Saul omondo omaña ñemiva'erã David rehe hógape, ojukaika haña ichupe pyharevete. Ha Mical, David rembireko, omomandu ichupe he'ívo: Nde nerekañyí ramo ko pyhare kóvape, ko'ê ramo nde ndereikovemo'ãvéima. 12 Ha Mical omboguejy Davidpe hovetã rupi, péicha ha'e okañy ha osalva hekove. 13 Upéi Mical omoí ijára rete ra'anga hupápe, ha omyakãngyta peteí aramboa kavara raguekueguiguápe, ha oñu'ãmba ijaópe. 14 Ha Saul omondo oapresa haña Davidpe; Mical katu he'i: Oime hasy. 15 Upéi Saul omondo jevy hembiguaikuérape ogueru haña Davidpe, he'ívo: Pegueru hupa reheve ajuka haña. 16 Ha Saul rembiguái oikévo ikotýpe, péina ojohu hupápe peteí jára gua'u rete ra'anga, ha peteí aramboa kavara raguekueguiguáva iñakã rendaçuáme gotýo. 17 Upéramo Saul he'i Micálpe: Mba'érehapa péicha chembotavy, ha reheja cherehe ija'e'yvape okañy. Ha Mical he'i ichupe: Ha'e ningo he'i chéve: Ehejáke taha, ndaupéichai ramo rojukáta. 18 David okañy ha ou Samuel rendápe, Ramápe, ha omombe'upa ichupe Saul ojapova'ekue guive hese. Upéi David ha Samuel oho oiko haña profetakuéra rekohápe. 19 Ha oñemombe'u Saúlpe, péina ága David oime Ramápe, profetakuéra rekohápe. 20 Upéramo Saul omondo hembiguaikuérape ogueru haña Davidpe, ha umía ohuñaití umi proféta remimbo'ekuéra oprofetizavahína ha Samuel omyakã ichupekuéra. Ha Ñanderuete Pytu Porãitéva ou avei Saul rembijokuaikuéra ári ha ha'ekuéra oprofetiza avei hendivekuéra. 21 Saul oikuaávo upéva omondo jevy ambue rembijokuaikuéra, ko'áva upéicha oprofetiza avei. Ha Saul omondo jevy ambue rembijokuaikuérape, ha'ekuéra avei oprofetiza. 22 Upémaramo ha'ete voi oho Ramápe, ha oñuahévo pe yvykuaguasu oíva Secu ypýpe, oporandu he'ívo: Mamópa oime Samuel ha David. Ha peteí he'i ichupe: Péina oime Naiot Rama peguápe, profetakuéra rekohápe. 23 Ha oho profetakuéra rekohápe Ramápe, ha Ñanderuete Pytu Porãitéva ou avei hi'ári ha ohokuévo oprofetiza avei oñuahé meve Ramápe. 24 Ha Saul oipe'a ijaokuéra, ha oprofetiza Samuel rovake ha oiko opívo upe ára ha pyhare javeve. Péva rupi oje'e: Saul piko oikóma avei profetakuéra apytépe.

1 Samuel 20

1 Upéi David okañy Ramágui, profetakuéra rekohágui, ha ou Jonatan rendápe, ha he'i: Mba'éiko che rembiapokue. Mba'éiko añangue, térã mba'éiko che angaipa nde ru ndive, ha'e oñeha'ãmba chejuka haña. 2 Ha Jonatan he'i ichupe: Mba'eveichave ramo neremanomo'ãi. Che ru ndojapomo'ãi mba'eve, taituicha térã taimichí, omombe'u'yre chéve; mba'éguipa che ru oñomíta chehegui ko'ã mba'e. Ndaupéichamo'ãi. 3 Ha David oñe'ê jevy he'ívo: Nde ru oikuaa voi nde cherayhuha, ha he'íta: Jonatan ani oikuaa, anítei hi'anga oñembyasy; añetehápe Ñanderuete ha ne ánga rekovére che ha'e ndéve, che añañemaha che ñemano rokême. 4 Ha Jonatan he'i Davidpe: Opaichagua mba'e reipotáva guive che ajapopava'erã ndéve guarã. 5 Ha David he'i jevy Jonatánpe: Péina ko'ê ramo jasyra'yta, ha che ajepokuaa aguapy tetã ruvicha ndive akaru haña; nde katu chereja takañy ñúme ko'êramo ára mbohapyhápe ka'aru peve. 6 Ha nde ru imandu'a ramo cherehe, eréta: David heta ojerure chéve aheja haña oho pya'ete itáva Belénpe, upépe voi opaite hogayguakuéra ogueromandu'a pe kuave'ëmby opaite año reheguáva. 7 Ha ha'e he'i ramo oí porã, upéicha ramo ne rembiguái opytu'ukuaa; ha ipochy mba'e ramo katu, eikuaáke mba'evai ojaposeha cherehe. 8 Eiporiahuverekóna ne rembiguáipe reme'ëma voi ningo ne ñe'ê ne rembiguáipe Ñanderuete rérape. Ha oí ramo chepyte teko

ñaña, chejukakuaa, natekotevëi chereraha nde ru rendápe. 9 Ha Jonatan he'i ichupe: Eity ko'ã mba'e ne akãgui, che aikuaa vove che ru ojaposeha nderehe mba'e ivaíva katue che amombe'úta avei ndéve. 10 Upémaramo David he'i Jonatánpe: Mávapa chemomarendúta nde ru ipochy ramo chendive. 11 Ha Jonatan he'i Davidpe: Eju ñasë ñúme, ha moköivéva osë ñúme. 12 Upépe Jonatan he'i Davidpe: Ñanderuete, Israel Jára toiko techahare ramo. Ha che aporandu ramo ko'ë ramo térã ko'ë ambue ramo ko horaitépe che rúpe ha osë porãmba ramo nendive guarã, voiéte che amondóta ne rendápe aikuaauka hağua ndéve. 13 Ha oime ramo che ru ojapose ivaíva nderehe, Ñanderuete tachehavira, ha tombojo'apyve mba'evai che ári namombe'úi ramo ndéve, ha noroipytyvöi ramo reho hağua angapytu'upópe. Ñanderuete toĩ nendive, oĩ haguéicha che ru ndive. 14 Ha che aikove aja eiporu chendive avei Ñanderuete poriahuverekó, ani hağuatei che amano. 15 Ha ani remboyke nde poriahuverekó araka'eve che rogayguágui. Áğa Ñanderuete oikytĩmbávo peteĩteĩ yvy apéregui nderehe ija'e'yvape, aníke reheja oñemboykéteĩ Jonatan rera nde rógagui. 16 Péicha Jonatan ome'ë iñe'ë David róga ndive he'ívo: Ñanderuete voi tohundi David rehe ija'e'yvape. 17 Péicha Jonatan ome'ë jevy iñe'ë Davidpe, ohayhúgui ichupe, Jonatan ohayhu voi Davidpe ha'e ojeahy háchicha. 18 Upéi Jonatan he'i ichupe: Ko'ëramo jasy ra'y, ha nde guapyha inandígui ojehechakuaáta nepore'yha. 19 Ekanỹ mbohapy ára, ha upéi eñemokanỹ pe tendápe repyta haguépema ha eha'ärö Ezel itaty kupépe. 20 Ha che amombóta mbohapy hu'y amo gotýo ku añeha'ã ramoguáicha ajapi hağua peteĩ mba'e. 21 Upéi amondóta che rembiguáipe, ha ha'éta ichupe: Tereho egueru che hu'y. Ha ha'e ramo ichupe, péina pépe ágotyove ndehogui oĩ pe hu'y, ejapyhy; nde rejukuaa oĩgui py'aguapy, ha ndaipóri mba'eve ivaíva. Ñanderuete rekovére che amombe'úta pe añetegua. 22 Ha che ha'e mba'e ramo pe mitãrusúpe péicha: Péina pépe che hu'y oĩ amo gotyove ndehogui; tereho, Ñanderuete voi nemondouka. 23 Ñanderuete toĩ techahare ramo ñane pa'úme opaite ára peve ha tohendu opaite mba'e ñañe'ëmava'ekue guive. 24 Upéicha David okañy pe ñúme, ha oğuahëvo pe jasyra'y, tetã ruvicha uguapy okaru hağua. 25 Ha pe tetã ruvicha uguapy jepiguáicha uguapyha ári tápia gotýo, Jonatan uguapy Saul rovái ha Abner uguapy Saul ykére, ha David guapyha opyta nandi. 26 Upe árape Saul nde'íri gueteri mba'eve, he'ígui ipy'apýpe: Oiméne mba'épa ojejúra'e ichupe, ha naipotĩrigui heko, ha'e oñemboheko potĩse raë. 27 Ambue árape, jasyra'y moköiha ko'ëme, David guapyha opyta gueteri nandi; ha Saul he'i ita'yra Jonatánpe: Mba'éguipa, ko árape ha kuehe ndoúi Isai ra'y okaru hağua ñanendive. 28 Ha Jonatan he'i Saúlpe: David heta ojerure chéve aheja hağua ichupe oho Belénpe. 29 He'ívo: Ajerure ningo ndéve cherejána taha che rogayguakuéra rendápe oikuave'ëtagui hikuái ore távape, ha che ryke'ykuéra oipota aha; upévarhe oime ramo ha'a porã ndéve, cherejána taha che ryke'ykuéra rechávo. Pévaguinte ndoúi tetã ruvicha mesápe. 30 Upévo Saul ipochyeteri Jonatan ndive, ha he'i ichupe: Nde ningo kuña reko vai memby. Che piko ndaikuaái nde voi reiporavo hague Isai ra'y, nde katu reñemotĩta ha remotĩta avei nde sýpe. 31 David oikove aja pukukue yvy apére, nde ndereikove pukumo'ái ni tetã ruvicha ramo. Ko'áğa emondo ipiarigua, ha egueru chéve Davidpe, ha'e omanomanteva'erã. 32 Ha Jonatan he'i jevy itúva Saúlpe: Mba'érehe piko omanóta. Mba'éiko ojapo. 33 Upévo Saul opoi hese peteĩ yvyra puku akua oikutu hağuaicha ichupe; ha upépe Jonatan oikuaa porã itúva ojukasenteha Davidpe. 34 Upérö Jonatan ipochyete ha opu'ã meságui, ha ndo'úi pan pe jasy pyahu ára moköiháme; oñembyasyeteriégui David rehe, itúva omotĩ haguére ichupe. 35 Pyhareve, Jonatan oho ñúme, pe hóra oiporavo hagueichaite, David ndive, ha peteĩ mitã'i oho hendive. 36 Ha Jonatan he'i pe mitãme: Eñaníke ha eru chéve umi hu'y apoítava. Ha pe mitã oñani ohóvo, Jonatan opoi ihu'ygui ohasa mombyryve hağuaicha ichugui. 37 Ha ohupitypotávo pe mitã pe hu'y ho'atahápe Jonatan opoiva'ekue, Jonatan osapukái pe mitã rapykuéguio, ha he'i: Noĩripa hu'y amo gotyove ndehogui. 38 Ha Jonatan osapukái jevy mitã rapykuéri: Pya'e eñani, aníke repytátei. Ha pe mitã ohupi pe hu'y, ha ugueru ijára rendápe. 39 Ha pe mitã ndoikuaái mba'evete, Jonatan ha David añoite oikuaa mba'épa he'ise ko'ã ñe'ë. 40 Upéi Jonatan ome'ë iñorairö rembiporukuéra pe mitãme, ha he'i ichupe: Tereho ha egueraha távape. 41 Ha pe mitã oho rire, David opu'ã pe itaty kupégui, ha ojavy mbohapy jevy ohupity peve pe yvy; ha upéi oñohetũ hikuái ha moköivéva hasë, ha David hasë hatãve. 42 Ha Jonatan he'i Davidpe: Tereho angapytu'upópe, Ñanderuete reraitépe ñame'ë ojupe ñane ñe'ë ja'évo: Ñanderuete toĩ ñane pa'úme, ne ñemoñare ha che ñemoñare pa'úme, opaite árape. Ha David opu'ã oho hağua; ha Jonatan oíke jevy pe távape.

1 Samuel 21

1 David ou Nóbpe, pa'i Ahimélec rendápe; ha Ahimélec oñemondyiete ohechávo ichupe ha he'i: Mba'éicha piko reju ne año, avave ou'ÿre nendive. 2 Ha David he'i pa'i Ahimélecpe: Tetã ruvicha chejokuái ha he'íkuri chéve: Aníke oikuaátei avave mba'erãpa romondo ha rojokuái; ha che ha'éma che irünguérape pe tenda ore rojojohu hañuáme. 3 Ko'ağaitépa mba'e reguereko ha'umiva'eráva. Eme'ëna chéve 5 pan térã rerekomíva. 4 Ha pe pa'i he'i Davidpe: Ko'áğa ndarekói mba'eveichagua pan , umi pan oñemboykévante Ñanderuetépe ġuarã; ame'ëkuaa ndéve oime ramo peë ndapeikóira'e kuña ndive. 5 Ha David he'i pa'ípe: Añetehápe kuñakuéra opyta mombyry orehegui kuehe ha kuehe ambue; che asë ramoguare mitärusukuéra ipotíma voi, ko'áğa oñemboheko potíve ohóvo. 6 Péicha pe pa'i ome'ë ichupe umi pan oñemboykeva'ekue Ñanderuetépe ġuarã, upépe ndaipórigui ambue pan , Ñanderuete renondépe oñemoivamante, ha oñerenohëmava'ekue Ñanderuete ypýgui oñemoi hağua hekovia pan pyahu aku. 7 Upe árape oihína upépe Ñanderuete renondépe peteĩ Saul rembiguái, hérava Doeg, Edomgua, Saul ovecha rerekua ruvicha. 8 Ha David he'i Ahimélecpe: Ndererekóipa ápe yvyra puku akua térã kyse puku ikatúva jaiporu. Ndaguerúigui che kyse puku térã ambue ñorairõ rembiporu, tetã ruvicha oipotágui ajapo pya'e pya'e iñe'ë. 9 Ha pe pa'i he'i ichupe: Goliat kyse puku, pe Filisteaygua mba'ekuémante, ku terebinto máta cerrokuéra pa'üme ndepu'akava'ekue hese, upéva oĩ ápe oñeñu'amba ahoja pererĩ sakáme, oĩ pe ao jeguaka pa'i omondéva kupépe, péva reipota ramo eraha; ápe ndaipóri ambue. Ha David he'i: Ambue peichagua ndaipóri voi; eme'ëna chéve péva. 10 Upéicha David pe ára pévape okañy Saul ypýgui, ha oho Aquis, pe Gat retã ruvicha rendápe. 11 Ha Aquis rembiguaikuéra he'i ichupe: Kóva piko ndaha'úi David, Israel retã ruvicharã. Ndakóvái piko ku ojereropuraheiva'ekue jerokeyhápe oje'évo: Saul ojuka 1000-pe, ha David katu 10.000-pe. 12 Ha David oñongatu iñe'ã kuápe ko ñe'ë kóva ha okyhyjeiterei Aquis, Gat retã ruvichágui. 13 Ha oñemboheko ambuete henondepekuéra, ha ijapytepekuéra oiko itarováva ramo ha oinupã pe okëguasu rehe, ha oheja osyry hendy hendyva rehe. 14 Ha Aquis he'i hembiguaikuérape: Pema'ë poráke peë pehecha voi ko kuimba'e itarovaha. Ha mba'erã piko pegueru kóvape che rendápe. 15 Chéiko aikotevë itarováva rehe, peru hağua ko oñembotarováva che renondépe. Kóva piko oíke'arã che rogapýpe.

1 Samuel 22

1 Upégui David oho ha okañy Adulam itakuaguasúpe; ha ityke'yraquéra ha itúva rogayguakuéra oikuaávo péva oupa hikuái hendápe. 2 Ha oñembyaty hendive opaite kuimba'e ojepy'apýva, umi ndikatúiva opaga icuénta , ha mayma ipy'aróva, ha David oiko huvicha ramo; péicha oiméne 400 kuimba'e oñembyaty hendive. 3 Upérõ David osë upégui oho hağua Mizpápe, Moab retãme, ha he'i pe tetã ruvichápe: Che ajerurénte che ru ha che sy topyta pende apytépe, aikuaa peve mba'épa che Ruete ojapóta chehegui. 4 Ha ogueru ichupekuéra Moab retã ruvicha ypýpe ha oiko hendive hikuái, David oiko aja pukukue pe yvy pehëngue oñemombarete porávape tápia ijyvate reheve. 5 Ha pe proféta Gad he'i Davidpe: Anivéma reiko ko tetã kóvape; eguata tereho Juda retãme; ha David oho, ha ou Haret ka'aguýpe. 6 Saul ohendu ojekuaamaha David ha iñirünguéra rapykuere. Upejave Saul oguapyhína Gibéape peteĩ tamarisco yvyra guýpe pe yvy ijyvatevehápe; ha ipópe oĩ ijyvyra puku akua, ha opaite hembiguaikuéra oimba joa ijerekuévo. 7 Ha Saul he'i hembiguaikuéra ijerekuévo oivape: Pehendúke áğa, Benjamin ra'yrekuéra. Isai ra'ýpa ome'ëta avei peëme yvy ha parralty, ha penemoítapa avei 1000 soldádo ruvicha ramo térã 100 soldádo ruvicha ramo. 8 Peë pepu'amba avei cherehe, ha avave nomombe'úi chéve che ra'y ome'ëha iñe'ë Davidpe ha oíke hague jekupytýpe Isai ra'y ndive, ha avave pende apytépe ndacheporiahuverekói omombe'u hağua chéve mba'éichapa che ra'y opu'ã cherehe omoirü hağua che rembiguáipe, chemoñuhã hağua ko'áğa ojapo háicha. 9 Upévo Doeg, peteĩ Edomgua, oñembo'ýva Saul rembiguaikuéra ykére, he'i: Che ahecha Isai ra'ýpe oĩ ramoguare Nóbpe, Ahimélec, Ahitub ra'y oiháme. 10 Ha ha'e omba'eporandu hese Ñanderuete, ha ome'ë ichupe hi'upyrã ha pe kyse puku, Goliat, pe Filisteaygua mba'ekue. 11 Ha tetã ruvicha ohenoíuka pa'i Ahimélec, Ahitub ra'ýpe, ha mayma itúva rogaygua ha pa'ikuérape oíva guive Nóbpe; ha oupaite tetã ruvicha rendápe. 12 Ha Saul he'i: Ehendúke Ahitub ra'y. Ha ha'e he'i: Na'ápe aĩ, che jára renondépe. 13 Ha Saul he'i ichupe: Mba'érehe piko pepu'ã cherehe, nde ha Isai ra'y, reme'ëvo ichupe pan ha peteĩ kyse puku, ha remba'eporandu hese Ñanderuetépe, opu'ã hağua cherehe,

chemoñuhã ojekuaa porã háicha ko'áãa. 14 Upémaramo Ahimélec he'i tetã ruvichápe: Mávapa ne rembiguakuéra apytépe heko joheipyre Davídicha, ha'e avei tetã ruvicha rajy ména, oikóva ne ñe'ẽ poguýpe ha herakuã porã nde rogapýpe. 15 Ko ára guivéntepa che amba'eporandu hesehápe Ñanderuetepe. Tamombyry chehegui; anítei tetã ruvicha reity rei ne rembiguái ári ko'ã mba'e, térã che ru rogaygua ári. Ne rembiguái ningo ndoikuaái mba'eve ko'ã mba'égui, taituicha térã taimichĩ. 16 Ha tetã ruvicha he'i: Ahimélec katuete nde remanóta, ha mayma nde ru rogaygua nendive. 17 Upévo he'i tetã ruvicha iñangarekohakuérape oíva ijerekuévo: Peju ha pejuka Ñanderuete pa'ikuérape; ha'ekuéra oipytyvõgui Davídpe, oikuaa ramo jepe ha'e okañyha chehegui, ndoikuaaukáiva chéve. Ha umi tetã ruvicha rembiguakuéra ndoipysoséi ipo ojuka haña Ñanderuete pa'ikuérape. 18 Upémaramo tetã ruvicha he'i Doégpe: Eju nde, ha eikutu pa'ikuérape. Ha Doeg, pe Edomgua, ou ha oikutu pa'ikuérape, ha upe árape ojuka 85 kuimba'épe oñemondéva póncho mbyky inimbo linoguiguápe. 19 Ha opaite ambue, pa'ikuéra oikóva guive Nóbpe, ojejuka avei kyse puku rãimbekuépe; taha'e kuimba'e térã kuña, térã mitã okambúva, avei guéi, búrru ha ovecha ombohasapa avei kyse puku rãimbe rupi. 20 Ha peteĩ Ahimélec ra'y, Ahitub ra'y, hérava Abiatar, okañy ha oho David rendápe. 21 Ha Abiatar omombe'u Davídpe mba'éichapa Saul ojuka Ñanderuete pa'ikuérape. 22 Ha David he'i Abiatárpe: Che aikuaa voi kuri, Doeg, pe Edomgua oívo upépe omombe'utaha opaite mba'e Saúlpe. Cherehe omanomba nde ru rogayguakuéra. 23 Epyta chendive, ani rekyhyje, pe ohekáva chejuka haña, ha'e ohekáta avei ndejuka haña; chendive reiméta kyhyje'ýre.

1 Samuel 23

1 Oñemombe'u Davídpe Filisteayguakuéra ojeityha Keila ári, ha omondapaha iñemitýnguéra. 2 Ha David omba'eporandu Ñanderuetepe he'ívo: Ahátapa ajeity haña Filisteayguakuéra ári. Ha Ñanderuete he'i ichupe: Tereho ha ejeity Filisteayguakuéra ári ha eguenohẽ Keilayguakuérape ipoguikuéra. 3 Ha umi David ndive oíva he'i joa ichupe: Ko Juda departaméntope roime kyhyjepópe. Mba'eichaitevéta jaha ramo Keilápe, ñañoivo Filisteaygua soldádo atyguasu rehe. 4 Upémaramo David omba'eporandu jevy Ñanderuetepe. Ha Ñanderuete he'i jevy ichupe: Epu'ã katu, eguejy Keilápe, Che voi amoíta Filisteayguakuérape nde pópe. 5 Upémaramo David ha iñirũnguéra oho Keilápe, ha ojeity Filisteayguakuéra ári, ha ogueraha Filisteaygua rymbakuéra, ha oguenohẽ avei Keilayguápe hesekuéra ija'e'ýva pógui. 6 Ha Abiatar, Ahimélec ra'y, okañy ramoguare oho haña David rendápe Keilápe; ogueraha ipa'i ao jeguaka ipópe. 7 Ha Saúlpe oñemombe'u David ou hague Keilápe. Upémaramo Saul he'i: Ñanderuete omoíma ichupe che pópe, ha'e oíke ha oñemboty haguére Keila távape. 8 Ha Saul ombyatyukapa mayma hetáyguakuérape ojeity haña Keila ári, ha omongora haña upépe David ha iñirũnguérape. 9 David oikuaa Saul ojaposeha ivaíva hese, he'i pa'i Abiatárpe: Egueru nde pa'i ao jeguaka. 10 Ha David he'i: Ñanderuete, Israel Jára, ne rembiguái oikuaa Saul outaha Keilápe ohundi haña ko táva kóva cherehehápe. 11 Ko'ã Keilaygua piko chembohasáta Saul pópe ha oguejýtapa Saul ko távape ne rembiguái ohendu haguéicha. Ñanderuete, Israel Jára, ajerure ndéve emyesakã haña ne rembiguáipe. Ha Ñanderuete he'i: Añete oguejýta. 12 Upéi David he'i: Keilayguakuéra chembohasátapa chéve ha che irũnguérape Saul pópe. Ha Ñanderuete he'i: Ha'ekuéra penembohasáta ipópe. 13 Upémaramo David opu'ã iñirũnguéra ndive, oiméne 600 kuimba'e rupi ha osẽ hikuái Keilágui, ha oiko rei upérupi. Ha oñemombe'u Saúlpe, David okañy hague Keilágui, upémaramo Saul nomuñasevéi ichupekuéra. 14 Ha David oho opyta haña peteĩ cérrope oíva Zif desiértope; ha Saul oheka rei ichupe, Ñanderuete nome'ẽgui ichupe ipópe. 15 David ohecháma ramo Saul osẽ hague hekove rekávo, opytánte Horéspe, Zif desiértope. 16 Upéramo Jonatan, Saul ra'y, opu'ã ha ou Horéspe, David rendápe, omoangapyhy ha omokyre'ý haña ichupe Ñanderuete oĩgui katuete hendive. 17 Ha he'i ichupe ani rekyhyjétei, Saul, che ru, nandejohumo'ãi ha nanderupitymo'ãi, ha nde ningo Israel retã ruvicharã, ha che aikóta nde ríre mokõihápema, péva che ru Saul oikuaáma voi. 18 Ha mokõivéva oñoñe'ẽme'ẽ jevy ojupe Ñanderuete renondépe, ha David opyta Horéspe, ha Jonatan oho jevy hógape. 19 Upéi umi Zifgua ojupi Gibeape, Saul rendápe he'i haña ichupe: David oĩ kañyháme ore yvýpe Hores itaguasu ypýpe, Haquila cérro rembe'ýpe, oíva desiértope sur gotýo. 20 Upévare tetã ruvicha toho pya'e hapykuéri, nde reipota ramo, ore voi romoíta ichupe nde pópe. 21 Ha Saul he'i: Ñanderuete jehovasa tapenderupity, peẽ cheporiahuvereko haguére. 22 Tapeho ko'ágã, ha peikuaa porãve ha pehecha mamoitépa ikañyha renda,

ha mávapa ohechava'ekue ichupe upérupi; oje'égui chéve ha'e ikatupyry etereiha. 23 Pehecha porãke, ha peikuaa porãke ikañyha renda, ha peikuaa porã rire peju che rendápe, ha che aháta penendive; ha ha'e oĩ ramo ñane retãme che ahekáta ichupe mayma 1000 Judaygua apytépe. 24 Ha ha'ekuéra opu'ã oho Zífpe, Saul renonderãme. Ha David ha iñirũnguéra oĩhína Maon desiértotope, Arabápe; pe desiérto péva opyta sur gotýo. 25 Ha Saul oho ohekávo ichupe iñirũnguéra ndive; ha oñemombe'u Davidpe, upévare oho hikuái cérrope opyta Maon desiértotope. Ha Saul oikuaávo péva, oho David rapykuéri Maon desiértotope. 26 Ha Saul oho cérro yke peteĩ gotýo ha David ha iñirũnguéra ambue yke gotýo; ha David pya'e pya'e oho okañy haña Saúlgui; Saul ha iñirũnguéra omongoraitéma David ha iñirũnguérape. 27 Upejavete ou peteĩ ñe'ẽ reruhára Saul rendápe, he'ívo: Ejúke pya'e, oiméko Filisteayguakuéra ojasurúma tetãpy rehe. 28 Upévagui Saul ojevy ha nomuñavéi Davidpe, ha oipykúi Filisteayguakuéra gotýo. Péicha rupi pe yvy péva oñehenói Sela-hamalecot (he'iséva itaguasu oporomopa'ündýva). 29 Upémaramo David ojupi upégui ha oho Engadípe ha oiko pe yvy ijyvateveha rupi.

1 Samuel 24

1 Saul ou jevývo Filisteayguakuéra muñahágui oñemombe'u ichupe: Péina David oime Engadi desiértotope. 2 Ha Saul ogueru hendive 3000 kuimba'e iporavopyréva Israelgua apytégui, ha oho jevy David ha iñirũnguéra rapykuéri, umi cérro ijyvatevéva rupi, oikohápe kavara saite. 3 Ha oñuahẽvo peteĩ ovecha korapýpe, oĩháme peteĩ itakuaguasu, Saul oike ñanandýpe; ha pe itakuaguasu rugaite gotyovẽpe uguapyhína David iñirũnguéra ndive. 4 Upéramo iñirũnguéra he'í Davidpe: Eikuaa porãke kovaha pe ára Ñanderuete he'imava'ekue ndéve: Péina nde pópe amoĩ nderayhu'ývape, ejapo hese rejapose háicha. Ha David opu'ã kirirĩháme ha oikytĩ Saul ahoja rembe'ýgui peteĩ pehẽnguemi. 5 Ko'ã mba'e rire David py'apyñe'ẽ oavisa pohýi ichupe oikytĩ haguére Saul ahoja pehẽnguemi. 6 Ha he'í iñirũnguérape: Ñanderuete tachepytyvõ ani haña ajapo umi mba'evai che jára rehe, Ñanderuete omonava'ekue acéite rehe (oiporavova'ekue), ani haña amopu'ã che po hese, Ñanderuete voi oiporavo haguére ichupe. 7 Péicha David ojoko iñirũnguérape iñe'ẽ rupi, ha ndohejái opu'ã Saul rehe, ha Saul osẽ pe itakuaguasúgui ha oho hapére. 8 Uperire David opu'ã ha osẽ pe itakuaguasúgui ha osapukái Saúlpe ijatukupéguio ha he'í: Che jára, tetã ruvicha. Ha Saul ojerévo oma'ẽ hapýkue gotýo, David oñakãity jave yvy rehe ombotuicha haña ichupe. 9 Upérõ David he'í Saúlpe: Mba'érehe piko rehendu ñe'ẽ vai oje'éva ndéve, he'í ramo: Eñangarekóke David rehe ha'e oñeha'ã ojapo haña mba'e ivaíva nderehe. 10 Péina ágã nde resa rupi rehecha, mba'éichapa Ñanderuete omoĩ nde rekove che pópe ko itakuaguasúpe. Ha oje'e jepe chéve rojuka haña, che roperdona, che ha'égui péicha: Che namopu'ãmo'ãi che po che retã ruvicha rehe, Ñanderuete oiporavova'ekue rehe. 11 Ema'ẽmi nde che ru, che pópe agueroko nde ahoja rembe'ý pehẽnguemi aikytĩva'ekue, ndorojukaséi katu. Ehechakuaákena napu'ãi hague nderehe, ndarekóigui chepye ñaña térã tembiapo vai, ha ñañoangaipái nderehe; nde katu reñeha'ãmba chejuka haña. 12 Ñanderuete tombojovake che rekove ha nde rekove apytépe; Ha'émente omyengoviapáta ndéve ñuarã che rendaguépe, che katu namopu'ãmo'ãi che po nderehe araka'eve. 13 He'í háicha pe ñe'ẽ arandu ymave guare: Tekove ñañavagui osẽ mba'e ñaña; upéicharupi namopu'ãmo'ãi che po nderehe. 14 Máva rapykuéripa osẽra'e Israel retã ruvicha. Mávapepa omuña oikóvo; peteĩ jagua re'õnguépe térã peteĩ tũngusúpe. 15 Ñanderuete tañanembojovake Ha'émente oikuaa porã mávapa ivai térã iporã ñande apytégui. Ha'e tohecha ha toikuaa che rembiapo ha Ha'e tache'mo'ã ndehégui. 16 Ha David he'ipávo ko'ã ñe'ẽ, Saul he'í: Kóva piko ne ñe'ẽ che ra'y David. Ha Saul sapukaipópe ojahe'õ. 17 Ha he'í Davidpe: Nde, nde reko porãve chehegui, rehechaukágui chéve mba'eporã, che ajapo ramojepe nderehe ivaíva. 18 Nde rehechauka chéve ko árape rejapoha cherehe iporáva; ndachejukáigui Ñanderuete omoĩ ramojepe che rekove nde pópe. 19 Mávapa ojohu ramo hese ija'e'ývape, ha opoi jevy ichugui hesãi reheve, Ñanderuete tome'ẽ ndéve mba'eporã rejapógui ko'ã mba'e iporáva cherehe ko ára kóvape. 20 Ha ko'ágã hesakãmbáma chéve ndetaha Israel retã ruvicha, ha Israel oñemombaretetaha nderupi. 21 Eme'ẽ chéve ne ñe'ẽ Ñanderuete renondépe nde nerekundimo'ãiha che ñemoñarenguérape ha nde neremboguemo'ãiha che ru rera, che ru rogaygua apytépe. 22 Upérõ David ome'ẽ iñe'ẽ Saúlpe. Ha Saul oho hógape, ha David ha iñirũnguéra ojupi jevy pe cérro ijyvatevehápe.

1 Samuel 25

1 Samuel omano ha mayma Israelgua, oñembyaty oguerojahe' o haña ichupe; ha oñotý hikuái ichupe hoga ykére, Ramápe. Ha opu'ã David ha oho Paran desiértope . 2 Ha Maónpe oikove peteĩ kuimba'e ipirapireitáva ijyvy oĩ Carmélpe, imba'e 3.000 ovecha ha 1.000 kavara. Ha péina oñapĩhina ijovechakuéra Carmélpe. 3 Pe kuimba'e réra Nabal, ha hambireko Abigail. Pe kuñakarai iñarandu ha hete porãitereiva, pe kuimba'e katu oñembotuicha ha pya'eiterei oñembopochy rei, peteĩ Caleb ñemoñare añeteguáva. 4 David ohendúvo Nabal oñapĩha ijovechakuéra desiértope , 5 Omondo 5 karia'y ha he'i ichupekuéra: Pejupi Carmélpe ha tapeho Nabal rendápe ha pemomaitei ichupe che rérape, 6 Ha péicha peje ichupe: Toĩ nendive py'aguapy, ha taipy'aguapy nde rogayguakuéra, ha taipy'aguapy mayma oikóva guive nendive. 7 Aikuaákuri reñapĩha nde ovechakuéra. Nde ovecha rerekuakuéra oikókuri orendive; ndorojapói hesekuéra mba'eve ivaíva, ha oiko aja pukukue hikuái Carmélpe nokañyíkuri ichuguikuéra mba'eve. 8 Eporandu ne rembiguakuérape, ha ha'ekuéra omombe'úta ndéve. Ko'ã karia'y to'a porãite nde resa renondépe, rojúgui ára porãme; ajerure ndéve eme'ẽ haña ikatúva ne rembiguakuérape, ha nde ra'y Davidpe. 9 Ko'ã karia'y, David ojokuaiva'ekue, he'i Nabálpe opaite ñe'ẽ David he'iuakava'ekue ichupekuéra ha upéi okirirĩ hikuái. 10 Nabal katu he'i David remimondokuérape: Máva piko David. Ha máva piko Isai ra'y. Ko'ã ára ko'ávape oĩ voi heta tembiguái okañyva huvichágui. 11 Ha ko'ágã che amboja'ótapa che pan , che y ha so'o ambosako'iva'ekue che ovecha apĩharakuérape ġuarã, ha ame'ẽta piko kuimba'ekuérape aikuaa'ỹre mamoguápa hikuái. 12 Ha David remimondokuéra ou jevy David rendápe ha omombe'upa ichupe Nabal ñe'ẽngue. 13 Upémaramo David he'i iñirũnguérape: Pemoĩmba pende ku'a rehe pende kyse puku ha avei David omoĩ iku'a rehe ikyse puku; ha 400 kuimba'e ojupi David rapykuéri ha 200 opyta oñangareko haña imba'ekuéra rehe. 14 Ha peteĩ Nabal rembiguái omombe'u Abigail, Nabal rembirekópe, he'ívo: Péina David omboúkuri ñe'ẽ reruharakuéra, omomaitei haña ore patrónpe , ha'e katu oja'o ichupekuéra. 15 Umi kuimba'e heko porã kuri orendive, ha araka'eve ndaorereko asýi, ha mba'eve nokañyí roiko aja pukukue hendivekuéra, roiko ramoguare ñu rehe ha'ekuéra oikoha rupi avei. 16 Ñemo'ãha ramo oiko hikuái ore jerekuévo, ára ha pyhare, roiko aja pukukue ijypypekuéra oñangareko porã ore patron ovechakuéra rehe. 17 Ko'ágã ejepy'amongeta porã ha ehecha mba'épa rejapóta, mba'evai katuete oútama ore patron ha hogayguakuéra ári; iñañaitereígui, ndaipóri avave ikatúva oñe'ẽ ichupe. 18 Upémaramo Abigail ojapyhy 200 pan , mokõi víno ryrũ kavara pirekueguiguáva, 5 ovecha jypyréva, 5 kílo mba'e ra'ỹi imaimbepyréva, 100 apesã parral'a ikãmyréva ha 200 pan he'ẽ hígo ikãmyreguiguáva, ha ohupipaite iburrokuéra apére. 19 Ha he'i hembiguaikuérape: Tapeho che renonderãme, upéi che aháta avei pende rapykuéri. Ha mba'evete nomombe'úi iména Nabálpe. 20 Ha ojupi peteĩ búrru ári ha oguejy peteĩ tape ñemi rupi pe cérrogui ; ha péina David ha iñirũnguéra ouhina henonderãitépe, ha ha'e osẽ huğwaitivo ichupe. 21 Ha David he'i voi kuri: Reietépa aňangarekóra'e ko kuimba'e rymba rehe desiértope aipe'a'ỹre hymba apytégui mba'eve; ha ha'e omyengovia chéve mba'evaietépe che mba'eporãre hendive. 22 Ñanderuete tachehavira ha avei tombojoapyve gueteri chéve ijehavira nahundipáirõ ko'ẽ meve opaite kuimba'e oikovéva guive Nabal ndive. 23 Ha Abigail ohechávo Davidpe, pya'ete oguejy hymba búrrogui , ha ojeity David renondépe. 24 Ha he'i: Che jára, cheárina topyta che ména rembiapo vai; ikatúpa aňe'ẽmi nde apysápe ha ehendumi ne rembiguái ñe'ẽ. 25 Anína repena pe kuimba'e ñaña Nabal rehe, ha'e itavyeterei, héra voi omombe'u háicha. Héra Nabal, upévagui iňakã tarova voi; ha che ne rembiguái ndahecháinte ne rembijokuaikuérape. 26 Upévale ko'ágã, che jára, Ñanderuete ha ne ánga rekovére Ha'e ndohejái gueteri reňohẽ tuguy, ha remyengoviapa nde po rupiete. Nabálcha toiko nderehe ija'e'ỹva, ha mayma oñeha'áva ojapo haña ivaíva nde, che jára rehe. 27 Péina ápe, ko'ã jopói ne rembiguái ogueru che járape, toñeme'ẽ ne irũnguérape oikóva guive che jára ndive. 28 Ha che ajerure asy ndéve eperdonami ne rembiguáipe oñe'ẽ vaiete haguére, Ñanderuete voi omoingóta opaite árape che jára róga, reňorãirõgui Ñanderuete ñorãirõ, ha reikove aja ndojejohúi ndepype tembiapo vai. 29 Oĩ ramojepe opu'áva nderehe, ha oipe'aséva nde rekove, upeichavérõ jepe nde che jára rekove toñeñapytĩ umi aty oikovéva Ñanderuete rovake ndive, ha Ha'e omombóta umi nderayhu'ỹva rekove oñemombo háicha pe ita honditape . 30 Ha oğuahẽ vove pe ára Ñanderuete he'iva'ekue nderehe, Ha'e voi nemboguapýta Israel ruvicha guapyhápe. 31 Upéramo, nde che jára natekotevẽmo'ãi reñembyasy térã reñemyangekõi reňohẽ rei haguére tuguy, térã reñemyengovia haguére nde po rupi, upévale nde che jára ejelokókena, ha Ñanderuete voi ojapo vove mba'e porã che

jára rehe, nemandu'amíke ne rembiguái rehe. 32 Ha David he'i Abigáilpe: Toñemomba'eguas Israel Jára nembou haguére ko ára kóvape cheruğuaitivo. 33 Ha toñemomba'eguasu nde reko arandu nde resëgui chejoko hağua añohë mboyve tuguy, che potee rupi amyengovia Nabal rembiapo vai. 34 Israel Jára voi ndohejái ajapo nderehe ivaíva, ha nderejúi rire pya'e pya'e cheruğuaitivo, katuite ko'ëramo ğuarã ndoikoveimava'erãmo'ã Nabal rógape peteĩ kuimba'e jepe. 35 Ha Abigail ome'ë opaite mba'e ogueruva'ekue ichupe, ha David he'i: Angapytu'u reheve ejupi jevy nde rógape, ha eikuaa porãke ahendu hague ne ñe'ë, ndajapomo'ãiha mba'eve ivaíva penderehe. 36 Ha Abigail oho jevy Nabal rendápe, ha péina ha'e oguererekohína karuguasu umi tetã ruvicha ojapo háicha; ha Nabal ovy'a ipy'apýpe, tuicha oka'úgui, Abigail katu nde'íri ichupe mba'eve, ko'ë jevy peve. 37 Ha ko'ëramo, Nabal ojeráma ramo oka'u rire, hembireko omombe'upa ichupe ojehuva'ekue guive; ha upéva ombopy'a kangy ichupe, ha opyta peteĩ itáicha. 38 Ha 10 ára haguépe, Ñanderuete ombohasyeteve Nabálpe omano hağua. 39 David ohendúma ramo Nabal omano hague he'i: Toñemomba'eguas Ñanderuete, Ha'e voi ombojovake Nabálpe oiko vai haguére ha ndohejaiva'ekue che ajapo mba'evaiete. Upéi David omondo hembijokuái oñe'ë hağua Abigail ndive, ha'e omoneĩ ramo oiko hağua hembireko ramo. 40 Upéicha David rembiguaikuéra oğuahë Abigail rendápe, Carmélpe, ha oñemongeta hendive ha oporandu: Ha'épa oikose David hembireko ramo. 41 Ha ha'e opu'ã oñakãity yvy rehe, ha he'i: Na'ápe aĩ David rembiguái ramo, ha aĩ ambojepyhéi hağuaicha che jára rembiguaikuérape. 42 Upéi Abigail pya'e opu'ã ha ogueraha 5 kuñataĩ, hembiguáirõ, ha ojupi hymba búrru ári ha oho David rembijokuaikuéra rapykuéri, ha oiko David hembireko ramo. 43 David oñemohembireko avei Ahinoam, Jizreelgua rehe, ha mokõivéva oiko hembireko ramo. 44 Saul ome'ëma Mical, David hembireko, Palti, Lais ra'ýpe, oikóva Galímpe.

1 Samuel 26

1 Upéi umi Zifgua ou Saul rendápe, Gibéape, ha he'i ichupe: David oiko kañyháme Haquila cérro rembe'y rehe, pe desiérto , kuarahyresë gotýo. 2 Upéramo Saul opu'ã ha oğuejy Zif desiértope , ha ogueraha hendive 3000 kuimba'e ojeporavopyréva Israel apytégui, oheka hağua Davidpe Zif desiérto rehe. 3 Ha Saul opyta Haquila cérro rembe'ýpe, oĩva kuarahyresë gotýo pe desiértope , tape rembe'ýpe. Ha David oiko pe desiérto rupi, ha ohechakuaa Saul oikoha hapykuéri. 4 Upérõ David omondo hembijokuáipe omaña ñemi hağua, ha upéicha oikuaa porã Saul ou hague hapykuéri. 5 Ha David oğuahë Saul opytahápe; ha oma'ë porã mođpa oke Saul ha Abner, Ner ra'y, isoldádo ruvicha. Ha Saul okehína pe atyguasúpe, ha hetãyguakuéra oke joa ijerekuévo. 6 Upéramo David he'i Ahimélec, Hetguápe, ha Abisai, Sarvia membýpe, Joab pehëngue: Mávapa oğuejýta chendive Saul atýpe. Ha Abisai he'i: Che ağuejýta nendive. 7 Upéicha David ha Abisai oho upe pyharépe Saul oĩháme; ha péina Saul ojepyso okehápe, ha ijyvyra puku akua ojekutu yvy rehe iñakã gotýo; ha Abner ha opaite isoldadokuéra iñasãĩ joa ijerekuévo. 8 Upéramo Abisai he'i Davidpe: Ko árape Ñanderuete omoĩma nde pópe nderehe ija'e'yvape; ehejána chéve taikutu peteĩ jevýnte ijyvyra puku akuápe, ha natekotevëmo'ãi aikutu jevy. 9 David katu he'i Abisaípe: Anítei rejuka ichupe. Oimeraë omopu'áva ipo Ñanderuete oiporavova'ekuere ojehavirava'erã katuite. 10 David he'i avei: Ñanderuete rérape ha'éta, ipo voi tojapi ichupe, térã toğuahë hi'ára omano hağua, térã tomano ñorãirõme. 11 Ñanderuete anítei oheja che aipyso che po Ha'e voi oiporavova'ekue rehe. Eraha katu ijyvyra puku akua oĩva iñakã gotýo, hi'y ryrú avei ha jaha. 12 Upéicha David ogueraha ijyvyra puku akua ha hi'y ryrú oĩva'ekue Saul akã gotýo, ha oho hikuái; ha ndaipóri avave ohecháva térã oñandúva peteĩ mba'e jepe, ha avave noñangarekói iñirünguéra rehe okepa joaitégui hikuái; Ñanderuete voi omboúgui hi'arikuéra topehyietéva. 13 Upéi David osë upégui ha oñemoĩ cérro ári pe ijyvatevehápe, opyta hağua mombyry ojuehegui. 14 Ha David osapukái tetãyguakuérape, ha Abner, Ner ra'ýpe, he'ívo: Nerembohováiripa Abner. Upévo Abner ombohováĩ ha he'i: Máva piko nde resapukáiva tetã ruvichápe. 15 Ha David he'i Abnérpe: Nde ningo ndaha'éĩ kuimba'e añetéva. Ha máva piko ndeichagua Israelpe. Ha mba'érehépa nereñangarekóira'e nde jára, pe tetã ruvicha rehe. Oikékuri peteĩ tapicha ojuka hağua nde jára, pe tetã ruvichápe. 16 Ko ne rembiapo kóva naiporãi, Ñanderuete rérape ha'e ndéve pemanombava'erã napeñangarekóigui pende járare, Ñanderuete oiporavova'ekue. Ehekána tetã ruvicha yvyra puku akua ha hi'y ryrú oĩva'ekue iñakã gotýo. 17 Ha Saul ohechakuaávo David oñe'ëha, he'i: Péva piko ndaha'éĩ ne ñe'ë David, che ra'y. Ha David he'i: Che ñe'ë voi ningo tetã ruvicha, che jára. 18 Ha he'ive:

Mba'érehepa péicha che jára reiko remuñávo ne rembiguáipe. Mba'éiko ajapo. Mba'e mba'e vaípa oĩ che po rehe ne renondépe. 19 Ajerure, tetã ruvicha, che jára tohendu ko'ágã hembiguái ñe'ẽ. Oime ramo Ñanderuete omoinge ne akãme rejapo haña mba'evai cherehe, toñekuave'ẽ ichupe ġuarã; ha oime ramo kuimba'e ra'ýnte, toñemaldeci ichupekuéra Ñanderuete renondépe, chemosẽgui Ñanderuete rogaygua apytẽgui, aiko haña ambue jára rembiguáirõ guáicha. 20 Anítei che ruguy otyky yvýpe Ñanderuete renondépe, Israel retã ruvicha osẽgui oheka haña peteĩ tũngusúpe, ku oñemuñarõ guáicha ynambu cerrokuéra rehe. 21 Upéramo Saul he'i: Añemoangaipa; eju jevýna, che ra'y David, ndajapomo'ãvéima nderehe mba'eve ivaíva, che rekove hepyetẽgui nde resa renondépe. Péina ko'ã mba'e ajapóva nderehe itavyetẽva rembiapo ha tuicha ajayvere nendive. 22 Ha David oñe'ẽ jevy ha he'i: Péina ápe nde yvyra puku akua; embou peteĩ ne rembiguái ha togueraha jevy ndéve. 23 Ha Ñanderuete tomyengovia opavavépe oiko haguéicha, Ñanderuete nemoĩ ramojepe che pópe, che ndaipysoséi che po Ha'e oiporavova'ekue rehe. 24 Eikuaa porãke nde rekove hepyetẽgui che resa renondépe, taupéicha avei che rekove Ñanderuete renondépe, ha tacheguenohẽ opaichagua jepy'apýgui. 25 Ha Saul he'i Davidpe: Ñanderuete nderovasáma, che ra'y David; katuete nde rehupitypaitéta ha ndepu'akapava'erã. Upéramo David oho hapére, ha Saul ojevy hendaguépe.

1 Samuel 27

1 Upéi David he'i ipy'apýpe: Ipahápe peteĩ árape Saul chejukáta; ndaipóri chéve ġuarã ambue pohã, tahánte Filisteaygua retãme, anive haña Saul oñeko'õi cherehe, ha anive haña chereka Israel retã tuichakuépe, ha upéicha nda'amo'ãi ipópe. 2 Upéicha David opu'ã ha oho, umi 600 kuimba'e oĩva hendive, Aquis, Maoc ra'y, Gat retã ruvicha rendápe, 3 Ha David oiko Aquis ndive Gátpe, ha'e, iñirũnguéra, opaite hogayguakuéra ha mokõive hembireko ndive, Ahinoam, Jisreelgua, ha Abigail, Nabal, pe Carmel pegua rembirekore. 4 Ha Saúlpe oñemombe'u David okañy hague Gátpe, upévale ha'e ndohekavéi ichupe. 5 Ha David he'i Aquispe: Oime ramo ha'a porã nde resa renondépe, toñeme'ẽ chéve aiko haña oimeraẽva tava'ípe. Mba'érehe piko ne rembiguái oikóta nendive pe távape tetã ruvicha oikohápe. 6 Ha pe árape Aquis ome'ẽ ichupe Siclag, oiko haña upérupi, upévale Siclag opyta Judaygua retã ruvicha mba'érõ ko ára kóva pepe. 7 Upéicha David oiko Filisteaygua retãme, peteĩ año ha irundy jasy. 8 David ha iñirũnguéra oho jepi ojeity haña umi Gesurgua, Gezergua ha Amalecguakuéra ári; ko'áva ymaite guivéma oiko pe tetãme, Shur rape guive Egípto retã rembe'y pepe. 9 Ha David ombyai umi tetã, ndohejái hekove reheve kuña ni kuimba'e; ha oguerahapa ijovecha, ivaka, ibúrro, icaméllo ha ijaokuéra ha oho jevy jepi Aquis retãme. 10 Ha Aquis oporandu jepi: Mamo rupípa reikóra'e ko ára pepe. Ha David he'i jepi ichupe: Juda yvy gotýo, térã Jerameel yvy gotýo, térã Cenguakuéra yvy gotýo. 11 David ndohejái hekove reheve kuimba'e ni kuña ani haña ou Gátpe, omombe'u haña: Ko'ã mba'evai David ojapóva. Péicha voi ojepokuaa hikuái oiko aja pukukue Filisteaygua retãme. 12 Ha Aquis oguerovia Davidpe ha he'i ipy'apýpe: Ha'e ohasa asýgui hetã Israelpe, opytáta tapia che rembiguái ramo.

1 Samuel 28

1 Ojehu umi árape Filisteayguakuéra oñembyaty joa ojeity haña Israel ári, ha Aquis he'i Davidpe: Eikuaáke resõtaha chendive ñorãirõme, nde ha ne irũnguéra. 2 Ha David he'i Aquispe: Iporãiterei, nde reikuaa voi ne rembiguái rembiapo, ha Aquis he'i Davidpe: Upéicha ramo che romoĩta che rekove ñangarekoha ramo, aikove aja pukukue. 3 Samuel omanóma ha mayma Israelgua oguerombyasýkuri, ha oñotý hikuái ichupe itáva Ramápe. Ha Saul oitypa Israel retãpýgui umi ohenóiva ãnguépe ha umi imba'ekuaávape. 4 Ha Filisteayguakuéra oñembyaty ha opyta Sunémpe; ha Saul ombyaty opaite Israelguakuérape, ha opyta hikuái Gilbóape. 5 Ha Saul ohechávo umi Filisteaygua aty ituichaitereiha oñemondyiete ha iñangekõi ipy'apýpe. 6 Ha Saul oporanduse Ñanderuetepe, Ha'e katu nopenái hese ike pegua rupi, ni Urim rupi, ni iproféta rupi. 7 Upémaramo Saul he'i hembiguaiquerape: Peheka chéve peteĩ kuña ohenóiva ãnguépe ha taha hendápe ha ha'erupi taporandu. Ha hembiguái he'i ichupe: Péina oime gueteri peteĩ kuña Endórpe, ohenoiakuaáva ãnguépe. 8 Ha Saul oñuã hova, ha oñemonde ao ambuépe, oho haña mokõi kuimba'e ndive upe kuña rendápe. Ha oñuahẽvo upe pyharépe he'i ichupe: Che ajerure ndéve eikuaauka chéve ta'yvõ rembiapo (paje) rupi pe aikuaaséva, ha ehupiuka che

rendápe pe ângue che aipotáva. 9 Ha pe kuña he'i: Eikuaa porãke, Saul oipe'aha yvy árigui umi ohenóiva ânguépe ha imba'ekuaávape. Mba'érehe piko remoĩ ñuhã che rekovépe chejukauka haña. 10 Upéramo Saul ome'ẽ ichupe iñe'ẽ Ñanderuete rérape, he'ivo: Ñanderuete rekovére, ko'ã mba'e rupi ndoumo'ãi ndéve mba'eveichagua mba'e ivaíva. 11 Upérõ pe kuña he'i: Mavapépa reipota ambou ne rendápe. Ha ha'e he'i ichupe: Emboúna che rendápe Samuel ânguépe. 12 Ha pe kuña ohechávo Samuélpe, hatã osapukái, ha he'i Saúlpe: 13 Mba'érehepa chembotavýra'e. Nde voi ningo Saul. Ha pe tetã ruvicha he'i ichupe: Ani rekyhyjétei. Mba'éiko rehechára'e. Ha pe kuña he'i Saúlpe: Ahecha jarakuéra ojupivahína yvyguygui. 14 Ha ha'e he'i ichupe: Mba'épepa ojogua ha'ãnga. Ha ha'e he'i jevy: Peteĩ karai itujámava ou, ha oñeñu'ã peteĩ pónchope (pa'ikuéra oiporúva, hérava efod). Upévo Saul oikuaáma Samuel ouha, ha oñemomirívo ojeity ovapývo yvýpe. 15 Ha Samuel he'i Saúlpe: Mba'érehe piko chemyangekõi chererúvo. Ha Saul he'i jevy: Ajepy'apyeterei Filisteayguakuéra chejopyetégui ha Ñanderuete oñemboykégui chehegui, ha noñe'ëvéi chéve iproféta rupi, ni kepegua rupi; upévare rehenóikákuri, emyesakã haña chéve ajapova'eráva. 16 Upéramo Samuel he'i: Ha mba'érehe piko reporandu chéve, Ñanderuete voi oñemboyke ramo ndehogui ha ndaija'évéirõ nderehe. 17 Ñanderuete ojapo nderehe he'i haguéicha che juru rupi; Ñanderuete ohekýima ne retã ruvicha reko ome'ẽ haña ne irũ Davídpe. 18 Nde naneñe'ërendúi haguére Ñanderuete he'iva'ekuépe, ha nderejapói haguére Amalec rehe rejapova'eráva ogue haña pochy rendy, upévare Ñanderuete ojapo nderehe ko árape ko mba'e kóva. 19 Ha Ñanderuete omoíta nde rekove ha Israelguakuérape Filisteayguakuéra pópe; ha ko'ẽ ramo reiméta chendive, nde ha nde ra'ykuéra, ha Ñanderuete omoíta avei Israel soldadokuéra Filisteayguakuéra pópe. 20 Saul ohendúvo Samuel ñe'ẽ, hete tuichakue javeve ho'a yvýpe, okyhyjeitereígui; ha ipy'amano, ndo'úigui avei mba'eve pe árape ni pe pyhare pukukue. 21 Upéramo pe kuña ou Saul rendápe ha ohechávo iñangekõietereiha he'i ichupe: Eikuaa porãke, ne rembiguái ohendu ha ojapopa ne ñe'ẽ, ha che voi amoĩ che rekove nde pópe ajapóvo ne rembipota. 22 Upévare ajerure ko'ãga nde rehendu haña avei ne rembiguái ñe'ẽ; ambosako'íta tembi'u re'u haña, ikatu hañaicha nembarete jevy, ha reho haña nde rape rehe. 23 Saul ndo'uséigui he'i: Nda'umo'ãi. Ha hembiguaikuéra ha pe kuña he'i jevy jey, ha'e ojapo haña iñe'ẽ. Upéi Saul opu'ã yvýgui ha oguapy peteĩ tupápe. 24 Ha pe kuña oguererekókuri hógape peteĩ vakara'y omongyra poráva, upéva ojuka; ha ojapyhy trígo ku'i ha oipatuka ha ombojy mbeju ichupe ñuarã. 25 Ha ogueru Saul ha hembiguaikuéra renondépe; ha okarupa rire opu'ã hikuái ha oho jevy pe pyharépe.

1 Samuel 29

1 Filisteayguakuéra oñembyaty isoldádo atykuéra reheve Afécpe, ha Israel oñembyaty Jisreélpe, pe ykua ypýpe. 2 Ha umi Filisteaygua ruvicha oñembyaty ijaty atýpe, oĩháme 100 térã 1000 soldádo , David ha iñirũnguéra oho Aquis rapykuéri. 3 Ha umi Filisteaygua ruvicha he'i: Mba'éiko ojapo ko'ápe ko'ã Israelgua. Ha Aquis he'i Filisteaygua ruvichakuérape: Kóva David, Saul, Israel retã ruvicha rembiguái, chendive oikóma heta ára ha heta año pukukuéma, ha ndajohúi mba'eveichagua jejavy hekovépe oĩ guive chendive ko ára kóva peve. 4 Upéramo Filisteaygua ruvichakuéra ipochy joa hendive ha he'i ichupe: Emondo ko kuimba'e kóvape, ha toho jevy mamó remoĩ haguépe, ha anítei ou orendive ñorãirõme, anítei ágã opu'ã ñanderehe: Mba'épa ikatu omoĩ porãve jevy ichupe ijára ndive ogueru ramo hendápe ñane akãnguéra. 5 Ndaha'úi piko kóva pe David jerokyhápe ojeguero puraheiva'ekue: Saul ojuka 1000-pe, David katu 10000-pe. 6 Ha Aquis ohenói Davídpe ha he'i ichupe: Ñandejára rekovére, nde reiko porã che renondépe. Ahecha mba'éichapa reike ha resẽ che soldádo atýpe, ha ndajohúi ndepype mba'eveichagua ivaíva reju guive chendive ko ára kóva peve; ko'ã mburuvicha resápe katu nde ndere'a porãira'e. 7 Upévare ejevy ha tereho py'aguapypópe, ani haña remoneko'õi Filisteaygua ruvichakuérape. 8 Ha David he'i jevy Aquispe: Mba'éiko che ajapo. Mba'éiko rejohu ne rembiguái rehe aĩ guive nendive ko ára kóva peve, ani haña aha ajeity haña avei umi oñemoíva ári che jára rehe. 9 Ha Aquis he'i Davídpe: Che aikuaa porã nde reko porãha che resa renondépe, Ñandejára remimboúicha, Filisteaygua ruvichakuéra katu he'i chéve: Aníke ha'e ou orendive ñorãirõme. 10 Epu'ã pyhareve, nde ha ne irũnguéra nendive oíva, ha tapeho pyharevete voi. 11 Ha David opu'ã pyhareve iñirũnguéra ndive ojevy haña Filisteaygua retãme; ha Filisteayguakuéra katu oho Jisreélpe.

1 Samuel 30

1 David ha iñirünguéra ou jevy ramo pe ára mbohapyhápe Siclágpe, umi Amalecgua oikéra'e pe tava'ípe ha pe yvy ijerekuévo oivape, ha omonandi hikuái Siclag ha upéi ombojepotara'e hese tata. 2 Ha ogueraha hembiguái ramo hembirekokuéra ha mayma upépe oivape, michĩvéva guive tuichavéva peve; ndojukái katu avavépe, oguerahapánte ichupekuéra ohokuévo. 3 David ha iñirünguéra oġuahévo pe tava'ípe ojohu okaipa hague; hembirekokuéra, ita'ýra ha itajyrakuéra katu ojererahapára'e tembiguái ramo. 4 Upémaramo David ha iñirünguéra ojahe'o sapukaipópe, ha hasẽ hikuái ndaikatuveiha peve. 5 Mokõive David rembireko, Ahinoam, pe Jisreelgua, ha Abigail, Nabal, pe Carmelgua rembirekore, ojegueraha avei tembiguái ramo. 6 Ha David ojepy'apyeterei; hetäyguakuéra katu ojukase ichupe, oñembyasyetereĩgui ita'ýra ha itajyrakuéra rehe, David katu oñemombarete Ñanderuete, Ijaratee ndive. 7 Ha David he'i pa'i Abiatar, Ahimélec ra'ýpe: Ajerure ndéve, eru chéve ao jeguaka pa'i omondéva. Ha Abiatar ogueru pe ao David rendápe. 8 Ha David omba'eporandu Ñanderuetepe he'ívo: Ahátapa ko'ã ouva'ekue omonda haġua rapykuéri. Ikatútapa ahupity. Ha Ha'e he'i ichupe: Tereho katu ha emuña, añetehápe rehupityta ichupekuéra, ha reguerupáta umi ojeguerahava'ekuépe tembiguái ramo. 9 Ha David ha umi 600 kuimba'e hendive oíva, oho ha oġuahẽ Besor ysryr peve, ha upépe opyta 200 kuimba'e ijapytégui. 10 Ha David oho tenonderã gotýo, 400 kuimba'e ndive; umi ambue 200 opyta, ikane'õitereĩgui ndaikatuvéi ohasa Besor ysryr mboypýri. 11 Ha pe ñu rehe ohuġuaitĩ hikuái peteĩ kuimba'e Egiptoýgua ha ogueru David rendápe, ha ome'ẽ ichupe pan ho'u haġua ha omboy'u avei ichupe. 12 Ha ome'ẽ avei ichupe peteĩ pan he'ẽ pehẽngue higoguigáva ha mokõi parral apesã ikãmyréva. Ha okarupa rire oñemokyre'ỹ; ndo'uvéigui pan ni ndoy'uvéigui mbohapy ára ha pyhare. 13 Ha David he'i ichupe: Mávapa nde jára, ha mamoguápa nde. Ha pe karia'y Egiptoýgua he'i: Che ningo peteĩ Amalecgua rembiguái, che jára chereja cherasýgui, ko'áġa ojapóma mbohapy ára. 14 Rohókuri rojeity umi Ceretgua ári ha Juda retã yvy gotyomi, ha Siclag rehe romyendy tata. 15 Ha David he'i ichupe: Ndépa ikatu chereraha pe aty pévape. Ha ha'e he'i: Reme'ẽ ramo chéve ne ñe'ẽ Ñandejára rérape ndachejukamo'ãiha, ha ndacherejamo'ãiha che jára pópe, upéicha ramo che rogueraháta ijatyhápe. 16 Ha oġuahévo icampaméntope ojohu ojapajereipa hikuái yvy ári, okaru ha oka'u joa ha oĩ vy'aguasúpe, oguerúgui Filisteaygua ha Judaygua retãnguérargui heta mba'e. 17 Ha David ojuka ichupekuéra ambue pyharevete guive ka'aru peve; ichuguikuéra katu okañy 400 karia'y ojupiva'ekue icamellokuéra ári. 18 Upéicha David oipe'apa jevy opaite mba'e Amalecguakuéra ojapyhyva'ekue ha oipe'a jevy avei ichuguikuéra mokõive hembireko. 19 Ha avei opaite umi ojeguerahava'ekue umi mba'eita apytépe, michĩ ha tuicháva, ita'ýra ha itajyrakuéra, oguerupa jevy hikuái Siclágpe. 20 David ogueraha avei opaite ovecha ha mayma hymba tuicháva ha umi kuimba'e oguerúva he'i joa: Ko'ã mba'e ningo ko'áġa David mba'e. 21 Ha David oġuahévo Besor ysryrpe, oheja haguépe umi 200 kuimba'e, ikane'õitereĩgui hikuái ndaikatuveiva'ekue oho David ndive, ha'ekuéra osẽ joa ojejohu haġua David ha opaite iñirünguéra ndive. Ha David oġuahévo hapichakuéra rendápe, omomaitei ichupekuéra py'aguapýpe. 22 Upéramo umi iñaña ha ipy'aróva ohova'ekue David ndive he'i hikuái: Ko'áva ndohói haguére orendive, noñeme'ẽmo'ãi ichupekuéra mba'eve roguerúvargui, rome'ětante ichupekuéra hembireko ha ita'yrukuéra, upévante toñeme'ẽ ha toho hikuái. 23 David katu he'i: Che ryke'ykuéra, Ñanderuete voi ome'ẽmba jevy ñandéve ñane mba'éva. Ha'e oñangarekógui ñanderehe, ha omoĩve ñande pópe jaguerekova'ekuégui, upévare anítei péicha pejapo. 24 Avave nde'imo'ãi iporãha pene ñe'ẽ. Umi ohóva ñorãirõháme ha umi opytáva oñangareko haġua ñane mba'ekuéra rehe; mokõivéva atýpe oñeme'ẽ jojava'erã jaguerúva guive. 25 Péva opyta tembiapoukapy ramo pe ára guive Israel retãme. 26 Ha David oġuahévo Siclágpe oguerahauka umi mba'e ogueruva'ekuégui Juda karai ancianokuérape, he'ívo: Péina ápe jopói peẽme ġuarã umi mba'e ojepe'ava'ekue Ñanderuete rehe ija'e'ýva pógui. 27 Upéicha David oguerahauka umi jopói Betélpe, Ramot oíva Négevpe, Jatírpe. 28 Aroérpe, Sifmótpe, Estemoápe, 29 Racálpe, umi Jerameel tavakuérape ha Cengua tavakuérape, 30 Hormápe, Corasánpe, Atácpe, 31 Hebrónpe ha opaite tendápe David oiko hague rupi iñirünguéra ndive.

1 Samuel 31

1 Filisteayguakuéra ojeity Israelguakuéra ári, ha Israelguakuéra okañy henonderãgui ha he'õnguekuéra ho'a joa opa rupi Gilbóa cérro rehe. 2 Ha

Filisteayguakuéra oho Saul ha ita'yra kuéra rapykuéri, ojuka hikuái Jonatan, Abinadab ha Malquisua, Saul ra'ykuérape. 3 Ha ipohyive ohóvo pe ñorãirõ, ojeity hikuái Saul ári, ha ohupity ichupe hu'y momboha. 4 Upémaramo Saul he'i imo'áhápe; ehekýi nde kyse puku ha embyasuru che rete rehe osẽ meve che lómope, anítei ou umi ipire'i oikytĩ'ýva chekutu vaipa ha oñembohory cherehe. Ha imo'áha ndoikutuséi ichupe okyhyjeitereígui. Upémaramo Saul omoĩ porã ikyse puku ha ojeity hi'ári. 5 Saul mo'áha ohechávo he'õnguemaha, ha'e ojeity avei ikyse puku ári ha omano hendive. 6 Péicha, pe ára pévape Saul omano, ita'ýra mbohapy ndive, imo'áha ndive, ha mayma iñirũnguéra ndive. 7 Ha umi Israelgua oĩva cérro pa'ũ mboypýri gotýo, ha umi oĩva Jordan mboypýri gotýo, ohechávo Israel oñemuñambamaha, ha Saul ita'yra kuéra ndive omanomaha avei; oheja itavakuéra ha okañymba; ha umi Filisteaygua ou ha oiko itavakuérape. 8 Ha ambue ko'ẽ jevývo, Filisteayguakuéra oúvo ogueraha haña umi omanomava'ekue mba'ekue, ojohu hikuái Saúlpe ha mbohapy ita'yrape ojepysohína Gilbóa cérrope. 9 Ha oakã'o hikuái ha oipe'a ichugui iñorãirõ rembiporu, ha oguerahauka ñe'ẽ rerahahára Filisteaygua retãme, omombe'u haña ko marandu pyahu porãva ijára tupãópe ha hetãyguakuérape. 10 Ha iñorãirõ rembiporu omoĩ Astarot tupãópe, ha hetekue omosãingo Bet-san tápia jere yvate rehe. 11 Ha umi Jabes Galaad pegua ohendúvo Filisteayguakuéra ojapova'ekue Saul rehe. 12 Ombyaty opaite kuimba'e ipy'aguasúva guive, ha uguata hikuái pe pyhare pukukue jave, oipe'a haña Saul retekue ha ita'yra kuéra retekue Bet-san tápia jere yvatégui, ha oguerahapa hikuái Jabéspe, upépe ohapy hikuái hetekue. 13 Ha ogueraha ikangukue oñotý haña peteĩ yvyra guýpe Jabéspe, ha 7 ára pukukue ohasa hikuái okaru'ý rehe.

2 Samuel 1

1 Saul omano rire David ou jevy Siclágpe ipu'akapa riréma umi Amalecgua rehe, ha upépe opyta mokõi ára. 2 Ha pe ára mbohapyhápe, ou peteĩ kuimba'e Saul soldádo atýgui, ijaokuéra osoropa, ha yvy iñakã rehe; ha oñuahẽvo David rendápe ojeity yvýre omomba'e haña ichupe. 3 Ha David oporandu ichupe: Mamóguipa reju. Ha ha'e he'i: Akañy Israel atyhágui. 4 Ha David he'i ichupe: Mba'épa ojuhúra'e. Aipota remombe'upa chéve. Ha ha'e he'i ichupe: Israelguakuéra okañymba ñorãirõhágui, heta Israelgua omano; Saul ha ita'ýra Jonatan omano avei. 5 Ha David oporandu pe karia'ýpe: Mba'éichapa reikuaa Saul ha ita'ýra Jonatan omano hague. 6 Ha pe karia'y he'i ichupe: Sapy'amínte aju Gilbóa cérrope ha ajohu Saúlpe ojejokohápe ijyvyra akua puku (lánza) rehe, ha heta cárro ha heta kavaju arigua ouvahína. 7 Ha ha'e oma'ẽvo hapykue gotýo, cherecha ha cherenói; ha che ha'e: Na'ápe aĩ. 8 Ha oporandu chéve: Máva piko nde. Ha che ha'e ichupe: Che peteĩ Amalecgua. 9 Ha'e he'i jevy chéve: Aipota nde chejuka, che ajepy'apyetereíma; ha che aikovemíntema. 10 Upémaramo che ajuka ichupe, aikuaágui ndaikatumo'ávémaha oikove; ha ho'a rire ajapyhy icoróna oĩva iñakã rehe ha jeguaka apu'a oiporúva ijyva rehe (pulséra), ha aguerupa ndéve guarã che jára. 11 Upévo David omondoro ijao, ha péicha ojapo avei umi kuimba'e oĩva guive hendive. 12 Hasẽ ha ojahe'o hikuái ha ndo'úi mba'eve hikuái ka'arupytũ meve omano haguére: Saul, ita'ýra Jonatan, Ñanderuete retãyguakuéra ha Israel rogayguakuéra kyse puku rãimbe rupi. 13 Ha David he'i pe karia'ýpe: Mamogua piko nde. Ha ha'e he'i: Che ningo tetã ambueyguá, peteĩ Amalecgua. 14 Ha mba'éicha piko nderekyhyjéi remopu'ã haña nde po ha rejuka haña Jahve rembiporavopyrépe. 15 Upémaramo David ohenói peteĩ kuimba'e ipoguy peguávape ha he'i ichupe: Tereho ha ejuka ichupe. Upéicha ha'e oikutu ichupe omano haña. 16 Ha David he'i ichupe: Nde ruguýnte toĩ ne akã ári, nde juru rupi voi reñembojovakéma erévo: Che ajuka Ñanderuete rembiporavopyrépe. 17 Ha David ombyasy Saul ha ita'ýra Jonatan omano haguére, upévare opurahéi ojahe'óvo ko purahéi ñemano rehegua. 18 Ha he'i kóva oñembo'eva'erãha Juda ñemoñarenguéra apytépe, ha ojehaíta hekopotíva kuatiañe'ẽme. 19 Israel mimbi uguéma pe tenda ijyvatehápe. Mba'éichapa ho'ára'e ko'ã ipy'aguasuetéva. 20 Ani pemoherakuã Gátpe, ha ani pemombe'útei ko'ã mba'e Ascalon rape rupi, ani haña Filisteaygua raykuéra ovy'aite ha ani haña umi oñekytĩ'ýva pire'i raykuéra osapukái vy'águi. 21 Gilbóa cerrokuéra rehe anive ho'a ysapy ha ama, ha pende yvýpe anítei oñemono'õve mba'eve; upépe oñemongy'águi ipy'aguasúva rete mo'áha ha Saul rete mo'áha oñemona'ýrõ guáicha acéite reheve. 22 Jonatan guyrapa ndojavýi, ojapi ipype tapia hese ija'e'ýha ipy'aguasuvévape ha Saul kyse puku tapia omyaký hese ija'e'ýva ruguykue. 23 Saul ha Jonatan, ojererohory ha ojehayhúva, hekuvépe ha imanóme jepe ndojeíri ojuehegui; ipya'eteve hikuái ñapykanígui ha imbareteve leõgui. 24 Israel

raiykuéra perojahe'ó Saúlpe, ha'e penemondemígui ao pytã asývape, ha pende ao ombojeguapáva órope. 25 Ipy'aguasúva ho'a háicha ñorãirõme, péicha Jonatan ho'a ha omano pe cérrope . 26 Che ánga oñembyasy nderehe, che ryke'y Jonatan, rohayhueteva'ekue. Ne mborayhu iporãve chéve kuñakuéra mborayhúgui. 27 Angái, angái, ho'ama umi ipy'aguasúva, oñehundíma iñorãirõ rembiporu reheve.

2 Samuel 2

1 Ko'ã mba'e rire David omba'eporandu Ñanderuetepe, he'ívo: Ajupítapa peteíva ko'ã Juda távape. Ha Ñanderuete he'i ichupe: Ejupi. Ha David oporandu jevy: Mamópa ajupíta. Ha Ha'e he'i: Hebrónpe. 2 Upéicha David ojupi, ha hendive mokõive hambireko: Ahinoam, pe Jisreelgua; ha Abigail, péva Nabal, Carmelgua rembirekore. 3 David ogueraha avei umi kuimba'e hendive oikova'ekuépe, opaite igentekuéra reheve; ha oiko hikuái Hebrónpe ha ijerekuévo. 4 Ha Judayguakuéra ou Hebrónpe ha oiporavo Davidpe Juda tríbu ruvicha ramo. Ha oñemombe'u Davidpe oje'évo ichupe: Umi Jabes, Galaadgua oñotýma Saúlpe. 5 Upéramo David oguerahauka ñe'ẽ umi Jabes, Galaadguápe, he'íukávo ichupekuéra: Ñanderuete tapenderovasa peiporiahuvereko haguére pende jára Saúlpe, peñotývo ichupe. 6 Ñanderuete tapendeporiahuvereko ha taipy'aporã penendive ha che avei ajapóta penderehe mba'eporã ko'ã pene rembiapo porã rupi. 7 Ko'ágã pemombaretéke pende po ha peñembopy'aguasúke; omano ramojepe Saul, pende jára, Juda rogayguakuéra cheporavóma itríbu ruvicha ramo. 8 Abner, Ner ra'y, Saul soldádo aty ruvicha, ogueraha Isboset, Saul ra'y, ha oho Mahanaímpe. 9 Ha omoí ichupe tetã ruvicha ramo Galaad ári, Suri ári, Jisreel ári, Efraín ári, Benjamin ári, ha mayma ambue Israel tríbu ári. 10 Isboset oguereko 40 año oñepyrũ ramo oiko haña Israel retã ruvicha ramo, ha oisãmbyhy mokõi año . Juda tríbu añoiténte opyta David poguýpe. 11 David oisãmbyhy Juda tríbupe 7 año ha 6 jasy Hebron guive. 12 Abner, Ner ra'y, osẽ Mahanaímgui ha oho Gabaónpe, Isboset, Saul ra'y ñorãirõharakuéra ndive. 13 Ha Joab, Sarvia memby, ha David ñorãirõhára osẽ avei ha ojojohu Gabaon y rendápe, Joab oñemohenda pe y ágotyo ha Abner pe y amo gotýo. 14 Ha Abner he'i Joábpe: Topu'ã ko'ágã mitãrusukuéra, ha toñorãirõ ñane renondépe. Ha Joab ombohováí jevy: Topu'ã katu. 15 Upémaramo opu'ã ha oiporavo hikuái 12 Bejamingua, Isboset, Saul ra'y rembiguáikuéra, ha 12 David rembiguái. 16 Ha peteíteíva ipojái oñoakã rehe, ha ombyasuru ikyse puku ojoyke rehe ha oñondive ho'apa hikuái; upévagui oñembohéra pe tenda: Helcat-hazurim (ñu kyse pegua), péva opyta Gabaónpe. 17 Oñeñorãirõ mbarete pe árape, David rembiguáikuéra katu ombopoguy Abner ha Israelguakuérape. 18 David kuimba'e apytépe oĩ mbohapyve Sarvia memby: Joab, Abisai ha Asael. Ko Asael iñakuã peteĩ guasu ñúme guáicha. 19 Ha Asael oñani Abner rapykuéri, opia'y rehe akatúa ni asu gotýo. 20 Ha Abner oma'ẽ hapykue gotýo ha he'i: Ndéiko ndaha'úi Asael. Ha ha'e he'i: Héẽ, che ha'e. 21 Upémaramo Abner he'i ichupe: Eñemboyke akatúa térã asu gotýo, ha ndepojái oimeraẽ kuimba'e rehe, ha eñemomba'e imba'ekue rehe. Asael katu ndojeisúi hapykuérigui. 22 Ha Abner he'i jevy Asaelpe: Ejei che rapykuérigui, mba'érepa rombopoguýta roity peve. Upéicharamo mba'éichapa amopu'áveta che resa nde ryke'y Joab renondépe. 23 Ha ha'e ndojeisígui, Abner oikutu ichupe ijyvyra puku akua apýrape icostílla 5-hápe, ha pe yvyra puku akua osẽ ijatukupe gotýo, ha upepete ha'e ho'a ha omano. Mayma oúva guive Asael rapykuéri opyta ha oma'ẽ Asael retekue rehe. 24 Joab ha Abisai katu oho meme Abner rapykuéri. Ha oñuahẽvo Amma cérro rembe'y pe kuarahy oikéma, péva opyta Gia rovái, Gabaon rapépe desiérto gotýo. 25 Ha Benjamin ñemoñarenguéra oñembyaty Abner ndive, ha oñemohenda porã hikuái pe cérro ru'ã ijyvatevehápe. 26 Ha Abner osapukái Joábpe, ha he'i: Opaite ára pevẽpa kyse puku oporombokusuguéta. Ndereikuaáipa py'aro opava'erãha ha hembyta ñembyasy. Araka'épa eréta ne irũnguérape anivéma haña omuña ipehẽnguekuérape. 27 Ha Joab he'i jevy: Ñanderuete rekovére, nde nereñe'úi rire tetãyguakuérape, ha'ekuéra omuñaveva'erãmo'ã ipehẽnguekuérape ko'ẽmba peve. 28 Upémaramo Joab ombopu hymba ratĩgue, ha mayma Judaygua opytapa ha nomuñavéi Israelguakuérape, ha noñorãirõvéi hikuái. 29 Ha Abner ha hendiveguakuéra uguata Araba ypy peve upe pyhare pukukue, ha ohasa rire pe Jordan, ohasa Bitron pukukue ha oñuahẽ hikuái Mahanaímpe. 30 Ha Joab avei ojevy ha nomuñavéi Abnerpe ha ombyatypa hetãyguakuérape oipapa haña ichupekuéra, David rembiguáikuéra apytégui noĩvéi 19 kuimba'e ha Asael. 31 Ha David rembiguáikuéra ojuka Bejamingua ha Abner reheguáva apytégui 360 kuimba'e. 32 Upéi Joab ojapyhyuka Asael retekue, ha oñotý hikuái itúva tyvype, Belénpe. Ha Joab, iñirũnguéra ndive, uguata pyhare pukukue ha ko'ẽmbávo oñuahẽ hikuái Hebrónpe.

2 Samuel 3

1 Saul rogayguakuéra ha David rogayguakuéra oñorairõ are oñondive, David katu oñemombareteve ohóvo, Saul rogayguakuéra katu ikangyve ohóvo. 2 Ko'ã David ra'ykuéra onace Hebrónpe: Pe ijypykue Amnon, péva Ahinoam, Jizreelguágui; 3 Pe mokõiha Quileab, péva Abigail memby, Nabal pe Carmelgua rembirekore; pe mbohapyha, Absalon, Maaca memby, péva Talmai, Gesur retã ruvicha rajy; 4 Pe 4-ha Adonías, péva Hagit memby; pe 5-ha Sefatías, péva Abital memby; 5 Pe 6-ha Itream, péva Eglá memby; Eglá avei David rembireko. Ko'áva onaceva'ekue Davidpe guarã, Hebrónpe. 6 Saul rogayguakuéra oñorairõ aja David rogayguakuéra ndive, Abner oñeha'ambaite Saul rogayguakuéra rehehápe. 7 Saul oguerékova'ekue peteĩ ikuña okára hérava Rispa, Aja membyre; ha Isboset he'i Abnerpe: Ma'erãiko reiko che ru kuñakue ndive. 8 Ha Abner ipochyeterẽi Isboset he'iva'ekue rehe, ha he'i: Chéiko Judayguakuéra rymba jagua mba'e. Che aipytyvõ ko árape nde ru Saul rógape, ipehẽnguekuéra ha iñangirũnguérape, ha noromoĩrikuri David pópe. Ha ndépa reityta cheári ko kuña kóva angaipa. 9 Nãnderuete tachehavira, che Abner, naipytyvõĩ ramo ko ára guive Davidpe ha ajapopáta David rehehápe opaite mba'e Nãnderuete voi oprometeva'ekue guive he'ivo: 10 Aityta Saul ha iñemoñarenguéra Israel retã ruvicha guapyhágui ha amboguapýta Davidpe Israel ha Juda retã ruvicha guapyhápe, ha'e oisãmbyhy haña Dan guive Beerséba peve. 11 Ha Isboset ndaikatúi ombohovaive Abnerpe, okyhyjégui ichugui. 12 Upémaramo Abner omondo ñe'ẽ rerahahára David rendápe, he'iukávo ichupe: Máva mba'épa ko tetã. Ha he'iveva'erã avei ichupe: Eiko chendive peteĩ ñe'ẽme, ha che po oita nendive opaite Israel tríbu opyta haña nde poguýpe. 13 Upérõ David he'iuka ichupe: Iporã, jaikóta peteĩ ñe'ẽme, peteĩ mba'e ajerure ndéve: Ani reju cherechávo regueru'ỹre chéve Mical, Saul rajýpe. 14 Ko'ã mba'e rire David omondo ñe'ẽ rerahahára Isboset, Saul ra'y rendápe, ha he'iuka ichupe: Eme'ẽ jevy chéve che rembireko Mical, amendava'ekue hese 100 Filisteaygua pire'i rehe. 15 Upémaramo Isboset oipe'auka Micálpe, iména Paltiel, Lais ra'ygui. 16 Ha iména oho hendive, hasẽ ohóvo hapykuéri Bahurim peve. Ha he'i ichupe Abner: Tereho, ha ejevy. Ha upémaramo ha'e ojevy. 17 Ha Abner oñemongeta Israel karai ancianokuéra ndive, ha he'i: Heta árama peipota David oiko tetã ruvicha ramo pendeári. 18 Ko'ãga pejapo katu avei Nãnderuete he'imava'ekue: Che rembiguái David po rupi asalváta che retã Israel Filisteaygua poguýgui, ha mayma hese ija'e'ỹva pógui. 19 Abner oñe'ẽ avei Benjaminguakuérape; ha upéi ha'e voi oho Hebrónpe omombe'upa haña Davidpe Israelgua ha Benjamin rogayguakuéra opytaseha avei David poguýpe. 20 Abner oúvo David rendápe Hebrónpe, ha 20 kuimba'e hendive; David ojapo karuguasu Abner ha hendive ouva'ekuépe guarã. 21 Ha Abner he'i Davidpe: Che apu'ãta ha aháta ambyaty haña che jára retã ruvichápe guarã opaite Israelguakuérape, oiko haña hikuái nendive peteĩ ñe'ẽme ha nde reiko haña hetã ruvichaguasu ramo ha reisãmbyhy haña nde py'apy oñandu háicha. Upéi David omondo Abnerpe, ha ha'e oho py'aguapýpe. 22 Upéramo David rembiguaikuéra ojevy Joab ndive ñorairõhágui ha ogueru hikuái hetaiterei mba'e oipe'amava'ekue hese ija'e'ỹvagui. Ha Abner noĩvéima David ndive Hebrónpe, omondomagui ichupe, ha ha'e oho py'aguapy reheve. 23 Ha Joab oñuahẽ rire opaite iñirũnguéra ndive oñemomarandu ichupe: Abner, Ner ra'y, oúkuri tetã ruvicha rendápe, ha ha'e omondo jevy ichupe, ha oho jevy py'aguapy reheve. 24 Upéramo Joab ou tetã ruvicha rendápe ha he'i ichupe: Mba'éiko rejapóra'e. Péina, Abner ou ne rendápe. Ha mba'érehe piko reheja oho jevy. 25 Nde reikuaa porã Abner, Ner ra'y, oúnte nembotavy haña ha oikuaa hañuante rejapóva guive. 26 Ha Joab osẽ rire David rendágui, omondo ñemi ñe'ẽ rerahahára Abner rapykuéri, ha ogueru jevy ichupe Sira ykuágui, David oikuaa'ỹ rehe. 27 Ha Abner oñuahẽ jevývo Hebrónpe, Joab ogueraha ichupe táva rokẽguasu ryepýpe oñe'ẽ ñemíta ramoguáicha hendive; ha upépe ojuka ichupe, oikutúvo hyépe, péicha omyengovia haña ichupe ojuka haguére ityvýra Asaelpe. 28 David oikuaávo ko'ã mba'e, he'i: Che ánga ipotĩ ha che retã avei, Abner, Ner ra'y ruguykuégui, Nãnderuete renondépe opaite árape. 29 To'a Joab akã, ha mayma itúva rogayguakuéra ári, ha opaite ára Joab rogayguakuéra apytépe toĩ mba'asy, tuguy syry, ai ñarõ (lépra), heta toguata yvyra po'i rehe, tomano kyse pukúpe ha ñembyahýgui. 30 Joab ha Abisai ojukágui Abnerpe, ha'e ojuka haguére Asael, ipehẽnguepe Gabaon ñorairõháme. 31 Upémaramo David he'i Joábpe ha mayma tetáygua hendive oĩvape: Pemondoro pende aokuéra, ha pemonde ao hũ ha peñemomba'embyasy Abner omano haguére. Ha pe tetã ruvicha David oho Abner re'õngue oĩháme (oñotý haña). 32 Ha oñotý hikuái Abnerpe Hebrónpe; ha tetã ruvicha hatã ojahe'ó Abner

tyvy ypýpe; ha ojahe'ó avei mayma tetäyguakuéra. 33 Ha tetã ruvicha oñe'ẽ ñembyasyvo Abner rehe, ha he'i: Mba'érehe piko Abner omano, tekove ñaña omano háicha. 34 Nderejepokuái ni nderejepykuái cadénape ; re'a ningo umi kuimba'e ñaña ho'a háicha. Ha opaite tetäyguakuéra oguerojahe'ó jevy ichupe. 35 Upéramo mayma tetäyguakuéra ou David rendápe ha he'i ichupe okaru haña, ohasa mboyve pe ára. David katu ome'ẽ iñe'ẽ he'ívo ichupekuéra: Ñanderuete tachehávira ha tombojo'ave avei, che ha'u ramo pan térã oimeraẽ mba'e oike mboyve pe kuarahy. 36 Mayma tetäyguakuéra ohendúvo ko'ã mba'e oguerohory hikuái; ha tetã ruvicha ojapóva guive ho'a porã hetäyguakuéra resa renondépe. 37 Ha mayma hetäyguakuéra ha Israelgua oikuaa porã pe árape, tetã ruvicha ndojukaukaiva'ekue Abner, Ner ra'ype. 38 Ha tetã ruvicha he'i avei hembiguaikuérape: Ndapeikuaái piko peteĩ mburuvicha tuicháva ho'a hague ko árape Israel retãme. 39 Ha chekangy gueteri ko árape, jepémo ajeporavóma tetã ruvicha ramo; ha ã kuimba'e, Sarvia membykuéra, chéve guarã imbareteiterei; upévore Ñanderuete tomyengovia hembiapo vaikue, iñañaiterei haguére.

2 Samuel 4

1 Isboset, Saul ra'y, oikuaávo ojejuka hague Abner Hebrónpe, ipo ikangy ichugui, ha Israelguakuéra okyhyjepa avei. 2 Ha Saul ra'y oguereko mokõi kuimba'e, mondaha atykuéra ruvicha, peteĩ héra Baana, ha ambue Recab, Rimon Beerotgua ra'y, Benjamin ñemoñarenguéra reheguáva; Beerot ojepapa avei Benjamin tríbupe . 3 Ko'ã Beerotgua okañyva'ekue hikuái Gitaímpe, ha oiko upépe mbohupa ramo ko ára peve. 4 Ha Jonatan, Saul ra'y, ita'ýra peteĩ ipy karëva. Ha'e oguereko ramo 5 año oñuahẽ ñe'ẽ rerahára omombe'úvo Saul ha Jonatan omano hague, herekua ohupi ichupe ha okañy pya'eitereígui ha'e ho'a ichugui hape mitã opyta ikarẽ, hérakuri Mefibóset. 5 Ko'ã Rimon, Beerotgua ra'ykuéra, Recab ha Baana, oho pe ára hakuve jave ha oike Isboset rógape, ha'e oke aja asajekuépe iкотýpe. 6 Ha pe kuña oñangarekóva Isboset róga okẽ rehe omopotĩ jave trígo , opyta oke avei; ha péicha rupi Recab ha Baana ityke'ýra oike hikuái ñemiháme hogapýpe. 7 Ha oikévo hikuái hogapýpe, Isboset oke jave hupápe, iкотýpe, ojuka ichupe hikuái, oakã'ó ha ogueraha iñakãngue, ha okañy hikuái pyhare pukukue pe Araba rape rehe. 8 Ha ogueru hikuái Isboset akãngue Davidpe, Hebrónpe, ha he'i hikuái tetã ruvichápe: Péina ápe Isboset akãngue, Saul nderehe ija'e'ýva ra'yre, ha'e ndejukaseteva'ekue; Ñanderuete katu oñangareko ore retã ruvicha rehe, ha omyengovia Saul rembiapo vai hekove ha iñemoñare rekovépe. 9 Ha David oñe'ẽ jevy Recab ha ityke'ýra Baanápe, Rimon Beerotgua ra'ykuérape, he'ívo: Ñanderuete rekovére, Ha'e voi oguenohëva che ánga opaite jepy'apýgui. 10 Ourõguare peteĩ ñe'ẽ rerahára ha he'i chéve: Péina Saul omanóma, oimo'ãgui ogueruha chéve mba'eporã chembovy'átava, che katu ajapyhy ha ajukauka ichupe Siclágpe, ha'e oha'ārõ ramojepe pe ñe'ẽ rerahára rembiapo repy. 11 Ko'yteve ajapóta ko'ágã penderehe, peẽ tekove vai, pejukava'ekue peteĩ kuimba'e potĩme hógape, oke jave hupápe. Péva rehe piko che ndajeruremo'ãi huguykue pende pógui, ha ndapoipe'amo'ãi yvy árigui. 12 Upémaramo David he'i hembiguaikuérape ojuka haña ichupekuéra ha omano rire oikytĩ ichuguikuéra mokõive ipo ha ipy, ha omosãingo Hebron yenda yke rehe. Upéi ogueraha Isboset akãngue ha oñotỹ Abner tyvýpe, Hebrónpe.

2 Samuel 5

1 Uperire opaite Israel tríbu ou David rendápe Hebrónpe ha oñe'ẽ hikuái hendive, ha he'i ichupe: Roĩ ko'ápe, ore ningo ne kangue ha nde ro'ó. 2 Kueheve árama voi, Saul oresãmbyhyvo gueteri, nde voi regueraha Israel retäyguakuéra ñorairõme ha regueru jevy. Ko'yteve katu Ñanderuete he'íkuri ndéve: Nde reñangarekova'erã che retã Israel rehe, ha ndetaha Israel retã ruvicha. 3 Péicha opaite Israel karai ancianokuéra oñe'ẽ tetã ruvichápe, Hebrónpe, ha tetã ruvicha David oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme hendivekuéra Hebrónpe Ñanderuete renondépe; péicha omoĩ hikuái avei Davidpe tetã ruvicha ramo opaite Israel tríbu ári. 4 David oguererekókuri 30 año oñepyrũ ramoguare oisãmbyhy, ha oisãmbyhy 40 año pukukue tetã ruvicha ramo. 5 Hebrónpe David oisãmbyhy Juda ári 7 año ha 6 jasy, ha Jerusalénpe 33 año opaite Israel ha Juda ári. 6 Upérõ tetã ruvicha iñirũnguéra ndive oho Jerusalénpe oikohápe gueteri umi Jebusgua; ha'ekuéra katu oñe'ẽ Davidpe ha he'i: Nde ndereikemo'ãi ko táva kóvape, hesatũva ha ikarëva jepe nemosëta ko táva kóvagui. 7 David katu omoĩ Sion ipoguýpe ha péva rire oñembohéra David táva. 8 Ha David

he'i pe árape: Mávapa ojupise yrape itakuaguasu rehegua rupi ojuka haña Jébusgua ikarẽ ha hesatũvape, umíva ningo ndacherayhuite voi. Pévaguí oje'e: Hesatũ ha ikarẽva ndoikeiva'erã ógape. 9 Ha David opyta oiko haña Siõnpe (Jerusalénpe) ha omongora porãve gueteri pe táva, upévaguí oñembohéra David táva ha omopu'ã pu'ãve ijerekue rupi Milo guive hyepy gotyove. 10 Ha David oñakãrapu'ã pu'ãve ha oñembotuicha tuichave ohóvo, Ñanderuete; pe yvaga atykuéra Jára oĩgui hendive. 11 Hiram, Tíro retã ruvicha, omondo avei hemimondo David rendápe, omba'apokuaáva yvyra ha ita rehe omopu'ã haña David rogarã, ha avei umi oguerúva cédro. 12 Ha David ohechakuaa Ñanderuete omoĩ hatãmaha ichupe Israel retã ruvicha guapyhápe ha ombotuichamaha ichupe hetã Israel rehehápe. 13 Ha David ova rire Hebróngui Jerusalénpe omenda jevy ambue kuñakuéra rehe ha oñemokuña hetave avei, upéicha onaceve ita'ýra ha itajyrakuéra. 14 Ko'ã mitã onace ichupe ġuarã: Samúa, Sobab, Natan, Salomon, 15 Ibhar, Elisúa, Nefeg, Jafía, 16 Elisama, Eliada ha Elifélet. 17 Filisteayguakuéra ohendúvo ojeporavo hague Davidpe tetã ruvicha ramo opaite Israel tríbu ári, ha'ekuéra oñembyaty ojeity haña David ári, ha'e ohendúvo péva oguejy itáva oñemongora haguégui, 18 Ha Filisteayguakuéra ou oñemyasãi Refain yvypépe (ñuguasúpe). 19 Upéramo David omba'eporandu Ñanderuetepe, ha he'i: Ajeitytapa Filisteayguakuéra ári ha remoĩtapa ichupekuéra che pópe. Ha Ñanderuete he'i Davidpe: Tereho, añetehápe Che amoĩta Filisteayguakuérape nde pópe. 20 Ha David ou Baalperazímpe, ha upépe David ipu'aka hesekuéra, ha he'i: Ysry pochýicha Ñanderuete ogueraha cherehe ija'e'ývape che renondégui. Upépare ombohéra pe tenda pévape Baalperazim. 21 Filisteayguakuéra oheja upépe ijára gua'u ra'ãnga, umía David ha iñirũnguéra oguerahapa. 22 Filisteayguakuéra ou jevývo katu, ha oñemyasãi Refain yvypépe. 23 Ha David omba'eporandu jevy Ñanderuetepe. Ha'e he'ichupe: Aní rejupítei henonderãme, ejere katu ha ejeity hi'arikuéra hapykuégui. 24 Ha rehendúvo ku oguatáva py ryapúicha umi yvyra ru'ãme, upérõ ejeity hi'arikuéra; pende Ruete voi osẽta ne renonderãme ojuka haña Filisteayguakuérape. 25 Ha David ojaopapa, Ñanderuete he'i haguéicha ichupe; ha ojuka Filisteayguakuérape Geba guive oġuahẽ meve Gezer peve.

2 Samuel 6

1 Ha David oiporavo Israel apytégui 30.000 kuimba'e. 2 Ha David opu'ã oho haña Baala, Juda peguápe, opaite hetãyguakuéra ndive ogueru haña upégui Ñanderuete karameña, oñehenoiháme yvaga atykuéra Jára rerape, pe oikóva querubinkuéra pa'ũme. 3 Omoĩ hikuái Ñanderuete karameña peteĩ cárro pyahúpe, ha ogueraha hikuái Abinadab rógagui, oĩva cérro rembe'ýpe: Ha Uza ha Ahío, Abinadab ra'ykuéra, omboguata pe cárro pyahu. 4 Péicha ogueraha hikuái Ñanderuete karameña Abinadab rógagui, oĩva pe cérro rembe'ýpe, Uza oguata pe cárro ykére ha Ahío oho pe karameña renonderãme. 5 Ha David ha opaite Israelguakuéra rogaygua ojeroky joa Ñanderuete renondépe opaichagua mba'epu reheve: Ára, mbaraka, mba'e parará, mimby ha platillokuéra reheve. 6 Ha oġuahẽvo hikuái Nacon kokue ypýpe, Uza oipyso ipo Ñanderuete karameña rehe ojoko haña, umi guéi oñepysãngágui. 7 Ha Ñanderuete pochy hendy Uza rehe, ha upepete ombohasyete ichupe, ha ho'ávo, omano Ñanderuete karameña ykére, opoko haguére pe karameña rehe, (pa'ikuérante ikatúva opoko). 8 Ha David oñembyasyete Ñanderuete ojuka haguére Uzápe, ha ombohéra pe yvy pehẽngue Perez-Uza (he'ise ñenupã), ko ára peve. 9 Ha David okyhyje Ñanderuetepe pe árape ha he'i: Mba'éichapa amoġuahẽne Ñanderuete karameña Jerusalénpe. 10 Upéicharupi David ndoguerusevéi Ñanderuete karameña itávape ha oguerahauka Obed-edom rógape, ha'e ningo peteĩ Gatgua. 11 Ha Ñanderuete karameña opyta Obed-edom peteĩ Gatgua rógape mbohapy jasy, upépare Ñanderuete ohovasa Obed-edompe ha hogayguakuérape. 12 Oñemombe'u tetã ruvicha Davidpe, oje'évo ichupe: Ñanderuete tuicha ohovasa Obed-edom rogayguakuérape ha opaite oguerékóva guive, Ñanderuete karameña rupi. Upémaramo David oho, ha ogueru vy'apópe Ñanderuete karameña Obed-edom rógagui David távape. 13 Ha Ñanderuete karameña ojegerahamimi rire, 6 páso, David oikuave'ẽ peteĩ tóro ha peteĩ tóro ra'yrsu oñemongyrapyréva, 14 ha David ojeroky imbaretekue ome'ẽ háicha Ñanderuete renondépe; ha oñemonde ao jeguaka (efod) pa'i omondévape ojeapopyréva líno inimbógui. 15 Ha péicha David ha opaite Israelguakuéra ogueraha Ñanderuete karameña vy'apópe ha turu púpe. 16 Ha Ñanderuete karameña oġuahẽvo David távape, péina Mical, Saul rajy, oma'ẽ peteĩ hovetã guive, ha ohecha tetã ruvicha Davidpe opopo ha ojerokyhána Ñanderuete karameña renondépe; ha Mical omboyke ichupe ipy'apýpe. 17 Upéi omoinge hikuái

Ñanderuete karamegua hendaçuáme peteĩ óga aoguiguápe David omopu'ãukava'ekue; ha David oikuave'ẽ kuave'ẽmby ojehapypáva ha heta ambue kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva Ñanderuete renondépe. 18 Ha David oikuave'ẽmbávo kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva, ohovasa hetãyguakuérape Ñanderuete rérape. 19 Ha ome'ẽ opaite Israelguápe, kuimba'e ha kuñakuérape, peteĩteĩme peteĩ pan , so'õ pehẽngue ha pan he'ẽ parral' aguiguaréva. Uperire tetãyguakuéra peteĩteĩva oho jevy hógape. 20 Upéi ojevy avei David omomaiteĩ haña hogayguakuérape; ha Mical osẽ ojejohu haña hendive, ha he'i: Mba'eichaitépa opyta porã ko árape Israel retã ruvicha oñemboi rire umi hembiguái kuñakuéra rovake, ojapo háicha umi kuimba'e otĩ'ỹva. 21 Upéramo David he'i Micálpe: Ñanderuete renondépe ajapo, cheporavova'ekue chererohoryvégui nde rúgui ha mayma nde rogayguágui, chemoingo haña mburuvichaguasu ramo Ñanderuete retã, Israel ári, upéicharupi ajeroky Ñanderuete renondépe. 22 Ha ko'yteve añemomiríveta ko ára kóvaguí, ha nde resápe che ndaha'etí ramojepe mba'eve; umi tembiguái kuñáva renondépe umi nde reñe'ẽvaiha rehe, chembotuicha ningo hikuái. 23 Ha Mical, Saul rai, araka'eve naimembýi omanoha ára peve.

2 Samuel 7

1 Pe tetã ruvicha oiko riréma hógape, Ñanderuete ome'ẽ ichupe pytu'u mayma hese ija'e'ỹvaguí. 2 Tetã ruvicha he'i proféta Natánpe: Ema'ẽmína, che aiko peteĩ óga yvyra cedroguiguávape ha Ñanderuete karamegua oñemo'ã aosãingo kupépe. 3 Ha Natan he'i tetã ruvichápe: Tereho katu, ha ejapo mayma oĩva nde py'apýpe, Ñanderuete oĩ nendive. 4 Upe pyharépe katu Ñanderuete oñe'ẽ Natánpe, ha he'i ichupe: 5 Tereho ha ere che rembiguái Davidpe: Péicha he'i pende Ruete: Nde piko remopu'ãse óga Che aiko haña. 6 Añetehápe ndaikói ogapýpe, anohẽ guive Israel ñemoñarenguérape Egípto retãgui ko ára kóva peve, aikónte óga aoguiguápe pe karamegua oĩháme. 7 Ha aiko aja pukukue Israel ñemoñarenguéra ndive, Che piko ha'e ichupekuéra ha che retãyguá oisãmbyhývape: Mba'érepa neremopu'ãi chéve óga cédro yvyraguiguáva. 8 Ko'ãga, ere che rembiguái Davidpe: Péicha he'i pende Ruete: Che rojapyhýma ovecha atýgui, reiko haña Israel retã ruvicha ramo. 9 Ha aĩ nendive mamõ nde reikoha rupi, ha ne renondépe ahundipa mayma nderehe ija'e'ỹvape ha ambotuicha nde rera tetã ruvichaguasuetéicha. 10 Ha Che amoĩta avei che retã Israelpe hendaçuáme oiko haña imba'eteépe, araka'eve ndojererovamo'ãvéima, anivéma haña tekove ñaña oguereko asy ichupe, iñepyrũrõ guaréicha ha 11 amoĩha ára guive mbojovakehára che retã Israel ári; ndéve katu ame'ẽta pytu'u umi nderehe ija'e'ỹvaguí, upévare Che aikuaauka ndéve, Che amopu'ãtaha ndéve nde rogarã. 12 Ha nde ára paha oñuahẽvo rekéta (remanóta) nde rukuéra ndive, ha Che amopu'ãta nde rire peteĩ ne ñemoñaréva, osẽtava nde retégui, 13 ha'e omopu'ãta che rérape guarã peteĩ óga ha che amohenda porãta ichupe tapia guarã Israel retã ruvicha guapyhápe. 14 Chéta Itúva, ha ha'éta che ra'y, ha ha'e hembiaipo vai ramo Che ainupãta ichupe kuimba'ekuéra yvyra po'ípe ha kuimba'e ra'ykuéra tukumbópe. 15 Che poriahuvereko katu namboykemo'ãi ichugui, amboyke haguéicha Saúlgui, ha aipe'ava'ekue ichupe, romoĩ haña hendaguépe. 16 Ha nde róga oñemoĩ hatãta ha reikóta ne retã ári mburuvichaguasu ramo ha ndojepe'amo'ãvéima ára pahaite peve ne mburuvicha reko. 17 Ko'ã ñe'ẽ ha ko'ã techapáy (vision) oñeme'ẽ háicha ichupe, upeichaite Natan ombohasa jevy Davidpe. 18 Upérõ tetã ruvicha David oiko pe óga jojohuhápe ha oñemoĩ Ñanderuete renondépe, ha he'i: Ore Ruete, che Jaratee, mávapa che, ha mba'épa che rogayguakuéra, nde chereru haña ápeve. 19 Ha jepevérõ, ha'etẽnte ndéve imichĩetereĩha ko'ã mba'e Nde reñe'ẽ avei ne rembiguái rogaygua renonderã rehe. Péicha voi ningo pe mborayhu rerekóva yvy ariguakuéra ndive. 20 Ha mba'épa David ikatu ombojoapyve oñe'ẽve haña nendive. Nde reikuaa porã voi ne rembiguáipe, che Jaratee. 21 Ko'ã mba'eguasueta rejapóva ne ñe'ẽ rupi, ha nde py'a oñandu háicha, reikuaaukávõ ko'ã mba'e ne rembiguáipe. 22 Upéicha Nde, ore Ruete, ndetuicha tuichave rehóvo ndaiporigui Ndeichagua, ndaiporigui Jára añeteguáva ndaha'etí ramo Nde, rohendu háicha ore apysa rupi. 23 Ha mávapa ojogua ne retã Israelpe, tetã ijojaha'ỹva yvy apére. Nde voi, ore Ruete, reiporavo Israelpe ne retã ramo ha reme'ẽ ichupe nde rera rejapo haña tuicha mba'e hesa renondépe, ha tembiapo iporãitáva ko yvy tuichakuépe, rehayhúgui ne retãme renohẽva'ekue Egíptogui ne mba'e ramo, ambue tetãnguéra apytégui ha ijára gua'úgui. 24 Nde remoingo ne retã Israel, ne retã tee ramo opaite árape guarã, ha Nde, che Jára, reiko ichupekuéra Ituvatee ramo. 25 Ko'ágã, che Jára, emoañete opaite árape ne ñe'ẽ ereva'ekue ne rembiguái ha hogayguakuéra rehe, ha ejapo ere hagueichaite.

26 Ha nde réra toñembotuichaite opaite árape, ha toje'e: Yvága atykuéra Jára oiko avei Israel Jára ramo; ha ne rembiguái David róga toiko opaite árape ne renondépe. 27 Nde voi, yvága atykuéra Jára, ha Israel Jára, reikuaauka ne rembiguái apysápe, erévo: Che amopu'áta nde rogarã. Ko'ã mba'e rupi ne rembiguái ojohu py'aguasu ipy'apýpe, ojerure haña ko'ã mba'e ne renondépe. 28 Péina Nde voi ore Jára, ore Ruete, ha Nde remoañete ne ñe'ê, reprometégui ne rembiguáipe. 29 Ajerure ndéve rehovasa haña ne rembiguái rogayguakuérape, oiko haña ne renondépe opaite árape, Nde voi erégui ore Ruete, ha nde jehovasa rupi ne rembiguái róga ojevhasáta opaite árape.

2 Samuel 8

1 Ko'ã mba'e rire David ombopoguy Filisteayguakuérape, péicha ha'ekuéra ohundi pu'akaguasu oguerékova'ekue ambue tetanguéra ári ha oipe'a pe tavaguasu Filistayguakuéra pógui. 2 Ipu'aka rire avei Moabguakuéra rehe, omoñenouka ichupekuéra yvýpe. Upéi oha'ã umi oñenóvape peteĩ inimbópe imétróicha, ha umi ojohúva guive cáda mokõi inimbo pukukuépe, ojukaite ha umi ojohúva cáda mbohapyha inimbo pukukuépe oheja oikove haña; ha ko'ã Moabgua hembýva oiko David rembiguái ramo ha opagava'erã impuéstó Davidpe guarã. 3 David ipu'aka avei Hadadézer rehe, Rehob ra'y, Soba retã ruvicha, ha'e ohóvo oñemomba'e jevy haña hetã rehe, opytáva pe Éufrates ysyry rembe'ýpe. 4 Ha David ogueru ijapytégui 1700 kavaju arigua, ha 20.000 kuimba'e yvy rupigua; ha David oikytũkapa ñorairõ cárro kavaju retyma rajygue ohejánte ohungauka'yre ichupe guarã umi kavaju oikotevéva 100 cárrope guarãnte. 5 Ha Damáscogui ou Siriayguakuéra oipytyvõ haña Hadad-ézer, Soba retã ruvichápe; David katu ojuka Siriayguakuéra apytégui 22.000 kuimba'épe. 6 Upéi David omoĩ isoldádo aty Damáscope oñangareko haña Síría rehe, ha umi Siriaygua oiko David rembiguái ramo ha opaga va'erã ichupe impuéstó. Ha Ñanderuete ome'ê Davidpe ipu'aka ombopoguypa haña mamó ohoha rupi. 7 Ha David ogueraha Jerusalénpe umi tete mo'ãha oroguiguáva Hadad-ézer rembiguakuéra oiporuva'ekue. 8 Upéicha avei Beta ha Berotaígui, Hadad-ézer tavakuérargui, David ojapyhy hetaiterei brónce. 9 Upérõ Toi, Hamat retã ruvicha, ohendúvo David ipu'akapa hague Hadad-ézer soldádo aty rehe, 10 Toi omondo ita'yra Jorámpe, tetã ruvicha David rendápe, omomaitei haña ichupe py'aguapy reheve ha ohovasa haña ichupe, oñorairõ haguére Hadad-ézer ndive ha ipu'aka haguére hese; Toi voi Hadad-ézer rehe ija'e'yva ha Joram ogueraha ipópe jopói ramo tembiporu pláta, oro ha bronceguiguáva. 11 Ko'ã mba'e tetã ruvicha David omboyke Ñanderuetepe guarã, omboyke haguéichama avei opaite ambue pláta ha oro umi tetã ombopoguyva'ekuégui: 12 Siriayguágui, Moabguágui, Amonguágui, Filisteayguágui, Amalecguágui ha umi mba'e ojepe'ava'ekue Hada-ézer, Rehob ra'y, Soba retã ruvichágui. 13 David réra oñemohera kãguasuve ohóvo ha'e ou jevývo Síría ñorairõgui. Omosarambi avei Edomguakuérape, ojukávo 18.000 kuimba'épe ijapytégui pe juky vällepe. 14 Ha omoĩ isoldádo aty oñangareko haña opaite Edom retã tuichakue rehe, ha upéicha Edomguakuéra oiko avei David rembiguái ramo. Ñanderuete ome'ëgui Davidpe pu'aka ombopoguy haña mamó ohoha rupi. 15 Ha David oisãmyhy opaite Israel tríbupe, ha ha'e oñangareko oĩ haña justícia ha ñembojovake hekoite peguáva Israel retãme. 16 Joab, Sarvia memby, oiko isoldádo aty ruvichaguasu ramo ha Josafat, Ahilud ra'y, oiko ñorairõ haihára ramo, 17 Sadoc, Ahitub ra'y, ha Ahimélec, Abiatar ra'y, oiko pa'ikuéra ramo; Seraia kuatia haihára ramo; 18 Benaiahu, Joiada ra'y, omoĩ Ceretgua ha Peletguakuéra ári, oñangarekovahína David rekovére; ha David ra'ykuéra oiko avei pa'ikuéra ramo.

2 Samuel 9

1 Ha David oporandu: Hemby piko peteĩ Saul rogaygua, aiporiahuvereko haña ichupe Jonatan rayhupápe. 2 Ha oiko peteĩ tembiguái Saul rogaygua, hérava Siba, upévape oñehenói ou haña David rendápe. Ha tetã ruvicha David oporandu ichupe: Nde piko Siba. Ha ha'e he'i: Che ha'e, ne rembiguái. 3 Upérõ tetã ruvicha oporandu ichupe: Hemby gueteri piko Saul rogayguáva, ahechauka haña ichupe Ñanderuete poriahuvereko. Ha Siba he'i tetã ruvichápe: Hemby gueteri peteĩ Jonatan ra'y, oguata'yva. 4 Upéramo tetã ruvicha oporandu ichupe: Mamópa oime. Ha Siba he'i jevy tetã ruvichápe oime Maquir, Amiel ra'y rógape, Lodebar távape. 5 Upéramo tetã ruvicha David omondo ipiári ogueru haña ichupe Maquir, Amiel ra'y rógagui, Lodebar távagui. 6 Ha Mefibóset, Jonatan ra'y, Saul ra'yre, ou

David rendápe, ojeity hováre yvýpe omomba'e haḡua Davídpe. Ha David he'i: Mefibóset. Ha ha'e he'i: Na'ápe aĩ, ne rembiguái. 7 Ha David he'i ichupe: Ani rekyhyjétei, che añetehápe roiporiahuverekóta nde ru Jonatan rayhupápe, ha ame'ẽmbáta ndéve nde ru Saul yvy; ha nde katu tapiáite rekarúta che mesápe . 8 Ha'e oñakãityhápe he'i: Máva piko che, ne rembiguái, rema'ẽ haḡua peteĩ cheichagua jagua re'õngue rehe. 9 Upéramo tetã ruvicha ohenói Siba, Saul rembiguaikuépe, ha he'i ichupe: Opaite Saul ha hogaygua mba'ekue guíve che ame'ẽmba nde jára ra'yépe. 10 Nde katu remba'apóta ijyvy rehe, nde ra'y ha ne rembiguaikuéra ndive, ha reñangarekóta imba'ekue rehe ikatu haḡuáicha nde jára ra'y oguereko tembi'u ho'u haḡua; ha Mefibóset, nde jára ra'yre okarúta tapiáite che mesápe . Ha Siba oguereko 15 ta'yra ha 20 tembiguái. 11 Ha Siba he'i jevy tetã ruvichápe: Opaite mba'e nde ere hagueichaite ne rembiguáipe, ajapopáta katuete. Upérõ tetã ruvicha he'i jevy: Mefibóset katu okarúta che mesápe , peteĩ tetã ruvicha ra'ytee ramoguáicha. 12 Ha Mefibóset ita'yrami peteĩ, hérava Mica. Ha Siba pehẽnguekuéra ha hogayguakuéra opyta Mefibóset rembiguái ramo. 13 Ha oiko Mefibóset Jerusalénpe, tapiáite okaru tetã ruvicha mesápe ; ha ipy mokõivéva ndikatúi omongu'e.

2 Samuel 10

1 Ko'ã mba'e rire, omano Nahas, Amongua retã ruvicha, ha hendaguépe opyta ita'yra Hanun. 2 Ha David he'i: Che aiporiahuverekóta Hanun, Nahas ra'yépe, itúva ojapo haguéicha cherehe, ha David omondo hembiguaikuérape omoangapyhy haḡua ichupe itúva ñemano rehe. Ha David rembiguaikuéra oḡuahẽvo Amon ñemoñarenguéra rendápe; 3 umi Amon ñemoñare ruvicha'i he'i hetã ruvicha Hanúnpe: Hi'ãpa ndéve David ombou umívape ombotuicha haḡua nde rúpe ha nemoangapyhy haḡua. David oiméne ombou hembiguaikuéra ne rendápe ohecha ha oikuaapa haḡuánte ko tavapy kóva ohundi haḡua. 4 Upéramo Hanun oapresa David rembiguaikuérape omoperõ haḡua hendyva mbyte peve, ha oikytĩ ijao mbyte rupi hevi ro'o peve ha omondo jevy ichupekuéra. 5 Ha'ekuéra omombe'uka ko'ã mba'e Davídpe, otĩgui noḡuahēséi hendápe, upévare tetã ruvicha he'iuka ichupekuéra: Pepyta Jericópe okakuaa jevy peve pene rendyva, ha uperire ae peju jevy che rendápe. 6 Ha Amon ñemoñarenguéra ohechakuaáma ramo David ndaija'eveimaha hesekuéra, omondo ojokuái haḡua mba'erepy rehe umi Siriayguápe oĩva Bet-rehob ha Sobápe, 20.000 kuimba'e yvy rupigua; ha Maaca retã ruvichágui 1.000 kuimba'e; ha Tóbgui 12.000 kuimba'e. 7 David ohendúvo ko'ã mba'e, omondo Joábpe opaite isoldadokuéra ipy'aguasúva ndive. 8 Ha Amon ñemoñarenguéra osẽ ha oñemoĩ oñorãirõ haḡua itavaguasu rokẽ ypýpe, ha umi Siriaygua oikóva Sobápe, Rehóbpe, Tóbpe ha Maacápe, oñemohenda ñúme. 9 Ha Joab ohechávo oñorãirõtaha henondéguio ha hapykuéguio, oiporavo opaite Israelgua ipy'aguasuvéva, ha oñemoĩ ojeity haḡuáicha Siriayguakuéra ári. 10 Ha pe soldádo aty hembýva omoĩmba ityvýra Abisai poguýpe ojeity haḡua Amon ñemoñarenguéra ári. 11 Upéi Joab he'i Abisaípe: Umi Siriaygua imbareteve ramo chehegui, eju chepytyvõ haḡua; ha Amon ñemoñarenguéra imbareteve ramo ndehegui che roipytyvõta. 12 Eñemombaretéke ha ñañeha'ãmbaitéke ñane retã rehehápe ha Ñanderuete táva rehehápe; Ñanderuete tojapo ichupe iporãve háicha. 13 Joab ha hetãygua hendive oĩva oho ojeity haḡua Siriayguakuéra ári; ha'ekuéra katu okañy henonderãgui. 14 Amon ñemoñarenguéra ohechávo umi Siriaygua okañymbamaha, ha'ekuéra okañy avei Abisai renonderãgui, ha oikepa itavapýpe oñemo'ã haḡua. Ha Joab oheja Amon ñemoñarenguéra ha ojevy Jerusalénpe. 15 Umi Siriaygua ohecha vove Israelgua ipu'aka hague hesekuéra oñembyaty jevy. 16 Ha Hadad-ézer omondo ogueruka haḡua umi Siriaygua oikóva Éufrates mboypýri; ha Sobac, isoldádo ruvicha ou isoldádo aty reheve Helámpe, ha oñemoĩ Hadad-ézer soldádo ruvicha poguýpe. 17 Ha péva ojekuaaukávo Davídpe, ha'e ombyatyuka opaite Israelguápe, ha ohasa rire hendivekuéra pe ysyry Jordan rupi ou Helámpe, ha Siriayguakuéra oñemoĩ oñorãirõ haḡua David ndive, ha ojeity Israelguakuéra ári. 18 Joab ombopoguy katu Siriayguakuérape ohundívo 700 cárro ñorãirõ reheguávape ha ojuka 40.000 kuimba'e kavaju ariguápe; ha oikutu avei Sobácpe, isoldádo aty ruvichápe, ha ojuka ichupe. 19 Umi Síria retã ruvicha oipytyvõva'ekue Hadad-ézerpe, ohechávo mba'éichapa ndaipu'akamo'ãiha Israelguakuéra rehe, oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme Israel ndive, ha oiko hembiguái ramo ha upe ára guíve umi Siriaygua okyhyjéma oipytyvõve haḡua Amon ñemoñarenguérape.

2 Samuel 11

1 Ojehu uperiregua añope , umi ára tetã ruvichakuéra osẽ jepi oñorairõ haña, David katu omondõnte Joábpe, hembiguaikuéra ha ambue Israelguakuéra ndive ohundi haña Amonguakuérape, upévore Joab omongora itáva Raba; David katu opyta Jerusalénpe. 2 Ojehu ningo peteĩ árape Israelguakuéra osẽ rire ñorairõme, David opu'ã ka'aru hupágui ha oho oguata hõga ape ári, ha upeguive ohecha peteĩ kuña iporaitéva ojahuhápe. 3 Upérõ David oporanduka mávapa pe kuña, ha oje'e ichupe: Péva ningo Betsabe, Eliam rajy, Urías, Het ñemoñaréva rembireko. 4 Ha David omondo hembijokuái ogueru haña ichupe hendápe, ha ha'e oke hendive. Upéi ha'e oñemopotĩ heko ky'águi ha oho jevy hógape. 5 Betsabe oikuaa guive hyeguasuha, omombe'uka Davidpe, he'ívo: Cheryeguasúma ndehégui. 6 Upéramo David he'iuka Joábpe: Embou chéve Urías, Het ñemoñarépe. Ha Joab ombou Uríaspe, David rendápe. 7 Urías oúvo hendápe, David oporandu hesáipa Joab, ha tetãyguakuérapa hesái avei, ha mba'éichapa ohohína pe ñorairõ. 8 Upéi David he'i Uríaspe: Tereho nde rógape, ha ejepyhéi. Ha osẽvo Urías tetã ruvichaguasu rógagui, David oguerahauka ichupe tembi'u poraitéva mburuvicha meságui. 9 Urías katu oke pe tetã ruvicha rõga rokẽme opaite ijára rembiguaikuéra apytépe, ha ndohói hógape. 10 Ha oñemombe'u ko'ã mba'e Davidpe, oje'évo ichupe: Urías ndohói hógape. Ha David he'i Uríaspe: Nde ndereguata pukúi pikora'e. Mba'éreiko nde nderehói nde rógape. 11 Ha Urías he'i jevy Davidpe: Ñande Ruete karamegua oĩ carpa guýpe, Israelgua ha Judayguakuéra, che jára Joab, ha che jára rembiguaikuéra oikopa ñúre. Ha chépa aikéta che rógape akaru ha amboy'u haña ha ake haña che rembireko ndive. Nde rekove rehe, ha ne ánga rekove rehe, che ndajapomo'ãi ko'ãichagua mba'e. 12 Ha David he'i Uríaspe: Epyta ko'ápe ko árape gueteri, ha ko'ẽ ramo romondóta, Urías katu opyta Jerusalénpe pe ára ha uperiregua árape avei. 13 Ha David ohenói Uríaspe okaru ha omboy'u haña hendive, omonga'u peve ichupe. Ha ha'e osẽ pe ka'aru oho haña hupápe ijára rembiguaikuéra ndive, ha ndohói jevy hógape. 14 Ambue ko'ẽme, David ohai peteĩ kuatione'ẽ Joábpe guarã, ha oguerahauka péva Urías po rupi ichupe guarã. 15 Ha ohai pe kuatione'ẽme: Emoĩ Uríaspe ñorairõhára renondépe, pe ñorairõ ipohyivehápe, ha peñemomombyry ichugui, tojekutu ha tomano ha'e. 16 Ha Joab ojeitývo pe távare, omoĩ Uríaspe oikuaahápe oĩha kuimba'ekuéra ipy'aguasuvéva. 17 Ha osẽvo umi tavaygua ondyry Joábre ha ojuka mbovymí David soldadokuérape ; ha ijapytépe omano avei Urías, pe Het ñemoñare. 18 Upémaramo Joab omondo peteĩ hembijokuái oikuaauka haña Davidpe opaite mba'e ojuhúva guive pe ñorairõme. 19 Ha Joab he'i hembijokuái: Remombe'upávo tetã ruvichápe ojuhúva guive ñorairõme. 20 Ha rehechávo tetã ruvicha oñepyrũ ramo ipochy, ha he'irõ ndéve: Ma'erãpa peñembojaiterei táva rehe peñorairõ haña, ndapeikuaái piko ha'ekuéra pendejapitaha tápia yvate guive. 21 Máva piko ojuka Abimelec, Jerobaal ra'ýpe. Peteĩ kuña oityva'ekue pe tápia árigui peteĩ molíno ita apu'áva ha omano ha'e Tebéspe. Mba'érehapa peñembojaiterei pe táva tápia jere yvate rehe. Upéicharamo nde eréta ichupe: Ne rembiguái Urías, pe Het ñemoñare, omano avei. 22 Ha Joab rembijokuái, oñuahẽvo David rendápe omombe'upa ichupe oje'e hagueichaite ichupe: 23 Ipu'aka orehehe umi kuimba'e, ojeitývo oreári pe ñúme, jepémo rombogueví ichupekuéra táva rokẽguasu peve. 24 Ha pe táva tápia jere yvate guive umi hu'y mombohára ojapi ne rembiguaikuérape, ha omanomimi tetã ruvicha rembiguaikuéra; ha ijapytépe omano avei ne rembiguái Urías, pe Het ñemoñaréva. 25 Ha David he'i pe ñe'ẽ rerahahárape: Péicha eréta Joábpe: Aní reñembyasy ko'ã mba'e rehe, pe kyse puku oporombokusugue voínte, pendency mbareteve katu, pembopoguy peve pe táva. Péicha emokyre'ýke ichupe. 26 Urías rembireko oikuaávo iména omano hague, ojahe'o hese. 27 Ha pe ñembyasy ha pe ao vosá pe oñemondeha ára ohasapávo, David omondo ha ogueruka Betsabépe hógape; ha ha'e oiko hembireko ramo, ha imemby ichupe peteĩ ta'ýra. Ko'ã David rembiapokue katu ivaiete Ñanderuete resa renondépe.

2 Samuel 12

1 Ñanderuete omondo Natánpe David rendápe, ha ha'e oñuahẽvo hendápe, he'i ichupe: Oiko ningo mokõi kuimba'e Israel távape, peteĩ ipirapire hetáva ha ambue imboriahúva. 2 Pe ipirapire hetáva heta ijovecha ha ivaka. 3 Pe imboriahúva katu oguereko peteĩ ovecha ra'ymínte, ha'e ojogua ha omongakuaa'ekue ita'yra kuéra ndive, okarúva hembí'úgui ha hoy'u hoy'uhágui, ha okéva ijyva ári; ha ojguerekóva peteĩ itajýraicha. 4 Ha oñuahẽ peteĩ mbohupa pe kuimba'e ipirapire hetáva rógape; ha kóa ndojukaséigui ijovecha térã ivaka apytégui peteĩme, ojuka haña upe oñuahévape guarã, upévore ojuka upe kuimba'e mboriahu ovechápe, omongaru haña imbohupápe. 5 David ohendúvo ko'ã mba'e ipochyeteri ha he'i

Natánpe: Ñanderuete rekovére, pe tembiapo vai apohára ojejukava'erã. 6 Ha omyengoviava'erã pe ovecha ra'y repy, irundy jevyve, ojapo haguére ko'ã mba'evaiete, ha ndojeporiahuverekói haguére. 7 Upévo Natan he'i Davídpe: Nde voi ningo pe kuimba'e péva. Ha péicha he'i Ñanderuete, Israel Jára: Che roiporavo Israel retã ruvicha ramo; ha roguenohẽ avei Saul pógui. 8 Che ame'ẽ ndéve nde jára róga, nde jára kuñakuéra nde pópe, hi'ári avei Israel ha Juda retã ha ko'ã mba'e imichĩ rire, ambojo'aveva'erãmo'ã ndéve hetaitevépe. 9 Mba'érepa nderejapói mba'eve ramo pende Ruete ñe'ẽ, ha rejapo ko mba'e ivaietáva che resa renondépe. Urías, Het ñemoñarépe, rejukauka kyse pukúpe Amon ñemoñarépe, ha reñemokuña hembireko rehe. 10 Pévarehe nde rógagui ndojei kyse puku, chemboyke haguére ha regueru haguére Urías, Het ñemoñare rembirekópe, ne rembireko ramo. 11 Péicha Ñanderuete he'iuka ndéve: Péina ko'ágã che amopu'ãta avei mba'evai nde rogateégui nderehe, ha ne rembirekokuéra ajapyhyukáta nde resa renondégui, ha ame'ẽta nde rapichápe, ha upéva oñenóta ne rembirekokuéra ndive kuarahy resápe. 12 Nde rejapógui ñemiháme, Che ajapoukáta ko'ã mba'e opaite Israelgua renondépe ha kuarahy resakãitépe. 13 Upévo David he'i Natánpe: Añemoangaipa Ñanderuete ndive. Ha Natan he'i Davídpe: Ñanderuete neperdona ndéve, ne angaipa rehe neremanomo'ãi. 14 Ko'ã ne rembiapo vaiete rupi Ñanderuete rehe ija'e'ýva oñe'ẽvaíta ha oñembohoryta, upéva nde ra'y onacétava katujete omanova'erã. 15 Ha Natan oho jevy hógape. Ha Ñanderuete ombohasyete pe mitãme Urías rembirekokue ome'ẽva'ekue Davídpe, ha hasyeteve ohóvo. 16 Upémaramo David ojerure Ñanderuetepe pe mitã rehe, ha ohasa okaru'ýre, ha oke pyhare pukukue oñenohápe yvýpe. 17 Ha ambue ko'ẽme umi karai hogayguáva opu'ã ha oho hendápe omopu'ã haña ichupe yvýgui; ha'e katu nupu'ãséi ha ndokaruséi avei hendivekuéra. 18 Ha pe ára 7-hápe omano pe mitã; ha David rembiguaikuéra okyhyje oikuaauka haña ichupe ita'ýra omanóma hague ha he'i hikuái ojupe: Pe mitã oikove aja gueteri tetã ruvicha nopenái ñane ñe'ẽre, mba'eichaitépa ojepy'apyvéta ja'e ramo ko'ágã ichupe ita'ýra omanóma hague. 19 Ha David ohechávo hembiguaikuéra oñe'ẽ ñemiha oñondive, ohechakuaa pe mitã omanóma hague; upévagui David oporandu hembiguaikuérape: Omanómapa pe mitã. Ha ha'ekuéra he'i ichupe: Omanóma. 20 Upévo David opu'ã yvýgui, ojahu ha oñemohyakuã, omonte ambue ao, ha oike Ñanderuete rógape omomba'eguas haña ichupe, upégui ou hógape, ha ojerure tembi'u rehe ha okaru. 21 Ha hembiguaikuéra he'i ichupe: Mba'éiko ko'ã mba'e rejapóva. Pe mitã oikove ramo gueteri, nderekarúi ha nerasẽreína; ha omano rire, repu'ã ha rekaru. 22 Ha David he'i ichupekuéra: Oikove aja pe mitã, che ndakarúi ha cherasẽnte ha'égui chejupe: Mávapa oikuaa Ñanderuete oiporiahuverekónepa oikove haña pe mitã. 23 Ha ko'ágã omano riréma, mba'upépa ahasavéta akaru'ýre. Ikatúnepa che amoingove jevy ichupe. Che ahava'erã uvei hendápe, ha'e katu ndouveimava'erã che rendápe. 24 Ha David omoangapyhy hembireko Betsabépe ha oñemoñuahẽvo hese oke hendive; ha ha'e imemby ichupe peteĩ ta'ýra ha ohenói ichupe Salomon, pévape Ñanderuete ohayhu. 25 Ha oguerahauka ichupe Natan rendápe ha'e ohekombo'ne haña ichupe. Natan ombohéra ichupe Jedidia (he'ise: Ñanderuete nderayhu), Ñanderuete oipotágui péicha. 26 Joab ondyry Raba, Amon ñemoñare távare, oikohápe hetã ruvicha ha omoĩbamo'ã ipoguýpe. 27 Upémaramo Joab omombe'uka Davídpe ha he'iuka: Che amongora Rabápe, ha omoĩbamo'ã nde poguýpe, pe táva hi'y hetáva. 28 Embyaty tetãyguakuéra hembýva, ha eju che rendápe embopoguyha haña ko táva kóvape, oñembotuicha haña nde rera, ha anítei che rera. 29 Upérõ David ombyaty opaite hetãyguápe ha oho Rabápe ombopoguy haña pe távape. 30 Ha oipe'a pe coróna hetã ruvichaguasu akãgui, ojejapova'ekue 33,5 kilo órogui ha oguereko avei heta ita vera hepýva ha oñemoĩ David akã rehe. Ha hetaiterei mba'e hepýva oguenohẽ pe távagui. 31 Oguenohẽ avei hetãyguakuéra ipype oikóva, omomba'apo haña ita ñekytíha ramo, yvyra kytíha ramo, mba'e ra'ýi jokaha ramo ha ojapouka avei ladrillo ; peichaite ojapo avei opaite ambue Amon táva rehe. Ha David ou jevy opaite hetãyguá ndive Jerusalénpe.

2 Samuel 13

1 Ko'ã mba'e rire, David ra'y, Amnon ohayhu Tamárpe, ha'e ningo peteĩ kuñataĩ iporãitéva. Ko Tamar, Absalon reindy, ha Absalon, David ra'y avei (ambue hembirekógui). 2 Amnon iñakãraquetereígui Tamar rehe ha opyta hasy. Tamar ndoikói gueteri kuimba'e ndive, upévagui Amnon oimo'ã hasyeteriha oiko haña hendive. 3 Ha Amnon iñirũ peteĩ hérava Jonadab, kuimba'e iñaranduetéva, péva David ryke'y Sima ra'y. 4 Ha kóva he'i ichupe: Tetã ruvicha ra'y, mba'érehepa ko'ẽ ko'ẽ rehe ndepiruve rehóvo. Neremombe'umo'ãipa chéve. Ha Amnon he'i ichupe:

Che ahayhu Tamárpe, che ryvy Absalon reindýpe. 5 Ha Jonadab he'i ichupe: Eñeno nde rupápe ha eñembohasyete gua'u; ha ága nde ru ou ramo neandúvo, ere ichupe: Ajerure ndéve toumi che reindy Tamar chemongaru haña, ha tombosako'i che renondépe che rembi'urã, ha ahechávo ta'u ipo peguáre. 6 Ha Amnon oñeno ha oñembohasyete gua'u; ha tetã ruvicha ou oñandúvo ichupe. Ha'e he'i itúvape: Ajerure ndéve tou che reindy Tamar che rendápe, ha che renondépe tojapo mokõi mbeju, che ha'u haña ipógui. 7 Ha David omondo hembijokuáipe Tamar rógape ha he'i ichupe: Tereho ko'ága nde kyvy Amnon rógape, ha ejapo hembí'urã. 8 Ha Tamar oho ikyvy Amnon rógape, ha'e oñeno jave hupápe; ha'e ogueru trigo ku'i ha ombojehe'a, ha henondépe ojapo ichugui mbeju ha ombojy. 9 Upéi omoĩ pe páila henondépe; ha'e katu ndo'uséi. Ha Amnon he'i: Peguenohẽmba opavavépe ko'águi. Ha opavave osẽ hógagui. 10 Upéramo Amnon he'i Tamárpe: Egueru pe tembi'u pe koty ojekehápe akaru haña nde pógui. Ha Tamar ogueraha pe mbeju ombosako'iva'ekue ikyvy Amnon rupápe. 11 Ha Tamar omoĩvo henondépe ho'u haña, Amnon ojapyhy ichupe, he'ivo: Eju nde che reindy eñeno chendive. 12 Ha ha'e he'i ichupe: Nahániri, che kyvy, ani chemotítei; péicha ndojejapoiva'erã Israel retãme. Ani rejapótei ko mba'e ivaietéva. 13 Mamóiko che ahava'erã atĩetereĩgui, ha nde avei retĩetéta Israel retãme, reikóta tekove iñañaitéva ramo. Ajerure ndéve, eñe'ẽ tetã ruvichápe, ha'e katuete cheme'ẽta ndéve. 14 Amnon katu nohenduséi ichupe, imbaretévogui ichugui, orãirõ ichupe. 15 Uperire Amnon ndaija'evéi hese, ha ikuerái ichugui, ha pe a'e'ỹ oñandúva, ituichaiteve pe mborayhu oñanduva'ekuégui. Ha Amnon he'i ichupe: Epu'ã ha tereho. 16 Ha ha'e he'i ichupe: Anítei, che kyvy; nde chemosẽ ramo ko'ága ivaieteve, cherãirõ ramoguarégui. Ha'e katu nohenduséi ichupe. 17 Upévare ohenói peteĩ hembiguaĩpe ha he'i ichupe: Emosẽ chéve kóvape, ha emboty porã hapykuerépe pe okẽ. 18 Ha Tamar omonde peteĩ typói para ijeguakáva, umi ao omondéva tetã ruvicharajykuéra omenda mbovyve. Upérõ Amnon rembiguái onohẽ ichupe okápe ha emboty porã pe okẽ hapykuerépe. 19 Upémaramo Tamar ojapyhy tanimbu ha omosarambi iñakã ári, ha omondoro pe ao para omondéva, ha omoĩ ipo iñakã ári ha oho sapukaipópe. 20 Ha ikyvy Absalon oporandu ichupe: Oiko piko ra'e nendive nde kyvy Amnon. Ekirirĩ katu che reindy; ha'e ningo ne pehẽngue; ani rejepy'apyeterei ko'ã mba'e rehe. Upéicha Tamar opyta Absalon rógape tuicha ñembyasy reheve. 21 Ha tetã ruvicha David oikuaa rire ko'ã mba'e ipochyeterei. 22 Ha Absalon katu nde'íri Amnónpe ivaíva ni iporáva; jepémo Absalon ipy'aro Amnon ndive, orãirõ haguere iteindýra Tamárpe. 23 Ohasa rire mokõi año , Absalon oñapĩ ijovechakuéra Baal-hazórpe, oíva Efrain ypýpe; ha ohenoise karuguasúpe opaite tetã ruvicha ra'ykuérape. 24 Upévare Absalon oho tetã ruvicha rendápe, ha he'i: Péina ágã ne rembiguái oñapĩhina ijovechakuéra; che ajerure che retã ruvicha tou che rendápe hembiguaikuéra ndive. 25 Ha tetã ruvicha he'i Absalónpe: Nahániri, che ra'y, ndorohopamo'ãi, anítei ipohyieterei ndéve ġuarã. Oñeha'ãmba ramo jepe ha'e David ndohoséi, ohovasa katu ichupe ohokuévo. 26 Upémaramo Absalon he'i: Ndaikatúirõ reho, ajerure ndéve tou orendive Amnon che pehẽngue. Ha David he'i jevy ichupe: Ma'erãpa ohóta nendive. 27 Ha Absalon omyangekõietereĩgui ichupe, David oheja oho hendive Amnon ha opaite ambue tetã ruvicha ra'ykuéra. 28 Ha Absalon he'íkuri hembiguaikuérape, ajerure peẽme peme'ẽ heta víno ombohory haña Amnon py'a, ha che ha'e ramo: Peikutu Amnónpe, upévo pejuka, ha ani pekyhyjétei, che voi ha'égui peẽme. Peñeha'ãmbaitéke, ha pendepy'aguasúke. 29 Ha Absalon rembiguaikuéra ojapo Amnon rehe oje'e haguéicha ichupekuéra. Upéramo opaite tetã ruvicha ra'ykuéra opu'ã ha ojupi imburikakuéra ári ha okañy hikuái Absalóngui. 30 Ha oime ramo gueteri hikuái tape rehe, oġuahẽ David rendápe ñe'ẽ guyguy he'íva: Absalon ojukapaite tetã ruvicha ra'ykuérape, ha nahembýi avavete. 31 Upérõ David opu'ã omondoro ijao ha ojeity yvýpe, ha opaite hembiguaikuéra oíva guive hendive omondoro avei ijaokuéra. 32 Upéramo Jonadab, Sima ra'y ha David sobrino, he'i Davidpe: Ani ere che jára ojejukapa hague tetã ruvicha ra'ykuérape, Amnon ańõntepe ojejuka; péva Absalon voi he'i oikotaha, Amnon orãirõha ára guive iteindýra Tamárpe. 33 Upévarehe ani rerovia pe ñe'ẽguyguy rehendúva: Tetã ruvicha ra'ykuéra ojejukapaiteha, Amnónpe ojejukánte. 34 Absalon katu okañy. Ha pe ma'ẽhára oñangarekóva pe távare, oma'ẽ porãvo ohecha heta tetãygua ouvahína cérrogui . 35 Upérõ Jonadab he'i Davidpe: Péina pépe ouhina tetã ruvicha ra'ykuéra, ne rembiguái he'i haguéicha ndéve. 36 Ha'e oñe'ẽmbávo, añetehápe ouhina tetã ruvicha ra'ykuéra, jahe'o sorópe ou hikuái. Ha tetã ruvicha ha opaite hembiguaikuéra ojahe'o tuichaiterei avei. 37 Ha Absalon okañy ha oho Talmai, Amiud ra'y, Gesur retã ruvicha rendápe. Ha David ojahe'o ita'yra rehe ko'ẽ ko'ẽ rehe. 38 Upéicha Absalon okañy oiko haña Gesúrpe, ha upépe opyta mbohapy año .

39 Ha tetã ruvicha pochy rendy Absalónre oguéma; hi'angapyhýmagui voi Amnon omanova'ekue rehe.

2 Samuel 14

1 Joab, Sarvia memby, oikuaávo tetã ruvicha py'apy ohecha nga'uitereiha Absalónpe, 2 omondo Tecóape ogueru hağua peteĩ kuña iñarandúva, ha he'í ichupe: Ajerure ndéve, reiko hağua imba'embyasy gua'úva ramo, eñemonde ao vosá, ani remohyakuã nde rete acéite ryakuã porãme, reikóta uvei peteĩ kuña are guivéma oikóva imba'embyasyva ramo peteĩ omanomava'ekue rehe. 3 Ha reikéta tetã ruvicha rendápe, ha reñe'êta ichupe opaite ñe'ê amombe'útava guive ndéve ko'áğa. 4 Upéi pe kuña Tecoaygua oike tetã ruvicha rendápe, ha ojeity yvýpe ovapývo, ombotuicha ichupe ha he'í: Chepytyvõmína, che retã ruvicha. 5 Ha tetã ruvicha he'í ichupe: Mba'épa ojehe ndéve. Ha ha'e he'í jevy ichupe: Che ningo peteĩ kuña imenave'ýva, che ména omanóma. 6 Ha ne rembiguái ningo imemby mokõi, ha äva oiko vai oñondive ñúme, ha ndaipórigui avave oipe'ava'erã ojuehegui, peteĩ oikutu ambuépe ha ojuka ichupe. 7 Ha péina mayma che génteva opu'ã cherehe he'ívo: Eme'êke pe tyke'ýra jukaharépe, rojuka hağua avei ichupe ojuka haguére ityke'ýrape. Péicha ramo ningo oñemboguéta tatapýimi hembýva chéve, ndopytamo'ävéi che ména rera ha iñemoñare yvy apére. 8 Upémaramo tetã ruvicha he'í pe kuñame: Tereho nde rógape, ha che ha'éta ojejapova'eräva nderehehápe. 9 Ha pe kuña Tecoaygua he'í tetã ruvichápe: Tetã ruvicha, che jára, pe teko ñaña to'a cheárinte ha che ru rogaygua ári; tetã ruvicha ári ndo'amo'ái ha'e oikóta hekopotíva ramo. 10 Ha tetã ruvicha he'í ichupe: Oĩ ramo pe oñe'ëvaíva nderehe, eru chéve, ha ha'e nandepopymo'ävéi. 11 Upémaramo pe kuña he'í: Ajerure ndéve che retã ruvicha, tanemandu'a Ñanderuete, nde Jára rehe, ani hağua oñeñohẽ avei ambue che memby ruguykue ha ha'e oñehundi avei. Ha David he'í ichupe: Ñanderuete rekovére, ndo'amo'ái yvýpe peteĩ ne memby akãrague jepe. 12 Ha pe kuña he'í: Ajerure ndéve ehejána ne rembiguáipe te'ive peteĩ ñe'emi ndéve. Ha ha'e he'í: Eñe'ê. 13 Upémaramo pe kuña he'í: Mba'érehépa, nde neremoingéira'e avei ne akãme aichagua mba'e Ñanderuete retäygua rehe. Nde erégui ko'ã ñe'ê ko'äva, nde voi reñembojovake, tetã ruvicha ndoipotáigui avei ita'ýra omosëva'ekue ou jevy hağua. 14 Añetehápe ñande ningo ñamanombava'erã, ha jaiko ku ýicha oñeñohëva'ekue yvýre, ndaikatuvéima oñemono'õ jevy; Ñanderuete voi ndoipe'amo'ái pe tekove yvy apégui, oñeha'amba katu ou jevy hağua pe oñemosëva'ekuépe. 15 Aju amombe'u hağua, ko'ã mba'e tetã ruvicha, che járape, tetäyguakuéra chemongyhyjéguinte; ha ne rembiguái he'í ipy'apýpe: Ha'éta ko'ã mba'e tetã ruvichápe; ikatúntemo ha'e ojapo hembiguái ñe'ê. 16 Pe tetã ruvicha cherendúta, chepytyvõta ha cheguenohëta pe kuimba'e pógui, ohundiséva che membýpe ha che rekove avei. 17 Ne rembiguái katu he'í: Tajohu angapyhy ne ñe'ê rupi, che jára; che retã ruvicha ningo oiko Ñanderuete yvága rembiguáicha, oikuaa hağua ivai ha iporäva. Péicha Ñanderuete, nde Jára toĩ nendive. 18 Upéramo David he'í pe kuñame: Che ajerure ndéve ani reñomítei chehegui mba'evete amba'eporandútava ndéve. Ha pe kuña he'í: Eñe'ê che jára, che retã ruvicha. 19 Ha pe tetã ruvicha he'í: Noĩripa Joab po nendive opaite ko'ã mba'e ko'äva rapykuéri. Pe kuña oñe'ê jevy ha he'í: Toikove che jára ánga nañañemboykekuaái akatúa térã asu gotýo, opaite che jára ha che retã ruvicha he'iva'ekuégui; añetéko, ne rembiguái Joab voi chembou, ha ha'e omoĩ ne rembiguái jurúpe ko'ã ñe'ê ko'äva. 20 Aiko hağua ambue ramoguáicha, Joab ne rembiguái ojapo ko'ã mba'e; ha che jára katu iñarandu Ñanderuete yvága rembiguáicha, ha oikuaa voi umi mba'e ojejúva ñane retãme. 21 Upémaramo pe tetã ruvicha he'í Joábpe: Péina ápe che voi ajapopa ko'ã mba'e; tereho ha egueru jevy che ra'y karia'y Absalónpe. 22 Ha Joab ojeity yvýpe ovapývo ha ombotuicha ha ohovasa rire tetã ruvichápe he'í: Ko árape ne rembiguái oikuaa ojohu hague py'aporã nde resa renondépe, tetã ruvicha, che jára ojapógui hembiguái ñe'ê. 23 Uperire Joab opu'ã ha oho Gesúrpe, ha ogueru Absalónpe Jerusalénpe. 24 Ha David he'í: Toho hógape, ha ani ha'e ohecha che rova, upéicha Absalon ojevy hógape, ndohechái katu tetã ruvichápe. 25 Ha Israel retãme ndaipóri avave iporävéva ha ijukyvéva Absalóngui; ipy pyte guive iñakã mbyte peve ndaipóri hese mba'eve ivaíva. 26 Meme año ha'e oikytíuka peteĩ jevýnte iñakãrague anítei ipohyiete ichupe guará ha ipohyikue ohupity 2,23 kilo. 27 Ha Absalon ita'ýra mbhapy ha peteĩ itajýra, hérava Tamar, péva peteĩ kuña neporäva. 28 Ha Absalon oiko ramo jepe mokõi año pukukue Jerusalénpe, ha'e ndohechái gueteri hetã ruvicha rova (itúvape). 29 Ha Absalon ohenoíuka Joábpe omondo hağua ichupe tetã ruvicha rendápe, ha'e katu ndouséi; upévare ohenoíuka

jevy ichupe, ha ndouséi jevy. 30 Upémaramo he'i hembiguaikuérape: Pema'ẽ, Joab kokue oĩ che kokue yke rehe, ha oguereko upépe cebáda (ojogua trígope); tapeho ha pemyendy hese tata. Ha Absalon rembiguaikuéra oho ha ohapy Joab kokue. 31 Upéramo Joab opu'ã ha ou Absalon rógape, ha he'i ichupe: Mba'érehepa ne rembiguaikuéra ohapy che kokue. 32 Ha Absalon he'i Joábpe: Péina ápe, che amondókuri ndepiári, reju haña ko'ápe, romondo haña tetã ruvicha rendápe ha'e haña ichupe: Ma'eräpa ajúra'e Gesúrgui, iporäveva'erämo'ã aime ramo gueteri upépe. Tahechána ko'ãga tetã ruvicha rova; ha oĩ ramo chepype angaipa tachejuka. 33 Upérõ Joab oho tetã ruvicha rendápe ha omombe'u ichupe. Upémaramo David ohenoiuka Absalónpe, ha ha'e ou tetã ruvicha rendápe, ha oñakãity yvy peve hetã ruvicha renondépe, ha David ohetũ Absalónpe.

2 Samuel 15

1 Ojehu rire ko'ã mba'e, Absalon ou oñembojára peteĩ cárro rehe, heta kavaju rehe, ha 50 kuimba'e oñaniva'eräva henonderäme. 2 Ha Absalon opu'ã jepi pyhareve, ha oñemoĩ tape yképe oĩháme pe táva rokẽguasú; ha oimeraẽ oiko vaíva ha oúva tetã ruvicha rendápe ñembojovake rekávo, Absalon ohenói ichupe hendápe ha he'i: Mba'e tavayguápa nde. Ha ha'e he'i ichupe pe táva rera ou haguégui. 3 Upéicharamo Absalon he'i ichupe: Ema'ẽ, pe eréva iporã ha hekoite pegua, ága katu ndererekomo'ãi peteĩnte jepe nerendútava tetã ruvicha rendápe. 4 Ha Absalon he'ive: Máva tamora'e chemoĩ ko tetã mbojovakehára ramo ou haña che rendápe opaite oguerekóva guive teko vai téra oimeraẽ mba'e ambojovake haña. 5 Ha oñemboja ramo peteĩ hendápe ojayvy haña henondépe, ha'e oipysa iyyva oñu'ã ha ohetũ haña ichupe. 6 Péicha ojapo opaite Israelguandive oúva tetã ruvicha rendápe ñembojovake rekávo; upéicha Absalon omonda Israelguakuéra ñe'ã. 7 Irundy año rire, Absalon he'i tetã ruvichápe: Che ajerure ndéve cherejána taha Hebrónpe, ame'ẽ haña che kuave'ẽmby ha'eva'ekue ame'ẽtaha Ñanderuetepe. 8 Ne rembiguái ome'ẽva'ekue iñe'ẽ (vóto) oĩ ramoguare Gesúrpe, Síriape, ha'évo: Ñanderuete chererahauka jevy ramo Jerusalénpe che aikuave'ẽta Ñanderuetepe guarã peteĩ kuave'ẽmby. 9 Ha tetã ruvicha he'i ichupe: Tereho py'aguapy reheve. Ha ha'e opu'ã ha oho Hebrónpe. 10 Upéramo Absalon omondo ñemiháme ñe'ẽreraháha opaite Israel tríbupe ha he'iuca ichupekuéra: Ága pehendúvo pe turu pu pejéta: Absalon oisãmbyhýma tetã ruvicha ramo Hebrónpe. 11 Ha Absalon ndive oho 200 kuimba'e ha'e ohenoiva'ekue, ko'áva ohónte hendive oikuaa'ỹrehe mba'eve. 12 Ha Absalon ohenoiuka Ahitófel, Giloguápe, David rekombo'ehára, itáva Gilógui. Upéicha pe ñepu'ã okakuaave ohóvo, ha heta hetave tetãygua oho Absalon rapykuéri. 13 Ha David rendápe ou peteĩ mba'e mombe'uhára ha he'i ichupe: Israelgua ñe'ãnguéra ohopa Absalon rapykuéri. 14 Upémaramo David he'i opaite hembiguaikuérape oíva guive hendive Jerusalénpe: Pepu'áke ñakañy, ndaikatúi ñasẽ reívo Absalon renondégui, ha peñembopya'éke jahakuévo, anítei ha'e oñembopya'eve ha ñanderupity, ha oity ñandeári, ha oikutu tetãyguaikuérape kyse puku rãimbépe. 15 Umi tetã ruvicha rembiguaikuéra he'i tetã ruvichápe: Péina ápe, ore ne rembiguaikuéra, roimembaite ore jára poguýpe, ore retã ruvicha oipota háicha rojapóta avei. 16 Upémaramo tetã ruvicha osẽ ha opaite hogayguakuéra oho hapykuéri. Ha tetã ruvicha ohejánte hóga ñangarekoha ramo 10 ikuñáva. 17 Pe tetã ruvicha ha opaite tetãygua osẽ Jerusaléngui, ha opyta hikuái pe óga paha peguápe. 18 Upéicha hembiguaiteéva omoirũ ichupe, umi Ceretgua ha Peletguakuéra, avei Gatguakuéra, 600 kuimba'e omoirũva'ekue ichupe Gat guive, ha oho hikuái tetã ruvicha renonderäme. 19 Ha pe tetã ruvicha he'i Itai, Gatguápe: Ma'eräpa rehose nde avei orendive. Ejevy ha epyta tetã ruvicha ndive; nde voi ningo tetã ambueygua oñemoséva'ekue avei hetãgui. 20 Kuehénte nde rejúkuri, ha ága piko rehoséma orendive. Che voi ndaikuaa porãi che raperã. Ejevy katu ha eraha ne irũnguérape nendive. Ñanderuete tanepytyvõ ha toiko nendive tapiáite. 21 Ha Itai oñe'ẽ jevy tetã ruvichápe he'ívo ichupe: Ñanderuete rekovére, ha che jára rekovére, che ndapoimo'ãi che retã ruvichágui amanóta ramojepe, mamó che jára, che retã ruvicha oĩháme, pépe oíva'erã avei ne rembiguái. 22 Upémaramo David he'i Itaipe: Eju katu ha jaha. Itai, pe Gatgua ojapo háicha, opaite ambue kuimba'ekuéra ojapo avei ha opaite hogayguakuéra omoirũ avei Davidpe. 23 Ha opaite tetãygua osẽ ojahe'óvo sapukaipópe; upéi ohasa pe Cedron ysyry rupi oho haña desiérto rape rehe. 24 Sadoc, ha hendive opaite Levi ñemoñarenguéra, omoirũ avei Davidpe ha ogueraha hendivekuéra Ñanderuete karamegua, ipype oĩ Ñanderuete rembiapoukapykuéra; ha omohenda hikuái pe karamegua peteĩ tendápe, Abiatar oikuave'ẽ haña ha osẽmba peve pe távagui umi omoirũséva Davidpe. 25 Ha

tetã ruvicha katu he'i Sadócpe: Egueraha jevy Ñanderuete karamegua itávape. Áãa ajohu ramo py'a porã Ñanderuete resa renondépe, Ha'e ombosako'ipáne ajevy haãua, upévo ahecha jevýne pe karamegua renda, 26 ha he'i ramo: Nde ndachembohoryvéi, ápe aĩ, Ha'e tojapo chehegui ichupe iporãve háicha. 27 Tetã ruvicha he'i avei pa'i Sadócpe: Nandéi piko proféta . Ejevy py'aguapy reheve pe távape, ha toho nendive nde ra'y, Ahimaas, ha Jonatan, Abiatar ra'y. 28 Eikuaa porãke che apytáta pe desiértope ha aha'äröta oãuahẽ meve peteĩ ñe'ẽ pendehegui. 29 Upémaramo Sadoc ha Abiatar ogueraha jevy Ñanderuete karamegua Jerusalénpe, ha opyta hikuái upépe. 30 Upérõ David ojupi pynandi jahe'opópe pe olívo rape rehe, ha omo'ã iñakã. Ha hendive opaite tetãyguakuéra omo'ã joa avei iñakãnguéra, ha ojahe'o joa ojupikuévo. 31 Ha oñemomandu Davidpe, oje'évo ichupe: Ahitófel oime Absalon ndive, umi oñemoĩmava'ekue nderehe apytépe. Upémaramo David he'i: Ñanderuete tombyai Ahitófel rekombo'epy. 32 David oãuahẽ jave pe cérro ru'ãme omomba'eguas haãua Ñanderuetepe, osẽ ohuãuitivo ichupe Husai, peteĩ Aracgua, ijao osoropáva ha yvytimbo iñakã ári (oñembyasyetereĩgui). 33 Ha David he'i ichupe: Rehasa ramo chendive, mba'e pohyivéta chéve. 34 Rejevy ramo távape, ha ere ramo Absalónpe: Tetã ruvicha, che aikóta ne rembiguái ramo aiko haguéicha nde ru rembiguái ramo; péicha rembyaikuaa cherehehápe Ahitófel ñe'ẽ. 35 Upépe oĩta avei nendive pa'ikuéra Sadoc ha Abiatar. Upévagui rehendúva guive tetã ruvicha rógape, emombe'u pa'i Sadoc ha Abiatárpe. 36 Ha hendivekuéra oime mokõive ita'ýra, Ahimaas, Sadoc ra'y ha Jonatan, Abiatar ra'y, ha'ekuéra rupi reikuaaukáta chéve opaite mba'e rehendúva guive. 37 Péicha Husai, David angirũ ou Jerusalénpe; Absalon oike avei ko táva kóvape.

2 Samuel 16

1 Ha David ohasamívo pe cérro ijyvatevehápe, péina Siba, Mefibóset rembiguái, osẽ ohuãuiti haãua Davidpe mokõi hymba búrru reheve, ha hi'arikuéra ogueru 200 pan , 100 parral apesã ikãmyre, ha 100 pan he'ẽ hígo rehegua, ha peteĩ víno ryru kavara pireguiguápe. 2 Ha tetã ruvicha he'i Sibápe: Mba'éiko ko'áva. Ha Siba he'i ichupe: Ko'ã búrru tetã ruvicha rogayguápe ñuarã ojupi haãua hi'ári, umi pan ha yva ikãmyre tembiguaikuéra ho'u haãua, ha pe víno katu ho'u haãua umi ikane'õva desiérto rehe. 3 Ha tetã ruvicha oporandu: Mamóiko oime nde jára ra'y. Ha Siba he'i tetã ruvichápe: Péina ápe ha'e opyta Jerusalénpe, he'ígui voi: Ko árape Israelguakuéra ome'ẽ jevýta chéve che ru retã ruvicha guapyha. 4 Upémaramo tetã ruvicha he'i Sibápe: Eikuaa porãke, che ambohasapaha ndéve ñuarã, Mefibóset oguerrekova'ekue guive. Ha Siba he'i oñakãityvo: Che retã ruvicha, che jára, tajohu py'aporã ne renondépe. 5 Ha tetã ruvicha ou Bahurim peve; ha péina ápe osẽ peteĩ Saul rogaygua ñemoñaréva, hérava Siméi, péva Gera ra'y; ha oñehuãuitivo David ndive omaldecí ichupe. 6 Ha omombo ita David rehe, ha mayma tetã ruvicha David rembiguaikuéra rehe, ha opaite tetãygua ha kuimba'e ipy'aguasúva oĩhína ijakatúa ha ijasu gotýo. 7 Upéicha Siméi, omaldecí : Okápe, okápe, kuimba'e tuguy ñohẽhára ha tekove iñaáva. 8 Ko'áãa Ñanderuete omyengoviáma ndéve opaite Saul rogaygua ruguy reñohẽva'ekue reisãmbyhy haãua hendaguépe ha upéva Ñanderuete omoĩma tetã ruvicha guapyhápe nde ra'y Absalónpe; nde rehupity haãua ne ñaňangue repy reha'ärõ'ýva, nde ningo kuimba'e tuguy ñohẽhára voi. 9 Upémaramo Abisai, Sarvia memby, he'i tetã ruvichápe: Mba'érehe piko ko jagua re'õngue oñe'ẽvai che jára, che retã ruvicha rehe. Ajerure ndéve ehejána tahasa ha taňakã'o. 10 Ha tetã ruvicha he'i: Mba'éiko che aguereko nendive, Sarvia memby. Ha'e oñe'ẽvai cherehe Ñanderuete he'ígui ichupe oñe'ẽvai haãua cherehe. Upéva, máva piko ikatúne he'i: Mba'érehépa péicha rejapo. 11 Ha David he'i Abisai ha mayma hembiguaikuérape: Péina ápe, che ra'y osẽva'ekue chehegui, omoñuhã che rekove; ndako'ytevemo'ãipa peteĩ Benjamin ñemoñare rehe. Peheja toñe'ẽvai, Ñanderuete voi he'ígui ichupe oñe'ẽ haãua. 12 Ikatúntemo Ñanderuete oma'ẽ che jepy'apy asy rehe, ha ome'ẽ chéve mba'eporã ko ára pegua ko maldicion rekovia. 13 David ha iñirũnguéra oho aja hape rehe, Siméi oho pe cérro rembe'y gotýo henonderãmi, oñe'ẽvai ha omombo ita ha omotimbo pe yvy. 14 Upéicha tetã ruvicha ha tetãyguakuéra hendive oĩva oãuahẽ kane'õpópe Jordan ysyrype ha opytu'u upépe. 15 Upeaja Absalon ha mayma hendivegua, umi kuimba'e Israelgua atyguasú, oíke Jerusalénpe, ha hendive oĩ avei Ahitófel. 16 Ha upéi, Husai, pe Aracgua, David angirũ, ou Absalon, ha Husai he'i: Toikovehína tetã ruvicha, toikovehína tetã ruvicha. 17 Ha Absalon he'i Husaípe: Upéicha piko nde reagradece ne angirũme. Mba'érehépa nderehói ne angirũ ndive. 18 Ha Husai he'i jevy Absalónpe: Nahániri, che apytáta Ñanderuete oiporavova'ekue ndive ha ã

tetäygua ha opaite Israelgua oipotáva ndive. 19 Ha mávapepa che amba'apova'erã: Ndaha'éipa ita'ýrape. Amba'apo haguéicha nde ru ndive, péicha avei aikóta ne renondépe. 20 Upéramo Absalon he'i Ahitófelpe: Eremína nde, mba'épa rojapoveva'erã. 21 Ha Ahitófel he'i Absalónpe: Eiko nde ru kuñakuéra ndive ha'e ohejava'ekue hóga ñangarekohára ramo; péicha ramo mayma Israel retäygua ohendúta reñemoi hague nde ru rehe, ha remombaretéta avei opaite oíva guive nendive. 22 Upéramo omoí hikuái Absalónpe guarã peteĩ óga tymba pirekueguigua itúva rogaguasu ape ári, ha Absalon oiko itúva kuñakuéra ndive mayma Israel resa renondépe. 23 Upéicha Absalon ojapo Ahitófel ñe'ẽ; umi árape oñemo'ã voínte Ahitófel ñe'ẽ térã Ñanderuete ñe'ẽ peteichanteha. Péicha voi ojehechakuaa opaite Ahitófel ñe'ẽ taha'e David ndive, térã Absalon ndive.

2 Samuel 17

1 Upéramo Ahitófel he'i Absalónpe: Ehejána taiporavóta 12.000 kuimba'épe aha haña David rapykuéri, ko pyharépe amuña haña ichupe. 2 Ha ajeitýta hi'ári ikane'õ ha ipo ikangy jave; péicha amongyhyjéta opaite tetäygua oíva guive hendive okañy haña ha ajukáta tetã ruvichápente. 3 Péicharamo aguerupa jevýta ndéve guarã opaite tetäyguakuéra opoigui ijáragui ha ha'ekuéra oupa jevývo, oikopáta avei py'aguapýpe, nde voi reheka peteĩ kuimba'épente rejuka haña. 4 Ko tekombó'epy kóva Absalon, ha opaite Israel karai ancianokuéra ohayhu avei. 5 Upérõ Absalon he'i: Pehenói avei ko'ágã Husai, pe Aracguápe, ñahendu haña avei iñe'ẽ. 6 Ha Husai oñuahẽvo Absalon rendápe, Absalon he'i ichupe: Péicha he'íkuri Ahitófel; ha ajapótapa hekombó'e térã nahániri. Mba'épa nde ere. 7 Upérõ Husai he'i Absalónpe: Pe tekombó'e Ahitófel ome'ëva'ekue naiporái. 8 Ha Husai he'ive: Nde reikuaa porã voi nde ru ha hendiveguáva kuimba'e ipy'aguasuha, ha ipy'akuéra oñembyasyha ku óso imembýva ñúmeicha, ojepe'árõ guáicha ichugui imembykuéra. Nde ru kuimba'e ñorairõha pegua voi, ha ndoiko reimo'ãi ikuimba'ekuéra ndive ipyhare ramojepe. 9 Katuete ha'e oimeva'erã kañyhápe umi itakuaguasu rupi, térã ambue hendápe. Ha iñepyrũme ho'a ramo peteĩteĩ ndereheguáva, oimeraẽ ohendúvante he'íta: Sarambi oikóma Absalon kuimba'ekuéra apytépe. 10 Upérõ pe kuimba'e ipy'aguasúva ku leõicha, ipy'a kangyva'erã; opaite Israelgua oikuaa porãgui nde ru kuimba'e ipy'aguasuveha, ha opaite oíva guive hendive avei. 11 Che ningo ha'e ndéve embyaty haña opaite Israelgua nendive, Dan guive Beerséba peve, hetaitereíta ku vyvku'i yguasu rembe'y peguáicha, ha ndete voi reho emoakã raku ichupekuéra pe ñorairõrame. 12 Upérõ jajeity hi'ári, mamó oiháme, ha jajeity ramo hi'ári ku ysapy ho'a háicha vyv apére, ñahundíta ichupe katuete opaite iñirũnguéra ndive. 13 Ha okañy ramo peteĩ távape oñemo'ã haña, opaite Israelgua ogueraháta sã upe táva upévape ñambotyryrypa haña ysry peve, ndopytavéi peve upépe peteĩ itánte jepe. 14 Upémaramo Absalon ha mayma Israelgua he'i: Husai, Aracgua ñe'ẽ iporãve Ahitófel ñe'ẽgui. Péva Ñanderuete rembiapo voi anítei ojejapo Ahitófel rekombó'e, ha Ñanderuete ombouségui mba'evai Absalon ári. 15 Upéi Husai he'i pa'ikuéra Sadoc ha Abiatárpe: Péicha ha péicha Ahitófel ohekombó'e Absalónpe ha Israel karai ancianokuérape, che katu péicha ahekombó'e ichupe. 16 Upévagui emondo pya'e peteĩ tembijokuáipe, ha'e omombe'u haña Davidpe: Ani pepytátei ko pyharépe pe desiértópe ojehasahápe pe Jordan, ani oikótei sarambi tetã ruvicha rehe ha opaite tetäygua rehe oíva guive hendive. 17 Ha Jonatan ha Ahimaas okañy Rogel ykua ypýpe, ha peteĩ kuña tembiguái oho jepi omomandupa haña ichupekuéra, ha'ekuéra ndaikatúigui ojehechauka pe táva pévape; ha ha'ekuéra oho jepi omomandupa haña tetã ruvicha Davidpe. 18 Ha peteĩ mitárusu ohecha Jonatan ha Ahimaáspe osẽnguẽvo ha oho omombe'upa Absalónpe; upévare mokõivéva pya'e pya'e oguata oñuahẽ meve Bahurímpe peteĩ kuimba'e rógape, oguerékóva ikorapýpe peteĩ vyvkua, ha upépe oñemokañy hikuái. 19 Pe kuñakarai óga jára katu ogueru peteĩ ahoja ha oipyso pe vyvkua juru ári, ha omyasái hi'ári mba'e ra'ýi oñembyatyramóva; ha avave ndohechái mba'eve. 20 Ha Absalon rembiguakuéra oñuahẽvo ko kuñakarai rógape, oporandu ichupe he'ívo: Mamópa oime Ahimaas ha Jonatan. Ha pe kuñakarai he'i ichupekuéra: Ohasáma hikuái pe y ojehasaha rupi. Ha'ekuéra oheka ha ndojohúigui ichupekuéra oho jevy Jerusalénpe. 21 Ha oho rire, osẽ hikuái vyvkuágui ha oho omombe'upa Davidpe, ha he'i ichupe: Pepu'ake ha pya'e pehasapa ko y kóva rupi, Ahitófel ohekombó'égui mba'épa ojejapova'erã penderehe. 22 Upémaramo David opu'ã, ha opaite iñirũnguéra oíva guive hendive, ha ohasa hikuái pe Jordan iko'ẽ mboyve; ha avave ndopytái ohasa'ýre pe Jordan. 23 Ha Ahitófel ohechávo ndojepapoiha ha'e ohekombó'e haguéicha, ojupi hymba búrró ári, ha oho itávape; ha omohenda porãmba rire

hogapy, oho ojejuvy, upéicha ha'e omano, upéi oñeñotý ichupe itúva tyvype (sepultúrape). 24 Ha David oġuahẽ riréma Mahanaĩmpe, Absalon ohasa pe Jordan opaite hapichakuéra Israelgua ndive. 25 Ha Absalon omoĩ Amasápe isoldádo ruvicha ramo, Joab rendaguépe. Amasa peteĩ Ismaelgua ra'y, hérava Itra, péva oñemoġuahẽva'ekue Abigail, Nahas rajy rehe, péva Sarvia reindy ha Joab sy. 26 Upéicha Israelguakuéra omopu'ã icampaménto Galaad yvype, Absalon ndive. 27 David oġuahẽ riré Mahanaĩmpe, Sobí, Nahas ra'y, Rabaygua, peteĩ Amon ñemoñare; ha Maquir, Amiel ra'y, peteĩ Lodebargua; ha Barsilái, peteĩ Galaadgua Rogelíngui, 28 ogueru Davidpe ha iñirũnguérape: Tupa, kambuchi, trígo, cebáda, trígo ku'i, mba'e ra'ỹi ñemaimbepyréva, kumanda, lentéja, 29 eíra, kamby kyrakue, ovecha, kesu, vaka kambykueguiguáva, ho'u haġua, péicha he'ígui hikuái: David ha iñirũnguéra katuete ikane'õ ha ijy'uhéi hikuái pe desiérto rehe.

2 Samuel 18

1 David katu oipapa iñorãirõhára oĩva guive hendive, ha omoĩ mburuvicha 1.000 ári ha mburuvicha'i 100 ári. 2 Upérõ David omboja'o iñorãirõharakuéra mbohapy atýpe: Peteĩ aty opyta Joab poguýpe; ambue aty opyta Abisai, Sarvia memby poguýpe; ha ambue aty opyta Itai, Gatgua poguýpe. Ha tetã ruvicha he'i hetãyguakuérape: Che avei asẽta penendive. 3 Hetãyguakuéra katu he'i: Neresẽmo'ãi orendive; ore rokañy mba'e ramo, noñepenamo'ãi orerehe; toromanomba jepe ore aty mbyte peve, noñepenamo'ãi orerehe; nde katu ko'áġa nde rekove repy oñembojoja 10.000 orekuéravape. Iporãitevéta nde orepytyvõ ramo ko táva kóva guive. 4 Upéramo tetã ruvicha he'i ichupekuéra: Che ajapóta peẽme iporãve háicha. Ha tetã ruvicha oñemoĩ táva rokẽ renondépe, isoldadokuéra osẽ aja aty atýpe, 100 ha 1000 kuimba'e reheguáva. 5 Ha tetã ruvicha he'i Joab, Abisai ha Itaipé: Peiporiahuverekókena pe mitãrusu Absalónpe. Ha mayma tetãyguakuéra ohendu pe tetã ruvicha he'íva imburuvichakuérape ita'ýra Absalon rehe. 6 Ha tetãyguakuéra osẽ ñúme oñemoĩ haġua Israel rehe, ha oiko pe ñorãirõ Efrain ka'aguýpe. 7 Ha upépe David rembiguakuéra ombopoguy ambue Israelguakuérape, ha upe árape oiko peteĩ jejukaguasu, 20.000 kuimba'e omano. 8 Ha pe ñorãirõ oñemyasãi tetãpy rehe; upe árape pe ka'aguy ohundi hetavépe, pe kyse pukúgui. 9 Ha Absalon ojojohu David rembiguakuéra ndive; ha Absalon ohohína peteĩ mburica ári, ha pe mburica ojasuru peteĩ encína yvyrarakã apañuãiguasuguýre ha opa'ã Absalon iñakã raguégui pe yvyrarakã rehe, ha opyta osãingo peteĩ yvyráre, ha pe mburica oho oheja ichupe. 10 Ha peteĩ David rembiguái ohechapa ha oho omomarandu haġua Joábpe, he'ívo: Péina ápe che ahechákuri Absalónpe, osãingóva peteĩ yvyrarakãre: 11 Ha Joab he'i ko kuimba'e mombe'uhárape: Ha nde rehecha ramo ichupe, mba'érehepa nderejukái ichupe upepete voi ha upéi reity yvype. Torypópe ame'éva'erãmo'ã ndéve 117 grámo pláta , ha peteĩ ku'a jokuaha. 12 Pe kuimba'e he'i Joábpe: Jepémo reha'ã chéve 117 kílo pláta , ndaipysomo'ãi che po tetã ruvicha ra'y rehe; ore rohendúkuri tetã ruvicha he'i ramoguare ndéve, Abisai ha Itaipé. Peñangarekóke, ani avave opoko mitãrusu Absalon rehe. 13 Ha che ajuka riré ichupe, nde voi reñemoĩva'erãmo'ã cherehe, tetã ruvichágui nokañymo'áigui mba'eve. 14 Ha Joab he'i jevy: Che naha'ãrõmo'ãi sapy'amínte jepe. Ha ojapyhy ipópe mbohapy vyvra puku akua, ha ojakutu Absalon py'a mbytépe ha'e oikove ha osãingo jave pe yvyrarakãre. 15 Ha 10 mitãrusu katu, Joab mo'ãha rerahahára, omongora Absalónpe ha oikutu ha ojukaite ichupe. 16 Upémaramo Joab ombopu turu ha tetãyguakuéra ojevy Israel rapykuérigui, Joab voi ojokógui hetãyguakuérape. 17 Upéi ogueraha hikuái Absalon retekue, ha oity peteĩ vyvkua pypukuetévape oĩva pe ka'aguýpe, ha omopu'ã hi'ári ita atýra tuichaitéva; ha opaite Israelgua okañymba hogakuérape. 18 Ha Absalon oikove aja gueteri omopu'áva'ekue peteĩ itaguasu ijyvatetéva tetã ruvicha vällepe oñemomandu'a haġua Absalon rera rehe, ha'e he'ígui: Che ndachera'ýiri, upévale pe itaguasuetéva rupi che retãyguakuéra omomandu'a che rera rehe, upévale oñembohéra ko ára kóva peve Absalon itaguasute. 19 Upémaramo Ahimaas, Sadoc ra'y, he'i: Añaníta ko'áġa, ame'ẽ haġua tetã ruvichápe ko marandu Ñanderuete voi osalva hague ichupe mayma hese ija'e'ýva pógui. 20 Joab he'i jevy: Che ndaipotái nde reho remombe'u haġua tetã ruvichápe ita'ýra Absalon omano hague ko árape, ambue árape rehokuaa. 21 Ha Joab ohenóí peteĩ Etiopiyaguápe ha he'i: Tereho nde, ha ere tetã ruvichápe rehechava'ekue. Ha pe Etiopiyagua ojeity Joab renondépe, ha upéi oñani. 22 Upémaramo Ahimaas, Sadoc ra'y, he'i jevy Joábpe: Toiko oikóva che aháta avei ko'áġa pe Etiopiyagua rapykuéri. Ha Joab he'i ichupe: Che ra'y, mba'upéiko reñanise, noñeme'ẽmo'ãi ndéve mba'eve ne marandu rehe. 23 Ha ha'e he'i jevy:

Taha'e ha'e háicha, che aháta. Upémaramo Joab he'i ichupe: Tereho. Ahimaas katu oho pe yvype tape rehe, ha ohasa pe Etiopiaygua renonderãme. 24 Ha David uguapyhína pe táva rokẽ ogaguýpe. Ha pe guárdia oñangarekóva pe távare, uguata jave pe táva tápia yvate ári pe táva okẽguasú gotýo, ojesaupívó oma'ẽ, ha ohecha peteĩ ouva oñanívó ha'eño. 25 Ha pe táva guárdia osapukái ha omomandu tetã ruvichápe. Ha tetã ruvicha he'i: Ou ramo ha'eño ogueru marandu porã, ha upeaja ha'e oñemoagui ouvo, 26 ha pe soldádo omañáva ohecha avei ambue oñaníva, ha osapukái jevy tetã ruvicha gotýo ha he'i: Péina ápe, ambue kuimba'e ouva oñanívó ha'eño. Ha tetã ruvicha he'i: Kóva ogueru avei peteĩ marandu porã. 27 Ha pe soldádo he'i jevy: Pe tenonderã oñaníva ojoguaiterei chéve Ahimaas, Sadoc ra'y ñaníme. Ha he'i tetã ruvicha: Péva kuimba'e heko porãva, ha ouhína marandu porã reheve. 28 Upévo Ahimaas he'i sapukaipópe tetã ruvichápe: Tandepy'aguapy. Ha ojavy tetã ruvicha renondépe, ha he'i: Toñemomba'eguasú Ñanderuete, nde Jaratee, omoíva'ekue nde poguýpe umi kuimba'e omopu'áva'ekue ipo che jára ha che retã ruvicha rehe. 29 Ha tetã ruvicha oporandu: Oĩ porãpa che ra'y Absalon. Ha Ahimaas he'i jevy: Che ahendu peteĩ sapukaiguasu Joab chemondo ramoguare tetã ruvicha rendápe, ndaikuaánte katu mba'épa upéva. 30 Ha tetã ruvicha he'i: Ehasa, ha eñemoĩ upépe. Ha ha'e ohasa ha opyta ñembo'yhápe. 31 Upéi ou pe Etiopiaygua ha he'i: Ehendúke mba'e porã pyahu, che jára ha che retã ruvicha, ko árape Ñanderuete voi osalva nde rekove mayma opu'áva'ekuégui nderehe. 32 Upémaramo tetã ruvicha he'i pe Etiopiayguápe: Oĩ porãpa che mitãrusu Absalon. Ha pe Etiopiaygua he'i: Ojehu haguéicha pe mitãrusúpe tojehu che jára rehe ija'e'yvape, ha opaite opu'áva guivépe nderehe. 33 Upévo tetã ruvicha iñangekõi ha ojupi pe koty oíva táva rokẽguasú ariguápe, ojahe'ó haña, ha he'i: Che ra'y Absalon, che ra'y, che ra'y Absalon. Mba'éicha tamora'e amano che ne rendaguépe, Absalon, che ra'y, che ra'y.

2 Samuel 19

1 Upéi oñemomandu Joábpe: Péina tetã ruvicha hasẽ, ha omba'embyasy Absalon rehe. 2 Ha pe árape oiko ñembyasy, vy'a rendaguépe, mayma tetãyguakuéra apytépe; ohendúgui hikuái pe árape tetã ruvicha imba'embyasyha ita'yra ñemano rehe. 3 Ha pe árape tetãyguakuéra oíke ñemiháme távape, ha otĩete ku okañýva ramoguáicha ñorãirõ hágui. 4 Ha tetã ruvicha katu oñu'ã hova ha ojahe'ó hatã, he'ívo: Che ra'y Absalon, Absalon, che ra'y, che ra'y. 5 Upémaramo Joab ou tetã ruvicha rendápe, ha he'i: Ko árape remotimba ne rembiguakuérape, ko árape ha'ekuéra osalva nde rekove, nde ra'y ha nde rajuakuéra, ne rembireko ha ne kuñakuéra rekove. 6 Nde katu rehayhuve nderehe ija'e'yvape ha remboyke umi nderayhúvape; ko árape rehechauka ore mburuvichakuéra térã nde soldadokuéra mba'eveteha nde resápe; ko árape rehechauka porã chéve avei Absalon oikove rire, ha ore romanomba rire hendaguépe nde revy'aveva'erãmo'ãha. 7 Ko'ágã epu'ã katu, tereho okápe ha eñe'ẽ porã ne rembiguakuérape; ndaupéichai ramo che ha'e ndéve Ñanderuete rérape ndopytamo'ãiha nendive peteĩ kuimba'ente jepe ko pyharépe; ha péva ivaivéta ndéve opaite mba'evai ojemumava'ekue ndéve ne mitã guive ko ára kóva peve. 8 Upémaramo tetã ruvicha opu'ã ha uguapy pe táva rokẽme, ha oñemomandu opaite tetãyguakuérape, oje'évo: Péina ápe tetã ruvicha uguapyhína pe táva rokẽme. Ha opaite soldadokuéra ou tetã ruvicha rendápe; ambue Israelguakuéra ohopáma katu hogakuérape. 9 Ha opaite tetãyguá Israelgua oñoñe'ẽ'api ojoapytepekuéra, he'ívo: Pe tetã ruvicha ningo ñandesalva ñanderehe ija'e'yva poguýgui, ha'e ñandepé'a Filisteayguakuéra poguýgui; ha ko'ágã katu okañy hetãgui okyhyjégui Absalóngui. 10 Ha ñamoíva'ekue Absalon ñande ári, ha'e katu omanóma ñorãirõme. Mba'érehapa ñaha'arõ reive, jaha jevy katu tetã ruvicha David rendápe. 11 Ha tetã ruvicha David ohendu guive tetãyguakuéra ñe'ẽguyguy omondo peteĩ hembiguái pa'i Sadoc ha Abiatárpe, he'iukávo: Peñe'ẽ Judaygua karai ancianokuérape ha pegueru ichupekuéra: Mba'érepa peha'arõve peju jevy haña che rendápe che aiko jevy haña pene retã ruvicha ramo. 12 Peẽ ningo che ryke'ykuéra voi, che kangue ha che ro'ó. Mba'érepa pende tapykuéta pegueraha jevy haña tetã ruvichápe hogateépe. 13 Pejéta avei Amasápe: Nde piko ndaha'ei avei che kangue ha che ro'ó. Ndoikói ramo ndehégui soldádo ruvicha che renondépe, opaite ára peve, Joab rendaguépe, Ñanderuete tachenupã nupã. 14 Péicha David oñembopy'apeteĩ jevy opaite Judayguakuéra ndive, ha peteĩ kuimba'e ñe'ẽicha he'iuka tetã ruvichápe: Eju jevy nde, ha opaite ne rembiguakuéra ndive, oresãmbyhy haña. 15 Upéramo tetã ruvicha David oñuahẽ pe Jordan ypy peve. Ha Judayguakuéra ou Gilgal peve ohuñaitĩ haña hetã ruvicha ndive, ha ombohasa

haġua ichupe pe ysyry Jordan rupi. 16 Ha Siméi, Gera ra'y, Benjamin ñemoñare, Bahurimguáva, pya'e pya'e oġuejy Judaygua kuimba'ekuéra ndive oġuġuaitĩ haġua tetã ruvicha Davidpe. 17 Ha hendive ou 1.000 kuimba'e Benjaminguáva, ha avei Siba, Saul rogaygua rembiguaiguasu, 15 ita'yraġuéra ndive ha 20 hembiguaikuéra ndive, ha ha'ekuéra ohasa pe Jordan, tetã ruvicha oġuahẽ mboyve. 18 Ha ohasa rĩre hikuái pe y ojehasaha rupi ombosako'ipa ombohasa haġua tetã ruvicha ha hogayguakuérape ibarcokuérape. Upéramo Siméi, Gera ra'y, oñesũ tetã ruvicha renondépe, ha'e ohasa mboyve pe ysyry Jordan. 19 Ha he'i tetã ruvichápe: Anĩ reñongatu nde py'apýpe pe tembiapo vai ajapova'ekue ha anĩ nemandu'átei mba'evai ne rembiguái ojapova'ekue pe ára, nde che jára ha che retã ruvicha, resẽ ramoguare Jerusaléngui. Aníkema tetã ruvicha reñongatu umi mba'evai nde py'apýpe. 20 Che, ne rembiguái, ahechakuaa añemoangaipa hague, ha ko árape aju che raẽte Jose rogaygua apytégui aġuejy ahuġuaitĩ haġua che jára, ha che retã ruvichápe. 21 Ha Abisai, Sarvia memby, he'i: Nomanoiva'erã piko Siméi, omaldeci haguére pe kuimba'e Ñanderuete oiporavova'ekuépe. 22 Upémaramo David he'i: Mba'éiko che areko nendive Sarvia memby, ko árape reiko cherehe ija'e'ýva ramo chepy'ara'ã haġua. Omanova'erã piko ko árape peteĩ Israelgua, reimo'ã piko che ndaikuaaiaha ko árape apyta jevyha Israel retã ruvicha ramo. 23 Ha tetã ruvicha he'i Siméipe: Neremanomo'ãi. Ha tetã ruvicha ome'ẽ ichupe inẽ'ẽ. 24 Mefibóset, Saul ra'y, oġuejy avei oġuġuaitĩ haġua tetã ruvichápe. Ndojohéiri ipy ha noikytĩri hendyva, ndojohéiri avei ijao, pe ára tetã ruvicha osẽ ġuive ou jevy peve py'aguapy reheve. 25 Ha Mefibóset osẽ Jerusaléngui oġuġuaitĩ haġua tetã ruvichápe, ha David he'i ichupe: Mefibóset, mba'éguipa nderehói chendive ra'e. 26 Ha ha'e he'i jevy: Tetã ruvicha, che jára, che rembiguái chembotavyva'ekue, che voi ha'ékuri ichupe: Emboape chéve peteĩ búrru aha haġua hi'ári tetã ruvicha rendápe; ne rembiguái ikarẽgui. 27 Ha'e katu oñe'ẽvai rei cherehe, che jára ha che retã ruvicha renondépe; che jára ha che retã ruvicha katu ojogua ningo peteĩ yvága rembiguáipe; ejapókema ndéve iporãve háicha. 28 Che ru rogayguakuéra omanombava'erãmo'ã ne renondépe, che jára ha che retã ruvicha katu omoĩ ne rembiguáipe ne mesápe okaru haġua umi oñehenóiva apytépe. Mba'evete voi ndarekói ko'ã mba'e ári ajerureve haġua tetã ruvichápe. 29 Ha tetã ruvicha he'i ichupe: Mba'upéiko ña'ñe'ẽvétã. Che ha'émakuri nde ha Siba peñomboja'otaha pe yvy rehe. 30 Ha Mefibóset he'i hetã ruvichápe: Topytapa ichupe ġuarã, che avy'áma che jára ha che retã ruvicha ou jevymaha py'aguapy reheve hógape. 31 Avei Barzilái, peteĩ Galaadgua, oġuejy Rogelíngui, ha ohasa pe Jordan tetã ruvicha ndive, omoirũ haġua ichupe Jordan mboypýri. 32 Ha Barzilái itujaitereíma, 80 añoa oġuereko, ha'e ome'ẽva'ekue tetã ruvichápe hembĩ'urã oĩ ramoguare Mahanaímpe, ha'égui voi kuimba'e ipirapire hetáva. 33 Ha tetã ruvicha he'i Barziláipe: Ehasa chendive ha che romongarúta chendive Jerusalénpe. 34 Ha Barzilái he'i tetã ruvichápe: Mboy añoa ikatúne aikoveve, ajupi haġua tetã ruvicha ndive Jerusalénpe. 35 Ko árape aguerékoma 80 año. Ikatútapa aiporavo ġueteri mba'e iporáva ha ivaíva apytégui. Aha'ākuaavétapa hi'upy ha imboy'upy. Ahendukuaavénepa kuimba'e térã kuña purahéi. Ma'eräpa aikóta mba'e pohýi ramo che jára ha che retã ruvichápe ġuarã. 36 Che amoirüsente tetã ruvichápe Jordan mboypýri amo gotyove. Mba'érehepa tetã ruvicha chembotuichase. 37 Che ajerure ndéve ehejána ne rembiguái tojevy, ha tamano che távape, añenokuaa haġua che ru ha che sy tyvýpe. Péina ápe katu ne rembiguái Quimam, che ra'y, toho che jára ha che retã ruvicha ndive, rejapo haġua hese ndéve iporãve háicha. 38 Ha tetã ruvicha he'i: Tou katu Quimam chendive, ha che ajapóta hese pe ndéve iporãve háicha, ha opaite mba'e rejeruréva chehegui, che ajapóta. 39 Upérõ opaite tetãygua ohasa pe Jordan; ha tetã ruvicha David ohasa rĩre pe Jordan, ha'e ohetũ Barziláipe ha ohovasa ichupe, ha upéi ha'e ojevy hógape. 40 Uperire tetã ruvicha ohasa Gilgálpe, ha Quimam ou hendive; ha mayma Juda soldádo aty omoirũ tetã ruvichápe, upéicha avei Israel soldádo aty mbytere. 41 Upérõ opaite kuimba'e Israelgua ou tetã ruvicha rendápe, ha he'i ichupe: Mba'érehe piko opaite kuimba'e Judaygua, ore peñẽnguekuérava oñemomba'emava'ekue nderehe, ha ombohasákuri tetã ruvicha ha hogayguakuérape pe ysyry Jordan rupi. 42 Ha Judayguakuéra ombohováĩ opaite Israelguápe: Pe tetã ruvicha ore peñẽnguetégui voi. Ha mba'ére piko pévare peñembopochy. David piko oremongaru, térapa rohupity ichugui oimeraẽva jopói. 43 Upéramo umi kuimba'e Israelgua ombohováĩ jevy, ha he'i Judayguakuérape: Ore ningo 10 tríbu, upévare David ore mba'eve pendehegui. Mba'ére piko oreapo'ietéra'e. Ndaoréi raẽpa roñe'ẽra'e roġueru jevy haġua ore retã ruvichápe. Ha umi kuimba'e Judaygua oñe'ẽ pohyieteve Israel kuimba'ekuérape.

2 Samuel 20

1 Ha oiko upépe peteĩ kuimba'e iñaña'ava, hérava Seba, Bicri ra'y, peteĩ Benjamíngua, péva ombopu pe turu, ha he'i: Ñande ndajarekói mba'eve David ndive, ha mba'evete Isai ra'y ndive, Israelguáva guive tohopa hógape. 2 Péicha opaite kuimba'e Israelgua oheja rei Davidpe oho haña Seba, Bicri ra'y rapykuéri; Judayguakuéra katu oho David rapykuéri pe ysyry Jordan guive Jerusalen peve. 3 Ha David oñuahẽ rire hógape, Jerusalénpe, omoinge umi 10 kuña ohejava'ekue oñangareko haña hoga rehe peteĩ ógape ha ome'ẽ ichupekuéra hembí'urã; ha araka'eve ndoikovéi hendivekuéra, opyta hikuái ñembotyhápe imena'ỹvaicha, omano meve. 4 Upéi he'i tetã ruvicha Amasápe: Embyatyuka chéve kuimba'ekuéra Judayguáva guive, ha mbohapy ára haguépe pejupa che rendápe. 5 Amasa oho ombyatypa haña Judayguakuérape; hi'areteve katu oje'eva'ekuégui ichupe. 6 Upéicharõ David he'i Abisaípe: Seba, Bicri ra'y, ko'áña oja'póta ñanderehe mba'evaieteve Absalóngui; upéva'e ejapyhy nde jára rembiguaikuéra, ha tereho hapykuéri anitei oíke peteĩ táva oñemongorávape ha oka'ỹ ñandehégui. 7 Upémaramo Abisai ombyaty opaite kuimba'e oíva Joab poguýpe, umi Ceretgua, umi Peletgua ha mayma ipy'aguasúva, ha osẽ hikuái Jerusaléngui omuña haña Seba, Bicri ra'ýpe. 8 Ha oĩ jave hikuái pe itaguasu oíva Gabaon ypýpe, ohuñaitĩ ichupekuéra Amasa. Ha Joab omonde hetemo'ãha ha hi'ári omoĩ iku'akuaha ha ikyse akua hyru reheve, ha péva oheja ho'a ichugui oñemotenondévo. 9 Upéramo Joab he'i Amasápe: Oho porãntepa ndéve, che ryke'y. Ha ojapyhy ipo akatúvape Amasa rendyva, ku ohetũ hañuáicha ichupe. 10 Ha Amasa nopenái pe kyse akua rehe oíva Joab po asúpe; ha Joab oikutu ichupe ipy'a juruetépe, ha oñohẽ yvy rehe hyekue, ha ho'a ha omano, oikutu jevy'ýre ichupe. Upéi, Joab ha ityvýra Abisai oho hikuái Seba, Bicri ra'y rapykuéri (omuñávo ichupe). 11 Ha peteĩ kuimba'e Joab poguy pegua oñembo'y ijypýpe, ha he'i: Oimeraẽva ohayhúva David ha Joábpe, toho Joab rapykuéri. 12 Ha Amasa ojepyso tape mbytépe ha oñemongy'apa huguýpe; ha mayma ohasáva guive opyta ha oma'ẽ hese. Upéva'e upe kuimba'e oíva Joab poguýpe ohechávo oimeraẽva omombytaha, omboyke Amasa retekue tapégui ñu gotýo, ha omyasãi hi'ári peteĩ ahoja. 13 Ha omboyke rire hetekue tapégui, oúva guive ohasapa omoirũ Joábpe, omuña haña Seba, Bicri ra'ýpe. 14 Ha Seba ohasa opaite Israel tríbu yvy rupi Abel-bet-maaca peve, ha opaite iñirũnguéra oñembyaty oho haña avei hapykuéri. 15 Joab katu, ikuimba'ekuéra ndive, omongora Abel-bet-maacápe, ha omopu'ã hikuái yvy atýra pe táva tápia renondépe; ha opaite tetãygua oíva Joab ndive oñeha'ã oity haña pe tápia yvate. 16 Upémaramo peteĩ kuña iñarandúva osapukái tavapy guive he'ívo: Pehendumi, pehendumi; ajerure peẽme pejemi Joábpe toumi ko'ápe, añe'ẽ haña hendive. 17 Ha Joab oñembojávo hese, pe kuña he'i: Ndéiko Joab. Ha ha'e he'i: Che ha'e. Ha ha'e he'i ichupe: Ehendumi ne rembiguái ñe'ẽ. Ha ha'e he'i: Ere katu ha torohendu. 18 Upémaramo ha'e oñe'ẽ jevy ha he'i: Ymaite ningo oje'emiva'ekue: Upe oikuaaséva peteĩ mba'e toporandu Abelguápe; ha péicha ohupity umi mba'e oikuaaséva. 19 Ore táva ohayhu py'aguapy ha nomoambuéi heko Israel táva apytépe; ha nde reñeha'ã rembyai haña peteĩ táva sy reheguáva Israel retãme. Mba'érehe piko rembyaireína Ñanderuete mba'éva. 20 Joab he'i jevy: Mba'evéicha ramo ani ko'ã mba'e ojuhútei chéve, che nahundiséi ha nambyaiséi pende táva. 21 Ore rohekánte peteĩ kuimba'e Efrain cérro peguápe, hérava Seba, Bicri ra'y, oñemoíva tetã ruvicha David rehe; pévape añoite peme'ẽ, ha aháta pende távagui. Ha pe kuña he'i Joábpe: Péina ápe iñakãngue oñemombóta ndéve tápia árigui. 22 Ha pe kuña iñarandúva oho oñe'ẽ haña itavayguakuéra ndive oakã'o haña Seba, Bicri ra'ýpe, ha omombo hikuái iñakãngue Joábpe; upérõ Joab ombopu pe turu ha ohopa hikuái hogakuérape. Ha Joab ou jevy tetã ruvicha rendápe Jerusalénpe. 23 Péicha Joab omyakã jevy opaite Israel soldádo aty, ha Benaía, Joiada ra'y, omyakã Ceretgua ha Peletguakuérape. 24 Ha Adoram omyakã impuéstó cobrahamakuérape, ha Josafat, Ahilud ra'y, oiko mburuvichaguasu ramo David poguýpe. 25 Seva kuantia haihára, Sadoc ha Abiatar, pa'ikuéra ramo; 26 ha Ira, peteĩ Jaírgua, opyta David pa'i ramo.

2 Samuel 21

1 Ou peteĩ ñembyahýi mbohapy año pukukue David oikoveha árape, ha David omba'eporandu Ñanderuetepe, ha Ha'e he'i ichupe: Péva ojehe Saul ojuka haguére heta Gabaonguápe. 2 Upémaramo tetã ruvicha David ohenói umi Gabaonguápe, ha oñe'ẽ hendivekuéra. Umi Gabaongua ndaha'úi Israel ra'ykuéra, ha'ekuéra Amorguakuéra rembyrénte, ha Israel ra'ykuéra oñembopy'apeteíva'ekue

hendivekuéra, Saul katu oñeha'ã ojukapa haña ichupekuéra ohayhuitereígui Israel ha Juda ra'ykuérapente. 3 David he'i Gabaonguakuérape: Mba'épa ajapóta penderehe amboyke haña Saul rembiapo vaikue ha peẽ pehovasa jevy haña Ñanderuete retãme. 4 Ha Gabaonguakuéra he'i ichupe: Ore ndoroipotái pirapire térã óro Saul rogayguágui, ha ndoroipotái avei omano Israelgua kuimba'e. Upérõ David he'i ichupekuéra: Peẽ pejéva guive, ajapóta. 5 Ha'ekuéra he'i jevy tetã ruvichápe: Pe kuimba'e orembyaiseva'ekue, ha oñeha'ãmbaiteva'ekue orehundiete haña Israel retãpygui, ichuguínte 6 toñeme'ẽ oréve 7 kuimba'e iñemoñaréva apytégui, ore rojuvy haña umívape Ñanderuete renondépe Gibéape, Saul onace haguépe ha Ñanderuete oiporavo haguépe ichupe. Ha tetã ruvicha he'i ichupekuéra: Che amoíta ichupekuéra pende pópe. 7 David osalva Mefibóset, Jonatan ra'ype, Saul ra'yre; David ha Jonatan, Saul ra'y, oñembopy'apeteíva'ekue Ñanderuete renondépe. 8 Upéi tetã ruvicha oapresa mokõi Rispa membykuimba'e, péva Aja membyre, mokõivéva imembyva'ekue Saúlgui, hérava Armoni ha Mefibóset; ha 5 Merab memby, péva Saul rajy ha ha'e imembyva'ekue Adriélgui, Barzilái, pe Meholaqua ra'yre. 9 Ha David omoĩ ko'ã 7 Saul ñemoñare Gabaonguakuéra pópe, ha ha'ekuéra ojuyv ichupekuéra pe cérrope Ñanderuete renondépe; ha péicha ko'ã 7 omano oñondive; áva ojejuka, oñepyrũvo oñemono'õ cebáda (ojogua trígope). 10 Upémaramo Rizpa, Aja memby, ogueraha peteĩ ao hũ ha omyasãi ijupe ñuarã peteĩ ita yvate ári, upe guive oñangareko imemby retakuéra rehe, ani haña yryvukuéra oñemboja hetekue rehe arakuépe térã mymba ñarõ pyharekuépe. Rizpa oñangareko hesekuéra heta semána rupi, cebáda ñemono'õ guive pe ama puku ára oñepyrũ jevy peve (péva rirénte oñeñotýkuua hetekue). 11 Ha oñemombe'u Davidpe, Rizpa, Aja memby, Saul kuñakue ojapóva. 12 Upémaramo David oho ha ojapyhyuka Saul kangue ha ita'yra Jonatan kangue, umi kuimba'e Jabes, Galaadguágui, ha'ekuéra oipe'ava'ekue Bet-san plázagui, umi Filisteaygua omosãingo ramoguare ichupekuéra, ojuka rire Saúlpe Gilbóape, 13 ha upégui oguerahauka Saul ha ita'yra Jonatan kangue, ha ogueraha avei umi ojejuvyva'ekue kangue, 14 oñotýmba haña Benjamin yvýpe, Zelápe, itúva Cis tyvýpe; ha ojejapopaité tetã ruvicha David he'iukava'ekue guive. Upeguive Ñanderuete ojapo jevy mba'eporã Israel retã rehe. 15 Filisteayguakuéra ou jevy ojeity haña Israel ári, ha David, hembiguaikuéra ndive, oho oñorãirõ haña hendivekuéra; ha David ikane'õve ohóvo. 16 Upérõ Isbi-benob, peteĩ kuimba'e ijyvateitereíva (gigánte) ñemoñare, ijyvyra puku akua apýra oguereko 3,35 kilo brónce omonde avei hetemo'ãha pyahu ha iku'akuápe peteĩ kyse puku pyahu, ha ha'e oñeha'ãmba ojuka haña Davidpe. 17 Ha Abisai, Sarvia memby, oñuahẽ oipytyvõ haña ichupe, ha oikutu pe Filisteayguápe ha ojuka ichupe. Upémaramo David irũnguéra oñe'ẽme'ẽvo he'i ichupe: Araka'eve ko ára guive tenonderã gotýo neresẽmo'ávéma orendive ñorãirõme, aníntemo rembogue Israel resapeha. 18 Oiko jevy peteĩ ñorãirõ Filisteayguakuéra ndive Góbpe; upéramo Sibecái, peteĩ Husatgua, ojuka Sáfppe, kóva avei umi kuimba'e ijyvateitereíva ñemoñare. 19 Oiko jevy ambue ñorãirõ Góbpe Filisteayguakuéra ndive; upéramo Elhanan, Jaaré-oregim ra'y, peteĩ Belengua, ojuka Goliat, Gatguápe, ijyvyra akua yva ojogua pe yvyrápe ojeporúva ojepyaha haña ao. 20 Upéi oiko jevy ambue ñorãirõ Gátpe, irundyháma, pépe oĩkuri peteĩ kuimba'e ijyvateitereíva, ha'e 6 ikuã, ha 6 ipysã avei, oñondivepa 24; ha'e avei kuimba'e ijyvateitereíva ñemoñare. 21 Ko'áva ohenói Israélpe ñorãirõme, ha Jonatan, Sima ra'y, David ryke'y ojuka ichupe. 22 Ko'ã irundy kuimba'e ijyvateitereíva ñemoñare oiko Gátpe, ha'ekuéra ho'ava'ekue David ha hembiguaikuéra po rupi.

2 Samuel 22

1 David opurahéi Ñanderuetepe ko purahéi kóva, Ha'e osalvapa riréma ichupe hese ija'e'yvakuéragui ha Saul pógui, 2 upéicha he'i: Ñanderuete che mo'áhara, Ha'e chemombaretéva, Ha'e ningo che salvador, 3 che Jára rendápe akañy ajejopyete jave, Ha'e che retemo'ãha ha che kyse puku, hendivémante aĩ porã, hendivémante apytu'u porã, Ha'émante cheguenohẽ cherayhu'yva pógui. 4 Ahenói Ñanderuete rera, hekoitépe ambotuichase ichupe, cheguenohẽ haguére cherehe ija'e'yva pógui. 5 Pe ñemano aho'íma, añemondyietereíma, 6 tyvy (sepultúra) sãnguéra cheñapytíma ha chereitýma mano ñuhãme, 7 che py'aite guive ahenói Ñanderuetepe, ha amba'ejerure che Jarateépe; ha Ha'e ohendu che ñe'ẽ hekoha guive, ha che ñe'ẽ asy oñuahẽ ijapysápe. 8 Upérõ pe yvy oku'e ha oryrýi, ha yvága rapo oku'epa Ha'e ipochyetereígui. 9 Itĩgui ojupi tatatĩ, ha ijurúgui tata oporohundíva; Ha'e omyendy tatapyi. 10 Oipe'a pe yvága oguejy haña; ipy guýpe oĩ pytũ. 11 Ha'e ojupi peteĩ querubin (ángel) ári, ha oveve; ojehecha ichupe yvytu pepo ári. 12

Ijerekue rehe omoĩ pytũ, y iñypytũva ha arai iñanambusúva. 13 Hova ojajaipávagui osẽ tata rendy omimbíva. 14 Ha Ñanderute omosunu yvága guive, ha pe Ijyvatetéva oñe'ẽ hatã. 15 Omondo ihu'ykuéra, ha omosarambipa; Ha'e opoi aratirígui oporohundietéva. 16 Ha'e oñe'ẽ pohýi ipochyetégui, ojehecha yguasu rugua ha ojekuaa yvy rapo. 17 Yvate guive oipyso ipo ha chejapyhy cherenohẽ haña y hetágui. 18 Ha'e cheguenohẽ cherehe ija'e'yva mbaretégui, ha cherayhu'yvagai, ipu'akáva cherehe. 19 Ojeity hikuái cheári che ajepy'apy jave, Ñanderute katu chepytyvõ. 20 Ha cherenohẽ tenda nandi tuichahápe; Ha'e chepe'a cherayhu'yva pógui, cherayhúgui. 21 Ñanderute omyengovia chéve che justícia ha che reko potĩ. 22 Che aiko Ñanderute rape rehe, nañemboykéi che Jarateégui. 23 Ajapopa hembiapoukapy, ha ndajeíri iñe'ẽgui. 24 Che amoĩ che rekove ipópe, añeñangareko opaichagua mba'evaígui. 25 Upévagui Ha'e omyengovia chéve che justícia hesa renondépe che po ipotĩ háicha. 26 Pe oporoporiahuverekóva Nde reiporiahuverekova'erã avei ichupe, ha Nde ndepy'aporã ipy'aporáva ndive. 27 Heko potíva ndive rehechauka avei nde rekopora, Nde nereipytyvõĩ katu iñañávape. 28 Nde ningo resalva tetãygua ojepy'apývape, ha nde resa oñemoĩ umi oñembotuicháva rehe, reity haña. 29 Nde, ore Ruete, che rataindy, che Jára omyesakã chéve che renda iñypytũháme. 30 Ndérupi amosarambi soldádo atykuérape ha che Jára ndive ajapyhara táva tápia ári. 31 Ñanderute rape iporãite, ha ore Ruete ñe'ẽ ipotĩete. Ha'e voi omo'ã opaite hese ojeroviávape. 32 Ha mávaiko tetãguakuéra jára, ndaha'úi ramo Ñanderute. Ha mávapa ñande itaguasu ñanemo'áva, ndaha'úi ramo Ñanderute. 33 Ñanderueténte chembopu'aka porã, Ha'émante omopotĩ che raperã. 34 Ha'e ombopya'e che py ku guasu oñani háicha, Ha'e chejoko hatã aime jave céro ru'áme. 35 Ha'e voi ombokatupyry che po ñorairõme, ikatu haña amokarapã guyrapa bronceguiguáva che pyapy rupi. 36 Reme'ẽ avei chéve ne ñemo'ãha chesalva haña, ha nde rekopora chembotuicha. 37 Nde rembopuku puku che py rendaña ani haña chepysyrĩi. 38 Amuñáta cherehe ija'e'yvape ahundi haña ha ndajevymo'ãi ahundipa peve. 39 Opavavépe aikutúta ikatuve'y hañaicha opu'ã; ha ho'apa hikuái che py guýpe. 40 Nde chemombarete añorairõ haña, remomirĩ cherehe ija'e'yvape che py guýpe. 41 Ha ndérupi umi cherehe ija'e'yva amokañy, ahundi haña umi oñemoivape cherehe. 42 Ojerure ramojepe hikuái pytyvõ rehe ndaipóri katu avave osalvaséva ichupekuéra, Ñanderute voi ohundigui ichupekuéra. 43 Ku yvy timbóicha amongu'i ichupekuéra ha apyrũ hesekuéra ku tymba repotícha oíva táva cállere. 44 Nde cheguenohẽ che retãygua kuéra ñorairõgui; ha reñangareko cherehe aiko haña tetã ruvicha ramo heta tetã rehe, ha tetã ndaikuaaiva'ekue oikóma che rembiguái ramo. 45 Tetã ambueygua ñemoñarenguéra oñemoĩ che poguýpe; ajokuái ramo ichupekuéra cheñe'ẽrendu porã. 46 Umi tetã ambueygua ikangypa, ha osẽ rryyipo hoga oñemombaretévagui. 47 Toikove Ñanderute ha toñemomba'eguas che mo'ãhára, ha taituicha tuichave Ñanderute, che salvador. 48 Ñanderute omyengovia cherehe oñemoivape, omoivo che poguýpe heta tatãme. 49 Ha'e chesalva cherehe ija'e'yvagai ha chérupi cherayhu'yva ári. Nde cheguenohẽ pe kuimba'e iñarõva poguýgui. 50 Upévarehe, che romoherakuãse opaite tríbu apytépe, che Ruete, aropurahéita nde rera. 51 Nde reme'ẽ haguere ne retã ruvichápe pu'aka tuicháva ha reiporiahuvereko umi reiporavova'ekuépe, David ha iñemoñarenguérape opaite árape.

2 Samuel 23

1 Ko'áva hína David ñe'ẽ paha. David, Isai ra'y, pe kuimba'e oñemopu'áva yvateite, Jacóbo Jaratee oiporavova'ekuégui, opurahéi he'ẽ asy Israelguakuéra apytépe: 2 Ñanderute Pytu Poraitéva oñe'ẽ chérupi, ha iñe'ẽ oĩ che jurúpe. 3 Israel Jaratee, oñe'ẽ chéve, Israel mo'ãhára oñe'ẽma chéve, Ha'e oisãmbyhyhína tetãnguérape ha oisãmbyhy hekópe umi okyhyjéva guivépe Ñanderuetégui. 4 Péva ko'ẽju resakáicha, ku kuarahy mimbipi pyhareve ijarai'yvéicha, ku ama omoheñóiva temitýnguéra. 5 Ndaupéichai piko che róga Ñanderute renondépe; Ha'e oñembopy'apeteĩ chendive opaite árape guarã, ha ã mba'e hekoitépe Ha'e omohenda porã; che salvación ha che rembipota Ha'e oheja heñói porã. 6 Umi heko ñaña katu oñemondoro ñuatícha, umíva avave ndojapyhyséi ipópe. 7 Upe opokoséva hese ojekutu, yvyra puku akuápemante ojeity oity haña tatápe. 8 Ko'áva hína umi ipy'aguasuvéva omoirúva'ekue Davidpe: Joseb-basébet, peteĩ Tacmongua, peteĩ mburuvichaguasu mburuvichakuéra apytépe; kóva omyakã umi mbohapy ipy'aguasuvépe; peteĩ jevy ha'e ojuka 800 hese ija'e'yvape ijyvyra puku akuápe. 9 Kóva ríre oĩ Eleazar, Dodo ra'y, peteĩ Ahohyguá, peteĩ umi mbohapy

ipy'aguasuvéva apytégui omoirüva'ekue Davidpe. Peteĩ jevy Filisteayguakuéra oñembyatyrõguare ojeity haña Israelguakuéra ári, opavave okañy, 10 ko Eleazar kóvante katu opyta ha oha'ārõ ichupekuéra ha oikutu Filisteayguakuérape ikane'õite peve, ha ipo ijapa peve ikyse puku rehe. Upe árape Ñanderuete ombopoguy Filisteayguakuérape Eleazar rupi; omono'õ haña Filisteayguakuéra mba'e repykuénte, umi okañyva'ekue ojevy hikuái. 11 Kóva rire oĩ Sama, Age ra'y, peteĩ Arargua. Filisteayguakuéra oñembyatýkuri Lehípe, oĩháme peteĩ kokue kumanda'í (lentéja) reheve, ha Israelguakuéra okañymbákuri Filisteayguakuérargui. 12 Upémaramo ha'e oñembo'y pe kokue mbytépe oñorairõ haña, ha ojuka umi Filisteayguápe; upépe Ñanderuete ohundi Sama rupi Filisteayguakuérape. 13 Peteĩ ára mbohapy umi 30 ipy'aguasúva apytégui oguejy oñemono'õ jave ñemitýnguéra ha oñuahẽ hikuái David rendápe, Adulam itakuaguasúpe; ha umi Filisteaygua oñembyaty ha opyta Refaim cérro pa'ũme. 14 Upejave David oĩhína pe tenda oñemombarete porávape, ha Belénpe oñuahẽ peteĩ Filisteaygua soldádo aty. 15 Ha David he'í hi'ánga mbytete guive: Máva piko ikatu chemboy'u Belen rokẽ ykua peguarégui. 16 Upémaramo ko'ã mbohapy ipy'aguasúva ojasuru Filisteayguakuéra atyhápe, ha oguenohẽ hikuái y Belen rokẽ ykuágui, ha ogueru hikuái Davidpe, ha'e katu ndoy'uséi, oñohẽnte Ñanderuetepe guarã ha he'í: 17 Taimombyry chehegui, ajapóvo péva Ñanderuete resápe. Amboy'únepa ko'ã kuimba'e ruguy oguerokyhyje'ỹre omoíva'ekue hekove ipópe cherehehápe, ha ndoy'uséi. Ko'ã mbohapy ipy'aguasúva ojapo ko'ã mba'e. 18 Abisai, Joab pehẽngue, Sarvia memby, omyakã ko'ã 30-pe. Ha'e omopu'ã ijyvyra puku akua 300 hese ija'e'ýva rehe, ha ojukapa ichupekuéra, oñemoherakuã porã avei ichupe ko'ã mbohapy apytépe. 19 Oñemoherakuã porãgui umi 30 apytépe, oñemoĩ ichupe huvicha ramo; nombojojáimante umi mbohapy tenondeguápe. 20 Upéi Benaía, Joiada ra'y, peteĩ kuimba'e ipy'aguasuetéva avei, ha'e peteĩ Cabseelgua ha ojapo tuicha mba'e techapyrãva: Ha'e ojuka mokõi leõ Moábpe; ha ha'e ojepoi peteĩ yvykuápe ha upépe ojuka peteĩ leõ ho'a jave ama rayvi rypy'a árape. 21 Ha'e ojuka avei peteĩ Egiptoygua, kuimba'e tuichaitévape; Benaía oguereko ipópe peteĩ yvyra po'í, oipe'a hese ija'e'ýva ñorairõ rembiporu ha ojuka ichupe ijyvyra puku akuápe. 22 Ko'ã mba'e ojapo Benaía, Joiada ra'y, ha oñemoherakuãguasu avei ichupe umi mbohapy ipy'aguasúva apytépe. 23 Herakuãguasu umi 30 apytépe, ndohupityi katu umi mbohapy tenondeguápe. Ha David omoĩ ichupe umi hese oñangarekóva ruvicha ramo. 24 Asael, Joab ryke'y, umi 30 apyte pegua; Elhanan, Dodo ra'y, peteĩ Belengua; 25 Sama, peteĩ Harodgua; Elica, peteĩ Harodgua; 26 Heles, peteĩ Peletgua; Ira, Iques ra'y, peteĩ Tecoaygua; 27 Abiezer, peteĩ Anatotgua; Mebunai, peteĩ Husaygua; 28 Salmon, peteĩ Ahohygua; Maharai, peteĩ Netofaygua; 29 Héleb, Baana ra'y, peteĩ Netofaygua; Itai, Ribai ra'y, peteĩ Gibeaygua, Benjamin ñemoñaréva; 30 Benaía, peteĩ Piratongua; Hidai, peteĩ Gaas ysrypegua; 31 Abialbon, peteĩ Bet-arabaygua; Azmavet, peteĩ Bahurimgua; 32 Eliaba, peteĩ Saalbimgua; Jonatan, peteĩ Jasen ñemoñare; 33 Sama, peteĩ Arargua; Ahiam, Sarar ra'y, peteĩ Arargua; 34 Elifélet, Ahasbai ra'y, peteĩ Maaca ra'yre; Eliam, Ahitófel ra'y, peteĩ Giloygua; 35 Hezrai, peteĩ Carmelgua; Paarai, peteĩ Arbigua; 36 Igal, Natan ra'y, peteĩ Sobaygua; Bani, peteĩ Gadgua; 37 Selec, peteĩ Amongua; Naharai, peteĩ Beerotgua oiko Joab, Sarvia memby, mo'ãha rerahahára ramo; 38 Ira, peteĩ Jatírgua; Gareb, peteĩ Jatírgua; 39 Urías, peteĩ Hetgua; 37 oñondivepa.

2 Samuel 24

1 Ñanderuete ipochy Israel ndive, David oñembotuicha haguére ipy'apýpe, upévale Ñanderuete voi omoinge David akáme ha'e oipapauka haña Israel ñorairõharakuérape, upévale David he'í Joábpe: Tereho ha eipapa Israelgua ha Judayguakuérape. 2 Ha tetã ruvicha David he'í Joab, isoldádo ruvichápe, oĩva hendive: Tereho ko'ãga mayma Israel retã rehe, Dan guive Beerséba peve, ha eipapa ñane retãguakuérape, aikuaa haña mboýpa oĩ hikuái. 3 Joab katu he'í hetã ruvichápe: Ñanderuete, nde Jára, tombohetave 100 jevyve ne retãguakuéra, ha che jára ha che retã ruvicha tohechakuaa gueteri umívape; ma'erã piko che jára ha che retã ruvicha oipapaukase ñane retãguakuérape. 4 Ha tetã ruvicha ñe'ẽ imbareteve Joábgui ha isoldádo ruvichakuéra ñe'ẽgui. Upévale osẽ Joab ambue soldádo ruvichakuéra ndive, ojapo haña David rembipota ha oipapa hikuái Israel retãguakuérape. 5 Ha ohasávo pe Jordan opyta hikuái Aroérpe, oĩva Gad ñúme, Gad ha Jazer gotýo. 6 Upéi oho hikuái Galaádpe, ha Hodsi yvypépe; ha upégui Danjaánpe ha Sidon jere rehe. 7 Upéi oho Tíro, pe táva oñemongorapyrévape ha

mayma Hevgua ha Canaanguakuéra távape, osẽ meve hikuái Beerséba, Négev peguápe, oĩva Juda departaméntope . 8 Oguatapa rire opaite tetãpy rehe, ohasa 9 jasy ha 20 ára. 9 Ha Joab omombe'u Davidpe ojohu hague Israelguakuéra apytépe 800.000 kuimba'e imbaretéva ohekyikuaáva kyse puku, ha Judaygua apytépe 500.000 kuimba'e. 10 David oipapaukapa rire hetãyguakuérape, ipy'apy ñe'ẽ oikarãi ichupe ha'e ojapo vai haguere ha David he'i Ñanderuetepe: Ivaiete che rembiapo ajapova'ekue; ha ko'ãga ajerure ndéve, eipe'a chehegui che angaipa, chetavyete aipapauka haguere che retãyguakuérape. 11 Ha pyhareve David opu'ã rire, Ñanderuete ñe'ẽ ou proféta Gádpe, péva David techapahára, ha he'i ichupe: 12 Tereho ha ere Davidpe: Péicha he'i pende Ruete: Mbohapy jehavira ahechaukáta ndéve, nde reiporavo haɣua ijapytégui peteĩte, Che rohavira haɣua. 13 Upéicha Gad ou David rendápe ha oikuaauka ichupe, ha he'i: Reipotápa ou ne retãme 7 año pukukue ñembyahýi térã nde rekañy mbohapy jasy nderehe ija'e'ỹvaguí, térãpa mbohapy ára javeve peteĩ mba'asy vaiete oñemyasãiva ne retãme. Ejepy'amongetáke ko'ágã, ha eiporavo ko'ã mbohapy jehavira apytégui pe mba'e, amombe'u jevy haɣua chembouharépe. 14 Upémaramo David he'i Gádpe: Tuicha ajepy'apy; toro'ante Ñanderuete pópe, iporiahuvereko ituichave, ani haɣua ha'a vyvariguakuéra pópe. 15 Upérõ Ñanderuete ombou mba'asy vai iñasãiva Israel retãpy rehe pe pyhareve guive pe ára he'i hague peve; ha omano heta hetãyguakuéra, Dan guive Beerséba peve, 70.000 kuimba'e. 16 Ha pe yvága rembiguái oipyso ipo Jerusalen ári ombyai haɣuáicha, Ñanderuete oñemomba'embyasy pe tembiapo vai péva rehe, ha he'i ijyvága rembiguái, tetãyguakuéra mbyaihárape: Iporãntema ko'ãga, ejoko nde po. Ha pe yvága rembiguái oĩhína pe Araúna, Jebusgua ñemitýngue mopotĩhápe. 17 Ha David he'i Ñanderuetepe, ohechávo pe yvága rembiguái ohundi hetãyguakuérape: Che añemoangaipákuri, che rembiapo iñañákuri; mba'éiko ojapóra'e che retãyguakuéra. Ajerure ndéve nde po tou che ha che ru róga ári. 18 Ha Gad ou David rendápe pe árape, ha he'i ichupe: Ejupi ha emopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe ġuarã, Araúna, pe Jebusgua ñemitýngue mopotĩhápe. 19 Ha David ojupi, Gad he'i haguéicha ichupe, ha Ñanderuete oipota háicha. 20 Ha Araúna ohechávo tetã ruvicha ha hembiguaikuéra ouha henda gotýo, osẽ ojohu haɣua ichupe ha ojavy tetã ruvicha renondépe, hova omboja peve yvy rehe. 21 Ha Araúna he'i: Mba'érehe piko che jára ha che retã ruvicha ou hembiguaíi rendápe. Ha David he'i jevy: Ajogua haɣua ndehegui ne ñemitýngue potĩha renda, amopu'ã haɣua upépe kuave'ẽmby Ñanderuetepe ġuarã, ikatu haɣuáicha opi ñemanoita tetãyguakuéra apytégui. 22 Ha Araúna he'i Davidpe: Ejapyhy katu ha eikuave'ẽ nde, che jára ha che retã ruvicha reipotahápe; péina ápe torokuéra kuave'ẽmbyrã ha umi cangállla ha mba'e ra'yi jykyiha katu eiporu jepe'a ramo. 23 Opaite ko'ã mba'e Araúna ome'ẽ tetã ruvichápe. Ha upéi Araúna he'i tetã ruvichápe: Jahve, nde Jára, taipy'a porãite nendive. 24 Ha tetã ruvicha he'i Araúnape: Nahániri, hepyetépente che ajoguase ndehegui; ndaikuave'ẽmo'ãi Ñanderuetepe kuave'ẽmby oñeme'ẽ reiva'ekue chéve. Upéramo David ojogua pe ñemitýngue potĩha ha gueikuéra 558 grámo pláta rehe (óro morotĩ rehe). 25 Ha upépe David omopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe ġuarã ha oikuave'ẽ kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva; ha Ñanderuete ohendu David mba'e jerure asy, ha opi pe mba'asy vai Israel retãme.

1 Kings 1

1 Israel retã ruvicha David itujáma ramo, oñeñu'áva'erã ichupe ao hakúpe, upeichavérõ jepe hete iro'y. 2 Upéramo hembiguaikuéra he'i ichupe: Tojeheka ore jára ha ore retã ruvichápe ġuarã peteĩ kuñataĩ imarã'ỹva, oikova'eráva tetã ruvicha renondépe ha omoñeñu'áva'erã ichupe, ha okeva'eráva ijkére; ha pe kuñataĩ rete pyahu rupi noñandumo'ávúi ro'y ha ore retã ruvicha oñeñandu porã jevýta. 3 Ha oheka hikuái peteĩ kuñataĩ iporáva opaite Israel retãme, ha ojohu hikuái Abisag, peteĩ Sunemguápe, ha ogueru ichupe hikuái tetã ruvicha rendápe. 4 Ha pe kuñataĩ iporãiterei; ha ha'e oiko herekua ramo, ha ojapo ichupe hemikotevẽ, pe tetã ruvicha katu araka'eve ndoikói hendive. 5 Upémaramo Adonías, Hagit memby, opu'ã he'ívo: Che aisãmbyhýta. Ha oñembocárro ha kavaju arigua heta, ha avei 50 kuimba'e oñani haɣua henonderãme. 6 Ha itúva araka'eve nomomba'e ñembyasyi ichupe oikove aja pukukue, he'ívo ichupe: Mba'érehépa péicha rejapo. Adonías rova iporãiterei, ha'e onace Absalon rire. 7 Ha Adonías oñemoĩ oñoñe'ẽme Joab, Sarvia memby ndive, ha avei pa'i Abiatar ndive, ha'ekuéra oipytyvõ haɣua ichupe. 8 Pa'i Sadoc, Benaía, Joiada ra'y, pe proféta Natan, Simei, Rei ha mayma David mburuvichakuéra katu nomoirũi Adoníaspe. 9 Ha Adonías

ojuka ovecha, tóro ra'yrsu ha heta tymba ikyra porãva Zohélet ypýpe, péva oĩhína Rogel ykua ypýpe, ohenói karurãme opaite joyke'ykuéra, tetã ruvicha ra'ykuérape, ha opaite kuimba'e Judaygua tetã ruvicha rembiguaikuérape. 10 Nohenóiri katu ikarurãme proféta Natánpe, Benaíape, opaite mburuvichápe, ni Salomón, ityke'yrape. 11 Upémaramo Natan oñe'ẽ Betsabe, Salomon sýpe, he'ívo: Nerehendúipa Adonías, Hagit memby, oisãmbyhymaha, David, ñande jára, oikuaa'yre. 12 Eju ko'ãga ha ejapo che ha'étava ndéve, reikove haña nde ha ne memby Salomon. 13 Tereho ha eike tetã ruvicha David rendápe, ha ere ichupe: Che retã ruvicha ha che jára: Nereme'ẽipara'e ne rembiguáipe ne ñe'ẽ erévo: Salomon, ne memby, oisãmbyhytaha che rendaguépe, ha ha'e oguapýta che guapyhápe. Ha mba'érehe piko Adonías oisãmbyhymahína. 14 Ha reñe'ẽ aja gueteri reína tetã ruvicha ndive, che aikéta avei nde rapykuéri ha amoañetevéta ne ñe'ẽ. 15 Upémaramo Betsabe oike tetã ruvicha kotýpe ha tetã ruvicha itujaitereíma ha Abisag, pe Sunemgua oñangareko hese. 16 Ha Betsabe ojayvy ha oñesũ tetã ruvicha renondépe, ha tetã ruvicha oporandu: Mba'épa rereko. 17 Ha ha'e he'i ichupe: Che jára, nde reñe'ẽme'ẽpa ne rembiguáipe Ñanderuete, nde Jára rerape, erévo: Ne memby, che ra'y Salomon oisãmbyhytaha che rendaguépe, ha ha'e oguapyva'erã che guapyhápe. 18 Ha péina ága Adonías oisãmbyhymahína, ha nde, che jára ha che retã ruvicha, ko'ãga peve ndereikuaái ko oikómava. 19 Ojukákuri tóro ra'yrsu, tymba ikyráva, ovechaita, ha ohenói karurãme opaite tetã ruvicha ra'ykuérape, pa'i Abiatárpe, Joab, pe soldádo ruvichaguasúpe, ha ne rembiguái Salomónpe katu nohenóiri. 20 Opaite Israelgua oha'ārõ ko'ágã nde remyesakã porã haña ichupekuéra mávapa oguapýta che jára ha che retã ruvicha guapyhápe ne rendaguépe. 21 Upeicha'y ramo katuite nde, che jára ha che retã ruvicha, rekévo nde rukuéra ndive, che ha che memby Salomon rojererekóne hekovaíva ramo. 22 Ha ha'e oñe'ẽ aja gueteri hína tetã ruvicha ndive, péina ou pe proféta Natan. 23 Ha oñemombe'u tetã ruvichápe, he'ívo: Péina ápe proféta Natan. Ha oikévo tetã ruvicha rendápe, oñesũ pe tetã ruvicha renondépe ha oñakãity yvy peve. 24 Ha Natan he'i: Tetã ruvicha che jára, ndéiko ereraka'e: Adonías oisãmbyhytaha che rendaguépe, ha ha'e oguapýta che guapyhápe. 25 Ko árape Adonías oguejýkuri, ha ojukákuri tóro ra'yrsu ha heta tymba kyra ha heta ovecha, ha ohenói karuguasúpe tetã ruvicha ra'ykuérape ha soldádo ruvichakuérape ha avei pa'i Abiatárpe, ha péina ága oimemba okaru ha omboy'u hikuái henondépe, ha he'i hikuái: Toikove Adonías, ore retã ruvicha. 26 Ha che, ne rembiguái, ha pa'i Sadócpe, ha Benaía, Joiada ra'y, ha Salomón, ne rembiguái naorerenóiri ikaruguasuhápe. 27 Kóva piko oiko nde, che jára ha che retã ruvicha, reipotágui ha reikuaauka'yre ne rembiguái, mávapa oguapýta che jára ha che retã ruvicha guapyhápe oisãmbyhy haña. 28 Upémaramo tetã ruvicha he'i jevy: Pehenói chéve Betsabépe. Ha ha'e oike tetã ruvicha rendápe, ha oñemoĩ henondépe. 29 Ha tetã ruvicha ome'ẽ ichupe iñe'ẽ he'ívo: Ñanderuete cheguenohẽva'ekue opaite che jepy'apýgui, 30 ha ága che Jára rerape ame'ẽma ndéve che ñe'ẽ: Ne memby Salomón oisãmbyhytaha che rire ha ha'e oguapýta che guapyhápe che rendaguépe ha ko ára kóvape ajapóta ko'ã mba'e. 31 Upémaramo Betsabe oñesũ tetã ruvicha renondépe, hova omboja peve yvy rehe, ha he'i ichupe: Che jára ha che retã ruvicha toikove opaite ára peve. 32 Ha tetã ruvicha David he'i: Pehenói chéve pa'i Sadócpe, proféta Natánpe ha Benaía, Joiada ra'y. Ha ha'ekuéra oñuahẽvo tetã ruvicha rendápe, 33 ha'e he'i ichupekuéra: Pehenoimba che ñorãirõ irũnguérape, ha pehupi che ra'y Salomónpe che renda mburica ári, ha pegueraha Gijónpe. 34 Ha upépe pa'i Sadoc ha proféta Natan omonáta iñakã rehe acéitepe Israel retã ruvicharã ramo, ha pembopúta turu ha pejéta: Toikove ore retã ruvicha Salomón. 35 Upéi pehóta hapykuéri, pemboguapy haña ichupe che guapyhápe, ha ha'e oisãmbyhytaha che rendaguépe, ichupe che aiporavógui oiko haña Israel ha Juda retã ruvicha ramo. 36 Upémaramo Benaía, Joiada ra'y, oñe'ẽ jevy tetã ruvichápe ha he'i: Taupéicha, Ñanderuete, che Jára ha che retã ruvicha Jára tomoañetemba. 37 Ñanderuete oiko haguéicha che jára ha che retã ruvicha ndive, péicha toiko avei Salomón ndive, ha imburuvichaguasu pu'aka taituichave che jára ruvicha pu'akágui. 38 Ha oguejy pa'i Sadoc, proféta Natan, Benaía, Joiada ra'y, ha umi Cretaygua ha Filisteayguakuéra, ha ohupi hikuái Salomónpe tetã ruvicha David mburica ári, ha ogueraha ichupe Gijónpe. 39 Ha pa'i Sadoc ojapyhy pe tymba ratĩngue, pe acéite ryru Ñanderuete róga jojohuhágui ha oñohẽ Salomón rehe, ha ombopu hikuái turu, ha tetãguakuéra he'i: Toikove ore retã ruvicha Salomón. 40 Upéi opaite tetãguakuéra omoirũ ichupe, ha opurahéi joa mimby púpe, ha ovy'aiterei hikuái, ha'eténte pe yvy oñemboja'oséva isapukaikuéra rupi. 41 Ko'ã sapukái Adonías ha mayma hendive oíva ohendupa okaru riréma. Ha Joab ohendu turupu ha he'i:

Mba'érehepa tetäguakuéra osapukaipa ojaíso tyapuguasu. 42 Ha oñe'ẽ aja gueteri hína ha'e, péina oġuahẽ Jonatan, pa'i Abiatar ra'y, ha Adonías he'i ichupe: Eike, nde ningo kuimba'e py'aguasu ha reguerúne marandu pyahu ha iporãva. 43 Ha Jonatan he'i Adoníaspe: Ndaupéicha ñane retã ruvicha David omoĩ Salomónpe tetã ruvicha ramo. 44 Ha tetã ruvicha omondókuri hendive pa'i Sadócpe ha proféta Natánpe, ha Benaía, Joiada ra'y, ha avei umi Cretaygua ha Filisteayguakuérape ha ohupíkuri ichupe tetã ruvicha mburica ári. 45 Ha pa'i Sadoc ha proféta Natan omona acéite hese tetã ruvicha ramo Gijónpe, ha upégui ojupi hikuái vy'a reheve, ha pe tavapy henyhẽ tyapúgui. Péva ningo pe sapukái pehendumava'ekue. 46 Ha ko'áña Salomón oguapyhína tetã ruvicha guapyhápe. 47 Ha umi tetã ruvicha rembiguái jepe ou ohovasa tetã ruvicha Davidpe, he'ívo: Ñanderuete tomporãve Salomón réra nde réragui, ha taituichave iguapyhaguasu ndehuguiguágui. Ha tetã ruvicha oñakãity oñembo'e haġua hupa guive. 48 Ha tetã ruvicha he'i avei: Toñemomba'eguasu Israel Járape, omboguapýgui ko árape Salomónpe che guapyhápe, ha che ahecha ichupe che resatee rupi. 49 Ha umi Adonías ohenoiva'ekue ikaruguasúpe ipy'andyipa ha opu'ãmba, ha peteĩteĩ oho hikuái hape rehe. 50 Adonías katu opu'ã ha okañy Salomóngui, ha oho ojejapyhy kuave'ẽmby renda ratĩ rehe. 51 Ha ojekuaauka Salomónpe, oje'évo: Péina ápe Adonías okyhyje tetã ruvicha Salomóngui, ha oime ojejapyhyhína kuave'ẽmby renda ratĩ rehe, he'ívo: Tetã ruvicha Salomón tome'ẽ chéve iñe'ẽ ani haġua ojuka hembiguáipe kyse pukúpe. 52 Ha Salomón he'i: Ha'e kuimba'e heko potĩ porãva ramo, ndo'amo'ãi peteĩ iñakã rague jepe yvýpe; ojejohu ramo mba'evai hekovépe katu, omanova'erã katuete. 53 Ha tetã ruvicha omondo hembiguaikuéra ogueru haġua ichupe kuave'ẽmby rendágui; ha oġuahẽvo ha'e ojeity tetã ruvicha Salomón renondépe. Ha Salomón he'i chupe: Tereho nde rógape.

1 Kings 2

1 Oġuahẽvo David ára paha, he'i ita'yra Salomónpe opaite mba'e ojaipova'erãva. 2 Che ahava'erã katuete opaite yvyariguakuéra ohova'erãha tape rehe, ha nde karia'yete, 3 eñangarekóke Ñanderuete ñe'ẽ rehe, reikóvo hape rehe, ha ejapopa Ha'e he'iva'ekue guive Moises juru rupi, ikatu haġuáicha resẽ porã opaite ne rembiapópe. 4 Ñanderuete omoañete haġua iñe'ẽ he'iva'ekue chéve: Nde ra'ykuéra oguata ramo che rape rehe, ha ojapo ramo che rembiapoukapy, ipy'a ha hi'angaite guive, katuete ne ñemoñarenguéra opytava'erã Israel retã guapyhápe. 5 Nde reikuaa porã voi Joab, Sarvia memby, ojaipova'ekue cherehe ojukávo mokõi Israel soldádo ruvicha oĩ aja py'aguapy, ha'e oñohẽ Abner, Ner ra'y, ha Amasa, Jeter ra'y ruguy, upéicha ha'e omyengovia ityvýra ruguy oñeñohẽva'ekue ñorãirõme ha upévarupi omongy'a iku'a jopyha ha isapatukuéra (ha cheári ho'a ko'ã jejuka). 6 Eiporu katu ne arandu ha ani reheja ha'e oguejy py'aguapýpe ha hi'áva morotĩ reheve ityvýpe (isepultúrape). 7 Barzilái, Galaadgua ra'ykuéra katu eiporiahuvereko, ha'ekuéra tokaru ne mesápe ; ha'ekuéra chemongaruva'ekue ahasa asyete aja akañy ramoguare aikóvo nde ryke'y Absalóngui. 8 Nendive oĩ avei Simeí, Gera ra'y, peteĩ Benjamin ñemoñaréva, peteĩ Bahurimgua, péva chemaldecí va'ekue pe ára aha ramoguare kañyháme Mahanáimpe. Ha aju jevývo Jerusalen gotýo ha'e cheruvaitĩ Jordánpe, ha che ame'ẽ ichupe che ñe'ẽ Ñanderuete rérape, ha'évo: Che ndorojukamo'ãi kyse pukúpe. 9 Ko'áña katu ndereheja reimo'ãi ichupe; nde kuimba'e arandúgui voi, reikuaáta mba'épa rejapóta hese; emboguejy hi'áva morotĩ huguy reheve ityvýpe. 10 Ha David omano ríre oñeñotý ichupe ituvakuéra távape. 11 Ha David oisãmbyhy Israel retã 40 año ; 7 año oisãmbyhy Hebrónpe, ha 33 año oisãmbyhy Jerusalenpe. 12 Upéicha Salomón oguapy itúva guapyhápe, ha ipu'aka oñemombareteveveve ohóvo. 13 Upémaramo Adonías, Hagit memby, ou Betsabe, Salomon sy rendápe; ha Betsabe he'i ichupe: Rejúpa py'aguapy reheve. Ha Adonías he'i: Upéicha, py'aguapy reheve aju. 14 Upéi he'i: Peteĩ ñe'ẽmínte ha'ese ndéve. Ha Betsabe he'i: Ere katu. 15 Ha ha'e he'i: Nde reikuaa porã tetã Israel ruvicha guapyha chemba'enteha voi, ha opaite Israelgua oha'ārõ joa che aisãmbyhy haġua, pe guapyha katu oñeme'ẽma ambuépe, ha oiko che ryvy Salomón mba'e ramo, Ñanderuete oipotágui. 16 Ko'áña ajerure peteĩ mba'emínte; aníkema rembotovétei chehegui. Ha ha'e he'i: Eñe'ẽ. 17 Upéramo Adonías he'i: Ajerure ndéve ere haġua tetã ruvicha Salomónpe, tome'ẽ chéve Abisag, pe Sunemgua, che rebirekorã ramo, ha'e nombotovemo'ãi ndehuguí. 18 Ha Betsabe he'i: Oĩ porã, che aña'ẽta tetã ruvicha ndive. 19 Betsabe ou tetã ruvicha rendápe oñe'ẽ haġua ichupe Adonías rehe. Ha tetã ruvicha opu'ã omomaitei haġua ichupe, ha ojavy henondépe, ha oguapy jevy iguapyhápe, ha ogueruka peteĩ guapyha isýpe ġuarã, ha ha'e oguapy

ijakatúape. 20 Peteĩ mba'e jerure agueru ndéve, ani chembotovétei. Ha tetã ruvicha he'i ichupe: Ejerure katu che sy, che norombotoveichéne. 21 Ha ha'e he'i: Eme'ëmína Abisag nde ryke'y Adoníaspe, hembirekorã ramo. 22 Tetã ruvicha Salomón he'i isýpe: Mba'érehépa rejerure Abisag, pe Sunemgua rehe Adoníaspe guarã. Ejeruréna avei ichupe guarã ko tetã guapyha; ha'égui voi che ryke'y ypykue ha pa'i Abiatar, ha Joab, Sarvia memby, omoirũma avei ichupe. 23 Ha tetã ruvicha Salomón ome'ë iñe'ë Ñanderuete rérape, ha he'i: Ñanderuete tachehavira che ndajukaukái ramo ichupe. 24 Ñanderuete voi chemboguapy che ru David guapyhápe, ha chembohóga, Ha'e he'i haguéicha chéve, Adonías omanova'erã katuete ko árape. 25 Upémaramo tetã ruvicha omondo Benaíape, Joiada ra'y, ojuka haña Adoníaspe; upéicha ha'e omano. 26 Ha tetã ruvicha he'i pa'i Abiatárpe: Tereho Anatótpe, nde kokuépe. Iporãva'erãmo'ã che rojukauka, ndorujukamo'ãi katu ko árape, regueraha haguére Ñanderuete, pe Jaraitéva karamegua che ru David renondépe, ha rehaságui avei opaite jepy'apy che ru ndive. 27 Péicha Salomón omosẽ Abiatárpe pa'i rekógui, ojehu haña Ñanderuete ñe'ë Ha'e he'iva'ekue Eli rogaygua rehe Sílope. 28 Ko'ã mba'e oñemombe'u Joábpe; ha'e omoirũkuri avei Adoníaspe, jepevémo noñemoĩri Absalon ykére. Ha Joab okañy, Ñanderuete róga jojohuhápe ha ojejapyhy kuave'ẽmby renda ratĩ rehe. 29 Ojekuaauka Salomónpe, Joab okañy hague Ñanderuete róga jojohuhápe ha oĩa kuave'ẽmby rendápe. Upémaramo Salomón omondo Benaía, Joiada ra'ýpe, he'ivo ichupe: Tereho ha ejuka ichupe avei. 30 Ha Benaía oike Ñanderuete róga jojohuhápe ha he'i ichupe: Tetã ruvicha he'i resẽ haña, ha ha'e ombohováí: Nahániri, ápenete tamano. Ha Benaía oho omombe'u tetã ruvichápe, he'ivo: Péicha he'i Joab, ha péicha ombohováí jevy chéve. 31 Ha tetã ruvicha he'i ichupe: Ejapo hese he'i haguéicha, ejuka ha eñotỹ ichupe, upéicha enohẽ chehegui ha che ru rógagui umi tuguy Joab oñohẽ reieteva'ekue. 32 Ñanderuete ombou iñakã ári umi tuguy, ha'e voi ojuka haguére mokõi kuimba'e heko potĩva ha iporãvéva ichugui, ko'ávape ojuka kyse pukúpe che ru David oikuaa'ýre mba'eve: Abner, Ner ra'y, Israel soldádo ruvichaguasúpe ha Amasa, Jeter ra'y, Juda soldádo ruvichaguasúpe, (umíape ojukakuri Joab). 33 Ko'áva ruguykue ho'a joa jevyva'erã Joab akã ári, ha iñemoñarenguéra akã ári, opaite ára peve; David ha iñemoñarenguéra ári, hogaygua ha iguapyha ári, oĩva'erã katu py'aguapy Ñanderuete reheguáva opaite ára peve. 34 Upémaramo Benaía, Joiada ra'y, ojupi ha ojuka ríre Joábpe oñotỹ ichupe hógape upe desiértope. 35 Ha tetã ruvicha omoĩ hendaguépe Benaía, Joiada ra'ýpe, isoldádo aty ruvichaguasu ramo, ha tetã ruvicha omoĩ Sadócpe pa'i ramo, Abiatar rendaguépe. 36 Upéi tetã ruvicha ogueruka Simeípe, ha he'i ichupe: Emopu'ã nde rogarã Jerusalénpe ha eiko upépe, ha ani resẽtei upégui mamovete. 37 Eikuaa porãke, resẽha ára ha rehasa Cedron ysyry rupi, katuete remanóta, ha nde ruguy ho'áta ne akã ári. 38 Ha Simei he'i tetã ruvichápe: Pe eréva iporã, che jára ha che retã ruvicha he'i háicha, péicha ne rembiguái oja póta avei. Ha Simei oiko Jerusalénpe heta ára pukukue. 39 Ha ohasa ríre mbohapy áño, mokõi Simei rembiguái okañy ha oho hikuái, Aquis, Maaca ra'y, Gat retã ruvicha rendápe. Ha oñemombe'u Simeípe, oje'évo: Péina ne rembiguaikuéra oime Gátpe. 40 Upémaramo Simei opu'ã ombyape hymba búrru ha oho Aquis rendápe, oikóva Gátpe, ogueru jevy haña hembiguaikuérape. Ha Simei oho ha ogueru hembiguaikuérape Gátgui. 41 Upéi oñemombe'u Salomónpe, Simei oho hague Jerusaléngui Gat peve, ha ou jevymaha. 42 Upémaramo tetã ruvicha omondo ha ogueru Simeípe, ha he'i ichupe: Noromoñe'ëme'ẽipara'e Ñanderuete rérape ha'évo ndéve: Resẽha ára ha reho ápe térã amo, eikuaa porãke remanova'erãha, ha nde ereva'ekue chéve: Pe eréva iporã, che ajapopáta nde eréva guive. 43 Mba'érehépa nderejapói Ñanderuete rera pegua ñe'ëme'ë ha pe tembiapoukapy che ha'eva'ekue ndéve rejapo haña. 44 Tetã ruvicha he'i avei Simeípe: Nde reikuaa voi opaite mba'evai oĩva nde py'apýpe, ha rejapova'ekue che ru David rehe, Ñanderuete ombou ko'ã mba'evai ne akã ári. 45 Ha tetã ruvicha Salomón oñemoherakuã porãve ohóvo, ha David guapyha opyta hatáva'erã opaite árape Ñanderuete renondépe. 46 Upémaramo tetã ruvicha he'i Benaía, Joiada ra'ýpe: Tereho ha eikutu ichupe omano haña. Ha tetã pu'aka oñemoĩ hatãve Salomón pópe.

1 Kings 3

1 Salomon oñemopehẽnguéma faraon, Egiptoigua ruvicha rehe, ha ogueru faraon rajy David távape, omopu'ãmba aja hogarã, Ñanderuete róga ha táva tápia yvate Jerusalén jere rehe. 2 Upéramo tetã ruvicha oikuave'ẽ gueteri oikóvo umi yvy ijyvateveha rupi, umi árape ndaiporigui gueteri Ñanderuete rogaguasu

Jerusalénpe. 3 Salomón ohayhu Ñanderuetépe ha oiko itúva David he'i haguéicha ichupe, oikuave'ẽ ha ohapy mba'e ryakuã porã umi yvy yvateha rupi Ñanderuetépe guarã. 4 Ha tetã ruvicha oho jepi Gabaónpe, péva ningo pe yvy yvate oñemotenondevéva, ha upépe Salomón oikuave'ẽ 1000 kuave'ẽmby ojehapypáva pe kuave'ẽmby renda ári. 5 Ha Gabaónpe, peteĩ pyharépe, Ñanderuete ojehechauka Salomónpe iképe, ha he'i ichupe: Ejerure reipotáva guive ha Che ame'ẽta ndéve. 6 Ha Salomón he'i: Nde reiporiahuvereko tuicha ne rembiguái David, che rúpe, ha'e oikógui añetehápe ne renondépe, teko porãme ha py'a potĩme. Nde reñangareko hese, Nde reiporiahuverekógui ichupe, reme'ẽvo ichupe peteĩ ta'ýra oguapy haña iguapyhápe, ko árabe ojehu háicha. 7 Ko'ãña, che Jaratee, Nde nemboguapy, ne rembiguáipe tetã ruvicha guapyhápe, che ru David rendaguépe, ha chemitã gueteri, ha ndaikuaái mba'éichapa aisãmbyhy porãva'erã. 8 Ha ne rembiguái oiko ne retã nde reiporavova'ekue apytépe, peteĩ tetã ndetuichaitéva ndaikatuvéimava ojepapa hetaitereígui. 9 Eme'ẽmína chéve, ne rembiguáipe, akãporã ha akãguapy aikuaa haña mba'éichapa ambojovakeva'erã hekoitépe ne retãguakuérape, ha ahechakuaa haña ivai ha iporãva; mávapa ikatu oisãmbyhy ijehegui reĩnte ne retã tuichaitévape. 10 Ko Salomón mba'ejerure ombohory Ñanderuetépe. 11 Ha Ñanderuete he'i ichupe: Rejerurégui ko'ã mba'e ha nderejerurégui ndejupe guarã reikove puku haña, ni nderejerurégui pirapire, ni nderehe ija'e'ýva rekove rehe rejerurégui ndejupe guarã akãporã ha akãguapy rembojovake porã hañuante, 12 upévale ajapóta ne ñe'ẽ, rejerure haguéicha, ame'ẽmbáta ndéve akãporã ha akãguapy rehechakuaa haña ndaiporiha ndeichagua iñarandúva, ne mboyve ni nde rire. 13 Ha ame'ẽta avei ndéve umi mba'e nde rejerure'ýva'ekue: Pirapire ha verapy. Ha nde rekove pukukue aja ndaiporimo'ái ambue tetã ruvicha ndeichagua. 14 Ha nde reiko ramo che rape rehe ha rejapo ramo che ñe'ẽ ha che rembiapoukapy, nde ru David ojapo haguéicha, che ambopukúta avei nde rekove. 15 Ha Salomón opáyvo ha ohechakuaa iképente hague, ou Jerusalénpe, Ñanderuete karameña oĩháme, ha oikuave'ẽ kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva, ha ojapo avei karuguasu mayma hembiguaikuérape guarã. 16 Umi árabe ou tetã ruvicha rógape mokõi kuña heko vaíva, ha oñemboja hikuái hendápe. 17 Ha peteĩva he'i: Che jára, che ha ko kuña roikoroína peteĩ ógape, ha che aju chememby aĩ aja hendive. 18 Ha ojehu chememby rire mbohapy ko'ẽ haguépe, ha'e ou imemby avei, ha ore roiko oñondive, avave okaygua noĩri orendive, ore mokõinte. 19 Ha peteĩ pyharépe ko kuña memby omano, ha'e oñenógui hi'ári. 20 Ha opu'ã pyhare pyte ha ojapyhy che memby che ykéregui, che, ne rembiguái, ake aja, ha omoño ijképe, ha imemby re'õngue omoĩ che ykére. 21 Ha che apu'ã amokambu haña ko'ẽju jave, péina omanora'e; ko'ẽmba rire katu ama'ẽ porã hese, ha ahecha ndaha'eíha che memby che agueruva'ekue yvy apére. 22 Upévo ambue kuña he'i: Nahániri, che memby pe oikovéva, ha ne memby pe omanóva. Ha ambue kuña he'i: Nahániri, ne memby pe omanóva, ha che memby pe oikovéva. Péicha oñoñe'ẽapi hikuái tetã ruvicha renondépe. 23 Upémaramo tetã ruvicha he'i: Kóa he'i, che memby pe oikovéva ha ne memby omanókuri, ha pe ambue katu he'i: Nahániri, ne memby omanókuri, ha che memby pe oikovéva. 24 Upévale tetã ruvicha he'i: Pegueru chéve peteĩ kyse puku. Ha ogueru hikuái tetã ruvichápe peteĩ kyse puku. 25 Ha upévo tetã ruvicha he'i: Pemboja'o mbyte rupi pe mitã oikovéva, ha peme'ẽ peteĩteĩme imbytere. 26 Upévo pe kuña, pe mitã oikovéva sy, oñe'ẽ tetã ruvichápe hi'angapy angekõigui imemby rehe, ha he'i: Che jára eme'ẽnte che rapichápe pe mitã oikovéva, ha ani rejukátei. Ambue kuña katu he'i: Tachemba'e'ý ni tanemba'e'ý, pemboja'o katu. 27 Upémaramo tetã ruvicha he'i jevy: Peme'ẽ amóvape pe mitã oikovéva, ha ani pejukátei, ha'e voi isy. 28 Ha opaite Israelgua ohendúvo mba'éichapa tetã ruvicha oporombojovakéra'e, ojekyhyjepa tetã ruvichágui, ipype oĩgui Ñanderuete arandu ombojovake porã haña hetãguakuérape.

1 Kings 4

1 Tetã ruvicha Salomón oisãmbyhy opaite Israelguakuérape. 2 Ha ãva hína ipytyvõhára: Azarías, pa'i Sadoc ra'y, 3 Elihóref ha Ahías, Sisa ra'ykuéra, ikuatiañe'ẽ haiharakuéra; Josafat, Ahilud ra'y, omomandu'apáva tetã ruvichápe. 4 Benaía, Joiada ra'y, isoldádo aty ruvicha ramo; Sadoc ha Abiatar, ipa'ikuéra ramo. 5 Azarías, Natan ra'y, opyta mburuvichakuéra ruvicha ramo. Zabud, Natan ra'y, omoirũ tetã ruvichaguasúpe opaite hembiapópe ha hi'angirũ avei; 6 Ahisar oiko hogayguakuéra ruvicha ramo; ha Adoniram, Abda ra'y, opyta impuéstó cobraha ruvicha ramo. 7 Salomón oguereko 12 tríbu mburuvichaguasu omongarúva Salomón ha hogayguakuérape. Peteĩteĩva omoĩva'erã pe tembi'u tetã ruvichápe guarã peteĩ

jasy pukukuénte cáda añope , Israel retãgui. 8 Ha péicha herakuéra: Ben Hur, Efrain cérrogui . 9 Ben Decar, Macázpe, ipoguýpe opyta Saalbim, Bet-semes ha Elon Bet-hanan peve, 10 Ben Hésed Arubótpe, ipoguýpe opyta Soco ha opaite Hefer yvy. 11 Ben Abinadab, opaite Dor yvy opyta ipoguýpe, hembireko Tafat, Salomón rajy. 12 Baana, Ahilud ra'y, ipoguýpe opyta Taanac, Megído ha Bet-sean, oíva Saretan ypýpe, Jizreel yvy gotýo, Bet-sean guive Abel-mehola peve, ha Jocmeam mboypýri peve. 13 Ben Geber, Ramot Galaad peguápe, kóva poguýpe oí Jair ha Manases táva, oíva Galaad yvýpe, ipoguýpe oí avei Argob, Basan yvýpe, 60 táva tuicha, itápia yvate ha oñemboty poráva iñembotyha bronceguiguápe . 14 Ahinadab, Iddo ra'y Mahanaim peguápe, 15 Ahimaas, Neftalípe, kóva omenda Basemat, Salomón rajy rehe. 16 Baana, Husai ra'y, Aser ha Alot yvýpe; 17 Josafat, Parua ra'y, Isacar yvýpe; 18 Simeí, Ela ra'y, Benjamin yvýpe; 19 Géber, Uri ra'y, Galaad yvýpe, Sehon yvykuépe, Amorgua retã ruvicha mba'ekue, ha Og, Basan retã ruvicha mba'ekue, ituicha ramojepe ko yvy kóva opytapa ipoguýpente. 20 Juda ha Israel retãygua hetaiterei ku yvyku'i yguasu rembe'y peguáicha, ha'ekuéra okaru porã, hoy'u ha ovy'a joa. 21 Ha opaite tetãnguéra ysyry Éufrates guive Filisteaygua retã ha Egipto rembe'y peve, ogueru impuéstó Salomónpe, ha ha'e oikove aja pukukue oiko hikuái hembiguáirõ. 22 Ha Salomón rembi'urã ko'ẽ ko'ẽre oiporu 6.600 lítro trígo ku'i iporãvéva, ha 13.200 lítro ambue trígo ku'i, 23 oñekotevẽ 10 tóro ra'yirusu oñemongyra poráva, 20 tóro ra'yirusu okarúva ñúme, 100 ovecha, ha ndojepapái guasu, guasukuña, guasuvira ni guyra oñemongyráva. 24 Ha'e oisãmbyhy Éufrates ha Tifsa guive Gáza peve opaite tetãnguérape, ha'e oiko py'aguapýpe umi tetã ijkeregua opytapágui ipoguýpe ha noñemoisevéigui hese. 25 Upéicha Juda ha Israel oiko pytu'upópe mayma iparral ha hi'igo yvyra guýpe, Dan guive Beerséba peve, Salomón oikove aja pukukue. 26 Salomón oguerékókuri 4.000 kavaju iñorãirõ carrokuérape guarã, ha 12.000 kavaju iñorãirõhára kavaju ariguápe guarã. 27 Ha umi mburuvichakuéra ombyaty tetã ruvicha Salomon rembi'urã, ha'ekuéra peteíteiva omoimba Salomón mesápe guarã, peteĩ jasy pukukue opaite hembi'urã. 28 Ha'ekuéra ombyatyva'erã avei cebáda ha kapi'i ikavajukuéra ha hymba omba'apo pohýivape guarã, mamó oiháme, peteĩ jasy pukukue. 29 Ñanderuete ome'ẽ Salomónpe arandu, akãguapy ha akãporã ku yvyku'i yguasu rembe'y peguáicha. 30 Salomón arandu ituichave opaite kuarahyresẽ gotyoguágui, ha opaite Egiptoygua arandúgui. 31 Salomón iñarandueteve opaite kuimba'ekuéragei: Etan, pe Ezrayguágui, ha Heman; Calcol ha Dardágui, Mahol ra'ykuéra, ha herakuã porãite oñemyasãi ohóvo ambue tetãnguéra rupi. 32 Ha'e ohaí 3.000 ñe'ẽ arandu ha ipuraheikuéra 1005. 33 Ha'e oñe'ẽ opaichagua yvyra rehe, ygary (cédro) Líbano pegua rehe guive pe ygáu osẽva tápia rehe peve. Péicha oñe'ẽ avei opaichagua mymbakuéra, guyrakuéra, mbói ha pirakuéra rehe. 34 Ha ohendu haña Salomón arandu oñuahẽ hendápe opaite tetãnguéragei, ha opaite tetã yvy ariguápe, oñemoherakuã Salomon arandu.

1 Kings 5

1 Hiram, Tíro retã ruvicha, ohendúvo ojeporavo hague Salomónpe, Israel retã ruvicha ramo, itúva rendaguépe, ombou avei hembiguaikuérape hendápe, Hiram ohayhuva'ekuégui itúva Davidpe. 2 Upéramo Salomón he'iuka Hirámpe: 3 Nde reikuaa voi che ru David ndaikatúi hague omopu'ã Ijára rogarã, oikógui ñorãirõme opaite tetã ijerekuévo oíva guive ndive, Ñanderuete omoĩ meve ipoguýpe umi hese ija'e'yvape. 4 Ko'ágã ore Ruete, ore Jára, ome'ẽ chéve py'aguapy opa rupiete; ndaiporivéima cherehe ija'e'yva, ojekyhyje haña mba'evaigui. 5 Che ha'éma amopu'ãseha peteĩ ogaguasu ore Ruete rérape guarã, Ha'e oñe'ẽ haguéicha che ru Davidpe, he'ívo: Nde ra'y, Che amoíta nde guapyhápe, omopu'ãta peteĩ óga che rérape guarã. 6 Ko'ágãna eikytiuka chéve ygary (cédro) Líbanogui; ha che rembiguaikuéra oíta ne rembiguaikuéra ndive, ha che apagáta ne rembiguaikuéra rembiapo rehe nde ere haichaite, nde reikuaa voi ore apytépe ndaiporiha avave omba'apo porãkuaáva yvyra rehe umi Sidon peguáicha. 7 Hiram ohendúvo Salomón he'iukáva ovy'aiterei ha he'i: Taherakuãguasú ko árape Jahve, ome'ẽva'ekue peteĩ ta'yra iñaranduetéva Davidpe ko tetã tuichaitévape guarã. 8 Ha Hiram he'iuka Salomónpe: Ahendu umi mba'e ereukava'ekue guive chéve, che ajapoukáta mayma nde reipotáva guive pe ygary ha cipres guiguáva (vyvra). 9 Che rembiguaikuéra ogueraháta Líbano guive yguasú peve, ha upéi ajoapyukáta umi yvyra arahauka haña yguasú rupi nde reipotaha peve, ha upépe ojejoráta nde rejapyhy haña. Nde rejapóta katu avei pe che aipotáva: Emongaru porã che retãyguaikuérape. 10 Ha Hiram ome'ẽ Salomónpe ygary ha cipres oipota háicha. 11 Ha Salomón ome'ẽ Hirámpe

4.400.000 lítro trigo hetäyguakuérape ġuarã ha 4.400 lítro acéite iporãva; ko'ã mba'e Salomón ome'ẽ Hirámpe ġuarã opaite añope . 12 Ñanderuete ome'ẽ Salomónpe arandu he'i haguéicha ichupe, ha oĩ jekupyty porã Hiram ha Salomón apytépe, oñembopy'apeteĩ porãgui oñondive. 13 Ha tetã ruvicha Salomón omoĩ ko tembiapo kóva ári ġuarã, 30.000 kuimba'e Israel retãgui, oiko haġua hetã rembiguái ramo. 14 Umíva apytégui omondónte Líbanope 10.000-pe, opyta haġua peteĩ jasy javeve, ha mokõi jasy javeve ojevy haġua hógape. Ha Adoniram oiko ko tembiapo ñangarekohára ruvicha ramo. 15 Salomón oguereko avei 70.000 kuimba'e mba'e rerojaha, ha 80.000 ita kytĩha cérrope. 16 Ojeppapa'ỹ rehe umi 3.300 mburuvicha, Salomón omoakãukáva ko tembiapo kóvape, ha ipoguýpe hetäyguakuéra omba'apóva pe ogarã rehe. 17 Ha Salomón ogueruka ita tuicháva, ita hepýva pe óga ñepyrũrãme ġuarã, ha ita oñemba'apopyrémava. 18 Upéicha Salomón ha Hiram oga'apoharakuéra ha umi Gebalgua kuimba'e oikytĩ ha omohenda yvyra ha itakuéra Ñanderuete rogaguasúpe ġuarã.

1 Kings 6

1 Pe año 480-hápe Israel ñemoñarenguéra osẽ rire Egíptogui, ha Salomón oisãmbyhy aja irundy añoima Israel retãme, Zif jasy (máyo) jave, péva hína pe jasy mokõiha, ha'e oñepyrũ omopu'ã Ñanderuete rogaguasu. 2 Pe óga tetã ruvicha omopu'áva'ekue Ñanderuetepe ġuarã, ipuku 26,25 métro ha ipy 8,75 métro ha ijyvatekue katu 13,12 métro . 3 Ha oĩ avei Ñanderuete rogaguy ipukúva 8,75 métro pe ogaguasu pykue javeve, ha pe óga rovái ipy 4,37 métro . 4 Ha Salomón ojaouka hovetãnguéra réha (réja) reheve, 5 ha omopu'ã avei kotykuéra Ñanderuete rogaguasu ykére, ipukukuévo ha ipykuévo hapykue gotýo. Ha kotykuéra omopu'ãuka ojo'ári (3 piso) . 6 Iguy pegua kotykuéra ipy 2,18 métro , umi mbyte pegua ipy 2,65 métro ha umi yvate pegua ipy 3,06 métro . Okáguio ijerekuévo omopu'ãuka umi kotykuéra rendaġua oguapy haġua hi'ári ani haġua omoinge ivigakuéra Ñanderuete rogaguasu tápiape. 7 Salomón omopu'ã pe óga ita oñemba'apopapyréva reheve, upévagui noñehendúiri martillo ha córta hierro ryapu pe óga rembiapópe, ha mba'eveichagua herramiénta hierroguigua ryapu. 8 Pe koty mbyte pegua rokẽ opyta sur gotýo pe ogaguasúgui, ha ojejupi haġua rupi oĩ peteĩ escaléra jere pe piso mbyte peguápe, ha pe piso mbyte peguágui ojejupi jevy pe piso mbohapyhápe ambue escaléra jere rupi. 9 Ojejapopa rire umi tápia ojaouka pe ogaguasu ape (técho) cédrogui . 10 Umi koty Ñanderuete rogaguasu jerére ijyvate 2,18 métro, ha ombojáva pe ogaguasu tápia cédro vígare. 11 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Salomónpe, he'ívo: 12 Ko óga kóva nde remopu'áva rehe ha'ese ndéve: Nde reiko ramo che ñe'ẽme he'i háicha ha rejapo ramo che rembiapoukapy, ha reiko ramo che aipota háicha, Che ajapóta nendive opaite mba'e Che ha'eva'ekue nde ru Davídpe. 13 Upéicha Che aikóta Israel ñemoñarenguéra apytépe, ha ndapoimo'ãi che retã Israélgui. 14 Péicha Salomón omopu'ã ha ojaouka Ñanderuete rogaguasu. 15 Ha hyepýguio oñu'ãmba pe tápia cédrope , yvy guive pe ogahoja (técho) peve, ha pe piso oñu'ã cipres yvyrápe. 16 Upéicha omboape hyepýguio Ñanderuete rogaguasu cédrope, yvy guive ijyvateveha peve, ha omboja'o pe ogaguasu oĩ haġua peteĩ kotyguasu oñemboykéva Ñanderuetepe ha ipa'iguasúpe ġuarãnte, 8,75 métro ipukukue. 17 Ha pe ambue kotyguasu oñemboykéva heko potívape ġuarã ha pa'ikuérape ġuarã, opytáva henonde gotýo ipuku 17,50 métro . 18 Ha pe óga ryepy omoñuãmba hikuái cédrope , ha ijeguaka hy'a ka'aguy ha yvoty ra'angápe. Cédrope ojejapopa Ñanderuete rogaguasu hyepýguio, ndojehechái peteĩ ita jepe itápia rehe. 19 Ha pe kotyguasu oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe ġuarãnte ombojeguaka hyepýguio, omoívo upépe Ñanderuete karameġua omomandu'a haġua Ñanderuete oñembopy'apeteĩ hague Israel ndive. 20 Ko Ñanderuete kotyguasu ipuku 8,75 métro , ipy 8,75 métro ha ijyvate 8,75 métro , ha itapiakuéra oñuãmbaite oro teépe, ha ikuave'ẽmby renda cédro guiguáva oñu'ãmba avei órope . 21 Péicha Salomón oñuãmbaite Ñanderuete rogaguasu kotykuéra ryepy órope, ha pe kotyguasu oñemboykéva Ñanderuetepe ġuarã oñemboty cadéna oroguiguápe . 22 Oñuãmbaite rire pe óga ryepy, yvate guive yvy peve, omohenda pe kuave'ẽmby renda cedroguiguáva Ñanderuete kotyguasu oñemboykéva pa'ikuérape ġuarã ha oñuãmba avei oro teépe. 23 Ojapo avei Ñanderuete kotyguasúpe ġuarã mokõi querubin (ángel ruvicha) olívo yvyrágui, ha mokõivéva ijyvate 4,37 métro, (ha omohenda umíape Ñanderuete karameġua ykére). 24 Umi querubin pepo ipuku 2,18 métro, péicha peteĩ pepo apýra guive ambue pepo apýra peve ohupity 4,37 métro . 25 Pe ambue querubin oguereko avei 4,37 métro , mokõivéva tuichakue peteĩcha, ha peteĩchaite ojejapo avei. 26 Mokõivéva ijyvate 4,37 métro . 27 Ko'ã querubin oñemoĩ Ñanderuete kotyguasu

ryepýpe, ha ipepokuéra ojepyso peteĩ tápiagui ambue tápia rovái peve, ha pe koty mbytetépe ipepokuéra oja avei ojeuehe. 28 Ha Salomón oñuãmba avei ko'ã querubin órope . 29 Ha Ñanderuete rogaguasu kotykuéra tápia rehe, hyepýguio ha okáguio ojapouka opaichagua ta'anga: Querubin , karanda'y ha yvotykuéra. 30 Ha oñuã Ñanderuete rogaguasu píso órope , mokõivéva kotyguasúpe. 31 Ñande Ruete kotyguasu rokẽ ojejapo olívo yvyrágui, ha umi horcon ojokóva pe okẽguasu oguereko 5 yke (5 cánto) ha pe okẽguasu oguereko mokõi hogue jováiva ha ojeréva. 32 Mokõivéva okẽ rogue ojejapo olívo yvyrágui, ha ojapo hese: Querubin , karanda'y ha yvoty ra'angakuéra, ha oñu'ãmba avei órope , ko óro oñenupãmba martílllope ombyapepa haña umía. 33 Ha umi horcon ojokóva Ñanderuete róga rokẽguasu ojeikehápe oguereko 4 yke (4 cánto). 34 Ha mokõive okẽ ojejapo yvyra ciprésgui , ha mokõive okẽ rogue ojerekuaa. 35 Ha ojapo hese querubin , karanda'y ha yvoty ra'angakuéra, ha oñu'ã joja óro ñenupãmyre martílllope . 36 Ha omopu'ã peteĩ korapy, hyepy pegua omoívo mbohapy ita rysýi oñemba'apopapyréva hese ha peteĩ yvyra rysýi cedroguiguáva. 37 Ha pe año irundyhápe, máyo jave, oñepyrũ Ñanderuete rogaguasu rembiapo (ñemomba'eguasú, cúltio). 38 Ha pe año 11-hápe, noviémbré jave, ojejapopa Ñanderuete rogaguasu rembiapo, 7 año pukukue oñemba'apo oñemopu'ãmba haña Ñanderuete rogaguasu.

1 Kings 7

1 Upéi Salomón omopu'ã hogateerã, ha ojejapopaité 13 año. 2 Upéicha avei omopu'ã óga Líbano ka'aguy peguáva, ipukúva 43,75 métró , ipýva 21,87 métró , iyyvate 13,12 métró , irundy horcon rysýi ári, ha ivigakuéra cédrogui . 3 Ha umi víga oguapy 45 horcon ári, peteĩteĩ hysýipe ija 15 horcon , ha hi'ári omboguapy hikuái pe técho cedroguigua . 4 Ha oĩ avei mbohapy hovetã rysýi; peteĩ hovetã ambue rovái, mbohapy tysýipe. 5 Opaite okẽ ha umi horcon ojeoporúva okẽnguérápe ġuarã ojejapo yvyra irundy yke (4 cánto) reheve, ha umi ovetã opyta ojovaipa mbohapy tysýipe. 6 Ojapo avei peteĩ ogaguyguasú horcónguui, ipukúva 21,87 métró , ha ipy 13,12 métró , ha ko ogaguyguasú renondépe ojejapo ambue ogaguy michíva ha peteĩ escaléra oíke haña. 7 Upéi Salomón omopu'ã peteĩ ogaguasu iguapyhaguasúpe ġuarã, ombojovake haña. Itapiakuéra oñu'ã cédrope yvy guíve técho peve. 8 Ha pe korapýpe, hóga oíha, ha'e oíkohápe, ojejapo ambue ogaguasu peichagua. Salomón omopu'ã avei faraon rajýpe ġuarã, ha'e oñemohembireko hague, peteĩ ogaguasu ojoguáva ko'avape. 9 Mayma óga oñemopu'ã ita hepývaguui, oñekytíva'ekue siérrape hyepýguio ha okáguio, ha oñembojo'a ija hañaichaite, iguy guíve yvate peve, pe korapyguasú peve. 10 Ipyendakuéra ojejapo ita tuicháva reheve, oha'áva 4,37 métró ha 3,5 métró . 11 Hi'ári oñemopu'ã ita hepýva, oñemba'apova'ekue hese oja hañaichaite, ha hi'ári oñemoĩ yvyra cédro . 12 Ha pe korapyguasú jerekuévo oĩ mbohapy ita ñemba'apopyréva rysýi, ha peteĩ víga cedroguiguáva rysýi, upéicha ojejapo avei Ñanderuete róga korapy, ha Salomón róga korapy. 13 Uperire tetã ruvicha Salomón oondo hembiguaikuérápe ogueru haña Hirámpe, Tírogui. 14 Kóva peteĩ Neftali kuña imenave'y mava memby. Itúva peteĩ Tíroygua, ha'e omba'apo porãite brónce rehe. Hiram iñarandu, ikatupyry ha oikuaa opaite mba'e omba'apo haña brónce reheve. Kóva ou tetã ruvicha Salomón rendápe, ha ojapo opaichagua tembiapo ichupe ġuarã. 15 Ha'e ojapo mokõi horcon guasu bróncegui, hyepy inandíva, mokõivéva iyyvate 7,87 métró , ha pe inimbo oha'ã haña ombojeréva hese ipuku 5,25 métró . 16 Ojapo avei mokõi iñakã brónce ñemboykupyregui, oñemoĩ haña umi horcon guasu ári, mokõivéva iyyvate 2,18 métró . 17 Ojapo avei siéte mba'e jegua peteĩteĩme ġuarã ojoguáva mba'e ojepyahapyrévape ojejapova'ekue sãgui, ojoguáva cadénape . 18 Ojapo avei mokõi tysýi yva granáda ra'anga pe kyha rehe, ombojere haña umi mokõi horcon guasu akã jegua rehe. 19 Umi iñakã rehe oíva umi horcon guasu ári ojejapo lírio (yvoty) ra'anga, ha iyyvatekue 1,75 métró ijerekuévo. 20 Umi horcon guasu akã jerekuévo pe yvatehápe, oñemoĩ 200 granáda yva ra'anga mokõi tysýipe. 21 Koã horcon oñemopu'ã Ñanderuete rogaguyguasú renondépe, ha peteĩ oñemohenda akatúa gotýo ha héra Jaquín, (he'ise: Ha'e omohenda mbarete), ha pe ambue oñemohenda asu gotýo ha héra Boaz (he'ise: Hendive oĩ pu'aka). 22 Pe horcon guasu akã ojogua lírio yvoty, upéicha ojejapopa ko'ã horcon guasu rembiapo. 23 Hiram ojapo avei peteĩ yryruguasú ijapuava bronce ñemboykupyregui , 4,37 métró ituicha peteĩ hembe'ygui ambue hembe'y peve, iyyvate 2,18 métró , ha hembe'y jerekuévo oha'ã 13,12 métró . 24 Ha pe yryruguasú rembe'ygyy rehe ombojere mba'e apu'a hy'aichaguáva, 10 hy'a oimeraéva oha'áva 0,43 métró ha ojáva pe yryruguasú tápia jerekue rehe, mokõi hy'a rysýi, ko'áva oñemohykuva'ekue ojejapóvo pe yryruguasú. 25 Ko

yryruguasute oguapy 12 tóro ra'ānga ári, mbohapy oma'ē yvate gotýo, mbohapy oma'ē kuarahyreike gotýo, mbohapy oma'ē yvy gotýo ha mbohapy oma'ē kuarahyresē gotýo, humbykuéra opyta hyepy gotýo ha hi'ári oguapy pe yryrugasu. 26 Pe yryrugasu tápia iñanambusu 7,6 centímetro , ha hembe'y ojogua peteĩ lírio poty rembe'ýpe, ha ija ipype 44.000 lítro y. 27 Ojapo avei 10 tacho guasute bróncegui , ipukúva 1,75 métro, ipy 1,75 métro ha iyyvate 1,31 métro . 28 Ko'ā tacho guasute jerekuévo oĩ mba'e ojoguáva listónpe . 29 Ha ko'ā mba'ére, ojoguáva listónpe , oñemoĩ leõ, tóro ha querubin ra'ānga; ko'ā liston ári ha iguýpe oñembojegua yvoty apesã ra'āngápe. 30 Umi tacho guasute peteĩteĩ oguapy peteĩ cárro ári oguerékova éje (ehe) ha ruéda bronceguiguáva , ha pe tacho guasute oguapy irundy pyenda ári, oñembojeguapáva. 31 Pe cárro mbytégui osẽ peteĩ mba'e yvate ojoguáva peteĩ ajúrape, ha ko ajúra apýra yvatépe oĩ peteĩ kuára ijapu'áva ha ipekue oha'ã 65 centímetro ipype, oñemboguapy haña pe tacho guasute ha oíke haña 45 centímetro , ha pe ajúra tápia rehe oĩ avei jeguaíta. 32 Umi irundy ruéda oĩ pe tacho guasute liston guýpe ha oja pe pyenda rehe, umi ruéda iyyvatekue 65 centímetro . 33 Iruéda ojogua cárro ruédape , hi'éje , illánta ha i rájo (ráyo) ojeiapopa bróncegui . 34 Ipyenda rehe oĩ irundy jyva peteĩteĩ osẽva hakãmbýgui. 35 Ha pe pyenda iyyvatevehápe oĩ peteĩ mba'e apu'a, iyyvate 21 centímetro ha ko mba'e apu'a ru'āgui osẽ umi mba'e ojokóva pe tacho guasute. 36 Ha ko mba'e apu'a tápia jerekuévo oñembojegua, querubin , leõ, karanda'y ra'āngakuérargui ija háicha. 37 Péicha ojejapo 10 cárro umi 10 tacho guasutépe ġuarã, brónce ñemboykupyregui, peteĩcha ojejapo ituichakue ha peteĩcha avei ijeguaka. 38 Ojejapo ko'ā 10 tacho guasute bróncegui , ha peteĩteĩme ija 880 lítro ha peteĩteĩva ituicha 1,75 métro , ha oñemohenda umi 10 tacho guasute umi 10 cárro ári. 39 Ha omoĩ 5 tacho guasute Ñanderuete rogaguasu akatúa gotýo, ha ambue 5 tácho ijasu gotýo. Ha pe yryrugasu omoĩ hikuái Ñanderuete róga akatúape kuarahyresẽ, sur gotýomi. 40 Hiram ojapo avei japepokuéra (ólla), palakuéra , vaso guasukuéra ohypýi haña. Péicha opa Hiram rembiapo Ñanderuete rogaguasúpe ġuarã, tetã ruvicha Salomón ome'ẽva'ekue ichupe. 41 Ko'áva Hiram rembiapo: Mokõi horcon guasu, mokõi iñakã reheve ha mokõi mba'ejegua ojoguáva kyhápe, oñemoĩva umi horcon guasu akã jerekuévo; 42 ha ko mba'ejegua oguereko 400 granáda yva peteĩteĩ kyhápe ġuarã, mokõi tysýipe ombojegua haña umi mokõi horcon guasu akã jerekuévo; 43 ha 10 cárro umi 10 tacho guasutépe ġuarã. 44 Peteĩ yryruguasute, 12 tóro ra'ānga iguypegua reheve, 45 japepokuéra, pala'ikuéra ha vasog uasukuéra. Opaite ko'ā tembiporu Hiram ojapo tetã ruvicha Salomónpe, Ñanderuete rógape ġuarã, ha ojeiapopa ko'ā mba'e brónce ñemboverapyregui. 46 Ko'ā mba'e tetã ruvicha ombohykuka Jordan ñúme ñay'ũ oĩháme, Sucot ha Saretan pa'úme. 47 Ha Salomón noha'ãi pe brónce oiporuva'ekue, hetaitereĩgui. 48 Upéi Salomón ojapouka ambue tembiporukuéra Ñanderuete rogaguasúpe ġuarã: Peteĩ kuave'ẽmby renda oroguiguáva , peteĩ mesa oroguiguáva, hi'ári oñemoĩ haña umi pan ojehechaukáva Ñanderuete renondépe ġuarã, 49 diez tataindyenda oroguiguáva oñemoĩ pe Ñanderuete róga kotyguasúpe, oñemboykéva Ñanderuetepe ha pa'iguasúpe ġuarã, 5 akatúa gotýo ha 5 asu gotýo, Ñanderuete kotyguasúpe rovái, umi yvoty, tataindyenda ha itenáza oroguiguáva reheve, 50 ña'ẽnguéra, ijetapakuéra, vasokuéra, cucharakuéra , umi mba'yru myatatíha oroguiguáva, ha órogui ojejapo avei umi viságra ojeporúva umi mokõi Ñanderuete róga kotyguasúpe rokẽ rehe ġuarã. 51 Péicha opa tetã ruvicha Salomón rembiapo Ñanderuete rógape ġuarã. Ha Salomón omoinge Ñanderuete rógape pe pláta , pe óro ha umi tembiporu itúva David ombyatymava'ekue.

1 Kings 8

1 Upéramo Salomón ombyatyuka opaite Jerusalem ha Israelgua karai ancianokuérape , opaite Israel tríbu ruvichakuérape ha opaite Israel rogaguasu ruvichakuérape, oguerova haña Ñanderuete karamegua David távagui, péva Sion, Ñanderuete rogaguasúpe. 2 Ha pe areteguasú árape opaite Israel kuimba'ekuéra oñembyaty tetã ruvicha Salomón ndive, octúbre jave. 3 Ha oupa Israel ancianokuéra . Pa'ikuéra katu ojapyhy Ñanderuete karamegua, 4 ogueraha haña Ñanderuete rógape, pa'ikuéra ha Leviguakuéra ogueraha pe óga jojohuha imba'ekuéra reheve. 5 Ha tetã ruvicha Salomón ha Israelguakuéra oñembyaty hendive oikuave'ẽ haña Ñanderuete karamegua renondépe hetaiterei ovecha ha torokuéra ojepapakuaa'yva. 6 Ha pa'ikuéra omoĩ Ñanderuete karamegua Ñanderuete róga kotyguasúpe oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe ġuarã, umi querubin pepo guýpe. 7 Ko'ā querubin oipyso ipepokuéra pe karamegua ári, omo'ã haña yvatéguio

pe karamegua hi'yva reheve. 8 Ha hi'yva pukuetégui ojehechakuaa ijapýra Ñanderuete kotyguasú hyepýguio, ambue kotyguasú rováiguio katu, ndojehechakuaái, ha péicha opytapa ko ára peve. 9 Ñanderuete karamegua ryepýpe oĩ: Umi mokõi ita ipéva Móises ombosako'iva'ekue cérró Horébpé, Ñanderuete oñembopy'apeteĩvo Israel ñemoñarenguéra ndive, osẽ ramoguare hikuái Egípto retágui. 10 Ha pa'ikuéra osẽvo ikotyguasúgui, peteĩ arai omyenyhẽ Ñanderuete rogaguasu. 11 Péicha pa'ikuéra ndaikatuvéi opyta oñemohembiapovévo, pe araigui omyenyhẽgui Ñanderuete rogaguasu. 12 Upémaramo Salomón he'í: Ñanderuete he'iva'ekue Ha'e oikotaha pytũháme. 13 Ha che amopu'ã nde rogaguasu reiko haña opaite árape ipype. 14 Ha tetã ruvicha ojere ohovasa haña Israel ñemoñarenguérape, ha mayma Israelgua oñembyatyva'ekue oĩmba hikuái ñembo'yhápe. 15 Ha Salomón he'í: Toñemomba'eguasú Israel Járape, ojaopagui iñe'ẽ he'imava'ekue che ru Davidpe, he'ivo: 16 Anohẽha ára guive Egíptogui che retã Israélpe, ndaiporavói peteĩ táva Israel tribukuérágui oñemopu'ã haña che rogaguasurã, oñemomba'eguasú haña che réra porãite, jepémo aiporavo Davidpe omoakã haña che retã Israélpe. 17 Ha che ru David omopu'ãseva'ekue Ñanderuete rogaguasu, Israel Jára réra oiko haña ipype. 18 Ñanderuete katu he'í che ru Davidpe: Iporã nde py'apýpe reñandúva, remopu'ãségui peteĩ óga che rérape ġuarã. 19 Neremopu'ãmo'ãi katu che rogarã, nde ra'y uvei omopu'ãta che rogarã, oñemomba'eguasú haña che réra. 20 Ha Ñanderuete ojaopapa iñe'ẽ he'iva'ekue: Che apytáma che ru David rendaguépe, ha aguapy Israel guapyhaguasúpe Ñanderuete he'í haguéicha, ha amopu'ã hogarã, Israel Jára rérape ġuarã. 21 Ha ipype amoĩ Ñanderuete karamegua, ha péva rupi Ñanderuete oñemopeteĩ ñanendive, oguenohẽ ramoguare ñande ypykuérape Egípto retágui. 22 Upéi Salomón oñemoĩ Ñanderuete kuave'ẽmby renda renondépe ha mayma Israel oñembyatyva'ekue renondépe, ha omopu'ã ipo yvága gotýo, 23 ha oñembo'e: Israel Jára, ndeichagua Jára ndaipóri yvágape ni yvy apére, Nde reñembopy'apeteĩgui ne rembiguaikuéra ndive, ha reiporiahuverekógui oimeraẽva oikóva ipy'aite guive ne renondépe. 24 Rejapóma opaite mba'e, nde ereva'ekue guive che ru David, ne rembiguái, ojehechakuaa háicha ko ára kóvape. 25 Ko'ágã, Israel Jára, ejapomína avei umi ñe'ẽ Nde reme'ẽmava'ekue ne rembiguái Davidpe, erévo: Tapia ne ñemoñare oguapyva'erã Israel retã guapyhaguasúpe, nde ra'ykuéra oguata porã guive che rapekuéra rehe nde reguata haguéicha. 26 Ko'ágã, Israel Jára, toiko ne ñe'ẽ eremava'ekue ne rembiguái David, che rúpe. 27 Añete piko ore Ruete oikóne yvy apére, yvagakuéra jepe imichĩ oiko haña ipype, ko'ytevépa ikatúne reiko ko ógape che amopu'ãva'ekue ndéve ġuarã. 28 Jepeve ramo péicha ejapysakami ne rembiguái ñembo'e rehe, ha che Jára tee, ehendumína ne rembiguái ojeruréva ko árape ndéve. 29 Nde resa toñangareko pyharekuépe ha arakuépe ko óga rehe, ko yvy nde eremava'ekue rehe: Che réra oĩva'erãha upépe, ha ehendumína ne rembiguái ñembo'e ojejapóva ko'a guive. 30 Ehendumína ne rembiguái ha ne retã Israel ñembo'ekuéra oje'éva ko'a guive, ehendumi yvága reikoha guive, ehendumi ha eperdonami ore angaipa, ore rembiapo vai. 31 Oimeraẽva oñemoangaipáva hapicha rehe, ha ojeguera ramo ichupe ko ne kuave'ẽmby renda renondépe ko ogaguasúpe omombe'u porã haña umi mba'e ojehuva'ekue, 32 upérõ ehendumi yvága guive ha embojovake porãmi ne rembiguaikuérape, reitývo pe tembiapo vaikue ijapohare akã ári, ha eipytyvõ ipy'a porãvape rehechaukávó nde reko iporãiteha. 33 Ne retã Israel ho'a ramo hese ija'e'yva pópe oñemoangaipágui nendive ha oñembyasyete rire nde rapépe, ha ojerovia jevy ramo ha oñembo'e ramo omba'ejerurévo ko óga guive, 34 ehendumi yvága guive, ha eperdonami ne retã Israel angaipa, ha egueru jevymi ituvakuéra retãme Nde voi reme'ẽva'ekue ichupekuéra. 35 Oñemboty ramo yvága ha ndokyvẽi ramo, ha'ekuéra oñemoangaipa haguére nendive, ha oñembyasyete jevy ramo ha opoi ramo hi'angaipágui, Nde remomirĩ haguére ichupekuéra, 36 upérõ ehendu jevymi ichupekuéra yvága guive, ha eperdonami ne rembiguaikuérape ha ne retã Israel angaipa, ha embo'e jevymi ichupekuéra oiko haña tape porãme, ha emongymi yvy apére, ne retãyguakuérape reme'ẽ ndete voi ko yvy kóva imba'etee ramo. 37 Israel retãme oĩ ramo ñembyahýi, mba'asy vai iñasãiva, yso hũ, plága tuku, mba'asy vai ha hese ija'e'yva omongora ramo Israel távape, térã oimeraẽva mba'asy, taha'e ha'éva rehegua, 38 ha peteĩ Israelgua oñembo'e ha omba'ejerure asy ramo, oñembyasyete rire ipy'apýpe, ipy'apyñe'ẽ oñe'ẽ pohýi haguére ichupe, 39 upérõ ehendumi, Nde reikoha guive, ha eperdona jevymi ha eme'ẽmi ichupe ha'e oguata haguéicha, Nde ningo reikuaapa voi tetãyguakuéra py'apýpe oĩva guive, 40 okyhyje haña ndehégui oikove aja ko tetã kóvape, Nde voi reme'ẽmava'ekue ore rukuérape. 41 Upéicha ehendumi avei tetã ambueyguakuérape, oúva tetã mombyrýgui nde réra rehehápe, 42 ha'ekuéra ohenduva'erã nde réra guasuetégui, nde pyapy mbaretégui ha ne rembiapokuérágui,

ha ou ramo oñembo'e ko óga kóvape, 43 upérõ ehendumi Nde reikoha guive, yvága guive, ha ejapomi avei pe tetã ambueyguá omba'ejeruréva ndéve, ikatu hañuáicha opaite ambue tetãyguakuéra oikuaa avei nde réra ha okyhyje avei ndehégui ne retã Israel okyhyje háicha, ha toikuaa nde réra oñehenoiha ko óga kóvape, che amopu'áva'ekue ndéve guarã. 44 Ne retãyguá osẽ ramo oñorãirõ haña hese ija'e'ýva ndive, Nde reipotágui, ha oñembo'e ramo oma'ẽvo Jerusalen táva gotýo, Nde voi reiporavomava'ekue, oĩ haña Ñanderuete rogaguasu che amopu'áva'ekue nde rérape guarã, 45 upérõ ehendumi iñembo'e ha imba'ejerure asy yvága guive ha eipytyvõmi ichupekuéra nde justícia rupi. 46 Ha ha'ekuéra oñemoangaipa ramo nendive, ndaipóri voi yvyarigua hi'angaipa'ýva, ha Nde ndepochýgui hendivekuéra remoĩ ichupekuéra hese ija'e'ýva pópe, ogueraha haña ichupekuéra ambue tetã añaivape térã mombyrývape, 47 ha oñembyasyete ramo ojapo vai haguére ha oñembo'e ramo ndéve pe tetã ojereraha haguépe, ha he'i ramo hikuái: Roñemoangaipa, rojapo ivaíva, roiko iñañáva ramo, 48 ha ojevy ramo ne rendápe ipy'aite guive ha hi'anga mbytete guive, umi hese ija'e'ýva retã guive ojereraha haguépe, ha oñembo'e ramo ndéve, oma'ẽvo hetã Israel yvy rehe Nde reme'ẽmava'ekue ituvakuérape, ha oma'ẽvo pe táva reiporavova'ekue rehe, ha pe óga che amopu'áva'ekue rehe nde réra oĩ haña, 49 upérõ ehendu jevymi nde reikoha guive iñembo'e ha imba'ejerure asy ha eipytyvõ jevymi ichupekuéra, 50 ha eperdona jevymi ne retãyguá oñemoangaipava'ekuépe, ha opaite ijejavykue ojavova'ekue nderehe, ha iguerahaharekuéra toiporiahuvereko ichupekuéra. 51 Ha'ekuéra voi ne retã ha ne mba'e teéva Nde renohẽmava'ekue Egíptogui, pe tatakua hierroguigua mbytégui. 52 Nde resa toñangareko ne rembiguái ha ne retã Israel ñembo'e rehe, rehendu haña ichupekuéra, ha'ekuéra nerenói ramo. 53 Nde voi ore Ruete remboyke ichupekuéra ne mba'etee ramo opaite tetã apytégui, ha ere haguéicha ne rembiguái Moisés rupi, renohẽvo ore rukuérape Egíptogui. 54 Salomón oñesũ oñembo'e ha omba'ejerure rire ko'ã mba'e rehe Ñanderuetepe; upéi opu'ã ha oipe'a ipokuéra yvága gotýo, 55 ha ohovasa opaite Israelguakuéra ijatývape, ha hatã he'i: 56 Pemomba'eguasú Ñanderuetepe, Ha'e omombytu'u haguére hetã Israelpe; opaite mba'e ojuhuma Ha'e he'i hagueichaite, opaite iñe'ẽme'ẽ he'imava'ekue Moisés rupi ojuhuma avei. 57 Ore Ruete eikóna orendive, reiko haguéicha ore rukuéra ndive, anítei repoi orehegui, ha anítei oremboyke. 58 Emoañetete uvei ore py'apy nde rape rehe, ore rojapo haña hekoitépe ne rembiapoukapykuéra ha ne ñe'ẽ Nde reipota háicha, ha ere haguéicha ore rukuérape. 59 Ko che ñembo'e ambohasava'ekue ndéve, ore Ruete topyta ne akãme ára ha pyharépe, ha eñangareko ne rembiguái ha ne retãyguakuéra rembiapo rehe ha eme'ẽmi ichupekuéra hemikotevẽ opaite árape. 60 Ikatu hañuáicha opaite tetã yvy arigua oikuaa ore Ruete, ore Jára añeteha, ha ndaiporiha ambue Ha'eichagua. 61 Taiporãitéke pende py'a Ñanderuete ndive guarãnte, peikóvo Ha'e oipota háicha, ha pejapóvo hembiapoukapy ko ára peguáicha. 62 Upéramo tetã ruvicha ha opaite Israelguakuéra hendive oĩva, oikuave'ẽ Ñanderuetepe guarã. 63 Ha Salomón oikuave'ẽ 22.000 tóro ha 120.000 ovecha, kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva Ñanderuetepe guarã. Péicha tetã ruvicha ha opaite Israel ñemoñarenguéra omoñepyrũ pe tembiapo Ñanderuete rogaguasúpe guarã. 64 Pe ára pévape tetã ruvicha omoñepyrũ Ñanderuete rogaguasu rembiapo oikuave'ẽvo Jahvépe guarã kuave'ẽmby ojehapypáva, kuave'ẽmby tembi'u reheguáva; kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva, Ñanderuete róga korapy mbytépe, imichĩeterei pe kuave'ẽmby renda bronceguiguáva oĩva Ñanderuete rogaguasu renondépe, ha ndaijáigui ipype opaite kuave'ẽmby oñekuave'ẽséva. 65 Upéi Salomón ojapo vy'aguasu ha hendive opaite Israelguápe, hetaiterei oñembyatyva'ekue Hamat guive Egípto ysyry peve Ñanderuete renondépe, 7 ára (día) pukukue, ha ambue 7 arave omboty peve 14 ára. 66 Ha oñuahẽvo pe ára 8-ha, Salomón omomaitei paha hetãyguakuérape, ha ha'ekuéra oho hogakuérape vy'a ha py'a rory reheve, opaite mba'eporã Ñanderuete ojapomava'ekue hembiguái David ha hetã Israel rehe.

1 Kings 9

1 Salomón ojapopa rire Ñanderuete rogaguasu, ha tetã ruvicha róga ha opaite ambue mba'e Salomón ojaposeva'ekue guive, 2 Ñanderuete ojehechauka jevy Salomónpe, ku Gabaónpe ojehechaukárõ guaréicha. 3 Ha Ñanderuete he'i ichupe: Che ahendúma ne ñembo'e ha ne mba'ejerure rejapomava'ekue chéve guarã. Che aiporavóma ko ogaguasu kóva nde remopu'ãmava'ekue amoĩ haña ipype che réra opaite árape, ha Che añangarekóta ha chemandu'áta opaite árape che rogaguasu rehe. 4 Ha nde reiko ramo che renonderãme nde ru David oiko haguéicha py'a marã'ỹ ha py'apy potĩ reheve, ha rejapo ramo che rembiapoukapykuéra, che

mbo'epykuéra ha opaite mba'e Che ha'emava'ekue guive ndéve, 5 upéicharamo nde ha ne ñemoñarenguéra pepytáta opaite árape Israel retã guapyhaguasúpe, añe'ẽ haguéicha nde ru Davidpe, ha'évo: Tapiate oíva'erã kuimba'e ne ñemoñaréva apytégui oguapýva Israel retã guapyhápe. 6 Peẽ ha pende ra'ykuéra katu pejei ramo chehegui ha ndapejapói ramo che rembiapoukapy che amoĩmava'ekue pene renondépe, ha peho ramo pemomba'eguasúpe ambue járape, ha peñembo'e ramo ichupekuéra, 7 uperõ Che amosêta Israélpe ko tetãgui Che ame'emava'ekue ichupekuéra, ha avei ko ógagui Che aiporavomava'ekue che rerape ġuarã, ha Che amombóta Israélpe che renondégui, ha peẽ peikóta toryjárõ ha ñembohoryha ramo opaite tetãnguéra apytépe. 8 Ha ko ogaguasúgui oikóta tapereguasúpe, oimeraẽva ohasáva ijypy rupi ipy'andyiva'erã, ha oñembohoryva'erã, he'ívo: Mba'érehepa péicha ojapo Ñanderuete ko tetã ha ko ogaguasúpe kóva rehe. 9 Ha oje'eva'erã: Opoĩgui hikuái Ijára, Jahvégui, oguenohẽva'ekue ituvakuérape Egípto retãgui, ha ohógui jára gua'ukuéra rapykuéri, ha oñembo'e ha omomba'eguasúgui ichupekuéra, upéicha rupi Ñanderuete ogueru hi'arikuéra ko'ã mba'evaieta. 10 Salomón omba'apo 20 año pukukue ojaopapa peve Ñanderuete róga ha tetã ruvicha róga. 11 Hiram, pe Tíro retã ruvicha, ogueruva'ekue Salomónpe yvyra cédro ha cipres, ha óro oipota háicha, upéva tetã ruvicha Salomón ome'ẽ Hirámpe 20 táva Galiléa retãme. 12 Ha Hiram osêvo Tírogui ohecha haġua umi táva Salomón ome'emava'ekue ichupe, ha'e katu ndoguerohoryiete. 13 Ha Hiram he'iuca Salomónpe: Mba'eichagua táva piko reme'ẽva'ekue chéve, che ryke'y. Ha ombohéra pe yvy Cazbul, ha upéicha héra ko ára kóva peve. 14 Ha Hiram oguerahaukava'ekue tetã ruvicha Salomónpe 4020 kílo óro. 15 Umi mba'apohára omopu'áva'ekue Ñanderuete rogaguasúpe, tetã ruvicha rógaguasúpe, Milo, Jerusalén táva tápia yvatekuéra, Hazer ha umi ombareteva'ekue Megído ha Gézer, ndopoĩri hembiapógui, Salomón, omomba'apoukave katu ambue tembiapópe. 16 Ko táva Gézerpe oiko gueteri Canaanguakuéra; faraon katu, Egípto retã ruvicha ombopoguy Gézerpe ha ome'ẽ itajýrape, Salomón rembireko, jopói ramo. 17 Upéi Salomón omopu'ã jevy umi mba'apohára ndive Gézer, ha avei Bethoron, iguy pegua. 18 Balaat ha Tamar, pe ñuguasúpe, Juda retãme. 19 Salomón omopu'ã avei heta táva ombyaty haġua tembi'u, ha umi táva oĩháme icarrokuéra ha isoldádo kavaju arigua, ha heta ambue mba'e Salomón omopu'ã Jerusalén ha Líbanope, ha hetãpýpe, ha'e oisãmbyhyhápe. 20 Ha umi tetã ambueyġua hembyva gueteri, Amorgua, Hetġua, Ferezġua, Hevġua ha Jebusguakuéra apytégui, 21 ha oñemosarambiva Israel retã rehe, ha Israelguakuéra nohundiriva'ekue, umía Salomón oiporu hembiġuái ramo omopu'ã haġua ha'e ojaopoukaséva ġuivépe. 22 Salomón ndojopýi Israelguakuérape ko tembiapo pohýipe ġuarã, oikónte hikuái ñorãirõhára ramo, térã ipytyvõhára ramo, mburuvicha ramo, cárro ruvicha ramo, térã kavaju arigua ramo. 23 Ha Salomón omoĩ 550 mburuvicha oñangareko haġua hembiġuaietáre. 24 Ha faraón rajy ojupi David távaguí hogateépe, Salomón omopu'áva'ekue ichupe ġuarã, ha uperire Salomón omopu'ã Milo. 25 Mbohapy jevy cáda añope Salomón ojaopapa rirẽ Ñanderuete rogaguasúpe, ha'e oikuave'ẽ kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby py'aguapy reheġuáva pe kuave'ẽmby renda ári ha'e voi omopu'áva'ekue Ñanderuetepe ġuarã ha ohapy avei mba'e ryakuã porã pe kuave'ẽmby renda ári, oíva Ñanderuete renondépe; 26 tetã ruvicha Salomón ojaopouka avei bárco guasukuéra Ezion-géberpe, oíva Elat ykére, pe Yguasúpe Pytã rembe'yépe, Edom retãme. 27 Ha Hiram omondo hembiġuaikuéra ikatupyryva yguasúpe, ombo'e haġua Salomón rembiġuaikuérape mba'éichapa oñemboguatava'erã umi barco guasu yguasuetépe. 28 Ha'ekuéra oho Ofírpe ha upégui ogueru hikuái 14.070 kílo óro Salomónpe ġuarã.

1 Kings 10

1 Peteĩ kuñakarai, Saba retã ruvicha, ohendúvo pe terakuã porã Salomón ohupityva Ñanderuete rera rupi, ou oha'ã (oprova) haġua ichupe porandu hasýva reheve. 2 Ha'e ou Jerusalénpe heta caméllo ha hembiġuái ndive, ha ogueru hetaiterei óro ha ita vera iporáva, ha oġuahẽvo Salomón rendápe oporandu opaite mba'e ombosako'iva'ekue guive ipy'apýpe. 3 Ha Salomón ombohovaipaite ichupe oporanduva'ekue guive, ha iporandu apytépe ndaipóri peteĩnte jepe tetã ruvicha ndikatúiva ombohováai. 4 Pe kuñakarai, Saba retã ruvicha, ohechávo opaite Salomón arandu, ha hogaguasúpe omopu'ãmava'ekue, 5 imesa rembi'u, imburuvichakuéra koty, hembiġuaikuéra resái, ijao jegua, hembiġuái ruvichakuéra, ha umi kuave'ẽmby oikuave'ẽva hikuái Ñanderuete rogaguasúpe, opyta ipy'andýi ha ijurujái. 6 Ha he'i tetã ruvichápe: Añete ningo ra'e opaite mba'e che ahendumava'ekue che retãme nde rekove ha ne arandu rehe, 7 ha che ndagueroviaséi, upéva aju ahecha

haḡua che resatee rupi, noñemombe'úi katu chéve mbyterénte jepe ra'e, ituichaiteve ne arandu, nde py'aporã ha ne rerakuã porã ahenduva'ekuégui. 8 Ovy'aite ningo ko'ã kuimba'e ha umi ne rembiguái, tapia oikokuaáva ne renondépe, ha ohendukuaáva ne arandu. 9 Nde Jára, pende Ruete, toñemomba'eguasú; Ha'e nderayhúgui nemoíma Israel guapyhaguasúpe; Jahve ohayúgui Israélpe nemoíma hetã ruvicha ramo, reisãmbyhy haḡua hekópe ha rembojovake porã haḡua. 10 Ha ome'ẽ tetã ruvichápe 4020 kilo óro, ha heta mba'e ryakuã porã ha ita vera iporáva, ha peichagua mba'e ryakuã asyetereíva, ko kuñakarai Saba retã ruvicha ome'ẽ haguéicha tetã ruvicha Salomónpe, araka'eve ndojegueruvéi ichupe ḡuarã. 11 Hiram barco guasukuéra ogueru avei óro Ofírgui, hetaiterei yvyra sándalo ha ita vera poráva. 12 Ha ko sándalo yvyrágui Salomón ojapouka escaléra Ñanderuete rogaguasúpe ha tetã ruvicha rógape, ha ojapouka avei árpa ha mbarakakuéra umi opurahéivape ḡuarã, araka'eve ndouvéi peichagua sándalo yvyra, ni ndojehechavéi ko ára kóva peve. 13 Ha tetã ruvicha Salomón ome'ẽ pe kuñakarai, Saba retã ruvichápe, opaite mba'e ha'e oipotáva ha ojeruréva guive; hi'ári Salomón ome'ẽ avei heta jopói ichupe, upéi ha'e ojevy hetãme hembiguaikuéra ndive. 14 Pe óro oñeme'ẽva Salomónpe cáda añope ohupity 22.311 kilo (impuésto ramo), 15 ojepapa'ỹre umi ñemuharaguasu me'ẽmby, umi ñemuhára michíva me'ẽmby, umi Arábia retã ruvicha ha ambue tetã ruvichakuéra me'ẽmby. 16 Salomón ojapouka avei 200 ñorãirõhára rete mo'ãha tuicháva óro oñenupãmbyrégui, ha peteítei mo'ãha rehe ojeporu 6,7 kilo óro. 17 Upéicha avei ojapo 300 tete mo'ãha michíva óro ñenupãmbyrégui, ha peteítei rehe ojeporu 3,35 kilo óro, ha tetã ruvicha omoimba peteĩ ógape, hérava Líbano ka'aguy róga. 18 Salomón ojapouka avei peteĩ tetã ruvicha guapyhaguasu elefante raĩnguégui ha oñu'ãmba (ombyapeuka) órope. 19 Pe tetã ruvicha guapyhaguasu oguereko 6 pyenda ojejupi haḡua (escaléra), ha pe guapyhaguasu ijyvatevehápe oguereko peteĩ mba'e apu'a ojeko haḡua pe akã, ha pe guapyhaguasu ykére oĩ mokõi jokoha tetã ruvicha omombytu'u haḡua ijyvakuéra, ha umía ykére jevy oñemohenda mokõi leõ. 20 Ha omohenda avei 12 leõ umi 6 pyenda ojejupiháa ári, 6 asu gotýo ha 6 akatúa gotýo, ha mamovete ambue tetã rupi ndojejapoiva'ekue koichagua guapyhaguasu. 21 Ha opaite váso tetã ruvicha Salomón oiporúva ojepapo órogui, upéicha avei imba'yrukuéra ojeporúva pe Líbano ka'aguy rógape ojepapo avei óro porãgui, mba'eve ndojepapói plátgui, péva ndojehayhúgui Salomón oisãmbyhyha arakuérape. 22 Tetã ruvicha oguereko avei heta barco guasu yguasú pegua ohóva Hiram barco guasu ndive, ha ohasa mbohapy año ou jevy peve, ha ogueru hikuái: óro, pláta, elefante raĩngue, ka'i ha pávo real. 23 Péicha tetã ruvicha Salomón ohasapa opaite tetã ruvichakuéra yvy ariguápe mba'erepy rerekoha ramo ha arandúpe. 24 Opaite tetãyguakuéra oñeha'ã ohecha haḡua Salomón rova, ohendu haḡua iñarandu, Ñanderuete omoíva'ekue ipy'apýpe. 25 Cáda añope ojeguere ichupe jopoieta, jeguaka óro ha plátgui, ao, ñorãirõ rembiporu, mba'e ryakuã porã, kavaju ha mburikakuéra. 26 Salomón ombyaty ñorãirõ carrokuéra ha soldádo kavaju ariguakuéra, ha'e oguereko 1.400 cárro, ha 12.000 kavaju arigua, ko'áva omoĩ umi táva ombosako'i haguépe, ha tetã ruvicha ndive, Jerusalen ypýpe. 27 Tetã ruvicha Salomón ombyaty heta pláta oñembyaty háicha itakuéra, ha ombyaty cédro róllo ku hígo yvyráicha, oíva Sefela nūguasúpe. 28 Ñemuharakuéra Egíptogui ogueru Salomónpe ḡuarã kavajukuéra ha aorã. 29 Salomón tekotevẽ ome'ẽ peteĩ cárro rehe 6,7 kilo pláta ha peteĩ kavaju rehe ome'ẽ 1,67 kilo pláta; ha ichugui Hetgua ha Síria retã ruvichakuéra ojogua jevy.

1 Kings 11

1 Tetã ruvicha Salomón ohayhu faraon rajýpe, ha hendive hetaiterei ambue kuña tetã ambueyguápe: Moabgua, Amongua, Edomgua, Sidongua ha Hetguakuéra. 2 Umíarehe Ñanderuete he'iva'ekue Israel ñemoñarenguérape: Napeñembojoajumo'ãi hesekeúra, ha ha'ekuéra noñembojoajuiva'erã penderehe, katuete omboykeva'erã pende py'a ijarakuéra rapykuéri, ha áva rehe Salomón oñembojoaju mborayhupópe. 3 Ha'e 700 hembirekoteéva, mburuvicha rajykuérava, ha 300 ambue kuña, opaite ko'áva omombiavahína Salomónpe Ñanderuete rapégui. 4 Ha Salomón itujáma ramo ohóvo ikuñakuéra omboyke Salomón py'apy Ñanderuete rapégui, omomba'eguasú haḡua ambue jarakuérape ipy'apy naipotívégui Ñanderuete ndive, itúva David ñe'ãicha. 5 Upéi Salomón omomba'eguasú Astarte, umi Sidongua jára kuñáme, ha avei Milcómppe, Amonguakuéra jára ahévape. 6 Upéicha Salomón ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe ha ndoiko porávái Ñanderuete rapykuéri itúva David oiko haguéicha. 7 Upéramo Salomón omopu'ã peteĩ ñemomba'eguasú rendaḡua yvate Quemos, Moab jára

ahēvape ġuarā, pe cērro oī Jerusalén rovái; ha Molócpe, umi Amon ñemoñare jára ahēvape ġuarā avei. 8 Péicha ojapo avei opaite ambue ikuña tetā ambueyguápe ġuarā, ha ha'ekuéra ohapy ohóvo mba'e ryakuā porā ha oikuave'ē ijarakuérape ġuarā. 9 Ha Ñanderuete ipochy Salomón ndive, oñemboyke haguére Israel Járágui, ha hi'ariete ojehechaukava'ekue ichupe mokōi jevy. 10 Ha oavisa porāva'ekue ichupe ko'ā mba'e rehe, ani haġua oiko ambue jára rapykuéri, ha'e katu ndojapói Ñanderuete he'imava'ekue ichupe. 11 Ha Ñanderuete he'i Salomónpe: Oĩgui ndepype ko'ā mba'e, ha reñemomombyrýgui chehegui ha nderejapovéi umi tembiapoukapy ha'emava'ekue ndéve, aipe'áta ndehégui ne retā guapyhaguasu ha ame'ēta ne rembiguáipe. 12 Ndajapomo'ái katu nde rekovépe, nde ru David rayhupápe, aipe'áta katu nde ra'y pógui. 13 Ndaípe'apamo'ái, peteĩ tríbu ahejáta nde ra'ýpe ġuarā, che rembiguái David rayhupápe ha Jerusalén rayhupápe, Che aiporavova'ekue. 14 Upérō Ñanderuete omopu'ā Salomón rehe peteĩ hese ija'e'ýva: Hadad, Edom retā ruvicha ruguy reheguáva, ha oikóva Edómpe. 15 David oiko ramoguare Edómpe, isoldádo ruvicha, Joab ojupi oñotý haġua Israel re'ōnguekuéra, ha upépe oī jave ojukapa kuimba'e Edom peguápe. 16 Joab oiko upépe 6 jasy, ojukapa peve kuimba'ekuéra oīva guive Edom retāme. 17 Hadad katu okañy ha hendive Edom kuimba'ekuéra, itúva rembiguáikuéra, ha oho Egíptope; upéramo Hadad imitā gueteri. 18 Ha opu'ā hikuái Madiángui ha ou Paránpe, ha Hadad ogueraha hendive kuimba'e Parangua, ha ou hikuái Egíptope, faraon Egípto retā ruvicha rendápe, ha ha'e ome'ē ichupe hogarā, hembí'urā ha ijyvyrā avei. 19 Ha Hadad ojohu tuicha ñepytyvō faraón rógape, ha'e ome'ē ichupe hovaja hembireko ramo, kóva hembireko Tahpenes kypy'y voi. 20 Ha Tahpenes kypy'y imemby ichupe ġuarā ita'ýra Genubat, faraón rógape, ha faraon ra'ykuéra apytépe ha'e oiko. 21 Ha Hadad ohendúvo Egíptope David omano hague, ha Joab isoldádo ruvicha ojejukáma hague, he'i faraónpe: Ehejána, taha jevy che retāme. 22 Faraón he'i ichupe: Mba'érehépa, ha mba'éiko reguereko chendive rehose haġua ne retāme. Ha ha'e he'i jevy: Mba'eve, upeichavéramo jepe, ajerure ndéve cherejānte taha. 23 Ñanderuete omopu'ā avei Salomón hese ija'e'ýva ramo Rezon, Eliada ra'y, péva okañyva'ekue Hadadézer, Soba retā ruvichágui. 24 Ha'e ombyatýma hapichakuéra omopu'ā haġua hese, ha oiko peteĩ soldádo aty ruvicha ramo, David omosarambírō guare Sobayguakuérape. Upéi oho hikuái Damáscope ha oiko upépe, ha omoĩ hikuái ichupe Damásko retā ruvicha ramo. 25 Ha'e oñemoĩ Israel rehe Salomón oikove aja pukukue. Ha péva ári Hadad ndaija'éi Israel rehe, ha Rezon opyta Síria retā ruvicha ramo, ipochyete Israelguakuéra ndive. 26 Jeroboam, Nebat ra'y, peteĩ Efraingua Seredágui, Salomón rembiguái voi, isy héravakuri Zerua ha iména omanova'ekue, omopu'ā avei ipo tetā ruvicha rehe. 27 Jeroboam omopu'ā ipo tetā ruvicha rehe: Salomón omopu'ā jave Milo omboty porā haġua itúva David táva tápia. 28 Ha ko kuimba'e Jeroboam ipy'aguasu ha ikyre'ý, ha Salomón ohechávo ko mitārusu oku'eha, omoĩ ipoguýpe umi Jose ñemoñarenguéra. 29 Ojehu umi árape Jeroboam osēvo Jerusaléngui, oñohuġuaitĩ tapépe pe proféta Ahías, Silogua ndive, omondéva peteĩ ahoja pyahu ha mokōivéva ha'eño ojohu hikuái ñúme. 30 Ha Ahías ojapyhy ijahoja pyahu omondéva, ha omondoro 12 hendápe. 31 Ha he'i Jeroboámpe: Ejapyhy ne mba'eráva ramo 10 pehēngue, péicha Israel Jára he'ígui: Péina ápe che amondoro 10 tríbu Salomón retāgui ha ame'ēta ndéve. 32 Ha ichupe opytáta peteĩ tríbunte , che rembiguái David rayhupápe ha Jerusalén rayhupápe, pe táva Che aiporavova'ekue opaite Israel tríbu apytégui, 33 ha'ekuéra opoi haguére chehegui omomba'eguas haġua Astarte, umi Sidongua jára kuñáva; Quemos, Moabgua járape; ha Moloc, Amon ñemoñare járape, ha ndoikovéima hekoitépe che resa renondépe, che ñe'ē ha che rembiapoukapykuéra he'i háicha ha David, itúva ojapo haguéicha. 34 Ndaípe'amo'ái hetā guapyha ha'e oikove aja pukukue, David che rembiguái rayhupápe, Che aiporavova'ekue, ha'e ojapova'ekuégui che ñe'ē ha che rembiapoukapykuéra. 35 Aipe'áta katu pe tetā pu'aka ita'ýra pógui, ha ndéve ame'ēta 10 tríbu . 36 Ha ita'ýrape opytáta peteĩ tríbunte , che rembiguái David resape ohesape haġua opaite ára che renondépe Jerusalénpe, pe táva Che aiporavova'ekue amoĩ haġua ipype che réra. 37 Upévare Che roiporavo, nde reisāmyhy haġua ne ánga oha'ārō háicha, ha reikóta tetā ruvicha ramo 10 Israel tríbu ári. 38 Neñe'ērendu ramo opaite mba'e Che ha'étava guive ndéve rejapo haġua, ha reiko ramo che rape rehe, ha rejapo ramo che resa renondépe mba'e iporáva, rejapóvo che rembiapoukapy ha che rembipota, che rembiguái David ojapo haguéicha, upéicharō Che aíta avei ndendive ha amopu'áta ndéve ġuarā nde rógarā, amopu'ā haguéicha David róga, ha Che ame'ēta ndéve ne mba'e ramo Israel retā. 39 Ha Che aipy'apýta David ñemoñarenguérape ko'ā mba'e rehe, ndaha'emo'ái katu opaite árape. 40 Upévare Salomón oñeha'ā ojuka haġua Jeroboámpe, Jeroboam katu

opu'ã ha okañy Egíptope, Sisac, Egípto retã ruvicha rendápe, ha oiko Egíptope Salomon omano meve. 41 Ambue Salomón rembiapokuéra ha iñarandu ojehaipa Salomón rembiapokue kuatiañe'ême. 42 Salomón oisãmbyhy Israel retãme 40 año pukukue Jerusalénpe. 43 Ha Salomón omano rire, oñeñotý ichupe itúva David távape, ha hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Roboam.

1 Kings 12

1 Roboam oho Siquémpe, Israelguakuéra oupágui upépe oiporavo hağua ichupe tetã ruvicha ramo. 2 Ha Jeroboam, Nebat ra'y, ohendúvo péva, oĩ gueteri Egíptope, okañy haguépe Salomón renondégui, ha ojevy avei, 3 oñehenóigui ichupe. Ha Jeroboam ha Israelguakuéra oñe'ẽ Roboámpe he'ívo: 4 Nde ru ombopohýi ore rekove, nde katu embovevuive ko'ãğa oréve michĩmi ko tembiguái rembiapo ratã nde ru omoĩva'ekue oreári, ha roikóta ne rembiguáirõ. 5 Ha ha'e he'i ichupekuéra: Tapeho peju jevy che rendápe mbohapy ára haguépe, ha tetãguakuéra ohopa. 6 Upémaramo tetã ruvicha Roboam oporandu umi karai ancianokuéra oikova'ekuépe itúva Salomón renondépe, ha'e oikovérõ guare, ha he'i ichupekuéra: Mba'éichapa peẽ cherekombo'e aña'ẽ jevy hağua ko'ã tetãguápe. 7 Ha'ekuéra ombohováĩ ichupe: Eña'ẽ porã hendivekuéra ha neña'ẽrendu ramo ko árabe ko'ã tetã rembiguái ñe'ẽ ha rejapo ramo hembipota, ha'ekuéra oikóta ne rembiguái ramo opaite árabe. 8 Ha'e katu omboyke ko'ã karai ancianokuéra rekombo'epy ha ojehekombó'euka karia'ykuérape okakuaava'ekue hendive, ha oikóva ipytyvõhára ramo. 9 Ha he'i ichupekuéra: Mba'éichapa peẽ cherekombo'e, aña'ẽ jevy hağua ko'ã tetãguápe, oña'ẽva'ekue chéve ha he'i hikuái: Embovevúi oréve michĩmi pe cárga pohýi nde ru omoĩva'ekue oreári. 10 Upéramo umi mitãrusu okakuaamava'ekue hendive he'i ichupe: Péicha reña'ẽva'erã ko'ã tetãguápe he'iva'ekue ndéve: Nde ru ombopohýi oréve opaite mba'e nde katu embovevuive oréve: Che kuã michĩvéva ipoguasuve che ru ku'águi; 11 peikuaa porãke che ru omoĩ ramo pende ári cangálľa ipohýiva, che katu ambojo'áta peẽme pende cárga, che ru penenupã tukumbópe, che poinupãukáta tukumbo alacran ruguái akuápe. 12 Pe ára mbohapyhápe Jeroboam hetãguakuéra ndive ou jevy Roboam rendápe, ha'e he'i haguéicha ichupe he'i jevy. 13 Ha tetã ruvicha Roboam ombohováĩ pohyieterei hetãguakuérape, omboykévo umi karai anciáno rekombó'e. 14 Ha ha'e ombohováĩ hetãguakuérape umi karia'ykuéra ohekombó'e haguéicha ichupe, ha he'i: Che ru ombopohýi ramo pende cárga, che katu ambojo'avéta pende cárga, che ru penenupã tukumbópe, che katu poinupãta tukumbo alacran ruguái akuápe. 15 Upéicha tetã ruvicha ndojaposéi hetãguakuéra rembipota, Ñanderuete voi omoĩgui ko'ã mba'e ipy'apýpe, oiko hağua iña'ẽ he'imava'ekue Ahías, Silogua juru rupi, Jeroboam, Nebat ra'ýpe. 16 Israelguakuéra ohechávo tetã ruvicha ndojaposeiha hembipota ombohováĩ Roboámpe he'ívo: Ma'erãpa ñamoirũta Davidpe, ore ndoroguerekói Isai ra'y ndive ore mba'erã. Israelguakuéra, jaha ñande rógape. David toñangareko Juda tríbu rehénté. Upémaramo Israelguakuéra ohopa hógape. 17 Upeguive Roboam oisãmbyhy Juda retãmente. 18 Ha tetã ruvicha Roboam omodo Adorámpe, omoakáva opaite Salomón rembiguaikuérape, ambue Israelguakuéra rendápe, ha'ekuéra katu ojuka ichupe itápe. Upémaramo tetã ruvicha Roboam pya'ete ojupi icárrope okañy hağua Jerusalénpe. 19 Péicha Israel ojehekýi David rógagui ko ára peve. 20 Ha Israelguakuéra ohendúvo Jeroboam ou jevýma hague, ohenoiuka ichupe ijatyhápe, ha omoĩ ichupe hikuái Israel retã ruvicha ramo, 10 Israel tribukuéra ári, ha avave ndohói David róga rapykuéri, Juda tríbu añoiténté. 21 Ha Roboam oúvo Jerusalénpe, ombyaty Juda ha Benjamin tribukuéragui 180.000 kuimba'e iporavopyre ha oñorãirõ porãkuaáva, ojeity hağuaicha ambue Israel tribukuéra ári; Roboam, Salomon ra'y, oisãmbyhységui opaite Israel tribukuéra ári. 22 Ha Ñanderuete oña'ẽ Semaiás, hembiguaiteépe, ha he'i: 23 Eña'ẽ Roboam, Salomón ra'ýpe, oikóva Juda retã ruvicha ramo, ha opaite Juda ha Benjamin tribukuérape, ha ambue tetãguápe (oikóva Juda yvýpe) ha ere, 24 péicha he'i pende Ruete: Ani pehótei, ha ani peñorãirõtei pende ryke'ykuéra ndive, peteĩteĩva katu tapeho jevy pende rógape. Che voi ajapo ko'ã mba'e. Ha ohendu hikuái Ñanderuete ñe'ẽ, ha ojevy ha oho hikuái hógape Ñanderuete he'i haguéicha ichupekuéra. 25 Upéramo Jeroboam omyatyrõ jevy pe táva Siquem, oĩva Efraín cérrope, ha oiko ipype, ha upégui osẽ ha omyatyrõ Penueel. 26 Ha Jeroboam he'i ipy'apýpe: Israelguakuéra ova jevýta David róga rehe, 27 oho ramo oikuave'ẽ kuave'ẽmby ojehapypáva Ñanderuete rógape oĩva Jerusalénpe, Israelguakuéra py'a ohasa jevyva'erã ijára Roboam, Juda retã ruvicha ndive, ha chejukáta hikuái, ha omoirũ jevýta hikuái Roboam, Juda retã ruvichápe. 28 Ha ojepy'amongeta rire ko'ã mba'e rehe, tetã ruvicha Jeroboam

ojapo mokõi tóro ra'y ra'ãnga órogui , ha he'i hetãyguakuérape: Hetaitéma pejupi Jerusalénpe, péina ápe pende jára, pendegueruva'ekue Egípto retãgui. 29 Ha peteĩ omoĩ Bet-élpe; ha ambue, Dánpe. 30 Ha ko'ã mba'e rupi oñemoangaipa hikuái; hetãyguakuéra ohógui omomba'eguas haña umi ta'ãnga Dan térã Betélpe. 31 Omopu'ã avei óga yvy yvate ári, ha omoĩ ipype pa'i tetãyguá apytégui ndaha'éiva Levi ñemoñare. 32 Ha Jeroboam omboareteguas avei pe jasy 8-hápe, pe ára 15-hápe Judayguakuéra omboarete háicha avei ha ha'e oikuave'ẽ pe kuave'ẽmby renda ári omopu'ãva'ekue Bet-élpe, umi tóro ra'ãngápe ñuarã. Omoĩ avei pa'ikuéra Bet-élpe, umi yvy yvate ha'e omopu'ãva'ekuẽpe ñuarã. 33 Upéicha Jeroboam oikuave'ẽ pe kuave'ẽmby renda ári Bet-élpe pe ára 15-hápe, pe jasy 8-hápe, ha'e voi oiporavo ha oipotágui, ojapo vy'aguasu Israelguakuérape ñuarã, ha ojupi pe kuave'ẽmby rendápe ohapy haña mba'e ryakuã porã.

1 Kings 13

1 Péina ápe Ñanderuete ombou iproféta Juda pegua Bet-élpe; Jeroboam oikuave'ẽ jave ha ohapy jave mba'e ryakuã porã. 2 Ko proféta kóva ogueru Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: Kuave'ẽmby renda, kuave'ẽmby renda: Peikuaa porãke David ñemoñare apytégui oúta peteĩ ta'yra, hérava Josías, ha'e oikuave'ẽva'erã ndeári umi pa'ipe oikuave'ẽmava'ekue ko yvy yvate kóvape ha ohapyva'ekue ndeári mba'e ryakuã porã ha ikanguekuéra ojehapýta ko kuave'ẽmby renda ári. 3 Ko ára kóvape Ñanderuete ojaopóta pene renondépe peteĩ techaukaha (milágro): Péina ápe ko kuave'ẽmby renda ojekáta, ha oñehẽmbáta pe tanimbu oíva guive hi'ári. 4 Tetã ruvicha Jeroboam ohendúvo Ñanderuete proféta ñe'ẽ he'íva kuave'ẽmby renda Bet-el pegua rehe oipyso ijyva kuave'ẽmby renda gotýo ha he'i: Pejapyhy ichupe; ipo oipysova'ekue katu ijypi ichugui, hatãmbáma, ha ndaikatuvéima omongu'e. 5 Ha pe kuave'ẽmby renda ojeka ha oñehẽ itanimbu, Ñanderuete he'i haguéicha iproféta juru rupi. 6 Upémaramo tetã ruvicha Jeroboam he'i pe profétape : Ajerure ndéve emba'ejeruremi Ñanderuetepe, Ha'e omonguera jevy haña che po. Ha pe proféta oñembo'e Ñanderuetepe, ha tetã ruvicha po okuera jevy. 7 Ha tetã ruvicha he'i pe profétape : Eju che rógape ha ekaru chendive, ame'ese ndéve peteĩ jopói. 8 Pe proféta katu he'i tetã ruvichápe: Reme'ẽta ramojepe chéve nde róga mbytere, ndahamo'ãi nendive, ha nda'umo'ãi avei pan ni nday'umo'ãi mba'eve ko'ápe penendive. 9 Ñanderuete he'ígui chéve: Aníke re'útei pan ha aníke rey'útei mba'evete hendivekuéra, ha aníke reju jevy pe tape nde reho haguérupi. 10 Ha ojevy ambue tape rupi, ha ndohovéima pe tape Bet-élpe ou haguérupi. 11 Upéramo oiko Bet-élpe peteĩ proféta itujámava, ha ita'yra kuéra ou ha omombe'upa itúvape opaite mba'e pe ambue proféta ojaopova'ekue Bet-élpe, ha omombe'u avei hikuái itúvape umi ñe'ẽ ha'e he'íva'ekue tetã ruvichápe. 12 Ha itúva he'i ichupekuéra: Mba'e tape rupípa oho. Ha ita'yra kuéra ohechauka ichupe pe tape mamó oho hague rupi pe proféta Juda pegua. 13 Ha ha'e he'i ita'yra kuérape: Pembyape chéve che búrró . Ha ha'ekuéra ombyape ibúrró , ha ha'e ojupi hi'ári, 14 ha oho pe ambue proféta rapykuéri, ojohu ichupe oguapy jave peteĩ encína yvyra guýpe, ha he'i ichupe: Nde piko pe proféta ouva'ekue Judágui. Ha ha'e he'i: Che ha'e. 15 Upéramo he'i ichupe: Eju chendive che rógape, ha he'u pan . 16 Ha'e katu he'i jevy ichupe: Ndaikatúi ajevy nendive, ha ndahamo'ãi nendive, ha nda'umo'ãi pan , ha nday'umo'ãi avei nendive ko'ápe. 17 Ñanderuete he'ígui chéve: Aníke re'u pan , ha aníke rey'u upépe, ha aníke reju jevy pe tape reho haguérupi. 18 Ha pe ambue he'i ichupe: Che avei peteĩ proféta ndeichagua, ha peteĩ yvága rembiguái (ángel) ombohasa chéve Ñanderuete rembipota, he'ívo: Egueru ichupe nendive nde rógape, ho'u haña pan ha hoy'u haña. Ha'e katu ijapu ichupe. 19 Upémaramo ojevy hendive hógape ho'u pan ha hoy'u avei. 20 Ha ojehu ningo oĩ jave hikuái mesápe , Ñanderuete oñe'ẽ pe proféta ombojevyva'ekue hapichápe. 21 Ha kóva he'i pe proféta ouva'ekuẽpe Judágui: Péicha he'i Ñanderuete: Nde naneñe'ẽrendúigui Ñanderuetepe ha nderejapóigui pe mba'e nde Jára he'imava'ekue ndéve rejapo haña, 22 ha rejevýnte re'u haña pan ha rey'u haña avei, upévare nde retekue ndoikemo'ãi nde rukuéra tyvýpe (sepultúra). 23 Ha pe proféta ho'upa ha hoy'upa rire, pe imbojevyhare omboape ichupe ibúrró . 24 Ha ojevy jave ohóvo osẽ ichupe peteĩ leõ ha ojuka ichupe, ha hetekue opyta ojepyso tapépe, ha ibúrró oñembo'y iyykére, ha pe leõ oñembo'y avei hetekue ykére. 25 Ha umi ohasáva upérupi ohecha pe proféta retekue oíva tapépe, ha pe leõ oíva iyykére, ou hikuái ha omombe'u umi tavayguápe oikohápe pe proféta (ijapuva'ekue). 26 Ha ohendúvo pe proféta ombojevyva'ekue ichupe hapégui, he'i: Pe proféta naiñe'ẽrendúigui Ñanderuete he'imava'ekuere ichupe, Ñanderuete ome'ẽ ichupe leõme ha péva

omyangekõi ha ojuka ichupe, Ñanderuete he'i hagueichaite ichupe. 27 Ha oñe'ẽ ita'yraquérápe, he'ívo ichupekuéra: Pembyape jevy che búrró . Ha ha'ekuéra ombyape ichupe guarã pe búrró . 28 Upérõ ha'e oho ha ojohu pe proféta retékue ojepyso tapépe, ha ibúrró ha pe leõ oñembo'y ijkére, ha pe leõ ndo'úi hetékue ha nopenái avei ibúrró rehe. 29 Upémaramo pe proféta (ijapuva'ekue) ojapyhy Ñanderuete proféta retékue, ohupi ibúrró ári ha ogueraha ichupe itávape, oguerombyasy ha oñotý haña ichupe. 30 Ha omoĩ hetékue ityvýpe ha oguerombyasy ichupe, he'ívo: Angái, angái, che ryvytee. 31 Ha oñotýmba ríre, oñe'ẽ ita'yraquérápe he'ívo: Che amanoa árape, peẽ cheñotýta pe tyvy añotý haguépe Ñanderuete profétape , pemoñeno che kangue ikanguékue ykére. 32 Katuete ojuhúta pe ha'e he'imava'ekue Ñanderuete rupi, pe kuave'ẽmby renda Bet-él pegua rehe, ha opaite óga rehe, oñemopu'áva'ekue yvy yvatépe, Samária yvýpe. 33 Peichavéramo jepe Jeroboam ndopiái hape vaígui, omoĩ jevy katu pa'i umi yvy yvatépe guarã tetäyguakuéra apytégui, umi ha'e oipotávape. 34 Ko'ã mba'e rehe oñemoangaipa Jeroboam róga, upévagui oñekytĩ ha oñemondoro jevy ichupe yvy ape árigui.

1 Kings 14

1 Umi ára umívape Jeroboam ra'y, Abías, ho'a hasy. 2 Ha Jeroboam he'i hembirekópe: Epu'ã ko'ãña ha emonde ambue ao, ani haña ndekuaa nde Jeroboam rembirekoha, ha tereho Sílope, upépe oiko pe proféta Ahías, pe he'imava'ekue chéve chetaha ko tetã ruvicharã. 3 Ha ejapyhy nde pópe 10 pan, pan he'ëva, peteĩ eíra ryru, ha tereho hendápe ha'e oikuaauka haña ndéve mba'épa oikóta ko mitãgui. 4 Ha Jeroboam rembireko péicha ojapo; opu'ã ha oho Sílope, ha oñuahẽ Ahías rógape. Ahías ndohechavéima, hesa iñypytũgui. 5 Ha Ñanderuete katu he'íma Ahíaspe: Eikuaa porãke Jeroboam rembireko outaha omba'eporandúvo ndéve imemby hasy katúva rehe, péicha ha péicha eréta ichupe. Áña ha'e ouvo, outa ambue ñemondepyre reheve. 6 Ahías ohendúvo ipy ryapu, ha'e oñuahẽ mboyve hoga rokẽme, he'i ichupe: Eike nde, Jeroboam rembireko. Mba'érehépa reiko gua'u ambue ramo. Péina areko ndéve marandu ipohýiva. 7 Tereho ha ere Jeroboampe: Péicha he'i Israel Jára: Che voi romopu'ã tetäyguakuéra apytégui, ha romoĩ mburuvichaguasu ramo che retã Israel ári. 8 Ha David rógagui aipe'áma pe tetã ruvicha guapyha ha ame'ẽma ndéve, ha nde ndereikói che rembiguái David oiko haguéicha, ha'e ojapova'ekue che rembiapoukapy, ha oiko che rapykuéri ipy'aite guive, ojapo mba'e iporáva che resa renondépe. 9 Ne rembiapo ivaieteve nde ypykuérágui, nde reho remomba'eguas haña ambue járape ha rejapo ta'ãnga mba'e hykupyregui chembopochy haña, ha chéve chemombo nde atukupe gotýo. 10 Upévagui, eikuaa porãke, Che aguerúta mba'evai Jeroboam róga ári, ha ahundíta opaite Jeroboam kuimba'e oikóva guive, taha'e tembiguái térã tembiguai'y Israelpýpe, ha aitypeipáta hogaygua ra'ykuérápe ojetyeipa háicha tymba repoti. 11 Umi Jeroboam rogaygua omanóva távape, jaguakuéra ho'úta; ha umi omanóva ñume, guya yvate ovevéa ho'úta, Ñanderuete voi oipotágui péicha. 12 Ha nde, epu'ã ha tereho nde rógape, ha nde py oikévo nde rógape ne memby omanóta. 13 Ha mayma Israelgua oguerombyasyta ha oñotýta ichupe, opaite Jeroboam rogayguakuéra apytégui kovamínte oñeñotýta, ojejohúgui ipype mba'e porãmi Israel Jára renondépe. 14 Ha Ñanderuete omopu'áta ambue Israel ruvicharã, ha péva ohundíta Jeroboam róga, pe ára Ñanderuete oiporavótavape, ha pe ára péva hi'añguetereíma. 15 Ñanderuete ombokacháta Israelpe, ku ysyry ombokacha háicha takuára rakanguéra ha Ha'e oipe'áta Israelpe ko yvy porãitégui, ame'ẽmava'ekue ituvakuérápe, ha omosarambíta ichupekuéra Éufratesgui amo gotyove, ojapo ha omomba'eguasúgui hikuái Asera ra'angakuéra, ha péicha ombopochy pende Ruete. 16 Ha'e oitýta Israelpe, Jeroboam angaipa rupi, ha'e omoangaipágui avei Israelguakuérápe. 17 Upémaramo Jeroboam rembireko opu'ã ha oho, ha ou Tirsápe, ha oikévo hokẽ pyrũháme omano imemby. 18 Ha oñotý hikuái, ha mayma Israelgua oguerombyasy, Ñanderuete he'i haguéicha iproféta Ahías juru rupi. 19 Ambue Jeroboam rembiapokue, umi ñorairõ ojapomava'ekue, ha mba'eichaitépa oisãmbyhýra'e ojehaipa Israel retã ruvichakuéra rembiapo kuatione'ẽme (Crónicas kuatione'ẽme). 20 Jeroboam oisãmbyhy 22 año , ha'e omano ríre, ita'yra Nadab oisãmbyhy hendaguépe. 21 Roboam, Salomón ra'y, oisãmbyhy Juda retãme. Roboam ogueroko 41 año oñepyrũ ramo oisãmbyhy, ha 17 año oisãmbyhy Jerusalénpe, pe táva Ñanderuete oiporavova'ekue opaite Israel tavakuéra apytégui, oñemomba'eguas haña héra porãite hogaguasúpe. Isy rera Naama, peteĩ Amongua. 22 Ha Judayguakuéra ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, hi'angaipakuéra rupi ha'e ombopochyeterive ichupe ituvakuérágui. 23 Israelguakuéra omopu'ã avei opaite yvy yvatépe ha vyrya

ikuarahy'ã porãvéva guýpe ijára gua'u ha Asera ra'ãngakuéra. 24 Ha oĩ avei Sodomaygua rembiapo vaiete Israel retãme ha ojapo hikuái opaichagua tembiapo ahêva ambue tetãnguéra ojapo háicha, umi tetã umía Ñanderuete ohundiva'ekue Israelguakuéra renondégui. 25 Roboam oisãmbyhývo 5 año tetã ruvicha ramo; Sisac, Egípto retã ruvicha, ojupi Jerusalénpe ha ombopoguy pe távape. 26 Ha ogueraha Ñanderuete róga mba'erepyeta, ha tetã ruvicha rógagui avei, ha omondapa, ogueraha avei opaite tete mo'ãha oroguiguáva Salomón ojapoukava'ekue. 27 Ha umía rendaguépe tetã ruvicha Roboam ojapouka ambue tete mo'ãha bróncégui, ha ome'ẽ itahachi ruvichakuérape, oñangarekóva tetã ruvicha róga rokẽ rehe. 28 Pe tetã ruvicha oike ramo Ñanderuete rógape, umi tahachi oiporu umi tete mo'ãha, ha oho rire oñongatu jevy ikotýpe. 29 Ambue Roboam rembiapokue ojapova'ekue guive ojehaipa umi Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme (Crónicas). 30 Ha Roboam ha Jeroboam oikove aja oñorairõ oñondive. 31 Ha Roboam omano rire, oñeñotý ichupe ituvakuéra ykére, David távape. Isy hérakuri Naama, peteĩ Amongua. Ha hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Abiam.

1 Kings 15

1 Jeroboam, Nebat ra'y, Israel retã ruvicha oisãmbyhývo 18 año, Abiam oñepyrũ oisãmbyhy Juda retãme. 2 Ha'e oisãmbyhy mbohapy año Jerusalénpe. Isy rera Maaca, Absalon rajy. 3 Ha'e ojapopa umi mba'evai itúva ojapo haguéicha ha ndaipy'a porãi Ñanderuete ndive guarã, itúva David py'apýicha. 4 Ñanderuete ohayhúgui Davidpe oheja peteĩ iñemoñare oisãmbyhy haña itúva rendaguépe Jerusalénpe. 5 David ojapo mba'eporãva Ñanderuete renondépe, ha hekovépe ndojeĩri Ñanderuete rapégui. Pe Urías, Hetgua ndiveguare cáso mante. 6 Roboam ha Jeroboam oñorairõ oikove aja pukukue hikuái. 7 Ambue Abiam rembiapokue, ha mayma mba'e ojapova'ekue, ojehaipa Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. Ha pe ñorairõ Abiam ha Jeroboam mbytépe ndopái oikove aja hikuái. 8 Ha Abiam omano rire, oñotý ichupe hikuái David távape, ha Asa, ita'ýra, oisãmbyhy hendaguépe. 9 Jeroboam, Israel retã ruvicha oisãmbyhývo 20 año, Asa oñepyrũ oisãmbyhy Juda retãme. 10 Ha'e oisãmbyhy 41 año Jerusalénpe, ijarýi héra Maaca, Absalon rajy. 11 Asa ojapo mba'e iporãva Ñanderuete renondépe, itúva David ojapo haguéicha. 12 Ohekýi Juda yvýgui Sodomaygua rembiapo vaiete, ha oipe'a umi jára gua'u ra'anga ituvakuéra ojapova'ekue. 13 Asa ndohejavéi ijarýi omandave haña, ojapógui Asera jára gua'u ra'anga. Asa ombyai avei ijarýi jára gua'u ra'anga, ha ohapy Cedron ysyry rembe'ýpe. 14 Umi ñemomba'eguas yvy yvaténte ndojepe'ái. Upeichavéramo jepe, Asa ipy'aporã Ñanderuete ndive guarã oikove aja pukukue. 15 Ha'e omoinge avei Ñanderuete rógape umi jopói itúva ha ha'e voi ome'ẽva'ekue: Óro, pláta ha jeguaka. 16 Asa ha Basa, Israel retã ruvicha, oñorairõ oñondive ha'ekuéra oikove aja pukukue. 17 Basa, Israel retã ruvicha, ojupi ojeity haña Judayguakuéra ári, ha omopu'ã Rama, opa haña pe jeguata ijyvy rembe'y rupi. 18 Upémaramo Asa oguerahauka opaite óro ha pláta oñeñongatuvá'ekue gueteri Ñanderuete rógape ha tetã ruvicha rógape, ha oguerahauka hembiguaikuéra rupi Síria retã ruvicha Ben-adádpe, péva Tabrimon ra'y, Hezion ra'yre, oikóva Damáscope, ha he'iuka ichupe: 19 Ñañemoña peteĩ ñe'ẽme, che ru ha nde ru oiko haguéicha. Péina ápe che amondo ndéve jopói pláta ha oroguiguáva ha tereho emondoro ne ñemopeteĩ Basa, Israel retã ruvicha ndivegua, ha'e opoi haña chehegui. 20 Ha Ben-adad oñomoneĩ tetã ruvicha Asa ndive ha omondo isoldádo ruvicha ojeity haña Israel ári, ha ombopoguy ko'ã táva Ijon, Dan, Abelbet-maaca, Cinerot ha Neftali yvy tuichakuépe. 21 Ha Basa oikuaávo ko'ã mba'e nomopu'ávái Rama, ha opyta Tirsápe. 22 Upémaramo tetã ruvicha Asa, ombyatyuka opaite Judayguápe, oheja'ýre avavetépe, ha ohekýi ita ha yvyra Ramágui, Basa oiporuvá'ekue ha umi mba'épe tetã ruvicha Asa omombarete porã Geba, Benjamin pegua, ha Mizpa. 23 Ambue hembiapo Asa ojapova'ekue, ha umi táva ha'e omopu'áva'ekue ha herakuã porã ojehaipa Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. Ha ituja rire ou ipy rasy. 24 Ha Asa omano rire, oñeñotý ichupe itúva David távape, ha ita'ýra Josafat oisãmbyhy hendaguépe. 25 Asa, Juda retã ruvicha, oisãmbyhývo mokõi año, oñepyrõ oisãmbyhy Nadab, Jeroboam ra'y, Israel retãme mokõi año. 26 Ha ojapo mba'e ivaíva Ñanderuete resa renondépe, ha oiko itúva rape vai rehe, ha omoangaipa Israelguakuérape. 27 Ha Basa, Ahías ra'y, Isacar tríbugui, opu'ã ñemi Nadab rehe ha oikutu ichupe Gibetónpe, Filisteaygua táva; Nadab ha opaite Israelgua omongora jave Gibetónpe. 28 Basa ojuka Nadábpe, Asa, Juda retã ruvicha oisãmbyhývo mbohapy año, ha Basa oisãmbyhy Nadab rendaguépe. 29 Ha Basa ojevývo hetãme ojukapaite Jeroboam rogayguakuérape, oheja'ý rehe avavete, Ñanderuete

he'i haguéicha hembiguái Ahías, pe Siloygua rupi, 30 Jeroboam angaipa rehe ha omoangaipa haguére avei Israelpe, péva ombopochy Ñanderuetépe. 31 Ambue Nadab rembiapokue ojapova'ekue guive, ojehaipa Israelgua retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ême. 32 Asa ha Basa, Israel retã ruvicha, oñorãirõ oñondive oikove aja pukukue. 33 Asa, Juda retã ruvicha oisãmbyhývo mbohapy año , Basa, Ahías ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy haña Israel ári Tirsápe, ha oisãmbyhy 24 año . 34 Ha ojapo mba'e ivaíva Ñanderuete resa renondépe, ha oiko avei Jeroboam rape rehe, ha omoangaipa avei Israelguakuérape.

1 Kings 16

1 Ha ou Ñanderuete ñe'ẽ Jehu, Hanani ra'ýpe, Basápe ġuarã, ha he'iuka ichupe: 2 Che romopu'ã yvy timbógui ha romoĩ mburuvichaguasu ramo che retã Israel ári, nde katu reiko Jeroboam rape rehe, ha remoangaipa avei che retã Israelpe, chembopochy haña ne angaipakuéra rupi. 3 Eikuaa porãke, Che ahundíta nde ra'ykuéra ha nde rogaygua ra'ykuérape, ahundi haguéicha Jeroboam, Nebat ra'y rogayguakuérape. 4 Basa rogaygua omanóta táva ryepýpe jaguakuéra ho'úta, ha umi omanóva ñúme guyra yvate ovevéva ho'úta. 5 Ambue Basa rembiapo ojapova'ekue guive, ha herakuã ojehaipa Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ême. 6 Ha Basa omano rire oñeñotỹ ichupe Tirsápe, ha ita'ýra Ela oisãmbyhy hendaguépe. 7 Ñanderuete oñe'ẽ pohýi pe proféta Jehu, Hanani ra'y rupi, Basa ha hogayguakuéra rehe, ojapógui heta mba'evaiete Ñanderuete resa renondépe, ha upévarupi ombopochy ichupe ha Ñanderuete ohundi ichupe ojapo haguáicha Jeroboam rogayguakuérape. 8 Asa, Juda retã ruvicha, ombotývo 26 año, Ela, Basa ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israelpe Tirsápe; ha'e oisãmbyhýnte mokõi año . 9 Ha hembiguái Zimri, péva iñorãirõ cárro aty mbytere ruvicha opu'ã ñemi hese, ha Ela oĩ jave Tirsápe, Arsa imba'e ñangarekohára rógape heta omokõ, oka'u peve, 10 Zimri ou oikutu ha ojuka ichupe; Asa, Juda retã ruvicha ombotývo 27 año , ha Zimri oisãmbyhy Ela rendaguépe. 11 Ha Zimri oisãmbyhy ha uguapýma ramo Israel guapyhaguasúpe ojukapaite Basa rogayguakuérape, oheja'ýre avavete, hogaygua ni iñamigokuéra apytégui. 12 Péicha Zimri ohundiete opaite Basa rogayguakuérape, Ñanderuete he'i haguéicha Basa rehe, iproféta Jehu rupi, 13 Basa ha ita'ýra Ela, oñemoangaipa ha omoangaipa haguére Israelguakuérape, ijára gua'u ñemomba'eguasú rupi. 14 Ha ambue Ela rembiapokue ojapova'ekue guive ojehaipa Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ême. 15 Asa, Juda retã ruvicha, oisãmbyhy ramo 27 año , Zimri oñepyrũ oisãmbyhy, ha oisãmbyhýnte 7 ára Tirsápe, hetãyguakuéra opyta jave Gibeton ypýpe ojeity hañaicha Filisteayguakuéra ári. 16 Ha hetãyguakuéra oĩva Gibeton ypýpe ohendúvo Zimri opu'ã ha ojuka hague tetã ruvichápe, upémaramo opaite Israelgua omoĩ tetã ruvicha ramo Israel ári Omrípe, péva isoldádo aty ruvicha. 17 Ha Omri ojupi Gibeton guive, Israelgua atyguasú reheve, omongora haña Tirsápe. 18 Zimri ohechávo itáva ho'ataha Omri pópe, oho oiko tetã ruvicha rogaguasúpe, ha ombojepota hese tata ha'e oĩ jave hyepýpe ha péicha omano. 19 Ko'ã mba'e ojehu Zimri rekovépe, ha'e oñemoangaipa haguére Ñanderuete resa renondépe ha oiko haguére Jeroboam rape rehe, ha avei omoangaipa haguére Israelguakuérape. 20 Ha Zimri rembiapo rembyre ha iñepu'ã ojapova'ekue, ojehaipa Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ême. (Crónicaspe) 21 Upéramo Israel hetãyguakuéra oñemboja'o jevy mokõi atýpe, peteĩ atyguasú oho Tibni, Ginat ra'y rapykuéri ha omoĩse ichupe Israel retã ruvicha ramo; ha ambue atyguasú oho Omri rapykuéri. 22 Ha hetãyguakuéra ohóva Omri rapykuéri hetave umi ohóva Tibni, Ginat ra'y, rapykueriguágui, ha ombopoguy ichupekuéra ha Tibni omano, péicha Omrinte oiko tetã ruvicha ramo. 23 Asa, Juda retã ruvicha oisãmbyhývo 31 año , Omri oñepyrũ oisãmbyhy Israel ári, ha oisãmbyhy 12 año . Omri oisãmbyhývo 6 año Tirsápe, 24 ha'e ojogua Sémergui, Samária cérro , 98 kílo pláta rehe, ha omopu'ã peteĩ táva pe cérrope ha ombohéra Samária, onohéva Sémer, pe cérro jarakue réragui. 25 Ha Omri ojapo mba'e ivaíeteva Ñanderuete resa renondépe, hembiapo ivaíeteve opaite ambue tetã ruvicha oisãmbyhyva'ekuégui ha'e mboyve. 26 Oiko avei opaite Jeroboam, Nebat ra'yre rape rehe, ha omoangaipa avei Israelpe, péicha ombopochy Ñanderuetépe, ijára gua'u ra'ãnga ñemomba'eguasú rupi. 27 Ambue tembiapo Omri ojapova'ekue guive ha ipy'aguasu oiporuva'ekue, ojehaipa Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ême. 28 Ha Omri omano rire, oñeñotỹ ichupe Samáriape, ha ita'ýra Acab oisãmbyhy hendaguépe. 29 Asa oisãmbyhývo 38 año Juda retã ruvicha ramo, Acab, Omri ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retãme. 30 Ha Acab oisãmbyhy Israel retãme, Samáriape, 22 año . Ha Acab, Omri ra'y, ojapo mba'evaiete Ñanderuete resa renondépe, ivaíeteve mayma tetã

ruvicha ha'e mboyve oisãmbyhyva'ekuégui. 31 Ivevuieterei ichupe oiko Jeroboam, Nebat ra'y angaipápe, hi'ári oñemohembireko Jezabel rehe, Et-baal, Sidonguakuéra retã ruvicha rajy rehe, ha oiko Baal rembiguái ramo, omomba'eguasúvo ichupe. 32 Ha omopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda Baálpe, Baal tupãópe, ha'e omopu'áva'ekue Samáriape. 33 Acab ojapo avei peteĩ Asera ra'ãnga, péicha Acab ojapo vaive mayma Israel retã ruvichágui oisãmbyhyva'ekue ha'e mboyve guarégui, ombopochy haña Israel Járape. 34 Acab rekovépe Hiel, peteĩ Bet-elgua, omopu'ã jevy pe táva Jerico; ita'yra ypykue Abiram rekove repykue rehe, oñepyrũ omopu'ã pe táva Jerico, ha ita'yra Segub, pe imitãvéva rekovekue rehe, omoĩ pe táva rokẽ Ñanderuete ñe'ẽ he'i haguéicha Josue, Nun ra'y rupi, (Josue 6,26).

1 Kings 17

1 Upérõ Elías, peteĩ Tisbetgua, Galaadgua yvýgui, he'i Acábpe: Ñanderuete, Israel Jára, pe oikovéva tapia ñuarã chejokuái che ha'e haña ndéve ko'ã año pukukue javeve ndoikomo'ãiha ama ni ysapy, che ñe'ẽ rupímante. 2 Ha Ñanderuete he'i Elíaspe: 3 Ejei ko'águi ha tereho jevy kuarahyresẽ gotýo, ha ekañy Querit yakãme, opytáva ysyry Jordángui kuarahyresẽ gotýo. 4 Rey'úta pe yakãgui, ha Che ha'éma yryvukuérape nemongaru haña upépe. 5 Ha ha'e oho Ñanderuete he'i haguéicha, ha oiko Querit yakã rembe'yre, opytáva Jordángui kuarahyresẽ gotýo. 6 Ha pyhareve ha ka'aru yryvukuéra ogueru ichupe so'o ha pan , ha Elías hoy'u pe yakãgui. 7 Péicha ohasa ohóvo umi ára ha ou ikã pe yakã, ndokyvéigui yvy apére. 8 Upéi Ñanderuete he'i ichupe: 9 Epu'ã, tereho Saréptape, peteĩ Sidon pegua táva, ha eiko upépe, péina ápe Che ha'émakuri peteĩ kuña imenave'yvape nemongaru haña. 10 Upémaramo ha'e opu'ã ha oho Saréptape. Ha oñuahẽvo pe táva rokẽme, péina upépe peteĩ kuña imenave'yva ombyaty jepe'a, ha Elías ohenói ichupe he'ívo: Ajerure ndéve eguerumína chéve peteĩ vásó ymi hay'u haña. 11 Ha ha'e oho ogueru pe y. Upéi Elías he'i jevy ichupe: Ajerure ndéve egueru avei peteĩ pan pehẽnguemi nde pópe chéve. 12 Ha ha'e he'i: Ñanderuete, nde Jára rerape, ha'e ndéve ndarekoiha che mba'yrúpe pan ojypyreva; trígo ku'i michímímante hemby che ña'ẽme ha pe acéite opapotaitéma avei, ko'ãga ambyatymi jepe'a, ambosako'i haña pe pan paha che ha che membýpe ñuarã, ha upéi toromano. 13 Elías he'i ichupe: Ani rekyhyje; tereho ejapo ere haguéicha; ejapo raẽ katu chéve peteĩ pan michíva ojýva, ha egueru chéve, ha upéi ejapo nde ha ne membýpe ñuarã. 14 Israel Jára he'ígui péicha: Pe trígo ku'i ne ña'ẽme ndopamo'ãi ha pe acéite ne mba'eryrúpe namichívemo'ãi, Ñanderuete omongy jevy peve yvy apére. 15 Upémaramo ha'e oho ha ojapopa Elías he'i haguéicha ichupe; ha Elías okaru pe kuña imenave'yva ha imemby ndive heta ára pukukue. 16 Ha pe trígo ku'i oíva ña'ẽme ndopái, ni pe acéite oíva hyrúpe namichívéi, Ñanderuete he'i haguéicha Elías juru rupi ichupe. 17 Ko'ã mba'e ríre, ko kuñakarai memby hasyete ha pe mba'asy ojopyve ohóvo ichupe naipythẽvéi meve. 18 Ha pe kuña he'i Elíaspe: Moõpa che ajavy nendive nde kuimba'e Ñanderuete reheguáva, rejupi piko ra'e che rendápe chemomandu'a haña che reko vai rehe, ha rejuka haña che membýpe. 19 Ha Elías he'i ichupe: Eme'ẽ chéve ne memby. Upémaramo Elías ohupi ichupe isy jyva árigui, ha ogueraha pe mitãme pe koty ha'e oikohápe, ha omoĩ hupápe. 20 Upéi omba'ejerure asy Ñanderuetepe ha he'i: Che Jaratee, ko kuña imenave'yva róga che aikohápe chemyangekõiete, Nde rehejávo imemby omano. 21 Ha Elías ojepyso ipo pe mitã ári mbohapy jevy, ha omba'ejerure asy Ñanderuetepe ha he'i: Che Jaratee, ajerure ndéve embou jevy ko mitã ángape. 22 Ha Ñanderuete ohendu Elías ñe'ẽ, ha pe mitã ánga ojevy, ha ha'e oikove jevy. 23 Upéi Elías ojapyhy pe mitãme, ha ogueru ikotýgui, isy rendápe ha ome'ẽ ichupe, he'ívo: Ma'ẽ, ne memby oikove jevy. 24 Upémaramo pe kuña he'i Elíaspe: Ko'ãga che aikuaáma nde Ñanderuete remimbouha, ha Ñanderuete ñe'ẽ añetegua oíha nde jurúpe.

1 Kings 18

1 Ha heta ára ohasa ríre, pe año mbohapyhápe, Ñanderuete he'i Elíaspe: Tereho, ejehechauka jevy Acábpe, Che amongy jevýtagui yvy ape ári. 2 Ha Elías oho ojehechauka haña Acábpe. Ha pe ñembyahýi ojopyetereíma Samária retãme. 3 Ha Acab ohenói Abdíaspe imba'e ñangarekohára. Abdías katu ojerovia porã Ñanderuete rehe ha okyhyje ichugui. 4 Pe Jezabel, Acab rebireko, ojukarõ guare Ñanderuete profetakuérape , Abdías ojapyhy 100 profétape , ha omokañy 50 peteĩ itakuaguasúpe, ha 50 ambue itakuaguasúpe ha upépe omongaru ichupekuéra pan ha y reheve. 5 Ha Acab he'i Abdíaspe: Jaha tetãpyre opaite ykua ha yakã oíha rupi,

jahecha ndajajohúipa kapi'i ñamongaru haña kavaju ha mburikakuéra, anítei japyta ñane renda'ýre. 6 Ha oñomboja'ó hikuái Samária retäre: Acab oheka peteĩ tape rupi ha Abdías oheka ambue tape rupi. 7 Ha Abdías oñuñaitĩ Elías ndive, ha ohechávo ha'eha, oñesũ henondépe ha he'i: Ndépa ndaha'úi che jára Elías. 8 Ha Elías he'i: Che ha'e, tereho ha ere nde járape: Elías oúma. 9 Abdías katu he'i: Mba'épepa añemoangaipára'e, remoi haña ne rembiguái Acab pópe, chejuka haña. 10 Ñanderuete, nde Jára rerape ha'e ndéve nahembýi tetã ni yvy mamópa che jára nanderekaukái hague, ha mayma he'íra'e ichupe: Noĩri ápe; ha opaite hetäyguakuéra ha tetã ambuépe ha'e omoñe'ẽme'ẽ nandejohúi hague. 11 Ha áña nde ere: Tereho ere nde járape, Elías ouhahína. 12 Ojehúne áña che aha rire Acab rendápe, Ñanderuete ndereraha che aikuaa'ýháme, ha amombe'úrõ Acábpe ha upéi ha'e nandejohúi ramo, katuete chejukáta, ha ne rembiguái ojerovia Ñanderuete rehe imitái guive. 13 Noñemombe'úi piko ndéve che járape che ajapova'ekue, ko Jezabel ojuka ramoguare Ñanderuete profetakuérape, che amokañy hague 100 Ñanderuete profétape, 50 amokañy peteĩ itakuaguasúpe ha 50 ambue itakuaguasúpe, ha amongaru ichupekuéra pan ha y reheve ko'áña peve. 14 Ha ko'áña nde ere: Tereho ha ere nde járape, Elías ouhahína; katuete ha'e chejukáta. 15 Ha Elías he'i ichupe: Ñanderuete, yvága atykuéra Jára rerape ha'e ndéve: Ko árape ajehechaukáta ichupe. 16 Upémaramo Abdías oho Acab rendápe, ha omba'emombe'u ichupe, ha Acab ou Elías rendápe. 17 Acab ohechávo Elíaspe he'i ichupe: Nde piko Israel mbyaihára. 18 Ha Elías ombohová i ichupe: Che nambyaĩri Israélpe, nde ha nde ru rogaygua katu pembyai Israélpe pepoi haguere Ñanderuetégui, peiko haña Baalkuéra rapykuéri. 19 Emondo ha embyatyuka opaite Israelguápe Carmel cérrope, ha avei umi 450 Baal proféta ha umi 400 Asera proféta pe, okarúva Jezabel mesápe. 20 Upéramo Acab ohenoiuka mayma Israel ñemoñarenguérape, ha ombyatyuka umi proféta Carmel cérrope. 21 Ha oñembyatypa rire, Elías he'i hetäyguakuérape: Araka'e pevépa peñembopy'amokõita. Ñanderuete ramo pe Jaratee, peiko hapykuéri; ha oime ramo Baal, tapeho hapykuéri. Ha hetäyguakuéra nde'íri mba'evete. 22 Ha Elías he'i jevy hetäyguakuérape: Che añoite cheremby Ñanderuete proféta apytégui, ha Baal profetakuéra katu oĩ 450. 23 Toñeme'ẽ oréve mokõi tóro ra'yrsu, ha'ekuéra toiporavo peteĩme, ha toipehe'ã ha tomoĩ hikuái jepe'a ári, tomoĩ'ỹ katu tata iguýpe, ha che ambosako'íta ambue tóro ra'yrsu, ha amoíta jepe'a ári, ha mba'eveichagua tata namoĩmo'ãi iguýpe. 24 Upéi peẽ pehenóita pende járape, ha che ahenóita Ñanderuetépe, ha pe ombohováiva tata rupi, péva ha'éta pe Jára aheteguáva. Ha tetäyguakuéra he'i joa: Iporã pe nde eréva. 25 Upémaramo Elías he'i Baal profetakuérape: Peiporavo peteĩ tóro ra'yrsu, ha peẽ raẽ pembosako'íta, pende retavégui, ha pehenói pende járape, napemoĩmo'ãi katu tata iguýpe. 26 Ha ha'ekuéra ojapyhy peteĩ tóro ra'yrsu oñeme'ẽva'ekue ichupekuéra ha ombosako'i hikuái, ha ohenói Baálpe pyhareve guive asaje peve, he'ívo hikuái: Baal orembohováina, ha ndaipóri oñe'ẽva, ha ndaipóri ombohováiva, ha upejave ha'ekuéra ojeroky pe ikuave'ẽmby renda jerekuévo. 27 Ha ojehu pe asaje pytépe, Elías oñembohory hesekuéra, he'ívo: Pesapukái hatávén, ha'e ningo peteĩ jára, oiméne ojepy'amongetahína térã hembia pohína, térã oiméne tape rehe, ikatu oke mba'e ha oñemombayva'erã. 28 Ha'ekuéra osapukái hatáve ha oñekytĩ kysépe ha mba'e akuápe, ojepokuaa háicha voi, osyry peve huguy. 29 Péicha ohasa pe asaje ha ha'ekuéra osapukái itarovávaicha pe kuave'ẽmby, hóra mbohapy peve, ha ndaipóri avave ombohováiva, ha avave nohendúi mba'eve. 30 Upémaramo Elías he'i hetäyguakuérape: Peñemboja che rendápe. Ha opaite tetäyguakuéra oñemboja hese, ha ha'e omyatyrõ Ñanderuete kuave'ẽmby renda oñembyaipamava'ekue. 31 Ha Elías omboguapy 12 itaguasu oĩ háicha, Jacóbo ra'ykuéra ha Israel tribukuéra ha oje'eva'ekue Jacóbope Ñanderuete ñe'ẽ rupi, Israel nde rérata. 32 Umi itágui Elías omopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda Ñanderuetépe guarã; upéi ojo'ó peteĩ vykua pe kuave'ẽmby renda jerekuévo, ku ija hañaicha ipype 24 lítro mba'e ra'ýingue. 33 Upéi ombosako'i jepe'a, ha ombo'i ha oipehe'ã pe tóro ra'yrsu ha omoĩ pe jepe'a ári. 34 Ha he'i pemyenyhẽ irundy kambuchi ýgui, ha peñoñhẽ pe kuave'ẽmby ojehapyva'eräre ha jepe'a rehe. Ha he'i pejapo jevy; ha ojapo jevy hikuái. Upéi he'i jevy: Pejapo jevy mbohapyha ha ojapo jevy hikuái mbohapyha. 35 Péicha osyry pe y kuave'ẽmby rendágui, ha omyenyhẽ avei ýgui pe vykua. 36 Oñuahẽvo pe kuave'ẽmby hóra pe proféta Elías oñemboja pe kuave'ẽmby renda rehe ha he'i: Abraham, Isaac ha Israel Jára, ejehechauka Ndeha Israel Jarateéva ha cheha ne rembiguái, Nde erégui chéve che ajapo haña ko'ã mba'e. 37 Embohová i chéve Ñanderuete, embohová i, ko'ã tetäyguakuéra oikuaa haña Ndeha Israel Jarateéva, ha Nde rembojevseha ndejehe ipy'apykuéra. 38 Upevove Ñanderuete rata ho'a yvatégui ha ohapypa pe kuave'ẽmby, pe jepe'a, umi ita ha pe yvy timbo jepe, ha

oheréi avei pe y oíva pe vyvikuápe. 39 Hetäyguakuéra ohechávo péva oñesũmba ha he'i hikuái: Jahve, Ñandejára, Ñanderuete voi. 40 Upémaramo Elías he'i ichupekuéra: Peapresa Baal profetakuérape, anítei okañy avave. Ha ha'ekuéra oapresa ichupekuéra ha Elías ogueraha ichupekuéra Cison yakãme ha upépe ojukapa Baal profetakuérape . 41 Upémaramo Elías he'i Acábpe: Ejupi, ekaru ha hey'u; oñehendũma ouha ama ndetuicháva. 42 Acab ojupi okaru ha hoy'u haña. Ha Elías ojupi Carmel cérro ru'ã rehe, ha oñesũ pe yvýpe, ha omoĩ hova henypy'ã pa'ũme. 43 Ha he'i hembiguái: Ejupi ko'ãga ha ema'ẽ yguasú gotýo rehe. Ha ha'e ojupi ha oma'ẽ, ha he'i: Ndaipóri mba'eve. Ha Elía he'i jevy ichupe: Tereho 7 jevy. 44 Pe 7-hápe he'i: Che ahecha peteĩ arai michĩetáva, peteĩ kuimba'e popytéicha opu'áva yguasúgui. Ha Elías he'i: Tereho, ha ere Acábpe: Ejokua nde kavajukuéra cárro rehe ha eguejy, anítei pe ama nderupity. 45 Upejave iñypytũ pe ára, arai ha vyty reheve, ha ou peteĩ ama ndetuicháva. Ha Acab ojupi ha ou Jizreélpe. 46 Ha Ñanderuete po omombarete Elíaspe, ha ha'e ojeku'ajokua ha oñani Acab renonderãme oñuahẽ meve Jizreélpe.

1 Kings 19

1 Acab omombe'u Jezabélpe opaite mba'e Elías ojavova'ekue ha mba'éichapa ojuka kyse pukúpe opaite Baal profetakuérape . 2 Upémaramo Jezabel omondo Elías rendápe peteĩ hembiguái ha he'iuka ichupe: Che jarakuéra tachehavira ha tachenupãve, ko'ẽramo che, ko hóra kóvape, ndajapóirõ nderehe nde rejapo haguéicha Baal profetakuéra rehe. 3 Elías katu ohechávo pe jehasa asyrã, pe pelígro, opu'ã ha oho osalva haña hekove, ha ou Beersébape, oíva Juda retãme, ha upépe oheja hembiguái. 4 Ha oíke desiérto rehe peteĩ ára pukukue, ha oguapy peteĩ enébro vyvra guýpe; upépe ha'e omanose ha he'i: Iporãma, che Ruete, ehékýina chehegui che rekove, ndachereko porãvéi ningo che rukuéragui. 5 Upérõ ojeity pe enébro vyvra guýpe ha oke; uperire peteĩ yvága rembiguái opoko hese, ha he'i ichupe: Epu'ã, ekaru. 6 Upémaramo ha'e oma'ẽ, ha péina iñakãngyta gotýo oĩ pan ojyvahína tatapyi hendýva ári, ha peteĩ y ryrũ, ha okaru ha hoy'u rire oñeno jevy oke haña. 7 Ha Ñanderuete yvága rembiguái opoko jevy hese, ha he'i: Epu'ã ha ekaru, ipuku gueteri ne raperã. 8 Upérõ Elías opu'ã, okaru, hoy'u ha imbareteve ohóvo ko'ã tembi'u rupi, oguata 40 ára ha 40 pyhare Horeb, Ñanderuete cérro peve. 9 Ha upépe oíke peteĩ itakuaguasúpe, ha upépe ohasa pe pyhare. Ha Ñanderuete oñe'ẽ hendive, he'ívo: Elías mba'éiko rejapo ko'ápe. 10 Ha Elías he'i: Che cherakate'ỹeterei che Ruete, pe yvága atykuéra Jára rehe; Israel ñemoñarenguéra opoi haguére ndehogui, oitypa hikuái ne kuave'ẽmby renda, ha kyse pukúpe ojuka nde profetakuérape , ha che añoite cheremby, ha chereka hikuái chejuka haña avei. 11 Ñanderuete he'i ichupe: Esẽ okápe ha eñembo'y pe cérrope nde Jára renondépe. Ha péina ápe Ñanderuete ombou peteĩ vyty atãiterei ombotiríva cerrokuéra , ha ojokáva itaguasukuéra, ha ohasa Elías henonderãme, Ñanderuete katu noĩri vytytũpe. Ha pe vyty rapykuéri ou vyryryi, Ñanderuete katu noĩri pe vyryryi apytépe. 12 Ha pe vyryryi rapykuéri katu ou tata; Ñanderuete katu noĩri tata rendy mbytépe ha pe tata rapykuéri ou peteĩ vyty kangymíva. 13 Ha péva ohendúvo, Elías omo'ã hova ijahojápe, ha osẽ ha oñemoĩ pe itakuaguasu rokẽme. Ha péina ápe ou ichupe peteĩ ñe'ẽ he'íva: Elías mba'éiko rejapo ko'ápe. 14 Ha ha'e ombohová: Cherakate'ỹeterei che Ruete, pe yvága atykuéra Jára rehe; Israel ñemoñarenguéra opoi haguére ndehogui, oitypa hikuái ne kuave'ẽmby renda, kyse pukúpe ojuka nde profetakuérape , ha che añoite cheremby, ha chereka hikuái chejuka haña avei. 15 Ha Ñanderuete he'i ichupe: Tereho, ejevy nde rapykuere rehe, Damásco desiérto rupi, ha reñuahẽta Hazaél rendápe emona hese acéite , Síria retã ruvicha ramo. 16 Jehu, Nimsi ra'ýre remonáta avei acéite Israel retã ruvicharã ramo ha Eliséo, Safat ra'ýpe, peteĩ Abel-meholayguare, remonáta avei acéite proféta ramo ne rendaguépe. 17 Ha pe okañýva Hazaél kyse pukúgui, Jehu ojukáta; ha pe okañýva Jehu kyse pukúgui, Eliséo ojukáta. 18 Ha Che aheja hemby haña 7000 Israelgua noñesũiva'ekue Baal renondépe, ha ijurukuéra nohetũiva'ekue ichupe. 19 Elías ohóvo upégui ojohu Eliséo, Safat ra'y rehe, oyvymbóvo (oara) jave ikokue vyv, 12 jũnta guéi reheve, ambue 11 jũnta omba'apóva henonderãme ha Eliséo omba'apo pe jũnta 12-ha ndive hapykuéri. Ha Elías ohasávo henonde gotýo oity ijahoja hi'ári. 20 Upéramo oheja igueikuéra, ha ou ñaniháme Elías rapykuéri, ha he'i: Ehejamína taha tahetũ che ru ha che sýpe, ha upéi taha nde rapykuéri. Ha Elía he'i ichupe: Tereho ha aníke nderesarái ko che ajapóvaguí nderehe. 21 Ha ojevývo ojapyhy igueikuéra ha ojuka, ha hembiporu vyvmbovohakuépe (arádope) ombichy so'ó, ha ome'ẽ

iñirũnguérape ho'u haũa. Upéi opu'ã ha oho Elías rapykuéri ha oiko hembiguái ramo.

1 Kings 20

1 Upémaramo Ben-adad, Síria retã ruvicha, ombyatypa isoldadokuéra , ha hendive ambue 32 táva ruvicha, ikavaju ha icárrro reheve ojupí ha omongora Samária, ojeity haũa pe táva péva ári. 2 Ha Ben-adad omodo hembijokuaikuéra tetã ruvicha Acab rendápe, ha he'iuka ichupe: 3 Péicha he'iuka Ben-adad: Nde pláta ha nde óro che mba'e, ne rembirekokuéra, ha nde ra'ykuéra iporãvéva che mba'epa avei. 4 Ha Israel retã ruvicha he'iuka jevy Ben-adádpe: Nde ere háicha, tetã ruvicha ha che jára, che voi ne mba'e, ha opaite mba'e aguerekóva guive. 5 Ha ou jevy hembijokuaikuéra Acab rendápe ha he'i: Péicha he'iuka Bena-dad ndéve: Che ha'euka ndéve: Nde pláta , nde óro , ne rembirekokuéra ha nde ra'ykuéra reme'ëva'erã chéve. 6 Ko'ë ramo ko hóra kóvape, che amondóta ne rendápe che rembiguaikuéra, ha'ekuéra oipyguara haũa nde róga, ha ne rembiguaikuéra róga, ogueraha haũa opaite mba'eporã reguerékóva guive ne retãpýpe. 7 Upémaramo tetã ruvicha ohenói opaite karai anciáno hetã meguápe ha he'i ichupekuéra: Pehechakuaápa, ha pehecha mba'éichapa Ben-adad oheka ivaívante; ombou che rendápe che rembireko ha che ra'ykuéra piári, ha che pláta ha che óro rehe, ha che nambotovéi ichupe he'iukavare. 8 Ha opaite anciáno ha opaite hetãyguakuéra he'i joa ichupe: Anítei rehendu iñe'ë, ha ani rejapo ojeruréva ndéve. 9 Upémaramo ha'e he'i umi ñe'ë oguerúvape: Pejéta tetã ruvicha, che járape, ajapopaitetaha ne rembiguái he'imava'ekue iñepyrũbýpe; ha ã mba'e ko'anãgua katu ndaikatumo'ãi ajapo. Ha temimondo oho omba'emombe'upa haũa Ben-adádpe. 10 Ha Ben-adad he'iuka jevy ichupe: Che tupãnguéra tachehavira ha tachenupãve gueteri che nambotaperéi ramo ko táva kóvape. Ha che soldadokuéra hetaitereígui ndohupitymo'ãi peteíteime ogueraha haũa ko táva yvytimbo jepe ipópe. 11 Ha Israel retã ruvicha he'iuka jevy ichupe: Naiporãi peteĩ ñorãirõhára he'i ramo che chepu'akáma che rapicháre, oñorãirõ mboyve. 12 Ha oñemombe'u ko ñe'ë kóva ichupe, ha'e oka'u jave hína ambue táva ruvichakuéra ndive hóga rymba pĩreguiguápe: Upérõ Ben-adad he'i isoldádo atykuérape: Pejeity Samária ári. 13 Ha péina ápe peteĩ proféta ou Acab, Israel retã ruvicha rendápe, ha he'i ichupe: Péicha he'i Ñanderuete: Rehecha piko ko atyguasú tuichaitéva. Eikuaa porãke, ko aty kóva ko árape amoíta nde pópe, ojekuaa haũa Cheha pende Ruete, pende Jára. 14 Ha Acab oporandu: Máva po rupípa. Ha pe proféta he'i: Péicha he'i Ñanderuete: Nde táva sãmbhyhára rembiguaikuéra po rupí. Ha Acab oporandu jevy: Mávapa oñepyrũta pe ñorãirõ. Ha ha'e he'i: Nde. 15 Upémaramo ha'e oipapa umi táva sãmbhyhára rembiguái, ha ojohu 232. Upéi oipapa opaite hetãyguakuérape Israel ñemoñarenguéra apytégui oíva hendive, ha ojohu 7.000 kuimba'e. 16 Ha osẽ hikuái pe asaje mbytépe. Ha Ben-adab oka'uhína hóga rymba pĩrekueguiguápe, ha hendive avei umi 32 táva ruvicha ouva'ekue oipytyvõ haũa ichupe. 17 Ha umi táva sãmbhyhára rembiguaikuéra raẽ osẽ. Ha Ben-adad omoĩkuri ma'ẽhára omomarandupa haũa ichupe, ha umíva he'i ichupe: Samáriagui osẽ kuimba'ekuéra. 18 Upérõ ha'e he'i: Oime ramo osẽ ojerure haũa py'aguapy térã oñorãirõ haũa, peapresa ichupekuéra hekove reheve. 19 Umía rire osẽ avei umi tetã ruvicha rembiguaikuéra Samáriagui, ha hapykuéri pe soldádo aty. 20 Oñeha'ãmba hikuái ojuka haũa umi oúva ha oñemoíva guive hese, ha umi Siriaygua okañy, ha Israelguakuéra omuña ichupekuéra. Ha Síria retã ruvicha Ben-adad okañy avei ikavaju ári, mbovymí iñirũ kavaju arigua ndive. 21 Ha Israel retã ruvicha osẽ avei ha oikutu umi kavaju ariguápe, ha umi cárro peguápe, ha sarambí ojapo Siriayguakuéra apytépe. 22 Upéi pe proféta oğuahẽ jevy tetã ruvicha Acab rendápe ha he'i ichupe: Tereho, eñemombarete, ha ema'ẽ porãke ne rembiaporã rehe, peteĩ año haguépe, Síria retã ruvicha ou jevýtagui ojeity haũa ndeári. 23 Ha Síria retã ruvicha rembiguaikuéra he'i huvichápe: Israelguakuéra ipu'aka ñanderehe ijarakuéra cérro rerekuágui, upévaguinte ipu'aka ñanderehe, ñañoñorãirõ jave hendivekuéra ñúme ñambopoguýne ichupekuéra. 24 Péicha ejapo: Eipe'a umi 32 táva ruvicha icárgogui , ha hendaguépe emoĩ mburuvichánte. 25 Ha embyaty jevy peteĩ soldádo atyguasú ha emoĩ pe soldádo atyguasú oñehundimava'ekue rendaguépe, upéicha avei kavaju kavaju rehe, cárro cárro rehe, ha upéi ejeity hi'arikuéra ñúme, ha rehecháta ñandepu'akáta hesekuéra. Ha tetã ruvicha Ben-adad iñe'ẽrendu opaite mba'épe ha ojaopapa oje'éva guive ichupe. 26 Ohasa rire peteĩ año , Ben-adad ombyaty jevy Síria soldadokuérape , ha ou Afécpe oñorãirõ haũa Israelguakuéra ndive. 27 Israel ñemoñarenguéra oñembyaty avei ha ojapyhy hikuái hembí'urã ha

oho ojejohu haġua hendivekuéra, ha Israel soldádo aty ha'ete mokõi kavara aty mimi Síría soldádo aty ndetuicháva renondépe. 28 Upémaramo Ñanderuete remimbou ou Israel retã ruvichápe, ha he'i ichupe: Péicha Ñanderuete he'iuka: Síríayguakuéra he'i haguére, Ñanderuete cerrokuéra Járante, ha ndaha'éi ñu Jára, Che ame'ẽ jevýta nde pópe ko atyguasuetépe, peikuaa haġua Cheha pende Ruete. 29 Siéte ára pukukue pepyta ojováre ha pe ára 7-hápe oikóta pe ñorãirõ, ha Israel ñemoñarenguéra ojuka peteĩ árape 100.000 kuimba'e yvy rupiguápe. 30 Ha umi hembýva okañymba pe táva Afécpe, ha pe táva tápia ho'a umi 27.000 kuimba'e hembýva'ekue ári. Ha Ben-adad okañy avei pe táva pévape, ha okañy peteĩ kotýgui ambue kotýpe. 31 Upémaramo hembiguaikuéra he'i ichupe: Ore rohendu Israel retã ruvicha rogaygua ipy'a porãha. Ñañemonde ramo ao vosakuépe , ñañemosã ñande ajúragui, ñasẽ Israel retã ruvicha renondépe ha jahecha sapy'a reípa ndosalváí mba'e nde rekove. 32 Oñemonde hikuái ao vosakuépe ha oñemosã ijajurakuéragui ha ou hikuái Israel retã ruvicha renondépe, ha he'i ichupe: Ne rembiguái Ben-adad he'i: Ajerure ndéve oikove haġua che ánga. Ha ha'e he'i jevy: Ha'e oikove ramo gueteri, ha'e che ryvy. 33 Ben-adad rembiguaikuéra ohendúvo ko'ã mba'e ha ohechávo Acab ipy'a porã hendive pya'e he'i hikuái: Nde ryvy Ben-adad oikove. Ha ha'e he'i: Tapeho ha pegueru, upérõ ojeguero Ben-adadpe Acab rendápe, ha ha'e ohupi ichupe peteĩ cárrope . 34 Ha Ben-adad he'i Acábpe: Umi táva che ru oipe'amava'ekue pendehegui, che ame'ẽmba jevýta ndéve, ha remopu'ã ñemuha róga Damáscope ne mba'erã ramo; che ru ojapo haguéicha Samáriape. Upérõ Acab omosãso Be-nadádpe ha oñembopy'apeteĩ hendive. 35 Ko'ã mba'e rire, peteĩ proféta remimbo'e he'i iñirũme, Ñanderuete ñe'ẽ oipota nde chekutu ko'ãga. Iñirũ katu ndoikutuséi ichupe. 36 Upérõ ha'e he'i ichupe: Nderejapóigui Ñanderuete rembipota, péina ága resẽvo ko'águi peteĩ leõ ndejukáta. Ha ojeívo hendágui ojejohu peteĩ leõ ndive, ha pe leõ ojuka ichupe. 37 Upéi pe proféta remimbo'e ojejohu ambue iñirũ ndive, ha he'i ichupe: Chekutu ko'ãga, ha iñirũ oinupã vai ha ombohasy ichupe. 38 Upérõ pe proféta remimbo'e oho ha oñemoĩ tapére tetã ruvicha renonderãme, ha oñemonde ambue, ha oñu'ã avei hesakuéra. 39 Ha tetã ruvicha ohasávo, ha'e oñe'ẽ tetã ruvichápe, ha he'i: Ne rembiguái osẽ oñorãirõ haġua pe ñorãirõ mbyte rupi, ha oñemboja cherehe peteĩ soldádo ha ogueru peteĩ hese ija'e'ýva ho'ava'ekue ipópe ha he'i chéve: Eñangareko ko kuimba'e rehe, peichahágui okañy ramo, nde rekove remoíta hekove rendaguépe, térã rehepyme'ẽva'erã hese 33,5 kílo pláta (óro morotĩ). 40 Ha ne rembiguái omba'apo aja peteĩ mba'épe, pe kuimba'e okañy. Upémaramo tetã ruvicha he'i ichupe: Nde voi reñembojovakéma. 41 Upérõ pe proféta oipe'a hesa mo'ãha, ha tetã ruvicha oikuaáma ha'eha peteĩ proféta . 42 Ha ha'e he'i, péicha Ñanderuete he'iuka ndéve: Repoigui nde pógui pe kuimba'e Che amaldecima va'ekue, upévore reme'ẽta nde rekove hekove rehe, ha ne retã hetã rehe. 43 Ha tetã ruvicha oho hógape oíva Samáriape, mba'embyasy ha pire vai reheve.

1 Kings 21

1 Ohasapávo ko'ã mba'e ningo ojehu, Nabot, peteĩ Jizreelgua, oguereko peteĩ parralty , Acab, pe Samária retã ruvicha rogaguasu rembe'ýpe. 2 Ha Acab he'i Nabótpe: Eme'ẽna chéve nde parralty, ajapose ichugui che huertarã hi'aġui porãgui che rógagui, ha che ame'ẽta ndéve ambue parralty iporãvéva kóvagui; ha iporãvéta ramo ndéve, ame'ẽta ndéve hese pirapire. 3 Ha Nabot he'i Acábpe: Atĩetéta Ñanderuetégui, ame'ẽ ramo ndéve che rukuéra yvyteéva. 4 Ha Acab ou hógape mba'embyasy ha pochy reheve, Nabot, pe Jizreelgua, he'iva'ekue rehe ichupe: Name'ẽmo'ãi ndéve che rukuéra yvyteéva. Ha oñeno hupápe, ha ombojere hova tápia gotýo, ha ndokarúi. 5 Ha hembireko, Jezabel, ou hendápe ha he'i ichupe: Mba'érehe piko ndepochy ha nderekaruireína. 6 Ha ha'e he'i ichupe: Añe'ẽ Nabot, pe Jizreelgua ndive, ha che ha'e ichupe ome'ẽ haġua chéve iparralty pirapire rehe, térã ambue parralty rehe, ha'e katu ombohovái chéve: Che name'ẽmo'ãi ndéve che parralty. 7 Ha hembireko Jezabel he'i ichupe: Nde ningo Israel retã ruvicha. Epu'ã, ekaru ha evy'a, che voi ame'ẽta ndéve Nabot, Jizreelgua parralty . 8 Upéramo ha'e ohai kuatiañe'ẽ Acab rerape, ha ofirma rire, ha'e oguerahauka karai ancianokuéra ha mburuvichakuéra oikóva Nabot távape. 9 Ha pe kuatiañe'ẽ ha'e ohaiva'ekue, péicha he'i: Pemohera kuã karu'ýrã, ha pemoĩ Nabótpe tetãyguakuéra renondépe. 10 Ha pemoĩ mokõi kuimba'e heko ñañáva, he'iva'erã hese péicha: Nde reñe'ẽvai Ñanderuete ha tetã ruvicha rehe. Upéi penohẽ ichupe okápe ha peity hi'ári ita omano meve. 11 Ha umi tavaygua karai anciano ha mburuvichakuéra, oikóva pe távape, ojaopapa Jezabel he'i

haguéicha ichupekuéra ikuatiañe'ême. 12 Upérõ omoherakuã hikuái karu'ỹ ha omoĩ Nabótpe tetäyguakuéra renondépe. 13 Ha omoġuahẽ hikuái mokõi kuimba'e ñaña henondépe ha äva oñe'ẽvai Nabot rehe, he'ívo: Nabot oñe'ẽvai Ñanderuete ha tetã ruvicha rehe. Ha ogueraha táva oka gotýo ha ojuka ichupe hikuái, ojapívo ichupe itápe. 14 Upéi he'íuka hikuái Jezabélpe: Nabot omanóma. 15 Jezabel oikuaávo Nabot omanóma hague, he'í Acábepe: Epu'ã ha eñemomba'e Nabot parralty Jizreel pegua rehe, nome'ẽseiva'ekue ndéve pirapire rehe. Nabot ndoikovéma, ha'e omanóma. 16 Ha Acab ohendúvo, Nabot omanóma hague, opu'ã oġuejy Jizreélpe, Nabot parraltykuére, oñemomba'e haġua. 17 Upémaramo Ñanderuete ñe'ẽ ou Elías, pe Tisbeguápe, he'ívo: 18 Epu'ã eġuejy rehuġuaitĩ haġua Israel retã ruvicha Acab ndive, oĩva Samáriape, péina ha'e oime Nabot parraltykuépe, pépe oġuejýkuri oñemomba'e haġua hese. 19 Ha eñe'ẽ ichupe, péicha he'í Israel Jára: Ndereporojukáipa ha ndereporomondaipareína. Ha eñe'ẽ jevy ichupe erévo, péicha he'í pende Ruete: Jaguakuéra oheréi haguépe Nabot ruguykue, upepete jaguakuéra oheréita avei nde ruguy. 20 Ha Acab he'í Elíaspe: Cherayhu'ỹva piko chejohu jevy. Ha Elías ombohováí ichupe he'ívo: Rojohu rejapo vaígui Ñanderuete renondépe, remondágui Nabot yvy pehẽngue. 21 Eikuaa porãke, Che agueru mba'evai ndeári, ha aityeíta nde ra'ykuérare, ahundi peve opaite kuimba'e nde rógagui, taha'e tembiguái térã tembiguai'ỹ Israel retãme. 22 Ajapóta avei nde roġayguakuéra rehe ajapo haguéicha Jeroboam, Nebat ra'y rehe, ha Basa, Ahías ra'y roġayguakuéra rehe, nde repu'ã haguére cherehe chembopochývo, ha remoangaipágui avei Israelguakuérape. 23 Ñanderuete oñe'ẽ avei Jezabel rehe, he'ívo: Jaguakuéra ho'uva'erã Jezabel ro'o, Jizreel korapy jere ypýpe. 24 Acab roġaygua omano ramo távape, jaguakuéra ho'úta ichupe, ha hogaygua omano ramo ñume guya ovevéva ho'úta ichupe. 25 Añetehápe ndaipóri ambue Acábeicha, ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, hembireko Jezabel omyañágui ichupe iñaña reko gotýo. 26 Ha'e ojapógui heta mba'e ivaietereíva, oiko jára gua'u ra'ãnga rapykuéri, Amorguakuéra ojapo hagueichaite, upévagui Ñanderuete voi omoséva'ekue ichupekuéra hetãteġgui Israel ñemoñarenguéra renonderágui. 27 Ha ojehu, Acab ohendúvo ko'ã ñe'ẽ, omondoro ijao ha oñemonde ao vosakuépe ha ohasa karu'ỹ rehe, ha oñeno oke haġua ijao reheve, oñembyasyetégui. 28 Upémaramo Ñanderuete oñe'ẽ Elías, pe Tisbeguápe, he'ívo: 29 Nderehecháipa mba'éichapa Acab oñemomirĩ añete che renondépe. Ha'e oñemomirĩ añete haguére che renondépe, ndaguerumo'ãi mba'e ivaíva ha'e oikove aja, aguerúta katu mba'evai ita'ýra oikove ajánte.

1 Kings 22

1 Mbohapy año Síria ha Israel retãnguéra ohasa oñorãiröve'ýre oñondive. 2 Ha ojehu pe año mbohapyhápe, Josafat, Juda retã ruvicha, oġuejy Israel retã ruvicha rendápe. 3 Ha Israel retã ruvicha he'í hembiguaikuérape: Ndapeikuaáipa Ramot, Galaad pegua, ñane mba'eha, ha ñande ndajajapói mba'eve jaípe'a jevy haġua Síria retã ruvicha pógui. 4 Ha Acab he'í Josafátpe: Rejusépa chendive ñarãirõ haġua Ramot, Galaad peguápe. Ha Josafat he'í Israel retã ruvichápe: Che ningo ndeichagua, ha che retäyguakuéra ne retäyguaichagua avei, ha che kavajukuéra nde kavajukueraichaguánte avei. 5 Upérõ Josafat he'í Israel retã ruvichápe: Che ajerure ndéve ko árape, emba'eporandu raẽ Ñanderuetepe. 6 Uperire Israel retã ruvicha ombyatyuka umi proféta, ha ombyaty rire 400 kuimba'e, he'í ichupekuéra: Ahátapa ajeitývo Ramot, Galaad pegua ári, téräpa ahejáta. Ha'ekuéra he'í: Ejupi, Ñanderuete voi omoíta Ramot retã ruvicha nde pópe. 7 Josafat katu oporandu (Acábepe): Oime piko gueteri árupi ambue proféta, ha'érupi ikatu ñamba'eporandu porã Ñanderuetepe. 8 Israel retã ruvicha he'í Josafátpe: Oime gueteri peteĩ kuimba'e ikatúva omba'eporandu porã Ñanderuetepe, Miquéas, Imla ra'y; che katu ndache'a'éi hese, araka'eve nomombe'úgui chéve mba'eporã, ivaívamante. Ha Josafat he'í: Anítei tetã ruvicha péicha reñe'ẽ. 9 Upéramo tetã ruvicha ohenói peteĩ soldádo ruvichápe ha he'í ichupe: Pya'e egueru Miquéas, Imla ra'ýpe. 10 Israel retã ruvicha ha Josafat, Juda retã ruvicha, oġuapy hikuái iguapyhakuérape ha oñemonde tetã ruvicha aópe, ha oĩ hikuái pe pláza Samária rokẽ ojeikehápe, ha opaite umi proféta omba'emombe'u joa henondepekuéra. 11 Ha Sedequías, Quenaana ra'y, ojapo mokõi vaka ratĩ hiérrogui, ha he'í: Ko'ã vaka ratĩme reikutúta Siriayguakuérape rehundipa peve. 12 Ha opaite proféta upeichaite opofetiza avei, ha he'í hikuái: Ejupi Ramot, Galaad peguápe, ha resẽ porãmbáta, Ñanderuete omoíta ichupekuéra tetã ruvicha pópe. 13 Pe ohova'ekue Miquéas renóivo, oñe'ẽ ichupe he'ívo: Péina ápe umi proféta peteĩ ñe'ême omoherakuã mba'eporã tetã ruvichápe; eñe'ẽkena nde avei ha'ekuéraicha, emoherakuã avei osẽ porãmbataha. 14

Ha Miquéas he'i: Ñanderuete rérape, che ha'emanteva'erã, Ha'e he'íva guive chéve. 15 Ha Miquéas oġuahêvo tetã ruvicha rendápe, Acab he'i ichupe: Miquéas, rohótapa rojeity Ramot, Galaad pegua ári, térãpa rohejáta. Ha'e he'i ichupe: Ejupi ha oho porãmbáta, ha Ñanderuete omoíta pe táva péva tetã ruvicha pópe. 16 Ha tetã ruvicha he'i ichupe: Araka'e pevêpa ha'eva'erã ndéve remombe'u haġua chéve pe añetegua, Ñanderuete rérape. 17 Upémaramo ha'e he'i: Che ahechá kuri opaite Israelguakuéra oñemosarambi ramo cerrokuéra rehe, ku ovecha herekua'ývaicha, ha Ñanderuete he'i: Ko'áva ndaijárai, Peteítei toho jevy hógape py'aguapy reheve. 18 Ha Israel retã ruvicha he'i Josafátpe: Nda'éi piko ndéve ra'e, ndoprofetizaiha chéve ġuarã mba'eveichagua mba'e porãva, ivaívamante. 19 Upémaramo ha'e he'i: Ehendu Ñanderuete ñe'ê: Che ahecha Ñanderuetepe oguapy ramo iguapyha guasúpe, ha opaite yvága rembiguái oimba ijypýpe, ijakatúa ha ijasu gotýo. 20 Ha Ñanderuete oporandu: Mávapa oipy'ara'ãta Acábepe ojupi haġua Ramot, Galaad peguápe, ha'e ho'a haġua upépe; ha Petei yvága rembiguái he'i Petei mba'e ha ambue he'i ambue mba'e. 21 Ha ipahápe oñemboja Petei yvága rembiguái Ñanderuete renondépe, ha he'i: Che aipy'ara'ãta ichupe. Ha Ñanderuete he'i ichupe: Mba'éichapa. 22 Ha'e he'i: Che aháta ha oikóta pytu japu ramo opaite iprofetakuéra juru rupi. Ha ha'e he'i: Nde reipy'ara'ãta, ha rehupityta avei umi mba'e reipotáva, tereho ha ejapo nde ere háicha. 23 Upévare Ñanderuete ko'áġa omoíma pytu japu opaite nde proféta jurúpe, Ñanderuete he'imagui nde hóra paha oġuahêtamaha. 24 Upémaramo oñemboja Sedequías, Quenaana ra'y, ha oinupã Miquéaspe hova yképe ha he'i: Mamo rupi piko oho chehegui Ñanderuete Pytu Porãitéva oñe'ê haġua ndéve. 25 Ha Miquéas he'i jevy: Eikuaa porãke nde voi rehecháta upe árape, reike ha resê rehóvo Petei kotýgui ambue kotýpe rekañy jave. 26 Upéramo Israel retã ruvicha he'i: Pejapyhy Miquéaspe, ha pegueraha Amon, pe táva sãmbyhyhára, ha Joas, retã ruvicha ra'y rendápe. 27 Ha eréta, péicha he'i tetã ruvicha: Kóvape peity cárcelpe, ha peme'êta ichupe michími pan ha ymimi, che aju jevy peve py'aguapýpe. 28 Ha Miquéas he'i: Nde reju jevy ramo py'aguapy reheve, Ñanderuete noñe'êi che juru rupi. Ha hapykuépe he'i jevy: Pejapysaka porãkena opaite tetãguakuéra che ha'eva'ekue rehe. 29 Acab, Israel retã ruvicha, oho (ojupi) Josafat, Juda retã ruvicha ndive, Ramot, Galaad peguápe. 30 Ha Israel retã ruvicha he'i Josafátpe: Che añemonde ambuéta, ha péicha aikéta ñorãirõme, nde katu emonde nde aokuéra. Ha Israel retã ruvicha omonde ao ambue, ha oike ñorãirõme. 31 Ha Síría retã ruvicha he'i umi 32 ñorãirõ cárru ruvichápe: Ani peñorãirõ tuicháva ni michíva ndive, pejeitynte Israel retã ruvicha ári. 32 Ha umi cárru ruvichakuéra ohechávo Josafátpe he'i: Añetehápe péva ningo Israel retã ruvicha ha ou hikuái hendápe ojeity haġuáicha hi'ári, ha tetã ruvicha Josafat hatã osapukái. 33 Ha ko'ã cárru ruvicha ohechávo ndaha'eíha Israel retã ruvicha, ojei hikuái ijypýgui. 34 Ha Petei kuimba'e opoi reimínte ihu'y iguyrapágui ha ojapi Israel retã ruvichápe isoldádo pyti'a mo'ãha ha ijopyha pa'ũme, ha upévagui Acab he'i icárru mboguatahárape: Ejere, ha cherenohê ko'águi, ajejpáma. 35 Ha pe ñorãirõ ipohyive ohóvo pe árape, upévare tetã ruvicha Acab oñembo'yhína Síríayguakuéra renondépe icárrupe, ha ka'aruetévo katu omano; ha huguy osyry pe cárru ryepýre. 36 Pe kuarahy oikévo osê Petei ñe'ënduka, he'íva: Peteíteíva toho itavakuérape ha itríbu yvýpe, 37 omanómagui tetã ruvicha, ha hetekue ojequeru Samáriape, ha oñeñotý upépe. 38 Ha ojejohéi icárru Samária ykuápe, umi kuña reko vaíva ojahuhápe ha upépe jaguakuéra oheréi huguy, Ñanderuete he'i haguéicha. 39 Ha ambue Acab rembiapokue ojapova'ekue guive, ha pe óga elefante ráingueguigua ha tavakuéra ha'e omopu'áva'ekue ojehaípa Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ême (Crónicas). 40 Ha Acab omano rire, ita'ýra Ocozías oisãmbyhy hendaguépe. 41 Acab oisãmbyhyvo írundy (4) año tetã ruvicha ramo, Josafat, Asa ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Juda retãme. 42 Josafat oñepyrũvo oisãmbyhy oguerekóma 35 año, ha oisãmbyhy Jerusalénpe 25 año. Isy rera Azuba, Silhi rajy. 43 Ha'e oiko opaite itúva Asa rape rehe, opia'ýre ichugui, ojapóvo mba'e iporãva Ñanderuete resa renondépe. 44 Upeichavéramo jepe, ndojepe'ái umi ñemomba'eguasú yvy yvatépe; tetãguakuéra oikuave'êgui ha ohapýgui gueteri mba'e hyakuã porã upérupi. 45 Ha Josafat oiko jekupytype Israel retã ruvicha ndive. 46 Ambue Josafat rembiapokue, ipy'aguasúva rembiapo, ha iñorãirõnguéra ojapova'ekue ojehaípa umi Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ême. 47 Oitypei avei tetãpýgui umi Sodomaýguápe (kuimba'e oñenóva kuimba'e ndive), hembyva'ekue gueteri itúva Asa oikove ramoguare áragui. 48 Upejave Edómpe ndaipóri tetã ruvicha, ho'águi Judayguakuéra poguýpe. 49 Josafat ojapova'ekue avei barco guasu umi Tarsis peguáicha, oho haġua Ofírpe óro rekávo, noġuahêi katu hikuái oñembyaipágui Ezión-géberpe. 50 Upémaramo Ocozías,

Acab ra'y, he'i Josafátpe: Ehejána che rembiguaikuéra toho nde barco guasukuérape. Ha Josafat ndoipotái. 51 Ha Josafat omano rire, oñeñotý ichupe, itúva David távape, ha Joram, ita'ýra oisãmbyhy hendaguépe. 52 Ocozías, Acab ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israélpe, Samária táva guive; Josafat, Juda retã ruvicha, oisãmbyhýma ramo 17 año Juda retãme, Ocozías oisãmbyhýnte mokõi año . 53 Ha ojapo mba'e ivaíva Ñanderuete resa renondépe, ha oiko itúva ha isy rape rehe, ha Jeroboam, Nebat ra'y rape rehe, ha omoangaipa avei Israelguakuérape. 54 Ha oiko Baal rembiguái ramo, ha omomba'eguasú ichupe, upéicha ombopochy Israel Járape, itúva ojapo hagueichaite.

2 Kings 1

1 Acab omano rire, Moabguakuéra opu'ã Israelguakuéra rehe. 2 Ha Ocozías ho'a hóga yvate Samária pegua rovetãgui ha oñehũnga vaieterei, upévare ohenói hembijokuaikuérape ha he'i ichupekuéra: Tapeho ha pemba'eporandu Baal-zebub (mberu jára), Ecron járape, akuerátapa ko mba'asy kóvaguí. 3 Upéramo Ñanderuete yvága rembiguái oñe'ẽ Elías, pe Tisbeguápe, he'ívo: Epu'ã ha ehuğaitĩ tetã ruvicha hembijokuaikuéra ndive, ha ere ichupekuéra: Ndaipóri piko Israélpe pende Ruete, peho hağua pemba'eporandu Baal-zebub, Ecron járape. 4 Upévare péicha Ñanderuete he'iuka: Ocozías nupu'ãmo'ãvéi máramo hupágui, katuete omanóta. Ha Elías oho jevy. 5 Ko'ã tembijokuái ojevývo tetã ruvicha rendápe, Ocozías oporandu ichupekuéra: Mba'érehe piko peju jevy pya'eiterei. 6 Ha'ekuéra he'i ichupe: Rojohu peteĩ kuimba'e he'iva'ekue oréve: Tapeho ha pejevý tetã ruvicha rendápe, ha peje ichupe: Péicha he'iuka Ñanderuete: Ndaipóri peteĩ Jára Israel retãme, remondo hağua remba'eporandúvo Baal-zebub, Ecron járape. Upévare nde rupágui nerepu'ãmo'ãvéima, añetehápe remanóta. 7 Upémaramo Ocozías he'i ichupekuéra: Mba'éicha piko ra'e pe kuimba'e pejuhuva'ekue tapére, he'iva'ekue peẽme ko'ã mba'e ko'áva. 8 Ha ha'ekuéra he'i jevy ichupe: Peteĩ kuimba'e ijao havijupáva, ha oiporúva peteĩ ku'a jokuaha vakapiguğáva. Upévo ha'e he'i: Péva Elías, pe Tisbega. 9 Upéi, Ocozías omondo ipiári peteĩ soldádo ruvicha, 50 soldádo reheve, ha oho hikuái Elías rendápe; ha péina Elías uguapyhína peteĩ céro ru'ãme. Ha pe soldádo ruvicha he'i ichupe: Ñanderuete rembiguái, tetã ruvicha he'iuka ndéve reguejy hağua. 10 Ha Elías he'i pe soldádo ruvichápe: Che, Ñanderuete rembiguái ramo, to'a tata yvágaguí ha tanehundi ne 50 soldádo reheve. He'ipávo, ho'a tata yvágaguí ha ohundi ichupe ha avei umi 50 kuimba'e hendive oivape. 11 Upéi tetã ruvicha omondo jevy ambue soldádo ruvicha 50 kuimba'e reheve; ha oñe'ẽ Elíaspe he'ívo: Ñanderuete rembiguái, tetã ruvicha he'iuka ndéve: Pya'e eguejy. 12 Ha Elías he'i ichupe: Che Ñanderuete rembiguái ramo, to'a tata yvágaguí, ha tanehundi ne 50 irũnguéra reheve. Upévo, ho'a tata yvágaguí ha ohundi avei ichupe ha avei umi 50 hendiveguápe. 13 Ha Ocozías omondo jevy ambue soldádo ruvicha 50 soldádo reheve; ha pe mburuvicha péva uguahẽvo Elías rendápe oñesũ ha omba'ejerure ichupe, he'ívo: Ñanderuete rembiguái, ajerure ndéve remomba'emi hağua che rekove ha ko'ã ne rembiguaikuéra rekove. 14 Aikuaa porã ningo ho'ama hague tata yvágaguí ha ohundi mokõi soldádo ruvicha ha 100 soldádope ; ko'ãğa ko che rekove to'a porã nde resa renondépe. 15 Upémaramo Ñanderuete yvága rembiguái he'i Elíaspe: Tereho hendive, ani rekyhyje ichuguí. Ha ha'e opu'ã ha uguiejy hendive tetã ruvicha rendápe. 16 Ha Elías he'i ichupe: Péicha he'iuka ndéve Ñanderuete: Remondo haguére ne hembijokuaikuéra omba'eporandu hağua Baal-zebub, Ecron járape, ndaipóri ramoguáicha Israélpe pende Jára remba'eporandu hağua, upévaguí nerepu'ãmo'ãvéi nde rupágui, katuete remanóta. 17 Ha Ocozías omano, Ñanderuete he'i haguéicha Elías juru rupi. Ha ityvýra Joram oisãmbyhy hendaguépe, Ocozías ndaita'ýraigui; ha péva ojehu pe ambue Joram, Josafat ra'y, Juda retã ruvicha, oñepyrũvo oisãmbyhy mokõi año . 18 Ambue Ocozías rembiapokue ojehaipa umi Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme, (Crónicas).

2 Kings 2

1 Ojehu ningo Ñanderuete ohupiséma ramo Elíaspe yvágape peteĩ yvytu atã reheve, Elías ouhína Eliséo ndive Gilgálguí. 2 Ha Elías he'i Eliséope: Ko'ãğa epyta ko'ápe, Ñanderuete chemondóguí Betélpe. Ha Eliséo he'i ichupe: Ñanderuete rekove rehe ha ne ánga rekovére che ndorohejamo'ãi. Ha uguiejy hikuái oñondive Betélpe. 3 Ha umi proféta remimbo'e oiva Betélpe osẽ ojehohu hağua Eliséo ndive, ha he'i hikuái ichupe: Reikuaa piko Ñanderuete ko ára kóvape oipe'ataha nde járape ko

yvy árigui. Ha Eliséo he'i: Upéicha, che aikuaa, pekirirĩ porã katu. 4 Ha Elías he'i jevy ichupe: Eliséo ko'ãga epyta ko'ápe, Ñanderuete chemondógui Jericópe. Ha ha'e he'i: Ñanderuete rekove rehe ha ne ánga rekove rehe che ndorohejamo'ãi. Ha ou hikuái oñondive Jericópe. 5 Ha oñemboja Eliséo rendápe umi proféta remimbo'e oĩva Jericópe ha he'i ichupe: Reikuaa piko Ñanderuete ko ára kóvape oipe'ataha nde járape yvy árigui; ha ha'e he'i jevy: Upéicha, che aikuaa voi, pekirirĩ katu. 6 Ha Elías he'i Eliséope: Ajerure ndéve epytána ko'ápe, Ñanderuete chemondógui Jordánpe. Ha ha'e he'i: Ñanderuete rekovére ha ne ánga rekovére, che ndorohejamo'ãi, ha mokõivéva oho jey oñondive. 7 Ha ou 50 proféta remimbo'e ha oñembo'y mombyryhápe hovaikuéra, Elías ha Eliséo oñembo'y jave Jordan rembe'ýpe. 8 Upémaramo Elías ojapyhy ijahoja, ombyapakua ha ipype oinupã pe y, ha pe y oñemopa'ũ peteĩ yke ha ambue yke gotýo, ha mokõivéva ohasa pe pa'ũ ikãha rupi. 9 Ohasapáma ramo hikuái, Elías he'i jevy Eliséope: Ejerure peteĩ mba'e reipotáva ajapo haña nderehehápe, ajereraha mboyve ndehégui. Ha Eliséo he'i: Ajerure ndéve mokõi pehẽngue nde pytu porãgui. 10 Ha ha'e he'i: Mba'e hasyetéva rejerure. Nde cherecha ramo ajererahávo ndehégui, oñeme'ẽta ndéve pe mba'e rejeruréva; ha nde ndacherecháĩ ramo katu, noñeme'ẽmo'ãi pe mba'e rejeruréva. 11 Ha ojehu oñemongeta jave hikuái, péina ápe peteĩ cárro ha ikavajukuéra tata hendýva ou oipe'a Elíaspe, Eliséo resa renondégui; ha Elías ojehupi yvágape peteĩ yvytu jere atã reheve. 12 Ha Eliséo ohechávo osapukái: Che ru, che ru, ndetuichave Israel cárro ha kavaju ariguágui. Ha upéi ndohechavéi ichupe; ha ohupi ijao omondoro haña mokõi hendápe. 13 Uperire ha'e ohupi Elías ahoja ho'ava'ekue ichugui, ha ojey ha ou oñembo'y Jordan rembe'ýpe. 14 Ha ojapyhy Elías ahoja ho'ava'ekue, ha oinupãvo pe y, he'i: Moõpa oime Ñanderuete, Elías jára, ha oinupãvo pe y Elías oinupã hagueichaite, pe y oñemboyke peteĩ yke ha ambue yke gotýo, ha Eliséo ohasa imbyte ikãha rupi. 15 Ha umi proféta remimbo'e oĩva Jericópe ohechávo ichupe ambue y rembe'ýpe, he'i: Elías pytu porã oguejy Eliséo ári, ha ou hikuái hendápe ha ojavy hikuái henondépe. 16 Ha he'i joa: Eikuaa porãke, ore ne rembiguakuéra apytépe oĩ 50 kuimba'e imbaretéva; toho hikuái ko'ãga ha toheka nde járape; ikatu porãkuaa Ñanderuete Pytu Porãitéva omopu'ã ichupe, ha oity jevy umi cérro rupi térã cérro pa'ũ rupi. Ha ha'e he'i ichupekuéra: Aní pemondótei. 17 Ha'ekuéra katu he'i jevy jey Eliséope, upéva ha'e oheja oho, he'ívo: Pemondo. Upéramo omondo hikuái 50 kuimba'e, ha ha'ekuéra oheka opa rupiete mbohapy ára pukukue ha ndojohúi avavépe. 18 Ha ou jevývo hikuái Eliséo rendápe, ha'e opytágui Jericópe, ha'e he'i ichupekuéra: Chéiko nda'ei voi ra'e peẽme ani haña peho. 19 Umi kuimba'e táva pegua he'i Eliséope: Péina ápe, ko táva renda kóva ningo iporã, nde che jára rehecha háicha; hi'ýnte ivai ha omomembykua kuñakuérape. 20 Upéramo ha'e he'i: Pegueru chéve peteĩ ña'ẽ pyahu ha pemoĩ ipype juky. Ha ogueru ichupe hikuái. 21 Ha Eliséo oho umi yvu rupi, ha oity ipype pe juky ha he'i: Péicha he'i Ñanderuete: Che aipohãno ko y kóva anive haña oporombohassy térã oporojuka. 22 Ha ko ára kóva peve iporã umi y, Eliséo he'i haguéicha. 23 Upéi ojupi Betélpe ha ohokévo tape rehe, osẽ ichupe pe távagai mitã kuimba'ekuéra ha oñembohory hese, he'ívo: Nde, akã perõ, ejupi; nde, akã perõ, ejupi. 24 Ha oma'ẽvo hapykue gotýo, ohecha ichupekuéra, ha ha'e omaldeci ichupekuéra Ñanderuete rérape. Upéi osẽ mokõi óso ka'aguýgui ha omondyryry umi 42 mitã kuimba'épe. 25 Upégui oho Carmel cérrope, ha upégui oho jevy Samáriape.

2 Kings 3

1 Josafat, Juda retã ruvicha oisãmbyhy ramo 18 año ; Joram, Acab ra'y oñepyrũ oisãmbyhy Israel retãme, Samáriape, 12 año ha'e oisãmbyhy. 2 Joram ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, ndohupitýi ramojepe isy ha itúvape; oipe'águi Baal rete ra'ãnga itúva ojapova'ekue. 3 Ha'e ojapo umi Jeroboam, Nebat ra'y, angaipakuéra, ha'e omoangaipava'ekue Israelguakuérape, ha noñemboykéi ichugui. 4 Upéramo Mesa, Moab retã ruvicha, hymba heta ha opytágui Israel retã ruvicha poguýpe, ome'ẽva'erã Israel retãme cáda año 100.000 ovecha ra'y ha 100.000 ovecha mácho raguekue. 5 Acab omano rire katu, Moab retã ruvicha opu'ã Israel retã ruvicha rehe. 6 Upéramo Joram, Israel retã ruvicha, osẽ Samáriagui ha oipapa opaite Israelguápe. 7 Ha he'iuka Josafat, Juda retã ruvichápe: Moab retã ruvicha opu'ã cherehe: Rehótapa chendive ñañorãirõ haña oñondive Moabgua ndive. Ha ha'e he'i: Aháta, che ningo ndeichagua avei, che retã ne retãicha, ha che kavajukuéra nde kavajukuéraicha avei. 8 Ha he'i: Mba'e tapéropa jaháta. Ha ha'e he'i: Edom desiérto rape rupi. 9 Ha osẽ: Israel retã ruvicha, Juda retã ruvicha

ha Edom retã ruvicha, ha ojereségui desiértogui oiko 7 ára pukukue, upeaja hi'y opa, soldádo ha hymbakuérape ġuarã. 10 Upéramo Israel retã ruvicha he'i: Ma'ẽ, Ñanderuete piko ohenói mbohapy tetã ruvichakuérape omoĩ haġua Moabguakuéra pópe. 11 Ha Josafat katu he'i: Ápe piko ndaipóri Ñanderuete proféta, ha'érupi ñamba'eporandu haġua ichupe. Ha peteĩ Israel retã ruvicha rembiguái he'i: Ápe oime Eliséo, Safat ra'y, oikova'ekue Elías rembiguái ramo. 12 Ha Josafat he'i: Ha'e oguerekóne Ñanderuete ñe'ẽ. Ha Eliséo ou Israel retã ruvicha, Josafat ha Edom retã ruvicha rendápe. 13 Upéramo Eliséo he'i Israel retã ruvichápe: Mba'éiko che aguereko nendive. Terehóna nde ru ha nde sy profetakuéra rendápe. Ha Israel retã ruvicha he'i: Nahániri, Ñanderuete piko ombyatymba'e ko'ã mbohapy tetã ruvichápe omoĩ haġua Moabguakuéra pópe. 14 Ha Eliséo he'i: Yvága atykuéra Jára rekovére ha ichupe ġuarã che amba'apo'aína, ndaha'ei rire Josafat rehehápe, ndahechaiva'erãmo'ã nde rova, ha nañe'ẽiva'erãmo'ã nendive. 15 Ko'ãġa pegueru chéve peteĩ mbaraka mbopuhára. Ha ombopúvo pe mbaraka mbopuhára, Ñanderuete po ou Eliséo ári. 16 Ha ha'e he'i: Péicha he'i Ñanderuete: Pejo'ó ko'ã cerrokuéra pa'ũme (válle) heta yvykua. 17 Ñanderuete he'ígui: Ndapehechamo'ãi yvytu térã ama ko cérro pa'ũ kóvape, upeichavéramo jepe henyhẽta ýgui, ha peẽ ha pene rymbakuéra pey'úta. 18 Ha ko'ã mba'e ndaha'ei mba'eve Ñanderuetepe ġuarã; hi'ári omoĩta Moabguakuérape pende pópe. 19 Ha peẽ pembyaipava'erã umi táva tápia yvate ha opaite tava'ikuéra iporãva avei, ha peitypáta yvyra iporãva guive, ha pejatýta hypa haġua umi ykua, ha ikokue iporãva pembyaipáta itápe. 20 Ojehu upe pyhareve oñekuave'ẽvo kuave'ẽmby, Edom retãgui ou heta y ha oñuãmba pe yvy. 21 Ha opaite Moabgua ohendúvo umi mbohapy tetã ruvicha ojupiha ojeity haġua hi'arikuéra, oñembyaty hikuái umi oguerahakuaáva guive ñorãirõ rembiporu ha oñemoĩ hikuái hetã rembe'ýpe. 22 Ha ambue pyhareve, Moabguakuéra opu'avo ha pe kuarahy ohesapévo y ape rehe, ha'ekuéra mombyry guive ohecha pe y, ipytáva tuguýicha. 23 Ha he'i hikuái: Tuguy ningo amóva, umi tetã ruvicha oñorãirõmba oñondivekuéra, ha ojojukapa hikuái kyse pukúpe. Ko'ãġa Moabguakuéra jaha jaguerupa imba'ekuéra. 24 Ha oġuahẽvo hikuái Israel oñembyatyhápe, Israelguakuéra opu'ã ha ojeity Moabguakuéra ári, ha omokañy ichupekuéra, omuña ha ojuka hikuái heta Moabguakuérape. 25 Ha ombotapere hikuái itavakuéra, ikokuekuéra, peteĩteiva oityvo heta ita, ha omyenyhẽ hikuái yvukuéra ha oitypa yvyra iporãva guive, hemby peve Kir-harássetpe, pe táva oñemongora porã ita reheve, upéi umi ita mombohakuéra omongora ha ohundi hikuái. 26 Moab retã ruvicha ohechakuaávo ndaipu'akamo'ãiha pe ñorãirõre, ogueraha hendive 700 soldádo oiporukuaáva kyse puku ha oho ojeity haġua Edom retã ruvicha ári, ndaipu'akái katu hese. 27 Upémaramo ojapyhy ita'ýra ypykue, oisãmbyhyva'erãmo'áva hendaguépe, ha oikuave'ẽ ichupe kuave'ẽmby ojehapypáva ramo táva tápia yvate ári. Upévore Israelguakuéra ipochyete ha ojei hikuái oupa jevy haġua hetãme.

2 Kings 4

1 Peteĩ kuñakarai, proféta remimbo'e rembirekokue, omba'ejerure asy Eliséope, he'ívo: Ne rembiguái, che ména omanóma; ha nde reikuaa porã ha'e okyhyje hague Ñanderueteġui; ha ko'ãġa oġuahẽ pe omba'eporukava'ekue ichupe ojapyhy haġua umi mokõi che memby, hembiguái ramo, pe mba'eporukakue repy rehe. 2 Ha Eliséo he'i ichupe: Mba'épa ikatu che ajapo nderehe. Emombe'u chéve mba'épa reguereko nde rógape. Ha pe kuñakarai he'i: Ne rembiguái mba'evete ndoguerekovéi hógape, peteĩ acéite ryrumímante. 3 Ha ha'e he'i ichupe: Tereho ha eiporu umi nde róga jerére oikóvaguí (vecínogui) heta mba'yrú. 4 Upéi eike ne membykuéra ndive nde rógape ha emboty ne rokẽ; upéi eñohẽ nde acéite ne mba'yrúgui, remyenyhẽmba peve umi acéite ryru reiporuva'ekue, ha henyhẽvo peteĩ, emboyke nde koty ruguápe. 5 Ko kuñakarai ojapopa Eliséo he'iva'ekue guive ichupe, upéi emboty hóga rokẽ ha omyenyhẽ umi mba'yrú oiporuva'ekue imembykuéra ombohasáva ichupe. 6 Ha umi mba'yrú henyhẽmbáma ramo he'i peteĩ imembýpe: Eruvéke chéve mba'yrukuéra. Ha ha'e he'i ichupe: Ndaiporivéima mba'yrú. Upevove opa avei pe acéite. 7 Upéi ou omombe'u Eliséope, ha ha'e he'i ichupe: Tereho ha eñemu pe acéite rehe, ha ehepyne'ẽ umi mba'e porukaharépe; ha nde ha ne membykuéra peikóta hembyre reheve. 8 Ojehu peteĩ árape, Eliséo ohasa ohóvo Sunem rupi; ha upépe oiko peteĩ kuñakarai ojererekóva ichupe mba'e ramo, ha opaite ára ohasa jevy ramo upérupi ha'e ohenói ichupe okaru haġua; ha Eliséo oike ko kuñakarai rógape okaru haġua hendive. 9 Ha ha'e he'i iménape: Péina áġa, che aikuaa pe ohasáva jepi ñande róga rupi ha'eha peteĩ Ñanderuete rembiguái heko porãva. 10 Che ajerure ndéve

ñamopu'ã haġua ichupe ġuarã peteĩ kotymi, ha ñamoĩ ipype tupa, mesa , guapyha ha tataindyenda, ha'e ou jave ñane rendápe opytu'u haġua ipype. 11 Ha ojehe peteĩ árape ha'e ou jevývo opyta oke haġua pe koty pévape. 12 Upéramo Eliséo he'i hembiguái Gejazípe: Ehenói pe kuñakarai Sunemguápe. Gejazi ohenói ichupe, ha ha'e ou hendápe. 13 Ha Eliséo he'i hembiguái Gejazípe, ere ichupe: Ma'ẽ, nde ningo reñeha'ãmbaite reñangareko porã haġua orerehe, upévare ejerure peteĩ mba'e reipotáva ajapo haġua nderehe. Reipotápa añe'ẽ nderehe tetã ruvichápe, térã soldádo ruvichápe. Ha pe kuñakarai he'i: Che aiko porã che pehẽnguekuéra apytépe. 14 Ha ha'e he'i: Mba'éiko ikatu ajapo hese. Ha Gejazi he'i: Péina ápe, ha'e naimembýi, ha iména itujáma. 15 Upémaramo he'i ichupe: Ehenói ichupe. Ha ha'e ohenói ichupe, ha pe kuñakarai ou oñembo'y ikoty rokẽme. 16 Ha Eliséo he'i ichupe: Pe año oúvape, ko'ã ára rupi, reñañuātama ne membýpe. Ha pe kuñakarai he'i: Anína péicha, nde karaiguasu, nde ningo Ñanderuete rembiguái heko poráva, ani reñembohoryteĩ ne rembiguái rehe. 17 Ha pe kuñakarai ou hyeguasu ha imemby peteĩ mitãkuimba'e pe año ambuépe, Eliséo he'i haguéicha ichupe. 18 Ha pe mitã okakuaa. Ha ojehe peteĩ árape, ou itúva rendápe, oĩvahína umi temitýngue kytĩhára ndive. 19 Ha he'i itúvape: Ái, che akã; ái, che akã. Ha itúva he'i peteĩ tembiguáipe: Eraha isýpe. 20 Ha ogueru rire isýpe, oguapy isy renypy'ã ári asaje peve, ha upéi omano. 21 Upémaramo ha'e ojupi ha omoĩ imemby retekue pe proféta rupápe, ha osẽvo omboty pe okẽ. 22 Upéi ohenói iménape ha he'i ichupe: Ajerure ndéve, emondo chendive peteĩ tembiguái ha peteĩ búrru kuñáva, aha haġua ñaniháme Ñanderuete rembiguái rendápe, ha pya'eaju jevy haġua. 23 Ha ha'e he'i ichupe: Mba'upéiko rehóta hendápe ko ára kóvape. Ndaha'ei ningo jasy ra'y, térã jepytu'uha ára. Ha pe kuñakarai he'i: Ani rejepy'apýteĩ. 24 Upéi ombyapeuka pe búrru kuña, ha he'i hembiguáipe: Eisãmyhýke ha jaha; ha aníke chemombyta tape rehe, che nda'ei ramo ndéve. 25 Ha'ekuéra oho ha oġuahẽ Ñanderuete rembiguái rendápe, Carmel cérrope . Ha Eliséo ohechávo ichupe mombyry guive, he'i hembiguái Gejazípe: Péina ápe ou pe kuñakarai Sunem pegua. 26 Tereho ko'ãġa ñaniháme hendápe, ha eporandu ichupe: Oho porãmba piko ndéve, ne ménape ha ne membýpe avei. Ha ha'e he'i: Oho porãmba. 27 Ha oġuahẽ rire Eliséo rendápe, pe cérrope , ha'e ojejapyhy ipy rehe. Ha oñembojágui hese, Gejazi oipe'ase ichupe; ha Eliséo he'i ichupe: Ehejána, hi'angapýpe oĩ ñembyasy iróva, Ñanderuete omo'ã chehegui umi mba'e ojejúva ichupe ha ndoikuaaukáĩ chéve. 28 Ha pe kuñakarai he'i: Che karaiguasu chépa ajeruréra'e chememby haġua. Nda'éipara'e ndéve ani haġua reñembohory cherehe. 29 Upémaramo Eliséo he'i Gejazípe: Ejeku'a jokua, ejapyhy che vyvra po'i nde pópe, ha tereho; reñohuvaitĩ ramo nde rapicha ndive ani remomaitei ha oĩ ramo nemomaiteíva ani rembohováitei; ha reġuahẽvo emoĩ che vyvra po'i pe mitã rova ári. 30 Ha pe mitã sy he'i: Ñanderuete rekovére ha ne ánga rekovére, upéicha che ndorohejamo'ãi. 31 Upémaramo Eliséo opu'ã ha oho hapykuéri. Ha Gejazi ohóma henonderãme ha omoĩ pe vyvra po'i pe mitã rova ári; pe mitã noñe'ẽi ha noñandúi mba'eve, upévare ha'e ojevy Eliséo rendápe, ha omombe'u ichupe, he'ivo: Pe mitã ndopáyiri. 32 Eliséo oġuahẽvo pe kuña rógape, péina pe mitã re'õngue ojepysóma hupa ári. 33 Ha Eliséo oíke rire omboty porã pe okẽ, ha oñembo'e Ñanderuetepe. 34 Upéi oñeno ha ojepyso pe mitã ári, ha omoĩ ijuru pe mitã juru ári, ipo ipokuéra ári, péicha ojepyso hi'ári, ha pe mitã rete haku jevy. 35 Upéi Eliséo opu'ã ha oguata pe koty ryepýre, upéi ojepyso jevy hi'ári, ha pe mitã iñatĩa 7 jevy, ha upéi ojesape'a. 36 Upéramo Eliséo ohenói Gejazípe, ha he'i ichupe: Ehenói pe kuñakaraipe. Ha ha'e ohenói ichupe. Ha oikévo pe kuñakarai, Eliséo he'i ichupe: Na'ápe ne memby. 37 Ha'e oikévo ojeity Eliséo renondépe, oñesũpehẽ vyvra peve; upéi ohupi imemby ha osẽ hikuái. 38 Eliséo oho jevy Gilgálpe ñembyahýi guasu oĩ jave upe tetãpy rehe. Ha proféta remimbo'ekuéra oĩmba hendive, ha upévagui ha'e he'i hembiguáipe: Emoĩ peteĩ japepoguasu, ha ejapo hi'upyrã proféta remimbo'ekuérape ġuarã. 39 Ha peteĩ osẽ ñu rehe ohekávo ka'avo, ha ojohu peteĩ plánta ka'aguy ojoguáva pepínope , ha omyenyhẽ oguerúvo ijao ruguáipe; ha ou jevy ha omoĩ tembi'urãme, ndoikuaái katu mba'épa péva. 40 Upéi omoĩ kuimba'ekuérape ho'u haġua hikuái; ha ojehe ho'úvo hikuái pe tembi'u, osapukái hikuái ha he'i: Ñanderuete rembiguái, ko tembi'úpe oĩ pohã vai orejukátava. Ha ndaikatuvéi ho'u hikuái. 41 Upémaramo Eliséo he'i ichupekuéra: Pegueru trígo ku'i ha pembojehe'a pene rembi'u rehe, ha he'i: He'uka katu nde rapichakuérape. Ko'ãġa ndaiporivéima mba'evaíva pene rembi'úpe. 42 Upéramo pete'ĩ kuimba'e oúva Baal-saliságui, ogueru Eliséope pan tenondevéva, 20 pan cebáda (ojoguáva trígope), ha trígo hára pyahu mbichypyréva. Ha ha'e he'i: Peme'ẽ ichupekuéra ho'u haġua. 43 Ha hembiguái he'i jevy: Mba'éicha piko amoĩta ko'ávante 100 kuimba'épe ġuarã. Eliséo katu ombohováĩ: Eme'ẽ ichupekuéra

ho'u haġua, péicha he'ígui Ñanderuete: Ho'úta hikuái ha hemby jevýta. 44 Upémaramo omoí henondepekuéra, ha hyġuatamba rire hemby gueteri, Ñanderuete he'i hagueichaite.

2 Kings 5

1 Naaman, Síria soldádo ruvicha guasu, ha'e ningo peteĩ kuimba'e oñemoherakuãguasúva Síria retã ruvicha renondépe, ha ijára ohayhu ichupe, ha'e rupi Ñanderuete osalva va'ekue Síria retãme. Ko kuimba'e kóva ipy'aguasujete, ko'áña katu iléprapa. 2 Ha Síriagui osëra'e umi soldádo aty oporomondáva, upéicha oguerahava'ekue hikuái peteĩ mitãkuña Israel retãgui, ha péva opyta Naaman rembireko rembiguái ramo. 3 Kóva he'i pe kuñakarai, ijárape: Che jára omba'ejerure ramo pe profétape oikóva Samáriape, ha'e katuete omongueráta ne ménape ilépragui. 4 Ha Naaman oho imburuvichaguasu rendápe, ha omombe'u ichupe ko'ã mba'e: Péicha he'i peteĩ mitãkuña Israel pegua. 5 Upérõ Síria retã ruvicha he'i Naamánpe: Eguata, tereho, ha che aguerahaukáta peteĩ kuatione'ë Israel retã ruvichápe. Ha osëvo, ogueraha 335 kilo pláta, 6.000 óro akytã (pehëngue) ha 10 ao hepyetéva. 6 Ogueraha avei kuatione'ë Israel retã ruvichápe ġuarã, he'íva péicha: Oġuahëvo ne rendápe ko kuatione'ë, eikuaa péva rupi che amondo ne rendápe che rembiguái Naamánpe, remonguera haġua ichupe ilépragui. 7 Israel retã ruvicha omoñe'ë rire pe kuatione'ë, omondoro ijaokuéra ha he'i: Chéiko yvága Jára mba'e, aporojuka ha aporomoingove haġua, kóva ombou che rendápe peteĩ kuimba'e amonguera haġua ichupe ilépragui. Pema'ë porã ha pehecha mba'éichapa ha'e oheka peteĩ tape chereity haġua. 8 Ha Eliséo, Ñanderuete rembiguái, ohendúvo pe Israel retã ruvicha omondoro hague ijao, he'iuca tetã ruvichápe: Mba'érehépa remondoróra'e nde ao. Tou ha'e che rendápe, ha'e oikuaa haġua Israelpe oíha Ñanderuete proféta. 9 Ha Naaman ou ikavajukuéra ha iñorãirõhára cárro reheve, ha opyta Eliséo róga rokë rovái. 10 Upéramo Eliséo omondo peteĩ hembiguái hendápe he'i haġua: Tereho ha ejahu Jordan ysyrype 7 jevy, ha nde ro'o ipyahupáta ha nepotĩ jevýta. 11 Ha Naaman oho pochypópe, ha he'i: Che ningo ha'e che py'apýpe: Ha'e osëta ha oñembo'yta che renondépe ohenói haġua Ijára réra, upéi omopu'ãta ipo ha opokóta cherehe, chemonguera haġua che lépragui. 12 Damásco ysyrykuéra, Abana ha Farpar, naiporãvéi piko mayma Israel ýgui, ha añapymi ramo umívape, nachepotímo'ãi piko avei. Ha ojere oho pochypópe. 13 Hembiguaiukuéra katu oñemboja hese ha oñe'ë porã hendive he'ívo: Ore ru, pe proféta he'i ramo ndéve rejapo haġua mba'e hasyvéva, nderejapoichénepa. Ko'yteve katu he'irõ ndéve: Eñapymi ha nepotĩ jevýta. 14 Upéramo ha'e oguejy ha oñapymi 7 jevy Jordánpe, he'iuca haguéicha ichupe Ñanderuete proféta Eliséo, ha ho'o ipyahu jevy peteĩ mitã ro'óicha, ha opyta ipotĩete. 15 Upéi oho jevy Eliséo rendápe, ha'e iñirũguéra ndive, ha oñemoí henondépe ha he'i: Péina ápe ko'áña aikuaáma ndaiporiha ambue Jára ko yvy apére, Israel Jára aňónte oí. Ajerure ndéve rejapyhy haġua jopoimi ne rembiguáigui. 16 Ha Eliséo he'i ichupe: Israel Jára rekovére, ha ichupe ġuarã che amba'apo'aína, ndajapyhymo'ãi mba'eve nde pógui. Heta oñeha'ã ojapyhy haġua ichugui oimeraëva mba'e, Eliséo katu ndoipotaiete. 17 Upéramo Naaman he'i: Ajerure ndéve, ko yvy kóvagui noñeme'ëichénepa ne rembiguáipe mokõi mburika ipu'aka háicha. Ko'águi tenonderã gotyove ne rembiguái noikuave'ëmo'ävëi kuave'ëmby ojehapypáva ambue járape ġuarã, Israel Járape aňónte. 18 Ha ko'ã mba'épente Israel Jára toperdona hembiguáipe: Che jára, che retã ruvicha, oikérõ itupãópe oñembo'e haġua ijára Rimónpe ha péva jave ojejoko ramo che jyva rehe, ha che avei ajayvy ramo Rimón tupãópe; ajapóvo upéicha Israel Jára toperdona ko'ã mba'e ne rembiguáipe. 19 Ha Eliséo he'i ichupe: Tereho py'aguapy reheve. Ha oho rire oiméne oguata peteĩ légua mbyte rupi. 20 Upéramo Gejazi, pe proféta rembiguái, he'i ipy'apýpe: Che jára ningo ndohejái ko Siriaygua, Naaman, ome'ë ichupe mba'eve umi mba'eita ogueruva'ekuégui. Ñanderuete rekovére, che aňaníta hapykuéri ha ajapyhyta ichugui oimeraëva mba'e. 21 Ha Gejazi oho Naaman rapykuéri; ha Naaman ohechávo oíha ouva ñaniháme hapykuéri, oguejy icárrogui oho haġua hendápe, ha he'i: Oho porãmba piko. 22 Ha Gejazi he'i: Iporãmba. Che jára chembou ha'évo ndéve: Péina aġaite oġuahë che rendápe Efrain cérrogui mokõi proféta remimbo'e: Ajerure ndéve eme'ëmo ichupekuéra ġuarã 33,5 kilo óro morotĩ ha mokõi ao hepyetéva. 23 Naaman he'i: Ajerure ndéve ejapyhyña 67 kilo; ha ojerure jevy jey, ha mokõi vosápe omoinge 67 kilo pláta, ha mokõi ao pyahu, ha omoí mokõi hembiguái ape rehe ogueraha haġua ichupe ġuarã. 24 Ha péicha oho, ha oġuahëvo peteĩ ógape ñemiha meguápe, Gejazi ojapyhy ipógui ha oňongatu pe ógape; upéi he'i umi kuimba'épe

oho jevy haḡua. 25 Upéi ha'e ou ha oñemoĩ ijára renondépe. Ha Eliséo he'i ichupe: Mamóguipa reju Gejazi. Ha'e katu he'i ichupe: Ne rembiguái ndohóikuri mamove. 26 Upéramo Eliséo he'i ichupe: Che pytúpe aime avei upérupi, Naaman oguejy ramo icárrogui ohuḡuaitĩ haḡua nendive. Ko'áḡa piko hi'ára jajapyhy haḡua pláta , ao, olivoty , parralty , ovechaita, gueieta, tembiguái kuimba'e ha kuñáva. 27 Upévagui, Naaman leprakue ováta nderehe ha ne ñemoñarenguéra rehe opaite árape. Ha osê rire henondégui iléprapa , ha hete pire imorotĩmba heládaicha ára ro'ypeguáicha.

2 Kings 6

1 Umi proféta remimbo'e he'i Eliséope: Péina ápe, ko tenda roikoha nendive michĩma oréve ḡuarã. 2 Toroho ko'áḡa Jordan ysyrype ha toroikytĩ upépe peteĩteĩva ore róga vigarã ha toromopu'ã upépe voi peteĩ óga roiko haḡua. Ha ha'e he'i: Tapeho. 3 Ha peteĩ ijapytepekuéra he'i: Rojerure ndéve reju haḡua ne rembiguaikuéra ndive; ha ha'e he'i: Jaha katu. 4 Ha oḡuahẽvo Jordánpe oikytĩ hikuái yvyra kuéra. 5 Ha ojehu peteĩ proféta oity jave hína peteĩ yvyra, ýpe ho'a pe hácha ha'e oiporúva; ha osapukái he'ivo: Ái, ái che Jára, che Jára, péva ningo ojeporukava'ekue chéve. 6 Ha Eliséo oporandu ichupe: Moõitépa ho'ára'e. Ha ha'e ohechauka ichupe ho'a haguépe. Upémaramo ha'e oikytĩ peteĩ yvyra, ha oity upépe; ha pe hácha ou y apére ha ovevúi. 7 Ha he'i: Ejapyhy. Ha ha'e ipojái hese ha ojapyhy jevy. 8 Síria retã ruvicha ojeityse Israel ári, ha ha'e omombe'u hembiguaikuérape mamópa pe tenda ha'e oiporavomava'ekue ojeity haḡua hi'arikuéra. 9 Ha Eliséo he'iuka Israel retã ruvichápe: Ema'êke, ani rehasátei upérupi, umi Síriaygua nera'ārōgui upépe. 10 Upérō Israel retã ruvicha omondo isoldadokuérape Eliséo he'i haguépe oho haḡuáme, upéicha ndo'ái Síriaygua ñuhãme, ha péva heta jevy ojehu. 11 Ha Síria retã ruvicha ojepy'apy ko'ã mba'e rehe; ha ohenói hembiguaikuérape ha he'i ichupekuéra: Napemombe'umo'ãi piko chéve mavaitépa ñande apytégui oĩ Israel retã ruvicha ndive. 12 Upémaramo peteĩ hembiguaí he'i: Ndaupéichai che retã ruvicha ha che jára, Israelpe ningo oĩ peteĩ proféta, hérava Eliséo, ha'e omombe'upa hetã ruvichápe pe ñe'ẽ nde eréva guive nde koty ñemiha meḡuágui jepe. 13 Upémaramo he'i: Tapeho ha pehecha moõpa Eliséo oiko, ajapyhyuka haḡua ichupe. Ha oje'e ichupe: Eikuaa porãke ha'e oime Dotánpe. 14 Upéramo tetã ruvicha omondo upépe ikavaju arigua aty, icarrokuéra rehevé, ha peteĩ soldádo aty tuicháva reheve, ha oḡuahẽvo pyharekuépe, omongorapaite pe táva Eliséo oĩháme. 15 Ha pyharevete Eliséo rembiguái opu'ã ha péina umi soldádo omongorapaitéma pe táva, kavaju arigua ha carroita reheve. Upémaramo pe tembiguái he'i ijárape: Che jára, mba'éiko jajapóta ko'áḡa. 16 Ha Eliséo he'i ichupe: Ani rekyhyjétei, hetaiteve umi oĩva ñanendive, Síriayguakuéragui oĩva. 17 Ha upérō Eliséo oñembo'e ha he'i: Ajerure ndéve, ore Ruete, ehesape'a tohecha porã ha'e. Ha Ñanderuete ohesape'a hembiguaípe, ha oma'ẽvo ohecha pe cërrope henyhẽ tapicha kavaju ariguágui ha cárro tataguiguáva Eliséo jerekuévo. 18 Ha umi Síriaygua oguejývo ipiári, Eliséo oñembo'e Ñanderuetepe, ha he'i: Ajerure ndéve emohesatũ ichupekuéra. Ha Ñanderuete omohesatũ ichupekuéra, Eliséo ojerure haguéicha. 19 Upéi Eliséo he'i ichupekuéra: Ndaha'úi kóva pende rape, kóva ndaha'úi avei pe táva; peju che rapykuéri ha che pogueraháta pe kuimba'e pehekáva rendápe. Ha ogueraha ichupekuéra Samáriape. 20 Ha oḡuahẽvo hikuái Samáriape Eliséo he'i: Ore Ruete, ehesape'ána ko'ávape, tohecha jevy hikuái. Ha Ñanderuete ohesape'a ichupekuéra, ha oma'ẽvo hikuái ojejohu Samária mbytépe. 21 Ha Israel retã ruvicha ohechávo ichupekuéra oporandu Eliséope: Ajukapátapa ichupekuéra, che ru. 22 Ha ha'e he'i jevy: Ani rejukátei. Ndépa rejukase umi rejapyhy'ýva'ekuépe nde kyse puku ha nde guyrápape; emoĩ henondepekuéra pan ha y, okaru ha hoy'u haḡua hikuái, ha toho jevy imburuvichaguasu rendápe. 23 Upéramo oñeme'ẽ ichupekuéra tembi'ueta; ha okaru ha hoy'upa rire, omondo ichupekuéra, ha ha'ekuéra oho jevy ijára rendápe. Ha araka'eve ndouvéi Síriagui umi soldádo aty michĩva oporomonda haḡua Israel retãgui. 24 Uperire Benadad, Síria retã ruvicha, ombyaty mayma isoldadokuéra , ha ojupi omongora haḡua Samária. 25 Ha tuicha ñembyahýi oĩ Samáriape, oñemongorapaite haguére; peteĩ búrro akãngue jepe oñeme'ẽ 893 grámo pláta (óro morotĩ) rehe, ha 250 grámo pykasu repotĩ 56 grámo pláta rehe. 26 Ha tetã ruvicha ohasávo pe táva tápia yvate rupi, peteĩ kuña osapukái ichupe, ha he'i: Chepytyvõmína tetã ruvicha, che jára. 27 Ha ha'e he'i: Ñanderuete nanepytyvõi ramo, mamóguipa che ikatúta roipytyvõ. Kóga ra'ýi oñemono'õ hágui, téräpa parral'a oñeñami hágui ndaikatúi roipytyvõ. 28 Ha tetã ruvicha oporandu ichupe:

Mba'éiko ojehu ndéve. Ha pe kuña he'i ichupe: Ko kuña kóva he'íkuri chéve: Eme'ëna ne memby ha ja'u ko ára kóvape ha ko'ëramo ja'úta che memby. 29 Rombojy che memby ha ro'u. Ha ambue árape che ha'e ichupe: Eme'ë ko'áña ne memby ja'u haña. Ha'e katu oñomi imembýpe. 30 Tetã ruvicha ohendúvo ko kuñakarai ñe'ë, omondoro ijao, ha péicha ohasa pe táva tápia yvate rupi; upérõ tetãguakuéra ohecha pe ao vosakue ha'e omondéva hetã ruvicha ao guýpe. 31 Ha ha'e he'i: Ñanderuete tachenupã ha tachehavirave Eliséo, Safat ra'y akã opyta ramo hete rehe ko ára kóvape. 32 Ha Eliséo uguapyhína hógape, ha hendive uguapy umi karai anciáno ha tetã ruvicha omondo hendápe peteĩ hembijokuái. Ha pe hemimondo oñuahẽ mboyve Eliséo rendápe, ha'e he'i umi ancianokuérape : Ndapehechái piko, mba'éichapa ko oporojúkava membykue ombou cheakã'o haña, peñangarekóke, ha áña oñuahẽvo hemimondo pemyty pe okẽ, ha ani pehejátei oíke. Noñehendúinepa hapykuéri ijára py ryapu. 33 Oñe'ë gueteri Eliséo hendivekuéra, ha péina pe tetã ruvicha voi oguejy oúvo hendápe, ha he'i: Añetehápe ko'ã mba'evai ou Ñanderuetégui. Mba'érehe piko aha'ärövéta Ñanderuete pytyvõ rehe.

2 Kings 7

1 Upémaramo Eliséo he'i ichupe: Ehendu Ñanderuete ñe'ë: "Ko'ë ramo ko hóra kóvape 6,7 lítro trigoku'i ojejoguáta 11,17 grámo pláta rehe ha 13,4 lítro cebáda ojejoguáta 11,17 grámo pláta rehe Samária plázape , opytáva táva rokẽguasú ypy'e". 2 Ha peteĩ mburuvicha, máva jyva rehe tetã ruvicha ojekóva, he'i Eliséope: Ñanderuete oipe'a ramo yvága rovetã, ndagueroviaichéne. Ha ha'e he'i: Eikuaa porãke, nde rehecháta nde resatee rupi opaite ko'ã mba'e, áña katu ndere'umo'ãi mba'eve. 3 Oikómi pe táva rokẽ oka gotýo irundy (4) kuimba'e iléprava, ha'ekuéra he'i ojupe: Mba'upéiko ñaiméta ápe ñamano meve. 4 Jaíke ramo táva ryepýpe, pe ñembyahyiguasu oíva upépe katuete ñandejukáta ha japyta ramo ko'ápe ñamanótante avei. Jahána ko'áña ha jahasa umi Siriaygua atyha gotýo; ha'ekuéra oheja ramo jaikove, jaikovéta; ha'ekuéra ñandejuka ramo, ñamanótamante. 5 Ha opu'ã hikuái pytũmbypávo oho haña Siriaygua atyha gotýo; ha oñuehẽvo umi Siriaygua atyha ñepyrũme ndaiporivéima avave. 6 Ñanderuete ojapóra'e umi Siriaygua ohendu haña ijatyhápe cárro ryapueta, kavaju ryapueta ha peteĩ soldádo aty ndetuichaitéva ryapu; ha he'i ojupe hikuái: Péina ápe Israel retã ruvicha ojapyhy pirapire rehe Hetgua ruvicha ha Egípto ruvichakuéra oñorãirõ haña ñanendive. 7 Upévore opu'ã hikuái ha okañy iñypytũbávo, ha ohejapa hóga tymba pirekueguiguáva, ikavajukuéra, iburrokuéra , ha ambue mba'eita oíva guive icampaméntope ; ha okañy hikuái osalva hañuante hekovekuéra. 8 Ha umi iléprava oñuahẽvo, oíke hikuái peteĩ óga tymba pirekueguiguápe okaru ha hoy'u haña, ha ojapyhy upégui pláta, oro , aokuéra ha oho hikuái oñongatu haña ñemiháme; ha ou jevývo oíke hikuái ambue óga tymba pirekueguiguápe ha upégui avei oguerahave oñongatu haña ñemiháme. 9 Ha upéi he'i ojupe hikuái: Ndajajapo porãi ningo. Ko ára ningo mba'eporã ñamombe'u haña, ha ñande jaguerokirirĩ; ñaha'äröve ramo ko'ẽmba peve, ñande reko vai ñanderupityne. Jaha katu ko'áña voi jaíke Samáriape ha ñamombe'u ko marandu iporáva tetã ruvicha rógape. 10 Ou hikuái ha osapukái umi táva rokẽ rehe oñangarekóvape, ha omba'emombe'u ichupekuéra, he'ívo: Ore roho umi Siriaygua ijatyhápe, ha péina upépe ndaiporivéima avave, ndaipóri kuimba'e oñe'ëva, kavaju ha búrrõ ñapytĩmbýmante, ha icampaménto ojeheja rei ojepoko'ýre mba'evetére. 11 Umi okẽ rehe oñangarekóva osapukái ha omoherakuã hyepy gotýo pe tetã ruvichaguasúpe. 12 Ha tetã ruvicha opu'ã pe pyhare, ha he'i hembiguaikuérape: Che ha'éta peẽme mba'épa Siriayguakuéra ojapose ñanderehe. Ha'ekuéra oikuaa ñaneñembyahýmaha, ha osẽ hikuái hogakuérágui ha okañy hikuái ñu rehe, ñanembotavy haña he'ívo: Osẽvo Israelguakuéra itávagui, jaapresáta ichupekuéra hekove rehe ha jaikéta itávape. 13 Upéramo peteĩ hembiguaí he'i: Tojejapyhy 5 kavaju pe kavaju atymi hembýva apytégui gueteri ñande távape, ha omanombava'erãnte avei heta Israelgua omano haguéicha, ha ñamondo ha tojehecha mba'épa oíko. 14 Upérõ ojapyhy mokõi cárro ikavajukuéra reheve, ha tetã ruvicha omondo Siriaygua atyhápe, he'ívo: Tapeho ha pehecha mba'épa oíko. 15 Ha ha'ekuéra oho umi Siriayguakuéra rapykuéri ysyry Jordan peve; ha péina pe tape pukukue henyhẽ heta ao ha mba'e porãgui Siriayguakuéra omombova'ekue oho pya'esevégui, ha ou jevy umi tembiguaí ha omombe'upa hetã ruvichápe. 16 Upéramo tetãguakuéra osẽ ha oipe'apa umi mba'e Siriaygua ohejava'ekue icampaméntope , ha oñeme'ë 6,7 lítro trígo ku'i iporáva 11,17 grámo pláta rehe, ha 13,4 lítro cebáda 11,17 grámo pláta rehe, Ñanderuete he'i haguéicha. 17 Ha pe mburuvicha oñangarekóva pe plázape , pe tetã ruvicha

ojekomiva'ekue hese; ha umi tetäyguakuéra oñanívo oity ichupe ha ohasa hi'ári, ha omano ha'e, Ñanderuete he'i haguéicha hembiguái rupi, pe tetã ruvicha oguejy ramoguare hendápe. 18 Ha ogehupa Ñanderuete rembiguái he'i haguéicha tetã ruvichápe; 13,4 lítro cebáda oñeme'ëta 11,17 grámo pláta rehe, ha 6,7 lítro trigo ku'i iporáva oñeme'ëta avei 11,17 grámo pláta rehe, ko'ë ramo ko horaitépe, Samária rokëme. 19 Ha péva voi pe mburuvicha ombohovaiva'ekue he'ívo: Ñanderuete oipe'a ramo jepe yvága rovetã, ikatúnepa ogehuko'ã mba'e. Ha Eliséo he'íkuri: Péina nde rehechapáta nde resatee rupi, ndere'umo'ãi katu ichugui mba'eve. 20 Ha upeichaite ogehuko'ã tetäyguakuéra ohasávo hi'ári pe táva plázape, ha'e omano meve.

2 Kings 8

1 Eliséo oñe'ë pe kuñakarai ndive, imembýpe ha'e omoingove jevyva'ekuépe, ha he'i ichupe: Epu'ã ha tereho nde ha opaite nde rogayguakuéra mamo ikatuhápe; Ñanderuete omboútagui ñembyahýi ipohýiva ko tetãme 7 año pukukue. 2 Upéramo pe kuñakarai opu'ã ha ojaopapa Ñanderuete rembiguái he'i haguéicha ichupe; ha ha'e oho hogayguakuéra reheve Filisteaygua retãme 7 año pukukue. 3 Ha ohasa rire umi 7 año, pe kuñakarai ou jevy Filisteayguakuéra retãgui; upéi oho tetã ruvicha rendápe ha ojerure asy oñeme'ë jevy haña ichupe hóga ha ijoyvy (imba'éva voi). 4 Ha tetã ruvicha oñe'ë jave hína Gejazi ndive, Eliséo rembiguái, he'i ichupe: Ajerure ndéve emombe'úna chéve Eliséo rembiapokue techapyráva. 5 Ha ha'e omombe'u jave hína tetã ruvichápe mba'éichapa omoingove jevy peteĩ omanomava'ekuépe, péina ápe pe kuñakarai, máva memby ha'e omoingove jevyva'ekue, oñuahẽ hendápe ojerurévo tetã ruvichápe oñeme'ë jevy haña ichupe hóga ha ijoyvy. Upémaramo Gejazi he'i: Tetã ruvicha, che jára, kóga ha'e pe kuñakarai ha kóga ningo imemby, Eliséo omoingove jevyva'ekue. 6 Ha tetã ruvicha oporandu pe kuñakaraipe, ha ha'e omombe'upa ichupe. Upéramo tetã ruvicha he'i peteĩ soldádo ruvichápe: Eme'ëukapaite jevy ichupe opaite imba'éva guive, ha opaite ikoga'akue ohejaha ára guive ko tetãme ko ára kóga peve. 7 Upéi Eliséo ou Damáscope; ha Benadad, Síria retã ruvicha, hasyetehína ha oñemombe'u ichupe: Ñanderuete rembiguái oñuahẽma ne rendápe. 8 Ha tetã ruvicha he'i Hazaélpe: Eraha ndive jopoikuéra, ha tereho ejejohu Ñanderuete rembiguái ndive, ha emba'eporandu ha'érupe Ñanderuetepe, akuerátapa ko mba'asy kóvaguí. 9 Ha Hazael ojapyhy ipópe heta jopói umi Damásko mba'erepyeta apytégui, ohupipa 40 caméllo ape ári ha oho ojojohu haña Eliséo ndive, ha oñuahẽvo oñemoĩ henondépe, ha he'i: Nde ra'y Benadad, Síria retã ruvicha, chembou ne rendápe, he'ívo: Akuerátapa ko mba'asy kóvaguí téräpa mba'e. 10 Ha Eliséo he'i ichupe: Tereho ere ichupe: Añetehápe rekuerava'erãmo'ã ko mba'asygui, upeichavéramo jepe Ñanderuete ohechauka chéve ha'e omanotaha katuete. 11 Ha Ñanderuete rembiguái oma'ë porã hese, ombohova pytãmba peve, ha upéi ojahe'o. 12 Upéramo Hazael he'i ichupe: Mba'érehe piko nerasẽ, che jára. Ha ha'e he'i: Ahechágui umi mba'evai nde rejapótava Israel ñemoñarenguéra rehe; rehapýta itáva oñemongorapyréva, imitãrusukuérape rejukáta kyse pukúpe, imitãkuéra reipetepáta yvy rehe, ha rembovopáta kuña hyeguasúva rye. 13 Ha Hazael he'i: Ha mba'e apoha piko ko ne rembiguái, che peteĩ jaguante, ajapo haña ko'ã mba'evaietáva. Ha Eliséo he'i jevy: Ñanderuete ohechaukama chéve ndetaha Síria retã ruvicharãha. 14 Ha Hazael oho, ha oíke ijára rendápe, oporandúva ichupe: Mba'éiko he'i ndéve Eliséo. Ha ha'e ombohováí ichupe: He'i chéve katuete rekuerataha. 15 Ha ambue ára ko'ëvo, ojapyhy peteĩ ahoja ha omoinge ýpe, ha omoĩ Benadad rova ári, omano haña; upéi Hazael oisãmbyhy hendaguépe. 16 Joram, Acab ra'y, oisãmbyhy ramo Israel retãme 5 año, Joram, oñepyrũ avei oisãmbyhy Juda retãme, itúva Josafat rendaguépe. 17 Ha'e oguereko 32 año oñepyrũ ramo oisãmbyhy Jerusalénpe ha oíko 8 año Juda retã ruvicha ramo. 18 Ha oíko umi Israel retã ruvicha rape rehe, ojapo opaite mba'evai Ñanderuete resa rendondépe Acab rogayguakuéraicha; Acab raje voi ningo hembireko. 19 Upeichavéramo jepe Ñanderuete nohundiséi Judápe, hembiguái David rayhupápe, he'iva'ekuégui ome'ëtaha ichupe opaite arape tesapeha rendy ichupe ha ita'yraquérape. 20 Hi'arape Edom retã opu'ã Juda rehe ha ojei ipoguýgui, ha omoĩ jevy hikuái hi'ári peteĩ tetã ruvicha. 21 Joram upeaja ohasa Zaírpe opaite iñorairõ cárrro reheve; ha opu'ã pyhare ojeity hañaicha Edomgua ári, ha'ekuéra katu omongora ichupe, icárrro ruvichakuéra reheve; ha Israelguakuéra okañymba hóga tymba pirekueguiguápe. 22 Upéicha Edom ojei Juda poguýgui ko ára kóga peve. Upejave avei opu'ã hese Libna. 23 Ambue Joram rembiapokue ha opaite mba'e ojaopova'ekue ogehuko'ã Juda retã ruvicha rembiapokue kuatiañe'ëme. 24 Ha Joram

omano rire, oñeñotý ichupe David távape; ha ita'ýra Ocozías oisãmbyhy hendaguépe. 25 Israel retã ruvicha Joram, Acab ra'y, oisãmbyhyvo 7 año ; Ocozías, Juda retã ruvicha, Joram ra'y oñepyrũ oisãmbyhy Juda retãme. 26 Ocozías oguereko 22 año oñepyrũ ramo oisãmbyhy Jerusalénpe, peteĩ añoñte oiko Juda retã ruvicha ramo. Isy réra Atalía, Omri, Israel retã ruvicha rajy. 27 Oiko Acab rogaygua rape rehe, ha ojapo mba'e ivaíva Ñanderuete resa renondépe, Acab rogayguakueraichaite; ha'e ningo Acab rajy ména voi. 28 Ha Ocozías oho Joram, Acab ra'y ndive, Ramot, Galaad peguápe, ojeity ha'gua Hazael, Síria retã ruvicha ári; umi Siriaygua katu ojapi hu'ýpe Jorámpe. 29 Ha tetã ruvicha Joram ou Jizreélpe oñepohãno ha'gua, umi Siriaygua ojapi haguégui ichupe Ramot rovái, oñorãirõ ramoguare Hazael, Síria retã ruvicha ndive. Ha Ocozías, Juda retã ruvicha, Joram ra'y, ou oñandu Joram, Acab ra'ýpe, Jizreélpe.

2 Kings 9

1 Upéramo pe proféta Eliséo ohenói peteĩ proféta remimbo'épe, ha he'i ichupe: Ejeku'a jokua ha eraha ko acéite ryrũ nde pópe, ha tereho Ramot, Galaad peguápe. 2 Re'guahẽvo upépe rehechata Jehu, Josafat ra'y, Nimsi reminenóme; ha reikévo, eguenohẽ ichupe ityke'yrakuéra apytégui, ha egueraha ichupe peteĩ kotýpe. 3 Upéi ejapyhy pe acéite ryrũ, ha eñohẽ iñakã rehe, ha upévo eréta: Péicha he'iuka Ñanderuete: Che romona acéite reheve Israel retã ruvicha ramo. Ha reipe'ávo pe okẽ, eñani upégui, ha aníke reha'ārõtei. 4 Ha pe mitãrusu, pe proféta remimbo'e, oho Ramot, Galaad peguápe. 5 Ha'e o'guahẽvo umi soldádo ruvichakuéra oguapy joáma pe ógape, ha ha'e he'i: Mburuvicha, añe'ẽse nendive. Jehu he'i: Máva ndivépa. Ha ha'e he'i: Nendive voi, che ruvicha. 6 Ha ha'e opu'ã, ha oíke hendive peteĩ kotýpe, upérõ pe proféta remimbo'e oñohẽ pe acéite iñakã ári, ha he'i ichupe: Péicha he'i Ñanderuete, Israel Jára: Che romona acéite reheve Israel retã ruvicha ramo. 7 Reikutúta opaite nde jára Acab rogayguápe, Che añevenga ha'gua che rembiguái profetakuéra ruguykue rehe, opaite ambue che rembiguái ruguykue rehe, Jezabel po oñohẽmava'ekue. 8 Ha oñehundíta opaite Acab rogaygua, ha ahundíta Acab rógagui opaite kuimba'e tembiguáiva térã tembiguai'ýva Israel retẽme. 9 Ha Che añemoíta Acab rogaygua rehe, ku Jeroboam, Nebat ra'y rógaicha, ha Baasa, Ahias ra'y rogayguáicha, oñemoimba haguére hikuái avei cherehe. 10 Ha jaguakuéra ho'úta Jezabélpe Jizreel ñume, ha ndaiporimo'ãi avave oñotýtava ichupe. Upéi ha'e oipe'a pya'e pe okẽ, ha oñani tape rehe. 11 Upéi osẽ Jehu ijára rembiguakuéra rendápe, ha he'i hikuái ichupe: Oípa py'aguapy. Mba'upéiko ou ne rendápe, pe mba'e tarova. Ha ha'e he'i ichupekuéra: Peẽ peikuaa voi pe kuimba'épe ha iñe'ẽ avei. 12 Ha'ekuéra katu he'i: Japu, emombe'u porãna oréve ko'ága voi. Ha ha'e omombe'u ichupekuéra: Péicha he'i Ñanderuete: Che romona acéite reheve Israel retã ruvicha ramo. 13 Upéramo pya'e pya'e peteĩteíva ojapyhy ijahoja ha omoĩ Jehu py guýpe, ha ombopu turu, ha he'i hikuái: Jehu oikóma tetã ruvicha ramo. 14 Péicha Jehu, Josafat ra'y, Nimsi remineno, opu'ã Joram rehe. Upejave Joram oĩhína Ramot, Galaadpe, opaite Israelgua ndive oñorãirõ Hazael, Síria retã ruvicha ndive; 15 upégui tetã ruvicha Joram ou jevýma Jizreélpe oñepohãno ha'gua ijekutukuégui, ha'e oñorãirõ ramoguare Hazael, Síria retã ruvicha ndive. Ha Jehu he'i: Oime ramo peẽ peipota avei, aníke avave oñanítei ko távagui, omba'emombe'u ha'gua Jizreélpe. 16 Upéramo Jehu voi ojupi henda ári ha oho Jizreélpe, upépe opyta Joram, hasýgui ha'e. Upépe oĩ avei Ocozías, Juda retã ruvicha, oguejyva'ekue oñandu ha'gua Jorámpe. 17 Ha pe soldádo oma'ẽva pe óga ijyvatevehágui Jizreel rehe, ohecha Jehu soldadokuéra ouvahína, ha he'i: Ahecha peteĩ soldádo aty oúva. Ha Joram he'i: Ere peteĩ kavaju ariguápe toho hendapekuéra, oporandu ha'gua: Oípa py'aguapy. 18 Ha oho peteĩ kavaju arigua oikuaa porã ha'gua, ha he'i: Tetã ruvicha péicha he'i: Rejúpa py'aguapy reheve. Ha Jehu he'i ichupe: Ani rejepy'apy péva rehe. Eñemoĩ katu che rapykuéri. Ha pe soldádo oĩva pe óga ijyvatevehápe omba'emombe'u jevy Jorámpe ha he'i: Pe soldádo oñemondova'ekue o'guahẽ Jehu rendápe ndouvéi katu. 19 Upévagui oñemondo jevy ambue kavaju ariguápe, ha péva o'guahẽvo Jehu rendápe he'i jevy: Tetã ruvicha oporanduka: Rejúpa py'aguapy reheve. Ha Jehu he'i jevy: Anítei rejepy'apy péva rehe. Eñemoĩ katu che rapykuéri. 20 Pe soldádo pe óga yvatégui oma'ẽva he'i jevy hetã ruvichápe: Kóa o'guahẽ avei hendapekuéra ha ndouvéi; ha pe ouvahína ojoguaiterei Jehu, Nimsi remineno guatápe, oúgui hatãiterei. 21 Upémaramo Joram he'i: Pejokua che kavajukuéra che cárrore . Ha oñembosako'ipa rire Joram, Israel retã ruvicha, ha Ocozías, Juda retã ruvicha, peteĩteĩ icárrope osẽ ojejohu ha'gua Jehu ndive, ha ojohu ichupe Nabot, Jizreelgua yvýpe (lótepe). 22 Joram

ohechávo Jehúpe he'i ichupe: Jehu, rejúpa py'aguapy ha jekupyty porã reheve. Ha Jehu ombohováí: Mba'éichagua py'aguapy piko oíta, nde sy oiko ramo teko vaieta ha paje apópe. 23 Upémaramo Joram ombojere ikavajukuéra, ha okañývo he'i Ocozíaspe: Jehu oñemopu'ãma cherehe, cháke O-cozías. 24 Jehu katu oipyso iguypa ha ojapi ichupe ijatukupéguio ipaléta pa'úme; ha pe hu'y ohasa icorazon rupi, ha Joram ho'a icárrope. 25 Upéi Jehu he'i Bidcárpe, isoldádo ruvichápe: Ejapyhy ichupe ha emombo ichupe Nabot, Jizreel pega lótepe. Nemandu'ápa jaha ramoguare umi tapicha apytépe itúva Acab ndive, ha Ñanderuete he'i ramoguare ko ñe'ẽ kóva hese: 26 Kuehe ára ahecha haguéicha Nabot ruguy ha ita'yra kuéra ruguy, he'i Ñanderuete: Avengáta ndéve ko lóte kóva rehe. Ejapyhy ko'ãga hetekue, ha emombo Nabot lótepe, Ñanderuete he'i haguéicha. 27 Ohechávo ko'ã mba'e, Ocozías, Juda retã ruvicha, okañy avei pe tape ohóva Bet-hagan gotýo. Ha Jehu oho hapykuéri, he'ívo: Pejapi avei kóvape icárrope. Ha ojapi ichupe hikuái Gúrpe ojejupihápe, Ibleam ypýpe. Ha Ocozías okañy ohóvo Megído peve, ha upépe omano. 28 Ha hembiguaikuéra ogueraha ichupe cárrope Jerusalénpe, ha upépe oñotý hikuái ichupe ityvýpe, ituvakuéra ndive, David távape. 29 Ocozías oñepyrũ oisãmyhy Juda retãme, Joram, Acab ra'y, oisãmyhýma ramoguare 11 año tetã ruvicha ramo. 30 Ha Jehu oñuahẽ Jizreélpe; ha Jezabel oikuaávo, oñembohesa kuarahy'ã para ha ombojeguaka iñakã, ha oñemyakãsẽ peteĩ hoveitã rupi. 31 Ha Jehu oikévo táva rokẽ rupi, Jezabel he'i ichupe: Osẽ porãmbapára'e Zimrípe, ojuka ramoguare ijárape. 32 Ha Jehu oma'ẽvo hoveitã gotýo, he'i: Mávapa oĩ chendive. Máva piko. Ha ojavy mokõi térã mbohapy hembiguaí ha oma'ẽ hese. 33 Ha ha'e he'i ichupekuéra: Peity ichupe yvýpe. Ha ha'ekuéra oity ichupe; ha huguy ohypýi pe tápia ha kavajukuéra rehe; ha Jehu, iñirũguéra ndive ohasa hi'ári. 34 Upéi ha'e oíke okaru ha hoy'u haña, ha hyguatãmba ríre he'i: Tapeho pema'ẽ pe kuña añaítéva rehe, ha peñotý ichupe, tetã ruvicha raji ningo avei. 35 Ha oho hikuái oñotý hañaícha, ndojohuvéima katu hese, ikanguékuémante, ha ipykue ha ipo pytekuerakuémante. 36 Ha ou jevy hikuái, ha omombe'u ichupe. Ha Jehu he'i: Kóva voi ningo Ñanderuete he'imava'ekue Elías, pe Tisbégua juru rupi, he'ívo: Jizreel lótepe jaguakuéra ho'uva'erã Jezabel ro'o. 37 Ha Jezabel retekue oñemombóta mymba repotícha Jizreel rape rehe, ikatuve'y hañaícha avave he'i, kóva ningo Jezabel retekue.

2 Kings 10

1 Acab ningo 70 ita'yra Samáriape, upévore Jehu ohai peteĩ kuatione'ẽ ha oguerahauka Samáriape umi Jizreelgua ruvichakuérape, umi karai ancianokuérape, ha umi Acab ra'y rerekuakuérape, ha he'iuka ichupekuéra: 2 Ko kuatione'ẽ oñuahẽvo peẽme, peẽ peñangarekóva pende jára ra'ykuéra rehe, icarrokuéra ha ikavaju arigua rehe, ha táva tápia yvate ha ñorãirõ rembiporukuéra rehe; 3 peiporavo pe iporãvéva ha heko potívéva pende jára ra'ykuéra apytégui, ha pemoĩ ichupe itúva mburuvicha guapyhausúpe ha peñorãirõ pende jára rogaygua rehe. 4 Ha'ekuéra katu okyhyjeiterei, ha he'i hikuái: Péina ápe mokõi tetã ruvicha ndaipu'akái Jehu rehe, mba'éicha piko ñande ñandepu'akáta hese. 5 Ha pe mba'eita ñangarekohára, pe táva sãmyhyhára, umi anciáno ha umi ijára ra'y rerekuakuéra he'iuka ichupe: Ore ningo ne rembiguái, ore rojapóta opaite mba'e nde eréva guive oréve, ndoroiporavomo'ãi avavépe tetã ruvicha ramo, ejapo katu ndéve iporãve háicha. 6 Upéramo Jehu ohai jevy ambue kuatione'ẽ, he'ívo: Oime ramo peẽ che rembiguái, ha pejapose ramo che ñe'ẽ, pejapyhy pende jára ra'ykuéra akãgue, ha peju che rendápe Jizreélpe ko'ẽ ramo ko horaitépe. Ha ko'ã tetã ruvicha ra'ykuéra, 70 kuimba'e, oĩ umi táva karaiguasukuéra ndive omongakuaa haña ichupekuéra. 7 Oñuahẽvo ichupekuéra pe kuatione'ẽ, ojapyhy hikuái tetã ruvicha ra'ykuérape ha oakã'o hikuái umi 70 kuimba'épe, ha omoĩ hikuái iñakãnguekuéra ajakápe oguerahauka haña Jehúpe, Jizreélpe. 8 Ha ou peteĩ tembiguái omba'emombe'u ichupe, he'ívo: Ogueru hikuái tetã ruvicha ra'ykuéra akãgue, ha Jehu he'i ichupe: Pemoĩ mokõi atýra pe táva rokẽ ojeikehápe, ha peheja upépe ko'ẽrõ peve. 9 Oñuahẽvo pe ko'ẽ, osẽ ha'e, ha ñembo'yha guive he'i mayma tetãyguakuérape: Peẽ pende reko potí; péina ápe che apu'ákuri che jára rehe, ha ajuka ichupe, ha máva piko ojukará'e ko'ávape. 10 Peikuaákena ko'ãga pe ñe'ẽ Ñanderuete he'iva'ekue Acab róga rehe, mba'eve ndo'a reimo'ãi vvy rehe; ha oñehupava'erã Ñanderuete he'imava'ekue hembiguaí Elías rupi. 11 Jehu ojokapa mayma hembýva guive Acab rogayguávagui Jizreélpe ha ipa'ikuérape avei, ndopytavéi peve avave. 12 Upéi osẽ upégui oho haña Samáriape; ha tape rehe oñuahẽ peteĩ ógape, umi ovecha ñangarekohára oñapĩ jave ijovechakuérape, 13 ha

upépe Jehu ohuḡuaitĩ Ocozías, Juda retã ruvicha ryvykuérape, ha he'ĩ ichupekuéra: Máva piko peẽ. Ha ha'ekuéra he'ĩ: Ore, Ocozías ryvykuéra, ha rojúkuri romomaitei haḡua tetã ruvicha ra'ykuérape ha tetã ruvicha rembireko membykuérape. 14 Upéramo Jehu he'ĩ: Pejapyhy ichupekuéra hekove reheve. Ha ojapyhy rire ichupekuéra oakã'o pe ovecha apĩha róga ykua ypýpe, 42 kuimba'e, hemby'ỹ rehe peteĩnte jepe. 15 Ohóvo upégui ojojohu hikuái Jonadab, Recab ra'y ndive, ha oñomomaitei rire, Jehu he'ĩ ichupe: Nde py'a porãpa chendive, ku che py'a porã háicha nendive. Ha Jonadab he'ĩ ichupe: Upeichaite. Upéicharamo embohasa chéve nde po, Jehu he'ĩ ichupe. Ha Jonadab ombohasa ichupe ipo. Upéi ohupi ichupe icárrope, 16 ha he'ĩ ichupe: Eju chendive ha rehecháta pe takate'ỹ aguerekóva Ñanderuete rehe. Ha omohenda ichupe icárrope. 17 Ha Jehu oḡuahẽ rire Samáriape, ojukapaite umi Acab rogaygua hembývape gueteri Samáriape; upéicha oiko opaite Ñanderuete ñe'ẽ Ha'e he'imava'ekue Elías juru rupi. 18 Upéi Jehu ombyatyuka mayma tetãyguakuérape, ha he'ĩ ichupekuéra: Acab nomomba'eguasuiete Baálpe, Jehu katu omomba'eguasuetéta ichupe. 19 Pehenói chéve mayma Baal profetakuérape, ha mayma hembiguaikuérape, ha mayma ipa'ikuérape; oimbaite haḡua, aikuave'éségui kuave'ẽmby ndetuicháva Baálpe ḡuarã; oimeraẽva ou'ỹva ndoikovemo'ãi. Péicha ojapo Jehu ohundiete haḡua umi Baálpe ombotuichávape. 20 Ha Jehu he'ĩ: Peiporavo peteĩ ára pemomarangatu haḡua Baálpe. Ha ha'ekuéra oiporavo. 21 Ha Jehu omondo hembiguaikuérape opaite Israel retã rupi, Baal rembiguaikuéra oupa haḡua; péicha, ndaipóri peteĩnte jepe ou'ỹva. Ha oike hikuái Baal tupãópe, ha Baal tupã henyhẽte peteĩ apýra guive ambue apýra peve. 22 Upéramo umi pe aóre oñangarekóvape he'ĩ: Eguenohẽ aokuéra opaite Baal rembiguaikuérape ḡuarã. Ha ha'ekuéra oguenohẽ ichupekuéra ao omondeva'eráva. 23 Ha Jehu oike, Jonadab, Recab ra'y ndive, Baal tupãópe, ha he'ĩ Baal rembiguaikuérape: Pema'ẽke ha pehecha ndaipóripe pende apytépe peteĩ Ñanderuete rembiguaíva, tove toĩ Baal rembiguaikuérante ko'ápe. 24 Ha ha'ekuéra oikévo oikuaave'ẽ haḡua kuave'ẽmby ojehapypava'eráva, Jehu katu omoĩ okápe 80 kuimba'e, ha he'ĩ ichupekuéra: Oimeraẽva ohejáva okañy peteĩva jepe ko'ã kuimba'e che amoíva pende pópe, hekove opytáta pende rekove rehe. 25 Ha ojapopa riréma hikuái aikuave'ẽmby ojehapypapyréva, Jehu he'ĩ isoldádo ha huvichakuérape: Peike ha pejukapa; aníke avave okañy. Ha ojuka ichupekuéra kyse pukúpe, ha oheja upépe ojepyso joa, ha oike hikuái Baal tupã koty marangatúpe. 26 Ha upégui oguenohẽ Baal rete ra'ãnga, ha ojoka hikuái. 27 Ha ohapy hikuái Baal rete ra'ãnga, ha oitypa Baal tupã, ha ojapo ichugui letrína, oíva gueteri ko ára kóva peve. 28 Péicha Jehu ohundiete Baal rembiguaikuérape Israel retãme. 29 Opaite ko'ã mba'e ojapo ramojepe Jehu ndojeíri umi Jeroboam, Nabat ra'y angaipakuéragui, omoangaipava'ekue Israélpe; ha oheja ñembo'yhápe umi tóro ra'y ra'ãnga oroguiguáva oíva Betel ha Dánpe. 30 Ha Ñanderuete he'ĩ Jehúpe: Rejapógui iporáva che resa renondépe, ha rejapógui pe Acab róga rehe che py'apýpe aipota háicha, ne ñemoñarenguéra oguapýta Israel ruvicha guapyhaguasu ári nde ra'y ra'yre ñemoñare meve (4 generaciones). 31 Jehu katu noñeñangarekóiri ipy'aite guive oiko haḡua Israel Jára rembiapoukapy he'ĩ háicha, ha ndopoíri avei Jeroboam angaipakuéragui, omoangaipava'ekue Israélpe. 32 Umi ára umívape Ñanderuete oñepyrũ omomichĩve ohóvo Israel retãme, Hazael ipu'akágui hesekuéra opaite hetã rembe'y pukukue javeve, 33 pe Jordan guive kuarahyresẽ gotýo ho'a hesekuéra ija'e'ỹva pópe, opaite Galaad retã, Gad, Ruben ha Manases yvy, Aroer yakã rembe'y guive Galaad ha Basan peve. 34 Ambue Jehu rembiapokue ha opaite mba'e ojapova'ekue ha ipy'aguasu ojehaipa Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 35 Ha Jehu omano rire, oñeñotý ichupe hikuái Samáriape; ha Joacaz, ita'ýra, oisãmbyhy hendaguépe. 36 Jehu oisãmbyhy Samáriape, Israel retã ruvicha ramo 28 año pukukue.

2 Kings 11

1 Atalía, Ocozías sy, ohechávo imemby omano hague, opu'ã ha ojuka opaite tetã ruvicha ra'ykuérape. 2 Joseba, pe tetã ruvicha Joram raju, Ocozías reindy, ojapyhy Joas, Ocozías ra'ýpe, ha oguenohẽ ñemiháme umi tetã ruvicha ra'y ojejukatavahína apytégui, ha omokañy ichupe ha herekuápe Atalíagui, peteĩ kotýpe oñeñongatuhápe frazadakuéra, havanakuéra ha arambohakuéra, ha upéicha ndojejukái ichupe. 3 Ha oiko herekua ndive kañyháme Ñanderuete rógape 6 año pukukue; ha Atalía oiko Juda retã ruvicha ramo. 4 Ha oḡuahẽvo pe año 7-hápe pe pa'i Joiada ohenói umi soldádo aty 100 arigua ruvichakuérape ha umi ñe'ẽ rerahahárape ha ogueraha ichupekuéra Ñanderuete rógape, ha oike hendivekuéra

peteĩ jekupytype, ha omoñe'ẽme'ẽ ichupekuéra Ñanderuete rógare ha upéi ohechauka ichupekuéra tetã ruvicha ra'ýpe. 5 Ha he'i ichupekuéra: Ko'ã mba'e peẽ pejapova'erã; pemboja'õ umi soldádo oĩva guive mbohapy aty, ojojaitévape ha peteĩ aty ñemboja'opyre oñangarekova'erã tetã ruvicha rógare pe jepytu'uha árape. 6 Ambue aty ñemboja'opyre katu oĩta Shur táva rokẽme, ha pe mbohapyha aty ñemboja'opyre oĩta umi soldádo oĩha rokẽ mboypyrive. Péicha peñangarekóta pe óga rehe, ani haña ojeike rei ipype. 7 Ha umi ambue mokõi soldádo aty oñangarekóva Ñanderuete róga rehe pe jepytu'uha árape (sábado) opytáta tetã ruvicha ypýpe. 8 Ha peimembáta tetã ruvicha jerekuévo, ha peguerékóta pene ñorãirõ rembiporu pende pópe; ha oimeraẽva oikéva pende apytépe tomano. Ha peimeva'erã tetã ruvicha ndive mamõ ohohápe. 9 Ha umi soldádo aty, 100 arigua ruvichakuéra, ojaopapa pe pa'i Joiada he'i haguéicha ichupekuéra; ha peteĩteĩ ojapyhy umi ipoguy peguápe, pe soldádo aty oíke ha pe ambue osẽva pytu'uha árape, ha oupa hikuái pa'i Joiada rendápe. 10 Ha pe pa'i ome'ẽ umi soldádo atýpe, 100 arigua ruvichakuérape, umi yvyra puku akua ha umi soldádo rete mo'ãha, tetã ruvicha David mba'ekue, oĩva Ñanderuete rógape. 11 Ha umi soldádo oñembohysýi, hembiporu ñorãirõ megua reheve, pe óga yke akatuaha guive pe yke asuha peve, pe kuave'ẽmby renda ha Ñanderuete rogaguasu ypýpe, ha tetã ruvicha jerekue rehe. 12 Upéi Joiada oguenohẽ tetã ruvicha ra'ýpe, ha omõi hese pe coróna ha pe jeguaka ijyvãre, ha omona iñakãre acéite opyta haña tetã ruvicha ramo; ha ojepopetepa joa ha he'i hikuái: Tetã ruvicha toikove pukúkena. 13 Ha Atalía ohendúvo tetãyguakuéra oñaniva ryapu, oho oíke tetãyguakuéra atýpe Ñanderuete rogaguasu oĩháme. 14 Ha oma'ẽvo, ohecha tetã ruvichápe oñembo'ýva Ñanderuete rogaguasu horcon ykére ojejepokuaa háicha, ha umi mburuvicha ha umi turu mbopuhára oĩmba henondépe; ha opaite tetãyguava ovy'a joa, ha ombopu joa iturukuéra. Upévo, Atalía omondoro ijao, ha sapukaipópe he'i: Oñepu'ã cherehe, oñepu'ã cherehe. 15 Ha pa'i Joiada katu he'i umi soldádo aty 100 arigua ruvichakuérape: Peguenohẽ ichupe Ñanderuete rogaguasu ryepýgui, ha oimeraẽva omoirũvape ichupe pejuka kyse puku akuápe, anítei katu pejuka ichupekuéra Ñanderuete rogaguasúpe. 16 Ha ombohape ichupe umi tapicha pa'ũ rupi; ha ogueraha ichupe pe tape kavaju arigua oíkeha rupi tetã ruvicha rógape, ha upepete ojuka ichupe. 17 Upéramo Joiada oñe'ẽme'ẽ Ñanderuete, tetã ruvicha ha tetãyguakuéra ndive, oiko haña hikuái Ñanderuete retãtee ramo, ha upeichaite avei ojapo tetã ruvicha ha tetãyguakuéra oñondive. 18 Ha opaite tetãyguakuéra oíke Baal tupãope oity haña opaite kuave'ẽmby renda ha ta'angakuéra, ha ojuka hikuái Matan, Baal pa'ípe, umi kuave'ẽmby renda renondépe. Ha pe pa'i Joiada omõi peteĩ soldádo aty oñangareko haña Ñanderuete rogaguasu rehe. 19 Ha upéi umi soldádo aty ruvichakuéra, umi soldádo ha tetãyguakuéra ndive ogueraha tetã ruvichápe Ñanderuete rogaguasu guive tetã ruvicha róga peve, ha oíke hikuái pe tahachi rokẽ rupi; ha tetã ruvicha oguapy pe tetã ruvicha guapyhaguasúpe. 20 Ha opaite tetãyguakuéra ovy'a joa, ha umi tetãyguava oiko py'aguapýpe ojeyuka ríre Atalíape kyse pukúpe pe tetã ruvicha róga ypýpe. 21 Joas oguereko 7 año oñepyrũvo oisãmbyhy.

2 Kings 12

1 Jehu, ombotývo 7 año Israel retã ruvicha ramo, Joas oñepyrũ oisãmbyhy, ha 40 año ha'e oisãmbyhy Jerusalénpe. Isy hérakuri Síbia, peteĩ Beersebaygua. 2 Ha Joas ojapo iporãva Ñanderuete resa renondépe pa'i Joiada oikove ha ohekombo'e aja ichupe. 3 Upeichavéramo jepe nombyaíri umi yvy yvate, tetãyguakuéra oikuave'ẽ ha ohapyhápe gueteri mba'e ryakuã porã. 4 Ha Joas he'i pa'ikuérape: Pe pirapire oñeme'ẽva guive Ñanderuetepe imba'erã ramo, ha pe pirapire ojererúva jepi Ñanderuete rógape, pe pirapire tuvakuéra ome'ẽva ita'ýra tenondeguápe kuave'ẽmby ramo, ha pe pirapire tetãyguakuéra oguerúva Ñanderuete rógape ome'ẽséguinte, 5 opaite ko'ã pirapire pa'ikuéra orecebiva'ekue ipokuéragui, omyatyrõuka haña Ñanderuete rogaguasu mamõ oikotevẽháme. 6 Pe tetã ruvicha Joas ombotývo 23 año oisãmbyhy hague, pa'ikuéra ne'ĩra gueteri omyatyrõ Ñanderuete rogaguasu oñembyaihápe. 7 Upémaramo tetã ruvicha Joas ohenói pa'iguasu Joiadápe ha ambue pa'ikuérape, ha he'i ichupekuéra: Mba'éguipa napemyatyrõ gueteri Ñanderuete rogaguasu oñembyaihápe. Ko'ãga anivéma peẽ pejapyhyve pene retãyguakuéra pirapire, peme'ẽmba uvei omyatyrõtavape Ñanderuete rogaguasu. 8 Ha pa'ikuéra he'i joa: Ndorojapyhy'mo'ãvéi pirapire tetãyguakuéragui, ha ambuekuéra romyatyrõ'arã avei Ñanderuete róga oñembyaihápe. 9 Upévare pa'iguasu Joiada omõi peteĩ karamegua, ha ombokua ijape gotýo ha omohenda kuave'ẽmby renda yke rehe, ha umi pa'i oñangarekóva pe okẽ rehe omõimbaite pe pirapire ojeguerúva guive

Ñanderuete rógape pe karamẽgua pévape. 10 Ha ohechávo hetamaha pirapire pe karamẽguáme, ou jepi pe tetã ruvicha kuatione'ẽ haihára ha pe pa'iguasu, ha oipapa hikuái pe pirapire ojohúva guive Ñanderuete rógape. 11 Upéi ome'ẽ hikuái pe pirapire umi oguerékova ipoguýpe Ñanderuete rogaguasu rembiapo; ha ha'ekuéra ome'ẽ jevy pe pirapire umi yvyra rehe omba'apóvape omyatyrõ haña Ñanderuete rogaguasu, 12 ha umi óga apohára ha ita kytihakuérape, ojogua haña ita oñemyatyrõ haña Ñanderuete rogaguasu oñemyaihápe, ha opaite mba'e oñekotevẽva oñemyatyrõ porã haña Ñanderuete rogaguasúpe. 13 Ha umi pirapire ojegerúva Ñanderuete rogaguasúpe ndojeporúi ojejapo haña ña'ẽ oroguiguáva, kysekuéra, taza guasu, turu, mba'eveichagua tembiporu oroguigua térã plataguiguáva ndojejapói Ñanderuete rogaguasúpe guarã, 14 oñeme'ẽmbágui umi tembiapo apohárape, omyatyrõ raẽ haña Ñanderuete rogaguasu. 15 Ha pe kuimba'e máva pópe oñemoíva'ekue pe pirapire natekotevẽi omombe'u mba'éichapa oiporu, ha'ekuéra oiporupágui py'a potĩme. 16 Ha umi pirapire kuave'ẽmby angaipa reheguáva noñeme'ẽi Ñanderuete rogaguasu rembiapópe, umía pa'ikuéra mba'e voi. 17 Upéramo Hazael, Síria retã ruvicha, ojupí ha ojeity Gat ári, ha omoí ipoguýpe. Uperire Hazael ojeityse avei Jerusalengua ári; 18 upévagui Joas, Juda retã ruvicha, ojapyhy opaite temime'ẽmby ituvakuéra Josafat, Joram ha Ocozías, Juda retã ruvichakuéra, ha avei umi ha'e voi ome'ẽmava'ekue, ha opaite óro oíva guive Ñanderuete rogaguasúpe ha tetã ruvicha rógape, ha oguerahauka Síria retã ruvicha, Hazaelpe; upévagui ha'e oho jevy Jerusaléngui. 19 Ambue Joas rembiapokue, ha opaite mba'e ojapova'ekue guive ojehaipa Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatione'ẽme. 20 Ha hembiguaikuéra opu'ã hese ha ojuka hikuái ichupe hoga Milo peguápe, ha'e ogejy jave Sílope. 21 Josacar, Simeat ra'y, ha Josabad, Somer ra'y, ko'áva Joas hembiguaikuéra voi oikutu ichupe ha omano. Ha oñeñotý ituvakuéra ndive, David távape, ha hendaguépe opytaíta'yra Amasías, tetã ruvicha ramo.

2 Kings 13

1 Joas, Ocozías ra'y, oisãmbyhy rire Juda retã ruvicha ramo 23 año, Joacaz, Jehu ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retã ruvicha ramo Samáriape; ha'e oisãmbyhy 17 año. 2 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, ha oiko Jeroboam, Nebat ra'y, angaipápe, omoangapava'ekue Israelguakuérape, ha noñemboykéi hape vaígui. 3 Ha Ñanderuete pochy hendy Israel rehe, ha omoí Israel retã Hazael, Síria retã ruvicha pópe, ha Ben-adad, Hazael ra'y pópe, heta año pukukue. 4 Joacaz katu oñembo'e Ñanderuetépe, ha Ha'e ohendu ichupe, oma'ẽgui Israel jepy'apy rehe Síria retã ruvicha ojopýgui ichupekuéra. 5 Ha Ñanderuete omoí Israelpe peteĩ pytyvõhára, ojei haña Siriaygua poguýgui; upéicha Israel ñemoñarenguéra oiko jevy hogakuérape jepiguáicha. 6 Upeichavéramo jepe noñemboykéi Jeroboam rogaygua angaipágui, omoangapava'ekue Israelguakuérape; umía oiko hi'angaipápe ha omomba'eguas avei Asera ra'anga Samáriape. 7 Joacaz soldádo atyguasúgui hembýnte 50 kuimba'e kavaju arigua, 10 cárro ha 10.000 kuimba'e yvy rupigua; pe Síria retã ruvicha ohundipágui, ha ohejágui ichupe ku yvy timbo oñepyrũmba hañaicha hese. 8 Ha ambue Joacaz rembiapokue, ha opaite mba'e ojapova'ekue ha ipy'aguasukue, ojehaipa Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatione'ẽme. 9 Ha Joacaz omano rire, oñeñotý ichupe Samáriape, ha hendaguépe oisãmbyhy ita'yra Joas. 10 Joas ombotývo 37 año Juda retã ruvicha ramo; Joas, Joacaz ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retã ruvicha ramo Samáriape; ha'e omoakã hetãyguakuéra 17 año Samáriape. 11 Ha'e ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe; ha ndojeíri Jeroboam, Nebat ra'y angaipágui, omoangapava'ekue Israelguakuérape, oikónte uvei hi'angaipápe. 12 Ambue Joas rembiapokue, ha opaite mba'e ojapova'ekue guive, ha mba'éichapa oñeha'ã ojeity haña Amasías, Juda retã ruvicha ári, ojehaipa Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatione'ẽme. 13 Ha Joas, omano rire Jeroboam oisãmbyhy hendaguépe iguapyhaguasúpe; ha Joas oñeñotý Samáriape, Israel retã ruvichakuéra ndive. 14 Eliséo hasy, omano hañaicha. Joas, Israel retã ruvicha, tasẽme oгуahẽ hendápe ha he'i: Che rutee, che rutee, nde ningo Israel ñorãirõ carrokuéra ha kavaju arigua aty. 15 Ha Eliséo he'i: Ejapyhy peteĩ guyrapa ha mbovymi hu'y. Ha ha'e ojapyhy peteĩ guyrapa ha mbovymi hu'y. 16 Upéi Eliséo he'i Israel retã ruvichápe: Emoí nde po guyrapa rehe. Ha Joas omoí ipo guyrapa rehe. Upéramo Eliséo omoí avei ipo pe tetã ruvicha po ári, 17 ha he'i: Eipe'a pe ovetã oíva kuarahyresẽ gotýo. Ha Joas oipe'a rire, Eliséo he'i: Ñanderuete hu'y peneguenohõtava Siriayguakuéra poguýgui; reikutútagui Siriayguakuérape Afécpe, rehundi peve ichupekuéra. 18 Ha he'i jevy ichupe: Ejapyhy hu'ykuéra. Ha pe

Israel retã ruvicha ojapyhy riréma, Eliséo he'i ichupe: Umíva einupã yvy rehe. Ha ha'e oinupã mbohapy jevy ha upéi oheja. 19 Upémaramo Ñanderuete rembiguái Eliséo ipochy hendive, ha he'i ichupe: Reinupã rire 5 térã 6 jevy peve sarambi rejapova'erãmo'ã Síriayguakuérargui, ndopytavéi peve avave, ko'ãga katu mbohapy jevýnte ndepu'akáta Síriaygua rehe. 20 Ha omano Eliséo ha oñeñotý ichupe. Ha pe año péva opapotávo, Moabgua mondaha aty ou ha oíke Israel retãme. 21 Ha oñeñotý jave peteĩ kuimba'e, oñeha'ärö'ý hágui oñuahẽ mondaha aty, upévo omombo hikuái pe te'õngue Eliséo tyvýpe (sepultúrape) ha oho upégui, ha pe te'õngue ojávo Eliséo kanguekue rehe, oikove jevy, ha opu'ã oñembo'ývo. 22 Hazael, Síria retã ruvicha, katu ojopy vai Israélpe, Joacaz oikove aja pukukue. 23 Ha Ñanderuete oiporiahuvereko ichupekuéra ha oma'ẽ hesekuéra. Ha ome'ẽ haguére iñe'ẽ Abraham, Isaac ha Jacóbope, ndohejái Israel oñehundiete ko ára kóva peve. 24 Ha Hazael, Síria retã ruvicha, omano, ha hendaguépe oisãmyhy ita'ýra Be-nadad. 25 Ha Joas, Joacaz ra'y, oipe'a jevy Ben-adad, Hazael ra'y pógui, umi táva ñorairöpópe itúva oipe'ava'ekue Joacaz pógui. Mbohapy jevy Joas ipu'aka Síriayguakuéra rehe ha omoĩ jevy umi táva Israel poguýpe.

2 Kings 14

1 Joas, Joacaz ra'y, ombotývo mokõi año Israel retã ruvicha ramo; Amasías, Joas ra'y, oñepyrũ oisãmyhy Juda retã ruvicha ramo. 2 Amasías oñepyrũvo oisãmyhy oguererekókuri 25 año , ha'e oisãmyhy 29 año Jerusalénpe; isy réra Joadan, peteĩ Jerusalengua voi. 3 Ha ha'e ojapo iporãva Ñanderuete resa renondépe, ndaha'etí ramojehe itúva Davidicha; ha ojapo opaite mba'e itúva Joas ojapo haguéicha. 4 Upeichavéramo jepe, umi yvy yvate nombayáiri, Israelguakuéra oikuave'ẽ ha ohapy gueteri mba'e hyakuã porã umi yvy yvateha rupi. 5 Ha tetã ruvicha omoĩ porãmba rire ipoguýpe, ojuka itúva jukaharépe. 6 Ndojukái katu itúva jukahára ra'ykuérape, Moises kuatiañe'ẽ rembiapoukapýpe he'ígui: Nderejukaiva'erã túva ita'yra kuéra rehe, ni ta'yra kuéra ituvakuéra rehe, peteĩteĩ omanova'erã hi'angaipateévarente. 7 Ha'e ojuka avei 10.000 Edomguápe pe Juky cerrokuéra pa'úme (vällepe), ha ñorairöpópe omoĩ ipoguýpe Sela, ha ombohéra Jocteel ko ára kóva peve. 8 Upéramo Amasías omondo ñe'ẽ rerahahára Joas, Joacaz ra'y, Jehu ra'yre, Israel retã ruvichápe, ha he'iuca ichupe: Ejúna jajohecha haña. 9 Ha Joas, Israel retã ruvicha, he'iuca jevy Amasías, Juda retã ruvichápe, ko ñe'ẽ kóva: Pe karaguata oíva Líbano he'iuca pe cédro oíva avei Líbanope: Eme'ẽ nde rajy che ra'y rembirekorã ramo. Ága katu ohasávo umi mymba saite oíva Líbanope, opyrũmba pe karaguata rehe. 10 Añetehápe ndepu'aka Edom rehe ha upévare nde py'a oñembovu; ndéntena eñembotuicha, epyta nde rógape. Ma'erãiko reikese peteĩ mba'evairãme, re'a haña nde ha Judayguakuéra nendive. 11 Amasías nohenduséi katu; ha upévagui Joas, Israel retã ruvicha, ojupi ojohecha haña Amasías, Juda retã ruvicha ndive, Bet-seméspe, péva Juda mba'éva. 12 Ha Israel ombopoguy Judápe, ha peteĩteiva ijapytégui okañy hógape. 13 Ha Joas, Israel retã ruvicha, oapresa Amasías, Juda retã ruvichápe, Joas ra'y, Ocozías ra'yрэpe, Bet-sémespe; ha ou Jerusalénpe, ha oity Jerusalem tápia yvate, Efrain rokẽ guive Hugua rokẽ meve, 180 méto pukukue. 14 Ha ojapyhypaite pe óro ha pláta , ha opaite tembiporu ojejohúva guive Ñanderuete rógape, ha umi mba'erepy oñeñongatúva tetã ruvicha rógape, ha ojapyhy avei karai poguasukuérape pokuapýpe, ha oho jevy Samáriape. 15 Ambue tembiapo Joas ojapova'ekue, hembiapo py'aguasu rehegua, ha mba'éichapa oñorairõ Amasías, Juda retã ruvicha ndive, ojehaipa Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 16 Ha Joas omano rire; ita'ýra Jeroboam oisãmyhy hendaguépe. 17 Ha Amasías, Joas ra'y, Juda retã ruvicha, oikove gueteri 15 año , Joas, Joacaz ra'y, Israel retã ruvicha omano rire. 18 Ambue Amasías rembiapokue ojehaipa umi Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 19 Oñepu'ã hese Jerusalénpe, upévare ha'e okañy Laquispe; ha umi ohóva hapykuéri ojuka ichupe Laquispe. 20 Upéi ogueru hikuái hetekue kavaju ári, ha oñotý ichupe Jerusalénpe ituvakuéra ndive, David távape. 21 Upéramo opaite Judaygua oiporavo ita'ýra Azaríaspe, ha'e oguererekóvo 16 año , ha omoĩ hikuái ichupe tetã ruvicha guapyhápe, itúva Amasías rendaguépe. 22 Ha'e ombopoguy Elat ha omyatyrõ porã rire omoinge jevy Juda retãme, itúva, pe tetã ruvichakue, omano riréma. 23 Amasías, Joas ra'y, oisãmyhy 15 año Juda retã ruvicha ramo; Jeroboam, Joas ra'y, oñepyrũ oisãmyhy Israel retã ruvicha ramo Samáriape, 41 año pukukue. 24 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, ha noñemboykéi umi Jeroboam, Nebat ra'yre angaipágui, omoangaipava'ekue Israelguakuérape. 25 Ha'e omoĩ jevy Israel retã rembe'y hendateépe Hamat ojeikeha guive Araba yguasú, Mar

Muérto peve, he'i haguéicha Israel Jára, hembiguái Jonas, Amitai ra'y rupi, péva peteĩ proféta Gat-hefergua. 26 Ñanderuete oma'ẽgui Israel jepy'apy asy rehe; ndaiporiveiha tembiguái térã tembiguai'ỹ ikatúva oipytyvõ Israelpe. 27 Ñanderuete ndoipe'aséigui Israel réra ko yvága guýgui; oipytyvõse Israelpe Jeroboam, Joas ra'y, po rupi. 28 Ambue Jeroboam rembiapokue, opaite mba'e ojapova'ekue, ipy'aguasukue, umi ñorairõ ojapova'ekue, ha mba'éichapa omoĩ jevy Israel poguýpe Damásco ha Hamat, ho'amava'ekue Juda pópe, opaite ko'ã mba'e ojehaipa umi Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 29 Ha Jeroboam omano rire oñeñoty ichupe, Israel retã ruvichakuéra ndive; ha ita'ýra Zacarías oisãmbyhy itúva rendaguépe.

2 Kings 15

1 Jeroboam ombotývo 27 año Israel retã ruvicha ramo, Azarías, Amasías ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Juda retãme. 2 Oñepyrũvo oisãmbyhy oguereko 16 año , ha oisãmbyhy 52 año Jerusalénpe; isy hérakuri Jecolía, peteĩ Jerusalengua voi. 3 Ha ojapo iporáva Ñanderuete resa renondépe, itúva Amasías ojapo haguéicha. 4 Upeichavéramo jepe ndoje'íri umi yvy yvate, Judayguakuéra oikuave'ẽ ha ohapyha gueteri mba'e ryakuã porã. 5 Ha Ñanderuete ombohasy tetã ruvichápe léprape ; ha péicha oiko omanoha ára peve, ha oiko ha'eñoháme ambue ógape, ha ita'ýra Jotam poguýpe opyta tetã ruvicha rogaguasu ha ha'e oisãmbyhy hetãyguakuérape. 6 Ambue Azarías rembiapokue, ha opaite mba'e ojapova'ekue, ojehaipa Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 7 Ha Azarías omano rire oñeñotỹ ichupe David távape, ha ita'ýra Jotam oisãmbyhy hendaguépe. 8 Azarías ombotývo 38 año Juda retã ruvicha ramo; Zacarías, Jeroboam ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retã ruvicha ramo 6 jasýnte. 9 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, ituvakuéra ojapo haguéicha; noñemboykéi Jeroboam, Nebat ra'yre angaipakuéragui, omoangaipava'ekue Israelguakuérape. 10 Salum, Jabes ra'y, oñemoĩ hese ha oikutu ichupe hetãyguakuéra rovake, ojuka peve, ha oisãmbyhy hendaguépe. 11 Ambue Zacarías rembiapokue ojehai Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 12 Ha péicha oikóma Ñanderuete ñe'ẽ he'iva'ekue Jehúpe: Nde ra'y oguapýta Israel guapyhaguasúpe ha ha'e rire ita'ýra ra'y jepeve. 13 Uzías ombotývo 39 año Juda retã ruvicha ramo; Salum, Jabes ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retãme, ha'e oisãmbyhynte katu peteĩ jasy. 14 Menahem, Gadi ra'y, ou Tirságui Samáriape, ha oikutu Salum, Jabes ra'ýpe, ojuka peve, ha oisãmbyhy hendaguépe. 15 Ambue Salum rembiapokue, ha pe ñepu'ã oipyahava'ekue, ojehai Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 16 Upéramo Menahem mbaretépope omondapa opaite mba'eporáva ojohúva guive Tifsápe ha ijerekuévo Tirsa peve, mbaretépe omonda ichupekuéra ndoipe'ái haguére ichupe itáva rokẽnguéra, ha ombovo opaite kuña hyeguasúva rye. 17 Azarías ombotývo 39 año Juda retã ruvicha ramo, Menahem, Gadi ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retã ruvicha ramo Samáriape 10 año pukukue. 18 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe; oikove aja pukukue noñemboykéigui umi Jeroboam, Nebat ra'yre angaipágui, omoangaipamava'ekue avei Israelguakuérape. 19 Ha ou Pul, Asíria retã ruvicha, ojeity haña Israel retã ári; ha Menahem ome'ẽ ichupe 33.500 kilo pláta (óro morotĩ) oipytyvõ haña ichupe opyta porãve haña Israel retã ruvicha ramo. 20 Ha ko'ã pirapire ko'áva Menahem oguenohẽ Israelguakuéragui. Opaite karai poguasúva ha ipirapire hetávagui, peteĩteĩ ome'ëva'erã Asíria retã ruvichápe 560 grámo pláta ; ha Asíria retã ruvicha oho jevy ha ndopytái Israel retãme. 21 Ambue Menahem rembiapokue, ha opaite mba'e ojapova'ekue, ojehai Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 22 Ha omano rire Menahem ita'ýra Pekahía oisãmbyhy hendaguépe. 23 Azarías ombotývo 50 año Juda retã ruvicha ramo; Pekahía, Menahem ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retã ruvicha ramo Samáriape, mokõi año pukukue. 24 Ha'e ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, noñemboykéigui Jeroboam, Nebat ra'yre angaipakuéragui, omoangaipava'ekue Israelguakuérape. 25 Ha opu'ã hese Peka, Remalías ra'y, isoldádo ruvicha, ha oikutu ichupe ha iñirũnguéra Argob ha Arie ndive tetã ruvicha rógape, oíva Samáriape, ha 50 kuimba'e Galaad pegua oipytyvõ ichupe; ha ojuka rire ichupe, oisãmbyhy hendaguépe. 26 Ambue Pekahía rembiapokue, ha opaite mba'e ojapova'ekue, péina oime ojehai Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 27 Azarías ombotývo 52 año Juda retã ruvicha ramo; Peka, Remalías ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Israel retã ruvicha ramo Samáriape; ha'e oisãmbyhy 20 año . 28 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe; ha noñemboykéi avei Jeroboam, Nebat ra'yre angaipakuéragui, omoangaipava'ekue Israelguakuérape. 29 Peka, oĩ ramo Israel retã ruvicha ramo, ou Tiglat-pileser, Asíria retã ruvicha,

ha omoĩ ipoguýpe Ijon, Abel-bet-maaca, Janoa, Cedes, Hazor, Galaad, Galiléa ha opaite Neftali tríbu yvy; ha ogueraha avei hetápe hembiguairã Asíriape. 30 Ha Oséas, Ela ra'y, opu'ã Peka, Remalías ra'y rehe; ha ojukávo ichupe, oisãmbyhy hendaguépe, Jotam, Uzías ra'y, ombotývo 20 año . 31 Ambue Peka rembiapokue, ha opaite mba'e ojavova'ekue, ojehaipa Israel retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ême. 32 Peka, Remalías ra'y, ombotývo mokõi año Israel retã ruvicha ramo; Jotam, Uzías ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Juda retã ruvicha ramo. 33 Oñepyrũvo oisãmbyhy oguereko 25 año, ha oisãmbyhy 16 año Jerusalénpe. Isy rera Jerusa, Sadoc rajy. 34 Ha ojapo iporãva Ñanderuete resa renondépe, itúva Uzías ojapo haguéicha. 35 Upeichavéramo jepe nombyaíri umi yvy yvate, hetãyguakuéra oikuave'ẽ ha ohapýgui gueteri mba'e ryakuã porã umi yvy yvateha rupi. Ha'e ojapo pe okẽ ijyvatevéva Ñanderuete rogaguasu rehegua. 36 Ambue Jotam rembiapokue, ha opaite mba'e ojavova'ekue, ojehai Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ême. 37 Umi ára umívape Ñanderuete oñepyrũ ombou Juda ári Resin, Síria retã ruvichápe, ha avei Peka, Remalías ra'y. 38 Ha Jotam omano rire, oñeñotý ichupe avei, itúva David távape, ha hendaguépe oisãmbyhy ita'yra Acaz.

2 Kings 16

1 Peka, Remalías ra'y, oisãmbyhyvo 17 año; Acaz, Jotam ra'y, oñepyrũ oisãmbyhy Juda retãme. 2 Acaz oñepyrũ ramoguare oisãmbyhy oguereko 20 año , ha oisãmbyhy Jerusalénpe 16 año ; ha'e ndojapói iporãva Ñanderuete resa renondépe, itúva David ojapo haguéicha. 3 Oikónte uvei umi Israel retã ruvichakuéra rape vai rehe, ha ohapyuka avei ita'yrape kuave'ẽmy ramo, umi tembiapo ahẽ ojapo haguéicha umi tetã Ñanderuete ohundiva'ekue ha omosẽva'ekuépe Israel ñemoñarenguéra renonderãgui. 4 Upéicha avei oikuave'ẽ ha ohapy mba'e ryakuã porã umi yvy yvatehápe, ha umi cérro yke rupi, ha yvyraguasú ikuarahy'ã porãva guýpe. 5 Upéramo Rezin, Síria retã ruvicha, ha Peka, Remalías ra'y, Israel retã ruvicha, ojupi hikuái Jerusale peve ondyry ha omongora haña Acázpe; ha ndaikatúi omoĩ hikuái ichupe ipoguýpe. 6 Umi ára umívape Rezin, Siria retã ruvicha, oipe'a Judayguakuérãgui pe táva Elat, ha omosẽ Judayguakuérape upégui. Upéi Edom ruvicha katu ou Elátpe ha oiko ipype hikuái ko ára kóva peve. 7 Upémaramo Acaz omondo ñe'ẽ rerahára Tiglat-pileser, Asíria retã ruvicha rendápe, he'iukávo ichupe: Che ningo ne rembiguái ha nde ra'y, ejupi ha chepe'a Síria ha Israel retã ruvichakuéra pógui, opu'áva cherehe. 8 Ha Acaz ojapyhy pe pláta ha pe óro oíva Ñanderuete rogaguasu ha tetã ruvicha rógape, ha oguerahauka Asíria retã ruvichápe jopói ramo. 9 Upérõ Asíria retã ruvicha ojapo iñe'ẽ; ha'e ou ojeity haña Damásko ári, ha omoĩ ipoguýpe, ogueraha tembiguai-kuéra Asíria retãme, Kir yvýpe, ha ojuka Rezinpe. 10 Upéi tetã ruvicha Acaz oho Damáscope, Asíria retã ruvicha Tiglat-pileser rendápe; ha tetã ruvicha Acaz ohechávo pe kuave'ẽmy renda oíva Damáscope, oguerahauka pa'i Uríaspe peteĩ kuatia ha'e ojapouka haña avei peichagua kuave'ẽmy renda Jerusalénpe. 11 Ha pa'i Urías omopu'ã peichagua kuave'ẽmy renda, tetã ruvicha ojerure hagueichaite ichupe pe kuatia rupi oíva Damáscogui; upéicha pa'i Urías ojapo tetã ruvicha rembipota ha'e oñuahẽ mboyve Damáscogui. 12 Ha tetã ruvicha oñuahẽvo Damáscogui, ohechávo pe kuave'ẽmy renda, ha'e oñemboja hese oikuave'ẽ haña hi'ári; 13 ha ohapy ikuave'ẽmy ha oñohẽ avei víno kuave'ẽmy ramo hi'ári ha ohypýi ikuave'ẽmy py'aguapy reheguáva ruguykue pe kuave'ẽmy rendápe. 14 Ha ogueruka pe kuave'ẽmy renda bronceguiguáva oíva Ñanderuete rogaguasúpe, hóga renonderãme, ha omoĩ ko kuave'ẽmy renda pyahúva pe ambue kuave'ẽmy yke rehe, yvate gotyomive. 15 Ha tetã ruvicha Acaz he'i pa'i Uríaspe: Ko kuave'ẽmy rendaguasu pyahúpe remyendytareína: Ojehapy haña kuave'ẽmy pyharevegua ha ka'arugua, tetã ruvicha kuave'ẽmy, hetãyguakuéra kuave'ẽmy ha pe tembi'u reheguáva, hi'ári rehypyita umi kuave'ẽmy ojehapypáva ruguykuépe, ha ambue kuave'ẽmy ruguykue. Pe kuave'ẽmy renda bronceguiguáva katu che mba'erã amba'eporandu haña ha'érupi. 16 Ha pa'i Urías ojapo opaite mba'e tetã ruvicha Acaz he'i haguéicha ichupe. 17 Ha tetã ruvicha Acaz oikytĩ avei umi pyenda ojokóva umi tácho ha omboguapy porãva carrokuéra ári, oipe'a avei ichugui umi tácho ; oipe'a avei pe yendaguasu umi tóro ra'anga bronceguiguáva árigui ha omboguapy porã ita'ári. 18 Ha Asíria retã ruvicha rehehápe oipe'a avei pe tape po'i itéchova ha hokẽva, tetã ruvicha oiporúva oho haña hogaguasúgui Ñanderuete rogaguasúpe. 19 Ambue tembiapo Acaz ojavova'ekue ojehai Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ême. 20 Ha tetã ruvicha Acaz omano rire oñeñotý ichupe avei David távape, ha ita'yra Ezequías oisãmbyhy hendaguépe.

1 Acáz ombotývo 12 áño Juda retã ruvicha ramo; Oséas, Ela ra'y, oñepyrũ oisãbyhy Israel retã ruvicha ramo Samáriape, ha oisãbyhy 9 áño . 2 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, ndaha'etí ramojepe Israel retã ruvichakuéicha oikomava'ekue ha'e mboyve. 3 Salmanasar, Asíria retã ruvicha, ou Oséas rendápe ha kóva oñemomirĩ henondépe, ha oiko hembiguái ramo ome'êvo ichupe impuéstó . 4 Ha Asíria retã ruvicha oikuaávo Oséas opu'ãha hese, nome'êvéi impuéstó ojapo haguéicha ambue añokuéra rupi; Oséas omondógui iñe'ê rerahahára So, Egípto retã ruvicha rendápe, upévagui Asíria retã ruvicha oapresa ichupe, ha omoinge ichupe cárcelpé , 5 ha ojasuru hikuái Israel retã tuichakue rehe, ha omongora Samária mbohapy áño pukukue, ombopoguyete peve. 6 Oséas ombotývo 9 áño tetã ruvicha ramo, Asíria retã ruvicha omoĩ ipoguýpe Samáriape, ha ogueraha Israelguakuéra hembiguái ramo Asíriape, ha omohenda ichupekuéra Haláhpe, opytáva Habórpe, Gozan ysyry rembe'ýpe, ha Média tavakuérape. 7 Israel ñemoñarenguéra oñemoangaipágui Ijára ndive, omomba'eguasú haguére ambue jarakuérape, Ñanderuete oguenohẽ ramo jepe Israelguakuérape faraon, Egípto retã ruvicha poguýgui, 8 ha oiko vai hikuái avei ambue tetãnguéraicha, Ñanderuete omosẽva'ekue Israelguakuéra renondégui ha omoangaipáma Israel retã ruvichakuérape. 9 Ha Israel ñemoñarenguéra ojapo tembiapo ivaíva Ñanderuete renondépe, ñemiháme omopu'ã pe yvy yvate itavakuérape, umi óga yvate mañaha guive umi táva oñemongoraha peve, 10 omomba'eguasú haña Asera rete ra'ãnga umi cérró yvateha rupi, ha yvyra ikuarahy'ã porãva guýpe. 11 Ha opaite yvy yvateha rupi ohapy hikuái mba'e ryakuã porã, umi tetãnguéra ojapo haguéicha, Ñanderuete omosẽmava'ekue henonderãgui, ha upéicha ojapo hikuái mba'e ivaietereíva ombopochy haña Ñanderuetepe, 12 ha oiko hikuái ijára gua'u ra'ãngakuéra rembiguái ramo, ko'ã mba'e rehe Ñanderuete he'i porãva'ekue ichupekuéra: Peẽ ndapejapoiva'erã ko'ã mba'e ko'ãva. 13 Ñanderuete ningo he'iuakava'ekue voi Israel ha Judayguakuérape opaite iproféta ha mayma techapahára rupi, he'ívo: Pejevýna pende rape vaígui, ha pejapo che ñe'ê, che rembipota ha umi tembiapoukapy Che ha'e haguéicha pende rukuérape, ha ha'eukava'ekue peẽme che rembiguái profetakuéra rupi. 14 Ha'ekuéra katu ndojapói, ha oñembohova'atãnte hikuái ituvakueráicha, ndojeroviaséigui Ijaratee rehe. 15 Ha omboyke hikuái avei iñe'ê ha iñe'ême'ê Ha'e ojavova'ekue ituvakuéra ndive, ha umi tembiapoukapy Ha'e ome'êva'ekue ichupekuéra; ha oiko mba'e rei rapykuéri ha imba'ekuaa hikuái umi tetã ijerekue rupi ojapo háicha, ha ojapo avei umi mba'e Ñanderuete he'imava'ekue ichupekuéra ani haña ojapo. 16 Opoi hikuái Ñanderuete rembiapoukapýgui ha ojapo ijupekuéra ġuarã mokõi tóro ra'y ra'ãnga bróncegui ha Asera ra'ãngakuéra ha omomba'eguasú hikuái avei pe ára pegua mbyjakuérape, ha oiko hikuái Baal rembiguái ramo. 17 Ohapyuka ita'ýra ha itajyrakuéra kuave'ẽmby ramo; ha oguerovia hikuái ta'yvõ ha paje rembiapo; upéicha oiko mba'evai apópe Ñanderuete resa renondépe, ombopochývo ichupe. 18 Ha Ñanderuete ipochy Israelguakuéra ndive, ha ojei ichuguikuéra, ha ndopytavéi ambue Israel tríbu ndive, Juda tríbu ndivémante. 19 Ha Juda jepe ndojapopái Ñanderuete, Ijára ñe'ê, oñepyrũma avei oiko vai ambue Israel tribukuéraicha . 20 Upévagui Ñanderuete oñemboyke opaite Israel ñemoñarenguérãgui, ha ojopyuka ichupekuéra, ha omoĩ ichupekuéra mondahakuéra pópe, ojeiete peve ichuguikuéra. 21 Díez Israel tríbu ojepoi David rógagui ha omoĩ hikuái tetã ruvicha ramo Jeroboam, Nebat ra'ýpe; ha Jeroboam omombia Israelpe Ñanderuete rapégui, ha oity ichupekuéra angaipa tuichaitévape. 22 Upéicha Israel ñemoñarenguéra ojapo avei opaite Jeroboam angaipa, oñemboyke'ýre ichuguikuéra, 23 Ñanderuete ojei peve Israelguakuérãgui, Ha'e voi he'i haguéicha opaite hembiguái profetakuéra rupi; ha upévagui Israelguakuéra ojgueraha jepokuapýpe Asíriape, ko ára kóva peve. 24 Asíria retã ruvicha ogueru tetã ambueygua aty Babilónia, Cuta, Ava, Hamat ha Sefarvaíngui, ha omohenda ichupekuéra Samáriape ha opaite itavakuérape, Israelguakuéra oiko haguépe; ha oñemomba'e hikuái Samária rehe, ha oiko hikuái itavakuérape. 25 Ha iñepyrũbýpe ha'ekuéra nomomba'eguasúi Ñanderuetepe, upévare Ha'e ombou leõnguéra ojuka haña ichupekuéra. 26 Ha oje'e Asíria retã ruvichápe: Umi tetãygua aty nde rerovava'ekue ha remoíva'ekue Samária tavakuérape, ndoikuaái pe tetã jára rembiapoukapy, upévare Ha'e oñemoĩ hesekuéra ha umi leõ ojuka ichupekuéra, ndoikuaáigui hikuái Ñanderuete rembipota. 27 Ha Asíria retã ruvicha he'i: Pegueraha jevy peteĩ Israel pa'i hendivekuéra, ombo'e haña ichupekuéra pe tetã Jára rembiapoukapýre. 28 Ha ou peteĩ pa'i ojererahava'ekue jepokuapýpe Samáriãgui ha oiko Bet-élpe, ha ombo'e ichupekuéra mba'éichapa

omomba'eguasuva'erã Ñanderuetepe. 29 Umi tetãygua ouramóva katu ojapo avei ojupe ġuarã ijarateerã umi táva ha'ekuéra oikohápe. 30 Umi Babiloniaygua ojapo peteĩ Sucot-benot ra'ãnga; umi Cutaygua, peteĩ Nergal ra'ãnga; ha umi Hamatgua ojapo peteĩ Asima ra'ãnga. 31 Umi Avaygua ojapo peteĩ Nibhaz ra'ãnga ha Tartac ra'ãnga; ha umi Sefarvaimgua ohapy ita'yra kuéra tatápe omomba'eguas ha ġua Adramélec ha Anamélecpe, Sefarvaimgua jarakuéra. 32 Ha'ekuéra okyhyje avei Ñanderuete ġui, ha omoĩ pa'i ramo hetãygua apytėgui umi yvy yvatėpe ġuarã, oikuave'ẽ ha ġua ichupe kuéra ġuarã itupãope, oñemopu'ãmava'ekue yvy yvateha rupi. 33 Omomba'eguas hikuái avei Ñanderuetepe, ha ombotuicha avei ijarakuėrape, ojepokuaa háicha hetãme. 34 Ko ára kóva peve ojapo hikuái ymaguaréicha: Ndojerovia porãi Ñanderuete rehe, ha ndojapói hekoitépe iñe'ẽ térã hembiapoukapy, Ñanderuete he'i haguéicha Jacóbo ra'ykuėrape, upėvare Ha'e ome'ėva'ekue avei hetãme héra Israel. 35 Ha Ñanderuete ome'ėva'ekue ichupe kuéra iñe'ẽ, he'ivo: Ndapekyhyjeiva'erã jára ambuekuėragui, ha napemomba'eguasui va'erã ichupe kuéra, ha ndapeikoiva'erã hembiguái ramo ni ndapeikuave'ėiva'erã ichupe kuéra ġuarã. 36 Che, pende Ruete, penerenohėva'ekue Egípto retãgui, tuicha pu'aka ha pyapy mbaretepópe chehe ġuinte pekyhyje va'erã, ha chemomba'eguasueteva'erã, ha chėve ġuarãnte peikuave'ėva'erã. 37 Umi ñe'ẽ ha tembiapoukapy ame'ėva'ekue peẽme kuatione'ẽme, peñeha'ãmbaite pejapopa ha ġua hekoitépe, ha ndapekyhyjeiva'erã ambue járagui. 38 Napenderesarairiva'erã pe ñe'ẽme'ėgui ajapova'ekue penendive ha ndapekyhyjeiva'erã jára ambuėgui. 39 Pkyhyjėnteke pende Ruetėgui, Ha'émante pendesalvava'erã opaite penderehe ija'e'yvagai. 40 Ha'ekuéra katu nohendúi, ojapo uvei ojepokuaa háicha ymaite ġuive. 41 Upéicha ko'ã tapicha okyhyje Ñanderuete ġui, ha oiko avei ijarakuéra rembiguái ramo; ha ita'yra ha ita'yra ra'yre kuéra ojapopa jevy hikuái ko ára kóva peve ituvakuéra ojapo haguéicha.

2 Kings 18

1 Oséas, Ela ra'y, ombotývo mbohapy año Israel retã ruvicha ramo; Ezequías, Acáz ra'y, oñepyrũ oisãmyhy Juda retãme. 2 Ezequías oñepyrũvo oisãmyhy oguereko 25 año , ha oisãmyhy Jerusalénpe 29 año . Isy rera Abi, Zacarías rajy. 3 Ojapo iporáva Ñanderuete resa renondėpe opaite mba'ėpe, itúva ypykue David ojapo haguéicha. 4 Ha'e oipe'a pe ñemomba'eguas yvy yvatėpe, ojokapa umi ita ra'ãnga, oikytĩ umi Asera yvyra ra'ãnga ha omongu'ipa pe mbói bronce ġuigáva Moises ojapova'ekue, Israel ñemoñarenguéra oikuave'ėgui ichupe ġuarã mba'e ryakuã porã, ha ombohéra Nehustan. 5 Ezequías ojerovia porãite Ñanderuete rehe. Ha'e mboyve ha ha'e rire ndaiporivėi ambue ha'eichagua opaite Juda retã ruvichakuéra apytėpe. 6 Oiko hekoitépe Ñanderuete rembiapoukapýpe, Ñanderuete ome'ėva'ekue Moises rupi. 7 Ñanderuete oĩgui hendive opaite hembiapo osẽ porã ichupe ġuarã. Ha'e opu'ã Asíria retã ruvicha rehe, ha ndoikovėi hembiguái ramo. 8 Ombopoguy avei Filisteayguakuėrape Gáza rembe'y peve, hóga yvate (torre) oñema'ėha ġuive itáva tápia jere peve. 9 Ezequías oikóma ramo irundy año Juda retã ruvicha ramo; ha Oséas, Ela ra'y, oiko ramo 7 año, Israel retã ruvicha ramo, Salmanasar, Asíria retã ruvicha, ou ojeity ha ġua Samária ári ha omongorapa pe táva pėvape. 10 Mbohapy año haguėpe omoĩ ipoguýpe, Ezequías oisãmyhyvo 6 año; ha Oséas, Israel retã ruvicha, oisãmyhyvo 9 año , Samária ho'a Salmanasar pópe. 11 Ha Asíria retã ruvicha ogueraha Israelguakuėrape jepokuapýpe Asíriape ha omohenda ichupe kuéra Haláh-pe, opytáva Habórpe, Gozan ysyry rembe'y, ha Média tavakuéra rupi. 12 Israelguakuéra nohendúi Ijára ñe'ẽ, ha opyrũ iñe'ẽme'ẽ rehe, ha opaite ñe'ẽ Moises, Ñanderuete rembiguái, he'imava'ekue rehe; naiñe'ẽrendusėi ha ndojaposėi voi hikuái ningo Ñanderuete he'iva ġuive. 13 Ezequías ombotývo 14 año Juda retã ruvicha ramo, ou Senaquerib, Asíria retã ruvicha, ondyry ha ġua opaite Juda távare oñemongorava'ekue tápia yvate reheve, ha omoimba ipoguýpe. 14 Upémaramo Ezequías, Juda retã ruvicha, he'iuka Asíria retã ruvichápe oĩvahína Laquíspe: Che añemoangaipa, eñemboykéna chehe ġui ha che apagáta ndėve reipotáva ġuive. Ha Asíria retã ruvicha omoĩ Ezequías retã ruvicha ári 10.050 kilo pláta , ha 1005 kilo óro ome'ėva'erã ichupe. 15 Ha Ezequías ome'ėmba pe pláta oĩva Ñanderuete rógape ha tetã ruvicha rógape. 16 Ezequías oipe'a avei pe óro oĩva Ñanderuete róga rokẽ rehe, ha umi óro oñu'áva umi horcon guasu, pe tetã ruvicha Ezequías voi omoĩukava'ekue, ha ome'ėmba Asíria retã ruvichápe. 17 Upéicharamo jepe Asíria retã ruvicha omondo mbohapy mburuvichaguasu ojeity ha ġua Ezequías ári peteĩ soldádo aty ndetuichaitėva reheve. Laquis ġuive ou hikuái Jerusalén peve. Ha oġuahẽ rire, ou opyta pe y oñembohapeva'ekue pe yenda yvatéo rembe'y, peve.

pe tape ohóva ao joheiha ypýpe. 18 Upéi ohenói tetã ruvichápe, ha osê hendapekuéra Eliaquim, Hilcías ra'y, mba'erepy ñangarekohára, ha Sebna kuatiahaihára, ha Joa, Asaf ra'y, pe tetã ruvicha rembijokuaikuéra ruvicha. 19 Ha Rabsaces he'i ichupekuéra, peje Ezequíaspe: Péicha he'i Asíria retã ruvichaguasute: Mba'e jerovia rehe piko rejekóta. 20 Reimo'ã piko nde jurúpe oĩ pu'aka. Mavarehépa rejeroviara'e, reñemoĩ haña cherehe. 21 Eikuaa porãke rejerovia reiha peteĩ yvyra po'imi takuapi jekapyre rehe, péva ningo Egípto, oimeraëva ojejokóva hese oñehundi, takuapi ndekutúta nde po pytépe. Péicha voi ojapo faraon, Egípto retã ruvicha, opaite hese ojeroviáva guive. 22 Ha ere ramo chéve: Ore rojerovia ore Jára, ore Ruete rehe. Ndaha'éi piko Ezequías voi oipe'ava'ekue ichugui ikuave'ẽmby renda umi yvy yvatehágui, ha he'i Juda ha Jerusalenguápe: Pe kuave'ẽmby renda oĩva Jerusalénente pemomba'eguasuva'erã. 23 Ko'áña che ajerure ndéve, ejepy'amongeta porã, che jára, pe Asíria retã ruvicha, ome'ẽta ramojepe ndéve 2.000 kavaju nde piko rejohúne umi kuimba'e remoiva'eráva hi'ári. 24 Nde ningo ndikatumo'ãi rembopoguy che jára rembiguaikuéra michĩvévape, rejerovia ramo jepe Egípto ñorairõ cárro ha kavaju ariguaita rehe. 25 Che piko aju mba'e ko'áña ko'ápe Jahve oipota'ỹre, rohundi haña, Ha'e voi he'íkuri chéve: Ejupi ha ehundi ko tetã kóvape. 26 Upéramo Eliaquim, Hilcías ra'y, Sebna ha Joa he'i Rabsacéspe: Rojerure ndéve, eñe'ẽmína ne rembiguaikuérape Aramgua ñe'ẽme, pévape roñe'ẽkuaáre avei, ani reñe'ẽtei oréve Juda ñe'ẽme umi tetãyguá apysápe, oĩva tápia yvate ári. 27 Ha Rabsaces he'i ichupekuéra: Chembou piko che jára ha'e hañuante ko'ã mba'e ndéve ha nde járape, ha'eva'erã uvei umi kuimba'épe oĩva tápia yvate ári, ha'ekuéra ho'úta avei penendive pende repoti ha pende ty. 28 Upéramo Rabsaces oñembo'y ha sapukaipópe he'i Juda ñe'ẽme: Pehendu porãke, Asíria retã ruvichaguasu ñe'ẽ; 29 péicha Asíria retã ruvicha he'i: Anítei Ezequías penembotavy, ha'e ndaikatumo'ãi peneguenohẽ che pógui. 30 Ha aníke Ezequías penembojeroviasétei Jahve rehe, he'ívo: Añetehápe Ñanderuete ñanepytyvõta, ha ko táva kóva ndo'amo'ãi Asíria retã ruvicha pópe. 31 Ani pejayysaka Ezequías ñe'ẽ rehe, péicha he'ígui Asíria retã ruvicha: Peike hendive jekupytýpe, ha pesẽ che rendápe, ha peteĩteĩ pe'úta pende parral ha higo'a , ha peteĩteĩ pey'úta pende ykuateégui, 32 che aju jevy peve pogueraha haña peteĩ yvýpe ojoguáva pende yvýpe, oĩháme víno ha eíra; ha upépe peikovéta ha napemanomo'ãi. Ani pehendútei Ezequíaspe, penembotavy he'ívo peẽme: Ñanderuete ñane pytyvõhára. 33 Oĩ piko ra'e umi tetã jára osalvama va'ekue hetãme Asíria retã ruvicha pógui. 34 Mamo piko oime Hamat ha Harfat jarakuéra. Mamo piko oime Sefarvaim, Hena ha Iva jarakuéra. Ikatúpa áva osalvára'e Samáriape che pógui. 35 Mba'éichagua jára piko tetã jarakuéra apytégui osalvá ra'e hetãme che pógui, upéicha avei Jahve, pende Ruete, ndaipu'akamo'ãi cherehe ha ndosalva mo'ãi Jerusalénpe che pógui. 36 Ha tetãyguakuéra okirirĩnte, nombohováiri ichupe, tetã ruvicha he'ígui ichupekuéra ani pembohováí ichupe. 37 Upéramo Eliaquim, Hilcías ra'y, mba'erepy ñangarekohára; Sebna, pe kuatia haihára; ha Joa, Asaf ra'y, ou Ezequías rendápe, ijaokuéra ñemondoropapyre reheve, ha omombe'u ichupe opaite Rabsaces ñe'ẽ.

2 Kings 19

1 Tetã ruvicha Ezequías ohendupávo omondoro ijao ha oñemonde ao vosákuépe ha oíke Ñanderuete rógape. 2 Upérõ Ezequías omondo Eliaquímpe, mba'erepy ñangarekohára, ha Sebna, pe kuatiahaihára, ha pa'ikuéra apytégui umi itujamivévape ao vosákuépe oñemondéva, proféta Isaías, Amos ra'y rendápe. 3 He'iuka haña ichupe Ezequías ñe'ẽ: Ko ára kóva ningo jepy'apy, jeja'ó ha ñemotĩ ára; mitákuéra onaceséma , isykuéra katu ikangypáma, ha ndaikatúí imemby. 4 Ñanderuete, nde Jára ohendupánera'e opaite ñe'ẽ, Rabsaces he'imava'ekue, Asíria retã ruvicha he'iukava'ekue oñe'ẽvai haña Ñanderuete oikovéva rehe, ha iñe'ẽ rupi oñembohory asy Ñanderuetepe. Ñanderuete tohavira ichupe ha nde, Isaías, eñembo'e Judayguakuéra hembymíva rehehápe. 5 Upéicha tetã ruvicha Ezequías rembiguaikuéra oñuahẽ Isaías rendápe. 6 Ha Isaías he'i ichupekuéra, péicha pejéta pende járape, péicha Ñanderuete he'i: Ani rekyhyjétei umi ñe'ẽ rehenduva'ekuégui, ni umi ñe'ẽvaiete he'iva'ekue Asíria retã ruvicha rembiguaikuéra cherehe. 7 Eikuaa porãke, Che amoíta ipype peteĩ pytu ha ohendúta peteĩ ñe'ẽguyguy oho jevy haña hetãme; ha oñuahẽvo hetãme ho'áta kyse puku hãimbére. 8 Ha Rabsaces oho jevývo, ojohu Asíria retã ruvichápe ojeityhína Líbna ári ojei haguére Laquísgui. 9 Ha ohendu avei Tirhaca, Etiopía retã ruvicha, osê hague ojeity hañuáicha hi'ári. Upémaramo ojevy jey ha'e ha omondo ñe'ẽ

rerahahára Ezequías rendápe he'ívo, 10 péicha pejéta Ezequías, Juda retã ruvichápe: Aníke penembotavýtei pende Jára pende jeroviaha, ha ani peje: Jerusalén ndo'amo'ãi Asíria retã ruvicha pópe. 11 Péina ápe nde rehendupa voi opaite mba'e Asíria retã ruvichakuéra ojapomava'ekue opaite tetãnguéra rehe, ohundipa voi, ha nde añoiténte piko rejesalváne . 12 Oĩ nga'u piko peteĩ tetã jára oguenohêkuaava'ekue hetãme che ypykuéra pógui. Ko'ã tetãnguéra ore rombopoguýma: Gozan, Haran, Résef ha Eden ñemoñarenguéra oíva'ekue Telasárpe. 13 Mamo piko oime Hamat retã ruvicha, Arpad retã ruvicha ha Sefarvaim táva ruvicha, Hena ha Iva retã ruvichakuéra. 14 Ha Ezequías ojapyhy pe kuatiañe'ẽ umi ñe'ẽ reruhára pógui; ha omoñe'ẽmba ríre ojupi Ñanderuete rógape ha oipyso pe kuatiañe'ẽ Ñanderuete renondépe. 15 Ha Ezequías oñembo'e Ñanderuetepe, ha he'i: Israel Jára, reikóva querubinkuéra apytépe, Nde añoitéko ore Ruete yvy ape arigua tetãnguéra Jarateéva, nde voi rejapo yvagakuéra ha yvy. 16 Ore Ruete emboyke nde apysa ha ehendu, ejesape'a ha ema'ẽ porã Senaquerib ñe'ẽ rehe, ha'e ombouva'ekue oñe'ẽvaiete haña nderehe. 17 Añetehápe, ore Ruete, umi Asíria retã ruvicha ohundipáma tetãnguéra ha ijyvykuérape; 18 ijarakuérape oitypa tatápe, umía ndaha'éi voigui jára añeteguáva, kuimba'e po rembiapokuénte, yvyra térã ita, ha upévagui Asiriaygua ohundikuaa avei. 19 Ko'áña, ore Ruete, ore Jára, orepe'a ipoguikuéra, ajerure ndéve, ha mayma yvy ape arigua toikuaa, nde añoitenteha ore Ruete, ore Jaratee. 20 Upémaramo Isaías, Amos ra'y, he'iuka Ezequíaspe: Péicha he'i Ñanderuete, Israel Jára: Pe mba'e rejerureva'ekue chéve, Senaquerib, Asíria retã ruvicha rehe, ahendupákuri. 21 Ko'ã ñe'ẽ ko'áva Ñanderuete he'iuka ndéve: Pe kuñataĩ imarã'yva (Jerusalén) oñembohory Asiriayguakuerare, nde kupépe Jerusalén raijy oñakã mbovava nderehe. 22 Mávarehe piko reñembohory'a'e ha mávarehe piko reñe'ẽvaietéra'e. Ha mávarehe piko remopu'ã ne ñe'ẽ, ha mávarehe piko remopu'ã nde resa, Israel Jára heko poráva rehe rejapo. 23 Ne ñe'ẽ rerahahára rupi reñembohory Israel Jára rehe, nde erévo: Che ñorairõ cárro atyguas reheve ajupíkuri cérro ijyvatevehápe, oíva Líbanope; ha upépe aikytĩ umi cédro ijyvatetéva ha umi cipres (yvyra ojoguáva pínope) iporávéva, aity mombyryetevehápe, ika'aguy mbytépe. 24 Che ajo'o hay'u haña, che py pytépe katu amokãmbáta Egípto ysyry. 25 Nde piko ndereikuaái Che voi ambosako'ipa hague ko'ã mba'e, ymaiterei guive Che arekomava'ekue che akãme. Ha ko'áña ae Che ajapoukáta nderupĩ heta sarambi, umi táva oñemombareteva'ekue tápia yvate reheve, ha rehundívo rembotaperepáta umívape. 26 Umi oikóva ikangypa, okyhyje ha oñemondýi; ojogua umi ñu rupigua ñanáme, ka'avo kyrĩme, kapi'ĩ heñóiva óga ariguápe, havirupa ha ipirupa otyarõ mboyve. 27 Aikuaapa voi nde rekove, ne rembiapo ha nde ndepochyha cherehe. 28 Nde reñemoĩ haguére cherehe ha reñembotuicha haguére avei, Che voi amoíta peteĩ argólla ne tĩ rehe, ha amoíta juru jokoha (fréno) nde jurúpe romondo jevy haña nde rapekuére reju hague rupi. 29 Ha ndéve guarã Ezequías ame'ẽta ko techaukaha: Ko año kóvape pekarúta heñói reívagui, ha pe año mokõihápe pekarúta heñói reívagui; ha pe año mbohapyhápe peñemitýta, ha pemono'õta, ha peñotýta parralty ha pe'úta hi'akuegui. 30 Ha umi hembyva, Judayguakuéra apytégui, oñembohapo jevýta ijyvy rehe, ha hi'áta yvate. 31 Jerusalengua katuite hembyta Sion cérope . Ñanderuete mborayhu ojapopáta ko'ã mba'e. 32 Upéva péicha Ñanderuete he'i Asíria retã ruvicha rehe: Ha'e ndoikemo'ãi ko táva kóvape, hu'ykuéra ndoitymo'ãi ipype; isoldádo rete mo'ãha ndojehechamo'ãi ko táva renondépe, ha nomopu'ãmo'ãi yvy aty ohasa haña táva tápia ári. 33 Pe tape ou hague rupi oho jevýta, ha ndoikemo'ãi ko táva kóvape, he'i pende Ruete. 34 Che amo'ãta ko táva kóvape ha asalváta , che réra rehehápe ha che rembiguái David rayhupápe. 35 Ha ojehu ningo pe pyharépe Ñanderuete yvága rembiguái osẽ ha ojuka Asiriaygua atyguasúgui 185.000 kuimba'épe, ha Jerusalengua opu'ávo ambue pyhareve ohecha Asiriaygua re'õngue memeténte ojepyso joáva hikuái. 36 Upémaramo Senaquerib, Asíria retã ruvicha, ojey ha oho Nínivepe, ha upépe opyta. 37 Ha ojehu ha'e oñembo'e jave Nisroc, ijára tupãope, Adramélec ha Sarézer, ita'yra kuéra, ojuka ichupe kyse pukúpe ha okañy hikuái Ararat retãme. Ha ita'yra Esarhadon oisãmbyhy hendaguépe.

2 Kings 20

1 Umi ára umívape Ezequías ho'a hasyete omano hañaicha. Ha Isaías, Amos ra'y, ou hendápe ha he'i ichupe: Embosako'ipa nde rogapy, remanótagui. 2 Upémaramo Ezequías omboyke hova tápia gotýo ha oñembo'e Ñanderuetepe, he'ívo: 3 Ajerure ndéve, ore Ruete, nemandu'ami aiko hague hekoitépe ne renondépe, py'apy potĩ reheve, ha ajapopa hague Nde reipotáva guive. Ha Ezequías ojahe'o puku. 4 Ha

Isaías ohupity mboyve pe pláza mbytépe, Ñanderuete ñe'ẽ ou jevy ichupe he'ívo: 5 Ejevy, ha ere Ezequíaspe, che retã ruvichápe: Péicha he'í pende Ruete, David, nde ru Jára: Che ahendúkuri ne ñembo'e, ha ahecha nde resay, péina ápe Che romongueráta; mbohapy arahápe rejupíta che rogaguasúpe. 6 Ha ambojoapýta nde rekove ára 15 año , rosalváta ndéve ha avei ko táva kóvape Asíria retã ruvicha pógui; Che amo'ãta ko távape che rera rehehápe, ha che rembiguái David rehehápe. 7 Ha Isaías he'í: Pejapyhy higo'a jejosopyre. Ha ojapyhy rire, omoĩ hikuái ijai rehe okuera haña. 8 Ha Ezequías he'í Isaíaspe: Mba'eichagua techaukapy piko aguerékóta aikuua haña Ñanderuete chemonguerataha, ha ajupitaha Ñanderuete rógape mbohapy arahápe. 9 Ha Isaías ombohováí ichupe: Ko techaukapy kóva reguerékóta Ñanderuetégui, Ha'e oja póta ko'ã mba'e he'iva'ekue: Pe kuarahy'ã ohovéta 10 grádo (igrádo=una hóra rupi) pe escaléra (kuarahy reloj) rupi, térãpa oguevíta 10 grádo pe escaléra rupi. 10 Ha Ezequías he'í: Ndashýi pe kuarahy'ã ohove haña 10 grádo pe escaléra rupi; ága katu ndaupéichai oguevi jevy haña 10 grádo pe escaléra rupi. 11 Upémaramo pe proféta Isaías ojerure asy Ñanderuetepe; ha Ha'e omboguevi pe kuarahy'ã Acáz relójpe 10 grádo pe escaléra rupi hapykuere gotýo. 12 Umi ára umívape Merodac-baldan, Baldan ra'y, Babilónia retã ruvicha, omondo ñe'ẽ rerahahára kuatiañe'ẽ jopoikuéra reheve Ezequías rendápe, ohendúgui Ezequías hasy hague. 13 Ha Ezequías ohendu ichupekuéra, ha ohechauka ichupekuéra pe óga oñongatuhápe opaite mba'erepy: pláta, óro , mba'e ryakuã asy ha ñorãirõ rembiporu, ha opaite mba'e oíva imba'erepyeta apytépe; nahembýi mba'eve Ezequías ohechauka'ýva'ekue ichupekuéra, pe hóga pegua ha opaite mba'e ipoguy pegua oíva guive. 14 Upéramo pe proféta Isaías ou tetã ruvicha Ezequías rendápe, ha he'í ichupe: Mba'e piko he'íra'e umi kuimba'e, ha mamógui ou hikuái ne rendápe. Ha Ezequías ombohováí ichupe: Tetã mombyrýgui ou hikuái, Babilóniagui. 15 Ha ha'e he'í jevy ichupe: Mba'épa ohechára'e nde rógape. Ha Ezequías he'í ichupe: Ohecha opaite mba'e oíva guive che rógape; mba'eve nahembýi che mba'eita repy apytégui ahechauka'ýva'ekue ichupekuéra. 16 Upéramo Isaías he'í Ezequíaspe, ehendu Ñanderuete ñe'ẽ: 17 Péina ápe outahína pe ára opaite mba'e oíva guive nde rógape, ha opaite mba'e nde rukuéra oñongatumava'ekue ko ára kóva peve, ojererahapáta Babilóniape, opyta'ýre mba'eve, he'íuka ndéve Ñanderuete. 18 Ha nde ra'ykuéra remohẽñoítava apytégui ojeapresáta oiko haña Babilónia retã ruvicha rogaguasu rembiguaikuéra ramo ha ojecapáta hikuái. 19 Upéramo Ezequías he'í Isaíaspe: Ñanderuete ñe'ẽ iporã. Ha upéi he'í: Avy'a oítaha py'aguapy ha kyhyje'ỹ che aikove aja pukukue. 20 Ambue Ezequías rembiapokue oja pova'ekue, mba'éichapa ombyaty pe y ha mba'éichapa omoñuahẽ y Jerusalén távape ojehaipa umi Juda retã ruvichakuéra rembiapoukapy kuatiañe'ẽme. 21 Ha Ezequías omano rire, ita'ýra Manases oisãmbyhy hendaguépe.

2 Kings 21

1 Manases oñepyrũvo oisãmbyhy oguereko 12 año , ha oisãmbyhy 55 año Jerusalénpe; isy rera Hepsiba. 2 Ha ojapo mba'evai Ñanderuete resa renondépe; oiko teko añáme, oiko haguéicha umi tetã Ñanderuete omosẽva'ekue Israel ñemoñare renonderãgui. 3 Omopu'ã jevy umi yvy yvate itúva Ezequías oitypava'ekue, ha omopu'ã avei kuave'ẽmby rendanguéra Baálpe ñuarã, ha ojapo peteĩ Asera ra'ãnga, ku Acab, Israel retã ruvicha, ojapo haguéicha; ha omomba'eguas mbyjaita árare oívape, ha ombotuicha umívape. 4 Omopu'ã avei kuave'ẽmby renda Ñanderuete rogaguasúpe omomba'eguas haña ambue jarakuérape, pe óga rehe Ñanderuete he'iva'ekue: Jerusalénpe, che rogaguasúpe, che rera oñemomba'eguasúta. 5 Ha omopu'ã kuave'ẽmby rendanguéra mbyjakuéra árare oívape ñuarã, Ñanderuete róga korapy mokõivéva ryepýpe. 6 Ha'e oikuave'ẽ avei ita'ýrape kuave'ẽmby renda ári, ha oñemoĩ oma'ẽ jasytataguata rehe, ha oiko mba'ekuaa ha paje apohára ramo; péicha omboheta hetave hembiapo vai Ñanderuete renondépe, ombopochyve ohóvo ichupe. 7 Ha omoĩ peteĩ Asera ra'ãnga ha'e oja poukava'ekue ha omohenda Ñanderuete rogaguasúpe, Ñanderuete he'í ramo jepe David ha ita'ýra Salomónpe: Pe óga pévape, Jerusalénpe oíva, Che amoíta che rera opaite ára peve ha Che aiporavova'ekue ko yvy pehẽngue kóva opaite Israel tríbu yvy apytégui. 8 Ha ndahejamo'ãi Israélpe oñemosẽ ko yvy kóvagai, Che ame'ẽmava'ekue ituvakuérape, ha'ekuéra oñangareko guive che ñe'ẽ rehe ha ojapo ramo umi mba'e Che ha'eva'ekue guive ichupekuéra, ha opaite tembiapoukapy che rembiguái Moisés he'iva'ekue ichupekuéra ojapo haña. 9 Ha'ekuéra katu naiñe'ẽrendúi, Manases omyaña myaña uvei ichupekuéra opaite tembiapo vaípe umi tetã oja pova'ekuépe ha upéva Ñanderuete omosẽva'ekue umiape Israelguakuéra renondégui. 10 Ñanderuete katu

oñe'ẽ jepi hembiguái profetakuéra rupi, he'ívo: 11 Manases, Juda retã ruvicha, ojaopapa avei ko'ã tembiapo aña ha hembiapo ivaivéva gueteri umi Amorgua rembiapokuégui, umía ningo oikova'ekue Manases mboyve, ha'e omoangaipa avei Judayguaépe ijára gua'u ra'anga rupi; 12 upévare Ñanderuete, Israel Jára, péicha he'i: Péina ápe che agueru mba'evaiete Jerusalen ha Judaygua ári, omboapysa rasy haгуáicha opaite ohendúvape ko'ã mba'evaiete. 13 Che aiporúta pe medída aiporu haguéicha Samáriape guarã ha pe balánza che aiporúva'ekue Acab rogayguakuéra ndive; ha amopotita Jerusalénpe oñemopotĩ háicha peteĩ ña'ẽ ojekaruha, ojejohéi ha oñemokã porã rire katu oñembojere ovapývo. 14 Ha nañangarekomo'ávéi che retã rembyre rehe, ha amoíta hese ija'e'yva popekuéra; ha ahejáta hese ija'e'yvakuéra tojapyhy ha toisãmyhy ichupekuéra. 15 Ojapógui hikuái ivaíva che resa renondépe, ha chembopochýgui hikuái ituvakuéra osêha ára guive Egíptogui ko ára kóva peve. 16 Ha ko'ã mba'e ári, Manases oñohẽ hetaiterei heko potíva ruguy, omyenyhẽ meve Jerusalen peteĩ apýra ambue apýra peve; ko'ã hi'angaipa rupi omoangaipa avei Judayguakuérape, ha ojaopove ohóvo mba'e ivaíva Ñanderuete resa renondépe. 17 Ambue Manases rembiapokue, opaite mba'e ojaopova'ekue, ha hi'angaipa ojaopova'ekue, oĩmbáma umi Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 18 Ha omano rire Manases, oñeñotý ichupe hóga ka'avotyype, Uza ka'avotykuépe; ha ita'yra Amon oisãmyhy hendagupe. 19 Amon oñepyrũ oisãmyhy oguereko ramo 22 año , ha oisãmyhy mokõi año Jerusalénpe. Isy réra Mesulémet, Haruz rajy, peteĩ Jotbaygua. 20 Ha'e ojapo avei ivaíva Ñanderuete resa renondépe, itúva Manases ojapo haguéicha. 21 Ha'e oiko itúva rapekue rehe, ha oiko umi jára gua'u rembiguáirõ ituvakuéra omomba'eguasuva'ekuépe, ha oñembo'e ichupekuéra. 22 Ha opoi Ñanderuete, ituvakuéra Járagai, ha ndoikovéi Ñanderuete rape rehe. 23 Upémaramo hembiguaikuéra opu'ã hese ha ojuka ichupe hógape. 24 Upéi hetãyguakuéra ojuka avei umi opu'áva'ekuépe tetã ruvicha Amon rehe; ha hetãyguakuéra omoĩ tetã ruvicha rendaguépe ita'yra Josíaspe. 25 Ambue Amon rembiapokue ojehaipa Juda ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 26 Ha oñeñotý ichupe ityvýpe, Uza ka'avotykuépe, ha oisãmyhy hekovia ita'yra Josías.

2 Kings 22

1 Josías oñepyrũvo oisãmyhy oguereko 8 año , ha'e oisãmyhy Jerusalénpe 31 año . Isy réra Jedida, Adaia rajy, peteĩ Boscatgua. 2 Ha ojapo iporãva Ñanderuete resa renondépe, ha oiko opaite ijypykue David rape rehe, oñemboyke'y rehe akatúa gotýo ni asu gotýo. 3 Tetã ruvicha Josías ombotývo 18 año , tetã ruvicha omondo Safan, Azalías ra'y, Mesulam ra'yre, kuatiahaihára, Ñanderuete rogaguasúpe, he'ívo ichupe: 4 Tereho pa'iguasu Hilcías rendápe, ha ere ichupe tombyaty umi pirapire ojereruva'ekue Ñanderuete rogaguasúpe, umi okẽ ñangarekohára oñongatuva'ekue tetãyguakuéragai, 5 ha tome'ẽ umi omba'apóvape ko ogaguasu rehe, umi omoakāvape Ñanderuete rogaguasu ñemyatyrõme, omyatyrõuka jevy haгуa Ñanderuete rogaguasu oñembyaihápe; 6 ha umi yvyra mba'apohárape, ojogua haгуa yvyra ha ita mba'apopyréva omyatyrõ haгуa Ñanderuete rogaguasu; 7 ha ani oñeporandu ichupekuéra mboy pirapirépa oiporúra'e ha mba'éichapa oiporúra'e, ha'ekuéra ojaopágui py'a porãgui. 8 Upéramo pa'iguasu Hilcías he'i pe kuatiahaihára Safánpe: Ajohúkuri pe kuatiañe'ẽ tembiapoukapy reheguáva Ñanderuete rogaguasúpe. Ha Hilcías ome'ẽ pe kuatiañe'ẽ Safánpe, ha ha'e omoñe'ẽ. 9 Upéi ou pe kuatiahaihára Safan tetã ruvicha rendápe, omba'emombe'u haгуa tetã ruvichápe, ha he'i ichupe: Ne rembiguaikuéra ome'ẽ pe pirapire oñeñongatuva'ekue Ñanderuete rogaguasúpe umi óga rehe omba'apóvape ha umi omoakāvape Ñanderuete rogaguasu ñemyatyrõ rembiapo. 10 Pe kuatiahaihára Safan omombe'u avei tetã ruvichápe, he'ívo: Upépe pa'i Hilcías ojohu peteĩ kuatiañe'ẽ ha ome'ẽ chéve. Ha Safan omoñe'ẽ tetã ruvicha renondépe. 11 Ha tetã ruvicha ohendúvo pe kuatiañe'ẽ tembiapoukapy rehegua omondoro ijao, 12 ha he'i pa'i Hilcíaspe, Ahicámpe, Safan ra'y; Acbórpe, Miquéas ra'y; kuatiahaihára Safánpe, ha Asaíape, tetã ruvicha rembiguaguasukuéra, péicha: 13 Tapeho ha peporandu cherehe Ñanderuetepe, tetãyguakuéra rehe ha avei opaite Judaygua rehe. Ñanderuete pochy hendyhína ñanderehe, ñande rukuéra nohendúi ha ndojapói haguére Ñanderuete rembiapoukapy he'i háicha ikuatiañe'ẽme. 14 Upéramo pa'i Hilcías, Ahicam, Acbor, Safan ha Asaía, oho pe profetisa Húlida rendápe, péva Salum rembíreko, Ticva ra'y, Harhas ra'yre, ha'e oñangareko pa'ikuéra ao rehe, ojeporúva Ñanderuete rógape, péva oiko Jerusalénpe, peteĩ óga oñemopu'āramóvape, ha oñe'ẽ hikuái Húlida ndive. 15 Ha Húlida he'i ichupekuéra, péicha he'i Ñanderuete, Israel Jára: Ere pe kuimba'e penembouva'ekuépe che rendápe: 16 Péicha he'íkuri Ñanderuete: Péina ápe Che

agueru ko távape, ha ipype oikóva guive ári, opaite mba'evai he'íva guive pe kuatiañe'ême omoñe'êva'ekue Juda retã ruvicha renondépe. 17 Ha'ekuéra opoi haguére chehegui, ha ohapy mba'e ryakuã porãva ambue jarakuérape, chembopochy haña ipo rembiapo vai rupi; che pochy hendýma ko yvy pehẽngue kóva rehe ha ndoguemo'ãi. 18 Ha Juda retã ruvicha penembouva'ekue che rendápe omba'eporandu haña chéve, ichupe pejëta, péicha he'í Ñanderuete, Israel Jára: Rehendúgui pe kuatiañe'ê he'íva, 19 reñembyasy ha reñemomirĩgui pende Ruete renondépe, rehenduvo pe maldición che ha'emava'ekue Jerusalén ha Jerusalenguakuéra rehe, remondorógui nde ao, rejahe'ógui che renondépe, upévare Che rohendúma, he'í pende Ruete. 20 Pévarupi Che rogueraháta nde rukuéra ndive, ha rejegueraháta reñeñotý haña py'aguapýpe, ha nde resa ndohechamo'ãi ambotapere ramo ko táva kóvape. Upéi oho hikuái omombe'u haña tetã ruvichápe pe oje'eukáva guive ichupe.

2 Kings 23

1 Upémaramo tetã ruvicha ohenói opaite Judaygua ha Jerusalén karai ancianokuérape, 2 tetã ruvicha rogayguápe, umi pa'í ha profetakuérape, ha opaite tetãyguá michĩvéva ha tuichavévape, oho haña Ñanderuete rogaguasúpe ojapysakapa haña pe kuatiañe'ê he'íva rehe ha ojejohumava'ekue Ñanderuete rógape. 3 Ha tetã ruvicha oñembo'y Ñanderuete rogaguasu renondépe umi horcon guasu oĩháme ha oñembopy'apeteĩ Ñanderuete ndive ha he'í oguatataha Ñanderuete rapére ha ojapotaha opaite Ñanderuete ñe'ê ha hembiapoukapykuéra ipy'aite ha hi'anga mbytete guive. Ha opaite tetãyguakuéra ome'ê avei iñe'ê ojapopataha Ñanderuete rembipota. 4 Upéramo tetã ruvicha he'í pa'iguasu Hilcíaspe, pa'ikuérape ha okẽ rerekuakuérape, oguenohẽmba haña Ñanderuete rógagui umi tembiporu ojejapova'ekue Baálpe ġuarã, Aserápe ġuarã ha ára pegua mbyjaitápe ġuarã; ha ohapyukapa Jerusalén rokápe, Cedron vällepe, ha itanimbukue oguerahauka Bet-élpe. 5 Josías omosẽ avei umi jára ra'ãnga pa'ikuérape, Juda retã ruvichakuéra omoĩva'ekue ohapy haña mba'e ryakuã porã umi yvy yvateha rupi, Juda tavakuérape ha Jerusalén ypy rupi; ha oipe'auka avei umi pa'í ohapyva'ekue mba'e ryakuã porã Baalpe ġuarã, kuarahy, jasy ha mbyjakuéra ára peguápe ġuarã. 6 Oguenohẽuka avei Asera ra'ãnga Ñanderuete rogaguasúgui ohapy haña Jerusalen rokápe, Cedron vällepe, ha ojapo ichugui yvy tímbo, ha pe yvytímbo oity hikuái tetãyguá tyvykuéra ári. 7 Oitypa avei umi koty oikohápe umi kuimba'e ha kuña heko vaíva ha oñeme'êva hetãyguakuérape, oúva omomba'eguasú haña ijára gua'úpe Ñanderuete rogaguasúpe; upépe umi kuña oipyaha avei umi ahoja Aserápe ġuarã. 8 Ha oguerukapa avei umi pa'í oĩva Juda tavakuéra rupi, ha omongy'a umi yvy yvate ojeahapy hague mba'e ryakuã porã Geba guive Beerséba peve; ha oitypa avei umi kuave'ẽmby renda oñemohendava'ekue Jerusalén tápia rokẽme, Josue rokẽme, pe táva sãmbyhyhára oikohápe, ijasu gotýo. 9 Ha umi pa'í oikuave'ẽva'ekue umi yvy yvate rupi ndojupíri Ñanderuete kuave'ẽmby rendápe Jerusalénpe, ha'ekuéra ho'ukuaa katu pe pa'í rembi'u hogayguakuéra ndive. 10 Josías omongy'a avei pe yvy Israelguakuéra oikuave'ẽva'ekue ita'yra ha itajýrape Molócpe ġuarã, ha pe yvy péva oĩ Tófetpe, Hinom ra'ykuéra vällepe. 11 Oipe'auka avei umi kavajukuéra Juda retã ruvichakuéra ogueruva'ekue Ñanderuete róga rokẽme Hinom vällepe ombotuicha haña pe kuarahýpe ha oñemohendava'ekue Natanmélec kotýpe, ha'eva'ekue mba'erepy rerekua, ha ohapy tatápe umi kuarahy carrokuéra. 12 Tetã ruvicha oitypa avei umi kuave'ẽmby renda oĩva Acaz róga apére, umi Juda retã ruvicha ojapova'ekue, ha ohapy avei umi kuave'ẽmby renda Manases ojapova'ekue Ñanderuete rogaguasu korapy mokõivévape; ha upégui omombo itanimbukue Cedron yakãme (arróyope). 13 Upépe ha'e ombyai avei umi yvy yvate oĩva Jerusalen rovái, ñande po akatúa gotýo, pe olívo cérrope; upépe Salomón, Israel retã ruvichakue, omopu'áva'ekue Astoret ra'ãnga ahẽvape, Sidongua mba'éva; Quemos ra'ãnga ahẽvape, Moab mba'éva; ha Milcom ra'ãnga ahẽvape ġuarã, Amon ñemoñare mba'éva, ko'áva Josías ohundipa avei. 14 Ojokapa umi jára ra'ãga, ha oitypa Asera ra'ãngakuéra, ha omyenyhẽ hendaguépe tetãyguakuéra kanguekuégui. 15 Ojokapa avei kuave'ẽmby renda oĩva Betélpe, ha pe yvy yvate Jeroboam, Nebat ra'y, ojapova'ekue. Jeroboam omoangaipava'ekue Israelguakuérape pe yvy yvate pévape. Umía Josías ohundipa ha ohapy umi Asera ra'ãnga. 16 Ha Josías ohechávo umi omanova'ekue oñeñotý hague pe cérrope, oguenohẽuka umi kanguekue oĩva ipype ha ohapy umi kuave'ẽmby renda ári omongy'a haña, ha Ñanderuete he'í haguéicha iproféta rupi upéicha ojehe avei opaite ambue mba'e (ojeprofetizama va'ekue). 17 Upéi Josías he'í: Ha mba'eichagua tyvýpa amóva. Ha umi tavaygua he'í ichupe:

Kóva ningo Ñanderuete rembiguái tyvy ouva'ekue Judágui, ha oprofetizama va'ekue ko'ã mba'e nde rejapotaha ko'ãga Betel kuave'ẽmby renda rehe. 18 Upérõ Josías he'i: Peheja, aníke avave omongu'étei ikanguékue, ha péicha rupi ndojepokói ikanguékue rehe, ha ndojepokói avei umi ambue proféta kanguekue rehe ojegeruva'ekue Samáriagui. 19 Opaite umi óga ñemomba'eguasuhápe ambue járape ha oíva umi yvy yvateha rupi Samária retãme ha Israel retã ruvichakuéra ojapova'ekue ombopochy Ñanderuetépe, umía Josías ombyaipa ha ojapo hesekuéra ojapo haguéicha Betélpe. 20 Ojukauka umi pa'ikuérape oíva'ekue upépe ko'ã kuave'ẽmby renda ári, ha ohapy hi'ári tetãyguakuéra kanguekue, ha upéi oho jevy Jerusalénpe. 21 Upéramo tetã ruvicha Josías he'i opaite tetãyguápe: Pemboarete pe páscua Ñanderuete, Ñandejárape ġuarã, ojehei háicha ikuatiañe'ẽme. 22 Peichagua páscua arete noñemboaretevéi umi mbojovakehára oisãmbyhyha ára guive Israélpe, ha noñemboaretevéi avei Israel ha Juda retã ruvichakuéra árape. 23 Josías ombotývo 18 año tetã ruvicha ramo, oñemboarete jevy pe páscua oñemomba'eguas haġua Ñanderuetépe Jerusalénpe. 24 Upéicha Josías ohundi avei umi paje apohárape, umi oha'yvövape, umi jára ra'ãnga ojejohúva guive Juda retãme ha Jerusalem távape, ojejapo haġua hekópe umi tembiapoukapy ojehaíva pe kuatiañe'ẽme pa'i Hilcías ojohuva'ekue Ñanderuete rogaguasúpe. 25 Ndaipóri ambue tetã ruvicha Josías mboyve ojevy poráva'ekue Ñanderuete rapépe ha ohayhúva ichupe ipy'aite ha hi'angaite guive, ha imbaretekue reheve, he'i háicha Moises kuatiañe'ẽme. Ha ha'e ríre ndoúi yvy apére avave ombojojáva ichupe. 26 Upeichavéramo jepe, Ñanderuete pochy ndopíri, ipochyeteréi Juda rehe Manases rembiapo vai ojapova'ekue rehe, ohekávo ombopochy haġua Ñanderuetépe. 27 Upévare Ñanderuete he'i: Amboyke avei Judápe che renondégui, amboyke haguéicha Israélpe, ajeíta che rogaguasúgui che ha'emava'ekue rehe: Che réra oíva'erãha upépe; Jerusalem, pe táva aiporavova'ekuégui apoíta, ha avei che rógagui che ha'e ramojepe: Che réra oítaha ipype. 28 Ambue Josías rembiapokue, ha opaite mba'e ojapova'ekue, ojehaipa umi Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 29 Umi ára umívape faraon Néco, Egípto retã ruvicha, ojupi ojeity haġua Asíría retã ruvicha Éufrates ysyry rembe'ýpe, ha Josías osẽ ojeity haġua Néco rehe; ha kóva ohechávo ichupe, ojuka ichupe Megídope. 30 Ha hembiguaikuéra omoĩ hetekue peteĩ cárrope, ha ogueru he'õngue Megídogui Jerusalénpe, ha oñotý ichupe hikuái iñeñotýha rendápe. Upémaramo tetãyguakuéra oiporavo Josías ra'y, Joacázpe, ha omona acéite hese ha omoĩ ichupe Juda retã ruvicha ramo itúva rendaguépe. 31 Joacaz oguererekókuri 23 año oñepyrũvo oisãmbyhy, ha oisãmbyhy mbohapy jasy Jerusalénpe. Isy réra Hamutal, Jeremías rajy, peteĩ Libnaygua. 32 Ha Joacaz ojapo opaite mba'e ivaíva Ñanderuete resa renondépe, ijypykuéra ojapo haguéicha. 33 Ha faraon Néco ojapyhy ichupe ha oheja ichupe jepokuapýpe Riblápe, Hamat retãme, ani haġua ou oisãmbyhy jevy Jerusalénpe; ha Judayguakuéra ome'ẽva'erã ichupe 3.350 kílo pláta, ha 33,5 kílo óro meme añope, impuéstó ramo. 34 Upéramo faraon Néco omoĩ Juda retã ruvicha ramo Eliaquim, Josías ra'ýpe, itúva Josías rendaguépe, ha ombohéra ichupe Joacim; ha Joacázpe ojegeraha Egíptope, ha upépe omano. 35 Ha Joacim ome'ẽ faraónpe pe pláta ha pe óro oipe'ava'ekue hetãyguakuéragui, peteĩteĩvagui, oguerekóva guive peteĩ lóte, ome'ẽva'erã icontribuicion. 36 Joacim oguererekókuri 25 año oñepyrũvo oisãmbyhy Judápe ha 11 año oisãmbyhy Jerusalénpe. Isy réra Zebida, Pedaiás rajy, peteĩ Rumaygua. 37 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, opaite mba'e ijypykuéra ojapo haguéicha avei.

2 Kings 24

1 Hi'árape ojupi Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, isoldádo atyguasú reheve. Ha Joacim oiko hembiguái ramo mbohapy año pukukue, ha upéi oñemoĩ hese. 2 Ha Ñanderuete ombou Joacim rendápe soldádo aty tuicha Caldéa pegua, Síria pegua, Moab pegua, Amon pegua, ohundi haġua ichupe ha Juda retãme, Ñanderuete he'i haguéicha iprofetakuéra rupi. 3 Ko'áva ou Juda retãme Ñanderuete oipotágui ha omosèségui hetãgui, Manases rembiapo vaieta rehe; 4 ha'e oñohẽ haguére avei umi heko potíva ruguy, ha omyenyhẽ Jerusalénpe huguýgui, upévare Ñanderuete noperdonasevéi ichupekuéra. 5 Ambue Joacim rembiapokue ha opaite mba'e ojapova'ekue ojehaipa Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 6 Ha Joacim omano ríre, ita'ýra Joaquin oisãmbyhy Juda retã ruvicha ramo, itúva rendaguépe. 7 Ha Egípto retã ruvicha nosẽvéi araka'eve hetãgui; pe Babilónia retã ruvicha oipe'apaitégui ichugui umi tetã yvy Egípto ysyry guive Éufrates ysyry peve. 8 Joaquin oguerekorõ 18 año oñepyrũ oisãmbyhy, ha'e oisãmbyhy

Jerusalénpe mbohapy jasy Nabucodonosor poguýpe; ha upéi oñemoĩ hese. Isy réra Nehusta, Elnatan rajy, peteĩ Jerusalengua. 9 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, opaite mba'evai ijypykuéra ojapo haguéicha. 10 Umi ára umívape Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha rembiguaikuéra ou ojeitývo Jerusalén ári, ha omongora hikuái pe táva. 11 Ha Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, ou avei Jerusalénpe, hembiguaikuéra omongorapa riréma. 12 Upémaramo osẽ Joaquín, Juda retã ruvicha, Babilónia retã ruvicha rendápe, isy, hembiguaikuéra, mburuvichakuéra ha isoldádo ruvichakuéra; ha Babilónia retã ruvicha oapresa ichupe, Joaquín oisãmbyhy rire 8 año Juda retã ruvicha ramo. 13 Ha Nabucodonosor oguenohẽ opaite mba'erepyeta Ñanderuete rogaguasúgui ha tetã ruvicha rógagui, ha oipe'auka opaite óro oñu'áva umi tembiporu ojeporúva Ñanderuete róga rembiapópe, Ñanderuete he'i haguéicha ha Salomón ojaipoukava'ekue. 14 Ha ogueraha jepokuapýpe opaite mburuvicha ha umi soldádo ruvicha ipy'aguasúva oíva Jerusalénpe omboty peve 10.000 jepokuapýva. Ogueraha avei umi omba'apokuaáva hierro rehe ha yvyra rehe. Upéicha, Jerusalénpe hemby imboriahúvante. 15 Ogueraha avei jepokuapýpe Joaquínpe, tetã ruvicha sýpe, tetã ruvicha rembirekokuérape, isoldádo ruvichakuérape, ha avei karaiguasukuérape; jepokuapýpe ogueraha ichupekuéra Jerusaléngui Babilónia retã meve. 16 Babilónia retã ruvicha ogueraha avei 7.000 soldádo ipy'aguasuvéva, 1.000 carpintéro ha herrerokuéra jepokuapýpe Babilóniape. 17 Ha Babilónia retã ruvicha omoĩ Joaquín rendaguépe, Juda retã ruvicha ramo Mataníaspe, Joaquín tío, ha ohenói ichupe Sedequías. 18 Sedequías oñepyrũ ramo oisãmbyhy oguereko 21 año, ha'e oiko tetã ruvicha ramo Jerusalénpe 11 año . Isy réra Hamutal, Jeremías rajy, peteĩ Libnaygua. 19 Ha'e ojapo avei ivaíva Ñanderuete resa renondépe, Joacím ojapo hagueichaite. 20 Ñanderuete ipochy Jerusalengua ha Judayguakuéra ndive, upévore oity ichupekuéra ijypýgui. Ha Sedequías opu'ã Babilónia retã ruvicha rehe.

2 Kings 25

1 Ojehu Sedequías oisãmbyhývo pe año 9-hápe, pe jasy 10-hápe ha pe ára 10-hápe, Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, ou isoldádo atyguasu reheve ojeity haña Jerusalén ári, ha omongora pe táva, ha omopu'ã Jerusalén tápia renondépe escaléra isoldadokuéra ohasa haña pe táva tápia ári. 2 Ha Jerusalén oñemongora, Sedequías oisãmbyhývo 11 año . 3 Pe ára 9-hápe, pe jasy irundyhápe, pe ñembyahýi ipu'aka itavayguakuérame, ndaiporivéigui tembi'u Jerusalenpýpe. 4 Ha ojapo rire peteĩ kuára pe táva tápia yvate rehe, umi soldádo okañy péva rupi, pyharekuépe, pe okẽ oíva mokõivéva táva tápia pa'ũ rupi, tetã ruvicha ka'avoty rembe'ýpe, ha umi Caldeaygua oĩ joa táva jerekue rehe; ha pe tetã ruvicha oho Jordan ñu rape rupi. 5 Umi Caldeaygua soldadokuéra oho tetã ruvicha rapykuéri, ha oapresa ichupe Jerico ñume, ha isoldádo aty oñemosarambipa. 6 Ha oapresa rire tetã ruvichápe, ojegeru ichupe Babilónia retã ruvicha rendápe, Riblápe, ha'e he'i haña mba'épa ojejapóta hese. 7 Hovake oakã'o ita'yrakuérape, ha upéi ohesa'o hikuái Sedequíaspe ha ogueraha ichupe Babilóniape jepokuapýpe mokõi cadéna bronce reheve. 8 Pe jasy 5-hápe, pe ára 7-hápe, pe año 19-hápe Nabucodonosor ojupi rire tetã ruvicha ramo, ha'e ombou Nebusaradan, Babilónia retã ruvicha rembiguaguasúpe, Jerusalénpe. 9 Ha Nebusaradan ohapy Ñanderuete rogaguasu, tetã ruvicha róga ha opaite óga tuicháva oíva guive Jerusalénpe. 10 Ha umi soldádo oíva hendive oity pe Jerusalén tápia jere yvate. 11 Ha umi Judaygua opytava'ekue Jerusalénpe, ha umi ohasava'ekue Babilónia retã ruvicha rendápe, Nebusaradan oguerahapa avei jepokuapýpe Babilóniape. 12 Nebusaradan, Babilónia retã ruvicha rembiguaguasu, ohejánte umi Judaygua imboriahuetéva omba'apo haña parralty ha kokuépe. 13 Ha Caldeayguakuéra ojoka umi mokõi horcon guasu bronceguiguáva , umi tacho guasu oguapýva icarrokuérape ha pe yendaguasu oíva Ñanderuete róga renondépe, ha oguerahapa Babilónia retãme. 14 Ogueraha avei hikuái umi japepoguasukuéra (ólla), umi pála , umi tataindy rendy jetapa ha opaite ambue tembiporu bronceguigua ojeporúva guive Ñanderuete rogaguasu rembiapópe. 15 Mba'e ryakuã porã myatatíha, umi ña'ẽ pypuku ha opaite ambue mba'e ojejapova'ekue óro ha óro morotĩgui ojegerahapa avei Babilónia retãme. 16 Ndaikatúi oñeha'ã mboýpa ipohyikue ko'ã mba'e bronceguiguáva : Umi mokõi horcon , pe yendaguasuete ha umi tácho guasu icarrokuéra reheve. 17 Peteĩ horcon ijyvatekue haimete ócho métro ha hi'ári oĩ peteĩ iñakã jeguaka bronceguiguáva , péva ijyvate 1,30 métro ha iñakã jerekuévo oĩ kuri peteĩ red ha granáda (yva) ra'ängakuéra, ojejapova'ekue avei broncegui . Ha mokõive horcon peteichaite. 18 Nebusaradan oapresa avei pe pa'iguasu Seraíaspe, pa'i mokõiha Sefaníaspe ha

mbohapy kuimba'e oñangarekóva hokẽnguéra rehe. 19 Ha umi tavaygua apytégui oapresa avei pe soldádo aty ruvicha, ha 5 tetã ruvicha rekombo'ehára, pe kuatiahaihára ruvicha ohaiva'ekue soldádo rerakuéra ha 60 kuimba'e hembýva gueteri Jerusalénpe. 20 Ko'ávape Nebusaradan ojapyhy ha ogueraha Riblápe, Babilónia retã ruvicha oĩháme. 21 Ha Babilónia retã ruvicha oinupã ichupekuéra ha upéi ojuka ichupekuéra Riblápe, Hamat retãme; péicha ojegeraha Judayguakuérape jepokuapýpe hetãgui. 22 Ha umi tetãygua Nabucodonosor ohejava'ekue Juda retãme, omoĩ tetã sãmbyhyhára ramo Gedalías, Ahicam ra'y, Safan ra'yrepe. 23 Ha umi soldádo ruvicha ha ipoguypegua ohendúvo, pe Babilónia retã ruvicha omoĩ hague Gedalíaspe tetã sãmbyhyhára ramo, ou hikuái hendápe Mizpápe: Ismael, Netanías ra'y; Johanan, Carea ra'y; Seraías, Tanhumet ra'y, peteĩ Netofatgua; ha Jaazanías, peteĩ Maacatgua ra'y; ha opaite ipoguy peguakuéra. 24 Upéramo Gedalías oñe'ẽ porã hendivekuéra, ha he'i ichupekuéra: Aní pekyhyjétei peiko haña Caldeayguakuéra poguýpe, hembiguaikuéra ramo; pepyta katu ha peiko ko tetãme, pemba'apo Babilónia retã ruvichápe guarã, ha oho porãmbáta peẽme. 25 Ha pe jasy 7-hápe katu ou Ismael, Netanías ra'y, Elisama ra'yre, tetã ruvicha rogaygua peteĩva ha hendive 10 kuimba'e, ha ojuka hikuái Gedalíaspe, ha avei umi Judaygua ha Caldeayguápe oĩva guive hendive Mizpápe. 26 Ha upéi opu'ã mayma tetãyguaikuéra, imitãvéva guive itujavéva peve, umi soldádo ruvicha ndive okañy haña Egipto, okyhyjégui Caldeayguakuéragui. 27 Ojehu pe año 37-hápe Joaquín, Juda retã ruvichakue, ojegeraha ríre jepokuapýpe pe jasy 12-ha jave, Evil-merodac, Babilónia retã ruvicha, ojupi ríre tetã ruvicha ramo peteĩ año, opoi Joaquín, Juda retã ruvichakue, ha oguenohẽ ichupe cárcelgui. 28 Ha oñe'ẽ rory ichupe ha ombotuichave ichupe opaite ambue tetã ruvichakue oĩva guive hendive Babilóniape. 29 Ha oipe'a ichugui ao jepokuapy omondéva, okaru haña hendive opaite árape, oikove aja pukukue hendive. 30 Ha ko'ẽ ko'ẽ rehe tetã ruvicha ome'ẽuka ichupe tembi'u, ha'e oikove aja pukukue hendive.

1 Chronicles 1

1 Adan, Set, Enos, 2 Cainan, Mahalaliel, Jared, 3 Enoc, Matusalen, Lamec, 4 Noe, Sem, Cam ha Jafet. 5 Jafet ra'ykuéra: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mésec ha Tíras. 6 Gomer ra'ykuéra: Askenaz, Rifat ha Togarma. 7 Javan ra'ykuéra: Elisa, Tarsis, Quitim ha Rodanim. 8 Cam ra'ykuéra: Cus, Mizraim, Fut ha Canaan. 9 Cus ra'ykuéra: Seba, Havila, Sabta, Raama ha Sabteca. Ha Raama ra'ykuéra: Seba ha Dedan. 10 Cus ra'y: Nimrod; kóvaguí ningo oiko peteĩ kuimba'e ipy'aguasuetéva ramo yvy apére. 11 Mizraim ra'ykuéra: Ludim, Anamin, Lehabim, Naftuhim, 12 Patrusim ha Casluhim; ko'avaguí osẽ Filisteayguakuéra ha Caftorguakuéra. 13 Canaan ra'y: Sidon, kóva ita'ýra ypykue ha upéi Het; Canaángui ou avei: 14 Jebusguakuéra, Amorguakuéra, Gergesguakuéra, 15 Hevguakuéra, Aracguakuéra, Singuakuéra, 16 Arvadguakuéra, Zemarguakuéra ha Hamatguakuéra. 17 Sem ra'ykuéra: Elam, Asur, Arfaksad, Lud, Aram, Uz, Hul, Géter ha Mésec. 18 Arfaksad ra'y: Sela; ha Sela ra'y: Héber. 19 Ha Héber ra'y mokõi, peteĩ hérakuri Péleg, hi'árape oñemboja'ógui pe yvy; ha ityvýra katu Joctan. 20 Joctan ra'ykuéra: Almodad, Sélef, Hazarmávet ha Jera, 21 avei Adoram, Uzal, Dicla, 22 Ebal, Abimael, Seba, 23 Ofir, Havila ha Jobab, ko'áva Joctan ra'y meme. 24 Sem, Arfaksad, Sela, 25 Héber, Péleg, Reu, 26 Serug, Nacor, Tara, 27 ha Abram, kóva (oñembohéra upéi) Abraham. 28 Abraham ra'ykuéra: Isaac ha Ismael. 29 Ha áva iñemoñarenguéra: Ismael ra'y ypykue, Nebaiot; upéi Cedar, Adbeel, Mibsam, 30 Mísa, Duma, Masa, Hadad, Tema, 31 Jetur, Nafis ha Cedema, ko'áva Ismael ra'y meme. 32 Ha Quetura, Abraham rembireko (mokõiha), imemby: Zimram, Jocsan, Medan, Madian, Isbac ha Sua. Jocsan ra'ykuéra: Seba ha Dedan. 33 Madian ra'ykuéra: Efa, Éfer, Hanoc, Abida ha Elda; ko'áva Quetura membykuéra. 34 Abraham ra'y: Isaac, ha Isaac ra'ykuéra: Esau ha Israel. 35 Esau ra'ykuéra: Elifaz, Reuel, Jeus, Jaalam ha Core. 36 Elifaz ra'ykuéra: Teman, Omar, Zefi, Gatam, Cenaz, Timna ha Amalec. 37 Reuel ra'ykuéra: Náhat, Zera, Sama ha Miza. 38 Seir ra'ykuéra: Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, Dison, Ézer ha Disan; 39 Lotan ra'ykuéra: Hori ha Homam; ha Timna, Lotan reindy. 40 Sobal ra'ykuéra: Alvan, Manáhat, Ebal, Sefi ha Onam. Zibeon ra'ykuéra: Aja ha Ana. 41 Dison, Ana ra'y; ha Dison ra'ykuéra: Amram, Esban, Itran ha Queran. 42 Ézer ra'ykuéra: Bilhan, Zaavan ha Jaacan. Disan ra'ykuéra: Uz ha Aran. 43 Ha ko'áva ningo tetã ruvichakuéra oisãmbyhyva'ekue Edom retãme, oĩ mboyve tetã ruvicha Israel retãme: Bela, Beor ra'y; ha pe táva réra oiko haguépe Dinaba. 44 Bela omano ríre, oisãmbyhy hendaguépe Jobab, Zera

ra'y, peteĩ Bosraygua. 45 Ha Jobab omano rire, oisãmbyhy hendaguépe Husam, Temanguakuéra retãme. 46 Husam omano rire, oisãmbyhy hendaguépe Hadad, Bedad ra'y, péva ombopoguy Madiánpe Moab ñúme, ha itáva réra Avit. 47 Hadad omano rire, oisãmbyhy hendaguépe Samla, peteĩ Masrecaygua. 48 Ha Samla omano rire, oisãmbyhy hendaguépe Saul, peteĩ Rehobotgua, opytáva Éufrates rembe'ýpe. 49 Ha Saul omano rire, oisãmbyhy hendaguépe Baalhanan, Acbor ra'y. 50 Baalhanan omano rire, oisãmbyhy hendaguépe Hadad, itáva réra Pahi; ha hembireko réra Mehetabel, Matred rajy, Mezaab remiaryrõ (niéta). 51 Hadad omano rire, oikova'ekue mburuvichaguasu ramo Edom retãme: Timna, Alia, Jetet, 52 Aholibama, Ela, Pinon, 53 Cenaz, Teman, Mibzar, 54 Magdiel ha Iram. Ko'áva Edom ruvichakuéra memeva'ekue.

1 Chronicles 2

1 Ko'áva hína Israel ra'ykuéra: Rubén, Simeón, Levi, Juda, Isacar, Zabulon, 2 Dan, Jose, Benjamin, Neftali, Gad ha Aser. 3 Juda ra'ykuéra: Er, Onan ha Sela. Ko'ã mbohapy Sua, peteĩ Canaangua membyre. Ha Er, Juda ra'y ypykue heko ñaña Ñanderuete renondépe, upévare Ha'e ojuka ichupekuéra. 4 Ha Tamar, Er rembireko, imemby ichugui Peres ha Zera. Mayma Juda ra'ykuéra oĩ cinco . 5 Peres ra'ykuéra: Hezron ha Hamul. 6 Ha Zera ra'ykuéra: Zimri, Etan, Heman, Calcol ha Dara; oñondivepa oĩ cinco . 7 Carmi ra'y Acar, pe omyangekõiva'ekue Israélpe, omondágui peteĩ mba'e ojepokokuaa'ýva. 8 Azarías katu Etan ra'y. 9 Hezron ra'ykuéra: Jerameel, Ram ha Quelubai. 10 Ram ra'y, Aminadab; ha Aminadab ra'y, Naason, kóva ningo mburuvicha Juda ra'ykuéra apytépe. 11 Naason ra'y, Salma; ha Salma ra'y, Booz. 12 Booz ra'y, Obed; ha Obed ra'y, Isai. 13 Ha Isai ra'y, Eliab, kóva ita'ýra ypykue; Abinadab, mokõiha; Siméa, mbohapyha; 14 Natanael irundyha; Radai 5-ha; 15 Ozem 6-ha; David 7-ha; 16 áva reindykuéra Sarvia ha Abigail. Sarvia memby oĩ mbohapy: Abisai, Joab ha Asael. 17 Abigail imemby Amasa, itúva Jéter, peteĩ Ismaelgua. 18 Hezron ra'y, Caleb hembireko mokõi Azuba ha Jerihot. Imembykuéra: Jéser, Sobab ha Ardon. 19 Omanóvo Azuba, Caleb omenda Efrata rehe, ha imemby ichugui Hur. 20 Ha Hur ra'y: Uri; Uri ra'y: Bezaleel. 21 Upéi Hezron oguerékoma ramo 60 año oñemohembireko Maquir rajy rehe, péva peteĩ Galaadgua, ha imemby ichugui: Segub. 22 Ha Segub ra'y: Jair, ha kóva oguereko 23 táva Galaad yvýpe. 23 Ha Gesur ha Aram katu oipe'a Jair tavakuéra, oñemomba'e avei Kenat ha itava'ikuéra reheve, 60 táva. Ko'áva Maquir ra'ykuéra meme; Maquir ru ningo Galaad. 24 Hezron omano rire Calébppe, kóva Efrata pegua táva, Abías, Hezron rembireko, imemby Asur, kóva Técoa ru. 25 Hezron ra'y ypykue, Jerameel, ha ita'ýra réra: Ram, pe ijypykue, Buna, Oren, Ozem ha Ahías. 26 Ha Jerameel hembireko ambue avei, hérava Atara, péva Onam sy. 27 Jerameel ra'y ypykue: Ram ha ita'yrakuéra: Maaz, Jamin ha Équer. 28 Ha Onam ra'ykuéra: Samai ha Jada. Samai ra'ykuéra: Nadab ha Abisur. 29 Ha Abisur rembireko héra Abiháil, ha péva imemby: Ahban ha Molid. 30 Nadab ra'ykuéra: Séled ha Apáim. Ha Séled omano ita'ýra'ýre. 31 Isi, Apáim ra'y; ha Sesan, Isi ra'y; ha Sesan ra'y, Ahlai. 32 Ha Jada, Samai ryke'y, ra'ykuéra: Jéter ha Jonatan. Ha Jéter omano ita'ýra'ýre. 33 Jonatan ra'ykuéra: Pélet ha Zaza. Ko'áva hína Jerameel ra'ykuéra. 34 Ha Sesan ndaita'ýrai, itajýramante; ha Sesan oguereko peteĩ hembiguái Egiptoigua hérava Jarha. 35 Kóvape Sesan ome'ẽ itajýra hembirekorã ramo ha ha'e imemby Atai. 36 Ha Atai ra'y, Natan; ha Natan ra'y, Zabad; 37 Zabad ra'y, Eflal; ha Eflal ra'y, Obed; 38 Obed ra'y, Jehu; Jehu ra'y, Azarías; 39 Azarías ra'y, Heles; Heles ra'y, Elasa; 40 Elasa ra'y, Sismai; Sismai ra'y, Salum; 41 Salum ra'y, Jecamías; ha Jecamías ra'y, Elisama. 42 Caleb, Jerameel ryvy, ra'ykuéra: Mesa, kóva ita'ýra ypykue, ha'e ningo Zif ru; ha ita'ýra mokõiha: Maresa, kóva Hebron ru. 43 Ha Hebron ra'ykuéra: Core, Tapúa, Réquem ha Sema. 44 Sema ra'y, Ráham, Jorqueam ru; ha Réquem ra'y, Samai. 45 Maon, Samai ra'y, ha Maon, Betsur ru. 46 Ha Efa, Caleb kuña, imemby ichupe ġuarã: Haran, Mosa ha Gazez. Ha Haran ra'y Gazez. 47 Jahadai ra'ykuéra: Regem, Jotam, Gesam, Félet, Efa ha Sáaf. 48 Maaca, Caleb kuña, imemby ichupe ġuarã: Séber ha Tirhana. 49 Maaca memby avei Saaf, Madmana ru; ha avei Seva, Macbena ha Gibeá ru. Caleb itajýra peteĩ hérava Acsa. 50 Ko'áva Caleb ra'ykuéra meme. Hur, Efrata memby ypykue, ra'ykuéra: Sobal, pe Quiriatjearim ru, 51 Salma, Belen ru; ha Haref, Betgader ru. 52 Ha Sobal, Quiriatjearim ru, ita'ýra: Haroe, Manahetgua aty mbytere. 53 Ha Quiriatjearim ñemoñarenguéra: Umi Itrigua, Putgua, Sumatgua ha umi Misraygua, ko'avagui osẽ umi Zoratgua ha umi Estaolgua. 54 Salma ñemoñarenguéra: Belen, ha umi Netofatgua, Atrotbetjoabgua ha Manahetgua aty mbytere ambue, umi Zoraygua. 55 Ha

umi kuatiahaihára rogaygua oiko Jabéspe, ko'áva ha'e: Umi Tiratgua, Simeatgua ha Sucatgua, umiahína umi Cenguakuéra oúva Hamat, Recab ru rógagui.

1 Chronicles 3

1 Ko'áva hína David ra'ykuéra, onace va'ekue Hebrónpe: Amnon, kóva ijypykue, Ahinoam, pe Jesreelguágui; mokõiha Daniel, Abigail, pe Carmelguágui; 2 mbohapyha Absalon, Maaca memby, péva Talmai, Gesur retã ruvicha rajy; irundyha Adonías, Hagit memby; 3 Sefatías, pe 5-ha, Abitálgui; Itream, pe 6-ha, hembireko Eglágui. 4 Ko'ã 6 onace Hebrónpe, upépe David oisãmbyhýkuri 7 año ha 6 jasy; ha Jerusalénpe oisãmbyhy 33 año . 5 Ko'ã irundy onace Jerusalénpe: Simea, Sobab, Natan ha Salomon, Batsua memby, Amiel rajy. 6 Ha ambue 9 onace avei Jerusalénpe: Ibhar, Elisama, Elifélet, 7 Noga, Néfeg, Jafía, 8 Elisama, Eliada ha Elifélet. 9 Ko'áva David ra'y meme, ojepapa'ýre ikuñakuéra membykuéra. Ha Tamar, ita'yrukuéra reindy. 10 Salomón ra'y Roboam; ha kóva ra'y Abías; ha kóva ra'y, Asa; kóva ra'y, Josafat; 11 kóva ra'y, Joram; kóva ra'y, Ocozías; kóva ra'y, Joas; 12 kóva ra'y, Amasías; kóva ra'y, Azarías; kóva ra'y, Jotam; 13 kóva ra'y, Acáz; kóva ra'y, Ezequías; kóva ra'y, Manases; 14 kóva ra'y, Amon; kóva ra'y, Josías; 15 Ha Josías ra'ykuéra: Johanan, kóva ijypykue; ha mokõiha, Joacim; mbohapyha, Sedequías; ha irundyha Salum. 16 Joacim ra'y: Jeconías, ha kóva ra'y Sedequías. 17 Ha Jeconías ra'ykuéra: Asir, Sealtiel, 18 Malquiram, Pedaiás, Senazar, Jecamías, Hosama ha Nedabías. 19 Pedaiás ra'ykuéra: Zorobabel ha Simei. Ha Zorobabel ra'ykuéra: Mesulam, Hananías, ha ko'áva reindy Selomit. 20 Ha Mesulam ra'ykuéra: Hasuba, Ohel, Berequías, Hasadías ha Jusab-hésed, oñondivepa oĩ cinco . 21 Hananías ra'ykuéra: Pelatías ha Jesaías; kóva ra'y, Refaías; kóva ra'y, Arnan; kóva ra'y, Abdías; kóva ra'y, Secanías. 22 Secanías ra'ykuéra: Semaías, Hatus, Igal, Barías, Nearías ha Safat, oñondivepa séis . 23 Nearías ita'yra mbohapy: Elioenai, Ezequías ha Azricam. 24 Ha Elioenai ita'yra siéte : Hodavías, Eliasib, Pelaías, Acub, Johanan, Dalaiás ha Anani.

1 Chronicles 4

1 Juda ra'ykuéra: Peres, Hezron, Carmi, Hur ha Sobal. 2 Reaías, Sobal ra'y, ita'yra Jahat; ha Jahat ra'ykuéra: Ahumai ha Lahad. Ko'áva hína umi Zoratgua rogayguakuéra. 3 Ha áva Etam ñemoñarenguéra: Jezreel, Isma ha Ibdas. Ha heindy réra Hazlelponi. 4 Penuel, Gedor ru, ha Ézer, Husa ru. Ko'áva Hur ra'ykuéra, Efrata memby ypykue, Belen ru. 5 Asur, Técoa ru, hembireko mokõi: Hela ha Naara. 6 Ha Naara imemby: Ahuzam, Héfer, Temeni ha Ahastari. Áva Naara memby. 7 Hela membykuéra: Zéret, Jezoar ha Etnan. 8 Cos ra'ykuéra Anub, Azobeba ha Aharhel rogayguakuéra, Harum ra'y. 9 Ha Jabes herakuã porãve ityke'yrukuéragui, isy ombohéra ichupe Jabes, he'ígui: Ahasa asyete ha'e onace meve. 10 Ha Jabes ohenói Israel Járape, he'ívo: Cherovasa nga'ura'e, ha embotuichave chëve ko che yvy aikohápe, ha nde po oĩ nga'u chendive, ha chesalva mba'e vaígui, ani hañuátei chembyai. Ha Ñanderuete ome'ẽ ichupe imba'ejerure. 11 Quelub, Sua ryvy, ita'yra Mehír, kóva kuri Eston ru. 12 Ha Eston ra'ykuéra Bet-rafa, Paséah ha Tehina. Tehina omopu'ã pe táva Nahas; ko'áva hína Recaygua kuimba'ekuéra. 13 Cenaz ra'ykuéra: Otoniel ha Seraías. Otoniel ra'ykuéra: Hatat, 14 ha Meonotai, ha péva ra'y Ofra. Ha Seraías ra'y Joab, ko'áva oiko Harasim vällepe , ha'ekuéra carpintéro (térã herréro) ikatupyryva. 15 Caleb, Jefune ra'y, ra'ykuéra: Iru, Ela ha Náam; ha Ela ra'y, Cenaz. 16 Jehalelel ra'ykuéra: Zif, Zifa, Tiria ha Asareel. 17 Ha Ezra ra'ykuéra: Jéter, Méred, Éfer ha Jalon. Ha ko'áva Bitia membykuéra: Miriam, Samai ha Isba, ko Isba Estamoaygua. Bitia, faraon rajy, hese omendava'ekue Mered. 18 Ha Mered rembireko Jehudaía imemby: Jéred, Gedor ru; ha Héber, Soco ru; ha Jecutiel, Zanoa ru. 19 Ha Odías rembireko, Náham reindy, membykuéra: Kelia, pe Garmgua, ha Estemoa, pe Maacatgua. 20 Simon ra'ykuéra: Amnon, Rina, Ben-hanan ha Tilon. Ha Isi ra'ykuéra: Zohet ha Benzohet. 21 Sela, Juda ra'y, ra'ykuéra: Er, Leca ru; ha Laada, Maresa ru; ha umi Bet-asbeaygua ñemoñare omba'apova'ekue líno rehe (ojoguáva ao po'ípe); 22 ha Joacim, ha Cozebaygua kuimba'ekuéra, Joas ha Saraf, ha'ekuéra ombopoguy Moabguakurape ha oiko hikuái Lahémpe, ojehai haicha pe kuatiañe'ẽ ymaguarépe. 23 Ko'áva omba'apova'ekue ñay'ũ rehe, ha oiko hikuái Netaim ha Gedérape; omba'apo hikuái tetã ruvichápe guarã. 24 Simeon ra'ykuéra: Nemuel, Jamin, Jarib, Zera, Saul. 25 Saul ra'y, Salum; Salum ra'y, Mibsam; ha Mibsam ra'y, Misma. 26 Misma ra'ykuéra: Hamuel, ita'yra Zacur, ita'yra Simei. 27 Simei 16 ita'yra ha 6 itajýra; ha umi

ityke'yra ndaita'yra hetái, upévare noñembohetái hogakuéra umi Juda ra'ykuéraicha. 28 Ha oiko hikuái Beersebápe, Molada, Hazar-sual, 29 Bilha, Ézem, Tolad, 30 Betuel, Horma, Siclag, 31 Bet-marcabot, Hazar-susim, Bet-biri ha Saaráimpe. Ko'áva itavakuéra, David oisãmbyhy peve. 32 Ha itava'ikuéra: Etam, Ain, Rimon, Toquen ha Asan, 5 tava'i, 33 ha opaite tava'i oíva ko'ã táva jerekuévo Baal peve. Ko'avape, ha'ekuéra ha iñemoñarenguéra oiko. 34 Hogaguasu ruvichakuéra réra: Mesobab, Jamlec, Josías, Amasías ra'y, 35 ha Joel, Jehu, Josibías ra'y, Seraías ra'y, ha kóva Asiel ra'y; 36 ha Elioenai, Jaacoba, Jesohaia, Asaías, Adiel, Jesimiel, Benaía, 37 ha Ziza, Sifi ra'y, kóva Alon ra'y, kóva Jedaías ra'y, kóva Simri ra'y, kóva Semaías ra'y. 38 Ko'ã Simeon rogaguasu ruvicha rerakuéra oñemotenondeve ambuekuéragai; ha ituvakuéra róga oñembohetaiterei. 39 Ha oġuahẽ hikuái Gedor ojeikeha peve, pe ñúme oíva kuarahyresẽ gotýo peve, oho hikuái kapi'i rekávo hymbakuérape ġuarã. 40 Ha ojohu hikuái kapi'i anambusu porã, ha pe yvy ipy ha nandi porã, ha oĩ ñuguasú porã avei, umi Camgua ymaguare oiko haguẽpe. 41 Ko'ã téra oñemoĩmava ko kuartiañe'ẽme, ou Ezequías, Juda retã ruvicha árape omosarambi ha ohundi haġua umi oikóvape ko ñuguasú kóvape ha opyta hendaguẽpe ko ára peve; oĩgui upẽpe kapi'ipe hymbakuérape ġuarã. 42 Ijapytẽgui 500 kuimba'e, Simeon ñemoñarenguérava, ou Seir cérrope, ko aty kóva omoakã Pelatías, Nearías, Refaías ha Uziel, ko'avahína mburuvicha Isi ra'ykuéra meme. 43 Ha ohundi hikuái umi Amalec rembyrekuérape, ha opyta hikuái hendaguẽpe ko ára peve.

1 Chronicles 5

1 Ruben, Israel ra'y ypykue, ha'e pe ta'yra ypykue omongy'águi itúva rupa, upévare itúva nome'ẽi ichupe ita'yra ypykue derécho, ha hendaguẽpe ome'ẽ Jose ra'ykuérape; 2 Juda katu ou oñembohetave ityke'yra kuéra apytẽpe, ha oiko imburuvicha ramo ijapytepekuéra; Josépe katu oñeme'ẽ pe ta'yra ypykue derécho. 3 Ko'áva Ruben ra'ykuéra, Israel ra'y ypykue: Hanoc, Falu, Hezron ha Carmi. 4 Joel ra'y Semaías, kóva ra'y Gog, kóva ra'y Simei, 5 kóva ra'y Mica, kóva ra'y Reaía, kóva ra'y Baal, 6 kóva ra'y Beera, kóvape Tilgatpilneser, Asíria retã ruvicha oguerahava'ekue hetãme. Ha oikova'ekue mburuvicha ramo Ruben ñemoñarenguéra apytẽpe. 7 Ha ityke'yra hogayguakuéra ndive, ojepapa ramoguare hogaguasu rupi oguereko imburuvicha ramo Jeiel, Zacarías, 8 ha Bela, kóva Azaz ra'y; kóva Sema ra'y; kóva Joel ra'y, ha oiko hikuái Aroer guive Nebo ha Baal-meon peve. 9 Oiko avei pe kuarahyresẽ gotýo guive, pe desiérto ojeikeha peve, ojepysóva Éufrates ysyry guive; hymba hetágui Galaad yvýpe. 10 Ha Saul oikoha árape ha'ekuéra ojeity umi Agargua ári, ha ombopoguy ichupekuéra; ha oiko hikuái hóga rymba pirekueguiguápe Galaad guive, kuarahyresẽ gotýo. 11 Ha Gad ra'ykuéra oiko Ruben rovái, Basan yvýpe Salca peve. 12 Joel oiko huvicha ramo Basan yvýpe; mokõiha, Safan; mbohapyha, Jaanai; irundyha, Safat. 13 Ha ityke'yra kuéra, itúva rogaguasu rupi, oĩ Miguel, Mesulam, Seba, Jorai, Jacan, Zia ha Héber; oñondivepa 7. 14 Áva Abihail ra'y meme, kóva Huri ra'y, kóva Jaroa ra'y, kóva Galaad ra'y, kóva Miguel ra'y, kóva Jesisai ra'y, kóva Jahdo ra'y, kóva Buz ra'y. 15 Avei Ahi, Abdiel ra'y, Guni ra'yre; Ahi ningo itúva rogaguasu ruvicha. 16 Ha oiko hikuái Galaadpe ha Basánpe, ha itava'ikuérape, Saron ñu porã rembe'y peve. 17 Opaite ko'áva ojepapava'ekue iñemoñare rupi Jotam, Juda retã ruvicha árape; ha Jeroboam, Israel retã ruvicha árape. 18 Ruben ha Gad ñemoñarenguéra, ha Manases tríbu mbytere, kuimba'e ipy'aguasúva oiporu porã hete mo'ãha ha ikyse puku, oipyso porã hikuái iguyrapa, ha ikatupyry hikuái ñorãirõme, oĩ 44.760 soldádo iporáva. 19 Ko'áva oñorãirõ umi Agargua ndive, Jetur, Nafis ha Nodab ndive. 20 Ha Israelguakuéra ohupity ñepytyvõ Ñanderuetẽgui ombopoguy haġua Agargua ha hendiveguakuérape; omba'ejerurẽgui Ñanderuetẽpe oñorãirõ jave, osẽ porãmba haġua ichupekuéra, ojeroviágui hese. 21 Ha ojapyhy hikuái hymbakuéra: 50.000 caméllo, 250.000 ovecha, 2.000 búrru ha 100.000 tembiguái hese ija'e'yvakuéragai. 22 Heta omano hikuái, Ñanderuete voi oñorãirõgui hesehapekuéra. Rubengua, Gadgua ha Manases tríbu mbytere oiko hendaguẽpe ojegueraha peve jepokuapýpe Asíria retãme. 23 Ha Manases tríbu mbytere oñembohetaiterei; ha oiko Basan guive Baal-Hermon peve, Senir ha Hermon cérro peve. 24 Ko'áva itúva rogaguasu ruvicha: Éfer, Isi, Eliel, Azriel, Jeremías, Hodavías ha Jahdiel, kuimba'ekuéra ipy'aguasúva ha oñeha'ãmbaitéva, kuimba'ekuéra herakuã poráva. 25 Ha oñemoĩ hikuái ituvakuéra Jára rehe, ha omboyke hikuái Ñanderuetẽpe, omomba'eguasú haġua ambue tetã járape, Ñanderuete oipe'ava'ekue henonderãguikuéra iñañáva. 26 Upévarehe Israel Jára omoinge Asíria retã ruvichakuéra Pul ha Tilgat-pilneser angapýpe ogueraha

hağua Rubenguakuérape, Gadguakuérape ha Manases tríbu mbyterépe. Ha ogueraha ichupekuéra Halah, Habor, Hara ha Gozan ysyry rembe'ýpe ko ára peve.

1 Chronicles 6

1 Levi ra'ykuéra: Gerson, Coat ha Merari. 2 Coat ra'ykuéra: Amram, Izhar, Hebron ha Uziel. 3 Amram ra'ykuéra: Aaron, Moises ha Miriam. Aaron ra'ykuéra: Nadab, Abiu, Eleazar ha Itamar. 4 Eleazar ra'y, Finees; Finees ra'y, Abisúa; 5 Abisúa ra'y, Buqui; Buqui ra'y, Uzi; 6 Uzi ra'y, Zerahías; Zerahías ra'y, Meraiot; 7 Meraiot ra'y, Amariás; Amariás ra'y, Ahitub; 8 Ahitub ra'y, Sadoc; Sadoc ra'y, Ahimaas; 9 Ahimaas ra'y, Azariás; Azariás ra'y, Johanan; 10 Johanan ra'y, Azariás; kóva ningo pe pa'i oikova'ekue Salomon omopu'ã aja Ñanderuete rogaguasu Jerusalénpe. 11 Azariás ra'y, Amariás; Amariás ra'y, Ahitub; 12 Ahitub ra'y, Sadoc; Sadoc ra'y, Salum; 13 Salum ra'y, Hilcías; Hilcías ra'y, Azariás; 14 Azariás ra'y, Seraías; Seraías ra'y, Josadac; 15 ha Josadac ojegerahava'ekue tembiguái ramo, Ñanderuete oguerahauka ramoguare Juda ha Jerusalenguakuérape, Nabucodonosor po rupi Babilóniape. 16 Levi ra'ykuéra: Gerson, Coat ha Merari. 17 Ko'áva ha'ehína Gerson ra'y rerakuéra: Libni ha Simei. 18 Coat ra'ykuéra: Amram, Izhar, Hebron ha Uziel. 19 Merari ra'ykuéra: Mahli ha Musi. Ko'áva hína Levi rogaguasu ruvicha iñepyrũha guive. 20 Gerson ñemoñarenguéra: Gerson ra'y, Libni; Libni ra'y, Jáhat; Jáhat ra'y, Zima; 21 Zima ra'y, Joa; Joa ra'y, Iddo; Iddo ra'y, Zera; Zera ra'y, Jeatrai. 22 Coat ñemoñarenguéra: Coat ra'y, Aminadab; Aminadab ra'y, Core; Core ra'y, Asir; 23 Asir ra'y, Elcana; Elcana ra'y, Ebiasaf; Ebiasaf ra'y, Asir; 24 Asir ra'y, Táhat; Táhat ra'y, Uriel; Uriel ra'y, Uzías; Uzías ra'y, Saul. 25 Elcana ra'ykuéra: Amasai ha Ahimot; 26 Elcana ra'y, Zofai; Zofai ra'y, Náhat. 27 Náhat ra'y, Eliab; Eliab ra'y, Jeroham; Jeroham ra'y, Elcana. 28 Samuel ra'ykuéra: Pe ijypykue Vasni ha upéi Abías. 29 Merari ñemoñarenguéra: Merari ra'y, Mahli; Mahli ra'y, Libni; Libni ra'y, Simei; Simei ra'y, Uza; 30 Uza ra'y, Simea; Simea ra'y, Haguía; Haguía ra'y, Asaías. 31 Ko'áva David omoíva'ekue Ñanderuete rogaguasúpe omoakã hağua puraheikuéra, Ñanderuete karameğua ojohu rire ipytu'uha. 32 Ha'ekuéra opurahéi pe óga jojohuha rovái, Salomon omopu'ã meve Ñanderuete rogaguasu Jerusalénpe; upéi oiko hikuái hembiapokuérape ojepokuaa háicha. 33 Ko'áva, ita'yraquéra ndive, oipytyvõ: Coat ra'ykuérarui, pe puraheihára Heman, Joel ra'y, Samuel ra'y, 34 Elcana ra'y, Jeroham ra'y, Eliel ra'y, Toa ra'y, 35 Zuf ra'y, Elcana ra'y, Máhat ra'y, Amasai ra'y, 36 Elcana ra'y, Joel ra'y, Azariás ra'y, Sofonías ra'y, 37 Táhat ra'y, Asir ra'y, Ebiasaf ra'y, Core ra'y, 38 Izhar ra'y, Coat ra'y, Levi ra'y, Israel (Jacóbo) ra'y. 39 Ha ityke'yra Asaf, kóva oiko ichupe ġuarã ipo akatúape; Asaf, Berequías ra'y, kóva Simea ra'y, 40 kóva Miguel ra'y, kóva Baasías ra'y, kóva Malquías ra'y, 41 kóva Etni ra'y, kóva Zera ra'y, kóva Adaía ra'y, 42 kóva Etan ra'y, kóva Zima ra'y, kóva Simei ra'y, 43 kóva Jáhat ra'y, kóva Gerson ra'y, kóva Levi ra'y. 44 Ha ijasu gotýo katu oikókuri ityke'yraquéra, Merari ra'ykuéra, ko'áva ha'e: Etan, Quisi ra'y, kóva Abdi ra'y, kóva Maluc ra'y, 45 kóva Hasabías ra'y, kóva Amasías ra'y, kóva Hilcías ra'y, 46 kóva Amsi ra'y, kóva Bani ra'y, kóva Sémer ra'y, 47 kóva Mahli ra'y, kóva Musi ra'y, kóva Merari ra'y, kóva Levi ra'y. 48 Ha ityke'yra, umi Levigua, omoakã opaichagua tembiapo oíva guive Ñanderuete róga jojohuhápe. 49 Aaron ha ita'yraquéra oikuave'ẽ kuave'ẽmby ojehapypáva kuave'ẽmby renda ári, ha pe kuave'ẽmby renda mohyakuãha ári ohapy mba'e ryakuã porã ha ojapo opaichagua tembiapo ojejapova'eráva guive pe tenda oñemboykéva Ñanderuetepe ġuarã, ha oikuave'ẽ avei hikuái kuave'ẽmby angaipa reheguáva Israel rehe, Moises, Ñanderuete rembiguái, he'i haguéicha ojejapo hağua. 50 Ko'áva hína Aaron ñemoñarenguéra: Eleazar, kóva ra'y Finees, kóva ra'y Abisúa. 51 Kóva ra'y Buqui, kóva ra'y Uzi, kóva ra'y Zeraías, 52 kóva ra'y Meraiot, kóva ra'y Amariás, kóva ra'y Ahitub, 53 kóva ra'y Sadoc, kóva ra'y Ahimaas. 54 Aaron ra'y, Coat rogaguasúpe oñeme'ẽ ko yvy po'a jeporavo rupi oiko hağua: 55 Pe táva Hebron, Juda retãme, ha pe ñu porã oíva ijerekuévo. 56 Pe táva kokue ha itava'ikuéra katu oñeme'ẽ Caleb, Jefúne ra'y. 57 Juda retãgui oñeme'ẽ Aaron ra'yrekuérape pe táva okañykuaa hağua, péva Hebron; avei Líbna, iñu porã reheve; Jatir ha Estemoa, iñu porã reheve; 58 Hilen, iñu porã reheve; Debir, iñu porã reheve; 59 Asan, iñu porã reheve; ha Bet-semes, iñu porã reheve. 60 Ha Benjamín retãgui oñeme'ẽ ichupekuéra Geba, iñu porã reheve; Alémet ha Anatot iñu porãnguéra reheve. Opaite itavakuéra oikuri 13 táva, oñeme'ẽ ichupekuéra hogaguasu rupi. 61 Umi ambue Coat ñemoñarenguéra, hogaguasu hembývape, oñeme'ẽ 10 táva po'a jeporavo rupi Manases tríbu mbytere yvýgui. 62 Gerson

ñemoñarenguérape oñeme'ẽ Isacar tríbugui , Aser tríbugui , Neftali tríbugui ha Manases tríbu mbytere yvýgui, Basánpe, 13 táva. 63 Ha Merari ñemoñarenguérape oñeme'ẽ Ruben tríbugui , Gad tríbugui ha Zabulon tríbugui 12 táva. 64 Upéicha Israel tribukuéra ome'ẽ Leviguakuérape ijyvyteégui umi táva iñu porã reheve. 65 Po'a jeporavo rupi oñeme'ẽ ichupekuéra Juda tríbugui , Simeon tríbugui ha Benjamin tríbugui , umi táva héra rupi oñehenoiva'ekue. 66 Coat rogaguasu hembývape gueteri oñeme'ẽ umi táva iñu porã reheve Efrain tríbugui . 67 Oñeme'ẽ ichupekuéra pe táva okañykuaahápe, Siquem, iñu porã reheve, Efrain cérrope; avei Gézer, iñu porã reheve; 68 Jocmeam, iñu porã reheve; Bet-horon, iñu porã reheve; 69 Ajalon, iñu porã reheve, ha Gat-rimon, iñu porã reheve, 70 Manases tríbu mbyterégui Aner, iñu porã reheve, ha Bileam, iñu porã reheve; ko'ã táva oñeme'ẽ umi Coat rogaguasu hembyva'ekuépe guarã. 71 Gerson ñemoñarenguérape oñeme'ẽ Manases tríbu mbyterégui Golan, Basan pegua, iñu porã reheve, ha Astarot, iñu porã reheve. 72 Isacar tríbugui , Quedes, iñu porã reheve; Dobrat, iñu porã reheve; 73 Ramot, iñu porã reheve; ha Anem, iñu porã reheve. 74 Aser tríbugui , Masal, iñu porã reheve; Abdon, iñu porã reheve; 75 Hucoc, iñu porã reheve; ha Rehob, iñu porã reheve. 76 Neftali tríbugui , Quedes, Galiléa peguágui, iñu porã reheve; Hamon, iñu porã reheve; ha Quiriataim, iñu porã reheve. 77 Ha Merari ñemoñarenguéra hembyva'ekuépe, oñeme'ẽ Zabulon tríbugui , Rimon, iñu porã reheve; ha Tabor, iñu porã reheve. 78 Jordan mboypýri gotýo, Jerico rovái, kuarahyresẽ gotýo, oñeme'ẽ Ruben tríbugui , Béser, iñu porã reheve; Jaza, iñu porã reheve; 79 Cademot, iñu porã reheve; ha Mefaat, iñu porã reheve. 80 Ha Gad tríbugui , Ramot, Galaad pegua, iñu porã reheve; Mahanaím, iñu porã reheve; 81 Hesbon, iñu porã reheve; ha Jazer, iñu porã reheve.

1 Chronicles 7

1 Isacar ra'ykuéra oĩkuri irundy: Tola, Fuva, Jasub ha Simron. 2 Tola ra'ykuéra: Uzi, Refaías, Jeriel, Jahmai, Jibsam ha Samuel, ko'áva itúva rogaguasu ruvicha. Tola ñemoñarenguéra ojepapava'ekue David árape, 22.600 kuimba'e ipy'aguasuetéva. 3 Uzi ra'y Izarías; ha Israhías ra'ykuéra: Miguel, Obadías, Joel ha Isías; oñondivepa 5 mburuvicha. 4 Ha iñemoñarenguéra oĩkuri ituvakuéra rogaguasu rupi 36.000 kuimba'e ñorãirõ reheguáva; ha'ekuéra heta hembireko ha heta ita'ýra. 5 Ha ityvyrakuéra opaite Isacar ñemoñarenguéra ndive ojepapa rire oĩ 87.000 ipy'aguasuetéva. 6 Benjamin ra'ykuéra oĩkuri mbohapy: Bela, Béquer ha Jediael. 7 Bela ra'ykuéra: Ezbon, Uzi, Uziel, Jerimot ha Iri; 5 itúva rogaguasu ruvicha, kuimba'e ipy'aguasúva ha iñemoñarenguéragai ojepapa 22.034 kuimba'e. 8 Béquer ra'ykuéra: Zemira, Joas, Eliezer, Elioenai, Omri, Jeremot, Abías, Anatot ha Alámet; ko'áva Béquer ra'y meme. 9 Ha ojepapa iñemoñarenguéra itúva rogaguasu ruvicha reheve, ha ojejohu 20.200 kuimba'e oñorãirõkuaáva. 10 Jediael ra'y, Bilhan; ha Bilhan ra'ykuéra: Jeus, Benjamin, Eud, Quenaana, Zetan, Tarsis ha Ahisáhar. 11 Ko'áva Jediael ra'y meme, hogaguasu ruvichakuéra rupi, kuimba'ekuéra ipy'aguasuetéva, 17.200 osẽkuaáva ñorãirõme. 12 Supim ha Hupim, Hir ra'ykuéra; ha Husim, Aher ra'y. 13 Neftali ra'ykuéra: Jahzeel, Guni, Jézer ha Salum, áva Bilha ñemoñarenguéra. 14 Manases ra'ykuéra: Asriel, ikuña memby, peteĩ kuña Siriaygua, ha'e imemby avei Maquir, Galaad ru. 15 Ha Maquir omenda Maaca rehe, Hupim ha Supim reindy. Ha (Maquir ryvy) mokõiha Zelofehad. Zelofehad itajýrante. 16 Ha Maaca, Maquir rembireko, imemby peteĩ kuimba'e, ha oñembohéra ichupe Peres; ha itykéra héra Seres, ha ita'yrukuéra: Ulam ha Réquem. 17 Ulam ra'y Bedan. Áva Galaad ra'ykuéra, kóva Maquir ra'y, kóva Manases ra'y. 18 Ha heindy Hamoléquet, imemby: Isod, Abiezer ha Mahala. 19 Ha Semida ra'ykuéra: Ahian, Siquem, Likhi ha Aniam. 20 Efrain ñemoñarenguéra: Sutela, ita'ýra Bered, ita'ýra Táhat, ita'ýra Elada, ita'ýra Táhat, 21 ita'ýra Zabad, ita'ýra Sutela, ha Ézer ha Elad. Umi Gatkuéra ojukava'ekue Ézer ha Eládppe omondaségui ijovechakuérape. 22 Ha Efrain, itúva, heta ára ombyasy ichupekuéra, upévare ityke'yrukuéra omoangapyhy ichupe. 23 Upéi ha'e oiko hembireko ndive, ha'e hyeguasú ha imemby peteĩ mitãkuimba'e, ha ombohéra ichupe Bería, oikógui hógape jepy'apýpe. 24 Ha itajýra Seera omopu'ã Bet-horon iguy pegua ha Bet-horon yvate pegua, ha avei Uzen-seera. 25 Ko Beria ra'y Refa, ita'ýra Résef, ita'ýra Télah, ita'ýra Tahan, 26 ita'ýra Laadan, ita'ýra Amiud, ita'ýra Elisama, 27 ita'ýra Nun, ita'ýra Josue. 28 Ha ijyvy ha hóga oĩ Bet-élpe, itava'ikuéra reheve; ha kuarahyresẽ gotýo oĩ Naaran; ha kuarahyreike gotýo oĩ Gézer, itava'ikuéra reheve; Siquem, itava'ikuéra reheve; Aja, itava'ikuéra reheve. 29 Ha Manases ra'ykuéra oiko: Bet-seánpe, itava'ikuéra reheve; Taanac, itava'ikuéra reheve;

Megído, itava'ikuéra reheve; ha Dor, itava'ikuéra reheve. Ko'ã távape Israel ra'y Jose, ñemoñarenguéra oikova'ekue. 30 Aser ra'ykuéra: Imna, Isva, Isvi, Beria, ha heindy Sera. 31 Beria ra'ykuéra: Héber ha Malquiel, kóva Birzait ru. 32 Ha Héber ra'ykuéra: Jaflet, Somer, Hotam, ha heindy Súa. 33 Jaflet ra'ykuéra: Pasac, Bimhal ha Asvat. Áva Jaflet ra'ykuéra. 34 Ha Sémer ra'ykuéra: Ahí, Rohga, Jehuba ha Aram. 35 Ityke'ýra Hélem ra'ykuéra: Zofa, Imna, Seles ha Amal. 36 Zofa ra'ykuéra: Súa, Harnéfer, Sual, Beri, Imra, 37 Béser, Hod, Sama, Silsa, Itran ha Beera. 38 Jéter ra'ykuéra: Jefune, Pispá ha Ara. 39 Ha Ula ra'ykuéra: Ara, Haniel ha Rezía. 40 Ko'áva Aser ñemoñarenguéra omoakáva hogaguasukuéra, huvichakuéra ramo; ha'ekuéra soldádo ruvicha (ikatupyryva) ha ojepapa rire, ipoguy peguáva ikatúva ojapyhy ñorairõ rembiporu, ojejohu 26.000 kuimba'e.

1 Chronicles 8

1 Benjamin ra'y ypykue Bela; mokõiha Asbel; mbohapyha Ahara; 2 irundyha Noha, ha 5-ha Rafa. 3 Ha Bela ra'ykuéra: Adar, Gera, Eud, 4 Abisúa, Naaman, Ahoa, 5 Gera, Sefufan ha Hiram. 6 Eud ra'ykuéra, Uza ha Ahiud, ko'áva opyta hogaguasu ruvichakuéra ramo ha oiko hikuái Gebápe ha upéi ojegueraha pokuapýpe Manáhatpe: 7 Naama, Ahías ha Gera. 8 Ha Saharáim ou oñembota'yraita Moab retãme, opoi rire hembirekokuéra Husim ha Baarágui. 9 Upéicha oñembota'yra jevy hembireko pyahu Hodes ndive: Jobab, Sibia, Mesa, Malcam, 10 Jeuz, Saquías ha Mirma. Ko'áva ita'yra kuéra, opytámava, hogaguasu ruvichakuéra ramo. 11 Ha Husim ra'ykuéra: Abitub ha Elpáal. 12 Ha Elpáal ra'ykuéra: Héber, Misam ha Sémed, ha'e omopu'ã Ono ha Lod, itava'ikuéra reheve, 13 Bería ha Sema omoakã avei hogayguakuérape oikóva Ajalónpe, omosẽ rire Gatguakuérape. 14 Bería ha Sema ryvykuéra: Ahio, Sasac ha Jeremot; 15 Bería ra'ykuéra: Zebadíás, Arad, Áder, 16 Miguel, Ispa ha Joha. 17 Elpaal ra'ykuéra: Zebadíás, Mesulam, Hizqui, Héber, 18 Ismerai, Jizlías ha Jobab. 19 Siméi ra'ykuéra: Jaquim, Zicri, Zabdi, 20 Elienai, Siletai, Eliel, 21 Adaías, Beraías ha Simrat. 22 Sasac ra'ykuéra: Ispan, Héber, Eliel, 23 Abdon, Zicri, Hanan, 24 Hananías, Elam, Anatotías, 25 Ifdíás ha Peniel. 26 Jeroham ra'ykuéra: Samserai, Seharías, Atalías, 27 Jaresías, Elías ha Zicri. 28 Ko'áva omoakã hogaguasukuéra Benjamin tríbu apytépe ha oiko hikuái Jerusalénpe. 29 Ha Gabaónpe oiko Abigabaon ha hembireko héra Maaca, 30 ha ita'yra ypykue Abdon, ha upéi Zur, Cis, Báal, Nadab, 31 Gedor, Ahío ha Záquer. 32 Ha Miclot ra'y Simea. Ko'áva oiko avei ityvyrakuéra rovái, Jerusalem távape. 33 Ner ra'y, Cis, Cis ra'y, Saul, ha Saul ra'ykuéra: Jonatan, Malquisúa, Abinadab ha Esbaal. 34 Jonatan ra'y, Merib-baal; ha Merib-baal ra'y, Mica. 35 Mica ra'ykuéra: Piton, Mélec, Tarea ha Acáz. 36 Acáz ra'y, Joadá: Joadá ra'ykuéra: Alémet, Asmávet ha Zimri; ha Zimri ra'y, Mosa. 37 Mosa ra'y, Bina, ita'yra Rafa, ha ita'yra Elasa; ha Elasa ra'y, Azel. 38 Azel 6 ita'yra ha péicha herakuéra: Azricam, Bocrú, Ismael, Searías, Obadíás ha Hanan; ko'áva Azel ra'y meme. 39 Ha ityvýra Ésec ra'ykuéra: Ulam, ijypykue; Jehus mokõiha; Elifélet mbohapyha. 40 Ha Ulam ra'ykuéra ipy'aguasute ñorairõme, ha'ekuéra ikatupyryete hu'yapípe; ha'ekuéra heta ita'yra ha heminenó. Ko'áva Benjamin ñemoñare meme.

1 Chronicles 9

1 Ojepapa opaite Israelguakuérape, ha ojehei Israel retã ruvichakuéra kuatiañe'ẽme. Judayguakuéra ojereraha jepokuapýpe Babilóniape opoi haguére Ñanderuetégui. 2 Ko'áva oiko raẽ jevy itavakuérape: Israelguakuéra, pa'ikuéra, Leviguakuéra ha Ñanderuete rogaguasu rembiguaikuéra. 3 Ha Jerusalénpe oiko: Juda ñemoñarenguéra, Benjamin ñemoñarenguéra, Efraim ha Manases ñemoñarenguéra; 4 Juda ra'ykuéra apytégui ou Utai, kóva Amiud ra'y, kóva Omri ra'y, kóva Imri ra'y, kóva Bani ra'y, ko'áva Peres ñemoñarenguéra, ha Peres, Juda ra'y. 5 Ha Silonguakuéra, oiko Asaías, pe ijypykue, ha hendive ita'yra kuéra. 6 Zera ra'ykuéragui, Jeuel ha ityvyrakuéra ndive oĩ 690 kuimba'e. 7 Ha Benjamin tríbugui oiko (Jerusalénpe): Salu, Mesulam ra'y, kóva Hodavías ra'y, kóva Asenua ra'y, 8 Upéi Ibneías, Jeroham ra'y; ha Ela, Uzi ra'y, kóva Micri ra'y; ha Mesulam, Sefatías ra'y, kóva Reuel ra'y, kóva Ibnías ra'y. 9 Ityvyrakuéra ha iñemoñarenguéra ndive oĩkuri 956 kuimba'e. Ko'ã kuimba'e ko'áva hogaguasu ruvicha réra. 10 Pa'ikuéra apytégui oĩ: Jedaiás, Jojarib, Jaquin, 11 Azarías, Hilcías ra'y, kóva Mesulam ra'y, kóva Sadoc ra'y, kóva Meraiot ra'y, kóva Ahitub ra'y, Ñanderuete rogaguasu rerekua ruvicha (pa'iguasu). 12 Adaía, Jeroham ra'y, kóva Pasur ra'y, kóva Malquías ra'y, kóva Masai ra'y, kóva Adiel ra'y, kóva

Jazera ra'y, kóva Mesulam ra'y, kóva Mesilemit ra'y, kóva Imer ra'y, 13 ha ityvyrakuéra, hogaguasu ruvichakuéra ndive oĩ 1.760 kuimba'e ikatupyryva Ñanderuete rogaguasu rembiapópe. 14 Leviguakuérargui oĩ: Semaías, Hasub ra'y, kóva Azricam ra'y, kóva Hasabías ra'y, ko'áva Merari ñemoñarenguéra: 15 Bacbacar, Heres, Galal ha Matanías, Mica ra'y, kóva Zicri ra'y, kóva Asaf ra'y, 16 ha Obadías, Semaías ra'y, kóva Galal ra'y, kóva Jedutun ra'y; ha Berequías, Asa ra'y, kóva Elcana ra'y, ha'e oikova'ekue umi Netofatgua tava'ikuérape. 17 Ha umi okẽ ñangarekoharakuéra: Salum, Acub, Talmon, Ahiman ha ityvyrakuéra; Salum imburuvicha. 18 Ko ára peve ko'ã Levi ñemoñare aty oiko tetã ruvicha rokẽ ñangarekohára ramo pe kuarahyresẽ gotyoguápe. 19 Salum, Core ra'y, kóva Ebiasaf ra'y, kóva Cora ra'y ha ityvyrakuéra umi Cora rogaguasu ndive, ha'ekuéra oñangareko pe óga jojohuha rokẽ rehe. Itúvakuéra oñangareko haguéicha Ñanderuete róga rokẽ rehe. 20 Ha Finees, Eleazar ra'y, oiko yma guive huvicha ramo; ha Ñanderuete oĩ hendive. 21 Zacarías, Meselmías ra'y, oñangareko pe óga jojohuha rokẽ rehe. 22 Umi ojeporavova'ekue okẽ ñangarekohára ramo oĩkuri 212, herakuéra ojehaíva itava'ikuérape, peteĩ kuatione'ẽme. David ha Samuel, pe proféta, omoĩ ichupekuéra ko tembiapo kóvape. 23 Upéicha ha'ekuéra, ita'yrakuéra ndive, oha'ārõ oservi haña hi'arakuérape Ñanderuete róga rokẽ rerekua ramo ha pe óga jojohuha ñangarekohára ramo. 24 Ha oĩ okẽ ñangarekoharakuéra irundyve yke gotýo: Kuarahyresẽ, kuarahyreike, nórtre ha sur gotýo. 25 Ha ityvyrakuéra, oikóva itava'ikuérape, ou jepi oipytyvõ haña ichupekuéra peteĩ semána pukukuépe. 26 Umi Leviguakuéra apytégui oĩ irundy kuimba'e omotenondéva opaite tembiapo, ha oimba ipoguýpe umi koty'i ha mba'erepyeta Ñanderuete rogaguasu pegua. 27 Ko'áva poguýpe opyta umi koty Ñanderuete rogaguasu jerekuévo oíva oñangareko porã haña, ha oipe'a haña Ñanderuete róga rokẽnguéra ko'ẽ ko'ẽ rehe ha'ekuéra opyta avei pyharépe. 28 Ko'áva apytégui oĩ avei umi oñangarekóva Ñanderuete rogaguasu rembiporukuéra rehe, ko'ã tembiporu ojepapa ojeporu mboyve ha ojeporu rire, ojekuaa haña oimbaha. 29 Ha ambue ijapytepekuéra pópe opyta umi tembiporu ojeporúva Ñanderuete róga kotyguasu oñemboykéva pa'ikuérape, ha oñangareko haña pe trígo ku'i, víno, acéite, mba'e ryakuã porã ha jukýre. 30 Pa'ikuéra apytépe oĩ umi ojaipóva acéite hyakuã porãva. 31 Ha Matatías, peteĩ Levigua, Salum, ra'y ypykue peteĩ Coraygua, ojaipo umi pan oñekuave'ětava Ñanderuete rógape. 32 Ha Coat ra'ykuéra apytégui oĩ umi ojaipóva umi pan ojehechaukáva Ñanderuete róga kotyguasúpe, oñemboykéva pa'ikuérape, ha oñembopyahu meme sábadope guarã. 33 Oĩ avei umi opurahéiva, umi Levi rogaguasu ruvicha, ha'ekuéra oiko Ñanderuete róga kotykuérape, ha ndojapói ambue tembiapo, opurahéi hañuante oĩ upépe ára ha pyharekuépe. 34 Ko'ã Levi rogaguasu ruvicha oiko Jerusalénpe. 35 Gabaónpe oikohína Jehiel, Gabaon táva ruvicha, ha hembireko héra Maaca; 36 ha ita'ýra ypykue Abdon, upéi Zur, Cis, Báal, Ner, Nadab, 37 Gedor, Ahío, Zacarías ha Miclot; 38 ha Miclot ra'y Simeam. Ko'áva oiko avei ityke'yrakuéra ndive Jerusalénpe. 39 Ner ra'y, Cis; Cis ra'y, Saul; ha ita'yrakuéra: Jonatan, Malquisúa, Abinadab ha Es-báal. 40 Jonatan ra'y, Merib-báal; ha kóva ra'y Mica. 41 Ha Mica ra'ykuéra: Piton, Mélec, Tarea ha Acáz. 42 Acáz ra'y, Jara; Jara ra'ykuéra: Alémet, Azmávet ha Zimri; ha Zimri ra'y, Mosa. 43 Mosa ra'y, Bina; kóva ra'y Refaías; kóva ra'y Elasa; ha kóva ra'y Azel. 44 Ha Azel ita'ýra 6, ha péicha herakuéra: Azricam, Bocru, Ismael, Searías, Obadías ha Hanan. Ko'áva Azel ra'y meme.

1 Chronicles 10

1 Filisteayguakuéra ojeity Israel ári; ha Israelgua okañy henonderãgui, ha heta ho'a ipopekuéra ha ojejuka Gilbóa cérrope. 2 Ha Filisteayguakuéra omuña Saul ha ita'yrakuérape, ha ojuka hikuái, Jonatan, Abinadab ha Malquisúa, Saul ra'ykuérape. 3 Ha ipohýi pohyive pe ñorãirõ ojeitypágui Saul ári; umi hu'y mombohakuéra ojapi ichupe. 4 Upémaramo Saul he'i imo'ãhárape: Ehekýi nde kyse puku ha embohasa che rete rehe; ha imo'ãhára ndojaposéi, okyhyjeitereígui. Upémaramo Saul ojapyhy ikyse puku ha ojeity hi'ári. 5 Ha imo'ãhára ohechávo Saul omanótama, ojeity avei ikyse puku ári ha omano hendive. 6 Péicha omano Saul, mbohapy ita'ýra ndive; ha hendivekuéra omanomba avei hogayguakuéra. 7 Ha umi Israelgua oikóva ko ñuguasu kóvape ohechávo Saul ha ita'yrakuéra ojejuka hague, ohejapa itavakuéra ha okañy hikuái, ha Filisteayguakuéra ou oiko itavakuérape. 8 Iko'ẽ jevývo, umi Filisteaygua ou ogueraha haña umi omanomava'ekue mba'ekue, ha ijapytépe ojohu hikuái Saul ha ita'yrakuérape ojepysóva Gilbóa cérrope. 9 Ha oipe'apa rire ichugui oguererekóva guive, ogueraha Saul akãngue ha iñorãirõ

rembiporukue, ha omondo mba'e mombe'uhára opaite Filisteaygua retäpy rehe, omba'emombe'u haña ijára ha hetäyguakuérape. 10 Ha omoĩ iñorãirõ rembiporu ijára tupãópe, ha iñakãngue omosãingo Dagon tupãópe. 11 Ha umi Jabes, Galaadgua, ohendúvo Filisteayguakuéra ojavova'ekue Saúlre, 12 oñembyaty opaite kuimba'e ipy'aguasúva oíva guive upépe ogueru haña Saul retekue ha avei ita'yrakuéra retekue Jabéspe; ha oñotý ikanguekue Jabéspe, peteĩ encína yvyra guýpe, ha 7 ára jave ohasa hikuái okaru'ýre. 13 Péicha Saul omano naiñe'ërendúigui ha nomomba'éigui Ñanderuete ñe'ë, ha oporandúigui pe kuña, he'íva ijehe, ohenoikuaaha omanóva anguekuérape, 14 ha nomba'eporandúigui Ñanderuetepe; upéva rupi Ha'e ojuka ichupe, ha ombohasa hetã ruvicha guapyha David, Isai ra'ýpe.

1 Chronicles 11

1 Upémaramo opaite Israelgua oñembyaty David ndive Hebrónpe, ha he'i ichupe hikuái: Péina ápe ore ningo ne kangue ha nde ro'o reheguáva. 2 Ha Saul oisãmbyhy ramo gueteri, nde voi regueraha Israelguakuérape ñorãirõme, ha regueru jevy. Ha Ñanderuete, nde Jára, he'imava'ekue ndéve: Nde reñangarekova'erã che retã Israel rehe, ha ndéta che retã Israel ruvicharã. 3 Ha opaite karai ancianokuéra ou Israel retã ruvicha rendápe, Hebrónpe; ha David oñembopy'apeteĩ hendivekuéra Ñanderuete renondépe; ha omoĩ hikuái Davidpe Israel retã ruvicha ramo, Ñanderuete he'i haguéicha Samuel rupi. 4 Upéramo David oho opaite Israelgua ndive Jerusalénpe, pe ára peve ningo pe táva réra gueteri Jebus, Jebusguakuéra oikógui ipype. 5 Ha umi Jebusgua he'i Davidpe: Ndereikemo'ãi ko'ápe. David katu omoĩ ipoguýpe Sion, pe táva oñemongorapyréva, upévagui oñembohéra pe ára guive David táva (Jerusalén). 6 David he'i voi: Pe ojapo raéva sarambi Jebusguakuéraragui, upéva opytáta che soldádo atyguasuruvichárõ. Upémaramo Joab, Sarvia memby ojupi raé, ha oiko ichugui soldádo atyguasuruvicha. 7 Ha David opyta pe táva oñemongorapyrévape ha upévagui oñembohéra David táva. 8 Ha David ombotuichave pe táva, Milo guive pe korapyjere yvate peve; ha Joab omyatyrõ pe táva hyepy gotýo, oñekotevêháme. 9 Ha David oñakãrapu'ã pu'ãve ha oñembotuicha tuichave ohóvo, Ñanderuete oĩgui hendive. 10 Ko'ãvahína umi mburuvicha ipy'aguasuvéva oikóva David ndive ha oipytyvõva'ekue ichupe omoakã haña opaite Israelguápe, omoĩ haña ichupe tetã ruvicha ramo Israel rehe, Ñanderuete he'i haguéicha. 11 Ávahína David irũ ipy'aguasuvéva: Jasobam, Hacmoni ra'y, omotenondéva umi 30 David irũnguérape; peteĩ jevy omongu'engu'e ijoyvyra puku akua 300 hese ija'e'ýva rehe, ha ojukapaite ichupekuéra. 12 Kóa rire oĩkuri Eleazar, Dodo ra'y, peteĩ Ahotgua, péva ningo peteĩ, umi mbohapy ipy'aguasuvéva apytégui. 13 Kóva oĩ David ndive Pasmámpe, ha'e oñorãirõ ramoguare Filisteayguakuéra ndive; ha upépe oĩ peteĩ kokue'i henyhëva cebádagui; ha hetäyguakuéra okañymba ramoguare Filisteayguakuéraragui, 14 ha'e upémaramo oñemoĩ pe kokue'i mbytépe ha ipu'aka Filisteayguakuéra rehe, Ñanderuete oipytyvõgui ichupe ipu'aka rupi. 15 Ha mbohapy umi 30 oporomotenondéva apytégui oguejy David itaguasute oĩháme, pe Adulam itakuaguasúpe, ha Filisteayguakuéra rekoha oĩ Refaín vällepe. 16 Upéramo David oĩhína pe táva oñemongorapyrévape; ha Belénpe oĩhína Filisteaygua soldádo aty. 17 Upéramo David hoy'useitereígui, he'i: Mávapa ikatúne chemboy'umi, Belén ykua peguágui, itáva rokẽme oíva. 18 Ha umi mbohapy ojasuru Filisteayguakuéra aty pa'ũ rupi, ha oguenohë y pe ykua Belén rokẽ meguágui, ha ogueru hikuái Davidpe; ha'e katu ndoy'uséi, oikuave'ë katu Ñanderuetepe, he'ívo: 19 Che Jára, toñemomombyry chehegui ko'ã mba'e. Chéverõ guarã hína hay'úrõ guáicha che soldádo ruguykue; ha'ekuéra ningo ohundikuaava'erãmo'ã hekove, upévare ndoy'uséi. Ko'ã mba'e ojapo umi mbohapy ipy'aguasuetéva. 20 Ha Abisai, Joab ryvy, ha'e mburuvicha avei umi 30 apytépe, péva omongu'engu'e ijoyvyra puku akua 300 rehe, ojuka peve, ha ohupity terakuã ndetuicháva umi mbohapy apytépe. 21 Ha'e herakuã porã umi 30 apytépe, ha'e voi peteĩ mburuvicha, nombojojái katu umi mbohapy tenondeguávape. 22 Benaía, Joiada ra'y, peteĩ kuimba'e ipy'aguasúva, Cabseelgua ra'y, hembiapoguasúva; ha'e ipu'aka mokõi leõ Moab pegua rehe; oguejy avei peteĩ vykuápe ojuka haña peteĩ leõme, ho'árõ guare ama yrypy'a árape. 23 Ha'e ipu'aka avei peteĩ Egiptoygua rehe, kuimba'e ijoyvatéva 2,18 métró; ha pe Egiptoygua oiporu peteĩ vyra puku akua ojoguáva ao pyahaha vyra apu'ápe, ha'e katu oguejy ichupe peteĩ vyra po'i puku reheve, ha oipe'a Egiptoygua pógui ijoyvyra puku akua ha ipype ojuka ichupe. 24 Ko'ã mba'e ojapo Benaía, Joiada ra'y, ha ojehechakuaa umi mbohapy ndive. 25 Ha'e herakuã porãite avei umi 30 apytépe, upéicharamo jepe nombojojái katu umi mbohapy tenondeguávape. Ko'áva David omoĩ oñangareko haña hekove rerekua

ruvicha ramo. 26 Umi ambue ipy'aguasúva isoldádo aty apytépe oĩ: Asael, Joab ryvy; Elhanan, Dodo ra'y, peteĩ Belengua. 27 Samot, peteĩ Harodgua; Heles, peteĩ Pelongua; 28 Ira, Iques ra'y, peteĩ Tecoaygua; Abiézer, peteĩ Anatotgua; 29 Sibecai, peteĩ Husatgua; Ilai, peteĩ Ahohgua; 30 Maharai, peteĩ Netofatgua; Héled, Baana ra'y, peteĩ Netofatgua; 31 Itai, Ribai ra'y, Gabaágui, Benjamin tríbugui; Benaía, peteĩ Piratongua; 32 Hurai, Gaas ysyrygua; Abiel, peteĩ Arbatgua; 33 Azmávet, peteĩ Barhumgua; Eliaba, peteĩ Saalbongua; 34 Hasem ra'ykuéra, peteĩ Gizongua; Jonatan, Sage ra'y, peteĩ Arargua; 35 Ahiam, Sacar ra'y, peteĩ Arargua; Elifaf, Ur ra'y; 36 Héfer, peteĩ Mequeratgua; Ahías, peteĩ Pelongua; 37 Hezro, peteĩ Carmelgua; Naarai, Ezbai ra'y; 38 Joel, Natan ryvy; Mibhar, Hagri ra'y; 39 Sélec, peteĩ Amongua; Naherai, peteĩ Beerotgua, oiko Joab, Sarvia memby, hetemo'ãha rerahaha ramo; 40 Ira, peteĩ Itrigua; Gareb, peteĩ Itrigua, 41 Urías, peteĩ Hetgua; Zabad, Ahlai ra'y; 42 Adina, Siza ra'y, peteĩ Rubengua, ha'e ningo Rubengua ruvicha, ha ipoguýpe oĩ 30 kuimba'e; 43 Hanan, Maaca ra'y; Josafat, peteĩ Mitnigua, 44 Uzías, peteĩ Astarotgua; Sama ha Jehiel, Hotam ra'ykuéra, ha'e peteĩ Aroergua; 45 Jediael, Simri ra'y, ha Joha ityvýra, mokõivéva Tizgua; 46 Eliel, peteĩ Mahavgua; Jeribai ha Josavía, Elnaam ra'ykuéra; Itma, peteĩ Moabgua, 47 Eliel, Obed ha Jaasiel, Sobayguakuéra.

1 Chronicles 12

1 Ko'ã kuimba'e ko'áva ou David rendápe Siclágpe, ha'e oiko aja kañyháme gueteri Saul, Cis ra'ýgui, ha ã ipy'aguasúva oipytyvõ ichupe iñorãirõme. 2 Ha'ekuéra ikatupyry ha oiporukuaa ipo mokõivéva, ijasu ha ijakatúa, oporojapi haña pe ita mombohápe ha ihu'ykuérape. Saul tríbugui, Benjamin ñemoñare apytégui oĩ: 3 Ahiezer, imburuvicha, upéi Joas, Semaa ra'y, peteĩ Gabaatgua; Jeziel ha Pelet, Azmávet ra'ykuéra; Beraca ha Jehu, mokõi Anatotgua, 4 Ismaías, peteĩ Gabaongua, peteĩ ipy'aguasuetéva umi 30 apytépe, ha omoakáva 30 kuimba'épe; Jeremías, Jahaziel, Johanan, Jozabad, Gederguakuéra, 5 Eluzai, Jerimot, Bealías, Semarías, ha Sefatías, Harufguakuéra, 6 Elcana, Isías, Azareel, Joezer ha Jasobam, Coreguakuéra; 7 Joela ha Zebadías, Jeroham ra'ykuéra, Gedorguakuéra. 8 Gadguakuéra apytégui okañy avei ha oho David rendápe, desiértope, hekoha oñemombarete porávape, kuimba'e oñorãirõkuaáva ha ipy'aguasuetéva, oiporukuaáva hetemo'ãha ha ijyvyra akua puku; hovakuéra ojogua leõ rovápe, ha ipya'e hikuái umi guasu ñumeguáicha. 9 Ezer, pe peteíha; Obadías, pe mokõiha; Eliab, pe mbohapyha; 10 Mismana, pe irundyha; Jeremías, pe 5-ha; 11 Atai, pe 6-ha; Eliel, pe 7-ha; 12 Johanan, pe 8-ha; Elzabad, pe 9-ha; 13 Jeremías, pe 10-ha; ha Machanai, pe 11-ha; 14 ko'áva soldádo ruvicha Gad tríbu soldádo atýpe. Pe michivéva oĩ 100 kuimba'e ári, ha pe tuichavéva oĩ 1.000 kuimba'e ári. 15 Ko'áva ohasa pe ysyry Jordan, pe jasy peteíha jave, hi'y osẽmba jave hembe'y pukukuévo; ha pe y omosẽ umi ñu rupigua oikóvape kuarahyresẽ gotýo ha kuarahyreike gotýo. 16 Peteĩ jevy Benjamin ha Juda ñemoñarenguéra ou David rendápe hekoha ha'e oñemombarete porã haguépe, 17 ha David osẽ ojojohúvo hendivekuéra, he'i: Oime ramo peju che rendápe py'aguapy reheve chepytyvõ haña, che py'a ojoajúta penendive; ha oime ramo peju chemoĩ haña cherehe ija'e'yva pópe katu, oĩ'yre tembiapo vai che póre, tohecha ñande rukuéra Jára, ha tapendehavira. 18 Upévo pe Pytu Porãmbáva ou Amasai ári, pe omoakátava kurimive umi 30 kuimba'épe, ha he'i Davidpe: Ore ne mba'e, ha nendive, Isai ra'y, roikose: Py'aguapýpe, py'aguapy toĩ nendive ha ne pytyvõharakuéra ndive, ha Ñanderuete toñangareko penderehe. Upéichamarõ David omoñuahẽ ha omoĩ ichupekuéra imburuvichakuéra apytépe. 19 Upéicha ohasamimi avei Manases tríbugui David rendápe, ha'e ou ramoguare Filisteayguakuéra ndive ojeity haña Saul ári; David katu noipytyvõĩ ichupekuéra, umi Filisteaygua ruvichakuéra ndoipotáigui ipytyvõ, upévale ombojevvy ichupe ijapytégui oñomongeta rire hikuái oñondivekuéra, he'ivo: David ningo ikatu oñemoĩ ñanderehe ha ohasa ijára Saul rendápe, 20 David oñuahẽvo Siclágpe, ko'ã Manasesgua omoirũ ichupe: Adna, Jozabad, Jediael, Miguel, Jozabad, Eliu ha Ziletai, áva Manases soldádo ruvicha 1.000 árigua. 21 Ko'áva oipytyvõ Davidpe ojeity haña umi hese ija'e'yva aty oporomondáva ári; Manasesgua kuimba'e ipy'aguasúva voi, ha David omoinge ichupekuéra isoldádo atýpe huvicha ramo. 22 Umi árape ko'ẽ ko'ẽ rehe oñuahẽ oúvo ñepytyvõ Davidpe gũarã, oguereko peve peteĩ soldádo aty ndetuichaitéva, peteĩ Ñanderuete soldádo atýicha. 23 Ko'áva umi ñorãirõhára oñembyatýmava David ndive Hebrónpe, ome'ẽ haña ichupe Saul guapyhaguasu, Ñanderuete ñe'ẽ he'i haguéicha. 24 Juda ñemoñarenguérargui ou 6.800 soldádo hetemo'ãha ha ijyvyra puku akua reheve. 25

Simeon ñemoñarenguérágui ou 7.100 kuimba'e ipy'aguasúva. 26 Levi ra'ykuérágui ou 4.600 kuimba'e. 27 Upéicha avei Joiada, Aaron ñemoñarenguéra ruvicha, ha hendive 3.700 kuimba'e. 28 Ha Sadoc, peteĩ mitãrusu ipy'aguasúva ou 22 soldádo ruvicha ndive, itúva rogaguasúgui osêva. 29 Benjamin ñemoñarégui, Saul tríbugui, ou 3.000; umi árape hetave katu umi omoirúva gueteri Saul rogayguakuérape. 30 Efraín ñemoñarenguérágui ou 20.800 ipy'aguasuetéva, kuimba'e herakuã poráva itúva rogaguasúpe. 31 Manases tríbu mbyterégui ou 18.000, ko'áva réra oñehenói ha ojehei peteĩ kuatione'ẽme omohenda haña Davidpe, Israel retã ruvicha ramo. 32 Isacar tríbugui ou 200 mburuvicha, oikuaáva umi mba'e ojehtëtava arapýpe, ha áva oikuaauka Israélpe, mba'épa ojejapova'erã, ha iñe'ẽ ojejapo hekoitépe ipehẽnguekuéra apytépe. 33 Zabulóngui ou 50.000 oñembosako'imava osẽ hañaicha ñorairõme, opaite iñorairõ rembiporu reheve, ha oñeha'ãmbáva ñorairõ rembiapópe. 34 Neftalígui ou 1.000 mburuvicha ha hendive 37.000 soldádo, hetemo'ãha ha ijyvyra puku akua reheve. 35 Dángui ou 28.600 kuimba'e oñembosako'i porãmbáva ñorairõme guarã. 36 Asérgui ou 40.000 ñorairõhára oñembosako'ipámava oñorairõ hañaicha. 37 Ha Jordan mboypýri guio, umi Rubengua, Gadgua ha Manases tríbu mbyterégui ou 120.000 kuimba'e opaite iñorairõ rembiporu reheve. 38 Mayma ko'ã kuimba'e ñorairõhára oñembosako'iva oñorairõ hañaicha ou Hebrónpe py'aporã reheve oiporavo haña opaite ambue Israelguakuéra ndive Davidpe, Israel retã ruvicha ramo. 39 Ha opyta hikuái David ndive mbohapy ára pukukue, okaru joa ha omboy'u joa hikuái, ipehẽnguekuéra ombosako'ígui avei tembi'u ichupekuéra guarã. 40 Umi upérupi oikóva, Isacar, Zabulon ha Neftali, ogueru hi'upyrã iburrokuéra, ikamellokuéra ha imburikakuéra ári; ogueru hikuái trigo ku'i, pan hígo oñemokãmyréva, víno, acéite, ha heta guéi ha ovechakuéra, oĩgui vy'aguasu Israel retãme.

1 Chronicles 13

1 Upéramo David oñemongeta umi soldádo ruvicha 1.000 ha 100 arigua ndive, ha opaite mburuvicha ndive, 2 ha he'i avei opaite ambue Israelguakuéra ijatývape: Oĩ porã ramo peẽme, ha Ñanderuete oipota ramo avei, ñamondóta ko tetãpy rupi ñane pehẽnguekuéra opytava'ekue piári, pa'ikuéra ha Leviguakuéra piári oĩva hendivekuéra itávape, oñembyaty haña ñanendive; 3 upérõ jaguerúta Ñanderuete karamegua ñande apytépe, Saul oikoveha ára guive nañapenavéi hese. 4 Ha mayma ijatýva guive he'i upéicha ojejapo haña, opaite tetãyguápe iporãitereirõ guáicha. 5 Upéramo David ombyatyuka opaite Israelguápe, Sihor, Egípto pegua guive, Hamat ojeikeha pepe, ojegueru haña Ñanderuete karamegua Quiriat-jearimgui. 6 Ha David opaite Israelgua ndive ojupi Baalápe, Quiriat-jearim pegua, oĩva Juda retãme, ogueru haña upégui Ñanderuete karamegua, oikóva kerubinkuéra (ángelkuéra) pa'ũme ha Ñanderuete réra oñehenoiháme. 7 Ha ogueru hikuái Ñanderuete karamegua Abinadab rógagui peteĩ cárro pyahúpe; ha Uza ha Ahío omboguata pe cárro. 8 David ha Israelguakuéra ovy'aiterei Ñanderuete renondépe, ha imbaretekue reheve opurahéi, ojeroky ha ombopu árpa, mbaraka, mba'epu parará, platillo ha trompéta. 9 Ha oñuahẽvo Quidon ñemitýngue ñemopotíha rendápe, Uza ipojái Ñanderuete karamegua rehe ojoko hañaicha, oñepysãnga haguére gueikuéra. 10 Ha Ñanderuete ipochy Uza ndive, ha ombohasyete ichupe, ipojái haguére ikarameguáre; ha upepete ha'e omano Ñanderuete renondépe. 11 Ha David oñembyasyeterei, Ñanderuete oinupã haguérehe Uzápe; upévagui pe yvy pehẽngue péva oñembohéra Peres-Uza ko ára pepe (he'ise: Uza oñenupã haguépe). 12 Ha David okyhyje Ñanderuete'gui pe árape, ha he'i: Mba'éicha piko che aguerúta che távape Ñanderuete karamegua. 13 Ha ndoguerúi Ñanderuete karamegua itávape, oguerahánte Obed-edómpe, peteĩ Gatgua rógape. 14 Ha Ñanderuete karamegua opyta Obed-edom rógape mbohapy jasy pukukue; ha Ñanderuete ohovasa Obed-edom róga, ha opaite mba'e oguerékóva upete guive.

1 Chronicles 14

1 Hiram, Tíro retã ruvicha, omondo David rendápe ñe'ẽ rerahahára, cédro, carpintéro ha albañilkuéra ndive omopu'ã haña hogaguasurã. 2 Ha David ohechakuaa Ñanderuete omoingo hague ichupe Israel retã ruvicha ramo ha ombotuichaseha Israel retã rerakuã porã. 3 Upéramo David omenda Jerusalenguakuéra rehe; ha David ita'yra ha itajyrave jevy. 4 Ko'ã ita'yra réra onace va'ekue ichupe guarã Jerusalénpe: Samúa, Sobad, Natan, Salomon, 5 Ibhar, Elisúa, Elpélet, 6 Noga, Néfeg, Jafía, 7 Elisama, Beeliada ha Elifélet. 8

Filisteayguakuéra ohendúvo oñemoĩ hague Davidpe Israel retã ruvicha ramo, oñombyaty opaite Filisteayguakuéra ojeity haġua David ári. Ha David ohendúvo péva osẽ oñorãirõ haġua hendivekuéra. 9 Ha Filisteayguakuéra ou ha oñemyasãi Refain ñuguasúpe. 10 Upéramo David omba'eporandu Ñanderuetepe, he'ívo: Ahátapa Filisteayguakuéra oĩháme. Remoĩtapa ichupekuéra che pópe. Ha Ñanderuete he'í ichupe: Tereho, Che voi amoĩta ichupekuéra nde pópe. 11 Ha oho hikuái Baal-perazimpe, ha upépe David ombopoguy ichupekuéra. Upéi David he'í: Ñanderuete ojoka umi cherehe ija'e'yvape che po rupi, ku ojeka háicha peteĩ kambuchi y pegua. Upévagui oñembohéra pe yvy Baal-perazim. 12 Filisteayguakuéra okañývo opoipa upépe ijarakuéragui, ha David ohapyukapa. 13 Ha Filisteayguakuéra oñemyasãi jevývo pe ñu rehe. 14 David omba'eporandu jevy Ñanderuetepe, ha Ñanderuete he'í ichupe: Ani rehótei hapykuerikuéra, ejerénte hesekuéra rejeity haġua hi'arikuéra pe yvyra ñemohyakuãha rováiguio. 15 Ha rehendúvo ouha tyapu sununu pe yvyra ñemohyakuãha ru'ã rehe, ejeity hi'arikuéra, pende Ruete voi osẽta pene renonderãme ha ombopoguyta Filisteaygua soldádo atyguasúpe. 16 Ha David ojapo Ñanderuete he'í haguéicha ichupe, ha ombopoguy jevy Filisteaygua soldádo atýpe, Gabaon guive Gézer peve. 17 Ha David rerakuã porã oñemyasãi opaite umi tetã rupi; ha Ñanderuete voi omongyhyje opaite ambue tetãnguérape David rerakuã porãgui.

1 Chronicles 15

1 David omopu'ã rire hogarã itávape, ombosako'i Ñanderuete karameġuá rendaġua, peteĩ óga aoguiguáva. 2 Upéramo David he'í: Ñanderuete karameġua ojeguervu'eráva Leviguakuéra rupinte; Ha'e oiporavógui ichupekuérante oguerova haġua pe karameġua, ha'ekuéra oiko haġua hembiguái ramo opaite árape. 3 Upérõ David ombyaty opaite Israelguápe Jerusalénpe, oguerova haġua hikuái Ñanderuete karameġua hendaġuáme, ha'e ombosako'i haguépe. 4 Upéicha David ombyaty opaite Aaron ra'y ha Leviguakuérape: 5 Coat rogaguasúgui ha ityvyrakuéra oñondivepa oĩ 120, ha Uriel oiko imburuvicha ramo. 6 Merari rogaguasúgui ha ityvyrakuéra oñondivepa oĩ 220, ha Asaías oiko imburuvicha ramo. 7 Gerson rogaguasúgui ha ityvyrakuéra oñondivepa oĩ 130, ha Joel oiko imburuvicha ramo. 8 Elizafan rogaguasúgui ha ityvyrakuéra oñondivepa oĩ 200, ha Semaías oiko imburuvicha ramo. 9 Hebron rogaguasúgui ha ityvyrakuéra oñondivepa oĩ 80, ha Eliel oiko imburuvicha ramo. 10 Uziel rogaguasúgui ha ityvyrakuéra oñondivepa oĩ 112, ha Aminadab oiko imburuvicha ramo. 11 Ha David ohenói pa'ikuéra Sadoc ha Abiatárpe, ha umi Levigua: Uriel, Asaías, Joel, Semaías, Eliel ha Aminadábpe, 12 ha he'í ichupekuéra: Peẽ Levi rogaguasu ruvicha, peñemboheko potĩ peẽ ha pene pehẽnguekuéra, peguerova haġua Ñanderuete, Israel Jára, karameġua hendaġuáme, ambosako'i haguépe. 13 Pe ambue jevy jaguerova ramoguare nosẽ porãi, peẽ napeiméigui ore apytépe, peguerova haġua Ñanderuete karameġua Ha'e he'iuka haguéicha, ha upévale Ha'e orenupáva'ekue avei. 14 Upéicha pa'ikuéra ha Leviguakuéra oñemboheko potĩ ogueru haġua Ñanderuete, Israel Jára karameġua Jerusalénpe. 15 Ha Levi ñemoñarenguéra ogueru hikuái Ñanderuete karameġua, ha omoinge hi'yvakuéra umi karameġua argollakuéra rehe oguerova haġua ijati'ykuéra ári, Ñanderuete he'iuka haguéicha Moises juru rupi ichupekuéra. 16 Upéicha David he'í avei Levigua ruvichakuérape, opurahéi ha ombopu haġua imbaraka, hi'árpa ha iplatillokuéra ovy'apa joa haġua hikuái. 17 Ha Leviguakuéra oiporavo Heman, Joel ra'ype, omoakãmba haġua; ha Asaf, Berequías ra'ype, oipytyvõ ichupe; ha Merari ra'ykuéragui ojeporavo Etánpe, Cusaías ra'y. 18 Upéi ojeporavo Zacarías, Jaaziel, Semiramot, Jehiel, Uni, Eliab, Benaía, Maasías, Matitías, Elifelehu ha Micníaspe omoirũ haġua ichupekuéra ipurahéipe. Obed-edom ha Jeiel opyta okẽ ñangarekohára ramo. 19 Ojeporavo Heman, Asaf ha Etánpe omoakã haġua umi opurahéivape ombopúva iplatillo bronceguiguáva, 20 ha Zacarías, Aziel, Semiramot, Jehiel, Uni, Eliab, Maasías ha Benaía ombopu mbaraka ipo'ivéva, kuñataikuéra opurahéi háicha, 21 ha Matatías, Elifelehu, Micnías, Obed-edom, Jeiel ha Azazíaspe ombopu árpa ipoguasuvéva, kuimba'e opurahéi háicha. 22 Ha Quenanías, peteĩ Levigua ruvicha, omyakã Ñanderuete rogaguasu rembiporu ojererova jave, ha'e ikatupyrygui ko tembiapo kóvape. 23 Berequías ha Elcana oñangareko pe karameġua rehe. 24 Ha Sebanías, Josafat, Natanael, Amasai, Zacarías, Benaía ha Eliezer, ha'ekuéra pa'ikuéra ombopu turu Ñanderuete karameġua renondépe; Obed-edom ha Jehías oñangareko avei pe karameġua rehe. 25 David, karai ancianokuéra ha umi mburuvicha mil arigua ndive, oho ogueru vy'apópe Ñanderuete karameġua Obed-edom rógagui. 26 Ñanderuete oipytyvõ haguére

Leviguakuérape oguerova haña Nanderuete karameña, ha'ekuéra oikuave'ẽ ichupe ñuarã 7 tóro ra'yrsu ha 7 ovecha mácho . 27 Ha David oñemonde ao líno hepývape ha péicha avei Leviguakuéra ogueraháva Nanderuete karameña, puraheiharakuéra, ha avei Quenanías pe omoakáva umi opurahéivape. Ha David, omunde pa'í ao (efod) líno inimbo ojeapopyrévaguí. 28 Péicha Israelguakuéra ogueraha vy'apópe Nanderuete karameña, turu, trompéta, platílo ha mbaraka púpe. 29 Upéicha Nanderuete karameña oñuahẽ David távape, ha Mical, Saul rai, oma'ẽ jave peteĩ hovetã guive, ohechávo tetã ruvicha Davidpe opopo ha ojerokývo, ojapo'iete ichupe ipy'apýpe.

1 Chronicles 16

1 Péicha ojeguera Nanderuete karameña, ha omoĩ hikuái pe óga mbytépe, David omopu'áva'ekue; ha oikuave'ẽ hikuái kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva Nanderuete renondépe. 2 Ha David oikuave'ẽmba rire kuave'ẽmby, ojehapypáva ha kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva, ohovasa hetãnguakuérape Nanderuete rérape. 3 Ha ome'ẽ opaite Israelguápe, kuimba'e ha kuñakuérape, peteĩteivape peteĩ pan he'ẽva, peteĩ so'õ pehẽngue, ha pan he'ẽ ojeapova'ekue parral'a oñemokãpyrévaguí. 4 Ha David oiporavo Leviguakuéra apytégui umi ohótava Nanderuete karameña renondépe omboete, oagradece ha omomba'eguas haña Nanderuete, Israel Járape: 5 Asaf pe peteĩha; ha'e rire Zacarías, pe mokõiha; upéi: Jeiel, Semiramot, Jehiel, Matitías, Eliab, Benaía, Obed-edom ha Jeielpe, hi'arpa ha imbarakakuéra reheve; Asaf katu pe platílo mbopuhára. 6 Ha pa'ikuéra Benaía ha Jahaziel ombopu trompéta tapiate Nanderuete karameña renondépe. 7 Pe ára pévape, David oñepyrũ omomba'eguasuka Nanderuetepe Asaf ha iñirũguera purahéi ha ñembopu rupi péicha: 8 Pemomba'eguas Nanderuetepe, pehenói hera ha pemoherakuã hembiaipo porã tetãnguera apytépe. 9 Pepurahéike ichupe ñuarã, pemombe'u hembiaipo techapyrãnguera (milagrokuera). 10 Pemomba'eguas hera porãite ha tahory umi py'a ohekáva Nanderuetepe. 11 Peheka Nanderuetepe ha ipu'aka; peheka py'ýiete hova. 12 Peñemomandu'a hembiaipo techapyrã Ha'e ojapova'ekue rehe, ha avei techapyrãguas rehe, ha umi ñe'ẽ ijuru he'iva'ekue rehe. 13 Peẽ hembiguái, Israel ñemoñaréva, Jacóbo ra'yrekuera, peẽ ningo hembiporavopyréva. 14 Nanderuete, Nanderate, opaite yvy ape rehe Ha'e ombojovakehína. 15 Ha'e imandu'a iñe'ẽ ome'ẽva'ekue rehe opaite ára, ha iñe'ẽ he'iva'ekue mil ñemoñarenguérape ñuarã (generaciones). 16 Ha'e oñembopy'apeteĩ Abraham ndive, ha ome'ẽ iñe'ẽ Isaacpe; 17 ha péva omoañete Jacóbope, iñe'ẽ ha hembiaipoukapy rupi, ha Israel ndive oñembopy'apeteĩ tapia ñuarã, 18 he'ívo: Ndéve ame'ẽta Canaan yvy, ne mba'erã ramo. 19 Jepevémo ha'ekuéra ndahetái ramo gueteri, okarayguáicha oiko ipype, 20 ha uguata peteĩ vyarigua atyguasúgui ambuepe, ha peteĩ tetãgui ambue tetãme, 21 Nanderuete ndohejái avave ojopyete ichupekuera, Ha'e ohayhúgui ichupekuera oinupã umi tetã ambueygu ruvichakuérape. 22 Ani haña ha'ekuera opoko hembiporavo rehe, ha ani haña ojapo ivaíva iprofetakuera rehe. 23 Tetãnguakuera pepurahéi joáke Nanderuetepe, ko'ẽ ko'ẽ rehe pemoherakuã isalvación . 24 Pegueropurahéi tapichakuera apyte rupi heko jajaipa, ha opaite tetãnguera rupi hembiaipo techapyrãva. 25 Mba'eguasute Nanderuete, ha hekoitépe oñemomba'eguasuva'erã ichupe ha ichuguĩte ojekyhyjeveva'erã opaite ambue jarakuéraguí. 26 Opaite ambue jarakuera ta'angánte voi, Nanderuete katu yvaguera apohare. 27 Ñemomba'eguas ha teko jajaipa oĩ henonderãme, pu'aka ha tory oĩ hekohápe. 28 Upévale tetã ñemoñarenguera, pemomba'eguasúke ha pemboetéke Nanderuetepe. 29 Pembotuicha hekoitépe, Nanderuete réra peikuave'ẽ pene me'ẽmby ichupete, ha peju renondépe, peñesũ Nanderuete heko poráva renondépe. 30 Opaite tetãnguakuera toryryĩ renondépe; Nanderuete omohenda porã ko yvy kóva ani haña oku'e. 31 Upévale pe yvága ha yvy tovy'a ha tetãnguera te'í: Nanderuete oisãmbyhy porãmba opaite mba'e. 32 Yguasu tahyapu ipypegua oikóva reheve; ñunguera tahory, ha ipype okakuaáva guive. 33 Upérõ vyvaguera ka'agúpe oĩva opurahéita Nanderuete renondépe, Ha'e ou vove ombojovake haña ko yvy kóvape. 34 Pemomba'eguas Nanderuetepe, Ha'e heko porãgui; Ha'e ipy'a porãgui ha iporiahuvereko oĩ tapia ñuarã. 35 Ha peje: Oresalva , ore Ruete oresalvána ; orembyaty ndejehe, ha oresalvána tetãnguéraguí, romomba'eguas haña nde réra porãite, ha rovy'a romomba'eguasúvo. 36 Toñemomba'eguas Nanderuete, Israel Jára, ára atyguas guive ára atyguasurã meve. Ha opaite tetãnguera te'í: Taupéicha, toñemomba'eguas Nanderuetepe. 37 Ha David oheja Asaf ha ipehẽnguekuérape Nanderuete karameña renondépe, ojapo haña tapiate pe karameña rembiaipo

hi'araitépe. 38 Ha Obed-edom, 68 ipehënguekuéra ndive, ha avei Hosa opyta okë ñangarekohára ramo. 39 Upéicha David omohenda avei pa'i Sadoc ha ipehënguekuéra pa'i ramo, Ñanderuete róga jojohuha renondépe yvy yvatépe Gabaónpe, 40 oikuave'ë haña upépe tapiate, pe kuave'ëmby pyharevegua ha ka'arugua ojechapypáva Ñanderuetepe guarã ikuave'ëmby renda ári, Ñanderuete rembiapoukapýpe ojechai haichaite, Ha'e ojapoukava'ekue Israelguakuérape. 41 Ha hendivekuéra oĩ Heman, Jedutun ha ambue ojeporavo ha oñehenoiva'ekue héra rupi omomba'eguas haña Ñanderuetepe, ko purahéi kóva rupi: Ñanderuete py'aporã ndopamo'ãi. 42 Ha hendivekuéra oĩ avei Heman ha Jedutun, ombopúva trompéta ha platillo, ha ambue mba'epu omoirũ haña avei pe purahéi Ñanderuetepe guarã; ha Jedutun ra'ykuéra oñangareko umi okëguas rehe. 43 Ko'ã mba'e rire opaite tetãyguakuéra ojevy hógape ha David oho avei omomaitei haña hogayguakuérape.

1 Chronicles 17

1 Ha David oiko aja hogaguasúpe, he'i proféta Natánpe: Péina ápe, che aiko peteĩ ogaguasúpe, ojechapova'ekue cédrogui, ha Ñanderuete karamegua oñemohenda aosãingo kupépe. 2 Ha Natan he'i Davidpe: Ejapo opaite mba'e nde py'apýpe oĩva guive, Ñanderuete voi oĩ nendive. 3 Upe pyharépe katu Ñanderuete ñe'ë ou Natánpe, ha he'i ichupe: 4 Tereho ha ere che rembiguái Davidpe: Péicha he'i pende Ruete: Nde neremopu'ãmo'ãi chéve peteĩ óga. 5 Ndaikói mba'eveichagua ógape, anohëha ára guive Israelpe Egíptogui, ko ára kóva peve; aikónte peteĩ óga rymba pirekueguiguápe ha peteĩ karamegua rendápe tapia ojeguerováva. 6 Mamo aikoha rupi opaite Israelguakuéra ndive, aporandu piko peteĩ Israel sãmbyhyhárape: Mba'érehapa napemopu'ãi chéve peteĩ óga cedroguiguáva. 7 Upévare ko'ãga eréta che rembiguái Davidpe: Péicha he'i pende Ruete, yvága atykuéra Jára: Che rohenói ovecha aty rapykuérigui, reiko haña che retã Israel ruvichaguasu ramo; 8 ha aiko nendive mamo reikoha rupi, ha ahundipáta ne renonderãgui opaite nderehe ija'e'yvape, ha ambotuichavéta nde rera umi tetã ruvichaguasuetevévgui. 9 Amoĩma che retã Israel hendaçuáme, ha aňotýma upépe opyta haña ha anive haña oñemongu'e upégui; ha tekove ñaña ñemoñare ndikatumo'ávái ojopy vaiete ichupekuéra ymaguaréicha. 10 Ha umi ára Che amoĩ ramoguare che retã Israelpe umi mbojovakehára, amotĩ penderehe ija'e'yvakuérape. Aikuaa avei ndéve nde Ruete ningo omopu'átaha nde rogarã. 11 Ha nde ára oñuahëvo reho haña nde rukuéra ndive, amopu'áta nde rire nde ra'ykuéra apytégui peteĩme amoĩ haña ichupe mburuvichaguasu ramo. 12 Ha'e omopu'áta chéve guarã peteĩ ogaguasu, ha Che amoĩ hatãta hetã ruvicha guapyhaguasúpe opaite ára peve. 13 Che aikóta Itúva ramo ha ha'e oikóta che ra'y ramo, ha ndahekyimo'ãi ichugui che poriahuvereko, ahekýi haguéicha nde mboyveguarégui. 14 Che katu amoĩ hatãta che rógape ha che retãme ára paha peve, ha iguapyhaguasu oĩ hatãta opaite ára peve guarã. 15 Ko'ã ñe'ë, ha ko'ã techapáy (vision) Natan oñe'ë Davidpe. 16 Ha tetã ruvicha David oiko pe óga jojohuhape ha oñemoĩ Ñanderuete renondépe, ha he'i: Che Ru yvága pegua, máva piko che, ha máva piko che rogayguakuéra, chegueru haña ko'ape. 17 Ha ko'ã mba'e ñemoĩ michĩrõ guáicha ndéve guarã gueteri, che Jára, Nde reñe'ëma ne rembiguái róga renonderãre, ha rema'ë cherehe ku che karaiguasúrõ guáicha, che Ru yvága pegua ha che Jára. 18 Mba'épa che ikatu ambojoapyve che mba'ejerurépe, Nde voi chembotuichaitereĩma. Ha nde reikuaapa voi ne rembiguái rekove. 19 Che Jára, ne rembiguái rayhupápe ha ndepy'a porãgui rejapo ko'ã mba'e tuichaite, ojehechakuaa haña ne rembiapo tuichaitéva. 20 Che Ru, ndaipóri ndeichagua, ha ndaipóri ambue Jára, Ndémante, ore rohendu haguéicha ore apysa rupi. 21 Ha moõpa oĩ tetã ko yvy apére, ne retãicha, Israel. Ijára voi oho oguenohë ijupe guarã ko tetã kóvape Egíptogui, oñemoherakuã haña ipu'akapa ha hembiapo techapyrãva (milágro) ha remosë tetãnguérape ne retã Israel renonderãgui. 22 Nde rejapo Israelgui ne retã opaite árape; ha Nde, yvagakuéra Jára, reiko Ijaraite voi. 23 Ko'ãga ore Ruete, pe ñe'ë ereva'ekue ne rembiguái rehe ha hogayguakuéra rehe ejapopa ere haguéicha, ha topyta hatãkena opaite ára peve. 24 Topytaitéke nde rera ha toñembotuichave ohóvo opaite ára, ikatu hañaicha oje'e: Ore Ruete, Israel Jára, Ha'e voi ningo Israelpe guarã pe Jára aňeteguáva. Ha ne rembiguái David róga topyta tapia ne renondépe. 25 Nde ningo che Jára, reikuaa ne rembiguái remopu'átaha hogarã; upévare chekyre'y aňembo'e haña ndéve. 26 Ko'ãga, ore Ruete, nde ningo pe Jára ereva'ekue ne rembiguái rehe ko'ã mba'eporã. 27 Ha ko'ãga iporã ramo ndéve ehovasa ne rembiguái róga, oiko haña opaite árape ne renondépe; ha pe tekove ore Ruete ohovasáva, ojevohasáva opaite árape.

1 Chronicles 18

1 Ojehu ko'ã mba'e rire, David ombopoguy Filisteayguakuérape, ha omotĩ ichupekuéra, ha oipe'a ichuguikuéra Gat ha umi tava'i oĩva ijerekuévo. 2 David ipu'aka avei Moab rehe, ha Moabguakuéra oiko David rembiguái ramo, ha ogueru ichupe ġuarã impuéstó . 3 Upéicha David ipu'aka avei Hadad-ezer, Soba retã ruvicha rehe oikóva Hamat gotýo, oho jave oñemomba'e haġua pe yvýre oĩva Éufrates rembe'ýpe. 4 Ha David oipe'a ichugui 1.000 cárro , 7.000 kavaju arigua, 20.000 kuimba'e yvy rupigua; ha oikytĩuka umi kavaju retyma rajygue mayma kavaju cárro reheġuáva, noikytĩukái katu umi kavaju oikotevėva 100 cárrope ġuarã, umiante oheja imba'erã ramo. 5 Ha Siriayguakuéra oúvo Damáscogui oipytyvõ haġua Hadad-ézer, Soba ruvichápe, David ohundi avei ichugui 22.000 kuimba'e. 6 Ha David oheja peteĩ isoldádo aty oñangareko haġua Damásco, Síria távaguasu rehe, ha Siriaygua oiko David rembiguáirõ, ha ogueruva'erã ichupe impuéstó ; Ñanderuete ome'ėgui Davidpe ipu'aka mamó ohoha rupi. 7 David ojapyhy avei tetemo'ãha oroguiguáva oipe'ava'ekue Hadad-ézer rembiguaikuérāgui, ha oguerupa Jerusalénpe. 8 Upéicha David ombopoguy avei Tibhat ha Cun, ambue Hadad-ézer tavakuérape ha upėgui David oguenohė hetaiterei brónce , ha pévāgui Salomón ojapo pe yryruguasute, umi horcon guasu ha ambue tembiporukuéra bronceguiguáva . 9 Ha Hamat retã ruvicha ohendúvo David omosarambipa hague Hadad-ézer, Soba retã ruvicha soldádo aty, 10 ombou David rendápe ita'ýra Adorámpe, omomaitei ha ohovasa haġua ichupe ondyry ha ipu'aka haguére Hadad-ézer rehe. Ha oguerahauka avei ichupe opaichagua tembiporu oroguiguáva , plataguiguáva ha bronceguiguáva . 11 Opaite ko'ã mba'e tetã ruvicha David ome'ė Ñanderuetepe ġuarã, upéicha ome'ė avei pe pláta ha óro oipe'ava'ekue, Edom, Moab ha Amon ñemoñarenguérāgui, Filisteayguakuéra ha Amalecguakuérāgui. 12 Abisai, Sarvia memby, sarambi ojapo 18.000 Edomgua apytėpe, pe jukyty cerrokuéra pa'úme. 13 Ha omoĩ avei peteĩ isoldádo aty oñangareko haġua Edom retã rehe, ha mayma Edomguakuéra opyta David rembiguái ramo, Ñanderuete ome'ėgui pu'aka Davidpe mamó ohoha rupi. 14 David oisãmbyhy opaite Israel retāpy tuichakuépe ha ombojovake hetāyguakuérape mbojovakeharaguasu ramo. 15 Ha Joab, Sarvia memby, opyta isoldádo aty ruvichaguasu ramo ha Josafat, Ahilud ra'y, omoakā pe tetã ñemuhanguéra. 16 Sadoc, Ahitub ra'y, ha Abimelec, Abiatar ra'y, oiko pa'ikuéra ramo, ha Savsa opyta kuationa haihára (secretário) ramo. 17 Ha Banaía, Joiada ra'y, opyta Cretaygua ha Peletguakuéra ruvicha ramo; ha David ra'ykuéra oipytyvõ itúvape oisãmbyhy haġua Israel retāme.

1 Chronicles 19

1 Ojehu ko'ã mba'e rire omano Nahas, Amon ñemoñarenguéra retã ruvicha, ha hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Hanun. 2 Ha David he'i: Aiporiahuverekóta Hanun, Nahas ra'ýpe, itúva avei cheporiahuverekógui. Upėvare David omondo ñe'ėrerahahára omoangapyhy haġua ichupe itúva manóre. Ha David rembiguaikuéra oġuahėvo Amon ñemoñarenguéra retāme, Hanun rendápe, omoangapyhy haġua ichupe, 3 Amon mburuvichakuéra katu he'i Hanúnpe: Oĩ porã piko ndėve, David omomba'ėguasuseha nde rúpe, ha upėvare ombou gua'u ne rendápe nemoangapyhy haġua. Ndoúpa hembiguaikuéra ne rendápe omaña ha oikuaa porāve haġua ne retāpy kangyha mba'ėre. 4 Upéramo Hanun ojapyhy David rembiguaikuérape ha omoperõ ichupekuéra, ha oikytĩ ijaokuéra, hevi ro'ó peve, ha omondo jevy. 5 Ha péicha oho hikuái, ha David ohendupávo umi mba'e ojehuva'ekue hembiguaikuéra rehe, ha'e omondo ambue hembiguaikuéra hendápe otĩetereígui hikuái. Upėvare tetã ruvicha he'iuca ichupekuéra: Pepyta Jericópe, ipuku jevy peve pene rendyva, ha uperire peju jevy che rendápe. 6 Ha Amon ñemoñarenguéra ohechávo David ndaija'eveimaha hesekuéra, Hanun ha Amon ñemoñarenguéra oguerahauka 33.500 kílo pláta (óro morotĩ) oiporuka haġua cárro ha kavaju árigua Mesopotámiaui, Síriagui, Maacágui ha Sobágui. 7 Ha pe pirapire repy rupi oñemondo hendápe 32.000 cárro , ha ou avei Maaca retã ruvicha isoldádo aty reheve, oñorāirõ haġua. 8 David ohendúvo péva, omondo Joábpe opaite isoldádo aty ipy'aguasuvėva reheve. 9 Ha Amon ñemoñarenguéra osė itávāgui ha oñemoĩ itáva rokė ypype; ha umi ambue tetã ruvichakuéra ouva'ekue oñembyaty ambue henda gotýo, pe ñúme. 10 Ha ohechávo Joab oñorāirõtaha henondėguio ha hapykuėguio, oiporavo umi ikatupyryvéva Israel apytėgui, ha oñemoĩ orāirõ haġuáicha Siriayguakuérape. 11 Ha umi soldádo aty hembýva omoĩ ityvýra Abisai poguýpe, ojeity haġua Amonguakuéra ári. 12 Ha he'i

ichupe: Siriayguakuéra imbareteve ramo chehegui, nde chepytyvõta; ha Amonguakuéra imbareteve ramo ndehegui che roipytyvõta. 13 Eñemombaretéke ha ñañeha'áke ñane retã rehe ha Ñanderuete tavakuéra rehe; ha Ñanderuete tojapo ichupe iporãve háicha. 14 Ha oñemoaçuivo Joab ha hetãyguakuéra ojeity Siriayguakuéra ári, ha'ekuéra katu okañy henonderãgui. 15 Ha Amonguakuéra ohechávo Siriayguakuéra oñanipamaha, okañy avei hikuái ityvýra Abisai renonderãgui, ha oikepa hikuái itavakuerape. Upéramo Joab ou jevy Jerusalénpe. 16 Siriayguakuéra ohechávo ho'a hague Israel renondépe, omondo ñe'ẽ rerahahára ogueru haña Siriaygua soldadokuéra oikóva Éufrates mboypýri, ha imburuvicha Sofac, Hadad-ézer soldádo aty ruvicha. 17 Ha David ohechakuaáma ramo ombyatyukapa jevy Israelguápe, ohasa pe Jordan, ha oñemoĩ ojeity hañaicha hi'ári. Ha David omohendapáma ramo isoldádo aty, ondyry Siriayguakuerare. 18 Ha Siriayguakuéra okañy Israel renonderãgui ha David ojuka Siriayguakueragui 7.000 kuimba'e cárro pegua, ha 40.000 yvy rupigua; ojuka avei Sofácpe, isoldádo aty ruvicha. 19 Ha umi Hadad-ézer rembiguakuéra ohechávo Israel ipu'aka hague hesekuéra, oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme, ha oiko hikuái Israel rembiguái ramo; ha Siriayguakuéra araka'eve noipytyvõvéi Amon ñemoñarenguérape.

1 Chronicles 20

1 Ha ojehu ohasávo pe ambue año, umi ára tetã ruvichakuéra osẽ haña ñorãirõme, Joab oguenohẽ isoldádo aty tuichakue ha ohundi Amon ñemoñarenguéra yvy, ha ou omongora Raba. Ha David opyta Jerusalénpe; ha Joab oity Raba ha ombyai. 2 Ha David ojapyhy Raba retã ruvicha akã jeguaka (coróna) ipohýva 33,5 kilo oroguigua , ha pévare ningo oñemoĩ avei ita vera hepýva; ha oñemoĩ David akã rehe. Ha oguenohẽ avei pe távaguĩ heta mba'eporã ojehejava'ekue. 3 Oguenohẽ avei umi tavaygua oĩva ipype, ha omomba'apouka oikytĩ haña yvyra sierrape térã háchape ha ojoka haña ita, ha peichaite David ojapo avei opaite ambue Amon ñemoñarenguéra tavayguakuéra rehe. Ha David ojevy opaite hetãyguakuéra ndive Jerusalénpe. 4 Ko'ã mba'e rire oiko jevy ñorãirõ Gézerpe, Filisteayguakuéra ndive; ha Sibecái, peteĩ Husatgua, ojuka Sipái, peteĩ umi kuimba'e iyyvatetéva ñemoñare apytégui; ha omotĩ ichupekuéra. 5 Oiko jevy ñorãirõ Filisteayguakuéra ndive; ha Elhanan, Jair ra'y, ojuka Lahmi, Goliat ryvýpe, peteĩ Gatgua iyyvyra puku akua yva ojoguáva aorã pyahaha yvyra apu'ápe. 6 Ha oiko jevy ñorãirõ Gátpe, upépe oĩkuri peteĩ kuimba'e iyyvateitéva, ha'e 6 ikuã ha 6 ipysã, oñondivepa 24; ha'e avei umi kuimba'e iyyvatetéva ñemoñare. 7 Ko kuimba'e kóva oñe'ẽ vai Israel rehe, ha Jonatan, Simea ra'y, David ryke'y ojuka ichupe. 8 Ko'ã kuimba'e iyyvatetéva ñemoñare oiko Gátpe, ho'ava'ekue David ha hembiguakuéra po rupi.

1 Chronicles 21

1 Satana katu oñemoĩ Israel rehe, ha oipy'ara'ã Davidpe oipapa haña Israelguakuerape. 2 Ha David he'i Joab ha mburuvichakuerape: Tapeho ha peipapa Israelguakuerape Beerséba guive Dan peve, ha pemombe'u chéve mboýpa oĩ, aikuaa haña. 3 Ha Joab he'i Davidpe: Ñanderuete tombohetave 100 jevyve ne retãyguakuerape, che jára ha che retã ruvichaguasúpe ñuarã, ha'ekuéra ningo ne rembiguái hekoite peguáva; ha ma'erãiko che jára oikuaase mboýpa oĩ hikuái, ma'erãpa reityse Israelguakuéra ári ko angaipa kóva. 4 Ha tetã ruvichaguasu ndoikuaaséi mba'eve ha nohendúi Joab ñe'ẽ. Ha Joab osẽ ha uguata Israel retã tuichakue rupi oipapa haña hetãyguakuerape ha ou jevy Jerusalénpe omombe'u Davidpe mboy hetãyguakuerapa oĩ hetãme. 5 Ha ojejohu Israelpe 1.100.000, ha Judápe 470.000 kuimba'e oiporukuaáva kyse puku. 6 Ko'áva apytépe ndojepapái Leviguakuéra ni Benjamin ñemoñarenguérape, ivaígui Joab resápe huvichaguasu ojapoukáva. 7 Ko'ã mba'e ndo'a porãi avei Ñanderuetepe, ha ombohasy Israelpe. 8 Upémaramo David he'i Ñanderuetepe: Che rembiapo vaiete, ajerure ningo emboguemi che reko ñaña, ajapógui ko'ã mba'e tarovapópe. 9 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Gad, David profétape , he'ívo: 10 Tereho ha eñe'ẽ Davidpe, ha ere ichupe: Péicha he'i pende Ruete: Mbohapy mba'evai amoĩ nde resa renondépe, reiporavo haña ijapytégui peteĩ mba'e Che ajapótava nderehe. 11 Ha Gad ou David rendápe, ha he'i ichupe: Péicha he'i Ñanderuete: 12 Eiporavo ko'ã mba'evairãgui peteĩ mba'e: Mbohapy año pukukue ñembyahýi; térã mbohapy jasy pukukue nderehe ija'e'yva ipu'akáta nderehe; térã mbohapy ára pukukue, Ñanderuete kyse puku, ho'a haña ne retãme, ha Ñanderuete yvága rembiguái ojapo haña sarambiguasú Israel retãme mba'asy iñasãiva rupi. Ema'ẽ porãke, mba'épa ha'éta che mbouharépe. 13 Upémaramo David

he'i Gádpe: Ajepy'apyeterei. Ajerure tovénte ta'a Ñanderuete pópe, iporiahuvereko ituichágui ha ndaijapyrai; anínte ha'a jevy yvy ariguakuéra pópe. 14 Upévore Ñanderuete ombou peteĩ mba'asy iñasãiva Israelpýre, ha omano 70.000 kuimba'e Israel retã apytégui. 15 Ha Ñanderuete ombou ijyvága rembiguái Jerusalénpe ohundi haña; ha ohundi jave hina, Ñanderuete, oma'ẽ ha ombyasy pe mba'evai ojapoukáva. Ha he'i ijyvága rembiguái: Topántema, ejoko nde po. Ha ha'e oĩhina Ornánpe, Jebusgua ñemitỹ ra'ỹi mopotĩháme. 16 Ha David ohupívo hesa ohecha peteĩ yvága rembiguái oñembo'ýva yvága ha yvy pa'ũme, ha peteĩ kyse puku nandi ipópe, oipysóva Jerusalem gotýo. Upémaramo David ha umi karai ancianokuéra ojeity yvy rehe ha oñemonde ao vosápe . 17 Ha David he'i Ñanderuetepe: Ndachéipara'e aipapaukava'ekue tetãguakuérape. Chénte pe añemoangaipamava'ekue, ha añetehápe ajapo vaiete; ha ko'ã ovecha, ore Ruete, che Jaratee, mba'épa ojapo hikuái, nde po tou che ári, ha che ru róga ári, ha ani oútei pe mba'asy iñasãiva ne retãguakuéra ári. 18 Ha pe yvága rembiguái he'i Gádpe, ere Davidpe tojupi ha tomopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda pende Ruetépe Ornan, pe Jebusgua ñemitỹngue mopotĩha rendápe. 19 Upémarõ David ojupi Ornan rendápe Ñanderuete he'iuka haguéicha ichupe Gad juru rupi. 20 Upejave Ornan ojkýi itrigo irundy ita'ýra ndive, ha Ornan ojerévo ohecha avei pe yvága rembiguái, ha ita'yra kuéra katu okañymba. 21 Ha David oñuahẽvo Ornan rendápe, ha Ornan ohechávo Davidpe, osẽ iñemitỹngue mopotĩha rendágui, oñesũ haña David renondépe. 22 Upémarõ David he'i Ornánpe: Eme'ẽ chéve ko ñemitỹngue mopotĩha renda, amopu'ã haña peteĩ kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe guarã; eme'ẽ chéve hepyteére, opi haña ko ñemanoita Israel retãgui. 23 Ha Ornan he'i Davidpe: Ejapyhy ne mba'erã, che retã ruvicha, che jára, tojapo iporãve háicha ichupe; ha tóro jepeve ame'ẽta kuave'ẽmby ojehapypa haña ha ñemitỹ ra'ỹi jykýiha eiporu jepe'a ramo, ha hi'ári che ame'ẽta avei trigo kuave'ẽmby tembi'u reheguávaramo. 24 Upéramo tetã ruvicha David he'i Ornánpe: Nahániri, hepyete rehénte ajoguáta ndehégui; ndajapyhymo'ãi Ñanderuetepe guarã ne mba'éva ha ndajukamo'ãi kuave'ẽmby ojehapypáva oñeme'ẽ reíva'ekue chéve. 25 Ha David ome'ẽ Ornánpe pe yvy péva rehe 6,7 kilo óro . 26 Ha upépe David omopu'ã peteĩ kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe guarã, ha oikuave'ẽ hi'ári kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva, ha ohenói Ñanderuete réra, ha Ha'e ombohováicha ichupe yvága guive omboúvo tata pe kuave'ẽmby renda ári. 27 Upévo Ñanderuete oñe'ẽ pe yvága rembiguái: Emoinge jevy nde kyse puku hyrúpe. 28 David ohechávo Ñanderuete ohendu hague ichupe Ornan, pe Jebusgua ñemitỹngue mopotĩha rendápe, oikuave'ẽ upépe ikuave'ẽmby. 29 Ha Ñanderuete róga jojohuha Moises ojapova'ekue pe desiértope, ha pe kuave'ẽmby renda upéramo oĩ gueteri Gabaónpe, pe yvy yvatehápe. 30 David ndikatúi oho upépe oikuave'ẽ haña Ñanderuetepe guarã, okyhyjégui yvága rembiguái kyse pukúgui.

1 Chronicles 22

1 Ha upérõ David he'i ko'ápe ñamopu'ãta Ñanderuete rogaguasu, ha ko'ápe oĩta pe kuave'ẽmby ojehapyva'erãva rendaña. 2 Upéi David ombyatyuka opaite ambue tetãgua oikóva gueteri Israel retãme, ha ijapytégui oiporavo umi omba'apokuaáva ita rehe ombosako'i haña ita Ñanderuete rógape guarã. 3 Upéicha David ombosako'i avei heta hiérro clavorã oñemoíva'erã okẽnguéra rehe, ha mamo oñembojoapy haña rupi; ha hetaiterei brónce ojekuaave'ýre ipohyikue, ha cédro yvyra ojepapave'ýre avei. 4 Umi Sidongua ha Tiroygua ogueru David rendápe heta cédro . 5 Ha David he'i: Che ra'y Salomon imitã ha ikyrỹi gueteri, ha pe óga oñemopu'ãtava Ñanderuetepe guarã iporãitereiva'erã, herakuã porã ha oñemomba'eguas hañaicha opaite yvy apére; ko'ãga che ombosako'ipáta ichupe guarã ha'e oikotevõtava guive. Upéicha rupi David ombyaty hetaiterei mba'e oñekotevõtava Ñanderuete rogaguasurãme guarã. 6 Upéramo David ohenói ita'ýra Salomónpe ha he'i ichupe omopu'ã haña Ñanderuete róga, Israel Járape guarã. 7 Ha David he'ive ichupe: Nde che ra'y, che py'apýpe ha'eva'ekue amopu'ãtaha Ñanderuete rogarã, che Jára rérape. 8 Ñanderuete katu he'i chéve: Heta tuguy reñohẽva'ekue ha rejapova'ekue ñorãirõ tuicháva; upévore nde neremopu'ãmo'ãi che rérape guarã peteĩ óga, reñohẽgui che renondépe yvy apére hetaiterei tuguy. 9 Ha péina ápe onacéta nde ra'yrã, ha upe kuimba'e ipy'aguapýta ha ame'ẽta ichupe py'aguapy opaite tetã hese ija'e'ývagui ijerekuévo oĩva guive; hérata Salomon, ha Che ame'ẽta py'aguapy ha pytu'u ha'e oikove aja. 10 Ha'e omopu'ãta che rérape guarã pe óga péva, ha'éta che ra'yrã ha che, ituvarã; ha amoĩ hatãta iguapyhaguasúpe oisãmbyhy haña opaite árape Israel retãme. 11 Ko'ãga, nde, che

ra'y, Ñanderuete toĩ nendive, tanemoakārapu'ã, ha emopu'ã peteĩ ogaguasu Ñanderuetepe ġuarã, Ha'e he'i haguéicha nderehe. 12 Ha Ñanderuete tome'ẽ ndéve: Akāporã, katupyry ha arandu, ikatu haġuáicha reisāmyhy porã Israelpe, rejaíso Ñanderuete, nde Jára rembiapoukapy ha hembipota Ha'e he'i haichaite. 13 Upéicha reñakārapu'ãta, reñeha'ãmba rejapo haġua hekoitépe Ñanderuete rembiapoukapy, Ha'e ombohasava'ekue Moises rupi Israelpe ġuarã. Eñeha'ã, ha eñemokyre'ỹ, ani rekyhyjétei, ha ani ndepy'akangýtei. 14 Péina ápe che añeha'ãmbáma ha ambosako'íma Ñanderuete rogaguasúpe ġuarã 3.350.000 kílo óro , 33.500.000 kílo pláta (óro morotĩ), hetaiterei brónce ha hiérro , noñeha'ãvéimava mboýpa ipohyikue. Upéicha ambosako'i avei hetaiterei ita ha yvyra, ha umíva ári katuete nde remoivéta. 15 Nde reguereko nendive heta mba'apohára, ita jokaha, óga mopu'ãha, yvyráre omba'apóva, ha opaichagua kuimba'e ikatupyryva opaite mba'e apópe. 16 Pe óro , pe pláta , pe brónce ha hiérro ndojekuaái mboýpa oĩ. Epu'ã ha ejeity ko tembiapo kóvape; ha Ñanderuete toĩ nendive. 17 Upéicha David oñe'ẽ avei opaite Israel ruvichakuérape, oipytyvõ haġua ita'ýra Salomónpe, ha he'i: 18 Ñanderuete, Ñandejára voi ome'ẽ peẽme py'aguapy opa rupiete. Ha'e omoĩma che poguýpe umi tetãme oikóva guive ñande jerekuévo, ha ko yvy opyta Ñanderuete ha Israel poguýpe. 19 Ko'ãġa peñeha'ã py'a kyre'ỹ reheve peheka haġua Ñanderuete, pende Járape; ha pemopu'ã joa Ñanderuete rogaguasu, Ñanderuete karameġua ha hogaguasu rembiporu rendaġua; pejapo porãmba haġua Ñanderuete rogaguasúpe.

1 Chronicles 23

1 David ituja rire, henyhẽma ára hetágui, ha omoĩ ita'ýra Salomónpe Israel retã ruvicha ramo. 2 Ha ombyaty opaite Israel ancianokuérape , pa'ikuéra ha Leviguakuérape. 3 Ha umi Levigua ojepapa ombotýva guive 30 año yvatévo, ha ojepapa rire peteĩteĩme ojejohu 38.000 kuimba'e. 4 Ko'ãvagui 24.000 omba'apóva Ñanderuete rogaguasu rembiapópe, 6.000 oñemoĩ sãmyhyhára ha mbojovakehára ramo, 5 ha 4.000 Ñanderuete róga rokẽ ñangarekohára ramo, ha 4.000 omomba'eguasú haġua Ñanderuetepe ipurahéi ha imba'epukuéra rupi, David he'iuca haguéicha. 6 Ha David omboja'o Levi ra'ykuéra itúva rogaguasukuéra rupi: Gerson, Coat ha Merari ñemoñarenguéra. 7 Gerson, ra'ykuéra: Laadan ha Simeĩ. 8 Laadan ra'ykuéra mbohapy: Jehiel, péva ijypykue, upéi Zetam ha Joel. 9 Simeĩ ra'ykuéra, mbohapy: Selomit, Haziel ha Haran. Ko'áva oiko mburuvicha ramo Laadan ñemoñarenguéra apytépe. 10 Ha Simeĩ ra'ykuéra: Jáhat, Zina, Jeus ha Bería. Ko'ã irundy Simeĩ ra'y. 11 Jáhat ijypykue; Zina mokõiha; Jeus ha Bería ndaita'ýra hetái, upévagui ojepapánte peteĩ ogaguasúicha. 12 Coat ra'ykuéra: Amram, Izhar, Hebron ha Uziel, oĩ hikuái irundy. 13 Amram ra'ykuéra: Aaron ha Moises. Ha Aaron ojeporavo oiko haġua Ñanderuete rogaguasu rembiapópe, ha'e ha ita'yra kuéra opaite árape ohapy haġua mba'e ryakuã porã Ñanderuete renondépe, ha ohovasa haġua Ñanderuete rérape hetãyguakuérape opaite árape. 14 Ha Moises, Ñanderuete rembiguái tee, ha ita'yra kuéra katu ojepapa Levi ñemoñarenguéra apytépe. 15 Moises ra'ykuéra: Gerson ha Eliezer. 16 Gerson ra'y Sebuél, peteĩ mburuvicha. 17 Ha Eliezer ra'y Rehabías, peteĩ mburuvicha. Ha Eliezer ndaita'ýrai ambue; ha Rehabías ita'ýra heta. 18 Izhar ra'y Selomit, peteĩ mburuvicha. 19 Hebron ra'ykuéra: Jerías, peteĩ mburuvicha, Amarías pe mokõiha, Jahaziel pe mbohapyha ha Jecaman pe irundyha. 20 Uziel ra'ykuéra: Mica, peteĩ mburuvicha, ha Isías pe mokõiha. 21 Merari ra'ykuéra: Mahli ha Musi. Mahli ra'ykuéra: Eleazar ha Cis. 22 Ha omano Eleazar ita'ýra ýrehe, ha'e itajýrante; ha Cis ra'ykuéra, ipehẽngue reheguáva, oñemohembireko hesekuéra. 23 Musi ra'ykuéra: Mahli, Éder ha Jeremot, oĩ mbohapy. 24 Ko'áva hína Levi ñemoñarenguéra, hogaguasukuéra rupi, mburuvichakuéra ojepapa haguéicha (cénso), upéicha ojehai peteĩteĩva herakuéra rupi 20 año ombotýva guive yvatévo, ha'ekuéra omba'apo haġua Ñanderuete rogaguasu rembiapópe. 25 David he'ígui péicha: Ñanderuete, Israel Jára, omombytu'u Israel retãme ha oikova'erã Jerusalénpe opaite árape. 26 Upéicha Leviguakuéra natekotevẽvéi ogueraja pe óga jojohuha ni hembiporu oñemboykéva ha ojeporúva pe tembiapo pévape. 27 Kóva David rembiapoukapy paha, he'ívo ojepapa haġua Levi ñemoñarenguéra ombotýva guive 20 año yvatévo. 28 Umía oĩ Aaron ra'ykuéra poguýpe ojapo haġua pe tembiapo Ñanderuete rogaguasúpe, ijerekuévo, ikorapykuéra ha ikotykuérape, omopotĩ haġua opaite mba'épe oñemboykéva guive Ñanderuetepe ha ambue tembiapo ojepapova'eráva Ñanderuete rogaguasúpe. 29 Omoĩ haġua avei umi pan pe mesápe Ñanderuete róga kotyguasúpe oñemboykéva pa'ikuérape ġuarã, ha pe trígo ku'i iporáva ojeporúva kuave'ẽmy tembi'u reheguávape ġuarã, ha umi mbeju (pan dulce) ojepapóva levadura'ýre ha oñangareko haġua opaichagua medída rehe

oha'ã hağua hekoitépe ipohyikue ha ituichakue. 30 Oĩ hağua ko'ẽ ko'ẽ rehe umi omomba'eguasúva Ñanderuetepe ipurahéi rupi, ha upéicha avei ka'arukuépe. 31 Oipytyvõva'erã oñekuave'ẽ ramo kuave'ẽmby ojehapypáva Ñanderuetepe ġuarã opaite pytu'uha árape, jasy ra'y ha areteguasukuérape, peteĩteĩ omba'apo hağua ijaty atyteépe ohupity háicha. 32 Ha'ekuéra oipytyvõ avei oñangareko hağua pe óga jojohuha renda rehe, opytáva ipehẽnguekuéra Aaron ra'ykuéra ha iñemoñarenguéra poguýpe, ha'ekuéra omoakãbágui opaite Ñanderuete rogaguasu rembiapo.

1 Chronicles 24

1 Aaron ra'ykuéra omba'apo avei aty atýpe umi ára ojeporavo háicha. Aaron ra'ykuéra: Nadab, Abiu, Eleazar ha Itamar. 2 Nadab ha Abiu omano raẽ, itúva mboyve, ha ndaita'yrai hikuái, upévare Eleazar ha Itamar oikónte pa'i ramo. 3 Sadoc ha Ahimélec oipytyvõ Davídpe omomba'apo hağua Eleazar ha Itamar ñemoñarenguéra aty atýpe Ñanderuete rogaguasúpe. 4 Ha Eleazar ñemoñarenguéra apytépe oĩ hetave mburuvicha, Itamar ñemoñarenguéra apytégui; ha péicha oñemboja'ó: Eleazar ñemoñarenguéra apytégui oĩ 16 omoakáva Ñanderuete rogaguasu rembiapo; ha Itamar ñemoñarenguéra apytégui oĩ 8-nte omoakáva Ñanderuete rogaguasu rembiapo. 5 Ha oimeraẽ pa'i atýpe oñeme'ẽ hembiaporã po'a jeporavo rupi; upéicha Eleazar ñemoñarenguéra apytégui térã Itamar ñemoñarenguéra apytégui ojeporavo pe pa'iguasúpe omoakamba hağua Ñanderuete rogaguasu rembiapo. 6 Ha pe kuationa haihára Semaías, Natanael ra'y, peteĩ Levigua, oha herakuéra peteĩ kuatiápe, tetã ruvicha, mburuvichakuéra, pa'i Sadoc ha Ahimélec, Abiatar ra'y, pa'ikuéra ha Leviguakuéra renondépe. Upéi ojeporavo po'a jeporavo rupi mokõi jevy peteĩ pa'i omoakáva pa'i rembiapo aty Eleazar rogaguasúgui ha peteĩ jevy peteĩ omoakáva Itamar rogaguasúgui. 7 Pe po'a jeporavo peteĩha ho'a Joiarib rogaguasu ári; pe mokõiha Jedaías ári. 8 Mbohapyha, Harim ári; irundyha, Seorim ári; 9 pe 5-ha, Malquías ári; pe 6-ha, Mijamin ári; 10 pe 7-ha, Cos ári; pe 8-ha, Abías ári; 11 pe 9-ha, Jesúa ári; pe 10-ha, Secanías ári; 12 pe 11-ha, Eliasib ári; pe 12-ha, Jaquim ári; 13 pe 13-ha, Hupa ári; pe 14-ha, Jesebeab ári; 14 pe 15-ha, Bilga ári; pe 16-ha, Imer ári; 15 pe 17-ha, Hezir ári; pe 18-ha, Apises ári; 16 pe 19-ha, Petaías ári; pe 20-ha, Jehezquel ári; 17 pe 21-ha, Jaquín ári; pe 22-ha, Gamul ári; 18 pe 23-ha, Delaía ári; pe 24-ha, Maazías rogaguasu ári. 19 Ko'ã aty aty ojeporavókuri hembiaporãme, oíke hağua Ñanderuete rogaguasúpe oje'e hagueichaite ichupekuéra itúva Aaron rupi, ha Ñanderuete, Israel Jára, he'i hagueichaite ichupekuéra ojapo hağua. 20 Ha umi Levi ñemoñare hembýva oĩ Subael, Amram ra'y; Subael ñemoñarenguégui oĩ Jehedías. 21 Ha Rehabías ñemoñarenguérargui oĩ Isías, peteĩ mburuvicha. 22 Ha Izharguakuérargui oĩ Selomot; ha Selomot ra'ykuérargui oĩ Jáhat. 23 Hebron ra'ykuérargui oĩ Jeriías, peteĩ mburuvicha; mokõiha, Amarías; mbohapyha, Jahaziel; irundyha, Jecaman. 24 Uziel ra'y, Mica; ha Mica ra'y, Samir. 25 Mica ryvy, Isías; ha Isías ra'y, Zacarías. 26 Merari ra'ykuéra: Mahli ha Musi; Jaazías ra'y (Béno). 27 Merari ra'ykuéra, Jaazías ra'y rupi: (Béno), Soham, Zacur ha Ibri. 28 Ha Mahligui, Eleazar, kóva katu ndaita'yrai. 29 Cis ra'y, Jerameel. 30 Musi ra'ykuéra: Mahli, Éder ha Jerimot. Ko'áva hína Levigua ñemoñarenguéra hogaguasukuéra rupi. 31 Ko'áva avei ojeporavo po'a jeporavo rupi, ipehẽnguekuéra apytégui, Aaron ñemoñarenguéra ojapo háicha, tetã ruvicha David, pa'iguasu Sadoc ha Ahimélec, pa'ikuéra ha Leviguakuéra rogaguasu ruvichakuéra renondépe; umi omoakáva Levi rogaguasukuéra térã umi Levigua róga michívape ojeporavo avei po'a jeporavo rupi.

1 Chronicles 25

1 Upéi David ha isoldádo ruvichakuéra oiporavo avei Asaf, Heman ha Jedutun ñemoñarenguéra apytégui umi omoakáva umi ombopúva árpa, mbaraka ha platillo. Ko'ã kuimba'e ikatupyryva ojeporavo ko tembiapo kóvape ġuarã: 2 Asaf ra'ykuérargui: Zacur, Jose, Netanías ha Asarela; ha Asaf omoakã ichupekuéra hembiapópe; ko kuimba'e oprofetiza avei tetã ruvichápe ġuarã. 3 Jedutun ra'ykuérargui: Gedalías, Zeri, Jesaías, Hasabías, Matitías ha Simeí, oñondive 6; ituvakuéra Jedutun omoakã hi'árpa pu reheve, ombotuicha ha omomba'eguas hağua Ñanderuetepe. 4 Heman ra'ykuérargui: Buquías, Matanías, Uziel, Sebul, Jerimot, Hananías, Hanani, Eliata, Gidalti, Romamti-ézer, Josbecasa, Maloti, Hotir ha Mahaziot. 5 Ko'áva Heman ra'y meme, ha'e ningo tetã ruvicha proféta ha Ñanderuete ombarete hağua Hemánpe ome'ẽ ichupe 14 ta'yra ha mbohapy tajýra. 6 Ha itúva omoakã ichupekuéra opurahéi hağua Ñanderuete rogaguasúpe, ombopu jave

platillo , árpa ha mbaraka. Asaf, Jedutun ha Heman ojaopopa tetã ruvicha David he'íva guive ichupekuéra. 7 Ha'ekuéra ha ipehẽnguekuéra omba'apo Ñanderuete rógape, umi opurahéiva ha ombopúva oĩ 288 kuimba'e. 8 Po'a jeporavo rupi, ojeoporavo mba'eichagua atýpe omba'apóta Ñanderuete rogaguasúpe ha pe michíva oíke pe tuicháva ndive, ha upéicha avei pe mbo'ehára hemimbo'ekuéra ndive, ko tembiapo kóvape. 9 Pe po'a jeporavo peteíha ho'a Jose ári, Asaf ra'ýpe guarã; pe mokõiha, Geladíasppe guarã, ha'e, ita'ýra ha ityvýra ndive oĩ 12. 10 Pe mbohapyha, Zacúrpe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 11 Pe irundyha, Izrípe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 12 Pe 5-ha, Netaníasppe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 13 Pe 6-ha, Buquíasppe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 14 Pe 7-ha, Jesarelápe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 15 Pe 8-ha, Jesaíaspe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 16 Pe 9-ha, Mataníasppe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 17 Pe 10-ha, Simeípe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 18 Pe 11-ha, Azareélpe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 19 Pe 12-ha, Hasabíaspe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 20 Pe 13-ha, Subaélpe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 21 Pe 14-ha, Matitíaspe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 22 Pe 15-ha, Jerimótpe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 23 Pe 16-ha, Hananíasppe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 24 Pe 17-ha, Josbecásape guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 25 Pe 18-ha, Hananípe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 26 Pe 19-ha, Malotípe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 27 Pe 20-ha, Eliatápe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 28 Pe 21-ha, Hotírpe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 29 Pe 22-ha, Gidaltípe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 30 Pe 23-ha, Mahaziótpe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12. 31 Pe 24-ha, Romamti-ezérpe guarã, ita'ýra ha ityvyrakuéra ndive oĩ 12.

1 Chronicles 26

1 Oñemoĩ avei okẽ ñangarekoharakuéra hembiaoporãme: Coreguakuéragui Meselmías, kóva Core ra'y, ha kóva Asaf ra'ykuéra apytégui. 2 Meselmías ra'ykuéragui: Zacarías, pe ijypykue; Jediael, pe mokõiha; Zebadíasppe, pe mbohapyha; Jatniel, pe irundyha. 3 Elam, pe 5-ha; Johanan, pe 6-ha; Elioenai, pe 7-ha. 4 Obed-edom ra'ykuéragui: Semaías, pe ijypykue; Jozabad, pe mokõiha; Joah, pe mbohapyha; Sacar, pe irundyha; Natanael, pe 5-ha; 5 Amiel, pe 6-ha; Isacar, pe 7-ha; Peultai, pe 8-ha, Ñanderuete ohovaságui Obed-edómpe. 6 Ha ita'ýra Semaíaspe guarã onace ta'ýra ikatupyryva ha oipytyvõva oisãmbyhy haña itúva rógape. 7 Semaías ra'ykuéra: Otni, Rafael, Obed, Elzabad ha ityvyrakuéra, kuimba'e oñeha'ãmbaitéva upéicha avei Eliu ha Semaquíasppe. 8 Ko'áva Obed-edom ñemoñarenguéra meme; ita'yra kuéra ha ityvyrakuéra ikatupyry ha oñeha'ãmbaite hembiaopépe, oñondivepa oĩ 62 Obed-edom ñemoñare. 9 Ha Meselemías ra'ykuéra ha ityvyrakuéra, oĩ 18 kuimba'e ipy'aguasúva meme. 10 Hosa, peteĩ Merari ñemoñare, omoĩ Simrípe ita'yra kuéra ruvicha ramo ndaha'éirõ jepe ita'ýra tenondegua. 11 Pe mokõiha, Hilcíasppe, pe mbohapyha, Tebalías, pe irundyha, Zacarías; Hosa ra'ykuéra ha ityvyrakuéra oñondivepa oĩ 13. 12 Ko'áva apytépe ojeoporavo jevy po'a jeporavo rupi, moõpa ha'ekuéra oñangarekóta ha mba'eichagua okẽ rehépa oñangarekóta. Umi omoakáva ha iñirũnguéra rembiapo peteíha, oimeraéva katu ijaty atýpe. 13 Upérõ ojeity po'a jeporavo rupi umi imitávéva ha itujavéva apytépe, ojekuaa haña hembiaopo rendaña. 14 Ha pe po'a jeporavo ho'a Selemías ári, ha'e oñangareko haña pe yke opytáva kuarahyresẽ gotyoguápe. Ha oñemoĩ avei po'a jeporavópe ita'ýra Zacaríaspe, peteĩ oporohekombo'e poráva oñangareko haña pe okẽ opytáva nórtte gotyoguápe. 15 Obed-edómpe guarã opyta pe okẽ sur gotyoguápe, ha ita'yra kuérape guarã opyta pe óga oñeñongatuhápe hi'upykuéra. 16 Supim ha Hosápe guarã, opyta pe yke kuarahyreike gotyoguápe, pe Salequet rokẽ, pe tape ojupivehápe, omba'apo haña iñangarekohára atýpe ambue ñangarekohára aty ndive. 17 Kuarahyresẽ gotýo opyta 6 Levigua oñangareko haña; nórttepe, arakuépe irundy; sur gotýo, arakuépe irundy; ha pe óga hi'upyrã oñeñongatuhápe mokõi mokõi. 18 Pe koty tembiporukuéra oñeñongatuhápe kuarahyreike gotýo oĩ irundy oñangarekóva pe tapére, ha mokõi oñangarekóva umi koty rehe. 19 Péicha oñemohenda umi okẽ ñangarekohára, Core ha Merari ñemoñarenguéra apytépe. 20 Ha Leviguakuéra apytégui ojeoporavo Ahíaspe oñangareko haña mba'erepy rehe ha umi mba'e oñemboykémava Ñanderuetepe guarã ha ojeguérúva Ñanderuete rogaguasúpe. 21 Ha Gerson ñemoñarenguérágui opyta Laadan ra'ykuéra ha ijapytégui Jehiel, hogayguakuéra reheve. 22 Jehiel ra'ykuéra, Setam ha Joel, oñangareko mba'erepy

rehe ojeguerúva Ñanderuete rogaguasúpe. 23 Amram, Izhar, Hebron ha Uziel ñemoñarenguéragai opyta, 24 Sebuél, Gerson ra'y, Moises ra'yre, omoakã haña umi mba'erepyeta ñangarekoharakuérape, 25 ityvýra Eliézer ndive, kóva ra'y Rehabías, kóva ra'y Jesaías, kóva ra'y Joram, kóva ra'y Zicri, ha kóva ra'yre Selomit. 26 Ko Selomit ha ityvyrakuéra opyta ñangarekohára ruvicha ramo opaite mba'erepyeta tetã ruvicha David ome'ëva'ekue Ñanderuete rogaguasúpe guarã, ha umi mburuvicha 1.000 arigua, 100 arigua ha soldádo atyguas ruvichakuéra ome'ëmava'ekue Ñanderuetépe guarã ime'ëmby ramo. 27 Ha umi mba'erepyeta ojepe'ava'ekue hese ija'e'yvagai ñorãirõme ha oñemboykemava'ekue Ñanderuetépe ojeporu oñemyatyrõ jevy haña Ñanderuete rogaguasu. 28 Upéicha avei opaite mba'e pe proféta Samuel; Saul, Cis ra'y; Abner, Ner ra'y; Joab, Sarvia memby, ome'ëmava'ekue Ñanderuetépe opyta Selomit ha ityvyrakuéra poguýpe. 29 Izharguakuéragai, Quenanías ha ityvyrakuéra opyta sãmyhyhára ha mbojovakehára Israelguakuéra ha tetã ambueyguakuérape guarã. 30 Hebronguakuéragai opyta Hasabías ha ityvyrakuéra, 1.700 kuimba'e ikatupyryva oisãmyhy haña Israelguakuérape oikóva Jordan mboypýri, pe kuarahyreike gotýo, oñangareko haña opaite Ñanderuete rembiapo ha tetã ruvicha rembiapóre. 31 Tetã ruvicha David oisãmyhyvo 40 año Israel retãme, opyguara hikuái hogaguasu ha hóga apytépe, ha ojejohu umi kuimba'e ikatupyryva oikóva Jazer, Galaad yvýpe. 32 Ha ityvyrakuéra apytépe ojejohu 2.700 kuimba'e ipy'aguasúva, umívape tetã ruvicha David omoĩ Rubenguakuéra, Gadguakuéra ha Manases tríbu mbytere ári, oñangareko haña opaite mba'e Ñanderuete mba'éva rehe ha tetã ruvicha mba'e ñemúme (negocio).

1 Chronicles 27

1 Israel ñemoñarenguéra apytépe oĩ umi Israel rogaguasu ruvicha, umi soldádo ruvicha 1.000 ha 100 árigua, umi mburuvicha ojapóva tetã ruvicha ñemuha reheguáva, umi aty aty oike ha osëva akói jasýpe peteĩ año pukukue javeve, ha cáda aty oguereko 24.000 kuimba'e. 2 Pe aty peteĩha ruvicha Jasobem, Zabdiel ra'y; ha'e oisãmyhy pe jasy peteĩháme ha ijatýpe oĩ 24.000 kuimba'e. 3 Josobem, peteĩ Peres ñemoñare, omoakã opaite ambue soldádo ruvicha'ikuérape pe jasy peteĩháme. 4 Pe aty mokõiha ruvicha Eleazar, Dodai ra'y, peteĩ Ahohgua; ha Miclot oipytyvõ ichupe, ha ijatýpe oĩ avei 24.000 kuimba'e. 5 Benaía, pe pa'iguasu Joiada ra'y, omoakã pe aty mbohapyhápe pe jasy mbohapyhápe, ha ijatýpe oĩ avei 24.000 kuimba'e. 6 Ko Benaía, peteĩ umi 30 ipy'aguasúva apytépe. Ha'e omoakã avei umi 30-pe; ita'yra Amizabad oipytyvõ ichupe oisãmyhy haña. 7 Pe mburuvicha irundyha, pe jasy irundyhápe oĩ Asael, Joab ryvy, ha ha'e rire ita'yra Zebadías; ha ijatýpe oĩ avei 24.000 kuimba'e. 8 Pe mburuvicha 5-ha, jasy 5-hápe, oĩ Samhut, Izraygua, ha ijatýpe oĩ 24.000 kuimba'e. 9 Pe 6-ha, jasy 6-hápe, oĩ Ira, Iques ra'y, peteĩ Tecoaygua, ha ijatýpe oĩ 24.000 kuimba'e. 10 Pe 7-ha, jasy 7-hápe, oĩ Heles, peteĩ Pelongua, peteĩ Efrain ñemoñaréva, ha ijatýpe oĩ 24.000 kuimba'e. 11 Pe 8-ha, jasy 8-hápe, oĩ Sibecai, peteĩ Husatgua, oúva Zerayguakuéragai, ha ijatýpe oĩ 24.000 kuimba'e. 12 Pe 9-ha, jasy 9-hápe oĩ Abiézer, peteĩ Anatotgua, Benjamin tríbugui, ha ijatýpe oĩ 24.000 kuimba'e. 13 Pe 10-ha, jasy 10-hápe, oĩ Maharai, peteĩ Netofatgua, oúva Zerayguakuéragai, ha ijatýpe oĩ 24.000 kuimba'e. 14 Pe 11-ha, jasy 11-hápe, oĩ Benaía, peteĩ Piratongua, Efrain tríbugui, ha ijatýpe oĩ 24.000 kuimba'e. 15 Pe 12-ha, pe jasy 12-hápe, oĩ Heldai, peteĩ Netofatgua, Otoniel reheguáva, ha ijatýpe oĩ 24.000 kuimba'e. 16 Upéicha oĩ avei Israel tríbu ruvichakuéra, ko'áva ha'e: Rubenguakuéra ruvicha Eliezer, Zicri ra'y; Simeonguakuéra ruvicha, Sefatías, Maaca ra'y. 17 Leviguakuéra ruvicha, Hasabías, Kemuel ra'y; Aaron reheguakuéragai opyta Sadoc. 18 Judayguakuéra ruvicha, Eliu, peteĩ David ryke'y; Isacar reheguakuéra ruvicha, Omri, Miguel ra'y. 19 Zabulon reheguakuéra ruvicha, Ismaías, Abdías ra'y; Neftali ruvicha, Jerimot, Azriel ra'y. 20 Efrain ñemoñarenguérape guarã, Oséas, Azazías ra'y; Manases tríbu mbyterépe guarã, Joel, Pedaiás ra'y. 21 Ambue Manases tríbu mbyterépe guarã, Galaad yvýpe, Iddo, Zacarías ra'y; Benjamin reheguakuéra ruvicha, Jaasiel, Abner ra'y. 22 Ha Dan ruvicha, Azareel, Jeroham ra'y. Ko'áva Israel tríbu ruvichakuéra. 23 Ha David ndoipapaukái umi nombotyva gueteri 20 año, Ñanderuete he'ígui Israel omoñemoñataha mbyjakuéra árare oíva heta háicha. 24 Joab, Sarvia memby, oñepyrũma oipapa; ndoipapapái katu, oúgui Israelpe pe jehaviraguasu, ha upévagui ndohaíri opaite tetã ruvicha rembiapokuéra kuatione'ëme. 25 Azmávet, Adiel ra'y, oñangareko tetã ruvicha mba'erepyeta rehe; ha Jonatan, Uzías ra'y poguýpe oimba umi mba'erepyeta oíva ñunguéra, tavakuéra, tava'ikuéra ha tetã rembe'y rupi. 26

Ha Ezri, Quelub ra'y, opyta kokue mba'apohára ruvicha ramo. 27 Parraltykuéra rehe oñangareko Simei, peteĩ Ramatgua; ha parral'a ha víno ñongatuhára ramo opyta Zabdi, peteĩ Sifmigua. 28 Sefela ñu megua olivoty ha higoty rehe oñangareko Báal-hanan, peteĩ Gederaygua, ha Joas oñangareko acéite rehe. 29 Ha umi tymba aty rehe okarúva Sarónpe oñangareko Sitrai, peteĩ Sarongua; ha tymbakuéra rehe oíva umi cerrokuéra pa'úme oñangareko Safat, Adlai ra'y. 30 Camellokuéra rehe oñangareko Obil, peteĩ Ismaelgua; burrokuéra rehe oñangareko Jehedías, peteĩ Meronotgua. 31 Ovechakuéra ha kavarakuéra rehe oñangareko Jaziz, peteĩ Agargua. Ko'áva oñangareko tetã ruvicha David mba'erepyetakuéra rehe. 32 Ha Jonatan, David tio, opyta hekombo'ehára ramo, ha'égui peteĩ kuimba'e iñarandúva ha kuatiahaihára; ha Jehiel, Hacmoni ra'y, poguýpe opyta tetã ruvicha ra'ykuéra. 33 Ahitófel avei peteĩ tetã ruvicha rekombo'ehára; ha Husai, peteĩ Arquigua, tetã ruvicha angirũ (amigo). 34 Ahitófel rire oĩ Joiada, Benaía ra'y, ha Abiatar. Ha Joab opyta tetã ruvicha soldádo aty ruvichaguasu ramo.

1 Chronicles 28

1 David ombyatypa mburuvichakuérape, tríbu ruvichakuérape, umi soldádo atyguasu ruvichápe, umi 1.000 ha 100 arigua ruvichakuérape, umi oñangarekóva tetã ruvicha mba'erepyeta rehe ha ita'yrukuéra rehe, ha umi soldádo ruvichaguasúpe, ipoguýpe opyta umi kuimba'e poguasú ha ipy'aguasuvéva. 2 Ha David opu'ã ha ñembo'yhápe he'i: Cherendu, che ryvykuéra ha che retãyguakuéra. Che amopu'ãseva'ekue peteĩ óga oĩ ha'guáme Ñanderuete karamegua, ha Ñanderuete py renda'gua; ha ambosako'ipa umi mba'e oñekotevéva guive pe tembiapo pévape guarã. 3 Ñanderuete katu he'i chéve: Nde neremopu'ãmo'ãi peteĩ óga che rérape, nde ha'égui peteĩ ñorãirõhára ha heta tuguy ñohẽhare. 4 Ñanderuete, Israel Jára, cheporavo che ru rogaygua apytégui aiko ha'gua opaite árape Israel retã ruvicha ramo, Ha'e oiporavo Judápe opaite tríbugui omoakã ha'gua ambuekuérape, ha Juda rogaguasu apytégui oiporavo che ru róga, ha che ru ra'ykuéra apytégui Ha'e hory cherehe chemoi ha'gua tetã ruvicha ramo, opaite Israel retã ári. 5 Ha opaite che ra'ykuéra apytégui, Ñanderuete ome'ẽ chéve heta ta'yra; Ha'e oiporavo che ra'y Salomónpe oguapy ha'gua Ñanderuete retã guapyhaguasúpe oisãmbyhy ha'gua Israel retãme. 6 Ha'e he'igui chéve: Nde ra'y Salomon omopu'ãta che róga ha ikorapykuéra; ichupe aiporavógui che ra'y ramo, ha Che aikóta itúva ramo. 7 Upéicha Che amoĩ hatãta ichupe iguapyhaguasúpe opaite árape, ha'e oñeha'ã ramo ojapo ha'gua che rembiapoukapy ha opaite mba'e ha'éva guive ichupe, ojapo haguéicha ko'ãga peve. 8 Ko'ãga opaite Israelgua resa renondépe, oikóva Ñanderuete atyguasu ramo, ha Ñanderuete apysápe, peheka ha pejapo hekópe Ñanderuete ñe'ẽ, opyta ha'gua peẽme ha pene ñemonarenguérpe guarã Israel retã yvy porãite, pene mba'etee ramo opaite árape. 9 Ha nde, che ra'y Salomon, ehechakuaáke nde ru Járape ha eservi ichupe py'a potĩme ha kyre'yópope; Ñanderuete oitypekágui opaite vyvariguakuéra py'apype ha oikuaa avei opaite ñane pensamientokuéra. Eheka ichupe ha emba'apo ichupe guarã; ha reñemombyry ramo ichugui, Ha'e nderejãta katuete avei. 10 Ema'ẽke ko'ãga, Ñanderuete ndeporavóma remopu'ã ha'gua Ñanderuete rogaguasu; eñemombaretéke ha ejapopa hekoitépe. 11 Ha David ome'ẽ ita'yra Salomónpe Ñanderuete rogarã ha ogaguyrã ra'ãnga (plano), oiháme pe kotyguasu oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe guarã, pe kotyguasu oñemboykéva pa'ikuérape guarã ha heta ambue kotykuéra. 12 Upéicha ombohasa ichupe peteĩ kuatia oiháme opaite mba'e ojehechaukava'ekue David pytu porãme: Ñanderuete róga korapy ha umi koty oíva ijerekuévo, oñeñongatu ha'gua mba'erepyeta. 13 Ombohasa avei peteĩ kuatia oiháme umi pa'i ha Leviguakuéra aty rembiapo renda'gua, ha opaichagua tembiaporã ojejapótava guive Ñanderuete rogaguasúpe, ha opaichagua tembiporu ojeporútava guive Ñanderuete rogaguasurãme. 14 Ha ome'ẽ ichupe pe óro oñekotevétava opaichagua tembiporúpe guarã ojeporútava Ñanderuete rogaguasúpe, ha ome'ẽ avei pe pláta (óro morotĩ) oñekotevétava opaichagua tembiporu plataguiguávape guarã. 15 Ha pe óro oñekotevétava pe tataindyenda ha hataindyépe guarã ome'ẽ avei ichupe. 16 Upéicha ome'ẽ avei pe óro oñekotevétava umi mesakuérape guarã, hi'ári ojehechauka ha'gua umi pan , ha upéicha avei pe pláta , umi mesa plataguiguápe guarã. 17 Ome'ẽ avei pe óro oñekotevétava ojejapo ha'gua tenedorkuéra, ña'ẽnguéra ha vasokuéra. Ome'ẽ avei pe pláta oñekotevétava ojejapo ha'gua umi jarro plataguiguáva. 18 Ome'ẽ avei óro porãite kuave'ẽmby rendápe guarã, oñekuave'ẽháme mba'e ryakuã porã, ha avei querubínpe guarã ojepysóva ipepokuéra omo'ã ha'gua Ñanderuete karamegua. 19 Upéi David he'i: Opaite ko'ã mba'e ojehai chéve guarã Ñanderuete po rupi, ha oikuaaukapa chéve opaite tembiaporã

ojejapótava guive. 20 Ha David he'i avei ita'ýra Salomónpe: Eñemokyre'ýke, ha eñeha'ãmbáke ha emoñepyrũ ko tembiapo kóva, ani rekyhyjétei ha ani ndepy'akangýtei, Ñanderuete, che Jára, katuete oíta avei nendive; Ha'e nanderejamo'ái. Ha'e katuete nepytyvõta, rejapopa peve ko tembiapo kóva Ñanderuetepe guarã. 21 Péina ápe umi pa'i ha Levigua atykuéra, oñembosako'íma nepytyvõ haña pejapopa haña Ñanderuete rembipota, upéicha avei mburuvichakuéra ha tetãyguakuéra ikatupyryva oha'ärõnte nde reñepyrũ remopu'ã haña Ñanderuete rogaguasu ha opaite mba'e oítava ipype ha ijerekue rehe.

1 Chronicles 29

1 Upéi tetã ruvicha David he'i opaite ijatývape: Ñanderuete oiporavóma che ra'y Salomónpe, ha'e ningo imitã ha ikyrýi gueteri, ha hembiaporã ituichaiterei; pe óga ndaha'éigui yvy arigua rogarã, Ñanderuete rogarãnte uvei. 2 Che añeha'ãmba ambosako'i haña Ñanderuete rógape guarã: Óro, pláta, hiérro, brónce ha yvyrakuéra ojejapokuaa haña opaite mba'e Ñanderuete he'iva'ekue, upéi ambyaty avei ita vera, oníce , ita vera hũ, ita vera ipara hetáva, opaichagua ambue ita hepýva ha hetaiterei ita mármol (ita morotĩ). 3 Upéi ame'ëse avei Ñanderuete rogaguasúpe guarã, ahayhúgui ichupe, opaite óro ha pláta che mba'eteéva, ambyatyva'ekue che rekove pukukuépe: 4 Oĩ 100.500 kilo óro , Ofir peguare, ha 234.500 kilo pláta oñemopotĩpyréva, oñeñuã haña Ñanderuete rogaguasu tapiakuéra, 5 ha opaichagua ambue tembiapópe guarã oñekotevõtava guive óro ha pláta . Ha mávapa ome'ëse avei ime'ëmby, kuave'ëmby ramo, Ñanderuetepe guarã. 6 Upéramo umi Israel rogaguasu ruvichakuéra, umi Israel tríbu ruvicha, mburuvicha 1.000 ha 100 arigua, umi tetã ruvicha rembiguaguasu ome'ë joa avei ime'ëmby, kuave'ëmby ramo. 7 Ha ome'ë hikuái ojeporu haña Ñanderuete rógape guarã 167.500 kilo óro ha 10.000 drácma óro (monéda Persiaygua, 10.000 drácma = 83,6 kilo óro), ha 335.000 kilo pláta , ha 603.000 kilo brónce ha 3.350.000 kilo hiérro . 8 Ha mayma oguerékova guive ita vera hepýva ome'ë Ñanderuete rogaguasúpe guarã, ha omoimba hikuái Jehiel, Gersongua pópe, (oñangareko haña). 9 Ha Israelguakuéra ovy'aitereiGUI, ome'ë ko'ã mba'e ipy'a mbytete guive Ñanderuetepe guarã. 10 Upérõ tetã ruvicha David omomba'eguasú Ñanderuetepe opaite Israelgua ijatýva renondépe, ha he'i: Toñemomba'eguasú Ñanderuetepe, Israel Jára, ára atyguasú guive ára aty guasukuérape guarã. 11 Nde ningo, ore Ruete, pe ituichavéva, ipu'akapáva, ojajaipáva ha herakuã guasuvéva; umi mba'e oíva guive yvagakuéra ha yvýpe ne mba'e memete voi. Nde reisãmbyhupa ha remoakã porãmba. 12 Nde reme'ë mba'erepyeta ha verapy, Nde reisãmbyhy opaite mba'e; Nde pópe oĩ mbarete ha pu'akapa, ha Nde rembotuicha ha remombarete yvyariguakuéra ndéve iñe'ë rendúvape. 13 Ko'ãña, ore Jaratee, ore rombotuicha ha roguero hory nde réra jajaipáva. 14 Máva piko che, ha máva piko ko che retã, ikatu hañaicha roikuave'ë ndéve mba'eita ha opaite mba'e oíva guive ne mba'énte voi, ha nde póguinte rohupitypa umi mba'e rome'ëmava'ekue ndéve. 15 Ore ningo ne renondépe mbohupa ha tetã ambueyguáva, oremboriahuete ore rukuéraicha; ha ore arakuéra ko yvy apére pya'eterei ohasa ku kuarahy'áicha. 16 Ore Ruete, ore Jaratee, ko'ã mba'eita rombosako'íma romopu'ã haña nde rérape guarã peteĩ ogaguasu, nde po peguare ha ne mba'e meme voi. 17 Che aikuaa, che Jaratee, Nde rehechapaha opavave py'apýpe, ha py'a potĩ nembovy'aha; upévagui py'a potĩpópe aikuave'ë ndéve ko'ã mba'e, ha ahecha avei torýpe, ne retãyguakuéra oñembyaty ome'ë haña avei kyre'ýpópe. 18 Ore Ruete, Abraham, Isaac ha Israel, ore rukuéra Jára, ejoko ne retãyguakuéra py'a oguata haña kyre'ýpópe ha py'a potĩme nde rapépe. 19 Eme'ë avei che ra'y Salomónpe py'apy ñe'ë potĩ ojapo haña hekoitépe ne ñe'ë ha ne rembiapoukapy, toñeha'ãmba omopu'ã haña pe ogaguasu ambosako'iva'ekue. 20 Upéi David he'i opaite hetãyguakuérape: Pemomba'eguasú ko'ãña Ñanderuete, pende Járape. Upéramo opaite ijatýva guive omomba'eguasú Ñanderuetepe, ituvakuéra Járape, ha oñesũ ha oñembo'e hikuái Ñanderuetepe, tetã ruvicha renondépe. 21 Ha ambue ko'ëme oikuave'ë hikuái Ñanderuetepe guarã kuave'ëmby ojehapypáva: 1.000 tóro ra'yrsu, 1.000 kavara, 1.000 ovechara'y víno reheve, ha heta kuave'ëmby opaite Israelguakuérape guarã. 22 Ha okaru ha omboy'u hikuái pe árape Ñanderuete renondépe; ha omohenda pyahu jevy Salomon, David ra'ýpe tetã ruvicha ramo, omónavo hese acéitepe, ha Sadoc rehe, pa'iguasu ramo. 23 Ha Salomon oguapy Ñanderuete guapyhaguasúpe Israel ruvicha ramo, itúva David rendaguépe, ha oñemoakã rapu'ã, ha mayma Israelgua iñe'ërendu ichupe. 24 Ha opaite mburuvichakuéra, poguasukuéra, umi soldádo ipy'aguasuvéva, opaite tetã ruvicha ha David ra'ykuéra oñemomirĩ tetã ruvicha Salomon renondépe. 25 Ha Ñanderuete

ombotuichaite Salomónpe opaite Israelguakuéra resa renondépe, ha'eichagua tetã ruvicha ndaipóri araka'eve Israel retãme. 26 Péicha David, Isai ra'y, oisãmbyhyva'ekue opaite Israel tribukuérape . 27 Ha'e oisãmbyhy 40 año , Israel retãme. Hebrónpe oisãmbyhy 7 año ha Jerusalénpe 33 año . 28 Ha omano itujaite rire ha henyhẽ hi'ára hetágui, ha henyhẽ mba'erepyeta ha verapýgui, ha Salomon oisãmbyhy hendaguépe. 29 Ha tetã ruvicha David rembiapo ñepyrũ ha ipaha pegua ojehai Samuel, pe proféta, kuatione'ẽme; ha pe proféta Natan kuatione'ẽme, ha Gad proféta kuatione'ẽme. 30 Upépe ojehaipa mba'éichapa ha'e oisãmbyhy Israélpe, ha mba'éichapa ombopoguy ambue tetanguérape.

2 Chronicles 1

1 Salomon, David ra'y, oñemoĩ hatã Israel retã ruvicha ramo Ñanderuete, Ijára oĩgui hendive ha ombotuicha ichupe. 2 Ha Salomon ohenoiuka opaite Israelguakuérape, umi soldádo ruvicha 1.000 ha 100 ariguápe, mburuvichakuérape, mbojovakeharakuérape, opaite Israel tribu ruvichakuérape ha umi Israel rogaguasu ruvichakuérape. 3 Ha Salomon ha opaite hendive oñembyatyva'ekue oho Gabaónpe, pe yvy yvatépe; upépe oñemopu'áva'ekue Ñanderuete róga jojohuha, Moises, Ñanderuete rembiguái ojapoukava'ekue desiértope . 4 Ha David oguerúma Ñanderuete karamẽgua Quiriat-jearíngui ha'e ombosako'i haguépe Jerusalénpe. 5 Upéicha avei pe kuave'ẽmby renda bronceguiguáva Bezaleel, Uri ra'y, Hur ra'yre ojapova'ekue, oĩ Ñanderuete róga jojohuha rovái, upépe Salomon oho omba'eporandu haña Ñanderuetepe pe atyguasu ndive. 6 Ha Salomon ojupi upépe Ñanderuete renondépe, pe kuave'ẽmby renda bronceguiguáva oĩhame pe óga jojohuha, ha oikuave'ẽ hi'ári 1.000 kuave'ẽmby ojehapypáva. 7 Ha pe pyharépe Ñanderuete ojehechauka Salomónpe ha he'i ichupe: Ejerure chéve reipotáva guive ha Cheame'ẽta ndéve. 8 Ha Salomon he'i Ñanderuetepe: Nde reiporiahuverekóma che ru Davidpe, ha chéve chemoĩ tetã ruvicha ramo hendaguépe. 9 Toikókena ko'áña, ore Ruete, ore Jára, pe ñe'ẽ reme'ẽva'ekue che ru Davidpe; Nde chemoĩgui tetã ruvicha ramo peteĩ tetã ndetuicháva ári ku yvytimbóicha. 10 Eme'ẽ chéve ko'áña arandu ha akãguapy aisãmbyhy porã haña ko tetã kóvape, nderehe'ỹ avave ndikatumo'ãi oisãmbyhy porã ko tetã kóvape. 11 Ha Ñanderuete he'i Salomónpe: Oĩgui ko'ã mba'e nde py'apýpe ha nderejeruréigui pirapireita, mba'e porãita, ni terakuãguasu, ni nderayhu'ỹva rekovére, ha nderejeruréi reikove puku haña, rejerure uvei arandu ha akãguapy reisãmbyhy haña che retãme, Che romoĩ haguépe, 12 upévare oñeme'ẽta ndéve arandu ha akãguapy, ha hi'ári ame'ẽta ndéve avei pirapireita, mba'e porãita ha terakuãguasu, avave ndohupityiva'ekue nde mboyve ni nderire. 13 Ha Salomon ojevy pe yvy yvatégui ha pe óga jojohuhágui, ha upeha ára guive oisãmbyhy Israel retãme. 14 Ha Salomon ojogua cárro ha kavajukuéra oguereko peve 1.400 cárro ha 12.000 kavaju árigua, ha omoĩ umi távape ha'e ombosako'iva'ekue umívape ġuarã, ha umívagui ogueru avei hendive Jerusalénpe. 15 Ha tetã ruvicha ombyaty Jerusalénpe pláta ha óro itáicha; ha cédro ku hígo rakã ñu rupiguáicha. 16 Umi tetã ruvicha ñemuhára oheka ojogua haña kavajukuéra ha aorã hepýva Salomónpe ġuarã Egíptogui. 17 Ha oho ojogua haña hikuái Egíptogui peteĩ cárro 6,7 kílo pláta (óro morotí) rehe, ha peteĩ kavaju 1,67 kílo pláta rehe; ha ojogua avei, iñemuhára rupi, umi Het retã ruvichápe ġuarã ha Síría retã ruvichápe ġuarã avei.

2 Chronicles 2

1 Ha Salomon oñembosako'i omopu'ã hañaicha Ñanderuete rogarã ha hogateerã avei. 2 Ha Salomon omoĩ 70.000 kuimba'e oguerojapa haña umi mba'e oñekotevẽva guive Ñanderuete rogaguasúpe ġuarã, ha 80.000 kuimba'e ojoka haña itakuéra cérrope, ha 3.600 kuimba'e oñangareko haña umía rehe. 3 Ha Salomon he'iuca Hiram, Tíro retã ruvichápe: Ejapo chendive rejapo haguéicha che ru David ndive, regueruka ramoguare cédro omopu'ã haña hóga. 4 Péina ápe, che amopu'ãta peteĩ óga ore Ruete rérape ġuarã, ha ambotuicha haña ichupe, ojehapy haña mba'e ryakuã porã henondépe, oñemoĩ haña tapiate pan ojehechaukátava henondépe ha kuave'ẽmby ojehapypáva Ñanderuetepe ġuarã pyhareve ha ka'arugua opaite árape, upéicha avei jepytu'uha ára, jasyra'y ha aretekuérape. 5 Ha pe óga amopu'ãtava ituichava'erã; ore Ruete, ore Jára, ituichavégui mayma ambue jarakuéragui. 6 Ha mávapa ikatu omopu'ã ichupe hogarã, Ha'e ndaijái ramo yvagakuérape jepe, imichietereigui ichupe ġuarã. Ha máva piko che, amopu'ã haña ichupe hogarã, henondépe ahapy haña mba'e ryakuã poráva. 7 Emboúna chéve, ko'áña peteĩ kuimba'e ikatupyryva ha omba'apokuaáva óro rehe, pláta rehe, brónce rehe, híerro rehe, aorã pytã hũva

rehe, aorã pytäva ha aorã hovýva rehe, ha omoha'ångakuaáva ita, ha'e omba'apo hağua umi kuimba'e katupyryva che ru oiporavomava'ekue ndive. 8 Egueruka avei chëve yvyra Líbano peguare: Cédro , cipres ha sándalo , che aikuaa ne rembiguaikuéra oikytíkuaaha yvyra Líbanope; ha che rembiguaikuéra ohóta ne rembiguaikuéra ndive. 9 Ombosako'i hağua chëve heta yvyra, amopu'ã hağua peteĩ ogaguasuetéva. 10 Ha péina ápe, umi ne rembiguái mba'apohárape ha umi yvyra kytíhakuérape, ame'ëta 4.400.000 kilo trigo , 4.400.000 kilo cebáda , 440.000 litro víno ha 440.000 litro acéite . 11 Upéramo Hiram, pe Tíro retã ruvicha, he'i kuatione'ë rupi Salomónpe: Jahve, Israel Jára ohayhúgui Israel retãme, nemoĩma hetã ruvicha ramo. 12 Hiram he'i avei: Toñemomba'eguas Jahve, Israel Jára yvagakuéra ha yvy apohare, ome'ë haguére tetã ruvicha Davidpe peteĩ ta'ýra iñarandúva ha iñapytu'ũ poráva, iñakã poráva ha iñakãguapýva, omopu'ã hağua Jahve rogarã (Ñanderuete rogarã) ha tetã ruvicha rogarã. 13 Che amondóta ne rendápe peteĩ kuimba'e ikatupyryva ha iñapytu'ũ poráva, Hiramabípe. 14 Ha'e ningo peteĩ kuña Dan tríbu memby, ha itúva peteĩ Tiroygua; ha péva omba'apokuaa óro rehe, pláta rehe, brónce rehe, hiérro rehe, ita ha yvyra rehe, aorã pytä hũva ha hovýva rehe, aorã linoguigua ha aorã pytäva rehe; ha avei omoha'ångakuaa opaichagua ta'ंगा, ha omoĩkuaa kuatia rehe opaite mba'e ra'ंगा ojejeruréva guive ichupe. Tomba'apo ha'e ne rembiguaikuéra arandu ndive, ha umi che jára, nde ru David rembiguái iñarandúva ndive. 15 Ko'áğa, nde, che jára, egueruka ne rembiguaikuérape pe trigo , cebáda , acéite ha víno reheve, ere haguéicha; 16 ha ore roikytíta Líbanope umi yvyra reikotevéva guive, ha roguerahaukáta ndéve ygapépe (bálsape) yguasu rupi Jope peve ha nde reguerahaukáta upégui Jerusalénpe. 17 Ha Salomon oipapauka jey opaite tetã ambueygua oikóva guive Israel retãme, itúva David oipapa riréma, ha oĩ 153.600 kuimba'e. 18 Ha ijapyteguikuéra omoĩ 70.000 mba'e rerojahára ramo, 80.000 ita jokaha ramo cérrere, ha 3.600 mburuvicha ramo, omomba'apouka hağua hapichakuérape.

2 Chronicles 3

1 Salomon oñepyrũ omopu'ã Ñanderuete rogaguasu Jerusalénpe, Moría cérrope , ojehechauka haguépe itúva Davidpe, Ornan, pe Jebusgua ñemitýngue mopotíhape, David ojoguamava'ekue. 2 Ha oñepyrũ omopu'ã pe jasy mokõihape, pe ára mokõihape, oisãmbyhýma jave irundy año . 3 Salomon ojaپouka Ñanderuete rogaguasu 26,25 méτρο ipukukue, 8,75 méτρο ipykue. 4 Pe ogaguy oĩva Ñanderuete rogaguasu renondépe ipuku 8,75 méτρο , ha 8,75 méτρο ijyvate, ha hyepy gotýo oñu'ã órope . 5 Ha pe óga ijyvateveha rupi ombyape yvyra cipréspe (ojogua pínope) ha upéva oñu'ã avei órope , ha hese omoĩ mbokaja ha yvoty ra'ångakuéra. 6 Ha'e ombojeguaka avei Ñanderuete kotyguasú oñemboykéva pa'ikuérape ġuarã itavera hepýpe; ha óro Parvaím peguarégui. 7 Péicha oñuã órope pe óga, ivigakuéra , pe okẽ pyrũhakuéra, tápia ha okẽnguéra; ha omoĩ tápia rehe querubin (ángel) ra'ångakuéra. 8 Upéicha avei ojapo pe kotyguasú oñemboykéva Ñanderuetepe ġuarã ha pa'iguasúpe ġuarã, ha ipukukue oha'ã 8,75 méτρο , pe kotyguasú pa'ikuérape ġuarã ipy háicha, 8,75 méτρο , ha oñu'ã órope ha pévare ġuarã oiporu 20.100 kilo óro . 9 Ha umi clávo oroguiguáva oha'ã 0,575 kilo . Umi koty yvategua oñu'ãmba avei órope . 10 Ha Ñanderuete ha pa'iguasu koty guasu ryepýpe ġuarã ojaپouka mokõi querubin (ángel) yvyrágui, ha oñu'ã mokõivéva órope . 11 Ko'ã querubin pepokuéra pukukue oha'ã 8,75 méτρο ; peteĩ pepo ipuku 2,187 méτρο ha pe querubin peteĩha pepo asu oja peteĩ kotyguasú tápia rehe, 12 ha pe ambue querubin pepo akatúa oja ambue kotyguasú tápia rehe. 13 Ko'ã querubin pepo ojepysopyréva ohupity 8,75 méτρο ipukukuévo, ha oĩ hikuái ñembo'yhape ha oma'éva pe kotyguasú rehe oñemboykéva pa'ikuérape ġuarã. 14 Ojapo avei aosãingo aorã hovývagui, pytä hũvagui, pytävagui ha línogui , ha jeguaka ramo omoĩ hese querubin ra'ångakuéra. 15 Pe óga renondépe ojapo mokõi horcon guasúete, peteĩteĩva ijyvate 15,31 méτρο ha peteĩteĩva ári omoĩ peteĩ akã oha'áva 2,18 méτρο . 16 Ojaپouka avei cadenakuéra , ha omoĩ pe horcon akã rehe; ha ojapo 100 granada'a (yva) ra'ंगा omoĩ hağua pe cadéna rehe. 17 Ha omohenda umi mokõi horcon Ñanderuete rogaguasu renondépe, peteĩ akatúa gotýo ha ambue asu gotýo; pe akatúa gotyoguápe oñembohéra Jaquín ha pe asu gotyoguápe, Boaz.

2 Chronicles 4

1 Salomon ojaپouka avei peteĩ kuave'ẽmby renda bronceguiguáva ipukúva 8,75 méτρο , ipy 8,75 méτρο , ha 4,375 méτρο ijyvatekue. 2 Ojaپouka avei peteĩ tacho

guasuete mba'e ykupyregui, petei hembeygui ambue hembey peve oha'a 4,375 metro , ijapu'aite; ijyvatekue 2,18 metro ha petei sa ipukuva oñembojáva ijerekue rehe oha'a 13,12 metro . 3 Ha pe tacho guasu jerekuévo oi yva ra'anga, 10 yva oi 43,75 centímetro pukukuépe ha oi mokoi hysyi hy'akuera mba'e ykupyregui pe tacho guasuete rehe. 4 Pe tacho guasuete uguapy 12 toro rumby ari, mbohapy oma'e yvate gotyo, mbohapy kuarahyreike gotyo, mbohapy yvy gotyo ha mbohapy kuarahyresẽ gotyo, ha umi toro rumbykuera oi hyepy gotyo. 5 Ha pe tacho guasuete iñanambusu 7,6 centímetro ha hembey ojogua lirio (yvoty) rembeype. Ha ija ipype 66.000 litro y (1 Reyes 7,26). 6 Ojapo avei ambue 10 tacho , ha omoi 5 akatua gotyo ha umi ambue 5 asu gotyo, ojejohai ha oñemopotĩ haña ipype umi kuave'emby ojechapypatava; ha pe tacho guasuete pa'ikuera oiporu oñemopotĩ haña ipype. 7 Ojapo avei 10 tataindyenda ologui , ha omoi Nanderuete rogaguasupe 5 akatua gotyo ha 5 asu gotyo. 8 Ojapo avei 10 mesa ha omoi Nanderuete rogaguasupe 5 akatua gotyo ha 5 asu gotyo; upicha avei ojapouka 100 vaso guasu oroguiguáva . 9 Ojapo avei pa'i korapy ha pe korapyguasuete, ha umi korapy rehe guarava okẽguera, ha umi okẽ oñu'a broncepe . 10 Ha omohenda pe tacho guasuete Nanderuete rogaguasu yke akatua gotyoguape, sur gotyo, kuarahyresẽ gotyomi. 11 Hiram ojapo avei japepokuera (olla guasu), palakuera ha vaso guasukuera; ha Hiram ojapopa pe tembiapo tetã ruvicha Salomõnpe, Nanderuete rógape guarã. 12 Ojapova'ekue mokoi horcon guasu ha isanguera iñakã jerekuévo, ha mokoi pyaha (red) oñu'a mokoi horcon akã rehe. 13 Omoi 400 granada'a (yva) ra'anga mokoi pyaha rehe, oñu'a haña umi horcon akã. 14 Ha'e ojapo avei 10 tacho guasu uguapyva icáro ari, 15 ha petei tacho guasuete uguapyva 12 toro rumby ari. 16 Ha japepokuera, pala ha ty'anguera (ganchokuera), bronce porãgui ojapo Hiramabi mayma tembiporukuera Salomõnpe, Nanderuete rógape guarã. 17 Tetã ruvicha omboykukuri ko'a mba'e Jordan yvypépe, pe ñay'ũ oihame, Sucot ha Seredata pa'ume. 18 Ha Salomon ojapo hetaiterei ko'a tembiporu, ndojepapai katu pe bronce pohyikue. 19 Picha Salomon ojapouka opaite tembiporukuera Nanderuete rogaguasupe guarã, ha pe kuave'emby renda bronceguiguáva , ha umi mesa hi'ari oñemoi haña umi pan ojehechakátava. 20 Upicha avei umi tataindyenda hataindy reheve ojapouka broncegui , omyendy haña pe kotyguasu oñemboykewa pa'ikuerape guarã, oiva pe kotyguasu oñemboykewa Nanderuete ha pa'iguasupe guarã renondépe, ha ojapopa hikuai oje'e haguicha ichupekuera. 21 Umi yvoty, umi mba'e rendy, jetapakuera ojejapo oro poraitẽgui. 22 Umi tataindy inimbo kaipyre jetapa, umi ña'e ohypyi haña, umi cuchara ha umi mba'e ryakuã porã oñemyatatĩha ojejapo avei oro porãgui. Ha ologui ojejapo avei Nanderuete rogaguasu rokẽguera pe kotyguasu pegua oñemboykewa Nanderuete ha pa'iguasupe guarã ha avei pe ambue kotyguasu pegua oñemboykewa pa'ikuerape guarã.

2 Chronicles 5

1 Opama ramo pe tembiapo Salomon ojapoukava'ekue Nanderuete rógape guarã, Salomon omoinge ipype umi mba'e ituva David omboykemava'ekue: Pe plata , pe oro ha opaite tembiporukuera. 2 Upera Salomon ombyatyuka Jerusalenpe: Israel karai ancianokuerape , opaite tribu ruvichakuerape ha Israel rogaguasu ruvichakuerape, oguerova haña Nanderuete karamegua David tavagui, upeva hina Sion. 3 Upicha oñembyaty tetã ruvicha ndive opaite kuimba'e Israelgua, pe jasy 7-hape, pe areteguasu jave, 4 oupa Israel karai ancianokuera ha umi Levigua ha ohupi pe karamegua, 5 ha ogueraha Nanderuete karamegua, ha pe oga jojohuha ha opaite tembiporu oiva guive pe oga jojohuhape, pa'i ha Leviguakueraante oguerojapa umi mba'e. 6 Ha tetã ruvicha Salomon, ha opaite Israelgua oñembyatyva'ekue hendive pe karamegua renondépe, oikuave'e haña hetaiterei ovecha ha toro ndaikatuvẽima ojepapa. 7 Ha pa'ikuera omoinge Nanderuete karamegua hendañame, pe kotyguasupe oñemboykewa Nanderuete ha pa'iguasupe guarã, umi querubin (angel ra'anga) pepo guype. 8 Umi querubin pepo ojepyso pe karamegua ari, ha picha umi querubin omo'a yvatẽguio pe karameñame, hi'yvakuera reheve. 9 Hi'ya ojehechakuaa pe kotyguasugui oñemboykewa pa'ikuerape guarã, ndojehechai okãguio; ha upepe opyta ko ara peve. 10 Pe karamegua ryepyẽ oi umi mokoi ita ipewa Moises omoingemava'ekue Horeb cẽrope , umiva rupi Nanderuete oñembopy'apeteiva'ekue Israel ñemoñarenguera ndive, osẽ ramoguare Egipto retãgui. 11 Ha umi pa'i osẽva'ekue ikotyguasugui oñemboheko potiva'ekue, ndaha'ei ramo jepe hi'ara omba'apo haña Nanderuete rogaguasupe. 12 Umi Levigua opurahiva, oi opaite Asaf, Heman ha Jedutun reheguáva, ita'ya ha ityvyrakuera reheve, oñemonde hikuai ao lino hepývape ha ombopu platillo , mbaraka ha arpa pe kuave'emby

rendágui kuarahyresê gotýo, ha hendivekuéra oĩ 120 pa'i ombopúva ituru. 13 Umi ombopúva iturukuéra ha umi opurahéiva, umi ombopúva iplatillo ha ambue mba'epu, omomba'eguasú oñondivepa Ñanderuetepe, ha he'i: Ha'e ipy'aporã ha iporiahuvereko oĩ opaite árape; ha upévo Ñanderuete rogaguasu henyhê peteĩ araígui. 14 Pe arai oĩgui upépe pa'ikuéra ndaikatuvéi opyta ipype ojapo haña hembiaipo; Ñanderuete reko jajaipa omyenyhêgui hogaguasu.

2 Chronicles 6

1 Upéramo Salomon he'i: Ñanderuete he'imava'ekue Ha'e oikova'erãha pytũháme. 2 Che amopu'ã peteĩ óga reiko haña, ha peteĩ kotyguasú Nde reĩ haña opaite árape. 3 Ha tetã ruvicha ojere ha ohovasa opaite Israelgua ijatývape ha oĩva henondépe ñembo'yhápe. 4 Ha Salomon he'i: Toñemomba'eguasú Ñanderuete, Israel Járape, ipo ojapóma, ijuru he'imava'ekue guive che ru Davidpe, he'irõ guare: 5 Aguenohêha ára guive che retã Israelpe Egípto retãgui, ndaiporavói Israel tribukuéra apytégui peteĩ táva oñemopu'ã haña upépe peteĩ óga che rérape ñuarã, ha ndaiporavói avavépe che retã Israel ruvicha ramo. 6 Upéi katu aiporavo Jerusalénpe, che réra oĩ haña ipype, ha aiporavo Davidpe oiko haña Israel ruvicha ramo. 7 Ha che ru David omopu'ãseva'ekue peteĩ ogaguasu Ñanderuete, Israel Járape ñuarã. 8 Ñanderuete katu he'i che ru Davidpe: Rejapo porákuri remopu'ãsevo che rérape peteĩ ogaguasu. 9 Nde katu neremopu'ãmo'ãi pe óga, nde ra'y, osêtava ndehégui uvei, ha'e omopu'ãta peteĩ óga che rérape. 10 Ha Ñanderuete ojapopa he'i hagueichaite, che ningo apyta che ru David rendaguépe, ha aguapy Israel retã ruvicha guapyhaguasúpe, Ñanderuete he'i haguéicha, ha amopu'ãma peteĩ óga Ñanderuete, Israel Jára rérape ñuarã. 11 Ha ipype amohenda Ñanderuete karameña, ha ipype oĩ pe ñembopy'apeteĩ, Ha'e ojapova'ekue Israel ñemoñarenguéra ndive. 12 Upéi Salomon oñemoĩ Ñanderuete kuave'ẽmby renda rovái, opaite Israelgua ijatýva renondépe ha omopu'ã ipo. 13 Salomon ojapógui peteĩ pyenda bróncegui ipukúva 2,18 métro ha ipýva 2,18 métro ha ijyvate 1,20 métro ha pe pyenda omohenda pe korapy mbytépe; ha ojupi hi'ári, ha oñesũ mayma Israelgua ijatýva rovake ha omopu'ã ipo yvága gotýo, ha oñembo'e: 14 Ore Ruete, Israel Jára, ndaipóri ambue Jára ndejoguaha yvága ni yvýpe; Nde rejapo ne ñe'ẽ ere haguéicha ha reiporiahuvereko ne rembiguaikuérape, oikóva guive ipy'aite guive ne renondépe. 15 Rejapopa ereva'ekue ne rembiguái, che ru Davidpe; opaite mba'e Nde eréva nde juru rupi, nde po ojapo avei, ojehecha háicha ko ára kóvape. 16 Ko'áña, ore Ruete, Israel Jára, ejapo umi mba'e Nde ereva'ekue ne rembiguái, che ru Davidpe: Tapiate oĩta peteĩ kuimba'e David ñemoñare apytégui che renondépe ha oguapytáva Israel retã ruvicha guapyhaguasúpe, oñangarekóva che ra'ykuéra rehe, oguata guive che rapére ha ojapo guive hekoitépe che rembiapoukapykuéra, nde reiko haguéicha che renondépe. 17 Ko'áña, ore Ruete, Israel Jára, toiko pe ñe'ẽ ereva'ekue ne rembiguái Davidpe. 18 Añete piko ore Ruete oikóta yvyariguakuéra ndive yvy apére. Péina ápe, umi yvagakuéra ndaikatúi nderereko; ko'ytevépa ikatúne ko óga che amopu'ãva'ekue ndéve ñuarã. 19 Ejapysakamína ne rembiguái ñembo'e rehe ha imba'ejerure rehe, ha che Ruete, che Jára, ehendu ne rembiguái mba'ejerure asy ha pe ñembo'e ha'éva ne renondépe. 20 Nde resa toñangareko ko óga kóva rehe ára ha pyharépe, ko óga Nde ereva'ekue rehe: Che réra oĩta ipype; ehendumína pe ñembo'e ne rembiguái ojapóva ko'águi. 21 Upéicha ehendumína avei ne rembiguái mba'ejerure asy ha ne retã Israel ñembo'e ojapóva ko'ápe, Nde rehendútava yvága guive, nde reikohápe; ehendu ha eperdona. 22 Oimeraéva oñemoangaipáva hapicha rehe, ha ojopy ichupe ome'ẽ haña iñe'ẽ ha ou ramo ome'ẽ haña iñe'ẽ ne kuave'ẽmby renda renondépe ko óga kóvape, 23 upérõ ehendumína ichupe yvága guive, ha embojovake ne rembiguaikuérape, ha emyengovia iñañáva rembiapo, ha eity jevy hembiaipo vaikue iñañá ári, ha emyengovia heko potíva rembiapo porã ijusticia rupi. 24 Ha ne retã Israel oiko ramo sarambikuépe hese ija'e'yva renondépe oñemoangaipágui nendive, ha heko porã jevy ramo ha omomba'eguasú jevy ramo nde réra ha omba'ejerure asy ramo ne renondépe ko óga kóvape, 25 upérõ ehendumína ichupe yvága guive, ha eperdona ne retã Israel angaipa, ha egueru jevy ichupekuéra pe yvy reme'ẽva'ekuépe ichupekuéra ha ituvakuérape. 26 Ha pe yvága oñemboty ha ndokyvúi ramo, ha'ekuéra oñemoangaipágui ne renondépe, ha oñembo'e ramo ndéve ko óga kóvape, ha omomba'e añete porã ramo nde rérape, ha opoi jevy ramo hi'angaipakuérágui oñembyasýgui, hikuai, 27 upérõ ehendu ichupekuéra yvága guive ha eperdonamína ne rembiguaikuérape ha ne retã Israel angaipa, ha ehechauka jevy ichupekuéra tape porã oiko haña ipype hikuái, ha emongymi jevýna ijyvy ári, Nde reme'ẽva'ekue

ichupekuéra imba'ete ramo. 28 Ha oĩ ramo ñembyahýi hetãme térã mba'asy iñasãiva, térã oĩ ramo ñemitýnguéra rehe mba'asy, térã tuku, térã tiġua'ã, térã hese ija'e'ývakuéra omongora ramo itávape térã oimeraëva mba'evai térã oime haichagua mba'asy, 29 upérõ peteĩ kuimba'e térã opaite ne retã Israel, oñembo'e ramo oipysóvo ipo ko óga gotýo, 30 ehendumína ichupe yvága guive, nde reikohápe, ha eperdona ichupekuéra, eme'ẽ jevy peteĩteĩvape oguata haguéicha nde rape rehe, Nde añoiténite reikuaa porã tetãnguakuéra py'apy ha oĩva guive ipype. 31 Tokyhyje ndehogui ha toiko nde rape rehe, oikove aja pukukue ko yvy ári, Nde reme'ẽmava'ekue ore rukuérape. 32 Ha tetã ambueygua ou ramo tetã mombyrýgui oñemoherakuã porãgui upépe nde rera ha ohendu haguére nde pu'akágui ha oñembo'e ramo ko óga kóvape, 33 ehendumína ichupe yvága guive, Nde reikohápe, ha ejapo pe ha'e omba'ejerure asýva; ikatu haġuáicha opaite tetãnguéra yvy ape árigua oikuaa nde rera, ha tokyhyje avei ndehogui, ne retã Israel ojapo háicha, ha toikuaa hikuái nde rera oñehenoiha ko óga kóvape, che amopu'áva'ekue nde rerape. 34 Ha ne retã osẽ ramo ojeity haġua hese ija'e'ývakuéra ári pe tape Nde remondoha rupi ichupekuéra, ha oñembo'e ramo ndéve ko táva kóvaguí, Nde reiporavova'ekue ha che amopu'áva'ekue nde rerape ġuarã, 35 upérõ ehendumína yvága guive iñembo'e, imba'ejerure asy ha eipytyvõ ichupekuéra. 36 Ha oñemoangaipa ramo hikuái ne renondépe, eperdonami ndaipóri voi kuimba'e iñangaipa'ýva, ha ndepochy ramo hendivekuéra, ha remoĩ ramo hese ija'e'ývakuéra pópe, ojereraha haġua ñapytĩháme umi hese ija'e'ýva retãme, tamombyry térã tahi'aġui, 37 ha pe tetã ojereraha haguépe ñapytĩháme omba'apo rei haġua upépe ojevy jey ramo hape vaígui ha omba'ejerure asy ramo ndéve, ha he'i ramo hikuái: Ore roñemoangaipa ore reko ñaña rupi, 38 ha ojevy ramo ndéve ipy'aite ha hi'angaita guive, ha oñembo'e ramo ko yvy reme'ẽva'ekuépe ituvakuérape, pe táva Nde reiporavomava'ekue, ha ko ógape che amopu'áva'ekue nde rerape ġuarã, 39 upérõ ehendumína iñembo'e yvága guive, Nde reikohápe, ha ejapysakamína imba'ejerurekuéra rehe, ha eperdona ne retã oñemoangaipava'ekue ne renondépe. 40 Ko'áġa, che Ruete ha che Jaratee ajerure ndéve, nde resa ha nde apysa toñangareko opaite ñembo'e rehe ojejapóva ko'águi ndéve ġuarã. 41 Che Ruete ha che Jára, epu'ãmína ko'áġa reiko haġua ndepytu'uhápe, eju ne karameġua oĩha nde pu'aka reheve; Che Ruete ha che Jaratee, nde pa'ikuéra toñemonde nde salvaciónpe, ha umi kuimba'e Nde remboheko potíva tahory joa ndepy'a porãite rupi. 42 Ore Jára ani remboykétei Nde reiporavova'ekuépe, ha nemandu'a pe poriahuvereko reguerekova'ekue rehe ne rembiguái David ndive.

2 Chronicles 7

1 Salomon oñembo'epávo, oġuejy yvágagui tata ha ohapypa pe kuave'ẽmby ojehapypáva oñemoíva'ekue pe kuave'ẽmby renda ári; ha Ñanderuete reko jajaipa omyenyhẽ hogaguasu. 2 Ha umi pa'i ndaikatuvéi oike Ñanderuete rogaguasúpe, Heko jajaipa omyenyhẽgui hogaguasu upéjave. 3 Ha mayma Israel ñemonarenguéra ohechávo oġuejya tata ha Ñanderuete reko jajaipa hogaguasu ári oñesũ hikuái tĩndyhápe pe yvy ape atã ári ha omboete ha omomba'eguasú Ñanderuetepe, he'ívo: Ha'e taipy'aporã ha taiporiahuvereko opaite árape hetã ndive. 4 Upéramo tetã ruvicha ha opaite tetãnguakuéra oikuave'ẽ hymbakuéra Ñanderuete renondépe. 5 Ha tetã ruvicha Salomon oikuave'ẽ 22.000 tóro ra'y rusu ha 120.000 ovecha ha kavara; upéicha tetã ruvicha ha hetãnguakuéra oñepyrũ omomba'eguasú Ñanderuetepe hogaguasúpe. 6 Ha pa'ikuéra ojapopa hembiaipo; ha Leviguakuéra omomba'eguasú imba'epukuérape Ñanderuetepe, umi tetã ruvicha David ojapoukava'ekue omomomba'eguasú haġua ichupe, iporiahuvereko opytágui opaite árape. Ha pa'ikuéra ombopu avei turukuéra henondépe, ha opaite Israelguakuéra oĩ ñembo'yhápe. 7 Upérõ Salomon oñepyrũ omomba'eguasú Ñanderuetepe pe korapyguasú oĩva Ñanderuete róga renondépe, upépe Ha'e oikuave'ẽ avei kuave'ẽmby ojehapypáva ha umi kuave'ẽmby py'aguapy rehegua ikyrakue; pe kuave'ẽmby renda bronceguigúape, Salomon ojapoukava'ekue, ndaijapái umi kuave'ẽmby ojehapypáva ha umi ambue kuave'ẽmby ha tymba kyrakue. 8 Upéramo Salomon ojapo vy'aguasu 7 ára pukukue, ha hendive opaite Israelgua, peteĩ aty ndetuichaitéva, Hamat reike guive Egípto yakã meve. 9 Pe ára 8-hápe ojapo hikuái atyguasú tuichavéva gueteri ojapova'ekuégui umi 7 ára ojapo tenondeva'ekuégui, omoñepyrũvo pe kuave'ẽmby rembiapo peteĩ semána pukukue. 10 Ha pe ára 23-hápe, pe jasy 7-hápe, Salomon omondopa hetãnguakuérape hógape, vy'a ha py'a rorypópe oho hikuái Ñanderuete ojapo haguére mba'eporãita David, Salomon ha hetã Israélpe ġuarã. 11 Ha Salomon ojapo porãmba rire Ñanderuete rogaguasu, tetã ruvicha róga ha opaite mba'e

ojaposeva'ekue Ñanderuete rógape ġuarã, 12 Ñanderuete ojehechauka jevy Salomónpe pyharekuépe, ha he'i ichupe: Che ahendúma ne ñembo'e, ha aiporavóma ko che róga kuave'ẽmby rendaġua ramo, 13 ha Che amboty ramo yvága anive haġua oky, ha ambou ramo tuku ombyai haġua pe yvy, térã ambou ramo mba'asy iñasãiva che retãme oñemoangaipa haguére; 14 ha che retã oñemomirĩ jevy ramo, oñehenói voi che rera rupi, ha oñembo'e ramo hikuái ohekávo che rova, ha opoi ramo hape vaĩgui; upéicharamo Che ahendúta ichupekuéra yvága guive ha aperdonáta hi'angaipakuéra ha amongueráta avei ijyvy iplagakuéragui. 15 Ko'ãġa che resa ha che apysa oñangarekóta iñembo'ekuéra rehe ojejapóva guive ko óga kóvaguĩ. 16 Ko'ãġa Che aiporavóma ko ogaguasu, oñemboykéma chemomba'eguasú haġua opaite árape; ha che resa ha che py'a oĩta ipype tapiate. 17 Ha nde reiko ramo che renondépe nde ru David oiko haguéicha, ha rejapo ramo Che ha'eva'ekue guive ndéve, ha rejapo ramo che rembipota ha che ñe'ẽ, 18 upéicharamo nde repytáta pe tetã ruvicha guapyhaguasúpe ha Che aĩta pe ñe'ẽ ame'ẽ haguéicha nde ru Davidpe, ha'évo: Tapia oĩva'erã ne ñemoñarenguéra apytépe peteĩ kuimba'e oisãmbyhýtava Israel retãme. 19 Ha peẽ pemboyke ha pepoi ramo che ñe'ẽ ha che rembiapoukapýgui amoĩva'ekue pene renondépe, ha peho ramo pemomba'eguasú haġua ambue járape ha peñembo'e ramo ichupekuéra, 20 Che pomosẽta che retãgui ame'ẽmava'ekue peẽme; ha pomosẽta ko ogaguasúgui oñembotuichahápe che rera ha ajeĩta ijypýgui, ha peẽ peikóta ñembohoryha ha jepukaha ramo opaite tetãnguéra renondépe. 21 Ha ko óga mimbiporãitáva opáta ha mayma ohasáva guive oñemondýta ha omba'eporandúta hikuái: Mba'érehepa Israel Jára péicha ojapo ko tetã ha ko ogaguasu kóva rehe. 22 Ha oje'eva'erã ichupekuéra: Opoi haguére hikuái Ñanderuete, ituvakuéra Járagui, oguenohẽmava'ekue ichupekuéra Egípto retãgui, ha omomba'eguasúgui ambue jarakuérape oiko haġua hembiguaĩkuéra ramo; upévaguĩ Ha'e ogueru ko'ã mba'evai hi'arikuéra.

2 Chronicles 8

1 Salomon oiporu 20 año omopu'ãmba haġua Ñanderuete rogaguasu ha hogaguasuetéva. 2 Salomon omyatyrõ jevy umi táva Hiram ome'ẽva'ekue ichupe, ha omohenda ipype Israel ñemoñarenguérape. 3 Upéi Salomon ou Hamat, Soba reheguápe, ha omoĩ ipoguýpe. 4 Ha omopu'ã Tadmor desiértope, ha umi táva omopu'áva'ekue Hamátpe oñongatu haġua heta tembi'u. 5 Upéicha Salomon omyatyrõ jevy avei Bet-horon yvateoygua ha Bet-horon yvy gotyogua, ko'ã táva oñemombarete porã, ikorapyjere yvate ha hokẽnguéra mbotyha mbarete; 6 Salomon omyatyrõ avei Baalat ha opaite ambue tavakuéra oñeñongatu porã haġua hi'upyrã oñembyatýva guive; omyatyrõ avei opaite táva oĩháme icarrokuéra ha ikavaju ariguakuéra ha heta ambue mba'e Salomon omopu'ã Jerusalénpe, Líbanope ha opaite yvy ipoguýpe oĩva guive. 7 Ha umi tetãygua hembyva'ekue Hetguágui, Amorguágui, Ferezguágui, Hevguágui ha Jebusguakuéragui, ha ndaha'éiva Israel retãygua, 8 ha Israelguakuéra nohundiriva'ekue umívape, Salomon katu omomba'apo rei ichupekuéra ko ára kóva peve. 9 Ha Israel ñemoñarenguérape katu Salomon nomoĩri hembiguaĩ rei ramo hembiaporãme; ha'ekuéra opyta soldádo ramo, isoldádo aty ruvicha ha mburuvicha'i ramo, icarro mboguatahára ramo ha kavaju ariguakuéra ramo. 10 Ha Salomon oiporavo 250 mburuvichakuéra oisãmbyhy haġua hetãme, opaite yvy oĩva guive ipoguýpe. 11 Ha Salomon oguerova faraon rajýpe, David távaguĩ pe óga ha'e omopu'áva'ekuépe ichupe ġuarã, he'ĩgui péicha: Che rembireko ndoikoiva'erã David, Israel retã ruvicha rógape, oñemboykégui Ñanderuete karameġuáme ġuarã. 12 Upéramo Salomon oikuave'ẽ kuave'ẽmby ojehapypáva Ñanderuetepe, ikuave'ẽmby renda ári, ha'e omopu'áva'ekue Ñanderuete rogaguasu renondépe, 13 oikuave'ẽ hikuái opaite mba'e hi'árape, Moises rembiapoukapy he'i háicha, jepytu'uha arakuérape, jasyra'y jave, umi mbohapy areteguasú oikóva peteĩ año pukukuépe, umíva hína: arete pan ilevadura'yre, pe semána arete reheguáva, ha pe arete óga yvyarakã reheguáva (enramáda). 14 Ha omoĩ pa'ikuérape hembiaporãme, omba'apo haġua aty atýpe David, itúva he'i haguéicha, ha upéicha omoĩ avei Leviguakuérape hembiaporãme omomba'eguasú haġua ha oipytyvõ haġua pa'ikuérape hembiapópe, opavave hi'araitépe; ha upéicha avei umi okẽ ñangarekoharakuéra, peteĩteĩva oñangareko hokẽnguéra rehe hi'arakuérape; péicha David, Ñanderuete rembiguái, he'iukava'ekue. 15 Ha tetã ruvicha Salomon ojapoukapa hekoitépe Ñanderuete he'i haguéicha hembiapoukapýpe pa'i ha Leviguakuéra rembiapo ha hekovekuéra rehe, ha umi oñangarekóva mba'erepy rehe. 16 Opaite Salomon rembiaporã oñembosako'i porã raẽ, oñepyrũ guive omopu'ã haġua Ñanderuete rogaguasu opa peve. Upéicha ojejapopa Ñanderuete rogaguasu. 17 Upéramo Salomon oho Ezion-géberpe ha Elátpe,

yguasu rembe'ýpe, Edom yvýpe. 18 Hiram oguerahauka ichupe barco guasu ha kuimba'ekuéra ikatupyryva yguasúpe, umía oho Salomon rembiguaikuéra ndive Ofírpe, ha upégui ogueru 15.075 kilo óro , tetã ruvicha Salomónpe ġuarã.

2 Chronicles 9

1 Peteĩ kuñakarai, Saba retã ruvicha, ohendúvo Salomon herakuã iporãha, ou Jerusalénpe hembiguaĩ hetaite ndive, icaméllo henyhẽva mba'e ryakuã porãgui, hetaiterei óro ha ita vera hepyetãgui, oha'ã haġua Salomónpe mba'e ñeporandu hasýva rupi. Ha oġuahẽvo Salomon rendápe oporandu ichupe ipy'apýpe ombosako'iva'ekue guive. 2 Ha Salomon ombohováĩ porãmba ichupe, ha ndaipóri mba'eve Salomon ombohováĩ'ýva ichupe. 3 Ko kuñakarai, Saba retã ruvicha, ohechávo Salomon arandu ha pe óga omopu'ãva'ekue, 4 ha umi tembi'u imesa árigua, isoldádo ruvicha róga, hembiguaikuéra resãingue, umi ao omondéva hikuái ha umi kuave'ẽmby oñekuave'ẽva Ñanderuetepe ġuarã, opyta ipy'andýĩ omba'e ponderãgui. 5 Ha he'ĩ tetã ruvicha Salomónpe: Añete nĩpora'e ahendúva guive oje'e nderehe che retãme, umi mba'eita rerekóva ha pe arandu oĩva ndepype. 6 Ha che ndagueroviaséi iñe'ẽnguéra aju peve ahechávo che resatee rupi; ha péina ne arandúgui ndoje'éi nipo ra'e chéve imbyterénte jepe: Nde rehasa mombyry pe terakuã porã ahendumava'ekue nderehe. 7 Ovy'aite umi tetãygua nendive oĩva, ha ovy'aite ko'ã ne rembiguaikuéra oikóva tapiate ne renondépe, ha ohendukuaáva ne arandu ñe'ẽ. 8 Toñemomba'eguas Jahve, nde Jára, ojeguero horyva'ekue nderehe nemoĩ haġua Israel retã guapyhaguasúpe, ha nde Jára ohayhúgui Isráelpe, Ha'e ndeporavo rembojovake haġua hekoitépe ha reisãmbyhy porã haġua opaite ne retãyguakuérape. 9 Upéi ha'e ome'ẽ tetã ruvicha Salomónpe 4020 kilo óro ha hetaiterei mba'e ryakuã porã, ha ita vera hepyetáva; araka'eve ndojeguerúiva Salomónpe koichagua mba'e ryakuã porã, ko kuñakarai Saba retã ruvicha ome'ẽ haguéicha ichupe. 10 Hiram rembiguaikuéra, Salomon rembiguaikuéra ndive, ogueru avei óro Ofírgui ha yvyra sándalo ha ita vera repyetáva. 11 Ha pe yvyra sándalogui Salomon ojapo escaléra Ñanderuete rogaguasúpe ġuarã ojejupi haġua, ha tetã ruvicha róga pegua avei; ojapouka avei árpa ha mbaraka umi opurahéivape ġuarã; ha Juda retãme ndojehechavéi araka'eve koichagua yvyra iporáva. 12 Ha tetã ruvicha Salomon ome'ẽ Saba retã ruvichápe opaite mba'e oipotáva ha ojeruréva guive, ha hetave jopói ha'e ogueruva'ekuégui ichupe. Upéi ha'e oho jevy hetãme hembiguaikuéra ndive. 13 Opaite año ojeguero Salomónpe 22.312 kilo óro, 14 ojepapa'ýre umi impuéstó ñemuharakuéra oñeme'ẽva'eráva ichupe; opaite Arábia retã ruvicha ogueru avei óro ha pláta Salomónpe. 15 Salomon ojapouka avei 200 soldádo retemo'ãhaguasu óro ñenupãmbyrégui, ha peteĩteĩ ipohýi 6,7 kilo . 16 Upéicha avei 300 soldádo retemo'ãha michíva óro ñenupãmbyrévagui, ha peteĩteĩ ipohýi 3,35 kilo ; ha tetã ruvicha omoĩ umía pe óga Líbano ka'aguy peguápe. 17 Ha'e ojapouka avei peteĩ tetã ruvicha guapyha tuicháva elefante rãinguégui, ha oñuãmba oroitépe . 18 Pe guapyhaguasu oguereko 6 ojejupihá (gráda), ha peteĩ pyenda órogui ojáva pe guapyhaguasu rehe, ha mokõive iýke gotýo oĩ iýva rendaġua, ha mokõi leõ oĩ iguapyhaguasu ykére. 19 Oĩ avei 12 leõ umi 6 jejupihá ári, mokõive yke gotýo. Araka'eve ndojepapói koichagua guapyha mamove tetã rupi. 20 Opaite Salomon vasokuéra ojepapo órogui , ha umi tembiporu pe óga Líbano ka'aguýpe ġuarã ojepapo avei oroitégui . Salomon oikoveha árape ndojerero horyi pe pláta (óro morotĩ). 21 Tetã ruvicha barco guasu aty oho Tarsíspe Hiram rembiguaikuéra ndive, ha ojevy jepi mbohapy año rire, ha ogueru óro , pláta , elefante rãingue, ka'ĩ ha jaku jeguakuéra (pávo real). 22 Ha tetã ruvicha Salomon ohasapa opaite tetã ruvichakuéra yvy ariguakuérape mba'erepyeta rerekópe ha arandúpe. 23 Ha opaite tetã ruvichakuéra vyvarigua oñeha'ã ohecha haġua Salomon rova, ohendu haġua iñarandu Ñanderuete ome'ẽmava'ekue ichupe. 24 Umíva ogueru opaite añope ijopoikuéra: Jeguaka plataguiguáva , jeguaka oroguiguáva , ao, ñorãirõ rembiporukuéra, mba'e ryakuã porã, kavaju ha mburikakuéra Salomónpe ġuarã. 25 Salomon oguereko avei kavaju kuéra 4.000, icarrokuérape ġuarã ha 12.000 kavaju hi'ariguape ġuará, umi kavaju ha carrokuéra ha'e omoĩ umi táva oñembosako'ipyrevape Jerusalénpe, tetã ruvicha oikohápe. 26 Ha Salomon oguereko ipoguýpe opaite tetã ruvichakuéra Éufrates guive Filisteayguakuéra yvy peve, ha Egípto retã rembe'y peve. 27 Ha tetã ruvicha ombyaty Jerusalénpe pláta itaicha, ha cedrokuéra retakue ojogua umi hígo saitépe oĩva ñu rei rehe. 28 Ojeguero avei Salomónpe ġuarã kavajukuéra Egíptogui ha heta ambue tetãgui. 29 Ambue Salomon rembiapokue, iñepyrũ ha ipaha pegua, ojehaipa proféta Natan kuatione'ẽme; ha Ahías, pe Silogua, proféta kuatione'ẽme; ha proféta Iddo kuatione'ẽme,

he'iva'ekue Jeroboam, Nebat ra'y rehe. 30 Ha Salomon oisãmbhyhy Jerusalénpe opaite Israel retãme 40 año pukukue. 31 Ha Salomon omano rire, oñeñotý ichupe itúva David távape; ha hendaguépe oisãmbhyhy ita'yra Roboam.

2 Chronicles 10

1 Roboam oho Siquémpe, upépe Israelguakuéra oñembyatypa omoĩ hağua ichupe Israel retã ruvicha ramo. 2 Ha Jeroboam, Nebat ra'y, ohendúvo péva, oĩ gueteri Egíptope, okañy haguépe tetã ruvicha Salomóngui, ou jevy Israel retãme. 3 Ha ohenoika ichupe hikuái, ha opaite Israelguakuérape, oñe'ẽ hağua hikuái Roboampe he'ivo: 4 Nde ru orejopyeterei, ndéna embovevuimive oréve ko tembiguái reko pohýi ha pe cangállá pohyiete nde ru omoĩmava'ekue oreári, ha roikóta avei ne rembiguái ramo. 5 Ha ha'e he'i ichupekuéra: Peju jevy che rendápe ko'águi mbohapy ára haguépe, ha hetãyguakuéra oho. 6 Upéramo tetã ruvicha Roboam ojehekombo'euka umi karai ancianokuérape oikova'ekue itúva Salomon renondépe; ha ha'e he'i ichupekuéra: Mba'éichapa peẽ cherekombo'e, ambohovái hağua ko'ã tetãyguakuérape. 7 Ha ha'ekuéra he'i ichupe: Reiko ramo py'a porã reheve hendivekuéra, ha rejapo ramo hembipota, ha'ekuéra oikóta ne rembiguái ramo tapiate. 8 Ha'e katu omboyke ko'ã karai anciáno rekombo'epy, ha ojehekombo'euka mitãrusukuérape okakuaava'ekue hendive ha oikóva iñirũnguéra ramo. 9 Ha ha'e oporandu ichupekuéra: Mba'éichapa peẽ cherekombo'e añe'ẽ jevy hağua ko'ã tetãyguakuérape oñe'ẽva'ekue chéve, ha he'iva'ekue hikuái: Embovevuimi oréve michĩmi pe cangállá nde ru omoĩmava'ekue oreári. 10 Upéramo umi mitãrusu okakuaava'ekue hendive he'i ichupe: Umi tetãyguakuéra he'iva'ekuépe ndéve: Nde ru ombopohýi ore cangállá, ha ndéna embovevuimive oréve ko mba'e pohýi. Péicha eréta ichupekuéra: Che kuã michĩvéva ipoguasuve cheru ku'águi. 11 Péina che ru omoĩkuri pende ári peteĩ cangállá ipohýiva, che ambopohyivéta pene cangállá; che ru penenupã tukumbópe, che poinupãta alacránpe. 12 Jeroboam ha opaite tetãyguakuéra ou Roboam rendápe mbohapy ára haguépe, pe tetã ruvicha he'i haguéicha ichupekuéra: Peju jevy che rendápe ko'águi mbohapy ára haguépe. 13 Ha tetã ruvicha oñe'ẽ pohyiete ichupekuéra; tetã ruvicha Roboam omboykégui karai ancianokuéra rekombo'epy. 14 Ha tetã ruvicha ambohovái ichupekuéra mitãrusu ohekombo'e haguéicha ichupe, ha he'i: Che ru ombopohýikuri pene cangállá, che katu ambopohyivéta pene cangállá; che ru penenupã tukumbópe, che katu poinupãta alacránpe. 15 Ha tetã ruvicha ndojaposéi hetãyguakuéra rembipota; Ñanderuete péicha oipotágui, ikatu hağuaicha oiko Ñanderuete he'iva'ekue Ahías, Silogua rupi, Jeroboam, Nebat ra'ype. 16 Ha Israelguakuéra ohechávo tetã ruvicha nohenduiha ichupekuéra, ambohovái hikuái tetã ruvichápe, he'ivo: Mba'épa ore roguereko David ndive. Mba'épa jareko Isai ra'y ndive. Israel ra'ykuéra guive tapeho pende rógape. David toma'ente ko'ãğa hóga rehe. Ha péicha Israelguakuéra ohopa hogakuérape. 17 Upéicha Roboam oisãmbhyhýnte umi Israel ñemoñarenguérape, oikóva Juda tavakuérape, (Juda tribuguápente). 18 Upéi tetã ruvicha Roboam omondo Adorámpe, ha'e ombyaty hağua impuestokuéra; ha Israel ñemoñarenguéra ojuka ichupe itápe. Upémaramo tetã ruvicha Roboam pya'e pya'e ojupi icárrope ha okañy Jerusalénpe. 19 Péicha Israel ojei David rógagui ko ára kóva peve.

2 Chronicles 11

1 Roboam oğuahẽvo Jerusalénpe, ombyaty Judaygua ha Benjaminguágui 180.000 kuimba'e oñorãirõkuaáva ojeity hağua Israel ári, opaite Israel tríbu opyta jevy hağua Roboam poguýpe. 2 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Semaías, pe profétape, ha he'i: 3 Eñe'ẽ Roboam, Salomon ra'y, Juda retã ruvichápe ha opaite Judaygua ha Benjaminguakuérape, ha ere ichupekuéra: 4 Péicha he'iuka Ñanderuete: Ani pejupítei ha ani peñorãirõ pene pehẽnguekuéra ndive; tapeho jevy peteĩteĩva pende rógape, Che voi ajapógui ko'ã mba'e. Ha ha'ekuéra ohendu Ñanderuete ñe'ẽ ha ojevypa, ha nondyrýi Jeroboam rehe. 5 Ha Roboam oiko Jerusalénpe, ha omombarete Juda tavakuérape tápia yvate reheve. 6 Ha'e omombarete Belen, Etam, Técoa, 7 Betsur, Soco, Adulam, 8 Gat, Maresa, Zif, 9 Adoraim, Laquis, Azeca, 10 Zora, Ajalon ha Hebron, ko'ã táva opyapáva Juda ha Benjamin retãme ha'e omongoraukava'ekue. 11 Upéicha ha'e omombareteve ko'ã táva ha omoĩ ipype mburuvichakuéra, tembi'u, víno ha acéite; 12 ha ko'ã távape omoĩ soldádo aty hetemo'ãha ha yvyra puku akua (lanza) reheve. Upéicha añetehápe omombarete umiápe; ha Juda ha Benjamin opyta porã ipoguýpe. 13 Ha pa'ikuéra ha Leviguakuéra oĩva guive Israel retãme oupa hendápe. 14 Umi Levigua ohejapa ijyvykuéra ha

opaite mba'e oguerekóva guive, ha ou hikuái Juda yvýpe ha Jerusalénpe; Jeroboam ha ita'yrukuéra oipe'águi ichuguikuéra Ñanderuete rembiapo. 15 Ha Jeroboam omoĩ hendaguépe ipa'ikuéra umi yvy yvateha rupi ġuarã, umi añáme ġuarã, umi t óro ra'y ra'angápe ġuarã, ha'e voi oġapoukava'ekue. 16 Ha umi Levigua rapykuéri ou Israel tríbugui opaite umi oñeha'ãmbáva oġapove haġua Ñanderuete, Israel Jára rembipota; ha ou hikuái Jerusalénpe oikuave'ẽ haġua Ñanderuete, ituvakuéra Járape ġuarã ikuave'ẽmbynguéra. 17 Péicha ha'ekuéra omombarete Juda retãme, ha omoĩ hatãve Roboam, Salomon ra'ype mbohapy año pukukue; mbohapy año oiko porãgui hikuái David ha Salomon rapére. 18 Ha Roboam ohembirekova'ekue Mahalat, Jerimot rajy rehe, péva David rajy ha Abihail memby, péva Eliad, Isai ra'yre rajy. 19 Ha'e imemby ichupe ġuarã: Jeus, Semarías ha Zaham. 20 Upéi omenda avei Maaca, Absalon rajyre, péva imemby ichupe ġuarã: Abías, Atai, Ziza ha Selomit. 21 Roboam ohayhuve katu Maaca, Absalon rajype, opaite ambue hambireko ha ikuñakuérargui; ha'e oiko 18 tembireko ha 60 kuña ndive, ha'ekuéra imemby ichupe ġuarã: 28 ta'yra ha 60 tajýra. 22 Ha Roboam omoĩ Abías, Maaca membýpe, mburuvicha ramo ipehẽnguekuéra ári, oġaposégui ichugui tetã ruvicharã. 23 Ha Roboam arandu ha katupyrypópe omohendapa ita'yrukuérape Juda ha Benjamin retãme, ha umi táva oñemombareteva'ekue tápia iġyvatéva rehe, ha ome'ẽ ichupekuéra tembi'ueta ha heta kuña.

2 Chronicles 12

1 Roboam oñemoĩ hatãma ramo hetãme opoi Ñanderuete rembiapoukapýgui ha opaite Israelguakuéra hendive. 2 Ha oñemoĩ rire hikuái Ñanderuete rehe, Sisac, Egípto retã ruvicha ou Jerusalénpe ojeity haġua hi'ári, 3 Sisac ou 1.200 cárro reheve, ha 60.000 kuimba'e kavaju arigua reheve; ha heta tetã ambueygua ou hendive Egíptogui: Libiaygua, Sucgua, Etiopiaygua, oġepapakuaa'yva hetaitereígui. 4 Ha Sisac omoĩ ipoguýpe umi Juda táva oñemombaretepyréva, ha oġuahẽ avei Jerusalénpe. 5 Upéramo pe proféta Semaías ou Roboam ha Juda ruvichakuéra rendápe, Sisac omongoráma jave Jerusalénpe, ha he'i ichupekuéra: Péicha he'i Ñanderuete: Peẽ pepoi haguére chehegui Che avei pome'ẽta Sisac pópe. 6 Ha mburuvichakuéra ha tetã ruvicha oñemomirĩ, ha he'i hikuái: Ñanderuete ombojovake porã. 7 Ha Ñanderuete ohechávo oñemomirĩ hague hikuái, Ha'e oñe'ẽ Semaíaspe, ha he'i: Oñemomirĩgui hikuái, nahundimo'ãi; asalváta pya'ete ha che pochy nañohẽmo'ãi Jerusalen ári Sisac po rupi. 8 Oikóta katu hikuái Sisac rembiguái ramo, oikuaa haġua mba'épa he'ise Yvága Jára rembiguái, ha mba'épa he'ise yvyarigua rembiguái. 9 Ha Sisac, Egípto retã ruvicha, ojupi Jerusalénpe ha oġapyhy umi mba'erepyeta Ñanderuete rógagui, ha mba'e repyeta tetã ruvicha rógagui; ha oguerahapaite, oġapyhy avei umi soldádo retemo'ãha oroguiguáva Salomon oġapoukava'ekue. 10 Umíva rendaguépe tetã ruvicha Roboam oġapouka ambue soldádo retemo'ãha bronceguiguáva ha ome'ẽ itahachi ruvichakuérape, oñangarekóva tetã ruvicha róga rehe. 11 Pe tetã ruvicha oho ramo Ñanderuete rógape, ko'ã soldadokuéra omoirũ ichupe, ohokuévo ha oukuévo, ha upéi oñongatu jevy umi tetemo'ãha hendaguépe. 12 Ha Roboam oñemomirĩ rire, Ñanderuete pochy ojei ichugui, ha nohundivéi ichupekuéra; ha Juda retãme oho porãmba opaite mba'e. 13 Upéicha oñemombarete ha oisãmbyhy porã jevy Jerusalénpe; ha Roboam oguereko 41 año oñepyrũvo oisãmbyhy Jerusalénpe, pe táva Ñanderuete oiporavova'ekue opaite Israel tríbu táva apytégui, omoĩ haġua ipype héra. Ha Roboam sy réra Naamã, peteĩ Amongua. 14 Ha'e katu oġapo ivaíva, nombosako'ipáigui ipy'apy oheka haġua Ñanderuetepe. 15 Umi Roboam rembiapo ypykue guive ipaha peve, oġehaipa pe proféta Semaías kuatione'ẽme ha proféta Iddo kuatione'ẽme, hogayguakuéra réra oġehaihápe. Ha Roboam ha Jeroboam apytépe tapiáite oiko ñorãirõ. 16 Ha Roboam omano rire, oñeñotý ichupe David távape; ha hendaguépe oisãmbyhy ita'yra Abías.

2 Chronicles 13

1 Tetã ruvicha Jeroboam oisãmbyhy ramo 18 año , Abías oñepyrũ oisãmbyhy Juda retãme. 2 Ha oisãmbyhy mbohapy año Jerusalénpe, isy héra Micaía, Uriel, peteĩ Guibeaygua rajy. Ha oiko ñorãirõ Abías ha Jeroboam apytépe. 3 Upéramo Abías ombosako'i isoldádo aty 400.000 kuimba'e, ipy'aguasu ha oġeporavopyréva; ha Jeroboam ombyaty 800.000 kuimba'e oġeporavopyréva, mbarete ha ipy'aguasúva. 4 Ha Abías oñemoĩ Zemaraim cérro ári, péva oĩ Efrain cerro rusúpe, ha he'i: Cherendúke, Jeroboam ha mayma Israelgua. 5 Ndapeikuaái piko Ñanderuete, Israel Jára, ome'ẽ hague Israel retã Davidpe opaite árrape, ichupe ha ita'yrukuérape,

ñe'ême'ëmby juky rehegua rupi, ndikatúiva oñembotove, (Levítico 2,13). 6 Jeroboam, Nebat ra'y katu, peteĩ, Salomon rembiguái, oñemoĩ ha opu'ã ijára rehe, Salomon, David ra'y katu. 7 Ha oñembyaty hendive kuimba'e iñañáva, ha oiko reíva ha ombopoguy Roboam, Salomon ra'ýpe; Roboam imitã ha ipy'amirĩgui ndaipu'akái hesekuéra. 8 Ko'áña peñeha'ã peipe'a haña Ñanderuete retã David ra'ykuéra pógui, peguerékogui penendive umi tóro ra'y oroguiguáva Jeroboam ojapoukáva peẽme, pende jára ramo. 9 Peẽ piko napemosẽi Ñanderuete pa'ikuérape, Aaron ra'ykuérape ha Leviguakuérape, ha pemoĩ pende pa'i ramo ambue tetã ojapo háicha, ikatu hañaicha oimeraẽva ou oñemomarangatu peteĩ t óro ra'y ha ovecha mácho reheve, ha péicha oiko haña ichugui jára gua'u pa'i ramo. 10 Oréve ñuarã katu Ñanderuete opyta ore Jára ramo, ndoropoĩri ichugui; ha umi pa'i omba'apóva Ñanderuetépe ñuarã Aaron ra'ykuéra voi, ha umi oipytyvõva ichupekuéra Leviguakuéra meme. 11 Ha'ekuéra oikuave'ẽ kuave'ëmby ojehapypáva Ñanderuetépe ñuarã, pyharevekue ha ka'arukuépe, mba'e ryakuã porã reheve; ha omoĩ avei umi pan ojehechauka haña mesa ári, ha omyendy pe tataindyenda oroguiguáva ka'arúpe; ore ningo rojapo Ñanderuete rembipota ha peẽ katu pepoĩma ichugui. 12 Peikuaa porãke Ñanderuete oĩha orendive ore Mburuvichaguasuite ramo, ha pa'ikuéra ituru reheve ombopu torypópe penderehe. Israel ra'ykuéra, ani peñemoĩ Ñanderuetépe, pende rukuéra Járare, nosẽ porãmo'ãigui peẽme umi mba'e pejaposéva. 13 Jeroboam katu ombosako'i peteĩ ñuhã ou hañaicha ichupekuéra ijatukupéguio; ha oĩhina péicha henondepekuéra, ha pe ñuhã katu oñemoĩma Juda atukupe gotýo. 14 Ha Juda oma'ẽvo, péina ojeitýma hi'ári henondéguio ha ijatukupéguio; ha upévagui sapukaipópe omba'ejerure Ñanderuetépe, ha umi pa'i ombopu iturukuéra. 15 Upémaramo Judayguakuéra osapukaipa hatã iñorairõ sapukái ha Ñanderuete omosarambi Jeroboam ha opaite Israelguakuérape, Abías ha Judayguakuéra renondéguio. 16 Ha Israel ñemoñarenguéra okañy Juda renonderãgui ha Ñanderuete omoĩ ichupekuéra ipopekuéra. 17 Abías ha hapichakuéra hendive oĩva ojuka hetaitereípe, ha Israelguakuéra apytégui ojejuka 500.000 kuimba'e jeporavopyréva. 18 Péicha Ñanderuete omotĩ Israel ñemoñarenguérape pe ára pévape, ha Juda ñemoñarenguéra ipu'aka ambue Israelguakuéra rehe ojeroviágui Ñanderuete, ituvakuéra Jára rehe. 19 Ha Abías oho Jeroboam rapykuéri, ha oipe'a ichugui mbohapy itavakuéra: Bet-el, itava'ikuéra reheve; Jesana, itava'ikuéra reheve, ha Efraim itava'ikuéra reheve. 20 Ha Jeroboam araka'eve ndoguerekovéi pu'aka Abías rehe oikove aja; ha Ñanderuete ombohasy Jeroboampe ha omano. 21 Abías katu oñemombarete mbareteve ohóvo. Ha'e hembireko 14, ha onace ichupe ñuarã 22 ta'ýra ha 16 tajýra. 22 Ambue Abías rembiapokuéra, hekove reko ha iñe'ẽngue, ojehaipa proféta Iddo kuatiañe'ẽme.

2 Chronicles 14

1 Abías omano rire, oñeñotý ichupe itúva David távape; ha ita'ýra Asa oisãmbyhy hendaguépe ha Asa oisãmbyhy aja, hetã opytu'u porã 10 año pukukue. 2 Ha Asa ojapo mba'e porã ha hekojojáva Ñanderuete, Ijára resa renondépe. 3 Oipe'águi umi kuave'ëmby renda oñemomba'eguasuhápe ambue járape, umi yvy yvatépe; ojokapa ha ombyaipa Asera ra'angakuéra. 4 Ha he'i Judayguakuérape oheka haña Ñanderuetépe, ituvakuéra Járape, ha ojapo haña hekoitépe iñe'ẽ ha hembiapoukapy. 5 Oipe'apa avei opaite Juda tavakuéragui umi ñemomba'eguasú yvy yvatépe ha ta'angakuéra; ha hetã oiko pytu'upópe, ha'e oiko aja pukukue tetã ruvicha ramo. 6 Ha'e omombarete umi táva Juda retãme, oĩgui pytu'u ha ndaiporigui oñemoĩva hese ha'e oisãmbyhy aja, Ñanderuete voi ome'ẽgui ichupe pytu'u porã. 7 Upévagui Asa he'i Judayguakuérape: Ñamombarete ha ñamongora ñande tavakuéra tápia yvate óga yvate, reheve ha ñamoĩ okẽnguéra ha iñembotyhakuéra, ko yvy ningo ñane mba'ete voi jahekágui Ñanderuetépe; jahekágui ichupe, Ha'e ome'ẽ ñandéve pytu'u opa rupiete. Upéicha omombarete hikuái itavakuéra ha osẽ porãmba ichupekuéra. 8 Asa oguereko avei soldádo aty oguerúva hetemo'ãha ha yvyra puku akua (lánza): Judayguáva oĩ 300.000 ha Benjamíngu 280.000 kuimba'e oguerúva hetemo'ãha ha oipysóva guyrapa, opavavete kuimba'e ikatupyryva memete. 9 Ha osẽ ichupekuéra Zera, Etiopía ruvicha, peteĩ soldádo aty oguerékova 1.000.000 soldádo ha 300 cárro reheve, ha ou Maresa peve. 10 Upémaramo Asa oho oñemoĩ ñorairõraicha Sefata vvyty pa'ũme, Maresa ypype. 11 Ha Asa ojerure asy Ñanderuete, Ijárape, ha he'i: Che Ruete, ndéve ñuarã ndaipóri ikatu'ýva, reme'ẽkuua ñepytyvõ ipu'akapáva térã ipu'aka'ývape ñuarã. Orepityvõmina, ore Ruete, ore Jaratee, nderehe ningo rojerovia ha nde rérape roju ko soldádo atype. Nde ningo ore Ruete, ore Jára, aníke vyvariguakuéra ipu'aka nderehe. 12 Ha Ñanderuete omosarambi

Etiopiayguakuérape, Asa ha Judayguakuéra renondégui; ha okañymba hikuái. 13 Asa ha hetäyguá oíva hendive omuña ichupekuéra Gerar peve; ha Ñanderuete voi omosarambi isoldádo atyguasúpe. Ha ichuguikuéra ojapyhy hikuái hetaiterei tembiporu. 14 Ondyry avei hikuái opaite tavakuéra rehe oíva Gerar jerekuévo, Ñanderuete ñemongyhyje ho'águi hi'arikuéra; ha ogueraha hikuái heta mba'e repy ojohúva itavakuérape. 15 Ondyry avei umi oikóva óga rymba pirekueguigua rehe ha ogueraha hikuái heta ijovecha ha icaméllo , ha upéi oho jevy Jerusalénpe.

2 Chronicles 15

1 Ñanderuete Pytu Porãite ou Azarías, Obed ra'y ári. 2 Ha osẽ ojejohu haɣua Asa ndive, ha he'i ichupe: Cherendúke, Asa ha peẽ Juda ha Benjaminguakuéra; Ñanderuete oíta penendive, peẽ peime ramo hendive; ha peheka ramo ichupe, pejuhúta avei ichupe; pepoi ramo ichugui ha'e opoíta avei pendehegui. 3 Heta ára Israel oikóma Ñanderuete ýrehe, pa'i oporombo'e ýrehe ha hembiapoukapy ýrehe; 4 ha ohasa asytereirõ aja ojevy Ñanderuete rendápe, Israel Járape; ha ohekágui ichupe hikuái hekoitépe, ojohúkuri ichupe avei. 5 Umi árape ndaipóri pytu'u, pe oikéva térã pe osẽvape ɣuarã, jepy'apýmante oĩ yvy apére. 6 Ha peteĩteĩ oñemoíva'ekue hapicháre, ha peteĩ táva oñorãirõva'ekue ambue távare; Ñanderuete omyangekõigui ichupekuéra opaichagua mba'evai rupi. 7 Peẽ katu peñeha'ãmba ha ani pende kangýtei, pende po rembiapo repy oñeme'ẽva'erã katuate peẽme. 8 Asa ohendúvo pe ñe'ẽ pe proféta Azarías, Obed ra'y he'íva, ikyre'ýve ha oipe'a umi jára gua'u ra'ãnga opaite Juda ha Benjamin retãgui ha umi táva ha'e ojapyhyva'ekuégui Efrain cérrogui ; ha omyatyrõ Ñanderuete kuave'ẽmby renda oíva Ñanderuete rogaguy rovái. 9 Upéi ombyatyuka opaite Judaygua ha Benjaminguakuérape ha ambue Israel tribukuéra oikóva hendivekuéra Efraingua, Manasesgua ha Simeonguápe; heta Israelgua ohaságui hendive, ohechágui Ñanderuete oíha hendivekuéra. 10 Oñembyaty hikuái Jerusalénpe, pe jasy mbohapyha jave, Asa oisãmbyhývo 15 año . 11 Ha'e pe ára pévape oikuave'ẽ hikuái Ñanderuetepe ɣuarã, umi tymba ogueruva'ekue ñorãirõhágui, 700 tóro ha 7.000 ovecha. 12 Upéramo ome'ẽ hikuái iñe'ẽ ohekataha Ñanderuetepe, ituvakuéra Jára, ipy'apy ha hi'angaite guive; 13 ha oimeraẽva oheka'ýva Ñanderuete, Israel Járape, omanova'erã, taha'e tuicháva térã michíva, taha'e kuimba'e térã kuña. 14 Ha ome'ẽ jevy hikuái iñe'ẽ Ñanderuetepe sapukái ha vy'apópe, trompéta ha turu púpe oservi jevytaha ichupe. 15 Opaite Judayguakuéra ovy'a joa ome'ẽ haguére iñe'ẽ ipy'aite guive, ohekágui ha ojohúgui hikuái avei ichupe; upévare Ñanderuete ome'ẽ ichupekuéra avei pytu'u opa rupiete. 16 Ha Asa oipe'a avei ijarýi Maacágui imburuvicha reko, ojapógui peteĩ Asera ra'ãnga, ha péva Asa oipehe'ãukapa, ha ohapyuka Cedron ysyry rembe'ýpe. 17 Upeichavéramo jepe, ndojepe'ái Israel yvýgui umi ñemomba'eguas yvy yvatépe, jepevémo Asa ipy'a porã oikove aja pukukue. 18 Ha'e ogueru Ñanderuete rógape umi mba'erepy itúva ome'ẽva'ekue, ha umi mba'e ha'e voi ome'ẽse avei: Pláta , óro ha tembiporukuéra. 19 Ha ndoikovéi ñorãirõ Asa oisãmbyhy aja umi 35 año pukukue.

2 Chronicles 16

1 Asa oisãmbyhývo 36 año ou Baasa, Israel retã ruvicha, ojeity haɣua Juda ári, ha omongora Rama, ani haɣua avave osẽ térã oíke Juda retã ruvicha, Asa rendápe. 2 Upéramo Asa oguenohẽ pláta ha óro Ñanderuete rógagui, ha tetã ruvicha rógagui, ha oguerahauka Síria retã ruvicha Ben-adádpe, oikóva Damáscope, ha he'íuka ichupe: 3 Eñembopy'apeteína orendive, nde ru oiko haguéicha che ru ndive; péina ápe che agueruka ndéve pláta ha óro , eju ha embyai pe jekupyty reguerékóva Israel retã ruvicha, Baasa ndive, ikatu haɣuáicha ha'e oñemomombyry jevy chehegui. 4 Ha Ben-adad omoneĩ tetã ruvicha Asápe, ha omondo isoldádo aty Israel tavakuérape; ha omoĩ ipoguýpe Ijon, Dan, Abel-máim ha umi táva oñeñongatuha hi'upyrãnguéra Neftali departaméntope . 5 Ohendúvo ko'ã mba'e Baasa nomopu'ávái Rama, ha opoi pe tembiapo pévagui. 6 Upéramo tetã ruvicha Asa ombyaty opaite Judayguápe, ha oguerahapa umi ita ha yvyra Baasa oiporumo'áva'ekue, omopu'ã porãve haɣua Rama, ha umi ita ha yvyra reheve Asa omombarete Geba ha Mizpa. 7 Umi ára umívape ou Hanani, pe proféta, Juda retã ruvicha Asa rendápe, ha he'i ichupe: Rejeroviágui Síria retã ruvicha rehe, ha nderejeroviágui Ñanderuete, nde Jára rehe, upévagui Síria retã ruvicha soldádo aty ojehekýita nde pógui. 8 Umi Etiopiaygua ha Libiayguakuéra ndaha'éipara'e peteĩ soldádo aty tuichaitereíva, cárro reheve ha hetaiterei kuimba'e kavaju árigua reheve, ha

upeichavéramo jepe pejeroviágui Ñanderuete rehe, Ha'e omoïkuri ichupekuéra nde pópe. 9 Ñanderuete resa ohechapa opaite yvy ape ariguápe, oipytyvõ haña ipu'aka rupi umi ojeroviáva añetehápe hese. Ko'ã mba'e rejapóva itavýva rembiapo; ko ára guive reñorairõva'erã remano meve. 10 Upévore Asa ipochy pe proféta ndive, ha omoinge ichupe cárcelpe, ipochyeteréigui ko'ã ñe'ẽ ko'áva rehe. Umi árape Asa ojopy vai avei heta hetäyguakuérape. 11 Péina ápe Asa rembiapo iñepyrünguevo ha ipahakuevogua, ojehai Juda ha Israel ruvichakuéra rembiapo kuatiañe'ẽme. 12 Asa oisãmbyhy rire 39 año ou hasyete ipýgui, ha imba'asy rupi ndohekavéi Ñanderuetepe, ohekánte pohãnoharakuérape. 13 Ha Asa omano, oisãmbyhy rire Israelguakuérape 41 año. 14 Ha oñotý ichupe hikuái pe tyvýpe ha'e ojapoukava'ekue imba'erã ramo David távape; ha omoï ichupe hikuái peteĩ te'õngue ryrúpe, ha omyenyhẽ opaichagua mba'e ryakuã porãgui, tyakuã apohakuéra ikatupyryva ojapomava'ekue; upéi ojapo hikuái peteĩ tata ndetuicháva ha upévarupi ombotuicha haña héra.

2 Chronicles 17

1 Hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Josafat, ha ha'e oñemoï Israel retã rehe, 2 omoï isoldádo atykuéra itáva Juda pegua oñemongorapyrévape, ha omoï isoldádo aty Juda retãpy rehe, ha Efrain tavakuérape, itúva Asa ojapyhyva'ekue. 3 Ha Ñanderuete oï Josafat ndive, ha'e oikógui David rape rehe, ha ndohekáigui umi Baálpe (ambue jarakuérape). 4 Ohekánte itúva Járape, ha ojapo Ñanderuete rembiapoukapykuéra, ha ndoikói ambue Israel tribukuéra oiko háicha. 5 Upévagui Ñanderuete omoï hatã Juda retã ipópe, ha opaite Judaygua ome'ẽ Josafátpe ijopoikuéra; ha oguereko heta mba'erepy, ha herakuã porã oñemosarambive ohóvo. 6 Ha omoï ipy'apýpe Ñanderuete reko rehe, ha oipe'a umi ñemomba'eguas yvy yvatépe ha Asera ra'ãngakuéra Juda retãgui. 7 Ha pe año mbohapyhápe ha'e oisãmbyhyvo omondo hembiguaiguasu Ben-háil, Abdías, Zacarías, Natanael ha Miquéaspe oporombo'e haña Juda tavayguakuérape; 8 ha hendivekuéra omondo Leviguakuéra apytégui: Semaías, Netanías, Zebadías, Asael, Semiramot, Jonatan, Adonías, Tobías ha Tobadonías, ha hendivekuéra pa'ikuéra Elisama ha Joram. 9 Ha ombo'e hikuái Juda tavayguakuérape, ogueraha hikuái Ñanderuete rembiapoukapy kuatiañe'ẽ ombo'e porãve haña hetäyguakuérape. 10 Ha Ñanderuete kyhyje ho'a opaite ambue tetã ári oikóva guive Juda jerekuévo, ha ndaipy'aguasuvéi ojeity haña Josafat ári. 11 Ha Filisteayguakuéra jepe ogueru Josafátpe ijopoikuéra, ha pláta oñemomirĩ haguere ipoguýpe. Umi Arabiayguakuéra ogueru avei ichupe ñuarã hymbakuéra, 7.700 ovecha mácho ha 7.700 kavara mácho. 12 Péicha Josafat oñembotuicha tuichave ohóvo, ha Juda retãme omopu'ã umi táva oñemongoráva oñongatu haña ipype hi'upyranguéra. 13 Oguereko heta hi'upyrã Juda tavakuérape, ha heta kuimba'ekuéra ipy'aguasutereíva oiko Jerusalénpe. 14 Péicha ojepapahína Juda rogaguasu rupi; ha Juda soldádo aty 1.000 pegua ruvicha Josafat omoï Adnas pópe, ha ipoguýpe oï 300.000 kuimba'e ipy'aguasúva. 15 Ha'e rire oï ambue soldádo aty ruvicha, Johanán; ipoguýpe oï 280.000 kuimba'e ipy'aguasúva. 16 Ha kóva rire oï ambue soldádo aty ruvicha Amasías, Zicri ra'y, ha'e oñeme'ẽva'ekue ijeheguieténte Ñanderuetepe, ha ipoguýpe oï 200.000 kuimba'e ipy'aguasúva. 17 Benjamin tríbugui oï Eliada, kuimba'e ipy'aguasutereíva, ha ipoguýpe oï 200.000 kuimba'e oiporu porãva iguyrapa ha isoldádo retemo'ãha. 18 Kóva rire oï Jozabad, ha ipoguýpe oï 180.000 ñorairõhára ikatupyryva. 19 Ko'áva tetã ruvicha rembiguái, ojepapa'ýre umi soldadokuéra tetã ruvicha omoiva'ekue umi táva ñemongorapyrépe oñangareko haña.

2 Chronicles 18

1 Josafat oguereko mba'erepyeta ha herakuã porãiterei; ha omomenda ita'ýra Acab rajy rehe. 2 Mbovyi año rire Josafat oguejy Samáriape Acab andúvo; ha Acab ojuka heta ovecha ha torokuéra ichupe ha hendive óuvape ñuarã, ha omoinge iñakãme omoirũ haña hikuái ichupe ondyry haña Ramot Galaad peguáre. 3 Ha Acab, Israel retã ruvicha, he'i Josafat, Juda retã ruvichápe: Rejusépa chendive ñandyry haña Ramot, Galaad peguáre, ha ha'e he'i: Che ningo ndeichaite, ha che retã ne retãicha; rohóta nendive ñorairõrame. 4 Josafat he'i avei, Israel retã ruvichápe: Ajerure ndéve emba'eporandu raẽ ko ára kóvape mba'épa Ñanderuete he'i. 5 Upéramo Israel retã ruvicha ombyaty 400 proféta ha oporandu ichupekuéra: Rohótapa rondyrývo Ramot, Galaadguáre, téräpa apytáta kirirĩháme. Ha ha'ekuéra he'i: Ejupi, Ñanderuete omoíta Ramot nde pópe. 6 Josafat katu he'i: Ndaipóripa

árupi Ñanderuete proféta , ha'érupi ñamba'eporandu haḡua Ñanderuetépe. 7 Israel retã ruvicha he'i jevy Josafátpe: Oĩ gueteri ko'ápe peteĩ kuimba'e upévarupi ikatúva ñamba'eporandu Ñanderuetépe; chénte ndache'a'éi hese, araka'eve ndoprofetizáigui chéve mba'e iporãva, mba'evaímante. Péva hína Miquéas, Imla ra'y. Ha Josafat he'i: Anítei péicha reñe'ẽ, tetã ruvicha. 8 Upéramo Israel retã ruvicha ohenói peteĩ hembijokuái, ha he'i ichupe: Pya'e egueruka ko'ápe Miquéas, Imla ra'y. 9 Ha Israel retã ruvicha ha Josafat, Juda retã ruvicha, oguapy hikuái iguapyha guasukuérape, oñemonde hikuái tetã ruvichakuéra aoḡpe, pe okarusu (pláza) oĩva Samária rokẽ ypýpe, ha mayma profetakuéra oprofetiza joa henondepekuéra. 10 Ha Sedequías, Quenaana ra'y, ojapo hatĩrã hiérrogui , ha he'i: Péicha he'i Ñanderuete: Ko'ãvape reikutúta Siriayguakuérape rehundiete peve. 11 Ha opaite ambue proféta péicha oprofetiza avei he'ívo: Ejupi Ramot, Galaad peguápe, ha rembopoguýta Ramat retã ruvichápe; Ñanderuete omoíta nde pópe Ramot retã ruvicha. 12 Ha pe temimondo ohova'ekue ohenói haḡua Miquéaspe, he'i ichupe péicha: Eikuaa porãke, umi proféta peteĩteĩva oñe'ẽ mba'e porã meme; ha che ajerure ndéve eñe'ẽ haḡua ha'ekueráicha avei; eprofetiza avei mba'eporãva. 13 Miquéas he'i: Ñanderuete rekovére, che ha'emanteva'erã che Jára he'íva guive chéve. Ha ha'e ou tetã ruvicha rendápe. 14 Ha tetã ruvicha he'i ichupe: Miquéas, rohótapa rondyrývo Ramot, Galaadguáre, térãpa apytátante. Ha'e he'i ichupe: Ejupi, ha rembopoguýta ichupekuéra. 15 Tetã ruvicha he'i ichupe: Mboy jevy pevépa ajerureva'erã ndéve Ñanderuete rérape, remombe'u haḡua pe añetegua. 16 Upéramo Miquéas he'i: Ahecha opaite Israelguápe oñemosarambi ramo cérro rehe umi ovecha herekua'yvaicha; ha Ñanderuete he'i: Ko'ãva ndaijárai; tojevy jey peteĩteĩva opytu'ra haḡua hógape. 17 Ha Israel retã ruvicha he'i Josafátpe: Nda'ei voi piko ra'e ndéve ndoprofetizamo'aĩ chéve iporãva, ivaívamante. 18 Upémaramo Miquéas he'i: Ehendu, Ñanderuete ñe'ẽ: Che ahecha Ñanderuete oguapy ramo iguapyhaguasúpe, ha mayma ijyvága rembiguái aty oĩma ipo akatúa ha ijasu gotýo. 19 Ha Ñanderuete oporandu: Mávapa ogueroviaukakuaáta Acab, Israel retã ruvichápe, ojupi ha ho'a haḡua Ramot, Galaad peguápe. Ha peteĩva he'i péicha ha ambue he'i ambue hendáicha. 20 Upévo osẽ peteĩ pytu ha oñemoĩ Ñanderuete renondépe ha he'i: Che agueroviaukáta ichupe. Ha Ñanderuete he'i ichupe: Mba'éichapa. 21 Ha ha'e he'i: Asẽta ha aikóta pytu japu ramo opaite iprofetakuéra jurúpe. Ha Ñanderuete he'i: Nde regueroviaukáta ichupe, tereho ha ejapo péicha. 22 Ha ko'áḡa, péina Ñanderuete omoĩkuri pytu japu rehegua ko'ã nde profetakuéra jurúpe, reñehundi haḡua. 23 Upévo Sedequías, Quenaana ra'y, ohovapete Miquéaspe, ha he'i: Mba'e tape rehépa oho chehegui Ñanderuete Pytu Porãitáva oñe'ẽ haḡua ndéve. 24 Ha Miquéas he'i jevy: Reikuaáta áḡa upe ára upévape, reikévo peteĩ kotýgui ambue kotýpe, rekañy ramo. 25 Upémaramo Israel retã ruvicha he'i: Pejapyhy Miquéaspe, ha pegueraha táva sãmbyhyhára Amónpe, ha Joas, tetã ruvicha ra'y. 26 Ha peje ichupekuéra: Péicha he'i tetã ruvicha: Pemoĩ kóvape cárcelpe , ha pemongaru ichupe pan jepy'apy ha y ñembyasy reheve, che aju jevy peve py'aguapýpe. 27 Ha Miquéas he'i: Nde reju jevy ramo py'aguapy reheve, Ñanderuete noñe'ẽi che juru rupi. He'i avei: Peẽ tetãnguéra maymáva pejapysaka ko'ã mba'ére. 28 Upéi Acab, Israel retã ruvicha, ha Josafat, Juda retã ruvicha ojupi Ramot, Galaad peguápe. 29 Ha Israel retã ruvicha he'i Josafátpe: Che añemondéta ao ambuépe aike haḡua ñorãirõme, ha nde eñemonde nde ao tetã ruvicha reheguápe. Ha Israel retã ruvicha oñemonde ao ambuépe, ha oho ñorãirõme. 30 Síria retã ruvicha he'i katu umi cárro ruvichakuérape omoirũva ichupe: Ani peñorãirõ michĩva térã tuicháva ndive, pejeity Israel retã ruvicha árinte. 31 Ha umi cárro ruvicha ohechávo Josafátpe, he'i hikuái: Kóva ningo Israel retã ruvicha. Ha omongora ichupe ojeity haḡua hi'ári; Josafat katu, omba'ejerure sapukaipópe, Ñanderuete oipytyvõ haḡua ichupe ha oguenohẽ ichupe hese ija'e'yva pógui. 32 Umi cárro ruvicha ohechágui Josafat ndaha'eiha Israel retã ruvicha, ojei ichugui. 33 Ha peteĩ soldádo opoi reiminte peteĩ hu'y iguyrapágui, ha ojapi Israel retã ruvichápe ipyti'amo'ãha ha iku'akuaha pa'ũ rupi. Upémaramo Acab he'i icárro mboguatahápe: Embojere nde kavaju jurusã, ha cherenohẽ ko ñúgui, ajejapi vaietereĩgui. 34 Ha pe ára pévape ipohýi pe ñorãirõ, upévagui Israel retã ruvicha opyta ñembo'yhápe icárrope Siriayguakuéra renondépe ka'aru peve; ha kuarahy oikévo ha'e omano.

2 Chronicles 19

1 Josafat, Juda retã ruvicha, oḡuahẽ porã jevy hóga Jerusalem peguápe. 2 Jehu, Hanani ra'y, osẽ ojejohu haḡua Josafat ndive, ha he'i ichupe: Mba'érehépa

reipytyvõ iñañávape, ha rehayhu pe opoívape Ñanderuetégui, upévare Ha'e ipochy nendive. 3 Ojejohu katu ndepype mba'eporã reipe'águi Juda retãgui umi Asera ra'angakuéra, ha rembosako'ígui nde py'apy reheka haña Ñanderuetepe. 4 Josafat oiko Jerusalénpe, ha ojere jerénte ha osẽ Juda retã rupi, Beerséba guive Efrain cérro peve, ha ohekombo'e hetãyguakuérape ohayhu haña Ñanderuete, ituvakuéra Járabe. 5 Ha omoĩ mbojovakehára opaite Juda táva oñemongorapyrévape. 6 Ha he'i umi mbojovakehárape: Pema'ẽke pene rembiaporã rehe; ndapeporombojovakemo'ãi yvyariguakuéra rérape, Ñanderuete rérape katu, Ha'e oĩta penendive pembojovake haña hekoitépe. 7 Toĩ pendepype Ñanderuete kyhyje; pema'ẽke pene rembiaporã rehe, Ñanderuete ndojavýi ombojovake ramo ha Ha'e nombojuavýi tapichakuéra apytégui, ha noñembopopegua ñemiriva'erã. 8 Josafat ou jevy rire Jerusalénpe omoĩ avei Leviguakuéra, pa'ikuéra ha umi ogaguasu ruvichakuéra Jerusalénpe oporombojovake haña Ñanderuete rérape, 9 Ha he'i ichupekuéra: Peẽ peikova'erã avei Ñanderuete kyhyjépe, añeteguápe ha py'a potĩpópe. 10 Pembojovake porã oimeraẽva pene pehẽnguekuérape oúva guive pene rendápe ha oikóva Juda tavakuéra rupi, taha'e tuguy ñeñohẽre, taha'e tembiapoukapýre, térã ñe'ẽ oje'eva'ekue ojapo haña rehe, pembojovakeva'erã hekoitépe, ani haña peñemoangaipa Ñanderuete ndive, ha anítei ou pende ári ha pene pehẽnguekuéra ári Ñanderuete pochy. Péicha pejapo ramo napeneñemoangaipamo'ãi. 11 Péina ápe pa'i Amarías penemoakãta opaite Ñanderuete mba'épe. Ha Zebadíás, Ismael ra'y, Juda róga ruvicha oiko, opaite mba'e tetã ruvicha mba'épe. Ha Leviguakuéra penepytyvõta kuatia haihára ramo. Peñeha'ãke pejapo porãmba haña, Ñanderuete oikógui hekopotíva ndive.

2 Chronicles 20

1 Ko'ã mba'e rire ou umi Moab ha Amon ñemoñarenguéra ha hendivekuéra ou avei ambue Amonguakuéra, Josafat retãme, ojeity haña hi'ári. 2 Ha oĩ oúva omombe'u haña Josafátpe, ha he'i: Oñuahẽma hetaiterei yguasu mboypyrigua ha Siriaygua; ha péina oiméma hikuái Hazon-tamárpe, pevahína Engedi. 3 Ha Josafat okyhyjeiterei; ha ojejoko Ñanderuete rehe omba'eporandu haña ichupe, ha he'iuka opavavépe ojehasa haña karu'ýre Juda retãme. 4 Ha Judayguakuéra oñembyaty ojerure haña Ñanderuetepe oipytyvõ haña ichupekuéra, ambue Juda tavakuéragui ou avei ojerure haña Ñanderuete pytyvõ rehe. 5 Upémaramo Josafat oñembo'y Juda ha Jerusalengua atyguasu renondépe, Ñanderuete róga korapýpe. 6 Ha oñembo'e: Ore Ruete, ore rukuéra Jára, Nde ningo yvagakuéra Jára, ha nde poguýpe oimba tetãnguéra pu'aka. Nde pópe oĩ mbarete ha pu'akapa, ha ndaipóri avave ipu'akakuaáva nderehe. 7 Ore Jaratee, Nde remosẽva'ekue ko'ã tetãnguéra ne retã Israel renondégui, ha reme'ẽva'ekue ko yvy Abrahámpe ha ne angirũ (amigo) ñemoñarenguérape opaite árabe guarã. 8 Ha'ekuéra oiko haña ipype, ha omopu'ã haña nde roaguasu nde rérape guarã, ha he'i: 9 Ou ramo mba'evai ore ári, térã kyse puku, térã mba'asy vai iñasãiva, térã ñembyahýi, roñembojava'erã ko ogaguasu renondépe, ha ne renondépe (nde réra oĩgui ko óga kóvape), ha orejepy'apýgui romba'ejerure asýta ndéve, ha Nde orerendu ha oresalváta katuete. 10 Péina ko'ãga, Amon ha Moab ñemoñarenguéra, ha umi Seir cérro rupigua, ijyvy rupi Nde ndereipotáikuri Israel ohasa ou ramoguare Egíptogui, reipotánte oñemboykékuri ichuguikuéra, ha ani ohundítei ichupekuéra. 11 Ema'ẽ, mba'éichapa ha'ekuéra omyengoviase ore rembiapo porã, ou hikuái oremosẽ haña ko yvýgui Nde reme'ẽmava'ekue oréve. 12 Ore Jaratee, nerembojovakéipa ichupekuéra. Orepype ningo ndaipóri mbarete, ore rombopoguy haña pe aty tuichaitévape; ndoroikuaái mba'épa rojapóta; upévare rojerure Nde rema'ẽ haña orerehe. 13 Ha opaite Judaygua oñembo'y joahína Ñanderuete renondépe, mitãkuéra, hambirekokuéra imembykuéra ndive. 14 Ha oĩkuri upépe Jahaziel, Zacaría ra'y, Benaías ra'yre, Jeiel ra'yre, Matanías ra'yre, Asaf ñemoñare peteĩ Levigua, ha Ñanderuete Pytu Porãitéva ou hi'ári. 15 Ha he'i: Pehendu, opaite Judayguakuéra, ha peẽ Jerusalenguakuéra ha nde, tetã ruvicha, Josafat. Péicha Ñanderuete he'i peẽme: Ani pekyhyjétei ha ani pende py'aryrýitei ko atyguasue renondépe, kóa ningo ndaha'ei pene ñorãirõrã, Ñanderuete ñorãirõrãnte. 16 Ko'ẽrõ pejeityta hi'arikuéra, ha'ekuéra ojupitahína Sis rape yvate rupi, ha pejuhúta hesekuéra pe yakã ypýpe, Jeruel desierto mboyvemí. 17 Napeẽmo'ãi peñorãirõtava, pepyta kiririháme, pehecha haña mba'éichapa Ñanderuete pendesalváta . Juda ha Jerusalem ani pekyhyjétei ha ani pende py'akangýtei; ko'ẽ ramo pehóta hendapekuéra, Ñanderuete oĩta penendive. 18 Upémaramo Josafat oñakãity, opaite Judaygua ha Jerusalenguakuéra ndive ha oñesũ Ñanderuete renondépe, ha

omomba'eguasú hikuái Ñanderuetepe. 19 Ha opu'ã Leviguakuéra, Coat ha Core ra'ykuéra, ha opurahéi hatã ha sapukaipópe omomba'eguasú Ñanderuete, Israel Járape. 20 Ambue pyharevete opu'ãvo osẽ hikuái Técoa desiértope . Ha ha'ekuéra osẽ aja, Josafat, oñembo'yha guive, he'i: Cherendumi peẽ Juda ha Jerusalenguakuéra. Pejerovia Ñanderuete, pende Járare, ha peime kyhyje'yre; peguerovia iprofétape ha osẽ porãmbáta peẽme opaite mba'e peipotáva. 21 Ha oñomongeta rire tetãnguakuéra ndive, omohenda umi opurahéiva ñorãirõhára renondépe, oguerékóva iñorãirõ rembiporukuéra ipópe omomba'eguasú haña Ñanderuetepe, ha ko'ã opurahéiva oñemonda ao jeguakápe ojeoporúva omomba'eguasú haña Ñanderuete rogaguasúpe, ha opurahéi: Pemomba'eguasúke Ñanderuetepe, oiporiahuverekógui opaite árape hetãnguakuerape. 22 Ha oñepyrũvo opurahéi hikuái purahéi omomba'eguasúva Ñanderuetepe, Ha'e oñemoĩ Amon, Moab ñemoñarenguéra ha umi Seir cérro rupigua rehe, umi ñuhãrã ha'ekuéra omoĩva'ekue Judápe guarã, ha ojojuka joa hikuái ojoapytépe. 23 Umi Amon ha Moab ñemoñare ojeity umi Seir cérro rupigua rehe ojuka ha ohundi haña ichupekuéra; ha ohundipáma ramo umi Seir cérro rupiguápe, oñopytyvõ hikuái oñohundi haña ojoapytépe. 24 Ha Judayguakuéra ojupi rire pe cérrope , oma'ẽ hikuái pe atyguasúete rehe, ha péina ojeypyso joa yvýre te'õnguekuéra, ha avave nokañyi. 25 Upémaramo Josafat ha hetãnguakuéra oúnte, ogueraha haña imba'erepykuéra, ha te'õngue apytépe ojohu hikuái hetaiterei mba'erepy, heta ao, jeguaka hepýva, tymba atykuéra, hetaitereiGUI ndaikatúi oguerahapa; mbohapy ára pukukue ombyaty hikuái imba'erepy hetaitereiGUI. 26 Ha pe ára irundyhápe oñembyaty hikuái Beraca cerrokuéra pa'ũme; upépe omomba'eguasú hikuái Ñanderuetepe, ha upévagui ombohéra hikuái pe yvy Beraca (ñemomba'eguasú) välle ko ára kóva peve. 27 Ha opaite Judaygua, Jerusalenguakuéra ha Josafat ojere ou jevy haña vy'apópe Jerusalénpe, Ñanderuete ombovy'águi ichupekuéra, osalvávo ichupekuéra hese ija'e'yvakuéragui. 28 Ha ou hikuái Jerusalénpe, mbaraka, árpa ha trompéta púpe, Ñanderuete rogaguasúpe. 29 Ha Ñanderuete kyhyje ho'a opaite tetãnguéra ári, ohendúvo Ñanderuete oñemoĩ hague hese ija'e'yvare. 30 Ha Josafat retãme ojeiko pytu'upópe, Ñanderuete ome'ẽgui ichupekuéra py'aguapy. 31 Péicha Josafat oisãmbyhy Juda retãme, 25 año Jerusalénpe, ha oñepyrũvo oisãmbyhy oguerékókuri 35 año . Isy réra Azuba, Silhi rajy. 32 Ha'e oiko itúva Asa rape rehe, oñemboyke'yre ichugui, ha ojapo iporáva Ñanderuete resa renondépe. 33 Upeichavéramo jepe ndojepe'ái umi ñemomba'eguasú yvy yvatépe; tetãnguakuéra nombojojapáigui gueteri ipy'akuéra ituvakuéra Jára ndive. 34 Ambue Josafat rembiapokue, iñepyrũmby ha ipaha pegua, ojehai Jehu, Hanani ra'y kuatione'ẽme, ha péva oñemoĩ Israel ruvichakuéra rembiapo kuatione'ẽme. 35 Ohasapa rire ko'ã mba'e, Josafat, Juda retã ruvicha, oñemoirũ Ocozías, Israel retã ruvicha ndive, ha'e katu heko ñaña, 36 ha oñemoirũ hikuái ojapo haña barco guasu oho haña Tarsíspe; ha umi barco guasu ojejapo Ezion-géberpe. 37 Upéramo Eliezer, Dodava ra'y, peteĩ Maresaygua, oprofetiza Josafátpe, he'ívo: Reñemoirũgui Ocozías ndive, Ñanderuete ombyaita ne rembiapokue. Ha umi barco guasukuéra oñembyaipáta, ha ndaikatúi oho hikuái Tarsíspe.

2 Chronicles 21

1 Josafat omano rire oñeñotỹ ichupe ituvakuéra ndive David távape, ha hendaguépe oisãmbyhy ita'yra Joram. 2 Ha ityvyrakuéra, Josafat ra'yre, oĩ: Azarías, Jehiel, Zacarías, Azariah, Miguel ha Sefatías. Ko'áva Josafat, Juda retã ruvicha ra'y meme. 3 Ha itúva ome'ẽva'ekue ichupekuéra hetaiterei jopói: Pláta ha óro , ita vera hepýva ha tavakuéra oñemongorapyréva Juda retãme; Jorámpe katu ome'ẽ pe tetã ruvicha guapyha, ita'yra ypykuégui. 4 Ojehupi rire Jorámpe itúva guapyha guasúpe, ha ha'e oñemombarete rire, ojuka kyse pukúpe opaite ityvyrakuerape, ha ojukamimi avei mburuvichakuerape. 5 Ha'e oñepyrũvo oisãmbyhy oguereko 32 año , ha oisãmbyhy 8 año Jerusalénpe. 6 Ha'e oiko Israel retã ruvichakuéra rape rehe, ku Acab róga oiko haguéicha; hembireko ningo Acab rajy voi, ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe. 7 Ñanderuete nohundiséi David róga, Ha'e ome'ẽgui Davidpe iñe'ẽ ha he'ígui ichupe ome'ẽtaha ita'yrarype tetã ruvicha reko opaite árape guarã. 8 Ha umi árape Edom opu'ã Juda rehe, ha omoĩ jevy peteĩ Edomgua hetã ruvicha ramo. 9 Upéramo Joram imburuvichakuéra ndive, ha mayma icarrokuéra reheve, opu'ã pyharekue ha sarambi ojapo Edomguakuéra apytépe, omongora ichupe ha opaite icárru ruvichakuerape. 10 Upeichavéramo jepe, Edom ojei Juda poguýgui ko ára peve. Umi árape Líbna ojei avei Juda poguýgui, Joram opoi haguére Ñanderuete, ituvakuéra Járaragui. 11 Ha ombosako'i haguére avei umi yvy yvate Juda

cérro rupi, omomba'eguasú haḡua upépe ambue jára gua'úpe, ha omyaña myaña avei Judayguakuérape tape vaíre. 12 Ha oḡuahẽ ichupe peteĩ kuatione'ẽ proféta Elíasgui, he'íva péicha: Ndereikóigui nde ru Josafat rape rehe, ha avei ndereikóigui Asa Juda retã ruvicha rape rehe, 13 ha reikóigui Israel retã ruvichakuéra rape rehe, ha remboheko vaiukágui Juda ha Jerusalenguakuérape, Acab róga oiko vai haguéicha; ha rejukágui avei nde ryvykuérape, nde ru ra'ykuérape, hekokuéra iporãiteveva'ekue ndehuguí. 14 Upévare Ñanderuete ombyaíta ne retã peteĩ jehasa asy rupi, ha rehundíta nde ra'ykuéra ha ne rembirekokuérape ha opaite mba'erepy reguerékova guive. 15 Ha nde nderasyta avei, upe mba'asy oíta nde ryépe, ha nderasy tapiaitéta osẽ meve nde rye. 16 Upéramo Ñanderuete omombáy umi Filisteaygua, ha umi Arabiaygua, ha pochypópe ojeity hikuái Etiopiayguakuéra ndive Joram ári. 17 Ha ojupi hikuái ha oñemoí Juda rehe, ojasuru Juda retãre, ha ogueraha hikuái opaite mba'erepyeta ojohúva guive tetã ruvicha rógape, ha ogueraha hikuái avei ita'yra ha hambirekokuérape; ha nahembyvéi ichupe ta'yra; Joacaz, pe imitãvéva añoitémante opyta. 18 Ko'ã mba'e ko'áva ári, Ñanderuete ombohasy ichupe hyépe peteĩ mba'asy okuera'yvape. 19 Ha ohasa asy ríre heta ára, hye osẽmba okápe, mokõi año haguépe. Ha hérape noñemyendýi tataguasu, ituvakuérape ojejapo haguéicha. 20 Joram oñepyrũvo oisãmbyhy oguereko 32 año, ha'e oisãmbyhy 8 año Jerusalénpe; ha omano ndojepotavéima ríre ichupe. Ha oñeñotý David távape, noñemoíri katu ichupe tetã ruvichakuéra tyvype.

2 Chronicles 22

1 Umi Jerusalengua omoí hetã ruvicha ramo, Joram rendaguépe, ita'yra pahague Ocozíaspe: Peteĩ tetã ambueygua aty iñorãirõ rembiporu reheve ha hendivekuéra umi Arabiaygua aty ou ha ojukapákuri opaite ityke'yra tuichavévape, upévagui Ocozías, Joram ra'y, oisãmbyhy Juda retã ruvicha ramo. 2 Ocozías oñepyrũvo oisãmbyhy oguereko 22 año, ha oisãmbyhy peteĩ año Jerusalénpe. Isy héra Atalía, Omri rai. 3 Ocozías oiko avei Acab róga rape rehe, isy ohekombo'égui ichupe oiko haḡua ñaña rekópe (2 Réyes 8,26). 4 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, Acab rogaichaite; itúva omano ríre ha'ekuéra ohekombo'e ichupe iñehundirãre. 5 Ha Ocozías oikókuri ojehekombo'e háicha ichupe, ha upévare oho Joram, Acab, Israel retã ruvicha ra'y ndive, ojeity haḡua Hazael, Síria retã ruvichãre. Ramot, Galaad retãme katu Siriayguakuéra oikutu Jorámpe. 6 Ha Joram ojevy Jizreélpe oñepohãno haḡua, Ramótpe, ijekutukuégui, oñorãirõ ramoguare Ramótpe, Hazael, Síria retã ruvicha ndive. Ha Ocozías, Joram ra'yre, Juda retã ruvicha, oguejy Jizreélpe oñandu haḡua Joram, Acab ra'ype, ha'e hasyetégui upépe. 7 Ko'ã mba'e ningo Ñanderuete voi ombosako'i, ohundi haḡua Ocozíaspe oñandu jave Jorámpe. Oḡuahẽvo upépe, Ocozías osẽ Joram ndive, ojeity haḡua Jehu, Nimsi ra'y ári, pévape Ñanderuete oiporavóma ohundi haḡua Acab ñemoñarenguérape. 8 Ha Jehu ombojovakévo Acab rogayguápe, ojohu upépe avei Juda ruvichakuérape, ha Ocozías ryke'y ra'ykuérape, oikóva Ocozías rembiguái ramo, ha ojukapa ichupekuéra. 9 Ha oheka hikuái Ocozíaspe, okañyva'ekue Samáriape, ha ojohu ríre hikuái ichupe, ogueru Jehu rendápe, ha ha'e ojuka ichupe; ha oñotýuka ichupe he'ígui: Josafat ra'y ningo, ha'e ipy'aite guive ohekava'ekue Ñanderuetepe. Ha Ocozías rogaygua ndaipu'akavéi oiko haḡua tetã ruvicha ramo. 10 Upéramo Atalía, Ocozías sy, ohechávo imemby ojejuka hague, opu'ã ha ohundipaite Juda retã ruvicha ñemoñarenguérape. 11 Josabat katu, tetã ruvicha Joram rai, ojapyhy Joas, Ocozías ra'ype, ha omokañy ichupe, ambue tetã ruvicha ra'ykuéra ojejukámagui, ha oñomi ichupe ha herekuápe peteĩ kotýpe oñeñongatuhápe frazadakuéra, savana ha arambohakuéra. Péicha Josabat, tetã ruvicha Joram rai, pa'i Joiada rembireko (ha'e Ocozías reindy) omokañy Jóaspe, Atalía renondégui, upévare ndojohúi ichupe ojuka haḡua avei. 12 Ha oiko hendivekuéra kañyháme Ñanderuete rogaguasúpe 6 año pukukue. Ha upeaja Atalía oiko tetã ruvicha ramo.

2 Chronicles 23

1 Pe año 7-hápe Joiada oñembopy'aguasu, ha oíke jekupytype umi soldádo aty ruvichakuéra ndive, oisãmbyhyva 100 soldádope : Azarías, Jeroham ra'y ndive; Ismael, Johanan ra'y ndive; Azarías, Obed ra'y ndive; Maasías, Adaía ra'y ndive; ha Elisafat, Zicri ra'y ndive. 2 Ha'ekuéra oho Juda retãpy rehe, ha ombyaty umi Leviguápe opaite Juda tavakuérargui, ha oíke jekupytype avei Israel rogaguasu ruvichakuéra ndive, ha ko'áva ou avei Jerusalénpe. 3 Ha mayma ijatýva guive oíke jekupytype tetã ruvicha ndive Ñanderuete rogaguasúpe. Ha Joiada he'i

ichupekuéra: Péina ápe tetã ruvicha ra'y, ha'e oisãmbyhýta Ñanderuete he'i haguéicha David ra'ykuéra rehe. 4 Ko'ãgã péicha pejapóta: Pemboja'ó pe soldádo atyguasu mbohapy atyhápe, pe pytu'uha árape oútava peteĩ aty michĩva opytáta okẽ ñangarekoha ramo pa'ikuéra ha Leviguakuéra ndive. 5 Pe aty mokõiha, opytátava tetã ruvicha rógape; ha pe aty mbohapyha oñangarekóta pyenda rokẽ rehe ha ambue soldadokuéra oĩmbáta Ñanderuete róga korapýpe. 6 Anítei avave oíke Ñanderuete rógape, pa'ikuéra ha Leviguakuéra hembiapóvamente; ha'ekuéra oíkekuaa, oñemboheko potĩ rire; opaite ambue tetãyguakuéra katu ojaipóta Ñanderuete rembiapoukapykuéra he'i háicha. 7 Leviguakuéra katu opytáta tetã ruvicha jerekuévo, ha peteĩteĩva oguerekóta iñorãirõ rembiporu ipópe; oimeraẽva oikéva pe ógape, tomano; ha peiméta tetã ruvicha ndive oíkekuévo ha osẽnguévo. 8 Leviguakuéra ha opaite Judaygua ojaipopa pa'i Joiada he'i haguéicha ichupekuéra; ha umi mburuvicha ojapyhy umi ipoguy peguápe, umi oikétava omba'apo haña pytu'uha árape hembiapógui, pa'i Joiada ojoko avei pe soldádo aty hembiapópe. 9 Pa'i Joiada ome'ẽ avei umi soldádo aty ruvichakuérape yvyra puku akua ha umi soldádo retemo'ãhaguasu ha michĩva tetã ruvicha David mba'ekue, oĩva Ñanderuete rogaguasúpe. 10 Ha omohenda porã opaite hetãyguakuérape, ha peteĩteĩ oguereko ikyse puku ipópe, Ñanderuete rogaguasu rugua akatúa gotyogua guive pe hugua asu gotyogua peve, ha pe kuave'ẽmby renda Ñanderuete rogaguasu ha tetã ruvicha jerekuévo. 11 Upémaramo Joiada oguenohẽ tetã ruvicha ra'ype, ha omoĩ hese pe coróná, ome'ẽ ipópe Ñanderuete rembiapoukapy kuatiañe'ẽ ha omona hese acéite ryakuã porã rehe omoingóvo ichupe péicha Juda retã ruvicha ramo, ha upéi he'i: Toikove tetã ruvicha. 12 Atalía ohendúvo tapichakuéra oñaniva ryapu, ha umi oguerosapukáiva tetã ruvichápe, pya'e ou tetãyguakuéra apytépe Ñanderuete rogaguasu korapýpe; 13 ha ha'e oma'ẽvo, ohecha tetã ruvichápe oĩvahína umi horcon guasu Ñanderuete rogaguasu renondépe, ha umi mburuvicha, umi turu mbopuharakuéra oĩ tetã ruvicha ypýpe, ha opaite tetãyguakuéra ovy'a joa, ombopúvo turukuéra, opurahéi mba'epu reheve omoakã haña puraheikuéra, ha omomba'eguasúpe Ñanderuete. Upévo Atalía omondoro ijaokuéra, ha he'i: Opu'ã hikuái cherehe, opu'ã hikuái cherehe. 14 Ha pa'i Joiada he'i soldádo aty ruvichakuérape, peapresa Atalíape ha peguenohẽ ichupe Ñanderuete rógagui okápe, ha pejuka ichupe kyse puku rãimbépe; pa'i he'ígui ani haña ojejuka ichupe Ñanderuete rogaguasúpe. 15 Ha'ekuéra oapresa ichupe, ha oñemoaçuívo tetã ruvicha rógagui ha umi kavaju róga rokẽ ypýpe, upépe ojuka hikuái Atalíape. 16 Ha Joiada ome'ẽ iñe'ẽ Ñanderuete, ha'e ha tetãyguakuéra retã ruvicha ndive, oikotaha Ñanderuete retã ramo. 17 Ko'ã mba'e rire opaite tetãyguakuéra oíke Baal tupãope, ha oitypa hikuái ha'ãnga ha ikuave'ẽmby rendaguéra; ha oipehẽ'ãmba umi ta'ãnga, ha ojuka hikuái Matan, Baal pa'ípe, umi kuave'ẽmby renda renondépe. 18 Upéi Joiada omoĩ pa'ikuéra ha Leviguakuéra Ñanderuete róga rembiapópe, David omoĩ haguéicha, oikuave'ẽ haña vy'a ha puraheipópe Ñanderuete guarã kuave'ẽmby ojehapypáva, Moises rembiapoukapykuéra he'i háicha, ha David he'iuka hagueichaite avei. 19 Omoĩ avei okẽ ñangarekoharakuéra Ñanderuete róga rokẽme, ani haña oíke avave ipotĩ'yva. 20 Upéi ohenói umi soldádo aty ruvichakuérape, karai ancianokuérape, mburuvichakuérape, umi táva sãmbyhyhárape, ha ambue tetãyguakuérape ogueraha haña tetã ruvichápe Ñanderuete rógagui tetã ruvicha rógape, omboguapy haña ichupe tetã ruvicha guapyhaguasúpe. 21 Ha ovy'a joa opaite Juda retãyguakuéra; ha pe táva oiko py'aguapýpe, ojejuka rire Atalíape kyse puku rãimbépe.

2 Chronicles 24

1 Joas oñepyrũvo oisãmbyhy oguereko 7 año, ha ha'e oisãmbyhy Jerusalénpe 40 año . Isy rera Sibia, peteĩ Beersebaygua. 2 Ha Joas ojapo iporãva Ñanderuete resa renondépe pa'i Joiada oikove aja pukukue. 3 Ha Joiada omomenda ichupe mokõi kuña rehe; ha ko'áva imemby ichupe guarã kuimba'e ha kuñakuéra. 4 Ko'ã mba'e ko'áva rire, Joas oñemoĩ omyatyrõ haña Ñanderuete rogaguasu. 5 Ha ombyatyuka pa'ikuéra ha Leviguakuérape, ha he'i ichupekuéra: Pesẽ Juda tavakuéra rupi, ha pembyaty opaite Israel ñemoñarenguérargui pirapire ikatu hañaicha oñemyatyrõ pya'eve Ñanderuete rogaguasu. Umi Levigua katu noñeha'ãi. 6 Upévagui tetã ruvicha ohenói pa'iguasu Joiadápe ha he'i ichupe: Mba'érehapa nereñeha'ãmbáira'e umi Levigua ogueru haña Juda ha Jerusalenguakuérargui pe kuave'ẽmby Moises, Ñanderuete rembiguái, omoiva'ekue Israelguakuéra ome'ẽ haña pe óga jojohuhápe guarã. 7 Atalía ha imembykuéra heko vaiva noñangarekói Ñanderuete rógare, ha oiporu vaipa Ñanderuete rogaguasu rembiporukuéra omomba'eguasúpe haña Baal

ra'ängápe. 8 Ha tetã ruvicha he'i ojejapo hağua peteĩ karameğua, ha omoĩ Ñanderuete róga rokẽme. 9 Ha omoherakuãuka Juda ha Jerusalenpy rehe, ojegueru hağua Ñanderuete rógape pe kuave'ẽmby Moises, Ñanderuete rembiguái, he'imava'ekue desiértope Israelguakuérape ome'ẽva'erãha kuave'ẽmby. 10 Ha opaite mburuvicha ha tetãguakuéra ovy'a joa, ha ogueru hikuái ikuave'ẽmby, omoĩ hağua pe karameğua hembiape opa peve. 11 Ha oğuahẽvo pe ára ojereraha hağua pe karameğua tetã ruvicha kuatiañe'ẽ haihárape, Leviguakuéra po rupi, ojehecha hağua oĩmaha heta pirapire ipype, ou jepi pe tetã ruvicha kuatia haihára, ha peteĩ kuimba'e pa'iguasu omoĩva'ekue, omonandi ha ogueru jevy hağua pe karameğua hendaguépe. Péicha ojapo ko'ẽ ko'ẽ rehe, ha heta pirapire ombyaty hikuái, 12 ha tetã ruvicha ha Joiada ome'ẽ pe pirapire umi omba'apóvape Ñanderuete rogaguasu rehe; ha ome'ẽ avei ita ha yvyra rehe omba'apóvape omyatyrõ porã hağua Ñanderuete rogaguasu, ome'ẽ avei umi omba'apokuaávape óro morotĩ ha brónce rehe omyatyrõ hağua pe ogaguasu. 13 Ha umi omba'apokuaáva ojapo pe tembiape, ha omyatyrõ hikuái ipo rupi ha omoĩ jevy Ñanderuete rogaguasu ymave oĩ hagueichaite, ha ojapo porãmba hikuái. 14 Ojapopa rire hikuái ogueru pe pirapire hembýva tetã ruvicha ha Joiada rendápe, ha ojapo ichugui tembiporukuéra ojeporu hağua: Ña'ẽnguéra ha ambue tembiporu óro ha plataguiguáva. Ha oñekuave'ẽ opaite ára kuave'ẽmby ojehapypáva Ñanderuete rogaguasúpe pe pa'i Joiada oikove aja pukukue. 15 Joiada ituja riréma ha henyhẽ rire ára hetágui omano, oguerékoma ramo 130 año rupi. 16 Ha oñotỹ ichupe hikuái David távape, tetã ruvichakuéra apytépe, ojaopógui mba'e iporáva Israel rehe, Ñanderuete rehe ha hogaguasu rehe. 17 Joiada omano rire, Juda rogaguasu ruvichakuéra ou ojeity yvýre tetã ruvicha renondépe; ha tetã ruvicha ojaopysaka iñe'ẽnguéra rehe. 18 Upérõ opoi hikuái Ñanderuete, ituvakuéra Járuguí, ha omomba'eguasu hikuái umi Asera ra'ängápe, ha ta'ãnga ojejapopyrévape. Ko'ã angaipa rupi Ñanderuete ipochy Juda ha Jerusalenguakuéra ndive. 19 Ha ombou ichupekuéra iprofetakuéra ombojevvy jey hağua Juda retã Ñanderuetepe, ha oavisa porã ichupekuéra, ha'ekuéra katu nohenduséi ichupe. 20 Upémaramo Ñanderuete Pytu Porãite ou Zacarías, Joiada ra'y ári; ha ha'e oñembo'y pe yvy ijyvatemivehápe hetãguakuéra renondépe, ha he'i ichupekuéra: Péicha he'i Ñanderuete: Mba'érehépa pepyrũ Ñanderuete rembiapoukapy rehe. Upévarehe ndoumo'ãi iporáva peẽme; peẽ pepoĩgui Ñanderueteĩgui Ha'e avei opoíta pendehegui. 21 Ha'ekuéra opu'ã ñemi katu hese, ha tetã ruvicha ojukaucha ichupe oitývo hese ita, upéicha Zacarías omano Ñanderuete rogaguasu korapýpe. 22 Ha péicha tetã ruvicha Joas naimandu'ái pe mborayhu Joiada, Zacarías ru, oguerékova'ekue hendivekuéra ġuarã, upéicha rãngue ojuka ita'yrape, ha'e katu omano mboyve he'i: Ñanderuete tohecha ha tomyengovia peẽme pene rembiapokue. 23 Opa mboyve pe año péva Síria soldádo atyguasu ojeity Juda ha Jerusalenguakuéra ári, ha ojuka umi táva ruvichakuérape, ha oguerahaukapa imba'erepykuéra Damáscope, hetã ruvicha rendápe. 24 Jepevémo Síria soldádo aty ou mbovymĩ soldádo ndive, Ñanderuete omoĩ ipopekuéra Juda soldádo aty tuichaitereíva, opoĩgui hikuái Ñanderuete, ituvakuéra Járuguí. Péicha oñembojovake Joáspe. 25 Ha umi Síriaygua oho jevývo oheja ichupe hasyete hupápe peteĩ mba'asy oipy'apýva reheve ichupe; ha opu'ã ñemi hese hembiguaikuéra, pa'i Joiada ra'y ruguykue rupi, ha oikutu ichupe hupápe, ha omano. Ha oñotỹ ichupe hikuái David távape, nomoĩri katu ichupe tetã ruvichakuéra tyvýpe. 26 Umi opu'ã ñemiva'ekue hese: Zabad, Simeat memby, peteĩ Amongua; ha Jozabad, Simrit memby, peteĩ Moabgua. 27 Opaite mba'e Joas ra'ykuéra rehe, ha umi profecía oñeme'ẽva'ekue ichupe, ha Ñanderuete róga ñemyatyrõ rehe, opaite ko'ã mba'e ojehai tetã ruvichakuéra rembiapo kuatiañe'ẽme. Ha ita'yra Amasías oisãmbyhy hendaguépe.

2 Chronicles 25

1 Amasías oguereko 25 año oñepyrũvo oisãmbyhy ha 29 año oisãmbyhy Jerusalénpe; isy réra Joadan, peteĩ Jerusalengua. 2 Ha'e ojapo iporáva Ñanderuete resa renondépe, ndaha'éi ramojepe ipy'aite guive. 3 Oñemoĩ hatã porã riréma hetãme, ojuka avei umi tembiguáipe, ojukava'ekue tetã ruvicha, itúvape. 4 Ndojukái katu ita'yraquérape, ojehai háicha Moises kuatiañe'ẽ rembiapoukapýpe, Ñanderuete he'irõguare: Nomanoiva'erã tuvakuéra ita'yraquéra rehe, ni ta'yraquéra nomanoiva'erãha ituvakuéra rehe; peteĩteĩva omanova'erã hi'angaipa rehe. 5 Upéi Amasías ombyaty Judayguakuérape, ha omohenda ichupekuéra hogaguasu rupi ha omoĩ hi'arikuéra mburuvicha 1.000 arigua ha 100 arigua ruvicha, opaite Juda ha Benjamíngu ndive. Upéi ohai kuatia rehe umi téra ombotýmava guive 20 año, ha ojejohu oĩha 300.000 kuimba'e jeporavopyréva osẽ hağuaicha ñorãirõme, oguerékova

yvyra puku akua ha soldádo retemo'ãha. 6 Ha oiporavo 100.000 kuimba'e ipy'aguasúva Israélgui, 3.350 kilo pláta rehe. 7 Ñanderuete rembiguái katu ou hendápe ha he'i ichupe: Tetã ruvicha, aníke ohótei nendive ko Israelgua soldádo aty; Ñanderuete noĩrigui Israel ndive, ha noĩri avei Efrain ñemoñarenguéra ndive. 8 Tereho nde añónte (Israelguakuera'yre) ha eñeha'ã eñorãirõ haña, ha nde naneñe'ẽrendúi ramo Ñanderuete ndereitýta nderehe ija'e'yã pópe; Ñanderueténte ipu'aka oporopytyvõ haña téra oporoity haña. 9 Ha Amasías he'i Ñanderuete rembiguái: Ha mba'éiko oikóta umi 3.350 kilo plátagui ame'ẽmava'ekue Israel soldádo atýpe. Ha Ñanderuete rembiguái he'i ichupe: Ñanderuete ikatu ome'ẽ hetave ndéve pévagui. 10 Upémaramo Amasías omboyke pe soldádo aty ouva'ekue hendápe Efraingui, ha omondo jevy hogakuérape; ha'ekuéra katu ipochyetererei Juda ndive, ha pochy reheve ohopa jevy hogakuérape. 11 Upémaramo Amasías oñeha'ãmbaite ha oguerahánte hetãyguakuérape, pe jukyty vállepe ha ojuka Seir ñemoñarenguéra apytégui 10.000 kuimba'e. 12 Ha umi Juda ñemoñare oapresa avei ambue 10.000 Seirguápe, ha ogueraha ichupekuéra vvyty ru'ãme, ha upeguive oity yvýpe oñephe'ẽmba haña. 13 Ha umi soldádo Amasías omondo jevyva'ekue isoldádo atýgui, ani haña osẽ hendive ñorãirõme, oho hikuái ha ojasuru Juda tavakuéra rupi, Samária guive Bet-horon peve, ha ojuka hikuái 3.000-pe ha ogueraha heta mba'erepy. 14 Amasías ou jevývo Edomgua jukahágui, ogueru avei hendive Seirguakuéra ñemoñare jára, ha omoĩ henondépe ijára ramo, ha omomba'eguas ichupe, ha ohapy ichupe ñuarã mba'e ryakuã porã. 15 Ko'ã mba'e rupi Ñanderuete ipochy Amasías ndive, ha ombou hendápe peteĩ proféta, he'i haña ichupe: Mba'érehe piko rehekára'e umi tetã ambue járape, ndosalvaiva'ekue hetãme nde pógui. 16 Pe proféta he'ivo ko'ã mba'e ichupe, ha'e ombohová ichupe: Reñemoĩ piko ra'e tetã ruvicha rekombo'eha ramo. Ejehejána umi mba'égui. Mba'upéiko remanose. Ha ha'e oñe'ẽmbávo, pe proféta he'i jevy ichupe: Che aikuaa Ñanderuete he'íma hague Ha'e nehunditaha, rejapo haguére ko mba'e ha nerehendúigui che ha'éva ndéve. 17 Ha Amasías, Juda retã ruvicha, ojepy'amongeta rire, he'iuka Joas, Joacaz ra'y, Jehu ra'yrepe, Israel retã ruvichápe: Ejúna, ñañoñorãirõ haña. 18 Upémaramo Joas, Israel retã ruvicha, he'iuka Amasías, Juda retã ruvichápe: Pe karaguata oĩva Líbanope he'iuka pe cédro Líbano peguápe: Eme'ẽ nde rajy che ra'y rembirekorã ramo. Ha péina umi mymba saite Líbano pegua katu ohasapa ha opyrũmba pe karaguata rehe. 19 Nde rembopoguy haguére Edómpe nde py'a oñembotuicha. Epytánte nde rógape. Mba'upéiko reheka rei peteĩ mba'evai ndéve ñuarã, ikatu re'a nde ha Judayguakuéra nendive. 20 Amasías katu nohenduséi; Ñanderuete oipotágui péicha, Ha'e omoĩségui ichupe hese ija'e'yva pópe, ha'e omomba'eguas haguére Edom jarakuérape. 21 Ha ojupi Joas, Israel retã ruvicha, ha ojojohu Amasías, Juda retã ruvicha ndive Bet-sémespe, péva Juda rehegua, oñorãirõ haña. 22 Ha Judayguakuéra ho'a Israel renondépe, ha peteĩteĩ okañy hogakuérape. 23 Ha Joas, Israel retã ruvicha, oapresa Bet-sémespe Amasías, Juda retã ruvichápe, Joas ra'y, Joacaz ra'yrepe, ha ogueraha Jerusalénpe; ha oity pe Jerusalén tápia yvate Efrain rokẽ guive hugua rokẽ meve, 180 méetro pukukue. 24 Ogueraha opaite óro, pláta ha tembiporu oĩva Ñanderuete rógape opytáva Obed-edom poguýpe, ha opaite mba'erepy oĩva tetã ruvicha rógape, ogueraha avei umi mburuvicha ra'ykuérape, ha upéi oho jevy Samáriape. 25 Ha Amasías, Joas ra'y, Juda retã ruvicha, oikove 15 año, Joas, Joacaz ra'y, Israel retã ruvicha omano rire. 26 Ambue Amasías rembiapokue, iñepyrũngue ha ipaha pegua, ojehaipa umi Juda ruvichakuéra rembiapokuéra kuatiañe'ẽme. 27 Amasías oñemboykeha ára guive Ñanderuetégui, oñeha'ã hikuái opu'ã ñemi hese Jerusalénpe; ha ha'e okañýma ramo Laquispe oñemondo hapykuerigua, ha ojuka ichupe hikuái upépe; 28 ha ogueru hetekue cárrope, ha oñotý ichupe hikuái ituvakuéra ndive, David távape.

2 Chronicles 26

1 Upéramo mayma Judaygua oiporavo Uzíaspe, péva oguereko upéramo 16 año, ha omoĩ ichupe hikuái tetã ruvicha ramo itúva Amasías rendaguépe. 2 Uzías omopu'ã jevy Elat, omoĩ jevy rire Juda poguýpe, tetã ruvicha Amasías omano rire. 3 Uzías oguereko 16 año oñepyrũvo oisãmbyhy, 52 año oisãmbyhy Jerusalénpe; isy rera Jecolías, peteĩ Jerusalengua. 4 Ha ojapo iporáva Ñanderuete resa renondépe, itúva Amasías ojapo haguéicha (heta añokuéra rupi). 5 Ha'e oñeha'ã ojapo haña Ñanderuete rembipota Zacarías ohekombo'e aja ichupe hekove pukukue rupi, Ha'e oipytyvõ porã ichupe opaite mba'épe. 6 Upérõ Uzías osẽ ojeity haña Filisteayguakuéra ári, ha ojokapa Gat, Jabne ha Asdod korapyjere yvate, ha

omopu'ã ambue tavakuéra Asdodpy rehe, Filisteayguakuéra retãme. 7 Ñanderuete oipytyvõ ichupe ombopoguy haña Filisteayguakuérape, Arabiayguakuérape, oikóva Gur-baálpe peguápe ha Amonguakuérape. 8 Upéi Amonguakuéra ome'ëva'erã Uzíaspe impuêsto (pirapire), ha Uzías rerakuã oñemosarambi Egípto retã rembe'y peve; ha'e oñemombarete porãitereígui. 9 Uzías avei omopu'ã óga yvatekuéra Jerusalen táva tápiape hugua rokẽ meve, pe ñu gotyogua rokẽ ypýpe, ha umi hakuaha (esquina) ypýpe; ha omombarete porã umía. 10 Omopu'ã avei óga yvate ñuguasúpe, ha ojo'o heta yrendarã, hymba hetaitereígui. Oguereko avei parralty ha heta ñemitỹmbyre ikokuépe, ohayhúgui ñemitỹ. 11 Uzías oguereko avei peteĩ soldádo atyguasú oñorãirõkuaáva, ha kóva omboja'o aty'i aty'ípe, pe kuatia haihára Jeiel omoĩ háicha héra ikuatiañe'ë, sãmbhyhára Maasías ha soldádo aty ruvicha Hananías renondépe. 12 Oĩ 2.600 Juda rogaguasu ruvicha ipy'aguasúva. 13 Ha ko'áva poguýpe oĩ 307.500 kuimba'e oñorãirõkuaáva ha imbaretéva, oipytyvõ haña tetã ruvichápe ombopoguy haña hese ija'e'yvape. 14 Ha Uzías ombosako'i opaite soldadokuérape ñuarã hetemo'ãha, yvyra puku akua, akãmo'ãha, pyti'amo'ãha, guyrapa ha ita momboha. 15 Ha Jerusalenpe ojapouka maquinakuéra, ikuimba'ekuéra iñarandúva rupi, omombo haña hu'y ha ita tuicháva hóga yvatégui, oíva táva tápia rehe. Ha herakuã oñemyasãi mombyry peve, oĩgui heta oipytyvõ porãva ichupe oñemombaretete peve. 16 Ha oñemombaretete rire ou oñembotuicha ipy'apýpe iñehundirã gotýo; opu'ãgui Ñanderuete, Ijára rehe, oikévo Ñanderuete rógape omotimbo haña mba'e ryakuã porã pe mohyakuãha kuave'ẽmby renda ári. 17 Ha hapykuéri oíke pa'iguasu Azarías, 80 pa'i ipy'aguasúva ndive. 18 Ha oñembyaty hikuái tetã ruvicha Uzías renondépe, ha he'i ichupe: Nandeiva'erã ningo Uzías upe ohapýva mba'e ryakuã porã Ñanderuetépe ñuarã; pa'ikuéra, Aaron ra'yremanteva'erã, ha'ekuérante oñemboykeva'ekue ohapy haña. Esẽ ko kotýgui oñemboykévaguí pa'ikuérape ñuarãnte, repyrũ ningo yvy rehe oñemboykéva Ñanderuetépe ñuarã, ndéve ñuarã ningo ndaha'emo'ãi terakuã porã, Ñanderuete pe Jaraitéva renondépe. 19 Upéramo Uzías oguerekohína peteĩ myatatíha ipópe ha ipochyeterei; ha ipochyetereívo umi pa'i rehe, pe ai vai (lépra) osẽ isyva rehe, umi pa'i rovake Ñanderuete rógape, pe mohyakuãha kuave'ẽmby renda ypýpe. 20 Ha pa'iguasu Azarías ha mayma pa'ikuéra oma'ẽ hese ha péina pe ai vai oĩ isyva rehe; ha pya'e oguenohẽ hikuái ichupe upégui; ha ha'e voi pya'e pya'e osẽse, Ñanderuete ombohasýgui ichupe. 21 Péicha tetã ruvicha Uzías hasy ai vaígui omanoha ára peve, ha oiko ha'eñomi hógape ha hasýgui ndojehejái ichupe oíkeve Ñanderuete rógape; ha ita'yra Jotam poguýpe opyta tetã ruvicha rembiapo, ha ha'e oisãmbhyhy hetãyguakuérape. 22 Ambue Uzías rembiapokue, iñepyrũmby ha ipaha pegua, pe proféta Isaías, Amos ra'y, ohaipa. 23 Ha Uzías omano rire oñeñotỹ ichupe ituvakuéra ndive peteĩ ñume, opytáva tetã ruvicha tyvykuéra ypýpe; he'ígui hikuái: Ai vai jára ningo. Ha ita'yra Jotam oisãmbhyhy hendaguépe.

2 Chronicles 27

1 Jotam oguereko 25 año oñepyrũvo oisãmbhyhy, ha 16 año oisãmbhyhy Jerusalenpe. Isy rera Jerusa, Sadoc rajy. 2 Ha ojapo iporãva Ñanderuete resa renondépe, itúva Uzías ojapómi haguéicha, ndoikevéi katu Ñanderuete rogaguasúpe. Hetãyguakuéra katu heko vai vaive ohóvo. 3 Ha'e omopu'ã pe okẽ tuichavéva Ñanderuete róga korapýpe, ha omboyvateve Jerusalen táva tápia oíva Jerusalen jerekuévo. 4 Omombareteve ohóvo umi táva Juda cerrokuéra rupi ha omopu'ã óga yvate ñemongorapyréva ka'aguy rupi. 5 Ojeity avei Amon ñemoñarenguéra ári, ha ipu'aka hesekuéra; ha meme añope Amon ñemoñarenguéra ome'ëva'erã ichupe 3.050 kilo pláta , 2.200.000 litro trigo ha 2.200.000 litro cebáda . Ko'ã mba'e Amon ñemoñarenguéra oma'ẽ ichupe avei pe año mokõi ha mbohapyhápe. 6 Ha Jotam oñemombareteve ohóvo oguatágui Ñanderuete rapére. 7 Ambue Jotam rembiapokue, iñorãirõnguéra ojapova'ekue ha hekove reko, ojehaipa Israel ha Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme. 8 Jotam oñepyrũ ramoguare oisãmbhyhy oguereko 25 año , ha oisãmbhyhy Jerusalenpe 16 año . 9 Ha Jotam omano rire, oñeñotỹ ichupe David távape; ha hendaguépe oisãmbhyhy ita'yra Acáz.

2 Chronicles 28

1 Acáz oguereko 20 año oñepyrũvo oisãmbhyhy ha 16 año oiko tetã ruvicha ramo Jerusalenpe; ha ndojapói mba'eporã Ñanderuete resa renondépe, ijypykue David ojapo porã haguéicha. 2 Oiko uvei Israel retã ruvichakuéra rape rehe, ha ojapouka ta'anga mba'eykupyregui Baálpe ñuarã. 3 Ohapy avei mba'e ryakuã porã

Hinom ñemoñarenguéra cerrokuéra pa'ũme, ha ohapy ita'yrape kuave'ẽmby ramo, umi tetã ambueygua ojapo haguéicha, Ñanderuete omosẽva'ekue Israel ñemoñarenguéra renondégui. 4 Upéicha oikuave'ẽ ha ohapy avei mba'e ryakuã porã umi yvy yvateha rupi, umi cérro ykeha rupi, ha umi yvyra ikuarahy'ã porãva guýpe. 5 Upévagui Ñanderuete, Ijára, omoĩ ichupe Síria retã ruvicha pópe, ha'e ombopoguy haña ichupe, oapresa avei heta Judaygua ogueraha haña Damáscope. Acáz ho'a avei Israel retã ruvicha pópe, ha Israelguakuéra ombopoguy Judayguakuérape. 6 Peka, Ramalías ra'y, ojuka peteĩ árape 120.000 Judayguakuéra kuimba'e ipy'aguasúvape, ha'ekuéra opoigui Ñanderuete, ituvakuéra Járaragui. 7 Upéicha avei Zicri, peteĩ kuimba'e Efraingua imbareteteva, ojuka Maasías, tetã ruvicha ra'y, ha Azricam, imba'eita ñangarekohárape, ha avei Elcánape oikóva tetã ruvicha mokõiha ramo. 8 Israel ñemoñarenguéra ogueraha Juda retãguakuéraragui hembiguairã ramo 200.000 kuñakuéra, mitãkuimba'ekuéra ha mitãkuñakuéra, ha ogueraha avei heta imba'erepy Samáriape. 9 Upéramo oiko Samáriape peteĩ Ñanderuete proféta, hérava Obed. Ha'e osẽ oñe'ẽ haña pe soldádo aty ojevýva Samáriape, ha he'i ichupekuéra: Péina ápe, Ñanderuete, pende rukuéra Jára, ipochýgui Juda rehe omoĩ ichupekuéra pende pópe; ha peẽ pejuka jaheipópe ichupekuéra ha isapukái asy oñuahẽma yvágape. 10 Ha ko'ãña peñemoĩ peguereko haña Juda ha Jerusalengua pene rembiguái ramo; napeñemoangaipái piko ra'e peẽ avei Ñanderuete pende Jára ndive. 11 Peẽ, cherendúke ko'ãña ha pemondo jevy pene retãguakuéra peapresa va'ekue tembiguái ramo; Ñanderuete pochy ho'a mboyve avei pendeári. 12 Upémaramo umi kuimba'e omoakáva Efraingúape, Azarías, Johanan ra'y; Berequías, Mesilemot ra'y; Ezequías, Salum ra'y; ha Amasa, Hadlai ra'y; oñemoĩ umi ñorãirõhára oúva rehe, 13 ha he'i ichupekuéra: Anítei pepyta ápe umi jepokuapýpe oíva ndive, roñemoangaipátaragui avei Ñanderuete ndive guarã. Peẽ peñeha'ã pembojo'ave ore angaipa ári ha ore reko vai ári, tuichaitereíma voíningo ore rembiapo vai, ha Ñanderuete pochy ho'áta avei Israel ári. 14 Upémaramo Israel soldadokuéra opoi umi jepokuapýpe oíva guive ha ome'ẽmba avei ichupekuéra imba'erepy, imburuvichakuéra ha Israelgua atyguasú resa renondépe. 15 Upéi Azarías, Berequías, Ezequías ha Amasa oipytyvõ umi jepokuapy oíva'ekuépe, ome'ẽ jevy Judayguakuérape ha omonte umi ijopívovape, ombopy rehegua, omongaru, omboy'u ichupekuéra, omona hesekuéra acéite, ha ogueraha búrru ári opaite ikangývape Jerico peve, táva ikaranda'ytyva, hi'añuete hyke'ykuéraragui; uperire ojevypa hikuái Samáriape. 16 Umi árape tetã ruvicha Acáz ojerureuka Asíria retã ruvichápe oipytyvõ haña ichupe. 17 Umi Edomgua ou ha ojeity avei Juda ári, ha ogueraha avei heta jepokuapýpe. 18 Filisteayguakuéra oñemyasãi avei umi táva ñuguasú rehe ha Juda yvy gotyogua rehe, ha omoĩ ipoguypekuéra Bet-semes, Ajalón, Gederot, Soco, itava'ikuéra reheve; Timna, itava'ikuéra reheve; ha Gimzo, itava'ikuéra reheve, ha oiko ipype hikuái. 19 Upéicha Ñanderuete omotĩndy Judápe, Acáz, Juda retã ruvicha rehe; Acáz oiko vaietégui Juda retãme, ha ha'e oñemoangaipágui Ñanderuete renondépe. 20 Hi'arikuéra ou avei Tiglat-pilneser, Asíria retã ruvicha, ha ojopy ichupe, oipytyvõ rãngue ichupe. 21 Acáz oipe'apa ramojepe mba'erepy Ñanderuete róta pégua, tetã ruvicha róta pégua ha umi mburuvichágui, ome'ẽmba haña Asíria retã ruvichápe, péva jepeve noipytyvõ ichupe. 22 Ha tetã ruvicha Acáz ojejopy vaive ohóvo upe árape, ombojo'a angaipa tuichavéva Ñanderuete ndive guarã, 23 oikuave'ẽvo Damásco jarakuérape, umi ipu'akava'ekuépe hese, ha he'i avei: Umi Síria jarakuéra oipytyvõgui ichupekuéra; upévare che aikuave'ẽta avei kuave'ẽmby ichupekuéra chepytyvõ haña; ha péva ohundiete ichupe, ha opaite Israelguápe hendive avei. 24 Ko'ã mba'e ári Acáz ombyaty umi Ñanderuete róta rembiaporu ha ojokapa; omboty Ñanderuete róta rokẽ ha omopu'ã kuave'ẽmby rendakuéra Jerusalen ryepýpe. 25 Ombosako'i avei ñemomba'eguasú yvy yvate Juda tavakuéra ypýpe, ohapy haña mba'e ryakuã ambue járape, ha péicha ombopochyve ohóvo Ñanderuete, ituvakuéra Járape. 26 Ambue hembiapokue ha hekove reko, iñepyrũmby ha ipaha pégua, ojehai Juda ha Israel retã ruvicha rembiapokuéra kuatiañe'ẽme. 27 Acáz omano rire, oñeñotý ichupe Jerusalénpe, nomoingéi katu ichupe Israel retã ruvichakuéra tyvýpe; ha hendaguépe oisãmbyhy ita'yra Ezequías.

2 Chronicles 29

1 Ezequías oñepyrũvo oisãmbyhy oguereko 25 año, ha oisãmbyhy 29 año Jerusalénpe. Isy rera Abía, Zacarías rajy. 2 Ha'e ojapo mba'e iporãva Ñanderuete resa renondépe, ijypykue David ojapo haguéicha. 3 Ezequías oñepyrũvo oisãmbyhy pe jasy peteĩháme, pe año pévape oipe'auka jevy Ñanderuete rogaguasú rokẽnguéra

ha omyatyrõmba jey. 4 Ha ohenoiuka pa'ikuéra ha Leviguakuérape, oñembyaty haña Nanderuete róga korapýpe, kuarahyresẽ gotyoguápe. 5 Ha he'i ichupekuéra: Peẽ Leviguakuéra cherendúke: Peñemboheko potĩ ko'áña, ha pemopotĩ Nanderuete, pende rukuéra Jára rogaguasu, ha peipe'a opaite mba'e ky'a. 6 Nande rukuéra oñemoĩ Nanderuete rehe, ha ojapo ivaíva hesa renondépe; opoi ichugui, ha omboyke hovakuéra Nanderuete rogaguasúgui ha ome'ẽ ichupe ijatukupe. 7 Ha omboty hikuái hogaguasu rokẽ, ombogue hikuái pe tataindyenda, ndohapyvéi mba'e ryakuã porã, ha ndoikuave'ẽvéi kuave'ẽmby ojehapypáva Israel Jára kuave'ẽmby renda ári. 8 Upévagui Nanderuete ipochy Juda ha Jerusalen ndive, ha omyangekõi ichupekuéra ha omotĩ ichupekuéra, peẽ pehecha háicha pende resatee rupi. 9 Ha péina ápe ñande rukuéra ho'a hikuái kyse puku ráimbépe, ha upévagui ojegueraha jepokuapýpe ñande ra'y, ñande raju ha ñane rembirekokuéra. 10 Ko'áña che añembopy'apeteĩta Nanderuete, Israel Jára ndive, Ha'e omboyke haña ñandehegui ipochy. 11 Che ra'ykuéra ani peñembotavýtei ko'áña, Nanderuete ningo pendeporavo peime haña henondépe ha pemomba'eguasúgui haña ichupe, ha peiko haña hembiguái ramo, ha pehapy haña ichupe mba'e ryakuã porã. 12 Upémaramo opu'ã umi Levigua Máhat, Amasai ra'y, ha Joel, Azarías ra'y, Coat ñemoñaréva apytégui; ha Merari ñemoñarévagui, Cis, Abdi ra'y, ha Azarías, Jehalelel ra'y; Gerson ñemoñarévagui, Joa, Zima ra'y, ha Eden, Joa ra'y; 13 Elizafan ñemoñarégui, Simri ha Jeiel; Asaf ñemoñarégui, Zacarías ha Matanías; 14 Heman ñemoñarégui, Jehiel ha Simeí; ha Jedutun ñemoñarégui, Semaías ha Uziel; 15 ko'áva ombyaty ipehẽnguekuérape, oñemboheko potĩ haña, ha oíke hikuái omopotĩ haña Nanderuete rogaguasu. 16 Upérõ pa'ikuéra oíke Nanderuete rogaguasúpe omopotĩ haña, oguenohẽmbaite umi mba'e ky'a ojohúva guive ipype, ha omoĩ Nanderuete rogakorapýpe; ha umia Levigua ogueraha Cedron ysyry rembe'yype. 17 Oñepyrũ omopotĩhikuái pe ára peteĩháme, pe jasy peteĩháme, pe ára 8-hápe oгуahẽ hikuái Nanderuete rogaguyguasúpe; 8 ára oiporuve omyatyrõmba haña Nanderuete rogaguasu, ha pe ára 16-hápe, pe jasy peteĩháme ojapopa hikuái hembiaipo. 18 Upéramo ou hikuái tetã ruvicha Ezequías rendápe ha he'i ichupe hikuái: Romopotĩmbaitéma Nanderuete rogaguasu, pe kuave'ẽmby renda, opaite hembiporukuéra, pe mesa ojehechauka haña pankuéra hembiporukuéra reheve. 19 Upéicha rombosako'ipa ha romopotĩ avei umi tembiporu, ndojeroviáigui oñemboykeva'ekue tetã ruvicha Acaz oisãmbyhy ramoguare; ha péina oĩmba Nanderuete kuave'ẽmby renda renondépe. 20 Ha opu'ávo pyhareve, tetã ruvicha Ezequías ombyatyuka umi táva ruvichakuérape ha ojupĩ Nanderuete rogaguasúpe. 21 Ha ogueru hikuái 7 t óro ra'yrsu, 7 ovecha mácho, 7 ovecha ra'yrsu ha 7 kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo, tetã ruvicha rehe, Nanderuete rogaguasu rehe ha Judayguakuéra rehe. Ha he'i umi pa'i Aaron ñemoñarenguérape oikuave'ẽ haña Nanderuete kuave'ẽmby renda ári. 22 Upérõ ha'ekuéra oikuave'ẽ umi tóro ra'yrsu, ha pa'ikuéra ojapyhy huguykue omosarambi haña pe kuave'ẽmby renda ári; upéi oikuave'ẽ avei ovecha machokuéra, ha ohypýi avei huguykue pe kuave'ẽmby renda ári; upeichaite avei ojuka hikuái umi ovecha ra'yrsu, ohypýivo huguykue kuave'ẽmby renda ári. 23 Upéi ha'ekuéra omoağıiuka, tetã ruvicha ha umi ijatýva renondépe, umi kavara mácho angaipa reheguáva, ha omoĩ hikuái hi'arikuéra ipo; 24 ha umi pa'i oikuave'ẽ umívape, ha huguykue omoĩ kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo pe kuave'ẽmby renda ári ohupity jevy haña opaite Israelguakuérape ğuarã Nanderuete perdon; tetã ruvicha ojapoukagui opaite Israelgua rehe kuave'ẽmby ojehapypáva ha angaipa reheguáva avei. 25 Ezequías omohenda avei Leviguakuérape Nanderuete rogaguasúpe platíilo, mbaraka ha árpa reheve, David he'i haguéicha, ha Gad, tetã ruvicha proféta he'i haguéicha, ha pe proféta Natan he'i haguéicha, ko'ã tembiapoukapy ou Nanderuetégui iprofetakuéra juru rupi. 26 Upéicha Leviguakuéra oñemohenda David mba'epukuéra reheve, ha pa'ikuéra trompéta reheve. 27 Upéramo Ezequías oikuave'ẽuka kuave'ẽmby ojehapypáva kuave'ẽmby renda ári ha oñepyrũvo pe kuave'ẽmby ojehapypáva oñepyrũ avei opurahéi haña Nanderuetépe ğuarã, trompetakuéra pu, ha David, Israel retã ruvicha, mba'epukuéra reheve. 28 Ha umi oñembyatýva guive omomba'eguasúgui joa, umi opurahéivape, ha trompéta mbopuharakuéra ombopu aja trompéta; ko'ã mba'e hi'are pe kuave'ẽmby ojehapypa peve. 29 Ha oikuave'ẽmbáma ramo hikuái, tetã ruvicha, oñesũ ha mayma hendive oíva, ha omomba'eguasúte hikuái Nanderuetépe. 30 Upéramo tetã ruvicha Ezequías ha umi mburuvicha he'i Leviguakuérape opurahéi haña Nanderuetépe, David ha proféta Asaf puraheikuéra, ha ha'ekuéra opurahéi vy'apópe, ha oñakãity hikuái omomba'eguasúgui haña Nanderuetépe. 31 Upéi Ezequías he'i: Peẽ ko'áña peñemboheko potĩ Nanderuetépe ğuarã; peñemboja, peikuave'ẽ ha pembotuicha Nanderuete rogaguasu. Ha umi tetãygua oikuave'ẽ ha omomba'eguasúgui, ha opaite ipy'apýpe

imba'eporãva guive, ogueru kuave'ẽmby ojehapypava'erãva. 32 Ha péicha umi tapicha oñembyatýva ogueru kuave'ẽmby ojehapypava'erãva ha ojeppa rire oĩ 70 tóro ra'yurusu, 100 ovecha mácho ha 200 ovecha ra'yurusu, ko'ãva ome'ẽ kuave'ẽmby ojehapypáva ramo Ñanderuetépe ġuarã. 33 Oñekuave'ẽ kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva ramo 600 tóro ha 3.000 ovecha ha kavara. 34 Ha umi pa'i katu imbovy, ha ndaipu'akapái oipiro haġua umi kuave'ẽmby ojehapypava'erãva, upévagui ityke'yrakuéra Levigua oipytyvõ ichupekuéra oġopopa peve hembiaġo, ha ambue pa'ikuéra oñemboheko potĩ meve; umi Levigua ipy'a porãve ha ikyre'ỹve pa'ikuéragui, upévaŕe onemboheko potĩ pya'eve avei. 35 Péicha oĩ hetaiterei kuave'ẽmby ojehapypava'erãva, umi kuave'ẽmby ojehapypáva rehegua kyrakue reheve, ha pe víno oñekuave'ẽva reheve. Ha péicha oñemoñepyrũ porã jevy Ñanderuete rogaguasu rembiaġo. 36 Ha ovy'a Ezequías mayma hetãyguakuéra ndive, Ñanderuete ombosako'ĩgui tetãyguakuérape oġejapo pya'eiterei opaite mba'e.

2 Chronicles 30

1 Upéi Ezequías oguerahauka opaite Juda ha Israel retãme, ha Efrain ha Manasesguápe peteĩ kuartiañe'ẽ ou haġua Jerusalénpe Ñanderuete rogaguasúpe omboarete haġua pe páscua Ñanderuete, Israel Járape ġuarã. 2 Ha tetã ruvicha oñomongeta mburuvichakuéra ndive ha mayma Jerusalénpe iġatýva ndive, omboarete haġua pe páscua jasy mokõiha jave. 3 Upejave ndaikatúigui omboarete hikuái, ndahetáigui pa'i oñemboheko potĩmbyréva, ha tetãyguakuéra noñembyatypáigui avei Jerusalénpe. 4 Ko'ã mba'e oĩ porã tetã ruvichápe ha mayma iġatýva ġuivépe ġuarã. 5 Ha he'i hikuái oñemoherakuã haġua avei opaite Israel retãme, Beerséba ġuive Dan peve, ou ha omboarete haġua pe páscua Ñanderuete, Israel Járape ġuarã Jerusalénpe, oġehai háicha Moises kuartiañe'ẽme; hetaiterei árama noñemboaretevéigui. 6 Ha umi temimondo oho ogueraha haġua tetã ruvicha ha mburuvichakuéra kuartiañe'ẽ opaite Israel ha Juda retãme, ha he'iuka ichupekuéra: Israel ñemoñarenguéra pejevy Ñanderuetépe, Abraham, Isaac ha Israel Járape, Ha'e oġere jevy haġua avei hetãyguakuéra hembyva'ekue, Asíria retã ruvicha pógui. 7 Aní peikótei pende rukuéra ha pende ryke'ykuéraicha opu'ãmava'ekue Ñanderuete, ituvakuéra Jára rehe, ha Ha'e opoi ichuguikuéra angekõi poguýpe, peẽ pehecha haichahína ko'ãġa. 8 Aní peñembohova'atãtei pende rukuéraicha; peñemoĩ uvei Ñanderuete poguýpe, ha peju hogaguasúpe, Ha'e oiporavova'ekue opaite ára peve; ha peiko Ñanderuete, pende Jára rembiguái ramo, ha ipochy oġeíta pendehegui. 9 Pejevy ramo Ñanderuetépe, pende ryke'ykuéra ha pende ra'ykuéra oġohúta poriahuvereko umi mombyrygua ruvicha renondépe, oupa jevy haġua ko yvy kóvape; Ñanderuete, pende Jára ipy'aporã, ha iporiahuvereko noñemboykemo'ãi pendehegui, peẽ pejevy ramo hendápe. 10 Hemimondokuéra ohasa peteĩ távagui ambue távape, Efrain ha Manases yvy rupi, Zabulon peve, ha'ekuéra katu opuka ha oñembohory hesekuéra. 11 Upeichavéramo jepe, oĩ mbovymi kuimba'ekuéra Asergua, Manasesgua ha Zabulongua ñemoñarenguéra apytégui oñemomiríva ha ou Jerusalénpe. 12 Juda ári katu oĩ Ñanderuete po ome'ẽva ichupekuéra peteĩchagua py'a oġapo haġua tetã ruvicha ha mburuvichakuéra ñe'ẽ, Ñanderuete ñe'ẽ he'i háicha. 13 Ha oñembyaty Jerusalénpe heta tapichakuéra omboarete haġua pe areteguasú pan levadura'ỹre reheguáva, pe jasy mokõiháme; ha oiko aty ndetuicháva. 14 Ha opu'ã hikuái oipe'apa haġua umi ambue kuave'ẽmby renda oĩva Jerusalénpe; oipe'a avei pe kuave'ẽmby renda ojehapypápe mba'e ryakuã porãva, ha oitypa hikuái Cedron ysyrype. 15 Upéi oikuave'ẽ hikuái pe páscua, pe ára 14-hápe, pe jasy mokõiháme; ha umi pa'i ha Levigua otĩetereígui oñemboheko potĩ joa, ha ogueru kuave'ẽmby ojehapypava'erãva Ñanderuete rogaguasúpe. 16 Ha oñemoĩ hikuái henda ha hi'árape oġepokuaa háicha, Moises, Ñanderuete rembiguái he'i haguéicha; ha umi pa'i ohypýi pe tuguy, oġapyhýva Leviguakuéra pógui. 17 Ha oĩgui hetaiterei iġatýva apytépe oñemboheko potĩ'ỹva, upévagui Leviguakuéra oikuave'ẽ pe páscua umi oñemopotĩ'ỹva'ekue rehe, omboheko potĩ haġua ichupekuéra Ñanderuetépe ġuarã. 18 Oĩgui hetaiterei Efrain, Manases, Isacar ha Zabulongua, noñembohekopotĩriva'ekue he'i háicha Moises kuartiañe'ẽme ha upéicha ho'u hikuái pe páscua. Ha Ezequías oñembo'e hesekuéra, he'ívo: Ore Ruete, Nde ndepy'aporã, eipytyvõmína opaite ombosako'iva'ekuépe ipy'akuéra ndereka haġua. 19 Ore Ruete, ore rukuéra Jára, jepémo noñembohekopotĩrira'e oñekotevẽ háicha oíke haġua Ñanderuete rogaguasúpe. 20 Ha Ñanderuete ohendu Ezequíaspe, ha omonguera tetãyguakuérape. 21 Péicha Israel ñemoñarenguéra oĩva Jerusalénpe omboarete avei vy'apópe pe areteguasú pan levadura'ỹre reheguáva 7 ára pukukue; ha upejave Leviguakuéra ha pa'ikuéra meme árape, opurahéi mba'epúpe Ñanderuetépe ġuarã. 22 Ha Ezequías oñe'ẽ mayma

Leviguakuéra iñakã porãva ndive Ñanderuete rembiapópe. Ha ho'u hikuái umi oñekuave'êva'ekuégui pe areteguasúpe 7 ára aja, ha oñekuave'êvo ikuave'êmbypy'aguapy reheguáva, omomba'eguasú Ñanderuete, ituvakuéra Járape. 23 Ha mayma ijatýva guive he'i hikuái omboareteve haña pe areteguasú 7 arave; ha omboareteve hikuái vy'apópe ambue 7 ára. 24 Pe tetã ruvicha Ezequías ome'ê umi ijatývape 1.000 tóro ra'yirusu ha 7.000 ovecha; ha umi mburuvicha avei ome'ê tetãyguakuérape 1.000 tóro ra'yirusu ha 10.000 ovecha; ha oĩ heta pa'ikuéra oñemboheko potĩmava'ekue. 25 Ovy'a joa mayma Judaygua oñembyatýva, ha avei umi pa'i ha Leviguakuéra, ha opaite Israel retãgui oumava'ekue; upéicha avei umi tetã ambueygua ouva'ekue Israel retãme, ha umi oikóva Juda retãme. 26 Ha péicha oiko vy'a tuichaitereíva Jerusalénpe; Salomon, David ra'y, tetã ruvicha Israélpe guare ára guive ndoikovéiva peichagua vy'aguasu Jerusalénpe. 27 Upéi umi pa'i ha Levigua oñembo'y ohovasa haña hetãyguakuérape; ha iñe'ënguéra oñuahẽ yvágape Ñanderuete heko porãitéva rendápe.

2 Chronicles 31

1 Ojejapopávo ko'ã mba'e opaite Israelgua oñuahẽva guive Jerusalénpe oñemyasãi Juda tavakuéra rupi ha ojokapa hikuái umi jára ra'angakuéra ha ombyesa'ipa Asera ra'angakuéra ha oitypa hikuái umi yvy yvate ha umi kuave'êmbypy rendakuéra Juda ha Benjamin yvýpe; ha Efrain ha Manases yvýpe oĩva, ohundipa avei. Upéi opaite Israel ñemoñarenguéra oho jevy itavakuérape, peteĩteĩva ijyvýpe. 2 Upéi Ezequías omboja'o umi pa'i ha Leviguakuéra aty atýpe, peteĩteĩva omba'apo haña hi'araitépe; umi pa'i ha Levigua oikuave'ê haña kuave'êmbypy ojechapypáva ha py'aguapy reheguáva, ha ojapo haña avei ambue tembiapo omboete ha omomba'eguasú haña Ñanderuetepe hogaguasu korapýpe. 3 Ha tetã ruvicha ome'ê hymbakuéragui umi kuave'êmbypy ojechapypáva pyhareve ha ka'arukuépe ñuarã, ha kuave'êmbypy umi pytu'uha árape ñuarã, ha areteguasú jave ñuarã, ojehei háicha Ñanderuete rembiapoukapýpe. 4 He'i avei hetãyguakuérape, oikóva Jerusalénpe, ome'ê haña hikuái pa'ikuéra ha Leviguakuérape ime'êmbypy (idiézmó), ha'ekuéra omba'apo haña Ñanderuetepe ñuarãnte. 5 Ha tetã ruvicha ñe'ê oñemoherakuã ohóvo, Israel ñemoñarenguéra ome'ê heta kóga ra'y'i ypykuéva, víno , acéite , eĩra ha opaichagua ikoga'águi. Upéicha ojeguere avei idiézmó opaite ambue imba'évagui. 6 Umi Israel ñemoñare ha Juda ñemoñarenguéra oikóva guive Juda tavakuérape ome'ê idiézmó, ivaka ha ijovechakuéra apytégui; ha ogueru avei pe diézmó opaite mba'e omboykévagui Ñanderuete, Ijárape ñuarã, ha oñemohenda hikuái atýra atýra. 7 Pe jasy mbohapyha jave oñepyrũ hikuái ombyaty umi atýra, ha ombyatypa hikuái pe jasy 7-ha jave. 8 Ha Ezequías ha mburuvichakuéra ou ohechávo umi mba'e oñembyatyva'ekue, omomba'eguasú hikuái Ñanderuetepe ha ohovasa hikuái Israel tetãyguakuérape. 9 Ha Ezequías oporandu umi pa'i ha Leviguakuérape umi mba'e atýra rehe. 10 Ha pa'iguasu Azarías, Sadoc róga rehegua, he'i ichupe: Oñepyrũha ára guive ogueru hikuái ime'êmbypy kuave'êmbypy ramo Ñanderuete róga, ha umi mba'égui ore rokaru ha oreryñuatã porã, ha hemby gueteri oréve heta iterei, Ñanderuete ohovaságui hetãme, péicha rupi hemby hetaiterei hi'upyrã. 11 Upémaramo Ezequías he'i ombosako'i haña hikuái umi koty oĩva Ñanderuete rogaguasu jerekuévo oñongatupa haña, ha ojapopa hikuái upéicha. 12 Ha ipype oñongatu hikuái hekoitépe mba'e ra'y'i tenondeguáva, diezmokuéra ha umi mba'eita ome'êsevéva Ñanderuetepe ñuarã; ha omoimba Conanías poguýpe, ha'e omoakã haña, ha ityvýra Simeí oipytyvõ haña ichupe. 13 Ha Jehiel, Azarías, Nahat, Asael, Jerimot, Jozabad, Eliel, Ismaquías, Mahat ha Benaía opyta mba'eita ñangarekohára ramo Conanías ha ityvýra Simeí poguýpe, tetã ruvicha Ezequías ha Azarías, Ñanderuete róga ruvicha, he'ígui upéicha. 14 Ha pe Levigua Core, Imna ra'y, pe okẽ kuarahyresẽ gotyogua ñangarekohára poguýpe oimba umi kuave'êmbypy ojeguereva'ekue Ñanderuetepe ñuarã, hetãyguakuéra ome'êségui ijehegui ha omboja'o haña umi mba'e, oñeme'ëtava Ñanderuetepe ñuarã ha umi mba'e oñeme'ëtava pa'ikuérape ñuarã. 15 Ha ipoguýpe oĩ Eden, Miniamin, Jesua, Semaías, Amariás ha Secanías, ko'ãva oiko umi pa'i tavakuérape, ome'ê haña hikuái hekoitépe ipehẽnguekuérape imba'erã oñemboja'opyréva pe tuichavéva ha pe michĩvévape ñuarã. 16 Ko'ã kuimba'ekuéra omboja'o jevyva'erã umi mba'e opaite kuimba'épe héra ojehaíva kuatiára ha omba'apo jave Ñanderuete róga, ha ita'yrakuérape, mbohapy áñoa guive. 17 Umi pa'i réra ojehei hogaguasu apytépe, ha umi Levigua ombotýmava guive 20 áño yvatévo omba'apova'erã Ñanderuete rogaguasúpe hi'arakuérape (itúrnope, ihápe). 18 Upépe ojehei herakuéra peteĩ kuatianñe'ẽme ha hembireko, ita'yra ha itajýra réra avei; ha'ekuéra oñemboyke omba'apo haña hekoitépe Ñanderuetepe ñuarã. 19

Aaron ñemoñarenguérape ġuarã, umi pa'i oiko ha omba'apóva ambue Israel távape, upéicha avei umi ambue Levi ñemoñarenguérape (oñeme'ěva'erã avei imba'erã, pe diézmogui). Ojeporavo avei opaite távape umi kuimba'e ombohasáva pa'ikuérape ha Leviguakuérape ipoteépe imba'erãva. 20 Péicha Ezequías ojapo mba'eporã ha hekoite peguáva opaite Judapy rehe, Ñanderuete resa renondépe. 21 Ha opaite mba'e ojaposeva'ekue Ñanderuete rogaguasu rehe, oheka ha ojapo ipy'aite guive Ñanderuete ñe'ě ha hembiapoukapy he'i háicha, upévare osẽ porãmba avei ichupe ġuarã opaite mba'e ojapóva guive.

2 Chronicles 32

1 Ha ko'ã mba'e rire, ha Ezequías oiko porã rire Ñanderuete resápe, ou Senaquerib, Asíria retã ruvicha ha ojasuru Juda retãpy rehe, ha ombyaty isoldadokuéra umi táva oñemongorava'ekue renondépe, omoĩ haġuáicha ipoguýpe. 2 Ha Ezequías ohechávo Senaquerib ouha ojeity haġuáicha avei Jerusalen ári, 3 oporandu mburuvichakuérape ha ipoguypegua kuimba'e ipy'aguasúvape, iporãpa ojejaty ramo umi yvu oĩva táva tápia mboypýri; ha ha'ekuéra omoneĩ. 4 Upémaramo heta hetãguakuéra ojatypa opaite yvukuéra, ha pe yakã osyrýva upe tetãpy rupi ha he'i: Mba'érehe piko umi Asíria retã ruvicha ojohúta yeta ou vove. 5 Upéi kyre'ýpópe Ezequías omopu'ãukapa jevy pe táva tápia yvate ho'a hague rupi, ha omopu'ãukave umi óga yvatekuéra (tórre) ha ambue táva tápia yvate oka gotyogua; ha omombarete avei Milo, David távape, ha ojapouka avei heta kyse puku ha soldádo retemo'ãha. 6 Ha omoĩ tetãguakuéra ári umi ñorãirõhára ruvichakuéra ipy'aguasúva ha ombyatyukapa hetãguakuérape pe táva rokẽ megua plázape ha oñe'ě ipy'apýpe he'ivo: 7 Peñeha'ãke ha peñembohetia'éke, ani pekyhyjétei Asíria retã ruvichágui ha pe atyguasuate hendive oúvaguí; hetave oĩ ñanendive, hendive oĩvaguí. 8 Hendive oĩ pu'aka vyvarigua, ha ñanendive oĩ Ñanderuete, ñanepytyvõva ha oñorãirõva ñane ñorãirõme. Ha hetãguakuéra ojerovia Ezequías, Juda retã ruvicha ñe'ě rehe. 9 Ko'ã mba'e rire, Senaquerib, Asíria retã ruvicha, omongora aja Laquispe isoldádo aty tuichakue reheve, omondo hembiguaikuérape Jerusalénpe he'iuka haġua Ezequías, Juda retã ruvichápe, ha opaite Judayguakuérape oikóva guive Jerusalénpe. 10 Péicha he'iuka Asíria retã ruvicha: Mávarehe piko peẽ pejerovia, pemboty porã haguére Jerusalen tapiakuéra. 11 Napenembotavýi piko Ezequías pendejukapa haġua, penemoñembyahýi ha penemboy'uhéi haġua, he'ivo: Jahve ñaneguenohẽta Asíria retã ruvicha pógui. 12 Ndaha'éi piko Ezequías voi pe oipe'apava'ekue umi yvy yvatekuéra ha ikuave'ẽmby rendakuéra ha he'iva'ekue Juda ha Jerusalenguápe: Ñanderuete kuave'ẽmby renda renondépe añoite pemomba'eguasuva'erã ha hi'árimante pehapyva'erã mba'e ryakuã porã. 13 Ndapeikuaái piko peẽ, che ha che rukuéra rojapova'ekue opaite yvy arigua tetãnguéra rehe. Ikatúpara'e umi tetã jarakuéra osalva hetãnguéra che pógui. 14 Mavaitépa umi tetã apytégui che rukuéra ohundiva'ekue, ikatuva'ekue osalva hetãme che pógui, ha mba'éichapa pende Jára ikatúta peneguenohẽ che pógui. 15 Ko'ãġa aníke penembotavýtei Ezequías, ha aníke ha'e ogueroviauka peẽme péicha, ha ani pegueroviátei ichupe; ndaipóri voi peteĩ jára umi tetãnguéra apytégui osalvava'ekue hetãme che pógui, ha che rukuéra pógui, ha ko'ytevépa ikatúta pende Jára peneguenohẽ che pógui. 16 Ha heta mba'e he'ive Ñanderuete, pe Jaraitéva rehe, ha hembiguaí Ezequías rehe. 17 Ha ko'ã mba'e ári ohai avei peteĩ kuatiañe'ě oñe'ěvaive haġua Ñanderuete, Israel Jára rehe, ha péicha oñe'ě hese: Umi tetã jára ndaikatúi haguéicha osalva hetãnguérape che pógui, peichaite avei Ezequías Jára ndaikatumo'ãi pendesalva che pógui. 18 Ha hatã osapukái hikuái Judaygua ñe'ẽme, umi Jerusalenguápe oĩvahína táva tápia yvate ári, omongyhyje haġua ichupekuéra, ikatu haġuáicha omoĩ ipoguýpe pe táva. 19 Péicha oñe'ěvai Jerusalen Jára rehe, umi yvy arigua tetãnguéra jára rehe ramoguáicha, umía ningo vyvariguakuéra rembiapokue voi. 20 Ha tetã ruvicha Ezequías ha proféta Isaías, Amos ra'y, oñembo'e hikuái ko'ã mba'e rehe, ha omba'ejerure Yvága Járape. 21 Ha Ñanderuete ombou peteĩ yvága rembiguái (ángel) ohundi haġua opaite Asiriaygua ipy'aguasúva ha ikatupyryvape, isoldádo ruvichakuéra ndive. Upéi Senaquerib oho jevy hetãme ñemotĩ tuichaite reheve; ha oikévo ijára tupãópe, upépe ita'yrakuéra voi ojuka ichupe kyse pukúpe. 22 Péicha Ñanderuete osalva Ezequíaspe ha Jerusalenguakuérape, Senaquerib, Asíria retã ruvicha pógui, ha opaite ambue hese ija'e'yva pógui; ha ome'ě ichupe py'aguapy opaite tetã oikóva guive ijerekuevope. 23 Ha oĩ heta oguerúva kuave'ẽmby Jerusalénpe Ñanderuetepe ġuarã, ha jopói hepýva Ezequías, Juda retã ruvichápe ġuarã upeguive oñemosarambi herakuãguasú opaite tetãnguéra rupi. 24 Umi ára umívape Ezequías hasyete omano

hağuaichaite; ha oñembo'e Ñanderuetepe; ha Ha'e ohendu ha ome'ẽ ichupe peteĩ mba'e techapyrã. 25 Ezequías katu nomba'erechakuaái pe mba'eporã ojeapova'ekue hese, ha ou oñembotuicha ipy'apýpe, upévore Ñanderuete ohavira ichupe, Jerusalengua ha Judayguakuérape avei. 26 Ha Ezequías oñembotuicha rire ipy'apýpe, oñemomirĩete jevy, ha'e ha Jerusalenguakuéra avei, upévore ndoúi hi'arikuéra Ñanderuete pochy Ezequías oikove aja. 27 Ha Ezequías oguereko mba'erepyeta ha herakuã porãite; ha oguereko mba'erepy pláta ha óro, ita vera hepýva, mba'e ryakuã porã, soldádo retemo'ãha ha opaichagua jeguaka ojepotaitéva. 28 Upéicha avei ojapo ogaguasu (depósito) oñongatu hağua heta kóga ra'ýinguéra, víno ha acéite, ha omopu'ã opaichagua tymba róga ha tymba korapy. 29 Oguereko avei tavakuéra imba'e teéva ha ovecha ha vaka aty hetáva; Ñanderuete ome'ẽgui ichupe mba'erepyeta. 30 Ko Ezequías ombotyva'ekue umi yvu oíva Gihon yvatévo, ombohape ha ogueru hağua pe y kuarahyreikégui David távape. Ha osẽ porãmba Ezequíaspe opaite tembiapo oja'pova guive. 31 Ha umi temimbou, Babilónia ruvichakuéra ombouva'ekue, oikuaase pe techapyrãguasuite ojehuva'ekue hetãpýpe; Ñanderuete katu oheja ichupe ojepy'ara'ã hağua, ha ohechauka hağua umi mba'e oíva guive ipy'apýpe. 32 Ambue Ezequías rembiapokue ha iporiahuvereko ojehaipa pe proféta Isaiás, Amos ra'y, ha umi Juda ha Israel retã ruvicha rembiapokue kuatiañe'ẽme. 33 Ha Ezequías omano rire oñeñotý ichupe David ñemoñarenguéra tyvy ijyvatevehápe, ha opaite Juda ha Jerusalengua omomba'eguasú ichupe imanóme, ha ita'ýra Manases oisãmbyhy hendaguépe.

2 Chronicles 33

1 Manases oguereko 12 año oñepyrũ ramoguare oisãmbyhy, ha 55 año oisãmbyhy Jerusalénpe. 2 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, umi mba'evaiete ojapo haguéicha umi tetã Ñanderuete omosẽva'ekue Israel ñemoñare renonderãgui. 3 Ha'e omyatyrõmba jevy umi yvy yvate itúva Ezequías oitypava'ekue, ha omopu'ã jevy kuave'ẽmby renda Baalkuérape, ha ojapo Aserápe ġuarã ta'ãnga, ha omomba'eguasú mbyjaita árare oíva, ha oñembo'e ichupekuéra. 4 Omopu'ã avei kuave'ẽmby renda ambue járape ġuarã Ñanderuete rogaguasúpe, Ñanderuete he'iva'ekue rehe: Jerusalénpe oíva'erã che réra opaite árape. 5 Omopu'ã avei heta kuave'ẽmby renda heta mbyja árare oíva, Ñanderuete rogaguasu korapy mokõivévape. 6 Ha ohapy tata rendýpe ita'yrukuérape, Hinom ra'y cerrokuéra pa'ũme; ha'e oma'ẽ avei arai rehe, oma'ẽ avei oha'ývõva rehe ha imba'ekuaáva rehe, ha omba'eporandu omanóva anguépe ha paje apohakuérape; upéicha ojapo opaichagua tembiapo vai Ñanderuete resa renondépe, ombopochy hağua ichupe. 7 Ko'ã mba'e ári ojapo avei peteĩ ambue jára ra'ãnga ha omoĩ Ñanderuete rogaguasúpe; umi mba'e rehe he'iva'ekue Ñanderuete Davidpe ha Salomon, ita'yrape: Ko óga kóva oíva Jerusalénpe Che aiporavova'ekue opaite Israel tríbu apytégui, amoĩ hağua ipype che réra opaite árape; 8 ha araka'eve ndaípe'aveiva'erã Israelgui ko yvy Che ame'ẽva'ekuegui pende rukuérape, pejapo guive opaite ñe'ẽ ha tembiapoukapy Che ha'eva'ekue Moises juru rupi peẽme. 9 Manases ogueraha tape vai rehe Juda ha Jerusalenguápe, ojapo hağua mba'e ivaivéva umi tetãgui, Ñanderuete ohundiva'ekue Israel ñemoñarenguéra renonderãgui. 10 Ha Ñanderuete oñe'ẽ Manaséspe ha hetãyguakuérape, ha'ekuéra katu noñembyasyséi ni nainẽ'ẽrendúi, 11 upévagui Ñanderuete ogueru hi'ári umi Asíria retã ruvicha soldádo atyguasú ruvichakuéra, ha ha'ekuéra omosã cadéna hierroguiguápe Manaséspe, ha oñeñapytĩhame ogueraha ichupe Babilónia retãme. 12 Ha oñemoĩma ramo ichupe jepy'apypópe, ha'e oñembo'e Ñanderuete, Ijárape, ha oñemomirĩete ituvakuéra Jára renondépe. 13 Ha oñembo'éma ramo ichupe, Ñanderuete ohendu iñembo'e ha ogueru jevy ichupe Jerusalénpe, hetãme. Upémaramo Manases ohechakuaa Ñanderuetepe yvy ariguakuéra Jára. 14 Ko'ã mba'e rire omopu'ã ambue tápia David táva tápia renondépe, Gihóngui kuarahyreike gotýo, pe céro pa'ũme, Pira rokẽ meve, upéicha omongorapyjere yvate Ofel, ha ombo'yvateve pe táva tápia; ha omoĩ soldádo aty ruvichakuéra umi Juda táva oñemombaretévape. 15 Upéicha avei oipe'a umi jára ambue ha umi ta'ãnga Ñanderuete rogaguasúgui, ha mayma kuave'ẽmby renda ha'e omopu'ãva'ekue guive Ñanderuete rogaguasúpe, cerrokuérape ha Jerusalénpe, ha omombopa okápe. 16 Upéi omyatyrõ Ñanderuete kuave'ẽmby renda, ha oikuave'ẽ hi'ári kuave'ẽmby py'aguapy ha agradecimiénto reheguáva; ha he'iuka Judayguakuérape ojerovia hağua Ñanderuete, Israel Jára rehe añoiténte. 17 Ha hetãyguakuéra oikuave'ẽ gueteri umi yvy yvateha rupi, jepémo ojapo hikuái Ñanderuetepe ġuarã. 18 Ambue Manases rembiapokue, ha iñembo'e Ñanderuetepe ġuarã, ha umi proféta ñe'ẽngue oñe'ẽva'ekue Ñanderuete, Israel Jára rérape, ojehaipa Israel retã ruvichakuéra

rembiapokue kuatiañe'ëme. 19 Iñembo'e ha mba'éichapa Ñanderuete ohendúra'e ichupe, ha mayma hi'angaipakuéra, ha mba'éichapa nomomba'éi Ñanderuetepe, ha mamoitépa omopu'ára'e umi yvy yvate ha Asera ra'angakuéra oñemomirĩ mboyve, ko'ã mba'e ojehaipa profetakuéra kuatiañe'ëme. 20 Ha Manases omano rire oñeñotỹ ichupe hógape; ha hendaguépe oisãmbyhy ita'ýra Amon. 21 Amon oguereko 22 año oñepyrũvo oisãmbyhy ha mokõi ñhõnte oisãmbyhy Jerusalénpe. 22 Ha'e ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, itúva Manases ojapo haguéicha; oikuave'ë ha omomba'eguasúgui umi ta'anga itúva Manases ojapova'ekuépe. 23 Ha araka'eve noñemomirĩriva'ekue Ñanderuetepe, itúva Manases oñemomirĩ haguéicha; upéicha rãngue oñemoangaipave ohóvo. 24 Ha hembiguaikuéra opu'ã ñemi hese ha ojuka ichupe hógape. 25 Hetãnguakuéra katu ojukapa umi opu'ã ñemiva'ekuépe Amon rehe ha tetãnguakuéra omoĩ tetã ruvicha ramo hendaguépe ita'ýra Josíaspe.

2 Chronicles 34

1 Josías oguereko 8 año oñepyrũvo oisãmbyhy ha 31 año oisãmbyhy Jerusalénpe. 2 Kóva ojapo iporáva Ñanderuete resa renondépe, ha oiko ijypykue David rape rehe, oñemboyke'ỹ rehe akatúa gotýo ni asu gotýo. 3 Josías oisãmbyhýma ramo 8 año, imitãrusu gueteri oñepyrũ oheka ijypykue David Járabe; ha 12 aňohápe oñepyrũ omopotĩ Juda ha Jerusalenpy umi yvy yvatégui, Asera ra'angakuéragei, ha ambue ta'angakuéragei. 4 Ha hovaképe ojeitypa hikuái umi Baal kuave'ëmby renda, ha oipehẽ'amba umi kuarahy ra'anga, oíva hi'arikuéra; ha oipehẽ'amba avei umi Asera ra'anga, umi ta'anga mba'eykupyreguiguáva, ha omongu'ipa ha omosarambipa iku'ikue umi ichupe omomba'eguasuva'ekue sepulturakuéra ári. 5 Ohapy avei umi pa'i kanguekue ikuave'ëmby rendakuéra ári, upéicha omopotĩ Juda ha Jerusalénpe. 6 Upeichaite ojapo avei Manases, Efrain, Simeon ha Neftali tavakuérabe ha ijerekuévo. 7 Ha oity riréma umi kuave'ëmby renda ha Asera ra'angakuéra, ha ojoka ha omongu'ipa riréma ta'angakuéra Israel retãpy rehegua, ou jevy Jerusalénpe. 8 Tetã ruvicha oisãmbyhývo 18 año ha omopotĩ rire tetãpy ha Ñanderuete rogaguasu, omondo Safan, Azalía ra'ýpe, pe táva sãmbyhyhára Maasías rendápe ha Joa, Joacaz ra'y, pe omoakáva pe tetã ñemu rendápe, omyatyrõ haña Ñanderuete rogaguasu. 9 Ko'áva ou pa'i guasu Hilcías rendápe, ha ome'ë hikuái pirapire ojeguervu'ekue Ñanderuete rogaguasúpe, ha Levigua okẽ ñangarekoharakuéra oňongatuva'ekue, Manasesguágui, Efrainguágui ha mayma Israel hembyva'ekue pokuéragei, ha avei mayma Judaygua, Benjamíngua ha Jerusalenguágui. 10 Ha omoĩ hikuái umi mba'apohára ruvicha pópe, ha'ekuéra ome'ë haña umi Ñanderuete rogaguasu rehe omba'apóvape, omyatyrõ ha omoĩ porã jevy haña Ñanderuete rogaguasu. 11 Ha péicha ome'ë avei umi yvyra ha umi ita rehe omba'apóvape ojogua haña hikuái ita ojejokapyréva ha yvyra oñemyatyrõ haña Ñanderuete rogaguasu, Juda ruvichakuéra ñangarekoveiva'ekue rehe. 12 Ko'ã kuimba'e ojapo hekoitépe hembiapo; ha umi Levigua, Jáhat ha Abdías, Merari ñemoñarenguéra; ha Zacarías ha Meslam, Coat ra'yrekuéra, omoakã ko tembiapo kóva; ha umi Levigua ombopukuaáva peteĩ mba'epu, 13 oňangareko umi mba'e rerojahakuéra rehe, ha opaichagua ambue mba'apohára rehe; Leviguakuéra apytégui oĩ avei kuatia haihára, sãmbyhyhára ha okẽ ñangarekoharakuéra. 14 Ha oguenohẽvo pe pirapire ojeguervu'ekue Ñanderuete rogaguasúpe, pa'i Hilcías ojohu pe kuatiañe'ë tembiapoukapy reheguáva Ñanderuete ome'ëva'ekue Moiséspe. 15 Upéi Hilcías omombe'u kuatia haihára Safánpe ha he'i ichupe: Che ajohu pe kuatiañe'ë tembiapoukapy reheguáva Ñanderuete rogaguasúpe. Ha Hilcías ome'ë pe kuatiañe'ë haihára Safánpe. 16 Ha Safan ogueraha tetã ruvichápe, ha omba'emombe'u ichupe, he'ívo: Ne rembiguaikuéra ojapopaita oje'eva'ekue guive ichupekuéra. 17 Ombyaty hikuái pe pirapire Ñanderuete rogaguasu pegua, ha omoĩ hikuái umi tembiaporã ñangarekohára ha mba'apohára pópe. 18 Ko'ã mba'e rire pe kuatia haihára Safan omba'emombe'u avei tetã ruvichápe, he'ívo: Pe pa'i Hilcías ome'ë chéve peteĩ kuatiañe'ë. Ha omoñe'ë tetã ruvicha renondépe umi ñe'ë ojehaíva pe kuatiañe'ë pévape. 19 Ha tetã ruvicha ohendúvo pe kuatiañe'ë tembiapoukapy rehegua he'íva, omondoro ijaokuéra; 20 ha he'i Hilcíaspe ha Ahicam, Safan ra'ýpe, ha Abdon, Mica ra'ýpe, ha kuatia haihára Safánpe, ha Asaías tetã ruvicha rembiguái: 21 Tapeho ha pemba'eporandu Ñanderuetepe cherehe, Juda ha Israelgua hembyva'ekue rehe ko kuatiañe'ë ojejohuva'ekue he'íva rehe; tuichaitégui Ñanderuete pochy ho'ava'ekue ñandeári, ñande rukuéra ndojapóigui Ñanderuete ñe'ë, ko kuatiañe'ëme ojehai háicha. 22 Upémaramo Hilcías ha umi tetã ruvicha ndive oho pe profetisa Hulda rendápe, Salum rembireko, Tocat ra'y, Hasra ra'yre, aokuéra ñangarekohára, oikóva Jerusalénpe pe táva rembe'ýre, ha he'i hikuái ichupe umi ñe'ë

oje'eva'ekue. 23 Ha Hulda he'i ichupekuéra, Ñanderuete, Israel Jára, péicha he'i: Peje pe kuimba'e penembouva'ekuépe che rendápe, péicha he'i Ñanderuete: 24 Péina ápe Che voi agueru ko'ã mba'e ivaíva ko yvy kóva ári, ha mayma ipýpe oikóva ári, umi ñe'ẽ vaiete ojehaíva pe kuatione'ẽme pemoñe'ẽva'ekue Juda retã ruvicha renondépe; 25 ojehu peẽ pepoi haguére chehegui, ha peikuave'ẽ haguére ambue járape, peẽ chembopochy opaite pene rembiapo vai rupi; upévagui aňohëta che pochy ko yvy kóva ári, ha ndoguemo'ávëi. 26 Ha Juda retã ruvichápe, penembouva'ekue pemba'eporandúvo pende Ruetépe, péicha pejéta ichupe: Pende Ruete, Israel Jára, péicha he'i: Rehendúgui pe kuatione'ẽme he'íva, 27 reñembyasy ha reñemomirĩgui pende Ruete renondépe, rehendúvo ha rejeroviágui iñe'ẽ pohýi rehe Che ha'emava'ekue ko yvy kóva rehe ha remondorógui avei nde aokuéra ha nerasëgui che renondépe, Che avei rohendúma, he'iuka ndéve pende Ruete. 28 Upéva, eikuaa porãke, Che rombyatýta nde rukuéra ndive, ha nde remanóta angapytu'upópe, ha nde resa ndohechamo'ãi mba'evaieta Che aguerútava ko yvy ha ipype oikóva ári. Ha ha'ekuéra ou omombe'u tetã ruvichápe opaite ñe'ẽ oje'eva'ekue ichupekuéra. 29 Upémaramo tetã ruvicha omondo ombyatyukapa karai ancianokuérape oikóva guive Juda ha Jerusalénpe. 30 Ha tetã ruvicha ojupi Ñanderuete rogaguasúpe, ha hendive oho opaite pa'ikuéra, Leviguakuéra, Judaygua ha Jerusalengua kuimba'ekuéra, pe tuichavéva guive pe michĩvéva peve, omoñe'ẽ haña ichupekuéra pe kuatione'ẽ ñembopy'apeteĩ reheguáva (jekupyty reheguáva) ojeجومava'ekue Ñanderuete rogaguasúpe. 31 Ha tetã ruvicha oĩhína ñembo'yhápe pe yvy ha'e oĩháme jepi, upépe ome'ẽ iñe'ẽ Ñanderuete renondépe, ha'e oikotaha Ñanderuete rapykuéri ipy'aite ha hi'anga mbytete guive, ojehai háicha ko kuatione'ẽ kóvape. 32 Upéi omoñe'ẽme'ëuka avei opaite Jerusalengua ha Benjamíngua ojapopa haña avei Ñanderuete rembiapoukapykuéra, ituvakuéra Jára kuatione'ẽme he'i háicha. 33 Ha Josías oipe'a opaite mba'e omongy'áva guive Israel ñemoñare yvýpe, ha he'iuka opaite Israelgua ojerovia haña Ñanderuete, Israel Jára rehe. Josías noñemboykéiri Ñanderuete rapégui, ha'e oikove aja pukukue.

2 Chronicles 35

1 Josías omboarete pe páscua Ñanderuetépe ġuarã Jerusalénpe, ha oikuave'ẽ hikuái pe páscua pe ára 14-hápe pe jasy peteĩháme. 2 Omoĩ avei pa'ikuérape hembiaopópe, ha he'i ichupekuéra ojapo haña hekoitépe Ñanderuete rogaguasu pegua tembiapo. 3 Ha he'i umi Leviguápe ombo'e haña opaite Israelgua oñemboheko potíva'ekuépe Ñanderuetépe ġuarã: Pemoĩ Ñanderuete karameña pe ógape, David, Israel retã ruvicha ra'y Salomon omopu'áva'ekue, natekotevëvéima peguerahapeína pende ati'y ári. Ko'ãga peñemoĩ pemba'apo haña Ñanderuetépe ha hetã Israélpe. 4 Peñembosako'i pende rogaguasúpe ha peñemoĩ pemba'apo haña aty atýpe Ñanderuete rogaguasu rembiapópe, David, Israel retã ruvicha, ohaiuka haguéicha; ha Salomon ita'ýra he'iuka jevy haguéicha ñandéve. 5 Peike Ñanderuete rogaguasu rembiapópe, aty atýpe, pemba'apo haña pene retãguakuérape ġuarã. 6 Upéi peikuave'ẽ pe páscua ; ha peñembohekopotĩ rire, pembosako'i pende ryke'ykuérape ojapo haña Ñanderuete ñe'ẽ Ha'e he'i haguéicha Moises juru rupi. 7 Ha tetã ruvicha Josías ome'ẽ hetãguakuérape oñembyatýva guive omboarete haña pe páscua : 30.000 ovecha, ovecha ra'yrusu ha kavara ra'yrusu hymba atýgui, hi'ári ome'ẽ 3.000 tóro ra'yrusu: Ko'áva ningo tetã ruvicha rymbakuéra apytégui ha'e ome'ẽ hetãguakuérape. 8 Mburuvichakuéra ome'ẽ avei pojerapópe hetãguakuéra, pa'ikuéra ha Leviguakuérape ġuarã. Hilcías, Zacarías ha Jehiel, Ñanderuete rogaguasu ruvichakuéra ome'ẽ pa'ikuérape arete páscuape ġuarã 2.600 ovecha ha kavara, ha 300 tóro ra'yrusu. 9 Upéicha avei Conanías, Semaías ha Natanael, ityvyrakuéra; Hasabías, Jeiel ha Josabad, Leviguakuéra ruvicha, ome'ẽ Leviguakuérape páscua kuave'ẽmbyrã ramo, 5.000 ovecha ha kavara, ha 500 tóro ra'yrusu. 10 Oñembosako'ipávo péicha pe tembiapo, umi pa'i oñemoĩ hendarãme, ha Leviguakuéra oñemboja'o aty atýpe oñepyrũ haña hi'araitépe hembiaapo pe tetã ruvicha he'i haguéicha ichupekuéra. 11 Upérõ oikuave'ẽ hikuái pe páscua ; ha umi pa'i ohypýi pe tuguy ojapyhyva'ekue Leviguakuéra pógui, ha Leviguakuéra oipiro umi tymba ojejukava'ekue. 12 Upéi omboja'o ikyrakue ojehapýtava pe so'o oje'utavagui, ha oñeme'ẽ tetãygu hogaguasukuérape, oikuave'ẽ haña Ñanderuetépe ġuarã, Moises kuatione'ẽme ojehai háicha; ha péicha omboja'o avei hikuái umi tóro ra'yrusu. 13 Upéi ohesy hikuái tatápe omboarete haña pe páscua ; ha umi me'ẽmby oñemboykéma Ñanderuetépe ġuarã oñemomimói japepópe, japepoguasúpe ha táchope , ha pya'e pya'e omboja'o ja'o ome'ẽ haña opaite hetãguakuérape. 14

Uperire ombosako'i imba'erānguéra ha pa'ikuérape ġuarāva; umi pa'i Aaron ñemoñarenguéra omba'apógui pytũ meve oikuave'ẽmba haġua, Leviguakuéra ombosako'i imba'erā ha avei pa'ikuéra mba'erā, Aaron ñemoñarenguéra apytépe ġuarā. 15 Upéicha avei umi opurahéiva oĩmba hendápe, David rembiapoukapy he'i háicha, Asaf ñemoñarégui, Heman ñemoñarégui, Jedutun, pe tetã ruvicha proféta ñemoñarégui, ha avei umi okẽ ñangarekoharakuéra, peteĩteĩva oĩ hokẽme; ha natekotevẽi avave opoi hembiapógui, ipehẽngue Leviguakuéra ombosako'ipágui avei imba'erā. 16 Péicha oñembosako'ipa pe ára pévape opaite tembiapo Ñanderuete rogaguasúpe ġuarā, oñemboarete porā haġua pe páscua, ha oikuave'ẽ haġua kuave'ẽmby ojechapypáva Ñanderuete kuave'ẽmby renda ári, pe tetã ruvicha Josías he'i haguéicha. 17 Ha Israel ñemoñarenguéra oĩva guive upépe omboarete pe páscua umi ára umívape, ha pe pan ilevadura'ỹre arete oiko 7 ára pukukue. 18 Araka'eve ndojejapói koichagua páscua Israélpe proféta Samuel ára guive, ha avave Israel retã ruvichakuéra apytégui nomboaretéi koichagua páscua, tetã ruvicha Josías ojapo haguéicha, umi pa'i ha Leviguakuéra ndive, ha opaite Israelgua, Judaygua ha Jerusalenguakuéra ndive. 19 Ko páscua kóva oñemboarete pe año 18-hápe tetã ruvicha Josías oisãmbyhy ramoguare. 20 Ko'ã mba'e rire Josías omyatyrõmba rire Ñanderuete rogaguasu, Néco, Egípto retã ruvicha, ojupi ojeity haġuáicha Carquémis ári, opytáva Éufrates ysyry rembe'ýpe; ha Josías oho ojeity haġuáicha hi'ári. 21 Ha Néco omondo hendápe hembiguái, he'íva: Mba'éiko che aguereko nendive Juda retã ruvicha. Ko ára kóvape ndajúi ne rendápe, ajúnte ajeity haġua pe tetã ári oñemoĩva cherehe ha Ñanderuete he'í chéve che añembopya'e haġua. Aní nde reñemoĩ Ñanderuete rehe, oĩva chendive, aníntemo Ha'e nehundi. 22 Ha Josías katu ñoñemomombyryséi ichugui, oñemonde ambuente ojeity haġua hi'ári, nohendúigui Néco ñe'ẽ, osẽva'ekue Ñanderuete jurúgui; ha ou ojeity hi'ári Megído ñúme. 23 Ha umi hu'y mombohakuéra ojapi Josíaspe. Upémaramo he'it tetã ruvicha hembiguaiukuérape: Cherenohẽ ko'águi, ajejapi vaietereígui. 24 Upémaramo hembiguaiukuéra oguenohẽ ichupe icárrogui, ha omoĩ ichupe ambue cárro oguererekóvape, ha ogueru ichupe Jerusalénpe, ha upépe omano; ha oñotỹ ichupe hikuái ituvakuéra tyvýpe. Ha mayma Judaygua ha Jerusalengua ombyasy Josíaspe. 25 Ha Jeremías ogueropurahéi jahe'opópe Josías réra. Ha mayma opurahéiva, kuimba'e ha kuñakuéra, opurahéi pe ñe'ẽ ñembyasy Josías reheguáva ko ára kóva peve; ha ojepokuaa hikuái pe ñe'ẽ ñembyasy rehe, ha ojeporu oñe'ẽ ñembyasy haġua Israel rehe, ha oime ojehai Jeremías kuatia ñe'ẽme ko jahe'o reheguáva. 26 Ambue Josías rembiapokue, ijeporiahuvereko, Ñanderuete rembiapoukapy he'i háicha, 27 ha hembiapokue iñepyrũha megua ha ipaha pegua, ojehai Israel ha Juda retã ruvichakuéra rembiapokue kuatiañe'ẽme.

2 Chronicles 36

1 Upéramo tetãyguakuéra oiporavo Joacaz, Josías ra'ýpe, ha omoĩ tetã ruvicha ramo itúva rendaguépe, Jerusalénpe. 2 Joacaz oguereko 23 año oñepyrũvo oisãmbyhy ha mbohapy jasy oisãmbyhy Jerusalénpe. 3 Ha pe Egípto retã ruvicha ombopoguy ichupe; ha Israelguakuéra ome'ẽ joava'erā ichupe 3.350 kílo pláta ha 33 kílo óro. 4 Ha Egípto retã ruvicha omoĩ Eliaquim, Joacaz ryvýpe, Jerusalen ha Juda retã ruvicha ramo, ha ombohéra ichupe Joiaquim; ha Néco ojapyhy ityvýra Joacázpe, ha ogueraha ichupe Egípto. 5 Joiaquim oñepyrũvo oisãmbyhy oguereko 25 año, ha 11 año oisãmbyhy Jerusalénpe; ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe. 6 Ha Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha ou ojeity haġua hi'ári ha ombopoguy rire ichupe ogueraha ichupe Babilóniape jepokuahápe cadénape. 7 Nabucodonosor ogueraha avei Babilónia retãme Ñanderuete róga rembiporukuéra, ha omoĩ itupão Babilónia peguápe. 8 Ambue Joiaquim rembiapokue ahẽva ojavova'ekue, ha umi mba'e ojehuva'ekue ojehaipa Israel ha Juda retã ruvichakuéra rembiapo kuatiañe'ẽme; ha ita'ýra Joaquin oisãmbyhy hendaguépe. 9 Joaquin oguereko 8 año oñepyrũvo oisãmbyhy, ha oisãmbyhy mbohapy jasy ha 10 ára Jerusalénpe; ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe. 10 Opa mboyve pe año péva tetã ruvicha Nabucodonosor ombou hembiguaiukuérape oguerahauka haġua ichupe Babilóniape, umi mba'erepy Ñanderuete róga pegua reheve, ha omoĩ ityvýra Sedequíaspe Jerusalen ha Juda retã ruvicha ramo. 11 Sedequías oguereko 21 año oñepyrũvo oisãmbyhy, ha 11 año oisãmbyhy Jerusalénpe. 12 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe ha noñemomirĩri proféta Jeremías renondépe, oñe'ẽva jepi ichupe Ñanderuete rérape. 13 Ha'e opu'ã ñemi avei Nabucodonosor rehe, ome'ẽmava'ekue jepe iñe'ẽ Ñanderuete rérape; ha oñembohovahatã ha oñembopy'a'atã anive haġua ojevy Ñanderuete, Israel Jára renondépe. 14 Umi pa'i ruvicha ha tetãyguakuéra ombohetave avei iñaña reko,

oikóvo umi tetã jepokuua vai rapykuéri, ha omongy'a Ñanderuete rogaguasu, Ha'e ojapoukava'ekue Jerusalénpe oñemomba'eguas haña héra. 15 Ha Ñanderuete, ituvakuéra Jára, py'ỹinte ombou hendápe hembijokuái oavisa haña ichupekuéra, Ha'e oiporiahuverekógui hetãme. 16 Ha'ekuéra katu oguereko umi Ñanderuete rembijokuái toryja ramo ha oñembohory hikuái iñe'ẽ ha iproféta rehe, ha péicha okakuaave ohóvo Ñanderuete pochy naipohãvéi peve. 17 Upévare Ñanderuete ombou hi'arikuéra Caldéa retã ruvicha, ha ha'e ojuka kyse pukúpe umi karia'ykuérape, mitãrusu ha kuñataikuérape, itujáva ha ikangypámavape, Ñanderuete rogaguasu. 18 Ha'e oguerahauka Babilóniape umi Ñanderuete róga rembiporukuéra, tuicháva ha michíva, umi mba'erepyeta hogaguasu peguáva, ha avei umi mba'erepyeta tetã ruvicha róga pegua, ha umi mburuvicha róga pegua. 19 Ha Babiloniayguakuéra ohapy Ñanderuete rogaguasu, upéicha ohundipa oíva guive ipype, ha ojokapa Jerusalén táva tápia yvate, ha ohundipa tata rupi umi ogaguasukuéra. 20 Umi kyse pukúgui okañmava'ekue ojeguerahapa jepokuahápe Babilóniape, oiko haña Nabucodonosor rembiguái ramo ha iñemoñarenguéra rembiguái ramo, umi Persiaygua ojupi peve tetã ruvichaguasu ramo Babilóniape. 21 Upéicha ojehu Ñanderuete ñe'ẽ Ha'e he'imava'ekue Jeremías juru rupi, pe yvy ohupity jevy peve pe pytu'u arakuéra noñeme'ẽiva'ekue, oñemboty peve 70 año (Jeremías 25,11). 22 Ha Círo, pe Pérsia retã ruvicha oisãmyhy ramo peteĩ año rupi, oiko Ñanderuete ñe'ẽ Ha'e he'iva'ekue Jeremías juru rupi, Ha'e omombáy Círo, Pérsia retã ruvicha pytu, ha'e omoherakuãuka haña opaite tetãnguéra opytáva ipoguýpe he'ívo, 23 péicha he'i Círo: Pérsia retã ruvicha, Jahve (Ñanderuete), yvagakuéra Jára, ome'ẽkuri chéve umi tetã yvy arigua; ha Ha'e he'i chéve amopu'ã haña ichupe hogarã Jerusalénpe, oíva Juda retãme. Upévare Israelguáva guive tojupi jevy Jerusalénpe, ha Ñanderuete, Israel Jára, tomoirũ ichupekuéra.

Ezra 1

1 Círo, Pérsia retã ruvicha, oñepyrũvo oisãmyhy hi'áño peteĩháme, oiko haña Ñanderuete ñe'ẽ he'iva'ekue Jeremías juru rupi, Ñanderuete omombáy Círo pytúpe, ha'e oikuaauka haña iñe'ẽ ha ikuatiañe'ẽ rupi hetãnguéra tuichakue javeve: 2 Péicha he'i Círo, Pérsia retã ruvicha: Jahve, yvagakuéra Jára, ome'ẽmbákuri chéve tetãnguéra yvy ape árigua, ha Ha'e he'iuca chéve amopu'ã haña ichupe hogaguasu Jerusalénpe, opytáva Juda retãme. 3 Upévare oimeraevã Israelgua oikóva pende apytépe, Ñanderuete toĩ hendive ha tojupi Jerusalénpe, opytáva Juda retãme, ha tomopu'ã Ñanderuete, Israel Jára rogaguasurã, Ha'e ningo pe Jára oikóva Jerusalénpe. 4 Ha toñeme'ẽ opaite Judaygua hembývape guive, pláta, óro, mba'erepyeta, tymbakuéra ha jopoikuéra, oimeraevã ome'ẽséva guive ipy'aite guive Ñanderuete rogaguasúpe guarã, opytavahína Jerusalénpe. 5 Upéramo opu'ã umi Juda ha Benjamín rogaguasu ruvichakuéra, umi pa'i ha Leviguakuéra, opavave Ñanderuete omombayva'ekue ipytúpe oho omopu'ã haña Ñanderuete rogaguasurã Jerusalénpe. 6 Ha opavave oikóva guive ijerekue rehe toipytyvõ ichupekuéra plátape, órope, mba'erepyetápe, tymbakuérape, mba'eita hepývape ha avei opaite mba'e ome'ẽsévape ipy'aite guive. 7 Ha pe tetã ruvicha Círo oguenohẽmba umi tembiporu Ñanderuete rogaguáva guive, Nabucodonosor oguenohẽva'ekue Jerusaléngui, ha omoíva'ekue itupã rógape. 8 Ha Pérsia retã ruvicha, Círo, he'iuca Mitridatespe, imba'erepyeta rerekuápe, ome'ẽmba haña Sesbasárpe, Judaygua ruvichápe. 9 Ko'ã mba'e ningo oñeme'ẽ ichupe: 30 ña'ẽguas oroguiguáva, 1.000 vaso guasu plataguiguáva, 29 kyse, 10 30 vaso oroguiguáva, 410 vaso plataguiguáva ha 1.000 ambue tembiporu. 11 Opaite tembiporukuéra oĩkuri 5.400, óro ha plataguiguáva. Ha Sesbasar oguerahapa ko'ã mba'e, umi Judaygua ojepokuamava'ekue rupi, Babilóniagui Jerusalénpe.

Ezra 2

1 Ko'áva ningo umi Judaygua, Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, oguerahava'ekue jepokuapyhápe Babilóniape, ha ko'áña ojevy Jerusalén ha Judápe, peteĩteíva itavateépe, 2 ha Zorobabel ndive ojevy hetãteépe: Jesúa, Nehemías, Seraías, Reelaías, Mardoqueo, Bilsan, Mispar, Bigvai, Rehú ha Baana. Kuimba'ekuéra, Israel retãygua apytégui, oĩkuri: 3 Paros ñemoñarenguéragai, oĩ 2172; 4 Sefatías ñemoñarenguéragai, oĩ 372; 5 Ára ñemoñarenguéragai, oĩ 775; 6 Pahat-moab ñemoñarenguéragai, Jesua ha Joab ra'ykuéra, oĩ 2.812; 7 Elam ñemoñarenguéragai, oĩ 1.254; 8 Zatu ñemoñarenguéragai, oĩ 945; 9 Zacai ñemoñarenguéragai, oĩ 760; 10 Bani ñemoñarenguéragai, oĩ 642; 11 Bebai

ñemoñarenguéragai, oĩ 623; 12 Azgad ñemoñarenguéragai, oĩ 1.222; 13 Adonicam ñemoñarenguéragai, oĩ 666; 14 Bigvai ñemoñarenguéragai, oĩ 2.056; 15 Adin ñemoñarenguéragai, oĩ 454; 16 Ater ñemoñarenguéra, Ezequías róga reheguávagai, oĩ 98; 17 Bezai ñemoñarenguéragai, oĩ 323; 18 Jora ñemoñarenguéragai, oĩ 112; 19 Hasum ñemoñarenguéragai, oĩ 223; 20 Gibar ñemoñarenguéragai, oĩ 95; 21 Belen ñemoñarenguéragai, oĩ 123; 22 Netofa rehegua kuimba'ekuéragai, oĩ 56; 23 Anatot rehegua kuimba'ekuéragai, oĩ 128; 24 Azmavet ñemoñarenguéragai, oĩ 42; 25 Quiriát-jearim, Cafira ha Beerot ñemoñarenguéragai, oĩ 743; 26 Rama ha Geba ñemoñarenguéragai, oĩ 621; 27 Micmas rehegua kuimba'ekuéragai, oĩ 122; 28 Bet-el ha Hai rehegua kuimba'ekuéragai, oĩ 223; 29 Nebo ñemoñarenguéragai, oĩ 52; 30 Magbis ñemoñarenguéragai, oĩ 156; 31 Elam, pe ambuéva, ñemoñarenguéragai, oĩ 1.254; 32 Harim ñemoñarenguéragai, oĩ 320; 33 Lod, Hadid ha Ono ñemoñarenguéragai, oĩ 725; 34 Jerico ñemoñarenguéragai, oĩ 345; 35 Senaa ñemoñarenguéragai, oĩ 3.630; 36 Umi pa'i: Jedaía ñemoñarenguéra, Jesúa róga reheguávagai, oĩ 973; 37 Imer ñemoñarenguéragai, oĩ 1.052; 38 Pasur ñemoñarenguéragai, oĩ 1.247; 39 Harim ñemonñarenguéragai, oĩ 1.017; 40 Umi Levigua: Jesúa ha Cadmiel ñemoñarenguéra, Hodavías ra'ykuéragai, oĩ 74; 41 Umi opurahéiva: Asaf ñemoñarenguéragai, oĩ 128; 42 Okẽ ñangarekohára ñemoñarenguéragai: Salum ra'ykuéra, Ater ra'ykuéra, Talmon ra'ykuéra, Acub ra'ykuéra, Hatita ra'ykuéra ha Sobai ra'ykuéra, oñondivepa oĩ 139. 43 Ñanderuete róga rembiguaukuéragai: Ziha ra'ykuéra, Hasufa ra'ykuéra ha Taboat ra'ykuéra; 44 Queros ra'ykuéra, Siaha ra'ykuéra ha Padon ra'ykuéra; 45 Lebana ra'ykuéra, Hagaba ra'ykuéra ha Acub ra'ykuéra; 46 Hagab ra'ykuéra, Salmai ra'ykuéra ha Hanan ra'ykuéra; 47 Gidel ra'ykuéra, Gahar ra'ykuéra ha Reaías ra'ykuéra; 48 Rezin ra'ykuéra, Necoda ra'ykuéra ha Gazam ra'ykuéra; 49 Uza ra'ykuéra, Paseah ra'ykuéra ha Besai ra'ykuéra; 50 Asena ra'ykuéra, Meunim ha Nefusim ra'ykuéra; 51 Bacbuc ra'ykuéra, Hacufa ra'ykuéra ha Harhur ra'ykuéra; 52 Bazlut ra'ykuéra, Mehida ra'ykuéra ha Harsa ra'ykuéra; 53 Barcos ra'ykuéra, Sísara ra'ykuéra ha Tama ra'ykuéra; 54 Nezia ra'ykuéra ha Hatifa ra'ykuéra. 55 Salomon rembiguaukue ñemoñarenguéragai: Sotai ra'ykuéra, Soféret ra'ykuéra, Peruda ra'ykuéra, 56 Jaala ra'ykuéra, Darcon ra'ykuéra, Gidel ra'ykuéra, 57 Sefatías ra'ykuéra, Hatil ra'ykuéra, Poquéret-hazebaim ra'ykuéra, Ami ra'ykuéra. 58 Opaite Ñanderuete róga rembiguaukuéra ha Salomon rembiguaukue ñemoñarenguéragai oĩ 392. 59 Ko'áva ojupiva'ekue Tel-melágui, Tel-harságui, Querúbgui, Addángui ha Imérgui ndikatúi ohechauka ha'ekuéra añetehápe Israelguaha: 60 Ko'ávahína Delaías ñemoñarenguéra, Tobías ñemoñarenguéra, Necoda ñemoñarenguéra, oĩ 652. 61 Ha pa'i ñemoñarenguéra: Habaia ñemoñarenguéra, Cos ñemoñarenguéra, Barzilái ñemoñarenguéra, ha'e oiporavomava'ekue hembireko Barzilai, Galaadgua ñemoñarenguéra apytégui, ha oñembohéra ichupe hembireko réra rupi. 62 Ko'áva ohekákuri kuatia ojehai hague ijypykuéra réra, ha ndojejohúi; upévagai ojepe'ákuri ichupekuéra pa'i apytégui. 63 Ha pe tetã sãmyhyhára he'i ichupekuéra anivéma haña okarútei umi mba'e oñekuave'ëvagai, oñemba'eporandu peve Urim ha Tumim rupi. 64 Upe Judaygua atyguasu ojevýva Juda retãme oĩ oñondivepa peteĩ kuimba'eichaite, ohupity 42.360. 65 Ojepapa'ýre hembiguaikuéra, kuimba'e térã kuñáva, ha umía ohupity 7.337; ha ijapytépe oĩ 200 opurahéiva, kuimba'e ha kuñáva. 66 Hymba kavaju oĩ 736; ha imburikakuéra oĩ 245. 67 Icaméllo oĩ 435; iburrokuéra oĩ 6.720. 68 Ha oĩ umi ogaguasu ruvichakuéra apytépe oñuahẽvo Jerusalénpe, oĩ haguépe Ñanderuete rogaguasu, ome'ẽ ipy'aite guive ijopói Ñanderuete rogarãme guarã, oñemopu'ã jevy haña oĩ haguépe. 69 Ipu'aka haichaite ome'ẽ hikuái Ñanderuete rogarãme guarã, 510 kilo óro, 2.800 kilo pláta, ha 100 póncho pa'ikuéra oiporu haña. 70 Ha umi pa'i, umi Levigua, umi tetãygua, umi opurahéiva, umi okẽ ñangarekohára ha umi Ñanderuete róga rembiguái opytapa itavakuérape.

Ezra 3

1 Oñuahẽ ningo pe jasy 7-ha, ha oñemohendapa riréma Israel ra'ykuéra itavakuérape, peteĩ kuimba'éicha oñembyaty opaite tetãygua Jerusalénpe. 2 Ha opu'ã Jesúa, Josadac ra'y, ha ityke'yrakuéra, umi pa'i, ha Zorobabel, Sealtiel ra'y, ha ityke'yrakuéra, omopu'ã Israel Jára kuave'ẽmby renda, oikuave'ẽ haña hi'ári kuave'ẽmby ojehapypáva ojehai háicha Ñanderuete rembiguái Moises kuatiañe'ẽme. 3 Ha omohenda hikuái pe kuave'ẽmby renda ipyendakue ári, okyhyje ramo jepe hikuái umi tetãygua pe tetãpy rehe oikóvagai; ha oikuave'ẽ hikuái hi'ári kuave'ẽmby ojehapypáva Ñanderuetepe guarã, pyhareve ha ka'aru. 4 Omboarete avei hikuái pe areteguasu tapýi pindo rogueuguávape (Enramáda),

ojehai háicha avei Moises kuatione'ême; ha oikuave'ê kuave'êmby ojehapypáva, ko'ê ko'ê rehe ojejapo hekoitépe ymaguaréicha, hi'araitépe opaite mba'e oje'e haguéicha (Números 29,13-39). 5 Ha ã mba'e rire ojehapypa umi kuave'êmby opaite árape, jasy ra'ykuérape, ha opaite ambue areteguasúpe Ñanderuetépe guarã, ha opaite ambue kuave'êmby ojepapónteva, ipy'aite guive Ñanderuetépe guarã. 6 Pe jasy 7-hápe, pe ára peteîha guive oñepyrũ hikuái oikuave'ê kuave'êmbynguéra Ñanderuetépe guarã; noñepyrũ ramojepe gueteri omopu'ã haña Ñanderuete rogaguasurã. 7 Ha ome'ê hikuái pirapire umi óga mopu'ãhárape ha umi carpintero kuérape. Ha umi Sidon ha Tiroyguakuérape guarã oñeme'ê avei tembi'u, víno ha acéite ogueru haña cédro Líbano guive, yguasu rupi, Jópe peve, Pérsia retã ruvicha, Círo he'i haguéicha, peichaite ojejapopa avei. 8 Pe año mokõiháme, pe jasy mokõiha jave Zorobabel, Sealatíel ra'y, Jesúa, Josadac ra'y ha ambue ityke'yraquerá, umi pa'i ha Leviguakerá, ha mayma ouva'ekue guive jepokuapyhágui oñuahẽ rire Jerusalénpe, oñepyrũ omopu'ã Ñanderuete rogaguasu; ha omoĩ hikuái umi Levigua ombotýva guive 20 año oipytyvõ ha ombopya'e haña Ñanderuete rogaguasu rembiapo. 9 Jesúa, ita'yraquerá ha ityke'yraquerá; Cadmiel ha ita'yraquerá, Juda tríbugui , peteĩ kuimba'éicha oñemoĩ peteĩ ñe'ême omokyre'ỹ haña umi omba'apovape Ñanderuete rogaguasúpe; Henadad, ita'yraquerá ha ityke'yraquerá ndive, ha'ekuéra Levi tríbugui. 10 Ha umi omopu'ãtavahína Ñanderuete rogaguasúpe oñepyrũ pe óga rembiapo, upejave umi pa'i, ipa'i ao reheve ha iturukuéra ipópe; ha umi Levigua Asaf ñemoñarenguéra, iplatillokuéra reheve, oñembosako'i omomba'eguas haña Ñanderuetépe, David Israel retã ruvicha he'i haguéicha ojejapo haña. 11 Ha opurahéi joa hikuái, omomba'eguas ha omboetévo Ñanderuetépe he'i hikuái: Ha'e ipy'a porã, ha opaite árape iporiahuverekó oĩ Israel ndive. Ha opaite Israelgua osapukái joa vy'aguasu reheve omomba'eguasúvo Ñanderuetépe, oñepyrũ guive omopu'ã haña Ñanderuete rogaguasu. 12 Ha heta pa'i, Leviguakerá, ogaguasu ruvichakuéra ha karai anciano kuéra ohechamava'ekue Ñanderuete rogaguasu tenondeguare, ohechávo hikuái oñepyrũha omopu'ã Ñanderuete rogaguasu pyahu ojahe'ó joa, ambuekuéra katu osapukaipa joa vy'apópe. 13 Ha ndaikatúi ojehechakuaa mávapa osapukái vy'águi térã mávapa ojahe'ó, ituichaitereígui pe ayvu, ha isapukaikuéra oñehendu mombyryeterei guive.

Ezra 4

1 Ohendúvo Juda ha Benjamin rehe ija'e'ỹvakuéra umi ojepokuamava'ekue ouha jevy omopu'ã haña Israel Jára rogaguasurã, 2 oho hikuái Zorobabel ha umi ogaguasu ruvichakuéra rendápe, ha he'i hikuái ichupekuéra: Romopu'ãta avei penendive Ñandejára rogaguasurã, rohekágui peéicha pende Járape, ha ichupe roikuave'ẽta avei ore kuave'êmbynguéra Esarhadon, Asíria retã ruvicha, orembouha ára guive ko'ápe. 3 Zorobabel, Jesúa ha ambue ogaguasu ruvichakuéra he'i ichupekuéra: Oréverõ guarã naiporái romopu'ã penendive ore Jára rogaguasurã, ore añoñte romopu'ãse ore Ruete rogaguasurã, he'i haguéicha oréve Círo, Pérsia retã ruvicha. 4 Upéramo Samariaygua omongyhyje Juda retãyguakuérape anive haña omopu'ãve hikuái pe ogaguasu. 5 Upéramo ome'ê hikuái ñemiháme pirapire umi Pérsia ruvicha'ikuérape ojoko haña Ñanderuete rogaguasu rembiapo, Círo, Pérsia retã ruvicha, oisãmbyhy aja pukukue ha Darío oñepyrũvo oisãmbyhyha árape. 6 Asuéro, pe Pérsia retã ruvicha, oñepyrũvo oisãmbyhy, umi Samariaygua omondo ichupe guarã peteĩ kuatione'ê oñe'ẽvaíva umi Judaygua ha Jerusalengua rehe. 7 Ko'ã Samariaygua: Bislam, Mitridates, Tabeel ha iñirũnguéra omondo pe kuatione'ê Aramgua ñe'ême Artajerjes rendápe, 8 Rehum, Pérsia retã ruvicha rembiguaguasu, oisãmbyhy aja Judápe, ha Simsai, pe kuatione'ê Jerusalema rehe hetã ruvicha Artajerjespe. 9 Kóá ningo pe kuatione'ê Rehum, pe tetã ruvicha rembiguaguasu, pe kuatione'ê Jerusalema Simsai ha iñirũnguéra, umi mbojovakehára, mburuvichakuéra, soldádo ruvichakuéra, ha umi Persiaygua, Erecgua, Babiloniaygua, Susaygua, ko'ãvahína umi Elamgua, 10 ha ambue tetãnguéra, pe tetã ruvichaguasu Asnapar oguerukava'ekue, oiko haña Samária tavakuérape ha ambue henda rupi pe ysyry Éufratesgui kuarahyreike gotýo, 11 opaite ko'ãva ohaiuka ko kuatione'ê kóva tetã ruvicha Artajerjespe: Ne rembiguakuéra Éufrates ysyry agotyogua nemomaiteiuka. 12 Tetã ruvicha oikuaa haña, umi Judaygua oñembouva'ekue ore rendápe, oúkuri hikuái Jerusalénpe, ha omopu'ã jevy pe táva tápia, oñemoĩ jevy haña jepiguáicha ijarakuéra rehe, Jerusalema iñaña voi areiterei guivéma ha ága ha'ekuéra omopu'ã yvatehína itáva tápia ha omyatyrõmba oñekotevẽháme. 13 Ha iporã tetã ruvicha oikuaa ko táva kóva

oñemopu'ãmba jevy ramo, ha ikorapyjere oñemboyvatepa ramo ha'ekuéra nome'ẽmo'ãvéi hemime'ẽ, ipirapire ni impuesto kuéra tetã ruvichápe, ha nde resẽ vaiva'erã avave nome'ẽvéimagui mba'eve tetã ruvichaguasúpe. 14 Ha ore roñemongarúva tetã ruvicha rógagui, ore rohecha vaieterei pe tetã ruvichápe ndoje'apói ramo mba'evérõ, upévore romondo ko kuatiañe'ẽ roikuaaukapa haña tetã ruvichápe umi mba'e ojehumava'ekue guive ko'ápe. 15 Ehekauka nde rukuéra kuatiañe'ẽme, ojehaihápe opaite mba'eguasu ojehuva'ekue guive, hi'añetépa térã nahániri ore rohaíva tetã ruvichaguasúpe. Upe kuatiañe'ẽme rejohúta ha reikuaáta ko táva ymaite guive tapia oñemoĩ hague ijára rehe, ha ambue tetãnguéra rehe avei, upévagui ko táva oñembyaipava'ekue. 16 Roikuaauka tetã ruvichápe ko táva kóva oñemopu'ãmba jevy ramo, ha ikorapyjere oñemboyvatepa ramo, umi yvy oíva Éufrates ágotyove, ndaha'emo'ãveimaha ne mba'e. 17 Upéi Pérsia retã ruvichaguasu ombohová ikuatiañe'ẽ ohaívo: Tetã rembiguaguasu Rehúmpe, kuatiañe'ẽ haihára Simsaípe, ha ambue iñirũnguérape Samária oikóvape, ha ambue mburuvicha umi ysyry Éufrates mboypyriguápe: Tapeneresãi ha tapendepy'aguapy. 18 Upe kuatiañe'ẽ peguerukava'ekue oréve oñemoñe'ẽ porākuri che renondépe. 19 Ha che ha'éma ojeheka haña ha añetehápe ojejohu pe táva ymaiteha ára guive tapia opu'ã hague tetã ruvichakuéra rehe, ha heta jevy oñemopu'ã sarambiguasu tetã ruvicha rehe; 20 ha oĩ hague avei Jerusalénpe tetã ruvicha imbaretéva ha oguerrekova'ekue ipoguýpe umi yvy Éufrates ysyry mboypýri oíva guive, ha oñeme'ẽva ichupekuéra impuést . 21 Upévore ha'eukáma Israelguakuérape opoi haña hembiapógui ha ani omba'apove pe távape, che ha'e jevy peve. 22 Ha pema'ẽke ani peheja rei ko'ã mba'e; mba'upéiko jahejáta opu'ã pu'ãve mba'evai tetã ruvichakuéra rehe. 23 Ha Rehum, Simsai, pe kuatiañe'ẽ haihára, ha iñirũnguéra renondépe, omoñe'ẽ rire tetã ruvicha Artajerjes kuatiañe'ẽ pya'e pya'e oho hikuái Jerusalénpe, Judayguakuéra rendápe, ha ojoko hikuái hembiapo. 24 Ha pe tembiapo ojejapóva Ñanderuete rogaguasu rehe Jerusalénpe opyta rei, pe Persia retã ruvicha pyahu, Darío, oisãmyhy peve hi' año mokõiháme.

Ezra 5

1 Hagéo ha Zacarías, Iddo ra'y, umi proféta , oñe'ẽ Judaygua ha Jerusalenguápe, Ñanderuete, Israel Jára rérape, omba'apo jevy haña Ñanderuete rogaguasúpe, 2 upéramo Zorobabel, Sealtiel ra'y, ha Jesúa, Josadac ra'y, oñepyrũ omopu'ã jevy Ñanderuete rogaguasu Jerusalénpe; ha umi mokõi Ñanderuete proféta oipytyvõ ichupekuéra. 3 Umi ára umívape ou hendapekuéra Tatnai, oisãmyhyva pe ysyry Éufrates kuarahyreike gotýo ha Setar-boznai iñirũnguéra ndive, ha he'i Judayguakuérape: Máva piko he'i peẽme pemopu'ã haña ko óga kóva ha pemboyvate haña pe táva tápia. 4 Ha oporandu avei hikuái: Mba'éicha piko umi kuimba'e réra omopu'ã jevýva pende Jára rogaguasu. 5 Ñanderuete katu oñangareko umi Judayguakuéra rehe omopu'áva Ñanderuete rogaguasu ha ndohejái Tatnai ojoko pe tembiapo, ou peve tetã ruvichaguasu Darío rembiapoukapy ojehaítava peteĩ kuatiañe'ẽme. 6 Kóva ha'ehína pe kuatiañe'ẽ Tatnai, Setar-boznai ha iñirũnguéra, oisãmyhyva ysyry Éufrates kuarahyreike gotýo, oguerahaukáva tetã ruvicha Darío: 7 Tetã ruvichaguasu Darío taipy'aguapyete. 8 Ore retã ruvichaguasu: Iporã ningo reikuaa roho hague Judéape, Israel Jára rogaguasúpe, oñemopu'ãvahína ita ndetuichávagui; ha avei umi yvyra oñemoĩma pe tápia rehe, ha pya'eterei ojejapo pe tembiapo, ha oho porãmba ipoguypekuéra. 9 Ha roporandúkuri umi tembiapo omyakávape: Mávapa he'i peẽme pemopu'ã jevy haña ko óga ha avei ko táva tápia yvate. 10 Ha roporandu avei herakuéra rehe, roikuaauka haña ndéve, ha roguerahauka haña ndéve pe kuatiañe'ẽ oĩháme umi omyakáva réra. 11 Ha he'íkuri hikuái oréve péicha: Ore ningo Ñanderuete yvy ha yvagakuéra Jára rembiguái, ha romyatyroína ore Jára rogaguasu ymaitereíma peteĩ Israel retã ruvichaguasute omopu'áva'ekue. 12 Ore rukuéra opoígui ore Ruete yvága peguágui, Ha'e ome'ẽ ichupekuéra Caldeaygua, Babilónia retã ruvichaguasu, Nabucodonosor poguýpe, ha ha'e ombyaipákuri ko óga ha ogueraha hetãyguakuérape jepokuapýpe Babilóniape. 13 Ha Círo ojupiha añope , Babilónia retã ruvichaguasu ramo, ha'e he'i oñemyatyrõ jevy haña ko Ñanderuete rogaguasu. 14 Ha ome'ẽ jevy umi tembiporu oro ha plata guiguáva, Ñanderuete rogaguasu peguáva, Nabucodonosor oguerahapava'ekue ha omoinge itupãope, Babilónia retãme, umi tembiporu umíva omoĩbákuri Sesbasar pópe, ichupe oñemoĩgui Juda sãmyhyhára ramo; 15 ha he'i ichupe: Eraha ko'ã tembiporu Jerusalem pegua yvága Jára rogaguasúpe ha pemopu'ã jevy pende Ruete rogaguasu oĩ haguépe. 16 Ha Sesbasar omoĩ Ñanderuete róga rapo Jerusalénpe, ha upe ára guive ko'agáite peve oñemopu'ãhína ko ogaguasu, ha

ne'íra gueteri ojejapopa. 17 Ha oí porã ramo tetã ruvichaguasúpe, tojeheka pe kuatione'ẽ tetã ruvichaguasu rógape, Babilónia retãme, pe óga mba'erepyeta oñeñongatuhápe. Ohecha haña pe tetã ruvichaguasu Círopa he'íra'e oñemopu'ã jevy haña ko Ñanderuete rogaguasu Jerusalénpe térãpa nahániri, ha upéi tojekuaauka oréve mba'épa he'íra'e tetã ruvichaguasu ko'ã mba'e rehe.

Ezra 6

1 Upémaramo tetã ruvicha Darío ohekauka pe kuatione'ẽ pe óga oñeñongatuhápe imba'erepyeta. 2 Ha pe táva Acmetápe, pe mburuvicha rogaguasu opytáva Média retãme, ojejohu peteĩ kuatione'ẽ ojehaíva péicha: 3 Tetã ruvicha Círo ojupiha añope, Babilónia retã ruvicha ramo, he'iuka Ñanderuete rogaguasu oíva'ekue Jerusalénpe oñemopu'ã jevyva'erãha, oñekuave'ẽ haña upépe kuave'ẽmby ojehapypáva, ha pe ogaguasu tapiakuéra ijyvateva'erã 26 méto, ha 26 méto ipeva'erã. 4 Pemopu'ã mbohapy hysýi ojo'ári ita tuichávuagui ha peteĩ hysýi yvyra pyahúgui, ha hepy toje paga tetã ruvicha pirapirégui. 5 Ha umi tembiporukuéra oro ha plata guiguáva Nabucodonosor oguenohẽva'ekue Ñanderuete rogaguasúgui ha ojeguerahapava'ekue Babilóniape, toñeme'ẽmba ha tojeguerahapa jevy hendaguépe, Israel Jára rogaguasúpe, ha toñemoĩ Israel Jaratee rógape, oíva'ekue Jerusalénpe. 6 Ha ko'ãña peẽ Tatnai, tetã sãmbhyhára, Setar-Boznai ha peẽ pemoirúva tetã sãmbhyhárape ysyry mboypýri, peñemomomyry Israel Jára róga rembiapógui. 7 Peheja tojejapo Ijára rogaguasu; ha Juda retã sãmbhyhára ha imburuvichakuéra tomopu'ã jevy Ijára rogaguasu oí haguépe. 8 Ha che voi ha'éma oje paga va'erãha umi Judayguápe, omyakáva Israel Jára rogaguasu ñemopu'ã, Pérsia retã ruvicha mba'erepyetágui ha impuéstó gui oñembyatyvahína ysyry Éufrates mboypýrigui, ha toñeme'ẽ hekoitépe umi Judayguápe omyakáva pe Israel Jára rogaguasu ñemopu'ã, ani haña hi'arete rei. 9 Ha toñeme'ẽ tóro ra'yirusukuéra, ovecha machokuéra ha ovecha ra'yirusukuéra kuave'ẽmby ojehapypátavarõ Ñanderuete yvagayguápe guarã, trigo, juky, víno ha acéite reheve, umi pa'ikuéra Jerusalénpe oikóva he'i háicha ha oñekotevẽ háicha, ko'ẽ ko'ẽ rehe ojejoko'ýre mba'eve ichuguikuéra, 10 ombovy'a haña yvága Járape, ha oñembo'e haña hikuái tetã ruvicha ha ita'yrakuéra rekove rehe. 11 Ha che voi ha'euka avei oimeraẽva omoambuẽva ko tembiapoukapy kóva, tojepe'a peteĩ yvyra hógagui ha toñemosãingo ichupe pévare ha upéi tombotapere hóga. 12 Ha yvága Jára voi oiporavomava'ekue Jerusalem oiko haña upépe, ha tohundi umi mburuvicha térã tetã omopu'áva ipo omoambue térã ombyai haña Ñanderuete rogaguasu, oíva Jerusalénpe. Che, Darío, Pérsia retã ruvicha, amoĩ ko tembiapoukapy pya'ete ojejapopa haña. 13 Upémaramo Tatnai, ysyry Éufrates mboypyrigua tetã sãmbhyhára, ha Setar-boznai ha iñirũnguéra ojaopapa hekoitépe tetã ruvichaguasu Darío he'iva'ekue guive ichupekuéra. 14 Upéicha, umi Judaygua omopu'ã joa Ñanderuete rogaguasu ha osẽ porãmba ichupekuéra, umi proféta Hagéo ha Zacarías, Iddo ra'y, he'i haguéicha. Ha omopu'ã ha ojaopapa hikuái, Israel Jára oipota háicha, ha Círo, Darío ha Artajerjes, Pérsia retã ruvichakuéra he'iuka haguéicha. 15 Ñanderuete rogaguasu ojejapopákuri jasy Adárpe (Márzo), pe ára mbohapyhápe, 6 año Darío oñepyrũ haguépe oisãmbhyhy Pérsia retãme. 16 Upéramo Israel ñemoñarenguéra, pa'ikuéra, Leviguakuéra ha ambuekuéra, jepokuapyhágui ouva'ekue, vy'apópe oñepyrũ oiporu pe óga péva Ñanderuete rembiapópe guarã. 17 Ha oñepyrũvo hembiapo Ñanderuete rogaguasúpe oikuave'ẽ hikuái 100 tóro ra'yirusu, 200 ovecha mácho ha 400 ovecha ra'yirusu Ñanderuetepe guarã; ha 12 kavara mácho oikuave'ẽ hikuái Israel 12 tríbu rembiapo vai reheguáva. 18 Ha omoĩ hikuái pa'ikuéra omba'apova'eráva aty atýpe Ñanderuete rogaguasu rembiapópe, ha umi Levigua aty oñemboja'o haguéicha omba'apo haña avei Ñanderuete rogaguasúpe Jerusalénpe, ojehei háicha Moises kuatione'ẽme. 19 Ha avei umi jepokuapyhágui ouva'ekue ra'ykuéra omboarete pe páscua pe ára 14-hápe, jasy peteĩha jave. 20 Pa'ikuéra ha Leviguakuéra oñemopotĩmba rire oikuave'ẽ pe páscua opaite ojepokuava'ekue ra'yrekuéra rehe, ambue pa'ikuéra rehe ha avei ijehekuéra. 21 Umi Israel ñemoñarenguéra ou jevyva'ekue pe jepokuahágui, ha opavave opytava'ekue Israel retãme ha oñemboykeva'ekue teko ky'águi ho'u joa ko'ã kuave'ẽmbýgui, oñekuave'ẽmava'ekue omomba'eguasúpe haña Ñanderuete, Israel Járape. 22 Ha vy'apópe omomba'eguasúpe hikuái pe pan ilevadura 'yva areteguasúpe rehegua 7 ára pukukue, Ñanderuete ombovy'águi ichupekuéra, ha Asíria retã ruvicha ipy'a porã haguére avei hendivekuéra, omombaretévo ipokuéra, Ñanderuete, Israel Jára rogaguasu ñemopu'ã rembiapópe.

1 Ohasapa rire ko'ã mba'e, Pérsia retã ruvicha, Artajerjes, oisãmbhyhaja, Ésdra osẽ Babilóniagui, ha'e ningo Seraías ra'y, Azarías ra'yre, kóva Hílclás ra'yre, 2 kóva Salum ra'yre, kóva Sadoc ra'yre, kóva Ahitub ra'yre, 3 kóva Amarías ra'yre, kóva Azarías ra'yre, kóva Meraiot ra'yre, 4 kóva Zeraías ra'yre, kóva Uzi ra'yre, kóva Buqui ra'yre, 5 kóva Abisua ra'yre, kóva Finees ra'yre, kóva Eleazar ra'yre, kóva Aaron ra'yre, ha Aaron voi pe pa'i tenondeguare. 6 Ko Ésdra ou Babilóniagui. Ha'e ningo peteĩ kuantia haihára ikatupyryva Moises rembiapoukapýpe, Ñanderuete, Israel Jára, ome'ẽva'ekue Israelguakuérape. Opaite mba'e Ésdra ojerureva'ekue Pérsia retã ruvichápe, ha'e ome'ẽ ichupe, Ñanderuete, Ijára po oĩgui Ésdra ndive. 7 Ha hendive oumimi Israel ñemoñarenguéra Jerusalénpe, ha ijapytépe oĩ pa'ikuéra, Leviguakuéra, opurahéiva, okẽ ñangarekoharakuéra ha Ñanderuete róga pegua rembiguakuéra, opaite ko'ã mba'e ojehu tetã ruvicha Artajerjes oisãmbhyhaja pe año 7-hápe. 8 Ha oġuahẽ hikuái Jerusalénpe, pe tetã ruvicha oisãmbhyhaja rire 6 año ha 5 jasy. 9 Pe jasy peteĩháme, pe ára peteĩháme osẽkuri hikuái Babilóniagui, ha pe jasy 5-hápe, pe ára peteĩháme oġuahẽ hikuái Jerusalénpe, Ñanderuete po porãite oĩgui hendivekuéra. 10 Ésdra ombosako'i ipy'apy ojeitypeka haġua Ñanderuete rembiapoukapy rehe ha ojapopa haġua hekoitépe, ha ohekombo'e porã haġua Israelguakuérape Ñanderuete ñe'ẽ ha hembiapoukapy ojehai hagueichaite. 11 Kóva ha'ehína pe kuantiañe'ẽ, tetã ruvicha Artajerjes ome'ẽva'ekue pa'i Ésdraspe, ha'e ningo peteĩ kuantia haihára iñarandu ha ikatupyryva Ñanderuete rembiapoukapykuérape, Moises ohaiva'ekue Israelguakuérape ġuarã: 12 Artajerjes, tetã ruvichakuéra ruvicha, ohaí Ésdraspe, pa'i ha kuantia haihára iñarandúva Ñanderuete yvága pegua rembiapoukapýpe: Tandepy'aguapy. 13 Chete ha'e opaite Israel retãyguakuéra, pa'ikuéra ha Leviguakuérape oikóva che poguýpe ha ohoséva ġuive nendive Jerusalénpe, toho. 14 Che, pe tetã ruvichaguasu, ha umi 7 kuimba'e che rekombo'ehára romondouka rema'ẽ haġua Judéa ha Jerusalem rehe, ojejapópa hekoitépe Ñanderuete rembiapoukapy nde pópe oĩva ha Ha'e oipota háicha. 15 Regueraha haġua pe pláta ha pe óro, tetã ruvicha ha hekombo'eharakuérape ome'ẽmava'ekue ipy'aite ġuive Israel Járape, oikóva Jerusalénpe, 16 ha ambue pláta ha óro oñeme'ẽtava ġuive Babilónia retãme, ha umi ambue me'ẽmby Israelguakuéra ha pa'ikuéra ipy'aite ġuive oikuave'ẽse ramo Ijára rogaguasúpe ġuarã oĩva Jerusalénpe. 17 Ejogua kyre'ỹpópe pe pirapire pévare tóro ra'yrusu, ovecha machokuéra ha ovecha ra'yrusukuéra, tembi'u ha víno reheve, reikuave'ẽmba haġua pene kuave'ẽmby renda ári opytáva Jerusalénpe. 18 Ha pe pláta ha pe óro hembýtava nde ha nde ryke'ykuérape peiporukuaa pende Járape ġuarã Ha'e oipota háicha. 19 Umi tembiporu nde Jára rogaguasu pegua, oñeme'ẽva ndéve reiporu haġua pende Jára rogaguasu rembiapópe, emoĩmba jevy hogaguasúpe. 20 Ha opaite mba'e oñekotevẽva nde Jára rogaguasúpe ġuarã oñeme'ẽta ndéve tetã ruvicha mba'évaguí. 21 Ha che, tetã ruvicha Artajerjes, ha'eukáma che mba'erepy ñangarekohakuéra ysry mboypyryguápe ome'ẽ haġua opaite mba'e pa'i Ésdraspe, yvága Jára rembiapoukapy kuantia haihára, ojeruréva ġuive ha pya'ete toñeme'ẽ ichupe. 22 3.350 kílo pláta (óro morotĩ), 22.000 lítro trigo, 2.200 lítro víno, ha 2.200 lítro acéite ha juky oñeha'ã'ỹre. 23 Opaite mba'e yvága Jára he'íva ġuive, pya'ete tojejapo yvága Jára rogaguasúpe ġuarã; ani haġua Ha'e ojahéi tetã ruvicha ha ita'yra kuéra rehe. 24 Ha roikuaauka peẽme opaite: Pa'i ha Leviguakuéra, opurahéiva, okẽ ñangarekoharakuéra ha opaite umi ijára róga rembiguái térã omba'apóva Ijára rogaguasúpe, natekotevẽi opaga impuéstó ambue tembiguái oikotevẽ háicha ha avave ndikatúi ojopy umívape térã ojerure peteĩ mba'e ipokuéraguí. 25 Ha nde, Ésdra, pe arandu oñeme'ẽ háicha ndéve nde Járagui, emoĩ mbojovakehára ha sãmbhyharakuérape oisãmbhyhaja haġua opaite tetãyguápe ysry mboypyryguápe, umi oikuaáva ġuive nde Jára rembiapoukapy; ha umi oikuaa'ỹvape pembo'e. 26 Ha oimeraẽva ojapo'ỹva nde Jára rembiapoukapy, toñembojovake pya'ete, tojejuka térã toñemosẽ tetãpýgui, térã tome'ẽ pirapire, térã toñemoinge cárcelpe (kairaimẽ). 27 Toñemomba'eguasú Ñanderuetepe, ñande rukuéra Járape, omoingeva'ekue umi mba'e tetã ruvicha py'apýpe, omboete haġua Ñanderuete rogaguasúpe opytáva Jerusalénpe. 28 Ha ohechaukáva chendive ġuarã iporiahuvereko pe tetã ruvicha ha hekombo'eharakuéra (consejero) renondépe, ha mayma tetã ruvicha mburuvichakuéra ipu'akapavéva renondépe. Ha nde chemokyre'ỹ ambyaty haġua Israel ruvichakuérape rojevy haġua Jerusalénpe.

1 Ko'áva hina umi (Júda) rogaguasu ruvicha ha inemoñare rerakuéra chendive ouva'ekue Babilóniagui, tetã ruvicha Artajerjes oisãmyhyha arakuérape: 2 Finees ñemoñarenguéragai: Gerson; Itamar ñemoñarenguéragai, Daniel; David ñemoñarenguéragai, Hatus, 3 péva Secanías ra'y. Ha Faros ñemoñarenguéragai, Zacarías, ha hendive, ou 150 kuimba'e. 4 Pahat-moab ñemoñarenguéragai Elíoenai, Zeraías ra'y, ha hendive ou 200 kuimba'e. 5 Zatu ñemoñarenguéragai, Secanías, Jahaziel ra'y, ha hendive ou 300 kuimba'e. 6 Adin ñemoñarenguéragai, Ebed, Jonatan ra'y, ha hendive ou 50 kuimba'e. 7 Elam ñemoñarenguéragai, Jesaías, Atalías ra'y, ha hendive ou 70 kuimba'e. 8 Sefatías ñemoñarenguéragai, Zebadías, Miguel ra'y, ha hendive ou 80 kuimba'e. 9 Joab ñemoñarenguéragai, Obadías, Jehiel ra'y, ha hendive ou 218 kuimba'e. 10 Bani ñemoñarenguéragai, Selomit, Josifías ra'y, ha hendive ou 160 kuimba'e. 11 Bebai ñemoñarenguéragai, Zacarías, Bebai ra'y, ha hendive ou 28 kuimba'e. 12 Azgad ñemoñarenguéragai, Johanan, Hacatan ra'y, ha hendive ou 110 kuimba'e. 13 Adonicam ñemoñarenguéragai, umi ipaha peguáva, ha áva hina herakuéra: Elifélet, Jeiel ha Semaías, ha hendivekuéra ou 60 kuimba'e. 14 Ha Bigvai nemonarenguéragai, Utaí ha Sabud, ha hendivekuéra ou 60 kuimba'e. 15 Ambyaty ichupekuéra pe ysyry ypýpe ohóva Ahavápe, ha ropyta upépe mbohapy ára pukukue; ha ahekávo tetãygua ha pa'ikuéra apytépe, ndajohúi Levi ñemoñarenguérape. 16 Upémaramo aiporavo Eliezer, Ariel, Semaías, Elnatan, Jarib, Elnatan, Natan, Zacarías ha Mesulámpe, ko'ã kuimba'e omoakáva hogaguasukuérape; ha avei Joiarípe ha Elnatánpe, mokõi kuimba'e iñarandúva ha ikatupyryva Ñanderuete kuatiañe'ẽme, 17 ha amondo ichupekuéra Iddo rendápe, omoakáva pe táva Casifía, ha amoí ijupekuéra pe ñe'ẽ he'iva'eráva Iddópe ha ityke'yraquérape, omba'apóva Casifíape Ñanderuete rógape, ogueru haña oréve amógui Leviguakuéra ore Jára rogaguasúpe guarã. 18 Ha ogueru oréve, Ñanderuete po porãite rupi, peteĩ kuimba'e iñarandúva Mahli ñemoñarenguéra apytégui, peteĩ Levi ra'yre, Israel ra'yre, hérava Serebías, ita'yraquéra ha ityke'yraquéra ndive ou 20 kuimba'e; 19 ha Hasabíaspe ha hendive Jesaías, Merari ñemonñarenguéragai ha ityke'yraquéra ha ita'yraquéra ndive ou 20 kuimba'e, 20 ha Ñanderuete róga rembiguaikuéragai, David ha mburuvichakuéra omoíva'ekue Leviguakuéra rembiapópe Ñanderuete rogaguasúpe Jerusalénpe, ou 220 tembiguái, herakuéra oñemoíma peteĩ kuatiañe'ẽme. 21 Upéi aikuaauka ani haña ojekarú pe ysyry ypýpe, ohóva pe táva Ahavápe, roñemomirí uvei ore Jára renondépe, rojerure haña Ñanderuetepe oñangareko haña orerehe ha ore mitãkuéra rehe, ha opaite mba'erepy roguerahátava rehe pe tape puku rupi, Jerusalen peve. 22 Atĩgui ajerure haña tetã ruvichápe soldádo aty ha kavaju árigua rehe oñangareko haña orerehe orerayhu'ỹvagui, pe tape puku rehe; roñe'ẽgui tetã ruvichápe: Ore Ruete po oñangareko porã opavave rehe, ohekáva guive ichupe; ha ipu'akapa ha ipy'aro katu umi omuñáva ha umi oñemoíva hese. 23 Ndorokarúi ha rojerure ore Járape ko'ã mba'e rehe, ha Ha'e ipy'a porã orendive. 24 Amboyke 12 mburuvicha, pa'ikuéra apytégui, Serebías ha Hasabíaspe, ha hendivekuéra 10 ityke'yrape. 25 Ha aha'ã (a pesa) ichupekuéra pe pláta , pe óro ha umi Ñanderuete rógaguasu pegua tembiporu tetã ruvicha, hekombo'eharakuéra ha imburuvichakuéra ome'ẽ jevyva'ekue Israel Jára rogaguasúpe guarã ha aha'ã avei umi mba'erepy Israelguakuéra ome'ẽva'ekue Ijárpe guarã. 26 Ha aha'ãmba rire amoí ipopekuéra 21.775 kílo pláta , ha umi tembiporu plata guiguáva 3.350 kílo , ha 3.350 kílo óro. 27 Ha avei, 20 vaso guasu oro guiguáva ipohýva 8,84 kílo , ha mokõi vaso bronze guiguáva oñemboverapáva ha iporãitereíva, ojoguáva oro itépe. 28 Ha che ha'e ichupekuéra: Peẽ, peñemboykéma Ñanderuetepe guarã, ha opaite tembiporu ha pe pláta ha óro , ipy'aite guive ome'ẽva, oñemboykéma avei Ñanderuetepe, ñande rukuéra Járape guarã. 29 Peñangareko ha peñongatu porãmba, peẽ peha'ã (pe pesa) meve mburuvichakuéra, pa'ikuéra, Leviguakuéra ha Israel rogaguasu ruvichakuéra renondépe Jerusalénpe, ha upéi peñongatu Ñanderuete rogaguasu kotykuérape. 30 Upéramo pa'i ha Leviguakuéra ojapyhy pe pláta, pe óro ha umi tembiporukuéra ogueraha haña Jerusalénpe, Ñanderuete rogaguasúpe. 31 Ha rosẽ pe ysyry ypýgui, ohóva Ahavápe, pe jasy peteĩ jave, pe ára 12-hápe, roho haña Jerusalénpe; ha Ñanderuete po oĩkuri orendive ha ore salva orerehe ija'e'ỹva pógui ha umi mondaha oíva'ekuégui upe tape rehe. 32 Ha roguahẽ porã Jerusalénpe ha upépe ropytu'u mbohapy ára pukukue. 33 Ha pe ára irundyhápe oñeha'ã (oje pesa) pe pláta pohyikue, pe óro ha umi tembiporukuéra Ñanderuete rogaguasu peguarã, pe pa'i Meremot, Urías ra'y po rupi, ha hendive oĩ Eleazar, Finees ra'y, ha avei Jozabad, Jesúa ra'y, ha Noadías, Binúi ra'y, ko'áva Leviguakuéra. 34 Upe árape, ojepapa ha oñeha'ãmba rire ojehai ipohyikue peteĩ kuatiañe'ẽme. 35 Umi

ojepokuava'ekue ra'ykuéra oikuave'ẽ ikuave'ẽmby ojehapypáva Israel Járape ġuarã, 12 tóro , 96 ovecha mácho , 77 ovecha ra'yrusu, ha 12 kavara mácho kuave'ẽmby tembiapo vai rehegua ramo, Ñanderuetepe ġuarã. 36 Ha ome'ẽ hikuái pe tetã ruvicha kuatiañe'ẽ umi departaménto sãmbhyharakuérape ha soldádo ruvichakuérape oisãmbhyháva ha oňangarekóva pe yvýre, opytáva ysyry Éufrates kuarahyreike gotýo, ha umía oipytyvõ porã avei Judayguakuérape omopu'ã haġua Ijára rogaguasurã.

Ezra 9

1 Ojejapopa rire ko'ã mba'e, umi Júda pegua karai anciáno , ou che rendápe, ha he'i: Israel retãygua, umi pa'i ha Leviguakuéra noñemboykéi ambue tetãnguéragai oikóva avei ko tetãme: Umi Canaanguágui, Hetguágui, Ferezguágui, Jebusguágui, Amonguágui, Moabguágui, Egiptoyguágui ha Amorguágui, oiko vai uvei hikuái. 2 Omomendágui ita'yrakuéra tetã ambueygua rajykuérare, ha upéicha oñembojehe'apa ko'ã tetãygua ñemoñarenguéra rehe, ko yvy oikóvape, ha mburuvicha ha sãmbhyharakuéra voi oñemotenonde ko tembiapo vai kóvape. 3 Ahendúvo ko'ã mba'e, amondoro che ao ha che póncho , ahekýi avei che akã rague ha che rendyva rague, ha aguapy ajepy'apyete apytávo. 4 Ha oñembyaty chendive umi okyhyjéva guive Israel Jára ñe'ẽgui, umi jepokuaha peguáre hembiapo vaietereígui; ha che apyta ajepy'apyetereihápe pe kuave'ẽmby ka'arugua hóra peve, 5 ha pe ka'arugua kuave'ẽmby hóra oġuahẽvo apu'ã che jepy'apyhágui, che ao ha póncho mondoropyre reheve, añesũ ha aňembo'e che Ruete, che Járape. 6 Ha ha'e: Che Jára, che py'a tarova ha atĩeterei amopu'ã haġua Che Jára renondépe ko che rova, ko'ã ore rembiapo vaiete oñemboheta hetavégui ore akã ári, ha ore rembiapo vaikue (angaipa) okakuaáma yvága peve. 7 Ore rukuéra ára guive ko ára kóva peve roiko angaipa poguýpe, ore ha ore retã ruvichakuéra ha ore pa'ikuéra rembiapo vai rehe, Nde, ore Ruete, ore moĩ tetã ambueygua poguýpe, kyse puku poguýpe, jepokuahápe, ñemondápe ha ñemotĩme oñu'ã ore rova ojehe háicha avei ko'áġa. 8 Ha ko'áġa Nde, ore Ruete, oreporiahuvereko rehejávo peteĩ aty hembýva gueteri pe jepokuahágui, oñeme'ẽ haġua oréve Ñanderuete rogaguasu rendaġuami ha nde resape oremombaretemi jevy ha roiko jevy haġua ore Jára poguýpe. 9 Ore ningo tembiguaikuéra, ha roiko ramojepe tembiguái ramo, ore Ruete naoremotyre'ỹi, oñohẽ uvei ore ári iporiahuvereko, Pérsia retã ruvichakuéra rupi oremoingove haġua, romopu'ã haġua Ñanderuete rogaguasu ha romyatyrõ jevy haġua hóga itaperepáva, ha Ha'e oňangareko jevy haġua orerehe Judéa ha Jerusalénpe. 10 Ha ko'áġa, mba'e piko ro'éta ko'ã mba'e rire ore Ruetépe, ore voi ningo ropoiva'ekue ne rembiapoukapýgui, 11 Nde voi ereva'ekue oréve ne rembiguái profeta kuéra rupi: Pe yvy mamó peikehápe peñemomba'e haġua hese; umi tetã oikova'ekue ko yvy kóvape oñemongy'apa, omyenyhẽ ko yvy kóvape heko vaietereígui nórté guive sur peve. 12 Ha áġa napeme'ëveiva'erã pende rajykuéra ita'yrakuérape, ni ndapegueruiva'erã itajyrakuérape pende ra'ykuérape ġuarã, ha araka'eve ndapehekaiva'erã ipy'aguapy ni iñemopu'ã; peñemombarete uvei peẽ voi ha pe'u ko'ã yvy koga'a, ha pembohasa pende ra'ykuérape tembieja ramo opaite árape. 13 Ha áġa opaite mba'evaieterei ha ore rembiapo vaieterei ramojepe, Nde, ore Jaratee, ndaorehaviravéima ore ñaña reko hekoitépe, reheja uvei ko aty kóvagai hemby haġua. 14 Ropyrũ jevýtapa ne rembiapoukapy rehe, ha romendátapa ko'ã tetãygua oñemboheko vaietereíva. Nandepy'aromo'ãi piko orendive orembokusuguepa peve, opytave'ỹre avave okañykuaáva ndehégui. 15 Ore Ruete, Israel Jára, Nde ningo rejapo porã rehejávo peteĩ aty hemby haġua gueteri. Péina ápe ropyta ne renondépe ore rembiapo vaikue reheve; ndaikatúi ningo ojeiko nde ypýpe ko'ã mba'evai reheve.

Ezra 10

1 Ésdra oñembo'e ha omombe'u jave hi'angaipa, ojahe'óvo Ñanderuete rogaguasu renondépe, oñembyaty ijerekuévo peteĩ aty ndetuichaitéva, kuimba'e, kuña ha mitãkuéra; ha opaite hetãyguaikuéra ojahe'ó asy hendive. 2 Upéramo Secanías, Jehiel ra'y, Elam ra'yrekuéra apytégui, he'i Ésdra: Ore ningo roñemoangaipa Ñanderuete ndive, romenda haguére tetã ambueygua kuña rehe, ha jepevémo péicha, oĩ gueteri esperánza Israélpe ġuarã. 3 Upévale ñame'ẽ ñane ñe'ẽ Ñanderuetepe, japoipataha opaite ko'ã kuña ha imembykuéragai, nde orerekombo'e háicha ha Moises rembiapoukapy kuatiañe'ẽ he'i háicha. 4 Epu'ã, kóva ningo ne rembiapo, ha ore roĩta ndive; eñeha'ãmba ha ejapo ko tembiapo hekoitépe. 5 Upéramo Ésdra opu'ã ha oñembopy'apeteĩ pa'ikuéra, Levigua mburuvichakuéra, ha opaite

Israelguakuéra ndive ojejapotaha peichaite; ha opaite Israelguakuéra ome'ẽ iñe'ẽ, omoneĩvo ichupe. 6 Ko'ã mba'e rire Ésdra ojei Ñanderuete rogaguasu renondégui, ha oho Johanan, Eliasib ra'y kotýpe; ha oho rire upépe, ndo'úi mba'eve ni ndoy'úi, oñembyasyetereĩgui umi jepokuahágui ouva'ekue oñemoangaipa vaiete jevy haguére. 7 Oñemoherakuã hikuái Juda ha Jerusalen rehe, opaite umi ohova'ekue ojepokuapýpe toñembyaty Jerusalénpe; 8 ha upe ouse'yva mbohapy ára peve, mburuvichakuéra ha karai anciano kuéra he'i haguéicha, tojepe'apa imba'erepy oguerekóva guive, ha upéva toñemosẽ umi ojepokuava'ekue atýgui. 9 Ha péicha opaite Juda ha Benjamin kuimba'ekuéra oñembyaty Jerusalénpe pe ára mbohapyhápe, péva ho'a pe ára 20-hápe, pe jasy 9-hápe, ha tetãyguakuéra maymáva oguapy Ñanderuete rogaguasu renondépe, oryryipa hikuái okyhyjégui umi mba'e ojuhútavagui ha okýgui avei. 10 Upérõ pa'i Ésdra opu'ã ha he'i ichupekuéra: Peẽ ningo peñemoangaipa vaiete, pemenda haguére kuña tetã ambueygua rehe, pembojo'ave haña Israel angaipakuéra. 11 Ha ko'ãña pemomba'eguas Ñanderuete, pende rukuéra Járape, ha pejapo Ha'e oipotáva, ha peñemboyke ambue tetãyguakuéragui ha ikuñakuéragui. 12 Ha opaite ijatýva guive, hatã he'i: Ore rojapopáta nde eréva guive oréve. 13 Ore retaiterei ningo, ha oñepyrũma avei oky, upéva ndikatúi ropytapa ama guýpe romyatyromba peve hi'areitereítagui. 14 Upéva topyta ko'ãña ore rendaguépe ore mburuvichakuérante, ha ha'ekuéra tohenói opaite oikóva guivépe tetã ambueygua kuña ndive oñembyatypa haña peteĩ árape, ha ore mburuvichakuéra tomyatyromba ore táva ruvichakuéra ha ore mbojovakehára renondépe, ojei haña Ñanderuete py'aro ñande apytégui. 15 Jonatan, Asael ra'y, ha Jahzeías, Ticva ra'y añoite, Israel retãyguakuéra apytégui, ha umi Levigua apytégui Mesulam ha Sabetai añoite oñemoĩ ko ñe'ẽ kóvare. 16 Opaite ambue jepokuahágui ouva'ekue katu ojapose Ésdra rembipota. Upémaramo Ésdra oiporavo Israel rogaguasu ruvichakuéra apytégui umi oipytyvõtava ichupe, herakuéra ojehaipa peteĩ kuatianñe'ẽme, ha oñembyaty hikuái pe ára peteĩháme, pe jasy 10-hápe omyatyromba haña. 17 Ha ombojovakepáma hikuái umi omendava'ekue tetã ambueygua kuña rehe, pe jasy peteĩha, pe ára peteĩháme. 18 Pa'i ñemoñarenguéra apytépe, omendava'ekue tetã ambueygua kuña rehe, ojejohúkuri ko'áva: Jesúa rógagui, ha Josadac ra'y ha ityke'yrukuéragui: Maasías, Eliezer, Jarib ha Gedalías. 19 Ko'áva ome'ẽ (opu'ã) ipokuéra he'i jave opoitaha hembirekokuéragui, ha oikuave'ẽ hikuái hembiaipo vai rehe peteĩ ovecha mácho hymbakuéra apytégui. 20 Ha upéi Imer ñemoñarenguéragui: Hanani ha Zebadías. 21 Harim ñemoñarenguéragui: Maasías, Elías, Semaías, Jehiel ha Uzías. 22 Pasur ñemoñarenguéragui: Elioenai, Maasías, Ismael, Natanael, Jozabad ha Elasa. 23 Levi ñemoñarenguéragui: Jozabad, Simeí, Kelaía (péva hina peteĩ Kelgua), Petaías, Juda ha Eliezer. 24 Umi opurahéiva apytégui: Eliasib; ha okẽ ñangarekoharakuéragui: Salum, Telem ha Uri. 25 Ha upéicha avei Israelguakuéragui, Paros ñemoñarenguéragui: Ramías, Jizías, Malquías, Mijamín, Eleazar, Malquías ha Benaías. 26 Elam ñemoñarenguéragui: Matanías, Zacarías, Jehiel, Abdi, Jeremot ha Elías. 27 Zatu ñemoñarenguéragui: Elioenai, Eliasib, Matanías, Jeremot, Zabad ha Aziza. 28 Bebai ñemoñarenguéragui: Johanan, Hananías, Zabai ha Atlai. 29 Bani ñemoñarenguéragui: Mesulam, Maluc, Adaía, Jasub, Seal ha Ramot. 30 Pahat-moab ñemoñarenguéragui: Adna, Quelal, Benaías, Maasías, Matanías, Bezaleel, Binúi ha Manases. 31 Harim ñemoñarenguéragui: Eliezer, Isías, Malquías, Semaías, Simeon, 32 Benjamin, Maluc ha Semarías. 33 Hasum ñemoñarenguéragui: Matenai, Matata, Zabad, Elifélet, Jeremai, Manases ha Simeí. 34 Bani ñemoñarenguéragui: Madai, Amram, Uel, 35 Benaías, Bedías, Quelúhi, 36 Vanías, Meremot, Eliasib, 37 Matanías, Matenai, Jaasai, 38 Bani, Binúi, Simeí, 39 Selemías, Natan, Adaías, 40 Macnadebai, Sasai, Sarai, 41 Azareel, Selemías, Semarías, 42 Salum, Amarías ha Jose. 43 Ha Nebo ñemoñarenguéragui: Jeiel, Matatías, Zabad, Zebina, Jadai, Joel ha Benaías. 44 Mayma ko'áva omendava'ekue tetã ambueygua kuña rehe, ha ijapytépe oĩ avei umi kuña imembymava'ekue, opaite umívape oñemosẽ Judaygua rogakuéragui.

Nehemiah 1

1 Nehemías, Hacalías ra'y ñe'ẽ. Ojehu Quisléu (Diciembre) jasy jave, pe año 20-hápe, che aĩ ramoguare Súsape, pe tetã ruvicha tavaguasúpe, 2 oúkuri Hanani, peteĩ che ryvy, Judaygua kuimba'ekuéra mbovymi ndive, ha che aporandu ichupekuéra Jerusalen rehe ha umi Judaygua hembýva rehe ha umi ndojeguerahaiva'ekue rehe jepokuapýpe Babilóniape. 3 Ha he'i hikuái chéve: Umi hembyva'ekue ha ndojeguerahaiva'ekue jepokuapýpe ohasa asyete ha ñemotĩ reheve

Juda retãme, Jerusalen tápia ho'apágui ha hokẽ guasukuéra ojehapypágui. 4 Ahendúvo ko'ã mba'e aguapy ha cherasẽ, ha mbovymi arakuéra ahasa mba'embyasypópe, ahasa akaru'ỹre ha añembo'e Ñanderuete yvága peguápe, 5 ha ha'e: Ajerure ndéve, che Jára, yvága Jára, imbaretéva, ojekyhyjetéva ha oñangarekóva ojeapopa peve iñe'ẽme'ẽmby ha oiporiahuverekóva umi nderayhúvape ha oja'póva ne rembiapoukapykuéra. 6 Ejapysakamína ha ejesape'ami rehendumi ha'gua ne rembiguái ñembo'e, ajapóva ne renondépe ára ha pyharekuépe, ne rembiguái Israel ra'ykuéra rehe; ha amombe'u porã ndéve Israel ra'ykuéra oñemoangaipaha, rojapova'ekue nde reipota'ỹva, upéicha che ha che ru rogaygua roñemohembiapo vaipa. 7 Hetaiterei jevy roñemohembiapo vai ne renondépe, ha ndorojapói umi ñe'ẽ ereva'ekue ni umi tembiapoukapy reme'ẽva'ekue ne rembiguái Moiséspe. 8 Nemandu'amíkema ko'ã ne ñe'ẽ reme'ẽva'ekue rehe Moiséspe, ere ramoguare: Peẽ peñemohembiapo vai ramo, che pomosarambipáta ambue tetãnguéra apyte rupi, 9 ha pejevy jey ramo che rendápe, ha pejapo jevy ramo che rembiapoukapy ha pejapo ramo hekoitépe, jepémo penesarambipára'e ára apýra paha peve, upégui Che pombyaty ha pogueru jevýta pe tetã Che aiporavomava'ekuépe ha che rera oiko ha'guáme. 10 Ore ningo ne rembiguái ha ne retã, resalvava'ekue nde pu'aka tuicha rupi, ha nde po mbarete rupi. 11 Ajerure ndéve, che Jára, ejapysakami ne rembiguái ñembo'e rehe, ha ne rembiguáikuéra ñembo'e rehe, romomba'eguasu nde rera; eipytyvõmíkema ko'ã ne rembiguáipe osẽ porãmba ha'gua, ha eme'ẽ oréve ne ñepytyvõ ko tetã ruvichaguasu renondépe, che aikógui tetã ruvicha vásó rerojaha ramo.

Nehemiah 2

1 Ko'ã mba'e ojehe Nisan (Abril) jasy jave, tetã ruvicha Artajerjes oisãmbyhy aja 20 añoa , aguerúvo pe víno henondépe, ha ame'ẽvo tetã ruvichápe tovasy reheve. Ha ndaikógui araka'eve tovasy reheve henondépe, 2 tetã ruvicha oporandu chéve: Mba'érehe piko nderovasy, nanderasyi piko. Rejepy'apýguinte nderovasy péicha. Ha che akyhyjeiterei apytávo. 3 Ha ambohováí tetã ruvichápe: Toikove tetã ruvicha opaite árape. Mba'éguipa ndacherovasymo'ãi, itaperepa ramo pe táva che rukuéra oñeñotý haguépe, ha ojehapypa ore táva rokẽnguéra. 4 Ha tetã ruvicha oporandu chéve: Mba'épa rejerure. Upéramo añembo'e yvága Járape, 5 ha ha'e tetã ruvichápe: Ho'a porã ramo tetã ruvichápe, ha ne rembiguái ojohu ramo py'aporã ne renondépe, chemondomína Judápe, pe táva che rukuéra oñeñotý haguépe, amopu'ã jevy ha'gua. 6 Upéramo oporandu chéve tetã ruvicha, ha hambireko oguapýva ijykére: Mboy árapa nde'aréta, ha araka'épa reju jevýta, ha ha'e rire ichupe mboy árapa che'aréta, hi'ã porã ichupe chemondo ha'gua. 7 Che ha'e avei tetã ruvichápe: Tetã ruvicha, reipota ramo toñeme'ẽ chéve kuatione'ẽ, ne retã sãmbyhyharakuérape guarã oikóva Éufrates mboypýri, oheja ha'gua che ahasa pe yvy rupi, a'guahẽ meve Judápe. 8 Ha kuatione'ẽ Asáfpe guarã, pe tetã ruvicha ka'aguýre oñangarekóvape, ome'ẽ ha'gua chéve yvyra pe ogaguasu rokẽrãme guarã, ha pe táva tápia rehe guarã, ha pe óga che aikotaha rehe guarã. Ha tetã ruvicha, Ñanderuete po porãite oĩgui cheári ha'e ohaiukapa ha ome'ẽ chéve. 9 Upéi aju ysyry mboypyrigua tetã sãmbyhyharakuéra rendápe (opytáva Artajerjes poguýpe), ha ame'ẽ ichupekuéra tetã ruvicha kuatione'ẽ. Tetã ruvicha omondókuri chendive avei soldádo aty ruvichakuéra ha avei kavaju ariguáva. 10 Ha Sanbalat, peteĩ Horongua, ha Tobías, peteĩ Amongua ruvicha, ohendúvo péva ipochyetererei oĩgui oúva oheka ha'gua mba'eporã Israel ra'ykuérape guarã. 11 Ha a'guahẽ rire Jerusalénpe, aha'ārō upépe mbohapy ára pukukue, 12 upéi apu'ã pe pyharépe, che ha mbovymi kuimba'ekuéra ndive, namombe'úi katu avavépe umi mba'e Ñanderuete omoĩmava'ekue che py'apýpe ha ajaposéva Jerusalénpe; ha ndaipóri ambue mburika ore apytépe, pe che aiporúvante. 13 Ha pyharekuépe asẽ umi cérro pa'ũ (välle) rokẽ rupi, pe tejujaguaguasu pytã yrenda gotýo ha pe yty atýra rokẽme; ha ama'ẽ Jerusalen tápia ho'apapyréva rehe, ha hokẽnguéra tatápe ikusuguepava'ekue rehe. 14 Upéi ahasa pe yvu rokẽme ha pe tetã ruvicha yrendápe, ha che mburika ndikatuvéi ohasa upérupi. 15 Ha pyharekuépe ajupi pe ytororõ rupi ha ama'ẽ pe tápia rehe, ha ajere ahávo aike umi cérro pa'ũ rokẽ rupi, ha aju jevy. 16 Ha umi soldádo ruvichakuéra ndoikuaái moõpa che ahára'e ni mba'épa ajapóra'e; ne'ĩragui gueteri che amombe'u Judayguakuérape ni pa'ikuérape, ni karai ancianokuérape, ni soldádo ruvichakuérape, ni ambue tembiapo apohakuérape umi mba'e che ajaposéva Jerusalénre. 17 Upéramo che ha'e ichupekuéra: Peẽ ningo pehecha mba'eichagua mba'e vaípepa jaiko, Jerusalen itaperepa, ha hokẽnguéra tatápe ikusuguepáma; peju joaite, ha ñamopu'ã ko Jerusalen tápia, ha anivéma jaiko ñembohoryhára

ramo. 18 Upéramo amombe'u ichupekuéra mba'eichaitépa che Jára po mba'e porãite oĩkuri chendive, ha opaite mba'e tetã ruvicha he'imava'ekue avei chéve. Ha he'i hikuái: Ñapu'ã ha ñamopu'ã joaite. Ha péicha oñeha'ã mbarete hikuái pe tembiapoguasuetépe. 19 Ha ohendúvo Sanbalat, pe Horongua; ha Tobías, pe Amongua ruvicha; ha Gesem, pe Arabiaygua ruvicha, oñembohory orerehe ha oreapo'i hikuái he'ívo: Mba'éiko hína pe mba'e peẽ pejapóva. Pepu'ãse piko tetã ruvicha rehe. 20 Ha che ambohováĩ ichupekuéra: Yvága Jára orepytyvõta ha ore, hembiguaikuéra, romopu'ãta Jerusalen tapiakuéra ha peẽ naorepytyvõmo'ãi mba'evépe.

Nehemiah 3

1 Upéramo opu'ã pa'iguasu Eliasib ambue pa'ikuéra ndive, ha omopu'ã hikuái ovecha rokẽguasu, ha'ekuéra omyatyrõ pe tápia ha omopu'ã hokẽnguéra Haméa róga yvate (torre) peve, ha upéi omopu'ãve hikuái pe Hananeel róga yvate peve. 2 Ijykére Jericoygua kuimba'ekuéra omba'apo, ha upéi Zacur, Imri ra'y, omba'apo. 3 Hasnaa ra'ykuéra omopu'ã pe pira rokẽ; omboyvyrapa hikuái, ha omopu'ãmba hokẽnguéra, iñembotyhakuéra reheve. 4 Ijykére Meremot, Urías ra'y, Hacos ra'y omba'apo, ha ijykére Mesulam, Berequías ra'y, Mesezabeel ra'y omyatyrõ pe tápia, ijykére Sadoc, Baana ra'y omba'apo. 5 Ijykére umi Tecoaygua omyatyrõ pe tápia; imburuvichakuéra katu noipytyvõĩ ichupekuéra. 6 Joiada, Paséah ra'y, ha Mesulam, Besodías ra'y, omyatyrõ Jerusalen táva rokẽ tuja; omboyvyrapa hikuái, ha omopu'ãmba hokẽnguéra iñembotyhakuéra reheve. 7 Ijykére omba'apo Melatías, peteĩ Gabaongua, ha Jadon, peteĩ Meronotgua, ha ambue Gabaonguakuéra ha Mizpayguakuéra oikova'ekue Éufrates ysyry mboypýri tetã sãmbhyhára poguýpe. 8 Ijykére omyatyrõ Uziel, Harhaía ra'y, omba'apóva óro rehe; ha ijykére omyatyrõ Hananías, mba'e ryakuã asy apoha ra'y. Ha péicha omyatyrõmba hikuái Jerusalen tápia ohupity peve Jerusalen tápia ipéva. 9 Ijykére avei omyatyrõ Refaías, Hur ra'y, ha'e ningo Jerusalen táva mbytere sãmbhyhára. 10 Ha upéicha avei omyatyrõ ijypýpe ha hóga renondépe Jedaías, Harumaf ra'y; ha ijykére omyatyrõ Hatus, Hasabnías ra'y. 11 Malquía, Harim ra'y, ha Hasub, Pahat-moab ra'y omyatyrõkuri ambue pa'ũme, pe óga yvate (torre) peve, umi tatakua oĩháme. 12 Ijykére omyatyrõ Salum, Halohes ra'y, pe ambue Jerusalen táva mbytere sãmbhyhára, ha'e ha itajyrakuéra ndive. 13 Pe okẽ cérro pa'ũ megua omyatyrõ Hanun, umi Zanoaygua ndive; omopu'ã pyahu jevýkuri hikuái, ha omopu'ã hokẽnguéra iñembotyhakuéra reheve ha 450 méetro tápia, pe okẽ yty atýra peve. 14 Malquía, Recab ra'y, Bet-haquérem departaménto sãmbhyhára, omopu'ã pe okẽ yty atýra pegua iñembotyhakuéra reheve. 15 Salum, Colhoze ra'y, Mizpa jerekue sãmbhyhára, omyatyrõ jevy pe yvu rokẽ iñembotyhakuéra reheve, ha avei pe Siloe ypa táva tápia tetã ruvicha ka'avoty gotýo, David táva jejupiha peve. 16 Ha'e rire Nehemías, Azbuc ra'y, pe Bet-sur mbytere sãmbhyhára, omyatyrõ David oñeñotý hague rovái peve, ha pe ykua itaguasu ojejo'ova'ekue peve, ha umi ipy'aguasúva róga peve. 17 Hapykuéri omyatyrõkuri Leviguakuéra, Rehun, Bani ra'y, ha ijypýpe omyatyrõkuri Hasabías, pe Keila mbytere sãmbhyhára, hekoha gotýo. 18 Ha'e rire omyatyrõkuri ityke'yrakuéra, Bavai, Henadad ra'y, pe ambue Keila mbytere sãmbhyhára. 19 Ijykére omyatyrõ Ezer, Jesúa ra'y, Mizpa sãmbhyhára, ha pe pa'ũ hembýva gueteri ohupity peve pe óga oñeñongatuhápe umi ñorãirõ rembiporukuéra. 20 Ha'e rire Baruc, Zabai ra'y, kyre'ýpópe omyatyrõ ambue pa'ũ, pe tembiporu róga oñeñongatuhápe umi ñorãirõ rembiporu yke guive, pe pa'iguasu Eliasib róga rokẽ meve. 21 Hapykuéri omyatyrõ Meremot, Urías ra'y, Hacos ra'yre, ambue pa'ũ, Eliasib róga ojeikeha guive hóga apýra peve. 22 Ha'e rire pa'ikuéra Jordan ñu megua omyatyrõkuri. 23 Ha'ekuéra rire Benjamin ha Hasub omyatyrõkuri pe tápia hogakuéra rovái; ha ko'áva rire omyatyrõ Azarías, Maasías ra'y, Ananías ra'yre, hóga ypýpe. 24 Ha'e rire omyatyrõ Binúi, Henadad ra'y ambue pa'ũ, Azarías róga guive pe tápia rakãmbý omyatyrõkuri (ángulo), ha pe táva tápia ratĩ (esquína) meve. 25 Palal, Uzai ra'y, omyatyrõ pe tápia ratĩ (esquína) rovái ha pe óga yvate peve osẽva tetã ruvicha rógagui, opytáva pe cárcel korapýpe. Ha'e rire, Pedaiás, Paros ra'y, omyatyrõ. 26 Ha Ñanderuete róga rembiguaikuéra, Ofélpe oikóva, omyatyrõkuri pe y rokẽ rovái peve, kuarahyresẽ gotýo opytáva, ha pe óga yvate ijapyrasẽva peve. 27 Ijykére omyatyrõkuri ambue pa'ũ Tecoayguakuéra, pe ogayvateguasúva ijapyrasẽva rovái, Ofel tápia peve. 28 Pe kavajukuéra rokẽ guive omyatyrõkuri pa'ikuéra, peteĩteĩva hóga renondepekuéra. 29 Ijykére omyatyrõkuri Sadoc, Imer ra'y, hóga rovái; uperire omyatyrõ Semaías, Secanías ra'y, pe kuarahyresẽ gotyogua okẽ ñangarekohára. 30 Ijykére Hananías, Selemías ra'y, ha Hanun, Salaf ra'y 6-ha, omyatyrõkuri ambue pa'ũ. Uperire

omyatyrōkuri Mesulam, Berequías ra'y, ikoty rovái. 31 Ijykére omyatyrō Malquías, óro morotĩ rehe omba'apokuaáva ra'y, Ñanderuete róga rembiguaikuéra ha ñemuhára (almacenero) rogakuéra peve, mbojovakehára rovái peve, ha pe kotyguasú tápia yke pegua peve. 32 Ha pe tápia yke pegua kotyguasú guive, ovechakuéra rokẽ meve, omyatyrōkuri umi pláta rehe omba'apóva ha ñemuharakuéra oñondive.

Nehemiah 4

1 Ha Sanbalat ohendúvo, ore romopu'āharoína pe táva tápia, ipochyeterēi, ha oñembohory Judayguakuérare. 2 Ha oñe'ẽ hyke'ykuéra renondépe ha Samária soldádo aty renondépe, ha he'i: Mba'éiko ojapo ko'ã Judaygua kangy, ojeheja jevytaiko ichupekuéra oikuave'ẽ ikuave'ẽmbynguéra. Oikopánepa peteĩ árape hembiapokuéra. Omoingove jevýnepa vytytimbo atýragui umi ita ojehapypava'ekue. 3 Ha oĩkuri hendive Tobías, peteĩ Amongua, ha upéva he'i: Itáva tápia ikangyeterēi, ojupĩ mba'e ramo peteĩ aguara oitypa jevyva'erã ichuguikuéra. 4 Ehendumína Nde, ore Jára, he'i Nehemías, mba'eichaitépa oñembohory hikuái, ha embou jevy iñe'ẽvai iñakã ári, ha toiko hikuái tembiguái ramo jepokuapy mamō ojeguerahápe. 5 Aníkēna remo'ātei iñaña reko, ha hembiapo vai ani oguétei ne renondégui, ipochy haguérehe hikuái óga mopu'āharakuéra ndive. 6 Ore katu romopu'ã pe tápia, ha pe táva tápia oñemopu'āmbaite ijyvatekue mbyte peve, ikyre'ỹgui umi tetāyguá omba'apóva hese. 7 Ha ojejúkuri ohendúvo Sanbalat ha Tobías, umi Arabiaygua, umi Amongua ha umi Asdodgua, pe Jerusalen táva tápia oñemyatyrōmbaha ohóvo ha umi ikuaha oñembotypa ohóvo, ipochyeterēive hikuái, 8 ha opavave oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme oupa haña hikuái Jerusalen ári ombyaipa jevy haña Judayguakuéra rembiapo. 9 Upémaramo ore roñembo'e ore Ruetépe, ha romoĩ umi oñangarekóva ára ha pyhare pukukue oreavisa haña ou vove hikuái. 10 Ha Judayguakuéra he'i katu: Umi mba'e rerojahára ikangypáma, ha ogakue ita atýra hetaiterei gueteri, ha ndaikatúĩ romopu'āve pe táva tápia. 11 Ha umi orerehe ija'e'ỹva he'íkuri: Aníke oikuaátei hikuái, ha ani ohechátei hikuái, jaíke peve ijapytepekuéra ha jajuka ichupekuéra, upéicha jajoko hembiapokuéra. 12 Ha ojehe ningo umi Judaygua oikóva ijapytepekuéra rupi ou hikuái, ha oiméne 10 jevy he'i: Mamō pejeréhaguio, ho'áta hikuái pendeári. 13 Upémaramo, amohenda umi tetāyguá hogayguakuéra rupi, ikyse pukukuéra reheve, ijyvyra puku akuakuéra reheve ha iguyrapakuéra reheve pe yvy íkarapeveha rupi ha pe yvy inandiha rupi, pe táva tápia kupépe. 14 Ama'ẽmba rire apu'ã ha ha'e mburuvicha ha opaite tetāyguakuérape: Aníke pekyhyjétei henondepekuéra, penemandu'áke uvei Ñanderuete rehe, tuichaite ha oporomongyhyjéva, peñorãirō pende ryke'yraakuéra rehehápe, pende ra'ykuéra ha pende rajykuéra rehehápe, pene rembireko ha pende rogayguakuéra rehehápe. 15 Ha ohendúvo umi orerehe ija'e'ỹva ore roikuaapamaha ojaposéva guive hikuái, ha Ñanderuete omboyke hague hekombo'ekuéra, ore rohopaite jevy pe táva tápia rembiapópe. 16 Pe ára péva guive, che rembiguaikuéra apytégui peteĩ aty mbytere omba'apo táva tápia rembiapópe, ha ambue aty mbytere oñangareko ijyvyra puku akua, imo'ãha, iguyrapa ha hetemo'ãha reheve; ha umi mburuvicha Juda róga reheguáva oipytyvõ porã ichupekuéra. 17 Umi omopu'áva pe táva tápia, umi omba'ererojáva, umi omba'erupíva, peteĩ ipópe ojapo hembiapo ha ambue ipópe ojoko iñorãirō rembiporu. 18 Ha umi omba'apóva táva tápia ñemopu'āme oguerékókuri iku'a rehe ikyse puku omba'apo aja ha pe turu mbopuhára oĩkuri che ypýpe, (pya'e oporoavisapa haña, oñekotevẽ ramo). 19 Ha che ha'ékuri mburuvichakuérape ha opaite tetāyguakuérape: Pe tembiapo ituicha ha ipuku gueteri, ha ñande ningo mombyry ojuehegui. 20 Upéva pehendú ramo turupu, upépe peñembyatýta ore ndive; ha Ñanderuete katuete oñorãirōta ñanderehehápe. 21 Upéicha ore romba'apo joa pe tembiapo pévape; peteĩ aty mbytere oguereko ijyvyra puku akua ko'ětĩ mboyvemi guive osẽ meve mbyjakuéra. 22 Ha che ha'ékuri avei opaite tetāyguakuérape: Peteĩteĩva hembiguái reheve opytava'erã Jerusalenpýpe, pyharekuépe toñangareko ha arakuépe tomba'apo. 23 Che avei, che ryke'ykuéra, ha chendivegua mitārusukuéra, ha umi ñangarekohára oikóva guive che rapykuéri, ndoroipe'ái orejehegui ore aokuéra; peteĩteĩva roñemboi, rojahu haña añoitẽte.

Nehemiah 5

1 Upéramo heta Judaygua ñemyrōme oiko hetāyguá mba'erepy rekohára ndive. 2 Oĩkuri he'íva: Ore, ore ra'ykuéra ha ore rajykuéra, ore reta ningo; upéva rojerurékuri ha roiporu tembi'urã mba'e ra'ỹi rokaru haña ha roikove haña. 3 Ha oĩkuri avei he'íva: Rome'ékuri mba'e jeporuka rehe ore yvy, ore parral ty ha

ore róga, rojogua haḡua mba'e ra'yi, oreñembyahyigui. 4 Ha oĩkuri avei umi he'iva: Roiporúkuri pirapire rome'ěva'erāgui tetā ruvichápe ore impuéstó , ore yvy ha ore parralty rehe. 5 Ha péina ápe, ore ro'ó ningo ore ryke'ykuéra ro'oichaguaiténte avei, ore ra'ykuéra ita'yraqueraichaiténte avei; ha péina ápe ore ningo rome'ěkuri ore ra'ykuéra ha ore rajykuéra hembiguáirā, ha ore ndoroguerékói mba'éichapa ikatu rosálva jevy ichupekuéra ipoguýgui, ore yvy ha ore parraltykuéra imba'ekuérāma avei. 6 Ha chepochyeteréikuri ahendúvo oĩa ipyahē asýva ha opaite ko'ā mba'e he'iva rehe hikuái. 7 Upémaramo ajepy'amongeta hese, ha aja'ó mburuvichakuérape, ha ha'e ichupekuéra: Pejerure piko mba'e jeporukakue rehe pirapire pende ryke'ykuérape. Ha ahenoimba avei ichupekuéra peteĩ atyguasúpe. 8 Ha ha'e ichupekuéra: Ore ningo ikatu háicha roñeha'ā rojogua jevy haḡua ñānde ryke'ykuéra Judayguápe oñeme'ěva'ekue pirapire rehe ambue tetāme, peẽ piko peñemu pende ryke'ykuéra rehe, ore rojogua jevy haḡua piko ore pirapire rupi pende pógui. Ha okirirĩmba hikuái, ndoguerékóigui mba'épa ombohováĩ haḡua. 9 Ha che ha'eve ichupekuéra: Naiporāĩ umi mba'e pejapóva. Ndapekyhyjéi piko Ñanderuetégui, anive haḡua jaiko tetānguéra ñāderehe ija'e'yva ñembohoryha ramo. 10 Che ha che ryke'ykuéra roiporukákuri avei ichupekuéra pirapire ha mba'e ra'yi; jahejareĩna ichupekuéra ko mba'e pohýi kóva. 11 Ajerure asy peẽme ko ára kóvape peme'ẽ jevy haḡua ichupekuéra ijyvy, iparralty , ijolivoty ha hogakuéra; ha peheja rei mba'e ra'yi, víno ha acéite , ha ani pejerure jevy mba'eve peiporuka haguére pende pirapire ichupekuéra. 12 Ha he'i hikuái: Rome'ẽmba jevýta ichupekuéra imba'ekue, ha mba'eve ndorojeruremo'āi ichupekuéra; rojapóta nde ere háicha. Upémaramo ahenói opaite pa'ikuérape, ha henondepekuéra amoñe'ẽme'ẽ ichupekuéra ojapotaha hikuái peichaite. 13 Upéi che aityvyro che ao, ha ha'e ichupekuéra: Péicha Ñanderuete toityvyro hógagui ha imba'apohágui opaite kuimba'ekuéra ko'ā mba'e ndojaposéivape, ha péicha tojetyvyro ichupe ha tainandi ha'e. Ha opavave ijatýva guive ombohováĩ: Taupéicha, ha omomba'eguasute hikuái Ñanderuetépe. Ha opaite tetāyguakuéra ojapopa hekópe he'i hagueichaite. 14 Ha pe ára guive, tetā ruvicha he'i hague, che aiko haḡua tetā sāmbyhyhára ramo Juda retāme; péva ojehu tetā ruvicha Artajerjes oisāmbyhy jave 20 año ha pe ára péva guive 12 año aja, che ha che ryke'ykuéra noroguenohēi tetā sāmbyhyhára rembiapo repy. 15 Ha umi tetā sāmbyhyhára che mboyveguare oporomoingove asy ko tetāme, ha ojapyhy ichuguikuéra pan ha víno repyrā hetave 0,447 kílo óro morotĩgui opaite árape ḡuarā; ha che katu ndajapói upéicha, akyhyjégui Ñanderuetégui. 16 Avei ko táva tápia rembiapo che rérape opytáva che voi amba'apo ha ajapouka opaite che rembiguaukuérape oĩa guive che poguýpe. 17 Ha oĩ avei 150 Judaygua ha mburuvichakuéra, okarúva opaite árape che mesápe , ha hi'ári okaru avei che mesápe umi tetā ambueygua oreandúva. 18 Ha ko'ẽ ko'ẽ rehe ajukauka peteĩ guéi ha 6 ovecha poravopyréva; ha heta guyrakuéra, ha heta víno ; upeichavéramo jepe araka'eve naguehohēi che retā sāmbyhyhára rembiapo repy, ipohyietereíguima ko'ā tetāyguakuérape ko tembiguái reko. 19 Che Ruete nemandu'amína cherehe umi mba'e porā ajapóvare ko'ā che retāyguakuéra rehehápe.

Nehemiah 6

1 Ha ohendúvo Sanbalat, Tobías ha Gésem, pe Arabiaygua, ha ambue orerehe ija'e'yva, che amopu'ā hague pe tápia, ha ndaiporivéima hese ikuamiha (jepémo upéramo ne'ĩra amoĩ gueteri táva rokēnguéra). 2 Sanbalat ha Gesem he'iuka chéve: Ejúna ha ñañembyatymi tava'i Ono ñu meguápe. Ha'ekuéra oguerékókuri iñakāme ojapo haḡua mba'evai cherehe. 3 Ha amondo hendapekuéra che remimondo he'iva: Che ningo ajapo'aína peteĩ tembiapo tuichaitereíva, ha ndaikatumo'āi apoívo; ndoikomo'āigui ko tembiapo kóva aheja ramo aha haḡua pene rendápe. 4 Ha ombou hikuái che rendápe irundy jevy pe ñe'ẽmondo péva rehe, ha peichaite che ambohováĩ jevy jey ichupekuéra. 5 Upémaramo Sanbalat ombou che rendápe ambue hembiguái, 5 jevyha peteĩ kuatiañe'ẽ reheve, 6 ha péicha ojehaíkuri ipype: Oñehendúma tetāyguakuéra apytépe, ha Gasmu he'i avei, nde ha umi Judaygua peñemoĩseha Pérsia retā ruvicha rehe, upevarā pemopu'āha avei pe táva tápia, ikatu haḡuáicha, nde reiko Juda retā ruvicha ramo; 7 ha remoĩa profetakuéra he'iva avei nderehe Jerusalénpe: Oĩ jevýma tetā ruvicha Judápe. Ha ko ñe'ẽ ohendúvo Pérsia retā ruvicha ipochýta; upévagui ejúna ha ñañomongeta oñondive. 8 Upémaramo che ha'euka ichupe: Ndapéichai, ndaha'éi nde ere háicha, nde reguenohē reínte nde py'apýgui ko ñe'ẽ kóva. 9 Nde oremongyhyjesénte: Orekangyve haḡua rohóvo ropoi peve ore rembiapógui ani haḡua rojapopa; Ñanderuetépe katu che

ha'éma: Che Jára, emombaretékena ko'ã che po. 10 Upéi aha Semaías, Delaías ra'y rógape, Mehetabel ra'yre, ha'e oĩgui ñembotyhápe hógape, ha he'i chéve: Ñañembyatýna Ñanderuete rógape, hogaguasu ryepýpe, ha ñamboty porã hokẽnguéra oútagui hína ndejukaséva; ko pyhare kóvape. 11 Upémaramo ha'e: Peteĩ kuimba'e cheichagua piko okañýne. Ha cheichaguávapa oikéne Ñanderuete rógape osalva haña hekove. Ndaikemo'ãi. 12 Ha ahechakuaa nomboúi hague ichupe Ñanderuete, he'inteha ko ñe'ẽ proféta gua'u ramo, Tobías ha Sanbalat ome'ẽgui ichupe pirapire. 13 Oñeme'ẽgui ichupe pirapire chemongyhyje hañaante, ha añemohembiapo vai hañaante, ikatu hañaicha pévare chemoherakuã vai. 14 Nemandu'ákena, che Jaratee, Tobías ha Sanbalat rehe, ko'ã mba'e oja'pova'ekue; ha nemandu'ákena avei Noadías, pe profetisa kuña rehe, ha ambue profetakuéra rehe, oñeha'áva'ekue avei chemongyhyje haña. 15 Ojeja'papa katu pe táva tápia, pe ára 25-hápe, pe jasy Elul (Septiémber) jave ramo, oñemba'apo rire 52 ára. 16 Ha péva ohendúvo umi orerehe ija'e'yva okyhyjepa, ha oñemomirimba hikuái, ohechakuaágui hikuái ko tembiapo kóva ore Jára rupi ae ojeja'papa jevy hague. 17 Ha umi ára umívape oñemondo avei heta kuatiañe'ẽ Tobíaspe, Judaygua ruvichakuérargui, ha Tobíasgui oúva ichupekuéra. 18 Judaygua apytépe oĩ avei heta oñemoíva orerehe; ijapytépe oĩ Tobías rembireko ru, hérava Secanías, Ara ra'y, ha Tobías ra'y Johanan omendava'ekue Mesulam rajy rehe. Secanías ru ningo Ara, ha Mesulam ru ha'e Berequías. 19 Heta Judaygua omombe'u che renondépe Tobías rembiapo porãngue, ha ichupe ha'ekuéra omombe'upa che ñe'ẽngue. Ha Tobías ogueruka jepi umi kuatiañe'ẽ chemongyhyje haña.

Nehemiah 7

1 Oñemopu'ãmba rire pe táva tápia, oñemoimba rire hokẽnguéra, ha oñemoíma okẽ ñangarekoharakuéra ha opurahéiva ha Leviguakuéra, 2 che ha'e che ryvy Hananíme, ha Hananías, Jerusalen pegua soldádo aty ruvichápe, kóva ningo kuimba'e añeteguáva ha okyhyjéva Ñanderuetégui hetave ambuekuérargui, 3 ha'évo ichupekuéra: Aníke ojepe'átei Jerusalen rokẽguasú kuarahy haku peve, ha pemboty hatã porã jevy pe okẽ iñembotyhápe pe kuarahy oíke mboyve. Ha amoĩ Jerusalengua oñangareko ha omba'apo haña ija jave (itúrnope), peteĩteíva hogatee renondépe. 4 Upe táva ipy ha ituicha, ha ore roikóva ipype katu orembovy, ndaipórĩgui óga ipyahúva oñemopu'áramóva ipype. 5 Upéramo Ñanderuete omoĩnge che py'apýpe ambyaty haña mburuvichakuéra ha tetãyguakuérape, herakuéra oñemoĩ haña kuatiape. Ha ajohu avei peteĩ kuatiañe'ẽ tujáva oĩháme opaite téra ymavéma ouva'ekue jepokuahágui. 6 Ko'áva hína Judaygua ouva'ekue jepokuahágui, Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, oguerahamava'ekue, ha ou jevyva'ekue Jerusalen ha Judápe, peteĩteíva itavakuérape, 7 ha Zorobabel ndive ouva'ekue Juda pegua mburuvichakuéra: Jesúa, Nehemías, Azarías, Raamías, Nahamani, Mardoqueo, Bilsan, Mispéret, Bigvai, Nehum ha Baana. Ha ko'ã kuimba'e Israel pegua ouva'ekue hendivekuéra: 8 Paros ñemoñarenguérargui oĩ 2172. 9 Sefatías ñemoñarenguérargui oĩ 372. 10 Ara ñemoñarenguérargui oĩ 652. 11 Pahatmoab ra'ykuérargui, ko'áva hína Jesúa ha Joab, oĩ 2818. 12 Elam ñemoñarenguérargui oĩ 1254. 13 Zatu ñemoñarenguérargui oĩ 845. 14 Zacai ñemoñarenguérargui oĩ 760. 15 Binúi ñemoñarenguérargui oĩ 648. 16 Bebai ñemoñarenguérargui oĩ 628. 17 Azgad ñemoñarenguérargui oĩ 2322. 18 Adoniam ñemoñarenguérargui oĩ 667. 19 Bigvai ñemoñarenguérargui oĩ 2067. 20 Adin ñemoñarenguérargui oĩ 655. 21 Ater ñemoñarenguérargui, péva Ezequías ra'yre, oĩ 98. 22 Hasum ñemoñarenguérargui oĩ 328. 23 Besai ñemoñarenguérargui oĩ 324. 24 Harif ñemoñarenguérargui oĩ 112. 25 Gabaon ñemoñarenguérargui oĩ 95. 26 Kuimba'ekuéra Belen ha Netofayguáva oĩ 188. 27 Kuimba'ekuéra Anatotguáva oĩ 128. 28 Kuimba'ekuéra Bet-azmavetguáva oĩ 42. 29 Kuimba'ekuéra Quiriat-jearim, Cefira ha Beerotguáva oĩ 743. 30 Kuimba'ekuéra Rama ha Gebayguáva oĩ 621. 31 Kuimba'ekuéra Micmasguáva oĩ 122. 32 Kuimba'ekuéra Bet-el ha Haiguáva oĩ 123. 33 Kuimba'ekuéra, pe ambue Neboyguáva, oĩ 52. 34 Pe ambue Elam ñemoñarenguérargui oĩ 1254. 35 Harim ñemoñarenguérargui oĩ 320. 36 Jerico ñemoñarenguérargui oĩ 345. 37 Lod, Hadid ha Ono ñemoñarenguérargui oĩ 721. 38 Senaa ñemoñarenguérargui oĩ 3930. 39 Pa'ikuéra: Jedaías ñemoñare, Jesúa róga rehuguáva oĩ 973. 40 Imer ñemoñarenguérargui oĩ 1052. 41 Pasur ñemoñarenguérargui oĩ 1247. 42 Harim ñemoñarenguérargui oĩ 1017. 43 Leviguakuéra: Jesúa, Cadmiel rógargui, Hodavías rogaguasúgui, oĩ 74 ñemoñarenguéra. 44 Oporahéiva: Asaf ñemoñarenguérargui oĩ 148. 45 Okẽ ñangarekoharakuéra: Salum ñemoñarenguérargui, Ater ñemoñarenguérargui, Talmon ñemoñarenguérargui, Acub ñemoñarenguérargui, Hatita ñemoñarenguérargui ha Sobai ñemoñarenguérargui oĩ 138. 46 Ñanderuete róga

rembiguaikuéra oĩ: Ziha ñemoñarenguérágui, Hasufa ñemoñarenguérágui, Tabaot ñemoñarenguérágui, 47 Queros ñemoñarenguérágui, Sia ñemoñarenguérágui, Padon ñemoñarenguérágui, 48 Lebana ñemoñarenguérágui, Hagaba ñemoñarenguérágui, Salmai ñemoñarenguérágui, 49 Hanan ñemoñarenguérágui, Gidel ñemoñarenguérágui, Gahar ñemoñarenguérágui, 50 Reaías ñemoñarenguérágui, Resi ñemoñarenguérágui, Necoda ñemoñarenguérágui, 51 Gazam ñemoñarenguérágui, Uza ñemoñarenguérágui, Paséah ñemoñarenguérágui, 52 Besai ñemoñarenguérágui, Mehunim ñemoñarenguérágui, Nefusesim ñemoñarenguérágui, 53 Bacbuc ñemoñarenguérágui, Hacufa ñemoñarenguérágui, Harhur ñemoñarenguérágui, 54 Bazlut ñemoñarenguérágui, Mehida ñemoñarenguérágui, Harsa ñemoñarenguérágui, 55 Barcos ñemoñarenguérágui, Sisara ñemoñarenguérágui, Tema ñemoñarenguérágui, 56 Nezia ñemoñarenguérágui ha Hatifa ñemoñarenguérágui. 57 Salomon rembiguaikue ñemoñarenguérágui oĩ: Sotai ñemoñarenguérágui, Soferet ñemoñarenguérágui, Perida ñemoñarenguérágui, 58 Jaala ñemoñarenguérágui, Darcon ñemoñarenguérágui, Gidel ñemoñarenguérágui, 59 Sefatías ñemoñarenguérágui, Hatil ñemoñarenguérágui, Poquéret-hazebaim ñemoñarenguérágui, Amon ñemoñarenguérágui, 60 Ñanderuete róga rembiguaikuéra ha Salomon rembiguai ñemoñarenguérágui oñondivepa oĩ 392. 61 Ha ko'áva ojupiva'ekue Tel-melágui, Tel-harsa, Querub, Adon ha Imérgui, ndaikatúi ningo ohechauka itúva rogaguasu réra ha ndoikuaái ijypykuéra réra térã ha'ekuérapa Israelgua térãpa nahániri. 62 Delaía ñemoñarenguérágui, Tobías ñemoñarenguérágui ha Necoda ñemoñarenguérágui, oĩ 642. 63 Ha umi pa'i: Hobaiá, Hacos ha Barzilai ra'ykuéra, kóa omenda Barsilai, Galaadgua rajy rehe, ha oñembohéra ichupe hembireko réra rupi. 64 Ko'ã pa'ikuéra réra ndojejohúi katu pa'i ypykuéra kuatione'ême, upévare ojepe'ákuri ko'ávape pa'ikuéra apytégui. 65 Ha he'i ichupekuéra tetã sãbyhyhára ani ha'gua ho'útei hikuái umi kuave'emby so'ógui ojekuaa porã meve mba'épa Ñanderuete ohechaukátá Urim ha Tumim peteĩ pa'i po rupi. 66 Oñondivepa oĩ pe atyguasúpe 42.360. 67 Ojepapa'yre hembiguaí kuña ha kuimba'éva, oĩ 7.337; ha ijapytepekuéra oĩ 245 kuimba'e ha kuña opurahéiva. 68 Ikavajukuéra oĩ 736, imburikakuéra oĩ 245. 69 Icamellokuéra oĩ 435; iburrokuéra oĩ 6720. 70 Ha oĩmimi umi ogaguasu ruvicha ome'éva'ekue ime'emby pe tembiaporãme guarã. Pe tetã sãbyhyhára ome'ẽ 8,5 kilo oro , 50 ña'embeguasú ha 530 pa'ikuéra ao. 71 Ogaguasu ruvichakuéra ome'ekuri pe tembiapopyrã 167 kilo oro ha 1230 kilo pláta (oro morotĩ). 72 Ha pe tetã rembyre katu ome'ẽ 167 kilo oro , 1116 kilo pláta , 67 pa'ikuéra ao. 73 Ha oiko umi pa'i, umi Levigua, umi okẽ ñangarekohára, umi opurahéiva, umi tetãygua, umi Ñanderuete róga rembiguai ha opaite Israelgua oikókuri itavakuérape. Ha o'guahẽ mboyve pe jasy 7-ha Israelguakuéra oĩmbáma itavakuérape.

Nehemiah 8

1 Ha opaite tetãyguakuéra oñembyaty peteĩ kuimba'eichaite pe okẽ y renda pegua okárape (plázape), ha he'i hikuái kuatione haihára Ésdraspe ogueru ha'gua Moises rembiapoukapykuéra, Ñanderuete ome'éva'ekue Israelpe. 2 Upéramo pa'i Ésdras ogueru umi tembiapoukapy, opaite kuimba'e ha kuñakuéra oñembyatýva guive ha ikatúva oikuaa mba'épa umi tembiapoukapykuéra he'ise, ha péva ojehe pe ára peteĩháme, jasy 7-hápe. 3 Ha omoñe'ẽ pe kuatione'ẽ hetãygua atyguasú renondépe, opytáva pe okárape (pláza) y renda pegua okẽ renondépe, ko'etĩ guive asaje pyte peve, opaite kuimba'e ha kuñakuéra ikatúva guive oentende pe kuatione'ême he'iva guive; ha tetãyguakuéra ojapysaka joa pe kuatione'e rembiapoukapy rehe. 4 Ha pe kuatione haihára Ésdras ojupĩ peteĩ ipyendarã (púlpito) vyvragui ojejapova'ekue ári, ha hendive oĩkuri Matitías, Sema, Anaías, Urías, Hilcías ha Maasías ipo akatúa gotýo; ha ipo asu gotýo, Pedaiás, Misael, Malquías, Hasum, Hasbadana, Zacarías ha Mesulam. 5 Ha Ésdras oipe'a pe kuatione'ẽ opaite tetãyguakuéra resa renondépe, ha'e oĩgui yvateve opaite tetãnguérágui; ha Esdras oipe'ávo pe kuatione'ẽ opaite tetãyguakuéra oñembo'yhína. 6 Upéramo Ésdras omomba'eguasú Ñanderuete, Ijára tuichaitévape. Ha opaite hetãyguakuéra ombohováĩ: Taupéicha, taupéicha, (amen, amen) omopu'ávo ipokuéra; ha oñemomirĩete hikuái ha omomba'eguasú hikuái Ñanderuetepe oñakaitý joávo yvy peve. 7 Ha Leviguakuéra: Jesúa, Bani, Serebías, Jamin, Acub, Sabetai, Hodías, Maasías, Kelita, Azarías, Jozabad, Hanan ha Pelaiá, oikuaauka porã tetãyguakuérape pe tembiapoukapy he'iséva, hesakã porã ha'gua. 8 Ha omoñe'ẽ pe kuatione'ẽ, oĩháme Ñanderuete rembiapoukapy, ha péicha ombohasa Israelguakuérape Ñanderuete rembipota, ikatu ha'guáicha oikuaa porã pe kuatione'ẽ he'iséva. 9 Ha Nehemías, pe tetã sãbyhyhára, ha pa'i Ésdras, pe kuatione haihára, ha umi Levigua

oikuaauka porã tetãnguakuérape pe kuatiañe'ẽ he'iséva, ha he'i hikuái opaite tetãnguakuérape: Ko ára kóva onemboykéma Ñanderuetepe ġuarã; ani peñembyasyteĩ, ha ani penerasẽteĩ; opaite tetãnguakuéra hasẽmbágui ohendúvo pe tembiapoukapy he'íva. 10 Upéi Nehemías he'ive ichupekuéra: Tapeho ha pe'u tembi'u ikyráva, ha pe'u víno he'ẽva, ha peguerahauka avei tembi'u umi mba'eve nombosako'iriva'ekuepe; ko ára kóvape oñemboykémagui Ñandejáraper ġuarã; ani peñembyasyteĩ, Ñanderuete vy'a tapenemyenyhẽ uvei pende py'apy. 11 Ha umi Levigua omokirirĩ opaite hetãnguakuérape, he'ívo: Pekirirĩ, ko ára kóva oñemboykémagui Ñanderuetepe ġuarã, ha ani peñembyasyvéteĩ. 12 Ha opaite tetãngu oho okaru ha hoy'u haġua, ha ome'ẽ avei hi'upyrãgui oguereko'ỹvape ha ovy'aite hikuái oikuaámagui pe ñe'ẽ oñembo'eva'ekue ichupekuéra. 13 Ha iko'ẽvo oñombyaty ogaguasu ruvichakuéra, opaite tetãnguakuéra, pa'ikuéra ha Leviguakuéra, pe kuatia haihára Ésdra ndive, oikuaa porãve haġua mba'épa he'ise umi tembiapoukapykuéra. 14 Upéramo ojohu hikuái Ñanderuete rembiapoukapykuérape, Moises po ohaiva'ekue, Israelguakuéra oikova'erã óga yvyrarogue ġýpe pe jasy 7-hápe, areteguasu jave. 15 Upévale oikuaa hikuái ha oñemoherakuã opaite tavakuéra ha Jerusalen rupi, ha he'i: Pesẽ joa ka'aguy rehe, yvyarakã rekávo ha pegueru olívo rakã, pe olívo saite rakã, ha arrayan rakã, karanda'y ha opaichagua yvyarakã ikuarahy'ã porãva ġuive, ojejapo haġua hoga'ikuéra (rãcho), ojehai háicha Moises kuatiañe'ẽme. 16 Ha hetãnguakuéra osẽ ha ogueru joaite yvyarakãnguéra ha ojapo hikuái hoga'i, peteĩteĩva hoga ape ári, térã ikorapykuérape, térã Ñanderuete róga korapyte, térã pe y rokẽ meġua okárape (plãza pe), térã pe Efraim rokẽ meġua okárape. 17 Ha pe atyguasu ou jevyva'ekue ġuive jepokuahágui ojapo joaite hoga'i ha oiko joaite hikuái ipype, Josue, Nun ra'y, ára ġuive ko ára kóva peve ndojepapovéi peichagua arete Israel retãme. Ha oĩ vy'aguasuetéva. 18 Ha Ésdra ko'ẽ ko'ẽ rehe omoñe'ẽ Moises rembiapoukapykuéra oñepyruha ára ġuive ka'arupytũ meve; ha omboareteguasu hikuái 7 ára pukukue, ha pe ára 8-hápe oiko atyguasu, ojejapóva hekoitépe.

Nehemiah 9

1 Pe jasy pévape, pe ára 24-hápe oñombyaty Israel ra'ykuéra karu'ỹ rehe, ao vosakue reheve ha omboja iñakã yvy rehe. 2 Ha Israel ñemoñarenguéra oñemboykepãma opaite tetã ambueyġuágui; ha ñembo'yhápe omombe'u hikuái hembiapo vaikue, ha ituvakuéra rembiapo vaikue. 3 Ha ñembo'yhápe, omoñe'ẽ hikuái 3 hóra Ñanderuete, Ijára rembiapoukapy, ha upéi 3 hóra pukukue oñemombe'u joa hembiapo vaikuere ha oñesũ hikuái Ñanderuete, Ijára renondépe. 4 Upéi umi Levigua ojupi pe pyrenda ári, Jesúa, Bani, Cadmiel, Sebanías, Buni, Serebías, Bani ha Quenani, ha hatã oñembo'e Ñanderuete, Ijárape. 5 Ha he'íkuri umi Levigua, Jesúa, Cadmiel, Bani, Hasabnías, Serebías, Hodías, Sebanías ha Petaías: Pepu'ã joaite ha pemomba'eguas Ñanderuete, pende Járape, ára atyguasu ġuive ambue ára atyguasukuéra peve, pemomba'eguas héra ituichaitevéva opaichagua ambue terakuã porãgui. 6 Nde añoite ningo ore Ruete, Nde rejapova'ekue yvagakuéra, ha pe yvága ijyvatevéva opaite imba'eita hyepy pegua reheve; yvy ha opaite mba'e ipy peguáva ġuive, umi yguasu ha opaite mba'e ipype oĩva ġuive ha Nde remoingovereína opaite ko'ã mba'e, ha ángel aty yvagakuéra pegua omomba'eguas joa nde réra. 7 Nde ningo ore Ruete, pe Jára oiporavova'ekue Abrámpe ha oguenohẽva'ekue ichupe Ur, Caldéa. 8 Ha rejohúkuri ha'e ipy'aite ġuive ojeroviaha nderehe ha reme'ẽma ichupe pe ñe'ẽ reme'ẽtaha Canaangua yvy, Hetgua yvy, Amorgua yvy, Ferezgua yvy, Jebusgua yvy ha Gergesgua yvy, opaite ko'ã yvy reme'ãtaha ichupe ha iñemoñarenguéraper; ha rejapókuri pe mba'e eremava'ekue, nendive oĩgui pe añetegua. 9 Ha rema'ẽva'ekue ore rukuéra jepy'apy asy rehe Egíptope, ha rehenduva'ekue ijerure asy pe Yguasu Pytãme (Mar Rójope). 10 Ha rejapókuri techaukaha (señaal) ha tembiapo techapyrãva faraon rehe ha opaite hembiguaikuéra rehe, ha opaite hetãnguakuéra rehe reikuaa porãgui oñembotuichaha; ha upéicha rembotuicha ne rerakuã, oĩ háicha ko ára kóva peve. 11 Remboja'ó pe yguasu henondepekuéra, ha ohasa hikuái imbyte rupi yvy ikãha rupi; ha umi imuñahárape reityva'ekue pe y ipypukuvehápe, ho'apava'ekue ku itáicha pe y ipypukuvehápe. 12 Arai reheve reisãmyhy ichupekuéra arakuépe ha arai tata reheġuávare pyharekuépe, ohesape haġua ichupekuéra hape henonderãme. 13 Ha reguejyva'ekue pe Sinai cérrro ári, ha reñe'ẽ hendivekuéra yvága ġuive, ha rehekombo'e ichupekuéra pe heko peguáva ha ne rembiapoukapy iporãitéva rehe. 14 Nde remoĩ ichupekuéra pe pytu'uha ára omboarete haġua ndéve ġuarã, ha Moises ne rembiguái po rupi reme'ẽ ichupekuéra ne kuatiañe'e ojehaihápe ne

rembiapoukapykuéra. 15 Iñembyahýi ramo reme'ẽ ichupekuéra pan yvagaguiguáva, ha ijy'uhéi ramo reguenohẽ ichupekuéra y itaguasúgui; ha ereva'ekue ichupekuéra oíke haña Canaan retãme oñemomba'e haña pe yvy rehe, upévare Nde rehupiva'ekue nde po rehechauka haña añetehápe rejapotaha avei opaite mba'e Nde reprometeva'ekue . 16 Ha'ekuéra ha ore rukuéra avei oñembotuicha, ha ojetu'u, ha ndojapói hikuái ne rembiapoukapykuéra. 17 Nohenduséi hikuái, ha naimandu'avéi umi tembiapo techapyrãva rehe rejapova'ekue hesehapekuéra; upévare ojetu'u hikuái, ha oñemoi nderehe jepe, imburuvicha ojevise oiko haña tembiguái ramo Egípto retãme. Ha Nde ningo peteĩ Jára operdonáva , ipy'a porãva ha oporoporiahuverekóva, hasy ndepochy haña, ha nde py'a porãitereigui, reperdona jevy jey ichupekuéra. 18 Ha avei ojapo ramoguare hikuái pe torora'y ra'anga mba'eykupyregui ha he'i ramoguare hikuái: Kóa ha'e ore jára ore renohẽva'ekue Egíptogui; ha'ekuéra ojapo mba'evaietereirasáva ne renondépe, 19 upeichavéramo jepe, Nde reiporiahuverekoite ichupekuéra ha reperdona ichupekuéra pe desiértope . Nde arai ndojeíri ijypyguikuéra arakuépe, oisãmbyhy haña ichupekuéra haperã rehe, ha pyharekuépe pe arai tata reheguáva ohesape, ohecha haña haperã. 20 Nde rembou nde Pytu Porãiteva ombo'e haña ichupekuéra, ha ndereipe'ái ijuruguikuéra ne mana (tembi'u) ha reme'ẽ ichupekuéra y ombogue haña ijy'uhéi. 21 Remongaru ichupekuéra 40 año pukukue pe desiértope ; mba'evete ningo noikotevẽi hikuái; ijaokuéra jepe ndaitujái ha ndairurúi ipykuéra. 22 Ha reme'ẽ ichupekuéra yvy tuichaitéva ambue tetanguéra mba'ekue, ha remboja'opa ichupekuéra ijyvykue imba'erã ramo: Sehon yvy, Hesbon retã ruvicha yvy, ha avei Og, Basan retã ruvicha yvy. 23 Rembohetaiterei ita'yrakuéra ku mbyjakuéra árare oiváicha, ha regueraha ichupekuéra pe yvýpe Nde ereva'ekuere ituvakuerape oíkeva'erãha ipype oñemomba'e haña hese. 24 Ha ita'yrakuéra oñuahẽvo oñemomba'e pe yvy rehe, ha Nde rembopoguy henondepekuéra umi Canaan retanguérape hetã ruvichakuéra ndive, ojapo haña hikuái ichuguikuéra ojaposéva guive. 25 Ha ombopoguy hikuái itavakuéra oñemo'ã porãva ha kokue yvy iporãiteva, ha opytákuri ichupekuéra ogaita henyhẽtéva mba'e porãitágui, yendakuéra ojejapopapyréva, parralty ha olivoty , ha heta yvyra hi'a porãva, ha ipy'a rory hikuái opaite ne mba'e porãita reheve rembosako'iva'ekue ichupekuéra ñuarã. 26 Upéi katu oñemoi, ha opu'ã nderehe, ha ne rembiapoukapykuéra omombo hikuái ijatukupe gotýo, ha ojuka hikuái nde profetakuéra oikóva guivépe ijapytepekuéra ha oguatava'ekue hekoitépe nde rapykuéri, ha upéicha oñemohembiapo vaive ohóvo ne renondépe. 27 Upémaramo remoĩ ichupekuéra hese ija'e'yva poguýpe, ha umíva oipy'apy asy ichupekuéra. Ha hi'angekõi vaieteha arape osapukái asy hikuái ndeve, ha Nde rehendu jevy ichupekuéra yvága guive; ha ituichaitégui nde poriahuvereko rembou peteĩ oguenohẽva'erãva ichupekuéra hese ija'e'yvakuéra poguýgui. 28 Ha'ekuéra oiko ramo py'aguapýpe, ojapo jevy jey ivaíva ne renondépe, ha upévare reheja ichupekuéra ho'a haña hese ija'e'yvakuéra poguýpe; ha ojere osapukái asy jevy ndeve hikuái, ha Nde, yvága guive, rehendu jevy ichupekuéra ha nde poriahuvereko rupi heta jevy resalva ichupekuéra. 29 Nde heta jevy remomandu'auka porã ichupekuéra ojevise haña nde rapére, ha'ekuéra katu hetaiterei ojererovu rei, ha nohendúi ne ñe'ẽ, oñemohembiapo vai uvei hikuái omboykévo ne rembiapoukapy. Nde ereva'ekue Israelguakuerape ojapo ramo ne rembipota oikoveva'erãha, ha'ekuéra katu opu'ã, ojetu'u ha naiñe'ẽrenduvéi. 30 Heta año pukukue regueropu'aka ichupekuéra, ha reñe'ẽ ichupekuéra nde Pytu Porãiteva rupi ha nde profetakuéra rupi, ha nohenduséi hikuái, ha upévare Nde remoĩ ichupekuéra ko yvy ape arigua tetanguéra poguýpe. 31 Ha nde poriahuvereko ituichaitereigui nerekundíri ichupekuéra, ha nderepoíri ichuguikuéra; Nde ningo peteĩ Jára ipy'a porãiteva ha oporoporiahuverekóva. 32 Ha ko'ãga, ore Jaratee, ore Ruete tuichaitéva, imbaretéva, kyhyjepýva, rejapóva katuete opaite mba'e reprometeva'ekue ha reiporiahuverekóva, ehechakuáa ore retã ruvichakuéra ha ore mburuvichakuéra jehasa asy, ore pa'ikuéra ha ore profetakuéra jepy'apy, ore rukuéra ha ore retãyguakuéra jehasa asy, umi Asíria retã ruvicha ára guive ko ára kóva peve. 33 Nde reiko hekoitépe orendive ha opaite mba'e ojuhúva guive oréve rejapo porã, ore katu roñemboheko vaiete ne renondépe. 34 Ore retã ruvichakuéra, ore mburuvichakuéra, ore pa'ikuéra ha ore rukuéra ndojapói ne rembiapoukapy ha ndojapysakáikuri ne ñe'ẽnguéra rehe, ha Nde reavisa porã ramojepe ichupekuéra ha'ekuéra nemboykete. 35 Nde reipytyvõ ore retã ruvichakuerape ha reme'ẽ heta mba'eporãite ore rukuérape, ha pe yvy tuichaite ha iporãiteva remoĩ henondepekuéra imba'erã ramo, upeichavéramo jepe ndoikoséi ne rembiguái ramo, ndopoiséigui hikuái heko vaigui. 36 Ha ko'ãga ore roiko tembiguái ramo ko ára kóvape, ko yvy Nde reme'ẽva'ekuépe ore rukuérape ho'u haña hikuái hi'a porãngue

ha mba'e porã ipypeguágui. 37 Opaite mba'eporã reme'ëva'ekue oréve opytapa ko'ága umi tetã ruvichápe ġuarã Nde remoiva'ekue ore ári ore roñemohembiapo vaĩgui, ha umíva oñemomba'e orerehe ha ore rymbakuéra rehe, ha'ekuéra oipota haichaite, ha upévagui roime jepy'apy vaiguasuetépe ko'ága. 38 Ha opaite ko'ã mba'e rupi, añetehápe ore rome'ëse ore ñe'ë rojapotaha ore Ruete rembiapoukapy ha upévare ore rohai peteĩ kuatione'ë ore Ruete renondépe, ha ore mburuvichakuéra, ore Leviguakuéra ha ore pa'ikuéra omoĩ héra ko kuatione'ëme.

Nehemiah 10

1 Ha ko'áva hína umi omoiva'ekue herakuéra: Nehemías, pe tetã sãmbyhyhára, Hacialías ra'y, ha Sedequías, 2 Seraías, Azarías, Jeremías, 3 Pasur, Amarías, Malquías, 4 Hatus, Sebanías, Maluc, 5 Harim, Meremot, Obadías, 6 Daniel, Gineton, Baruc, 7 Mesulam, Abías, Mijamín, 8 Maazías, Bilgai ha Semaías, ko'áva pa'ikuéra. 9 Ha ko'ã Levigua: Jesúa, Azanías ra'y, Binúi, Henadad ra'ykuéra apytégui, Cadmiel, 10 ha iñirũnguéra Sebanías, Hodías, Kelita, Pelaías, Hanan, 11 Mica, Rehob, Hasabías, 12 Zacur, Serebías, Sebanías, 13 Hodías, Bani ha Beninu. 14 Umi omyakáva avei hetãyguakuérape: Paros, Pahat-moab, Elam, Zatu, Bani, 15 Buni, Azgad, Bebai, 16 Adonías, Bigvai, Adin, 17 Ater, Ezequías, Azur, 18 Hodías, Hasum, Bezai, 19 Harif, Anatot, Nobai, 20 Mazpía, Mesulam, Hezir, 21 Mesezabeel, Sadoc, Jadúa, 22 Pelatías, Hanan, Anaías, 23 Oséas, Hananías, Hasub, 24 Halohes, Pilha, Sobec, 25 Rehum, Hasabna, Maasías, 26 Ahías, Hanan, Anan, 27 Maluc, Harim ha Baana, 28 ha umi tetãyguá hembýva, pa'ikuéra, Leviguakuéra, okẽ ñangarekoharakuéra ha umi opurahéiva, Ñanderuete rogaguasu rembiguaikuéra ha opaite umi ojeiva'ekue tetã ambueygua apytégui Ñanderuete rembiapoukapy rehehápe, hembirekokuéra ndive, ita'ýra ha itajyrakuéra ndive, opaite ikatúva guive ohechakuaa porã Ñanderuete rembiapoukapykuéra ha oikuaáva guive ivai ha iporáva, 29 oñembyaty joaite ityke'yruakuéra ndive ha imburuvichakuéra ndive, ome'ë haġua iñe'ë ojapotaha hekópe Ñanderuete rembiapoukapy ojehai háicha, Ñanderuete rembiguái Moises rupi oñeme'ëva'ekue ichupekuéra, ha ojapopataha opaite iñe'ë ha hembiapoukapykuéra Ñanderuete ohaiuka haguéicha. 30 Ha norome'ëiva'erãha ore rajykuéra tetã ambueyguakuérape, ha noromomendaiva'erãha ore ra'ykuéra itajyrakuéra rehe. 31 Ha umi Canaangua hembýva ogueru ramo mba'erepy térã tembi'urã pytu'uha árape, ore ndorojapyhyiva'erã mba'eve ichuguikuéra pe ára pévape ni ambue arete arakuérape, ha pe año 7-hápe rohejava'erã ore kokue yvy opytu'u ha roheja reiva'erã opaite pirapire ojeporukava'ekue térã umi mba'e ojedeveva gueteri. 32 Ha ro'e avei rojapotaha tembiapoukapy hekoitépe, rome'ëvo akói año 3,7 grámo pláta Ñanderuete róga rembiaporãme ġuarã, 33 ojejogua haġua umi pan ojehechaukátava Ñanderuete róga koty tenondeveguápe, ha umi kuave'ëmby tembi'u reheguáva, umi kuave'ëmby ojehapyáva opaite árape, ha umi pytu'uha árape, umi jasyra'yha árape ha ambue aretekuérape umi kuave'ëmby ñemboyke reheguáva ha umi kuave'ëmby angaipa reheguáva, ha opaite mba'e Ñanderuete rogaguasúpe ojejapótavape ġuarã. 34 Ha roity avei po'a jeporavo araka'etépa pa'ikuéra, Leviguakuéra ha tetãyguakuéra, peteĩteĩ ogueruva'erã pe jepe'a oñekotevëva Ñanderuete rógape, opaite Judaygua rogaguasu oikuaa haġua pe ára, pe jasy ha pe año , ijevyha (iturnoha), ogueru haġua pe jepe'a Ñanderuete kuave'ëmby rendápe ġuarã, ojehai háicha hembiapoukapýpe. 35 Ha opaite añope rogueruva'erãha Ñanderuete rógape ore koga'a, hi'a tenondéva ha opaite yvyra'a, hi'a avei tenondeva'ekuégui. 36 Ha rogueraháta avei ore ra'y ypykue ha ore rymba ra'y ypykue, ojehai háicha Moises po rupi ne rembiapoukapýpe; ha rogueruva'erãha avei ore vaka ra'ykuéra ypykue ha ore ovechakuéra ha kavara ra'ykuéra ypykue ore Jára rógape. 37 Ha rogueruva'erãha avei ore trigoku'i ypykue me'ëmbyrã ha ore kuave'ëmbynguéra, ha opaite yvyra'akuéragui, ha pe vínogui , ha acéitegui , pa'ikuérape ġuarã, oñeñongatu haġua Ñanderuete róga kotykuérape, ha ore diézmo ore yvy peguarégui Leviguakuérape ġuarã, ichupekuéra ġuarã oñeme'ëva'erã ore diézmo opaite ore koga'águi. 38 Ha pe pa'i Aaron ñemoñarenguéra apytégui peteĩ pa'i omoirũta Leviguakuérape, ko'avape oñeme'ëta pe diézmo . Upéi umi Levigua ome'ë avei idiézmo opaite mba'e oñeme'ëmava'ekue ichupekuéra pa'ikuérape ġuarã ha ogueraháta hikuái Ñanderuete rogaguasu depósitope , pa'ikuéra oñongatu haġua hembiaporepy ramo. 39 Ñanderuete rogaguasu jerekuévo oĩ heta koty oñeñongatuhápe pe diézmo tetãnguéra ha Leviguakuéra ome'ëva ha ogueraháva pa'ikuérape ġuarã. Ko'ã kotykuérape oñeñongatu Israel koga'a, víno ha ijacéite oñeme'ëmava'ekue diézmo ramo. Upévagui oikova'erã pa'ikuéra, umi oñangarekóva Ñanderuete

rogaguasúre ha umi opurahéiva omba'apo aja Ñanderuete rogaguasúpe. Ñañeha'ãmba oĩmba haũa Ñanderuete rógape umi mba'e oñekotevêva guive.

Nehemiah 11

1 Umi mburuvicha Juda pegua oiko Jerusalénpe. Upéi oity hikuái po'a ojeoporavo haũa 10 tetãygua apytégui, peteĩme, oiko haũa Jerusalen ryepýpe, umi ambue 9 katu oikova'erã ambue Juda tavakuérape. Upéicha ojejapo opaite ambue tetãyguakuéra ndive. 2 Ha umi tetãygua ohovasa opaite kuimba'e ijeheguieténte ohóva oiko haũa Jerusalénpe. 3 Ko'áva ningo umi Juda retã ruvichakuéra oikova'ekue Jerusalénpe ha Juda tavakueraha rupi. Umi Israelgua, umi pa'i ha Leviguakuéra, umi Ñanderuete rogaguasu rembiguái ha umi Salomon rembiguái ñemoñarenguéra peteĩteĩva oiko ilote teévape ha itavateévape. 4 Ha Jerusalénpe oiko mbovymi Juda ha Benjamin ñemoñarenguéra. Juda ñemoñarenguéragui oiko Jerusalénpe: Ataiás, Uzias ra'y, Zacariás ra'yre, Amariás ra'yre, Sefatías ra'yre, Mahalaleel ra'yre, Peres ra'yrekuéragui. 5 Ha Maasiás, Baruc ra'y, Colhoze ra'yre, Hazaiás ra'yre, Adaiás ra'yre, Joiarib ra'yre, Zacariás ra'yre, Siloni ra'yre. 6 Opaite Peres ra'ykuéra opytáva Jerusalénpe oĩ 468 kuimba'e imbaretéva. 7 Ko'áva hina Benjamin ñemoñarenguéra oikóva Jerusalénpe: Salu, Mesulam ra'y, Joed ra'yre, Pedaiás ra'yre, Colaiás ra'yre, Maasiás ra'yre, Itiel ra'yre, Jesaiás ra'yre. 8 Ha hapykuéri, Gabai ha Salai oñondive oĩ 928. 9 Ha Joel, Zicri ra'y, Jerusalen ruvicha peteĩha, ha Juda, Hasenúa ra'y, Jerusalen ruvicha mokõiha. 10 Umi pa'ígui: Jedaías, Joiarib ra'y, Jaquin; 11 Seraías, Hilcías ra'y, Mesulam ra'yre, Sadoc ra'yre, Meraiot ra'yre, Ahitub ra'yre, Ñanderuete rogaguasu ruvicha, 12 ha ityke'yrakuéra ndive, umi omba'apóva pe óga ñemopu'ã rehe oĩ 822; ha Adaiás, Jeroham ra'y, Pelaías ra'yre, Amsi ra'yre, Zacariás ra'yre, Pasur ra'yre, Malquiás ra'yre, 13 ha ityke'yrakuéra, hóga ruvichágui, oĩ 242; ha Amasai, Azareel ra'y, Azai ra'yre, Mesilemot ra'yre, Imer ra'yre, 14 ha ityke'yrakuéra, kuimba'e imbaretéva, oĩ 128; ha Zabdiel, Hagedolim ra'y, opyta imburuvicha ramo. 15 Leviguakuéragui: Semaías, Hasub ra'y, Azricam ra'yre, Hasabías ra'yre, Buni ra'yre; 16 Sabetai ha Jozabad, umi Levigua ruvicha omoakáva Ñanderuete rogaguasu rembiapo oka gotyogua. 17 Ha Matanías, Mica ra'y, Zabdi ra'yre, Asaf ra'yre, ha'e pe mburuvicha, ha'e ningo pe omoñepyrüva pe purahéi ha oñembo'e ñepyrü; Bacbuquías, ityke'yrakuéra apytépe, oiko imburuvicha mokõiha ramo; ha Abda, Samua ra'y, Galal ra'yre, Jedutun ra'yre. 18 Mayma Levigua Jerusalénpe oikóva oĩ 284. 19 Okẽ ñangarekoharakuéra, Acub, Talmon ha ityke'yrakuéra; okẽ ñangarekoharakuéra oĩ 172. 20 Ha ambue Israelguakuéra ha umi pa'i ha Leviguakuéra oiko opaite ambue Juda tavakuérape, peteĩteĩva itavateépe. 21 Ñanderuete rembiguaikuéra oiko hikuái Ofel, Ziha ha Gispápe, ipoguypekuéra oĩmbákuri Ñanderuete róga rembiguaikuéra. 22 Ha Uzi, Bani ra'y, Levigua ruvicha, oiko Jerusalénpe. Ha'e ningo Bani ra'y, péva Hasabías ra'yre, péva Matanías ra'yre, péva Mica ra'yre, Asaf ra'yrekuéra peteĩva, ha'ehína upe omyakáva umi opurahéivape Ñanderuete rogaguasúpe. 23 Upéicha he'ígui pe tetã ruvicha ojejapo haũa, ha umi opurahéiva ko'ẽ ko'ẽ rehe oikeva'erãha hi'arakuérape. 24 Ha Petaías, Mesezabeel ra'y, péva Sera ra'yre, ha péva Juda ra'yrekuéra peteĩva, ha'e omba'apo tetã ruvicha poguýpe. 25 Judayguakuéra oiko Quiriatarba ha itava'ikuérape, Dibon ha itava'ikuérape, Jecabseel ha itava'ikuérape, 26 Jesúa, Molada ha Bet-pelétpe, 27 Hazar-sual, Beerséba ha itava'ikuérape, 28 Siclag, Mecona ha itava'ikuérape, 29 Enrimon, Zora, Jarmútpe, 30 Zanoa, Adulam ha itava'ikuérape, Laquis ha ijoyvykuérape, ha Azeca ha itava'ikuérape. Ha'ekuéra oiko Beerséba guive Hinom välle peve. 31 Ha Benjamin ñemoñarenguéra oiko Geba guive: Micmas, Aja, Betel ha itava'ikuérape, 32 Anatot, Nob, Ananíaspe, 33 Hazor, Rama, Gitaímpe, 34 Hadid, Seboim, Nebalátpe. 35 Lod ha Ono, umi carpintéro välle peve. 36 Ha oĩ avei mbovymi Leviguakuéra oikóva Juda ha Benjamin tríbu apytépe.

Nehemiah 12

1 Ko'áva hina pa'ikuéra ha Leviguakuéra omoirüva'ekue Zorobabel, Sealtiel ra'yre, ha Jesúape: Seraías, Jeremías, Ésdra, 2 Amariás, Maluc, Hatus, 3 Secanías, Rehú, Meremot, 4 Iddo, Gineto, Abías, 5 Mijamín, Maadiás, Bilga, 6 Semaías, Joiarib, Jedaías, 7 Salu, Amoc, Hilcías ha Jedaías. Ko'áva ha ityke'yrakuéra oiko pe pa'iguasu Jesúa oikoveha árape. 8 Ha umi Levigua: Jesúa, Binúi, Cadmiel, Serebías, Juda ha Matanías, ityke'yrakuéra ndive omyakãhina umi

opurahéiva (omomba'eguasúva) Ñanderuetépe. 9 Péicha avei Bacbuquías, Uni ha ityke'yrakuéra, hi'arakuérape. 10 Pa'iguasu ningo Joiaquim, Jesúa ra'y; ha Joiaquim ra'y, Eliasib; Eliasib ra'y Joiada; 11 Joiada ra'y, Jonatan; Jonatan ra'y, Jadúa. 12 Ko'ã pa'ikuéra omyakã hogakuérape pa'iguasu Joiaquim árape: Seraías reheguáva ári oĩ Meraías; Jeremías reheguáva ári oĩ Hananías; 13 Ésdra reheguáva ári oĩ Mesulam; Amariás reheguáva ári oĩ Johanan; 14 Melicu reheguáva ári oĩ Jonatan; Sebanías reheguáva ári oĩ Jose; 15 Harím reheguáva ári oĩ Adna; Meraiot reheguáva ári oĩ Helcai; 16 Iddo reheguáva ári oĩ Zacarías; Ginetón reheguáva ári oĩ Mesulam; 17 Abías reheguáva ári oĩ Zicri; Miniamin ha Moadías reheguáva ári oĩ Piltai; 18 Bilga reheguáva ári oĩ Samúa; Semaías reheguáva ári oĩ Jonatan; 19 Joaiarib reheguáva ári oĩ Matenai; Jedaías reheguáva ári oĩ Uzi; 20 Salai reheguáva ári oĩ Calai; Amoc reheguáva ári oĩ Héber; 21 Hilcías reheguáva ári oĩ Hasabías; Jedaías reheguáva ári oĩ Natanael. 22 Umi Levigua róga ruvicha réra: pa'i Eliasib, pa'i Joiada, pa'i Johanan ha pa'i Jadúa árape ojehai peteĩ kuatione'ẽme hóga ruvichakuéra rupi, avei umi pa'i rerakuéra, Darío, Pérsia retã ruvicha oisãbyhyha ára peve. 23 Umi Levigua róga ruvicha rerakuéra ojehai mburuvichakuéra rembiapokue kuatione'ẽme (Crónicas) Johanan, Eliasib ra'y ára peve. 24 Umi mburuvicha Leviguakuéra apytépe oĩ ko'áva: Hasabías, Serebías ha Jesúa, Cadmiel ra'y ha iñirũnguéra, ha'ekuéra omomba'eguasúva ha omboete Ñanderuetépe, David, Ñanderuete rembiguái he'i haguéicha, peteĩ omba'apo hi'arakuérape Ñanderuete rogaguasúpe. 25 Matanías, Bacbuquías, Obadías, Mesulam, Talmón ha Acub, oiko okẽ ñangarekohára ramo, Ñanderuete róga kotykuérape oñeñongatuhápe tembi'u ha ambue mba'e. 26 Ko'áva oikókuri Joiaquim, Jesúa ra'y, Josadac ra'yre árape, ha pe tetã sãbyhyhára Nehemías árape, ha pe pa'i ha kuatione haihára Ésdra árape. 27 Oñemboarete haña, ojejapopa haguere Jerusalen táva tápia rembiapo, oñehenoiuka opaite Leviguakuérape, omomba'eguasúva ha opurahéi haña platillo púpe, árpa púpe ha mbaraka púpe Jerusalénpe. 28 Ha oñembyaty umi opurahéiva Jerusalen jere rupigua ha umi Netofatgua oikóva tava'ípe, 29 ha umi Gilgal róga pegua, umi Geba ha Azmávet ñu rupigua. Umi opurahéiva omopu'ãgui itava'ikuéra Jerusalen jerekuere. 30 Umi pa'i ha Leviguakuéra oñembohekopotĩba rire, ha'ekuéra ombohekopotĩ avei hetãyguakuérape, umi okẽ ha pe tava tápia. 31 Upéi, ahupiuka Judaygua mburuvichakuérape pe táva tápia ári, ha ambosako'i mokõi opurahéiva aty; peteĩ opurahéiva aty amohenda akatúape pe táva tápia ári, yty atýra rokẽ gotýo. 32 Ha hapkyuerikuéra oho Osaías, Judaygua mburuvichakuéra aty mbytere reheve, 33 ha Azarías, Ésdra, Mesulam, 34 Juda ha Benjamin, Semaías ha Jeremías. 35 Ha umi pa'i ra'y apytégui oho ituru reheve Zacarías, Jonatan ra'y, Semaías ra'yre, Matanías ra'yre, Mica ra'yre, Zacur ra'yre, Asaf ra'yre ndive, 36 ha ityke'yrakuéra Semaías, Azarael, Milalai, Gilalai, Maai, Natanael, Juda ha Hanani, Ñanderuete rembiguái David imba'epukuéra reheve; ha pe kuatione haihára Ésdra oho henonderãme. 37 Ha oho hikuái pe yvu rokẽ gotýo, upéi ojupi hikuái David táva jejupiha rupi, ha oho táva tápia ári ohasa David rogakue kupe rupi oñuahẽ meve yvu rokẽme, opytáva kuarahyresẽ gotýo. 38 Umi opurahéiva aty mokõihame oho ambue yke gotýo, ha che aha hapkyuerikuéra, pe ambue mburuvicha aty mbytere ndive táva tápia ári, tatakua óga yvate guive pe táva tápia ipéva peve. 39 Ha Efrain rokẽ guive rohasa pe okẽ tuja, Pira kutuha rokẽ, Hananeel róga yvate (torre), ha Hamea róga yvate ha ovecha rokẽ meve; ha ropyta pe ovecha rerekua rokẽme. 40 Upéi oñuahẽ umi mokõi opurahéiva aty Ñanderuete rógape; ha pe mburuvichakuéra aty mbytere oĩ chendive. 41 Ha pa'ikuéra Eliaquim, Maaseías, Miniamin, Mica, Elioenai, Zacarías ha Hananías, iturukuéra reheve; 42 ha umi opurahéiva Maasías, Semaías, Eleazar, Uzi, Johanan, Malquías, Elam ha Ézer opurahéi hatã hikuái ha Izrahías omoakã ichupekuéra. 43 Ha pe ára pévape oñekuave'ẽ heta tymbakuéra, ha ovy'a joa hikuái Ñanderuete ome'ẽ haguere ichupekuéra toryguasúva; ovy'a joa avei kuñakuéra ha mitãkuéra, ha pe vy'aguasu Jerusalénpe oikóva oñehendu mombyry guive. 44 Pe ára pévape ojeporavo umi kuimba'ekuérape oñangareko haña umi depósito rehe, mba'erepyeta oñeñongatuhápe, kuave'ẽmbynguéra, diézmo, koga'a ypykue, ha avei opaite me'ẽmby Israelguakuéra ome'ẽva pa'ikuéra ha Leviguakuérape guarã, Ñanderuete rembiapoukapy he'i háicha; umi Judaygua ovy'aite umi pa'i ha Levigua rembiapo reheve. 45 Leviguakuéra ojapógui hekoitépe Ñanderuete róga rembiapo ha kuave'ẽmby rembiapo Israelguakuéra rehehápe, ha upéicha ovy'a avei umi opurahéiva ha umi okẽ ñangarekohára ndive, David ha ita'yra Salomon omoñepyrũ haguéicha. 46 Ymaite, David ha Asaf ára guive oĩmava peteĩ omoakáva umi purahéi ha agradecimientokuéra . 47 Opaite Israelgua, Zorobabel ha Nehemías árape ome'ẽ tembi'u umi

opurahéivape ha umi okẽ ñangarekohárape ġuarã, peteĩteĩme hembiapo arakuérape, ome'ẽ avei diézmo Leviguakuérape ġuarã ha ha'ekuéra ome'ẽ jevy avei idiézmo Aaron ñemoñarenguérape ġuarã, ha'ekuéra ningo pa'ikuéra.

Nehemiah 13

1 Pe ára pévape oñemoñe'ẽ jave Moises kuatione'ẽ ohendu joa umi Amongua ha Moabgua ndoikeiva'erãha araka'eve Ñanderuete rogaguasúpe (Deuteronomio 23,4-6). 2 Nosẽi haguere hikuái oipytyvõ Israel ra'ykuérape pan ha y reheve; ha ome'ẽ haguere hikuái pirapire Balaámpe omaldeci haġua ichupekuéra; Ñanderuete katu omyengoviava'ekue pe maldicion jehovasápe. 3 Ha ohendupávo hikuái pe tembiapoukapy, ha'ekuéra omboyke opaite tetã ambueyguia omendamava'ekue Israelgua rehe. 4 Ko'ã mba'e mboyve, pa'i Eliasib oiko Ñanderuete róga kotykuéra (depósito) rerekua ramo, oñemopehẽnguéma Tobías rehe, 5 ha omonandi peteĩ koty tuicháva Tobíaspe ġuarã, oñeñongatu haguẽpe kuave'ẽmbynguéra, mba'e ryakuã poráva, umi tembiporu, umi koga'a diezmoguiguáva , víno ha acéite , umi me'ẽmby umía rehe oje'émagui oñeme'ẽ haġua Leviguakuérape, umi opurahéivape, umi okẽ ñangarekoharakuérape ha pa'ikuérape ġuarã ikuave'ẽmby ramo. 6 Upejave naiméikuri Jerusalénpe, ahágui Artajerjes, Babilónia retã ruvicha rendápe, ha'e oisãmbyhy aja 32 año ha aġuahẽ aremi rire ajerure tetã ruvichápe, 7 aju jevy haġua Jerusalénpe; upéramo ae aikuaa pe mba'evaiete Eliasib oġapova'ekue Tobíaspe ġuarã, ome'ẽvo ichupe ġuarã peteĩ koty Ñanderuete róga yke peguáva, 8 ha péva chemoñeko'õietégui, amombopa Tobías rembiporukuéra okápe. 9 Upéi amopotĩukapa pe koty, ha amoinge jevy ipype Ñanderuete róga rembiporukuéra, umi kuave'ẽmby ha mba'e ryakuã porã. 10 Ha aikuaa avei noñeme'ẽvéi hague Leviguakuérape hembi'urã, ha upévare umi Levigua ha umi opurahéiva Ñanderueterogaguasúpe opoi hembiapógui, ha peteĩteĩva oho ijyvy pehẽngueteẽpe omba'apo haġua. 11 Upéramo amongavaju umi mburuvichápe ha'évo: Mba'érehe piko ojeheja rei Ñanderuete róga rembiapo; ha ambyatypa jevy ichupekuéra ha amoimba jevy ichupekuéra hembiapópe. 12 Ha opaite Judaygua ogueru joa idiézmo ikóga ra'ỹigui, ivíno ha ijacéitegui , umi koty oñeñongatupahápe. 13 Ha imburuvicha ramo amoĩ pa'i Selemíaspe ha kuationa haihára ramo Sadócpe, ha umi Levigua apytégui aiporavo Pedaiáspe; ha ipytyvõhára ramo amoĩ Hanan, Zacur ra'ýpe, Matanías ra'yrepe; ojererekógui ichupekuéra hekoite peguáva ramo, ha'ekuéra omboja'o ha ome'ẽ haġua iñirũnguérape hi'upyrã. 14 Nde, che Jára, nemandu'ákana cherehe, ha ko'ã mba'e hekoitẽpe ajapóva rehe, ha ani rembogue rei che rembiapo poriahuvereko pegua ajapova'ekue che Jára rogaguasúpe, ha hesehápe che añeha'ãmbava'ekue. 15 Ha umi ára umívape ahecha oĩha mbovymi Judápe ohykue'óva ivinorã pytu'uha árape, umi oguerojáva itrigo háse, ha umi ohupíva ivíno hymba búrru ári, parral'a , hígo (yva) ha heta ambue mba'e, ha ogueru hikuái Jerusalénpe pytu'uha árape ovende haġua, upévare che amongavaju ichupekuéra anive haġua oġapo ko tembiapo kóva pytu'uha árape. 16 Ha oĩ avei umi Tiroyguia oguerúva pira ha opaichagua mba'erepy ovende haġua avei pytu'uha árape Juda ha Jerusalenguakuérape. 17 Ha aja'o Judaygua mburuvichakuérape ha ha'e ichupekuéra: Mba'eichagua mba'evai piko peġapóva, péicha pemongy'a pe pytu'uha árape. 18 Upeichaite pende rukuéra oġaporaka'e avei ha upévare Ñanderuete ogueru ko'ã mba'evai ñandeári ha avei ko táva kóva ári. Pembojo'aseve piko Ñanderuete jehavira Israel ári, pemongy'ave pehóvo pe pytu'uha árape. 19 Upéramo ambotyuka Jerusalem rokẽnguéra oġuahẽ mboyve pe pytu'uha ára, ha ha'éma avei ichupekuéra ani haġua ojepe'avétei pytu'uha árape; ha amoĩ umi okẽme che rembiguaikuérape, ani haġua oñemoingétei mba'evaiichagua cárga pytu'uha árape. 20 Upéicha umi ñemuhára opyta okápe peteĩ térã mokõi jevy ohasa peve pe pytu'uha ára opaite imba'erepyeta reheve. 21 Ha che ha'e ichupekuéra: Mba'upéiko pepyta táva tápia rokẽguasú renondépe. Péicha peġapo jevy ramo, poapresaukáta . Ha upete guive ndouvéi hikuái pytu'uha árape. 22 Ha che ha'e umi Leviguápe oñemopotĩ ha oñangareko haġua okẽnguéra rehe, ha omboarete haġua pe pytu'uha ára. Ha ko'ã mba'e rehe, Nde, che Jára nemandu'a avei cherehe, ha cheperdona avei nde poriahuvereko tuichaite rupi. 23 Ha umi ára umívape ahecha avei Judayguakuéra omendamava'ekue kuña Asdodguáva, Amongua ha Moabguáva rehe, 24 ha ita'yra mbytere rasa oñe'ẽ Asdod ñe'ẽ, noñe'ẽkuaáigui Judayguakuéra ñe'ẽ, oñe'ẽgui hikuái isy ñe'ẽmente. 25 Ha aja'o ichupekuéra, ha amaldecí ichupekuéra, ainupã hetápe, ha añakãrague'o, ha amongavaju pohýi ichupekuéra, ha'évo: Napeme'ẽiva'erã pende rajuépe ita'yruérape, ni ndapegueruiva'erã itajyruérape pende ra'ykuérape ġuarã, térã pene mba'erã ramo. 26 Péicha rupi Salomon, Israel retã ruvicha oñemohembiapo vaiva'ekue avei.

Jepémo ndaiporiva'ekue mamove peichagua tetã ruvicha ha Ijára ohayhu ichupe, ha Ñanderuete omoĩ ichupe tetã ruvicha ramo Israel ári, ha péicharupi umi tetã ambueygua kuñáva omombia avei ichupe Ñanderuete rapégui. 27 Ha ko'ãga rohendu peẽ pejapoha avei ko'ã mba'evaiete Ñanderuete ndoipotáiva, pemenda ha pemomenda tetã ambueygua kuñáre. 28 Ha peteĩ Joiada ra'ýpe, pe pa'i guasu Eliasib ra'yre, che amosẽ che ypýgui omenda haguére Sanbalat rajy rehe. Sanbalat peteĩ Horongua. 29 Che Jára, nemandu'amína hesekuéra omongy'a haguére ipa'i reko ha pe ñembopy'apeteĩ rehe umi Levigua ha pa'ikuéra oguerékova nendive. 30 Péicha che aipe'apa ijapytégui opaichagua tetã ambueyguáva ha amohenda ichupekuéra hembiapoteépe, 31 ha che ha'euka avei araka'épa ojeguervu'erã pe jepe'a kuave'ẽmy rendápe ġuarã ha avei ikoga'a tenondeguáva.

Esther 1

1 Ojehuva'ekue Pérsia retãguasúpe, Asuéro oisãmyhy aja Índia guive Etiopía peve omboja'óvo umi tetã 127 departamentokuérape . 2 Umi ára umívape tetã ruvicha Asuéro oñemoĩ hatã riréma hetãguasú guapyhápe oĩva itavaguasu Súsape, 3 ha mbohapy año oisãmyhyhápe ha'e ojapo peteĩ karuguasu opaite mburuvichakuéra ha hembiguaiguasukuérape ġuarã; upéicha oñembyatypa hogaguasu pegua, Pérsia ha Mediyagua ipy'aguasuvéva, mburuvichakuéra ha umi tetã sãmyhyharakuéra. 4 Asuéro ohechaukase ichupekuéra imba'erepyeta ha hetãguasú verapy, ha ohechauka haġua ipu'aka ojapo karuguasu ichupekuéra ġuarã 180 ára pukukue. 5 Ha ohasa rire ko'ã ára, pe tetã ruvicha ojapo jevy ambue karuguasu 7 ára pukukue opaite tetã ruvicha rogaguasu oikóvape téra omba'apóva ichupe ġuarã, ituichavéva guive imichĩvéva peve. 6 Omyasãi umi aosãingo morotĩ, hovy kangy (vérde) ha hovy, inimbo pytãitévagui ohasáva plataguigua kuãirũ kua rupi ha oñeñapytĩ horcon ita marmolguiguávare ; umi aramboha oñeno haguépe hikuái ojejapo ao porãitégui ha ijapytépe oĩ avei inimbo pláta ha oroguiguávagui, ha pe píso ojejapo ita jegua hovy, morotĩ, sa'yju ha hũ overávagui. 7 Ha pe víno ho'uka vásó oroguiguápe , ha opaite vasokuéra apytépe ndaipóri mokõinte jepe ojojoguáva, ha pe tetã ruvicha víno oñeme'ẽ oje'use háicha, ohechauka haġua tetã ruvicha ipy'a porãha hendivekuéra. 8 Asuéro he'iuca voi hembiguaiguasukuérape: Oimeraẽva ho'ukuaa víno ha'e ho'use háicha peve. 9 Upeaja tetã ruvicha rembireko Vásti ojapo avei peteĩ karuguasu kuñakuérape ġuarã, iména Asuéro rogaguasu ykére. 10 Pe ára 7-hápe, pe víno ombopy'a rorýma ramo tetã ruvicha Asuérope, ha'e ohenói umi hembiguaiguasu ojeroviavévare: Mehuman, Bizta, Harbona, Bigta, Abagta, Zetar ha Carcáspe, omba'apóva tetã ruvicha Asuéro renondépe, ha he'i ichupekuéra, 11 oho haġua ogueru hambireko Vástipe iñakã jeguaka (coróna) reheve, ohechauka haġua hetãyguakuéra ha mburuvichakuérape hete iporãiteha. 12 Tetã ruvicha hambireko, Vásti katu, ndojapói iména rembipota ha ndoúi hendápe oje'e haguéicha ichupe, upévare tetã ruvicha ipochyeterei, ha ipochýgui hova ipytãmba. 13 Upéramo pe tetã ruvicha oporandu umi kuimba'e iñaranduetévape ha oikuaa porãva hetã rembiapoukapy ha oma'ẽva avei pe jasy tata rape rehe oikuaa haġua araka'etépa iporãve ojejapo haġua ojejaposéva. 14 Ha oĩ hendive: Carsena, Zetar, Admata, Tarsis, Meres, Marsena ha Memucan, ko'áva oiko mburuvichaguasu Pérsia ha Mediyguáva jerekuévo, ha oipytyvõva Asuérope hembiapoguasúpe. 15 Upéramo Asuéro oporandu ichupekuéra mba'épa ojejapova'erã tetã ruvicha hambireko Vásti rehe, Pérsia retã rembiapoukapy he'i háicha ramo ha'e ndojapói haguére tetã ruvicha Asuéro rembipota. 16 Ha Memucan he'i tetã ruvichápe ambue mburuvichakuéra renondépe: Pe tetã ruvicha hambireko Vásti noñemoangaipái tetã ruvicha renondépente, oñemoangaipáma avei opaite mburuvichakuéra, ha opaite tetãyguakuéra oĩva guive tetã ruvicha Asuéro retãguasú ndive avei. 17 Ko tetã ruvicha hambireko rembiapo oġuahẽta opaite kuñakuéra apysápe, ha noñemoĩsemo'ávéma imenakuéra poguýpe, he'ívo hikuái: Pe tetã ruvicha Asuéro hambireko Vásti naiñe'ẽrendusevéi iménape, upévagui ndoúi hendápe. 18 Ha upéicharamo umi Pérsia ha Mediyagua kuñakaraikuéra nohenduveiva'erã avei imenakuérape, imburuvicha ramo, ohendu guive tetã ruvicha hambireko rembiapo oñemoĩva'erã hikuái avei iménare; ha oikóta pochy ndetuicháva ha ñorãirõ ne retãguasúpe. 19 Ho'a porã ramo tetã ruvichápe, ha'e ome'ẽ'arã peteĩ tembiapoukapy ipyahúva ha tojehai Pérsia ha Média rembiapoukapykuéra apytépe, opavave ojapova'eráva. Vásti araka'eve noġuahẽveiva'erã tetã ruvicha Asuéro renondépe; ha tetã ruvicha toiporavo ambue hambirekorã iporãva, Vásti rendaguépe. 20 Ha pe tembiapoukapy pyahu tetã ruvicha ohaiukátava oñehendúta ko tetãguasú tuichakuépe, jepémo ituichaiterei, ha opaite kuñakuéra omomba'éta

imenakuérape, upe tuichavéva guive upe imichívéva peve. 21 Ko ñe'ẽ kóa oĩ porã tetã ruvicha resa renondépe, ha avei ambue mburuvichakuéra resa renondépe, ha tetã ruvicha ojapo Memucan he'i haguéicha ichupe. 22 Upérõ Asuéro ohaiuka ha omondo pe kuatiañe'ẽ péva opaite tetã ruvichakuérape ipoguýpe oíva guive. Iñe'ẽteépe he'iuka opaite kuimba'ekuérape omoĩ hatã haña hogapýpe imburuvicha reko, ha toñemoherakuã ko'ã mba'e ko'áva opaite Pérsia retãguasuetépe.

Esther 2

1 Heta ára ohasa rire ha tetã ruvicha Asuéro pochy opave jave ohóvo imandu'a Vásti rehe ha ha'e naiñe'ẽrendúi haguére ichupe. 2 Upérõ umi mburuvicha ha umi tembiguaiguasu he'i Asuérope: Tojeheka tetã ruvichápe ñuarã kuñataĩ imarã'ýva ha iporãitéva. 3 Tetã ruvicha tohenoiuka opaite hetãguasúgui opaite kuñataĩ imarã'ýva ha iporãitévape Súsape, tetã ruvicha tavaguasúpe, ha tojegueraha kuña rógape, oíva pe tetã ruvicha rembiguaiguasu Hegái, pe oñekytí'oitéva poguýpe, ha'e voi ningo oñangarekohína umi kuña rehe ha toñeme'ẽ umi kuñataíme opaite mba'e oñekotevéva guive oñemoporã haña; 4 ha upe kuñataĩ imarã'ýva ho'a porãvéva tetã ruvicha resa renondépe, toiko tetã ruvicha rebireko ramo. Ko ñe'ẽ kóa oĩ porã tetã ruvicha resa renondépe, ha ha'e ojaipouka péicha. 5 Ha Súsape, tetã ruvicha távape, oiko peteĩ kuimba'e Judaygua, hérava Mardoquéo, Jair ra'y, Simei ra'yre, Cis ra'yre, peteĩ Benjamin ñemoñaréva. 6 Péva ojegueruva'ekue Jerusaléngui umi jepokuahakuéra apytépe, ichupe ojegueruva'ekue avei Juda retã ruvicha Jeconíaspe Babilóniape. 7 Mardoquéo omongakuaa Hadasápe, hérava avei Ester, kóa Mardoquéo, itio rajy, ha'e ityre'ýva. Pe kuñataĩ hete ha hova iporãite. Omano rire itúva ha isy, Mardoquéo oguereko ichupe itajýra anga ramo. 8 Ha ojehu oñemoherakuã ramo tetã ruvicha ñe'ẽ ha hembiapoukapy, ha oñembyatýma ramo heta kuñataíkuéra Súsape, pe tetã ruvicha oikohápe, Hegái poguýpe, ojegueraha avei Estérpe tetã ruvicha rógape, Hegái oñangareko haña umíva rehe. 9 Ha Ester ho'a porã Hegái resa renondépe, ha ha'e ipy'a porã hendive, ha upévagui pya'e ome'ẽuka ichupe opaite mba'e oikotevéva guive oñemoporãve haña ha hembi'urã, ome'ẽ avei ichupe 7 kuñataĩ iporavopyréva pe tetã ruvicha rógagui oipytyvõ haña ichupe opaite mba'épe, ha ogueraha Estérpe umi ambue kuñataĩ iporãvéva apytépe, pe óga oíhame tetã ruvicha kuñakuéra iporãvéva. 10 Ester nde'íri avavépe ha'e peteĩ Israelguaha, Mardoquéo he'ígui ichupe ani haña omombe'u avavépe. 11 Ha ko'ẽ ko'ẽ rehe Mardoquéo ou oguatávo umi kuña róga korapy rovái, oikuaa haña mba'eichaitépa Ester oñeñandu, ha oikuaa haña oiko porãpa ambue kuñataíkuéra apytépe. 12 Ha oñuahévo pe ára, peteĩteĩ kuñataĩ ojehechauka haña tetã ruvicha Asuéro renondépe ha oñepohãno rire hete pirére 12 jasy pukukue; 6 jasy pukukue aja ojepichy hetekuéra rehe peteĩ acéite hyakuã porãva ojejaipóva mĩrra gui, ha ambue 6 jasy pukukue aja ojepichy ambue mba'e ryakuã asýva, hetére kuñakuéra oiporúva, 13 ha uperire ae, ha'ekuéra oñemoporã rire, pe tembiapoukapy ojerure háicha, ou hikuái tetã ruvicha rendápe. Opaite mba'e ojeruréva guive oñeme'ẽva'erã ichupekuéra oñembojeguakapa haña umi kuñakuéra róga guive pe tetã ruvicha róga peve. 14 Ouva'erã hikuái ka'aruete, ha ambue ko'ẽme oho jevyva'erã kuñakuéra róga mokõiháme, oíva pe tetã ruvicha rembiguái Saasgaz poguýpe, ha'e voi ningo oñangareko tetã ruvicha kuñakuéra rehe; ha ndouvéima tetã ruvicha rendápe, pe tetã ruvicha ohayhu mba'e ramómante téra héra rupi oñehenói jevy ramo. 15 Oñuahévo pe ára Ester oho haña tetã ruvicha rendápe, ha'e ningo Abiháil rajy, ha Abiháil, Mardoquéo tío, Mardoquéo ogueraha Estérpe itajýra anga ramo. Ester ndojerurevéi pe tetã ruvicha rembiguái oñangarekóvape hese mba'evete, ha'e he'íva guive añõnte; ha opaite ohecháva guive Estérpe oguerohory ichupe. 16 Ha ojegueraha Estérpe tetã ruvicha Asuéro rógape pe jasy 10-hápe, péva hína Tebet (Enéro), ha'e oisãmbyhy aja pe año 7-hápe. 17 Ha pe tetã ruvicha ohayhuve Estérpe ambue kuñakuéragui, ha Ester ojohuve py'aporã ha mborayhu henondépe opaite ambue kuñataíkuéragui; ha omoĩ iñakã rehe pe akã jeguaka (coróna) mburuvicha reko reheguáva, ha Asuéro oiporavo ichupe tetã ruvicha rebireko ramo, Vásti rendaguépe. 18 Upéi pe tetã ruvicha ojapo peteĩ karuguasu opaite mburuvicha ha tembiguaikuérape, ko karuguasu Ester rehehápe; ha ombovevuive umi impuéstto tetãnguérape ñuarã ha ome'ẽ ichupekuéra jopói iporáva, pe tetã ruvicha ipy'a porãgui. 19 Oñembyaty jevy ramo ambue kuñataĩ aty, Mardoquéo oguapyhína pe tetã ruvicha róga rokẽme. 20 Ha Ester nomombe'úi gueteri avavépe ha'e peteĩ Israelguaha, Mardoquéo he'i haguéicha ichupe; Ester ojapo voi opaite mba'e Mardoquéo he'íva guive ichupe, ku ohekombo'e ramoguaréicha ichupe.

21 Umi ára umívape Mardoquéo oguapy jave pe tetã ruvicha rokẽme, Bigtan ha Teres, mokõi tetã ruvicha rembiguaiguasu oikóva, hóga rokẽ ñangarekohára ramo ipochyete tetã ruvicha ndive, ha omopu'ãse ipokuéra tetã ruvicha Asuéro rehe. 22 Ha Mardoquéo ohechakuaávo ko'ã mba'e, omombe'u tetã ruvicha rembireko Estérpe; ha Ester he'i jevy tetã ruvichápe Mardoquéo ñe'ẽ. 23 Oitypeka (oheka) porã ko'ã mba'e ha oñemoañete rire péva oñemosãingo peteĩ jejuyhaenda rehe mokõive tetã ruvicha rembiguáiguasúpe. Ha pe mba'e ojehuva'ekue ojehai tetã ruvichakuéra rembiapokue kuatione'eme.

Esther 3

1 Ko'ã mba'e rire tetã ruvicha Asuéro ombotuicha Aman, Hamedata ra'ýpe, ha'e ningo peteĩ Agaggua, ha omomba'eguas ichupe ha omoĩ ichupe opaite ambue mburuvichakuéra hendive oíva ári. 2 Ha opaite tetã ruvicha rembiguaikuéra oíva guive tetã ruvicha rokẽme oñesũ joava'erã ha oñakãity joava'erã Aman renondépe, upéicha tetã ruvicha he'iuakágu; Mardoquéo katu noñesũ ni noñemomirĩri henondépe. 3 Ha tetã ruvicha rembiguaikuéra oíva pe okẽme oporandu Mardoquéope: Mba'érehépa nderejapói tetã ruvicha he'iva'ekue. 4 Ha ko'ẽ ko'ẽre oporandu hikuái ichupe, ha'e katu nopenái, upévore omombe'u hikuái Amánpe, ojehecha haña Mardoquéopa oñemohatãta iñe'ẽme; Mardoquéo he'iguima ichupekuéra ha'e Judayguaha. 5 Pe karaiguasu Aman ohechávo Mardoquéo ndojapoiha mba'eve ramo ichupe, noñesũ haguere, ipochyeteréi. 6 Ha mba'e michĩ ichupe omoĩ haña ipo Mardoquéo rehe aõnte, oñemombe'úguima ichupe mba'eichagua tetãguápa hína Mardoquéo, upévore Aman oñeha'ã ohundipa haña opaite Judayguakuérape, oíva guive Asuéro retãguasúpe. 7 Pe jasy peteĩháme, péva hína Nisan (Abril), pe tetã ruvicha Asuéro oisãmbyhývo 12 áñoa ojeitýkuri Pur, péva hína pe po'a jeporavo, Aman renondépe; po'a jeporavo rupi Aman oikuaase araka'épa iporãve ojapo haña umi mba'e oguerékómava iñakãme, ha pe po'a ho'a pe jasy 12-hápe, péva hína Adar (Márzo). 8 Ha Aman he'i tetã ruvicha Asuérope: Oĩ peteĩ tetã oñemyasãi ha oñemohendava'ekue tetãnguéra apyte rupi ha ne retãguas tuichakue rupi, ha hembiapoukapy iñambue opaite ambue tetãnguéra mba'égui, ha ndojapói hikuái tetã ruvicha rembiapoukapy, ha mba'eve iporãva ndoguerúi tetã ruvichápe ojeheja haña oikove hikuái. 9 Tetã ruvicha, oipota ramo, tomoĩ tembiapoukapy ramo oñehundipa haña umívape, ha che ame'ẽta 335.000 kílo pláta (óro morotĩ) ne mba'erepy ñangarekohárape, ojeguera haña tetã ruvicha rógape oñeñongatuhápe ne mba'erepyeta. 10 Upémaramo tetã ruvicha oipe'a ikuairũ ikuãgui, ha ome'ẽ Aman, Hamedata ra'ýpe, ha'e ningo peteĩ Agaggua, pe Judayguakuéra rehe ija'e'ýva, 11 ha he'i ichupe: Pe pláta reme'ẽséva topytapa ndéve, upeichavéramo ejapopa pe tetã pévare rejaposéva guive. 12 Upémaramo oñehenói tetã ruvicha kuatione'ẽ haiharakuérape pe jasy peteĩha, ha pe ára 13-hápe oha haña kuatione'ẽ rehe opaite mba'e Aman he'iva guive, ha oñemondo haña umi tetã ambueygua ruvichakuérape oíva guive Asuéro pogúpe. Umi kuatione'ẽ ojehai opaite tetã ñe'ẽteévape ha tetã ruvicha Asuéro ofirma ikuairũme (osella) pe kuatione'ẽ péva. 13 Ha oñemondo umi kuatione'ẽ tetã ruvicha remimondo rupi opaite tetãnguérape, ha he'iuka ipype ojejuka ha oñehundi haña opaite Judayguakuéra taha'e mitãrusu, tujakuéra térã kuñakuéra, pe ára 13-hápe, pe jasy 12-hápe, péva hína pe jasy Adar (Márzo), ojejukava'erã opaite Judayguakuérape, ha oñemomba' epava'erã hikuái imba'erepykuéra rehe. 14 Mokõi jevy ojehai ko kuatione'ẽ rembiapoukapy tetãnguéra ñe'ẽteépe, peteĩ kuatione'ẽ rembiapoukapy opyta Súsape ha pe ambue kuatione'ẽ oñemondo opaite tetãme oíva guive Pérsia pogúpe, pe jejukaguasu oiko haña peteĩ araitépe. 15 Tetã ruvicha Asuéro he'iuka pya'e pya'e ojeguera haña ikuatiane'ẽ rembiapoukapy, Súsagui, opaite tetãnguérape. Pe tetã ruvicha ha Aman katu ho'u víno oĩ jave jepy'apyguasu Súsavaguasúpe.

Esther 4

1 Ha Mardoquéo oikuaapáma ramo pe ojehumava'ekue, omondo ijaokuéra, ha oñemondo ao vosa kuépe, ha oity tanimbu iñakã rehe ha oho pe tavapy rehe ojahe'o asy osapukaihápe. 2 Ha ou tetã ruvicha róga rokẽ meve, ndojehejái katu ojeike pe tetã ruvicha rokẽ rupi hyepy gotýo ao vosa kue reheve. 3 Opaite tetãnguérape ha opaite tekoha oñuahẽha rupi tetã ruvicha ñe'ẽ ha hembiapoukapy, umi Judaygua oñemyasyeteréi, ha ohasa okaru'ýre, ñemyasy ha jahe'ópe, ha ao vosa kuépe oñeno tanimbu apytépe. 4 Ha Ester rembiguái kuñataĩnguéra ou omombe'u haña

ichupe, Mardoquéo ojahe'o asyha. Ha tetã ruvicha rembireko ombyasyeterei, ha oguerahauka Mardoquéo ao oñemonde haña, ha oipe'a haña pe ao vosa kue, Mardoquéo katu ndoipotái. 5 Upéramo Ester ohenói hembiguaí Hatácpe, Asuéro omoíva'ekue Ester poguýpe, ha omondo ichupe Mardoquéo rendápe, oikuaa haña mba'épa ojehu, ha mba'érehépa péicha oikohína. 6 Ha osẽ Hatac ohecha haña Mardoquéo pe táva plázape, opytáva pe tetã ruvicha rokẽ rovái. 7 Ha Mardoquéo omombe'u ichupe opaite mba'e ojehu'ekue, ha oikuaa avei Hatácpe Aman ome'ẽseha óro morotĩ omboheta haña tetã ruvicha Asuéro mba'erepyeta ohundiukapa ramo Judayguakuérape. 8 Ha ome'ẽ avei ichupe pe kuatiañe'ẽ rembiapoukapy reheguáva oñemyasáiva'ekue Súsapa táva rehe oñehundipataha Judayguakuérape, ha péva ha'e ohechaukava'erã Estérpe ha'e oho haña tetã ruvicha rendápe ojerure asy ichupe oheja rei haña ko tembiapoukapy kóva. 9 Hatac ou Ester rendápe ha omombe'upa ichupe Mardoquéo he'iva'ekue. 10 Upémaramo Ester he'i Hatácpe oho jevy haña Mardoquéo rendápe ha he'i haña ichupe ko'ã ñe'ẽ: 11 Opaite Pérsia retãguasú yvýpe ojekuaa porã avave ndikatuiha oíke reiha tetã ruvicha korapy rokẽ rupi, oñemboja haña tetã ruvicha rehe oñehenoi'ỹre ichupe; pe kuimba'e térã kuña oíke reíva oñehenoi'ỹre katuete omanova'erã. Oime ramo katu tetã ruvicha oipyso ijyvyra po'i oroguiguáva upe oñemoaçuíva gotýo, upéva aňõnte oikovéta, ha ohasáma 30 ára tetã ruvicha nacherenoiveiha. 12 Hatac ombohasa opaite Ester ñe'ẽ Mardoquéo. 13 Upémaramo Mardoquéo he'iuka Estérpe: Aníke reimo'ã rejesalvataha reikógui tetã ruvicha rógape, ambue Judayguakuéra apytégui. 14 Rekirirĩete mba'e ramo ko ára kóvape ñepytyvõ ha salvacion ouva'erã ambue hendágui Judayguakuérape ġuarã; nde ha nde ru rogaygua katu pemonbava'erã. Ha mávapa oikuaa ndaha'éipa ko hórapi ġuarã oikóra'e ndehégui tetã ruvicha rembireko. 15 Ha Ester he'iuka Mardoquéo: 16 Tereho ha embyatypaite Judayguakuéra Súsape oikóva guive, ha peiko karu'ỹme cherehehápe, ani pekaru ha ani pey'útei mbohapy ára ha pyhare pukukue, ha che, che kuñataĩkuéra ndive aikóta avei karu'ỹme, ha uperire aikéta ahecha haña tetã ruvichápe amboyke ramojepe pe tembiapoukapy péva ha amano ramo, tove tamano. 17 Upéramo Mardoquéo oho, ha ojapo Ester he'iuka hagueichaite ichupe.

Esther 5

1 Oġuahẽvo pe ára mbohapyha Ester oñemonde tetã ruvicha rembireko aópe, ha oíke tetã ruvicha róga korapy ryepýpe, pe tetã ruvicha koty rovái; ha tetã ruvicha oguapyhína iguapyhaguasúpe, ikoty rokẽ rovái. 2 Ha tetã ruvicha ohechávo hembireko Estérpe oíha ikorapýpe, ha'e ohechauka ipy'a porãha ndive, ha tetã ruvicha oipyso Ester gotýo ijyvyra po'i oroguiguáva, ipópe oíva. Upémaramo Ester oñemboja ha opoko ijyvyra po'i apýra rehe. 3 Ha tetã ruvicha he'i ichupe: Mba'épa ojehu ndéve, Ester, ha mba'épa rejerure, che retãguasú mbytere peve oñeme'ẽkuaa ndéve. 4 Ha Ester ombohováí ichupe: Ombohory ramo tetã ruvichápe, eġuahẽmína nde ha Aman che karuguasuhápe ambosako'iva'ekue tetã ruvichápe ġuarã. 5 Ha tetã ruvicha he'i: Pya'éke, pehenói Amánpe, ojejapo haña Ester he'íva guive. Upéicha tetã ruvicha ha Aman oho pe karuguasúpe Ester ombosako'ihápe. 6 Ha tetã ruvicha he'i Estérpe okaru ha ho'u jave víno: Mba'épa nde rejerure ha katuete ame'ẽta ndéve. Mba'épa reipota ojejapo ndéve ġuarã. Pe tetãguasú mbytere jepeve oñeme'ẽkuaa ndéve. 7 Upérõ Ester oñe'ẽ he'ívo: Kóva ningo che mba'ejerure: 8 Oime ramo ajohu mba'eporã tetã ruvicha resa renondépe, ha tetã ruvicha ome'ẽse ramo chéve che ajeruréva, tetã ruvicha tou jevy ko'ẽ ramo Aman ndive ambue karuguasú ambosako'ítavape, ha upérõ ha'éta pe aipotáva. 9 Ha Aman osẽ pe ára pévape vy'a ha py'a rory reheve, ha ohechávo Mardoquéo tetã ruvicha rogaguasú rokẽme, opu'ã'ỹre ni oñemongu'e'ỹre hendágui, ipochyeterei Mardoquéo ndive. 10 Aman ojejoko katu oġuahẽ meve hógape, upérõ ohenoiuka hi'angirũnguérape (iñamigokuérape) ha hembireko Zeréspe, 11 ha Aman omombe'u ichupekuéra imba'erepyetaha, heta ita'yraha, tetã ruvicha omomba'eguasuha ichupe, ha omomba'eguasuveha ichupe opaite tetã ruvicha rembiguaikuéra ha imburuvichakuérapi. 12 Ha Aman he'ive: Ko ára kóvape tetã ruvicha rembireko Ester, ombosako'i peteĩ karuguasú tetã ruvicha ha chéve ġuarãnte; ha ko'ẽ ramoġuarã ha'e oipota che aha jevy tetã ruvicha ndive hendápe. 13 Ha opaite ko'ã mba'e ndaha'éí chéve ġuarã mba'evete ahechávo pe Judaygua Mardoquéo, oguapy reíva tetã ruvicha rokẽme ha nachemomba'eguasuséiva. 14 Ha hembireko Zeres he'i ichupe ha opaite hi'angirũnguérape: Embosako'i peteĩ jejyvyhaenda ijyvatéva 22 métro, ha ko'ẽ ramo ere tetã ruvichápe toñemosãingo hese Mardoquéo. Ko ñe'ẽ kóva ombohory Amánpe ha ha'e ombosako'iuka pe jejyvyhaenda.

Esther 6

1 Pe pyhare pévape tetã ruvicha ndikatúi oke, ha he'i ojegeru haña ichupe tetã ruvicha rembiapokue rehegua kuatiañe'ẽ ojehaihápe opaite mba'e tuicháva ojejúva guive Pérsia retãguasúpe. 2 Ha oñemoñe'ẽvo tetã ruvichápe pe kuatiañe'ẽ ojohu hikuái ojehaipyre Mardoquéo omba'emombe'u hague pe ñepu'ã ñemi ojapova'ekue Bigtan ha Teres, mokõi tetã ruvicha rembiguaiguasu, hokẽ ñangarekoharakuéra omopu'ãse hague ipo tetã ruvicha Asuéro rehe. 3 Ha tetã ruvicha oporandu: Mba'eichagua ñemomba'eguasúpa térã mba'e iporãvapa ojejaporaka'e Mardoquéope hembiapo porã rehehápe ojapova'ekue cherehe, ha he'i ichupe umi tetã ruvicha rembiguaiguasu: Mba'eve noñeme'ẽi ichupe. 4 Upéramo tetã ruvicha he'i: Máva piko oike che korapýpe. Ha Aman ouhína tetã ruvicha róga korapýpe ojerure haña tetã ruvichápe oñemosãingo haña Mardoquéope, ijejuvyhaenda rehe, ha'e ombosako'imava'ekuere. 5 Ha umi tetã ruvicha rembiguaikuéra he'i ichupe: Péina ápe Aman oĩ korapýpe. Ha tetã ruvicha he'i: Toike ha'e. 6 Ha oikévo Aman, tetã ruvicha he'i ichupe: Mba'épa ojejapova'erã pe kuimba'e tetã ruvicha omomba'eguasusévape. Ha Aman he'i ipy'apýpe: Mávapepa tetã ruvicha omomba'eguasúne, ndachéinepa. 7 Upérõ Aman he'i tetã ruvichápe: 8 Tojegeru tetã ruvicha ao, tetã ruvicha kavaju ha tetã ruvicha akã jeguaka, 9 ha toñeme'ẽmba ko'ã mba'e peteĩ mburuvichápe, ha'e tomonde pe ao ha pe akã jeguaka upe kuimba'e tetã ruvicha ombotuichaséva rehe ha upéi tohupi ichupe pe tetã ruvicha kavaju ári, ha pe mburuvicha toguata pe kavaju renondépe osapukáivo: Péicha ojejapo umi kuimba'ére tetã ruvicha ombotuichaséva rehe. 10 Upémaramo tetã ruvicha he'i Amánpe: Eñembopya'etéke, egueru nde voi pe ao ha che kavaju, nde ere haguéicha, ha ejapopa hekoitépe pe Judaygua Mardoquéo rehe, oguapyvahína tetã ruvicha róga rokẽme; ha aníke nderesarái opaite mba'égui nde eremava'ekue guive chéve. 11 Ha Aman ogueru tetã ruvicha ao ha omonde Mardoquéore, ha ogueroguata ichupe tetã ruvicha kavaju ári pe táva plázape, ha oguerosapukái henonderãme: Péicha ojejapova'erã pe tetã ruvicha omomba'eguasuséva rehe. 12 Ha ko'ã mba'e rire Mardoquéo oho jevy pe tetã ruvicha róga rokẽme, ha Aman oñembopya'e pya'e jepy'apy ha ñeko'õi reheve oho haña hógape. 13 Upéi Aman omombe'u hambireko Zeréspe ha hi'angirũnguérape opaite mba'e ojehumava'ekue ichupe, upémaramo he'i ichupe hi'angirũ iñarandúva, ha hambireko Zeres avei: Mardoquéo oime ramo Judayguakuéra ñemoñare apytépe avei, ha máva renondépe reñepyrũma re'a ha nandepu'akamo'ãi hese. 14 Ha oñe'ẽ aja gueteri hína hikuái hendive, oñuahẽ oúvo pya'e pya'e tetã ruvicha rembiguaikuéra ogueraha haña Amánpe pe karuguasu Ester ombosako'iva'ekuere.

Esther 7

1 Ha Aman oho tetã ruvicha ndive tetã ruvicha hambireko Ester karuguasuhápe. 2 Ha pe ára mokõiháme, ho'u jave hikuái pe víno, tetã ruvicha he'i Estérpe: Mba'épa nde Ester, tetã ruvicha hambireko, rejerure ha katuite oñeme'ẽta ndéve. Mba'épa reipota ojejapo ndéve. Oime ramo pe tetãguasú mbytere jepeve, oñeme'ẽta ndéve. 3 Upéramo tetã ruvicha hambireko Ester he'i: Tetã ruvicha, oime ramo ajohúra'e mba'eporã nde resa renondépe, ha oĩ porã ramo tetã ruvichápe, toñeme'ẽ chéve che rekove chemba'ejerure repy rehe, ha che retãguakuéra rekove che rembiapota rehe. 4 Orendéma katu che ha che retãguakuéra, roñehundipa, rojejukapa ha ropaite haña. Orende rire tembiguái ramo, akiriríva'erãmo'ã, upérõ ore jejopy vai imichĩeterei ambyahéi (amolesta) haña nde rekove. 5 Upémaramo tetã ruvicha Asuéro oporandu tetã ruvicha hambireko Estérpe: Mávapa upéva, ha moõpa oime upe oñembotuichaiteva'ekue ojapo haña ko'ã mba'e ko'áva. 6 Ha Ester he'i: Pe ndaija'éiva ha oñemoíva orerehe, pe tekove ñaña Aman, ko'ápe oíva. Upérõ Aman ipy'a tarovaite tetã ruvicha ha hambireko renondépe. 7 Upérõ tetã ruvicha opu'ã pe karuguasuhágui, pochy rendy reheve, ha oho pe ogaguasu yvaty gotýo; ha Aman opyta ojerure haña tetã ruvicha hambireko Estérpe hekove rehe; oikuaa porãgui tetã ruvicha katuite ojapotaha mba'evai hese. 8 Ha tetã ruvicha ou jevývo hogaguasu yvatýgui pe koty karuguasu oiko haguépe ojohu Aman ojavy Ester oñenoha renondépe, ha tetã ruvicha he'i: Rerãirõse piko avei tetã ruvicha hambirekópe che rogaitépe. Tetã ruvicha he'ipávo ko'ã ñe'ẽ, hambiguaikuéra oñuã Aman rova. 9 Ha Harbona, peteĩ tetã ruvicha rembiguái, he'i tetã ruvichápe: Eikuaa porã Aman rógape oíha pe ojejuvyhaendaña 22 méetro ijyvate, Aman ojapova'ekue Mardoquéope ñuarã, oipytyvõva'ekue tetã ruvichápe; ha

upémaramo tetã ruvicha he'i: Pemosãingo Amánpe ijejuvyhaenda rehe. 10 Péicha omosãingo hikuái Amánpe ijejuvyhaendatee rehe, ha'e voi ombosako'iva'ekue Mardoquéope ġuarã; ha uperire ae tetã ruvicha pochykue ojera.

Esther 8

1 Ha pe ára pévape, pe tetã ruvicha Asuéro ome'ẽ tetã ruvicha rembireko Estérpe Aman róga, Aman ningo pe Judaygua rehe ija'e'ýva, ha Mardoquéo ou tetã ruvicha renondépe; Ester omombe'úgui ichupe Mardoquéo itúva angaha. 2 Ha pe tetã ruvicha oipe'a ikuãgui, pe kuãirũ oipe'aukava'ekue Aman pógui, ha ome'ẽ Mardoquéope. Ha Ester omoĩ Mardoquéo poguýpe Aman rogakue. 3 Upéi Ester oñe'ẽ jevývo tetã ruvicha renondépe, ojeity ipy renondépe ha ojahe'ohápe ojerure asy ichupe ojoko haġua pe tembiapoukapy Aman heko ñaña rupi ojapoukava'ekue Judayguakuéra rehe. 4 Upémaramo tetã ruvicha oipyso Ester gotýo ijuvyra po'i oroguiguáva ha Ester opu'ã ha oñembo'y tetã ruvicha renondépe, 5 ha he'i: Oĩ porã ramo tetã ruvichápe, ha ajohu ramo py'aporã ne renondépe, ha oĩ porã ramo tetã ruvichápe, ha che ha'a porã ramo nde resa renondépe, toñemoĩ kuatia rehe opyta rei haġua pe kuatiañe'ẽ Aman, Hamedata ra'y, ohaiva'ekue ohundi haġua opaite Judayguakuérape oĩva guive ne retãguasúpe. 6 Mba'éicha piko che ikatu akirirĩ pe mba'evaiete ohupitytava che retãguakuérape. Mba'éicha piko che ikatúta aikove che retã oñehundi ramo. 7 Ha tetã ruvicha Asuéro he'i tetã ruvicha rembireko Ester ha Mardoquéope, pe Judayguápe: Che ame'ẽma Estérpe Aman róga, ha oñemosãingóma ichupe ijejuvyhaenda rehe, omopu'ã haguére ipo Judayguakuéra rehe. 8 Pemondóna kuatiañe'ẽ opaite Judayguakuérape peẽme iporãve háicha, tetã ruvicha rérape, ha pemoha'anga (pefirma) tetã ruvicha kuãirũme; peteĩ tembiapoukapy ojehaiva tetã ruvicha rérape, ha oñemoha'anga riréma tetã ruvicha kuãirũme, ndaikatuvéima opyta rei. 9 Upémaramo oñehenói tetã ruvicha kuatiañe'ẽ haiharakuéra ko jasy mbohapyhápe, péva hína Sivan (Júnio), pe ára 23-hápe; ha ojehai peteĩ kuatiañe'ẽ Mardoquéo oipota haichaite, opaite Judayguakuérape ġuarã, umi mburuvichápe, umi soldádo aty ruvichápe ha opaite tetã mburuvichápe oĩva Índia guive Etiopía peve, 127 tetãnguérape; peteĩteĩ tetãme ojehaiva'erã iñe'ẽ ha ilétra teépe. 10 Ha Mardoquéo ohaiuka tetã ruvicha Asuéro rérape, ha omoha'anga (ofirma) tetã ruvicha kuãirũme, ha omondouka pe kuatiañe'ẽ tetã ruvichakuéra remimondo kavaju iñakuáva ári, umi kavaju iporãvéva tetã ruvicha omoñemoñaukava'ekue. 11 Pe tetã ruvicha he'iuka ikuatiañe'ẽ rupi Judayguakuérape oikóva guive Pérsia retãguasúpe, ikatuha oñembyaty hikuái ha oñorãirõkuaaha hekovekuéra rehehápe, ha ikatuha oporohundi, ha oporojuka, ha ohundipakuaaha opaite tetãnguakuérape hogayguakuéra reheve ojeityséva hi'arikuéra, ha oñemomba'epakuaa hese ija'e'ýva mba'erepy rehe, 12 pe ára ojeporavova'ekue ojejukapa haġua Judayguakuérape ningo pe ára 13-hápe, pe jasy 12-hápe, péva hína Adar (Márzo). 13 Upe kuatiañe'ẽ rembiapoukapy pyahu oñemondo opaite 127 tetãnguérape, ha'ekuéra oikuaa haġua Judayguakuéra oñembosako'ipamaha oñemoĩ haġua hesekuéra ija'e'ýva rehe. 14 Ha umi temimondo kavaju iñakuáva ári, pya'e pya'e osẽ pe tetã ruvicha upéicha he'ígui; ha upéicha ojekuaaukapa ko tembiapoukapy kóva Súsavaguasúpe. 15 Ha Mardoquéo osẽ tetã ruvicha rogaguasúgui, mburuvichaguasu ao hovy ha morotíva reheve, ha peteĩ akã jeguaka (coróna) oroguigua tuichaitéva iñakã rehe, ha peteĩ póncho ao ka'avo inimbo pytävagui. Upéramo umi Susaygua ovy'aite ha oiko toryguasúpe. 16 Ha opaite Judayguakuéra apytépe oĩkuri ára sakã ha vy'a, tory ha terakuã porã. 17 Ha umi tetã ha umi táva rupi mamooġuahêha rupi tetã ruvicha rembiapoukapy, umi Judaygua ovy'a joa ha vy'apópe ojapo karuguasu pe ára pévape. Ha heta umi tetãygua yvy ape arigua apytépe oiko Judaygua ramo, okyhyjégui Judayguakuéragui.

Esther 9

1 Oġuahêvo pe jasy 12-hápe, péva hína Adar jasy (Márzo), pe ára 13-hápe, Asuéro omoha'anga haguépe Israel jejukaguasu kuatiañe'ẽme, Judayguakuéra rehe ija'e'ýva oha'arõ pe araitépe ipu'aka haġua Judayguakuéra rehe; upe oñeha'arõ'ýva katu ojehu, umi Judaygua ipu'aka umi hesekuéra ija'e'ýva rehe. 2 Judayguakuéra oñembyatypa haguére itavakuérape, Pérsia retãguasúpe yvy guive, ha ojeity hesekuéra ojapo vaiseva'ekue guivépe, ha avave ndaikatúti oñemoĩvo hesekuéra, okyhyjepágui hikuái Israelguakuéragui. 3 Ha opaite tetã ruvicha, isoldádo aty ruvicha ha ambue mburuvichakuéra, oipytyvõ porã Judayguakuérape, okyhyjégui hikuái Mardoquéogui. 4 Mardoquéo rerakuã porã oñemosarambi tetã ruvicha rógape

ha opaite tetānguéra rupi; upéicha Mardoquéo rerakuã porã oñembohetave ohóvo. 5 Ha Judayguakuéra ohundi opaite hesekuéra ija'e'ývape kyse puku rāimbekuépe, ojukapa ha ohundipa ha ojapo hikuái ojaPOSE haichaitékuri umi hese ija'e'ýva rehe. 6 Súsape, pe tetã ruvicha tavaguasúpe, umi Judaygua ojuka ha ohundíkuri 500 kuimba'ekuérape. 7 Ijapytépe ojukákuri hikuái Parsandata, Dalfon, Aspata, 8 Porata, Adalías, Aridata, 9 Parmasta, Arisai, Aridai ha Vaisatápe, 10 ha Aman, Hamedata ra'y ra'yrekuéra, Judayguakuéra rehe ija'e'ýva; ndokóikuri hikuái imba'erepykuéra rehe. 11 Ha pe araitépe oñemombe'u tetã ruvichápe mboýpa ojejukava'ekue Súsape, pe táva tetã ruvicha oikohápe, 12 ha pe tetã ruvicha he'i hembireko Estérpe: Súsape, pe tetã ruvicha tavaguasúpe, Judayguakuéra ojukáma 500 Susayguápe, ha 10 Aman ra'ykuérape. Ha mba'épa oiméne ojaPÓra'e hikuái ambue tetã ruvicha tava'ikuérape. Ha mba'épa rejerureve, ha oñeme'ëta ndéve; térã mba'épa reipota ojejapove, ha ajapoukapáta. 13 Ester ombohová: Oĩ porã ramo tetã ruvichápe, tojeheja avei ko'ë ramo Judayguakuérape ko ára peguáicha ojukave haḡua Súsape ryepýpe umi hese oñemoivape; ha tomosaingo hikuái jejuvyhaenda rehe umi 10 Aman ra'ykuérape. 14 Ha tetã ruvicha he'iuka ojejapo haḡua péicha. Ha ojejapopa Ester rembipota Súsape, ha omosaingo hikuái avei umi 10 Aman ra'ykuérape. 15 Ha Judayguakuéra oikóva Súsape oñembyaty avei pe ára 14-hápe pe jasy Adar (Márzo) javépe, ha ojukave hikuái Súsape 300 kuimba'ekuérape; ndopokói katu hikuái imba'erepykuéra rehe. 16 Ha ambue Judayguakuéra oikóva guive Pérsia retāguasúpe yvy rupi, oñembyaty avei hikuái oñorairō haḡua hesekuéra ija'e'ýva ndive ha opytu'unte hikuái ojuka rire 75.000 tetānguakuérape oñemoiva'ekue hesekuéra, ndopokói katu imba'erepykuéra rehe. 17 Ko'ã mba'e oikókuri pe ára 13-hápe, ha opytu'u hikuái pe ára 14-hápe; ha pe ára pévape Judayguakuéra ojapo karuguasu ha vy'aguasu. 18 Ha umi Judaygua oikóva Súsape oñembyatypákuri pe ára 13 ha 14-hápe, pe jasy 12-hápe, pe ára 15-hápe katu opytu'u hikuái ha omoĩ pe ára péva karuguasu ha vy'aguasuha ára ramo. 19 Upéicha umi Judaygua oikóva táva okára rupi omboarete jepi Adar jasýpe, pe ára 14-hápe vy'aguasu ha karuguasuha ára ramo, ha oguerahauka haḡua hōga ypy rupiguápe hembí'urāmi. 20 Ha Mardoquéo ohaĩ kuantia rehe ko'ã mba'e ha oguerahauka kuantiañe'ë opaite Judayguakuérape, umi oikóva guive tetã ruvicha Asuéro retāguasúpe, mombyrygua ha hi'aḡuivape. 21 He'ivo ichupekuéra omboarete jepi haḡua pe ára 14 ha 15-hápe Adar (Márzo) jasýpe cáda añope. 22 Umi Judayguakuéra omboarete umi ára umívape ojesalva haguére hesekuéra ija'e'ýva pógui, ha pe jasy péva oiko rāngue ichupekuéra ñembyasy ramo oñemoambue vy'aha arakuéra ramo, ha ao vosa kue rāngue oñemoambue areteguasúpe ramo; ojapo haḡua hikuái ikaruguasu ha vy'aha ára ramo, ha oguerahauka joaite haḡua hōga ypy rupiguápe hi'upyrāmi ha jopói (regálo) imboriahuvévape. 23 Ha opaite Judaygua oñembopy'apeteĩ ha he'i ojaPOPATAha Mardoquéo he'iuka haguéicha ichupekuéra ikuatiañe'ë rupi. 24 Aman, Hamedata ra'y ningo, peteĩ Agaggua pe ija'e'ýva Judayguakuéra rehe oñeha'āmbava'ekue ojuka haḡua ichupekuéra, upéva ha'e oity pe "pur", he'iséva po'a jeporavo, ombokusuguepa ha ohundipa haḡua Judayguakuérape. 25 Ha Ester ou ramoguare tetã ruvicha rendápe, ha'e he'iuka ikuatiañe'ë rupi pe tembiapo vaiete Aman ojaPOSEva'ekue Judayguakuéra rehe ho'a jevy haḡua iñakã ári; ha upéva oñemosāingo ichupe ha ita'yrukuérape ijejuvyhaenda rehe. 26 Upéicha rupi ko'ã ára oñembohéra Purim, Pur réra rehehápe, ha Mardoquéo kuantiañe'ë rehehápe, omombe'úva opaite ko'ã mba'e, ha umi mba'e ha'ekuéra ohendu térã ohechava'ekue. 27 Upéicha Judayguakuéra omoĩ hembiapoukapy ramo ichupekuéra ha iñemoñarenguérape ḡuarã omboarete haḡua ko'ã mokõi ára cáda añope, Mardoquéo kuantiañe'ëme he'i haichaite ha hi'araitépe; 28 ha ko'ã mokõi ára ojeguieromandu'ava'erāha ha oñemboareteva'erāha opaite iñemoñarenguéra apytépe, hekohápe, itávape térã hetāme; ha ã Purim ára omboareteva'erā katuete Judayguakuérava guive, ha iñemoñarenguéra araka'eve ndahesarairiva'erā ichugui. 29 Ha tetã ruvicha hembireko Ester, Abihail rajy, ha pe Judaygua Mardoquéo, ohaĩukapa ko kuantiañe'ë mokõiha, pe Purim reheguáva ha oikova'erāha katuete cáda añope. 30 Ha ojeguierahauka ko kuantiañe'ë kóva opaite Judayguakuérape oikóva guive Asuéro 127 retānguéra apytépe, ñe'ë py'aguapy ha añetegua reheve. 31 Ko kuantiañe'ë kóvape oje'e opaite Judayguakuéra omboarete haḡua katuete ko'ã Purim ára hi'araitépe ojehai hagueichaite, Mardoquéo ha tetã ruvicha hembireko Ester po rupi, ha'ekuéra omoĩ haguéicha hi'arikuéra ha iñemoñarenguéra ári, ha mba'éichapa ohasa okaru'ýre ha mba'éichapa ojahe'o hikuái. 32 Ha Ester omoĩ tembiapoukapy ramo ha omoañete ko'ã Purim arete, ha upéi ohaĩuka ko tembiapoukapy kóva peteĩ kuantiañe'ëme.

1 Pe tetã ruvicha Asuéro ombyatyuka impuéstó opaite hetãyguakuérãgui pe yguasu rembe'y peve ha umi yvy pehẽngue (ísla) jepe oĩva yguasu mbytépe. 2 Opaichagua Asuéro rembiapo oñemoĩ peteĩ kuartiañe'ẽme, ijapytépe ojehai avei Mardoquéo rembiapo porã ha mba'éichapa pe tetã ruvicha Asuéro ombotuicha ichupe, opaite ko'ã mba'e ojehai Pérsia ha Média retã ruvicha kuartiañe'ẽme hembiapo porã reheve. 3 Ha pe Judaygua, Mardoquéo, opyta tetã ruvicha Asuéro rire mburuvicha guasu mokõiha ramo, ha oiko mba'eguasú ramo Judayguakuéra apytépe, ha ojehayhuete ichupe hetãyguakuéra apytépe, oheka ha oñeha'ãgui ohupity haña mba'eporãitéva Israel tribukuérãpe ñuarã.

Job 1

1 Oikova'ekue Uz retãme peteĩ kuimba'e hérava Job. Ko kuimba'e kóva heko porã ha heko potĩva. Ha'e okyhyje Ñanderuete'gui ha upévore opia opaichagua mba'evai apógui. 2 Job ita'ýra 7 ha itajýra mbohapy. 3 Ha hymbakuéra reta: 7.000 ovecha ha kavara, 3.000 caméllo , 500 guéi joaju (yúnta), 500 búrró kuña. Ha hetaite hembiguái. Upéicha rupi ha'e pe kuimba'e imba'eretavéva mayma kuarahyresẽ gotyoguáva. 4 Ha ita'yrukuéra oja'pómi karuguasú hogakuérãpe, peteĩteĩva hi'ára mbotýpe (icumpleañope); ha'ekuéra ohenoiuka jepi heindy mbohapyvévape, okaru ha omboy'u haña hendivekuéra. 5 Ha ohasa rire umi karuguasú ára, Job ohenói ichupekuéra ombohekopotĩ haña. Ha Job opu'ã pyharevete oikuave'ẽ haña kuave'ẽmby ojehapypáva peteĩteĩva rehe. Job he'ígui ipy'apýpe: Ikatúntemo oime hembiapo vaíra'e che ra'ykuéra, ha oñe'ẽvai mba'e Ñanderuete rehe ipy'apýpe. Péicha Job ojapo jepi tapiante hesehepekuéra. 6 Peteĩ árape Ñanderuete ra'ykuéra oñemboja Ñanderuete renondépe ha ou avei hendivekuéra Satana (aña). 7 Ha Ñanderuete he'i Satanáme: Mamóguipa reju. Ha Satana ombohováivo Ñanderuete'pe, he'i: Ajere yvy apére ha aguata aikóvo hyepýre. 8 Ha Ñanderuete he'i Satanáme: Nderejesarekóipara'e che rembiguái Job rehe, ndaipóri ambue ha'eichagua yvy apére, kuimba'e heko porã ha heko potĩva, okyhyjéva Ijapoharégui ha opiáva opaichagua mba'evai apógui. 9 Ha Satana ombohováivo Ñanderuete'pe: Job piko okyhyje rei mba'e ndehégui. 10 Neremo'ãi piko ichupe ku korapy jere yvatéicha ha reñangareko hóga ha opaite mba'e oguerékóva rehe. Rehovasa avei opaite hembiapokue ha opaite imba'erepy oñemboheta hetave ohóvo. 11 Eipyso katu nde po ha epoko opaite mba'e oguerékóva guive rehe, ha rehecháta katuete opoitaha ndehégui. 12 Ha Ñanderuete he'i Satanáme: Péina ápe, opaite mba'e ha'e oguerékóva guive oĩmbaite nde pópe; hekovére katu ani repoko. Ha Satana osẽ Ñanderuete renondégui. 13 Ha peteĩ árape ita'ýra ha itajyrakuéra oñembyaty jave ityke'ýra ypykue rógape, 14 ou sapy'a Job rembiguái peteĩva hendápe, ha he'i ichupe: Gueikuéra oara joa jave, ha burrokuéra okaru joa jave avei ijypypekuéra, 15 oñuahẽ umi Sabaygua ha oguerahapa ne rymbaita ha ojukapa che irũnguérãpe kyse puku hãimbépe, che añoiténte akañykuaa ajúvo amombe'u haña ndéve. 16 Kóva oñe'ẽ jave gueteri hína, oñuahẽ ambue hembiguái he'iva: Ñanderuete rata ho'a áragui ha ohapypa nde ovecha ha kavarakuérãpe, ha umi hese oñangarekóvape ombokusuguepa avei pe tata, che añoite cheremby ha aju amombe'u haña ndéve umi mba'e ojehúva. 17 Ha oñe'ẽ aja gueteri hína kóva, ou ambue he'iva: Umi Caldeaygua oñembyaty mbohapy atýpe, ha ojeity umi caméllo ári ha oguerahapa hikuái ne rymbakuéra ha ne rembiguakuérãpe katu ojukapa kyse puku hãimbépe; cheñoiténte akañy ha aju amombe'u haña ndéve. 18 Ha oñe'ẽ gueteri hína kóva, ou ambue he'iva: Nde ra'y ha nde rajykuéra okaru ha omboy'u joa jave víno ityke'ýra tenondeguáre rógape, 19 ou peteĩ yvytu hatáva ha oipeju hóga irundyve yke rehe, ha pe óga ho'a nde ra'ykuéra ha nde rajykuéra ári, ha omanomba hikuái, ha che añoiténte akañy amombe'u haña ndéve. 20 Upémaramo Job opu'ã, omondoro ijaokuéra, omoperõ iñakã, oñesũ yvýpe ha oñembo'e Ñanderuete'pe, 21 he'ívo: Opívo asẽva'ekue che sy ryégui, ha opívo aha jevýta, Ñanderuete ome'ẽmba ha Ha'e oipe'apa, amomba'eguasú Ñanderuete réra. 22 Opaite ko'ã mba'ére Job noñemohembiapo vaíri (noñemoangaipái) ha nde'íri mba'eve ivaíva Ñanderuete rehe.

Job 2

1 Ha ojehu avei ambue árape Ñanderuete ra'ykuéra ou oñemboja haña Ñanderuete renondépe, ha Satana ou avei hendivekuéra oñembojávó avei Ñanderuete renondépe. 2 Upérõ Ñanderuete he'i Satanáme: Mamóguipa reju. Ha Satana ombohováivo Ñanderuete'pe ha he'i: Ajere ha aguata hágui aikóvo yvy apére. 3 Upérõ Ñanderuete

he'i Satanáme: Nderejesarekói piko ra'e che rembiguái Job rehe, ha'eichagua ndaipóri ambue yvy apére, kuimba'e heko porã ha heko potíva, okyhyjéva Ijapoharégui ha opiáva opaichagua mba'evai apógui, ha ndopoíri chehegui, jepevémo aheja ichupe nde pópe reipy'ara'ã rei haña ichupe. 4 Ha Satana he'i jevy Ñanderuetépe: Opaite mba'e kuimba'ekuéra ha kuñakuéra oguerékóva ome'ẽ hekove rehehápe. 5 Eipysomína ko'ãña nde po, ha epoko ikangue ha ho'o rehe embohasy haña ichupe ha rehecháta katuetete opoitaha ndehégui. 6 Upérõ Ñanderuete he'i Satanáme: Péina ápe, ha'e opyta nde pópe, anínte repoko hekove rehe (anínte rejuka ichupe). 7 Upéramo Satana osẽ Ñanderuete renondégui ha ombohassy Jóbpé ai vaietereígui, ipy mbyte guive iñakã mbyte peve. 8 Ha Job ojapyhy peteĩ kambuchi jekakue oñekarãi haña, ha uguapy tanimbu apytépe. 9 Upémaramo hambireko he'i ichupe: Nerakate'ỹ gueteri piko nde reko heko pegua rehe. Emaldeci Ñanderuetépe ha emano. 10 Ha'e katu ombohováí ichupe ha he'i: Reñe'ẽ oimeraẽ kuña itavývaicha. Jarecivikuaa piko Ñanderuetégui mba'eporã, ha mba'evai ndajarecivimo'ãi. Opaite ko'ã mba'ére Job noñemohembiapo vaíri ijuru rupi. 11 Ha mbohapy Job irũ, Elifaz, Teman pegua, Bildad, Suah pegua, ha Sofar, Naamat pegua, ohendúvo ojehu hague mba'evai Jóbpé, oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme ou haña oñondivepa ha oñembyasy hendive, omoangapyhy haña ichupe. 12 Ha'ekuéra ojesaupívo mombyry guive katu ndoikuaái ichupe ha ojahe'o hikuái sapukaipópe, omondoro ijaokuéra ha mbohapyvéva omosarambi avei tanimbu iñakã ári. 13 Upéramo uguapy hikuái hendive yvýpe 7 ára ha 7 pyhare pukukue, ha avave nde'íri ichupe mba'eve, ohechágui imba'embyasy ituichaitereiha.

Job 3

1 Ko'ã mba'e rire Job oñe'ẽ, ha omaldeci hi'ára onace haguépe. 2 Ha Job oñe'ẽ pohýi, ha he'i: 3 Oñehundímora'e pe ára che aju hague ko yvy apére, ha pe pyhare oje'e ramoguare: Peteĩ kuimba'e ou yvy apére. 4 Iñypytũbámora'e pe ára, ha Ñanderuete hesaráimora'e ha anítei omimbi hesakã hi'ári. 5 Pytũ ha ñemano tojerure jevy ichupe, arai hũ toguapy hi'ári ha ára iñypytũva tomondýi ichupe. 6 Pe pytũ tomokõ pe pyhare péva ha anítei ojepapa pe pyhare péva umi ára, jasy ha añokuéra apytépe. 7 Mba'éicha tamora'e pe pyhare pévape tahyeguasu'ỹ che sy ha toñemoha'eñomi, ha toĩ'ỹ ipype mba'eveichagua menda vy'a. 8 Tomaldeci pe ára umi omaldeci'kuaáva, ha oñeha'áva ombopochy haña Leviatánpe (tejujaguaguasu nonga). 9 Taiñypytũ umi mbyja ko'etĩ, anítei ou pe ko'ẽju ha pe ára sakã. 10 Nombotyĩ haguére che sy membyryru rokẽ aĩ haguépe, ha noñomírigui chehegui ko jehasa asy kóva. 11 Mba'éguipa che namanóira'e che sy ryépe, térã namanóira'e asẽvo ichugui. 12 Mba'upépa chemboguejy hapypa'ũme. Ha mba'upépa ajohúra'e ikáma akambu haña. 13 Che amano rire, apytu'uva'erãmo'ã ko'ãña, ake rire yvyguýpe chepy'aguapyva'erãmo'ã ko'ãña. 14 Umi tetã ruvicha ha umi oporohekombo'éva, omopu'ã ijupekuéra ġuarã ityvy kotyguasurã (isepulturarã); 15 térã umi mburuvicha ombyaty heta óro ha omyenyhẽ hogakuéra plátgui. 16 Mba'éguipa namanóira'e ku mitã membykuaréicha, térã umi mitãmi araka'eve ohecha'ỹva ára resakã. 17 Upépe umi tekove vai noporomyangekõivéima ha upépe opytu'u umi oiko asyva'ekue. 18 Upépe avei opytu'u umi oñeñapytíva'ekue (presokuéra), ha nohenduvéima hikuái upe oporojopýva ñe'ẽ. 19 Upépe oñembojojáma michĩ ha tuicháva, ha pe tembiguái osẽma ijára poguýgui. 20 Mba'érehépa Ñanderuete chembou yvy apére aiko asy haña, ha mba'érehépa Ha'e omoingove tetãyguakuéra ojejopyete hañuante. 21 Umía oha'ārõnte hi'ára paha, ha noġuahēséi, jepevémo oheka hikuái iñemanorã pláta yvyguy peguáicha. 22 Ha'e ovy'aite, ha ipy'aroryete ojohu ramo ityvyrã. 23 Mba'upépa oñeme'ẽ tekove upe kuimba'e ojejopyetereívape ha Ñanderuete ombotypáva henonderãme opaite tape ani haña osẽ ijejopy vaígui. 24 Pyahẽ asy ningo che rembi'u ha che jahe'o osyry ýicha. 25 Umi mba'e chemongyhejéva oġuahẽma ha umi mba'e ajepy'apývare cherupityma. 26 Ndachepy'aguapyi ha ndapytu'ukuaái, py'a tarova katu chejopyete.

Job 4

1 Upéramo Elifaz, pe Teman pegua, ombohováí Jóbpé ha he'i: 2 Nemyangekõine añe'ẽ ramo ndéve, máva piko ojokokuaa iñe'ẽ nerendúvo. 3 Nde voi rehekombo'e hetápe ha remombaretémi ipo kangývape. 4 Ne ñe'ẽ omopu'ã jevy umi oñepysãngávape ha remombaretémi ikangývape. 5 Ha áña umi mba'evai ourõ ndeári ndepy'a kangypáma, rejepy'apy ha rereñemyangekõieterei. 6 Mamópa oime nde jerovia Ñanderuete rehe. Reñemoĩ porãse piko nde reko porã rupínte. 7 Nemandu'a porãke, mba'eichagua teko

potĩ piko oñehundi reĩra'e, ha araka'épa ojejuka rei heko porãvape. 8 Che ahecha haguéicha, umi omyasãiva ñaña reko ha oñotýva mba'evai katujete omono'õ jevyva'erã umi mba'e oñotýmava'ekue. 9 Ñanderuete Pytu Porãite rupi umía omanomba ha Ha'e oipeju ramo ipochy oñehundipa hikuái. 10 Pe leõ nokororõvéi, pe leõ tuja ryapu opa ha umi leõ ra'yuru rãingúra opëmbáma. 11 Pe leõ tuja omano opágui hembi'u, ha umi leõ kuña membykuéra oñemosarambipáma. 12 Peteĩ ñe'ẽ ñemi megua ou chéve, ha che apysápe katu oñuahẽ ñe'ẽ mbegueitereĩma. 13 Topehýi ou jave yvyariguakuéra rendápe, che kérape ahecha mba'e ivaíva. 14 Ñemondýi chemboryryipáva ho'a cheári, ha omokangypa che kangukuéra. 15 Ha pe yvytu ohasáva che renondépe omopu'ãmba che rete rague. 16 Peteĩ ta'ãnga oñembo'y che resa renondépe, ndahecha porãmbái katu, ha mbegue ahendu peteĩ oñe'ẽva chéve: 17 Ikatu piko kuimba'ekuéra térã kuñakuéra oiko heko porãva ramo Ñanderuete renondépe. Ikatu piko umía oiko heko potĩva ramo Ijapohare renondépe. 18 Eikuaa porãke, hi'angelkuéra rehe jepe Ha'e ndojeroviapái, ha oikuaa voi ijapytekuéra oĩha avei umi oñemohembiapo vaíva. 19 Ha ko'ýteve katu umi yvyarigua apytépe oikóva óga tujuguiguápe ha hóga rapo oĩ yvy guýpe, opaite ko'ã mba'e ikupí'ipáta ha yvy tímبonte hembyta. 20 Pyhareve iñapysẽ ha ka'arúrõ guarã omanóma ha oñehundi, ha avave naimandu'avéi hesekuéra. 21 Ha'ekuéra omanóta oñekytĩvo hekove sã. Ha'ekuéra omanombáta ohupity'ýre arandu.

Job 5

1 Esapukái katu, oĩnema nembohováitava. Ha mba'eichagua ángel heko porãvare piko rejejokose. 2 Añetehápe pe ipy'a tarováva omano ipy'aro rupi ha pe ipy'arasývape imba'epota asy ojuka ichupe. 3 Che ahecha peteĩ ivýrova oñembohapo porã ohóvo, upepete voi amaldecí hekove. 4 Ita'yrakuéra ndohupityiva'erã ñepytyvõ porã ha ñembojovakehápe oñemyangekõi ichupekuéra, ha ndaiporiva'erã avave oguenohẽva ichupekuéra ijejopy vaígui. 5 Umi iñembyahýiva ho'upáta iñemitýngue, ñuatĩ kupégui jepe, ha umi ijy'uhéiva omboy'upáta imba'erepyeta. 6 Pe jepy'apy asy nosẽi yvy tímبogui, ha pe jehasa asy naheñóiri yvýgui. 7 Ha'e ku tata pirirícha ovevéva tatapygui, péicha kuimba'e ha kuñakuéra ou yvy apére ohasa asy haña. 8 Añetehápe che apyta rire ne rendaguépe aporanduva'erãmo'ã Ñanderuetepe ko chéve ojehúva rehe ha amoíva'erãmo'ã opaite mba'e ipópe. 9 Ha'e ojapo tembiapo tuichaitereíva ikatu'ýva ojekuaapa, ha hembiapo techapyrãva (milagrokuéra) ndojepapakuaái. 10 Ha'e ombou ama yvy ári ha omohe'õ porã ko yvy kóvape. 11 Ha'e omopu'ã umi oñemomirívape, ha umi imba'embyasývape, Ha'e ombovy'a jevy ichupekuéra oiko haña py'aguapy. 12 Ñanderuete ombyai heko vaíva pensamientokuéra , ani haña ipokuéra ojaopótei tembiapo vai. 13 Ñanderuete voi oity umi ipy'aróva heko vaípe, ha ombyai umi iñañáva rembiapo vai. 14 Araitépe oñepysãnga hikuái iñypytyrõ guáicha, ha asaje pytépe opovyvy hikuái ku pyharérõ guáicha. 15 Péicha Ñanderuete oguenohẽ imboriahúvape umi mba'evai apoha jurúgui, pe imbaretéva pógui ha ikyse pukúgui. 16 Péicha ikangýva oha'ãrõ ou haña iñepytyvõ ha Ñanderuete voi omboty umi iñañáva juru. 17 Eikuaa porãke, ovy'aite pe kuimba'e Ñanderuete oja'o ha ohekombo'évape, upévagui anítei ndepochy Ha'e ndeja'o ha nerekombo'ese ramo. 18 Ha'e ningo oporokutu ha Ha'e voi ojokua jevy oikytĩ haguépe, Ha'e ombohasy ha ipokuéra omonguera jevy. 19 Seis jehasa asýgui Ha'e neguenohẽta ha pe jehasa asy 7-ha nanderupitymo'ãvéima. 20 Nde neremanomo'ãi ñembyahyiguasu oútavape ha Ha'e oñangarekóta nderehe ani haña pe kyse puku nderupity ñorairõguasúpe. 21 Ha'e nemo'ãta ñe'ẽ vaígui ha nderekyhyjemo'ãi ou vove pe ñehundiha ára. 22 Ñehundi ha ñembyahýire repukáta, ha nderekyhyjemo'ãi mymba ñarõ ñu rupiguágui. 23 Umi ita kokue rupigua reheve jepe reñembopy'apeteĩ, ha umi mymba ñarõ ñu rupigua nderayhu. 24 Nde rogapýpe oíta py'aguapy, ha nde reikohápe mba'eve nokañymo'ãi. 25 Upéicha rehecháta avei ne ñemoñarenguéra oñembohetátava, ha nde ra'ykuéra oñemosarambipáta ku ñana yvy ape ariguáicha. 26 Ndetuja porã rire reikéta nde tyvýpe, ku trígo apesã oñemono'õ háicha hi'aju porãmba rire. 27 Ema'ẽ porãke ko'ã mba'e rehe, umía ore roheka ha rojohu oĩha upeichaite, upévagui neñe'ẽrendúke Ñanderuetepe oho porãmba haña ndéve opaite mba'e.

Job 6

1 Upéramo Job ombohováí, ha he'i: 2 Mba'éicha tamora'e oñeha'ã che pyahẽ asy peteĩ balánza platíllape , ha che jehasa asy ambue platíllape . 3 Che jehasa asy ipohyivéta yvyku'i yguasu rembe'y peguágui, upévare aña'ẽ avei py'a tarovapópe.

4 Pe Ipu'akapáva hu'ykuéra chekutupa ha iponzoña che pytu ho'u, pe ñemondýi oúva Ñanderuetégui cherupityma. 5 Hasēnepa búrru saite kapi'itype. Ombureánepa guéi ho'u jave hembí'u porã. 6 Oje'únepa tembi'u juky'ÿre. Hénepa pe ryguasu rupi'a morotíngue. 7 Umi mba'e che ánga opokose'ÿmava'ekue, umíva ko'áña che rembi'u, mba'e jeguarupyréva. 8 Mba'eichatamora'e oġuahē chéve che mba'ejerure, ha Ñanderuete tome'ē chéve che ahupityséva. 9 Tamora'e Ñanderuete chehundise, tohupí ipo ha tachejuka, 10 péva ningo chemoangapyhýta, che mba'asy chejopyeterei ramojepe, apopóta vy'apópe che namboykéi haguére iñe'ē porãite. 11 Che nachembaretevéima aropu'aka haġua che jehasa asy. Ha ndaiporivéima mba'eve mba'érehépa ambopukuseve haġua che rekove arakuéra. 12 Chembarete piko ku itáicha térã che rete hatãne piko ku brónceicha. 13 Chekangypáma, ha mba'eveichagua ñepytyvō ndaguerekovéima. 14 Upe iñangekōiva oha'ārō mborayhu iñirūnguérágui jepevémo ha'e ndokyhyjevéi Ñanderuetégui. 15 Che irūnguéra ipy'a mokōi chendive ku ysyryicha yvy perōme, oky tuicha rire pya'e ikã jevy; 16 osyrýva pe y rypy'a térã pe ama rayví rypy'a guýpe. 17 Ha oġuahē ramo arahaku ombohykupa ha osyry hatã rire pya'e hypa jevy, 18 Ysyry rape imichíve ohóvo pe kuarahy omokãmba jevy peve. 19 Ojesareko hese umi Temangua ohasa vove upérupi ha upéicha avei umi Sabaygua ohasáva ohóvo oha'ārōite ohupity haġua avei pe y. 20 Ha otĩ opytávo oha'ārō rei haguére y porãitéva, upévare pe ñembotavy ituichaiterei. 21 Añetehápe peẽ pejoguaiterei umívape, pehecha ñemyangekōi ha pekyhyjepa. 22 Che piko ha'e peẽme: Peguerúna ha peme'ē chéve pene mba'erepy, 23 térã cheguenohē haġua cherayhu'ÿva pōgui térã chejora chejopýva poguýgui. 24 Peẽ chembo'e porã ramo, akiriríta, pehechauka chéve moõitépa añemoangaipára'e. 25 Mba'érehépa pejohu vai che ñe'ē hekoite peguáva, peẽ katu cherekembo'e hekope'ÿ. 26 Pejohu vai che ñe'ē ha'emava'ekue ha upévare chekaguái mbaretépe; pe yvytu ningo ogueraha voi ojepy'apýva ñe'ē. 27 Peẽ peitytápo'a ityre'ÿva ári, ha pevendéta pene amígope. 28 Ko'áña, pema'ē porãke cherehe, ha pehecha che ndachejapuiha pende rovake. 29 Pepáykena ha pehechakuaa ndajavyiha ha che aiko hague hekoitépe. 30 Che ñe'ē rupi piko heñói ñaña reko, térã che apekũ piko ndikatuvéima ojuavy po'a'ÿnguéra apytégui.

Job 7

1 Ndojoguái piko kuimba'e rekove ko soldádo rembiapópe térã umi omba'apóvape estánciape. 2 Ku tembiguái oha'ārō háicha kuarahy'ã, ha pe omba'apóva oha'ārō háicha hembíapo repykue, 3 péicha aha'ārō avei opa haġua che jehasa asy, ha che mba'asy vai añandúva heta pyhare ha jasykuéra. 4 Añeno jave, ha'e: Araka'épa ikatu apu'ã jevy. Pe pyhare katu oñembopukuate, ha che py'a tarovaité ko'ētĩ meve. 5 Che ro'ó hasopa ha yvy timbo oñu'ã che rete, che pire ojeka ha iperepa. 6 Ha che rekove ára ohasa pya'eve ao oipovōva júgui ha naha'ārōvéi mba'eve iporãva che renonderáme. 7 Nemandu'a, che Ruete, che rekove voi ningo yvytúicha, ha che resakuéra ndohechavéi mba'eve iporãva. 8 Umi tesa cherecháva aġamive ndacherechamo'ávéita, ha nde resa oma'ē jevy ramo cherehe, che rekove opa rei ha amanóma. 9 Ku arai ohasa háicha, upéicha hína pe oguejýva omanóva retãme, katuete ndojevyvéima araka'eve. 10 Ndojevymo'ãi hógape, ha hogayguakuéra hesaráita ichugui. 11 Upévare ndajokomo'ãi che juru, amombe'use katu che py'apy jehasa asy ha che ánga ñembyasy. 12 Che piko yguasu térãpa mymba y pegua ndetuicháva, Nde chejoko haġua. 13 Ha che ha'e ramo: Che rupa chemoangapyhýta ha ombovevúita che mba'asy, 14 upérō katuete che kéra chemondýi vaiete ha techapáype ahecha umi ta'ãnga chemongyhyjepáva. 15 Upévare iporãve Nde chejuvy, che ánga omanoseve uveígui. 16 Chekuerái che rekovégui, upéicha ndaikosevéima, cherejãnte tamano, che ára ningo yvytu rei voínte. 17 Mba'e piko pe vyvarigua, Nde rehechakuaa haġua ichupe ha rejepy'apy haġua hese. 18 Mba'érehépa reñandu ichupe ko'ē ko'ē rehe, ha reha'ã ichupe opytu'ukuaa'ÿre. 19 Araka'épa remboykéta nde resa chehegui, amokō jevy haġua che rendymi jepe. 20 Che rembiapo vai ramojepe, mba'eichagua ne rembiapo piko ambyai, Nde ore Ñangarekohára. Mba'érehé piko Nde cheporavo, cheapi haġua opaite árape, che rekove ipohyietereíma chéve ġuarã. 21 Ha mba'éguipa ndaikatúi Nde remopotĩ che rembiapo vai ha rejohéi che reko ky'a, aġaite akéta yvy guýpe, ha chereka jevy ramo, ko'ērō ndaikomo'ávéima.

Job 8

1 Bildad, pe Suahgua, oñe'ē ha he'i: 2 Araka'e pevépa péicha reñe'ēta, nde juru oñe'ēhína ku yvytuatáicha. 3 Ombojovake vai piko Ñanderuete térãpa Ipu'akapáva

omongy'áta pe justícia . 4 Nde ra'ykuéra oñemohembiapo vai ramo hendive ġuarã, ha'ekuéra ohupityta avei hembiapo vai repy. 5 Nde katu ehaka Ñanderuetepe nde py'aite guive ha ejerure asy Ipu'akapávape. 6 Nepotĩ ha nde reko porã ramo, katuate Ha'e oñangarekóta nderehe ha omopu'ã jevýta nde róga. 7 Upéi Ñanderuete omboheta hetavéta ne mba'erã ne mba'e ko'aġaguágui. 8 Eporandúna nde ypykuéra tenonde ġuarávape ha emoĩna ne akãme nde rukuéra arandu. 9 Ñande ningo kueheguarénte, ha mba'eve ndajaikuaa porãi, ku kuarahy'ãichante ñande arakuéra yvy apére. 10 Ñande ypykuéra nembo'éta, oñe'ẽ porãta ndéve, ha ipy'apy guive reguenohêta heko arandu. 11 Piri okakuaa porãnepa y'ÿre, okakuaa porãnepa tuju'ÿre. 12 Hovyũ porã ramo jepe, oñekytĩ rire pya'e ipiru. 13 Upeichaite ojehu avei mayma umi hesaráiva Ñanderuete rapégui ha umi tekove ñaña ndohupitymo'ãi umi mba'e oha'äröitéva. 14 Oha'äröitéva rehe oñemondohóta inimbóicha, ha ijerovia ningo ñandu renimbo reĩnte. 15 Ha'ekuéra ojejokose ramo hóga rehe, péva oryryipa; ojejapyhyse ramo hese ndaipu'akamo'ãi, ho'apátagui. 16 Ku yvyra akýicha oiko kuarahy renondépe, ha hoky pyahukuéra osẽ opa rupi. 17 Hapokuéra ojepyso jepe itatýre ha oja hatã hóga tápia rehe. 18 Oñemondoro ramo hendágui, hendague ombotovéta ichupe ha he'íta: Araka'eve ndorohechaiva'ekue. 19 Ema'ẽ porãke, péva hína pe vy'a ha'ekuéra ojohúva hekovére, ha opa rire, ambuekuéra heñói jevýta hendaguégui. 20 Nde nemandu'a porãke, Ñanderuete nomboykemo'ãi heko potívape ha noipytyvõĩ umi heko ñañaávape. 21 Ñanderuete omyenyhẽ jevýta nde juru puka rorýgui ha ne rembukuéra vy'águi. 22 Ha umi oñemoĩva nderehe ha opaite heko vaiva róga opa reiva'erã.

Job 9

1 Job oñe'ẽ jevy, ha he'i: 2 Añete ningo, che voi aikuaa porã peichaha; ha mba'eichagua yvyarigua piko oñemoĩ porãkuaa Ñanderuete renondépe, he'ivo ichupe che reko iporãha. 3 Oñe'ẽ apisérõ Ñanderuete ndive, ndaikatumo'ãi ombohováĩ ichupe peteĩ porandu 1.000 apytégui. 4 Ha'e ningo iñarandute ha peteĩ imbaretéva piko osẽ porãnepa oñemoĩvo hese. 5 Ipocho rupi oity cérro hendágui, avave oñandu'ÿre. 6 Ha'e ningo oguerova pe yvy hendágui ha omboryryĩ umi yvy py renda. 7 Ha'e he'i kuarahýpe anítei osẽ, ha ha'e nosẽi; ha ndohesapeukái mbyjakuéra. 8 Ha'e año oipyso yvagakuéra, ha Ha'e uguata yguasú ape oñemomýiva ári. 9 Ha'e ningo ojapo umi mbyja aty: Osa, Orion ha Pléyades; ha ojapo avei umi mbyja aty, pe ñanduguasu, opytáva súrpe . 10 Ha'e ojapo mba'eguasute ndaikatúiva ojekuaa ha imilagrokuéra ojepapakuaa'ÿva. 11 Ema'ẽ porãke, Ha'e ohasakuaa che renonderãme, ha che ndahechamo'ãi ichupe, ohasa ramojepe che ypy rupi ñañandumo'ãi ichupe. 12 Nemandu'a porãke, Ha'e ohekýi ramo peteĩme, mávapa ojokokuaa ichupe. Máva piko he'ikuaa ichupe: Mba'éiko rejaporeína. 13 Ñanderuete ndojokomo'ãi ipochy, umi Rahábpe oipytyvõva'ekue Egíptope oñemomiríva'erã avei ipoguýpe. 14 Ha mba'éichapa ambohovaikuaáine ichupe, aiporavo porã ramojepe che ñe'ẽ. 15 Chereko porã ramojepe, nambohovaikuaái ichupe, ajeruréta uvei cheporiahuvereko haġua. 16 Ahenói ramo ichupe ñembojovake rendápe, ha Ha'e cherendu ramojepe, ndagueroviaichéne ohendutaha che ñe'ẽ. 17 Yvytu ratãme Ha'e chemongu'i ha ombohetave hetave che rete aikuéra. 18 Ndohejái che apytu'u, chemyenyhẽ uvei angekõi vaietégui. 19 Ña'ne'ẽ ramo pu'aka rehe, mávapa imbareteve ichugui ha ña'ne'ẽ ramo teko porã reheve, máva piko heko porãve ichugui. 20 Che añemoĩ porãse ramojepe, che juru voi chemoĩ vaiva'erã, ha ha'e ramo che reko iporãha, ko'ã che ñe'ẽ voi chemoĩ vaipa jevyva'erã hendive. 21 Che reko potĩ ramo, ndajepy'apymo'ãi chejehe, namomba'emo'ãi che rekove. 22 Peteĩ mba'e hemby gueteri che ha'e haġua: Ñanderuete ohundi heko porãva ha heko vaívape. 23 Pe heko potíva omano ramo jehasa asyguasúpe Ñanderuete oñembohory hese. 24 Peteĩ tetã oñemoĩ ramo heko vaiva pópe, Ha'e omo'ã umi oporombojovakéva resakuéra, ha ndaha'ei ramo Ha'e, mávatapa hína aipórõ. 25 Che rekove arakuéra ohasa pya'eve marandu rerahahágui, okañymba ha ndohecháĩ mba'eporã. 26 Ohasapa ku ygaguasu (canoa guasu) ipya'etévaicha, ku ñapykani, ojepoi háicha hembi'urã ári. 27 Ha che añeha'ãmba ramojepe ha ha'e ramo: Cheresaráita che pyahẽ asýgui ha amoambuéta che rova ñembyasy tory rehe. 28 Umi mba'e hasýva katu chemyangekõi, aikuaa porã voi ningo Ha'e ndacheguerekomo'ãiha heko potíva ramo. 29 Hesápe che aiko ramo mba'evai apohára ramo, mba'upépa añeha'ã reivéta aiko haġua heko potíva ramo henondépe. 30 Añemopotĩ rire ama rayvi rypy'ápe, térã ajekyty rire havõme, 31 upéicha ramojepe chereityva'erãmo'ã yvykua tuju oĩháme, ha che aokuéra jepe ojegarúta chehegui. 32 Ñanderuete ningo ndaha'ei yvyarigua cheichagua, ambohováĩ haġua ichupe; ha ore rohova'erã oñondive mbojovakehára

rendápe. 33 Ndaipóri ore pa'ũme mbojovakehára ombojovakekuaáva hekoitépe. 34 Ñanderuete tojoko itukumbo, anive haġua chenupã ha che añemondyive. 35 Upéramo añe'ëkuua, akyhyje'ÿre ichugui, che aikuua porã katu nda'upeichaitaha.

Job 10

1 Chekuerái che rekovégui, tove katu tachepyahẽ sãso añe'ẽ haġua che py'aro oĩ haichaite che py'apýpe. 2 Ha'ese Ñanderuetepe: Ani chehundítei, emyesakãmína chéve mba'érehépa ndepochy chendive. 3 Hi'ã porã piko ndéve reporojopy ha remboyke haġua nde po rembiapokuégui, reipytyvõ haġua heko vaívape. 4 Nde resa piko yvyariguáicha, térãpa rehecha ha'ekuéra ohecha háicha. 5 Nde rekove piko imbyky avei yvyarigua áraicha térãpa ne añokuéra ojogua kuimba'e árape, 6 ejesareko haġua che reko vai rehe ha reheka haġua che rembiapo vai. 7 Reikuaa porã voi ndachereko ky'aiha ha ndaiporíha mba'eve ikatúva chepe'a nde pógui. 8 Che Ruete, Nde po voi ningo cheapo ha chemboheteva'ekue, ha mba'éicha piko ko'áña rejeréta chehundi haġua. 9 Nemandu'amína ñay'ũgui Nde cheapo hague, ha rejapose jevy piko chehegui yvy timbo. 10 Nacheguenohẽipa ra'e kambýicha, ha kesúicha chembohypy'a. 11 Chemonde pire ha to'ópe, ha rembojoapy che kangue tajyguekuérape. 12 Tekove ha poriahuvereke reme'ẽ chéve, ha reñangareko cherehe che pytuhëkuua haġua. 13 Nde katu reñongatu ñemiháme nde py'apýpe ko pensamiénto kóva, che voi aikuua porã peichaha. 14 Añemohembiapo vai ríre, nde rema'évaiva'erãmo'ã cherehe ha ndacheguerekoiva'erãmo'ã heko potíva ramo. 15 Che rembiapo vai ramo, añehundíta. Ha che reko potí ramojepe nañakãrapu'ãmo'ãi, ñemotí ha jehasa asy omyenyhëgui che rekove. 16 Ha añemyakãrapu'ã jevy ramo ku leõicha Nde chemuña jevýta ha rehechaukáta chéve ne rembiapo techapyrãva (milágro). 17 Nde voi regueru jevýta umi cherehe oñe'évaívape ha remboheta hetavéta che jehasa asy, ku soldádo atýicha oñemoíta cherehe hikuái. 18 Ma'erãiko cherenohëra'e che sy ryégui, amanonteva'erãmo'ã avave cherecha mboyve, 19 ku araka'eve oikove'ÿvaicha, ha che retekue che sy ryégui ojeguerahava'erãmo'ã che tyvýpe. 20 Mbyky ningo che rekove arakuéra, upévagui epoimína chehegui avy'ami jevy haġua, 21 che aha mboyve pe tetã iñypytũháme, ha omanóva retãgui ndajumo'ãvéi, 22 pe tetã iñypytũ tapiáite ku pyhare pytéicha, ñemondýi oñemyasãi, ha hesape ojogua ypytũ anambusúpe.

Job 11

1 Sofar, pe Naamat pegua, ombohováivo he'i: 2 Ne ñe'ẽ reta ojohuva'erã ñembohováí: Kuimba'e iñe'ẽngatúva piko ojerereko heko potíva ramo. 3 Ne ñe'ẽ heta rei rupi oremokiriríse, reñembohory haġua orerehe ha resẽ haġua reñemotí'ÿre. 4 Nde voi ningo ere: Che ñe'ẽ iporã, ha che reko ipotí Ñanderuete resa renondépe. 5 Mba'eichatamora'e Ñanderuete oñe'ẽ ha toñemoi nderehe. 6 Ha'e tomyesakã ndéve iñarandu ñemimby, hasyete ningo jahecha haġua iñarandu, upéicharamo rehecháta Ñanderuete nandehaviraiha ne ñe'ẽ pohýi ojerure háicha. 7 Reikuaánepa Ñanderuete ñemimby. Rejohúnepa Ñanderuete arandu. 8 Ha'e ijoyvateve yvagakuéragui, mba'éichapa rehupityse ichupe; Ha'e ipypuku ve omanómava retãgui, mba'éicha piko reikuaáne ichupe. 9 Ha'e ipukuve yvy apýragui ha ipeve yguasúgui. 10 Ha'e ou ramo ombojovake ha oapresa haġua heko vaívape, mávapa ojokokuaáne ichupe. 11 Ha'e ningo oikuaa porã umi tekove iñañávape, Ha'e ohecha porã hembiapo vaívape, Ha'e piko oheja reíne umívape. 12 Peteĩ búrru saíte ra'y oiko pya'eveva'erã peteĩ kuimba'e arandúgui, peteĩ kuimba'e ivýrovagui, peteĩ kuimba'e iñarandúva. 13 Nde, Job, eñembopy'apeteĩ Ñanderuete ndive ha ehupi jevy nde pokuéra reñembo'e haġua ichupe. 14 Tembiapo vai oja ramo nde pokuérare epoi katu ha ani reheja nde rógape ojejohu angaipa (tembiapo vai), 15 upéicharõ remopu'ãkuua jevy nde rova tembiapo vai'ÿre, ha reñembo'y porãkuua, ha mba'évëgui nderekyhyjemo'ãi. 16 Ha nderesaraipáta nde jehasa asýgui, térã nemandu'áne hese ku yeta ohasapa haguéicha. 17 Nde rekove omimbi porãvéta kuarahy asaje peguágui, ha sapy'a iñypytũ ramojepe nde rekove omimbi jevýta ku ko'ẽ ouvaicha. 18 Upéicha rejeroviava'erãmo'ã oíha gueteri esperánza ha rema'ẽ ríre nde jerekue rehe, nderejohumo'ãvéima mba'eve nemongyhyjéva ha nde reke porã jevýta. 19 Reñeno ramo ndaiporimo'ãi avave nemondýiva, ha heta ojerure asyva'erã ndéve reipytyvõ haġua ichupekuéra. 20 Iñañáva resa katu oñembogueva'erã, ndaikatúigui okañy mamove, ha'e oha'ärõnte iñemano ára.

Job 12

1 Uperire Job oñe'ẽ jevy ha he'i: 2 Añetehápe peẽ voi ningo tetãygua arandu, ha penendive omanóta pe arandu. 3 Che avei chearandu peẽicha, ha che ndachemichĩvéi pendehegui, ha máva piko ndoikuaái peichaha. 4 Che irũnguéra oñembohory cherehe, cherasy mboyve ahenoi'ave'ekue Ñanderuetépe ha Ha'e ombohováí chéve, upeichavéramo jepe ko'ãga oñembohory heko potĩ ha heko porãva rehe. 5 Peẽ peñembohory che jehasa asy rehe peñeñandu porãhare ha peẽ pemyañave umi oñepysãngávape. 6 Py'aguapýpe oiko mondaha hogapýpe, ha umi ombopochýva Ñanderuetépe oiko kyhyje'ỹre oimo'ãgui hikuái Ha'e omoĩmbaha ipopekuéra oguerékóva guive. 7 Néi, eporandúna umi mymba, ha guyrakuéra ára peguápe, ha'ekuéra nerekombo'éta ha ohechaukáta ndéve iñarandu. 8 Térã eñe'ẽ pe tahýipe oĩva yvýpe, ha'e nembo'e ha'gua, ha umi pira yguasú pegua omombe'úta avei ndéve iñarandu. 9 Ko'áva apytégui oimera'eva oikuaa voi Ñanderuete po ojaopapa hague ichupekuéra. 10 Ipópe voi ningo oĩ oikovéva ánga, ha opaite kuimba'e ha kuña ipytu porã. 11 Añetehápe ñande apysa ombojuavy umi ñe'ẽ ñahendúva guive, ñane apekũ ombojuavy háicha pe tembi'u ja'úva guive. 12 Itujáva ndive oĩ arandu ha oikove pukúva ndive oĩ akãporã. 13 Ñanderuete iñarandueteréi ha ipu'akapa, ohekombo'e hekoitépe ha iñakãguapy porã. 14 Nemandu'a porãke, umi vyvarigua Ha'e oityva'ekuépe nopu'ãmo'ãvéima ha umi Ha'e omoingévape cárcelpe nosẽmo'ãvéima araka'eve. 15 Ema'ẽ porãke, Ha'e ojoko ramo pe ama opaite mba'e ipirupáta; ha opoi ramo pe yguasúgui, ombyaipáta pe yvy ape. 16 Hendive oĩ pu'aka ha arandu, ha ipópe ningo oĩ pe ojavýva ha pe oporombojavýva. 17 Ñanderuete omonandi mburuvichakuérape imba'eitágui ha ombotarova umi mbojovakehárape. 18 Ha'e oipe'a umi tetã ruvicha ñaña iguapyhágui ha omosã ichupekuéra iku'águi. 19 Py nandi reheve Ha'e oguerahauka pa'ikuérape, ha oity mburuvichakuérape. 20 Ha'e omoñe'ẽngu umi oñembotuichávape ha karaietéva arandu Ha'e oipe'a. 21 Ha'e omotĩ mburuvichakuérape, ha omokangy umi imbaretévape. 22 Ha'e omyesakã pe pytũ vaietéva ha oguenohẽ hesakãháme pe pyhare hũetéva. 23 Ñanderuete omopu'ã umi tetã, ha upéi Ha'e oheja oñehundi, Ha'e oheja umi tetã okakuaa porã ha upéi omosarambi umívape iñaña haguere. 24 Ha'e oipe'a umi tetã ruvicha apytu'ũ ha upéi omokañy ichupekuéra desiértope, oĩ'ỹháme tapekuéra, 25 oiko hikuái jepovyvyhápe pytũguýpe ha ovava hikuái ku oka'úvaicha.

Job 13

1 Pema'ẽ porãke, opaite ko'ã mba'ére che resa ohecháma, ha che apysa ohendu ha oikuaa porã. 2 Ha peẽ peikuaáva che aikuaa avei, nachemichẽvéi pendehegui. 3 Añe'ẽsemĩnte Ipu'akapáva ndive, ha añemongeta porãsente Ñanderuete ndive. 4 Añetehápe peẽ ningo japu moheñoihára, peẽ ningo pejavya voi ha peiko pohãnohára gua'u ramo. 5 Mba'éichatamora'e pekirirĩete, upéicharamo pehechaukáta penearanduha. 6 Pehendu porãke, che pomongavajuse, pejapysaka porã pe añetegua che juru he'íva rehe. 7 Pemomba'eguasú piko Ñanderuetépe pende japu rupi ha peĩmo'ã pene ñe'ẽ rei rupi pejapoha hembipota. 8 Peñemoĩse piko ijképe, térã peñorãirõtapa peẽ Ñanderuete rehehápe. 9 Iporãnepa peẽme Ha'e oitypekárõ pende rekove rembiapokue apytepekuéra, térãpa pembotavyse ichupe vyvariguakuéra oñombotavy háicha. 10 Katuete Ha'e pendehevairáta pembojovake ramo tova mokõime. 11 Añetehápe imburuvicha reko penemondyiva'erãmo'ã, ha ikyhyjeguasú ho'ava'erãmo'ã pendeári. 12 Peẽ pejéva guive ñe'ẽ arandu gua'u reĩnte ningo ha opa rei ku tanimbúicha ha noipytyvõĩ avavépe. 13 Pekirirĩ tañe'ẽ che, ha uperire toiko oikóva. 14 Mba'upéiko aisu'úta che kũ ha ambyaíta che rekove. 15 Pema'ẽ porãke, Ñanderuete chejukase ramojepe, che voi naha'ārõvéima iñepytyvõ, upeichavérõ amombe'use ichupe che reko ipotĩhare. 16 Pevamĩnte chepytyvõ, aikuaa porãgui pe tekove ñaña noñuahẽmo'ãiha ijypýpe. 17 Pejapysaka porãke che ñe'ẽ rehe, ha che ha'éva guive toike porã pende apysápe. 18 Peikuaa porãke, che ha'ese henondépe che aiko porã hague. 19 Mávapa oñorãirõse chendive, ko'ãga che akiririrõ, amanova'erãmante. 20 Mokõi mba'emĩnte ani rejapove cherehe, upéicharamo nakañymo'ãi ne renondégui. 21 Emboykéna chehegui nde po, ha ani chemondyivétei. 22 Upéi cherenói ha che rombohováita, térã che añe'ẽta, ha Nde chembohováita. 23 Mboy jejayvere ha tembiapo vai piko areko. Ehechaukamína chéve che rembiapo vai ha che jejayvere. 24 Mba'érehe piko reñomi chehegui nde rova, ha cherereko nderehe ija'e'ỹva ramo. 25 Remondyise piko yvyra rogue piru térãpa remuñase kapi'i rovirukuente. 26 Mba'érehépa reity cheári ñe'ẽ py'aro asýva ha mba'érehépa che mitãrusu rembiapo vaikue cherupity ko'ãga. 27 Remoinge che pykuéra vyvyrakuápe, ha rejesareko mayma che rapekuéra rehe, ha rema'ẽ che pypore

rehe. 28 Ha che rete opa ohóvo ku kupi'i ho'úva ramoguáicha térã ku polílla ao ombyaipávaicha.

Job 14

1 Kuimba'e ha kuña rekove, onace guive omano meve, imbyky ha henyhẽ jepy'apýgui. 2 Okakuaa porã yvotyicha ha upéi ipíru, kuarahy'áicha okañy ha ndopyta aréi. 3 Ko'áva rehe rema'ẽreína, ha chereru añembojovake haña nendive. 4 Heko ky'ávape piko omoheñoikuaa heko potíva, ndaikatúi ningo. 5 Añetehápe, Nde voi ere kuimba'e ha kuñakuérape mboy ára térã mboy jasy pevépante oikova'erã. Hi'arakuéra ojepapa porãma voi, ha avave ndohasamo'ãi umi ára nde remoimava'ekue ichupe. 6 Upévare erova nde resa hekovégui, ha'e ipy'aguapy ha ovy'akuaa jevy haña peteĩ omba'apóva hapichápe guaráicha ha ka'aru pytũme oñeme'ẽ ichupe hembiapo repy. 7 Oñekytĩ ramo peteĩ yvyra, hoky jevýnepa. 8 Hapokuéra ituja ramo jepe yvy guýpe ha imatakue omanombota ramojepe yvýpe, 9 oñandu vove y hoky jevýta ha opu'ãjevýta. 10 Pe tapicha imbaretéva ndaipu'akái ramo ijehe ha omano ramo moõpa ohóta. 11 Pe yguasu otimbo háicha, ha pe ysyry hypa ha ikã háicha, 12 péicha pe vyarigua oñeno ha nupu'ãmo'ávéma, oĩ aja yvága ndopaymo'ãi ha nupu'ãmo'ãi ikérargui. 13 Mba'eichatamora'e ikatu akañy omanóva retãme opi peve nde pochy, ha remoĩ meve chéve peteĩ ára nemandu'a jevytaha cherehe. 14 Kuimba'e ha kuña omano ramo, oikove jevýtapa; upéicharamo che rekove pukukue aha'ārõta opa peve che jehasa asy, ha oñuahẽ meve umi opytátava che rendaguépe. 15 Upe ára upévape Nde cherenóita, ha che rombohováita, ha reguerohorýta nde po rembiapokue. 16 Opáichavo, ko'añaite nde reipapa che guata pypore ha nerema'ẽi che rembiapo vaikue rehe. 17 Vosa ñapytĩmbýpe regueroko che rembiapo vaikuéra ha ñembovyvypýpe regueroko che ñaña reko. 18 Añetehápepe cérro ho'a ramo iku'ipa, ha umi itaguasu ovapa hendágui. 19 Pe y hatã osyrýva oipe'ope'o itakuéra, ha pe ama ogueraha háicha yvy timbo, péicha Nde rembyai umi mba'eporã tetãyguakuéra oha'ārõva. 20 Nde rembopoguy ichupe tapiate, ha ha'e ohova'erã, ha ha'e oho ramo oñemoambuéta hova ha omano. 21 Ita'yrakuéra oñemoherakuã porã ramojepe, ha'e ndoikuaavéma, ha oñemotĩ ramojepe ichupekuéra, ha'e noñanduvéma mba'eve. 22 Hete katu oñandu imba'asy, ha hi'ánga oñembyasy asy.

Job 15

1 Elifaz, pe Teman pegua, ombohováí Jóbpe ha he'i: 2 Pe iñarandúva he'ínepa ñe'ẽ arandu gua'u rei, ha omyenyhẽnepa ipy'apy vyty akúgui. 3 Pe ñe'ẽ rei noipytyvõĩ avavépe ha ndohupityĩ mba'eve. 4 Nde rembogue pe kyhyje jareko'arã Ñanderuetepe guarã ha nereñembo'ẽi hekopete ichupe. 5 Nde juru ohechauka ne rembiapo ivaiha ha tova mokõi reheve reikoreína. 6 Nde juru voi oñemoĩ nderehe ha ne ñe'ẽnguéra nembojovakéma, ndachéi. 7 Adan mboyve piko nde reiko, térãpa nde raẽ reje'apovéra'e umi cérrogui. 8 Reikuaa piko umi mba'e Ñanderuete oñongatúva ñemiháme térãpa reimo'ã ndénte nearanduha. 9 Mba'épa nde reikuaa ore roikuaa'yva, mba'eichagua arandu piko nde regueroko orepye oĩ'yva. 10 Kuimba'e itujaitereíva ha iñakã morotíva oĩ avei ore apytépe, hi'ára hetave nde rúgui. 11 Imichĩeterei piko ndéve Ñanderuete ñemoangapyhy, ha iñe'ẽ he'íva ndéve kunu'üpópe. 12 Mba'érehépa reñemomombyry Ñanderuete'gui nde py'apýpe, ha mba'érehe piko nde resa oñembyesavi, 13 reñemoĩ haña Ñanderuete rehe, ha renohẽ haña peichagua ñe'ẽ nde jurúgui. 14 Mba'eichagua vyarigua piko oñemboheko potíkuaa ha mba'eichagua kuña membyre piko oñemboheko porãkuaa. 15 Ema'ẽ porãke, hi'angelkuéra rehe jepe Ha'e ndojeroviapái, ha umi yvága jepeve naipotĩmbái hesa renondépe, 16 ha ko'yteve pe kuimba'e iñañáva ha heko vaíva, yicha omboy'úva ñaña reko. 17 Cherendúna che rohekombo'e haña, amombe'use ndéve che ahechava'ekue. 18 Umi iñarandúva omombe'u oréve ohenduva'ekue ituvakuéragui ha noñomíri mba'eve. 19 Ichupekuéra añoiténte oñeme'ẽva'ekue pe yvy, ha ipa'ũme ndoikoiva'ekue tetã ambueygua. 20 Pe iñañáva iñangekõi hekove pukukue ha pe heko vaíva ndoikuaái hi'añoikuéra. 21 Tyapuguasu oporomondýiva oñuahẽ ijapysapekuérape, ha oiko jave py'aguapýpe oñuahẽ pe oporombotaperepáva. 22 Ha'e noha'ārõĩ osẽ jevy haña iñypytũhágui, ha ojeporavóma ojejuka haña kyse pukúpe. 23 Ha'e oiko hembi'u rekávo ha he'i: Moõ piko oime. Ha oikuaa porã oñembosako'imaha ichupe guarã iñemanorã. 24 Angekõi ha jejopy vai ombopy'atarova ichupe, ku tetã ruvicha oñembosako'ívaicha oike haña ñorãirõguasurãme. 25 Ha'e oñemoĩ Ñanderuete rehe, ha oñembotuicha Ipu'akapáva renondépe. 26 Oñani oñemoĩ haña hese akãrapu'áháme, hetemo'áha iñanambusuetéva kupépe. 27 Ikyrakue oñu'ã

hova, ha ombotuicha hye. 28 Ha oiko umi táva oñembotapereva'ekuépe, umi óga ojeiko'ýháme, oñembyaipapyrévape. 29 Noñembotuichavemo'ãi ha imba'erepyeta ndahi'aremo'ãi, ha nomyasãimo'ávéma imba'eita yvy apére. 30 Nokañymo'ãi pe ára iñpytũhágui, pe tata rendy ombopiruva'erã hemitýnguéra, ha omanova'erã Ñanderuete Pytu Porãite rupi. 31 Anítei ha'e ojerovia mba'e výro rei rehe, upéicharõ ha'e voi oñembotavy. 32 Ha'e omanova'erã hi'ára oñuahẽ mboyve, ha ndahoky pyahumo'ávúi. 33 Okuipava'erã ku parral akýicha ha olívo potyku'ícha. 34 Umi iñañáva itaperepáta, ha tata ombokusuguéta mondaha rogakuéra. 35 Mba'evaípe hyeguasú hikuái ha ipy'apýpe imemby nembotavy ha tembiapo vai.

Job 16

1 Job katu ombohováí, ha he'i: 2 Koichagua ñe'ẽ hetaitereíma ahendu, peẽ chemoangapyhy rãngue, peẽ chemyangekõive pehóvo. 3 Ndopamo'ãi piko pene ñe'ẽ rei térãpa mba'e penembopochy pembohovaíve haña. 4 Che ikatuva'erãmo'ã aña'ẽ peẽicha avei, peẽ peime rire che rendaguépe, che ambohasava'erãmo'ã avei ñe'ẽ iporáva penderehe, ha penderehe añaakãmbovava ñembohorýpe. 5 Che aime rire pene rendaguépe che juru rupi che pomokyre'ý ha che ñe'ẽ rupi che pomoangapyhyva'erãmo'ã. 6 Aña'ẽ ramo che mba'asy ndopimo'ãi, ha akirirĩ ramojepe che ñembyasy ndacherejamo'ãi. 7 Ko'ágã katu Ñanderuete chemokangypa, ha tĩndyhápe opaite cherayhúva oñemomombyrýma chehegui. 8 Ha'e chejopyete ha che mba'asy oñe'ẽvai cherehe ku techahare ijapúvaicha. 9 Ñanderuete pochy chepehẽ'ambáma, Ha'e oñemoĩ cherehe, ku mymba ñarõvaicha omopururũ cherehe hãinguéra; cherehe ndaija'éigui oikutu hesakuéra cherehe. 10 Ojejurupe'a joa hikuái cherehe, che rova api hikuái ñemotĩme, cherehe opu'ãmbaite hikuái. 11 Ñanderuete chemoĩ kuimba'e ivaíva pópe, ha chereity tekove ñaña poguýpe. 12 Py'aguapýpe aikova'ekue, upéi katu Ñanderuete chembosa'ipa, chejapyhy che atúagui chepehe'ãmba haña ku mymba ñarõ ojapo háicha hembi'urã rehe. 13 Opáguio ihu'y cheapi, Ha'e ombokua che pitikiri'ĩnguéra ha ndohechaukavéma iporiahuvereko. Ha'e oñohẽ che ruguy yvýre. 14 Hatã ojejapi che retére ha chemuña peteĩ soldádoicha. 15 Añembyasýgui añaonde ao vosa kuépe ha amoinge che akã yvy timbópe. 16 Cherasẽitereigui che rova irurupa, ha che ropepikuéra rehe ojehecháma ñemano'ã, 17 che po rehe jepe noĩri aña reko, ha che ñembo'e ipotĩ ramojepe. 18 Nde, che retã yvy, ani reñomítei che ruguy ha oĩ'arã che sapukái asy rendaña. 19 Eikuaa porãke, amo yvágape oĩ che rechahare, ha che pytyvõhára oiko yvatehápe. 20 Che irũnguéra oñembohory cherehe, Ñanderuete renondépe katu añahe che resay. 21 Ñanderuete tobojovake porã ñande apytépe ha tohechauka mávapa ojava, che, térã che irũnguéra. 22 Mbovymi año hemby chéve guarã, ojepapáma (che ára) ha che aháta pe tape mamógui ndajumo'ávémaigui.

Job 17

1 Che ánga ikangypáma ha ndahetavéma che rekove ararã, ha che tyvyrã (sepulturarã) chera'arõma. 2 Oñembohoryvante oĩ chendive ha ijeja'okuéra ahendúnte. 3 Nde, che Ruete, eñe'ẽmi cherehehápe, eikóna che mo'ãha ramo, nde'ý ramo máva piko cheporiahuverekóna. 4 Nde reñomígui che irũnguéra py'apýgui pe arandu, upéva ndaipu'akamo'ãi cherehe. 5 Umi opoi reíva iñirũgui pirapire rehehápe, iñemoñarenguéra ohasa asyva'erã. 6 Ñanderuete oheja che retãnguakuéra oñembohory cherehe ha ondyvu che rovare. 7 Py'angekõi omopytũmba che resakuéra, ha che rete rehegua ojogua ta'ãnga ojehecháva kuarahy'ãme. 8 Umi heko poráva oñemondýta ohecha vove ko'ã mba'e ha umi heko potĩva oñemoĩta heko vaíva rehe. 9 Upéicharamo jepe pe heko poráva oguata poráva'erã hape rehe, ha pe heko potĩva imbareteve ohóvo. 10 Pejevy ha pejupa che rendápe, ndajohúi katu pende apytépe peteĩnte jepe iñarandúva. 11 Ohasapáma che arakuéra, che pensamiénto aha'arõmava ndoikomo'ãi, ha umi mba'e che ajaposéva opa reíma. 12 Peẽ ningo pejapo pyharégui ára, ha pyhare ramojepe gueteri peje oñuahẽmaha pe ára. 13 Ha mba'éiko aha'arõkuaave, umi omanómava retã voi ningo che rogarã, che rupa ambosako'íma iñpytũháme guarã. 14 Che tyvýpe ha'éma: Nde ha'ehína che ru; ha ysokuérape ha'éma: Peẽ che sy ha che reindykuéra. 15 Ha mamópa opyta umi mba'e che aha'arõva ahupity haña, ha umi mba'e che aha'arõva mávapa ohechakuaa. 16 Omanóva retã rokẽme opava'erã kuimba'e ha kuñakuéra esperanza, ha yvyku'i apytépe ñande rete opytu'uva'erã.

Job 18

1 Upérõ Bildad, pe Suah pegua, ombohováí Jóbpe, ha he'i: 2 Araka'e pevépa reñe'ẽ reíta, reiporu porãkena ne akã ha upéi ñañemongetakuaa. 3 Mba'érehe piko nde oreguereko mymba iñakã porã'ỹva ramo, nde resápe oretavypa. 4 Nde, ndepochýgui reñepenhẽ'amba rei, nderehehápe piko ko yvy inandíta ha umi itaguasu ojeguero vapáta hendágui. 5 Añetehápe heko vaíva resape ogueva'erã, ha ndohesapemo'ãi hata rendy. 6 Hesape oñemoypytũ ohóvo hógape ha ipahápe oguepáta avei. 7 Iguata mbarete ikangyve ohóvo ha umi mba'evai ojaposéva oitýta ichupekuéra. 8 Ñuhã oñemoĩma ipy renonderãme, ha ñuhã iñasãivape ha'e ho'ava'erã; 9 pe ñuhã ojoko ipy, ha isã ojokua ichupe. 10 Isã oñemokañy yvy guýpe, ohasa vove ha'e, ho'a haña ipype. 11 Opárupi oiko umi omondýiva ichupe, ha ijerekuévo oĩ umi omuñáva ichupe. 12 Ijehasa asyrã oha'ãroma ichupe ha iñehundirã oñembosako'íma ichupe guarã. 13 Mba'asy okaru ipire rehe ha pe mano omokõse hetépe. 14 Oñeguenohẽ ichupe hógagui, oiko haguépe py'aguapýpe, ha pe ñemano ruvicha omuña ichupe. 15 Hogateépe oikóta imba'e'ýrõ guáicha ha azúfre akytã oñemyasãita ha'e oiko haguépe. 16 Yvy guýpe hapokuéra, ha yvate hakãnguéra ipirupáta. 17 Yvy apére tesaráipe opytáta, ha itáva ryepýpe héra ndopytamo'ãi. 18 Ñanderuete tesakã rendágui omombóma ichupe iñypytũháme, ha oñemosẽ ichupe yvy apégui. 19 Ndaita'ýrai ha naiñemoñaremo'ãi hetãme, ha hógape avave ndoikomo'ãi hendaguépe. 20 Umi kuarahyresẽ gotyogua oikuaávo umi mba'e ojuhúva ichupe oñemondyietéta, ha umi oikóva kuarahyreike gotýo okyhyjepáta. 21 Añetehápe upéicha ohasahína umi heko vaíva ha ko'ã mba'e ojuhúta umi oñemoĩvare Ñanderuete rehe.

Job 19

1 Uperire Job oñe'ẽ jevy, ha he'i: 2 Araka'e pevépa peẽ chemyangekõita ha pechekutúta pene ñe'ẽ pohýi rupi. 3 Peẽ cheja'óma 10 jevýma, napetĩripa peñe'ẽvai haña péicha chéve. 4 Ha oimérõ jepe añete che añemoangaipa hague, cheárinte ho'a jevyva'erã che rembiapo vaikue. 5 Peẽ chembojovakese ramo, pehechauka porãke moõpa che añemoangaipa. 6 Peikuaa Ñanderuete chereity hague, ha Ha'e chejopy hague iñuhãme. 7 Pema'ẽ porãke, che asapukái ramojepe ahasa asýgui, avave nacherendumo'ãi ha asapukái ramojepe chepytyvõ haña ndaiporimo'ãi chepytyvõséva. 8 Ñanderuete omboty che rape, ha ndaikatúi ahasa, ha che rape aguataha rupi Ha'e omopytũmba. 9 Che rerakuã porã oipe'a chehegui, ha che akã jeguaka Ha'e oity. 10 Ha'e chereity chehundi haña, ha umi mba'e che aha'ärõva Ha'e omondo ku ojeapo'o háicha peteĩ yvyra. 11 Cherehe omyendy ipochy rendy, hese ija'e'ỹva ramo Ha'e cheguereko. 12 Isoldádo atykuéra oñuhẽma chemongora haña ha oñemohendáma che róga jerekuévo. 13 Che ryke'ykuéra oñemomombyrypa chehegui, ha umi chekuaáva oñemboykepa chehegui ku chekuaa'ýrõ guáicha. 14 Che pehẽnguekuéra ojei che rendágui, ha umi chekuaáva hesaráima chehegui. 15 Che rogaygua ha che rembiguáikuéra cheguereko tetã ambueygua ramo; okaraygua ramo aiko hesakuéra renondépe. 16 Ahenói che rembiguáipe, ha'e katu nopenái cherehe, ajerure asy ramojepe ichupe ou haña. 17 Che pytuhe ombojeguaru che rembirekópe, che pyti'u ombopy'a vai che ñemoñarenguérape. 18 Mitãrusukuéra jepeve ojahéi cherehe ha apu'ávo oñe'ẽ vai hikuái cherehe. 19 Che rogayguakuéra oitĩ chehegui, ha umi che ahayhúva jepeve opu'ã cherehe. 20 Che ro'o ha che pire oja che kanguére ha che rai pire aióntema hemby. 21 Ha peẽ che irũ cherayhúva, pecheporlahuverekomína, pecheporlahuverekomína, Ñanderuete opokógui cherehe. 22 Mba'érehépa peẽ chemuña Ñanderuetéicha, ha chekutumanterei pene ñe'ẽ pohýi rupi. 23 Mba'eichatamora'e ko'ã che ñe'ẽ ojehai, tojehai peteĩ kuantiañe'ẽme, 24 hiérro ha plómope tojehai che ñe'ẽ, itaguasúre opyta haña opaite árape guarã. 25 Che katu aikuaa porã che Salvador (Pytyvõharaite) oikoveha ha ipahápe opu'átaha chepytyvõ jevy haña ko yvy apére, 26 ha oñembyaipa rire che pire che ro'o reheve ahecháta che Járape. 27 Che ahecháta ichupe che resatee rupi, jepémo che py'a manóma. 28 Peje ramo: Mba'érehépa ñamuñáta ichupe, ipype ningo oĩ voi ijehasa asy rapo. 29 Pekyhyjéna kyse pukúgui, peichagua jejavy ojerure voi jehavira, peikuaa haña oitaha gueteri peteĩ ombojovakéva hekoite pegua.

Job 20

1 Upéi Sofar, pe Naamat pegua, ombohováí Jóbpe ha he'i: 2 Ambohasaseiterei che akãme oíva ha chembopochýva. 3 Nde, Job, oreja'o heta rire, che ambohovaiva'erãmante ndéve che pytu ohechauka háicha chéve. 4 Ndereikuaái piko

pe añetegua oĩ ko yvy apére oiko guive hi'ári kuimba'e ha kuñakuéra: 5 Iñañáva vy'a imbykyha, ha heko vaíva sapy'aiténte ovy'aha, 6 oñembotuicha ramojepe ára rehe, ha iñakã oja ramojepe araíre, 7 hepotikuéicha opa reiva'erã hekove, ha umi ohechava'ekue ichupe he'iva'erã: Moõpa oime. 8 Ku képe ojehechava'ekuéicha oveveva'erã, ha upéi ndojejohuvéiva'erã, ogue reiva'erã ku képe ojehechava'ekuéicha. 9 Umi tesa ohechava'ekue ichupe, ndohechaveiva'erã ichupe, ha hogayguakuéra ndoikuaavéima ichupe. 10 Ita'yra kuéra omyengoviava'erã itúva oipe'a reiva'ekue imboriahúvaguí, ha ipokuéra ome'ẽmba jevyva'erã umi mba'e ha'ekuéra ombyatyva'ekue guive. 11 Hete imbarete ramojepe mitãrusúicha, oñenova'erã yvy guýpe. 12 Hembiapo vai he'ẽ ramojepe ijurúpe, ha oñongatu ramojepe ikũ guýpe, 13 ha ojokose ramojepe oikũmy porãve haña, 14 hembi'u oñemoambueva'erã hyépe, mbói pohã vaícha oikóta hyepýpe. 15 Umi mba'erepyeta omokõmbava'ekue katuete ogue'ẽmba jevýta, Ñanderuete voi ningo oguenohẽmba jevýta hyégui. 16 Mbói pohã vai oipytéta, mbói kũ ojukava'erã ichupe. 17 Ndohechamo'ãi eíra ha kamby o syrýva ýicha. 18 Ome'ẽmba jevyva'erã hembiapo repykue, opaite mba'e ombyatyva guive nomokõmo'ãi ha ndovy'amo'ãi imba'erepy reheve. 19 Ha'e oity imboriahúvape ha upéi oheja rei ichupe, omonda hogakuéra, ndoikomo'ãi katu ipype. 20 Ipy'apýpe katu ndaipy'aguapýi ha imba'erepy reheve ndaikatúi okañy. 21 Omokõséva guive omokõmbáma, ha mba'eve nomohembýi, upéva imba'erepy ndahi'aremo'ãi. 22 Imba'erepy ojopýta ichupe, ha umi iñañáva oñemoĩ hese. 23 Oñemoĩ omyenyhẽ hye, Ñanderuete katu omboúta hi'ári ipochy, amáicha ho'áta hi'ári. 24 Ha'e okañy ramo jepe kyse pukúgui peteĩ hu'y bronceguiguáva ojasurúta hete rehe. 25 Oguenohẽvo pe hu'y ijekutuhágui, ochororóta huguy, upemaramo oñemondyiete omanótarõ guáicha. 26 Imba'erepyeta oñehundi reíta, tata yvyarigua ojatapy'ýva ombokusuguéta ichupe ha opaite mba'e hógape hembýva guive gueteri. 27 Pe yvága omyesakãta heko vai, ha pe yvy opu'ãta hese. 28 Umi mba'e oñembyatyva hógape ojeguerahapáta, katuete ha'e oñehundíta Ñanderuete ombojovakeha árape. 29 Ko'ã mba'e Ñanderuete ombosako'ihína heko vaívape guarã, ha péva ningo imba'erã, Ñanderuete he'iyukava'ekue iñe'ẽ porãite rupi.

Job 21

1 Upéramo Job ombohová iñirũnguérape, ha he'i: 2 Pejapysaka porãke che ñe'ẽ rehe, ha pévante taha'e pe angapyhy peme'ẽmíva chéve. 3 Pecherendumína che añe'ẽmba peve ha upéi peñembohorykuaa jevy cherehe. 4 Añe'ẽ vai piko yvyarigua rehe, ha mba'erehépa che ánga ndojepy'apykuamo'ãi. 5 Pema'ẽna cherehe ha peñemondýi jave pemboty pende juru pende pópe. 6 Chemandu'arõ che jehasa asy rehe, chepy'andýi ha che rete oryryipa. 7 Mba'éicha rupípa umi iñañáva oikove puku, ha ituja rire jepe imbarete ha hesãi porã gueteri. 8 Imitãkuéra okakuaa porã hesa renondépe, ha iñemoñarenguéra oiko porãmba henondépe. 9 Hogayguakuéra oiko py'aguapýpe ha ndokyhyjéi mba'evégui ha Ñanderuete tukumbo ndohupityi ichupekuéra. 10 Hymba torokuéra omoñemonã porã ha ndojavýiri, hymba vakakuéra imemby joa, ha naimembykuái. 11 Ita'yra osẽ hymba atýicha, ha vy'apópe oñembosarái. 12 Mba'epu parará ha mbaraka púpe opopo joa, ha mimby púpe ovy'a joa hikuái. 13 Vy'apópe ohasa hi'ára, ha py'aguapy reheve oguejy omanomava'ekue retãme. 14 He'i hikuái Ñanderuetepe: Eñemomombyry orehegui, ha nde rapégui ndoroikuaaséi mba'eve. 15 Mba'éiko Ñanderuete oréve guarã, ore roiko haña hembiguái ramo. Ha mba'épa ome'ẽta oréve roñembo'e ramo ichupe. 16 Penemandu'a porãke, ipo'a ndaipóri ipópe ha iñañáva rekombo'e toñemomombyry chehegui. 17 Mboy jevýpa iñañáva po'a ogue, ha araka'épa Ñanderuete ohundi ichupekuéra. 18 Oiko hikuái ku kapi'icha yvytu renondépe, ha yvyra rogue pirukue yvytu ratã oguerahapávaicha. 19 Ñanderuete oñongatu ita'yrape guarã ipu'aka, Ha'e omyengoviáta ichupekuéra hembiapo vaikue oñandukuua haña. 20 Pe iñañáva tohecha ijehasa asy ha toy'u Ñanderuete pochy. 21 Ha mba'e piko ichupe hogayguakuéra, ha'e omano rire térã oñemombyky ramo hekove arakuéra. 22 Máva piko ikatu ombo'e Ñanderuetepe, Ha'e voi ningo ombojovake umi oikóva yvágape. 23 Péva omanóta oiko porãite jave, pytu'u ha py'aguapýpe, 24 ikambuchi henyhẽ kambýgui, ha ikanguekuéra hykue porã karakúgui. 25 Ha ambue katu omano ipy'aro asýpe, ha okaru porã'yre araka'eve. 26 Mokõivéva katu oñeno jojava'erã yvy guýpe ha yso ho'uva'erã ichupekuéra. 27 Peikuaa porãke, che aikuaa porã voi peẽ peguerékova pende py'apýpe, ha pe temiandu vai peguerékova cherehe. 28 Peje voi ningo: Mba'éiko oiko pe mburuvicha rógagui, ha mba'épa oiko umi tekove ñañágui. 29 Napeporandúipara'e umi ohóva tetã ambuépe, ha ndapeikuaáipara'e umi mba'e he'iva'ekue peẽme. 30 Mba'evai árape iñañávape ndojehúi mba'eve ivaíva. Ha

Ñanderuete ñembojovakeha ára ndohupityichéne ichupe mba'eve ivaíva. 31 Máva piko he'i ichupe hovápe oiko vai hague. Ha máva piko omyengoviase hembiapo vaikue ojerure háicha. 32 Ojereraha joava'erã isepulturarãme , ha ityvy ypýpe opytáta umi oñeñangarekóva hetekuére. 33 Yvy hu'ũ porãme oñotỹ ichupe, heta kuimba'e ha'eichagua ohóma henonderãme ha heta ohóta gueteri hapykuéri, 34 ha mba'éicha piko peẽ chemoangapyhy gua'u reíta, opaite pene ñe'ẽ ningo japu reínte voi.

Job 22

1 Upéi Elifaz, pe Teman pegua, ombohováí jevy Jóbpé, ha he'i: 2 Mba'eichagua ñepytyvõpa yvyarigua oguerukuaa Ñanderuetépe. Mba'eve ndaikatúi ogueru, yvyariguakuéra iñarandu ramojepe ndaikatúi oipytyvõ Ñanderuetépe. 3 Nde reko potĩ rupi piko reipytyvõkuaa Ñanderuetépe, térãpa regueru ichupe mba'eporã reguata haguére hekoitépe hape rupi. 4 Job, nde piko reimo'ã Ha'e ndehaviráma nde reko ipotĩ haguére, térãpa upévare Ha'e nembojovakéma. 5 Añetehápe tuicha ningo nde reko vai ha ne rembiapo vai hetaiterei. 6 Umi omba'apova'ekuépe nendive nereme'ẽmbái hembiaporepy ha imboriahúvagui reipe'a ijaokuéra. 7 Neremboy'úi pe iyy'uhéivape, ha neremongarúi pe iñembyahýivape. 8 Nde reiporu vai nde pu'aka, reipytyvõ rãngue imboriahúvape nde reipytyvõve umi mba'e heta oguererekóvape. 9 Umi imenave'ývape remosẽ reme'ẽ'ýre mba'eve, ha umi ityre'ývagui reipe'apa hembýva guive gueteri ichupe. 10 Upévare oĩ heta ñuhã nde jerekuévo, ha ñemondýi reha'ārõ'ýva nembopy'a tarova, 11 ha iñypytũbáma ndéve ġuarã, ani haġua rehecha yeta neñuátava. 12 Ñanderuete oĩ pe yvága iyyvatehápe. Ema'ëna mbyjakuéra rehe, mombyryete oĩ ndehegui. 13 Ha mba'éicha piko nde ere: Mba'e piko Ñanderuete oikuaa. Mba'eichaitépa oporombojovake porákuaa arai pytũ rupi. 14 Umi arai ojerepa hese, ha upévare ndohecháí, ha ára rapérente Ha'e oguata. 15 Reguatase piko pe tape ymaguare rehe, umi kuimba'e iñañáva yma oguata haguéicha. 16 Ha'e ohundiva'ekue umívape oġuahẽ mboyve hi'ára, pe yguasu oguerahava'ekuégui ichupekuéra. 17 He'i hikuái Ñanderuetépe: Tereho orehegui. Ha mba'e piko Ñanderuete oja'póra'e hesekuéra. 18 Omyenyhẽ hogakuéra ijehovaságui. Ha'ekuéra katu ndoikuaaséi Ñanderuete rekombo'e. 19 Umi heko porãva ohechapáta ha hory joáta, ha umi heko potíva oñembohoryva'erã hesekuéra, ha he'iva'erã: 20 Añetehápe omanombáma umi opu'áva'ekue orerehe, ha umi mba'e hembýva ichuguikuéra pe tata ombokusuguepáma. 21 Eñembyasy reja'yvere haguére Ñanderuete renondépe ha emombe'u ne rembiapo vai ha ndepy'aguapy jevýta. 22 Ejapyhy tekombo'e ijurúgui oséva, ha emoinge iñe'ẽ nde py'apýpe. 23 Rejevýrõ Ñanderuete rendápe, oho porãmba jevýta ndéve, emboyke nde rógagui opaichagua tembiapo vai, 24 emombo yvy timbópe nde óro ha eity nde óro Ofir peguare ysyrype, itakuéra pa'ũme. 25 Ha Ñanderuete ha'éta ndéve ġuarã óro ha pláta. 26 Upéi Ñanderuete nembovy'a jevýta ha remopu'ã jevýta nde rova rema'ẽ haġua hese. 27 Reñembo'éta ichupe ġuarã, ha Ha'e nerendúta, ha nde rejapopáta opaite mba'e reprometeva'ekue Ñanderuetépe. 28 Rejaposéva guive osẽ porãmbáta ndéve ġuarã, ha hesape oja'áita nde rapére. 29 Ñanderuete omomirĩ umi oñembotuichávape, ha omopu'ã umi oñemomirívape. 30 Ñanderuete osalva jepe pe oja'yverévape, ne ñembo'e ha nde reko potĩ rupi reipytyvõ ichupe.

Job 23

1 Job ombohováí jevy ha he'i: 2 Ko ára kóvape aňe'ẽ py'a ñembyasýpe, ipo chemokangypáma, upévare che pyahẽiterei avei. 3 Mba'éichatamora'e aikuaa moõpa ajohukuaa Ñanderuetépe, aġuahẽ haġua hendápe. 4 Che ha'éta ichupe aiko hague hekoitépe ha ndareíri ajahéi Ñanderuete rehe. 5 Che ahenduse mba'épa ombohováita chéve ha aikuaase mba'épa he'íta. 6 Oñorãirõnepa chendive ipu'aka reheve. Nahániri, ha'e oja'pysakáta uvei cherehe. 7 Upépe pe heko porãva oñemoĩ porã hendive, ha ojepoíta pe heko potíva imbojovakeháragui. 8 Peikuaa porãke che aha ramo kuarahyresẽ gotýo, ndajohumo'ái ichupe; ha aha ramo kuarahyreike gotýo ndahechamo'ái avei ichupe. 9 Ha'e ohechaukárõ ipu'aka yvate gotýo, ndahechamo'ái ichupe; ha ojere ramo yvy gotýo ndajohumo'ái avei ichupe. 10 Ha'e katu oikuaa porã che rekove raperã. Ha'e chera'ã (cheprova) ramojepe chepotĩta óroicha . 11 Che aguata ipypore ári, aguata hapére ha ndapiái. 12 Ñanderuete juru he'íva guive ajapo ha iñe'ẽ aňongatu porãve che py'apýpe che ánga rembipotágui. 13 Ha'énte noñemoambuemo'ái, Ha'e oipotáva guive katuete oja'póta avei, avave ndojokomo'ái ichupe. 14 Umi mba'e Ha'e oja'poséva che rekovépe Ha'e omboaje avei ha upéicha katuete oĩ hetave mba'e ipy'apýpe oja'poséva. 15 Upévare che aňemondýi

henondépe, ajepy'amongetávo (apensávo) hese aryryipa. 16 Ñanderuete omyangekõi che py'apy, ha pe Ipu'akapáva chemopy'andýi. 17 Che jehasa asy ndachereitýi yvýre; Ñanderuete chemboguata háicha katu, chemyangekõiete ha chereity yvýre.

Job 24

1 Mba'éguipa Ñanderuete ndojokói iñaáva rembiapo vai ijehavira rupi ha mba'érehépa umi ojeroviáva hese ndohechái Ha'e ombojovakeha hekoitépe. 2 Oĩ yvy jára ombotuicha reíva ijyvy rembe'y, oĩ umi omondáva hapicha rymbakuéra ha oñangareko umía rehe imba'etee ramoguáicha. 3 Oĩ avei umi ogueraha reíva ityre'ýva rymba búrru ha imenave'ýva vaka , oiporukamava'ekue repy (garantía) rehe. 4 Omboyke mbaretépe imboriahúvape henonderãgui ha upévore okañymba hikuái. 5 Pema'ẽ porãke, ku búrru saitekuéraicha umi imboriahúva osẽ desiértotope oheka haña imitãkuéra rembi'urã. 6 Desiértotope oheka hikuái hembi'urã ha ñemiháme oho umi iñaáva parraltýpe ogueraha haña pe hembýva imono'õhãragui. 7 Oheja umi ijopíovape oke ijao'ýre, ha mba'eve ndoguerekói oñeñu'ã haña ro'y jave. 8 Ama cérroguio oúva ombohykuepa ichupekuéra, ha okañy hikuái ita guasúpe, ndoguerekóigui mba'eve oñeñu'ã haña. 9 Umi imenave'ýva pyti'águi oipe'a imembykuéra ovende haña, ha'ekuéra ndoguerekovéigui ambue mba'e omyengovia haña pe pirapire oiporuvá'ekue. 10 Ao'ýre ha ñembyahýi reheve omomba'apouka ichupekuéra, omono'õ haña hemitýnguéra. 11 Táva ryepýpe oñami hikuái olivo'a ojapo haña acéite ijy'uheiete jave. 12 Pe távagui oñehendu umi omanombotáva pyahẽ ha umi ojekutu vaipáva sapukái asy, Ñanderuete katu nohendúi iñembo'e. 13 Ambuekuéra katu okañy pe ára resapégui, ha'ekuéra ndoguatasei Ñanderuete rape rehe ha ndoikoséi ipoguýpe. 14 Iko'ẽmba mboyve opu'ã oporojuka haña, ojuka hikuái mboriahúpe ha ohasa asývape, ha pyharekuépe osẽ omonda haña. 15 Pe heko ky'áva resa oha'ãrõ pe pyhare oñuahẽ haña, ha he'i: Avave ndacherechamo'ãi, ha oñu'ã hova. 16 Pyharekuépe oíke hapicha rógape omonda haña ha arakuépe ha'e ñemboty porã hógape ndohayhúigui pe ára sakã. 17 Okyhyje hikuái ko'ẽtĩ resapégui, ha'ekuéra ojepokuaámagui pyharegua rembiapópe. 18 Pe iñaáva okañy pya'e y apére, ijyvy ári ho'águi pe maldicion, ha'e ndojevýi iparralty rape rehe. 19 Umi ára okyve'ý ha ára haku ombohykupa hañaicha pe y rypy'a, upéicha avei pe omanomava'ekue retã ogueraha umi iñaávape. 20 Isy hesarái ichuguikuéra ha yso vy'apópe okaru hese, avave naimandu'avéi hesekuéra, umi iñaáva oñehundi ojeity háicha yvyrakuéra. 21 Ha'e ojopy umi kuña ikatu'ývape imemby ha noipytyvõ umi kuña imenave'ývape. 22 Oñembotuicha ramojepe ombyaty haguére mba'erepyeta, ha'e ndoikuaái hi'ára paha, ha upévore ha'e ojepy'apyete. 23 Ha'e oñembotuicha ramojepe, Ñanderuete oha'ãrõ oñemoambue haña, upévore ome'ẽ ichupe ipytyvõ, hesakuéra katu oiko hapekuéra rehente. 24 Oñemopu'ã porã ramojepe, sapy'aitépe hekove opa reíta, ha oñehundipáta hikuái ambuekuéraicha, ipirupáta ha oñekytĩta trígo háraicha. 25 Ha ndaupéichairõ mávapa he'ikuaa chejapuha, térã mávapa ombotovekuaa che ñe'ẽ.

Job 25

1 Bildad, pe Suah pegua, ombohová ha he'i: 2 Ñanderuete oisãmbyhupa ha upévore jakyhyjeva'erã ichugui, Ha'e voi ombopy'aguapy yvagakuérape. 3 Ojepapakuaa piko hi'ángel atykuéra. Ha máva áripa ndohesapéi heko jajaipa. 4 Ha oĩ piko yvyarigua oñemoporãkuaáva Ñanderuete renondépe. Ha mba'éichapa kuña ñemoñare oñemopotíkuaa henondépe. 5 Ema'ẽ porãke, jasy jepe nahendýi henondépe ha mbyjakuéra jepe naipotĩri hesa renondépe, 6 ko'ýteve yvyarigua, ha'e ningo ysomĩnte; ha yvyarigua ñemoñare yso jevýnte avei.

Job 26

1 Job ombohová, ha he'i: 2 Mba'éicha piko remoangapyhy ikangývape. Mba'éicha piko reipytyvõ pe hi'ángel ojejopývape. 3 Mba'éicha piko rehekombo'éra'e iñarandu'ývape, ha mba'eichagua arandúpa reikuaakára'e. 4 Mávapepa reikutuse ne ñe'ẽ rupi ha mba'eichagua pytu piko oñe'ẽ nde juru rupi. 5 Umi omanomava'ekue oryrýi yguasu ruguápe, ha opaite oikóva guive ipype. 6 Pe omanomava'ekue retã ojepe'ama henondépe, ha isepultúra noñemo'ãi. 7 Ha'e oipyso pe yvága pe nandiha ári. Ha ojoko pe yvy mba'eve'ýre. 8 Ha'e ojoko pe y araire, ha ndosorói ipohýi ramojepe. 9 Ha'e omokañy iguapyhaguasu omyasãivo hi'araieta ijerekuévo. 10 Ha'e omohembe'y ykuéra, ha upéicha avei pe tesakã, pytũ apýragui. 11 Ñanderuete oja'o

ramo yvága pyrenda oñemondýi ha oryryipa. 12 Ipu'aka rupi Ha'e ombokuchu yguasú, ha iñarandu rupi ombyai tejujaguaguasúpe (leviatánpe). 13 Oipeju ramo pe ára oñemopotĩ jevy ha ipo ojuka pe tejujaguaguasúpe. 14 Eikuaa porãke, ko'ã mba'e ningo ipu'aka rembe'yremínte; mba'eichaite piko oñemondýi umi ohendúva iñe'ẽ térã Ha'e osunu hatã ramo.

Job 27

1 Job ombojoapy iñe'ẽ ha he'i: 2 Añetehápe che aikuaa porã Ñanderuete oikoveha, upéicha aikuaa porã avei Ha'e oipe'a hague chehegui imborayhu ha pe Ipu'akapavéva chemyangekõiha. 3 Añetehápe opaite árape che ánga oĩ aja chepype ha oĩ aja Ñanderuete Pytu Porãite che tĩme (che rekovépe), 4 che rembekuéra nde'irichéne heko pegua'yva, ha che juru ndaijapumo'ãi. 5 Taimombyryete chehegui amoneĩ haɣua pene ñe'ẽ, amano meve namboykemo'ãi che reko potĩ. 6 Ajejoko che reko potĩ rehe, ha ndapoimo'ãi ichugui aikove aja pukukue; che py'apyñe'ẽ ndachesu'úi (ndacheacusái , ndachekarãiri). 7 Toiko iñañávaicha cherehe ija'e'yva, ha heko ky'ávaicha umi oñemoĩva cherehe. 8 Mba'épa pe iñañáva oha'ärökuaa, omonda heta ramojepe, oɣuahêta katuete pe ára Ñanderuete oipe'ataha avei hi'ánga ichugui. 9 Ñanderuete piko ohendúne isapukái asy ojepy'apyete jave. 10 Ojeroviakuaánepa Ñanderuete rehe térãpa ohenoikuaáne Ñanderuetepe opaite árape ha'e oipota háicha. 11 Che ahechaukáta peẽme Ñanderuete pu'aka, nañomimo'ãi pendehegui Ñanderuete pu'aka. 12 Pema'ẽ porãke, peẽ pehechapáma che rekove, ha mba'érehe piko pejapo pendejehegui mba'e ovale'yvetéva . 13 Ko'ã mba'e Ñanderuete ome'ẽ iñañávape ɣuarã; ha umi oñembotuicháva henondépe Ha'e ohavirava'erã. 14 Ita'yrakuéra oñembohetárõ jepe pe kyse puku oha'ärõta ichupekuéra térã iñemoñare michĩmĩva nahyɣuatãmo'ãi. 15 Ha mba'asy iñasãiva ojukáta iñemoñare hembývape, ha hembirekokuéra ndojahe'omo'ãi hesekuéra. 16 Jepémo omono'õra'e pirapire yvy timbóicha, ha ñay'ũicha omboheta ramo ijaokuéra, 17 ha'e ombosako'i porãmba ramo jepe ijupe ɣuarã; peteĩ heko potĩva omondéta ijaorã ha hi'ánga porávape oñeme'ẽta ipirapireita. 18 Ha'e ogehoga'apo porã ramojepe opa reíta ku polilla ho'úrõ guáicha ao ha pe tapýi omopu'áva ikokuépe ho'a reíta. 19 Peteĩ kuimba'e oñenokuaa oke haɣua ipirapire heta reheve ha opáy rĩre ndoguerekovéima mba'eve. 20 Pe kyhyjeguasú ohupity ichupe ku y osyry hatávaicha ha pyharekuépe pe yvytu ratã ogueraha ichupe. 21 Pe yvytu kuarahy resẽguio oúva ogueraha ichupe hógagui. 22 Ñanderuete katu ojeity hi'ári, oiporiahuvereko'yre, ha'e oñeha'ãmba reíta okañy haɣua ipógui. 23 Hapykuéri ojepopeteva'erã hese, ha hogakue guive oñembohory hese hikuái oturuñe'ẽvo.

Job 28

1 Añetehápe pe pláta ojejohukuaa oĩháme ha pe óro oñemopotĩ ojejapokuaahápe. 2 Pe hiérro oñenohẽ yvýgui ha itágui oñembohyku cóbre . 3 Yvyariguakuéra omyesakã iñypytũháme, ha oñeha'ãmba oheka haɣua umi ita ipypukuvehápe oĩva yvy guýpe, oguenohẽ haɣua itakuéragui imetalrã . 4 Ojo'o hikuái yvykua pypukuete mombyry ojeiko hágui, yvyarigua py ohasa'yha rupi ha mombyry tapeguasúgui. Upépe, mombyry ambue yvyariguakuéragui, oñemosãingo ha oñembovava omba'apo jave. 5 Yvýgui heñói ñane rembi'u, yvy guýpe katu oñehendu tata opiririrõ guáicha. 6 Kuimba'ekuéra oheka ita vera hovýva ha óro itakuéra pa'ũme. 7 Yryvu ndoikuaái hape, ha taguato resa ndojohúi ha'ekuéra omba'apohápe. 8 Umi mymba ñarõ araka'eve ndoguataĩ upérupi, ni leõ jepe ndohasái upérupi. 9 Yvyarigua omoĩ ipo itaty rehe ha ombojere jepe cerrokuéra hapoite peve. 10 Itaguasukuéra rupi ojapo haperã ha hesakuéra ohechapa umi mba'erepyeta. 11 Ojoko pe y ani haɣua ombyai hembiaapo, ha oguenohẽ hesakãháme umi mba'e oñemíva. 12 Ha moõ piko ikatu ojejohu pe arandu. Moõ piko oiméne akãguapy. 13 Yvyariguakuéra ningo ndoikuaái hape ha oikovéva apytépe ndojejohumo'ãi arandu. 14 Pe itakua hugua'yva he'i: Ndaipóri chepype; ha yguasú he'i: Chendive ndaipóri avei. 15 Pe arandu noñeme'ẽkuaái óro rehe ha ndojejoguamo'ãi pláta rehe. 16 Noñembohepykuaamo'ãi óro Ofir peguarépe, térã ita vera sa'yju hepyetépe térã ita vera hovy porãitévape. 17 Arandu ndojejoguái diamánte térã órore , ha noñeme'ẽmo'ãi hekovia ijeguaka óro potĩete rehe, 18 ni noñeme'ẽmo'ãi ita vera térã vídrío hepyetéva rehe, pe arandu iporãiteve umi ita vera hepyetevévagui. 19 Noñembojojakuaái hese ita vera sa'yju Etiopía peguare, ndojejoguamo'ãi óro potĩetépe. 20 Ha moõguipa upéramo oúta pe arandu. Ha mamo piko oĩ tekombo'e ome'ẽkuaáva arandu. 21 Kañyháme oiko opaite yvyarigua reságui, ha oñomi mayma guyra ára peguágui. 22 Abadon, pe omanóva

retã, ha pe mano he'i hikuái: Herakuã porã rohendu ore apysa rupi. 23 Ñanderuete voi oikuaa porã hape ha oikuaa avei moõpa ojejohu. 24 Ha'e ningo oma'ẽ yvy apýra paha rehe, ha ohechapa oíva guive yvága guýpe. 25 Ha'e ningo ome'ẽ pe yvytúpe ipu'aka, ha ykuérape ohechauka ijapýra. 26 Ha'e ome'ẽ hembiapoukapy amáme guarã, ha ombohape arasunu ha aratiri, 27 upérõ Ñanderuete ohecha pe arandu ha oíporu oipyguarapa haña. 28 Ha he'i yvyariguakuérape: Pema'ẽ porãke, upe okyhyjéva Ñanderuetégui iñarandu ha upe oñemomombyrýva mba'evaígui iñakã porã.

Job 29

1 Job omoñepyrũ jevy, ha he'i: 2 Mba'eichatamora'e aiko jevy umi jasy ohasava'ekuéicha, umi ára Ñanderuete oñangarekórõ guare cherehe, 3 hesape ombojajaiva'ekue che akã ári ha che aguatámi hesapépe iñypytũha rupi, 4 aiko poráva'ekue Ñanderuete ndive, ku ára che kuimba'e mbarete ramoguaréicha, Ha'e oñangareko aja che rógare, 5 ha pe Ipu'akapavéva oiko chendive ha che ra'ykuéra opytapa che jerekuévo, 6 ha ajohéi ramoguaréicha che py kambýpe, ha itaguasúgui osyry chéve guarã pe aceiteita . 7 Aha ramoguaré táva rokẽme aporombojovake haña, oñembosako'i che guapyha aisãmbyhy haña. 8 Mitãrusukuéra cherechámiva ojeipa chehegui, ha itujáva jepe opu'ãmba ha opyta ñembo'yhápe. 9 Mburuvichakuéra ojoko iñe'ẽ ha omoĩ ipo ijuru ári, okirirĩ haña. 10 Umi omoakáva pe aty okirirĩmba, ha ikũ ojámi iñapekũre. 11 Umi apysa cherendúva guive ovy'a cherechávo, ha umi tesa cherecháva omoañete che ñe'ẽ. 12 Che ningo aipytyvõmi mboriahu ipyahẽ asývape, ha tyre'ýme oguereko'ýva avave aiko ipytyvõhára ramo. 13 Umi oñehundipotáva cherovasapa ha ambovy'a jevy umi imenave'ýva py'apy (korasõ). 14 Tekojoja (justícia) che aiporu che camisáicha , ha teko potĩ che sombreroicha . 15 Cheaiko tesa ramo ohecha'ývape guarã, ha py ramo ikarévape guarã. 16 Imboriahúvape guarã aiko itúva ramo ha añeha'ãmba ambojovake porã haña. 17 Amopëva'ekue iñañáva rãinguéra, ha ijurúgui aipe'a umi mba'e omokõmbotáva. 18 Che ha'émi: Che raitýpe amanóta, ha vvyku'i heta háicha amohetáta che arakuéra. 19 Che rapo oñemyasãi y rembe'y peve ha ysapy opyta che rakãre. 20 Oñembopyahu pyahuve che rerakuã porã ha che guyrapa che pópe imbareteve ohóvo. 21 Oha'ārõ hikuái cherendu haña, ha ohendu haña che rekombo'e okirirĩmba hikuái. 22 Che añe'ẽ rĩre avave noñe'ẽsevéma ha che ñe'ẽ ho'a porã ichupekuéra. 23 Chera'ārõ hikuái ku ñemitýhára oha'ārõ háicha pe ama. 24 Apukavými, amokyre'ý jevy haña ipy'a kangývape, ha'ekuéra ndaikatúi chembovy'a'ý. 25 Che aiporavo haperã, ha aguapy ijapytepekuéra mburuvicha ramo, aiko ijapytépe tetã ruvicha ramo ha amoangapyhy umi ojahe'óvape.

Job 30

1 Ko'áña katu umi imitávëva chehegui opuka cherehe, ituvakuéra che ndaipotaiva'ekue oñangareko haña che rymbaita rehe, che rymba jaguakuéra reheve. 2 Mba'épepa ikatu ipokuéra chepytyvõ, naimbaretevéima. 3 Imboriahu ha iñembyahýgui oikómi desiértope oheka haña hembí'urã. 4 Omono'õmi hikuái málva (peteĩ plánta iróva) ñanandýpe, hembí'urã ramo, ha oheka enébro yvyra'i rapo ho'u haña. 5 Oñemosẽ ichupekuéra yvyariguakuéra apytégui, ha ojeguerosapukái hapykuéri ku mondaha okañýrõ guáicha. 6 Oikómi hikuái umi yakã (arróyo) rembe'y ijyvatehápe, umi vvykua ha itakuaguasu oíha rupi. 7 Osapukái hikuái ñanandy pa'ũ rupi ha oñembyaty hikuái umi ñuatĩ rakã guýpe. 8 Iñañáva ra'yre ningo hikuái ha kuimba'ekuéra hera'ýva, tukumbópe oñemosẽ hikuái ambue yvyariguakuéra apytégui. 9 Ko'áña che aiko ichupekuéra guarã toryjárõ, opurahéi hikuái oñembohory haña cherehe. 10 Ojeguaru hikuái chehegui, oñemomombyrypa chehegui, ha ndokyhyjéi ondyvu hagua cherehe. 11 Nanderuete ojora che guyrapa sã chemokangy haña, upévore ndojokovéi ijuru ha cheguereko mba'eve ramo. 12 Akatúaguio oñemoĩ hikuái cherehe, omyaña che pykuéra añepysãnga haña ha che rapére ombosako'i hikuái peteĩ ñuhã ha'a haña ipype. 13 Ombotipa hikuái che rape, oñeha'ãmba che ha'a haña ha ndaipóri avave ojokóva ichupekuéra. 14 Ku soldadokuéra oíke háicha táva tápia kuára rupi, upeichaite ojeity hikuái cheári. 15 Ñemondyiguasu ojapajeréiva ho'a cheári, che rerakuã porã ojei chehegui ku yvytúicha ha che po'a poty ohasa chehegui ku araicha. 16 Ko'áña che ánga ojepy'apyete chepye, ha umi jehasa asy ára cherupitýma. 17 Pe jehasa asy pyhare pegua ombokua che kangukuérape ha mba'asy chekarãiva nachemombytu'úi. 18 Ipu'aka ombyai che pire, ha chejura che aóicha. 19 Ha'e chereity tujúpe, ajoguaite yvy timbo ha tanimbúpe. 20 Che Ruete, asapukái asy ndéve ha Nde

nerembohováiri chéve, che añembo'y nera'ārōvo, Nde katu nerema'ēi cherehe, ha nerepenái cherehe. 21 Reñembopy'a hatã chendive, nde po mbaretépe chemuña reikóvo. 22 Nde reheja pe vytyu chérupi chehundi haḡua. 23 Che ningo aikuaa voi Nde cheguerahaseha ñemanorãme, pe óga oñembosako'íva mayma oikovévape ḡuarã. 24 Upe ho'yguypotáva ndoipysomo'ái piko ipo omano mboyve, ndosapukaichénepa ñepytyvõre umi oñehundipotáva. 25 Che ndarojahe'óipara'e umi ojepy'apy asývape. Ha che ánga noñembyasyi piko ra'e avei umi imboriahúva rehe. 26 Che aha'ārō jave mba'eporã, ou mba'evai; ha aha'ārō jave ára sakã oḡuahẽ pytũnte. 27 Che py'apy iñangekõi ha ndopyty'úi, umi ára che ajepy'apyete haḡua cherupityma. 28 Che pire hũmbáma ha ndaha'ēi katu kuarahy chejope haguére, apu'ã che retãygua aty pa'ũme asapukái asy haḡua. 29 Aju aiko haḡua jaguarundi ha ñanduguasu irũ ramo. 30 Che pire oñemohũ, ha ho'ahína, che rete hakueterei iñakãundúgui. 31 Che mbarakaguasu pu oñembyasy ha che mimby ojahe'o chendive.

Job 31

1 Che añemoĩ peteĩ ñe'ẽme che resakuéra ndive, ani haḡua ama'ẽ kuñataĩ rehe aiko haḡua hendive. 2 Mba'e piko che ahupity pévare Ñanderuetégui ha mba'eichagua mba'e piko upévare pe Ipu'akapáva ome'ẽ chéve. 3 Noñehundimo'ái piko umi iñañáva ha ndohupitymo'ái piko po'a'y umi hembiapo vaíva. 4 Ñanderuete ndohecháipa che rapekuéra, ha ndoipapái piko che guatakuérakue. 5 Aiko rire japu reheve ha che py ipya'e rire oporombotavy haḡua, 6 upéramo Ñanderuete tachera'ã pe balánza justícia reheguápe, ha oikuaava'erãmo'ã che reko ipotíha. 7 Che asẽ rire hapégui, ha che py'apy oho rire che resa rapykuéri, ha oimeraẽva tembiapo vai oja rire che póre, 8 upéramo tañemitỹ ambue katu tomondoro che ñemitỹngue ha to'upa. 9 Che py'apy oñembotavy rire kuñáre ha oimerire aha'ārō che rapicha rokẽme aiko haḡua hembireko ndive, 10 upéicharõ che rembireko toñembiso che trígo ambuépe ḡuarã, ha oimeraẽva toiko hendive. 11 Ko'ã mba'e ivai ha iky'aitereĩgui, upéramo pe mbojovakehára chehaviramanteva'erã. 12 Ha pe tata chembokusuguéta añaretãme ha opaite mba'e aguerekóva reheve. 13 Ambotavy rire che rembiguái kuimba'e térã kuñáme, térã aiporu vai rire che pu'aka hendivekuéra, 14 mba'épa ajapóta aipórõ che Ruete oñemoĩrõ cherehe, térã Ha'e chembojovake ramo, mba'épa ambohováita ichupe. 15 Ha'e voi cheapova'ekue che sy ryépe, ndojapóipa Ha'e avei ichupekuéra, opavave ñande ningo hembiapokue meme voi. 16 Araka'eve namosẽi mboriahukuérape, aipytyvõ uvei ichupekuéra, araka'eve ndahejái tembi'u'yre umi imenave'yvape ohasa asy jave. 17 Ha'u jave che rembi'u, chendive okaru avei ityre'yva. 18 Che mitãrusu guive aiko ityre'yvape ḡuarã itúvarõ guáicha, ha anace guive aipytyvõ ichupekuéra. 19 Ahecha ramo ijopíovovape, amonde ichupe ha imboriahúvape ame'ẽ peteĩ ahoja, 20 upévare ha'ekuéra cherovasa, ovy'a hikuái oñembyakukuaa haguére che ovecha raguekuégui. 21 Amopu'ã rire che po ityre'yvare pe táva rokẽme, oikohápe pe ñembojovake, 22 upéicharõ che ati'y tojehekýi che atukupégui ha toñemondoro che jyva che retégui, 23 che katu akyhyje Ñanderuete jehavirágui, ha ipu'akaguasu rehe ndachepu'akamo'ái. 24 Ha ajerovia rire che óro rehe térã ha'e rire che órope : Nde ningo ha'e che jeroviaha, 25 térã avy'a rire che mba'erepy oñembohetáre ha che po ombyaty haguére heta mba'eporã, 26 térã ajerovia rire kuarahy ojajáiva rehe térã ama'ẽ rire pe jasy omimbi poráva rehe, 27 amomba'eguasu haḡua ichupekuéra ñemiháme che py'apýpe, 28 upeicharire Ñanderuete chembojovakeva'erãmo'ã, ambotove haguére Ñanderuete pu'aka. 29 Ndavy'ái ohasa asy ramo cherehe ija'e'yva ha ndachepy'arorýi ojuhúvo mba'evai ichupekuéra, 30 che kũ jepe ajoko ani haḡua omaldeci ichupe ohundi haḡua hekove. 31 Ha umi cheanduva'ekue he'i voi: Hógape oimeraẽva oñemohyḡuatã porã hymba ro'ógui. 32 Umi mombyrýgui oúva ndohasái pe pyhare okápe, che katu aipe'a che róga rokẽ opaite ohasávape ḡuarã. 33 Nañomíri vyvariguáicha che jejayverekue ha nañongatúi che py'apýpe che rembiapo vai. 34 Akyhyjégui umi atyguasúgui oikóva tavaguasúpe ha vyvariguakuéra cheapo'i ramo ḡuarã, akirirĩ ha ndahaséi hendapekuéra. 35 Mba'eichatamora'e oĩ peteĩnte jepe cherendúva, aha'ārō katu pe Ipu'akapáva toñe'ẽ ha tohai opaite che rembiapokue peteĩ kuatiañe'ẽme, 36 che agueraha haḡua che ati'yre, térã amoĩ haḡua che akã jeguaka ramo. 37 Che rembiapokue amombe'upáta ichupe ha mburuvicha ra'yicha añembojáta hendápe. 38 Che vyv oñe'ẽvai rire cherehe ha ojahe'o rire mayma vyv che ambovoukava'ekue, 39 térã ha'u rire parral rykuere ahepy'me'ẽ'yre umi omono'övape, térã ajopy rire ijarakuérape, 40 térã chejapu rire ha namombe'úi rire pe añetegua pene renondépe, upéicharõ che kokuépe taheñoi ñana trígo rendaguépe, ha ñuatĩ cebáda

rendaguépe. Ápe opa Job ñe'ẽ.

Job 32

1 Job irũ mbohapyvéva nombhovaisevéima ichupe, ha'e he'ígui jepi heko ipotĩha. 2 Upéramo Eliu, Baraquel ra'y, peteĩ Buzgua, Ram ñemoñare, ipochyete Job ndive, ha'e oñemoĩ poräségui Ñanderuete renondépe. 3 Ipochy avei iñirũnguéra mbohapyvéva ndive, nombhovái porãi haguére Jóbpe, ha ha'e opytáre peteĩ heko potĩva ramo. 4 Eliu imitávégui iñirũnguéra apytépe, oha'ārõ ha'ekuéra ombohová raẽ. 5 Eliu ohechávo iñirũnguéra nombhovaisevéi ipochyeteri. 6 Ha Eliu, Baraquel ra'y, peteĩ Buzgua he'i: Chemitã gueteri, ha peẽ katu pendetujáma, akyhyje ambohasa haña peẽme che aikuaáva guive. 7 Che ha'e chejupe: Umi hi'ára hetáva toñe'ẽ raẽ, ha umi añoita tohechauka ra'ẽ iñaranduha. 8 Añetehápe pe vyvarigua pytu ha Ipu'akapáva Pytu Porãite omoarandu kuimba'e ha kuñakuérape. 9 Ndahetái itujáva iñarandu, ha umi itujáva, ituja haguérente, naiñarandúi gueteri. 10 Upévare che aña'ẽta, pecherendúke, che ambohasáta peẽme che aikuaáva. 11 Peikuaa porãke, che ajapysaka porã pene ñe'ẽ rehe ha ahenduse voi pene arandu pembohová haña hekoitépe. 12 Ajapysaka porã ramojepe pene ñe'ẽ rehe, ndajohúi pende apytépe peteĩnte jepe ombohová porākuaáva Jóbpe. 13 Ani pejétei: Ore rojohúma pe arandu, Ñanderuete voĩnte ombopoguykuaa Jóbpe, kuimba'ekuéra ndaikatúi ojapo péva. 14 Job nomondói iñe'ẽnguéra cherehe, ha che nambohovaimo'ãi ichupe peẽ pejapo haguéicha. 15 Iñakãnguéra iñypytũ, upévare ndikatuvéi ombohová, iñe'ẽ arandu ojei ichuguikuéra. 16 Oñe'ẽ jave hikuái che aha'ārõnte, ko'ãga katu okirirĩ ha noporombohovaisevéi hikuái, 17 upévare che aporombohovaise, chéve ijamíva, ambohasase avei peẽme che arandu. 18 Cherenyhégui ñe'ẽitágui, ha che ánga chejopy che py'apýpe. 19 Añetehápe che py'apy ojogua víno ipytuho'ývape ha okapuséva, ku víno oĩva kavara pirekue ryrupyahúpe. 20 Upévare aña'ẽva'erãmante chepytuhẽ jevykuaa haña, aña'ẽvo ha ambohováita. 21 Nambojuavymo'ãi vyvarigua apytégui ha nambojuruhe'ẽmo'ãi avavépe. 22 Nambojuru he'ẽmo'ãi avavépe, Ñanderuete pya'e ohavirátagui upe oporombojuru he'ẽvape.

Job 33

1 Upévare nde, Job, ehendu porãke che ñe'ẽ, ejapysaka porãke che ha'étavare ndéve. 2 Eikuaa porãke che ha'étava ha che kũ oñe'ẽta che ahy'okua guive. 3 Hekoite peguávante osẽta che py'apýgui ha che juru ombohasasénte pe añetegua hekoite peguáva. 4 Ñanderuete Pytu Porãite cheapova'ekue, ha pe Ipu'akapáva Pytu Porãite chemokyre'ỹ. 5 Embohováike chéve, ikatu ramo, emoĩ porãke ne ñe'ẽrã, eñembosako'i porãke. 6 Ema'ẽ porã, che aiko Ñanderuete renondépe, nde reiko háicha, yvýgui Ha'e cheapova'ekue, ndéicha avei. 7 Eikuaa porãke, natekotevéi rekyhyje chehegui ha che ndorojopyetereimo'ãi. 8 Añetehápe nde erepáma che apysaitépe, ha ahendu porãmba nde ereva'ekue guive. 9 Nde ere: Che chepotĩ ha nacherembiapo vaíri, che ánga ipotĩ ha ñañoangaipái. 10 Nde ere Ñanderuete oñemoĩha nderehe ha ndeguerekhoha hese ija'e'ýva ramo. 11 Ha'e omoĩ nde pykuéra vyvyrakuápe, ha omaña vai mayma nde rapekuéra rehe. 12 Eikuaa porãke, ko'ã mba'épe nereñe'ẽi hekoitépe, che ha'e ndéve Ñanderuete ituichaveha vyvariguakuéragui. 13 Mba'érehapa reñe'ẽvai hese, Ha'e nanembohováiri haguére. 14 Heta hendáicha Ñanderuete oñe'ẽkuaa, ñande katu ndajahechakuaái ko'ã mba'e. 15 Kéra rupi, vyvarigua oke hatã jave, térã techapáy (vision) rupi. 16 Upéicha oikuaauka hembipota vyvariguakuéra apysápe, ha omondyiuka ichupe iñe'ẽ pohýi rupi. 17 Vyvarigua oñemboyke haña hembiaapo vai ha iñembotuichágui, 18 Ñanderuete ndoipotái ñane ánga ho'a ñuháme ha ndohejái avave omano rei hu'y rupi. 19 Mba'asy rupi sapy'ánte Ñanderuete oñe'ẽ kuimba'e ha kuñakuérape, hasypa jave hete. 20 Hete ha hi'ánga ombojeguaru peve galléta ha tembi'u porãvéva jepe. 21 Hete ipirumive ohóvo, ojehecha peve ikanguekuéra. 22 Hi'ánga oñemoagui ohóvo ñemano rokẽgui ha hekove umi oporojukávare. 23 Ijypýpe oĩne peteĩ Ñanderuete ángel, hi'ángelkuéra apytégui, ohekombo'e porãva ichupe oguata jevy haña Ñanderuete rape porãre. 24 Ha kóa oiporiahuvereke ramo ichupe he'íta Ñanderuetepe: Epojímína ichugui anítei ha'e ogejy isepultúrape, ajohúma hekove repykue, 25 ha Ñanderuete ombopyahu jevykuaa hete ku imitárusu ára ramoguaréicha. 26 Ha ha'e oñembo'e jevýta Ñanderuetepe ha Ha'e ohayhu jevýta ichupe ha ohechaukáta ichupe heko jajaipa ha osalváta ichupe. 27 Ha'e opurahéi jevýta hapicha aty renondépe ha he'íta: Añemohembiapo vai ha che reko ivai,

Ñanderuete katu cheperdona ha nomyengoviái chéve che rembiapo vaikue. 28 Ñanderuete oguenohẽ che ánga ñemanógui, ahecha jevy haña hesape porã. 29 Eikuaa porãke, opaite ko'ã mba'e Ñanderuete ojapo, mokõi térã mbohapy jevy oimeraẽva kuimba'e ha kuña rekovépe. 30 Omboyke haña hi'ánga iñemanorãgui ha ohesape haña ichupe umi oikovéva resape. 31 Ejapysaka porãke nde, Job, ha cherendumína, ekirirímína, che añe'ẽ jave. 32 Reguerékórõ ñe'ẽ hekoite pegua, chembohováimína, eréna pe añetegua ha ahendu porãta. 33 Ha nahániri ramo nde cherendu chéve, ekirirĩetéke ha che rombo'éta pe añetegua nearandu haña.

Job 34

1 Ha Eliu oñe'ëve, ha he'i: 2 Peẽ penearandúva pehendu che ñe'ẽ ha peẽ iñakã porãva pejapysaka porã cherehe. 3 Ñande apysa oha'ã umi ñe'ẽ ñahendúva guive, ñane apekũ oha'ã háicha umi mba'e ja'úva guive. 4 Jaiporavóna ñandejupe ñuarã umi mba'e hekoite peguáva, jaipyguara ñande apytépe umi mba'e iporáva. 5 Job, nde erékuri: Che reko iporã, Ñanderuete katu ndohechakuaái péva, 6 che ndaja'yveréi ramojepe, he'i hikuái cherehe chejapuha, ha Ñanderuete hu'y chejapíma reiete. 7 Oiménepa ambue kuimba'e ndeichagua, ýicha hoy'úva ñembohory, 8 omoirúva umi iñañavape ha oikóva hendivekuéra. 9 Nde ningo ere: Mba'evete ndohupityi kuimba'e térã kuña oiko ramo jepe Ñanderuete rapére, 10 upévarehe kuimba'ekuéra, peẽ penearandúva guivépe, cherendumi ha anítei peimo'ã Ñanderuete ombojovake vai hague térã Ñanderuete reko icy'aha. 11 Ñanderuete omyengovia vyarigua rembiapo hekoitépe, ha Ha'e ohepyme'ẽ ichupe hembiapokuéra ojerure háicha. 12 Añetehápe Ñanderuete ndojapomo'ãi heko pegua'yva ha pe Ipu'akapáva ndojavyi Ha'e ombojovake jave. 13 Máva piko ome'ẽ ichupe ko yvy oñangareko haña térã máva piko omoĩ porã ko yvy. 14 Ñanderuete ha'éntese ramo, ha Ha'e oipe'a jevy ramo kuimba'e ha kuña ánga ha pytu, 15 opavavete katuete omanova'erã ha ñandehegui oiko jevyva'erã yvy timbo. 16 Ha nde neakãporã ramo, ejapysaka ko'ã mba'e che juru he'ivare: 17 Ikatu piko peteĩ mburuvicha oisãmbyhy porãmba ombojovake ramo hekope'y, mba'éicha piko nde rejahéita Ñanderuete justícia rehe. 18 Ñanderuete voi he'i tetã ruvichakuérape iñañaha ha imburuvichakuéra reko ivaiha. 19 Ñanderuete ndohayhuvéi tetã ruvichápe, omboyke haña tembiguaikuérape; Ha'e nomomba'eguasuvéi ipirapire hetávape, imboriahúvagu; mayma vyarigua ningo ipo rembiapokue voi. 20 Sapy'aitépe mokõivéva omano; pyhare pytépe Ha'e ohundi peteĩ tetãme, ha Ha'e ojuka imbaretévape omopu'ã'yre ipo. 21 Ñanderuete resa oma'ẽ tetãnguakuéra rape rehe, ha Ha'e ohecha porã mba'éichapa oguata hikuái. 22 Umi hembiapo vaíva ndojohumo'ãi peteĩ yvy pehẽngue iñypytyetáva térã kuarahy'ã mamokañykuaa hañuáme. 23 Ñanderuete natekotevéi oma'ẽ puku kuimba'e térã kuña rehe oikuaa haña hembiapo iporãha térapa ivaiha. 24 Ha'e oity umi imbaretévape noikotevéi oporandu hembiapokue vai rehe, ha hendaguépe omoĩ ambue hapichápe. 25 Ha'e oikuaágui voi hembiapo vaívape, Ha'e oity ichupekuéra pyharekuépe oñehundi haña. 26 Ha'e ohaviráta ichupekuéra opavave renondépe iñaña haguere. 27 Péva ojehu ichupekuéra oñemombyry haguere Ñanderuete ha hembiapoukapykuéragui. 28 Ñanderuete ohendu porã imboriahúva pyahẽ asy, Ha'e ojapysaka porã umi ojejopy vaíva mba'e jerure asyre. 29 Ñanderuete okirirĩ ramo mávapa ikatu oñe'ẽvai hese, ha oñomi ramo hova, mávapa oma'ekuaa hese, ko'ã mba'e Ñanderuete ojapo peteĩ kuimba'e térã peteĩ tetã rehe. 30 Upéicha Ñanderuete ojapo, ani haña peteĩ kuimba'e iñañáva oisãmbyhy hetãme ombohasa asy haña hetãnguakuérape. 31 Hi'ã porã piko ndéve, Ñanderuete he'i ramo: Añemoĩ reíma nderehe, ajavy nendive, ndajapomo'ávéma ko'ã mba'e, 32 ehechaukamína chéve umi mba'e Che ahecha'yva, ndéna cherekombo'e, ha ajapo vai ríre ndajapomo'ávéma, 33 ambojovake ha amyengoviáta che renonderãme hi'ã porã háicha ndéve, ha nde reiporavóta mba'épa ojejapóta. 34 Vyarigua iñarandúva ha iñakãguapyva cherendúva guive he'iva'erã chendive: 35 Job oñe'ẽ arandu'yre ha akãguapy'yre. 36 Che katu aipota oñembojovake porã Job rekove ha iñe'ẽ, ipohyiete umi mba'e ha'e he'iva guive. 37 Job hembiapo vai ha oñemoĩ Ñanderuete rehe, oñe'ẽ rei hese ha oñembohory avei orerehe.

Job 35

1 Oñe'ëve Eliu, ha he'i: 2 Reimo'ã piko ndénte ereha pe añetegua, erévo: Ñanderuetepe ñuarã che reko iporã. 3 Nde ere avei: Mba'épa aguenohẽta, ajerovia haguere Ñanderuete rehe térã mba'épa oñeme'ẽta chéve nacherembiapo vaírigui. 4 Che voi rombohováita ndéve ñe'ẽ hekoite peguáva, ha ne irũnguérape, oíva

nendive: 5 Ema'ẽ porãke árare, ha ehechakuaa umi arai ijyvateveha ndehogui, 6 nde rejavy ramo jepe rembyaikuaa piko Ñanderuetepe, ha ne rembiapo vai heta ramojepe, mba'épa umía ojapo vai hese. 7 Ha nde reko porã ramo mba'épa reme'ẽ ichupe térã mba'épa Ha'e orecevikuaa nde pógui. 8 Ndeichagua kuimba'e ohupityva'erã iñaña térã heko potĩ repyrã. 9 Yvyariguakuéra osapukái ojejopy ramo ha ojerure asy ojesalva haña umi iñaña poguýgui. 10 Avave katu noporandúi moõpa oĩ Ñanderuete, oporombopurahéiva pyhare pytépe jepe. 11 Ha'e ñanembo'eve mymba ñu meguágui, ha ñanemoaranduve umi guyra ára peguágui. 12 Upéro osapukái asy joava'erã hikuái, Ha'e katu nohendumo'ãi ichupekuéra, umi iñañáva oñembotuicha haguére. 13 Añetehápe Ñanderuete nohendúi umi sapukái asy oúva tova mokõigui ha pe Ipu'akapáva nombohováiri umi oñembotuichávape. 14 Ha nde ere ramojepe nde nderehechaiha ichupe, henondépe oimba voi opaite mba'e nemyangekóiva, upévore eha'ärõnte ichupe. 15 Ñanderuete imbegue ipochy haña upévore Ha'e ndohavira pya'ei. 16 Upévore nde rejedurupe'a, ha remboheta hetave ne ñe'ẽ arandu'ýre.

Job 36

1 Eliu ombojoajuve iñe'ẽ ha he': 2 Chera'ärõ sapy'aitemi che rombo'eve haña, areko gueteri ñe'ẽ hekoite pegua ha'eva'erãva Ñanderuete rehehápe. 3 Mombyrýgui aruse che arandu ahechauka haña Ñanderuete ombojovake porãmba hague. 4 Añetehápe che ndachejapúi che ñe'ẽ rupi, peteĩ iñaranduetéva oĩ ne renondépe. 5 Ema'ẽ porãke, Ñanderuete ituichaite ha Ha'e iñaranduetépe. 6 Ndohejái iñañáva oikove puku, oipytyvõ katu ohasa asývape. 7 Ñanderuete nomboykemo'ãi hesa umi heko porãvaguí, omoíta uvei ichupekuéra tetã ruvicha guapyhaguasúpe opaite árape, ombotuicha haña ichupekuéra. 8 Sapy'a katu ojejokuárõ cadénare, ha ohasa asy, 9 Ha'e ohechaukãta ichupekuéra hembiapo vaikue, oñemoĩ haguére hese. 10 Ha omombáy ijapysakuéra oñemboheko porã jevy haña, ha he'íta ichupekuéra opoi haña hembiapo vaígui. 11 Iñe'ẽrendu ramo Ñanderuetepe ha ojapo ramo hembipota, mba'eporã oñuahêta henonderãme ha ovy'áta ha'e oikove aja. 12 Ha naiñe'ẽrendúi ramo oñehundíta kyse puku rupi, ha omanóta arandu'ýre. 13 Ha umi hova mokõiva omono'õ ipy'apýpe ipochy ha nomba'ejerure asy'mo'ãi Ha'e oñapytĩ jave ichupekuéra. 14 Hi'ángã omanova'erã imitãrusu jave, ha heko tie'ý opa pya'eva'erã ku kuimba' oikóvo ambue kuimba'e ndive kuña ramoguáicha. 15 Umi oñemomirívape katu Ha'e oipytyvõta oñemomirĩ haguére, ha ijejopy rupi Ha'e omombáyta ichupekuéra ijapysa ohendu porãve haña. 16 Upéicha Ha'e neguenohêta avei nde jejopy vaígui ndegueraha haña yvy pehẽngue porãháme ombosako'i haña ndéve peteĩ mesa henyhêva tembi'u porãgui. 17 Nde remyenyhẽgui nde py'a mba'evaígui, ko ñembojovake kóva nderupityma. 18 Nde ndepochýgui anítei reñembohory rejepopetévo orerehe ha anítei reimo'ã nde pirapireita nde salvakuaa. 19 Nde reme'ẽmba ramojepe ha resapukái hatã ramojepe resẽkuaánepa nde jehasa asýgui. 20 Ani ndepy'ahóte pyhare ñemano rehe, tetãnguéra oñehundiháme. 21 Cháke, eñangarekóna ndejehe, ani rejevýte teko ky'ápe, kóva nde reiporavoseve voi jehasa asýgui. 22 Ema'ẽ porãke, Ñanderuete pu'aka ituichaitereiha, moõitêpa jajohukuaáne koichagua mbo'ehára. 23 Mávapa he'imava'ekue Ñanderuetepe Ha'e ojapova'erãva térã mávapa he'i ichupe: Rejapo vai. 24 Nemandu'ákana Ñanderuete rembiapokue rehe, ha emomba'eguasú ichupe umi ambue kuimba'e ha kuñakuéra ojapo háicha ipuraheikuéra rupi. 25 Mayma vyarigua ohecha ramojepe hembiapokue ndohecha porãmbái oñemomombyryete rupi Ñanderuetepe. 26 Eikuaa porãke, Ñanderuete ituichaitereiha, ndajaikuaái hi'añokuéra ha vyariguakuéra oñeha'ãmba ramojepe oikuaa haña hi'añokuéra ndoikuaamo'ãi araka'eve. 27 Umi ytyky Ha'e oguenohê yguasúgui ha ama rupi ho'a jevy yvýre. 28 Pe ama osẽ arakuéragui, otyky haña tetãnguakuéra ári. 29 Mávapa oikuaa porã umi arai aty tuichakue, ha pe arasunu Ha'e oikohápe. 30 Ema'ẽ porãke, Ha'e omyasãi tesape ijerekuévo ha oñu'ã pe ára rugua paha peve. 31 Ha péva rupi omongaru tetãnguerape, omohyguatã haña ichupekuéra. 32 Ipo mokõi reheve oity umi aratiri umi hese oñemoisévare. 33 Pe arasunu omombe'u Ha'e ipochyha, ha umía rupi Ha'e oinupã umi hese ija'e'ývape.

Job 37

1 Umi mba'e rupi che py'a oñemondýi ha oryryipa che pyti'ápe. 2 Pehendu porã pe arasunu ryapu osêva ijurúgui. 3 Pe aratiri oñemyasãi opaite yvy apére ha oho yvy paha peve. 4 Ha péva rire okororõ pe arasunu, Ha'e osunu ñe'ẽ hatã reheve, ha

avave ndojokomo'ái umía. 5 Ñanderuete oñe'ẽ ára sunu hatã rupi, Ha'e ojapo tuichaite mba'e, ñande ikatu'ỹva jaikuaa. 6 Ama rayvi rypy'a ku'ípe (níevepe) he'i: Eguejy yvy apére ha upéicha avei amaguasu sapy'aite peguápe (aguacérope). 7 Upeichaite oisãmyhy avei mayma vyvariguakuérape, opavave ohechakuaa haña hembiapokue. 8 Umi mymba saite oíke ikuápe, ha upépe opyta kañyháme. 9 Israel retãme, yvýguio ou yvytu jepoka ha yvatéguio ou pe ro'y. 10 Ñanderuete oipeju ramo oiko ro'y rypy'a (heláda), ha umi y oñemohatãmba. 11 Ha'e omyenyhẽ arakuéra ygui ha arai atýgui osẽ aratiri. 12 Ha'e omondo arakuéra oipotahápe, ágotyto pégotyto, yvy apére, ojapo haña Ha'e he'íva guive. 13 Umía Ha'e sapy'a ombou yvy apére jehavira ramo térã jehovasa ramo. 14 Job, ejapysaka porãke ko'ã mba'e rehe: Epyta kiririháme ha ehechakuaa Ñanderuete rembiapo techapyrãva. 15 Reikuaa piko mba'éichapa Ñanderuete omoĩ porãmba umi mba'e, ha mba'éichapa Ha'e omoingo pe aratiri. 16 Reikuaa piko mba'éichapa Ha'e omongu'e arakuéra, umi mba'e ohechauka Ñanderuete iñarandueteha. 17 Mba'eicharupípa nde ndery'ái nde aópe Ha'e oipeju jave pe yvytu vyvuguiguáva (Israel retãme). 18 Remyasái piko hendive pe ára, oñemoambue'ỹre ku espéjo bronceguiguávaicha . 19 Ehechaukana oréve mba'épa ro'e'ará Ñanderuetepe, oretavyetégui ndaikatúi ro'e mba'eve ichupe roĩgui pytũ guýpe. 20 Che ha'eukáne ichupe aña'ẽseha. Ojejhúnepa ko yvy apére peteĩ kuimba'e he'íva ijehegui Ñanderuetepe ohundi haña ichupe. 21 Ha'ekuéra ndaikatúi oma'ẽ kuarahy resape rehe, pe yvytu omopotĩ porã ríre pe ára opaite arai hūvaguĩ. 22 Israel retã yvatégui sapy'a ou aravera pytáva, Ñanderuete jerekuévo katu tapia oĩ heko jajaipáva. 23 Ñanderuete pu'aka ituichaitereígui avave ndohupitykuaái ipu'aka, avave ndaikatúi ojopy ichupe, Ha'e ombojovake haña hekope'ỹ. 24 Upévarehe tetãyguakuéra okyhyjeva'erã ichugui, Ha'e noma'ẽgui umi oñembotuicháva rehe.

Job 38

1 Upémaramo Ñanderuete ombohováí Jóbpe peteĩ yvytu jepoka guive, ha he'i: 2 Máva piko pe omoypytũva yvága Jára rape iñe'ẽ tavy rupi. 3 Ko'ágã nde, Job, ejeku'akua kuimba'e ipy'aguasúvaicha, Che aporandúta ndéve, ha nde chembo'éta. 4 Moõ piko nde reimé'ra'e Che ajapo ramoguare ko yvy. Ehechaukana chéve nde nearanduha. 5 Mávapa oha'ára'e ko yvy tuichakue, térã mávapa oipyso hi'ári imétro oha'ãmba haña ipukukue. Reikuaa piko ko'ã mba'e. 6 Mba'e áripa oguapy ko yvy, térã mávapa omoĩra'e ipyenda tenondeguáva. 7 Umi mbyja ko'ẽtĩ megua omoherakuã porã hembiaapo techapyrãva ha ovy'a joa Ñanderuete ra'ykuéra (angelkuéra). 8 Máva piko omboguapýra'e umi okẽguasúpe yguasúpe ġuarã, osẽ ramoguare yvy ryepýgui, 9 Che amoĩ ramoguare arai atyguasúpe ijaorã ramo ha tatatĩna ipáñal ramo (mitã liaha ramo). 10 Che voi amoĩ pe y rembe'y ha amohenda hokẽguasúpe iñembotyha reheve, 11 ha ha'e: Apevénte reġuahẽta, ha águive nderehasamo'ávái ha ápe ajokóta pe y pochy. 12 Reikove aja piko nde ere iko'ẽ jey haña, rehechauka piko ko'ẽtĩme hendaña, 13 oñuãmba haña yvy rembe'y, ha upépe umi iñañáva ojetyvyro haña okañyhágui. 14 Ko'ẽtĩme ojehecha porãkuaa pe yvy ape ku ta'ãngáicha ojejopýva tujúpe ha opytáta ku ao jeguapávaicha. 15 Umi iñañávagui katu ojepe'áta hesape ha hekove, ha umi ohupíva ipo oñemoĩ haña cherehe oñehundipáta. 16 Nde, Job, reġuahẽ piko yguasúpe rapo peve, ha rehómapa reipyguara haña pe y rugua pypuku. 17 Ojehechauka piko ndéve pe mano rokẽ, ha ojepe'a piko mano retã rokẽnguéra ne renondépe. 18 Reikuaa piko ko yvy tuichakue, ipekue ha ipukukue. Eréna chéve reikuaa piko opaite ko'ã mba'e (ha'éva ndéve). 19 Moõrupípa ohasa pe tape ohóva pe tesape rendaña, ha moõ piko opyta pe pytũ rendaña. 20 Regueraha haña umía hendañuáme, reikuaa porã piko hóga rape. 21 Añete ñingo nde reikuaapa voi umi mba'e, ymaitereíma nde reju ko yvy apére ha nde rekove ára ndojepapakuaavéima hetaitereígui. 22 Reġuahẽ piko ama rayvi rypy'a oñeñongatuha apytépe, térãpa rehecháma piko pe amandáu oñeñongatuhápe. 23 Péva Che aňongatúma pe jehasa asyguasúpe árape ġuarã, ha umi ñorãirõguasúpe árape ġuarã. 24 Moõpa oĩ pe tape pe tesape oñemboja'ohápe ha moõpa oñemosarambi pe yvytu yvy apére oúva kuarahyresẽguio. 25 Mávapa ojo'o pe tape amaguasúpe ġuarã ha mávapa ombosako'i pe tape aratiri ha arasunúme ġuarã. 26 Ha mávapa omongy pe yvy perõme, tetãyguakuéra oiko'ỹháme, 27 omohu'ũ porã haña pe yvy perõme ha omoheñoĩ haña kapi'í. 28 Pe ama piko itúva, ha mávapa omoheñoĩ pe ysapy. 29 Mba'eichagua tyéguipa osẽ ro'y rypy'a. Mávapa omoheñoĩra'e pe ama rayvi rypy'a. 30 Máva piko omohatã pe y itáicha ha pe ysyry ape (ojeguatakuaa haña hi'ári). 31 Ikatúnepa reñapytĩ mbyjakuéra térãpa reyoránepa umi mbyja, hérava Orion. 32 Reguenohẽnepa nde umi mbyja aty ra'ãnga hi'araitépe, térã

reisãmbyhýnepa pe mbyja atyguasu (oso guasu) imembykuéra reheve. 33 Reikuaa piko mba'éichapa oñesãmbyhy yvagakuéra ha reisãmbyhykuaáne piko ko yvy tuichakue. 34 Reñe'ẽ hatãnepa arakuérape oñohẽ haña nde ári hi'yeta. 35 Ikatu piko nde ere umi aratirípe ou haña. Ha upéi he'ínepa ndéve: Péina ápe roĩ. 36 Máva piko omoarandu karáũme ha mávapa ombokatupyry gállope. 37 Máva piko iñarandu oipapakuaa haña arai atykuéra. Ha mávapa oñohẽ umi kambuchi ára pegua. 38 Araka'ẽpa pe yvy oñemohatã jevy ha umi yvy pehẽngue oja ojuehe. 39 Remoñuahẽkuua piko leõ jurúpe hembi'urã ha remohyguatãkuua piko leõ ra'ykuérape iñembyahýi ramo, 40 oguapy jave ikuápe térã omangea jave ñanandýpe. 41 Máva piko ombosako'i yryvu rembi'urã, ita'yrakuéra ojerure asýrõ Ijapoharépe, ituvakuéra oiko reirei jave árupi pérupi hembi'urã rekávo.

Job 39

1 Reikuaa piko pe ára umi kavara saite imembytaha. Rehecha piko umi guasukuña imemby jave. 2 Reipapakuaa piko mboy jasýpa ohasa ha'e imemby peve ha reikuaa piko araka'etépa imembýta. 3 Oñemokarapã hikuái imemby haña ha upévo imemby ho'a. 4 Imembykuéra oñemombarete ohóvo, okakuaa porã ñuguasúpe ha upéi ndouvéi isy oĩháme. 5 Máva piko opoíra'e pe búrru saite, ha mávapa ojorára'e. 6 Che ame'ẽ burro saitépe umi ñuguasu ha juky rendaña oiko porã haña. 7 Ha'e oñembohory hikuái umi tetãyguá táva ayvu pegua rehe, nohendúi umi tymba sãmbyhyhára ñe'ẽ. 8 Kapi'i rekávo oiko cérro rehe, ho'u haña opaite mba'e hovýva ojohúva guive. 9 Pe tóro saite piko omba'aposéne ndéve ñuarã, térã okénepe ne rymba karuha oĩháme. 10 Rejokuánepa pe tóro saite tukumbópe oyvymbovo (oara) haña. Omba'apónepa nde kokuépe. 11 Rejeroviánepa hese imbareteiterei haguére, rembohasakuaánepa ichupe ne rembiaporã. 12 Rehejátapa ha'e omono'õ ne mba'e ra'ýingue, ha ombyaty haña ne ñemitýnguéra. 13 Pe ñanduguasu kuñáva ombopepe vy'apópe ipepo, ndaha'ei ramojepe ku tujuju pepóicha. 14 Oheja rei hupí'akuéra yvyku'ípe, kuarahy ombyaku haña oja peve, 15 nopensái ikatúne haña oñepyrũ hesekuéra térã mymba saite ñu rupigua ojoka hupí'akuéra. 16 Ohekombo'e hatã imembykuérape, naimba'éirõ guáicha, ndokyhyjéi omba'apo rei haña. 17 Arandu ha akãguapy name'ei ichupe. 18 Okakuaa ha imbarete rire oñembohory kavaju ha hi'ariguáre (ipy'a'évégui). 19 Nde piko reme'ëra'e kavajúpe imbarete, Nde piko remondéra'e ijajúra rehe hague ipukúva. 20 Nde piko rembopopokuaa ichupe ku tuku ramoguáicha. Itĩmbúgui ojekyhyje. 21 Oikarãi pe yvy ha vy'apópe oñani opaite imbarete reheve ñorãirõrame. 22 Oñembohory ñemondýire ha ndokyhyjéi ni nomboykéi hova pe kyse pukúgui. 23 Hi'ári hyapu hu'y rryu, yvyra akua puku ha kyse puku, 24 mbarete ha pochypópe oñani (ovevẽrõ guáicha), ha mba'eve ndojokói ichupe ohendu guive pe turu ñe'ẽ. 25 Ombohováí uvei ñorãirõ ayvu iñe'ẽ rupi, ha mombyry guive ohetũ pe ñorãirõ ha ojapysaka umi mburuvicha sapukái rehe. 26 Pe taguato piko oveve ne arandu rupi ha oipyso sur gotýo ipepokuéra, 27 térãpa pe ñapykani (ojogua taguato guasetépe) oveve yvate nde ere haguére ha reipotágui ojaitypo yvate. 28 Ha'e oiko cerrorusúpe , ha ojaitypo cérro ru'anguápe. 29 Upeguive oma'ẽ hembi'urã rehe, hesakuéra ohechapa mombyryete guive. 30 Ita'yrakuéra oipyte soldádo ruguy, ha mamó oĩháme soldádo re'õngue, upépe oñembyaty hikuái.

Job 40

1 Ñanderuete ombohováí Jóbpe, ha he'i: 2 Iñarandu piko pe oñe'ẽ pohyiséva Yvágajára ndive. Pe chembojovakeséva tombhovái raẽ ko'ã mba'e aporanduva'ekue. 3 Upémaramo Job oñe'ẽ Ñanderuetepe, ha he'i: 4 Péina ápe, che chemichĩeterei ñingo, mba'éiko ombohováita ndéve. Che pópe amboty che juru akirirĩete haña. 5 Hetáma aña'ẽ, naña'ẽsevéima, akirirĩeténtema. 6 Ñanderuete ombohováí Jóbpe pe yvytu jepoka ratã guive, ha he'i: 7 Ejeku'akuáke ko'ãña kuimba'e ipy'aguasúvaicha, Che aporandúta ndéve, ha nde chembo'éta. 8 Nde ñingo ere Che ajavy hague ambojovake jave nde rekove, nde chemboheko vaisénte remoĩ porã haña nde reko. 9 Nde jyva (pu'aka) piko ku nde apohare jyváiicha. Ha osunu piko ne ñe'ẽ che ñe'ẽicha. 10 Upéicharamo eñembojeguáke mburuvichaguasu rekógui, ha eñemondéna teko porãme. 11 Eñohẽna nde pochy, ema'ẽ mayma oñembotuicháva rehe, ha eity ichupekuéra. 12 Ema'ẽna mayma oñembotuichávere, emomirĩ ha ehundi umi tekove ñañame mamó oĩháme, 13 eñotýmba umívape yvyku'i guýpe, emboty hovakuéra pytũ guýpe. 14 Upérõ Che ahechakuaáta avei nde po akatúa nepytyvõ hague. 15 Ema'ẽna pe mymba saite Behemot rehe, ichupe ajapova'ekue rojapo haguéicha ndéve; ho'u avei kapi'i vakáicha . 16 Ema'ẽ porãke, ipu'aka oĩ ijatúape, ha hete ro'o

imbareteite. 17 Huguái ojepyso cédroicha ha hetyma ro'ó rajyguekuéra ojoasapa ojuehe. 18 Ikanguekuéra hatã ku cáño bronceguiguáicha , ha hetymakuéra imbarete ku ýva hierroguiguáicha . 19 Ha'e che rembiapo tenondegua ha ame'ẽ ichupe ikyse puku (hãiguasute). 20 Añetehápe pe cérró omoheñói kapi'í ichupe ġuarã, ha upépe mayma mymba saite oñembosarái vy'apópe. 21 Opytu'u yvyra lóto kuarahy'ãme ha oñemokañy pirty ha karuguápe. 22 Umi yvyra upépe oíva omokuarahy'ã ichupe ha umi pirítýpe karuguápe oíva oñemokañy. 23 Eikuaa porãke, pe ysyry osẽmba ramojepe hembé'ýgui, ha'e ndojepy'apýi, py'aguapýpe opyta katu, jepevémo pe ysyry Jordan ojupi ijuru peve. 24 Máva piko ojapyhyse ichupe ha mávapa ombohasase peteĩ pinda itĩ rupi.

Job 41

1 Reguenohẽnepa Leviatan (tejuagua tuichaite nunga) pindáre, térãpa remosãkuaa ikũgui. 2 Remosãnepa itĩ ha rembokuánepa hañykã ty'ãime (gánchope). 3 Ojerure asýnepa ndéve reiporiahuvereko haġua ichupe, térã nembojuruhe'ẽne repói jevy haġua ichugui. 4 Ha'e oñemoĩnepa peteĩ ñe'ẽme nendive oiko haġua ne rembiguái ramo hekove aja pukukue. 5 Reñembosaráinepa hendive ku guyra ndive ramoguáicha, térã remosãnepa ichupe nde rajykuérápe ġuarã. 6 Umi pira kutuhára ovendénepa ichupe térã omboja'ónepa ome'ẽ haġua hepýre. 7 Hu'y ohasánepa ipire rupi ojuka haġua térãpa pira kutuhára ombokuáne iñakã ijyvyra puku hakuápe. 8 Epokóna hese ha tapiaite nemandu'áta pe ñorãirõ rehe, ha araka'eve nderepoko jevyveichéne. 9 Opaite umi oha'ārõva osẽ jevy haġua pe Leviatan ñorãirõgui, oñembotavy voi ijupe, oimeraẽva ohecháva guive ichupe ipy'amanóta. 10 Ndaipóri ipy'aguasúva omombayséva ichupe, ha upéramo mba'eichagua kuimba'e piko aipo ramo ikatúva oñemoĩ cherehe. 11 Mávapa ome'ẽ chéve peteĩ mba'e, che amyengovia haġua ichupe. Opaite mba'e ningo oíva guive yvága guýpe che mba'e voi. 12 Añe'ẽseve hete porã, ipu'aka ha ipy'aguasu rehe. 13 Mávapa oipiróma ipire iñanambusuetéva. Mávapa oñembojáma hese opoko haġua hembé rehe. 14 Mávapa oipe'a ijuru ohecha haġua hãinguéra ndetuicháva ha oporomondýiva. 15 Ipire iñanambusuetéva ojogua pe soldádo retemo'ãha rysýpe, oñemboty poráva. 16 Oñembojoaju porã ambue rehe, yvytu jepe ndoikéi ipa'ũnguéra. 17 Ojapa ha ojetu'u ojuehe, ha ndaikatúi ojepe'a ojuehegui. 18 Iñatĩarõ ohesape, ha hesakuéra ojogua ko'ětĩ ropepípe. 19 Ijurúgui osẽ tata rendy, omosarambivo tata piriri. 20 Itĩnguáragui osẽ tatatĩ, ojogua y timbópe osẽva pe japepo (ólla) opupúvaguí. 21 Ipytu omyendy tatapýicha, ha ijurúgui osẽ tata rendy. 22 Ijatúa imbareteiterei, henonderãme opavavete okyhyje ichugui. 23 Hye ro'ó jepe hatã hiérroicha ha ndoku'éi. 24 Ipy'a hatã itáicha, imbarete pe molíno ita iguypeguáicha. 25 Ha'e opu'ã ramo ipy'aguasuetevéva jepe oñemondyipa ha ipy'amano. 26 Kyse puku, hu'y ha yvyra akua puku ndojapói mba'eve hese. 27 Ichupe ġuarã pe hiérro ojogua kapi'ípe ha pe brónce ojogua yvyra tujukúpe. 28 Pe hu'y nomokañýi ichupe; umi itaguasu ojejapíva hese kapi'íchante ichupe ġuarã. 29 Oñenupārõ ichupe yvyra poguasúpe oñandúnte oñenupārõ guáicha ichupe kapi'ípe, ha yvyra puku akua rehe opukánte. 30 Hye guýpe ipire atã ha hakua, ha ohasa rire tuju rupi ojogua umi ñemitýhárape omono'õ haguépe imáquinape (trilladéra). 31 Pe y yguasúpe pegua ha'e ombopupu ku y oíva japepo peguáicha. 32 Ho'yta haguépe pe y ryjúi imorotĩmba. 33 Yvy apére ndaipóri peichagua mymba, ha'e ndokyhyjéi mba'évégui. 34 Ha'e oñembohory opaite ambue mymba rehe, ha'e voi ningo mayma mymba ñarõ ruvichaguasu.

Job 42

1 Job ombohováĩ Ñanderuetepe, ha he'í: 2 Che aikuaa ndéve ġuarã opaite mba'e ikatuha, ha umi mba'e rejaposéva guive katuete rejapóta avei. 3 Máva piko pe omoypytúva ore Ruete rekombo'e arandu'ýre, Che voi añe'ẽ arandu'ýre heta mba'ére ha milágro rehe che aikuaa porã'ýre. 4 Ejapysakamína, ajerure ndéve, añe'ẽ haġua, amba'eporandu haġua ndéve, ha Nde chembo'éta. 5 Che apysa rupínte roikuaava'ekue, ko'áġa katu che resakuéra nderecháma. 6 Upévale añembyasy añe'ẽvai haguére ha atĩ apytávo, aguapy yvyku'í ha tanimbúpe. 7 Ha Ñanderuete oñe'ẽmba rire Job ndive, oñe'ẽ avei Elifaz, pe Teman peguápe ha he'í: Che chepochyete nendive ha ne irũ mokõivéva ndive napeñe'ẽ porãigui cherehe ojapo haguéicha che rembiguái Job. 8 Upévale pejapyhy ko'áġa 7 tóro ra'yrsu ha 7 ovecha mácho ha tapeho che rembiguái Job rendápe peikuave'ẽ haġua pendejehe kuave'ẽmby ojehapypáva ha che rembiguái Job toñembo'e penderehe, añetehápe ahendúta ichupe ani haġua ajapo ivaíva penderehe, napeñe'ẽi haguére cherehe pe

añetegua, ojapo haguéicha che rembiguái Job. 9 Ha oho Elifaz, pe Teman pegua; Bildad, pe Suah pegua; ha Zofar, pe Naamat pegua, ha ojaopopa hikuái Ñanderuete he'i haguéicha ichupekuéra, ha Ñanderuete ohendu Job ñembo'e. 10 Ko'ã mba'e rire Ñanderuete omonguera Jóbppe, ha'e oñembo'e jave iñirũnguéra rehehápe, Ha'e ombojo'a opaite mba'e Job oguerekova'ekue guive. 11 Ha opaite ityvýra, heindykuéra ha mayma ikuaaha ou hendápe ho'u haña hẽndive pan , ha ojepy'ambyasy hendive, ha omoangapyhy ichupe opaite mba'evai Ñanderuete ohejáva ojehu hekovepe ha peteĩteĩ ome'ẽ ichupe peteĩ akytã óro morotĩ megua ha peteĩ kuãirũ oroguiguáva . 12 Upérõ Ñanderuete ohovasave Job rekove kueheveguarégui, ha ome'ẽ ichupe 14.000 ovecha ha kavara, 6.000 caméllo , 2.000 guéi ha 1.000 búrrro kuña, 13 ha ome'ẽ jevy Jóbppe 7 ta'ýra ha mbohapy tajýra. 14 Itajýra ypykuévape Job ombohéra Jemima; pe mokõiháme, Cesia; ha mbohapyhápe, Kerenhapuc. 15 Kuñakuéra apytépe ko yvy apére ndojejohúi kuñataĩ iporãvéva Job rajykuéraguĩ ha Job omboja'o opaite mba'e oguerekóva guive ita'ýra ha itajyrakuérape. 16 Ko'ã mba'e rire Job oikove 140 año , ha'e ohecha ita'ýra remineno ra'ykuérape gueteri (4 generaciones). 17 Job omano itujaite riréma ha henyhẽ porã rire hekove áragui.

Psalms 1

1 Ovy'aite ningo upe kuimba'e ndoikóiva tekove ñaña ñe'ẽ rapykuéri ha ndoikóiva hembiapo vaíva rape rehe, ha ndoguapýiva hapicha oñembohoryva apytépe. 2 Ovy'aite ningo upe ojohúva py'aguapy Ñanderuete ñe'ẽme ha hese ojepy'amongetáva ára ha pyharépe. 3 Ha'ete ku yvyra oñeñotyva'ekue ysyry rembe'ýpe, ha'e hi'a hi'araitépe ha ndahogue kúiriva, ha opaite mba'e ojaopóva guive osẽ porãmba ichupe. 4 Umi tekove ñaña katu ndaupéichai, ojoguaite ningo ku yvyra rogue pirukuépe pe yvytu ogueraháva ágotyto pégotyto. 5 Upévare umi iñañáva nopy'amo'ãi ñembojovake árape, ha hembiapo vaíva noñembo'ymo'ãi umi heko potíva apytépe. 6 Ñanderuete oikuaa porã umi heko potíva rape ha umi iñañáva rape oñehundipava'erã katuete.

Psalms 2

1 Mba'erã piko opu'ã pu'ã umi tríbu ha tetãnguéra ojepy'amongetávo mba'e rei rehe. 2 Opu'ã joa umi yvy pegua tetã ruvicha ha mburuvichakuéra oñemoĩ haña Ñanderuete rehe pe Ha'e oiporavova'ekuere (Hesu Crístore), ha he'i hikuái: 3 Ñamondohóna itukumbokuéra ñaneapytíva ha ñamombo ñandejehegui isãnguéra. 4 Pe yvágape Oikóva katu opuka hesekuéra, Ñanderuete oñembohory hesekuéra. 5 Oñuahẽta katuete pe ára Ha'e oñe'ẽ haña ha ipochy haña ha ombopy'atarováta ichupekuéra. 6 Che voi katu amoĩma ichupe tetã ruvicha Jerusalen guapyhápe, che céro aiporavova'ekuere. 7 Che amyasãita iñe'ẽ, Ñanderuete he'i voi chéve: Nde ningo che Ra'y, ha ko ára Che romoñemoña. 8 Ejeruréna chéve ha ame'ẽta ndéve umi tetãnguéra, ne mba'etee ramo pe yvy rembe'y paha peve. 9 Nde yvyra po'i hiérro peguápe rejokáta ichupekuéra, ku mba'yru ñay'ũguigua ojejoka háicha, upéicha remongu'ipáta ichupekuéra. 10 Penearandúkena ko'ãga peẽ tetã ruvichakuéra, ha peẽ tetã mbojovakehára pejehekombo'eukákena. 11 Peñemomirĩ kyhyje ha ryryipópe Ñanderuete renondépe ha pemomba'eguasúke ichupe. 12 Pemomba'eguasúke Ita'yrape, ani haña pemanomba tapére sapy'aitépe ipochy rupi. Ovy'aite ningo opaite umi ojeroviáva Ñanderuete rehe.

Psalms 3

1 Nde, che Ruete, hetaiterei ningo umi chemuñáva ha oñemoĩva cherehe. 2 Heta oĩ he'íva cherehe: Ndaiporivéima ñepytyvõ ichupe ġuarã Ñanderuetégui. Selah 3 Nde katu, che Ruete, reiko che jerekuévo chemo'ã haña, nde reko jajaipa oĩ chendive chemoakãrapu'ã haña. 4 Che ñe'ẽ rupive amba'ejerure asy che Ruetépe, ha Ha'e chembohováĩ icérro guive, oĩháme hogaguasu. Selah 5 Che añeno ramo, ake porã ha apáy py'aguapýpe, che Ruete oñangareko porãgui cherehe. 6 Ndakyhyjemo'ãi 10.000 soldádogui , oñembo'y ramojepe che jerekuévo. 7 Epu'ãmína, che Ruete, chepytyvõ haña, Nde che Jarateéva, Nde reinupã hova rupi mayma cherehe ija'e'yvape, rejokapa umi iñañáva ráinguéra. 8 Ñanderuetéguinte ou ñepytyvõ, ndehéguinte ou jehovasa ne retãme ġuarã. Selah

Psalms 4

1 Cherendumíkëna che rohenói jave, Nde, che Ruete, che ahasa asy jave Nde reñangareko porã cherehe, Nde chemoangapyhy akyhyje jave, cheporiahuverekomína ha ehendumína che ñembo'e. 2 Peẽ, karaiguasu ra'ykuéra, araka'e pevêpa chekutúta pene ñe'ẽ vai rupi ha pehayhúta mba'e gua'u rei pehekávo umi ñe'ẽ japu reheguáva. Selah 3 Peikuaa porãkena, Ñanderuete omboguata porãha umi hese ojeroviávape, Ñanderuete cherendúta katueete amba'ejerure asy ramo ichupe. 4 Peẽ pendepochy ramo, ani peñemohembiapo vai, pejepy'amongeta porã peime jave pende rupápe ha pekirirĩ. Selah 5 Peikuave'ẽ kuave'ẽmby heko peguáva ha pejerovia añetehápe Ñanderuete rehe. 6 Heta oĩ he'íva: Máva piko ohechaukáta ñandéve mba'e iporáva. Nde, ore Ruete, ehupína oreári nde rova ojajaipáva. 7 Che py'a Nde rembohoryve ipy'akuérargui, ha'ekuéra omono'õ jave heta ikoga'a ha iparral rykue iñemono'õha árape. 8 Py'aguapypópe aňeno ha upeichaite ake avei, che Ruete, Nde rupínte aiko porãkuaa.

Psalms 5

1 Ehendumína che ñe'ẽ, ejapysakamína che Ruete che pyahẽ asy rehe. 2 Eñangarekomína che mba'ejerure asy rehe, Nde voi che retã ruvicha ha che Ruete, ndéve añembo'e'ána. 3 Nde, che Ruete, pyharevete ramo ehendumi che ñe'ẽ, pyharevete aňemoĩ ne renondépe, ndehégui aha'ãrõ ñepytyvõrã. 4 Ñaña reko nanembovy'amo'ãi, ha tekove ñaña ndoikomo'ãi nendive. 5 Umi oñembotuicháva katueete ndoikomo'ãi nde resa renondépe, nande'a'éi mayma hembiapo vaíva rehe. 6 Rehundiva'erã ijapúvape. Umi oñohéva hapicha ruguy ha oporombotavýva nembopochyva'erã. 7 Nde poriahuvereko tuicha rupi ikatu aike nde rógape ha aňesúta kyhyjepópe nde rogaguasu rokẽ renondépe. 8 Chesãmbyhymína, che Ruete, nde justícia rupive, umi cherehe ija'e'yva renondépe, taikarẽ'y nde rape che renonderãme. 9 Ijurukuérape katu ndaipóri añetegua, ñaña raitýmante oĩ ipy'apypekuéra, ijahy'o peteĩ sepultúra ojepe'apyréva, ikũmente oporombojuru he'ẽ hikuái. 10 Ehavirána ichupekuéra, che Ruete, hekombo'ekuéra rupi tove to'apa hikuái, hembiapo vai hetaitereígui emosẽmba ichupekuéra okápe, opu'ã haguére nderehe. 11 Upéicha ramo ovy'aite mayma ojeroviáva guive nderehe, tovy'a joaite hikuái opaite ára peve, Nde remo'ã porãgui ichupekuéra, ha tahory ndereheve umi ohayhúva guive nde rera. 12 Nde ningo, che Ruete, rehovasa pe heko potívape, ha reñu'amba ichupekuéra nde poriahuvereko rupi.

Psalms 6

1 Ñanderuete, anína cheja'o nde pochy reheve, ha ani chehavira ndepochy jave. 2 Cheporiahuverekomína, Nde, che Ruete, cherasy ningo; chemonguerána, Nde, che Ruete, che kanguekuéra oryryipágui. 3 Che ánga tuicha oñemondýi, ha Nde, che Ruete, araka'e peve piko reñemomombyrýta chehegui. 4 Ejumína, Nde, che Ruete, eipe'amí che jejopy vai che ángagui; nde poriahuvereko rupi chepytyvõmína. 5 Omanóva ningo ndikatuvéima imandu'a nderehe, ha mávapa nemomba'eguasúta omanomava'ekue retãme. 6 Chekane'õiterei chepyahẽgui, opaite pyharekue ajahe'o che rupápe, tesaýpe amohe'õmba che rupa. 7 Che resa ikangypáma che jepy'apy pohýi rupi, che resakuéra ikane'õmbáma che jejopy vai rupi. 8 Pejei che ypýgui, mayma pejapóva guive mba'evai, Ñanderuete ohendúma che jahe'o. 9 Ñanderuete ohendúma che mba'ejerure, Ha'e oguerékoma ipópe che ñembo'e. 10 Otĩetereíta ha ipy'atarováta mayma cherehe ija'e'yva, ohopa jevýta peteĩ tesa pirĩme ha tĩndyhápe okañýta henondégui.

Psalms 7

1 Ñanderuete, che Jaratee, nderehe ajerovia, cheguenohẽmína umi chemuña muñávagui (cheperseguívagui), chepytyvõmína. 2 Ani haña ha'ekuéra chemondyryry ku jaguarete ojapo háicha ha chepehẽ'amba hikuái ndaiporigui chepytyvõva. 3 Ñanderuete, che Jaratee, che piko ajapo koichagua mba'evai téräpa amongy'a che po koichagua tembiapo vai rupi. 4 Amyengovia piko mba'evai rehe umi oiko poráva chendive, téräpa aipytyvõ gueteri umi chejopývape. 5 Ajapo vai ramo che irũ rehe tomuña hikuái che ángape, toity yvy rehe che rekove ha topyrũmba hese, ha che rerakuã porã to'a yvy timbo rehe. Selah 6 Epu'ãmína, Nde, che Ruete, nde pochy reheve, ha eñemoĩ pochypópe umi chepy'apy asýva rehe, epaymína chepytyvõ haña rembouvo ne ñembojovake hekoite peguáva. 7 Tetãguéra aty

nembojerepáta, ha eguapy jevy yvate (rembopoguy rire ichupekuéra). 8 Ñanderuete embojovake tetānguérape, ha chéve avei. Nde, che Ruete, chembojovake hendaitépe ndajapóigui mba'e ivaíva. 9 Topa rei umi tekove ñañaáva, emopu'ã katu hembiaapo vai'ývape; Ñanderuete justícia ombojovake porāgui ñane akã ha ñande py'apýpe oíva guive. 10 Ñanderuete rehe añemo'ã, Ha'e oipe'a umi ipy'a potívape ijejopy vaigui. 11 Ñanderuete oporombojovake hendaitépe, Ha'e ipochy tapiáite heko vaíva ndive. 12 Ha'e noñembyasýirõ ojapo vai haguére, Ñanderuete ombosako'íta iguyrapa ha ohāimbe'éta ikyse puku. 13 Upéicha Ha'e ombosako'i hembiporu oporojuka haña, ha ihu'y hendýva ohovere haña. 14 Eikuáa porāke, pe tekove ñaña omoheñói hembiaapo vai, hyeguasú ñaña rekógui ha imemby ñembotavy. 15 Ojo'õ yvykua ha ombopypuku, ha ijevvykuápe ha'e voi ho'áta. 16 Hembiaapo vaikue ho'a jevýta iñakã ári ha heko ky'a ho'áta iñakã mbytetépe. 17 Amomba'eguasúta Ñanderuetepe hekoitepeguágui Ha'e, ha agueropurahéita Ñanderuete yvatetegua réra.

Psalms 8

1 Nde, che Ruete, ore Jaratee, mba'eichaitépa ojajái nde réra opaite yvy apére. Ñemomba'eguasú ojupihína yvága rehe. 2 Umi mitāmimi ha umi okambúva jurúgui remopu'ã nde róga yvate oñemombaretéva umi nderehe ija'e'ýva rehehápe, remokirirĩ haña upe oporohayhu'ývape ha oñemoivape nderehe. 3 Che ama'ẽ ramo yvagakuéra rehe, nde po rembiapokuére, pe jasy ha umi mbyja rehe Nde rejapova'ekue, 4 che voi ha'e: Mba'épa pe kuimba'e, nemandu'a haña hese ha rejepy'apy haña Adan ra'ykuéra rehe. 5 Michĩmĩnte remomichĩve ichupekuéra yvága, rembijokuaikuérāgui (ángel) ha rembotuicha ichupe terakú ha teko mimbipa reheve, 6 ha'e oisāmbyhy haña nde po rembiapokue, remoimbaite ipokuéra guýpe: 7 ovecha ha vakakuéra oíva guive, ha péicha avei umi mymba ñu rupigua, 8 umi guyra yvate ovevéva ha umi pira yguasú pegua, ha opaite mba'e oikóva guive yguasúpe. 9 Nde, che Ruete, ore Jaratee, mba'eguasúte ningo nde réra ko yvy tuichakue jave.

Psalms 9

1 Nde, che Ruete, che py'aite guive romomba'eguasú ha amombe'úta opaite ne milagrokuéra. 2 Avy'aite ha torypópe agueropurahéi nde reraguasúte. 3 Cherehe ija'e'ýva okañymba, ho'a hikuái ha omanomba ne renondépe. 4 Ha nde guapyhaguasu guive Nde chembojovake hekoitépe. 5 Nde reja'õ umi tetāme, rehundi iñañávape ha tapia ġuarā remboje'õ herakuéra. 6 Umi nderehe ija'e'ýva omanombāma, oñehundipāma hikuái tapia ġuarā, ha itáva Nde reitypava'ekue, avavéma ndogueromandu'aveimava'erā. 7 Ñanderuete katu oiko tapia ġuarā, iguapyhaguasu oñemoĩma oporombojovake haña. 8 Ha'e oisāmbyhy ko yvy justíciāpe ha hekoitépe omyakã tetānguérape. 9 Upéicha Ñanderuete omo'ã umi ojejopývape, Ha'e ningo iñemo'ãha renda jepy'apy vaiha árape ġuarā. 10 Upéva umi oikuaáva nde réra ojerovia nderehe, Nde, ore Ruete, nderepoirigui umi nderekávāgui. 11 Pepurahéi Ñanderuetepe, opaite peikóva guive Siõnpe, ha pemombe'u tetānguérape Ñanderuete rembiapo poráita. 12 Ha'e imandu'áta omyengovia haña pe tuguy oñeñohẽ reiva'ekue, ndahesaráiri umi ohasa asyetévāgui mba'embyasýgui. 13 Cheporiahuverekomína, che Ruete, ema'ẽmína che mba'embyasy ahasáva rehe umi cherehe ija'e'ýva rupi, Nde cherenohẽ ñemano rokēnguérāgui. 14 Ikatu hañaicha che amombe'u opaite Jerusalenguápe nde reko mba'e guasúteha, ha chepy'arory haña ne ñepytyvõ rehe. 15 Umi tetā ho'āma ijevvykuápe, ha'ekuéra voi ojo'ova'ekue; ipykuéra opa'ã iñuhāteépe, ha'ekuéra voi ombosako'iva'ekuépe. 16 Ñanderuete ojekuaauka, Ha'e oporombojovake ha oapresa umi heko vaívape. Selah 17 Iñañáva ojeguerahapáta omanóva retāme, opaite umi hesaráiva guive Ñanderuete'gui. 18 Ñanderuete ndahesaraimo'ãi tapia ġuarā imboriahúvāgui, ha umía noha'ārõ reímo'ãi tapia ġuarā. 19 Epu'āmína, Nde, ore Ruete, anítei vyariguakuéra oñembotuicha ne renondépe; toñembojovake uvei umívape ne renondépe. 20 Nde, che Ruete, emongyhyje ichupekuéra, toikuáa umi tetāyguakuéra vyariguanteha. Selah

Psalms 10

1 Mba'érehēpa reñemomombyryete chehegui, Nde, che Ruete, ha reñomi (nde rova) che jejopy vaiha árape. 2 Ñembotuichapópe iñañáva omuñahína imboriahúvape, to'a jevy iñakã ári hembiaapo vai ojaposéva guive. 3 Pe tekove iñañáva oñembotuicha hi'ānga rembipota vai rupi. Ombyatysénte ipirapirerā ojopy jave hapichápe oñe'ėvai haña Ñanderuete rehe. 4 Pe ojeroviase'ýva oñembotuicha ha ndohekaséi

Ñanderuetépe ha ipy'apýpe he'i voi: Ndaiporiha Ñanderuete. 5 Ha'e oja'póva guive osẽ porã ichupe, Nde nderehaviráigui ichupe, upévare ha'e oñembohory opaite hese ija'e'ývare. 6 Ipy'apýpe he'i voi: Araka'eve nda'amo'ãi po'a'ýme, péva ndacherupitymo'ãi araka'eve. 7 Ijuru henyhẽ maldicióngui, jejopy vaígui ha japúgui, ha ikũme oĩ ñembohory ha ñeporombotavy. 8 Oguapy omangea umi tava'i ypy rupi ojuka haña ñemiháme hapicha heko potívape. Hesakuérape omaña ñemi umi ijehe oñangarekokuaa'ýva rehe. 9 Ñemiháme omangea, ku leõicha ikañyha guive; omangea omonda haña mboriahúpe; mbaretépe ogueru imboriahúvape iñuháme. 10 Oñemocha'ĩ ha ojavy ojeity haña ikangýva ári. 11 Ipy'apýpe he'i: Ñanderuete hesaráima, oñomíma voi hova, araka'eve ndohechamo'ãi (che rembiapo vai). 12 Epu'ámína, Nde, che Ruete, emopu'ã nde po, anítei nderesarái imboriahúvaguí. 13 Mba'érehe piko pe iñañáva oñembohory Ñanderuetépe. Ha ipy'apýpe he'i: Nderehekaichéne ichupe ha nereporandumo'ãi ichupe (hembiaapo vaikue rehe). 14 Nde rehechapa, rema'ẽgui iñanáva rembiapo rehe ha iñembohory rehe, remyengovia haña nde po rupive; nderehe ojeko umi ijehe oñangarekokuaa'ýva, Nde voi ningo ityre'ýva pytyvõhára. 15 Emopẽ iñañáva jyva, ha emuña iñanáva rembiapo vai nderejohuvéi peve araka'eve. 16 Ñanderuete ningo pe tetã ruvicha guasu tapia guaráva, hesegua'ýva oñehundiva'erã hetãme. 17 Nde, che Ruete, rehendú umi oñemomiríva mba'ejerure; Nde voi remokyre'ý jevy ichupekuéra, ha rejapysaka porã hesekuéra, 18 reipytyvõ haña ityre'ývape ha ojejopy asývape, ikatu hañaicha yvy ape árigua ndojapovéi hembipota vai.

Psalms 11

1 Ñanderuete rehe ajerovia'aína. Ha mba'éicha piko pejekuaa che ángape: Eveve, ekañy guyráicha cérro rehe. 2 Pema'ẽ porãke, umi iñañáva oipysóma iguyrapa, omoĩ hu'ykuéra isãre, ojapi haña ñemiháme ipy'a porávape. 3 Ojepoipa ramo justíciagui, mba'épa oja'povéne umi heko potíva. 4 Ñanderuete oĩ hogaguasúpe, Ñanderuete guapyhaguasu oĩ yvágape, hesakuéra ohechapa, hopeakuéra ombojovake vyvariguakuérape. 5 Ñanderuete oha'ã (oprova) heko potívape ha umi ndoikuaaívape ichupe. Umi ohayhúva hembiaapo vai katu ndoikuaaséi mba'eve ichugui. 6 Iñañáva ári omongýta mba'evaieta, tata, ita'aysy (azúfre) ha vytytu aku. Péva ningo hembiaapo vai repyrã. 7 Ñanderuete ombojovake hekoitépe ha ohayhu umi heko potívape; ha ko'áva katuate ohecháta hova ojajaipáva.

Psalms 12

1 Nde, ore Ruete, oreguenohẽmína ore jejopy vaígui, opáma umi heko potíva; vyvariguakuéra apytépe ndaiporivéima umi ojerovia poráva nderehe. 2 Opaite vyvarigua ijapu hapichápe, juruhe'ẽpópe oñe'ẽ hikuái ha tova mokõime oñemongeta oñondive. 3 Ñanderuete tohundipa mayma ijuruhe'ẽvape, ha upéicha avei umi juru oñembotuicha reívape. 4 Ha umi he'iva'ekuépe: Ore juru rupi orembarete, ore juru ore mba'etee, máva piko oñemoĩne orerehe. 5 Umívape Ñanderuete ombohováí: Ko'áña apu'ãta aipytyvõ haña umi ojerurévape, umi ikangývape, ohasa asy reívape ha umi imboriahúvape, ipyahẽ jave. 6 Ñanderuete ñe'ẽ ipotĩeterei ku pláta (óro morotĩ) oñemopotĩ jo'a jo'ávaicha tatakuaépe, 7 jevy oñemopotĩ jo'a jo'a ipotĩete haña. 7 Nde, che Ruete, reñangareko porãta ne ñe'ẽ rehe; ha reñangareko porãta orerehe opaite ára ko'ã ñemoñarenguéraguí. 8 Iñañáva opa rupiete oĩhína, vyvariguakuéra apytépe oñembohetave ohóvo umi tekove ñaanguéra.

Psalms 13

1 Araka'e peve piko, che Ruete, nderesaráita chehegui. Araka'e pevépa reñomíta chehegui nde rova. 2 Araka'e pevépa ojepy'apyvéta che ánga, che pyahẽ reheve aiko'aína. Araka'e peve piko opu'ãta cherehe umi cherayhu'ýva. 3 Ema'ẽna ha chembohovaimína, Nde, che Ruete, che Jaratee, ehesape chéve che resakuéra ani haña ake ha ndapayvéi. 4 Ani haña cherayhu'ýva he'i: Chepu'aka hese. Anítei ovy'aite umi cherehe ija'e'ýva, che añepysãnga ramo. 5 Che katu ajerovia'aína nde poriahuvareko rehe, ha che py'a horyetéta Nde cheguenohẽ ramo che jejopy vaietégui. 6 Apurahéita Ñanderuetépe, chepytyvõ porã haguérehe.

Psalms 14

1 Pe ivýrova ningo he'i ipy'apýpe: Ndaipóri Ñanderuete. Hembiapokuéra ivai ha

iñaña, ha ijapytépe ndaipóri avave oja póva mba'eporã. 2 Ñanderuete katu oma'ẽ yvága guive vyvariguakuéra rehe, ohecha haña oĩnopa iñakãporãva ha ohekáva Ijarateépe. 3 Opavave opia hapégui, peteicha oñemboheko vaipa, ndaipóri peteĩnte jepe hembiapo porãva. 4 Naiñakã porãi piko opaite umi iñañáva omokõ joáva che retãme, ku pan ho'u ramoguáicha, ha nohenóiri Ñanderuetepe. 5 Oñemondýigui oryryipa hikuái, Ñanderuete oĩgui umi heko potĩva ñemoñarenguéra ndive. 6 Ha'ekuéra oñemoĩ haguere imboriahúva rehe, ha'ekuéra voi oñembyai, Ñanderuete opu'ãgui avei hesekuéra. 7 Mba'eichatamora'e Sióngui osẽ ñepytyvõ Israelpe guarã. Ága Ñanderuete oguerukapa jevy ramo hetãyguakuérape ojererahamava'ekue jepokuapýpe, upéramo horýta Jacóbo ha ovy'áta Israelguakuéra.

Psalms 15

1 Ñanderuete, mávapa oikokuáa nde reikohápe, mávapa oikóta nde cérro porãite rupi. 2 Upe hembiapo porãva, upe oikóva hekoitépe ha upe he'íva pe añetegua ipy'aite guive, 3 ikũ noñe'ẽvai reíriva ha ndojapóiva mba'evai hapicha rehe, ha ndohejáiva ijuru oñe'ẽvai hapicháre, 4 upe oñemomombyrýva hapicha ñañágui, upe ohechakuaáva umi ojeroviáva Ñanderuete rehe, upe omoañetéva iñe'ẽ ome'ẽva'ekue, ohasa asy ramojepe upévale, 5 upe oiporukáva ipirapire hapichápe ha oñeme'ẽ jevývo ichupe ndojerurevéi (interés reheve), ha upe oipytyvõva hapicha ipy'a potívape. Opaite oja póva guive ko'ã mba'eporã noñepysãngamo'ãi.

Psalms 16

1 Eñangarekomína cherehe, Nde, che Ruete, ajeroviágui nderehe. 2 Che ánga he'íma Ñanderuetepe: Nde, che Jára, ndeichagua ndaipóri. 3 Umi heko potívape ha oikóva ijyvyetépe che ha'e: Ko'áva ningo umi heko porãva chembovy'áva. 4 Umi omomba'eguasúva ambue jára gua'úpe ohasa asyetéta. Che ndaikuave'ẽséi ikuave'ẽmby tuguy peguáva ha che rembekuéra nde'imo'ãi ijára gua'u rera. 5 Ñanderuete ome'ẽ chéve che mba'e ha che vásó (iporiahuvereko). Nde reñangareko porã che rekove rehe. 6 Umi mba'e ho'a chéve guarã po'a jeporavo rupive chembovy'aite ha iporãite pe vyv cherupitýma che mba'erã ramo. 7 Amomba'eguasú Ñanderuetepe, cherekombo'e porã haguere; ha pyharekue jepeve che py'apyñe'ẽme cheavisa (amboete haña ichupe). 8 Ñanderuete tapia oĩ che resa renondépe; ha Ha'e oĩgui che akatúape nda'amo'ãi. 9 Upévagui che py'a hory ha che pytu ovy'a, Ha'e oñangareko porã avei che retére. 10 Nderehejamo'ãi che ánga omanómava retãme, ha nderehejamo'ãi umi ojeroviáva nderehe oñehundi haña. 11 Rehechaukáta chéve pe tekove rape, nde ypýpe oĩ vy'a añetetéva, ha péva ndopamo'ãi araka'eve.

Psalms 17

1 Ehendumína, Nde, che Ruete, ko'ã mba'e heko peguáva, ejapysakamína che mba'ejerure asy rehe. Ejapysakamína che ñembo'e osẽva che juru ijapu'ývagui. 2 Ne renondépe che añembojovakéta hekoitépe, nde resa ohechapágui. 3 Nde rembojovake che py'apy ha Nde cheandu pyharekuépe; Nde chera'ã ramojepe nderejohúi mba'eve, che añeha'ãmba voi ani haña osẽ che jurúgui mba'eve heko pegua'ýva. 4 Ne ñe'ẽ rupi che ajejoko anítei haña che ajapo avei vyvarigua rembiapo vai téra aguata jukahára rape rupi. 5 Chejokomína Nde, che aguata porã haña nde rape po'i rupi, ani haña chepysyrí ha ha'a. 6 Nde, che Ruete, che rohenói cherendu haña, ejapysakamína ha ehendumi che ñe'ẽ. 7 Ehechaukamína nde poriahuvereko porãitéva, Nde ha'égui umi ojejopýva pytyvõhára, ojeroviáva guive nderehe, ha upévagui ehechaukamína chéve nde pu'aka umi nderehe ija'e'ývape. 8 Eñangarekomína cherehe ku nde resa ra'yicha, cheñomi nde pepo guýpe, 9 umi iñañáva chejopy asy, umi cherehe ija'e'ýva chemongora chejuka haña. 10 Oñemboha'éntese, ha hi'ári oñembotuicha ijuru rupi. 11 Ko'ãga oremuña hikuái, ojesareko hikuái orereity haña yvýre. 12 Ojoguaité hikuái ku leõ ojapyhysévaicha hembi'urãme, ha leõ ra'yrsu omangeáva ñemiháme ojeity haña hembi'urã rehe. 13 Epu'ãmína, Nde, che Ruete, esẽ haperãme, emoñesũ ichupekuéra, ha eñemoĩ iñañáva rehe ha cheguenohẽ, nde kyse puku rupi, iñañáva poguýgui. 14 Nde, che Ruete, nde po cheguenohẽ ko'ãichagua tekove ñaña poguýgui, umía oguerekopáma voi ko tekove kóvape guarã, ha omyenyhẽ hikuái hyépe ne mba'e porãgui. Ha omohyguatã porã hikuái ita'yra kuérape ha hemby jevy ita'yra ra'yrepe guarã. 15 Che katu avy'a ahecha guive nde rova, ha apáy vove ama'ẽ nde reko heko pegua rehe, chemohyguatáva ha chembopy'aguapýva.

1 David opurahéi Ñanderuetépe oguenohẽ rõguare ichupe hese ija'e'ýva, Saul pógui, he'ívo: Che rohayhu, Nde, che Ruete, chemombarete haguére. 2 Ñanderuete, Nde ningo che itaguasu (ajesalva haña) ha che róga yvate oñemombaretepyréva ha che pytyvõharaite; Nde, che pytu'u rendaitéva, nderehe ajerovia tapiáite; che mo'ãhára, Nde reñangareko porã cherehe, Nde reĩ chendive chesalva haña. 3 Ahenóita Ñanderuetépe, amomba'eguasú haña hekoitépe; Ha'e cheguenohẽta umi cherehe ija'e'ýva pógui. 4 Ñemano sãnguéra oñembojerepa cherehe, umi mba'evai ysyryguasúicha chemongyhyje haña. 5 Umi omanóva retã sãnguéra ojerepa cherehe, omyasãi chéve iñuhã chejuka haña. 6 Ajepy'apy vai jave ahenói Ñanderuetépe, ha amba'ejerure asy che Járape chepytyvõ haña. Ha'e ohendu che ñe'ẽ henda porãite guive, ha che mba'ejerure asy oñuahẽma ijapysaitépe. 7 Upéramo oñemomýi ha oryrýi pe yvy; umi cérro rapo peve oñemomýi ha oryrýi Ha'e ipochy ramo. 8 Tatatĩ ojupi itĩgui ha tata oporombokusuguepáva osẽ ijurúgui, tatapyĩ omyendýva oñemyasãi upérupi. 9 Ha'e oipepy umi yvága ha oquejy, arai iñypytúva oĩ ipyguýpe. 10 Ha'e ojupi ha oveve querubin (ángel ruvichaguasu) ári, ha oveve pe yvytu pepo ári. 11 Ha omoĩ pytũ imo'ãha ramo, ijerekue rehe oĩ pytũ yguiguáva ha arai ára peguáva. 12 Ha'e oñeñu'ãmba ypytũme, ha oiko arai ha tatatĩna apytépe. 13 Yvate Ñanderuete omosunu, ha pe Ijyvatetéva ñe'ẽ ningo: Sunu, amandáu ha aratiri. 14 Opa rupiete opoi ihu'ykuérargui, oity hi'aratiri ohundi haña ichupekuéra. 15 Ore Ruete, Nde reja'ó ha reipeju haguére nde pochy ojekuaa pe yeta ruguaite ha ojehechakuaa yvy pyendakuéra. 16 Ha'e oipyso ipo yvágagui cheguenohẽ haña yguasúgui. 17 Upéicha Ha'e cheguenohẽ umi cherehe ija'e'ýva pógui, cherayhu'ýva imbaretevégui chehegui. 18 Oko'i hikuái cherehe che aime vai jave, Ñanderuete katu chemo'ã. 19 Cheguenohẽ yvy inandi porãháme, Ha'e ningo chepytyvõ porã cherayhúgui. 20 Upéicha Ñanderuete omyengovia porã chéve che reko heko peguáicha, ohepyme'ẽ porã chéve che pokuéra ipotĩ haguére, 21 ha aguata haguére Ñanderuete rape rehe, ha ndapoĩri che Ruetégui, aiko vai haña. 22 Opaite hembiapoukapy oĩmba che renondépe ha namboykéi iñe'ẽ che rekovégui. 23 Upéicha aiko hapykuéri teko potĩme ha añeñangareko anítei ha'a teko vaípe. 24 Ha Ñanderuete omyengovia porã chéve che reko heko peguáicha, ha che pokuéra ipotĩ háicha hesa renondépe. 25 Nde ndepy'aporã ipy'aporáva ndive ha Nde nderekojoja hekojojáva ndive. 26 Nde reko joheipyre heko joheipyréva ndive, ha nde reko pohýi hova mokoĩva ndive. 27 Nde reipytyvõreína pe tetãygua oñemomirívape, ha remomirĩ umi oñembotuichávape. 28 Nde remyendy chéve che rataindy, che Ruete, che Jára, ohesapéva chéve iñypytúha rupi. 29 Nendive amosarambipáta cherehe ija'e'ývape, ha che Ruete ndive ajapyharáta táva tápia ári. 30 Ñanderuete rape katu iporãite, Ñanderuete ñe'ẽ ipotĩmbyre opaite hese ojeroviávape guarã, Ha'e ningo che mo'ãha. 31 Ha máva piko yvága Jára, ndaha'úi ramo Ñanderuete. Ha mba'eichagua itaguasúpa oĩ, ndaha'úi ramo Ñanderuete. 32 Ñanderuete chemyenyhẽ ipu'akágui ha ombosako'i porã chéve che raperã. 33 Ha'e ome'ẽ chéve che pykuéra ku guasukuña pýicha, ha Ha'e chejoko porã aĩrõ cérro ru'ãme. 34 Ha'e ombokatupyry che pokuéra ñorãirõme, Ha'e omombarete che pyapy aipepy porã haña che guyrapa bronceguiguáva . 35 Nde rembohasa chéve ne mo'ãha cheñu'ã haña, nde akatúa oñangareko porã cherehe, ha nde poriahuvereko chemopu'ã. 36 Nde rembotuicha che rape po'i ahaha rupi ani haña che añepysãnga aguata jave. 37 Amuña ahupity peve cherayhu'ývape ha ndajevýi ahundipa'ýre ichupekuéra. 38 Amongu'ipa ichupekuéra anive haña opu'ã jevy hikuái, ha ho'apa peve che py guýpe. 39 Nde chemombarete ñorãirõme ha remoĩmba che poguýpe umi cherehe oñemoivape. 40 Nde remokañy umi cherehe ija'e'ývape, ikatu hañaicha che ahundi umi cherayhu'ývape. 41 Osapukái asy hikuái, ndaipóri katu oipytyvõva ichupekuéra, osapukái Ñanderuetépe, Ha'e katu nopenái hesekuéra. 42 Yvy timbóicha amongu'i ichupekuéra pe yvytu ogueraha haña, okápe amombopa ichupekuéra ku mymba repotícha oĩva tapére. 43 Ore Ruete, Nde cheguenohẽma pe ñorãirõguasú che retã meguágui, tetãnguéra che ndaikuaaiva'ekue ko'ágã omba'apo chéve guarã che rembiguái ramo. 44 Ohendu vove che ñe'ẽ iñe'ẽrendupa hikuái, umi tetã ambueygua ra'y oñemoĩmba che poguýpe. 45 Umi tetã ambueygua ra'y ikangypa ha rryripópe okañymba hikuái hóga tápia iñanambusuetévagui. 46 Toikove Ñanderuete, toñemomba'eguasú che Járape ha toñemboete che salvadórpe . 47 Ñanderuete omyengovia cherayhu'ýva rembiapo vai ha Ha'e omoĩma tetãnguéra che poguýpe. 48 Ha'e chepe'a umi cherehe ija'e'ýva pógui, Ha'e cherupi umi cherehe oñemoĩva ári ha cheguenohẽ chejukaséva pógui. 49 Upévare che romoherakuã porãta

tetãnguéra apytépe, ha nde réra agueropurahéita. 50 Tuicha Nde reipytyvõ Israel ruvichápe, Nde voi remoiva'ekue, Nde rehechauka nde poriahuvereko Davídpe, Nde voi reiporavova'ekue ichupe ha iñemoñarenguérape avei tapia guarã.

Psalms 19

1 Yvagakuéra omombe'u Ñanderuete reko jajaipa, ha arapýre ojekuaa ipo rembiapokue. 2 Peteĩ ára ombohasa ko marandu a mbue árape, ha peteĩ pyhare oikuaauka ko marandu ambue pyharépe. 3 Upépe ndaipóri mba'eveichagua yvyarigua ñe'ẽ, ha ipu noñehendúi mamove. 4 Upeichavéramo jepe yvy tuichakue javeve osẽ iñe'ẽ, ha imarandu oñuahẽ yvy apýra peve, ha upépe pe kuarahy oñembohóga. 5 Ha pe kuarahy ku menarãicha osẽ ikotýgui, ovy'aite ku oñanivaicha haperã rehe. 6 Pe kuarahy osẽ ára apýragui oho haña ambue apýra peve ha ndaipóri mba'eve okañykuaáva kuarahy rendýgui. 7 Ñanderuete rembiapoukapykuérape ndaipóri jejavy, omoangapyhy katu yvyariguakuérape, opaite mba'e Ñanderuete he'íva guive katuete ojehu avei, Ha'e omoaranduhína umi oikuaa'yvape. 8 Ñanderuete rembiapoukapy iporã ha ombohory yvyarigua py'apy, Ñanderuete rembiapoukapy hesakã ha ohesape porã yvyarigua resakuéra. 9 Pe kyhyje Ñanderuete'gui ipotĩ, ha péva oikóta opaite ára peve guarã, Ñanderuete ombojovake hekoitépe, hendive ndaipóri jejavy. 10 Ojepotave umía órogui ha iporãve heta óro oñemopotĩ porãvaguí, ha he'ëve eiraitégui, otykýva haitýgui. 11 Ha ne rembiguái ojehekombo'e avei ipype, ha ojapo porãmba guive umía, katuete ohupityta hembiapo repykue. 12 Mávapa ojavýrõ jepe ohechakuaa ojavý hague. Eperdona che jejavy okañýva chehegui. 13 Añembotuichase ramo chejokomína, anítei pe ñembotuicha ipu'aka cherehe, upéichante che reko oñemomiríve ohóvo ha tacheipotĩ apytávo oimeraëva ñepu'ãguasú reígui. 14 Umi ñe'ẽ he'íva guive che juru ha heñóiva che py'apýpe tahorýkena ne renondépe, che Ruete, Nde voi chemo'ã ha chesalváva .

Psalms 20

1 Ñanderuete tanerendu nde jepy'apyha árape, Jacóbo Jára réra toñangareko nderehe. 2 Tombou iñepytyvõ hogaguasu guive, ha Sion guive tome'ẽ ndéve pu'aka. 3 Taimandu'a opaite ne kuave'ẽmbynguéra rehe, ha toguerohory ne kuave'ẽmby ojehapypáva. Selah 4 Tome'ẽ ndéve umi mba'e nde py'apy oipotáva ha tomoañete opaite mba'e rejaposéva guive. 5 Ore rovy'a joa rembopoguy haguére nderayhu'yvape, ha romopu'ãta poyviveve (bandéra) ore Jára rerape; Ñanderuete tome'ẽ ndéve opaite mba'e rejeruréva guive. 6 Ko'ãña aikuaa Ñanderuete oipytyvõha umi Ha'e oiporavova'ekuépe, Ha'e ohendu ichupe ijoyvaga porãitégui ipo akatúa rembiapo porã rupi. 7 Oĩ umi ojeroviáva icarrokuéra rehe ha ambuekuéra ikavajukuéra rehe, ore katu rojerovia ore Jára réra rehe. 8 Ha'ekuéra ikangypa ha ho'a, ore katu ropu'ã joa, ha ropyta ñembo'yhápe. 9 Che Jára chepytyvõmína ambopoguy haña cherayhu'yvape ha ejapysakamína ore ñe'ẽ rehe, ore roñembo'e jave.

Psalms 21

1 Nde, ore Ruete, pe tetã ruvicha ipy'arory nde remombarete haguére ichupe, ha'e ovy'aite Nde reipytyvõ porã haguére ichupe. 2 Reme'ẽma ichupe umi mba'e ipy'apy oipotáva, ha nerembotovéi ichugui umi mba'e ojeruremava'ekue. Selah 3 Nde resẽ hendápe rehovasa haña ichupe ha remoĩ iñakãre akã jeguaka oroguiguáva . 4 Ha'e ojerure ndehegui tekove, ha Nde reme'ẽ ichupe tekove tapia guaráva. 5 Opárupi oñemoherakuã porã ne ñepytyvõ tuicha; tesakã porã ha teraguasute remoĩ hi'ári. 6 Rehovaságui ichupe opaite árape, remyenhyẽ ichupe vy'águi Nde reígui hendive. 7 Upépare pe tetã ruvicha ojerovia nderehe, ha pe Ijyvatetáva jeporiahuvereko rupi naiñangekõimo'ãi ha'e. 8 Nde po ohupityta opaite umi nderehe ija'e'yvape ha nde akatúa ohupityta umi nderayhu'yvape. 9 Remoíta ichupekuéra ku tatakua rendy peguáicha, oñuahẽ vove nde pochyha ára. Ñanderuete pochy ohundiva'erã ichupekuéra ha hata ombokusuguéta ichupekuéra. 10 Reipe'áta ita'yrakuéra ko yvy ape árigui ha iñemoñare ndoikovemo'ãi tetãnguakuéra apytépe. 11 Oñeha'ãmba ramojepe ojapo vai haña nderehe ha ombosako'i ramojepe hikuái ñemiháme iñuhã nosẽ porãmo'ãi opaite mba'e ojaposéva guive. 12 Nde voi remuñata ichupekuéra, ha okañýta ndehegui, nde katu reipysóta nde guyrapa repoi haña nde hu'y hovakuéra rehe. 13 Epu'ãmína, Nde, che Ruete, nde pu'aka reheve, rogueropurahéita ha romomba'eguasúta ne rembiapoguasute rehe.

Psalms 22

1 Che Ruete, che Jára, mba'érehe piko chereja reíra'e. Mba'érehe piko remomombyryete chehegui ne ñepytyvõ porã ha che mba'ejerure asy opa rei. 2 Che Ruete, arakuépe amba'ejerure asy ha Nde nachembohováiri, ha pyharekuépe ndaikatúi apytu'u. 3 Nde reko porãite ningo, ne rendápe Israelguakuéra omoġuahẽ ipuraheikuéra nembotuicha haġua. 4 Jeroviapópe ore rukuéra nera'ãrõ, ha Nde reguenohẽva'ekue ichupekuéra ijejopy vaĩgui. 5 Ha'ekuéra omba'ejerure asyva'ekue ndéve ha Nde reipytyvõ porã ichupekuéra, ha ojerovia haguére nderehe natekotevẽi otĩ hikuái. 6 Che katu peteĩ ysónte, che ndaha'evéima mba'eve. Ambuekuéra oñembohorýnte ha opukánte cherehe. 7 Oimeraẽva cherecháva oñembohory cherehe, oñembojuru puku hikuái ha oñemoakãbovavávo he'i hikuái: 8 Ha'e voi oñemoĩma Ñanderuete pópe, Ha'e toipytyvõ avei ichupe ha toipe'a ichupe ijejopy vaĩgui, ojerovia haguére hese. 9 Ha Nde voi cherenohẽva'ekue che sy ryégui, ha chejokova'ekue kyhyje'ỹme che sy pyti'a rehe aikove guive. 10 Aiko guive ko yvy apére aikotevẽ nderehe, che sy rye guive Nde voi ningo che Jarateetáva. 11 Ani reñemomombyryvétei chehegui, hi'aġuietégui che jejopy vai ha ndaipóri ambue che pytyvõhára. 12 Heta tóro iñarõva ojere cherehe, umi tóro imbaretáva Basan pegua chemongorapa. 13 Ojurupe'a hikuái ku leõ okororõvaicha. 14 Aiko ku y oñeñohẽ háicha, opaite che kanguekuéra ojehekyipa, che py'apy ha'ete ku araitýicha, hyku ohóvo che ryepýpe. 15 Ku kambuchi pehẽnguéicha ikã che mbarete, ha che kũ oja che apekũ rehe, ha Nde chemoĩ umi omanómava yvy timbokuápe. 16 Jaguakuéra oĩ che jerekuévo, kuimba'e cherayhu'ỹva ojerepa cherehe, tekove ñañaáva aty chemongora leõnguéraicha, Nde chemoñeno ñemano yvy timbópe. 17 Aipapakuaa che kanguekuéra ha upejave oma'ẽ hikuái ha ojesareko cherehe. 18 Oñomboja'opa hikuái che aokuéra rehe, ha che ao rehe oity hikuái po'a oiporavo haġua mávapa ijarará. 19 Ha Nde, che Ruete, ani reñemomombyryvétei chehegui, Nde chemombaretekuaánte, pya'éna chepytyvõ. 20 Eguenohẽmína che ánga ikyse pukúgui, ha chepe'ami ko'ã jagua ñarõgui, 21 ko'ã leõ jurúgui ha umi tóro saite ratĩgui. 22 Upéramo amombe'úta nde réra che ryvykuérape ha romomba'eguasúta umi heko potíva atýpe. 23 Peẽ pekyhyjéva Ñanderuetégui, pemomba'eguasúke ichupe, pembotuichákena héra peẽ mayma Israel ñemoñarenguéra, ha peñemomirĩ henondépe, opaite peẽ Israel ñemoñarenguéra. 24 Ñanderuete ndopoĩri upe ojepy'apy asývaguí ha nomotĩmo'ãi ichupe, ha ichugui nomokañýi hova, ohendu uvei pe omba'ejerure asývape. 25 Che romomba'eguasúta atyguasúpe, che ñe'ẽ ame'ẽva'ekue ajapóta avei, ohecha haġua umi nderehe ojeroviáva. 26 Imboriahúva okarúta hyġuatãmba peve, umi ohekáva ichupe omomba'eguasúta ichupe, upévare hekove arakuéra ipukuvéta. 27 Oikovéva guive imandu'a joáta ha oupa jevýta Ñanderuete rendápe ha opaite tetãnguéra yvy paha guive oúta omomba'eguasú haġua ichupe. 28 Ñanderuete voi ningo ko yvy ruvicha guasu ha Ha'e oisãmbyhy tetãnguérape. 29 Umi mba'eita oguerékóva ojeitýta yvýre, henondépente oñesũ joáta, opavave oñenóta yvy timbópe, hi'anguakuéra ijehegui ndaikatúigui oikove. 30 Iñemoñarenguéra omomba'eguasúta ichupe, oikuaaukáta Ñanderuete réra ita'yrarãnguéra peve. 31 Ha'ekuéra ouva'erã ha omombe'u jevýta ijustícia iñemoñarenguérape ha oikuaáta hikuái Ha'e voi ojapopa hague.

Psalms 23

1 Ñanderuete che rerekua, Ha'e ome'ẽmba chéve aikotevẽva guive. 2 Umi kapi'ipe kyrýiha rupi chegaraha, umi y sakã rembe'ýpe chemombytu'u. 3 Ha'e chemoangapyhy, Ha'e chesãmbyhy ijustícia rape rehe, héra rayhupápe. 4 Aguata ramojepe ka'aguy iñypytũha rupi ndakyhyjemo'ãi mba'eveichagua mba'evaĩgui, Nde repytágui chendive ha nde yvyra po'i ha nde yvyra puku chemoangapyhy. 5 Nde rembosako'i peteĩ karuguasú cherehe ija'e'ỹva rovake, reñohẽ acéite che akã rehe, ha Nde voi remyenyhẽ che mba'yrú (váso). 6 Mba'eporã ha nde poriahuvereko añetehápe oíta chendive aikove aja pukukue, che aikose Ñanderuete roga guasúpe aikove aja pukukue.

Psalms 24

1 Ko yvy kóva Ñanderuete mba'e voi ha opaite mba'e oĩva guive ipype; ko yvy ha mayma ipype oikóva guive imba'e avei. 2 Ha'e omohenda ha omboguapy porã ko yvy, y ha yguasukuéra ári. 3 Mávapa ojupikuaáne Ñanderuete cérrore . Ha mávapa

oĩkuaáne hekoha porãite. 4 Umi omopotĩva ipo ha ipy'apy mba'evaĩgui, upe nombotavĩva hapichápe ha ndaijapúiva, ome'ẽ rire iñe'ẽ, 5 ko'áva ohupitýta tekojoja (justícia) ijopói ramo Ñanderuetégui. 6 Upéicha ojuhúta umi ohekáva guive Ñanderuete rova ha Jacóbo Járape. Selah 7 Pemboyvate ha peipe'a umi okẽ Ha'e oike haɣua, pe tetã ruvicha heko ojajaipáva. 8 Máva piko aipo tetã ruvicha heko ojajaipáva, Ñanderuete voi ningo, Yvága Atykuéra Jára. Ha'e pe tetã ruvichaguasu ipy'aguasuetéva ñorãirõguasúpe. 9 Pemboyvate ha peipe'a umi okẽ, oike haɣua pe tetã ruvicha heko ojajaipáva. 10 Máva piko aipo tetã ruvicha heko ojajaipáva. Ñanderuete voi ningo, Yvága Atykuéra Jára, Ha'e pe tetã ruvichaguasu heko ojajaipáva. Selah

Psalms 25

1 Ne rendápe, che Ruete, amoɣuahẽ che ánga. 2 Che Jaratee, nderehe ajerovia, anítei chemotĩ umi cherehe ija'e'ýva térã umi cherehe oñembohoryva renondépe. 3 Añetehápe umi nderehe ojeroviáva noñemotĩmo'ãi, toñemotĩ uvei umi oñemoĩva nderehe. 4 Che Ruete, ehechaukamína chéve nde rapekuéra, chembo'emína nde rapekuéra rehe aikuaa porãve haɣua. 5 Chemboguatamína nde justícia rupive, ha chembo'emína, Nde ha'égui ore Ruete, che salvador , nderehe che ajerovia opaite árape. 6 Nemandu'amína, Nde, che Ruete, nde py'aporã ha nde poriahuvereko rehe, oikómava yvy ñepyrũ guive. 7 Ani nemandu'átei che rembiapo vai ha che jejavy rehe che mitãrusu ára peguare, nemandu'a uvei nde poriahuvereko ha ne mborayhu rehe, Nde, che Ruete. 8 Ñanderuete ipy'aporã ha ñanderayhúgui, upévore ohechauka avei umi ojavyvape hape porã. 9 Upévaui Nde voi ehekombo'e ichupekuéra oguata haɣua hekoitẽpe nde rape rupi, Nde voi rehechaukamava'ekue ichupekuéra. 10 Opaite Ñanderuete rapekuéra ohechauka iporiahuvereko ha imborayhu, umi oñongatúva ha ojapóvape ɣuarã iñe'ẽ. 11 Nde réra rehehápe, Nde, che Ruete, eperdona che rembiapo vai, heta ramo jepe. 12 Mba'épa ojuhúta upe kuimba'e okyhyjéva Ñanderuetégui, Ha'e ohekombo'éta ichupe oiporavokuua haɣua haperã. 13 Ha'e oiko porãitéta ha iñemoñarenguérape ɣuarã opytáta ko yvy kóva imba'etee ramo. 14 Ñanderuete ohayhuhína umi okyhyjévape ichugui ha umi mba'e ha'ekuéra oikuaa'ýva Ha'e omoarandúta ichupekuéra omoirũ porã guive ichupe. 15 Ajesareko Ñanderuete rehénte, Ha'émante oguenohẽta che pykuéra che ñuhãgui. 16 Ema'ẽmína cherehe ha cheporiahuverekomína, aimégui che año ha jejopy vaĩpe. 17 Ajepy'apyeterei ningo, cheguenohẽmína che jehasa asýgui. 18 Ema'ẽmína che jepy'apy asy ha che jehasa asy rehe, ha cheperdonami opaite che rembiapo vaĩre. 19 Ema'ẽmína umi cherehe ija'e'ývare, mba'eichaitépa oñemboheta hetave hikuái ha pochy vaipópe chejukase. 20 Eñangarekomína che ánga rehe, chepytyvõmína, Nde nachembotavymo'ãi, che ajeroviágui nderehe. 21 Pe teko añetegua ha teko potĩ toñangareko cherehe, ajeroviágui nderehe. 22 Nde, che Ruete, eguenohẽmína opaite Israelguakuérape ijehasa asýgui.

Psalms 26

1 Chepytyvõmína Nde, che Ruete, che aikógui heko potĩva ramo, eha'ãmína che py'apy ajeroviágui nderehe, ha ndapiágui (nde rapégui). 2 Eitypeka che rekove, Nde, che Ruete, ha chembojovake, eipyguara che apytu'ũ ha che py'apy ruguaitépe heñóiva. 3 Che resakuéra renondépe oĩ nde poriahuvereko, aikógui nde reko añetegua he'i háicha. 4 Ndaguapýi umi tapicha hova mokõiva ndive, ha ndaguatái umi heko japúva ndive. 5 Ndahayhúi iñañáva aty ha araka'eve ndaguapýi ijapytepekuéra. 6 Py'apy potĩpópe ajohéi che pokuéra, ha péicha aikóta ne kuave'ẽmby renda ypy rupi, Nde, che Ruete. 7 Amombe'u porã pe ñe'ẽ nemomba'eguasúva ha amyasãi opaite ne rembiapo porãite. 8 Che Ruete, ahayhuete nde rogaguasu, ha nde reko jajaipa. 9 Ani rehundi che ánga umi hembiapo vaĩva ndive, ha che rekove umi oporojukáva ndive. 10 Ipóre oja mba'evai ha ijakatúa henyhẽ pirapire oñembopopeguavagui. 11 Che aikogui'aína che reko potĩme, cheperdona ha cheporiahuverekomína. 12 Che py oiko justícia rapépe, vyvarigua atýpe amomba'eguasú che Ruetépe.

Psalms 27

1 Ñanderuete ningo che rekove resape ha che salvador , mávagui piko akyhyjéta. Ñanderuete che rekove mombaretehára, mávagui piko añemondýita. 2 Umi iñañáva, umi chejopy asýva ha umi cherehe ija'e'ýva oñemoaɣuíma ho'u haɣuáicha che ro'o,

ha'ekuéra katu oñepysãnga ha ho'apáta. 3 Jepevémo peteĩ soldádo aty chemongora, ndakyhyjemo'ãi ichuguikuéra, ha jepevémo oñemopu'ã cherehe ñorãirõguasú, che aĩ jeroviapópe nderehe añoite. 4 Peteĩ mba'e ajerure Ñanderuetépe, ha upéva ahekáta: Taiko Ñanderuete rogaguasúpe aikove aja pukukue ajepy'amongeta haña Ñanderuete rehe ha romomba'eguasú joáta ichupe. 5 Ha'e oñangarekóta cherehe hogaguasúpe oñuahẽ jave pe ára ivaipáva, Ha'e cheñu'ãta hekoha ijyvatehápe. 6 Upéi Ñanderuete omopu'ãta che akã umi cherehe ija'e'yva ári, chembojerepa ramojepe, upéi che aikuave'ẽta vy'apópe hogaguasúpe che kuave'ẽmby, apurahéita ha amomba'eguasúta ichupe. 7 Ehendumína Nde, che Ruete, che ñe'ẽmi amba'ejerure asy ramo ndéve, cheporiahuvareko ha chembohovaimína. 8 Che py'apy ningo he'i voi: Peju Ñanderuete rendápe, peheka añetehápe ichupe. 9 Ani reñomítei chehegui nde rova. Ani reñemboyke pochypópe ne rembiguáigui, Nde ningo che pytyvõhára. Aníkema cherejátei, Nde, che Ruete, Nde che salvador . 10 Che ru ha che sy chereja ramojepe tyre'y, Nde, che Ruete, nde reñangareko porãta cherehe. 11 Nde, che Ruete, chembo'emína nde rapére, ha chesãmbyhymína tape porã rehe umi cherehe ija'e'yvakuérágui. 12 Ani chemoítei umi cherehe ija'e'yva pópe, opu'ãgui cherehe techahare ijapúva, chejukauka haña. 13 Toñemomba'eguasú Ñanderuetépe! Che aikuaa porã ahechataha Ñanderuete poriahuvareko umi oikovéva retãme. 14 Che ánga, ejerovia Ñanderuete rehe, toñemokyre'y ha toñemombarete che py'apy ojerovia porã haña Ñanderuete rehe.

Psalms 28

1 Ndéve amba'ejerure asy, Nde, che Ruete. Che salvador (itaguasu), ani chemboyke kírírĩháme, Nde chereja rei ramo, che apytáta ku omanóvaicha. 2 Ehendumína che ñembo'e amba'ejerure asy jave ndéve, ahupi jave che pokuéra nde rogaguasu gotýo. 3 Ani chejapyhyítei umi iñañáva ha umi hembiapo vaíva ndive, ha umi ombojuru he'ẽva hapichápe ndive, ipy'apýpe katu ombotavysénte. 4 Emyengovia hembiapo vaikue, ha tojehu jevy ichupekuéra ojapo hagueichaite. 5 Ha'ekuéra noma'ẽséi Ñanderuete rembiapokue rehe ha ndohechaséi umi mba'e Ha'e ojaipova'ekue, upévare Ñanderuete oitýta ichupekuéra ha araka'eve nomopu'ãmo'ãvéima ichupekuéra. 6 Toñemomba'eguasú Ñanderuetépe, ohendu haguére che rembijerure. 7 Ñanderuete voi ningo chemombaretéva ha Ha'e oñangareko porã cherehe, che py'apýpe ajerovia hese, upévagui ahupity iñepytyvõ, ha vy'apópe che ñe'ã opurahéi, omomba'eguasú haña ichupe. 8 Ñanderuete voi ningo omombarete hetãme, ha umi Ha'e oiporavóvape, Ha'e oñangarekóta avei. 9 Eipytyvõmína ne retãme, ha ehovasamína ne retãyguakuérápe, eñangarekomína hesekuéra ha eme'ẽ ichupekuéra hemikotevẽ opaite árape.

Psalms 29

1 Peẽ Ñanderuete ra'ykuéra (angelkuéra), pemomba'eguasú ichupe, peẽ Ipu'akapáva ra'ykuéra, pemboetéke Ñanderuetépe, heko jajái ningo ituichaite ha Ha'e ipu'akapa. 2 Pemomba'eguasúke Ñanderuete réra, peñembo'éke Ñanderuetépe pende reko potĩ reheve. 3 Ñanderuete osunu, iñe'ẽ hyapu yguasú apére, Ñanderuete aratiri ohasa yguasú apére. 4 Ñanderuete oity pe aratiri ha pe aravera, ohechauka Ha'e ipu'akapaha. 5 Hi'aratiri ojoka umi cédro , Ñanderuete voi omopẽ umi cédro Líbano pegua. 6 Ha'e ombopopo umi cédrope ku vaka ra'yicha, pe Líbano ha Hermon Ha'e ombopopo ku tóro saite ra'yirusúicha. 7 Ñanderuete omosarambi hata opárupi. 8 Ñanderuete arasunu omboryryi pe ñuguasú, Ñanderuete omboryryi pe ñuguasú Cades pegua. 9 Ñanderuete arasunu omomemby pe guasu kuñáme, hi'aratiri ohakã'o yvyra rakã ha ijyvytu hatã oity pe ka'aguy, upévagui opavave tomomba'eguasú ichupe hogaguasúpe. 10 Ñanderuete oisãmbyhy pe amaguasúte, ha upéicha Ha'e oisãmbyhyhína avei opaite mba'e, tetãnguéra ruvichaguasúte ramo, opaite árape ñuarã. 11 Ñanderuete ome'ẽ ipu'aka hetãme ñuarã, Ñanderuete ohovasa hetãme ipy'aguapy reheve.

Psalms 30

1 Che romomba'eguasú, Nde, che Ruete, chepytyvõ porã haguére, ha nderehejáigui oñembohory cherehe umi cherayhu'yva. 2 Che Ruete, che romomba'eguasú Nde cheguenohẽ haguére cherayhu'yva pógui, ha Nde nderehejái ha'ekuéra oñembohory cherehe. 3 Nde, che Ruete, reguenohẽ che ánga umi omanómava retãgui, Nde chemoingove jevy, ha natekotevẽi aguejy yvy guýpe. 4 Pepurahéi Ñanderuetépe,

opaite peẽ hekopotĩva, pemomba'eguasũ Nanderuete rera porãite. 5 Sapy'aitemĩnte hi'are ipochy, ijeporiahuvereko katu oiko kuimba'e ha kuñakuera rekove pukukue. Ka'aru pytũme oũuahẽ jahe'õ, iko'ẽvo katu opa, ha hendaguẽpe oũuahẽma vy'a tuicháva. 6 Che aiko porãite aja ha'e chejupe: Araka'eve nacheangekõiri. 7 Nde, che Ruete, ne ñepytyvõguasũ rupi chemoĩ hatã porã ku cẽdro mbaretetẽicha, reñomĩ ramo nde rova katu cheangekõita. 8 Upẽvare Nde, che Ruete, amba'ejerure asy, che Jãrape amba'ejerure'aĩna, Nde cheporiahuvereko haũa. 9 Ha che amano rire piko mãva nemomba'eguasũta. Pe yvy timbo piko nemomba'eguasũne chẽicha, tẽrã omombe'u porãne Nde ndepy'a porãha. 10 Ehendumĩna, Nde, che Ruete, ha cheporiahuverekomĩna, che Ruete, eikomĩna che pytyvõharaite ramo. 11 Ajahe'õ rãngue, ajeroky vy'apõpe. Nde rejorãma che ao vosa kue rehegua, ha cheku'a jopyha torypãpe. 12 Upẽvarehe che ánga opurahẽita ndẽve rombotuicha haũa, nakirirĩmo'ãi, Nanderuete, che Jaratee, che romomba'eguasuhãve opaite árape.

Psalms 31

1 Nderehe che Ruete ajerovia aikõvo, aniteĩ chereja añemotĩ, cheguenohẽmĩna uvei che jehasa asýgui nde justícia rupi. 2 Cherendumĩna añetehãpe che Ruete, ha pya'ẽna ejumi chepytyvõ haũa, eiko chẽve ģuarã peteĩ itaguasu imbareteva ramo, tẽrã peteĩ táva oñemombaretẽva ramo che aiko haũa py'aguapýpe. 3 Nde ha'ẽgui che itaguasu (mo'ãha) ha che rõga oñemombaretẽva, Nde rera rehehãpe chesãmbhy ha chembogua nde rapẽre. 4 Chepe'amĩna pe ñuhãgui oñemoĩmava'ekue chẽve ģuarã, Nde ha'ẽgui che mo'ãha. 5 Nde põpe amoĩ che pytyvõhãra, Nde che rerekua añeteguáva tapia ģuarã. 6 Umi ojeroviáva ambue jãra rehe ndẽve nembojeguaru, che katu ajerovia nderehe aikõvo. 7 Avy'aite ha chepy'aroryete nde poriahuvereko reheve, rehecha haguẽre che jepy'apy asy, ha rehechakuaa che ánga ohasa asyha. 8 Nachemoĩri cherehe ija'e'ỹva põpe, remoĩ uvei che pykuera yvy hatãvape. 9 Cheporiahuverekomĩna, Nde, che Ruete, aime vaietẽgui, che resa, che rete ha che ánga ikane'õ mba'embyasýgui. 10 Che aikovemĩntema, ahasa asyeterei ha chepyahẽ asýgui, che pu'aka opa ohõvo, che rembiapo vai rehe che kangukuera hasypa. 11 Opaite cherayhu'ỹva opuka cherehe, ha opaite che rõga ypy pegua oñembohory cherehe, ha umi chekuaáva okyhyjepa chehegui, ha umi oka rupi cherecháva okañymba chehegui. 12 Ku omanõvaicha hesarái chehegui, che aiko ku kambuchi ojeporu'ỹvaicha. 13 Ahendu heta oñe'ẽ reĩva cherehe, pe kyhyje oko'i cherehe opa rupĩgui, oñomongeta vai hikuái cherehe ha oñeha'ãmba chejuka haũa. 14 Che katu ajerovia nderehe, che Ruete, che ningo ha'e: Nde, che Jãra. 15 Nde põpe oĩmba che arakuera, cheguenohẽmĩna umi cherehe ija'e'ỹva ha chemuñáva põgui. 16 Nde rova tohesape ne rembiguái ári, cheguenohẽmĩna che jehasa asýgui nde poriahuvereko rupi. 17 Aniteĩ che añemotĩ, Nde, che Ruete, che rohenõima, toñemotĩ katu umi iñañáva, kirirĩhãme toguejy omanõmava retãme. 18 Tokirirĩ umi juru ijapúva, umi oñemoĩva ha oñembohoryva umi heko potĩva rehe. 19 Tuichaite ningo ne mborayhu reguerekõva umi ndehogui okyhyjẽvape ģuarã, ha rehechaukáva umi nderehe ojeroviávape opavave renondẽpe. 20 Nde remo'ãta ichupekuera umi iñañavagui, oñemoĩva ñemihãme hesekuera; Nde reñongatúta ichupekuera nde rogagúpe, remo'ã haũa ñe'ẽvaĩgui. 21 Toñemomba'eguasũ Nanderuetepe ohechauka haguẽre chẽve iporiahuvereko, chemoĩngẽvo peteĩ táva oñemombaretẽvape. 22 Ajejopy vai jave che ha'e: Nande Ruete chemboykema hesa renondẽgui, Nde katu rehendúra'e che mba'ejerure asy. 23 Pehayhũke Nanderuetepe, opavave peẽ hekopotĩva, Nanderuete oñangareko porã umi hese ojeroviávare, omyengovia uvei umi oñembotuichasẽva rembiapo vai. 24 Peñemombaretẽke opavave peẽ pejeroviáva guĩve Nanderuete rehe, ha pemokyre'ỹ pende py'apy.

Psalms 32

1 Ovy'aite upe oñemopotĩmava'ekue ijejavýgui ha hembiapo vaikuẽgui. 2 Ovy'aite upe kuimba'e Nanderuete nombojáiva hese ijejavy ha ipy'apýpe ndaipõriva japu. 3 Che akirirĩ aja, ikangypa che rete, che py'apy ñe'ẽ osapukái hatãgui. 4 Arakue ha pyharekue katu nde po pohýi oĩ cheári, che pu'aka opamive ohõvo ku kuarahy aku guýpe ojehu hãicha. Selah 5 Upẽmaramo amombe'u ndẽve che rembiapo vai, ha nañomĩri ndehogui che ñaña reko ha ha'e: Amombe'upáta che angaipakuera Nanderuetepe, ha Nde reperdona che rembiapo vaikuerakuẽgui, Selah 6 Ko'ã mba'e ko'áva rupi opaite heko potĩva ojerure ndẽve Nde reheja haũa ndejohu, ha añetehãpe yeta oũuahẽ ramo jepe ijypýpe ndohupitymo'ãi ichupekuera. 7 Nde ningo

che mo'ãha, ha Nde reñangareko porã cherehe mba'evaigui; purahéi vy'a reheguávape Nde chembojere. Selah 8 Ñanderuete he'i: Che rohekombo'éta ndéve ha ahechaukáta ndéve pe tape moörupípa nde reguatava'erã, Che ahechaukáta ndéve che rembipota ha ajesarekóta nderehe. 9 Aníke reikótei ku kavaju térã pe mburika naiñapytu'ũivaicha. Umívape oñemboguata porãhína oñemoĩ jave peteĩ fréno ijurúpe, upeicha'ýro ndaikatúi ojeporu porã. 10 Umi iñañáva ohasa asýta, umi ojeroviáva Ñanderuete rehe katu oñandúta Ñanderuete poriahuvereko. 11 Pevy'aitéke ha penderoryetéke Ñanderuete ndive peẽ, heko potíva, ha pepurahéike vy'apópe py'a potí reheve.

Psalms 33

1 Pevy'aitéke peẽ heko potíva Ñanderuete ndive ha pemomba'eguasú ichupe pende purahéi rupi. 2 Pemomba'eguasú Ñanderuetepe mbaraka púpe, pepurahéi avei ichupe árpa púpe. 3 Pepurahéi ichupe purahéi pyahu, pembopu hatákéna ha vy'apópe pene mba'epu. 4 Opaite mba'e Ñanderuete he'íva guive añete, ha opaite mba'e ojaposéva guive ojapóta avei hekopete. 5 Ha'e ohayhu justícia ha teko hekoite peguáva, Ñanderuete omyenyhẽ ko yvy iporiahuverekógui. 6 Ñanderuete ñe'ẽ rupive ojejapova'ekue umi yvága, ha ijuru pytuhe rupive ojejapo opaite mba'e oíva guive ipype. 7 Ha'e ombyaty pe yguasú peteĩ tápiaicha, Ha'e oñongatu avei pe yeta yvy guýpe, oñeñongatu háicha pe y peteĩ kambuchípe. 8 Tokyhyjéke Ñanderuetepe pe yvy tuichakue javeve, tokyhyjéke henondépe opavave yvy apére oikóva guive. 9 Ñanderuete he'íva guive oiko, ha Ha'e ojaposéva guive ojapo avei katuete. 10 Ñanderuete ombyaiva'ekue tetãnguéra pensamiénto, ha ojoko tetãnguéra rembiapo. 11 Umi mba'e Ha'e ojaposéva katuete ojapo avei, hi'are ramojepe; ha umi mba'e ipy'apýpe heñóiva Ha'e ombohasahína ko'aágua iñemoñarenguéra peve. 12 Ovy'aite upe tetã omomba'eguasúva Ñanderuetepe Ijaratee ramo ha horyete pe tetã Ha'e oiporavomava'ekue imba'eteéva ramo. 13 Yvága guive Ñanderuete oma'ẽ ha ohecha opaite kuimba'e ha kuñakuérape. 14 Hekohágui Ha'e oma'ẽ opavave rehe, oikóva guive ko yvy apére. 15 Ñanderuete ningo ñande py'apy apohare, upéva Ha'e oikuaa porã avei opaite ñane rembiaporã. 16 Soldádo atyguasú noipytyvõmo'ái pe tetã ruvichápe osẽ porã haúa ñorairõguasúgui, ha pe ipy'aguasuetéva ndaikatúi ombopoguy hapichápe imbareteiterei ramojepe (Ñanderuete ndoipotái ramo). 17 Oñembotavy upe tetã ruvicha ombopoguyséva ikavaju heta rupi hese ija'e'ývape, ha imbaretekue tuicha rupi nombopoguýi avavépe (Ñanderuete ndoipotái ramo). 18 Peikuaa porãke, Ñanderuete resa oñangarekoha umi ichugui okyhyjéva rehe, umi ojeroviáva iporiahuvereko rehe. 19 Umívape Ha'e oguenohẽta ñemanógui ha umívape Ha'e omongarúta ñembyahýi árape. 20 Ñane ánga toha'ārõ Ñanderuete ojapóva rehe, Ha'e ñanepytyvõta ha Ha'e ñanemo'ãta. 21 Upéicha Ñanderuete ñanembopy'arory jajeroivia porãgui héra porãite rehe. 22 Nde poriahuvereko toĩ orendive, Nde, ore Ruete, ore rojeroviágui nderehe.

Psalms 34

1 Opaite ára amomba'eguasúta Ñanderuetepe, che juru tomboete ichupe tapiate. 2 Ñanderuete ndive che ánga ovy'aite, umi ohasa asýva tohendu ha tahory hikuái. 3 Pemomba'eguasúke chendive Ñanderuetepe, ha jaropurahéi oñondivepa héra porãite. 4 Ahekágui Ñanderuetepe, Ha'e cherendu, ha opaite mba'e chemongyhyjéva oipe'a chehegui. 5 Umi hese oma'ẽva'ekue ojehesape'a, ha hovakuéra noñemotímo'ái. 6 Upe omba'ejerure asýva Ñanderuetepe, katuete Ha'e ohendúta ichupe ha Ha'e oguenohẽta ichupe opaite ijepy'apy vaigui. 7 Ñanderuete rembiguái (ángel) oñangareko umi ojeroviáva rehe, Ha'e oguenohẽta ichupekuéra mba'evaigui. 8 Peñeha'ã ha pehecháta Ñanderuete ipy'a porãha, ovy'aite upe kuimba'e ojeroviáva hese. 9 Pekihyjéke Ñanderuetepe, peẽ heko potíva, Ha'e ome'ẽmbáta heko potívape hemikoteveteéva. 10 Umi leõ ra'y ohasa asy ha iñembyahýi hikuái, umi ohekáva Ñanderuetepe katu ndofaltái ichupekuéra mba'eveichagua mba'eporã. 11 Pejúke peẽ ita'ýra cherendu haúa, che pombo'éta pekyhyje haúa Ñanderuetepe. 12 Mávapa upe kuimba'e oikove pukuséva, ha oikoséva heta ára ohecha haúa mba'eporáva, 13 upéicharõ ojokova'erã ijuru, ani haúa osẽ mba'evai térã japu ijurúgui. 14 Ejei tembiapo vaigui ha ejapo tembiapo porã, eheka pe py'aguapy, upéi eñeha'ãmbaite rejoko haúa ha eiko ipoguýpe. 15 Ñanderuete resa oma'ẽ hekopotíva rehe, Ha'e ojapysaka porã imba'ejerure asy rehe. 16 Ñanderuete pochy oĩ umi tekove ñaña ári, oipe'a haúa yvy ape árigui mandu'a heseguáva. 17 Umi hekopotíva ojerure asy ramo Ñanderuetepe, katuete Ha'e ohendúta ichupekuéra ha oguenohẽta ijehasa

asýgui. 18 Ñanderuete hi'añgui umi ohasa asývagui, ha oipytyvõ umi oñembyasývape ojapo vai haguére. 19 Pe heko potíva heta jepy'apy asy ohasa, opaite ijehasa vaígui katu Ñanderuete oguenohẽ ichupe. 20 Ha'e oñangareko opaite ikanguekuéra rehe, ani haña peteĩnte jepe opẽ. 21 Pe iñaña rembiapo ojukáta ichupe, ha umi omboykéva heko potívape oñeñandu vaiva'erã. 22 Ñanderuete omosãso umi hese ojeroviávape ani haña oho aña retãme.

Psalms 35

1 Che Ruete, eñemoĩ umi cherehe oñemoĩva rehe, endyry umi chejukaséva rehe. 2 Emonde nde rete mo'ãha michĩ ha tuicháva, ha epu'ãmína chepytyvõ haña. 3 Ehekyĩ nde yvyra akua puku, ejoko umi chemuñávape, ha ere che ángape: Che ningo ne pytyvõharaguasu. 4 Toñemotĩ ha tojeja'o umi chejukaséva, toguevi ha toñemotĩmba umi oñeha'ãmbáva ojapo vai haña cherehe. 5 Toiko hikuái ku yvyra rogue pĩrukuéicha yvytu ogueraháva hendive, ha yvága rembiguái tombotyryry ichupekuéra. 6 Hapekuéra ta'iñypytũ ha ta'isỹi, ha pe yvága rembiguái tomuña ichupekuéra. 7 Reiete ha'ekuéra omoĩra'e iñuhã chéve guarã, reiete ojo'o hikuái yvykua che ángape guarã. 8 Oikuaa'ỹre tou ichupekuéra angekõi ndetuicháva, ha umi iñuhã ombosako'iva'ekue chéve guarã, ha'ekuéra voi to'a ipype angekõi ndetuicháva reheve. 9 Upéicharamo che avy'aite Ñanderuete ndive, chepytyvõ porã haguére. 10 Mayma che kanguekuéra he'iva'erã: Mávape piko ojogua che Ruetépe. Nde reipytyvõ ikangývape, ani pe imbaretevéva ipu'aka hese, ha Nde reguenohẽ pe imboriahúva pe mondaha pógui. 11 Opu'ã cherehe umi techahare iñaña ha oporandu chéve hikuái umi mba'e aikuaa'ýva rehe. 12 Che mba'eporã omyengovia hikuái mba'evaípe, oipy'apy asy haña che ángape. 13 Che katu, hasyete jave hikuái, añemonde ao vosápe, che ajopy che ánga akaru'ỹre, ha che py'apýpe añembo'e jevy jey hesehápe, 14 ku che irũ rehe ramoguáicha, ha che ryvy rehe ramoguáicha aikova'ekue tĩndyhápe, ku ta'ýra isy omano ramoguáicha che añembyasy. 15 Ha upéi ha'ekuéra hory joa che ahasa asy jave, ha opuka joa hikuái, upéi oñembyaty hikuái che aikuaa'ỹre ha oñemoĩ cherehe chenupã haña opytu'u'ỹre. 16 Umi oporombojuru he'eva oñemohyguatã hañuante oñembohoryete cherehe. 17 Nde, che Ruete, araka'e pevépa rema'ětante ko'ã mba'ére. Eguenohẽmína che rekove ijapúvagui ha leõ jurúgui. 18 Upéicharamo romomba'eguasúta heko potíva atyguasúpe ha romboetéta tetãyguakuéra apytépe. 19 Oñembohory rei umi cherehe ija'e'ýva ha cherayhu'ýva reiete oñembyesa'i cherehe. 20 Umía noñe'ẽi ombopy'aguapy haña, ha'ekuéra oñeha'ãmbaite katu ombotavy haña umi oñemomirívape. 21 Iñe'ẽguasú rei cherehe hikuái, ha he'i chéve: Nápye, nápye, ore resa ohechapáma rejapóva guive. 22 Nde, che Ruete, rehechapáva, anína rekirirĩ, anína reñemomombyry chehegui. 23 Epáy ha epu'ãmi chemoĩ porã jevy haña, Nde, che Ruete ha che Jaratee, chepytyvõmína aiko haña hekoitépe. 24 Che Ruete chembojovake nde justícia rehe anive haña oñembohory hikuái cherehe. 25 Anítei he'i hikuái ipy'apýpe: Ore rojapóma hese upe rojaposeva'ekue. 26 Toñemotĩ umi ovy'áva ojehu haguére che rekovépe mba'evai, toñemotiete umi oñembohoryva cherehe. 27 Tovy'a ha tahory joa umi oipotáva asẽ porã jevy ha tapiáite te'i hikuái: Toñemomba'eguasú Ñanderuetépe, ohayhuetégui hembiguáipe oiko haña py'aguapýpe. 28 Ha che juru toñe'ẽ tapiá guarã nde rembojovakeha hekoitépe ha toromomba'eguasú opaite árape.

Psalms 36

1 Pe iñaña ojepy'amongeta hembiapo vairã rehe: Hesa renondépe ndaipóri kyhyje Ñanderuetégui. 2 Upévare pe angaipa omoñuhã ichupe, ojepy'amongetave haña iñaña reko rehe ombyai haña hapichápe hembiapo vai rupi. 3 Japu ha ñembotavýnte osẽ ijurukuéragui, naiñakã porãvéi ha ndojapovéi mba'e iporáva. 4 Oñeno jave hupápe ojepy'amongeta iñaña reko rehe oiko haña iñaña rape rehe ha nomboykeséi mba'evaígui. 5 Ñanderuete, nde poriahuvereko oñuhã yvága peve, ha ne mborayhu ohupity arakuéra. 6 Nde justícia ha'ete Ñanderuete cerrokuéra, ha nde justícia ojogua yguasuteetépe. Nde, che Ruete, reñangareko porã kuimba'ekuéra, kuñakuéra ha tymbakuéra rehe. 7 Nde, che Ruete, nde poriahuvereko iporãite: Upévagui yvyariguakuéra oñemo'ã nde pepo guýpe. 8 Hyguatãta hikuái umi mba'e kyrágui oĩva nde rógape, ha nde remboy'úta ichupekuéra ne mba'eporã reheve osyry peve. 9 Ndehegui osẽ pe tekove ku y osẽ háicha yvúgui, ha nde resape rupĩnte ore rohecha porãite. 10 Nde remyasãi ne mborayhu umi ndekuaávape, ha nde justícia umi ipy'a potívape. 11 Anítei opyrũ cherehe upe oñembotuicháva ha anítei pe iñaña po

chemosẽ. 12 Oꝑuahẽta katu pe ára umi iñañáva ho'apáta, ojeitypáta ichupekuéra, ha nopy'ãkuaamo'ãvéima hikuái araka'eve.

Psalms 37

1 Ani ndepochy, rema'ẽ jave iñañáva rehe ha ani reipota iñañáva po'a. 2 Pya'e oñekytimba ku ñanáicha, ha kapi'i hovy asývaicha ipirupáta hikuái avei. 3 Ejerovia katu Ñanderuete rehe, ha ejapo mba'eporã, epyta ne retãme ha eñeha'ãmba reiko porã haꝑua. 4 Evy'aite Ñanderuete ndive, Ha'e tome'ẽ ndéve nde py'apy ojeruréva. 5 Emoĩna Ñanderuete pópe nde rekove rape, Ha'e nemboguata porã haꝑua; ha hesénte ejerovia, Ha'e oñangareko porã haꝑua nderehe. 6 Nde justícia katu omimbi kuarahýicha ha nde reko potĩ ku ára asaje pytéicha. 7 Ekirirĩ Ñanderuete renondépe, ha ejerovia hese. Ani ndepochýtei rehecha ramo iñanáva rapére oĩ po'a poty. 8 Epoi nde pochýgui, ha emboyke nde py'aro, ani reheja nde pochy rendy ndereraha tape vaíre. 9 Umi iñañáva oñehundipava'erã, ha umi ojeroviávape Ñanderuete rehe oñeme'ẽta ko yvy imba'etee ramo. 10 Ndahi'aremo'ãvéima ha umi iñañáva ndoikomo'ãvéi, ha rema'ẽ jevy ramo ha'ekuéra oiko haguépe ndaiporimo'ãvéima avave. 11 Umi oñemomirívape oñeme'ẽta ko yvy imba'erã ramo ha ovy'aitéta ohasa porãtaháre. 12 Umi iñañáva ojepy'amongeta mba'evai rehe ojapo haꝑua heko potíva rehe ha omopururũ hese hãinguéra. 13 Ñanderuete katu opukáta hesekuéra, oikuaa porãgui hi'ára paha oꝑuahẽtaha. 14 Umi iñañáva oguenohẽma ikyse puku hyrúgui ha oipysóma iguyrapa sã opoi haꝑua ihu'y imboriahúvare, ojuka haꝑua umi oñemomirívape ha hekopotívape. 15 Ikyse puku katu ojasurúta ipy'atee rehe, ha iguyrapakuéra oñemopẽmbáta. 16 Hekopotíva mba'e pokãmi reheve iporãve, umi mba'eita iñañáva oguerekóvaguĩ. 17 Oñemopẽmbáta umi iñañáva jyva, ha umi hekopotíva rehe Ñanderuete oñangarekohína. 18 Ñanderuete oikuaa umi heko potíva arakuéra, ha imba'etéva noñehundimo'ãi araka'eve. 19 Umia notĩmo'ãi oꝑuahẽ vove pe ára vaiete, ha umi ñembyahyiha árape hyꝑuatãmbava'erã hikuái. 20 Ha umi iñañáva katu omanombava'erã ha umi Ñanderuete rehe ija'e'yva ku tataticha oñemosarambipáta, ku kapi'i piru okái ramoguáicha opa reíta hikuái. 21 Pe iñañáva omba'eporu ha nomyengoviái, pe heko potíva katu oiporiahuvareko ha ome'ẽ jopói. 22 Ñanderuete ome'ẽta ko yvy Ha'e ohovasávape imba'eteerã ramo, ha umi Ha'e omaldecíva katu oñehundipáta. 23 Ñanderuete omboguata porãkuaa yvyariguakuérape, oguata ramo hape porãre. 24 Ha'e oñepysãnga ramojepe ndo'apamo'ãi, Ñanderuete ojokótare ichupe ipógui. 25 Che mitãrusu ára guive chetuja peve ndahechái pe hekopotíva ojeheja reirõ ha iñemoñarenguéra ndojerurúi hapichápe hembí'urãre. 26 Opaite árape ha'e ipy'a porãgui oiporuka ha ome'ẽ jopói, ha iñemoñarenguéra rupi ojeovasáta hapichakuérape. 27 Eñemboykéna mba'evaígui, ha ejapo mba'eporã, ha reikovéta tapia ĝuarã. 28 Ñanderuete ohayhúgui pe justícia, Ha'e ndopoimo'ãi heko potívaguĩ. Tapia ĝuarã Ñanderuete oñangarekóta hesekuéra. Umi iñañáva ñemoñarenguéra katu oñehundipava'erã. 29 Umi ipotíva katu opytáta hetãme, ha oikovéta opaite ijyvyetépe. 30 Heko potíva juru oñe'ẽ arandu reheve, ha ikũ oñe'ẽ heko pegúva. 31 Ñanderuete ñe'ẽ oĩ ipy'apýpe, upévare ndaipysyrimo'ãi araka'eve. 32 Pe iñañáva omangea heko potívare, ha oñeha'ãmba ojuka haꝑua ichupe. 33 Ñanderuete ndohejamo'ãi ha'e ho'a, ni oñecondena haꝑua ichupe mbojovakehára renondépe. 34 Eha'ãrõke Ñanderuetepe, ha eiko hape rehe, Ha'e nemopu'ãta ome'ẽ haꝑua ndéve ko yvy ne mba'erã ramo, nde katu rehecháta umi iñañáva oñehundiveha ohóvo. 35 Che ahecha peteĩ iñañávape oñembotuichaitereíva, ha'e oñemyasãi ku yvyraguasúicha, 36 uperire katu ahasa jevy upérupi, ha péina ápe noívéima, aheka ichupe ha ndajohuvéi ichupe. 37 Ejesarekomína heko potíva rehe, ha ema'ẽmi heko jojáva rehe, ipahaitépe oĩ py'aguapy añeteguáva kuimba'e heko potíva ndive. 38 Opaite iñañáva katuete oñehundíta, iñañáva ñemoñare opa reíta avei. 39 Ñanderuete oipytyvõ heko potívape, ha Ha'e oñangarekóta hesekuéra ojejopy vai jave. 40 Ñanderuete oipytyvõ ha oguenohẽ ichupekuéra ijejopy vaígui, ha'ekuéra ojerovia haguére hese.

Psalms 38

1 Nde, che Ruete, ani cheja'o térã chehavira ndepochy jave. 2 Nde hu'ykuéra chekutupa, ha nde po pohýi chehaviráva oĩhína cheári. 3 Che ro'o hasypa ndepochýgui chendive ha che kanguekuéra nahesãivéima che rembiapo vai rupi. 4 Che rembiapo vai ho'apa che akã ári, ipohyieterei chéve, ndachepu'akavéima. 5 Inembáma ha opupa che aikuéra, chetavy haguére. 6 Che añemomirĩ ha aiko

tĩndyhápe, chetavýgui aikomíntema ha añembyasy aikóvo. 7 Che rete iñakānundupa, ha ndaipóri mba'eve hesāiva che ro'ó rehe. 8 Chekangypa ha chekane'õite, chepyahẽ asy che py'apy guive. 9 Nde che Ruete, reikuaapa che aipotáva guive ha che pyahẽ nokañymo'ái nde rovakégui. 10 Operere ningo che py'a ha che mbaretekue ojeíma chehegui, ha che resakuéra jepeve iñypytũmbáma. 11 Che amigokuéra ha che irũnguéra jepeve oñemombyrypa che ahasa asy jave, che rogayguakuéra jepeve ojeíma chehegui. 12 Umi chejukaséva ombosako'íma ñuhā chéve ġuarā, ha umi oipotáva ojehu chéve mba'evai, oiko oñe'ẽvai cherehe, ára pukukuépe oñeha'āmba chembotavy haġua. 13 Che katu nahendúi, ku ijapysapévaicha ha iñe'ẽngúvaicha aiko, nañe'ẽvéi ichupekuéra. 14 Aiko ku kuimba'e ohendu'ỹvaicha, ijuru ikatu'ỹva ombohováí avavépe. 15 Che aha'ārõ, Nde, che Ruete, chepytyvõ haġua, ha embohováí ichupekuéra (che rendaguépe). 16 Che py'apýpe ha'e: Anítei ovy'a hikuái chepysyry ramo, anítei opuka hikuái cherehe. 17 Ha che katu aime ha'a haġuáicha, ha che mba'asy opaite árape oĩ che retepýpe. 18 Upévagui amombe'uva'erā che rembiapo vai, ha añembyasy ajapo vai haguére. 19 Umi cherehe ija'e'ỹva imbarete joa hikuái, ha umi cherayhu'ỹva reiete oñemboheta hetave ohóvo. 20 Ha umi omyengoviáva chéve mba'evai mba'eporā rehe, umía voi chemuña, che aikógui mba'eporā rapykuéri. 21 Anína chereja rei, Nde, che Ruete, che Jaratee, anína reñemomombyry chehegui. 22 Nde pya'emína eju chepytyvõ haġua, che Jára, Nde ningo che Salvador .

Psalms 39

1 Che py'apýpe ha'e: Añangarekóta che rape rehe, ani haġua che ajavy che juru rupi, ajokóta che kũ, iñañáva oĩ jave che renondépe. 2 Kirirĩháme cheñe'ẽngúra'e, nda'úi mba'eve añeha'āmba ajejoko haġua, ha añeñandu vai. 3 Che py'a tarovaité, ajepy'amongeta jave tatáicha hendy, upévagui apoi che kũgui, añe'ẽ haġua: 4 Nde, che Ruete, eikuaauka che ára paha, ha mboy árapa aikovéta, tahechakuaa mba'eichaitépa ohasa pya'e che rekove. 5 Ema'ẽ porāke, Nde remombyky che rekove che po pegua ipekuéicha, ha che rekove pukukue mba'evetéicha ne renondépe, añetehápe ore roikovéva guive rojogua yvytu reietépe. Selah 6 Añetehápe ñande vyvarigua jajogua kuarahy'āme, reiete roñeha'āmba romono'õ haġua mba'erepyeta ndoroikuaái katu mávapa oiporupáta. 7 Ha ko'áġa, che Ruete, mba'épa aha'ārõvekuaa, nderehẽnte ajerovia. 8 Chemopotĩ opaite che angaipakuéragui, ha anítei umi ivýrova oñembohory cherehe. 9 Che akirirĩ, nda'úi mba'eve rehe Nde voi rembosako'ipa (che rekove). 10 Anive chenupā, che amanótama nde po pohýi guýpe. 11 Nde rehekombo'e rehavirávo vyvariguakuérape hembiapo vai rehe ha rembyai ysóicha hekovekuéra, añetehápe pe vyvarigua ningo ku yvytu reitéchicha. Selah 12 Ejapysakamína che ñembo'e rehe, Nde, che Ruete, ha ehendumi che mba'ejerure asy. Ani rekirirĩtei rehechávo che resay, che ningo peteĩ uguatavahína, peteĩ mbohupánte (ko yvy apére), opaite che rukuéraicha. 13 Ani rema'ẽ cherehe (nde pochy reheve) che rekove ikatu opytu'u, aha mboyve ko yvy árigui omanómava retāme.

Psalms 40

1 Py'aguapypópe aha'ārõ Ñanderuetépe, ha Ha'e oñemboja cherehe ha ohendu che mba'ejerure asy. 2 Ha'e cherenohẽma pe vyvkuágui, ahasa vai haguégui pe tuju karugua vaietégui; chepe'a ha emoĩ che pykuéra itaguasu ári chemboguata porā jevy haġua. 3 Ha upéi omoĩ che jurúpe peteĩ purahéi pyahu, amomba'eguas haġua che Ruetépe. Heta oĩta ohechátava ko'ā mba'e, okyhyjéta Ñanderuetégui ha ojeroviáta hese. 4 Ovy'aite upe kuimba'e ojeroviáva Ñanderuete rehe, ha noma'ẽiva umi oñembotuicháva rehe, térā umi ijapúva rehe. 5 Nde, che Ruete, remboheta hetave umi mba'e techapyrāva ha Nde rejepy'amongeta porā orendive ġuarā, Ndeichagua ndaipóri ambue. Che añemoĩ ramo amombe'u ha añe'ẽ haġua opaite mba'e rejapova'ekue rehe, ndaikatúi amombe'upa (che rekove pukukuépe), hetaitereígui. 6 Me'ẽmby ha kuave'ẽmby ndereguerohorýi, pe apysa ojapysakáva nderehe katu rehayhu, kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby angaipa reheguáva nderejerurúi. 7 Upéramo ha'éma che: Péina ápe, che aju, nde kuatiañe'ẽ oñe'ẽ chéve ġuarā che añemoĩ haġua nde pópe, (Hebreoyguakuérape 10, 5-7). 8 Ajapose ne rembipota, péva chembovy'áta che Ruete, ha ne rembiapoukapy oĩ che py'apýpe. 9 Amombe'úma mba'e heko peguáva atyguasúpe, ha ndajokói che juru, Nde reikuaapa voi upéva, che Ruete. 10 Nañomíri nde justícia che py'apýpe, aikuaauka uvei nde reko hekoitépe ha ne mborayhu. Nañomíri ne añetegua ni nde poriahuvereko,

amyasãi uvei atyguasúpe. 11 Che Ruete, anína rejoko chehegui nde poriahuvereko, nde poriahuvereko ha ne añetegua tapia toñangareko cherehe. 12 Ojere cherehe mba'evaieta ojepapakuaave'ỹ meve, che rembiapo vaieta cherupitýma, ha ndaikatúi ajesaupi. Umía hetave che akã raguekuéragai, ha che py'a ndoiko porávái, ho'áma yvýre. 13 Tahí'ãite ndéve chepytyvõmi haña, Nde, che Jaraite. Che Ruete, pya'emína eju chepytyvõ haña. 14 Toñemotĩ ha tojesarea joaite peteicha umi ohekáva ohundi haña che rekove. Tokaňy hapykue gotýo ha toñemotĩ opaite umi chehundiséva. 15 Toñemotĩ ha toñemondyipa umi oñembohoryva cherehe, ha chehundiséva. 16 Tovy'a ha tahory opaite umi nderekáva, ha opaite ojeroviáva guive nderehe te'i: Ñanderuete ningo ituichaiterei voi. 17 Ajepy'apy ha ahasa asy ramojepe, (aikuaa porã) Ñanderuete oñangarekotaha cherehe. Nde voínte che pytyvõhára, Nde, che Ruete, eju pya'e chesalva haña che jejopy vaígui.

Psalms 41

1 Ovy'aite upe oipytyvõva imboriahúvape. Ñanderuete oipytyvõta avei ichupe, ha'e ohasa asy jave. 2 Ñanderuete oñangarekóta hese ha omoingovéta ichupe, ha'e ovy'aite haña yvy apére, ha Nde neremoĩmo'ãi ichupe umi hese ija'e'ýva pópe. 3 Ñanderuete oñangarekóta hese hasy jave hupápe, ha ombovevuiva'erã ijehasa asy. 4 Che ha'ékuri Ñanderuetépe, cheporiahuverekomína ha emonguera che ánga, añemohembiapo vai ningo ne renondépe. 5 Umi cherehe ija'e'ýva oñe'ẽ vai cherehe, ha oporandu hikuái: Araka'épa omanóta, ñanderesarái haña héragai. 6 Ha ou ramo hikuái cherechávo, tova mokõime ou, ha ipy'apýpe ojepy'amongeta ivaíva rehe, ha oho ríre cherayhu'ýva omosarambi ñe'ẽvai cherehe. 7 Cherayhu'ýva oñembyaty oñe'ẽvai haña cherehe, ipy'apypekuéra omoheñói mba'evai cherehe. 8 Ha he'i hikuái: Mba'asy iñasãi vaíva poguýpe to'a, ha áicha ho'ava'ekue hupápe nopu'ãmo'ávéma. 9 Ha che irũ iporávéva oikóva chendive py'aguapypópe, hese che ajeroviáva, ha'e ho'u che rembi'u, ha ha'e jepeve oñemoĩma cherehe. 10 Che Ruete, cheporiahuverekomína, ha chemopu'ã, amyengoviakuaa haña hembiapokuéra. 11 Ko'ã mba'e rupi aikuaáma Nde cherayhuha, umi cherehe ija'e'ýva anive haña opuka cherehe. 12 Ha che reko ipotĩ haguére Nde chemopu'ã jevýta, ha chemoíta ne renondépe opaite árape guarã. 13 Toñemomba'eguasú ore Ruete, Israel Járape, ára atyguasú guive ára atyguasú peve, amen (taupéicha).

Psalms 42

1 Pe guasu hasẽrõ guáicha y osyrýva rehe, péicha che ánga iji'uhéi nderehe, che Ruete. 2 Che ánga iji'uhéi Ñanderuete rehe, Ñanderuete oikovéva rehe. Araka'épa añaheñe hendápe che ahecha haña hova. 3 Ára ha pyhare pukukue tesay che rembi'u, ha upejave oñeporandu chéve: Moõ piko oime nde Jára. 4 Chemandu'a porã umi arete ohasava'ekue rehe, mba'éichapa che amyakã pe tetãyguá atyguasú ha agueraha ichupekuéra Ñanderuete rogaguasúpe ñamomba'eguasú joa haña vy'apópe ichupe. 5 Mba'érehépa nde che ánga nekangy, ha neangekõi chepye. Ejerovia Ñanderuete rehe, ha emomba'eguasú jevy che pytyvõhára ha che Jarateépe. 6 Che Jára, che ajepy'apyeterei ha ndachepy'aguapyvéi, upévarehe chemandu'a nderehe ko ysyry Jordan yvy guive, Hermon ha Misar cérro peve. 7 Pe yguasú ohenói yguasú ambuépe nde ytu osununu iñe'ẽpu rupi, pe y pochyete oñemopu'ã yvate ohasa haña cheári. 8 Arakuépe chepyahẽ'aína, Ñanderuete tacheporiahuvereko, ha pyharekuépe ipurahéi oĩ che jurúpe, peteĩ ñembo'e che rekove Járape guarã. 9 Ha'éta che Ruetépe: Nde che itaguasu (Salvador), mba'érehé piko nderesarái chehegui. Mba'érehé piko che aikova'erã ao vosa reheve chejopy asýgui umi cherehe ija'e'ýva. 10 Cherayhu'ýva ñembohory omongu'irõ guáicha che kanguékuéape, umi cherehe ija'e'ýva oñemoĩ cherehe ha oporandu hikuái ko'ẽ ko'ẽ rehe: Moõ piko oime nde Jára. 11 Mba'érehé piko nde che ánga nekangy, ha mba'érehé piko rekyhyjereína chepye. Ejerovia Ñanderuete rehe. Amomba'eguasú jevýta ichupe, Nde ningo che pytyvõhára ha che Jarateetéva.

Psalms 43

1 Chembojovakemína Nde, che Ruete, ha eñorãirõ cherehehápe, chepytyvõmína che rapicha hekope'ỹ oikóvagai, kuimba'e ijapúvagai ha tekove ñañágui. 2 Che Ruete chemombareteva'ekue, mba'érehé piko ko'áña chemboykéra'e. Mba'érehé piko che aikoaína ñembyasypópe chejopy asýgui umi cherehe ija'e'ýva. 3 Emboumína nde resape ha ne añetegua, ko'áva chesãmyhyta ha chereraháta nde cérro porãitépe,

nde rogaguasu oĩháme. 4 Upéramo aháta Ñanderuete kuave'ẽmby rendápe, Ñanderuete chembohory ha chembovy'a jevy haña, ha romomba'eguasúta árpa púpe, Nde ningo, che Ruete ha che Jaratee. 5 Mba'érehe piko nekangy, nde che ánga, ha mba'érehe piko rekyhyjereína chepype. Ejerovia Ñanderuete rehe ha emomba'eguasú jevy ichupe, che pytyvõhára ha che Jarateetéva.

Psalms 44

1 Nde, ore Ruete, ore apysakuéra rupive rohenduva'ekue, ore rukuéra omombe'uva'ekue oréve pe tembiapo rejapova'ekue hi'arakuérape, umi ára ymaguarépe. 2 Nde po rupi remosẽmbava'ekue ambue tetãnguérape, ha hendaguépe remoĩ ore rukuérape; rehundi umi tetãnguápe, ha ore rukuéra oiko hendaguépe. 3 Noñemomba'éiva'ekue ko yvy rehe ikyse puku rupive, ha ipyapykuéra noipytyvõĩ ichupekuéra, nde pu'aka rupi, nde pyapy mbarete rupi ha nde rova ohesapéva rupivénte katu, Nde rehayhu haguére Israelguakuérape. 4 Che Ruete, Nde ningo che retã ruvicha, embou jevýna ne ñepytyvõ Jacóbope ñuarã. 5 Nderupive roity umi orerehe ija'e'ỹvape, nde rérape ropyrũmba umi opu'ãvape orerehe. 6 Ndajeroviamo'ãi che guyrapa rehe, térã che kyse pukúre nachepytyvõmo'ãigui. 7 Nde voi ningo oresalva umi orerehe ija'e'ỹvagui, ha remotĩ umi orerayhu'ỹvape. 8 Romboetéta Ñanderuete rembiapo, ha opaite árape romomba'eguasúta héra guasujete. Selah 9 Nde katu oremboyke, ha ropyta roñemotĩ, neresẽigui ore soldádo aty ndive. 10 Oremboguevi umi orerehe ija'e'ỹva renondépe, ha umi orerayhu'ỹva omondapa ore mba'ekuéra. 11 Nde oreme'ẽ ipópe ku ovecha ojererahávaicha ojejuka haña ha oremosarambi tetãnguéra apyte rupi. 12 Ha reme'ẽ reiete ningo ne retã, nderejerurúi hese mba'eveichagua hepykue. 13 Nde oremotĩ umi ore jere rupi oikóva renondépe, oñembohory ha opuka haña orerehe ore retã ypy peguáva. 14 Nde oremotĩ tetãnguéra apytépe, ha'ekuéra oñembohory orerehe. 15 Ko'ẽ ko'ẽ rehe che añemotĩ, ha py'a tarova oñu'ã che rekove. 16 Ahendu opaite árape umi oñe'ẽvaíva cherehe ha umi cherehe ija'e'ỹvape ahecha opaite árape ha ahendu iñembohorykuéra. 17 Opaite ko'ã mba'e ojehe oréve, ore katu ndaoreresaráiri ndehogui, ha ndoropoĩri ne ñe'ẽme'ẽgui. 18 Ore ñe'ã ndogevíri hapykuere gotýo, ha ore guata noñemboykéi nde rapégui. 19 Nde katu orembohasa asy umi aguaraguasu oikoha rupi, ha Nde oreñu'ã ñemano kuarahy'ã reheve. 20 Oreresarái rire ore Jára réragui, térã romopu'ã rire ore po ambue járape, 21 nde rehechakuaava'erãmo'ã, Nde voi reikuaapágui pe yvyarigua py'apýpe oĩva guive. 22 Ha nderehehápe katu ha'ekuéra orejuka oréve opaite árape, rojeguereko umi ovecha ojeguerahátavaicha ojejuka haña. 23 Ñanderuete orerendumína, mba'érehe piko rekirirĩreína. Orerendumína, anítei reñemomombyry orehegui opaite árape. 24 Mba'érehe piko reñomi nde rova, ha nderesarái ore jepy'apy ha ore jejopy asýgui. 25 Ore ánga ojáma yvýre, yvy timbo rehe, ha ore rete yvýre ojapajeréi. 26 Epu'ãmína orepytyvõ haña, oreguenohẽmína ko jehasa asýgui, nde poriahuvereko rupi.

Psalms 45

1 Henyhẽte che py'a ñe'ẽ porãgui, amondo che purahéi tetã ruvichápe, che kũ ojogua ku kuatiañe'ẽ haihára ipya'etévape. 2 Nde ningo ha'e yvyarigua ra'ykuéra apytépe pe iporãvéva, Ñanderuete oñohẽ iporiahuvereko nderehe, upévare Ñanderuete nderovasa opaite árape ñuarã. 3 Emoĩ nde ku'a rehe nde kyse puku, nde ningo pe ipy'aguasuetéva, ha ne mburuvichaguasu reko omimbipáva. 4 Tandepo'a poty, tereho rembopoguy haña añetegua rehehápe, reipytyvõ porã haguére imboriahúvape ha nde pu'akaguasu tuichaite mba'e ojapo ñanderehe. 5 Nde hu'ykuéra hakua porã, umía rupi tetãnguéra ho'áta nde poguýpe, umía oikepava'erã nderayhu'ỹva py'ápe. 6 Ñanderuete tome'ẽ ndéve nde guapyhaguasu opaite árape, ne mburuvicha yvyra'i reheve reisãmbyhy porã haña ne retãme, justícia reheve. 7 Rehayhu justícia ha remboyke mba'evai, Ñanderuete, ndeporavova'ekue acéite reheve ne irũnguéra apytégui. 8 Mírra, áloe ha cásia (plantakuéra) reheve omohyakuã porã nde aokuéra. Nde rogaguasúgui, oñembojagua elefante ratĩnguegui, ha oñehendu árpa pu porã. 9 Tetã ruvicha rajykuéra oĩ nde jerekuévo, ha nde akatúape oguapy tetã ruvicha rembireko ojeguapáva oro Ofir peguágui. 10 Ehendúkena che raju, ema'ẽ ha emboyke nde apysa, eñembyesarái ne retã ha nde ru rógagui, 11 ha eguerohory ichupe nde rete porã rupi imba'etee ramo, eñakãity henondépe, ha'eguihána nde jára. 12 Ha Tiroygua raju nembovy'áta ime'ẽmby rupi, oguerútava ndéve oñemoĩ porã haña nendive. 13 Pe tetã ruvicha raju omimbipa ijao oro guigua reheve. 14 Ao ijeguakapáva reheve ojegueraháta ichupe tetã

ruvicha rendápe, kuñataĩ imarã'ỹva ohóta hapykuéri, iñirũnguéra ndive ojeguerúta ichupe ne rendápe. 15 Ojeguerúta vy'a ha torypópe ha oikéta hikuái tetã ruvicha rogaguasúpe. 16 Nde rukuéra rendaguépe opytáta nde ra'ykuéra, ha remoíta ichupekuéra mburuvicha ramo pe tetã tuichakue rupi. 17 Amombe'úta nde réra opaite ne ñemoñarenguérape, ha upévore tetãnguéra nemomba'eguasúta opaite árape.

Psalms 46

1 Ñanderuete ñanemo'ã ha ñanemombaretéta jajejopy vai jave, 2 upévarupi ndajakyhyjeiva'erã, jepémo ko yvy ojeipa hendágui ha cerrokuéra ho'apa ramo yguasúpe. 3 Jepémo okororõ ha omymýi vaipa hi'y ha ipochyeteréigui omboryryipa umi cérro. Selah 4 Pe y osyrýva ombohory Ñanderuete táva, ko tenda iporãite, pe Ijyvatetéva oikohápe. 5 Ñanderuete oikógui ipype ndoku'emo'ãi. Ñanderuete oipytyvõtagui ichupe ko'etĩ jave. 6 Umi tetã osapukái pochypópe ha umi tetã ruvicha pu'aka oñemongu'epa, Ha'e oñe'ẽ arasunu rupi ha ko yvy tuichakue oku'epa. 7 Ñanderuete, yvága aty Jára oĩ ñanendive, Jacóbo Jára voi ningo ñane mo'ãhára. Selah 8 Pejúke ha pehecha Ñanderuete rembiapokue, Ha'e ningo ombotaperepa ko yvy. 9 Ojoko opaichagua ñorairõguasú opa rupiete oikóva ko yvy apére. Omopẽmba guyrapa, ha yvyra puku akua ha tatápe ohapypa icarrokuéra. 10 Anítei peku'e, ha peikuaa Che ha'eha pende Ruete, tetãnguéra chemomba'eguasúta ha che poguýpe opytapa ko yvy ha opaite tetãnguéra. 11 Ñanderuete, yvága atykuéra Jára, oĩ ñanendive, Jacóbo Jára ningo ñane mo'ãhára. Selah

Psalms 47

1 Opaite peẽ tetãnguéra pejepopete joáke ha vy'apópe peguerosapukái Ñanderuetepe. 2 Ñanderuete pe ijyvatetévagui, ojekyhyjeiva'erã, Ha'e ningo pe tetã ruvichaguasuve opaite yvy ape ariguágui. 3 Ha'e omoĩma tetãnguérape ñande poguýpe, ha umi vyvarigua aty ñande pyguýpe. 4 Ha'e oiporavóma ñandéve ñande vyviteerã, Jacóbo ñemoñarenguérape guarã, Ñanderuete ohayhuetégui ichupekuéra. Selah 5 Ñanderuete ojupíma torypápe, ha turuguasu púpe. 6 Pegueropurahéi Ñanderuetepe, pegueropurahéike, pegueropurahéi ñane retã ruvichaguasúpe, pegueropurahéike. 7 Ñanderuete ningo tetã ruvichaguasu aheteguáva, pegueropurahéike ichupe. 8 Ñanderuete oisãmbyhy tetãnguérape, Ha'e oguapýma iguapyhaguasu hekoite peguápe. 9 Umi tetã ruvicha oñembyaty joa, oiko haña Ñanderuete, Abraham retã Jára ramo. 10 Ko'ã yvy ape arigua mburuvicha opytapa Ñanderuete poguýpe, ha'égui pe Ituichavéva.

Psalms 48

1 Ituichaitereirasa Ñanderuete, upévagui toñemomba'eguasú ichupe itáva guasúpe ha icérro porãitepe. 2 Cérro neporáva, ha upépe oñemopu'ã yvate Jerusalen, ko táva ombovy'a vyvape ariguápe ha upépe oiko pe tetã ruvichaguasu. 3 Upépe Ñanderuete ojehechaukáta imo'ãhára ramo. 4 Upépe umi tetã ruvicha yvy ape arigua oñembyaty joaite, peteĩ ñe'ẽme oñemboja haña hendápe. 5 Ha ohecha vove hikuái pe táva, ipy'andýi, okyhyje hikuái, ha oñembopya'e pya'e okañy haña. 6 Upépe oryryipa hikuái ha tuicha oñemondýi ku kuña imembymbota ramoguáicha. 7 Nde reipeju kuarahyreségui ha rembyaipa umi barco guasu Tarsis pegua. 8 Rohendu haguéicha, upeichaite rohecha avei. Péva ningo ha'e Ñanderuete, yvága atykuéra Jára tavaguasu. Ñanderuete omohenda porã ko táva kóva opaite árape guarã. Selah 9 Nde, ore Ruete, nde rogaguasúpe oremandu'a nde poriahuvereko rehe. 10 Nde réra tuicha háicha, Nde, ore Ruete, peichaite avei ne ñemomba'eguasú, ha péicha nde réra oñemombe'úta yvy rugua paha peve, nde pu'aka henyhẽ justíciagui. 11 Ovy'a Jerusalen cérro ha opaite Juda tavakuéra, horyete opaite ne ñembojovake rehe. 12 Peguata Jerusalen jerekue rehe, ha pejererepa hese, peipapa hóga yvate oñemombaretéva. 13 Pema'ẽ porã ikorapyjere yvate rehe, ha pehecha umi hogaguasu, pemombe'u haña pene nemoñarenguérape. 14 Ñanderuete toiko ore Jaratee ramo opaite árape guarã, Ha'e ñanesãmbyhyva'erã pe ñemano amo gotyove guarãgui jepeve.

Psalms 49

1 Pehendúke ko'ã mba'e, tetãnguéra maymáva, pejapysaka opavave peikóva guive ko yvy apére, 2 taha'e karai térã tembiguái, ipirapire hetáva térã imboriahúva. 3

Che juru oñe'êta arandu reheguáva, ha che py'apýgui heñóita akãguapy porã reheguáva. 4 Che apysa ame'ê ñe'ê arandúpe, amombe'úta árpa púpe che ñe'êkañy. 5 Mba'érehe piko akyhyjéta ajejopy vaiha árape, umi chejopy asýva ojerepa ramojepe cherehe. 6 Ha'ekuéra ningo ojerovia imba'erepyeta rehe, ha oñembotuicha ipirapire heta rehe. 7 Avave ndikatumo'ãi ojogua (pirapire rehe) ityvýrape ha ndaikatúi avei ome'ê Ñanderuetepe hekove repyrã. 8 Hepyetereígui pe tekove ha péva avave ndohupitymo'ãi, ome'ê haña Ñanderuetepe, 9 oikove haña tapia ha ndohechamo'ãi araka'eve inemanorã. 10 Jahecha voi umi inarandúva jepe omanova'erãha, omano háicha itavýva ha ivýrova, ha ohejapa imba'erepyeta ambuekuérape ñuarã. 11 Ipy'apýpe hi'ã ichupekuéra hogakuéra opytáta tapia ñuarã, ha inemoñare rekove noñehundimo'ãiha araka'eve, upévore oñehenóita tetanguérape heratee rupi. 12 Pe yvyarigua katu ndoikomo'ãi tapiate, oñemombe'u porã ramojepe, ojogua avei mymba omanóvape, ha oñuahéva'erã katuate pe ára ha'e omanova'erãha avei. 13 Kóva ojuhúta umi ojeroviáva imba'eita rehe ha ojuhúta avei umi ohayhúva umi in'e'engatúvape. Selah 14 Ku ovecha atýicha ojegueraháta omanómava retãme, pe ñemano oisãmyhyta ichupekuéra ha umi heko potíva oñuahévo pyharevekue ombopoguýta ichupekuéra, iporãngue oguéta ichugui, ha aña retãme oikova'erã. 15 Ñanderuete katu cheguenohêta ñemano pu'akágui, ha Ha'e chegueraháta hendive (yvágape). Selah 16 Upévore ani rekyhyjétei oĩ ramo tapicha oñembopirapire hetáva, ha hetaiterei ramojepe imba'erepy. 17 Áña omano vove ndoguerahamo'ãi mba'eve hendive, ha ndoguejymo'ãi hapykuéri imba'eita. 18 Oiko porã ramojepe ko yvy apére, ha ambuekuéra omomba'eguas ramojepe ichupe peteĩ ára katuate ndovalevéima ipirapireita (ichupe ñuarã). 19 Ohova'erã katuate ituvakuéra rendápe ha ndohechaveimava'erã kuarahy mimbí. 20 Pe kuimba'e oñembotuicháva ha ndoikuaaséiva mba'eve ojogua avei umi mymba omanova'erávape.

Psalms 50

1 Ñanderuete ningo pe Jára iyyvatevéva, Jahve, oñe'ëmava'ekue ha ohenói yvyariguakuérape, kuarahyresẽ guive kuarahyreike peve. 2 Jerusalen, pe tavaguasu iporãitevéva guive, Ñanderuete ojajaipahína, 3 oúta Ñanderuete ha nokirirímo'ávéma, henonderãme hata ohundipáta, ha peteĩ yvytu ratã ipu'akapáva oúta hendive. 4 Ohenoimbáta umi yvagayguápe, ha avei yvyariguakuérape, ohecha haña hikuái mba'éichapa Ñanderuete ombojovakéta hetãme. 5 Pembyatypáke chéve umi heko potívape, umi oikeva'ekuépe chendive peteĩ jekupytýpe oikuave'ẽ jave. 6 Ha umi yvagaygua omombe'u joáta Ñanderuete justícia, Ha'e voi ombojovakepáta ichupekuéra. 7 Ehendúkena, che retãtee, ha aña'êta Che; ejapysaka Israel, ha Che pohechaukáta, pende reko ivaiha Che ningo pende Ruete, pende Jaratee. 8 Che ndapoja'ói pene kuave'ẽmy rehe térã pene kuave'ẽmy ojehapypáva rehe, umía oĩ voi che resa renondépe. 9 Che ndajerurúi pende tóro ra'yrsu rehe, ni pende kavara mácho rehe pene rymbakuéra atýgui. 10 Che mba'e voi opaite mymba ñu rupigua, ha umi 1.000 jo'a jo'a mymba cérro rupi oikóva guive. 11 Aikuaapa peteĩteĩ guya cérro pega, ha opaite umi oikóva guive umi ñu rupi che mba'e meme voínte. 12 Cheñembyahýi rire, ndéve namombe'uiva'erãmo'ã, chemba'égui voi ningo ko yvy ha opaite mba'e oíva guive ipype. 13 Chépa ha'úne pe tóro ro'okie, térãpa amboy'úne pe kavara mácho ruguykue. 14 Eikuave'ẽ nde Ruetépe nde agradecimiénto, ha ejapo añetehápe nde promesa reme'ëva'ekue pe Ipu'akaitévape. 15 Ha cherenói nde jepy'apyha árape, Che roipytyvõta ha nde chemomba'eguasúta. 16 Ha iñañávape katu Ñanderuete he'i: Mba'éicharupi piko nde reiporu rei che rembiapoukapy, ha mba'eicharupípa nde jurúpe oĩ rei che ñe'ẽme'ẽ. 17 Nde ningo ndereikuaaséi che rekombo'e, ha remombo nde rapykue gotýo che ñe'ẽnguéra. 18 Rehecha ramo pe mondahápe nde reikóta hendive ha remoirúta umi oikóva kuña rapykuéripe. 19 Nde rejoko rãngue nde juru ani haña reñe'ẽ vai, tuichave reñe'ẽ ha hi'ári reñeha'ãmba rebotavy haña nde rapichápe. 20 Nde reguapy guive reñe'ëvai ne pehẽngue rehe ha nde sy membykuimba'ére reñe'ëvai. 21 Opaite ko'ã mba'e rejapova'ekue, ha upeichavérõ jepe Che akirirĩ, reimo'ãra'e Che ndeichagua voi avei, Che katu añeko'õi nderehe, ha ko'ã mba'e amoimbáta nde resa renondépe nde rejepy'amongeta porã haña umi mba'ére. 22 Pehechakuáa ko'ã mba'e, peẽ penderesaráiva pende Ruetégui, ani haña Che pombyai, ha napenepohávéma. 23 Upe oikuave'ëva chéve agradecimiénto chembotuicha, ha upe omyatyrõ poráva hapekuéra, Che ahechaukáta ichupe yvága Jára salvacion.

Psalms 51

1 Cheporiahuverekomína, Nde, che Ruete, ndepy'a porã ningo, nde poriahuvereko tuicha rupi eipe'amína che rembiapo vaikue chehegui. 2 Chejohéi che ñaña rekógui, ha chemopotĩ che rembiapo vaígui. 3 Che ahecha porã ajavy hague, ha che rembiapo vai tapiaite oĩ che resa renondépe. 4 Nderehénte che añemoangaipa, ha ajapo ivaíva nde resakuéra renondépe, ne ñe'ẽ rupi ojekuaa porã Nde rembojovake porã hague ha nde jurúgui osêva heko pegua memete. 5 Aikuaa porã ningo, che aikove guive pe ivaíva oĩ chepype, ha che asê guive che sy ryégui che reko iky'aha voi. 6 Péina ápe, Nde rehayhu pe hekoite pegua osêva vyvarigua py'apýgui, upévore cherekombo'e porã ha rehechauka chéve ne arandu. 7 Chejohéi pacholípe (plánta), chepotĩ haña, upéi chemorotíveta ama rayvi rypy'águi (térã mandyjúgui). 8 Tañandu jevy vy'a ha tory, horypa jevy haña che kanguekuéra Nde remyangekõiva'ekue. 9 Eñomi nde rova che rembiapo vaígui ha emboguepa che ñaña reko. 10 Eja pomína chepype Nde, che Ruete, peteĩ py'a ipotíva, ha embopyahu chepype peteĩ pytu imbaretéva. 11 Aníkema chemosêtei ne renondégui, ha ani reipe'átei chehegui nde Pytu Porãmbáva. 12 Embou jevýna chéve ne ñepytyvõ rehegua vy'a, ha pe Pytu Porãmbáva toñangareko cherehe. 13 Upéicharamo ahekombo'éta nde rape rehe umi ojejavývape, ha umi hembiapo vaíva ojevy haña ne rendápe. 14 Nde, che Ruete, chepe'amína pe tuguy aňohẽ rei haguére, ha upéi che juru tomombe'u porã jevy nde justícia . 15 Nde, che Ruete, chembojurupe'amína romomba'eguasú jevy haña. 16 Ndereipotáigui ovecha ruguy che ame'ẽkuaáva, ndereipotái kuave'ẽmby ojechapypáva. 17 Pe kuave'ẽmby Nde, che Ruete, rehayhuvéva ningo pe vyvarigua toñembyasyete ojapo vai haguére ne renondépe (ha rehechase) peteĩ pytu ojekáva, peteĩ py'a oñemomiríva ne renondépe, pévante Nde reha'ārõreína vyvariguakuéragui. 18 Ndepy'a porãgui rejapo mba'eporã Jerusalen rehe, emopu'ã jevýna Jerusalen korapyjere yvate. 19 Upéicharamo reguero horýta umi kuave'ẽmby justícia reheguáva ha umi tymba oñekuave'ẽva ndéve ha umi kuave'ẽmby ojechapypáva; uperirémante oikuave'ẽ jevýta tóro ra'yrsu ne kuave'ẽmby renda ári.

Psalms 52

1 Mba'érehe piko reñembotuicha neñañareko haguére, nde kuimba'e nembaretetéva. Ñanderuete poriahuvereko ningo oiko tapia guarã. 2 Nde jurúgui heñói mba'evai nde rapicháre, ku kyse hãimbéicha nde juru oporombotavysénte. 3 Rehayhuvéva'e pe mba'evai, mba'eporãgui; ha pe japu, aňeteguágui. Selah 4 Rehayhúra'e opaichagua ñe'ẽ oporombyaikuaáva, nde tekove japu. 5 Upévore Ñanderuete nehundíta opaite árape guarã, Ha'e nembotaperéta ha nderekýita nde rekohágui, ha ohekýita nde rapo oikovéva retãgui. Selah 6 Péva umi hekojojáva ohechapáta ha okyhyje joáta, opuka joava'erã hese, he'ívo: 7 Péina ápe pe kuimba'e jeroviase'ýva Ñanderuete, ojeroviágui imba'erepyeta rehe, ha oñemombarete iñaña reko rehe. 8 Che katu aiko ku olívo máta rovyũicha Ñanderuete rogaguasúpe, Ñanderuete poriahuvereko rehe ajeroviase opaite árape. 9 Romomba'eguasúta opaite árape heko potíva apytépe rejapo porãmba haguére, ha ndehogui aha'ārõta opaite mba'e Nde ndepy'a porãgui.

Psalms 53

1 Pe tekove ivýrova he'i ipy'apýpe: Ndaipóri Ñanderuete. Oñemboheko vaipa hikuái, ha hembiapokuéra ivaipa, ndaipóri peteĩnte jepe oja póva mba'eporã. 2 Yvagakuéra guive Ñanderuete oma'ẽ vyvarigua ra'ykuéra rehe, ohecha haña oípa iñakã porãva ha ohekáva yvagakuéra Járape. 3 Peteĩteĩ katu oñemomombyryve ohóvo Ñanderuete, maymaitéva oñemboheko vaipa, ndaipóri avave oja póva mba'eporãva, ndaipóri peteĩminte jepe. 4 Naiñakãguapýi hikuái, ha omokõ joa hikuái che retãme ku galléta ho'u ramoguáicha, ha nomomba'eguasú hikuái Ñanderuete. 5 Upérõ oryryipa kyhyjégui, ndaipóri ramojepe mba'eve okyhyje haña, Ñanderuete omosarambipágui umi omongorava'ekue retekue, Nde remotĩ ichupekuéra, ha'ekuéra omboyke haguére yvága Járape. 6 Osẽ nga'ura'e Sióngui pe ñepytyvõ Israelpe guarã, ága Ñanderuete omboupa jevývo hetãme ijejopy vaígui, upérõ horyetéta Jacóbo ha ovy'aitéta Israelguakuéra.

Psalms 54

1 Nde, che Ruete, nde réra rehehápe chepytyvõmína, ha chemo'ã nde pu'aka rupi. 2 Nde, che Ruete, ehendumína che ñembo'e, eja pysakami che juru he'íva rehe: 3

Opu'ãgui cherehe umi tapicha aikuaa'ỹva, ha kuimba'e imbaretéva chejukase, ndoikuaaséi hikuái mba'eve che Ruetégui. Selah 4 Che katu aikuaa Ñanderuete chepytyvõtaha, Ha'e katuete oñangarekohína che rekove rehe. 5 Ha'e omyengovia jevýta pe mba'evai umi cherehe ija'e'ỹvape, embyai ichupekuéra, ne ñe'ẽ añetegua rupi. 6 Kyre'ỹpópe ame'ëta ndéve guarã kuave'ëmby ojehapypáva; amomba'eguasúta nde réra, Nde, che Ruete, ndepy'a porãgui. 7 Ha'e cheguenohëgui opaichagua jepy'apy vaígui, ha che resa ohecháma cherayhu'ỹva oñehundi haguére.

Psalms 55

1 Ehendumína, Nde, che Ruete, che ñembo'e, ha ani remboykétei che mba'ejerure asy ndéve. 2 Ejapysaka porāmína, ha chembohovaimi, amba'ejerure asy jave ndéve che ñembo'épe, che mba'embyasy cheangekõigui. 3 Umi cherayhu'ỹva ñe'ẽ chemyangekõi ha umi iñañáva chejopy asy, tembiapo vai oity cheári ha pochypópe chemuña hikuái. 4 Che py'a oryryipa chepye, ha pe kyhyje ñemanoguigua ho'a cheári. 5 Kyhyje ha ryrýi oupa cheári, ha cheñu'ã pe kyhyje ndetuicháva. 6 Ha che ha'e: Máva tamora'e chembopepo ku pykasúicha, aveve haña mombyry apytu'u haña. 7 Añetehápe mombyry akañyse, aiko haña py'aguapýpe umi ñu perõme. Selah 8 Pya'e pya'e akañyse pe yvytu ratã renondégui. 9 Ehundi ichupekuéra, Nde, che Jára ruvusu, embojuavy iñe'ënguéra, ahecha ningo itávape ipy'a hatã ha oñorairõha. 10 Ára ha pyhare ombojere joa hikuái ikorapyjere yvate, ha ñorairõ ha ñehundi oĩ ipy'apýpe. 11 Ñaña reko oĩ itávape, ñembotavy ha ñemonda ndojeíri imbyteguikuéra. 12 Cherayhu'ỹva oñembohory rire cherehe agueropu'akava'erãmo'ã, peteĩ cherehe ija'e'ỹva oñemoĩ rire cherehe, akañyva'erãmo'ã ichuguikuéra. 13 Nde katu, kuimba'e, che pehëngue, che irũ voi, ha che rayhuhára. 14 Jaikómi oñondive mborayhupópe ñamombe'u ojupe umi mba'e ñemimby, ha jaiko amígo ramo Ñanderuete rogaguasúpe, peteĩ ñe'ëme. 15 Peteĩ tesa pirĩme tomano hikuái, ha hekove reheve toguejypa omanómava retãme, ipy'apýpe ha hogakuérape oĩ rehe ñaña reko. 16 Che katu, che Ruetépe amba'ejerure asýta, Ha'e cheguenohëta che jejopy vaígui. 17 Ka'aru pytũme, pyhareve ha asajekuépe añembo'éta ha amba'ejerure asýta, ha Ha'e ohendúta che ñembo'e. 18 Ha'e ombopy'aguapy jevýta che ángape, hetaiterei cherayhu'ỹva oñemoagui ramojepe cherehe. 19 Ñanderuete iguapyhaguasu guive cherendu, ha upéi oipy'apýta ichupekuéra nomoambuégui hikuái hekovekuéra ní ndokyhyjégui hikuái Ñanderuetégui. Selah 20 Pe iñaña rekóva omopu'ã ipo iñirũnguéra rehe, oikóva hendive py'aguapypópe, ha opyrũ hikuái iñe'ëme'ëmby rehe. 21 Umi mba'e ijuru he'íva he'ëve eiragui, ipy'apýpe katu ñorairõ rehe ojepy'amongeta, iñe'ënguéra ikyrýive acéitegui, ipahápe katu ñandekutu kyse pukúicha. 22 Eity umi mba'e ipohýiva ha ndejopýva Ñanderuete ári, Ha'e oñangarekóta nderehe, Ha'e ndohejamo'ãi heko potíva oñehundi. 23 Ha Nde, che Ruete, reityta ichupekuéra oñehundi haña vykua pypukuguasúpe. Umi kuimba'e tuguy oñohëva ha oikóva oporombotavy noñuahëmo'ãi hi'ára mbyte peve, che katu nderehe ajerovia'aína.

Psalms 56

1 Cheporiahuverekomína, Nde, che Ruete, umi kuimba'e ningo opu'ãmba cherehe, chejopy asy oñemoivo ko'ë ko'ëre cherehe. 2 Opaite ára umi cherehe ija'e'ỹva opyrũmba cherehe, hetaiterei umi oñemoiva ñembotuvichapópe cherehe. 3 Oñuahë ramo pe ára che akyhyjeha, nderehe katu ajerovia. 4 Ñanderuete ñepytyvõ amombe'úta, iñe'ẽ oikóta katuete, Ñanderuete rehe ajerovia ha ndakyhyjemo'ãi. Mba'épa vyvarigua ikatúne ojapo cherehe. 5 Opaite arape ha'ekuéra chembyaise, cherehe oñemoĩ hikuái. 6 Oñembyaty hikuái ñemiháme, omaña porã hikuái che guataha rehe chehundi haña. 7 Emyengovia hembiapo vaikue, Nde, che Ruete, ha eity nde pochy umi tetã ári. 8 Che ára vai nde reipapáma, che resaykuéra rembyaty ne kambuchípe ha umía rehaipáma nde kuatiañe'ëme. 9 Upéi umi cherehe ija'e'ỹva oguevipava'erã hapykuere gotýo, che amba'ejerure asy jave ndéve, che ningo aikuaa porã voi Ñanderuete oíha chendive. 10 Upévare amomba'eguasúta Ñanderuete ñe'ẽ, iñe'ẽ ae amombe'úta. 11 Ñanderuete rehe ajerovia, upévare ndakyhyjemo'ãi. Mba'épa umi vyvarigua ojapokuaa cherehe. 12 Che Ruete, ajapopáta ha'emava'ekue ndéve. Aikuave'ëta che kuave'ëmby, romomba'eguasú haña. 13 Nde reguenohë haguére che ánga ñemanógui ha che py ñepysãngágui, aguata porã haña che Ruete renondépe, pe oikovéva resapépe.

Psalms 57

1 Cheporiahuverekomína, Nde, che Ruete, eiporiahuverekomína, che ánga ojeroviágui nderehe ha añemo'áta nde pepo guýpe ohasapa peve che jepy'apy vai. 2 Amba'ejerure asy Ñanderuete Ipu'akaitévape, Ha'e chepytyvõ hağua. 3 Ha'e omboúta yvága guive chepytyvõva'eráva cheguenohẽ hağua chejukaséva pógui, Ñanderuete omboúta iporiahuvereko ha oíta chendive opaite árape. Selah 4 Che rekove oĩ leõnguéra apytépe, cherayhu'yýva apytépe, hãinguéra ojogua hu'y ha yvyra puku akuápe, ha ijuru ojogua kyse pukúpe. 5 Reñemboyvate umi yvága ári, Nde, che Ruete, opaite yvy ape ári toĩ nde reko jajaipa pu'aka guýpe. 6 Ñuhã ombosako'i hikuái chereity hağua, yvykua ojo'o hikuái che renonderãme, ha'ekuéra voi katu ho'a ipype. Selah 7 Chembopy'aguapymína, che Ruete, chembopy'aguapymína, apurahéi ha ambopu hağua ndéve ġuarã. 8 Epáy che ánga, epáy che mbaraka ha che árpa pu rupi amombayséma pe ko'ětĩ. 9 Che Jaraguasu, che romomba'eguasú tetãnguéra apytépe, che rogueropurahéi avei tetãnguéra apytépe. 10 Nde poriahuvereko tuicha oğuahẽ yvága guive, ha ne mborayhu ojepyso araíre. 11 Reñemboyvate yvagakuéra ári, Nde, che Ruete, opa rupiete yvy ape ári toñemyasãi nde reko jajaipa.

Psalms 58

1 Peẽ mburuvichakuéra, aje piko pembojovake porã. Pembojovake piko hekoitépe vyvariguakuérape. 2 Ndaupéichai, pende py'apýpe pemoheñói ñaña reko, ha pende po mbarete rupi pejopy rei pene retãyguakuérape. 3 Umi iñañáva onace guive oñemboyke Ñanderuete rapégui ha umi ijapúva oiko rei osẽ guive isy ryégui. 4 Ipy'apýpe oĩ pohã vai, ku mbói pohãicha, ha'ete hikuái ku mbói ohendu'yvaicha, omboty hikuái ijapysa ani hağua ohendu. 5 Ha pe mbóindo japysakái pe paje apohára ñe'ẽ rehe, jepevémo ha'e ikatupyry ipaje apópe. 6 Nde, che Ruete, ejoka hãinguéra ijuru ryepýpe, emopẽmbamína, Nde, che Jára, umi leõ ra'y rãinguéra. 7 Toguepa rei hikuái umi y osyrývaicha, ha opoi vove hikuái ihu'ykuéra, tove toñepehẽ'ãmba. 8 Tohasa hikuái ku jatytá ryjúi hyku reívaicha ha ku kuña imembykuávaicha, ohecha'yva pe kuarahy. 9 Pende japepokuéra (ólla) oñandu mboyve umi ñuatĩ rata rakukue, péicha ipochykue ogueraháta ichupekuéra mbaretépope hekove reheve. 10 Ovy'aite pe heko potĩva ohechávo mba'éichapa Ñanderuete omyengovia iñañáva rembiapokue ha Ha'e voi ojepyhéita iñañáva ruguykuépe. 11 Upevove oimeraéva he'iva'erã: Añetehápe oĩ jopói oñeme'ětava hekojojávape ġuarã, añetehápe oĩ Ñanderuete ombojovakevahína ko yvy apére.

Psalms 59

1 Chepytyvõmína cherehe ija'e'yvagui, Nde, che Ruete, chemo'ãkena umi cherehe opu'avagui. 2 Chepe'amína iñañáva pógui ha cheguenohẽ umi chejukaséva pógui. 3 Ma'ẽmína, ha'ekuéra oñeha'ãmba chejuka hağua. Ndaha'úi ajavy haguére térã che rembiapo vai haguére, Nde, che Ruete, reikuaa porã voi ko'ã mba'e. 4 Nacherembiapo vaíri, upeichavérõ jepe oñembyaty pya'e oñemoĩ hağua cherehe. Ehendumína, ejumi chejohúvo, ha ema'ẽmi. 5 Nde, che Ruete, yvága atykuéra Jára, Israel Jára, ehendu ha ehavira opaite tetãygua iñañávape, aníkema reiporiahuvereko umi tekove iñañávape. Selah 6 Ka'aru pytũ jave ou jevy hikuái ku jaguáicha oñarõ joáva, ha ojere hikuái pe táva rehe. 7 Péina ápe ijuru ryjuipa hikuái, kyse puku oĩ hembekuéra rehe, he'ígui hikuái: Máva piko ñanerendúne. 8 Ha Nde, che Ruete, repukáta hesekuéra, reñembohorýta opaite tetãygua iñañáva rehe. 9 Nde ha'égui che pu'aka, ha nderehe ajerovia, Ñanderuete ningo chemo'ã porã. 10 Ñanderuete ou iporiahuvereko rupi, Ñanderuete oja póta che aha'ãrõva: Cherayhu'yva toñehundi. 11 Anítei rejuka pya'e ichupekuéra, ani hağua hesarái che retãyguakuéragai, emosarambipaite ichupekuéra nde pu'akapa rupi, ha eitypa ichupekuéra, Nde, che Ruete, ore mo'ãhára. 12 Mba'evai ningo osẽ ijurúgui ha ñe'ẽ ky'a ohasa hembekuéra rupi, upévale toñehundi hikuái maldicion ha ijapu rupi. 13 Ñanderuete nde pochy rupi ehundipamína ichupekuéra, opa hağua hikuái, ha tojekuaa Ñanderuete oisãmbyhyha Israélpe yvy apýra paha peve. Selah 14 Meme ka'aru pytũme ou jevy ha jaguáicha oñarõ hikuái, ha ojere hikuái pe táva rehe. 15 Opa gotýo rei oiko hikuái oheka hağua hembí'urã, ha oguahu hyğuatĩ meve. 16 Che katu agueropurahéita nde pu'aka, ha pyharevépe amomba'eguasúta nde poriahuvereko, Nde reikógui chéve ġuarã che pytyvõhára ramo ha che mo'ãhára ramo ajepy'apy vaiha árape. 17 Nde, che Ruete, chemombaretéva, upévagui ndéve apurahéita, Nde voi ningo che Ruete, che ñemo'ãha ha cheporiahuverekóva.

Psalms 60

1 Nde, che Ruete, oremboykepáma, Nde, oremosarambíma, ndepochýgui orendive. Ndémante oremopu'ákuuaa jevy. 2 Nde remboryryi ha rejokapa ko yvy, emboty osoro haguépe, oku'epágui. 3 Nde rembohasa asyete ne retãme, re'uka oréve víno orembotarováva. 4 Nde katu reme'ẽ peteĩ poyvi veve opaite ojeroviáva ndéve guarã opu'ã jevy haɥua. Selah 5 Eguenohẽmína nde pu'aka rupi ko jejopy vaĩgui opaite nderayhúvape. 6 Ñanderuete he'íra'e hekoha porãme: Vy'apópe ambopoguýta ha amboja'óta Siquémpe ha Sucot ñúme aha'ãta. 7 Galaad ha Manases che mba'e voi, Efrain che akã mo'ãha ha Juda katu che retã sãmbhyhára yvyra po'i. 8 Moab katu che mba'yru ajepyhéi haɥua, Edom ári aityta che sapatu , ha Filisteayguakuéra rehe chepy'aroryta. 9 Mávapa chegueraháta pe táva oñemombaretévape, ha mávapa chegueraháta Edómpe. 10 Nandéi nga'u piko, ore Ruete, oremboykemava'ekue; ha Nde, ore Ruete, neresẽvéima, ore soldádo atykuéra ndive. 11 Nde orepe'amína orerayhu'ýva poguýgui, yvyariguakuéra ñepytyvõ ningo opa rei katuete. 12 Ñanderuete ndive jajapokuuaa mba'eguasute, ha Ha'e opyrũta umi ñanderehe ija'e'ýva rehe.

Psalms 61

1 Ehendumína, Nde, ore Ruete, che mba'ejerure asy, che ñembo'e rehe ejapysakamína. 2 Pe yvy apýra guive amba'ejerure asýta ndéve, che py'a ikangypáma. Cheguerahamína upe itaguasu ijyvatevéva ári. 3 Nde voi ha'égui che mo'ãhára ha che róga yvate mbarete cherehe ija'e'ýva renondépe. 4 Taiko opaite árape Nde rekohápe, kyhyje'ýme aiméta nde pepo guýpe. Selah 5 Nde ningo, ore Ruete, rehenduva che ñe'ẽme'ẽ, reme'ẽ chéve che mba'erã, reme'ẽse háicha oimeraẽvape, okyhyjéva guive nde rera poraitégui. 6 Embopukumive rehóvo pe tetã ruvicha rekove arakuéra ha hekove tahi'areite. 7 Toisãmbhy ha'e tapia guarã hetãme ore Ruete renondépe ha nde poriahuvereko ha añetegua toñangareko hese. 8 Péicha ramo agueropurahéita nde rera opaite árape ha katuete ajapopáta che ha'emava'ekue ajapotaha ndéve guarã, (voto, promesa).

Psalms 62

1 Ñanderuete ndivénte che ánga opytu'ukuaa, ichuguínte ou chéve ñepytyvõ. 2 Ha'énte hína che itaguasu ha chepytyvõva añetehápe, Ha'e ningo chemo'áva, ndachepysyrymo'ãi. 3 Araka'e peve piko peñemoíta cherehe, peñeha'ã joa chemopẽ haɥua ku óga tápia ho'ávaicha ha korapyjere ojeitypyrévaicha. 4 Ha'ekuéra chereitysénte pe cérrogui. Ohayhu ningo hikuái pe japu, ijurupekuéra cherovasa, ipy'apýpe katu chemaldeci . Selah 5 Ñanderuete ndivénte che ánga opytu'ukuaa, ichuguínte aha'arõ ñepytyvõ. 6 Ha'émente che itaguasu ha che pytyvõharaguasu. Ha'e che mo'ãhára, ndachepysyrymo'ãi. 7 Ñanderuete rupivénte ahupity ñepytyvõ porã ha che rerakuã porã, Ñanderuete che itaguasu ha che mo'ãhára. 8 Opaite árape pejerovia hese, peẽ che retãyguakuéra, henondépe peguenohẽ pende py'apýpe oĩva guive, Ñanderuete ningo ñane mo'ãhára. Selah 9 Mboriahu ha naimboriahúiva ojoguánte yvytúpe, ha mokõivéva opa reiva'erã; oñeha'ã ramo balánzape ivevuive yvytúgui. 10 Ani pejeroviátei pirapire rehe ojepe'áva mbaretépe térã oñemondava'ekue rehe, oñemboheta hetave ramo pende pirapire, ani pemoítei hese pende py'a (ani pejerovia pende pirapire rehe). 11 Ñanderuete oñe'ẽva'ekue, ahendu porã iñe'ẽ he'ívo: Pende Ruete ipu'akapa, 12 ha ndive, che Jára, oĩ poriahuvereko, ha Nde remyengovia peteĩteĩvape hembiapokue ojerure háicha.

Psalms 63

1 Ore Ruete, Nde, che Jaratee, ko'ẽju jave rohekáta, che ánga ha che rete ijy'uhéi nderehe, ijy'uhéi háicha avei pe yvy ikãmbáva (ama rehe). 2 Upeichaite chey'uhéi avei che Jára rogaguasu rehe, ahecha haɥua nde pu'aka ha nde reko jajaipa. 3 Ne mborayhu iporãve jeikovégui, che juru nemomba'eguas manteva'erã. 4 Che jurúpe che romboetéta, nde rerape añembo'eta ahupívo che pokuéra (yvága gotýo). 5 Upéicha che ánga hyɥuatáta ku ha'u ramoguáicha karaku ha so'o kyra, ha torypápe che juru nemomba'eguasúta. 6 Che rupápe chemandu'a nderehe ha pyharekuépe ake'ỹ jave aña'mindu'u ne ñe'ẽre, 7 reikógui chéve che pytyvõhára ramo, ha péicha nde pepo guýpe chepy'arory asýta. 8 Che ánga oñemboja nderehe,

nde po akatúa chejoko porã. 9 Ha umi chejukaséva ha chembyaiséva katu ho'apava'erã yvykua pypukúpe. 10 Oñeme'êta kyse puku rãimbekuépe ha oikóta hikuái aguaraguasu rembi'urã ramo. 11 Ha pe tetã ruvicha ipy'a rorýta Ñanderuete ndive, oñemomba'eguasuva'erã katuete oimeraẽ he'íva guive pe añetegua Ñanderuete renondépe, ha oñembotýta katuete umi ijpúva juru.

Psalms 64

1 Ehendumína, Nde, ore Ruete, che ñe'ẽ pyahẽ asy, emo'ã che rekove anítei che ha'a chemongyhyjéva ha cherayhu'ýva pópe. 2 Cheñomi umi iñaáva rembiapo vaígui, umi tekove vai ayvúgui. 3 Ohãimbe'ehína ikũguéra (ijurukuéra) ku kyse pukúicha, ha iñe'ẽ iróva opoihína hu'ýicha. 4 Ka'aguýgui opoi ihu'y heko potíva rehe, ihu'ýpe ojapi porã avave oha'ārõ'ýre, ha avavégui ndokyhyjéi hikuái. 5 Oñomokyre'ý hikuái ojapo haña mba'evai, ha ñemiháme oñomongeta omoí haña iñuhã, ha he'i hikuái: Avave ndaorerechamo'ãi. 6 Oitypeka hikuái ñaña reko rehe, oñeha'ãmba ombosako'i porã haña hembiapo vairã, yvyarigua apytu'ũme heñóiva ha ipy'apýpe oimo'ã hikuái avave ndoikuaamo'ãi. 7 Ihu'ýpe katu Ñanderuete ojapíta ichupekuéra, peteĩ sapy'aitépe oñeñandupaitéta ojejapi vai hague. 8 Ijuru voi oityta ichupekuéra, ha oñembohorypáta hesekuéra oimeraẽ ohecháva guive ichupekuéra. 9 Ha upévo yvyariguakuéra okyhyjepáta, ha he'íta: Kóva ningo Ñanderuete rembiapo, Ha'e oisãmbyhy porãmbahína. 10 Heko potíva katu horyetéta Ñanderuete ndive, ha ojeroviáta hese, ha opaite heko potíva ovy'aitéta Ñanderuete ndive.

Psalms 65

1 Pe ñemomba'eguasú oikóva Siónpe ne mba'etee voi hína, Nde, ore Ruete, ha ndéve oñeme'êta ipromésa (ivóto). 2 Nde ningo rehendu pe ñembo'e, upévagui ne rendápe oupava'erã mayma yvyarigua, 3 ore rembiapo vai orejopyeterei ramo, Nde katu orejohéi ore rembiapo vaígui. 4 Ovy'aiteva'erã upe nde reiporavóva ha oñemoaũguikuaáva ne rendápe, oiko haña nde korapýpe, nde rogaguasúpe, Nde oremoangapyhýta ndepy'a porãgui. 5 Nde orembohováta milágrope ha nde justícia rupi, Nde, ore Ruete, ore pytyvõhára opaite yvy apýra paha guive yguasú rembe'y mombyryvéva peve oíha umi ojeroviáva nderehe. 6 Nde pu'aka rupi Nde remohendáma cerrokuéra hendaitépe, Ha'e ojeku'akua mbarete py'aguasúpe. 7 Nde remokirirĩkuaánte umi yguasú ryapu ha pe y pochy, ha upéicha avei tetãnguéra ayvu. 8 Upéicha rupi umi yvyarigua oikóva yvy apýra paha rupi okyhyje joa ohechávo ne rembiapo tuichaha. Nde rembohoryeteva'erã umi tetã kuarahyresẽ guive kuarahyreike peve. 9 Nde rehovasa ko yvy ape, rembohykue ha remyenyhẽ avei ko yvy hetaiterei temitýnguérargui. Ñanderuete omyenyhẽ ysyrykuéra ýgui, ha nde rupi kogakuéra okakuaa porãite, Nde voi rembosako'i porãmba ichupekuéra. 10 Nde rejo'o ijyvy ha upéi rembojoja jevy, ama rupi remohu'ũ ha rehovasapa iñemitýnguéra (okakuaa porã haña). 11 Nde remyenyhẽ ko año kóva nde poriahuvereko tuichágui, ha nde rape omomyky mba'eporãgui. 12 Hovyũmbáma umi kapi'ity ñu porã rehe ha yvyakuéra ipoty porã cérro rehe. 13 Ovecha atýpe oñemyenyhẽ ñunguéra, ha pe kóga'a okakuaa porãva kokuépe; opurahéi joa ha vy'águi osapukái hikuái.

Psalms 66

1 Mayma yvy ape arigua peguerosapukái torypápe Ñanderuetepe. 2 Pegueropurahéi pemomba'eguasúvo héra porãite ha pemboeteve pehóvo ichupe. 3 Peje Ñanderuetepe: Iporãite ningo ne rembiapokuéra, nderayhu'ýva jepe ojeitýta ne renondépe ha nemomba'eguasuva'erã. 4 Mayma yvy ape arigua ho'ava'erã ne renondépe nemomba'eguasú haña, ha opuraheiva'erã ndéve, nde réra ogueropuraheiva'erã hikuái. Selah 5 Peju ha pehecha Ñanderuete rembiapokue, Ha'e ningo oisãmbyhy porã yvyariguakuerape. 6 Ombohupa pe yguasú ojehasa haña ikãha, pe y oĩ haguépe, upéva javy'aite hendive. 7 Ha'e ningo oisãmbyhyhína ipu'aka rupi opaite árape ġuarã, hesakuéra oma'ẽ mombyry guive tetãnguéra rehe, umi oñemoiséva hese ndikatuvéima opu'ã. Selah 8 Tetãnguéra pemomba'eguasú ore Járape, ha pemombe'úke herakuã porã opa rupiete. 9 Ha'erupínte ñane ánga oikove ha ndohejaiva'ekue ñandepysyrĩi. 10 Nde, ore Ruete, orera'ã ku óro morotĩ oñemopotĩ háicha oñemboykúvo. 11 Nde oremoinge ñuhãme ha remoĩ ore apére mba'e pohyiete. 12 Ore akã ári rembohasa kuimba'ekuéra, rohasa avei tata ha y rupi, ha

upéi Nde oreguenohẽ ko'ã jejopy vaigui. 13 Aikéta nde rogaguasúpe aikuave'ẽ haũa, ajapo haũa che ñe'ẽme'ẽ (promesa), 14 che rembe he'imava'ekue ha che juru oñe'ẽva'ekue aime ramoguare jepy'apy vaietẽpe. 15 Ore rymba oñemongyrava'ekue aikuave'ẽta ndeve, ambojupíta ndeve ġuarã ovecha mácho ratatĩgue, ha ndeve ġuarã ambosako'íta tóro ha kavara mácho kuave'ẽmby ramo. Selah 16 Peju, pehendú joaite, peẽ pekyhyjéva Ñanderuetégui, ha amombe'úta Ha'e ojapova'ekue che ángape ġuarã. 17 Che jurúpe amboete ichupe, ha che kũ rupi amomba'eguasú ichupe. 18 Che py'apýpe ajapose rire ivaíva, Nde nacherenduveimava'erãmo'ã. 19 Ñanderuete katu añetehápe cherendúma, ojapysaka porã che mba'ejerure asy rehe. 20 Toñemomba'eguasú Ñanderuetẽpe, nomboykéi haguẽre ijehegui che ñembo'e, ha ohechauka chẽve iporiahuvareko.

Psalms 67

1 Ñanderuete tañandeporiahuvareko ha tañanderovasa, tombojajái hova ñande ári. Selah 2 Tojekuaa ko yvy apẽre nde rape ha Nde voi reipe'aseha vyvariguakuẽra ijejopy vaigui. 3 Umi tetã tanemomba'eguasúete, Nde, ore Ruete, opaite tetãnguẽra tanemomba'eguasú joa. 4 Tahory ha tovy'aite umi tetã, reisãmbyhy porã haguẽre ichupekuẽra, ha remboguata porã haguẽre tetãnguẽra ko yvy apẽre. 5 Umi tetã tanemomba'eguasúete, Nde, ore Ruete, mayma tetã tanemboete joa. 6 Pe yvy ome'ẽma hi'akue, Ñanderuete ñanderovasa porã haguẽre. 7 Orerovasamína, ore Ruete, ha tokyhyje ichugui hikuái mayma vyvarigua yvy paha peve.

Psalms 68

1 Ñanderuete opu'ã umi hese ija'e'yvare omosarambipa haũa, ha ijypýgui okañymba haũa umi ohayhu'yva ichupe. 2 Nde remombóta ichupekuẽra, ku vytytu ogueraha háicha tatatĩ, ku araity hyku háicha oñandúrõ tata aku, péicha omanombáta umi heko vaíva Ñanderuete renondẽpe. 3 Ha umi heko potíva katu hory joáta, ovy'a joáta Ñanderuete renondẽpe, ha vy'apópe osapukáita hikuái. 4 Pepurahéi Ñanderuetẽpe, pemboetẽvo ichupe, pemboyvate ichupe, pe ohóva araire, pembosako'i haperã, yvága atykuẽra Jára hẽra ningo, pevy'aitẽke henondẽpe. 5 Ñanderuete oiko hogaguasúpe ityre'yva ru ramo ha oiko mbojovakehára imenave'yvape ġuarã. 6 Ñanderuete omoĩnge jevy umi tetã ambueyguá hetãteẽpe, umi oikóva oñeñapytĩháme, Ha'e voi opoi jevýta ha omopu'ã porã jevýta, umi oñemoíva hese katu oikóta yvy perõ oĩháme. 7 Ha Nde, ore Ruete, resẽ ramoguare ne retã renondẽpe, rembohasa ichupekuẽra pe yvy perõ rupi. Selah 8 Upérõ pe yvy oryryiva'ekue, ha pe ára otyky Ñanderuete renondẽpe, pe cẽro Sinai oryrýi Ñanderuete, Israel Jára renondẽpe. 9 Nde, ore Ruete, reñohẽ amaguasú hi'arikuẽra ha péicha ne retã ikane'õite jave Nde remombarete jevy ichupekuẽra. 10 Ha nde py'aporã rupi ne retã ojohu hendaġua ijyvyrãme oiko porã haũa ipype, Nde, ore Ruete, remopu'ã jevy umi ikangývape. 11 Ñanderuete ome'ẽma iñe'ẽ: Heta ombopoguy hesekuẽra ija'e'yvape, heta ningo oĩ umi omombe'útava pe marandu porã: 12 Oñanimba, okañy haũa umi soldádo aty ruvicha, ha umi kuña opytava'ekue hógape oho omboja'o joa ojupe hese ija'e'yva mba'e repyeta. 13 Ha peẽ piko pepyta reípa ovecha atykuẽra pa'ũme, penderayhu'yva retekue ao ojogua heta pykasu pepokuẽpe, oñeñuáva óro morotĩme ha haguekuẽra óro sa'yjúpe. 14 Ñanderuete voi omosarambipa umi tetã ruvichápe, ha'etẽnte ku ama rayvi rypy'áicha okukuipava'ekue Salmon cẽrope . 15 Pe Basan cẽro Ñanderuete cẽro , pe Basan pegua cẽro ningo peteĩ cẽro ndetuicháva. 16 Mba'érehe piko pemaña vai, peẽ ambue cerrokuẽra , pe cẽro Ñanderuete oiporavomava'ekue rehe hóga rendaġua ramo. Añetehápe Ñanderuete oikóta upẽpe opaite árape. 17 Ñanderuete cãro ñorãirõ megua ndaikatúi ojepapa, Ñanderuete voi oġuahẽ hendaġua porãitẽpe Sinaigui. 18 Ore Ruete, Nde rejupíma cẽro ru'ãme, rerahávo heta iñapytĩmbýva, ha regueraha jopói vyvariguakuẽragui, ha avei umi opu'áva nderehe jepe oikova'erã nde poguýpe. 19 Toñemboete ore Jára, ore Ruetẽpe, Ha'e ñandereraha ijapẽre, Ñanderuete voĩnte ñanepytyvõta ñane rembiapópe. Selah 20 Ñanderuetẽnte, ore Jára añeteguáva, Ha'e ñaneguenohẽ jejopy vaigui. Ha'émante omboykekuaa pe ñemano. 21 Añetehápe Ñanderuete ojokakuaa umi hese ija'e'yva akã ha ohundi umi ohayhúva tembiapo vai. 22 Ñanderuete he'íra'e: Basan ġuive che pombojevỹ jeyta, che voi pombojevỹ jeyta yguasú ruga ġuive. 23 Nde rejepyhéita nderayhu'yva ruguýpe, ha huguyke ne rymba jagua rembi'urã. 24 Vyvarigua atykuẽra oúta omomba'eguasú haũa Ñanderuetẽpe ha katuite oġuahẽta che Jára oĩháme, heko jajaipáva rendápe. 25 Heta opurahéiva oho tenonderãme, ha umi ombopúva mbaraka oho hapykuẽri, ha ipa'ũme oho umi kuñataĩ ombopúva mba'epu

pararã. 26 Peẽ peñembyatýva, pepurahéi Ñanderuetépe, peẽ Israelgua pemomba'eguasú Ñanderuetépe. 27 Upépe Benjamin, pe imitãvéva, oho tenonderãme; Juda, Zabulon ha Neftali ruvichakuéra oho hapykuéri. 28 Nde, ore Ruete, ehechauka nde pu'aka ha emombarete umi mba'e rejapomava'ekue oréve guarã. 29 Tetã ruvichakuéra oguerúta ijopoikuéra nde rogaguasúpe, oíva Jerusalénpe. 30 Ejokomína pe jakare (Egípto) piritýpe, upéicha avei umi tóro (tetãguasú) ha umi tóro ra'ykuéra, oñemoíva ipoguýpe heta óro morotĩ rupi ha emosarambipamína umi tetã oñorãirõséva. 31 Ouva'erã mburuvichakuéra Egíptogui, ha Etiopía oñembopya'e oipyso haña ipo Ñanderuete gotýo. 32 Tetãnguéra yvy ape arigua pepurahéi Ñanderuetépe, pemomba'eguasú ore Jára, ore Ruetépe. Selah 33 Ñanderuete oiko umi yvága ijyvatévape, ymaite guive ojejapova'ekue, pejapysaka porãke Ha'e oñe'ẽ jave hi'arasunu rupi. 34 Pemomba'eguasúke Ñanderuetépe, Israel ári oĩ heko ojajaipáva ha yvágape oĩ ipu'akáva. 35 Pekenhyjéke Ñanderuetégui, hogaguasúgui. Israel Jára ome'ẽ pu'aka ha mbarete hetãme, upévare pemomba'eguasú ichupe.

Psalms 69

1 Nde, ore Ruete, cheguenohẽmína umi ýgui, ojupímagui che ajúra peve. 2 Añapymi'aína karugua (tuju vai) pypukúpe, ha ndaikatúi añembo'y huguápe, ha'áma yeta hugua'yvape, ha pe ysyry chejaho'ipapotaitéma. 3 Chekane'õma ahenói haguére, che ahy'o hasypáma, ikangypáma che resakuéra oha'ãrõva che Jára pytyvõre. 4 Cherayhu'yva hetave che akã raguégui, ipu'akapave umi cherehe ija'e'yva, umi chehundiséva reiete oñuahẽ che rendápe. Ha he'i hikuái amyengovia'arãha umi mba'e che namondaiva'ekue. 5 Ñanderuete, Nde ningo reikuaa porã che rembiapo vaikue, ha che jejavy nokañýi ndehégui. 6 Ore Ruete anítei cherupi avave umi ojeroviáva nderehe opia nde rapégui, anítei cherupi avave ohundi pe esperánza umi nderekaséva apytégui, Nde ningo yvága atykuéra Jára iporãitéva, Ñanderuete ipu'akapáva. 7 Nderehe chemboyke hikuái ha ñemotĩ oñu'ã che rova. 8 Tetã ambueygua ramo aiko che pehẽnguekuéra apytépe, ha ojekuaa'yva ramo apyta che sy membykuéra apytépe. 9 Cherakate'y haguére nde rogaguasú rehe chepytupa, ha pe ñembohory oñembohasáva ndéve guarã, chénte ahupitypáva. 10 Che rasẽme aipy'apy che ánga karuve'yme, ha upeichavéramo jepe cheja'o hikuái. 11 Ha añemonde ao vosakuépe, ahechauka haña añembyasyeteha, ha'ekuéra katu oñembohory cherehe. 12 Umi cherehe oñe'ẽ vaíva uguapy pe táva rokẽguasúpe (mbojovakehára rendápe) ha umi oka'úva oñembohory cherehe ipuraheikuérape. 13 Che katu añembo'e'aína ndéve, che Ruete, pe hóra nde reipotahápe. Nde, che Ruete, cherendumíkema ha ehechaukamína nde poriahuvereko ha ne pytyvõ añeteguáva. 14 Cherenohẽmína pe karuguágui, anítei añapymi, chepe'amína uvei cherayhu'yva pógui ha avei pe y pypukúgui. 15 Anítei chejaho'ipa umi yeta hatã osyrýva, ha anítei pe karugua chemokõ, ha ani reheja pe vykua juru oñemboty cheári. 16 Chembohovaimína, ore Ruete, nde py'aporã rupi ha nde poriahuvereko rupi ema'ẽmína cherehe. 17 Aníkema reñomítei nde rova ne rembiguágui, ajepy'apyetereígui, pya'emína cherendu. 18 Eñemoaguína che ánga rehe, ha chepytyvõmína chepe'a haña cherayhu'yva pógui. 19 Nde ningo reikuaa porã ha'ekuéra chemboyke ha cherehe oñemoi hague ha upéi oñembohory avei cherehe, opaite oñemoíva cherehe Nde voi reikuaa. 20 Pe ñemotĩ chepy'ambyai, ha che añembyasyeterei. Aha'ãrõ oĩ ramoñarã cheporiahuverekóva ha chemoangapyhykuaáva, ndaipóri katu avave. 21 Ha che rembi'úpe omõi hikuái ponzónã, ha chey'uhéi ramoñarã chemboy'uka hikuái mba'erópe. 22 Imesakuéra toiko henondepekuéra ñuhã ramo ha imba'eporáva ñepysãngaha ramo. 23 Taiñypytũ hesakuéra ohechave'y hañaicha ha humbykuéra toryryi tapia guarã. 24 Eñohẽ hi'arikuéra nde pochy, ha nde py'aro tohupity ichupekuéra. 25 Taitaperepa hogaguasukuéra, ha anítei avave oikove hogakuérape. 26 Ha'ekuéra omuñave pe nde rehavirávape ha oñembohory hikuái pe Nde rembuepotívape. 27 Embohetave hembiapo vai iñañáva reko ári ha araka'eve ndohupitymo'ãi hikuái nde justícia. 28 Tojepe'apa herakuéra pe jeikove kuatiañe'ẽgui, ha herakuéra ani ojehai umi heko potíva apytépe. 29 Che ajepy'apy ha cherasypa, Nde, che Ruete, cheguenohẽmína che jejopy vaígui ne pytyvõ rupi. 30 Puraheipópe amomba'eguasú ore Ruete rera, ha ambotuichase ichupe che ñe'ẽ porã rupi, 31 kóva ombovy'avéta Ñanderuetépe aikuave'ẽ rãngue peteĩ tóro ra'yurusu hatĩ ha ipysãpẽvagui. 32 Umi ojejopýva ohecha ramo upéva ovy'a joáta. Peẽ pehekáva Ñanderuetépe, peñemokyre'y jevy pende py'apýpe. 33 Ñanderuete ohendúgui umi imboriahuetereívape, ha nomboykemo'ãi umi oñeñapytívape. 34 Tomomba'eguasú ichupe yvagakuéra ha pe yvy, yguasukuéra, ha

opaite mba'e ipype oku'éva guive. 35 Ñanderuete oipytyvõta Sion ha umi táva Judápe oíva guive omopu'ãmba jevýta, ha oiko jevyva'erã hikuái upépe, ha oñemomba'e jevýta ijyvytee rehe. 36 Umi hembiguái ñemoñare opyta jevýta ijyvyteepe, ha umi ohayhúva guive Ñanderuetepe oikóta ipype.

Psalms 70

1 Nde, che Ruete, eju pya'emína cheguenohẽ haũa che jejopy vaígui, Nde, che Jára, ejumína chepytyvõ haũa. 2 Toñemotĩ ha tojesareapa umi chejukaséva, toguevipa hapykuere gotýo ha toñemotĩmba umi oipotáva ojehu chéve mba'evai. 3 Toguevipa hapykuere gotýo, umi chemotíséva ha cherehe oñembohoryva. 4 Tahoryete ha tovy'aite umi nderehe ojeroviáva, ha umi oha'äröva ha ohayhúva ne mburuvichaguasu reko, te'i tapiate: Tuichaite ningo Ñanderuete. 5 Ha che katu ajepy'apy ha cheporiahuete, pya'emína eju che rendápe, Nde, che Ruete. Nde ningo che pytyvõhára, Nde, che Ruete, ani reheja ohasave hetaiterei ára jejopype.

Psalms 71

1 Nderehe, che Ruete, añemo'ã, aníkена araka'eve añemotĩ. 2 Ndepy'a porã rupi chepytyvõmína ha cheguenohẽmi che jejopy vaígui, ehendumína ha chepytyvõmína. 3 Eiko chéve ñuarã peteĩ itaguasu ramo, ikatu haũa cheaju tapiate hendápe. Nde chepytyvõukava'ekue. Nde ha'égui che itaguasu chemombytu'úva. 4 Che Jára, cheguenohẽmína umi tekove vai pógui, umi tekove ñaña ha umi oporojukaséva pógui. 5 Che Ruete, nderehẽte che ajejoko che mitã guive ha Nde reñangareko porã cherehe. 6 Nde reme'ẽmba che remikotevẽ che sy rye guive, Nde voi cherenohẽva'ekue che sy ryepýgui, upéva che romomba'eguasutapiate. 7 Milágro ramo aiko hetápe ñuarã, Nde katu che mo'ãha mbarete. 8 Che juru henyhẽ ñembo'e tuichágui ndéve ñuarã ha amombe'u nde reko jajaipa opaite árape. 9 Ani chemboyke che tuja ramojepe, opa ramo che mbarete, ani chereja rei. 10 Umi cherehe ija'e'yva oñemongetáma oñondive ha umi oha'äröva che amano haũa he'i voi hikuái: 11 Ñanderuete oheja reíma ichupe, pemuña ha pejapyhy ichupe, ndaiporigui oipytyvõtáva ichupe. 12 Nde, che Ruete, ani reñemomombyry chehegui, che Jaratee pya'emína eju chepytyvõ haũa. 13 Toñemotĩmba ha tomanomba umi cherehe oñemoíva, ñemotĩ ha ñembohory tohupity umi chejukasévape. 14 Che katu tapiate ajerovia nderehe, ha ko'ýte ko'yteve romomba'eguasuve ahávo. 15 Che juru tomombe'u tapiate nde justícia ha ne rembiapo porãita, umía ndojepapakuaái. 16 Amombe'u, Che Jára, che Ruete rembiapo tuichaitéva; amomandu'áta nendivẽte oíha ñembojovake añeteguáva. 17 Nde, ore Ruete, chembo'eva'ekue che mitãrusu ára guive, ha ko'áña peve amombe'u'aína ne rembiapo tuichaitéva. 18 Chetujáma ningo ha che akã rague morotĩmbamarõ jepe, Nde, che Ruete, ani chereja rei, amombe'uve haũa nde pu'aka ha ne mbaretekue che ñemoñarenguérape ha mayma ouva'erávape. 19 Nde, ore Ruete, nde justícia oñuahẽ yvága peve, Nde ningo rejapo tuichaite mba'e; ore Ruete, máva piko ndeichagua. 20 Nde, che Ruete, chemboguata'ekue heta jepy'apy ha mba'evaiete rupi, Nde katu chemoingove jevy, ha cheguenohẽ jevy umi yguasupypukúgui. 21 Nde chemoĩ porãve aiko haguégui, ha chemoangapyhy porã jevy. 22 Upéva che romomba'eguasúta avei árpa púpe. Nde, che Jaraite, Nde reñangareko porã haguére che rekove pukukue rehe che rogueropurahéita mbaraka púpe, Nde ha'égui Israel ha che Jára heko poráva. 23 Torypápe che juru ndegueropurahéita, ha romomba'eguasúta reguenohẽ haguére che ánga jejopy vaígui. 24 Ha che juru tomombe'u tapiate nde justícia, toñemotĩmba umi ohekáva chéve ñuarã mba'evai.

Psalms 72

1 Nde, ore Ruete, eme'ẽmína tetã ruvichápe ne mbojovake porã, ha nde justícia tetã ruvicha ra'ype. 2 Justícia rupi ha'e toisãmbyhy porãkuaa ne retãme, ha teko potĩme tohechakuaa imboriahúvape. 3 Umi cérro guasu togueru py'aguapy ne retãme, ha umi cérro michíva togueru justícia ichupekuéra. 4 Toñembojovake porã umi tetãyguá ojepy'apy asývape, toipytyvõ umi imboriahúva ra'ykuérape ha tohundi upe oporojopy asývape. 5 Ha'ekuéra tokyhyje ndehégui kuarahy ha jasy ohesape peve, ha yvyariguakuéra oíva guive (ko yvy apére). 6 Toguejy ku hayví ramoguáicha ñúme, ha amáicha yvy apére omohe'õ porãmbávo. 7 Pe heko potíva py'aguapy taipoty pe jasy nomimbivéi peve. 8 Toisãmbyhy ha'e peteĩ yguasuguive ambue yguasupeve, ha ysyry (Éufrates) guive yvy paha peve. 9 Toñesũmba henondépe umi ñu perõme

oikóva guive, ha umi hese ija'e'ýva toheréi hikuái yvy timbo. 10 Tarsis ha ísla ruvichakuéra togueru joa hikuái ijopói, umi Saba retã ruvicha ha Seba pegua tomyaty hemime'ëmby henondépe. 11 Opaite tetã ruvichakuéra toñesũ henondépe, mayma tetã toiko hembiguái ramo. 12 Ha'e oipytyvõtagui pe mboriahuetévape omba'ejerure asy jave, ha oipytyvõta umi oñembyasýva ha oñehundítavape. 13 Ha'e oiporiahuverekova'erã imboriahu ha iporiahuetereívape, ha oguenohêta umívape ijejopy vaigui. 14 Ha'e oguenohêva'erã hi'angakuéra japu ha ñorãirõgui, huguy ñingo mba'e hepýva hesa renondépe. 15 Toiko porã ha'e, ha toñeme'ẽ ichupe pe óro Saba peguare, ha toñeñembo'e hese tapiaite, ha opaite árape tojehovasa ichupe. 16 Ijyvy tahenyhẽ trigo ra'ýigui ohupity peve cérro ru'ã, ijyvyra hi'áva tahyapu umi yvyra Líbano peguáicha, ha vyariguakuéra itavakuérape toñembohetave ohóvo ku ñana osẽ reíva kokue peguáicha. 17 Héra toiko opaite árape, toñemombe'u héra pe kuarahy oikoha peve. Ha'érupti mayma tetã tojehovasa, ha hendive tovy'aite hikuái. 18 Toñemomba'eguasú yvága Jára, Israel Jára, Ha'émante ojaopokuaa mba'e techapyráva (milágro). 19 Upévare toñemomba'eguasú héra opaite árape, ha yvy tuichakue tahenyhẽ heko jajaipágui. Taupéicha, taupeichaite. 20 Ko'ápe opa David, Isai ra'y, ñembo'ekuéra.

Psalms 73

1 Añetehápe, Ñanderuete ipy'a porã Israel ndive ñuarã, ha umi ipy'a potíva ndive ñuarã. 2 Ha che katu, haimete añepysãnga, haimetete chepysyrýi. 3 Che chepy'arasy ahechávo mba'éichapa oiko porã umi oñembotuicha reíva ha hembiaapo oho porãmba. 4 Ndohasa asýi omano meve ha hesãi hikuái opaite árape. 5 Ndoikói hikuái po'a'ýme ambue vyariguakuéraicha, ha ndoikói jehavirahápe ambue kuimba'ekuéraicha. 6 Upévare oñembojegua ha'enteségui, ha ñorãirõme oñemonde hikuái. 7 Ikyraitégui hikuái hesapopa ha oñohẽ hembipota vai ipy'apýgui. 8 Oñembohorýnte ha oñe'ëvai, oñembotuicha jave hikuái oporojopyse. 9 Ijuru ha iñe'ëvaikuéra opu'ã hikuái yvága rehe, ha ikũ oñe'ëvai vyarigua rehe. 10 Upévare che retãguakuéra oñemboja hendápe ha omokõ hikuái hekombo'e ku y ro'ysávaicha. 11 Ha he'i hikuái: Mba'éicha piko Ñanderuete oñandúne térã oikuaáne upéva. 12 Péicha ápe ko'ã tekove vai oikohína, iñangekõi'ý rehe ombyaty hikuái mba'erepyeta. 13 Reiete piko ra'e aiko py'a potíme ko yvy apére, ha namongy'ái che po tembiapo vaípe. 14 Ára pukukue ahasa asy ha pyharekuépe chehavira hikuái. 15 Che ha'e rire ha'ekuéraicha che añemoíva'erãmo'ã ne retãgua ra'ykuéra rehe. 16 Upéicha heta ajepy'amongeta ha añeha'ãmba aikuaa porã haña, péva ndoikéi katu che akãme. 17 Ha aike rire ae Ñanderuete rogaguasúpe ahechakuaa mba'éichapa hekovekuéra opa rei. 18 Añetehápe remoíra'e ichupekuéra tenda isyiháme, ha Nde reitýta ichupekuéra oiko haña tapere. 19 Sapy'aitépe Nde rehundi ichupekuéra ha kyhyjepópe omanomba hikuái hapére. 20 Ku opa reirõ guáicha umi ta'ãnga jahecháva ñande képe ha japáy rire opa rei, upeichaite Nde, che Ruete, rembohesaráita ha'ãnga vyariguakuéra apytégui. 21 Cherenyhẽ rire py'arógui ha che py'apy oñemoí rire gueteri nderehe, 22 che aikova'erãmo'ã peteĩ itavyetevaicha ha che nacheakã porãmo'ãi ha ajogua mymbakuérape ne renondépe, 23 upeichavéramo jepe che aĩ tapiaite nendive, Nde chejoko porãgui che po akatúagui. 24 Nde chemboguata porã ne rekombo'e rupi, ha ipahápe chemoñuahẽ porãta ne rendápe. 25 Nde'ýre, mba'éiko arekóta yvágape. Ha nde'ýre mba'eve ndaipotái ko yvy ape ariguágui. 26 Oñembyai ramojepe che ro'o ha che py'a, Nde, che Ruete repytava'erã che mba'erepyetáva. 27 Ha peikuaa porãke umi oñemomombyrýva Ñanderuetégui omanombava'erã; Nde rehundíta opaite oñemboykévape guive ndehégui. 28 Che katu añemboja ramo Ñanderuete ypýpe avy'aitéta, che ajeroviágui Ñanderuete rehe, amombe'u haña hembiaapo tuichaitéva.

Psalms 74

1 Mba'érehe piko Nde, ore Ruete, oremboykéra'e opaite árape. Mba'érehe piko ndepochy nde ovecha aty ndive. 2 Nemandu'amína nde aty rehe, yma rejoguava'ekue ne retãtee ramo, nemandu'amína Sion cérrore, nde reikoha rehe. 3 Eguatamína nde róta ho'apava'ekue rupi, umi nderayhu'ýva ombyaipa nde rogaguasu. 4 Umi nderehe ija'e'ýva osapukái joa nde rogaguasu ryepýpe, ha omopu'ã hikuái ipoyvi veve (bandéra) techaukaha ramo. 5 Ojogua umi omopu'ávape hácha ka'aguy mbytépe. 6 Ha ága hácha ha mázo (martillo guasu) reheve ojokapa hikuái umi yvyra ojeguapáva oíva guive nde rogaguasúre. 7 Omboja hikuái tata nde rogaguasúre ha omongy'a nde

rogaguasu nde rera oñemomba'eguas haguépe. 8 He'i hikuái ipy'apýpe: Ñahundipáta peteĩ jevýpe, jahapypáta opaite Ñanderuete rogakuéra oíva guive ko tetã kóvape. 9 Ndorohéchavéima techaukahuera ni milagrokuéra, ndaiporivéi iprofét a, ha ore apytépe ndaiporivéima avave oikuaáva araka'épa ko'ã mba'e oikóne. 10 Araka'e pevépa, Nde, ore Ruete, ha'ekuéra oremotĩ ha orejopy asýta. Oñembohory ha oñe'ẽ vaítapa opaite árape nde rera rehe. 11 Mba'érehe piko reñomi nde po. Mba'érehe piko reñomi nde po akatúa nde ao guýpe, eguenohẽ jevýna. 12 Ñanderuete yma guive Nde ore ruvichaguasu, Nde orepytyvõ porãra'e ko yvy apére. 13 Nde pu'aka rupi remboja'ova'ekue pe yguas ha rejokava'ekue tejuaguaguasu akã oikóva yguasúpe. 14 Remongu'i pe leviatan akãnguéra, ha reme'ẽ umi mymba ñu perõme oikóvape hembi'urã ramo. 15 Rembosyry yvu ha ysyrykuéra, remokã avei ysyry osyry hatáva. 16 Ne mba'e ningo pe ára ha ne mba'e avei pe pyhare, Nde remohenda pe jasy ha pe kuarahy. 17 Nde remoĩ ko yvy rembe'y, pe araro'y ha arahaku ningo ne rembiapo avei. 18 Ko'ã mba'e rehe nemandu'ami: Umi nderayhu'ýva oñe'ẽ vai nderehe che Ruete, ha peteĩ tetã heko vaíva oñembohory nde rera rehe. 19 Ani reme'ẽtei umi mymba ñarõme pe pykasu ánga, ha ani nderesarái nde aty ojepy'apy asývagui. 20 Nde nemandu'a ne ñe'ẽme'ẽ rehe, ñane retã opa rupi henyhẽte mba'evai apoháragui. 21 Ani oñemotĩtei upe ojejopýva, pe ojepy'apy asýva ha pe iporiahúva tomomba'eguas nde rera. 22 Epu'ãmína, Nde, ore Ruete, ha eñorairõ nderehehápe, nemandu'amína mba'eichaitépa pe tekove vai opaite árape oñe'ẽvai nderehe. 23 Anítei nderesarái umi nderehe ija'e'ýva ñembohorygui, umi nderehe opu'ávamanterei osapukaivahína.

Psalms 75

1 Ore roagradece ndéve, Nde, ore Ruete, ndéve romomba'eguas, aguiete oĩ nde rera, ne rembiapo techapyrãva (milágro) omombe'u porã nde rera tuichaitéva. 2 Ñanderuete ningo he'i: Chénte aiporavo upe ára aporombojovake haña hekoitépe. 3 Oryryipa ramojepe yvy ha mayma oikóva guive ipype, Che voi ningo amopu'ã hatã ipyendakuérape. Selah 4 Ha'éma voi umi oñembotuichávape: Ani peñembotavy, ha umi heko vaívape: Ani pejejapótei. 5 Che ha'e umi oñembotuichávape: Ani peñembotuicha; ha umi oñemoakãrapu'ávape che ha'e: Ani peiporu vai pende pu'aka, ani peñe'ẽvai peñemoakãrapu'áhame. 6 Pe ñembojovake ndoúi kuarahyresẽ guio ni kuarahyreikéguio, térã yvýguio. 7 Ñanderuete voi ombojovake vyvariguakuérape, peteĩme Ha'e omomirĩ, ambuépe Ha'e ombotuicha. 8 Peteĩ vásó oĩma Ñanderuete pópe ha pe víno hyjúiva oñembojehe'apáma ambue mba'e reheve omonga'uve haña, ha Ha'e oñohẽta katuete ha ho'ukapava'erã ichupekuéra opa peve, ha Ha'e omboy'ukava'erã mayma heko vaívape oikóva guive ko yvy apére. 9 Che katu tapiáite amombe'úta ha apurahéita amomba'eguas haña Jacóbo Járape. 10 Mayma heko vaíva ratĩ (pu'aka) Che amopéva'erã, ha pe heko potĩva ratĩ katu che amopu'áveva'erã.

Psalms 76

1 Juda retãme ojekuaa porãma Ñanderuetépe, ha Israel retãme oñemoherakuã porã ichupe. 2 Jerusalem ryepýpe oñemopu'áva'ekue hoga jojohuha ha Siónpe hendaña. 3 Upépe Ñanderuete omopẽ ihu'ykuéra, hete mo'ãhakuéra, ikyse pukukuéra ha ambue ñorairõ rembiporukuéra. Selah 4 Nde pu'aka ojajái mbarete ha ituichave umi cérrogui. 5 Umi ipy'aguasúvagui ojepe'apa iñorairõ rembiporu oguerékóva guive, ha ho'áta oke haña ike ñemano megua, ha umi imbarete porãva katu ndohupikuaavéima iyyvakuéra. 6 Nde, Jacóbo Jára, reñe'ẽ pohýi ramo, ikavajukuéra ha hi'ariguakuéra ndaikatuvéima oku'e mamove gotýo. 7 Ndehegui voínte okyhyje hikuái, ha máva piko oñembo'ykuaa gueteri ndepochy jave. 8 Yvagakuéragui reikuaauka ne mbojovake, ha pe yvy oñemondýi ha kirirĩháme opyta. 9 Nde, ore Ruete, repu'ã reporombojovake ha reguenohẽ haña opaite vyvarigua ijejopy vaígui oíva guive ko yvy apére. Selah 10 Opaite vyvarigua oñemoíva guive nderehe ohecháta itavyha, ha umi hembýva nemomba'eguasúta. 11 Pejapo hekoitépe pene ñe'ẽme'ẽ, ha mayma tetã peiméva guive (Israel) jerekue rehe, pegueru pene kuave'ẽmby pe Oporomongyhyjévape guarã. 12 Ha'e ombogueva'erã mburuvichakuéra oñembotuichávape ha opaite tetã ruvicha yvy apére oíva guive okyhyjeva'erã ichugui.

Psalms 77

1 Che ñe'ẽ rupive amba'ejerure asy Ñanderuetépe, ahenói ichupe cherendu haña. 2

Ajepy'apyete jave aheka Ñanderuetépe, apytu'u'ýre amopu'ã che po ichupe ġuarã pyhare pukukuépe, ha che ánga noñemoangapyhyséi. 3 Chemandu'a Ñanderuete rehe, chepyahẽ ha che ánga noñemoangapyhyséi. Selah 4 Nde rejoko che resakuéra ropea ha ndaikatuvéi ake, ajepy'apy asýgui ndaikatuvéima añe'ẽ. 5 Chemandu'a umi ára ymaguare rehe ha umi año ohasamava'ekue rehe. 6 Pyharekue chemandu'a che puraheikue rehe, che py'apýpe ajepy'amongeta'aína ha che pytu oñeporandu, he'ívo: 7 Añete piko Ñanderuete opoiva'ekue orehegui tapia ġuarã ha ndaoreporiahuverekosevéima. 8 Opa piko ipy'aporã. Opa tapia piko iñe'ẽme'ẽmbyre iñemoñarenguérape ġuarã. 9 Hesaráima piko Ñanderuete iporiahuverekógui. Naorepytyvõsevéi piko ipochyetererei haguére. Selah 10 Upéi che ha'éra'e: Ko'ã mba'e chemyangekõieterei, Ñanderuete reko ningo oñemoambuéma. 11 Che katu añeha'ã chemandu'a jevy haġua Ñanderuete rembiapokue rehe, ha imilagrokuéra ymaguare rehe. 12 Ajepy'amongeta ha ama'ẽse mayma ne rembiapokue rehe. 13 Nde, che Ruete, nde rape hekopete, moõ piko oĩne peteĩ Jára ndeichagua. 14 Nde ningo ore Jára ojapóva mba'e techapyrãva (milagrokuéra) ha rehechaukáma nde pu'aka tetãnguéra apytépe. 15 Nde pu'aka rupi reguenohẽ ne retãme, Jacóbo ha Jose ñemoñarenguérape, ijejopy vaígui. Selah 16 Pe yguasu nderechávo, ore Ruete, oñemondyiete, ha oryryipa. 17 Umi arai oñohẽ yeta, osunumba pe ára ha opa gotýo oho nde hu'ykuéra (aratiri). 18 Pe arasunu hyapu yvytu jepokápe, nde aravera ohesapepa pe yvy apére, ha pe yvy oryryi ha osusũmba. 19 Yguasu rupi oho nde rape, Nde voi rembohape ichupekuéra haperã umi yetaha rupi, nde pyporekuéra katu avave ndohechái. 20 Moises ha Aaron po rupi Nde reisãmbyhy ne retãme ovechakuéraicha.

Psalms 78

1 Ehendu, che retã, che rembiapoukapy, emboyke nde apysa cheñe'ẽrendu haġua. 2 Ñe'ẽ arandu reheve añe'ẽta, ha'éta umi mba'e oñemíva ymaite ára guive. 3 Umi mba'e ñahendúmava jaikuaa porã voi, umi mba'e ñande rukuéra omombe'umava'ekue ñandéve. 4 Ha nañañomimo'ãi ñande ra'ykuérargui, ñamombe'u jevyva'erã Ñanderuete rembiapoguas ha ipu'aka ñane ñemoñarenguérape. 5 Ha'e ojehechaukava'ekue Jacóbope ha ome'ẽ Israélpe hembiapoukapykuéra. Ha opaite ñande ypykuéra omombe'upa jevy ko'ã mba'e iñemoñarenguérape. 6 Ikatu haġuáicha iñemoñarenguéra oikuaapa ha ita'yrakuéra ohendupa jevy, ha umía tomombe'upa jevy ita'yrakuérape. 7 Ikatu haġuáicha ojerovia avei Ñanderuete rehe, ha hesarai'ý haġua hikuái Ñanderuete rembiapokuégui, ha ojapo haġua hekoitépe Ñanderuete rembiapoukapykuéra. 8 Ani oiko hikuái ituvakuéraicha, peteĩ tetã oñembopy'a hatáva ha oikóva iñakã he'i háicha rei reheve, peteĩ tetã ndojeroviaséiva ha noñemoambueséiva Ñanderuete oipota háicha. 9 Umi Efraingua oiporu porãkuaa ramo jepe iguyrapa oguevi ñorãirõgui. 10 Opoi iñe'ẽme'ẽgui ome'ẽva'ekue Ñanderuetépe, ha ndoikoséi hikuái Ñanderuete rembiapoukapykuéra he'i háicha. 11 Hesarai'a hikuái hembiapokuérargui ha umi mba'e techapyrã ohechaukava'ekuégui. 12 Ituvakuéra renondépe Ñanderuete ojapova'ekue mba'e techapyrãva Egípto retãme, Zoan ñúme. 13 Omboja'o pe yguasu ha ombohasa ichupekuéra ipa'ũ rupi, ojoko umi yeta peteĩ tápiaicha. 14 Ára pukukuépe Ha'e omboguata ichupekuéra aráipe kuarahy'ãme, ha pyharekuépe tata rendýpe. 15 Ñanderuete ojoka umi itaguasu ñu perõme, ha omboy'u ichupekuéra ku y ysyry porãitépe guáicha. 16 Oguenohẽ itaguasúgui y osyrýva, yvu hatã osyrývaicha. 17 Ha upeichavéramo jepe ha'ekuéra oñemohembiapo vai jevy hendive, ha opu'ã jevy hikuái pe Ipu'akapáva rehe pe ñu perõme. 18 Ha oipy'ara'ã hikuái Ñanderuetépe, ojerurévo tembi'u ha'ekuéra ho'usévante. 19 Ha oñe'ẽvai hikuái Ñanderuete rehe, he'ívo: Ikatúnepa Ha'e ombosako'i ñandéve peteĩ mesa hi'upyrã reheve ñu perõme. 20 Añete Ha'e oinupã pe itaguasu rehe osyry peve yeta ha oñuã pe yvy, ikatúnepa upéicha ome'ẽ avei pan térã oguerékónepa so'o hetãme ġuarã. 21 Ha Ñanderuete ohendúvo péva ipochy ha omyendy hata Jacóbo rehe, ha oñemoĩ Israel rehe. 22 Ndogueroviaséi hikuái Ñanderuetépe, ha ndojeroviaséi avei ipytyvõrãre. 23 Upéicharamo jepe Ñanderuete he'i umi arai yvateguápe oipe'a haġua hokẽnguéra. 24 Ha omongy hi'arikuéra mana ha'ekuéra ho'u haġua, ha péicha ome'ẽ ichupekuéra pan yvága pegua. 25 Ho'u hikuái yvága pegua tembi'u, Ha'e ombou ichupekuéra hembi'urã hyġuatã meve. 26 Árae omongu'e pe yvytu kuarahy resẽguio ha ipu'aka rupi ogueru pe yvytu yvýguio oipejúva. 27 Ha omongy so'o hi'arikuéra yvy timbóicha, ku vvyku'i yguasu rembe'ýpe oĩ háicha oguerúvo guyrata ynambúichagua. 28 Ha oityukapa ijapytepekuéra, hóga jerekuére ho'apa joa. 29 Okaru joa hikuái ha hyġuatãmba, Ñanderuete ome'ẽ ichupekuéra imba'e jerurekue. 30 Hyġuatãmba mboyve katu, ha oĩ

jave gueteri hembi'u ijurúpe, 31 Ñanderuete ipochy hendivekuéra ha ojuka ijapyteguikuéra umi imbaretevévape, ha oity yvýre Israel karia'ykuérape omano haḡua. 32 Ha upeichavéramo jepe oñemohembiapo vaive ohóvo, ha ndogueroviái hikuái Ñanderuete mba'e hechapyráva (milágro). 33 Upévare hi'arakuéra opa rei ku yvytu oipeju rei rōguáicha, ha hi ' añokuéra ohasa hikuái kyhyjepópe. 34 Ombohasa asy rire ae oheka jevy hikuái Ñanderuetépe. 35 Upémaramo imandu'a porã hikuái Ñanderuete imo'ãha rehe, ha Ñanderuete, pe Jára Ijyvatetéva, oguenohẽkuaaha ichupekuéra opaichagua jejopy vaigui. 36 Ijurukuéra katu ombotavy ichupe, ha ijurukuéra ijapu ohóvo. 37 Ipy'a mokõi, ha ndojapopái iñe'ẽ ome'ẽmava'ekue ichupe. 38 Ñanderuete katu oiporiahuvareko jevýma, ha operdona hembiapo vaikuéra ha nohundiséi ichupekuéra, Ha'e omboyke jevy jey ipochy ha ipy'aro. 39 Ñanderuete imandu'a hetãyguakuéra to'onteha, oikóva ku yvytúicha, ohasa ha ndojerevéiva. 40 Mboy jevýpa ha'ekuéra opu'ã hese ha omomba'e mbyasy ichupe ñu perõme (desiértope). 41 Jevy jeýnte oipy'ara'ã Ñanderuetépe, ha ombopochy hikuái Israel Jára porãitépe. 42 Naimandu'ái hikuái ipo mbarete rehe, oguenohẽva'ekue ichupekuéra ijejopy vaietégui. 43 Ku mba'e techapyrávaicha ojapova'ekue Egíptope térã Zoan ñume. 44 Egípto ysyry omoambue ha oiko ichugui tuguy, ani haḡua hoy'útei hikuái. 45 Ijapytepekuéra ombou mbutueta oisu'upa haḡua ichupekuéra, ha avei heta ju'i ojapo haḡua sarambiguasú ijapytepekuéra. 46 Hemitýnguéra oñeme'ẽmba ysokarúpe, ha ikokue rembiapokue tukuetape. 47 Iparraltykuéra ombyaipa amandáupe, ha hi'igo'a ohapypa heládape. 48 Amandáu ha aratiri ojuka hymba atykuérape. 49 Hi'angelkuéra rupi Ha'e oity hi'ári ipochy, iñeko'õi, ipy'aro ha ijejopy vai. 50 Opoi ipochýgui, heta katu omano mba'asy vaiete (péste) rupi. 51 Ñanderuete ojuka opaite Egípto pegua ra'y tenonderépe, upéicha Cam ohundi ipu'aka tenondeguáva. 52 Upégui oguenohẽ hetãme ovecháicha, ha hymba atýicha ogueraha ichupekuéra ñu perõ rupi. 53 Oisãmbhy ichupekuéra oiko porã haḡua, ani haḡua okyhyjétei hikuái, ha yguasúpe oñuãmba imuñaharenguérape. 54 Ha upéi ogueru ichupekuéra ijyvy porãite rembe'ýpe, ko cérro kóvare ipo akatúape oñemomba'e hikuái hese. 55 Umi tetã (oikóva ipype) omosẽ henonderãgui, upéi po'a reity rupi omboja'o ijyvy Israel tribukuérape ḡuarã imba'etee ramo ha Israelgua omopu'ã hogakuéra oiko haḡua ipype. 56 Ha'ekuéra oipy'ara'ã katu Ñanderuetépe, pe Jára Ijyvatetévape, ombopochy haḡua ichupe, ha ndojapói hikuái hembipota porãite. 57 Ojevy ha oñemoi hikuái Ñanderuete rehe ituvakuéraicha, ha oiko hikuái ku hu'y ojavývaicha. 58 Ombopochy ichupe umi cérro ru'ãme oikuave'ẽvo ambue járape ha omomba'eguasúvo ta'ãngápe. 59 Ha Ñanderuete ohechapávo ko'ã mba'e, oñemboyke hetã Israélgui. 60 Ha Ñanderuete oñemboyke hōga jojohuhágui oĩva'ekue Sílope, Ha'e oiko haguépe hetãyguakuéra apytépe. 61 Ha pe karameḡua mbojoaju rehegua Ha'e oheja ho'a haḡua ambue tetã pópe, ha upéicha heko jajaipa opyta ambue tetãme. 62 Ha ojuka ha hetãyguakuéra kyse pukúpe, ha ipochy Israel ndive. 63 Pe tata ohapy ikaria'ykuérape, ha ikuñatai imara'yvape ḡuarã ndojepuraheivéi omenda haḡua. 64 Ipa'ikuéra ho'apa kyse puku rupi, ha hembirekokuéra ndaikatúi ojahe'o. 65 Ha upévo opáy Ñanderuete ku okévaicha, ku ipy'aguasuetéva osapukái háicha ho'u rire víno . 66 Ondyry umi hese ija'e'yvare, oñemotĩ haḡua hikuái opaite árape. 67 Omboyke ijehegui Jose rōga, ha ndoiporavói Efrain tríbupe. 68 Oiporavo katu Juda tríbupe , Sion cérrope Ha'e ohayhuvahína. 69 Ha omopu'ã hogaguasú ku cérro yvatéicha, péva Ha'e omboguapy porã, ojapo haguéicha ñande yvýre. 70 Oiporavo hembiguái Dávidpe, ha oguenohẽ ichupe ovecha atýgui. 71 Ijovecha imembývaguí ogueru ichupe, oñangareko haḡua hetãre, Jacóbo rehe, hetãtee Israel rehe. 72 David oñangareko hesekuéra py'a porãme, ha ombosako'i ichupekuéra ipo ikatupyry rupi.

Psalms 79

1 Nde, ore Ruete, oupa ningo ambue tetãnguéra Israel rendápe, omongy'a hikuái nde rogaguasúpe, oity Jerusalen rogakuéra, ha oheja nde táva peteĩ yty atyguasú ramo. 2 Ne rembiguaikuéra retekue ome'ẽ hikuái yryvúpe hembi'urã ramo; ha heko potíva ro'okue ome'ẽ umi mymba ñarõme. 3 Ha'ekuéra oñohẽ huguykue ýicha Jerusalen jerekue rehe, ha avave noñotýsési ichupekuéra. 4 Oremotĩ umi tetãgui ore jere rupi oikóva guive, oñembohory ha opuka hikuái orerehe. 5 Araka'e pevépa, Nde, ore Ruete ndepochýta orendive, tatáicha hendy nde py'aro. 6 Eñohẽ nde pochy umi tetã ndekuaa'yva ári, ha nde réra ohenoi'yva ári. 7 Sarambiguasú ojapo hikuái Jacóbogui, ha nde rogaguasú ombotaperepa hikuái. 8 Ani nemandu'átei ore ypykue ñaña reko rehe, pya'e tou nde poriahuvareko orejohu haḡua, ore py'a

ningo ikangypáma. 9 Orepytyvõmína, Nde, ore Ruete, oreguenohẽ ore jejopy vaígui nde réra rehehápe, ha eperdona ore rembiapo vaikue nde réra rayhupápe. 10 Mba'érehe piko umi ojerovia'ýva he'íta: Moõ piko oime Ijára. Emyengovia ore resakuéra renondépe orerayhu'ýva rembiapo vai oñohẽ haguére hikuái ne rembiguakuéra ruguy. 11 Toġuahẽ ne renondépe umi iñapytĩháme oikóva pyahẽ asy, ha nde pyapy mbaretépe eipytyvõ umi ojejukasévape. 12 Nde, ore Ruete, emyengovia 7 jevyve ore retã ykeregua rembiapo vai, ha'ekuéra oñembohory haguére nderehe. 13 Ha ore, ne retãtee, ore nde ovechakuéra ñu megua, opaite ára ore romomba'eguasúta, ore ypykuéra guive ore ñemoñarenguéra jevy peve, ndéve ore rogueropurahéita.

Psalms 80

1 Nde voi ningo Israel rerekua, upévare ehendumína ha eñangarekomína ku ovecha rerekuáicha Israel rehe, ha Nde reguapýva querubinkuéra (angelkuéra) ári ehechaukamína nde reko jajaipa. 2 Ehechauka nde pu'aka Efraín, Benjamín ha Manases renondépe, ha eju orepytyvõ haġua. 3 Nde, ore Ruete, oremopu'ã jevýna, tojajái nde rova, Ndémante oreguenohẽkuaa ko jejopy vaietégui. 4 Yvága atykuéra Jára, ore Ruete, araka'e peve piko Nde ndepochýta ne retãyguakuéra ndive, ore roñembo'e ramo jepe ndéve. 5 Pan rãngue Nde oremboy'uka tesay, kambuchi renyhẽ tesay reheve Nde oremboy'uka. 6 Umi tetã oíva guive ore jerekuévo oñe'ẽvai orerehe ha umi orerayhu'ýva oñembohory orerehe. 7 Nde, ore Ruete, oremopu'ã jevýna, embojajái nde rova, oreguenohẽ ore jejopy vaígui. 8 Egíptogui regueruva'ekue peteĩ parral ra'y, upéi remosẽ umi tetã oiko hágui ha hendaguépe reñotý pe parral máta (Israel) regueruva'ekue. 9 Remopotí porã raẽ hendaġua, ha oñembohapo porã rire ha'e omyenyhẽ ijoyvy. 10 Ikuarahy'ã oñu'ã umi cérro ha hakãnguéra oñu'ã Ñanderuete cedrokuéra . 11 Hoguekuéra oipyso yguasu peve, ha hoky pyahúva ysyry (Éufrates) peve. 12 Mba'érehe piko remopẽ ikorapy jere, ha péicha ohasáva guive pe tape rehe oipo'o hi'akuéra. 13 Pe kure ka'aguy oipehẽ'ãmba ha mymba ñu megua okaru hese. 14 Nde, yvága atykuéra Jára, ejeremína ko'áġa, ema'ẽmi yvága guive ha eñangarekomi jevy nde parral ty rehe. 15 Pe parral ra'y nde po akatúa oñotýva'ekue, ha Nde voi remongakuaava'ekue hoky porã haġua, 16 tatápe ojehappy, ha upéi oitypa, Nde rova pochy rupi omanomba. 17 Eñangareko porã nde po rupi pe kuimba'e oíva rehe nde akatúape, pe vyvarigua ra'y nde remongakuaava'ekue. 18 Péicha ramo ore noroñemboykemo'ãi ndehégui, Nde oremoingove jevy ramo ore romomba'eguasú jevýta nde réra. 19 Nde, ore Ruete, yvága atykuéra Jára, oremyatyro jevýna, embojajái nde rova ha oreguenohẽ ore jejopy vaígui.

Psalms 81

1 Pegueropurahéi vy'apópe Ñanderuetepe, Ha'e ñanemombaretéva, pepurahéi torypópe Jacóbo Járape. 2 Pepurahéi joa, ha pembopu mba'epu parará, mbaraka ha árpa pu he'ẽ asýva. 3 Turu pembopu joáke jasyra'y ha jasy renyhẽ jave, ñande areteguasuha árape. 4 Kóva ningo Ñanderuete ñe'ẽ Israélpe ġuarã ha Jacóbo Jára rembiapoukapy ichupekuéra ġuarã. 5 Ko tembiapoukapy kóva Ha'e ome'ẽ Josépe osẽro guare Egípto retãgui. Ahendu peteĩ oñe'ẽva ha ndaikuaái mba'épa he'ise, 6 uperire ae ojekuaauka chéve iñe'ẽ: Che aipe'áma pe mba'e pohýi ijati'ýgui ha ajakakuéra ipógui. 7 Rehasa asyete jave remba'ejerure asýra'e, ha Che roipe'ava'ekue nde jejopy vaígui, Che rombohovái arai arasunu apytégui, roipy'ara'ã haġua (Israélpe) Meriba y peguápe. Selah 8 Ejapysakákena, nde, che retã Israel, Che romomandu, cherendu haġua. 9 Ani reguereko nde apytépe ambue jára, ha ani reñesũ ambue jára reikuaa'ýva renondépe. 10 Che ha'égui nde Ruete, nde Jára, rogueruva'ekue Egípto retãgui. Ejejurupe'a Che romohyġuatã porã haġua. 11 Che retã katu nohenduséi che ñe'ẽ, ha Israel ndachepotái. 12 Upémaramo aheja ichupekuéra, ipy'apy oñemohatáva poguýpe, ha toiko hikuái ha'ekuéra ojehekombo'e háicha. 13 Che retã Israel ojapysaka rire che ñe'ẽ rehe, ha oiko rire che rape rehe, 14 peteĩ sapy'aitépe aitypava'erãmo'ã umi hese ija'e'ývape, ha ahupiva'erãmo'ã che po umi hese oñemoíva rehe, 15 umi ohayhu'ýva pende Ruetépe oñemomiríva'erãmo'ã ha oikova'erãmo'ã hikuái opaite árape, 16 ha pende Ruete omongaruva'erãmo'ã ichupekuéra trígo iporãvéva ha eíra reheve, oguenohẽva'erãmo'ã ichupekuéra ġuarã itakuaguasúgui.

Psalms 82

1 Ñanderuete oĩ vyvarigua atýpe, ha umi mburuvicha oporombojovake porãva apytépe. 2 Araka'e peve piko peporombojovakéta hekope'ỹ, ha peguerohorýta pende ypýpe umi hekove ñañávape. Selah 3 Peipytyvõ umi ikangýva ha ityre'ỹvape, hekoitépe pembojovakeva'erã umi ojepy'apy asývape ha imboriahuetereívape. 4 Peipytyvõ umi ojepy'apy ha oikotevê asývape, peipytyvõ umi oikóva tekove ñañáva poguýpe. 5 Ha'ekuéra itavy, ndoikuaái mba'eve ha ñañarandúi, oiko pytũguýpe oku'e jave yvy pyenda. 6 Che ha'éma: Peẽ voi ningo jarkuéra, ha peẽ ningo pe Jára Ijyvatetéva ra'ykuéra. 7 Vyvariguakuéraicha katu pamanóta, ha pamanóta oimeraëva mburuvicha omano háicha. 8 Epu'ãna, Nde, ore Ruete, ha embojovake ko yvy, ne mba'e voi ningo opaite tetãnguéra.

Psalms 83

1 Nde, ore Ruete, anína reime kirirĩháme, ani rekirirĩ ha ani repytu'útei. 2 Ema'ēmína okororõ joa umi nderehe ija'e'ýva, ha umi nderayhu'ýva opu'ãmba nderehe. 3 Ne retã rehe oñemongeta hikuái ñemiháme, ha oñemoĩse hikuái umi Nde reipytyvõva rehe. 4 He'i voi hikuái: Peju ha ñahundi ichupekuéra ani hağua oikove tetã ramo, ha anivéma hağua oiko mandu'a Israel réra rehe. 5 Oñemoĩmbáma peteĩ ñe'ême, opu'ã hağua nderehe oikéma hikuái peteĩ ñemoirũme: 6 Umi Edom ha Ismael rogakuéra, Moab ha umi Agar ñemoñare, 7 umi Gebal, Amon, Amalec ñemoñarenguéra, Filisteaygua ha umi Tiroygua, 8 ha avei umi Asiriaygua oñemoĩ hendivekuéra, oiko hağua umi Lot ra'yrekuérape ġuarã ijyva mbarete ramo. Selah 9 Ejapo hesekuéra ku Madian rehe, Sísara ha Jabin rehe rejapo haguéicha Cison ysyrype. 10 Omanombava'ekue Endor rendápe, ha umi hetekue oiko abóno ramo yvýpe ġuarã. 11 Ejapo imburuvichakuéra rehe rejapo haguéicha Oreb ha Zeeb rehe, ha avei Zeba ha Zalmuna ruvichakuéra rehe. 12 He'i haguere hikuái: Topyta ñane mba'ete ramo Ñanderuete ñunguéra. 13 Nde, che Ruete, toiko hikuái ku yvyra rogue pirukuéicha yvytu atãme ha ku kapi'i pirukuéicha yvytu jepokápe. 14 Ku tatáicha ohapýva ka'aguy, ku tata rendýicha oñu'áva cerrorusu, 15 péicha emuña ichupekuéra nde yvytu atã rupi, ha emongyhyje ichupekuéra nde kusuviru'ũ rupi. 16 Nde, che Ruete, toñemotĩete hikuái, toñepyrũ toheka avei nde réra. 17 Toñemotĩ ha toñemondýi hikuái opaite árape, toñemombe'u vaipa hikuái ha tomano. 18 Ha toikuaa hikuái Nde ha'eha Ñanderuete, Nde añoiteha pe Jára Ijyvatevéva oĩva ko yvy apéregui.

Psalms 84

1 Iporãite ningo ore Ruete rogaguasukuéra. 2 Ijy'uhéi che ánga ha che py'aite guive aikose Ñanderuete rogaguasu korapykuérape, che py'apy ha che juru opurahéi hağua Ñanderuete Oikovévape. 3 Guyra'i jepeve ojohu huparã, ha avei pe mbyju'i haityrã ombo'a hağua, che katu apyta mombyry ne kuave'ẽmby rendágui, Nde, ore Ruete, yvága atykuéra Jára. 4 Ovy'aite ningo umi nde rogaguasúpe oikóva ha opaite árape nemomba'eguasuetéva. Selah 5 Ovy'aite ningo upe kuimba'e nderehe ojejokóva, ha ipy'apýpe oñemongetáva oguata jave nde rapekuérare. 6 Ha ohasa asy ramojepe ñu perõ rupi ojehechaukáta ichupe yvu iporãva ha pe ama tenondeguáva ome'ẽ ichupe ijehovasa porã. 7 Ha upéi ha'ekuéra oguata ohóvo pu'aka ipyahúva reheve oğuahẽ meve Jerusalénpe ohecha hağua Ñanderuetepe. 8 Che Ruete, yvága atykuéra Jára, ehendumína che ñembo'e, emboykemína nde apysa cherendu hağua, Nde, Jacóbo Jára. Selah 9 Ema'ēmína, Nde, ore Ruete, Nde ningo ore mo'áva, ha emoĩmína nde resa Nde voi reiporavova'ekue rehe. 10 Iporãiteve peteĩ ára nde (rogaguasu) korapýpe, 1.000 ára aiko rãngue okápegui. Iporãve añembo'y ramo che Jára rogaguasu rokẽme, aiko rãngue tekove ñaña rogaguasúpe. 11 Ñanderuete ñanemo'ã porã ha kuarahýicha ñanderesape. Jeporiahuvareko ha terakuã porã Ñanderuete ome'ẽkuaa. Ha umi heko potívape Ha'e ohovasava'erã. 12 Ovy'aite upe kuimba'e ojeroviáva yvága atykuéra Jára rehe.

Psalms 85

1 Nde, ore Ruete, Nde reiporiahuvareko ne retãme ha reguerukapa jevy umi Jacóbo ra'ýpe oñeñapytĩ hágui, (tembiguái rekógui). 2 Nde voi reperdona ne retã ñañangue, rejaho'ipaite hembiapo vaikue. Selah 3 Emboykemína nde py'aro ha epoimína nde pochýgui. 4 Orembopyahu jevýna, Nde, ore Ruete, ore pytyvõhára, ha emboykemína ne ñeko'õi. 5 Opaite ára peve piko ndepochýta orendive. Reipysóta

piko nde pochy ituvakuéra ára guive iñemoñare jevy jey peve. 6 Neremoingove jevymo'ávěi piko ne retãme, ore rovy'a jevy haġua nendive. 7 Ehechaukamína oréve, Nde, ore Ruete, nde poriahuvereko, ha oreguenohẽ ore jejopy vaietėgui. 8 Ajapysakáta ore Ruete he'ítava rehe, Ha'émante ombopy'aguapy hetãme ha umi heko potívape, anive haġua ojavy jevy hikuái. 9 Añetehápe aġuiete ningo oĩ ipytyvõ, opaite umi okyhyjévape ichugui, Ñanderuete reko jajaipa toiko ñane retãme. 10 Poriahuvereko ha añetegua tojejohu ko tetãme, ha justícia ha py'aguapy toñoheťũ. 11 Pe añetegua heñoita hetãgui, ha pe justícia oma'ẽta yvãga guive. 12 Ñanderuete ome'ẽta mba'eporã, ha ñande yvy hi'a porãta. 13 Justícia ohóta henonderãme ha omoirũta ichupe opaite haperãme.

Psalms 86

1 Emboykéna, che Ruete, nde apysa, cherendumi haġua, ajepy'apy asýmagui ha aikotevẽ ningo nderehe. 2 Eñangareko che ánga rehe, che ajeroviágui nderehe, chepytyvõmína Nde, che Ruete, ne rembiguái ojeroviaháre nderehe. 3 Cheporiahuverekomína, Nde, che Ruete, ndéve amba'ejerure asy opaite árape. 4 Embohory ne rembiguái ánga, ndéve ġuarã, che Ruete, amopu'ã che ánga. 5 Nde ningo yvãga atykuéra Jára, nde py'a porã ha reiporiahuvereko opaite nerenóivape. 6 Ehendumína, Nde, che Ruete, che ñembo'e, ha ejapysakami che mba'ejerure asy he'íva rehe. 7 Che jepy'apy vaiha árape rohenói, ha Nde cherendu porã. 8 Che Jára, ndeichagua ndaipóri ambue ha ne rembiapoichagua ndaipóri mamove. 9 Opaite tetã ne rembiapokue voi ha oupava'erã oñesũ ha omomba'eguas haġua nde rera porãite. 10 Mba'eguasute ningo Nde, mba'e techapyrã apohára, Nde añoite ore Ruete. 11 Nde, che Ruete, eikuaaukána chéve nde rape aguata haġua ne ñe'ẽ añetegua he'i háicha, emopeteĩ che py'apýpe akyhyje haġua ndehėgui. 12 Che py'aite guive romomba'eguasúta, Nde, che Ruete, che Jaratee, ha amboetėta nde rera opa peve che arakuéra. 13 Tuichaiterei ningo nde poriahuvereko chendive ġuarã, reguenohėgui che ánga umi omanómava retãgui. 14 Nde, che Ruete, umi oñembotuicháva opu'ãmbáma cherehe, ha umi oñemombaretėva oñemoĩma ñemiháme cherehe chejuka haġua oikuaase'ýre mba'eve ndehėgui. 15 Nde katu, che Ruete, che Jára oporoporiahuverekóva ha ipy'a porãva, nembegue ndepochy haġua, ha nde poriahuvereko ha nde py'aporã katu ituichaite. 16 Ema'ẽna cherehe ha cheporiahuverekomína, eme'ẽmína nde pu'aka ne rembiguái, eñangarekomína ne rembiguái membykuimba'e rehe. 17 Ehechaukamína nde pu'aka che rekovépe, upéva ohecha haġua cherayhu'ýva, ha toñemotĩ joa hikuái, Nde ningo, che Ruete, chepytyvõva ha chemoangapyhýva.

Psalms 87

1 Ñanderuete voi omopu'ã Sion cérrope hogaguasu. 2 Ñanderuete ohayhuve Siónpe (Jerusalénpe) opaite ambue Jacóbo távaguí. 3 Heta mba'e iporãva oñemombe'u Sion táva rehe. Selah 4 Chemandu'a Egipto ha Babilónia rehe, upépe oĩ avei chekuaáva, péina ápe oĩve umi Ñanderuete omoingovėtava Filistéa, Tíro ha Etiopiyagua apytépe. 5 Sion rehe katu oje'e: Ñanderuete omoingovėta kóva ha amóva ipype, ha pe Jára Ijyvatetėva voi omopu'ã porãitėta Sion táva. 6 Ñanderuete voi ohaívo tetã rerakuéra ikuatiañe'ẽme he'i: Kóvape oñeme'ẽta hekoha upépe. Selah 7 Ha umi opurahéiva ha umi ojerokýva opurahéi joava'erã: Che yvukuéra oĩmbaite ndepype (Jerusalenpype).

Psalms 88

1 Nde, che Ruete, che Jára, che pytyvõhára, ára ha pyharekuépe amba'ejerure asy ne renondépe. 2 Toġuahẽmi che ñembo'e nde ypýpe, ejapysakamína che mba'ejerure asy rehe. 3 Che ánga hyġuatãma mba'evaietãgui, ha che rekove hi'aġuíma omanóva retãgui. 4 Aikóma peteĩ omanombotávaicha, aikóma ku kuimba'e imbareteve'ývaicha. 5 Che rupa oĩtama omanóva apytépe, ojekutuva'ekuéicha kyse pukúpe ha ojepyso joávaicha ityvýpe, (sepultúrape) umíva Nde nanemandu'avéima, ha ojepe'ama nde pógui. 6 Nde chereity vykua ruguápe, ipypuku ha iñypytũháme Nde chemombova'ekue. 7 Cheári ho'a nde pochy ha opaite nde jepy'ara'ã rupi chepy'apy asy. Selah 8 Remomomyrypa chehėgui che irũnguéra, oġuaru ningo hikuái chehėgui aikoháre ñeñapytĩmbýpe cárcelpe ha ndaikatuvéi asẽ. 9 Che resakuéra hasypa ajepy'apyetereĩgui, rohenói jepi, Nde, che Ruete, ko'ẽ ko'ẽ rehe che añembo'e'aína ndéve. 10 Rehechaukánepa nde pu'aka umi omanova'ekuépe térãpa

opu'ã jevýnepa umi omanova'ekue nemomba'eguas hağua. Selah 11 Oñemombe'u piko tyvy ryepýpe nde poriahuvereko, térã oñeñe'ẽnepa ne mborayhu rehe umi omanóva oĩháme. 12 Oñemombe'únepa iñypytũháme ne mba'e techapyrãva, térã oñeñe'ẽnepa nde justícia rehe umi omanóva oĩháme. 13 Che katu amba'ejerure asy'aína ndéve, che Ruete, ha che ñembo'e oğuahẽ (meme) pyharevekuépe ne renondépe. 14 Mba'érehe piko, Nde, che Ruete, remboyke che ánga. Mba'érehe piko reñomi chehegui nde rova. 15 Cherasy ha ajepy'apyeterei, che mitãrusu guive akyhyje ndehogui ha aiko ñemondyihápe. 16 Nde reity che ári nde pochy, ha nde jehavira chejopy asy. 17 Umía ýicha tapiate ojerepa cherehe cheñu'ãmba hağua. 18 Remomombyrypa chehegui che irũnguéra ha cherayhúva ojeíma chehegui, pe pytũmante opyta che irũ ramo.

Psalms 89

1 Opaite árape agueropurahéita Ñanderuete poriahuvereko, tapia amombe'uva'erã che juru rupi umi mba'e Nde eremava'ekue, katuete Nde rejapopáta avei. 2 Umi mba'e Nde eréva guive katuete oikóta avei: Ne mborayhu opytáta tapia ġuarã, Nde remoañetéta ne ñe'ẽ reme'ěva'ekue. 3 Añembopy'apeteĩ Che aiporavova'ekue ndive, ame'ẽma che ñe'ẽ che rembiguái Davídpe, ha'évo: 4 Opaite árape ġuarã oikova'erã ne ñemoñarenguéra, ha amopu'ãta nde guapyhaguasu tapia ġuarã. Selah 5 Ha umi yvága oikuaauka ne rembiapo techapyrãva, Nde, che Ruete, ha ne mborayhu tuicha oñeñandúta heko potíva atýpe. 6 Ha máva piko ikatúne oñembojoja Ñanderuete yvága pegua rehe. Ha máva piko ipu'akaitéva ijapytépe ojoguáne Ñanderuetépe. 7 Ojekyllhyje Ñanderuetégui heko potíva apytépe, ituichaiterei ningo ipu'aka opaite ijerekuere rehe oíva guive. 8 Nde, che Ruete, yvága atykuéra Jára, máva piko Ndeichagua. Nde ningo ndepu'akapáva, ore Ruete, ha nde reko añetegua nembojerepa. 9 Nde rembopoguypa pe y ipochyete ramojepe, Nde remokirirĩmba umívape. 10 Nde rembopoguyva'ekue Rahábpe (Job 9,13) ku omanombotávaicha, nde po mbarete rupi remosarambipa umi nderehe ija'e'yvape. 11 Ne mba'e ningo umi yvága, ha ne mba'e avei ko yvy, ko yvy ne rembiapokue ha opaite mba'e ipype oíva guive, nde voi rejapo ypyva'ekue opaite mba'e oikóva guive. 12 Nóрте ha sur Nde rejapova'ekue, Tabor ha Hermon (cerrokuéra) omomba'eguas nde réra. 13 Nendive oĩ pu'aka, nde po imbarete, nde akatúa rehupí yvate. 14 Justícia ha ñembojovake hekoite peguáva ojokohína nde guapyhaguasu, poriahuvereko ha teko añetegua oñembo'yhína nde rova renondépe. 15 Ovy'aite pe tetã nembovy'áva, ha oguatáva nde rapére, che Ruete resa renondépe. 16 Nde rérape hory joáne opaite ára, ha nde justícia omokyre'yhína ichupekuéra. 17 Nde ha'égui herakuã porã ha ipu'akapáva, ha nde poriahuvereko rupi orembopu'aka pu'akavéta. 18 Ñanderuete ningo ore mo'ãha ha ore retã ruvicha, Ha'e ningo Israel Heko poráva. 19 Yma rejehechauka techapáy (vision) rupi heko potívape, ha ere: Che aipytyvõta pe ipy'aguasúvape ha che amopu'ãta pe aiporavova'ekuépe che retã ári. 20 Ajohúma che rembiguái Davídpe, amona hese acéite oiko hağua mburuvichaguasu ramo Israel retãme. 21 Che po mbarete oipytyvõ tapia ichupe ha che po omombarete ichupe. 22 Umi ohayhu'yva ichupe nombotavymo'ãi ichupe, ha umi iñañáva ndojopymo'ãi ichupe, 23 Umi hese ija'e'yvape amyangekõita henondépe, ha ahundipáta ichupekuéra. 24 Che reko añetegua ha che poriahuvereko oíva'erã hendive, ha che réra rupi okakuaáta ipu'aka. 25 Ha amoíta ipoguýpe yguasú (Mediterráneo) guive ysyry Éufrates peve. 26 Ha'e he'iva'erã chéve: Nde ningo che Ruete, che Jaraite, che itaguasu, che pytyvõharateetéva. 27 Che amoíta ichupe ta'yra ypykue ramo, ha ha'e oikóta mburuvichaguasute ramo umi tetã ruvichakuéra apytépe. 28 Opaite árape aiporiahuverekóta ichupe, ha che ñe'ẽme'ẽ oñemoañetéta hendive ġuarã. 29 Iñemoñare oikóta opaite árape, ha iguapyhaguasu opytáta umi yvága oĩ aja pukukue. 30 Iñemoñarenguéra oheja ramo che rekombo'e, ha opoi ramo che ñembojovakégui, 31 omboyke ramo che rembipota ha ndojapói ramo che rembiapoukapy, 32 upémaramo che yvyra po'ípe ahaviráta ichupekuéra opoi haguére chehegui, ha tukumbópe ainupáta ichupekuéra ojapo vai haguére. 33 Che mborayhu katu ndaípe'amo'ãi ichugui (Davídgui), ha nombotovemo'ãi che reko añetegua. 34 Ndacheresaraimo'ãi che ñe'ẽme'ẽgui ha namoambuemo'ãi mba'eve oséva guive che jurúgui. 35 Che añe'ẽme'ěva'ekue che rogaguasu rehehápe ha ndachejapumo'ãi Davídpe. 36 Iñemoñare oikóta opaite árape, ha iguapyhaguasu oikóta kuarahýicha che renondépe. 37 Ha jasýicha oikóta opaite árape, ha pe techahare añeteguáva oíva yvágape nombotavymo'ãi avavépe. Selah 38 Upeichavéramo ndepochy hendive ha remboyke pe Nde reiporavova'ekuépe. 39 Rembyai ne rembiguái jekupyty, remotĩ hağua ichupe reityra'e yvýre ne rembiguái jeguaka (coróna) iñakãre oíva. 40 Reityra'e itapiakuéra (omongoráva) itáva, ha rembyaipa umi óga yvate

oñemombaretepyréva. 41 Upévare umi ohasátava upérupi omondáta ojohúva guive ha opaite umi oikóva guive ijerekue rupi opuka joáta hese. 42 Nde remombarete umi hese ija'e'ýva, ha rembovy'a ichupekuéra. 43 Upéicha avei Nde remondouka hapykuerikuéra ikyse puku hãimbéva, ha nereipytyvõï ichupe ñorãirõme. 44 Reipe'a ichugui ipu'aka, ha yvy rehe reity iguapyhaguasu. 45 Remombyky imitãrusu rekove ára ha rejaho'i ichupe ñemotĩme. Selah 46 Araka'e pevépa, Nde, che Ruete, reñomita chehegui nde rova, araka'e pevépa hendýta tatáicha nde pochy. 47 Nemandu'amíkена mbykyha che rekove arakuéra, pya'e ningo ohasa yvyariguakuéra rekove. 48 Moõ piko oĩ yvyarigua tapia oikóva ha omano'ýtava. Moõ piko oĩ yvyarigua oguenohẽkuaáva hekove ñemano poguýgui. Selah 49 Che Járavusu moõ piko oime nde poriahuvereko ymaguare reñe'ẽme'ẽ ramoguare Davidpe ne ñe'ẽ añetegua rupi. 50 Che Jára, nemandu'amíkена pe ñembohory ne rembiguái ohasáva rehe, pe puka ñembohory heta tetãgui agueraháva che py'apýpe. 51 Upéicha umi nderehe ija'e'ýva, Nde, che Ruete, ojahéi pe Nde voi reiporavomava'ekue rehe. 52 Toñemomba'eguas tapia guarã Ñanderuetepe. Taupéicha, taupéichakena (Amen).

Psalms 90

1 Che Jaravusu, Nde ningo oremo'áva ymaite guive ko'áña peve. 2 Umi cérro oiko mboyve ha rejapo mboyve ko yvy ha umi mbyja atykuéra, ymaiteri guive opaite ára peve, Nde, ore Ruete, reĩreína. 3 Nde remboyvy timbo jevy kuimba'e ha kuñakuérape ha ere: Pejevy peju haguégui. 4 Mil año ningo nde resa renondépe ha'ete ku ára kuehe ohasava'ekuéicha, térã umi hóra peteĩ tahachĩ oñangarekóvaicha pyharekuépe. 5 Nde regueraha ichupekuéra ku y osyry hatávaicha, ojogua peteĩ kuimba'épe okevahína sapy'aite pyharevekuépe, ku ñana okakuaávaicha pyharevekuépe ha ka'aru ipirupáma. 6 Pyharevekuépe ipoty, okakuaahína, ka'aru katu haviru ha ipirupa. 7 Ne ñeko'õi oremyangekõi ha nde pochy oremondyipa. 8 Nde remyasãi ore rembiapo vai ne renondépe ha rojepy'amongetáva guive Nde remoĩ nde resa renondépe. 9 Nde pochy orendive omombyky ore rekove ára ha ore rekove ohasa peteĩ pytuhe pukúicha. 10 Ñande rekove pukukue ohupitýne 70 año rupi, ha umi imbaretevéva ohupitýne 80 año, upeaja katu ñamba'apo pohýi ha jahasa asy, pya'eiterei ohasa ñande rekove, ku ovevévaicha. 11 Mávapa ohechakuaa nde pochy ha nde pu'aka, opavave oiko okyhyje rōguáicha nde pochygui. 12 Upévagui orembo'e toroipapa ore rekove arakuéra, ore rohupity haña pe aranduteéva (ndehegui). 13 Eñemboja jevýna orerehe, Nde, ore Ruete. Araka'e pevépa Nde ndepochyse. Eiporiahuverekomína ne rembiguáipe. 14 Pyharevekuépe oremohyguatã nde jeporiahuverekógui, upévare ropurahéi rovy'a haña roikove aja pukukue. 15 Orembovy'ákена Nde orepy'apy haguéichama, ha umi año rohasa asýva emyengovia rohasa porã haña. 16 Ne rembiguakuéra tohechakuaa ne rembiapokue, ha ita'yrakuéra tohecha nde reko jajaipa. 17 Ore Ruete, ore Jára, ndepy'a porã orendive, upévagui ehovasami ore po rembiapo, añetehápe, ehovasa ore po rembiapo.

Psalms 91

1 Upe oikóva pe Jára Ijyvatetéva ãme ha pe Ipu'akapáva poguýpe, 2 he'ikuaa Ñanderuetepe: Nde, che Ruete, ne rendápe akañykuaa ha Nde che mo'ãha, Nde, che Ruete, nderehe ajerovia. 3 Ha'e voi ningo neguenohẽ nde rapicha ñuhãgui, mba'asy iñasãivagui ha jehasa asýgui. 4 Ipepópe neñuãmbáta ha kyhyje'ýme reiméta ipoguýpe, heko añete nemo'ãta ha Ha'e oñangarekóta nderehe. 5 Pyhare aja nderekyhyjemo'ãi mba'evégui, térã hu'ýgui ojepoíva arakuépe. 6 Nderekyhyjemo'ãi mba'asy iñasãivagui oñuahẽva pyharekuépe, térã jejuka guasúgui arakuépe oporombyaívagui. 7 Nde asu gotýo ho'a ramo 1.000, ha nde akatúa gotýo 10.000, mba'eve ivaíva nanderupitymo'ãi. 8 Nde resa rupi katu rema'ẽta ha rehecháta mba'éichapa oñemyengovia tekove ñańame hembiapo vaikue. 9 Nde, che Ruete ne rendápe akañyse ha katuite Nde chemo'ãta. 10 Ndéve ndojehumo'ãi mba'evaieteva, ha mba'asy iñasãiva ndojamo'ãi nde róga rehe. 11 Ñanderuete he'íta hi'angelkuérape oñangareko haña opaite nde raperã rehe. 12 Hi'angelkuéra ndererahava'erã ipopekuéra ani haña ita rehe reñepysãnga. 13 Nde rehasa ramo jepe leõ ha mbói ári, nde rehundiáta ichupekuéra. 14 Ñanderuete voi ningo he'i: Ha'e ojejoko hatãgui cherehe, Che aguenohẽta ichupe ijejopy vaígui, ha Che aňangarekóta hese ha'e oikuaágui che réra. 15 Ha'e ohenói ramo che réra Che ambohováita ichupe, Che aíta hendive ijepy'apyha árape, aguenohẽ haña ichupe ijejopy vaígui ha upéi Che ambotuicháta ichupe. 16 Ambopukúta hekove, ha

ahechaukáta ichupe che pu'aka (ha ha'e oikóta chendive tapia guarã).

Psalms 92

1 Mba'eporãite ningo romomba'eguasú ramo ndéve, ore Ruete, ha rogueropurahéi nde réra, Nde, ningo pe Jára Ijyvatetéva. 2 Pyharevekuépe omombe'u nde poriahuvareko, ha pyharekuépe nde reko añeteguáva. 3 Umi mbaraka 10 isáva, arpa guasu ha árpa michi púpe romomba'eguasúta. 4 Ne rembiapokue rupi Nde chembovy'a, Nde, ore Ruete, nde po rembiapokue rehe avy'aite ha upévagui che romomba'eguasúta. 5 Ituicha iterei ningo ne rembiapokue, Nde, ore Ruete, hypyete ningo umi nde py'apýpe heñóiva (pensamiénto). 6 Pe ivýrova ningo ndoikuaaséi mba'eve ha itavýva ndohechakuaái ko'ã mba'e. 7 Umi tekove ñaña heñói ramo jepe ñanáicha, ha ipotyjera joa ramojepe, umi tekove vaíva oñehundi hañuante oiko. 8 Nde katu, ore Ruete, pe Jára Ijyvatetéva, tapia guarã Nde reikoreína. 9 Upévare pema'ẽ porã umi oñemoíva ore Ruete rehe oñehundíta ha umi mba'evai apoha oñemosarambipáta. 10 Nde katu chemombarete mbaretevéta ku tóro hesaitévaicha, ha acéite ryakuã porãme añemona aikóvo. 11 Ha che resakuéra oma'ẽta umi cherayhu'ýva rehe (mba'éichapa oñehundi); ha che apysakuéra ohendúta umi cherehe opu'áva'ekue (mba'éichapa omano). 12 Pe heko potíva katu ipoty'ta mbokajáicha ha okakuaáta ku cédro Líbano peguáicha. 13 Umia oñeñotý Ñanderuete rogaguasúpe ha ikorapýpe ipoty joa haña. 14 Ituja rire jepe hi'a porã, imbarete ha hovyũ asy, 15 omombe'u haña Ñanderuete hekojojaha, ha ipype ndaiporiha hekopeguaýva.

Psalms 93

1 Ñanderuete ningo mburuvichaguasuetéva ha oñemondéva ipu'aka reheve, Ñanderuete oñemonde avei heko jajaipápe ha imbarete rehe oñemboku'akua. Ha'e omohenda porãma ko yvy kóva anítei oku'e. 2 Nde guapyhaguasu araka'eve ndo'amo'ãi, ha Nde voi repytareína tapia guarã. 3 Nde, ore Ruete, pe y pochy ningo oñemopu'ã, pe y pochy okororõ, pe y pochy hyapu hatã. 4 Ñanderuete katu ijyvatehágui ipu'akapa umi yeta ryapu ha pe y pochy imbaretevéta rehe. 5 Ne ñe'ẽ ereva'ekue, katuete ojejapova'erã ha nde reko porã toñemosarambive ohóvo nde rógape (ne retãme), Nde, ore Ruete, reíva'erã opaite árape.

Psalms 94

1 Ore Ruete, yvága Jára, ehepyeme'ëva iñañáva rembiapo vai rehe. Ore Ruete, ehechaukamína ha emyengovia tekove ñañaáva rembiapo vaikue. 2 Epu'ámína rembojovake haña vyariguakuérape ha ehepyeme'ë umi oñembotuicháva rembiapo vaikue. 3 Araka'e pevépa umi tekove ñaña, ha araka'e pevépa, Nde, ore Ruete, umia ovy'akuaáne. 4 Araka'e pevépa oñe'ë vaíta hikuái, ha he'íta mba'e ipohýiva, ha oñembotuicháta hembiapo vaikue rupi. 5 Ha'ekuéra omyangekõi ne retãme, Nde, ore Ruete, ha ojopy hikuái ne retã Israelpe. 6 Ojuka hikuái umi imenave'ývape, umi tetã ambueyguápe, ha umi ityre'ývape, 7 ha he'i hikuái: Ñanderuete ndohechamo'ãi mba'eve, ha Jacóbo Jára noñandumo'ãi mba'eve. 8 Peẽ tekove tavy ha peẽ tekove tarova araka'e piko penearandúta. 9 Pe apysa apohare piko nohendumo'ãi nga'u. Upe tesa ojapo ypyva'ekue piko ndohechamo'ãi nga'u. 10 Upe ohekombo'éva tetanguérape ndohaviramo'ãi nga'u. Upe ombo'éva vyariguakuérape iñarandu haña ndoikuaapamo'ãi nga'u. 11 Ñanderuete oikuaa porã vyariguakuéra ojepy'amongetáva (opensáva) guive, Ha'e oikuaa porã vytyu reinteha hikuái. 12 Ovy'aite pe kuimba'e Nde rehekombo'éva, Nde, ore Ruete, ha rehechaukáva ne rembiapoukapy. 13 Nde remombytu'úta ichupe jepy'apy vai árape, ojejo'ó aja tekove iñañáva tyvyrã (sepulturar ã). 14 Ñanderuete ndopoimo'ãi hetãgui ha nomboykemo'ãi hetã Israelpe. 15 Justicia ojehecha jevy peve umi oñembojovakéva apytépe ha umi heko potíva oiko jevy haña hekoitépe. 16 Mávapa chemoirũta añemoi jave tekove ñañaáva rehe, ha mávapa ohóta che rapykuéri opu'ã haña hembiapo vaíva rehe. 17 Ñanderuete nachepytyvõí rire, che ánga oikova'erãmo'ã umi omanómava apytépe. 18 Che apensa ramo che ha'atama'aína, ne mborayhu katu, che Ruete, chejoko jevy. 19 Che ajepy'apy heta ramo jepe añandu Nde chemoangapyhy ha Nde rembovy'a jevy che ánga. 20 Ikatúnepa Nde, che Jára, remoirũ umi iñañávape ombojovake vai haña, ha'ekuéra ombojovake vaise voínte. 21 Oñembyaty hikuái oñemoi haña umi heko potíva rehe ha ombyai haña umi Ñanderuete rehe ojeroviáva rekove. 22 Ñanderuete katu oikohína chéve guarã che mo'ãha ramo, ha Ha'e che itaguasu (salvador) che akañykuaahápe. 23 Ñanderuete

oity jevýta hi'arikuéra hembiapo vai, oiko vai haguére, Ñanderuete voi ohundipáta ichupekuéra.

Psalms 95

1 Peju, japurahéi vy'apópe Ñanderuetépe, torypápe ñamomba'eguasú pe itaguasu. 2 Ñañemboja ijypýpe japurahéi ha ñamomba'eguasú haña ichupe, ha purahéipe ñamboete ichupe. 3 Ñanderuete ituichaiterei, Ha'e yvága Jára Ruvicha voi, opaite ambue jára ári Ha'e oĩ. 4 Ipópe oĩmba pe yvy ipypukuvéva; ha umi cérro ijyvatevéva imba'epa avei. 5 Imba'e avei pe yguasú, Ha'e ningo ijapohare voi, ha ipokuéra ojavova'ekue ko yvy poráitéva. 6 Peju, ñañesũ ha ñañembo'e ichupe, ñamomba'eguasú joaite Ñanderuete, ñande apoharépe. 7 Ha'e voi ningo ore Ruete. Ñande, hetäyguá ñaĩ iñúme, ha ñande, ijovechakuéra ñaĩ ipópe. Pehendúrõ ko ára kóvape iñe'ẽ, 8 ani peñembopy'a hatã, ku Meriba peguaréicha, ku Masa ára peguaréicha pe ñu perõme. 9 Upépe pende rukuéra oñemoĩ cherehe, (Ñanderuete rehe), ha'ekuéra ningo chepy'ara'áva'ekue, ohecha porãmba ramojepe che rembiapokue. 10 Ko tetã chembopochyva'ekue 40 año pukukue, ha Che ha'e: Ko tetã ojavy ipy'apy guive, ha opoi che rapégui. 11 Upévarehe pochypópe añe'ẽme'ẽva'ekue: Ndoikemo'ãiha che pytu'uha rendápe.

Psalms 96

1 Pepurahéi joa Ñanderuetépe peteĩ purahéi ipyahúva, opaite tetã pepurahéi Ñanderuetépe. 2 Pepurahéi joa Ñanderuetépe, pemomba'eguasú héra, pemombe'u opaite árape hembiapo tuichaitéva. 3 Peikuaauka Ñanderuete reko jajaipa tetãnguérape, ha mayma tetã tohendu hembiapo techapyrãva. 4 Mba'eguasúete ningo Ñanderuete, ha hekoitépe ñamomba'eguasú ichupe, jakyhyjeve ichugui opaite ambue járagui. 5 Opaite tetã jára, oĩva guive, ta'angánte, Ñanderuete katu yvagakuéra apohare voi. 6 Herakuã porã ha heko jajaipa oho henonderãme, pu'aka ha heko jajaipa omyenyhẽ hogaguasúpe. 7 Tetãnguéra peikuave'ẽ Ñanderuetépe guarã, pemombe'u porã ha pemomba'eguasú ichupe. 8 Hekoitépe pemombe'u heraguasúete, pegueru pene kuave'ẽmby, hogaguasu korapýpe. 9 Peñesũ Ñanderuete renondépe pende jeguaka porã reheve. 10 Peikuaauka tetãnguéra apytépe Ñanderuete oisãmbyhyha. Ha'e omohenda porã ko yvy ipyrenda ári ani haña oku'e. Ha'e ombojovake tetãnguérape ijustícia hekoitépe. 11 Upévare tovy'a umi yvága ha tahoryete pe yvy, ha tahyapu pe yguasú opaite mba'e reheve oĩva guive ipype. 12 Tahoryete pe ñu ha opaite mba'e ipype oĩva guive, ha opaite yvyra ka'aguy pegua tahenyhẽ vy'águi, 13 ore Ruete renondépe Ha'e ourõ guarã. Ha'e oñuahẽ ramo ombojovakéta ko yvy. Ombojovakéta ijustícia rupi ko yvy ha tetãnguérape iñe'ẽ añetegua rupi.

Psalms 97

1 Ñanderuete oisãmbyhyhína, upévagui ovy'aite ko yvy tuichakue, ha horyete umi yvyarigua oikóva umi islakuérape (yguasú mbytépe). 2 Arai iñypytũva oĩ ijerekuévo, justícia ha ñembojovake heko peguáva ojokohína iguapyhaguasu. 3 Tata ohóta henonderãme, ohundi haña hese ija'e'yvape. 4 Hi'aravera ohesapepa árare, pe yvy ohecha ha oryryipa okyhyjégui. 5 Umi cérro araitýicha hykupa Ñanderuete renondépe, ko yvy tuichakue Ijára renondépe. 6 Umi yvága omombe'u ijustícia, ha mayma tetã ohecháta heko jajaipa. 7 Totĩ umi omomba'eguasúva ta'angakuéra, ha oñembotuicháva ijára ra'anga rupi. Opaite jára ojeityva'erã Ñanderuete renondépe. 8 Jerusalem ohendúta vy'apópe ko'ã mba'e ha Juda tavakuéra nemomba'eguasúta; Nde, ore Ruete, ipy'a rory joa hikuái Nde rembojovake haguére hekoitépe. 9 Nde ningo, ore Ruete, Nde ha'e pe Jára Ijyvatevéva opaite yvy ape ári, reñemboyvateve mayma ambue jarakuéragui. 10 Peẽ pehayhúva Ñanderuetépe, peñemboyke mba'evaígui, Ha'e oñangarekohína heko potĩva ánga rehe, ha oguenohẽ ichupekuéra iñañáva poguýgui. 11 Tesape oñemyasãi heko potívape guarã, ha vy'a umi ipy'a potívape guarã. 12 Pevy'a joáke, peẽ heko potĩva Ñanderuete ndive, ha pemomba'eguasú héra poráite.

Psalms 98

1 Pepurahéi joáke Ñanderuetépe peteĩ purahéi pyahu, Ha'e ojapo haguére mba'e techapyrãva, ipu'aka imbarete iterei ombopoguypa haña. 2 Ñanderuete ohechauka iporiahuvereko, ha tetãnguéra resa renondépe ohechauka ijustícia. 3 Ha'e

imandu'a iporiahuvereko rehe ha iñe'ẽ añetegua rehe Israel ndive ġuarã, opaite vyarigua vyv apýra peve ohecháta Ñanderuete salvacion rembiapo. 4 Torypápe pepurahéi joa Ñanderuetepe, mayma vyarigua pemomba'eguasú, pepurahéi ha pembopu joa ichupe mba'epu rorýpe. 5 Pepurahéi pemomba'eguasúvo Ñanderuetepe, mbaraka ha árpa púpe ha pepurahéi hatãkena. 6 Pembopu turu ha mimby Ñanderuete renondépe, ñane mburuvichaguasuteévape ġuarã. 7 Tokororõ pe yguasú ha opaite mba'e oíva guive ipype ha avei ko vyv apére oíva guive. 8 Umi ysyry tojepopete joa ha opaite céro tovy'a joaite. 9 Ñanderuete ombojovakéta ko vyv. Hekoitépe ombojovakéta ko vyv ha opaite vyarigua oíva guive ijapére.

Psalms 99

1 Ñanderuete ningo pe mburuvichaguasuetéva ha upévare tetãnguéra oryryipáta. Iguapyha oí umi querubin (ángel ruvicha) ári, pe vyv ovavapáta. 2 Ñanderuete mba'eguasúete Siónepe, ha oñemboyvateve ichupe opaite tetãnguéra ári. 3 Tomomba'eguasúete hikuái nde réra iporãitéva ha ituichaitéva. 4 Umi ohayhúva guive ichupe tomomba'eguasú ñane Mburuvichaguasu pu'aka. Ha'e oisãmbyhy hekoitépe, ijusticia ha iñembojovake porã rupi. 5 Pemboyvatéke Ñanderuete, Ñandejárape, ha peñesú joáke iguapyhaguasu renondépe, Ha'e heko porãitégui. 6 Moises ha Aaron oiko nde pa'ikuéra apytépe, ha Samuel oiko umi ohenóiva nde réra apytépe, ohenói hikuái Ñanderuetepe, ha Ha'e ombohová i chupekuéra. 7 Pe arai oñembo'ýva guive Ha'e oñe'ẽ hendivekuéra, ha'ekuéra oñeha'ãmba ojapo haġua iñe'ẽ ha hembiapoukapykuéra oñeme'ẽmava'ekue ichupekuéra. 8 Ore Ruete, ore Jára, Nde rembohová jepi ichupekuéra, reiko ichupekuéra ġuarã peteí Jára oporoperdonáva ramo, ha reiko ichupekuéra avei peteí Jára oporohaviráva ramo. 9 Pemomba'eguasúke Ñanderuete, Ñandejárape, ha peñesúicéro porãme, Ñanderuete heko porãitégui.

Psalms 100

1 Vy'apópe pepurahéi joa Ñanderuetepe, mayma vyv ape ári peikóva guive. 2 Peju vy'apópe henondépe pejapo haġua Ñanderuete rembiapota. 3 Peikuaa porãke Ñanderuete ha'eha pe oikóva tapia ġuarã, Ha'e ñande apohare ha ñande, imba'eha. Ha'e oñangareko hetã rehe ha ijovecha aty rehe. 4 Peike hokẽnguéra rupi pemomba'eguasú haġua ichupe, peġuahẽ pepurahéivo ichupe hogaguasu korapýpe, pehechakuaa hembiapokue ha pemboete héra porãite. 5 Ñanderuete ipy'a porãite, opaite árape oiporiahuvereko, ha iñe'ẽ añeteguáva oiko tapia ñande tuvakuéra ára guive iñemoñarenguéra jevy jey peve.

Psalms 101

1 Che Ruete, nde poriahuvereko ha ne mbojovake hekoite pegua agueropurahéita. 2 Añeha'ãmbáta aguata porã nde rape porã rehe. Aikose py'apyñe'ẽ potĩme che róga ryepýpe. 3 Che resakuéra noma'ẽmo'ãi mba'evai rehe. Amboyke iñañáva rembiapo, umía ndive ndahamo'ãi ni nañembojamo'ãi hesekeuéra. 4 Tekove vai oñemboyke'arã chehegui, ndaikuaaséi pe tembiapo vai. 5 Umi ñemiháme omoherakuáva mba'e hapichápe che ahundíta, ha umi oñembotuicháva ha ojejapóvape ndahechaséi. 6 Che resakuéra oma'ẽta umi heko potíva ha oikóva rehe che retãme, ahenóita ichupekuéra oiko haġua chendive. Umi uguata poráva Ñanderuete rapére, umívante oikóta che rembiguái ramo. 7 Ndoikomo'ãi che rogapýpe umi oporomondáva, ha upe ijapúva ndopytamo'ãi che resakuéra renondépe. 8 Pyhareve ahavira meméta umi heko vaívape che retãme oikóva guive, ahundipa haġua umi tekove ñaña oikóva guive Jerusalen, Ñanderuete távape.

Psalms 102

1 Ore Ruete, ehendumína che ñembo'e ha toġuahẽ ne rendápe che mba'ejerure asy. 2 Ani reñomítei chehegui nde rova che ajepy'apy asy jave, emboykemína chéve nde apysa, pya'emína Nde chembohová haġua, che añembo'e ramo. 3 Tataticha oho che arakuéra, ha che kanguekuéra hendy ku tatapýicha. 4 Che py'a katu ikangypa ku ñana pirúicha, ha upévagui cheresarái ha'u haġua che pan . 5 Che ñe'ẽ pyahẽ rupi che kanguekuéra ojapa che ro'o rehe. 6 Ajoguaite ku tujuju vyv perõme oívape, aiko ku ñakurutũ tapere rupi oikóvaicha. 7 Ndakekuaavéima ha aiko ku guyra ha'eño oikóva óga apére. 8 Ko'ẽ ko'ẽre chemotĩ umi cherehe ija'e'ýva, umi

cherehe ipochýva, oñemoĩmba oñoñe'ẽme opu'ã haũa cherehe. 9 Upévare ha'u rãngue pan ha'u tanimbu, ha pe y hay'úva ojehe'áma che resay reheve. 10 Ndepochy ha reñeko'õiháre Nde chemopu'ã yvate chereity haũa. 11 Che rekove ningo ohasa ku kuarahy'ãicha ha che rete ku ñana pirúicha. 12 Nde katu, ore Ruete, opaite árape reisãmbyhyva'erã, ha nderehe oñemomandu'a che ypykue ára guive iñemoñarenguéra jevy jey peve. 13 Repu'ãta ha reiporiahuverekóta Jerusalénpe oũuahẽgui pe ára reiporiahuvereko jevy haũa, upe ára upéva oũuahẽtama. 14 Ne rembiguaikuéra ohayhu Jerusalem itakuéra, ha oñembyasy itapere haguére. 15 Upéicha umi tetã okyhyje ore Ruete réragui, ha opaite tetã ruvicha tanemomba'eguasú. 16 Ñanderuete omopu'ã jevýma Jerusalem, ha ohechaukáma ichupekuéra heko jajaipa. 17 Ñanderuete ombojere hova umi imboriahúva gotýo ha nomboykemo'ãi iñembo'ekuéra. 18 Ko'ã mba'e ojehaíta iñemoñarépe ġuarã, ha pe tetã oñemopu'ãtava tomomba'eguasú Ñanderuetepe. 19 Ha'e oma'ẽ henda yvate porãite guive, Ñanderuete oma'ẽ yvãga guive yvy rehe. 20 Ohendu haũa umi iñapytĩmbýva pyahẽ asy ha opoi haũa umi ojejukátava guive, 21 omyasãi haũa Jerusalénpe Ñanderuete rera, ha omomba'eguasú haũa herakuã porãite pe táva pévape. 22 Umi tetã ha tetã ruvichakuéra oñembyaty ojapo haũa Ñanderuete rembipota. 23 Tapére Ha'e omokangy che mbaretékue ha omombyky che rekove arakuéra. 24 Upévagui che ha'éma: Che Jára, anína reikytĩtei che rekove arakuéra mbyte rupi, Nde ningo reiko tapia ġuarãva. 25 Iñepyrũmbýpe rejapo ko yvy, ha umi yvãga nde po rembiapokue voi. 26 Ko'áva opava'erã, Nde katu reikóta tapia ġuarã, ko'áva oiko ku ao oñembyaivaicha, ku ao oñemoambuvaicha, Nde embopyahu jevy katu ichupekuéra. 27 Nde katu repyta tapia ġuarã ymaguaréicha, ha ne añokuéra ndopamo'ãi araka'eve. 28 Umi ne rembiguái ra'ykuéra oikova'erã kyhyje'ỹme ha iñemoñarenguéra oikova'erã ne renondépe.

Psalms 103

1 Che ánga omomba'eguasú Ñanderuetepe, che py'aite guive amboete héra porãite. 2 Emomba'eguasú nde, che ánga, che Ruetépe, ha ani nderesarái imba'e porãitégui. 3 Ha'e omopotĩ ne rembiapo vai, Ha'e omonguerapa ne mba'asykuéra. 4 Ha'e oguenoh... nde rekove ñemanógui, Ha'e neñu'ã imborayhu ha iporiahuverekópe. 5 Ha'e omyenyhẽ nde rekove mba'eporãgui ha Ha'e nemomitã jevy ku ñapykanícha. 6 Ñanderuete oiporu justícia, ha hekoitépe oipytyvõ avei umi ojejopy vaívape. 7 Ñanderuete omombe'u Moiséspe hapekuéra ha Israel ra'ykuérape ohechauka hembiapo techapyrãva (milágro). 8 Ñanderuete oiporiahuvereko ha ipy'aporã, hasy ipochy haũa, ituicha ningo iporiahuvereko. 9 Ndoporohaviramo'ãi opaite árape ha ndaipochymo'ãi tapia ġuarã. 10 Nomyengoviái ñandéve ñane rembiapo vai ojerure háicha, ha ndohepyeme'ẽi ñandéve ñane ñaňangue ojerure háicha. 11 Umi yvãga iyyvate háicha ko yvy árigui, peichaite iporiahuvereko ituicha umi ichugui okyhyjévape ġuarã. 12 Kuarahyresẽ imombyry háicha kuarahyreikégui, péicha Ha'e omomombyry ñandehégui ñande reko ñaña rembiapo vai. 13 Pe túva oiporiahuvereko háicha ita'yraquerape, péicha Ñanderuete oiporiahuvereko umi ichugui okyhyjévape. 14 Ha'e oikuaa voi mba'eichaguaitépa hína ñande, ha oikuaa porã voi ñande yvy timbonteha. 15 Kuimba'e ha kuňakuéra arakuéra ha'ete ku ñanáicha, ha ipoty ku yvoty ñu rupiguáicha. 16 Oipeju hatã ramo pe yvytu opa reíta pe yvoty, ha hendague jepe ndojekuaavéima. 17 Ñanderuete mborayhu katu oĩ peteĩ ára atyguasú guive ambue ára atyguasú peve umi okyhyjéva ichugui ndive, ha ijustícia opyta iñemoñarenguéra peve, 18 umi ojapóva guivénte iñe'ẽme'ẽ, ha umi imandu'áva hembiapoukapy rehe ojapo haũa hekoitépe. 19 Ñanderuete omohenda hatã iguapyhaguasú yvãgape ha imburuvicha pu'aka oisãmbyhy opaite mba'e ojapóva guive. 20 Pemomba'eguasú Ñanderuetepe, peẽ angelkuéra imba'éva guive, peẽ pendepy'aguasú mbaretéva ha pejapóva guive iñe'ẽ, peẽ peneñe'ẽrendu porã hembiapoukapy he'ívape. 21 Pemboete Ñanderuetepe, mayma peẽ ángel atykuéra, peẽ mburuvichakuéra ha peẽ pejapóva guive hekoitépe hembipota. 22 Pemomba'eguasú Ñanderuetepe, hembiapokue guive, opaite tenda rupi Ha'e oisãmbyhyva. Emboete, che ánga, Ñanderuetepe.

Psalms 104

1 Emboete nde, che ánga, Ñanderuetepe. Ñanderuete, che Jaratee, mba'e guasujete ningo Nde, Nde reñemonde jajái ha mba'e techapyrãme. 2 Nde reñeñu'ã tesapépe, ku pónchope oñemonde háicha, ha Nde rejepyso umi yvãga ojepyso háicha peteĩ cárpa óga ape ári. 3 Nde remopu'ã nde róga y mbytépe, Nde remoĩ umi arai nde cárro

ramo. Nde reveve pe yvytu pepo ári. 4 Nde reiporu yvytukuéra ne remimbou ramo, ha aratiri ne rembiguái ramo. 5 Nde remopu'ã ko yvy ipyenda ári ani haña oku'e araka'eve. 6 Ku ahojápe ramoguáicha reñu'áva'ekue ko yvy, cérro ru'áme jepe ojaho'ipava'ekue. 7 Nde reja'óvo ichupekuéra okañymba hikuái, nde arasunu hyapúvo kyhyjepópe oquejy pya'e hikuái. 8 Upéicha cerrokuéra ojupi ha umi ñu oquejy oho opyta haña Nde remohenda haguépe. 9 Nde rejokova'ekue ykuéra oĩháme anítei ohasa ñi oñu'ã jevy ko yvy. 10 Nde remondo pe y yvu pegua oíke haña ysyrype ha upéi osyry haña hikuái cérro pa'ũ rupi. 11 Upépe Nde remboy'u mayma mymba saite ñu rupiguápe, ha umi búrru saite ombogue iju'uhéi. 12 Hembe'y rehe oiko guyrakuéra ha opurahéi joa yvyra rakäre. 13 Nde remyakỹ umi cérro nde róga yvága pegua guive, Nde rehovaságui ne rembiapo pe yvy hyguatã. 14 Nde remohéñoi pe kapi'i mymbakuérape guarã, ha umi temitýngue vyvariguápe guarã Nde reguenohẽ yvýgui, pe trígo vyvarigua rembi'urã. 15 Ha víno ombopy'arory kuimba'e ha kuñakuérape, pe acéite ombovera vyvariguakuéra rova, ha pan rupi remombarete ichupekuéra. 16 Ñanderuete vyvyrakuéra hoy'u henyhẽmba peve, umi cédro Líbano pegua Ha'e oñotýva'ekue avei. 17 Upépe ojaitypo guyrakuéra, pe tujuju oiporavo pe yvyra cipres (ojogua pinope) ojaitypo haña. 18 Umi cérro ijuvatéva rupi oiko umi kavara saite imba'e ramo, ha umi ita oĩha rupi tapiti ojapo haityrã. 19 Ñanderuete ojapo pe jasy omboja'o haña meskuéra, ha pe kuarahy oikuaa porã hape moõpa oíke haña. 20 Nde remopytũ ramo oñuahẽ pe pyhare, upejave mymba ka'aguy pegua uguata. 21 Umi leõ ra'ymimi okororõ hembi'urãre, ha oha'arõ Ñanderuete omongaru haña ichupekuéra. 22 Ha osẽvo pe kuarahy okañymba hikuái opytu'u haña ikuárape. 23 Upevove umi kuimba'e ha kuña oho omba'apo haña pe kuarahy oíke peve. 24 Ndaikatuvéima ojepapapa ne rembiapokuéra hetaitereĩgui, Nde, ore Ruete. Ne arandu ituichaite rupi rejapopaité umia, pe yvy henyhẽte ne rembiapo porãgui. 25 Upépe oĩ pe yguasu tuichaitéva ha ipyetéva, oñemomyiháme mymbakuéra ojepapakuaave'yva, mymba michĩ ha tuicháva. 26 Upépe oiko umi barco guasu, upépe oĩ avei pe tejujaguaguasute (Leviatan) oñembosarái haña ipype. 27 Ha'ekuéra oha'arõ ndehégui hembi'urã hi'araitépe. 28 Reme'ẽ jave ho'u hikuái, Nde reipysa ramo nde po ha'ekuéra hyguatã porãmba. 29 Reñomi ramo nde rova iñangekõipa hikuái, rejoko ramo ipytuhẽ omanomba hikuái, ha oiko jevy ichuguikuéra yvy timbo. 30 Nde rembou ramo nde Pytu Porã ha'ekuéra oikóta, ha Nde voi ningo rembopyahu jevy jey ko yvy ape. 31 Opaite ára peve toiko Ñanderuete resape ojajaipáva, tahoryete Ñanderuete hembiapokue reheve. 32 Ha'e oma'ẽ ramo pe yvy rehe, pe yvy oryrýi ha Ha'e opoko ramo umi cérro rehe otimbo. 33 Che aikove aja agueropurahéita Ñanderuetepe, amomba'eguasúta che Járape chepytuhẽ aja pukukue. 34 Tove taiporã che py'apy ñemongeta, avy'aite che Jára ndive. 35 Toñehundipa umi tekove ñaña oikóva guive ko yvy apére ha tomanomba umi heko vaíva. Nde, che ánga, emomba'eguasú Ñanderuetepe. Alelúia (hebréo ñe'ẽme he'ise: pemomba'eguasú Ñanderuetepe).

Psalms 105

1 Pehechakuaa Ñanderuetepe, pemomba'eguasú héra opaite tetãme, peikuaauka hembiapo techapyrãva. 2 Pepurahéi ichupe, pembopu árpa ichupe guarã, penemandu'a imilagrokuéra rehe. 3 Pembotuicha héra porãite, tahoryete umi vyvarigua py'py ohekáva Ñanderuetepe. 4 Peheka Ñanderuetepe ha ipu'aka, peheka tapiaitéke hova. 5 Peñemomandu'áke umi tembiapo Ha'e ojapova'ekue rehe, umi mba'e techapyrã rehe ha mba'éichapa Ha'e ombojovake porãite. 6 Peẽ, Abraham ñemoñarenguéra, Jacóbo ra'yrekuéra, peñemomandu'áke hembiapóre. 7 Ha'ehína Ñanderuete, Ñandejára, Ha'e ombojovake opaite kuimba'e ha kuñakuérape oĩva guive ko yvy apére. 8 Tapiate taĩmandu'a iñe'ẽme'ẽ rehe, iñe'ẽ he'iva'ekue oikova'erã 1.000 ñemoñarépe guarã (generaciones). 9 Ome'ẽma Abrahámpe iñe'ẽ, ha oñembopy'apeteĩ Isaac ndive, umia rehe peñemomandu'ava'erã. 10 Ha Jacóbope guarã ome'ẽ iñe'ẽ hembiapoukapy ramo ha Israélpe guarã ijekupyty tapiá guaráva ramo, 11 he'ívo: Ndéve ame'ẽta Canaan yvy, ne mba'eteerã ramo. 12 Umi árape ha'ekuéra imbovy gueteri, ha tetã ambueyguá ramo oiko hikuái ipype. 13 Ha'ekuéra uguata peteĩ tetãgui ambue tetãme, peteĩ tetã ruvichágui ambue tetã ruvichápe. 14 Ndohejaiva'ekue avavépe ojopy vai ichupekuéra, ha hesehápe ohavira umi tetã ruvichakuérape. 15 Ha he'i: Aníke pepokóteĩ che rembiaporavokuéra rehe, ha aníke pejapóteĩ mba'eve vaíva che profetakuéra rehe. 16 Ha Ñanderuete oguerúvo ñembyahyiguasu yvy apére ohundi haña opaichagua hi'upyrã. 17 Ha'e voi omondo peteĩ kuimba'épe henonderãme hérava Jose, oñevendeve'ekue ichupe tembiguái ramo. 18 Ombohasypa ipykuéra omoingévo vyvyrakuápe, ha ijajúrare omoĩ peteĩ cadéna. 19 Ojehu peve pe ñe'ẽ

Jose he'iva'ekue ha Ñanderuete omboheko porã meve ichupe ijehasa asy rupi. 20 Pe tetã ruvicha omondo peteĩ hembiguái opoi haña ichugui, pe tetãnguera ruvichaguasu voi omosãso ichupe. 21 Hogateépe omoĩ ichupe mburuvicha ramo, ha opaite mba'e oguerékova guive omoĩ ipoguýpe. 22 Ombo'e haña ambue mburuvichakuérape, Jose ombo'ese haichaite, ha omoarandu haña karaiguasukuérape. 23 Upéi Israel oíke Egíptope, ha Jacóbo ou oiko haña Cam yvýpe. 24 Ñanderuete katu omboheta hetave ohóvo hetãme, ha omombareteve ichupekuéra hesekuéra ija'e'ývaguí. 25 Upémaramo Egíptoygua py'apy oñemoambue ojopyete haña Israel retãme ha ombyai haña ichupekuéra. 26 Upéi omondo hembiguái Moiséspe, ha hembiporavopyre Aarónpe, 27 ha umía oñe'ẽ pohýi faraónpe ha ojapo heta milágro Cam yvýpe. 28 Ñanderuete ombou ypytũ, ha iñypytymba oparupiete péicha ramojepe, ha'ekuéra naiñe'ẽrenduséi. 29 Hi'ýgui ojapo tuguy ha ojukapa ipirakuéra. 30 Ijyvy omyenyhẽ ju'ietágui, hetã ruvicha róga kotykuérape jepe. 31 Ñanderuete oñe'ẽ ha ou mbutueta ha ñati'ũgui omyenyhẽ pe tetã. 32 Ama rãngue katu ombou amandáu ha aratiri oveve hetãpy rehe. 33 Ombyaipa iparralty ha hi'igoty, ha hetã ryepýpe omopẽmba ijyvyrakuéra. 34 Oñe'ẽ ha ou tukueta omyenyhẽte peve ijyvy, 35 ha umía omoperõmba ojohúva guive iñu térã ikokuépe, 36 uperire ojuka maymaite ita'ýra ypykue Egípto retãme, ituvakuéra mbaretেকে tenondeguáva. 37 Upéi oguenohẽ Israelguakuérape pláta ha óroita reheve, ha ijapytépe ndaipóri hasýva. 38 Egíptoyguakuéra ovy'a osẽ haguére hikuái, okyhyjeitereígui Israelguakuéragui. 39 Ñanderuete ojaho'i ichupekuéra arai reheve, ha tata ohesapéva pe pyhare pukukue rupi. 40 Ojerure hikuái, ha ombou ynambueta, ha pan (mana) yvagaguáva omohyguatã haña ichupekuéra. 41 Ombokua pe itaguasu ha yeta otororõ ha osyry yvy perõ rupi ku ysyryicha. 42 Ñanderuete imandu'águi iñe'ẽme'ẽ rehe, ome'ẽva'ekue hembiguái Abrahámpe. 43 Upéicha oguenohẽ hetãme vy'apópe, ha hembiporavopyréva osẽ torypápe. 44 Ome'ẽ ichupekuéra ambue tetãnguera yvy, ha umi tetã rembiapokue opyta rei ichupekuéra imba'etee ramo, 45 ojapo haña hekoitépe hembiapoukapy ha hembipota, alelúia.

Psalms 106

1 Alelúia, pemomba'eguasú Ñanderuetepe, imborayhu opytágui tapia guarã. 2 Mávapa omomba'eguasú porãkuáa Ñanderuete rembiapokuéra. Ha mávapa omyasãi porãkuáa héra porãite. 3 Ovy'a umi heko potĩva ha umi ojapopáva hekoitépe opaite árape. 4 Nemandu'amíkena cherehe, Nde, ore Ruete, pe mborayhu rerekóva ne retã rehe, ejumína cheandúvo ne ñepytyvõ reheve. 5 Che ahecha haña umi mba'eporã rejapóva ne rembiporavokuérape guarã, chepy'arory haña avei ne retã vy'a reheve, ha avy'a haña ne mba'e reheve. 6 Ore reko vai ningo, ore rukuéraicha rojavy ha avei ore rembiapo ivai. 7 Ore rukuéra Egíptope ndohechakuaaséi ne milagrokuéra, naimandu'aséi hikuái nde poriahuvereko rehe, opu'ã katu nderehe pe yguasú ypýpe, pe Yguasú Pytã (Mar Rójo) ypýpe. 8 Nde katu, ore Ruete, reguenohẽva'ekue ichupekuéra ijejopy vaígui, Nde rehahyguí ichupekuéra rehechauka nde pu'aka. 9 Ñanderuete okorõi pe Yguasú Pytãme ha hypa, ha ombohasa ichupekuéra pe y oĩ hague rupi ku ñu ikã porã rupi ojehasa ramoguáicha. 10 Ha oipe'a hesekuéra ija'e'ýva pógui, ha oguenohẽ umi hesekuéra oñemoĩva pógui. 11 Umi y oñu'ãmba umi hesekuéra ija'e'ývape, heseguáva nahembýi ni peteĩnte jepe. 12 Upémaramo oguerovia hikuái Ñanderuete ñe'ẽngue ha ogueropurahéi ichupe ñemomba'eguasupópe. 13 Pya'ete katu hesarái jevy hikuái hembiapokuéragui ha noha'ärõsevúi hekombo'epy. 14 Ha pe ñu perõme oñemoĩ hikuái heko yvyarigua rembiapota vai poguýpe, ha upépe oipy'ara'ã hikuái Ñanderuetepe. 15 Ha Ha'e ome'ẽ ichupekuéra upe ojerureva'ekue ipy'ajere peve ha upéi ombou hi'arikuéra ñemano. 16 Umi Israelgua ipy'arasy Moises rehe ha oñemoĩ hese hekohápe ha Aaron rehe avei pe oñemboykemava'ekue Ñanderuetepe guarã. 17 Upémaramo pe yvy ojejurupe'a ha omokõ Datánpe, ha ojaho'i avei Abiram hogayguakuéra ndive. 18 Ha tata hendy ijatyhápe ha ohapy umi tekove iñañavape. 19 Ojapova'ekue hikuái peteĩ tóro ra'yurusu ra'ãnga Horébppe, ha oñesũ pe tóro ra'yurusu renondépe. 20 Péicha omyengovia hikuái Ñanderuete reko ojajaipávape, peteĩ tóro ra'ãnga kapi'i'uha ra'ãngare. 21 Hesarái hikuái Ñanderuete pytyvõgui, mba'eguasúte ojapova'ekue hesekuéra Egíptope, 22 tuichaite mba'e Cam yvýpe ojapova'ekue ha mba'e hechapyráva oporomongyhyjetéva ojapova'ekue Ha'e pe pírity yguasúpe. 23 Upévagui Ñanderuete ohundipase ichupekuéra, ndaipóri ríre Moises, hembiporavopyréva ojerure asýgui hesekuéra, oñehundipava'erãmo'ã, iñembo'e porã rupi katu Ñanderuete opoi hembipotágui. 24 Uperire ndoipotavéima hikuái pe yvy iporãitéva, ndogueroviasévúi hikuái iñe'ẽme'ẽngue. 25 Ha oñe'ẽngururu katu hikuái hóga

rymbapirekue peguápe, ha nohenduvéi Ñanderuete ñe'ẽ. 26 Upévare Ñanderuete ohupi ipo oñe'ẽme'ẽvo ohundi haġua ichupekuéra pe yvy perõme (desiértope). 27 Ha omotĩndy hetãme ambue tetãnguéra apytépe, ha omosarambi ichupekuéra yvy ape rupi. 28 Upéi oñemoirũ hikuái avei Baalpeor (ambue jára gua'u) rehe, ha ho'u hikuái umi kuave'ẽmby so'o oñekuave'ẽmava ambue járape. 29 Upéicha hembiapo vai rupi ombopochy hikuái Ñanderuetepe, ha upévagui ñemanoguasú iñasái ijapytepekuéra. 30 Upérõ opu'áva'ekue Finees ha ombojovake hekoitépe, ha upévagui opi pe mba'asy. 31 Upévare Ñanderuete ohechakuaa Finees oja'póva, ha ohovasa ichupe iñemoñarenguéra ndive opaite árape. 32 Avei ombopochy jevy hikuái Ñanderuetepe Meriba yvúpe, ha Moises ohasa vai ko'áva rehehápe. 33 Oñemoĩ hikuái tapia Ñanderuete Pytu Porã rehe, Moises ipochy ha ojavý avei iñe'ẽ rupi. 34 Nohundĩri hikuái avei umi tetã oikóva Canaan yvýpe, Ñanderuete he'i haguéicha ichupekuéra, 35 ojehe'a uvei hikuái umi tetã rehe, ha oñepyrũ ojapo avei hembiapo vaikuéra. 36 Omomba'eguasú hikuái ijára ra'angakuéra, upévarehe oñehundi hikuái. 37 Oikuave'ẽ hikuái ita'ýra ha itajyrakuéra ambue járape ġuarã. 38 Ha oñohẽ hikuái heko potĩva ruguy. Ita'ýra ha itajyrakuéra ruguy oikuave'ẽ hikuái kuave'ẽmby ramo Canaan jarakuérape ha upévagui pe yvy oñemongy'a huguy rupi. 39 Péicha oñemongy'a hikuái hembiapo vai rupi ha oñemboheko vaipa hikuái hi'angaipa rupi. 40 Upévarehe Ñanderuete ipochy hetã ndive, ha ojeġuaru Israelgui. 41 Upévare Ha'e omoĩ ichupekuéra ambue tetãnguéra poguýpe ha oñembojára hesekuéra umi hese ija'e'ýva. 42 Umi hese ija'e'ýva ojopy asy ichupekuéra ha ojepy'apy asy hikuái ipoguypekuéra. 43 Upeichavéramo jepe Ñanderuete heta jevy oipytyvõ ichupekuéra, ha'ekuéra katu oñemoĩmoĩve ohóvo Ñanderuete rembipota rehe, oñemongy'ave ohóvo heko ñaña rupi. 44 Upeichavéramo jepe, Ha'e oma'ẽ jevy hesekuéra ojepy'apy vaiete aja ha ohendu jevy imba'ejerure asy. 45 Ñanderuete imandu'a jepi iñe'ẽme'ẽ rehe, haoiporiahuvereko jevy jey, Ha'e ipy'a porãgui. 46 Ha ohechauka ichupekuéra iporiahuvereko umi ija'e'ẽva hesekuéra renondépe. 47 Orepytyvõmíkена, ore Ruete, ore Jára tee, ha orembyaty jevy (Israel retãme) umi tetã apytégui, romomba'eguasú haġua nde rera porãite, ha vy'apópe romomba'eguasú jevýta. 48 Toñemomba'eguasú Ñanderuete, Israel Járape, peteĩ ára atyguasú ġuive ambue ára atyguasú peve, ha mayma tetã te'i joaite: Taupéicha, amen, alelúia .

Psalms 107

1 Pemomba'eguasú Ñanderuetepe, Ha'e ipy'a porã, ha imborayhu opyta tapia ġuarã. 2 Ko'ã ñe'ẽ he'i'arã umi Ñanderuete oguenohẽmava'ekue hese ija'e'ýva poguýgui. 3 Ñanderuete ombyatyva'ekue Israelguakuéra opaite tetãgui, kuarahyresẽġuio ha kuarahyreikẽġuio, yvatẽġuio ha yvýġuio. 4 Oiko rei hikuái pe yvy perõme, oiko mombyry tapekuéragui, ha ndojohúi peteĩ táva oiko porãkuaa haġua. 5 Ohasa asy ñembyahýi ha y'uhéi reheve, hi'anga ikangypa. 6 Ha oĩ aja jepy'apy asy omba'ejerure hikuái Ñanderuetepe, ha Ha'e oguenohẽ ichupekuéra ijepy'apy asýgui. 7 Ha oguenohẽ ichupekuéra tape porãme ha oġueru pe táva ojeiko porã haġuáme. 8 Ko'áġa omomba'eguasú hikuái Ñanderuetepe, oiporiahuvereko ha ohechauka haguére mba'e techapyrãva ko'ẽ yvyariguakuérape ġuarã. 9 Ha'e omboy'u umi iji'uhéivape ha omohyġuatã umi iñembyahýivape. 10 Oĩ ningo umi oikóva pytũġuýpe ha ñemano rokẽme, ojepokua ha ojepykuáva cadénape. 11 Umi mba'e ojeġu hekovépe, opu'ã haguére hikuái Ñanderuete ñe'ẽ rehe, ha omboyke haguére hikuái pe Jára Ijyvatetáva rembipota. 12 Upévarehe Ha'e omomirĩ ichupekuéra, jejopy pohýi rupi ipy'apykuéra oñepysãnga ha ho'a, ha ndaipóri avave oipytyvõva ichupekuéra. 13 Ha ohasa asyete jave omba'ejerure asy Ñanderuetepe, ha Ha'e oguenohẽ ichupekuéra ijepy'apy vaĩgui. 14 Oguenohẽ ichupekuéra iñypytũhágui ha ñemanógui, ha omondohopa umi iñeñapytĩhakuéra. 15 Umíva ko'áġa tomomba'eguasú Ñanderuetepe, Ha'e oiporiahuvereko ha ohechauka haguére imilagrokuéra yvyariguakuérape ġuarã. 16 Ojokapa umi okẽ bronceġuigáva , ha omopẽmba umi iñembotyha hierroġuigáva . 17 Umi ivýrova ohasa asy heko ñaña ha hembiapo vai rehe. 18 Hembi'u ningo ombopy'ajerepáma ichupe, oġuahẽma ñemano rokẽme. 19 Ha omba'ejerure asývo Ñanderuetepe ojepy'apy vai jave, Ñanderuete oguenohẽ jevy ichupekuéra ijepy'apy vaĩgui. 20 Ombou iñe'ẽ ha omonguera ichupekuéra ha oguenohẽ ichupekuéra iñuhágui. 21 Omomba'eguasú hikuái Ñanderuetepe oiporiahuvereko ha ojapo haguére umi tembiapo techapyrãva yvyariguápe ġuarã. 22 Peikuave'ẽ kuave'ẽmby ñemomba'eguasú reheġuáva ha vy'apópe pemombe'u hembiapokuéra. 23 Umi ohóva barco ġuasúpe oñemu haġua umi yġuasúete rembe'y rupi, 24 ohecháma Ñanderuete rembiapokuéra ha umi mba'e techapyrãva y pypuku rupi. 25 Iñe'ẽ rupi Ha'e omopu'ã

peteĩ vyvutuatã ombopochýva pe yguasu, ha yvate ohupi pe y pochy. 26 Ára gotýo opu'ã ha hugua peve oguejy pe y pochy, upévagui oñemondyiete hikuái ku omanombotárõ guáicha. 27 Iñakãnga'u ha ndoikuaái mba'épa ojapo ku oka'úvaicha ovava ágotyó pégotyó, ha iñarandu katu opa rei. 28 Upémaramo omba'ejerure asy hikuái Ñanderuetepe, ha Ha'e oguenohẽ ichupekuéra ijepy'apy asýgui. 29 Oipe'a pe vyvutu'atã ha hekovia omoĩ ára porã, ha omboguapy jevy pe y pochy. 30 Upéi ovy'a joa hikuái pe y uguapy jevy haguére, ha péicha Ha'e oisãbyhy ichupekuéra oġuahẽ meve pe barco guasu pytaha (puérto) peve. 31 Pemomba'eguasú Ñanderuete poriahuvereko ha pemombe'u hembiapo hechapyrãva oja'póva yvyariguakuérape ġuarã. 32 Ha'ekuéra omomba'eguasú ichupe pe tetã atýpe ha omboete ichupe karai ancianokuéra atýpe. 33 Ñanderuete omokã pe ysyry, oiko haġua ichugui yvy perõ, ha Ha'e ombohupa umi yvu. 34 Pe yvy hi'a porãvaguí ojapo ñu juky pegua, umi oikóva ipype oñemboheko vai haguére. 35 Yvy perõgui ojapo y renda ha pe yvy ikãvaguí yvu porã. 36 Upépe omohenda umi iñembyahýivape oiko porã haġua, ha omopu'ã haġua avei itavarãnguéra oiko porã haġua ipype, 37 ha'ekuéra oñotý ikóga, ombosako'i iparralty hi'a iporãitereíva. 38 Rehovasa haguére ichupekuéra oñembohetaiterei ha hymbakuéra oñemoña ohóvo. 39 Uperire katu imbovymive ohóvo ha imburuvichakuéra itĩndypa oiko vai haguére, upéva're Ha'e ombou avei hendapekuéra mba'evaiete ha jepy'apy ndetuicháva. 40 Ñanderuete omotĩndy imburuvichakuérape ha omboguata rei ichupekuéra yvy perõme ani haġua ojohu haperã. 41 Oipe'a uvei umi mboriahúpe ijehasa asýgui, ha omboheta hetave ohóvo iñemoñare ku ovecha atýicha. 42 Umi heko potíva ohechapa ha ovy'a joa, ha mayma tekove vai tomboty ijuru. 43 Umi iñarandúva toma'ẽ porã ko'ã mba'e ko'áva rehe ha tohechakuaa Ñanderuete oporoporiahuverekoha.

Psalms 108

1 Chepy'aguapýma, Nde, che Ruete ndive, upévagui apurahéita ha ambopúta che árpa ndéve ġuarã. 2 Pepáykena, mbaraka ha árpa púpe, che amombayséma pe ko'ẽtĩ. 3 Romomba'eguasúta, Nde, ore Ruete, umi tetã apyte rupi, ndéve ġuarã apurahéita tetãnguéra apytépe. 4 Ne mborayhu tuichave umi yvágagui, ha ne ñe'ẽ añetegua iñasái arakuéra peve. 5 Eñembotuichaiteve umi yvágagui, ore Ruete, ha opaite yvy apére toñemosarambi nde reko jajaipáva. 6 Eguenohẽmi jejopy vaígui umi nderayhúvape, orepytyvõmína nde pu'aka rupi ha orerendumíkema. 7 Ñanderuete oñe'ẽ hekoha guive he'ívo: Che avy'aite amboja'o ha ame'ẽmba haguére pe táva Siquem, ha aha'ãta umi yvyarigua Sucótpe oíva guive. 8 Galaad ha Manases yvy, che mba'e voi, Efrain che akã mo'ãha ha Juda che retã sãmbhyhára yvyra po'i. 9 Moab pe ña'ẽ añemopotĩ haġua, Edom ári aityta che sapatu , ha Filisteaygua retã rehe añembopy'a roryta. 10 Mávapa chereraháta pe táva oñemongoráva tápia yvate reheve. Mávapa chemoġuahẽta Edom retã meve. 11 Nandéi piko, ore Ruete, oremboykemava'ekue, ha Nde, ore Ruete, neresẽvéimava'ekue reiko haġua ore soldádo aty ndive. 12 Orepytyvõmíkema umi orerehe opu'ávare, mba'e rei ningo yvyarigua ñepytyvõ. 13 Ore Ruete rupinte rojapokuaa mba'eguasú, ha Ha'e voi ningo opyrũbáta umi orerehe ija'e'yva rehe.

Psalms 109

1 Romomba'eguasú ndéve ore Ruete, ani rekirirĩ chehegui. 2 Umi iñañáva ha ijapúva ojejurupe'a oñe'ẽvai haġua cherehe ijapu rupi. 3 Chemongora hikuái ipy'aro opukaha vaípe, reiete chejopy hikuái. 4 Che mborayhu ningo omyengovia hembiapo vaikue, che katu añembo'e hesehapekuéra. 5 Che mba'eporã omyengovia mba'evai rehe. 6 Emoĩ peteĩ iñañáva ombojovake haġua ichupe, ha katuete Satana opytáta ijakatúape ohekombo'e vai haġua ichupe. 7 Pe ñembojovakégui osẽta heko vaíva ramo, ha iñembo'e rupi ojehechakuaáta hembiapo ivaiha. 8 Toñemombykyve hekove ára ha ambue tojapyhy hembiapo (ombojovake haġua). 9 Ita'yra'kuéra taityre'ymba ha hembireko taimenave'y. 10 Ita'yra'kuéra toiko reipa ha tomba'ejerure hembí'urã rehe, ha toheka hembí'urã mombyryete hóga taperégui. 11 Toñeme'ẽmba ha'e oguerékova guive, ipirapire porukahárape, ha tetã ambueygua tomonda hembiapo repy. 12 Ani avave ipy'a porã hendive ha ani avave oiporiahuvereko umi ityre'yvape. 13 Iñemoñarenguéra toñehundipa, ha iñemoñare rerakuéra toñemboje'opa. 14 Ñanderuete taimandu'a itúva rembiapo vaikue rehe ha isy rembiapo vai toñemboje'o'y, 15 toĩ tapiáite uvei Ñanderuete renondépe, ha héra toñekytĩ yvy ape árigui. 16 Imandu'a rãngue oporoporiahuvereko haġua, ha'e omuña hapicha ojejopyva ha imboriahúvape, ha ojopyseve ohóvo ichupe ojukaite

haḡuáicha. 17 Ha'e ohayhu pe maldicion ha péva voi tohupity ichupe, ha'e ndohovasaséi haguére avavépe, upévore tojei ichugui oimeraéva jehovasa. 18 Pe maldicion ha'e oiporu ijaóicha, ha ýicha oike hi'angapýpe, ha acéite icha ikanguekuápe. 19 Upévagui pe maldicion toñu'ã ichupe ku ijaóicha ha ku iku'a jokua háicha oiku'akuáva ichupe. 20 Péicha Ñanderuete tomyengovia umi cherehe oñemoíva, ha umi che ánga rehe oñe'ëvaívape. 21 Ha Nde, ore Ruete, chepytyvõmíkema nde réra rayhupápe, ha cheguenohẽmína che jejopy vaígui nde réra ha ne mborayhu rehehápe. 22 Cheporiahuverekomína, aikotevẽ itereígui nderehe, ha che py'apýpe añeñandu vaietéma. 23 Che ahasa ku kuarahy'ã ka'arúicha, pe yvytu chetyvyro ha chemboveve tukúicha. 24 Che ndakaruvéigui che renypy'ã ikangypa ha che rete ipiru, opágui ikyrakue (imbaretekue). 25 Ha'ekuéra opuka cherehe, ha umi cherecháva oñembohory cherehe ombovavávo iñakã. 26 Chepytyvõmína, ore Ruete, che Jára tee chepytyvõmi nde poriahuvereko rupi. 27 Ha tohechakuaa hikuái nde po ojapoha ko'ã mba'e. 28 Tomaldecí ha'ekuéra, Nde cherovasáma guive, ha opu'ã joa ramo hikuái cherehe toñemotĩmba hikuái ha tavy'aite che, ne rembiguái. 29 Umi cherehe oñe'ë vaíva toñemoherakuã vai, toñeñu'ã hikuái ñemotĩme oñemonde háicha peteĩ pónchope. 30 Che juru rupi amomba'eguasúta ore Ruetépe, ha heta apytépe amboetéta ichupe. 31 Ha'e oñemoíta imboriahúva ykére, oipytyvõ haḡua ichupe, ani haḡua umi ohayhu'ýva ojuka ichupe.

Psalms 110

1 Ñanderuete he'i che Járape: Eguapy che akatúape, amoĩ meve umi nderehe ija'e'ýva nde py renda ramo. 2 Ñanderuete omboúta Sion guive nde yvyra po'i ipu'akapáva, rembopoguy haḡua umi nderehe ija'e'ývape. 3 Ne retã oñemoíta nde poguýpe, Nde rembopoguy mboyve nderehe ija'e'ývape, ha ijao ojajaipáva reheve oñekuave'ëta ndéve ḡuarã, ko'ẽtĩ ruguaite guive ojajáita hikuái ysapýicha. 4 Ñanderuete oñe'ëme'ë ha ndoheja reimo'ãi iñe'ẽngue ha he'íta: Nde ha'ehína pe pa'iguasu ha pe mburuvichaguasu opaite ára peve ḡuarã che rogaguasúpe ku Melquisedékicha. 5 Ñanderuete voi ningo oĩhína nde akatúape, ha ohundipaitéta umi tetã ruvichakuérape ipochyha árape. 6 Ha'e ombojovakéta umi tetãme, ha he'õnguekuéragui omyenyhẽmbáta ko yvy, ojokapáta iñakãnguéra ñuguasúpe. 7 Hoy'úta pe ysyrygui oíva tape ykére ha upévo omopu'áva'erã iñakã.

Psalms 111

1 Amomba'eguasúta Ñanderuetépe che py'aite guive, umi heko potíva ha hogaguasuguakuéra apytépe. 2 Ñanderuete rembiapokue tuichaite mba'e, ha upe ohayhúva hembiapokuéra iporã ojepy'amongeta avei hesekuéra. 3 Ñanderuete rembiapokue iporãite ha ituichaite, ijustícia oikova'erã opaite árape. 4 Ñanderuete milagrokuéragui ndaipóri tesarái Ha'e ipy'a porã ha oporoporiahuverekokuaa. 5 Umi ichugui okyhyjévape Ha'e ome'ë hembi'urã, opaite ára peve imandu'a haḡua iñe'ëme'ë rehe. 6 Ha'e ohechauka hetãyguakuérape ipu'aka hembiapo porã rupi, ome'ë ichupekuéra ijyvy imba'eteerã ramo. 7 Hembiapo añete ha iñembojovake oiko hekoitépe. Ha'e nomoambuemo'ãi hembiapoukapykuéra. 8 Umía Ha'e omombyta porã opaite árape ḡuarã, umía oñeme'ëma añetegua ha justícia reheve. 9 Tekove añeteguáva ombouva'ekue hetãme, opaite ára peve omoíva'ekue iñe'ëme'ë, Ñanderuete réra porãite ha jakyhyjeva'erã ichugui. 10 Jakyhyje ramo Ñanderuetégui ñande ñanearanduve jahávo. Iñaranduetégui umi ojapóva hembiapoukapy ha omomba'eguasúva héra opaite árape.

Psalms 112

1 Ovy'aitehína umi kuimba'e okyhyjéva Ñanderuetégui, ha ipy'a rory hembiapoukapy reheve. 2 Iñemoñare imbaretéva'erã ko yvy apére, umi heko potíva ñemoñare ogehovasáta. 3 Mba'eporãita ha mba'e repyeta oĩ hógape, ha heko potĩ ndopamo'ãi araka'eve. 4 Umi heko potívape ḡuarã oíta peteĩ tesape oguata ramojepe pytũguýpe, Ha'e ipy'a porã ha oporoporiahuvereko hekoitépe. 5 Ovy'aite pe kuimba'e ipy'a poráva, oporoporiahuvereko ha omba'eporukáva, pe ñembojovake árape Ha'e oipytyvõta ichupe. 6 Ha upévore ha'e ndaipysyrýiva'erã araka'eve, imandu'áva'erã hikuái hese opaite árape. 7 Oñemoherakuã ramo mba'evai ndokyhyjemo'ãi, ojeroviágui ipy'aite guive Ñanderuete rehe. 8 Ipy'aguapy porã ha ndokyhyjemo'ãi, ohecha peve umi hese ija'e'ýva oñehundipaha. 9 Omboja'o ja'o ha ome'ë rei imboriahúvape, ijustícia heko pegua ndopamo'ãi, ipu'aka ha herakuã

porã ojehechakuaa. 10 Upe tekove ñaña ohecha ramo upéva ipochyeteréita, omopururũta hãinguéra ha ikusuguepáta. Umi tekove ñaña rembipota katuete opa reiva'erã.

Psalms 113

1 Pemomba'eguasúke peẽ Ñanderuete rembiguáiva guive, pemomba'eguasúke Ñanderuete réra tuichaitéva. 2 Toñemomba'eguasú Ñanderuete réra ko'ağaite guive opaite ára peve. 3 Pe kuarahyresêha guive oikeha peve, toñemomba'eguasú Ñanderuete réra. 4 Ñanderuete oĩ yvate tetãnguéra ári, heko jajaipáva iñasãi yvágare. 5 Mávapa ojogua ore Ruete, ore Járape, Ha'e oisãmbyhyhína iguapyhaguasu yvate guive, 6 Ha'e ojavyv oma'ẽ hağua yvága ha yvy rehe. 7 Ha'e omopu'ã imboriahúvape yvy tímboğui, ha ohupi iporiahúvape yty atýragui, 8 omboguapy hağua ichupe mburuvichakuéra apytépe, hetã ruvichakuéra apytépe oguapýta ha'e. 9 Ñanderuete oja póta pe kuña ikatu'yva imemby, imemby heta hağua ha ovy'a hağua imembyeta apytépe, alelúia (pemomba'eguasú Ñanderuetepe).

Psalms 114

1 Israel osẽ ramoguare Egíptogui, Jacóbo róga oikóma ambue tetã ñe'ẽ apytépe, 2 Ñanderuete katu ojaipo Judágui hogaguasu ha Israélgui hetã. 3 Pe yguasu ohechávopa ocañy, ha Jordan ojupi hapykuere gotýo. 4 Umi cerrorusu opopa ovecha máchoicha ha umi cérro ovecha ra'yicha. 5 Mba'éiko ojuhúra'e ndéve, nde yguasu, reju rekañy hağua. Ha nde, Jordan ysyry, reho rejupi hağua nde rapykuere gotýo. 6 Peẽ cerrorusukuéra, mba'érehe piko pepopóra'e ovecha máchoicha; ha peẽ cérro, ku ovecha ra'yicha. 7 Nde yvy, eryryi Ñanderuete renondépe, Jacóbo Jára renondépe pe yvy oryryipa. 8 Itaguasúgui oja pova'ekue yenda, ha ita michĩvagui ojaipo yvu.

Psalms 115

1 Ani oremomba'eguasú, Nde, ore Ruete, aníkema oréve, nde rérente toñemomba'eguasú, Nde reko poriahuvereko ha ne ñe'ẽ añetegua rehehápe. 2 Mba'érehe piko umi ojerovia'yva Ñanderuete he'ikuaa: Mamópa oime ko'ága Ijára. 3 Ore Jára oĩ yvágape, ha opaite mba'e oja poséva guive oja póta avei katuete. 4 Ijára gua'ukuéra katu kuimba'e rembiapokuénte, pláta térã órogui oja pova'ekue hikuái. 5 Ijuru, noñe'ẽi; hesa, ndohechái; 6 ijapysa, nohendúi; itĩ, nohetúi. 7 Ipo ramojepe, ndopokói mba'eve rehe; ipy ramojepe ndoguatái, noñe'ẽi ijahy'o rupive. 8 Upéicha avei ijapohare, ha oimeraẽ ojeroviáva guive hesekuéra. 9 Nde, Israel retã, ejeroviána Ñanderuete rehe, Ha'émante nepytyvõta ha Ha'émante oñangarekóta nderehe. 10 Aaron róga, pejeroviáke Ñanderuete rehe, Ha'ehína pene pytyvõhára ha pene mo'ãha. 11 Peẽ pekyhyjéva Ñanderuete, pejerovia avei Ñanderuete rehe, Ha'égui pene pytyvõhára ha penemo'áva. 12 Ñanderuete imandu'a ñanderehe, Ha'e ñanderovasáta. Ohovasáta avei Israel róga, ohovasáta avei Aaron róga. 13 Ha'e ohovasáta umi okyhyjéva guive ichugui, michĩva ha tuichávape. 14 Ñanderuete penembohetáta, peẽme ha pende ra'ykuérape avei. 15 Peẽ ningo Ñanderuete jehovasapyre, yvága ha yvy apohare. 16 Umi yvága Ñanderuete mba'e, ha pe yvy Ha'e ome'eva'ekue vyariguakuérape ġuarã. 17 Umi omanova'ekue nomomba'eguasumo'ãi Ñanderuetepe, ha avave umi oğuejýva pe tenda kirirĩháme nomomba'eguasúi ichupe. 18 Ñande katu ñamomba'eguasú Ñanderuetepe, ko'ağaite guive ha opaite ára peve. Alelúia, pemomba'eguasú Ñanderuetepe.

Psalms 116

1 Avy'a, Ñanderuete ohendu ramo che ñe'ẽ ha che mba'ejerure asy. 2 Ha'e oñakãity omoĩgui ijapysa cherendu hağua, che ahenói guive héra. 3 Ñemano sãnguéra chejurapa, omanóva retã megua kyhyje chemoĩ vaipáma, jejopy vai ha jepy'apy chejohúma. 4 Upeichavéramo jepe ahenói Ñanderuete réra, ha'évo: Nde, ore Ruete, cheguenohẽ che jejopy vaietégui. 5 Ñanderuete ipy'a porã ha hekojoja, Ñanderuete oporoporiahuvereko. 6 Ñanderuete oñangareko umi ipópe oñeme'ẽmbáva rehe, chekangyete jave Ha'e chemoangapyhy jevy. 7 Ejevýna, nde che ánga rejohu haguépe nde pytu'u, Ñanderuete katu ojaipo ndéve ġuarã mba'e iporáva. 8 Ha'e cheguenohẽ che jejopy vaietégui, Ha'e omokã jevy che resay ha Ha'e chejoko ani hağua che añepysãnga mba'évere. 9 Aikóta Ñanderuete resa renondépe ha umi oikovéva retãme.

10 Ajerovia gueteri, ha'e ramojepe: Ajepy'apy vaieteha. 11 Che jepy'apy vaiete jave ha'éma: Ijapu ningo mayma kuimba'e ha kuñakuéra. 12 Mba'éichapa amyengoviáne Ñanderuetépe opaite mba'eporã cherehe ojavova'ekue. 13 Ajapyhýta pe vásó tekove añete reheguáva, ha ahenóita Ñanderuete rera. 14 Ko'ãga ajapóta opaite mba'e aprometeva'ekue Ñanderuetépe, opaite tetãnguakuéra renondépe. 15 Hasy asy Ñanderuete resápe umi heko potíva omano ramo. 16 Nde, che Ruete, che añetehápe ne rembiguái, che ningo ne rembiguái membykuimba'e, Nde remondoho pe cadéna oñapytíva che rekove rehe. 17 Aikuave'ëta ndéve kuave'ëmby ñemomba'eguasú reheguáva, ha ahenóita nde rera, ore Ruete. 18 Ajapóta che ñe'ë ame'ëmava'ekue Ñanderuetépe mayma hetãnguakuéra renondépe. 19 Ñanderuete róga korapýpe, Jerusalen mbytépe aikuave'ëta. Alelúia , pemomba'eguasú Ñanderuetépe.

Psalms 117

1 Pemomba'eguasú Ñanderuetépe mayma tetã, ha mayma tríbu. 2 Iporiahuvereko ñanemboguata porã haña ha heko añetegua ndopamo'ãi araka'eve. Alelúia , (pemomba'eguasú Ñanderuetépe).

Psalms 118

1 Pemomba'eguasúke Ñanderuetépe, py'aporã ha imborayhu ndopái araka'eve. 2 Israel retã te'i: Ñanderuete mborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 3 Aaron róga te'i: Imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 4 Umi okyhyjéva Ñanderuetégui te'i: Imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 5 Ajepy'apy jave ahenói Ñanderuetépe, ha Ha'e cherendu ha chemosãso. 6 Ñanderuete oĩ guive chendive ndakyhyjemo'ãi vyvarigua rembiapo vaígui. 7 Ñanderuete chepytyvõgui cherayhu'ýva oñehundíta. 8 Iporãve jajeroivia Ñanderuete rehe jajeroivia rãgue vyvarigua rehe. 9 Iporãve jajeroivia Ñanderuete rehe jajeroivia rãgue mburuvichakuéra rehe. 10 Mayma tetã ojeroivia'ýva Ñanderuete rehe chemongora ramojepe ahundipáta ichupekuéra Ñanderuete rera ha ipu'aka rupi. 11 Opáguio ha'ekuéra chemongora ramojepe ha ojerepa cherehe hikuái, Ñanderuete rerape katuete ahundipáta ichupekuéra. 12 Ku la réina omumumba cherehe hikuái, ku tata ohundi háicha ñuatĩ piru, péicha ahundíta ichupekuéra Ñanderuete rerape. 13 Chemyaña hatã hikuái chereity hañaicha, Ñanderuete katu ou chepytyvõ haña. 14 Ñanderuete chemombarete ha upévale aropurahéita ichupe, Ha'émente cheguenohẽ che jejopy vaígui. 15 Oñehendu heko potíva rógape peteĩ sapukái rory ha ñepytyvõ reheguáva, Ñanderuete po akatúape oĩgui pu'akaguasu. 16 Ñanderuete ohupi ramo ipo akatúa ohechaukáta ipu'aka. 17 Namanomo'ãi, aikovéta uvei, amombe'u haña Ñanderuete rembiapokuéra. 18 Ñanderuete chehavira pohyietéma, ndacherejái katu amano. 19 Peipe'a chéve guarã Ñanderuete rogaguasu rokẽnguéra aike ha amomba'eguasú haña Ñanderuetépe. 20 Kóva Ñanderuete rokẽ, pévarupi oikeva'erã umi heko potíva. 21 Che amomba'eguasú ichupe, cherendu ha chepytyvõ porãgui. 22 Pe itaguasu (Hesu Crísto) umi óga mopy'áhara omboykeva'ekue, péva ningo pe itaguasu ojeporúva pe óga py rendaña. 23 Ko'ã mba'e oiko Ñanderuete rupi, ha topyta mba'e techapyrãva ramo ñande resápe guarã. 24 Ko ára kóvape Ñanderuete ombosako'i, upévale javy'aite ha ñanderory hesehápe. 25 Nde, ore Ruete, ko'ãga orepytyvõmína osẽ porãmba haña oréve. 26 Tojehovasa pe outava Ñanderuete rerape; Ñanderuete rogaguasu guive ore pohovasa. 27 Ñanderueténte yvãga atykuéra Jára, Ha'e ningo ore resape, pemosã umi kuave'ëmby renda ratĩ rehe umi tymba oñekuave'ëtava. 28 Nde ningo che Jára, romomba'eguasúta; Nde che Ruete, che romboetéta. 29 Pemomba'eguasúke Ñanderuetépe, Ha'e ipy'a porãitégui ha iporiahuvereko oikóta opaite árape.

Psalms 119

1 Ovy'aite umi uguata porãva Ñanderuete rapére ha umi oikóva Ñanderuete rembiapoukapy he'i haichaite. 2 Ovy'aite umi oñongatúva ñe'ë ipy'apýpe ojapo haña hekoitépe umía, ha ipy'aite guive ohekáva hembipota iporãva (añeteguáva); 3 umía ndojapói aña rembiapo, uguata porã hikuái uvei Ñanderuete rapére. 4 Nde voi reme'ëva'ekue ne rembiapoukapykuéra ore rojapo haña hekoitépe. 5 Mba'éicha tamora'e che rapekuéra oñemoĩ hekoitépe, aña'ãmba haña ajapo hekoitépe ne rembiapoukapy. 6 Natĩmo'ãi, aña'ãmba ramo ajapo haña ne rembiapoukapy. 7 Romomba'eguasúta che py'apy potĩ porã reheve, Nde cherekombo'e porã haguére. 8 Ne rembiapoukapy he'i háicha ajapose, anína cherejátei che año. 9 Mba'éichapa peteĩ karia'y oiko porãta (nde resa renondépe); oña'ãmba ramo ojapopa haña ne

ñe'ẽ he'i háicha. 10 Che py'aite guive roheka, aníkена cherejátei apia ne rembiapoukapygui. 11 Che py'apýpe añongatupa ne ñe'ẽ, ani haña añemohembiapo vai ne renondépe. 12 Toñemomba'eguasú nde réra, ore Ruete, cherekombo'e ne rembiapoukapykuéra rehe. 13 Che juru omombe'u opaite mba'e nde juru he'íva guive. 14 Ajaporõ ne ñe'ẽ avy'ave opaite mba'erepy ahupityrõguágui. 15 Ajepy'amongeta ne rembiapoukapy rehe, ama'ẽ porãta nde rape rehe. 16 Chepy'arory ne rembiapoukapy reheve, ndacheresaráiri ne ñe'ẽgui. 17 Mba'eporã ejapomína ne rembiguáipe guarã, aikove aja tajapo hekoitépe ne ñe'ẽ. 18 Cheresape'amína, tama'ẽ ne mba'e techapyrãva rehe oíva guive ne rembiapoukapy. 19 Mbohupa ramo aiko ko yvy apére, ani reñomítei chehegui ne rembiapoukapykuéra. 20 Che ánga opaite árrape iyy'uhéi ne ñe'ẽ arandu rehe. 21 Nde reja'o umi oñembotuichávape, umi tapicha oñemaldecívape, umi opiava'ekue ne rembiapoukapygui. 22 Emboykéna chehegui ñemotí ha ñembohory, añeha'ãmbágui ajapo haña ne rembiapoukapykuéra. 23 Mburuvichakuéra oñembyaty ramojepe oñe'ẽvai haña cherehe, ne rembiguái imandu'a ne rembiapoukapy rehe. 24 Ne rembiapoukapy chembopy'arory ha cherekombo'e. 25 Yvýre ho'a che ánga (nachekyre'yvéi), chemoingovemí jevýna ne ñe'ẽ rupi. 26 Amombe'upáma ndéve che rapekuéra, ha Nde chembohováí, chembo'emína ne rembiapoukapy rehe. 27 Eikuaauka porãmína chéve ne rembiapoukapy rape, ajepy'amongeta haña umi ne rembiapo techapyrãva rehe. 28 Añembyasyete ningo, eñangarekomína cherehe ne ñe'ẽ he'i háicha. 29 Emboykéna chehegui pe japu, ha cherekombo'e nde poriahuvereko rupi. 30 Aiporavóma pe añetegua rape, amoíma che renondépe ne rembiapoukapy. 31 Ne ñe'ẽ rehe ajejoko, Nde, che Ruete, ani chemotítei. 32 Ne rembiapoukapy rape rehe aguatase, Nde chemoarandu porã che py'apýpe. 33 Ehechaukamína, Nde, che Ruete, ne rembiapoukapy rape, añeha'ãmba aguata porã haña nde rapére aikove aja. 34 Eme'emína chéve akã porã ha eñangarekomína cherehe ajapo haña che py'aite guiven ne rembiapoukapy. 35 Chesãmbyhymína ne rembiapoukapy rape rehe, upevahína che rembipota. 36 Emboykemína che py'apy ne ñe'ẽ gotýo, ha anítei aguata pe tape rehe, ahupity haña opaite mba'e chéve guarãnte. 37 Emboyke che resakuéra ani haña ama'ẽ mba'e výro rei rehe, chemokyre'yve uvei aguata haña nde rapére. 38 Emoañeteve ne ñe'ẽ ne rembiguái rekovépe, che akyhyje ndehegui. 39 Eipe'amína chehegui pe ñembohory akyhyjégui, ne mbojovake katu iporãve. 40 Péina ápe che aguerohoryete ne rembiapoukapy, chemoingovemína nde justícia rupive. 41 Ehechaukamína chéve nde poriahuvereko, Nde, che Ruete, chepytyvõmína Nde ere hagueichaite. 42 Ambohováí porã haña umi cherehe oñembohorysévape. 43 Ani reipe'átei che jurúgui ne ñe'ẽ añetegua, ne mbojovake porã rehe katu ajerovia. 44 Opaite árrape añeha'ãmba ajapo haña hekoitépe ne rembiapoukapy, tapia guarã ajapóta umía. 45 Sã mbyky rehe aikose, aheka haguére ne rembiapoukapy. 46 Ne rembiapoukapy amombe'úta tetã ruvichakuéra renondépe ha natĩmo'ãi. 47 Chepy'arory ne rembiapoukapykuéra reheve, ahayhúgui ne ñe'ẽ. 48 Upéicha amopu'ã che popytekuéra ne rembiapoukapy ahayhúva gotýo ha ajepy'amongeta'aína ne rembiapoukapy rehe. 49 Nemandu'amína ne ñe'ẽ reme'ẽva'ekue rehe ne rembiguáipe, upévarehe ajerovia'aína nderehe. 50 Ne ñe'ẽ chemoangapyhy ajepy'apy jave, ne ñe'ẽ chemoingove jevy. 51 Umi oñembotuicháva heta oñembohory ramojepe cherehe, ndapiái nde rapégui, 52 chemandu'a katu, Nde, che Ruete, yma rembojovake porã haguére ha péva chemoangapyhy jevy. 53 Che chepochy umi tekove vaíva ndive, ndoikuaaséigui ne rembiapoukapy. 54 Ne rembiapoukapy chembopurahéi aiko ramojepe ambue tetãme. 55 Pyharekuépe jepe chemandu'a nde réra rehe, Nde, che Ruete, ha ajapo voi ningo ne rembiapoukapy. 56 Ko'ã mba'e ko'áva ojehu che rekovépe ajapo haguére ne rembiapoukapy. 57 Che Ruete, aprometéma ndéve, che ajapova'erã hekoitépe ne rembiapoukapy. 58 Che py'aite guive ajerure Nde cheporiahuvereko haña ne ñe'ẽ he'i háichaite. 59 Ajepy'amongeta che rapekuéra rehe, ha ambojevy che py ne rembiapoukapy rehe. 60 Añembopya'e pya'e ha nañemombeguéi ajapo haña ne rembiapoukapykuéra. 61 Umi iñañáva sã ningo chejoko, che katu ndacheresaráiri ne rembiapoukapygui. 62 Pyhare pytépe apu'ã amomba'eguasú haña ne ñembojovake hekoite peguáva. 63 Opaite umi okyhyjéva ndehegui ha ojapóva ne rembiapoukapy oiko che irütee ramo. 64 Che Ruete, nde poriahuverekógui henyhëte ko yvy, chembo'emíkена ne rembiapoukapykuéra rehe. 65 Rejapóma mba'eporãva ne rembiguáipe guarã, che Ruete, ne ñe'ẽ he'i háicha. 66 Chembo'ékena tacheakã porã ha tachearandu, ajeroviágui ne rembiapoukapykuéra rehe. 67 Añemomirí mboyve che aiko tuicha jejavýpe ha aiko kañyháme, ko'ága katu ajapo ne ñe'ẽ. 68 Nde ndepy'a porã, rehechauka haguére mba'eporã, chembo'emína ne rembipota rehe. 69 Umi oñembotuicháva ijapu cherehe, ha che katu che py'aite guive añeha'ã ajapo haña ne rembiapoukapy. 70 Ha'ekuéra oñembopy'a hatã, ku ñandýicha noñandúi mba'eve,

che katu chepy'arory ne ñe'ẽ reheve. 71 Mba'e porãite chéve, Nde chemomirĩ haguére, ko'ãga aikuaa ne rembiapoukapy. 72 Nde juru pegua tekombo'e chéve guarã iporãve 1.000 pláta térã óro pehẽnguégui. 73 Nde po cheapo ha chemongakuaa chéve, cherekombo'e che aikuaa porã haña ne rembiapoukapy. 74 Umi ndehégui okyhyjéva cherecha porã ha ovy'a joa hikuái, ajerovia haguére ne ñe'ẽ rehe. 75 Aikuaa, che Ruete, ne ñembojovake iporãha, ha chemomirĩ hague hekoitépe. 76 Cheporiahuverekomína ko'ãga tachemoangapyhy, Nde ere hagueichaite ne rembiguáipe. 77 Che rendápe tou nde poriahuvereko, aiko porã jevy haña ha ne rembiapoukapy tachembopy'arory. 78 Toñemotĩ joa umi oñembotuicháva ha oñe'ẽvaíva cherehe, che ningo ajepy'amongeta'aína ne rembiapoukapy rehe. 79 Oñuahẽ jevyva'erã che rendápe umi ndehégui okyhyjéva ha oikuaáva ne rembiapoukapy. 80 Che py'a tojejoko ne rembiapoukapy rehe, ani haña che añemotĩ. 81 Che ánga oha'ārõite Nde chepytyvõ haña, che ajeroviágui ne ñe'ẽ rehe. 82 Che resakuéra ikangypa oha'ārõ reígui ne pytyvõ, ha'évo: Araka'épa Ha'e chemoangapyhy jevýta. 83 Ajogua peteĩ mba'yrũ vakapiguigua icha'ĩmbávape tatatĩme, ndacheresaráiri katu ne rembiapoukapýgui. 84 Ha araka'e peve piko ne rembiguái oikovéta. Araka'e piko rembojovakéta umi cherehe oñemoĩvape. 85 Umi oñembohoryva cherehe ojo'õ peteĩ vyvukua che raperãme chemoñuhã haña, ndoikoséi voi ningo ne rembiapoukapy he'i háicha. 86 Ne rembiapoukapykuéra ningo añetegua memete, reiete oñemoĩ cherehe hikuái, chepytyvõmína. 87 Haimetete chejuka hikuái, che katu ndapoikuri ne rembiapoukapykuérargui. 88 Chemoingovemína nde poriahuvereko rupi, ha añeha'ãmbáta ajapo haña umi tembiapoukapy nde jurúgui osẽva guive. 89 Ore Ruete, ne ñe'ẽ opytáta tapia guaráva, oñemboguapy hatãma yvágape. 90 Nde reko jeroviaha (fidelidad) opyta vyvariguakuéra oiko guive ko vvy apére iñemoñarenguéra oikove peve. Nde rejapova'ekue ko vvy ha ndérupi opytava'erã (Nde reipotaha peve). 91 Nde reipotágui oĩmba gueteri pe yvága ha pe vvy ko ára kóva peve, opaite mba'e voi oĩ nde poguýpe. 92 Ne rembiapoukapy ndoikóĩ rire che py'apýpe chembovy'a haña, che jepy'apy chejukava'erãmo'ã. 93 Araka'eve ndacheresaráiri ne rembiapoukapýgui, umíva rupi Nde voi chemoingovéta. 94 Che ningo ne mba'e, chepytyvõmína, tañeha'ãmba ajapo haña ne rembipota. 95 Umi tekove vai chera'ārõ chejuka haña, che katu ahechakuaa porã ne rekombo'e. 96 Opaitépe guarã oñuahẽta hi'ára paha, ne rembiapoukapy katu ndopamo'ãi araka'eve. 97 Ahayhuate ningo ne rembiapoukapykuéra, umíva ajepy'amongetáva ára pukukue. 98 Ne rembiapoukapykuéra rupi Nde chemoaranduve umi cherehe ija'e'ỹvagui, tapiáite umía oikógui che py'apýpe. 99 Umívante chemoaranduve opaite che mbo'eharakuégui, ne ñe'ẽnguéra voi cherekombo'e porã. 100 Chearanduve umi karai ancianokuérargui, ajapógui ne rembiapoukapykuéra. 101 Ajoko aikóvo che pykuéra opaichagua tape vaígui, ajaposégui ne ñe'ẽ. 102 Nañemboykéi ne ñembojovakégui, Nde chembo'e porágui. 103 He'ẽ asy ningo ne ñe'ẽ che apekũme guarã, he'ẽve eiragui che jurúpe guarã. 104 Ne rembiapoukapy rupi ahupity arandu, upévagui opaichagua japu rape chembojeguaru. 105 Temiendy ningo ne ñe'ẽ che pykuérape guarã, ha mba'e ohesapéva che rape. 106 Che Ruete, aprometéma che py'apýpe, ndapoĩmo'ãi ne rembiapoukapýgui. 107 Ajepy'apyete jave, chemokyre'ỹ jevy Nde, che Ruete, ne ñe'ẽ he'i háicha. 108 Ajerure ndéve, che Ruete, to'a porãite ndéve umi me'ẽmby osẽva che jurúgui ha chembo'emíkema ne rembiapoukapykuéra rehe. 109 Che rekove tapiáite oĩ ñemano rokẽme, che katu ndacheresaráiri ne rembiapoukapýgui. 110 Umi tapicha iñañáva chemoñuhã, che katu nañemboykéi ne rembiapoukapýgui. 111 Ne rembiapoukapykuéra opyta che mba'e ramo opaite árape, umívante chembopy'arory. 112 Che añeha'ãmba ajapo haña hekoitépe ne rembiapoukapy che ára paha peve. 113 Ndache'a'éi umi tapicha hova mokõivare, ahayhu uvei ne rembiapoukapykuéra. 114 Che ajerovia ne ñe'ẽ rehe, Nde chemo'ã ha reñangareko porã haguére cherehe. 115 Pejei che ypýgui, peẽ tekove ñaña, che ajapóta che Ruete rembiapoukapy. 116 Chemombarete ne ñe'ẽ he'i háicha ha taikove, ha aníkema apytátei añemotĩ aha'ārõ rei ramo umi mba'e ahupityséva ndehégui. 117 Chejokókema, asẽkuaa haña che jejopy vaígui, ha chepy'arory reheve ama'ẽse tapiáite ne ñe'ẽ rehe. 118 Nde reitypa umi opoíva ne rembiapoukapýgui, ha'ekuéra voi ningo oñembotavy. 119 Ku ytýicha remombopáta umi iñañáva ko vvy apégui, upévarehe che ahayhu'aína ne rembiapoukapykuéra. 120 Aryrypa akyhyjégui ndehégui, ha akyhyje ne ñembojovakégui. 121 Añeha'ãmba añembojovake ha aiko nde justícia poguýpe, aníkema cherejátei umi chejopýva poguýpe. 122 Eñangarekomína uvei ne rembiguáire osẽ porãmba haña, ani rehejátei umi heko vaíva chejopy vai haña. 123 Che resakuéra oma'ẽnte ne ñepytyvõ rehe, Nde rembojovake porã haña. 124 Ehechaukamína ne rembiguáipe ne mborayhu, ha chembo'emína ne rembiapoukapy rehe. 125 Che ningo ne rembiguái, chemoarandumína

aikuaa haḡua ne rembipota. 126 Hi'árama Nde rejoko haḡua umívape, Nde, che Ruete, ha'ekuéra omboyke haguére ne rembiapoukapy. 127 Upévagui che ahayhuve ne rembiapoukapy óro térã óro potĩ asývagui. 128 Upévore ajapo hekoitépe opaite ne rembiapoukapy, ha añemomomyry opaichagua japu rapégui. 129 Ne rembiapoukapy ningo tembiapo techapyráva, upévore che ánga oñeha'ãmba ojaopopa haḡua umi mba'e. 130 Ne ñe'ẽ ohesape ñaneakã porã haḡua, ha omoarandu haḡua umi itavývape. 131 Ajejurupe'a, ha cheãho ne rembiapoukapy rehe, aipota asýgui. 132 Ema'ëna cherehe ha ehechaukamína nde poriahuvareko, rejepokuaa háicha nde rehayhúva ndive. 133 Chemboguaata hekoitépe ne ñe'ẽ rupive, ani haḡua mba'eveichagua tembiapo vai oñembojára cherehe. 134 Chepytyvõmína umi chejopyséva pógui, ha ajapóta ne rembiapoukapy. 135 Eheja tojajái nde rova ne rembiguái ári, ha chembo'e ne rembipotáre. 136 Tesayeta osyry che resakuéragui, ndojapói haguére hikuái ne rembipota porãitéva. 137 Che Ruete, Nde ningo reiko hekópe ha reporombojovake porã. 138 Opaite ne ñe'ẽ, Nde ereva'ekue ojejapopáma avei hekoitépe ha añetehápe. 139 Ne ñe'ẽ rehe cherakate'ýteretígui aju che py'a ikusuguepa, umi cherehe ija'e'yva hesarái haguére ne ñe'ẽgui. 140 Ipotĩeterei ningo ne ñe'ẽ ha upévagui ne rembiguái ohayhu avei ne ñe'ẽ. 141 Che ningo ndaha'úi mba'eve, ñemboykepyréicha aiko, upeichavéramo jepe ndacheresaráiri ne rembiapoukapýgui. 142 Nde reporombojovake hekoitépe ha ne rembiapoukapy omombe'u pe añetegua. 143 Ajepy'apy ha ajepopy vai ramojepe ne rembiapoukapy chembopy'arory jevy. 144 Ne rembiapoukapy oĩ porã tapia ḡuarã ha umía chemoarandu aiko porã haḡua. 145 Che rohenói che py'aite guive, chembohovaimína, che Ruete, ha añeha'ãmbáta ajapo haḡua ne ñe'ẽ. 146 Che rohenói, Nde cheguenohẽ haḡua che jejopy vaígui, ha ajapóta ne rembiapoukapy. 147 Ko'ẽmba mboyve che rohenói, ajeroviaitégui ne ñe'ẽ rehe. 148 Pyhare pukukue ndakéi ajepy'amongeta haḡua ne ñe'ẽ rehe. 149 Ehendumína che ñe'ẽ ne mborayhu rekehápe, Nde, che Ruete, chemopu'ã jevýna ne ñembojovake porã rupi. 150 Oñemboja cherehe umi chembotavyséva, oñemomomyry ningo hikuái ne rembiapoukapýgui. 151 Che Ruete, Nde katu reĩ aḡuiete chehegui, ha opaite ne rembiapoukapy omombe'u pe añetegua. 152 Yma guivéma aikuaa ne ñe'ẽ porãite opytataha tapia ḡuarã. 153 Ema'émína che jepy'apy asy rehe ha chepe'amína ichugui, ne rembiapoukapýgui ndacheresaráirigui. 154 Eñorãirõ cherehehápe ha chejora, chemoingove jevy ne ñe'ẽ rupi, ere haguéicha. 155 Umi tekove vaívape Nde nereipytyvõmo'ãi, ndojaposéigui hikuái ne rembiapoukapy. 156 Tuichaite ningo nde poriahuvareko, Nde, che Ruete, chemoingovemína ne ñembojovake rupi. 157 Hetaite oĩ chemuña ha chejopýva, ne rembiapoukapýgui katu nañemboykéi. 158 Ahecha ramo umi oñemoíva nderehe, chepochy, noma'éséigui ne ñe'ẽ rehe. 159 Ehechamína, Nde, che Ruete, ahayhuha ne rembiapoukapy, chemokyre'yymi jevýna nde poriahuvareko rupi. 160 Opaite ne ñe'ẽ ningo añete meme ha ndopamo'ãi araka'eve. 161 Mburuvichakuéra chemuña reiete, che katu akyhyje ne ñe'ẽgui. 162 Ne ñe'ẽ chembovy'a ku kuimba'e ojohu ramoguáicha peteĩ mba'e hepýva. 163 Pe japu rehe ndache'a'úi ha chembojeguaru, ahayhu katu ne rembiapoukapy. 164 Siéte jevy, ára pukukue aja, che romomba'eguasú Nde reporombojovake porã haguére. 165 Ipy'aguapy umi ohayhúva ne rembipota, ha ha'ekuéra noñepysãngamo'ãi. 166 Aha'ärõnte, Nde, che Ruete chepytyvõ haḡua, ajapo haguére ne rembiapoukapy. 167 Che añeha'ãmba ajapo haḡua ne ñe'ẽ ha péva chembovy'a. 168 Ajapo'aína ne rembiapoukapy ha ne ñe'ẽ, opaite che rembiapokue oimba ne renondépe. 169 Che mba'ejerure toḡuahẽ ne renondépe, Nde, che Ruete, chemoarandumína ne ñe'ẽ rupi. 170 Che ñembo'e toḡuahẽ ne renondépe, cheguenohẽmína che jejopy vaígui, Nde ere haguéicha rejaposeha. 171 Che juru nemomba'eguasúete, Nde chembo'e porã haguére ne rembiapoukapykuéra rupi. 172 Che juru topurahéi ne ñe'ẽ porãite, hekoite peguágui opaite ne rembiapoukapy. 173 Nde po tachejoko aiporavo haguére ne rembiapoukapy. 174 Hi'áite chéve chepytyvõ, Nde, che Ruete, ha ne rembiapoukapy chembopy'arory. 175 Toikove che ánga ha tanemomba'eguasúete, ha tachepytyvõ ne mbojovake. 176 Che añehesatína ramo ku ovecha okañývaicha, ehekána ne rembiguáipe, ndacheresaráirigui ne rembiapoukapýgui.

Psalms 120

1 Che Ruetépe amba'ejerure asy ajepy'apy vai jave, ha Ha'e chembohovái. 2 Nde, che Ruete, ani reheja che ha'a umi juru ijapúva ha oporombotavýva pópe. 3 Nde, juru ijapúva ha reporombotavýva, mba'épa Ñanderuete ombosako'íta ne renonderãme. 4 Soldádo py'aguasu hu'y akua oñemohãimbe'éva jepe'a rata rendýpe. 5 Che añembyasyete aiko haguére mbohupa ramo Mesécpe, Cedar rogakuéra apytépe. 6 Heta

árama che aiko umi tekove vai apytépe, ohayhu'ýva py'aguapy. 7 Py'aguapy ningo che ahayhu, ha'ekuéra katu, oñorairōsente, che añe'ẽ jave.

Psalms 121

1 Ajesaupíta umi cérro rehe, upégui oúta chepytyvõtava. 2 Ñanderuete ningo chepytyvõtá, Ha'e ningo yvagakuéra ha yvy apohare. 3 Ndohejamo'ãi ndepysyrýi ha pe oñangarekóva nderehe ndokemo'ãi. 4 Peikuaa porãke Israel ñangarekohára ndahopehýiri ni ndokemo'ãi. 5 Ñanderuete oñangareko nderehe, Ñanderuete nde kuarahy'ã nde po akatúa gotýo. 6 Pe kuarahy nanembohasymo'ãi arakuépe; ni jasy pyharekuépe. 7 Ñanderuete nemo'ãta opaite mba'evaígui, Ha'e oñangarekóta nde rekove rehe. 8 Ñanderuete oñangarekóta nderehe resẽ ramo nde rógagui térã reike ramo ipype, ko'áña guive ha opaite ára peve.

Psalms 122

1 Chepy'arory oje'évo chéve: Jaha katu Ñanderuete rogaguasúpe. 2 Nde Jerusalen, roñembo'ýma ne rokẽme. 3 Jerusalen, peteĩ táva, oñemopu'ã porãiteva'ekue, upépe oñembyatypa nderayhúva guive. 4 Upépe ohopa umi Israel tribukuéra, Jahve tríbu, peteĩ atyguasú Israelpe guarã, omomba'eguasú haña Ñanderuete réra. 5 Upépe uguapyva'ekue David ha iñemoñarenguéra iguapyhaguasúpe ombojovake haña hetäyguakuérape. 6 Pejerure Jerusalen toiko py'aguapýpe, pejévo: Toñemopu'ã poty umi ohayhúva Ñanderuetepe. 7 Toĩ py'aguapy nde korapýpe, ha taipy'aguapy avei opaite mburuvicha guasu hogayguakuéra ndive. 8 Che ryvykuéra ha che irũnguéra rayhupápe ha'eta che: Jerusalen ryepýpe toĩ py'aguapy. 9 Ore Ruete, ore Jára rōga rehehápe, ajerure ndéve guarã tojehovasave ohóvo nde rekove.

Psalms 123

1 Nderehe ajesaupi, Nde reikóva umi yvágape. 2 Ema'ẽ porãke, umi tembiguái resa oma'ẽ háicha ijára po rehe, ha pe tembiguái kuñáva hogajára po rehe, péicha ore resa oma'ẽ ore Ruete, ore Járare, Ha'e oreporiahuvereko peve. 3 Oreporiahuverekomína, Nde, ore Ruete, oreporiahuverekomína, oreryguatãmbáma ñemotiguasúgui. 4 Ore ánga hyguatãitereíma umi heko reíva ñembohorýgui, ha puka pukávagui oñembotuicha umi tekove vai.

Psalms 124

1 Israel rogayguakuéra pejepa: Ore Ruete noĩri rire orendive, 2 ore Ruete noĩri rire orendive, umi tekove ñaña oñemoĩrō guare orerehe, 3 oremokōmbava'erāmo'ã ore rekove rehe, ipochykue hendy ramoguare orerehe, 4 upéramo umi yeta oreaho'ipava'erāmo'ã, peteĩ ysyry oreguerahapava'erāmo'ã, 5 ha ohasapava'erāmo'ã oreári umi y hatã osyrýva. 6 Toñemomba'eguasú ore Ruete, naoreme'ẽi haguére hāinguéra rembi'urã ramo. 7 Ore ánga ojehekýi ku guyráicha iñuhāgui, oso pe ñuhā sã ha rosẽ porã. 8 Ore Ruete orepytyvõ héra rehehápe, Ha'e voi ningo yvága ha yvy apohare.

Psalms 125

1 Umi ojeroviáva Ñanderuete rehe ojoguaite Jerusalen cérrope, ndoku'éiva, opyta hatã uvei opaite ára oĩháme. 2 Umi cérro omongora háicha Jerusalenpe, péicha avei Ñanderuete oiko hetã jerekue rehe opaite árape. 3 Umi mburuvicha ñaña ndahi'aremo'ãi Israel retāme, ani haña umi heko potíva ipojái avei iñañáva reko rehe. 4 Ore Ruete ehechaukamína ndepy'a porãha, heko potíva ha ipy'a porāvape guarã. 5 Ñanderuete tohundi umi ohóvape tekove vai ha iñañáva ndive, taipy'aguapy katu Israelguakuéra ndive.

Psalms 126

1 Ñanderuete ogueru jevývo umi Jerusalen pegua iñeñapytĩgui Israel retāme, ha'etente ku ñande képe jahecha ramoguáicha. 2 Upe ára upévape ñande juru henyhēva'ekue pukágui, ha ñane kũ omomba'eguasú purahéi rupi Ñanderuetepe, ha upe ára upévape ambue tetäygua he'íta: Tuichaite mba'e ojapo Ñanderuete ko'áva rehe. 3 Añetehápe tuichaite mba'e Ñanderuete ojapo ñanderehe, upévare ñande

javy'aiteva'ekue. 4 Nde, ore Ruete, erumi jevy ore retäyguakuéra hembýva gueteri ambue tetägui hembiguaikuéra ramo, ku ama omyenyhẽ jevy háicha pe ysyry Négevpe. 5 Tesappópe oñemitýva'ekue, vy'apópe katu omono'õva'erã iñemitý'anguéra. 6 Ha'ekuéra oñotý tasẽme, vy'apópe katu omono'õ jevyva'erã ikoga'akuéra.

Psalms 127

1 Ore Ruete nomopu'ãi rire ore róga, reiete oñemba'apova'erãmo'ã hese, Ñanderuete noñangarekói rire peteĩ táva rehe, isoldadokuéra reiete omangeava'erãmo'ã hese. 2 Ñanderuete noĩri ramo penendive, reiete pepu'ã voiete pemba'apo pohýi haña ka'aruete peve, ha pe'u haña ñembyasypópe pene pan , Ñanderuete katu ome'ẽ umi mba'e umi ohayhúvape ichupe oke ramojepe. 3 Peikuaa porãke, ñande ra'y ha ñande rajuera Ñanderuete jopói ha ijehovasaha. 4 Ku hu'yicha soldádo pópe, upéicha umi ta'yra oúva peteĩ kuimba'e rekovépe ha'e ipyahu ha imbarete aja. 5 Ovy'aite pe kuimba'e omyenyhẽva ihu'y ryrú, notímo'ãi ha'e, oñembyaty ramojepe hese ija'e'yva itáva rokẽme oñorairõ haña.

Psalms 128

1 Horyete mayma okyhyjéva Ñanderuete'gui, ha oguatáva hape rehe. 2 Re'u jave nde po rembiapokue revy'aite ha oho porãmbáta ndéve. 3 Ne rembireko ha'ete ku parral mátaicha nde róga yképe hi'a poráva, ha imembyeta uguapy ne mesa jerekuévo ku olivo'áicha hakãre. 4 Eikuaa porãke, péicha ojehovasava'erã upe kuimba'e okyhyjéva Ñanderuete'gui. 5 Ñanderuete tanderovasa Sion guive ha tohechauka ndéve umi mba'eporáva Ha'e ome'ẽva Jerusalénpe nde reikove aja. 6 Ha terehecha jevy nde ra'ykuéra ra'yrãme. Tandepy'aguapy Israel retã.

Psalms 129

1 Che mitãrusu ára guive chejopyterei hikuái, upeichavéramo jepe Israel te'i: 2 Che mitãrusu ára guive chejopyterei hikuái, ha'ekuéra katu ndaipu'akái cherehe (Jerusalén rehe). 3 Che atukupe ojejo'o ku yvy oñembovo pypukúvaicha. 4 Ñanderuete katu ombojovake porã, Ha'e omondohopa umi tekove ñaña sãnguéra. 5 Oñemotimbava'erã ha ogueviva'erã hapykuere gotýo mayma oñemoiva guive Jerusalén rehe. 6 Ojogua hikuái ku ñana peteĩ óga apereguápe, ipiru okakuaa porã mboyve, 7 ha upe omono'õsáva nomyenyhẽmo'ãi ipo jepe ha pe oñapytíva pe trígo háse omba'apo rei ndahi'áigui. 8 Ha umi ohasáva ohóvo hapére nde'ichéne ichupekuéra: Ñanderuete tapenderovasa, ore voi pohovasa avei Ñanderuete rérape.

Psalms 130

1 Pe tugua pypuku guive, ajerure asy ndéve, che Ruete. 2 Che Ruete, ehendumína che ñe'ẽ, ejapysakamína nde guapyhaguasu guive che mba'ejerure asy rehe. 3 Ore Ruete, Nde nemandu'a ramo ore rembiapo vai rehe, mávapa oñembo'ykuaa gueteri ne renondépe. 4 Nendive katu oĩ perdon , ojekeyhyje guive ndehégui. 5 Che aha'ãrõ Ñanderuete chepytyvõ haña, che ánga oha'ãrõ ne ñe'ẽ ojejapopa haña hekoitépe. 6 Che ánga oha'ãrõve Ñanderuete'gui umi guárdia pyhare peguágui, oha'ãrõva iko'ẽmba haña. 7 Israel toha'ãrõ Ñanderuete'gui, Ñanderuete ndivénte oĩ jeporiahuvereko, Ha'émante operdonakuaa , 8 Ha'émante oipe'a Israel rembiapo vaikue.

Psalms 131

1 Ñanderuete, che py'a noñembovúi, ha che resakuéra noñembotuichái, ha ndaikói mba'eguasú rapykuéri, ndaikuaaséi umi mba'e che ndaikatúiva aikuaa. 2 Añetehápe aiko hekoitépe ha amokirirĩ che ánga, ku mitã oñemombo'ómavaicha ha ojejokóva isy pyti'áre, peichaite che ánga ipy'aguapy chepye. 3 Nde, Israel, ejerovia Ñanderuete rehe, ko'áña ha opaite árape guarã.

Psalms 132

1 Nde, ore Ruete, nemandu'amína David ha opaite ijepy'apy rehe. 2 Mba'eichaitépa David ome'ẽ iñe'ẽ Ñanderuete'gui, Jacóbo Járape he'ivo kóicha: 3 Ndaikemo'ãi che róga aikohápe, ha ndajupimo'ãi che rupápe, 4 che resakuéra name'ẽmo'ãi topehyi

ha che ropepikuérape namongevymo'ãi, 5 ajohu peve Ñanderuetépe guarã hendaña, Jacóbo Jára Ipu'akapávape oiko haña ipype. 6 Peikuaa porãke, rohendu Efrátape oíha pe karameña mbojoaju reheguáva, péva rojohu Quiriat-jearim ñúme, peteĩ ka'aguy pehẽnguépe. 7 Jaíke joa Ñanderuete rógape, ñañosũ joa ipyenda renondépe. 8 Epu'ãmína, Nde, ore Ruete ha terehomína nde pytu'uha renda gotýo Nde ha ne karameña mbojoaju pu'aka peguáva. 9 Nde pa'ikuéra toñemonde joa justíciape, ha tahory joaite heko potívakuéra ndive. 10 Ne rembiguái David rayhupápe aní remboyke Nde reiporavóvape. 11 Añetehápe Ñanderuete ome'ẽma iñe'ẽ Davidpe, Ha'e nopyrũi iñe'ẽre ome'ẽmava'ekue ichupe: Iñemoñare amoíta iguapyhaguasu ári. 12 Nde ra'ykuéra ojapo guive che ñe'ẽ ha che rembiapoukapy Che ambo'e haguéicha ichupekuéra, ita'yrarekuéra jepe uguapyta avei nde uguapyhaguasu ári opaite árape. 13 Ñanderuete oiporavogui Jerusalénpe, ha upépe Ha'e oikose. 14 Kóa ha'ehína opaite ára che pytu'uha rendaña; ápe aikóta, Che voi aipotágui péicha. 15 Ahovasaitéta Sion hi'upyrã, ha mboriahukuérape amohyguatãta pánpe. 16 Ha upéicha ipa'ikuéra amondepãta tekoveteépe, ha heko potíva ovy'aitereíta. 17 Upépe ambohoky pyahu jevýta David pu'aka, ambosako'íta pe tesape che aiporavóvape guarã. 18 Umi hese ija'e'yva amondepãta ñemotíme, ha David ra'yrã ári katu ipotyta iñakã jeguaka.

Psalms 133

1 Pehechamína mba'eichaitépa iporã ha mba'eichaitépa ome'ẽ py'arory tyvyrakuérape oiko ramo oñondive peteĩ py'ápe. 2 Ha'eténté ku acéite hyakuã porãvaicha oñeñohéva kuimba'e akãre, ha oguejýva Aaron rendyva rehe, ha osyry ijao apýra peve. 3 Ku Hermon pegua ysapy ho'a ramoguáicha Sion cerrokuéra ári, upépe Ñanderuete omondo ijehovasa, ha jeikove ijapyra'yvape.

Psalms 134

1 Peñembosako'íke pemomba'eguasú haña Ñanderuetépe, peẽ mayma hembiguaikuéra, peẽ peiméva pyharekuépe Ñanderuete rógape. 2 Pemopu'ã pende po pe yvy pehẽngue jeporavopyre gotýo ha pemomba'eguasú Ñanderuetépe. 3 Sion guive tanderovasa Ñanderuete, yvagakuéra ha yvy apohare.

Psalms 135

1 Pemomba'eguasú Ñanderuete réra, peẽ hembiguaikuéra pemomba'eguasú ichupe. 2 Peẽ peiméva Ñanderuete róga ha ikorapýpe, 3 pemomba'eguasú Ñanderuetépe Ha'e ipy'a porãgui, hérape pepurahéi, heko ha ipy'a iporãgui. 4 Ñanderuete oiporavo Jacóbope ha Israélpe imba'etee ramo. 5 Che aikuaágui Ñanderuete ituichaitereiha, ha Ñandejára ituichaveha mayma ambue járagui. 6 Opaite mba'e Ñanderuete ojaposéva guive, ojapo avei yvágape ha yvýpe, ha umi yguasú ha opaite hugua ipypukuetévape jepe. 7 Omopu'ã tatatína yvy apýragui, ojapo pe aratiri oky jave, oguenohẽ yvytukuéra iñeñongatuhágui. 8 Ha'e ningo ojukava'ekue umi Egípto ra'y ypykuérape, yvyariguakuéra guive, hymbakuéra peve. 9 Ombou mba'e ndetuicháva ha techaukaha Israelguakuéra apytépe, Egípto retãme, faraon rehe ha mayma hembiguaikuéra rehe. 10 Heta tetãme ombopoguy ha imburuvichaguasukuérape: 11 Sehon, Amor retã ruvichápe; Og, Basan retã ruvichápe; ha Canaan retã ruvichakuéra maymávape. 12 Ha ome'ẽ ijyvykuéra, hetã Israélpe imba'etee ramo. 13 Nde, ore Ruete, nde réra opyta tapia guarã, ha mandu'a nde rehegua hi'are ore rukuéra guive iñemoñare paha peve. 14 Ñanderuete ombojovake porã hetãme ha oiporiahuvereko hembiguaikuérape. 15 Umi tetãyguá jára kuimba'e rembiapo voi, plãta térã órogui ojejapógui. 16 Ijuru ramojepe, noñe'ẽi; hesa ramojepe, ndohechái; 17 ijapysa ramojepe, nohendúi; ha ijurúpe ndaipóri pytu. 18 Umia ojoguaiterei ijapoharépe, ha mayma ojeroviáva guive hesekuéra, 19 Israel retã katu, pemomba'eguasú Ñanderuetépe, Aaron ñemoñarenguéra, pemboetéke Ñanderuetépe. 20 Levi ñemoñarenguéra pemomba'eguasú Ñanderuetépe, pemboete ichupe opaite peẽ pekyhyjéva guive Ñanderuetégui. 21 Sion guive toñemomba'eguasú Ñanderuete, Jerusalénpe Ha'e oiko. Alelúia, pemomba'eguasú Ñanderuetépe.

Psalms 136

1 Pemomba'eguasú Ñanderuetépe, Ha'e ipy'a porã ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 2 Peagradece Ñanderuete, Ñandejára guasuetépe, imborayhu ndopamo'ãi

araka'eve. 3 Pemomba'eguasú ore Járape, Ha'e oiko opaite ambue jára ári, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 4 Ha'eñoiténte ojapo milagrokuéra, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 5 Arandupópe Ha'e ojapova'ekue umi yvága, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 6 Ha'e ningo omboguapy pe yvy yeta ári, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 7 Ha'e ojapova'ekue umi mba'e ndetuicháva ohesape haña: Kuarahy ha jasy, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 8 Pe kuarahy Ha'e ojapo, oisãmbyhy haña pe ára, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 9 Ha'e ojapo avei pe jasy ha mbyjakuéra, oisãmbyhy haña pe pyhare, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 10 Ha'e ojukava'ekue Egiptoygua ra'y ypykuérape, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 11 Ha'e oguenohéva'ekue Israelguakuérape ijapytégui, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 12 Po mbarete ha jyva jepysopópe oikohína Ha'e, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 13 Pe Yguasú Pytã (Mar Rójo) omboja'ova'ekue imbyte rupi, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 14 Ha imbyte rupi ombohasava'ekue Israelguakuérape, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 15 Ha'e oityva'ekue faraónpe isoldádo aty tuicha ndive Yguasú Pytãme, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 16 Ha'e oñangareko hetã rehe oguata jave desiérto guasu rupi, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 17 Ha'e ohundiva'ekue tetã ruvichaguasukuérape, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 18 Ha'e ojukava'ekue tetã ruvicha imbareteitereívape, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 19 Ha'e ojukava'ekue Sehon, Amor retã ruvichápe, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 20 Ha'e ojukava'ekue Og, Basan retã ruvichápe, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 21 Ha'e ome'ẽ Israelpe ijyvy imba'etee ramo, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 22 Ñanderuete ome'ẽ hembiguái Israelpe ijyvyrã, imba'etee ramo, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 23 Ha'e imandu'ahína ñande ñaime vaiete jave, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 24 Ha'e ñanegenohẽ ñanderayhu'ýva poguýgui, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 25 Ha'e ningo omongaru maymáva oikovévape, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve. 26 Pemomba'eguasú Ñanderuetepe yvága pegua, ha imborayhu ndopamo'ãi araka'eve.

Psalms 137

1 Ore roguapy joava'ekue Babilónia ysyrykuéra ypýpe, ha orerasẽ, oremandu'ávo Jerusalen rehe. 2 Umi sáuce rakã rehe romosãingo ore árpa michíva. 3 Ha umi oreguerahava'ekue ñapytĩháme ojerure oréve ropurahéi haña, ha umi orepý'apy vaiete jave, ha'ekuéra oipota ore rovy'a ha he'i hikuái: Pepurahéike oréve purahéi Jerusalen reheguáva. 4 Mba'éicha piko ropurahéita Ñanderuete purahéi tetã ambuépe. 5 Cheresarái ramo ndehégui, Nde Jerusalen, che jyva akatúa taipiru. 6 Nderehe nachemandu'avéi ramo ha ndahayhuvéi ramo Jerusalénpe opaite ambue mba'e chembohorývagui, che kũ toja che apekũ rehe. 7 Nde, ore Ruete, nemandu'amína umi Edom ra'y rehe he'i ramoguare: Peitypa yvy rehe, peitypa Jerusalen vyete peve. 8 Nde, Babilónia, nde tavaguasu oñehundíta avei, ovy'ava'erã upe omyengoviáva ne rembiapo vaikue orerehe. 9 Ovy'aiteva'erã upe ojapyhýva ne mitãkuéra ojoka haña itaguasu rehe.

Psalms 138

1 Che py'aite guive romomba'eguasú, apurahéi ndéve salmokuéra umi jarakuéra renondépe. 2 Añesũ nde róga gotýo ha amomba'eguasú nde rera nde poriahuvereko ha nde reko añete rehe, nde rera ha ne ñe'ẽ rembotuichave opaite ambue mba'ekuéragui. 3 Che ahasa asy jave che rohenói ha Nde chemokyre'ý jevy ha remombarete che ánga. 4 Tanemomba'eguasú, Nde, ore Ruete, mayma tetã ruvicha ko yvy apére, ohendúgui umi mba'e nde juru he'íva. 5 Ha ogueropurahéi joava'erã hikuái Ñanderuete oisãmbyhy porã haguére, Ñanderuete pu'aka tuichaitereirasa voi. 6 Ñanderuete ijyvateiterei ramojepe, oma'ẽ upe oñemomiríva rehe, ha upe oñembotuichávape Ha'e oikuaa porã. 7 Aiko ramo jepy'apy vaípe, Nde chemoangapyhy jevy, Nde chepytyvõ umi cherehe ija'e'ývagui ha Nde voi reipysó nde po akatúa chepytyvõ haña. 8 Ñanderuete ojapova'erã mba'e iporãitéva chéve guarã, ne mborayhu ndopamo'ãi araka'eve, ani repoi ne rembiapokuégui.

Psalms 139

1 Ore Ruete, Nde ningo reha'ãma ha reipyguara che rekove ha chekuaa porã voi. 2 Nde reikuaapa aguapy térã apu'ã ramo, mombyry guive reikuaa porã che ajepy'amongeta jave rehe. 3 Reikuaa che aguata térã che apytu'u ramo, ha

reikuaapa che rapekuéra. 4 Osẽ mboyve peteĩ ñe'ẽ che jurúgui Nde, che Ruete, reikuaapáma voi. 5 Nde chemongora che kupépe ha che renondéguio, ha nde po remoĩ cheári (reñangareko haña cherehe). 6 Ko'ã mb'e iyyvateiterei aikuaa ha oíke haña che akãme. 7 Moõ piko añemomombyrykuua nde Pytu Porãgui. Ha mamó piko ikatu akañy ndehégui. 8 Ajupí ramo umi yvágape, upépe Nde reĩ, ha aguejy ramo umi omanómava retãme, péina upépe Nde reĩ avei. 9 Ajapyhy ramo pe ko'ẽju pepo ha aha ramo aiko pe yguasu rembe'ýpe, 10 upépe nde po chesãbyhýta avei, ha nde po akatúa chejokóta. 11 Ha ha'e ramo: Pe pytũ tachemo'ã, ha pe pyhare jepeve opyta che jerekuévo, 12 pytũ jepeve nomopytũmo'ãi mba'eve ndehégui, ha pe pyhare ojajái ramo ku arakuéicha, ndéve guarã pytũ ha tesakã peteĩchaite. 13 Nde voi che rekove apohare, Nde cheapova'ekue che sy ryépe. 14 Che romomba'eguasú Nde cheapo porãitégui, ne rembiapokuéra mba'e techapyrãva, ha che ánga oikuaa porã voi ko'ã mba'e. 15 Ndehégui che reko noñemíri, Nde rejapo jave ñemiháme che rekove pe yvy ruguaitépe (nde tallerpe). 16 Nde resakuéra ohecháma che rekove oñepyrũ porã mboyve, ha ne kuatiañe'ẽme ojehaipáma opaite che rekove ararã oñepyrũ mboyve che ára peteĩha. 17 Nde, ore Ruete, ne pensamientokuéra ningo tuichaiterei mba'e chéve guarã. Ndaikatúi ñambyatypa jaipota ramojepe. 18 Aipapa ramo oñemboheta hetave yvyku'i ra'ýigui, ha apáy ramo añepyrũkuua jevy hemby hetavégui. 19 Nde, ore Ruete, terejuka pe iñañávape; ha peẽ tekove tuguy ñohẽha, peñemboyke chehégui. 20 Ha'ekuéra oñembohoryhápe oñemoĩ nderehe, ha oiporu mba'e výro rei ramo nde rera. 21 Ndacha'éipa, che chepochy, ore Ruete, umi nderehe ija'e'ýva rehe, ha umi oñemoĩva nderehe ndoikuaaséi mba'eve ndehégui. 22 Amboykéma ichupekuéra, che a'e'ýha ramo agueroko ichupekuéra. 23 Eipyguara, Nde, ore Ruete, che rekove ha eikuaauka chéve che py'apýpe oĩva, chembojovake ha ehechauka che jepy'amongeta (pensamientokuéra). 24 Ema'ẽmína oĩpa chepype ñaña reko, ha chemboguaata pe tape añeteguáva rehe.

Psalms 140

1 Chepytyvõmína Nde, che Ruete, upe tekove ñañágui; chemo'ãmína umi kuimba'e imbaretévagui. 2 Ko'ẽ ko'ẽ rehe omoheñói hikuái mba'evai ipy'apypekuéra, ha ko'ẽ ko'ẽ rehe oñeha'ãmba hikuái ojapo vai haña cherehe. 3 Mbóicha ombohakua hikuái ikũ, mbói pohã vaígui henyhẽ ijuru. Selah 4 Chemo'ãmína Nde, ore Ruete, tekove ñaña pógui, chepytyvõmína pe kuimba'e heko vaívagui, umíva ombyaise voi che rekove. 5 Umi heko ñañáva oñomi ired ha isã chéve guarã, ired oipysóma hikuái chemoñuhã haña, che raperãme ojo'óma yvykua ha'a haña ipype. Selah 6 Che ningo ha'e che Ruetépe: Nde, che Jaratee, che Ruete ehendumína che ñembo'e. 7 Nde, ore Ruete, che pytyvõhára imbaretetéva, nde remo'ãma che akã pe ñorãirõguasuha árape. 8 Anína ore Ruete rehejátei tekove ñaña ojapo cherehe ojaposéva, anína osẽtei ichupekuéra umi mba'e ipy'apýpe oñemíva, ani haña oñembotuicha hikuái. Selah 9 Ha'ekuéra omopu'ã iñakã oñemoĩ haña cherehe, ha umi iñañáva jurúgui oséva to'a jevy hi'arikuéra. 10 To'a hikuái tatapyime, tatápe to'a hikuái ha Ñanderuete toity ichupekuéra ysyry pypukúpe anive haña osẽ. 11 Umi oñe'ẽvai reíva ndoiko porãiva'erã yvy apére, pe mba'evai tomuña pe tekove ñañávape oñehundiete peve. 12 Che aikuaa porã Ñanderuete oipytyvõtaha umi imboriahúvape ha ombojovake porãtaha ichupekuéra. 13 Añetehápe umi heko potívante omomba'eguasú nde rera, umi heko potívante oikohína nde ypýpe.

Psalms 141

1 Ñanderuete, ndéve añembo'e, pya'e che'andumi, ejapysakamína che ñe'ẽ rehe rohenói jave. 2 Che ñembo'e tojupí ne renondépe ku tatatĩ hyakuã porãvaicha ha che po ahupívo ndéve guarã ku kuave'ẽmby ka'aru peguáicha. 3 Nde, che Ruete, emoĩ peteĩ oñangarekóva che juru rehe ha che rembe rokẽ rehe. 4 Anítei che ñe'ã oñemboyke mba'e ivaíva gotýo, anítei ajapo mba'evai iñañáva ndive, nda'uséi hembi'u iporã ramojepe. 5 Peteĩ heko potíva chehavira ramo, cherayhúgui, ha cheavisa ramo péva ningo mba'e ryakuã porãva che akãme guarã, tamokõ porã che umi mba'e ha tañembo'e ani haña che amyengovia mba'evai rehe. 6 Ojeity ríre imbojovakehára cérrogui, ojekuaáta che ñe'ẽ hi'añeteha. 7 Ku yvy oñembovo ha ojejoka ramoguáicha, péicha ñane kanguekie oñemosarambíta pe omanóva retã jurúpe. 8 Che resakuéra oma'ẽ nderehe, che Ruete ajerovia nderehe, upévare ani remotyre'ý che ánga. 9 Chemo'ã iñuhágui oñemyasáiva'ekue chéve guarã, ha umi iñañáva ñuhágui. 10 Umi heko vaíva voi to'a iñuhãme; eñangarekomína Nde cherehe ahasapa peve oĩháme iñuhanguéra.

Psalms 142

1 Hatã asapukái che Ruetépe, ajerure asy ichupe aĩ aja pe yvykuápe. 2 Henondépe amoíta che rembiasa asy, henondépe ha'epáma che jepy'apy. 3 Che ajepy'apyete ramojepe, Nde voi reikuaa porãmba che renonderã. Che raperãme katu omoĩ hikuái ñemiháme iñuhã che ha'a haġua ipype. 4 Ama'ẽ ramo che akatúa gotýore ndahecháĩ peteĩnte jepe chekuaáva, ndaipóri chepytyvõva, avave noñangarekói che rekove rehe. 5 Ndéve asapukái asy, che Ruete, ha'éma: Nde che pytyvõhára ha nderehe añónte che ajejokokuaa oikovéva apytépe. 6 Ehendumína che mba'e jerure asy, ajepy'apyetereĩgui. Chepytyvõmíkema umi cherehe ija'e'ývagai, imbaretévogui chehegui. 7 Eguenohẽ che ánga ko cárcelgui, amomba'eguasú haġua nde rera, uperõ umi heko potĩva ojerepa cherehe, Nde chepytyvõ porã haguere.

Psalms 143

1 Nde, che Ruete, ejapysakamína che ñembo'e rehe, cherendumi che rohenóivo, chembohovaimína ne ñe'ẽ añetegua ha nde justícia rupi. 2 Ha ani rembojovake ne rembiguáipe, ne renondépe ningo ndaipóri voi avave oikóva hekoitépe. 3 Cherayhu'ýva omuña che ánga, yvy rehe oity che rekove, chemoinge pytũnguype ku omanóvaicha. 4 Ha che pytu ojepy'apy chepyte, che ñe'ã oñemyangekõieterei. 5 Chemandu'a umi ára ymaguare rehe, chemomandu'a opaite ne rembiapo ha ne rembiapokue rehe. 6 Chepojái nderehe ha che ánga ijayuhéi ku yvy ikãitevaicha. Selah 7 Pya'emína chembohovái, Nde, che Ruete, ikangyetéma che pytu, ani reñomi chehegui nde rova, ýrõ che ajoguata umi ohomava'ekuépe ha ko'áġa oĩva yvy guýpe. 8 Pyharevépe tañandu ne mborayhu, nderehe ajeroviágui, ehechaukamína chéve che raperã aguata porã haġua, che ánga nderehénte ojerovia. 9 Cheipytyvõmína umi cherehe ija'e'ývagai, Nde, che Ruete, chemo'ámína umi mba'égui. 10 Chembo'éna tajapo ne rembipota, Nde ha'égui che Jára, nde Pytu Porãite tachemboguata tape porãre yvy ape ári. 11 Che Ruete nde rera rehehápe, chemokyre'ý jevy; nde justícia rupi; eguenohẽ che ánga jepy'apy vaĩgui. 12 Ha nde poriahuvereko rehehápe embogueminá umi cherehe ija'e'ývape, ha ehundipa umi che ánga rehe ija'e'ývape, che ningo ne rembiguái.

Psalms 144

1 Toñemomba'eguasú Ñanderuete, Ha'e voi che ñangarekohára, Ha'e ningo ombokatupyryva che pokuéra ñorairõme, ha che kuãguéra ñorairõguasúpe ġuarã. 2 Nde cheporiahuvereko ha Nde chepytyvõhína, Nde ha'e chéve ġuarã ku óga oñemombaretévaicha ha Nde voi che pytyvõhára. Nde cheguenohẽ mba'evaĩgui ha Nde remoĩ tetãnguéra che poguýpe. 3 Nde, che Ruete, mba'e piko pe kuimba'e ha kuña, Nde nemandu'a haġua hesekuéra, térã mba'éiko hína iñemoñare reguerohory haġua ichupekuéra. 4 Pe yvyarigua ha'eténte ku yvytu térã mba'e výro rei, hi'arakuéra ha'eténte pe kuarahy'ã ohasáramo ġuáicha. 5 Nde, che Ruete, emboguejy yvagakuéra ha eju, epokomi umi cérro rehe ha tahatatĩmba. 6 Eguenohẽ umi aratiri ha emyasái, emombo nde hu'ykuéra ha emosarambi ichupekuéra. 7 Yvatete guive embou nde po, chepytyvõ ha cheguenohẽ haġua ysyry pochýgui ha tetã ambueyguá poguýgui. 8 Ijurukuéra ombotavysénte ha ohupi ramojepe ipo akatúa omoañete haġua iñe'ẽ ndojapomo'ái ijuru he'íva. 9 Nde, che Ruete, ndéve apurahéita sálmo ipyahúva, ambopuse che árpa ndéve ġuarã. 10 Nde reme'ẽ pu'aka tetã ruvichakuerape, ha reguenohẽ ne rembiguái Dávidpe iñañáva poguýgui ha ikyse pukúgui. 11 Cheguenohẽmína ha chepytyvõ ambue tetãyguá poguýgui, ijurukuéra oporombotavysénte, umía ohupíta ijakatúa ome'ẽ reiete haġua iñe'ẽ (ipromésa). 12 Ejapomína ore ra'ykuéra tojoguáite imitãrusu árape ku yvyra okakuaapávape, ha ore rajykuéra tojoguáite ku óga guasu horcon ojeguapávape. 13 Ore róga tahenyhẽ opaichagua koga'águi oñeñongatúva ipype ha ore ovecha toñemoñamoñave 1.000 jevy ha tomyenyhẽmba ore ñunguéra. 14 Ore vakakuéra tahyeguasupaite, tahesáimba ha anítei oĩ umi vaka okañýva, térã oiko pe ñorairõ ayvu ore táva ryepýpe. 15 Ovy'aite pe tetã oikóva Ñanderuete poguýpe ha Ha'e oikórõ Ijaratee ramo.

Psalms 145

1 Che romomba'eguasúta ndéve, Che Ruete, Nde ningo che retã ruvichaguasu, amboetese nde rera opaite árape ġuarã. 2 Che romomba'eguasú opaite árape ha nde

réra amboetese tapia ġuarã. 3 Tuichaiterei ningo Ñanderuete ha toñemomba'eguasú ichupe hekoitépe, imburuvicha reko ndajaikuaapamo'ãi araka'eve. 4 Tuvakuéra tomomba'eguasú Ñanderuete rembiapokue ita'yrakuéra renondépe, tomombe'u ichupekuéra umi mba'e tuichaitéva Ha'e oja'pova'ekue. 5 Che aikuaauka porãse nde resape oja'jáiva ha ne rembiapokue techapyrãva. 6 Toñe'ẽ ne rembiapokue porãite ipu'akapáva ha toikuaauka ne rembiapo tuichaitéva, 7 toñemombe'u ndepy'a porãha, ha nde justícia togueropurahéi joa. 8 Ñanderuete ipy'a porã ha iporiahuvareko, hasy ipochy haġua ha imborayhu ningo ituichaitereígui. 9 Ñanderuete imba'e porãite maymáva ndive ġuarã, ha oiporu imborayhu opaite hembiapokue rehe. 10 Opaite ne rembiapo omomba'eguasú che Ruetépe, ha umi heko potíva omboete ndéve año. 11 Omombe'u hikuái ne retã mimbipa ha toñe'ẽ hikuái nde pu'akapa reheve, 12 oikuaauka hikuái yvyarigua ñemoñarenguérape ne rembiapokue ipu'akapáva ha ne mburuvicha reko jajaipáva. 13 Ne retã oiko tapia ġuarã, ha ne mburuvicha reko oiko opaite ára atyguasúpe ġuarã. 14 Ñanderuete ojoko umi ho'avape, ha omopu'ã jevy umi ikangývape. 15 Opaite tesa oma'ẽ jeroviapópe nderehe, ha hi'araitépe Nde reme'ẽ ichupekuéra hembi'urã. 16 Ndepojera ramo opaite oikovévape ġuarã okaru porãta. 17 Ñanderuete oisãmbyhy hekoitépe ha heko poriahuvareko ojehechakuaa hembiapokuéra rupi. 18 Aġuete oĩ Ñanderuete mayma ohenóiva guive ichupe, umi ohenóiva jeroviapópe ichupe. 19 Umi okyhyjévape ichugui Ha'e oja'pomba'eporã, ha ohenduhína avei isapukái asykuéra, ha oguenohẽ ichupekuéra ijejopy vaígui. 20 Ñanderuete oñangareko mayma ichupe ohayhúva rehe, tekove iñañávape katu Ha'e ohundiva'erã. 21 Che juru omomba'eguasú ore Ruetépe, ha maymáva tomboete tapia ġuarã héra porãite.

Psalms 146

1 Alelúia, nde che pytu, emomba'eguasúke Ñanderuetépe. 2 Che rekove pukukuépe amomba'eguasúta Ñanderuetépe, apurahéita aikove aja che Járape. 3 Aníke pejerovia mburuvichakuéra rehe, ha'égui yvyarigua ra'y voínte, umía ndaikatúi ñaneguenohẽ jejopy vaígui. 4 Ipytuhẽ osẽ guive ichugui, oiko jevy ichugui yvy, ha upepete opa rei ipy'apýpe oja'poseva'ekue guive. 5 Ovy'aite upe oguerékóva Jacóbo Jára ipytyvõhára ramo, ha upe ojeroviáva Ñanderuete rehe Ijaratee ramo. 6 Ha'e ningo yvagakuéra ha yvy apohare, pe yguasú, ha opaite mba'e ipype oíva guive, Ha'e ningo noñemoambuéi, heko peteĩcha tapia ġuarã. 7 Ombojovake hekoitépe umi ojejopývape, ha umi iñembyahývape Ha'e ome'ẽ hembi'urã. 8 Ñanderuete ohesape'a umi ohecha'ývape, Ha'e omopu'ã umi ho'ava'ekuépe, Ha'e ohayhu umi heko potívape. 9 Ñanderuete oñangareko umi tetã ambueyguá rehe, umi ityre'ýva ha imenave'ýva rehe avei, umi iñañáva rape katu Ha'e ombyai. 10 Ñanderuete oikohína opaite árape mburuvichaguasúte ramo, Ha'e ningo Jerusalen Jára tapia ġuarãva. Alelúia, pemomba'eguasú ichupe.

Psalms 147

1 Pemomba'eguasú Ñanderuetépe, iporãitégui Ha'e, japurahéi sálmo Ñanderuetépe, ipy'a porãgui Ha'e ñamomba'eguasú ichupe. 2 Ñanderuete omopu'ã Jerusalenpe, hetã Israel oñemosarambiva'ekue opaite tetãnguéra rupi, Ha'e ombyatypa jevýta Israel retãme. 3 Ha'e omonguera umi ipy'a ojekávape, ha ojokua jevy ipire oñekytĩ haguépe. 4 Ha'e ningo oipapa opaite mbyjakuéra, ha peteĩteĩ ohenói heratee rupi. 5 Ituichaite ningo Ñanderuete ha ipu'akapa, ha iñarandu ndaijapýrai. 6 Ñanderuete omopu'ã umi oñemomirívape, ha omomirĩ umi oñembotuichávape. 7 Puraheipópe pemomba'eguasú Ñanderuetépe, árpa púpe pepurahéi Ñanderuetépe. 8 Pe ára Ha'e omo'áva heta arai reheve, Ha'e ombosako'i ama yvýpe ġuarã ha omoheñói kapi'i cerrokuéra rehe. 9 Ha'e ome'ẽ mymbakuérape hembi'urã ha omongaru yryvu ra'ykuérape ochiã jave. 10 Ñanderuete ndoguerohorýi kavaju mbaretekue, ni yvyarigua pu'aka. 11 Ñanderuete oguerohory umi ichugui okyhyjévape, ha umi ojeroviávape imborayhu rehe. 12 Jerusalen, Jerusalen emomba'eguasú Ñanderuetépe, emboete nde Járape. 13 Ha'e omboty porã nde táva rokẽnguéra, ha ohovasa mitãkuérape nde apytépe oikóvape. 14 Ha'e ombopy'aguapy ne retãme ha nemohyġuatã trigo iporãitévape. 15 Ha'e omondo iñe'ẽ ko yvy apére, pya'ete oñemosarambi haġua. 16 Ome'ẽ ama rayví rypy'a (niéve) ku ovecha raguëkuéicha, ha oñohẽ pe ysapy rypy'a tanimbúicha. 17 Ha'e oity amandáu ku itáicha ha mávapa ikatúne oaguanta pe ro'y Ha'e omboúva. 18 Iñe'ẽ rupi ombohykupa jevy, oipeju vove ijyvytu hi'y osyrypa jevy. 19 Ha'e ombohasa Jacóbope hembi'pota; hembiapoukapy ha ijustícia ome'ẽ Israélpe. 20 Péicha Ha'e ndojapói ambue

tetãnguéra ndive, ndoikuaáigui hembiapoukapy. Alelúia , pemomba'eguasú Ñanderuetépe.

Psalms 148

1 Alelúia , pemomba'eguasú Ñanderuetépe yvagakuéra guive, pemomba'eguasú ichupe amo yvatete ha guive. 2 Pemomba'eguasú ichupe, peẽ mayma hi'angelkuéra , pemomba'eguasú ichupe peẽ yvága rembiguái atykuéra. 3 Pemomba'eguasú ichupe, kuarahy ha jasy; pemomba'eguasú ichupe, mayma mbyjakuéra omimbíva guive. 4 Pemomba'eguasú ichupe, ára ha yeta hi'ári oíva. 5 Pemomba'eguasú Ñanderuete réra, Ha'e he'íva guive katuete oikóta avei. 6 Omoimba hendaitépe opaite árape guarã, ha ome'ẽ ichupe hembiapoukapy oiko haña he'i hagueichaite. 7 Pemomba'eguasú Ñanderuetépe yvy guive, peẽ mymbaguasúete yguasú ha tugua pypukúpe peikóva. 8 Pe aratiri ha pe amandáu, pe amarayvi rypy'a ha pe tatatĩna, pe yvytu jepokáva ojapopa voi Ha'e oipotáva guive, 9 umi cérrro ha mayma cerroru'ã , umi yvyra hi'áva ha mayma cédro , 10 umi mymba ka'aguy rupigua ha opaichagua ambue tymbakuéra; mymbakuéra otyryrýva ha ovevéva guive tomomba'eguasú Ñanderuetépe, 11 umi tetã ruvicha yvy pegua ha opaite mburuvicha ha mbojovakehára, 12 umi karia'y ha kuñataĩ, umi itujáva ha iñuáiñuiva imitãkuéra ndive, 13 pemomba'eguasú Ñanderuete réra, héra añoiténite ituichaite. Heko porãitéva oíma yvy ári ha yvágape. 14 Ha'e omopu'ã Israel pu'aka, oñemombe'u porã haña heko potíva ha Israel ñemoñarenguéra apytépe, Israel ningo pe tetã oñemoañoimivéva Ñanderuete rendápe. Alelúia , pemomba'eguasú Ñanderuetépe.

Psalms 149

1 Pepurahéi Ñanderuetépe sálmo pyahu reheve, pemomba'eguasú ichupe, peẽ heko potíva aty. 2 Israel tahoryete ijapohare ndive, Jerusalen ra'ykuéra tovy'aite hetã ruvicha ndive. 3 Pemomba'eguasú héra jerokypópe, mba'epu pararãme ha árpa púpe pepurahéi ichupe. 4 Ñanderuete oiporiahuvareko hetãme, umi oñemomiríva Ha'e oguenohẽ ijejopy vaígui. 5 Heko potíva tovy'aite ipy'apýpe, ha hupápe jepeve topurahéi joa hikuái. 6 Ijahy'okuéra tomomba'eguasú Ñanderuetépe ha (tohupí) ikyse puku hãimbe jováiva ipopekuéra. 7 Omyengovia haña tetãnguéra rembiapo vai, ha ohavira tetãnguérape ojapo vai haguére. 8 Hetã ruvichakuérape ojejokua cadénape ha imburuvichakuérape ojepykua. 9 Ombojovake ichupekuéra, umi ojeroviáva katu osẽ porã. Alelúia, pemomba'eguasú Ñanderuetépe.

Psalms 150

1 Pemomba'eguasú Ñanderuetépe hogaguasúpe, pemomba'eguasú ichupe ijyvága tuichahápe. 2 Pemomba'eguasú ichupe hembiapo tuicha rehe, pemomba'eguasú ichupe imburuvichaguasú pu'aka porãmba rehe. 3 Pemomba'eguasú ichupe turu púpe, pemomba'eguasú ichupe mbaraka ha árpa púpe. 4 Pemomba'eguasú ichupe mba'epu pararãme ha jeroky reheve, pemomba'eguasú ichupe mba'epu isáva ha mimby reheve. 5 Pemomba'eguasú ichupe platílo púpe, pemomba'eguasú ichupe platílo pu rorýpe. 6 Mayma oikovéva guive tomomba'eguasú Ñanderuetépe. Alelúia , pemomba'eguasú Ñanderuetépe.

Proverbs 1

1 Ko'ã ñe'ẽ arandu ohejava'ekue Salomon, Israel retã ruvicha, David ra'y, 2 ojekuaa porã haña tekombo'e, arandu ha akãporã, 3 ogehupityve haña tekombo'e porã, justícia , akãporã oporombojovake haña hekoitépe, 4 omoarandu haña umi iñarandu'ývape, ha ome'ẽ haña mitãrusukuérape akãporã ha akãguapy. 5 Iñarandúva tohendu ha tombohetave iñarandu, ha upe iñapytu'ũ poráva tohupityve tekombo'e porã, 6 ojekuaa porã haña tekombo'e ñe'ẽ mbojoja, ñe'ẽ arandu ha ñe'ẽ ñemimby. 7 Pe arandu ñepyrũmby ningo pe jekyhyje Ñanderuetégui; umi ivýrõva katu ndojapói mba'eve ramo pe arandu ha pe tekombo'e. 8 Ehendúke che ra'y nde ru rekombo'e ha aníke rejahéi nde sy nembo'évare; 9 umíva ningo juguaka iporãitéva ne akã rehe, ha ojogua nde ajurigua oroguiguávape. 10 Che ra'y, umi hembiapo vaíva nembotavyse ramo, ani reñembopy'apeteĩ hendivekuéra. 11 He'i ramo hikuái: Ejúna orendive, ñamoĩ ñuhã ñañohe haña tuguy, ñamoñuhã reimínte upe heko potívape; 12 hekovére ñamokõta ichupekuéra ku aña retãicha, ha oñepehe'ã'ýre, ku yvykua

hugua'ývape ho'árõ guáicha; 13 opaichagua imba'erepyeta jajohútava guive ñamyenyhêta ñande róga mba'eita imondapyrégui. 14 Eheka po'a orendive, oñondivepa jaguerékóta peteĩ vosa añónte (ñañongatu haña ñande pirapire). 15 Che ra'y, aníke reiko hendivekuéra hapére. Emboyke katu nde py hapégui. 16 Ipykuéra oñaniségui mba'evai gotýo, ha pya'e pya'e oho hikuái oñohê haña tuguy. 17 Reiete ningo oñemyasáita ñuhã guyrakuéra opavave resa renondépe. 18 Ha'ekuéra omoñuhã hekovekuérape, ha omoĩ iñuhã hi'angakuérape guarãnte. 19 Péicha ningo umi ombyatyseitereíva mba'e heta, ipahápe imba'eita rupi ohundi hekoveteéva. 20 Pe arandu ojekuaauka sapukaipópe tapekueraha rupi, ha oñe'ê hatã táva pláza rupi, 21 osapukái umi atyguasuha renda rupi ha tavakuéra rokẽ ojeikeha rupi he'i haña iñe'ê. 22 Araka'e pevêpa, itavýva ohayhúta ivýro reko; ha ivýrova rembiapo výro rei, ha umi heko ñembotavýva ojapo'íta ñe'ê arandúpe. 23 Pejevýke, pehendú haña che ñe'ê pohýi; péina ápe Che aňohêta che Pytu Porãite pendeári, ha aikuaaukáta peẽme che ñe'ê arandu. 24 Che ningo pohenói, ha nacherenduséi aipysova'ekue che po ha avave noipopyhyséi. 25 Pemboyke uvei opaite che rekombo'e ha ndapejaposéi che ñe'ê. 26 Upéicharõ che avei apukáta penderhe pene rembiasa asy jave ku yvytu ratãicha, ha aňembohorýta oúvo pene rendápe ñemondýiguasu, 27 ha oñuahêvo peẽme peñehundi hañaicha pekyhyjeva'erã, pene rembiasa asyva'erã ku yvytu jepokávaicha, oúvo pendeári angekõi vai ha py'a tarova. 28 Upéicha peime jave cherenói joáta, ha napombohovaimo'ãi; cherekáta pyhareve, ha ndapechejohumo'ãi. 29 Pejapo'ígui arandúpe, ha ndapeiporavóigui Ñanderueteguigua kyhyje, 30 ha ndapejapysakaséigui che ñe'ê rehe, pemboyke opaite che rekombo'e. 31 Pende reko vai penemokõva'erã ha peñembojeguarúta pene rekombo'epyteégui. 32 Umi tekove tavýve ojukava'erã ijejavykue, ha oñehundiva'erã hikuái ivýrova reko rei rupi. 33 Ha upe chereñdúva katu, oikova'erã kyhyje'ýme ha oikoveva'erã py'aguapýpe okyhyje'ýre mba'evégui.

Proverbs 2

1 Che ra'y, remomba'e ramo che ñe'ê, ha reñongatu porã ramo ndepype che rembiapoukapykuéra, 2 ha rejapysaka porã ramo pe arandu rehe, ha remoĩ ramo nde py'apy akãguapy reko rehe, 3 ha rejerure asy ramo akãporã ha akãguapy rehe, 4 ha reheka ramo ku óro moroticha, ha rejepovyvývo ha reheka ramo ku mba'erepyeta oñeñomiva'ekuéicha (pláta yvyguýrõ guáicha): 5 Péicha ramo reikuaáta mba'épa he'ise pe kyhyje Ñanderuetégui ha reikuaáta ichupete voi. 6 Ñanderuete voi ome'ê arandu, ha ijurúgui ou akãguapy ha akãporã. 7 Ha'e ome'ê arandu heko peguáva umi heko potívape; Ha'e omo'ähína umi hekoitépe oguatávape. 8 Ha'e oňangarekohína pe heko potíva rape rehe, Ha'e oňangarekohína ojeroviáva rape rehe. 9 Péicha ramo reikuaáta pe justícia, akãguapy reko ha opaite mba'e hekopeguáva. 10 Pe arandu oíke vove nde py'apýpe, pe akãguapy ombovy'áta nde pytúpe, 11 pe akãguapy reko nemo'áva'erã, ha pe akãporã reko katu oňangarekova'erã nderehe, 12 ndesalva haña tape vaigui ha umi tekove ñe'ê tie'ýgui. 13 Pe arandu nemomombyrýta umi oñemomombyrývagai pe tape ikarẽ'ývagai, oíko haña tape ypytúva rehe; 14 ha'ekuéra ovy'a ojapo ramo mba'evai, ipy'a hory tie'ý ñaña reko reheve, 15 hape po'i ikarẽ, ha iguataha ojavý. 16 Pe arandu ndesalvava'erã pe kuña reikuaa'ývagai, pe tembireko ambuévagai ha oporombojuru he'ëvagai, 17 upe kuña ningo opoi iménagui oikuaáva imitã ára guive, ha hesarái iñe'ê ome'ëva'ekuégui iménape, 18 upéva hogayguakuéra omanombáta ha hape po'ikuéra ndereraháta aña retãme. 19 Umi hese oñemoñuahêva guive, ndojevyveiva'erã, ha ndohoveiva'erã pe tekove rape rehe. 20 Opaite ko'ã mba'e che amombe'u ndéve nde reguata haña teko potíme ha heko potíva rape po'i rehe. 21 Umi heko potíva oikova'erã yvy apére ha umi heko joheipyrévante hembyva'erã yvy apére. 22 Umi tekove ñaña katu oñehundiva'erã yvy ape árigui, ha umi nomomba'éiva pe teko porã ojehapo'ova'erã ko yvy ape árigui.

Proverbs 3

1 Che ra'y, aníke nderesarái che rembiapoukapýgui, eñongatu uvei nde py'apýpe che rekombo'e, 2 upéicharõ tekove puku ha heta áño py'aguapy reheguáva omyenyhêta nde rekove. 3 Ani reñemboyke pe poriahuverekógui ni pe aňeteguágui; eñapytíke umía nde ajúra rehe ha ehaíke nde py'apýpe avei, 4 péicharõ rejohúta py'aporã ha rembovy'áta Ñanderuetépe ha nde rapichakuérape avei. 5 Ejeroviáke nde py'aite guive Ñanderuete rehe, ha ani rejekoko ne arandu rehe. 6 Nemandu'áke hese opaite nde rape rehe, ha Ha'e omyesakáta ne raperã. 7 Anína ere nearanduha;

ekyhyjéke Ñanderuetégui ha eñemboyke mba'evaigui, 8 péva ningo pohã añeteguáva
 nde retépe guarã, ha piro'y ne kanguekuérape guarã. 9 Emomba'éke Ñanderuetépe ne
 mba'e rupi ha ne ñemitĩngue'a ypykue rupi; 10 upéicharamo nde róga henyhêta
 koga'águi ha nde parral rakã'a omyenyhêta ne mba'yrũ vínogui. 11 Aníke
 ndepochy, che ra'y, Ñanderuete ndehavira ramo ha aníke ndekuerái hekombo'égui;
 12 Ñanderuete ningo ohavira pe ohayhúvape, pe túva ohavira háicha ita'ýra
 ohayhúvape (oipotágui oguatá porã). 13 Ovy'aite upe tapicha ojohúva arandu ha
 ohupitýva akãguapy; 14 umía jahupity ramo iporãve plátargui ha umía jaguerako
 ramo iporãve órogui. 15 Hepyeteve ita vera hepývargui; ha opaite mba'e ikatúva
 guive reipota, ndaikatúi ñambojoja hesekuéra. 16 Tekove puku oĩ ijakatúa gotýo;
 ha ijasu gotýo oĩ mba'erepyeta ha terakuã porã. 17 Hapekuéra ningo nembopy'a
 rory ha hape po'ikuéra nembopy'aguapyta. 18 Ha'ehína yvyra oporomoingovéva umi
 hese oñemomba'évape guarã, ha ovy'a iterei umi oñemomba'etévape hese. 19
 Arandupópe Ñanderuete ojapo ypyva'ekue ko yvy ha akãporãme omohendava'ekue
 yvagakuéra. 20 Ikuaapy rupi umi yvu osẽ yvy pypukuetégui, ha áragui omomyky
 ysapy. 21 Che ra'y, ejepy'amongeta porã ha eiporu arandu añeteguáva, ko'ã mba'e
 ani remboyke nde resa renondégui. 22 Umía oikóta jeguaka ramo nde ajúrare guarã
 ha ne ánga oikoveva'erã. 23 Upéicha reikova'erã kyhyje'ýme nde rape rehe, ha nde
 py noñepysãngamo'ãi. 24 Reñeno vove, nderekyhyjemo'ãi, ha reñeno rire reke
 porãta. 25 Nderekyhyjemo'ãi pe jehasa asýgui, ni mba'evaiguasúgui oúva tekove
 iñañáva ári. 26 Ñanderuete ningo oñangarekóta nderehe ha Ha'e ndohajamo'ãi re'a
 peteĩ ñuhãme. 27 Aníke reñemboykétei oikotevẽvargui, nde, ikatu guive, eipytyvõ
 ichupe. 28 Aníke erétei nde rapichápe: Tereho, ha eju jevy, ha ko'ẽrõ ame'ẽta
 ndéve; reme'ẽkuua ramo ko árape, eme'ẽ katu ichupe. 29 Aníke reñeha'ã rejapo
 haña mba'e ivaíva nde rapicha oikóva rehe nde ykére. 30 Ani reiko vai avave
 ndive, ndojapói guive nderehe mba'e ivaíeteva. 31 Ani reikótei umi imbareteva
 oiko háicha, ha ani reiporavótei hapekuéra. 32 Ñanderuete ndohayhúi iñañávape,
 Ha'e katu oĩ umi heko potíva ndive. 33 Ñanderuete maldicion ningo oĩ pe tekove
 ñaňáva ndive, Ha'e katu ohovasava'erã umi heko potívape. 34 Añetehápe Ha'e
 oñembohoryva'erã umi toryja apoha rehe, umi heko ñemomirívape katu ome'ẽva'erã
 mba'eporã. 35 Umi iñarandúva ohupityva'erã terakuã porã, umi ivýrova katu
 oñemotíva'erã katuete.

Proverbs 4

1 Che ra'ykuéra, pehendúke pende ru rekombo'e, ha pejaypysaka porã hese pehupity
 haña akãguapy reko. 2 Mbo'epy iporãva ame'ẽgui peẽme; ani peheja reítei che
 rembiapoukapy. 3 Che mitã ramo che ru rógape, che sy oñangareko porã cherehe, 4
 che ru chembo'eva'ekue ha he'i: Che ra'y, eñongatu nde py'apýpe che ñe'ẽ, ejapo
 che rembiapoukapy nde reikove haña. 5 Ehupitýke arandu ha akãporã; aníke
 nderesarái ha aníke remboyke che ñe'ẽ che jurúgui osẽva'ekue. 6 Aníke rehejátei
 pe arandu, ha'e ningo oñangarekova'erã nderehe; ehayhúke pe arandu, ha ha'e
 oñangarekova'erã nderehe. 7 Opaite mba'e reguerékova guive eme'ẽ arandu
 rehehápe, ehupitýke arandu; ha opaite ne mba'erepy eme'ẽ akãguapy rehehápe. 8
 Ejapyhýke pe arandu, ha ha'e nemopu'ãta; ha'e nembotuicháta reñañu'ã ramo hese,
 9 jeguaka ramoguáicha oñemoíta ne akã rehe; jeguaka akã oroguiguávaicha
 oñeme'ẽva'erã ndéve. 10 Ehendúke che ra'y, ha ejapóke che ñe'ẽ, ha oñemoheta
 hetavéta ndéve umi año reikove haña. 11 Arandu rape rehe che romondose, tape
 po'i ikare'ýva rehe che aipota nde reguata. 12 Reguata ramo reikóvo hi'ári
 nandepysyrymo'ãi, ha reñani ramojepe nereñepysãngamo'ãi. 13 Aníke repiátei che
 rekombo'égui, aníke umía reheja rei; ejapopa uvei hekoitépe, upévarupi
 reikovereína. 14 Aníke reikétei umi tekove ñaña rape po'i rehe, ha aníke rehótei
 umi iñañáva rape rehe. 15 Eñemomombyry hapégui, aníke rehasa hapére; eñemboyke
 uvei ichugui ha ehasánteke rehóvo. 16 Ha'ekuéra ningo ndokéi ojapo pepe mba'e
 ivaíva, ha oho ichuguikuéra topehýi oity pepe peteĩme. 17 Ho'u hikuái pan ñaña
 reko peguaréva, ha omboy'u hikuái víno mondapyréva. 18 Ha umi heko potíva rape
 po'i katu ha'ete ku ko'ẽju resakãicha, hesakã hesakãve ohóvo ko'ẽmbaite pepe. 19
 Umi tekove ñaña rape ningo ku ypytũicha; ndoikuaái mba'eicharupípa oñepysãnga.
 20 Che ra'y, ejapysaka porãke che ñe'ẽ rehe; emoĩnge nde apysápe che ñe'ẽ. 21
 Aníke remboykétei nde resa renondégui, eñongatu uvei nde py'apy mbytýte. 22 Umi
 ojohúva arandu oikoveva'erã, ha opytáta ichupe guarã pohã ramo. 23 Eñangareko
 porãve nde py'apy rehe opaite ambue mba'égui, ichugui heñóigui pe tekovete. 24
 Emboykéke ndejehegui juru tie'ý vai, ha emomombyry nde juru pe aña rekógui. 25
 Upéicha ramo nde resakuéra oma'ẽ porãta ne renonderãme ha nde ropepikuéra ohecha

porãta oĩva guive nde resa renondépe. 26 Ema'ẽ porãke nde pykuéra rape rehe, ani hağua re'a karuguápe (tuju vaípe). 27 Ani repiátei nde akatúa gotýo ni nde asu gotýo, emboyke nde py mba'evaigui.

Proverbs 5

1 Che ra'y, ejapysaka porãke che arandu rehe, ha che akãguapy rehe emoĩ ne apytu'ũme, 2 rejepy'amongeta porã hağua, ha ne rembekuéra toñongatu arandu añeteguáva. 3 Pe kuña ojekuaa'ỹva rembe omondyky eĩaicha, ha ijuru isỹive acéitegui, 4 ha amo ipahakuévo katu iro ajenjóiicha (ahenhóiicha), hakua ku kyse puku hãimbe jovaiicha, 5 ipykuéra ojepoi ñemano rape gotýo, iguata oho aña retã gotýo. 6 Ha'e nombhapemo'ãi pe tekove rape ha ha'e voi ndoikuaái iguataha rupi, oiko reĩgui. 7 Ko'ágakena, che ra'y, cherendu, ha ani reñemboykétei che ñe'ẽgui. 8 Eñemomombyry pe kuña heko vaivagui, ha ani reñembojátei hõga rokẽ rehe, 9 ani hağua reme'ẽ umi ojeikuaa'ỹvape ne rerakuã porã, ni nde rekove arakuéra ipy'aróvape. 10 Ani hağua upe nde reikuaa'ỹva oñemohyğuatã nde pirapirégui, ha ani hağua ne rembiapo repykue opyta nde reikuaa'ỹva rógape. 11 Ha ne pyahẽ asy amo ipahápe, ikusuguévo nde ro'õ ha nde rete, 12 ha ere: Chevyroite amboyke haguere che ru rekombo'epy, ha che py'apy ndohayhúi haguere che ru rekombo'e. 13 Nahendúikuri umi chemoaranduséva ñe'ẽ, ha namoĩri che apysa umi chembo'éva gotýo. 14 Haimetéko ha'apa opaichagua mba'e ivaívape ha mbojovakehára pope, atĩ hağua che rapichakuéra renondépe. 15 Hey'u pe y nde ykuateégui ha pe y osyrýva nde yvuteégui. 16 Nde yvu toñohẽ hi'y nde kógape ha nde y tosyry nde kokuépe. 17 Tanemba'erã añoite ha anítei remboja'õ umi reikuaa'ỹva ndive. 18 Tojehovasa nde yvu, ha evy'aite ne rembireko teéva ndive, reikuaáva nde karia'y ára guive. 19 Ne rembirekoteéva ku guasu kuña ojehayhuetévaicha, ha guasuvira jukyetéicha, ikunu'ũ tanembohory opaite ára, ha imborayhúpe tandepy'a rory tapiate. 20 Ha mba'érehapa nde, che ra'y, neakã rakúta ambue kuña rehe ha reñañuãta upe reikuaa'ỹva rete. 21 Yvyarigua rapekuéra oĩmba Ñanderuete resa renondépe, Ha'e oma'ẽ hape po'ikuéra rehe. 22 Pe tekove ñaña ho'ata katuete iñaña reko rupi ha hembiapo vaikuéra ojokuata ichupe isãme. 23 Ha'e omanova'erã ndojeheko mbo'éigui, ha heko tarova tuichakue javeve oñehundita katuete.

Proverbs 6

1 Che ra'y, reme'ẽ ramo ne ñe'ẽ nde rapicha rehe nde repagátaha icuénta ha'e ndikatúi ramo opaga, térã rejerovia ramo oimeraéva rehe, 2 ne ñe'ẽme rejeyura, ha repytáta ñapytĩmbyre ne rembe he'iva'ekue rupi. 3 Eñeha'ãmba, che ra'y, rejepoi peve, re'águi nde rapicha pópe; upévagui tereho, eñemomirĩete, ha ejerure asy nde rapichápe, rejohu peve sãso (libertad). 4 Ani reheja nde resakuéra oke, ha ani reheja nde ropépi oñemboty; 5 ekañy ichugui ku guasu okañy háicha pe mymba apihágui, ha guyra okañy háicha ñuhã omoĩva pógui. 6 Ema'ẽna pe tahýi rehe, nde neate'ỹva, ema'ẽ hapekuéra rehe, ha eñemoarandu, 7 oguereko'ỹre mburuvicha térã isãmbyhyhára, térã peteĩ omyakáva ichupekuéra. 8 Ára haku aja ombosako'i hembi'urã, ha kóga ra'ýingue ñemono'õha árabe omono'õmahína hembi'urã. 9 Nde neate'ỹva, araka'e peve piko reñenose. Araka'épa repu'ãta nde rupágui. 10 Michĩmive reñeme'ẽse topehýpe, michĩmi rekeseve ha sapy'aitemi rembojuasase nde po repytu'umive hağua, 11 péicha oğuahéva'erã ne remikotevẽ ára, ha ku mondaháicha oğuahẽta avei ne mboriahu ararã. 12 Pe tekove ñaña ha pe heko vaíva oiko ijuru tie'ỹ ñañame. 13 Oñe'ẽ hikuái hesa, ipy térã ikuã rupi. 14 Tie'ỹ ñaña reko oĩ ipy'apýpe, oiko ojepy'amongeta ohóvo mba'evai rehe ha omyasãi ñorãirõ hapichakuéra apytépe. 15 Upévare oha'arõ'ỹre ouva'erã ichupe iñehundi ha iñemanorã, ha noĩveimava'erã pohã ichupe ġuarã. 16 Ñanderuete ipy'aro 6 mba'e rehe ha pe 7-ha ombojeguaruete hi'ángape: 17 Umi tesa oñembotuicháva, pe juru ijapúva, umi po oñohéva heko potíva ruguy, 18 upe ipy'apýpe omoheñoiva ñaña reko, umi py pya'ete oñaniva ojapo hağua mba'evai, 19 pe techahare ijapúva, ha upe omyasãiva juavy ojoyke'ykuéra apytépe. 20 Ejapókena, che ra'y, pe nde ru he'iva ha ani repoítei nde sy remimbo'égui. 21 Umía eñapytĩ tapiate nde py'apy (korasõ) rehe, ha eiporu nde ajurigua ramo. 22 Umía nesãmbyhyva'erã nde reikoha rupi ha oñangarekova'erã nderehe reke aja, ha oñe'ẽva'erã nendive repáy jave. 23 Tataindy ningo hembiapoukapy ha mba'e ohesapéva ningo hekombo'e, ha ijeja'õ nerekombo'e reguata porã hağua pe tekove rapépe, 24 reñemomombyry hağua pe kuña ñañágui, ha pe kuña reikuaa'ỹva ñe'ẽ he'ẽ asývagui. 25 Ani rehecharamo

nde py'apýpe iporãngue, ha aníke ha'e neapytĩ ima'ẽme. 26 Peteĩ kuña heko vaíva oñeme'ẽ peteĩ pan repy rehe, pe tapicha rembireko oikóva ambue kuimba'e ndive oity ñuhãme upe kuimba'e ánga. 27 Mávapa oguerahakuaa tata ikasõme okai'ỹre ijao. 28 Oguatánepa peteĩ kuimba'e tatapyĩ ári, ipykuéra okai'ỹre. 29 Peichaite hína pe oġuahẽva hapicha rembireko rehe, ndopyta reíriva'erã pe opokóva hese, katujete ojevahirava'erã. 30 Noñepena guasúi ningo pe mondaha rehe omonda ramo ombogue haġuante iñembyahýi. 31 Ha ojejohu ramo ichupe omonda jave, ome'ẽva'erã hepykue ári 7 jevyve; upéicha ome'ẽmbaiteva'erã hogapýpe oguerekomíva guive. 32 Ha upe oikóva kuña omendáva ndive itavyetereirasa; upe omanosévante ojapo ko mba'e kóva. 33 Ñenupã ha ñemotĩ oikova'erã, ha ñemotĩ ohasa'ỹva araka'eve ndogueiva'erã. 34 Upe kuimba'e hakate'ỹva hambireko rehe ipochyetereíta oikuaa vove ha'e ombotavy hague ichupe. 35 Ndoipotamo'ãi mba'eveichagua mba'e heta ramojepe, ha noperdonamo'ãi remboheta hetave ramojepe nde jopói.

Proverbs 7

1 Che ra'y, ejapókena che ñe'ẽ, ha eñongatu porã che rembiapoukapykuéra nde py'apýpe. 2 Ejapóke che rembiapoukapy ha reikoveva'erã, eñangareko hese nde resa'ỹicha. 3 Ejokuákena ne kuãguéra rehe; ehaíkena umía nde py'apýpe (korasõme). 4 Ere arandúpe: Nde ningo che reindy, ha akãporãme eguereko ne irũ porãite ramo. 5 Eñemomomyry nde rapicha rembirekógui, ijuru he'ẽme ndereitységui. 6 Peteĩ ára ama'ẽ jave che róga rovetã rupi, 7 ahecha umi mitãrusu iñarandu katupyry'ỹva apytépe peteĩ karia'y ivýrõ reíva, 8 ohasáro ohóvo pe tape rehe, oñemoaġuive pe kuña vai rógare. 9 Ka'aruete, iñypytũmba ríre, pyhare ho'áma jave, 10 péina ápe, peteĩ kuña osẽ ohuvaitĩvo ichupe, kuña reko vai ijeguakapa reheve ha oikuaáva mba'éichapa oporombotavyva'erã, 11 iñakã rakúva ha ndaipy'aguapýi, ipy ndaikatúiva opyta hógape. 12 Ha osẽ guive hógagui oma'ẽ ma'ẽ opa rupi ohecha haġua mávapepa ombotavýta. 13 Ojejapyhy hese, ha ohetũ ichupe, ha tova'atãme he'i ichupe: 14 Kuave'ẽmby agradecimiénto reheguáva so'ó ambosako'íma, ko ára kóvape ame'ẽse che promésa, 15 upévare asẽkuri rohekávo, kyre'ỹme aheka aikóvo nde rova, ha péina rojohúma, 16 ambosako'íma che rupa, tupa ahoja iporãitéva ojegueruva'ekue Egíptogui. 17 Che koty amohyakuãmbáma mírra, áloe ha canélape (mbohapyvéva plánta hyakuã poráva). 18 Ejúna mborayhúpe ñañosmokunu'ũ ko'ẽmba peve, javy'a mborayhu pa'ũme. 19 Che ména ningo ndaipóri che rógape, mombyry ohókuri. 20 Pe pirapire ryru oguerahákuri ipópe, ha he'i: Jasy mbaretépemante aju jeyva'erã ñande rógape. 21 Iñe'ẽ vevúi asy rupi omoĩ ichupe ipoguýpe, ijuru he'ẽ rupi omosã ichupe. 22 Upéicha oho hapykuéri, ku guéi oho háicha ijukahára rendaġuáme, ha tekove vai oho háicha cárcelpe ojevahira haġua; 23 ku guyra oho háicha pya'e pya'e ho'a peve ñuhãme, ha ndoikuaái hekove ojepe'ataha ichugui, pe hu'y ojekutu peve ipy'a rehe. 24 Ko'áġakena nde, che ra'y, chendumíkena, ha ejapysaka porãkena umi ñe'ẽ rehe che juru he'íva guive. 25 Aní remboyke nde py'apy hapére; aníke rejeyavýtei hape karẽ rehe. 26 Ha'érupi ningo heta oñehundíma, oity ríre hetápe ojuka ichupekuéra. 27 Hógape oñepyrũ aña retã rape, hóga rokẽ rupi oñeġuahẽta omanómava retãme.

Proverbs 8

1 Pejapysaka porãke, pe arandu penerenóima ha pe akãġuapy porã ñe'ẽ oñehendúma. 2 Pe tape yke ijyvatehápe, umi tape po'i ojoasahápe oñembo'y ha'e, 3 umi okẽ oĩháme pe táva ojeikehápe, umi okẽ ojeikehápe osapukái: 4 Peẽ kuimba'ekuéra, peẽme asapukái asy ha amondo che ñe'ẽ kuimba'e ra'ykuérape, 5 peikuaákena pe arandu peẽ pendevýrova gueteri, ha peẽ itavýva pejapyhy akãġuapy porã, 6 pehendúkena, ha'étava guive mba'e iporãmba jepéva, ha ajejurupe'átava mba'e hekoite peguáva ha'e haġua, 7 che juru he'íta pe añetegua, ha che rembekuéra omboyke pe ñaña reko, 8 che juru he'íva guive mba'e hekoite peguáva; ndaipóri ipype tie'ỹ ñaña ni mba'e ikarẽva, 9 ha'éva guive hekoite pegua umi oikuaasévape ġuarã, ha mba'e hekoite pegua meme umi arandu ojohuva'ekuépe ġuarã, 10 pejejapyhy che rekombo'e rehe ha ani pirapire rehe; pejejapyhy arandu rehe óro potĩ rãngue rehe, 11 pe arandu ningo iporãve ita vera hepyvévagui; ha mba'eve ndaikatúi oñembojoja hese. 12 Che, pe arandu, aiko pe akãġuapy ndive, ha che jepy'amongeta ikatupyry, 13 upe okyhyjéva Ñanderuetégui ojahéi ñaña reko rehe: Ñembotuicha ha teko jejapo rehe, pe tape vai ha pe juru tie'ỹ ñaña rehe (he'i Ñanderuete). 14 Chendive oĩ tekombo'e ha akãġuapy porã; che ha'ehína pe arandu,

ha ajaposéva guive ajapo avei. 15 Che aisãmyhy tetã ruvichakuérape, ha amohenda porã mburuvicha rembiapoukapykuéra. 16 Chérupi oñeme'ẽ mburuvichakuérape pu'aka ha chérupi opaite tetã sãmyhyhára ombojovake porã tetãnguérape, 17 che ahayhu umi cherayhúvape, ha umi cherekáva chejohúta avei katuete, 18 mba'erepyeta ha terakuã porã oĩ chendive, mba'erepyeta oikuaa'ýva ha ñembojovake oĩ chendive avei, 19 upe hi'áva chehegui iporãve óro ipotĩetévagui ha che amono'õva iporãve óro morotĩ poravopyrégui. 20 Che aguata'aína teko potĩ rape po'í rehe, ha añemongu'e akãguapy reko rape mbyte rehe, 21 ikatu hañuáicha umi cherayhúva oguereko imba'erã ha che amyenyhẽ hañua imba'e repyeta ryrú. 22 Ymaite guive Ñanderuete cheapova'ekue hape ñepyrũme, che ningo hembiapo tenondegua, 23 oñepyrũ mboyve umi ára aty guasu Ha'e cheapo, pe yvy oiko mboyve che aĩma, 24 umi yguasute arai pegua mboyve añemoheñoimava'ekue; umi yeta ykua pegua mboyve che aikomava'ekue, 25 umi cérro rusu ojejapo mbove umi cérro mboyve, che añemoheñoimava'ekue, 26 upérõ Ha'e ne'ĩra gueteri oja'apókuri pe yvy, ni ñunguera, ha ne'ĩra gueteri oĩ pe yvy timbo jepe, 27 ojapo ramoguare umi yvãga, upépe aĩma che; Ha'e omboja'ó ramo pe yvy ha pe yguasute aĩma che avei, 28 Ñanderuete omohenda ramoguare umi arai ára rehe ha omohenda ramoguare umi yvu tenondegua aikóma che avei, 29 omohembe'y ramoguare yguasú, ani hañua umi yeta ohasa hembe'y Ha'e omoĩma ramoguare ko yvy ropyta (horcon). 30 Hendive aĩma che, amohendapa hañua opaite mba'e, ko'ẽ ko'ẽ rehe chepy'arory Ñanderuete ndive aguerékóvo py'aguapy ijypýpe opaite ára, 31 chepy'aroryete yvy apére, ha avy'aite umi yvyarigua ra'ykuéra ndive, 32 ko'áñakena ta'yra'kuéra pecherendumi, ovy'aite umi oñeha'áva oiko hañua che rape rehe, 33 pejapysaka porãke che rekombo'e rehe peẽ penearandu hañua, ha ani peha'arõtei, 34 ovy'aite pe kuimba'e cherendúva, ha oha'arõva che rokẽme ko'ẽ ko'ẽ rehe, ha oñangarekóvo che rokẽ horcon rehe, 35 upe chejohúva ningo, ojohúma pe tekove, ha ohupityva'erã Ñanderuete py'aporã, 36 ha upe opiáva che rapégui, katuete ombyaipáta hi'anga; umi chemboykéva omanoséguinte péicha oiko.

Proverbs 9

1 Pe iñarandúva omopu'ã hógá, ojapo 7 horcon porã. 2 Ojuka hymba, ombojehe'a pe víno, ombosako'íma imesa, 3 omondo hembiguaikuérape, pe táva ijyvateveha guive osapukái, 4 ha he'i oimeraẽ iñarandu katupyry'ývape: Eju ko'ápe. Umi iñakãguapy reko'ývape he'i: 5 Peju, pe'u che pan , ha pemboy'u pe víno che ambojehe'amava'ekue. 6 Pepoi pe akãguapy reko'ýgui peikove hañua, ha peiko akãporã rape rehe. 7 Upe ohekombo'eséva heko ñembohoryvape, oheka iñemotĩrã; pe oja'óva iñaña rekóvape, oñemongy'ava'erã. 8 Ani reja'ó pe iñaña rekóvape, ani hañua oñemoĩ nderehe; ehekombo'e pe iñarandúvape ha ha'e nderayhúta. 9 Ehekombo'e pe iñarandúvape, ha iñaranduvéta; embo'e pe heko potívape ha omboheta hetavéta iñarandu. 10 Pe kyhyje Ñanderuetégui ningo pe arandu rapo, ha akãguapy rupi ojekuaáma heko potíva. 11 Pe arandu rupi oñemboheta hetaveva'erã nde rekove arakuéra, ha oñembojoajuveva'erã nde rekóvepe heta año . 12 Eikuaa porãke, nearandu ramo, ndejupe ñuarã mba'e iporãiteha; ha nde reñembohory ramo, ndeve ñuarã ivaietereiha. 13 Pe ivýrova ojogua peteĩ kuña heko vaívape, iñakã rakúvape ha notíkuaáivape. 14 Hógá rokẽme ha'e oguapy peteĩ guapyhaguasu ári, pe táva ijyvatevehápe, 15 ohenói hañua umi tape rehe ohasávape, ha ohóva umi tape ikare'ýva rehe, 16 ha he'i oimeraẽ iñarandu katupyry'ývape: Eju ko'ápe. Umi iñakãguapy reko'ývape he'i: 17 Umi y oñemondava'ekue ningo he'ẽ asy, ha pe pan oje'úva ñemiháme ningo heitereive. 18 Ha'ekuéra ndoikuaái katu upépe oĩha umi omanomava'ekue; ha umi ha'e ohenóiva oĩha omanomava'ekue retã ruguaitépe.

Proverbs 10

1 Salomon rekombo'ekuéra: Pe ta'ýra iñarandúva ombohory itúvape, ha pe iñañáva katu omoñemyasy isýpe; 2 umi mba'erepyeta ñemondapyre ndoguerumo'ãi jehovasa; pe jeporiahuvareko katuete ojevohasava'erã; 3 Ñanderuete ndohejaiva'erã pe heko potíva ánga iñembyahýi, ha iñañáva mba'epota katu nomohyguatãmo'ãi; 4 upe iñate'ýva oñemomboriahu; upe ikyre'ýva katu oñembopirapire; 5 iñakã porã pe ta'ýra amono'õva avei arahaku aja, pe ta'ýra ivýrova katu oke pe ñemono'õha arakuérape; 6 jehovasa ningo ou pe heko potíva akã ári, ha umi iñañáva juru oñorãirósente; 7 pe heko potíva rehe opavave imandu'a, pe iñañáva rehe oĩta tesarái; 8 pe iñarandúva iñe'ẽrendu, pe iñañáva katu oñehundiva'erã; 9 pe oikóva teko porãme ndokyhyjemo'ãi, ha pe oikóva tape ikarẽvare katu iñangekõiva'erã; 10

upe oñembohorýva ogueru ijupe ġuarã mba'embyasy, ha upe ivýrova oñe'ẽ reíva, katuete ho'ava'erã; 11 pe heko potíva juru ojogua yvu oporomoingovévape; ha pe iñañáva juru ogueru ñorãirõrã ha teko vai, 12 pe py'aro hi'a ñorãirõ; ha pe mborayhu katu oñu'ãmbase hapicha rembiapo vai; 13 pe iñakãguapýva jurúpe jajohu arandu, ha ivýrova oñenupáva'erã; 14 umi iñarandúva imbegue ombohasa haġua iñarandu; umi ivýrova katu ndojokói ijuru, pya'e ombohasa ivýro reko; 15 pe imba'e hetávape ġuarã ipirapire ojogua peteĩ táva oñemombaretévape; ha umi imboriahúvape, imboriahu reko omokangy ichupekuéra; 16 pe heko potíva rembiapo repy ojeporu oikove haġua, pe iñañáva rembiapo repy katu ojeporu tembiapo vaípe ġuarã; 17 upe iñe'ẽrendúva oñemboheko porã oje'e háicha ichupe, oġuatágui tekove rape rehe; ha upe iñe'ẽrenduse'ýva katu oñehundiva'erã; 18 upe omokañýva ipy'aro, ijapuva'erã; ha upe omosarambíva ñe'ẽ rei hapicháre ivýro; 19 upe oñe'ẽitereíva katuete oñemohembiapo vai, ha upe ojokokuaáva ijuru katu iñarandu; 20 óro morotĩ potíva ningo heko potíva ñe'ẽ, ha pe iñañáva ñe'ẽ katu ndaha'etí mba'eve. 21 Pe heko potíva ñe'ẽ omoangapyhy hetápe, ivýrova ñe'ẽ katu opa rei, naiñakã porãigui; 22 Ñanderuete jehovasa ombohetave pe pirapire, ha pe yvyarigua oñeha'ãmba ramojepe ndaikatúi ombohetave; 23 pe ivýrova ovy'a ombotavy ramo hapichápe, ome'ẽ ramojepe iñe'ẽ; pe iñarandúva katu oñeha'ãmba oġapopa iñe'ẽ ome'ẽva'ekue, 24 pe iñañáva okyhyje umi mba'evai ojehuva'erã henonderãme, ha umi heko potívape oñeme'ẽva'erã umi mba'e oipotáva; 25 pe kusuviru'ũ (torbellino) ohasa háicha, péicha avei pe iñañáva ndahi'areiva'erã, ha pe heko potíva katu oiko tapiáta; 26 ku víno hái ñane rãime ġuarãicha, ha pe tatatĩ ñande resápe ġuarãicha, péicha hína pe iñate'ýva ijokuaihápe ġuarã; 27 upe okyhyjéva Ñanderuetégui ombohetavéta hekove ára, ha iñañáva añokuéra katu imbykyveva'erã. 28 Pe heko potíva esperánza ogueru vy'a, ha umi iñañáva oha'äröva katu ogue reiva'erã; 29 Ñanderuete rape ningo omombarete heko potívape, ha pe hembiapo vaíva katu oñehundi; 30 pe heko potíva araka'eve ndojepe'amo'ãi ko yvy ape árigui, ha umi iñañáva katu ndopytamo'ãi yvy apére. 31 Pe heko potíva juru omoheñói arandu, ha pe iñañáva kũ oñekytíva'erã; 32 umi heko potíva juru he'ikuaa ñe'ẽ oporombohorýva, ha umi iñañáva juru katu he'i mba'e itie'ýva.

Proverbs 11

1 Pe mba'e pohýi ra'ãha (balanza pésa) japu ombopy'aro Ñanderuetépe; ha pe mba'e pohýi ra'ãha hekoite peguáva ombohory ichupe. 2 Ñemotĩ oĩ oñembotuicháva rekovépe; arandu katu oĩ oñemomiríva rekovépe. 3 Pe justícia oisãmbyhyva'erã heko potívape; ha umi hembiapo vaíva oñehundiva'erã iñaña reko rupi. 4 Ndepirapire heta ramojepe nandesalvamo'ãi Ñanderuete ñembojovakeha árape, ha ndereko potĩ ramo katuete Ha'e ndesalvava'erã pe ñemanorãgui. 5 Pe justícia omyatyröva'erã heko potíva rape; ha upe iñañáva katu ho'ava'erã iñaña reko rupi. 6 Pe justícia omosãso heko potívape ha umi hembiapo vaíva katu ho'ava'erã hembiapo vai poguýpe. 7 Omano ramo tekove ñaña, omanóma avei iñesperánza; ha umi tekove ñaña oha'äröiteva'ekue opa rei. 8 Pe heko potíva ojesalvava'erã ijehasa asýgui, pe iñaña rekóva katu opyta ijehasa asýpe. 9 Pe hova moköiva juru ombyai hapicha rekove, ha umi heko potíva katu osalva hapichápe iñarandu rupi. 10 Umi heko potíva ohasa porã ramo ovy'a pe táva; ha umi tekove ñaña omano ramo katu oĩ vy'aguasu pe táva ryepýpe. 11 Umi heko potíva rupi pe táva oñemopu'ãve ohóvo; ha umi tekove ñaña juru rupi katu oñembyai peteĩ táva. 12 Upe oġapo'íva hapichápe, ivýro; ha upe tekove iñakãguapy porãva katu okiriríkuaa. 13 Pe jurumy'ýime oikóva omombe'u opaite mba'e ñemiha megua; ha upe ipy'a porãva katu omo'ãmba. 14 Ndaipóri ramo mburuvicha iñarandúva hetã oñehundiva'erã, oñemopu'áva'erã ohóvo pe tetã oĩháme oporohekombo'ekuaáva. 15 Py'a tarova oġuahéva'erã upe ome'ẽva iñe'ẽ peteĩ odevéva rehehápe; ha upe nome'ẽiva iñe'ẽ katu oikova'erã kyhyje'ýme. 16 Pe kuña ijukýva oñemboeteva'erã ha pe ikyre'ýva imba'erepyetava'erã. 17 Upe oporoporiahuverekóva oġapo hi'ánga rehe mba'eporãite; ha upe ipy'a hatáva katu ha'e voi ombyai heteteépe. 18 Pe iñañáva ohupityta hembiapo japu repy; ha upe omyasãiva teko potĩ ohupityva'erã hembiapo repy heko peguáva. 19 Pe teko potĩ ñanemoingove, pe teko ñaña ñandejukava'erã. 20 Ñanderuete ipy'aro umi ipy'a tie'ýva ndive; ha umi oñemomiríva katu ombohory ichupe. 21 Katuete oġuahéva'erã pe ára ojehavira haġua pe tekove ñañame; umi heko potíva ñemoñare katu ojesalvava'erã. 22 Peteĩ namichãi oroguiguáva kure nambíre, ojogua peteĩ kuña iporãitévape oñemboykéva pe arandúgui. 23 Umi hekopotíva ohupityta mba'e porã; ha umi iñañáva ohupityva'erã Ñanderuete rata rendy iñembojovakeha árape. 24 Oĩ ningo umi ome'ẽme'ẽva ha imba'e oñembohetave

ohóvo; ha oĩ avei umi ipo jopyetereíva ha ipahápe katu imboriahuve ohóvo. 25 Upe oporoporiahuverekóva oñemohyguatã porãta ha upe omboy'úva hapichápe oñemboy'u jevyva'erã avei. 26 Upe kuimba'e oñongatupáva imba'e ra'ýingue, hetãyguakuéra omaldeciva'erã ichupe; ha upe kuimba'e oñemúva hemitýnguéra ojevohasava'erã. 27 Pe ohekáva mba'eporã ojohuva'erã Ñanderuete py'aporã; ha pe ohekáva mba'evai katuete omono'õ jevyva'erã mba'evai. 28 Upe kuimba'e ojeroviáva imba'e heta rehe oñehundiva'erã yvyra rogue pirúvaicha, ha umi heko potíva katu hokyva'erã yvyra rogue pyahúvaicha. 29 Upe oñangareko porã'ýva hogayguakuéra rehe ohupitýnte yvytu, ha pe ivýrova oikova'erã pe iñarandúva rembiguái ramo. 30 Pe heko potíva ningo ojogua yvyra oikovévape ha pe teko mbarete oporojuka. 31 Añetehápe pe heko potíva ohupityva'erã hembiaapo repykue ko yvy apére, ha péicha katuete ojehuva'erã avei pe tekove ñañáme ha pe hembiaapo vaívape.

Proverbs 12

1 Pe ohayhúva tekombo'e, ohayhu akãguapy; ha pe omboykéva tekombo'e ningo ivýro. 2 Pe heko potíva ohupityva'erã Ñanderuete ñepytyvõ, ha Ha'e ohundiva'erã upe ojepy'amongeta vaívape. 3 Pe tekove iñañáva ndoikove pukumo'ãi; ha umi heko potíva rapo katu noñemongu'eiva'erã. 4 Pe tembireko ikyre'ýva iména akã jeguaka, ha pe tembireko heko vaíva katu ku úraicha iména akãme. 5 Pe heko potíva oñeha'ã oiko haña hekoitépe, ha umi iñañáva katu oñeha'ã ombotavy haña hapichápe. 6 Umi iñañáva ñe'ẽ oñohése hapicha ruguy; ha umi heko potíva juru katu oporope'ase jejopy vaígui. 7 Ñanderuete omyangekõi vaipava'erã umi iñañávape, ha hekove opa reíta; ha umi heko potíva róga katu tapiaite oikóta oku'e'ýre. 8 Pe tapicha iñarandu háicha, upeichaite oñemomba'éta avei ichupe, ha pe itie'ý ñañáva oñemotíva'erã. 9 Iporãiteve peteĩ imboriahúva oiko hembí'umi reheve, upe oñembotuicha reívagui iñembyahýi ramo. 10 Pe heko potíva oñangareko porã hymba rekove rehe; ha umi iñañáva katu ipy'a hatã. 11 Upe omba'apóva ijyvy rehe hyguatáva'erã ikóga ra'ýigui; ha umi oiko reíva imboriahuve ohóvo. 12 Pe tekove ñaña oipotaiterei ambue iñañáva mondapyre; ha umi heko potíva rapo katu hi'a poráva'erã. 13 Pe iñañáva oñemboapajuái iñe'ëvaípe; ha pe heko potíva katu oséva'erã hi'angekõi vaígui. 14 Ñande juru he'íva'ekue guive jahupity jevýta, hekoitépe oñemyengoviava'erã ñane rembiapokue. 15 Pe ivýrova oimo'ã hape naikarẽiha; ha pe iñarandúva katu ohenduse tekombo'e. 16 Pe itavýva pya'eite ohechauka ipochyha, ndojejokokuaáigui; ha upe omboykéva katu pe ñe'ẽ meña ohendúva, iñakãguapy porã. 17 Upe he'íva añetegua ohechauka heko potíha, ha pe techahare ijapúva ohechauka ivyroha. 18 Oĩ ningo tapicha, iñe'ẽ ha'ete kyse oporokutúva; iñarandúva ñe'ẽ katu pohã iporáva. 19 Pe juru ijapu'ýva opyta tapiaite; ha pe juru ijapúva sapy'aite ñuarãnte. 20 Upe ohekáva mba'evai oñembotavyse voi; ha upe ohekáva mba'eporã, oporombovy'a. 21 Pe heko potíva rekovépe noñuahẽmo'ãi mba'evai ha umi iñañáva rekovépe katu henyhẽva'erã mba'evaietágui. 22 Ñanderuete ipy'aro umi juru ijapúva ndive; ha umi añetegua he'íva katu ombohory ichupe. 23 Peteĩ iñarandúva ndohechaukái iñaranduha, ha umi ivýrova py'apy katu ohechauka ivýro reko. 24 Umi ikyre'ýetáva po oisãmbyhyva'erã hembiapotee voi; ha pe iñate'ýva katu oikova'erã tembiguái ramo. 25 Pe jepy'apy omyangekõi ñande py'apy, ha pe ñe'ẽ porã katu ñanembopy'a rory. 26 Pe heko potíva ohechauka hapichápe haperã, ha umi iñañáva katu ombojavuyuka ichupe. 27 Pe iñate'ýetáva nombichýi pe mymba ojapiva'ekue; ha pe ikyre'ýva katu ohupity heta mba'e iporáva. 28 Pe heko potíva rapépe oĩ tekove ha ipype ndaipóri ñemano.

Proverbs 13

1 Pe ta'ýra iñarandúva oñemomba'e itúva rekombo'e rehe; ha pe heko ñembohoryva nohendúi hekombo'e. 2 Pe heko potíva ho'uva'erã hi'a porã; ha upe opyrúva teko porã rehe katu ojohuva'erã mba'evai. 3 Pe ojokokuaáva ijuru oñangareko porã hi'anga rehe; ha umi oñe'ẽ rei reívape katu ojehuva'erã mba'evaiete. 4 Pe iñate'ýva ánga imba'epota, ha mba'eve ndohupitýi; ha umi ikyre'ýetáva ánga rembipota oñemohyguatãta. 5 Pe heko potíva ojahéi japúre; ha pe iñañáva katu oporombotavy ha oporomoherakuã vai. 6 Pe teko potíva oñangareko heko potíva rehe ha pe ñaña reko katu oñehundiva'erã hembiaapo vaíva ndive. 7 Oime ningo umi oikóva imba'eita gua'u ramoguáicha, ha mba'eve ndoguerekói; ha oĩ umi oikóva imboriahúvaicha imba'eita ramojepe. 8 Peteĩ tapicha sapy'a ojoguakuaa hekove mondaha pógui, ipirapire heta rupi; pe imboriahúvape avave ndojukaséi (ndoguerekóigui mba'eve). 9 Umi heko potíva rataindy hendyva'erã; ha umi iñañáva

rataindy katu ogueva'erã. 10 Nembotuicha omoheñói ñorãirõ, upe ohenduséva tekombó'e katu iñarandu. 11 Upe pya'e pya'e ombohetáva imba'e repyeta ohundipa jevýta, upe sa'i sa'ipe omono'õva ombohetave ohóvo. 12 Pe tapicha py'apy oha'ãrõ rei rire heta ára hasýta, pe tapicha ohupity rire hembipota ovy'aitereirasa ha ojogua peteĩ yvyra oporomoingovévape. 13 Upe iñe'ẽrenduse'ýva katuete oñembyasýta; pe iñe'ẽrendúvape katu oñemyengovia poráva'erã hembiapokue. 14 Pe iñarandúva rekombó'e ningo yvu oporomoingovéva ha upévarupi oñemboyke pe ñemano rapégui. 15 Pe akãporã ogueru mba'eporã; ha umi oguatáva teko vai rape rehe oñehundíta. 16 Kuimba'e iñakãguapýva guive oiko arandupópe; ha upe ivýrova katu ohechaukava'erã ivýro reko. 17 Peteĩ temimondo ñaña ogueru desgrácia ; peteĩ temimondo hekoite peguáva oporomohesãi. 18 Mboriahu ha ñemotĩ ohupity upe ohendu'ýva tekombó'e, ha pe ohendúva tekombó'e porã katu oñemoherakuã poráva'erã. 19 Pe tapicha ánga ovy'aite ojohu rire ipy'apy rembipota, ha umi ivýrova ndovy'aiete opoi ramojepe ipy'apy vai rekógui. 20 Upe oikóva iñarandúva ndive iñaranduva'erã; ha upe oikóva ivýrova ndive oñemboheko vaive ohóvo. 21 Pe desgrácia omuña muñava'erã umi hembiaapo vaívape, ha umi heko potívape katu oñeme'ëva'erã mba'eporã jopói ramo. 22 Pe kuimba'e heko poráva ohejava'erã imba'erepy ita'ýra ra'yrekuérape ñuarã; ha pe hembiaapo vaíva mba'erepyeta oñeñongatúta heko potívape ñuarã. 23 Pe heko potíva imboriahu ramojepe omono'õ ikokue pyahúpe heta tembi'u; pe iñañáva (ipirapire hetáva) katu nomono'õmo'ãi heta mba'e ikokúgui. 24 Pe túva oinupã'ýva ita'ýrape ndohayhúi ichupe; ha pe ohayhúva añetehápe ita'ýrape katuete ombuepoti ichupe, (ojavy ramo). 25 Pe heko potíva okaru hyvatã meve; ha umi iñañáva katu ohasa asyva'erã.

Proverbs 14

1 Pe tembireko arandu omopu'ã hóga; ha pe tembireko itavýva katu ipoite rupi oitypa jevy hóga. 2 Pe oikóva teko kar'ýme okyhyje Nanderuetégui; ha pe ohayhúva tape vai katu ndoikuaaséi ichugui mba'eve. 3 Pe ivýrova jurúgui osẽ ñe'ẽapi hapicha rehe; ha umi iñarandúva ojoko ijuru ani haña osẽ ñe'ẽapi ni nembotuicha. 4 Guei'ýre pe óga inandiva'erã, ha guéi pu'aka rupi heta mba'e oñembyatyva'erã. 5 Pe techahare añeteguáva ndaijapúi; ha pe techahare gua'u katu ijapu. 6 Pe oñembohorýva oheka pe arandu ha ndojohúi; ha pe iñakã poráva katuete ojohuva'erã pe arandu. 7 Ejeíke pe ivýrova renondégui, ijypýpe nderejohumo'ãigui ñe'ẽ arandu. 8 Pe iñakãguapy poráva oñangareko haperã rehe iñarandu rupi; ha umi ivýrova katu oñembotavy ijupe voi. 9 Umi ivýrova oñembohory hembiaapo vai rehe; ha umi heko potíva apytépe oĩ py'aporã. 10 Pe tapicha py'apynte oikuaa porã pe jehasa asy hi'ánga ohasáva; ha pe vy'a ohasaha rupi nomboja'ói ni tetã ambueygua ndive. 11 Umi tekove ñaña rogaguasu itapereva'erã; ha umi heko potíva róga'i ipotyva'erã. 12 Oĩ ningo tape naikarẽivaicha tapichápe ñuarã; ha amo ipahaitépe katu ha'e ojejohu ñemano rape rehe. 13 Sapy'ánte ningo ñande ñañembyasy ñande py'apýpe japuka ramojepe, pe vy'a ohasa rire hemby mba'embyasýnte. 14 Pe ivýrovape oñemyengoviava'erã hembiaapo vaikue, ha pe tapicha ipy'aporáva hory oñemyengoviávo ichupe hembiaapo porãngue. 15 Pe ojeheko mba'e pora'ýva'ekue oguerovia opaite mba'erei; ha pe ojehekombo'eva'ekue hekoitépe katu oma'ẽ porã hapekuéra rehe. 16 Pe iñarandúva okyhyje ha oñemboyke mba'evaigui; ha pe ivýrova oñembotuicha gua'u ha ojerovia ijehénte. 17 Upe ipochy reietéva omboapaju'ãimba, ha pe tekove tie'ý iñañáva oiko jaheipópe. 18 Umi ivýrova oñemonde porásente ivýro rekópe; ha umi iñakãguapýva katu oñembojegua arandúpe. 19 Umi iñañáva itĩindyva'erã umi heko potíva renondépe; ha umi iñañáva oñesúva'erã heko potíva rokẽme. 20 Pe imboriahúva rehe iñamigo jepeve ndaija'éi; heta katu ohayhu pe imba'e hetávapente. 21 Oñemohembiaapo vai upe oñembohorýva hapichápe, ha pe oiporiahuverekóva imboriahúvape katu ovy'aiteva'erã. 22 Ndojejavýi piko umi iñakãme omoheñóiva mba'evai. Poriahuvereko ha añetegua ohupityva'erã umi iñakãme omoheñóiva mba'eporã. 23 Opaichagua tembiapo pohýi hi'a porã; ha pe juru oñe'ẽ reíva katu oñemomboriahuva'erã. 24 Umi heko potíva oñembojegua iñarandúpe; ha umi ivýrova, iñembotavy rekópe. 25 Pe techahare añeteguáva osalva hapichápe; ha pe techahare ijapúva katu ombyai hapicha rekove. 26 Upe kuimba'e okyhyjéva Nanderuetégui ojerovia mbarete, ha ita'yrakuéra jepeve oñemo'áva'erã. 27 Pe kyhyje Nanderuetégui ku yvu oporomoingováicha ha oporomboyke ñemano ñuhãgui. 28 Pe tetã ruvicha ituicha hetãygua hetaiterei ramo; ha mbovymi ramo hetãyguakuéra pe mburuvicha ikangymive ohóvo. 29 Upe tapicha imbeguéva ipochy haña ohechauka iñaranduetereiha; ha upe ipya'éva ipochy haña ohechauka ivýro reko. 30 Pe py'aguapy porã ningo omopu'ã ñande rete; ha pe mba'epotaitereíva

katu ombyai ñande rete. 31 Pe ojopy asýva imboriahúvape omotĩ Ijapoharépe; ha upe oiporiahuverekóva pe mboriahúpe, omomba'eguasú Ijárpe. 32 Pe oporojopýva ho'a iñaña reko rupi; ha pe heko potíva katu oñemoangapyhy gueteri iñemanóme. 33 Pe iñakãguapýva ojoko pe arandu ipy'apýpe, pe iñañáva katu ndojokóĩ ivýro rekógui. 34 Pe heko potíva omopu'ã peteĩ tetã, pe iñañáva katu ohundi hetãme. 35 Pe tetã ruvicha ningo ipy'a porãva'erã tembiguái iñakã porãva ndive, ha katuate ipochýta upe oja'yveréva ndive.

Proverbs 15

1 Pe ñe'ẽ mbohováĩ porã ombogue pe pochy; pe ñe'ẽ pohýiva katu ohatapyña pe pochy rendy. 2 Umi heko potíva jurúgui osyry arandu; umi iñañáva jurúgui katu ochororo ivýro reko. 3 Ñanderuete resa opa rupiete oĩ, oma'ehína iñañáva ha imba'eporãva rehe. 4 Pe ipy'aguapýva juru ningo ojogua pe vyrya oporomoingovévape, ha upe itie'ỹ ñañáva py'apy katu omyangekõi hapicha py'apýpe. 5 Pe ivýrova omboyke itúva rekombó'e, ha upe oñemomba'éva hekombo'epy rehe iñakãguapyva'erã. 6 Pe heko potíva rógape oĩ heta mba'e hepýva; ha angekõi vai katu oĩ iñañáva rógape. 7 Umi iñarandúva juru omyasãi akãguapy porã, ha ndaupéichai umi ivýrova juru. 8 Umi iñañáva kuave'ẽmby mba'evai Ñanderuetépe guarã, ha umi heko potíva ñembo'e katu ombovy'a Ñanderuetépe. 9 Pe tekove ñaña rape mba'evai Ñanderuetépe guarã, Ha'e katu ohayhu pe heko potíva rape. 10 Jehavira pohýi ohupityta upe opiáva tape porãgui, ha upe oñemboykéva tekombó'epýgui omanova'erã. 11 Ñanderuete oikuaapa ojuháva omanomava'ekue retãme ha añaretãme, ha ko'yteve tapicha py'apýpe oĩva guive. 12 Pe oñembohoryva ndohayhúi oñemongavaju ramo ichupe, ha upévagui ndoikoséi umi iñarandúva apytépe. 13 Pe py'apy rory ombohova porã ijárape hape py'apy oñembyasýva omokangy ichupe. 14 Pe py'apy oñemoaranduséva oheka pe arandu, ha umi ivýrova juru katu henyhẽ výro rei ñe'ẽgui. 15 Pe ojepy'apy asývape guarã opaite ára hasyeteri, ha pe ipy'a roryvape katu ojogua peteĩ vy'aguasúpe. 16 Iporãiteve ñanemboriahúrõ ha jakyhyje Ñanderuetégui, jareko rãngue mba'e repyeta angekõi reheve. 17 Iporãve pe tembi'u ka'avoguiguáva mborayhu reheve, ja'u rãngue peteĩ guéi oñemongyrava'ekue py'aro reheve. 18 Pe tekove ipochy reíva oñorairõsente, ha hasyete katu peteĩ ipochýva ombogue hapicha pochy rendy. 19 Pe iñate'ývape guarã oimeraẽ tape iñuatimba voi, ha umi heko potíva tape po'i katu ojogua tape oñemyatyrõmbapyrévape. 20 Pe ta'ýra iñarandúva ombohory itúvape, ha pe tekove ivýrova katu ojahéi isy rehe. 21 Pe ivýrovape ombohory heko ñembotavy, ha pe tekove iñarandúva katu oguata hekoitépe. 22 Ñane rembiaporã osẽ vai ndaipóri ramo tekombó'e porã, ha hetahápe oporohekombo'éva osẽ porã. 23 Oimeraéva ovy'a ijuru ombohováĩ porã ramo; pe ñe'ẽ hekoite pegua ha hi'oraitépe ho'a porã ichupe. 24 Iñarandúvape guarã pe tekove porã rape ojupive ohóvo (yvága gotýo) ha péicha oñemomombyryve ohóvo omanomava'ekue retãgui. 25 Ñanderuete ombotapereva'erã umi oñembotuicháva róga, omoĩ hatáva'erã katu imenave'ýmava yvy rembe'y. 26 Umi iñañáva jepy'amongeta ningo mba'evai Ñanderuetépe guarã, ha umi heko potíva ñe'ẽ katu ombovy'a ichupe. 27 Pe imba'epotaitereíva ohundíta hóga, ha pe oñemboykéva pe ñembopopegua ñemígui oikoveva'erã. 28 Pe heko potíva py'apy opensa porã oporombohovái mboyve, ha umi iñaña rekóva juru katu omyasãi iñe'ẽ reínte. 29 Ñanderuete oiko mombyry iñaña rekóvagai, Ha'e katu ohendu umi heko potíva ñembo'e. 30 Umi tesa horýva ombovy'a hapichápe ha peteĩ notícia porã oñemombe'úva ñandéve ñanemokyre'ỹ ha omombarete ñane retyma. 31 Peteĩ apysa ohenduséva tekombó'e hekoite peguáva ovy'a oiko ramo iñarandúva apytépe. 32 Upe omboykéva tekombó'e ohundi hi'anga resãi, ha pe ohendúva tekombó'e katu iñaranduve ohóvo. 33 Pe kyhyje Ñanderuetégui hi'a arandu ha ñandetuicha haña ñande ñañemomirĩ raéva'erã henondépe.

Proverbs 16

1 Yvyarigua mba'e ningo jajepy'amongeta (ñapensa) haña, Ñanderuete katu ome'ẽ pe pensamiénto iporãitéva. 2 Yvyariguakuérape guarã opaite hapekuéra ipotiváicha, Ñanderuete katu oha'ã ñande py'apýpe oĩva. 3 Emoĩ Ñanderuete pópe ne rembiaporã ha osẽ porãva'erã. 4 Opaite mba'e Ñanderuete ojapóvaguive ipype oĩ ipropósito , umi iñañáva jepe Ha'e ojapo oñehundi haña hi'araitépe. 5 Umi oñembotuicháva ombojegarua Ñanderuetépe; ha añetehápe ndopytaiva'erã ojehavira'ýre. 6 Poriahuvereko ha añetegua rupi oñemyatyrõ pe tembiapo vai rapykuere, ha kyhyje Ñanderuetégui omboyke yvyariguakuérape mba'evaigui. 7 Peteĩ

tapicha reko ombovy'a ramo Ñanderuetepe, umi hesekeúra ija'e'ývape jepeve Ñanderuete omoingo porã jevy hendive. 8 Iporãiteve pokãmi teko potĩ reheve, umi mba'eita hekope'ývagui. 9 Pe yvyarigua opensa haperã rehe, Ñanderuete katu omboguata ichupe. 10 Ñanderuete omoĩ ñe'ẽ aňetegua tetã ruvicha jurúpe ha'e ombojovake jave, ani haġua ha'e opyrũ aňetegua rehe. 11 Balánza ha platillokuéra heko peguáva Ñanderuete mba'e, ha ipesakuéra vosa'ípe oíva, Ñanderuete rembiapo porã voi. 12 Pe tetã ruvicha porã ndaija'úi tembiapo vaíre, justícia rupi katu oňemoĩ hatáva'erã iguapyhaguasúpe. 13 Tetã ruvichápe ombohory ñe'ẽ aňeteguáva, ha ha'ekuéra ohayhu umi he'ívape ñe'ẽ hekoite peguáva. 14 Pe tetã ruvicha pochy oporojukase; pe iñarandúva katu oňeha'ãmbaite ombogue haġua ipochy rendy. 15 Pe tetã ruvicha resa porã oporomoingove, ha ipy'aporáva ningo ojogua amáme arahakúpe. 16 Iporãve jahupity arandu, óro hepyetégui; ha iporãve jahupity akãporã, óro morotĩgui. 17 Umi heko potĩva rape oňemboyke mba'evaĩgui; upe oňangarekóva hape rehe, oňangareko avei hekoverã rehe. 18 Upe oňehundíva oňembotuicha raẽ, ha upe oňembotuicháva katuete ho'ava'erã. 19 Iporãve ñane ánga oňemomirĩ umi heko oňemomirĩva ndive, ñamboja'o rãngue mondapyre umi oňembotuicháva apytépe. 20 Pe oňe'ẽva akãguapy porãme ojohuva'erã mba'eporã, ha pe ojeroviáva Ñanderuete rehe ojohuva'erãma isalvacion . 21 Upe oiporu poráva iñarandu, oje'e ha'e iñaranduha, ha iñe'ẽ he'ẽ asy oporomoaranduve. 22 Yvu oporomoingovéva ningo pe akãporã ijárape ġuarã, ha pe itarováva ojevahirava'erã itarova reko rupi. 23 Pe iñarandúva akãguapy omoarandu ijuru ha ombojuky jukyve iñe'ẽ. 24 Ñe'ẽ porã ojogua eiraitépe hapichakuérape ġuarã, mba'e vevúi asy hi'ángape ġuarã ha pohã ikanguekuérape ġuarã. 25 Oĩ ningo tape naikarẽivaicha yvyariguakuérape ġuarã, ipahápe katu ojejohu hikuái ñemano rapépe. 26 Pe ñembyahyĩ omokyre'ý pe omba'apóvape, ijuru okaruségui. 27 Pe iñańáva ombosako'i mba'evai hapichápe ġuarã, ha ijuru ojogua tata oporombokusuguvéape. 28 Pe tekove tie'ý ñaña omyasãi teko vai, ha pe ijurumy'ýiva oipe'a ojuehegui amigokuéra ojohayhuvévape. 29 Pe tekove ñaña ombojuruhe'ẽ hapichápe, ogueru haġua avei ichupe hape vai rehe. 30 Upe oňembyesa'íva ndéve ojapose ivaíva; omongu'e vove hembekuéra, ojapóma mba'evai. 31 Akã rague morotĩ ombojegua karaiete ha kuňakarai ġuaiġui akã, ha kóva ojejohu justícia rapépe. 32 Iporãiteve pe kuimba'e hasýpe ipochýva, peteĩ soldádo oňorãirõ porãvagui; ha peteĩ kuimba'e ojokokuaáva hi'ánga rembipota iporãve peteĩ kuimba'e ombopoguývagui peteĩ távape. 33 Yvyariguakuéra oitykuaa jepevémo pe po'a, ho'áta katuete Ñanderuete oipota háicha.

Proverbs 17

1 Iporãve peteĩ mandi'o pehẽngue nandi py'aguapy reheve, peteĩ óga henyhẽva so'ógui ñorãirõ reheve. 2 Pe tembiguái iňakãguapýva oisãmbyhy ijára ra'y iñańávape, ha omboja'óta ityvyrakuéra apytépe ijára mba'erepykue. 3 Pe tata omopotĩ háicha pe óro morotĩ ha pe tatakua'í pe óro ; upéicha Ñanderuete oha'ã ha omopotĩ avei ñande py'apy. 4 Pe iñańáva ojapysaka juru tie'ý rehe, ha pe oporombotavýva ojapysaka pe iñańáva juru he'íva rehe. 5 Pe oňembohoryva mboriahu rehe omotĩ Ijapoharépe; ha upe ovy'áva hapicha ho'yguývare ojevahirava'erã katuete. 6 Temimenonguéra (inietokuéra) ningo taitaguasu rerakuã porã, ku akã jeguaka porãváicha, ha ta'yraquéra rerakuã porã ningo ituvakuéra. 7 Naiporãi pe itavýva ojehechauka iñarandúvarõ, ko'yteve pe mburuvicha ijapúva. 8 Upe oporombopopegua ñemíva oimo'ã ipirapire ojogua pajépe, ohupity haġua opaite mba'e oipotáva guive. 9 Upe oporohayhúva omo'ã hapicha jejavy, ha upe omombe'úva hapicha jejavy omboja'o iňirũnguérape. 10 Pe jeja'o ou porãve pe iňakã porávape, 100 teju ruguáigui pe itavýva atukupére (ilómore). 11 Pe heko ñepu'áva ohekánte mba'evai, ha oňemondóta hendápe peteĩ oiporiahuverekose'ýva. 12 Iporãve peteĩ kuimba'e oňohuġuitĩ ramo peteĩ óso (jaguarete), ita'yraquéra oňemondava'ekue ndive, oňohuġuitĩ rãngue peteĩ ivýrova ndive. 13 Upe omyengoviáva mba'evai iporáva rehe, pe mba'evai noňemboykeiva'erã araka'eve hógagui. 14 Pe omoňepyrúva pe ñorãirõ ojoguaitépe umi yetágui ojepoívape; ejeíke pe ñorãirõgui, rejasuru mboyve ipype. 15 Pe opoíva mba'evai apoháragui, omoinge haġua pe mba'eporã apohárape cárcelpe ojahéi Ñanderuete rehe. 16 Ma'erãpa iporã pirapire výro reíva pópe, ojoguakuaánepa arandu, ha'e ningo naiňakã porãi. 17 Pe angirũ (amigo) opaite araitépe oporohayhu, ityke'yraichaite oipytyvõse iňirũme pe angekõi vaiha árape. 18 Ivýro ningo pe kuimba'e oipytyvõse ramo hapicha odevévape opárupi. 19 Upe ohayhúva ñorãirõ, ohayhu pe teko vai ha upe ombo'yvateitereíva hóga rokẽ oityukáta hogaguasu. 20 Pe itie'ý ñañaáva araka'eve

ndojohuiva'erã mba'eporã, ha upe ohayhúva japu ojeityva'erã. 21 Upe omoheñóiva peteĩ ta'ýra ivýrova oñembyasyva'erã; ha pe ivýrova ru ndovy'aiva'erã. 22 Pe py'a rory ningo omomimbi ñande rova; pe py'angekõi katu ñanemokangy. 23 Pe iñañáva oñembopopegua ñemiháme omokarẽ haɣua ñembojovake heko peguáva. 24 Pe iñakãguapy porãva resa renondépe oĩ arandu, umi ivýrova resa katu oho rei pe yvy apýra paha peve, (ha ndojohúi arandu). 25 Pe ta'ýra ivýrova ombopochy itúvape ha omomba'embyasy isýpe. 26 Naiporãi peteĩ mburuvicha ojopy ramo peteĩ kuimba'e heko peguávape ojerure rei haguére ipirapire, ivaieteve katu pe mburuvicha oinupã rei ramo ichupe. 27 Pe ojokóva ijuru iñarandu, ha pe ipy'aguapýva ohechauka iñakãguapy iporãha. 28 Peteĩ ivýrova okirirĩ rire, ojeguerekova'erãmo'ã ichupe iñarandúva ramo; ha upe ojejuru mbotýva ojeguereko iñakãguapýva ramo.

Proverbs 18

1 Umi ha'enteséva ojaposénte hembipota vai ha oñemoĩse oimeraëva rehe ojokoséva guíve ichupe. 2 Pe ivýrova ndohekái akãguapy porã oguenohésente ipy'apýgui oíva guíve. 3 Pe iñañáva oɣuahêháme oĩ ñembohory, ha pe tembiapo vai oĩ ramo, hendive oɣuahê avei pe ñemotĩ. 4 Kuimba'e iñe'ẽ porãva ku y hypývaicha, ha iñarandúva katu ku yvu osyrývaicha. 5 Naiporãi ñambojerovia hembiapo vaívape, ñambojeroviava'erã katu heko potívape. 6 Ivýrova rembe ogueru ñeko'õi, ha ijuru ohenói ñembuepoti. 7 Pe ivýrova juru ichupe ɣuarã voi jepy'apy, ha hembekuéra peteĩ ñuhã hi'ángape ɣuarã. 8 Pe ijurumy'ýiva ñe'ẽ ha'eténte he'ẽ asýva, ha oíke ñane ánga rugaite peve. 9 Pe iñate'ýva rembiapo ojogua pe tapicha omombo reívape ipirapire. 10 Ñanderuete réra katu peteĩ óga yvate oñemombarete porãva; hendápe oñaniva'erã pe heko potíva ojesalva haɣua. 11 Pe ipirapire hetáva ojerovia imba'e retáre, ipirapire ichupe ɣuarã ojogua peteĩ táva oñemongora porávape. 12 Pe tapicha py'apy oñembotuichava'erã ha'e ho'a mboyve, ha pe terakuã porã mboyve, pe tapicha py'apy oñemomiríva'erã. 13 Upe ombohováiva, ojapysaka porã mboyve, ningo tapicha výro ha katuate oñemotíva'erã. 14 Pe ipy'aguasu porãva ipu'aka imba'asy rehe, pe ipy'a kangýva katu ndaipu'akái. 15 Pe iñakãguapýva ohupity arandu; ha umi iñarandúva oheka akãguapy porã. 16 Pe tapicha jopói oipe'a pe okẽ ha pe tape ñaɣuahẽ haɣua poguasukuéra rendápe. 17 Pe tenondeve oñe'ëva ijehe ojehecha he'írõ pe añetegua, ou peve pe oñemoíva hese; ha omombe'upa rire umi mba'e añeteguáva pe tenondegua oñomimava'ekue, upépe ojekuaáta ha'e ijapu hague. 18 Pe po'a jeporavo rupi ojekuaáta mávapa ojavý ha máva rupípa oñepyrũ pe ñorãirõ poguasukuéra apytépe. 19 Nde rembopochy rei ramo nde ryke'ýpe, ha'e oñemoivéta nderehe; ne rembiapo vai ombotýta ipy'apy, pe okẽ ñembotyha omboty háicha peteĩ táva rokẽguasú. 20 Oimeraëva omono'õ jevyva'erã ijuru oñotýmava'ekue, hyɣuatã meve. 21 Ñemano ha tekove oĩhína pe kũ pu'aka poguýpe, ha upe ojejokóva, ho'uva'erã hi'akuégui. 22 Pe ojohúva peteĩ tembireko heko porãva ojohu mba'eporã, ha ohupity Ñanderuete mba'eporãmby. 23 Pe imboriahúva oñe'ẽ mba'ejerure asypópe ha pe ipirapire hetáva katu ombohováí juruguasúpe. 24 Oĩ angirũ oiko'ýva angirũ ramo; ha oĩ angirũ oiko poráváva tyke'ykuérágui.

Proverbs 19

1 Iporãiteve pe imboriahúva oguatáva teko potíme, upe ipirapire hetáva juru tie'ý iñañáva ha ivýrovagui. 2 Pe ánga iñarandu'ýva naiporãi, ha pe py oñembopya'etéva oñemoangaipa haɣua ivai avei. 3 Pe tapicha reko ñaña ohundi ichupe, ha ipy'apýpe ha'e ipochy Ñanderuete ndive. 4 Pirapire heta ombyaty heta amígo ; ha pe imboriahúva angirũ oñemomombyry ichugui. 5 Pe techahare japu ndopytaiva'erã ojevahira'ýre, ha upe he'íva japu ndojesalvamo'ãi araka'eve. 6 Heta oiko porãse ipojeráva ndive, ha upe ome'ëva jopói heta hi'angirũ. 7 Imboriahúvagui opaite hyke'ykuéra jepe ojei; ko'yteve katu hi'angirũnguéra oñemomombyrypava'erã ichugui, ha'e ohekáta iñe'ẽ irũrã, ha ndojohumo'ávái avavére. 8 Pe iñarandúva ohayhu hi'ánga; ha upe oñemoakã porãva katu ojohuva'erã mba'eporã. 9 Pe techahare japu ndopytaiva'erã ojevahira'ýre, ha upe he'íva japu omanova'erã. 10 Pe ivýrova ndaijáí okarugasu haɣua, ha ko'yteve pe tembiguaípe oikose ramo ijára ruvicha ramo. 11 Pe tapicha akãguapýva ojekuaáta ojokokuaágui ipochy, ha oñemombe'u porãta ichupe operdonakuaa ramo hapicha rembiapo vai. 12 Pe tetã ruvicha pochy ku leõ okororõvaicha, ipy'a porãva ndive katu ku ysapýicha kapi'ípe ɣuarã. 13 Pe ta'ýra ivýrova ohundi itúva rekove ha peteĩ tembireko

oñorãirõitereíva ku óga otyky tapiaitévaicha. 14 Túva yvyarigua ohejapava'erã ita'yraquerape: Hóga ha imba'erepyeta; Ñanderuete remime'ẽ katu peteĩ tembireko iñakãguapy porãva. 15 Pe iñate'ýva ojeity topehýi nderypývape, ha pe tekove ate'ý iñembyahyiva'erã. 16 Pe ojapóva Ñanderuete rembiapoukapy oñangareko porã hi'anga rehe; ha upe oñembohoryva hapekuera rehe omanova'erã. 17 Upe oipytyvõva imboriahúvape ome'ẽhína Ñanderuetépe, ha pe mba'eporã ojapóva, oñemyengovia jevyva'erã ichupe. 18 Ehavira nde ra'ýpe imitã aja, ne ánga katu ani ipochyetererei ojuka haгуáicha ichupe. 19 Pe ipochyeteréiva ohupityva'erã jehavira ha nde reipytyvõse ramo rembopochyvéta ichupe, ha ha'e ombojo'a jo'aveva'erã imba'evai. 20 Nde neñe'ẽrendúke ha eñemomirĩ jehavira guýpe, nearandu haгуa nde ára tujápe. 21 Heta jepy'amongeta oĩ ñande py'apýpe Ñanderuete rembipotánte katu ojehuva'erã ñande rekovépe. 22 Pe tapicha oporoporiahuverekóva ovy'a, upévagui pe imboriahúva iporãiteve pe oporombotavysévagui. 23 Upe okyhyjéva Ñanderuetégui oikoveva'erã, ha'e oke porãta hyгуatã porãgui. 24 Pe iñate'ýva opoko ramojepe hembi'urã rehe, ikaigue ogueraha haгуa ijurúpe. 25 Ehavira pe oñembohory asývape, ha iñaranduveva'erã; ha rehekombo'e ramo iñakã porávape oikuaáta avei pe arandu rape. 26 Pe omondáva itúvape ha omoséva isýpe, péva ningo peteĩ ta'ýra heko vai ha iñañáva. 27 Nde, che ra'y, neñe'ẽrenduva'erã, ýrõ repiáta arandu rapégui ha reñehundíta. 28 Pe techahare tie'ý iñañáva oñembohory ñembojovake porã rehe, ha umi iñañáva omboyke pe justícia. 29 Umi oñembohoryvape гуарã oñembosako'íma ijehavirarã, ha ivýrova retépe гуарã katu oĩ tukumbo.

Proverbs 20

1 Pe víno rupi oñembohory hikuái, pe cáña rupi oĩta apañuái ha umi oka'úva ichuguikuéra, noñemoarandumo'ái. 2 Ojekyhyje háicha leõ okororõvagui, péicha ojekyhyje pe tetã ruvichágui; ha upe ombopochýva ichupe ohundíta hekove. 3 Pe kuimba'e herakuã porãva ojei ñorãirõgui, pe ivýrova katu oheka voi pe ñorãirõrã. 4 Pe iñate'ýva nombosako'íri ikokuera hi'araitépe ha upévagui pe ñemono'õha ára ndojohumo'ái mba'eve omono'õ haгуa ni ho'uva'eráva. 5 Pe tekombo'e porã tapicha py'apýpe гуарã ojogua pe y hypyetévape, pe iñakã porãva katu oguenohẽntema oikotevẽ vove. 6 Heta tapicha he'i ipy'a porãha, oñekotevẽ ramo peteĩ ipy'a porãva katu hasyete ojejohu haгуa peteĩme jepe. 7 Pe heko potíva ha pe heko porãva ombovy'áta iñemoñarenguérape. 8 Pe tetã ruvicha oguapy jave ombojovake haгуa iguapyhaguasúpe, ojohúta ima'ẽme mba'evai apohárape. 9 Mávapa he'ikuaa: Che amopotĩmbáma che py'apy, chepotĩmbáma che rembiapo vaígui. 10 Balánza ha pésa ijapúva, mokõivéva ombojeguaru Ñanderuetépe. 11 Pe mitãrusu rembiapo rupi ojekuaáta heko ipotĩ ha naikarẽiha. 12 Pe apysa ohendúva ha pe tesa ohecháva, mokõivéva ningo Ñanderuete rembiapokue. 13 Aníke rekeiterei, ani haгуa reñemomborياهو; voi ejesape'a ha epu'ã, neryгуatã haгуa ne rembiapo rupi. 14 Pe ojoguaséva peteĩ mba'e he'i: Hepy, hepyetererei ningo, ha ojeívo upégui, ovy'aite ojogua porã haguere imba'e. 15 Oĩ heta óro ha ita vera hepýva, pe jeguaka hepyetéva katu pe ñe'ẽ omopu'áva hapicha ñe'ã, pe omokyre'ýva ichupe. 16 Peteĩ kuimba'e oipytyvõva hapicha oikuaa'ývape, ha odevéva opárupi ho'a hapicha ñuhãme oipe'ase reígui ijao jepe ichugui. 17 Heiterei ningo tapichápe гуарã pe tembi'u ohupityva japu rupi, uperire katu ijuru henyhẽta ita ku'ígui. 18 Pensamiénto porã ojejohúnte ñemongeta porã rire, upévagui ani repensa porã'ýre reñemoĩ nde rapicháre. 19 Pe oikóva jurumy'ýime oikuaauka ñemiha megua; aníke rejekupytýtei ijuru guasúva ndive. 20 Upe omaldecíva itúva téra isýpe, imba'e rendy ogueva'erã pytũguýpe ha'e okyhyjevehápe. 21 Umi mba'erepyeta ojeupityva pya'e pya'épe, amo ipahápe ndojehovasaiva'erã. 22 Ani erétei: Che añevengáta, emoĩ katu Ñanderuete pópe, Ha'e nepytyvõta. 23 Balánza ha pésa ijapúva ombojeguaru Ñanderuetépe. 24 Pe tapicha ñemboguata Ñanderuete mba'e; mba'éicha piko ñande jaikuaáne ñane raperã. 25 Ñuhã ningo tapichápe гуарã ha'e ome'ẽ ramo pya'etererei iñe'ẽ, ha uperire ae ojepy'amongeta (opensa) umi mba' e rehe. 26 Pe tetã ruvicha iñarandúva omombo opaite iñañávape yvytúre, ha hi'arikuéra ombohasa icárro. 27 Ñanderuete mba'e rendy hína ñande pytu porã, ha'e ningo upe oitypekáva pe py'apy ruguaitépe oíva jepe. 28 Py'aporã ha añetegua omo'ã tetã ruvichápe, ha umía rupi ha'e oñemoĩ'atã iguapyhaguasúpe. 29 Karia'ykuéra mimbi ningo imbaretekue, ha umi itujáva mimbi hi'áva morotĩ (iñarandu). 30 Pe ñembuepoti oporomonguera ñaña rekógui, ha pe jehavira omopotĩ tapicha py'apy.

Proverbs 21

1 Pe tetã ruvicha py'apy, oĩ Ñanderuete pópe ku ysyryicha, Ha'e oipotahápe omboguata ichupe. 2 Ñande ñaimo'ã ñande rape naikarẽiha, Ñanderuete katu oha'ãhína (opesa) ñande py'apýpe oĩva guive. 3 Teko porã ha tembiapo heko peguáva oguerohoryve Ñanderuetepe kuave'ẽmbýgui. 4 Pe tesa ojererovúva ha pe py'apy oñembotuicháva oñemoĩ Ñanderuete rehe. Pe iñañáva ojapóva guive naiporãi. 5 Umi ikyre'ýva rembiapo hi'a porãta, ha umi itarováva rembiapokue opa reíta, upéva ha'e imboriahuva'erã. 6 Upe omono'õva mba'erepyeta ñembotavy rupi pya'eiterei opa jevýta, ha'e voi ojejuvýta ñemano sã rupi. 7 Umi omondáva ohundipa jevýta, ndojapói haguere hekoitepeguáva. 8 Pe tapicha tie'ý ñaña rape ikarẽ ha ipohýi, ha umi heko potíva rembiapo katu iporã. 9 Iporãiteve ojeiko pe óga kapi'i ruguáipe, ojeiko rãngue ogaguasúpe peteĩ kuña heko ñorãirõva ndive. 10 Pe iñañáva ánga ojapose mba'e ivaíva; hapicha ndojohúi ñepytyvõ hesa renondépe. 11 Ojehavira ramo pe heko ñembohory ipyahúvape ha'e oñemoarandúne; oñehekombo'e porã ramo pe iñarandúvape ha'e iñakãguapyve ohóvo. 12 Ñanderuete, pe mbojovakehára heko peguáva, oma'ẽ porã iñañáva róga rehe, ha oity ichupekuéra tape ñembyaihápe. 13 Pe ombotýva ijapysa mboriahúva sapukái asýgui, ha'e voi osapukái asyva'erã, ha noñehenduiva'erã avei ichupe. 14 Pe jopói oñeme'ẽva ñemiháme ombogue pe pochy, ha pe ombopopeguáva tova mokõime omyendy pe pochy mbojovakeha árape. 15 Pe heko potíva ovy'a ojapo ramo hekoite peguáva, pe hembiapo vaíva katu okyhyjéta. 16 Pe tapicha oñemboykéva pe arandu rapégui, amo ipahápe opytáta umi omanomava'ekue ndive. 17 Pe tapicha okaru porãsévante ohasa asyva'erã ha upe ohayhúva víno ha mba'e ryakuã porã ndaipirapireitaiva'erã. 18 Pe heko potíva oñeguenohéva'erã jehasa asýgui, ha pe heko vaíva katu opytáta jehasa asýpe guarã. 19 Iporãiteve ojeiko desiértope , ojeiko rãngue peteĩ kuña iñorãirõiterei ha ipochýva ndive. 20 Mba'e hepy ha mba'e ryakuã porã oĩhína iñarandúva rógape; ha pe heko ñembotavýva katu ohundipava'erã. 21 Upe oikóva teko porã ha poriahuvereko rapykuéri ojohuva'erã pe tekove, pe justícia ha terakuã porã. 22 Pe iñarandúva ombopoguy umi imbaretéva retãme, ha oitypa pe imbaretéva jeroviaha. 23 Pe oñangarekóva ijuru ha ikũ rehe, hi'ánga ndo'amo'ãi jepy'apýpe. 24 Pe tekove oñembotuicha ha ojejapóva ha'e peteĩ oñembohorysente, ha nohendumo'ãi tekombo'e porã oñemomirĩ haña. 25 Pe iñate'ýva rembipota vai ojuka ichupe, ipokuéra nomba'apóigui. 26 Oĩ tapicha ojerure asýva hapichakuérape ha araka'eve nahyguatãmo'ãi, ha pe heko poráva katu ome'ẽ, ha ndaipojopýi. 27 Umi iñañáva kuave'ẽmby (Ñanderuetepe guarã) mba'evai; ha ko'yteve oikuave'ẽ oñomi haña hembiapo vaikue. 28 Pe techahare ijapúva omanova'erã; ha pe heko poráva ñe'ẽ opytava'erã opaite árape guarã. 29 Pe iñañáva oñembohova'atã; ha pe heko potíva katu oñangareko hape rehe. 30 Ñanderuete'ýre ndaipóri arandu, ni akãguapy porã, ni tekombo'e heko peguáva. 31 Tetãyguakuéra ombosako'i ikavajukuérape ñorãirõguasúva árape guarã, Ñanderuete katu oiporavóta mávapa ombopoguýta hesekuéra ija'e'ývape.

Proverbs 22

1 Pe terakuã porã ojegueroheroyeteve pirapire hetágui, ita vera ha óro potĩgui. 2 Pe ipirapire hetáva ha imboriahúva oñokotevẽ; mokõivévape Ñanderuete ojapova'ekue. 3 Pe iñarandúva ohecha pe mba'evai ha okañy, umi iñarandu'ýva katu ohasante ohóvo pe mba'evai ohupity peve ichupe. 4 Pe ñemomirĩ repyrã ha kyhyje Ñanderuete'gui ogueru mba'erepy, terakuã porã ha tekove añeteguáva. 5 Ñuatĩ ha ñuhã oĩ itie'ý ñaña rapére, upe hi'ánga rehe oñangarekóva katu oñemomombyry ichuguikuéra. 6 Embo'e pe mitãme haperã rehe, ha ituja rire jepeve ndopiaiva'erã ichugui. 7 Pe ipirapire hetáva oñembojára pe mboriahu rehe; pe omba'eporúva ha oiporukáva oikóta tembiguái ramo. 8 Upe oñemitýva ñaña reko omono'õ jevyva'erã ñaña reko ha tukumbo rupi oñehundiva'erã. 9 Pe tesa oporoporiahuverekóva ojevohasava'erã, ome'ẽgui hembi'úgui pe imboriahúvape. 10 Emosẽ pe oñembohoryvape, ha opáta pe jeja'ó ha pe ñorãirõ avei. 11 Ojehayhuhína ipy'a potívape, iñe'ẽ juky rupi oikóta tetã ruvicha angirũ (amigo) ramo. 12 Ñanderuete resa oñangarekohína umi iñarandúva rape rehe ha ombyaíta iñañáva rembipota. 13 Pe iñate'ýva he'i: Pe leõ oime okápe, amanóne upérupi (nomba'aposéigui, ndohoséi kokuépe). 14 Yvykua ndepypukúva hína pe kuña reko vai juru, upe ohayhu'ýva Ñanderuetepe ho'ava'erã ipype. 15 Pe výro reko ojoajúma voi mitãrusu py'apy rehe, pe yvyra po'i katu omomombyryva'erã ichugui. 16 Upe ojopy asýva mboriahúpe omboheta haña imba'e repy, térã upe ome'ẽva jopói imba'e hetávape, añetehápe (mokõivéva) imboriahuva'erã. 17 Ejapysaka ha ehendu porã umi iñarandúva ñe'ẽ, ha ejepy'amongeta che rekombo'e rehe, 18 ha iporãitereíta

reñongatu ramo umía nde py'apýpe ha opytapa ramo ne akãme. 19 Ejeroviáke Ñanderuete rehe, aikuaauka haguéicha ndéve ko ára kóvape. 20 Añete ningo che ahaíra'e ndéve ġuarã ñe'ẽ arandu, tekombo'e ha mbo'epy. 21 Aikuaauka haġua ndéve umi ñe'ẽ añeteguáva, ikatu haġuáicha reikuaauka ñe'ẽ añeteguáva umi ndejokuaiva'ekuépe oporandúvo ndéve. 22 Aníke remondátei imboriahúvagui, imboriahu haguére, ha ani remyangekõi ichupe táva rokẽme, mbojovakehára renondépe. 23 Ñanderuete oñorãirõta ha'ekuéra rehehápe ha ombyaíta imondahare rekove. 24 Ani rejehe'átei umi ipochy rekóva ndive, ha ani reñemoirũtei umi tapicha ipochy reíva ndive. 25 Ani haġua rejepokuaátei heko rehe, ha ne ánga ho'a iñuhãme. 26 Ani reme'ẽ rei nde réra ambuépe (ojoguase ramo peteĩ mba'e), cháke, reikéta iñuhãme, ha amo ipahápe nde repagava'erã icuénta . 27 Ha nde nandepirapiréi ramo avei, ojepe'ava'erã katuete ndehgui nde rupa jepeve. 28 Ani rembotuicha nde yvy rembe'y, eheja hendaitépe umi ita (mojon) omboja'óva nde yvy pehẽngue (lóte), nde ypykuéra omoĩ hagueichaite. 29 Oimeraẽ kuimba'e ikatupyryetéva hembiapópe omba'apokuaa tetã ruvichápe ġuarã, natekotevẽi omba'apo oimeraẽvape ġuarã.

Proverbs 23

1 Reguapy ramo rekaru haġua karaiguasu ndive, ehecha porãkena mávapa oĩ ne renondépe, 2 ha emoĩ peteĩ kyse nde ahy'o rehe rejekoko haġua, neñembyahyieterei ramo jepe. 3 Ani ndetaryrýi hembi'u porãite rehe, ikatu porãnte nemoñuhãse péva rupi. 4 Ani reñeha'ãiterei reñembopirapire heta haġua, ani reiporu ne arandu pévape ġuarãnte. 5 Rema'ẽ porã vove umi mba'erepyeta rehe, rehecháta ohopamaha. Oñembopepótgui, ku ñapykani pepóicha, ha oveveva'erã yvate ára rehe. 6 Aníke re'útei pe hakate'yva rembi'u, ha ani re'useiterei hembi'u heitereíva, 7 ani rekaru hendive, nanemongaruséi ramo. He'i ramo jepe ndéve: Ekaru ha emboy'u, ipy'apýpe katu noĩri nendive (nome'ěséi mba'eve). 8 Reity jevýta pe tembi'u, ha opaite ne ñe'ẽ vevúi asy nde erereiva'ekue. 9 Ani reñe'ẽtei ivýrova apysápe, oñembohorýta ne ñe'ẽ arandúre ereva'ekuére ichupe. 10 Aníke rembotuicha nde yvy rembe'y rechaukaha (mojon) ymaite oñemoíva'ekue, ha ani reikétei umi ityre'yva kokuépe; 11 imo'ãhahína pe Ipu'akapáva (Ñanderuete), Ha'e oñemoíta nderehe. 12 Eipe'a katu nde py'apy tekombo'e porãvape ġuarã, ha nde apysa umi ñe'ẽ arandu reheguáva. 13 Ani reheja rehekombo'e'yre ne mitãrusúpe; reinupã ramojepe ichupe yvyra po'ípe, katuete nomanomo'ãi. 14 Reinupã haguére ichupe yvyra po'ípe reguenohêta hi'ánga umi omanóva retãgui. 15 Che ra'y, iñarandu ramo nde py'apy, che py'apy horyeteva'erã avei. 16 Che py'apy rugua horýta avei nde juru he'i vove pe hekoite peguáva. 17 Anítei reikose umi hembiapo vaívaicha, upéicha rãngue eikónte tapiate kyhyjepópe Ñanderuetégui. 18 Añetehápe oujevyva'erã ndéve ġuarã peteĩ ko'ẽ porã, ha nde jerovia noñembyaimo'ãi. 19 Ehendúkena che ra'y ha eñemoarandu, ha emoĩ nde py'apýpe reguata porã haġua pe tape ikare'yva rehe. 20 Aníke repyta umi oka'úva ndive térã umi so'o ho'useitereíva ndive. 21 Upe ika'u rekóva ha upe ikarueteréiva imboriahuva'erãgui, ha pe hopehyietereíva oñemondeva'erã ao sorokuépe. 22 Ehendu porã katu nde ru he'íva guive, ko yvy apére ndegueruva'ekuépe; ha nde sy iġuaiġuiha árape, ani rejahéi hese. 23 Ejogua pe añeteguá, ha ani revende jevýtei ha upéicha avei pe arandu, pe tekombo'e ha pe akãguapy porã. 24 Pe heko potíva ru ovy'aiterei, upe oguerúva yvy apére peteĩ iñarandúvape ovy'aiteva'erã. 25 Ta'ipy'aroryete nde ru, ha nde sy nemohenoiva'ekue tovy'aite. 26 Che ra'y, eme'ëna chéve nde py'apy ha umi nde resa toma'ẽ che rapekuéra rehe. 27 Itakua pypuku hína pe kuña reko vai, ha yvykua po'i pypuku (pózo) pe kuña ombotavýva iménape. 28 Ha'e avei, ku mondaháicha omaña ñemi, ha ombohetave kuimba'ekuéra apytépe umi oporomyakã ratíva. 29 Mávape ġuarãpa pe pyahẽ, mávape ġuarãpa pe jahe'o, mávape ġuarãpa jeiko vai, mávape ġuarãpa pe ñorãirõ, mávape ġuarãpa pe jekutu rei, mávape ġuarãpa pe tesa pytã, 30 umi oguapy areitereíva pe víno oĩháme, umi ohekaitereíva pe víno ñembojehe'apyrépe ġuarã. 31 Ani rema'ẽtei víno rehe pytã asy ramojepe, ha vásope omimbi ramojepe. Oike vevúi asy ohóvo, 32 ha amo ipahápe ku mbóicha oporosu'uva'erã, ha mbói ponzóñaicha oporombohasyva'erã. 33 Nde resa ohechava'erã mba'e iñambuéva, ha nde py'apy he'iva'erã tie'y ñaña reko reheguáva. 34 Rejoguaitéta ku yguasue mbytépe reñenorõ guáicha, térã barco guasu yvyra yvate apýra ári reĩrõ guáicha. 35 Ha ereva'erã: Chekutu hikuái, ha ndahasýi chéve, chenupã hikuái ha nañandúi, ha áġa apáy rire, aheka jevýta.

Proverbs 24

1 Ani reikose umi tekove iñañaávaicha, ha ani remoirũ ichupekuéra. 2 Ojepy'amongetágui ipy'apýpe omonda haña, ha ijuru oñe'ẽ mba'evai rehe. 3 Arandupópe oñemopu'ã pe óga, ha akãguapypópe oñemoĩ atáva'erã, 4 ha akãguapy porã rupi oñemyenyhẽva'erã ikotykuéra opaichagua mba'erepýgui ha ojeguerohorývaguí. 5 Pe iñarandúva ipu'aka pe imbaretéva rehe, ha pe iñakãguapy porãva ombopoguy pe ipu'akávape. 6 Arandupópe rejapova'erã ñorãirõguasú, ha heta oporohekombo'éva oĩhame oñembopoguyta hese ija'e'yvape. 7 Pe itarova rekóva ndohupitymo'ãi arandu, upévagui pe táva rokẽme, mbojovakehára oĩhame, ha'e ndojejurupe'amo'ãi. 8 Oñemboherava'erã tekove ñañaame pe mba'evaĩnte ojaaposévape. 9 Pe ivýrova ningo ojepy'amongeta hembiapo vairã rehe, ha upe oñembohorýva mba'evai hapichakuérape ñuarã. 10 Ndekaigue ramo nde ára porãme, nekangyva'erã avei nde ára vaípe. 11 Esalva umi ojejuka reívape ha eguenohẽ iñemanorãgui umi oñehundi reívape. 12 Ha nde ere ramojepe: Añetehápe ndoroikuaaikuri. Ndoikuaamo'ãi piko avei pe oikuaapáva oĩva guive yvyarigua py'apýpe. Pe oñangarekóva ne ánga rehe, Ha'e oikuaamanteva'erã, ha Ha'e omyengoviava'erã yvyariguakuéra rembiapokue. 13 He'úkena, che ra'y, pe eira he'ẽ iporã asýgui, iporãgui ndéve ñuarã, ha pe eiraite he'ẽgui ne apekũme. 14 Upeichaite avei pe arandu iporã ne ángape ñuarã, rejohu ramo arandu, rejohúma peteĩ mba'eporãite ha amo ipahápe rehupityva'erã pe nde reha'arõva. 15 Nde neñaña rekóva, ani remaña ñemítei pe heko potíva róga rehe, ani remondátei ikoty peguáva. 16 Pe heko potíva ho'a ramojepe 7 jevy, katuete opu'ã jevýta; ha umi iñaña rekóva katu ho'ava'erã mba'evaípe, (ikatu'yre opu'ã jevy). 17 Ho'a ramo nderehe ija'e'yva, ani revy'átei; ha oñepysãnga ramo, anítei ndepy'a rory. 18 Ñanderuete katuete nderechava'erã ha iñangekõivo ndehaviráta avei. 19 Aníke reike oñoirũme umi iñaña rekóva ndive, ha ani reikose umi tekove ñaña oiko háicha. 20 Umi iñaña ndoiko pukumo'ãigui, ha umi iñaña rekóva mba'e rendy oñemboguéta. 21 Ekyhyjékena, che ra'y, Ñandruetégui ha pe tetã ruvichágui; aníke reike ñemoirũme heko tarováva ndive. 22 Iñehundi oúta ha iñemano oñuahẽtagui ha'e oha'arõ'yrehe. 23 Ko'ã mba'e avei umi kuimba'e iñarandúva he'iva'ekue: Naiporãĩ jajuavy mbojovakehára renondépe, mboriahu ha heta mba'e oguerékóva apytépe. 24 Ha peteĩ mbojovakehára he'i ramo iñañávape: Nde ningo nde reko ipotĩ, opaite tetãyguá ipochýta hendive ha tetãnguéra ndaija'eiva'erã hese. 25 Ha umi mbojovakehára ombojovake porãva ovy'ava'erã, ha ouva'erã hi'arikuéra jehovasa ndetuicháva. 26 Upe ombojovake porávape ojehayhuetereiva'erã. 27 Ne rembiapo oka pegua ejapo raẽ; upéi embosako'i nde kokue ha ipahápe emopu'ã nde róga. 28 Aníke reñe'ẽtei techahare japu ramo, ha ani rembotavy nde rapichápe nde juru ñe'ẽ rupi. 29 Aníke ere: Cherehe ojapo haguéicha, peichaite ajapo jevýta hese; amyengoviáta che rapicha rembiapokue rekoitépe. 30 Ahasa pe tekove ate'y kokue ypy rupi, ha pe tekove iñakã porã'yva parralty rupi, 31 ha péina ápe oparupiete henyhẽmba ñuatĩndýgui, pyno oñu'ambaitéma, ha upe ikorapyjere itaguiguáva oñembyaipáma. 32 Ama'ẽ ha amoĩ che py'apýpe, che ahechava'ekue che rekombo'e haña. 33 Michĩmĩnte reñeme'ẽ pe topehýpe, reñeakã kutumimi, remoĩ nde pokuéra ojo'ári reke hañaicha, 34 péicha reiko ramo nde voi reñemomborياهو pya'eitereíta ha rehasa asýta ku mondaháicha ikyse puku rehevénte.

Proverbs 25

1 Ko'áva avei Salomon ñe'ẽ arandukuéra, Ezequías, Juda retã ruvicha poguy pegua kuimba'ekuéra ohaiva'ekue peteĩ kuantiañe'ẽme. 2 Ñanderuete reko jajaipa oñomi heta mba'e, tetã ruvicha rembiapo katu oitypeka umi mba'e. 3 Hasyete ojekuaapa haña pe yvága yvatekue térã pe yvy pypukukue, péicha avei hasy jaikuaa haña tetã ruvicha py'apy ojepy'amongetáva (opensáva) rehe. 4 Ojepe'a rire pe óro morotĩ ky'akue pe kuimba'e ikatupyryva ojapokuaa jeguaka iporáva. 5 Oñemboyke rire iñaña rekóva tetã ruvicha ypýgui, iguapyhaguasu oñemoĩ hatãta ha'e ombojovake ramo hekópe. 6 Ani reñemomba'eguasú tetã ruvicha renondépe, ha ani reñemoĩ umi ipoguasúva rendaguépe. 7 Iporãve oje'e ramo ndéve: Ejupi ko'ápe, reñemotĩ rãngue mburuvichakuéra renondépe, oje'e rãngue ndéve: Eñemomombyry. 8 Aníke pya'ete reike ñe'ẽ juavýpe (pléitope), ani amo ipahápe ndereikuaái mba'épa rejapóta, nde rapicha nemotĩ rire (omombe'u haguére pe añeteguá nde reñomiva'ekue). 9 Eñeha'ã eñemoĩ porã nde rapicha ndive ha ani reikuaaukátei nde rapicha mba'e ñemiha meguáva. 10 Ani haña umi nerendúva guive nemoherakuã vai opárupi, ha ipahápe ne rerakuã vai ndaikatuvéima oñemyatyrõ. 11 Peteĩ ñe'ẽ hekoiépe oje'éva, hi'oraitépe, ojogua manzána oroguiguávape , oñeme'éva peteĩ

ña'ẽmbe óro morotĩme. 12 Iñe'ẽrendúvape ģuarã pe tekombo'e iñarandúva jurúgui osẽva, ojogua pe kuãirũ ha namichãĩ oroguiguápe . 13 Ku y ro'ysã porãicha ñemono'õha árape, upéicha hína pe temimondo katupyry'va ombovy'a imburuvichápe. 14 Pe kuimba'e ojejapo gua'u reíva hembiapo porã rupi ojogua pe yvytu'atã ha arai hũvape ogueru'ýva ama. 15 Heta paciẽncia rupi oñembopochy poi mbojovakehárape, ha ñe'ẽ vevúi asýva kangue jepe omopẽkuaa. 16 Rejohu ramojepe eíra, he'u ikatumiha pevẽnte, ani nembyaju peve ha upéi reģue'ẽmba (rembojevy jey). 17 Nde rapicha rógape sapy'a py'ante tereho, ani ikuerái ndehgui ndaija'evéi peve nderehe. 18 Pe techahare japu ñe'ẽ he'i reíva hapicha rehe, ojogua yvyra, martillo , kyse ha hu'y hakuávape. 19 Pe angirũ (amigo) ndoikuaasevéima mba'eve ndehgui nde jejopy vaiha árape, ojogua peteĩ tãĩ ikuapávape ha py ikarẽvape. 20 Pe opurahéiva umi ikorasõ jejopývape, ojogua ku omboívape ijao araro'ýpe, térã pe oñohẽvape juky aĩre. 21 Upe nderehe ija'e'ýva iñembyahýi ramo, he'uka ichupe pan , ha iyy'uhéi ramo, emboy'u ichupe. 22 Tatapy'i hendypyrévaicha remoĩta iñakã ári ne rembiapo porã rupi, ha Nanderuete omyengoviáta ndéve. 23 Pe yvytu yvatéguio oipejúva ogueru ama (Israel retãme) ha upéicha avei pe ñe'ẽ guata rei ogueru tova puku ha pochy rei. 24 Iporãiteve jaiko ramo cárpa guýpe, ñaime rãngue kuña iñorãirõ katúva ndive peteĩ ogaguasúpe. 25 Ku y ro'ysã iyy'uhéivape ģuarã, péicha avei peteĩ marandu porã pyahu oúva tetã mombyrýgui. 26 Ku ykua ityaívaicha ha yvu iky'ávaicha ningo pe heko potíva ikangy ramo iñañáva renondépe. 27 Pe eíra je'u hetaiterei naiporãi, upẽvare ani rembojuruhe'ẽiterei nde rapichápe. 28 Ku táva ojeitypava'ekuéicha térã ikorapyjere'ývaicha pe tapicha ojejokokuaa'ýva.

Proverbs 26

1 Naiporãi háicha pe ama rayvi rypy'a ku'i arahakúpe térã pe ama oñemono'õha árape, péicha avei naiporãi pe itarováva oñemomba'eporã. 2 Pe guyra ra'y oveve rei háicha, ha pe mbyju'i oveve háicha oikóvo henda'ýre, péicha avei maldicion hendape'ý ndohupitymo'ãi avavépe. 3 Pe tukumbo kavajúpe ģuarã, pe tĩnguaha búrope ģuarã, péicha pe yvyra po'i ivýrova ape rehe ģuarã. 4 Ani rembohovái ivýrovape výro rekoitépe, ani haģua nde avei reiko ha'éicha. 5 Embohovái hekoitépe pe ivýrovape, ani haģua oimo'ã ha'e voi iñaranduha. 6 Upe ojokuáiva peteĩ ivýrovape oikytĩ ipytee ha omonda imba'eteéva. 7 Pe iparíva retyma osãingo reiete, péicha hína avei pe ñe'ẽ arandu ivýrova jurúpe. 8 Peteĩ ita mombohára oñapytĩ ramo pe ita ihondítare , péicha hína pe omomba'eguasúva peteĩ ivýrovape. 9 Ñuatĩ ojekutupyreva oka'úva po rehe, peichaite hína ñe'ẽ arandu umi ivýrova jurúpe. 10 Ku hu'y mombohára oporojapipávaicha umi oĩva guivépe ijerekuévo, péicha ningo pe ojokuáiva tembiapo repy rehe pe tekove ivýrova térã oka'úvape. 11 Ku jagua ho'u jevývaicha oģue'ẽva'ekue (ovomitava'ekue), péicha hína pe heko ñembotavýva ojapo jevy jeýrõ heko ñembotavy reko pegua. 12 Nde rehecha ramo peteĩ tapicha he'iva ijehe iñaranduha, ichupe ģuarã naipohávéma, oĩve katu esperánza pe ivýrova rehe, hese rãngue. 13 Pe iñate'ýva he'i: Pe leõ ra'y oime tapépe; pe leõ oime oka rupi (nomba'aposéigui). 14 Pe okẽ ojere háicha oguapyhápe, péicha ojerejere hupápe pe iñate'ýva. 15 Pe iñate'ýva omoinge ramojepe ipo mba'yrúpe, ikaigue ogueraha haģua pe tembi'u ijurúpe. 16 Pe iñate'ýva oimo'ã ha'e iñaranduveha 7 oporohekombo'e porãvagui. 17 Peteĩ ohuģuaitĩ ramo mokõi oñorãirõvape ha oike ramo imbytépe, péva ku ojapyhy ramoguáicha peteĩ jaguápe inambígui (ndaha'úi ramo imba'eteéva). 18 Ku oñemoíva itarova ramoguáicha opoívo hu'y hendýva ha ita pohýiva oporojuka haģua, 19 peichahína pe tekove vai ombotavýva iñamígope he'ívo: Añetehápe ñembojaruhápente ajapókuri. 20 Jepe'a'ýre ogue pe tata, ha oĩ'ýrõ ijurumy'ýiva, opa pe ñorãirõ. 21 Pe yvytu ohatapyña háicha pe tatapy'i, ha pe jepe'a pe tata, upéicha pe oñorãirõsẽva ohatapyña pe ñorãirõrã. 22 Pe ijurumy'ýiva ñe'ẽ ha'ete ku tembi'u he'ẽ asývaicha, ha oikéva ñande py'apy ruguaite peve. 23 Ku óro morotĩ omboape háicha kambuchi apérente, upéicha umi oporombojuru he'ẽva, ipy'apýpe katu iñaña. 24 Upe hapicha rehe ndaija'éiva oñomi ñomi ijurúpe, ha ipy'apýpe katu omoheñói iñembotavýrã, 25 oñe'ẽ rory jave, aníke regueroviátei, 7 mba'evai oĩgui ipy'apýpe. 26 Peteĩ ipy'aróva oñomi ramojepe ipy'aro, ñembojovake rendápe, ojekuaáta hova mokõiha ha iñaña rekoha. 27 Pe ojo'óva vykua (ambue ho'a haģua, ha'e voi) ho'ava'erã ipype; ha upe ombyapajeréiva (ambue ohupity haģua) peteĩ itaguasu, hi'ári voi ho'a jevyva'erã. 28 Pe juru ijapúva ombyaiseve ohóvo umi ombotavymava'ekuépe, ha pe ombojuru he'ẽva omyaña hapichápe jehasa asýpe.

Proverbs 27

1 Ani remomba'eguasu pe ko'ẽ ramogua ára; ndereikuaáigui mba'épa oguerúta ndéve. 2 Ambue nemomba'eguasu ramojepe, nde katu ani reñemomba'eguasu; peteĩ tetã ambueygua tanemomba'eguasu, anítei katu nde juru voi. 3 Ipohýi pe ita ha ipohýi pe yvyku'i; pe ivýrova pochy katu omomba'embyasy pohyive hapichápe mokõivavagui. 4 Pe pochy reko ningo iñarõ, pe pochy rendy ningo ndojejokokuaái ha mávapa ikatúta ombopoguy pe icelósavape. 5 Iporãve pe jeja'õ oje'éva ñande rovaítépe, mborayhu ñemigua noñeñandúivagui. 6 Iporãve ñane angirũ ñanenupã (hekoitépe ramo), ñanderehe ija'e'ýva ñane retũ rãgue. 7 Pe tapicha hyġuatáva omboyke eíra jepe; ha pe iñembyahýivape ġuarã katu mba'e iróva jepe he'ẽ porã ichupe. 8 Ku guyra haitýgui opoíva, peichaitehína pe tapicha okañýva hekohágui. 9 Pe kuave'ẽmby oñemotimbóva mba'e ryakuã porã reheve oporombopy'a rory, upéicha avei ñane angirũ ñanembovy'a ha ñanemoangapyhýva hekombo'e arandu rupiguáva. 10 Ani repoi ne angirũ, térã nde ru angirũgui; ha aníke rehótei nde ryke'y róga mombyry oikóvape rejejopy vai jave, iporãiteve reho nde róga ykereguápe nde ryke'y mombyrygua rãgue. 11 Eñemoarandúke nde, che ra'y, ha chembopy'a rory, upéicha ambohovaikuaa porã umi nderehe oñe'ẽvaívape. 12 Pe iñarandúva ohecha pe mba'evai ha okañy, umi itarova rekóva katu ohasánte imbyte rupi ha upépe pe mba'evai ombyai ichupe. 13 Upe ome'ẽ reíva iñe'ẽ peteĩ odevévape opa rupiete, ojepe'ava'erã ijao jepe; térã pegueraha voi ichupe, opagapa peve icuénta. 14 Upe omomaiteíva sapukaipópe hi'angirũme ko'ẽmba mboyve, ha'ete ku reñe'ẽ vai ramoguáicha hese. 15 Óga otyky tapiaitéva oky jave ramo, ojoguaitépe vai kuña iñorãirõ kuaávape, 16 upe ojokoséva ichupe ha'eténte ku ojokoséva yvytúpe térã acéite ipo akatúape. 17 Hiérrope oñehãimbe'e hiérro, ha péicha avei vyvariguakuéra oñohekombo'e oñomongeta porã haġua. 18 Pe oñangarekóva hígo (yva) máta rehe ho'uva'erã hi'akue, ha pe oñangarekóva ijára mba'erepykuéra rehe, oñemomba'eguasuva'erã. 19 Pe vyvarigua rova ojuavy háicha ojuehegui, péicha avei pe vyvarigua py'apy ojuavy hapicha py'apýgui. 20 Pe omanomava'ekue retã ha pe aña retã araka'eve nahyġuatái; péicha avei pe vyvarigua resa araka'eve nahyġuatãmo'ái (tapia oipotave ohecháva guive). 21 Pe pláta ha óro oñemopotĩ háicha tata akúpe, péicha avei oñemopotĩ vyvarigua reko, herakuã porã rupi. 22 Remoĩ ramojepe pe itarovávape peteĩ angu'ápe avatĩ ra'ýi apytépe ha rejoso hatã ríre, itarova reko ndojeimo'ái ichugui. 23 Ema'ẽ porã nde ovecha rehe ha eñangareko porãkena ne rymba aty rehe. 24 Cháke, pe mba'erepyeta ndaha'ei opaite ára peve ġuarã; ha pe mba'erepyeta noñembohasa reimo'ái peteĩ túvagui opaite iñemoñare jevy peve. 25 Oje'upa ríre pe kapi'i oje'ukuaapa oje'ukuaáva guive ñana apytépe, 26 nde ovecha ra'y rupi reñemondekuaa gueteri, ha nde kavara ra'y rupi rejoguakuaa nde kokuerã, 27 ha hi'ári reguerekóta kavara kamby ne rembi'urã, nde rogaygua rembi'urã ha ne rembiguái kuñakuéra rembi'urã.

Proverbs 28

1 Pe iñañáva okañy avave omuña'ýre ichupe; ha pe heko potíva oiko ku leõ ra'ýicha kyhyje'ýre oikóva. 2 Pe tetã oguererekóva heta tekove iñañáva, oguereko avei heta imburuvicharã; pe tetã ruvicha iporáva katu hi'aréta. 3 Peteĩ mburuvicha ojopyete ramo hetãyguakuéra mboriahúpe, ojogua amaguasuetépe ohundíva temitýnguérape. 4 Umi omboykéva tembiapoukapy, omomba'eguasu iñañávape ha oñemoĩ heko potíva rehe. 5 Umi tekove ñaña ndoikuaái pe teko porã; ha umi ohekáva Ñanderuetépe katu hesakã ichupe opaite mba'e. 6 Iporãve pe mboriahu oikóva tape potíme, peteĩ ipirapire hetáva oguatárõ tape vai rupi. 7 Pe ta'ýra ojapóva Ñanderuete rembiapoukapy iñakãguapy porã; ha upe ta'ýra oikóva umi tapicha vaíva ndive omotĩ itúvape. 8 Upe ombohetahetave ohóvo ipirapire oipe'a reígui ha omba'eporuka hepyetereígui, ombohetave imba'eita peteĩ oiporiahuverekokuaávape ġuarã, ha péva ombohasa jevy mboriahukuérape ġuarã. 9 Upe omboykéva ijapysa ani haġua ohendu Ñanderuete rembiapoukapykuéra, iñembo'e jepe mba'evai (Ñanderuetépe ġuarã). 10 Upe ombojavýva heko porávape hape porãgui, ha'e voi ho'a jevyva'erã upe yvykua ha'e ojo'ova'ekuépe, ha umi heko potíva katu ohupityva'erã mba'eporã. 11 Pe tapicha ipirapire hetáva he'i ijehe iñaranduha; pe mboriahu iñakã poráva katu ohechakuaa porã ha'e oñemoarandu gua'uha. 12 Umi heko potíva oñembohetave ramo, oĩ py'aguapy hetáme; ha umi iñañáva oñembohetave ramo peteĩ tetáme hetãyguakuéra okañymba ichuguikuéra, okyhyjégui. 13 Pe omokañýva hi'angaipa ndoiko porãi, ha upe oñemombe'úva ha oñemboykéva tembiapo vaígui ohupityva'erã perdon. 14 Ovy'aitereirasa pe tapicha okyhyjéva Ñanderuetégui; ha upe

oñembopy'a hatáva katu ho'ava'erã mba'evaípe. 15 Peteĩ leõ okororõva ha óso iñembyahývape ojogua upe mburuvicha iñaña rekóva pe hetäyguakuéra mboriahúpe guarã. 16 Pe mburuvicha iñakã porã'ýva heta jevy oporojopy jopyve ohóvo hetäyguakuérape; ha upe oñemboykéva pirapire hekope'ývaguí, ombopukuveva'erã hekove arakuéra. 17 Pe tapicha oñohëva hapicha ruguy okañyva'erã oñeñotýha ára peve, aníke avave oipytyvõ ichupe. 18 Pe oikóva teko porãme ndohasa asymo'ãi ha upe oikóva tape tie'ý rehe katuete oñehundiva'erã. 19 Pe ijyvy rehe omba'apóva hyguatáva'erã ikóga'a rupi; ha upe oiko reíva katu imboriahuetereíva'erã. 20 Pe heko potíva ojeovasava'erã ha upe pya'e pya'e oñembopirapire hetaségui ho'ava'erã hembiaapo vai rupi. 21 Naiporãi ñamboyke avavépe ñande rapichakuéra apytégui, peteĩ pan pehëngue rehe jepe oĩ tapichakuéra opyrüva teko porã rehe. 22 Pya'e pya'e oñembopirapire hetaséva oipota potavégui ndoikuaái gueteri ha'e voi imboriahuva'erãha. 23 Upe oavisáva peteĩ tapichápe opoi haña heko vaígui, amo ipahápe ojehayhuveva'erã upe oporombojuruhe'évaguí. 24 Upe omondáva itúva térã isýpe, ha he'i ramo ndaha'eíha tembiapo vai, upe tapicha upéva peteĩ mondaha ivaietéva. 25 Pe ñembotuicha omoheñói teko vai, ha pe ojeroviáva Ñanderuete rehe katu oñemohyguatáva'erã. 26 Upe ojeroviáva iñakã porã rehe, itavy ha upe oikóva arandupópe katu ojesalvava'erã. 27 Upe ome'ëva mboriahúpe naimboriahuíva'erã; ha upe omboykéva hesakuéra imboriahúvaguí katu ohupityta heta maldicion. 28 Umi heko ñañaáva oñemopu'ãve ramo hapichakuéra okañy ichuguikuéra, ha umi heko potíva omano rire umía oñembohetave ohóvo.

Proverbs 29

1 Pe tapicha omboykéva opaite tekombo'e oñemohatãve ohóvo, oñehundiva'erã katuete. 2 Umi heko potíva oisãmbyhy oñemboheko porãaja hetäyguakuéra hory, ha pe iñaña rekóva oisãmbyhy oñembohetahetávo, hetäyguakuéra ipyahẽ asy. 3 Pe kuimba'e ohayhúva arandu ombohory itúvape, ha upe oikóva kuña vai rapykuéri katu ohundipa imba'erepyeta. 4 Pe tetã ruvicha heko potĩ rupi omombarete hetãme, ha upe ojerure rurevéva (impuést) ombyai hetãme. 5 Upe ombojuruhe'ëva hapichápe, ombosako'i ñuhã haperãme. 6 Pe tekove ñaña rapépe oĩ heta ñuhã; ha pe heko potíva katu opurahéi ha ovy'ava'erã hape rehe. 7 Pe heko potíva oheka teko porã imboriahúvape guarã, ha pe iñañáva katu omboyke pe justícia. 8 Umi tapicha heko ñembohoryva ohatapyña hetäyguakuéra pochy rendy, ha umi iñarandúva katu ombogue ipochy. 9 Peteĩ iñarandúva ohekombo'ese ramo peteĩ ivýrovape, kóa ipochýta ha opukáta, ndaipy'aguapymo'ãi. 10 Umi tekove vai oñohëva hapicha ruguy ndaija'úi pe heko potíva rehe, ha umi heko poráva katu oipytyvõ umi heko potívape. 11 Pe ivýrova ojorapaite ipochy, ha pe iñarandúva katu oñeha'ã ombopy'aguapy haña ichupe. 12 Peteĩ tetã sãmbyhyhára ojapysaka ramo pe ñe'ẽ japu rehe, hembiguaikuéra iñañambava'erã. 13 Pe imboriahúva ha oporojopýva oiko Ñanderuete poguýpe, Ha'e ningo mokõivéva apohare. 14 Pe tetã ruvicha ombojovakéva hekoitépe avei imboriahúvape, iguapyhaguasu oñemoĩ hatáva'erã ha'e oikove aja. 15 Pe jehavira ha tekombo'e ome'ẽ arandu, ha oñeme'ẽrõ peteĩ mitãrusúpe ha'e oipotáva guive ha'e omotíva'erã katuete isýpe. 16 Hetavérõ iñañáva, hetaveva'erã avei tembiapo vai, umi heko potíva katu ohechava'erã ha'ekuéra oñehunditaha. 17 Ehekombo'e porãke nde ra'ýpe ijejavýgui, ha nembopy'aguapýta, ha ha'e ombohoryta ne ánga. 18 Pe tetã ojehechauka'ýháme Ñanderuete rembipota techapáy (vision) rupi, upépe oñembohetave ohóvo teko ñaña, umi heko potíva iñe'ẽrendúva Ñanderuete rembipotápe katu ovy'ava'erã. 19 Peteĩ tembiguái ndopoimo'ãi hembiaapo vaígui, oñeñe'ẽnte ramo ichupe, ohendu porã ramojepe, ndopoiséi hembiaapo vaígui. 20 Rehecha ramo peteĩ tapicha oñe'ẽ hetaitereíva opensa porã'ýre, naipohãmo'ãi, ipohãve katu peteĩ ivýrovape guarã. 21 Pe jára omokunu'úva hembiguaípe imitãmi guive, amo ipahápe ha'e oñemoĩta hese. 22 Pe tapicha ipochy reíva omopu'ã ñorãirõ, ha pe ipochyetereíva katu heta jevyve oñemohembiaapo vai. 23 Pe tapicha oñembotuicháva oñemotíva'erã ha pe ánga oñemomiríva oñembotuicháva'erã. 24 Pe omoirüva mondahápe ndohayhúi hi'ánga, ohendu hembiaapo vairã ha ndikatúi he'i mba'eve. 25 Upe okyhyjéva vyariguakuéraguí ho'ava'erã ñuhãme ha Ñanderuete rehe ojeroviáva oñemoĩ poráva'erã. 26 Hetahína umi ohekáva mburuvichakuéra ñepytyvõ, Ñanderuetégui katu ouhína pe pytyvõ añeteguáva. 27 Umi heko potívape guarã umi tapicha iñañáva ombojeguaru, ha umi iñañáva ndohayhúi umi heko potívape.

Proverbs 30

1 Ko'ã ñe'ẽ ko'áva Agur, Jaque ra'y, Mása pegua he'iva'ekue Itiel ha Ucálpe: Che

añeha'ãmba ahávo ha chekangyetereíma, 2 añetehápe chetavy, tymbáicha, ha ndaikuaái che rapichakuéra oikuaáva, 3 che ndaikuaái jepe pe arandu, ha ndaikuaái Ñanderuete rehe ojeroviáva akãguapy, 4 mávapa ojupi yvágape ha oguejy jevy, mávapa omboty ipo pytépe pe yvytu, mávapa ojokua ijahojápe pe yguasu, mávapa omoí yvy rembe'y, mba'éichapa héra, ha ita'yra réra, reikuaa piko. 5 Ñanderuete he'íva guive katuete oikova'erã avei, Ha'e ningo umi hese ojeroviáva mo'ãha. 6 Ani rembojo'ave mba'eve iñe'ẽ ári, ani haña Ha'e ndeja'o, ha reiko ijapúva ramo. 7 Mokõi mba'énte ajerure ndéve che Ruete; aníkema reñembotove chehegui amano mboyve. 8 Tova mokõi ha japu reko emboyke chehegui; ani chemomborياهو ni chembopirapire heta, eme'ẽminte chéve aikotevẽ haichaminte. 9 Anítei ága cheryguatãvo, rombotove, ha ha'e: Máva piko Ñanderuete; térã chemboriahúgui, amonda, ha añe'ẽvai che Jára réra rehe. 10 Ani remotĩ pe tembiguáipe ijára renondépe, ani haña nemaldecí ha rejehavira. 11 Oĩ tapicha omaldecíva itúvape ha ndohovasáiva isýpe. 12 Oĩ tapicha oimo'áva ipotĩha, noñemopotĩrira'e katu heko ky'águi. 13 Oĩ tapicha hesa oñembotuicháva ha oporoapo'ikuaáva. 14 Oĩ tapicha hãinguéra ha'etéva kyse puku ha ijuru kyséicha, omokõ haña mboriahukuéra ha ohasa asyetévape hetãyguakuéra apytépe. 15 Pe ysopé imemby mokõi ha tapia he'i: Eme'ẽ chéve, eme'ẽ chéve, eme'ẽ chéve. Mbohapy mba'e oĩ araka'eve nahyguatãiva, ha pe irundyha ningo araka'eve nde'íri, iporãma (ovaléma): 16 Pe omanomava'ekue retã, pe membyryru ndaikatúiva imemby, pe yvy nahyguatãiva ýgui, ha pe tata, ko'áva araka'eve nde'imo'ãi: ovalé ma. 17 Pe tesa oñembohorýva itúvare ha omboykéva isy rekombo'e, umi yryvu tohesa'o ha ñapykani ra'ykuéra to'u ichupe. 18 Mbohapy mba'e naentendéi ; ha pe irundyha nahesakã chéve: 19 Pe ñapykani rape árare, pe mbói rape itaguasu ári, pe barco guasu rape yguasu mbytére, ha pe kuimba'e rape kuñataĩ ndive. 20 Peichahína pe kuña ombotavýva iménape. Okaru rire, omopotĩ ijuru ha he'i: Ndajapói mba'eve ivaíva. 21 Mbohapy mba'e rehe oryrýi pe yvy, ha pe irundyha rehe ndaipu'akakuaái: 22 Pe tembiguáigui oiko ramo tetã ruvicha, pe ivýrovape hembypárõ hembi'urã, 23 pe kuña ojehayhu'yva (kuña reko vaíva) omenda ramo, ha pe tembiguái kuñáva opyta ramo ijára rendaguépe. 24 Irundy mymba imichĩ ramojepe iñarandueteeve ichugui: 25 Umi tahýi, tetã imbarete'yva, arahakúpe jepe ombyaty hembi'urã; 26 umi mymba ojoguáva tapitípe, peteĩ tetã ikangýva, hóga apo katu itakuápe; 27 umi tuku, naĩburuvichái ramojepe, osẽ joaite aty atýpe ho'upa haña; 28 pe teju'i nde pópe rejapyhýva, ha oiko pe tetã ruvicha rogaguasúpe. 29 Mbohapy mymba uguata porãite, ha pe irundyha katu uguata heko ñembo'y porãme: 30 Pe leõ imbaretevéva mymbakuéra apytépe, mba'evégui ndoguevíri; 31 pe kavaju ojeku'akuáva; pe kavara mácho ; ha pe tetã ruvicha omoakáva iñorãirõhára atyguasú. 32 Reñemotĩse ramo eñembotuichave, nde nearanduse ramo emboty nde juru nde pópe. 33 Añetehápe pe kamby kyrakue (créma de léche), reipyvu puku ramo osẽta ñandy (mantéca) ha pe oñambyvo hatãitereíva itĩ huguyva'erã; ha ojejopyete ramo ipochývape oñorãirõta katuete avei.

Proverbs 31

1 Ko'ã ñe'ẽ Masa retã ruvicha Lemuélpe guarã, isy ombo'e haguéicha ichupe: 2 Mba'épa che ha'éta, che memby ahayhuetévape, mba'épa che ha'éta che memby che ryepy peguarépe, ha mba'épa rohekombo'evéta che memby ajerureiteva'ekuépe: 3 Ani reme'ẽ kuñakuérape nde pu'aka, ha ani reiko umía ndive, ha'ekuéra ombyaíta tetã ruvicha reko, 4 nde, Lemuel, kóva ndaha'ei tetã ruvicha rembiapo, reiko ramo víno ha cáña ñemokõ rapykuéri, 5 umi ka'úpente oikóva hesaraikuaa tetã rembiapoukapýgui ha anítei péicha reñemboykétei umi ojepy'apy vaívagui; 6 pemonga'ukuaa umi oñehundítavape ha peme'ẽ pe víno ojepy'apyetereívape; 7 tomboy'u ha tahesarái hikuái hemikotevẽnguérargui, ha ta'imandu'ave'y ijehasa asy rehe; 8 ejejurupe'a iñe'ẽngúva rehehápe, embojovake hekoitépe umi ijehe ipu'akave'yva rehehápe; 9 ejejurupe'a, ha embojovake hekoitépe ha emo'ã pe imboriahúva ha ohasa asyetereívape. 10 Mávapa ojehekuaa pe tembireko heko potíva. Ha'e iporãve ita vera hepyetévagui. 11 Iména py'apy ojerovia hese, ha'e oguererekopava'erã oikotevéva guive. 12 Iporãvante ojapo hese ha mba'evete ivaíva ndojapói hese. 13 Oheka ovecha rague ha ka'avo inimbo (líno) ha kyre'yópope ha'e omba'apohína. 14 Ojogua ku ñemuhára barco guasúpe guáicha oguerúva pe tembi'ueta. 15 Opu'ã ko'ẽ mboyve ombosako'i haña pe tembi'u hogayguakuérape guarã ha ohechauka hembiguái kuñakuérape hembiaporã. 16 Ohecha iporãpa pe yvy pehẽngue (lóte) ha ojogua, oñotýuka iparralty ipo rembiapo repy rupi. 17 Ojeku'akua mbarete, ha'e omomyi ijoyvakuéra omba'apo puku haña. 18 Ha'e oñandu

hembiapo oguerutaha jehovasa; hataindy ndoguéi pyharekue. 19 Omoĩ ipo pe he'ỹ (hílo pokaha rehe), ha ipokuéra pe mandyju povãha rehe. 20 Oipyso ipo imboriahu ha ojejopy vaietereívape. 21 Hogaygua ndoguerokyhyjéi ro'ýgui, opaite hogayguakuéra oñemonde porã ao aku ovecha ragueguiguávape. 22 Ojapo ijupe guarã ijahoja, ijaokuéra ka'avoguigua, inimbo hepýva ha pytãguiguáva. 23 Iménape ojekuaa porã pe táva okẽ rupi (oñembojovakehápe), oguapývo tetãygua karai ancianokuéra ndive. 24 Ojapo aorã, ha oñemu hese, ha ovende ku'akuaha po'i ñemuharakuérape. 25 Mbarete ha terakuã porãhína ijaokuéra; ha ha'e opukavymi umi ára ouva'eráva rehe. 26 Arandupópe ojejurupe'a, ha ipy'a porã reheve ijuru ohekombo'e. 27 Ohecha oho porãmba hóga ryepýpe, ha ndo'u reíri hembi'u. 28 Imembykuéra ovy'aite hendive ha iména avei omomba'eguasú ichupe. 29 Heta kuña oĩ ojapova'ekue mba'eporã, nde katu rehasapaite opavavépe. 30 Kuña juky ñanembotavykuaa, pe kuña rete porãngue ohasava'erã, pe tembireko ohayhu ha ojeroviáva Ñanderuete rehe péva ningo pe tembireko oñemomba'eva'eráva. 31 Peropurahéi ichupe hembiapo porã ha toñemomba'eguasú hembiapo porãngue umi táva plazaha rehe.

Ecclesiastes 1

1 Pe ñemoñe'ẽhára (Salomon), David ra'y, tetã ruvicha Jerusalénpe he'iva'ekue ko'ã ñe'ẽ: 2 Teko nandi, he'i pe ñemoñe'ẽhára, teko nandi, opaite mba'e teko nandi. 3 Mba'épa vyvariguakuéra oguenohẽ hembiapoita ojaipovagui vvy apére. 4 Oime ningo heta onacéva ha heta omanóva, ko vvy katu opytava'erã. 5 Osẽ pe kuarahy, ha oíke pe kuarahy, ha pya'e pya'e oho osẽ jevy haguépe. 6 Vvy gotýo pe vvytu oípeju, ha ojere yvate gotýo, ojere tapiate oikóvo, ha ojerejere jevy ohóvo pe vvytu. 7 Opaite ysyrykuéra oho yguasúpe haupeichavérõ jepe nahenyhẽi; umi ysyry osẽ haguépe, upépe ohopa jevy osyry pyahuete jevy haña. 8 Opaite mba'e oporomokane'õ, vyvariguakuéra ñe'ẽ katu ndaikatúi ohechakuaa porã, pe tesa ningo araka'eve ndaikueráiri ohecha hague ni pe apysa ohendu hague. 9 Umi mba'e ojehumava'ekue, ojeju jevymanteva'erã. Umi mba'e ojeapova'ekue, ojejapo jevyva'erã; ha ndaipóri mba'eve ipyahúva vvy apére. 10 Oime ramo peteĩ mba'e ikatúva rehe ja'e ipyahuha, katuete ko mba'e kóva oikomava'ekue avei umi ára atyguasukuéra ohasava'ekuépe. 11 Ndaipóri mandu'a umi mba'e ojehumava'ekuere, ha umi mba'e ojehutavare avei ndaiporimo'ãi mandu'a uperire. 12 Che ningo pe ñemoñe'ẽhára, Israel retã ruvicha, Jerusalénpe aikóva. 13 Ha amoĩ che py'apýpe aitypeka ha aheka haña arandupópe opaite mba'e ojejúva guive ko vvy apére; ko tembiapo pohyiete Ñanderuete ome'ẽva'ekue vyvariguakuérape hembiaporã ramo. 14 Ama'ẽ opaichagua tembiapo rehe ojeapóva guive ko vvy apére ha péina ápe, opaite mba'e opa rei, ha'eténte ku vvytu ohasávaicha. 15 Umi ikarẽva ndaikatúi ojepyso porã, ha umi oĩmba'ýva ndikatúi ojerereko oĩmbáva ramo. 16 Añe'ẽ che py'apýpe, ha'évo: Péina ápe che añembotuicha, ha añemoaranduve opaite vyvariguakuéra che mboyve oikova'ekuégui Jerusalénpe; ha oĩ ningo che pytúpe heta arandu ha akãguapy. 17 Ha amoĩ che py'apy aikuaa haña arandu, tarova reko ha avei akã vai reko, ahecha jevy hañaante péva avei vvytu jejoko reiha. 18 Añetehápe aranduguasú ogueru heta angekõi, ha upe ombojo'avéva arandu ombojo'ave avei ijepy'apyrã.

Ecclesiastes 2

1 Ha che ha'e che py'apýpe: Tereho ha eheka pe vy'a, ha reguererekóta heta mba'eporã. Ha péina ápe ko'ã mba'e ko'áva opa rei jevy. 2 Pe puka rehe che ha'e itavyha ha pe vy'a mba'e piko oguerúne. 3 Amoĩ che py'apýpe ambovy'a haña che rete vínope, ahundi'ỹre katu che akãporã, ahechakuaa haña pe tavy reko, ha aikuaa haña mba'épa iporãve vyvarigua ra'ykuérape guarã; ojapo haña oikove aja pukukue ko vvy apére. 4 Che ajapo tembiapo tuicháva: Amopu'ã che rogaguasu, aňotỹ che parralty, 5 añemboka'avoty ha yvotyty, ha aňotỹ ipype opaichagua vyvra hi'áva, 6 ajapo ypa (lágo) amyakỹ haña ipype umi vyvra okakuaavahína, 7 ajogua tembiguái kuimba'e ha kuñávape, ha aguereko tembiguái onacéva che rógape ha avei aguereko heta vaka ha ovechakuéra, hetaiteve che rapicha che mboyve guarégui Jerusalénpe. 8 Ambyaty mbyaty avei pláta ha óro, ha mba'erepyeta tetã ruvicha ha tetãnguéra mba'ekue, ha aguererekókuri kuimba'e ha kuña opurahéiva, ha vyvarigua ra'ykuérape ombohoryva guive ahupitypa, ha chekuña hetaite. 9 Ha añembotuichaitevékuri ha añembohetaitevékuri umi che mboyve oikova'ekuégui Jerusalénpe; ha ã mba'e ári, ndojeíri chehegui che arandu. 10 Nambotovéi che

resakuérágui mba'eve oipotáva guive, ha namboykéi che py'apýgui mba'eveichagua vy'a, che py'apy ovy'águi opaite che rembiapokue rehe; ha péva ningo che rembiapoita repykue. 11 Ha upéi ama'ẽ porã opaite mba'e che po ojavova'ekue rehe ha che rembiapokue rehe; ha péina ápe, mba'e reiete ha ojejoko reirõ guáicha yvytũre, ha naiporãi mba'everã ko yvy apére. 12 Upéi ajere ama'ẽ haña pe arandu, akã vai reko, ha tavy reko rehe; ha mba'épa ikatúta ojavove che rapicha oúva tetã ruvicha ramo cherire. Mba'eve, upe ojejapomava'ekuémante. 13 Ha ahechákuri pe arandu ituichaveha tavy rekógui, ituichave háicha tesakã ypytũgui. 14 Pe iñarandúva oguereko hesa iñakã rehe, ha itavy rekóva katu oiko pytũnguype; ha ahechakuaa avei peteĩ mba'énte ojehuva'erãha mokõivévape. 15 Upémaramo ha'ékuri che py'apýpe: Umi mba'e ojehtëtava itavýva rekovépe, chéve ojehtëta avei. Upémaramo ha'e mba'upéiko amba'apoiterei ko'ãga peve añemoaranduve haña. Upéi che ha'ékuri che py'apýpe, ko'ã mba'e, mba'e reiete avei. 16 Pe iñarandúva ni itavy rekóva rehe ndaiporimo'ãigui mandu'a opaite ára peve ġuarã; opaite onacéva guive tesaráipe ho'apa jevyva'erã, ha pe iñarandúva omanóta avei omano háicha pe ivýrova. 17 Upéicha rupi chembojeguara pe tekove, ipohyietereígui chéve pe tembiapo ojejapóva ko yvy apére; opaite mba'e reiete ha yvytu jejokose rei. 18 Ha ajeguara avei opaite che rembiapo ajapova'ekuégui ko yvy apére, ahejapava'erãgui che rapichakuérape, che rire ouva'erãvape. 19 Ha máva piko oikuaáta iñarandutaha térãpa nahániri, upe oñembojاراتava che rembiapokue rehe che ry'aikue reheve amopu'áva'ekue, ha ajohu ko'ã mba'e ko'áva reiete jevyva'erãha avei. 20 Ha che py'a tarovaité jevy che rembiapokueita rehe ajapova'ekue arandupópe ko yvy apére. 21 Oġuahêva'erã pe ára, peteĩ vyvarigua omba'apova'ekue arandupópe, akãguapýpe ha oñeha'ã porãmbava'ekue ome'êva'erãha hapichápe ikokue, peteĩ omba'apo'yva'ekuépe hese. Mba'e rei avei ko'ã mba'e ha mba'e porã ndetuicháva. 22 Ha mba'épa pe vyvarigua oguenohẽ hembiapokueitágui ha ojepy'amongeta kane'õgui ko yvy apére. 23 Ohasa asy meme ramo oikove aja, ñeko'õime meme hembiapokuéra; ha iñapytu'ũ ndopytu'úi pyharekue jepeve, mba'e rei avei ko'ã mba'e. 24 Ndaipóri iporãvéva vyvariguápe ġuarã pe jekaru ha ñemboy'u, ha vy'apópe oiporu hembiapo repykue, ahecha porã katu ko'ã mba'e ouha avei Ñanderuete pógui. 25 Ha mávapa ikatu okaru porã, ha ovy'a Ñanderuete'yre. 26 Ñanderuete ome'ẽ arandu, akãguapy ha vy'a, Ha'e oguerohorývape; ha upe hembiapo vaívape katu ome'ẽ pe tembiapo omono'õ ha ombyaty haña, upéi ome'êva'erã Ha'e oguerohorývape, ko'áva mba'e rei avei ha yvytu jejoko reise.

Ecclesiastes 3

1 Opaite mba'e hi'ára, ha opaite mba'e ojejapótava guive yvy apére hi'óra avei. 2 Ñanace haña hi'ára, ha ñamano haña hi'ára; ñañotý haña hi'ára, ha ñamono'õ haña hi'ára; 3 Pe jejuka hi'ára, ha pe ñepohãno hi'ára; pe ñehundi hi'ára, ha ñemopu'ã jevy hi'ára. 4 Pe tasẽ hi'ára, pe puka hi'ára, pe jahe'õ hi'ára ha pe jerokey hi'ára. 5 Ita oñemosarambi haña hi'ára, ha ita oñembyaty haña hi'ára; ñeporoñañu'ã haña hi'ára, ha ojejei haña hi'ára. 6 Ojeheka haña hi'ára, oñehundi haña hi'ára avei; oñehongatu haña hi'ára, ha oñemombo haña hi'ára avei. 7 Oñemondoro haña hi'ára, oñembovyvy haña hi'ára jevy; oñekirirĩ haña hi'ára, ha oñehẽ'ẽ haña hi'ára avei. 8 Ojehayhu haña hi'ára, ha ojejahéi haña hi'ára avei; ñorãirõguas hi'ára, ha py'aguapy hi'ára avei. 9 Mba'épa oguenohẽ upe omba'apoitereíva hembiapokuégui. 10 Che ahechákuri pe tembiapo Ñanderuete ome'emava'ekue vyvariguakuérape ojapo haña. 11 Ha'e ojapo porãmbaitékuri hi'árape; ha omoĩkuri apyre'y reko vyvarigua py'apýpe; vyvariguakuéra ndoikuaái katu Ñanderuete ojapovahína iñepyrũ guive ipaha peve. 12 Che katu aikuaa, pe iporãvéva vyvariguakuérape ġuarã ovy'a haña ha ojapo haña mba'e porã oikove aja. 13 Ha Ñanderuete me'emby ningo vyvariguakuérape ġuarã: Umi mba'e ñande ja'úva, ñande jay'úva ha jahecháva guive ñane rembiapo (rekove) rupi, Ha'e ome'ẽ ñandéve javy'a haña. 14 Ahechakuaa opaite mba'e Ñanderuete ojapóva guive ndopaiva'erãha; ha umía ári noñembojoajuveimava'erã, ni ndojepe'aveimava'erã ichugui mba'eve; ha upéva Ñanderuete ojapo vyvariguakuérape okyhyje haña ichugui. 15 Umi mba'e ohasamava'ekue oikópama; ha umi mba'e oikótava, oikóma avei; ha umi mba'e ohasamava'ekue oiko jevyva'erã. 16 Ha ahecha avei ko yvy apére: Pe ñembojovake hekoite pegua rãngue oĩ ñaña reko; ha pe tembiapoukapy rãngue oĩ tembiapoukapy'yre. 17 Ha che ha'e che py'apýpe: Pe heko potĩva ha pe heko ñañávape Ñanderuete ombojovakéta; Ha'e omoĩgui peteĩ ára opaite mba'e ojaposévape ġuarã ha opaite mba'e ojapóvape ġuarã. 18 Upéi ha'éma che py'apýpe: Péva ojehe Ñanderuete oipotágui ha vyvariguakuéra oikuaa haña ojoguaha

mymbakuérape. 19 Upe ojuhúva kuimba'e ha kuñakuérape ojehu avei mymbakuérape, peteĩ mba'ente ojuhúna mokõivévape ñuarã; peteĩchaiténte omano mokõivéva, ha mokõivéva ipytuhẽ pe yvytu; pe kuimba'e ha pe kuña ojogua mymbakuérape, kuimba'e térã kuña haguére, naiporãvéi mymbakuéragui; opaite mba'e ningo opa rei. 20 Mokõivéva oho peteĩ hendapeténte; ojejapo yvy timbógui, ha mokõivévagui oiko jevyva'erã yvy timbo. 21 Mávapa oikuaa kuimba'e ha kuña ánga ojupiha yvate, ha umi mymbakuéra ánga oguejyha yvy guýpe. 22 Ha péicharupi ahecha ndaipóri mba'e iporãvéva tetãnguakuérape ñuarã, ha'ekuéra ovy'a omba'apo aja, péva ningo hembiapo repy ha máva piko ogueraháne ichupe ohechauka haña umi mba'e ojuhútava henonderãme.

Ecclesiastes 4

1 Ajere ha ahechapa opaichagua jejopy ojejapóva guive ko yvy apére; ha péina ápe umi ojejopýva resay, ndojohúi avavépe omoangapyhyséva ichupekuéra; ha ijopyharakuéra pópe oimba pe pu'aka, ha ichupekuéra ñuarã katu ndaipóri moangapyhyhára. 2 Upévare che aguerohoryve umi omanomava'ekuépe umi oikovévagui. 3 Che aguerohoryve katu umi onace'yvape, umi ambue mokõigui, ndohecháigui tembiapo vaieta ojejapóva ko yvy apére. 4 Ahecha avei pe omba'apo hetáva ha osẽ porãmba ramojepe ichupe ojavóva guive, ha'e ndojohúi peteĩ angirũ (amigo), reiete oñeha'ãmbava'ekue, (hapichakuéra ipy'a rasýgui hendive). 5 Pe ivýrova ombojoasa ipokuéra ha ho'u ho'otee (péva he'ise: Ha'e voi ombyai hekove). 6 Iporãve peteĩ po henyhẽva py'aguapýgui, mokõi po henyhẽva mba'apo ha jepy'apýgui. 7 Ha che ajere jevývo, ahechakuaa mba'e reieteha avei ko mba'e kóva. 8 Ahecha peteĩ kuimba'e ha'eñoite oikóva, ndaipóri avave omoirũva ichupe, ndaita'yrai ni ndahyke'yí; ha'e omba'apo pohýi ha hesakuéra naikane'õi oma'ẽ haña imba'erepyeta rehe, ha'e katu noñeporandúi: Mávape ñuarãpa che amba'apo, ha ha'e oñeha'ãmba ombohetave haña ohóvo, hembiapo pohyietéva ha péva ningo reiete ojapo. 9 Mokõi tapicha iporãve peteĩgui, hetave oguenohẽkuaa hembiapo repykuégui. 10 Ho'a ramo peteĩ, ambue omopu'ãta iñirũme; angái, upe ha'eñoiva, ho'a ramo, ndaiporimo'ãi hapicha omopu'ãkuaáva ichupe. 11 Ha avei mokõi oke ramo oñondive, oñombyaku hikuái; ha mba'éicha piko ha'eñoimi okéva oñembyakukuaáta. 12 Peteĩ rehe ipu'akakuaa, mokõi rehe katu ndaipu'akakuaamo'ãi avave; ha peteĩ sã ojejapóva mbohapy inimbógui ndosói pya'e. 13 Iporãve peteĩ karia'y mboriahu ha iñarandúva, peteĩ tetã ruvicha ituja ha itavy rekóvagai, noñehekombo'ekuaavéimagui. 14 Osẽguirõ cárcelgui oisãmbyhy haña hetãme, térã jepémo onace mboriahumínte, pe mburuvichaguasu. 15 Ahechá kuri mayma oikóva guive ko yvy apére oipota pe karia'y oisãmbyhy haña, pe tetã ruvicha itujáva rendaguépe. 16 Aty atýpe hetãnguakuéra oho hapykuéri ha upeichavéramo jepe umi uperiregua ndovy'aveimava'ekue hendive. Ha ã mba'e reiete jevy, ha ojogua peteĩ yvytu ojokosévape.

Ecclesiastes 5

1 Nde reho jave Ñanderuete rógape, eñangareko porãke nde py guata rehe, tereho ejapysaka ha neñe'ëndu porã haña, ani reikuave'ẽ ivýrova ramoguáicha ha'ekuéra ningo oikuave'ẽnte omo'ã haña hembiapo vairã. 2 Ha ani rembopya'e nde juru ome'ẽ haña peteĩ promesa Ñanderuete renondépe, nde reimégui yvy apére, Ha'e katu oĩ yvágape, upévare reñe'ẽ mboyve epensa porã ovale hañaicha. 3 Upe ojepy'apyetáva osoña vai, ha upe oñe'ẽitereíva oñe'ẽ ku ivýrova ramoguáicha. 4 Nde rejapo ramo peteĩ promesa Ñanderuetepe, aníke reha'ãrõ rejapo peve, ejapo pya'e uvei nde reprometeva'ekue . Ha'e ndaipy'a roryígui umi heko ñembotavýva ndive. 5 Iporãiteve nereme'ẽi ramo nde promesa, reñe'ẽme'ẽ rãgue ha nderejapói. 6 Aníke rehejátei nde juru nemohembiapo vai, ha aníke ere yvága rembiguáipe ajavy aipota'yre. Ma'erãpa rembopochy reíta Ñanderuetepe ne ñe'ẽ rei rupi, ha rehejáta Ha'e ombyai ne rembiapokue. 7 Upévape ou heta kéra ha ñe'ẽ rei, nde katu ekyhyjéke Ñanderuetequí. 8 Nde rehechárõ ojejopyha pe mboriahupe ne retãme, noñembojovake porãigui ha oñemboyke ramo avei pe tembiapoukapy, upéramo ani ndepochyeterai, eikuaa porãke, umi mbojovakehára ári oĩ ambue ijyvatéva oñangarekóva hesekuéra, ha kóva ndojapói ramo cáso eikuaa porãke hi'ári oĩha pe Ijyvateitevéva. 9 Peteĩ mba'e iporãitéva ojehu pe tetãme huvicha ojokuái porã ramo hetãnguakuérape ha opavave omba'apo porã ramo ikokuépe. 10 Pe ohayhúva pirapire nahyguatãmo'ãi araka'eve; ha upe ohayhúva imba'erepy, hetave katu oipota. Ko'ã mba'e reiete avei. 11 Oñembohetavévo imba'eita, hetave oíta avei

umi okaruséva imba'eitágui. Ha mba'eichagua mba'eporã piko ijára oguerékone umívagui, ohecha haguérente ichupekuéra. 12 Pe omba'apóva katuete oke porã, okaru heta térã okaru sa'i ramojepe; ha pe ipirapire hetáva katu ndaikatúi oke porã ojepy'apýgui imba'eita rehe. 13 Peteĩ mba'evai ñambyasýva ahechava'ekue ko yvy apére: Pe mba'erepyeta ñembyaty ombyai ijárape. 14 Oñehundipa oiporu vai haguére, ha ita'ýra ramo, mba'eve nahembýi ichupe guarã. 15 Opívo osẽ haguéicha isy ryégui, péicha oho jevyva'erã; ha hembiapokuégui mba'eve ndoguerahamo'ãi ipópe. 16 Kóa avei peteĩ mba'e porã ndetuicháva, imba'eita ou haguéicha ko yvy apére, oho jevyva'erã. Ha mba'éiko oguenohëra'e hembiaapo hetaitereívagui. 17 Ha avei ko'ã mba'e ári, otĩgui okaruva'erã pytũ guýpe, heta angekõime, heta ñembyasy ha py'arópe, oikove aja pukukue. 18 Pema'ẽ porãke umi mba'e che ahechakuaa porãva rehe: Iporã tojekaru, toñemboy'u ha tombovy'a hi'anga hembiapokue repy pohýi rupi ojejapova'ekue yvy apére, ko'áva ningo Ñanderuete me'ẽmby vyvariguakuérape guarã. 19 Ha upéicha avei opaite vyvariguápe Ñanderuete ome'ẽma heta mba'erepyeta térã pirapire, ha'e voi ikatu okaru ichugui, ha toñemomba'e imba'éva rehe, ha tovy'a hembiapokue rehe, péva hina Ñanderuete me'ẽmby ome'ẽva'ekue ichupe. 20 Upéicharamo ha'e naimandu'avéima hekove ára ypy rehe, Ñanderuete omyenyhëgui vy'águi ipy'apy.

Ecclesiastes 6

1 Oĩ peteĩ mba'evai ahechava'ekue ko yvy apére, heta jevy ojuhúva vyvariguakuéra apytépe. 2 Ñanderuete ome'ẽ peteĩ tapichápe pirapire heta, mba'e porãita, terakuã porã, ha mba'eve ndofaltái ichupe, oguereko hi'anga oipotáva guive; Ñanderuete katu ndohējái ha'e ovy'a puku imba'eita reheve, ombohaságui imba'eita hapichápe, ha'e ovy'a haɣua. Ko'áva hina mba'e reiete, ha ñembyasy ndetuicháva. 3 Jepevémo peteĩ túva ita'ýra 100, ha oikove heta año pukukue, ha hi'anga ndaipy'aguapyi imba'eporã reheve, ha omano rire noñeñotýi ramo ichupe, che ha'e: Peteĩ mitã membykuare jepe iporãveha upe túva upévagui. 4 Ko mitã kóva ningo oúkuri mba'eveichagua ramo ko yvy apére, ha oho pytũ guýpe, ha pytũ guýpe héra oñemokañýta. 5 Ko mitã membykuare ndoikuaái ramojepe pe kuarahy, kóva ipy'aguapyve amóvagui. 6 Ha amóva oikove ramojepe 2.000 año . Amo ipahápe ndovy'ái ramo imba'e porã reheve, ndohopái piko peteĩ hendaɣuámente. 7 Opaite vyvarigua rembiapo ijurúpe guarã, ha upeichavéramo jepe hi'anga nahyɣuatái. 8 Mba'épa pe iñarandúva oguerekove pe ivýrovagui, mba'épa pe iñarandúva oguerekove imboriahúvagui, kóva oiko ramo py'aguapýpe. 9 Iporãve jaiporu porã jarekóva guive, ñande jaipotaiterei upe mba'e jahupity'ýva gueteri. Ko'ã mba'e reiete ha ojogua peteĩ ojokoséva rãngue yvytúpe. 10 Opaite mba'e oikova'ekue guive yma Ñanderuete he'ímara'e oikotaha, Ha'e oikuaapa voi upe ojuhútava ñande rekoveráme, ha avave ndaikatúi oñorairõ pe Ipu'akapavéva ndive. 11 Añetehápe tapichakuéra oñembotuicha iñe'ẽ heta rupi, ko mba'e kóva rupĩte katu ohechauka ivýro reiha. Ha mba'épa pe tapicha péva ohupity iñe'ẽ heta rei rupi. 12 Ha mávapa añetehápe oikuaa mba'épa iporãve vyvariguakuéra rekovépe oikove mbyky aja. Vyvarigua rekove ojogua kuarahy'áme. Ha mávapa ikatu oikuaauka vyvariguakuérape umi mba'e ojuhútava yvy apére ha'ekuéra oho rire.

Ecclesiastes 7

1 Pe terakuã porã ovaleve mba'e hyakuã porãgui. Ha pe ñemano ára iporãve pe nacimiénto áragui. 2 Iporãiteve ojeho pe omanova'ekue rógape, ha ani pe okaruguasúva rógape. Pe omanova'ekue rógape ñande ñapensava'erã avei ñande ára paha rehe, oɣuahétaha avei katuete opavavépe. 3 Ñembyasy iporãiteve pukágui; pe tova oñembyasýva omyatyrõ porã ipy'apy. 4 Umi iñarandúva py'apy ningo oĩ umi omanova'ekue rógape; ha umi ivýrova py'apy katu oĩ pe vy'aguasu rógape. 5 Iporãiteve ñahendu pe iñarandúva jeja'o, umi ivýrova purahéi rãngue. 6 Pe ivýrova puka ha'ete ku ñuatĩ opiriríva japepo (ólla) guýpe. Ha ko'ã mba'e reiete avei. 7 Pe tembiapo repy hekope'ýva ombotarova iñarandúvape, ha pe jopói ombyai heko porávape. 8 Iporãiteve pe mba'e paha pe mba'e ñepyrũmbýgui; iporãiteve pe ánga oha'ārõkuaáva peteĩ ánga oñembotuichávagui. 9 Aníke nde ndepochy pya'eiterei; pe pochy ningo oiko umi ivýrova angapýpe. 10 Araka'eve ani ere: Mba'éicha rupípa umi ára ymaguare iporãve ko'aɣaguágui. Koichagua ñe'ẽ naheñoĩri peteĩ iñarandúva py'apýgui. 11 Arandu iporãiteve heta mba'erepýgui, ha akáɣuapy iporãiteve peteĩ mba'e hepyetereívagui, ojuhupitykuaáva ko yvy apére. 12 Pe arandu nepytyvõvéta pirapirégui, omoingovégui ijárape. 13 Ema'ẽna

Ñanderuete rembiapokue rehe; ha mávapa ikatu omokarẽ'o pe Ha'e omokarẽva'ekue. 14 Pe ára iporãvape evy'aite mba'eporã reheve; ha ára ivaívape ejepy'amongeta porã nde rekove rehe, mokõivéva ou Ñanderuetégui, ani haña vyvariguakuéra oikuaa umi mba'e oíva henonderãme. 15 Opaite ko'ã mba'e ahecha ko che rekove pukukue rupi. Ahecha heko porãva omano heko iporã haguere ha heta iñaáva oikove pukuete. 16 Ani nde reko porãitereirasa ha ani nearanduseitereirasa; mba'upépa nde voi rembyaise nde rekove. 17 Ani rejapóte mba'evai, ha anítei nde výro rei avei, mba'érehépa remanose nde ára oñuahẽ mboyve. 18 Iporãve nde rejapyhy kóva ha ani repoi ambuégui, upe okyhyjéva Ñanderuetégui osẽ porãva'erã opaite mba'épe. 19 Pe arandu omombareteve pe iñarandúvape, 10 mburuvicha oñembyatývagui peteĩ tavapýpe (isoldádo atykuéra reheve). 20 Añetehápe ko yvy apére ndaipóri ojapóva tapiate mba'eporã ni ojapóva tapiate mba'evai. 21 Ha aníke rejapysaka opaichagua mba'e oje'éva rehe, ani haña rehendu ne rembiguái nemaldecí ramo. 22 Eikuaa porãke nde voi remaldecí hague avei, nde py'apýpe, heta jevy nde rapichápe. 23 Opaite ko'ã mba'e ko'áva rupi añeha'ãmbaite ahupity haña pe arandu, añemoaranduve haña, ha pe arandu katu oñemombyryve chehegui. 24 Imombyryete ningo ñandehegui opaite mba'e ha hypyeteréigui opaite mba'e rapo, máva piko ikatúta oguenohẽ ha omyesakã. 25 Opaite ára añeha'ã ramo ahupity ha aitypeka haña arandu ha akãguapy, añeñandu porã Ñanderuete'ýrehe opaite mba'e ivýro, ha péicha oikoséva Ñanderuete'ýre oñembotarova voi. 26 Upépe ae che ajohu peteĩ mba'e irovéva ñemanógui ha péva ha'e: Peteĩ kuña oitýva ired ojapyhy haña peteĩ kuimba'épe ha ipy'apýpe ombosako'i iñuhã ojoko haña ichupe. Upe ohayhúva Ñanderuetepe ojei ichugui ha upe ohayhu'ýva Ñanderuetepe ho'áta pe kuña ñuhãme. 27 Peikuaa porãke, he'i pe ñemoñe'ẽhára Salomon: Añeha'ãmba aikuaa haña mba'épa he'ise ko'ã mba'e ambyatýva ahechakuaa porã haña ha cheakãguapy haña. 28 Umi tapicha che ánga ohekáva ndajohúi gueteri, 1000 vyvarigua apytépe ajohu peteĩ kuimba'énte iñakãguapyva, 1000 kuña apytépe katu ndajohúi ni peteĩnte jepe. 29 Péina ápe, kóva añoite ajohu: Ñanderuete ojapo pe tapicha heko peguáva, ha vyvariguakuéra katu oheka ñaña reko.

Ecclesiastes 8

1 Mávapa iñarandu, ha mávapa oikuaa mba'épa he'ise opaite mba'e. Arandu ningo ohesape tapicha rovare, ha upe tapicha hova pukúva katu oñemoambueve ohóvo avei hova. 2 Che ha'e ejapo haña hekoitépe tetã ruvicha rembipota repromete haguéicha Ñanderuetepe. 3 Aníke resẽ pya'ete ijypýgui, ha ani rejetu'u tu'u mba'evai rehe; cháke Ha'e ojapóta katuete ojauposéva guive nderehe. 4 Pe tetã ruvicha ñe'ẽ ningo oguereko pu'aka, ha mávapa he'íta ichupe: Mba'épa rejapose. 5 Upe ojapóva hembipota natekotevẽi okyhyje; ha pe iñarandúva py'apy oikuaa porã araka'épa ha mba'eichaitépa ojapo hembipota. 6 Pe iñarandúva ningo ojohúta pe hóra ha pe tape, pe tekove ñaña katu nahániri, opaite mba'e ojopy ichupe. 7 Ha'e ndoikuaái henonderã; ha mávapa he'ikuaáne ichupe mba'éichatapa hembiporã. 8 Ndaipóri tapicha oguerekóva pu'aka ojoko haña Ñanderuete rembipota térã iñemanoha ára; ha avave ndojokomo'ãi pe ñorairõ oñepyrũ rire ha ñaña reko jepeve noipytyvõmo'ãi iñaávape. 9 Ahechapákuri ko'ã mba'e ha amoikuri che py'apýpe ojuhúva guive ko yvy apére, oĩ ningo umi tetã ruvicha oiporu vaíva ipu'aka ombyai haña hapicha rekove. 10 Ahecha avei mba'éichapa oñeñotý tekove ñaña retékue oñemomba'eguas haña ichupe, ha pe heko porãva retékue oñotý vai vai hikuái ha ojeheja tesarápe. Ko'ã mba'e ko'áva mba'e reiete avei. 11 Ndojehavira pya'éigui pe hembipapo vaívape, vyvariguakuéra ojapo joaite mba'evai. 12 Pe iñaáva ojapo vai ramojepe 100 tembiapo vai; upeichavéramo jepe ojeheja ha'e oikove puku; aikuaa porã jepe ipahápe pe heko potívape guarã opaite mba'e oho porãmbaha, okyhyjégui Ñanderuetégui. 13 Ha pe iñaáva ohasa asy ha hekove noñemombukuvemo'ãi, pe kuarahy'ã oñemombuku háicha, ndokyhyjéi haguere Ñanderuetégui. 14 Oĩ ningo heta mba'e reiete ojejapóva ko yvy apére; oĩ ningo heko potíva ohasa asyetéva ojapo vaiete ramoguáicha, ha oĩ ningo iñaáva ohasa porãitéva heko potíva rembiapo ojapo ramoguáicha. Ha che ha'e ko'ã heko nandiha. 15 Upéicharupi che amomba'e pe vy'a. Pe tapicha okaru ha omboy'u porãva ovy'aite, ha ko vy'a kóva tomoirũ ichupe omba'apo ha oikove aja pukukue yvy apére Ñanderuete oipotaha peve. 16 Añeha'ãmba katu aikuaa haña mba'eichagua arandu rupípa opaite mba'e ojehu ko yvy apére; 17 ahecha porã katu ñande ndaikatuiha jaikuaa porã mba'éichapa Ñanderuete ojapopa hembipapo, ha pe tapicha ndokeiete ramojepe ára ni pyhare pukukuépe iñaranduetepi rupi ndoikuaamo'ãi Ñanderuete arandu ipypukuetégui, jepémo oĩ ramo umi he'íva ijehe oikuaaha pe

arandu péva.

Ecclesiastes 9

1 Añetehápe amoĩ che py'apýpe ko'ã mba'e ko'áva amyesakã haġua, umi heko potĩva ha iñarandúva rembiapokue, oĩmba Ñanderuete pópe; yvyariguakuéra ndoikuaaiete henonderãme, ndoikuaái ojohútapa mborayhu térã jejahéi. 2 Opaite mba'e peteĩchaiténte ojehe opavavépe; peteĩ mba'énte ojehe upe heko porãvape ha upe hembiapo vaívape; upe ipotívape ha upe ipotĩ'ỹvape; upe oikuave'ěvape ha upe oikuave'ě'ỹvape; upe oñe'ẽme'ěvape ha upe okyhyjévape ome'ě haġua iñe'ẽ. 3 Ko mba'evai oĩ kuarahy guýpe ha ojejúva opavave renonderãme, ha ñande py'apy henyhẽ mba'evai ha ñañágui jaikove aja pukukue; ha ko'ã mba'e rire oho hikuái omanómava apytépe. 4 Yvyariguakuéra oikove aja oĩ esperánza, peteĩ jagua oikovéva iporãve peteĩ leõ omanova'ekuégui. 5 Umi oikovéva oikuaa porã omanotaha; umi omanova'ekue katu ndoikuaái mba'eve, ha noha'ārōvéima hembiapo repyrã; hesekuéra mandu'a opyapáma tesaráipe. 6 Imborayhu, ipy'aro ha imba'epota oguepáma; ha araka'eve ġuarã ndoguerekomo'avẽi mba'eve ojejapóva guive ko yvy apére. 7 Tereho ha he'u ne rembi'u vy'apópe, ha embo'u ne víno py'a rorypópe; umi ne rembiapo ombohoryete Ñanderuetepe. 8 Opaite árape teremonde ao morotĩ, ha tapia eiporu mba'e ryakuã porã ne akã rehe. 9 Evy'áke nde rekovépe ne rembireko rehayhúva ndive, opaite nde arakuérape Ñanderuete ome'ěva ndéve ko yvy apére ningo ne mba'etee ha ne rembiapo repy. 10 Opaite mba'e nde rejapóva guive ejapo ikatumi háicha; pe omanova'ekue retãme nde rehotahápe ndaipóri tembiaporã, ndaipóri jepy'amongeta, ndaipóri akãguapy, ha ndaipóri arandu. 11 Añembojere ha ahecha ko yvy apére, ndaha'ei umi iñakuáva oġuahẽ voive, ha umi imbaretéva nombopoguy meméi, ha umi iñarandúva sapy'a nahembi'úi avei, ha umi iñakãguapývaguĩ sapy'a opa avei ipirapire, ha umi iñe'ěkuaáva sapy'a ndojohúi ñepytyvõ; opaite mba'énte ningo ojepoka (odepende) Ñanderuete rembiapota ha itiémpo rehe. 12 Yvyariguakuéra ndoikuaái avei hi'arakuéra; umi pira ojekutu háicha hu'ýpe, ha umi guyra ho'a háicha ñuhãme, peichaite yvyariguakuéra oha'ārō'ỹhãgui ho'a avei jejopy vaípe. 13 Ha ahecha avei ko arandu kóva yvy apére, ha mba'eguasuetévaicha chéve ġuarã: 14 Peteĩ táva michĩetéva ha mbovymi kuimba'e oiko ipype; ha ou sapy'a hi'ári peteĩ tetã ruvicha ndetuicháva, omongora ha omopu'ã ijerekue rehe tuichaicháva ñemo'ãha; 15 ha pe tavapýpe oĩ peteĩ kuimba'e imboriahu ha iñarandúva ha ha'e osalva pe táva, iñarandu rupi; uperire katu avave naimandu'avéi pe kuimba'e mboriahumi rehe. 16 Upéramo che ha'ékuri: Iporãiteve arandu pe mbaretégui, jepevémo pe imboriahúva arandu noñehendúi ha oñemboyke. 17 Pe iñarandúva ñe'ẽ oñehenduseve py'aguapypópe, ovaleve pe tetã ruvicha sapukáigui ivýrova apytépe. 18 Pe arandu iporãiteve umi tembiporu ñorãirõ meġuágui; pe hembiapo vaíva katu ombyaikuaa heta mba'eporã.

Ecclesiastes 10

1 Pe mberu re'õngue omone ha omohyakuã vai pe mba'e ryakuã porãme; peichaite peteĩ itarováva ñe'ẽ, ombyai iñarandúva ñe'ẽ. 2 Pe iñarandúva opensa mba'eporã rehe, ha pe ivýrova opensa mba'evai rehe. 3 Ha pe ivýrova oġuataha rupi ohechauka opavavépe ha'e naiñakãguapyiha. 4 Pe mburuvicha opu'ãse ramo nderehe, ani repoi ne rembiapokuégui; pe ipy'a porãva ombogue ijejavy tuicháva. 5 Oĩ peteĩ mba'evai ahechava'ekue yvy apére umi jejavy, heñóiva mburuvichakuéra apytégui: 6 Pe itavýva oñemohenda yvateite, ha umi ipirapire hetáva oġuapy ikarapevehápe, 7 ahechákuri tembiguái kavaju ári, ha mburuvicha oikóva tembiguáicha yvy rupi. 8 Upe yvykua ojo'óva ho'áta ipype; ha pe oitýva pe korapy itaġuigua, mbói oisu'úta ichupe. 9 Pe ita rehe omba'apóva, oñekytĩkuaa ipype; pe jepe'arã ojokáva, ogeharykuaa avei. 10 Pe hácha nahãimbevéi ramo ha noñehãimbe'ei ramo ojeachea mbareteveva'erã; pe iñarandúva katu oiporu porã iñarandu (ombovevúi haġua hembiapo, py'ýive ohãimbe'eva'erã). 11 Pe mbói oisu'u ramo pe paje apohárape ha'e ombojeroky mboyve pe mbói, hembiapo katupyry reiete ichupe ġuarã. 12 Pe ñe'ẽ oséva iñarandúva jurúgui oporombovy'a, ha umi ivýrova ñe'ẽ katu oġueru ijupe ġuarã mba'evai. 13 Ojejuru pe'a guive he'i mba'e výro rei, ha oñe'ẽmbotávo he'i ñe'ẽ ivýro reíva jevy. 14 Pe ivýrova omboheta hetave iñe'ẽ, jepevémo avave ndoikuaái pe ojehutavahína; ha avave ndoikuaaukamo'ãi ichupe umi mba'e ojehútava henonderãme. 15 Umi ivýrova rembiapo omokane'õite ichupekuéra, upévale ndoikuaavéi hape ohóva itávape. 16 Angái pe tetã, peteĩ mitãrusu oiko ramo hetã ruvicha ramo, térã imburuvichakuéra ojapo

ramo karuguasu pyhareve peve. 17 Ovy'aite katu pe tetã imburuvichaguasu heko potĩva, ha imburuvichakuera okarúva hi'oraitépe , oñemombarete jevy hañuante ha ndaha'ei oka'u haña. 18 Pe iñate'ýva róga ape oguejyve ohóvo, ha pe omba'apose'ýva róga otykypa. 19 Pe karuguasu oporombovy'a, v íno ombohory umi oikovévape; ha pirapire rupi katu ojejapokuaa karuguasu ha ojejoguakuaa víno . 20 Nde py'apýpe jepeve ani remaldeci ne retã ruvichápe, ha ñemiháme jepe nde kotýpe ani remaldeci pe ipirapire hetávape, umi guyra yvate ovevéva oguerahakuaáne ne ñe'ẽ, ha umi tembiguái ipepóva oikuaaukáne ne ñe'ẽngue.

Ecclesiastes 11

1 Emyasãi ne rembi'u (pirapire) umi yguasu apére; heta año rire ou jevyva'erã. 2 Emboja'o katu 7 térã 8 pehẽnguépe; ndereikuaáigui mba'eichagua mba'evaípa oukuaa ne renonderáme ko yvy apére. 3 Umi arai henyhẽte ramo ýgui, oñehẽmbava'erã yvy apére, ha peteĩ yvyra ho'a ramo sur gotýo térã nórtte gotýo, opytáta ho'a haguépe. 4 Upe oikóva oma'ẽ yvytu rehe, noñemitýmo'ãi; ha upe oma'ẽva arai rehe, noĩkýtĩmo'ãi iñemitýnguéra. 5 Nde ndereikuaái háicha pe yvytu rape, ni mba'eíchapa pe mitã kangue okakuaahína pe kuña hyeguasúva ryépe, peichaite ndereikuaái avei Ñanderuete rembiapo, Ha'e ojaopavahína. 6 Pyhareveitépe eñotý ne mba'e ra'ýingue, ha ka'aru ani remombytu'u nde po; ndereikuaáigui mba'épa rehupityta ko'ã mokõi mba'e apytégui, kóa térã amóa. 7 Añetehápe pe ára sakã peteĩ mba'e kyrýi asy, ha pe kuarahy resape ombovy'aite ñande resakuéra, 8 upévale vyariguakuéra oikovéva heta año tovy'aite oikove aja, ha'e ta'imandu'a katu avei umi ára naiporãivare, katuete oñuahẽva'erãha avei. Opaite mba'e ojuhutavahína heko nandiha. 9 Evy'áke nde, mitãrusu, nemitãrusu aja, ha tanderoryete ndekaria'y aja, ejapo nde py'apýpe reñandúva ha nde resa oipotáva; eikuaa porã katu Ñanderuete ombojovaketaha hekópe opaite ne rembiapokue taha'e iporáva taha'e ivaíva. 10 Emosẽ ne ñeko'õi nde py'apýgui, ha emboyke nde ro'ógui (rekógui) pe mba'evai; pe karia'y arakuéra pya'e ohasáta ha ne akã rague hũ veráva oñemomorotĩmbáta avei.

Ecclesiastes 12

1 Nemandu'ákena nde apohare rehe ne mitãrusu árape, oñuahẽ mboyve umi ára naiporãiva, nanembovy'áiva ha ereva'erãme: Ndavy'aiete ningo; 2 katuete pe kuarahy, pe ára sakã, pe jasy ha mbyjakuéra, oñemoypytũ ou vove umi arai hñetéva amaguasu reheve, 3 ha oryryipa ramo umi óga ñangarekohára, ha ikarapãmbáma ramo umi kuimba'e imbaretéva, ha nomba'apovéi ramo umi mba'e ra'ýi mongu'ihára, ha umi tesa iñypytũ ramo umi ovetã guive oma'ẽva; 4 ha oñemboty ramo umi okẽ oka gotyoygua, ndahyapu'atávégui umi mba'e ra'ýingue mongu'iha (molíno); ha avei umi guyra ñe'ẽ; ha umi tajýra purahéi jepeve noñehenduvéima; 5 upéramo ha'e okyhyjeva'erã ojupi haña pe cérro , ha okyhyjeva'erã oguejy jevy haña; pe alméandro máta ipotyva'erã, ha pe tuku guata imbegueteva'erã ha pe tembi'u mboheha oñembyaíma pe tapicha péva ohóguima hendaña apyre'ýme, ha umi ojahe'óva ojere jereva'erã umi tape vai rupi. 6 Pe tekove sã (inimbo óro morotĩguiguáva) osóma, ojekáma pe ña'ẽmbe oroguiguáva (tekove), ha pe kambuchi (tekove) ojekáma ho'águi pe ruéda dágua oguenohẽva pe y; 7 ha pe yvy timbo (tetekue) oguejýma yvýpe ou haguégui, ha pe pytu porã ohóma Ñanderuete rendápe, Ha'e voígui ijapohare. 8 Nde karia'y ejepy'amongeta porã opaite ko'ã mba'e rehe, he'i pe ñemoñe'ẽhára, opaite ko'ã mba'e ohasa pya'eiterei ha heko nandi voi ningo. 9 Ha pe ñemoñe'ẽhára Salomon iñaranduve ohóvo, ko'yteve ombo'e arandu hetãyguakuérape; ha'e oñeha'ãmba oikuaa ha oitypeka haña heta mba'e. Uperire oñembyaty ha ojehei Salomon ñe'ẽ arandukuéra ko kuatione'ẽ kóvape. 10 Pe ñemoñe'ẽhára oñeha'ãmbaite ojapo haña ikatúva guive, ha ojohu haña ñe'ẽ oporombopy'a rorýva, ha ohai haña hekoitépe ko'ã ñe'ẽ añeteguáva rehe. 11 Umi iñarandúva ñe'ẽ ojoguaita ñuatĩ ha clávope ; ko ñemoñe'ẽhára ñe'ẽ katu ojogua avei umi yvyra akuápe (poste'ípe), ovecha rerekua omoingéva yvýpe ojoko haña hóga rymba pirekueguiguáva. 12 Che ra'y, ko'ã mba'e rupi che roavisase . Pe kuatione'ẽ apo ndaijapyrai; ha upe oestudia hetáva omokane'õ hetépe. 13 Pe ñemoñe'ẽ paha oñehenduva'ekue ningo kóa: Ekyhyje Ñanderuetégui, ha ejapo hembiapoukapykuéra; péva hína pe iporávéva kuimba'e ha kuñakuérape ñuarã. 14 Ñanderuete ombojovakéta opaichagua vyarigua rembiapo, ta'iporã térã ta'ivai, ñemiháme ramojepe ojejaporaka'e ko'ã mba'e.

Song of Solomon 1

1 Kóva ningo pe purahéi iporāvéva Salomon puraheikuéra apytégui. 2 Kuñataĩ oñe'ẽ: Emboy'u che juru ñehetũ reheve, ne mborayhu iporāvégui vínogui . 3 Ne mba'e ryakuã iporãite, nde rera ha'ete ku mba'e ryakuã porã asy oñeñohẽmbyrévaicha. Upévore umi kuñataĩ nderayhute. 4 Chererahána pya'e nde rapykuéri. Pe tetã ruvicha chemoinge ikotykuérape: Javy'aite ha ñandepy'a roryete haña. Ne mborayhu iporāve vínogui : Ndareíri ha'ekuéra nderayhu. 5 Jerusalem rajykuéra, chekamba ramo jepe cheporã, ajepotaiterei ku Cedar pegua óga ao peguáicha, ku Salomon aosãingokuéraicha. 6 Ani pema'êtei che pire hũngy rehe, pe kuarahy ojopeitereĩgui che rete. Che sy memby kuimba'ekuéra ipochýkuri chendive ha upévagui chemoĩ hikuái aňangareko haña parralty rehe; máramo che ndaikatúi aňangareko porã chejehe. 7 Emombe'umína chéve, nde che ánga ohayhuetéva, moõpa remongarureína ne rymbakuérape, moõpa repytu'u asajekuépe; ha mba'érehe piko che aiko'arã roheka reívo ne irũnguéra rymba aty ypy rupi. 8 Karia'y ombohováĩ: Ndereikuaái ramojepe, nde ningo pe iporãitevéva kuñakuéra apytépe, tereho ne rymba aty pypore rapykuéri ha emongaru nde kavara ra'ykuéra umi ovecha rerekua rekoha ypýpe. 9 Che rohayhuetéva rombojoja, ku jégua faraon cárro rehegua iporāvéva rehe. 10 Iporãite nde rova'yke ne namichãinguéra reheve ha nde ajúra iporãite umi ajurigua ita veraguiguáva reheve. 11 Namichãĩ oroguiguáva ajapoukáta ndéve ġuarã campana ' i plataguiguáva reheve. 12 Kuñataĩ oñe'ẽ: Pe tetã ruvicha oguapy aja imesápe che mba'e ryakuã porãva oñemyasãĩ oparupiete. 13 Che mborayhu jára, nde chéve ġuarã peteĩ mba'e ryakuã porã asýva (mĩrra), opytu'úva che pyti'a mbytépe. 14 Karia'y ombohováĩ: Che mborayhu jára, chéve ġuarã nde ku alheña poty ryakuã asýicha Engadí parraltýpe . 15 Che rohayhute, nde kuñataĩ neporãmba jepéva. Nde resa ku pykasu resáicha. 16 Kuñataĩ oñe'ẽ: Neporã avei che mborayhu jára, ndejuke avei, ñande rupa ojejapo kapi'i hovyũ porāvagui. 17 Ñande róga víga ojejapo cédrogui , ha ñande róga tápia ciprésgui (pinoichaguagui).

Song of Solomon 2

1 Kuñataĩ oñe'ëve: Che ningo yvoty Saron pegua, pe yvoty ñu megua (lírio). 2 Karia'y oñe'ẽ: Che ahayhúva oiko yvoty ñumeguáicha (lírio) ñuatĩ aty mbytépe. 3 Kuñataĩ oñe'ẽ: Ku manzána oiko háicha yvyra ka'aguy apytépe, péicha hína che mborayhu jára karia'ykuéra apytépe, ikuarahy'áme aguapyse, ha hi'akue he'ẽ asy che jurúpe. 4 Ha'e chereraha hóga oňongatuhápe ivíno ha upépe ha'e cherechauka iñirũnguérape, ha ipoyvi mborayhu rehegua cheñu'ã. 5 Chemohyġuatãna pan he'ëva reheve, ojejapova'ekue parral rakã'águi ha chemombareténa manzánape . Mborayhu kunu'ũgui cherasyete'aína. 6 Ipo asu toĩ che akã guýpe ha ijakatúa tacheñu'ã. 7 Karia'y oñe'ẽ: Che ningo poavisase peẽ Jerusalem rajykuérape ha umi oimevahína umi ñuguasu ha ka'aguýpe, ani pemombáy ha ani pemondýi che ahayhúvape, toke ha'e okeseha peve. 8 Kuñataĩ oñe'ẽ: Pejapysaka, pema'ëna, ouhína che mborayhu jára, opo oúvo umi cérro rehe. 9 Che mborayhu jára ningo ojogua guasúpe, térã ku guasu pytã ra'y rusúicha. Péina ápe oĩhína ko ñande korapy kupépe, oma'ëhína umi ovetã rupi, oma'ë ma'ë ipa'ũha rupi. 10 Che mborayhu jára oñe'ẽ ha he'i chéve: Epu'ã kuñataĩ, che mborayhu, nde neporãitevéva, ejumi. 11 Eikuaa porãke umi ro'yha ára ohasapáma, opíma pe ama ha oho. 12 Yvotykuéra ojehechaukáma yvy apére, pe puraheiha ára oġuahẽma, ha oñehendúma pyku'ipe oñe'ẽ ñane retãme. 13 Pe hígo hi'apáma, ha umi parral ipotypáva omyasãĩ hyakuã, epu'ã, nde kuñataĩ, che mborayhu neporãitéva, epu'ána ha ejumi che rendápe. 14 Che pykasumi, reiméva umi itakua rupi, umi yvy ijyvateveha rupi, ehechauka chéve nde rova, ehenduka chéve ne ñe'ẽ, ne ñe'ẽ he'ẽ asýva ha tahecha nde rova iporãitéva. 15 Mokõivéva oñondive oñe'ẽ: Pejapyhy umi aguara, umi aguara ra'y, ombyaipáva parralty , ore parralty ipotypámagui. 16 Kuñataĩ oñe'ẽ: Che mborayhu jára ningo che mba'e, ha che imba'e; ha'e omongaru hymbakuéra yvotyty pa'ũme. 17 Pe ára iñapysẽ meve ha ohopa peve umi kuarahy'ã, ejúna che mborayhu jára ku guasúicha térã guasu ra'yicha cerrokuéra rehe.

Song of Solomon 3

1 Pyharekuépe aheka che rupápe che ánga ohayhúvape, aheka ha máramo ndajohúi ichupe. 2 Upéramo apu'ã, ha ajere jere pe tavapy rehe; umi cälle ha okarusu (pláza) rupi, aheka pe che ánga ohayhúvape, ndajohúi katu ichupe. 3 Umi

kuimba'e pyharekuépe oňangarekóva pe táva rehe chejohu ha che ha'e ichupekuéra: Ndapehecháipa pe che ánga ohayhúvape. 4 Ahasa rire mbykymi ijypyguikuéra, ajohúma che ánga ohayhuetévape: Ajapyhy ichupe ha ndahejavéi, agueraha peve ichupe che sy kotýpe, che anace haguépe. 5 Karia'y oñe'ê: Che ajerure asy Jerusalen rajykuéra peimévape, umi guasu ha umi guasu kuña ñu rupigua rehe oíva, ani pemombáy ha ani pemondýi che ahayhúvape, peheja toke ha'e okeseha peve. 6 Mokõivéva oñondive oñe'ê: Máva piko ou ko desiértotope oñemopu'áva ku tataticha, hyakuã asýva mírra ha inciénso (mba'e ryakuã porãite) ha opaichagua mba'e ku'i hyakuã porávape. 7 Péina ápe ou Salomon, 60 kuimba'e ipy'aguasúva ndive, ogueraháva iguapyhaguasu, ha'ekuéra ningo umi imbaretévava Israel kuimba'ekuéra apytégui. 8 Opavave ikyse puku iku'áre, ha'ekuéra ikatupyry ñorãirõguasuhápe. Ha'ekuéra oňangareko tetã ruvicha Salomon rehe pyhare pukukuépe. 9 Pe tetã ruvicha Salomon ojapouka ijupe guarã ko guapyhaguasu Líbano yvyrágui. 10 Ijape jokoha ojapo óro morotĩgui, ijatukupe jekoha óro gui, iguapyha ao pytãitégui, ha Jerusalen rajykuéra ombojega hyepy ipo rembiapo iporãitévape, ojogua ao po'ipe, ohechauka haña ohayhuha ichupe. 11 Pesëna, peë Jerusalen rajykuéra, ha pehechami tetã ruvicha Salomónpe, iñakã jeguaka reheve, isy omoíva'ekue iñakã rehe omendaha árape, ipy'apy ovy'aitereígui.

Song of Solomon 4

1 Karia'y oñe'ê: Péina ápe nde ningo neporãite, kuñataĩ, che añetehápe ahayhuetéva, nde neporãite; nde resa ku pykasu resáicha, oma'ëva ne akã aomo'ãha guýpe, ne akã rague ku kavara atýicha, oguejy joáva Galaad cérrogui. 2 Ne rãĩ ojogua peteĩ ovecha aty oñeñapĩmbyrépe, ou joáva oñembojahu hágui, imembykõi joaitéva, ha ndaipóri imemby'ýva ijapytépe. 3 Ne rembe ku inimbo pytãitéchicha, ha iporãite nde juru; nde rova yke ha'ete granáda (yva) aju, nde rova aomo'ãha guýpe. 4 Nde ajúra, ha'ete ku David róga yvate oñemopu'áva'ekue itágui iñorãirõ rembiporu rendaña; 1000 hu'y mo'ãha osãingo joáva hese, ipy'aguasúva hu'y ryrú reheve. 5 Nde pyti'a ku guasu kõinguemícha, okaru joáva yvoty (lírio) apytépe. 6 Iñapysë guive pe ára ha okañy meve pe kuarahy'ã aháta pe mírra ha inciénso (mba'e ryakuã asy porã) rekávo cérrope . 7 Nde kuñataĩ, che mborayhu, neporãite, ndaipóri mba'eve ivaíva ne akã guive nde py peve. 8 Ejúna chendive, nde che rembirekorãmi; ejúna chendive pe Líbanogui. Ema'ëmi pe Amana ru'ã guive, Senir ha Hermon ru'ã guive, umi leõ raity guive, ha umi jaguarete hũ oikoha cérro guive. 9 Che rembirekorãmi, che mborayhu, ne ma'ë ha nde ajurigua chembotarovaite. 10 Iporãite ningo ne mborayhu, che rembirekorãmi. Ne kunu'ũ iporãiteve vínogui , ha ne mba'e ryakuã hyakuã asyve opaite ambue mba'e ryakuã asývagai. 11 Eíra omondyky ne rembégui, nde che rembirekorãmi; eíra ha kamby oĩ ne kũ guýpe; ha umi nde ao ryakuã ojoguaite Líbano ryakuãme. 12 Yvotyty oñembotypyréva nde, che rembirekorãmi; yvu oñembotypyréva, nde. 13 Opaite mba'e oíva térã osëva guive ndehuguĩ ojogua peteĩ granada'a aty iporávape (yvyra hi'a he'ë asýva). Opaite imba'e ryakuã iporãitéva reheve (alhéña ha nádo), 14 nádo ha azafrán , takuapi hyakuã asýva ha canéla , ha maymave inciénso, mírra ha áloe , opaichagua mba'e ryakuã asy reheve. 15 Nde ningo peteĩ yvu yvotytype, hi'y oikovéva osyry Líbanogui. 16 Kuñataĩ oñe'ê: Epu'ãna, yvytu yvatégui oipejúva, ha eju yvytu yvy gotýogui oipejúva; peipeju che yvotytype, ha ta'iñasãi tyakuã porã. Tou che mborayhu jára ijyvatýpe, ha to'u yva he'ë asýva.

Song of Solomon 5

1 Karia'y oñe'ê: Che ajúma che yvatýpe, nde che rembirekorãmi, amono'õma che mírra ha umi mba'e ryakuã porã; ha'úma che eíra, che víno ha che kamby. Pekaru joa che irũnguéra; che rayhupára pey'u ha peñemohyguatã mborayhu reheve. 2 Kuñataĩ oñe'ê: Che rete okéma, che py'apy katu ne'íra. Ehendumína, oúma ha ombota che rokëme he'ívo: Che mborayhu jára eipe'amína chéve ne rokë, che rembirekorãmi, che pykasumi iporãitéva, che akã henyhëmbágui ysapýgui, che akã raguégui otyky pyhare ysapy. 3 Amboipáma che aógui, mba'éichapa añemonde jevýta. Ajoheipáma che pykuéra; mba'éichapa amongy'apa jevýta. 4 Che mborayhu jára omoinge ipo pe okë kua rupi ha che py'a otytýi torypópe che retépýpe. 5 Che apu'ã aipe'a haña pe okë che mborayhu járape guarã, ha che pógui osyryhína mírra (mba'e ryakuã porã asy), ha che kuanguérargui osyryhína acéite hyakuã poráva pe okë ñembotyha reheve. 6 Che aipe'a pe okë che mborayhu járape guarã; ha che mborayhu jára katu oho jepéma, ohasámara'e; ha iñe'ëngue rapykuéri oho

che ánga. Aheka ichupe, ha ndajohuvéi; ahenói ichupe, ha nombhováiri. 7 Umi kuimba'e oñangarekovahína pyharekue rupi chejohu. Umía chenupã ha mbaretépe oipe'a che rova ao mo'ãha, 8 Jerusalen rajykuéra che ajerure asymi peẽme pejohu ramo che mborayhu járape, peikuaaukami ichupe cherasýma imborayhu kunu'ũgui. 9 Jerusalen rajykuéra oñe'ẽ: Mba'épe piko iporãve ne mborayhu jára, ambue mborayhu jára apytégui, nde kuña iporãvéva. Mba'épe piko iporãve ne mborayhu jára, ambue mborayhu jára apytégui, rejerure asy haña oreve péicha. 10 Kuñataĩ oñe'ẽ: Che mborayhu jára ningo ipire pytãũ omimbi 10.000 apytégui, pya'e ojekuaáta ichupe. 11 Iñakã ha'ete óro iporãitéva, iñakã rague iñapopẽmba ha hũ vera yryvuichaite. 12 Hesakuéra ku pykasu resáicha yakã rembe'ýpe, kambýpe ojejohéi ha oñemohenda porãitéva. 13 Umi hova'yke ha'ete mba'e ryakuã asy ñemitýngue, ku yvoty ryakuã asyichaite, hembekuéra ku lírio (yvoty) ha mĩrra ryakuã asy omondykývaicha. 14 Ipokuéra ku oroguigua kuãirũicha, ijeguakáva ita vera pytãme; hete elefante ráinguéicha oñeñu'áva ita vera hovýpe. 15 Hetyma ha'ete ku itatĩguigua (mármol) horcõicha ha uguapy ipyenda oroguigua porãite ári ha ojoguaitépe umi cédro Líbano pegua iporavopyrévape. 16 Iñapekũ he'ẽ asy ha heko iporãite. Peichaite hína che mborayhu jára, peichaite hína che angirũ, peẽ Jerusalen rajykuéra (peikuaa haña ichupe).

Song of Solomon 6

1 Jerusalen rajykuéra oñe'ẽ: Moõpa ohóra'e ne mborayhu jára, nde kuñataĩ iporãvéva. Moõpa oñemboykéra'e ne mborayhu jára, roheka joáta nendive. 2 Kuñataĩ oñe'ẽ: Che mborayhu jára ohókuri ijyvatýpe, umi mba'e ryakuã asy apytépe, oñangareko haña hymbakuéra rehe umi cérru rupi, ha omono'õ haña umi lírio . 3 Che mborayhu jára che mba'e, ha che imba'e, ha'e oñangareko hymbakuérare lírio apytépe. 4 Karia'y oñe'ẽ: Nde ningo neporã, nde che angirũ, Tĩrsaicha neporã, (1 Réyes 14,17); ha Jerusalenicha ndejuky, ha reporomopy'andýi ku ñorãirõ aty oñemohenda porãvaicha. 5 Emboyke chehegui nde resakuéra, ipu'akapágui cherehe hikuái. Ne akã rague ojoguaitépe ku kavara atýpe oguejy joáva Galaad cérrugui . 6 Ne ráinguéra ku ovecha atýicha ou joáva oñembojahu haguégui, ha imembykõi joaitéva, ha ijapytepekuéra ndaipóri imemby'ýva. 7 Granáda yva ajúpe ojoguaitépe umi nde rova yke, nde rova ao mo'ãha guýpe. 8 Oĩhína 60 tetã ruvicha rembireko, ha 80 hína ikuñakuéra, ha ikuñataĩkuéra ndojepapái. 9 Peteĩmĩnte katu che pykasumi, chéve guarã ningo ha'e pe iporãitereivéva, isy ohayhuve ichupe, ha'e pe ojeporavopyréva isy membykuéra apytépe. Umi kuñataĩ ohechávo ichupe, oguerohory, tetã ruvicha rembirekokuéra ha ikuñakuéra omosarambi herakuã porã. 10 Máva piko ku ko'ẽjúicha iñapyséva, jasýicha iporãitéva, kuarahýicha oñemyesakáva, ha oporomopy'andýiva ku ñorãirõhára atýicha. 11 Kuñataĩ oñe'ẽ: Yvyratýpe aháma ñu rupigua yva rekávo, ha ahecha ipotypamaha umi parral ha umi granáda . 12 Ha aikuaa porã'ýre mba'éicha rupípa che ajerure che mborayhu jára cárrope . 13 Jerusalen rajykuéra oñe'ẽ oñondive: Eju jevýna, eju jevýna, nde Sulam pegua; eju jevýna, rohechave haña ne porãngue. Kuñataĩ oñe'ẽ: Mba'éiko pehechakuaa pe Sulamgua rehe. Ojeroky haña piko mokõi soldádo aty mbytépe.

Song of Solomon 7

1 Karia'y oñe'ẽ: Mba'eichaitépa iporã nde py rehegua guata, nde mburuvicha rajy, ne rumby ojejapo porãite ha'eténte ku jeguaka hepyetéva, ikatupyryva rembiapokue porãitéicha. 2 Ne retymakuéra puru'ã ha'ete ku víno kambuchicha, tapia henyhẽva vínogui . Nde rye ojoguá trigo atýrape oñemongoráva yvoty reheve. 3 Nde pyti'a ku guasu ra'y kõinguemicha. 4 Nde ajúra ku óga yvate elefante ráinguenguigúicha; nde resa ku Hesbon pegua yrenda, Bat-rabim rokẽ ypy peguáicha; ne tĩ ha'ete ku Líbano pegua óga yvate oma'ẽva Damásco rehe. 5 Ha ne akã ku Carmel ru'ãicha; ha ne akã rague ha'ete pe tetã ruvicha inimbo pytã osãingopáva hogaguy rehe. 6 Mba'eichaitépa neporã, ha mba'eichaitépa ndejuky, ne mborayhu he'ẽ asy. 7 Nde yvatekue ha'ete umi karanda'y, ha nde pyti'a ojoguá hi'a apesãme. 8 Che ha'ékuri: Ajupíta ne karanda'y rehe, aipo'o haña hi'akuéra. Nde pyti'a ku parral'a apesãicha ha nde pytuhe hyakuã ku manzánaicha . 9 Ha nde juru ku víno porãicha, oíke vevuimíva pe mborayhu jára rehe, ha omoñe'ẽ jevýva umi okéva rembe. 10 Kuñataĩ oñe'ẽ: Che ningo che mborayhu jára mba'e, ha ha'e chévente chepota. 11 Ejúna, nde che mborayhu, ñasẽ ñu rehe, ha jahasa pe pyhare umi yvyra guýpe. 12 Pyhareve ñapu'ã oñondive jaha haña parraltýpe , jahecha haña hokýpa umi parral , ha ipotýpa umi granáda , upépe ame'ẽta ndéve che mborayhu. 13

Hyakuãma umi mandragora'a ha ñane rokẽ ári oĩ opaichagua yva he'ẽva, ipyahúva ha ikáva avei, ndéve ñuarã, che mborayhu jára, añongatupamava'ekue ndéve ñuarã.

Song of Solomon 8

1 Mba'éichatamora'e nde reiko peteĩ che kyvy ramo, che sy pyti'a rehe okambumava'ekue: Upéicha ramo, rojohu ramo okápe, rohetúva'erã ha avave nde'imo'ãi mba'eve. 2 Che rogueraháta che sy rógape, nde chembo'e haña ha che ha'ukáta ndéve víno granáda rykuere. 3 Ijasu toĩ che akã guýpe ha ijakatúape tacheñu'ã. 4 Karia'y oñe'ẽ: Che ajerure asy peẽme, peẽ Jerusalen rajuquíra, ani pemombáy ha ani pemondýi che mborayhúpe, peheja toke ha'e okeseha peve. 5 Jerusalen rajuquíra oñe'ẽ: Máva piko pe kuñataĩ oúva pe desiértogui, ojejokóva imborayhu jára rete rehe. Karia'y oñe'ẽ: Peteĩ manzána máta guýpe romombáy; upépe hasýkuri nde sy, nemonace haña. 6 Kuñataĩ oñe'ẽ: Erahána che ra'anga nde py'apýpe ha emoĩmína pe pyapykua (brazalete) nde jyva rehe; pe mborayhu imbarete ñemanóicha; ha pe ohayhúva hakate'ỹ imborayhu rehe, ku omanova'ekue retã hakate'ỹ háicha hi'angakuéra rehe. Pe mborayhu hendýma ñepyrũme tatapyicha ha upéi okakuua tata tuicháicha. 7 Pe y osyry imbarete ramojepe nomboguéi pe mborayhu rata. Peteĩ kuimba'e ome'ẽmba ramojepe oguerékóva guive ndikatumo'ãi ojogua pe mborayhu, ha ambuekuéra oñembohoryta hese. 8 Ikyvykuéra oñe'ẽ: Roguereko peteĩ ore reindymi, ne'ĩrava ojekuua ikáma: Mba'épa rojapóta ou ramo ojeruréva hese. 9 Korapyjere yvate mba'e ramo ha'e, romopu'ãta hi'ári peteĩ ogaguasu óro morotĩguiguáva; okẽ ramo hina ha'e, rombotyetéta cédro imbaretéva reheve. 10 Kuñataĩ oñe'ẽ: Che ningo korapy rokẽ yvate, ha che pyti'a ku óga yvatéicha aikoha ára guive hesa renondépe ku py'aguapy ojohu ramoguáicha. 11 Salomon oguerékókuri peteĩ parralty Baal-hamónpe, ha péva omoĩ iñangarekohára poguýpe, ha ogueruva'erã 1000 óro morotĩ pehẽnguemi hi'akuerakue rehe. 12 Che parralty, che mba'e tee, oihína che renondépe: Umi 1000 óro morotĩ pehẽngue ne mba'erã meme, nde Salomon, ha hi'ári ame'ẽ 200 umi hi'akue rehe oñangarekóvape ñuarã. 13 Karia'y oñe'ẽ: Nde reikóva umi yvoty ykére, umi nemoirũva ohendu ne ñe'ẽ, ehendukamína chéve avei. 14 Kuñataĩ oñe'ẽ: Ndepya'éna, che mborayhu jára ha eiko ku guasúicha, térã ku guasu ra'yicha oikóva umi cérru rusúre henyhẽva tyakuã porãgui.

Isaiah 1

1 Ko'ã mba'e Ñanderuete ohechaukava'ekue payetépe (vision rupi) Isaías, Amos ra'ype, Juda ha Jerusalen rehe, Uzías, Jotam, Acáz ha Ezequías, Juda retã ruvichakuéra arakuérape. 2 Yvagakuéra pehendú ha yvyariguakuéra pejapysaka porãke Ñanderuete ñe'ẽ rehe: Amongakuua ta'yraquérape ha amopu'ã ichupekuéra, upeichavérõ oñemoĩ hikuái cherehe. 3 Pe guéi oikuaa ijárape, ha pe búrru oikuaa ijára rymba karuha; Israel katu ndoikuái Ijára rape, ha che retã ndohechakuái mba'eve. 4 Cháke, peẽ tekove mba'evai apoha, tetãyguakuéra henyhẽva ñaña rekógui, iñaña rekóva ñemoñarenguéra, ta'yraquéra heko vaietereíva. Opoi hikuái pende Ruetégui, omboyke hikuái Israel Jára Iporaitévape, ohopa jevy hapykue gotýo. 5 Mba'upéiko pejevairaukaseve gueteri, peñemoĩvo cherehe. Opaite akã hasypa, ha peẽ pendepy'a kangypa. 6 Pene pysã guive pene akã meve ndaipóri mba'eve hesáiva, ai, ñenupã pyahu ha ñehungámante oĩ; avave napenepohãnoĩ, ndapejokuái ha ndapeipychýi acéitepe. 7 Pende yvy iperõmbáma, pende resa renondépe ojejatapy pende táva rehe ha tetã ambueyguá ho'upa pende koga'a, ha ombyaipa pende yvy Sodóma peguaréicha. 8 Ha Jerusalen opyta ku ogaguy parralty peguáicha, ku tapýi merõndy peguáicha ha ku táva oñemongorávaicha. 9 Ha yvága atykuéra Jára nañanemohembýi rire mbovymi jepe, jajoguaitéva'erãmo'ã Sodóma ha Gomórrape. 10 Mburuvichakuéra Sodóma pegua, pehendú Ñanderuete ñe'ẽ; pejapysaka peẽ Gomórraygua ore Jára rembiapoukapy rehe. 11 Ma'erã piko iporãta chéve pene kuave'ẽmby hetaitéva, he'i pende Ruete. Umi ovecha mácho peẽ pehapypáva kuave'ẽmby ramo ha pene rymba kyrakuégui chemonguerái; ndaipotáĩ tóro, ovecha ni kavara mácho ruguykue. 12 Máva piko ojerure ko'ã mba'e pende pógui, ha máva piko oipota peẽ peñemboja che renondépe pepyrũmba rei haña che rogaguasu korapy rehe. 13 Anive peguerútei chéve kuave'ẽmby tova mokõi reheve; pene mba'e ryakuã porã chembopy'aro; pende arete, jasyra'y ha sábado chemonguerái. 14 Pende jasyra'y ha pende areteguasú ombojeguáru che ánga; ipohyieterei chéve ñuarã; chekane'õma agueropu'akave haña ko'ã mba'e. 15 Pemopu'ã jave pende pokuéra peñembo'e haña, che resa amboykéta pendehegui; ha peñembo'e heta hetave

ramojepe, Che napohendumo'ãi; pende po henyhẽgui pende rapicha ruguykuẽgui. 16 Pejejohẽi ha peñemopotĩ, peipe'a che resa renondẽgui pene rembiapo vai; anive pejapótei mba'evai. 17 Peñeha'ã uvei pejapo haũa mba'eporã, pembojovake porã, pemopu'ã umi ojejopývape, peipytyvõ ityre'ývape, peñangareko imenave'ýva rehe. 18 Ha upéi ae peju, he'i pende Ruete, ñañoombojovake haũa ha pene rembiapo vai ramojepe ku ao pytãicha oñemomorotĩta ama rayvi rypy'áicha ha pytã ramo ku púrparaicha (ao pytãite), oñemomorotĩta ovecha rague morotĩvaicha. 19 Peneñe'ẽrenduse ramo, pe'upáta koga'a porãngue; 20 napeneñe'ẽrenduséi ramo ha peñemoĩve ramo pehóvo pende Ruete rehe, peñehundipáta kyse puku rupi; pende Ruete juru he'i ko'ã mba'e pendeavisa haũa. 21 Mba'éicha rupípa nde Jerusalen repoi nde jeroviágui, reiko haũa kuña reko vai ramoguáicha. Jerusalen ningo henyhẽva'ekue justíciagui ha justícia renda voiva'ekue; ko'áña katu umi oporojukáva oiko ipype. 22 Nde óro morotĩgui oiko hevorakue, nde víno ojehe'apa y reheve. 23 Ne mburuvichakuéra opyrũ teko porã rehe ha oiko mondaha ramo; maymáva ohayhu pirapire ñemiha megua, ha oipotánte jopói; ityre'ývape noñepytyvõi, ha nombojovake porãi umi imenave'ývape. 24 Upévare, he'i pende Ruete, yvága atykuéra Jára, pe ipu'akapáva Israel retãme: Cháke añembopy'arorýta cherehe ija'e'ýva rehe amyengoviávo ichupekuéra hembiapo vaikuére. 25 Che po amopu'ãta nderehe, amopotĩta nde rekove, nde nepotĩete haũa aipe'apáta ne mba'e ky'akue. 26 Umi ombojovakeva'ekue aru jevýta ne rekombo'e porã haũa ymaguaréicha ha upéi reñembohéra jevýta: Táva oĩha justícia ha ojerovia poráva rendaũa. 27 Jehavira rupi oñemopotĩta Jerusalenpe ha umi ojeroviáva Ñanderuete rehe ojesalváta imborayhu rupi. 28 Ha umi oñemoĩva Ñanderuete rehe hembiapo vai rupi oñehundipáta ha umi opoiva guive Ñanderuetégui oñemongu'íta avei. 29 Ha peñemotĩ joava'erã pehayhu ha pemomba'eguasú haguére umi yvyra tuicháva ha umi ka'avoty peiporavova'ekue rehe. 30 Peikóttagui ku yvyra encína rogue pirukuéicha ha ka'avoty hi'y'ýváicha. 31 Pe imbaretéva ojogua kapi'i pirúpe, ha hembiapokue tata pirirípe; ha mokõivéva okáita ha avave nomboguemo'ãi.

Isaiah 2

1 Isaías, Amos ra'y, ohecha umi mba'e ojuhútava Jerusalenpe ha Judayguakuéra rehe. 2 Ojehuva'erã umi ára pahávo, pe cérro , Ñanderuete rogaguasu oĩháme, omoakãta ambue cerrokuéra , ha opaite tetãnguéra ou joava'erã hendápe. 3 Ha umi tetã ou joáva, he'íta: Peju ha jajupi Ñanderuete cérrope , Jacóbo Jára rogaguasúpe, ha'ekuéra ñanembo'e haũa hapekuérare, ha upéi jaguata avei hapekuéra rehe. Sióngui osẽta Ñanderuete rembiapoukapy ha Jerusalenguĩ oúta iñe'ẽ. 4 Jerusalen ombojovakéta ha ohaviráta heta tetãnguérare ha oiporavóta hetápe; ikyse pukúgui ojejapóta yvy mbovoha (arádo), ha ijyvyra puku akuágui kyse ty'ãi (fóice); tetãnguéra mopu'ãmo'ávẽi ikyse pukukuéra ojuehe, ha noñembokatupyrymo'ávẽi ñorãirõ rembiapópe. 5 Peju, Jacóbo rogaygua ha jaguata Ñanderuete rapépe. 6 Añetehápe, Nde remboykéma ne retã, Jacóbo rógape oiko haguére umi kuarahyresẽha imba'ekuaávaicha ha ku Filisteaygua ta'yvõháraicha, paje apoháraicha, ha oike peteĩ py'apy umi tetã ambueygua ñemoñarenguéra ndive. 7 Hetã henyhẽ pláta ha órogui , ha imba'erepyeta ndojepapakuaavẽi hetaitereĩgui. Hetãpy henyhẽ kavaju ha hetaiterei cárrogui , umía ndojepapakuaamo'ávẽi voi ningo. 8 Juda retã henyhẽ jára gua'u ra'angágui ha oñesũ hikuái ipokuéra rembiapokue renondépe, ipokuéra ojavova'ekue renondépe. 9 Umi kuimba'e oñakãity ha karaiguasu oñemomiríkuri ñemotípópe henondepekuéra; upévare ani reperdonátei ichupekuéra. 10 Peike katu itakuápe, pekañy yvy guýpe Ñanderuete rova ha heko jajaipágui. 11 Umi vyvarigua oñembotuicháva itĩndyva'erã, ha umi ojejapóva oñemomiríva'erã; ha upe ára upévape oñemomba'egusuva'erã ańõnte Ñanderuetépe. 12 Upe árape yvága atykuéra Jára oñemoĩta opaite umi ojejapóva rehe, oñembotuicháva ha mayma oñemomba'eguasúva rehe oñemomiríva'erã katuete; 13 ha oñemoĩta avei mayma cédro Líbano pegua rehe, yvate oñembo'ýva, ha mayma yvyra tuichaitéva Basan pegua rehe. 14 Opu'ãta avei mayma cérro michíva ha tuicháva rehe, 15 mayma óga yvate ha mayma korapy jere yvate rehe, 16 mayma barco guasu Tarsis pegua ha mayma jeguaka porã hepýva rehe. 17 Umi vyvarigua oñembotuichava'ekue ojeityva'erã yvy rehe, ha kuimba'ekuéra ojejapóva oñemotĩndyva'erã; upe ára upévape oñemomba'egusuva'erã Ñanderuete añoitémante. 18 Ojepe'apava'erã ijára gua'u ra'angakuéra. 19 Oikéta hikuái yvy ha itakuaguasúpe, okañýta okyhyjeitereĩgui Ñanderuete rova ha heko jajaipágui, Ha'e opu'ã ramo ko yvy oryryipáta. 20 Upe ára upévape vyvariguakuéra ombyatyva'erã ijára gua'u ra'angakuéra omomba'egusuva'ekue ha ojejapova'ekue pláta ha órogui omombo haũa

anguja ha mbopi oiháme. 21 Ñanderuete opu'ã ramo omboryryi hağua yvyariguakuérape ojasuruva'erã itaguasu pa'ũ rupi ha itakuaguasúpe, okañy hağua Ñanderuete rova ha heko jajaipágui. 22 Pepoi yvyariguakuéragai, oguerékóva yvytũnte itĩme, mba'érehe piko pembotuicha ichupekuéra.

Isaiah 3

1 Pejesarekóke, Ñanderuete, yvága atykuéra Jára, oipe'áta Jerusalen ha Judágui: Ipytyvõ, ipan , hi'upyrã ha hi'y oikotevëva. 2 Oipe'áta avei ipy'aguasúva, isoldadokuéra , imbojovakehára, iproféta , imba'ekuaáva (oha'yvõva) ha karai ancianokuérape ; 3 oipe'áta avei isoldádo ruvicha, 50 soldádo arigua, umi oporohekombo'éva, umi ikatupyryetereíva heta mba'e apópe ha ipaje apoharakuérape. 4 Ha hi'arikuéra omoíta mitãrusu imburuvicha ramo, ha iñañáva isãmbyhyhara ramo. 5 Umi tetãygua oñemoíta ojuehe, ha tapichakuéra opu'ãmbáta iñirũ rehe; mitãrusukuéra opu'áta itujáva rehe, ha pe imboriahúva imburuvicha rehe. 6 Peteĩ kuimba'e ojapyhyta ityke'yra po, itúva rógape, ha he'íta ichupe: Nde ningo nde ao porã gueteri, reikóta oréve ore mburuvicha ramo, ejapyhy nde pópe ha eisãmbyhy ko tapere kóvare. 7 Ha'e katu ombohováita upe ára upévape: Ndaikomo'ãi pene pohãnohára ramo, che rógape ndaipóri pan , ni ao amondekuaáva, upévare ani chemoítei mburuvicha ramo tetãyguakuéra ári. 8 Jerusalen ojeitýma ha Juda ho'áma, iñe'ẽ ha hembiapo vai rupi, oñemoĩ haguére Ñanderuete rehe ha heko jajaipa rehe. 9 Hova atã oñe'ẽ hesekuéra, Sodóma peguáicha omyasãi hembiapo vai, noñomivéima mba'eve. Angái, angái hi'angakuéra, omono'õ no'õgui ijupe ġuarã mba'evai. 10 Peje heko potívape oho porãmbataha, hembiapo porã hi'áta ha péva ho'uva'erã. 11 Angái, angái, pe tekove vai ohasa asýta, ipo rembiapo vaikue oñemyengoviáta ichupe. 12 Mitãrusu ojopy che retãyguakuérape ha kuñakuéra oisãmbyhy che retã. Nde, che retã, umi nesãmbyhyva nembotavy voi, ha omokarẽ nde rape. 13 Yvága atykuéra Jára opu'ã ombojovake hağua, Ha'e oñembo'y omohenda porã hağua tetãnguérape. 14 Ñanderuete ou ombojovake hağua karai ancianokuéra ha mburuvichakuérape. Peẽ voi pemonandi parraltykuéra ha pemyenyhẽ pende rógape umi mba'e peipe'amava'ekue mboriahukuéragai. 15 Mba'éicha rupípa peẽ pepyrũ che retãyguakuéra rehe ha pehundi peiporiahuvereko'yre mboriahukuérape, ko ñe'ẽ kóva Ñanderuete, yvága atykuéra Jára he'ígui voi penderehe. 16 Ñanderuete he'ive: Israel rajykuéra oñembotuicha ha omopu'ã iñakã oma'ẽ tie'y vai ha ojehechauka hağua oñemokoni konimba, ha ipykuéra ombojeroky roky, 17 upévare Ñanderuete omoperõta Sion rajykuéra akã, Ha'e omboíta iñakã ahoja omotĩete hağua. 18 Upe ára upévape Ñanderuete oipe'áta ichuguikuéra opaichagua jeguaka oiporúva ipýre, isyväre ha ijajúrare: 19 Inamichãi, umi jeguaka oiporúva ipyapýre ha oipe'áta avei pe ao pererĩ oñuáva hova, 20 ijao jeguaka akã ha akã rague rehegua, umi mba'e ryakuã porã ryrũ ha ijajurigua, 21 ikuãirũ, itĩjeguaka, 22 oipe'áta avei ijao hepýva, ijahoja'i, ijao ajúra pegua, ipóncho porã, 23 ijespéjo , ijao hepýva, ijaorã pererĩ ha iñakã jeguakáva. 24 Ha umi mba'e ryakuã porã rãngue oíta mba'e inéva; ha ku'a jopyha rekovia oíta tukumbo vakapikueguigua, akã rague ñemohenda porã rekovia oñemoakã perõta; ao hepýva rãngue oñemondéta ao vosakuépe ha kuña rova porã rekovia oíta kuña rova pere. 25 Ne kuimba'ekuéra ho'ava'erã kyse pukúpe, ha nde py'aguasúva remanova'erã ñorãirõme. 26 Táva rokẽnguéra, ha'ekuéra oñembyaty haguépe, oñembyasýta ha oñemondéta ao vosakuépe ha ha'eñoite oguapýta tyre'y ramoguáicha yvy timbópe.

Isaiah 4

1 Upe ára upévape 7 kuña ojapyhyta peteĩ kuimba'épe ha he'íta ichupe: Ore ro'úta ore galléta , ha roñemondéta ore aokuérape; ehejántena oréve toroguereko nde réra, eipe'amína orehegui ko ñemotĩ kóva. 2 Upe ára upévape Ñanderuete ombohokýta hakã porã ojajaipáva, ha Israel retã oñembotuicháta ha oñemoherakuã porãta, ombovy'a hağua Israelguakuéra hembýva guivépe. 3 Ha ojehuva'erã umi hembýva Siónte, ha umi ohasámava jehasa asy rupi ha oikove gueteri Jerusalénpe, oñehenóita heko potíva ramo; ha Jerusalénpe ojehaita herakuéra peteĩ kuatiañe'ẽme. 4 Ñanderuete ojohéi rire Sion rajykuéra mba'e ky'a ha omopotĩ rire ijapytégui Jerusallengua ruguy iñembojovake ha ijehavira rupi, 5 uperõ Ñanderuete ojapóta Sion cérro ha hetãygua atyguasu ári peteĩ arai hatatĩguiguáva arakuépe, ha tata rendy ohesapéta pyharekuépe; opaite mba'e ári katu oíta Ñanderuete reko jajaipa, 6 omo'ã hağua ichupekuéra ára hakúgui, amaguasu ha yvytu atãgui.

Isaiah 5

1 Ko'ága apurahéita peteĩ purahéi cherayhúvape guarã iparralty rehe. Che irũ parralty oĩ yvy porãme cérro yke rehe. 2 Oipe'apa umi ita ojo'õ porã haña pe yvy ha upéi oñotỹ parral rakanguera ojeporavopyréva; ha iparralty mbytépe omopu'áva'ekue peteĩ óga yvate ha ojapo avei peteĩ parralty oñami haña; ha oha'arõ hi'a porã, hi'a katu parral hái. 3 Ko'ága peẽ Jerusalem ha Judaygua pembojovake porãke ha pemombe'u chéve mávapa ojavý. 4 Mba'épa ikatu ojeapovéra'e che parralty rehe, Che ajapo'ymava'ekue hese. Mba'éicha rupípa ou hi'a parral hái ha Che aha'arõiteva'ekue hi'a he'éva asytaha. 5 Ahechaukáta peẽme, mba'épa Che ajapóta che parralty rehe: Aityta ikorapy jere, aipe'áta pe ñuatĩndy oĩva ijerekuévo oñepyrũmba haña hese. 6 Ahejáta ta'itapere; noñehakã'omo'ávéma ha ndojejo'omo'ái hapo jerekue rehe, okakuaa haña ipype ñana ha ñuatĩndy; ha umi aráipe ha'éta ani haña oñohëtei ama hi'ári. 7 Añetehápe Israel retã, yvága atykuera Jára parralty voi, ha kuimba'ekuera Juda pegua iñemitỹ ojeporavopyréva; Ñanderuete oha'arõ teko porã ha péina ápe heñói ñaña reko; oha'arõ py'aguapy ha péina oñehendu ipype ipyahẽ asy. 8 Cháke, peẽ pembyatýva heta óga ojokére, ha cháke peẽ pembojoajúva pende kokue ykére ambue kokue peẽ pepyta peve yvyjára ramo ko tetã kóvape. 9 Che apysápe ahendu Ñanderuete ñe'ẽ he'íva: Añetehápe heta óga oñemonandíta iporã ha ituicha ramojepe. 10 Oñemono'õ ramo jepe 2,5 hectárea parralty oñemyenyhënte peteĩ víno ryru, 22 lítro, ha oñeñotỹ ramojepe 220 kílo trígo oñemono'õnte 22 kílo . 11 Cháke, peẽ pepu'áva pyharevete pe'u haña víno ka'aru pytũ meve, peka'u ha peñembyaku haña. 12 Oka'u jave ojapysaka hikuái mbaraka ha ára pu rehe, mimby ha tambor pu rehe, noma'ëi katu Ñanderuete rembiapokue rehe, ha ndojepy'amongetaséigui ipo rembiapokue rehe. 13 Cheretãyguakuera naiñakã porãigui ojegueraha jepokuahápe tetã ambuépe ha upépe imburuvichakuera iñembyahyiva'erã ha hetãyguakuera iji'uheieteva'erã. 14 Upévale pe omanóva retã oipe'a tuicháta ijuru omokõ haña Sion pegua mburuvichakuera ha hetãyguakuerape oikóva vy'apópe ha ayvugasúpe. 15 Upévale Ñanderuete omomiríva'erã hetãyguakuerape, oityva'erã ichupekuera yvýre ha omotĩta umi oñembotuichávape. 16 Ñanderuete katu oñemomba'eguasuva'erã iñembojovake hekoite pegua rupi, ha Ñanderuete justícia rupi ohechaukáta heko iporãha. 17 Upépe okarúta ovecha ra'ykuera ñu meguáicha ha itaperéta oñemongyráta kavarakuerape. 18 Cháke peẽ peñapytíva pene rembiapo vai ñembotavy sã reheve, ha pemosãva pene rembiapo vai cárro sã reheve, pya'eve oñemosarambiva'erã. 19 Peẽ pejéva: Tou pya'e ha pya'e Ha'e tojapo hembiapo, jahechakuaa haña hembiapo; ha toñemboja pe Heko Potíva hekombo'e reheve Israel retãme, jaikuaa porã haña Ha'e oíha. 20 Cháke, peẽ pejéva mba'evai iporãha; ha iñypytúva rehe peje hesakãha; ha mba'e iróvare peje he'ëha; ha mba'e he'évare peje iroha. 21 Cháke, peẽ voi peimo'ã penearandu ha peneakãguapyha. 22 Cháke, peẽ pendepy'aguasúva pe'u haña víno ha peẽ kuimba'e pendekatupyryva pembojoparáva opaite mba'e oporomonga'ukuaáva guive. 23 Cháke, peẽ pepoíva iñañavagui oñeme'ëgui peẽme jopói ha pe heko potívape pemoinge cárcelpe . 24 Pemboyke haguére Ñanderuete rembiapoukapy ha iñe'ẽ porã peñehundíta, ku tata ohapy háicha umi temitýngue ha kapi'i pirukue; peẽ pendetujúta ku yvyra rapo tuja ituju háicha ha upéi peñemosarambipáta, oñemosarambi háicha opárupi umi yvyra potykue. 25 Ko'ã mba'e rupi Ñanderuete oñemoĩ hetãyguakuera rehe, ha oipyso ipo ohavira haña ichupekuera. Umi cérro oryrypa. He'õnguekuera oñemombopa tapére ytýicha ha upeichavéramo jepe ndopíri ipochy, ha ojepyso gueteri hína ipo. 26 Ha'e omopu'áva'erã ipoyviveve tetanguera mombyryguápe guarã, ha oturuñe'ëta umi oĩva yvy apýrape pya'e ou haña. 27 Ijapytepekuera ndojejohumo'ái ikane'õva térã oñepysangáva; avave ndahopehýiri ha avave ndokemo'ái; avavégui ndojeramo'ái iku'akua jokuaha ha ndosomo'ái ichuguikuera isapatu sã. 28 Ihu'ykuera haimbe porã, iguyrapa sãnguera ojepyso hatã, henda kavaju pysápẽ hatã itáicha ha icárro ruéda iñakuã vvytu ratáicha. 29 Okororõta leõ kuñáicha, ku leõ ra'yicha ongururu, omopururũta hãnguera ojeity haña hembi'urã rehe, ogueraha haña kyhyje'yme, ha ndaipóri oipe'a jevyva'eráva ijurúgui. 30 Ha upe ára upévape osunúta hi'ári ku yguasu pochy hyapu háicha; ha oma'évo pe tetã rehe ojehecha pytũ oporomongyhyjéva oñu'ã pe yvy, ha arai anambusu omoypytũ pe tesape.

Isaiah 6

1 Pe tetã ruvicha Usías omanoha añope , che, Isaías, ahecha Ñanderuetepe oguapy

jave iguapyha yvate ha iporaitéva ári, ha ijahoja ruguái omyenyhẽ Ñanderuete rogaguasu. 2 Ijerekuévo oĩ hi'ángel Serafinguéra , peteĩteĩva 6 ipepóva, mokõime oñomi hovakuéra, mokõime oñomi ipykuéra ha mokõime oveve. 3 Ha osapukái joa hikuái ojopekuéra: Heko porã, heko porã, heko porã, ñande yvága atykuéra Jára; pe yvy tuichakue oñemyenyhẽ heko jajaipágui. 4 Ha umi okẽ guapyha oryrýi iñe'ẽ ryapukuégui, ha Ñanderuete rogaguasu henyhẽ tatatĩgui. 5 Upéramo ha'e: Angái, angái, amanótama che; che ningo peteĩ vyvarigua ijuru ky'áva, ha aiko avei tetãyguakuéra ijuru ky'áva apytépe, che resakuéra ohechágui Ñanderuete, yvága atykuéra Járape. 6 Peteĩ yvága rembiguái oveve ha ou che rendápe ha ipópe oĩ tatapyĩ hendýva, ojapyhyva'ekue kuave'ẽmby rendágui itenázape , 7 ha omboja che jurúre, ha he'i: Péina ápe kóa oja ne rembe rehe, ojepe'a haña ndehégui ne angaipa, ha nepotĩ haña ne rembiapo vaígui. 8 Upéi ahendu Ñanderuete ñe'ẽ, he'íva: Mávapepa amondóta, ha mávapa ajokuáita. Upéramo che ha'e: Péina ápe, aĩ che, chemondo chéve. 9 Ha he'i: Tereho ha ere ko'ã tetãyguápe: Pehendu ramojepe, mba'eve ndapeikuaamo'ãi ha pehecha ramojepe ndapejeroviamo'ãi. 10 Emohatã ko'ã tetãyguá py'apy ha emboty ijapysakuéra, ha hesakuéra, ani haña ohecha hesatee rupi, ha ani haña ohendu ijapysa rupi, ha ani haña ipy'apýpe oíke mba'evete, ha ani haña ojevy hape vaígui ha oĩ ichupe ñuarã ñepohãno. 11 Ha che aporandu: Araka'e pevépa, che Jára. Ha Ha'e he'i chéve: Oñehundipa pepe itavakuéra ha ndojeikovéi pepe ipype, ha oñemonandiete pepe hóga ha oñembotapere pepe ikogakuéra. 12 Che, pende Ruete amosarambi mombyryete hetãyguakuérape, amonandi pepe hetãme. 13 Ha ipype hemby ramo gueteri 10 100-gui, ko'áva apytépe oíve oñehu-ndi jevyva'erãva; oñekytĩ ramoguáicha umi vyra tuicháva ha opytánte imatakue, kóa hoky jevýta. Upeichaite avei ojuhúta ko tetã kóvape, umi hembymimivagui katu okakuaa jevýta peteĩ tetã ndetuicháva.

Isaiah 7

1 Ko'ã mba'e ojehe, Jotam ra'y, Usías ra'yre, Juda retã ruvicha árape, Resin, Síria retã ruvicha, ha Peka, Remalías ra'y, Israel retã ruvicha, oñembyaty ojeity haña Jerusalen ári, ha'ekuéra oñeha'ãmba ramojepe ndaikatúi ombopoguy Jerusalen távape. 2 Ha oñemomarandu ramo David rógape: Síria oíke peteĩ py'ápe Efraín ndive. Acáz ha hetãyguakuéra ipy'a ryrýpa opytávo ku vyra ka'aguy peguáicha oipeju hatã ramo pe vytytu, 3 upémaramo Ñanderuete he'i Isaíaspe: Ko'ãga tapeho, nde ha nde ra'y Sear-jasub ndive pejejohu haña Acáz ndive, pe yenda yvate pegua apýrape, pe tape ohóva ao joheihára kokuépe. 4 Ha ere ichupe: Ema'ẽ porãke ha eñembopy'aguapy, ani rekyhyjétei ha ani nde py'angekõitei ko'ã mokõi tata'y michietéva rehe: Resin, Siriayguakuéra ruvicha, ha Peka, Israel ruvicha, ipochyetererei ramojepe. 5 Ha'ekuéra oñemoĩ ramo nderehe ha he'i ramojepe: 6 Jaha Juda retãme ha ñamongyhyje ichupe ha ñañemomba'e hese ha ñamoĩ hetã ruvicha ramo Tabeel ra'y. 7 Upévore Ñanderuete, Ñandejára péicha he'i: Upéva ndojehumo'ãi ha ndoikomo'ãi. 8 Damásco, omoakã Síria retã ha Resin omoakã Damásco; Efraín omoakã Samária ha Peka, Remalías ra'y, omoakã Samária. 9 65 año haguépe katu oñemosarambipáta Efraínpe, ndaha'evéi pepe peteĩ tetã. Ha peẽ ndapejerovia porãmbái ramo ndapepyta aremo'ãi avei. 10 Ha Ñanderuete oñe'ëve Acázpe, ha he'i ichupe: 11 Ejerure ndejupe ñuarã nde Járagui peteĩ techaukaha (seña), yvy ipypukuvehágui, térã ijyvatevehágui. 12 Ha Acáz he'i ichupe: Ndajeruremo'ãi ha ndaipy'ara'ãmo'ãi che Ruetépe. 13 Upéramo Isaías he'i: Ejapysaka porãke, David róga. Sa'i rei piko peẽme pemokane'õ vyvariguakuérape, ko'ãga pemokane'õse avei che Ruetépe. 14 Upévore Ñanderuete voi ohechaukáta peẽme mba'e techaukaharã: Péina ápe pe kuñataĩ oiko'ỹva kuimba'e ndive hyeguasúta, ha imembýta peteĩ mitãkuimba'e, ha oñembohérata ichupe Emanuel. 15 Ha'e ho'úta kamby rypy'a ha eíra, omboykekuaa pepe mba'evai ha oiporavokuaa pepe mba'eporáva. 16 Ha pe mitãkuimba'e omboykekuaa mboyve ivaíva ha oiporavo haña pe iporáva, umi mokõi tetã ruvicha nemongyhyjéva oheja jevýta ko tetã. 17 Ñanderuete omboúta umi Asíria retã ruvicha ndeári, ne retãyguakuéra ha nde ru róga ári, ha peẽ pehasa asyeteréita ipoguýpe, peichagua jehasa asy ndapehasái gueteri Israel ojei guive Judágui. 18 Ha ojehuva'erã upe ára upévape Ñanderuete oturuñe'ẽta umi mberu (hetaiterei soldádo) oíva Egípto ysyry apýrape, ha umi káva (soldádo pochy) oíva Asíria retãme; 19 ha umía oñemosarambipáta umi céro pa'ũme, umi itakua rupi, umi ñuatĩndy rupi ha umi yenda rupi. 20 Upe ára upévape Ñanderuete oguerúta Asíria retã ruvicha, oikóva ysyryguasúpe, Éufrates mboypýri. Ha ha'e omoperóta ikyse hãimbépe pene akã, pende rete rague ha pene rendyva jepeve. 21 Ha ojehuva'erã umi ára umívape, oimeraẽ ne retãyguá kuimba'e hembýva

omongakuaáta peteĩ vaka ha mokõi ovecha térã kavara; 22 ha ome'ẽ hetaitereĩgui kamby, ha'ekuéra ho'úta kamby kyrakue, añetehápe ningo kesu ha eíra ho'úta umi hembýva ne retãme. 23 Ha ojehuva'erã avei upe ára upévape, pe parralty oguerékova 1.000 parral máta ha ome'ẽkuaáva 1.000 pláta pehẽngue, kóvagai oikóta ñuatĩndy. 24 Hu'y ha guyrapa reheve ojeikéta ipype, ñuatĩndy ha javorái oĩtagui oparupiete. 25 Ha umi cérro ojeaka'apiva'ekue azádape, ndojeporumo'ávái ojekyhyjégui ñuatĩ ha javoráigui, ojehejáta uvei omongaru haña vaka, ovecha ha kavarakuerape.

Isaiah 8

1 Ñanderuete he'i chéve: Eiporavo peteĩ itapeguasú, ha ehai porã hese ko'ã ñe'ẽ: Maher-salal-hasbaz. 2 Ha agueru chendive techahare ramo pa'i Uríaspe ha Zacarías, Jeberequías ra'ype. 3 Ha upéi aiko che rembireko, pe profetisa ndive, ha ou hyeguasú, ha imemby peteĩ mitãkuimba'e. Ha Ñanderuete he'i chéve: Embohéra Maher-salal-hasbaz, he'iséva: Pya'e omonda ha pya'e ogueraha hesekuéra ija'e'yva mba'e ñorairõ megua. 4 Pe mitã he'ikuaa mboyve: Che ru térã che sy, ojepe'áta Damásco mba'erepyeta ha Samária mba'erepyeta ojequeraha haña Asíria retã ruvicha rendápe imba'erã ramo. 5 Ha Ñanderuete oñe'ẽ jevy chéve, ha he'i: 6 Ko'ã tetãyguá ko'áva ndojapóigui mba'evérõ Siloe pegua y, osyry mbegue katúva, ha ou ovy'a haña Rezin ha Remalías ra'y ndive; 7 pema'ẽ porãke, upévare Ñanderuete omboúta hi'ári y hatã osyrýva, kóva ha'ehína Asíria retã ruvicha mbaretékue (isoldádo atyguasú), ha péva ohasapáta umi ysyry ha hembeykuéra rupi; 8 oñuahẽvo ojahó'íta Juda retãme ha ohasapáta tenonderãve gotýo, ha hi'y oñuahẽta ijahy'o peve; ha oipysóta ipepokuéra omyenyhẽ haña ne retã tuichakue, angái Emanuel (he'ise Ñanderuete oĩ ñanendive.) 9 Peẽ tetãnguéra pejeity ramojepe hi'arikuéra peñemyangekõi haña; pehendú opaite tetã mombyryguáva ha pejeku'akua porã ramojepe peñemyangekõita; peñembosako'i porã ramojepe peñemyangekõipáta. 10 Peñeha'amba ramojepe pembopoguy haña, ndoikomo'ãi katu pe mba'e peipotáva, Ñanderuete oĩgui orendive. 11 Ñanderuete chejoko hatã ipo mbaretépe ha cherekombo'e porã ani haña aguata ko'ã tetãyguá rape rupi, ha he'ive: 12 Ani pejëtei ñembotavy, ko tetã kóva oñembohéra ramojepe ñembotavy; ha ani pekyhyjëtei umi mba'e ha'ekuéra okyhyjévagui, aníke peñemondýi. 13 Pejeroiviante yvága atykuéra Járare, ha peñemondýi ha pekyhyjeva'erã ichugui. 14 Ha'e katujete oipytyvõta umi ojeroviávape hese; umi mokõi Israel rógagui oikóta ita ñepysãngaha ramo ha Jerusalenguakuérape ñuarã ñuhã ha mombe ramo. 15 Ha heta ijapytépe oñepysãngáta, ho'áta ha iñangekõi joáta; ha oñemosãmbáta ha ojequeraháta jepokuapýpe. 16 Eñongatu porãke che ñe'ẽ ha ehechauka che remimbo'ekuérape. 17 Che aha'ärõse Ñanderuetepe, Ha'e oñomi ramojepe hova Jacóbo rógagui, upeichavérõ jepe ajeroviase hese. 18 Peikuaa porãke, Ñanderuete oipota che ha che ra'ykuéra, Ha'e ome'ẽmava'ekue chéve, roiko mba'e techaukaha ramo Israélpe ñuarã ha rohechauka yvága atykuéra Jára oikoha Jerusalen cérrope. 19 Ha oje'e ramo peẽme: Pemba'eporandu umi ohenóiva angúepe, umi imba'ekuaávape, ha umi oñe'ẽ guyguývape, upéramo pejëke: Tetãyguakuéra piko nomba'eporandui'arã Ijárare. Omba'eporandu piko umi angúepe kuimba'e ha kuña oikovéva rehe. 20 Umi ojeroviase'yva Ñanderuetepe ha ndojaposéiva hembiapoukapy katujete naiko'ẽmo'ãi ha che nañe'ẽmo'ãi hendivekuéra. 21 Koichagua tetã ohasa asýta ha iñembyahyiva'erã, ha iñembyahýi aja ipochyetéta hikuái ha oñe'ẽvaíta hetã ruvicha ha Ijára rehe, omopu'áta hova yvate gotýo. 22 Upéi oma'ẽva'erã ijyvy rehe, ha péina ápe angekõi ha tatatĩ, pytũ ha jepy'apy vai oñuahẽta, ha oikóta hikuái pytũ guýpe.

Isaiah 9

1 Pe tetã ko'ãgã oikóva jepy'apy vaípe naiñypytũmo'ãi tapiáite, ku jepy'apy vevúicha ou ypyva'ekue Zabulon ha Neftali retãpy rehe; ipahápe ijyvy omyenyhẽta tesape tuichágui, Jordan mboypýri guive yguasú peve. 2 Pe tetã oikóva pytũ guýpe ohecháta tesape ndetuicháva, umi oikóva ñemano ypýpe ohecháta ára sakã ohasapéva hi'ári. 3 Remboheta hetavéta tetãyguakuéra ha rembovy'aitéta ichupekuéra. Ovy'a joáta hikuái ne renondépe ku ovy'a ramoguáicha kóga ra'yí oñemono'õha árape, ku hory joa háicha soldadokuéra omboja'o jave umi mba'e oguerumava'ekue ambue tetãgui. 4 Nde remopëgui pe cangállá pohyietéva, pe yvyra puku ijati'y ári, ha ijopyhára tukumbo ku Madian ára peguaréicha. 5 Ojehapypáta soldádo sapatukuéra, ha ahojakuéra ojehypýiva tuguýpe opytáta tata rembi'urã ramo. 6 Peteĩ

mitãkuimba'e onacéta ñandéve ko yvy apére, peteĩ ta'ýra oñeme'ëta ñandéve, ha ijati'y ári oíta mburuvicha pu'aka, ha oñembohérata ichupe: Mbojovakehára heko peguáva, Jára ipu'akapáva, Ipy'aguasúva, Túva tapia ġuaráva ha Mburuvicha py'aguapy reheguáva. 7 Hetã pu'aka ituichaiterei ha ipy'aguapy ndaijapyramo'ái, Ha'e oguapýta David guapyhaguasu ári ha Ha'e oisãbyhýta hetãme, oguenohëvo oimeraëvape tape porãme ha ombojovakéta hekoitépe, upe ára upéva guive opaite ára peve ġuarã, yvãga atykuéra Jára, ojapopáta ko'ã mba'e. 8 Ñanderuete ombou iñe'ë Jacóbope, Israel opáy haġua. 9 Efrain ha Samariayguakuéra oikuaáta ko ñe'ë kóva, ñembotuicha ha jererovúpe he'i hikuái: 10 Tápiagui ho'apa umi ladrillo , ore katu romopu'ã jevýta ita ojejokapyrévagui; oñekytĩmbava'ekue hígo saitekuéra hógape ġuarã, ore katu romyengoviáta cédrope . 11 Ñanderuete katu oipytyvõta umi Rezin rehe ija'e'ýva, ha ombyatýta umi hese oñemoivape, 12 kuarahyresëguio umi Aramguápe ha kuarahyreikéguio Filisteayguakuérape; ha ijuru omokõta ohóvo Israelguakuérape. Upeichavérõ jepe Ñanderuete pochy ndopíri, ipo ojepysónte gueteri hesekuéra. 13 Israelguakuéra katu ndopoíri heko vaígui, ojevavira ramojepe ndohékái Ñanderuete, yvãga atykuéra Járape. 14 Upévore Ñanderuete oikytĩ peteĩ árape Israel akã ha huguái, hakãguasu ha hakã sa'ikuérape. 15 Israel akã ningo umi karai anciáno ha mbo'ehára, huguái katu karai umi proféta japu. 16 Ko tetã sãbyhyhára oporombotavy voi, ha umi oikóva ipoguýpe oñehundipáta. 17 Upévagui Ñanderuete ndaipy'arorymo'ávëi umi mitãrusu rehe, ha ndoiporiahuverekomo'ái umi ityre'ýva ha imenave'ývape; opaite umía ijapu ha heko vai, ha ijuru oñe'ë mba'e rei rei, upévore Ñanderuete pochy ndopíri, ipo ojepysónte gueteri hesekuéra. 18 Iñaña reko hendy tatáicha, ohapýva javorái ha ñuátĩ ka'aguy iñypytüveháme, omopu'avo tatatĩ yvate peve. 19 Ñanderuete pochy ohapy ko tetã ha hetãyguakuéra opytapáta tata rembi'urã ramo; hetãyguakuéra ndoiporiahuverekovëi ipehënguekuérape jepeve. 20 Oñemokõ ijakatúa gotyoguápe ha nahyġuatãigui, ho'u avei ijasu gotyoguápe, upeichavéramo jepe nahyġuatãmo'ái; peteĩteiva ho'uva'erã ijoyva ro'o voi. 21 Manases omokõse Efrainpe, Efrain Manaséspe, ha mokõivéva Judápe. Ko'ã mba'e rehe Ñanderuete ipochýgui, ha ipo ojepysónte gueteri hi'arikuéra.

Isaiah 10

1 Angái, angái, umi he'iva ha ohaíva tembiapoukapy heko pegua'ýva oporojopy asy haġua. 2 Ha'ekuéra omboyke ñembojovake heko peguáva imboriahúva ndive, ha ombojovake vai oipe'a haġua mbaretépe imenave'ýva mba'erepy, ha omondapa haġua umi ityre'ývape. 3 Ha mba'éiko pejapóta pe jehaviraha árape. Mavarehépa pejekose penepytyvõ haġua, ou ramo mombyrygua penembotapere haġua. Moõpa pehejáta pene mba'erepy. 4 Cherehe'ý ojegueraháta ñemokarapã ha jepokuahápe ha ho'a joa haġua omanóva apytépe. Ha ko'ã mba'e reheve jepe Ñanderuete pochy ndopimo'ái, ipo ojepysónte gueteri hi'arikuéra. 5 Che, chepochýgui, he'i pende Ruete, aiporúta Asíriape che yvyra po'i ha che tukumbo ramo, ipópe amoíma che pochy. 6 Che amondóta Asíriape ojeity haġua pe tetã chembopochýva ári (Israel ári), ha'ekuéra oñemoĩgui cherehe. Asíria oipe'a haġua mbaretépope imba'erepyeta, ha opyrũ haġua hese tymba repoti peguáicha oíva tape rehe. 7 Asíria retã ruvichaguasu katu nde'íri péicha ipy'apýpe, opensa ombopoguy ha ohapo'o haġua heta tetãme. 8 Ha'e voi he'i: Opaite che mburuvichakuéra ndaha'éi piko tetã ruvicha meme. 9 Chéverõ ġuarã Calno ha Carquemis peteicha, Hamat ha Arfad peteicha avei, ha Samária Damáscoicha. 10 Che ambopoguy ha aity umi tetã jára gua'u ra'ãnga ha avei ningo umi ambue tetã oguerekove ijára ra'ãnga Jerusalen ha Samária oguerekóvagui. 11 Ajapo haguéicha Samária rehe ha ijára ra'ãngakuéra rehe, ndajapoichénepa avei Jerusalen ha ijára gua'u ra'ãngakuéra rehe. 12 Ha ojehuva'erã Ñanderuete ojapouka rire hembiapo Sion cérro ha Jerusalénpe, Ha'e ohaviráta avei Asíria retã ruvichápe, ha'e ojererovu ha oñembotuicha haguére ipy'apýpe. 13 Ha'e voi ningo péicha he'i: Che pyapy mbarete rupi, che arandu rupi ha che akã porãgui ambopoguy umi tetãme ha tóroicha aity imburuvichaguasukuérape iguapyhaguasúgui. 14 Che po rupi agueraha tetãnguéra mba'erepyeta, oñepo'ë háicha guyra raitýpe ha oñembyaty háicha guyra rupi'akuéra ojeheja reiva'ekue, péicha añemomba'e opaite tetãnguéra rehe; ha ndaipóri amave omongu'éva jepe ipepo, térã ojejurupe'áva hasë haġua. 15 Pe hácha oñemomba'eguasúnepa ijára renondépe, ha'e oikytĩ jave pe yvyra; oñembotuichánepa pe serrúcho ijára renondépe, ha'e oikytĩ jave; térãpa pe tetã ruvicha yvyra po'i oñemoíta ijára rehe; térãpa pe tukumbo oinupáta ijárape; 16 upévore Ñanderuete, yvãga atykuéra Jára, ombohasýta umi imbaretévape, ha ipu'aka ohundíta ichupekuéra tata tuicha rupi. 17 Ha Israel rataindygui oikóta

tata, ha Heko Porāvagui oikóta tatarendy, omyendy ha ohundi haḡua peteĩ araitépe iñanandy ha iñuatĩndy. 18 Ika'aguy ha ikokue porã oñehundíta, hi'ánga ha hete hasýta omanombotávaicha, 19 upérõ peteĩ mitã ikatu oipapa ha ohaikuaa umi yvyra hembýva ka'aguyépe. 20 Ha ojehuva'erã upe ára upévape, umi hembýtava Israel retāgui ha umi okañýtava Jacóbo rógagui, ndojejokoveimava'erã araka'eve ihundihare rehe, ojejokóta uvei Ñanderuete rehe, Israel Jára Porã rehe. 21 Ha hembyremi ou jevýta, Jacóbo rembyre ojeroviáta Ñanderuete rehe. 22 Nde Israel, ne retāygua heta ramo jepe ku yguasu rembe'y yvyku'ícha, hembyreminte ou jevýta. Ko ñehundiguasu katuete oikóta ha oḡuahêta ku yvytu ratãicha. 23 Ñanderuete, yvága atykuéra Jára, ojaopóta katuete opaite mba'e he'iva'ekue guive hetã rehe. 24 Upévare pende Ruete, yvága atykuéra Jára, péicha he'i: Che retã, nde reikóva Siónpe, ani rekyhyjétei Asíriagui. Asíria opu'ã ramo nderehe ijyvyra po'i reheve nenupã haḡua, Egípto ojapo haguéicha, 25 ndahi'aremo'ãi apoíta che ñeko'õigui ahundi haḡua avei Asiriayguakuérape, 26 upérõ pende Ruete, yvága atykuéra Jára, omopu'ãta hese itukumbo, ha ojehu jevýta pe jejukaguasu oiko haguéicha Madiánpe, pe Oreb itaguasu ypýpe, ha omopu'ã ramoguaréicha Egípto rehe ijyvyra po'i pe yguasu rehe. 27 Ha ojehuva'erã upe ára upévape nde ati'ýgui ojepe'ãta pe cárga ha oñemopëva'erã pe cangállá nde atúagui, umi soldádo ipy'aguasúva renondépe. 28 Asíria oḡuahê Ajátpe, ohasa Migron peve; Micmáspe oipapáta isoldádo aty. 29 Ohasa hikuái pe ysyry ojehasahápe (pásope); oíke hikuái Gébape ha oke upépe; Rama oryrýi; Gibeat, Saul mba'ekue, okañy. 30 Esapukái hatáke, Galim rajy, toñehendu Lais peve, Anatot osapukái angái, angái. 31 Madmena ipy'a tarovapa; umi Gebímpe oikóva okañymba. 32 Oḡuahê Nóbpe ha upépe opytu'u peteĩ ára, upéi ohupi ipo Sion, Jerusalen cérró rehe. 33 Pema'ê porãke pende Ruete, yvága atykuéra Járare, ohakã'ova'erã mbaretépópe umi yvyra rakã ijyvatéva, ha umi yvyra ru'ã ho'apava'erã. 34 Upérõ oñekytíva'erã háchape pe ka'aguy iñypytúva, ha umi Líbano yvyra ho'ava'erã tyapuguasupópe, Ha'e oitýgui.

Isaiah 11

1 Osëva'erã peteĩ yvyra rakã Isai yvyrágui, ha peteĩ hoky pyahu hi'ava'erã hapokuéragui. 2 Ñanderuete Pytu Porãite oguejyva'erã hi'ári; Pytu oikuaapáva ha arandu reheguáva, Pytu ohekombo'éva ha ipu'akapáva, Pytu omoarandúva ha omongyhyjéva oúta Ñanderuetégui. 3 Ha'e ohekombo'éta iñe'ërendu haḡua ha okyhyje haḡua Ñanderuetégui, nombojovakemo'ãi hesa ohecha háicha, térã ijapysa ohendu háicha, 4 ombojovakéta hekoitépe umi imboriahúvape, ha ijustíciape ombojovakéta umi tetāygua oñemomirívape, oinupáta katu umi iñañávape ha Ipytu Porãitépe ojukáta umi hese ojeroviase'yvape. 5 Ha pe justícia iku'a jokuaha, ha teko jeroviaha (fidelidad) hete mo'ãha. 6 Pe aguaraguasu oikóta ovecha ra'yurusu ndive, ha pe jaguarete oñenóta kavara ra'y ndive; pe vaka ra'yurusu, pe leõ (África pegua) ndive, ha mymba iñarõva'ekue oikova'erã oñondive, ha peteĩ mitã oñangarekóta hesekuéra. 7 Vaka ha óso ho'úta kapi'i, ita'yra kuéra oñenóta oñondive; ha pe leõ ho'úta avei kapi'i vakakuéraicha. 8 Ha pe mitã okambúva oñembosaráita pe mbóí raity ykére, ha pe mitã opo'oramóva ipojáita mbóí raity rehe. 9 Ndojapomo'ãi ivaíva ha nomongy'amo'ãi che cérró amboykeva'ekue; pe tetã henyhêta pende Ruete arandúgui ku y omyenyhê háicha pe yguasu. 10 Ojehuva'erã upe ára upévape umi tetã ohekava'erã Isai rapo oñembo'y ramo ipoyvivevévaicha tetānguérape ḡuarã, ha pe tenda Ha'e oikohápe ojajaipáta. 11 Ha ojehuva'erã avei upe ára upévape, Ñanderuete omopu'ã jevýta ipo oguenohê jevy haḡua hetã rembyre Asíriagui, Egípto, Patros, Etiopía, Elam, Sinar, Hamat ha umi ísla yguasu peguágui. 12 Ha Ñanderuete omopu'áva'erã ipoyviveve umi tetāme, ha ombyatypava'erã umi Israelgua oñemosëva'ekuépe ha ombyatypa jevyva'erã avei umi Judaygua oñemosarambiva'ekuépe umi irundyve yvy apýra guive. 13 Ha'e omboguéta Efrain py'arasy (envidia) ha umi Juda rehe ija'e'yva oñehundipava'erã. Efrain ndaipy'arasymo'ãi Juda rehe, ha Juda ndaipy'arasymo'ávái Efrain rehe. 14 Ovevéta hikuái kuarahyreikeha gotýo umi Filisteaygua ati'y ári, ombopoguy haḡua kuarahyreike gotyoguápe, ha oipe'apava'erã mba'erepyeta umi kuarahyresê gotyoguágui, Edom ha Moab oikova'erã hembiguái ramo ha umi Amon ñemoñare ojaopova'erã ha'ekuéra he'iva guive. 15 Ñanderuete omboja'ova'erã Egípto yguasu kũnguéra ha oipysóta ipo pe ysyry Éufrates rehe, Ha'e ombyaíta Ipytu Porãite pu'aka rupi ha hembýta 7 ysyry ha péicha ojehasáta upérupi sapatu ikã rehevénte. 16 Ha oíta tape hetāyguakuéra rembyrépe ḡuarã, opytava'ekue Asíriape, ku tape oĩ haguéicha Israelpe ḡuarã osê ramoguaréicha Egíptogui.

Isaiah 12

1 Upe ára upévape eréta: Apurahéita agradece haḡua ndéve, Nde, Che Ruete, Nde chemboyke ramojepe, ko'áḡa Nde chemoangapyhy jevy. 2 Peikuaa poráke, Ñanderuete, che Jára chesalvataha ; ajerovia hese ha ndakyhyjemo'ái; Ha'e chemombarete, upévare apurahéita ichupe ḡuarã, Ha'e chesalvágui . 3 Vy'apópe peguenohéva'erã y pe salvacion yvúgui. 4 Ha pejeva'erã upe ára upévape: Pegueropurahéi Ñanderuetepe, peguerohory héra poráite, pemombe'u hembiape porã ambue tetānguérape, pegueromandu'a Héra mba'eguasuha. 5 Pepurahéi Ñanderuetepe, ojaopógui mba'e tuichaitéva; ha opaite yvy apére tojekuaa porã umi mba'e. 6 Evy'a ha epurahéi, nde Siónpe reikóva; mba'eguasute Israel Jára Heko poráva ojaopóta pende apytépe.

Isaiah 13

1 Profecía Babilónia rehe, ojehechaukava'ekue Isaías, Amos ra'ýpe. 2 Pemopu'ã poyviveve peteĩ cérro perõ ári. Pesapukái ichupekuéra, pemopu'ã pende po, oíke haḡua hikuái mburuvichakuéra rokẽ rupi. 3 Che voi ambyatyuka umi heko potíva aiporavova'ekuépe ha ahenói ipy'aguasúvape ahavira haḡua ichupekuéra, osapukái jave torypópe. 4 Pejapysaka pe atyguasú ryapu oñehendúva cérro rehe, ñorãirõhára atyguasúicha, Ñanderuete oma'ẽ ñorãirõhára atyguasúre oñembosako'íva ñorãirõrãme ḡuarã. 5 Oúta hikuái tetã mombyrygua, ára apýra guive oḡuahẽ hikuái, Ñanderuete oúta ipochy rembiporu reheve ohundi haḡua ko yvy. 6 Pejahe'óke, hi'aḡuietéma Ñanderuete ára, oúta pe Ipu'akapáva ombyai haḡua. 7 Upévare mayma kuimba'e po ikangypa ha ipy'amanomba hikuái. 8 Ha oñemondyieterei, jepy'apy ha mba'asy oñu'ata ichupekuéra ha oñeñandúta hikuái ku kuña imembymbotávaicha; ipy'andýi joaite om'ẽvo iñirũ rova rehe; hovakuéra hendy tata rendýicha. 9 Cháke, Ñanderuete ára ouhína, kyhyje, ñeko'õi ha pochy reheve, ombyai haḡua ko yvy tuichakue ha ohundi haḡua angaipavorakuérape. 10 Upévare umi mbyja ha umi mbyja aty ndohesapemo'ávái; ha pe kuarahy osẽngue vovẽte iñypytũta, ha jasy ndohesapemo'ávái avei. 11 Che voi ahaviráta tetānguérape yvy tuichakuépe iñaña haguére, ha avei umi oñemoíva cherehe hembiape vai rupi; ha amboguéta umi ha'entesévape ha aityta umi oñembotuichávape. 12 Amopokávéta kuimba'ekuérape óro porāgui ha amombovyvéta vyvariguakuérape óro Ofir peguāgui. 13 Upévare amosusũta umi yvāga, ha amongu'éta pe yvy hendāgui, Che, yvāga atykuéra Jára, Che ha'éma ko'ã mba'e ko'áva ojehuva'erāha chepochyha árape, Che chepochýgui. 14 Ha'ete ku guasu kuña oñemuñarõ guáicha, ha ku ovecha aty isarambívaicha avave ndaikatúiva ombyaty, peteĩteĩ ojeréta hetã gotýo, okañy haḡua ijyvyteépe. 15 Oimeraẽ ojejohúva guive ojekutuva'erã vyvra puku akuápe; ha oimeraẽ ho'áva ipopekuéra ojejukava'erã kyse pukúpe. 16 Ita'yrakuéra ojejapeteva'erã itaguasu rehe hesakuéra renondépe; hogakuéragei oñemondapava'erã, ha orãirõmbava'erã hembírekokuérape. 17 Peikuaa poráke, amobáyta umi Mediaygua opu'ã haḡua hesekuéra, ha'ekuéra ndojepy'apýi plátare ha ndohayhúi óro . 18 Iguyrapakuéra oityva'erã umi mitārusúre, ha ndoiporiahuverekomo'ái umi kuña hyeguasúvape, ha hesa ndoheja reimo'ái umi mitāme jepe. 19 Upéicha Babilónia, oikovahína tetānguéra jeguaka ramo, ha Caldéa iverapy ramo, opytáta ku Sodóma ha Gomórraicha, Ñanderuete ohundipava'ekue. 20 Vyvariguakuéra ndoikomo'ávái ipype heta añokuéra ; ha upépe umi Arabiaygua nomopu'āmo'ái hóga rymba pirekueguigua, ha umi ovecha rerekua ndoguerahamo'ávái upépe ijovecha aty; 21 upépe katu okéta umi mymba ñarõ ñu megua, ha hogakuéra henyhẽmbáta urukure'āgui; oikóta avei umi ñanduguasu, ha opopo joáta umi kavara saite. 22 Hogaguasukuépe ojevy'a haguépe oḡuahũ joáta aguaraguasu ha jaguarundi; hi'ára oḡuahẽmbotáma, ha nahembymo'ávái heta ára ojehupa peve opaite ko'ã mba'e.

Isaiah 14

1 Ñanderuete oiporiahuverekóta Jacóbope ha oiporavo jevýta Israélpe imba'e ramo, ha omombytu'úta ichupe ijyvyteépe; ha umi tetã ambueygua oñembojáta hesekuéra, ha oikóta hikuái Jacóbo ñemoñarenguéra apytépe. 2 Ha umi tetã ojapyhýta ichupekuéra ha oguerúta ichupekuéra ijyvyteépe; ha Israel rogayguakuéra ojapyhýta ichupekuéra hembiguairã ramo Ñanderuete retāme, Israel yvýpe; ha pe tetã oikova'ekue mburuvicha ramo upéi oikóta tembiguái ramo, umi oisāmyhyva'ekue Israelguápe upéi iñe'ẽrenduva'erã ha ojaopóta Israelgua rembipota. 3 Ha Ñanderuete nemombytu'úta ne rembiapo pohyikuégui, nde jehasa asy

ha nde jepy'apýgui. 4 Remoñe'ëta ko ñe'ë ñembohory kóva Babilónia retã ruvicha rehe ha eréta: Mba'éichapa opa rei pe oporojopýva, opa ningo pe táva oporombohasa asýva. 5 Ñanderuete omopë umi tekove ñaña yvyra po'i, ha ombyai mburuvicha pu'aka. 6 Ha'e voi oinupã umi tetã ipochy reheve ha oity ichupekuéra yvýre oiko haña ambue tetã rembiguái ramo. 7 Tetãguakuéra oiko haña pytu'u ha py'aguapýpe pe yvy tuichakuépe; opurahéi joa haña vy'apópe Ñanderuetepe. 8 Umi yvyra cipres ha avei umi cédro Líbano pegua jepe he'i joa vy'apópe: Re'a guive, avave ndouvéi orekytĩ haña. 9 Umi omanóva retãygua oñemondýi ndehogui rejúrõ guarã, nde remopu'ã iguapyhaguasúgui mayma mburuvichakue ha tetã ruvichakuépe. 10 Ha'ekuéra osapukái joáta ha he'íta ichupe: Nde piko rejúra'e avei nekangy haña oréicha, ha ojehu avei ndéve pe ojemava'ekue oréve. 11 Ne retã ruvicha reko ojeitýma omanóva retãme, ha nde árpa pu opa rei avei. Ysoita nde rupa ha hasoita neñu'ãma. 12 Mba'eichaite piko re'a áragui nde, mbyja ko'ë megua, nde. Rejeity yvyete rehe, nde remokangypava'ekue ambue tetãnguérape. 13 Nde eremíva nde py'apýpe: Yvágape ajupíta, yvága Jára mbyjakuéra ári amopu'ãta che mburuvicha guapyha, ha jarakuéra oñembyatyhápe pe cérro guapyhápe opytáva nórtepe upépe aguapýta che, 14 arai iyyvatetéva ári ajupíta che, ha aikóta pe jára Iyyvatetévaicha. 15 Ko'ãga katu rejeity omanómava retãme, pe hugua mombyryvehápe. 16 Ha upe nderecháva guive ijurujái ha oma'ë porã jave nderehe he'íta: Ko kuimba'e kóva omboryryiva'ekue pe yvy ha omyangekõiva'ekue tetãnguérape; 17 ohejava'ekue pe yvy ape ku yvy perõváicha, ombyaíva itavakuéra, ha umi oñemosáva'ekuépe araka'eve ndopoiriva'ekue. 18 Opaite tetã ruvicha oĩ joa isepultúra ojeguapávape, opytu'u haña. 19 Nde katu reñemombo mombyry nde tyvýgui, ku yvyra roky vaietéicha, ku kyse pukúpe ojejukava'ekuéicha ha tyvpoiva'ekue pe tyvy ruguápe; ku te'õnguéicha oñepyrũmbava'ekue ha itápe ojejatypávaicha. 20 Nereñeñotýmo'ãi hendivekuéra, tetã ruvicháicha, rehundi ha rejuka haguére ne retãguakuérape. Araka'eve noñemomandu'amo'ãvéi tetã ruvicha ñaña ni iñemoñare rehe. 21 Pembosako'i ita'yra kuéra ojejuka haña, ituvakuéra ñaňangue rehe, anive opu'ã ha ani oñemomba'étei yvy rehe ha anive ombotapere jevy tavakuéra yvy apére. 22 Che apu'ãta hesekuéra, he'i pende Ruete, yvága atykuéra Jára, ahapo'o haña Babilónia réra ha umi hembymíva gueteri ichugui: Ita'yra ha heminenonguera (inietokuéra). 23 Ha ajapóta ichugui kui'ĩ raity ha karugua (estéro vaiete); aitypeíta hese typycha ñehundívape, he'i pende Ruete, yvága atykuéra Jára. 24 Pende Ruete, yvága atykuéra Jára, ome'ë iñe'ë ha he'i: Katuete oikóta Che ajepy'amongeta haguéicha, ha ojuhupáta Che ha'e hagueichaite; 25 ahundíta Asiriayguakuérape che retã yvýpe, ha apyrũta hesekuéra che cerrokuéra oĩháme; icangállá oñemboykéta ichuguikuéra, ha imba'e pohýi (icárga) ojepe'áta ijati'ygui. 26 Ko ñe'ë kóva oikóta katuete ko yvy tuichakuére, ha che po ojepysóma tetãnguérare. 27 Pende Ruete, yvága atykuéra Jára, he'íva guive oikóta katuete, ha máva piko ikatu ojoko ichupe. Ipo ojepysóma, máva piko omboguevikuaa jevy ipochykue. 28 Pe tetã ruvicha Acáz omanoha añope, ko profecía kóva oikova'ekue: 29 Nde, Filisteaygua retã, ani nderory opë haguére ne mbyepotihára yvyra po'i; pe mbói rapógui osëta ambue mbói ha péva omoheñóita tejujagua. 30 Ha'e oňangarekóta umi imboriahuetéva (Israel) rehe, ha umi ohasa asymava'ekue opytu'úta kyhyje'yme; ñembyahýi rupi Che ajukáta nde rapo (Filistéa), ha ahundíta ne retãguakuéra hembyva'ekuépe. 31 Ejahe'o nde, táva rokẽme; esapukái nde, táva; nde Filistéa eryryipa; yvatéguio opu'ã ha ouhína tatatĩ (ñehundi), ha avave nokañymo'ãi iñorãirõhára atyguasuetégui. 32 Ha mba'épa oje'éta upe tetã remimboúpe. Oje'éta ichupe Ñanderuete omopu'ã jevytaha Jerusalen ha upépe oñembyatytaha umi ohasa asymava'ekue.

Isaiah 15

1 Ñanderuete ñe'ë oprofetiza Moab rehe. Pyharekuépe oñehundíma Ar, ha Moab oñembotapere. Añetehápe, pyharekuépe oñehundi, Kir, ha Moab oñembotapere avei. 2 Umi Dibongua oho ojahe'o haña yvy iyyvatehápe ha itupã rógape; Moabguakuéra hasë Nebo ha Medéba rehe; omoperõmba hikuái iňakã, ha hendyva oñekytĩmba joa hikuái. 3 Itáva ryepýpe oñemonde ao vosa kuépe; hóga apére ha iplázape ojahe'o puku joa ha hasë soro hikuái. 4 Hesbon ha Eleale osapukái, ha iñe'ë oñehendu Jahaz peve; umi Moab soldadokuéra osapukái ojepy'apyetereígui hikuái. 5 Che ajepy'apyete Moab rehe, hetãguakuéra okañýva oñuahẽma Zoar ha Eglat Celicia peve. Oho hikuái hasẽháme Luhit rape rehe ha jahe'ohápe osapukái Horonaim rape rehe, hetã oñembyai haguére. 6 Umi Nimrim pegua ykua oñembyaíta, ha pe kapi'i ipirupáma, yvyra rogue havirupáma, ndopytái peteĩ yvyra rogue hovyũva jepe. 7

Upévagui ogueraha imba'erepyeta hembýva gueteri ha ikatúva oñongatu, pe sáuce yvyraty ysyry mboypýri. 8 Moab retäyguakuéra osapukái hatã Eglaim peve, oñehendu ijahe'ó Beer-elim peve. 9 Ha umi Dimon pegua ykua henyhẽ tuguýgui, Che katu agueruvéta mba'e ivaietéva Dimon ári, ha umi leõ omuñáta umi okañývape.

Isaiah 16

1 Peguerahauka peteĩ ovecha ra'yrusu tetã ruvichápe, Selágui, desiérto rupi, Sion cérro peve. 2 Ha Moab oñuahẽvo Arnon ysyry jehasahápe, ojogua umi guyra oñemondýivape ha pya'e ovevéva haitýgui. 3 Pejehekombo'e porãke ha pehechauka mba'épa iporãve; emyasãi ne kuarahy'ã arakuépe ku pyharekue ramoguáicha, emokañy umi oñemuñávape, ani remombe'u ha'ekuéra okañy haguépe. 4 Ehejána toi ke ne retãme umi okañmava'ekuépe Moab retãgui, emo'ã ichupekuéra imuñaháragui. Oñehundi rire pe oporohundiva'ekue ha omano rire umi oporombotapereva'ekue, 5 tetã ruvicha guapyha oñemohatãta mborayhu rupi, ha David guapyhaguasúpe oguapy hatãta peteĩ mbojovakehára hekoite peguáva. 6 Rohendu porã ningo Moab ojejapo hague, oñembotuicha heko ha'éntese, ejerero vu hague ha tova mokõi reheve ijapu hikuái. 7 Upévore opaite Moabgua tojahe'ó puku hetãre; ipyahẽ asyva'erã py'a tarova reheve Kirheres pan he'ẽ parralguigua rehe. 8 Hesbon ha Sibma parral ty ipirupa; umi tetã ruvicha opyrũmba nde parral ty porãite rehe; iparral ty oñuahẽkuri Jazer peve ha iñasãimbákuri desiérto peve ha hakãnguéra oñemyasãi ohóvo yguasu peve. 9 Upévore ajahe'óta, Jazer ojahe'ó háicha Sibma parral ty rehe; nde Hesbon ha Eleale pombohykuéta che resaýpe, oñemono'õ haguépe nde parral ha nde kóga oñehendúgui ñorãirõ megua sapukái. 10 Ojeíma ndehégui vy'a ha sapukái rory, parral ty ndojepurahéiri ha ndojevy'avéi; ojehykue'ó haguépe pe parral'a avave noñamivéi, oñemokirirĩete pe parral'a ohykue'óva sapukái rory. 11 Upévagui che ánga oryrýi ku árpa sãicha Moab rehe, ha ajepy'apy Kir-heres rehe. 12 Ha Moabgua oho ramojepe oñembo'e haña umi yvy ijyvateha rupi reiete oñembo'éta, ndohupitymo'ãigui mba'evete. 13 Ko ñe'ẽ kóva Ñanderuete he'iva'ekue Moab rehe upe ára upéva guive. 14 Ko'ágã katu Ñanderuete he'íkuri: Ko'águi mbohapy año haguépe, peteĩ kuimba'e omba'apóva sapy'a ágotyo pégotyoicha, Moab pu'aka ho'áta yvýre, hetaiterei ramojepe hetäyguakuéra, mbovymĩte hembýta ha ikangypa joáta hikuái.

Isaiah 17

1 Marandu Damásco rehe. Pehendu porãke, Damásco ndaha'emo'ãvéi peteĩ táva, tapere atýrante oikóta ichugui. 2 Umi táva Aroer peguápe ndojeikovéima, ovecha atykuéra oikóta upépe, ha ndaiporimo'ãi avave omondýiva ichupekuéra. 3 Opáta Efraín ha Damásco pu'aka, ha Síriagui hembýva opytáta avei Israel ñemoñarenguéra pu'akáicha, he'i yvága atykuéra Jára. 4 Upe ára upévape Jacóbo pu'aka oguevéta ha ho'ó kyrakue ipiruvéta ohóvo. 5 Ha oikóta ku ñemono'õhára ojapyhy ramoguáicha pe trígo háse oikytĩ haña ijespíga ; ha ojoguáta avei ku Refaím cérro pa'ũme omono'õ aja pe trígo . 6 Mbovymĩ hembýta ityguépe, ku olívo máta ojetyvyro ramoguáicha; mokõi térã mbohapy olívo'a opyta hakã ru'ã rehe, irundy térã 5 hetavéta ramo hemby ambue olívo vyvra rakã rehe, he'i Ñanderuete, Israel Jára. 7 Upe ára upévape vyvariguakuéra oma'éta Ijapohare rehe, ha hesakuéra oma'éta Israel Jára heko poráva rehe. 8 Upéramo noma'ẽmo'ãvéi ikuave'ẽmby rendakuéra rehe ipokuéra ojapova'ekue, ni ndohechasemo'ãvéi ikuã rembiapokue, ni noma'ẽmo'ãvéi Asera ra'ãnga rehe, ni kuarahy ra'ãngakuéra rehe. 9 Upe ára upévape ojepoíta itavakuéra oñemombareteva'ekuégui, umi Amor ha Hetgua opoi haguéicha itavakuéra oíva'ekue ka'aguýpe ha cérrope , okyhyjégui Israelguakuéragui. 10 Nderesarái haguére Ñanderuetégui, neguenohẽmava'ekue heta jevy jejopy vaígui, ha nanemandu'avéi haguére nde itaguasu, ne kañyha renda rehe, upévore reñotý ramojepe mba'eporáva, térã parral ra'y oúva ambue tetãgui, 11 ha okakuaa ha hoky porã ramojepe, hi'akue nde neremono'õmo'ãi oñehundipátagui upe jepy'apyguasueteha árape, ha upe mba'asy vaieteha árape. 12 Angái, angái, heta tetã oñembyatýta ha hyapúta ku yguasu pochy ryapúicha, ha heta tetã okororõta ku yeta ipochývaicha. 13 Umi tetã hyapu ramojepe ku yeta hyapu háicha, Ñanderuete oja'ó ramo ichupekuéra mombyry okañýta; oñembovevépata ku vyvra rogue pírukuéicha vyty oguerovevéř guáicha térã ku vyv timbóicha vyty jepoka renonderãme ohórõ guáicha. 14 Ka'aru pytũme oporomongyhyjénterõ gueteri, ko'ẽ mboyve katu ndaiporimo'ãvéima. Ko'ã mba'e ojuhúta umi ojeitývape ñande ári ñanembopoguy haña.

Isaiah 18

1 Cháke, pe tetã hyapúva ipepópe ha opytáva Etiopía ysyrykuéra mboypýri; 2 omondóva hembijokuaikuérape yguasu rupi, ha oiporúva bárco , ojechapova'ekue papirogui . Tapeho peẽ tembijokuái iñakuáva, pene retãygua ijyvate ha ipire mimbipáva, opaite ambue tetã okyhyje pendehegui, pene retãygua imbarete ha ipu'akágui ambuekuéra rehe; pene retãpýpe oĩ ysyryeta. 3 Peẽ peikóva guive yvy apére, pema'ẽ porãke, opu'ã ramo poyviveve cerrorusu ári, ha pejapysaka porãke oñembopu jave pe turu. 4 Ñanderuete voi he'i chéve péicha: Che ama'ẽta kiririháme hesekuéra che guapyhaguasúgui, ku kuarahy hesakã porãváicha, ku arai ysapyguiguáicha, oñemono'õ kyre'ỹ aja umi ñemitỹnguéra. 5 Heñói ha ipoty rire, hi'ajupa mboyve katu ou hikuái oikytĩ haña hakãnguéra ha upéi omombopa. 6 Ha ojehechapáta umi guyra cérro pegua ha umi mymba saitépe guarã, upépe guyrakuéra ohasáta pe arahaku aja ha umi mymba ñarõ ohasáta pe araro'y aja pukukue. 7 Upe ára upévape umi tetãygua ijyvate ha ipire omimbíva oguerúta ikuave'ẽmby, yvága atykuéra Járabe guarã. Ambue tetã okyhyje ichuguikuéra imbarete ha ombopoguy haguérehe hetápe, ijyvyépe ohasa ysyryeta, ha'ekuéra katu oñuahẽ omomba'eguasú haña yvága atykuéra Járabe, Sion cérrope .

Isaiah 19

1 Marandu Egípto rehe. Pema'ẽ porãkena, Ñanderuete ou peteĩ arai ipya'évape ha oikéta Egítope, upérõ ijára gua'u oryryipáta ha umi Egítoygua ipy'amanombáta. 2 Amopu'ãmbáta Egítoyguaikuérape ojuehe, ha peteĩteĩva oñorairõta ipehẽngue ndive; peteĩteĩva hapicha ndive, peteĩ táva ambue táva ndive, ha peteĩ tetã ambue tetã ndive. 3 Ha umi Egítoygua ipy'aguasúva ogueve ohóvo ha iñakã poráva opa reíta ha oñembotavy haña omba'eporandúta ijára gua'úpe, ipaje apohakuérape, ita'yvõhárabe (imba'ekuaávape) ha umi ohenóiva omanóva anguépe. 4 Ha amoíta Egítoyguaikuérape peteĩ jára ñarõ poguýpe, ha hetã ruvicha ojopyetéta ichupekuéra, he'i yvága atykuéra Jára. 5 Ha pe yguasú ikãta ha pe Nílo hypáta. 6 Ha umi ysyry inembáta, hypáta umi Egípto pegua ysyry, papiroty ha piritý ipirupáta. 7 Umi ñu porã ysyry rembe'y pegua ha opaichagua ñemitỹngue ipirupa ha oñehundipáta. 8 Umi pira renohẽhára ipyahẽmba, ha oñembyasyetéta opaite omombóva guive ipinda ysyryépe, ha ipy'a kangýta umi oipysóva ired yguasúpe. 9 Umi omba'apóva ka'avo inimbo porã (líno) rehe ha umi oipyaháva ao mandyjúgui hesa'yjupáta. 10 Upéicha oñehundíta mburuvichakuéra ha opaichagua mba'apohára. 11 Añetehápe itavy ningo umi Zoan pegua mburuvicha; umi faraon ohekombo'éva oñembotavypa hikuái. Mba'éichapa pejéta faraónpe: Ore ningo umi iñarandúva ra'yre, ha umi tetã ruvicha ymaguare ñemoñarenguéra. 12 Moõ piko oimemba nde karai arandukuéra, tomombe'u faraónpe umi mba'e yvága atykuéra Jára ojapotavahína Egípto rehe. 13 Itavypa umi Zoan pegua mburuvicha, ha oñembotavypa umi mburuvicha Menfis pegua; ipa'ikuéra ogueraha Egítoyguaikuérape tape vai rehe. 14 Ñanderuete omyangekõi Egítoyguaikuérape ojavy haña opaite hembiaopépe ku oka'úva ovava háicha iñue'ẽngue (ivomitokue) ári. 15 Mba'eve ndou porãmo'ãvéi Egítoyguaikuérape guarã, taha'e akã térã tuguái, yvyra rakã térã ysypo, mburuvicha térã tembiguaikuéra. 16 Upe ára upévape umi kuimba'e Egítoygua ojoguáta kuñame; oñemondyipáta ha oryryipáta hikuái Ñanderuete omopu'ã jave ipo henondepekuéra. 17 Ha Juda retã omongyhyjéta Egítope; mayma kuimba'e okyhyjéta Judayguágui, yvága atykuéra Járagei ha umi mba'égei Ha'e ojapotavahína Egípto retã rehe. 18 Upe ára upévape oíta Egípto retãme 5 táva oñe'ẽva Israelgua ñe'ẽme, ha ojeroviáta Ñanderuete rehe, peteĩ oñembohéra Ir-Heres (he'ise) kuarahy táva. 19 Upe ára upévape oíta Egípto retã mbyetépe kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe guarã, ha oñemopu'ãta ita atyraguasu hetã rembe'yépe oñemomandu'a haña Ñanderuete rehe. 20 Ha Egípto retãme oikóta peteĩ techaukaha, yvága atykuéra Járabe guarã; omba'ejerure asýta hikuái Ñanderuetepe ijopyharakuéra rehe, ha Ha'e omondóta hendápe peteĩ osalvátava ichupekuéra, ha ko mburuvicha oguenohẽta ichupekuéra ijejopy vaígui. 21 Upéicha Ñanderuete ojehechaukáta Egípto retãme, ha upe ára upévape umi Egítoygua oikuaáta ichupe, ha oikuave'ẽta hikuái ichupe guarã kuave'ẽmby jukapyre ha tembi'u reheguáva; ha ome'ẽta iñe'ẽ (ipromesa) Ñanderuetepe ha katuete ojapopava'erã, Ha'e he'iva guive ichupekuéra. 22 Ñanderuete oinupáta Egítope; ha Ha'e omonguera rire ichupekuéra, oñembo'éta ha ojeroviáta hikuái avei Ñanderuete rehe. 23 Upe ára upévape oíta peteĩ tape ipéva Egípto guive Asíria peve, ha umi Asiriaygua oike

joáta Egíptope, ha Egiptoiguakuéra oíke joáta Asíriape; umi Egiptoigua ojeroviáta Asíriayguakuéra ndive Ñanderuete rehe. 24 Upe ára upévape Israel oñembopy'apeteíta Egípto ha Asíria ndive ha ko'ã mbohapy tetã rupi ogehovasáta opaite yvy tuichakue. 25 Yvága atykuéra Jára, ohovasáta ichupekuéra, he'ívo: Tojehovasa Egípto, che retã, Asíria, che rembiapokue, ha Israel, che mba'itéva.

Isaiah 20

1 Upe añope , Sargon, Asíria retã ruvicha, ombou isoldádo aty ruvicha Asdod távape ombopoguy haña, ha kóva ho'a ipópe. 2 Upe ára upévape Ñanderuete oñe'ẽ Isaías, Amoz ra'y rupi, ha he'i: Tereho ha emboi nde ao vosakue ndejehegui, ha eipe'a nde sapatu nde pýgui. Ha Isaías ojapo péicha, ha oiko py nandi ha ichulu (calzoncillo) rehevénte. 3 Ha he'ive Ñanderuete: Che rembiguái Isaías oiko haguéicha mbohapy año pukukue py nandi ha ichulu rehevénte, ohechauka haña ojuhúta Egípto ha Etiopíape, 4 péicha avei pe Asíria retã ruvicha ogueraháta jepokuapýpe umi Egípto ha Etiopiayguápe hetángueragui, imitã ha itujávape, py nandi ha ichulu rehevénte ha hevi ro'o okápetá ohóvo, Egiptoiguakuéra oñemotí haña. 5 Ha Judayguakuéra ojepy'apy ha otĩ ojerovia haguére Etiopía ha Egíptoigua pu'aka rehe. 6 Ha upe ára upévape umi Judaygua he'i joava'erã: Ma'ẽmi, umi Filisteaygua ha Feniciaygua ojerovia rei Egípto ha Asíria pu'aka rehe. Ma'erãpa ore rojerovia reíma avei hesekuéra.

Isaiah 21

1 Marandu Babilónia rehe. Ku yvytu'atãicha Négev rupi ohasáva, péicha ou yvy perõgui peteĩ tetã ñanemongyhyjéva. 2 Ñanderuete ohechauka che payetépe (visiónpe) peteĩ mba'e ipohýva. Pe mondaha ou omonda haña ha pe oporohundíva ou ohundi haña. Nde, Elam, ejupi katu, ha nde, Média eporomongora, amokirirĩmbáta pene pyahẽ. 3 Upévare che rete oryryipa ha ojepy'apy ku kuña imembymbotávaicha, ha umi mba'e che ahendúva chemondyiete ha umi mba'e ahecháva chemboryryipa. 4 Che py'a ipirĩhína ha kyhyje chembopy'amirĩ, pe ka'aru pytũ chembovy'ava'ekue jepi ko'ãga chemondyiete. 5 Oñemoĩma pe mesa , ojepysóma umi guapyha okaru ha hoy'u haña. Néike mburuvichakuéra pepu'ã pemona haña acéite rehe pende rete mo'ãha. 6 Ñanderuete he'íma chéve péicha: Tereho ha emoĩ tahachi (guárdia) oñangarekóva ha oikuaauka haña ohecháva guive. 7 Ha ohecha ramo kuimba'e, cárro ha kavaju arigua, búrrro arigua térã caméllo árigua, toñembosako'i oma'ẽ porãve haña, 8 ha tosapukái ku leõ okororõvaicha ha te'i: Che Jára, añembo'y arakuépe pe táva tápia ári aňangareko haña ha avei pyharekuépe aime aňangareko aňemongu'eguasuyre. 9 Ahecha ouha kuimba'e kavaju arigua aty, mokõi mokõi oñondive ha cárro reheve avei. Upéi oñe'ẽ ha he'i hikuái: Ho'áma, ho'áma Babilónia, ha opaite ijára ra'ãnga ojejokapa yvy rehe. 10 Ehendu porãke, nde che retã, rejoguáva trígo ojkývape, ambohosa peẽme umi mba'e yvága atykuéra Jára ha Israeljára omombe'umava'ekue chéve. 11 Marandu Edom rehe. Seir guive ojesapukái chéve: Nde, tahachi reňangarekóva pe táva rehe mba'e hóra piko hína. Mba'e hóra piko hína, ne'ĩrapa ko'ẽmbota. Hi'are piko gueteri iko'ẽ haña. 12 Ha pe tahachi oñangarekóva ombohová: Outamahína pe ko'ẽ, iňpytũmba ningo gueteri; peporanduse jevy ramo, peju jevy katu, peikuaa haña pe ko'ẽju hóra . 13 Marandu Arábia rehe. Peẽ pejúva Dedángui pehasava'erã pyharekuépe Arábia desiérto rupi. 14 Peẽ peikóva Tema retãme, pesẽ pehuğaitĩ iju'uhéivape pemboy'u haña ichupekuéra, peipytyvõke umi okañyvape ha pemongaru ichupekuéra. 15 Kyse pukúpe omuña ichupekuéra ha okañy hikuái kyse puku oñemopu'avagui, guyrapa sã oñemyatávagui ha ñorãirõ ipohyietévagui. 16 Ñanderuete péicha he'i chéve: Peteĩ aňovénte , ha Cedar pu'aka opáta, opa háicha pe ñorãirõhára rembiapo oñeme'ẽva hembiapo repýre peteĩ añope ġuarãnte. 17 Ha mbovymi hu'y mombohára hembyta Cedar ñemoñaréva apytépe, Ñanderuete, Israel Jára, he'íma voi ko'ã mba'e oikotaha.

Isaiah 22

1 Marandu jehechauka välle rehegua. Mba'éiko ojehe peẽme, Jerusalengua, pejupi hague pende róga ape ári. 2 Nde, nerenyhẽva ayvu ha apañuãigui, nde táva nderoryva'ekue, umi ndepype omanova'ekue nomanói kyse pukúpe térã ñorãirõme. 3 Ne ñorãirõhára ruvichakuéra okañy joa guyrapa'yre, ha ojepokuapa ojejuhúva guive ndepype, ha umi okañyva mombyry jepe ojepokuapa oñondive avei. 4 Upévare

ha'ékuri: Cherejána peẽ tajahe'ó asy haũa, ani peñeha'ãtei chemoangapyhy, oñehundipágui che retãnguakuéra. 5 Pe ára péva py'a tarova, jepy'apy asy ha sarambiguasú ouhína Ñanderuete, yvága atykuéra Járagui, pe jehechauka vállepe, oity hikuái táva tápia yvate, isapukái asy oñehendu porã pe cérro peve. 6 Elam ogueru ihu'y ryrú icarrokuérape ha ikavaju arigua avei, ha Kir oguenohẽ isoldádo rete mo'ãha. 7 Nde válle porãitáva, henyhẽmba cárrogui ha umi kavaju arigua oñembyatýma táva rokẽguasú renondépe. 8 Ha ojepe'áma Juda ñemo'ãha; ha upe ára upévape Juda oma'ẽ hóga ka'aguy pegua rehe, oñeñongatuhápe iñorãirõ rembioporukuéra. 9 Pehecháma David táva tapiakuára oñembohetahína ha pemyenyhẽ y hetágui pe y renda iguy pegua. 10 Ha peipapa Jerusalen róga, ha peity umi óga pemyatyrõ haũa itapiakuéra. 11 Ha pejo'ó peteĩ yvykuaguasuetáva (sánja) umi mokõi táva tápia pa'ũme pemono'õve haũa y pe yrenda tujápe ġuarã; peẽ katu napema'ẽi pende Apohare rehe, Ha'e voi ombosako'i porãmbava'ekue ramojepe peẽme ġuarã. 12 Upévare Ñanderuete, yvága atykuéra Jára he'iva'ekue peẽme pe ára pévape pejahe'ó ha peñembyasy, peñemyakã perõ ha peñemonde ao vosakuépe; 13 peẽ katu pevy'asénte, pejuka vaka ha ovechakuéra, pe'u joa so'ó ha víno, ha peje: Jakaru ha jay'u, ko'ẽramo ñamanombáta. 14 Ko'ã mba'e Ñanderuete, pe yvaga atykuéra Jára he'i chéve che apysa kuápe: Ko'ã pene rembiapo vai ndojepe'amo'ãi pendehegui pemano meve, he'iuka Ñanderuete yvága atykuéra Jára. 15 Ñanderuete, yvága atykuéra Jára, péicha he'i: Tereho, eike Sébna, pe pirapire rerekua rendápe, pe oñangarekóva tetã ruvicha róga rehe, ha ere ichupe: 16 Mba'éiko nde rejapo ko'ápe, térã mávape ġuarãpa remba'apo ko'ápe, rejo'ose piko ne rendaũa ha itaguasú pa'ũme rejapo haũa nde tyvyrã. 17 Ejapysaka porãke, Ñanderuete ndeguerahaukáta mbaretépe nemombo haũa mombyry. 18 Ha'e nembyapu'áta ha nembyapajerẽi hatãta, ku pelótaicha nemombóta peteĩtetã mombyrype ha upépe remanóta, upépe ojegueraháta avei nde carrokuéra nemomba'eguasueteva'ekue, nde ningo remotĩete nde jára róga. 19 Che roityta ne rembiapógui, ha romyañáta tetã ruvicha rógagui. 20 Upe ára upévape ahenóita che rembiguái Eliaquim, Hilcias ra'ýpe. 21 Ha amondéta hese nde aokuéra, ha amoíta iku'a jokuaha rehe nde kyse puku, ha ne mburuvicha reko amoíta ipópe; ha ha'e oikóta peteĩ túva ramo Jerusalen ha Judayguakuérape ġuarã. 22 Ha amoíta ijati'y ári David róga rokẽ lláve, ha oipe'áta hokẽ ha avave nombotymo'ãi, ombotýta ha avave ndoipe'amo'ãi. 23 Ha amoĩ hatãta ichupe ku clávo ojekutu ha opytarõ guáicha hendaũame ha oikóta mba'e ojehayhuetáva guapyha ramo itúva rógape. 24 Osãingóta hese itúva rogayguakuéra, ita'yra ha heminenonguéra (inietokuéra), ha opaichagua tembiporu oje'yuha michĩva, ña'ẽmbe ha kambuchikuéra. 25 Upe ára upévape, he'i yvága atykuéra Jára, pe clávo ojekutu hatã haguépe ojeityta ha ho'áta, ha opẽta umi mba'e oñemosãingomava'ekue hese, péicha he'i pende Ruete.

Isaiah 23

1 Marandu Tíro rehe. Peẽ pemba'apóva Tarsis pegua barco guasúpe pejahe'ó soróke pende táva rogakuéra oñehundipáma. Ko profecía ha'ekuéra ohendu Chíprepe. 2 Pekirirĩ peẽ Sidon ñemuhára peikóva yguasú rembe'y rupi ha peguerúva yguasú mboypýrigui hetaiterei mba'e (mercadería). 3 Heta trígo ojegueruva'ekue Nílogui, hi'y omoheñói porã temitýnguéra ysyry rembe'ýpe. Ha upépe ijatyva'ekue avei tetãnguéra ojogua haũa hembí'urã. 4 Etĩ Sidon, ha pe yguasú te'i: Araka'eve ndacheryeguasúi, nachemembýi, namongakuaái karia'y ni kuñataĩkuérape. 5 Umi Egiptoigua ohendu vove, umi mba'e ojejúva Tírope, oryryipáta. 6 Tapeho Tarsíspe ha pene rasẽ pukúke, peẽ peikóva yguasú rembe'y rupi. 7 Kóva piko ndaha'ẽi pe táva horyeteva'ekue ha ymaiteguare oñemopu'áva'ekue. Ijypykuéra oñemosarambi ha oñemohendáva tetã ambuépe. 8 Máva piko ojaipouka ko'ã mba'e Tíro rehe. Tíro omondo voi imbruvichakuéra ambue tetãnguérape iñemuharakuéra ndive ha upépe oñemomba'eguasúva'ekue ha oiko imburuvichakuéra ramo. 9 Ñanderuete, yvága atykuéra Jára, péicha ojaipoukava'ekue, omotĩ haũa opaite oñembotuichávape, ha oity haũa yvy rehe umi oñemoherakuã porávape. 10 Peẽ, Tarsis pegua, pehasa pene retã rupi pe ysyryguasú osyry háicha, ndaiporivéima pendejokokuaáva. 11 Ñanderuete voi oipyso ipo pe yguasú ári, ha omboryryipa umi tetãme. Ñanderuete he'i voi umi táva oñemongoráva Canaan retãme, oñehundipataha. 12 Ha he'ive: Nderevy'amo'ãvéi, nde Sidon rajy, kuñataĩ rejejopy asyvareína. Epu'ã ehasa Chíprepe, ha upépe nde nderepytu'umo'ãi avei. 13 Ema'ẽna umi Caldeaygua retã rehe. Pe tetã péva yma ndaiporiva'ekue, Asiriayguakuéra ohejára'e ijyvy mymba ñarõ oiko haũa ipype. Caldeayguakuéra katu omopu'ã hóga yvatekuéra (tórre) ombopoguy haũa Tíro táva tápiape. 14 Pejahe'ó puku barco guasúkuéra Tarsis

pegua, pende táva mbarete oñehundíma. 15 Ha ojehuva'erã upe ára upévape, Tírogui oikóta tesarái 70 año pukukue aja, ku tetã ruvicha oikove puku háicha. Ha umi 70 año haguépe, Tíro opurahéita ku kuña reko vai opurahei háicha: 16 Ejapyhy pe árpa ha ejere jere pe táva rehe, nde kuña reko vai reikómava tesaráipe; upévare epurahéi porãkena, ha epurahéi jevy jey, toĩ jevy mandu'a nderehe. 17 Ha ojehuva'erã umi 70 año haguépe, Ñanderuete oñandu jevýta Tírope; ha oñepyrũ jevýta omomba'eñemu, ha oñepyrũta oñemboheko vai jevy kuña reko vaicha mayma tetã oĩva ndive yvy apére. 18 Hembiapo repykue hembýva katu oñemboykéta Ñanderuetepe guarã; noñembyaty'i ha noñeñongatumo'ãvéi, oñeme'ẽmbáta umi omba'apóva Ñanderuetepe guarã, okaru porã haña hyguatã meve ha oñemonde porã haña hese.

Isaiah 24

1 Pema'ẽ porãke, Ñanderuete omonandi ha omboi ko yvy, sarambi ojapo ko yvy apére, ha omosarambipa umi ipype oikóvape. 2 Umi ára umívape tetãyguakuéra ha pa'íkuéra oñondive ohasa asýta, upéicha ojuhúta avei tembiguakuéra ha ijárape, tembiguái kuña ha kuñakaraípe, umi ojoguáva ha umi ovendévape, umi oiporukáva ipirapire hapichápe ha umi oiporúva pirapire hapichágui. 3 Ko yvy oñemonandiete ha oñemondapaitéta, Ñanderuete he'ígui ko'ã mba'e katuete ojehuva'erã avei. 4 Oñembyasy ko yvy; ko yvy tuichakue ipirupa ha oñehundi, upévagui ohasa asyete avei umi karaiguasu oikóva guive ko yvy apére. 5 Omongy'a hikuái ko yvy tuichakue, omboyke hikuái Ñanderuete rembiapoukapy, omokarẽ hikuái hekoite peguáva ha tapia opyrũ hikuái pe ñe'ẽ oñeme'ẽmava'ekue rehe ichupekuéra. 6 Ko'ã mba'e ko'áva rupi ou pe maldicion ombotapere haña ko yvy, ha umi ipype oikóva oñehundíta; ko'ã mba'e rupi oñehundi umi yvy apére oikóva, ha mbovymi vyvarigua hembýta. 7 Pe víno oñehundi, pe parralty ipiru, ipyahẽ asy joa umi ipy'aroryva'ekue. 8 Opa rei pe tambor pu ha opa rei avei umi ovy'áva ayvu, opa rei avei árpa pu rory asýva. 9 Ndo'uvéi puraheipópe pe víno, ha iro voi ningo umi ho'úvape guarã. 10 Oñembotapere pe táva, opaite ogakuéra oñemboty, ani haña avave oíke. 11 Ojesapukaipa, ndaiporivéigui víno táva callekuérape, opaichagua vy'a opa rei, oñemosẽma vy'a yvy ape árigui. 12 Pe táva itapere, hokẽguas ho'a oñembyaipágui. 13 Tetãnguérape ojuhúta umi mba'e ojehe háicha olívo rakã ojetyvyro ramo, ha oñemono'õ rire pe parral'a ojehasa jevy oñembyaty haña hembymimíva. 14 Ko'ã hembýva osapukái joáta kuarahyreike guive, opurahéita torypápe Ñanderuetepe guarã, Ha'e ipu'akapa haguére. 15 Upévare pemomba'eguas Ñanderuetepe umi tetã kuarahyresẽme ha umi tetã yguas rembe'ýpe peikóva guive, pehenói Ñanderuete, Israel Jára rérape. 16 Y apýra guive rohendúta purahéi omomba'eguasúva Ñanderuetepe, Ha'e ombojovake haguére hekoitépe, che katu, ha'ékuri: Añehundíta, añehundíta, angái che, angái che, ko ojuhútava chéve. Mondahakuéra ononda ojeporiahuvereko'ýre, hembiapo vaieta rupi ombyai pe teko porã. 17 Ñemondyiguasu, yvykua ha ñuhã oĩ opaite vyvariguápe guarã ko yvy tuichakuépe. 18 Ha ojehuva'erã, pe okañýva ñe'ẽ oporomongyhyjévagui ho'áta vyvukuápe; ha pe osẽva pe vyvukuágui ho'áta ñuhãme; pe ára rovetã yvate pegua ojepe'áta ha pe yvy guapyha rapo oryryipáta. 19 Ko yvy osusũ ha ojekapaitéta, oñemongu'éta ko yvy ha ovavaitéta. 20 Ko yvy ovaváta ku oka'úvaicha, kyháicha oñemongu'e vyvarigua rembiapo ivaieterei haguére, ho'apáta ha araka'eve nopu'ãmo'ãvéima. 21 Ha ojehuva'erã upe ára upévape, Ñanderuete, yvágape oĩva, ombojovakéta yvága atykuéra ha umi tetã ruvichápe, ko yvy apére oñemoĩva'ekue hese. 22 Ha oñembyaty jo'a jo'áta ichupekuéra, oñembyaty jo'a háicha cárcelpe oĩvape ha upépe oñembotýta ichupekuéra yvykua pypukúpe, ha ohasa rire heta ára ojevaviráta. 23 Pe jasy ha pe kuarahy otíta yvága atykuéra Járagui, ou vove Ha'e oiko haña tetã ruvichaguasu ramo Sion cérrope ha Jerusalénpe. Upérõ Ha'e oisãmbyhyta ha umi karai ancianokuéra ohecháta heko jajaipa.

Isaiah 25

1 Ore Ruete, Nde, che Jára: Che amomba'eguasúta ha amboetéta nde réra, rejapo haguére tembiapo ndetuicháva; ymaite guive Nde rehekombo'e hekoitépe ha añetehápe. 2 Pe távagui rejapókuri peteĩ ita atyraguasu, pe óga yvatégui rejapo tapere; ha reity umi tetã ambueygua rogaguasu, avave omopu'ã jevy hañaicha. 3 Upévare peteĩ tetã tuicháva nemomba'eguasúta ha umi táva tuichaitéva okyhyjéta ndehogui, 4 Nde remo'ã haguére ikangývape, Nde reipytyvõ haguére umi ojejopývape, Nde reiko haguére ñemo'ãha ramo oky tuicha ha kuarahy hakuete jave,

umi iñañáva pu'aka opa reíta ku ama opa rei háicha ojohu guive pe óga tápiare. 5 Téra ku kuarahy akúicha yvy perõme: Nde remokirirĩ umi tetãygua ayvu oñemomombyrýva ndehogui, pe kuarahy aku oñemokangy háicha arai pa'ũ rupi, péicha Nde remokangy avei iñañáva purahéi ñembotuicha reheguáva. 6 Ko cérró kóvape Ñanderuete, yvága atykuéra Jára, ombosako'íta opaite tetãme ġuarã karuguasu, tembi'u heitereíva, karuguasu oĩháme víno iporãmba jepéva, so'ó ikyráva ha víno poravopyréva. 7 Ha Ha'e omboykéta, ko cérró kóvape, pe ao pererĩ omo'áva opaite tríbu atýpe, ha pe ahoja oñu'áva opaite tetãnguérape. 8 Ñanderuete pe Jaraitéva ombopoguýta pe ñemano, Ha'e omokáta opaite tesay vyvarigua rovágui, Ha'e oipe'áta Israel ñemotĩ oñandúva ko yvy tuichakue, péicha he'i pende Ruete. 9 Ha upe ára upévape oje'éta: Pema'ẽ porãke, kóa voi ningo ore Jára, roha'ārõkuri Ha'e oreguenohẽ haġua ore jehasa asyguasúgui, ore rojeroviágui hese. Javy'a ha japurahéi joa Ha'e ñanepytyvõ porã haguére. 10 Ñanderuete po oñangarekóta ko cérró kóvape, Moab rehe oñepyrũbáta, oñepyrũmba háicha kapi'íre ha tymba repoti atýre. 11 Ha oipyso ramojepe ipokuéra, ku ho'ytáva oipyso háicha ipokuéra ho'yta haġua; Ñanderuete oityta yvy rehe upe oñembotuichávape, ikatupyry ha oñeha'ãmba ramojepe. 12 Ñanderuete oitypáta nde korapy jere yvatéva yvy timbóicha opytapáta.

Isaiah 26

1 Upe ára upévape opurahéi joáta ko purahéi Juda retãme: Jaguereko táva imbaretéva; Ñanderuete orepytyvõ romopu'ã haġua mokõi korapy jere yvateteéva. 2 Peipe'a táva rokẽguasukuéra oĩke haġua peteĩ tetã heko poti ha ojeroviáva. 3 Nde, embopy'aguapy ichupekuéra ha py'aguapy porã rupi ha'ekuéra ojeroviáta nderehe. 4 Pejervia Ñanderuete rehe opaite árape, Ñanderuete, pe Jaraitéva ndivénte jajohu ñemo'ãha ijapyra'yva. 5 Ha'e oitykuri umi oikóva umi tenda ijyvatehápe, omotĩndy pe táva oñembotuichávape, Ha'e oity ichupekuéra vyvetére. 6 Umi ojejopy vaiva'ekue opyrũmbáta hese, ha imboriahúva opyrũmbáta avei hesekuéra. 7 Pe heko potiá rape naikarẽi, Ñanderuete ombosako'i porãgui pe tape umi hese ojeroviávape ġuarã. 8 Ore roha'ārõ Nde oremboguata porã ore rekove rape rehe nde justícia rupi; ore ánga ijy'uhéi nembotuicha ha nemomba'eguasú haġua. 9 Che py'aite guive roheka pyharekuépe, ha che pytu porã chepye oĩva oikose nendive, upévare apu'ã ko'ẽ mboyve aiko haġua nendive; vyvariguakuéra ohendúva guive ne rembiapoukapy oikuaa voi mba'éichapa oiko porã haġua oñondive. 10 Reiporiahuvereko ramojepe iñañávape, ha'e ndoikoséi nde justícia poguýpe; ha peteĩ tetãme oĩ ramojepe justícia ha'e ohayhuve hembiapo vai; upévagui ha'e ndohechamo'ãi Ñanderuete reko jajaipa. 11 Ore Ruete, Nde romopu'ã ramojepe nde po reñangareko haġua hesekuéra, ha'ekuéra ndohechakuaái; amo ipahaitépe ae katu ohecháta hikuái ha oĩ etereíta. Nde nerakate'y ne retãre ha nde pochy tombokusuguepa umi nderehe oñemoivape. 12 Ore Ruete, Nde orembopy'aguapy, ndrúpĩte ore rembiapokuéra osẽ porãmba. 13 Ore Jaratee, ambue oñembojarava'ekue avei orerehe; ko'áġa katu ore rojerovia nderehẽte. 14 Umía oñemoĩ haguére nderehe omanóta ha ndoikovemo'ãi, upévagui Nde rehavira ha rehundi ichupekuéra, ndaiporivéima haġua mandu'a hesekuéra. 15 Emboheta hetave umi tetãygua, embotuichave opaite tetã rembe'y pegua ha ehechauka ichupekuéra nde pu'aka. 16 Ore Ruete, rohasa asyete jave ha nde jehavira orerupitygui roheka jevy nde rova ha roñembo'e ndéve. 17 Ipyahẽ ha osapukái háicha peteĩ kuña imembymbotáva, upéicha roimékuri ne renondépe, ore Ruete. 18 Oreryeguasute, ore rojepoka orememby haġuáicha, orememby katu vytynte, ore ndaikatúi roipytyvõ porã ko tetãme ha ore ndaikatúi romyenyhẽ ko tetãme heta vyvariguágui. 19 Umi ojeroviáva nderehe omano ramojepe oikove jevýta, he'õnguekuéra opu'ã jevýta. Pepáy ha pepurahéi, peẽ vyvetére peikóva. Nde ysapy omoingove ichupekuéra ha pe yvy ome'ẽ jevýta umi omanomava'ekue. 20 Tereho, nde che retã, eike nde kotýpe ha emboty okẽnguéra nde rapykuerépe; ekañy, sapy'aitemi, ohasa peve pe jehasa asyguasú. 21 Peikuaa porãke, Ñanderuete osẽta hekohágui ohavira haġua vyvariguakuérape oñemoĩ haguére hese hembiapo vaieta rupi ha pe yvy ohechaukáta pe tuguy oñeñohẽva'ekue hi'ári, ha noñeñomimo'ávái umi ojejukava'ekuépe.

Isaiah 27

1 Upe ára upévape Ñanderuete ohaviráta ikyse puku hãimbépe pe leviatan tuicha (tejujaguaguasute nunga) ha imbaretévape, pe mbói ipya'etévape (Asíriape); ha leviatan, pe mboiguasute okañyvape (Babilóniape); Ha'e ojukáta pe tejujaguápe

oikóva yguasúpe (Egíptope). 2 Upe ára upévape nde Israel, epurahéi pe parralty poráva rehe. 3 Che, nde Jára, aňangareko'aína nderehe, py'ýinte rohypýi ha rombohykuéta; aňangarekóta nderehe ára ha pyhare, ani haġua avave nembyai. 4 Pe pochy oĩmava'ekue chepype ojeĩma. Ha hembymi ramo ñana ha ñuatĩndy, umía ndive aňorãiróta. Che apyrũmbáta hesekuéra ha ahapypáta. 5 Térã oĩnepa ipu'akáva cherehe. Upe oñembopy'apeteĩva chendive, upéva oikóta avei py'aguapýpe. 6 Oġuahêta pe ára Jacóbo oñembohapo jevýta, Israel hoky pyahu ha ipotýta, ha hi'akuégui omyenyhêta ko yvy ape ári. 7 Térãpa oinupãra'e Israélpe, oinupã haguéicha inupãharépe, térãpa ojuka ichupekuéra ojuka haguéicha ijukaharépe. 8 Ñanderuete ohaviráta ichupekuéra, ha'ekuéra oñemboyke haguére Ijáragui. Ha'e oguerova ichupekuéra ijyvytu'atã rupi oúva kuarahyresẽguio. 9 Ko jehaviraguasu rupi ojepe'áma iñaña reko ha péva rupi Israel hi'a porã ha oñemomombyry hembiapo vaikuégui ha omongu'i ikuave'ẽmby renda itakuéra ku ita cáliche ha oity ambue jára ra'anga, umi Asera ha kuarahy ra'angakuérape avei. 10 Pe táva imbarete poráva oñembotaperéta, ha pe táva ojehejapa reíta, opytáta ku yvy perováicha, upépe oñembyaty umi vaka ho'u haġua yvyra rakã roguekuéra. 11 Ha ijyvyra rakãnguéra ipirúma ramo, opẽmbáta; ha kuñakuéra oúta ogueraha haġua ijepe'a ramo; kóva ndaha'úi peteĩ tetã iňakã poráva; upévale Ijapohare noñembyasymo'ãi ha ndoiporiahuverekomó'ãi ichupe. 12 Ojehuva'erã upe ára upévape, Ñanderuete omono'óta pe trigo ra'ýi ysyry Éufrates guive Egípto yakã meve, ha Ñanderuete ombyaty jevýta opaite hetãyguakuéra Israel retã vytyeépe. 13 Ojehuva'erã avei upe ára upévape, oñembopuva'erã pe turuguasu oupa jevy haġua umi oñemosarambiva'ekue Asíria retãme ha umi oñemondova'ekue Egíptope, ha oñesũta omomba'eguas haġua Ijarateépe Jerusalen cérrope, oĩ haġuáme Ñanderuete roguaguasu.

Isaiah 28

1 Angái peẽ Efraingua, tetã oka'úva. Reñembotuicha reikoháre cérrope ha nde yvy hi'a porãmba rehe, remomba'eguas rãngue Ñanderuetepe ome'ẽmba haguére ndéve, nde rejejapo ha reiko rei vy'aguasúpe ha ka'uhápe. 2 Pejapysaka porãke, Ñanderuete ombosako'ima peteĩ kuimba'e mbarete ha ipy'aguasúva, amandáuicha ho'áta pende ári ha yvytu jepokávaicha penerãirõtava ha ku ysyry hatãicha pende reityta yvýre. 3 Ipykuéra opyrũmbáta umi Efraingua oka'úva rehe, oñembotuicha haguére. 4 Ha pe táva Samária oñembotuicha haguére oikóta ku higo'a tenondeguáva, upe ohecha raëva ichupe pya'e oipo'o ho'u haġua. 5 Upe ára upévape Ñanderuete, yvága atykuéra Jára, oikóta akã jeguaka jajaipa ramo Israel hembymívape ġuarã; 6 Ha'e ome'ẽta Ipytu Porãite umi oporombojovakévape ġuarã ha ombokatupyrýta isoldadokuéra ombopoguy haġua tetã ambueyguakuérape. 7 Ko'ã pa'i ko'áva ovava joa hikuái oka'úgui. Ipa'i ha i profetakuéra oka'u joa, ovava hikuái ndoporombojovake porãi ha omomarandu (oprofetiza) vai joaite hikuái. 8 Imesakuéra henyhẽ ġue'ẽnguégui ha mba'e ky'águi, ha ndaiporivéma ipotĩmbyréva. 9 Umía ko'áġa oñe'ẽvai cherehe (Isaías rehe) ha he'i hikuái: Mávapepa ohekombó'ese ha mávapepa omombe'use umi mba'e Ñanderuete ohechaukamava'ekue ichupe. Umi opo'oramóva, isy kámagui ojepe'aramóvapepa. 10 Péicha he'i hikuái chéve: Ndépa orembo'e Ñanderuete rembiapoukapy ha ere: Saflasaf, saflasaf (ejapo kóa, ejapo amóa), Kaflakaf, kaflakaf (emba'apo ko'ápe, emba'apo upépe), michĩmi ko'ápe, michĩmi upépe. 11 Añetehápe oñe'ẽ hikuái oñe'ẽpa'ãvaicha ha ambue ñe'ẽ meguáicha, péicha ombohasa iñe'ẽ ko tetã kóvape. 12 Ha he'i voi ichupekuéra: Ko'ápe oĩ tenda ojepyty'ukuaa haġua, pemombytu'u ikane'övape; ha ápe oñembopiro'ykuaa; nohenduséi katu mba'evete. 13 Ha Ñanderuete ñe'ẽ oikova'erã hekóvepe: Saflasaf, saflasaf; kaflakaf, kaflakaf, ejapo kóa, ejapo amóa; emba'apo ko'ápe, emba'apo upépe; michĩmi ko'ápe, michĩmi upépe; oho oñepysãnga haġua ha ho'a hikuái ovayvávo, oñehunga, ojejura ha opyta iñuhãmenguéra. 14 Upévale pejapysaka porãkena Ñanderuete ñe'ẽ rehe, peẽ mburuvichakuéra pejopy reíva Jerusalenguakuérape otĩ'ýre. 15 Peẽ pejékuri: Ore roñembopy'apeteĩ ñemano ndive, ha omanóva retãygu ndive rome'ẽma avei ore ñe'ẽ; áġa oġuahẽ vove pe jehavira ku yvytu vaietéicha, ndaorerupitymo'ãi, ore roiporavo pe japu ore ñemo'ãha ramo, ha ñembotavy rokañy haġuáme; 16 upévale pende Ruete, pende Jára péicha he'i: Peikuaa porãke, Che ambogupýma Siónpe peteĩ ita ogaguasu rapo ramo, peteĩ itaguasu ojeporavopyre hepýva, pe óga rapo oku'e'ýva rehegua; upe ojeroviáva hese noñehundimo'ãi. 17 Pe justícia oikóta albañil sã ramo ha pe ñembojovake iplomáda ramo; ha amandáu oitypeíta pe japu raity, ha y oguerosyrýta ikañyháme. 18 Ha pende jekupyty ñemano ndive opa reíta, ha pe ñe'ẽ

peme'ēmava'ekue omanómava retāme opyta reíta; ha oġuahē vove pe jehavira ku yvytu vaietēicha pendereityta penehundi haġuáicha. 19 Akói oġuahē vove, katujete pendejapyhýta; ohasátgui ko'ē ko'ē rehe, ára ha pyhare; ha pehendu vove katujete peñemondyietéta. 20 Pe tupa imbykýgui ndaikatumo'ái ojepyso ipype, ha pe ahoja ipo'ígui ndaikatumo'ái oñeñuamba porã ipype. 21 Ñanderuete penepytyvõta ojapo haguéicha Perasim cérrope (2 Samuel 5,17-25), Gibeon cerrokuéra pa'ũme (1 Crónicas 14,13-16) ipochy haguéicha ipochy jevýta; ojapo haġua hembiaporã, tembiapo iñambuéva ha oñehendu'ýva. 22 Ko'áġa, ani peñembohoryvétei, ani haġua pene ñapytĩhára pendejopyvétei; ahendúma Ñanderuete, he'i hague: Yvága atykuéra Jára jehaviraguasu oúta ko yvy apére. 23 Pejapysaka porãke, ha pehendu che ñe'ē, pejapysaka, ha pehendu che ha'éva guive. 24 Upe ombovóva pe yvy oñemitý haġua, nombovomo'ái tapia ġuarã, ha upéi ombojoja ramo pe yvy ape nombojojamo'ái tapia ġuarã. 25 Ajépa, ombojojapa rire ijyvy ape, omosarambi enélido , oñotý comíno , ombohysýi trigo , ha omoĩ hendaġuáme cebáda , ha avéna ikokue rembe'y rehe. 26 Ñanderuete ohekombo'e voi ichupe, ha ombo'e ichupe hekoitépe; 27 pe enélido ndojejykýiri mba'e ra'ýi jokahápe, ha pe comíno ra'ýi ári noñembohasái cárro ruéda , pe enélido oñenupã yvyra poguasúpe ha pe comíno yvyra po'ípe. 28 Umi ojejykýiva temitýngue ndojejykýi opaite árape, noñemongu'íri ha ndojejokái opaite árape ġuarã. 29 Upéicha ko'ã mba'e osẽ avei Ñanderuete, yvága atykuéra Járargui, hekombo'e iporãite, Ha'e ningo iñaranduetéva.

Isaiah 29

1 Angái Ariel, angái Ariel (Jerusalén), pe táva David oiko haguépe. Pembojoaju peteĩ año ambue rehe, hi'aretekuéra reheve. 2 Che katu ajopy vaíta Ariélpe, ha ipype oikóta ñembyasy ha jahe'ó ha nde reikóta chéve ġuarã Ariel (Ñanderuete leõ ramo). 3 Romongoráta nde jere tuichakue javeve, romongoráta soldádo atyguasu reheve, ha amopu'áta nde táva jere rehe umi óga yvate ñorãirõ reheguáva ambue tetã soldádo atýpe ġuarã. 4 Upérõ reñemotĩta, reñe'ẽta yvy guive ha ne ñe'ẽ osẽta yvy timbógui; ha ne ñe'ẽ yvýgui osẽva ojoguáta angue ñe'ẽme, peñe'ẽ guyguýtava yvy timbo guive. 5 Ha umi nderehe ija'e'ýva hetaitereíta ku yvy timbo hesa'ietévaicha, ha iñorãirõhára ojeityta ko táva ári ku yvyra rogue pirukuéicha ovevéva yvytu rehe, upémaramo Ñanderuete sapy'aitépe oúta nepytyvõ haġua. 6 Ñanderuete voi oúta neandúvo ára sunu reheve, yvy ryrýi ha tyapuguasu reheve, yvytu jepoka ha yvytu hatáva reheve, ha tata rendy oporombokusuguéva reheve. 7 Umi tetã ojeityva Ariel ári ojopy vai haġua iñorãirõ rembiporuguasu reheve ku képe ha techapáy pyhare peguáicha. 8 Ha ojuhúta ichupe ku iñembyahýiva ohecha ramoguáicha iképe ha'e okaruha, ha opáyvo ipy'a nandi gueteri; térã ku ijy'uhéiva ohecha ramoguáicha iképe ha'e hoy'uha, ha opáyvo ikane'õ ha ijy'uhéi gueteri; upeichaite ojehu umi tetã ojeityvape Jerusalén cérro ári. 9 Pema'ẽ ha ndapehechái mba'eve, pejesaupi peneresatý haġua, peẽ pevava peka'úvaicha, ndape'úi ramojepe víno térã ambue mba'e oporomonga'úva. 10 Ñanderuete oñohẽ pendeári peteĩ pytu penembohopenýiva ha Ha'e voi omboty pende proféta resa, ha Ha'e omopytũ penehekombo'éva akã. 11 Ko'áġa guive opaite pende techapáy noñemohesakãmo'ávéma, opyta reietéta peẽme ġuarã ku kuatiañe'ẽ oñembotývaicha. Ha peme'ẽ ramojepe pe kuatiañe'ẽ oñembotýva peteĩ omoñe'ẽkuaávape, he'íta peẽme: Ndaikatúi amoñe'ẽ peẽme ko kuatiañe'ẽ oñeñapytĩ su'úgui. 12 Ha peme'ẽ ramo pe kuatiañe'ẽ peteĩ omoñe'ẽkuaa'ývape, ha peje ramo ichupe: Emoñe'ẽ kóa, ha'e he'íta: Namone'ẽkuaái. 13 Upéva Ñanderuete he'i: Ko tetã kóva oñemboja che rendápe ijurúpente, ha chemomba'eguasú hembépente, ipy'apýpe katu oñemomombyry chehegui, ha okyhyje chehegui yvyariguakuéra rembiapoukapy rupínte. 14 Upéva Che ahechaukáta ko tetã kóvape tembiapo techapyráva oporomongyhyjéva; opa rei haġua umi iñarandúva arandu, ha oġue haġua iñakã poráva. 15 Angái, angái umi okañýva Ñanderueteġui ha oñomiséva ichugui umi mba'e oġuerékóva iñakãme, iñypytũháme ojapo hembiapokuéra, ha he'i hikuái: Máva piko orerecha, ha máva piko orekuaa. 16 Peẽ pendetavy, ojogua piko pe ñay'ũ kambuchi apoharépe. He'ínepe pe ñay'ũ kambuchi apoharépe: Nde ndacheapói. He'ínepe pe tembiapo ijapohare rehe: Ha'e ndoikuaái mba'eve. 17 Hi'aġuietereíma Libanógui oiko haġua peteĩ kokue hi'a poráva, ha ikokue hi'a poráva ojoguáta ka'aguy poráme. 18 Upe ára upévape umi ijapysapéva ohendu poráva'era ko kuatiañe'ẽ; ha umi hesatũva ohecha poráva'erã iñypytũha guive. 19 Upéramo umi oñemomiríva horyeteva'erã Ñanderuete ndive, ha umi imboriahuetéva jepeve tetãyguakuéra apytépe ipy'arory joáta Israel Jára ndive. 20 Umi oporojopýva opáta, ha umi oñembohoryva oñehundipáta, ha ojejukava'erã umi ojaposéva mba'evaínte, 21 umi oporombotavýva

ha ijapúva táva rokëguasúpe, oñembojovakehápe, ombotavy hañua umi oporombojovakéva ombojovake vai hañua, umia omanombáta avei. 22 Upévore Ñanderuete oipytyvõva'ekue avei Abrahámpé, péicha Ha'e he'i Israelguakuérape: Ko'áña Israel noñemotĩmo'ávái, ha hova ndahesa'yjupamo'ávái; 23 Israel ñemoñarenguéra ohechakuaa vove che po rembiapokue ombotuicháta che réra; ha omomba'eguasúta Jacóbo Heko porãitáva, ha okyhyjéta Israel Járargui. 24 Ha umi ko'áña hi'angapýpe ojejavýva, iñakã porãta, ha umi oñe'ëguyguy vaíva ko'áña, oñemohekombo'e porãmbáta.

Isaiah 30

1 Cháke, che ra'ykuéra chemboykéva, he'i pende Ruete, oheka rãngue pe tekombo'e chendive, oho oheka ambuekuéra ndive; oiko rãngue che Pytu Porãite poguýpe, oikose ambue tetã poguýpe, ha péicha ombojo'a jo'a hembiapo vaikue. 2 Chehegui oñemboyke oho hañua Egíptope, ha nomba'eporandúi che profétape ; ojejokose faraon mbaretekue rehe, ha ojeroviase faraon pu'aka rehe. 3 Faraon katu penembotavýta ha pejerovia reíta Egípto pu'aka rehe ha tuicha peñemotĩta. 4 Pene mburuvichakuéra oñuahẽ ramojepe Zoánpe, ha pene ñe'ẽ rerahahára oñuahẽ ramojepe Hanéspe, 5 mba'eve ndohupitymo'ái, upépe katujete oñemotĩta ha pytyvõ'ýre ou jevyva'erã, ndojohúi katu pe ñepytyvõ oha'ärõva. 6 Pene rembijokuái ohasa asy uguata aja Negev desiérto rupi, oikohápe leõnguéra , mboikuéra ha mboiguasu ovevéva, ha ojehasa asy ha ojepy'apyete pene rymba búrrro ha caméllo , ogueraháva heta jopói hepýva, pe tetãme . 7 Añetehápe Egípto ñepytyvõ reiete (ndovaléi) ha upévore Che ha'ékuri Egíptore: Pe tetã péva hatatĩna ha ndaikatúi oporopytyvõ, ha Rahab (Egípto) oñembotuicha reiete. 8 Upévore tereho ko'áña ha ehái hesa renondépe peteĩ ita ipéva rehe, ha peteĩ kuatiápe, ha topyta ko'ëraro ha tapia ñuarã. 9 Ko tetã kóva oñemoĩ ohóvo cherehe, ita'yra kuéra ijapu, ha naiñe'ĩrenduséi che rembiapoukapy rehe; 10 ha'ekuéra he'i iprofétape : Ani pehechátei; ha imaranduhárape: Ani pemomarandútei (pprofetiza) oréve umi mba'e hekoite peguáva, pejénte oréve umi mba'e orembohorýva, pemomandu ñembotavy; 11 peñemomombyry Ñanderuete rapégui, peñemboyke ichugui, peipe'a ore renondégui Israel Jára heko porãitáva. 12 Upévore Israel Jára heko porãitáva he'i: Pemboykégui ko ñe'ẽ kóva, ha pejerovia mbaretégui ñaña reko rehe ha pejejokógui umi mba'e rei rehe; 13 ko'ã tembiapo vai oikóta peẽme ñuarã ku korapy jere yvatéicha otiri ha ojekáva, ha sapy'aitépe ho'apa ramoguáicha. 14 Ha'e voi ojokapáta ichupekuéra ku kambuchi apohára ojoka háicha pe kambuchi iporã'ýva, ojepokuaa háicha jeporiahuvereko'ýre ha ipehẽnguekuéra apytépe ndojehohumo'ái peteĩnte jepe ojeguera hañua hi'ári tatapýi tatágui, térã oñerenohẽ hañua ipype y ykuágui. 15 Péicha he'i Ñanderuete, Israel Jára Heko Porãitáva: Peñembyasy ramo pejapo vai haguere ha pejevy che rendápe, pejesalva hañua, peñemomirí ha pejerovia ramo cherehe peẽ penembarere jevýta, peẽ katu ndapeipotáikuri, 16 peẽ peje katu: Nahániri, ore rokañyse kavaju iñakuávava árinte, upévore kavaju iñakuáva ári oúta umi penemuñátava. 17 Peteĩ ouva osapukái ramo, 1.000 pende apytégui okañýta, ha 5 ouva osapukái ramo penemokañymbáta, hemby pevẽnte mbovymi, ku pósteicha oñemopu'áva cérro ru'ãme, térã poyviveve ku cérro karape ariguáicha. 18 Upeichavéramo jepe Ñanderuete oha'ärõta pendeporiahuvereko jevy hañua, ha Ha'e opu'ãta pendeporiahuvereko hañua, Ñanderuete katu ombojovake porã ha ohayhu pe justícia ha ombovy'ase umi hese ojeroviávape. 19 Añetehápe, peẽ Sion retã, Jerusalénpe peikóva, napenerasẽmo'ái tapia ñuarã; Ha'e pendeporiahuvereko jevýta peẽ pehenói jevy vove ichupe. 20 Ha Ñanderuete ome'ẽ ramojepe peẽme jejopy rehegua pan ha jepy'apy rehegua y, pene mbo'eharakuéra natekotevẽima okañy, ha pende resatee rupi pehechava'erã pene mbo'eharakuérape. 21 Upéramo pende apysa ohendúta pe ñe'ẽ pende rapykuéguio he'íva: Kóva ha'ehína pe tape, peiko ipype; ha ani pejepoítei pende akatúa gotýo ni pepia pende asu gotýo. 22 Ha upérõ peguererekóta mba'e ky'a ramo pende jára gua'u ra'angápe oñeñuáva'ekue pláta ha órope , ha pemombota mba'e oñembojegarúvaicha ha pejéta: Tapeho ko'águi. 23 Upéicharamo Ñanderuete omboúta ama peñemitý hañua, ha pende yvy hi'a porãta peneryguatã porã hañua ha pene rymbakuéra okaru joáta ñu ipy ha kapi'i iporáva oĩháme. 24 Ne rymba guéi ha burrokuéra omba'apóva nde kokuépe ho'úta heta mba'e ra'ýingue ipotĩ porãva. 25 Ha oñuahẽvo pe jejukaguasu ára ho'áta umi óga yvate ha oíta y osyrýva mayma cérro yvate ha yvy pu'ã ru'ã guive peve. 26 Ha pe jasy ohesapéta kuarahýicha, ha pe kuarahy ohesapéta 7 jevyve ohesape jepiguágui, ha Ñanderuete ojokuáita hetáyguakuérape ojekutu haguépe, ha oipohãnóta ichupekuéra pe aígui

Ha'e omoiva'ekue hesekuera. 27 Pema'e porake, Nanderuete mombyrygui ou; hova ojajai tata rendyicha, hembekuera henyhe pochýgui ha ikũ tata oporombokusuguévagui. 28 Ipytuhẽ ku ysyry pochývaicha ñanderupity ñande ajúra peve, ombogua haña tetanguerape ku mba'e mboguaháicha oporohundívape; ha oñemoita tetãygua jurúpe peteĩ kavaju juru jokoha ombotavy haña ichupekuera. 29 Peẽ katu pepurahéi joata ku páscua arete pyhare peguáicha, ha pendepy'arorýta, ku ohóvaicha mimby reheve Nanderuete cérope , Israel Jára Ipu'akapáva rendápe. 30 Upérõ Nanderuete ohendukáta iñe'ẽ hatáitáva osunu ramoguáicha ha ohechaukáta ipu'akaguasu yvága pegua omboguejy ramo pochypópe pe tatarendy oporombokusuguéva yvytu jepoka reheve, aguacéro ha amandáu reheve. 31 Asíria oryrýta Nanderuete osunu ramo ha okyhyjéta Ha'e ohavira jave. 32 Ha Nanderuete oinupã jave itukumbópe oporohekombo'e haña oñembopu mba'epu parará ha árpa ; ha Ha'e oñorãirõta hendivekuera ipu'aka mbarete yvága pegua reheve. 33 Aremíma oñembosako'i Asíria retã ruvichápe guarã pe tenda'ípe ha hypýva ojehappy haña, ha oñembyatýma jepe'a aty ndetuicháva Nanderuete omyendy haña ipytuhẽ hendýva ku fósforoicha .

Isaiah 31

1 Angái, angái umi ohóva Egíptope ñepytyvõ rekávo, ha ojerovia hikuái kavaju, kavaju arigua ha heta cárro rehe; ha ndojeroviái Israel Jára pu'aka rehe, ni ndohekái ichupe. 2 Ha'e iñarandu ha oguerukuaa mba'evai, ha katuite oja póta umi mba'e he'imava'ekue. Ha'e ombyatýta umi iñañávape ipytyvõhára ndive. 3 Umi Egíptoygua yvyariguánte avei, ndaha'éi Jaratee, ikavajukuera to'õnte ha ndaipytúi; Nanderuete oipyso ramo ipo, ho'ata umi iñañáva ha ipytyvõhára hendive, mokõivéva ikangy joaitéta. 4 Nanderuete he'i chéve péicha: Ku leõ ha ita'yrarusu okororõ háicha hembí'urã ojapyhymava'ekue ári, ha oñembyaty ramojepe umi ovecha rerekua omondýi haña isapukáipe, noñemondyimo'ái, ha ndokyhyjemo'ái pe tyapu oja póvagui hikuái; upeichaite Nanderuete oguejýta Sion cérope oipytyvõ haña hetãyguaquerape. 5 Umi guyra oveve háicha haity ári oñangareko haña ita'yra rehe, péicha Nanderuete, yvága atykuera Jára, omo'ãta Jerusalénpe osalva haña itavayguakuerape. 6 Peẽ Israel ñemoñare pepu'áva'ekue Nanderuete rehe, peju jevýke hendápe. 7 Ha upe ára upévape umi yvyarigua omombopáta ijára gua'u ra'angakuera ojejapova'ekue pláta ha óroguí , umía angaipavóra po rembiapónte. 8 Upérõ Asíria ho'ata, ndo'amo'ái kuimba'e kyse puku rupi, peteĩ omano'yva kyse puku rupi ohundíta ichupe; okañýta hikuái kyse pukúgui, ha imitãrusukueraqui oikóta hembiguaikuera ramo. 9 Hetã ruvichaguasu rryyipo oñehundíta, ha imburuvichakuera oñemondýigui ohejáta ipoyviveve, péicha he'i Nanderuete, hata oĩhína Siónpe, ha hatakua Jerusalénpe.

Isaiah 32

1 Pema'e porake, oñuahéta peteĩ tetã ruvichaguasu oisãmbyhýtava justícia reheve ha imburuvichakuera ombojovakéta hekoitépe. 2 Ha upe kuimba'e ojoguáta ñemo'ãháme yvytu'atáme ha ama vaípe; ku ysyryicha yvy perõme, ku itaguasu kuarahy'áicha ára haketépe. 3 Umi tesa ohecháva naiñypytũmo'ái, ha umi oja pysakáva ohendu poráta. 4 Umi itavýva py'a iñarandúta ha umi juru oñe'ẽ pa'ã pa'áva, oñe'ẽ syryry poráta. 5 Upe ára upévape ndoje'emo'ávái tekove ñañáme imba'e poráha, ni ijapúvape ndoje'emo'ávái heko potíha. 6 Pe iñañáva oñe'ẽvai ha ipy'a oñeha'áva oja pohá oñe'ẽvai haña Nanderuetererehe, ha'e nomongaruséi iñembyahývape ni nomboy'uséi iji'uhéivape. 7 Upe oporombotavýva ohayhu voi hembiaipo vai; ha'e oñeha'ã oityve haña upe ohasa asývape, kóa ohechauka ramojepe hembiapokue iporáha. 8 Ha pe ipy'a poráva katu ojepe'amongeta mba'eporã rehe, ha ñeha'ã avei oja po haña mba'eporã. 9 Peẽ kuñakaraikuera ndapejepy'apýva mba'eve rehe, pepu'ã joáke pehendu haña che ñe'ẽ; peẽ tajyrakuera peñembotuicháva, pehendúke che ha'étava peẽme: 10 Ohasa mboyve peteĩ año peẽ peryrypáta peñembotuicha haguerehe, parral'a ha ñemitýngue ñemono'õrã ndoikomo'ávégui peẽme. 11 Peryryike, peẽ pejepe'apy'yva mba'eve rehe; peñemyangekõike, peẽ peñembotuicháva; peipe'a pendejehegui pende aokuera, peñemboi ha pemonde ao vosakue pehechauka haña pende vy'a'y. 12 Peñembyasýke ha peñenupã pende pyti'áre oñehundi haguere koga'a ha parral'a ñemono'õrã. 13 Ko che retã yvýpe heñói ñanandy ha ñuatĩndy, upévare pe vy'a pende táva rogakuérare opa reíta. 14 Umi ogaguasu itaperepa, pe táva pegua ayvu opáma, umi óga yvate táva tápiare ojehejapa rei guyra raitýpe guarã heta añoa , umi búrrro saite

opytu'úta, ha pene rymbakuéra okarúta upérupi. 15 Oñeñohẽ meve Pytu Porãite yvate pegua ñandeári pe ñu perõgui oiko jevýta kokue porã oñeñemitỹ haña, ha pe kokue porãgui oiko jevýta ka'aguy porã. 16 Upéramo opa rupi oíta justícia pe tetã ruguaietépe jepe ha hekoitépe oñembojovakéta. 17 Ha justíciagui heñóita tapia guarã py'aguapy, angapyhy ha kyhyje'ỹ. 18 Ha che retã ryepýpe oíta py'aguapy ha che retãygua rogakuérape pytu'u kyhyje'ỹre. 19 Ko'ã mba'e mboyve katu amandáu ho'áta ka'aguýpe ha Jerusalem oñembotaperéta avei. 20 Uperire katu pevy'a ha peñemitỹ y rembe'ýpe, ha pepoikuaa pene rymba guéi ha búrru kapi'ipe porãme.

Isaiah 33

1 Cháke, nde reporohundíva, reñeñandu porã ramojepe gueteri, ha nde reporomondáva, rehasa porã ramojepe gueteri, katuete oñuahẽta pe ára upe oporohundipa rire ha'e voi oñehundíta avei, ha upe oporomondapa rire oñemonda jevýta avei. 2 Ore Ruete, oreporiahuvereko, nderehe rojerovia; Nde voi ningo ore jyva mbarete meme pyhareve, upévale oreguenohẽ ore jepy'apy vaígui oñuahẽ vove. 3 Umi tetã oremondýiva okañymbáta Nde repu'ã ramo ha ohendu guive pe arasunu ryapu. 4 Upérõ peẽ pembyatýta pene mba'erepyrã, oñembyaty háicha pe tuku aty ha Asiriayguakuéra opoipáta imba'erepýgui ha peẽ pejeitykuaa hi'ári umi tuku ojeity háicha hembi'urã rehe. 5 Ñanderuete ituichaite, Ha'e oiko yvágape, Ha'e omyenyhẽ Sion justícia ha iñembojovake porãgui. 6 Ha umi árape oíta arandu ha py'aguapy, ha pe kyhyje oguerékova Ñanderuetégui Sion mba'erepy. 7 Pema'ẽ porãke, ipy'aguasúva ipytuhẽ itáva ryepýpe ha pe ñe'ẽ ogueraháva ojahe'óta ha ojerure asýta py'aguapy rehe. 8 Umi tape ojeguataha rupi oñembyaipa, ndaiporivéima avave oguatáva ipype; oñepyrũmba iñe'ẽme'ẽ rehe, ha ojopy'asyete itavayguakuérape. 9 Iperõ pe yvy, oñembyasýta pe tetã, pe Líbano ka'aguy otíta ha ipirúta; Saron ñu opytáta ku yvy perõváicha, Basan ha Carmélpe ojetyvyropáta. 10 Ko'ãga apu'áta, he'i pende Ruete; ko'ãga añembo'ýta. 11 Peẽ penderyeguasúta kapi'i piru reheve, ha ñana pirueta penemembýta, pene pytuhẽ tatarendýcha, ha kóva penembokusuguéta. 12 Ha umi tetã oikóta ku cal ojehapývaicha; ku ñuatĩndy oñekytĩmbyre ojehapývaicha tatápe. 13 Pehendúke, peẽ mombyryguáva, Che ajapomava'ekue; ha peẽ añuiguáva peikuaáke chepu'akapa reheve ajapova'ekue. 14 Umi iñañáva oryryipa Sionpe, ñemondýi oha'ärõ'ỹre ou sapy'a umi ojeroviase'ýva rendápe. Mávapa ñande reheguáva ikatúne oiko pe tata tapia guarávape. Mávapa ñande reheguáva ikatúne oiko pe tatarendy ogue'ývape araka'eve: 15 Pe oikóva justícia ha oñe'ẽva hekoite peguáva rehe, pe ojapyhy'ýva pirapire ojapo haña mba'evai, pe oityvyróva ipokuéra ani haña ipojái pirapire ñemiha megua rehe, pe ombotýva ijapysa ani haña ohendu jukahára rembiapo vai, pe ombotýva hesakuéra ani haña ohecha mba'evai; 16 ko'áva oikóta umi yvy ijyvatehápe ha hogakuéra ojejapóta itaguasúgui, hembi'u ha hi'y ndopamo'ãi araka'eve. 17 Hesakuéra ohecháta Tetã Ruvicha Jajaipávape ha hetã rembe'y ojepyso mombyryetevéta. 18 Rejepy'amongeta ñemondyiguasu rehe ha eréta: Moõ piko opyta umi oipapáva ipirapire, moõ piko opyta pe oha'áva ipirapire balánpape, moõ piko opyta umi oipapáva umi óga yvate oíva táva tápiape. 19 Nderehechamo'ãi umi tetãygua oñembotuichava'ekuépe ha nde nerehendumo'ávai iñe'ẽ hasyetéva oñentende haña. 20 Ema'ẽ Sion rehe, ñande areteguasú oiháme, nde resa ohecháta Jerusalem pytu'u renda porã ramo ha hóga hymbapirekueguiguáva ndojeitymo'ãi, ijyvyra mbyky hakuakuéra (poste'i) ndojepe'amo'ãi ha isanguéra ndosomo'ãi. 21 Añetehápe upépe Ñanderuete ohechaukáta ñandéve heko jajaipa, upépe oĩ ysyry michĩ ha tuicháva, upérupi ndoikoiva'erã canoaty ni ndohasamo'ãi barco guasu (ygarusu). 22 Ñanderuete voi ñane mbojovakehára, Ha'e ñane sãmbhyhára, Ha'e ñane Retã Ruvicha, Ha'e ñandesalváta. 23 Ne sãnguéra ojokóva pe yvyra puku barco guasu pegua ha oñapytíva ijao veve (véla) ojerapa. Uperire katuete oñuahẽta pe ára ñanderehe ija'e'ývagui jaipé'áta imba'erepy, ikarẽva jepe ogueraháta imba'erã. 24 Ha umi upépe oikóva nde'imo'ávéma: Cherasy, umi tetãygua rembiapo vaikue oñeperdonámagui.

Isaiah 34

1 Tetãnguéra peñemoagui joa, peñembyaty joa pehendu porã haña; peẽ tetãygua pejapysaka porãke. Pe yvy tuichakue ha oimeraẽ oíva guive ipype, tohendu mba'e heñóiva guive ipype. 2 Ñanderuete ipochyhína opaite tetãnguéra ndive, ha isoldádo atykuéra ndive; ohundipáta ichupekuéra ha ome'ẽta ichupekuéra ojejuka

haġua. 3 He'ōnguekuéra oñemombopa reíta opárupi ha inembáta, cerrokuéra jepe hykuepáta huguykuépe. 4 Ha umi mbyja ára pegua opa reíta, ha yvagakuéra oñembyapakuáta ku kuatiáicha; ha ho'apáta jasytata, ku parral rogue okúi háicha, ha hígo rogue ho'a háicha. 5 Che pochy henyhêma ku víno omyenyhê háicha oka'úvape, ha che kyse puku oguejýta yvágagui Edom ári ohundi haġua ichupekuéra. 6 Ñanderuete kyse puku henyhê tuguýgui ha ikyrakue otyky ichugui, ovecha ra'yrsu, kavara ruguykue ha ovecha pitikiri'í kyrakuégui; Bósrape oíta kuave'ẽmby ha Edómpe jejukaguasu Ñanderuetepe ġuarã. 7 Hendivekuéra ho'áta tóro hesaitéva ha tóro ra'yrsu, pe yvy omokõta huguykuéra, ha ikyrakue opytáta yvy abóno ramo. 8 Oġuahêma pe ára, Ñanderuete omyengovia haġua pe mba'evai ojejapova'ekue Sion rehe. 9 Hi'ysyrýgui oikóta asfálto, iyyvy timbógui oikóta azúfre ha Edom yvy opytáta asfálto rendýicha. 10 Ndoguemo'ãi pyhare ni arakuépe, tapiate opu'áta hatatĩ; tapia ġuarã itaperéta, araka'evéma avave ndohasaveiva'erã upérupi. 11 Oñemomba'éta hese pe guyra pelicano (guyra itĩ mbukúva oikóva ýre) ha pe kui'ĩguasú, pe urukure'a ha pe yryvu oikova'erã ipype; ha Ñanderuete omyasãi upérupi sarambiguasú ha pe yvy iperõta. 12 Imburuvichakuéra ndoiporavomo'ãi hetã ruvichápe ha tetã ruvicha ndojekuaaveiva'erã. 13 Hogaguasúpe ha hóga yvate oñemombaretéva jerekuévo opu'áta ñana, pyno ha ñuatĩndy opyta haġua, oiko haġua jaguarundi ha ñanduguasu ombosako'íta avei upépe haityrã. 14 Umi mymba ñarõ desiérto pegua ojejohuva'erã jagua hesaitéva ndive, ha añanguéra ohuġuaitĩta iñirũme; ha porakuéra upépe opytu'úta hapichakuéra ndive. 15 Upépe ojehaitypóta mboikuéra ombo'a haġua, upépe ojáta ita'yra kuéra ha oñangarekóta hesekuéra kuarahy'ãme; upépe oñembyatýta avei umi taguato, peteĩteĩva iñirũ ndive. 16 Peheka Ñanderuete kuatiãe'ẽme, ha pehecháta ipype ndaipóri iñirũ'ýre opytáva; ijuru he'ígui upéicha oiko haġua, ha Ipytu Porãite ombyatypáta ichupekuéra. 17 Ha Ha'e oity hese po'a jeporavo, ha ipo omboja'o ja'o ichupekuéra opaite ára peve ha oiko haġua opaite árape hetãtee ha imba'eteépe.

Isaiah 35

1 Ovy'áta pe yvy perõ ha pe yvy nandi; ha horyetéta pe ñu ipoty jevýgui ku yvotyty'icha. 2 Ipotypa, ovy'a ha opurahéita torypápe; pe Líbano porãngue oñeme'ẽmbáta ichupe. Carmel ha Saron porãngue ohecháta Ñanderuete pu'aka ha heko jajaipa. 3 Pemombarete pende po ikane'õva, ha pemohatã pene retyma ikangýva. 4 Peje ipy'a kangývape: Peñembopy'aguasu, ani pekyhyjétei, pende Jára oútama omyengovia haġua penderehe ija'e'ýva rembiapo vaikue, Ñanderuete voi oúta, ha peneguenohêta pende jejopy vaígui. 5 Upérõ umi yvyarigua resa ohecha'ýva ohecháta, ha umi apysa ohendu'ýva ohendúta avei. 6 Upérõ pe ikarêva opopo jevýta guasúicha, ha iñe'ẽngúva juru opurahéi jevýta; osêta y yvy perõme ha osyrýta yvy heñoi'ýva'ekuépe. 7 Pe yvy ikāvagui oikóta yrenda, ha pe yvy perõvape osêta heta yvu osyry porãva; ni jagua hesaité oiko haguépe heñoíta kapi'í ha pirity. 8 Ha upépe oíta peteĩ tape, ha pe tape péva Ñanderuete oiporavóma, upérupi hembiaapo vaíva ndohasamo'ãi, hapére heko potĩvante oguatáta, upe oikóva ko tape kóva rehe, ipytũve ramojepe, ndojavymo'ãi haperã. 9 Upépe ndaiporimo'ãi leõ, ni mymba saite iñarõva ndoikomo'ãi; Ñanderuete ra'ykuérante ojejohúta pe tape pévape. 10 Ha umi Ñanderuete omosãsomava'ekue oupa jevýta ha vy'apópe oúta hikuái Siõnpe; ha vy'a tapia ġuarãva oíta ipy'apýpe; tory ha vy'apópe oikóta hikuái, ha vy'a'ý ha pyahê asy oñemomombyrýta ichuguikuéra.

Isaiah 36

1 Ojehu ningo Ezequías oisãmbyhývo 14 año, Senaquerib, Asíria retã ruvicha, ou ojeity haġua opaite Juda tavakuéra ári ha omoĩ ipoguýpe (Jerusalén'ýre). 2 Ha pe Asíria retã ruvicha ombou Rabsacéspe, hembiguaiguasúva peteĩ soldádo aty ndetuicháva reheve, Láquis guive Jerusalénpe ojeity haġua avei Ezequías ári; ha ou opyta pe yrenda yvateoygua ypýpe, pe tape ohóva umi ao joheihára kokuépe. 3 Ha osẽ hendápe Eliaquim, Hilcías ra'y, tetã ruvicha mba'erepy ñangarekohára, ha Sebna, pe kuatia haihára, ha Joa, Asaf ra'y, pe ohekombo'éva tetã ruvichaguasúpe ha oisãmbyhýva heta mba'e Judápe, 4 ha Rabsaces he'i ichupekuéra: Peje ko'áña Ezequíaspe, Asíria retã ruvicha, pe mburuvichaguasúte, péicha he'iuuka ichupe: Mávarehe piko rejeroviareína gueteri. 5 Reimo'ã piko ñe'ẽ rei ha tekombo'e porã rupi nde orembopoguytaha. Mávarehe piko rejeroviareína, mávapa nepytyvõkuaáne. 6 Ema'ẽ porãke, rejerovia ningo Egípto pegua takuapi opẽ rei reíva rehe, upe

ojejokoséva itakuapi rehe ojekutúta, oikepáta ipo rehe ohasapa peve. Péicha ningo ojehu upe ojeroviáva faraon, Egípto retã ruvicha rehe. 7 Ha nde ere ramo chéve: Jahve, ore Jára rehente rojerovia, Ezequías nombyaiukái piko raka'e umi yvy yvate ha ndoityukái piko ikuave'ẽmby rendakuéra, ha upéi he'i Juda ha Jerusalenguakuérape oikuave'ẽ ha omomba'eguas haña Jerusalénpe yvága atykuéra Jára añopénte. 8 Ko'ãga katu aparase nendive: Asíria retã ruvicha, che jára, ome'ẽta ndéve 2.000 kavaju rejohu ramo gueteri umi oikokuaáva hi'ári. 9 Mba'éicha piko upémaramo, reñemoise gueteri Asíria retã ruvicha rehe, che jára ombou ramo ne rendápe hembiguaí michivévape. Nde rejerovia katu Egípto rehe, icarrokuéra ha ikavaju arigua aty rehe. 10 Nde piko reimo'ã che ajúnte aipotágui, ndaupéichai, ore roju porohundi haña pende Jára voi oipotágui. Pende Jára he'íma chéve: Tereho ha ehundi pe tetã pévape. 11 Upémaramo Eliaquim, Sebna ha Joa he'i Rabsacéspe: Rojerure ndéve reñe'ẽ haña ne rembiguaikuérape Siriyagua ñe'ẽme, ore ningo roñe'ẽ avei Siriyagua ñe'ẽme; ha anína reñe'ẽtei oréve Juda ñe'ẽme, ohendupágui ore rapichakuéra oíva pe korapyjere ári. 12 Ha Rabsaces he'i: Che jára chembou añe'ẽ haña ko'ã mba'e peẽme ha opaite Judayguakuéra renondépe, oñuahẽta pe ára peẽ voi pe'u jevy haña pende repoti ha pe'u jevýta avei pende ty. 13 Upéi Rabsaces oñembo'y ha hatã osapukái Juda ñe'ẽme, he'ívo: Pehendúke, Asíria retã ruvicha ñe'ẽ: 14 Pe tetã ruvichaguasu péicha he'íuka peẽme: Aníke Ezequías penembotavýtei, ndaikatumo'ãigui peneguenohẽ ko jejopy vaígui. 15 Ha aníke Ezequías penembojerovia pende Jára rehe, he'ívo: Añetehápe Ñanderuete ñanepytyvõta; ha ko táva kóva ndo'amo'ãi Asíria retã ruvicha pópe. 16 Aníke pehendútei Ezequíaspe, péicha he'ígui Asíria retã ruvichaguasu: Peike katu peteĩ jekupytype chendive, ha pesẽ che rendápe; ha pe'u jevýta pende parral'a pende higo'a ha pey'úta avei pende ykuágui, 17 aju jevy peve pogueraha haña che retãme, oĩháme avei heta kóga ra'yi ha víno, pan ha parral'tyeta, oĩ háicha pene retãme. 18 Pema'ẽ porãke, ani Ezequías penembotavýtei, he'i ramojepe: Ñanderuete ñanepytyvõta. Umi ambue tetã jára piko oguenohẽ hetãnguérape Asíria retã ruvicha pógui. 19 Moõ piko oime Hamat ha Arfad jarakuéra. Mamo piko oime Sefarvaim. Oguenohẽ piko ra'e Samáriape che pógui. 20 Máva piko pe jára umi tetã umíva apytégui, osalvamava'ekue hetãnguérape che pógui, ha mba'érehe piko upérõ peẽ pejerovias gueteri pende Jára rehe. 21 Eliaquim, Sebna ha Joa katu okirirĩ, ha nombohovái ichupe mba'evete; péicha he'i voi ichupekuéra tetã ruvicha Ezequías: Aníke pembohovái ichupe mba'evetépe. 22 Upémaramo Eliaquim, Hilcías ra'y, mba'erepy ñangarekohára, Sebna, pe kuation haihára, ha Joa, Asaf ra'y, ohekombo'éva pe tetã ruvichápe, omondoropa ijao ha oho Ezequías rendápe, omombe'upa haña ichupe Rabsaces ñe'ẽngue.

Isaiah 37

1 Ha ojehu, pe tetã ruvicha Ezequías ohendúvo ko'ã mba'e, omondoro avei ijao, ha oñemonde rire ao vosakuépe oíke Ñanderuete rógape. 2 Upéi Ezequías omondo Eliaquim, pe mba'erepy ñangarekohárape, Sebna, pe kuation haihára, ha umi pa'i itujavévape, oñemondepa rire ao vosa kuépe, pe proféta Isaías, Amos ra'y rendápe. 3 Ha he'i hikuái ichupe: Péicha Ezequías he'íuka ndéve: Ko ára kóva ningo jepy'apy, jehavira ha ñemotĩ ára; pe kuña oĩ imembymbota hañuáicha, opa'ã katu imemby. 4 Ikatu porãnte ningo Ñanderuete, nde Jára ohendúra'e Rabsaces ñe'ẽngue, Asíria retã ruvichaguasu ombouva'ekue oñe'ẽvai haña Ñanderuete rehe, pe Oikovéva tapia guarã. Ñanderuete, nde Jára, tohavira ichupe umi ñe'ẽvai he'iva'ekue rehe; eñembo'emína nde umi tetãyagua hembymíva rehe. 5 Ha Ezequías rembiguaikuéra oñuahẽ Isaías rendápe. 6 Upéramo Isaías he'i ichupekuéra: Péicha pejéta pende járape: Péicha he'i Ñanderuete, ani rekyhyjétei pe ñe'ẽvai rehendúva Asíria retã ruvicha rembiguaiguasúgui. 7 Péina ápe Che amoíta ipype peteĩ pytu, ha ohendu rire ñe'ẽ guyguy oho jevýta hetãme; ha Che voi ambosako'ipáta ha'e omano haña kyse puku rãimbe rupi hetãtépe. 8 Ha oho jevy Rabsaces, ojejohu haña Asíria retã ruvichaguasúpe ojeitývo Libna ári; ohendúma voi opoi haguéma Laquísgui. 9 Ha oje'e ichupe: Tirhaca, pe Etiopía retã ruvicha osẽma nerãirõ haña; ha ohendúvo péva, omondo ñe'ẽ rerahahára Ezequías rendápe, ha he'íuka ichupe: 10 Péicha pejéta Ezequías, Juda retã ruvichápe: Aníke nembotavýtei, nde Jára, nde rejerovia ramojepe hese, ha ere: Jerusalen ndo'amo'ãi Asíria retã ruvicha poguýpe. 11 Ehendu porãke, nde voi ningo rehendúma mba'épa oja'póra'e Asíria retã ruvicha mayma tetãnguéra rehe, ha'e ningo ohundipa voi; ha ikatu nga'u piko nde repyta rei. 12 Umi tetã jára oipytyvõ piko ra'e umi tetã ahundipava'ekuépe: Gozan, Haran, Résef ha umi Eden

ñemoñarenguérape, oikova'ekue Telasárpe. 13 Mamo piko opyta Hamat retã ruvicha, Arfad retã ruvicha ha umi táva ruvicha Sefarvaim, Hena ha Ivágui. 14 Ha Ezequías ojapyhy umi kuatiañe'ẽ pe ñe'ẽ rerojahára pógui, ha omoñe'ẽ rire ojupi Ñanderuete rogaguasúpe, ha oipyso pe kuatiañe'ẽ Ñanderuete renondépe. 15 Ha Ezequías oñembo'e Ñanderuetépe he'ívo péicha: 16 Che Ruete, yvága atykuéra Jára, Israel Jára, reguapýva querubinkuéra ári, Nde añónte ore Ruete ha avei ko tetã Jára; Nde voi umi yvága ha ko yvy apohare. 17 Ore Ruete emboykéna nde apysa ha ejapysaka, ejesape'ána, Nde, ore Ruete ha ehecha; rehendúma umi mba'e Senaquerib he'íukáva, oñe'ẽ vaívo nderehe, ore Jára Oikovéva rehe. 18 Añetehápe, Ore Ruete, pe Asíria retã ruvicha ohundipa umi tetãme ore jerekuévo oíva guive. 19 Omombopa ijarakuéra tatápe, umiá ndaha'ei voi jára añeteguáva, vyvarigua rembiapokuente, ojejapova'ekue yvyra ha itágui, upevaguínte ohundipakuaa avei ichupekuéra. 20 Ha ko'ága, Nde, ore Ruete, ore Jára tee, oreguenohẽ ipógui, mayma tetã yvy apére oikóva guive toikuaa Nde ha'eha ore Ruete, yvága atykuéra Jára. 21 Upémaramo Isaías, Amos ra'y, he'íuka Ezequíaspe: Péicha he'íuka ndéve Ñanderuete, Israel Jára; upe remba'ejeruremava'ekue chéve Senaquerib, Asíria retã ruvicha rehe ahendupáma voi, 22 ha ko'ã ñe'ẽ Ñanderuete he'íuka ndéve hese: Pe kuñataí, Sion rajy (Jerusalén), opuka ha oñembohory nderehe; ha Jerusalén membykuéra oñeakãmbovava nde rapykuépe. 23 Mávarehepa reñembohory'ra'e, ha mávarehepa reñe'ẽvaíra'e. Mávarehepa remopu'ára'e ne ñe'ẽ ha rehupi nde resakuéra. Israel Jára rehe Pu'akapáva rehe reñemoíra'e. 24 Ne rembiguái rupi reñe'ẽvai yvága Jára rehe, ha erékuri: Che cárro ñorãirõ megua hetaite reheve ajupíta umi cérro ijyvatevehápe Líbano ykére; aikytíta icédro ijyvatevéva, icipres ojeporavopyréva, aghahẽ haña hu'ã yvate ha ika'aguy mbyte peve. 25 Che ajo'o ykua hay'u haña ha che py oguata hatã rupi ambohupa opaite Egípto ysyrykuéra. 26 Nrehendúi piko ra'e pe oje'emava'ekue: Ymaiterei guivéma Che ha'e ha ambosako'íma umi mba'e añongatúma che apytu'ũkuápe ajapo haña, ko'ága ae katu ojehuhína, nde reitykuaa umi táva ikorapyjere reheve hemby hañaante ita atyrakuéra. 27 Umi tavaygua ikangypa, oñemondýi, otĩ hikuái ha oiko hikuái ku ñana ñu rupiguáicha térã ka'avo rovyũicha ha opyta hikuái ku kapi'ícha okakuaáva óga apére, ipirupa hi'aju mboyve peve. 28 Che aikuaa porã nde reguapy térã reñembo'y ramo, reho térã reju ramo, ha aikuaa porã avei nde reñemoí hague cherehe. 29 Chendive voi ningo ndepochy, ha oghahẽma avei che apysápe reñembotuicha hague, upévare amoíta che ty'ãine tĩ rehe, ha kavaju juru jokoha (fréno) nde jurúre, ha romondo jevýta pe tape reju haguérupi. 30 Ha Ezequíaspe gharã ko'ã mba'e oikóta techaukaha ramo; ko año kóvape re'úta ijehegui reínte heñóiva, ha uperiregua añope umi ijehegui rei heñóitava avei; ha pe año mbohapyhápe reñemitýta ha remono'óta kóga ra'yíngue, ha reñotýta parralty , ha re'úta hi'akuégui. 31 Ha umi okañyva'ekue, ha umi hembyva'ekue Juda rógagui, hapo ha hi'a porã jevýta. 32 Jerusaléngui osẽta pe aty hembyva'ekue, ha Sion cérrogui umi oñeguenohẽva'ekue jejopy vaígui, yvága atykuéra Jára mborayhu rakate'y ojapopáta ko'ã mba'e. 33 Upévare Ñanderuete péicha he'í Asíria retã ruvicha rehe: Ndoikemo'ãi ko táva kóvape, ha hu'ykuéra noñemombomo'ãi ipype, noghahẽmo'ãi táva rokẽ renondépe isoldádo rete mo'ãha reheve, ha nopu'ãmo'ãi yvy ohasa haña itáva tápia ári. 34 Pe tape ou hague rupi ojevýta, ha ndoikemo'ãi ko táva kóvape, he'í pende Ruete. 35 Che voi ningo añangarekóta ko táva kóva rehe aipytyvõ haña, Che ha che rembiguái David rayhupápe. 36 Ha osẽ Ñanderuete yvága rembiguái ha ojuka 185.000 Asiriayguápe oñembyaty haguépe. Ha Judaygua opu'ãvo ambue pyhareve ohecháma hikuái hesekuéra ija'e'yva ojepysopa yvýre. 37 Upémaramo Senaquerib, pe Asíria retã ruvicha, ojevy ha opyta Nínivepe. 38 Ha ojehu ningo ha'e omomba'eguasú jave ijára Nisrócpa, ita'yra Adramelec ha Sarézer oíke itupãópe ojuka haña ichupe kyse pukúpe, ha upéi okañy hikuái cérro guasu Ararat retãme; ha ambue ita'yra Esarhadon oisãmbyhy Senaquerib rendaguépe.

Isaiah 38

1 Umi ára umívape Ezequías hasyete omano hañaicha. Ha ou hendápe pe proféta Isaías, Amos ra'y, ha he'í ichupe: Péicha he'í Ñanderuete ndéve: Embosako'ípa nde rógape remano haña, nderekueramo'ãvéi. 2 Upémaramo Ezequías ombojere hova tápia gotýo, ha oñembo'e Ñanderuetépe, 3 ha he'í: Che Ruete, ajerure ndéve nemandu'amí che añeha'ãmba hague aiko porã haña ne renondépe, ha ajapómi ne rembiapoukapy nde resa renondépe nembohory haña. Ha Ezequías ojahe'o soro. 4 Upéramo Ñanderuete ñe'ẽ ou jevy Isaíaspe, ha he'í ichupe: 5 Tereho ha ere Ezequíaspe: Pende Ruete, nde ru David Jára, péicha he'íuka ndéve: Ahendúkuri ne

ñembo'e, ha ahecha nde resaykuéra, péina Che ambojoapýveta 15 año nde rekove pukukue. 6 Roipytyvõta ndéve, ha avei ko táva kóvape, poguenohêta Asíria retã ruvicha pógui; ha aňangarekóta ko táva kóva rehe. 7 Ha kóva taha'e ndéve ġuarã techaukaha ramo nde Ruetégui. Che katuete ajapopátava ko'ã mba'e ha'éva guive ndéve: 8 Pema'ẽ porãke Che amboguevita 10 grádo pe reloj kuarahy pegua Acáz ojapoukava'ekue. Ha pe kuarahy oġueví jevy 10 grádo, ha ojehu ha'e he'iuġa hagueichaite. 9 Kóa ningo pe purahéi Ezequías, Juda retã ruvicha, ohaimava'ekue okuera ríre imba'asýgui: 10 Che ha'e chejupe: Che rekove ára mbyte rupi ahava'erã omanóva retã rokẽ rupi; ojehekýima chehegui umi año hembýtava. 11 Ha che ha'ékuri: Ndahechamo'ávéma Ñanderuete oikovéva retãme; ha ndahechamo'ávéma che rapichakuérape ko yvy apére oikóva. 12 Ko che rete ojepe'áta chehegui, ku ovecha rerekua tapýicha ojepe'áva ova vove térã ku inimbo oñekytĩ háicha ojepyaha aja, upéicha oñekytímo'ã che rekove mba'asy rupi; che arakuéra oñehundimo'ã oġuahẽ mboyve pe pyhare. 13 Mba'asýpe che ko'ẽ. Ha'e omongu'i che kanguekuéra ku leõicha ha péva chemobhasa asy ára ha pyharépe. 14 Ku guýra grúlla ha mbyjuicha cherasẽ asy, pykasúicha chepyahẽ, ajesaupi yvate gotýo. Che Ruete chemombareténa, ahasa asýgui. 15 Mba'épa che ha'éta ichupe. Ha'e voi oipota ojehu ko'ã mba'e. Añemomirĩta aikove aja pukukue, che ánga ohasava'ekue ñembyasy rupi. 16 Che Ruete, ko'ã mba'e ko'áva rupi yvyariguakuéra oikovehína, ha umi mba'e rupi che pytu porã oikove jevy; Nde voi chemonguera jevýma, ha reheja taikoveve. 17 Añetehápe ko jehasa asy rupi ahupity tekove pyahu porã ha Nde cheġuenohẽ che jejopy vaietégui ha reitypa avei nde rapykue gotýo che rembiapo vaikuerakue. 18 Pe omanóva retãyġua nanemomba'eguasumo'ãi, ha pe ñemano nandererohorymo'ãi; ha umi oñeñotýmava noha'ärömo'ávúi ne ñepytyvõ. 19 Pe oikovévante ikatu nemomba'eguasú, che romomba'eguasú háicha ko ára kóvape; pe túva oikuaauka ita'yruakuérape ne añetegua. 20 Ñanderuete chesalváma; upévare japurahéi joa ha ñambopu pe árpa Ñanderuete rogaguasúpe jaikove aja pukukue. 21 Ha Isaías he'ive: Pejapyhy híġo ku'i mboykupyre ha pemoĩ ijai rehe, okuera porã haġua. 22 Ha Ezequías oporandu avei: Mba'éichagua techaukapýpa areko ajupi jevy haġua Ñanderuete rogaguasúpe.

Isaiah 39

1 Umi ára umívape Merodachbaladan, Baladan ra'y, Babilónia retã ruvicha oguerahauka Ezequíaspe peteĩ kuantiañe'ẽ ha peteĩ jopói oikuaágui ha'e hasy hague, ha ko'áġa okuera jevymaha. 2 Ha Ezequías ovy'aite hendivekuéra, ha ohechauka ichupekuéra pe óġa oñeñongatuhápe Juda mba'erepyeta, pláta ha óro, mba'e ryakuã porãita, acéite iporãitéva, opaichagua tembiporu ñorãirõ meġua; ndaipóri mba'eve hógape ha hetápy tuichakue javeve, Ezequías ndohechaukaiva'ekue ichupekuéra. 3 Upéramo pe proféta Isaías ou tetã ruvicha Ezequías rendápe, ha he'i ichupe: Mba'éiko he'i umi kuimba'e, ha mamóġuipa ou hikuái ne rendápe. Ha Ezequías he'i ichupe: Tetã momyryetégui, Babilóniagui, ou hikuái che rendápe. 4 Ha Isaías oporandu: Mba'éiko ohecha hikuái nde rogaguasúpe. Ha Ezequías ombohováí: Opaite mba'e oíva guive ipype ohecha hikuái, ha ndaipóri che mba'erepyeta apytégui ahechauka'yva'ekue ichupekuéra. 5 Upémaramo Isaías he'i Ezequíaspe: Ehendu Ñanderuete, yváġa atykuéra Jára ñe'ẽ: 6 Eikuaa porãke oġuahêta katuete pe ára ojeguerahapáta Babilóniape opaite mba'e oíva guive nde rogaguasúpe, nde rukuéra oñongatumava'ekue ko ára peve; mba'evete ndopytamo'ãi, he'i Ñanderuete. 7 Ojapyhyta hikuái avei nde ra'ykuéra, ogueraha haġua Babilónia retã ruvicha rogaguasúpe, omba'apo haġua hembiguái ramo. 8 Ha Ezequías he'i Isaíaspe: Ñanderuete ñe'ẽ, nde eremava'ekue, iporãiterei, ha he'ive: Avy'aite aikove aja ndaiporimo'ávéma ñorãirõ.

Isaiah 40

1 Pemoangapyhy, pembopy'aguapy che retãme, he'i Ñanderuete. 2 Peñe'ẽ Jerusalen py'apýpe ha sapukaipópe peje ichupe oġuahêma pe ára ijehasa asy opamaha ha hembiao vaikue oñemyengoviapamaha ohupity haguére jehavira jo'a Ñanderuetégui, opaite hembiao vai ojapova'ekue rehe. 3 Ha oĩ peteĩ oñe'ẽ hatáva desiértope ha he'i peñeme: Pembosako'i peteĩ tape Ñanderuetépe ġuarã ha pembojojáke pe tape Ñanderuetépe ġuarã desiértope. 4 Umi yvy opytáva cerrokuéra pa'úme toñemboyvate, ha toñembokarape umi cérro ha yvy pu'ã; ha umi ikarêva toñemokarê'o, ha umi yvy oñembojoja'yva toñembojoja. 5 Upéramo Ñanderuete ohechaukáta heko jajaipa, opaite yvyariguakuéra ohecha haġua; Ñanderuete juru

he'iva'ekue voi opa ko'ã mba'e. 6 Peteĩ oñe'ẽva he'i chéve: Emombe'u. Ha che ha'ékuri: Mba'e piko amombe'úta. Ere: Mayma yvyarigua oiko ku kapi'ícha ha iporãngue ku yvoty ñu meguáichante. 7 Pe kapi'í ipirúta, ha pe yvoty havirúta, Ñanderuete yvytu oipejúgui ichupe; añetehápe umi tetãygua kapi'imínte voi. 8 Pe kapi'í ipiru, ha pe yvoty haviru, Ñanderuete ñe'ẽ katu oikóta opaite árape guarã. 9 Nde Sion ejupi cérro ru'ãme emombe'u haña vy'aguasu, Nde Jerusalen hatã emyasãi vy'aguasu. Esapukái, ani rekyhyjétei; ere ambue Juda pegua tavakuérape: Pehechataha pende Járape. 10 Pema'ẽ porãke, Ñanderuete, pe jaraitéva oúta ipu'aka reheve, ijyvápe ombopoguypáta, pema'ẽ porãke hendive ou yvyarigua rembiapo repyrã ha hetãyguakuéra oguata henonderãme, Ha'e omyengoviáta hembiapokue oĩ haichaite. 11 Ku ovecha rerekua oñangareko háicha hymba aty rehe; ijyva ári ogueraháta umi ovechara'y, ha ipyti'akuápe oñongatu ichupekuéra, mborayhupópe oñangarekóta umi imembyramóva rehe. 12 Máva piko oha'ãra'e umi yeta ipo pytépe ha umi yvága ipo tuichakuépe, mávapa oha'ãkuaa yvy timbo térã ibalánzape umi cérro pohyikue. 13 Máva piko omboguata Ñanderuete Pytu Porãitépe, térãpa ohekombo'era'e ichupe. 14 Mávapa ohekombo'e ichupe arandupópe ha mávapa ombo'era'e ichupe pe justícia rapére, térã ombo'era'e ichupe kuaapy arandúre, térã ohechaukára'e ichupe akãguapy rape. 15 Peikuaa porãke, umi tetã ichupe guarã ku ýicha otykýva kambuchígui, ha ku yvy timbóicha opytáva balánza rehe; péina ápe umi ísla oĩva yguasúpe ojogua ichupe guarã peteĩ yvyku'i ra'ýimíme. 16 Pe Líbano ka'aguýpe jepeve ndahetamo'ãi jepe'a hatápe guarã, ha imymbakuéra heta ramojepe imbovyetéta ikuave'ẽmbyrãme guarã. 17 Opaite tetãnguéra ku mba'evetérõ guáicha ichupe guarã; Ha'e ohecha umía mba'evete ramo. 18 Máva ndivépa pembojojase Ñanderuetepe, térã mba'eichagua ta'angápa pejapose ichupe guarã. 19 Kuimba'e ikatupyryva ojapokuaa ijára gua'u ra'anga ha pe ombohykukuaáva óro oipyso hese óro ha omoĩ hese peteĩ cadena'i óro morotĩguiguáva. 20 Imboriahúva ikatu oiporavo, ijára gua'u ramo, peteĩ yvyra ikupi'i'ỹva rehegua; ha upéi ojeporeka peteĩ ikatupyryva, ojapokuaáva ichupe guarã peteĩ ta'anga vyvraguigua oku'e'ỹva. 21 Ndapeikuaái ha napehendúi piko mba'éichapa oñepyrũmbára'e. Noñemombe'úi piko peẽme mba'éichapa ojejapo ppyva'ekue ko yvy kóva. 22 Ñanderuete oguapyhína ko yvy tuichakue ári, ichupe guarã vyvraguiguakuéra ojogua tukúpe, Ha'e oipyso umi yvága ku aosãingóicha, Ha'e omyasãi umía ku óga aoguiguáicha ojeiko haña iguýpe. 23 Ha'e oheja mba'eve ramo umi karaiguasu ha umi tetã sãmbyhyhárrape mba'e ogue reíva ramo. 24 Umía ojogua yvyra ra'ýpe oñeñotýramóva, térã yvyra pyahúpe hapo okakuaa'ỹváicha yvy guýpe, Ha'e oipeju ramo hesekuéra pya'e ipirúta ha pe yvytu'atã oguerahapa ku yvyra rogue pirukuéicha. 25 Ha máva ndivépa peẽ chembojojase, añembojoja haña hese, he'i pe Heko jajaipáva. 26 Pejesaupi ha pema'ẽ porãke mbyja atykuéra rehe. Máva piko ojapopa umía, Ha'e voi omboguatapa umíape, Ha'e ohenói umíape héra rupi, ha ndaipóri peteĩnte jepe ou'ỹva Ha'e ohenói guive, peichaite tuicha ipu'aka. 27 Mba'érehapa nde Jacóbo ere, ha mba'érehapa nde Israel reñe'ẽ: Che rape okañyha Ñanderuete renondégui, ha che Jára noma'ẽiha che reko hekoite pegua rehe. 28 Ndereikuaái ha nrehendúi piko Ñanderuete, yvága atykuéra Jára ningo tapia guarã voi. Ha'e oikohína, Ha'e ojapo ppyva'ekue ko yvy ijapýra paha peve. Ndaipy'akangýi, naikane'õi ha ndaipóri avave ohupitýva ikuaapy arandu. 29 Ha'e omombarete ikane'õvape ha omokyre'ỹ avei ikangypávape. 30 Umi mitã ikane'õ, umi mitãrusu ikangypa ha ho'apávape. 31 Umi ojeroviáva Ñanderuete rehe katu oñemombarete jevýta, oveve yvateva'erã ku ñapykanícha, oñaniva'erã hikuái ha ndaijuku'amo'ãi, ha oguata pukuva'erã hikuái ha naikane'õmo'ãi.

Isaiah 41

1 Cherendúke kirirĩháme, peẽ tetãnguéra yguasu pegua tapenemombaretéke; peñemboja che rendápe ñañemongeta ha ñañombojovake haña. 2 Mávapa omopu'ãra'e kuarahyresẽguio peteĩ hekojojávape ou haña ipy rendápe ombopoguy haña tetãnguérrape, ha omoĩ ichupe umi tetã ruvichaguasute ramo; ikyse puku rupi omosarambi hese oñemoivape ku yvy timbóicha yvytu'atãme, ha iguyrapa omuña ichupekuéra ku yvyra rogue pirukuéicha yvytu'atãme. 3 Omuña ichupekuéra, ha py'aguapypópe ohasa umi tape rupi ipy oja'ỹ ramoguáicha yvýre. 4 Máva piko ojapóra'e ko'ã mba'e. Pe ohenóiva iñepyrũ guive tetãnguérrape. Che, pende Jára, Che ningo pe tenondegua ha pe ipaha pegua, ñañemoambuemo'ãi. 5 Umi tetã yguasu rembe'y rupigua ohecha joáma ha okyhyjepa; ha umi yvy apýra paha pegua oñemondyipa ryryipópe; oñembyatypáma, ha ou joa hikuái. 6 Umía oñopytyvõ, he'ívo ipehẽnguérrape: Eñemokyre'ỹke. 7 Upe ojapóva ijára gua'u ra'anga omokyre'ỹ pe óro

ombohykukuaávape ha kóa omokyre'ỹ jevy umi oinupāvape martílllope pe óro omopererĩ haḡua, ha kóa omokyre'ỹ jevy upe ombojoajúvape oja porãmba haḡua, ha ipahápe ambue omombyta hatã pe ta'ãnga clávope , ani haḡua oku'e. 8 Ha nde Israel, che rembiguái; nde Jacóbo, che aiporavomava'ekue; nde Abraham ñemoñare, Che rohayhu. 9 Che rojapyhyva'ekue amo yvy paha ruguágui, ha tetã mombyryetégui rohenói, ha ha'e ndéve: Nde ningo che rembiguaitee; roiporavo ha noromboykemo'ãi. 10 Ani rekyhyje, Che voi aĩgui nendive, aníke nde py'akangy, che ha'égui nde Jára, nemombaretéva, tapiate roipytyvõta, ha aňangarekóta nderehe che pu'aka rupive. 11 Pema'ẽ porãke, opaite umi oñemoĩva'ekue nderehe oñemotĩeteve'erã, oikóta mba'evete ramo ha oñehundipava'erã. 12 Rehekáta umi nderehe oñemoĩvape ha nderejohumo'ãvéi ichupekuéra, oikóta hikuái mba'evete ramo ha umi ojeityva'ekue ndeári opytáta mba'eve'ỹ ramoguáicha. 13 Che ha'égui nde Ruete, nde Jára, Che rojapyhýma nde po akatúagui ha ha'e ndéve: Ani rekyhyje, Che roipytyvõta. 14 Ani rekyhyje, nde Jacóbo yso, peẽ Israelgua pene mbovy ramojepe, Che ningo pene pytyvõhára, Che voi pende Ruete, Israel Jára, peneguenohéva pende jejopy vaĩgui. 15 Pema'ẽ porãke, Che romoĩkuri ku mba'e ra'ỹi jykyiha pyahu ramo, henyhéva tãĩ hãimbe porãvagui remongu'ipa haḡua cérro ha yvy pu'ã opyta haḡua kapi'i rogue pirukuéicha. 16 Remombóta yvytúre, ha pe yvytu oguerovevepáta, ha pe yvytu jepoka omosarambipáta; revy'aitéta nde Ruete ndive, ha nderoryetéta Israel Jára ndive. 17 Umi ojepy'apýva ha imboriahuetéva oho y rekávo, ndojohúi katu, ikũ ikã iju'uhéigui; Che, nde Ruete, ahendúta ichupekuéra, Che, Israel Jára, namotyre'ỹmo'ãi ichupekuéra. 18 Umi yvy perõ ijuvateveha rupi Che amoheñoíta ysrykuéra, ha ñu rupi yvukuéra; pe yvy perõme oíta y, ha yvy ikávape oíta yvu porãita. 19 Desiértope amoheñoíta heta yvyra: Cédro , acácia , arrayan ha olívo ; umi yvy inandiha rupi amoíta yvyra oñondivepa: cipres, pino ha boje . 20 Oimeraéva ohecha ha oikuaa porã haḡua pende Ruete po ojaopapa hague ko'ã mba'e, ha Israel Jára ojaopapava'ekue oĩva guive. 21 Peju ñembojovake rendápe, he'i pende Ruete; pemoĩ pene rembiapokue che renondépe, peñe'ẽ pendejehe, he'i Jacóbo retã ruvichaguasu. 22 Peñemboja ha peikuaauka umi mba'e ojuhútava ha pemombe'u oréve mba'épa he'ise umi mba'e ojehuva'ekue iñepyrũ guive, ha eikuaauka oréve umi mba'e outavahína. 23 Eikuaaukána oréve umi mba'e ojuhútava ñane renonderãme, ikatu haḡuáicha roikuaa peẽ ijaraha; mba'eporã térã ivaĩva pejapóva jepe, ikatu haḡuáicha rohechakuaa ha rokyhyje avei. 24 Pema'ẽ porãke peẽ voi ningo ndaha'éi mba'evete, ha pene rembiapokuéra ningo mba'evete avei; ha umi pendeporavova'ekue penemomba'eguas haḡua mba'evai apohára ramo. 25 Nórteguio amopu'ã peteĩ kuimba'e ha outamahína ha'e; kuarahyresẽguio ha'e opyrũta mburuvichakuéra rehe, ku tuju rehe opyrũ háicha, pe ñay'ũ rehe ojapo háicha. 26 Máva piko omomarandúra'e (oprofetiza) iñepyrũ guive, roikuaa haḡua ichupe, térã mávapa omombe'úra'e oréve ro'ekuaa haḡua: Upeichaite rohendúra'e. Añetehápe, ndaipóri avave omomarandúva, ndaipóri avave oporombo'éva, ha ndaipóri avei ohendúva pene ñe'ẽ. 27 Che raẽte ambo'eva'ekue ko'ã mba'e Siónpe, ha Jerusalénpe ame'ẽta peteĩ ñe'ẽ reraharápe omombe'u haḡua mba'e ipyahuha poráva ha oporombohorýva. 28 Ama'ẽ ha ndaipóri avave; aporandu ko'ã mba'e rehe ha ndaipóri avave oporohekombo'éva; amba'eporandu ichupekuéra, ha nombohováiri mba'eve. 29 Peikuaa porãke, ha'ekuéra mba'e reihá, hembiapokuéra ndaha'éi mba'eve, ijára ra'ãnga hykupyreguigua mba'e nandi ha yvytu rei.

Isaiah 42

1 Pema'ẽ porãke, che rembiguái tee rehe, Che ajoko ichupe, che rembiporavopyre, che ánga hory heseve, che Pytu Porãite amoĩma hi'ári, ha'e oguerúta justícia tetãnguérape ḡuarã. 2 Ndosapukaimo'ãi, noñe'ẽ hatãmo'ãi ha nohendukamo'ãi iñe'ẽ umi táva pegua tape rupi. 3 Ndojejokamo'ãi takuapi ojepepýmava, ha nomboguemo'ãi pe tataindykũ hendýva, hekoitépe omombe'úta pe añetegua. 4 Naikane'õmo'ãi ha nomanomo'ãi omopu'ã meve justícia yvy apére, ha umi tetã yguas rembe'y pegua oha'ärõhína Ha'e ohekombo'e haḡua, (Matéo 12,18-21). 5 Péicha he'i Nanderuete, pe Jaraitéva, Ha'e voi ningo yvagakuéra apohare ha omyasãiva'ekue umía; Ha'e oipysa pe yvy ha ojaopapa heñoĩva guive ipype, ha ombopytuhéva umi tetãygua ipype oikóvape, ha ome'ẽ Ipytu Porãite umi oguatávape yvy apére. 6 Che, pende Ruete, rohenóikuri justícia rupive, ha nde pógui rogueraháta, aňangarekóta nderehe ha romoíta tetãyguakuérape ḡuarã ñe'ẽme'ẽ (promesa) ramo, ha tetãnguéra resapehára ramo. 7 Rehesape'a haḡua umi ohecha'ývape, reguenohẽ haḡua cárcelgui umi ipype oĩvape, ha pe óga ñeñapytĩ hágui umi oikóva iñypytũháme. 8 Che Jahve,

péicha ningo che rera, ha avavépe name'ëmo'ái che reko jajaipa, ha che rerakuã porã ndahejamo'ái ijára gua'u ra'ängápe. 9 Pema'ë porãke umi mba'e ymaguare oikopamava'ekue rehe ha upéicha oikopáta avei umi mba'e ko'agagua, Che aikuaauka peëme oiko mboyve, peikuaa porã haña Che aikuaapaha opaite mba'e. 10 Pepurahéi Ñanderuetepe peteĩ purahéi pyahu, pemomba'eguas ichupe yvy apýra paha guive; peë pehóva yguasúpe, ha peñemomba'e opaite mba'e rehe pejuháva guive ipype, umi yguasu mboyprigua oikóva guive pemomba'eguas ichupe. 11 Pepurahéi hatãke, peë peikóva ñugasu ha itavakuérape ha avei umi tavaygua oikóva Cedárpe; topurahéi joa umi Selaygua, ha umi cérro rehe oikóva vy'águí tosapukái joa. 12 Pemomba'eguasuke Ñanderuetepe, pei yguasu mboyprigua pemombe'u joa ichupe. 13 Ñanderuetepei oséta peteĩ ipy'aguasuetéva ha oñorairõ porãkuaáva, ojeity haña kyre'ýpópe ha kyhyje'ýre, iñorairõ sapukái rupi hese ija'e'ývakuéra ári. 14 Areiterei guivéma akirirí aikóvo, nda'evéima mba'eve, ajejokova'ekuégui, ko'ága katu asapukáita peteĩ kuña imembymbotávaicha, che pyahë, chejuku'a peve. 15 Umi cérro rusu ha michíva ambotaperepáta, ambopirupáta opaite kapi'i oíva guive ipype, umi ysyryguí oikóta yvy perõ ha ambohypáta yrendakuéra. 16 Ha aisãbyhyta umi hesatũvape tape oikuaa'ýva rupi, amboguatáta ichupekuéra tape oikuaa'ýva rehe ha pe ypytũ oíva henonderãme amyesakãmbáta ha aguenohëta umi ita oíva hapépe oguata haña tape potĩ rehe. Ko'ã mba'e katuite ajapóta ichupekuéra guarã, ha ndapoimo'ái che ñe'ëgui ajapopa peve. 17 Ojevypáta hapykuévo ha ojehesambotapáta umi ojeroviáva ta'anga rehe ha he'íva peë ore jára, opaite ko'áva oñemotĩete ha oñehundiva'erã. 18 Peë pendeapysapéva, pejapysaka haña; ha peë peneresatũva pema'ë, pehecha haña. 19 Máva piko hesatũ, che rembiguái voi. Máva piko ijapysape, che rembijokuái voi. Ndaipóri ambue hesatũva che rembiguáicha, ha ndaipóri ambue hesatũva Ñanderuete rembijokuáicha. 20 Nde rehecha heta mba'e ha nerepenái katu, ha rehendu heta mba'e rejapysaka porã'ýre. 21 Ñanderuete ohayhúgui justícia ombotuichaseve hembiapoukapykuéra rupi. 22 Ko tetã kóvaguí oñemondapa ha oñepyrũmba hese, ojejapyhýva guive oñemoinge itakuaguasúpe ha cárcelpe, oñemonda hañuante oñemoi upépe, ha ndaipóri avave oipytyvõva ichupekuéra; oñemondapa ha ndaipóri he'íva: Pemyengovia jevýke ichupekuéra. 23 Mávapa pende apytépe ojapysakáta ko'ã mba'e ko'áva rehe. Mávapa ojapysaka porãta ha oikuaaséta umi mba'e oikótava. 24 Máva piko ome'ëra'e Jacóbope hese ija'e'ývape, ha oity Israelpe mondahakuéra pópe. Ndaha'éipara'e Ñanderuete, Israelguakuéra oñemoangaipáva henondépe, ndoikoséi hapére ha ndojaposéi haguére hembiapoukapykuéra. 25 Upéva Ha'e oñohë hi'ári ipochy ha ñorairõ ipohýva; ojatapy hese ijerekuévo, ha'ekuéra katu ndohechakuaái; ombokusugue ichupekuéra, ha'ekuéra upeichavéramo jepe nopenái .

Isaiah 43

1 Ko'ága, nde Jacóbo, pende Ruete rembiapo, nde apohare he'iuca ndéve: Ani rekyhyjétei, Che roperdonáma ; Che rohenói nde rera rupi, nde ningo che mba'énteva voi. 2 Rehasa ramojepe hi'y hetaite rupi, Che aíta nendive, ha ysyry ndetuicháva nderupity ramojepe nanembojahogamo'ái. Rehasa ramojepe tata mbyte rupi, nderekaimo'ái, ha pe tata rendy nanderapymo'ái. 3 Che, nde Ruete, Che voi ningo nde Jára, Israel Jára, Che roipytyvõta; ne rendaguépe Che ame'ëma Egípto, Etiopía ha Sebápe (Círo pópe). 4 Re'a porãitereígui che resa renondépe, cherakate'ý nderehe, ha Che rohayhu; upévagui ame'ëta kuimba'ekuéra ha tetãnguéra nde rekove rehe. 5 Ani rekyhyjétei, Che aígui nendive; kuarahyresëguio aguerúta ne ñemoñarenguérape, ha kuarahyreikéguio ambyatýta ichupekuéra. 6 Ha'éta nóртеpe : Eme'ë jevy; ha súrpe ha'éta: Aníke rejoko avavépe, eru jevýke che ra'ykuéra mombyry guive ha che rajuera yvy apýra guive. 7 Oimeraë oñembohérava che rera rupi (agueruka jevýta Israel retãme). Umía ajapo ppyva'ekue che rerakuã porã rehehápe, umía toupaita chemomba'eguas pyahu haña. 8 Peguenohë jevy pe tetã ohecha'ýva, hesa ramojepe, ha pegueru umi ohendu'ýva, ijapysa ramojepe. 9 Oñembyatypáma tetãnguéra, ha oñemboja hikuái peteĩ atyguasuetépe. Máva piko ijapytépe ikatu omombe'u ko'ã mba'e, ha mávapa ikatu ohenduka ñandéve umi mba'e tenondeve guaráva. Toguero hikuái hechaharekuéra ohechauka haña heko porãha ha ambuekuéra ohendupa rire he'ikuaa: Añete ningo pe Ha'e he'íva. 10 Peë ningo che rechahare, he'i pende Ruete, ha che rembiguáikuéra, Che aiporavomava'ekue. Peë chekuaa ha pejerovia cherehe, ha peikuaa porã ndaiporiha ambue Jára; Che mboyve ndojejapói ambue jára, ha Che aikota'aína opa rire umi jára gua'u paha. 11 Chénte pende Jára ha che'ýre ndaipóri avave ikatúva peneguenohë pende jehasa asýgui. 12 Che amombe'uka ha

poikuaaukava'ekue che réra, ha Che poipytyvõva'ekue oĩ mboyve ambue jára pende apytépe. Peẽ voi che rechahare, he'i yvága Jára, Chénte apytava'erã tapia ġuarã yvága ha yvy Jára ramo. 13 Ko ára kóva ha'e jevy: Ndaipóri avave ikatúva ohekýi peteĩ mba'e che pógui. Ha umi mba'e ajaposéva, katujete ajapóta avei, ha ndaipóri avave ikatúva chejoko. 14 Péicha he'i yvága Jára, Israel Jára Porã, Chémante posalváta : Penderehápé amondova'ekue ichupe Babilóniape, omokañy haġua ichupekuéra, ha umi Caldeaygua okañy avei ibarco guasukuérape, umía rupi oñembotuichava'ekue. 15 Che voi ningo pende Ruete, pe Heko jajaipáva, Israel apohare, pene retã ruvichaguasu. 16 Péicha he'i pende Ruete, penembohapéva yguasu rupi ha ombosako'iva'ekue pe tape po'i y ipochyveha rupi. 17 Che voi aheja osẽ haġua icárro , ikavaju, isoldádo aty ipu'aka reheve, aity haġua ha ho'a opu'ãve'ỹ haġuaicha; oġuepa haġua hikuái, ku tataindy oġue háicha. 18 Ani peñemomandu'átei umi mba'e ohasamava'ekue rehe, ha ani peguerútei pene akãme umi mba'e ymaveguare. 19 Pema'ẽ porãke, Che ajapo mba'e ipyahúva; pya'ete ojekuaáta, ndapehechakuaái piko. Ambohape jevýta tape yvy perõ rupi ha ysyry, heñoi'ỹháme mba'eve. 20 Umi mymba saite ñu rupigua, umi jagua saite ha umi ñandu guasura'y; chemomba'eguasúta amoĩ haguére desiértope ha ysyry heñoi'ỹháme mba'eve, che retã aiporavomava'ekue hoy'u haġua avei. 21 Ko tetã amoheñoiva'ekue omyasãiva'erã umi mba'eguasú ajapomava'ekue. 22 Nde, Jacóbo, katu nacherenóiri, nde Israel nderejeroviái cherehe. 23 Ndereikuave'ẽi chéve nde ovechara'y ha nde nachemomba'eguasúi ne kuave'ẽmbynguéra rupi; ndajeruréikuri ne kuave'ẽmby, ha Che noromyangekõi ajerurévo ndéve mba'e ryakuã porãvare reikuave'ẽ haġua chéve. 24 Nderejoguái chéve ġuarã mba'e hyakuã asýva, ha nachembovy'ái ne kuave'ẽmby kyrakuépe, remoĩ uvei che ári ne rembiapo vaieta ha ne aña reko chemokane'õva. 25 Che voi ambogue'aína ne rembiapo vai che réra rayhupápe ha nachemomandu'avéi ne aña reko rehe. 26 Nde chemomandu'a ñañoombojovake haġua, eñe'ẽ katu reñembohekojoja haġua. 27 Nde ru tenondegua oñemohembiapo vai ha nde ypykuéra oñemoĩva'ekue avei cherehe. 28 Upévare Che ame'ẽ ichupe hese ija'e'ỹva pópe ha ahundiuka oñembohory haguére cherehe.

Isaiah 44

1 Ha ko'áña nde, Jacóbo, che rembiguái, ejapysaka porã nde Israel, Che voi roiporavova'ekue. 2 Péicha he'i nde Ruete, nde apohare, nde'apova'ekue nde sy ryépe, Che ha'e ne pytyvõhára: Ani rekyhyjétei, nde Jacóbo, che rembiguái, nde Jesurun, Che aiporavomava'ekue. 3 Che aňohẽta y yvy iji'uhéiva ári, ha ambosyrýta y yvy ikãha rupi, Che aňohẽta che Pytu Porãite ne mitãkuéra ári ha che jehovasa ne ñemoňarenguéra ári. 4 Heñoi joáta kapi'i ku yvyra sáuceicha y rembe'ýpe oĩvaicha. 5 Upérõ peteĩ he'íta: Che, Nanderuete mba'e; ha ambue oġueraháta Jacóbo réra, ha ambueve katu ohaíta ipóre: Nanderuete mba'e, ha ovy'a hikuái omyasãivo Israel Jára réra. 6 Péicha he'i pende Ruete, Israel retã ruvichaguasu, ipytyvõhára ha yvága atykuéra Jára: Che ha'e pe Tenondegua, Che ha'e pe Ipahapegua, ha che ykére ndaipóri ambue Jára. 7 Ha mávapa oñembojojáta cherehe. Tosẽ ha'e, tojehechauka ha'e, toñe'ẽ ha'e, mávapa omombe'u iñepyrũby ġuive umi mba'e ojehtëtava tenonderãme. 8 Ani pekyhyjétei, ha ani pendepy'amirítei, nahendukáipa ndéve ymaite ġuive, ha peẽ voi che renduhare ha'évo ndéve: Ndaipóri ambue jára che ykére. Ndaipóri ambue pendesalváva ; ndaikuaái peteĩminte jepe. 9 Umi ojapóva ijára ġua'u ra'ãnga ojapo mba'e rei meme, ojeptaite ramo jepe, umi ta'ãnga apohare oikuaa voi hembiapokue ndohechái ha ndoikuaaiha mba'eve. 10 Upe ojapóva ijára ġua'u, térã upe ombohykúva ha'ãnga, oikuaa porã voi noipytyvõmo'ãiha avavépe. 11 Peikuaa porãke, umi ojeroviáva ġuive hese otíta, vyvarigua voĩgui ijapohare. Toñembyatypa ha ou joa ramojepe hikuái, oñemondyipáta ha peteĩteĩ oñemotíta hikuái. 12 Pe hiérro rehe omba'apóva ojapyhy itenáza , omba'apo tatapyi rendýpe, imartílllope ojapo pe ta'ãnga, ha omba'apo hese ipyapy mbaretekuépe; upéi iñembyahýi ramo, ikangypa; ha ndoy'úi ramo ipy'amano. 13 Pe vyvra rehe omba'apóva oipyso inimbo, ilápizpe ohaí pe ta'ãnga, omopererĩ ha omosýi icepílllope omoha'ãnga haġua peteĩ kuimba'e ra'ãnga iporãvaicha, upéi omoĩ itupãópe. 14 Ojapo haġua ijára ra'ãnga oho oikytĩ cédro , ha ojapyhy avei cipres ha encína , ha umía oiporavo umi vyvra kakuaáva apytégui ka'aguy mbytépe, umía oñeñotý, ha pe ama omongakuaa porãva'ekue. 15 Umía vyvarigua oiporu ijepe'arã ramo oñembyaku haġua; ojatapy avei hatakuápe ombojy haġua igalléta ; ha ichugui ojapo avei ijára ra'ãnga ha oñesũ henondépe omomba'eguasú haġua. 16 Peteĩ vyvragui ojejapo ijepe'arã ombojy haġua hembi'urã, hyġuatã porãvo oñembyaku ha he'i: Añeñandu porã ningo ko tata ypýpe, 17 ha

hembyrégui ojejapo ijára ra'ānga oñesũ haḡua henondépe, omomba'eguasúvo ichupe, ha omba'ejerure ichupe he'ívo: Cheguenohẽ che jehasa asýgui, Nde ningo che jára. 18 Umía ndoikuaái mba'eve ha ichupekuéra nahesakái mba'eve; hesa oñemboty ani haḡua ohecha, ha ipy'apy oñemboty ani haḡua oikuaa porã mba'eve. 19 Avave ndojepy'amongeta porái, naiñakã porãietégui ha nahesakã porãigui mba'eve ikatu haḡuáicha he'i: Ko yvyra kóvaguí aiporu peteĩ pehẽngue ahapy haḡua tatápe, hatapy'i ári katu ambojy che rembi'urã, ambichy so'ó ha'u haḡua. Ha hembyrégui ajapóta peteĩ jára gua'u, añesũ haḡua henondépe. 20 Umi ojeroviáva tanimbu rehe opia tape porãgui, oñembotavy ijupe voi ha noguenohẽmo'ãi hi'ānga ñemanógui ha nde'imo'ãi: Ndaha'úi piko ñembotavy ko aguerekóva che po akatúape. 21 Nemandu'ákana ko'ã mba'e rehe, nde Jacóbo, ha nde Israel, nde ningo che rembiguái voi. Che ningo nde apohare, nde che rembiguaitee, nde Israel, ani nderesarái chehegui. 22 Pe yvytu omosarambi háicha araikuéra, péicha cheresaráita ndehegui reñemoĩ haguére cherehe ha opa háicha pe tatatĩna, péicha amoguéta ne rembiapo vaieta. Ejevýke che rendápe, Che roperdonáma . 23 Yvagakuéra pepurahéike Ñanderuetepe ha'e voígui pende apohareteetéva; yvy rugua esapukái vy'apópe; cerrokuéra , ka'aguy ha oimeraẽ yvyra oíva guive ipype pepurahéi torypápe Ñanderuete oipytyvõ jevýtagui Jacóbope, ha Israel retãme oñemomba'eguasú jevýta ichupe. 24 Péicha he'i Ñanderuete, ndesalvátava , nde'apova'ekue nde sy ryépe: Che, pende Ruete, opaite mba'e apohare, Chénte amysái yvagakuéra, ha amohenda porã ko yvy. 25 Che ambyaipa proféta japu rembiapo ha ta'yvõhára (imba'ekuaáva) ñe'ẽngue, Che amotĩ umi karai arandu ha ahechauka itavyha, ha umi mba'e ha'ekuéra oikuaakáva ndoikomo'ãi. 26 Che katu amoañete che rembiguái ñe'ẽ, ha ajapopa che proféta ñe'ẽ he'íva guive, ha Che voi ha'éma Jerusalénpe: Che retã oiko jevýta ndepype. Oñemyatyrõmba jevýta ha umi itapere oĩháme oñemopu'ã jevýta hogarānguéra. 27 Che voi ha'ékuri pe yguasú ipypukuvévape ikã haḡua, ha ambohupa pe ysyryguasú, 28 ha Círo rehe ha'éma voi: Nde che ovecha rerekua ha nde rejapova'erã Che aipotáva guive; ha Jerusalén rehe he'i: Oñemopu'ã jevytaha, ha Ñanderuete rogaguasú rehe he'i: Ojehogapo jevytaha.

Isaiah 45

1 Péicha Ñanderuete he'i Círo, hembiporavo rehe: Che rojapyhy nde po akatúagui, nde rembopoguy haḡua opaite tetānguéra oñemoivape nderehe ha rejora haḡua tetã ruvichakuéra ku'ajokuaha, ha ojepe'a haḡua ne renondépe táva rokẽnguéra ha avave nombotymo'ãi. 2 Che aháta ne renonderāme ambojoja haḡua umi tape ojoja'yva, ajoka haḡua umi okẽ bronceguiguáva , ha amopẽ haḡua iñembotyha hierroguiguáva ; 3 ha Che ame'ẽta ndéve imba'erepyeta, ñemiháme oñeñongatu poráva, reikuaa porã haḡua Che ha'éha pende Ruete, Israel Jára, rohenói hague nde rera rupi. 4 Che rembiguái Jacóbo rayhupápe, Israel che rembiporavo rehehápe, rohenói nde rera rupi ha ame'ẽ ndéve che rera, nde ndachekuaái ramojepe. 5 Che ha'e pende Jára, che ykére ndaiporivéima ambue, Che romopu'ã ramojepe nde ndachekuaái; ndaipóri ambue Jára ndachéi ramo. 6 Ojekuaa porã, kuarahyresẽ guive kuarahyreike peve, ndaiporiha ambue Jára, Chémante, pende Ruete, ha ndaipóri avave che ykére araka'eve, 7 Che amyesakã ha amopytũ, Che ambopy'aguapy ha amyangekõi. Che, pende Ruete, ajapopa ko'ã mba'e. 8 Yvága yvate guive ambohypyipa ha amondyky justícia araigui; pe yvy tojejurupe'a ha taheñói oñondive py'aguapy ha justícia añeteguáva, Che voi ningo pende Ruete opaite mba'e apohare. 9 Angái, angái, upe oñe'ẽ'apíva Ijapoharépe, ñande yvyarigua jaiko kambuchi jekakuéicha, ambue kambuchi jekakue apytépe. He'ínepa ñay'ũ hese omba'apóvape: Mba'éiko rejaporeína, térã hembiapokue he'ínepa ijapoharépe: Ne rembiapo naiporái. 10 Angái, angái upe he'íva itúvape: Mba'upe piko reñembota'ýrara'e. Ha isýpe he'i: Mba'upe piko nemembýra'e. 11 Péicha he'i pende Ruete, Israel Jára, pende Apohare: Peporandu chéve umi mba'e ojuhútava rehe, che ra'ykuéra ha che rembiapo peheja che pópe. 12 Che ajapo ko yvy, ha amoĩ ypyva'ekue hi'ári kuimba'e ha kuñáme. Che pokuéra omyasáiva'ekue umi yvága, ha amohenda mbyja atykuéra hendaitépe. 13 Che voi ahenói Círope ojapo haḡua che rembipota, Che voi ambosako'i haperã, ha'e voi omopu'ã jevýta che táva, ha'e opoiuka jevýta che retāyguakuérape ojegerahava'ekue jepokuapýpe pirapire ha jopoi'yre, he'i yvága atykuéra Jára. 14 Péicha he'i pende Ruete: Egípto pirapire, Etiopía mba'erepyeta ha umi Sabaygua kuimba'ekuéra ijyvatetéva oupáta ne rendápe ha oikóta hikuái ne mba'etee ramo; oguatáta hikuái nde rapykuéri, cadéna hierroguigua reheve oupáta; oñakãitypáta ne renondépe ha omba'ejerure asýta ndéve ha he'íta: Añetehápe penendive oĩ yvága Jára ha ndaipóri ambue Jára, pende Ruetémante. 15 Añetehápe

Nde voi ha'e avei ore Ruete ojehechauka'ýva, Israel Jára oporosalváva . 16 Umi jára ra'anga apohare oñemotĩmbáta ha oñehundíta. 17 Ñanderuete katu oguenohẽta Israel ijejopy vaietégui ha araka'évéma noñemotĩmo'ávėi avei. 18 Péicha he'i pende Ruete, yvága apohare: Che ningo pende Ruete, ha ndaipóri ambue, Che ajapomava'ekue ko yvy ha amoĩ porãmbava'ekue ojeiko porã haġua ipype ha ndajapói yvy perõ. 19 Nañe'ėi ñemiháme, térã iñypytũveha rupi; nda'ėi Jacóbo ñemoñarenguėrape: Peẽ chereka reiha. Che, pende Ruete, Che ningo heko peguávante, ha amombe'unte pe añetegua. 20 Peñembyaty ha peju; peñembojapa che rendápe peẽ pekañyva'ekue tetãnguėra apytégui; naiñakã porãietégui umi ogueraháva ijára yvyraguiguáva ha omba'ejeruréva ijára gua'úpe ndohupitymo'áigui ñepytyvõ añeteguáva av avégui. 21 Peñemboja pemombe'u ha peñemongeta oñondive mávapa omombe'u raẽ ko'ã mba'e ko'áva oiko mboyve; Chénte, pende Ruete, poikuaaukapáma voi, che ykére ndaiporivéima ambue Jára; Che ykére ndaipóri ambue jára hekojojáva ha oporopytyvõkuaáva añetehápe. 22 Pejervia cherehe, Chénte posalvakuaa , Che voi ningo pende Ruete, ha che ykére ndaipóri ambue Jára. 23 Chejehénte añe'ėme'ėkuaa, che jurúgui osẽ ñe'ė hekoite peguáva ha ndopa reimo'ái araka'eve; Che renondépe oñesũta opaite yvyariguakuėra ha mayma juru chemomba'eguasũta. 24 Ha oje'éta cherehe: Añetehápe, ore Ruete ndive oĩ justícia ha pu'aka; umi oñemoĩmava'ekue hese oupa jevyva'erã tĩndyhápe henondépe, oñemotĩetégui. 25 Ñanderuete rupĩte ojejohukuaa justícia (tekojoja) ha opaite Israel ñemoñare omomba'eguasũta Ñanderuete rembiapo porãita.

Isaiah 46

1 Ho'ama upe jára gua'u Bel, ha ojeitýma avei Nebo; ha'angakuėra ojehepi hymbakuėra ati'y ári, ha'ekuėra omboguata ha'angakuėra táva mbyte rupi (procesion) omokane'õ meve hymbakuėrape ijára gua'u pohyikue rupi. 2 Bel ha Nebo, ijára ra'anga ojeity ha oñemotĩndy, ha'ekuėra ndaikatúi oguenohẽ avavépe ijejopy vaĩgui, ko'áġa ojegueraha voi ichupekuėra jepokuapýpe ambue tetãme. 3 Peẽ, Jacóbo rogaygua, ha peẽ Israel rogaygua hembýva guive pejapysaka porãke, Che voi pogueraha pende sy rye guive. 4 Ha Che nañemoambuemo'ái, pende tuja peve ha pene akã imorotĩmba peve aňangarekóta penderehe; Che pogueraha haguéicha, poguerahavéta ha aňangarekovéta penderehe. 5 Máva rehépa peẽ chembojojase, mavapépa ajogua. 6 Ha'ekuėra oguenohẽ óro ivoságui , ha oha'ã ipirapire balánzape , ome'ẽ ipirapire óro rehe omba'apóvape ojapo haġua ijára gua'u ra'anga, upéi oñesũ henondépe omomba'eguasũ haġua ichupe. 7 Ohupi hikuái ijati'y ári ogueraha haġua hendaġuáme; upépe opyta, ikatu'ýre oku'e hendágui. Osapukái ramojepe ichupe hikuái, ha'e nopenái hesekuėra, ha noguenohẽkuaái ichupekuėra ijejopy vaĩgui. 8 Peñemomandu'áke ko'ã mba'e ko'áva rehe ha peñemokyre'ýke, pejepy'amongeta porãke peẽ teko vai apohare. 9 Peñemomandu'ákena umi mba'e yma oikomava'ekue rehe; Che voi ningo pende Ruete, ha ndaipóri ambue Jára, ndaipóri avave chejoguaha. 10 Iñepyrũby guive amombe'uma umi mba'e ipahápe ojehtëta, ha ymaĩterei guive amyesakã umi mba'e ne'ĩra gueteri oikóva; Che ñe'ė ha'emava'ekue katuete oikóta ha umi mba'e ajaposéva guive katuete ajapopáta avei. 11 Ahenói kuarahyresẽ guive pe taguato ha tetã mombyryete guive pe kuimba'e Che aiporavova'ekuėpe. Pe mba'e ha'emava'ekue oikotaha, pe mba'e ajaposéva katuete ajapopáta avei. 12 Peẽ cherendu, pendepy'a hatáva, ha peñemomombyryva justíciagui. 13 Che amoġuahẽta pene rendápe che ñepytyvõ, naimombyryvéima che salvacion , hi'aġuíma uvei. Siónpe aguenohẽta ijejopy vaĩgui ha Israélpe ahechaukáta che reko jajaipa.

Isaiah 47

1 Ejeity ha eguapy yvy timbópe, Babilónia kuñataĩ. Eguapy yvýpe, mburuvicha guapyha'ýre, Caldeaygua raji; araka'eve ndoje'eveimava'erã nderehe kuñataĩ kyrři asy ha oñemokunu'ũva. 2 Emongu'i trígo angu'ápe; eipe'a ne akãhoja ha tojekuaa ne akã rague, ehupi nde sái ta'inandi ne retyma, rehasávo ysyry rupi. 3 Eñemboi, ojehecha haġua ndeopioha, retĩ haġua; Che amyengoviáta ne rembiapo vaikue ha ndaiporimo'ái avave chejokokuaáva. 4 Yvága atykuėra Jára, Israel Jára, ojapopáta ko'ã mba'e ko'áva nderehe. 5 Eguapy, kirirĩháme iñypytũháme, nde Caldeaygua raji; araka'évéma nereñemboheramo'ávėima tetãnguėra ruvichaguasu. 6 Chepochy che retã ndive, ha amongy'a che mba'etee, ha amoĩra'e nde pópe; ha ndereporiahuverekosėi avavépe; ne cangállla ipohyietereígui umi itujávape ġuarã. 7 Ereva'ekue: Tapiajte ġuarã aikóta mburuvichaguasu ramo; ha nderejepy'amongetái

ko'ã mba'e ko'áva rehe, ha nanemandu'ái ne renonderã rehe. 8 Ehendúke, ko'áña, ko'ã mba'e nde kuña reko vai, nde reguapýva guapyha guasúpe kyhyje'ýre, ha eréva nde py'apýpe: Chénte aiko, ha ndaipóri avave che ykére, ndapytamo'ái mena'ý rehe, ha ndaikuaamo'ái mba'épa he'ise peteĩ sy opytáva imemby'ýre. 9 Ko'ã mokõi mba'e ojuhúta ndéve reha'ärö'ýre, peteĩ araitépe repytáta ne memby'ýre ha ne mena'ýre; rejapóta ramo jepe heta paje ha encáto . 10 Nde rejeroivia voi ne ñaña reko rehe, ha ere avave ndacherechái, ne arandu ha umi mba'e reikuaáva katu nembotavy, ha nde py'ápe eréra'e: Chénte aiko ha ndaiporivéima avave che ykereguáva. 11 Nde ári oúta katuete mba'evai, ndereikuaamo'ái mamóguipa oġuahẽ; nde ári angekõi vai oúta ndaikatúiva remboyke nde paje rembiapo rupi ha pe mba'evai nehundíta katuete, nde rehupityta umi mba'e reikuaa'ýva ha reha'ärö'ýva. 12 Eñeha'áke nde remboyke haġua ne ñembo'e vai ha nde paje rembiapo rejapóva ne mitárusu guive, ha jahecháta nepytyvõnepa térã nde remboykekuaánepa umi mba'evai oġuahëtava ndéve. 13 Reñemokane'õ reheka haġua umi nerekombo'ekuaávape. Tou ko'áña ndesalva haġua umi oma'ëva ára rehe oikuaa haġua henonderã, umi mbyja rehe oma'ëva ha umi oma'ëva jasy pyahúre. 14 Pema'ẽ porãke, umía oiko ku yvyra rogue pirukuéicha; tata ohapypáta ichupekuéra ha'ekuéra ndosalvamo 'ái hekovekuéra jepe tata rendýgui; ndaipóri ningo tatapyi rendy añeteguáva ojepe'e haġua térã ombojy haġua hembí'urã. 15 Péicha ojuhúta umi nemokane'õite hague reheve ha umi oñemuva'ekue nendive ne mitárusu guive; peteĩteĩ ohóta hapekuéra rehe ha ndaiporimo'ái peteĩnte jepe ikatúva nepytyvõ.

Isaiah 48

1 Pehendu ko'ã mba'e Jacóbo róga, hérava avei Israel, pesëva'ekue Juda y hetágui, peẽ peme'ëva pene ñe'ẽ Ñanderuete rérape, ha peñemomandu'áva Israel Jára rehe, ndaha'ëi ramojepe añetehápe ni hekoitépe. 2 Peñembohéra táva oñemboykéva Ñanderuetepe ġuarã ha Israel Jára réragui peha'ärö pene ñepytyvõrã, héra yvága atykuéra Jára. 3 Umi mba'e ojehumava'ekue, Che ha'eva'ekue, ha che jurúgui osëmava'ekue; amoherakuáva'ekue, ha katuete oiko Che ha'e hagueichaite. 4 Aikuaa porãgui nde rova'atãha, ha nde atúa hatã hierro icha ha nde syva bronce icha, 5 yma ha'éma ndéve ko'ã mba'e ko'áva; Che aprofetizaukava 'ekue ojehu mboyve, ani haġua ere: Péva che jára gua'u ojapo ha che po rembiapokue voi ombou chéve ko'ã mba'e. 6 Nde voi ningo rehendu ha rehecha opaite ko'ã mba'e, ha napemombe'uséi piko. Ko'áña ahenduka ndéve mba'e pyahu ha ñemiha megua ndereikuaáva. 7 Ko'áña ojejapóva ndaha'ëi kueheguare árape, ha ko ára kóva peve nerehendúi gueteri ko'ã mba'e, ani haġua upéi erétei: Péina ápe che aikuaapáma voi. 8 Mba'eve nerehendúi, ha mba'eve ndereikuaái; añetehápe araka'eve nde apysa ndojepe'ái gueteri ohendu haġua umi mba'e umíva; aikuaa voi nde reñemosëha cherehe ha remboykeha che ñe'ẽ nde reĩ guive nde sy ryépe. 9 Che rera rayhupápe ambopoguy che pochykue, ha che reko jajaipa rehehápe ajejoko ani haġua rohundiye. 10 Péina ápe, Che romopotĩ, ndaha'ëi katu ku pláta oñemopotĩ háicha, Che romopotíva'ekue che jehasa asy ratakuápe. 11 Cherehehápe ha che rayhupápe ajapo ko'ã mba'e, ani haġua oñemongy'a che rera, ndaipotái avave oñembotuicha che rendaguépe. 12 Nde Jacóbo cherendu, ha nde Israel avei, Che rohenoiava'ekue: Che voi, pe tenondevegua ha che avei pe ipaha pegua. 13 Che po omohendava'ekue ko yvy tuichakue, ha che po akatúa omyasãi yvagakuéra; Che ahenói ramo ichupekuéra, ou joaitéta che rendápe. 14 Peñembyaty ha pehendu. Mávapa pende apytégui omombe'ukuaa umi mba'e ojuhútava. Che, pende Ruete pohayhúva, ajapóta pe che aipotáva Babilóniare, ha che jyva ombopoguýta Caldeayguakuérape. 15 Che amombe'upáma ko'ã mba'e ko'áva, Che ahenóima ichupe ha aguerúta avei ichupe, hembíota osẽ porãmba haġua. 16 Peñemboja che rendápe, pehendu haġua ko'ã mba'e: Iñepyrymby guive nañe'ëi ñemiháme; ha ko'áña Che, yvága Jára, aĩ hendive ha ame'ẽ ichupe che Pytu Porãite. 17 Péicha he'íkuri pende Ruete, ne pytyvõhára, Israel Heko poráva: Che ha'e nde Ruete, nde Jára, nembo'éva reiko haġua hekoitépe, rohekombo'e ha ahechauka'aína ne raperã. 18 Nde rejapysaka porã rire che rembiapoukapy rehe, nde py'aguapy okakuaava'erãmo'ã ysyryguasúicha, ha nde justícia (tekojoja) ojuhupiva'erãmo'ã y pu'ã yguasu peguáicha, 19 ha ndera'ykuérava'erãmo'ã yvyku'icha ha ne ñemoñarenguéra yvyku'i ra'ýicha, ha noñembogueiva'erãmo'ã ne ñemoñare rera ha umía ndopaiva'erãmo'ã che resa renondépe. 20 Pesẽ Babilóniagui, pekañy Caldeaygua apytégui; tapeho pemombe'u ko'ã mba'e ko'áva vy'apópe ha pemyasãi pe yvy apýra paha peve pejévo: Ñanderuete operdonáma hembiguái Jacóbope. 21 Ndaijy'uheivéima hikuái Ha'e ogueraha ramoguare ichupekuéra desiérto rupi; itaguasúgui Ha'e oguenohẽ pe y ichupekuéra

ġuarã, ojokávo pe itaguasu osyry haġua pe y. 22 Umi iñañávape ġuarã katu ndaipóri py'aguapy, he'i Nanderuete.

Isaiah 49

1 Pecherendu, peẽ tetã y rembe'y peguáva ha peẽ tetã mombyrygua pejapysaka porãke. Nanderuete cherenói asẽ mboyve che sy ryégui, ha che réra rehe Ha'e imandu'ava'ekue. 2 Che jurúgui ojapo kyse puku hakuávaicha, ipo rupi chemo'ã porã; ha che'apo ihu'y hakuávaicha, ha chemoinge ihu'y ryrúpe; 3 ha he'i chéve: Nde, Israel, che rembiguái, ndérupi añemomba'eguasúta. 4 Ha che katu ha'e che py'apýpe: Heta añeha'ã, amba'apo rei, reiete añemokane'õ; che rekove katu oĩma Nanderuete pópe, ha che rembiapo repy oĩ che Ruete ndive. 5 Ko'áña Nanderuete oñe'ẽ chéve, Ha'e voi che'apova'ekue che sy ryépe aiko haġua hembiguairã ramo; ambojevy haġua Jacóbope hendápe ha ambyaty jevy haġua Israel retã ichupe ġuarã, ha'a porãgui Nanderuete resa renondépe Ha'e chemombarete porã ipu'aka rupi, 6 ha he'ive chéve: Che ndoroiporavói che rembiguairãnte, Che rohenói remopu'ã haġua uvei Jacóbo tribukuéra, ha remyatyrõ haġua Israel rembyre; regueraha haġua avei che resape ha salvacion tetãnguéra yvy apýra paha peve. 7 Péicha Nanderuete he'i, Israel salvador, pe Heko porãva, tetãnguéra ndohayhúi ha omboykemava'ekue ichupe, Ha'e oikóta mburuvichakuéra ojopy asýva poguýpe, upeichavéramo jepe: Tetã ruvichakuéra ohecha joava'erã ichupe ha opu'ã joava'erã henonderãme ha mburuvichakuéra ojeityva'erã henondépe, Nanderuete rehehápe; Israel Jára katuete ojapopáta he'imava'ekue guive, Ha'e voi noñemoambuúi ha Ha'e ndeporavova'ekue avei ichupe ġuarã. 8 Pende Ruete he'ive: Che rohendúta pe jeporiahuvereko árape, ha Che rosaltváta pe jehasa asyha árape; Che añangarekóta nderehe, ha Che romoĩma amoañete haġua ndérupi che ñe'ẽ ame'ẽmava'ekue ko tetã kóvape. Amopu'ãta ko tetãme ha amboja'o jevýta ichupekuéra ġuarã ijoyvytee, oñemonandiva'ekue. 9 Nde ere haġua umi ojepokuapývape: Pesẽ; ha umi iñypytũháme oikóvape eréta: Ojehechaukáta peẽme pende resaperã. Opaite tape ykére ojohúta hembí'urã ha umi yvy perõnguégui oikóta ikokuera. 10 Naiñembyahyimo'ãi ha ndaijy'uheimo'ãi, ha arahakúpe noñandumo'ãi pe kuarahy; pe oiporiahuverekóva ichupekuéra oisãmbyhýta avei ichupekuéra ogueraha haġua yvu porãháme. 11 Che cerrorusukuéra ambohapéta, ha che rapekuéra amboyvatéta. 12 Pema'ẽ porãke, oĩ ningo umi oġuahêva táva mombyrýgui, oĩ umi oútava nórté gui ha kuarahyreikégui ha ambueve katu Sinim yvýgui (¿Chína retãgui?). 13 Peĩ yvagakuéra pepurahéike, ha nde yvy evy'aitéke, peẽ cerrokuéra pesapukái puraheipópe, Nanderuete omoangapyhýgui hetãme, ha oiporiahuvereko jevy umi ohasa asývape. 14 Upeichavéramo Sion he'i: Nanderuete opoi chehegui, ha yvága Jára hesarái chehegui. 15 Hesaráinepa peteĩ kuña imemby kambúvagai, ndoiporiahuverekovéi haġua imemby hyégui osẽva'ekuépe. Ha pe sy hesarái ramojepe, Che araka'eve ndacheresaraimo'ãi ndehegui. 16 Peikuaa porãke, che po pytépe ahai ne ra'ãnga; ha nde korapyjere yvate tapiate oĩ che resa renondépe. 17 Ne membykuéra pya'e ou jevýta; ha umi nembyai ha nembotaperéva osẽmbáta nde apytégui. 18 Ehupi nde resa ha ema'ẽ nde jerekue rehe; ne membykuéra oñembyatypahína, ha ou joa oiko haġua ndepype. Añetehápe, Che rekovére, he'i pende Ruete, reñemondéta ao jeguaka porãvape; ha rejeku'akuáta ku kuñataĩ omendátavaicha. 19 Ne retã yvy oñembyaipa, ichavi ha itaperepa, ha umi nde ra'y oñembyatýtava ojojopyva'erã, ndahetáigui hendaġua, ha umi ombyaimava'ekue ne retã mombyrýma oho. 20 Ha ne membykuéra tyre'ỹmi he'iva'erã nde apysaitépe: Ko yvy kóva imichĩma oréve ġuarã; ejei ko'águi, ikatu haġuáicha ore roiko. 21 Ha nde Sion eréta nde py'apýpe: Mávapa imemby chéve ġuarã ko'áva. Che nachemembyvéi ha aiko che añaõte, ha aiko ku oiko reívaicha, hetãgui oñemosẽmava'ekue; ha máva piko omongakuaára'e ko'áva chéve ġuarã. Mamo piko oikóra'e umía. 22 Péicha he'i pende Ruete, pe Járaitéva: Pema'ẽ porãke, Che aipysóta che po ko'ã tetã rehe, ha umívape ġuarã amopu'ãta che poyviveve; ha ha'ekuéra oguerúta ne memby kuimba'ekuérápe ijoyva ári, ha ne memby kuñakuérápe ijati'ykuéra ári. 23 Tetã ruvichakuéra oñangarekóta ne membykuéra rehe, ha tetã ruvicha rembirekokuéra ningo herekuarã; tĩndyhápe nemomba'eguasúta ndéve, ha oheréita pe yvy timbo oĩva nde py rehe; ha reikuaáta Che ha'eha nde Ruete, ha umi cherehe ojeroviáva noñemotĩriva'erãha araka'eve. 24 Ikatu piko ojepe'a ipy'aguasuetévagui imba'erepyeta, ikatu piko jaipe'a pe mburuvicha oporojopývagai umi tetãygua oguerékóva ipoguýpe. 25 Pende Ruete katu péicha he'i: Añetehápe pe ipy'aguasuetévagui ojepe'apava'erã imba'erepyeta, ha pe mburuvicha oporojopy asývagui ojepe'apava'erã umi tetãygua oguerékóva ipoguýpe; nde ra'ykuéra ojeguervava'erã ñorãirõgui, Che voi amosásóta ha ambopoguýta umi

oñemoĩmava'ekue nderehe. 26 Ha umi nemondava'ekuépe Che voi ha'ukáta ho'otee ha huguýpe oka'upáta, ku vínope oka'u ramoguáicha; ha mayma yvyarigua oikuaáta Che, nde Rueteha, neguenohêva nde jejopy vaietégui ha operdonáma hetãyguaquerape, pe Jacóbo pegua Ipu'akapáva ojaopóta katuete umi mba'e he'imava'ekue guive.

Isaiah 50

1 Péicha he'i pende Ruete: Moõ piko opyta pe kuatione'ẽ ame'ẽma pende sýpe apoi ramoguare ichugui térã moõ piko oĩ peteĩ ojeroviáva cherehe Che avendeva'ekue . Pema'ẽ porãke, peneñaña haguére aporome'ẽva'ekue (avende) peẽme, ha peñemoĩ haguére Cherehe apoimava'ekue pende sýgui (Sióngui). 2 Mba'érehépa ajúrõ guare, ndajohuiva'ekue avavépe, ha pohenói ramoguare, avave nopenái cherehe. Imbyky piko che jyva ikatu'ỹ haçuáicha poipytyvõ. Ndachepu'akái piko poguenohẽ haçua pende jejopy vaígui. Pema'ẽ porãke, ñe'ẽ pohýi rupi ambohýpa pe yguasu; umi ysyrygui ajapo yvy perõ; umi pira y pegua itujupe ndahi'yvéigui, ha iju'uhéigui omanomba. 3 Pytũme amonde yvagakuéra, umía añu'ã ku ao vosakuépe ramoguáicha. 4 Ñanderuete, yvága Jára, ome'ẽ chéve peteĩ juru amokyre'ỹkuaa haçuáicha ikane'õvape; Ha'e chemombáy meme pyhareve ha oñe'ẽ che apysápe ahendukuaa haçuáicha hemimbo'eteéva. 5 Ñanderuete, che Jára cheapysamboty'o ha che añemomirĩ ha namboykéi ne ñe'ẽ. 6 Ame'ẽ che atukupe chenupásévape ha che rova umi cherendyva'osévape; namokañyi che rova umi cheja'osévagui térã umi cherehe ondyvusévagui. 7 Ñanderuete, pe yvága Jára, chepytyvõtagui natĩmo'ãi, upévare che amohatã che rova ku itáicha ha aikuaa porã natĩmo'ãiha. 8 Añuete chehegui oĩ che mbojovakehára; upévare, mávapa opu'ãkuaa avei cherehe. Upe oñemoiséva cherehe tou katu, upe opu'áséva cherehe toguahẽ che rendápe. 9 Pema'ẽ porãke Ñanderuete rehe, pe yvága Jára, che pytyvõhára rehe. Mávapa oñe'ẽvaise cherehe, ha'ekuéra oñehundipáta ku polílla ho'u háicha pe ao. 10 Mávapa pende apytépe okyhyje Ñanderuetégui, ha ohendu hembiguái ñe'ẽ. Ha nde reiko ramojepe pytũ guýpe térã nderehechái ramojepe pe arasakã, ejerovia Ñanderuete rehe, ha ejejoko nde Jára rehe. 11 Cháke peẽ pehatapyñáva ha pembosako'íva pende hu'y rendy, peẽ voi pe'áta pende rata ha pende hu'y rendy rupi. Che pógui voi oguahẽ ko'ã mba'e pene rendápe ha pehasa asyetéta ha peñehundíta avei.

Isaiah 51

1 Pecherendu, peẽ peñeha'áva peiko haçua justícia poguy rapykuéri ha peẽ pehekáva pende Ruetépe, pema'ẽ porãke pe itaguasúre peñekytĩ haguégui, ha itakuáre penerenohẽ haguégui. 2 Pema'ẽ porãke pende ru Abraham ha pende sy Sára rehe, ha'e hasyhápe imembyva'ekue Che ahenói ramoguare ichupe, ha'eñoite oiko, ha Che ahovasa rire ichupe ha'e oñemoña hetaiterei. 3 Añetehápe pende Ruete voi omoangapyhýma Siõnpe, oiporiahuverekóta itaperekuérape ha ijuvy perõgui ojaopóta Eden, ha iñuguasúgui Ñanderuete ojaopóta kokue porã, ipype ojejohu haçua vy'a, tory, purahéi ha ñemomba'eguasú avei. 4 Peẽ, che retãygua, pejapysaka porã cherehe, cherendu porãke; chehegui osẽta tembiapoukapy ha justícia ohekombo'e porã haçu tetãguérape. 5 Hi'añugetéma che justícia , oguahẽtama che salvacion , ha che jyva ombojovakéta tetãguérape; umi y rembe'y rupi oikóva chera'ärõ, ha che jyva mbarete rehe omoĩ ijerovia. 6 Pejesaupi yvagakuéra rehe ha pema'ẽ yvy rehe; umi yvága oñehundíta ku tatatĩ oñehundi háicha, ha pe yvy oñembyaíta oñembyai háicha ao tuja, ha ijuvyarigua omanóta mberúicha, che salvacion katu oikóta opaite árape guarã ha che justícia ndopamo'ãi. 7 Pecherendúke, peẽ peikuaáva guive pe justícia , pe tetã py'apýpe oĩ che rembiapoukapy. Aní pekyhyjétei yvyarigua jeja'o vaígui, ha aní pendepy'a kangýtei ha'ekuéra ojahéi vai ramo penderehe. 8 Ku polílla ho'u háicha pe ao ha pe yso ho'u háicha ovecha rague, upéicha avei ha'ekuéra opa reíta; che justícia katu oikóta opaite árape ha che salvacion oikóta umi yvyarigua ñemoñare paha pegua peve. 9 Epaymi, ore Ruete, epaymi, eiporúna nde pu'aka, epáy ku ára ohasa ramoguaréicha, ore ypykuéra oiko ramoguaréicha. Nandéi piko ra'e Rahab kytĩhare, ha pe tejujagua kutuhare. 10 Nandéi piko yguasú mbohýpahare, ha avei pe yvykua hugua'ýva avei. Nandéi piko rembohýpa pe yguasú rugua ha rejapo tape ohasa haçua umi reguenohêva jejopy vaietégui. 11 Añetehápe umi Ñanderuete ojoguávape oupa jevýta puraheipópe Siõnpe, ijuru omomba'eguasúta Ñanderuetépe, vy'a ha tory omoirũta ichupekuéra, mba'asy ha pyahẽ okañymbáta ichuguikuéra. 12 Che, Che voi ningo, pomoangapyhýva. Mba'érehépa rekyhyje yvyarigua omanótavagui, iñemoñarẽnguéra ojogua umi kapi'ípe. 13 Ha nderesarái Ñanderuete, nde

apoharégui, omyasãiva'ekue umi yvága ha omohenda ko yvy tuicháva; opaite ára rekyhyje pe ndejoy asýva pochýgui, nehundi haḡuáicha. Ha mamó piko oime pe oporojoy asýva pochýkue. 14 Pya'e ojepoíta umi oñeñapytívagui ha umía nomanomó'ái oguejy haḡua omanóva retãme, ha hembí'urã hembýta. 15 Che voi pende Ruete, ambopochy pe yguasú ha ambohyapu ypu'ã, Che, nde Jára, che rera yvága atykuéra Jára. 16 Ha nde jurúpe amoĩkuri che ñe'ẽ, ha romo'ã che pópe, aipyso umi yvága ha amboguapy ko yvy ipyendápe, ha ha'e Siónpe: Nde voi ningo che retã. 17 Epáy, epáy, epu'ã nde Jerusalen, Ñanderuete po nemboy'u ipochy pegua vásope; Ha'e nemboy'u ivásope remokõmbaitéta. 18 Opaite Jerusalen membykuéra apytégui, ndaipóri avave nesãmyhykuaáva; ha ne membykuéra remongakuaáva'ekue apytépe ndaipóri peteĩnte jepe nemboguatakuaáva. 19 Mokõi mba'evai nderupityma: Tapere ha jepy'apy vai, ñembyahýi ha kyse puku. Mávapa oñembyasyta nendive. Mávapa nemoangapyhýta. 20 Ne membykuéra ipy'a kangypa ha ojepysopa umi tape ojuasaha rupi, ku guasu ñuhã meḡuáicha, Ñanderuete pochý penderupityma, Ha'e ipochy haguére penenupã. 21 Upévare ehendu, ko'ãḡa ko'ã mba'e ko'áva, rejepy'apy asýva, reka'úva ndaha'ëi katu vínope. 22 Péicha he'i nde Ruete, nde Jára, pe oñorairõva hetã rehehápe: Péina ápe, aipe'átama nde pógui pe vásó nembohasa asýva, che vásó pochý pegua ha ichugui nderey'uveimava'erã araka'eve. 23 Ha amoíta pe vásó umi nembohasa asýva pópe, umi he'imava'ekue ne ángape: Ejeity yvýre rohasa haḡua nde ári. Ha nde rejepysova'ekue yvýre, tape ramoguáicha, ohasa haḡua hikuái ndeári.

Isaiah 52

1 Epáy, epáy, nde Sion, ha eñemombarete nde Jerusalen, pe táva Ñanderuete oĩporavóva; emonde ndejehe nde ao iporãvéva, araka'eve ndoumo'ávégui tetã ambueygua ha ipotĩ'yva nde táva ryepýpe. 2 Ejetyvyrope yvy timbógui, nde Jerusalen, epu'ã ha eñembo'y. Nde Sion raijy eikytĩ pe sã oñeñapytíva nde ajúra rehe. 3 Péicha he'i pende Ruete: Ha'ekuéra pendererahava'ekue reiete, nome'ëiva'ekue pirapire penderehe; reieténte oñeñemu, upévare reiete opoi jevyva'erã avei pendehegui. 4 Péicha he'i Ñanderuete, Ñandejára: Ñepyrũme che retã oguejy Egíptope oiko haḡua upépe mbohupa ramo ha upéi Asiriayguakuéra ogueraha ichupekuéra hembiguái ramo hetãme. 5 Ha ko'ãḡa mba'éiko ojehuhína, he'i pende Ruete, che retã ojegueraha reiete. Ha umi oñembojárava hesekuéra, sapukaipópe ombopoguy ichupekuéra, he'i pende Ruete, ha tapiáite oñembohory che rera rehe. 6 Upévare, che retã upe ára upévape oikuaa porãta che rera; ha ohechakuaáta Che voi aña'ẽ hague: Ápe Che aĩ. 7 Iporãite umi ñe'ẽ rerahahára omyasãi ko ñe'ẽ kóva: Py'aguapy, salvacion; ha he'i Siónpe: Nde Jára oikóma mburuvicha guasúte ramo ko yvy apére. 8 Pejapysaka porãke umi tahachíre, oñangarekóva ha oma'ëva táva kora yvatégui umi ñúre, oĩva táva jerekuévo. Ha'ekuéra vy'apópe osapukái oñondivepa ohechágui hesatee rupi Ñanderuete ou jevymaha Siónpe. 9 Jerusalen taperekuéra pepurahéi, pemomba'eguasú ichupe ha pevy'a joaitéke; Ñanderuete omoangapyhy jévyma hetãme, ha'e omosãsóma Jerusalenpe. 10 Ñanderuete omopu'ã iyyva heko porãvape ḡuarã mayma tetãnguéra resa renondépe, ha umi yvy apýra guive ohecháta Ñanderuete pu'aka ha isalvacion. 11 Pemboyke mboyke umi mba'e iky'áva, ani pepokótei umía rehe, pepoiete katu umívagui ha peẽ peguerojáva Ñanderuete rembiporukuéra peñemopotĩke mba'evaigui. 12 Natekotevẽi pekañy pya'e ha sarambikuépe Babilónia retãgui, Ñanderuete ohótagui pene renonderãme, ha Israel Jára ohóta avei penderapykuéri. 13 Pema'ẽ porãke che rembiguái rehe, opaite mba'e osẽ porãmbáta, oñemomba'eguasúta ha oñemboyvatéta ichupe, ha ipahápe ojehupíta ichupe. 14 Heta oñemondýitava ohechávo ichupe, ndojoguavégui yvyariguápe, hete oñemoambuéta ha oñemomombyryete yvyarigua retégui. 15 Upévare Ha'e omopy'andýita heta tetãme; henondépe umi tetã ruvicha omboty joáta ijuru, ohechátargui upe araka'eve noñemombe'úiva ichupekuéra, ha oikuaa porãta upe ne'ĩrava gueteri ohendu hikuái.

Isaiah 53

1 Máva piko oguerovia ore ñe'ẽ, ha mavape ḡuarã piko ojehechaukava'ekue Ñanderuete pu'aka. 2 Ha'e okakuaa henondépe ku mba'e roky pyahúicha, ha yvyra rapóicha yvy perõme, Ha'e naiporãi ha ndoguererekói ijehe mba'e iporáva ñama'ẽ haḡua hese. Hova ha hete rehe ndaipóri mba'eve iporáva ñande jaipotaiterei haḡuáicha. 3 Hetãygua otĩ ichugui ha oñemomombyry ichugui. Ha'e ningo peteĩ kuimba'e ohasa asyetéva ha oikóva jepy'apýpe; hetãyguakuéra oñomi hova ichugui, upévare avave noma'ëséi hese ha ñande ñañemboyke avei ichugui. 4 Añetehápe Ha'e

ogueraha ñane mba'asykuéra, ha ohasa avei ñane rembiasa asy; ñande katu ñaimo'ã Ñanderuete omboyke, ohavira ha omotĩndy hague ichupe, (Hesu Crísto). 5 Ojekutu ichupe ñane rembiapo vai rupi ha oñenupã vaipa ichupe Ha'e oñemoangaipa haguére ñane rendaguépe, Ñanderuete ohavira ichupe ñande jahupity haña ipy'aguapy, ijekutukue rupi ñande jakuera haña avei umi mba'e rupi. 6 Mayma ñandekuérava japia joaite tape porãgui ku ovecháicha, peteĩteĩva opia ha oho hape rehe; Ñanderuete katu omoĩ hi'ári (Hesu Crísto) ñane rembiapo vaikue (angaipa) repy. 7 Oñembosarái ramojepe hese ha Ha'e oipy'apy vaiete ramojepe, Ha'e ndoipe'ái ijuru, ku ovecha ra'yirusúicha ojegueraháva ojejuka hañaáme okirirĩete avei; ha ku ovecha oĩ háicha iñapĩhanguéra renondépe, okirirĩete ha ndojejurupe'ái. 8 Jepokuapýpe ojegueraha ichupe ombojovake haña hekope'y; hetãyguakuéra apytépe mávapa ohechakuaa ko'ã mba'e. Oñemondoro ichupe vyvarigua oikovéva apytégui ojejuka haña, che retãyguakuéra rembiapo vai rehe. 9 Ha'ekuéra ojuka ichupe tekove ñaña apytépe, ha hetekue oñeñotý ipirapire hetáva ndive, Ha'e ndojapói ramojepe mba'eve ivaíva, ha ijurúpe ndaipóri ramojepe japu. 10 Upeichavéramo jepe, Ñanderuete oipy'apy ichupe, oñapytĩ ichupe jehasa asy poguýpe. Ha ikuave'ẽmby heko potĩ rupi Ha'e omoingove vyvariguakuérape, Ha'e ohecháta iñemoñare oikove pukútaha, ha Ñanderuete rembipota ojejapopáta hekoitépe Ha'érupi. 11 Hi'anga ohasa asyete rire Ha'e ohecháta hembiapo hi'a porã, ha ovy'áta ikuave'ẽmby porã rupi. Ha'e, pe Heko potíva omopotĩ heta vyvariguápe hembiapo vaígui ha umía Ha'e voi ogueraháta ijapére. 12 Upévale Ñanderuete omohendáta ichupe umi karaiguasu apytépe, ha umi imbaretéva ndive omboja'ó haña hembiapo repykue, oñohẽ hekove ha omanóvo Ha'e ogueraha ijapére heta vyvarigua rembiapo vai ha ojepapa ichupe heko vaíva apytépe Ha'e oñembo'e ramojepe hekove vaíva rehe.

Isaiah 54

1 Evy'a nde ikatu'yva nememby ha nde memby'yre reikóva, epurahéi ha esapukái vy'apópe ne'ĩra haguére nememby; umi kuña ojepoíva imembyvéta umi kuña omendávagui. 2 Embotuichave nde róga tymba pirekueguiguáva, eipysopa ne aosãingo pererĩ rembotuicha haña ikotykuéra, ani rejejokótei, embopukuve nde róga pirekueguiguáva sãnguéra ha emoinge hatãve nde poste'ikuéra yvy guýpe. 3 Rejepysóta nde akatúa ha nde asu gotýo; ha ne ñemoñarenguérape oñeme'ẽta tetãnguéra mba'e ha ha'ekuéra oikóta umi táva oñembotapereva'ekuépe. 4 Ani rekyhyjétei, nderejesareamo'ái, ha ani retítei, nereñemotĩmo'ái, nderesaraipáta katu ne mitãrõ guare ñemotĩgui, ha pe ñemotĩ nanemenavéi ramoguarégui. 5 Nde apohare ningo ne ména, nde Ruete, oñembohérava yvága atykuéra Jára; ha Israel Jára Heko poráva ndejogua voi; oñehenoiva'erã ichupe ko yvy tuichakue Jaraiteha. 6 Ñanderuete nerenóivo reiko ko kuñakarai ojepoívaicha ha oñembyasývaicha ipy'apýpe. Mba'éicha piko peteĩ ména hesaráta hambireko tenondeguarégui, he'i Ñanderuete. 7 Sapy'amínte apoi ndehégui, ha upéi rogueru jevýta ha ahechaukáta ndéve Che rohayhuha. 8 Sapy'amínte añomi che rova ndehégui, Che chepochy haguére nendive, ko'ãga katu Che roiporiahuvereko jevy, he'i pende Ruete, ndejoguamava'ekue. 9 Ojehu haguéicha Noe árape, ame'ẽ che ñe'ẽ ichupe ha'évo: Ndejaho'imo'ávéma ype ko yvy tuichakue; upéicha ame'ẽ ko'ãga che ñe'ẽ, ndachepochyveimaha nendive, ha ndorohaviramo'áveimaha avei. 10 Umi cerrorusu oku'epa ramojepe, ha umi cérro oryryipa ramojepe che poriahuvereko katu noñemboykemo'ái ndehégui, ha che ñembopy'apeteĩ nendive ndopamo'ái, he'i nde Ruete, ndeporiahuverekóva avei. 11 Angái, angái, nde rejepy'apýva, nde revy'a'yva ha reñemoangapyhy'yva, péina ápe Che rombogupýta ita vera hovy pa'ũme. 12 Ne rovetãnguéra ajapóta ita vera pytãgui, ne rokẽnguéra ita vera hovýgui, ha nde korapyjere yvate tuichakue ita vera hepyetévagui. 13 Ha opaite nde ra'ykuéra oikóta nde Ruete remimbo'ekuéra ramo; ha pe py'aguapy oñemboheta hetavéta ichupekuéra ñuarã. 14 Justíciape reñemopu'ãta, emboyke pe kyhyje, natekotevẽvéigui rekyhyje, ha eñemomombyry pe ñemondýigui, natekotevẽvéigui reñemondýi. 15 Oñemoĩ ramo hikuái nderehe, eikuaa porãke, nosẽi hague che py'apýgui, ha upe oñemoíva nderehe ho'ava'erã katuete ne renondépe. 16 Pema'ẽ porãke, Che voi ajapova'ekue pe híeror rehe omba'apóvape, ha'e oipeju tatapyi rendy ojapo haña iñorãirõ rembiporurã, péicha Che ajapova'ekue avei pe mba'e mbyaihárape, ombyai haña jey. 17 Mba'eveichagua ñorãirõ rembiporu oñemopu'áva nderehe nanderupitymo'ái ha opaichagua juru oñe'ẽvaíva nderehe nde voi remboykéta, ko'ã mba'e pende Ruete voi ojapo hembiguaikuérape ñuarã ha che jehovasa omoirũ avei ichupekuéra.

Isaiah 55

1 Mayma iyy'uhéiva, peju joa yrendápe, ha umi ipirapire'ýva jepe peju pegueraha trigo pe'u haña. Pe'u, pejogua pirapire'ýre, ha reiete oñeme'ẽ avei víno ha kamby . 2 Mba'upéiko peiporuse pende pirapire pejogua haña umi mba'e ndaha'éiva pan ha ma'eräpa peme'ẽse pene rembiapo repy pejogua haña umi mba'e penemohyguatã'ýva. Pecherendu porãke, ha pe'u pe mba'e iporãva, pembovy'a katu pene ánga tembi'u he porãva reheve. 3 Pemboyke joa pende apysa, ha peju che rendápe; peneñe'...rendu ha pene ánga oikove porãvéta ha ñaño mbopy'apeteĩ opaite árape guarã, péicha Che amoañetéta che poriahuvereko rehegua ñe'ẽ ame'ẽva'ekue Davidpe. 4 Peikuua porãke, Che ahenoi ha amoĩkuri ichupe techahare ramo, mburuvicha guasu ha mbo'ehára ramo tetãnguérape guarã. 5 Ema'ẽ porãke, nde rehenóiva'erã umi tetã reikuua'ývape, ha pya'e oñani joava'erã ne rendápe umi ndekuaa'ýva, pende Ruetépe, pende Jára rehehápe, Ha'e nembotuicha haguere. 6 Peheka pende Ruetépe, ikatu aja ojejohu ichupe, pehenói ichupe hi'añgui rehe gueteri pendehegui. 7 Pe tekove ñaña topoi hape vaĩgui, ha pe tembiapo vai apohára tomosẽ iñakãgui umi mba'evai ojaposéva ha tojevy jey pende Ruete rendápe, Ha'e oiporiahuverekóta ha operdonáta avei ichupe. 8 Che pensamientokuera ndaha'ei pene pensamiéntoicha ha pende rapekuera ndaha'ei ku che rapéicha, he'i pende Ruete. 9 Pe yvága iyyvateve háicha yvýgui, péicha hína che rapekuera iyyvateve pende rapégui, ha che pensamiénto pene pensamiéntogui . 10 Pe ama ha pe y ro'y rypy'a oguejy háicha áragui, ha ndojevyvéi yvate, ombohykue haña pende yvy, omoheñói ha omongakuaa pene mba'e ra'ýi oñeñotýva'ekue, pe kokue jára ohupity haña hembí'urã; 11 peichaite avei che ñe'ẽ oséva che jurúgui, ndouveimava'erã che rendápe ojejapo'ýre che rembipota, ha oikopa peve Che aipotava'ekue guive. 12 Añetehápe, vy'apópe ha torypápe pesẽ joáta, ha py'aguapy reheve peju jevýta; umi cérro ha umi cerrorusu opurahéi joáta pene renondépe, ha umi yvyra ñu rupigua ojepopete joáta. 13 Ñuatĩ rendaguépe okakuaáta yvyra cipres, ha pyno rendaguépe okakuaáta mírto (arraján); upévarupi oñemomba'eguasúta Ñanderuetépe, ha ko'ã mba'e opytáta techaukaha ramo tapia guarã.

Isaiah 56

1 Péicha he'i Ñanderuete: Peiko che rembiapoukapy he'i háicha, ha pejapopa hekoitépe, che salvacion oñuahẽmbota ha ojehechaukáta che justícia . 2 Ovy'aite pe kuimba'e ha opaite umi oñeha'ãmbáva oiko haña hekoitépe, ombyaretévo pe sábado, oñemongy'a'ý haña, ha ovy'aite umi ojejokóva ani haña ojapo mba'eve ivaíva. 3 Ha pe tetã ambueygua ojeroviáva pende Ruete rehe aníke he'ítei: Ñanderuete chepe'áta hetãgui. Ha pe kuimba'e ndaikatúiva oñemoña ani he'ítei: Péina ápe che ningo peteĩ yvyra pirukuéma (hokyve'ýtava). 4 Upévore Ñanderuete he'i: Umi kuimba'e oñekytí'oitava'ekuépe omboarete ramo che sabadokuera ha ohayhu ramo che rembipota ha opia'ý ramo che ñe'ẽme'ẽgui, 5 umíape Che ame'ẽta hendaña che rógape, che korapy ryepýpe, ha ame'ẽta avei ichupekuera peteĩ téra iporãvéva ta'ýra ha tajyrakuérage; ame'ẽta ichupekuera peteĩ téra opaite árape guarã, ha araka'eve ndojepe'amo'ãvéi. 6 Ha umi tetã ambueygua ojeroviáva pende Ruete rehe oiko haña hembiguái ramo ha ohayhúva ichupe omboaretévo pe sábado ani haña oñemongy'a, ha opia'ýva che ñembopy'apeteĩgui, 7 umíape Che agueraháta che cérro ojeporavopyrévape ambohory haña ichupekuera che rogaguasu oñeñembo'ehápe; ikuave'ẽmby ojehapypáva che kuave'ẽmby renda ári chembovy'áta ha che róga oñehenóita ñembo'eha róga mayma tetãnguérape guarã. 8 Pende Ruete, pendejára ombyaty jevýta Israelguakuérape oñemosarambipava'ekuépe ha he'i: Che ambojo'avéta umi oñembyatyva'ekuépema. 9 Mayma tymba ñu rupigua ha mayma mymba ñarõ saite ka'aguýpe oikóva guive, pejupa pekaru haña. 10 Che retã rerekua hesatũmba, ndohechái ha ndoikuaái mba'eve; ha'ekuera ojogua jagua okirirívape, jagua oñarõkuua'ývape, keraihápete oñeno hikuái, okesevénte avei hikuái. 11 Ha'ekuera ojogua jagua hyguatã'ývape okaru heta ramojepe; ha umi tetã rerekua ndohechakuaái mba'eve; maymáva ohosénte hapekuera rehe, peteĩteíva oheka imba'eránte, ha'epasénte hikuái. 12 Peju joa he'i hikuái, ja'u víno jaka'u peve; ko'ẽramo ha'e jevýta peteĩ ára ko ára kóva peguáicha, téra iporãvéta.

Isaiah 57

1 Heko potíva omano ha ndaipóri avave ojepy'apýva hese; umi ohayhúva Ñanderuetepe omano ha ndaipóri avave ohechakuaáva heko porã rupi ojejuka hague ichupekuéra. 2 Oiko py'aguapýpe ha opytu'u poráva'erã hupápe mayma ojeroviáva Ñanderuete rehe. 3 Peẽ katu peñemboja ko'ápe, peẽ kuña paje apoha membykuéra, kuimba'e omyakã ratíva ha kuña reko vai ñemoñarenguéra. 4 Mávarehepa peñembohoryra'e. Mavarehépa pejejurupe'ara'e ha pembopukúra'e pene kũ. Peẽ piko ndaha'úi umi heko ñemoiséva ha ijapúva ñemoñarenguéra. 5 Peẽ peñembohakúva yvyra terebinto guýpe ha ambue yvyraguasú rakã guýpe, ha peikuave'ẽva pende ra'ykuérape umi cerrokuéra pa'ũme, y osyryhápe ha umi itaguasu pa'ũme. 6 Nde Israel remomba'eguasú avei umi ita isýiva rejohúva ysyrýpe, umíva nde po'a jeporavokue; ha ã itápe ġuarã reñoñhékuri ne víno kuave'ẽmby ramo ha reikuave'ẽ avei ambue ne kuave'ẽmbynguéra. Ndahaviramo'ãi piko ko'ã mba'e. 7 Pe cérro ru'áme remoí nde rupa; ha upépe avei rejupi reikuave'ẽ haġua. 8 Nde róga rokẽ horcon kupépe remoíra'e nde jára gua'u ha chehegui nderesarái, upéi reñemboi reñeno haġua ambue ndive nde rupa porãme, rejogua ichupe ha rema'ẽ nde jára gua'u rehe. 9 Ha reho pe jára Melec rendápe, reguerahávo acéite ha mba'e ryakuã asy poráva ichupe ġuarã, ha mombyry remondo ne ñe'ẽ rerahára reikuaave haġua mba'éichapa nde ikatu remomba'eguasú ambue jára gua'úpe ha mba'éichapa ikatu reguejy omanóva retãme (espiritista). 10 Nekane'õ ramojepe nde rape pukuetépe, nde'ereiva'ekue: Apoipáta, nde reñemokyre'ỹ jevy uvei ha nandepy'akangýi. 11 Ha mávaguipa reñemondýi ha rekyhyjéra'e nderejeroviavéi haġua cherehe, ha nanemandu'avéi cherehe, ha ipahápe repoiete chehegui. Umi ára ymaite guivéma akirirímive aikóvo ha upévagui nderekyhyjéi chehegui. 12 Ko'áġa katu Che ahechakúta nde reko ha ne rembiapokue, ha nde pu'aka nanepytyvõmo'ãi mba'evetépe. 13 Áġa nde rejerure ramojepe sapukaipópe nde jára gua'u ra'ãngápe nepytyvõ haġua, rehechakuaáta nanepytyvõmo'ãiha, peyvytu uvei oguerahapáta, oipeju ramo isarambipáta; umi cherehe ojeroviávape katu oñeme'ẽta ijyvy imba'eteerã, ha che cérro oñemboykemava'ekue oñeme'ẽta avei ichupekuéra imba'etee ramo. 14 Upéramo Ñanderuete he'i: Pembosako'i ha pembojojáke pe tape, pemopotí pe tape, ha peipe'a che retã rapégui umi ñepysãngaha. 15 Péicha he'i pe Ijyvatetéva, pe oisãmbyhypáva tapia ġuarã iguapyhágui ha hérava Heko porãitéva: Che aisãmbyhy ijyvatehágui ha aiko ikane'õva ha ojepy'apýva ndive, amokyre'ỹ jevy haġua umi ikane'õva ha oñemomirívape. 16 Ndachepochymo'ãi tapiáite ni ndorohaviramo'ãi opaite árape, ýrõ oimeraẽva pytu ojepy'apyetereíta ha yvyarigua ánga ojejopyetereíta, umíape Che voi amoingovemava'ekue. 17 Israel reko iñaña ha ha'enteséva chembopochy, upévare ajahéi hese, ha pochypópe añomi che rova; Israel katu oguatave gueteri hape vai rupi, ha'e voi oiporavova'ekue. 18 Ahechapa voi ningo hapekuéra; upeichavéramo jepe amonguerase ko'áġa ichupe ha amboguata jevýta ichupe ha amoangapyhýta umi imba'embyasývape. 19 Ha aporombopurahéita: Py'aguapy, py'aguapy ame'ẽse umi mombyry ha aġui oikóvape, he'i pende Ruete; ha amonguera jevýta che retãme. 20 Ha umi iñaáva katu ojogua yguasú pochýpe, oipeju jave yvytu'atã vai nokiriríkuaái ha hi'y omopu'ã mba'e ky'a ha tuju. 21 Iñaáva rekovépe ndaipóri py'aguapy, he'i pende Ruete.

Isaiah 58

1 Esapukái hatãke nde ahy'o ome'ẽ háicha, ani rekirirítei; turúicha hatã esapukái, ha emombe'u che retã reko ñaña ha Jacóbo róga angaipa. 2 Opaite árape ha'ekuéra chereka, ha oikuaase haperã, ku ojerovia porávaicha cherehe ha ku ndohejáiva ramoguáicha che rembiapoukapy; ojerure hikuái chéve Che aipytyvõ haġua ichupekuéra ha oha'ārõ hikuái Ijára oiko haġua ijapytépe. 3 He'i hikuái: Ma'erã piko ore ndorokarúi Ha'e nopenái ramo orerehe, ma'erã piko roñemomirí Ha'e ndohechakuaái ramo; pema'ẽ porãke, pe ára peẽ pekaru'ỹ aja peñeha'ã pejapopa haġua pene rembiapo ha pejopy pene mba'apohárape omba'apo pohyive haġua. 4 Pema'ẽ, porãke, pekaru'ýha árape peñoñe'ẽ api, peñonupã ha peñoñairõ, peichagua karu'ỹ rupi pende Ruete yvága pegua ndaikatúi penderendu. 5 Avy'a piko peichagua karu'ỹ reheve, peñembohasa asy ramo ha pejavy ramo pirícha, peñemonde ao vosakuépe ha peguapy tani mbúpe. Ko'ã mba'épe piko pehenói karu'ỹ, peteí ára oguerohoryva pende Ruetépe. 6 Pe karu'ỹ Che ahayhúva péicha: Pepoi pene rembiapo vaígui (angaipágui), pepoi umi peẽ pejopy asývagui ha pemopẽ opaichagua cangállapeẽ voi pemoíva pende rapicha ati'ýre, 7 pemboja'o pene rembi'u iñembyahývape, pembohupa nde rógape pe oikotevẽvape, pemonde ijopióvape ha peipytyvõ pende rapichápe. 8 Upéicharamo nde resape ohesapéta ku ko'ětícha, ha pende aikuéra okuerapáta ha pende justícia ohóta pene renonderãme ha Ñanderuete reko jajaipa

nemoirũta nde rapykuẽguio. 9 Uperire ae pehenõita pende Ruete ha Ha'e ombohováita, pamba'ejerure asýta, ha Ha'e he'íta: Péina ápe aĩ. Upévare ani pejopy rei pende rapichápe, ha anive pemongyhyje rei pende rapichápe pene ñe'ẽ pohýi rupi. 10 Peme'ẽ katu pene rembi'ũ iñembyahýi asývape, ha pemohyguatã pe ojepy'apy asývape, upéicha pende resape omyesakã pytũ guýpe ha ne ypytũ ojoguáta asaje mbytépe, 11 ha pende Ruete pomboguátata opaite árape ha penemohyguatã porãta pende yvy ikangy ramojepe ha Ha'e ombaretéta pende rete ha pejoguaitéta ku ka'avoty oñembohykuévape meme árape, ha yvu hi'y hetávape, ndahypáiva araka'eve. 12 Ha pemopu'ã jevýta umi táva itaperepáva, ha pemopu'ã jevýta pende ypykuéra róga tápia ha pende rérata: Kuára mbotyha ha tape myatyrõha. 13 Nde reñongatu porã ramo pe sábado ára, nde neremba'apói ramo pe sábado árape, ha ndereguata pukúi ramo, nderejapói ramo ne negócio (mba'e vende) ha neremombe'úi ramo ñe'ẽguata rei, péicha emomba'eguasú pe sábado ára, 14 ha ndepy'aroryetéta nde Ruete ndive; ha Che rohupíta pe yvy iyyvateha peve, ha ha'ukáta ndéve nde ru Jacóbo mba'eporã; Nde Ruete juru he'i ko'ã mba'e ko'áva.

Isaiah 59

1 Pema'ẽ porãke, pende Ruete po naikangýi oporopytyvõ haɣua, ni ijapysa ohendu haɣua. 2 Pene rembiapo vai rupi peñemomombyry pende Ruetégui ha pene angaipágui oñomi pende Ruete rova ani haɣua Ha'e ojapysaka penderehe. 3 Pende po henyhẽ tuguýgui, ha pene kuã tembiapo vaigui; pene rembekuéra he'i japu, ha pene kũ omombe'ũ mba'evai. 4 Ombotavy ha ijapu haɣuante ogueraha hapichápe mbojovakehára rendápe. Oñe'ẽ ha ojerovia hikuái mba'e rei rehe, ñaña rekógui hyeguasú ha imemby hikuái ñehundi. 5 Omboja hikuái mbói rupi'akuéra, ha oipyaha hikuái ñandu renimbo; upe ho'úva hupi'akuégui omanova'erã ha ojoka rire umia osẽ peteĩ mbói. 6 Iñandu renimbógui ndojejapokuaái ao ha noñemondekuaái katu hembiapópe, hembiapokue aña rehegua ha umia rupi ojopyse voĩnte hapichápe. 7 Ipykuéra ningo oñani hembiapo vai rekávo, pya'e pya'e oiko oñohẽ haɣua heko potĩva ruguy; ipy'apýpe ojejohu aña rembiapo; ñehundi ha jejopy vai oĩ hapépe. 8 Ha'ekuéra ndoikuaái pe py'aguapy rape ha justícia ndojohúi hapekuérape. Ikarẽmba voi ningo hapekuéra ha oimeraẽ oguatáva hapére ndojohumo'ãi py'aguapy añeteguáva. 9 Ko'ã mba'e ko'áva rupi oñemomombyry ñandehegui pe justícia ha nañanderupitýi pe teko hekoite peguáva; ñaha'ärökuri pe tesape ha péina ápe oɣuahẽ ára iñypytũha tesape rendaguépe, upévagui jaguatava'erã pytũ guýpe ko'ã mba'evai apopy rupi. 10 Ku hesatũváicha jajepovyvy pe óga tápia rehe, ha jaiko jepovyvyhápe ku hesa'ýva ramoguáicha; ñañepysãnga asaje pytépe ku pyharekue ramoguáicha; jaiko iñypytũháme umi omanomava'ekuéicha. 11 Ñande ñangururu joa ku ósoicha ha ñanepyahẽ asy ku pykasúicha; ñaha'ärõ pe justícia oɣuahẽ haɣua ha ndoúi katu, ha pe ñepytyvõ oñemomombyry avei ñandehegui. 12 Ore roñemoĩ nderehe ha ore rembiapo vaikue oñe'ẽvai orerehe, ore roikuaa porã voi roñemoĩ hague nderehe ha oremandu'a porã ore rembiapo vai rehe. 13 Ore roñembotuichánte ha ropia ore Ruete rapégui, ndoroguatavéi ore Jára rapykuéri ha romboyke voi ningo ichupe; ore rohayhu ñe'ẽ japu ha roporoyopy asy; ha ñembotavy heñói ore py'apýpe. 14 Péicha roñemboyke pe justíciagui ha roñemomombyry avei pe heko peguávagui, pe añetegua oñepysãnga pe plázape, ha pe justícia oñemomombyry. 15 Pe añetegua ndojejohuvéi ha umi oñemomombyryva, mba'evaigui ojeitýma cárcelpe , Ñanderuete katu ohechapa ha ipochy. 16 Ha Ñanderuete oñemondýi ohecha ramo ndaiporiha peteĩnte jepe oipytyvõséva umi ojeitývape cárcelpe , upévare Ha'e voi iyyva mbaretépe omopu'ã jevy ichupekuéra. 17 Ha'e oñemonde heko potĩme ku ipyti'a mo'ãha ramoguáicha ha iñakã rehe omoĩ salvacion iñakã mo'ãha ramoguáicha; oñemonde oporomyengoviáva aópe ku hete mo'ãha ramoguáicha, ha ipy'arasýpe ijahoja ramoguáicha. 18 Ñanderuete omyengoviáta peteĩteĩme hembiapokue oiko haguéicha ha ohechaukáta ipochy hese ija'e'ývape ha ohaviráta umi oñemoĩvape hese, ha umi tetãme oikóva yguasú rembe'ýpe omyengoviapáta avei. 19 Umi oikóva kuarahyrei ke gotýo okyhyjéta Ñanderuete réragui, ha pe kuarahyresẽ gotýo oñemondýita heko jajaipágui, Ñanderuete Pytu Porãite ojeitýta hi'arikuéra ku ysyryicha oky tuichaiterei rire. 20 Ñanderuete katu oúta Siõnpe osalva haɣua oimeraẽ oñembyasývape guive ojapo vai haguére, péicha he'i Israel Jára. 21 Ko ñe'ẽ Che ame'ẽmava'ekue oikóta katuete, he'i pende Ruete: Che Pytu Porãite oĩhína ndeári, ha umi che ñe'ẽ amoĩva'ekue nde jurúpe, oĩva'erã nde juru ha nde ra'ykuéra jurúpe, he'i pende Ruete, ko ára kóva guive ha opaite ára peve.

Isaiah 60

1 Jerusalen epu'ãkena ha emimbi; oúma nde resape ha Ñanderuete reko jajaipa hendy ndeári. 2 Ema'ẽ porãke, pe ypytũ ningo ojaho'íta ko yvy tuichakue ha tetãnguéra ndohechamo'ãvéi mba'eve; ndeári katu (Jerusalen) Ñanderuete omoko'ëta, ha heko jajaipa ojehechaukáta ndeári. 3 Ha umi tetã oġuahëta nde resape oĩháme ha umi tetã ruvicha oñembyatýta ne ko'ëtĩ jajái. 4 Ejesaupi nde jerekue rehe ha ema'ẽ ko'ã oñembyatypa joáva rehe, ha ou joáva ne rendápe. Nde ra'ykuéra mombyry guive oupáta, ha nde rajykuéra ojeguerúta isy ku'áre. 5 Upevove rehechapáta, ha remimbíta ha nde py'a otytýta revy'aitereĩgui, ne rendápe oġuahëta hetaiterei yguasu rupigua, ha tetãnguéra mba'erepyeta ojeguerúta ne rendápe. 6 Heta camellokuéra oñu'ãta ne retãme, Madian ha Efaygua oġuahëta, Sabaygua oguerúta óro ha mba'e ryakuã porã ha ombotuicháta Ñanderuete rembiapo porã. 7 Umi Cedar pegua ovecha aty oñembyatypáta ne rendápe; ovecha mácho Nebaiot peguare oñemoíta nde poguýpe; vy'apópe oñekuave'ëta umía che kuave'ẽmby rendápe, ha amoporãvéta che rogaguasu. 8 Máva piko umi ovevéva ibarco guasúpe ku araicha ha pykasúicha ohóva ikehápe. 9 Añetehápe umi y rembe'y pegua retãnguéra chera'äröhína, ha umi barco guasu Tarsis pegua raẽ ogueru jevýta mombyry guive nde ra'ykuérape, hi'óro ha ipláta reheve, nde Jára, Israel Járape ġuarã, Ha'e omopu'ã jevy haguére hetãyguakuérape. 10 Ha tetã ambueyguua omopu'ã jevýta nde korapyjere yvate, ha hetã ruvichakuéra oikóta ne rembiguái ramo. Chepochy jave rohavirava'ekue, ha áġa che py'a porã jevýgui nendive roiporiahuvereko jevýta. 11 Ne rokẽnguéra nandi opyapáta, noñembotymo'ãi ára ni pyhare, ambue tetã ruvichakuéra hembiguaieta ndive ogueru haġua imba'erepyeta ndéve ġuarã. 12 Umi tetã téra tetãguasute oñemoiséva nderehe oñehundíta ha oñembotaperepáta. 13 Umi Líbano vyvra porãitéva ojeguerúta ndéve, umi cipres, pino ha bojes , ombojeguaka haġua che rogaguasu; ha che rogaguasúpe ha'ekuéra chemomba'eguasúta. 14 Umi tetãyguua ra'yre ndejopyva'ekue ha oñembohoryva'ekue nderehe ojeitýta tĩndyhápe nde py renondépe, ha nembohérata Ñanderuete táva, Jerusalen, Israel Jára mba'e ojeporavopyréva. 15 Nde ndereikomo'ãvéi ojepoiva ni oñemotíva ramo, upévale avave naneanduseveiva'ekue, ko'áġa katu romopu'ã jevýta ha ajapóta ndehogui mba'eguasú opaite árape ġuarã ha ovy'aitéta oimeraẽ oúva guive neandúvo. 16 Ha rekambúta tetãnguéra kamby rehe, ha rekambúta umi tetã ruvicha pyti'a rehe; ha reikuaáta Che ha'eha nde Ruete, Jacóbo Jára mbarete, ndejoguamava'ekue ndesalva haġua. 17 Brónce rendaguépe oguerukáta óro , hiérro rendaguépe óro morotĩ; yvyra rendaguépe brónce; ita rendaguépe hiérro . Pe py'aguapy nesãmbyhyta ha pe justícia oikóta ne mburuvichaguasu ramo. 18 Araka'eve noñehenduimava'erã ne retã ryepýpe ñorãirõ ryapu, ñehundi ni jepy'apy asy, rembohérata uvei nde korapyjere yvate salvacion , ha ne rokẽnguéra herakuã porãta. 19 Araka'evéma nereikotevẽmo'ãvéi kuarahy rehe omyesakã haġua nde ára pukukue, ni jasy nanderesapemo'ãvéita, pende Ruete voi oikóta nde resapehára ramo opaite ára peve, ha nde Jára reko jajaipa oíta nendive. 20 Nde kuarahy ndoikemo'ãvéi araka'eve, ha ndoguemo'ãi avei nde jasy rendy; Ñanderuete voi oikóta nde resapehára ramo opaite ára peve, ha opáta umi ára reñemonde haġua ao vosa kuépe. 21 Ha opaite ne retãyguua reko ipotíta, ha opaite árape oikóta ijyvyteépe; Che voi añotý che kokuépe Israel yvýpe hoky porã haġua ha che po rembiapo chemomba'eguasú haġua. 22 Pe imichivéva imbaretéta ambue 1000-gui, ha pe ikangyvévagui oikóta peteĩ tetã mbaretéva. Che, nde Ruete, hi'araitépe pya'e ajapopáta ko'ã mba'e.

Isaiah 61

1 Ñanderuete, pe Jaraite Pytu Porãitéva oĩ cheári, Ha'e cheporavo; Ha'e chemondo ambohasa haġua iñe'ẽ poráva umi ohasa asývape, ha ambopy'aguapy haġua umi ojepy'apývape, amombe'u haġua umi oñeñapytívape ojejorapataha, ha ojepe'apataha cárcel rokẽnguéra; 2 amysãi haġua Ñanderuete jeporiahuvereko año oġuahẽmaha hetãme. Ha upe año upévape Ñanderuete omyengoviapáta opaichagua tembiapo vai ojapova'ekue hikuái umi orerehe oñemoimava'ekue, 3 ha umi Jerusalengua ojepy'apy asývape ame'ëukáta iñakã jeguakarã, tãmbu rãngue; acéite ryakuã porã, jahe'ó rãngue; ahoja tory rehegua, jepy'apy rãngue; hérata tajy justícia rehegua, Ñanderuete oñotýtava ohechauka haġua heko jajaipáva. 4 Umi óga oñembotapereva'ekue oñemopu'ã jevýta ha oñemyatyrõmba jevýta umi táva ojeityva'ekue ha ojepoiva'ekue heta vyvarigua rekove pukukue rupi. 5 Tetã ambueyguakuéra oñangarekóta pende ovechakuéra rehe, ha umi tetãyguua peẽ peikuaa'ýva omba'apóta pende kokue ha parraltýpe . 6 Ha peẽ peñembohérata

Ñanderuete pa'ikuéra, ha pende rérata Ñanderuete rembiguaikuéra, oñeme'êta peême ambue tetânguera mba'erepy ha peñembojeguakáta imba'ekuerakuére. 7 Pe ñemotĩ pehasava'ekue oñembojo'ava'erã peême vy'a jo'a rupi ha hi'ári oñeme'ê jo'áta peême pene mba'erepy pevy'a haña pene retãme opaite árape. 8 Che, pende Ruete, ahayhu justícia, ndahayhúi katu ñemonda ni ñembotavy, upévare añembopy'apeteĩta opaite árape umi hekoitépe oikóva ha amyengoviáta hembiapokue porã. 9 Ita'ýra ñemoñarenguéra ojekuaáta hetãyguakuéra apytépe, oimeraëva ohecháva guive ichupekuéra ohechakuaáta Ñanderuete ohovasa hague ichupekuéra. 10 Chepy'aroryetéta Ñanderuete ndive, che ánga ovy'aitéta che Jára ndive, chemonde haguére isalvacion pegua aópe ha cheñuã injustícia rehegua ahójape, ku omendátava peguáicha chembojeguaka hikuái, oñembojeguaka háicha kuñataĩ omendátava ijeguaka hepývape. 11 Pe yvy omongakuaa háicha temitýnguéra, ha pe ka'avoty omoheñoĩ háicha imba'e ra'ýi, péicha Ñanderuete, pe ipu'akapáva omoheñoíta injustícia ha ñemomba'eguasú opaite tetânguera apytépe.

Isaiah 62

1 Jerusalem rayhupápe ndaikatúi akirirĩ ha ndaikatúi apytu'u oiko jevy peve ijapytépe justícia kuarahy rendýicha ha salvacion tata'ýicha. 2 Upéramo tetânguera ohecha joáta nde reko iporãha ha opaite tetã ruvicha oma'êta ne rerakuã porã rehe ha Ñanderuete ome'êta ndéve téra pyahu, ijuru he'ítava. 3 Ha reikóta Ñanderuete pópe tetã ruvicha akã jeguaka ramo ha tetânguera techaukaha ramo nde Jára pópe. 4 Araka'évéma ndoje'eveimava'erã nderehe kuña ojepoíva, ha ne retã rehe ndoje'eveimava'erã oñemonadiva'ekue; reñembohérata katu che rembiguái, ha ne retãme che rembireko, Ñanderuete mborayhu oĩtaguĩ ndepype, ha ne retã yvy katu oguerékótama iména. 5 Peteĩ karia'y omenda háicha peteĩ kuñataĩ rehe, péicha nde apohare omendáta nderehe; ha pe ména ovy'a háicha hambireko ndive, péicha avei nde Jára ovy'áta ndive. 6 Jerusalem, nde táva tápia yvate ári amoĩ umi mañahára (guárdia) oñangarekóva nderehe, ha'ekuéra ndaikatúi opytu'u ára ni pyharekuépe. Upéicha avei peñe pejeroviáva Ñanderuete rehe, ani pepytu'útei, 7 anítei pepytu'u pemopu'ãmba jevy peve Jerusalem, ha oñemyasãi porã jevy peve Jerusalem réra ko yvy tuichakuépe. 8 Ñanderuete ome'êma iñe'ê ha omongu'e jave ipu'akaguasu he'i: Araka'eve name'ëveiva'erã nde trígo nderayhu'ývape, hembi'urã ramo; ha nderehe ija'e'ývape neremboy'umo'ãi nde víno, nde remba'apo pohýgui nde parraltýpe. 9 Imono'ôhára voi ho'uva'erã, ha upévare omomba'eguasúta pende Ruetépe; ha umi ohykue'óva pe parral'a, ho'uva'erã avei ivíno che rogaguasu korapýpe. 10 Pehasa hasa táva rokẽ rupi, pemopotĩ tetãyguape; pembojoja joja pe tape, pemopotĩ itágui ha pemopu'ã poyviveve umi tetãme ñuarã. 11 Pema'ê porãke, Ñanderuete omyasãiuakáma ko'ã mba'e yvy apýra paha peve ha peje Jerusalem tavayguakuérape: Péina ápe ouhína ndesalvátava, nde jopoirã reheve, ha ne rembiapokue repy oĩ ndive. 12 Ha'ekuéra ombohervava'erã Israelpe: Tetã heko potĩva, Ñanderuete ojoguamava'ekue; ha hérata: Táva Ha'e ohayhúva, Ñanderuete rekoha.

Isaiah 63

1 Máva piko pe oúva Edómgui, itáva guasu Bóragui, ijao pytãmbáma, Ha'e oñuahẽma tetã ruvichaguasu ramo ipu'akapa reheve. Che voi ningo hekoitépe ajapopa Ñanderuete rembipota ha aju aporosalva haña che pu'akapa reheve. 2 Mba'éicha rupípa Ha'e oñemopytã, ojogua ningo pe parral'a ohykue'óva aópe. 3 Che apyrũ parral'a rehe ahykue'ó haña, ha umi tetã apytégui ndaipóri avave chepytyvõva, Che ahykue'ó pochýpe apyrũmba hesekuéra py'a vai reheve; ha tetãyguakuéra ruguykue ohypyipa che ao rehe ha chemongy'apa. 4 Oñuahẽma pe ára péva amyengoviapa haña che py'apýpe añongatuva'ekue ha oúma pe año aporosalva haña. 5 Ama'êkuri ha ndaipóri avave chepytyvõva, añemondýgui ama'ê porãve, ndaipóri katu chemoirũva, upémaramo che jyva chepytyvõ ha che pochý chemoirũ. 6 Ha chepochy jave apyrũmba umi tetã rehe, ha che pochýpe amonga'u ichupekuéra ha añoñẽ huguy yvýre. 7 Chemandu'a Ñanderuete poriahuvereko rehe amyasãi haña Ñanderuete rembiapo tuichaitéva, Ha'e ohechauka haguére oréve ipy'a iporãha. Ha'e oiporiahuvereko ha ohayhu hetã Israelpe. 8 Ha'e ningo he'i: Añetehápe ha'ekuéra che retã, che ra'ykuérape namboykemo'ávẽi ha Che asalváta ichupekuéra. 9 Ha'ekuéra ojejopy vaiete jave, Ha'e ojepy'apy avei, upévagui Ñanderuete ombou ijyvága rembijokuái oipytyvõ haña ichupekuéra, Ha'e ipy'aporã ohay'úgui ichupekuéra. Ha'e ojogua ichupekuéra ha omopu'ã jevy jey ha ohupi ichupekuéra

ijyva ári ymaite guive. 10 Ha'ekuéra katu oñemoĩra'e hese, ha ombopochy Ipytu Porãmbáva ha upévagui oiko hese ija'e'ỹva ramo, ha Ha'e oñorãirõ hendivekuéra. 11 Upémaramo Israel imandu'a umi ára ymaveguare rehe, Moises ha hetãyguakuéra rehe ha oporandu: Mamo piko oime pe ovecha rerekua oguenohẽmava'ekue ichupekuéra yguasúgui, mamo piko oime upe ome'ẽva'ekue Moises py'apýpe Ipytu Porãmbáva. 12 Upe oisãmbyhyva'ekue Moiséspe ipyapy akatúape; upe omboja'ova'ekue pe yguasu Israelguakuéra renondépe, ha'ekuéra ohechakuaa haɣua Ijyvága Jára pu'aka. 13 Ha'e oisãmbyhyva'ekue ichupekuéra ohasa haɣua yguasu rupi, ku kavaju oñesãmbyhy háicha desiérto rupi oñepysãnga'ỹ rehe. 14 Nãnderuete Pytu Porãite oñangareko voi hesekuéra, ku tymba rerekua oñangareko háicha hymbakuéra rehe cerrokuéra pa'ũme, péicha emboguata avei ne retãme ha'ekuéra ohechakuaa haɣua Nde herakuã porãha. 15 Ore Ruete, ema'ẽ yvága guive, ha ema'ẽ nde rekoha porãite guive. Mamo piko oĩ nde reko rakate'ỹ ha nde pu'akapa, ehechauka nde poriahuvereko ha nde py'aporã che rekovépe, mba'érehepa umia oguepáma. 16 Nde ningo ore Ruete, Abraham ndaorekuaái ha Israel naimandu'ái orerehe, Nde katu, ore Ruete, Nde ningo ore Jára, oresalvátava, nde rera oĩma ymaite guive (ko ára peve). 17 Mba'érehepa nde, ore Ruete, reheja ropia nde rapégui, ha remohatã ore py'a rokyhyje'ỹ haɣua ndehégui. Ejevýna orendive, ne rembiguaikuéra rayhupápe ha ne retã rehehápe. 18 Mboy árapa ne retã jeporavopyre oiporu ijyvy imba'etee ramo, orerehe oñemoĩva opyrũmbágui nde rogaguasu rehe. 19 Roikoroína ne retã'ỹ ramoguáicha ha tetã ambueyguakuéra nde reikuaa'ỹváicha térã oiporu'ỹváicha nde rera.

Isaiah 64

1 Remondoro nga'úra'e umi yvága, ha reguejy nga'úra'e okañy haɣua ne renonderãgui umi cérro, 2 ku tatarendy ohapy háicha pe jepe'a térã ombopupu háicha pe y; péicha toñemombe'u nde rera umi nderehe ija'e'ỹva apytépe, ha umi tetã toryryi ne renondépe. 3 Nde rejapóra'e mba'e techapyrãva roha'ãrõ'ỹva ha reguejy jave umi cérro oryryipáva ne renondépe. 4 Koichagua mba'e Nde rejapo nderehe ojeroviáva rayhupápe, ko'ã mba'e ko'áva noñehendúi araka'eve ha ndaipóri voi ohechámava koichagua mba'e. 5 Nde resẽ rejojohu haɣua umi ojaposéva mba'e hekoite peguáva ndive, térã imandu'áva nderehe hekovépe; péina ningo ndepochy orendive ropoi haguere ndehégui, heta añokuéra roiko angaipápe, ha upeichavéramo jepe nde oresalvareína gueteri. 6 Ore ningo rojogua mba'e ky'ápe, ha opaite ore rembiapo porã ojogua avei ao ky'akuépe; ha ore ro'apa ku yvyra roguekuéicha, ha ore ñaña reko oregueraha yvytúicha. 7 Ndaipóri avave ohenóiva nde rera térã oñeha'áva ojejoko haɣua nderehe; upévale Nde reñomi orehégui nde rova, ha reheja ore roñehundi ore rembiapo vaikuérakue rupi. 8 Upeichavéramo jepe Nde, ore Ruete, ore ningo ñay'ũ nde pópe, Jahve, Nde ore apohare; ore voi ningo nde po rembiapokue. 9 Anína ndepochyeteri, ore Ruete, ha anítei tapiate nemandu'a ore aña reko rehe; péina, ema'ẽ ko'ága ne retã rehe, ore voi ningo ne retãygua. 10 Nde táva poravopyre oñehundi, Sióngui oiko yvy perõ, Jerusalen oñembotaperepa. 11 Nde rogaguasúpe, ore rukuéra nemomba'eguasúmi, péva pe tata ohundíma; ha opaite ore mba'érepy porãita ipype oĩva guive oñembyaipa. 12 Ko'ã mba'e rupi Nde, ore Ruete, rejekoko ha rekirirĩta piko ore roñehundiete peve.

Isaiah 65

1 Chereka ningo umi oporandu'ỹva'ekue cherehe ha chejohu umi chereka'ỹva'ekue, Che ha'ékuri: Péina ápe aĩ, péina ápe aĩ. Péva Che ha'e peteĩ tetãme ndogueraháiva che rera. 2 Opaite ára Che aipysó che pokuéra peteĩ tetã oñemoĩva cherehe ha oguatáva peteĩ tape naiporãiva rehe ha oikónteva iñakãre ha oimo'ã háichante. 3 Ko tetã kóva tapia chembopochy oikuave'ẽvo hemitýnguégui, ha ohapýva mba'e ryakuã porã ita atýra ári; 4 ha'ekuéra uguapy umi sepultúra oĩha rupi ha ohasa pyharekuépe iñypytũha rupi; ha ho'u kure ro'o, ha ijapepokuérape (hi'óllape) ombopupu tymba ro'o ipotĩ'ỹva. 5 Ha he'i hikuái: Epytáke reimeháme, ani reñembojátei cherehe, che ningo añembohekopotĩ'aína. Ko'ã mba'e oiko tatatĩ ha tata hendýva ramo ára pukukuépe che tĩme. 6 Pema'ẽ porãke, ko'ã mba'e ahaipa peteĩ kuatiañe'ẽme ha péva oĩ che renondépe ha namboje'omo'ãi, ahépyme'ẽ ha amyengovia peve hekoitépe. 7 Peẽ ha pende rukuéra peñemoangaipa pehapy haguere mba'e ryakuã porã cérro ha cerrorusu ári pende jára gua'úpe ġuarã ha péicha peñembohory cherehe; upévale Che aha'ãta hembiapo vaikuéra ha hekoitépe amyengoviáta ichupekuéra, he'i pende Ruete. 8 Péicha pende Ruete he'i: Parral'a

hykue guive, oje'e, naiporái ojeheja oñehundi rei, oĩgui pende Ruete jehovasa ipype, péicha Che ajapóta avei che retã rehe, nahundipamo'ãi katu. 9 Upévore ahejáta hemby haña Jacóbo ñemoñarenguéra apytégui ha Judágui osêta che cérro jararã, ha umi Che aiporavova'ekuépe oñeme'ẽ jevýta ijyvytee ha che rembiguaikuéra oikóta ipype. 10 Ha ovecha atykuéra oikóta Saron yvypépe, ha Acór ñume oíta vaka atykuéra, ko'ã mba'e oikóta che retãnguakuérape, umi cherekávape ġuarã. 11 Peẽ katu pepoi pende Ruetégui ha penderesarái che cérro che aiporavova'ekuégui, peikuave'ẽ haña ambue jarakuérape ha peñohẽ ichupekuéra pene víno porãvéva kuave'ẽmby ramo. 12 Che ame'ẽta pende rekove kyse pukúpe ġuarã ha peñesũva'erã Che pojukauka haña. Che voi pohenói, ha peẽ napepenái, ha añe'ẽ ramo ndapejapysakái, pejaposeve uvei mba'evai che resa renondépe ha peiporavo umi mba'e che ndaipotáiva. 13 Upévore pende Ruete pendejára he'i: Pema'ẽ porãke, che rembiguaikuéra rehe okaru joáta, ha peẽ peneñembyahýta; che rembiguaikuéra hoy'u joáta, ha peẽ pendey'uhéita; che rembiguaikuéra ovy'a joáta, peẽ katu petĩ joáta. 14 Pema'ẽ porãke, che rembiguaikuéra opurahéi joáta ipy'a ovy'aitereígui, peẽ katu pejahe'óta peñembyasýgui, ha pene ánga ojepy'apyetereígui pejahe'o joáta. 15 Ha pehejáta pende réra maldicion ramo che rembiporavokuérape ġuarã, ha upévore Ñanderuete, Ñandejára pendejukáta; hembiguaikuérape katu oñeme'ẽta ambue téra. 16 Upe ojerureséva jehovasa ko yvy ape ári, tojerure pende Ruetépe, pe Añeteguávape; ha pe ome'ẽva iñe'ẽ ko yvy apére toñe'ẽme'ẽ yvága Jára Añeteguáva réra rehe, umi jehasa asy ymaveguarégui cheresaraipáma, umía oje'óma che resa renondégui. 17 Pema'ẽ porãke, Che ajapo jevýta yvagakuéra ha yvy pyahu; ha umi tenondeveguare rehe ndaiporimo'ãvéima mandu'a, ha'ekuéra hesaraipáta umiaguĩ. 18 Upévore peikóta tory ha vy'apópe opaite árape, umi mba'e ningo Che ajapóta, ha peikuaa porãke, Che voi aguerúta Jerusalénpe vy'a, ha ambohorýta che retãme. 19 Ha chepy'aroryetéta Jerusalén reheve, ha avy'áta che retã ndive; ha araka'evéma noñehenduveimava'erã ipype haséva ni ipyahẽ asýva. 20 Umi mitã okambúva nomanomo'ãvéima ha itujáva nomanomo'ãi avei oġuahẽ mboyve hi'ára. Peteĩ omano ramo 100 añope oje'éta hese ha'e omano hague ikaria'y árape ha upe tekove vai ohupity'ýva 100 añope oje'éta hese imalditoha. 21 Ha'ekuéra omopu'ãta hogarã ha ipype oikóta avei, oñotýta hikuái iparralty ha ho'úta avei hi'akue. 22 Nomopu'ãmo'ãi hogarã ambuekuéra oiko haġuante ipype, ha noñemitýmo'ãi ambuekuéra ho'u haġuante; ku yvyra oikove puku háicha, upeichaite avei che retãnguakuéra oikove pukúta, ha umi che rembiporavo ipy'a rory asýta hembiapokuerakue reheve. 23 Nomba'apo reimo'ãi hikuái, ha ndoguerumo'ãi mitã yvy apére omano haña pya'e, Che ahovasa jevýta che retãnguakuéra ha iñemoñarenguérape. 24 Ha omba'ejerure mboyve hikuái, Che ambohováitama, ha oñe'ẽmba mboyve Che ajapótama (imba'ejerure). 25 Pe aguaraguasu ha pe ovechara'y okarúta oñondive, ha pe leõ ho'úta kapi'i guéicha; mbóĩ rembi'urã ningo yvy tímbo. Pe cérro Che aiporavo haguépe avave ndoporopy'apymo'ãi ha ndojapomo'ãi ivaíva, he'i pende Ruete.

Isaiah 66

1 Péicha he'i pende Ruete: Pe yvága che guapyha renda, ha pe yvy che pykuéra renda; mba'eichagua óga piko peẽ pemopu'ãkuaa chéve ġuarã ha mba'épa peẽ pejapokuaa Che apytu'u haña. 2 Che po voi ojaopapaiteva'ekue ko'ã mba'e ko'áva, ha chendive opaite ko'ã mba'e oñepyrũmba, he'i pende Ruete; ha Che ama'ẽ'aína umi oñemomirĩvare, umi oñembyasývare ipytúpe ha umi oryrýivare ohendu guive che ñe'ẽ. 3 Heta vyvariguápe ġuarã peteĩchante oikuave'ẽ ramo peteĩ tóro térã ojuka ramo hapichápe, oikuave'ẽ ramo peteĩ ovecha térã omopẽ ramo jagua ajúra, oikuave'ẽ ramo tembi'u térã kure ruguykue, ohapy ramo mba'e ryakuã porã térã omomba'eguasú ramo jára gua'u ra'angápe. Ha'ekuéra voi oiporavo hapekuéra, ha hi'angapýpe ohayhu voi ko'ã mba'evai. 4 Upévore Che avei aiporavóta ichupekuéra ġuarã ñemotĩ ha aguerúta hi'arikuéra umi mba'e okyhyjeitéva; ahenóira'e ichupekuéra ha avave nopenái; añe'ẽra'e ha avave ndojapysakái, oikónte hikuái ojapo haña mba'e ivaíva ha péva ojapo gueteri che resa renondépe, ha oiporavo avei umi mba'e Che aguerohory'ýva. 5 Upévore pehendu pende Ruete ñe'ẽ, peẽ pekyhyjéva, pehendu che ñe'ẽ. Pene pehẽngue oñemoĩva penderehe ha penemoséva okápe che réra rehe, he'ígui hikuái: Ñanderuete tohechauka ipu'aka ore rohecha haña peẽ pevy'aha; umía katuete oñemotĩmbava'erã. 6 Ñe'ẽ ayvu oñehendu porã pe távagui, pende Ruete rogaguasúgui ou yvága Jára ñe'ẽ, oñepyrũvo omyengovia haña umi hese ija'e'ýva rembiapo vaikue. 7 Oġuahẽ mboyve pe hóra imemby haña, imembýma peteĩ kuimba'e isy hasykatu mboyve. 8 Mávapa ohendúra'e koichagua

mba'e, máva piko ohecha ko'ã mba'e. Sapy'aite piko onacekuaa peteĩ tetã térã pe tetã megua yvy. Sion katu oĩra'e imemby hañuáicha, ha imemby pya'e imembykuéra. 9 Che voi ajapo ha'e imemby hañuáicha ha ndachepu'akái piko ha'e imembyete haña, he'i pende Ruete. Upe Che aporomoheñóiva, ndahejaichénepa onace haña avei ko yvy apére, he'i pende Jára. 10 Pevy'aitéke Jerusalen ndive, ha penderoryetéke hendive, mayma pehayhúva guive ichupe; tapenerenyhêke vy'águi hendive, mayma ojahe'omava'ekue hese; 11 pekambu peneryguatã meve ha pejohu haña pekambu jave (Jerusalen) káma rehe pe ñemoangapyhy, pendepy'arory haña heko mimbipa reheve. 12 Péicha he'i pende Ruete: Pema'ẽ porãke, che amyasãi py'aguapy hi'ári ysyryicha, ha umi tetã mba'erepy ku ysyry hatãváicha ojeguerúta pene rendápe; upéramo Che aňangarekóta penderehe pe sy ojapo háicha imemby okambúvare, Che pogueraháta che jyva ári ha Che pomokunu'úta che renypy'ã ári. 13 Ku sy omoangapyhy háicha imembýpe, péicha Che voi pomoangapyhyta peẽme, ha Che pomoangapyhyta Jerusalen távape. 14 Peẽ pehecháta ha pendepy'a horýta; pende kanguekuéra hoky jevýta kapi'íicha ha pende Ruete pu'aka ojehechaukáta hembiguaikuéra ndive ġuarã, ha ipochy opytáta hese ija'e'ýva ndive ġuarãnte. 15 Pema'ẽ porãke pende Ruete rehe, Ha'e oúta tata reheve, ha umi icarrokuéra ojogua yvytu jepokápe, ojahéi haña pochypópe, ha oporohavira haña hata rendýpe. 16 Pende Ruete voi ningo ombojovakéta hata rupi ha ikyse puku rupi mayma vyvariguakuérape, pende Ruete ojukáta hetaitereípe. 17 Opaite umi oñemomarangatu ha oñembohekopotíva ijára gua'úpe ġuarã ikokue mbytépe, ha upépe ho'úva kure ro'o, anguja ha ambue tembi'u ky'áva, ko'áva oñehundipava'erã, he'i pende Ruete. 18 Che ningo aikuaapa voi hembiapokuéra ha ipy'apýpe oíva; oġuahêva'erã pe ára Che ambyatýtava opaite ñe'ẽ ha opaite tetã; ha oupa rire ohecháta hikuái che reko jajaipa. 19 Ijapytepekuéra amoíta peteĩ mba'e techaukaha, ha umi hembýva ichuguikuéra amondóta ambue tetãme, Tarsíspe, Put ha Lúdpe, umi oipysóva guyrapa. Tubal ha Javánpe, ha umi tetã oíva y rembe'y mombyrýpe, ha ndoikuaáiva mba'evete chehegui ni ndohechái Che reko jajaipa; ha'ekuéra katu omombe'úta che reko jajaipa umi tetã apytépe. 20 Ha'ekuéra oguerúta mayma pene pehẽnguekuérape opaite tetãnguéra apytégui, peteĩ kuave'ẽmby ramo pende Ruetépe ġuarã kavaju ári, cárrope, iguapyha ryrúpe, mburika ha caméllo ári, che cérro poravopyre Jerusalénpe, he'i pende Ruete, umi Israel ñemoñare ogueru háicha ikuave'ẽmbynguéra mba'yru potĩme Ijára rógape. 21 Ha ajapyhyta ijapytégui pa'irã ha avei Leviguakuéra, he'i pende Ruete. 22 Ha pende Ruete he'ive: Pe yvy ha yvagakuéra pyahu ajapótava, oikóta tapia ġuarã, oikóta avei tapia ġuarã pene ñemoñare ha pende réra. 23 Opaite jasy pyahúpe ha opaite sábado oñembyatýta hikuái che rendápe chemomba'eguas haña, he'i pende Ruete. 24 Ha osẽta hikuái Jerusaléngu, ha ohecháta umi vyvarigua re'õngue oñemoĩmava'ekue cherehe; hasokuéra araka'eve nomanomo'ãi, hata ndoguemo'ãi ha opaite vyvarigua ohechávape guive ko'ã mba'e ombojoguarúta.

Jeremiah 1

1 Jeremías omombe'uva'ekue ko'ã ñe'ẽ ko'áva; itúva Hilcías, peteĩ pa'i, oikova'ekue Anatótpe, Benjamin tríbu yvýpe. 2 Ñanderuete oñe'ẽ hendive, Josías, Amon ra'y, oisãmbyhy ramoguare 13 año ma Juda retã ruvicha ramo, 3 ha Ha'e oñe'ëve ichupe Joacim, Josías ra'y, oisãmbyhy ramoguare Juda retã, ha Sedequías, Juda retã ruvicha oisãmbyhy peve 11 año. Ha pe año, pe jasy 5-hápe, ojegueraha Jerusalengua jepokuapýpe Babilónia retãme. 4 Ha Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe, ha he'i: 5 Reime mboyve nde sy ryépe roikuaamava'ekue, che roiporavóma ha romboykemava'ekue che proféta ramo tetãnguérape ġuarã. 6 Ha che ha'e ichupe: Che Ruete, che Jára. Ema'ẽ porã, che nañe'ẽkuaái, che ningo che mitãiterei gueteri. 7 Ha Ñanderuete he'i chéve: Ani erétei, che mitãitereiha, rehóta mamó rojokuaihápe, ha eréta opaite mba'e Che ha'éva guive ndéve. 8 Aníke rekyhyjétei henondepekuéra, aĩva'erã nendive rosálva haña, he'i nde Jára. 9 Upérõ Ha'e oipyso ipo ha opoko che juru rehe, ha he'i chéve: Péina, Che amoĩ che ñe'ẽ nde jurúpe. 10 Ha ema'ẽ porãke, ko ára kóvape Che romoĩmaha tetã ha tetãguasukuéra ári, ha remondo rembyai haña, rehundi ha reity haña, remopu'ã ha reñotý haña. 11 Upéi ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: Mba'épa rehecha Jeremías. Ha che ha'e: Ahecha peteĩ alméndro vyvra rakã. 12 Ha Ñanderuete he'i chéve: Rehecha porã, Che voi aňangareko porãta che ñe'ẽ rehe ojejapopa peve. 13 Upéi Ha'e oñe'ẽ jevy chéve ha he'i: Mba'épa nde rehecha. Ha che ha'e: Ahecha peteĩ japepo (ólla) opupuvahína; ha ijuru oma'ẽ nórteguio sur gotýo. 14 Ha Ñanderuete he'ive chéve: Pe ñehundi ojepoíta opaite ko'ã tetãnguakuéra ári nórteguio. 15 Ema'ẽ

porãke, Che, pende Ruete, ahenomimba umi tetã yvateoyguápe ou hağua, ha'ekuéra omoĩta isoldádo atykuéra Jerusalen rokẽguasú renondépe, itáva tápia yvate tuichakue ha mayma Juda pegua tavakuéra jerekuévo. 16 Che ambojovakéta ichupekuéra, ha'ekuéra opoi haguére chehegui ha ohapy haguére mba'e hyakuã asýva ambue jarakuérape, ipo rembiapokuépe, ha upévare ahaviráta ichupekuéra iñaña haguére. 17 Ndékena, ejeku'a jokua ha eñembosako'i, epu'ã ha ere ichupekuéra opaite mba'e Che ha'étava guive ndéve. Ani rekyhyje ichuguikuéra, ýrõ Che roipy'apy asýta henondepekuéra. 18 Ko ára kóvape Che voi romoĩ ndéve ku táva oñemombarete ramoguáicha, horcon hierroguigua ramoguáicha ha korapyjere yvate bronceguigua ramoguáicha ko tetãme ġuarã, umi Juda retã ruvicha, imburuvichakuéra, ipa'ikuéra ha hetãyguakuérape ġuarã. 19 Ha'ekuéra oñemoĩta nderehe, ndaipu'akamo'ãi katu nderehe; Che voi aĩgui nendive roguenohẽ jevy hağua ipoguykuérargui, he'i nde Jára.

Jeremiah 2

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve ha he'i: 2 Tereho ha esapukái Jerusalengua apysápe, ha ere: Péicha he'i pende Ruete: Chemandu'a nderehe, ne kuñataĩ ramoguare reikómi hekoitépe che rapykuéri, ha che rembirekorã arakuépe cherayhu porã hague, ha reju chendive pe desiértope, pe yvy oñeñemitý'ýháme mba'eve. 3 Upérõ Israel oñemboheko potĩ Ijárpe ġuarã ku koga'a ypykuéicha; oimeraẽ oñemoĩmava'ekue Ijára rehe ohasa asy ha mba'evai oúmava'ekue hi'arikuéra, he'i pende Ruete. 4 Jacóbo rogaygua ha mayma Israel retãygua pehendúke pende Ruete ñe'ẽ. 5 Péicha he'i pende Ruete: Mba'eichagua mba'evai piko ojohúra'e pende rukuéra oñemomombyrýgui chehegui oho hağua ambue jára gua'ukuéra rapykuéri, umía ndaha'úi mba'eve ha ha'ekuéra ndojohúi pe pytyvõ oha'arõva'ekue. 6 Ha nde'íri hikuái: Mamo piko oime Ñanderuete ñaneguenohẽva'ekue Egípto retãgui, ñanesãmbyhyva'ekue desiérto rupi, peteĩ yvy nandípe, avave oiko'ýha rupi, yvy ipiru ha iñypytũva, peteĩ yvy ojeiko'ýha, ni avave ndoikoihápe. 7 Ha Che pomoiŋeva'ekue yvy porãme, pe'u hağua hi'akue ha opaite mba'eporã amongakuaava'ekue peẽme; peẽ katu peike ha pemongy'apa che yvy, ha che mba'eteėgui pejapo mba'e ky'a oporombojoguarúva. 8 Umi pa'i nde'íri: Mamo piko oime Ñanderuete. Umi che rembiapoukapy rerekua voi opu'ãmba cherehe, ha umi proféta katu omomarandu (oprofetiza) Baal rėrape, ha oikova'ekue hikuái ambue jára gua'u rapykuéri, oipytyvõkuaa'ýva avavépe. 9 Upévare Che pombojovakéta, he'i pende Ruete, ha pende ra'ykuéra ra'yre jevy ndive aňorãirõta. 10 Tapehomína Chíppe rembe'ýpe ha pema'ẽ porã opaite mba'ére; pemondo Cedárpe, pejesareko ha pema'ẽ porãke ojejapopa ko'ã mba'e ijapytépe, ojejapo haguéicha pende apytépe. 11 Oĩ nga'u piko tetã omyengoviáva ijarakuéra, umía ndaha'úi ramojepe jára aňeteguáva. Che retã katu omyengovia Ijaratee reko jajaipáva ambue jára gua'u rehehápe, ojapokuaa'ýva mba'eve rehe. 12 Yvagakuéra peñemondýike ko'ã mba'e rehe, ha pekyhyje, pejepy'apýke, he'i pende Ruete. 13 Ko che retã ningo ojapo mokõi mba'e ivaietereiva: Opoi chehegui, pe yvu oikovėvagui, ojo'o hağua hi'yendağua (cistérna) soropáva, ojoko'ýva pe y. 14 Israel piko peteĩ tembiguái térã tembiguái ra'yre. Mba'érehe piko upéicha ramo ojegueraha ichupe tembiguái ramo ambue tetãme. 15 Umi leõ ra'yrusu okororõ ichupekuéra, osapukái ha ombotapere ijyvykuéra; ojehapypa itavakuéra, avave ndoikovėima ipype. 16 Ha Ménfis ha Táfnes ra'ykuéra jepeve nemoakãperõta. 17 Ko'ã mba'e ojehe ndéve nde repoi rei haguére nde Ruete, nde Járargui, nemboguataseva tape porã rehe. 18 Ma'erãpa rehose Egíptope rey'u hağua Nílo pegua y, térã ma'erãpa rehose Asíriape rey'u hağua Éufrates pegua y. 19 Ne rembiapo vaikue nenupãta ha reñemoĩ haguére nde Ruete rehe Che rohaviráta; ejepy'amongeta porãke ha rehecha porãta mba'eichaitépa ivai ha irova'erã nde rekove repoi haguére nde Ruete, nde Járargui, rekyhyje'ýre, he'i nde Ruete, pe yvága atykuéra Jára. 20 Hetaite árama ohasa, remopẽ hague nde cangállá ha remondoho ne sã, ha ereva'ekue: Ndaikomo'ávėi Ñanderuete rembiguái ramo; mayma cėrro ári ha yvyraguasú iporãva ġuýpe rejeity ku kuña reko vaicha (remomba'ėguasú hağua ambue járpe). 21 Che voi roňotýva'ekue parral poravopyréicha, opaite parral iporãvéva apytėgui; ha mba'éicha rupípa oiko ndehėgui parral hoky ambuéva. 22 Jepėmo reñemopotĩ tanĩburýpe, térã rejekyty havõme, ne rembiapo vai oĩ ġueteri che renondépe, he'i nde Ruete, nde Jarateéva. 23 Mba'éicha piko ikatu ere ġueteri: Nañemongy'ái ha araka'eve namomba'ėguasúi ambue járpe. Ema'ẽ porãke, ne rembiapo vaikue rehe rejapova'ekue pe vällepe (Ben-Hinómpe), ehechakuaána ne rembiapokue, nde ningo ku caméllo kuña hakúvaicha, pya'e oňaníva ágotyo pégotyo. 24 Nde rejogua búrro

kuña saitépe ojepokuaáva oiko haḡua desiértore , ha haku jave oñetĩupi yvytu rehe. Ha haku jave, mávapa ojokokuaa ichupe. Ha pe mácho ohekáva ichupe naikane'õmo'ãi, imba'epota jave katuete ojohuva'erã ichupe. 25 Eñangareko nde py rehe, ani reikótei pynandi reñembohasy haḡua, ha eñangareko nde ahy'õ rehe, ani haḡua ndey'uhéi. Nde katu ere: Nahániri, nachepohávéma, ahayhu voi tetã ambueyguápe ha ahamanteva'erã hapykuéri. 26 Ku mondaha otĩ háicha ojejohu ramo ichupe hembiaapo vaihápe, upeichaite otĩva'erã Israel, hetãyguakuéra, imburuvichakuéra, hetã ruvicha, ipa'ikuéra ha iprofetakuéra . 27 Ha'ekuéra ningo he'i peteĩ yvyra pehẽnguépe: Nde voi ore ru; ha peteĩ itápe: Nde, ore sy. Chéve katu chemboyke, ha noma'ẽsevúi cherehe; ha oḡuahẽ vove jehasa asy hendapekuéra he'i hikuái chéve: Epu'ãna, orepytyvõ haḡua. 28 Ha mamo piko oimemba nde jarakuéra rejapova'ekue. Topu'ã umía, tahecha ikatúpa nepytyvõ nde jepy'apyha árape; nde tavakuéra heta háicha, nde Juda, péicha oĩ avei nde jára gua'ukuéra. 29 Mba'upéiko pembyasy. Peẽ voi pepoi chehegui, he'i pe Oikóva tapia ḡuarã. 30 Ainupã rei piko ra'e nde ra'ykuérape, nomyatyrõĩ haguére hikuái hekove. Pende kyse pukúpe pejuka pende profetakuérape , ku leõ oporomondyryrypávaicha. 31 Peẽ Israel ñemoñarenguéra, pejapysaka porãke pende Ruete ñe'ẽ rehe. Che piko aiko ku desiértoicha Israélpe ḡuarã, térã ku yvy iñypytũvaicha. Mba'érehapa che retã he'íra'e: Oresásóma, araka'évéma ndorojuveimava'erã ne rendápe. 32 Ikatu nga'u piko pe kuñataĩ hesarái ijeguakágui, térã pe tembirekorã ijao porãvévaguí. Che retã katu hetaiterei árama hesarái chehegui. 33 Mba'upe piko rembojeguakapa nde rape reheka haḡua mborayhu. Ha kuña reko vaípe jepeve rembo'e nde rapekuérare. 34 Ha nde ao ruguái rehe jepe ojejohu umi mboriahu ha umi hi'ánga potĩva ruguykue. Nderejohuiva'ekue ichupekuéra oiko vai jave, oñeha'ã uvei hikuái oiko porã haḡua. 35 Upeichavéramo jepe nde ere: Che reko ipotĩgui, ipochykue oñemboyke chehegui. Ema'ẽ porãke, Che rombojovakéta, ere haguére: Nacherembiaapo vaíri. 36 Mba'upéiko reguata ambue tape rehe. Umi Egiptoygua nembotavýta avei, ku Asiriaygua nembotavy haguéicha. 37 Ha ñemotĩ reheve reju jevýta Egíptogui, pende Ruete voi omboykégui nde rejeroviahápe ha upévaguí nosẽ porãmo'ãi mba'eve ndéve ḡuarã.

Jeremiah 3

1 Oje'e ningo: Oime ramo opoíva hembirekógui, ha upéi kóva oho ramo ha oiko ambue kuimba'e ndive, upe kuña upéva ohokuaa jevýnepa iména tenondegua rendápe; ndaiky'apái piko ko yvy kóva pene rembiaapo vai rupi. Ha nde katu, reiko kuña reko vaícha heta (jára gua'u) ndive; ha upéicha ramojepe rejuse jevy che rendápe, he'i pende Ruete. 2 Ejesaupi umi desiérto rehe, ha ema'ẽ porãke, opa rupiete reñemongy'apa. Umi tape yke rehe reha'ārõ ñemiháme, umi Arabiaygua ojapo háicha desiértope, rejeity haḡua umi ohasáva guive ári ha ne rembiaapo vai rupi reju remongy'a rehóvo ko yvy kóvape. 3 Ajoko ramojepe pe ama tenondegua ha ipaha pegua, nde nereñembyasýi ku kuña reko vaícha. 4 Ha péina ko'áña, nde cherenói erévo, che Ruete, che mitã ára guive Nde chesãmbyhyva'ekue. 5 Ipochnýnepa Ha'e opaite árape. Naneñeko'õi jeramo'ávúi piko. Péicha nde ere ha rejapo opaichagua ñaña reko ojejapokuaáva guive. 6 Ñanderuete he'i chéve tetã ruvicha Josías árape: Rehecha piko, mba'éichapa Israel oñemoĩ cherehe. Ha'ekuéra oho mayma cérro yvate ári, ha mayma yvyra ikuarahy'ã poráva guýpe, omomba'eguasú haḡua ambue jarakuérape. 7 Che katu aimo'ã ojapopa rire hikuái ko'ã mba'evai ou jevytaha che rendápe; Israel katu ndoúi, ha ikypy'y Juda ohechapa ramojepe mba'éichapa itykéra Israel oiko hague noñemoambuéi avei. 8 Oñemohembiaapo vaígui Che ahavira ichupe, ndojevýi che rendápe ha oñemongy'apa avei itykéraicha. 9 Hembiaapo ky'a rupi omongy'apa ijoyvy, omomba'eguasúgui ambue járape, ojejapomava'ekue ita ha yvyrágui. 10 Ha opaite ko'ã mba'e rupi jepe, ikypy'y ndojevýi ipy'aite guive che rendápe, ojevy gua'unte, he'i pende Ruete. 11 Ha he'i chéve Ñanderuete: Amo ipahápe Juda oñemongy'ave Israélgui. 12 Tereho ha emyasái ko ñe'ẽ kóva yvate (nórtte) gotýo, ha ere: Nde Israel epoína nde reko ky'águi ha ejevy che rendápe, he'i pende Ruete; che pochykue ndo'amo'ãi ndeári, Che ningo chepy'a porã, he'i pende Jára, ndachepochymo'ãi opaite ára peve. 13 Eñembyasy rejapo vai haguére, reñemoĩvo nde Ruete rehe, umi yvyraguasú guýpe remomba'eguasú ambue jarakuéra ndereikuaáivape ha nrehendúi che ñe'ẽ, he'i nde Ruete, nde Jára. 14 Peñembyasýke ha pejevy, peẽ ta'yrakuéra, peñemoĩmba haguére cherehe, he'i pende Ruete, Che voi ningo pene ména; opaite távagui agueraha peteĩme ha opaite ogaguasúgui mokõime, pomoinge haḡua Jerusalénpe. 15 Ha ame'ëta peẽme pende rerekuarã chembovy'áva, oñangareko haḡua penderehe katupyry ha

arandúpe. 16 Ha ojehuva'erã umi ára umívape peñemoña ha peñemboheta rire pende yvýpe, he'i pende Ruete, avave naimandu'aveiva'erã: Pe karamegua oĩháme pende Ruete rembiapoukapy rehe, ndouveimava'erã iñakãme, ndohechanga'uveiva'erã ha araka'eve ndojejapomo'ávái ambue. 17 Umi ára umívape Jerusalénpe oñembohérata: Ñanderuete guapyha renda, ha umi tetã ou joáta Jerusalénpe omomba'eguas haña pende Ruetépe; ha ndoikomo'ávái hikuái ipy'a hatã ñañaáva rapykuéri. 18 Umi ára umívape oñemopeteĩ jevýta Juda ha Israel, ha oñondive ou jevýta umi tetã yvatevoguágui pe yvy ame'ëmava'ekue pende rukuérape imba'etee ramo. 19 Che aimo'áva'ekue peẽ peikóta che ra'y ramo ha upévagui Che ame'ẽ peẽme pe yvy iporãvéva tetãnguéra apytépe. Ha Che aimo'ã peẽ cherenoitaha: Ore Ruete, ha napeñemboykemo'aira'e araka'eve che rapykuérigui. 20 Peẽ katu peiko ku tembireko vaívaicha ombotavýva iménape, péicha peẽ pejapo avei cherehe, nde Israel róga, he'i pende Ruete. 21 Oñehendu umi desiérto rehe Israel ñemoñarenguéra rasẽ omba'ejerure asýva jeporiahuvareko opia haguére hape porãgui; ha hesaráigui Ijarateégui. 22 Pejeyvy peẽ peñemoíva pende Ruete rehe ha Che pomongueráta pende reko pu'áségui. Péina ápe ore rojuroína ne rendápe, Nde ha'eguihána ore Ruete, ore Jaratee. 23 Añetehápe roho rei romomba'eguas haña járape umi cérrore ha ore rosapukái reipa upérupi; ñande Ruetéguinte ou pe pytyvõ añeteguáva Israélpe ñuarã. 24 Ore rotĩete romomba'eguas haguére ambue jarakuérape ha upévale rohundipa ore mitãrusu, ore rukuéra rembiapo repy, ore ovecha, kavara ha vaka atykuéra. 25 Ore rojeity joa tĩndyhápe ne renondépe ha ñemotĩ taoreñu'ã, roñemoĩ haguére ore Ruete rehe, ore ha ore rukuéra, ore mitã ára guive ko'ağaite peve naoreñe'ërendúigui ore Ruete, ore Jára ñe'ëme.

Jeremiah 4

1 Nde, Israel, rejeyvy ramo, he'iuka ndéve Ñanderuete, rejeyvkuaa hendápe, repoi ramo nde jára ambuégui rejukuaa jeyvy nde Ruete rendápe. 2 Ha reme'ẽ ramo añetehápe, hekoitépe ha tekojojápe ne ñe'ẽ Ñanderuetépe, upérõ umi ambue tetãnguéra oiporúta nde réra ojohovasa ha oñombovy'a haña. 3 Péicha he'i Ñanderuete mayma kuimba'e Juda ha Jerusalenguápe: Peñotỹ yvy potĩháme, anítei peñotỹ ñuatĩndýpe, (Matéo 13,7 22). 4 Peẽ kuimba'e Juda pegua ha opaite peikóva guive Jerusalénpe, peñemboheko potĩ Ñanderuetépe ñuarã, peñemopotĩ ha peĩty pende py'apy pegua mba'e ky'a, anítei che pochy osẽ ku aratirícha, ha hendy jeperõ ndaiporivéima avave ombogueva'eráva. Ko'ã mba'e ojuhúta, ndapepoĩri ramo pene rembiapo vaígui. 5 Pemoherakuã Judápe, peguerosapukái Jerusalénpe ha peje: Pembopu turu tetãpy rehe; pesapukái ha peje: Peñembyaty ha jaike umi táva oñemombarete porãvape. 6 Pehupi yvate pende poyviveve Siónpe, peñani ha ani pepyta pytátei. Cháke, nórteguio Che amboúta mba'evai ha jepy'apy ndetuichaitéva. 7 Pe leõ ouhána ikehágui isoldádo aty reheve ha umi tetã hundihára oñuahétama, osẽma oikohágui ombotapere haña nde yvy; nde tavakuéra itaperepáta ha avave ndoikomo'ávéma ipype. 8 Upévalehe peñemonde ao vosakuépe, pejahe'o ha peguahy; Ñanderuete pochy noñemboykevéima ñandehegui. 9 Upe ára upévape he'i Ñanderuete: Tetã ruvicha ha mburuvichakuéra py'a omanombáta, pa'ikuéra ipy'andyipáta ha profetakuéra oñemondyipáta. 10 Che katu ha'e ichupe: Angái, angái, che Ruete, che Jára, Nde reheja oñembotavy ko tetã kóvape ha avei Jerusalénpe, oñemyasãi haguére: Peẽ pendepy'aguapy, pe kyse puku katu ojekutumahína ore ánga rehe. 11 Umi ára umívape oje'éta ko tetã ha Jerusalenguápe: Yvytu aku oiipeju hatã desiértogui che retã rapére, ndaha'etí omboyvytu ni omopotĩ haña kóga'a. 12 Yvytu hatãitereíva Che amboúta; Che voi ambojovakéta ichupekuéra. 13 Péina ápe ku arai vaícha opu'ãta ñanderehe ija'e'yva, ha icárrro yvytu'atãicha oúta, henda kavajukuéra reheve ipya'etevéva ñapykanígui. Angái, angái oréve, ha'ekuéra orehundipáta katuete. 14 Nde py'apýgui ejohéi ne mba'e ky'a, nde Jerusalem, resẽ jeyvy haña nde jehasa asýgui. Araka'e pevépa rejepy'amongetáta ivaíva rehe. 15 Peteĩ marandu vai ou Dángui, ha ambue Efrain cérrogui. 16 Pemombe'u tetãnguérape ha pembohasa avei Jerusalénpe: Mondahakuéra ou tetã mombyryetégui, ha umi Juda távape oñehendu apañuái ñorãirõ rehegua. 17 Ha'ekuéra omongoráta Jerusalénpe ku ovecha rerekua omongora háicha ijovechakuérape ñúme, he'i pende Ruete. 18 Ne aña reko ha ne rembiapo vaikue ogueru ko jejopy vai kóva; ne ñaña reko ndekutúta nde py'aitépe. 19 Che py'a, che py'apy oryryipa, che ajepy'apyeterei che py'a operere asy; ndachepy'aguapyvéi, ahendúgui turu pu, sapukaiguasu ñorãirõ megua. 20 Jepy'apy asy ha jepy'apy asyve oñemyasáita; oñembyaipáta ko tetã tuichakue; peteĩ sapy'aitépe oñembyaipa che róga aoguigua, ha che ao sãingokuéra. 21 Araka'e

pevépa ahecháta yvate pe poyviveve (bandéra) ha ahendúta turu pu ñorãirõ megua. 22 Ko che retã ningo itavy, ha'ekuéra ndachekuaái he'i pende Ruete; ita'yra kuéra itavy ha naiñakã porãi; ivale ojapo hağua mba'evai, ndojapokuaái katu mba'eporã. 23 Ama'ẽ ningo yvy rehe, ha péina itapere ha inandipa; ha ama'ẽ ára rehe, ha ndaiporivéima pe tesape. 24 Ama'ẽ umi cerrorusu rehe, ha péina oryryipa joaite, ha mayma cérro oñembyaipa. 25 Ama'ẽ ha ndaiporivéima yvyariguakuéra ha umi guyra ára rehe ovejéva okañymba. 26 Ama'ẽ ha ahecha umi ñu iporãitévagui oiko yvy perõ ha mayma umi táva itaperepa, Ñanderuete pochy ojapopa ko'ã mba'e. 27 Péicha he'i pende Ruete: Ko tetã itaperéta, áğa nahundipamo'ãi katu, 28 ko'ã mba'e rupi pe yvy oñembyasyete, ha pe ára yvate iñypytũta. Che ajepy'amongetáma, aña'ẽma ha nañembyasymo'ãi che rembiaporã rehe ha ndaguevimo'ãi ko'ã mba'égui. 29 Umi tavaygua okañymba ohendúvo umi kavaju árigua ha umi hu'y poihára oikepa ka'aguy mbytépe, ha ojupi hikuái umi cerrorusu rehe; pe táva ojehejareipa, ha avave ndopytái ipype. 30 Ha nde, táva, reñembyaipátava, mba'épa rejapóta, jepevémo reñemonde ao pytãme, ha reñembojeguaka órope, jepevémo remohũ nde resakua, reñemoporã rei, ha'ekuéra nandeapomo'ãi mba'eve ramo, nde rayhuhára voi ndejukáta. 31 Ahendu ningo peteĩ ñe'ẽpu ha'etéva kuña imembymbotáva; py'ahẽ asy ha'etéva kuña imembýtava imemby peteĩha, upéva ha'e Sion rajy, hasẽvo oipyso ipo ha he'i: Angái, angái chejukátama, umi porojukahára chejukátama.

Jeremiah 5

1 Ñanderuete he'i: Peguata Jerusalem táva cálle rehe, pema'ẽ porã opa rupi; peheka ipláza rupi pejohu hağua peteĩ kuimba'e jepe oñeha'ãmbáva oiko hağua hekoitépe ha ohekáva pe añetegua, upéicha ramo aperdonáta Jerusalem rembiapo vaikue. 2 Ha'ekuéra ome'ẽ ramojepe iñe'ẽ pende Ruete oikovéva rérape, ome'ẽ gua'ute oporombotavy hağuanté. 3 Ñanderuete resa piko noma'ẽi umi he'íva rehe pe añetegua. Nde reinupã ramojepe ichupekuéra noñandúi, rehundi ramojepe ichupekuéra ndoikoséi tape porã rehe, oñembohova'atãve uvei hikuái itágui, nomoambueséi voínte hekokuéra. 4 Upévare Che ha'e: Añetehápe ikangy ha itavypa hikuái, ndoikuaáigui Ijára rape ni heko porã. 5 Aháta umi karaiguasu rendápe, ha aña'ẽta hendivekuéra; ha'ekuéra katuete oikuaa Ñanderuete rape ha Ijára ñe'ẽ. Ha'ekuéra katu omopẽ avei icangállá ha omondohopa isãnguéra. 6 Upévare, pe leõ ka'aguýpe oikóva, ojukáta ichupekuéra; pe aguaraguasu desiértópe oikóva sarambi ojapóta ijapytépe ha pe jaguarete hũ ojere jere itavakuéra rehe omondyryry hağua oimeraẽ osẽva guivépe itavapýgui. Ko'ã mba'e oikóta hembiapo vaieta rupi, oñemoĩ haguére Ituvatee rehe. 7 Mba'éicha piko roperdonáta . Nde ra'ykuéra cherejapáma, ha ome'ẽma iñe'ẽ ijára gua'úpe. Amohyğuatã porã ramojepe ichupekuéra, ha'ekuéra katu chembotavy ha oñembyaty hikuái kuña reko vai rógape. 8 Ku cojúdo hakúicha, itarova hikuái hapicha rembireko rehe. 9 Aheja reínepa ko'ã mba'evaiete, he'i pende Ruete, térãpa ndahechaukaichénepa che pochy koichagua tetãme ġuarã. 10 Pejupi iparralty oĩháme ha pembyai, áğa anítei pembyaipa; peikytĩ hakãnguéra, ndaha'evéimagui pende Ruete mba'e. 11 Israel ha Judayguakuéra oñemoĩ cherehe, he'i pende Ruete. 12 Opoi hikuái Ñanderuetégui, ha he'i hikuái: Ñanderuete ndaha'evéima mba'eve ñandéve ġuarã, ha mba'eveichagua jehasa asy ndoumo'ãi ñande ári, ndajahechamo'ãi kyse puku ni ñembyahýi; 13 iproféta oiko ku yvytu reícha, Ñanderuete ñe'ẽ ndaipóri ipype; to'a hi'ári umi mba'evai omosarambíva. 14 Ñanderuete, Yvága Atykuéra Jára katu, he'i: Ha'ekuéra he'i haguére ko'ã mba'e, péina ápe Che amoíta che ñe'ẽ nde jurúpe tatáicha, ko tetã kóvape amoíta jepe'a ramo, ha ahapypáta ichupekuéra. 15 Ema'ẽ porãke, nde Israel, Che aguerúta ndeári tetã mombyrygua, he'i pende Ruete; peteĩ tetã yma guivéma oikómava ha iñe'ẽ ndereikuaái upévagui ndereikuaamo'ãi mba'épa he'ise ndéve oñe'ẽ jave ramo ndéve. 16 Ihu'y ryrukuéra ojogua sepultúra (tyvy) ojepe'apyréva, ipy'aguasu meme hikuái. 17 Ha'ekuéra ho'úta ne remitýngue ha ne pan , ojukáta nde ra'y ha nde rajykuérape; ho'úta ne rymba ovecha ha vakakuéra, nde parral ' a ha nde higo ' a , ha'ekuéra ohundíta umi táva oñemombaretépyréva ikyse puku rupi, umívare ningo nde rejeroviáva. 18 Upeichavéramo jepe, umi ára umívape napohundipamo'ãi, he'i pende Ruete. 19 Áğa he'i ramo hikuái: Mba'érehe piko Ñanderuete ojapo orerehe ko'ã mba'e, upéramo eréta ichupekuéra: Peẽ pepoi haguére ichugui, pene retã oiko hağua ambue jára mombyrygua rembiguái ramo, upévare Che avei apoíta pendehegui peiko hağua tembiguái ramo ambue tetã mombyrygua poguýpe. 20 Pemoherakuã ko'ã mba'e Jacóbo rógape, ha pemombe'u avei Judápe, ha peje: 21 Pehendúke ko'ã mba'e, tetã itavy ha iñakã porã'yva, hesa mokõi ramojepe ndohechái, ijapysa mokõi

ramojepe nohendúi. 22 Ndapekyhyjemo'ái piko chehegui, he'i pende Ruete, ndaperyryimo'ái piko che renondépe, amoíma yvyku'i yguasu rembe'ýpe, hi'y ani hağua ohasa upeguive, oñemopu'ã yvate ha okororõ vai ramojepe ndaikatúi ohasa upégui. 23 Ko tetã kóva katu oñembotuicha ha oñemoĩ cherehe, oñemboyke chehegui ha oho ohosehápe. 24 Ha nde'íri hikuái ipy'apýpe jepe: Jakyhyje ko'áğa Nanderuete, Nandekarateégui, omboúva hi'araitépe ama tenondégua ha ipaha peguáva, ha ombosako'iva hi'araitépe pe ñemitý ñemono'õha ára. 25 Pene rembiapo vai ojoko joko ko'ã mba'e, ha pene angaipa rupi ndapehupitýi ko'ã mba'eporã. 26 Che retãnguakuéra apytépe ojejohu iñaña rekóva, omaña ñemi ñemíva oity hağua iñuháme hapicha heko potívape, ku guyra ñuhã jára ojapo háicha. 27 Ku ajakaguasu henyhẽrõ guáicha guyraitágui, péicha hogakuéra henyhẽ mba'e mondapyrégui ha upéicha oiko ichuguikuéra karai tuicha ha ipoguasúva. 28 Okaru imondapyre rupi porãgui ikyraite ohóvo, ha hembiapo vaikue hetaitereirasa; nombojovakéi hekoitépe ityre'ývape ha nome'ëi imboriahúvape imba'eteéva. 29 Ndahaviramo'ái piko koichagua mba'evai, he'i pende Ruete; ha namyengoviamo'ái piko peichagua tapicha rembiapo vaikue. 30 Tembiapo ivaietéva ha ñanemondýiva ojuhuhína ko tetãme. 31 Iprofetakuéra ijapupa ha ipa'ikuéra omboguata hapichakuérape oipota háichante, ha pévante ombovy'a che retãnguakuérape. Ha mba'éiko pejapóta oğuahẽ vove pe jejopy vai Che ha'emava'ekue peẽme.

Jeremiah 6

1 Benjamin ñemoñarenguéra pekañy Jerusaléngui ha pembopu turu Tecóape, pemopu'ã tatatĩ, techaukaha ramo Bethaquérempe, cháke, nórtégui ou jejopy vai ha ñehundiguasu. 2 Ahundíta Sion rajy (Jerusalén), pe iporãitévape. 3 Oúta hi'ári umi ovecha rerekua ijovecha atykuéra reheve; ijerekue rehe omopu'ãta hikuái hóga aoguigua; ha peteĩteĩ oñangarekóta ijovecha atykuéra rehe hendaitépe. 4 Peñembosako'ike peñorãirõ hağua Jerusalen ndive; pepu'ã joáke ha jajeity hi'arikuéra asaje mbytépe. Angái, angái ñandehegui, ka'aruetéma ha kuarahy oike jepéma. 5 Pepu'ã ha jajeity hi'arikuéra pyharekuépe, ha ñahundi hogaguasukuéra. 6 Péicha he'i pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára: Peikytĩ yvyra, ha pemopu'ã yvy aty Jerusalen tápia jerekue rehe ojehasa hağua hi'ári; kóva ha'ehína pe táva ojevavirátava, henyhẽmbaitégui ñaña rekógui. 7 Ku y osẽ háicha yvúgui, péicha Jerusaléngui osẽ tapiante ñaña reko; oñehendu oikoha ipype mba'e heko pegua'ýva ha ñemonda; jekutu ha ñenupã che resa ohecha ipype. 8 Jerusalen, eñembyasy rejapo vaiete haguére, ani hağua che ánga oñemboykétei ndehegui, ani hağua ajapo ndehegui yvy perõ, avave oikose'ýháme. 9 Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára: Ojeporeka jevy jeýta umi Israelgua hembýva rehe ku parral rakã'a ojeheka jevy háicha ojeheja rei'ýre hi'a peteĩnte jepe, ejepovyvy jevy ku parral rakã'a mono'õhára ojapo háicha umi parral apytépe. 10 Mávapepa añe'ëta cherendu hağua. Mávapepa Che amomarandúta cherendu hağua, ijapysapepa voi, ha ndaikatúi cherendu, oñembohory uvei hikuái pende Ruete ñe'ẽ rehe ha péva ndohayhúi voi hikuái. 11 Upévagui cherenyhẽ che pochýgui, chekane'õma ajejokove hağua; upévare aňohẽta che pochy mitãkuéra ári umi tape rupi oikóva, ha umi mitãrusu oñembyatýva ári; jepokuapyhápe ojegueraháta pe ména hambireko ndive, ha itujáva avei. 12 Hogakuéra, ijyvykuéra ha hambirekokuéra oñeme'ëta ambuépe ġuarã, Che aipysótagui che po ainupã hağua umi oikóvape ko tetãme, he'i pende Ruete. 13 Michívéva guive tuichavéva peve, opavavetéva omonda; pe proféta guive pa'i peve, oporombotavýnte voi. 14 Ha'ekuéra oipohãno vai vai che retã mba'asy vai ku ndaha'ëi ramoguáicha mba'eve, ha hi'ári he'i: Py'aguapy, py'aguapy, ha ndaipóri py'aguapy. 15 Otíva'erãmo'ã hikuái ojapo haguére mba'evaiete; ha'ekuéra katu notĩri ha ndoikuaái voi avei mba'épa he'ise ñemotĩ, upévare ho'áta avei hikuái umi oñehundítava ndive; ahavira vove ho'apáta hikuái, he'i pende Ruete. 16 Péicha he'i pende Ruete: Tapeho umi tape rupi, pema'ẽ porã ha peporandu pe tape porã ymaguare rehe, moóitépa oĩ pe tape iporãitéva, ha peguata hi'ári, pejohu hağua pytu'u pene ángape ġuarã. He'i katu hikuái: Ndoroguatamo'ái. 17 Ha amopu'ã peẽme ġuarã guárdia (mañahára) oñangareko ha pendeavisa hağua ituru pu rupi ou ramo tetã ambueygua. Ha'ekuéra katu he'i: Norohendumo'ái. 18 Upévare pende Ruete he'i: Tetãnguéra, pejapysaka porãke peikuaa hağua mba'épa ojuhúta che retãme. 19 Ejapysaka porãke, vyariguakuéra: Péina ápe, Che voi aguerúta mba'evai ko tetã kóvape ġuarã oñemoĩ haguére cherehe; ipy'apy nohenduséi voi che ñe'ẽ, ha omboyke hikuái che rembiapoukapy. 20 Mba'éiko chéve ġuarã umi mba'e ryakuã porã Sábagui oúva; ha pe takuapi hyakuã poráva tetã mombyryetégui oiporúva. Pene kuave'ẽmby nachembovy'ái, ha pene kuave'ẽmby pehapýva nachemboguerohorýi. 21 Upévare, pende

Ruete he'i: Péina ápe, Che ambosako'ipáta ko tetã kóvape ġuarã itakuéra oñepysãnga haġua, ha ho'áta umi túva ita'ýra ndive; pe óga ykeregua iñirũ ndive oñehundipava'erã. 22 Péicha pende Ruete he'i: Pema'ẽ porãke, oúta peteĩ tetã yvatéogui, peteĩ tetã ndetuicháva opu'áta umi mokõi yvy apýra guive. 23 Ipópe ogueru iguyrapa ha iyyvyra puku akua; iñarõ hikuái ha ndoiporoporiahuverekomo'ãi; hyapu ha okororõva ku yguasúicha, kuimba'ekuéra ikatupyryva ha oñorãirõkuaáva ou Sion távape ojeity haġua hi'ári. 24 Ñahendúma herakuãguasu, ha ñanemokangypa voi, ha ore roryryipa ku kuña imembymbotávaicha. 25 Aníke pesëtei pende kokuégui, ha aníke peikótei umi tape rehe; umi ñanderehe ija'e'ýva ikyse puku reheve ou oporomongyhyje ha omosarambipa haġua. 26 Che retã, ejeku'a jokua, eñemonde ao vosakuépe (ao hũvape), ha ejapajeréi tanimbúpe; eñembyasy ha ejahe'o, pe kuña imenave'ýva ojahe'o háicha omano ramo imemby ha'eñomíva ha hasëva py'a ñembyasygui; cháke, upe ñanembyaitava pya'e oúta ñandeári. 27 Ñanderuete he'i chéve: Che romoĩ ndéve reipy'ara'ã haġua che retãme ku óro mbohykuháraicha, nde reikuaa ha reha'ã haġua ijeguata. 28 Ha'ekuéra oñemoimba Ijára rehe ha oñe'ẽ vai reisente, ipy'a hatã ku brónce ha hiérroicha, oñemongy'apa hikuái hembiapo vai rupi. 29 Pe mba'e ohatapyñáva oipeju porã ha tata hakuete ramojepe pe plómo mbohykuhára omba'apo reíta ndojeiséigui umi mba'e ky'a plómogui. 30 Óro morotĩ mombopyre oñembohérata che retã, Ñanderuete voi omombo haguére Judápe.

Jeremiah 7

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe, ha he'i: 2 Eñembo'y pende Ruete rogaguasu rokẽme, ha emyasãi upépe ko ñe'ẽ kóva, ha péicha eréta: Pehendúke pende Ruete ñe'ẽ, Judayguáva guive, ha peikéva guive ko okẽ rupi peñemomirĩ pejeitývo pende Ruete renondépe. 3 Péicha he'i pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Pemyatyrõ porã pende rape ha pene rembiapo, ha Che pomohenda jevýta ko yvy kóvape. 4 Aníke pejeroviátei umi ñe'ẽ japu rehe, he'i ramo jepe hikuái: Ñanderuete róga, Ñanderuete róga, kóa ningo Ñanderuete rogaguasu. 5 Pemyatyrõ ramo hekoitépe pende rape ha pene rembiapo; ha peiko ramo añetehápe justícia poguýpe, 6 ha ndapejopyvéi ramo tetã ambueyguápe, ni ityre'ývape, ni imenave'ývape, ha napeñohevéi ramo ko yvy kóvape heko potíva ruguy, ha ndapeikói ramo ambue jarakuéra rapykuéri oguerúva mba'evaínte peẽme ġuarã, 7 upéicharõ Che pomoingo jevýta ko yvy kóvape, Che ame'ẽmava'ekue pende rukuérape opaite árape ġuarã. 8 Peẽ ningo pejerovia umi ñe'ẽ añete'ýva ha výra reíva rehe. 9 Peiko peporomonda, peporojuka, pemongy'a pene menda reko, peme'ẽ rei pene ñe'ẽ, ha hi'ári pemyatatĩ Baálpe mba'e ryakuã porã, ha peiko ambue jarakuéra peikuaa'ýva rapykuéri. 10 Ha upéi peju ha peñembo'y che rógape, ogueraháva che réra, ha peje: Ore roiko porã nde poguýpe, ha upéi pejapovepeína pene rembiapo vaieta. 11 Oiko nga'u piko che rogaguasu, pende resa renondépe, mondaha raity ramo. Ko óga kóva oiporu ramojepe che réra porãite, peẽ pejapo ichugui mondaha raity. 12 Tapeho Silópe, Che aiko haguépe ñepyrürã, upépe oñemomba'eguasuva'ekue che réra, ha pehecháta mba'épa ajapóra'e hese che retã Israel ñañangue rehe. 13 Ha ko'ága, peẽ pejapopeína ko'ã tembiapo ivaíva, he'i pende Ruete, Che poavisa porã ramojepe ko'ẽ ko'ẽ rehe napehenduséi, ha pohenói ramojepe peẽ napepenái cherehe. 14 Upévare ajapo haguéicha Silo rehe, Che aiko haguépe, ajapóta katuete avei ko che rogaguasu rehe, ame'ẽva'ekue peẽme ha pende rukuérape, peẽ katu pejeroviánte ko ogaguasu rehe pemomba'eguasúva rãngue che réra. 15 Upévare Che pomosëta che resa renondégui amosë haguéicha yma pende ryvy Efrain ñemoñarenguérape. 16 Ha nde, Jeremías, anítei reñembo'e ko tetã kóva rehe, ha aníke nerasëtei hese, ha aníke remba'ejerurétei chéve hesekuéra, Che norohendumo'ãi. 17 Nderehechái piko mba'épa ojapo hikuái Juda tavakuérape ha Jerusalem callekueraha rupi. 18 Ita'ýra ombyaty jepe'a, ituvakuéra omyendy pe tata, kuñakuéra katu ombojehe'a harína, y ha levadúra, ojapo haġua pan iyyvága jára kuñáme ġuarã ha oguenohẽ víno ijára gua'úpe ġuarã chembopochy haġua. 19 Chembopochy piko hikuái, he'i pende Ruete: Téräpa ha'ekuéra voi oñembopochýta oġuahẽ vove pe ára oñemotĩ haġua. 20 Upévare péicha he'i pende Ruete, pe Jaraitéva: Peikuaa porãke, Che aňohëta che py'aro ha che pochy ko yvy kóva ári, hetãyguakuéra, hymba, iyyvyra'a ha ikoga'akuéra ári ha ndoguemo'ãi che pochy rendy. 21 Péicha he'íkuri Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Pemoĩ pene kuave'ẽmby ha kuave'ẽmby ojehapypáva ojo'ári, pe'u haġua ho'okue. 22 Ko'ã mba'e Che nda'eiva'ekue pende rukuérape, ha mba'eveichagua tymba kuave'ẽmby ndajapoukaiva'ekue, aguenohëvo ichupekuéra Egípto retãgui. 23 Che ha'e uvei ichupekuéra cheñe'ẽrendu haġua. Pejapo che ñe'ẽ ha Che aikóta

pende Jaratee ramo, ha peẽ peikóta che retã ramo; ha peguata porãta ramo che rapére, Che ha'e haguéicha peẽme, opaite mba'e osẽ porãmbáta peẽme. 24 Ha'ekuéra katu nohendúi ha ndojapói che ñe'ẽ, oikónte ipy'a hatã ha iñaáva ohekombó'e háicha ichupekuéra, ha oho hikuái tapykue gotýo oho rãngue henonderã gotýo. 25 Pende rukuéra osẽha ára guive Egípto retãgui ko ára kóva peve ambou'aina peẽme chekane'õ'ýre che rembiguakuéra, che profetakuéra. 26 Peẽ katu nacherendúi ha ndapejapysakái peñembopy'a hatãve uvei ha pene rembiapo ivaive pende rukuéra rembiapógui. 27 Ha nde, Jeremías, erepaitéta ichupekuéra ko'ã ñe'ẽ ko'áva, naneñe'ẽrendumo'ãi ramojepe, ha nopenamo'ãi ramojepe nderehe eavisa porã katu ichupekuéra. 28 Ereva'erã ichupekuéra: Kóa ha'ehína pe tetã ohenduse'ýva Ijára, Ituvateépe, ha ndoipotaiva'ekue oñemboheko ichupekuéra ha pe añetegua okañy ichuguikuéra. 29 Nde, Jerusalen rajy, eikytĩ ne akã rague iporáva, ha emombo, ejahe'o cérro perõre; Ñanderuete omboyke ha oity ko tetãme ombopochy haguére ichupe. 30 Juda ñemoñarenguéra ojapo mba'evai che resa renondépe, he'i pende Ruete; ha'ekuéra omoĩ ijára gua'u che rogaguasúpe, oñehenoiháme che rera porãite, ha péicha omongy'apa che róga aikohápe. 31 Ha'ekuéra omopu'ã ikuave'ẽmby renda Tófetpe, opytáva Hinom ra'y cerrokuéra pa'ũme, upépe ohapy tata rendýpe ita'ýra ha itajyrakuérape ambue járape ġuarã, umi mba'e umía Che nda'eiva'ekue ichupekuéra ojapo haġua ni ndoikeiva'ekue che py'apýpe. 32 Upévare he'i pende Ruete, oġuahẽva'erã pe ára ndoje'eveimava'erã Tófet, ni Hinom ra'y cerrokuéra pa'ũ, oje'éta uvei cerrokuéra pa'ũ jejukaguasu reheguáva, upépe oñeñotýva'erã te'õnguekuéra, ndaiporimo'ávégui ambue hendaġua. 33 Ha ko'ã tetãyguá retekue oikóta umi guyra yvate ovevéva rembi'urã ha mymba saite rembi'urã ramo; ha ndaiporimo'ãi avave omondýva ichupekuéra. 34 Che voi aipe'áta Juda tavakuéragei ha Jerusalen ryepýgui vy'a ha tory rehegua ñe'ẽpu, ha pe menarã ha hambirekorã ñe'ẽ rory opava'erã avei, ko yvy itaperétagei.

Jeremiah 8

1 Upe ára upévape, he'i Ñanderuete, oguenohẽmbáta hikuái ityvykuéragei (isepultúragei) umi Juda retã ruvicha kangue, imburuvichakuéra, pa'ikuéra, iproféta ha Jerusallengua kanguekuerakue, 2 omyasãi haġua kuarahy, jasy ha jasytata ára pegua renondépe, umívape ha'ekuéra voi omomba'eguasu ha oikova'ekue hembiguái ramo, oiko hapykuéri, omba'eporandu ichupekuéra, oñesũ henondepekuéra, noñeñotýmo'ãi ha ndojejatymo'ãi yvy guýpe, oikóta ku mymba repotícha (ytýicha) yvy apére. 3 Ha umi hembymíva ko'ã ñemoñare ñaňagui, mamó Che amosarambi hague rupi, omanoseiterei'arã oikove rãngue, he'i Yvága Atykuéra Jára. 4 Ha eréta avei ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete: Oĩ ramo peteĩ ho'áva, nopu'ãmo'ãi piko. Ha pe ojavýva hape, ndojevy'mo'ãi piko. 5 Mba'érehépa Jerusallengua tapia oñemoĩ cherehe. Ha'ekuéra ojapyhy pe japu rape, ha ndojevyséi. 6 Ajapysaka ahendu porã haġua, ndaipóri katu peteĩnte jepe oñe'ẽva hekoite peguáva ha avave noñembyasýi ojapo vai haguére, he'i uvei: Mba'éiko ajapóra'e. Maymáva oñani hapekuéra rehe, ku kavaju oñani háicha ñorãirõme. 7 Pe tujuju oikuaa porã hi'ára ojevy haġua, pe pykuipe, pe guyratĩ ha pe mbyju'i oha'arõ joa hi'ára ou jevy haġua; che retãyguakuéra katu ndoikuaái Ijára rembiapoukapy (ou jevy haġua ijapohare rendápe). 8 Mba'éicha piko pejekuaa: Orearandu ha Ñanderuete rembiapoukapy oĩ orendive. Añetehápe pende kuatia haihára omoambue che rembiapoukapykuéra. 9 Ko'ã iñarandúva oñemotĩmba, oñemondyipa ha ho'ava'erã iñuhãme, omboykégui pende Ruete ñe'ẽ; ha mba'eichagua arandúpa oĩ gueteri ipype. 10 Upévare ame'ẽta hambirekokuéra ambue kuimba'ekuérape ha iyyvy ame'ẽta tetã ambuépe, umi michĩvéva guive umi tuichavéva peve omondaseitereígui; proféta guive pa'i peve oporombotavyse joánte hikuái. 11 Ha'ekuéra oipohãno vai vai che retã rajykuéra ai, ku ndaha'éi ramoguáicha mba'evai, ha he'i hikuái: Py'aguapy, py'aguapy, ndaipóri ramojepe py'aguapy. 12 Henonderãme otíva'erã omomba'eguasu haguére ambue járape, ko'áġa katu notĩri hikuái michĩmĩnte jepe ha notíkuaavégui ahaviráta ichupekuéra ho'a haġua ambuekuéra ndive, he'i pende Ruete. 13 Pende Ruete he'i: Aháta aikytĩ haġua che retãyguápe. Parral rakã rehe ni hígo rakã rehe ndajohúi hi'a, hoguekuéra ipirupa, upévare amondóta hendápe oikytĩ haġua hakã ha yvyra hi'a'ýva. 14 Ha Judayguakuéra he'íta mba'érehé piko jaguapy rei ko'ápe. Ñañembyatypa ha jaike umi táva oñemombaretévape ñamano haġua upépe; Ñanderuete, Ñandejára voi oipota ñamanomba, Ha'e ñanemboy'u iróvaguei, ñañemohembiapo vai haguére Ñanderuete ndive ġuarã. 15 Ñaha'arõ py'aguapy ha oġuahẽma ñorãirõ, ñaha'arõ ñepytyvõ ha oġuahẽma ñemondyiguasu. 16 Dan guive oñehendúma henda kavajukuéra pyambu; ha umi henda kavaju ayvúgui oryryipa pe

yvy, ha ou hikuái omonandi pe yvy ha opaite mba'e oíva guive ipype, oguerahapa haġua ojohúva guive. 17 Ñanderuete he'íuka: Cháke, Che amboúta pendeári, mboieta, ha ndaiporimo'ái paje ipu'akáva hesekuéra, pendesu'u ramo. 18 Añembyasyetégui, chepy'a kangypa. 19 Tetã mombyrýgui oñehendu che retãygua pyahẽ ha he'í hikuái: Noívéi piko Ñanderuete Siónpe. Noívéi piko ipype hetã ruvicha. Mba'upéiko ha'ekuéra chembopochy ijára gua'u ra'ãnga ha ambue tetã jarakuéra rupi. 20 Ohasáma ñemono'õha ára, opáma arahaku, ha ne'íra ou ñanegenohẽ haġua ko jejopy vaígui, ñandesalva haġua. 21 Ajepy'apyete che retã rehe, ahasa asy, añembyasyete ha añemondyiete. 22 Ndaipóripa pohã Galaádpe, ndaiporivéimapa upépe pohãnohára. Ha mba'érehapa ndaipóri pohã che retãme ġuarã.

Jeremiah 9

1 Mba'eichatamora'e ko che akã tahenyhẽ yetágui, ha che resakuéra toiko tesay yvu ramo, cherasẽ haġua ára ha pyhare pukukue che retã re'õnguekuéra rehe. 2 Mba'eichatamora'e desiértope aguereko peteĩ tapýi ahasakuévo aiko haġua, aheja rei haġua che retãme, ha añemomombyry haġua ichuguikuéra. Oporomyakãratĩ ha oporombotavységuinte. 3 Ijurukuéra opoi japu, ku guyrapáicha ihu'y, ha che retã noñemombaretéi añetegua rupi; oñemohembiapo vaive ohóvo uvei, ha ndochekuaavéi Itúva rembiapokue. 4 Oimeraẽva okyhyje iñirũgui, ani haġua ho'a iñuhãme ha avave nomombe'úi pe añetegua; Ha'ekuéra oporombotavy oporombyai haġuáicha, ha oimeraẽva oñe'ẽvai hapichakuéra rehe. 5 Oimeraẽva ombotavy iñirũme, ha avave nde'íri pe añetegua; ikũnguéra ojepokuaa ijapu haġua, ha oñeha'ãmba oiko vai haġua. 6 Ha'ekuéra oikohápe oĩ ñembotavy, oñembotavy haguére ndachekuaaséi hikuái, he'í pende Ruete, 7 upévore pende Ruete, Yvãga Atykuéra Jára, he'íuka: Pema'ẽ porãke, Che nambuepotirichénepa ichupekuéra ha namyengoviaichénepa che retã rembiapo vaieta. 8 Ijurukuéra ojogua hu'y oñembohakuávape, oñe'ẽ ombotavy haġuante, ijurúpe he'í iñirũme py'aguapy, ipy'apýpe katu omoñuhãma ichupe. 9 Ndahaviraichénepa ichupekuéra ko'ã mba'e ko'ãva rehe, he'í pende Ruete. Namyengoviaichénepa umichaguápe. 10 Cherasẽ ha che ajahe'óta umi cérro ha umi ñu rehe, itaperepágui ha ndaiporivéima avave ohasáva upérupi; ha noñehenduvéima ñane rymbakuéra rasẽ, guyrakuéra yvate ovevéva guive, mymba ñarõ jepeve okañymbáma. 11 Jerusaléngui hembýta ita atyraguasúnte, opyta jagua saite rekoha ramo; Che ambotaperepáta Juda tavakuéra ha avave ndoikomo'ávéma ipype. 12 Mávapa pe kuimba'e iñarandúva oikuaa haġua ko'ã mba'e, ha mávapepa oñe'ẽra'e Ñanderuete juru oikuaauka haġua ko'ã mba'e. Mba'éicha rupípa tetã oñehundíra'e, ha oñembotapere ku yvy perõicha, ndaiporivéi peve avave ohasáva upérupi. 13 Pende Ruete he'í: Che apoíma ichuguikuéra ha'ekuéra opoi haguére che rembiapoukapýgui, naiñe'ẽrendúgui Che ha'évape ha ndojapóigui che ñe'ẽ, 14 oikónte uvei hikuái ipy'apýpe oñandu háicha, ha oiko hikuái ijára gua'u Baal rapykuéri, ituvakuéra ombo'e haguéicha ichupekuéra. 15 Upévare, péicha he'í, Yvãga Atykuéra Jára, Israel Jára: Ema'ẽ porãke, ko tetã kóvape Che ha'ukáta ajénjo (peteĩ ñana iróva), ha amboy'ukáta ichupekuéra mba'ero rykuere. 16 Ha amosarambíta ichupekuéra tetãnguéra apytépe, ha'ekuéra ha ituvakuéra ndoikuaaiva'ekue; ha amboúta kyse puku hapykuerikuéra, ahundi haġua ichupekuéra. 17 Péicha he'í Yvãga Atykuéra Jára: Pejepy'amongeta porã ha pehenói umi kuña ojahe'okuaávape, peheka umi kuña ikatupyryva jahe'o rembiapópe ou haġua, 18 ha peñembopya'e pya'éke pejahe'o haġua, tesay tokúi avei ñande reságui, tahenyhẽ ýgui ñande ropepi ha ýicha tosyry ñande resay ñande rováre. 19 Oñehendúgui Siónpe pyahẽ: Mba'eichaite pevépa jaju ñañehundi: Ñañemotĩeterei, jaheja ñande yvy, oñembyaipágui ñande rogakuéra. 20 Pejapysaka porãke, peẽ kuñakuéra, Ñanderuete ñe'ẽ rehe, ha iñe'ẽ toike pende apysakuérape. Ha pembo'e purahéi ñembyasy rehegua pene membykuñakuérape, ha kuñakuéra peñombo'e pejahe'o haġua purahéi ñemano rehegua péicha: 21 Pe ñemano oike ñane rovetã rupi, ha oike ñande rogaguasúpe, ohundipa haġua umi mitã oikóva táva rape rupi, ha umi mitãrusu oíva plázape. 22 Ere, péicha he'í Ñanderuete: Tetãyguakuéra retekue ho'a joáta ku mymba repotícha ñúre, ha ku trígo apesáicha ñemono'õhára rapykuerépe, ha ndaipóri avave ombyatyva'eráva. 23 Péicha he'í Ñanderuete: Upe iñarandúva anítei ojerovia iñarandu rehe, upe ipy'aguasúva anítei ojerovia ipy'aguasu rehe, ha upe imba'erepyetáva anítei ojerovia imba'erepyeta rehe. 24 Upe ojeroviaséva tojerovia cherehe ha toñeha'ãmba chekuaa porãve haġua: Che ningo pende Ruete, Che ahayhu jeporiahuvereko, ñembojovake heko peguáva ko yvy apére, ko'ã mba'e ko'ãva chembovy'a, he'í pende Ruete. 25 Cháke, outahína pe ára, he'í pende Ruete, ahavira haġua mayma tetã oikytíva hete ha ipy'apýpe katu noñekytĩukái. 26

Upéicha ahaviráta Egípto ha Judápe, Edom, Amon ha Moab ñemoñarenguérape, ha umi mombyry oikóvape, umi Arabiaygua desiértore oikóvape ha isyva ogehague'óvape. Opaite umi tetã ha Israel oikytĩ hete, ipy'apýpe katu noñekytĩukái (nomosēséi ipy'apýgui ijepy'amongeta vai).

Jeremiah 10

1 Peẽ Israelgua, pehendúke Ñanderuete ñe'ẽ, Ha'e he'iva'ekue penderehe. 2 Péicha he'i Ñanderuete: Aníke pemoinge pene akãme tetãnguéra rape, ha ani pekyhyjétei umi techaukapy ára rehe pehecháva, ambue tetã okyhyje háicha, (2 Réyes 23,5). 3 Umi tetã jepokuaa mba'e výro rei meme; oikytĩ yvyra ka'aguy pegua, ha umi ikatupyryva hácha rembiapópe ojapo ichugui ijára ra'ãnga. 4 Óro ha óro morotĩgui ojejapo clávo, ha martílllope omoinge ani haña oku'e. 5 Ojogua ningo ku yvyarigua ra'ãngápe oñemoíva kokuépe omondýi haña umi guya, iñe'ẽngúgui voi ningo, ha ojegueraha'era ojepotahápe, ndoguatakuaáigui. Ani pekyhyje ichuguikuéra, ndojapokuaáigui mba'evaí ni mba'eporã. 6 Ore Ruete, Ndeichagua ndaipóri; mba'eguasute ningo Nde, ha mba'eguasute nde réra ipu'akapáva. 7 Mávapa ndokyhyjeichéne ndehogui, Nde voi ha'égui tetãnguéra ruvichaguasu. Ndehogui añoiténte ojekyhyjeva'era; Ndeichagua ndaipóri mayma iñarandúva téra tetã ruvichakuéra apytépe. 8 Mayma oikóva guive ko yvy apére itavy ha iñarandu ivýro rei. Ijarakuéra arandu ojogua yvyra pehẽnguépe, ivýro rei. 9 Ogueru hikuái óro morotĩ ñemopererĩbyre Társisgui ha pe óro, umi ikatupyryva ombohykúva, oñu'ã haña ijára gua'u ra'ãngápe ha upéi omonde ao hovy ha pytávape. 10 Ñanderuete katu yvyariguakuéra Jára añeteguáva; ha'énte pe Jára oikovéva ha Tetã ruvichaguasu ijapyra'yva; Ha'e ipochy vove oryrýi ko yvy, ha umi tetã ndogueropu'akái ipochy. 11 Upévagui peẽ Israelgua pejéta ambue tetãnguérape: Umi jára ndaha'éiva yvagakuéra ha yvy apohare opa reíta ko yvy ape árigui ha yvagaguýgui. 12 Ñanderuete, ipu'aka rupi, ojapova'ekue ko yvy, ha iñarandu rupi omohenda porãmba ko yvy apére oíva guive, ha omyasãi umi yvága iñakã porãite rupi. 13 Iñe'ẽ sunu rupi omokororõ pe y ára pegua, ha omopu'ã arakuéra yvy apýra paha guive; ojapo aratiri ama ndive, ha ogueru pe yvytu iñeñongatuhágui. 14 Mayma yvyarigua itavy ha ndoikuaái mba'eve Ñanderuete renondépe; umi ombohykúva ijára ra'ãngakuéra otĩmbáta. Umi ojapóva ijára ra'ãnga oñembotavypáta, ipype ningo ndaipóri voi pytu porã. 15 Umía mba'e výro reiete, hembiapokue mba'e výro rei; ijehaviraha árape oñehundipava'era. 16 Ndaupéichai Jacóbo Jára, Ha'e ningo opaite mba'e Apohare, ha Israel imba'etee; Ñanderuete réra: Yvága Atykuéra Jára. 17 Embyaty ne mba'ekuéra, oñemongorapámagui nde táva. 18 Péicha he'ígui pende Ruete: Peikuaa porãke, Che amosarambíta Judápe opaite tetã rupi ha ohasa asy jave opáyta ha imandu'a jevýta cherehe. 19 Angái, angái ko jekutu hasyete chéve ha ndokueraséi. Ha che ha'e jevy: Añetehápe kóa ningo che mba'asy, ha agueropu'akamanteva'era. 20 Che róga tymba pirekueguigua oñembyaipa, ha isãnguéra osopa; che membykuéra cherejapa ha omanobáma hikuái; ndaiporivéima omopu'ákuaava'era chéve che róga tymba pirekueguiguáva, ha omosãingokuaava'era umi aosãingo pererĩ. 21 Umi ovecha rerekua itavypa ha ndohékái ñande Ruetépe; upévarehe noñemopu'ãmo'ãi hikuái, ha hymbakuéra isarambipa. 22 Cháke, ouhína ñe'ẽguyguy, tyapuguasu oñehendútama pe tetã yvatéogui, ombotapere haña opaite Juda tavakuéra, ha hendaguépe oiko haña jagua saitekuéra. 23 Che Ruete, aikuaa porã, kuimba'e ha kuñakuéra ndaha'eíha hape ni hekove jára, ha'e ndaikatúi oiporavo umi mba'e ogehútava henonderãme. 24 Che Ruete chehavira, nde justícia rupi, ha anítei nde pochy rupi, ýrõ che añehundietéta. 25 Eñohẽ nde pochy umi tetã ndekuaa'yva ári, ha umi tetã ári ohenoí'yva nde réra, ha'ekuéra ombyai haguére Jacóbope oñehundi ha omonandi peve ijyvy.

Jeremiah 11

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe, ha he'i: 2 Pehendúke pe ñe'ẽme'ẽ he'iva, ha pemombe'u mayma kuimba'e Juda ha Jerusalen peguápe, 3 ha nde eréta ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete, Israel Jára: Maldito (ipane) oimeraẽ kuimba'e iñe'ẽrendu'yvape ko ñe'ẽme'ẽ kóvape, 4 Che ha pende rukuéra roñoñe'ẽme'ẽ aguenohẽ ramoguare ichupekuéra Egípto retãgui, pe tetã ojogua ichupekuéra gũarã tatakuápe oñemboyku haña hiérro , ha Che ha'e ichupekuéra: Peẽ peneñe'ẽrendu ha pejapo ramo Che ha'éva guive peẽme, peikóta chéve che retã ramo, uperõ Che aikóta avei pende Jára ramo; 5 ikatu hañuáicha ajapopa che ñe'ẽ ame'ẽmava'ekue

pende rukuérape; ame'ětaha ichupekuéra yvy osyryhápe kamby ha eíra, oĩ háicha ko'ága. Ha che Jeremías ha'e jevy ichupe: Taupéicha, che Jára. 6 Ñanderuete he'i chéve: Eikuaauka ko'ã ñe'ẽ Juda tavakuéra ha Jerusalen ryepy rupi, ha ere: Pehendu ko ñe'ẽme'ẽ he'íva, ha pejapopa hekoitépe. 7 Amomarandumava'ekue pende rukuérape ko ñe'ẽ kóva rupi aguenohẽ ramoguare ichupekuéra Egípto retãgui, ha apytu'u'ýre Che ha'e ichupekuéra ymaite guive ko ára kóva peve: Pehendúke che ñe'ẽ. 8 Ndojapysakái ha nohendúi, ohónte uvei ipy'a ñañaitéva rapykuéri; upévagui agueru hi'arikuéra opaichagua jehavira ha'emava'ekue guive, upeichavéramo jepe ndojapói hikuái che ñe'ẽ. 9 Ha he'ive chéve Ñanderuete: Jerusallengua ha Judayguakuéra ñemiháme oñemoĩ cherehe. 10 Oho jevy hikuái ijypykuéra reko ñaña rapykuéri nacheñe'ẽrenduséigui, ha oho hikuái ambue jára rapykuéri oiko haña hembiguái ramo; Israel ha Juda retãnguéra nomomba'eiete che ñe'ẽme'ẽ, Che ame'emava'ekue ituvakuérape. 11 Upévarehe Ñanderuete he'iuca peẽme: Peikuaa porãke, Che aguerúta pendeári mba'evai ha pévagui napesẽmo'ãi pejerure asy ramojepe, Che napohendumo'ãi. 12 Upéramo umi Juda tavaygua ha Jerusallengua oje'ói joava'erã ha omba'ejerure asýta ijára gua'ukuérape ha ohapýta imba'e ryakuã porã, upeichavéramo jepe umíva ndosalvamo'ãi ichupekuéra ha noguenohẽmo'ãi ichupekuéra ijehasa asyetégui. 13 Juda táva heta háicha upéicha ijára gua'ukuéra avei, ha nde Jerusalen remopu'ã oimeraẽ nde táva cállepe peteĩ kuave'ẽmby renda ambue járape ġuarã ha upépe peikuave'ẽ mba'e ryakuã porã Baálpe. 14 Ha nde Jeremías, ani reñembo'e ko'ã tetãyguare rehe, ani rejahe'ó ha ani remba'ejerure hesekuéra; Che nahendumo'ãi ojepy'apyha árape omba'ejerure asy ramojepe hikuái chéve. 15 Che retã ahayhuetéva, ma'erãpa pehose che rogaguasúpe, ndapepoiséi ramo pene rembiapo vaigui. Peimo'ã piko peẽ ikatu pejoko che jehavirã pene kuave'ẽmby ha pene rymba ro'okue rupi. Péicha peẽ chembotavyse, peguero'hory hañaunte. 16 Olívo máta hovyũ asy ha hi'a porãva pende Ruete penerenóiva'ekue. Peñembotuichaiterei haguere katu pende Ruete omyendy tata ohapy haña hakãnguéra. 17 Che, Yvága Atykuéra Jára, roñotýva'ekue guive ha'éma outaha mba'evai ndeári, nde Israel ha Judayguakuéra peẽ peneñaña ha chembopochy haguere pehapývo mba'e ryakuã porã Baálpe. 18 Ñanderuete oikuaaukapa voive, ha péicha che aju aikuaa ojejaposeha mba'evai cherehe. 19 Che aiko'aína ijapytepekuéra ku ovecha ra'yurusu mba'eve oikuaa'ýváicha ha ojegueraháva ojejuka haña, ha che ndaikuaái ojaposeha cherehe mba'evai, he'ígui hikuái: Ñahundi pe yvyra hi'akuéra reheve, oíva tetãyguakuéra apytépe ha anivéma avave imandu'a héra rehe. 20 Ñanderuete, Yvága Atykuéra Jára, Nde reporombojovake hekoitépe ha Nde reikuaa porãmba vyvariguakuéra remiandu, ipensamiénto ha hembipota, ehechaukamína chéve mba'éichapa Nde remyengoviáta hembiapo vai, nde pópe oĩ che rekove. 21 Umi kuimba'e Anatot pegua chejukaségui, he'i hikuái: Ani remomarandu (reprofetiza) Ñanderuete rérape oréve ġuarã, ýrõ nde remanóta ore po rupi. 22 He'ígui hikuái ko'ã mba'e nderehe, Che ha'e: Ahaviráta ichupekuéra; kuimba'e ikaria'ýva omanova'erã kyse pukúpe ñorairõme, ita'yra kuéra ha itajyra kuéra omanova'erã ñembyahýgui, 23 ha ndaiporimo'ãi hembýva ichuguikuéra, Che ahavira vove umi Anatot peguápe, aguerúta mba'evaiete hi'arikuéra.

Jeremiah 12

1 Aikuaa porã ningo, Nde che Ruete, rembojovakeha hekópe; upeichavéramo jepe aporanduse mba'érehapa iñaáva rape ipoty porã ha opaite hembiapo osẽ porã, ha mba'érehapa Nde neremyengoviái hembiapo vai. 2 Nde voi reñotýmava'ekue ichupekuéra, ha'ekuéra oñembohapo porãgui, okakuaa ha hi'apa; ijurúpente oñemoagui, ipy'apýpe katu oñemomombyry ndehégui. 3 Nde katu, che Ruete, chekuaa ha cherecha porã, Ndete voi reha'ã che py'apýpe oíva; emboykéna ichupekuéra ku ovechakuéra oñemboyke háicha ijatýgui ojejuka haña, emboyke ichupekuéra hi'ára pahápe ġuarã. 4 Araka'e pevépa temitýnguéra ipiru ha umi kapi'i ñumegua havirúta. Vyvarigua reko ñaña rupi opamive ohóvo mymba ha guyrakuéra; ha he'i hikuái cherehe: Che, (Jeremías), ndahechamo'ãiha henonderã. 5 Reñani rire umi kuimba'e ndive ha'ekuéra nemokane'õ. Mba'e piko ojuhúne ndéve reñani ramo kavaju árigua ndive. Reiko ramo yvy potiháme nereñeñandúi, mba'épa oikóta ndehégui jepeve opu'ã nderehe, ha'ekuéra osapukái joa nde rapykuéri. Aníke regueroviátei ichupekuéra oñe'ẽ porã ramojepe nde rovake. 7 Apoíma che retãgui, aheja rei che mba'etee, ha che ánga ohayhúvape, amoíma umi hesekuéra ija'e'ýva pópe. 8 Che retã oikókuri chéve ġuarã ku leõ ka'aguy rupiguáicha; ha okororõgui cherehe Che ndahayhuvéima ichupe. 9 Che retã ojogua peteĩ guyra hague jeguapávape, pe

ñapykani ojeity hağua hi'ári. Peẽ mymba saite ñarõ ñu rupigua, pejupa, peñembyaty ha pemokõ mokõ ichupekuéra. 10 Heta tetã ruvicha ombyaipava'ekue che parralty (che retã), opyrũmba che kokue rehe ha ojapo hikuái che yvy porãitẽgui yvy perõ ha tapere. 11 Opyta itapere ha ityre'ỹ ha pe yvy ojahe'o; opyta itaperepaite che yvy, ndaiporivẽgui ijapytẽgui ojepy'amongeta porãva. 12 Umi cérro perõ meve ou umi mba'e mbyaihára; Ñanderuete kyse puku ohundíta pe yvy peteĩ apýra guive ambue apýra peve; ha avave ndopytu'umo'ãvéi py'aguapýpe. 13 Oñotỹ hikuái trigo, omono'õ katu ñuãtĩ; omba'apo pohýi omono'õ'ỹre mba'eve, upéicha ohasa asyete hikuái Ñanderuete pochy rupi. 14 Péicha he'i pende Ruete umi tetã iñañáva rehe oikóva Israel jerekuévo ha opokóva yvýre, Ha'e ome'ẽmava'ekue Israélpe: Peikuaa porãke, Che aipe'a jevýta ichupekuéra Israel yvýgui, ha ijapytẽgui aipe'áta avei Judayguakuérape. 15 Ha aipe'apa rire, ajere jevýta ha aiporiahuverekóta Israélpe, ha amondo jevýta peteĩteĩvape imba'etee ha ijyvyteẽpe. 16 Ha peẽ, tetã ambueygua peguata porã ramo che retã Israel rapekuéra rehe, ha pejerovia ramo cherehe, pejerovia haguéicha Baal rehe, Che voi pomohenda porãta avei che retãygua kuéra apytẽpe. 17 Ha upe tetã nohenduseietévape, aipe'áta hapoite guive ha ahundietéta, he'i pende Ruete.

Jeremiah 13

1 Péicha Ñanderuete he'i chéve: Tereho ha ejogua peteĩ ku'a jokuaha ipyahúva ojejapova'ekue líno inimbógui, ha emoĩ nde ku'a rehe, ha ani remoinge ýpe. 2 Ha ajogua peteĩ ku'a jokuaha Ñanderuete he'i haguéicha, ha amoĩ che ku'a rehe. 3 Ha upéi Ñanderuete oñe'ẽ jevy chendive ha he'i chéve: 4 Ejapyhy nde ku'a jokuaha rejoguamava'ekue, oĩva nde ku'áre, epu'ã ha tereho ysyry guasu Éufratespe, ha upépe eñongatu yvy guýpe, itaguasu pa'ũnguápe. 5 Ahaañomi hağua pe ysyry Éufrates ypýpe, Ñanderuete he'i haguéicha chéve. 6 Ha ohasa rire heta ára Ñanderuete he'i chéve: Epu'ã ha tereho Éufratespe ha ejapyhy jevy nde ku'a jokuaha reñongatuva'ekue. 7 Upéramo aha ysyry Éufratespe, ajo'o ha ajapyhy che ku'a jokuaha añomi haguégui; ha péina ápe che ku'a jokuaha itujupámara'e; ndojeporukuaavéima mba'evetépe. 8 Ha Ñanderuete oñe'ẽ chéve, ha he'i: 9 Péicha he'i nde Ruete: Ambyaíta Juda ha Jerusalénpe oñembotuichaiterei haguérehe. 10 Ko tetã kóva iñañaite, nohenduséi voi che ñe'ẽ, ha oiko ipy'apýpe oñandu háichante, ha oho ambue jára rapykuéri oiko hağua hembiguái ramo, ha oñesũ henondepekuéra, upévagui oikóta hikuái ku ku'a jokuaha kóvaicha, naiporãvéima mba'everãme. 11 Ha pe ku'a jokuaha oja háicha kuimba'e ku'a rehe, péicha aipota Israel retã oja cherehe, he'i pende Ruete, Israel oiko hağua che retã ramo chemomba'eguas ha chemoherakuã porã hağua ambue tetãnguéra apytẽpe; ha'ekuéra katu ndoipotái. 12 Ha eréta ichupekuéra ko ñe'ẽ kóva, péicha he'i pende Ruete, Israel Jára: Oñemyenyhẽta vínogui opaite kambuchi. Ha he'íta ndéve hikuái: Ndooroikuaái piko ore, umía oñemyenyhẽtaha vínogui. 13 Upéramo eréta ichupekuéra, péicha he'i pende Ruete: Péina ápe Che amonga'upáta opaite oikóva guive ko tetã kóvape, umi tetã ruvicha guive, oguapyvahína David ñemoñare guapyhaguasúpe, pa'ikuéra, profetakuéra ha mayma Jerusalenguakuéra avei. 14 Ha upéi ajokáta, ku kambuchicha ambotávo ojuehe, umi tapicha ityke'ýra ndive, tuvakuéra ita'ýra ndive, he'i pende Ruete. Naperdonamo'ãi ha ndaiporiahuverekomamo'ãi ichupekuéra, ahundíta uvei ichupekuéra. 15 Pejapysaka ha pehendú: Ñanderuete he'iuka peẽme, ani peñembotuicha, 16 pemomba'eguas uvei Ñanderuete, pende Járape, Ha'e ombou mboyve iñypytũha ára, ha pende py oñepysãnga mboyve umi cérro iñypytũha rupi; ha ome'ẽ rãngue tesakã porãva peẽ peha'ārõva, ome'ẽta peẽme ñemano ha ypytũ iñanambusúva. 17 Ha napehendúi ramo ko'ã mba'e, ko che ánga ojahe'óta ñemiháme peẽ peñembotuicha haguére ha jahe'o asypópe okuiva'erã tesay che reságui, che retã ojeguerahágui jepokuapýpe tetã mombyrýpe. 18 Peje tetã ruvicha ha hembirekópe: Peñemomirĩ ha peguapy yvýpe, pene akã jeguaka (coróna) ho'áma. 19 Umi táva yvy gotyogua ho'áma ambue tetã poguýpe, ha ndaipóri avave oipytyvõva ichupekuéra; umi Judaygua ojegueraháma, jepokuapýpe ojeguerahapáite ichupekuéra. 20 Pejesaupi ha pehecha umi penderehe ija'e'ýva yvatéguio oúva. Mamo piko oime pe ovecha aty porãite oñeme'ẽmava'ekue peẽme. 21 Ha mba'éiko eréta Ha'e omoĩrõ pene mburuvicha ramo umi nde voi rehekombo'eva'ekuẽpe. Nanemyakã rasyichénepa ku kuña imembymbotávaicha. 22 Ha ere ramo nde py'apýpe: Mba'érehepa ojehu chéve ko'ã mba'e. Che ambohováita reñemohembiapo vai haguére, ha'ekuéra nemboi, nerãirõ ha oñembosarái nderehe. 23 Pe Etiopiaygua piko ikatúne omboje'o ipire hũngue, ha pe jaguarete ipire para. Ha upéicha avei, ikatúnepa peẽ pejapo mba'eporã, pejepokuaavapeína mba'evai apópente. 24 Upévare Che amosarambi

ichupekuéra yvytu rupi desiértope, ku yvyra rogue pirukuéicha. 25 Ko'ã mba'e ko'áva ojehu ndéve jehavira ramo he'i pende Ruete, nderesarái haguére chehegui ha reju rejerovia jára gua'u rehe. 26 Ha Che avei romboipaitéta ojehecha haña ndeopivoha ha retiete haña. 27 Che ahecháma nderakuha ha remyakaratĩ kokue ha cérrope, ne rembiapo vaiete chembojoguarúva. Angái, angái Jerusalen, nereñemopotíséi piko. Araka'épa reñembyasýta rejapo vai haguére.

Jeremiah 14

1 Ñanderuete he'i Jeremíaspe ndokyveitaha. 2 Juda oñemonde ao vosakuépe, hokënguérape ndaiporivéima avave; ñembyasypópe oguapy joa hikuái yvýpe, ha Jerusalenguakuéra ojahe'ohína. 3 Umi karaiguasu katu omondo hembiguaikuéra y rekávo, ha ourõ ykuápe, ndojohúi; ha ojevy imba'yrukuéra nandi reheve; otĩ joa hikuái, ipy'a tarovapa; ha otĩgui omo'ã hikuái iñakãnguéra. 4 Ndokyvéigui tetãpyre, ojekapa pe yvy, umi kokuépe omba'apóva ndoikuaavéima mba'épa ojapo'arã, ha otĩgui omo'ã hikuái avei iñakãnguéra. 5 Umi guasu kuña jepeve imemby ramo ñu rehe oheja rei imembýpe, ndaiporivéigui kapi'i. 6 Ha umi búrru saite ojupi pe yvy ijyvateha rupi, ha oñetiupi yvytu rehe, ku jagua saitéicha, hesakuéra iñypytũ ohóvo ndaiporivéigui kapi'i. 7 Ore rembiapo ivaiete ha roñemoĩ ramo jepe nderehe, ore rojerure asy, Nde, ore Ruete nde rera rayhupápe orepytyvõ jevýna, ore voi ropia nde rapégui, ne renondépe roñemoangaipa haguére. 8 Ndémante Israel esperánza, Ndémante reñangarekokuaa orerehe rojepy'apy vaiete aja. Mba'érehe piko reiko ku tetã ambueyguávaicha ko tetãpyre, ha ku mbohupáicha ohasáva oke hañuante. 9 Mba'érehe piko reiko ku vyarigua oikuaa'yvaicha mba'épa ojapo'arã, térã ku ipy'aguasuetévaicha ikatu'yva oporopytyvõ ñorairõme. Nde reimereína ore apytépe, Nde, ore Ruete, ha nde rera ningo oĩ ore retã rerape; anína oremotyre'y. 10 Péicha he'i Ñanderuete ko tetã kóvare: Ovy'a ningo oguata rei aja, ha nomombytu'úi ramo ipykuéra; upévore Ñanderuete ndoguerohorýi ichupekuéra: Ko'áña ae oñemomandu'áta iñaña reko rehe Ha'e ohavira aja hembiapo vaietare. 11 Ñanderuete he'i chéve: Ani remba'ejerurétei mba'eporã ko tetã kóva renondépe. 12 Karu'yme ohasa ramojepe hikuái, Che nahendumo'ãi imba'ejerure asy, ha oikuave'ẽ ramojepe hikuái kuave'ẽmby ojehapypáva nachembovy'amo'ãi, ahundíta uvei ichupekuéra kyse puku rupi, ñembyahýi ha mba'asy iñasáiva rupi. 13 Ha che, Jeremías, ha'ékuri: Angái, angái, che Jára, che Ruete: Eikuaa porã, proféta gua'u he'i voi hetãyguakuérape: Ndapehechamo'ãi kyse puku, pende apytépe ndaiporimo'ãi ñembyahýi, oñeme'ẽta uvei peẽme py'aguapy añeteguáva. 14 Upéramo Ñanderuete he'i chéve: Iproféta omomandu japu che rerape; Che katu namondói ichupekuéra, ha nda'ei mba'eve ichupekuéra, ha nañe'ẽi hendivekuéra. Techapáy japu rehegua, ta'yvõ, mba'e rei ha japu ipy'apýgui voi heñóiva, péva omomandu che retãme. 15 Upévore Ñanderuete he'i umi proféta rehe omomandúva che rerape, Che namondóiva, ha he'íva kyse puku ha ñembyahýi ndoumo'ãiha ko tetã kóvape: Kyse pukúpe ha ñembyahýi rupi oñehundipáta ko'ã profetakuéra. 16 Ha umi tetãyguá, ha'ekuéra omomanduva'ekue, oñemombóta Jerusalen callekuéra rehe, ñembyahýi ha kyse puku rupi omanóta, ha ndaiporimo'ãi oñotýséva ichupekuéra; ha upéicha avei proféta rembireko, ita'yra ha itajyrakuérape, iñakã ári añañeta hembiapo vaikue. 17 Ha nde, Jeremías, eréta ichupekuéra ko ñe'ẽ kóva: Che resakuérargui osyry che resay opi'yre ára ha pyhare, jepy'apyrã tuichaitéva oñuaha che retãme ha jehasa asy ipohyietereíva ho'áta hi'arikuéra. 18 Asẽ ramo ñure ahecháta umi omanova'ekuépe kyse puku rupi ha aike ramo itáva ryepýpe ahecháta umi omanova'ekuépe ñembyahýi rupi. Maranduhára ha pa'ikuéra ohova'erã peteĩ tetãme oikuaa'yvape. 19 Remboykete piko ra'e Judápe, ndekueráima piko Sióngui. Mba'érehe piko orembohassy ndaiporivéi peve ore pohārã. Roiko roha'ārõvo py'aguapy, ndojehúi katu mba'eve iporáva; ore roha'ārõ Nde oremonguera haña, ore ánga katu oñemondyimanterei. 20 Nde ore Ruete roikuaa porã ningo ore rojapo vaiha ha ore rukuéra reko iñaña hague; roñemohembiapo vai ne renondépe. 21 Nde rera rayhupápe katu anítei oremboyke, ha anítei oñembohory hikuái nde guapyhaguasu jajaipáva rehe; nemandu'ána, ani reity tesaráipe, ne ñe'ẽ reme'ẽmava'ekue oréve. 22 Oime nga'u piko peteĩ jára, ijára gua'ukuéra apytépe, ikatúva omongy térãpa umi arai ogueru reĩnte pe ama. Ore Ruete, ore Jára, nderehe rojerovia, Nde ningo opaite ko'ã mba'e apohare.

Jeremiah 15

1 He'i chéve Ñanderuete: Moises ha Samuel oñembo'y ramojepe che renondépe

oñembo'eve hağua hesekuéra Che ndaiporiahuverekomo'ãi ko tetã kóvape, amosẽ uvei ichupekuéra che ypýgui, ha tohopa hikuái. 2 Ha oporandu ramo ndéve hikuái: Mamo piko rohóta, eréta ichupekuéra, péicha he'i yvága Jára: Upe ojeoporavóva omano hağua tomano; upe ojeoporavóva omano hağua kyse pukúpe tomano kyse pukúpe; upe ojeoporavóva omano hağua ñembyahýi rupi tomano ñembyahýi rupi, ha upe ojeoporavóva ojegeraha hağua jepokuapýpe tojegeraha avei jepokuapýpe tetã mombyrýpe. 3 Che amboúta hi'arikuéra irundy jehavira, he'i pende Ruete: Kyse puku ojuka hağua, jagua saite omondyryry hağua, ñapykani ha mymba ñarõ ho'u hağua hetekuéra. 4 Péva ajapóta hesekuéra mayma tetã yvy ape arigua oñemondyiete hağua, ha oikuaa hağua mba'épa Manases, Ezequías ra'y, Juda retã ruvicha, ojapo vaieteva'ekue Jerusalénpe. 5 Ha nde Jerusalem máva piko upéramo ndeporiahuverekóne. Máva piko ipy'a ñembyasýne nderehe, máva piko oúta ojerure asy ndepy'aguapy hağua. 6 Nde voi repoi chehegui, he'i pende Ruete; ha reñemomombyry haguére chehegui Che aipysóta ndeári che po rohundi hağua; chekane'õma Che aiporiahuvereko jevy jey hağua. 7 Amosarambíta ichupekuéra ha aguerahaukáta ichupekuéra ambue tetã tavakuérape, aheja che retã imemby'ýre, upeichavéramo jepe ha'ekuéra ndojevýi hape vaígui. 8 Umi kuña imenave'ýva oñemboheta hetave yvyku'i yguasu rembe'y peguágui; asajekuépe aguerúta hi'arikuéra ñehundiguasu omano hağua sykuéra imemby ndive, amboúta ñemondýi ha kyhyjeguasú itavakuéra ári. 9 Ikangypáma pe kuña imembyva'ekue 7, hi'ánga henyhẽ mba'embyasýgui, iğuaiğui mboyve oğuahẽma hi'ára paha, oñemotĩ ha ipy'a tarovaitẽ; ha imemby hembymĩva ári aityta umi hesekuéra ija'e'ýva kyse puku, he'i pende Ruete. 10 Angái, angái, chehegui, nde che symi, chemoheñoiva'ekue aiko'inte ningo oñemoĩbaháre cherehe. Avavégui ndaiporúi mba'eve ha avavépe ndaiporukái mba'eve, upeichavéramo jepe opavavetẽnte chemaldeci. 11 Ñanderuete he'i chéve: Añetehápe Che roguenohẽta jepyvy vaígui, nde rehasa porã hağua. Upe jehasa asy árape Che voi rosaváta. 12 Oĩnẽpa ikatúva omopẽ pe híerro ha brónce nórtẽ peguáva. 13 Opaite Juda rembiapo vaikuéra rehe, amondaukáta ne mba'erepyeta ha umi mba'eporã ojejobáva guive ne retã ryepýpe; reiete ojegerahapava'erã ndehegui. 14 Ha ndéve rome'ẽta nderehe ija'e'ýva rembiguái ramo, peteĩ tetã ndereikuaáivape; tata rendýicha hendy che pochy pendeári. 15 Nde ningo che Ruete, reikuaapa voi, nemandu'ána cherehe, cheandúna, emyengoviána umi cherehe ija'e'ývape hembiapo vai. Anítei amano avei nde pochyha árape; reikuaa porã ningo nderayhupápe che ahasa asyeteha. 16 Ne ñe'ẽ che añamindu'úva chembovy'a ha chembohory, che ningo ne mba'etee, ha Nde che Ruete, Yvága Atykuéra Jára, tapia ġuarã reikóva. 17 Ndaguapýi avy'a hağua umi oñembohoryva apytépe, che añoitẽnte aguapy, Nde chemyenyhẽgui nde pochygui. 18 Mba'érehe piko ndopái che ñembyasy, ha ko che mba'asy kóva chembopy'atarova ha ndaikatúi oñepohãno. Reiko piko chéve ġuarã, ku ysyry hypa reivaicha, ku yvu hi'y'ýváiicha. 19 Upéramo Ñanderuete he'i: Rejevyse ramo che rendápe, Che romoğuahẽ jevýta ha che renondépe reiméta; ha reipe'a ramo umi mba'e iporãva umi mba'e ky'a vai apytégui, reikóta chéve che juru ramo. Ha'ekuéra tojeyvy ndeicha, nde katu ani reiko ha'ekuéraicha. 20 Che romoíta ko tetã kóvape ġuarã ku korapyjere bronceguiguávaicha ha ojeityta ramojepe hikuái ndeári, ndaipu'akamo'ãi nderehe; Che aĩgui nendive añangareko porã hağua nderehe ani hağua ojehu ndéve mba'eve ivaíva, he'i nde Ruete. 21 Che roipe'áta umi iñañáva poguýgui ha roguenohẽta umi iñarõva pógui.

Jeremiah 16

1 Ñanderuete oñe'ẽ chéve ha he'i: 2 Nde neremendamo'ãi, nereñembota'yramo'ãi ni nereñembotajyramo'ãi. 3 Péicha he'i Ñanderuete umi ta'ýra ha tajýra rehe onacéva ko tetãme, ha isy ha ituvakuéra rehe omoheñoiva ko tetã kóvape: 4 Mba'asy hasyetéva rupi omanóta hikuái; ha avave ndojahe'omo'ãi hesekuéra ha noñeñotýmo'ãi; opytáta ku mymba repotícha yvy apére; kyse puku ha ñembyahýi rupi oñehundíta, ha hetekuérakue opytáta guyra ha mymba saite rembi'urã ramo. 5 Péicha he'i Ñanderuete: Ani reike umi ógape ojejahe'ohápe omanóvare, ani reho rembyasy hağua hendivekuéra, ha ani remoangapyhy ichupekuéra; Che aipe'águi che py'aguapy ko tetã kóvagai, he'i pende Ruete, ha aipe'a avei che poriahuvereko. 6 Umi tuicháva ha umi michíva omanóta ko tetã kóvape, noñeñotýmo'ãi ichupekuéra ha hesekuéra ndojejahe'omo'ãi, noñemondoromo'ãi ijao noñekytímo'ãi ipire ha noñemyakã perõmo'ãi avei. 7 Avave nome'ẽmo'ãi pan omoangapyhy hağua umi oñembyasývape omano haguére hogaygua ni noñeme'ẽmo'ãi ichupekuéra omboy'u hağua peteĩ vásu omoangapyhy hağua ichupekuéra itúva ha isy omano haguére. 8 Upévare anítei reike peteĩ ógape oikohápe karuguasú, reguapy rekaru térã remboy'u hağua

hendivekuéra. 9 Péicha he'i Yvága Atykuéra ha Israel Jára: Peikuaa porãke, Che voi amokirirĩta ko yvy kóvape, pende resakuéra renondépe, ha peẽ peikove aja, opaichagua tory ha vy'a, opaite menarã ha tembirekorã ñe'ẽ ha purahéi opava'erã. 10 Ha remombe'u ramo ko tetãme ko'ã mba'e, he'íta ndéve: Mba'érehe piko Ñanderuete he'i ojuhutaha oréve ko mba'evai kóva. Araka'épa oreñaña, térã ore roja'yvere, térã ore rojapo mba'evai Ñanderuete, pe Jaraitéva Járape guarã. 11 Ha upevove eréta ichupekuéra: Pende rukuéra chemboyke haguére, he'i pende Ruete, ha oiko hikuái ambue jára gua'u rembiguaikuéra ramo, henondépe oñesũ hikuái; ha'ekuéra chemboyke chéve ha ndojapovéima hikuái che rembiapoukapykuéra. 12 Peẽ katu pejapo vaieteve pende rukuérargui; peẽ peiko pende py'apy ñañaitéva he'i háicha peẽme, ha napeneñe'ẽrendúi che ñe'ẽme. 13 Upévarehe, Che pomosẽta ko tetã kóvargui peteĩ tetãme, peẽ ha pende rukuéra ndapeikuaáivape, upépe peikóta ambue jára rembiguái ramo ára ha pyhare; Che katu ndahechaukamo'ávai peẽme che jeporihuvareko. 14 Upérõ Ñanderuete he'i: Oguahẽta katuete pe ára ndoje'eveiva'erã: Ñanderuete, tapia oikovéva rérape, oguenohẽva'ekue Israelguakuérape Egípto retãgui, 15 hendaguépe katu oje'éta: Ñanderuete rérape, oguenohẽva'ekue Israelguakuérape pe tetã yvatégui ha opaite umi tetã mamõ omosẽ haguégui ichupekuéra; Che voi aguerupa jevýta ichupekuéra hetãme, ame'ẽva'ekue ituvakuérape. 16 Ñanderuete he'i: Upéi Che amondóta heta pira kutuhára, oguenohẽ haña ichupekuéra, ha upéi amondóta heta mymba apihakuéra, opaite cérro ha cérro rembe'y rupi oheka haña ichupekuéra. 17 Che resakuéra oma'ẽ hapekuéra rehe, chehegui nokañyi mba'eve, ni umi heko ñañáva nokañymo'ãi che resa renondégui. 18 Che amyengovia jo'a raẽta ichupekuéra hembiapo vai rehe; omongy'apágui che yvy ambue jára ra'ãnga oikove'yva rupi, ha omyenyhẽ che retãpy tembiapo chembojegaruvagui. 19 Nde, che Ruete, chembopu'akáva ha chemombaretéva, Nde ningo che mo'ãha pe jepy'apy vaiha árabe, heta tetã ou joava'erã ne rendápe yvy apýra guive ha he'i joava'erã hikuái: Añetehápe ore rukuéra orembo'e roporombotavy haña ha ijára gua'u noipytyvõkuaái ichupekuéra. 20 Ikatúnepa pe yvyarigua ojapo ijararã, ha ojapo ramojepe umía, ndaha'éi mba'eveichagua jára, 21 upévare ko'ãga Che ambo'éta ichupekuéra, ha ahechaukáta ichupekuéra che pyapy ipu'akapáva oikuaa haña che rera Yvága Atykuéra Jaraha.

Jeremiah 17

1 Juda rembiapo vai ojehei lápiz hiérro peguápe ha ita vera atã (diamánte) akuápe; ojehei ipy'apy rehe, ha umi ikuave'ẽmby renda ratĩ rehe, 2 nde ra'ykuéra imandu'a haña ikuave'ẽmby renda rehe, ha umi Asera ra'ãngakuéra rehe, oĩva umi yvyraguas porãva guýpe ha umi cérro rembe'y ijyvateha rupi. 3 Umi mba'e repyeta oĩva guive umi cérro ha ñu rehe ha umi mba'e remono'õva'ekue ne retã ryepýpe oñemondapava'erã reñemohembiapo vai haguére umi yvy ijyvateha rupi. 4 Nde Juda repoíta pe yvy ame'ẽmava'ekuégui ndéve, ha ame'ẽta ndéve nderehe ija'e'yva rembiguái ramo, ha reikóta peteĩ tetã ndereikuaáivape; pejatapýgui che pochy rendy rehe ha heta ára hendýta gueteri. 5 Péicha he'i Ñanderuete: Maldito upe tetãygu ojeroviáva hapicha térã ipu'aka rehe, ha upe omopu'áva ijára gua'u ra'ãnga ha ipy'apýpe opoíma chehegui, he'i pende Ruete. 6 Ha'e ojogua peteĩ yvyra pirúpe oĩva desiértope , ha ndohechamo'ãi oguahẽvo mba'eporã, oikóta uvei yvy ikãveháme ha jukytype ha avave ohasase'yha rupi. 7 Ovy'aite ningo uvei upe yvyarigua ojeroviáva Ñanderuete rehe. 8 Ha'ete ku yvyráicha oñeñotýva y rembe'yype, hi'y omohe'õ porãva hapokuéra, upévargui noñandumo'ãi avei mba'eve ivaíva oguahẽ ramojepe pe ára haku térã ndokyvéi ramojepe noñemyangekõiri, ha ndopytamo'ãi hi'a'yrehe. 9 Kuimba'e ha kuñakuéra py'apy hova mokõi ha iñañaita; máva piko ikatu oikuaa porã ichupekuéra. 10 Che, pende Ruete, aikuaa porã opaite pensamiénto oĩva guive oimeraẽva pitikiri'ĩ ha ipy'apýpe, ha amyengoviáta peteĩteĩme hembiapokue ojerure háicha. 11 Ku ynambu oñenóvaicha hupí'a'ykue ári, péicha ningo oikóta upe hekope'y ombyatýva mba'e repyeta; hekove mbyte rupi ohejapa reíta, ha amo ipahápe oiko ichugui ivýrova. 12 Ñanderuete rogaguasu ojogua tetã ruvichaguasu guapyha omimbipávape, oñemomba'eguasuhápe iñepyrũ guive. 13 Nde, ore Ruete, Israel esperánza , oimeraẽ opoíva guive ndehegui oñemotíva'erã; ha upe kuimba'e térã kuña oñemboykéva ndehegui, héra ojehaíta yvy tímbo rehe, opoi haguére Ijáragui, Nde ningo ore yvu oĩháme y oikovéva. 14 Nde, che Ruete, chepohãno ramo akueráta; chesalvamína ha aiko porã jevýta; Nde ha'égui che rerakuã porã. 15 Péina ápe ningo oĩ he'íva chéve: Mba'éiko oiko Ñanderuete ñe'ẽgui, tojejapo ko'agaite voi. 16 Che ndaikoiva'ekue nde rapykuéri rehavira haña ichupekuéra, ha ndaipotái oguahẽ pe mba'evaiete ára, Nde voi

reikuaa porã ko'ã mba'e. Opaite umi ñe'ẽ che ha'eva'ekue, ha'éma avei ne renondépe. 17 Ani nde reiko chemongyhyjehára ramo, Nde ningo che mo'ãha oġuahẽ jave mba'e ivaíva. 18 Toñemotĩ umi chemuña muñáva, ha anítei che añemotĩ; ha'ekuéra toñemondýi, ha ani chepy'andýi; egueru hi'arikuéra mba'evai, eipy'apy jo'a jo'a ichupekuéra. 19 Ñanderuete péicha he'i chéve: Tereho ha eñembo'y Jerusalen rokẽguasukuéra oĩháme, Juda retã ruvichakuéra oíke ha osẽha rupi, 20 ha ere ichupekuéra: Pehendúke Ñanderuete ñe'ẽ, Juda retã ruvichakuéra ha mayma Jerusalengua peikéva guive ko'ã okẽ ko'áva rupi. 21 Péicha he'i Ñanderuete: Peñangareko pendejehe pende rekove rehehápe ani haġua pegueraha mba'e pohýi (cárga) jepytu'uha árape, ha ani pemoinge umía Jerusalen rokẽnguéra rupi. 22 Ha ani peguenohẽtei mba'e pohýi pende rogakuéragai jepytu'uha árape, ha ani pejapótei mba'eveichagua tembiapo, pemboarete uvei jepytu'uha ára, Che ha'e haguéicha pende rukuérape. 23 Ha'ekuéra katu naiñe'ẽrendúi, ha nomoĩri hikuái ijapysa ohendu haġua, oñembopy'a hatã uvei hikuái ani haġua ohendu ha ojehekombo'e haġua ichupekuéra. 24 Peẽ peneñe'ẽrendu ramo chéve, he'i pende Ruete, ha napemoingéi ramo jepytu'uha árape mba'eveichagua mba'e pohýi (cárga) ko táva rokẽnguéra rupi, ha pemboarete ramo pe jepytu'uha ára, ha ndapejapói ramo upe ára upévape mba'eveichagua tembiapo, 25 upéicharamo oikova'erã David guapyhaguasúpe pene retã ruvichaguasu ha oikeva'erã ko'ã táva rokẽ rupi icárrope ha pene mburuvichakuéra ikavaju ári, ita'yra kuéra, Juda ha opaite Jerusalengua ndive; ha iñemoñare oikóta Jerusalénpe opaite árape ġuarã. 26 Oġuahẽta che retãygua Juda tavakuéragai, Jerusalen jerekuévogui, Benjamin yvýgui, ñúgui, umi cérrogui ha Négevgui, ha oguerúta ikuave'ẽmby ojehapypa haġua, ambue kuave'ẽmby nemboete ha nemomba'eguas haġua, ha ohapýta imba'e ryakuã porãva itrigo ku'i porã reheve Ijapoharépe ġuarã. 27 Peẽ nacherendúi ramo ha pembyai pe jepytu'uha ára ha pegueru ramo umi mba'e pohýi (cárga) ha pemoinge Jerusalen rokẽnguéra rupi jepytu'uha árape, Che ajatapýta hokẽnguéra rehe ha ambokusuguepáta umi ogaguasu Jerusalen pegua ha avave nomboguemo'ávéma.

Jeremiah 18

1 Ñanderuete ñe'ẽ oġuahẽ Jeremíaspe, ha he'i: 2 Epu'ã ha tereho pe kambuchi apoha rógape, ha upépe ahendukáta ndéve che ñe'ẽ. 3 Ha aha pe kambuchi apoha rógape, ha péina ápe ha'e ombojere pe ruéda ombyapu'a porã haġua pe ñay'ũ oíva pe ruéda ári. 4 Ha pe kambuchi ojapovahína ñay'ũgui oñembyai ipópe; ha ojapo jevy ichugui ambue kambuchi, ha'e oipota haichaite. 5 Upévo ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: 6 Che piko ndaikatuichéne ajapo Israel retãre ku ñay'ũ rehe omba'apóvaicha. Eikuaa porãke, ku ñay'ũ oĩ háicha pe kambuchi apoha pópe, péicha avei peẽ Israel rogaygua peime che pópe. 7 Sapy'ánte ha'étama peteĩ tetãme térã peteĩ tetã ruvichápe aity ahundi haġua ichupe. 8 Ha upe tetã ha'emava'ekuépe oñembyasy jevy ramo ojapo vai haguére ha opoi ramo hembiapo vaĩgui Che avei apoíta che ñe'ẽnguégui ha ndajapomo'ãi ajapomo'áva'ekue hesekuéra. 9 Ha sapy'ánte ha'e peteĩ tetãme, amopu'ã ha amoheñoitaha, 10 ha upéi ojapo ramo ivaíva che resa renondépe, ha nacheñe'ẽrenduvéi ramo, Che voi ndajapomo'ávái pe iporãva ajapomo'áva'ekue. 11 Ha ko'áġa, eñe'ẽ mayma Juda ha Jerusalenguápe, ha ere: Péicha he'i pende Ruete: Peikuaa porãke, Che ambosako'i mba'evai peẽme ġuarã, ha ahaíma umi mba'e oikótava; peteĩteĩva tojevy hape vaĩgui ha tomyatýrõ porã haperã ha hembiapo vaikuégui. 12 Ha he'íta hikuái: Reiete ningo Ha'e oreavisa , roikótante ore roikose háicha, ha rojapo joaitéta ore py'apy ñañaite he'i háicha oréve. 13 Upérõ Ñanderuete he'i: Peporandu ko'áġa umi tetãme, mávapa ohendúra'e koichagua mba'e. Mba'evaieterei ojapo kuñataĩ Israel pegua ombotavy haguére imenarãme. 14 Ojeínepa Líbano cérro ru'ãgui pe ama rayvi rypy'a, opánepa umi y ro'ysã osyrýva cérro ru'ã rembe'ýgui. 15 Che retã ningo hesarái chehegui, ha oiko omyatatĩ mba'e ryakuã porã ambue jarkuérape, péva ningo mba'evaiete ha oiko ñepysãnga sãngahápe hape rehe, pe tape ymaguare oiko haguépe, ha ndoikói pe tape potĩ ha oñemyatýrõ haguépe, 16 upévare ha'ekuéra voi ombotapere hetãme, ha oiko ñembohory ramo opaite árape; mayma ohasáva guive upérupi ipy'andýi ha oñeakãmbovava joava'erã ohechávo ichupekuéra. 17 Ku yvytu oipejývaicha kuarahyresẽguio ha omosarambipa oíva guive, péicha Che amosarambíta ichupekuéra umi hesekuéra ija'e'yva renondépe; ame'ẽta ichupekuéra che atukupe ha ndahechaukamo'ãi ichupekuéra che rova oġuahẽvo iñehundiha árape. 18 Ha he'i hikuái oñondive: Peju ha ñañemongeta ñemi ñahundi haġua Jeremíaspe; katuete oíta pa'ikuéra ñanerekombo'étava, karai iñarandúva ñanepytyvõtava, ha oíta proféta ñe'ẽ ñandéve ġuarã. Peju ha ñande juru rupi jajahéi hese, ha ani jajapysaka

mba'eveichagua ñe'ẽ rehe ha'e he'íva guive ñanderehe. 19 Nde, che Ruete, ema'ẽ cherehe, ha ehendu mba'épa he'í umi oñemoíva cherehe. 20 Oñemyengovia piko mba'evai mba'eporã rehe, ojo'óma hikuái peteĩ vyvukua chereity haña. Nemandu'ákene che añemoí hague ne renondépe aña'ẽ porã haña hesekuéra, jahechápa noñemboykéi nde pochy rendy ichuguikuéra. 21 Ko'áña katu ajerure ndéve ehundi ita'yraquerape, emosarambipa ichupekuéra kyse puku rupi, hambirekokuéra topyta imemby'ỹ rehe ha imena'ỹ rehe; imenakuéra tojejukapa, ha ikaria'ykura tojekutupa ñorairõme. 22 Toñehendu jahe'oguasú hogakuérágui, ha'ekuéra oha'arõ'ỹre egueru hi'arikuéra soldádo aty, ojo'o haguere hikuái vyvukua chereity haña chéve, ha omoí haguere ñemiháme iñuhã che ha'a haña ipype. 23 Nde katu, che Ruete, reikuaapa oñemongeta ñemi hague hikuái chejuka haña; ani reheja rei ichupekuéra iñañangue, ha ani rembogue hembiaipo vai nde resa renondégui; toñepysãnga hikuái ne renondépe; péicha ejapo hesekuéra nde pochyha árape avei.

Jeremiah 19

1 Péicha he'í Ñanderuete: Tereho ha ejogua peteĩ kambuchi ñay'ũguiguáva ijapoharégui, ha egueraha nendive mbovymi karai ancianokerape ha hendivekuéra mbovymi ambue karaikuéra, pa'ikuéra apytégui. 2 Tapeho Hinom ra'y cerrokuéra pa'ũme, opytavahína Jerusalen rokẽguasú kuarahyresẽ gotýo, ha eguerosapukái upépe umi ñe'ẽ che ha'étava ndéve. 3 Ha péicha eréta: Pehendúke Ñanderuete ñe'ẽ, peẽ Juda retã ruvichakuéra ha mayma Jerusalenguáva. Péicha he'í Ñandejára, Yvága Atykuéra Jára ha Israel Jára: Peikuaa porãke, Che aguerúta mba'evai ko tava kóvape, ha mayma apysa ohendúva guive hyapupáta, 4 peẽ pepoi haguere chehegui, ha ndapeikói hekoitépe ko vyv kóvape ha ipype peikuave'ẽ haguere mba'e ryakuã porã ambue jarakuérape, peẽ, pende rukuéra ha Juda retã ruvichakuéra ndoikuaaiva'ekue ha pemyenyhẽ haguere ko táva kóva umi ánga ipotíva ruguykueguiguáva. 5 Peẽ pemopu'ã kuave'ẽmby renda Baálpe ġuarã, peikuave'ẽ haña pene mitãkuérape, ko'ã mba'e Che nda'eiva'ekue peẽme pejapo haña, ni ndoikeiva'ekue che py'apýpe, 6 upévarehe, peikuaa porãke, outahína pe ára, he'í pende Ruete ko válle kóva ndaheramo'ãvéima Tofet tata renda, ni Hinom ra'y cerrokuéra pa'ũ (válle), oñembohérata. "Jujukaguasu válle". 7 Che ambogue reíta Juda ha Jerusalen kuimba'e arandu ha aityta ichupekuéra hesekuéra ija'e'yva kyse pukúpe ha he'õnguekuéra ame'ẽta, umi guyra yvate ovevévape ha umi mymba ñarõ oguatáva vyv apére, hi'upyrã ramo. 8 Ko táva kóvape amoíta mba'e oporomongyhyjéva ha ñembohory ramo; mayma ohasáva guive árupi ipy'andýi haña, ha oñembohoryta oñembyaipa haguere. 9 Ha'ukáta ichupekuéra ita'yra ha itajyrakuéra ro'okue, ha peteíteiva ho'úta hi'angirũ ro'okue, ñemongora ha jehasa asy ojopýta ichupekuéra ha umi hesekuéra ija'e'yva ojukáta ichupekuéra avei. 10 Ha nde Jeremías rembohasapa rire ichupekuéra che ñe'ẽ, rejokáta pe kambuchi ñay'ũguiguáva umi kuimba'e ohóva nendive resa renondépe, 11 ha eréta ichupekuéra, péicha he'í pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára: Péicha amopẽta ko tetã ha ko táva kóvape, ku kambuchi ñay'ũguiguáva ojekáicha ha ndaikatuvéimava oñemyatýrõ jevy; ha Tofétpe oñeñotýmbáta, ndaiporimo'ãigui ambue vyv oñeñotý haña. 12 Péicha ajapóta ko táva kóva rehe, he'í pende Ruete, ha mayma ipype oikóva ohasáta Tofetichaite. 13 Umi Jerusalen róga, ha umi Juda retã ruvicha róga, oikóta Tofetichaite, oñemongy'a ha oikuave'ẽ haguere mayma óga apére mba'e ryakuã porã umi mbyja ára peguápe ha oñohẽgui hikuái víno ikuave'ẽmby ramo ambue jarakuérape. 14 Ha Jeremías oho jevy Tofétgui, Ñanderuete omondo haguere ichupe omomarandu haña, ha ou oñembo'y Ñanderuete rogaguasu korapýpe ha he'í mayma hetãyguakerape, 15 péicha he'í Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Peikuaa porãke, Che aguerúta ko táva kóva ári ha mayma táva ijerekuévo oíva ári opaite mba'evai ha'emava'ekue hesekuéra oñembopy'ahatã ha nacheñe'ẽrendúi haguere hikuái.

Jeremiah 20

1 Ha pe pa'í Pasur, Imer ra'y, omyakã umi oñangarekóva Ñanderuete rogaguasu rehe, ohendu vove Jeremías profecía (marandu), 2 oinupã ichupe ha omoinge ichupe cárcelpe ha ipykuéra vyvyrakuápe, oívahína Benjamin rokẽ tuichávape, Ñanderuete rogaguasu ojeikehápe. 3 Ha ambue árape Pasur oguenohẽ Jeremíaspe cárcelgui. Ha upevove Jeremías he'í Pasúrpe: Ñanderuete nanerenoivéima Pasur, he'iséva oporombovy'áva; nderérata uvei Magor-misabib, he'iséva pe oporomondýiva. 4 Péicha he'ígui Ñanderuete: Eikuaa porãke, ajapótava nde voi rekyhyjéta

ndejehegui ha remondýita ne irünguérape, ha ha'ekuéra ho'apava'erã penderehe ija'e'ýva kyse puku rupi, ha nde resa ohechapáta ko'ã mba'e, ha Juda retã tuichakue amoĩmbáta Babilónia retã ruvicha poguýpe, ha ogueraháta ichupekuéra jepokuapýpe Babilóniape, térã ha'e ojúkáta ichupekuéra kyse pukúpe. 5 Ichupekuéra ame'ẽmbáta avei ko táva pegua mba'erepyeta, hembiaapo repykue ha opaite mba'e iporáva; ame'ẽmbáta avei umi Juda retã ruvicha mba'erepyeta penderehe ija'e'ývape, ha omondapáta hikuái ojohúva guive ogueraha haña Babilóniape. 6 Ha nde, Pasur, ha mayma nde rógape oikóva guive pehopáta jepokuapýpe Babilóniape, ha upépe remanóta, ha upépe reñeñotýta nde ha mayma ne irünguéra, nde reporombotavy haguére ne marandu japu rupi. 7 Che Ruete, Nde chembotavy, Nde nembareteve chehegui, ha ndepu'aka cherehe; tapia ojepuka cherehe ha oimeraëva oñembohory cherehe. 8 Añe'ẽ jave, amoherakuãnte ñorairõ ha ñehundirãnte. Ne ñe'ẽ oikohína chéve guarã ñemotĩ ha ñembohory ramo, 9 upévale ha'éma: Nachemandu'avéima nderehe ni nañe'ëvéima nde rerape; ha upéicharamo jepe, ha'eténté oĩva che py'apýpe peteĩ tata rendýicha che kanguekuápe; añeha'ãmba aguerokirirĩ haña ha ndaikatúi. 10 Ahendu heta ñe'ẽ guata, opa rupi oĩ kyhyje: Jagueraha ichupe oñembojovake haña. Mayma che angirünguéra (amigokuéra) jepe oma'ẽ joa cherehe jahechapa nañepysãngái. Ikatúnte oñembotavyuka, he'i hikuái, ñandepu'akáta hese, ha ñamyengoviapáta ichupe. 11 Ñanderuete katu oĩ chendive ku kuimba'e py'aguasuetéicha; upévagui umi chemuñáva oñepysãngapáta, ha ndapu'akamo'ãi cherehe, ha'ekuéra tuicha oñemotĩta, opaite mba'e ojaposéva guive osẽ vaíta, itĩndýta opytávo, ndohupitýigui umi mba'e oha'ärõitéva ha araka'eve ndahesaraimo'ãi iñemotĩgui. 12 Nde, che Ruete, Yvaga Atykuéra Jára, rembojovakéva hekoitépe ha rehechapáva vyarigua py'apýpe jepeve opensáva , oñandúva ha ojaposéva guive, ahecha nga'úra'e mba'echaitépa Nde rembuepotíta hembiaapo vai, nde pópe amoĩ che rekove. 13 Pegueropurahéi Ñanderuetepe, pemomba'eguasú ichupe, oguenohéva pe mboriahu rekove iñañáva poguýgui. 14 Toñemaldeci pe ára aju hague ko yvy apére; pe ára che sy chegueru ramoguare ko yvy apére anítei ojevovasa. 15 Toñemaldeci pe kuimba'e omba'emombe'uva'ekue che rúpe, he'ívo: Ta'ýra onace ndéve, ombovy'a haña ichupe. 16 Ha pe kuimba'e péva toiko umi táva Ñanderuete ombotapereva'ekuéicha, oiporiahuvereko'ýre; ha tohendu umi osapukái asýva, pyharevete ha asajekue ojahe'óva. 17 Ñanderuete chejuka nga'úra'e che sy ryépe, ha che sy oikova'erãmo'ã chéve che tyvy ramo, ha upéicha ha'e hyeguasú tapiáiteva'erãmo'ã. 18 Mba'upéiko aséra'e che sy ryégui, ahecha hañaante ñembyasy, py'angekõi ha che arakuéra ogue haña ohóvo ñemotĩme.

Jeremiah 21

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe, pe tetã ruvicha Sedequías omondo ramoguare hendápe Pasur, Malquías ra'ýpe, ha pe pa'i Sofonías, Maasías ra'ýpe, he'i haña hikuái ichupe: 2 Emba'eporandu orerehe Ñanderuetepe, mba'épa ojuhúta ñandéve Nabucodonosor, pe Babilónia retã ruvicha ojeity ramo oreári, ikatu piko Ñanderuete ohechauka ipu'aka tuichaitéva ha omosẽ Nabucodonosórpe ñane retãgui. 3 Upéramo Jeremías he'i ichupekuéra: Péicha pejéta Sedequíaspe: 4 Ñanderuete, Israel Jára, péicha he'i: Peikuaa porãke, Che voi ambojeréta tapykue gotýo pene ñorairõ rembiporu peguerékova pende pópe, umía reheve peñorairõta Babilónia retã ruvicha ha umi Caldeaygua ndive oĩvahína pe táva korapy renondépe ha Che voi amoingéta ichupekuéra ko táva ryepýpe. 5 Che voi añemoíta penderehe, amopu'áta che jyva mbarete pochypópe. 6 Ha aikutúta umi oikóva guive ko távape, vyarigua guive pene rymba peve, omanóta mba'asy vaiete rupi. 7 Uperire Ñanderuete he'i: Ame'ẽta Sedequías, Juda retã ruvicha, ha hembiguaikuérape Nabucodonosor pópe, ha hendivekuéra opaite umi tetãygua hembýva guive pe mba'asy vaietégui, pe kyse pukúgui ha ñembyahýigui; umía ho'apáta Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha pópe, umi hesekuéra ija'e'ýva pópe, ha ha'e oikutúta ichupekuéra kyse puku ráimbépe; ha noperdonamo'ãi ni ndoiporiahuverekomó'ãi ichupekuéra. 8 Ha nde eréta ko tetã kóvape: Pema'ẽ porãke, he'i pende Ruete: Péina ápe amoĩ pene renondépe peiporavo haña pe tekove térã pe ñemano rape. 9 Upe opytáva ko táva kóvape omanóta kyse pukúpe, ñembyahýi térã mba'asy vai rupi; upe oséva katu ha ohóva umi Caldeaygua rendápe, ha'ekuéra penemongorapáma voi, upéva oikovéta ha oguenohéta hekove ko jejopy vaietégui. 10 Che rova amoĩma ko táva kóva rehe oiko haña mba'evai, ha ndaha'ei mba'eporã, he'iuka pende Ruete, upévale Jerusalen ho'áta avei Babilónia retã ruvicha pópe, ha tatápe ha'e ohapýta ko táva kóvape. 11 Ha nde eréta Juda retã ruvichápe: Pehendúke Ñanderuete ñe'ẽ: 12 David róga,

ejapysaka Ñanderuete ñe'ẽ rehe: Embojovake hekoitépe, eguenohẽ pe mboriahúpe ijopyhára pógui ani haña che pochy osẽ tatáicha, ha hendy rire ndaiporivéima omboguekuaáva, pene rembiapo vaiete haguére. 13 Ñanderuete he'i: Eikuaa porãke, Che apu'ãta nderehe, peẽ peikóva pe cerrokuéra pa'ũ rupi, ha peñembopy'aguapýva ko itaguasu ári pejévo: Máva piko ikatu ou oñemoĩ ñanderehe, ha mávapa oikéta ñande rogakuérape. 14 Che pohaviráta, he'i pende Ruete, ha amyendyukáta tata ka'aguy rehe ombokusuguepa haña opaite mba'e oíva guive ijerekuévo.

Jeremiah 22

1 Tereho Juda retã ruvicha rógape, ha upépe ere ko'ã ñe'ẽ: 2 Ehendúke Ñanderuete ñe'ẽ, nde Juda retã ruvicha reguapýva David guapyhaguasúpe, nde ha ne rembiguaikuéra, ha ne retãygua oikéva ko'ã okẽ rupi. 3 Péicha he'i Ñanderuete: Pembojovake hekoitépe, peipytyvõ pe mboriahúpe ijopyhára pógui, ani pembedavy ha ani pemondátei tetã ambueyguápe, ityre'ývape ha imenave'ýmavape, ha ani peñohẽtei hi'ángá potíva ruguy ko yvy kóvape. 4 Pejapo ramo hekoitépe ko ñe'ẽ kóva, umi tetã ruvicha uguapýva David rendaguépe, uguapyhaguasúpe, oikeva'erã icárrope ha ikavaju ári ko táva kóva rokẽnguéra rupi, hembiguaikuéra ha hetãyguakuéra ndive. 5 Ha ndapejapói ramo ko ñe'ẽ kóva, chejehete voi añe'ẽme'ẽ, he'i pende Ruete, ko óga kóva katuete itaperéta, 6 upévarehe pende Ruete he'i Juda retã ruvicha róga rehe: Ku Galaad yvy porãitéicha nde reiko chéve guarã, ku Líbano ru'áicha Che romopu'ã, upeichavéramo jepe Che rombotaperéta ha nde táva ryepýpe avave ndoikomo'ávéma. 7 Ambosako'íta umi nembyaitava, peteíteiva ihácha reheve, oikytíva'erã hikuái nde cédro ojeporavopyréva oity haña tatápe. 8 Ha heta tapicha ohasava'erã ko táva pyy rupi, he'i joava'erã ojupe: Mba'érehépa péicha ojapo yvága Jára ko tavaguasu kóva rehe. 9 Ha oje'éta ichupekuéra: Opoi haguére hikuái Ñanderuete, Ijára ñe'ẽme'ẽmbýgui, omomba'eguasú haña ambue jarakuérape ha oiko haña hembiguaí ramo. 10 Ani peguerojahe'o ha pegurombyasy umi omanova'ekuépe, pejahe'o asy uvei umi ohótava rehe, ndoumo'ávái araka'eve, ha ndohechamo'ávái pe yvy onace haguépe. 11 Péicha he'i Ñanderuete Salum, Josías ra'y, Juda retã ruvicha rehe, pe ojupiva'ekue tetã ruvicha ramo itúva Josías rendaguépe, ha osẽmava'ekue ko'águi; ha'e ndouveiva'erã ko tetã kóvape. 12 Omanóta uvei tembiguái ramo pe tetã ojeguera hañaáme ichupe, ha ndohechamo'ávái ko yvy kóva. 13 Cháke, nde reporomomba'apo reíva remopu'ã haña nde róga justicia'y reheve, ha nde nereme'ẽi nde rapichápe omba'apóva ndéve guarã hembiapo repy, rembojagua porãve haña nde kotykuéra hembiapo repy rãngue rupi. 14 Cháke, nde ere ramo: Amopu'ãta che rogaguasu, heta ikoty, hoveitã tuicha porãta, ha añu'ãta cédrope itapiakuéra ha ipahápe apintapytãmbáta. 15 Reimo'ã piko reikotaha tetã ruvicha ramo reñemborejerepa haguére cédrope. Nde ru okaru ha hoy'u porã, ha opaite mba'e ojapóva guive oho porãmba ichupe guarã, uguata porã haguére Ñanderuete rapére. 16 Ha'e ombojovake porã pe ojepy'apy asývape ha imboriahuetereivape, upévagui ha'e oiko porãva'ekue. Ko'ã tembiapo porã ha'e ojapova'ekue chekuaa porã haguére, he'i Ñanderuete. 17 Nde resa ha nde py'a katu ojepy'apy ne mba'e mondapyrã rehe, nde rejepy'amongeta mba'éichapa reñohékuaa nde rapicha heko potíva ruguy, reporojopy ha reporombohasa asy hañaante uvei, 18 upévarehe, Ñanderuete he'i Joacim, Josías ra'y, Juda retã ruvicha rehe: Avave ndojahe'omo'ãi hese, he'ívo: Angái, che ryke'yimi, angái che kyvy, ha ndoguerojahe'omo'ãi ichupe hikuái, he'ívo: Angái, karaiguasu, angái, che retã ruvicha. 19 Búrro oñeñotý háicha oñeñotýta avei ichupe, oñembotyryrýta ha mombyrymi Jerusaléngui oñemombóta ichupe. 20 Ejupi Líbanope ha esapukái, ehenduka ne ñe'ẽ Basánpe; Abarim cédro guive esapukái oñehundipa haguére opaite ne irũnguérape. 21 Nde reiko porãite jave Che ame'ẽma ndéve che ñe'ẽ, nde katu ereva'ekue: Nahendumo'ãi. Kóva voi nde rape ne mitãrusu ára guive, araka'eve voínte nerehendúi che ñe'ẽ. 22 Pe yvytu oguerahapáta ne mburuvichakuérape ha ne irũnguéra ojeguerahapáta jepokuapýpe; upevove retietéta ha ndepy'atarováta opaite ne ñañangue rupi. 23 Ko'ãga reiko nde rógape ojejapova'ekue cédro Líbano peguarégui. Mba'eichaitépa nepyahẽ asýta ága oguhẽvove ndéve jehasa asy ku kuña imembymbotávarõ guáicha. 24 Añetehápe, he'i Ñanderuete, Conías, Joacim Juda retã ruvicha ra'y, ha'e oiko rire ku kuairíicha che po akatúa rehe, upégui jepeve roipe'ava'erã. 25 Ha romoíta ndejukaséva pópe, ha hesa renondépe reiméta kyhyjepópe; umía ningo hína Nabucodonosor, Babilónia ha umi Caldeaygua retã ruvicha. 26 Che poguerahaukáta jepokuapýpe, ndéve ha nde sy, nemoheñoiva'ekuépe, ambue tetã napenaséi haguépe ha upépe pemanóta. 27 Ha pe tetã ojevyséhápe hikuái, hi'ángá mbytete guive, upépe ndoumo'ávái araka'eve. 28 Ko kuimba'e

Coníaspa peteĩ kambuchi ojepota'ývaha ojejokapyréva, peteĩ mba'yrú avave ohayhu'ýva. Mba'érehepa oñemombo ichupe ha iñemoñarenguérape, oiko haña peteĩ tetã ha'ekuéra ndoikuaáivape. 29 Nde, tetã, tetã, tetã, ehendúke Ñanderuete ñe'ẽ. 30 Péicha he'i Ñanderuete: Ehai mba'épa ojuhúta ko kuimba'e ita'ýra'ývaicha, ko kuimba'e kóvape nosẽ porãmo'ãi mba'eve oikove aja pukukue; ha iñemoñarenguérarui avave ndoguapymo'ãi David guapyhaguasúpe ha ijapytépe avave noisãmbhyymo'ávêi Juda retã.

Jeremiah 23

1 Cháke, he'iuka Ñanderuete, peẽ ovecha rerekua pembyai ha pemosarambíva che ovecha aty, che retãnguakuérape, 2 upévarehe, Ñanderuete, Israel Jára he'i umi herekuakuérape, oñangarekóva che retã rehe: Peẽ pemosarambíva che ovechakuéra, pemondyipa ha napeñangareko porãi hesekuéra, upévare Che pohaviráta pene rembiapo vai haguére, he'iuka Ñanderuete. 3 Ha Che voi ambyatýta che ovechakuéra hembýva opaite tetã amosarambí haguégui, ha umi hembýva guive aguerupa jevýta hetãtépe; ha'ekuéra okakuaa ha oñemboheta jevy haña. 4 Che ahenóita ovecha rerekua oñangareko porãva'erã hesekuéra; ha ndokyhyjeveiva'erã hikuái, ndojepy'apyiva'erã ha noñembohoryveimava'erã hesekuéra, he'i pende Ruete. 5 Pema'ẽ porãke, outamahína pe ára, he'i pende Ruete, amopu'ã jevýta Davidpe guarã peteĩ iñemoñare pyahu heko potíva ha iñarandúva, Ha'e oikóta tetã ruvicha ramo, ombovy'a jevypa haña ha hekoitépe ombojovakéta hetãnguakuérape. 6 Hi'árape Juda ovy'áta ha Israel oikóta py'aguapýpe; ha oñembohérata ichupe ko téra kóva rupi: Ñanderuete, ñande justícia. 7 Upévarehe peikuaa porãke outahína umi ára he'i pende Ruete ndoje'eveiva'erã: Ñanderuete pu'aka ogueruva'ekue Israel ñemoñarenguérape Egípto retãgui, 8 oje'éta uvei: Ñanderuete pu'aka oguenohẽ ha ogueruva'ekue Israel ñemoñarenguérape tetã yvatégui, ha opaite umi tetã mamo oñemosarambí haguégui; oiko jevy haña hikuái ijyvyteépe. 9 Ajepy'apy asyeterei ningo che py'apýpe umi proféta rehe ha che kangue oryryipa, oka'úvaicha aiko, ha apyta ku kuimba'e ho'ávaicha ho'u rire heta víno, péicha aĩ Ñanderuete renondépe ha iñe'ẽ heko pegua renondépe. 10 Pe tetãpy henyhégui tapichakuéra oporombotavývagai, maldicion rupi pe tetã itaperepa; pe kapi'ity ñumegua ipirupa; oñeha'ãmba hikuái oiko vai haña ha omboyke pe justícia (tekojoja). 11 Ñanderuete he'i: Umi proféta ha pa'ikuéra jepe iñañamba ha oiko vaipa che rogaguasúpe, 12 upévarehe henonderãme opytáta ku tape isýiete ha iñypytúvaicha; oñemyañáta ichupekuéra ho'a haña; Che voi aguerúta mba'evaieteva hi'arikuéra, ijehaviraha añope, he'i pende Ruete. 13 Ahecha ningo umi proféta Samária pegua omomarandu mba'evaiete Baal rérape, ha upéicha ombotavy che retã Israel peguápe. 14 Ha umi proféta Jerusalem pegua ojapo avei mba'evaiete: Oporomyakã ratĩ hikuái, oporombotavy hikuái ha omombarete umi iñañávape heko vaípe, ani haña avave opoi heko ñañágui; ha'ekuéra ha hetãnguakuéra ojogua Sodóma ha Gomorraýguápe. 15 Upévarehe, Che, Yvága Atykuéra Jára, ha'e umi proféta rehe: Peikuaa porãke, Che ha'ukáta ichupekuéra mba'ero, ha amboy'ukáta ichupekuéra pohã vai (ponzóña); umi proféta Jerusalem peguágui oñemosarambí voi pe teko ñañáme oñemyasáiva hetãpy rehe. 16 Péicha he'i Ñanderuete, Yvága Atykuéra Jára: Peẽ Judaygua ani pehendú umi proféta omomarandúva peẽme; penembotavy ningo hikuái, omombe'u peẽme umi techapáy heñoiva'ekue ipy'apýpente, ha ndaha'ei pende Ruete jurúpe guare. 17 Umi oñembohoryva pende Ruetére he'i hikuái: Ñanderuete he'i peguererotaha py'aguapy; ha umi oñembopy'ahatávape he'i hikuái: Ndoumo'ãi pendeári mba'eve ivaíva. 18 Ha máva piko oikuaa pende Ruete py'apy, ha máva piko ohecha térã ohendu iñe'ẽ. Ha mávapa ojapysaka porãra'e iñe'ẽ rehe térã ohendúra'e ichupe. 19 Upévagui pende Ruete pochy osẽta yvytu'atáicha; ha oipeju hatã jave ojeitýta umi iñañaitéva akã ári. 20 Pende Ruete pochy noñemboykemo'ãi ojapopa peve ipy'apýpe oipotáva guive; ha oñuahẽ vove umi ára peikuaa porãta, Che ha'éva guive ojuhutaha avei. 21 Umi proféta umívape Che namondoiva'ekue ha nañe'ẽiva'ekue ichupekuéra, ha'ekuéra katu oho oprofetiza ha oñe'ẽ gua'u che rérare. 22 Ha'ekuéra oikuaa rire che py'apýpe oíva oikuaaukava'erãmo'ã che ñe'ẽ che retãnguakuérape, ha ombojevy jeyva'erãmo'ã hape vaígui ha hembiaapo vaikuégui. 23 Che ningo pende Jára ohechapáva, hi'añgui térã mombyry ramojepe, he'i pende Ruete. 24 Oñepa okañykuaáva itakua pypukuetépe ahecha'ý haña ichupe. Che namyenyhẽi piko yvagakuéra ha pe yvy, he'i Yvága Atykuéra Jára. 25 Che ahendupa umi proféta he'íva guive, pe japu omomarandúva che rérape, ha he'i hikuái: Ahecha che képe, ahecha che képe. 26 Araka'e pevépa oikóta umi proféta japu ha oikuaaukáta ipy'apýgui heñóivante. 27 Oñeha'ãmba ombyesarái haña che

retäyguakuérape che réragui, upévagui omombe'u joa ojupe iképe ohechava'ekue, ituvakuéra hesarái haguéicha che réragui oiko haña Baal rapykuéri. 28 Pe proféta ohecháva iképe, tomombe'u ike peguare ramo; ha che ñe'ẽ ame'ẽva'ekue, tomyasái hekoitépe che ñe'ẽ ramo. Pe trígo ra'yí piko ojogua pe kapi'i pirúpe, he'i pende Ruete. 29 Che ñe'ẽ ku tataicha, he'i pende Ruete, ku martíllloicha ojokáva ita. 30 Upévorehe, Che apu'ã umi proféta rehe, he'i pende Ruete, oikónte omonda haña che ñe'ẽ hapichakuéragui. 31 Peikuaa porãke, Che naimeiha umi proféta ndive, oiporu vaígui ijuru, he'i ramojepe: Ñanderuete péicha he'i. 32 Peikuaa porãke, he'i pende Ruete, Che añemoíta umi proféta rehe omombe'úva ike pegua ijapúvare, ombotavy haña che retäyguápe ijapu rupi ha ijuru he'ẽ rupi, Che katu namondói ni ndajokuáiri ichupekuéra; ha mba'evete iporáva ndojapói hikuái ko tetã kóva rehe, he'i pende Ruete. 33 Ha pe tetã oporandu ramo ndéve, térã peteĩ proféta, térã peteĩ pa'i oikuaase ramo: Mba'épa he'ise Ñanderuete mba'e pohýi, nde eréta ichupekuéra: Peẽ voi pende Ruete mba'e pohýi, ha upévagui Che poityta yvýre. 34 Umi proféta ha umi pa'i térã tetäyguakuéra he'i reívape ko ñe'ẽ: Ñanderuete ñe'ẽ ipohýi. Che amboúta upe kuimba'e upévape ha hogayguakuérape jehavira ipohyietéva. 35 Péicha pejeva'erã pene irünguérape, ha oñopehënguakuéra ojoapytépe: Mba'épa ombohováira'e Ñanderuete, ha mba'épa he'isera'e oréve Ñanderuete. 36 Ha araka'évéma ndapejeveiva'erã: Ñanderuete ñe'ẽ ipohyiha; ha upeichavéramo jepe oiporúva ko ñe'ẽ kóva, Che voi aikóta ichupe guarã mba'e pohýirõ, peẽ pemoambue haguére che ñe'ẽ ame'ẽva'ekue peẽme. 37 Ha péicha nde eréta umi profétape : Mba'épa ombohováí ndéve Ñanderuete, ha mba'épa he'isera'e Ñanderuete. 38 Ha ombohováí ramo: Ñanderuete marandu ipohýi, upévorehe Ha'e péicha he'i: Peje haguére Ñanderuete ñe'ẽ ipohyiha, Che ha'euka ríre peẽme anivéma peje pende Ruete ñe'ẽ ipohyiha, 39 upévorehe Che poityta tesaráipe, ha poipe'áta che ypýgui ha Jerusaléngui avei, ame'ẽmava'ekue peẽme ha pende rukuérape, 40 ha amoíta pendeári ñemotĩ ipohýiva opaite ára peve guarã, anivéma haña penderesarái.

Jeremiah 24

1 Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, ogueraha riréma jepokuapýpe Jerusalenguakuérape Babilóniape, Jeconíaspe, Joacim ra'y, Juda retã ruvicha, ha hendive umi Judaygua mburuvicha ha umi kuimba'e ikatupyryva ha hiérro rehe omba'apokuaávape, Ñanderuete ohechauka chéve hogaguasu renondépe mokõi ajaka henyhëva higo gui. 2 Peteĩ ajaka oguereko higo tenondereguare iporãitereíva; ha ambue ajaka katu oguereko higo ivaietereíva ha umíva ndaikatúi oje'u. 3 Ha he'i chéve Ñanderuete: Mba'épa nde rehecha, Jeremías. Ha che ha'e: Higo iporáva, iporãitereíva; ha ivaíva, ivaietereíva, ivaietereígui ndaikatúi oje'u. 4 Ha Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 5 Péicha he'i pende Ruete, Israel Jára: Ko'ã higo iporáva ojogua umi Judaygua ojeguera'hava'ekuépe, Che amosëva'ekue ko tetãgui Caldeaygua retãme. Che ama'ẽ porãse hesekuéra, osẽ porã hañaicha henonderãmenguéra. 6 Añangareko porãta hesekuéra ha agueru jevýta ichupekuéra ko yvy kóvape, ha amopu'ã jevýta ichupekuéra, ha nahundimo'ãi ichupekuéra; ha amohenda porãta ha namosëmo'ávéma ichupekuéra. 7 Ha ame'ëta ichupekuéra peteĩ ñe'ã (pyahu) chekuaa haña, Chénte ha'égui Ituvatee; ha oikóta hikuái che retã ramo, ha Che aikóta Ijára ramo; ojevy jeýtagui hikuái ipy'aite guive che rendápe. 8 Ha umi higo ivaietéva, ivaietereígui ndaikatúiva oje'u, umía ha'e Sedequías, Juda retã ruvicha, mburuvichakuéra ha umi Jerusalengua hembýva ko tetãme ha Egípto retãme oikóvape, he'i pende Ruete. 9 Ha amoíta ichupekuéra ñemondyiguasu ramo ha mba'evai ramo mayma tetã yvy apére oíva guivépe ha opytáta ñembohoryha ramo, pukaha ramo ha maldicion ramo opa rupiete mamo Che amomboha ichupekuéra. 10 Ha amboúta hi'arikuéra kyse puku, ñembyahýi ha mba'asy iñasáiva oñehundi peve hikuái ko yvýpe, Che ame'ẽmava'ekue ichupekuéra ha ituvakuérape guarã.

Jeremiah 25

1 Ko ñe'ẽ ou Jeremíaspe, Judayguakuéra rehe, Joacim, Josías ra'y oisãmbyhy aja tetã ruvicha ramo irundyha añope , ha Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, oisãmbyhy aja peteĩha añope ; 2 Jeremías ombohasa mayma Juda ha Jerusalenguápe ko ñe'ẽ kóva, he'ívo: 3 Josías, Amon ra'y, Juda retã ruvicha oisãmbyhy ríre 13 año guive ko ára kóva peve ohasa 23 año ha opaite ára ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ ambohasa haña peẽme ha upeichavéramo jepe napehenduséi. 4 Ñanderuete ombou jevy

jey peême hembiguái profetakuéra , oñe'ê tapia hağua peême, peẽ katu napehenduséi ha napemboykéi pende apysa pejapysaka hağua iñe'ê rehe, 5 he'írõ guare hikuái peême: Pepoi ko'ága pende rape vaıgui ha pene rembiapo ñañágui, peiko hağua tapia ġuarã pe yvy Ñanderuete ome'ëmava'ekuepe peême ha pende rukuérape ġuarã; 6 ani peho ambue jára rapykuéri, ani peiko hembiguaikuéra ramo ha ani pemomba'eguas ichupekuéra, ani hağua peẽ chembopochy pene rembiapo vai rupi; upéicharamo jepe ndoikomo'ái penderehe mba'eve ivaıva. 7 Ha peẽ nacherendúi, he'i pende Ruete, peẽ chembopochy uvei pene rembiapo vai rupi ha upévagui pehasa asyva'erã. 8 Ñanderuete, Yvága Atykuéra Jára, he'i: Napehendúigui che ñe'ê, 9 ambyatyukáta ha amondóta umi tetã yvate gotyogua ha che rembiguái Nabucodonosor, Babilónia retã ruvichápe, pene retãme amoı hağua ipoguýpe ko tetã kóvape ha ijerekuévo oıva guivépe, ha péicha Che pohundíta peiko hağua kyhyjepópe, ñembohoryha ramo ha jepy'apy vaıpe opaite ára peve. 10 Ha Che amokiririmbáta ijapytepekuéra ñe'ê tory ha vy'a reheguáva, kuimba'e ha kuña omendátava purahéi, umi molıno ryapu ha amboguéta hataındynguéra. 11 Ko tetã tuichakue itaperepáta ha oñemondyipáta; ha ko tetã kóva oikóta Babilónia retã ruvicha rembiguái ramo 70 año pukukue. 12 Ha ohasa rire 70 año , ahaviráta avei Babilónia retã ruvichápe ha hetãyguakuérape oiko vai ha ojopyeterei haguére che retãme, he'i pende Ruete, ha hendive ambotaperéta avei opaite árape Caldeayguakuéra retãme. 13 Ha aguerúta upe tetã upéva ári opaite mba'e ha'emava'ekue hese, ha opaite mba'e ojehaıva ko kuatione'ê kóvape ha opaite mba'e Jeremías oprofetizama va'ekue guive ko tetã kóva rehe, katuete oikopáta avei. 14 Ha'ekuéra ho'áta avei ambue tetãnguéra poguýpe ha oikóta ambue tetã ruvichaguasukuéra rembiguái ramo; upéicha Che amyengoviáta ichupekuéra hembiaapo vaıuerakue. 15 Péicha he'i chéve Ñanderuete, Israel Jára: Ejapyhy che pógui ko víno ryru, ha emboy'uka ichugui opaite tetãnguérape Che romondotahápe. 16 Ha omboy'u rire, oryryipa ha itarovapáta hikuái, upéi Che amondóta che kyse puku ijapytepekuéra. 17 Upéi ajapyhy pe váso Ñanderuete pógui, ha amboy'uka opaite tetãnguérape, Ñanderuete chemondo haguérupi: 18 Upéicha ho'u Jerusalen, Juda pegua tavakuéra, hetã ruvichakuéra ha imburuvichakuéra oiko hağua taperekue ramo, ñemondýi, ñembohory ha maldicion guýpe, ojehu háicha ko ára kóvape; 19 upéicha ho'u avei faraon, Egıpto retã ruvicha, hembiguaikuéra, imburuvichakuéra ha mayma hetãyguakuéra, 20 ha opaichagua tetãnguéra oikóva guive upépe, ha mayma Uz retã ruvichakuéra, ha Filistéa retã ruvichakuéra, Ascalongua, Gazaygua, Ecrongua ha Asdod rembyrekuéra; 21 Edom, Moab ha Amon ñemoñarenguéra; 22 ha ho'u avei umi tetã ruvicha Tıro pegua, mayma Sidon pegua ha umi tetã ruvichakuéra pe yguasu rembe'y jerekuévo: 23 Dedan, Tema ha Buzgua, ha mayma umi isyva yke omoperõva; 24 mayma Arábia pegua tetã ruvicha, mayma tetã oikóva umi tetã ñu meguápe ha hetã ruvichakuéra; 25 ha ho'u avei mayma Zimri pegua tetã ruvicha, mayma Elam retã ruvicha, mayma Média retã ruvicha; 26 ha mayma yvate gotyogua tetã ruvicha, umi ağıgua ha umi mombyryguáva, ha opaite tetã oıva guive ko yvy apére to'u pe vásogui opa peve ha ipahápe to'u avei Babilónia retã ruvichaguasu. 27 Ha eréta ichupekuéra: Péicha he'i, Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Pey'u peka'upa peve, peğue'ẽmba peve (pevomita) ha pe'a peve; ha avave nopu'ãmo'ãvéima, amboútagui che kyse puku pende apytépe. 28 Ha ndojapyhyséi ramo nde pógui pe váso ho'u hağua, eréta ichupekuéra: Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára: Pemboy'uva'erã katuete ko váso pegua. 29 Peikuaa porãke, Che añepyrũ ahavira pe táva ogueraháva che rera; ha peẽ piko pepyta reıta. Ndapepyta reımo'ái, amondótagui che kyse puku mayma tetãme oıva guive ko yvy apére, he'i Yvága Atykuéra Jára. 30 Ha nde katu reprofetiza ichupekuéra ko ñe'ê kóva ha eréta ichupekuéra: Ñanderuete oñe'ẽta ára sunúicha yvate guive, hekoha potĩete guive; hatã oñe'ẽta hogaguasu rehe; umi parral'a rykue'oha purahéi ombohasáta mayma yvy ape arigua rehe. 31 Hyapukue oğuahẽta yvy apýra peve, Ñanderuete ombojovakéta opaite tetãnguérape; Ha'e voi opaite vyvarigua mbojovakehára; umi iñañávape oitýta kyse puku rupi, he'i Ñanderuete. 32 Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára: Pema'ẽ porãke, pe jehasa asy ohasáta peteĩ tetãgui ambue tetãme, ha vyty'atã vaiete opu'ãta pe yvy apýra guive. 33 Ha upe ára upévape ojepysóta umi tetekue, Ñanderuete ojukava'ekue, peteĩ yvy apýra guive ambue apýra peve; ndojeguerojahe'omo'ái, noñembyatymo'ái ha noñeñotýmo'ái avei; ku tymba repoticha (abónrãicha) opytapáta yvy apére. 34 Peẽ ovecha rerekua, peguahúke ha pesapukái: Peẽ peporosãmyhýva, pejapajeréi yvy timbópe, oğuahẽmagui pende ára pejejuka térã peñemosarambi hağua, ha pejejukáta ovecha kyráicha. 35 Umi ovecha rerekua ndaikatumo'ái okañy ha umi mburuvicha ndohomo'ái ñemiháme. 36 Pejapysaka porãke umi ovecha rerekua sapukái rehe ha umi ovecha aty oisãmyhýva rasẽ asy

rehe, Ñanderuete ohundipágui ikapi'ipe. 37 Ha umi ñu ikyrĩ asýva oñehundipáta Ñanderuete pochy rupi. 38 Pe leõ opoi rei háicha ikehágui; upéicha Ñanderuete ombyaipa pe yvy péva ipochy ha ijejopy vai rupi.

Jeremiah 26

1 Joacim, Josías ra'y, Juda retã ruvicha, oñepyrũvo oisãmyhy hetãme ou ko ñe'ẽ kóva Ñanderuetégui Jeremíaspe ha he'i ichupe: 2 Péicha he'i pende Ruete: Eñembo'y che rogaguasu korapýpe, ha eñe'ẽ opaite Juda tavayguakuérape oúva guive chemomba'eguas haña ha ere ichupekuéra, opaite ñe'ẽ Che ha'éva ndéve ha anítei hemby peteĩ ñe'ẽ nde erese'yva. 3 Ikatu hañaante nerendu hikuái, ha peteĩteiva ojevy hape vaígui, ha natekotevẽmo'ãi ahavira ichupekuéra hembiaipo vaikuéra rehe. 4 Ha eréta ichupekuéra, péicha he'i pende Ruete: Peẽ nacheñe'ẽrendúi ramo peiko haña che rembiapoukapy he'i háicha, amoĩmava'ekue pende pópe, 5 ha peẽ ndapejapysaka porãi ramo che rembiguái profetakuéra ñe'ẽ rehe, Che amondova'ekue peẽme, iñepyrũby guive ko'ãña peve, 6 upéicharõ Che ahundíta ko che rogaguasu ahundi haguéicha che rogakue oĩmava'ekue Silópe, ha Jerusaléngui oikóta maldicion rechaukaha ramo opaite tetãme ġuarã oĩva guive ko yvy apére. 7 Ha umi pa'i, proféta ha opaite tetãyguahendupa rire Jeremías ñe'ẽ, Ñanderuete he'iukamava'ekue ichupe omombe'u haña Ñanderuete rogaguasu korapýpe, 8 oñemoaũmive ohóvo ha ojapyhy hikuái Jeremíaspe ha he'i hikuái: Añetehápe ko'ãña remanova'erã katuete. 9 Mba'érehe piko reprofetiza Ñanderuete rérape, erévo: Ko ogaguasu oñehundíta pe Silo peguaréicha, ha ko táva kóva itaperéta ha avave ndaiporimo'ãvéi ipype. Opaite tetãyguahendupa opu'ã haña Jeremías rehe Ñanderuete rogaguasu korapýpe. 10 Ha umi Judaygua mburuvicha ohendúvo pe apañuãi ou hikuái tetã ruvicha rógagui Ñanderuete rogaguasúpe, ha oguapy hikuái hokẽ pyahu ypýpe. 11 Upémaramo umi pa'i ha umi proféta he'i hetã ruvichápe ha mayma hetãyguakuérape: Ko kuimba'e kóva ojejukava'erã katuete hembiaipo vaikue rehe; omomarandúgui mba'evai ko táva kóva rehe, peẽ pehenduhaguéicha pende apysa rupi. 12 Ha oñe'ẽ jey Jeremías mayma mburuvichápe ha opaite tetãyguápe, ha he'i: Ñanderuete chembou amomandu haña ko ogaguasu ha ko táva kóva rehe, umi ñe'ẽ peẽ pehendumava'ekue pende apysa rupi. 13 Pepoi katu pende rape ha pene rembiapo vaígui, ha peneñe'ẽrendu Ñanderuete, pende Járape, ha Ñanderuete ndojapomo'ãi opaite mba'evai he'imava'ekue penderehe. 14 Péina ápe, aĩ'aina pende pópe; pejapo katu chehegui peẽme hi'ã háicha ha iporãve háicha peẽme. 15 Peikuaa porã katu, peẽ chejuka ramo, añetehápe peñohẽ pendeári peteĩ hi'anga potĩva ruguy, ha ko táva ha ipypeguakuéra ári; añetehápe Ñanderuete chembou pene rendápe ha'e haña ko'ã ñe'ẽ ko'áva pende apysápe. 16 Upérõ umi mburuvicha ha tetãyguakuéra he'i pa'i ha umi profétape: Ko kuimba'e kóva ndojapói mba'eve ivaíva ikatu hañaicha ojejuka, Ñanderuete, Ñandejára rérape oñe'ẽ haguére ñandéve. 17 Uperire opu'ãmimi karai ancianokuéra ha oñe'ẽ mayma tetãyguahendupa, ha he'i: 18 Miquéas, peteĩ Moresetgua, omomanduva'ekue Ezequías, Juda retã ruvicha árape, ha oñe'ẽra'e mayma Juda retãyguápe, ha he'i: Péicha he'i Ñanderuete, Yvága Atykuéra Jára, Sion ojejo'óta kokuerãicha, Jerusaléngui oikóta tapere ha Ñanderuete rogaguasu cérrogui oikóta ka'aguy yvate. 19 Ezequías, Juda retã ruvicha, ha hetãyguakuéra ojuka piko ra'e Miquéaspe, (Miquéas 3,12). Ndokyhyjéi piko uvei hikuái Ñanderuetégui, ha oñemomirĩ hikuái Ñanderuete renondépe, ha Ñanderuete ndojapói jey upe mba'evai he'imava'ekue ojaipotaha hesekuéra. Ha ñande piko jajapóta mba'e ivaieteva ñane ánga rehe. 20 Ha upérõguare oikova'ekue avei ambue kuimba'e omomarandúva Ñanderuete rérape, Urías, Semaías ra'y, Quiriat-jearimguáva, ha ha'e omomandu avei ko táva ha ko tetã kóva rehe, Jeremías he'i hagueichaite; 21 ha ohendupa rire iñe'ẽ pe tetã ruvicha Joacim ha mayma umi karaiguasu, ha mayma soldádo ruvicha ha pe tetã ruvicha oñeha'ã ojuka haña ichupe; ha Urías ohechávo upéva, okyhyje, okañy ha oho Egíptope. 22 Ha pe tetã ruvicha Joacim omondo Elnatan, Acbor ra'y, ambue kuimba'ekuéra ndive Egípto retãme, 23 ogueru jey haña Uríaspe Egíptogui, ha ogueru ichupe tetã ruvicha Joacim rendápe, ha ha'e ojuka ichupe kyse pukúpe, ha hetekue oity umi mboriahu retekue oñeñotýháme. 24 Ha Ahicam, Safan ra'y katu oipytyvõ Jeremíaspe, ani haña oñemoĩ ichupe tetãyguakuéra poguýpe ojejuka haña avei ichupe.

Jeremiah 27

1 Joacim, Josías ra'y, Juda retã ruvicha oñepyrũvo oisãmyhy ou ko Ñanderuete

ñe'ẽ kóva Jeremíaspe, ha he'i: 2 Ñanderuete he'i chéve péicha: Embosako'i tukumbo guéi jokuaha ha peteĩ cangállá, ha emoĩ umía nde atúa ári; 3 ha ereukáta Edom, Moab, Amon, Tíro ha Sidon retã ruvichakuérape, iñe'ẽ rerahahára juru rupi oġuahêva Jerusalénpe Sedequías, Juda retã ruvicha rendápe. 4 Ha eréta ichupekuéra tobohasa ko ñe'ẽ ijarakuérape: Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Péicha pejeva'erã pende jarkuéra. 5 Che pu'akapa ha che pyapy mbarete rupi ajapomava'ekue ko yvy, yvyarigua ha mymbakuéra oiko haġua ko yvy apére, ha che ame'ẽta che pu'aka upe aipotávape. 6 Ko'áġa Che amoimbaite ko tetã kóva Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha pópe, péva ningo che rembiguái, ha umi mymba ñu rupigua jepeve Che ame'ẽ ichupe oiko haġua hikuái hembiguái ramo. 7 Ha opaite ko'ã tetã opyta ipoguýpe ita'ýra, ha ita'ýra ra'yre jevy peve, oġuahẽ meve avei hi'ára hetã opyta haġua avei ambue tetã imbaretevéva ha hetã ruvichaguasu poguýpe. 8 Ha upe tetã ndoikoséiva Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha rembiguái ramo, ha nomoíséi ramo ijatúa ári Babilónia ruvicha cangállá, upe tetã upévape ahaviráta kyse puku, ñembyahýi ha mba'asy iñasáiva rupi, he'i pende Ruete, ahundi peve ipo rupi. 9 Ha upévare aníke pejapysakátei pende proféta japu rehegua, umi imba'ekuaáva rehe, umi ikepegua ohecháva rehe, umi araíre oma'ẽva rehe, ha pende paje apohára rehe, oñe'ẽ ramo peẽme, he'ívo: Ndapeikomo'ãi Babilónia retã ruvicha rembiguái ramo. 10 Ha'ekuéra ningo omomandu peẽme japu, penemondo mombyry haġua pene retãgui, Che pomboyke ha pohundi haġua. 11 Ha upe tetã oñemomiríva Babilónia retã ruvicha renondépe opyta haġua icangállá guýpe ha oiko haġua hembiguái ramo, Che ahejáta ijyvyteépe, he'i Ñanderuete, oñemitý ha oiko haġua ipype. 12 Ha aña'ẽ avei Sedequías, Juda retã ruvichápe ko'ã ñe'ẽ he'i haichaite, ha ha'e ichupe: Pemoĩ pende atúa ári Babilónia retã ruvicha cangállá guýpe, ha peiko hembiguái ramo ha hetã rembiguái ramo ha peikovéta. 13 Mba'upéiko pemanose rei, nde ha ne retãguakuéra, kyse puku, ñembyahýi térã mba'asy iñasáiva rupi, Ñanderuete he'íma voi opaite tetã oikose'ýva Babilónia retã ruvicha rembiguái ramo oñehunditaha katuete. 14 Aníke perovia umi proféta japu ñe'ẽ, he'i ramojepe peẽme: Ndapeikomo'ãi Babilónia retã ruvicha rembiguái ramo; japunte omomandu hikuái peẽme. 15 Che namondóikuri ichupekuéra pene rendápe he'i pende Ruete, ha ha'ekuéra oiko omomandu gua'u che rérape, Che poity ha pohundipáta hendivekuéra, peẽ peneñe'ẽrenduse ramo ichupekuéra. 16 Ha aña'ëve avei umi pa'i ha opaite ko'ã tetãguápe, ha'évo ichupekuéra, péicha he'i Ñanderuete: Aníke pejapysaka pende proféta japu omomandúva rehe, he'ívo: Peikuaa poráke, umi tembiporukuéra Ñanderuete róga pegua pya'e ha voi ojeguerupa jevýta Babilóniagui, japu ningo ha'ekuéra omomanduva'ekue peẽme. 17 Aníke pehendú ichupekuéra, peiko katu Babilónia retã ruvicha rembiguái ramo ha peikovéta; mba'érehe piko peipota oñembotapere rei ko táva kóva. 18 Ha oime ramo ijapytépe proféta añeteguáva ha Ñanderuete ñe'ẽ oĩ ramo añetehápe hendivekuéra toñembo'e hikuái ko'áġa Ñanderuetepe ani haġua umi tembiporu hembymíva che rogaguasúpe ha Juda retã ruvicha rógape ojeguerahapátei avei Babilóniape. 19 Péicha he'i pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára, umi horcon rehe, pe yenda rehe ojejapova'ekue bróncegui, ipyenda rehe ha opaite ambue Ñanderuete rogaguasu rebiporukuéra hembymíva rehe gueteri ko távape, 20 ha pe Babilónia retã ruvicha, Nabucodonosor, ndoipe'aiva'ekue ogueraha ramoguare Jerusaléngui, Jeconías, Joacim ra'y, Juda retã ruvicha árape ha avei mayma umi karai anciano Babilónia retãme, 21 péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára, umi tembiporu hembyva'ekue rehe gueteri hogaguasúpe, ha avei Juda retã ruvicha rógape oíva Jerusalénpe: 22 Ojeguerahapáta Babilóniape ha upépe opytáta Che aha añandu jevy peve ichupekuéra, he'i pende Ruete; ha upéi aguerupa jevýta umía ha amohenda pyahu jevýta hendaguépe.

Jeremiah 28

1 Ha ojehu pe añope, Sedequías, Juda retã ruvicha oisãmbyhy aja irundyha añope, jasy 5-hápe, Hananías, Azur ra'y, pe Gabaon pegua proféta, oñe'ẽ chéve Ñanderuete rógape umi pa'i ha tetãguakuéra rovake, ha he'i: 2 Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Amopêta Babilónia retã ruvicha cangállá. 3 Ko'águi mokõi añohápe aguerukapa jevýta ko'ápe Ñanderuete róga rebiporukuéra, Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, oguerahava'ekue ko'águi Babilónia retãme. 4 Ha Che agueruka jevýta ko'ápe Jeconías, Joacim ra'ýpe, Juda retã ruvicha ha Judayguakuéra ojeguerahava'ekue ha oikóva Babilóniape, he'i pende Ruete; Che amopêtagui Babilónia retã ruvicha cangállá. 5 Upéramo proféta Jeremías he'i pe proféta Hananíaspe, umi pa'i ha maymaite tetãgua renondépe oíva guive

Ñanderuete rogaguasúpe. 6 Ha pe proféta Jeremías he'i: Taupéicha, péicha tojapo Ñanderuete. Ñanderuete tomoañete ne ñe'ẽ, nde remomanduva'ekue ha ere: Hogaguasu rembiporu ha umi tetãygua ojeguerahava'ekue guive oupa jevýta Babilóniagui ko táva kóvape. 7 Upeichavéramo jepe, ehendu ko che ha'étava ndéve ha opaite tetãyguakuéra apysápe: 8 Umi proféta che mboyve ha nde mboyveguare, umi ára ohasava'ekuépe, omomandúmi ñorairõ, jepy'apy ha mba'asy iñasäiva heta tetã rehe ha tetãguasú ndetuicháva rehe. 9 Pe proféta omomandúva py'aguapy, ikatu jajeroivia iñe'ẽngue rehe oikopa rire ha ndoikói ramo ojekuaa porã ndoúi hague Ñanderuetégui. 10 Upéramo pe proféta Hananías oipe'a pe cangállá, proféta Jeremías atúa árigui, ha omopẽ. 11 Ha Hananías oñe'ẽ opaite tetãygua rovake he'ívo: Ñanderuete he'i: Peichaite amopẽta avei Nabucodonosor, Babilónia retã ruvichaguasu cangállá opaite tetãnguéra atúa árigui, ko'águi mokõi año haguépe. Ha Jeremías oho jevy hape rehe. 12 Pe proféta Hananías omopẽ riréma pe cangállá oíva'ekue proféta Jeremías atúa ári, ou jevy Ñanderuete ñe'ẽ Jeremíaspe, ha he'i: 13 Tereho ha eñe'ẽ Hananíaspe, ha ere: Péicha he'i pende Ruete, peteĩ cangállá yvyraguiguáva nde remopẽva'ekue. Hekovia katu Che ajapóta peteĩ cangállá hierroguiguáva. 14 Péicha he'ígui Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Pe cangállá hierroguiguáva amoíta mayma ko'ã tetãygua atúa ári, oiko haña hikuái Nabucodonosor, Babilónia retã ruvichaguasu, rembiguái ramo; ha umi mymba ñu rupigua jepeve ame'ẽmba ichupe. 15 Upéramo Jeremías he'i Hananíaspe: Ejapysaka porãke nde, Hananías, Ñanderuete nandejokuáiri, ha nde rembojeroivia ko'ã tetãyguápe nde japu rehe. 16 Upévore Ñanderuete he'iuka ndéve: Eikuaa porãke, Che roipe'áta ko yvy ape árigui. Remanóta katuete avei ko año kóvape ndejapu haguere Ñanderuete rerape reikóvo. 17 Ha Hananías omano pe añope , pe jasy 7 hápe.

Jeremiah 29

1 Péicha pe proféta Jeremías ohaiuka umi Judaygua ojeguerahava'ekue jepokuapýpe Jerusaléngui, umi karai anciáno hembývape, umi pa'i ha profetakuérape , ha opaite tetãygua Nabucodonosor oguerahava'ekue jepokuapýpe Jerusaléngui Babilónia peve. 2 Pe tetã ruvicha Jeconías ojegueraha rire, isy ndive, umi oikova'ekue hogaguasukuérape, umi Juda ha Jerusalem ancianokuéra ha umi ikatupyryva ha omba'apo porãitéva hiérro rehe. 3 Juda retã ruvicha omondo Elasa, Safan ra'y ha Gemarías, Hilcías ra'y, ogueraha haña pe kuatiañe'ẽ, Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha rendápe, ha he'iuka ichupe: 4 Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára, mayma umi oikóva jepokuapýpe Babilónia retãme ha ojeguerahaukava'ekue Jerusaléngui: 5 Pemopu'ãke pende rogarã, ha peiko ipype; peñemitýke ha pe'u hi'akuéra. 6 Pemenda joaitéke, ha pemoñemoña ta'ýra ha tajyrakuéra; peme'ẽ pende ra'ykuérape hembirekorã, ha pende rajuquérape imenarã, ikatu hañaicha oñembota'ýra ha oñembotajýra hikuái; ha peñembohetáke upépe, ani haña peñemombovyteĩ. 7 Ha peñeha'ãke toĩ py'aguapy upe táva mamó Che poguerahauka haguépe, ha peñembo'e pende Ruetépe pe táva rehe ha péva oñemopu'ã porã ramo peẽ voi pevy'aitéta ipype. 8 Upévorehe Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára he'i: Anivéke pende proféta japu ha pe imba'ekuaáva oikóva pende apytépe penembotavyvéteĩ, ha aníke pejeroivia umi mba'e pende képe pehecháva rehe. 9 Japu omomandu hikuái peẽme che rerape; Che ndajokuáiri ichupekuéra, he'i pende Ruete. 10 Péicha he'ígui pende Ruete: Ága oñemboty vove 70 año Babilóniape, Che aháta po'andúvo, ha ajapopáta ha'emava'ekue guive ha pogueru jevýta pene retãtépe. 11 Che aikuaa porã pe pensamiénto aguerekóva che py'apýpe penderehe, he'i pende Ruete, che akãme aguereko py'aguapy, ha ndaha'éi py'aro, ame'ẽ jevy haña peẽme umi mba'e peha'äröva ha peiko haña py'aguapýpe pene retãtépe. 12 Upéramo peẽ cherenóita, ha pejuva'erã peñembo'évo chéve, ha che pohendúta; 13 peẽ chereka ramo pende py'aite guive, peẽ chejohuva'erã katuete. 14 Peẽ chejohúta, he'i pende Ruete, aguerupa jevýta umi ojeguerahamava'ekue ha pombyatýta mayma tetãnguérargui pomosarambi haguérupi, he'i pende Ruete; ha poguerupa jevýta pene retãtépe. 15 Peẽ katu peimo'ã: Ñanderuete omopu'ã avei peẽme proféta Babilónia retãme. 16 Pende Ruete katu péicha he'i pe tetã ruvicha oguapyvahína David guapyhaguasúpe, ha opaite tetãyguápe oikóva guive ko táva kóvape, pene pehẽnguekuéra ndohoiva'ekue penendive jepokuapýpe; 17 péicha he'i Yvága Atykuéra Jára hesekuéra: Péina ápe Che amondo hi'arikuéra kyse puku, ñembyahýi ha mba'asy iñasäiva, ha ajapóta ichuguikuéra umi higo'a ivaietevaicha, ivaietereígui ndaikatúi oje'u. 18 Amuñáta ichupekuéra kyse puku rupi, ñembyahýi ha mba'asy iñasäiva rupi, ha amoíta ichupekuéra ñemondýi ramo mayma tetãnguéra

yvy ape ári oikóva guive, maldicion ha poromongyhyjeha ramo, ñembohoryha ha mba'e ñemotíha ramo mayma tetanguérape guarã mamó Che amombo haguérupi ichupekuéra; 19 nohendúi haguére che ñe'ẽ, he'i pende Ruete, ha'eukamava'ekue ichupekuéra opaite árape che rembiguái profeta tee rupi, ha napehendúira'e umíape. 20 Peẽ katu, opaite Che aguerahaukava'ekue Jerusaléngui Babilóniape, pehendu che ñe'ẽ. 21 Upévare Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára, he'i Acab, Colaías ra'y rehe, ha Sedequías, Maasías ra'y rehe, oikovahína omomandu japu che rerape peẽme: Péina ápe, Che amoíta ichupekuéra Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha pópe, ha ha'e ojukaúkata ichupekuéra pende resa renondépe. 22 Ha mayma umi Judaygua ojeguerahava'ekue Babilóniape oguerékóta ichupekuéra maldicion ramo, he'ívo: Ñanderuete tande'apo ku Sedequías ha Acábicha, Babilónia retã ruvicha ohesyva'ekue ichupekuéra tatápe. 23 Umi mba'e ningo ojeu ichupekuéra iñaña haguére Israel retãme, ha oikogui hikuái hapicha rembireko ndive, ha omomandu japu che rerape, ha omombe'u umi mba'e Che nda'eiva'ekue ichupekuéra; Che ningo ahecha ha aikuaapa voi, he'i pende Ruete. 24 Ha reñe'ẽta Semaías, pe Nehelamguápe, ha eréta: 25 Péicha oñe'ẽ Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára, ha he'iuca ndéve: Nde rerape reguerahauka kuatiañe'ẽ mayma Jerusalenguápe, pa'i Sofonías, Maasías ra'yape, ha mayma pa'ikuérape, ha ere: 26 Ñanderuete nemoi pa'i ramo, pa'i Joiáda rendaguépe, opyta haña nde poguýpe mayma kuimba'e tarova oikóva omomandu Ñanderuete rógape, reñapytĩ haña ichupekuéra cárcelpe. 27 Mba'éguipa nde nereñemoivéi Jeremías rehe, pe Anatotgua, omomandúva pende apytépe. 28 Ha'e ningo he'iuca oréve roikóva Babilónia retãme: Hi'areitereíma ore jepokuapyha arakuéra; upévagui pemopu'ake pende róta ha peiko ipype, peñemitĩ ha pe'u hi'a porãngue. 29 Ha pe pa'i Sofonías omoñe'ẽ ko kuatiañe'ẽ kóva profeta Jeremías apysápe. 30 Ha ou Ñanderuete ñe'ẽ Jeremíaspe ha he'i ichupe: 31 Ereuka mayma umi oikóva guive jepokuapýpe: Péicha pende Ruete he'i Semaías, Nehelam pegua rehe, ha'e oprofetiza haguére peẽme Che namondói ramojepe ichupe, ha ha'e penembojerovia haguére ijapu rehe; 32 upévare pende Ruete he'iuca: Peikuaa porãke, Che ahaviráta Semaías, Nehelam peguápe, ha iñemoñarenguérape; ndoguerekomo'ãi kuimba'e oikova'eráva ko tetã kóva apytépe, ha ndohechamo'ãi mba'e porã ajapótava che retãygua rehe, he'i pende Ruete, oñemoi haguére cherehe iñe'ẽtee rupi.

Jeremiah 30

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe, ha he'i: 2 Péicha oñe'ẽ pende Ruete, Israel Jára, ha he'i: Ehaíke peteĩ kuatiañe'ẽme opaite mba'e Che ha'eiva'ekue guive ndéve. 3 Eikuaa porãke outahína upe ára, he'i pende Ruete, aguerukapa jevýta che retã Israel ha Judayguakuérape Babilónia retãgui, ojegueraha haguégui jepokuapýpe, amoine jevy haña ichupekuéra pe yvy ame'ẽva'ekue ituvakuérape, ha opyta jevýta imba'etee ramo ymaguaréicha. 4 Ko'ã ñe'ẽ pende Ruete he'imava'ekue Israel ha Juda rehe. 5 Péicha he'ive pende Ruete: Rohendúma okyhyjéva ha oñemondýva sapukái, ndaha'éiva ipy'aguapýva sapukái. 6 Peporandu randu ko'ãga ikatu piko peteĩ kuimba'e imemby; mba'érehe piko ahecha mayma kuimba'ekuéra ojeku'akua, peteĩ kuña imembypotávaicha, ha hova hesa'yjupa. 7 Mba'eguasute ningo upe ára upéva, ndaipóri ambue ára ombojojátava: Jacóbope guarã jepy'apy vaiha ára; ha oñeguenohêta katuete ichupe ijepy'apy vaígui. 8 Upe ára upévape, he'i pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára: Che amopêta icangállá nde atúa árigui, ha amondohóta isanguéra, ha umi tetã ambueygua ndoguerekoveimava'erã ichupekuéra hembiguaikuéra ramo, 9 oikóta uvei hikuái pende Ruete, Ijára rembiguái ramo, ha oservíta hetã ruvicha Dávidpe guarã, Che amopu'ã jevýtava. 10 Ha nde Jacóbo, che rembiguái, ani rekyhyjétei, he'i pende Ruete, ha nde Israel aníke rejepy'apyve, peikuaa porãke Che poguenohê jevytaha pe tetã mombyrýgui, peẽme ha pene ñemoñarenguérape, pe tetã peikohágui jepokuapýpe; ha Jacóbo ou jevyva'erã, opytu'u ha oikove haña py'aguapýpe ijyvyteépe ha ndokyhyjemo'ãvéima mba'evégui. 11 Che aimégui penendive posalva haña, he'i pende Ruete; ha ahundipáta umi tetãme pomosarambi haguérupi; napohundimo'ãi, pohavirátante hekoitépe, ndapohejamo'ãi katu pohavira'yre peikuaa haña che ha'eha pende Ruete oikovéva. 12 Péicha he'i pende Ruete: Naipohã nde jepy'apy, ha hasyete ningo pende jekutukue. 13 Ndaipóri avave oñangarekóva penderehe; ndaipóri peẽme guarã pohã penemonguerátava. 14 Pende rayhuharakuéra hesaraipa pendehégui, ndojeporekavéi penderehe, ku hapicha ija'e'yva rehe ojahéi háicha péicha Che ajaheiva'ekue penderehe, pohavirava'ekue, tuichaitereígui pene ñaña reko ha hetaitereígui pene rembiapo vai. 15 Mba'upépa pesapukái pehasa asy haguére. Naipohã pene rembiasa

asy, pene ñaña reko ivaietereígui ha pene rembiapo vai hetaitereígui ajapo penderehe ko'ã mba'e ko'áva. 16 Ha opaite umi penemokõva oñemokõ jevýta; ha mayma umi oñemoíva penderehe ohóta avei jepokuapýpe; umi opyrüva penderehe oñepyrümba jevýta hesekuéra ha opaite omondava'ekue pene mba'ekuéra oñemondapa jevýta ichuguikuéra. 17 Che katu amboukátá peẽme pene pohã ha amongueráta pende aikuéra, he'i pende Ruete, umi oñemoíva penderehe he'i joáta: Kóva ningo Sion, ha avave noñangarekovéi hese. 18 Péicha he'i pende Ruete: Péina ápe, Che amopu'ã jevýta Jacóbo róga, agueru jevývo ichupekuéra ijejopy vaígui, ha aiporiahuvereke jevýta hogakuéra ha itáva oñemopu'ãta oĩ haguépe, ha pe tetã ruvicha rogaguasu oñemopu'ã jevýta hendaguépe. 19 Ha osëva'erã ichuguikuéra ñemomba'eguas purahéi, ha tetãyguakuéra vy'apópe ombopúta imbaraka; ha amboheta hetavéta ichupekuéra ha ha'ekuéra naimbovymo'ãi, ha ndojeapo'imo'ãi, Che namomirívéma ichupekuéra, Che katu amopu'ãta ichupekuéra ambue tetãnguéra apytépe. 20 Ita'yrakuéra oiko jevýta ymaguaréicha, ha hetã ipoty jevýta che renondépe; ha ahaviráta opaite ijopyhakuérape. 21 Ichuguikuéra osëta herekua, ha ijapytégui osëta hetã ruvicha; Che amoğuahëta ichupe che ypýpe, ha ha'e oñembojáta cherehe; máva piko ipy'aguasu ijehegui rei oñembohova'atã oñemboja hağua cherehe, he'i pende Ruete. 22 Ha peikóta che retã ramo, ha Che aikóta pende Jára ramo. 23 Peikuaa porãke, pende Ruetégui osë yvytu pochyetéva; ha pe yvytu oñembosako'íva, oipejúta umi tekove ñaña akã rehe. 24 Ndopamo'ãi Ñanderuete pochy ojaopapa peve ipy'apýpe ojaPOSEVA; áğa upe ára pahakuévo peikuaa porãta mba'épa he'ise ko'ã mba'e.

Jeremiah 31

1 Upe ára upévape, he'i pende Ruete, Che aikóta opaite Israelguápe ġuarã Ijára ramo, ha ha'ekuéra oikóta che retãyguakuéra ramo. 2 Péicha he'i pende Ruete: Umi tetãygua ojesalvava'ekue kyse pukúgui ojohu py'aporã desiértope ha Che voi ambopy'aguapy jevýta hendağúame ġuarã. 3 Ymaite guivéma Ñanderuete oñeñanduka chéve, ha he'i: Che rohayhuete, mborayhu apyre'ýme, upévagui roiporiahuvereke tapia ġuarã. 4 Romopu'ã jevýta, nde Israel, reñemopu'ãta ku kuñataĩ pyahúicha; reñembojeguaka jevýta umi mba'epu pararã reheve ha resëta repurahéi torypápe. 5 Reñotý jevýta parral Samária cérro rehe; ha umi oñotýva iparral vy'apópe ho'úta avei hi'akuéra. 6 Oğuahëtagui pe ára umi rerekua oñangareková Efrain cérro rehe he'íta: Pepu'ãke ha jaha joa Siónpe, Ñanderuete, Ñandejára rendápe. 7 Péicha he'i pende Ruete: Tapendepy'a rory ha tapevy'aite Jacóbo ndive, ha vy'apópe pesapukái pe tetã oporomyakávape. Pemboetéke, pemomba'eguasúke ha peje: Nde, ore Ruete, esalvána ne retãme, umi Israélgui hembymívape. 8 Pema'ë porãke, Che agueruka jevýta che retã yvatéguio ha ambyatypáta ichupekuéra umi yvy apýra paha guive, ha ijapytepekuéra oíta umi hesatüva ha ikarëva, kuña hyeguasúva ha imembyramóva; aty atyguasúpe oupa jevýta Israel retãme. 9 Oñembo'évo jahe'ópe, agueru jevýta ichupekuéra, amohenda hağua ichupekuéra yakã rembe'ýpe, ha amboguatáta ichupekuéra tape ikare'ýva rehe ha noñepysãngamo'ãi hikuái, Che ningo Israel Ruteéva ha Efrain katu che ra'y ypykue. 10 Pehendúke pende Ruete ñe'ë, peë ambue tetãnguéra, peikuaauka hağua mombyryetegua y rembe'y rupi oikóvape, ha peje: Israélpe amosarambiva'ekue, ko'áğa katu ambyatypa jevýta ha aňangareková hesekuéra, ku ovecha rerekuáicha oňangareková ijovecha aty rehe. 11 Pende Ruete oguenohë Israélpe pe tetã imbaretetévagui. 12 Ha ou joáta hikuái vy'a ha sapukaipópe Sion cérrope, ha oňani joáta hikuái oñembopy'arorývo pende Ruete jehovasa porãite reheve, pan, víno, acéite, hymba ovecha ha vakakuéra reheve; ha hi'anga ojoguáta ka'avoty'pe oñemohe'õ porávape ysyry rembe'ýpe, ha araka'évéma naimba'embyasyveiva'erã hikuái. 13 Upéramo pe kuñataĩ ojerokýta vy'apópe, ha ovy'áta umi mitãrusu ha karaietéva hendive; ha tesay rekovia ame'ëta ichupekuéra vy'aguasu, Che amoangapyhýta ichupekuéra, ha ame'ëta ichupekuéra py'a rory ipy'a ñembyasy rekovia. 14 Che ambopy'aguapýta ipa'ikuérape mba'eporãita rupi, ha che retãygua hyğuatáta mba'e porãitágui Che ame'éva ichupekuéra, he'i pende Ruete. 15 Péicha he'i pende Ruete: Ñe'ëpu oñehendu Ramápe, tasë ha jahe'ó asy: Raquel ojahe'ó imembykuéra rehe ha ndoipotái oñemoangapyhy ichupe, omano haguére imembykuéra. 16 Péicha he'i pende Ruete: Ejejoko, ani rejahe'ó, ani osyry nde resay; oĩgui ne rembiapokue repyrã, ha oupa jevýta hikuái hese ija'e'ýva retãnguéragui. 17 Oĩgui esperánza ko'ë ramoğuarã, he'i pende Ruete, ha ita'yrakuéra oupa jevýta hetãtépe. 18 Ahendu Efrainpe ojahe'ó ramo: Chenupã ha chehavira ku tóro ra'y saitéicha, chembohekove pyahu, ha che rekove ipyahúta, Nde ha'égui che Ruete, che Jára. 19 Chereraha

rire jepokuapýpe añembyasy che rembiapo vaikue rehe, ha ahechakuaa che voi añemohembiapo vai hague ha upévare añenupã hague avei, atĩeterei ha ajesarea, añandu che karia'y rembiapo vaikue. 20 Efrain piko ndaha'etí pe ta'yra aguerohoryvéva, ndaha'etí piko pe mitãmi chembopy'a rorýva. Añe'ẽ ypy guive hese, tapiate chemandu'a hese. Upéicha rupi chepy'a angekõi hese, añetehápe aiporiahuverekóta ichupe, he'i pende Ruete. 21 Emoĩ ndejupe ġuarã techaukaha ijyvatéva nde rape rehe; ha ema'ẽ porã nde rapekue rehe, ejevy jeýke upe tape reho hague rupi, Israel pegua kuñataĩ, eju jevýna nde tavakuérape. 22 Araka'e pevépa reikóta ágotyo pégotyo, nde tajýra py'a hatãitéva ha reñemboykéva chehegui. Pende Ruete ojapo mba'e ipyahuetéva ko yvy apére: Pe kuña (Israel) oikova'erã iména (Ñanderuete) rapykuéri. 23 Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Juda retã ha itavakuérape, Che aguerukapa jevy rire umi ojegerahamava'ekue jepokuapyhápe oje'éta gueteri ko ñe'ẽ kóva: Ñanderuete tanderovasa, nde, ñu hekojojáva, nde, cérro heko potíva rehe. 24 Ha Juda oikóta hetãtépe opaite itavakuérape ha omba'apo jevýta py'aguapýpe ikokuépe, ha oñangarekóta avei hymba atykuéra rehe, 25 amokyre'ýgui hi'ánga ikane'övape, ha amoangapyhy mayma hi'ánga oñembyasývape. 26 Ha ápe che, Jeremías, aju apáy, ha che ke pegua chembopy'arory. 27 Peikuaa porãke, outaha pe ára, he'i pende Ruete, amoheñóita Juda ha Israelguakuéra hetãme ha hymbakuéra ku mba'e ra'yí porãvaicha. 28 Che añangareko haguéicha hesekuéra aipo'o ha aityvo, amyangekõi, ahundi ha aipy'apývo, péicha avei añangareko jevýta hesekuéra aňotý ha amopu'ã haġua ichupekuéra, he'i pende Ruete. 29 Upe ára upévape ndoje'eveimava'erã: Umi túva ho'úkuri parral'a háiva ha ita'yra rãinguéra upéi ogehýi. 30 Peteĩteĩ omanóta iñañangue rehe; ha umi tetãyguá ho'úva guive parral'a hái, hãinguéra jehýita. 31 Pema'ẽ porãke, outahína peteĩ ára, he'i pende Ruete, añembopy'apeteĩ jevýta Israel ha Judayguakuéra ndive. 32 Ndaha'emo'ãi ku ñe'ẽme'ẽ ajapo haguéicha ituvakuéra ndive aguenohẽ ramoguare ichupekuéra Eġipto retãgui; ha'ekuéra voi ombyai che ñe'ẽme'ẽ, Che, Ijára ramojepe, he'i pende Ruete. 33 Ohasa rire umi ára añembopy'apeteĩta Israel róga rehe, ha'évo: Che amoĩta ko che ñe'ẽme'ẽ iñapytu'ũkuápe, ha ahaĩta ipy'apypekuéra; ha Che aikóta ichupekuéra ġuarã Ijára ramo, ha ha'ekuéra oikóta che retã ramo. 34 Ha avave nombo'emo'ávéi hapichápe térã ipehẽnguekuérape, he'ívo: Eikuaána Ñanderuetepe, mayma chekuaa porã voi, pe imichĩvéva guive pe ituichavéva peve, he'i pende Ruete; aperdonáta iñañangue, ha nachemandu'amo'ávéma hembiapo vaikuéra rehe. 35 Péicha he'i Ñanderuete, omoĩva pe kuarahy ohesape haġua arakuépe, ha omoĩva jasy ha mbyjakuéra ohesape haġua pyharekuépe; Ha'e omboja'o pe yguasú, ha ombohyapúva hi'y, ha upe ojapopáva péva oñembohéra Yvága Atykuéra Jára. 36 Oġuahẽ ramo peteĩ ára umi mba'e ymaguare ndoikomo'ávéi ramo, he'i pende Ruete, upéramo ae Israel ñemoñare ndoikomo'ávéi avei che retã ramo. 37 Péicha he'i pende Ruete: Oñeha'ã rire yvagakuéra tuichakue, yvatéo, ha ojekuaa porã ramo ko yvy pyenda yvy gotýo Che avei amboykeva'erãmo'ã mayma Israel ñemoñarenguérape opaite hembiapo vai rehe. 38 Peikuaa porãke oúta katuete upe ára, he'i pende Ruete, oñemopu'ã jevýta chéve ġuarã ko táva kóva Hananeel óga yvate guive ijesquína rokẽ meve. 39 Ha pe sã ojeporúva oha'ã haġua oséta upégui, Gareb cérro peve, ha upéi ojeréta Goa gotýo. 40 Opaite pe cérro pa'ũ, oĩháme umi omanóva retekue ha oñemombohápe taimbu ysyry Cedron peve; ha upe guive kavajukuéra rokẽ hakuaha (esquína) ojejereha peve, kuarahyresẽ gotýo, oñemboykéta pende Ruetépe ġuarã, ndojepe'aveiva'erã ha noñembyaiveiva'erã opaite ára peve.

Jeremiah 32

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe, Sedequías, Juda retã ruvicha oisãmbyhy aja 10 año tetã ruvicha ramo, ha Nabucodonosor oisãmbyhy aja 18 año . 2 Upéramo Babilónia retã ruvicha soldádo aty omongora Jerusalénpe ha pe proféta Jeremías oĩ upérõ cárcelpe Juda retã ruvicha róga korapýpe. 3 Sedequías, Juda retã ruvicha, ojapyhyukágui ichupe, he'ívo: Mba'érehépa reiko remomarandu erévo, péicha he'i pende Ruete: Peikuaa porãke, Che amoĩta ko táva kóva Babilónia retã ruvichaguasu poguýpe, ha katuete ho'áta ipopekuéra. 4 Sedequías, Juda retã ruvicha, nokañymo'ãi Caldeayguakuéragui, añetehápe oñemoĩta ichupe Babilónia retã ruvicha pópe, ha oñe'ẽta hendive ojovakete ha hesatee rupi ohecháta ichupe. 5 Ha oguerahaukáta Sedequíaspe Babilónia retãme, ha upépe opytáta chemandu'a jevy peve hese; ha peñorãirõ ramo umi Caldeaygua ndive, ndoho porãmo'ãi peẽme, he'i pende Ruete. 6 Ha Jeremías he'i: Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 7 Ema'ẽ porãke, Hananeel, nde tio Salum ra'y, oúta ne rendápe ha he'íta: Ejoguána

chehegui che kokue oïva Anatótpe; nde ningo che pehẽngueteeégui rejoguakuaa. 8 Ha ou che rendápe Hananeel, che tio ra'y, Ñanderuete ñe'ẽ he'i haguéicha chéve aĩ jave cárcelpa, ha he'i chéve: Ejoguána chehegui che kokue oïva Anatótpe, Benjamin yvýpe, ndénte reñemomba'ekuaa hekoitépe che kokue rehe, nde ikatu reguenohẽ pirapire repy rehe; ejoguána péva ne mba'erã ramo. Ha upévo ahechakuaa Ñanderuete oñe'ẽ hague chendive. 9 Ha ajogua Hananeel, che tio ra'y kokue, opytáva Anatótpe, ha aha'ã (apesa) ichupe iplatarã, 190 grámo óro morotĩ. 10 Upérõ ahai ichupe kuatione'ẽ, ha amoha'ãnga (afirma) rire techaharekuéra renondépe, aha'ã iplatarã balánzape. 11 Upéi ajapyhy che yvy kuatione'ẽ (título), oñemoha'ãgáva hekoitépe ha ajapouka ambue kuatione'ẽ (cópia) ojehecha haɣuáicha ha oñemboty'ýva. 12 Ha ame'ẽ ko kuatione'ẽ Baruc, Nerías ra'ýpe, Maasías ra'yrepe, che tio ra'y Hananeel rovake, ha umi techahare rovake, omoĩma avei herakuéra ko kuatione'ẽme, mayma Judaygua rovake oïva guive pe cárcelpa. 13 Ha hovake che ha'e Barúcpe péicha: 14 Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Ejapyhy ko kuatione'ẽ, ko yvy kuatione'ẽ ajoguamava'ekue Hananeélgui ha oñemoha'ãngava'ekue, ha pe ambue kuatione'ẽ oñemboty'ýva, ha emoĩ mokõivéva peteĩ kambuchi ñay'ũguiguápe, oiko haɣua heta árape. 15 Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára he'ígui chéve: Ojejogua jevytaha ogakuéra, kogakuéra ha parraltykuéra ko tetã kóvape. 16 Ha ame'ẽ rire pe yvy kuatione'ẽ Baruc, Nerías ra'ýpe, añembo'e Ñanderuetepe, ha ha'e: 17 Nde, che Ruete: Aikuaa porã ningo nde pu'aka rupi rejapomava'ekue umi yvága ha ko yvy, nde pyapy jepysopyre rembiapopa voi ningo; ndéve ɣuarã ndaipóri mba'eve ikatu'ýva rejapo. 18 Reiporiahuvereko 1.000 ñemoñare (generaciones) peve ha rehaviránte tuvakuéra rembiapo vaikuére ita'yrakuéra pevénte; Ñanderuete tuichaitéva ha ipu'akapáva, nde rera ningo Yvága Atykuéra Jára. 19 Ituchaite ningo ne rekombo'e ha opaite ne rembiapo iporãite; nde resa ohecha porãmba vyvarigua rembiapo, rehepyme'ẽ peteĩteivape ojapo haguéicha ha hembiapokue ojerure háicha. 20 Nde rejapóma tembiapo techapyrãva ha techaukaha tuicháva Egipto retãme ko ára kóva peve, Israel retã ha vyvariguakuéra apytépe; upévagui oñemoherakuã porã nde rera, ko ára kóvape ojehecha háicha. 21 Ha reguenohéva'ekue ne retã Israelpe tembiapo techapyrã rupi, nde pyapy jepyso mbaretépope ha tuicha ñemongyhyje rupi; 22 ha reme'ẽ ichupekuéra ko yvy kóva, ituvakuérape eremava'ekue reme'ětaha ko yvy osyryhápe kamby ha eíra. 23 Ha'ekuéra oíke ha oñemomba'e rire ko tetãre naiñe'ẽrenduvéi ha ndojapovéi ne rembiapoukapy he'i háicha; opaite mba'e Nde ereva'ekue ichupekuéra omboyke hikuái ha upévaguinte rembou hi'arikuéra opaite ko'ã mba'evai. 24 Pema'ẽ porãke, omopu'ã hikuái yvy atýra Jerusalem tápia renondépe ha oko'i hikuái ko táva rehe ombopoguy haɣua, ha ko táva kóva ho'átargui umi Caldeaygua pópe, ikyse puku, ñembyahýi ha mba'asy iñasáiva rupi; ha ojehepáta Nde ereva'ekue guive, ha'ekuéra voi ohecha porãmbátama. 25 Nde, che Ruete, eréma chéve: Ejogua ne mba'erã nde prímo kokue, techaharekuéra rovake; ho'áta ramojepe ko táva kóva Caldeayguakuéra pópe. 26 Ha Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe, ha he'i: 27 Ema'ẽ porãke, che ningo pende Ruete, mayma oikovéva Jára, oĩnema mba'e hasýva ikatu'ýva che ajapo. 28 Upévare Ñanderuete he'i chéve: Eikuaa porãke ko táva kóva amoĩta Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, ha Caldeayguakuéra pópe ha katuete ombopoguýta ko táva kóvape. 29 Ha umi Caldeaygua oúta ojeity haɣua ko táva ári, ha ohapýta hikuái ko távape, ohapýta avei umi óga ijape ári oñekuave'ẽ haguépe Baálpe ɣuarã mba'e ryakuã porã ha oñohẽ hague hikuái víno ambue jarakuérape ɣuarã ha ko'ã mba'e rupi ha'ekuéra ou chembopochy. 30 Umi Israel ha Juda ra'ykuéra tapia ojapo ivaíva che resa renondépe imitãrusu ára guive; hembiapo vaikuéra rupi Israelguakuéra ou chembopochy, he'i pende Ruete. 31 Ko táva kóva chembopochy oñemopu'ãha ára guive ko ára peve, upévare che ahundíta ichupe. 32 Israel ha Judayguakuéra ñaña reko rupi chembopochy, oimeraéva oikóva guive ipype chembopochy: Hetã ruvichakuéra, imburuvichakuéra, ipa'ikuéra, iprofetakuéra, Judayguakuéra ha Jerusalemguakuéra. 33 Ojerénte hikuái ome'ẽ haɣua chéve ijatukupe, ha nome'ēséi chéve hova; ha ahekombo'e porã ramojepe ichupekuéra ko'ẽ ko'ẽre ndojapysakaséi hikuái omyatyrõ jevy haɣua hekove. 34 Upéva rãngue omoĩ ijára ra'ãnga gua'u che rógape, oñehenoiháme che rera, ha péicha omongy'a hikuái che rogaguasu. 35 Ha omopu'ã hikuái kuave'ẽmby renda Baálpe ɣuarã Hinom ra'y cerrokuéra pa'ũme, upépe ohapy tatápe ita'ýra ha itajyrakuérape Molócpe ɣuarã; umi mba'e che nda'eiva'ekue ichupekuéra ojapo haɣua, ha ndoúiva che akãme ojapo haɣua hikuái, ko'ã mba'evaiete rupi Judayguakuéra oñemohembiapo vaieteve ohóvo. 36 Upévare che, pende Ruete, Israel Jára, ha'éma ko táva kóva ho'ataha Babilónia retã ruvicha pópe, kyse puku rupi, ñembyahýi ha mba'asy iñasáiva rupi. 37 Peikuaa porãke, upéi che voi ambyaty

jevýta ichupekuéra opaite tetãgui amosarambi haguégui, che pochy ha che py'aro ogueraha haguépe, aguerukapa jevýta ko'ápe, ha ambosako'ipáta oiko jevy haña py'aguapýpe hetãtépe; 38 ha'ekuéra oikóta che retã ramo, ha Che aikóta Ijára ramo. 39 Ha ambopyahúta ipy'apy ha amopotĩta haperã, ha'ekuéra okyhyje haña chehegui opaite árape, ohupity haña mba'eporã ha oñemboheta haña. 40 Añembopy'apeteĩta hendivekuéra tapia ñuarã ha ajapo meméta mba'eporã ichupekuéra ha amoĩta ipy'apýpe kyhyje ani haña oñemboyke jevy chehegui. 41 Ha cheroryetéta che py'a ha che angaite guive ha ajapóta hesekuéra mba'e iporãva, ha aňotýta ichupekuéra ko yvy kóvape. 42 Péicha he'i pende Ruete: Agueru haguéicha ko tetã kóva ári opaite ko'ã mba'evaieta, upéicha avei aguerúta hi'arikuéra opaite mba'eporã ha'emava'ekue. 43 Ha ojejogua jevýta pe yvy ko tetã kóvape, peẽ peje ramojepe hese: Itapere, ndaipóri ipype vyariguakuéra ni tymbakuéra, ho'apágui Caldeayguakuéra pópe. 44 Ojogua joáta hikuái ikokuera pirapire rehe, ha ohaĩta ijyvy kuatiañe'ẽ (título), omoha'angáta (ofirmáta) ha omoĩta avei umi techahare rera, upéicha ojeapóta Benjamín yvýpe, Jerusalénpe ha Juda tavakuéra ryepýpe ha ijypýpe, Sefela cérro guive Négev peve; Che voi agueru jevýta umi ojeguerahava'ekue jepokuapyhápe, he'i pende Ruete.

Jeremiah 33

1 Ou jevy Ñanderuete ñe'ẽ Jeremíaspe ha'e oiko jave gueteri cárcelpe , ha he'i: 2 Péicha he'i pende Ruete: Ajaposéva guive ajapopáta katuete avei, amohenda porãbáta hendañuáme, che rera Yvaga Atykuéra Jára. 3 Nde cherenói ramo Che ambohováta ndéve ha rombo'éta mba'e ndetuichapa jepévare, iñemimby ha reikuaa'yvare. 4 Péicha he'i Ñanderuete, Israel Jára, umi óga ko távape oĩva rehe ha umi Juda retã ruvicha róga rehe, ojeitýta ha hesekuéra ija'e'yva oiporúta. 5 Ha oñorairõ jave umi Caldeaygua ndive, oñemyenyhëta umi óga hembýva guive kuimba'e re'õnguégui. Che voi ahaviráta umiápe che pochy rupi, ha aňomi che rova ko táva kóvagai oñemohembiapo vai haguére hikuái. 6 Pema'ẽ porãke, upéi katu Che aguerúta ichupekuéra ipohã, aipohãno ha amonguera jevy haña ichupekuéra, ha amyenyhëta ichupekuéra py'aguapýgui ha amokyre'y jevýta ichupekuéra. 7 Ha agueruka jevýta umi ojeguerahava'ekue jepokuapýpe Juda ha Israélgui, ha amohenda jevýta ichupekuéra ku iñepyrũmby ramoguaréicha. 8 Amopotĩta hembiapo ky'a ojavova'ekuégui hikuái che renondépe; ha aperdonáta hembiapo vai, oñemoĩ haguére cherehe. 9 Upérõ Jerusalem chemomba'eguasúta ha omyasãita che rera opaite tetãnguéra yvy apére oĩva guivépe ha ohendupáta hikuái mba'eporãita Che ajapótava hesekuéra; ha okyhyjéta ha oryrýta hikuái ohendúvo opaite mba'e iporãva ha pe py'aguapy ame'ẽ jevýtava ichupekuéra. 10 Péicha he'i pende Ruete: Ko táva kóvare, peje itapereha ha ipype ndoikovéima vyarigua ni tymbakuéra, aňetehápe ko'ãga umi Juda táva ha Jerusalem rapekuéra itaperepa ha ndaipóri vyarigua ni tymbakuéra oguatáva upérupi. 11 Oñuahëta katuete pe ára oñehendu jevývo vy'a ha toryguas purahéi, kuimba'e ha kuña omendáva purahéi, ha oĩ jevýta umi he'iva: Pepurahéi Ñanderuete, Yvaga Atykuéra Járape, Ha'e ipy'a porãgui, ha iporiahuvereke oĩ opaite ára ha vy'apópe opurahéita avei umi oguerúva kuave'ẽmby omomba'eguasú haña Ñanderuete rogaguasúpe. Aguerupa jevýta che retãnguakuéra ojeguerahava'ekue jepokuapyhápe oiko porã jevy haña ymaguaréicha, he'i pende Ruete. 12 Péicha he'i pende Ruete, Yvaga Atykuéra Jára: Ko táva kóva itaperéva, opytáva hetãgua'yre ha tymba'yre, opaite itavakuérape oĩ jevýta tymba rerekua oňangarekóva hymba aty rehe umi ñu oĩva itavakuéra jerekuévo. 13 Umi táva oĩva cérrope ha yvypépe, umi táva oĩva Négevpe ha Benjamín yvýpe, Jerusalem jerekuévo, ha ambue táva oĩva guive Juda yvýpe, opárupi ojehecha jevýta umi tymba rerekua oipapáva hymbakuérape, he'i pende Ruete. 14 Peikuaa porãke outahahína pe ára, he'i pende Ruete, Che amoañetetaha pe ñe'ẽ porãite ha'emava'ekue guive Israel ha Judayguakuérape. 15 Umi ára umívape amoheñói jevýta Dávidpe ñuarã peteĩ iñemoñare heko porãva, ha oisãmyhytáva hekoitépe ha justícia reheve ko yvy kóvape. 16 Umi ára umívape Juda ojesalváta , ha Jerusalem oikóta py'aguapýpe, ha herarã: "Ñanderuete, ñande justícia" . 17 Péicha he'i pende Ruete: Katuete oĩ jevýta David ñemoñare oguapýtava opaite árape Israel róga mburuvicha guapyhaguasúpe. 18 Ha umi pa'i Leví ñemoñare apytépe tapia oĩta avei peteĩ kuimba'e oikuave'ëva kuave'ẽmby ojehapypáva, ohapýva tembi'u ha oikuave'ëva ambue tymbakuérape. 19 Upéi Ñanderuete oñe'ëve Jeremíaspe, ha he'i: 20 Péicha he'i pende Ruete: Peẽ ndaikatúi pembyai pe ñe'ẽme'ẽ arekóva pe ára ha pe pyhare ndive, ohesape haña hi'óra ha hi'árape, 21 péicha avei peẽ ndaikatúi pembyai pe ñe'ẽme'ẽ arekóva che

rembiguái David ndive. Ha'e tapia oguereko haña peteĩ ta'ýra uguapýva hetã ruvicha guapyhápe, ha avei pe ñe'ẽme'ẽ arekóva che rembiguaikuéra, umi pa'i Levigua ndive. 22 Ha ndaikatúi háicha ojepapa mbyjaita ára pegua ni yvyku'i ra'ýi yguasu rembe'ýpe oíva, péicha ambohetáta che rembiguái David ñemoñarenguéra ha avei Levi ñemoñarenguéra, ko'áva oiko haña che rembiguái ramo. 23 Ou Ñanderuete ñe'ẽ Jeremíaspe, ha he'i: 24 Nderehechakuaáipa ko tetã rehe oje'éva: Ko'ã mokõi tetã, Juda ha Israel, Ñanderuete oiporavomava'ekue, ha ko'áña Ha'e omboykema. Péicha ojapo'i hikuái che retãme, ndoguerekovéi peve ichupe tetã ramo. 25 Upévore he'i pende Ruete: Areko háicha che ñe'ẽme'ẽmby pe ára ha pe pyhare ndive, ha ame'ẽ háicha che rembiapoukapy yvagakuéra ha yvýpe, 26 péicha che namboykemo'ãi avei pe ñe'ẽme'ẽ Jacóbo ñemoñarenguéra ha che rembiguái David ñemoñarenguéra ndive, upéicha avei Abraham, Isaac ha Jacóbo ñemoñarenguéra apytégui oíta katuete peteĩ uguapýva David guapyhaguasúpe. Aguero jevýta umi ojeguerahamava'ekue jepokuapyhápe, ha aiporiahuvereke jevýta ichupekuéra.

Jeremiah 34

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe, Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha ha mayma isoldadokuéra, omongora aja Jerusalénpe ha ambue Juda tavakuérape heta tetãguakuéra ndive, oíva ipoguýpe. 2 Péicha he'i pende Ruete, Israel Jára: Tereho ha eñe'ẽ Sedequíaspe, Juda retã ruvichápe, ha ere ichupe: Péicha he'i pende Ruete, eikuaa porãke, ko táva Che ame'ẽma Babilónia retã ruvicha pópe, ha'e ohapy haña. 3 Ha nde ndaikatumo'ãi rekañy ipógui, katuete ha'ekuéra ndejapyhýta ha nemoíta ipópe, nde resa ohecháta Babilónia retã ruvicha resa, ha nde juru oñe'ẽta hendive ha reñuahéta Babilónia retãme. 4 Upeichavéramo jepe, nde Sedequías, Juda retã ruvicha ehendu Ñanderuete ñe'ẽ: Péicha he'i Ñanderuete nderehe: Neremanomo'ãi kyse puku rupi. 5 Py'aguapýpe rembotýta nde resa, ha nde rukuéra, umi tetã ruvicha nde mboyveguare rehe ojeahapy haguéicha mba'e ryakuã asy oñeñotý rire, péicha ojeahapyta avei ndéve ñuarã, ha ndeguerojahe'óta hikuái, he'ívo: Angái, karai; Che ha'égui ko'ã ñe'ẽ, upévore katuete oikóta avei, he'i pende Ruete. 6 Ha Jeremías he'ipaite ko'ã ñe'ẽ tetã ruvicha Sedequíaspe, Jerusalénpe. 7 Ha Babilónia retã ruvicha soldadokuéra ojeityve Jerusalem ári, Laquis ha Azeca ári; ko'ávahína umi táva ikorapy jere yvatéva hembýva gueteri Juda táva apytégui. 8 Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe, Sedequías oñe'ẽme'ẽ rire hetãguakuéra ndive ojepoipa haña umi tembiguái (esclávo Israel pegua) oikóva guive Jerusalénpe. 9 Peteĩteĩ topoi hembiguái kuimba'e ha kuñágui, Israelguáva guive; ani haña avave oiporuvétei Judayguakuérape, ipehẽnguekuéra, hembiguái ramo. 10 Ha iñe'ẽrendupa opaite mburuvicha ha tetãgua oikéva guive ko ñe'ẽme'ẽme opoi haña hembiguái kuimba'e ha kuñágui, ha ani haña avave oiporuve ichupekuéra hembiguái ramo, upévore opoipa ichuguikuéra. 11 Ha opoipa rire ou ombyasy hikuái ha oguerupa jevy hembiguái kuimba'e ha kuñakuérape ha oguereke jevy hikuái ichupekuéra hembiguaikuéra ramo. 12 Ha ou Ñanderuete ñe'ẽ Jeremíaspe, ha he'i: 13 Péicha he'i pende Ruete, Israel Jára: Che añe'ẽme'ẽmava'ekue pende rukuéra ndive aguenohẽ ramoguare ichupekuéra Egipto retãgui, tembiguái rógagui, ha'évo: 14 Oñepyrũvo pe año 7-hápe peteĩteĩva opoiva'erã ipehẽngue Israelgua ojoguamava'ekuégui; oikova'erãnte tembiguái ramo 6 año pukukue ha upéi opoiva'erã ichugui sã'ýre, ha pende rukuéra nacheñe'ẽrenduiva'ekue, ha nohendúi che ñe'ẽ. 15 Ha peẽ ningo ko ára kóvape peñembohekove pyahúkuri, ha pejapo hekoite pegua che resa renondépe; pepoívo pende rapichakuéragui; ha peme'ẽva'ekue pene ñe'ẽ che rovake, pe óga mamó oñehenoiháme che réra. 16 Ha pejevy pemongy'a haña che réra, ha pejararra jevy pene rembiguái kuimba'e ha kuñávape, pepoimava'ekue, opyta jevy haña hikuái pende poguýpe; ha peju pejoko ichupekuéra oiko jevy haña pene rembiguái ramo. 17 Upévore Che, pende Ruete, ha'e peẽme: Peẽ nacherenduĩ haguére pepoi haña pene pehẽnguekuéra ha pene irũnguérarui Che ndapoimo'ãi avei kyse puku, pe mba'asy iñasãiva ha ñembyahýgui, he'i pende Ruete; ha pomoíta ñemondyiguasu ramo tetãnguéra yvy apére oíva guivépe. 18 Ha umi tetãgua naiñe'ẽrenduiva'ekue che ñe'ẽme'ẽme, ha ndojapoiva'ekue pe ñe'ẽme'ẽmby he'i háicha ha ojapo vaiva'ekue che renondépe, omboja'óvo hikuái pe tóro ra'yrysu mbytépe ha ohasa ipa'ũ rupi (ijepokuaa, omoañete haña iñe'ẽme'ẽ). 19 Umi Judaygua ha Jerusalem ruvichakuéra, umi karaiguasu, umi pa'i ha mayma tetãgua ohasava'ekue guive pe torora'y mbytépe rupi, 20 amoíta ichupekuéra hesekuéra ija'e'ýva pópe ha ijukaseharakuéra pópe; ha he'õnguekuéra opytáta guyra ha umi mymba saite ñarõ

rembi'urã ramo. 21 Ha Sedequías, Juda retã ruvicha, ha umi mburuvichápe amoíta hesekuéra ija'e'ýva ha ijukasehára pópe, ha pe Babilónia retã ruvicha soldadokuéra pópe, ame'ëmbáta ohopa haña ko'áña. 22 Pema'ë porãke, Che ha'éta ichupe, ou jevy haña ko táva kóvape, ha'e ojeitýta hi'ári ha omoíta ipoguýpe, ha upéi ohapyta ko távape; ha ambotaperéta umi táva Juda pegua, ndaiporivéi peve avave ipype.

Jeremiah 35

1 Ñanderuete ñe'ë ou Jeremíaspe, Joacim, Josías ra'y, Juda retã ruvicha árape, ha he'i: 2 Tereho umi Recab ñemoñare rógape ha eñe'ë hendivekuéra ha emoinge ichupekuéra peteĩ Ñanderuete rogaguasu kotýpe, ha he'uka ichupekuéra víno . 3 Upéramo amoinge Jaazánias, Jeremías ra'ýpe, Habasinías ra'yrepe ha ityke'yraquerape, ha mayma ita'yrape, ha mayma Recab rogayguakerape; 4 ha amoinge ichupekuéra Ñanderuete rogaguasúpe, Hanan, Igdalías ra'ykuéra kotýpe, péva oñemoimba Ñanderuete pópe, péva opyta umi mburuvicha koty ypýpe, ha Maasías, Salum ra'y koty ári, pe oñangarekóva pe okẽnguéra rehe. 5 Ha amoĩ umi Recab ñemoñare renondépe peteĩ járro ha vasokuéra henyhẽva vínogui , ha ha'e ichupekuéra: Pe'úna víno . 6 Ha'ekuéra katu he'i: Ndoró'umo'ãi víno ; ore ru Jonadab, Recab ra'y, he'imava'ekue oréve: Peẽ ha pende ra'yrekuéra araka'eve ndape'uiva'erã víno , 7 napemopu'ãiva'erã óga, napeñemitýiva'erã ha ndapeguerekoiva'erã parralty, peikova'erã uvei óga rymba pirekueguiguápe, peikove puku haña Israel retãme tetã ambueygua ramo. 8 Ha ore rojapopa ore ru Jonadab, Recab ra'y, he'iva'ekue guive oréve, upévore ore, ore rembirekokuéra, ore ra'y ha ore rajykuéra ndoró'úi araka'eve víno . 9 Ha upévagui ore noromopu'ãi avei óga imbaretéva roiko haña ipype, ndoroguerékoi parralty , kokue térã temitýnguéra. 10 Roikónte óga rymba pirekueguiguápe, ha oreñe'ërendu ha rojapo opaite mba'e ore ru Jonadab he'i haguéicha oréve. 11 Ha Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, ombyai ramo ore retã, ro'e: Jaha ñakañy Jerusalénpe umi Caldeaygua ha Síria soldadokuéragai ; upévarente roju ropyta Jerusalénpe. 12 Ha ou Ñanderuete ñe'ë Jeremíaspe, ha he'i: 13 Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Tereho ha ere umi kuimba'e Juda ha Jerusalenguápe: Napeneñe'ërenduséi piko pejapo haña che ñe'ë. 14 Jonadab, Recab ra'y, ñemoñarenguéra iñe'ërendu ha ndo'úi hikuái víno , ha ko ára kóva peve ndo'úi gueteri hikuái, hekoitépe ojaopapa hikuái oje'e haguéicha ichupekuéra, Che katu aña'ë tapia peẽme ha peẽ nacheñe'ërenduséi. 15 Ha tapia amondo peẽme che rembiguái profetakerape , ha'euka haña peẽme: Pepia joaite pende rape vaígui, ha peñemohembiapo porã haña, ha ani pehótei ambue jára rapykuéri peiko haña hembiguái ramo, ha peikovéta ko yvy kóvape, ame'ëva'ekue pende rukuérape, peẽ katu ndapecherendúi ha ndapeikuaaséi mba'eve chehegui. 16 Añetehápe Jonadab, Recab ra'y, ñemoñarenguéra omoañete itúva he'iva'ekue guive; ha ko tetã kóva katu naiñe'ërenduséi chéve ko ára peve. 17 Upévare pende Ruete, Israel Jára, Yvága Atykuéra jára he'i: Peikuaa porãke, Che aguerúta Juda ha Jerusalengua ári opaite mba'evai ha'eva'ekue guive; aña'ë porã haña ichupekuéra, ha'ekuéra nopenái katu cherehe. 18 Ha Jeremías he'i Recabguakerape: Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Pejapógui pende ru Jonadab ñe'ëngue, ha opaite mba'e he'iva'ekue guive peẽme, 19 upévare, Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára he'iuka peẽme: Tapia oíva'erã peteĩ ta'yra Jonadab ñemoñarenguéra apytégui omba'apóva chéve guarã.

Jeremiah 36

1 Ojehu Joacim, Josías ra'y, Juda retã ruvicha irundyha añope , Ñanderuete ñe'ë ou Jeremíaspe, ha he'i: 2 Ejapyhy peteĩ kuatia, ha ehai opaite mba'e ha'étava ndéve Israel, Juda ha mayma tetãnguéra rehe, Josías oisãmbyhy guive ko ára kóva peve. 3 Ikatu Judayguakuéra opáy ohendu ramo opaite mba'evai ajapótava hesekuéra, ha oheja hape vaígui, Che aperdona haña heko ha hembiapo vaikuéra. 4 Ha Jeremías ohenói Baruc, Nerías ra'ýpe ohai haña peteĩ kuatiaña'ëme, opaite mba'e Ñanderuete he'iva'ekue guive ichupe. 5 Upéi Jeremías he'i Barúcpe: Chéve ndojehejái aike Ñanderuete rogaguasúpe, 6 upévare tereho nde, eike Ñanderuete rogaguasúpe ha emoñe'ë ko Ñanderuete kuatiaña'ë che jurúgui rehendu ha rehaiva'ekue, opaite tetãnguakuéra apysápe peteĩ arete árape pekaru'ýva ha remoñe'ëta avei umi Judaygua apysápe oñuahétavahína ko távape. 7 Ikatu porãnte iñembo'ekuéra oñuahẽ Ñanderuete rendápe, ha opia joaite hikuái hape vaígui;

ituichaiterei ningo Ñanderuete pochy ko tetã kóva rehe. 8 Ha Baruc, Nerías ra'y, ojapo opaite mba'e pe proféta Jeremías he'imava'ekue ichupe, ha oho omoñe'ẽmba haña Ñanderuete rogaguasúpe. 9 Ha ojehe ningo Joacim, Josías ra'y, Juda retã ruvicha oisãmbyhy aja 5 año, pe jasy 9-hápe, oje'e mayma Jerusalenguápe ha mayma Judaygua oúva Jerusalénpe opyta haña okaru'ỹre Ñanderuete renondépe. 10 Upérõ Baruc oho Ñanderuete rogaguasúpe ha oíke pe haihára Gemarías kotýpe, itúva rera Safan, ha pe koty opyta pe korapy yvateoguápe, Ñanderuete róga rokẽ pyahu ypýpe. 11 Ha Miquéas, Gemarías ra'y, Safan niéto, ohendupa rire Ñanderuete kuatiañe'ẽ, 12 oho tetã ruvicha rógape, ikuatiañe'ẽ haihára kotýpe, ha upépe oguapy joa mburuvichakuéra: Elisama, pe kuatiañe'ẽ haihára; Delaía, Semaías ra'y; Elnatan, Acbor ra'y; Gemarías, Safan ra'y; Sedequías, Ananías ra'y, ha opaite ambue mburuvichakuéra. 13 Ha Miquéas omombe'u ichupekuéra opaite mba'e ohendumava'ekue Baruc jurúgui omoñe'ẽ jave Ñanderuete kuatiañe'ẽ hetäyguakuéra apytépe. 14 Upéramo umi mburuvicha oíva guive he'i hikuái Jehudípe, Netanías ra'y, kóva Selemías ra'y, kóva Cusi ra'y, he'i haña Barúcpe: Ejapyhy pe kuatiañe'ẽ remoñe'ẽmava'ekue tetäyguakuéra apytépe ha eju. Ha Baruc, Nerías ra'y, ojapyhy pe kuatiañe'ẽ ha ou hendapekuéra. 15 Ha he'i hikuái ichupe: Eguapy ha emoñe'ẽ avei oréve. Ha Baruc omoñe'ẽ ichupekuéra. 16 Ha ohendupáma ramo hikuái, oñemondýi joaite, ha he'i hikuái Barúcpe: Añetehápe romombe'úta ko'ã ñe'ẽ tetã ruvichápe. 17 Ha upéi oporandu hikuái Barúcpe, he'ívo: Emombe'u ko'ãga oréve mba'eichaitépa rehaíra'e Jeremías jurúgui ko'ã ñe'ẽ. 18 Ha Baruc he'i ichupekuéra: Jeremías he'i chéve ahaipa haña umi ñe'ẽ osëva guive ijurúgui ha che ahaipa títape ko kuatiañe'ẽ kóvape. 19 Upéramo umi mburuvicha he'i Barúcpe: Tereho ha pekañy, nde ha Jeremías, ani haña avave oikuaa moõpa peime. 20 Ha oíke hikuái tetã ruvicha korapy, oñongatu rire pe kuatiañe'ẽ kuatia haihára Elisama kotýpe; ha omombe'upa hikuái ko'ã ñe'ẽ tetã ruvicha apysápe. 21 Ha pe tetã ruvicha omondo Jehudípe ojapyhy haña pe kuatiañe'ẽ, ha ojapyhy rire pe kuatiañe'ẽ pe haihára Elisama kotýgui, Jehudi omoñe'ẽmba tetã ruvichápe, ha mburuvichakuérape oñembyatypa avei tetã ruvicha ndive. 22 Ha tetã ruvicha ojepe'ehína hóga ro'yha árape pe jasy jere 9-hápe jave, ha oĩ henondépe peteĩ tatapyĩ ryrú hendyvahína. 23 Ha Jehudi omoñe'ẽmimi rire, tetã ruvicha oikytĩ peteĩ kysépe, umi kuatia haihára oiporu háicha, umi ñe'ẽ oñemoñe'ẽramóva, ha omombo tatapyĩ hendýva ári, upéicha ohapypa hogue ñemondopýre rehe Ñanderuete kuatiañe'ẽ. 24 Ha tetã ruvicha ha hembiguaikuéra ohendúva guive ko'ã ñe'ẽ ndokyhyjeiete hikuái ni nomondorói ijaokuéra. 25 Elnatan, Delaía ha Gemarías ojerure asy ramojepe tetã ruvichápe, ani haña ohapy pe kuatiañe'ẽ, ha'e katu nohenduséi voi. 26 Uperire tetã ruvicha he'i Jerameel, Hamelec ra'ýpe; Seraías, Azriel ra'ýpe; ha Selemías, Abdeel ra'ýpe, ojapyhy haña kuatia haihára Barúcpe ha proféta Jeremíaspe, Ñanderuete katu oñongatuka ichupekuéra. 27 Ha ou Ñanderuete ñe'ẽ Jeremíaspe, tetã ruvicha ohapy rire pe kuatiañe'ẽ, Baruc ohaíva'ekue ohendu rire Jeremías jurúgui, ha he'i ichupe: 28 Ejapyhy jevy ambue kuatia, ha ehaipa jevy ipype umi ñe'ẽ oímava'ekue ambue kuatiañe'ẽme, Joacim, Juda retã ruvicha, ohapymava'ekue. 29 Ha eréta Joacim, Juda retã ruvichápe: Péicha he'i Ñanderuete, nde rehapýgui pe kuatiañe'ẽ, Che ahaiukava'ekue: Eikuaa porãke, katuete Babilónia retã ruvicha oúta ha ohundíta ko tetã kóva ha ndohejamo'ãi ipype hetäygua ni tymbakuéra. 30 Upévale Ñanderuete he'i Juda retã ruvicha Joacim rehe: Iñemoñare ndoguapymo'ãi David guapyhaguasúpe ha hetekue oñemombóta kuarahy aku ha pyhare ro'ysãme. 31 Iñañágui ha'e Che ahaviráta ichupe, iñemoñarenguéra ha hembiguaikuéra ndive; ha aguerúta hi'arikuéra, Jerusalem ha Judayguakuéra ári, opaite mba'evai ha'emava'ekue guive ichupekuéra katuete oikotaha, naiñe'ẽrendúi haguére hikuái. 32 Ha Jeremías ojapyhy ambue kuatia ha ome'ẽ kuatia haihára Baruc, Nerías ra'ýpe; ha ha'e ohaí jevy opaite ñe'ẽ osëva guive Jeremías jurúgui ha oíva'ekue ambue kuatiañe'ẽme Joacim, Juda retã ruvicha, ohapyva'ekue; ha oñemoíve katu hi'ári ambue ñe'ẽ koichagua.

Jeremiah 37

1 Umi ára Sedequías, Josías ra'y, oisãmbyhy Juda retãme; Nabucodonosor voi omoĩ ichupe tetã ruvicha ramo, Conías, Joacim ra'y rendaguépe. 2 Sedequías, hembiguaikuéra ha umi tetäygua ndojapói katu Ñanderuete ñe'ẽ, pe proféta Jeremías he'iva'ekue. 3 Ha tetã ruvicha Sedequías omondo Jucal, Selemías ra'ýpe, ha pa'i Sofonías, Maasías ra'ýpe, omombe'u haña proféta Jeremíaspe: Emba'ejeruréna orerehe Ñanderuete, Ñandejárape. 4 Ha Jeremías oíke ha osë tetäygua apyte rupi ha'e oikose háicha; ne'ĩragui gueteri omoĩ ichupe hikuái

cárcelpe . 5 Upéramo faraon soldadokuéra osê Egíptogui, ha oġuahẽ vove ko marandu Caldeaygua apysápe, ha'ekuéra nomongorasevéi Jerusalen, ha oñemomombyry hikuái pe tavaguasúgui. 6 Upéramo Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe, ha he'i ichupe: 7 Péicha he'i pende Ruete, Israel Jára: Péicha eréta Juda retã ruvichápe, ha'e voi nembouva'ekue che rendápe omba'eporandu haġua chéve: Eikuaa porãke, faraon soldádo aty osêma penepytyvõ haġua, ojevy jeýta katu hetã Egíptope penepytyvõ'ýre. 8 Ha umi Caldeaygua ou jevýta ojeity haġua ko táva ári, ha ombopoguy rire ko táva kóvape ohapýta avei. 9 Péicha he'i Ñanderuete: Anítei peẽ voi peñembotavy, pejévo: Añetehápe umi Caldeaygua oñemboykétama ñandehegui; noñemboyke aremo'ãigui pendehegui. 10 Peikutu ramojepe umi Caldeaygua soldádo penerãirõvape, ha hembýnte ramo ichuguikuéra kuimba'ekuéra ojekutupava'ekue, opu'ã joaitéta hikuái hóga tymba pirekueguiguágui, ha omyendýta tata ko táva kóva rehe. 11 Ha umi Caldeayguakuéra soldádo oñemomombyry aja Jerusaléngui faraon soldadokuéra rupi, 12 Jeremías osê Jerusaléngui oho haġua Benjamin tríbu pegua yvýpe, osêse hetãygua apytégui. 13 Ha ohasa vove Benjamin rokẽ rupi, peteĩ soldádo ruvicha hérava Irías, Selemías ra'y, Hananías ra'yre, ojoko ichupe, ha he'i: Nde rehasase umi Caldeaygua rendápe. 14 Ha Jeremías he'i: Japu, che ndahasaséi Caldeayguakuéra rendápe. Ha nohendúi ichupe Irías ha oapresa Jeremíaspe, ha ogueraha ichupe mburuvichakuéra renondépe. 15 Ha umi mburuvicha ipochy Jeremías ndive, ha oinupã ichupe ha omoinge ichupe cárcelpe pe kuatia haihára Jonatan rógape, hógagui ojapo hikuái peteĩ cárcel . 16 Ha omoinge hikuái Jeremíaspe peteĩ kotýpe, y oĩháme. Oñembo'y haġua ýpe ha upépe hi'are heta ára. 17 Uperire tetã ruvicha Sedequías oguenohẽuka ichupe pe cárcelgui ; ha ñemiháme tetã ruvicha oporandu ichupe hógape, ha he'i ichupe: Oĩpa Ñanderuete ñe'ẽ. Ha Jeremías he'i: Oĩ. Ha he'i ichupe: Re'áta Babilóniareta ruvicha pópe. 18 Ha Jeremías he'i avei tetã ruvicha Sedequíaspe: Mba'épa ajapo vaíra'e nderehe térã ne rembiguakuéra rehe térã ko tetã rehe, peẽ chemoinge haġua cárcelpe . 19 Ha mamó piko oime pende profetakuéra oikómiva omomarandu peẽme he'ívo: Ndoumo'ãi Babilónia retã ruvicha ko tetãme ni ko távape. 20 Ko'áġa, ajerure ndéve, nde che retã ruvicha, ho'a porã nga'úra'e che rembijerure ne renondépe, ani chemondo jevy pe kuatia haihára Jonatan rógape, ani haġua amano upépe. 21 Upéramo tetã ruvicha Sedequías, omoĩ Jeremíaspe mburuvichaguasu korapy cárcelpe , ha ome'ẽuka ichupe peteĩ pan opaite árape, umi pan apoha cálegui, opa peve pe pan táva ryepýpe. Upéicha Jeremías opyta mburuvichaguasu korapy pegua cárcelpe .

Jeremiah 38

1 Ha ohendu Sefatías, Matan ra'y; Gedalías, Pasur ra'y; Jucal, Selemías ra'y; ha Pasur, Malquías ra'y, Jeremías he'i jave opaite hetãyguakuérape ko ñe'ẽ kóva: 2 Péicha he'i Ñanderuete: Upe opytáva ko táva kóvape omanóta kyse pukúpe, ñembyahýi térã mba'asy iñasãiva rupi; ha umi ohasáva Caldeayguakuéra rendápe nomanomo'ãi, oikováta uvei, ha hekove oñeme'ẽta ichupekuéra peteĩ jopói ramo. 3 Péicha he'i Ñanderuete: Añetehápe ko táva kóva ho'áta Babilónia retã ruvicha soldadokuéra poguýpe, ha katuete ohapýta ko táva. 4 Ha he'i umi mburuvicha tetã ruvichápe: Ko kuimba'e omanova'erãmante, ýrõ omokangypáta ñande soldádo hembýva gueteri ko távape, ko'ã ñe'ẽ rupi omokangýta avei opaite tetãyguakuérape; ko kuimba'e ndohékái py'aguapy ko tetãme ġuarã, mba'evaĩnte oheka ñandéve ġuarã. 5 Ha tetã ruvicha Sedequías he'i: Péina ápe, ha'e oĩma pende pópe, che ndaikatúi añemoĩ penderehe. 6 Upéramo ojapyhy hikuái Jeremíaspe ha oityuka ichupe, Malquías, tetã ruvicha ra'y, pózo , oĩva pe korapýpe. Ha omosã hikuái Jeremíaspe opoi haġua ichupe upépe. Ha hypa pe pózo , tujúmante oĩ gueteri ipype, ha Jeremías ojasurupaite pe tujúpe. 7 Ha Ébed-mélec, peteĩ Etiopiyagua, ha'e peteĩ oñekytĩ'o'itéva ha omba'apóva tetã ruvicha rembiguaguasu ramo, ohendúvo omoĩ hague hikuái Jeremíaspe pe pózo , 8 osê tetã ruvichaguasu rógagui oñe'ẽ haġua Sedequíaspe oguapývahína Benjamin rokẽguasúpe ha he'i: 9 Che jára, tetã ruvicha, umi kuimba'e ojapo vaiete ningo oitývo proféta Jeremíaspe pe pózo , upépe omanóta ha'e ñembyahýigui, ndaiporivéiguima pan ko tavapýpe. 10 Upémaramo tetã ruvicha he'i Ébed-mélecpe, pe Etiopiyaguápe: Egueraha nde poguýpe 30 kuimba'e ko'águi, ha eguenohẽuka proféta Jeremíaspe pe pózogui , omano mboyve. 11 Ha Ébed-mélec ogueraha hendive umi kuimba'e, ha oho oĩke tetã ruvicha rógape oñeñongatuhápe aokuéra ha ojapyhy ao tuja sorokue, ha umi ombogiejy peteĩ sã reheve Jeremías oĩháme. 12 Ha pe Etiopiyagua, Ébed-mélec he'i Jeremíaspe: Emoĩ umi ao tuja sorokue nde jyva guýpe, pe sã guýpe. Ha Jeremías péicha ojapo. 13 Ha sãme ohupi ha oguenohẽ hikuái Jeremíaspe pe pózogui , ha

Jeremías opyta pe korapýpe. 14 Upéi tetã ruvicha Sedequías omondo hembiguáipe Jeremías rendápe, ojegueru haña ichupe tetã ruvicha renondépe, Ñanderuete róga rokẽ mbohapyha ypýpe. Ha tetã ruvicha he'i Jeremíaspe: Aporandu porãse ndéve ha aníke reñomi chehegui mba'évete. 15 Ha Jeremías he'i Sedequíaspe: Ha amyesakãmba ramo ndéve, katuite nde chejukaukáta; ha rohekombo'e ramo, nacherendumo'ãi. 16 Ha tetã ruvicha Sedequías ome'ẽ iñe'ẽ ñemiháme Jeremíaspe, ha he'i ichupe: Ñanderuete rekovére ha ñande apohare rérape, ndorojukamo'ãi, ni noromoĩmo'ãi umi kuimba'e ndejukaséva pópe. 17 Upémaramo Jeremías he'i Sedequíaspe: Péicha he'i Ñanderuete, Yvága atykuéra jára Israel Jára: Pya'ete reñemoĩ ramo Babilónia retã ruvicha remimbouguasú poguýpe, ne ánga oikovéta, ha ko táva kóva ndojehapymo'ãi, ha reikovéta nde ha nde rogayguakuéra. 18 Ha nde nereñemoĩri ramo Babilónia retã ruvicha remimbouguasú poguýpe ko táva kóva ho'áta Caldeayguakuéra pópe, ha ohapýta hikuái, ha nde nerekañykuaamo'ãi ichuguikuéra. 19 Ha tetã ruvicha Sedequías he'i Jeremíaspe: Che akyhyje umi Judayguakuéragei, ohasamava'ekue Caldeayguakuéra oĩháme, oñembosaráita cherehe añeme'ẽ ramo ipopekuéra. 20 Ha Jeremías he'i: Nanemoĩmo'ãi hikuái ipópe. Ehendu ko'áña Ñanderuete ñe'ẽ che ha'éva ndéve, ha oho porãmbáta ndéve ha reikovéta. 21 Ha nde nereñemoĩséi ramo ipopekuéra, kóva ningo Ñanderuete ñe'ẽ Ha'e ohechaukámava chéve ndéve ghuarã. 22 Eikuaa porãke, umi kuña hembyva'ekue Juda retã ruvicha rógape oñeguenohẽmbáta Babilónia soldádo ruvicha renondépe; ha umi kuña voi oñembohoryta nderehe ha he'íta: Rejerovia ne irũnguéra rehe, ha'ekuéra katu nembotavy ojejopy vai jave, ha opoi ndehogui nde pykuéra oĩ jave tujúpe. 23 Umi Caldeaygua oguenohẽmbáta ne rembirekokuéra ha nde ra'ykuéra, ha nerekañymo'ãi ipoguikuéra, re'áta uvei Babilónia retã ruvicha pópe, ha ko táva kóva ojehapypava'erã. 24 Ha Sedequías he'i Jeremíaspe: Aní reikuaauka avavépe ko ñe'ẽ kóva aní haña remano. 25 Ha umi mburuvicha oikuaa ramo che añe'ẽ hague nendive, ha ou ramo hikuái oporandu haña ndéve he'ívo: Emyesakã oréve mba'épa eréra'e tetã ruvichápe, aníke reñomi mba'eve orehegui, péicha ramo ndorojukamo'ãi; ha emombe'u avei oréve mba'épa tetã ruvicha he'íra'e ndéve. 26 Eréta ichupekuéra: Ajerure tetã ruvichápe anivéma haña chemondo Jonatan rógape aní haña amano upépe. 27 Uperire añetehápe umi mburuvicha ou Jeremías rendápe, ha oporandu ichupe hikuái; ha ha'e he'i ichupekuéra pe tetã ruvicha he'i haguéicha ichupe he'i haña. Upéramo oheja ichupe ha oho hikuái, ha avave ndoikuaái mba'eve pe ñemongeta ñemíme oje'eva'ekuégui. 28 Upéicha Jeremías opyta pe korapy pegua cárcelpe Jerusalén ho'a peve Caldeayguakuéra pópe.

Jeremiah 39

1 Sedequías, Juda retã ruvicha oisãmyhy aja 9 año , pe jasy 10-hápe, ou Babilónia retã ruvicha Nabucodonosor isoldádo aty ndetuicháva ndive Jerusalén távape ha omongora hikuái pe tavaguasu. 2 Ha Sedequías oisãmyhy aja 11 año , jasy irundyhápe ha pe ára 9-hápe umi soldádo ojapo peteĩ kuára pe táva korapy jerekuévo. 3 Ha oikepa Babilónia retã ruvicha mburuvichakuéra oĩva ha oguapy pe okẽ mbyte peguápe: Nergal-sarezer, Samgar-nebo, Sarsequim, Nergal-sarezer, peteĩ mburuvichaguasu ha opaite soldádo ruvichakuéra ndive, Rabmag ha opaite ambue mburuvichakuéra. 4 Ha Sedequías ha mayma isoldadokuéra ohechávo upéva, osẽ pyhare okañy haña hikuái Jerusaléngui pe tetã ruvicha ka'avoty rupi, pe okẽ oĩva umi mokõi korapy jere yvate pa'ũ rupi; ha oho Araba rupi ysyry Jordan gotýo. 5 Ha umi Caldeaygua soldádo pya'e oho hapykuéri ha ohupity Sedequíaspe Jerico ñume; ha ojapyhy, ha ogueraha ichupe Riblápe, Hamat yvýpe, Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha rendápe, ha'e he'i haña mba'épa ojejapóta hese. 6 Ha Babilónia retã ruvicha oñakã'ouka Sedequías ra'ykuéra ha imburuvichakuérape Riblápe, Juda retã ruvicha rovake. 7 Ha ohesa'o tetã ruvicha Sedequíaspe, ha oipokua ichupe cadénape ogueraha haña ichupe Babilónia retãme. 8 Ha umi Caldeaygua ohapy tetã ruvicha róga ha hetãygua rogakuéra, ha oity hikuái Jerusalén táva tápia yvate. 9 Ha umi Judaygua hembymíva guive pe távape, ha umi osẽ jepeva'ekue, Nabuzaradan, pe soldádo ruvicha, oguerahapa Babilóniape. 10 Umi mboriahukuéra, oguereko'ýva mba'eve, Nabuzaradan oheja Juda retãme ha ome'ẽ ichupekuéra iparralty ha ijyvyrã. 11 Ha Nabucodonosor he'i isoldádo ruvicha Nabuzaradánpe Jeremías rehe: 12 Eñangareko porã Jeremías rehe aní rejapo hese mba'eve ivaíva, ejapopa ha'e oipotáva guive. 13 Upéramo pe soldádo ruvicha Nabuzaradan omondo Nabusazban ha Nergal-sarezer, mokõi mburuvicha ha ambue Babilónia retã ruvicha rembiguaguasu ndive, 14 oguenohẽ haña Jeremíaspe pe korapy cárcelgui ha omoĩ Gedalías, Ahicam ra'y, Safan remineno (niéto)

poguýpe, ha'e oguerahauka haña Jeremíaspe hogateépe oiko haña hetäyguakuéra apytépe. 15 Ha ou Ñanderuete ñe'ë Jeremías rendápe ha'e oĩ aja gueteri jepokuapýpe, ha he'i: 16 Tereho ha eñe'ë Ébed-mélec, pe Etiopiayguápe, ha ere: Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Eikuaa poráke, ajapóta umi mba'evai Che ha'emava'ekue ko táva kóva rehe ha ndaguerumo'ãi jehovasa, ha opaite umi mba'e oikóta nde resa renondépe. 17 Upe ára upévape katu Che roipytyvõta, he'iuka ndéve Ñanderuete, ha ndere'amo'ãi nde rekyhyjéva pópe. 18 Che roñomíta ha ndere'amo'ãi kyse pukúpe, ame'ë jevýtagui nde rekove ndéve peteĩ jopói ramo rejerovia haguére cherehe, he'iuka ndéve Ñanderuete.

Jeremiah 40

1 Nabusaradan ojohu rire Jeremíaspe umi jepokuapyhakuéra apytépe ojegueraha jave Babilóniape, omosãso ichupe. 2 Upe soldádo ruvicha omosãsóvo Jeremíaspe he'i ichupe: Upe oiko tapia guaráva, nde Jára he'íkuri ko'ã mba'evai ojehtaha ko tetã kóvape; 3 pende Ruete voi ojapo ko'ã mba'e he'i hagueichaite; peñemohembiapo vai haguére pende Ruete ndive guarã, ha napehendúigui iñe'ë, upévare ou pendeári ko'ã mba'evaiete. 4 Ha ko'ãga che ajoráma pe cadéna nde pógui. Ha oĩ porã ramo ndéve, ikatu reju chendive Babilóniape, ha che aňangareko porãta nderehe, ha nderejuséi ramo chendive Babilóniape, epyta. Ema'ë, pe yvy tuichakue oĩ ne renondépe; tereho rehosehápe ha epyta revy'ahápe. 5 Repytase ramo, tereho jevy Gedalías, Ahicam ra'y, Safan remineno (niéto) rendápe, Babilónia retã ruvicha omoíva'ekue ichupe mayma Juda pegua tavakuéra ári, ha eiko hendive ne retäyguakuéra apytépe, téra tereho rehosehápe. Ha Nabuzaradan ome'ë ichupe hembi'urã ha peteĩ jopói, ha omomaiteipaha ichupe. 6 Upéramo Jeremías oho Mizpápe, Gedalías, Ahicam ra'y rendápe, ha oiko hendive ambue tetäyguakuéra apytépe, umi hembyva'ekue apytépe. 7 Umi soldádo ha imburuvichakuéra oikóva sarambihápe ñu rehe, ohendúvo hikuái pe Babilónia retã ruvicha omoĩ hague Gedalías, Ahicam ra'ýpe, tetã sãmbyhyhára ramo, ha omoĩ hague ipoguýpe opaite kuimba'e, kuña, mitãkuéra ha umi imboriahúva ndojeguerahaiva'ekue Babilóniape, 8 ou hikuái Mizpápe, Gedalías rendápe; ko'áva ningo umi ouva'ekue: Ismael, Netanías ra'y; Johanan ha Jonatan, Carea ra'ykuéra; Seraías, Tanhumet ra'y; Efai ra'ykuéra, ha'e ningo peteĩ Netofaygua; ha Jaazanías, Maacaygua ra'y, ha opaite umi kuimba'e hendive oíva. 9 Ha Gedalías, Ahicam ra'y, Safan niéto ome'ë ichupekuéra ha ikuimba'ekuérape iñe'ë, he'ívo: Ani pekyhyjétei peiko haña Caldeayguakuéra rembiguái ramo; pepyta ha peiko ko tetäpýpe, ha peiko Babilónia retã ruvicha rembiguái ramo ha oho porãmbáta peẽme. 10 Che katu apytáta Mizpápe, aña'ë haña penderehe Caldeayguakuérape ou ramo ñane rendápe; ha peẽ pemono'õkuaa umi yva arahaku jave ha pejapo víno ha acéite , ha peñongatu pene rembi'u ryrúpe ha pepyta pende táva peñemomba'e haguépe. 11 Ha ou avei mayma Judaygua oikova'ekue Moab ha Edómpe, Amon ñemoñare apytépe, ha umi oikóva opaite ambue tetãme, ohendu vove hikuái Babilónia retã ruvicha omohembymimi hague hapichakuérape Juda retãme, ha omoĩ hague hi'arikuéra Gedalías, Ahicam ra'y, Safan remineno, 12 oupa hikuái ko'ã Judaygua oĩ haguégui ha oñemosarambi haguégui, ha ou hikuái Juda retãme, Mizpápe, Gedalías rendápe; ha ombyaty hikuái heta víno ha koga'aita. 13 Ha Johanan, Carea ra'y, ha mayma soldádo ruvicha okañmava'ekue ñu rupi, ou hikuái Mizpápe, Gedalías rendápe. 14 Ha he'i hikuái ichupe: Ndereikuaápa Baalis, umi Amon ñemoñare retã ruvicha, ombouha Ismael, Netanías ra'ýpe, ndejuka haña. Gedalías, Ahicam ra'y, ndogueroviái katu ichupekuéra. 15 Upéramo Johanan, Carea ra'y, he'i ñemiháme Gedalíaspe, oíva Mizpápe: Che aháta ajuka haña Ismael, Netanías ra'ýpe, ha avave ndoikuaamo'ãi. Mba'érehépa ha'e ndejukáta, ha mayma umi Judaygua ijatyva'ekue guive nde ypýpe isarambipa jevýta, ha Juda rembyremi opáta. 16 Ha Gedalías, Ahicam ra'y, he'i Johanan, Carea ra'ýpe: Ani rejapo peichagua mba'e, japu reígui pe nde eréva Ismael rehe.

Jeremiah 41

1 Ha ojehe ningo pe jasy jere 7-hápe ou Ismael, Netanías ra'y, Elisama ra'yre, peteĩ tetã ruvicha ñemoñare, ha'e voi avei peteĩ mburuvichakue ha hendive ou 10 kuimba'e Gedalías, Ahicam ra'y rendápe, oíva Mizpápe; ha ho'u hikuái oñondive pan . 2 Ha opu'ã Ismael, Netanías ra'y, ha umi 10 kuimba'e hendive oíva, ha oikutu kyse pukúpe Gedalías, Ahicam ra'y, Safan ra'yрэpe, péicha ojuka pe Babilónia retãruvicha omoimava'ekuépe tetã sãmbyhyhára ramo. 3 Uperire Ismael

ojukapa avei umi Judaygua oïva'ekue Gedalías ndive Mizpápe, ha avei umi soldádo Caldeayguápe upépe oïva guive. 4 Ha ojehu avei ambue árape, ha ne'ïra gueteri avave oikuaa ojejuka hague Gedaliáspe, 5 oġuahẽ 80 kuimba'e, Siquem, Silo ha Samáriagui hendyva perõmbyréva ha ijaokuéra soropyre reheve, ha hetekuéra oñekarãimbambyre, ha ogueru hikuái ipopekuéra jopói ha mba'e ryakuã porã ogueraha haġua Ñanderuete rogaguasúpe. 6 Ha Ismael, Netanías ra'y, osẽ jahe'opópe ojohu ichupekuéra Mizpápe. Ha ojohúvo ichupekuéra, he'í: Peju Gedalías, Ahicam ra'y rendápe. 7 Ha oġuahẽvo tavapýpe, Ismael, Netanías ra'y, ojuka avei ichupekuéra, ha oity hetekuéra peteĩ pozokuépe, péicha ojapo ha'e umi kuimba'e ojohúva rehe. 8 Umíva apytépe katu oĩ 10 kuimba'e he'imava'ekue Ismaélpe: Anína orejukátei; roñongatu ningo ore kokuépe trigo, cebáda, acéite ha eíra. Ha ndojukái ichupekuéra ipehẽnguekuéra apytépe. 9 Ha upe pózo Ismael oity haguépe umi kuimba'e retekue, tetã ruvicha Asa oġapova'ekue, ku oñorãirõ ramoguare Israel retã ruvicha Baasa ndive; ha Ismael, Netanías ra'y, omyenyhẽ he'õnguekuéragui. 10 Upérõ Ismael ogueraha jepokuapýpe opaite tetãygua Mizpápe hembyva'ekuépe, ijapytépe oĩ avei tetã ruvicha rajykuéra, umía Nabuzaradan ohejava'ekue, Gedalías, Ahicam ra'y poguýpe. Umíape Ismael, Netanías ra'y, ko'áġa oguerahapa jepokuapýpe, ha oho umi Amon ñemoñare retã gotýo. 11 Johanan, Carea ra'y, ha umi soldádo ruvicha oïva gueteri hendive ohendúvo umi mba'evaiete Ismael, Netanías ra'y, oġapova'ekue, 12 ojapyhy hikuái opaite soldádo ha oho hikuái ojeity haġua Ismael, Netanías ra'y ári, ha ojohu ichupe pe pózo guasute oïva Gabaon ypýpe. 13 Ha umi jepokuapýpe Ismael ogueraháva ohechávo Johanan, Carea ra'ype, ha isoldádo ruvichakuéra, ovy'a joa hikuái. 14 Ha umi tetãygua Ismael ogueruva'ekue jepokuapýpe Mizpágui ojere ha ohopa hikuái Johanan, Carea ra'y ndive. 15 Ha Ismael, Netanías ra'y, okañy Johanan renondégui 8 kuimba'e ndive, ha oho umi Amon ñemoñare retãme. 16 Ha Johanan, Carea ra'y, ha umi soldádo ruvicha oïva hendive ojapyhy umi tetãygua hembyva'ekue ha oipe'a jevyva'ekue hikuái Ismael, Netanías ra'y poguýgui, ha'e oguerahamava'ekue Mizpágui ojuka rire Gedalías, Ahicam ra'ype; péicha Johanan ogueraha jevy umi soldádope, kuñakuérape, mitã ha tetã ruvicha rembiguaiguasúpe, Gabaónpe. 17 Ha Gabaóngui oho hikuái Gerut-quimámpe, opytáva Belen ypýpe, ikatu haġuáicha upégui ova hikuái Egípto retãme, 18 okyhyjégui umi Caldeayguágui, Ismael ojuka Gedalías, Ahicam ra'ype, Babilónia retã ruvicha ohejamava'ekuépe oisãmbyhy haġua Juda retãme.

Jeremiah 42

1 Umi soldádo ruvicha ha Johanan, Carea ra'y; Jaazanías, Osaías ra'y ha tetãyguaquéra, pe michívéva guive pe tuichavéva peve, ou hikuái, 2 pe proféta Jeremías rendápe ha he'í ichupe: Ejapysakamína, ore rojerure asy ndéva ha eporandumína orerehe Ñanderuete, nde Járape, ore, hetaite apytégui, mbovymí oreremby, nde resa ohecha háicha ko'áġa. 3 Ñanderuete, Ñandejára, ta'orembo'e ha tohechauka oréve ore raperã ha ore rembiaporã. 4 Ha Jeremías he'í ichupekuéra: Iporã ningo. Che añembo'éta Ñanderuete, Ñandejárape, peje haguéicha, ha opaite mba'e Ñanderuete he'íukáva guive peẽme, che nañomimo'ãi mba'evete pendehegui. 5 Ha he'í hikuái Jeremíaspe: Ñanderuete toiko techahare añetegua ha hekopeguáva ramo ore apytépe, ndoroġapói ramo opaite mba'e Ñanderuete, nde Jára, he'íva guive nde juru rupi oréve ġuarã. 6 Ta'ivai térã ta'iporã, Ñanderuete, Ñandejára rendápe ore voi romondova'ekue, iñe'ẽ roġapose; ore roiko haġua py'aguapýpe roġapose Ñanderuete ñe'ẽ. 7 Ha ohasa rire 10 ára pukukue ou Ñanderuete ñe'ẽ Jeremíaspe. 8 Ha Jeremías ohenói Johanan, Carea ra'ype, ha ambue soldádo ruvichápe hendive oïva, ha mayma tetãygua, pe michívéva guive pe tuichavéva peve, 9 ha he'í ichupekuéra: Péicha he'í Ñanderuete, Israel Jára, máva rendápe peẽ chemondova'ekue amba'ejerure haġua penderehe: 10 Pepytáta ramo ko yvy kóvape, Che pomopu'ãta ha napohundimo'ãi; Che poñotýta ha napomondoromo'ãi; Che ambyasýgui pe mba'evai aġapova'ekue penderehe. 11 Ani pekyhyje Babilónia retã ruvichágui, pekyhyjéva gueteripéina, ani pekyhyjeve ichugui, he'í pende Ruete, Che aĩgui penendive posalva haġua ipokuéragui. 12 Ha Che poiporiahuverekóta ha ha'e avei pendeporiahuverekóta ha penembou jevýta pende vytyépe. 13 Ha peje ramo: Ndroikomo'ãi ko yvy kóvape, ha peẽ napeneñe'ẽrendúi ramo Ñanderuete, pende Járape, 14 pejégui: Nahániri, roikétante Egípto retãme, upépe ndorohechamo'ávẽi ñorãirõ, norohendumo'ávẽi avei ñorãirõ turu pu ni naoreñembyahyimo'ávẽi, upépente roikose. 15 Upéicharamo, pehendú porãke pende Ruete ñe'ẽ, peẽ Judaygua rembyremíva: Péicha he'í Yváġa Atykuéra Jára, Israel

Jára: Peẽ pembojere ramo pende rova peike haũa Egíptope, ha peho ramo peiko haũa upépe, 16 pe kyse pukúgui pekyhyjévaui penderupityta Egípto retãme, ha pe ñembyahýi pekyhyjévaui penderupityta avei Egípto retãme ha upépe pemanombáta. 17 Mayma kuimba'e oikéva guive Egíptope oiko haũa upépe, omanova'erã kyse pukúpe, ñembyahýi térã mba'asy iñasãiva rupi, ijapyteguikuéra avave nahembymo'ãi, ha avave nokañymo'ãi pe mba'evaígui Che aguerútava hi'arikuéra. 18 Péicha he'i Yvãga Atykuéra Jára, Israel Jára: Añohe haguéicha che pochy Jerusalengua ári, péicha avei añoheña che pochy pendeári peikéta ramo Egípto retãme; ha peikóta maldicion ha ñemongyhyje poguýpe, pejeja'óta ha oñembohorýta penderehe ha ndapehechamo'ãvéima ko yvy kóva. 19 Péicha Ñanderuete oñe'ẽ Judayguakuéra hembymívape Jeremías juru rupi, ha oñe'ẽ porã ichupekuéra ani haũa oho Egípto retãme. 20 Mba'upépa pembotavyse pene ángape. Peẽ ningo chemondo Ñanderuete, pende Jára rendápe, pejévo: Eñembo'e orerehe Ñanderuete, Ñandejárape, ha eikuaauka oréve opaite mba'e Ñanderuete, Ñandejára, he'íva guive ore rojapose hekoitépe. 21 Che amombe'u porãmbáma peẽme ko ára kóvape, peẽ katu ndapejaposéi Ñanderuete, pende Jára rembipota, peje ramo jepe peẽ pejapopataha. 22 Peikuaa porã katu, kyse puku, ñembyahýi térã mba'asy iñasãiva rupi pemanova'erã Egípto retãme.

Jeremiah 43

1 Jeremías he'ipávo hetãyguakuérape Ñanderuete, Ijára rembipota, ha opaite mba'e Ñanderuete he'iukamava'ekue ichupekuéra, 2 Azarías, Osaías ra'y, ha Johanan, Carea ra'y, ha umi kuimba'e oñembotuicháva guive he'i hikuái Jeremíaspe: Japu rei ningo nde eréva oréve; Ñanderuete, Ñandejára, nde'íri ndéve: Ani pehótei Egípto retãme peiko haũa upépe, péva nde yvyarigua ñe'ẽ voi ningo, 3 Baruc, Nerías ra'ynte oñe'ëvai ndéve orerehe, ore moi haũa Caldeayguakuéra pópe, orejukaukapa haũa térã oreguerahauka haũa avei Babilóniape. 4 Péicha, Johanan, Carea ra'y, umi soldádo ruvicha ha hetãyguakuéra ndojapói Ñanderuete ñe'ẽ opyta haũa Juda retãme, 5 Johanan ha umi soldádo ruvicha ojapyhy mbaretépe umi Judayguápe hembymiva'ekuépe ha ou jevymava'ekue umi tetã oñemosarambi haguégui, oiko jevy haũa hikuái Juda retãme; 6 ha ombyatypa umi kuimba'e, kuña, mitãkuérape ha tetã ruvicha rajykuérape, umi soldádo ruvicha, Nabuzaradan ohejava'ekue Gedalías, Ahicam ra'y, Safan ra'yre, ha proféta Jeremías ha Baruc, Nerías ra'y, 7 ova haũa hikuái Egípto retãme. Péicha ha'ekuéra ndojapói Ñanderuete rembipota; ha oгуahẽ hikuái Táfnespe. 8 Ha Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe Táfnespe, ha he'i ichupe: 9 Ejapyhy ita tuicháva, ha eñu'ã tujúpe ha emoĩ tape ijitaita pa'ũme faraon róga Táfnes pegua rokẽ renondépe, umi Judaygua kuimba'e resa renondépe; 10 ha ere ichupekuéra: Péicha he'i Yvãga Atykuéra Jára, Israel Jára: Péina ápe Che aguerúta che rembiguái Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, ha amoĩta iguapyhaguasu ko ita amokañyva'ekue ári, ha ha'e omopu'ãta hi'ári hõga rymba pirekueguiguáva. 11 Ha'e oũta ombotapere haũa Egípto retãme; umi ojukasévape ojukáta; umi oguerahaséva jepokuapýpe ogueraháta jepokuapýpe; ha kyse pukúpe ojukasévape, ojukáta kyse pukúpe. 12 Ha ojatapýta umi Egípto jarakuérare itupãópe térã ogueraháta ichupekuéra, ojegueraha háicha umi jepokuapýpe; upéicha Che amopotĩta Egípto retã, ku ovecha rerekua oipe'a háicha umi ky'a ojava ijahoja rehe, ha upéi oho jevýta py'aguapýpe. 13 Ha'e ojokáta avei ijára gua'úpe, umi kuarahy ra'ãnga, oĩvahína Egípto retãme; ha ohapypáta umi Egípto jára tupãonguera.

Jeremiah 44

1 Ko Ñanderuete ñe'ẽ ou Jeremíaspe he'i haũa opaite Judayguápe gũarã oikóva guive Egípto retãme, umi oikóva Migdólpe, Táfnespe, Memfíspe ha Patros yvýpe, ha he'iuka ichupekuéra: 2 Péicha he'i Yvãga Atykuéra Jára, Israel Jára: Peẽ pehechapáma umi mba'evaieta aguerumava'ekue Jerusalen ha Juda tavakuéra ári; ha peikuaa porãke umía ko'ãga itaperepáma; ha ndaiporivéima hetãyguakuéra oikóva ipype. 3 Hembiapo vaieta rupi chembopochy, oikuave'ẽgui hikuái mba'e ryakuã porã ha omomba'eguasúgui ambue jarakuérape peẽ ha pende rukuéra ndoikuaaiva'ekuépe. 4 Ha tapia ambou peẽme che rembiguái profetakuérape pendeavisa haũa ha'évo: Ani pejapo ko'ã mba'evaiete chembopochy ha chemyangekõiva. 5 Ha nohenduséi ni nomoĩri ijapysakúera opoi haũa iñaña rekógui, ha ndopoĩri avei hembiapo vaĩgui, oikuave'ëve uvei mba'e ryakuã porã ambue jarakuérape. 6 Upéva añohe che pochy ahapy haũa Juda tavakuéra ha Jerusalenpe, ha upéicha itaperepa ha oñehundipa,

oĩ háicha ko ára kóvape. 7 Peikuaa porãke, péicha he'i pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára: Mba'upe piko pejapo pendejehe ko'ã mba'evaiete, oñehundipa haña kuimba'e ha kuñakuérape, mitãrusu ha mitã okambúva jepe Judayguakuéra apytégui. 8 Peẽ ningo chembopochy pene rembiapo vai rupi, peiko peikuave'ẽvo mba'e ryakuã porã ambue jarakuérape Egípto retãme, mamope peike haguépe peiko haña tetã ambueygua ramo, ko teko ñaña rupi peẽ voi peñehundíta ha peikóta maldicion poguýpe ha ñemotĩguasu ramo opaite tetãnguérape ġuarã oĩva guive ko yvy apére. 9 Penderesaráimapa pende rukuéra reko ñaanguégui, umi Juda retã ruvichakuéra ñaanguégui ha hembirekokuéra rembiapo vaikuégui; ha pene rembiapo vaigui ha pene hembirekokuéra rembiapo vaikuégui pejapova'ekue Juda retãme ha Jerusalénpe, 10 ko'ağaite peve peẽ napeñemomirĩri gueteri ha ndapekyhyjéi chehegui, ha ndapeguatái che rembiapoukapýpe ha che ñe'ẽ he'i háicha, umía Che voi amoĩmava'ekue avei peẽme ha pende ru kuéra renondépe. 11 Upévare Che, Yvága Atykuéra Jára ha Israel Jára, ha'e peẽme: Che voi aňemoĩta penderehe pohundiete haña. 12 Che ajapyhyta umi hembymiva'ekue Judágui ha ojereva'ekue oĩke haña Egípto retãme, ha Egípto retãme katu omanombáta hikuái; ho'áta kyse puku térã ñembyahýi rupi; kyse puku ha ñembyahýigui omanóta umi imitãvéva guive itujavéva peve, ha ojeguerékóta ichupekuéra maldicion ha poromondyiha ramo, ñemotĩguasu ha ñembohoryha ramo. 13 Cháke peẽ peikóva guive Egípto retãme, ahavira haguéicha Jerusalénpe, Che pohaviráta avei kyse puku rupi, ñembyahýi ha mba'asy iñasáiva rupi. 14 Ha Juda rembyremi oikemava'ekue Egípto retãme opyta haña ndaiporimo'ái ojesalvátava oho jevy haña Juda retãme, ha'ekuéra ohosehápe; ndohomo'ávéma hikuái ndaha'éi ramo umi mbovymi okañyva'ekue. 15 Upéramo umi kuimba'e oikuaa porãva hembirekokuéra oikuave'ẽha mba'e ryakuã porã ambue jarakuérape, ha heta kuña oñembyatýva hendivekuéra peteĩ atyguasúpe, oikóva tetã ambueygua ramo Patróspe, Egípto retãme, he'i jevy hikuái oñondive Jeremíaspe: 16 Umi mba'e nde eréva oréve Ñanderuete rérape, ore norohendumo'ái ha ndorojapomo'ái. 17 Aňetehápe rojapóta opaite ñe'ẽme'ẽ ore jurúgui osẽmava'ekue, roikuave'ẽ haña mba'e ryakuã porã yvága jára kuñame ġuarã, roňohẽvo ichupe víno, rojapo háicha jepi ore ha ore rukuéra, ore retã ruvichakuéra ha ore mburuvichakuéra, umi táva Juda peguápe ha Jerusalem callekuérape, ha upeaja roguerekómiva heta pan ha ore py'a rory joa ha mba'eveichagua mba'evai ndorohechaiva'ekue. 18 Ha upe ára guive ore noroikuave'ẽvéi mba'e ryakuã porã yvága jára kuñame ġuarã ha noroňohẽvéi ichupe ġuarã víno, ore ndoroguerekovéima mba'eve, ha kyse puku ha ñembyahýi rupi ore mboyve rohóvo ko'ága. 19 Ha kuñakuéra he'i joa: Ore kuñakuéra roikuave'ẽ jevýta mba'e ryakuã porã, víno ha pan pe yvága jára kuñame ġuarã ha ore menakuéra oikuaa porã ko'ã mba'e ha ore roikuave'ẽve rohóvo ichupe ġuarã. 20 Upéramo Jeremías oňe'ẽ opaite kuimba'e ha kuñakuérape ombohováivo ichupekuéra he'i: 21 Peimo'ã piko Ñanderuete hesaraiha, térã naimandu'aveiha pe mba'e ryakuã porã rehe peẽ peikuave'ẽmava'ekue Juda tavakuéra ha Jerusalénpe. Peẽ, pende rukuéra, pene retã ruvichakuéra, pene mburuvichakuéra ha umi tetãygua oikova'ekue Judápe, peikuave'ẽmba ambue jarakuérape. 22 Ñanderuete ndohechasevéigui pene rembiapo ñaňaita ha umi mba'evaiete pejapomava'ekuégui Ha'e ombotapere pene retã ha peiko maldicion ha mba'e oporomongyhyjéva poguýpe ha pene retã inandi ojehu háicha ko ára kóvape. 23 Peikuave'ẽgui mba'e ryakuã porã ambue jarakuérape ha upéicha peñemohembiapo vai Ñanderuete ndive ġuarã, ha ndapejapovéigui Ñanderuete rembipota, hembiapoukapy, iňe'ẽ ha hekombo'ekuéra he'i háicha, upévare Ñanderuete ombou pendeári ko'ã mba'e ivaíva, ojehu háicha ko ára kóvape. 24 Ha Jeremías he'i mayma hetãygua kuérape, ha opaite kuñakuérape: Pehendúke Ñanderuete ñe'ẽ, mayma Judaygua peikóva guive Egípto retãme: 25 Péicha he'i, Yvága Atykuéra Jára ha Israel Jára: Peẽ ha pene hembirekokuéra peme'ẽma yvága jára kuñame pene ñe'ẽ, pende juru rupi, ha pejapose avei pende po rupi, pejévo: Rojapomanteva'erã kuave'ẽmby, roikuave'ẽvéta mba'e ryakuã porã ha roňohẽvéta ichupe ġuarã víno; aňetehápe pemoaňete pene ñe'ẽme'ẽmby, ha pejapopa peje haguéicha. 26 Upévare, pehendúke Ñanderuete ñe'ẽ, mayma Judaygua peikóva guive Egípto retãme: Che ame'ẽ che ñe'ẽ che rérape (juramento) he'i pende Ruete, pende jaraite peẽ napehenoveiva'erã che rera Egípto retãme, peẽ ndapejeveiva'erã: Oikove tapia ġuarãva rérape. 27 Peikuaa porãke, Che ambosako'íta mba'evai, ha ndaposalvamo'ávẽi; ha opaite kuimba'e Juda pegua opytaséva guive Egípto retãme kyse puku térã ñembyahýi rupi omanova'erã katuete. 28 Ha umi mbovymi okañýtava kyse pukúgui oho jevýta Egípto retãgui Juda retãme, ha umi Judaygua hembýva Egípto retãme oikuaa porãta máva ñe'ẽpa oikóta; che ñe'ẽ térãpa iňe'ẽnguéra. 29 Ha ko'ã mba'e peguerékóta techaukaha ramo, he'i pende Ruete, ko tetã kóvape Che

ahaviráta, peikuaa haġua oikotaha añetehápe mba'evairã, Che ha'e haguéicha peême. 30 Péicha he'i pende Ruete: Peikuaa porãke, Che ame'êta faraon Hofra, Egípto retã ruvichápe, umi hese ija'e'ýva pópe, ha ijukahára poguýpe, ame'ê haguéicha Sedequías, Juda retã ruvicha Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha pópe, hese ija'e'ýva ha oporojúkava pópe.

Jeremiah 45

1 Pe proféta Jeremías he'i ko ñe'ê Baruc, Nerías ra'ýpe, ohai ramoguare opaite ñe'ê osêva Jeremías jurúgui peteĩ kuatione'ême, pe Joacim, Josías ra'y, Juda retã ruvicha, oisãmbyhy aja irundyha añope : 2 Ñanderuete, Israel Jára he'iuca Barúcpe: 3 Nde ningo ere: Angái, che ko'áña: Ñanderuete ombojo'áta che rembiasa asy ári vy'a'ý; chekane'õma chepy'ahêgui, ha ndajohúi gueteri pytu'u. 4 Péicha eréta ichupe, he'i pende Ruete: Eikuaa porãke, Che ambyai umi mba'e amopu'ãmava'ekue, ha amondoro umi mba'e añotýmava'ekue, ha ko yvy tuichakue rehe péicha ajapóta. 5 Ha nde piko reheka ndejupe ġuarante mba'e tuichaitereíva, ani reheka, Ha ema'ê porãke, Che aguerúgui mba'evai opaite oikóvape guive ko yvy apére, he'i pende Ruete; ndéve katu ame'êta nde rekove, peteĩ jopói ramo, mamo rehoha rupi.

Jeremiah 46

1 Ñanderuete ombohasa ko ñe'ê kóva Jeremías rupi hetäyguakuérape: 2 Ko ñe'ê Ñanderuete he'i Egípto rehe: Faraon Néco, Egípto retã ruvicha rehe, ha'e oĩ jave Éufrates ysyry rembe'ýpe, Cárquemispe, ha Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, ombopoguy rire ichupe, ha Juda retã ruvicha Joacim, Josías ra'y, oisãmbyhy aja irundy año hetãme. 3 Pembosako'i soldádo rete mo'ãha michĩ ha tuicháva, ha peju ñorãirõháme. 4 Pemboapéro pende kavajukuéra ha pejupi hi'ári, ha pemoĩ pene akã mo'ãha; pemopotĩ pende yvyra puku akua, pemonde pene kamisa hierroguiguáva . 5 Mba'épa ahecha, kyhyjepópe oguevipa hikuái, ipy'aguasuvéva ipy'a tarovapa, ha okañy joa hikuái ojere'ýre ha noma'ei hapykuere rehe, opáguio rei oĩ kyhyje, he'i Ñanderuete. 6 Pe iñakuávéva jepe nokañymo'ãi ha pe ipy'aguasuvéva ndoikovemo'ãi; yvate gotýo, Éufrates rembe'ýpe oñepysãnga ha ho'apáta hikuái. 7 Máva piko pe ojupíva Nílo ysyryguasúicha ha omongu'e hetápe. 8 Egípto ojogua pe ysyry ipévape, ha oku'e pe ysyryguasúicha, ha upévagui ningo he'i: Aháta, aña'ã haġua pe yvy, ambopoguy peve umi táva ha umi oikóva guive ipype. 9 Peñemotenondéke kavaju ha pembopya'e carrokuéra , ha tosẽ joa umi ipy'aguasúva; umi Etiopiyagua ha umi Putgua ojapyhy hete mo'ãha, ha umi Ludgua ojapyhy ha oipysóma iguyrapa. 10 Ha upe ára upévape Ñanderuete pe yvága atykuéra jára omyengoviáta hese ija'e'ýva rembiapo vai; ha pe kyse puku oporohundíta ikuerái peve, oka'u peve huguykuéguio, umía ningo kuave'ẽmby Ñanderuete, Yvága Atykuéra Járape ġuarã, péva oikóta Babilóniape, Éufrates ysyry rembe'ýpe. 11 Peẽ Egíptoygua, tapeho Galaad yvýpe pohã rekávo, áña peñepohãno reíta katu, napenepohãvéimagui. 12 Tetãnguéra ohendúma pe ñemotĩ peẽ pehasáva, ha pende sapukái omyenyhẽ ko yvy; pe ipy'aguasúva oñepysãngágui ambue ipy'aguasúva rehe, ha mokõivéva ho'a oñondive. 13 Ko ñe'ê Ñanderuete he'iva'ekue proféta Jeremíaspe, Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha oho ramoguare ojeity haġua Egípto retã ári: 14 Emyasãi Egíptope, ha eikuaauka Migdólpe; ha eikuaauka avei Ménfis ha Táfnespe, ha ere: Eñembo'y ha eñembosako'i, pe kyse puku ho'utahína ha'ekuéra oĩháme. 15 Mba'éguipa ho'ára'e umi ipy'aguasuvéva. Ndaikatúi opyta ñembo'yhápe, Ñanderuete oitýgui ichupekuéra yvýre. 16 Oñemboheta hetave umi ho'ava'ekue, ha peteĩteĩ ho'a iñirũ ári; upévagui he'i hikuái: Ñapu'ã jaha jevy haġua ñane retãme, pe yvy ñanereñoĩ haguépe ñakañy haġua pe kyse puku ipu'akávagui, ýrõ ñanehundipáta. 17 Ha upépe osapukái hikuái: Faraon, Egípto retã ruvicha peteĩ mba'e pu parará rei; oheja ohasa pe ára aty oñemoĩmava'ekue ichupe. 18 Che rekove rehe, he'i Tetã Ruvichaguasuvéva, héra, Yvága Atykuéra Jára, ku cérro Tabor ijyvatevéva cerrokuéra apytégui, ha pe Carmel oñemopu'ã háicha yguasu rembe'ýpe, péicha Nabucodonosor katuete opu'áta nderehe, faraon. 19 Peẽ Egíptoygua pembosako'íke jepokuapyha aorã; Ménfis itaperétagui, ojehapýta ha avave ndoikomo'ávéma ipype. 20 Egípto ojogua peteĩ vaquillóna iporávape, yvatéguio katu ouhína ihundiharã. 21 Ijapytépe oĩ umi pirapire repy rehe oñorãirõva ha ojogua tóro ra'yrsu kyrápe; ha'ekuéra avei oguevi ñorãirõgui, okañymba hikuái opyta'ýre avave, ipo'a'ýha ára oúma hi'arikuéra ha ijehaviraha ára ohupitýma ichupekuéra. 22 Iñe'ê hyapúta mbói chinícha; oúgui umi ojeityséva

hi'ári, ha hácha reheve oúta hikuái ku jepe'a kytiháraicha. 23 Oikytĩ hikuái ika'aguykuéra, he'i Nanderuete, ituichaiterei ramojepe oġuahêta tukúicha ojeity haġua hi'arikuéra ha ndojepapakuaamo'ái ichupekuéra. 24 Otĩetéta Egíptoyguakuéra, ho'áta hikuái Babiloniyaguakuéra poguýpe. 25 Yvága Atykuéra Jára, Israel Jára, péicha he'i voi: Peikuaa poráke, Che ahaviráta Amon, Tébas jára gua'úpe, faraon ha Egíptope, opaite ijára gua'ukuéra ha hetã ruvichakuéra; ha opaite umi ojeroviávape faraon rehe. 26 Ha amoíta ichupekuéra ijukahára pópe: Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, ha hembiguaikuéra pópe; uperire katu Egípto oñemopu'ã jevýta ymaguaréicha, he'i pende Ruete. 27 Ha nde Jacóbo, che rembiguaitee, ani rekyhyje, nde Israel, ani ndepy'akangy; eikuaa poráke Che rosavataha pe tetã mombyreteguágui, nde reikohápe tembiguái ramo, nde reju jevýta, ndepy'aguapy jevýta ha nde repytu'u jevýta avei ha ndaiporimo'ávéma avave nemongyhyjétava. 28 Nde, Jacóbo, che rembiguaitee, ani rekyhyje, he'i pende Ruete, Che aĩgui nendive; ahundipátaguí umi tetã Che pomosarambi haguérupi; ha ndéve norohundietemo'ái; Che rohaviráta hekoitépe katu ha ndorohejamo'ái jehavira'yre.

Jeremiah 47

1 Nanderuete oñe'ẽ Jeremíaspe umi Filisteaygua rehe, faraon ohundi mboyve Gázape. 2 Péicha he'i Nanderuete: Pema'ẽ poráke, yvatéguio ou pe ysyry, ha hatãite osyrýta, oñuamba peve iyyvy tuichakue, itavakuéra ha ipy peguakuéra; ha hetãyguakuéra osapukái ha ojahe'ojóata, 3 ikavaju pysãpẽ ha icáro ryapúgui, ituvakuéra noma'évéi ita'yra kuéra rehe, ipokuéra ikangypágui. 4 Oġuahẽmagui pe ára Filisteayguakuéra oñehundipa haġua, hendive Tíro, Sidon ha mayma ipytyvõharakuéra hembýva guive; Nanderuete ohundipáta Filisteayguakuéra, umi hembymiva'ekuépe Caftor íslagui. 5 Gazaygua oñemoakã perõ, Ascalon oñehundíma ha umi hembymíva Enac ñemoñarégui ha oikóva cerrokuéra pa'ũme araka'e pevépa peikytĩ kytĩta pende pire peñembyasyetégui. 6 Angái, angái, araka'épa Nanderuete kyse puku opytu'úta. Eike jevy nde ryrúpe, epytu'u ha ejejoko. 7 Mba'éicha piko repytu'úta, Nanderuete voi omondóma ichupekuéra ojeity haġua Ascalon ha avei umi yguasu rembe'yre oikóva ári.

Jeremiah 48

1 Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, ha Israel Jára, Moab rehe: Angái, nde Nébo, oñembyaipa ha oñemotĩmbágui; Quiriataim ho'áma; ha Misgab ipy'a kangypáma ha ho'áma yvýre. 2 Moab noñembotuichamo'ávéma; Hesbongua omoheñoi ijehe mba'evai ha he'i hikuái: Peju ñahundi haġua hetãme, tetãnguéra apytégui. Ha nde avei Madmen reñehundíta, kyse puku ohóta nde rapykuéri. 3 Horonaĩngui oñehendu sapukái, ñehundi ha jehasa asy ndetuichaitéva. 4 Moab oñehundíma, isapukái asy oñehendúma Zóar peve. 5 Jahe'opópe ojejupíta pe cérrro Luhit gotýo; Horonaĩngui okañy umi hese ija'e'yva, jepy'apy sapukái reheve. 6 Pekañy, pesalva haġua pende rekove, ha peiko ku jukeri desiérto rupiguáicha. 7 Nde rejeroivia haguére ne mba'eporã reguerekóva rehe ha ne mba'e repyeta rehe, ha'ekuéra katuete ndejapyhýta avei; ha Quemos, nde jára gua'u, ojegueraháta jepokuapýpe, ipa'ikuéra ha imburuvichakuéra hendivekuéra. 8 Ha opaite pende tavakuéra oñembyaíta, ni peteĩ nahembymo'ái, oñehundíta avei umi tetãygua oĩva cerrokuéra pa'ũme ha oñehundíta avei iyyvy, Nanderuete he'i haguéicha. 9 Peme'ẽna Moábpe ipeporã, toveve mombyry; itavakuéra itaperéta ha avave ndoikomo'ávéma ipype. 10 Toñemaldeci oimeraẽ oñeha'ã porã'yva ojapo haġua Nanderuete rembipota ha toñemaldeci avei upe ojoko jokóva ikyse puku tuguýgui. 11 Moab oiko py'aguapýpe imitãha ára guive, ojogua víno oguapy are porávape ha noñeñoheiva peteĩ mba'yrúgui ambue mba'yrúpe, ha araka'eve ndojegueraháta jepokuapyhápe ambue tetãme, upévale he'ẽ asy ha hyakuã porã ndojeíri gueteri ichugui. 12 Upévale pema'ẽ poráke outahína peteĩ ára, he'i yvága Jára, Che amondotaha hendápe umi omonandítava ivíno ryrú ha upéi ojokáta ikambuchikuéra. 13 Ha Moab otĩva'erã ijára Quemósgui, Israel róga otĩ haguéicha Betel jára gua'úgui. 14 Mba'éicha piko upécharamo pejekuaa: Ore ningo kuimba'e py'aguasúva ha ore soldádo ikatupyryva. 15 Oñehundipa Moab ha itaperépa itavakuéra oñemombaretéva, isoldádo pyahu ojeporavopyréva oguejypa jejukaguasu rendápe, he'i Tetã ruvicha guasetevéva, hérava Yvága Atykuéra Jára. 16 Hi'aġuietéma Moab ojeity haġua, iñehundi oñembopya'e pya'éma. 17 Peñembyasy peẽ peikóva guive ijerekue rehe; ha peikuaáva guive héra, peje: Mba'eichaite piko ipu'aka ha imbaretekue opa rei. 18

Nde táva Dibon eguejy nde guapyhaguasúgui ha eguapy yvy nandihápe; Dibon mbyaihára oġuahẽmbotáma ombyai haġua nde táva oñemombaretéva. 19 Nde, Aroergua, eñembo'y tapére ha ema'ẽ porã ha eporandu umi oñaníva ha umi okañývape mba'épa ojuhúra'e. 20 Moab opyta otĩete. Sarambi oiko ichugui; pejahe'ó ha pesapukái; Arnon rupi pemohera kuã Moab oñehundi hague. 21 Oġuahẽ ningo jehaviraguasu ára Moab tavakuérape ġuarã: Holon, Jahaza, Mefaat, 22 Dibon, Nebo, Bet-diblatáim, 23 Quiriatáim, Bet-gamul, Bet-meon. 24 Queriot, Bósra ha mayma ambue Moab távape ġuarã, umi mombyry ha aġuívape ġuarã. 25 Oñekytĩma Moab pu'aka ratĩ, ha i jyva opẽma, he'i Ñanderuete. 26 Emonga'u ichupe, opu'ã haguére pende Ruete rehe; ha Moab tojapajeréi iġue'ẽnguẽpe (ivomitokuẽpe), ha toñeñembohory hese. 27 Nandéi piko Moab reñembohorymava'ekue Israel rehe, ojejapyhýva ramoguáicha peteĩ mondaha. Nde reñembohory haguéicha Israel rehe, oñembohory jevýta nderehe. 28 Peẽ Moabgua pesẽ pende távagai ha peiko itaguasukuéra pa'ũme, peikóta ku pykasúicha oikóva ojehaitypo cérro ykére. 29 Rohendúma Moab oñembotuicha ha ojejapo hague. Oñembopy'aguasu ha oñembopy'ahatã, ha ojeroviaiterei ijehe, ha itĩ'atã ipy'aite guive. 30 Ñanderuete he'i: Che aikuaa porã ha'e oñembotuicha hague ha oiko japu rekópe, ha imburuvichakuéra ombojovake vaipa. 31 Upéva, Che cherasẽta Moab rehe, aguahúta Moab tuichakue rehe, ha chepyahẽta umi Kir-heresgua rehe. 32 Cherasẽta nderehe cherasẽ haguéicha Jazer rehe, nde Sibma pegua parralty , nde parral rakã pyahu ohasa pe yguasú, ha oġuahẽ Jazer yguasú peve; ko'áġa katu oñehundĩma nde parral'a ñemono'õ. 33 Opáma Moab vy'a ha tory oĩva'ekue ikóga ha i jyvy porã rupi, Che ambyaĩma ivino ñongatuha ndojosomo'ávẽima puraheipópe parral'akuéra , ha umi opurahéiva ndopuraheimo'ávẽima vy'apópe. 34 Hesbongua sapukái asy oñehendu Eleale ha Jaháza pende, iñe'ẽpu ohasa Zoar guive Horonáim ha Eglat-Selisia peve, hypa haguére avei Nimrim yvukuéra. 35 Che ahundipáta umi oikuave'ẽva umi yvypu'ã rupi, ha umi oikóva oikuave'ẽ mba'e ryakuã porã ijarakuérape, he'i pende Ruete. 36 Upéva che py'a ipyahẽ ku hasyetévaicha Moab ha umi kuimba'e Kir-heresgua rehe; ha'ekuéra ohundipágui imba'erepyeta ombyatyva'ekue. 37 Oñemoperõmbáma iñakã ha hendyvakuéra, ipo oikarãimbáma ha oñemonde hikuái ao vosa kuẽpe. 38 Moab róga ape ha hapekuéra rehe tasẽmante oñehendu; Che ajoka haguére Moábpe, ku kambuchi tujaite ojepota'yvaicha, he'i pende Ruete. 39 Pejahe'ó Moab rehe, ojeypy'apy etereĩgui. Moab oñemondyiete ha oñemotĩ. Umi tetã oikóva guive ijerekuévo oñemondýi ha upéi oñembohory joa hese hikuái. 40 Péicha he'i pende Ruete: Pema'ẽ porãke ku ñapykani iñarõ ha iñorãirõ háicha, péicha umi hese ija'e'yva, ojeityta ipepo jepysópe Moab ári. 41 Ojejapyhypáta umi táva ha umi hekoha oñemombaretéva; ha upe ára upévape umi Moabgua ipy'aguasuvéva ojoguáta kuña imembypotávape. 42 Moab oñembyaíta, ha hetã opáta, oñemoĩ haguére Ñanderuete. 43 Ñemondýi, vykua ha ñuhã oñemoĩta ndéve, he'i Ñanderuete. 44 Upe okañýva oñemondýi haguére ho'áta vykuápe, ha upe osẽva vykuágui katuete ho'áta ñuhãme; ko'ã mba'e ojuhúta Che ahaviraha árape, he'i pende Ruete. 45 Umi okañýva Hesbónpe, opytu'u haġua ikuarahy'ãme, oñemondýita ohechávo Hesbóngui osẽha tata ha Sehon rogaguasu okaĩha ohapy haġua Moab karaikuéra ha soldádo akãnguéra. 46 Angái, angái Moab; oñehundi Kemos retã; nde ra'ykuéra oñemoĩma cárcelpe ha nde rajykuéra ojegueraha jepokuapýpe. 47 Che katu amopu'ã jevýta Moab, hi'are ramojepe; ha agueru jevýta umi ojeguerahava'ekue jepokuahápe ambue tetãme. Ko'ã mba'e ko'áva Moab jehavira.

Jeremiah 49

1 Péicha he'i Ñanderuete Amon ra'ykuéra rehe: Israel piko ndaita'ygravéi. Naiñemoñarevéi piko oiko haġua i jyvýpe. Mba'érehe piko ijára gua'u Milcom oipe'a ha oguereko imba'éva ramo Gad yvy ha hetãyguakuéra ou oiko haġua itavakuérape. 2 Upéva outahína pe ára, he'i pende Ruete, ahendukataha ñorãirõ sapukái Rabápe, Amon ñemoñarenguéra távape; ha itaperéta ha ojehapýta itavakuéra ha Israelpe oñeme'ẽ jevýta i jyvy, ha'ekuéra oipe'a reiva'ekue ichuguikuéra, he'i pende Ruete. 3 Ejahe'ó, nde Hesbon, oñembyaipámagui Hai; pesapukái, peẽ tavakuéra peiméva Raba jerekuévo ha peñemonde ao vosa kuẽpe, pejahe'ó ha pejere rei pe korapy ryepýpe, ojeguerahágui Milcomguakuéra jepokuapýpe, ipa'i ha imburuvichakuérape. 4 Mba'érehe piko rejeroiviaite umi mba'erepy rehe ha nde yvy porã rehe. Nde yvy porã oñembyaipáta, ha reñembovu rei erévo: Máva piko oúta ojeity haġua cheári. 5 Péina ápe Che aguerúta ndeári ñemondyiguasu, he'i pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára, opaite nde jerekuévo oikóva guive; ha'ekuéra penemosarambipáta, ha avave nombyatymo'ávẽi umi okañýva'ekuẽpe. 6 Ha ko'ã mba'e ko'áva rire amboupa jevýta Amon ñemoñare ojeguerahava'ekue jepokuahápe, he'i

pende Ruete. 7 Péicha he'i Nanderuete, Yvága Atykuéra Jára, Edom rehe: Ndaiporivéi piko arandu Temánpe. Opa piko arandu tekombo'e ha naiñaranduvéi piko hikuái. 8 Peẽ Dedangua pekañy, pejevy pende rapykuere gotýo, peike umi yvykua ipypukuha rupi; katuete aguerúta Esau ñemoñarenguérape iñehundirã, Che pohaviraha árape. 9 Ou ramo parral'a mono'ôhára, nomohembýi hikuái mba'eve. Ha pyharekuépe ou ramo mondahakuéra ojapyhýta umi mba'e oipotáva guive. 10 Che katu amboíta Esaúpe, Che ajuhúta ichupe okañy haguépe ha upéi nokañymo'ávéma; ahundíta iñemoñarenguérape, ipehẽnguekuéra ha hogaykereguápe. 11 Eheja tyre'ỹnguérape, Che amongakuaáta; ha umi kuña imenave'ỹva tojerovia cherehe. 12 Péicha he'i pende Ruete: Pema'ẽ porãke, umi ndoy'uva'erãmo'ãiva pe vásogui, hoy'upáma; ha nde piko rejesalváta. Nde nderejesalvamo'ãi, katuete romboy'úta avei che vásogui. 13 Chejehe añe'ẽme'ẽma, he'i pende Ruete, jehasa asy, ñemotĩ, tapere ha maldicion oikóta Bosra távape, ha ambue itavakuéra itaperepaitéta avei. 14 Ahendu Nanderuete marandu oġuahêha iñe'ẽ reruhára rupi tetãnguérape, he'ivo: Peñembyaty ha peju peñorãirõ haġua. 15 Pema'ẽ porãke, Che pomomichíta tetãnguéra apytépe, ha'ekuéra oñembohory haġua penderehe. 16 Nde voi reñembotavy ndejupe reikógui cerrorusúpe ha reñemomba'égui umi cérro ru'äre, nde voi reñembotuicha. Nde rejehaitypo ramojepe yvatete ku ñapykanícha, upégui Che roitýta, he'i pende Ruete. 17 Edómgui oikóta tapere; ha opaite upérupi ohasáva guive oñemondýta, ha oñembohoryta nderehe ohechávo ko jehaviraguasu. 18 Ku ojehu haguéicha Sodóma ha Gomórrape ha ambue táva ijyvy pegua rehe, he'i Nanderuete, upéicha avei avave ndoikomo'ávái ndepype, ha avave ndopytamo'ávái nde táva ryepýpe. 19 Pema'ẽ porãke, ku leõicha osêva Jordan ka'aguýgui ñu porãme, upéicha sapy'aitépe amosêta avei Edómpe hetãgui, ha Che aiporavóma pe oikótava upépe, péva opytáta ijyvy jára ramo. Máva piko ikatúta oñembojoja cherehe. Ha mávapa ikatu oñemoĩ cherehe. Mamo piko oĩ tetã ruvicha ikatúva oñembo'y che renondépe. 20 Upévagui, pehendu umi ñe'ẽ pende Ruete he'imava'ekue Edom rehe, ha umi mba'e Ha'e oguerekóva iñakãme katuete oja póta avei Temanguakuéra rehe. Añetehápe ojegueraháta umi ovecha, imichĩvéva jepe, ha umi ñu oñemondyipáta ohechávo ko'ã mba'e. 21 Edom ho'ávo, pe yvy oryrýta hyapukuégui, ha isapukái oñehendúta pe Yguasú Pytã meve (Mar Rójo). 22 Pema'ẽ porãke, ku ñapykanícha ojupi yvate ojepoi haġua hembí'urã rehe, upéicha ha'e ojeitýta avei Bosra rehe; ha upe ára upévape umi Edomgua ipy'aguasuvéva ojoguáta peteĩ kuña imembypotávape. 23 Damáscope ġuarã ko ñe'ẽ kóva. Otietéta Hamat ha Arfad tavakuéra, ohendu haguére ko marandu ivaíva; ojepy'apyetereígui ipy'akangypáta, ojeígui ipy'aguapy. 24 Damásco ipy'a kangypágui ojere okañy haġua, oryryipa ha ojepy'apy, ojapyhy ichupe mba'asy, ku kuña imembypotávaicha. 25 Mba'eichaitépa oheja hikuái pe táva oñemoherakuã porãva, upe táva chembopy'arorýva. 26 Upe ára upévape imitãrusu ho'áta táva ryepýpe, ha opaite isoldadokuéra omanombáta he'i pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára. 27 Ha ajatapýta Damásco korapy jere yvate rehe, ha tata ombokusuguéta Ben-hadad rogaguasúpe. 28 Cedar ha Hazor retã rehe ou ko ñe'ẽ kóva, umía Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha ombotapereva'ekue. Péicha he'i Nanderuete: Pepu'ã ha pejeity Cedar ári, ha pehundi pe kuarahyresẽ gotyogua ra'ykuérape. 29 Pemonda ichugui hóga rymba pirekueguigua, ijao sãingo, hymbakuéra ha opaite hembiporukuéra. Pejapyhy icamellokuéra pegueraha haġua, ha sapukái kyhyjeguasú oíva'erã opa rupiete. 30 Peẽ Hazorgua pekañy, pya'éke tapeho, peike itakua pypukúpe, he'i Nanderuete; Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, ojepy'amongetáma ha he'i ipy'apýpe oñemoítaha penderehe. 31 Néike, pepu'ã ha pejeity peteĩ tetã rehe oikóva py'aguapýpe ha kyhyje'ýme, he'i Nanderuete, nahokẽi ha naiñembotyhái, ha'eñoite oiko hikuái. 32 Pemonda icamellokuéra ha hymba hetaitereívape; ha amosarambíta ko'ã Arabiayguápe pe yvytu oipejuha peve, ha oñemombóta ichupekuéra yvy rugua paha peve; ha opa gotýogui rei aguerúta ichupekuéra mba'evai, he'i pende Ruete. 33 Hazórgui oikóta jagua saite raity ha itaperéta opaite árape ġuarã; avave ndoikomo'ávái ipype, ha avave ndopytamo'ãi upépe. 34 Sedequías, Juda retã ruvicha, oñepyrũvo oisãmbyhy, Nanderuete he'i ko ñe'ẽ Jeremíaspe, Elam retã rehe: 35 Péicha he'i pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára: Péina ápe Che amopêta Elam guyrapa, pévarupi ha'e oñembotuicháta. 36 Umi irundy yvytu ára apýra guive aguerúta Elam retãme umi oñemoíva hese, ha amosarambíta ichupekuéra ko'ã yvytu ko'áva rupi ha opaite tetãnguérape, oíva guive ko yvy ape ári. 37 Ha Che amongyhyjéta ichupekuéra umi hese ija'e'ỹvagui ha ijukaháragui; ha aguerúta hi'ári mba'evai ha che pochy, he'i pende Ruete; ha amondóta hapykuéri che kyse puku ajukauka haġua ichupekuéra. 38 Ha amoíta che guapyhaguasu Elámpe, ahundi haġua hetã ruvichaguasu ha imburuvichakuérape, he'i pende Ruete. 39 Ha

ojehuva'erã áğa, pe ára pahávo, amboupa jevytaha umi Elamgua ojeguerahava'ekue jepokuapyte, he'i pende Ruete.

Jeremiah 50

1 Ko ñe'ẽ kóva Ñanderuete he'iva'ekue proféta Jeremíaspe Babilónia rehe, umi Caldeayguakuéra yvy rehe. 2 Pemyasãi ha peikuaauka ko ñe'ẽ tetanguéra apytépe ha pemopu'ã avei poyviveve, ha ani peñomítei mba'eve; pemyasãi Babilónia oñembopoguýma, ijára Bel ipy'atarova, ha ijára Merodac ipy'amano; ijára gua'u ra'ãnga opyta toryja ramo ha oñehundi. 3 Oúgui hi'ári peteĩ tetã yvatéguio, ha'ekuéra ombotaperéta ijoyvy, ha ndaiporimo'ávái hetãygua térã mymba ipype oikovétava; okañy ha ohopágui hikuái. 4 Umi ára umívape, he'i Ñanderuete, umi Israelgua ha Judaygua oñondivepa oúta jahe'ópe Ijaratee rekávo. 5 Oporandúta hikuái Sion rape rehe, ha Jerusalem gotýo oguatáta ohóvo, ha he'íta hikuái: Peju joaite, Ñanderuete rendápe, ñañembopy'apeteĩ opaite árape ha araka'evéma ñañanderesaraimo'ávái iñe'ẽme'ẽgui. 6 Israel ojogua peteĩ ovecha aty oñedesatinávape herekua ojavuyuka hetanguérape, omboguata vai ichupekuéra umi cérrore ; oguata rei umi cérro ru'ã rehe, ha hesarái hikuái ijoyecha korapygui. 7 Ha'ekuéra omokõ oimeraẽ ojohúva guivépe, ha umi hesekuéra ija'e'yva he'i gueteri: Noroñemohembiapo vaíri, ha'ekuéra voi oiko vaígui Ñanderuete renondépe ha opoi ijustíciagui , ituvakuérante ojeroviava'ekue Ñanderuete rehe. 8 Pekañy Babilónia retãgui, ha pesẽ umi Caldeaygua yvýgui, peñemotenonde, umi ovecha mácho oñemotenonde háicha ijatýpe. 9 Pema'ẽ porãke, Che voi amopu'ãta ha aguerúta Babilónia retãme ambue tetanguéra aty ndetuicháva oúva yvatéguio; ha upe guive ha'ekuéra oñembosako'íta ojeity haña hi'arikuéra, ha ojapyhypáta iguyrapa opoi haña ihu'y ojapi porátava. 10 Ha Babilónia retã mba'erepy ojeguerahapáta; imondahára hyguatãmbáta, he'i pende Ruete. 11 Pevy'aite ha pendeipy'arory asy haguére pembyai jave che retã Israel ha peñemohyguatã haguére ha pepopo ku vaka pyahúvaicha omba'apo jave, ha pendeayvu cojúdo mbaretéicha. 12 Pende sy oñemotíta imembykuéra rehe, peikuaa porã katu, tetanguéra apytépe, pene retã Babilónia ojeapo'ivéta ha itaperéta, pende yvy iperõta ha mba'eveichagua tekove noĩmo'ávái ipype. 13 Ñanderuete ipochýgui, avave ndoikomo'ávái ipype, itaperepaitéta uvei; mayma yvyarigua ohasáva guive Babilónia rupi ipy'andýita, ha oñembohoryta umi mba'evai ojehuva'ekue rehe ichupe. 14 Peñemohenda joaitéke Babilónia jerekue rehe, mayma peẽ peipysokuaáva guyrapa pepoi pende hu'y hesekuéra, ani penerakate'yteĩ pende hu'ykuéra rehe, oñemoangaipágui hikuái Ñanderuete ndive, oñeme'ẽma hese ichupe ija'e'yva pópe. 15 Opáguio peguerosapukái ñorãirõ sapukái, pejévo: Oñembopoguýma Babilónia, ho'áma hóga yvatekuéra, ojeityma itáva korapyjere, Ñanderuete omyengoviágui hembiapo vaikue. Pejehepyme'ẽke hese; pejapo hese ha'e ojapo haguéicha penderehe. 16 Pehundíke opaite kuintba'e oñotýséva térã omono'õséva Babilónia retã ryepýpe; pe kyse puku oporohundipáva renondégui, mayma tetã ambueygua ombojeréta hova hetátee gotýo, ha peteĩteĩva okañýta ijoyvyteépe. 17 Israel ojogua ovecha aty okañývape ha peteĩ leõ omuñávape ichupe; Asíria retã ruvicha omokõ raẽ Israélpe ha áğa ipahápe Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha oñapi'ũ ikanguekuéra. 18 Upévare Yvága Atykuéra Jára ha Israel Jára he'i: Che ahaviráta Babilónia retã ruvichápe ha hetãme, ku Asíria retã ruvichápe ahavira haguéicha. 19 Ha agueru jevýta Israélpe oiko haguépe, okaru haña Carmel ha Basan yvýpe ha hi'anga oñemohyguatãta Efrain cérrope ha Galaad ñúme. 20 Umi ára umívape, he'i Ñanderuete, ojehekava'erã Israel ñañangue, ha ndojohumo'ávái, ndaiporimo'ávéigui; ni Juda rembiapo vai jepe ndojejohumo'ávái; Che aperdonatagui umi Che amohembyva'ekuépe. 21 Pejupi ha pendyry Merataim retã ha pe táva Pecod rehe; pehundi ha pejuka, he'i pende Ruete, ha pejapo pe Che ha'e haguéicha peẽme pejapo haña. 22 Ñorãirõ ryapu ningo oñehendúma tetãpy rehe, ha oikóma jepy'apy tuichaitéva. 23 Mba'eichaitépa opẽ ha ojejokára'e umi tetanguéra martillope ; tetanguéra oñemondyipa ohechávo umi mba'e ojejúva Babilónia retãme. 24 Che voi amoĩma pe ñuhã, nde Babilónia, re'a haña ipype ha nde nereñandúi mba'eve, Che voi añemoĩ nderehe ha rojokua, reñemoĩ haguére cherehe. 25 Ñanderuete oipe'a hóga oñongatuhápe iñorãirõ rembiporu ha oguenohẽ okápe iguyrapa ha hu'ykuéra Ha'e ipochýgui; Ñanderuete, Yvága Atykuéra Járpe, guarã ningo oĩ tembiapo Caldeayguakuéra retãme. 26 Peju hi'ári yvy apýra paha guive; peipe'a umi óga oñeñongatuhápe hembi'urã, peñembyatypa pembyai haña opyta'yre mba'eve ipype. 27 Pejukapaitéke itóro ra'yirusukuéra; toho joaitéke ojejuka hañuáme. Angái, angái, oñuahẽma hi'ára ojevavira haña. 28 Oñehendúma ñe'ẽpu umi okañýva Babilónia retãgui ha oñuahẽvo

Siónpe omombe'u porã mba'éichapa Ñanderuete, Ñandejára, ohepyme'ẽ hembiapo vaikuére, ha'ekuéra ombyai haguére Ñanderuete rogaguasu Jerusalénpe. 29 Peñemoimba Babilónia rehe, opaite umi oipysokuaáva iguyrapa opoi hağua hu'ykuéra ani hağua avave okañy ichugui; pehepyme'ẽ Babilóniape ha'e voi ojapo haguéicha, peichaite pejapo jevy hese; Babilónia oñemoĩgui Ñanderuete, pe Heko porãitáva rehe. 30 Upévore ikaria'ykuéra ho'áta itáva callekuérape ha upe ára upévape oñehundipáta isoldadokuérape, he'i pende Ruete. 31 Ema'ẽ porãke, ápe Che apu'ã nderehe nde reñemoĩ haguére cherehe, he'i pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára; oğuahëmagui nde ára Che rohavira hağua. 32 Ha umi itĩ pu'áva oñepysãngáta ha ho'áta, ha avave nomopu'ãmo'ãi ichupekuéra; ha ajatapýta itavakuéra rehe, ha okaipáta ijerekuévo oĩva guive. 33 Péicha he'i Ñanderuete, Yvága Atykuéra Jára: Israel ha Juda ñemoñarenguéra ohasa asy; ha umi Babiloniaygua ojopy ichupekuéra ha ndoposevéi ichuguikuéra. 34 Ñanderuete voi ipytyvõhára mbarete, hérava Yvága Atykuéra Jára; añetehápe Ha'e oguerúta ijusticia hetäyguakuérape ġuarã opytu'u hağua, upéramo Ha'e omyangekõita Babiloniayguakuérape. 35 Kyse puku toñemoĩ Caldeayguakuéra rehe, Babiloniayguakuéra rehe, imburuvicha ha iñaranduvakuéra rehe. 36 Kyse puku to'a umi imba'ekuaáva rehe itarova peve, kyse puku tou ipy'aguasuetáva rehe iñangekõipa peve. 37 Kyse puku to'a ikavaju rehe, icárro rehe, ha mayma tetäygua rehe ijapytépe oikóvape ha tojogua kuñakuérape; kyse puku toğuahë imba'erepyeta rehe oñemondapa hağua. 38 Tahypa hi'ykuéra; ha'ekuéra ningo peteĩ tetã omomba'eguasuetereíva ijára gua'u ra'angakuérape ha upévagui itarovapa hikuái. 39 Hendaguépe oikóta mymba ñarõ, aguaraguasu ha ijapytépe oĩta avei ñanduguasu ra'ykuéra; ha araka'évéma avave ndoikoveimava'erã ipype, ita'yrukuéra guive iñemoñarenguéra peve. 40 Ko ñehundi ojogua pe ñehundi Ñanderuete ojapo haguéicha Sodóma, Gomorra ha ambue tavakuéra ijerekuévo oĩva'ekue rehe, upéicha ipype ndoikomo'ávái kuimba'e, ni mba'eveichagua yvyarigua ñemoñare jepe, he'i pende Ruete. 41 Pema'ẽ porãke oğuahëta peteĩ tetã yvatéguio, peteĩ tetã ndetuicháva ha heta tetã ruvichakuéra opu'ãta hendive hese, yvy apýra paha guive. 42 Guyrapa ha yvyra puku akua oiporúta hikuái; ha'ekuéra ipy'a hatã ha ndoiporiahuverekomo'ãi avavépe; ijayvu hyapúta yguasú pochýicha, ha'ekuéra oikóta kavaju ári; ha oñembosako'ihína iñorãirõ rembiporu ojeity hağua Babilónia retã rehe. 43 Umi Babilónia retã ruvichakuéra ohendu vove ko'ã mba'e ipo ikangypáta; ojapyhyta ichupe jepy'apy vai ha mba'asy ku kuña imembypotávaicha. 44 Cháke, ku leõ osẽ háicha ysyry Jordan ka'aguýgui ñu porãme, peichaite peteĩ sapy'aitépe, Che amosẽta ichupekuéra upégui, pe Che aiporavomava'ekue opytáta oisãmbyhy hağua; ha máva piko ikatu chembojoja, ha máva piko ikatu oiko che mbojovakehára ramo térã mba'eichagua mburuvicha piko ikatu oñembo'y che renondépe. 45 Upévore, pehendú porãke, mba'épa pende Ruete ojapose Babilónia retã rehe, ha umi mba'e Che ha'eva'ekue Caldeaygua retã rehe katuete oikóta avei. Añetehápe hymba rerekua imichivéva ombotyryryta ichupekuéra ha ombyaita hekohakuéra. 46 Babilónia ho'a vove ojesapukái hatã itereíta, pe yvy oryryi peve, ha isapukái oñehendúta ambue tetãnguéra rupi jepeve.

Jeremiah 51

1 Péicha he'i Ñanderuete: Ema'ẽ porãke, Che amopu'ãta peteĩ vytytu hatáva ha peteĩ pytu vai ohundi hağua Babilónia retãme, ha umi ipype oikóvape. 2 Che amondóta Babilóniape umi tetã ambueygua omongora hağua itavaguasu, ha'ekuéra oipejuva'erã ha ombovevava'erã ichupe ku trígo mono'õhára ojapo háicha, ha oñemongorapa jave itáva ohasa asyetereíta. 3 Umi hu'y mombohára oipyso reíta iguyrapa ha omonde reíta hete mo'ãha; hesekuéra ija'e'yva ndoiporiahuverekomo'ãi imitãrusukuérape ha ohundipaitéta Babilónia soldádo atykuérape. 4 Caldeaygua re'õnguekuéra oñemosarambíta hetãme, ha ijiyvyra puku akua oikutúva ho'a reíta hapekuéra rehe. 5 Ñanderuete, yvága atykuéra jára, Israel ha Juda Jára, ndopoĩri hetãgui opyta hağua ku kuña imenave'yvaicha, hetäyguakuéra oñemohenyhemba ramojepe hembiapo vaĩgui. 6 Pekañy Babilónia retãgui, pesalva hağua pende rekove, ani pemanótei avei hembiapo vaikue rupi, oğuahëmagui pe ára Ñanderuete ohepyme'ẽ hağua hembiapo vaikue Babilóniape. 7 Babilónia oiko Ñanderuete pópe, peteĩ vásó oroguiguáva ramo omonga'uva'ekue opaite tetãnguérape; tetãnguéra ho'u ivino; upévagui itarovapa hikuái. 8 Sapy'aitépe Babilónia ho'a ha oñepehe'ãmba, pejahe'o hese, pejapyhy pohã hyakuá poráva ijekutukuépe ġuarã ha jahecha okueránepa. 9 Ñaipohánóma Babilóniape, ndokuerái katu; japoi ichugui ha peteĩteíva jaha ñane retãme; hembiapo vaieta oğuahëma yvága peve, ha ijehavirarã ohupitytama ichupekuéra. 10 Ñanderuete oguenohëgui hesakãháme ñande justicia;

jaha ha ñamoherakuã Siónpe Ñanderuete, Ñandejára rembiapo. 11 Pehãimbe'e pende hu'ykuéra, ha pemyenyhẽ pende hu'y ryrũ, Ñanderuete omombágui Média retã ruvichakuéra pytu ohundi haña Babilóniape hembiapo vaikue rehe ha ombyai haguere Ñanderuete rogaguasu Jerusalénpe. 12 Pemopu'ã pende poyviveve Babilónia korapyjere yvatépe, pembohetavéke umi tahachi oñangareko haña ha pembosako'i ñuhārã; umi mba'e Ñanderuete ojauposéva Babiloniaygua rehe katuete oja póta avei. 13 Nde Babilónia, reikóva yeta pa'ũme, rembyaty ramojepe hetaiterei mba'erepy, oñuahẽta katuete avei nde ára paha. 14 Ñanderuete oñe'ẽme'ẽ ijehe, he'ívo: Che amyenyhẽma ramojepe ne retã ku tukúicha vyvariguágui, katuete oñehundíta, nderehe ija'e'yva sapukái vy'apópe nembopoguývo. 15 Ñanderuete voi oja pova'ekue ko yvy ipu'akapa rupi, ha iñarandu rupi omoíva'ekue ko yvy hendañuáme, ha omyasáiva'ekue avei yvagakuéra. 16 Ha'e osunu jave yeta hyapu ára rehe, ha yvy apýra pahágui omopu'ã arakuéra; Ha'e voi oja po umi aravera ama reheve, Ha'e oguenohẽ pe yvytu iñongatuhágui. 17 Tetãguakuéra itavypa ha naiñarandúi; umi ta'ãnga apoha otĩ joáta hembiapokue reheve, ijára gua'u ra'ãnga ningo japu rei, naipyтуhẽigui. 18 Umíva mba'e reiete ha toryja; ijehaviraha árape oñehundipáta. 19 Ndaupéichai Jacóbo Jára; Ha'e voi ningo opaite mba'e apohare, ha Israel retã Jára voi, héra: "Yvaga Atykuéra Jára". 20 Nde, Babilónia, reikomava'ekue chéve ñuarã ku martilloicha, ñorãirõ rembiporu ramo; ha ndérupi ahundíma tetãnguérape ha ambopoguy tetã ruvichakuérape. 21 Ndérupi ahundíma kavajukuéra ha hi'ariguápe, ha ndérupi ahundíma carrokuéra ha umi ipype ojupívape. 22 Ha ndérupi avei ahundíma kuimba'e ha kuñakuérape, ha ndérupi ahundíma tuja ha mitãrusukuérape, ha ndérupi ahundíma karia'y ha kuñataikuérape. 23 Ha ndérupi ahundíma avei ovecha rerekua ha ijovecha atykuérape; ndérupi ahundíma kokuépe omba'apóvape ha oñangarekóva hymba gueikuéra rehe, karai ha mburuvichakuérape ahundíma nderupi. 24 Ko'ãga katu amyengoviáta penderesa renondépe opaite mba'evai Babilóniaygua oja pova'ekue ha mayma Caldeaygua rembiapo vai oja pova'ekue Siónpe, he'i pende Ruete. 25 Péina ápe, Che apu'ã nderehe, nde, peteĩ céro oporohundipava'ekue, he'i pende Ruete, rehundipahaguere tetãnguérape; ko'ãga katu Che aipysóta che po nderehe, ha rombyapajeréita cerrorusu guive, ha ndehogui ajapóta peteĩ céro okaipáva. 26 Avave ndojapyhymo'ãi ndehogui ita omopu'ã haña hogarã; opaite ára peve ndetaperétagui, he'i pende Ruete. 27 Pemopu'ã poyviveve tetã ryepýpe, pembopu turu tetãnguéra pa'ũme; tetãnguéra peñembosako'i peñemoĩ haña Babilónia rehe, pembyaty hese umi tetã Ararat, Mini ha Askenaz pegua; ha pemoĩ hi'arikuéra mburuvichakuéra, ha pemondo hendápe kavaju arigua tuku atyguasúicha. 28 Pembosako'i umi tetãme oñemoĩ haña Babilónia rehe, umi Média retã ruvicha, idepartaménto ruvichakuéra, itáva ruvichakuéra ha opaite tetãguakuéra oíva guive ipoguýpe toñembosako'ipa. 29 Ijyvy oryrýi ha ojepy'apy; ojejútagui katuete opaite mba'e Ñanderuete he'íva guive Babilónia rehe, ombotapere haña Babilónia retã, ha oikove'y haña ipype vyvariguakuéra. 30 Umi soldádo Babilónia pegua ipy'aguasuvéva noñorãirõsevéi, okañy hikuái itakuápe, ikangypáma hikuái, ojogua hikuái kuñáme, opẽmbáma hoga ñembotyhakuéra ha hogakuéra okaipáma. 31 Umi ñe'ẽreraha oñani pya'ete ohupity peve iñirũme, ha'ekuéra omobhasa haña Babilónia retã ruvichápe pe marandu itáva oparupiete ojeikemaha. 32 Umi ysyry jehasaha (páso) ho'ama avei hese ija'e'yva pópe, ha umi ñemo'ãha renda tatápe ojehapypa, ha umi soldádo ipy'a tarovapa. 33 Péicha he'ígui Yvaga Atykuéra Jára ha Israel Jára: Babilónia retã ha'eténte peteĩ ñemitýngueha oñemopotĩ hañaicha trígo ra'yí; oñuahẽmbotaitégui imono'õha ára. 34 Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, chembotarova ha chemokõma he'i Jerusalen, ha chereja ku kambuchi nandi veráicha; chemokõ ku tejujaguáicha, amyenyhẽ hye che rembi'u hevévagui, ha chemombo okápe. 35 Sidongua te'i: Babilónia ári to'a jejahéi ojeja pova'ekue che ha che rete rehe, ha umi Jerusalengua te'i: Che ruguy to'a Caldeayguakuéra ári. 36 Upéva pende Ruete he'i: Ema'ẽ porãke, Che añañirõta nderehe, amyengovia haña hembiapo vai; amokãta hi'yguasu ha ambohypáta hi'yvukuéra. 37 Ha Babilóniagui oikóta tapere, jagua saite raity, ha ñeporomongyhyjehe ha toryjárõ, avave oiko'y haña ipype. 38 Okororõta hikuái leõicha; leõra'yicha ochiã joáta. 39 Okaruseiterei jave Che amoíta ichupekuéra ikaruguasurã, ha amonga'upáta ovy'a haña hikuái, oke haña opayve'yre, he'i pende Ruete. 40 Upéi arahaukáta ichupekuéra ojejúka haña, ojejúka háicha kavara ha ovecha mácho ita'yrrarusu reheve. 41 Mba'eichaitépa Babilónia ho'a ambue tetã poguýpe, ha ojepe'a hetã rerakuã porã. Mba'eichaitépa Babilóniagui oiko mba'e oporomondýva tetãnguéra apytépe. 42 Pe yguasu ojupi Babilónia ári; hi'y pochy oñu'ãmba. 43 Itavakuéra oñembotaperepa, pe yvy ikãmba ha oiko ichugui yvy perõ, ijyvýpe avave oikove'y

haġua, ha upérupi ndohasamo'ávėi tetäyguakuéra ñemoñare. 44 Che ahaviráta Baal, ijára gua'úpe, Babilónia retäme, ha aguenohëta ijurúgui umi omokómava'ekuépe; tetänguéra ndouveiva'erä hendápe, ha Babilónia korapyjere yvate ho'apáta. 45 Pesë ijapyteguikuéra Che retäyguakuéra, peteíteiva osalva haġua hekove Ñanderuete pochýgui. 46 Ha aníke pendepy'amano, ha ani pekyhyje ñe'ë ñemígui oñehendútava pe tetäme; peteĩ año ou ramo peteĩ ñe'ë ñemi, ha ambue año ambue ñe'ëñemi; oiko haġua ñorairô ko yvy apére ha umi oisämbyhýva opu'äta ojeuhe. 47 Upévagui peikuaa porä, outa pe ára Che ahundipáta Babilónia pegua jára gua'u ra'ängakuéra, ha hetä opytáta tĩndyhápe, ha he'önguekuéra ho'áta ijapytepekuéra. 48 Yvagakuéra ha yvy ha opavave oíva guive ipype opurahéita vy'apópe ohechávo umi mba'e ojuhúva Babilóniape; outa nórteguio imbyaiharä, he'i pende Ruete. 49 Babilónia ho'ava'erä umi Israel retäygu rupi, ho'a haguéicha heta tetä Babilónia rupi. 50 Peë pekañyva'ekue kyse pukúgui, tapeho, ani pepyta pyta; peñemomandu'áke Ñanderuete ha Jerusalen rehe. 51 Rotĩeterei rohendúvo ñe'ë oremotíva; py'atarova oñu'ä ore rova, oúgui tetä ambueygu Ñanderuete rogaguasúpe. 52 Upévagui ema'ë porä, outahína pe ára, he'i pende Ruete, Che ahunditaha ijára gua'u ra'ängakuéra, ha hetä tuichakue javeve ipyahëta umi ojekutúmava. 53 Babilónia ojupi ramojepe yvága peve, ha omopu'ä yvateiterei ramojepe hóga oñemombaretepyрэva, Che voi amboúta hi'ári imbyaihararä oitypa haġua, he'i pende Ruete. 54 Oñehendu sapukaiguasu Babilóniagui, ha jepy'apy asy Caldeayguakuéra oñanduhína. 55 Ñanderuete ombotapere Babilóniape, ha ohundi ichupe sapukaiguasúpe hese ija'e'yva oñemoĩ Babilónia rehe ku yguasu oñemopu'ä háicha hyapu tuichaiterei jave. 56 Babilónia ñehundiha ára oġuahëma ojapyhy haġua ipy'aguasúvape, iguyrapa opëmbáma, Ñanderuete katuete omyengoviahína yvyarigua rembiapo, Ha'e voi omyengovia peteíteime hembiaapo iporä térä ivai ramo. 57 Pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára he'i: Amonga'úta imburuvicha ha iñaranduvakuérape, tetä sämbyhyhára, karaiguasu ha isoldadokuérape, ha okepáta hikuái kéra ijapyra'yva ha ndopaymo'ávėima. 58 Péicha he'i Ñanderuete, Yvága Atykuéra Jára: Pe Babilónia korapy jere yvate ha ipyetéva ojeitypaitéta, ha hokë ijyvatetéva tatápe ojehapypáta; reiete omba'apomava'ekue umi tetäygu, ha pe tetäguasute oñemokane'ö tatápe ġuaränte. 59 Ko ñe'ë proféta Jeremías oguerahaukava'ekue Seraíaspe, Nerías ra'y, Maasías ra'yre, ha'e oho ramoguare Sedequías, Juda retä ruvicha ndive Babilóniape, ha'e oisämbyhy aja irundyha áñope. Seraías omoirü tetä ruvicha Sedequíaspe iviájepe, hembiguaiguasu ramo. 60 Ha Jeremías ohai peteĩ kuatiañe'ëme opaite mba'evai oġuahëtava Babilónia távape; opaite mba'evai ojehútava Babilóniape ohai paite ko kuatiañe'ë kóvape. 61 Ha Jeremías he'iuca Seraíaspe: Reġuahë vove Babilóniape emoñe'ëmba ko kuatiañe'ë kóva. 62 Upéi eréta: Nde, ore Ruete, eremava'ekue rehunditaha ko yvy kóvape, ndaiporivéi peve ipype oikóva, taha'e kuimba'e, kuña térä tymba, itapere haġua opaite árape. 63 Ha remoñe'ëmbávo ko kuatiañe'ë kóva, reñapytĩta hese peteĩ ita, ha eity ysyry Éufratespe, 64 ha eréta: Péicha ho'yguýta Babilónia, ha nopu'ämo'ávėi umi mba'evai rupi, Che voi aguerútava hi'ári, ha ipy'amanóta hikuái. Ko'ápe Jeremías ñe'ëngue opa.

Jeremiah 52

1 Sedequías oguereko ramoguare 21 año oñepyrü oisämbyhy ha oiko tetä ruvicha ramo 11 año, Jerusalénpe. Isy réra Hamutal, Jeremías, Libnaygua rajy. 2 Ha ojapo ivaíva Ñanderuete resa renondépe, Joacim ojapo hagueichaite. 3 Upévagui Ñanderuete ipochy Jerusalen ha Judayguakuéra ndive ha omosë ichupekuéra ijypýgui. Ha Sedequías oñemoĩ pe Babilónia retä ruvicha rehe. 4 Ha ojehu, Sedequías oisämbyhývo 9 año, pe jasy 10-hápe ha pe ára 10-hápe, ou Nabucodonosor, Babilónia retä ruvicha, isoldádo aty ndetuicháva reheve Jerusalen rokë renondépe omongora haġua pe tavaguasu, ha omopu'ä ijerekuévo yvy atýra ojapyhara poräve haġua Jerusalen tápia ári. 5 Upéicha omongora hikuái Jerusalen, pe tetä ruvicha Sedequías oisämbyhy ramo 11 año. 6 Ha pe año pévape, pe jasy jere irundyhápe ha pe ára 9-hápe iñembyahyieterei hikuái ha umi kokue jára jepe nahembi'uvéima. 7 Upémaramo ombokua pe táva korapy jere, ha Judaygua soldádo osë ha okañymba hikuái itávagui, pyharekuépe osë hikuái pe okë oíva umi mokõi táva korapy pa'ü rupi ha hi'águi tetä ruvichaguasu kógaui ha oipykúi hikuái pe tape ohóva Jordan ñu gotýo. 8 Caldeaygua soldadokuéra katu oho tetä ruvicha rapykuéri, ha ohupity Sedequíaspe Jerico ñúme; isoldadokuéra katu opoi ichugui ha oñemosarambi oparupiete. 9 Upéramo oapresa hikuái tetä ruvicha Sedequíaspe ha ogueruka ichupe Babilónia retä ruvicha rendápe oíva Riblápe,

Hamat yvype, Nabucodonosor he'i haɣua ojejapova'erãva hese. 10 Ha Babilónia retã ruvicha oñakã'ouka Sedequías ra'ykuérape ha Juda pegua mburuvichakuérape Sedequías resa renondépe. 11 Upéi Nabucodonosor ohesa'ouka Sedequíaspe ha ojokua ichupe cadénape oguerahauka haɣua Babilóniape; ha omoinge ichupe cárcelpé omano meve. 12 Nabucodonosor oisãmyhy aja 19 año , pe jasy 5-hápe ha pe ára 10-hápe Nabuzaradan, isoldádo ruvicha, oíke Jerusalénpe isoldádo atyguasú reheve. 13 Ha ohapy Ñanderuete rogaguasu, tetã ruvicha róga ha opaite óga tuicháva oíva guíve Jerusalénpe; upéicha ohundi tatápe umi óga tuichávape. 14 Ha umi Caldeaygua soldádo ouva'ekue guíve pe mburuvicha Nabuzaradan ndive ombyaipaite Jerusalen korapy jere yvate. 15 Ha Nabuzaradan oguerahauka Babilónia retãme umi mboriahúpe ha ambue tapichakuéra hembyva'ekuépe Jerusalénpe, ha umi okañmava'ekuépe oiko haɣua Babilónia retã ruvicha ndive, ha avei umi mba'apohára katupyryvape hembýva gueteri. 16 Ha mbovyti tetãygua imboriahuetéva Nabuzaradan oheja Israel retãme oñangareko haɣua parralty ha kokuekuéra rehe. 17 Ha umi Caldeaygua ojoka opaite mba'e ojejapova'ekue bróncegui , umi horcon oíva Ñanderuete rogaguasúpe, ipyendakuéra, pe yendaguasu oíva Ñanderuete rogaguasu renondépe ha pe brónce oguerahapa hikuái Babilónia retãme. 18 Umi Caldeaygua ogueraha avei, umi japepo (ólla), pála , jetapa, yryru ohypýi haɣua, umi cuchára ha opaite tembiporu bronceguiguáva ojeporúva guíve Ñanderuete rogaguasúpe. 19 Ha umi mba'e ryakuã porã ñemyatatíha, taza guasukuéra, vasokuéra , japepokuéra, tataindyenda, ha tazakuéra ; umi mba'e ojejapova'ekue óro ha óro morotĩgui Nabuzaradan oguerahapa avei. 20 Umi horcon , pe yendaguasu, ha umi 12 guéi ra'ãnga bronceguiguáva oíva ipyenda guýpe, tetã ruvicha Salomon ojapoukava'ekue Ñanderuete rogaguasúpe guarã; pe brónce pohyikue (péso) ndaikatúi ojepapa hetaiterei oñemyatýgui. 21 Ha umi horcon peteíteiva ijyvate 7,87 métro ha ijapu'akue oha'ã 5,25 métro ijerekuévo; ha iñanambusukue oha'ã irundy kuã ha hyepy inandi. 22 Ha pe jeguaka bronceguiguáva oíva umi horcon ru'ãme ijyvate 2,18 métro , ha ijerekuévo oí peteĩ red granada'a ra'ãnga jeguaka ramo, ko'áva bróncegui meme, ha upeichaite ojejapo avei pe ambue horcon . 23 Oĩkuri 96 granada ra'ãnga ojehecha porãmivéva; ha oñondivepa katu oí 100 granada ra'ãnga pe red jerekuévo. 24 Ha pe mburuvicha Nabuzaradan ojapyhy avei pe pa'i ruvicha Seraíaspe, ha Sofonías, pe pa'i mokõihápe, ha umi mbohapy okẽ ñangarekohárape. 25 Ha'e ogueraha avei pe soldádo ruvichápe, ha 7 kuimba'épe oikova'ekue tetã ruvicha rekombo'ehára ramo ha opyta gueteri pe táva ryepýpe ha pe soldádo kuatiañe'ẽ haihárape, péva ohenoimava'ekue tetãyguakuérape héra rupi ñorairõháme guarã, ha ambue 60 tetãygua oíva táva ryepýpe gueteri. 26 Ha opaite ko'avape mburuvicha Nabuzaradan ogueraha Ríblape, Babilónia retã ruvicha oĩháme. 27 Ha Babilónia retã ruvicha ojukaupápe ichupekuéra Ríblape, Hamat retãme: 28 Nabucodonosor oguerahamava'ekue Juda retãgui 3.023 tetãygua jepokuapýpe, ha'e oisãmyhy aja pe año 7-hápe: 29 Ha Nabucodonosor oisãmyhyvo 18 año ogueraha Jerusaléngui 832 Judaygua jepokuapýpe. 30 Nabucodonosor oisãmyhyvo 23 año, Nabuzaradan, isoldádo ruvicha, ogueraha jepokuapýpe 745 Judaygua; oñondivepa ojegeraha 4.600 Judayguakuérape. 31 Ha ojehu Joaquín, Juda retã ruvichakue, ojereraha ríre jepokuahápe pe año 37-hápe, jasy 12-hápe ha pe ára 25-hápe, Evil-merodac Babilónia retã ruvicha, oñepyry oisãmyhyramoite peteĩ año , omyakãrapu'ã Joaquín, Juda retã ruvichakuépe ha oguenohẽ ichupe cárcelgui . 32 Ha oñe'ẽ hendive torypópe ha omoĩuka ichupe guarã peteĩ guapyha ijyvatevéva umi ambue tetã ruvichakuéra apytépe oíva guíve hendive Babilóniape. 33 Ha ombopyahu ijaokuéra omboi ríre umi ao jepokuaha pegua oiporuva'ekue, ha Joaquín okaru tetã ruvicha ndive oikove aja pukukue. 34 Ha Babilónia ruvichaguasu ome'ẽuka Joaquínpe opaite árape, hembí'urã oikove aja pukukue.

Lamentations 1

1 Mba'eichaitépa opyta ha'eño pe táva Jerusalen, hetãygua hetaite oíva'ekue: Mba'eguasute tetãnguéra apytépe, ha ko'ãga opyta ku imenave'yvaicha, oikova'ekue kuñakaraicha ambue tetãnguéra apytépe ha ko'ãga katu oiko ichugui ambue tetã rembiguái. 2 Jerusalen ojahe'ó asy pyhare pukukue aja, hesay hova rehe osyry, iñangirũ apytégui ndaiporivéima omoangapyhýva ichupe; oñemyoykepa hikuái ichugui ha oiko hikuái ku hese ija'e'yva ramo. 3 Juda ohókuri jepokuapýpe, oiko jepy'apýpe ha tembiguái reko pohyiete poguýpe; Judayguakuéra oiko ambue tetãnguéra apyte rupi, ha ndikatuvéima opytu'u, opaite imuñahára ohupitýgui ichupe ha ojopy vaive ohóvo ichupe. 4 Jerusalen callekuéra inandi ha oñemyasy ndaiporigui oúva areteguasuhápe; mayma hokẽnguéra ojeitypa, ipyahẽ asy

ipa'ikuéra, ikuñataĩ imarã'ỹva ojepy'apy joa, opaite Jerusalengua katu oñembyasyeterei. 5 Hese ija'e'ỹvakuéragui oiko mburuvicha, ha umi oñemoĩva hese oiko porãmba, Ñanderuete oipy'apýgui Judayguakuérape oñemomombyrýgui ichugui oñemoangaipaitereĩgui, upévore Jerusalen membykuéra ohopa avei tembiguái ramo hese ija'e'ỹva retãme. 6 Sion pu'aka opáma, imburuvichakuéra oiko ku guasu ojohu'ỹvaicha hembí'urã, ha ikane'õmbaite ramojepe oguatava'erã imuñahára renonderãme. 7 Jerusalem ho'a ramoguare umi hese ija'e'ỹva pópe, ndaipóri avave oipytyvõva ichupe, upépe ae imandu'a umi ára oiko porã ramoguare ha opaite mba'eporã rehe oguerekova'ekue yma guive. Umi hese ija'e'ỹva oma'ẽ joa hese, ha oñembohory hikuái hese ho'a haguére. 8 Jerusalem hembiaipo vaieterei haguére ko'ága oiko tĩndyhápe, opaite oguerekova'ekue ichupe mba'eguasuetéva ramo, ko'ága ndoikuaasevéi mba'eve ichugui, ohechágui hikuái ijopivoha ha ha'e voi ipytuhẽ kangymi, ha oñembojere hapykue gotýo. 9 Heko ky'a oja isái rehe, ha ndoikeiva'ekue iñakãme mba'épa ikatu ojehu henonderãme, péicharupi ha'e ho'a oimo'ã'ỹ hañuáicha, ha ndaipóri omoangapyhýva ichupe. Ema'ẽmína, Nde, che Ruete, che jepy'apy rehe, cherehe ija'e'ỹva oñembotuichaitereĩgui. 10 Ha hese ija'e'ỹva oíke Ñanderuete rogaguasúpe ha ipojái hikuái imba'erepýre. Nde ereva'ekue jepe araka'eve ndoikeiva'erãha nde rogaguasu ryepýpe. 11 Opaite hetãygua oiko hembí'u rekávo pyahetépe, ome'ẽmba hikuái opaite imba'erepy hembí'urã rehe oikomive hañua. Ema'ẽmína Nde, ore Ruete, ehecha mba'eichaitépa ha'ekuéra orejopy vaiete. 12 Ha peẽ pehasáva umi tape rupi napeñandúi piko ore jepy'apy asy. Pema'ẽmína, oiménepa oñembyasýva ku che añembyasy háicha; Ñanderuete katu chembohasa asy ipochy rupi iñembojovakeha árape. 13 Yvate guive Ha'e ombou tata ombokusugue hañua che kanguekuéra; Ha'e omyasãikuri ñuhã che pykuérape ñuarã, chereity che rapykue gotýo, ha chereja tapykuépe, ha upéicha aiko ñembyasy reheve pe ára pukukue aja. 14 Ipo ojokua che rembiapo vai che retére, ku cangállacha oñeñapytĩ hatáva che ati'ýre chemokangypa hañua, Ñanderuete chemoĩ haguére umi cherehe ija'e'ỹva poguýpe, che ndaikatuvéima apu'ã hesekuéra. 15 Ñanderuete ojukapa umi soldádo ipy'aguasúvape ore apytépe ku parral rakã'a ojehykue'o háicha, Ñanderuete opyrũmba Juda rajýre, pe kuñataĩ pyahu rehe. 16 Ko'ã mba'e rupi cherasẽ, che reságui osyrymanteva'erã che resay, ojeĩgui che ypýgui chemoangapyhy ha chemokyre'ỹva; che ra'y ha che rajykuéra oñehundipa, ipu'akágui cherehe ija'e'ỹva. 17 Sion ipojái ramojepe, ndaipóri omoangapyhýva ichupe, Ñanderuete ombyatýgui tetã ambueyguakuéra oñemoĩ hañua hese. Jerusalem oiko hañua mba'evai ramo ijapytepekuéra. 18 Ñanderuete ombojovake porã, che voi apu'ã iñe'ẽ rehe. Opaite tetã pehendú ha pehecha che mba'embyasy, kuñataĩ ha karia'ykuéra ojeguerahapáma jepokuapýpe ambue tetãme. 19 Asapukái che irũnguérape, chembotavy katu hikuái, che pa'ikuéra ha che karai ancianokuéra omanomba ohekahápe hembí'urã oikomive hañua. 20 Ema'ẽmína, Nde, che Ruete, mba'eichaitépa cheangekõi, opupu che py'apýpe. Che py'a itarova chepye, che añemoĩ haguére nderehe, pe kyse puku ojapo sarambiguasú, Jerusalem oka gotýo ha ikorapy ryepýpe oiko ñemano ndetuicháva. 21 Ohendu hikuái mba'eichaitépa chepyahẽ asy, ha ndaipóri chemoangapyhýva; cherehe ija'e'ỹva guive ohendu mba'evai ojehúva chéve, ovy'a joa katu hikuái, Nde voi rejapo vai haguére cherehe. Toumína upe ára eremava'ekue remboutaha, ha tohasa asy hikuái che ahasa háicha ko'ága avei. 22 Toupa avei ne renondépe opaite hembiaipo vai, ha ejapo hesekuéra cherehe rejapo haguéicha opaite che rembiapo vai rehe, hetaitémagui chepyahẽ asy, ha hasypáma chéve che py'a añeñandu asy hañua.

Lamentations 2

1 Mba'eichaitépa Ñanderuete iñembojovakeha rupi omoypytũ Sion rajýpe, Ha'e oity Israel porãngue yvágagui yvýre, ha naimandu'avéi ipyrenda rehe iñembojovakeha árape. 2 Ñanderuete ohundi, ndoiporiahuverekói ipy'arógui, Israel retã; yvy rehe oity Juda tavakuérape, oñemombareteva'ekue itápia yvate rupi; omotĩndy hetãme ha imburuvichakuérape. 3 Ñanderuete ipy'aro haguére ohundi Israel pu'aka; Ha'e oñemomombyry umi hese ija'e'ỹva renondégui, ha omyendy Jacóbo rehe tata, ombokusugue hañua opaite mba'e ijerekuévo oĩva guive. 4 Ha'e voi oipyso iguyrapa orerehe ija'e'ỹvaicha ha omopu'ã ipo akatúa orerehe ombyaipa hañua opaite mba'e iporãva oĩva guive. Sion rogakuéra rehe oñohẽ ipy'aro ku tatáicha. 5 Ñanderuete oiko Israel rehe ija'e'ỹva ramo ha ohundi Israélpe, ohundi opaite hogaguasukuéra, oitypa itáva oñemombareteva'ekue, ha ombojo'a jo'a Juda rajýpe mba'embyasy ha jahe'o. 6 Ha'e ojo'o Ñanderuete róga korapy, ojo'o háicha pe kokue yvy ohundi hañua pe tenda oñembyaty haguépe; Ñanderuete oñembyesaráima umi

areteguasúgui ha jepytu'uha áragui Siónpe, ha ipy'arógui omboyke tetã ruvicha ha pa'ikuérape. 7 Ñanderuete omboyke pe kuave'ẽmby renda ha ndojapói mba'eve ramo hogaguasu oñemomba'eguas haguépe héra tuichaitéva; omoĩ tetã ambueygua pópe itáva tápia yvate, ha osapukái hikuái Ñanderuete rógape ku vy'aguasu árape ramoguáicha. 8 Ñanderuete oipota oñehundi Jerusalen tápia yvate, Ha'e oipyso inímbo oha'ã haña ha ndoipe'ái ipo ohundi haña ichupekuéra; ha ombojahe'ó pe korapyjere yvate ha pe korapyjere ikupepeguáva, mokõivéva oñembotaperégui. 9 Jerusalen táva rokẽnguéra ojeitypa yvy rehe, ombyai ha omopẽmba inembotyhakuéra, Juda retã ruvicha ha imburuvichakuéra oĩma tetã ambueyguakuéra apytépe, oĩ'ýháme tekombo'e porãva ha iprofetakuéra ndoguererekovéima ñe'ẽ ni techapáy (vision) Ñanderuetégui oúva. 10 Umi omoakãva Siónpe oguapy yvýpe ha okirirĩmba. Omombo hikuái yvy timbo iñakã rehe, oñemonde hikuái vosa kuépe, umi kuñataĩ pyahu Jerusalen peguáva omoĩ iñakãnguéra yvy rehe. 11 Che resa tesay hetaitereígui ou hypa, che py'a tarovaite, che py'a ho'a yvy rehe, oñehundígui che retã rajy (Jerusalen) ha ohasa asyetereígui mitãkuéra ha umi okambúva avei ko táva ryepýpe. 12 Ko'áva oporandu isykuérape: Moõ piko oime pe trígo ku'i ha pe víno . Ipy'akangy joa hikuái ha ho'a ipy'amano umi ojekutupava'ekuéicha pe táva ryepýpe ha isy pyti'a rehe ipytupa. 13 Mba'eichagua ñemoangapyhápa aguerukáta ndéve, térã mávarehepa ikatúta rombojoja Jerusalen rajy. Mávarehepa ikatúta rombojoja romoangapyhy haña nde Sion rajy. Nde jepy'apy ku yguasúicha; ha mávapa ikatúta nemonguera. 14 Nde proféta ohecháva ha he'íva guive ijapu ha nembotavy, ha'ekuéra ndohechaukái ne rembiapo vaikue reñembyasy ha rejevy haña (nde rape vaígui), ha'ekuéra omombe'unte peẽme japu ha ñembotavy. 15 Opavave ohasáva guive umi tape rupi ojepopete joa nderehe; oturuñe'ẽ vai hikuái, ha oñeakãmbovavávo oñembohory Jerusalen rehe ha he'í: Kóa piko pe táva oje'e hague iporãveha, oiko haña opaite tetãnguakuéra mbohoryhára. 16 Opaite umi nderehe ija'e'ýva ojejurupe'a joa nderehe; oñembohory hikuái, ha oikyty ojuehe hãinguéra; ha he'í hikuái: Ñamokõna ichupe, añetehápe jahupitýma ha jahecháma upe ára ñaha'ärõva'ekue. 17 Ñanderuete ojaopoma pe he'iva'ekue ojaopotaha; ojaopoma pe he'imava'ekue ymaite guive. Ha'e ohundi oiporiahuvereko'ýre, ha ombovy'a ha omombarete umi hese ija'e'ývape. 18 Esapukái nde py'aite guive Ñanderuetépe, nde Sion rajy, eheja tosyry ysyryicha nde resay ára ha pyharekuépe; aníke repytu'útei ha ani opi nde resaykuéra. 19 Epu'ã ha esapukái pyhare pukukue oimeraẽ guárdia oñepyrũ mboyve hembiapo. Eñohẽ ýicha nde py'apýpe oĩva guive Ñanderuete renondépe; ejepoupi ichupe ha emba'ejerure asy ichupe ne membykuerami rekove rehe, omanovahína ñembyahýgui umi tape ojuasaha rupi. 20 Ema'ẽmína Nde, che Ruete, ha ehechami mávarehepa rejapóra'e koichagua mba'evai. Ho'uva'erã piko umi kuña imembykuérape, umi mitãmíme kunu'úpópe oñangarekohágui. Ikatu piko ojejuka Ñanderuete rogaguasu ryepýpe pa'i ha profetakuérape . 21 Mitãkuéra ha tujakuéra ojepyso joa yvy rehe umi táva cálle rupi, che kuñataĩkuéra ha che karia'ykuéra ho'apa kyse puku rãimbekuépe, rejukava'ekue nde pochyha árape; rehundipákuri ichupekuéra reiporiahuvereko'ýre. 22 Opáguio rei rembyatyukapa umi chemongyhyjéva, ku areteguasute ramoguáicha; ha Ñanderuete ñembojovakeha árape ndaipóri avave okañy térã oikovéva; umi che amongakuaava'ekuépe ha amongaru porãva'ekuépe umi cherehe ija'e'ýva ohundipáma.

Lamentations 3

1 Che ningo pe kuimba'e añandumava'ekue Ñanderuete tukumbo, ha ipy'aro ho'a che rete ári. 2 Chesãmbhy ha chereraha pytũha ha hesakã'ýha rupi. 3 Añetehápe cherehẽnte Ha'e omopu'ã pu'ã ko'ẽ ko'ẽ rehe ipo. 4 Ha'e ombotuja che ro'ó ha che pĩre ha omopẽmba che kanguekuéra. 5 Ombyaty che jerekuévo jehasa asy ha jejopy vaímante. 6 Chereja aiko pytũguýpe, umi yma omanomava'ekuéicha. 7 Opáguio rei chemongora, ha ndaikatuvéima asẽ mamove, ha hi'ári cheñapytĩ cadéna pohýipe. 8 Ha jepevémo amba'ejerure asy ha asapukái ramojepe, Ha'e omboty ijapysakuéra che ñembo'égui, 9 itaguasúpe ombotypa che rapekuéra, ndaiporuvéi hañaicha. 10 Ha'e oiko che rapére ku ósoicha (ojogua tamandu'aguasúpe) cherãirõserõ guáicha, ku leõicha oha'ärõhína ñemiháme hembí'urã. 11 Omoñuatĩmba che rapekuéra, añekarãimba ha aryryipa apytávo. 12 Oipyso iguyrapa, cheapi hañaicha ihu'ýpe. 13 Omoingéma ihu'y che pitikiri'íme (riñónpe). 14 Che retãnguakuéra oñembohorypa cherehe ipuraheikuéra rupi. 15 Chemyenyhẽ py'a ñembyasygui, chemboy'u mba'e iroitévape. 16 Itápe Ha'e oheja che rãinguéra ojekapa, tanimbúpe chereity. 17 Che ánga oñemomombyry py'aguapýgui, cheresaráima vy'águi. 18 Ha che ha'éma: Opáma che mbaretekue ha umi mba'e aha'ärõva ndahupitymo'ávéma

Ñanderuetégui. 19 Nemandu'amína che jehasa asy ha che jepy'apy pohýi rehe, ha pe mba'e iroitéva ha pe pohã vai rehe, 20 tapia chemandu'a umía rehe ha upévagui che ánga ikangypa che rete ryepýpe. 21 Upeichavéramo jepe ajepy'amongeta ko'ã mba'ére, aha'äröta Nde chepytyvõ jevy haña. 22 Ñanderuete poriahuvereko ningo ndopái, iporiahuvereko araka'eve ndoguéi. 23 Iporiahuvereko oñembopyahu ko'ë ko'ëre, ituichaite ningo imborayhu. 24 Ñanderuete ningo che Jára, he'í che ánga, upévagui ajerovia hese. 25 Ñanderuete ipy'a porãgui umi hese ojeroviávape ñuarã, ha umi ohekávape ñuarã ichupe. 26 Iporãite ñaha'ärö kiriríhame Ñanderuete ñepytyvõ rehe. 27 Iporãite ningo yvyariguakuéra ogueraha ramo icangállá imitãrusu ára guive, 28 kiriríhame oha'ärö, Ñanderuete omoí haña hi'ári pe cangállá . 29 Tomoí ijuru yvy timbo rehe, ha toha'ärö Ñanderuete pytyvõ rehe. 30 Ha'e omoí hova'yke oñenupávape, ha henyhẽ ñemotĩgui. 31 Ñanderuete noporomboykéigui opaite ára peve ñuarã, 32 oporopy'apy ramojepe, oiporoporiahuvereko jevýta, tuichaitereigui imborayhu. 33 Ha'e ndoipy'apýi yvyariguakuérape ovy'águi, (nahániri, oñekotevẽgui): 34 Opyrũ rei ramo umi cárcelpe oĩvare ko tetãme, 35 oñemboyke ramo tapicha derécho mbojovakehára renondépe, 36 térã oñembojovake ramo hekope'ỹ hapichakuérape, umi mba'e umía Ñanderuete ndoheja reimo'ái avavépe. 37 Mávapa he'ikuaa oikova'erãha peteĩ mba'e, Ñanderuete ndoipotái ramo. 38 Ñanderuete jurúgui osẽ jehovasa ha jehavira . 39 Mba'éguipa ñande ñañembyasy Ñanderuete rehe, jaikove ramo ñane rembiapo vai rehe. 40 Ñama'ẽ porãke ñande rapekuéra (rekove) rehe, ha ñañeha'ãmba jajevy haña Ñanderuete rendápe. 41 Ñamopu'ã joaitéke ñande py'apy ha ñane ñembo'ekuéra yvãga Járape ñuarã. 42 Ñande voi ñañemoĩmava'ekue hese, ha ndajaikói jaiko hañaicha ha upévale Ha'e ñañanepardonái . 43 Ha'e omyasái ipy'aro, upévale Ha'e ñanemuña, ha ojuka oiporiahuvereko'ỹre avei ñande rapichakuérape. 44 Araípe reñeñu'ã ani haña ore ñembo'e oñuahẽ ne rendápe. 45 Rejapo orehegui yty ha mba'e ky'a tetãnguéra apytépe. 46 Opaite orerehe ija'e'ỹva oñe'ẽvai orerehe. 47 Kyhyje ha ñuhã, tapere ha jepy'apy vai orerupityma. 48 Y añohẽ che reságui ku ysyryicha, ajepy'apyetereigui, ahechávo mba'éichapa Jerusalen oñehundíma. 49 Che resakuéra otyky ha ndopiséi, ndaiporigui pytu'umi. 50 Ñanderuete oma'ẽ jevy peve yvágagui orepytyvõ jevy haña. 51 Che resakuéra oñembyasyete umi jehasa asy che táva rajykuéra ohasavahína rehe. 52 Cherehe ija'e'ỹva guyráicha chemuña reiete. 53 Chereity hikuái yvykua pypukúpe ha cheári omombo gueteri ita chehundiete haña. 54 Y oñu'ã che akã; ha che ha'e: Ko'ápe amanótama, 55 upémaramo ahenóikuri nde rera, Nde, che Ruete, pe yvykua pypukuetépe aĩ jave, 56 ha Nde rehendúkuri che ñe'ẽ: Ani reñomítei nde apysa che pyahẽ mba'ejerure asýgui. 57 Ha upéi reñemboja cherehe rohenoiha árape, ha ere: Ani rekyhyjétei. 58 Nde, che Jára, reikuaa porã che añandúva che py'apýpe ha resalva che rekove. 59 Nde, che Ruete, rehechá kuri chejopy vai rei hague; chepytyvõmína nde justícia rupi. 60 Rehecháma mba'éichapa oñemoí hikuái cherehe. 61 Rehendúma oñe'ẽvai hague cherehe, Nde, che Ruete, ha opaite mba'e ñemiháme oñembosako'íva chereity haña. 62 Nde reikuaapa voi ha'ekuéra he'íva guive, ha opaite mba'evai oñembosako'íva cherehe ko'ë ko'ë rehe. 63 Oñembo'y térã oguapy ramo hikuái, ipurahéi rupi tapia oñembohory cherehe. 64 Nde, che Ruete, remyengoviáta ichupekuéra ipo rembiapo vaikue hekopete. 65 Emohatã ipy'a ha ne maldicion to'a hi'arikuéra. 66 Nde py'aro rupi eiko hapykuerikuéra, ha ehundi ichupekuéra ko yvy ape árigui.

Lamentations 4

1 Mba'éichapa pe óro hũmba, mba'eichaitépa pe óro porãite ndoveravéi: Umi Ñanderuete rogaguasu pegua ita oñemosarambi opaite umi tape ojuasaha rupi. 2 Umi Sion ra'ykuéra ojehayhuveva'ekue óro potĩgui, mba'éichapa ojeguereko ko'ãga ichupekuéra, ko'ãga ojogua mba'yru ñay'ũguiguápe, ku ñay'ũ rehe omba'apokuaávaicha pópe. 3 Umi aguaraguasu jepe ome'ẽ ikáma omokambu haña imembykuérape; che retã rajy katu ipy'a hatã ku ñanduguasúicha oikóva desiértope . 4 Pe mitã kũ oja iñapekũ rehe iju'uhéigui, umi mitãmimi ojeruréva pan , avave katu nome'ẽi ichupekuéra. 5 Umi okaruva'ekue tembi'u hepýva rehe ho'apa joa umi tape rupi, umi okakuaava'ekue ao pytã hepýva apytépe ko'ãga oñeno umi tepoti oñemomboha rupi. 6 Che retã rajy reko ñaña oñemboheta hetave Sodóma rembiapo vaigui, sapy'aitepe, peteĩ tesapirĩme pe táva oñehundi, yvyariguakuéra ndopokóirõ jepe hese. 7 Umi nazarar ipotĩve ama rayvi rypy'a ku'igui, imorotĩve kambýgui, hete ipytãve ita vera pytãgui, hete omimbipava'ekue ita verágui. 8 Ko'ãga katu hova hũve mba'e hũgui, ndojekuaavéima ichupekuéra tape rupi, ipire oja ikangue rehe ha ikã yvyráicha. 9 Ovy'aiteve umi kyse pukúpe ojejukava'ekue,

umi ñembyahýigui omanova'ekuégui, ko'áva omano mbeguekatu ndaiporivéigui koga'a. 10 Umi kuña ipy'a poráva jepe, ipotee rupi ombojy imembykuérape, imembykueratee oiko hembi'u ramo che retã rajykuéra jepy'apy vaietereiha árape. 11 Ñanderuete ndojokovéi ipy'aro, oñohẽmba uvei, Sion rehe omyendy tata ombokusugue haña hoga rapo peve. 12 Tetã ruvicha ha Jerusalenguakuéra ndogueroviái araka'eve umi hese ija'e'yvakuéra oiketaha Jerusalen rokẽ rupi. 13 Ko'ã mba'e ojehu proféta rembiapo vai rupi ha ipa'ikuéra oñohẽ reiva'ekuégui umi heko potĩva ruguy. 14 Ha'ekuéra hesatũvaicha oiko tape rehe, oñemongy'a hapicha ruguype, ha avave ndopokosevéi ijao rehe. 15 Peñemboyke, iky'áva ouhína, ojesapukái henonderãme: Peñemboyke, peñemboyke, ani pepokótei. Ha okañy ramojepe ambue tetãme, hetãyguakuéra he'i ichupekuéra: Ko'ápe araka'eve ndapepytamo'ãi. 16 Ñanderuete py'aro omosarambi ichupekuéra ha pévare nomomba'esevéi ipa'ikuéra ni ikarai ancianokuérape. 17 Ore resakuéra jepeve ikangypáma roha'ärõ reígui ore pytyvõhararãme; ore roha'ärõ are peteĩ tetã oresalvátavape, ha avave noñuahẽi. 18 Omoñuhã hikuái ore guataha ani haña roikótei ore rape rupi; oñemoaçuĩma ore ára paha, oñuahẽma voi ore ára paha. 19 Oremuña pya'eve umi ñapykani yvate ovevévaguĩ, cérro rupi oremuña, ha pe desiérto rupi omoĩ oréve iñuhã. 20 Ore retã ruvicha, Ñanderuete rembiaporavopyre, ho'a avei iñuhãme, máva ro'emiva'ekue rehe: Ikuarahy'ãme roikove tetãnguéra apytépe. 21 Evy'aitéke ha nderoryetéke, Edom retã, nde reikóva Uz retãme (Job 1,1), ne rendápe katujete oñuahẽta avei pe vásó iróva reka'u haña ha opívo repytáta. 22 Rejehavirapáma nde, Jerusalen, araka'evéma nandeguerahaukamo'ávái jepokuapyhápe ambue tetãme. Nde katu, Edom retã, ne rembiapo vaikue oñemyengoviáta gueteri ndéve.

Lamentations 5

1 Nemandu'amíkema, Nde, ore Ruete, umi mba'e ojehumava'ekue oréve; ema'ẽmína, ha ehechami ore rotĩeteha ropytávo. 2 Ore yvytee ohasa tetã ambuépe, ore rogakuéra opyta tetã ambueyguápe. 3 Tyre'y roiko ndaoreruvéigui; ore sykuéra oiko imenave'yřõ guáicha. 4 Pe y roy'uséva rojoguava'erã ha péicha avei ore jepe'arã. 5 Roiko roñemuña muñaháme, ha orekane'õ ramojepe, ndaipóri oréve ropytu'u haña. 6 Ore roiko Egiptoygua ha Asiriaygua poguype, ha roñepomoĩ (rojerure) oremohyguatã haña. 7 Ore rukuéra, hembiapo vaikuégui, omanomba hikuái, ha ore rojehavira hendaguekuérape. 8 Umi tembiguaikue oñembojára orerehe ha ndaipóri avave orenohẽva ipoguýgui. 9 Ore rembi'u romono'õ kyhyjepópe, rokyhyjégui umi desiértope oikóvaguĩ, orejukaségui kyse pukúpe. 10 Ore pire hakuvopa ku tatakuaicha, ipohyietereígui ore ñembyahýi. 11 Jerusalénpe orãirõ hikuái kuñakuérape; ha ambue Juda tavakuérape, kuñataikuérape. 12 Ha'ekuéra omosãingo ore retã ruvichakuérape ipógui ha ndorespetái ni karai ancianokuérape. 13 Umi mitãrusúpe ogueraha pe molíno omongu'i haña itrigo, ha umi mitã ikangypáva oñepysãnga pe jepe'a atýra ipohyietereígui. 14 Umi karai anciánope ndojekuaavéi táva rokẽme, ha umi mitãrusu ndopuraheivéi. 15 Ore py'apy pegua vy'a opa ha ore jerokýgui oiko ñembyasy. 16 Ho'a ore akãgui pe akã jeguaka (coróna), ore rembiapo vai haguere roñehundíma, 17 upévaguĩ orepy'a rasy ha iñypytũ ore resa. 18 Sion cérrogui oiko tapere, ha upérupi aguarámante oiko. 19 Ha Nde, ore Ruete, opaite ára reikóva nde guapyhaguasúpe peteĩ ára atyguasú guive ambue ára atyguasú jevy peve, ha upéicha tapia guarã. 20 Mba'érehépa nderesaraiete orehegui, ha mba'érehépa areitereíma repoi orehegui. 21 Nde, ore Ruete, orembojeyv jeýna ne rendápe, toroguata jevy nde rapykuéri iñepyrũ ramoguaréicha. 22 Térã piko oremboyketéma, térã piko ndepy'aro tapia guarã orendive.

Ezekiel 1

1 Ojehu ningo umi mba'e año 30-hápe, jasy irundyhápe, ára 5-hápe che aĩ jave aína Quebar ysyry rembe'ýpe umi Israel jepokuapyha oikohápe, ojepe'a umi yvága ha ahecha che payetépe (visiónpe) umi ta'ãnga ouva Ñanderuetégui. 2 Péva ojehu 5 año haguépe, pe ára 5-hápe ojegueraha rire Joaquín, Israel retã ruvichápe, Babilónia retãme. 3 Ñanderuete ñe'ẽ ou pa'i Ezequiélpe, Buzi ra'y, oĩ aja Babilónia retãme, pe ysyry Quebar rembe'ýpe; ha upépe Ñanderuete po ou hi'ári. 4 Ha ama'ẽ, ha péina ápe nórteguio ouhína peteĩ yvytu atã ha peteĩ arai tuicháva tata rendy oñu'ãmbáva, ijerekue rehe peteĩ tesape ojajáva, ha pe tata rendy mbytépe peteĩ mba'e ojoguáva brónce omimbipávape. 5 Ha imbytépe ojehecha irundy tekove, hetekuéra katu ojogua kuimba'épe. 6 Peteĩteĩva hova irundy ha ipepo irundy avei. 7 Ha ipykuéra naikarẽi, ojogua tóro ra'yrusu pysãpẽme; ha overa ku

brónce overa porãváicha. 8 Ha ipepokuéra guýpe, irundyve yke gotýo, oĩ ipo yvyariguáicha; hova ha ipepokuéra oĩ irundyve iyyke gotýo. 9 Ipepokuéra rupive oñemboja ojuehe. Hovakuéra ndojeréi uguata jave, peteĩteĩva uguata henonderã gotýo, ojere'ýre. 10 Umi tekove rova ojogua henondégui kuimba'e rovápe, ijakatúaguio leõ rovápe, ijasúguio ojogua tóro rovápe ha hapykuégui katu ojogua ñapykaníme. 11 Hovakuéra ha ipepokuéra ojepyso yvate gotýo. Mokõi opoko ojuehe, ha ambue mokõi reheve omo'ã hete. 12 Ha peteĩteĩva uguata henonderã gotýo oñemboyke'ýre; ha oho hikuái Ñanderuete Pytu Porãite oguerahahápe. 13 Ha umi tekove ojogua tatapyi hendývape, ku tata'yicha ou ha ohóva ijapytepekuéra, ha pe tata ojajái, ha upe tatágui osẽ aratiri. 14 Ha umi tekove ou ha oho ñaniháme ku aratirícha. 15 Ha ama'ẽ jave umi tekove rehe, péina ápe ahecha umi irundy tekove ykére oĩha irundy ruéda. 16 Umi ruéda ojogua ita vera sa'yjúpe. Ha irundyvéva ojojoguapa joaite; ha'etente oĩva peteĩ ruéda ambue ruéda ryepýpe. 17 Ha uguata jave hikuái, ha'ekuéra uguata irundyve yke gotýo; ha uguata jave noñemboykéi oma'ẽ haña hapykuévo. 18 Ha umi ruéda llánta iyyvate ha oporomongyhyjéva, ha pe llánta jerekuévo henyhẽte teságui. 19 Ha umi tekove uguata jave, umi ruéda ojere avei iyykére; ha umi tekove opu'ã ramo yvýgui, umi ruéda opu'ã avei. 20 Ñanderuete Pytu Porãite oipotahápe oho hikuái ha opu'ã avei umi ruéda hapykuéri; umi tekove pytu porã oĩgui umi ruedapýpe. 21 Umi tekove uguata ramo, ojere avei umi ruéda, ha umía opyta ramo, ko'áva opyta avei; ha umi tekove opu'ã ramo yvýgui, umi ruéda opu'ã avei hapykuéri; umi tekove pytu porã oĩgui umi ruedapýpe. 22 Ha umi tekove akã ári oĩ peteĩ ahogaguasuetévaicha ojepysóva ha omimbíva ku ita veráicha. 23 Ha pe ahogaguasue guýpe ipepokuéra ojepyso ikarẽ'ýre oja hañaicha ojuehe; ha mokõi ipepo reheve omo'ã hete. 24 Ha uguata jave ahendu ipepokuéra ryapu, ha'ete yguasu pochy ryapu, Ipu'akapáva ryapúicha oñe'ẽ (osunu) jave, peteĩ ñorairõhára atyguasu ryapúicha. Ha opyta jave, omboguejy hikuái ipepokuéra. 25 Ha oñehendu peteĩ tyapu pe ahogaguasue ári, oĩva umi tekove akãnguéra ári, ha opyta jave omboguejy hikuái ipepokuéra. 26 Ha pe ahogaguasue ári ahecha peteĩ mburuvicha guapyhaguasu ojejapóva ita veraguiguáicha ha hi'ári uguapy peteĩ ojoguáva kuimba'épe. 27 Ha iku'águi yvatévo ahecha peteĩ hierro hendývaicha ha iku'águi yvy gotýo ahecha tata hendývaicha ha ojajái jerekuévo. 28 Ku jyí (arco de Noe) osẽ háicha arai rehe oky jave, péicha ojajái Ñanderuete reko jajaipa ijerekuévo. Ha ahecha vove péva, ajeity che rova yvy rehe, ha ahendu peteĩ oñe'ẽva chéve.

Ezekiel 2

1 Ha he'i chéve: Kuimba'e ra'y, eñembo'y Che añe'ẽ haña nendive. 2 Ha oñe'ẽmba rirẽ chéve, oíke chepye Ñanderuete Pytu Porãite chemoñembo'y, ha ahendu pe oñe'ẽvape, 3 ha he'i chéve: Kuimba'e ra'y, Che romondóta Israel ñemoñarenguéra rendápe, umi iñe'ẽrendu'yvape ha oñemoivape cherehe. Ha'ekuéra ha ituvakuéra opu'áva'ekue cherehe ko ára kóva peve. 4 Che katu romondóta ita'yrukuéra hova mokõiva ha ipy'apy hatáva apytépe; ha eréta ichupekuéra péicha pende Ruete, Yvaga Atykuéra Jára, he'i: 5 Tohendu térã tohendu'y hikuái, ha'ekuéra voi ningo peteĩ tetã oñemoiva cherehe, oikuaa poráva'erã katu hikuái oĩha che rembiguái, peteĩ proféta ijapytepekuéra. 6 Nde katu, kuimba'e ra'y, ani rekyhyjétei ichuguikuéra ha ani rekyhyjétei ereva'erãvaguí, jepémo reime jukerity ha ñuatĩndy pa'ũme, térã alacran apyte rupi; ani rekyhyjétei iñe'ẽnguéranguí, ha ani rekyhyje ichuguikuéra, ha'ekuéra ningo peteĩ tetã oñemoiva cherehe. 7 Ha eréta ichupekuéra che ñe'ẽ tohendu térã tohendu'y hikuái; ha'ekuéra ningo naiñe'ẽrenduséi ha oñemoiva voi hikuái cherehe. 8 Ha nde katu, kuimba'e ra'y, ehendúke Che ha'etava ndéve; anítei nde reñemoi avei cherehe, ha'ekuéra ojapo háicha, ejejurupe'a uvei ha he'u ko mba'e Che ame'etava ndéve ko'ágã. 9 Ha ama'ẽ, ha péina ápe peteĩ po ojepysóva che aña gotýo, ha peteĩ kuatiañe'ẽ jokuapy oĩ ipópe. 10 Ha péva ojepyso che renondépe, ha ojehei ipype henonde gotýo ha hapykue gotýo; ha oĩ ipype ñe'ẽ asy, ñembyasy ha jahe'o reheguáva.

Ezekiel 3

1 Ha Ñanderuete he'i chéve: Kuimba'e ra'y, he'u pe mba'e rejohúva; he'u ko kuatiañe'ẽ jokuapy, ha tereho eñe'ẽ Israelguakuérape. 2 Ha ajejurupe'a, ha Ha'e ho'uka chéve pe kuatiañe'ẽ jokuapy. 3 Ha he'i chéve: Kuimba'e ra'y, emokõ ko kuatiañe'ẽ jokuapy ha kóvaguí emyenyhẽ nde py'a. Ha ha'u rirẽ, eiraicha he'ẽ asy chéve guarã. 4 Ha upéi he'i chéve: Kuimba'e ra'y, tereho Israelguakuéra rendápe,

ha ere ichupekuéra che ñe'ẽ. 5 Nereñemondói peteĩ tetã iñe'ẽ iñypytũ ha hasyeteraivape, reñemondo katu Israelguakuéra rendápe. 6 Ha noromondói tetã iñe'ẽ reikua'ỹvape, romondo rire umía rendápe, ha'ekuéra nerenduva'erãmo'ã. 7 Israelguakuéra katu nanerenduséi, nacherenduséi haguéicha avei; mayma Israelgua ningo iñakã hatã ha ipy'ahatã voi. 8 Eikuaa porãke, Che amohatãma nde rova hovakuéra renondépe, ha nde py'a, ipy'a renondepekuéra. 9 Che romohatãta diamanteicha (ita vera hatãitereíva), hatãvéva ambue itágui, upévare ani rekyhyje ichuguikuéra, ha ani rekyhyje henondepekuéra, ha'ekuéra voi ningo peteĩ tetã oñemoíva cherehe. 10 Ha Ñanderuete he'ive chéve: Kuimba'e ra'y, emoĩ nde py'apýpe opaite mba'e Che ha'étava guive ndéve, ha nde apysakuéra tacherendu porã. 11 Ha tereho ha eike umi ojeguerahava'ekue jepokuapýpe, ne retãygua ra'ykuéra apytépe, ha eñe'ẽ ichupekuéra ha ere: Péicha he'i, Yvága Atykuéra Jára, pende Ruete: Pejapysakátapa térã ndapejapysakamo'ãi. 12 Ha upérõ pe Pytu Porãmbáva chemopu'ã, ha ahendu che rapykue gotýo peteĩ ñe'ẽpu hyapuguasu he'íva: Ñanderuete reko jajaipa toñemomba'eguasú henda guive. 13 Ha ahendu avei umi tekove pepokuéra ryapu ojáva jepi ojuehe, ha umi ruéda ryapu henondepekuéra, ha avei mba'e ryapu ndetuicháva. 14 Ha pe Pytu Porãmbáva chemopu'ã ha chereraha; ha aha chepy'a ñembyasypópe, ha che ajepy'apy jave che angapýpe, Ñanderuete po katu oĩ hatã cheári. 15 Ha péicha añahe umi ojeguerahava'ekue rendápe, Tel-abíbpe, oíva pe ysyry Quebar rembe'ýpe, ha aguapy ha'ekuéra uguapyhápe, upépe apyta ijapytepekuéra py'andyipópe, 7 ára pukukue. 16 Ha ohasa rire 7 ára Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve ha he'i: 17 Kuimba'e ra'y, Che romoíma reñangareko haña Israel rogayguakuéra rehe ha opaite ñe'ẽ rehenduva guive che jurúgui, nde reñemoñe'ẽta ichupekuéra che rerape. 18 Ága Che ha'e ramo peteĩ heko ñañávape omanotaha, ha nde nerembohasái ramo che ñe'ẽ ichupe, opoi haña hembiapo vaígui ha oikove haña, ha'e omanóta hembiapo vai rupi, ndehégui katu ajeruréta huguykue reavisa'ỹ haguére ichupe. 19 Ha nde reavisa ramo pe tekove ñañávape ha upeichavérõ ha'e ndopoíri hembiapo ha hape vaígui, ha'e omanóta heko vai rupi, nde katu resalváta ne ánga. 20 Ha peteĩ heko potíva oñemboyke ramo heko potí rekógui ojapo haña ivaíva, ha Che amoñepysãnga ramo ichupe omano haña ha nde nereavisáiri ramo ichupe, hembiapo vai rehe ha'e omanova'erã; hembiapo porã ojapomava'ekue rehe ndaiporimo'ávái mandu'a; huguykue katu ajeruréta nde pógui. 21 Ha nde reavisa ramo pe heko potíva'ekuépe ani haña oñemohembiapo vaive ohóvo ha ha'e nerendu ramo añetehápe ha'e oikovéta, reavisa haguére ichupe; ha nde resalváta ne ánga. 22 Upéi ou cheári Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i chéve: Epu'ã ha esẽ pe ñúme, ha upépe añe'ẽta nendive. 23 Ha apu'ã ha asẽ ñúme, ha péina upépe oĩhína Ñanderuete reko jajaipáva, ku ahecha haguéicha pe ysyry Quebar rembe'ýpe, ha ha'a che rova yvýre. 24 Ha pe Pytu Porãmbáva oíke chepye ha chemoñembo'y, ha oñe'ẽ chéve he'ívo: Eike ha eñemboty nde rógape. 25 Ha nde, kuimba'e ra'y, péina ápe ojeitýta ndeári, ha neñapytĩta hikuái sã reheve, neresẽmo'ávái hañaicha ijapyteguikuéra. 26 Ha amboja hatãta ne kũ ne apekũ rehe, neñe'ẽngu haña, ha ndereikomo'ávéma ichupekuéra guarã kuimba'e oporoavisáva ramo, ha'ekuéra voi peteĩ tetã oñemoíva cherehe. 27 Ága, Che añe'ẽ vove ndéve, rejejurupe'áta ha eréta ichupekuéra: Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, pende Ruete: Upe ohenduséva, tohendu; ha upe ohenduse'ỹva, tohendu'ỹ; ha'ekuéra voi peteĩ tetã oñemoíséva cherehe.

Ezekiel 4

1 Nde, kuimba'e ra'y, ejapyhy peteĩ ñay'ũ pehẽngue oñembopepapyréva (ladrillo) ha emoĩ ne renondépe ha ehai hese pe táva Jerusalen ra'ãnga. 2 Emongora soldádo atýpe, ha emopu'ã ijerekue rehe yvy aty, ñemo'ãha ramo, ha henondépe remoíta soldádo atyguasú ha ijerekue rehe umi tembiporu oity haña pe táva tápia rehe. 3 Ejapyhy avei peteĩ páila hierroguigua ipéva, ha emoĩ pe táva ha ne pa'ũme, ku táva tápia yvatéicha; ha emoĩ nde rova pe táva gotýo, ha nde reikóta táva oñemongoráva ramo: péva oikóta techaukaha ramo Israel retã ñaňangue. 4 Upéi reñenóta nde yke asúpe, Che amoíta nde ári Israel retã ñaňangue. Ha umi ára reñeno aja nde yke asu gotýo nde regueraháta Israel ñaňangue. 5 Che aipapa ndéve guarã heko ñaňangue añokuéra ha ohupitygui 390 año , nde reñenóta avei 390 ára (día) nde yke asu gotýo, ha péicha nde regueraháta nde ári Israel retã ñaňangue. 6 Ko'ã mba'e rire, reñenóta nde yke akatúape ha regueraháta nde ári Juda retã ñaňangue 40 ára pukukue; peteĩ ára amoĩ ndéve peteĩ año rehe. 7 Ha upéi remoíta nde rova pe táva Jerusalen oñemongoráva rehe, ha nde jyva nandi reheve reavisáta ichupekuéra. 8 Ha eikuaa porãke. Che roñapytĩta, ani haña rejere mamove gotýo,

oñemboty peve umi ára ñemongora reheguáva. 9 Ha ejapyhy ndejupe ġuarã trigo, cebáda, kumandá, lentéja , sórgo ha avéna , ha emoimba peteĩ mba'yrúpente, ha ejapo ichuguikuéra pan nde re'u haġua umi ára reñeno aja nde yke asúpe ha péva rekarúta 390 ára pukukue. 10 Ne rembi'u re'útava ipohyiva'erã 254 grámo peteĩ árape ġuarãnte; emboja'o pe tembi'u re'u haġua sa'i sa'ípe. 11 Ha pe y rey'útava reha'áta avei, 0,6 lítronte meme árape, ha emboy'u sa'i sa'ípe. 12 Ha re'úta pan cebáda oñembopyrreva tanimbu guýpe; ha embojy hesakuéra renondépe tetäygua repotikueguiguáva tatápe. 13 Ha Ñanderuete he'i: Peichagua pan oñemongy'apyréva Israel ñemoñarenguéra ho'úta, tetānguéra apytépe amondotahápe. 14 Ha che ambohováí che Jára, che Ruetépe: Che ánga noñemongy'ái araka'eve, che mitã ára guive ko ára kóva peve nda'úi mymba ro'o omano reiva'ekue ni oñemondyryrypava'ekue, ha araka'eve che jurúpe ndoikeiva'ekue so'o icy'áva. 15 Ha Ñanderuete ambohováí chéve: Eikuaa porãke, Che ahejáta reiporu vaka repotikue pe tetäygua repotikue rendaguépe rembojy haġua ne pan . 16 Ha upéi he'i chéve: Kuimba'e ra'y, eikuaa porãke, Che amopokã pokávéta pe pan Jerusalénpe; ha oje'úta pe pan oñeha'āmbyréva jepy'apy ha kyhyjepópe. 17 Áġa opa ramo pan ha y, oma'ēta ojuehe ñemondyipópe, oñehundi peve iñaña reko rupi.

Ezekiel 5

1 Ha nde, kuimba'e ra'y, ejapyhy peteĩ kyse puku hāimbéva, tahāimbe ku tendyva kytihára ojeporu háicha ha embohasa ne akã ha ne rendyva rehe; ha upéi eha'ã ne akã rague pohyikue peteĩ balánzape ha emboja'o mbohapy atýra ojojáva. 2 Táva mbytépe, ehapy peteĩ ne akã rague atýrami tatápe, umi táva ñemongora ára opa vove; upéi ejapyhy ambue atýra ha eikytĩ kytĩ kyse pukúpe pe táva jerekue rehe; ha pe atýrami mbohapyha emosarambi yvytu rehe, ha Che aguenohēta kyse puku hyrúgui hapykuerikuéra. 3 Ne akã rague atýra mbohapyhágui ejapyhy mbovymi ha eñapytĩ nde ao rembe'ýre. 4 Ha ejapyhy jevy ijapyteguikuéra mbovymimi, ha eity tata mbytépe ojehapy haġua, upégui osēta pe tata oñemosarambíva opaite Israelguápe. 5 Péicha he'i pende Jára, pende Ruete: Kóa ningo Jerusalem, Che amoíva'ekue tetānguéra apytépe ha heta tetã ijerekuévo. 6 Jerusalem oñemoĩ cherehe ha omboykeve che rembiapoukapy ambue tetānguéra oikóvaguí ijerekuévo, ojahéi che ñe'ē rehe ha ndoguatái che rapére. 7 Upévaguí, péicha he'i pende Ruete: Peñemoíve haguére cherehe ambue tetānguéra oikóvaguí pende jerekuévo, ha ndapeikói Che ha'e haguéicha ha ndapejapói avei che rembiapoukapy, peguata vaive uvei ambue tetānguéraguí, 8 upéva, péicha he'i pende Ruete: Eikuaa porãke, Che avei añemoíta penderehe, ha Che pohaviráta ambue tetānguéra resa renondépe. 9 Ha ajapóta penderehe araka'eve ndajapoiva'ekue, ha araka'eve ndajaposevéi, ko'ã mba'e ajapóta pende reko iñañaguí. 10 Upéva pende apytégui oíta umi túva ho'útava ita'ýra ro'o, ha oíta ta'yrakuéra ho'útava itúva ro'o; ha Che pohaviravéta amosarambipávo umi irundyve yvytúre umi hembýva gueteri pende apytégui. 11 Upéva, che rekovére ame'ē che ñe'ē, he'i Yvága Atykuéra Jára, pende Ruete, añetehápe Che poipy'apýta peẽ pemongy'a haguére che rogaguasu, pemomba'eguasúvo ambue jarkuérape; upéva che resa napeneperdonamo'ái , ha Che ndapoporihuverekomó'āvéima. 12 Opaite kuimba'e mbohapyha ne retäyguakuéra apytégui omanóta mba'asy oñemosarambíva térã ñembyahýigui; ha meme kuimba'e mbohapyha pende apytégui ho'áta kyse puku rupi; ha umi hembýva amosarambíta opaite yvytu rehe, ha hapykuerikuéra aguenohēta gueteri che kyse puku amuñave haġua ichupekuéra. 13 Añohēta che pochy hi'arikuéra, amyengoviávo hembíapo vaikuéra añembopy'aguapy jevy peve; uperirémante oikuaáta hikuái Che Ijaraha ha añe'ē hague ñeko'ōipópe, ambogue peve che pochy hesekuéra. 14 Ha ajapóta ndeheguí peteĩ tapere ha romotíta ambue tetānguéra renondépe oikóva guive nde jerekuévo ha ohasáva guive nde resa renondépe. 15 Áġa, Che pombojovake jave che pochyépe peikóta ñemotíme ha ñembohoryha ramo, jaheipópe ha poromondyiha ramo umi tetã pende jerekuévo oivape ġuarã. Che, pende Ruete, añe'ēmbava'ekue. 16 Aity pendeári ñembyahýi, hu'y ivaietéva ha oporohundíva, ha amondo ñehundi ha ñembyahýi tuicháva pendeári, ha Che aipe'áta pende apytégui pene rembi'urã. 17 Upéicha amondóta pendeári ñembyahýi ha mymba saite ñarō penehundi haġua; ha mba'asy oñemosarambíva ha tuguy añohétava pene mbytépe, ambou aja pendeári che kyse puku. Che, pende Ruete, añe'ēmbáma.

Ezekiel 6

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ē, ha he'i: 2 Nde kuimba'e ra'y, emoĩ nde rova Israel

cerrokuéra gotýo, ha ere che rerape ichupekuéra, 3 ha erévo: Israel cerrokuéra , pehendu pe iyyvatetéva, pende Ruete ñe'ë péicha he'i: Umi cerrorusu ha umi cérrope , umi yakã ha ñunguéra, peikuaa porãke, Che voi amboúta pendeári kyse puku, ha ahundíta pende apytépe umi yvy yvatekuéra oñemomba'eguasuhápe ambue jarakuérape. 4 Pene kuave'ëmby renda itaperepáta, ha pende kuarahy ra'angakuéra ojejokapáta; ha Che aityta umi omanótava pende jára gua'u ra'anga renondépe. 5 Amombóta umi Israel ñemoñare retekue ijára ra'anga renondépe, ha pene kangue amosarambíta pene kuave'ëmby renda jerekuévo. 6 Pende táva, peikoha rupi, itaperéta, umi yvy yvate ha pene kuave'ëmby renda itaperéta ha opyta reipáta; pende jára gua'u ra'anga ojejokapáta opa haña, pende kuarahy ra'angakuéra oñembyaipáta, ha pene rembiapokue oñehundipáta. 7 Ha pende apytégui ho'áta umi ojekutútava; ha peikuaáta Cheha pende Ruete. 8 Ha ahejáta pende apytégui mbovymi oikoveva'eráva ambue tetãme; umi ojeiva'ekue kyse pukúgui amosarambíta heta ambue tetãre. 9 Ha umi hembýtava pende apytégui imandu'a jevýta cherehe, ojegeraha aja tetã ambuépe, Che amobhasa asýta ichupekuéra omyengovia ha oñemboyke haguére chehegui ha omomba'eguasúgui ambue jára gua'úpe ha otíva'erã hikuái ijehegui, oñemohembiapo vai haguére. 10 Ha oikuaáta hikuái Cheha Ijaratee; ndareíri ha'eva'ekue amobhasa asytaha ichupekuéra. 11 Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, pende Ruete, ejepopete ha embota nde pýpe ere haña: Angái, angái, Israel oiko vaietégui ne rendápe oñuahêta: Kyse puku, ñembyahýi ha mba'asy iñasáiva (péste, variola). 12 Umi mombyry oikóva omanóta mba'asy oñemosarambíva rupi, ha umi árupi oikóva ho'áta kyse puku rupi, ha umi opytáva ha oñemongoráva itáva ryepýpe ñembyahýigui omanóta; péicha añañêta che pochy hi'arikuéra. 13 Ága pehecha ramo he'õnguekuéra ojeityva ijára gua'u ra'anga renondépe, ikuave'ëmby renda jerekué rehe, opaite cérro ha opaite cerro guasu ru'áme, opaite yvyra ikuarahy'ã tuicháva guýpe ha opaite encína máta hakã iñypytúva guýpe, ha mamó oikuave'ë haguépe mba'e ryakuã poráva opaite ijára gua'u ra'angápe, uperire ae peikuaáta Cheha pende Ruete. 14 Che aipysóta che po hesekuéra, ha oikoha rupi hikuái ambotaperepáta, Diblat guive desiérto peve; sur guive nórté peve, ha oikuaáta hikuái Cheha, pe Oikovéva.

Ezekiel 7

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ë, ha he'i: 2 Nde, kuimba'e ra'y, péicha he'i pende Ruete Israel retäyguakuérape: Pe ára paha oúta umi irundy yvy ykeguioguáva. 3 Ága oñuahêtama pende ára paha, ha añañêta pendeári che pochy, ha ambojovakéta pende reko vai; ha pendeári amoĩmbaitéta opaite pene rembiapo vaikue. 4 Ha che resa napoperdonamo'ãi , ha ndapoiporiahuverekomo'ãi; upéicha rãngue amyengoviáta pene rembiapo vaikue ha pene ñaña reko ho'áta pendeári, ha peikuaáta Cheha pende Ruete. 5 Péicha he'i pende Ruete: Peteĩ jehasa asy ohasa rire, katuete ojoapykuéri oúta ambue jehasa asy. 6 Oñuahẽbotáma upe ára paha, upe ára paha outamahína; penembohasa asy haña peẽme, upe ára paha opáyma. 7 Upe ko'ë outamahína peẽme ñuarã, peẽ peikóva ko yvy apére, outama upe ára, hi'añguetéma upe ko'ë; sarambi guasu oíta upe ára upévape ha pe vy'a guasu ojeíta umi cérrogui . 8 Pya'e añañêta pendeári che pochy aguenohẽmba peve, Che ambojovake haña pene rembiapo vaikuéra, aityta pendeári che jehavira. 9 Che amboykéta che resa ha ndapoiporiahuverekomo'ãi; katuete amyengoviáta pene rembiapo vaikue ha pene ñaña reko ho'áta pendeári, peikuaa haña Che ha'eha pende Ruete pohaviráva. 10 Ema'ë porãke, péva ningo upe ára, péina ápe ouhína; oñuahẽma upe ko'ë; vyvarigua reko vai ipotýma ha iñembotuicha oñuahẽma. 11 Pe ñorairõ okakuaahína ñana ra'yicha heko ñaña rekovepe, nahembymo'ãi katu mba'eve umi mba'erepy ombyatyvaguí ha ijapytépe ndaiporimo'ãi ojahe'óva. 12 Oúma upe ára, hi'añguíma upe ko'ë, aníke ovy'átei upe ojoguátava téra upe ovendétava , ani hasẽtei, Ñanderuete pochy oĩ mokõivéva aty ári. 13 Upe ovendéva ndohupitymo'ávái imba'ekue, oikove puku ramojepe; che pochy ndoguemo'ãi, ha'ekuéra oñembotuicha ha avave ndojokói haguére heko vai, (Levítico 25,14-28). 14 Oñembopuva'erã pe turu ha oñembosako'ipáta, avave ndohomo'ãi katu ñorairõme che pochy oĩgui ijatykuéra ári. 15 Okáguio ou kyse puku, ha hyepýguio oĩ mba'asy iñasáiva ha ñembyahýi; umi ñume oíva omanóta kyse pukúpe, ha ñembyahýi ha mba'asy oñemosarambíva ojukáta umi oívape táva ryepýpe. 16 Ha umi okañykuaáva umi mba'evaigui oikóta umi cérro rupi, pykasu ñu rupiguáicha, ipyahẽ asy joaitéta oiko hikuái iñaña rekógui. 17 Ikangypágui ho'apáta, iyyva ha henypy'anguéra oryryipáta okyhyjégui. 18 Ojeku'akuáta hikuái ao vosa kuépe, hovakuéra oñemondyietéta, otĩ joáta ha mayma iñakãnguéra iperõmba joáta. 19 Tapére

omombopáta ipláta ha hi'óro oityta yty ramoguáicha; ipláta ha hi'óro rupi Ñanderuete nomboykemo'ái ipochy árape. Ipláta pota nomohyguatãmo'ái ichupekuéra ha nomyenyhẽmo'ái hyépe; ipláta potaiterei voi ningo heko ñañaáva rapo, (1 Timotéope 6,10). 20 Ipláta ha hi'órogui ojapo ijeguaka mimbí ha umía rupi oñembotuicha ohóvo ha ipahápe ojapo hikuái ijeguaka mimbígui ijára gua'u ra'ãnga, upévore ijeguaka mimbívagui Che ajapóta yty atýra. 21 Tetã ambueygua omondapáta ijára gua'u ra'ãnga ha umi tekove vai oguerahapa reíta omongy'apa haña. 22 Ha Che amboykéta che rova ichuguikuéra, ha ahejáta oñemongy'a haña che rogaguasu mba'erepy ha mondahakuéra oguerahapáta mbaretépe. 23 Ejapo heta cadéna , pe yvy henyhẽgui oporojukávagui, ha pe táva henyhẽgui oñorãirõvagui. 24 Upévore Che aguerúta umi tetã iñañavévape, oñemomba'e haña hogakuéra rehe; ha ambopaháta ipoguasukuéra ñembotuicha ha Che amongy'aupapáta henda marangatukuéra. 25 Outahína ñehundi; ha'ekuéra ohekáta py'aguapy, ndojohumo'ái katu hikuái. 26 Oúta jepy'apy vai, ha jehasa asy ojoapykuéri; upéramo reiete ohekáta proféta ñe'ẽ, ipa'ikuéra ndive ndojohumo'ái ñemoangapyhy, hi'ancianokuéra nohekombo'emo'ávẽi ipy'andýigui. 27 Hetã ruvicha oñembyasyete, mburuvichakuéra oñemondyipáta ha tetãyguakuéra po oryryipa joáta; amyengoviáta hembiaapo vaikue; ha'ekuéra ombojovake haguéicha, Che ambojovake jevýta ichupekuéra; ha oikuaáta Che aikoveha tapia ñuarã.

Ezekiel 8

1 Ha ojejuva'ekue pe año 6-hápe, pe jasy 6-hápe ha pe ára 5-hápe che aguapy jave che rógape, ha Judaygua karai ancianokuéra oguapy joa che renondépe, Ñanderuete omoĩ ipo cheári. 2 Ha ama'ẽ, ha péina ápe ahecha peteĩ tekove ojoguáva peteĩ kuimba'épe, iku'a yvy gotýore hendy tataicha, ha iku'va yvatéore, ku brõnce omimbívaicha, (Ezequiel 1,26-27). 3 Ha pe tekove péva oipyso ipo, chejapyhy haña che akã raguégui; ha Ñanderuete Pytu Porãite chérupi yvate, yvy ha ára pa'ũme, chegueraha haña kepeguáicha Jerusalénpe, upe korapy rokẽ hyepy gotyoguápe oma'ẽva nórtte gotýo, oĩháme ambue jára ra'ãnga omoñeko'õiva Ñanderuetepe. 4 Ha upépe oĩhína Israel Jára reko jajaipáva, ahecha haguéicha payetépe Babilónia ñume, (Ezequiel 1,28). 5 Ha he'i chéve: Nde, kuimba'e ra'y, ejesaupi ko'ãga yvate gotýo. Ha ajesaupi rire yvate gotýo, péina ápe ahecha pe kuave'ẽmby renda rokẽ gotýo oĩha pe ta'ãnga oporomoñeko'õiva. 6 Ha upéi he'i chéve: Kuimba'e ra'y, nderehechái piko ko'ã mba'evaiete Israel retãygua ojapóva ko'ápe chemomombyry haña che rogaguasúgui. Ejeremive rehecha haña ambue mba'evaiete. 7 Ha chegueraha pe korapy rokẽme ha, ama'ẽvo, péina ahecha peteĩ kuára itápia rehe. 8 Ha he'i chéve: Kuimba'e ra'y, embotuicha ko'ãga pe tápia kuára. Ha ambotuicha rire ajohu peteĩ okẽ. 9 Ha Ha'e he'ive chéve: Eike rehecha haña umi mba'evaiete ojejapóva upépe. 10 Aike rire ahecha oĩha opaichagua mbói ha mymba ra'ãnga ikoty tápia rehe ha ambue jára gua'u ra'ãnga Israelguakuéra omomba'eguasu vahína. 11 Ha henondepekuéra oñembo'y umi (70) karai anciáno Israelguáva, ha Jaazánias, Safan ra'y, oĩ ijapytepekuéra, ha ipopekuéra oĩ peteĩ mba'yru ohapy haña mba'e ryakuã poráva ha umivagui opu'ã tatatĩ iñanambusúva. 12 Ha he'i chéve: Kuimba'e ra'y, rehecha piko mba'épa umi omyakáva Israelpe ojapo pytũmbýpe, ikotykuéra henyhẽ ta'ãngágui. Ha'ekuéra ningo he'i voi: Ñanderuete nañanderechái, Ñanderuete opoĩma hetãgui. 13 Ha upéi he'i chéve: Ejeremi jevy rehecha haña ambue mba'e ivaietevéva ko'ã mba'égui. 14 Ha ha'e chereraha Ñanderuete róga rokẽme, opytáva nórtte gotýo; ha upépe ahecha kuñakuéra oguapýva ha oguerojahe'óva Tamúzpe, Babiloniaygua járape. 15 Ha upéi he'i chéve: Rehecha porãmba piko kuimba'e ra'y. Ejereve rehecha haña ambue mba'e ivaietevéva ko'ãvagui. 16 Ha chegueraha Ñanderuete róga korapy hyepy gotyoguápe; ha péina Ñanderuete róga rokẽme oĩ 25 kuimba'e, Ñanderuete rogaguýpe ha pe kuave'ẽmby renda pa'ũme, ha ijatukupepekuéra oĩ Ñanderuete rogaguasu ha hovakuéra oma'ẽ kuarahyresẽha gotýo, ha omomba'eguasu hikuái pe kuarahy, oñesũvo hikuái kuarahy renondépe. 17 Ha he'i chéve: Rehecha porãmba piko, kuimba'e ra'y. Judayguakuéra noñemohyguatãi ojapo haña ko'ápe ko'ã mba'evaiete, omyenyhẽmba hikuái ñaña rekógui Israel retãme chembopochyve haña; péina ápe imba'e ryakuã vai omoinge che tĩme, 18 upévore che pochy reheve añemoĩ hesekuéra, nambotymo'ávẽi che resa, naperdonamo'ái ni ndaiporiahuverekomo'ávẽi ichupekuéra; osapukái hatãiterei ramojepe che apysápe, Che nahendumo'ávẽi isapukaikuéra.

Ezekiel 9

1 Ha osapukái hatã che apysakuápe, he'ívo: Umi táva hundihára oġuahêma, ha ipopekuéra ogueru joaite ikyse puku. 2 Ha péina ápe 6 kuimba'e ou pe okê yvate gotýogui ha peteĩteĩva ogueru ipópe ikyse puku oporohundi haġua. Ha ijapytepekuéra oĩ peteĩ kuimba'e oñemondéva línope (ao morotĩ hepývape) ha iku'a rehe ogueru peteĩ hyru kuatia haihára oĩporu háicha; ha oikévo hikuái, oñembo'y pe kuave'ẽmby renda bronceguiguáva ypýpe. 3 Ha Israel Jára reko jajaipa opu'ã pe querubin (ángel ruvicha) árigui, oĩ haguépe, ha oho pe óga rokẽ pyrũha gotýo ha Ñanderuete ohenói pe kuimba'épe, oñemondéva ao linoguiguápe , oguerékova iku'a rehe pe kuatia haihára ryru, 4 ha he'i ichupe: Ehasa pe táva mbyte rupi, Jerusalen mbyte rupi, ha emoĩ peteĩ techaukaha (márca) umi vyvarigua syva rehe, ojepy'apýva ha ipyahẽ asýva opaite mba'evai ojejapóva rehe ko táva ryepýpe. 5 Ha ambue kuimba'ekuérape che ahendu, Ha'e he'íha: Pehasa pe táva rupi ha tapeho pe kuimba'e rapykuéri ha pejukapa umi heko vaívape; pende resa anítei operdona , ha aníke peporoporiahuverekóteĩ. 6 Pejuka tujakuéra, mitãrusukuéra, kuñataĩkuéra, mitã ha kuñakaraĩkuérape, nahembyvéi peve avave; ha opaite umi oguerékova isyvãre pe techaukaha napeñembojamo'ãi hesekuéra; peñepyrũ pene rembiapo pende Ruete rogaguasu guive. Ha oho hikuái ojuka haġua umi kuimba'e itujávape oĩva Ñanderuete rogaguasu renondépe, 7 ha he'i ichupekuéra: Pemongy'a che rogaguasu, pemyenyhẽ pe korapy te'õnguégui. Ha osẽ, ha oñepyrũ ojuka umi tavayguápe. 8 Ha ojehe pe oporojuka jave hikuái, che añoite apyta, ajeity che rova yvýre ha asapukái, ha'évo: Nde, che Ruete, rejukapáta piko Israel rembyremi reñohẽvo nde pochy Jerusalen ári. 9 Ha Ha'e he'i chéve: Juda ha Israel retã ñaňangue ituichaitereirasa ha pe yvy henyhẽ tuguýgui, ha pe táva katu henyhẽ teko vaigui; he'ígui hikuái: Ñanderuete opoi rei hetãgui ha ndohecháĩ ore rembiapo vai rehe, 10 upévare che resa noperdonamo'ãi ha ndaiporiahuverekomo'ãvéi ichupekuéra, ha hembiaapo vaikuéra aityta iňakãnguéra ári. 11 Ha péina ápe pe kuimba'e oñemondéva ao linoguiguápe , ha iku'a rehe oguerékova pe kuatia haihára ryru, ombohováĩ ha he'i: Ajapopáma, Nde ere hagueichaite chéve.

Ezekiel 10

1 Ama'ẽ, ha péina umi querubin (ángel ruvicha) akã ári ahecha peteĩ mba'e iňasãiva ita vera hovýicha ha ojoguáva peteĩ mburuvichaguasu guapyhápe. 2 Ha Ñanderuete oñe'ẽ pe kuimba'épe oñemondéva ao linoguiguápe , ha he'i ichupe: Eike umi ruéda mbytépe, umi querubin guýpe; ha emyenyhẽ nde po tatapyĩ hendývagui umi querubin apytégui, ha emyasãi Jerusalen ári. Ha ha'e oíke che resa renondépe. 3 Ha umi querubin oĩ joa pe óga yke akatúa gotýo, ko kuimba'e kóva oíke jave; ha pe arai omyenyhẽ Ñanderuete rogaguasu korapy hyepýpe. 4 Ha Ñanderuete reko jajaipa opu'ã pe querubin árigui ha oñemoĩ pe okê pyrũha ári; ha pe óga henyhẽ araigui, ha Ñanderuete reko ombojajaipa pe korapy. 5 Upévo oñehendu umi querubin pepo ryapu pe korapy oka peve, Ñanderuete ipu'akapavéva oñe'ẽ ramoguáicha. 6 Ha oje'e pe kuimba'épe, oñemondéva ao linoguiguápe : Ejapyhy tata umi ruéda apytégui, querubinkuéra pa'ũgui. Ha'e oho oíke ha oñembo'y umi ruéda apytépe. 7 Ha peteĩ querubin , umi querubin apytégui, oipyso ipo pe tata oĩháme, ha ojapyhy tata ha omoĩ pe ao línogui oñemondéva pópe, ha ha'e ojapyhy ha osẽ. 8 Ha upévo osẽ umi querubin pepo guýpe peteĩ kuimba'e po ra'ãnga. 9 Ha ama'ẽvo ahecha irundy ruéda umi querubin ypýpe, peteĩteĩva querubin ypýpe oĩ peteĩ ruéda ; ha umi ruéda ojogua ita vera sa'yjúpe. 10 Umi irundy ruéda peteĩcha meme, ha ha'ete ku oíkepáva ojopype. 11 Ha oguata jave henonde gotýo irundyvéva peteĩcha oñemongu'e avei; ha natekotevéi ojere oguata aja, pe tenondegua ohohápe, hapykuéri ohopa joa; ha natekotevéi ojere oguata aja hikuái. 12 Ha opaite hete, ijatukupe, ipokuéra, ipepokuéra ha umi ruéda irundyvéva henyhẽte teságui, ijerekuévo. 13 Ha ahendu umi ruéda oñehenói vytyu jepokápe (torbellino). 14 Ha umi querubin peteĩteĩva hova irundy. Pe peteĩha oguereko tóro rováicha; pe mokõiha, kuimba'e rováicha; pe mbohapyha, leõ rováicha; pe irundyha, ñapykani rováicha. 15 Ha ã querubin opu'áva ha'ehína umi mba'e oikovéva ahechava'ekue pe ysryr Quebar ypýpe. 16 Ha umi querubin oguata aja, umi ruéda oho avei hendivekuéra; ha umi querubin omopu'ã ramo ipepokuéra opu'ã haġua yvy ape árigui, umi ruéda ndojeĩri iýkekuéragai. 17 Opyta vove hikuái, ha'ekuéra opyta avei, ha opu'ã vove hikuái yvate, ha'ekuéra opu'ã avei; umi querubin pytu porã oĩgui ipypekuéra. 18 Ha upévo Ñanderuete reko jajaipáva opu'ã pe óga rokẽ pyrũhágui, ha oñemoĩ umi querubin ári. 19 Ha umi querubin omopu'ã ipepokuéra ha opu'ã hikuái yvýgui che resa renondetépe; ha osẽ vove, umi ruéda oho avei

ijykére, ha opyta hikuái Ñanderuete róga rokẽ kuarahyresẽ gotyogua ypýpe, ha Israel Jára reko jajaipa opyta hi'arikuéra. 20 Ko'áva ha'ehína umi tekove ahechava'ekue Israel Jára guýpe, pe ysyry Quebar ypýpe; ha aikuaa umía querubinha . 21 Peteĩteĩva hova irundy ha ipepo irundy ha ipepokuéra guýpe oĩ peteĩ mba'e ojoguáva vyvarigua pópe. 22 Ha hovakuéra ojoguaité umi tova ahechava'ekuepe ysyry Quebar ypýpe, ha peteĩteĩ oguata hikuái henonderã gotýo ojere'ýre, (Ezequiel 1,12).

Ezekiel 11

1 Pe Pytu Porãmbáva cherupi, chegueraha haña Ñanderuete róga rokẽ, kuarahyresẽha gotýo, péva oma'ẽ avei kuarahyresẽha gotýo; ha péina ápe pe okẽ ojeikehápe oĩ 25 kuimba'e, ha ijapytepekuéra ahecha Jaazanías, Azur ra'ýpe, ha Pelatías, Benaía ra'ýpe, ko'áva oiko mburuvicha ramo hetãnguakuéra apytépe. 2 Ha he'i chéve: Kuimba'e ra'y, ko'ã kuimba'e ko'áva ombosako'i mba'e vaiete ha ohekombo'e vaise ko'ã tavayguakuérape. 3 Ha umía he'i: Oñemopu'ã jevy ramo ko'ã táva róga, umía ha'e japepo (ólla), ñande katu pe so'ó. 4 Upévagui emomarandu ichupekuéra ha nde, kuimba'e ra'y eñe'ẽ ichupekuéra che rérape. 5 Ha ou cheári Ñanderuete Pytu Porãitáva, he'i chéve, péicha he'i pende Ruete: Peẽ Israel retãgua peñe'ẽ ha pejepy'amongetáva rehe Che aikuaa porãmba, chehegui nokañymo'ãi mba'eve. 6 Pemboheta hetave umi te'õngue ko táva kóvape ha pemyenyhẽ te'õnguégui ko táva callekuéra . 7 Upévare pende Ruete he'i: Umi te'õngue peẽ pejukava'ekue ko táva ryepýpe ha'ekuéra ningo pe so'ó, ha pe táva ha'e pe japepo (ólla); peẽme katu Che pomosẽta ko táva ryepýgui. 8 Pekihyje kyse pukúgui amboútava pendeári, he'i pende Ruete. 9 Ha Che poguenohẽta ko táva ryepýgui pomoĩ haña tetã ambueyguá poguýpe, péva che jehavira peẽme ñuarã. 10 Kyse pukúpe pemanóta, Israel retã rembe'ýpe Che pombojovakéta, peikuaa haña Cheha pe Oikovéva tapia ñuarã. 11 Pe táva ndoikomo'ãi peẽme japepo ramo, ha peẽ ndaha'emo'ãi ipypegua so'ó; Israel retã rembe'ýpe katu Che pombojovakéta. 12 Ha peikuaáta Che ha'eha pende Ruete; ndapeikóigui che ñe'ẽ he'i háicha ha ndapejapóigui che rembiapoukapy, peikónte uvei umi tetã pende jere rupigua ojepokuaa háicha. 13 Ha ojehu che aña'ẽ jave, Pelatías, Benaía ra'y, omano. Upémaramo añesũ amboja peve che rova yvy rehe ha hatã asapukái, ha'évo: Nde, ore Ruete, rejukapátapa Israel rembyremíme. 14 Ha ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: 15 Kuimba'e ra'y, umi Jerusalengua oñe'ẽvai nde ryke'ykuéra rehe, ne pehẽnguekuéra rehe ha mayma Israelgua rehe, ha he'i hikuái: Peñemomombyry Ñanderuetégui; oréve oñeme'ẽma ko tetã ore mba'e ramo. 16 Upévare ere: Péicha he'i pende Ruete: Che pomombo ramojepe mombyry umi tetãnguéra apytépe, ha pomosarambi ramojepe ko yvy ape rehe, upeichavéramo jepe Che aikóta peẽme ñuarã pende Ruete rogaguasu ramo mamó peñuahẽtaha rupi. 17 Ha ereve, péicha he'i pende Ruete: Che pombyaty jevýta umi tetãgui, ha pogueru jevýta umi tetã pomosarambi haguégui, ha ame'ẽ jevýta peẽme Israel yvy pene retãtee ramo. 18 Ha ojevy rire oipe'apáta mayma ambue jára gua'u ra'ãnga ha opaite mba'e jaheipy ova guive ipype. 19 Che amoambuéta ipy'apykuéra ha ame'ẽta ichupekuéra peteĩ pytu porã pyahu; ha aipe'áta hetégui ipy'apy itaguiguáva, ha ame'ẽta ichupekuéra peteĩ py'a (ñe'ã) to'oguiguáva, 20 oiko haña hikuái Che ha'e hagueichaite, ha ojapo haña hekoitépe che rembiapoukapy, oiko haña chéve che retã ramo, ha Che aiko haña ichupekuéra Ijaratee ramo. 21 Ha umi omomba'eguasusevéva ambue jára gua'u ra'ãngápe ha oikosevéva ko'ã mba'evai rapykuéri, Che voi añemoíta hesekuéra ha aityta hembiapo vaikuerakue iñakã ári, péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, Ijarateéva. 22 Upéi umi querubin omopu'ã ipepokuéra, ha umi ruéda oho hendivekuéra; ha Israel Jára reko jajaipa oĩ hi'arikuéra. 23 Ha Ñanderuete reko jajaipa opu'ã pe táva mbytégui ha oñemomombyry pe távagui ha opyta pe cérro kuarahyresẽ gotyogua ári. 24 Upéi Ñanderuete Pytu Porãitáva chemopu'ã ha chegueraha jevy che pytu porãme umi Caldeaygua retãme, oikohápe umi jepokuapýpe, ojegueraha'ekue mbaretépe. Ha oho chehegui umi ojehechaukáva che payetépe. 25 Ha che ambohasa opaite mba'e Ñanderuete ohechaukava'ekue guive chéve umi ojegueraha'ekuepe jepokuapýpe.

Ezekiel 12

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, peteĩ tetã oñemoĩva cherehe apytépe nde reiko, ha hesa ramojepe ohecha haña, ndohechá; ha ijapysa ramojepe ohendu haña, nohendúi; 3 upévare nde, kuimba'e ra'y, embosako'i ne

rembiporukuéra reho haḡua ambue tetāme, ha esē nde rógagui ha tereho arakuépe ambue tetāme hesakuéra renondépe; upéicha oñandúne ha'ekueraha peteĩ tetã oñemoíva cherehe. 4 Arakuépe reguenohêta ne rembiporukuéra hesakuéra renondépe, ha nde resêta ka'arukue hesa renondépe, ku ojegeraháva ramoguáicha ambue tetāme. 5 Hesakuéra renondépe embokua pe táva tápia ha upérupi esē. 6 Hesa renondépe regueraháta nde ati'y ári ne rembiporukuéra, iñypytũ jave reguenohêmbáta; rejaho'íta nde rova, ha nerema'êiva'erã ne retãyguaakuéra rehe; Che romoĩgui techaukaha ramo Israel retāme ḡuarã. 7 Upéi che ajapopa oje'e haguéicha chéve; arakuépe aguenohê che rembiporukuéra, ha ka'arukuépe ambokua che po rupi pe táva tápia añembohape haḡua; ha asē pyharekuépe, aguerahávo umi che rembiporukuéra che ati'y ári hesakuéra renonde rupi. 8 Ha pyhareve ou chéve Ñanderuete ñe'ê, ha he'i: 9 Kuimba'e ra'y, nde'íripa ndéve Israel retãyguaakuéra, pe tetã oñemoíva cherehe: Mba'éiko rejaporeína. 10 Ere ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete; ko marandu kóa ningo tetã ruvicha ha opaite Israelguápe ḡuarã. 11 Ere ichupekuéra: Che ningo techaukapy peẽme ḡuarã; che ajapo haguéicha, péicha ojejapóta penderehe; pehóta tetã ambuépe hembiguaikuéra ramo. 12 Pe tetã ruvicha jepe ogueraháta ijape rehe pyharekuépe hembiporukuéra ha osêta ombokua rire pe táva tápia; ojaho'íta hova ani haḡua ohecha hesa rupi pe yvy. 13 Che katu amosarambi che ñuhānguéra henondépe ho'a haḡua ipype ha aguerahaukáta ichupe Babilónia gotýo; ndohechamo'ãi katu hikuái Caldeaygua retã, omanótagui oḡuahẽ mboyve Babilóniape. 14 Ha opaite umi oíva guive ijerekue rehe oipytyvõ haḡua ichupe, ha isoldádo atýpe, amosarambipáta irundyve yvytu rehe, ha aguenohêta che kyse puku hyrúgui hapykuerikuéra. 15 Oikuaa haḡua Che ha'eha pende Ruete, áḡa amosêvo ichupekuéra umi tetã apytégui amosarambi haḡua ichupekuéra yvy ape tuichakue rehe. 16 Ahejáta hemby mbovymĩ pe kyse pukúgui, ñembyahýi ha mba'asy iñasãivagui, omombe'ukuaa haḡua hikuái hembiaapo vaiete ojapova'ekue umi tetã oḡuahêtavape guive; ha uperirémante oikuaáta Che ha'eha Israel Jaratee. 17 Ha Ñanderuete ñe'ê ou chéve, ha he'i: 18 Kuimba'e ra'y, he'u ne pan kyhyjepópe, ha nde y taryrýi jepy'apypópe. 19 Ha ere umi tetãyguaépe: Péicha he'i pende Ruete umi Jerusalengua ha Israel retã rehe: Kyhyjepópe ho'úta hikuái ipan, ha ñemondyipópe hoy'úta hikuái, hembiaapo vaieta ombyaipágui ijyvykuéra ha heko ñaña ohundígui hi'a porãita. 20 Ha umi táva ojeikoha guive oñembotaperepáta, ha pe yvy itaperepáta avei; ha peikuaáta Che ha'eha pe Oikovéva tapia ḡuarã. 21 Upérõ Ñanderuete oñe'ê jevy chendive ha he'i: 22 Kuimba'e ra'y, mba'eichagua ñe'ẽnga piko peiporu Israel retāme, peje ramo: Ohasa ohóvo umi ára ha oguepa rei umi techapáy ha ndojehúi umi proféta he'iva'ekue. 23 Upévare, ere ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete: Amboguéta ko ñe'ẽnga kóva, ani haḡua oje'eve ko ñe'ẽnga kóva Israel retāme. Ere ichupekuéra: Oñemoaḡuíma umi ára umíva, ha mayma ojehechaukáva payetépe (visiónpe) oikóta katuete. 24 Ndaiporimo'ávéima ojehecháva payetépe ni ta'yvõmby (profecía añágui) Israelgua apytépe. 25 Peikuaa porãke, opaite mba'e Che, pende Ruete, ha'étava guive katuete oikóta avei; ha ndahi'aremo'ávéima. Peẽ tetãygua peñemoíva cherehe, peikove aja gueteri, Che ajapopáta ha'e hagueichaite, he'i Israel Jaratee. 26 Ha ou chéve Ñanderuete ñe'ê, ha he'i: 27 Kuimba'e ra'y, péina ápe umi Israel rogaygua he'i hikuái: Ko ojehecháva payetépe ndoikomo'ãi ko'áḡa ha umi mba'e ha'e omomarandúva hasyeterei oiko haḡua. 28 Upévare ere ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete: Ndahi'aremo'ávéima oikopa haḡua Che ha'emava'ekue guive, opaite ñe'ê Che ha'éva guive oikova'erã katuete, he'i pende Ruete.

Ezekiel 13

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ê, ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, emomandu che rerape Israel profetakuérape, ha ere umi oporomomarandúva ipy'apýpe oĩvante: Pehendúke pende Ruete ñe'ê, 3 péicha he'i pende Ruete: Cháke peẽ proféta tarova, ndapehechái mba'eve, pende py'apýpe oĩvante pemomandu (pefrofetiza). 4 Umi aguara oiko háicha tapere rupi, upéicha Israel profetakuéra oiko avei. 5 Peẽ ndapejapói mba'eve peñangareko porã haḡua Israel retã rehe ha napemopu'ãi peteĩ korapyjere yvate Israel róga jerekue rehe, ikatu haḡuáicha pendepu'aka oḡuahẽ ramo Ñanderuete ñorãirõha ára. 6 Ohecha hikuái techapáy (vision) gua'u ha ta'yvõmby ijapúva, upeichavérõ he'i hikuái: Péicha he'i Ñanderuete: Che katu ndajokuáiri ichupekuéra, ha hi'ári, oha'ärõ hikuái Che amoañete opaite ñe'ê rei he'íva guive hikuái. 7 Ndapehechái piko ra'e techapáy gua'u, ha ndapejéi piko ra'e ta'yvõmby japu, upeichavéramo jepe peje: Ñanderuete katu he'i, Che nda'ei mba'eve ichupekuéra. 8 Upévare pende Ruete he'i: Peẽ peporombotavy ha pehechágui

techapáy japu, Che, pende Ruete añemoíta penderehe. 9 Amopu'ãta che po umi oporomomandu gua'úva rehe, umi ojehechaukáva payetépe ha imba'ekuaáva rehe, umia ndopytamo'ávéma che retã apytépe, ha herakuéra ndojehaimo'ãi Israel róga kuatiañe'ême, ha noġuahẽmo'ávéma hikuái Israel retãme; ha upévo peikuaáta Che ha'eha pende Ruete pe oikovéva. 10 Ombotavy hikuái che retãyguakuérape he'ívo: Py'aguapy oíha, ndaipóri ramo py'aguapy; ha'ete ku peteĩ omopu'ã vai vaíva peteĩ óga tápia, ha ambuekuéra pya'e omomorotĩ cálope (ani haġua avave ohecha hembiapo vaikue). 11 Ha ere umi omomorotívape pe tápia cálope : Ho'apáta ou vove amaguasu ha amandáu, ha yvytu'atã vai ojokapáta. 12 Ha pe óga tápia ho'a vove, noporanduichéne piko ndéve hikuái: Mamóiko oime pe cal peiporuva'ekue pemomorotĩ haġua pe tápia. 13 Upévare, péicha he'i pende Ruete: Pochypópe ahejáta pe yvytu'atã, amaguasu ha amandáu ohundipa. 14 Ha péicha aitypáta pe óga tápia peẽ pemomorotíva'ekue cálope , ha aityta yvýre, ha nandi opytáta ipyenda (cimiénto) ho'apa peve, ha peñehundipáta iguýpe; upéichamante peikuaáta Che ha'eha pende Ruete. 15 Péicha añohẽ che pochy pe óga tápia rehe ha umi omomorotíva'ekue rehe, ha ha'éta peẽme: Ndaiporivéima pe óga tápia, ha ndaiporivéima umi omomorotíva'ekue, 16 umi Israel proféta omomandúva Jerusalen rehe, ojehecháva payetépe he'i ohecha hague py'aguapy, ndaipóri ramojepe py'aguapy, he'i pende Ruete. 17 Ha nde, kuimba'e ra'y, emoĩ nde rova umi ne retã rajykuéra rehe oprofetizáva ipy'apýgui reínte oíva, ha eprofetiza ichupekuéra, 18 ha ere: Péicha he'i pende Ruete: Umi oikóva ombovyvy pyapy ha akãre ġuarã ao ipajéva (oiporu haġua mbo'ýrõ guáicha mitã ha kakuaávape ġuarã, oity haġua iñuhãme vyvariguakuérape). Pemoñuhãse ningo che retãygua angakuérape pehundi haġua ha ambuekuéra rupi peẽ peñemoĩ porãse peiko porã haġua. 19 Peẽ nachemomba'eguasúi che retãyguakuéra renondépe, michĩmi cebáda (ojoguatrígope) ha pan pehẽngue rehe pejuka umi tapicha omano'ýva'erãme, ha pemoĩngove umi tapicha oikove'ýva'erãme, peẽ peiko pembotavy che retãyguakuérape ojapysakáva pene ñe'ẽ japu rehe. 20 Upévare péicha he'i pende Ruete: Peikuaa porãke, Che apu'ãta penderehe ha aipe'áta pene mbo'y pende retégui, ha'ekuérarupi pemoñuhã pende rapicha angakuérape; Che aguenohẽta ichupekuéra pende pógui, ha apoíta hi'angakuérarupi peẽ pemoñuhãmava'ekue ha toveve jevy guyráicha. 21 Che amondoróta avei pene akã ñuvãha, aguenohẽ haġua che retãyguakuéra pende poguýgui, ha ndoikomo'ávéma pene ñuhãme; ha peikuaáta Che ha'eha pende Ruete. 22 Pemongyhyje haguére umi heko porávape pende japu rupi, ha pemokyre'ý iñañávape ani haġua osẽ hape vaígui oikove puku haġua, 23 upévare ndapehechamo'áveimava'erã visionkuéra (umi mba'e ojehechaukáva payetépe ni ndapeha'yvõveimava'erã); Che voi aguenohẽta che retã pende poguýgui, ha peikuaáta Che ha'eha pende Ruete.

Ezekiel 14

1 Ou che rendápe mbovyumi umi karai anciáno , ha oguapy che renondépe. 2 Ha Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 3 Kuimba'e ra'y, ko'ã kuimba'e ko'áva ome'ẽma ipy'apy (iñe'ã) ambue járape ha omomba'eguasú ñemihãme ichupekuéra, upévagui Che nambohovaimo'ávéma ichupekuéra. 4 Ere ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete, oimeraẽ kuimba'e Israel retãgui ome'ẽva'ekue ipy'apy ambue járape omomba'eguasú haġua ñemihãme ichupe ha ou ramo pe proféta rendápe, Che voi, pende Ruete, añe'ẽta upévape, hembiapo vaikue ojerure háicha. 5 Che amobáyta Israel retãygua py'apy, oñemboykégui chehegui omomba'eguasú haġua jára gua'úpe. 6 Upévare, ere Israel retãme: Péicha he'i pende Ruete, pepoi pene rembiapo vaígui ha peheja pende jára gua'úpe ha pemboyke pende resa opaichagua tembiapo ky'águi. 7 Ha oimeraẽ kuimba'e Israel retãme ha opaite tetã ambueygua oikóva Israel retãme, oñemboykéva guive che rapykuérigui, ha ome'ẽmava'ekue iñe'ã omomba'eguasú haġua ambue járape, ha upéi ha'ekuéra ou ramo che proféta rendápe omba'eporandu haġua chéve, Che, pende Ruete, añe'ẽta ichupe chehegui hembiapo vaikue ojerure háicha hesekuéra. 8 Ha amoíta che rova upe kuimba'e upévarehe, Che amoíta ichupe techaukaha ha jehavira ramo, ha ahundíta ichupe che retã apytégui, peikuaa haġua Che ha'eha pende Ruete. 9 Ha pe proféta ombohasa ramo peteĩ ñe'ẽ añetegua'ýva, he'ívo Che voi, pende Ruete, amoĩ hague ko ñe'ẽ kóva ipy'apýpe, upepete Che aipysóta che po hese, ha ahundíta ichupe che retã Israel apytégui. 10 Ha mokõivéva ojevaviráta oñemohembiapo vai haguére; upe omba'eporandúva ha upe proféta japu. 11 Anivéma haġua Israel retãygua ojei che rapykuérigui, ha anivéma haġua oñemongy'a hembiapo vai rupi; oiko haġua uvei che retãtee ramo, ha Che aiko haġua ichupekuéra Ijaratee ramo, he'i pende Ruete. 12 Ñanderuete ñe'ẽ ou

chéve, ha he'i: 13 Kuimba'e ra'y, peteĩ tetã oñemohembiapo vai ramo ha oñemoĩ ramo cherehe iñaña reko rupi, Che avei amopu'ãta che po hi'ári, amopokãta hi'upyrã ha amboúta ñembyahýi ajukauka haña yvyarigua ha hymbakuéra ijapytekuéragai, 14 ha oĩ ramojepe ijapytepekuéra, Noe, Daniel ha Job, ha'ekuéra ijupénte osalva hekovekuéra oiko porã haguére, he'i pende Ruete. 15 Ha amondo ramo peteĩ tetãme mymba saite iñarõva amonandi haña hetäyguakuéragai, avave ndohasasemo'ãvéi upérupi umi mymba saite ñarõnguéra apyte rupi, 16 ha ko'ã mbohapy kuimba'e ko'áva oiko ramo pe tetã mbytépe, che rekove rehe, he'i pende Ruete, ita'yra kuéra ha itajyrakuéra jepeve ndojesalvamo'ãi ; ha'ekuéra añoiténte ojesalvava'erã , hetäyguakuéra katu omanombáta. 17 Ha agueru ramo kyse puku pe tetãme, ha Che ha'e ramo: Pe kyse puku ohasava'erã pe tetãpy rupi ojuka haña hetäyguakuérape ha hymbakuérape, 18 ha ko'ã mbohapy kuimba'e ko'áva oiko ramo pe tetãpype, che rekove rehe, he'i pende Ruete, ndosalvamo'ãi ita'yra kuéra ni itajyrakuérape, ha'ekuéra añoiténte ojesalváta . 19 Térã ambou ramo mba'asy iñasãiva pe tetãpyre ha añoñe ramo che pochy hi'arikuéra amáicha osyry haña huguy ajukauka jave hetäygu ha hymbakuérape, 20 ha oiko ramo upe tetãpype Noe, Daniel ha Job, che rekove rehe, he'i pende Ruete, ha'ekuéra ndosalvamo'ãi ita'yra ni itajyrakuérape; ha'ekuéra osalváta hekovénte, oiko porã rupi. 21 Upévore péicha he'i pende Ruete: Che ambou ramojepe Jerusalen ári irundy che jehavira ivaieteva: Kyse puku, ñembyahýi, mymba ñarõita ha mba'asy iñasãiva, ajuka haña hetäygu ha hymbakuérape, 22 upeichavéramo jepe hembýta ijapytégui umi oguerútava ita'yra ha itajýrape pene rendápe, ha pehecha ramo hape porã ha hembiapo porã, pendepy'a pytu'úta umi mba'evaieta ambouva'ekuere Jerusalen ári. 23 Pene ánga opytu'úta pehecha vove hape ha hembiapo porã, ha pehecháta ndareĩriha ajapo hague hesekuéra umi mba'e ajapomava'ekue, he'i pende Ruete.

Ezekiel 15

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, parral máta piko iporãve ambue ka'aguy yvyrágui. Ojeporukuaa piko parral máta carpintéro rembiapópe. 3 Ojejapyhýnepa imáta ojejapo haña oimeraẽ tembiapo. Ojejapónepa ichugui ty'ãi (gáncho) oñemosãingo haña oimeraẽ mba'e. 4 Ema'ẽ porãke, tatápe oñemombo okái hañuante; ha pe tata ohundi ramojepe mokõivéva ijapýra, ha ijapytere okáirõ avei, ikatúnepa ojeporu gueteri oimeraẽ tembiapópe guarã. 5 Ema'ẽ porãke, imáta ndojeporumo'ãi mba'evépe; ko'yteve pe tata ohapy rire ijapýra, ha okái rire ijapytere, mba'eichagua tembiapópepa ojeporu jevýne. 6 Upévore, péicha he'i pende Ruete: Aity háicha tatápe parral rakãgue umi yvyra ka'aguy pegua apytégui, upeichaite ajapóta Jerusalenguakuéra rehe avei. 7 Ha amoíta che rova hesekuéra, jepevémo osẽ ramo tatágui ambue tatápe ojeity jevýta, peikuaa haña Che ha'e ha pe Oikove tapia guaráva ha amoimava'ekue che rova penderehe. 8 Ha Che ambotaperéta ko tetãme, oñemboyke haguére iñe'ẽme'ẽgui chendive, he'i pende Ruete.

Ezekiel 16

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, eikuaauka Jerusalen oñemohembiapo vaieteha, 3 ha ere: Péicha he'i pende Ruete Jerusalen rehe: Nde renace Canaan retãme; nde ru peteĩ Amorgua ha nde sy peteĩ Hetgua. 4 Ha reju ramoguare ko yvy apére, nereñepuru'ã kytĩri, nereñemopotĩri ýpe, noñemoĩri nderehe juky ni nderejeku'a jokuaiva'ekue. 5 Ndaipóri tesa ndeporiahuverekova'ekue ko'ã mba'épe, reñemombova'ekue ñúre rei, avave nandeapoiva'ekue rejuha ára guive ko yvy apére. 6 Ha Che ahasávo nde ypy rupi ha rohechávo nde ruguykuépe ha ndeky'apa jave Che ha'e ndéve: Eikove, eikove. 7 Ha rekakuaa ku koga'áicha; ha rekakuaavévo neporãiterei; ha oiko ndehégui kuñataĩ neporáva, nde avakuéra okakuaa puku; reiko gueteri opívo ha nandiete. 8 Ha añañe jevývo nde ypýpe, ha ama'ẽ ramo nderehe, péina rejúma mborayhu rekávo; ha aipyso che ahoja ndeári aña'ã haña nde rete opívo; ha ame'ẽ che ñe'ẽ ndéve, nde Ruete ramo, ha reikova'ekue che mba'e ramo. 9 Che romopotĩ ýpe, ha ajohéi ndehégui nde ruguykue, ha romohyakuã porã mba'e ryakuã porãme, 10 romonde ao ojeguapávape, ha amoĩ nde py rehe sapatu vaka ypegua pirekuégui, roiku'a jokua ao línoguigápe ha aña'ã ne akã ahoja ao sédagui (ao hepyetévagui). 11 Amoĩ nderehe jeguaka, ha nde pyapy rehe jeguaka ha ame'ẽ ndéve peteĩ ajurigua. 12 Jeguaka hepyva amoĩ ne tĩ rehe, ha ne nambi rehe namichãi, ha peteĩ jeguaka techaukaha iporáva ne akã rehe. 13 Péicha reñembojeguakapa óro ha óro morotĩgui,

ha reñemonde ao séda ha ojegupávape; re'u trigo ku'i iporávéva, eíra ha acéite ; ha reñemoporãiterei, ha reñemyakārapu'ã oiko peve ndehogui tetã ruvichaguasu. 14 Ne porãngue oñemyasãi opaite tetãme, nde rete iporãiterei, Che rombojagua haguére, he'i nde Ruete. 15 Nde neporãite rire reñembotuicha rehóvo ha remaña oimeraéva rehe ohasáva guive nde ypy rupi reiko haña hendive; reiko rãngue che mba'etee ramo nde reiko kuña heko vaíva ramo oimeraéva ndive. 16 Nde rejapyhy nde aokuéra, ha rembosako'i ndejupe guarã heta yvy yvate hape remomba'eguas haña ambue járape ha reñemongy'a ko'ã mba'e rehe araka'eve ndoikoiva'ekue ne mbytépe ni ndoikoveimava'erã. 17 Rejapyhy avei umi nde jeguaka iporãitéva óro ha óro morotiguiguáva Che ame'émava'ekue ndéve, ha rejapo ndejupe guarã vyvarigua ra'anga ha reñemongy'a hendivekuéra; 18 nde rejapyhy nde ao iparáva reñu'ã haña nde jára ra'anga ha henondepekuéra reikuave'ẽ che acéite ha che mba'e ryakuã porã. 19 Ha pe tembi'u Che ame'éva'ekue ndéve: Trigo ku'i iporáva, pan, acéite ha eíra, umíva rehe che romongaruva'ekue, ko'ã mba'e porãite nde reikuave'ẽ (jára gua'ukuérape); ko'ã mba'e ojehu pene mbytépe, he'i pende Ruete. 20 Ha ã mba'e ári, reguerahava'ekue avei nde ra'y ha nde rajykuérape Che ame'émava'ekue ndéve, reikuave'ẽ haña avei ichupekuéra hembí'urã ramo. Vyro rei piko ra'e ne rembiapo vaiete rejapóva. 21 Reikuave'ẽ che ra'ykuérape nde jára gua'u ra'angápe kuave'ẽmby ramo, ha pe tata ombokusuguepa ichupekuéra. 22 Ha opaite ne rembiapo vaiete ha nde reko ñaña rehe nanemandu'avéi ne mitã araguare rehe, reiko ramoguare opívo ha nandí, reñemonamba ramoguare nde ruguykue rehe. 23 Ha opaite ne rembiapo vaiete rupi rehasa asyeteraireína, he'i pende Ruete. 24 Rembosako'i haguére ndejupe guarã umi yvy yvate remomba'eguas haña ambue járape, ha ichupekuéra guarã rembosako'i kuave'ẽmby renda opárupi. 25 Ha opaite tapejuasa rupi remopu'ã nde jára gua'u ra'anga, ha rembyai ne porãngue reñeme'évo kuña heko vaíva ramo oimeraé ohasáva guivépe upérupi ha upéicha remboheta hetave nde reko vaiete. 26 Reiko kuña reko vai ramo Egípto ra'ykuéra ndive, ne retã yke rehegua ndive, iñakārakúva; ha upéicha remboheta hetave ne angaipa chembopochyete peve. 27 Upévarehe, ema'ẽ porãke ndejehe Che aipysóta che po amombovyve haña ne rembi'urã, ha romoíta umi Filisteaygua poguýpe, nderehe ija'e'yva pópe, ojapo haña ndehogui ojaposéva, ha umía oguerotíta voi nde rape heko pegua'yva. 28 Reiko kuña heko vaíva ramo avei umi Asiriaygua ndive, naneryguatãigui gueteri; ha reikóvo hendivekuéra, naneryguatãi jevýnte avei. 29 Upévare reiko avei kuña heko vaíva ramo Canaan retãygua ha Caldeaygua ndive, ha upeichavéramo jepe araka'eve naneryguatãi gueteri reikóvo. 30 Nde py'apy itarova, reñeme'ẽgui ku kuña heko vaícha otĩ'yre, he'i nde Ruete. 31 Rembosako'ireína ndejupe guarã umi yvy yvate opaite tape juasaha rupi, ha opárupi remopu'ã ne kuave'ẽmby renda remomba'eguas haña nde jára gua'úpe, nderejoguái umi kuña heko vaípe, ojeruréva hembíapo vai repy. 32 Nde reiko ku tembireko ombotavývaicha iménape oiko haña imena'yva ndive. 33 Opaite kuña heko vaípe oñeme'ẽ jopói (pirapire); nde katu reme'ẽ jopói ne mborayhu jarakuérape; nde reme'ẽ ichupekuéra jopói, ikatu hañaicha opaite hendáguio rei oñeguahẽ ne rendápe nde reñeno haña hendivekuéra. 34 Ha ojehu ndéve umi mba'e ojehu'yva ambue kuña heko vaípe; avave nanderekáigui nde voi reho reheka haña ichupekuéra ha ha'ekuéra ome'ẽ rãngue ndéve ijopói, nde voi reme'ẽ hi'ári ichupekuéra nde jopói, ko'ã mba'e ndojehúi mamove. 35 Upévare nde, kuña heko vaíva, ehendúke pende Ruete ñe'ẽ, 36 péicha Ha'e he'i: Remyasãi haguére opárupi ne kuña heko vaiete, ha neretĩri remboi haña nde retégui ne mborayhu jarakuérape guarã reñeme'ẽ haña ichupekuéra, ha hi'ári remomba'eguas ambue járape, reikuave'évo ne membykuéra ruguy ichupekuéra guarã, 37 upévagui, eikuaa porãke, Che ambyatypaitéta ne mborayhu jarakuérape, nembovy'ava'ekue, ha opaite nde rehayhuva'ekuépe, ha avei umi nderayhu'yvape; ha ambojerepáta nderehe ha ambo'opívota nde rete, ohecha haña nde rete opívo nde retíte haña (umi nderechávagui). 38 Upéi Che rombojovakéta oñembojovake háicha umi kuña heko vaíva ha jukahárape, aňohẽ haña che pochy ndeári, ogue peve. 39 Che romoíta ipoguypekuéra, ha'ekuéra ombyaipáta nde yvy yvateguakuéra, oitypa haña ne kuave'ẽmby renda, ha'ekuéra oipe'áta nde aokuéra ha oguerahapáta ndehogui nde jeguaka hepyetéva, ha'ekuéra nderejáta opívo ha nandí vera retĩ hañaicha. 40 Upéi oñembyatýta oñemoíva nderehe, ndejapíta itápe ndejuka peve, ha íkyse pukúpe ombo'íta nde rete. 41 Ha'ekuéra ohapýta nde rogakuéra ha nembojovakéta heta kuña renondépe; péicha ajapóta anive haña reiko kuña heko vaíva ramo, ha anive haña reme'ẽ jopói nde rayhuhárape; 42 uperire ae opáta che pochy ha amboykéta ndehogui che ñeko'õi, apytu'úta ha ndachepochymo'ávéma. 43 Nderesaráigui ne mitárusu áragui ha opaite ko'ã mba'e rupi nde chembopochy

haguére, Che rohavira ne rembiapo vai rehe, he'i pende Ruete; ha ne'íra gueteri reñembyasy nde reiko vai haguére. 44 Ema'ê porãke, umi oiporúva ko ñe'ênga, oiporúta nderehe: Isy oiko haguéicha, péicha oiko jevy imembykuña. 45 Ha nde voi ningo nde sy membyre, omboykeva'ekue iména ha imembykuérape; ha nde reiko nde kypy'yícha, omboykemava'ekue avei iména ha imembykuérape; pende sy ningo peteĩ Hetgua, ha pende ru katu peteĩ Amorgua. 46 Ha nde kypy'y Samária imemby kuñakuéra ndive, oikóva nórtre gotýo ndehegui; ha Sodóma imemby kuñakuéra ndive, ne ambue ryke oikóva sur gotýo ndehegui. 47 Ndereikóí hapekuéra rupi, ha nderejapói hembiapo vaiete, reñemboheko vaieteve katu ichuguikuéra opaite nde rapekuérape. 48 Che rekove rehe, he'i pende Ruete, nde kypy'y Sodóma ha imemby kuñakuéra ningo ndojapói umi mba'e nde ha ne membykuñakuéra pejapovapeína. 49 Eikuaa porãke, kóva ningo nde kypy'y Sodóma ñañangue: Oñembotuicháva, ha'énte okaru porãse, ha'e ha imemby kuñakuéra oiko teko reipópe; ha noipytyvöséi pe ojepy'apy vaíva ni imboriahúvape. 50 Oñembotuichaiterei hikuái, ha ojapo tembiapo vaiete che renondépe, ha ahecha vove péva amboyke ichupekuéra. 51 Ha nde ryke Samária katu ndohupityi ni mbyte rupi jepe ne rembiapo vaiete, nde remboheta hetavégui tembiapo vaiete ichuguikuéra, upéva nde rykekuéra heko potĩ ñambojoja ramo nde reko vai rehe. 52 Ne rembiapo vaietereirasa rupi rembovevuive nde rykekuéra rembiapo vai, opyta heko potíva ramoguáicha nde ykére, upévagui eñemotĩ ne rembiapo ñaña rejapova'ekue rehe ha rembohekojoja haguére umívape. 53 Ha Che amopu'ã jevýta Sodóma ha imemby kuñakuérape (itava'ikuérape), ha avei Samária ha imemby kuñakuérape ha ijapytépe amopu'ãta avei Jerusalen ha imembykuérape, 54 reraha haña nde apére ne rembiapo vaikue ha retĩ haña opaite mba'evai rejapova'ekuégui, ha péicha remyangapyhykuaa ichupekuéra. 55 Ha nde kypy'y Sodóma ha imemby kuñakuéra ha nde ryke Samária, imemby kuñakuéra reheve, ojevovasa jevýta ymaguaréicha; nde ha ne memby kuñakuéra ojevovasa jevýta avei ymaguaréicha. 56 Reñembotuichaha árape nde reñembohory nde kypy'y Sodóma rehe, 57 ojekuaa porãmba mboyve ne ñañangue. Ha péicha avei ko'ágã nderehe oñembohory Síria rajykuéra ha mayma Filistéa rajykuéra, oma'êvo nde reko vaikue rehe. 58 Ha ko'ágã rejehavirareína nde reko ky'a ha ne rembiapo vai rupi, he'i pende Ruete. 59 Ha Ha'e he'i avei: Che ajapopáta nderehe nde rejapo hagueichaite, nde nderejapoiva'ekue pe ñe'ê reme'êva'ekue, nde voi ningo repoí ne ñe'ême'ênguégui. 60 Upeichavéramo jepe Che chemandu'a jevýta pe ñe'ême'êngue rehe aja pova'ekue nendive ne mitãrusuha árape, ha añembopy'apeteíta nendive tapia guarã. 61 Ha nemandu'áta ne rembiapo vaikue rehe ha retĩta ame'ê vove ndéve nde kypy'y ha nde rykekuéra ne memby kuñakuéra ramo, ndaha'úi ramojepe ne ñe'ême'êngue (jekupyty) rupi. 62 Che katu amoañetéta nendive che ñe'ême'êngue, ha reikuaáta Che ha'eha pende Ruete. 63 Ikatu hañaícha nemandu'a ha retĩ, ha araka'évéma nderejejurupe'amo'ávéma retietereígui, ága Che roperdona vove opaite mba'e rejapo vaiva'ekuégui, he'i pende Ruete.

Ezekiel 17

1 Ñanderuete ñe'ê ou chéve, ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, embosako'i peteĩ ñe'ê porandu ha peteĩ ñe'ê mbojoja Israel retãme guarã, 3 ha eréta: Péicha he'i pende Ruete: Peteĩ ñapykani ndetuicháva, ipepoguasúva ha hague puketereíva ha ipara poráva oúma Líbanope, ha ojapyhy pe c édro rakã ru'ãngue. 4 Hokykuéra apytégui oipe'a pe iporãvéva ha ogueraha umi ñemuhára retãme (Babilóniape), ha oñotý ichupe peteĩ táva oñeñemuháme. 5 Ha ojapyhy avei mba'e ra'yíngue pe tetápýgui, ha oñotý peteĩ kokue iporávape oñeñemitý hañaáme, ha oñotý y rembe'yípe, ha oñangareko hese ku sáuce yvyra rakãicha. 6 Ha pe mba'e ra'yí heñói, ha oiko ichugui parral máta hakã hetaitereíva ha ikarapéva, ha oipyso hakã pe ñapykani rehe, ha hapo oĩ iguýpe; ha oiko ichugui parral neporáva, ha hoky pyahu heta ha oñemyasãi opárupi. 7 Ha oíve avei ambue ñapykani ndetuicháva, ipepoguasú ha hague hetáva; ha péina ápe ko parral máta kóva omboyke hapokuéra oíha gotýo péva ha upéicha avei hakãnguéra, ikatu hañaícha oñemohe'õ hi'yípe. 8 Oñeñotý kokue iporãitévape, y rembe'yípe, ikatu hañaícha hakã hi'a porã, ha oiko haña ichugui parral iporã ha imbaretéva. 9 Ere ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete: Osẽ porãnepa, nomondoromo'ãipa ichugui hapo, nombyaipamo'ãipa hi'a ha ndaipirumo'ãipa. Hogue hovyũ poráva ipirupaitéta; ha natekotevẽi heta kuimba'e pu'aka rehe oñemondoro haña hapokuéra. 10 Ha péina oñeñotýmba riréma, osẽ porãmbánepa. Ndaipirupaichénepa ága oipeju vove yvytu kuarahyresẽguio. Hoky haguépe ipirúta. 11 Ha ou chéve Ñanderuete ñe'ê, ha he'i: 12 Ere ko'ágã pe tetã

oñemoivape cherehe: Ndapeikuaa porãi piko mba'épa ko'ã mba'e he'ise. Ere ichupekuéra: Peikuaa porãke Babilónia retã ruvicha oúta Jerusalénpe, ha ojapyhýta jepokuapýpe ne retã ruvicha ha mburuvichakuérape, oguerahapa haña Babilónia retãme. 13 Ojapyhy peteĩ karai tetã ruvicha rógagui ha ojopy ichupe oñe'ẽme'ẽ haña, ha oñoñe'ẽme'ẽvo ogueraha hendive umi karaiguasuvéva oíva guive ko tetãme. 14 Juda retã imichĩ haña tapia ha ani haña oñakãrapu'ã, ikatu hañaicha oiko pe ñe'ẽme'ẽ ome'ẽva'ekue ichupe, ha opyta haña ñembo'yhápe. 15 Ha opu'ã ñemi uvei hese, ha omondo iñe'ẽrerahaha Egíptope, Egípto retã ruvicha ome'ẽ haña ichupe kavajueta ha heta soldádo . Osẽ porãnepa, ojesalvánepa upe ojapova'ekue ko'ã mba'e ko'áva. Upe omboykéva iñe'ẽme'ẽ, ikatúnepa ojesalva. 16 Che rekovére, he'i pende Ruete: Ha'e omanóta katuate Babilóniape. Babilónia retã ruvicha ohupiva'ekue ichupe tetã ruvicha guapyhápe, oity jevýta uvei ichupe, ha'e ombotavy haguére ichupe iñe'ẽme'ẽ rupi ha opoívo ijekupytygui. 17 Egípto retã ruvicha, faraon, noipytyvõmo'ãi ichupe isoldádo aty ndetuicha reheve, pe Babilónia retã ruvicha ou ramo omopu'ãta yvy aty ndetuicháva Jerusalen kora itaguigua renondépe, isoldadokuéra ohasa haña hi'ári ha ojuka haña heta Jerusalenguápe. 18 Juda retã ruvicha opyrũ iñembopy'apeteĩ (ijekupyty) rehe, ha opyrũ haguére iñe'ẽme'ẽ rehe oñehundiva'erã katuate. 19 Upévare, péicha he'i pende Ruete: Che rekove rehe, katuate Che ahaviráta ichupe opyrũ haguére ijekupyty rehe ha omboyke haguére iñe'ẽme'ẽ. 20 Aipysóta hi'ári che ñuhã, ha ho'áta ipype, ha aguerukáta Babilóniape, ha upépe ambojovakéta ichupe ndache'apóigui mba'eve ramo ha opu'ãgui cherehe hikuái. 21 Ha opaite isoldádo iporãvéva ojekukáta, ho'apáta kyse puku rupi, ha umi hembýva katu oñemosarimbipáta irundyve yvytu rehe; peikuaa haña Che ha'eha pende Jára, ha Che aña'ẽmbáma hague ko'ã mba'e ko'áva rehe. 22 Péicha he'i pende Ruete: Che ajapyhýta pe cédro ijyvatetéva rakã ha aikytíta aňotý haña pe céro yvate ha iporã asývape. 23 Péva aňotýta Israel céro yvatetépe omyasãi haña hakãnguéra, hi'áta ha oikóta ichugui peteĩ cédro neporãmba jepéva; ha ijatýta hese opaichagua guyrakuéra oiko haña ikuarahy'ãme. 24 Ha mayma yvyra ñu rupigua oikuaáta Che, pende Ruete, aity hague pe yvyra iporãitévape, ha amopu'ã hague pe yvyra ikarapévape, ha ambopiru hague pe yvyra hovyüvape, ha amohovyü hague pe yvyra ipirumava'ekuépe. Che, pende Ruete, ha'epamava'ekue guive, katuate ajapopáta avei.

Ezekiel 18

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ ha he'i: 2 Mba'érehépa peiporu ko ñe'ẽnga kóva Israel retãme: Umi túva ho'úkuri parral'a , hái, ha ita'yra rãi ogehýi. 3 Che rekovére, he'i pende Ruete, araka'évéma ndapeiporuveiva'erã ko ñe'ẽnga kóva Israel retãme. 4 Peikuaa porãke, mayma vyvarigua ánga che mba'e voi; pe túva ánga che mba'e háicha, peichaite ita'yra ánga che mba'e avei; upe ánga oñemohembiapo vaivante omanova'erã. 5 Ha upe vyvarigua heko potíva katuate ojapóva che ñe'ẽ ha che rembiapoukapy, 6 upévare ha'e ndoikói umi céro rehe ho'u haña kuave'ẽmby ro'o, ha'e nomomba'eguasúi ambue jarakuérape, ha'e ndohupíri hesa umi Israelgua jára gua'u ra'angakuéra rehe, ha'e norãirõi hapicha rembirekópe, ha'e ndoikói hembireko ndive ikuña mba'asy oguejy jave, 7 ha'e ndojopy asýi avavépe, mba'eporukaharépe ha'e ome'ẽ jevy imba'erepy oiporuva'ekue, ha'e nomondái, ha'e ome'ẽ hembi'úgui iñembyahývape ha omonde ijopíovape, 8 ha'e nomba'eporukái ipirapire mba'erepy (interes) rehe, ha'e ndojapyhy reíri hapichágui imba'erepy; ha'e oipe'a ipo ñaña rekógui, ha'e ombojovake hekoitépe hapichakuérape, 9 ha'e oiko Che aipota háicha, ojapógui hekoitépe che rembiapoukapy, aňetehápe ko teko potí kóva oikovéta, he'i pende Ruete. 10 Ko kuimba'e heko potíva ra'y omonda ramo, térã oňohẽ ramo hapicha ruguy, térã ojapo ramo oimeraẽ mba'e vaiete, 11 itúva ndojapoiva'ekue: Ita'yra ho'u ramo kuave'ẽmby ro'o umi céro ári, orãirõ ramo hapicha rembirekópe, 12 ojopy asy ramo imboriahu ha ohasa asyitereívape, omonda ramo, nomyengoviavéi ramo mba'erepy oiporuva'ekue, ojesaupi ramo umi jára gua'u ra'anga rehe ha hembiapo vaiete ramo, 13 omba'eporuka ramo ipirapire mba'erepy (interes) rehe ha oipe'a rei ramo hapichágui imba'erepy, ko tekove ñaña kóva oikovénepa. Ndoikovemo'ãi, ojapopaitégui ko'ã mba'evaiete, katuate omanova'erã, ha hembiapo vaikue ho'ava'erã hi'ári oñehundi peve. 14 Ha oimerõ peteĩ kuimba'e ra'y ohecha ramo opaite itúva rembiapo vai ha'e ojapóva guive, ha ohechapa ramojepe ndojapói itúva ojapo háicha; 15 ndo'úi kuave'ẽmby ro'o cerrokuéra ári, nomomba'eguasúi umi Israel jára gua'u ra'angakuérape, norãirõi hapicha rembirekópe, 16 ha

ndojopy asýi avavépe, ha'e noñemomba'úi hapicha mba'erepy rehe, nomondái, ome'ê hembi'úgui iñembyahývape, ha omonde ijopívovape, 17 ndojopýiri imboriahúvape ha nomba'eporukái ipirapire mba'erepy (interes) rehe ha ndojapyhýi reíri hapichágui imba'erepy, ha ojapóva añetehápe che ñe'ê ha che rembiapoukapy, ko kuimba'e kóva nomanoiva'erã itúva ñañangue rehe; ko tapicha kóva katuete oikoveva'erã. 18 Itúva ojapógui mba'evaiete, mbaretépe omondágui ipehẽnguêpe, ha ojapógui hetãnguakúera apytépe mba'e iporã'yva, katuete ha'e omanóta iñañangue rupi voi. 19 Ha peporandu ramo: Mba'éicha rupípa ita'yra ndoguerahamo'ãi avei itúva rembiapo vai. Ita'yra ojapógui che ñe'ê ha che rembiapoukapy oĩ háicha, upévagui añetehápe ha'e oikoveva'erã. 20 Upe vyarigua ánga oñemohembiapo vaívante omanova'erã. Ita'yra ndoguerahamo'ãi ijehe itúva rembiapo vai, ni pe túva ndoguerahamo'ãi ijehe ita'yra rembiapo vai; pe heko potíva ohupityva'erã justícia ha oikoveva'erã, pe iñañáva katu heko ñañatee rupi omanova'erã. 21 Heko vaíva opoi ramo opaite hembiapo vai ojapova'ekuégui, ha ojapo ramo opaite che rembiapoukapy ha che ñe'ê he'i háicha ha oiko ramo justícia rekópe, añetehápe oikoveva'erã ha nomanoiva'erã. 22 Opaite mba'e vai ojapova'ekue rehe ndaiporimo'ãi mandu'a; oiko porãháre oikovéta katuete. 23 Avy'ánepa omano ramo heko vaíva, he'i pende Ruete. Nahániri, ndavy'aichéne heko vaíva omano ramo, avy'a katu heko vaíva opoi ramo heko vaígui oikove haña. 24 Ha pe heko potíva opoi ramo heko potígui ha oñemoangaipahína, ha ojapo ramo umi heko vaíva ojapo háicha, oikovénepa ha'e. Nahániri, Che nachemandu'avéi heko potíngue rehe, pe heko ñepu'ã rupi ha opyrũgui teko porã rehe; ha hembiapo vai rupi, katuete ha'e omanova'erã. 25 Ha peẽ peje ramo: Naiporãi ore Ruete justícia ; pejapysaka porãke ko'áña, peẽ Israel retãygua; ndaheko potíri piko che justícia ha pende justícia piko ndaiky'ái. 26 Pe heko potíva opoi ramo teko potí rapégui, ha oñemoangaipa ramo, ha'e omanova'erã hi'angaipa vai rupi; hembiapo vai rupi omanova'erã katuete ha'e. 27 Ha pe heko vaíva opoi ramo hembiapo vaikuégui, ha oiko ramo che rembiapoukapy he'i háicha ha'e omoingovéta hi'anga. 28 Ojesarekógui ha opoi haguere opaite mba'evai ojapova'ekuégui, añetehápe upéva oikoveva'erã ha nomanoiva'erã. 29 Ha Israel retãnguakúera he'i ramo gueteri: Naiporãi ore Ruete rape; ndaheko porãi piko che rape, Israel retã. Añetehápe, pende rapekuéra ndaheko porãi. 30 Upéva Che pombojovakéta peteĩteívape pene rembiapo rupi, nde Israel retã, he'i pende Ruete. Peñembyasy añetehápe ha pepoi pene rembiapo vaígui ha pene ñaña rekógui ha napeñehundimo'ãi. 31 Pepoi pene rembiapo vaígui ha peñemboheko pyahu ha peñembopytuporã pyahu. Mba'upéiko pemanose, peẽ Israelguakúera. 32 Chéve nachembovy'ái pe tekove ñaña omano ramo, he'i pende Ruete; upévagui pejevýna che rendápe peikove haña.

Ezekiel 19

1 Ha nde, epurahéi ñembyasy purahéi reheguáva umi Israel ruvichakuéra rehe, 2 ha eréta: Mba'eichaitépa nde sy oiko leõ kuña ramo, leõ atýpe: Umi leõ ra'yrsu apytépe omongakuaa haña imembykuérape. 3 Ha'e oñangareko ha omokambu porã imembýpe, ha oiko ichugui peteĩ leõ ra'yrsu ikatupyryva, ho'úva avei vyariguakuérape. 4 Ha umi tetãygua oñembyaty ojapyhy haña ichupe, ha ho'a rire iñuhãme ogueraha ichupe ty'ãi hierroguigua reheve Egípto retãme. 5 Ha pe leõ sy ohechávo oñembotavy hague ichupe ojapyhy ambue imemby, ha ojapo ichugui leõ ra'yrsu. 6 Ha ha'e oiko leõ apyte rupi; ha oiko ichugui leõ ra'yrsu ikatupyryva, ojapyhy porãkuaáva hembi'urã ho'úvo vyariguakuérape. 7 Ombyai hóga oñemombaretéva ha ombotapere tavakuéra ha sarambi ojapo hetápýpe ha, okororõ ramo ha'e, oñemondyipa joa hikuái. 8 Oko'ipa hese tetãnguéra ijerekuévo oikóva guíve, ha omyasãi hikuái henonderãme iñuhã, ha oity hikuái ichupe vvykuápe. 9 Ha omoĩ ichupe hikuái peteĩ cajon guasúpe ha ty'ãime ombotyryry ichupe Babilónia retã ruvicha rendápe; ha omoinge ichupe peteĩ óga oñemombarete porãitévape, anivéma haña oñehendu ikororõ Israel cerrokuéra rehe. 10 Nde sy ojogua parral oñeñotýva'ekuépe y rembe'yype, hoky ha hi'a heta oĩgui y rembe'yype. 11 Hakã imbarete apytégui okakuaa tetã ruvicha vyra po'i; hakãnguéra opu'ã yvate, ha ojehecha mombyry guíve ijyvate ha hakã hetaitereĩgui. 12 Ha jaheipópe oñemondoróra'e, ojeity yvy rehe, ha pe vytytu kuarahyresẽguio óva ombopiru hi'a; hakãnguéra imbaretéva opẽmba ha ipirupa, ha tata ombokusuguepa. 13 Ha ko'áña oñeñotý yvy perõme, yvy oky'yhãme ha heñoi'yhãme mba'eve. 14 Ha osẽ tata hakãgui, ha ohapypa hi'a, ha ndopytavéi hese hakã imbaretéva ojejapo haña tetã ruvicha vyra po'irã. Ko purahéi ñembyasy rehegua, ojeporúta purahéi ñembyasy ramo (Israel retãme).

1 Ojehu pe áño 7-hápe, pe jasy 5-hápe, ha pe ára 10-hápe, umi karai anciáno ou omba'eporandu haña Nanderuetepe, ha oguapy hikuái che renondépe. 2 Ha Nanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 3 Kuimba'e ra'y, eñe'ẽ umi Israel ancianokuérape, ha ere ichupekuéra péicha he'i pende Ruete: Peju piko pemba'eporandu haña chéve, che rekove rehe, nda'emo'ãi mba'evete peñme, he'i pende Ruete. 4 Nerembojovakeséi piko ichupekuéra. Nde, kuimba'e ra'y embojovake ichupekuéra, ehechauka ichupekuéra ituvakuéra angaipa, 5 ha ere ichupekuéra, péicha he'i pende Ruete: Upe ára aiporavo ramoguare Israélpe che mba'e ramo ame'ẽ haña che ñe'ẽme'ẽ Jacóbo róga ñemoñarenguérape, ha ajehechauka ramoguare ichupekuéra Egípto retãme, amopu'ãvo che po ame'ẽ haña che ñe'ẽ ichupekuéra, Che ha'emava'ekue: Che ningo pende Ruete, pende Jarateeteva. 6 Pe ára pévape ahupi che po aguenohẽ haña ichupekuéra Egípto retãgui agueraha haña peteĩ tetãme ambosako'iva'ekue ichupekuéra ġuarã, osyryhápe kamby ha eíra, ha pe yvy péva iporãve opaite ambue yvýgui; 7 upéramo ha'eva'ekue ichupekuéra: Opavave topoi ijára gua'u ra'angágui oguerékova hesakuéra renondépe, ha ani peñemongy'a umi ta'anga Egípto pegua rehe, Che ningo pende Ruete, pende Jaratee. 8 Ha'ekuéra katu opu'ã cherehe, ha naiñe'ẽrenduséi chéve; ndoipe'ái ijára gua'u oguerékova hesakuéra renondépe, ha nomombói Egípto jára gua'u ra'angápe; upévagui aňohẽma che pochy hi'arikuéra, ha amogue che ñeko'õi Egípto retãre. 9 Che ajapo umi mba'e che rera rehehápe, ani haña umi tetã oikóva ijerekuévo oñe'ẽvai cherehe, upévagui Che ajehechauka ha ha'éma avei aguenohẽtaha ichupekuéra Egípto retãgui, umi ambue tetã ijerekuévo oíva ġuive ohechakuaa haña che pu'aka. 10 Upéicha aguenohẽ ichupekuéra Egípto retãgui, ha agueru ichupekuéra pe yvy perõme, 11 ha amombe'u ichupekuéra che rembipota, ha aikuaauka ichupekuéra che rembiapoukapy, umi ojapóva ġuive umía oikoveva'erã katuete. 12 Ha hi'ári ame'ẽ avei ichupekuéra umi pytu'uha ára, oiko haña techaukaha ramo Che ha ha'ekuéra pa'ũme, oikuaa haña hikuái Che Ijaraha, ha Che voi aiporavo hague ichupekuéra ha amboyke hague ichupekuéra che retãteerã ramo opaite tetãnguéra apytégui. 13 Israel retã katu oñemoĩ cherehe pe desiértope; ndoikói che ñe'ẽ he'i háicha, ha omboyke hikuái che rembiapoukapy, umíva rupínte vyvarigua oikovekuaánte; ha'ekuéra omongy'a avei che pytu'uha ára ame'ẽmava'ekue ichupekuéra; ha upévagui, ha'éma aňohẽtaha hi'arikuéra che pochy ahundi haña ichupekuéra yvy perõme. 14 Che rera rehehápe katu ndajapói pya'e, ani haña oñe'ẽvai umi ambue tetã ohechamava'ekue mba'éichapa aguenohẽ Israélpe Egípto retãgui. 15 Desiértope amopu'ã avei che po ame'ẽ haña che ñe'ẽ ndaguerahamo'ãiha ichupekuéra pe yvy ame'ẽva'ekuépe Israélpe, osyryhápe kamby eíra, ha iporãitevéva opaite ambue tetãnguérargui, 16 omboykégui hikuái che rembiapoukapykuéra, ha ndoikóigui hikuái Che aipota háicha ha hi'ári omongy'a haguere che pytu'uha arakuéra ha ipy'apýpe ohoségui ijára gua'u rapykuéri. 17 Ha upeichavéramo jepe Che aperdona ichupekuéra, ani haña ajuka ha ahundipa ichupekuéra desiérto rupi; 18 upéicha rãngue ha'eva'ekue ita'yraquerape pe desiértope: Ani peikótei pende tuvakuéra oiko haguéicha, ani pejapótei hembiapo vai, ha ani peñemongy'átei ijára gua'ukuéra rehe. 19 Chénte pende Ruete, pende Jára; pejapopa katu che ñe'ẽ ha che rembiapoukapy; 20 peñongatu che pytu'u ára, oiko haña techaukaha (seña) ramo Che ha pene pa'ũme, ha peikuaa haña Cheha pende Ruete, pende Jaratee. 21 Ita'yraquerá katu opu'ã jevy cherehe ha ndoikói hikuái che ñe'ẽ he'i háicha, ha ndojapói che rembiapoukapykuéra, umíva rupínte vyvariguakuéra ojapóva ġuive oikoveva'erã; omongy'a jevy katu hikuái che pytu'uha ára. Upémaramo ha'eva'ekue aňohẽtaha hi'arikuéra che pochy, ahundipa peve ichupekuéra desiértore. 22 Ha che rera rehehápe ajokova'ekue che po, ani haña oñembohory hesakuéra umi tetã, hesakuéra renondégui aguenohẽva'ekue Israélpe Egípto retãgui. 23 Upévare ahupi che po desiértope ko tetã kóvare, ha ame'ẽ che ñe'ẽ Che amosarambipataha ichupekuéra tetãnguéra apytépe, opaite yvy apére, 24 ha'ekuéra omboyke haguere che ñe'ẽ, che rembiapoukapykuéra, ha omongy'águi che pytu'uha ára, ha omomba'eguasúgui ituvakuéra jára gua'u ra'angakuérape, 25 upévagui Che ame'ẽ ichupekuéra ñe'ẽ naiporãiva, ha tembiapoukapy umíva rupi ndaikatúi oikove. 26 Iky'áva ramo aguereko ichupekuéra, oikuave'ẽgui hikuái ita'yra tenonderépe tata rendýpe, ha amobhasa asy ichupekuéra aikuaauka haña ichupekuéra Chenteha Ijaratee. 27 Upéicharupi, kuimba'e ra'y, eñe'ẽ Israel retãme, ha ere ichupekuéra péicha he'i pende Ruete: Ko'ã mba'e ko'áva rupi pende rukuéra oñembohory cherehe ha oñemoĩ cherehe pe desiértope. 28 Che ame'ẽma che ñe'ẽ ame'ẽtaha ichupekuéra

ko yvy kóva ha agueru avei ichupekuéra ko yvy kóvape, ha'ekuéra katu oma'ẽ mayma cérro ijyvatéva rehe ha mayma yvyra ikuarahy'ã porãva rehe, ha upépe oikuave'ẽ ambue járape chembopochy haña, ha upépe avei omoĩ hikuái imba'e ryakuã porãva, ha upépe oikuave'ẽ avei ivíno . 29 Ha Che aporandu ichupekuéra: Ma'erãpa peho jepi umi yvy yvatépe, upévagui oñembohéra pe ára péva guive yvy yvate. 30 Upépare ere Israel retãme: Péicha he'i pende Ruete, mba'érehepa peñemongy'a pende ypykuéraicha, ha pejapo jevy avei hembiapo vaikuerakue. 31 Peikuave'ẽ haguére pene kuave'ẽmby ambue járape ha pehapýgui pende ra'ykuéra tatápe ha peñemongy'a haguére avei mayma pende jára gua'u ra'ãnga rupi ko ára kóva peve nambohovaimo'ãvéima peẽme, Israel retãyguápe, pemba'eporandu ramo jepe chéve. Che rekove rehe, he'i pende Ruete, Che nañe'ẽmo'ãvéi peẽme. 32 Ndojehumo'ãi peẽ pejepy'amongetáva. Peẽ ningo peje: Jaikóna ambue tetãnguéraicha, omomba'eguasúva ijarakuérape, ojejapóva ita ha yvyrágui. 33 Che rekove rehe, he'i pende Ruete, che pu'aka mbarete pochypópe peikóta che poguýpe, 34 ha Che pombyatýta yvy apéregui che po mbarete rupi ha pochypópe aipysóta che jyva pendeári, 35 ha poguerúta umi tetãgui peteĩ desiérto perõme, ha upépe Che pombojovakéta. 36 Che ahavira haguéicha pende rukuéra Egípto desiértope , péicha ajapo jevýta penendive, he'i pende Ruete. 37 Che pombohasáta che yvyra po'iguy rupi, ku ovecha rerekua ojapo háicha oipapa ramo ijovechakuérape, ha Che pojopýta pejapo peve pe ñe'ẽ ñame'ẽmava'ekue ojupe. 38 Che amboykéta pende apytégui umi oñemoíva ha umi opu'áva'ekue cherehe; poguenohẽmbáta umi tetã peikohágui, Israel yvýpe katu umi iñañáva ndoikemo'ãi, peikuaa haña Che ha'eha pende Ruete. 39 Ha peẽ Israel rogayguáva, péicha he'i pende Ruete: Peẽ napeneñe'ẽrenduséi ha pemomba'eguasuse pende jára gua'úpe, ága katuete oñuahẽta pe ára peẽ napemongy'avéi haña che reraguasu. 40 Upépare he'i pende Ruete: Che cérro poravopyrépe, Israel retãme, opaite Israelgua chemomba'eguasúta ha Che poiporiahuverekóta ha peẽ peikuave'ẽ jevýta chéve pene kuave'ẽmbynguéra. 41 Che ahetí ramo pene kuave'ẽmby hyakuã porãva Che poiporiahuvereko jevýta, ha Che pombyatýta umi tetã Che pomosarambipa haguégui poguenohẽ jevy haña umi tetã apytégui, ha uperire ae Che pomopotĩ jevýta ambue tetãnguéra resa renondépe. 42 Ha peikuaáta Che ha'eha pende Ruete, ága Che pogueru jevy ramo Israel yvýpe, pe yvy Che ame'ẽmava'ekue pende rukuérape, ame'ẽ haguépe che ñe'ẽ ahupívo che po. 43 Upépe ae penemandu'áta pende rapekuéra rehe ha opaite mba'e peñemongy'ava'ekue rehe, pejeguaru haña pene rembiapo vaietekuégui. 44 Ha peikuaáta Che ha'eha pende Ruete, ajapo umi mba'e penderehe che rera rehehápe, pende reko ha pende rape vaiete ramojepe, he'i pende Ruete. 45 Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 46 Kuimba'e ra'y, emoĩ nde rova sur gotýo, ha emyasãi che ñe'ẽ upérupi, eprofetiza Négev ka'aguy rehe. 47 Ha eréta Négev ka'aguýpe: Ehendúke Ñanderuete ñe'ẽ, péicha he'i pende Ruete: Ema'ẽ porãke, Che ambojepota nderehe tata ahundi haña opaite yvyra rogue hovy ha ipirúva; ndoguemo'ãi pe tata rendy; ha ojehapýta opaite vyvarigua rova, yvy guive yvatévo peve. 48 Ha mayma vyvarigua ohecháta Che, pende Jára, ambojepota hague ha avave nomboguekuaamo'ãi. 49 Ha che ha'e: Nde che Jára, ha'ekuéra ningo he'íta cherehe, noñe'ẽi piko kóa ñe'ẽñemi rupi.

Ezekiel 21

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, emoĩ nde rova Jerusalen gotýo, ha emyasãi che ñe'ẽ umi ka'aguýpe oíva sur gotýo. 3 Ha ere Israel retãme: Péicha he'i pende Ruete, eikuaa porãke, Che ajatapýta ha pe tata péva ohapýta opaite yvyra kuéra, umi hokýva ha umi ipirúva, ha pe tata ndoguemo'ãi ohapypa peve opavavépe, oíva guive ndepype, sur guive nórtte peve. 4 Ahundíta nde apytégui opaite tekovépe, aguenohẽta che kyse puku hyrúgui maymaite vyvarigua rehe, yvy guive yvate peve. 5 Ha mayma vyvarigua oikovéva guive oikuaáta Che, pende Ruete, aguenohẽ hague che kyse puku hyrúgui; ha namoingemo'ãvéima hyrúpe. 6 Ha nde, kuimba'e ra'y, ejahe'ó soro ha eiko jepy'apy asypópe, nepyahẽ asy hesakuéra renondépe. 7 Ha ha'ekuéra oporandu ramo ndéve: Mba'érehe piko nde rejahe'ó asy, eréta: Peteĩ marandu vaiete rupi ha péva oñuahẽ ramo omokangypáta maymaite py'apy ha oipy'apy asýta mayma ánga, ha ýicha ikangypáta opaite vyvarigua renypy'ã; ema'ẽ porãke, outamahína ha katuete ojehupáta, he'iuka pende Ruete. 8 Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 9 Kuimba'e ra'y, emomarandu, ha ere: Péicha he'i pende Ruete, pe kyse puku, hãimbepáma ha overa asýma, 10 oporojuka haña oñehãimbe'éma, oñemopotĩmbáma overa haña. Javy'ánepa upévarehe. Che ra'y (Juda) ndoikói che rapykuéri, upévagui ojerovia rei che pytyvõre. 11 Pe kyse

puku hāimbe oñeme'ẽ ipópe omopotĩ haġua, ha overáma ipotĩgui upe oporojukátava pópe ġuarã. 12 Esapukái ha ejahe'ó, kuimba'e ra'y, kóa oúta che retã ha mayma imburuvichakuéra ári; ha'ekuéra ho'áta avei kyse puku rupi che retãyguakuéra ndive, upévagui einupã nde ku'a rehe. 13 Heta jevy pende Ruete ohaviráma ichupekuéra, mitã iñañáva noñembohekomo'ãi ni tukumbópe, he'i pende Ruete. 14 Ha nde katu, kuimba'e ra'y, emomarandu ha ejepopete, ha ta'ipochy jevy jey pe kyse puku oporojuka jo'a jo'áva; kóa ningo pe kyse puku oporojuka ha oikutútava ichupekuéra. 15 Pe kyse puku penembopy'amanóta oñembohetavévo pe manoguasú ha opaite hóga rokẽme amoĩma kyse puku oporomondýiva. Pe kyse puku oñembosako'ima oporojuka haġuaicha. 16 Eikytĩ akatúa gotýo, eikutu asu gotýo, mamó rejereha gotýo. 17 Ha Che avei ajepopetéta, ha amboguéta che pochy, Che, pende Ruete aña'ẽma. 18 Ou ambue Ñanderuete ñe'ẽ chéve, ha he'i: 19 Nde, kuimba'e ra'y, ehai mokõi tape, pe Babilónia retã ruvicha oikuaa haġua moõite rupípa ikyse puku ohasáta; peteĩ tetãguĩte mokõi tape osẽ, ha ehechauka mokõivéva oikuaa haġua umi táva ohotaha rupi. 20 Ehechauka hu'y rupi pe tape ohóva Rabápe, Amon ñemoñarenguéra tavaguasúpe; ha pe ambue hu'y Jerusalénpe, Judayguakuéra tavaguasúpe; ko'ã tape rupi ohasáta pe kyse puku. 21 Pe Babilónia retã ruvicha oġuahẽ vove pe tape ojuasahápe, imba'ekuaáva oityvyróta hu'ykuéra omba'eporandu haġua ijárape ha oma'ẽta tymba py'akue rehe. 22 Imba'ekuaáva ohechaukáta ichupe oho haġua ipo akatúape, he'ise ojeity haġua Jerusalem ári, ha upépe omoñepyrũ haġua pe jejukaguasu, osapukái haġua ñorãirõ sapukaiguasu, ha omopu'ã haġua umi ñorãirõ rembiporu ombotáva umi táva rokẽre oity haġua, ha omopu'ãta escaléra ojapyhara haġua Jerusalem tápia ári. 23 Umi Israelgua katu oimo'ã ko ta'yvõ kóva reietéta, Nabucodonosor imandu'a uvei Judayguakuéra ome'ẽ hague iñe'ẽ, ha omboykẽgui iñe'ẽ ipochyete ha ou ohavira haġua ichupekuéra. 24 Upévore, péicha he'i pende Ruete: Peñemomandu'a jevy pene rembiapo vaikue rehe, pehechauka peñemoĩ hague cherehe, ha opaichagua pene rembiapokue ivaietereiha, ha upévore Che pohaviráta. 25 Ha nde, Israel retã ruvicha, nde reko ky'a ha ñaña; oġuahẽtama katuite pe ára, ne aña reko opataha. 26 Péicha he'i pende Ruete: Eity pe mburuvicha akã rehegua jeguaka, eipe'a icoróna; mba'eve ndopytamo'ãi oĩ haichaite, ko'ãga toñemomba'eguasú umi imichĩva, ha toñemomirĩ umi oñembotuicháva. 27 Taperekue, taperekue, ambotaperepáta ko táva kóvape, ha ã mba'e oikóta oġuahẽ meve Che aiporavova'ekuẽpe ha ame'ẽmba haġua opaite mba'e ipópe. 28 Ha nde, kuimba'e ra'y, eprofetiza ha ere péicha he'i pende Ruete Amon ñemoñarenguéra rehe, oñembohory haguẽre hikuái: Kyse puku, kyse puku ojepe'ama hyrúgui oporojuka haġua; oporohundi haġua, overa ha hendýma aratirícha. 29 Umi mba'e pehecha ha pehendúva mba'e gua'u ha umi mba'e pemomarendúva katu japu rei ichupekuéra, pe kyse puku oñemoĩtama umi tekove ñaña ajúra rehe, oġuahẽtama iñañanguéra ára paha. 30 Amoinge jevýta pe kyse puku hyrúpe. Ha pe tetã nde rekakuaa ha reiko haguẽpe, upépe Che rombojovakéta. 31 Che añaõhẽta ndeári che pochy; che pochy amyendýta ndeári, ha Che romoĩta ndéve kuimba'ekuéra okyhyje'yva ha oporohundi pogyype. 32 Reikóta tata rembi'u ramo, pe yvy hykuéta nde rugykuẽgui; ndaiporimo'ãvéima mandu'a nderehe, Che, Yvága Atykuéra Jára ha'ẽma.

Ezekiel 22

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: 2 Nde, kuimba'e ra'y, nerembojovakesemo'ãi piko pe táva oñeñohẽháme tuguyeta, ehechauka ichupekuéra hembiapo vaikue, 3 ha eréta péicha he'i pende Ruete: Oñeñohẽ haguẽre tuguyeta nde táva mbytépe, pya'e oġuahẽta ne ñehundiha ára, oñemongy'apa ha ojapo haguẽre ijára gua'u ra'ãnga. 4 Umi tuguy reñohẽva'ekue rupi reju reñemohembiapo vai, ha reju reñemongy'a avei umi nde jára gua'u ra'ãnga rejapomava'ekue rupi; ha upévore nde voi remombyky nde rekove arakuéra, ha oġuahẽtama nde ára paha; upévore Che romoĩta tetãnguéra ñembohory ramo, ha opavave opuka haġua nderehe. 5 Umi hi'aġuiva ha umi mombyry oikóva ndehogui opukáta nderehe, nde voi remongy'águi nde rera, upévore oñemoherakuã vaíta nde rera. 6 Cháke peẽ, Israel pegua mburuvicha, peñeha'ãmbáva peñohẽ haġua pende rapicha ruguy. 7 Jerusalengua nomomba'etí itúva ni isýpe, ojopy hikuái tetã ambueyguápe, omonda hikuái ityre'yva ha imenave'yvape. 8 Ndererekói mba'eve ramo che rogaguasu ha remongy'a avei che pytu'uha arakuéra. 9 Tekove vai oiko nde távape ha japu rupi ojejukauka rei itavayguakuẽrape, céro ru'ame oñemomba'eguasú ambue járape ha omyakaratĩ hikuái ambue tetãyguá ojapo háicha. 10 Nde táva ryepýpe oĩ ta'yra oñenóva itúva rembireko ndive, ha oĩ avei nde apytépe umi oikóva hambireko ndive imba'asy oġuejy jave. 11 Oĩ umi oikóva

hapicha rembireko ha ita'ýra rembireko ndive ha oĩ umi oikóva heindy, itúva rajy ndive. 12 Nde apytépe ojejapyhy pirapire oñohẽ haɣua hapicha ruguy; ojeporuka pirapire tapichápe ha oñemyengovia jevývo ojerure hetave (interes reheve), ha mbaretépope rejopy nde rapichápe; nde katu nderesarái chehegui, he'i pende Ruete. 13 Peikuaa porãke, Che roinupãta rejapo vai haguére nde rapichápe ha reñohẽ rei haguére huguy. 14 Nde py'a imbareténepe Che rombojovakeha árape, ha ne mbaretetekue ipu'akánepa cherehe, he'i pende Ruete, Che ajapopãta ha'éva guive. 15 Che romosarambíta umi tetã rupi, ha romyasãita opaite yvy apére, romopotĩ haɣua opaite ne rembiapo vaietégui. 16 Ha nde voi retĩta umi tetã resa renondépe, ha reikuaáta Che ha'eha pende Ruete. 17 Ou chéve ambue Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: 18 Kuimba'e ra'y, Israel retã oiko chéve ɣuarã ku ky'akue hembývaicha oñemboyku rire: Cóbrec, estáño , híerro , plómo ha pláta (óro morotĩ). 19 Upévagui péicha he'i pende Ruete: Oiko haguére pendehegui mba'e ky'akue hemby reíva, Che pombyatýta Jerusalen mbytépe. 20 Ojeity háicha tatakúape pláta, cóbre, plómo ha estáño ha upéi ojehatapyña porã omboyku haɣua, péicha avei Che poityta che rata hendývape pomboyku porã haɣua. 21 Añetehápe Che pombyatýta ha aipejúta pendeári che rata pochy rendy ha poityta ipype pomboyku porã haɣua. 22 Ku pláta hyku háicha tatakúape, upéicha penderykúta Jerusalen mbytépe, peikuaa haɣua Che ha'eha pende Ruete ha aňohẽ hague che pochy pendeári. 23 Ou chéve ambue Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: 24 Kuimba'e ra'y, ere Israélpe: Nde ndaha'éi yvy potĩ, ha nanderypýiri ama che pochyha árape. 25 Umi proféta Jerusalen ryepýpe oikóva ome'ẽmbáma iñe'ẽ opu'ã haɣua cherehe, ku leõ (África pegua) okororõ háicha ojapyhývo hembí'urã, upéicha ombyai hikuái hapicha rekovekuéra oñemomba'e haɣua ikokue rehe, imba'erepykue rehe ha péicha opyta heta kuñakarai imenave'ýre. 26 Ipa'ikuéra opyrũ che rembiapoukapy rehe, ha omongy'a che rogaguasu; nombojuavýi ojuehegui mba'eche rembipota ha yvyarigua rembipota apytépe, ha nombojuavýi teko potĩ ha teko vai apytégui, ha che pytu'uha áragui omboty hikuái hesakuéra, ha ijapytepekuéra ndache'apói mba'eve ramo. 27 Umi mburuvicha itavapýpe ojogua umi aguaraguasúpe ojapyhýva hembí'urãme, oñohẽ hapicha ruguy ombyatyve haɣua umi mba'e omondava'ekue. 28 Iprofetakuéra omo'ãmba japúpe, ha'ekuéra omomarandu jave oporombotavy ha ijapu, ha hí'ári he'i hikuái: Péicha he'i Ñanderuete; Che katu nda'éi mba'eve ichupekuéra. 29 Hetãyguakuéra omboyke justícia oporomonda, ojopy ha ombohasa asy haɣua imboriahúva ha tetã ambueyguápe. 30 Ha aheka ijapytepekuéra peteĩ kuimba'e omopu'ãkuaáva pe tápia ha omboty jevýva ikuára ani haɣua Che ambyai ko tetãme, ha ndajohúi avavépe. 31 Upévagui aňohẽ hí'arikuéra che pochy; che pochýpe ahundi ichupekuéra; amyengovia hembiaapo vai ha aity iňakã ári jehavira, he'i pende Ruete.

Ezekiel 23

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, oikova'ekue mokõi kuña, peteĩ sy membyre, 3 ha mokõivéva oiko kuña reko vai ramo Egípto retãme; ikuñataĩ ára guive oñemongy'a hikuái. Upépe ojepoko ipyti'áre, upépe ojejopy ikuñataĩ káma rehe. 4 Itykéra oñehenói Ohola, ikypy'y Oholiba; ha'ekuéra oikova'ekue che mba'e ramo, imemby hikuái heta kuimba'e ha kuña. Upéicha Samáriape oñembohéra Ohola ha Jerusalenpe oñembohéra Oholiba. 5 Ha Ohola chemyakaratĩ oiko aja gueteri che poguýpe; ha ou ohayhu imborayhu jarakuérape, umi Asiriayguápe, umi oñemoaɣuiva guive hendápe: 6 Tetã sãmbhyharakuéra, mburuvichakuéra ha karia'ykuéra kavaju arigua, oñemondéva ao pytãme. 7 Ohola oñeha'ãmba oiko haɣua hendivekuéra, Asiriaygua ra'ykuéra poravopyréva ndive, ha upéicha oñemongy'a avei opaite ijára gua'u reheve. 8 Ndopoíri katu heko vaígui Egíptoigua ndive, imitã ára guive oñeno heta ndive, ha'ekuéra ojopy ikuñataĩ pyti'áre ha ha'ekuéra oiko hendivekuéra kuña reko vai ramo. 9 Umi mba'evai rupi amoĩ ichupe imborayhu jarakuéra poguýpe, umi Asiriaygua ñemoñarenguéra poguýpe, iňakãraku haguére hesekuéra. 10 Ha'ekuéra omboi rire ichupe, ogueraha mombyry imemby kuimba'e ha kuñakuérape, ha upéi ojuka ichupe kyse pukúpe; ha oñemoherakuã ko'ã jehavira kuñakuéra apytépe. 11 Ha ã mba'e Oholiba ohechapa ha oiko vaive ikypy'y Oholágui. 12 Iňakã rakúgui oiko umi Asiriaygua ñemoñarẽnguéra ndive, hetã sãmbhyharakuéra, imburuvichakuéra ha imitãrusu iporãitáva ndive, umi oñemondéva ao porãme ha oiporúva ñorãirõ rembiporu iporáva, ha umi oikóva kavaju arigua ndive. 13 Upéicha Che ahecha Oholiba oñemongy'apa avei; peteĩ tape vai rupínte mokõivéva oguata. 14 Ha'e omboheta hetave ikuña reko vai; ohechávo umi kuimba'e ra'ãnga pe tápia rehe, umi Caldeaygua ra'ãnga ijeguapáva, 15 ha iku'akuápe

osãingo ikyse puku, iñakãnguéra rehegua reheve ha opaite ko'áva ojogua umi soldádo Babilónia peguápe, ijypykuéra ouva'ekue voi Caldéa retãgui, 16 ha oñepyrũ ohayhu ichupekuéra, ha omondo hendapekuéra ñe'ẽ rerahahára Caldeaygua retãme. 17 Upévore umi kuimba'e Babiloniaygua oġuahẽ imborayhu rupápe, ha upépe oñemongy'a hikuái, ha ha'e hendivekuéra, ojeguaru peve ichuguikuéra ipy'apýpe. 18 Upéicha oiko kuña reko vai ramo ha ohechauka hete opívo, upévore che ánga ikuerái ichugui, ikuerái haguéicha itykérãgui. 19 Ha'e omboheta hetave ikuña reko vai ha imandu'a jevy ikuñataĩ ára rehe, umi ára oiko ramoguare kuña reko vai ramo Egípto retãme. 20 Ha ou iñakãraku umi kuimba'e tie'ỹ rehe, búrru hakúvaicha, ha kavaju imba'etykývaicha. 21 Péicha nde, Oholiba, rehechanga'u nde reko vai ne kuñataĩ árape guare, umi Egíptoygua ojavýky ramoguare ne kamakuéra. 22 Upévãgui nde, Oholiba, ehendu Ñanderuete ñe'ẽ: Cháke, Che amopu'ãta nderehe umi ne mborayhu jarkue, ko'ãga ne ánga ikuerái rire, opáguio rei amboúta oñemoĩ haġua nderehe: 23 Umi Babiloniaygua, Caldeaygua, Pecodgua, Soaygua ha Coaygua, ha hendivekuéra Asiriayguakuéra; mitãrusu iporãitéva, tetã sãmbyhyharakuéra, mburuvichakuéra, karia'y iporãitéva ha kuimba'e herakuãguasúva, kavaju ári oikopa hikuái. 24 Heta tetã oúta ne rendápe icárro reheve. Ipyti'a mo'ãha ha iñakã mo'ãha reheve oikóta nde jerekuévo ha Che amoíta nde rekove ipopekuéra nembojovake haġua, ha ha'ekuéra nembojovakéta hembiapoukapy rupi. 25 Che pochy aityta ndeári, ha pochypópe ojahéita hikuái nderehe; netĩ'o ha nenambi'óta hikuái, ha umi hembymíva ho'áta kyse puku rupi. Ogueraháta hikuái ne memby, kuimba'e ha kuñakuéra, ha umi hembymíva oñehundíta tatápe. 26 Ha'ekuéra nemboíta ha oipe'apáta nde jeguaka porãita rerekóva. 27 Ha Che aipe'áta ndehégui ne kuña reko vai ha nde reko ky'a rejapóva Egípto retãme; anive haġua rejesarekove hesekuéra ha nanemandu'avéi haġua Egípto rehe. 28 Péicha he'i pende Ruete: Cháke, Che roityta umi rejeguaruháva poguýpe, umi ne ánga mongueraiharéva poguýpe; 29 ojahéi haġua nderehe, oipe'apa haġua nde ry'ái repýkue, ha nderejáta hikuái opivoite; ha ojekuaáta ne kuña reko ivaiha. 30 Ko'ã mba'e oikóta nderehe reiko haguére kuña reko vai ramo umi tetãygua ndive ha reñemongy'a haguére avei ijára gua'u ra'ãnga reheve. 31 Nde reiko nde ryke rape vai rehe, upévore Che amoíta avei nde pópe iváso nde jehaviraha árape. 32 Péicha he'i pende Ruete: Romboy'úta nde ryke váso tuicha ha ipypukúvape; ha tetãnguéra oñembohorypáta nderehe. 33 Oka'úvaicha reikóta py'a ñembyasypópe, nde ryke Samária váso oguerúgui tapere ha jepy'apy vai. 34 Remboy'u ha remboy'upava'erã rejokáta pe váso ha ijekakuépe reikaráita nde pyti'a, Che aña'ẽma, he'i pende Ruete. 35 Uperire Ñanderuete he'ive: Nderesarái haguére chehegui, ha chereity haguére nde atukupe gotýo, upévãgui Che aityta avei nde ári ne kuña reko vaieta. 36 Ha Ñanderuete he'i chéve: Kuimba'e ra'y, embojovake Ohola ha Oholibápe, ehechauka ichupekuéra hembiapo vaieta: 37 Oiko hikuái kuña reko vai ramo, ipokuéra oñohẽ hapicha ruguy, omomba'eguasú ambue jára gua'u ra'ãnga; ha imembykuéra ogueruva'ekue yvy apére oity hikuái tatápe, oikuave'ẽ haġua ijára gua'úpe ġuarã (Molócpe ġuarã). 38 Ko'ã mba'e ko'áva rupi oñemoĩ hikuái cherehe, upéi omongy'a hikuái avei che rogaguasu ha nomomba'éi che pytu'uha ára. 39 Ha'ekuéra oikuave'ẽ imembykuéra ijára gua'úpe ġuarã ha upe ára upévape oíke gueteri che rogaguasúpe omongy'a haġua; ha peikuaa porãke, ko'ã mba'e ojapo hikuái che rogaguasu ryepýpe: 40 Ha'ekuéra omondo kuimba'ekuéra mombyrygua piári, omondo hendapekuéra ñe'ẽ rerahahára ou haġua; ha ou vove hikuái nde rejahu, remohũ nde resakua ha reñembojeguakapa rehahũgui ichupekuéra; 41 reguapy guapyha iporãitéva ári, rembosako'iuka peteĩ mesa henondépe ha remoĩ hi'ári che mba'e ryakuã porã ha che acéite. 42 Upépe oñehendu opurahéi joáva hendive; ha ko'ã kuimba'e ko'áva apytépe ojeguero umi Saba pegua desierto guasúgui, ha omoĩ joa hikuái jeguaka ipyapy rehe ha iñakã rehegua iporãitéva. 43 Che katu ha'e chejupe: Oikovénepa gueteri ha'e kuña reko vai ramo hendivekuéra, iġuaiġui ramojepe. 44 Ou hikuái hendápe ku kuña reko vai rendápe ramoguáicha; péicha ou hikuái Ohola ha Oholiba rendápe, ha'ekuéra ningo kuña reko vaieta. 45 Upévore umi kuimba'e heko potíva ombojovakéta ichupekuéra ikuña reko vai rupi ha umi tuguy oñohéva'ekuére ha ojáva gueteri ipokuéra rehe. 46 Upévore péicha he'i pende Ruete: Che amboúta hi'arikuéra soldádo aty, ombopy'atarova ha omondapa haġua ichupekuéra. 47 Ha pe kuimba'e aty tojapi ichupekuéra itápe, ha toikutu ichupekuéra ikyse pukúpe, tojuka imemby kuimba'e ha kuñakurape, ha hogakuéra tombokusuguepa tatápe. 48 Ha Che aipe'áta yvy ape árigui peichagua teko ky'a, toikuaa opaite kuña, ha toñemondýi ani haġua oho pende reko ky'a rapykuéri. 49 Ojeityta pendeári pende reko vai, oñemyengoviáta peẽme pene rembiapo vai rehe pemomba'eguasú haguére ambue járape, upéicha peikuaáta Che ha'eha pende Ruete, pe Jaraitéva.

Ezekiel 24

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ pe año 9-hápe, pe jasy 10-hápe ha pe ára 10-hápe, ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, ehai kuationa rehe ko árape: Pe Babilónia retã ruvicha omongorata Jerusalen ko ára kóvape. 3 Ha eñe'ẽ ñe'ẽ mbojoja rupi upe óga oñemoiva cherehe ha ere ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete: Embosako'i peteĩ japepo (ólla), ha emoĩ y ipype, 4 emoĩ avei ipype so'ó, so'ó iporaitévante, hetyma poguasú ro'ó ha ipaletakue , emyenyhẽ so'okangue poravopyrégui. 5 Eru peteĩ ovecha iporaitéva, ha ejatapy iguýpe; eheja topupu porã; eheja tojy ikangukue. 6 Pende Ruete ningo he'i: Upéicha tojerereko pe táva oñohẽ reiva tuguy, ha pe japepo ndojepe'aiva'ekue ichugui imba'e ky'a (alúmbre); enohẽmba pe so'ó pehẽngue reiporavo'ỹre. 7 Pe tuguy oñeñohẽva'ekue oĩ gueteri ijapytépe, peteĩ ita isyiva ári oñeñohẽva'ekue; noñohẽiri yvy apére ojaho'i haña yvyku'ípe. 8 Okakuaa haña che pochy ha amyengovia haña ahejáma huguykue pe ita ári, ani haña ojejaho'ítei. 9 Upévorehe pende Ruete he'i: Upéicha tojerereko upe táva oñohẽ reiva hapichakuéra ruguy, Che voi ajatapy tuicháta, 10 amboheta hetavéta pe jepe'a, amyendy tuicháta pe tata hykupa haña pe so'ó ha toiko so'ó ku'i, ha umi so'okangue tokaipa. 11 Uperire emboguapy pe japepo nandi pe tatapyi ári, ha upépe ta'ipyta ha tokái, ha tahyku ichugui iky'akue, ha to'a ichugui iky'akue. 12 Oñemba'apo rei, nosẽigui iky'akue. Tatápe jepe ndojeimo'ávẽima. 13 Nde reko ky'a rupi reñehundíta, aña'ãgui romopotĩ haña, ha nde nereñemopotĩsẽi nde reko ky'ãgui; upévore araka'évema nereñemopotĩmo'ávẽi, ambugue peve che pochy nderehe. 14 Che, pende Ruete, ha'emava'ekue guive ajapopata avei. Ndaguevimo'ávẽi, ndaiporiahuverekomo'ávẽima ha nambyasymo'ávẽima; ambojovakéta hekoitépe nde rapekuéra ha ne rembiapokuéra, he'i pende Ruete. 15 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: 16 Kuimba'e ra'y, eikuaa porãke, peteĩ sapy'aitépe aipe'áta ndehogui nde resa mbohoryhára; ani regueropurahéi ñe'ẽ asy, ani nerasẽ ha ani osyry nde resay. 17 Ejoko ne mba'embyasy ha ekirirĩ, ani rembosako'i pe omanóva jahe'ó, ejokua ne akã rehe ne akãhoja, ha emoĩ nde py rehe nde sapatukuéra , ha ani remokañy ne rendyva nde ahoja reheve, ha ani re'u imba'embyasyva pan ojeguerútava ndeve. 18 Pe pyharevépe aña'ẽ che retãnguakuerape ha pe ka'aru omano che rembireko; ha ambue pyharevépe ajapopa oje'e haguéicha chéve. 19 Upéramo he'i hikuái chéve: Nderehechaukamo'ãipa oréve mba'épa he'ise oréve ñuarã ko'ã mba'e rejapóva. 20 Ha che ha'e ichupekuéra: Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 21 Ere Israel rógape: Péicha he'i pende Ruete, peikuaa porãke, Che voi amongy'áta che rogaguasu, pévarupi peẽ peñembotuichaiterei, péva ningo pende resa mbohoryhára ha ombovy'áva pene ánga; ha pende ra'y ha pende raju pehejava'ekue upépe, ho'apata kyse puku rupi. 22 Ha peẽ pejapóta che ajapo haguéicha; napemoĩmo'ãi pende ape rehe ahoja, ha ndape'umo'ãi pan mba'embyasy reheguáva. 23 Ndapepytamo'ãi akã ha py nandi reheve, ha ndapepurahéi asymo'ãi ha ndapejahe'omo'ãi; ha pende reko vai penemokangypata ha peẽ penepyahẽ asy joáta. 24 Péicha Ezequiel opytáta peẽme ñuarã techaukaha ramo; opaite mba'e ha'e ojapóva guive, peẽ pejapóta avei; ha ága ojuhúvo ko'ã mba'e, peikuaáta Che ha'eha pende Ruete, pe Jaraitéva. 25 Ha nde, kuimba'e ra'y, eikuaa porãke, oñuahétaha katuete pe ára Che voi aitýta che rogaguasu ombovy'áva ichupekuéra, iñembotuicha, hesakuéra mbohoryhára ha hi'ãnga ohayhuetéva, ha aipe'áta avei ichuguikuéra ita'ýra ha itajyrakuerape. 26 Upe ára upévape oúta ne rendápe umi ikatúva okañy, ogueru haña ndeve ko marandu kóva. 27 Upe ára upévape ojepe'a jevýta nde juru reñe'ẽkuua haña umi okañyva'ekue ndive, ha naneñe'ẽngumo'ávẽita, ha nde reikóta ichupekuéra ñuarã techaukaha ramo ha oikuaáta hikuái Che ha'eha pende Ruete.

Ezekiel 25

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, emoĩ nde rova umi Amon ñemoñare gotýo, ha eprofetiza ichupekuéra. 3 Ha eréta Amon ñemoñarenguérape: Pehendúke pende Ruete ñe'ẽ, péicha he'i pende Ruete: Peñembohory haguére, oñemongy'ãgui che rogaguasu ha oñembotaperégui Israel yvy ha ojeguerahágui Israelguakuerape jepokuapyhápe, 4 upévore, peikuaa porãke, Che pomoĩ umi kuarahyresẽha gotyogua rembiguái ramo, omopu'áta hikuái ne mbytépe ikorapy ha hogarãnguéra; ha'ekuéra ho'upáta pene ñemitýngue ha pende vaka kamby. 5 Rabágui ajapóta icamellokuéra kapi'ity, ha Amon ñu opytáta ijovecha atýpe ñuarã ha peikuaáta Che ha'eha Yvága Atykuéra Jára. 6 Péicha he'i Ñanderuete: Peẽ Amongua

pejepopetégui ha pembota mbotágui pende py, ha pene ánga mbytete guive pevy'a Israel retã ohasa asy eterei haguére, 7 upévare, peikuaa porãke, Che chepojái penderhe ha pomoíta tetãnguéra poguýpe penemondapa haña; poikytíta ha pohundíta tetãnguéra apytégui; pohundietéta, peikuaa haña Chénteha pe Oikovéa tapia guarã. 8 Péicha he'i pende Ruete: Moab ha Seir he'i haguére: Juda retã oikóma avei ambue tetãnguéraicha; 9 upévagui Che ambokuáta Moab táva rembe'ykuéra, oñehundipa haña itavakuéra ojeguero horyetáva: Bet-jesimot, Baal-meon ha Quiriatáim, 10 ha ijyvy Amon yvy reheve ahejáta ho'a umi kuarahyresẽ gotyogua pópe, anivéma haña oiko mandu'a Amon ñemoñarenguéra rehe ambue tetãnguéra apytépe. 11 Che voi ambojovakéta Moábpe ha'ekuéra oikuaa haña Che ha'eha pe Oikovéa tapia guarã. 12 Péicha he'i pende Ruete: Edom ojapo vai haguére Juda retã rehe ha ojeity hi'arikuéra oiporiahuvereko'ýre, 13 upévare péicha he'i pende Ruete: Che avei aipysóta che po Edom rehe, ahundi haña hetãygua ha hymbakuérape, ha ambotaperéta ijyvy, Teman guive Dedan pepe ho'áta kyse puku rupi. 14 Che retã Israel po rupi ahaviráta Edómpe, ha oja póta hikuái Edom rehe che pochy oipota háicha; ha oikuaáta hikuái Che voi ahaviraha ichupekuéra, he'i pende Ruete. 15 Péicha he'i pende Ruete: Umi Filisteaygua ojeity tapiágui Israelguakuéra ári oiporiahuvereko'ýre, ipy'aro reheve, ha ohundise Israelguakuérape ñembohorypópe, 16 upévagui péicha he'i pende Ruete: Pema'ẽ porãke, Che aipysóta che po umi Filisteaygua rehe, ha ahundíta umi Cretayguápe nahembyvéi pepe ko'ã tetãygua oikóva yguasu rembe'ýpe. 17 Ha amyengovia rire hembiapo vaieta oikuaáta hikuái Che ha'eha pe Oikovéa tapia guarã ha omyengoviáva vyvarigua rembiapokuerakue.

Ezekiel 26

1 Ojehu pe año 11-hápe, pe ára peteĩháme, Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, umi Tiroygua opuka haguére Jerusalen rehe he'ívo: Pe ojuháva ichupe iporãiterei; Jerusalen, tetãnguéra rokẽ opẽma, upévagui tetãnguéra ou joáta ore rendápe ha ore rombohetáta tetãnguéra mba'erepy ore táva ryepýpe, Jerusalen oñembotaperégui. 3 Upévagui, péicha he'i pende Ruete: Eikuaa porãke, Che apu'ãta nderehe Tíro ha amboúta ndeári heta tetã, ku yguasu pochy opu'ã háicha. 4 Ha'ekuéra oitypáta Tíro korapy jere yvate ha nde róga yvatekuéra oñemombaretépyréva, ha aitypeíta ichugui ijyvy timbokue jepeve, ha ahejáta hendaguépe ita perõ ha yvy nandi. 5 Tíro opytáta yguasu mbytépe, hendaguépe pira kutuhára omyasáita ired ikã haña, opaite ko'ã mba'e oikóta Che ha'émagui, he'i Yvága Atykuéra Jára; ha umi tetã omondapáta ichupe. 6 Ambue táva, ijerekuévo oíva, ojupapáta kyse pukúpe imemby kuñakuérape, oikuaa haña hikuái Che ha'eha pe Oikovéa tapia guarã. 7 Péicha he'ígui pende Ruete: Ema'ẽ porãke, nórteguio Che aguerúta Nabucodonosórpe, Babilónia retã ruvicha, ha'e ningo pe tetã ruvicha tuichavéva outava ojeity haña Tíro ári ikavajukuéra, icarroíta, ikavaju ariguáva ha isoldádo aty ndetuicháva reheve. 8 Ojukáta kyse pukúpe ne memby kuñakuéra ñúme oikóvape, ha nemongora haña omopu'ãta nde jerekue rehe óga yvate, oñemo'ã haña nde hu'ykuéragai, ha oityta yvy aty ndetuicháva nde táva kora renondépe ohasa haña hi'ári. 9 Ha nde táva jere rehe oíva pe kora yvate rehe ojeityta hi'ári, iñorãirõ rembiporu reheve, ha umi óga yvate oñemongu'i ha oñemosarambipáta. 10 Babiloniaygua kavaju arigua heta itereígui omopu'ãta yvy timbo neñu'ã meve; icarrokuéra ha ikavaju arigua aty ryapu rupi oryríta nde táva korakuéra ohasa vove nde táva rokẽnguéra rupi, ojehu háicha oñembopoguy ramo peteĩ távape. 11 Ikavajukuéra pysãpẽ ombyaipáta nde táva rapekuéra, ojukáta ne retãyguaquérape kyse puku rãimbépe, ha nde jára gua'u ra'angakuéra oityta yvýre. 12 Ha'ekuéra omondapáta ne mba'erepyeta ha ne rembi'ueta, ombyaipáta nde táva korajere ha nde róga iporãitáva; ha oitypáta y mbytépe umi mba'e hembýva pende rógagui. 13 Upéicha amokiriríta nde puraheikuéra, ha noñehendumo'ávéma nde árpa pu mamove gotýo. 14 Ha ajapóta ndehégui peteĩ itaguasu iperõva, ne rendaguépe pira kutuhára omyasáita iredkuéra, ha araka'eve nereñemyatyrõmo'ávái. Che, pe Oikove tapia guaráva ha'epáma ko'ã mba'e. 15 Péicha he'i pende Ruete Tírore: Ndoryryichénepa umi tetã oikóva y rembe'ýpe ohendu ramo pe tyapu re'a jave ha osapukaipa ramo umi ojekutúva oiko jave ndepype pe jejukaguasu. 16 Upe ára upévape mayma mburuvicha yguasu rupigua ogejy joáta iguapyhaguasúgui, ha oipe'áta ijahojakuéra porãitáva, ha omboíta ijehegui ijao ojeguapáva; ha oñemondyietereígui uguapýta hikuái yvýpe ha oñemondéta ao vosa kuépe ha oryrí py'ýi py'ýita, ha oñemondýi joáta nderecháva guive. 17 Ha oikóta purahéi jahe'o, ha he'íta ndéve guarã: Mba'éicha piko reju

reñehundi, nde reikóva yguasu rembe'ýpe, táva oñemomba'eguasuetéva, imbaretetéva, ha umi ipype oikóva omongyhyjeva'ekue opaite ambue tetãyguakuéra ijere rehe oikóvape. 18 Ko'ãga oryryipáta umi tetã oikóva yguasu ypýpe nde re'a jave, upéicha avei umi yvyarigua oikóva yguasu mbytépe (íslape) oñemondyipáta avei. 19 Péicha he'i pende Ruete: Che ajapóta ndehégui táva itaperéva, peteĩ táva ojeiko'ýva ipype; ha amboúta nde ári y ituichaitéva ha yeta neñu'áta. 20 Ha roitýta tyvýpe, umi omanova'ekue oĩháme, ha ahechaukáta ne rendaña pe yvykua pypukuetépe, ha nde táva ojoguáta umi sarambiguasúpe oĩva'ekue yvy apére, umi oguejymava'ekue ymaguare ityvýpe (isepultúrape), araka'eve anive haña ojeikove ndepype; upéicha Che ahechaukáta che pu'aka umi oikovévape ko yvy apére. 21 Upe ohendúva guive ne ñehundi oñemondyiva'erã ha amboguéta ne retã yvy ape árigui; rejehekava'erã, ha araka'eve nderejejohumo'ávái, he'i pende Ruete.

Ezekiel 27

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve ha he'i: 2 Nde, kuimba'e ra'y, epurahéi pe purahéi jahe'ó Tíro rehe. 3 Ha eréta Tírope, yguasu rembe'ýpe oikóva, ha oñemúva heta tetã yguasu pegua ndive, péicha he'i pende Ruete: Tíro, nde ereva'ekue ndejehe, che cheporãiterei. 4 Umi yguasu mbyte peve ojepyso ne retã pu'aka; nde apoharekuéra nde'apo porãmbaitéva. 5 Senir céro peguare cipres yvyra ojeporu nde barco guasúpe guarã; ojapyhy hikuái Líbanogui cédro ojapo haña ndéve nde barco guasu ýva puku. 6 Ha Basan peguare encína yvyrágui ojapo hikuái ne remokuéra ; ha nde guapyhakuéra yvyra Chípre rembe'y peguarégui, ha elefante ratínguégui oñemoinge moinge hese jeguaka ramo. 7 Ha pe aosãingo (véla) pe yvytu oipeju haña hese, omýi haña pe barco guasu, ojeporu avei poyvi ramo, ojejapo ao linoguiguágui Egípto peguare. Ha nde bárco ape (técho) ojejapo pe ao pytã ha hovývagui, ouva'ekue Elísa retã rembe'ýgui. 8 Sidon ha Arvadgua omongu'e ne rémo , umi kuimba'e arandu Tíro pegua voi oiko nde bárco sãmyhyha ramo. 9 Umi Gebalgua kuimba'ekuéra ikatupyryvéva opa'ũmboty nde barco guasu yvyra ojoapyhápe; opaichagua barco guasu, ha ipypeguakuéra ohopa ne rendápe oñemu haña nendive. 10 Persiaygua, Lud ha Futguakuéra oiko nde soldádo ramo, hete ha iñakã mo'ãhanguéra omosãingo pende barco guasu tápiare ha umía rupi remimbipa. 11 Umi Arvad ha Helecgua oiko nde soldadokuéra ndive nde korapy tápia yvate ári, ha umi Gamadgua oñangareko nde róga yvate rehe, omosãingo joa hete mo'ãha pende korapy tápia yvate jerekue rehe; ha upéicha nde táva omimbiete. 12 Tarsis pegua oñemu nendive hetaiterei mba'erepy ha ne mba'erepy rekovia ome'ẽ pláta (óro morotĩ), hiérro , estáño ha plómo . 13 Grécia, Tubal ha Mesecgua avei oñemu hikuái nendive: Tembiguái rei (esclávo), ha tembiporu bronceguiguáva ome'ẽ ne mba'erepy rekovia. 14 Umi Togarmaygua ogueru ikavajukuéra ha imburikakuéra oñemu haña nendive. 15 Umi Dedan ñemoñare oñemu nendive; heta y rembe'y rupigua avei ojogua ne mba'erepyeta; ha ne mba'erepykuéra rehe ome'ẽ ndéve elefante ratíngue ha ébano yvyra. 16 Edom oñemu nendive ne mba'erepyeta rehe; ogueru hikuái ita vera hovy, ao pytã, ao jeguapáva, ao líno , coral (pérlo) ha ita vera pytã. 17 Juda ha Israel oñemu avei nendive: Trigo Minit peguare, eíra ha acéite, ha yvyra aysy ryakuã porã. 18 Damásco oñemu nendive ne mba'erepyeta rehe, umi mba'erepyeta reguerékova rehe: Víno Helbon peguare reheve ha ovecha rague morotĩ reheve oñemu hikuái. 19 Ha péicha avei Vedan ha Javan ou hikuái ne ñemuha rendápe, oñemu haña hiérro oñemba'apopyre rehe, mírra oñemondykypyre ha takuapi ryakuã asy reheve. 20 Dedan oñemu nendive ao hepýva ojeporúva kavaju oñembyape haña. 21 Arábia ha mayma Cedargua ruvichakuéra oñemu nendive ovechara'y, ovecha ha kavara machokuéra rehe; ko'áva umi oñemuva'ekue nendive. 22 Umi Saba ha Ramaygua oñemu avei nendive; umi mba'e ryakuã ojepotavéva rehe, ha opaichagua ita vera hepýva rehe, ha óro reheve ou hikuái ne ñemuha rendápe. 23 Haran, Cane, Eden, Sabaygua, Asiriaygua ha Quilmadgua oñemu avei nendive. 24 Ko'ã ñemuhára ko'áva oñemu nendive heta mba'e rehe: Ahojakuéra hovy ha jeguaka, aosãingo iporã ha isã imbaretéva rehe. 25 Umi barco guasu Tarsis pegua ou ojoapykuéri ne mba'erepy reheve; upéicha nde rembyatyve rehóvo ne mba'erepyeta ha oiko ndehégui peteĩ táva imbareteitereíva. 26 Umi omongu'éva ne remokuéra ndereraha mombyry, ha pe yvytu kuarahyresêguio oúta hikuái nehundi haña yguasu mbytépe. 27 Ne mba'erepyeta, umi mba'e reñemúva, ne rémo omongu'éva, nde barco guasu sãmyhyhára, nde barco guasu myatyrõharakuéra, umi omoñemúva ha mayma nde soldádo ha opaite tapicha aty oĩva guive nendive ho'apáta pe yguasu mbytépe reñehundiha árape. 28 Ha umi ne remokuérare omba'apóva sapukái ryapukuégui

oryryipáta pe y rembe'y. 29 Ha oguejypáta umi omongu'éva ne remokuéra , opaite ambue omba'apóva pende barco guasúpe ha isãbyhyharakuéra osẽmbáta opyta haña yvy apére. 30 Ha'ekuéra osapukái asy joáta nderehe, ha omombóta yvy timbo iñakã ári, ha ojapajeréita tanimbúpe. 31 Nderehehápe oikytĩ joáta iñakã raguekuéra, oñemonde joáta ao vosa kuépe, ha nderehe opurahéi jahe'ó asýta py'a ñembyasypópe. 32 Purahéi jahe'ó asy rupi ndeguerojahe'óta hikuái, he'ívo: Mávapa ojogua Tírope, yguasu mbytépe oñehundíva. 33 Ne mba'erepy rupi umi tetã ou yguasúgui oñemohyguatã haña; umi tetã ruvicha yvy apére rembopirapire heta ne mba'erepyeta ha mba'e ñemumby rupi. 34 Ága reñehundiha ára yguasu ruguápe, ne mba'e ñemumby ha opaite umi oikóva guive nendive ho'apáta yguasu ruguápe. 35 Mayma umi y rembe'y rupi oikóva ipy'andýi joáta ohechávo reñehundimaha, ha hetã ruvichakuéra oryryipáta kyhyjégui ha hovakuéra iñambuepáta. 36 Opaite ñemuhára oikóva guive ambue tetãme katu oñembohoryta nderehe ha ovy'aitéta reñehundi ha opa haguére nde rera tetanguéra apytépe.

Ezekiel 28

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, ere Tíro ruvichápe: Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, reñembotuicha haguére nde py'apýpe, ha erégui: Che ningo peteĩ Jára, ha aguapýta guapyhaguasúpe yguasu mbytépe; nandéi katu peteĩ jára, yvy ariguánte nde, reimo'ã ramojepe nde nearanduha peteĩ járaicha. 3 Ema'ẽ porãke nde reimo'ã nearanduve Daniélgui ha ndaipóri mba'eve ñemimby okañýva ndehégui. 4 Ne arandu ha ne akãguapy rupi remboheta ne mba'erepy, rembyatývo óro ha pláta nde róga ñongatuhápe. 5 Ha ne aranduguasuede ha ne mba'e ñemumby rupi rembohetaiterei ne mba'erepy; ha ne mba'erepyetaitereigui reñembotuicha nde py'apýpe, 6 upévagui péicha he'i pende Ruete: Reñembotuichágui nde py'apýpe peteĩ yvága jararõ guáicha, 7 che aguerúta nde ári tetã ambueygua, umi imbaretevéva tetanguéra apytégui, ohekýi haña ikyse puku ne arandu porãite rehe ha omongy'a haña nde reko mimbipáva. 8 Sepultúrape ndepoíta hikuái, ha remanóta umi omanóva yguasu mbytépe ramoguáicha. 9 Reñe'ẽta piko nde jukahára renondépe, erévo: Che ha'e peteĩ yvága jára. Nde ningo vyvarigua, nandejárai. Mba'e piko eréta reime jave nde jukahára pópe. 10 Umi ipire'i oñekytĩ'o'ýva omano háicha nde remanóta avei tetã ambueygua poguýpe; Che, Yvága Atykuéra Jára, ha'emava'ekue guive katuete oikopamanteva'erã. 11 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ ha he'i: 12 Kuimba'e ra'y, epurahéi peteĩ ñemano jahe'ó purahéi Tíro retã ruvichápe, ha ere ichupe: Péicha he'i Jahve , Yvága Atykuéra Jára: Nde nerenyhẽ arandúgui ha neporãitereirasa. 13 Reikova'ekue Edénpe, Ñanderuete ka'avotyépe, reñemondewa'ekue opaichagua ita vera hepývape: Ita vera pytã (rubi), itajuve (topácio), itatíverasakã hovy kangy (jáspe), ita vera hovy ha sa'yju (crisólito), itaparasaky (berilo), ita vera morotĩ hũ (ónice), ita vera hovy (z afíro), ita vera pytãvy (carbúnclo), ita vera hovy (esmerálda) ha óro porãévagui ojejapopa ne mba'e pu pararanguéra ha ne mimbikuéra, ko'áva oñembosako'íra'e ndéve reje'apo ypyha árape. 14 Nde, querubin (ángel ruvicha) ñangarekohára, Che romoikuri pende Ruete céro ojeoporavopyrépe, ha upépe reimeva'ekue ita hendýva apyte rupi ha reguatámi reikóvo ipa'ũme. 15 Ndereko porã reje'apo ypyha ára guive, ojejohu peve ndepype ñaña reko. 16 Nde reñemongy'aitereive rehóvo nde py'apýpe ne mba'e ñemu rupi, upévagui Che romosẽ Yvága Atykuéra Jára cérogui , ha romosẽ umi ita hendýva pa'ũgui, ha querubin ñangarekohára renondégui. 17 Neporãitereigui reñembotuicha nde py'apýpe ha nde voi remboyke ne arandu ojehecha porãve haña ne mimbí, upévagui Che roitýma yvýre ambue tetã ruvichakuéra oñembohory haña nderehe. 18 Heta ne ñaña reko ha ne mba'e ñemu vai rupi remongy'a ne tupãonguera; upévagui Che amoheñói peteĩ tata ne mbytetégui nembokusugue haña ha ne tanimbukue oñemosarambiva'erã yvy apére maymáva resa renondépe. 19 Opaite tetã ndekuaáva guive oñemondýima, ohecha vove umi mba'evaieta ojuhútava ndéve; ha reguéta reñehundiete peve. 20 Ñanderuete ñe'ẽ ou che rendápe ha he'i: 21 Kuimba'e ra'y, emoĩ nde rova Sidon rehe, ha eprofetiza ichupe, 22 ha eréta: Péicha he'i Jahve , Yvága Atykuéra Jára, eikuaa porãke, Che apu'ãta nderehe Sidon, ha ahechaukáta che pu'aka reikuaa haña Chénte ha'eha yvága Jára; Che rohavira vove reikuaáta che rekópe oíha justicia (tekojoja) añeteguáva. 23 Amboíta mba'asy iñasáiva ha ahoñeva'erã pende ruguy pende táva ryepýpe, ha pene re'õnguekuéra ho'a joáta imbytépe, hetaiterei ojejukáta kyse pukúpe; ha oikuaáta hikuái Chénte ha'eha pe Yvága Atykuéra Járáitáva, pende Ruete. 24 Ha ndereikomo'ávéma ñuatĩ ramo Israelpe guarã ni ambue tetanguérape guarã oikóva Israel jerekuévo. Ndereikomo'ávéma

mba'e akua oikutúva Israëlpe, uperire aémante reikuaáta Che ha'eha Yvága Atykuéra Jarateéva. 25 Péicha he'i pende Ruete: Ága ambyaty jevy vove Israel retã ambue tetãnguéra apytégui amosarambipa haguégui, upépe ahechaukáta opaite tetãnguéra resa renondépe che reko iporãha ha Israelguakuéra oiko jevýta ijyvyteépe, ame'êva'ekue che rembiguái Jacóbope. 26 Ha kyhyje'ýme oikóta hikuái ipype, ojogapóta, oñotýta hikuái iparralty, oikóta hikuái py'aguapýpe ahavira jave mayma tetãme oikóva guive ijerekuévo ha oñembohoryva'ekue Israel retã rehe ha oikuaáta Che ha'eha pe Yvága Atykuéra Jarateéva.

Ezekiel 29

1 Pe año 10-hápe, pe jasy 10-hápe ha pe ára 12-hápe ou chéve Ñanderuete ñe'ê ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, emoĩ nde rova faraon, Egípto retã ruvicha gotýo, ha emomandu ichupe ha opaite Egípto retã rehe, 3 erévo: Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára: Eikuaa porãke, Che apu'ãta nderehe, faraon, Egípto retã ruvicha, nde voi ningo jakareguasuite ojepysóva pe ysyry mbytépe, ha ere: Che mba'e ko ysyry Nílo, che rembiapo voi ningo. 4 Che amoíta ty'ãi (gáncho) ne rañykã rehe, ha ambojapáta nde pireky (escáma) rehe umi ysyry pegua pira ha roguenohêta nde ysyry mbytégui, ha mayma pira oíva guive nde ysyrype oñembojáta nde pireky rehe. 5 Ha romombóta pe yvy perõme, ndéve ha opaite pira nde ysyry peguápe, pe ñu reíre re'áta; ha avave nanderupimo'ãi, avave naneñotýmo'ãi; Che roítýgui umi mymba saite yvy ape arigua ha guyrakuéra árare ovevéva rembi'urã ramo. 6 Ha mayma Egíptoygua oikuaáta Che ha'eha pe Yvága Atykuéra Jarateéva, oiko haguére hikuái ku yvyra po'i takuapi akuaguiguáicha Israel retãme guarã. 7 Ha'ekuéra ndejapyhy ramoguare ipópe, rejeka ha reikutu ijati'ýpe; ha ojejoko ramoguare hikuái nderehe, repê ha reikutu vai iku'ápe, 8 upévare, péicha he'i pende Ruete: Eikuaa porãke, Che aguerúta ndeári kyse puku, ha ajukáta pene retãygua ha pene rymbakuérape. 9 Ha pe Egípto retã itaperéta, ha ha'ekuéra ohechakuaáta Che ha'eha Jahve, pe Oikovéva tapia guarã. Egípto voi he'íra'e: Che mba'e ningo pe Nílo, ha péva che rembiapokue voi. 10 Upévagui, eikuaa porãke, Che apu'ãta nderehe ha nde ysyrykuéra rehe; ha amoíta Egípto retã jepy'apy vaípe ha ambotaperéta Migdol guive Sevene peve, opytáva Etiopía retã rembe'ýpe. 11 Mba'eveichagua yvyarigua py ndohasamo'ávéma upérupi, ha mba'eveichagua mymba py, ha ndoikomo'ávêi avei ipype 40 año pukukue. 12 Egípto retãgui ajapóta yvy perõ, umi yvy itaperéva apytépe, ha itavakuéra oñembyaipáta 40 año pukukue umi táva itaperéva apytépe; ha amosarambíta hetãyguakuéra ambue tetãnguéra apyte rupi, ko yvy tuichakue javeve. 13 Péicha he'i pende Ruete: 40 año rire katu ambyatypa jevýta Egíptoyguakuéra opaite tetãnguéra mamó amosarambi haguégui. 14 Uperire aguerupa jevýta Egíptoyguakuérape ha agueraháta ichupekuéra Patros yvýpe, heñói ypy haguépe, ha upépe oikóta peteĩ tetã michĩva ramo. 15 Ambue tetãnguéra apytépe ha'e imichĩta; araka'evéma nopo'áveiva'erã ambue tetãnguéra ári; Che voi amomichĩgui ichupekuéra, anivéma haña ipu'aka ambue tetãnguéra rehe. 16 Ha Israelguakuéra ndojeroviamo'ávéma Egípto rehe, ha oikuaa porãta ojavý hague ojejoko haguére Egípto rehe ha oikuaáta hikuái Che ha'eha Ijarateéva, Ituvateéva. 17 Ojehu pe año 27-hápe, jasy peteĩháme, pe ára peteĩháme, Ñanderuete ñe'ê ou chéve, ha he'i: 18 Kuimba'e ra'y, Nabucodonosor, pe Babilónia retã ruvicha, ha isoldádo aty omba'apo pohyietéva ombopoguy haña Tírope. Iñakãnguéra iperõmba ha ijati'ykuéra ojepiropa; upeichavéramojepe noguenohêi hikuái mba'eve Tírogui oñeha'ãmba ramojepe, 19 upévare péicha he'i pende Ruete: Eikuaa porãke Che ame'ê Nabucodonosórpe, Babilónia retã ruvicha, Egípto retã; ha ha'e ojapyhýta imba'erepyeta, ha oguerahapáta ichugui oíva guive, ome'ê haña isoldádo atýpe. 20 Babiloniayguakuéra oñeha'ãmbágui ojapo haña Che aipotáva, upévare Che ame'êta ichupekuéra Egípto retã; omba'apógui hikuái chéve guarã, he'i pende Ruete. 21 Umi ára umívape ambohoky pyahu jevýta Israel retã pu'aka. Ha ndéve rombojurupe'áta (Ezequiélpe) ijapytepekuéra, ha oikuaáta hikuái Che ha'eha Ijarateéva.

Ezekiel 30

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ê, ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, eprofetiza ha ere: Péicha he'i pende Ruete, pejahe'óta, angái, angái, upe ára upévare. 3 Hi'añguetéma upe ára, hi'añguíma pende Ruete ára, ha upe ára Ha'e ohavirataha tetãnguérape, pévata peteĩ ára ijaraipáva. 4 Ha oúta kyse puku Egíptope, ha ojekyhyjéta Etiopiayguakuéra ho'a vove Egíptoyguakuéra kyse pukúpe ha omondáta hikuái

ichuguikuéra imba'erepyeta, ha oityta hikuái itáva korakuéra. 5 Umi Etiopiyagua, Libiaygua, Lidiaygua, Arabiaygua, Cubgua ha umi Judaygua, ohóva oipytyvõ haña ho'apáta Egiptoiguakuéra ndive kyse puku rãimbépe. 6 Péicha he'i pende Ruete: Upépe ho'áta kyse puku rãimbépe umi Egípto pytyvõharakuéra, Egípto oñembotuicha haguére ha péva ojuhúta Migdol guive Sevene peve, he'i pende Ruete. 7 Ha Egípto itaperepáta ambue tetanguéra ijerekuévo itapere háicha, ha itavakuéra oñembyaipáta ambue táva ijerekuévo oñembyaipa háicha. 8 Ha oikuaáta hikuái Che ha'eha pe Oikovéva tapia guarã amboja vove tata Egípto rehe ha oñehundipávo ipytyvõharakuéra. 9 Upe ára upévape oséva'erã che renondégui umi ñe'ẽ rerahahára barco guasúpe omyangekõi haña Etiopíape, oikóva py'aguapýpe, ha oñemondýta ku Egípto ára peguáicha, cháke oñuahẽbotamahína. 10 Péicha he'i pende Ruete, Jahve: Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha po rupi ahundíta Egiptoiguakurape. 11 Ha'e ha hetãyguakuéra, umi iñaróvéva tetanguéra apytégui, oúta ohundi haña Egípto retãme ha oguenohẽta hikuái ikyse puku hyrúgui omyenyhẽ haña pe tetã te'õnguégui. 12 Che ambohypáta ijysyrykuéra, ha amoíta ijyvy tekove iñaáva poguýpe, ha tetã ambueygua po rupi ahundíta ijyvy ha opaite mba'e oíva guive ipype. Che, pe Oikovéva tapia guarã, aña'ẽma. 13 Péicha he'i pende Ruete, pe Ha'etéva, Jahve : Ahundíta ijára ra'angakuéra, ha umi jára gua'u Ménfis pegua. Egípto oñehundíta, imburuvicha ha hetãyguakuéra okyhyjepáta. 14 Patros ambotaperéta, Zoan rehe amyendýta tata ha Tébas ambojovakéta. 15 Ha che pochy añaohẽta Sin ári, pe Egípto táva omongora mbaretéva rehe, ha ahundíta umi Tebasguápe. 16 Ha amyendýta tata Egípto rehe, Sin ohasa asyetereíta, Tébas oñemboja'opáta, ha Ménfis ojepy'apy asýta. 17 Umi Aven ha Pibesetgua ñorãirõhára pyahu ho'apáta kyse puku rãimbépe, ha hambirekokuéra ohopáta tembiguái ramo ambue tetãme. 18 Upe ára upévape Tafnéspe Iñypytũta, ahundi jave Egípto pu'aka, opa haña iñembotuicha; pytũ oñu'áta ichupe, ha itajýra ojegueraháta tembiguái ramo. 19 Ha péicha ambojovakéta Egíptope, ha oikuaáta hikuái Che Yvága Atykuéra Jarateeha. 20 Ojehu pe año 11-hápe, jasy peteĩháme ha pe ára 7-hápe, ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ ha he'i: 21 Kuimba'e ra'y, Che amopéva'ekue faraon, Egípto retã ruvicha jyva; ha péina noñepohãnoí ha ndojejokuái ojoapy jevy hañaicha, ikatu hañaicha imbarete jevy ha oiporu jevykuaa ikyse puku, 22 upévare, péicha he'i pende Ruete: Ema'ẽ porãke, Che apu'áta faraon rehe, Egípto retã ruvicha, ha amopéta ijyvakuéra, hesãiva ha hasýva, ha aityta pe kyse puku ipógui. 23 Ha amosẽta Egiptoiguakurape hetãgui ha amosarambíta ichupekuéra ambue tetanguéra apytépe. 24 Ha amombaretéta Babilónia retã pyapy, ha ipópe amoíta che kyse puku; Che amopéta faraon jyva ha ipyahẽ asýta ha'e ku omanombotáva ipyahẽ háicha, hese ija'e'yva renondépe. 25 Che katu amombaretéta Babilónia retã ruvicha jyva, faraon jyva katu ho'áta; oikuaa haña hikuái Che Yvága Atykuéra Jarateeha aña amoí vove che kyse puku Babilónia retã ruvicha pópe, ha'e oñemoí haña Egípto retã rehe. 26 Ha amosẽta umi Egiptoiguápe hetãgui, amosarambi haña ambue tetanguéra apytépe; ha oikuaáta hikuái Che Yvága Atykuéra Jarateeha.

Ezekiel 31

1 Ojehu pe año 11-hápe, pe jasy mbohapyhápe ha ára peteĩháme, Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, ere faraon, Egípto retã ruvichápe ha hetãyguakurape: Máva rehe piko oñembojojára'e nde pu'aka. 3 Pema'ẽ porãke, Che ahecha peteĩ cédro Líbano pegua, hakã porã ha ijyvatetéva, omyasãiva kuarahy'ã porã ha hu'ã ipojaiva arai rehe. 4 Pe ama omongakuaa porã ichupe, ha pe y yvyguy pegua omboyvate ichupe; ijysyrykuéra osyry ijerekuévo ha mayma yvyra ñume oikóva rehe, 5 upévare opu'ã yvateve mayma yvyra ñu rupiguágui ha oñemohakã heta, ha pe ysyry omyasãi porã hakanguéra. 6 Hakanguéra rehe ojaitypo umi guyra yvate ovevéva, ha hakã guýpe mymba saitekuéra imemby joa, ha ikuarahy'ãme oiko heta tetanguéra. 7 Ituichakue iporãiterei ha hakanguéra oñemyasãi porã hapokuéra oĩgui yeta rembe'ýpe. 8 Umi cédro Ñanderuete kóga pegua nombojojái ichupe, umi pino rakã ndohupityi iporanguépe, umi castaño rakanguéra imichĩve ichugui, mba'eveichagua yvyra Ñanderuete kóga pegua naiporãi ha'éicha. 9 Ajapo porãiterei ichupe amohakã hetaitévo, ha mayma yvyra Eden pegua, oíva guive Ñanderuete kógape, oikoseiterei ha'éicha, 10 upévare péicha he'i pende Ruete: Okakuaágui yvateiterei, ha opu'ãgui hu'ã arai apytépe oñepyrũ oñembotuicha ipy'apýpe, 11 upévare Che amoíta ichupe ambue tetã imbareteva poguýpe, ha añetehápe ambopoguýta ichupe iñaña haguére, Che amboykéma ichupe. 12 Ha tetã ambueygua ohundíta ichupe, umi tetã imbareteva oityta ichupe; hakanguéra ho'áta umi céro ári ha opaite cerrokuéra pa'ũha rupi, ha opaite yakanguéra omopẽmbáta hakanguéra

ha ikuarahy'ãgui ohopáta mayma tetãnguéra, ha ohejapáta ichupe. 13 Pe yvyra ho'ava'ekuépe oguapýta opaichagua guyra yvate ovevéva, ha opaichagua mymba saite ñu rupiguáva oñembojáta hakãnguéra guýpe. 14 Oñembotuicha haguére ndokakuaamo'ãvéima ymaguaréicha, pe yvyra ko'aãagua oiko ramojepe yeta ypýpe hu'ã nomopu'ãvéima arai apytépe. Ani umi hoy'úva hi'y porãva ojerovia ijyvatekuérente, oimeraëvape guarã oġuahêta katuete hi'ára paha, ha oġuejyva'erã yvy guýpe ha oikova'erã ambue omanómava apytépe. 15 Péicha he'i pende Ruete: Ha'e oġuejyha ára omanóva retãme, ambuekuéra oñembyasýta, amondeuka ao vosa kuépe pe yguasu hypa haguére, ha ajoko umi ysyry, ha umi yeta opytapa; hese pe Líbano oñembyasy, ha mayma yvyra ñu rupigua ipy'amanomba. 16 Ho'a ha hyapukuégui amboryryipáta umi tetãme, Che aityvo ichupe omanómava retãme, amondóvo ityvýpe; ha mayma yvyra Eden pegua ojeporavopyréva ha umi omboy'úva guive, oñomoangapyhy joaitéta upe yvykua pypukuhápe. 17 Ha'ekuéra oġuejyva'erã avei hendive omanóva retãme, oĩháme umi omanomava'ekue kyse pukúpe, umía oikomava'ekue ichupe guarã ipytyvõharakue ramo, ha oikova'ekue ikuarahy'ãme tetãnguéra apytépe. 18 Mávarehe piko reñembojojára'e, nde faraon, péicha remimbi ha reñembotuicha haġua umi Eden pegua yvyra apytépe. Upeichavéramo jepe, nde, faraon, rejeityta avei umi Eden pegua yvyra reheve pe yvykua ipypukuvehápe; ha upépe reñenóta umi ipire'i oñekytĩ'o'ỹva ndive, umi kyse pukúpe omanova'ekue ndive. Faraon ha opaite hetãyguakuéra ningo ko yvyra kóva, he'i pende Ruete.

Ezekiel 32

1 Ojehu pe año 12-hápe, pe jasy 12-hápe, pe ára peteĩháme, Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, epurahéi ñemano jahe'o purahéi faraon rehe, Egípto retã ruvicha, ha ere ichupe: Rejoguaite leõ ra'ýpe tetãnguéra apytépe, ha reiko ku tejujaguáicha ysyryguasu Nílope ha reipeju hatã ne tĩ rupi nde ysyrykuéra, rembotyai pe y nde pykuérape, ha reipyvu pyvu ysyrykuéra. 3 Péicha he'i pende Ruete: Che aipysóta ndeári che red heta tetã rupi, ha'ekuéra neguenohẽ haġua che réd pe. 4 Che roityta yvy ape ári, romombóta ñu nandihápe, amboguejýta ndeári opaite guyra árare ovevéva, ha amohyġuatãta nde ro'okuégui opaite mymba saite yvy ape ariguáva. 5 Nde ro'okue amoíta umi cérro ári, ha ne re'õnguégui amyenyhêta umi cérro pa'ũ. 6 Ha amohykuéta nde ruguýpe ko yvy umi cérro ru'ã meve, ha umi yakã henyhẽmbáta nde ruguýgui. 7 Ha aġa remano ramo, aũu'ãta umi ára, ha amoypytũta mbyjakuéra; amo'ãta pe kuarahy araipe, ha pe jasy ndohesapemo'ãvéi. 8 Nderupi amoypytũmbáta mbyjakuéra hendýva árare ha ajaho'íta pytũme ne retã, he'i pende Ruete. 9 Heta tetã ojepy'apýta oikuaa vove Che rogueraha hague jepokuapýpe umi tetã apytépe, umi tetã nde ndereikuaáivape. 10 Che roityha arape amopy'andýta nde rupi heta tetãme; umi tetã ruvichakuéra oñemondyipáta nderupi, aġa amovera vera vove che kyse puku hovakuéra renondépe, ha oryryipáta hikuái okyhyjégui omano ramoġuarã avei. 11 Péicha he'i pende Ruete: Babilónia retã ruvicha kyse puku oúta ndeári. 12 Isoldádo aty iñaróvéva aityta ne retã ári, ha'ekuéra imbareteiterei ha ohundíta Egípto pu'aka ha omosarambipáta hetãyguakuérape. 13 Hymbakuéra ahundipáta y rembe'ýpe; ha yvyarigua py ha hymba pysãpẽnguéra nomongy'aveiva'erã hi'y. 14 Upéi amopotĩ jevýta hi'y ha ambosyrýta ijysyrykuéra acéiteicha, he'i pende Ruete. 15 Amoperóta Egípto retã, ha amonandíta opaite mba'e ipype oĩva ajukapa pepe mayma ipype oikóvape, ha oikuaáta hikuái Che ha'eha pe Oikovéva tapia ġuarã. 16 Kóa ningo pe purahéi ñemano jahe'o reheguáva, ojepuraheiva'erã jahe'ópe; tetãnguéra rajy opurahéita jahe'opópe Egípto ha hetãyguakuéra rehe, he'i pende Ruete. 17 Pe año 12-hápe, pe jasy peteĩháme, pe ára 15-hápe, Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 18 Kuimba'e ra'y, epurahéi peteĩ ñemano jahe'o rehegua purahéi Egípto retã rehe ha umi tetã ijkére oĩva guive rehe, ha eity ichupekuéra pe yvykua pypukuhápe, umi omanomava'ekue apytépe. 19 Neporãiteve piko ambuekuéragui. Eġuejy ha eñeno umi ipire'i oñekytĩ'o'ỹva ndive. 20 Re'áta umi kyse pukúpe umi omanova'ekue ndive; kyse pukúpe ho'apáta, upévagui egueru ichupe hetãyguakuéra ndive. 21 Upérõ umi soldádo imbaretéva, ipytyvõhára ndive, he'i joáta omanóva retã guive: Ha'ekuéra oġuejýma ha oñeno umi ipire'i oñekytĩ'o'ỹva ndive, kyse pukúpe omanomava'ekue ndive. 22 Upépe oĩ Asíria soldádo atyguasu; ijerekuévo oĩ ityvykuéra (isepultúra), umíahe ho'ava'ekue kyse pukúpe. 23 Ityvykuéra oñemoĩ pe yvykua pypukúpe, ha hapichakuéra oĩmba ityvy jerekuévo; umi ho'amava'ekue kyse puku rupi omyasãiva'ekue kyhyje oikovéva apytépe. 24 Upépe oĩ Elam, ha opaite isoldadokuéra oñenomba ityvy jerekuévo, umía ho'ava'ekue kyse puku rupi ha oġuejyva'ekue ipire'i oñekytĩ'o'ỹre pe yvykua pypukuvehápe, ha'ekuéra

omyasãiva'ekue kyhyje umi oikovéva apytépe, ha ko'ãga katu oñemotĩ ityvýpe ambuekuéra oguejyva'ekue avei hendivekuéra. 25 Ome'ẽ ichupekuéra hendaña umi omanomava'ekue apytépe ha isoldadokuéra oĩmba ityvykuéra jerekuévo ipire'i oñekytĩ'o'ýva apytépe, kyse pukúpe omanombava'ekue, ha omyasãiva'ekue kyhyje umi oikovéva apytépe, ha ãga oñemotĩ oñeñotý ityvýpe ambuekuéra ndive, oguejy ha omoño ichupekuéra ojejukava'ekue apytépe. 26 Upépe oĩ Mesec ha Tubal, ha mayma hetäyguakuéra ityvy jerekuévo, ipire'i oñekytĩ'o'ýva'ekue, kyse pukúpe ojejukava'ekue, omyasãigui kyhyje umi oikovéva apytépe. 27 Noñemoĩri soldadokuéra ipy'aguasúva apytépe yma omanomava'ekue, oguejyva'ekue umi omanóva retãme hembiporu ñorairõ megua reheve, ha ikyse pukukuéra oñemoĩ iñakã guýpe; ha hembiaipo vai katu oja ikangue rehe ha hete mo'ãha oĩ hetekue ári omongyhyje haguére umi oikovévape. 28 Nde, Egípto, rejepy'apy asýta umi ipire'i oñekytĩ'o'ýva apytépe, ha reñenóta umi kyse pukúpe omanova'ekue ndive. 29 Upépe oĩ Edom, hetã ruvichakuéra ha imburuvichakuéra, ipy'aguasúete ramojepe oñemoĩ hikuái umi kyse pukúpe ojejukava'ekue apytépe; oñenóma umi ipire'i oñekytĩ'o'ýva ndive, oguejymava'ekue avei ityvýpe (isepultúrape). 30 Upépe oĩmbaite umi mburuvicha nórtte pegua ha mayma Sidon pegua, oguejyva'ekue omanómava apytépe, umi ipire'i oñekytĩ'o'ýva apytépe, oñeno hikuái umi kyse pukúpe ojejukava'ekue ndive, ha opyta otĩvo ambuekuéra oguejyva'ekue ndive avei ityvýpe. 31 Faraon ohechapáta ko'ávape ha oñemoangapyhykuáa mayma hapicha aty ndive; faraon omanóta avei kyse pukúpe ha hendive isoldádo aty, he'i pende Ruete. 32 Ha'e omongyhyje haguére umi oikovévape, faraon ha mayma isoldádo aty ojepyso joáta umi ipire'i oñekytĩ'o'ýva apytépe, umi kyse pukúpe omanova'ekue ndive, he'i Ñanderuete.

Ezekiel 33

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, eñe'ẽ ne retã ra'ykuérape, ha ere ichupekuéra: Ága Che agueru vove ñorairõ peteĩ tetãme, ha umi tetäyguá oiporavo ramo peteĩ kuimba'e ijapytégui hetã ñangarekohára (guárdia) ramo, 3 ha ha'e ohecha ramo ou hetãme hese ija'e'ýva ha ombopu ramo turu oavisa haña hetäyguakuérape, 4 ha peteĩ ohendu porã ramojepe ituru pu ha upéi oiko ohendu'ý ramoguáicha, ha oñuahévo hese ija'e'ýva ha ojuka ichupe, huguykue ho'áta iñakã árĩte. 5 Ha'e voi ohendu porã pe turu pu ha oiko ohendu'ýva ramoguáicha, upévare huguykue ho'áta hi'ári; ha'e iñe'ẽrendu rire osalvava'erãmo'ã hekove. 6 Ha pe tetã ñangarekohára ohecha ramo ou hetãme hese ija'e'ýva ha nombopúi ramo ituru, ha hetäyguakuéra ndoikuaái ramo, ha ou hetãme hese ija'e'ýva ojuka peteĩvape, kóa ojejapyhýta hembiaipo vai rupi, ha pe tetã ñangarekohára pógui katu ajeruréta upe omanóva ruguy. 7 Kuimba'e ra'y, Che romoĩma Israel ñangarekohára (guárdia) ramo ha opaichagua ñe'ẽ rehendúva guive che jurúgui embohasa ichupekuéra. 8 Che ha'e ramo ndéve peteĩ heko vaíva omanóta ha nde nderéi ichupe opoi haña heko vaígui, upe heko vaíva omanóta hembiaipo vai rehe, huguykue katu Che ajeruréta nde pógui. 9 Ha nde ere ramo upe heko vaívape opoi haña heko vaígui, ha ha'e ndopoiri heko vaígui, ha'e omanóta hembiaipo vai rehe, nde katu resalváma nde rekove. 10 Nde katu, kuimba'e ra'y, ere Israelguakuérape: Peẽ peje ramojepe: Ore reko vai ha ore rembiaipo vai oĩmba oreári, ha umía rupi roñehundipáta, mba'éicha piko ikatu roikove. 11 Ere ichupekuéra: Che rekovére, he'i pende Ruete, ndaipotái pe heko vaíva omano, aipota uvei ojevy hape vaígui, upévare pejevy peikove haña, pejevy joaite pende rape vaígui; mba'érehe piko pemanose peẽ, Israel retäyguakuéra. 12 Ha nde, kuimba'e ra'y, ere ne retäyguakuérape: Peteĩ heko potĩva opoi ramo chehegui ha omano ramo, heko potĩngue ndosalvamo'ãi ichupe, katuete oñehundíta. Peteĩ heko vaíva katu opoi ramo heko vaígui osalváta katuete hekove, oiko vai ramojepe ñepyrũme. 13 Ha Che ha'e ramo peteĩ heko potĩvape: Añetehápe reikovéta, ha ha'e ojeroviágui heko potĩ rehente ha oñepyrũ oiko vai, heko potĩ rehe ndaiporimo'ávái mandu'a, omanóta katuete heko vai rupi. 14 Ha Che ha'e ramo peteĩ heko vaívape: Añetehápe remanóta; ha ha'e oñembyasy ojapo vai haguére ha opoi ramo hembiaipo vaígui, ojapo haña che rembipota ha che rembiapoukapy he'i háicha, 15 ha upe heko vaíva omyengovia ramo pe mba'erepykue omondava'ekue, ha uguata ramo hekoitépe, ndojapovéivo tembiaipo vai, katuete oikovéta ha nomanomo'ãi. 16 Noñemomandu'amo'ãi ichupe mba'evehagua tembiaipo vai ojapova'ekue rehe; ojapoguinhína che rembipota ha che rembiapoukapy he'i háicha, upévare katuete oikovéta. 17 Ne retäyguá he'i ramo: Ñanderuete rape ndahekoitéi (ndaijústoi); Che katu ha'e Israel rapekuéra ndahekoiteha voi. 18 Peteĩ heko potĩva opoi ramo heko potĩgui ha hembiaipo vai ramo, upéva katuete omanova'erã. 19 Peteĩ heko

vaíva katu opoi ramo heko vaígui ha ojapo ramo che ñe'ẽ ha che rembiapoukapy he'i háicha, katujete ha'e ojesalvava'erã . 20 Ha peje ramojepe: Ndahekoiteiha Ñanderuete rape, Che voi pombojovakéta, peẽ Israel retã, peteĩteĩvape Che ambojovakéta hembiapo vai rupi. 21 Ojehu ningo ore roiko riréma 12 año , 10 jasy ha 5 ára jepokuapyhápe, ou che rendápe peteĩ okañymava'ekue Jerusaléngui, ha he'i: Jerusalen ho'áma ambue tetã poguýpe. 22 Ha pe ka'aru pytũme oġuahẽ mboyve pe okañyva'ekue, Ñanderuete voi omoĩma ipo cheári ha oipe'a jevýma che juru ha añe'ẽkuaáma. Ambue pyhareve oġuahẽ pe okañyva'ekue ha uperire nacheñe'ẽnguvéima, (Ezequiel 24,25-27). 23 Ha ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: 24 Kuimba'e ra'y, umi hembýva Israel retãgui he'i: Abraham ha'eñominteva'ekue, ñande katu ñañemomba'e ko yvy rehe; ñande katu ñandereta; ñandéve oñeme'ẽ ko yvy ñañemomba'e haġua hese, 25 upévare ere ichupekuéra, péicha he'i pende Ruete: Pe'u so'o huguykue reheve, pemomba'eguasú ambue jarakuérape, peñohẽ rei pende rapicha ruguy ha upeichavéramo jepe piko peñemomba'ese ko yvy rehe. 26 Peiko pende kyse puku reheve, pejapo mba'evaiete, ha pemongy'a joaite pende rapichakuéra rembirekokuérape; ha upeichavéramo jepe piko peñemomba'ese ko yvy kóva rehe; 27 upévare eréta ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete, che rekovére, umi oikóva umi taperekuépe ho'apáta kyse pukúpe, ha upe ñu rupi oĩva, ho'okuéra ame'ẽta umi mymba saitépe hi'upyrã ramo; ha umi oĩva cérro ha itakuápe omanóta mba'asy vai rupi. 28 Ha pene retãgui ajapóta yvy perõ ha tapere, pende pu'aka oġuepáta peẽ peñembotuicha haguére; ha Israel cerrokuéra itaperéta ndaiporivéi peve avave ohasava'eráva upérupi. 29 Áġa ambotapere vove pene retã ojeikove'ỹ meve ipype, pejapógui heta mba'evaiete, upépe ae peikuaáta Che ha'eha pende Ruete. 30 Ha nde, kuimba'e ra'y, ne retãygua ra'ykuéra oñembohory nderehe umi óga tápia ha hokẽnguéra rupi, oñopehẽnguerekuéra oñe'ẽ joa oñondive he'ivo: Peju ko'áġa ha pehendu mba'eichagua ñe'ẽpa ou jevýma Ñanderueteĩgui. 31 Ha oñombyatyta hikuái ne rendápe ku tetãygua atyguasúicha, ha oġuapyta hikuái ne renondépe ku che retãteéicha, ha ohendu porãta ne ñe'ẽ, áġa ndojapomo'ãi, ijuruhe'ẽ asy hikuái, ipy'apýpe katu oiko hembipota vai rapykuérinte. 32 Eikuaa porãke, ha'ekuéra nderereko ku mborayhúpe opurahéiva ramo ha rembopu porã ramojepe ha'ekuéra nerendu porãta, ndojapomo'ãi katu ne ñe'ẽ. 33 Ha ojehupa rire nde ereva'ekue oikuaáta hikuái oĩ hague peteĩ proféta ijapytepekuéra.

Ezekiel 34

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, emomandu umi Israel rerekuápe; eprofetiza ha ere ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete: Angái, angái umi Israel rerekua rehe, oñangarekóva ijehénte. Umi ovecha rerekua noñangarekovéima ijovecha aty rehe. 3 Pe'u ikamby, peñemonde haguekuépe, ha ikyamivévante pejuka katu, napeñangarekói che ovecha aty rehe. 4 Napemombaretéi umi ikangývape ha napeipohánói umi hasývape; ndapejokuái hetyma upe opévape, ndapegueruvéi atýpe pe oñemomombyrymava'ekuépe, ndapehekái pe okañyva'ekuépe, peikónte peñembojára hesekuéra mbaretópépe ha peikosénte pende reko vaípe. 5 Che ovechakuéra oñemosarambipa, avave noñangarekóigui hesekuéra, ha oiko hikuái umi mymba ñarõ ñu rupigua rembi'u ramo. 6 Okañymba che ovechakuéra cérro rupi ha umi cérro yke ijyvateha rupi; ha che ovechakuéra oñemosarambipa opaite yvy apére, ha ndaipóri avave ohekáva térã oñangarekóva hesekuéra, 7 upévare peẽ, herekuakuéra, pehendúke pende Ruete ñe'ẽ: 8 Che rekovére, he'iuka pende Ruete, che ovecha aty oñemondapágui ha oikopágui mymba ñarõ ñu rupigua rembi'u ramo, oikógui hikuái herekua'ỹre; ha umi che rerekua ndohekái che ovechakuérape, oikónte uvei oñeñangareko ijehe, ha noñangarekói che ovechakuéra rehe; 9 upévare, peẽ herekuakuéra, pehendúke pende Ruete ñe'ẽ, 10 péicha he'iuka peẽme pende Ruete: Pema'ẽ porãke, Che apu'áta umi herekuakuéra rehe, ha ajeruréta ipoguikuéra che ovechakuéra ruguy, ha ahaviráta ichupekuéra noñangareko porãi haguére Che ovechakuéra rehe; oñeñangarekógui ijehénte, Che aguenohẽta che ovechakuéra ijurukuérargui, ha ndoikomo'ávéma hembíurã ramo. 11 Upévare péicha he'i pende Ruete: Peikuaa porãke, Che voi aháta aheka che ovechakuérape ha aňangarekóta hesekuéra. 12 Ku ovecha rerekua porã oikuaa háicha umi ñu ijovechakuéra isarambi haguérupi, upéicha avei Che aikuaa che ovechakuéra oĩháme, ha asalváta oñemosarambipa haguégui, ou vove pe pytũ ha ijaraipaha ára. 13 Ha Che aguenohẽmbáta ichupekuéra umi tetã apytégui, ha ambyaty jevýta agueru haġua ichupekuéra ijyvyteépe, ha upépe Che aňangarekóta hesekuéra Israel cerrokuéra rehe, umi y rembe'y rupi, ha oikóta hikuái hetã tuichakue rupi. 14 Ikapi'ipe porãha rupi aňangarekóta hesekuéra, ha Israel cérro ijyvateha yke rupi opytu'úta

ha añangarekóta hesekuéra Israel cérro hovyũ ha iporãveha rupi. 15 Che añangarekóta che ovechakuéra rehe, ha Che amombytu'úta ichupekuéra, he'i pende Ruete. 16 Che ahekáta upe okañývape, ha agueru jevýta korapýpe upe osẽ reiva'ekuẽpe ijaytýgui, ajokuáta hetyma opẽva'ekuẽpe, ha amombaretéta ikangývape; ahundita katu umi ikyra ha imbaretéva; hekoitépe añangarekóta ambuekuéra rehe. 17 Ha peẽ che ovechakuéra, péicha he'i pende Ruete: Pema'e porãke, Che ambojovakéta peteĩteĩ che rymba ovecha mácho ha kavara mácho apytépe. 18 Naiporãi peẽ pe'u pe kapi'i iporãitéva ha uperire pepyrũmba gueteri pe hembýva rehe; ha pey'u rire y sakã porã, pembotyai pendepýpe pe hembýva. 19 Ha che ovechakuéra ho'unte pe kapi'i pende py opyrũmbamava'ekue, ha hoy'unte pe y pende py ombotyava'ekue, 20 upéva pende Ruete péicha he'i peẽme: Peikuaa porãke, Che ambojovakéta che ovecha ikyra ha ipirúvape. 21 Pende ati'ýpe pemyaña ijkéguio, ha pene ratĩme peikutu umi ikangývape, peity ha pemosarambipa peve. 22 Che asalváta che ovechakuérape, ha araka'évéma noñemondamo'ávái; ha che ovechakuéra apytépe ambojovakéta hekoitépe. 23 Ha amoĩta hi'arikuéra peteĩ herekuarã; ha Ha'e oñangareko porãta hesekuéra; amopu'ãta che rembiguái Davídpe, ha ha'e oikóta iñangarekoha ramo. 24 Che, pende Ruete, aikóta Ijaraite ramo ha che rembiguái David oikóta ijayptépe mburuvichaguasu ramo, Che, pende Ruete, ha'éma ko'ã mba'e. 25 Che aikóta hendivekuéra peteĩ ñe'ẽme'ẽ py'aguapy reheguávare, ha aipe'áta yvy ape árigui umi mymba ñarõ; ha oiko porãta hikuái okyhyje'ỹre, opárupi ha ka'aguy mbytépe jepe okéta hikuái py'aguapýpe. 26 Ahovasáta ichupekuéra ha ijayvy, ha amboúta pe ama hi'araitépe; ama ojevovasapyréva. 27 Ha upe ñu rupigua yvyra hi'a porãta ha upéicha avei ikóga, ha py'aguapýpe oikóta hikuái ijayvyteépe, ága amondoho vove umi tukumbo icangállareheguáva, aguenohẽta ichupekuéra umi ojopýva poguýgui, upépe ae oikuaa porãta hikuái Che Ijarateeha. 28 Ha ambue tetãnguéra ndoikemo'ávái ijayvýpe omonda haña, mymba ñarõnguéra yvy ape arigua ndo'umo'ávái ichupekuéra; oikóta katu hikuái kyhyje'ỹme, ha ndaiporimo'ãi avave omondýva ichupekuéra. 29 Ha upéramo Che amopu'ã porãta hemitýnguéra, ha hetãme avave nomanomo'ávéma ñembyahýgui, ha ndoikomo'ávái ñembohoryha ramo ambue tetãnguérape guarã. 30 Upéramo oikuaáta hikuái Che Ijára tee aĩtaha hendivekuéra, ha Israelguakuéra che retãha, he'i pe Oikovéva tapia guarã. 31 Ha peẽ, che ovechakuéra, Che añangarekóta penderehe pe ñu porãme, vyvayiguakuéra ningo peẽ, Che katu pende Jára, he'i pende Ruete.

Ezekiel 35

1 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, emoĩ nde rova Seir cérro gotýo, ha emomandu ichupe, 3 ha ere ichupe: Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára, peikuaa porãke Che apu'ãta nderehe, Seir cérro rehe, aipysóta che po nderehe ha ajapóta ndehogui yvy perõ ha tapere. 4 Nde tavakuéra ambotaperéta ha amoperõta nde yvy; ha reikuaáta Che ha'eha Jahve, pende Ruete. 5 Tapiate nde, Edom, reñemoĩ cherehe ha reity kyse pukúpe Israel ñemoñarenguérape, upéva oñuahẽta nde jepy'apy ára rehasa asyete haña avei. 6 Upéva, che rekove rehe, he'i pe Oikovéva tapia guarã, Jahve: Che aguenohẽta nde ruguy, ha tuguy oikóta nde rapykuéri opaite árape; revy'a haguere reguenohẽvo tuguy, upéva tuguy oikóta avei nde rapykuéri. 7 Amoperõ ha ambotaperéta Seir cerrokuéra, ha ahundipáta umi oikóva ha ohasáva upérupi. 8 Amyenyhẽta opaite nde cérro, nde cérro yke, nde cerrokuéra pa'ũ ha mayma nde yakãnguéra te'õnguégui, ho'átava kyse pukúpe. 9 Che rombotaperéta opaite árape, ha nde tavakuéra araka'eve noñemopu'ãmo'ávéma; ha peikuaáta Che ha'eha Jahve, pende Ruete. 10 Peẽ peje haguere: Umi mokõi tetã ha umi mokõi tetã yvy tuichakue che mba'erã, ha añemomba'éta hesekuéra; Jahve oiko ramojepe upépe. 11 Upéva che rekove rehe, he'i pende Ruete, Che amyengoviáta hekoitépe ne rembiapo vaikue ha nde py'aro Israel ndive, ha nde chekuaáta, Che rombojovake jave. 12 Ha reikuaáta Che, pende Ruete, ahendupa hague umi ñe'ẽvaieta ereva'ekue Israel cerrokuéra rehe, erévo: Oñehundíma hikuái, oñeme'ẽma oréve romokõ haña. 13 Pende jurúpe peñembotuicha ha pepu'ã cherehe, ha heta mba'evai peje cherehe, Che ningo oje'éva guive ahendupa voi. 14 Upéva pende Ruete he'i: Pe yvy tuichakue ovy'aitéta Che rombotaperéva. 15 Ndepy'arory asy haguéicha Israel itaperégui, peichaite Che ajapóta nderehe; itaperéta Seir cerrokuéra, ha Edom yvy tuichakue; ha peikuaáta Che ha'eha Jahve, pende Ruete.

Ezekiel 36

1 Nde, kuimba'e ra'y, emomandu umi Israel cerrokuérape , ha ere: Israel cerrokuéra , pehendu pende Ruete ñe'ẽ, 2 péicha he'i: Umi penderehe ija'e'ýva he'i haguére: E'a, icerrokuéra yvate oñeme'ẽ oréve ore mba'erã ramo, 3 upévare, emomandu, ha ere: Péicha he'i pende Ruete, opaite tetã oikóva guive pende jerekuévo oñembohoryta penderehe ha pendejopy vaíta pe'a pepe ipoguypekuéra. 4 Israel cerrokuéra , pehendu pende Ruete ñe'ẽ: Péicha he'i Yvága Atykuéra Jára umi cérro ha umi cérro yképe, umi ysyrykuéra ha ñunguéra, umi óga ho'apava'ekue, umi taperekue ha umi táva ojeheja reiva'ekue, oikova'ekue ambue tetanguéra poguýpe ha opyta ñembohoryha ramo; 5 umi mba'e umíva rupi, pende Ruete péicha he'i: Añetehápe añe'ẽ pochýpe ambue tetanguéra rehe ha Edom rehe, ha'e ondyry Israel retã rehe, oipotágui che yvy imba'eteerã ramo, ipy'arory ha hi'ãnga ñembohorypópe omondapa ojohúva guive ha omosẽ Israelguakuérape ijyvygui, 6 upévare, ereuka che rerape Israel retã rehe, ha ere umi cérro ha cérro yképe, umi ysyrykuéra ha ñúre: Péicha he'i pende Ruete, peikuaa porãke, che ñeko'õi ha che pochy rupive añe'ẽma, pendereraha haguére ambue tetanguérape ñembohory ramo. 7 Upévare pende Ruete he'i: Che amopu'ãma che po, ha ame'ẽma che ñe'ẽ umi tetã pende jerekuévo oikóva guive oñemotíva'erãha katuete avei. 8 Ha peẽ, Israel cerrokuéra , pende yvyra rakã hi'a porãta che retãme ġuarã, hi'aġuíma upe ára oupa jevy haġua hikuái. 9 Pema'ẽ porãke, aiméma añangareko porã jevy haġua penderehe ha ajevýta pene rendápe, pamba'apóta ha peñemitý jevýta pende yvyteépe. 10 Ha amboheta hetavéta pene retãyguakuéra, mayma Israel róga okakuaave ohóvo, ha oñemopu'ãmbáta ha oñemyatyrõ jevýta opaite óga ho'ava'ekue itavakuérape. 11 Amboheta hetavéta Israel yvýpe pene retãyguakuérape ha amoñemoña porãta pene rymbakuéra hetaiterei pepe, ha peiko porã haġua ipype ymaguaréicha, ha ajapóta mba'eporãve penderehe iñepyrũ ramoguarégui; ha peikuaáta Che ha'eha pende Ruete. 12 Che amoingo jevýta che retã Israel ijyvyteépe; ha'ekuéra oñemomba'éta ijyvy rehe, ha oikóta imba'eteépe, araka'evéma ndoikomo'ávái ita'yra'yre ha itajyra'y rehe. 13 Péicha he'i, pende Ruete: Oje'e ningo penderehe: Nde, yvyarigua ro'o'uha ha reikova'ekue ne retã ra'ykuéra jukaha ramo; 14 upévare, neremokõmo'ávéma yvyarigua ro'o, ha araka'evéma nderejukamo'ávái ne retã ra'ykuérape, he'i pende Ruete. 15 Ha araka'evéma nahendukamo'ávái ndéve tetanguéra ñe'ẽ ky'a, ha nderehupitymo'ávéma ñembohory asy tetanguérargui, ha ndapejukamo'ávéma pene retã ra'ykuérape, he'i pende Ruete. 16 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ, ha he'i: 17 Kuimba'e ra'y, Israel retã oiko ramoguare gueteri ijyvyype omongy'a voi hembiapo vai rupi heko, ku kuña imba'asy guejývaicha oiko che renondépe. 18 Añohẽ che pochy hi'ári, oñohẽgui hikuái tuguy ijyvy rehe ha oñemongy'apa ambue jára gua'u ra'ãnga ñemomba'eguasu rupi, 19 upévare amosarambiva'ekue ichupekuéra umi tetã apyte rupi, hape ha hembiapo vaieta rupi ambojovakéta ichupekuéra. 20 Ha'ekuéra oġuahẽ rire ambue tetanguérape, opyrũ gueteri che reraguasu rehe, oje'e hesekuéra: Ko'áva Ñanderuete retã, ha ijyvyteégui oñemosẽ hikuái, 21 ambyasy ahechávo che reraguasu oñemongy'aha Israel retãygu rupi umi tetã oho haguérupi, 22 upévare, ere Israel retãme: Péicha he'i pende Ruete, Che ambotuichave che reraguasu peẽ pemongy'a ramojepe. 23 Che añetehápe ambotuicha jevýta che reraguasuete, oñemongy'ava'ekue tetanguéra apytépe, pene rembiapo vaieta rupi peẽ chemotíva'ekue; ha umi tetã oikuaáta Che ha'eha pe Oikovéva tapia ġuarã, he'i pende Ruete, áġa amboheko potĩ vove pende rekovépe hesakuéra renondepe. 24 Che pojapyhýta umi tetã apytégui, ha pombyatýta opaite tetãgui ha pogueru jevýta pene retãteépe. 25 Ahypýta pendeári y potĩ porãitéva penepotĩ haġua opaite pende reko vaikuégui; ha Che pomopotĩta mayma pende jára gua'úgui. 26 Ame'ẽta peẽme peteĩ py'a ipyahúva ha amo'íta pendepype peteĩ pytu porã ha ipyahúva; ha aipe'áta pende retégui pende py'a itaguiguáva, ha ame'ẽta peẽme peteĩ teko ipyahúva (py'a to'oguiguáva). 27 Ha amoíta pendepype che Pytu Porãitéva, ha ajapóta peẽ peiko haġua che ñe'ẽ he'i háicha, ha peñangarekóta che rembiapoukapy rehe, ha pejapopáta hekoitépe opaite mba'e. 28 Peikóta pe yvy ame'ẽmava'ekuépe pende rukuérape, ha peikóta che retãtee ramo, ha Che aikóta peẽme ġuarã pende Jaratee ramo. 29 Che posalváta opaite pende reko vaĩgui; amoheñoĩ porãta pende trigo amboheta hetave haġua ha ñembyahýi noġuahẽmo'ávéma araka'eve pene retãme. 30 Upéicha avei amboheta hetavéta umi yvyra'a, ha pende koga'a, anive haġua peteĩ ambue tetanguéra renondépe peneñembyahýire. 31 Peẽ penemandu'áta pende rape vaikue rehe, ha pene rembiapo vaikue rehe; ha petĩta pendejehegui pene ñaña rekógui ha pene rembiapo vaietégui. 32 Peikuaa porãke, ndajapóĩ ko'ã mba'e penderehe, cherehehápe uvei he'i pende Ruete; petĩ joaitéke ha pende py'a tarova pene ñaña reko rehe, nde, Israel retã. 33 Péicha he'i pende Ruete: Oġuahẽta

katuete pe ára Che pomopotĩ haġua pene ñaña rekógui, aheja jevýta peiko porã pende tavakuérape, ha umi óga ho'ava'ekue oñemyatyrõmba jevýta. 34 Ha pe yvy oñembotapereva'ekuepe oñemba'apo jevýta, ha ikokuere nandípe oñemba'apo porã jevýta opavave ohasáva resa renondépe. 35 Ha he'íta hikuái: Ko yvy oñembotapereva'ekuegui ko'áġa oiko Eden kógaicha; ha ã táva ñembyaipa ha oñembotapereva'ekue oñemopu'ã jevýta ikora reheve, ojeiko porã haġua ipype. 36 Ha umi tetã pende jerekuévo ohechakuaáta Che amopu'ã jevytaha umi mba'e aityva'ekue, ha aňotý jevytaha pe kokue ambotapereva'ekue ikokuerépe; Che, pende Ruete aňe'ẽma, ha ajapopáta avei ha'éva guive. 37 Péicha he'i, pende Ruete: Ko'ã mba'e rire, ajapovéta gueteri ambue mba'eporã Israel rógape ġuarã; amboheta hetavéta hetäyguakuéra ku tymba atykuéra oñemboheta háicha. 38 Umi ovecha hetaiterei háicha Jerusalem areteguasú aja, péicha umi táva itapereva'ekue henyhẽ jevýta hetäyguá atýgui; ha oikuaáta hikuái Che ha'eha pende Ruete.

Ezekiel 37

1 Ñanderuete po ou cheári ha Ipytu Porãitáva chereraha ha chemboguejy peteĩ yvypépe henyhẽva kanguégui. 2 Ha chembohasa ijerekuévo, ha péina ápe hetaiterei kangue oĩ pe ñu ape rehe ha ikãmbaite. 3 Ha he'i chéve: Kuimba'e ra'y, oikove jevýnepa ko'ã kanguekuéra. Ha che ha'e: Che Jára, Ndémante reikuaa. 4 Upérõ he'i chéve: Eñe'ẽ ko'ã kangue ko'áva rehe, ha ereuka ichupekuéra: Kangue ikãmbambyréva, pehendúke pende Ruete ñe'ẽ, 5 péicha he'iuka pende Ruete ko'ã kangue ko'ávape: Pema'ẽ porãke, Che voi amoíta pe Pytu Porã pendepype, peẽ peikove jevy haġua. 6 Ha amoíta pendeári tajygue, ha amongakuaáta pendeári to'ó ha pende apére amoíta pire peneñu'ã haġua, ha amoíta pendepype Pytu Porã peikove haġua, ha peikuaáta Che ha'eha pende Ruete. 7 Uperire che amomandu oje'e haguéicha chéve; ha oiko peteĩ tyapu che aňe'ẽ jave, ha péina ápe oñemongu'epa hikuái; ha umi kangue ojoaju ojuehe, peteĩteĩ oñembojoaju iňirũtee rehe. 8 Ha ama'ẽ, ha péina tajyguekuéra ha to'ó okakuaa, ha pe pire oñuãmba umívape, ipypekuéra katu ndaipóri gueteri Pytu Porã. 9 Ha he'i chéve: Kuimba'e ra'y, eprofetiza ha ere pe Pytu Porãme péicha pende Ruete he'i: Pytu Porã eju umi irundy yvy apýragui ha eipeju ko'ã ojejukava'ekue ári, oikovepa jevy haġua. 10 Ha amomandu Ha'e he'i haguéicha chéve, ha pe Pytu Porã oíke ipypekuéra, ha umi kanguekué oikovepa, ha oñembo'y joa hikuái peteĩ soldádo aty ndetuichaitévaicha. 11 Upéi Ha'e he'i chéve: Kuimba'e ra'y, ko'ã kangue ningo Israel retäyguakuéra voi. Eikuaa porãke, ha'ekuéra péicha he'i: Ore kanguekuéra ikãmba ha ore jerovia opa rei, roñehundipapyréma ore, 12 upévore, emomandu, ha ere: Péicha he'i pende Ruete, peikuaa porãke, Che voi aipe'áta pende tyvy (sepultura) ñembotyha, peẽ voi ningo che retã tee, ha Che pomopu'áta pende tyvýgui pogueru jevy haġua Israel retãme, 13 peikuaa haġua Che ha'eha pende Ruete, aipe'a vove pende tyvy poguenohẽ haġua, peẽ voi ningo che retãtee. 14 Ha amoíta che Pytu Porãitáva pendepype peikove haġua, ha Che pomboguapýta pende yvyteépe; ha peikuaáta Che, pende Ruete, aňe'ẽma hague; ha ajapopáta ha'e haguéicha, he'i pende Ruete. 15 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ ha he'i: 16 Kuimba'e ra'y, ejapyhy ko'áġa peteĩ yvyra pehẽngue, ha ehai hi'ári: Juda ha iňirũ Israel ra'ykuérape ġuarã. Upéi ejapyhy ambue yvyra pehẽngue, ha ehai: Jose, Efrain yvyra, ha opaite Israel tríbupe ġuarã. 17 Upéi eňapytĩ oňondive, toiko ichuguikuéra peteĩnte, ha peteĩnte ramo topyta nde pópe. 18 Ha ne retäyguakuéra oporandu ramo ndéve he'ívo: Naorembo'emo'ãi piko mba'épa he'ise ko'ã mba'e. 19 Upérõ eréta ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete: Peikuaa porãke, Che ajapyhy Jose yvyra pehẽngue oíva Efrain pópe, ha iňirũguéra, Israel tribukuérape , ha amoíta Juda yvyra reheve, ha ajapóta ichuguikuéra peteĩ yvyra pehẽnguente ha peteĩ tetã ramoguáichante opytáta che pópe. 20 Ha umi yvyra pehẽngue rehaiva'ekue oíva'erã nde pópe hesakuéra renondépe, 21 ha eréta ichupekuéra: Péicha he'i pende Ruete, pema'ẽ porãke, Che ambyatýta umi Israel ra'ykuérape umi tetã ambuépe oho haguégui, agueru jevy haġua ichupekuéra ijyvyteépe; 22 ha ajapóta ichuguikuéra peteĩ tetãnte Israel cérrope , ha peteĩ tetã ruvicha aňónte oisãmbyhyva'erã ichupekuéra; ha araka'eve ndoikomo'ávéma mokõi tetã ramo ha araka'évéma noñemboja'oveiva'erã hikuái. 23 Ha noñemongy'aveiva'erã ambue jára ñemomba'eguasú rupi ni hembiapo vai rupi ha Che amopotĩta ichupekuéra heko vaĩgui; ha oikóta hikuái che retã ramo, ha Che Ijaratee ramo. 24 Che rembiguái David oikóta hetã ruvicha ha herekua ramo, upérõ iňe'ẽrendúta ha hekoitépe ojapopáta hikuái che rembiapoukapykuéra. 25 Che rembiguái Jacóbope ame'ẽva'ekue ko yvy oiko haġua ipype, pende rukuéra oiko haguépe avei; ipype oikóta

ita'yraquára ha ita'yraquára ra'yre jevy jey opaite ára peve; ha che rembiguái David oikóta imburuvichaguasu ramo opaite árape. 26 Ha ñañombopy'apetei oiko haña hikuái tapia ñuarã py'aguapýpe, amohenda porãta ichupekuéra, amonemoñata ichupekuéra, ha amoita che rogaguasu ijapytepekuéra opaite árape ñuarã. 27 Ijapytepekuéra oita che rogaguasu, ha aikóta Ijaratee ramo, ha ha'ekuéra oikóta chéve che retã ramo. 28 Ha ambue tetanguéra oikuaáta Cheha, Ijaratee, amboheko potimaha Israelpe, oigui che rogaguasu ijapytepekuéra opaite árape.

Ezekiel 38

1 Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 2 Kuimba'e ra'y, emoĩ nde rova Gog, Magog retã ruvicha rehe, oisãbyhýva Ros, Mesec ha Tubal rehe, ha emomandu (eprofetiza) hese, 3 ha ere: Péicha he'i pende Ruete, peikuaa porãke, Che añemoita ne mburuvicha Gog rehe, oisãbyhýva Ros, Mesec ha Tubal rehe. 4 Che rombojevýta, amoĩ jave petei ty'ãi (gáncho) ne rañykã rehe, ha roguenohẽta ndéve ha nde soldádo atyguasute, ikavaju ha hi'ariguakuéra, oñembosako'i porãmbáva opaite iñorairõ rembiporu reheve, hete mo'ãha tuicha ha michíva reheve ha ikyse puku joaite reheve. 5 Persiaygua, Etiopiaygua ha Libiaygua ou hendive, hete ha iñakã mo'ãha reheve. 6 Gomer ha isoldádo aty reheve, umi Togarma retãygua, nórte rugua guioyua, ha isoldádo aty reheve, heta tetã añetehápe oita nendive. 7 Eñembosako'i ha eñangarekóke, nde ha opaite atyguasu nendive oĩva guive ha nde reisãbyhýtava rehe. 8 Heta arakuéra rire oje'éta ndéve ne rembiaporã; ha umi año paha rupi nde rejúta petei tetãme, Che aguenohẽ jevymava'ekue umi tetã apytégui, ha umi hembyva'ekue kyse puku ñemanógui ambyaty jevýma Israel céro oñembotapereva'ekuẽpe; ko'ãga katu oiko py'aguapy pópe ijyvyteẽpe. 9 Nde repu'ãta reju haña araiha; ku arai omo'ãva pe céroicha , nde soldádo aty ha heta tetã nendive, pejeityta hi'arikuéra. 10 Péicha he'i Ñanderuete: Umi ára umívape heñoita nde py'apýpe pensamiẽto vai ha rejaposéta mba'evaiete, 11 ha eréta: Aháta petei tetã ikangývape, ajeity haña hetãyguakuéra ojepy'apy'ýva ári ha oikóva py'aguapypópe; oiko hikuái táva korapyjere yvate'yre, nahokẽi ni naiñembotyhai. 12 Rejeityse hi'ári remonda haña ha regueraha haña imba'erepyeta, reñemoise pe tetã itapereva'ekue rehe, oiko jevýmava py'aguapýpe ijyvyteẽpe ha pe tetã péva Che agueru jevymava'ekue tetanguéra apytégui, oñemohymba ha oñemomba'erepy jevýma, ha oikohína pe yvy ape puru'ãme (mbytépe). 13 Seba ha Dedangua, umi Tarsisgua ha mayma imburuvichakuéra, oporandúta ndéve ha he'íta: Reju piko remonda ha regueraha haña imba'erepyeta. Rembyaty piko nde soldádo atykuéra rejapyhy haña imba'eita, reipe'a haña pláta ha óro , regueraha haña hymba ha opaichagua imba'erepy, 14 upéva, nde kuimba'e ra'y, emomandu ha ere Gógpe: Péicha he'i Yvága Atykuéra Jarateéva: Umi ára umívape, che retã Israel oiko aja py'aguapýpe nde reséta ne retãgui. 15 Rejúta ne retãgui opytáva nortetítepe , nde ha heta ambue tetãygua oita nendive; peẽ pejupáta kavaju ári, heta tapicha aty ha soldadokuéra aty imbaretéva reheve. 16 Ha reñemoita che retã Israel rehe ku arai hũtetéicha omo'ãva pe yvy ape; umi mba'e oikóta umi ára pahápe Che voi romondóta che retã Israel yvýpe, umi tetã chekuaa haña, nde, Gog rupi, Che ahechaukáta hesakuéra renondépe che reko porãha. 17 Péicha he'i Ñanderuete: Nanderehéipara'e Che añe'ẽva'ekue umi ára ohasamava'ekuẽpe, che rembiguakuéra, che proféta Israel peguárupi, ha'ekuéra oporomomanduva'ekue Che roguerutaha hi'arikuéra. 18 Umi ára umívape, Gog ou vove Israel retãme, he'i pende Ruete, Che chepochyetereíta. 19 Che ñeko'õi ha che pochy rupi añe'ẽma: Umi ára umívape oikóta yvyryryi ndetuicháva Israel retãme. 20 Umi pira, umi guyra yvate ovevéva, umi mymba ñu rupigua, mboikuéra yvy rehe otyryryva ha mayma vyarigua oikóva yvy tuichakuẽpe, oryryipáta che renondépe; umi céro okukuipáta, umi yvyra ho'apáta ha mayma táva korapyjerekuéra ojeityta yvýre. 21 Ha Che asapukáita mayma che cerrokuéragai : Pe kyse puku to'a hi'arikuéra, he'i Yvága Atkuéra Jára; oimeraẽva omopu'ãta ikyse puku iñirũ rehe. 22 Che ahaviráta ichupekuéra mba'asy iñasáiva ha kyse puku rupi; ha amongýta amandáu, tata ha azúfre hi'arikuéra, isoldádo aty ha heta ambue tetãyguakuéra ári, 23 upéicha Che añembotuicháta, añemboheko porãta ha ajehechaukáta heta tetã resa renondépe, oikuaa haña hikuái Che ha'eha pe Yvága Atykuéra Jára añeteguáva.

Ezekiel 39

1 Ha nde, kuimba'e ra'y, emomandu Gog rehe, ha ere: Péicha he'i Yvága Atykuéra

Jára, pende Ruete: Eikuaa poräke, Che apu'äta nderehe, nde, Gog reisämbyhýva Ros, Mesec ha Tubal retäme. 2 Che romboguatáta roisämbyhývo ha roguerúta nórtegui, Israel cerrokuéra peve. 3 Pe guyrapa oíva nde po asúpe aityáta, ha nde hu'ykuéra oíva nde po akatúape amomboukátá. 4 Israel cérrope re'áta; nde ha nde soldádo atykuéra, ha opaite ambue tetã oíva guive nendive; upépe Che pohejáta opaichagua guyra ipypapë mbukúva ha umi mymba ñarõ ñu rupigua rembi'urã ramo. 5 Upe ñu reípe pe'apátá; Che, Yvága Atykuéra Jára, ha'epáma ko'ã mba'e. 6 Che aityáta tata Magog rehe ha umi ipy'aguasúva ári oikóva y rembe'yépe; ha'ekuéra oikuaa hañua Che ha'eha Yvága Atykuéra Jára, pende Ruete. 7 Ha amomba'eguasúta che reraguasu che retã Israel apytépe, ha araka'évéma ndahejaveimava'erã ha'ekuéra omongy'a che reraguasu, ha umi ambue tetã oikuaáta Che ha'eha Yvága Atykuéra Jára, pende Ruete, pe Heko poräva, añorãirõva Israel rehehápe. 8 Ko'ã mba'e ojuhúta ha oñuahêta katuete, he'i pende Ruete; kóva voi ningo pe ára ha'emava'ekue. 9 Ha Israel tavayguakuéra osẽ joáta, ombyaty ha ohapyta hesekuéra ija'e'yva ñorãirõ rembi'urã ramo; isoldádo rete mo'ãha michi ha tuicháva, iguyrapa ha hu'ykuéra, ijyvyra nupãha, ijyvyra puku akuakuéra; umi mba'e ohapyta hikuái 7 año pukukue ijepe'a ramo. 10 Ikokuégui ndoguerumo'ãi jepe'a, ndoitymo'ávéma ka'aguy pegua yvyra ijepe'arã ramo, oiporúta uvei umi ñorãirõ rembi'urã ramo reiva'ekue ichuguikuéra, uperõ Israelguakuéra omondáta imondaharekuérape, he'i pende Ruete. 11 Umi ára umívape Che ame'ẽta Gógpe isepultúra rendaña Israel retäme, upe ñu opytáva yguasu rembe'yépe ha umi oguatáva upérupi ndikatuvéima oguata porã henyhẽgui te'õnguégui, oñeñotý haguére Gog ha ijaty ndetuichávape; ha ombohérata hikuái pe ñu Hamon-Gog, he'iséva Gog soldádo atyguasu välle. 12 Israel retäyguá katu oñotýta ichuikuéra 7 jasy pukukue, omopotí haña hetã yvy (hese ija'e'yva retukuégui). 13 Opaite Israelguá oikóva guive hetäme oipytyvõta oñotý haña ichupekuéra; ha upe ára upévape, ahechauka jave che pu'aka, ha'ekuéra chemomba'eguasú jevýta. 14 Umi 7 jasy ríre, ojeporavóta umi kuimba'e ojepagátavape, ohova'eräva hetã tuichakue rupi oñotý haña umi te'õngue oñeñotý'yvape gueteri, omopotí porã jevy haña Israel retäme. 15 Ha umi tapicha ojohu ramo yvyarigua kangue omoíta ijypýpe peteĩ techaukaha, oñotý meve hetekue Hamon-Gog vällepe. 16 Ha upe táva ijypýpe oíva, hérata avei Hamona; upéicha Israelguakuéra omopotímbáta hetäpy. 17 Ha nde, kuimba'e ra'y, péicha he'i pende Ruete: Ere opaichagua guyra ha mayma mymba ñarõ ñu rupiguápe oñembyaty ha ou joaite haña; oparupietegui oñembyatýta hikuái pe yvýpe ambosako'iva'ekue peẽme guarã, peteĩ jejuka ndetuicháva oikóta Israel cerrokuérape, upépe pe'úta so'o ha pemboy'úta huguy. 18 Ipy'aguasúva ro'o, ha mburuvichakuéra ruguy pe'úta; ovecha machokuéra, ovechara'ykuéra, kavara machokuéra, guéi ha torokuéra Basánpe oñemongyrava'ekue topytapa pene rembi'urã ramo. 19 Pe'úta so'o kyra peneryguatã meve, ha pembo'yúta umi Che ajukava'ekue ruguykue peka'u peve. 20 Ha Che pomohyguatãta che mesápe, kavaju ariguakuéra ha mayma soldadokuéra ro'ógui, he'i pende Ruete. 21 Ha che reko jajaipa amoíta umi tetã apytépe, ha mayma tetã ohecháta mba'eichapa Che ambojovake ha ahavira umívape. 22 Upe ára upéva guive Israel retã oikuaáta Che ha'eha Jahve, pe Yvága Atykuéra Jára. 23 Opaite tetã oikuaáta Israel ojegueraha hague jepokuapyhápe hembiapo vaieta rupi, ha opu'ãgui cherehe, Che añomi hague ichuguikuéra che rova, ha amoĩ hague ichupekuéra hese ija'e'yva poguýpe, omano haña ikyse puku rupi. 24 Amyengovia ichupekuéra heko ñaña ha hembiapo vai ojerure háicha, ha upévagui añomi ichuguikuéra che rova. 25 Ko'ãga katu Che amopu'ã jevýta Jacóbope, ha aiporiahuvereko jevýta Israel retäme, cherakate'ygui che reraguasu rehe, he'i pende Ruete. 26 Ha'ekuéra hesaraipáta pe ñemotí ohasava'ekue chemboyke haguére. Che ambyaty ha aguerupa jevýta ijyvyteépe ha oiko jevýta py'aguapýpe hetäteépe, uperire avave nomondyimo'ávéma ichupekuéra. 27 Aguenohẽ vove Israelguakuérape umi tetã apytégui, ha ambyatývo ichupekuéra hesekuéra ija'e'yva retãgui, upépe ae ahechaukátá che reko porãha heta tetã resa renondépe. 28 Ha oikuaáta hikuái Che ha'eha Yvága Atykuéra Jára, Che voi amosarambiva'ekue ichupekuéra tetãnguéra apytépe ha Che voi ambyaty jevýta ichupekuéra ijyvyteépe ha ichuguikuéra ndahejamo'ãi avavépe tetã ambuépe. 29 Ha nañomimo'ávéma che rova ichuguikuéra; añoñeta uvei che Pytu Porãitéva Israel retã ári, he'i Jahve, Yvága Atykuéra Jára.

Ezekiel 40

1 Roiko ríre 25 año jepokuapýpe, pe año pyahu oñepyrũ vove, pe ára 10-hápe, ha 14 año haguépe Jerusalem ho'a ríre ambue tetã poguýpe, upe ára upévape ou cheári

Ñanderuete po, ha chegueraha (kepeguáicha) Jerusalénpe. 2 Payetépe Ñanderuete chegueraha Israel retãme, ha chemoĩ peteĩ cérro ijyvatereíva ári, ha hi'ári oĩ umi óga ojoguaitereíva peteĩ tavaguasúpe, ha opytáva sur gotýo. 3 Chegueraha upépe, ha péina peteĩ ángel, hete ojoguáva bronceguiguávape; ha ipópe oguereko peteĩ sã ha peteĩ yvyra po'i ojeporúva métro ramoguaicha oñeha'ã (omedi) haña; ha ha'e oñembo'y Ñanderuete róga rokẽguasúpe. 4 Ha ha'e oñe'ẽ chëve, ha he'i: Kuimba'e ra'y, ema'ẽ porã nde resa rupi, ha ejapysaka porã nde apysa rupi, ha eñongatu nde py'apýpe opaite mba'e ahechaukátava guive ndëve, upévagui rejegueru ko'ápe, ahechauka haña ndëve umi mba'e; nde rembohasa haña ne retãyguakuérape, opaite mba'e ojehechaukáva guive ndëve. 5 Ha ahecha peteĩ korapyjere yvate ojeréva okáguio Ñanderuete rogaguasu rehe ha pe yvyra po'i ñeha'ãha (métro) pe ángel oguerékóva ipópe ipuku 3,07 métro; ha ko métro reheve ningo oha'ã pe korapy yvatekue 3,07 métro ha ipykue 3,07 métro. 6 Upéi ou pe kuarahyresẽha rokẽme, ha ojupi upe jupihá (escaléra) rupi, ha oha'ã pe okẽ pyenda ha ojohu 3,07 métro ha ambue okẽ pyenda ipy avei 3,07 métro. 7 Ha pe koty'i ipuku ha ipy 3,07 métro; ha umi koty'i opyta ojuehegui 2,55 métro; ha umi okẽ pyenda hyepy gotýo ojeikehápe oha'ã avei 3,07 métro. 8 Ha pe ángel oha'ã pe ogaguy oĩva pe okẽ ryepy gotýo, ha ipuku 3,07 métro. 9 Uperire oha'ã pe okẽguasúpe ojeikeha, ha ipuku 4,08 métro ha umi horcon ipoguasúpe 1,02 métro ha pe ogaguy opyta hyepy gotýo. 10 Ha pe okẽguasúpe oĩva kuarahyresẽ gotýo oguereko mbohapy koty'i ijakatúa gotýo ha mbohapy ijasu gotýo, ituichakue peteĩha meme ha horconguera oĩva ikykekuera peteĩha meme avei. 11 Ha upéi oha'ã pe okẽ ojeikeha, ha ipekue oha'ã 5,10 métro ha ijyvaterekue 6,63 métro. 12 Ha umi koty'i renondepe oĩ peteĩ kora'i oha'áva 0,51 métro, peteĩteĩ ijkẽpe, ha umi koty peteĩteĩ ipuku 3,07 métro ha ipe 3,07 métro. 13 Uperire oha'ã pe okẽguasúpe pykue peteĩ koty'i ape guive ambue koty'i ape peve, ha oguereko 12,75 métro. 14 Ha oha'ã umi horcon korapy pegua ha ipukukue oha'ã 30,60 métro ha umi koty'i oĩ ijerekuévo. 15 Ha pe okẽ renonde pegua ojeikeha guive pe okẽ ojeikeha hyepy gotyogua peve, ohupity 25,50 métro. 16 Ha hyepýguio oĩ ovetã po'i umi koty'ipe, umi horcon gotýo, pe ogaguy hyepýguio oĩ avei ovetã po'i ijerekuévo ha umi horcon rehe oĩ mbokaja ra'ãnga. 17 Upéi chegueraha pe korapy hyepy gotyoguápe, ha ijerekuévo ojejapo peteĩ tape itaguiguáva ojeguata haña umi 30 koty peve, oĩva upépe. 18 Ha pe korapy píso tape itaguiguáva ojepyso umi okẽguasúpe ykére, peteĩha ipekue ha ipukukue. 19 Upéi oha'ã pe korapy pykue pe okẽ guasu yvy gotyogua renonde guive ambue okẽguasúpe hyepy pegua peve, ha ohupity 51 métro. 20 Ha upéi oho pe okẽguasúpe oĩva pe korapy hyepy gotyogua nóртеpe, ha oha'ã ipukukue ha ipykue. 21 Ha oĩ mbohapy ikoty'i peteĩ yke gotýo, ha upéicha avei ambue yke gotýo; ha umi horcon ha umi ogaguy ituichakue ojoguaitépe pe okẽguasúpe tenonde peguávape, ipukukue oha'ã 25,50 métro ha ipykue 12,75 métro. 22 Hovetãnguéra ha umi ogaguy ha imbokaja ra'angakuéra ituicha peteĩha umi okẽguasúpe kuarahyresẽ gotyoguaichaite; ha ojejupi 7 py pyrũha rupi, ha hyepývo opyta pe ogaguy. 23 Ha oĩ ambue okẽguasúpe pe korapy ryepy gotyoguápe ha opyta pe okẽguasúpe nóрте pegua ha kuarahyresẽ megua rovái, ha ha'e oha'ã peteĩ okẽguasúpe guive ambue okẽguasúpe peve 51 métro. 24 Upéi ha'e chegueraha sur gotýo, ha péina upépe oĩ ambue okẽguasúpe ha ha'e oha'ã umi koty'i, umi horcon ha pe ogaguy ha ituichakue ambuekueraichante avei. 25 Oĩ ovetãnguéra, ambue ovetãngueraicha, pe ogaguy jerekuévo; ipukukue ohupity 25,50 métro ha ipykue 12,75 métro. 26 Ijejupihá (escaléra) oguereko 7 py pyrũha, ha pe ogaguy oĩ henondepekuéra; ha peteĩ yke gotýo oguereko mbokaja ra'ãnga, ha péicha avei ambue yke gotýo. 27 Ha pe korapy hyepy gotyogua sur gotýo oĩ avei peteĩ okẽguasúpe; ha oha'ã 51 métro peteĩ okẽgui ambue okẽ sur gotyogua peve. 28 Upéi ha'e chegueraha upe korapy hyepy gotyoguápe ha ahasa pe okẽguasúpe rupi oĩva sur gotýo, ha oha'ã upe okẽ sur gotyogua ha ojoguaitépe ambuekuérape. 29 Ha peichaite avei ikoty'i, horconguera ha pe ogaguy, ha oguereko ovetãnguéra ijerekuévo rehe ambue oguereko háicha; ipuku 25,50 métro ha ipy 12,75 métro. 30 Ha pe ogaguy ipuku 12,75 métro ha ipy 2,55 métro. 31 Ha pe ogaguy opyta pe korapy oka gotýo, ha umi horcon rehe oĩ mbokaja ra'ãnga; ha ijejupihá (escaléra) oguereko 8 py pyrũha. 32 Uperire chegueraha pe korapy ryepy gotyoguápe kuarahyresẽ gotýo, ha oha'ã pe okẽ ha ojoguaitépe ambuekuérape avei. 33 Ha umi ikoty'i horconguera ha ogaguy peteĩha oñeha'ãmba ambuekueraicha, pe ogaguy jerekuévo oĩ avei hovetãnguéra; ipuku 25,50 métro, ha ipy 12,75 métro. 34 Ha pe ogaguy opyta korapy oka pegua gotýo, ha umi horcon rehe oñemoĩ mbokaja ra'ãnga mokõive yke gotýo; ha ijejupihá oguereko avei 8 py pyrũha. 35 Upéi chegueraha pe okẽguasúpe nóрте gotyoguápe, ha oha'ãvo ojohu ambuekueraichanteha avei; 36 Ikoty'ikuéra, horconguera, pe ogaguy ha

hovetãnguéra oñemoĩ ijerekuévo, ipukukue oha'ã 25,50 métro ha ipy 12,75 métro . 37 Pe ogaguy oĩva pe korapy oka pegua gotýo, ha umi horcon rehe oĩ mbokaja ra'ãnga mokõivéva ykére; ha ijejupia oguereko avei 8 py pyrũha. 38 Ha oĩ upépe peteĩ koty, ha hokẽ opyta pe okẽguasúgui horcon rehe; upépe ojejohéi umi kuave'ẽmbyrã. 39 Ha pe ogaguýpe, pe okẽguasúgui oĩháme, ahecha mokõĩ mesa peteĩ yke gotýo, ha mokõĩ mesa ambue yke gotýo, ojuka haña hi'ári hymbakuéra oikuave'ẽ haña kuave'ẽmby ojechapáva ramo, kuave'ẽmby hembiaapo vai reheguáva ha kuave'ẽmby heko ky'a reheguáva. 40 Ijyke oka pegua gotýo, pe okẽguasúgui yvateoyguápe ojeikehápe oĩ mokõĩ mesa ; ha ambue okẽguasúgui yképe pe ogaguy oĩháme ahecha avei mokõĩ mesa . 41 Péicha irundy mesa peteĩ yke gotýo, ha irundy mesa ambue yke gotýo, pe okẽguasúgui ypýpe; oñondive oĩ 8 mesa , ha hi'arikuéra ojuka hymbakuéra oñekuave'ětava. 42 Ha oĩve irundy mesa itaguasúgui ojechapova'ekue umi kuave'ẽmby ojechapáva'erãvape guarã, hi'ári oñemoĩ umi kuave'ẽmby rembiporu ojeporúva ojejuka haña umi tymba, ko'ã mesa ipuku 76,5 centímetro , ipy 76,5 centímetro ha ijyvate 51 centímetro . 43 Umi mesa jerekuévo oñemboja peteĩ alfajía (liston), ipekue 7,6 centímetro , ha ko'ã mesa ári oñemoĩ tymba ro'o oñekuave'ětava. 44 Upéi pe ángel chegaraha pe okẽguasúgui ha roike pe korapy ryepýpe, opytáva pe okẽguasúgui yvateoygua ypýpe, upépe oĩ mokõĩ koty, peteĩ koty opyta pe okẽguasúgui yvateoygua ykére, ha oma'ẽva sur gotýo, ha pe ambue koty opyta pe okẽguasúgui kuarahyresẽ gotyogua ykére ha oma'ẽva nórtete gotýo. 45 Ha pe ángel chereraha'ekue he'ĩ chéve: Ko koty oma'ẽva sur gotýo opyta pa'ikuérápe guarã, oñangarekóva Ñanderuete rogaguasu rehe. 46 Ha pe koty oma'ẽva nórtete gotýo opyta umi pa'ípe guarã oñangarekóva kuave'ẽmby renda rehe; ko'áva Sadoc ra'yre, umi oñehenóĩ Levi ra'yrekuéra apytégui, omba'apo haña Ñanderuetepe guarã. 47 Ha'e oha'ã pe korapy pukukue 51 métro ha ipekue 51 métro ; peteĩcha irundyve ijyke; ha pe kuave'ẽmby renda opyta Ñanderuete rogaguasu renondépe. 48 Upéi ha'e chegaraha pe Ñanderuete rogaguasu rokẽme, ha oha'ã umi 2 horcon guasuetéva, ha peteĩteĩva ipoguasúgui 2,55 métro ; ha pe okẽguasúgui ipekue oha'ã 1,53 métro . 49 Ha pe ogaguy ipuku 10,20 métro , ha ipy 6,12 métro , ha upépe oĩ peteĩ escaléra ojupi haña; ha oĩ avei mokõĩ horcon guasu ambue horconguéra ypýpe, peteĩ ijakatúape ha ambue ijasúpe.

Ezekiel 41

1 Upéi ha'e chereraha Ñanderuete rogaguasu ryepýpe, ha oha'ã umi horcon guasuetéva, ha ipekue ohupity 3,07 métro , (péicha ipyva'ekue avei pe óga jojohuha). 2 Pe okẽguasúgui ipy 5,10 métro ha itápia 2,55 métro , mokõivéva ykére. Upéi oha'ã Ñanderuete róga kotyguasúgui tuichavéva ha ipuku 20,40 métro ha ipe 10,20 métro . 3 Ha ohasa hyepy gotýo, ha oha'ã pe okẽ horcon guasu peteĩva, ipekue 1,02 métro ha pe okẽ ipy 3,07 métro ha umi mokõĩ tápia opytáva pe okẽguasúgui ykére peteĩteĩ oha'áva 3,57 métro . 4 Ha'e oha'ã avei ipukukue ha ojohu 10,20 métro ha ipykue 10,20 métro , péicha avei Ñanderuete rogaguasu pykue; ha he'ĩ chéve: Kóva ha'e pe kotyguasúgui oñemboykeitéva Ñanderuetepe guarã (ha pa'iguasúpe guarã). 5 Upéi oha'ã Ñanderuete rogaguasu tápia, ha ohupity 3,07 métro ; ha ogaguy ipy 2,04 métro , Ñanderuete rogaguasu jerekuévo. 6 Umi koty'ĩ oĩ mbohapy ojo'ári ha ijyképe oĩ 30 (ojechapapaite ramo ojejohu 90 koty'ĩ), ha umi koty'ĩ oja Ñanderuete rogaguasu tápiare ha ko ogaguasu tápiagui osẽ umi ita, hi'ári oguapy haña umi koty'ĩ, umi víga katu ndoikéi Ñanderuete róga tápiare. 7 Ha umi koty'ĩ yvateve gotyogua ipeve ohóvo: Ha peteĩ jejupia rupi ojejupikuaa umi koty'ĩ yvy peguágui umi imbyte peguápe ha pévagui umi koty'ĩ yvateve peguápe. Ha umi koty'ĩ yvate pegua ipeve ambuekuérágui. 8 Ha ama'ẽ Ñanderuete rogaguasu jerekuévo ha ahecha oñemopu'ã hague peteĩ píso yvate, ha hi'ári ojejapo umi koty'ĩ. Pe píso yvate ohupity 3,06 métro . 9 Umi koty'ĩ tápia oka gotyogua ipoguasúgui 2,55 métro ha oĩ peteĩ pa'ũ nandi opytáva umi koty'ĩ tápiagui Ñanderuete rogaguasu tápia peve. 10 Ha umi koty'ígui oka gotýo oĩ peteĩ pa'ũ nandi ha ipykue oha'ã 10,20 métro ha ojerepa Ñanderuete rogaguasu rehe. 11 Pe pa'ũ nandihágui ojeikekuaa mokõĩ okẽ rupi umi koty'ípe, peteĩ okẽ opyta yvate gotýo ha pe ambue yvy gotýo, ha pe pa'ũ nandi ipy 2,55 métro . 12 Ha pe ogaguasu opytáva pe nandiha rovái pe kuarahyreikeha gotýo ipy 35,70 métro ha itápia iñanambusu 2,55 métro ha ipukukue 45,90 métro . 13 Upéi ha'e oha'ã Ñanderuete rogaguasu pukukue 51 métro , ha pe ogaguasu korapy itápia reheve oha'ã avei 51 métro ipukukue. 14 Ha upéi oha'ã Ñanderuete rogaguasu pykue ha pe pa'ũ inandíva oma'ẽva kuarahyreike gotýo ha ojohu 51 métro . 15 Ha oha'ã avei pe ogaguasu opytáva pe pa'ũ nandiha rovái hapykue gotýo, ha umi koty'ĩ peteĩ yke

guive ambue yke peve, ha ohupity 51 métro ; ha Ñanderuete rogaguasu hyepy pegua tápia ha pe ogaguyguasu pe korapy pegua oñeñu'ãmbaite tábla ojeporavopyrévaguí. 16 Umi okẽ pyrũha ha umi ovetã pa'ũ ha umi koty'i tápia hyepy peguáva mbohapyve ojo'ári oñeñu'ãmbaite tábla ojeporavopyrévaguí yvy guive hovetãnguéra peve; ha umi ovetã oñembotykuaa. 17 Pe okẽ ári, Ñanderuete rogaguasu tápia hyepýguio ha okáguio oñemoĩ heta ta'ãnga: 18 Oñemoĩmba hese querubin ha mbokaja ra'ãnga, peteĩ querubin ha ambue querubin pa'ũme oñemoĩ peteĩ mbokaja ra'ãnga; ha umi querubin katu mokõi hova. 19 Peteĩ hova yvyarigua rováicha, oma'ẽva pe mbokaja oĩva akatúa pegua ykére ha pe ambue hova peteĩ leõ (África pegua) rováicha oma'ẽva mbokaja oĩva asu pegua yke rehe, ha péicha oĩmba pe óga jerekuévo. 20 Yvy guive, okẽ ári peve oĩ querubin ha mbokaja ra'ãnga, Ñanderuete rogaguasu tápia tuichakue javeve. 21 Umi Ñanderuete róga poste guasu rokẽ irundyve ijkére peteĩcha, ha pe kotyguasu oñemboykéva Ñanderuete renondépe oĩ peteĩ mba'e ojoguáva 22 kuave'ẽmby rendápe ojejapóva yvyrágui, ipykue ha ipukukue peteĩcha, 1,02 métro; ha ijjvatekue 1,53 métro , ijape ha itapiakuéra yvyra meme. Ha he'i chéve: Kóva ñingo pe mesa oĩvahína Ñanderuete renondépe. 23 Ñanderuete róga kotyguasu oñemboykéva pa'ikuérape ġuarã ha ikotyguasu oñemboykéva Ñanderuetepe ġuarã ha pa'iguasúpe ġuarã, mokõivéva hokẽ rogue mokõi. 24 Ha peteĩteĩ umi okẽguasu hogue mokõiva ojere; umía ojepe'akuaa hyepýguio ha okáguio. 25 Ko'ã okẽ rehe oĩ avei querubin ha mbokaja ra'ãngakuéra, umi Ñanderuete rogaguasu tápia rehe oĩ háicha; ha Ñanderuete rogaguasu ojeikehápe oka gotýo oĩ peteĩ ogaguy ojejapóva yvyrágui. 26 Oñemoĩ ovetã po'i ha mbokaja ra'ãnga Ñanderuete rogaguasu ha hogaguy tápia rehe.

Ezekiel 42

1 Upéi pe ángel chegueru pe korapy oka gotyoveguápe, yvate gotýo oĩva, ha chegueru pe koty opytáva pe pa'ũ inandiha rovái ha pe ogaguasu rovái, yvate gotýo. 2 Pe ogaguasu ipukukue 51 métro ha ipy 25,50 métro . 3 Pe korapy hyepy gotyovegua renondépe ipy 10,20 métro ha pe tape ojejapóva itapégui pe korapy oka peguáva renondépe, oñemopu'ãháme umi koty oiovái ha mbohapy ojo'ári. 4 Umi koty'i renondépe oĩ peteĩ tape ojejuataha ipýva 5,10 métro ; ha hokẽnguéra oma'ẽ yvate gotýo. Umi okẽgui oho peteĩ tape po'i ipéva 51 centímetro (oñembojoapýva pe tape ipéva 5,10 métro rehe). 5 Umi koty yvatevegua ipo'ive umi mbyte ha iguy peguágui, ojepe'avégui ichuguikuéra ipa'ũha. 6 Mbohapy koty oĩ ojo'ári, ha nahorcónigui pe korapy pegua horcónicha ; péicharupi pe iguy pegua imbykyve pe mbyte peguávaguí. 7 Ha oĩ peteĩ kora yvate opytáva, umi koty'i rovái, pe korapy oka peguávape umi koty'i renondépe ha ipukukue 25,50 métro . 8 Umi koty'i opytáva pe korapy oka pegua gotýo ipuku 25,50 métro ha umi koty'i opytáva Ñanderuete rogaguasu gotýo ipuku 51 métro . 9 Ha umi koty'i guýpe oĩ ojeikeha kuarahyresẽguio, ojeikese ramo pe korapy oka peguávape. 10 Pe korapy pegua kora opytáva kuarahyresẽ gotýo, pe pa'ũ inandiha rovái, ha upe ogaguasu renondépe, oĩ avei heta koty'i. 11 Ha umi koty'i ojogua umi oĩva yvate gotyoguápe; ipukukue ha ipekue peteĩcha, ha opaite hokẽnguéra oĩva guive ipype peteĩcha memete. 12 Péicha avei umi koty'i rokẽ ojogua umi yvy gotyoguávape; oĩ peteĩ okẽ pe tape ñepyrũháme ha peteĩ tape po'iva pe kora renondépe, kuarahyresẽ gotýo, umi koty'ipe oikesévape ġuarã. 13 Ha he'i chéve: Umi koty'i yvate gotyoguáva ha umi yvy gotyoguáva, opytáva pe pa'ũ nandiha rovái, umi koty'i oñemboykéva Ñanderuetepe ġuarã ha ipype umi pa'i oñembojakuaáva Ñanderuete rendápe ho'uva'erã pe kuave'ẽmby ro'o oñemboykéva Ñanderuetepe ġuarã; upépe umi pa'i omohendava'erã pe kuave'ẽmby tembi'u reheguáva pe kuave'ẽmby angaipa reheguáva ha pe kuave'ẽmby heko ky'a reheguáva, pe tenda péva oñemboykégui Ñanderuetepe ġuarã. 14 Umi pa'i oike guive pe tenda oñemboykéva Ñanderuetepe ġuarã ndaikatuvéima osẽ ijaotee reheve Ñanderuete rogaguasúgui, ha osẽta ramo oipe'ava'erã ha oheja upépe, pe ao ojeporuva'erã omba'apo aja, umía oñemboykégui Ñanderuete rembiapópe ġuarãnte; ha omonde jevyva'erã ijaoteéva, ha uperirémante oñembojakuaa jevy ambue tetãyguakuéra rehe. 15 Ha pe ángel oha'ãmbáva Ñanderuete rogaguasu tuichakue, cherenohẽ pe okẽ oma'ẽva kuarahyresẽ gotýo rupi, ha oñepyrũ oha'ãmba Ñanderuete róga korapy jerekue. 16 Oha'ã iyyke kuarahyresẽ gotyogua imétrope , ha ipukukue ohupity 1535 métro . 17 Oha'ã avei iyyke yvate gotyogua, ha ojohu avei 1535 métro . 18 Upéi oha'ã iyyke yvy gotyogua, ha ojohu 1535 métro . 19 Ha ombojere iyyke kuarahyreike gotýo, ha oha'ãvo ohupity avei 1535 métro . 20 Upéicha oha'ã irundyve yke; ha pe korapy jere yvate ipukukue 1535 métro ha ipykue 1535 métro ; omboja'o haġua pe tenda oñemboykéva Ñanderuetepe ġuarã ha

umi tetäygua renda ojuehegui.

Ezekiel 43

1 Upéi ha'e chegueraha pe okẽ oma'ëva kuarahyresẽ gotyoguápe; 2 ha péina ápe Israel Jára reko jajaipa ouhína kuarahyresẽ guio ha hyapu ha'ete ku yeta ryapúicha, ha pe yvy omimbi heko jajaipápe. 3 Ha ko'ã mba'e ahecháva ojogua umi ambue mba'épe ojehechaukamava'ekue chéve payetépe Ha'e ou ramoguare ohundi haña Jerusalénpe; ko ahecháva payetépe ojogua avei pe ahechava'ekue payetépe Quebar ysyry rembe'ype; ha ajeity che rova yvýre. 4 Ñanderuete reko jajaipa oike pe okẽ opytáva kuarahyresẽvoguápe. 5 Ha pe Pytu Porãmbáva chérupi chegueraha haña pe korapy hyepy gotyoveguápe; ha péina ápe Ñanderuete reko jajaipa omyenyhẽ hogaguasu. 6 Ha ahendu peteĩ oñe'ëva chéve Ñanderuete rogaguasu guive; ha pe kuimba'e oíva'ekue chendive opyta gueteri che ykére, 7 ha Ha'e he'i chéve: Kuimba'e ra'y, kóa ha'e che guapyhaguasu renda, ko'ápe amoíta che pypytépe, ha ipype aikóta Israel ñemoñarenguéra apytépe opaite árape; ha araka'eve Israel retã nomongy'amo'ávéma che reraguasu, ha'ekuéra ni hetã ruvichakuéra nomongy'amo'ávéma heko ky'a rupi, térã umi tetã ruvicha kuave'ẽmby rupi oikuave'ëva'ekue umi yvy ijyvatehápe omomba'eguasú haña ambue jára gua'úpe. 8 Ha'ekuéra omoíva'ekue hoga pyrũha che rogaguasu pyrũha ypýpe ha horconguéra che horcon ypýpe, opytánte peteĩ tápia che ha ha'ekuéra pa'ũme, upéicha omongy'a hikuái che reraguasu hembiapo ky'aite rupi ha upévagui Che ahundi ichupekuéra che pochy rupi. 9 Ko'ãga ha'ekuéra omombo rire mombyry ijára gua'úpe, ha oñemomombyry hetã ruvicha retekuégui, upévare Che aiko jevýta ijapytepekuéra opaite árape. 10 Nde, kuimba'e ra'y, ehechauka opaite ko'ã mba'e Israel retãme, otĩete haña hembiapo vaiete rupi ha upéi toñeha'ã hikuái oiko haña hekoitépe che rogaguasurãme. 11 Ha otĩ ramo hikuái opaite mba'evai ojavova'ekuégui, eikuaauka porã ichupekuéra mba'eichaitépa pe óga tuichakue, umi oñesẽha ha umi ojeikeha, ha opaite mba'e oguerékótava guive, ha mba'eichaiteva'erãpa, ha opaite hesegua tembiapoukapy, ehechauka porãmba ha ehaiukapa hesa renondetépe ikatu hañaicha ombosako'i porãmba hikuái ha ojavopa hekoitépe. 12 Ko'áva ningo Ñanderuete rogaguasu rembiapoukapy: Pe cérro ru'ãme, pe óga tuichakue, ha pe yvy ijerekuévo oíva guive oñemboykéma chéve ñuarã. Ema'ẽ porãke, ko'áva ningo pe óga rembiapoukapy: 13 Pe kuave'ẽmby renda tuichakue ningo: Ipyenda 51 centímetro, ipypuku ha ipyva'erã avei 51 centímetro ; ha hembe'y jerekuévo okáguio oíta peteĩ tábla jeguaka ramo ha ipýva 25,5 centímetro . Péicha ningo pe kuave'ẽmby renda yvatekue: 14 Ipyenda guive, oíva yvy apére, hopyta rembe'y peve, osẽva okápe, ijyvate 1,02 métro ha ipykue 51 centímetro , ha pe jeguaka opakuevogua michivéva guive pe tuichavéva peve oguereko 2,04 métro , ha ipykue 51 centímetro . 15 Pe kuave'ẽmby renda ijyvate 2,04 métro , ha pe kuave'ẽmby renda ári oĩ irundy hatĩ yvate ojuhupíva. 16 Ha pe kuave'ẽmby renda ru'ã ipuku 6,12 métro ha ipykue 6,12 métro avei, irundy ijyke peteĩcha meme. 17 Ipyenda ipuku 7,14 métro ha ipy irundyve yke gotýo avei 7,14 métro , ha 25,5 centímetro ipe pe tábla jeguaka hembe'y ijerekue reheguáva; ha ipyenda 51 centímetro ipy irundyve ijyke gotýo, ha pe jejupíha opyta kuarahyresẽ gotýo. 18 Ha Ha'e he'i chéve: Kuimba'e ra'y, péicha he'i pende Ruete: Ko'áva hína mba'e oje'ëva pe kuave'ẽmby renda ojejapoha árape ñuarã, oñekuave'ẽ haña hi'ári kuave'ẽmby ha ogehypýi haña hi'ári pene kuave'ẽmby ruguykue. 19 Ha nde rehenoiva'erã umi pa'i, Levi ha Sadoc ñemoñarenguérare, toñemboja che ypýpe, he'i pende Ruete, ha'ekuérante oikuave'ëva'erã ha nde reme'ëta ichupekuéra peteĩ tóro ra'yrsu oikuave'ẽ haña kuave'ẽmby angaipa reheguáva ramo, 20 ha rejapyhýta huguykuégui, ha rehypyíta umi kuave'ẽmby renda ratĩ irundyve rehe, umi irundyve guapyha yke rehe, ha hembe'y jerekue rehe; upéicha remopotĩta hi'angaipágui. 21 Upéi ejapyhy pe tóro ra'yrsu kuave'ẽmby angaipa reheguáva, ha ehapy pe kuave'ẽmby rendápe che rembiapoukapy he'i háicha, che rogaguasu renondépe. 22 Ha mokõi ára haguépe reikuave'ëta peteĩ kavara mácho iporãitáva hembiapo vai repy ramo ha péva rupi oñemopotíva'erã pe kuave'ẽmby renda, oñemopotĩ haguéicha pe tóro ra'yrsu rupi. 23 Reikuave'ẽ rire pe kuave'ẽmby angaipa reheguáva, reikuave'ëta peteĩ tóro ra'yrsu iporáva, ha reiporavóta pe ovecha atýgui peteĩ ovecha mácho iporáva; 24 ha umía reikuave'ëta pende Ruetépe ñuarã ha umi pa'i oitýta juky hi'arikuéra, ikuave'ẽmby rupi omomba'eguasúta Ñanderuetepe. 25 Siéte ára javeve ha'ekuéra oikuave'ëva'erã peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby angaipa reheguáva; ha upéicha oikuave'ëva'erã avei peteĩ tóro ra'yrsu ha peteĩ ovecha mácho iporáva ijovecha atýgui. 26 Siéte ára ojavova'erã ko'ã kuave'ẽmby oñemopotĩ haña pe kuave'ẽmby

renda yvyariguakuéra rembiapo vaígui, ha péicha oñemboyke ha omopotíva'erã pe kuave'ẽmby renda Ñanderuetepe ġuarã. 27 Ha ohasávo umi 7 ára , pe ára 8-ha guive tenonderã gotýo, umi pa'i oikuave'ẽva'erã pe kuave'ẽmby renda ári pene kuave'ẽmby ojechapypáva ha pene kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva peiko porã jevy haġua che renondépe, he'i pende Ruete.

Ezekiel 44

1 Ha pe ángel chembojere Ñanderuete rogaguasu rokẽ gotýo, péva oma'ẽ pe kuarahyresẽ gotýo ha péina oñembotyete. 2 Ha he'i chéve Ñanderuete: Ko okẽ kóva oñemboty tapiava'erã, ndojepe'aiva'erã, ha yvyariguakuéra ndoikeiva'erã ko okẽ kóva rupi, pende Ruete, Israel Jára ohasa haguére kóva rupi, upévagui oñembotyeteva'erã. 3 Pe tetã ruvichánte, imburuvichaháre, oguapykuaa upépe ho'u haġua pan pende Ruete renondépe; oikeva'erã ha osẽ jevyva'erã pe ogaguy pegua okẽ rupi. 4 Upéi ha'e chegueraha pe okẽ yvateoyguápe Ñanderuete rogaguasu renondépe; ha ama'ẽ, ha péina ápe Ñanderuete reko jajaipa omyenyhẽ hogaguasu; ha ajeity che rova yvýre. 5 Ñanderuete he'i chéve: Nde, kuimba'e ra'y, eñangareko porãke nde py'apy rehe ha ema'ẽke nde resakuéra rupi, ha ehendúke nde apysakuéra rupi opaite mba'e Che añe'ětava ndéve umi tembiaporã rehe, che rogaguasúpe ojejapopa haġua hekoitépe, Che ha'e hagueichaite; ha eñangareko porãke umi oikéva ha umi osẽva rehe che rogaguasúgui. 6 Ha eréta umi heko vaívape, umi Israelgua rogaygua oñemoĩmava'ekue cherehe: Péicha he'i pende Ruete, topákena opaite pene rembiapo vaikue, peẽ Israel retãygua; 7 ha pegueru ha pemoĩnge haguére che rogaguasúpe umi tetã ambueygua oñemopotĩ'ỹva ipy'apýpe ha ipire'i oñekytĩ'o'ỹva, ha péicha omongy'a che rogaguasu; ha hi'ári peikuave'ẽ jave che pan , pe tymba kyrakue ha huguykue, pepyrũ che ñe'ẽme'ẽmby rehe opaite pene rembiapo vaiete rupi. 8 Ha peẽ voi pejapo rãngue ko tembiapo kóva che rogaguasúpe, peẽ pegueru gueteri tetã ambueygua ojapo haġua ko'ã mba'e, 9 upévagui Ñanderuete he'iuka peẽme: Mba'eveichagua tetã ambueygua, ipy'apýpe ha ho'ópe oñekytĩ'o'ỹva, oiko ramojepe Israelgua apytépe, ndoikeiva'erã che rogaguasúpe. 10 Umi Levi ñemoñare, oñemboykeva'ekue chéve ġuarã, ha Israelguakuéra oñemomombyryva'ekue chehegui omomba'eguasúvo ambue jarakuérape, ichupekuéra katuete Che ahaviráta. 11 Ha'ekuéra oñangarekóta che rogaguasu rokẽ rehe, ha'ekuéra oikóta che rogaguasu rembiguái ramo, ha'ekuéra ojukava'erã umi tymba hetãyguakuéra oikuave'ẽséva guive ha oipytyvõva'erã avei hetãnguérape. 12 Umi Levigua omyakã haguére hetãyguakuérape omomba'eguasú haġua ambue jarakuérape, ko mba'e kóva oiko ichupekuéra ġuarã ñepysãnga ramo, upévare amopu'ãta che po ame'ẽ ha amoañete haġua che ñe'ẽ katuete ahavirataha ichupekuéra, he'i pende Ruete. 13 Leviguakuéra noñembojamo'ãi che ypýpe omba'apo haġua chéve che pa'i ramo, ha noñembojamo'ãi hikuái mba'eveichagua kuave'ẽmby rembiporu rehe, ha'ekuéra katuete ogueraháta ijapépe opaite hembiapo vai ha otĩeteva'erã hikuái. 14 Uperiréma Che amoĩta ichupekuéra che rogaguasu ñangarekohára ramo, omopotĩ ha omyatyrõ haġua. 15 Ha umi Levigua pa'i, Sadoc ñemoñaréva, hekoitépe ojapova'ekue che rogaguasu rembiapo ambue Israelguakuéra oñemboyke ramoguare chehegui, ha'ekuérante oñembojáta omba'apo haġua che renondépe, ha che renondépe oĩta hikuái oikuave'ẽ haġua chéve umi tymba kyrakue ha huguykue, he'i pende Ruete. 16 Ha'ekuérante oikéta che rogaguasúpe, ha oñembojáta che mesa rehe omba'apo haġua chéve ġuarã; ha ojapova'erã che rembiapoukapykuéra. 17 Ha oike vove hikuái pe korapy hyepyvogua rokẽ rupi, oñemonda'eva'erã hikuái ao linoguiguávape , nomondeiva'erã ao ovecha ragueguiguáva omba'apo jave che korapy ryepýpe térã che rogaguasu ryepýpe. 18 Iñakã mo'ãha ha ichulu ojejapova'erã línogui , nomondeiva'erã mba'eve ombohy'aiva'eráva ichupekuéra. 19 Ha osẽ vove hikuái pe korapy oka gotyoguápe, umi tetãygua oĩháme, omboi raẽva'erã ijao oiporúva hikuái hembiapo jave ha umía ohejava'erã che rogaguasu kotýpe, ha oñemonde jevyva'erã ijaoteévape, ani haġua omboyke hetãyguakuéra Ñanderuetepe ġuarã, hogaguasu rembiapo ao rupi. 20 Ha noñemoakã perõiva'erã, ha ndohejaiva'erã iñakã raguekuéra ipuku, oñeñapĩva'erã hikuái. 21 Pa'ikuéra apytépe avave ndo'uiva'erã víno oĩ aja pe korapy hyepyvoguépe. 22 Ha nomendaiva'erã peteĩ kuñakarai rehe iména omanomava'ekue rehe térã peteĩ ojepoimava'ekue rehe; omendava'erã uvei kuñataĩ Israelguáre, oiko'ỹva gueteri kuimba'e ndive, térã omendava'erã peteĩ pa'i omanomava'ekue rembirekokue rehe. 23 Ha ombo'eva'erã che retãyguakuérape oikuaa haġua mba'épa iporã térã naiporãi, ha ombo'eva'erã ichupekuéra oikuaa porã haġua mba'épa ipotĩ térã naipotĩri. 24 Umi pa'i ombojovakéta oñorãirõva apytépe che ñe'ẽ he'i háicha; ha che

rembiapoukapykuéra che areteguasú reheguáva ojavova'erã hekoitépe, ha omboareteva'erã che pytu'uha arakuéra. 25 Ha'ekuéra noñembojaiva'erã yvyarigua re'õngue rehe ani haña oñemongy'a hese; áña katu itúva térã isy rehe, ita'ýra térã itajýra rehe, ityvýra térã heindy naimenaiva'ekue rehe ikatu oñemongy'a. 26 Ha oñemopotĩ rire, ojepapava'erã 7 ára ha uperire ae omba'apokuaa jevy che rogaguasúpe. 27 Ha pe ára oíke jevyha che rogaguasúpe, upe korapy ryepyvoveguápe omba'apo haña, oikuave'ẽ raẽva'erã kuave'ẽmy hembiapo vai rehe, he'i pende Ruete. 28 Noñeme'ẽmo'ãi ichupekuéra peteĩ lóte, Che voi ningo añangarekóta hesekuéra he'i pende Ruete, napeme'ẽmo'ãi ichupekuéra ijyvyteeráva Israel retãme; Che voi ningo imba'erepy, he'i pende Ruete. 29 Pe kuave'ẽmy tembi'u reheguáva, kuave'ẽmy angaipa rehegua ha pe kuave'ẽmy teko ky'a rehegua ro'ógui ho'uva'erã hikuái, umi mba'e Israelguakuéra ome'ẽva pende Ruetépe guarã opytava'erã avei pa'i mba'erã ramo. 30 Ha opaite hetãygua koga'a ypykuégui ha kuave'ẽmy oñekuave'ẽva, umia pa'i mba'erã meme; ha peme'ẽva'erã avei pa'ikuérape pene pan, pende trígo ku'i ogehovasa haña pende róga. 31 Mba'eveichagua tymba omano reiva'ekue térã mymba ñarõ omboja'ova'ekue, taha'e guýra térã mymba, pa'ikuéra ndo'uiva'erã.

Ezekiel 45

1 Áña pemboja'o ramo pene retã yvy po'a jeporavo rupi pene mba'erã ramo, pemboykéta peteĩ yvy pehẽngue iporã ha tuicháva pende Ruetépe guarã, kuave'ẽmyrãicha, ipukuva'erã 76,75 kilómetro ha ipyva'erã 30,70 kilómetro, péva oñemboykeva'erã pende Ruetépe guarã kuave'ẽmyrã ramo. 2 Ko yvy tuichakue kóvaguĩ ojepe'a jevy peteĩ yvy pehẽngue pende Ruete rogaguasúpe guarã ha ipukukue 1535 métro ha ipykue avei 1535 métro, ha ijerekuévo 25,50 métro ipykue opyta nandi. 3 Ha ko yvy kóvape, oha'áva 76,75 kilómetro ipukukúpe ha 30,7 kilómetro ipykúpe, oñemopu'áva'erã che rogaguasu. 4 Ko yvy oñemboykéva opytáta pa'ikuéra mba'erã ramo, omba'apóva che rogaguasúpe, oñembojávo pende Ruete ypýpe omba'apo haña, ha ko yvy kóvape opyta hogakuéra rendaña, ko yvy pehẽngue oñemboykégui pende Ruetépe guarã. 5 Ha upéi oñekytíva'erã ambue yvy pehẽngueguasú ambue Levi ñemoñarenguérape guarã, umi omba'apóva tembiguái ramo (Leviguakuéra) che rogaguasúpe, ha ipukukue 76,75 kilómetro ha ipykue 30,7 kilómetro, ha péva opyta imba'etee ramo oiko haña ipype, ha ko yvy pehẽngueguasúeteva oñemboja'o jevýta 20 lote guasúvape. 6 Ha pe táva rendaña reha'áta 15,35 kilómetro ipykue ha 76,75 kilómetro ipukukue, ko yvy kóva oñemboykéta kuave'ẽmyrãicha, ha opytáta opaite Israelgua mba'e ramo. 7 Ha pe tetã ruvicha yvy pehẽnguerã opytáta pa'ikuéra, Leviguakuéra ha tavaguasu yke akatúa ha asúpe, pe asu pegua oñemyasãita pa'i, Levigua ha tavaguasu rembe'y guive yguasú rembe'y peve; ha pe akatúa pegua oñemyasãita pa'i, Levigua ha tavaguasu rembe'y guive kuarahyresẽ gotýo (Jordan peve); ohupity peve nórtre gotýo Juda yvy rembe'y, ha sur gotýo Benjamín yvy rembe'y peve. 8 Ko yvy kóva opytáta pe tetã ruvicha mba'erã ramo, ha'ekuéra araka'eve ndojopyveiva'erã che retãnguakuérape; ha pe yvy hembýva oñeme'ẽta Israel retãnguakuérape guarã, omboja'o haña itribukuéra apytépe hekoha ramo. 9 Péicha he'i pende Ruete: Peẽ Israel retã ruvichakuéra pepoiva'erã pende reko mbarete ha mondágui. Pembojovake uvei hekoitépe ha ani pejopyve che retãnguakuérape. 10 Peiporuva'erã pe balánza pésa añeteguáva, ijojáva'erã pende éfa (oha'ã haña mba'e ra'ýingue, oguerékova 22 lítro) ha pende báto (oha'ã haña mba'e hykuéva, oguereko avei 22 lítro). 11 Peteĩ homer oguereko 220 lítro, upéicha 10 éfa oíke peteĩ homérpe, ha 10 báto oíke avei peteĩ homérpe. 12 Ha pe síclo (11,17 grámo) katu oguerékova'erã 20 géra (1 géra = 0,56 grámo), ha 60 síclo ojavóta peteĩ mína (670 grámo). 13 Péicha peikuave'ẽva'erã: Pende trígogui peme'ẽva'erã 3,66 lítro meme homérgui (220 lítro), ha pende cebádagui (ojogua trígope) peme'ẽva'erã avei 3,66 lítro meme homérgui. 14 Ha peme'ẽva'erã pende acéitegui pene kuave'ẽmy ramo meme homérgui 2,2 lítro. 15 Ha peme'ẽva'erã peteĩ ovecha ra'yurusu cáda 200 pende ovecha apytégui Israel retã kapi'i porãévagui, pene kuave'ẽmy tembi'u reheguáva ramo, kuave'ẽmy angaipa reheguáva ramo ha kuave'ẽmy py'aguapy reheguáva ramo, peñemopotĩ haña pene rembiapo vaígui, he'i pende Ruete. 16 Mayma Israel retãygua katueté ome'ẽva'erã ko'ã kuave'ẽmy ko'áva Israel retã ruvichápe guarã. 17 Ha pe Israel retã ruvicha katu oikuave'ẽva'erã kuave'ẽmy ogehapyáva, kuave'ẽmy tembi'u ha vinoguiguáva umi areteguasúha árape, umi jasyra'y jave, umi jepytu'uha árape ha mayma Israel aretekuérape guarã; ha'e omoíva'erã pe kuave'ẽmy angaipa reheguáva, kuave'ẽmy tembi'u reheguáva,

kuave'ẽmby ojehapypáva rehegua ha umi kuave'ẽmby py'aguapy reheguáva. Omboque haña hembiaipo vai Israel retãgui. 18 Péicha he'i pende Ruete: Pe jasy peteĩha jave, pe ára peteĩháme peikuave'ẽva'erã pende vaka atýgui peteĩ tóro ra'yrsu iporãitéva, pemopotĩ jevy haña che rogaguasu. 19 Ha pe pa'i ojapyhyva'erã pe kuave'ẽmby angaipa rehegua ruguykuégui, ha omoĩva'erã che rogaguasu horconguera rehe, ha pe kuave'ẽmby renda irundyve iýke akuaha (esquína) rehe, ha umi okẽ ñepyruha rehe oĩva pe korapy hyepyvoguápe. 20 Péicha ojejapo jevyva'erã pe ára 7-hápe pe jasy oñepyruvape omopotĩ jevy haña umi oñemongy'ávape, oñemongy'ase'ỹ ramojepe, ha pemopotĩ haña avei che rogaguasu. 21 Pe jasy peteĩháme, pe ára 14-hápe, peguerekova'erã pe páscua , ko arete kóva ipukuva'erã 7 ára; oje'uva'erã pan ilevadura'ỹre . 22 Upe ára upévape pe mburuvichaguasu oikuave'ẽva'erã ijehe ha maymaite hetãygua rehe, peteĩ tóro ra'yrsu hembiaipo vaikuera rehe. 23 Ha umi 7 ára oiko aja pe areteguasu peikuave'ẽta pende Ruetépe ñuarã, 7 tóro ra'yrsu ha 7 ovecha mácho iporãitéva, kuave'ẽmby ojehapypáva meme ko'ẽre 7 ára pukukue, avei peteĩ kavara mácho kuave'ẽmby tembiapo vai reheguáva ramo. 24 Ha peteĩteĩ tóro ra'yrsu reheve peikuave'ẽva'erã peteĩ éfa (22 lítro) trígo ha peteĩteĩ ovecha mácho reheve avei peteĩ éfa (22 lítro) trígo ha peteĩteĩ éfa peikuave'ẽva'erã avei peteĩ hin (3,66 lítro) acéite . 25 Pe jasy 7-ha, pe ára 15-hápe, pe areteguasu (Enramáda) aja pe mburuvichaguasu ojapo jevyva'erã ko'ã 7 ára tenonde peguáicha. Oikuave'ẽta kuave'ẽmby tembiapo vai reheguáva, kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby tembi'u reheguáva.

Ezekiel 46

1 Péicha he'i pende Ruete: Pe okẽ korapy ryepygua, opytáva kuarahyresẽ gotýo, oñembotyva'erã umi 6 ára oñemba'apo aja, ha ojepe'ava'erã pe pytu'uha árape; ha avei pe jasyra'yha árape. 2 Ha pe tetã ruvicha oikeva'erã pe okẽ hyepy gotyogua rupi, ha oñembo'y jave pe okẽme umi pa'i oikuave'ẽva'erã kuave'ẽmby ojehapypáva ha py'aguapy reheguáva ha pe mburuvichaguasu omomba'eguasúpe rire osẽ jevyva'erã pe okẽ pévarupi ha upéi noñembotyva'erã ka'aru peve. 3 Umi tetãygua omomba'eguasúva pende Ruetépe ojeityva'erã hova yvýre omomba'eguasúvo Ñanderuetépe pe okẽ ojeikehápe ha péva ojapova'erã opaite jepytu'uha árape ha jasyra'yha árape. 4 Pe tetã ruvichaguasu oikuave'ẽta pende Ruetépe pe jepytu'uha árape 7 ovecha ra'yrsu iporãva, ha peteĩ ovecha mácho iporãva; 5 ha ome'ẽvéta kuave'ẽmby ramo peteĩ éfa (22 lítro) trígo peteĩteĩ ovecha mácho reheve; ha peteĩteĩ ovecha ra'yrsu reheve peteĩ me'ẽmby ha'e oipota háicha ha oimeraẽ éfa reheve peteĩ hin (3,66 lítro) acéite . 6 Ha pe jasyra'yha árape katu oikuave'ẽta peteĩ tóro ra'yrsu iporãitéva hymba aty apytégui, 6 ovecha ra'yrsu ha peteĩ ovecha mácho iporãva. 7 Ha oikuave'ẽta peteĩ éfa (22 lítro) trígo pe tóro ra'yrsu reheve, ha peteĩ éfa peteĩteĩ umi ovecha mácho reheve; ha umi ovecha ra'yrsu reheve ipu'aka háichante ha peteĩ hin (3,66 lítro) acéite peteĩteĩ éfa reheve. 8 Ha pe mburuvichaguasu oikeva'erã pe ogaguy pegua rokẽguasu rupi ha upévarupi osẽ jevyva'erã. 9 Umi tetãygua katu oiko vove pende Ruete rendápe pe areteguasúpe, kóicha ojapova'erã: Upe oikéva pe okẽ yvate gotyogua rupi osẽva'erã pe okẽ yvy gotyogua rupi, ha upe oikéva pe okẽ yvy gotyogua rupi osẽva'erã pe okẽ yvate gotyogua rupi; nosẽveimava'erã pe okẽ oiko haguérupi, osẽva'erã pe okẽ henonde rovaigua rupínte. 10 Ha pe tetã ruvicha oikeva'erã ijapytepekuera oñembyaty rire; ha ha'e osẽvo ohasa pe okẽ oiko haguérupi. 11 Umi ambue arete ha ñembyatyha árape peikuave'ẽva'erã peteĩ éfa (22 lítro) peteĩteĩ tóro ra'yrsu reheve ha peteĩ éfa peteĩteĩva ovecha mácho reheve; ha umi ovecha ra'y reheve ipu'aka háichante; ha peteĩ hin (3,66 lítro) acéite peteĩteĩ éfa reheve. 12 Ha pe mburuvichaguasu ijehegui oikuave'ẽse ramo kuave'ẽmby ojehapypátava térã py'aguapy reheguáva pende Ruetépe ñuarã, ojepe'ava'erã ichupe pe okẽ oma'ẽva kuarahyresẽ gotýo, ha oikuave'ẽmby rire ku jepytu'uha árape ojapo haguéicha ha'e osẽ jevyva'erã pe okẽ oiko haguérupi, ha oñembotyva'erã pe okẽ ha'e ohasa rire. 13 Ha upéi ko'ẽ ko'ẽre rembosako'iva'erã peteĩ ovecha ra'yrsu iporãva ombotýmava peteĩ año , kuave'ẽmby ojehapypáva ramo, pyharevekuépe oñekuave'ẽva'erã. 14 Ha hendive oñekuave'ẽveva'erã mayma ombojehe'a haña pe trígo ku'i porã reheve; ko'ã mba'e peikuave'ẽta pende Ruetépe ñuarã opaite árape, kóva opyta tembiapoukapy ramo. 15 Ha pembosako'iva'erã pyharevekue jave peteĩ ovecha ra'yrsu, trígo ku'i ha acéite , kuave'ẽmby ojehapypáva ramo, ha péva pejapova'erã tapia ñuarã. 16 Péicha he'i pende Ruete: Pe mburuvichaguasu ome'ẽ ramo peteĩ lóte ita'ýrape imba'eitágui

péva opyta tapia ġuarā ichupe imba'etee ramo. 17 Pe mburuvichaguasu ome'ẽ ramo imba'eitágui peteĩ lóte hembiguáipe ha'e ome'ẽ jevyva'erã ijarakuépe oġuahẽ vove pe jepoi año paha (50 año haguépe) ha opyta jevyva'erã imba'e térã ita'yrakuéra mba'etee ramo. 18 Pe tetã ruvicha katu ndojapyhyiva'erã mba'eve hetãyguakuéra yvy pehẽnguégui, ndoipe'aiva'erã mbaretépe ichuguikuéra imba'eteéva; pe tetã ruvicha ikatu ome'ẽ ita'yrakuérape ijyvyteégui peteĩ lóte , ndaikatuiva'erã katu omosẽ hetãyguápe ilote teévagui. 19 Upéi pe ángel chegueru pe okẽ ojeikeha rupi, umi pa'i koty oma'ẽva nórtte gotýo, upépe ahecha oĩha peteĩ koty huguápe kuarahyreikeha gotýo, 20 ha ha'e he'i chéve: Upépe umi pa'i ombojyva'erã pe kuave'ẽmby angaipa reheguáva ha pe kuave'ẽmby teko ky'a reheguáva rymba ro'ó ha hendive ombojyva'erã hikuái avei pe kuave'ẽmby tembi'u reheguáva, ani haġua oguenohẽ pe korapy oka gotyoguápe, ha tetãyguakuéra oñemboja ramo hendapekuéra oñemboykéma avei ñande Ruetépe ġuarā. 21 Upéi ha'e cheguenohẽ pe korapy oka gotyoveguápe, chereraha haġua umi irundy korapy rugua apýrape (esquinape) ha peteĩteĩ hugua apýrape ahecha peteĩ korapy michĩva. 22 Ha pe korapy michĩva ipuku 20,4 métre ha ipykue 15,3 métre, ha irundyve korapy michĩva peteĩcha meme. 23 Ha pe korapy jerekuévo oñemopu'ã peteĩ kora'i itaguiguáva, ko kora jerekuévo ojejapo heta tatakua. 24 Ha he'i chéve: Ko'ã tatauápe ningo umi Ñanderuete rogaguasu rembiguái ombojyva'erã hetãyguakuéra kuave'ẽmby.

Ezekiel 47

1 Upéi pe ángel chegueru jevy Ñanderuete rogaguasu ojeikehápe; ha ahecha pe okẽ guýgui osẽ y osyrýva kuarahyresẽ gotýo; pe óga renonde oma'ẽ avei kuarahyresẽ gotýo, ha pe y osẽva upégui, osyry pe óga yke akatúa gotýo, pe kuave'ẽmby renda sur gotýo. 2 Ha cherenohẽ pe okẽ nórtte pegua rape rupi, ha chembojere pe tape oka gotyogua rupi, oma'ẽva kuarahyresẽ gotýo; ha ahecha pe y osyrýhina iyyke akatúagui. 3 Ha osẽ pe ángel pe kuarahyresẽ gotýo, ha ogueraha peteĩ sã puku ipópe oha'ã haġua 510 métre ha upéi chembohasauka pe y rupi; pe y oñu'ã che pykuéra. 4 Ha oha'ãve jevy 510 métre pukukue, ha pe y ohasáma che renypy'ã rupi. Ha oha'ã jevy 510 métre , ha pe y ojupíma che ku'a peve. 5 Ha oha'ã jevy 510 métre , ha oikóma ichugui peteĩ ysyry nderypýva, okakuaágui pe ysyry ndaikatuvéima ahasa, ytahápemante. 6 Ha he'i chéve: Rehechápa, kuimba'e ra'y. Upéi chegueraha jevy pe ysyry rembe'yre. 7 Ha ajerévo, ahecha mokõive ysyry rembe'yre oĩha hetaiterei yvyra. 8 Ha ha'e he'i chéve: Ko y kóva ohóta kuarahyresẽ gotýo, ha ohóta Araba, Jordan yvypépe, ha ojepoíta yguasúpe (Mar Muértope , Mar Saládope) ha ojepoívo pe yguasúpe pe y oñepohãnóta ha oikóta ichugui y he iporáva. 9 Ha opaichagua pira térã ambue mymba oikóva guive ko ysyrype oikove porã jevýta; ha hetaiterei pira oĩta ipype, oġuahẽ guive ko ysyry ha oñepohãnomba rire oikove porãmba hikuái. 10 Ha ijypýpe oĩta umi pira kutuhára, Engadi guive Enegláim peve omokãta iredkuéra ; hetaiterei ha opaichagua pira oĩta ipype oĩ háicha ambue yguasúpe. 11 Umi yno'õha renda ha ypa (lagúna) noñepohãnomo'ãi; opytáta juky rendaġua ramo. 12 Ha mokõive ysyry rembe'yre okakuaáta opaichagua yvyra hi'áva; araka'eve ndahoguekuimo'ãi, hi'a ndopamo'ãi, opaite jasy hi'aju pyahúta, hi'y osẽgui Ñanderuete rogagasúgui; hi'akue ojeporúta tembi'u ramo ha hoguekue ojeporúta pohã ramo. 13 Péicha he'i Ñanderuete: Péicha oĩva'erã Israel yvy rembe'yrã, oñemboja'óta umi 12 Israel tríbu apytépe. Josépe oñeme'ẽta mokõi yvy pehẽngue ndetuicháva. 14 Ha oñondive pemboja'ó joja peteĩteme imba'eteéva, upépare Che amopu'áva'ekue che po ame'ẽvo che ñe'ẽ pende rukuérape; ha'évo ame'ẽtaha ichupekuéra, kóva ha'ehína pe yvy pene mba'eráva. 15 Kóva ha'éta pe tetã rembe'y nórtte gotyogua: Pe yguasu tuicháva (Mar Mediterráneo) guive, Hetlon rape gotýo, Zedad jeikeha peve; 16 Hamat, Berota, Sibraim rupi, ko'áva opyta Hamat ha Damásco pa'ũme; Hasar-haticon peve, péva opyta Hauran yvy rembe'yre. 17 Upéicha ojepysóta pe tetã rembe'y yvateoygua pe yguasu guive Hasar-enon peve, Damásco ha Hamat katu opytáta pene retã rembe'ygui nortemive gotýo. 18 Pe tetã rembe'y kuarahyresẽ gotýo Hasar-enon guive opytáva Hauran ha Damásco pa'ũme ha upéi ojepysóta Jordan ysyrype oġuahẽ meve pe tavaguasu Tamárpe. Upéicha pe ysyry Jordan omboja'óta Israel retã ha Galaad yvy, kóva ningo Israel rembe'y kuarahyresẽ gotýo. 19 Ha pe yvy sur gotýo, Tamar guive, opytáva Mar Muértope, Cades ykua peve, Israelguakuéra oñemoĩ haguépe pende Ruete rehe, ha Cades guive Egípto yakã (arróyo) peve, ha upéiguive yguasu tuicháva (Mar Mediterráneo) peve. Péva ningo Israel rembe'yrã sur gotyogua. 20 Ha Israel retã rembe'y kuarahyreike gotyogua ou Egípto retã rembe'y guive ha ojepyso pe yguasu tuichaitéva ykére Hamat ojeikeha rovápe peve.

Kóva ningo hetã rembe'y kuarahyreike gotyogua. 21 Ha pemboja'óta pende apytépe ko yvy kóva Israel tribukuéra apytépe. 22 Ha peityta hese po'a peiporavo haña pene mba'erã ha peme'ëva'erã avei umi tetã ambueyguápe ha ita'yrakuérape. Toñeme'ë ichupekuéra ilóte pende apytépe Israelgua ramoguáicha, upévagui peityta avei po'a jeporavo ichupekuéra guarã, ha'ekuéra oguereko haña iloterã Israel tribukuéra apytépe. 23 Israel ra'y ñemoñarenguéra apytépe, mamó oikohápe, upépe peme'ëta avei ichupekuéra iloterã, he'i pende Ruete.

Ezekiel 48

1 Ko'áva hina Israel tríbu réra: Israel retã rembe'y yvateogua guive, Hetlon rape ykére oguejýva Hamat ha Hasar-enon peve oja peve Damásco yvýre, upépe Dan oguerékóta ijyvyrã kuarahyresẽ yke gotýo guive pe kuarahyreike yguasu rembe'y peve. 2 Dan yvy rembe'y pukukuévo, kuarahyresẽ rembe'y guive pe yguasu rembe'y peve opytáta Asérpe guarã, ijyvyrã ramo. 3 Aser yvy rembe'y pukukuévo, kuarahyresẽ rembe'y guive pe yguasu rembe'y peve opytáta Neftalípe guarã, ijyvyrã ramo. 4 Neftali yvy rembe'y pukukuévo, kuarahyresẽ rembe'y guive yguasu peve opytáta Manaséspe guarã, ijyvyrã ramo. 5 Manases yvy rembe'y pukukuévo, kuarahyresẽ rembe'y guive pe yguasu peve opytáta Efraínpe guarã, ijyvyrã ramo. 6 Efrain yvy rembe'y pukukuévo, kuarahyresẽ rembe'y guive yguasu peve opytáta Rubénpe guarã, ijyvyrã ramo. 7 Ruben yvy rembe'y pukukuévo, kuarahyresẽ rembe'y guive pe yguasu peve opytáta Judápe guarã, ijyvyrã ramo. 8 Juda yvy rembe'y pukukuévo, kuarahy resẽ rembe'y guive pe yguasu peve pemboykéta peteĩ yvy pehẽngueguasuetéva oguerékótava 76,75 kilómetro ipuku ha 30,70 kilómetro ipekue; hembey kuarahyresẽha guive pe kuarahyreike yvy rembe'y peve ha ipukukue ojogua ambue yvy pehẽngue pukukuépe; ha Ñanderuete rogaguasu opytava'erã imbytetépe. 9 Pe yvy pehẽnguetéva pemboykétava pende Ruetepe guarã ipukúta 76,75 kilómetro ha ipéta 30,70 kilómetro. 10 Ko yvy pehẽngue kóva oñemboykeva'erã Ñanderuetepe guarã ha oñeme'ëta pa'ikuérape guarã. 76,75 kilómetro ipuku yvatéo ha 30,70 kilómetro ipekuévo kuarahy resẽha gotýo, ha 30,70 kilómetro avei kuarahyreikeha gotýo ha ipukuva'erã yvy gotýo 76,75 kilómetro ha Ñanderuete rogaguasu opytáta imbytetepekuéra. 11 Ha umi pa'i oñemboykéva Ñanderuetepe guarã, Sadoc ra'ykuéra, noñemongy'aiva'ekue ha ndopoiriva'ekue pende Ruete rapégui, umi Leviguakuéra katu omoirúva'ekue hetãyguakuérape omomba'eguas haña ambue jára gua'úpe. 12 Ichupekuéra guarã oñeme'ëta pe yvy pehẽngue opytáva umi Leviguakuéra yvy rembe'yre ipukukuévo. 13 Ha umi Levigua yvyrã opytáta umi pa'i yvy rembe'y pukukue rehe oíta 76,75 kilómetro, ha ipekuévo 30,7 kilómetro; ipukukuévo (mokõivéva ykére) oñeme'ëva'erã 76,75 kilómetro ha ipekuévo (mokõivéva ykére) oñeme'ë va'erã 30,7 kilómetro. 14 Noñemuiva'erã ijyvy rehe ha noñemyengoviamo'ai mba'évére ha noñembohasa jevyiva'erã avavépe, oñemboykégui pende Ruetepe guarã. 15 Ha pe yvy hembýva gueteri pe yvy pehẽngueguasúgui ipe 15,35 kilómetro ha ipuku 76,75 kilómetro opytava'erã pe tavaguasu rendaña oiko haña ipype umi tetãygu hymbakuéra reheve, pe táva katu opytava'erã imbytépe. 16 Peicha ituichava'erã: yvate gotýo 13,81 kilómetro, yvy gotýo 13,81 kilómetro, kuarahyresẽ gotýo 13,81 kilómetro ha kuarahyreike gotýo 13,81 kilómetro. 17 Pe tavaguasu jerekuévo umi irundyve ykére, hemby gueteri 767,5 métre nórtre gotýo, 767,5 métre kuarahyresẽ gotýo, 767,5 métre sur gotýo ha 767,5 métre kuarahyreike gotýo ha ko yvy kóva opytava'erã umi tavaygua rymbakuéra okaru haña. 18 Ha umi mokõi yvy pehẽngue hembýva (mokõi táva ykére) peteĩ opytáta kuarahyresẽ gotýo ipuku 30,7 kilómetro ha ambue kuarahyreike gotýo ipuku 30,7 kilómetro, ko yvy kóva umi omba'apótava táva ryepýpe oiporúta oñotý haña hikuái ikogakuéra. 19 Ha umi omba'apóva táva ryepýpe oñangarekóta avei ko yvýre. Opaite Israel tríbugui oúta omba'apo haña ko táva kóvape. 20 Opaite yvy oñemboykepyréva ohupity 76,75 kilómetro irundyve iyyke gotýo, ha opyta pa'ikuérape guarã, Leviguakuérape guarã ha tavayguakuérape guarã. 21 Ha pe yvy pehẽngue hembýva gueteri, opytáta tetã ruvichápe guarã. Levigua, pa'ikuéra ha táva pegua yvy yke rembe'yre opytáta tetã ruvichápe guarã; ko yvy pehẽngue ipukuva'erã 76,75 kilómetro kuarahyreike gotýo (oĩháme pe yguasu Mar Mediterráneo), ha pe ambue yvy pehẽngue ipukuva'erã avei 76,75 kilómetro kuarahyresẽ gotýo, (pe ysyry Jordan oĩháme). Ha Ñanderuete rogaguasu opytáta ko yvy pehẽngueguasuitéva mbytépe, oha'áva 76,75 kilómetro ipukukuévo ha 76,75 kilómetro ipekuévo, oĩháme Leviguakuéra, pa'ikuéra ha umi tavayguakuéra yvy. 22 Israel retã ruvichápe guarã kuarahyresẽ gotýo, opytáta pe yvy pehẽnguetéva oĩva Juda ha Benjamin yvy pa'úme. Ha ambue yvy pehẽngue hovái opytáva, kuarahyreike

gotýo, Juda yvy guive Benjamin yvy peve, opytáta avei tetã ruvicha mba'erã ramo. 23 Ha Benjamin tríbu yvy pehẽngue opytáta (pe táva sur rembe'ýpe) kuarahyresẽ yke guive kuarahyreike yke peve. 24 Ha Benjamin yvy rembe'y pukukuévo (sur gotýo), pe kuarahyresẽ yke guive kuarahyreike yke peve, opytáta Simeónpe ġuarã. 25 Simeon yvy rembe'y pukukuévo, pe kuarahyresẽ yke guive kuarahyreike yke peve, opytáta Isacárpe ġuarã. 26 Isacar yvy rembe'y pukukuévo, pe kuarahyresẽ yke guive kuarahyreike yke peve, opytáta Zabulónpe ġuarã. 27 Ha pe Zabulon yvy rembe'y pukukuévo, pe kuarahyresẽ yke guive pe kuarahyreike yke peve, opytáta Gádpe ġuarã. 28 Gad yvy rembe'y súrpe opyta Tamar guive Cades ykua peve, ha Egípto ysyry (arróyo) guive pe yguasu tuichaitéva peve. 29 Ko yvy pemboja'o jevýta po'a jeporavo rupi Israel tribukuéra apytépe imba'e tee ramo, he'i pende Ruete pende jára. 30 Ko'áva hína Jerusalen rokẽguasú: Jerusalen yvy rembe'y yvateoygua ipuku 13,81 kilómetro , 31 ha itáva rokẽguasú mbohapy oñembohéra Israel tríbu réra oĩ háicha: Ruben rokẽ, Juda rokẽ ha Levi rokẽguasú. 32 Ha iyyke kuarahyresẽ gotyogua ipuku avei 13,81 kilómetro ha oĩ avei mbohapy okẽguasú: Jose rokẽ, Benjamin rokẽ ha Dan rokẽguasú. 33 Ha pe iyyke yvy gotyogua ipuku avei 13,81 kilómetro ha itáva rokẽ mbohapyha avei: Simeon rokẽ, Isacar rokẽ ha Zabulon rokẽguasú. 34 Ha pe táva rembe'y opytáva yguasú yke (kuarahyreike) gotýo ipuku avei 13,81 kilómetro ha oĩ avei mbohapy okẽ: Gad rokẽ, Aser rokẽ ha Neftali rokẽguasú. 35 Ijerekuévo oĩ 55,24 kilómetro . Ha upe táva upéva hérata upe ára guive: Ñanderuete rekoha.

Daniel 1

1 Joacim, Juda retã ruvicha, oisãmbyhyhína jave mbohapy año , ou Nabucodonosor, Babilónia retã ruvicha, omongora haġua Jerusalen táva. 2 Ha Ñanderuete omoĩ Nabucodonosor pópe Joacim, Juda retã ruvichápe, heta Ñanderuete rogaguasu rembiporu reheve; ha umía Nabucodonosor ogueraha Babilóniape, ijára tupãópe, oñeñongatuhápe avei imba'erepyeta. 3 Ha Nabucodonosor he'i Aspenaz, hembiguaiguasúpe, peteĩ oñekytĩ'oiteva'ekuépe (eunúco), oiporavo haġua Israel tríbu apytégui hetã ruvicha ha mburuvicha ra'ykuérape, 4 umi karia'y hesãi ha iporáva, iñarandu, iñakã porã ha ikatupyryva omba'apo haġua chéve che rogaguasúpe; ha toñembo'e ichupekuéra oñe'ẽ ha ohaikuaa haġua Caldeaygua ñe'ẽme. 5 Pe tetã ruvicha ome'ẽuka ichupekuéra pe tembi'u ha víno ha'e ho'úva avei; ha he'iuuka tojehekombo'e ichupekuéra mbohapy año pukukue, ha uperire ogueru haġua ichupekuéra tetã ruvicha renondépe hembiguaairãnguéra ramo. 6 Upéicha ojeporavo avei Judaygua apytégui: Daniel, Ananías, Misael ha Azarías. 7 Ko'ávape Nabucodonosor rembiguaiguasu ome'ẽ téra pyahu: Daniélpe, ombohéra Beltsasar; Ananíaspe, Sadrac; Misaélpe, Mesac; ha Azaríaspe, Abed-nego. 8 Daniel katu noñemongy'aséi pe tembi'u ha pe víno tetã ruvicha ome'ẽva ho'u haġuágui, upévagui ojerure Aspenázpe anítei ha'e ojopy ichupe ha iñirũnguérape ani haġua oñemongy'a pe tembi'u pévarupi, 9 ha Ñanderuete ombopy'a porãite Aspenázpe, Daniel ndive ġuarã. 10 Ha Aspenaz he'i Daniélpe: Che akyhyje tetã ruvichágui, ha'e voi ome'ẽukava'ekue peẽme pene rembi'urã ha pe víno imeságui ; áġa ha'e ohechávo pende rova hesa'yjuveha pende rapichakuéragai, peẽ voi cheakã'oukátã tetã ruvicha renondépe. 11 Upémaramo Daniel he'i Melsárpe, kóvape Aspenaz omoĩ oñangareko haġua Daniel, Ananías, Misael ha Azarías rehe. 12 Ajerure ndéve reha'ã haġua ne rembiguaikuéra rehe 10 ára pukukue, ha toñeme'ẽ oréve koga'ante ro'u haġua ha y roy'u haġua. 13 Upéi embojoja ore rova umi ambue mitãrusu rovare, ho'úva tetã ruvicha rembi'u, ha upéi ejapo ne rembiguaikuéra rehe nde rejaposéva. 14 Ha ha'e omoneĩ ichupekuéra ko'ã mba'épe, ha omongaru ichupekuéra 10 ára aja, ha'ekuéra ojerure hagueichaite. 15 Ha 10 ára haguépe hovakuéra hesãi ha iporãve umi ambue mitãrusúgui, ho'úva tetã ruvicha rembi'úgui. 16 Upémaramo Melsar ogueraha jevy pe tembi'u ha pe víno ojeguervu'ekue ho'u haġua hikuái, ha ome'ẽ ichupekuéra koga'a ha ýnte. 17 Ñanderuete voi omoarandu ko'ã irundy karia'ýpe ha ome'ẽ akã porã opaichagua arandúpe; Daniélpe omoarandu avei oikuaa haġua mba'épa he'ise umi kuimba'e térã kuña ohecháva iképe térã ojehechaukáva payetépe. 18 Ha oġuahẽvo pe ára Nabucodonosor he'i hague, Aspenaz ogueraha ichupekuéra tetã ruvicha rendápe. 19 Ha pe tetã ruvicha oñe'ẽ hendivekuéra, ha opaite karia'y apytégui ndojejohúi ambue ikatúva oñembojoja Daniel, Ananías, Misael ha Azarías rehe; upévare opyta hikuái tetã ruvicha Nabucodonosor rembiguái ramo. 20 Opaichagua mba'épe pe tetã ruvicha omba'eporandúva guive ichupekuéra, ha'ekuéra oikuaa ha ha'e ojohu iñaranduveha hikuái 10 jevyve (vecesve) opavave Babilónia karai iñaranduvéva ha ipaje apoharakuéragai. 21

Daniel opyta tetã ruvicha rógape, Círo oisãmbyhy aja peteĩ año .

Daniel 2

1 Nabucodonosor oisãmbyhyháina jave pe año mokõiháme, ha'e ohecha ike pegua omyangekõi ha oipy'apyetereíva ichupe ha ndaikatuvéi oke, 2 upévagui tetã ruvicha ohenoiuka umi iñarandúvape, umi oma'êva mbyja rapekuéra rehe, paje apohakuérape ha Caldeayguakuérape, ha'ekuéra omombe'u haña ichupe ohechava'ekue iképe; ha ou hikuái, ha oñemboja tetã ruvicha renondépe. 3 Ha tetã ruvicha he'i ichupekuéra: Ahecha che kepegua, ha che pytu iñangekõi, aikuaaségui mba'épa he'ise che kepeguare. 4 Upéramo umi Caldeaygua oñe'ê tetã ruvichápe Aram retäygua ñe'ême: Nde, tetã ruvicha, tereikove tapia ñuarã eréna nde kepegua ne rembiguakuérape, ore rohechakakuaa haña ndéve mba'épa he'ise. 5 Ha tetã ruvicha he'i umi Caldeayguápe: Cheresarái ningo che ke peguágui, ha peẽ ndapehechaukái ramo chéve che ke peguare ha mba'épa he'ise, peñepehe'ãmbaitéta peẽ ha pende rógua ambotapereukáta. 6 Ha pehechauka ramo chéve che ke peguare ha upe he'iséva, che ame'êta peẽme jopói ha che pomomba'eguasúta, upévare peje chéve che ke peguare ha upe he'iséva. 7 Ha he'i jevy hikuái: Tetã ruvicha, emombe'u raẽ nde ke peguare ne rembiguakuérape, ha ore romombe'úta ndéve upe he'iséva. 8 Ha Nabucodonosor he'i ichupekuéra: Che aikuaa porã voi peẽ pembopukusenteha, pehechakuaágui cheresarái hague che ke peguarégui. 9 Peẽ ndapehechaukái ramo chéve che ke peguare, peteĩ mba'e añoite ojuhúta peẽme. Aikuaa porãgui peẽ peñemoĩmaha peteĩ ñe'ême, pendejapu ha chembotavy hañuante peju che renondépe. Peje katu chéve che ke peguare, ikatu hañaicha che aikuaa porã peẽ ikatuha pemombe'u avei upe he'iséva chéve ñuarã. 10 Ha umi Caldeaygua he'i tetã ruvichápe: Ndaipóri kuimba'e ni kuña yvy apére ikatúva omyesakã umi mba'e tetã ruvichápe; ha ndaipóri avei tetã ruvicha ojeruréva ko'ã mba'e ñemi ikarai arandúva, ipaje apohára térã Caldeayguakuérape. 11 Upe mba'e pe tetã ruvicha ojeruréva hasyeterei, ha ndaipóri avave ikatúva he'i tetã ruvichápe, Yvága Jára añoitente ha umía katu ndoikói kuimba'e ha kuñakuéra apytépe. 12 Nabucodonosor ohendupa rire ipochyeterei ha ojukaupase umi karai iñarandúvape oikóva guive Babilónia retãme. 13 Ha tetã ruvicha ñe'ê oñemoherakuã opárupi ojejukapa haña umi karai iñarandúvape, ha upévare oheka avei hikuái Daniel ha iñirünguérape ojejuka haña. 14 Upémaramo Daniel oñe'ê arandu iporáva rehe Ariócpe, Nabucodonosor soldádo ruvichaguasúpe, osẽmava'ekue ojuka haña umi karai iñarandúvape, oikóva guive Babilónia retãme. 15 Ha Daniel he'i Arioc, Nabucodonosor soldádo ruvichápe: Mba'éicha rupípa tetã ruvicha omoherakuã pya'e pya'e ko kuatiañe'ê. Upémaramo Arioc oikuaauka ichupe umi mba'e ojuhúva. 16 Ha Daniel oike tetã ruvicha rógape ha ojerure ichupe oha'ärõmive haña, ha'e ikatu ohechauka ichupe mba'épa he'ise ike peguare. 17 Uperire Daniel oho hógape omombe'upa haña iñirünguéra Ananías, Misael ha Azaríaspe, 18 ha'ekuéra ojerure joa haña Nanderuetepe toiporiahuvareko ko'ã mba'e oñemíva rehe, anítei Daniel ha iñirünguéra ojejuka avei umi karai iñarandúva ndive, oikóva guive Babilónia retãme. 19 Ha pe pyharépe Nanderuete oikuaauka umi mba'e ñemimby Daniélpe techapáy rupi (mba'e ojehecháva payetépe iképe rōguáicha), upévare Daniel omomba'eguasú Nanderuetepe. 20 Ha Daniel oñe'ê he'ívo: Toñemomba'eguasú Nanderuete réra ára atyguasú guive ambue ára atyguasú jevy pepe, imba'égui voi pe arandutee ha pe pu'akapa. 21 Ha'e omoambue pe arahaku ha pe araro'y ha umi mba'e ipype ojuhúva. Ha'e oity ha omopu'ã tetã ruvichakuérape, Ha'e omoarandu umi iñarandúvape, ha ome'ê akãguapy umi iñakã porávape. 22 Ha'e omyesakã umi mba'e ojekuaa'yva térã okañyva, Ha'e oikuaapa umi mba'e oíva guive pytũguýpe, Ha'e voi ningo pe tesape. 23 Ndéve, che rukuéra Jára, romboete ha romomba'eguasú chemoarandu ha chemombarete haguére, ha rehechaukãma chéve umi mba'e rojerureva'ekue ndéve ha reikuaaukãma oréve umi mba'e oipy'apyva tetã ruvichápe. 24 Ko'ã mba'e rire Daniel oho Arioc rendápe, ichupe tetã ruvicha he'iva'ekue ojuka haña Babilónia karai iñarandúvape, ha Daniel he'i ichupe péicha: Ani rejukátei umi Babilóniaygua karai iñarandúvape, chegueraha uvei tetã ruvicha rendápe, ha che ahechaukãta ichupe mba'épa he'ise ike peguaréva. 25 Upéramo Arioc pya'ete ogueraha Daniélpe Nabucodonosor rendápe ha he'i ichupe: Ajohu peteĩ kuimba'e ojegueruva'ekue Juda retãgui, ha'e omombe'úta tetã ruvichápe mba'épa he'ise ike peguaréva. 26 Ha tetã ruvicha he'i Daniélpe, oñembohéra avei Beltsasar: Ndépa ikatu rehechauka chéve che ke peguare ha mba'épa he'ise. 27 Ha Daniel he'i Nabucodonosórpe: Upe mba'e ñemimby tetã ruvicha ojerureva'ekue avave ndaikatúi voi oikuaauka ndéve karai iñarandúva apytégui térã umi oma'êva

mbyjakuéra rape rehe, ni paje apohára térã imba'ekuaáva apytégui ndaiporimo'ãi peteĩnte jepe oikuaaukava'erã ndéve. 28 Oĩ katu peteĩ Jára yvágape, Ha'émente oikuaauka mba'e ñemimbýva, Ha'e voi ningo oikuaaukase tetã ruvichápe umi mba'e ojuhútava umi ára pahápe. Péina ápe nde ke peguare ha umi ta'ãnga rehechava'ekue nde rupápe ko'áva ha'e: 29 Tetã ruvicha oĩ jave hupápe ha ojepy'amongeta jave umi mba'e ojuhútava henonderãme, Ñanderuete oikuaauka ndéve umi mba'e ñemimby ha ohechaukase ndéve mba'épa ojuhúta ne renonderãme. 30 Ha'e oikuaauka chéve ko'ã mba'e ñemimby, ndaha'ei chearanduvégui ambuekuéragui, aikuaauka haгуánte tetã ruvichápe mba'épa ike pegua he'ise, ojehechauka chéve avei nde ke peguare. 31 Nde, che retã ruvicha, rehecha peteĩ ta'ãnga ndetuicháva. Ko ta'ãnga kóva, ituichaitereiva'ekue, omimbi porã asy ha ñembo'yhápe oĩ ne renondépe, ha pe ta'ãnga péva oporomongyhyje. 32 Pe ta'ãnga akã ojejapo óro porãitégui, ipyti'a ha ijyvakuéra ojejapo plátagui, hye ha iku'a bróncegui, 33 hetymakuéra hiérrogui, ipykuéra ojejapo hiérro ha ñay'ũ jypyrégui (yvy apovõ jypyrégui). 34 Nde rema'ẽ jave hese peteĩ itaguasu ho'a pe ta'ãnga py hiérro ha ñay'ũ jypyreguiguáva ári ha omongu'ipa. Ndaipóri katu kuimba'e opoiva'ekue pe itaguasu péva. 35 Pe ita omongu'i peteĩ sapy'aitépe pe hiérro ha pe ñay'ũ jypyréva, pe brónce, pe pláta ha pe óro, ha ojoguaité umi ñemitýngue rogue píru hakuha ára peguarépe, ha pe yvytu oguerahapa ojekuaave'yre hapykuere. Ha pe itaguasu ojapiva'ekue pe ta'ãngápe oiko ichugui peteĩ cérrro ndetuicháva ha omyenyhẽmbáva yvy tuichakue. 36 Kóva ningo nde ke peguare, ha ko'ãga amombe'úta avei ndéve mba'épa he'ise: 37 Nde, che retã ruvicha, nde ningo pe tetã ruvicha ituichavéva ko yvy ári, Yvága Jára ome'ẽ voi ndéve tetanguéra nde pópe, hi'ári ome'ẽ ndéve: Pu'aka, mbareté ha terakuã porã. 38 Opaite mba'e oíva guíve Ha'e omoĩ nde poguýpe tetanguéra oikohápe, mymba ñu rupiguakuéra ha guýra ára rehe ovevévape, nde reisãmbyhypa haгуa; nde voi ningo pe akã oroguiguáva rehechava'ekue. 39 Nderire opu'áva'erã ambue tetãguasu michĩvéva ne retãguasúgui; ha uperire oúta tetãguasu mbohapyha bronceguiguáva ha oisãmbyhyta ko yvy tuichakue. 40 Ha pe tetãguasu irundyha imbaretéta hiérroicha; ha pe hiérro oipehẽ'a ha ojoka háicha opaite mba'e, upeichaite avei upe tetãguasu ojokava'erã (ombopoguy) tetanguérape. 41 Nde rehecha ipy ha ipysanguéra ojejapo ñay'ũ jypyre ha hiérrogui, péva he'ise upe tetãguasu ndojojamo'ãi, oñemboja'óta uvei, oĩgui ipype hiérro ojehe'áva ñay'ũ jypyre reheve rehecha haguéicha. 42 Nde rehecha pe hiérro ojehe'a ñay'ũ jypyre reheve, upéva he'ise: Oñombyatyva'erã tetanguéra menda rupi; ndojoajumo'ãi katu añetehápe ojuehe, pe hiérro ndojehe'ái háicha avei ñay'ũ jypyre rehe. 43 Ipysã ojehe'águi hiérro ha ñay'ũ jypyre rehe he'ise: pe tetãguasu peteĩ hendápe imbaretetaha hiérroicha ha ambue hendápe ikangytaha avei ñay'ũicha. 44 Ko'ã tetã ruvicha árrape Ñanderuete, Yvagakuéra Jára, omopu'áva'erã peteĩ tetã guasutee noñehundimo'ãiva araka'eve, ha upe tetãguasutee ndo'amo'ávái ambue tetã poguýpe, hetã ruvichaguasurã ipu'akapa ha ohundipava'erã opaite tetanguéra oíva guíve ko yvy apére, Ha'e katu oikóta opaite ára peve guarã. 45 Kóva ningo pe itaguasu rehechava'ekue ojepoi hague cérrrogui, ndaipóri ramojepe kuimba'e opokova'ekue hese, ha omongu'ipa pe hiérro, pe brónce, pe ñay'ũ jypyre, pe pláta ha pe óro. Ñanderuete, pe Ipu'akapáva, ohechaukáva che retã ruvichápe umi mba'e ojuhútava henonderãme; nde ke peguare katuete oikóta ha oñemoañetéta opaite mba'e Ha'e he'iva'ekue guíve ndéve. 46 Upéramo tetã ruvicha Nabucodonosor ojeity hova yvy rehe ha ha'e oñemomirĩ Daniel renondépe, ha oikuave'ẽuka Daniélpe kuave'ẽmby ha mba'e ryakuã poráva. 47 Pe tetã ruvicha oñe'ẽ ha he'i Daniélpe: Añetehápe, pende Jára, Yvagakuéra Jára voi ha tetã ruvichakuéra Jára, Ha'e ohechaukágui ndéve mba'e ñemiha megua nde remyesakã jevy haгуa chéve. 48 Upéramo Nabucodonosor ombotuicha Daniélpe ha ome'ẽ ichupe heta jopói, ha ome'ẽ avei ichupe pe Babilónia departaménto oisãmbyhy haгуa ha omoĩ avei opaite karai iñarandúva ipoguýpe. 49 Daniel katu ojerure tetã ruvichápe omoĩ haгуa Babilónia departaméntope sãmbyhyhára ramo Sadrac, Mesac ha Abed-négope, Daniel katu oiko pe tetã ruvicha rogaguasúpe.

Daniel 3

1 Pe tetã ruvicha Nabucodonosor ojapo peteĩ ta'ãnga oroguiguáva, ijyvate 26,25 métro, ipe 2,62 métro. Ha kóva ha'e omopu'ãuka Dura ñúme, Babilónia departaméntope. 2 Upérõ pe tetã ruvicha Nabucodonosor ombyatyukapa umi departaménto sãmbyhyharakuérape, mburuvichakuéra, umi mba'erepy ñangarekohára, umi tekombo'ehára, umi mbojovakehára ha umi mburuvicha michĩvape jepe, oupa

haġua pe ta'ānga renondépe, Nabucodonosor omopu'āukava'ekue. 3 Upéicha oñembyatypa umi departaménto sāmbyhyhára, umi mburuvicha, umi mba'erepy ñangarekohára, tekombo'eharakuéra, umi mbojovakehára ha umi mburuvicha michíva, tetã ruvicha Nabucodonosor ta'ānga renondépe, ha ñembo'yhápe oĩ joa hikuái pe ta'ānga renondépe, Nabucodonosor omopu'āukava'ekue. 4 Upérõ peteĩ tetã ruvicha rembiguái hatã osapukái ha he'í: Pehendúke, peẽ tetãnguakuéra ha opaite tetã ambueygua, pejapopa hekoitépe che ha'étava guive peẽme tetã ruvichaguasu rerape. 5 Pehendu vove pe turu, pe mimby, pe mba'epu parará, pe árpa, pe mbaraka, ha opaichagua mba'epu, peñesũ joava'erã ha pemomba'eguasũ joava'erã pe ta'ānga oroguiguapé, tetã ruvicha Nabucodonosor omopu'āukava'ekue. 6 Ha oimeraẽ oñesũ'ýva ha omomba'eguasũ'ýva, pya'e oñemombóta tatakua hendývape. 7 Upérõ opaite tetãnguápe ha tetã ambueygua oñesũ ohendúvo pe turupu, pe mimby, pe mba'epu parará, pe árpa, pe mbaraka, ha opaite ambue mba'epu, omomba'eguasũ haġua pe ta'ānga oroguiguapé, tetã ruvicha Nabucodonosor omopu'āva'ekue. 8 Umi ára umívape Caldeayguakuéra oñe'ẽ vai Judayguakuéra rehe, 9 ha he'í hikuái tetã ruvicha Nabucodonosórpe: Tetã ruvicha tereikove tapia ġuarã, 10 nde, ore retã ruvicha, remoĩma peteĩ tembiapoukapy mayma tetãnguakuerape ġuarã ha ohendu vove pe turu, pe mimby, pe mba'epu parará, pe árpa, pe mbaraka, ha opaichagua ambue mba'epu, oñesũva'erã omomba'eguasũ haġua ko ta'ānga oroguiguávape, 11 ha upe oñesũ'ýva ha omomba'eguasũ'ýva, toñemombo pe tatakua hendývape. 12 Oĩ ningo kuimba'ekuéra Juda pegua, nde remoĩva'ekue Babilónia departaménto sāmbyhyhára ramo: Sadrac, Mesac ha Abed-négo, ko'ã kuimba'e, tetã ruvicha nande'apói mba'eve ramo, nomomba'eguasúgui nde járape ha noñesũí avei pe ta'ānga oroguiguáva renondépe nde remopu'āukava'ekue. 13 Upéramo Nabucodonosor ipochy ha ñeko'õipópe ogueruka Sadrac, Mesac ha Abed-négope, ha pya'e ojegueru ichupekuéra tetã ruvicha renondépe. 14 Ha Nabucodonosor he'í ichupekuéra: Añete piko Sadrac, Mesac ha Abed-négo, peẽ napemomba'eguasúí che járape, ha napeñesũí pe ta'ānga oroguiguáva che amopu'āukava'ekue renondépe. 15 Ko'áña, pehendúvo pe turu, pe mimby, pe mba'epu parará, pe árpa, pe mbaraka, ha opaichagua ambue mba'epu, peñesũva'erã pemomba'eguasũ haġua pe ta'ānga che ajapoukava'ekue. Ha napemomba'eguasuséi ramo pe ta'āngapé, pe hóra pévape peñemombóta tatakua hendýva ruguapé, ha mba'eichagua Jára piko ikatu pendesalva che pógui. 16 Upérõ Sadrac, Mesac ha Abed-négo he'í tetã ruvicha Nabucodonosórpe: Natekotevẽí ro'e ndéve mba'eve ko'ã mba'e rehe. 17 Eikuaa porãnte, ore Jára, ore romomba'eguasúva, oreguenohẽse ramo nde tatakua hendývaguí ha nde pógui, Ha'e ikatu ojapo. 18 Ha Ha'e ndaoresalvaséi ramojepe, eikuaa porãke nde ore retã ruvicha, ore ndoroikomo'ãi nde jára rembiguái ramo, ha noromomba'eguasumo'ãi avei pe ta'ānga nde remopu'āukava'ekue. 19 Ha Nabucodonosor ipochyeterẽi ha hova oñemoambuepa ipochy hendýgui Sadrac, Mesac ha Abed-négo rehe, ha ombyakukave pe tatakua 7 jevyve jepiguágui. 20 Ha Nabucodonosor he'í ikuimba'ekuéra imbaretevévape, oĩva isoldadokuéra apytépe, ojokua haġua Sadrac, Mesac ha Abed-négope, oity haġua ichupekuéra tatakua hendývape. 21 Upérõ ojejokua umi kuimba'épe ipóncho reheve, isapatukuéra, iñakã hojakuéra ha ambue ijaokuéra reheve, ha oñemombo ichupekuéra pe tatakua hendývape. 22 Pe tetã ruvicha oipota ojejapo pya'e iterei iñe'ẽ, ha ombyaketereígui hikuái pe tatakua, umi soldado ohupiva'ekue Sadrac, Mesac ha Abed-négope omano pe tata rendy rupi. 23 Ha Sadrac, Mesac ha Abed-négo ho'a pe tatakua rendýpe ojejokua hagueichaite. 24 Ha pe tetã ruvicha Nabucodonosor oñemondyiete ohecháva rehe ha pya'eiterei opu'ã ha he'í hekombo'eharakuérape: Ndajaitýi piko ra'e mbohapy kuimba'e jejokuapyreva tatauápe. Ha he'í hikuái Nabucodonosórpe: Upeichaite ningo, ore retã ruvicha. 25 Ha ha'e he'í: Mba'éicha rupi piko ahecha irundy kuimba'e ojejokua'ývape, oguatáva pe tata mbyte rupi ojehu'ýre ichupekuéra mba'eve ivaíva, ha pe irundyha ojogua umi yvága jarakuéra ra'ýpe (ángel). 26 Upémaramo Nabucodonosor oñemboja pe tatakua hendýva rokẽme ha he'í: Sadrac, Mesac ha Abed-négope, peẽ ningo Yvagakuéra Jára tuichavéva rembiguái, peju ha pesẽ tatauágui. Upérõ Sadrac, Mesac ha Abed-négo osẽ pe tata mbytégui. 27 Ha oñembyatypa umi mburuvicha, tetã sāmbyhyharakuéra ha tetã ruvicha rekombo'ehakuéra, ha oma'ẽ hikuái ko'ã kuimba'e rehe, ha mba'éichapa pe tata ndoguerekói mba'eveichagua pu'aka hetekuéra rehe, ha iñakã rague jepeve ndokáiri, ijaokuérape ndojehúi mba'evete, ha tata ryakuã jepeve noñehetúi hesekuéra. 28 Upémaramo Nabucodonosor he'í: Toñemomba'eguasũ: Sadrac, Mesac ha Abed-négo Járape, ombouva'ekue ijoyvága rembiguái osalva haġua hembiguaikuérape ojeroviágui hese, ha ndojapoiva'ekue tetã ruvicha rembiapoukapy, ha omanosénte uvei hikuái, oiko rāngue ambue jára rembiguái ramo, omomba'eguasuséguinte Ijarateépe. 29 Upévare amoĩ tembiapoukapy pyahu opaite

tetānguérape ġuarā, ha opaichagua tetā oñe'ěva ambue ñe'ěme: Upe oñe'ě vaíva Sadrac, Mesac ha Abednégo Jára rehe, toñepehe'āmba, ha hōga toñembotapere; ndaipórigui ambue jára ikatúva oporosalva Ijáraicha. 30 Uperire tetā ruvicha ombotuichaiteve Sadrac, Mesac ha Abed-négope ha ome'ě jevy ichupekuéra Babilónia departaméntope oisāmbyhy haġua.

Daniel 4

1 Upéicha che, Nabucodonosor, amoherakuā opaite tetānguérape ha opaichagua tetā oñe'ěva ambue ñe'ěme ko yvy apére oikóva guive: Py'aguapy toñemboheta hetave peěme. 2 Iporā ningo, che amombe'u peěme techapyrā (seña) ha milágro pe Yvagakuéra Jára tuichavéva ojavova'ekue cherehe. 3 Hetaiterei techapyrā ha milágro tuicháva ojapo che rekovépe. Ipu'aka ndopamo'ái. Hetāguasuteéva oikóta tapia ġuarā, ha imburuvicha reko oikóta peteĩ ára atyguasu guive ambue ára atyguasu peve. 4 Che, Nabucodonosor, aikuri py'aguapypópe ha po'a pa'ume che rogaguasúpe, 5 upérō ahecha peteĩ che ke pegua chemondyiva'ekue ajepyso jave che rupápe, umi mba'e che akāme oúva chejopyeterei ha umi che páype (vision) chemyangekōi vaiete. 6 Upévagui ahenoiuka opaite Babiloniaygua iñarandúva guivépe, ohechauka haġua chéve mba'épa he'ise che képe ahechava'ekue. 7 Ha ou umi iñarandúva, umi oma'ěva mbyja rapekuéra rehe, umi Caldeaygua (umi imba'ekuaáva) ha umi paje apohára, ha amombe'u ichupekuéra che ke peguare, ha'ekuéra katu ndaikatúi oikuaauka chéve mba'épa he'ise. 8 Ipahápe ou che rendápe Daniel, hérava Beltsasar, che ahenoiiva'ekue ichupe che jára réraicha, ha ipype oĩ yvága jarakuéra Pytu Porāite. Ha amombe'u ichupe che ke peguare, ha'évo: 9 Beltsasar, nde ningo umi iñarandúva ruvicha, ahechakuaáma ndepype oĩha yvága jarakuéra Pytu Porāite, ha ndehégui nokañyi mba'eveichagua iñemimbýva, emombe'úna mba'épa he'ise umi mba'e ahechava'ekue che képe: 10 Pe ahechava'ekue payetépe ou che akāme aĩ ramoguare che rupápe, kóva: Ahecha ko yvy tuichakue mbytépe peteĩ yvyra ijyvateitereíva. 11 Ko yvyra okakuaave ha oñemombarete ohóvo, hu'ā oġuahẽ yvága peve, ha ikatu ojehecha ko yvyra kóva opaite yvy apýra guive. 12 Hoguekuéra iporāiterei ha hi'a heta, ha opavave okaru ichugui. Ikuarahy'ā guýpe opytu'u mymba ñu rupigua, ha hakā rehe ojaitypo guyrakuéra, ha opaichagua tekove okaru hese. 13 Ha ajepy'amongeta jave pe ojehechaukáva chéve payete rehe, aĩ jave che rupápe, péina ápe oguejy yvágagui peteĩ temimbou heko poráva oma'ěva opaite mba'e rehe. 14 Ha péva osapukái hatā he'ívo: Peity pe yvyra, peikytĩ hakānguéra, pehogue'o ha pemosarambi hi'akue, tokañymba umi mymba oĩva iguýpe ha guyrakuéra tovevepa hakānguéragui. 15 Hapoguasú katu pehejáta yvy rehe, ojejokuáta hiérro ha bróncepe pe ñu rupigua ñananguéra apytépe, tahykue ysapy araguiguápe, ha mymbakuéra apytépe katu tokaru kapi'ipére. 16 Ikuimba'e py'a oĩva ipype toñemoambue ha toñeme'ě ichupe mymba hesaitéva py'a ohasa peve 7 año . 17 Upéicha pe yvága remimbou ogueru ko yvága rembiapoukapy, umi oikovéva guive ko yvy apére oikuaa haġua Yvagakuéra Jára oisāmbyhyha yvy tuichakue retānguérape ha Ha'e omboguapy tetā ruvicha guapyhaguasúpe Ha'e oipotáva guivépe, Ha'e oiporavo ramojepe pe kuimba'e imichivévape. 18 Ko'ā mba'e che, Nabucodonosor, Babilónia retā ruvicha, ahecha che képe, ha nde Beltsasar emombe'u chéve mba'épa péva he'ise, che retāygua iñaranduvéva jepe ndaikatúi ohechauka chéve mba'épa he'ise ko che kepeguare: Nde ningo ikatu, oĩgui ndepype Yvága Jarakuéra Pytu Porāite. 19 Upéramo Daniel, hérava Beltsasar, opyta are ijurujái, ha omyangekōi ichupe pe iñakāme oġuahẽva. Pe tetā ruvicha oñe'ě katu ichupe ha he'i: Beltsasar, ani nemyangekōi pe ke peguare he'iséva. Ha Beltsasar he'i ichupe: Nde, che jára, nde ke pegua toiko nderehe ija'e'yvare, ha upe he'iséva tojehu umi oñemoivape nderehe. 20 Upe yvyra rehechava'ekue, okakuaa ha oñemombareteve ohóvo, hu'ā oġuahẽ yvága peve, ha ojehechakuaáma opaite yvy apýra guive, 21 hoguekuéra iporāiteva'ekue, hi'a hetaiterei, ha maymávape ġuarā ome'ě hembí'urā, ha iguýpe oiko umi mymba ñu rupigua, ha hakā rehe ojaitypo guyrakuéra. 22 Che retā ruvicha, nde voi ningo pe yvyra, nde rekakuaa, reñemombarete ha reñembotuicha ne retā ruvicha reko oġuahẽ yvága peve, rebopoguýgui opaite tetānguérape. 23 Ha pe yvága remimbou oguejyva'ekue ha tetā ruvicha ohechava'ekuépe he'i: Peikytĩ pe yvyra ha pembosa'ipa, hapo guasu katu peheja yvy guýpe ha pejukua ichupe cadéna hiérro ha bronceguiguápe ha toiko ñanandy mbytépe; tahykue ha'e ysapýpe, ha mymbakuéra ñu rupigua ndive tokaru kapi'ipére ohasa peve 7 año . 24 Ko'ā mba'e ningo he'ise nde kepeguare, ha Yvagakuéra Jára he'iuka ndéve ko'ā mba'e ojuhútava Babilónia retā ruvicha rekoverāme. 25 Reñemosēta ne retāyguakuéra apytégui, ha reikóta mymbakuéra ñu

rupiguáva ndive, kapi'ipére rekarúta guéicha, rejahúta ára pegua ysapýpe, ohasa peve 7 año , rehechakuaa peve pe Ijyvatetéva poguýpe oĩmbaha yvy tuichakue retãnguéra, ha Ha'e ome'êha pe tetã ruvicha guapyha Ha'e ome'êšévape. 26 Ha pe yvyra rapoguasú ojehejáva yvyguýpe katu he'ise ne retã ruvicha guapyha opyta jevytaha ndéve, rehechakuaa peve Yvága Jára oisãmbyhyha opaite mba'e ko yvy ári. 27 Upévagui ajerure che retã ruvichápe, ejapo che ha'étava ndéve: Ne angaipa rendaguépe eporoporiahuvareko ha embojovake hekópe, ha nde reko ñaña rendaguépe eipytyvõ umi imboriahúvape, umi mba'e rupi ikatu rembopukumive jevy nde py'aguapy. 28 Opaite ko'ã mba'e oñemombe'u haguéicha ojehu tetã ruvicha Nabucodonosor rekovépe. 29 Ohasa rire peteĩ año Nabucodonosor oguata hogaguasu apére oĩva Babilónia tavaguasúpe, 30 ha he'i sapy'a: Ndachéi piko amopu'áva'ekue ko tavaguasu ha che rogaguasu che pu'aka mbarete rupi, toñemoherakuã porã opárupi che réra tuichaitéva. 31 Ha Nabucodonosor jurúpe oĩ ramoguare gueteri iñe'ê, yvágagui ou peteĩ ñe'ê he'iva: Oje'e ndéve, tetã ruvicha Nabucodonosor ojepe'amaha ndehégui ne retã ruvicha guapyha, 32 ha reñemosêtaha ne retãnguakuéra apytégui, mymbakuéra ñu rupigua ndive reikóta, vakakuéra okaru háicha nde rekarúta avei, 7 año ohasava'erã rehechakuaa peve pe Ijyvatetéva poguýpe oĩha tetã ruvicha guapyhakuéra ha umía Ha'e ome'ê Ha'e ome'êšévape. 33 Ha upevove ojehu pe ñe'ê oñemombe'u haguéicha Nabucodonosórpe, ha oñemosê ichupe hetãnguakuéra apytégui, ha vakáicha Nabucodonosor okaru kapi'ipére, ha hete hykuepa ysapy ára peguápe, hague okakuaa ku ñapykani raguéicha, ha ipyapënguéra guyra pyapëicha. 34 Ha ohasapávo umi año , che, Nabucodonosor, ajesaupi yvága rehe, ha che akã porã jevýma, upéi agradece pe Ijyvatetévape, amomba'eguasú ha amboete pe tapia Oikovévape, ha ipu'akapa ndaijapýrai, ha hetãguasu ndopamo'ãi araka'eve. 35 Henondépe opaite tetãnguá ikangypa, Ha'e ojaopapa ojaoposéva ijyvága pegua rembiguái aty ndive ha yvyariguakuéra ndaikatúi he'i ichupe: Mba'éiko rejapo. 36 Upepete che akã okuera jevy ha oñeme'ê jevy chéve: Akãguapy, che mburuvicha reko, che retã pu'aka, che mburuvicha rerakuã porã. Ha umi tetã sãmbyhyhára oĩva'ekue che poguýpe ha umi che rekombo'ehára oupa che rendápe chemoi jevy haña che retã ruvicha guapyhaguasúpe, ha uperire oñeme'ê chéve pu'aka tuichave gueteri ymaguarégui. 37 Ko'ágã che, Nabucodonosor, amomba'eguasú, ambotuicha ha amboete Yvagakuéra Ruvichaguasúpe, mayma hembiaapo añete, opaite hapekuéra heko pegua ha Ha'e omomirĩkuaa umi oñembotuichávape.

Daniel 5

1 Tetã ruvicha Belsasar ojapo peteĩ karu guasu 1.000 mburuvichápe ġuarã, ha umi 1.000 rovake ombo'u víno . 2 Belsasar oka'u rire, ogueruka umi vásó pláta ha oroguiguáva itúva Nabucodonosor ogueruva'ekue, Ñanderuete rogaguasu Jerusalen peguágui, ombo'u haña víno ipype tetã ruvicha, umi mburuvicha ipoguýpe oĩva, hembireko ha ikuñakuéra ndive. 3 Upéramo ojegeru umi vásó oroguiguáva ojegeruva'ekue Ñanderuete róga guasu Jerusalen peguágui, ha pe tetã ruvicha, mburuvichakuéra, hembirekokuéra ha ikuñakuéra ombo'u ipype víno . 4 Ha ho'u jave víno , omomba'eguasú hikuái umi jára gua'úpe ojejapova'ekue óro, pláta, bronce, hiérro , yvyra ha itaguiguáva. 5 Upejave ojehecha peteĩ kuimba'e po ohaíva ikuáme pe tápia morotĩháme, pe tataindy ohesape porãvehápe ha pe tetã ruvicha ohecha pe po ohaivahína. 6 Ha upévo pe tetã ruvicha rova oñemoambue, ipy'a kangypa, ipy'a tarova ha henypy'ã oñembota mbota ojuehe. 7 Ha pe tetã ruvicha hatã osapukái ojegeru haña umi karai iñarandúva, umi imba'ekuaáva ha umi paje apohárape. Ha ou rire hikuái tetã ruvicha rendápe, ha'e he'i ichupekuéra: Oimeraẽ omoñe'êkuaáva ko ñe'ê ojehaíva ha omombe'úva chéve mba'épa he'ise, hese oñemondéta ao pytã, ha oñemoíta peteĩ ajurigua oroguiguáva ijajúra rehe, ha oikóta tetã ruvicha mbohapyha ramo ko tetãguasúpe. 8 Upéramo oñemoingepa umi karai arandu ikotyguasúpe, ijapytépe katu ndaipóri avave ikatúva omoñe'ê umi ñe'ê ojehaíva'ekue tápia rehe, ni omombe'ukuaáva tetã ruvichápe mba'épa he'ise. 9 Upévo tetã ruvicha Belsasar iñangekõietereive, hesa'yjupaite ha imburuvichakuéra ipy'andyipa hendive. 10 Isy katu, ohendúvo tetã ruvicha ha mburuvichakuéra, sapukaipópe oike ikotyguasúpe ha he'i: Tetã ruvicha, tereikove tapia ġuarã, anítei rejepy'apyeterei, ha anítei nde rova oñembosa'yjupa. 11 Ne retãguasúpe oiko peteĩ kuimba'e ipype oĩva Yvága Jarakuéra Pytu Porãitáva, ha nde ru oikoha árape ojejohuva'ekue ipype tesape añeteguáva, akãporã ha arandu yvága jarakuéraicha; ha nde ru, Nabucodonosor, omoĩ ipoguýpe umi karai iñarandúva, umi oma'êva mbyja rapekuéra rehe, umi imba'ekuaáva ha paje apoharakuéra. 12 Ha'e iñarandu, iñakã porã ha ikatupyry omoñe'ê haña ke peguare

ha ñe'ënguéra ñemimby, ha omyesakākuaa umi mba'e ojekuaa porã'ỹva, kóva ningo Daniel, pe tetã ruvicha omboherava'ekue Beltsasar. Ehenoiuka ichupe, ha ha'e he'íta ndéve mba'épa he'ise ko ñe'ë kóva. 13 Upémaramo ojeguero Daniélpe tetã ruvicha rendápe. Ha tetã ruvicha he'i Daniélpe: Nde piko Daniel, umi jepokuapyha pegua ra'yre, che ru ogueruva'ekue Judágui. 14 Che ahendu umi Yvága Jára Pytu Porãitáva oíha ndepype, ha ndepype oíha tesape añeteguáva, akãporã ha arandu ndetuichaitevéva. 15 Ojeguero ningo che renondépe umi karai iñarandúva ha umi oma'éva mbyja rapekuéra rehe omoñe'ë haña chéve ko ñe'ë jehaipyréva ha he'i haña chéve avei mba'épa he'ise, ága katu avavete ndaikatúi ohechauka chéve mba'épa he'ise ko'ã ñe'ë ko'áva. 16 Ha che ahendu, nde ikatuha ere mba'épa he'ise ha ikatuha remyesakã avei mba'e ñemimby. Ko'ága nde remoñe'ë ramo ko ñe'ë jehaipyre ha remombe'u ramo chéve mba'épa he'ise, reñemondéta ao pytãme, ha ame'ëta peteĩ ajurigua oroguiguáva regueraha haña nde ajúra rehe ha reikóta tetã ruvicha mbohapyha ramo ko tetãguasúpe. 17 Upérõ Daniel he'i tetã ruvichápe: Umi jopói topytapánte ndéve, ha umi mba'erepy reme'ëséva chéve eme'ë ambuépe. Amoñe'ëta katu pe ñe'ë jehaipyréva tetã ruvichápe guarã, ha ha'éta avei mba'épa he'ise. 18 Ñanderuete, pe Jára Ijyvatetáva, ome'ë nde ru Nabucodonosórpe peteĩ tetãguasú, pu'akaguasu, terakuã porã ha pe tetã ruvicha guapyha. 19 Ñanderuete ome'ëva'ekue ichupe pu'akaguasu, oryrýi ha okyhyje haña nde ru renondépe opaite tetãnguéra ha opaichagua tetã ambueyguáva. Nde ru ojuka ojukasévape ha oheja oikove ha'e oipotáva guivépe, ha'e ombotuichaukase ramo peteĩme ombotuicha ichupe, omomirĩukase ramo ambuépe omomirĩ ichupe. 20 Ha nde ru oñembotuichágui, ha hi'anga oñemohatágui, Ñanderuete oipe'a hetã guapyhaguasu ichugui, oipe'a avei pe terakuã porã oguerékóva. 21 Ha oñemosë ichupe hetãguakuéra apytégui, ha mymba saitéicha oiko iñapytu'ũ kuápe, ha búro saitekuéra ndive oiko. Ho'u kapi'i ku guéi ho'u háicha, ha hete hykuepa ysapýpe ohechakuaa peve Ñanderuete, pe Ijyvateitáva, oikoha tetã ruvichaguasutee ramo ha opaite hetãguakuéra oikoha ipoguýpe, ha Ha'émente omoĩ pe tetã ruvicha guapyhápe Ha'e oiporavóvape. 22 Ha nde, Belsasar, ita'yra, nereñemomirĩi nde py'apýpe, reikuaapa ramo jepe opaite ko'ã mba'e. 23 Reñembotuicha uvei Yvága Jára renondépe, ha regueruka ne renondépe umi vásó Ñanderuete rogaguasu peguáva, nde ha mburuvichakuéra, ne rembirekokuéra ha ne kuñakuéra pe'u víno ipype, ha pemomba'eguasú umi jára ojejapova'ekue pláta ha órogui, brónce ha híerrogui, yvyra ha itágui, umía ndohechái, nohendúi ha mba'eve ndoikuaái, Yvága Jára pópe katu oĩ nde rekove ha opaite nde rapekuéra, nde katu araka'eve neremomba'eguasúi ichupe. 24 Upéva Ha'e ombou ko po ha ohaiuka avei ko'ã ñe'ë. 25 Ko'ã ñe'ë ko'áva Ha'e ohaiuka: MENE, MENE, TEKEL PARSIN. 26 Kóva ningo he'ise: MENE: Ñanderuete oipapáma ne retãguasú ára ha ome'ëma ambuépe. 27 TEKEL: Oñeha'ãma (ojehecháma) nde pohyikue (pésó) balánzape, ha ojejohu nde pohyikue ivevuietereiha. 28 PARSIN: Ha ne retãguasú oñemboja'o ha oñeme'ëma Média ha Persiayguakuéra pópe. 29 Ha Belsasar omondeuka Daniélpe ao pytãme, ha omoĩuka ijajúrare peteĩ ajurigua oroguiguáva, ha oikuaauka ha'eha pe tetã ruvicha mbohapyha hetãguasúpe. 30 Ha pe pyhare pévape ojejuka Belsasar, Caldeaygua retã ruvichápe. 31 Ha Darío, peteĩ Mediaygua, oñepyrũ oisãmbyhy pe tetãguasúpe, oguerékóvo 62 año.

Daniel 6

1 Oĩ poráváicha Darío omoĩ 120 tetã sãmbyhyhára oisãmbyhy haña hetãguasúpe. 2 Ha umía ári omoĩ jevy mbohapy mburuvichaguasu oisãmbyhyhára, ha Daniel oĩ avei ijapytepekuéra, ha ko'ã mbohapy tetã sãmbyhyharaguasu poguýpe oimba umi 120 tetã sãmbyhyhára, ani haña avave ombotavy tetã ruvichaguasúpe. 3 Pe tetã ruvicha omoise Daniélpe umi 120 tetã sãmbyhyhára ári, oĩgui ipype peteĩ pytu porã ndetuicháva. 4 Umi tetã sãmbyhyhára katu oheka mba'éichapa omoĩvaikuaa Daniélpe hembiapo rupi, ha'ekuéra katu ndojohúi mba'eveichagua jeja'yvere Daniel rekovépe. 5 Upéramo umi kuimba'e he'i: Ndajajohumo'ãi Daniel rekovépe mba'eve ivaíva ña'ñe'ë vai haña hese, Ijára ñemomba'eguasú rupi ñamoñuhākuaánte ichupe. 6 Ha tetã sãmbyhyhára ha mburuvichakuéra oñembyaty tetã ruvicha renondépe, ha he'i hikuái ichupe: Tetã ruvicha Darío, tereikove tapia guarã, 7 ore, ne retã sãmbyhyhára ha opaite mburuvichakuéra, roñembopy'apeteĩ rojerurévo nde rehai ha remoañete haña peteĩ tembiapoukapy he'íva: Ko ára guive, 30 ára peve, opaite tetãguasú oikóva guive ne retãguasúpe tomba'ejerepánte ndéve, ha oĩ ramo peteĩ omba'ejereuréva ambue kuimba'e térã ijárape (itupãme), upéva toñemombo leõ kuárape. 8 Ha nde, ore retã ruvicha, remoañete rire ko tembiapoukapy ha remoivo nde réra ko kuatiañe'ëre avave ndaikatumo'ãi oheja rei Média ha Persiaygua

rembiapoukapy. 9 Ha tetã ruvicha Darío omoĩ héra pe kuatiañe'ẽ rehe. 10 Daniel oikuaa vove Darío omoĩ hague héra pe kuatiañe'ẽ rehe, oike hógape, ha oipe'a ikoty rovetã oma'ẽva Jerusalen gotýo ha oñesũ, oñembo'e ha omomba'eguas hağua Ñanderuetepe, ojapo jepi háicha mbohapy jevy meme árape. 11 Upéramo pya'e oñembyaty umi kuimba'e, ha ojohu hikuái Daniélpe oñembo'e ha omba'ejerurévo Ñanderuetepe. 12 Upéi oho hikuái tetã ruvicha rendápe ha oñe'ẽ ichupe pe kuatiañe'ẽ oguenohëukava'ekue rehe: Neremoañetéipara'e peteĩ kuatiañe'ẽ he'íva oimeraẽva ne retãygua omba'ejeruréva ijárape térã ambue hapichápe ndaha'etí ramo ndéve, ojeitytaha leõ kuárape. Ha pe tetã ruvicha he'í: Añete ningo umi mba'e pejevã Média ha Persiaygua rembiapoukapy ndaikatúi ojeheja reívo. 13 Upéramo he'í hikuái tetã ruvicha renondépe: Daniel, ojeguervu'ekue pokuapyhápe Juda retãgui, nanemomba'etí ndéve, ha ndojapói pe tetã ruvicha kuatiañe'ẽme he'í háicha, omba'ejerure Ijárape mbohapy jevy meme árape. 14 Ha ohendúvo ko'ã mba'e pe tetã ruvicha oñembyasyeterei ha oñeha'ãmbaite osalva hağua Daniélpe kuarahy oike peve. 15 Ha umi kuimba'e katu ojerepa tetã ruvicha rehe ha he'í ichupe: Eikuaákena, tetã ruvicha, mba'eveichagua Média ha Pérsia pegua rembiapoukapy ha kuatiañe'ẽ, tetã ruvicha omoañeteva'ekue guive, ndaikatuiha ojeheja reívo. 16 Upémaramo tetã ruvicha ogueruka Daniélpe, ha oñemombo ichupe leõ kuárape. Ha pe tetã ruvicha he'í Daniélpe: Nde Jára, máva nde reservívape tapiate, tandesalva. 17 Ha ojeguervu peteĩ itaguasu ha oñemoĩ pe vyvukua juru ári ha uperire omota'ãnga (osella) pe tetã ruvicha kuãirũme ha mburuvichakuéra kuãirũme, ani hağua avave omoambue iñe'ẽngue. 18 Upéi pe tetã ruvicha oho hogaguasúpe, oñeno okaru'ỹre; ha ndopotái ojeguervu ikuña peteĩva jepe, ha ndaikatúi oke. 19 Pyharevete pe tetã ruvicha oho pya'e umi leõ oĩháme. 20 Ha oñembojavo pe vyvukua ypýpe ohenói Daniélpe ha ñe'ẽ ñembyasypópe he'í: Daniel, Yvága Jára oikovéva rembiguái, nde Jára piko, ikatúra'e ndesalva umi leõgui. 21 Upévo Daniel ombohováí tetã ruvichápe: Tetã ruvicha, tereikove tapiate, 22 che Jára ombou ijyvága rembiguái (hi'ángel) omboty hağua umi leõ juru, ani hağua ojapo ivaíva cherehe, ndajayveréigui ne renondépe, ni Ñanderuete renondépe. 23 Upévo tetã ruvicha ovy'aiterei ha oguenohëuka Daniélpe pe vyvukuágui; ha pya'e oñeguenohë Daniélpe pe vyvukuágui, ha ndojohúi mba'evete ivaíva hese, ojeroviágui Ñanderuete rehe. 24 Upéramo tetã ruvicha ogueruka umi kuimba'e omoĩ vaiva'ekue Daniélpe oitypa hağua leõ kuárape, ita'yra kuéra ha hambirekokuéra jepe. Ha oğuahẽ porã mboyve pe vyvukua ruguápe, umi leõ ipojáima hesekuéra ha oipehẽ'ãmba ichupekuéra. 25 Upéramo tetã ruvicha Darío ohaĩ kuatiañe'ẽ tetãnguéra maymávape oikóva guive hetãguasú poguýpe ha he'í: Py'aguapy toñemboheta hetave peẽme, 26 chete voi amoĩ ko tembiapoukapyrã kóva: Ko tetãguasúpe, oĩva che poguýpe aipota opavave okyhyje ha oryrýi Daniel Jára renondépe, Ha'eguiháina Jára oikovéva ha oikóva apyre'ỹ meve ġuarã, ha hetãguasuetéva araka'eve noñehundiriva'erã, Ha'e ipu'akapava'erã tapia guarã. 27 Ha'e voi osalva ha operdona, ojapo tembiapo techapyrãva yvy ha yvágape, Ha'e osalva avei Daniélpe leõ jurúgui. 28 Darío ha Círo, Persiaygua retã ruvichakuéra, oisãmbyhy aja, Daniel tuicha oñakãrapu'ã.

Daniel 7

1 Belsasar, Babilónia retã ruvicha, oisãmbyhy aja hi'áño peteĩháme, Daniel ohecha iképe, ha umi mba'e ojehechaukáva ichupe payetépe (visiónpe) ou iñakãme oĩ aja hupápe, ha'e ohaĩ peteĩ kuatiañe'ẽme. 2 Ko'ã mba'e che, Daniel, ahecha: Ama'ẽ'aína che ke pegua ra'ãnga rehe, ha péina umi irundy vyty oñorãirõ yguasúpe. 3 Ha irundy mymba tuicháva, ndojogoguáiva, ojupi yguasúgui. 4 Pe mymba peteĩha ojogua leõme, ha ipepo ñapykanícha. Ha che ama'ẽ jave ipepokuéra rehe, oñemondoro umi ichugui, oñemopu'ã yvýgui ha oñembo'y ipy rehe kuimba'éicha ha oñeme'ẽ ichupe peteĩ tapicha py'a. 5 Ha péina ápe pe mymba mokõiha, ojogua peteĩ ósope, ha oñemoñembo'ýnte ipýre ha oguereko mbohapy ñarukã (costilla) ijurúpe, hãinguéra pa'ũme, ha péicha oje'e ichupe: Epu'ã ha he'u heta so'õ. 6 Ko'ã mba'e rire ama'ẽ, ha péina ápe ahecha ambue mymba, ojoguáva jaguarete hũme, ipepo irundy ijapére guyráicha, ko mymba kóva avei iñakã irundy, ha oñeme'ẽ ichupe pu'aka ndetuicháva. 7 Ko'ã mba'e ko'áva rire ama'ẽvo pe ojehechaukávare payetépe pyharépe, ha péina ápe ahecha pe mymba irundyha, iñarõ ha oporomongyhyjéva ha imbareteiterei ha hãĩ tuicha hiérrogui; oporomokõ ha oporopehe'ãmba, ha hambýva rehe opyrũmba, ha ojuavyeterei umi ambue mymba ahechava'ekuégui, ha'e ningo 10 hatĩ. 8 Ha ama'ẽvo hatĩ rehe, péina ápe peteĩ hatĩ michíva osẽ ambue hatĩnguéra pa'ũme, ha péva omondoro mbohapy hatĩ tenondeveguaréva, ko hatĩ kóva hesa kuimba'éicha, ha peteĩ juru he'íva mba'e

tuicháva. 9 Ha ama'ěvévo ahecha oñemoĩ guapyhaguasúpe peteĩ Itujaitéva uguapy haña, ijao morotĩ ama rayvi rypy'áicha, ha iñakã rague imorotĩ ovecha rague ñemopotĩmyréicha, iguapyhaguasu ha iruéda tata rendýicha. 10 Peteĩ ysyry tataguiguáva osẽ henondégui; heta millónes oservi ichupe; ha heta 100 millónes oñembo'y henondépe, ha uguapy rire umi oporombojovakéva avei ojepe'a umi kuatiañe'ẽ. 11 Ha che ajapysaka jave umi ñe'ẽguasueta pe hatĩ michĩ he'íva rehe, ahecha ojejukaha pe mymbápe, ha hete oñepehe'ãmba, ha upéi oñemombo tatápe okái haña. 12 Ha umi ambue mymba pu'aka ojepe'a avei ha ojeheja ichupekuéra oikove haña hi'ára ha hi'óra paha oñuahẽ mevẽnte. 13 Ama'ẽve pe ojehechaukava'ekue rehe payetépe pyharekuépe, ha péina ápe ahecha umi arai apytépe ouhína pe Yvyarigua Ra'y, ha omoñuahẽ ichupe pe itujaitéva renondépe. 14 Ha oñeme'ẽ ichupe pu'aka, teko jajaipa, tetãguasú, opaite tetãnguéra, tribukuéra ha opaichagua ñe'ẽ oiko haña ipoguýpe, hembiguaikuéra ramo, ipu'aka opyta haña tapiáite ñuarã, ndohasaiva'erã, ha hetãguasúete noñehundiriva'erã araka'eve. 15 Che, Daniel, che ánga iñangekõieterei chepye, ha umi mba'e ojehechaukava'ekue chéve payetépe chembopy'andýi. 16 Upérõ añemboja peteĩva upépe oñembyatýva rehe, ha aporandu ichupe ko'ã mba'e rehe, ha'e omombe'u haña chéve mba'épa he'ise. Ha ha'e oñe'ẽ chéve, ha oikuaauka chéve umi mba'e he'iséva: 17 Ko'ã irundy mymba tuicháva irundy tetã ruvicha, opu'átava ko yvy apére. 18 Uperire pe tetãguasúete oñeme'ẽ pe Ijyvatetéva retãguakuérape ha heko potívape ñuarã, opytapa haña tapiáite imba'erã ramo. 19 Ha upéi aikuaase mba'épa oiko pe mymba irundyhãgui, péva ndojoguaiete ambue mymbakuérape, ha oporomongyhyjeitereíva, hãnguéra hiérrogui ha ipyapẽnguéra broncegui, oporomokõva ha oporopehe'ãmbáva, ha opyrũmba avei hembýva rehe, 20 ha aikuaase avei mba'épa he'ise umi 10 hatĩ iñakã rehe oíva, ha peteĩ osẽ jevyva'ekue iñakãgui ambue mbohapy rendaguépe. Ko hatĩ kóva hesáva, ha avei ijurúma, ha he'íva mba'eguasu, ha ha'ete ituichaveha iñirũnguérargui. 21 Ha che ahecha ko hatĩ kóva oñorãirõha umi heko potíva ndive, ha ipu'aka hikuái umíva rehe, 22 ou peve pe Karaiguasu, Itujaitéva, hi'ára hetaitéva, oipytyvõ haña heko potívape, oporombojovake haña, ha oñuahẽvo pe ára, umi heko potíva oñepyrũ oisãmbyhy pe tetãguasúete. 23 Ha péicha he'i: Pe mymba irundyha ha'e pe tetãguasú irundyha, oútava ko yvy apére, ha iñambuetéta ambue tetãguasúgui, ha omokõmbáta oíva guive yvy apére, ha oipehe'ãmbáta ha omongu'ipáta ojohúva guive. 24 Ha umi 10 hatĩ he'ise pe tetãguasúgui opu'áta 10 tetã ruvicha; ha upéi opu'áta ambue tetã ruvicha iñambuéva umi 10 tetã ruvicha apytégui, ha upéva oityta mbohapy tetã ruvichápe. 25 Ha oñe'ẽvaíta pe Ijyvatetéva rehe, ha'e ohundíta umi ojeroviáva Ijyvatetéva rehe, omoambuéta umi arete ára ha tembiapoukapykuéra. Ko tetã ruvicha kóvape oñeme'ẽta pe tetã ruvicha guapyha oisãmbyhy haña mbohapy año imedio pukukue (3 tiempos imedio). 26 Uperire uguapyta umi mbojovakehára oipe'a haña ichugui ipu'aka ha ohundíta avei ichupe. 27 Ha oñeme'ẽta umi Ijyvatetéva retãguá heko potívape pe tetãguasú, pe pu'aka ha pe mburuvicha reko ha opaite tetãnguéra oíva guive yvága guýpe. Upe ára guive Ñanderuete retãguasú ndopamo'ávéma araka'eve, ha opaite pu'aka oservíta Ñanderuetepe ha iñe'ẽrendúta ichupe. 28 Ápe iñe'ẽ opa. Ha che, Daniel, che pensamientokuéra katu chemyangekõ ha che rova oñemoambuepa chehegui; opaite ko'ã mba'e ko'áva katu aňongatu che py'apýpe.

Daniel 8

1 Tetã ruvicha Belsasar oisãmbyhy aja hi'áño mbohapyhápe ojehechauka chéve (Daniélpe) ambue mba'e che payetépe (visiónpe). 2 Ha'ete ku aimérõ Súsape, kóva Elam retã tavaguasu opytáva Ulái ysyry rembe'ýpe. 3 Ajesaupi jave ahecha peteĩ ovecha mácho oíva pe ysyry rovái, ha'e hatĩ mokõi, umi hatĩ ijyvate ramojepe, peteĩ ijyvateve ambuégui; hatĩ ipaha pegua okakuaave pe tenondeveguágui. 4 Ahecha pe ovecha mácho oikutu hatĩme pe kuarahyreike gotýo, yvate ha yvy gotýo, ndaipóri mymba ikatúva oñemoĩ hese térã ikatúva okañy ichugui ha'e ojapo ojauposéva guive ha oñembotuichave ohóvo. 5 Ha ajepy'amongeta jave ko'ã mba'e rehe, péina ápe peteĩ kavara mácho pya'e ou (odispara) kuarahyreikéguio oja'yre yvy rehe ha pe kavara mácho hatĩ peteĩ tuicháva, hesakuéra pa'ũme. 6 Ha ou pe ovecha mácho hatĩ mokõiva oiháme, che ahechava'ekue pe ysyry rembe'ýpe, ha oñani ojeity haña hi'ári imbaretekue ome'ẽ háicha. 7 Ha ahecha oñuahẽvo pe ovecha mácho ypýpe, ojeity hese ha oikutu vaipa ichupe, omopẽ hatĩ mokõivéva, ha pe ovecha mácho naimbaretevéima oñembo'y haña henondépe, upéi pe kavara mácho oity ichupe yvýre, opyrũmba hese ha ndaipóri avave ikatúva osalva ichupe pe kavara mácho gui. 8 Upérõ pe kavara mácho oñembotuichaiterei;

ha imbareteve jave hatĩguasu opẽ, ha hendaguẽpe osẽ irundy hatĩ tuichamĩva, umĩa ojepyso umi irundy yvytu rehe. 9 Ha peteĩ umi hatĩgui osẽ peteĩ michĩva, okakuaáva yvy gotýo, ha kuarahyresẽ gotýo, ha pe tetã mimbipa (Israel) gotýo. 10 Ha oñembotuicha rire oñemoĩ yvága pegua aty rehe; ha umĩva pa'ũgui ha mbyjakuéra apytẽgui oity yvy rehe ha opyrũmba hesekuéra. 11 Ha'e oñemoĩ avei Yvága Aty Ruvicha rehe ha hembiguaiguasu rehe, ndohejái oikuave'ẽve haña ha omongy'a Ñanderuete rogaguasu. 12 Pe kuave'ẽmby potĩ rendaguẽpe oñekuave'ẽ peteĩ mymba iky'áva ha oity Ñanderuete kuatione'ẽ yvýre ha ojapo ojaposéva guive, ha osẽ porãmba ichupe umi ojapóva guive. 13 Ha upevove ahendu peteĩ yvága rembiguái (ángel) oñe'ẽ ramo, ha ambue ángel oporandu upe oñe'ẽvape: Araka'e pevẽpa hi'aréta ko techapáy, oikuave'ẽ haña kuave'ẽmby potĩ rendaguẽpe peteĩ mymba iky'áva ha opyrũve haña umi ojeroviávare Ñanderuete rehe ha hogaguasu rehe. 14 Ha'e ombohováĩ: Ohasa peve 2.300 ka'aru ha pyhareve, upéi ae oñemopotĩ jevyva'erã Ñanderuete rogaguasúpe. 15 Ha che, Daniel, ajepy'amongeta jave pe ojehechaukava'ekue rehe, che aikuaaseitereĩ mba'épa he'ise, upévale oñemoĩ che renondépe peteĩ ojoguáva peteĩ kuimba'épe. 16 Ha ahendu peteĩ kuimba'e ñe'ẽ Ulái rembe'ýgui, osapukái hatáva ha he'ĩ: Gabriel, emombe'u ichupe mba'épa he'ise umi mba'e ojehechaukava'ekue ichupe. 17 Upéi Gabriel ou che rendápe, ha ha'e oñemoaũivévo che añemondyiete ha ajeity yvýre ovapývo. Ha'e katu he'ĩ chéve: Eikuaa porãke, kuimba'e ra'y, ko mba'e kóva nde rehechavareína oikova'erã umi ára pahápe. 18 Ha'e oñe'ẽ jave chéve, ha'a ovapývo yvýre peteĩ omanóvaicha, ha'e katu opoko cherehe ha chemoñembo'y jevy. 19 Ha he'ĩ: Eikuaa porãke, che aikuaaukáta ndéve upe mba'e oútava Ñanderuete pochy oñuahẽ ramo umi ára pahápe, umi mba'e nde rehechava'ekue ningo ára paha reheguáva. 20 Ha pe ovecha mácho rehechava'ekue ha hatĩ mokõiva, umĩa ningo Média ha Pérsia retã ruvichakuéra. 21 Pe kavara mácho ningo ha'e pe Grécia retã ruvicha, ha hatĩguasu hesakuéra pa'ũme oĩva, péva ningo pe tetã ruvicha tenondeguáva. 22 Ha pe hatĩ opẽva'ekue ha hendaguẽpe osẽ irundy hatĩ, he'ise pe tetãguasu oñemboja'otaha irundy tetãme, umĩa katu naimbaretemo'ávẽima pe tenondeveguaréicha. 23 Ha ãva oisãmbyhypapotávo, ha omyenyhẽ rire hi'angaipa ryrũ, opu'áva'erã peteĩ tetã ruvicha ikatupyryva oporombotavy haña. 24 Ipu'aka okakuaava'erã, ndaha'emo'ãi ramojepe imbaretetee rupi; ha'e oporohundíta, ha'e ojapóva guive osẽ porãmbáta ichupe, ha'e ohundíta umi imbaretévape ha Israel retãme. 25 Oporombotavýgui, ijapu osẽ porãta, upévale ha'e oñembotuicháta ipy'apýpe, ha hetápe ohundíta oha'ãrõ'ýre; ha oñemoĩ rire Ñanderuete, ha'e oñehundíta hapichakuéra opoko'ýre hese. 26 Ha umi mba'e ojehechaukava'ekue payetépe ka'aru ha pyharevépe katúete oikóta, eñongatu porãmba nde py'apýpe, heta ára katu hi'aréta ogehupa peve ko'ã mba'e. 27 Ha che, Daniel, apyta ajepy'apy ha cherasy aremĩ. Ha akuera jevy rire ajapo jevy tetã ruvicha rembiapo ha'e ome'ẽva'ekue chéve. Umi mba'e ojehechaukava'ekue katu chemondyiete ha ndaipóri avave ikatúva omyesakã chéve, ndaipóri avave omyesakãkuaáva chéve mba'épa he'ise ko'ã mba'e.

Daniel 9

1 Darío, Asuéro ra'y, pe Mediaygua, oisãmbyhy aja hi'áño peteĩháme Caldeaygua retã ruvichaguasu ramo, 2 che, Daniel, ama'ẽ porã umi áño rehe Ñanderuete he'iva'ekue iproféta Jeremías juru rupi ha ikuatiañe'ẽme he'ĩ voi Jerusalen oñembotapereva'erã 70 áño pukukue. 3 Ha ajesaupi Ñanderuete, pe Jaraitéva gotýo, ahekávo ichupe ñembo'e ha mba'ejerure rupi, karu'ýme, ao vosa kuépe ha aguapy jave tanimbúpe. 4 Añembo'e Ñanderuete, ha'évo Nde, che Ruete, che Jára tuichaitéva ha oporomongyhyjéva, reñangareko poráva ne ñe'ẽ rehe ha rehayhuetéva umi nderayhúvape ha ojapóva hekopete ne rembiapoukapy. 5 Ore roñemoangaipa, ore reko iñaña, ore ndorojeroviái nderehe, ore naoreñe'ẽrendúi, ore roñemoĩ nderehe, ore romboyke ne rembipota ha ne rembiapoukapykuéra. 6 Ore naoreñe'ẽrendúi ne rembiguaukúrape, nde profetakuérape, nde rérape oñe'ẽva'ekue ore retã ruvichakuérape, ore mburuvichakuérape, ore ru ha opaite ore retãguakuérape. 7 Nde, ore Jára, nde rembojovake hekoitépe, ore rotĩ ne renondépe ojehechauka háicha Judaygua, Jerusalengua ha opaite Israel retãygua rekovépe, tetã aũĩ tẽrã mombyrýpe roikóva, Nde voi oremosarambi opárupi ore roñemoĩ haguere nderehe. 8 Ore Ruete, ore rotĩete ne renondépe ore retã ruvicha, ore mburuvichakuéra, ore rukuéra ha ore roñemohembiapo vai roñemoĩvo nderehe. 9 Nendive ore Ruete, oĩ poriahuvereko ha perdon, jepevémo ropu'ára'e nderehe. 10 Ore voi romboyke ne ñe'ẽ ha ne rembiapoukapykuéra, reme'ẽva'ekue oréve ne rembiguái profetakuéra rupi. 11 Mayma Israelgua omboyke ne rembiapoukapy ha ndojapói ne ñe'ẽ, upévale

ho'a oreári pe maldicion , ne rembiguái Moises kuatione'ême oíva, ore Ruete, ore roñemoangaipa ne renondépe. 12 Nde, ore Ruete rejapo opaite umi mba'e Nde ereva'ekue orerehe ha umi ore mburuvicha, oresãmbyhýva rehe, ha regueru oreári ko mba'evaiete, araka'eve ndojehecháiva gueteri ko'ã mba'evaiete Nde rejapoukáva Jerusalengua rehe. 13 Opaite mba'e ojehai háicha Moises kuatione'ême, ore rohupityma, noroñembyasyi katu rojapo vai haguere ore Ruete renondépe, rojevy haña nde rapépe ha rojapo haña ne ñe'ẽ añeteguáva. 14 Upévare ore Ruete oipota umi mba'evai ou oreári; ore Ruete, ore Jára, nde rejapo hekopete opaite mba'e, ore katu naoreñe'ënduséi voínte. 15 Ore Ruete, ore Jára, Nde voi reguenohéva'ekue ne retã Israel Egíptogui nde pu'aka rupi, ha rembotuicha nde réra, ko ára peve orénte roñemohembiapo vai ha roñemoangaipa ne renondépe. 16 Ore Jára, nde py'a porãitégui, emombyry nde pochy Jerusalen ha pe cérro Nde reiporavóvogui; ore ha ore rukuéra angaipa rupi ambue tetã opuka ha oñembohory Jerusalen ha Israelgua rehe. 17 Ko'ágã, ore Jára, ehendu ko ne rembiguái ñembo'e ha imba'ejerure asy, ha tove tojajái jevy nde rova nde rogaguasu itaperéva ári, nde réra rehehápe. 18 Nde, che Jára, emboyke nde apysa; ejesape'a ha ema'ẽ ore jehasa asy rehe ha pe táva oguerahávare nde réra; ndaorereko porãigui ore rojerure ko'ã mba'e, rojeroviágui nde poriahuvereko tuichaitéva rehe. 19 Nde, ore Jára, ehendu, Nde, ore Ruete, eperdona , ejapysaka ha orepytyvõna ne mborayhu rehehápe; Nde, ore Jára, nde táva Jerusalen ha ne retã Israel oguerahágui nde réra porãite. 20 Añembo'e ha añemombe'u jave che ha che retã Israel angaipa rehe, ha añohẽ jave che mba'ejerure Ñanderuete, che Jára renondépe, che Jára cérro porãite rehe, 21 pya'e ou ovevehápe che rendápe, oiméne pe kuave'ẽmby ka'arugua hórape, Ñanderuete rembiguái Gabriel, ojehechaukava'ekue chéve ñepyrũrame avei. 22 Ha ou oikuaauka porã haña chéve, ha he'i: Daniel, añahe amyesakã porãmba haña ndéve. 23 Nde reñepyrũvo reñembo'e, Ñanderuete he'i chéve aju haña rombo'e, Ha'e ningo nderayhuete, upévare ejapysaka porã katu upe oje'étava ndéve reikuaa porã haña mba'épa he'ise umi mba'e rehechava'ekue. 24 Seténta año semána (490 año) oñemoi ne retã ha nde táva Jerusalen ári opa haña pe teko ñaña ha oñemyenyhẽ meve pe angaipa ryru, ha oñeperdona haña umi jejavy ha heko vai ojeguere haña justícia opave'yva, omoañetévo umi mba'e ojehechaukava'ekue payetépe ha pe profecía rupi, ojeporavo peve pe Heko potívape. 25 Eikuaa porãke osẽha ára guive pe tembiapoukapy oñemyatyrõ ha oñemopu'ã jevy haña Jerusalénpe ojeporavo peve pe Mesíaspe, pe mburuvicha guasu, ohasaveva'erã 7 año semána (49 año), ha 62 año semánape (434 año) aja oñemopu'ãmbáta Jerusalen pláza ha kora yvate, upeaja katu ojehasa asyva'erã. 26 Ha umi 62 año semána rire, ojepe'áta pe Mburuvichaguasu rekove, noñemo'angaipái ramojepe; ha peteĩ mburuvicha hetãnguakúra reheve oúta ombyai haña Jerusalen ha Ñanderuete rogaguasu; ha hi'ára paha oñahe pya'ete ku y oñu'ãmbávaicha, ha upe ñorairõguasu opa peve oñembotaperepáta, opaite mba'e oje'e haguéicha katuete oikóta. 27 Ha peteĩ año semánape (7 año) omoañetéta iñe'eme'ẽ heta ndive upe año semána mbytépe (3,5 año) katu ojokopáta pe kuave'ẽmbynguéra. Ha hendaguépe omopu'ãta ambue jára ra'ãnga ha péva opytáta oñehundi peve upe mba'evai apohára, oje'epa haguéicha peichaite oikopáta avei.

Daniel 10

1 Círo, pe Pérsia retã ruvicha, oisãmbyhy aja hi'áño mbohapyhápe ojehechauka Daniélpe, oñembohérava avei Beltsasar, peteĩ ñe'ẽ. Ha pe ñe'ẽ añetegua oñe'ẽ peteĩ ñorairõguasu rehe. Daniel oma'ẽ porã katu ko'ã mba'e rehe ojehechaukáva ichupe oikuaa haña mba'épa he'ise. 2 Umi ára umívape che, Daniel, añembyasyhápe aikova'ekue mbohapy semána aja. 3 Nda'úi tembi'u héva, so'o ni víno ndoikéi che jurúpe ha namonái che rete rehe mba'e ryakuã porã ohasa peve 3 semána aja. 4 Ha pe ára 24-hápe, jasy peteĩha jave, aĩ pe ysyryguasu Tigris rembe'ype. 5 Ha ajesaupívo, ahecha peteĩ kuimba'épe oñemondéva ao morotĩme (líno) ha ojeku'akuáva óro Ufaz pugaréguigua. 6 Hete ojogua ita vera sa'yju ha hovýpe, hova ha'ete ku aratiri, hesakuéra ku tata hendývaicha, iyyva ha ipykuéra ku bronce oñemboverapyrévaicha, ha iñe'ẽ ryapu ku atyguasu ñe'ẽ ryapúicha. 7 Che, Daniel, ahechante umi mba'e payetépe (visiónpe), ha umi kuimba'e chendive oíva ndohecháí mba'eve, oñemondyietégui okañymba hikuái. 8 Chéve ñuarante ojehechauka umi mba'e, chekangypa katu avei ha mba'eveichagua mbarete ndaguerekovéi. 9 Ha ahendu peteĩ ñe'ẽ ryapu, ha ahendúvo pe ñe'ẽ ryapu ha'a yvýre ovypývo, peteĩ omanóvaicha; ha ovapývo apyta. 10 Ha péina ápe peteĩ po opoko cherehe, chemopu'ã

mbeguekatu, che po ha che py ári. 11 Ha ha'e he'i chéve: Daniel, kuimba'e ojeahyuetéva, ejapysaka porãke ko'ã ñe'ẽ ha'étava ndéve rehe, ha eñembo'y, ko'ãña añemboúgui ne rendápe. Péicha he'i chéve, añembo'y jave ryryipópe. 12 Upéramo ha'e he'i chéve: Daniel, ani rekyhyjétei, rembosako'iha ára guive ndepy'apy, reikuaa porã haña umi mba'e ha reñemomirĩ nde Jára renondépe, oñehendúma ne ñe'ẽ, ha umi mba'e ereva'ekue rehe Ñanderuete chembou ne rendápe. 13 Pe Pérsia retã ruvicha pytu vai katu oñemoĩ cherehe ha chejoko 21 ára pukukue; upéi Miguel, yvãga rembiguaiguasu ou chepytyvõ haña, ha opyta Pérsia retã ruvicha ndive (che aju haña ne rendápe), 14 aikuaauka haña ndéve umi mba'e ojehtëtava ne retãme umi ára pahápe, ha umi mba'e ojehechaukava'ekue ndéve oñe'ẽ umi ára umíva. 15 Ha'e he'i jave chéve ko'ã ñe'ẽ, che ama'ẽ yvy rehe ha apyta iñe'ëngúvaicha. 16 Ha péina ápe, ojoguáva peteĩ kuimba'épe opoko che rembe rehe, ha upévo ajejurupe'a ha aña'ẽ che renondépe oíva, ha'évo: Che jára umi mba'e ojehechaukava'ekue rupi ou chéve ko mba'asy ha chekangypa. 17 Ha mba'éichapa che, peteĩ tembiguáinte, ikatu aña'ẽ che Jára ndive, chekangypa, ha ndachepytuhéve. 18 Ha pe ojoguáva peteĩ kuimba'épe katu opoko jevy cherehe ha chemombarete, 19 ha he'i chéve: Nde rejehayhuetéva, ani rekyhyjétei, py'aguapy toĩ ndive, eñeha'ã ha eñemokyre'ỹ. Ha ha'e oñe'ẽ jave chéve, chembarete jevy ahávo, ha che ha'e: Eñe'ẽ katu, che Jára, nde chemombarete jevýma. 20 Ha ha'e he'i chéve: Reikuaápa mba'érehepa aju ne rendápe. Ko'ãña aha jevyva'erã añorãirõ haña Pérsia pegua mburuvicha pytu vai ndive; ha aikopávo hendive pe Grécia pegua retã ruvicha pytu vai oútama. 21 Che amombe'use raẽ ndéve umi mba'e oíva pe kuatiaña'ẽ añeteguápe, avave katu nachepytvõĩ añorãirõ haña hendivekuéra, pende yvãga rembiguaiguasu Miguel añoitente.

Daniel 11

1 Ha che voi, aĩ amombarete haña Miguélpe, Darío, pe Mediaygua, oñepyrũvo oisãmbyhy tetã ruvicha ramo. 2 Ko'ãña ahechaukáta ndéve pe añetegua, eikuaa porãke, oĩ gueteri mbohapy tetã ruvicharã Pérsiape, ha pe irundyha oñembopirapire hetaitereivéta ambuekuérargui ha oñemombaretévo imba'erepyeta reheve, oñemoĩta Grécia retã rehe. 3 Uperire opu'ãta peteĩ tetã ruvicha ipy'aguasúva, ha'e oisãmbyhýta pu'akaguasupópe ha ojaopóta ha'e ojauposéva guive. 4 Ha'e opu'ã porã rire oñehundi jevýta hetã oñemboja'óta irundy vyty gotýo, hetã ndopytamo'ãi iñemoñarenguérape ġuarã, hesegua'ývape katu oñeme'ẽta, umi tetã ruvicha katu ndohupitymo'ãi pe tetã ruvichakue pu'aka. 5 Ha pe Egípto retã ruvicha oñemombaretéta, peteĩ isoldádo ruvicha katu oñemoĩta hese, ha oikóta tetã ruvicha ramo hendaguépe ha ipu'aka tuichaitereíta. 6 Heta año rire ha'ekuéra oikova'erã peteĩ ñe'ẽme ha pe Egípto retã ruvicha omomendáta itajýra pe Síría retã ruvicha rehe, oñembopy'apeteĩ haña. Kóva nosẽporãmo'ãi katu heta año . Ha'e ndaipu'aka aremo'ãi, omanótagui ha'e, ha hendive avei hambireko pyahu, hembiguaikuéra, imemby ha hambireko pyahu ru. 7 Itúva ñemoñare apytégui opu'ãta peteĩ ha oguapýta Egípto guapyhaguasu ári ha oúta isoldádo aty reheve ojeity haña Síría retã ruvicha ári, ha oikéta itáva oñemombareteva'ekuépe ha ombopoguy rire ojaopóta ipype ojauposéva guive. 8 Ha'e ogueraháta Egíptope Síría jára ra'anga ha opaite imba'erepy ojeapova'ekue pláta ha óroguí , ha heta año pukukue ha'e imbaretevéta Síría retã ruvichágui. 9 Ha ohasa rire heta año, Síría retã ruvicha oíke Egípto retãme ombopoguy haña Egíptoyguakuérape, ha ndaipu'akáigui hesekuéra ojevy jey hetãme. 10 Upéi Síría retã ruvicha ra'ykuéra ipochy joáta, ha ombyatýta isoldádo aty ndetuicháva, ha pya'e pya'e oúta ha oñu'ãmbáta ysyrýicha, ha ohasáta tenonderã gotýo, ha upéi ojeréta ogueraha pe ñorãirõguasú itáva oñemombaretéva peve. 11 Upévare pe Egípto retã ruvicha ipochýta ha osẽta ondyry haña Síría retã ruvicha soldádo aty ndetuichapa jepéva rehe, ha ombopoguyta ichupekuéra. 12 Pévarupi Egípto retã ruvicha oñembotuicháta ipy'apýpe ha ojukaúkãta 10.000-pe. Ipu'aka katu ndahi'aremo'ãi, 13 pe Síría retã ruvicha ombosako'i jevýgui ambue soldádo aty ituichavéva pe tenondeveguarégui, ha ohasa mboyve heta año ou jevýta isoldádo atyguasú reheve ha hetaiterei ñorãirõ rembiporu reheve. 14 Umi ára umívape oíta heta opu'áva Egípto retã ruvicha rehe, ha umi kuimba'e oñorãirõkuaáva ne retãme, umi Judaygua, opu'áva'erã avei omoañete haña umi mba'e ojehechaukava'ekue ndéve, ha'ekuéra katu ho'apava'erã. 15 Pe Síría retã ruvicha oúta omopu'ã heta soldádo rete ñemo'ãha rendaña, ojeity haña hi'ári ombopoguy peve pe táva imbaretetéva, ha Egípto soldádo aty jeporavopyre jepe naimbaretemo'ávái ipu'aka haña umi Síríaygua rehe. 16 Pe Síría retã ruvicha ojaopóta hesekuéra ojauposéva, ha

ndaiporimo'ái avave ikatúva oñemoĩ hese. Upéi ha'e oikéta avei Israel retãme, pe yvy iporãitévape, ha upépe ojaopóta avei sarambiguasú. 17 Uperire ha'e oñeha'ãta oñemomba'e haña opaite Egípto retã rehe, upévore oñembopy'apeteĩ Egípto retã ruvicha ndive ha ome'ẽ ichupe peteĩ itajýra hembirekorã ramo, ohundi haña ichupe, ndopyta aremo'ái katu ha nosẽ porãmo'ái mba'eve, 18 upévore pe Síría retã ruvicha ojeréta yguasú rembe'y gotýo, ombopoguy haña heta ísla, peteĩ mburuvicha guasu katu ojokóta ichupe, ha noñembohorymo'ávẽi ojevýtagui ñemotĩ tuicha reheve hetãme. 19 Upéi ombojeréta hova hetã megua táva mbarete rehe, oipe'a haña mbaretépe imba'erepy, upévore oñepysãngáta, ho'áta, ha hekove opa reíta. 20 Hendaguépe opu'ãta ambue tetã ruvicha, ha kóva omondóta hembiguaiguasúpe omono'õ haña impuéstó Israel retãme, pe yvy porãitépe; ha mbovyete ára haguépe oñehundíta, ha ndaha'emo'ái pochyhápe, térã ñorãirõháme (py'ajoyvy rupi uvei, traicion rupi uvei). 21 Hendaguépe ojupi peteĩ kuimba'e heko vaietéva, nome'ẽséi katu ichupe hikuái pe tetã ruvicha guapyha, oñeha'arõ'yháme katu ha'e omoíta ipoguýpe pe tetãme, juruhe'ẽ ha ñembotavy rupi. 22 Umi soldádo aty opu'áva'ekue hese, ha'e oitypeíta henonderãgui ku ysry oñuãmbávaicha, ha'e omboykéta avei pe ñe'ẽme'ẽ mburuvicha Jerusalen peguápe ndive oguerékóva. 23 Ha'e oñembopy'apeteĩ rire hendive, ha'e ombotavy ichupe ha ambuekuérape, ipu'aka okakuaa porã avei, ndahetái ramojepe umi soldádo oíva ipoguýpe. 24 Pe tetã oiko aja py'aguapýpe, ha'e oikéta pe yvy iporãitévape, Judápe, ha ojaopóta itúva ni ijypykuéra ndojapoiva'ekue. Ha'e omboja'óta umi hendive oívape umi mba'e mondapyre ha heta jopói. Ha'e oñembosako'i ondyrységui umi táva oñemombaretévore, ko'ã mba'e katu ndahi'aremo'ái. 25 Upéi ombyatýta peteĩ soldádo aty tuicháva ojeity haña Egípto retã ruvicha ári. Egípto retã ruvicha katu oho ojohu haña ichupe isoldádo aty tuicha ha imbarete reheve, ndaipu'akamo'ái katu hese, oĩgui umi ñemiháme oñemoíva hese. 26 Ha umi ho'úva hembi'u hevéva jepe oñemoíta hese ñemiháme ha isoldádo aty oñembopoguýta ha heta omanóta. 27 Ko'ã mokõi tetã ruvicha oñeha'ãmbáta oñembotavy haña ha heta japu reheve oñomongetáta hikuái oguapy jave peteĩ mesápe okaru haña, nosẽ porãmo'ái katu mba'eve ichupekuéra, noñuahẽigui gueteri pe ára umi mba'e ojehe haña. 28 Ha pe Síría retã ruvicha oho jevýta hetãme heta mba'erepy reheve, ha ohokuévo ipy'a oñemoíta Jerusalen rehe, ha ojaopóta ojaPOSE háicha, oho mboyve hetãme. 29 Ha pe ára ha'e he'i hague ou jevýta yvy (sur) gotýo, nosẽ porãmo'ái pe tenondeve ou ramoguaréicha, 30 oútagui hi'ári umi bárco Quitíngui, upévore ha'e oñemondýta ha pochypópe ojevýta oñemoívo Jerusalen rehe, ha ojaopóta ojaPOSE háicha, ha oñemoirúta umi Israelgua ndive opoimava'ekue Ñanderuete'gui, oñemoĩ haña ambue Israelguakuéra rehe ojeroviáva Ñanderuete rehe. 31 Ha'e omondóta isoldádo aty omongy'a haña Ñanderuete rogaguasu ha ojokáta umi kuave'ẽmbyrenda Ñanderuete róga peguáva ha hendaguépe oikuave'ẽta ijára gua'úpe ġuarã. 32 Juru he'ẽme ombotavýta umi opyrũvape Ñanderuete ñe'ẽ rehe; ha umi tetãygua ojerovia poráva oñemombareteve ohóvo ha ndopoimo'ái Ñanderuete'gui. 33 Ha umi tetãygua iñarandúva guive oíva tetãpyre ohekombo'ẽta heta hapichápe; ndahetái ára rire katu ho'áta hikuái kyse puku rupi térã oñehundíta tata rupi, oñemondáta imba'ekuéra térã ojegueraháta tembiguái ramo ambue tetãme. 34 Ha ohasa asyete aja oñuahẽ pe pytyvõmi, upévore heta oñemoíta ijkére omoirũ gua'u hañuante. 35 Ha umi iñarandúva apytépe ho'áta avei ojepe'a haña ijapytégui heko ky'áva, oñemopotĩ ha oñemomorotĩ haña, upe ára Ñanderuete omoíva'ekue pevẽte; ha umi ára paha Ñanderuete omoíva'ekue oíta ñane renonderãme. 36 Ha Síría retã ruvicha ojaopóta ojaPOSEva, ha oñembotuicha ha oñemomba'eguasuva'erã opaichagua jára ári, ha pe Jára ruvichaguasu rehe oñe'ẽvaíta, ha osẽ porãmbáta ichupe ġuarã Ñanderuete ipochy peve; ha umi mba'e Ñanderuete oipotáva katuite ojejúta avei. 37 Ha'e omboykéta ituvakuéra jára ha nopenái avei kuñakuéra mborayhu rehe, ha'e nomomba'eguasumo'ái avei mba'eveichagua járape, ha'e voi oñembotuichave katu opaichagua járagui. 38 Hendaguépe ha'e oñepyrũta omomba'eguasú pe táva oñemombaretéva jára, peteĩ jára ituvakuéra ndoikuaaiva'ekue. Ha'e omomba'eguasúta ijára pyahúpe, óro ha pláta, ita vera ha mba'erepy reheve. 39 Umi omomba'eguasúva hendive ijára pyahúpe omoingéta pe táva oñemombaretévape ha omoíta ichupekuéra mburuvicha ramo ha ome'ẽta ichupekuéra yvy, ijopói ramo. 40 Ha oñuahẽvo umi ára paha pe Egípto retã ruvicha oñorãirõ jevýta hendivekuéra. Pe Síría retã ruvicha katu ondyryta hese ku yvytu hatãicha, icáro, ikavaju ariguaita ha heta barco guasu reheve, ha oikéta tetãnguéra sur peguápe, ha ýicha oñu'ãmbáta ombyaipa haña. 41 Ha'e oikéta avei pe tetã iporãitévape (Israelpe), ha heta oñehundíta. Edom retã, Moab ha Amon ñemoñarenguéra yvy ndo'amo'ái katu ipopekuéra. 42 Upéi ipojáita ambue tetãnguéra rehe ha Egípto retã ndopyta

reimo'ái. 43 Ha'e oñemomba'epáta Egípto mba'erepyeta rehe: Hi'óro, ipláta ha opaichagua mba'erepy iporãvare, Líbia ha Etiopiyagua omoirũta ichupe. 44 Ha peteĩ marandu sapy'a oúva kuarahyresẽguio ha yvate gotýogui omongyhyjéta ichupe, ha pochypópe osẽta oporohundi ha ojukaukave haña. 45 Ha'e omopu'ãta hogaguasu tymba pirekueguiguáva yguasu ha pe céro Ñanderuete rogaguasu oĩha pa'ũme. Oñuahẽta katu hi'ára paha, ha ndaiporimo'ái avave oipytyvõtava ichupe.

Daniel 12

1 Umi ára umívape opu'áva'erã Miguel, peteĩ yvága rembiguái ruvicha, oñangarekóva ne retã ra'ykuéra rehe ha umi árape oñuahẽta jehasa asyguasuite araka'eve oiko'ỹ haguéicha, oĩ guive tapichakuéra ko yvy apére, ha umi árape ojesalváta ne retãguakuéra, opaite téra ojehaíva guive pe kuartiañe'ẽme. 2 Ha heta umi omanómava yvy guýpe oñemombáyta, peteĩ atýra tekovépe ñuarã ha ambue atýra ñemotĩ ha py'a tarova tapia ñuarã. 3 Umi mbo'ehára omimbíta, pe yvága omĩmbi háicha; ha umi oipytyvõva hapichápe ojohu haña pe justícia Ñanderuete ndive, omimbiva'erã tapia ñuarã ku mbyjáicha. 4 Ha nde, Daniel, ejokua hatã ha eñongatu porã ko kuartiañe'ẽ umi ára paha peve. Heta oĩta oipyguaráva ágotyo pégotyo, ha upépe ae oñemyesakãve ohóvo. 5 Ha che, Daniel, ama'ẽ ha péina ápe ahecha ambue mokõi ángel oñembo'yva ysyry rembe'ype, peteĩ ko ysyry rembe'ype ha pe ambue ysyry mboypýri. 6 Ha peteĩva ko'ávagui oporandu pe ángel línogui (ao morotĩ) oñemondévape, oĩvahína pe ysyry ári: Araka'épa ko'ã mba'e techapyráva opáta. 7 Ha ahendu pe ángel oñemondéva ao línope, oĩva pe ysyry ári, omopu'ã jave ijakatúa ha ijasu yvága gotýo, ha ome'ẽ iñe'ẽ omoañetéva Ñanderuete renondépe, pe Oikove tapia ñuarãva, he'i: Hi'aréta mbohapy año imedio. Upe ára upévape opava'erã pe mbyaihára pu'aka Israel retãme. 8 Ha che ahendupa ramojepe, nahesakã porãi chéve, upévagui aporandu: Che Jára, mba'eichaitépa opava'erã ko'ã mba'e ko'áva. 9 Ha ha'e he'i chéve: Tereho, Daniel, ko'ã ñe'ẽ ko'áva ningo oñemboty ha oñeñongatu ñemiháme oñuahẽ meve umi ára paha. 10 Heta ojeoporavóva oñemopotĩuka ha oñemomorotĩuka haña; umi iñaña rekóva katu oikovéta iñaña rekópe, ijapytépe avave nahesakãmo'ái; umi heko potĩva katu oikuaáta ha hesakã porãta umi mba'e ojuhúva rupi. 11 Ojejokóta umi kuave'ẽmby ojejapóva meme árape ha hendaguépe oñemopu'ãta ambue jára ra'anga, ha pe ára guive ohasáta 1290 ára (día). 12 Ovy'aite upe oha'ärõva ha ohupitytáva 1.335 ára peve. 13 Ha nde, Daniel, tereho epytu'u oñuahẽ meve pe ára paha, upe ára upévape nde repu'ã jevýta oñeme'ẽ haña ndéve ne mba'erã.

Hosea 1

1 Ñanderuete oñe'ẽ Oséas, Beeri ra'ype, Uzías, Jotam, Acaz ha Ezequías oiko ramoguare Juda retã ruvichakuéra ramo, ha Jeroboam, Joas ra'y, oiko ramoguare Israel ruvicha ramo. 2 Ñanderuete oñepyrũvo oñe'ẽ Oséas ndive he'i ichupe: Tereho emenda peteĩ kuña reko vaíva rehe ha tandera'y ichugui, che retã oikógui kuña reko vaícha, oguata ambue jára gua'u rapykuéri. 3 Upévare Oséas oho ha omenda Gomer, Diblaim rajy rehe, ha ha'e hyeguasú ha imemby peteĩ kuimba'e. 4 Ha Ñanderuete he'i ichupe: Embohéra ichupe Jezreel, (he'ise: Ñanderuete omosarambi), Che aháta amyengovia haña pe tuguy Jehu oñohẽ reíva'ekue Israel ruvichakuéra opa haña. 5 Ha upe árape Che amopẽta Israel guyrapa Jezreel ñuguasúpe. 6 Ha Gomer hyeguasú jevy ha imemby peteĩ kuña. Ha Ñanderuete he'i ichupe: Embohéra ichupe Loruháma (he'ise: Ojeporياهو'yva), Che ndaiporياهوverekomo'ávéma Israelguakuérape, Che apoíta uvei ichuguikuéra. 7 Judayguakuérape katu aiporياهوverekovéta, che réra rehehápe aguenohẽgui ichupekuéra ijejopy vaígui Che ha'égui Ijára, naipytyvõsúi katu ichupekuéra guyrapa, kyse puku, ñorairõhára, kavajukuéra térã kavaju arigua rupi. 8 Ha Gomer omombo'o rire Loruhámape, hyeguasú jevy ha imemby peteĩ mitãkuimba'e. 9 Ha Ñanderuete he'i: Embohéra ichupe Loami (he'ise: Peẽ ndaha'úi che retã), peẽ ndaha'evéigui che retã ha Che ndaikomo'ávéma pende Jára ramo. 10 Upéicharamo jepe oñuahẽta katuite pe ára Israel ra'ykuéra oñemboheta jevýta vyviku'i yguasú rembe'y peguáicha, ndaikatúiva oñeha'ã térã ojepapa. Ko'áña oje'e peẽ ndaha'eveimaha che retãteéva, oñuahẽ jevýta katuite pe ára oje'etaha peẽme: Peẽ pende Ruete oikovéva ra'ykueraha. 11 Ha Juda ha Israel ra'ykuéra oñembyaty jevýta oñondive ha oiporavóta hikuái peteĩnte hetã ruvicharãme ha pe tetã oñemopu'ã jevýta, Jezreel ararã ituichaiterei jevýta.

Hosea 2

1 Pejéta pende ryvykuérape: Peẽ ningo pende Ruete retã; ha peje pene reindykuérape: Ñanderuete penderayhuha. 2 Ñanderuete he'i: Peñemoĩ pende sy rehe, ha'e ndaha'évéigui che rembireko, ha che ndaha'évéigui iména; tojei ikuña reko vaigui ha tomombo umi mba'e oĩva hova ha hetére, ohechakáva ikuña reko vaiha. 3 Ýrõ Che amboíta ichupe opyta haña opívo, onace haguéicha ha ajapóta ichugui yvy perõ ha oiko rire yvy perõme Che ajukáta ichupe y'uhéigui. 4 Che ndaiporiahuverekomo'ávéma imembykuérape, umía kuña reko vai membyrégui, 5 isy peteĩ kuña reko vaíva ha ha'e oñemongy'a haguére ha otĩ'ýre he'i: Che aháta che rembiayhuharakuéra rendápe ome'ẽ haña chéve pan ha y, ovecha rague ha inimbo, acéite ha víno. 6 Upévare ambotýta haperã ñuatĩ ha ita reheve, anive haña ojohu hape po'i. 7 Ha oñani ramojepe hembiayhuharakuéra rapykuéri ndohupitymo'ãi ichupekuéra, oheka ramojepe ichupekuéra ndojohumo'ávéma ichupe upéramo he'íta che ajevýta che ména ypykue rendápe, upépe che aiko porãveva'ekue ko'añaguágui, 8 ha'e ohechakuaa rãngue Che voi ame'ẽ hague ichupe trígo, víno, acéite, pláta ha óro, umía ningo che jopói, ha'e katu oiporu vaipa umía ha oikuave'ẽ ambue jára gua'úpe, hérava Baal. 9 Upévare Che aju jevýta araha jevy haña che trígo ha che víno, peteĩ ára Che aiporavótava, aipe'apa jevýta pe ovecha rague ha che inimbo ame'ẽva'ekue ichupe omo'ã haña hete opívova. 10 Ko'aña katu Che ahejáta hete opívo hembiayhuharakuéra renondépe, ha avave noguenohẽmo'ãi ichupe che pógui. 11 Ambopaháta ivy'a, ijasy ra'ykuéra, isabadokuéra ha opaite hi'aretekuéra. 12 Ha Ñanderuete he'ive: Ambyáta iparralty ha hi'igokuéra, ha'e he'igui umía rehe: Áva ningo che rembiapo repy, che rembiayhuharakuéra ome'ẽva'ekue chéve. Ajapóta ichuguikuéra ñuatĩndy ha mymbakuéra ñu megua ho'upáta. 13 Che ahaviráta ichupe ohapy haguére mba'e ryakuã porã Baalkuérape ñuarã ha omoĩ heta ijeguaka hetére ha ohómi haguére hembiayhuharakuéra rapykuéri, ha hesarái chehegui he'i pende Ruete. 14 Péina ápe Che añemongeta jevýta hendive ha araháta ichupe desiértope ha añe'ẽta ipy'apýpe. 15 Upéramo ame'ẽ jevýta ichupe iparraltykuéra ha Acor ñúgui ajapóta peteĩ jeporiahuvereko rokẽ ichupe ñuarã ha upépe iñe'ẽrendu jevýta imitãrusukuéra, osẽ ramoguaréicha Egípto retãgui. 16 Ha upe ára upévape Ñanderuete he'i: Ha'e chembohérata: Che ména; ha nachemboheravéma, Che Baal. 17 Che aipe'atagui ijurúgui Baal rera, ha araka'eve ndoje'emo'ávéma héra. 18 Upe ára upévape Israel rehehápe añembopy'apeteíta mymba ñu megua ndive, guyra ovevéva ha mboikuéra ndive, otyrýrýva yvýre, ha amopẽta ha aipe'áta ijyvýgui guyrapa, kyse pukuete ha ambue ñorãirõ rembiporukuéra, ha'ekuéra oiko haña py'aguapýpe hetãteépe. 19 Ha Che amendáta Israel rehe opaite ára peve ñuarã, roiko haña oñondive justícia ha ñembojovake hekoitépe, poriahuvereko ha mborayhu añetévape. 20 Ha nde che rembirekóta tapia ñuarã ha reikuaáta añetehápe Che ningo nde Ruete. 21 Ha upe ára upévape pende Ruete he'i: Che ajapysakáta pe yvága ojeruréva rehe ha pe yvága ome'ẽta pe yvy ojeruréva guive. 22 Ha pe yvy omongakuaáta trígo, víno ha acéite ha umía ombovy'áta Jezreélpe. 23 Ha añotýta che mba'erã ko yvýpe ha ahayhúta Loruhámapa ha ha'éta Loamípe: Nde che retãtee ha ha'e he'íta chéve: Nde che Jaratee, che Ruete.

Hosea 3

1 Ha Ñanderuete he'i jevy chéve: Tereho ehayhu peteĩ kuñáme, nembotavy ramojepe ha oiko ramo jepi ambue kuimba'e ndive, upéicha ojehu voi chendive, Che ahayhu ramojepe Israel ra'ykuérape, ha'ekuéra katu omomba'eguas ambue jarakuérape, ha ohayhu hikuái pe tembi'u oñekuave'ẽva ichupekuéra. 2 Upéramo ajogua peteĩ kuña 15 pláta peñẽngue rehe ha 330 lítro cebáda rehe (ojoguáva trígope). 3 Ha che ha'e ichupe: Nde reiméta chendive heta ára, ani reñeno térã reiko ambue kuimba'e ndive, ha che avei ndakemo'ãi ndive. 4 Heta ára Israelguakuéra oikóta avei hetã ruvicha'ýre, imburuvicha'ýre, ikuave'ẽmby'ýre, kuave'ẽmby renda'ýre, pa'i ao'ýre ha ambue jára gua'u ra'ãnga'ýre. 5 Uperirémante Israelguakuéra ojevýta oheka haña Ituvateépe, Ijárpe ha David, imburuvichaguasúpe, ha umi ára pahápe ha'ekuéra kyhyjepópe oñuahẽ ha ohayhu jevýta Ijarateépe.

Hosea 4

1 Israel ra'ykuéra pehendúke Ñanderuete ñe'ẽ, Ha'e voi oñorãirõta hetãyguakuéra ndive, Israelguakuéra opoi haguére pe añeteguágui, pe mborayhu ha ijeroviágui. 2

Israelguakuéra oñe'ẽme'ẽ gua'u, ijapu, ojuka, omonda, ombyai pe mendare reko ha oñorãirõ hikuái. 3 Upévore Israel retã ohasa asyete ha péicha avei opaite hymbakuéra, umi mymba ñu megua, guyrakuéra ha pirakuéra jepe ohasa asyetéta. 4 Avave nohendusevéima tekombo'e porã, oja'õ ha oñe'ẽvai uvei pa'ikuéra rehe. 5 Nde re'áta upe árape ha nendive ho'áta avei profetakuéra pyharekuépe, ha Che ahundíta nde sýpe (Israelpe). 6 Che retãnguakuéra oñehundíta hendivekuéra nacherendúi haguére. Umi pa'i omboyke haguére pe arandu Che avei amboykéta ichupekuéra, ha nderesarái haguére nde Jára rembiapoukapýgui, Che cheresaráita avei ndehégui. 7 Oñembohetamive ohóvo hetãnguakuéra, hetave avei hembiapo vai, ne rerakuã porã katu ambuekoviáta ñemotíme. 8 Peẽ pa'ikuéra peiko porãse pene retãngua tembiapo vai rupi ha peha'ärõnte ikuave'ẽmyrã (pe'uve haña pe kuave'ẽmy ro'o). 9 Umi pa'i ha hetãnguakuéra peteicha ohasa asýta oñemoangaipa haguére che renondépe. 10 Okarúta ramojepe nahyguatãmo'ãi, ha omenda ramojepe naiñemoñaremo'ãi opoi haguére Ijapoharégui. 11 Teko vai ha víno oipe'a akãporã yvyariguakuérargui. 12 Che retãnguakuéra oporanduhína ijára gua'úpe, ojejapova'ekue yvyrágui, ha oipota umi yvyra po'i ohechauka ichupekuéra umi mba'e ojuhútava henonderãme, aña pytu ombotavy ichupekuéra opoi haña pende Ruetégui. 13 Cérro ru'ãme oikuave'ẽ hymbakuérape ha ohapy mba'e ryakuã porã avei umi yvyra kuarahy'ã porãva guýpe, upévore pende rajuakuéra heko vaíta, ha pende ra'y rembirekokuéra oporomoakãratíta. 14 Che katu ndahaviramo'ãi pende rajuquérape ha pende ra'y rembirekokuérape oiko vai haguére, peẽ pa'ikuéra voi peikuave'ẽ jave peikopeína avei umi tupão pegua kuña reko vaíva ndive, upévore peẽ voi pende reko vai rupi peity tetãnguakuéra tembiapo vaípe oñehundi haña. 15 Ambue Israelguakuéra omomba'eguas ramojepe ambue jarakuérape, peẽ Judaygua katu anítei pejavy avei peho haña Gilgálpe ha Bet-avénpe ha aní peñe'ẽme'ẽ rei pende Ruete rérape, tapia ñuarã Ha'e oikótava. 16 Israel oñemomombyry ramojepe vaka saitéicha (ijáragui), Ñanderuete oñangareko jevýta hese ijovecha ra'ýrõ guáicha ñuguasúpe. 17 Efraingua oñeñapytĩ ramojepe ijára gua'úpe, peẽ katu pepoi ichuguikuéra. 18 Oka'upa hikuái ha oiko kuña vai ndive, imburuvicha ra'ykuéra ohayhu eterei pe teko vai. 19 Pe yvytu vai pepokuéra tojapyhy ichupekuéra oñehundi haña ikuave'ẽmy hendapegua'ỹ rupi.

Hosea 5

1 Pa'ikuéra, pehendúke ko ñe'ẽ kóva, Israelguakuéra pejapysaka porã ha tetã ruvicha rogaygua pehendú porã: Peẽme ñuarã oñuahéta pe jehaviraguasu, peiko haguére ñuhã ramo Mizpápe, peteĩ pira red ojepysóva ramo cérro Tabórpe, 2 ha peteĩ yvykua ñuhã ramo Sitímpe, Che katu aikóta ichupekuéra ñuarã tukumbo ramo. 3 Che aikuaa Efraínpe ha Israel nokañymo'ãiha che renondégui; nde, Efraín, nde reko vai rupi remongy'a avei opaite Israelguakuérape. 4 Hembiapo vaieta rupi ndojevykuaái Ijára rendápe, aña pytu vai oikógui ipy'apýpe ndoikuaasevéima Ijarateépe. 5 Israel retã oñembotuicha haguére ndoiko pukumo'ávái, Israel retã ha Efraín oñepysãngáta ha hendivekuéra Juda retã avei. 6 Ijovechakuéra ha ivakakuéra reheve oñuahéta hikuái (Ñanderuete rogaguasúpe) oheka haña Ñanderuetepe, ndojohumo'ãi katu ichupe, Ha'e oñemomombyrygui ichuguikuéra. 7 Ha'ekuéra ojei haguére che rapégui ha omoñemoñágui hikuái mitã hesegua'ýva, upévagui pe jasy pyahu arete ohundíta ichupekuéra ijyvy reheve. 8 Pembopu ovecha ratĩ Gibéape, turu Rámape, pesapukái Betavénpe, peavisa Benjamínpe. 9 Efraín itaperéta Che ahaviraha árape, aikuaaukãma Israel tribukuérape umi mba'e katuete oikótava. 10 Juda ruvichakuéra oiko ku kuimba'éicha ombotuicha reígui ikokue (oipe'avévo hapicha kokuégui imba'eteérõguáicha) che jahéi aňohéta hi'arikuéra ýicha. 11 Efraín ojejopy vaíma ha ojevavirãma oiko haguére ijára gua'u rapykuéri. 12 Che aikóta kupi'íicha Efraínpe ñuarã, ha Judápe ñuarã políllaicha. 13 Ha Efraín oñandu hasyha ha Juda ohecha ipeupaha, upéramo Efraín oho Asúrpe (pohã rekávo) ha omondo hemimondokuéra imburuvichaguasúpe (oñorãirõ porãkuaáva piári), ha'e katu ndaikatumo'ávái penepohãno, ndaikatumo'ávái omonguera pende ai. 14 Che ajeityta leõicha Efraín ári, ha leõ ra'ýicha Juda ra'ykuéra ári. Che amopehe'ãmbáta ichupekuéra, Che ajapyhy ha araháta ichupekuéra mombyry ha ndaiporimo'ãi avave ikatúva oipe'a che pógui. 15 Che apoi rire che retãgui, Israel ou jevýta che rendápe, ohechakuaa porãta hembiapo ivaiha, upérõ chereka jevýta hikuái, ojepy'apyetégui ou jevýta che rendápe.

Hosea 6

1 Peju ha jaha jevy Ñanderuete rendápe. Ha'e ñandereityva'ekue, Ha'e katujete ñanemopu'ã jevýta avei, Ha'e ñanemohasy, Ha'e katujete ñanemonguera jevýta avei. 2 Ohasa mboyve mokõi ára ñanemoingove jevýta ha pe ára mbohapyhápe ñanemopu'ãta ha jaikove jevýta henondépe. 3 Ñañeha'ãmba jaikuaave haɣua Ñanderuetepe. Ha'e katujete oúta ñane rendápe ku kuarahy rendýicha osêva opaite árape ha oɣuahêta jaikohápe ku ama tenodegua ha ipaha peguáicha oúva ko yvy apére. 4 Mba'épa ajapóta ndéve, nde Efraín. Mba'épa ajapóta ndéve, nde Juda. Pene mborayhu ningo ku arai pyhareve guáicha, ha ku ysapy ko'êju meguáicha, pya'e opa. 5 Upévagui Che poinupáta che proféta rupi, ha che juru ñe'ê rupi pojuka ha che pohavira ojehecha poráta ku tesape osêvaicha. 6 Che ahayhuve jeporiahuvereko kuave'ẽmbýgui ha aipotave umi tetãnguakuéra chekuaa porã kuave'ẽmby ojehapypapyrévagui. 7 Yvyariguakuéra omboyke hikuái che ñe'ẽme'ẽ ha oñemoĩ cherehe. 8 Galaad, pe táva oñembyatyha umi oporojúkava, upépe tuguy pypore opárupi ojejohu. 9 Ku mondahakuéra oha'ārõ háicha oimeraẽ kuimba'épe (omonda haɣua), péicha pa'ikuéra oporojúka avei Siquem rapépe, mba'evaiete ojapo haɣua hikuái. 10 Ahecha teko vai Israel retãme; Efraín omomba'eguasú umi jára gua'úpe ha Israel oñemongy'apaite. 11 Ha Júdape guarã oñembosako'ima iñembojovakerã, ha'ekuéra ndequeraháta avei ñeñapytĩháme ambue tetãme.

Hosea 7

1 Aipohãno aja Israélpe, ojehechakuaáta Efrainguakuéra angaipa ha Samariaygua reko iñañaha, mondaháicha ijapueterei, oíke hapicha rógape ha tapére oha'ārõ omonda haɣua. 2 Ha'ekuéra he'i ipy'apýpe Ñanderuete naimandu'amo'ãi ore rembiapo vaikuére, ko'ága katu hembiapo vaikuéra omongorãma ichupekuéra, che resa renondépe oĩmbãma. 3 Iñaña reko ombovy'a hetã ruvichápe ha ijapu ombohory imburuvichakuérape. 4 Ombyaipa hikuái imenda reko, oíko hikuái ku tatakua hakuetereivaicha, hakuete rire katu pe pan apohára ndohatapyñavéima, ha oñembosako'ipa rire ovupa pe pan. 5 Tetã ruvicha arambotýpe umi mburuvicha oka'upa hendive, ha pe tetã ruvicha ovy'aite hendivekuéra ha horyete aja hikuái oñembohory hapichakuéra rehe. 6 Hembiapo vai hendy ipy'apýpe ku tatakuaicha, pe pyhare pukukue oguemive ipochykue, pe pyhareve katu hendy jevy tata rendýicha. 7 Ha'ekuéra hendy tatakuaicha, imbojovakehára oñehundíma, imburuvichakuéra ho'apáma. Ijapytépe ndaipóri peteĩnte jepe chemomba'eguasúva. 8 Efraín ojehe'a ambue tetãnguakuéra ndive, Efraín ojogua peteĩ pan pýrape. 9 Tetã ambueygua ho'upa imbaretekue, ha'e oñandu'ýre iñakātĩmbãma, ha'e katu noñandúi mba'eve. 10 Israel oñembotuicha haguére opu'ã hese ha ndojevýi Ñanderuete rendápe ni ndohekái ichupe, oikotevẽ asy ramojepe. 11 Efraín ojogua peteĩ pykasu ra'y tavýpe, akãporã'ýre oho ojerure pytyvõ Egíptope ha upéi Asíriape. 12 Oho vove hikuái, Che aitýta che red hi'arikuéra, guyráicha ho'áta che ñuhãme, amyengovia haɣua iñaña reko. 13 Cháke, ha'ekuéra opoi haguére chehegui ohasa asýta, upévare aguenohẽ jevýne ichupekuéra ijehasa asýgui, ha'ekuéra katu omopu'ã japu cherehe. 14 Ha'ekuéra ndojeroviaséi cherehe ipy'aite guive, ojahe'ohápe oñembo'e (ambue járape) ha oñekytĩmba huguy osyry peve itrigo ha ivinorã rehe, chéve katu chemboyke hikuái. 15 Che amopu'áva'ekue ichupekuéra ha amombarete ramojepe ijyvakuéra, ha'ekuéra oñemoĩ cherehe. 16 Ha'ekuéra omomba'eguasú ambue járape, ha'ekuéra oíko ku guyrapa ojepyso'ývaicha. Imburuvichakuéra ho'áta kyse pukúpe, oñe'ẽvai haguére cherehe, upévare oikóta puka puka hesekuéra Egípto retãme.

Hosea 8

1 Emoĩ pe turu nde jurúpe, umi penderehe ija'e'ýva ojeitýta Ñanderuete rogaguasu ári ku ñapykanícha, upéicha che pohaviráta pepoi haguére che ñe'ẽme'ẽgui ha peñemoĩ haguére che rembiapoukapýre. 2 Upémaramo pesapukáita chéve ha pejéta: Nde, ore Ruete, ore Jára, ore roikuaa, ore ningo Israel retãygua, ore ningo ne retã voi. 3 Israel opoi Ijára mborayhúgui, upévare hesekuéra ija'e'ýva omuñáta ichupekuéra. 4 Ha'ekuéra omoĩma hetã ruvicha ramo Che aipota'ývape ha oiporavo imburuvicha ramo Chekuaa'ývape, ipláta ha hi'órogui ojapo hikuái ijára gua'u ra'ãnga, ha upévare oñehundiva'erã hikuái. 5 Samária, nde remomba'eguasú peteĩ torora'y ra'ãngape, Chekueráima, upevarehe chepochy nendive, araka'e peve piko aha'ārõveva'erã rohavira haɣua. 6 Israel retãygua ojapókuri pe torora'y ra'ãnga, peteĩ ikatupyryva rembiapokue, ndaha'ei katu peteĩ Jára, jára gua'u uvei, upévare pende tóro ra'ãnga katujete oñemongu'íta, ndorekóigui pu'aka. 7 Ha'ekuéra oñotý yvytu ha omono'õva'erã yvytu jepoka (kusuviru'ũ); ha oñotý ramo jepe trígo

, ndahi'amo'ái, ha hi'ami ramojepe tetã ambueygua ho'upáta. 8 Israel oñemokõma. Ko'áña oimehína ambue tetãnguéra apytépe ku kambuchi oñemboykévaicha, ha avave ndoipotavéima. 9 Ojegueraha hikuái Asíriape. Efrain ojogua peteĩ búrru hesaitévape, oguata reíva opárupi. Jopói rupi Efrain ojogua iñirũnguérape. 10 Efrain ojoguase ambue tetãnguérape ijopói rupi, Che katu ajopyvéta ichupekuéra opa haña ijopói Asíria retã ruvichaguasúpe guarã. 11 Efrain omboheta ikuave'ẽmby rendakuéra, umía ojapo hikuái oñemohembiapo vaive haña. 12 Che ahenduka ramojepe ichupekuéra 10.000 tembiapoukapy, ha'ekuéra oguereko umía imba'e'ỹva ramoguáicha. 13 Tymba kuave'ẽmby ohayhu hikuái, ho'u haña so'õnte, umía nombovy'amo'ái Ijapoharépe. Ko'áña Che ahaviráta ichupekuéra hembiapo vaikuéra rehe ha amondo jevýta ichupekuéra Egípto retãme. 14 Israel hesaráima Ijapoharégui, omopu'ã hikuái ambue jára gua'u rogaita, ha Juda omboheta itavakuéra tápia, Che katu ajatapýta itavakuéra rehe, ha imburuvichaguasu rogakuéra ahapýta.

Hosea 9

1 Nde, Israel, ani revy'a, ani repopo vy'apópe, ojapo háicha ambue tetãnguéra. Nde repoíma nde Járargui, remyakaratĩ ichupe, ha reiko kuña reko vaicha opa rupiete remopotĩ haguépe trigo, oñeme'ẽ haña ndéve ne rembiapo ky'a repykue. 2 Pende kogaty ha parralty napenemongarumo'ái ha parral'a ndapehykue'omo'ãvéima pende apytépe. 3 Israelguakuéra ndopytamo'ái pende Ruete yvýpe, Efrain ojevýta Egípto ha Asíriape, upépe ho'úta tembi'u ipotĩ'ỹva. 4 Ndoikuave'ẽmo'ãvéima víno pende Ruetépe, ha hymbakuéra oikuave'ẽva nombovy'amo'ãvéima Ijapoharépe ha peẽ ndaikatuvéima pegueraha pene pan pende Ruete rogaguasúpe, ha'égui pan oñembyasýva, pene pan peiporúta pemohyguatã hañuante pende rete, noñuahẽmo'ãvéima pende Ruete rogaguasúpe. 5 Mba'épa pejapokuaa pe arete aja, ha pende Ruete araguasúpe. 6 Pema'ẽ porãke, oñehundi haña ohova'erã Egíptope, ha Ménfispe oñeñotýta ichupekuéra, ipláta rendaguépe ohupitýnte ñuatĩndy, ha hóga porã rendaguépe opytánte pynondy. 7 Oñuahẽtama umi jejopyguasuha ára, oútama pe ára oñemyengoviataha hembiapo vaikue; Israel oikuaáta iproféta rembiapo ivýro, itarova, ivai ha ipy'aroha. 8 Efrain ohundise Ñanderuete profetakuérape, upévare omoĩ iñuhã hapére ha omuña ichupekuéra Ñanderuete rogaguasúpe jepe. 9 Umi Efraingua oñemohembiapo vai umi Gibéa peguáicha (Juéces 19); Ñanderuete katu imandu'a porã hembiapo heko pegua'ỹva rehe ha umívare pendehaviráta. 10 Yma Che ajohu Israélpe ku parral'áicha ojejohúva desiértope ha ku higo'a tenondevévaicha ombovy'áva upe ojohúvape. Oñuahẽ rire katu pende rukuéra Baal-peórpe, oñemombyry hikuái chehegui ha oñeme'ẽ Baálpe ha hembiapo ky'ápe ijára pyahu iký'a háicha. 11 Efraingua hetaiterei ramojepe ku guyráicha oñemosarambipáta, hembirekokuéra naimembymo'ãvéima ha ndahyegasumo'ãvéima. 12 Ita'yrakuéra ikaria'ypa ramojepe, aipe'áta kuimba'ekuéra apytégui, cháke Che voi añemombyrýta avei ichuguikuéra. 13 Efrain, Che ahecha haguéicha, ojogua Tírope, oguapyva'ekue yvy porãme, ko'áña katu Efrain oguenohẽ ita'yrakuérape ojejuka haña. 14 Che Ruete, eme'ẽna ichupekuéra umi mba'e Nde reme'ẽséva, emonandi imemby ryru ha ikáma avei. 15 Opaite hembiapo vaiete oñepyrũva'ekue Gilgálpe, upépe chepy'aro hendivekuéra; hembiapo vaikuéra rehe, Che amosẽta ichupekuéra che rógagui, ndahayhumo'ãvéima ichupekuéra, imburuvichakuéra oñemoimba haguére cherehe. 16 Efrain ojejapíma, hapo ipirupáma, ndahi'amo'ãvéi, hyegasu ramojepe Che voi ajukáta imembykuérape. 17 Che Jára omboyketa ichupekuéra, ha'ekuéra naiñe'ẽrendúĩ haguére ha kañyháme oikóta hikuái ambue tetãnguéra pa'ũme.

Hosea 10

1 Israel peteĩ parralty tuicha porãva, hi'a porã ijupe guarãnte, ha hi'ave ohóvo, omboheta avei ikuave'ẽmby rendakuéra ha ikokue hi'a porãve ohóvo, omopu'ãve avei umi Baal ra'angakuéra. 2 Israel hova mokõi, ko'áña oñandúta ojapo vai haguére, Ha'e ojokapa ramo ikuave'ẽmby rendakuéra ha oity ramo yvýre Baal ra'angakuéra. 3 Ko'áña he'i: Ore ndorokyhyjevéma Ñanderuetégui upévare noroikotevẽi avei tetã ruvicha rehe ha mba'épa ha'e ojapokuaa orerehe. 4 Ha'ekuéra oñe'ẽ ramo oñe'ẽ rei, ha ome'ẽ ramo iñe'ẽ oñembopy'apeteĩ haña, ome'ẽnte iñe'ẽ ombotavy haña, upévare pe jehavira okakuaáta ku ñana okakuaa háicha kokuépe. 5 Umi Samariaygua ojepy'apy ojeguerahátarõ itóro ra'yrsu ra'angakuéra, umi Betavengua tavayguakuéra oñembyasy ha ipa'ikuéra oryryipa

ojegueraháta ramo avei itupão pegua mba'erepyetéva. 6 Oġuahêta katue te pe ára ojegueraha haġua avei itóro ra'yrusu ra'ānga peteĩ jopói ramo Asíria retã ruvichaguasúpe. Efraingua otĩetereíta ha Israelgua oikuaáta omomba'eguasú rei hague Baálpe, ha oñandúta iñemomba'eguasú peteĩ ñembotavy ituichaitereiha. 7 Samária pu'aka oñehundíta ha hetã ruvicha ojoguáta peteĩ yvyra rakãmíme ovejúva yguasú apére. 8 Ha umi kuave'ẽmby renda Aven pegua oñembyaipáta, upépe Israel oñemohembiapo vai ha hendaguẽpe opytáta ñana ha ñuatĩndy, upévale upepegua he'íta umi cérope : Oreaho'i; ha umi céro ru'āme: Pe'áke oreári. 9 Umi Gibéa ára guive nde, Israel, reñemohembiapo vai, upépe reñepyrũ reñemoĩ Cherehe, upévale upépe pe ñorairõguasurã nderupityta avei. 10 Che py'aite guive ahaviráta ichupekuéra, ha tetānguéra oñembyatyva oñemoĩta hesekuéra, Che amyengoviáta hembiapo vaikue. 11 Efrain peteĩ vaka pyahu iñe'ẽrenduva'ekuéicha, omba'apo porākuaava'ekue pe trígo ñemono'õháme, Che voi amoĩ pe cangálla ijajúra rehe, Juda katu ombovo pe kokue yvy ha Jacóbo oikarái pe yvy ojoja porã haġua. 12 Peñotý justícia pemono'õ haġua poriahuvereko, pembovo pende kóga yvy ára porã jave, Ha'e omongy haġua ijustícia pendeári. 13 Peẽ katu peñotý tembiapo vai upévale pemono'õ jevyva'erã jehasa asy ha pe'uva'erã japu hi'áva, pejerovia haguere pene mbaretekuere ha pende soldádo atyguasú rehe. 14 Upévale oñehendúta nde tavakuérape ñorairõ raypugasú ha opaite nde táva oñemombareteva'ekue oñembyaipáta, Moab retã ruvichakue Salman ombyai haguéicha Betarbélpe iñorairõha árape, oñepehe'āmbávo pe sy imembykuéra ndive. 15 Peichagua jehasa asy oikóta avei Betélpe pende reko ñaña haguere. Pe ko'ẽju ohasa pya'e háicha, péicha Israel retã ruvicha ohasáta avei.

Hosea 11

1 Che ahayhuva'ekue Israel imitārusu guive, che ra'y voi ningo ha Egíptogui ahenói ichupe. 2 Che ahenói heta ramojepe ichupekuéra ha'ekuéra ojeive chehegui, oikuaave'ẽ Baalkuérape ha omotĩmbo mba'e ryakuã porã ambue jára ra'āngakuérape. 3 Upeichavéramo jepe Che aisāmyhy Efraínpe ha ahupĩ ichupekuéra che jyva ári ha noñandúi hikuái Che voi amonguera hague ichupekuéra. 4 Mborayhu sãme opyta porã haġuáicha Che aruse ichupekuéra che rendápe, ha Che ahupimi icangálla ijajúragui ivevuive haġua, ha Che añemboyke hendapekuéra amongaru haġua ichupekuéra. 5 Ndojevymo'ãi Egípto retāme, Asíria retã ruvicha katu oikóta imburuvicha ramo, 6 ndojevyséigui hikuái che rendápe, pe kyse puku ho'úta itavakuéra ha omokõta imburuvichakuérape oguatáva iñakã vai rupi. 7 Che retã oñemoĩse voĩnte cherehe, amopu'āse ramojepe yvate ichupekuéra, ha'ekuéra ndoipotái. 8 Mba'éicha piko apoíta ndehegui Efrain. Che piko ambotovéta Israélpe. Ajapo nga'u piko nderehe ajapo haguéicha Adama ha Zeboim rehe (Deuteronomio 29,23). Che py'a ojepoka che retépype, Che voi roiporiahuverekoitereigui ndeve. 9 Che ndajoramo'ãi che pochy, nambyaipamo'ãi Efraínpe, Che ha'égui Yvága Jára ha ndaikomo'ãi yvyariguáicha, Che ningo pe heko porãitáva, aikóva pende apytépe; ha naġuahẽmo'ãi che pochy reheve pene rendápe. 10 Oguata jevýta hikuái pende Ruete rapykuéri, Ha'e okororõta leõicha, añetehápe okororõ hatãta leõicha, ha ita'yrakuéra oko'íta ryryipópe oúta kuarahyreikégui, 11 oku'e pya'e guyráicha Egíptogui, ha Asíria retāgui pykasúicha. Ha Che ahejáta oiko jevy haġua py'aguapype hogakuérape, he'i pende Ruete. 12 Efrain chembojere ijapúpe ha Israelgua iñembotavype: Juda katu ipy'a mokõi gueteri ndoikuaa porãi mávarehepa ojeroviáta, Cherehe térã ambue jára gua'u rehe.

Hosea 12

1 Efrain ojerovia yvytúre, ambue tetäre, ha kuarahyresẽ gotýo oho, ijapuve ohóvo ha noñemomirĩsevúi Che renondépe, oñemopeteĩma Asíria ndive, ijacéite ojereraha Egíptope jopói ramo. 2 Ha Juda ndive Ha'e oiko py'arópe, Ha'e voi oñe'ẽ pohýi ichupe oiko vai haguere ha upévale omyengoviáta hembiapo vaikue. 3 Isy ryépe katu ojapyhy ityke'yra pytasāgui ha ikuimba'e pu'aka porã reheve oñemoĩ Yvága Jára rehe. 4 Oñorairõ yvága rembiguái ndive ha ipu'aka hese; hasẽ ha ojerure asy oiporiahuvereko haġua ichupe. Ñanderuete ojohu ichupe Betélpe, ha upépe Ha'e oñe'ẽ orendive. 5 Ñanderuete, Yvága rembiguái atyguasú Jára, Jahve herateéva. 6 Nde, reġuahẽ jevýta nde rógape, ejerovia hese, pende Ruete pu'aka rupi eñemopotĩ nde Jára renondépe ha ejerovia nde Jaratee rehe. 7 Canaanguáicha oiporu hikuái pe balánza ijapúva, ha ovy'a oporombotavy ramo. 8 Ha Efrain he'i: Añete ningo, chemba'erepyeta, ambyaty ramojepe heta pirapire avave nde'imo'ãi che aporomonda

hague. 9 Che ningo, nde Jára, Egípto retã guive Che romoingove jevýta reiko haḡua umi ógape ojejapóva pene rymba pirekuégui ymaguaréicha. 10 Che ningo nde Jaratee, peiko guive Egípto retãme, Che añe'ẽ hetava'ekue che profetakuéra , techapáy (vision) ha ñe'ẽ ñembojoja rupi. 11 Galaadgua iñaña ha ijapu meme, Gilgálpe oikuave'ẽ hikuái itóro ra'yurusu ambue járape, ikuave'ẽmby renda katu oñembyaíta ha oñemosarambíta ikokue rehe. 12 Yma Jacóbo okañyva'ekue, omenda haḡua mokõi kuñare Aram retãme, omba'apo isuégro rymba rerekua ramo. 13 Peteĩ proféta rupi pende Ruete oguenohẽ Israélpe Egípto retãgui ha peteĩ proféta rupi oñangareko hese. 14 Efrain ombopochy ha ombopy'aro pende Ruetépe ndopoírigui heko ñañágui, upévare ohasa asýta ha pende Ruete katuete ohaviráta ichupe.

Hosea 13

1 Efrain oñe'ẽ ramoguare ambue Israel retãyguakuéra oryrýi, ambuekuéra orespeta voi ichupe. Efrain oñepyrũvo omomba'eguasú ambue járape, oñepyrũma oñehundi ohóvo. 2 Ha oñemohembiapo vaive ohóvo, ojapo ijára pyahu ra'angakuéra plátagui (óro morotĩgui), umi kuimba'e katupyryva ojapokuaa háicha. Ha oipota hikuái oñekuave'ẽ umívape ḡuarã ha ohetũ joa haḡua ichupekuéra. 3 Upévare Efrain ha'ete ku tatatĩna pyharevete peguáicha, ha ysapy ku ko'ẽ mboyve ohasávaicha; yvytu ratã oguerovevẽrõ guáicha trígo rogue piru ikogatýgui, ha tatatĩ osẽrõ guáicha tatauágui. 4 Che ningo nde Jára, Egípto retã guive, nde ndereikuaái ambue járape che ykére, ndaipóri ningo ambue salvador che ykére. 5 Che aňangareko nderehe reguata aja desierto rupi, pe yvy hakuete rupi. 6 Oñemohyḡuatã porã rire hikuái katu oñembotuicha ipy'apýpe ha hesarái chehegui. 7 Upévare leõicha Che aikóta ichupekuéra ḡuarã ha jaguarete hũváicha Che amangeáta hesekuéra ohohápe. 8 Che ahuḡuaitĩta ichupekuéra ósoicha, oñemondapyréicha imembykuérape ha aipehe'ãmbáta ipy'a, ha leõicha amokõta ichupekuéra, ha umi hembýva gueteri ambue mymba hesaitéva rembi'urã. 9 Ha nde Israel repoi haguére chehegui, ha nde ndereikuaasevéimagui mba'eve chehegui reñehundíta. 10 Mamo piko oime ne retã ruvicha nepytyvõ haḡua nde tavakuéra ryepýpe ha mamo piko oime pene mburuvichakuéra ombojovake porã haḡua hetãyguakuéra oja'yverévape. Nde voi rejerure asyetereíma tetã ruvicha ha mburuvichakuéra rehe. 11 Pochýpe ame'ẽva'ekue ndéve ne retã ruvicha, ha py'arópe aipe'a jevýta ichupe. 12 Efrain mba'evai oñeñapytĩma vosápe ha hembiapo vai oñeñongatu porãma. 13 Kuñakuéra imemby jave ohasa asy háicha péicha nde rehasa asýta avei nde ha'égui peteĩ mitã iñakã porã'yva ha oikuaa'yva araka'épa osẽta isy ryégui. 14 Chépa asalváne ichupekuéra ani haḡua omano; aguenohẽnepa ñemano retãgui. Ñemano, moõpa oĩ ne mba'asy vai, ñemano moõpa oĩ ne akãnundu vaiete; Che katu ndaiporiahuverekosevéima. 15 Ha Efrain hi'a porã ramojepe ku kapi'i y rembe'y peguáicha, katuete oḡuahẽta pe yvytu hakuetereíva ombohýpa haḡua nde ykua ha nde yvukuéra. Ha hese ija'e'yva oguerahapáta ne mba'ejegua ha hepýva. 16 Samária ohasa asýta opu'ã haguére pende Ruetére. Ita'yrakuéra oñepehe'ãmbáta kyse pukúpe, kuña hyeguasúva rye ojekutupáta avei.

Hosea 14

1 Nde, Israel, ejevýke nde Jaratee rendápe, ne rembiapo vaikue rupi re'ava'ekue. 2 Peñembyasyete pejapo vai haguére ha pejevy pende Ruete rendápe, ha peje ichupe: Emopotĩ ore rembiapo ky'a ha ejapyhy jevy ore ñemomba'eguasú rome'ẽséva ore kuave'ẽmby rendápe. 3 Asíria ndoikomo'ãvéima ore pytyvõhára ramo ha ore ndorojupisevéima kavaju ári (roñorãirõ haḡua ore pu'aka rehevénte) ha ore ndorojapomo'ãvéima ore jararã ore potee rupi. Nendivémante ityre'yva ojohu jeporiahuvereko. 4 Che amongueráta ichupekuéra heko ñañágui, Che ahayhu jevýta ichupekuéra, che pochy ojeíta ichuguikuéra. 5 Che ha'éta Israélpe ḡuarã ysapýicha, ha'e ipotyta pe yvoty lírioicha ha oipysóta hapokuéra cédro ka'aguýicha. 6 Hakãnguéra ojepysóta olívo rakãicha ha hyakuã porãta Líbano pegua ka'aguýicha. 7 Ou jevýta hikuái ha oguapýta ikuarahy'ã guýpe, ha oikovéta trígoicha , ha ipotyta hikuái parrálícha , ojekuaauka porãta víno Líbano peguáicha. 8 Efrain he'íta: Mba'épa che arekovéta ta'angakuéra reheve. Che, pende Ruete, ahendúta ha ama'éta hese, Che ha'éta ichupe ḡuarã cikres yvyra akýicha, chérupi hi'a porã jevýta. 9 Iñarandu ha iñakã porãva toikuaa ko'ã mba'e. Pende Ruete rapekuéra naikarẽi, heko potĩva uguatahína che rape rupi, umi heko ñañáva katu oñepysãngáta upérupi.

Joel 1

1 Ñanderuete oñe'ẽ Joel, Petuel ra'ýpe: 2 Pehendúke ko'ã mba'e, peẽ karai ancianokuéra ha opaite Israelguakuéra, ojuhúmapa koichagua mba'e pende árape térã pende rukuéra árape. 3 Ko'ã mba'e pemombe'úta pende ra'ykuérape, ha pende ra'ykuéra ombohasáta ita'yrakuérape, ha ita'yrakuerare omombe'u jevýta iñemoñarenguérape. 4 Pe tuku aty tenondegua oñapi'úta pende kokue peguakuéra ha upéi oúta pe tuku aty mokõiha, ha oñemondyipáta hikuái umi ohecháva guive; ha upéi oúta pe tuku aty mbohapyha oikytíveta ohóvo; ha ipahápe oúta gueteri pe tuku atyguasu irundyha ombyai haña hembýva guive. 5 Pepáyke, peẽ peka'úva, ha pejahe'óke, penepyahẽ asýke peẽ pe'úva pe víno , ojepe'áta pe parral rykue pende jurúgui. 6 Peteĩ tetã imbarete ha ojepapakuaa'yva oúta che retãme, hãinguéra leõ ráicha. 7 Ombotaperéta che parralty ha oipire'opáta che hígo máta, oitypáta yvýre ha hakãnguéra opytáta nandi vera. 8 Nde, Israel, ejahe'o pe kuñataĩ oñemondévaicha ao vosa kuépe imenarã omano haguére. 9 Pe kuave'ẽmby tembi'u ha víno rehegua opáma pende Ruete rógape, ha ipa'ikuéra oñembyasyetéta opa haguére pe tembiapo pende Ruetépe ñuarã. 10 Pe yvy oñembotaperéta ha pe kokue ombyasy oñembyaipa haguére pe trígo , ikã pe parral rykue ha ipiru umi olívo rakã. 11 Tapendepy'atarovapa, peẽ pemba'apóva kokuépe, tapenepyahẽ asy peẽ pemba'apóva parraltýpe térã trígo ha cebáda kokue rehe, oñehundipa haguére pende kóga rembiapo. 12 Pe parralty ipiru ha pe hígo yvyra oñembyaíma, upéicha avei granáda , mbokaja ha manzána máta ; ipirupa umi ñu rupigua yvyra rakãnguéra, upévare opa avei yvyarigua vy'a. 13 Peẽ pa'ikuéra pejeku'a jopy ha pejahe'o joáke, penepyahẽ asy joáke, peẽ kuave'ẽmby renda rembiguaikuéra. Peju ha peke ao vosa kue reheve, che Jára rembiguaikuéra, ojepe'a haguére pe kuave'ẽmby tembi'u ha víno rehegua pende Ruete rogaguasúgui. 14 Peñembyatypa, peguerosapukái ha pehasa karu'yme, opaite karai anciáno ha tetãyguakuéra peñembo'e pende Ruete rógape. 15 Cháke upe ára upéva hi'añuima, pende Ruete ára ha pe Ipu'akapáva ñehundiguasu outamahína. 16 Pe tembi'u ojepe'áta pende resa renondégui, ha upéicha avei pe vy'a ha tory pende Ruete rógape. 17 Pe kóga ra'yíngue itujupa yvy'atã guýpe, temitỹ ra'yíngue oñeñongatu haguére inandipa, ha umi kóga ra'yí ryrup oñembyaipa, ipirupágui pe trígo . 18 Ñane rymbakuéra hasẽmba, vakakuéra itarovapa ndaikapi'ivéigui. Ha umi ovecha aty oñehundive ohóvo. 19 Che Ruete, ndéve amba'ejerure asy, pe tata ohundipágui pe ñu rupigua kapi'i ha yvyra kuéra. 20 Umi mymba ñu rupigua hasẽmba joa avei ndéve, hypágui umi yvu ha tata ohapypágui pe kapi'ity ñu rupigua.

Joel 2

1 Pembopu turu Siónpe, oñehendu porã haña che cérro porãite rupi, toryryipa opaite yvy apére oikóva guive, oñuahẽmbotágui Ñanderuete ára. 2 Upe ára upévape iñpytũ ha hi'araipa, ikuarahy'ã ha hatatĩna iñasãi háicha pe ko'ẽjúvo cerrokuéra rehe, péicha oñemyasáita peteĩ tetã imbarete itereíva. Peichagua mba'e araka'eve ndaiporiva'ekue, ha ndaiporimo'ávẽima avei. 3 Henonderãme tata ombokusuguepáta ha hapykuerépe tata rendyguasu oñu'ãmbáta gueteri, henonderãme pe yvy oiko Eden peguáicha, ha hapykuerépe itaperéta yvy perõicha, ha ndaiporimo'ávẽi avave okañýtava ichugui. 4 Hete ojogua kavajukuérape ha oñanikuaa kavaju carréra peguáicha. 5 Ku cárro ñorãirõ meguáicha ohasa hikuái umi cérro ru'ã rehe, ojogua pe tata rendýpe ohapýva ñana rogue ipirúva ha ku soldádo atyguasu mbaretéicha oñembosako'íva ñorãirõrãme ñuarã. 6 Henondépe oryryipa tetãnguéra, ha opaite tetãyguakuéra hesa'yjupava'erã. 7 Oñani joava'erã hikuái ipy'aguasuetévaicha, umi kuimba'e ñorãirõ megua ikatupyryvaicha ojupi joava'erã pe táva tápia yvate rehe, oho joava'erã hapekuéra rehe ha ndojeimo'ãi haperãgui. 8 Avave ndojopymo'ãi hapichápe, peteĩteíva ohóta haperã rehe, ohóta hikuái henonderãme ojepoi ramojepe hesekuéra hu'yeta. 9 Ojeity hikuái pe táva ári, oñani joáta ojupi haña táva tápia rehe umi óga ári, mondaháicha oikéta hikuái umi óga rovetã rupi, 10 henondépe oryryipáta pe yvy, iñangekõita umi yvãga, kuarahy ha jasy iñpytũmbáta, ha mbyjakuéra nahendymo'ávẽi. 11 Pende Ruete katu osunúta iñorãirõhára atyguasuate renondépe, hetaiterei ningo umi ojapóva hembipota; mba'eguasuate pende Ruete ára, ha oñemondyiete hikuái, mávapa ikatu ipu'aka hese. 12 Upévare pende Ruete he'í: Pejevy Che aña gotýo pende py'aite guive, karu'ỹ, tasẽ ha jahe'o asy reheve. 13 Pemondoro pende py'apy, ha ani pende aokuéra, pejevy katu pende Ruete, pende Jára rendápe; Ha'e iporiahuvereko ha ipy'a porã, hasy ipochy haña ha iporiahuvereko tuichaiterei ha imbegue oporohavira haña. 14 Ha mávapa oikuaáne, ikatu Ha'e ombyasy ha ome'ẽ

jevy ijehovasa, peikuave'ê haġua trġgo ha vġno pende Ruete, pende Járape ġuar . 15 Pembopu turu Si npe, peikuaauka karu' , peñembyaty peñembo'e haġua. 16 Pembyaty tet yguaku rape, pemboheko pot  pende aty, pembyaty umi karai anciánope , pembyaty umi mit  ha umi okambúvape, tos  ikot gui karia'y ha ku ata  omenda ram va. 17 Pa'ikuéra, pende Ruete rembiguái, tojahe'o Ñanderuete rogaguasúpe ha kuave' mby renda pa' me. Tojahe'o joa ha toñembo'e, ha te'i hikuái: Nde, ore Ruete, oreporiahuverekomína ha ani reheja ambue tet  ombopoguy ne ret  Israelpe. Mba'up pa ambue tet ngu ra he' ta: Mamo piko oime Israel J ra. 18 Uperirémante pende Ruete oipytyv  ha oiporiahuvereko jev ta het  Israelpe. 19 Up  cha pende Ruete ombohov ta het me he' vo: P ina  pe, Che amondo pe me pan, parral rykuere ha acéite , pe emohy uat  jevy haġua ha araka'ev ma ndahejamo' v i ambue tet  oñembohory haġua penderehe. 20 Ha amomombyr ta pendehegui umi yvat guio o emo va penderehe, ha amondop ta ichupekuéra desierto ha rupi, yvy o embotaper vape; umi tenonde pegua ait ta Yguasu kuarahyres  gotyoguápe, ha umi hapykue pegua ait ta pe Yguasu kuarahyreikeha gotyoguápe; ha o ehet ta inengue ha ituju ata, oñembotuicha haguére hikuái. 21 Yvy, ani rekyhyjétei, evy'a ha nderory katu, pende Ruete tuicha mba'e ojap tagui penderehe. 22 Mymbakuéra  u rupigua ani pekyhyj tei, umi kapi'i  u rupigua hovy mba jev ta, hi'apa jev ta avei umi yvyra, pe h go ha parral ome' ta ipu'aka. 23 Pe , Jerusalengua, pevy'ajte ha penderory joaitéke pende J ra, pende Ruete ndive, Ha'e ome' ta pe me pe ama hi'araitépe, ha ombouk ta pendeári pe ama tenondegua ha hapykue pegua. 24 Umi kokue henyh ta trígogui , ha umi parral'a ha olivo'a ojehykue'oha henyh  rasap ta v no ha acéitegui . 25 Che amyengoviapa jev ta pe me umi tuku atyguasu pet i, mok i, mbohapy ha  rundyha ho'upava'ekue, Che voi ambouva'ekue um a pendeári. 26 Pekarúta penery uat  por  haġua, ha pemomba'eguasuetéta pende Ruetépe, pende J ra r ra, mba'e techapyr va (milagrokuéra) ojapova'ekue penderehe pe; ha araka'ev ma che ret  no emot mo' v ima. 27 Ha peikuaáta Che a ha Israelguakuéra apytépe, Che voi ningo pende Ruete, pende J ra, ha ndaipóri ambue, ha che ret  araka'ev ma no emot mo' v i. 28 Ha   mba'e rire a oh ta che Pytu Por mb va mayma kuimba'e ha kun aku ra  ri ha pende ra'y ha pende rajykuéra oprofetiz ta ; pende karai ancianokuéra ohecháta ike pegua, ha pene mit rusuku ra ohecháta techapayku ra (vision). 29 Umi  ra umívape a oh ta avei che Pytu Por mb va pene rembiguái kuimba'e ha kuñakuéra  ri. 30 Che ahechauk ta milagrokuéra yvagakuéra ha yv pe: Tuguy, tata ha tatat . 31 Pe kuarahy i npyt ta ha jas gui oik ta tuguy, o uah  mboyve Ñanderuete araguas ete ha oporomongyhyjeit va. 32 Ha mayma umi ohenóiva guive pende Ruete r ra ojesalvava'er  ; Sion c rrope ha Jerusalénpe oik ta umi os mava'ekue jejopy vaiet gui, he'i hagu  cha pende Ruete, ha umi hembym tava o mb ta Ha'e ohenoiva'ek pe.

Joel 3

1 P ina  pe, umi  ra umívape, Che aguenoh  jev ta Jerusalen ha Judayguakuéra cárcelgui . 2 Ambyat ta opaite tet me, ha aguerup ta ichupekuéra Josafat   me (v llepe), ha up pe ambojovakéta ichupekuéra, che ret  Israel rehe pe, ha'ekuéra omosarambipa haguére ambue tet ngu ra apyte rupi, ha omboja'opa haguére che yvy, Israel ret , 3 ha che ret ygu re he oityva'ekue hikuái po'a jeporavo, ha ome'  hikuái umi mit kuimba'e pet i ku a reko vai repy rehe, ha mit ku aku ra v no ho'um va rehe. 4 Ha avei pe , T ro, Sidon ha Filistéa ret  tuichakue, mba' pa pejapose. Pemyengovias  piko Che ajapova'ekue penderehe t r  pe  voi pe or  r se chendive, peju pya'e Che aity jevy haġua hepykue pene ak   ri. 5 Pegueraha haguére che pl ta , che  ro ha che mba'erepy ipor va pemo ngepa haġua pende tup  pe. 6 Pe  peme' kuri pirapire rehe Jerusalengua ha Judayguakuérape ojegueraha haġua Gr cia ret me, pemomombyry haġua ichupekuéra het te gui. 7 Peikuaa por ke: Che voi agueru jev ta ichupekuéra opaite tet gui pe  peme'  hagu gui ha amyengoviáta pene rembiapo vaikue pene ak   ri. 8 Ha Che avend ta avei pende ra'ykuéra ha pende rajykuéra Judayguakuérape, ha ha'ekuéra ovende jev ta umi Sabaygu pe, pet i tet  mombyryet vape, up va Che, pende Ruete, ha' ma. 9 Peikuaauka ko'  mba'e tet ngu ra apytépe, peñembosako'i pe or  r  haġua, pemombáy umi ipy'aguasúvape, toñemboja joaite hikuái, toup ite umi kuimba'e ikatupyr va  or  r me. 10 Pejapo kyse puku pende aradoku gui , ha yvyra puku akua pende kyse peipor vagui pende parralt pe , ha pe ikang va te'i: Chembarete. 11 Pya'e peñembyaty ha peju, opaite tet ngu ra ijerekuévo oik va guive to embyatypa joaite; up pe nde, che Ruete, eraha nde soldadokuérape . 12

Topáy umi tetã ha tou joa Josafat ñúme (vällepe), upépe Che aguapýta ambojovake haña opaite tetãnguérape oikóva guive Israel jerekuévo. 13 Peikytĩ kyse ty'áime (fóicepe), hi'ajupámagui ñemitýnguéra. Peju ha pemboguejy pe parral'a ojehykue'ohápe, henyhẽma ha oñehẽma umi mba'yrúgui, iñañaitereíguima hikuái. 14 Heta tetã oñembyaty pe ñemono'õha ñúme, hi'añguetéma Ñanderuete ára, pe ñemono'õha välle. 15 Iñypytũmbava'erã pe kuarahy ha pe jasy, ha mbyjakuéra nahendymo'ávẽima. 16 Ñanderuete okororõta Sion guive, ha Jerusalen guive oñe'ẽ hatãta, ha oryryipáta yvága ha yvy, Ñanderuete katu omo'ã ha osalváta hetãme. 17 Peikuaa porãta Che ha'eha pende Ruete, pende Jára, Siõnpe oikóva, che cérro aiporavova'ekuépe ha Jerusalen oikóta pe yvy poravopyre ramo, ha tetã ambueygua nombopoguymo'ávẽi ko táva kóvape. 18 Ha umi ára umívape umi cérro omondykyva'erã parral rykue, ha umi cérro ykégui osyryva'erã kamby, ha opaite Juda pegua yakãnguéra (arróyo) osyry porãva'erã; ha osẽta peteĩ yvu pende Ruete rogaguasúgui, ha ombohykuéta pe ñu Sitim pegua. 19 Egípto yvy inandíta, ha Edõmgui oikóta yvy perõ ojapo vaiete haguére Juda ra'ykuéra rehe ha oñohẽ rei haguére hikuái Israelgua ruguy. 20 Ha Israelguakuéra oikóta tapia ñuarã Judápe ha Jerusalénpe, 21 Ha Ñanderuete omyengoviapáta hese ija'e'ýva rembiapo vai, ha uperire Ha'e voi oikóta Siõnpe.

Amos 1

1 Ko'ã mba'e Amos ohecha ha ohenduva'ekue, ha'e oiko ramoguare ovecha rerekua ramo Técoa ypýpe, ha'e oprofetiza umi mba'e oikótava Israel retãnguakuérape, Uzías, Juda retã ruvicha árape ha Jeroboam, Joas ra'y, Israel retã ruvicha árape, mokõi año pe yvy ryrýi guasu mboyve. 2 Ha he'iuca: Ñanderuete oñe'ẽtaha Sion guive, ha osapukáita Jerusalen guive, ha umi ovecha rerekua ñu megua oñembyasyete, ha pe Carmel cérro ru'ã ipirupáta. 3 Péicha he'i pende Ruete: Mbohapy Damásco angaipaguasu rupi, ha opoi rãngue hembiapo vaígui, ojapo vaive ohóvo pe irundyha avei, omongu'i Galaad jepokuapyhakuérape imba'e ra'ýi jokaha (trilladéra) rupi, upévale Che naperdonamo'ãi ichupekuéra. 4 Ajatapýta Hazael róga rehe, okaipa haña Ben-adad rogaguasukuéra. 5 Ajokapáta Damásco rokẽ ñembotyha ha ahundipáta umi Aven cerrokuéra pa'ũ rupi oikóvape, ha umi Bet-eden retã ruvichakuérape, ha Síria retãygua ojegueraháta Kírpe, he'i pende Ruete. 6 Péicha he'i pende Ruete: Mbohapy Gáza angaipaguasu rupi, ha opoi rãngue hembiapo vaígui ojapove uvei pe irundyha, upévale Che naperdonamo'ãi ichupekuéra, ome'ẽva'ekue hikuái pirapire rehe che retãnguakuéra ojegueraha haña Edom retãme. 7 Ambojáta tata Gáza korapyjere yvate rehe, ahapy haña hogaguasukuéra. 8 Ha ahundipáta umi Asdodguápe, ha péicha avei umi Ascalon ruvicha, ha ahupíta che po Ecron rehe, ha umi Filisteaygua hembymíva omanóta, he'i pende Ruete, pe Jaraitéva. 9 Péicha he'i pende Ruete: Mbohapy Tíro angaipaguasu rupi, ha opoi rãngue hembiapo vaígui ojapove uvei pe irundyha, upévagui Che naperdonamo'ãi ichupekuéra ovende rehe che retãnguakuéra ojegueraha haña tembiguái ramo Edom retãme. 10 Upévale ambojáta tata Tíro táva tápia rehe, ahapy haña hogaguasukuéra. 11 Péicha he'i pende Ruete: Mbohapy Edom angaipaguasu rupi, ha opoi rãngue hembiapo vaígui ojapove uvei pe irundyha, upévale Che naperdonamo'ãi ichupekuéra, omuña hikuái kyse puku reheve ipehẽngue Israelguakuérape ha ndoiporiahuverekosevéi ichupekuéra, ipochy rendy reheve omonda meme ichugui ha opaite ára ipy'aro hendivekuéra. 12 Ajatapýta Teman rehe, ha pe tata ombokusuguepáta Bósra rogaguasukuéra. 13 Péicha he'i pende Ruete: Mbohapy Amon ñemoñare angaipaguasu rupi, ha opoi rãngue hembiapo vaígui ojapove uvei pe irundyha, upévale Che naperdonamo'ãi ichupekuéra, ha'ekuéra ombovo umi Galaad kuña hyeguasúva rye. 14 Ambojáta tata Raba táva tápia yvate rehe, ha ahapýta hogaguasukuéra ñorãirõ ryapuguasu reheve, oipeju jave pe yvytu hatãitáva. 15 Hetã ruvicha ojegueraháta ñeñapytĩháme ha hendive avei ambue mburuvichakuéra, he'i pende Ruete.

Amos 2

1 Péicha he'i pende Ruete: Mbohapy Moab angaipaguasu rupi, ha opoi rãngue hembiapo vaígui ojapove uvei pe irundyha, upévale Che naperdonamo'ãi ichupekuéra, Ha'ekuéra ohapýgui Edom retã ruvicha kanguekue itanimbupa peve. 2 Upévale Che ajatapýta Moab rehe, ha pe tata ombokusuguepáta Queriot rogaguasukuéra, ha Moab retãygua omanóta mba'e ryapu apytépe, mba'e parará ha turupúpe. 3 Ha ijapyteguikuéra aipe'áta hetã ruvicha ha hendive ajukapáta avei

mayma imburuvichakuérape, he'i pende Ruete. 4 Péicha he'i pende Ruete: Mbohapy Juda angaipaguasu rupi, ha opoi rângue hembiapo vaígui ojaповe uvei ohóvo pe irundyha, upévare Che naperdonamo'ái ichupekuéra, omboyke hikuái Itúva rembipota, ha ndojapovéi hikuái hembiapoukapykuéra, ha oñembotavypa hikuái ijára gua'u japu rupi ituvakuéraicha. 5 Upévagui ajatapýta Juda rehe, ha pe tata ombokusuguepáta Jerusalen rogaguasukuéra. 6 Péicha he'i pende Ruete: Mbohapy Israel angaipaguasu rupi, ha opoi rângue hembiapo vaígui ojaповe uvei ohóvo pe irundyha, upévare Che naperdonamo'ái ichupekuéra. Ha'ekuéra ovende umi heko potívape ha umi imboriahúvape mokõi sapatu repy rehe. 7 Opyrumba ityre'ýva akãnguéra rehe ha omboyke mboriahukuérape hapégui. Pe túva ha ita'ýra oiko peteĩ kuña reko vai ndive, ha upéicha omongy'a che réra porãite. 8 Ijára gua'u rógape oñeno hikuái ijahoja'ýva ári, oipe'amava'ekue imboriahukuéragui, ha'e omyengoviakuaa'ý haguére pe pirapire oiporumava'ekue, ha ho'u hikuái avei upépe pe víno oipe'ava'ekue avei pe mboriahu rógagui, ha'e ndaikatúigui omyengovia pe pirapire oiporumava'ekue. 9 Che ahundíta katu henonderãme umi Amor retâyguape, ha'ekuéra ituicha cédroicha ha imbarete urunde'ýicha, Che katu ambyai hi'a ijyvyra rakãre ha hapo yvy guýpe. 10 Che pogueruva'ekue Egípto retâgui, ha poisãmyhy desiérto tuichaitéva rehe 40 año pukukue, peike peve ha peñemomba'e haña Amor retã yvy rehe. 11 Pende apytépe amopu'ākuri profetakuéra, ha pene mitãrusukuéra apytégui umi Nazaréo oñemboheko potĩ ha oñemboykéva Ñanderuetepe guarã. Ndaupéichai piko Israel ra'ykuéra, he'i pende Ruete. 12 Ha peẽ katu pe'uka víno umi Nazaréope, ha umi profétape katu peje: Ani peprofetiza oréve umi mba'e oikótava. 13 Pema'ẽ porã, Che pojopy peimeháme, ku trígo háse ojejopy háicha pe mba'yrujere omono'õvape (trilladérape). 14 Ni upe iñakuáva ndaikatumo'ái okañy, ha upe imbaretévape noipytyvõmo'ái imbaretekue, ha upe ipy'aguasúva jepeve oñehundíta. 15 Upe oiporúva pe guyrapa ndaipu'akamo'ái, ha upe iñakuaitéva jepeve nokañykuaamo'ái, ha upe kavaju ári oikóva jepeve ho'áta hese ija'e'ýva pópe. 16 Upe ára upévape pe hetia'evéva umi ipy'aguasúva apytépe okañýtante opioite katu, he'i pende Ruete.

Amos 3

1 Pehendúke Israel ra'ykuéra ko ñe'ẽ kóva pende Ruete he'imava'ekue penderehe: Egípto retâgui aguenohéva'ekue pende ypykuérape. 2 Tetãnguéra yvy ape apytégui Che poiporavova'ekue, upévare Che pohaviráta pemboyke haguére che rembipota. 3 Oguatánepa mokõi oñondive, ndoikói ramo peteĩ ñe'ẽme. 4 Okororõnepa pe leõ ka'aguýpe ndaipóri ramo hembi'urã, ha pe leõ ra'yrusu okororõnepa ikehápe ndojapyhyi ramo hembi'urã. 5 Ho'ánepa peteĩ guyra ñuhãme ko yvy apére, noñembosako'i porãi ramo pe ñuhã. Opónepa pe ñuhã ndaipóri ramo mba'eve ho'ava'ekue ipype. 6 Oñembopúnepa pe turu tavapýpe, oñemondyi'ýre tavayguakuéra. Oínepe jehasa asy (desgrácia) peteĩ tavapýpe, pende Ruete ndojapoukái ramo. 7 Pende Ruete ndojapomo'ái mba'eve, oikuaauka'ýre hembiguái profetakuérape umi mba'e ha'e ojaповта. 8 Ha okororõ ramo pe leõ, máva piko ndokyhyjemo'ái. Ha Ñanderuete, pe Jára ipu'akapáva oñe'ẽ ramo, máva piko ndoprofetizamo'ái. 9 Peikuaauka Asdod ha Egípto retã rogaguasúpe oikóvape, ha peje: Peñembyaty Samária cérrope pehecha haña ojejopy asytaha opaite ipype oikóva guive, ha ohasa asýta upe oikéva guive ipype. 10 Ha'ekuéra ndoikói hekoitépe, he'i pende Ruete, oikónte ombyaty mbyaty haña imondapyre hogaguasukuérape. 11 Upévare pende Ruete he'i: Umi oñemoíva penderehe opáguio oúta ha omongoráta pende táva ha oitýta pende kora yvate, pende táva mo'ãha, ha omondapáta ojohúva guive pende rogaguasúpe. 12 Péicha he'i pende Ruete: Upe ovecha rerekua oipe'a háicha leõ jurúgui mokõi ovecha retymakue, téra inambi pehẽngue jepe, péicha okañýta avei umi Israel retâygua Samáriape oikóva, oguerahánte pe savana hupa pegua ha iguapyha guasúgui peteĩ ao pehẽnguente. 13 Pehendu ha pehecha porãkuaa peẽ Jacóbo ñemoñare umi mba'e Yvaga Atykuéra Jára, Ñanderuete he'íva penderehe: 14 Upe ára upévape ahaviráta Israélpe oñemoí haguére cherehe, aitýta ikuave'ẽmby renda oíva Betélpe, oñekytíta hatĩnguéra ha ho'áta yvýre. 15 Aitýta hóga araro'y ha arahakúpe guaráva avei, ha umi kotyguasu elefánte rãingueguiguáva oñehundíta, upéicha oñembyaipáta heta óga, he'i pende Ruete.

Amos 4

1 Pehendúke ko ñe'ẽ kóva peẽ vaca Basan peguáva (kuñakaraikuéra), peiméva Samária cérrope, pejopy asýva mboriahukuérape ha peipy'apy asýva umi

oikotevêvape, ha peje pene ménape: Pegueru víno ja'u haḡua. 2 Ñanderuete, pe Jaraitéva, oñe'ême'ê heko porâtee rehe ha he'i: Péina ápe, ouhína pe ára penderehe ija'e'ýva pendegueraháta mbaretépe, ha pene ñemoñarenguérape pindáre. 3 Tapiakua rupi peê pehasa asy peḡuahê meve Harmóna cérro peve, he'i Ñanderuete. 4 Tapeho Betélpe pejapo vai haḡua ha upéi tapeho Gilgálpe pejapo vaive haḡua, ha pegueru meme pyhareve pene kuave'êmby ha pende diézmó opaite ára mbohapyhápe. 5 Peikuave'ê pene pan ojejapopyréva levadúra reheve peagradece haḡua pende Ruetépe, peichagua tembiapo peê, Israel ra'ykuéra, pehayhu voi, he'i pende Ruete. 6 Che poheja peiko haḡua tye nandi ha tembi'u'ýre opaite pende tavakuérape ha aheja opa haḡua pe pan pende távaguí, upeichavéramo jepe ndapejevýi che rendápe, he'i pende Ruete. 7 Che ajoko avei pendehegui pe ama mbohapy jasyjere umi ñemitýngue oñemono'ô mboyve, ha amongy peteĩ táva ári, ha namongyukái ambue táva ári; peteĩ kokuépe oky, ha ambue kokuépe ndokýigui, ñemitýnguéra ipirupa. 8 Ha mokõi térã mbohapy távaguí ou ñembotyryryhápe ambue távape hoy'u haḡua, ha nahyḡuatái hikuái, ha upeichavéramo jepe, ndapejevýi che rendápe, he'i pende Ruete. 9 Che pohavira yvytu aku ha yso karúpe. Pe tuku ho'upa pende ka'avoty hetaitéva, pende parralty, pende higoty ha pende olivoty, upeichavéramo jepe ndapejevýi che rendápe, he'i pende Ruete. 10 Amboíta pende ári ñemanoguasú (péste) ku Egípto peguaréicha ha pene mitárusukuérape ajukáta kyse pukúpe, pende kavajukuéra oñemondapáta ha pene ñorairôhára aty nengue aguerúta pene tĩgua meve, peê katu ndapejevýi che rendápe, he'i pende Ruete. 11 Sarambi ajapóta pendehegui ku ajapo haguéicha Sodóma ha Gomórrape, ha peikóta ku tata'yicha hembyva'ekue tatágui, upeichavéramo jepe ndapejevýi che rendápe, he'i pende Ruete. 12 Upévore péicha Che ajapóta nderehe, Israel: Eñembosako'i rejojohu haḡua nde Járape, 13 ha peikuaa porãke: Cérro ha yvytu apohare ndive rejejohutaha, ha Ha'e oikuaa porã mba'épa hetáyguakuéra ojepy'amongeta ipy'apy ruguaitépe, Ha'e ningo pyhare ha ko'ê apohare ha oguatáva cérro ru'áme, Ha'e voi tapia ḡuarã oikóva ha héra Yvaga Atykuéra Jára.

Amos 5

1 Pehendúke ko purahéi ñembyasy asy pegua che apurahéitava penderehe, nde, Israel retã. 2 Ho'a Israel retã, ha ndaikatumo'ái opu'áve, ojeheja upe yvy ho'a haguépe, ha ndaiporivéima omopu'átava ichupe. 3 Péicha he'i pende Ruete: 1.000 ñorairôhára osê peteĩ távaguí, 100 mante ojevýta, ha ambue távaguí osê ramo 100, 10 mante ojevýta Israel retãme. 4 Upévore pende Ruete he'iuka peême: Upe cherekáva katuite oikovéta. 5 Ani peheka Betélpe, ani peikétei Gilgálpe, ani pehasátei Beersebápe, Gilgal ojequeraháta jepokuapyhápe, ha Betel oñembyaipáta. 6 Peheka katu pende Ruetépe ha peikovéta, ýrô tatáicha oko'íta Jose róga rehe ha ombokusuguepáta, ha Betélpe ndaipóri avave ikatúva ombogue. 7 Pembojovake porã rãngue, pejapo mba'e iróva, peitýgui yvy rehe pe justícia. 8 Peheka raê mbyja atykuéra apoharépe ha pe mbyja hesakã mbaretéva Jára, Ha'e ningo ojapo pyharégui ko'ê porã, ha pe ára hesakávaguí pyhare pytũ, Ha'e ohenói pe y oíva yguasúpe ha omyasái yvy apére, Jahve ningo héra. 9 Ha'e voi ome'ê pu'aka ikatu haḡuáicha oñembopoguy imbaretévape, ha Ha'e oityukáta umi táva tápia ijoyvatevéva. 10 Peê katu napehenduséi umi penembojovakévape ha pemboyke umi he'íva pe añetegua. 11 Pejopy haguére mboriahukuérape ha peipe'a reígui itrigo ha pevende peê pemopu'ã haḡua pende rogaguasu; ndapeikomo'ái katu ipype ha peñotý ramojepe parralty ndetuicháva ndape'umo'ái ivíno. 12 Che aikuaa porã pene rembiapo ivaieteha ha pene angaipa hetaitereiha, pejopy heko potívape ha pejapyhy ñemiháme pirapire pemboyke haḡua pe añetegua. 13 Upévore umi iñakāguapy poráva umi ára umívape okiriríta, ivaietégui umi ára. 14 Peheka mba'eporã, ha ani mba'evai, ikatu haḡua peikove, upéicharamo Ñanderuete, pe Yvagay Atykuéra Jára oíta penendive, peje haichaite. 15 Pepoi mba'evaigui, ha pehayhu mba'eporã, peiporu justícia añeteguáva, upéicharamo Ñanderuete, Yvaga Atykuéra Jára oiporiahuvereko jevý Jose rembyremíme. 16 Upévore péicha he'i pende Ruete, pende Jará: Opa rupiete oikóta jahe'ó ha opaite tape rupi oje'éta: Angái, angái, oñehenóita avei pe omba'apóvape kokuépe, ohendu haḡua avei umi opuraheikuaáva purahéi ñembyasy ha jahe'ó rehegua. 17 Opaite parralty rupi oikóta jahe'ó, Che ahasátaguí pene mbyte rupi pohavira haḡua, he'i pende Ruete. 18 Angái, angái, umi oha'ārôva ou haḡua pende Ruete ára. Mba'upépa peipota pende Ruete ára oḡuahê, péva ningo peteĩ ára iñypytúva, ndaha'emo'ái ára hesakáva, 19 upérô ojuhúta peême ku okañývaicha leõgui, oñohuvaití haḡua óso ndive, ha vy'apópe oike rire hógape ojejoko haḡua

ipo reheve hóga tápia rehe, peteĩ mbói oisu'u ichupe. 20 Pende Ruete ára, peteĩ ára iñypytüva, ndaha'emo'ãi peteĩ ára hesakáva. 21 Ndacha'ei ha chemonguerái pende areteguasukuéra, ha ndachepy'a rorymo'ãi peẽ peñembyaty jave. 22 Ha peikuave'ẽ ramojepe chéve pene kuave'ẽmby ojehapypáva ha tembi'u peguáva, peẽ nachembovy'ái ha pene kuave'ẽmby py'aguapy rehegua ndahechasevéima. 23 Anive pepurahéi chéve, pende árpa pu jepe nahendusevéima. 24 Aipota katu pende justícia osẽ yicha yvúgui ha tosyry porã arróyoicha oúva cérrogui . 25 Peẽ, Israelgua, peikuave'ẽ piko chéve kuave'ẽmby ojehapypáva ha tembi'u reheguáva umi 40 año pukukue peiko haguẽpe desiértope . 26 Ndaupéichai, pegueraha katu pende jára gua'u Sicut, ha pene mbyja jára gua'u Quiun ra'ãnga, peẽ voi pejapova'ekuẽpe. 27 Upévore poguerahaukáta Damásco mboypýri, he'i pende Ruete, hérava Yvága Atykuéra Jára.

Amos 6

1 Angái, angái umi Siónpe oikóva ojepy'apy'ỹre, ha peẽ peikóva Samária cérro rehe pejerovia rei pene mburuvichakuéra rehe ha Israelguakuéra oho rei hapykuerikuéra. 2 Tapeho Calnépe, ha pema'ẽ porã opaite mba'e rehe, ha upégui tapeho Hamatguasuetépe, upéi peguejy Gátpe, umi Filisteaygua távape, peimo'ã piko umi tetã iporãveha ko tetã kóvagai, ha ijoyy ituichaveha pende yvúgui. 3 Peẽ peimo'ã pe ára ivaietéva imombyryeteha gueteri pendehegui ha upévore pemboyke pe justícia . 4 Peñeno pepyty'u haña peteĩ tupa ojeaguapávape elefante raĩnguégui ha pe'u umi ovecha ra'yrsu ha umi tóro ra'yrsu oñemongyrapyréva. 5 Pembopu pende árpa peguenohẽvo pene akãgui purahéi, David ojapo haguéicha. 6 Pembo'u víno vaso guasúgui, ha peñemohyakuã mba'e ryakuã asýpe ha ndapejepy'apýi ojejúva rehe Jose retãre. 7 Upévore peiko raẽtamante ambue tetãme cárcelpe ramoguáicha ha upéicha opava'erã pende puka puka pende karuguasuhápe. 8 Pende Ruete, Yvága Atykuéra Jára, ome'ẽ iñe'ẽ ijehe voi ha he'i: Israel chembopochy oñembotuicha haguẽre ha ndacha'ei avei hogaguasu rehe ha amoíta itavakuéra ha opaite mba'e oíva guive ipype hesekuéra ija'e'ỹva poguýpe. 9 Ha 10 kuimba'e okañy ramojepe peteĩ ógape, upépe voi omanombáta. 10 Ha ipehẽngue peteíva ou ramo oguenohẽ haña hógagui hetekue, ohapy haña ikanguekuéra ha oporandu ramo upe óga ruguápe oĩvape: Oimeve piko gueteri nendive. Ha'e ombohováita: Nahániri. Ha he'ive: Ekirirĩ, ndaikatúigui ja'e Ñanderuete réra. 11 Peikuaa porãke, pende Ruete oitypáta umi ogaguasu ha ombokusuguéta avei umi óga michíva. 12 Oñanikuaa piko umi kavaju itaguasu ári térã umi guéi piko oyvymbovokuaánepa (oara) itaguasukuéra ári. Peẽ pemoambue pe justícia pohã vaípe, ha pe justícia'a mba'e iróvape. 13 Peẽ pevy'a rei pejévo: Orepu'aka Lodabar táva rehe, ha ore rombopoguy ore pu'aka rupi avei Carnaĩmpe. 14 Nde, Israel retã, ema'ẽ porãke, he'i pende Ruete, Che aguerúta pendeári peteĩ tetã pendejopy asýtava, Hamat ojeikeha guive Araba ysyry peve.

Amos 7

1 Koichagua mba'e Ñanderuete, pe Jaraitéva, ohechauka chéve: Peikuaa porãke, oñekytĩ rire pe kapi'i tetã ruvichápe ñuarã ha hoky jevývo, Ñanderuete ombou tuku atyguasu, 2 umía oñuahẽ ha ho'upa rire pe kapi'i yvy apére, che ha'e ichupe: Che Ruete, che Jára, eperdonamína , mba'éicha piko Jacóbo oikovéta imichĩetereíma ramo. 3 Ha Ñanderuete oñembyasy jevy ha he'i: Ndojehumo'ávéima. 4 Ñanderuete koichagua mba'e ohechauka chéve: Peikuaa porãke, Ñanderuete, pe Jaraitéva, penembojovake haña ohenóita tata, ha pe tata ombohypáta pe yguasu ha ho'upáta avei pende kokue. 5 Ha che ha'e ichupe: Che Ruete, ejeko ko'áña, mba'éichapa Jacóbo oikovéta imichĩetereíma ramo. 6 Ha Ñanderuete oñembyasy ha he'i: Ko'ã mba'e ndojehumo'ávéima. 7 Ha Ñanderuete ohechauka chéve koichagua mba'e: Péina ápe, Ñanderuete oñembo'y peteĩ korapyjere yvate ikarẽ'ỹva ári ha ipópe oĩ peteĩ plomáda, umi óga mopu'ãhára oiporu háicha. 8 Ha upévo Ñanderuete he'i chéve: Amos, mba'épa rehecha. Ha che ha'e: Peteĩ plomáda, umi óga mopu'ãhára oiporúva. Ha Ñanderuete he'i chéve: Péina ápe, Che amoĩ ko plomáda che retã Israel reko rehe ha naperdonamo'ávéima ichupekuéra mba'evépe. 9 Umi yvy yvate Isaac ñemoñare oiporúva (omomba'eguas haña ambue járape), ambyaipáta, ha umi Israel yvy omomba'eguasuhápe ambue járape ambotaperepáta, ha kyse pukúpe añemoíta Jeroboam rogayguakuéra rehe. 10 Upéi pe pa'i Amasías, Betel pegua, he'iuka Jeroboam, Israel retã ruvichápe: Amos opu'ã nderehe Israel retãygua apytépe, pe tetã ndaipu'akamo'ávéi iñe'ẽ rehe. 11 Péicha ningo Amos he'i:

Jeroboam omanóta kyse puku rupi, ha Israelguakuérape ojegueraháta ambue tetãme tembiguaikuéra ramo. 12 Ha Amasías he’i Amóspe: Proféta , tereho, ekañy Juda retãme, ha upépe he’u ne pan , ha upépe eprofetiza , 13 ha anive reprofetiza Betélpe, péva ningo tetã ruvicha marangatu rendágui, ha hogaguasu oĩ ipype avei. 14 Upéramo Amos ombohováí ha he’i Amasíaspe: Che ndaha’éi proféta ha ndaha’éi avei proféta remimbo’ekue, che peteĩ tymba rerekuánte, ha aňotý higo matakúera . 15 Ñanderuete katu cherenói che rymba apytégui ha he’i chéve: Tereho ha eprofetiza che retã Israel rehe. 16 Ha ága, ehendu Ñanderuete ñe’ẽ. Nde ningo ere: Ani reprofetiza Israel rehe, ha ani reñe’ẽ Isaac róga rehe. 17 Upévare Ñanderuete he’iuka ndéve: Ne rembirekógui oikóta kuña reko vai ko tavapýpe, ha nde ra’y ha nde rajykuéra kyse pukúpe ho’apáta, ha nde yvy rehe oñemboja’opáta po’a jeporavo rupi, ha nde remanóta tetã mombyrýpe, ha Israel ojegueraháta ñeñapytĩháme ambue tetãme.

Amos 8

1 Koichagua mba’e Ñanderuete, pe Jaraitéva, ohechauka chéve: Ahecha peteĩ ajaka’i henyhëva yva ajúgui. 2 Ha he’i: Amos, mba’épa rehecha. Ha che ha’e ichupe: Peteĩ ajaka’i henyhëva yvágui. Ha Ñanderuete he’i chéve: Israel hi’ajúma, opáta, naperdonamo’ávëima hembiapo vaikuekuéra. 3 Ha che rogaguasúpe umi opurahéiva, ipyahẽ asýta upe ára upévape, he’i pende Ruete, he’õnguekuéra oñemombótgui oparupiete. 4 Pehendúke ko’ã mba’e, peẽ pejopýva mboriahukuérape ha pehundiséva ichupekuéra ko tetãme, 5 pejévo: Araka’épa ohasáta pe jasy pyahu, rovende haña ore trigo , ha araka’épa ohasa jevýta pe pytu’uha ára roipe’a haña pe ogaguasu rokẽ roňongatuhápe ore mba’e ra’ýingue, romomichĩ haña pe kambuchi ra’ãha (medída), rohupi haña pe trigo repykue ha roiporu haña pe balánza pésa japu. 6 Rojogua haña pirapire rehe umi imboriahúvape ha rojogua haña mokõi sapatu repýre umi ohasa asývape ha rovendepa haña trigo oñembyaíva jepe. 7 Ñanderuete ome’ẽ iñe’ẽ Jacóbo rerakuã porã rehe: Ndacheresaráiri araka’eve mayma hembiapo vaikuégui. 8 Ko’ã mba’e ko’ãva rupi pe yvy ndoryryichénepa, noñemondyichénepa mayma ipype oikóva guive, ojejupipa haña ku Nilo ysyryicha, ha upéi oguejypa jevy haña. 9 Ojehuva’erã upe ára upévape, he’i pende Ruete, Che amoingéta pe kuarahy asaje pytépe ha amoñuahëta pe pyhare ára sakãme. 10 Pende aretekuéra rendaguépe oikóta tesay, ha pende purahéigui oikóta jahe’o, pomondeukáta ao vosakuépe ha peñemyakã perõta, peñembyasýta ha pejahe’óta, pende ra’y peteĩmíva omano ramoguáicha, ha ipahápe pemanóta py’angekõita reheve. 11 Cháke, outamahína pe ára pende Ruete he’imava’ekue, amboíta ñembyahýi yvy apére, ndaha’emo’ãi pene rembi’úgui peneñembyahýita ha pendey’uhéita, pende Ruete ñe’ëgui uvei peẽ peneñembyahýita ha pendey’uhéita. 12 Ha pehasáta peteĩ yguasúgui ambue yguasúpe, yvate guive kuarahyresẽ meve pehekáta pende Ruete ñe’ẽ, ha ndapejohumo’ávëima. 13 Umi ára umívape kuñataĩ iporãitéva ha avei umi karia’y ipy’a manóta ijy’uhéigui. 14 Umi ome’ëva iñe’ẽ (juraménto) Samária jára gua’úpe he’ívo: Nde, Dan jára gua’u, ha nde, Beerséba jára gua’u; umía ho’apáta ha nopy’ãmo’ávëima araka’eve.

Amos 9

1 Ahecha Ñanderuete oñembo’y kuave’emby renda oĩháme ha he’i chéve: Einupã pe okẽ pyruha rehe ha eity umi okẽ jokoha, tojeka iñakãnguéra, ha umi hembýva kyse pukúgui, Che voi ajukáta, ha ndaiporimo’ãi peteĩnte jepe oñani térã okañýtava. 2 Oike ramojepe hikuái umi omanomava’ekue retã meve, upégui che po oguenohëta ichupekuéra; ha ojupi ramo jepe hikuái yvága peve, upégui amboguejýta ichupekuéra. 3 Ha okañy ramo hikuái Carmel cérro ru’ãme, upépe ahekáta ichupekuéra ha agueru jevýta, ha jepevémo okañy hikuái che renondégui pe yguasu ruguaite peve, upépe amondóta mboikuéra oisu’u haña ichupekuéra. 4 Ha oho ramo hikuái ñeñapytĩháme tetã mombyrýpe, upépe amondóta kyse puku ha ajukáta ichupekuéra, che resa oma’ëta hesekuéra ombyai haña ha ndaha’éi osalva haña ichupekuéra. 5 Pende Ruete, Yvagaygua Atykuéra Jára, opoko ramo yvýre, oryrýta ha oñemondyipáta mayma oikóva guive ipype, ha pe yvy opu’ã ha oguejy pe Egípto pegua ysyryguasúicha. 6 Ha’e ojapo umi arai ha ombyaty umi y ára pegua oñohẽ haña pe yvy ape ári. Ha’e ohenói umi yguasu, oñeñohẽ haña yvy apére, Ha’etéva térã Jahve ningo héra, pende Ruete. 7 Israel retäygua, peẽ piko ndaha’éi chéve ñuarã ku Etiopiyaguakuéraicha, he’i pende Ruete. Ndachéi piko aguenohëva’ekue Israélpe Egípto retägui, ha Filisteayguakuéra, Caftórgui; ha umi Siriayguápe,

Kírgui. 8 Peikuaa porãke, pende Ruete, pe Jaraitéva resa, oñemoĩma umi tetã hembiaapo vaíva rehe, ha Che ahundíta ichupekuéra ko yvy apégui, Che nahundipamo'ãi katu Jacóbo ñemoñarépe, he'i pende Ruete. 9 Pema'ẽ porãke, Che amosarambíta Israel retãnguakuéra opaite ambue tetãnguéra apyte rupi, ku trígo ra'ýingue oñembokuchu háicha peteĩ yrupẽme, ha ndo'ái ichugui peteĩ ha'ýiguemi jepe yvýpe, upeichaite Che ambokuchúta ichupekuéra. 10 Opaite hembiaapo vaíva omanóta kyse pukúpe che retãme, he'i ramojepe: Noñemo'açuimo'ãi ni nañanderupitymo'ãi ko mba'evaiete oikótava. 11 Upe ára upévape katu Che amopu'ã jevýta David róga ho'amava'ekue, ha ambotypáta ikuára ha amopu'ã jevýta umi óga ho'apava'ekue, ha aheja jevýta ymaguaréicha, 12 ikatu haçuáicha David ñemoñarenguéra oñemomba'e Edom yvy rembyre rehe ha ambue tetãnguéra rehe, che réra oñehenói haguépe, he'i pende Ruete, ha katuete oikopáta (Che ha'emava'ekue guive). 13 Peikuaa porãke ouhína upe ára, he'i pende Ruete, umi yvy mbovohára omba'apóta umi kóga mono'õhára ndive, ha pe parral'a rykue'ohára omba'apóta umi ñemitýhára ndive, ha umi cérro tuichágui otykýta parral rykuere, ha mayma cerro oñemongu'íta. 14 Agueru jevýta Israelguakuéra umi tetã mombyrýgui omopu'ã haçuá hikuái umi táva ojeityva'ekue oiko haçuá ipype, oñotýva'erã iparralty ha ho'úta ivíno, ha oñemitýta ho'u haçuá hi'akue. 15 Amoíta ichupekuéra ijyvyteépe ha araka'évéma ndaípe'aveimava'erã ijyvýgui, Che ame'ëva'ekue ichupekuéra, he'i Jahve, pende Ruete.

Obadiah 1

1 Ñanderuete ohechauka Abdíaspe ipayetépe (visiónpe) ko'ã mba'e Edom rehegua: Rohendu peteĩ marandu (noticia) Ñanderuetégui, ha ñe'ẽ rerahahára oñemondo umi tetãme ha péicha he'i: Pepu'ãke ñañorairõ haçuá Edomguakuéra ndive. 2 Eikuaa porãke: Che romomichíta tetãnguéra apytépe, ha nande'apomo'ãi mba'eve ramo. 3 Ne ñe'ã oñembotuichaiterei haguére, nde voi reñembotavy, reikógui cerrokuéra pa'ũ rupi, nde reiko py'aguapýpe pende cerrokuéra rupi ha upévare ere nde py'apýpe: Máva piko ikatu chereity yvýre (ha chembopoguy). 4 Reveve ramojepe ku ñapykanícha, ha jepevémo mbyjakuéra apytépe rejaitypo ramo, upégui roityva'erã, Ñanderuete he'iuca ndéve. 5 Mondaha térã popinda ou ramo ndéve pyharekuépe, nomondaichénepa hikuái umi mba'e oikotevêngueténte ha oíke ramo nde parraltýpe mondahakuéra ndohejaichénepa hembymiva'erávante. 6 Mba'eichaitépa ojeheka ha ojeporeka umi Esau (Edom) mba'erepyeta omonda haçuá omoperõ meve hetãme. 7 Opaite oñembopy'apeteíva'ekue nendive nembotavýma, ne retã rembe'y peve nemuñambáta ha nde rayhuhára jepe oñemoĩmbáta nderehe, umi ho'úva ne pan omoíta ne renondépe iñuhã, ne retãme ndaiporivéima umi iñakã poráva. 8 Ajukaukáta umi Edom retãygua iñarandúva ha Esau iñakãguapývape, he'i pende Ruete. 9 Ha ne kuimba'ekuéra ipy'aguasuvéva, oikóva nde tavaguasúpe, hérava Teman, okyhyjepáta hikuái, ojejukapa peve umi kuimba'e oikóva guive Edom (Esau) retãme. 10 Reñemotíta ha reñehundietéta repu'ãve'ý haçuá, reñemoĩ vai haguére nde ryvy Jacóbo rehe. 11 Umi ñorairõhára tetã ambue pegua oikérõ guare Jerusalen rokẽguasú rupi omonda haçuá imba'erepy ha oitývo po'a jeporavo Jerusalengua rehe, nde reíva'ekue avei ijapytépe peteĩ tetã ambueyguávaicha, 12 nderevy'aiva'erãmo'ã nde ryvy jehasa asyha árape, nandepy'aroryiva'erãmo'ã Juda ra'ykuéra oñehundívo, nderejererovuiva'erãmo'ã ijepy'apyha árape, 13 ndereikeiva'erãmo'ã che retã rokẽ rupi ijepy'apy vaiha árape, nerema'ëiva'erãmo'ã vy'apópe ijepy'apy vaiha árape, nandepojairiva'erãmo'ã imba'erepykuéra rehe ijehasa asyha árape, 14 nereñembo'yiva'erãmo'ã avei umi tape ojoasaha rupi rejuka haçuá umi Israel retãygua okañývape, ha neremoiriva'erãmo'ã ipoguypekuéra umi hembyva'ekue ijepy'apy vaiha árape. 15 Hi'açuíma pende Ruete ára ombohasa asy haçuá umi tetãme, nde rejapo hagueichaite ojejapóta avei nderehe, ne rembiapo vai oupa jevýta ne retã ári. 16 Peẽ Judaygua pe'u haguéicha pe víno che cérro Jerusalénpe, péicha hoy'upáta avei opaite ambue tetãnguéra che vásó jehavira rehegua ha omokõmbáta hikuái oñehundipa peve. 17 Ha Jerusalen cérrope katu oikóta Israel rembyre, Che aguenohêta ijehasa asyguasúgui, ha pe yvy pende Ruete omboykeva'ekue hogaguasúpe guarã ojeporu jevýta ha Jacóbo ñemoñare oñemomba'e jevýta ijyvytee rehe. 18 Jacóbo ñemoñare tataícha oikóta, ha Jose ñemoñare tata rendýicha ha Esau ñemoñare ku kapi'i píruvaicha, ha ojehapýta hikuái ha okaipáta Esau ñemoñarenguéra ha avave nahembymo'ávái, umi mba'e katuete ojehúta pende Ruete he'ígui ko'ã mba'e. 19 Israel retãygua oñemomba'éta Négev rehe, Esau cérro rehe ha Filisteayguakuéra yvy rehe, ha oñemomba'éta avei hikuái Efrain ha Samária ñunguéra rehe, ha

Benjamin oñemomba'éta Galaad ñúre. 20 Ha umi Israelgua ohova'ekue jepokuapýpe oñemomba'e jevýta Canaan yvy rehe Sarépta peve, ha umi Jerusalengua oikóva avei jepokuapýpe Sefarádpe oñemomba'éta Négev tavakuéra rehe. 21 Upéramo Israel retäygua ohova'erã Jerusalen cérrope ombojovake haña Edom retäyguakuérape, ha Ñanderuete voi oisãmyhypáta ichupekuéra hetã ruvichaguasujete ramo.

Jonah 1

1 Ñanderuete oñe'ẽ Jonas, Amitai ra'ýpe, ha he'i ichupe: 2 Epu'ã ha tereho Nínivepe, pe tavaguasuetépe, ha ere ichupekuéra: Oñuahẽmaha che renondépe heko ky'a vai ha iñañangue. 3 Jonas opu'ã ha oho rãngue Nínive gotýo oho Társis (España) gotýo, okañy hañaicha Ñanderuetégui, upévare oguejy oho Jópepe, ha ojohu peteĩ barco guasu osẽmbotáva oho haña Tarsis gotýo, ome'ẽ ipasáje repyrã ha ojupi oho haña Tarsispe, oñemomombyry haña Ñanderuete rembiapógui. 4 Ñanderuete katu omopu'ã peteĩ yvytu ratã yguasúpe apére, ha oñemondyiete hikuái, pe y ipochyete oipehe'ãmba hañaicha pe barco guasu (ygaguasu). 5 Ha umi kuimba'e barco guasu pegua okyhyjepa, ha peteĩteĩ oñembo'e sapukaipópe ijárape ha omombopa hikuái ýpe umi mba'e pohýi oĩva guive barco guasu ryepýpe omboveví haña ibarco, Jonas katu oguejýra'e barco guasu ruguaitépe oñeno haña ha upépe oke hatã. 6 Ha umi barco guasu ruvicha oñemboja Jonas rendápe ha he'i ichupe: Mba'érehe piko rekereína. Epu'ã ha eñembo'e nde Járape, ikatu mba'éntemo ñandeporiahuvereko, nañamanombái ko y pochy rupi. 7 Ha umi kuimba'e barco guasu pegua he'i hikuái ojupe: Jaity po'a jaikuaa porã haña máva rupípa ko'ã mba'evai ojehu ñandéve. Ha oitývo po'a, ho'a Jonas rehe. 8 Upémaramo he'i hikuái ichupe: Emyesakã porã oréve mba'éicha rupípa ojehu ñandéve ko mba'evai kóva. Mba'épa ne rembiapo ha mamóguipa reju. Mba'eichagua tetäyguápande ha moõpa renace. 9 Ha ha'e he'i ichupekuéra: Che ningo hebreo (Israelgua), ha ambotuicha Yvagakuéra Járape, yguasúpe ha yvy apoharépe. 10 Ha umi kuimba'e kyhyjepópe he'i ichupe: Ma'erã piko rejapóra'e ko'ã mba'e. Ha'ekuéra oikuaapáma okañy hague Ñanderuetégui, ha'e voi omombe'úgui ichupekuéra. 11 Ha he'i hikuái ichupe: Mba'épa rojapóta ndehogui ko yguasúpe okirirĩ haña ñandéve. Pe yguasúpe ko'ýte ipochy pochyve ohóvo. 12 Ha'e he'i ichupekuéra: Chereity yguasúpe, ha pe yguasúpe pochyete okirirĩta peẽme, che aikuaa voi che rupínte ouha pendeári ko yvytu ratãite. 13 Ha umi kuimba'e oñeha'ãmba omboja jevy haña pe barco guasu y rembe'ýpe, ha jepeverõ ndaikatúi, pe yguasúpe katu ipochy pochyve ohóvo. 14 Upémaramo ojerure iñembo'épe Yvágua Járape he'ívo: Péina ko'ãña rojerure ndéve Yvágua Jára, anítei romano ko kuimba'e kóva rekove rupi, ha ani remoĩteĩ oreári huguy, oimérõ heko potíva. Nde voi, Yvágua Jára, rejapókuri ko'ã mba'e reipotáguinte. 15 Ha ojapyhy hikuái Jonáspe, ha omombo ichupe yguasúpe, ha pe yguasúpe pochyete opyta okirirĩ. 16 Ha umi kuimba'e tuicha okyhyje Yvágua Járagui, ha oikuaave'ẽ ichupe ñuarã, ha ha'ekuéra ome'ẽ iñe'ẽ ojeroviaseha hese. 17 Ñanderuete katu omondo peteĩ pira ndetuicháva omokõ haña Jonáspe, ha Jonas oiko upe pira ryépe mbohapy ára ha mbohapy pyhare.

Jonah 2

1 Upémaramo Jonas oñembo'e Ñanderuete, Ijarateépe, pe pira rye guive, 2 ha he'i: Che jepy'apy asy pa'ũ guive ahenói che Ruetépe ha Nde cherendu, omanóva retã rugua guive che rohenói ha Nde rehendu che ñe'ẽ. 3 Nde chereityuka y ipypukuvehápe, yguasúpe mbytépe, che jerekuévo y meménte oĩ, ha pe y pochy ohasa cheári cheñu'ãmba peve. 4 Upémaramo che ha'e: Añemosẽma nde resa renondégui ha ndahechamo'ãvéi nde rogaguasu. 5 Yeta cheñu'ã chepytupa peve, chembojere yguasúpe pypukuete, ygáu (plánta) oñu'ãmba che akã. 6 Aguejy umi tugua pypukuete peve, pe y chejoko iñembotýpe ha añandu péva tapia ñuarã, Nde katu reguenohẽ che rekove che ñeñoty rendágui (sepultúragui), Nde voi ningo che Ruete, che Jaratee. 7 Che ánga omanóta jave, chemandu'a nderehe, che Ruete, che ñembo'e oñuahẽ ne rendápe, nde rogaguasúpe. 8 Umi omomba'eguasúva ijára gua'úpe, oñemomombyry nde jeporiahuverekógui. 9 Che katu aikuave'ẽse ndéve che kuave'ẽmby, che agradecimiénto reheve, ha ko'ãña ajapóta katuete Nde reipotáva guive. Nde voĩnte reguenohẽkuaa yvyariguakuéra ijejopy vaietégui. 10 Ha Ñanderuete omondo pe piraguasu y rembe'ýpe oñe'ẽ (ovomita) haña ichugui ha upéicha oity Jonáspe y rembe'ýpe.

Jonah 3

1 Upéi Nanderuete oñe'ẽ jevy Jonáspe ha he'i: 2 Epu'ã ha tereho Nínivepe, pe tavaguasuetépe, ha emombe'u ipype che ñe'ẽ Che ha'étava ndéve. 3 Ha Jonas opu'ã ha oho Nínivepe Nanderuete oipota háicha. Nínive peteĩ táva tuichaitereíva, peteĩ kuimba'e oikotevẽ mbohapy ára ohasa haña imbyte rupi. 4 Ha Jonas oikévo pe távape, ha'e uguata peteĩ ára pukukue ha upe ára jave omombe'u Nanderuete ñe'ẽ ha he'i: Ko ára guive, 40 ára haguépe Nínive oñehundíta. 5 Ha umi Níniveygua oguerovia Nanderuetepe, ha ohechauka oñembyasyha hikuái, upévare ndokaruvéi ha oñemonde ao vosakuépe, itujavéva guive imitávéva peve. 6 Ha ko marandu oñuahẽ Nínive retã ruvichápe, ha opu'ã iguapyhaguasúgui omboi ijao ha omonde avei ao vosakue, ha uguapy tanimbúpe. 7 Ha oikuaauka iñe'ẽ ha imburuvichakuéra rembipota opaite Níniveyguápe: Opaite kuimba'e, kuñakuéra ha tymbakuéra, guéi ha ovechakuéra anítei ho'uve mba'eve, anítei oñeme'ẽ ichupekuéra hi'upyrã térã y hoy'u haña, 8 toñemondénte ao vosakuépe kuimba'ekuéra, kuñakuéra ha tymbakuéra, ha tojerure asy Nanderuetepe, Ha'e oiporiahuvareko haña; ha oimeraéva topoí heko vaígui, ha tome'ẽ jevy imondapyre oguerékova ipópe ijarateépe. 9 Ikatu porãnte ningo Nanderuete oñembyasy orerehe, ha ojei ipochýgui, ha ikatu péicharõ nañamanombái. 10 Ha Nanderuete ohechávo oñembyasyha hikuái ha opoi hague heko ha hembiapo vaígui operdona ha ndohavirái ichupekuéra.

Jonah 4

1 Jonas katu ipy'aro asyterei ha ipochy. 2 Ha oñembo'e Nanderuetepe ha he'i: Nde, che Ruete, péva voi che ha'eva'ekue, aimérõ gueteri che retãme. Pévaguí voi pya'e pya'e akañyse Tarsíspe, che ningo aikuaa porãvoi, Nde, che Ruete, reiporiahuvareko ha ndepy'a porãha, hasyha ndepochy haña ha Nde reporohayhuseveha rehavira rãgue. 3 Upévare che Ruete ajerure ndéve ehekýina chehegui che rekove, iporãvénte chéve amano aikove rãgue. 4 Ha Nanderuete he'i ichupe: Rejapo porã piko ndepochyterei haña. 5 Ha osẽ Jonas tavapýgui ha oñemomombyrymi kuarahyresẽ gotýo, ha omopu'ã peteĩ kuarahy'ã ijupe guarã ha uguapy iguýpe, ohecha haña mba'épa ojuhúne Nínivepe. 6 Ha Nanderuete, pe Jaraitéva omoheñói peteĩ mba'ysyvo máta Jonas oiháme ombokuarahy'ã haña iñakã, omoangapyhy haña ichupe, ha Jonas ovy'aite ko mba'ysyvo kóva reheve. 7 Ambue ko'ẽme katu Nanderuete ombou peteĩ yso ombyai haña pe mba'ysyvo, 8 ha ojehe osẽvo kuarahy, Nanderuete ombou peteĩ yvytu hakúva oipejúva kuarahyresẽguio, ha Jonáspe ojope rasy kuarahy iñakãme ha ombopy'amano ichupe, ha'e ningo omanoseiterei ha he'i: Iporãve chéve amano aikove rãgue. 9 Upévo Nanderuete he'i Jonáspe: Iporã piko, ndepochy ipiru haguére ko mba'ysyvo kóva. Iporãite, he'i Jonas, chepochy amano hañaícha. 10 Ha Nanderuete he'i ichupe: Nde reiporiahuvarekókuri pe mba'ysyvo, nde neremba'apói ramojepe hese, ni nandéi remongakuaava'ekue. 11 Ha Chépa ndaiporiahuvarekoichéne Nínivepe, pe tavaguasute oiháme hetave 120.000 kuimba'e ha kuñakuéra ndaikatúiva ombojuavy ivaíva iporãvaguí, akatúa térã asúpe, ha tymba hetaiterei ningo oiko avei ipype.

Micah 1

1 Ko ñe'ẽ Nanderuete he'iva'ekue Miquéas, Moresetguápe; Juda ruvichakuéra Jotam, Acáz ha Ezequías árape. Ko'ã mba'e ojehechaukava'ekue ichupe Jerusalen ha Samária rehe. 2 Pehendu porãke opaite tetãnguéra, ha pejapysaka porãke ko yvy apére oíva guive, pende Ruete, pe Jaraitéva oiko techahare ramo ha oñemoíta penderehe hogaguasu guive. 3 Pema'ẽ porãke, pende Ruete osẽ hekohágui, ha ogejy ha uguata cérro ru'ãnguéra rehe. 4 Ipy guýpe hykupa umi cérro ha umi ñu icha'ĩ araitýicha tatápe ha y osyryrõguáicha cérrogui. 5 Opaite ko'ã mba'e oikóta Jacóbo oñemoí haguére cherehe ha Israel retãygua rembiapo vaíre. Mamo piko Jacóbo ojapo vai, ndaha'úi piko Samária rembiapo vai rupi. Ha moõpa Juda omomba'eguasú ambue járape, ndaha'úi piko Jerusalénpe. 6 Upévare Samáriaguí oikóta peteĩ ita atyraguasu ojeporútava iparralty korarã ha amosarambíta avei ijitakuéra ñure ojehecha haña hoga rapo, umi itaguasu oñemboguapy haguépe hogakuéra. 7 Ha opaite ijára gua'u ra'ãnga ojejokapáta ha umi jeguaka ojejapova'ekue kuña reko vai repykuégui oñehundipáta tatápe, opaite ko'ã mba'e opa reíta. 8 Upévare che, Miquéas, ajahe'óta ha che rasẽ pukúta, aikóta pynandi ha opívo, che rasẽ pukúta aguaraguasúicha ha ambure'áta ñanduguasúicha. 9 Ojekutu haguépe Samária ndokueramo'ái, ha oñuahẽma avei Juda retãme ha ohupityma

che retäyguakuérape, oïma Jerusalen rokême. 10 Ani pejétei kóva Gatguápe, ani penerasê heta rei Ácope ha pejapajerékiena Bet-le-afra yvy timbóre. 11 Tapeho peê, Safirgua, opívo ha ñemotĩ reheve, ha umi Zaanangua nosêmo'ãi ha Beteselguakuéra napenepytyvõmo'ãi. 12 Umi Marotgua okyhyjeiterei ha noñemoangapyhyséi, Ñanderuete omboúgui mba'évai Jerusalen rokêguasu peve. 13 Pejokuáke pene rymba kavaju pende cárrore , peê Láquis pegua, penendive voi oñepyrũ Jerusalen retäygua rembiapo vai. 14 Upévare peme'ê'arã pe jopói Morésetgatpe ha umi Aczibgua ombotavýta Israel retã ruvichakuérape. 15 Ha peê peikóva Maresápe aguerúta upe oñemomba'évape penderehe, ha Israel potykue okañýta Adulam meve. 16 Eñapĩ perõ nde ra'y nembopy'aroryetéva ha emoakãperõ yryvu ruvicháicha, ojererahágui ichupekuéra tembiguáirõ ambue tetãme.

Micah 2

1 Cháke, peñeñangarekóke, peê pejepy'amongetáva mba'évaire pende rupápe ha ko'êmbávo pesê pejapo vai haña, ha peiporu vai pende pu'aka. 2 Pe kokue oiporavova'ekue rehe oñemomba'e mbaretépe ha oipe'a rei pe óga oipotáva guive, upéicha omonda hikuái pe kokue ha umi óga ijarateégui. 3 Upévare pende Ruete he'i: Che añemoĩse ko tetã rehe ajapo vai haña hesekuéra, napekañymo'ávêi ha napeñakãrapu'ãmoávêi, ivaietéta upe ára upévape peême ġuarã. 4 Upe árape oje'éta penderehe ko ñe'enga ha ojepurahéita oñembohory haña penderehe, upéicha oje'éta: Roñehundipaite ha ore yvy oñeme'ema tetã ambueygua pópe, ha ore mba'e oñemboja'ó tetã ambueygua ġuarã. 5 Upévare ndaiporimo'ãi omboja'óva pende yvy po'a jeporavo rupi Ñanderuete retäygua apytépe. 6 Ani pemoherakuã peichagua profecía: Ndaorerupitymo'ãi umi mba'évai, he'i ramojepe hikuái oremotĩ haña. 7 Jacóbo róga oñemoangapyhy ko'ã ñe'ẽ rupi: Opa piko Ñanderuete paciência térãpa peichagua tembiapo vai Ha'e ojapose. Ndoiko porãi nga'u piko Ha'e heko porãva ndive. 8 Upe kuehe oikova'ekue che retã ramo, ko'áña opu'ã opavavére, ha oipe'a rei hapicha ao py'aguapýpe oikóvagai, ou omonda hapicha mba'e ku ñorãirõhára oúva ñorãirõguasúgui ramoguáicha. 9 Peê pemosê Israel kuñakuéra hogakuéragai, ovy'a haguépe ha ichuguikuéra peipe'a avei imembykuéra, imba'e hepyvéva. 10 Upévare pepu'ã ha tapeho, ko'ápe ndaha'évéima pende pytu'uha renda, peñemongy'apa haguére peñehundipáta. 11 Oime ramo oikóva aña japúpe ha he'íva: Che aprofetiza víno ha taguato resay reheve. Peichagua profétante ombovy'akuaa piko ko tetã kóvape. 12 Añetehápe Che pombyatypa jevýta, nde Israel; Che ambyatýta Israel rembyremi, ha ambyatýta ichupekuéra ku Bósra ovechakuéra oñembyaty háicha korapy mbytépe ha hetaitereígui hyapu tuicháta hikuái. 13 Ha oíta peteĩ omyakáva Israelguakuérape, umía ou jevýta ha ohasáta hikuái táva rokêguasu rupi, ha Ñanderuete voi ohóta henonderãme hetã ruvichaguasuetéva ramo.

Micah 3

1 Che ha'emava'ekue: Pehendúke, peê, Jacóbo karaiguasukuéra ha Israel ruvichakuéra. Ndaijái piko peême peikuaa porã haña mba'épa he'ise justícia . 2 Peê ndapehayhúi mba'eporãva, mba'évaĩte pehayhu, peipire'óva ha peipe'áva ho'o ikanguégui. 3 Peê pe'u che retäygua ro'o, peipe'a ipire hetégui, pemopê ikãnguekuéra ha hete ro'o peikytĩ oñekytĩ háicha so'o ojeitýva óllape ogy haña. 4 Oġuahêta katuite pe ára pehenoitaha pende Ruetépe, Ha'e katu nopenamo'ãi penderehe, upe ára upévape omokañýta hova pendehegui, pejapo haguére heta tembiapo ivaietéva. 5 Péicha Ñanderuete he'i umi proféta (gua'u) rehe, ombotavýva che retäyguakuérape: Ha'ekuéra omoheraakuã mba'eporã umi omongaru porãvape proféta gua'ukuérape, umi omongaruse'ývape ichupekuéra katu omoheraakuã mba'évai. 6 Upévare iñypytũmbáta peême ha ndojehechaukamo'ávêi mba'eve, pe kuarahy okañýta profetakuéragai ha pe ára sakã rãngue oikóta pyhare ramo. 7 Ha oñemotĩta umi proféta japu ha umi imba'ekuaáva, ha'ekuéra ombotýta ijuru, Ñanderuete noñe'emo'ávêigui ichupekuéra. 8 Che katu, cherenyhẽ Ñanderuete Pytu Porãitéva ha ipu'akágui, amombe'u haña justícia ha pu'aka, ha ahechauka haña Jacóbo ñemoñarenguéra reko iñañaha, ha Israelguakuéra rembiapo ivaitéha. 9 Pehendúke, peê pemyakáva Jacóbo rogaguasukuéra ha peê Israel retã ruvichakuéra, peê pemboyke pe justícia ha pemokarẽ pe añetegua. 10 Tuguy reheve pemopu'áva'ekue Sion, ha justícia'ýre pemopu'áva'ekue Jerusalen. 11 Huvichakuéra ombojovake pirapire ñemiha megua reheve ha pa'ikuéra ombojovakesénte oñembopopegua ramo ichupekuéra, ha iproféta pirapire rupĩte ombohasase imarandu ha he'i hikuái Ñanderuete oíha ñanendive, mba'eve ivaíva ndojehumo'ãi,

Ñanderuete oĩgui ñande apytépe. 12 Peẽ peiko vai haguére Sion yvy oñembovóta kokuéicha ha Jerusaléngui oikóta tapere atýra, ha che rogaguasu oñemopu'ã haguépe oikóta ka'aguyguasu.

Micah 4

1 Ha ojuhúta umi ára pahápe pe cérro oñemopu'ã haguépe Ñanderuete rogaguasu, oikóta cérro akã ramo ambue cerrokuéra apytépe ha tetānguéra oñembyatýta upépe. 2 Hetaiterei tetāygua oġuahêta ha he'íta: Pejúke ha jajupi Yvága Jára cérrope , ha Jacóbo Jára rogaguasúpe, Ha'e ohechauka haġua ñandéve ñane raperã, ha jaiko haġua hape po'ípe, Sióngui ningo osêta Ñanderuete rekombo'e ha Jerusaléngui osêta Ñanderuete ñe'ẽ. 3 Ñanderuete voi ombojovakéta tetānguérape ha Ha'e ohekombo'éta tetā guasúpe mombyry oikóvape; ikyse pukúgui oja póta hi'aradorã ha hu'yguasúgui oja póta ikyserã oikytĩ haġua iparral rakã, ha ndaiporimo'ávéma ñorãirõ ha avave nombo'emo'ávéma hapichápe oiporu haġua ñorãirõ rembiporukuéra, (oĩgui upépe py'aguapy). 4 Ha peteĩteĩva oġupýta iparralty ha hi'igo rakã guýpe, ha ndaiporimo'ávéma omongyhyjéva ichupekuéra, ángel atykuéra Jára juru he'igui ko'ã mba'e. 5 Ambue tetānguéra omomba'eguasúpe ramojepe ijára gua'úpe, ore katu roikóta Ñanderuete oipota háicha tapia ġuarã. 6 Upe ára upévape he'i pende Ruete, ambyatýta umi ikarêvape, umi okañyva'ekue ha umi ahavirava'ekuépe. 7 Ha umi ikarêva ha umi okañyva oikóta peteĩ tetā imbaretéva ramo ha pende Ruete voi oisāmyhyta ichupekuéra tapia ġuarã Sion cérro guive. 8 Ha nde Sion cérro , tymba róga yvate, nde ningo pe táva tápia yvate oñemombaretéva, nde pu'aka oñeme'ẽ jevýta ha Jerusalen retāyguakuéra oiko jevýta tetānguéra ruvicha ramo. 9 Mba'érehe piko resapukái rei reikóvo. Ndaipóri piko mburuvicha ndepype. Omano piko nerekombo'éva, ha ou ndéve mba'asy kuña imembymbotarõġuáicha. 10 Kuña imembymbotarõġuáicha eryryi ha esapukái, nde Sion rajy (Jerusalenguakuéra), ko'áġa ningo resêta nde távagui ha reikóta ñúre reġuahẽ meve Babilónia retāme. Upépe rejejoráta, upépe pende Ruete neguenohêta hesekuéra ija'e'yva poguýgui. 11 Ko'áġa katu heta tetā oñembyaty oñemoĩ haġua nderehe ha he'i hikuái: Toñemongy'a Jerusalen ha rohechase mba'éichapa ohasa asy, roñembohory haġua hetāyguakuéra rehe. 12 Ha'ekuéra ndoikuaaiete pende Ruete py'apýpe oĩva térã mba'épa Ha'e oja pótava, upévare Ha'e ombyaty ichupekuéra oñemono'õ háicha umi trígo háse. 13 Epu'ã Sion ha ejykýi, Che ajapóta ne ratĩ hiérrogui ha ne pysãpẽ brõncegui remongu'ipa haġua heta tetāme. Imba'eita nde reguerúta pende Ruete rogaguasúpe.

Micah 5

1 Eñemombaretéke nde ñorãirõhára rajy, Jerusalen, emopu'ã nde kora yvate oĩgui umi oñemoĩva orerehe oremongora haġua, yvyra po'ípe oinupãta hikuái Israel retā ruvicha hova yképe. 2 Belen, Efráta pegua, nde ningo pe táva michívéva Juda tavakuéra apytépe, ndehogui katu osêta Israel retā ruvichaguasurã oikómava ijypy guive. 3 Ojehejáta pe kuñakarai ohasa asy haġua imemby peve ha opaite ityvýra hembýva guive ojevy jey haġua Israel ra'ykuéra ndive Ñanderuete rendápe. 4 Upéramo pe mburuvichaguasu oġuahêta ha oñangarekóta hetã rehe pende Ruete pu'aka reheve ha oisāmyhyta hetāme oiko haġua py'aguapýpe pende Ruete rérape ha Ha'e ombotuicháta ichupe ko yvy paha peve. 5 Hendive voi oúta py'aguapy, ha Asiriaygua ou jevy ramo ñane retāme opyrũ haġua ñande rogaguasu rehe, upéramo ñamondóta hendápe 7 tymba rerekua ha 8 mburuvicha. 6 Ha ojúkata hikuái Asíría retāyguakuérape kyse pukúpe, ha ikyse pukúpe ombyaíta hikuái Nimrod yvýpe, péicha Ha'e ñanepytyvõta ou ramo Asiriayguakuéra, oñemoĩ haġua ñane retā rehe ha opyrũ ramo ñande yvýpe. 7 Upéramo Israel rembyre oikóta heta tetā apytépe Ñanderuete ysapyrõġuáicha, ha ku amáicha ho'áva kapi'i ári ha ndoúiva yvyariguakuéra oipotágui. 8 Upéramo Israel rembyre oikóta heta tetā apytépe ha ojoguáta leõme, mymba saite apytépe ha peteĩ leõ ra'yrsu oiko háicha ovecha atýra apytépe, oikéva ijapytépe ha ojeitýva hi'ári ojuka haġua, ha ndaiporimo'ãi okañyva ichugui. 9 Nde, ore Jára, emopu'ã nde po rehundipa haġua umi nderehe oñemoĩva'ekuépe. 10 Ojuhúta upe ára upévape, he'i pende Ruete: Ajukáta nde kavajukuéra ha ambyaiukáta nde carrokuéra . 11 Ha ambyaiukáta avei nde tavakuéra ha aityta nde róga oñemombaretepyreva. 12 Upéichante Che ambyaipáta avei opaite paje ojejapova'ekue ha nde pópe oĩva gueteri, ha ahundipáta umi paje apohárape oĩva guive upépe. 13 Ha ahundíta avei nde jára ita ra'ānga oĩva pende apytépe, ha nereñesũmo'ávéma nde po rembiapokue renondépe. 14 Aityta nde apytégui Asera ra'āngakuéra, ha ambyaipáta ambue nde jára gua'u ra'ānga. 15 Che py'aro ha che

pochýpe ahaviráta umi tetã iñe'ẽrenduse'ỹvape.

Micah 6

1 Pehendúke umi mba'e pende Ruete he'íva: Epu'ã, eñorãirõ cerrokuéra ndive ha umi cerro'i tohendúke ne ñe'ẽ. 2 Cerrokuéra pehendúke, Ñanderuete ombojovakéta hetãme ha peẽ yvy pyenda pejapysaka porãke Ñanderuete oñorãirõgui hetã Israel ndive. 3 Nde che retã eréna chéve: Mba'e piko ajapo vai nderehe, térã mba'épepa romyangekõira'e. Embohovaimína chéve. 4 Che ningo roguenohẽva'ekue Egípto retãgui, ha tembiguaikuéra retãgui rojoguava'ekue hepýre, ha pene renonderãme amondova'ekue Moises, Aaron ha Míriampe, pene sãmbhyhára ramo. 5 Nde, che retã, nemandu'áke mba'épa Balac, Moab retã ruvicha, ojaposeva'ekue penderehe ha mba'épa Balaam, Beor ra'y, ombohovái ichupe, ha mba'épa ojehu pe tapére Sitim guive Gilgal peve, peikuaa porã haña Ha'e penepytyvõ porã hague, (Números 25,1 Josue 4,19-20). 6 Mba'e reheve piko añembojáta Ñanderuete renondépe, amomba'eguas haña Yvãga Járape. Añembojáta piko henondépe kuave'ẽmby ojehapýva reheve térã tóro ra'yurusu ombotýva peteĩ año reheve. 7 Ovy'a piko Ñanderuete aru ramo 1.000 ovecha mácho térã 10.000 acéite arróyo osyryryvaicha. Térãpa añembojakuaa Ñanderuete renondépe aikuaave'ẽ ramojepe che ra'y tenondeguápe, che ánga rembiapo vai rupi. 8 Nde, yvyarigua, pende Ruete omombe'umava'ekue mba'épa iporã ndéve. Ha mba'épa pende Ruete oha'ãrõ ndehgui. Eiko hekoitépe, eporoporiahuvareko, ehayhu nde Járape ha eñemomirĩ pende Ruete renondépe. 9 Pehendúke, pende Ruete ohenói itávape. Ñande ñanearanduñaína jakyhyje ramo hérãgui. Peẽ peikóva táva térã ñume pejapysaka porãke pe jehavira oútava rehe. 10 Oĩpa gueteri mba'e oñemondava'ekue mba'evai apoha rógape ha pe kambuchi japu (ojeporúva medída ramo) ombotavy haña hapichápe oha'ã jave itrigo . 11 Aperdona piko upe oiporúva balanza japu ha pésa japu. 12 Umi tavaygua heta mba'e oguerekóva, ojopy reiete hapichakuérape, ijapupa rei ha ijuru oporombotavysénte. 13 Upévare Che avei roikutu ha rohundíta ne rembiapo vai rehe. 14 Rekaru ramo naneryguatãmo'ãi, neñembyahýta gueteri, remono'õta ha reñongatu ramojepe nde kóga'a oñehundipáta ñorãirõme. 15 Reñemitýta ramojepe, mba'eve neremono'õmo'ãi, rehykue'õta ramojepe olivo'a , ndere'umo'ãi ijacéite , ha reñami ramojepe parral'a , ndere'umo'ãi ne víno . 16 Pejapo haguére avei Omri rembiapo vai, ha opaite mba'e Acab rógape ojejapova'ekue, ha'ekuéra penerekombo'e haguéicha, upéicha peẽ avei pejapo haguére, Che pohundíta, peẽ peiko haña ñembohoryhára ramo ha peñemotĩete haña, (1 Réyes 16,23-28 1 Réyes 16,29-33).

Micah 7

1 Angái, che ningo, aime ku oheka rei reívaicha pe parral'a ha higo'a oñemono'õmba rire ha ndajohuvéi mba'evete ha'u haña, che ánga ho'useiterei ramojepe. 2 Ndaiporivéima heko poráva che retãme, umi heko potíva che retãyguakuéra apytépe omanombáma, maymáva oheka oporojuka hañaante, maymáva oporomoñuhásénte. 3 Ipokuéra oñembopya'e ojapo vai haña. Pe mba'e heta oguerekóva ojogua ipirapire rehe pe mburuvicha ha pe mbojovakehára ojapo haña hembipota vai. 4 Pe iporãvéva ijapytepekuéra ojogua ñuatĩme, ha pe heko potívéva ojogua ñuatĩndyguasúpe. Pe jehavira ára katuite oúta nde proféta omombe'u haguéicha, upéramo ae oikóta ñemondyiguasu. 5 Anive haña rerovia nde rapicha he'íva ha anive haña pejerovia pene mburuvicha rehe. Eñangarekóke ne rembireko rehe oñenóva nde ykére, ha emboty nde juru henondépe. 6 Pe ta'ýra omongy'a itúva réra, pe membykuña oñemoíta isýre, pe kuña omendáva oñemoíta iména sýre, ha umi oñemoíva hapicháre, hogayguakuéra voi. 7 Che katu, ama'ẽta Ñanderuete rehe, che ajeroviáta che Jára, che pytyvõhára rehe, Ha'émante cherendúta. 8 Nde, reñemoíva cherehe, ani repukátei. Ha'a ramojepe apu'ã jevýta, aiko ramo jepe pytũbýpe Ñanderuete che resape. 9 Ñanderuete pochy agueropu'akáta añemoangaipa haguére henondépe, Ha'e chembojovakéta ha ojapóta chéve pe hekoite peguáva, Ha'e cherenohẽta hesakãháme ha ahecháta ijustícia . 10 Ha pe cherehe ija'e'ỹva ohecháta umi mba'e ha tuicha oñemotíta he'i haguére chéve: Mamo piko oime nde Jára, nde Ruete. Upéramo che, ama'ẽta vy'apópe hese oñepyrũba ramo ha ytyicha oñemombo ramo tapére. 11 Jerusalénpe guarã katuite oúta pe ára oñemopu'ã jevy haña nde táva korakuéra, ha oñembotuicha jevytaha ne retã rembe'y avei. 12 Upe ára upévape oñeguahẽta ne rendápe Asíria guive Egípto peve, ha Egípto guive ysyry Éufrates peve, ha peteĩ yguasu guive ambue yguasu peve, ha peteĩ céro guive ambue céro peve. 13 Pe yvy ape oñemoperõve ohóvo kuimba'e ha kuñakuéra

rembiapo vai rupi. 14 Eñangarekomína Nde, ore Jára, ne retã rehe nde yvyra po'ípe, ore ningo ne rymba aty, ne mba'e oikóva ka'aguy mbytépe, orereraha jevýna ymaguaréicha Basan ha Galaad ñu porãme. 15 Ehechauka chéve ne mba'e techapyrãva (milágro), Nde oreguenohẽ ramoguaréicha Egípto retãgui. 16 Ambue tetãnguéra ohechapáta ha okyhyjeitereíta ohechávo nde pu'aka ha omoíta ipo ijuru ári ha ijapysakuéra topyta ohendu'ývaicha. 17 Oheréita hikuái yvy timbo ku yvyja ha sevo'i oheréi háicha, ryryipópe osêta hikuái hogaguasúgui ha kyhyjepópe oñembojáta Ñanderuete rendápe. 18 Moõ piko oĩ ndeichagua Jára, operdonáva mba'evai ha hesaráiva hetãyguakuéra rembyre rembiapo vaígui. Naimandu'áiva tapia guarã umi mba'e ombopochýva rehe, ovy'a uvei Ha'e oiporiahuvereko ramo. 19 Ha'e ñandeporiahuvereko jevýta, oñotýta ñane rembiapo vaikue ha omombóta yguasu ruguápe ñane angaipakuéra. 20 Nde remoañete pe ñe'ẽ reme'ëva'ekue ymaguare ore rukuérape, Abraham ha Jacóbope, ha rehechauka jevýta ne mborayhu ha nde jeporiahuvereko.

Habakkuk 1

1 Ko profecía oñeme'ëva'ekue pe proféta Habacúcpe. 2 Araka'e pevépa, Nde, ore Ruete, che rohenói asýta ha nacherendumo'ãi, asapukái hatã ndéve ajepy vaietégui ha Nde nachepytyvõ. 3 Mba'érehe piko rehechauka chéve ko ñaña reko ha hembiapo vaikuéra. Ñehundi ha ñemonda oĩ che renondépe, ñeko'õi ha ñorãirõ opu'ave ohóvo. 4 Upévarupi ndojeporuvéi ne rembiapoukapykuéra ha opyrũ hikuái hesekuéra, umi iñañáva ojopyve ohóvo heko potívape, ha omboyke hikuái pe justícia añeteguáva. 5 Pema'ẽ umi tetã rehe, ha penepy'andýta, Che ajapótagui peteĩ tembiapo tuichaitéva pende árape, ha oñemombe'u ramojepe peẽme ndapegueroviamo'ãi. 6 Peikuaa porãke, Che voi amopu'ã umi Caldeayguápe, tetã iñarõséva ha ojejokokuaa'ýva, ha oguatáva ko yvy apére oñemomba'e haña ambue yvy rehe, ndaha'éiva imba'e. 7 Iñañaite ningo hikuái ha oporomongyhyjéva, ha'ekuéra omoambue pe justícia ha'ekuéra oipota háicha, ha'ekuéra voi oiko mbojovakehára ramo. 8 Ikavajukuéra iñakuãve jaguaretégui, ha oñorãirõkuaave aguaraguasu ñume oikóvagai, ha umi ikavaju arigua oñemboheta hetavéta, mombyrýgui oúta ha ojeitýta hikuái hese ija'e'ýva ári ku ñapykani ojeity háicha hembi'uräre. 9 Ombopoguy hañaante ou hikuái omyasãivo opárupi kyhyjeguasu ha yvyku'icha ombyaty hikuái hembiguairã. 10 Tetã ruvicha ha mburuvichakuéra rehe oñembohorýnte ha opuka opaichagua táva oñemongora porãva rehe, itáva tápia renonderãme ombyaty yvy ohasa haña hi'ári, ombopoguy peve pe táva. 11 Upéi oho jevýta ku yvytu ratãicha, ha'ekuéra ojerovia ipu'aka rehente. 12 Nandéi piko ijypyete guive che Ruete, che Jára heko porãva. Noromanombaichéne, Nde orehavira hañaante rembou ichupekuéra, ha Nde, ore Salvador remoikuri ichupekuéra orenupã hañaante. 13 Ipotieteréi ningo nde resa rehecha haña pe mba'evai, ha ndaikatúi rehecha pe jepy vai. Mba'érehe piko reheja upéramo umi iñañáva ohundi umi heko potívape. 14 Upéicharamo Nde repoíta tetãyguakuéragai ha oikóta hikuái mburuvichaguasu'ýre ku mbói ha pira yguasu peguáicha. 15 Pindápe Caldeayguakuéra oguenohẽmbáta ichupekuéra, ired ombyatýta ichupekuéra, ha ombyaty heta ramo ired guasúpe ovy'a ha horýta hikuái. 16 Upévare oikuave'ẽ hikuái irédpe guarã, ha ohapy hyakuã asýva ired inimbópe guarã. Umíva rupi oguenohẽ haña heta hembi'urã ikyráva. 17 Ha upévaguente piko tapia guarã omonandíne iredkuéra ohundive haña tetãnguérape jeporiahuvereko'ýre.

Habakkuk 2

1 Che ahasa che táva ñangarekohára (guárdia) rendápe, oíva pe táva kora ári ha upépe apytáta aha'ärõ haña mba'épa Ñanderuete ombohováita che ñe'ẽ aporanduva'ekuere. 2 Ha Ñanderuete ombohovái chéve ha he'i: Ehai peteĩ kuatiápe umi mba'e ahechaukátava ndéve payetépe (visiónpe). 3 Umi mba'e nde rehechátava katuite ojuhúta hi'araitépe, oñembopya'e pya'e ojehe haña, ha ndaijapumo'ãi, hi'aréta ramojepe ojehe haña, eha'ärõ, katuite oúta, ndahi'areitereivéima oiko haña ko'ã mba'e ko'áva. 4 Eikuaa porãke, heko potí'ýva oñembotuicháta ipy'apýpe, pe heko potíva katu ijerovia rupínte oikoveva'erã. 5 Pe víno oporombotavy, ha umi kuimba'e ha kuñakuéra oñembotuicháva ndoiko aremo'ãi, ha'ekuéra tapia ombohetavesese ohóvo hembipota vai, ku ñemanóicha nahyguatãmo'ãi, ombyatypa peve ijupe guarã umi tríbu ha mayma tetãnguérape. 6 Ko'áva nomopu'áichénepa ñe'ẽnga ha ñe'ẽ ñembohory heseguáva. Ha he'i hikuái: Angái, angái upe omboheta hetaveva'ekue imba'e'ýva. Araka'e pevépa oikóta upe

ombyaty mbyatýva imba'e'ýva. 7 Noñemoichénepa nderehe ha reha'ärö'ýre ndopayichénepa umi rejopy ha rembotyryryva'ekue ha nde re'a rire ipópe ha'ekuéra oipe'apa jevýta remondava'ekue ichuguikuéra. 8 Nde remonda haguéicha heta tetáme, upéicha umi tetã hembýva omondapa jevýta reguerékóva guive, rejopy etereígui heta nde rapichakuéra ha reñohẽ haguere heta tetãygua ruguy. 9 Cháke, nde rembyatýva nde róga yvatépe umi mba'e remondava'ekue, rekañy haña pe ára vairãgui. 10 Nde rembyaty nde rógape guarã ñemotiguasu, nde rehundíma heta tetáme, ha ne rembiapo vai rupi nde voi reñehundíta avei. 11 Nde róga itakuéra oíva nde tápia yvatépe ha umi víga osapukáita oñemoívo nderehe. 12 Cháke, nde remopu'áva tuguy rupi pe táva ha ñembotavy rupi pe óga yvate. 13 Peikuaa porãke, ko'ã mba'e ou voihína ángel atykuéra Járãgui. Umi tetã omba'apo ha oñemokane'õ rei tatápe guarã. 14 Ko yvy apére ojekuaapaitéta Ñanderuete reko jajaipa, pe y oñu'amba háicha yguasu. 15 Cháke upe omonga'úva pohã vai reheve hapichápe, ha upéi ohechávo ha'e ijopivoha opuka ha oñembohory hese, ko kuimba'e kóva ombopochy Ñanderuetepe. 16 Ne rerakuã iporã rãngue reñemohyguatã ñemotígui, ko'ãña ndeháma, nde reka'u jave reñembo'opivóta avei, Ñanderuete vásó (pochy) oñuahẽta avei ne rendápe ha reñemotĩetéta. 17 Umi mba'evaiete rejapova'ekuégui Líbano rehe ho'a jevyva'erã ndeári, hymbakuéra rehundi reiva'ekue ha upéicha avei hetãyguakuéra ruguy reñohẽ reiva'ekue ko yvy apére, ipahápe nde voi reñembyaita avei ñemotĩ tuicha reheve. 18 Ma'erãpa iporã pe ta'ãnga yvyrágui ojejapova'ekue. Ma'erãpa iporã pe ta'ãnga bróncegui ojejapova'ekue, japúnte ombo'éva, ha pe ta'ãnga apohára ojerovianepa hembiapokue iñe'ẽngúva rehe. 19 Cháke, nde eréva pe jára ojejapova'ekuépe yvyrágui: Epáy; ha nde eréva pe jára gua'úpe ojejapova'ekue itágui: Epu'ã. Ikatúnepa umía oporohekombo'e, óro ha pláta reheve oñeñu'amba ramo jepe, ndaipytu porãi. 20 Ñanderuete katu oĩ hogaguasúpe. Tokiriríke henondépe opavave oikóva guive ko yvy apére.

Habakkuk 3

1 Pe proféta Habacuc kóicha oñembo'e: 2 Nde, ore Ruete, ahendúkuri ne ñe'ẽ ha akyhyje. Pya'e ejapo Nde rejaposéva, ndepochy jave katu nemandu'a nde poriahuvereko rehe. 3 Ñanderuete oúta Temángui, Paran cérrogui oúta pe Heko poráva. Herakuã porã omyenyhẽva yvagakuéra ha yvy henyhẽ iñemomba'eguasúgui. Selah 4 Ha'e ojajái ára sakáicha, aratiri osẽ ipógui, ha upépe oñemí ipu'aka. 5 Henonderãme oho mba'asy vaiete (péste), ha hapykuéri osẽ akãnundu vai. 6 Ha'e oñembo'y guive ko yvy kóva ovava ha Ha'e oma'ẽ ramo kuimba'e ha kuña rehe, ha'ekuéra oryryipa opytávo ha umi cerrorusu ymaguare ho'apáta yvýre, upéicha avei umi cérro oñemomirĩmbáta henondépe. Ha'e katu tapia guarã oikohína. 7 Ahecha Cusan retãyguakuéra oiko jepy'apýpe ha Madian retãygua oryryipa. 8 Ndepochy piko, ore Ruete, umi ysyry ndive ha nde pochyete piko umi yguasu tetãnguéra ndive. Rejupi ramo nde cárrope , Nde rembopoguypáta. 9 Nde reipysóma nde guyrapa ha nde hu'y oíma nde guyrapa sãre. Nde rejoka ko yvy osẽ haña pe ysyry. Selah 10 Umi cérro nderechávo oryryipa, pe amaguasu oity hi'y ha yguasu ryapu okororõ vai ha omopu'ã ipokuéra. 11 Pe kuarahy ha pe jasy ndoguatavéi ohechávo nde hu'y omimbietéva ha nde yvyra puku akua overáva. 12 Pochypópe reguata yvy ape rehe, pochypópe repyrũma tetãnguérare. 13 Nde resẽ reipytyvõ haña ne retáme, reguenohẽ umi Nde reiporavova'ekuépe ijejopy vaígui, Nde remombo pe iñañáva róga ape ha reitypa itapiakuéra. Selah 14 Nde hu'ýpe rembokua umi nderehe oñemoíva akãnguéra, umíva yvytu ratãicha ojeity Israel ári, orehundi haña ha vy'apópe osapukái hikuái omokörõ guáicha ñemiháme pe mboriahúpe. 15 Nde remboguata ne renda ári yguasu apére. 16 Ahendúvo ko'ã mba'e, che py'apy iñangekõi ha che rembe osysyipa, kangue ñemano rehegua oíke che kangue kuápe, aha'ärõ haña py'a tytýipe ha añemongu'e'ýre pe jehasa asyguasu ára oñuahẽ meve ore retáme ojeity haña oreári. 17 Pe hígo rakã ndaipotyí ramojepe, umi parral ha olívo rakã ndahi'ái ramojepe, umi ñemitýngue nome'ẽi ramojepe hi'upyrã, umi ovecha ha vakakuéra oñehundi ramojepe, 18 cheroryse Ñanderuete ndive, ha avy'aitéta Ñanderuete, che S alvador ndive. 19 Ñanderuete voi chemombarete, ku guasúicha chemoakuã, ombopya'e che py, ha chegueraha peteĩ yvyty ijyvatehápe ha isegúrovape .

Nahum 1

1 Ko'ã ñe'ẽ Ñanderuete he'iuca Nínive rehe. Ha'e ojehechauka payetépe (visiónpe) Nahum, peteĩ Elcosguápe. 2 Ñanderuete ningo peteĩ Jára hakate'ýva ha

omyengoviáva kuimba'e ha kuña rembiapokue ha ipochýpe ohepyme'ẽ umi oñemoivape hese, Ha'e ipochy umi hese ija'e'yva rehe. 3 Ñanderuete hasy ipochy haña ha ipu'aka tuichaiterei, henonderãme ndaipóri ánga ipotíva, Ha'e ndohejái ohavira'yre iñañavape. Ñanderuete oñuahẽ pe ára vai ha pe yvytu jepoka rupi, ha umi arai ipykuéra yvy timbokuénte. 4 Ha'e omongyhyje pe yguasu, Ha'e omokã ha ombohupa opaite ysyrykuéra, upéicha ombopirupa Basan, Carmel ha Líbano potykue. 5 Umi cerro tuicháva oryryipa henondépe ha pe yvy aty hykupa, pe yvy ha opaite oikóva guive ijape ári osusũmba. 6 Mávapa opytáne ndepy'aro ramo, ha mávapa oñembo'yne gueteri ne renondépe nde pochy ramo. Ipochy oñeñohẽ tatáicha ha ojoka itaguasu jepe. 7 Ñanderuete oikuaa porã umi ojeroviáva hese, Ha'e ipy'aporã hendivekuéra; ichupekuéra guarã Ha'e peteĩ táva oñemombaretéva, oiko haña ipype oñuahẽ ramo pe jehasa asy. 8 Ysry oñu'ãmbávape Ha'e ombokusuguepáta umi hese oñemoivape, ha ypytũ ohóta umi hese ija'e'yva rapykuéri. 9 Mba'épa pejepy'amongeta pende py'apýpe pende Ruete rehe. Ha'e ohundipáta, natekotevẽi ohavira mokõi jevy umi hese oñemoivape. 10 Taha'e jepe ku ñuatĩ iñapajuãimbávaicha, hykuepa ramojepe, okaiva'erã ku yvyra rogue pirukuéicha. 11 Nínivegui osẽkuri upe omoheñoiva'ekue iñapytu'ũkuápe mba'evai Ñanderuete rehe, pe ohundiséva hapichakuérape. 12 Upévare Ñanderuete he'i Nínive rehe: Jepevémo oiko gueteri py'aguapýpe, ha hetaite kuimba'e ha kuñakuéra oiko ramojepe ndepype, omanombáta ha oñehundipáta. Ambohasa asyva'ekue ramojepe che retãme, ko'águi rire nahanirivéima. 13 Ko'ágã amopõtama ne cangállá nde ári oíva, ha amondohóta ne sãnguéra. 14 Ha Asíria rehe katu Ñanderuete he'i, ne ñemoñarenguéra ha nde rera opa reiva'erã, ahundíta umi ta'ãnga oñembohykupyreva oíva nde jára rógape ha upépe amoíta nde sepulturarã, nde rekove iñañaiterei haguere. 15 Pema'ẽ porãke umi céro rehe ouhína pe oguerúva peteĩ marandu porã ha omoherakuáva py'aguapy. Nde, Juda emboarete nde aretekuéra, ha ejapóke umi mba'e nde ereva'ekue rejapotaha Ñanderuetepe guarã, araka'évéma ndoikemo'ávẽigui ndepype pe iñaña rekóva, omanombaitétagui.

Nahum 2

1 Ne mbyaihára oñemoaçuíma, eñangareko porãke nde táva oñemombaretéva rehe, eñangareko pe tape rehe, ejeku'a jokuáke, eñemombarete opaite nde pu'aka reheve. 2 Ñanderuete omyatyrõ jevýta Jacóbope ha Israel pu'aka. Mondahakuéra oguerahapava'ekue ichuguikuéra, ha ombyaipava'ekue iparralty ohakã'ombávo. 3 Umi ipy'aguasúva rete mo'ãha pytãmba, umi ñorãirõhára oñemonde ao pytãme ha icáro ñorãirõ megua ojogua tata rendýpe, upéicha oñembosako'íma umi ñorãirõhára hi'árape guarã ha omongu'éma avei ijyvyra puku akua. 4 Icarrokúera ojasurupava'erã tape rehe, hyapupava'erã umi tape rupi, ha'etéta ku tata'y hendýva ha oñaniva araveráicha. 5 Nínive ruvichaguasu ohenói ipy'aguasúvape, oñomyañamba, oguatahápe ho'a hikuái. Pya'e pya'e ohótagui hikuái ikorapyjere tápia yvatépe, hesekuéra ija'e'yva omopu'ãmba jepéma umi yvyra ohasa haña pe táva kora yvate ári. 6 Ojepe'áma ysyrykuéra rokẽguasú, ha pe tetã ruvicha rogaguasu oñemondýigui oryryipa. 7 Ha ojehecháma pe tetã ruvicha rembireko ojegueraha opívo ñeñapytĩháme ha hembiguái kuñáva ku pykasúicha ipyahẽ asyhápe oinupã ipyti'a rehe. 8 Nínive oiko guive ojogua peteĩ lagúna ha ho'a rire itavaygua okañy pya'e pya'e ku y osyry háicha peteĩ lágo ojekávagui. Pepytána, pepytána ojesapukái, avave katu ndojevyséi. 9 Pemonda pláta, pemonda óro, hetaiterei mba'erepy ningo oĩ gueteri. 10 Inandi ha itaperepáma, ipy'akuéra ikangypáma, hetyma ha humbykuéra oryryipa, ha hovakuéra hesa'yjupa. 11 Mba'épa hemby umi leõ kehágui, Asíria retã, moõpa opyta pe yvy ita'yra kuéra ovy'a haguépe, pe leõ mácho, pe leõ kuña ha imembykuéra oikova'ekue py'aguapýpe, ha ndaipóri omondyiva'ekue ichupekuéra. 12 Pe leõ ogueru heta tembi'u ita'yra ha ikuñakuérape, omyenyhẽ avei tembi'uetágui ijitakua. 13 Ejapysaka porãke, apu'ãta nderehe, he'i ángel atykuéra Jára. Ahapyta tatatĩ tuichávape nde carrokuéra, ha kyse pukúpe ajukapáta ne ñorãirõhára pyahu, ha nde neremondamo'ávẽima, ha araka'évéma noñehendumo'ávẽima ne ñe'ẽ rerahahára.

Nahum 3

1 Cháke, nde, Nínive, reñohẽva'ekue heta tuguy, nerenyhẽmba ñembotavy ha mondapyrégui, ha nderepoiséi ne monda rekógui. 2 Pehendúpa tukumbo ha ruéda ryapu, kavaju oñani hatãitereivaicha ha carrokuéra ojere hatãitereivaicha, 3 kavaju arigua pya'e ou, ikyse puku ha ijyvyra puku akua overáva reheve,

hetaitereípe ojekutuva'erã ha oñepysãngapava'erã he'õnguekuéra opa rupi oñemosarambipava'erã rehe. 4 Ha mba'épa ojehu ikuña reko vai rupi, ha'e voi ombo'e ipaje rembiapo, ha ikuña rete porãite rupi ombotavy tetãnguérape ha ipaje rembiapo rupi oñapytĩ ichupekuéra. 5 Péina ápe, Che apu'ãta nderehe, he'i ángel atykuéra Jára, ha aipepíta nde sái ruguái nde rova peve, ha ahechaukáta tetãnguérape ndeopivoha, reñemotĩ haña tetãguasukuéra renondépe. 6 Che aityta nde ári mba'e ky'a, nemotĩ ha oñembohory haña nderehe hikuái. 7 Umi nderecháva guive oñemboykéta ndehgui, ha he'íta hikuái: Nínive oñembotaperepa, ha mávapa oiporiahuverekóta ichupe. Mamópa ahekáta umi nemoangapyhy jevyva'eráva ndéve. 8 Ndépa neporãve nga'u Tébasgui, oñemopu'áva'ekue Nílo rembe'ýpe ha y ojerepa hese, pe yguasú voi iñemo'ãha, ha y opyta ikorapyjereguasú ramo. 9 Hetaiterei Etiopiyagua ha Egiptoygua omombarete ichupe, ha umía ndaijapýrai, Put ha Libiayguakuéra ipytyvõhára. 10 Tébas ojegueraháva'ekue avei jepokuapýpe, ha imitákuéra ojepetepa yvy rehe umi tape ojuasaha rupi, ha ikuimba'ekuéra rehe oitykuri hikuái po'a jeporavo ha umi mburuvicha maymávape ojejokuapa cadénape. 11 Nde, Nínive, reñemonga'úta avei ha reñembotýta, nde avei rekañýta reñemo'ã haña umi nderehe ija'e'yvaguí. 12 Opaite nde táva oñemombaretéva ha'ete higo'a tenondeguáva, oñembokachárõ, hi'a ho'a umi ho'uséva jurúpe. 13 Peikuaa porãke ñorãirõharakuéra, pende apytépe oĩ umi ojoguitéva kuñakuérape, ne retã rokẽnguéra ojepe'apa nderehe ija'e'yvape guarã ha tata ombokusuguepáta nde táva rokẽ ñembotyha. 14 Erojáke y, emongora porã nde táva, eike ñay'ũme, ejoso pe tuju, embosako'i pe tatakua rejapo haña ladrillo. 15 Upeichavéramo jepe pe tata nembokusuguepáta, pe kyse puku ndejukáta. Nembososóta tukúicha, penderetaite ramojepe. 16 Rembohetaiteve ramojepe ne ñemuhára mbyjakuéragui, ha'ekuéra ohupity rire umi mba'e oipotáva ovevéta ohóvo tuku atýicha. 17 Umi ne mburuvicha ha nde poguasukuéra ojogua tuku atýpe uguapy joáva pe kora yvyraguiguávape araro'y aja, osévo pe kuarahy ohopa, ha ndojekuaavéima mo'õpa opyta. 18 Okepa nde ovecha rerekuakuéra nde, Asíria retã ruvicha, ha ne mburuvichakuéra opytu'upa ha ne ñorãirõhára oñemosarambipa umi cérro rehe, ha ndaipóri avave ombyaty jevyva'erã ichupekuéra. 19 Rejekutu haguépe naipohái, ndokueramo'ávái, ohendúva guive nde rehasa asyha, vy'apópe ojepopete joava'erã nderehe, oñandupáma haguére ne aña reko.

Haggai 1

1 Pe tetã ruvicha Darío oisãmbhyh jave hi'áño mokõiháme, pe ára peteĩha, pe jasy 6-hápe, Ñanderuete ñe'ẽ ou proféta Hagéo rupi Zorobabel, Sealtiel ra'ýpe, ha'e oiko ramoguare Juda retã ruvicha ramo; ha Josue, Josadac ra'y, oiko ramoguare pa'iguasu ramo, ha he'iuka ichupekuéra: 2 Péicha he'i ángel atykuéra Jára ko tetã kóvape: Ne'íra gueteri piko oñuahẽ pe ára oñemopu'ã jevy haña pende Ruete rogaguasu. 3 Upévale pende Ruete ñe'ẽ ou pe proféta Hagéo rupi, ha he'i: 4 Iporã piko peẽ peiko óga oñembojeguakapávape, ha che rogaguasu itapere gueteri. 5 Upévale ángel atykuéra Jára he'iuka peẽme: Pejepy'amongeta porãke pende jehasa asykue rehe. 6 Heta peñemitýva'ekue ha sa'i pemono'õ, pekaru ha napeneryguatái, pey'u ha pendey'uhéi gueteri, peñemonde ha napeñembyakúi, ha upe omba'apóva ndohupityi hembiapo repykue, ku ñemono'õhára ombyatyrõ guáicha pe trígo vosa sorópe. 7 Péicha he'i pende Ruete: Pejepy'amongeta porãke pende jehasa asy rehe. 8 Tapeho cérrope ha pegueru yvyra pemopu'ã jevy haña che rogaguasu, ha chepy'arory ha peẽ chemomba'eguasú jevýta, he'i pende Ruete. 9 Heta peheka ha sa'i pejohu, ha pembyaty heta ramojepe pende rógape, upépe Che voi ambyaipa jevýta. Mba'érehe piko kóa, he'i pende Ruete. Che róta itaperégui, ha peẽ peteĩteĩ pejepy'apýnte pende rogakuérare. 10 Upévale pe ára ojoko pe ysapy, ha pe yvy ojoko avei hi'akuéra. 11 Ha che namongyvúi ko tetã cerrokuérape, pende trigotýpe, pende parraltýpe, pende olivotýpe ha opaite mba'e yvy omoheñóivape, tetãyguakuéra ha tymbakuéra guive ha opaite tembiapo pejapóvape guarã. 12 Ha ohendu Zorobabel, Sealtiel ra'y, ha Josue, pe pa'iguasu Josadac ra'y, ha opaite tetãyguakuéra ohendu Ñanderuete, Ijára ñe'ẽ, ha umi ñe'ẽ Hagéo he'íva ha oikuaa porã hikuái Ñanderuete ombou hague Hagéope ha Ha'e omyenyhẽ avei ichupe Ipytu Porãitégui. 13 Upéramo Hagéo, Ñanderuete remimbou, ombohasa hetãyguakuérape Ñanderuete ñe'ẽ ha he'i: Che ningo aĩ'aina penendive, he'iuka pende Ruete. 14 Ha Ñanderuete omombáy Zorobabel, Sealtiel ra'y pytu porã, ha'e ningo pe mburuvicha, ha pe pa'iguasu Josue, Josadac ra'y pytu porã, ha opaite tetãygua pytu porã, ha ou omba'apo hikuái Ñanderuete, Ijára rogaguasurãme. 15 Ha péva ojehu Darío oisãmbhyh jave pe ára 24-hápe, pe jasy 6-hápe ha pe año mokõiháme.

Haggai 2

1 Pe ára 21-hápe, pe jasy 7-hápe Ñanderuete ñe'ẽ ou proféta Hagéope ha he'i: 2 Ko'áña eñe'ẽ Zorobabel, Sealtiel ra'y, oikóva Juda retã ruvicha ramo, ha pa'iguasu Josuépe, Josadac ra'y, ha tetãyguakuéra hembývape, ha ere: 3 Mávapa hemby gueteri pende apytépe ohechamava'ekue pe óga mimbi ypykuépe, ha mba'eichaitépa pehechapeína kóva mba'eve ramoguáicha pende resa renondépe. 4 Ha áña Zorobabel eñeha'ãmbaitéke, he'i pende Ruete; eñeha'ãmbaitéke avei Josue, pa'iguasu, ha peñemokyre'ỹ joaitéke tetãyguakuéra maymáva, ha pemba'apo porãke; he'i pende Ruete; Che, ángel atykuéra Jára, aigui penendive. 5 Che ame'emava'ekue peẽme che ñe'ẽ pesẽ ramoguare Egíptogui, péva oikóta gueteri, che Pytu Porãitéva oĩ jevýta pende apytépe, upévare ani pekyhyje. 6 Péicha he'igui pende Ruete: Ndahi'aremo'ãvéima Che amboryryipáta pe yvy ha yvagakuéra, pe yguasu ha pe yvy ikáva, 7 ha Che amokyre'ỹta opaite tetãyguápe ogueru haña imba'erepy oñemyenyhẽ haña ko óga kóvape imimbietágui, he'i ángel atykuéra Jára. 8 Che mba'e voi pe pláta, ha che mba'e pe óro avei, he'i ángel atykuéra Jára. 9 Ko óga kóva iporáveta pe tenondeveguarégui, he'i ángel atykuéra Jára; ha che py'aguapy oĩta ko'ápe, he'i ángel atykuéra Jára. 10 Pe ára 24-hápe, pe jasy 9-hápe, pe año mokõiháme Darío oisãmyhy jave, Ñanderuete oñe'ẽ proféta Hagéope ha he'i: 11 Eporandu ko'áña pa'ikuérape pende Ruete rembiapoukapy rehe, ha ere: 12 Peteĩ kuimba'e ogueraha ramo so'ó oñemboykemava'ekue Ñanderuetepe, ijao ruguáipe, ha ijao ruguái ovevévo oja ramo pan rehe, térã hi'upyrã rehe, térã víno rehe, térã acéite rehe, térã oime haichagua tembi'u rehe, oñemboykeva'erã piko avei Ñanderuetepe. Ha umi pa'ikuéra ombohováí ha he'i: Nahániri. 13 Ha he'i jevy Hagéo: Ha peteĩ kuimba'e oñemongy'ava'ekue opoko haguére te'õngue rehe ha upéi ha'e opoko oimeraẽva ambue mba'e rehe, iky'átapa avei umía. Ha pa'ikuéra ombohováí ha he'i: Iky'áta. 14 Ha ombohováí Hagéo he'ivo: Peichaite ko tetã kóva ha ko'ã tapicha che renondépe, he'iuka Ñanderuete, ha peichaite avei opaite tembiapo oja'pova guive, ha opaite mba'e ko'ápe oikuave'ẽva guive iky'a avei. 15 Ha áña pejepy'amongeta porã pende py'apýpe ko ára kóva guive ñane renonderãme oñemopu'ã mboyve ita ojo'ári Ñanderuete rogaguasúpe guarã. 16 Mba'e piko ojehuva'ekue ko'ã mba'e mboyve, peẽ pehórõ peguenohẽ hañaicha 20 kambuchi henyhẽtáva trígogui pejuhunte 10 henyhẽva, ha pehórõ pe víno ojehykue'oha oĩháme peguenohẽ hañaicha 50 kambuchi henyhẽtáva, pejuhunte 20 kambuchi henyhẽvante. 17 Che voi poinupã yvytu aku vai rupi oúva kuarahyresẽguio, kui'ĩ hũ ha amandáu rupi ambyai haña opaite pende kokue rembiapokue, ha upeichavéramojepe ndapejevýi che rendápe, he'i pende Ruete. 18 Ko'áña katu pema'ẽ porãke ko ára kóva guive ñane renonderãme, ha upéi pe ára 24-hápe, pe jasy 9-ha guive oñepyrũmagui oñemopu'ã jevy haña Ñanderuete rogaguasu. 19 Pema'ẽ porãke temitỹ ra'ýingúera rehe oñeñongatúva gueteri hendápe. Pe parral, pe hígo, pe granáda ha pe olívo ne'íra gueteri ipoty, Che katu ko ára guive amboheta porã jevýta pende koga'akuéra. 20 Ñanderuete ñe'ẽ ou jevy Hagéope, pe ára 24-hápe, pe jasy 9-hápe ha he'i: 21 Eñe'ẽ Zorobabélpe, Juda retã ruvicha, ha ere ichupe: Che amboryryipáta yvagakuéra ha yvy. 22 Che aityta ambue tetã ruvichakuéra iguapyhaguasúgui ha ahundipáta ambue tetãnguéra pu'aka, amboapajeréivo icarrokuéra ha umi ipype oívape, ikavajukuéra ha hi'arigua ho'apáta, peteĩteĩ ojukáta ityke'ýrape kyse pukúpe. 23 Upe ára upévape, he'i pende Ruete, rojapyhýta Zorobabel, Sealtiel ra'y, che rembiguaiteévape, Che aipota nde repyta Juda retã ruvicha ramo, Che voi roiporavóma, he'i pende Ruete.

Zephaniah 1

1 Ñanderuete ñe'ẽ ouva'ekue Sofonías, Cusi ra'y, kóva Gedalías ra'y, kóva Amarías ra'y, kóva Ezequías ra'y, ha ko'ã mba'e ojehu Josías, Juda retã ruvicha árape; Josías ningo Amon ra'y. 2 Ñanderuete he'i: Ahundíta opaite mba'e yvy ape árigui. 3 Ahundíta tetãyguakuérape ha tymbakuérape, guyra yvate ovevéva ha pirakuéra yguasu pegua, ahundipáta umi iñañávape yvy ape árigui, he'i Ñanderuete. 4 Aipysóta che po ahavira haña Judayguakuérape ha mayma Jerusalenguápe, ahundipáta umi oñemomba'eguasuhápe Baálpe ipa'ikuéra ndive, ha noñemomandu'aveiva'erã Baal réra rehe. 5 Ha upéicha ahundíta avei umi óga apére omomba'eguasúva mbyjakuéra ára peguápe, ha umi oñesúva ha ome'ẽva oñondive iñe'ẽ pende Ruete ha ambue jára gua'úpe, oñembohérava Milcom. 6 Ahundíta umi oñemboykéva Yvága Jára rapégui, ha umi ndohekáiva ha nomba'eporandúiva ichupe. 7

Ekiririetéke pende jara pu'akapáva renondépe, hi'aǵuietéma pende Ruete ára, pende Ruete voi ombosako'íma pe kuave'ẽmby, ha omopotíma umi ohenóivape ikaruguasuhápe. 8 Pende Ruete he'i: Che kuave'ẽmbyha árape ahaviráta mburuvichakuérape, umi tetã ruvicha ra'ykuérape ha mayma oñemondévape guive tetã ambueygua aópe. 9 Ha upe ára upévape ahaviráta avei umi opóvape okẽ rembe'y ári ha umi omyenyhẽva ijára gua'u róga mondágui ha ñembotavýgui. 10 Ha upe árape, he'i pende Ruete, oikóta sapukaiguasu Jerusalem pira rokẽ guasu guive, ha jahe'ó asy pe táva pyahu rokẽguasúre, ha angekõi vai oúta umi cérrogui. 11 Pejahe'ó joaitéke peẽ peikóva pe angu'a aty oiháme, umi ñemuhára oñehundipaitégui, oñehundipaite avei umi ocambiáva tetãnguéra pláta. 12 Ha ojehuva'erã upe ára upévape, Che ahyvykóita Jerusalem tataindýpe, ha ahaviráta umi kuimba'e opytu'úva py'aguapýpe ku víno oguapypyréicha, ha he'íva ipy'apýpe: Ñanderuete ndojapomo'ãi iporáva ni ivaíva. 13 Upévare oñemondapáta imba'erepyeta ha hogakuéra oñembotaperéta. Omopu'ãta hogarã, ndoikomo'ávéita katu ipype, ha oñotýva'erã iparraltykuéra, ndo'umo'ávéi katu ivíno. 14 Hi'aǵuíma Ñanderuete araguasu, hi'aǵuietéma ha oupotaitéma; upérõ, kyhyjepópe osapukáita pe ipy'aguasuvéva jepeve. 15 Upe ára upévape, Ñanderuete pochyha ára, oikova'erã angekõi ha jejopy, py'a tarova ha jepy'apy vai, tatatína ha ypytũ, arai ha ypytũ vai. 16 Ha pe árape oñembopúta pe turu ha oñehendúta ñorãirõ ryapu ha oñemoíta hikuái pe táva oñemombaretéva ha umi óga yvatéva rehe. 17 Pende Ruete he'i: Che amongyhyjéta tetãyguakuérape, ha'ekuéra oguatáta ku ohecha'ỹvaicha, oñemohembiapo vaígui hikuái chendive ġuarã, ha huguykuéra oñeñohẽta yvy tímboicha ha ho'okuéra oñemombóta tepotícha. 18 Ipláta ha hi'óro jepeve noipytyvõmo'ávéma ichupekuéra pende Ruete pochyha árape, ipochy rata ohundipáta ko yvy tuichakue, añetehápe sapy'aitépe oñehundíta, opáta tetãyguakuéra oikóva guive ko yvy apére.

Zephaniah 2

1 Peñembyaty ha pejepy'amongeta porãke, peẽ petĩ'ỹva, 2 ojejapo mboyve Ñanderuete rembipota, ha ohasa mboyve upe ára upéva ku yvyra rogue pirukuéicha, oǵuahẽ mboyve pende ári Ñanderuete pochy, Ñanderuete pochy penderupity mboyve. 3 Peheka Ñanderuetepe peẽ peñemomiríva guive, peẽ pejapóva guive hekoitépe hembiapoukapy, peheka justícia, peñemomiríve pehóvo, upéicha ikatúne pejohu pytyvõ ipochyha árape. 4 Gáza inandi veráta, Ascalon oñembotaperéta, Asdódogui oñemosẽmbáta asaje pytépe, ha Ecron pegua omanombáta. 5 Angái, peẽ Cretaygua peikóva yguasú rembe'y rehe, pende Ruete ñe'ẽ penderehe ou, Canaan, Filisteayguakuéra retã, Che pohundiukáta oĩve'ỹ meve pene ñemoñare. 6 Pende yguasú rembe'y peguágui oikóta kapi'ity ovecha rerekuakuérape ġuarã, ha ovecha korapy ojejapóta ipype. 7 Upe yvy upéva opytáta Judayguakuérape ġuarã, upépe ha'ekuéra omongarúta hymbakuéra, Ascalon pegua ogakuérape okéta hikuái pyharekuépe, pende Ruete, pende Jára oñandúta ichupekuéra osẽ haġua cárcelgui. 8 Che ahendupákuri Moab ñembohory ha Amon ñemoñarenguéra ojahéi javérõ che retãre ha oñe'ẽvaírõ che retã yvýre. 9 Upévare Che, ángel atykuéra Jára ha Israel Jára, che rekovére, ame'ẽ che ñe'ẽ: Upe mba'e ojehuva'ekue Sodómape ojeheu jevýta Moab retãme, umi mba'e ojehuva'ekue Gomórrape ojeheu jevýta Amon retãme, ijyvygui oikóta ñuatĩndy, jukerity ha kokuere opaite árape, ha che retã Israel rembyremi omondapava'erã ichupekuéra, ha che retã rembyremíme opytava'erã imba'eita reheve. 10 Ko'ã mba'e ojehuva'erã ichupekuéra oñembohory haguére, omotĩ ha oñembotuicha haguére pende Ruete retã rehe. 11 Che ajopyetéta ichupekuéra ahundi peve opaite tetã jára gua'ukuérape, ha opaite tetãnguéra omomba'eguasúta Ñanderuetepe, umi tetã yguasúpe oikóvape ha opaite ambue tetãnguéra oikohápe. 12 Ha peĩ Etiopiaygua, pemanombáta che kyse pukúpe. 13 Ha upéi Che aipysóta che po umi tetã oikótavare yvate gotýo, Che ahundíta Asíriape ha ambotaperéta Nínivepe, opyta haġua yvy nandi ku yvy perõicha. 14 Hymbakuéra aty opytu'úta itavakuépe ha opaichagua mymba ñu rupigua oikóta ipype, pe tukã ypegua ha pe kui'ĩ oke joava'erã itaperekuépe, guyrakuéra opuraheiva'erã hovetãnguépe, yryvu oikóta hokẽnguéra oĩ haguépe ha umi tábla porãita ojepe'áta ikotykuéragui. 15 Kóa ha'ehína pe tavaguasu horyetéva, kyhyje'ỹme oikova'ekue, ha he'íva ipy'apýpe: Cheichagua táva ndaiporivéima ambue. Mba'eichaitépa itapere ko'áġa ha oiko ichugui mymbakuéra pytu'uha renda. Oimeraẽ ohasátava guive ijypy rupi oñembohory ha oñe'ẽvaíta hese.

Zephaniah 3

1 Angái, nde Jerusalen, táva oñemoíva Ñanderuete rehe, oñemongy'apáva ha ojopy asýva hapichakuérape. 2 Nohenduséi Ijára ñe'ẽ, naiñe'ẽrenduséigui, ndojeroviái Ñanderuete rehe, noñembojái Ijára rehe. 3 Imburuvichakuéra oiko itavapýpe ku leõ okororõvaicha, ha umi ombojovakéva ojogua aguaraguasúpe osêva pyharépe ha ndohejái so'õ pehẽngue jepe, mymba kangue nandĩte. 4 Iprofetakuéra katu oñembotuicha ha oikõnte pirapire rekávo, ipa'ikuéra omongy'a che rogaguasu ha omoambue pende Ruete rembiapoukapy. 5 Pende Ruete oiko ijapytepekuéra ijustíciape, ndojapomo'ãi mba'e ivaíva, meme pyharevépe ohechauka ijustícia, ha araka'eve ndojavymo'ãi hembiapópe, pe iñaña rekóva katu notíséi. 6 Pende Ruete he'i: Ahundiukava'erã tetãnguérape, ikora itaguigua oñembyaipava'erã ha ambotapereva'erã itáva rapekuéra, avave ndohasaíva'erã upérupi, itavakuéra itaperepágui, ipype ndaiporiveíva'erã itavayguakuéra. 7 Upéramo Che ha'e: Añetehápe, ko'ãña Jerusalen okyhyjéta chehegui, oñembyasýta ojapovai haguére, ani haña ahundiuka avei hogakuéra ha opaite ambue mba'e. Ha'ekuéra katu oñembopya'e pya'e oñemongy'ave ohóvo hembiapo vaieta rupi. 8 Upévare, pende Ruete he'i: Peha'ārõnte apu'ãha ára peve pombojovake haña, Che ningo ha'éma ambyatypataha tetãnguérape, ha tetã atyguasukuéra ári aňohẽta che pochy, aňohẽmbaitéta che pochy, ahundipáta ko yvy che ratápe. 9 Upe ára upévape amoambuéta opaite tetãnguéra juru ohenói jevy haña Ángel Atykuéra Jára rera, ha oiko haña peteĩ ñe'ẽme che rembiguakuéra ramo. 10 Etiopía ysyry mboypýri che retãygua oñemosarambi haguépe ou jevýta chemomba'eguasúpe haña ikuave'ẽmbynguéra rupi. 11 Upe ára upévape nde, Jerusalen, nereñemotĩmo'ãi mba'eveichagua ne rembiapokue rejapova'ekuégui ha reñemoívo cherehe, aipe'apáta nde apytégui opaite umi oñembotuichava'ekue, ha araka'eve nereñembotuichaveimava'erã che rogaguasúpe, oíva che cérrope. 12 Ha ahejáta ndepype peteĩ tetã rembyre oñemomiríva, imboriahúva ha añetehápe ojeroviátava Israel Jára rera rehe. 13 Israel rembyre ndojapomo'ãvéima mba'evai ha nde'imo'ãvéima japu, ijurupekuéra ndojejohumo'ãvéima juru ombotavyséva, okaru ha opytu'u aja ndaiporimo'ãvéima avave omongyhyjéva ichupekuéra. 14 Epurahéi nde, Sion rajy; vy'apópe esapukái nde Israel; tandepy'arory ha evy'aitéke nde py'aite guive, Jerusalen rajy. 15 Pende Ruete ndaipochyvéima nendive, omosẽmbáma okápe nderehe ija'e'yva, pende Ruete ningo Israel retã ruvicha guasu oikóva nde apytépe, araka'evéma nderehechamo'ãvéi mba'evai. 16 Upe ára upévape oje'eva'erã Jerusalénpe: Ani rekyhyjétei nde Sion, aníke ikangýtei nde pokuéra. 17 Ñanderuete oĩhína nde apytépe, ipu'aka nemo'ãta, Ha'e ovy'ãta nendive, nderayhúgui okirirĩta, vy'apópe osapukáita nderehe. 18 Pende Ruete he'i: Ambyatýta umi oñembyasýva ha ohasa asyva'ekuépe areteguasúpe. 19 Péina ápe, upe ára upévape Che ajopy vaíta umi ndejopy asyva'ekuépe, ha aipytyvõta upe ikarévape ha agueru jevýta Israel retãme umi oñemosarambiva'ekuépe, ha Che ambotuicháta ha amoherakuã porãta che retã Israélpe, opaite ambue tetãnguéra ohecha haña ko'ã mba'e ha otĩ haña. 20 Upe ára upévape Che pogueru jevýta, Che ambyatýta che retã Israel, Che pomoherakuã porãta ha Che pombotuicháta mayma tetã renondépe, oíva guive ko yvy apére, ko'ã mba'e Che, pende Ruete, ajapóta. Che pomohenda porã jevýta Israel retãteépe, peẽ peiko haguépe.

Zechariah 1

1 Pe jasy 8-hápe, pe año mokõiháme, Darío oñepyrũ hague oisãmbyhy tetã ruvicha ramo, ou Ñanderuete ñe'ẽ pe proféta Zacaríaspe, Berequías ra'y, Iddo ra'yrépe, ha he'i: 2 Che chepochy pende rukuéra ndive. 3 Upévare ere ichupekuéra: Péicha he'i ángel atykuéra Jára: Pejevy che rendápe, ha Che ajevýta pene rendápe, kóva ningo ángel atykuéra Jára ñe'ẽ peẽme ġuarã. 4 Ani peikótei pende rukueráicha, umi proféta tenondeve ouva'ekue oavisa porã haña ichupekuéra ha he'i: Péicha he'i ángel atykuéra Jára, pejevy ko'ãña pende rape vaĩgui ha pepoi pene angaipágui. Ha'ekuéra katu nopenái, ha nacherendúi, he'i pende Ruete. 5 Pende rukuéra moõpa oimemba ko'ãña, ha umi proféta, oikovénepa tapia ġuarã. 6 Ha che ñe'ẽ ha che rembiapoukapykuéra ha'eva'ekue che rembiguái profetakuérape, ndohupityĩpara'e pende rukuérape. Upévare ojevýkuri hikuái ha he'i: Ñanderuete ningo ojapopa hekoitépe, he'i haguéicha ñanderehe, ñande rapekuéra ha ñane rembiapokuéra rehe. 7 Pe ára 24-hápe, pe jasy 11-hápe, péva hína pe jasy Sebat (Enéro), Darío oisãmbyhyhína jave pe año mokõiháme, ou Ñanderuete ñe'ẽ proféta Zacarías, Berequías ra'y, Iddo ra'yrépe, ha he'i: 8 Pyharekuépe ojehechauka chéve che payetépe (visiónpe) peteĩ kuimba'e oikóva peteĩ kavaju pytáva ári,

ha ha'e oñembo'yhína peteĩ ñúme mírto yvyra kuéra apytépe ha hapykuépe oĩkuri hetave kavaju pytáva, ipara ha morotíva. 9 Upéramo aporandu: Mba'éiko he'ise ko'ã mba'e, che jára. Ha pe yvága rembiguái oñe'ëvahína chendive he'i: Che aikuaakúta ndéve mba'épa he'ise ko'ã mba'e. 10 Ha upe kuimba'e oĩvahína umi mírto yvyra kuéra apytépe, ombohováí ha he'i: Ko'áva umi Ñanderuete ombouvahína oguata haña yvy ape rehe. 11 Ha umi kavaju arigua oñe'ë hikuái Ñanderuete yvága rembiguái oĩvahína umi mírto yvyra kuéra apytépe, ha he'i hikuái: Roguatapáma ko yvy jerekuévo, ha péina ápe pe yvy tuichakue opytu'uhína ha oiko py'aguapýpe. 12 Ha Ñanderuete yvága rembiguái oporandu ha he'i: Ángel atykuéra Jára, araka'épa reiporiahuvereko jevýta Jerusalén ha umi Juda távape, nde pochy hi'aréma 70 año . 13 Upérõ Ñanderuete, ombohováí ichupe ñe'ë iporáva ha omoangapyhýva reheve. 14 Ha pe yvága rembiguái he'i chéve emombe'u, péicha he'i pende Ruete: Cherakate'ýeterei Jerusalén ha Sion rehe. 15 Chepochy umi tetã Che voi aiporavomava'ekue ndive, ohavira haña Israel retãme, ha'ekuéra katu ojopyeterei ichupekuéra. 16 Upévare pende Ruete he'i: Che ajere jevýta Jerusalénpe, che poriahuvereko reheve, ipype oñemopu'ã jevýta che rogaguasu, he'i ángel atykuéra Jára, ha pe óga mopu'áhára rembiporu sã (albañil plomáda) ojepysóta Jerusalén ári. 17 Emombe'u ha ere: Péicha he'i pende Ruete, che tavakuéra henyhembáta mba'e poraitágui, ha pende Ruete omoangapyhy jevýta Sióntepe, ha oiporavo jevýta Jerusalénpe itáva ramo. 18 Upéi ajesaupi ha ama'ë porávo ojehechauka chéve irundy tatĩ. 19 Ha aporandu pe yvága rembiguái, chendive oñe'ëvape: Mba'éiko he'ise ko'ã mba'e. Ha ha'e he'i chéve: Ko'áva hína umi tatĩ, he'iséva tetã imbaretéva omosarambipamava'ekue Judápe, Israélpe ha Jerusalénpe. 20 Upéi Ñanderuete ohechauka chéve irundy herréro omba'apóva híerro rehe. 21 Ha aporandu: Ma'erã piko ko'áva ou. Ha ha'e ombohováí chéve, he'ívo: Ko'ã irundy herréro ou oñemoĩ haña umi tetã rehe omosarambiva'ekue umi Judayguakuérape ha ko'ága ou oipe'a haña hatĩnguéra, oiporu vaieterei haguére ipu'aka Juda retã rehe ha omosarambipa haguére ichupekuéra hetãgui.

Zechariah 2

1 Uperire ajesaupi ha ama'ë porávo, ahecha peteĩ kuimba'e oguerékova ipópe peteĩ sã oha'ã haña. 2 Ha che ha'e ichupe: Moõ piko reho. Ha ha'e he'i chéve: Aháta Jerusalénpe aha'ã haña ipykue ha ipukukue. 3 Ha upéi osẽ ohóvo pe yvága rembiguái, oñe'ëva'ekue chendive, ha ojohu ambue yvága rembiguái, 4 ha he'i ichupe: Eñani, ha ere ko kuimba'épe, oguerékova ipópe pe sã: Jerusalén opytáta kora yvate'ýre, hetaitereíta kuimba'e, kuñakuéra ha tymbakuéra oikotavahína ipype. 5 Ñanderuete katu he'i: Che aikóta ichupekuéra ñuarã peteĩ kora yvate ijerekuévo tataguíva ramo, ha Che aikóta ijapytépe che reko jajaipáva reheve. 6 Angái, angái, pya'éke pekañy pe tetã yvateoguágui, he'i pende Ruete, Che voi pomosarambipava'ekue umi ára umívape irundyve vyty rehe. 7 Nde Sion, reikóva Babilónia retãme, ekañýke. 8 Péicha he'iuka ángel atykuéra Jára: Che añorãirõta che reko jajaipa rehehápe, ha Ha'e chemondóta umi tetã nemondapava'ekuépe, ha'e haña: Umi opokóva che retãnguakuéra rehe, opoko hesa ra'ýitee rehe. 9 Péina ápe Che añorãirõta hendivekuéra, ha ijarakuégui oikóta hembiguairã, ha upérõ peikuaáta ángel atykuéra Jára chembou hague. 10 Pepurahéi ha pevy'aitéke peẽ, Jerusalenguakuéra, péina ápe Che ajúta ha aikóta pende apytépe, he'i pende Ruete. 11 Ha heta tetã ojoajuva'erã pende Ruete ndive upe ára upévape, ha oikóta hikuái avei che retã ramo, ha Che aikóta ijapytepekuéra, upéramo peikuaáta ángel atykuéra Jára chembou hague pene rendápe. 12 Ha Ñanderuete oguereko jevýta Judápe imba'etee ramo ijyvy jeporavopyrépe, ha oiporavóta Jerusalénpe imba'etee ramo. 13 Opaite tetãnguakuéra tokirirí Ñanderuete renondépe, Ha'e opu'ãmagui osẽ haña hekoha poraitégui.

Zechariah 3

1 Ojehechauka chéve pe pa'iguasu Josue oĩvahína Ñanderuete yvága rembiguái renondépe, ha Satana oĩhína ipo akatúa gotýo oñe'ëvai haña hese. 2 Ha Ñanderuete ángel he'i Satanáme: Ñanderuete tandaja'ó, nde Satana, Ñanderuete oiporavomava'ekue Jerusalénpe, tandaja'ó. Kóa piko ndaha'éi peteĩ tata'y oñerenohéva'ekue tatarendyguasúgui. 3 Ha Josue oñemondéhina ao ky'a vaípe ha péicha oĩhína pe yvága rembiguái renondépe. 4 Ha pe yvága rembiguái oñe'ë ha he'i umi henondépe oĩvape: Peipe'a ichugui ijao ky'a vai. Ha ha'e he'i Josuépe: Péicha aipe'a ndehgui ne rembiapo vai, ha romondeuka ao ijeguakapávape. 5 Upéi

ha'e he'i: Pemoĩ iñakã rehe jeguaka akã rehegua ipotĩva, ha upéi pemonde hese ijaorã, ha upejave Ñanderuete yvága rembiguái oĩhína ñembo'yhápe. 6 Ha pe yvága rembiguái oñe'ẽ Josuépe, ha he'i ichupe: 7 Péicha he'i ángel atykuéra Jára: Reiko ramo che rapekuéra rehe, ha rejapo ramo che rembiapoukapy he'íva guive nde avei reisãbyhýta che róga ha reñangarekóta avei che róga korapy rehe, ha ame'ẽta ndéve ne rendaña ko'áva apytépe. 8 Ejapysaka ko'ága, pa'iguasu Josue, nde ha ne irũnguéra ne renondépe oguapýva, peẽ, kuimba'ekuéra peikóta techaukahára ramo. Peikuaa porãke, Che aguerúta che rembiguaiguasurã (hérava) Hoky Pyahúva (Hesu Crísto). 9 Pema'ẽ pe itaguasu amoíva'ekue rehe Josue renondépe, ko itaguasu kóvape oĩ 7 tesa, ha Che voi ahaíta hi'ári, he'i ángel atykuéra Jára, ha aipe'áta peteĩ árapi che retã rembiapo vaikue. 10 Upe ára upévape, he'i ángel atykuéra Jára, peẽ pehenóita pene irũnguérapi pende parral ha hígo guýpe.

Zechariah 4

1 Ha pe yvága rembiguái oñe'ẽva chendive ojere chemombáy, oñemombáy háicha peteĩ okévape. 2 Ha oporandu chéve: Mba'épa rehecha. Ha che ambohováí: Ahecha peteĩ tataindyenda oroguiguáva ha hi'ári oĩ peteĩ mba'yru acéitepe ġuarã, ha oĩ avei 7 hemiendy pe tataindyenda ári, 7 acéite rape omongarúva acéite reheve umi 7 hemiendy. 3 Ha pe tataindyenda ykére oĩ mokõi olívo máta , peteĩ ijakatúape ha ambue ijasúpe. 4 Ha aña'ẽve hendive ha'évo: Che jára, mba'épa he'ise ko'ã mba'e. 5 Ha pe yvága rembiguái he'i chéve: Ndereikuaáipa mba'épa he'ise ko'ã mba'e. Ha ambohováí ichupe: Nahániri, che jára. 6 Upéramo ha'e oñe'ẽ chéve ha he'i: Kóva ningo Ñanderuete ñe'ẽ Zorobabélpe ġuarã: Ndaha'éí soldádo aty rupi, ni yvyarigua pu'aka rupi, che Pytu Porãite rupínte katu ojuhupahína, he'i ángel atykuéra Jára. 7 Máva piko nde, cerro guasuete Zorobabel renondépe, repytáta yvype ramo, ha ha'e ohupíta pe ita paha pegua omopu'ã meve che rogaguasu ha osapukáita: Jeporihuvareko, jeporihuvareko. 8 Ñanderuete ñe'ẽ ou jevy chéve ha he'i: 9 Zorobabel pokuéra omoĩ ko óga pyendarã, itaguasu peteĩha, ha ipokuéra ojapopava'erã ha péicha peikuaáta ángel atykuéra Jára chembou hague pene rendápe. 10 Umi ohechakuaa'yva jepe ohecháta vy'apópe pe ita paha pegua Zorobabel pópe. Ha ko'ã 7 temiendy ojogua umi 7 Ñanderuete resápe, oguatáva ohóvo ko yvy apére. 11 Ha che aña'ẽve ha ha'e ichupe: Mba'éiko he'ise ko'ã mokõi olívo máta oĩva pe tataindyenda akatúa ha ijasu gotýo. 12 Ha aña'ẽ jevy ha ha'e ichupe: Mba'éiko he'ise avei umi mokõi olívo rakã oñohẽva acéite óroicha umi mokõi acéite rape rupi. 13 Ha pe yvága rembiguái he'i chéve: Ndereikuaáipa mba'épa he'ise ko'ã mba'e. Ha ambohováí ichupe: Nahániri, che jára. 14 Ha ha'e he'i: Ko'áva hína umi mokõi ojeporavóva tetã ruvicha ha pa'iguasurã ramo, oñembo'yva ko yvy tuichakue Jára renondépe.

Zechariah 5

1 Ha ajesaupi jevývo, ojehechauka chéve peteĩ kuatiaña'ẽ jejokuapy ovevéva. 2 Ha he'i chéve: Mba'épa rehecha. Ha che ha'e ichupe: Ahecha peteĩ kuatiaña'ẽ jejokuapy ovevéva, ipukukue 8,75 métro ha ipykue 4,37 métro . 3 Upéramo he'i chéve: Kóva ningo pe maldicion ohupitytava ko tetã kóvape. Umi omondáva guive ojevaviráta ha umi ome'ẽva iñe'ẽ japu reheve ojevaviráta avei. 4 Che aguenohẽuka ko maldicion kóva, he'i ángel atykuéra Jára, oiko ha opyta haña umi ógape, ijára oñe'ẽme'ẽ reíva che rérape ha umi omondávape, ombokusuguepa peve ijyvyrakuéra ha ijitakuéra jepe ikusuguepáta. 5 Upéi osẽ pe yvága rembiguái oñe'ẽ haña chendive ha he'i: Ejesaupi ko'ága, ha ema'ẽmi umi mba'e rehe ojehechaukavétava ndéve. 6 Ha che ha'e: Mba'e piko péva. Ha ha'e he'i chéve: Kóva hína peteĩ kambuchi; ha he'i avei: Kóva ningo tetãnguéra rembiapo vai. 7 Ema'ẽ porãke, ojuhupívo iñembotyha plomoguiguáva ojehecha peteĩ kuña oguapýva pe kambuchi ryepýpe. 8 Kóva ningo pe ñaña reko, ha omyaña jevy pe kuña pe kambuchi ryepýpe, ha omboty jevy ijuru iñembotyha plomoguiguávape . 9 Uperire ajesaupi, ha ama'évo ahecha mokõi kuña oġuahẽvahína, ipepokuérapi oipeju yvytu, ipepo ku tujujúicha ha ohupi hikuái pe kambuchi ha ogueraha pe yvy ha arakuéra pa'ũme. 10 Upéi aporandu pe yvága rembiguái: Moõpa ogueraha hikuái pe kambuchi. 11 Ha ha'e he'i chéve: Oñemopu'ã haña ichupe itupão Babilónia retãme, ha oñembosako'ipa rire omoíta hikuái ipyendaña ári.

Zechariah 6

1 Ajesaupi jevy ha ojehechauka chéve irundy cárro osěva mokõi cérro pa'ũgui, ha umi cérro umíva bronceguiguáva . 2 Pe cárro tenondeveguáva rehe oĩ kavaju pytáva, pe cárro mokõiha rehe oĩ kavaju hũva. 3 Pe cárro mbohapyha rehe oĩ kavaju morotíva, ha pe cárro irundyha rehe oĩ kavaju iparáva ha imbaretéva. 4 Upéramo che ha'e pe yvága rembiguái: Che jára, mba'épa he'ise ko'ã mba'e. 5 Ha pe yvága rembiguái he'i chéve: Ko'áva hína umi irundy yvytu ára pegua oñemoíva ko yvy Jarateéva renondépe ha upéi osẽ henondégui. 6 Ha pe cárro ikavaju hũva reheve oho pe tetã yvate gotýo, ha umi morotíva oho hapykuéri, umi iparáva oho pe tetã yvy gotyoguápe. 7 Ha pe yvága rembiguái he'i rire umi kavaju pytávape: Tapeho ha peguata pe yvy tuichakue rupi, ha'ekuéra osẽ avei. 8 Upéi cherenói, ha oñe'ẽ chéve, ha he'i: Ema'ẽ, umi osẽmava'ekue rehe pe tetã yvate gotýo, ogueraha che pytu porã ombopy'aguapy haña pe tetã yvate gotyoguápe. 9 Ñanderuete ñe'ẽ ou chéve, ha he'i: 10 Eiporavo umi jepokuapyha apytégui, Heldái, Tobías ha Jedaíaspe, ou jevyva'ekue Babilóniagui, ha nde rehóta upe árape, ha reikéta Josías, Sofonías ra'y rógape. 11 Rejapyhýta pláta ha óro , ha rejapóta peteĩ coróna , ha nde remoíta pe pa'i guasu Josue, Josadac ra'y, akã rehe. 12 Ha reñe'ẽta ichupe, erévo: Péicha he'i ángel atykuéra Jára: Péina ápe pe kuimba'e hérava Hoky pyahúva, hi'árape hokytavahína, omopu'ãta Ñanderuete rogaguasu. 13 Ha'e omopu'ãta Ñanderuete rogaguasu, ha Ha'e ohupityta pu'aka ha oguapýta mburuvichaguasu guapyhápe ha oporosãmyhýta, Ha'e oikóta avei pa'iguasu ramo ha hi'árape oíta py'aguapy. 14 Upe akã jeguaka ojegueraháta Ñanderuete rogaguasúpe oñemomandu'a haña Helem, Tobías, Jedaías ha Hen, Sofonías ra'ykuéra rera rehe. 15 Ha umi tetãygua mombyrygua oúta ha oipytyvõta omopu'ã haña Ñanderuete rogaguasu, ha peikuaáta pe ángel atykuéra Jára chembou hague pene rendápe. Ko'ã mba'e ojuhúta peneñe'ẽrendu ramo Ñanderuete, pende Jára ñe'ẽre.

Zechariah 7

1 Ha ojehe Darío oisãmyhy jave irundy año , pe jasy 9-hápe, péva hína Kislev, Ñanderuete oñe'ẽ proféta Zacaríaspe. 2 Umi Bet-elgua omondo ramoguare Sarezzer ha Regem-melec iñirũguéra ndive, ojerure haña Ñanderuete pytyvõ rehe. 3 Ha oñe'ẽ haña umi pa'i ha proféta ndive oĩvahína ángel atykuéra Jára rogaguasúpe, ha he'i: Rojahe'ovétapa pe jasy 5-hápe, rojapo haguéicha heta añoma . 4 Ha ou chéve ángel atykuéra Jára ñe'ẽ ha he'i: 5 Eñe'ẽ mayma tetãygua ha pa'ikuérape, ha ere: Pehasa ramojepe karu'ỹme ha pejahe'o ramojepe pe jasy 5 ha 7-hápe ko'ã 70 año pukukue rupi, pejapo piko ko karu'ỹ kóva chéve ġuarã. 6 Pekaru ha pemboy'u javérõ, ndapekarúi ha napemboy'úipa pendejupe ġuarãnte. 7 Nako'ãi ñe'ẽ piko pende Ruete he'iva'ekue umi proféta tenondeveguarépe ojeikopa porã ramoguare gueteri py'aguapýpe Jerusalénpe ha itavakuéra jerekuévo, Négev ha Sefelápe jepe. 8 Ha Ñanderuete ñe'ẽ ou Zacaríaspe, ha he'i: 9 Péicha oñe'ẽ ángel atykuéra Jára, ha he'i: Peoporombojovake hekoitépe, ha peiporiahuverekóke oimeraẽva pende rapichápe, 10 ani pejopýtei umi imenave'ỹvape, ityre'ỹvape, tetã ambueyguápe ni umi mboriahúpe, ha avavéke anítei ojepy'amongeta mba'evai ipy'apýpe ityke'ýra rehe. 11 Ha'ekuéra naiñe'ẽrenduiva'ekue ha ndoipotái Che amoguata ichupekuéra ha omboty hikuái ijapysakuéra ani haña ohendu che ñe'ẽ, 12 ipy'a omohatã hikuái itáicha, ani haña ohendu che rembiapoukapy Che amobhasava'ekue che proféta tenondevegua juru rupi, upévare añohe che ángel atykuéra Jára pochy hi'arikuéra. 13 Ha Che ahenói ramojepe ichupekuéra, nacherenduséi; upévare ha'ekuéra ko'ãña cherenói ramojepe nahendumo'ãi avei ichupekuéra. 14 Upévare, Che amosarambi ichupekuéra ambue tetãnguérape, ha'ekuéra oikuaa'ỹvape, ha osẽ rire hetã itapere, hetã ojererohoryetévagui ojapo hikuái yvy perõ (desierto).

Zechariah 8

1 Ángel atykuéra Jára ñe'ẽ ou chéve ha he'i: 2 Péicha he'i pende Ruete: Cherakate'ỹ Jerusalen rehe, cherakate'ỹ hese pochy reheve. 3 Péicha he'i pende Ruete: Che amyatyry jevýta Sion, ha aikóta Jerusalen mbytépe, ha Jerusalen oñembohérata táva jerovíaha ha pende Ruete cérro oñemboheráta cérro oñemboykéva Ñanderuetepe ġuarã. 4 Péicha he'i ángel atykuéra Jára: Jerusalen rapekuéra rehe oikóta gueteri kuimba'e tuja ha kuña iġuaiġuíva, peteĩteíva ijejokoha reheve, oikoháre heta añoma . 5 Ha pe táva korapy henyhéta mitãkuimba'e ha mitãkuña oñembosaráivagui. 6 Péicha he'i ángel atykuéra Jára: Umi milágro ituicha ramojepe Israel retãygua hembýva resápe ġuarã, ndaupéichai katu pende Ruetépe

ġuarã, he'i ángel atykuéra Jára. 7 Péicha he'i ángel atykuéra Jára: Che ambyaty
 jevýta che retã kuarahyresẽ ha kuarahyreike retãnguérãgui, 8 ha aguerúta
 ichupekuéra oiko jevy haġua hikuái Jerusalen ryepýpe, oikóta hikuái che retã
 ramo, ha Che aikóta Ijára añeteguáva ramo ha mbojovakehára hekoite peguáva ramo.
 9 Péicha he'i ángel atykuéra Jára: Peñemokyre'ýke peẽ pehendúva ko ñe'ẽ ko'ã
 proféta jurúgui, oñepyrũvo omopu'ārõ guáicha Ñanderuete rogaguasu. 10 Ko'ã ára
 mboyve kuimba'ekuéra omba'apo rei ha tymbakuéra oñemoña rei ndaipórĩgui
 py'aguapy umi osẽva térã oikévape ġuarã ko tavaguasu kóvape, ha Che ahejãgui
 tetãnguakuéra oñemoĩ haġua ojuehe. 11 Ha áġa ndajapomo'ávẽi ko tetã rembyre rehe
 ajapo haguéicha umi ára ohasava'ekuẽpe, he'i ángel atykuéra Jára. 12 Py'aguapýpe
 oñeñotýta iparral, ha ikogakuéra hi'a porãta, pe ára ome'ẽ porãgui ysapy. Ko'ã
 mba'e ko'áva ajapopáta che retãyguá rembyrépe ġuarã. 13 Ha ojeġuva'erã: Peẽ
 Israel ha Juda róga peiko haguéicha maldicion poguýpe ambue tetãnguéra apytépe,
 upeichaite ko'áġa peikóta jehovasa ramo ichupekuéra ġuarã, Che poipytyvõ
 porãgui. Ani pekyhyjétei, peñemokyre'ý katu chehegui. 14 Péicha he'i ángel
 atykuéra Jára: Hi'ãite haguéicha chéve ajapo vai hague pende rukuéra rehe
 chembopochy haguẽre, ha noñembyasýikuri hikuái; 15 ko'ã árãpe hi'ãite chéve
 ajapo porã Jerusalen ha Juda róga rehe, upévale ani pekyhyjétei. 16 Ko'ã
 tembiapoukapy pejapova'erã: Peñe'ẽ pe añetegua peteĩteĩ pende rapichakuéra
 ndive, peñembojovake hekoitépe oĩ haġua py'aguapy pene ñembojovake rendápe. 17
 Ha avei avave pende apytépe ani ojepy'amongeta mba'evai ipy'apýpe hapicha rehe,
 ha ani pehayhútei ñe'ẽme'ẽ japu rei reheguáva, opaite ko'ã mba'e ko'áva
 chembopochy, he'i pende Ruete. 18 Ou chéve Ñanderuete ñe'ẽ ha he'i: 19 Péicha
 he'i ángel atykuéra Jára: Pe karu'ý pe jasy irundy, 5, 7 ha 10-hápe, oguerúta
 Juda rógape ġuarã vy'a tuicha, upévale pehayhúke pe añetegua ha pe py'aguapy. 20
 Péicha he'i ángel atykuéra Jára: Oikoveva'erã avei heta tetãyguá ha
 tavayguakuéra. 21 Ha umi tavayguá oútava peteĩ távãgui oġuahẽvo he'iva'erã ambue
 tavayguakuérape: Jaha ñamboguẽmive ángel atykuéra Jára pochy kuave'ẽmby rupi, ha
 jaheka ichupe. 22 Ha upéicha heta tetã ha tetã imbaretéva ouva'erã Jerusalenpe
 oheka haġua Ñanderuete ombogue haġua Ñanderuete pochy. 23 Péicha he'i ángel
 atykuéra Jára: Umi ára umívape ojeġuva'erã 10 kuimba'e tetã ambueyguágui
 he'iva'erã peteĩ Judayguápe ipojáivo ijao apýra rehe: Ore rohose nendive,
 rohendũgui Ñanderuete oĩha penendive.

Zechariah 9

1 Ko ñe'ẽ Ñanderuete he'i Hadrac retã ha Damásco rehe: Síria tavakuéra
 Ñanderuete mba'e voi ha péicha Israel tribukuéra avei. 2 Hamat imba'e avei,
 opytáva ijykére, péicha avei Tíro ha Sidon, iñaranduete avei. 3 Tíro omopu'ã
 itáva tápia imbaretetéva, ombyaty haġua pláta yvy timbóicha ha óro tymba
 repoticha, oĩva umi cálle tavaguasu ryepy rupi. 4 Ñanderuete katu omomborihúta
 ichupekuéra ha oitypáta yguasúpe imba'erepyeta ha oġapypáta itavakuéra. 5
 Ascalon ohechávo péva okyhyjéta, Gáza oryryipáta, péicha avei Ecron ojerovia rei
 haguẽre Tíro rehe, ha Gáza retã ruvicha omanóta ha Ascalónpe avave
 ndoikomo'ávẽima. 6 Asdódpe oikóta tetãnguakuéra ojehe'apáva ha Che amboguéta umi
 Filisteaygua ñembotuicha reko. 7 Aipe'áta pe so'õ tuguy rehegua oĩva ijurúpe, ha
 umi mba'e ipotĩ'ýva hã pa'ũgui, ha'ekuéra opyta peve avei peteĩ hembyremi
 Ñanderuetepe ġuarã, imburuvicha oikóta Juda poguýpe hembiguái ramo, Jebus
 peguáicha. 8 Upéramo apytáta che róga jere rehe peteĩ ñangarekoháraicha
 (guárdiaicha), ani haġua avave oho térã ou ojopy haġua che retã, Che voi
 añangarekóta hesekuéra, ko'áġa che resa rupi ama'ẽta hesekuéra. 9 Evy'aitékena,
 Sion rajy, epurahéi vy'apópe, Jerusalen rajy, péina ápe ne retã ruvicha (Hesu
 Crísto) oúta ne rendápe nde Salvador ramo ijustícia reheve, Ha'e oñemomirĩta ha
 oúta peteĩ búrrõ ra'yrsu ári. 10 Ahundipáta umi Efrain cárro ñorãirõ megua, ha
 umi Jerusalen pegua kavaju, ha umi guyrãpa ojeporúva ñorãirõme Che amopẽmbáta,
 ha oñe'ẽta ñe'ẽ py'apy peguáva rehe tetãnguérãpe, ha Ha'e oisãmbyhýta peteĩ
 yguasu guive ambue yguasu peve, ha pe ysyry guive pe yvy apýra paha peve. 11 Ha
 pe ñe'ẽ rehe Che ame'ẽva'ekue tuguy reheve, Che aguenohẽmba jevýta nde
 jepokuapyhakuérape ykua hypývãgui. 12 Pejevypa pende táva oñemombaretévape, peẽ
 peikóva jepokuapyhápe napeha'ārõ reĩri ko ára kóvape ġuarã, pende jehasa asykue
 amyengovia jo'áta hetave jehovasápe (ñepytyvõme). 13 Che aiporúta Judápe che
 guyrãpa ramo ha Efrainpe che hu'y ryrũ renyhẽ ramo, ha nde, Sion ra'ygui ajapóta
 che kyse puku amopu'átava Greciayguakuéra rehe. 14 Upéramo Jahve ojehechaukáta,
 hu'y osẽta aratirícha. Ñandejára, Jahve, ombopúta ituru, ha oipeju hatãta

ijyvytu yvy gotyoyguápe. 15 Ángel atykuéra Jára oñangareko porãta hesekuéra, Israelguakuéra omokõmba haña hese ija'e'ývape ha opyrũmba haña umi ita oñemombova'ekue rehe, ha omboy'úta hikuái huguy oje'u háicha pe víno , ha henyhëta hikuái tuguýgui ku kuave'ëmby ña'ëmbéicha térã pe kuave'ëmby renda ratícha. 16 Ha Ñanderuete oipytyvõta ichupekuéra, upe ára upévape Ha'e oñangarekóta hetãre peteĩ ovecha rerekuáicha oñangarekóva ijovecháre, ha hetãtee omimbíta itaveráicha akã jeguaka peguáicha. 17 Ituichaiterei ningo Ñanderuete poriahuvereko ha heko jajaipa. Pe trígo omombaretéta karia'ykuérape ha pe parral rykue omoporãta kuñataíkuérape.

Zechariah 10

1 Pejeruréke Ñanderuetépe omongy haña hi'araitépe. Ñanderuete ombyatýta araíkuéra, ha omongy porãta okakuaa porã haña opaichagua ñemitýngue pende kokuépe. 2 Umi jára ra'ãnga gua'u imba'ekuaa rei ha umi paje apohára katu ijapu, ha'ekuéra omombe'u ike pegua ombotavy haña, omoangapyhy rei haña, upévare che retã oiko rei ovecha herekua'ývaicha. 3 Che pochy herekuakuéra ndive, ahaviráta imburuvichakuérape, upévare ángel atykuéra Jára voi oñangareko jevýta hetã rehe, ha hetãgui oikóta peteĩ kavaju ñorãirõ megua iporãitévaicha. 4 Che retãgui osëta pe itaguasu che róga pyendarã, ichugui osëta pe yvyra mbyky akua, ichugui osëta pe guyrapa ojeporúva ñorãirõme, ha ichugui osëva'erã avei opaite mburuvichakuéra. 5 Ichuguikuéra oikóta ipy'aguasúva ha ñorãirõme opyrũmbáta hese ija'e'ýva rehe ha oitýta hikuái tujukuápe tape rupi oĩvare, ha oñorãirõ joáta hikuái Ñanderuete oĩgui hendivekuéra, ha umi kavaju arigua oikóva oñemotĩmbáta. 6 Che amombaretéta Judayguakuérape, Che aipytyvõta Jose ñemoñarenguérape, Che aguerupa jevýta hetãteépe, aiporiahuverekógui ichupekuéra, ha oiko jevýta hikuái ymaguaréicha, Che namboykeirõguáicha ichupekuéra araka'eve, Che ha'égui Ijaratee, ha ahendúta ichupekuéra. 7 Efrain ipy'aguasúta, ipy'apýpe horýta ku víno ho'urõguáicha; ita'yrakuéra ohechapáta ichupe ha ovy'a joáta, ipy'apýpe oguerohorýta Ñanderuetépe. 8 Che ahenóita ichupekuéra peteĩ turu pu rupi, ambyatypáta ha aguenohëta ijejopy vaígui, ha oñemboheta hetavéta hikuái ymaguaréicha. 9 Jepevémo amosarambiva'ekue ichupekuéra umi tetã apyte rupi, umi tetã mombyrývaguí, imandu'ava'erã hikuái cherehe, ha ita'yrakuéra ndive oupa jevyva'erã. 10 Che aguerupáta ichupekuéra Egípto retãgui ha aguenohëta ichupekuéra Asíriaguí ha agueraháta ichupekuéra Galaad ha Líbano yvýpe, ha ha'ekuéra ndaijapamo'ãi ipype, hetaitereígui. 11 Ha'ekuéra ohasáta yguasu tuichaitereíva rupi, Che voi ainupáta pe y pochy ha amokãmbáta pe ysyry Nílope, Asíriaygua otĩetereíta ha Egípto pu'aka oñehundíta. 12 Ha Che amombaretéta ichupekuéra che pu'aka rupi oiko porã jevy haña, he'i pende Ruete.

Zechariah 11

1 Ha nde, Líbano, eipe'ána ne rokẽnguéra, ha pe tata tohundi nde cedrokuéra. 2 Nde, yvyra cipres , nerasëke, pe cédro ho'a haguére, umi yvyra iporãvéva ojeitypa haguére. Penepyahëke peẽ, Basan pegua yvyra encína, ojeitypágui pe ka'aguy porãite. 3 Umi ovecha rerekua ipyahë asy oñehundígui pe kapi'i rovyũ, ha umi leõ ra'yrsu okororõ oñehundígui avei ka'aguy porã oĩva'ekue ysyry Jordan rembe'ýpe. 4 Ñanderuete, che Jára he'i chéve: Eñangareko umi ovecha ojejukátava rehe, 5 ha umi ojoguáva ko'ã ovecha ojuka ichupekuéra oñembyasy'ýre ha ovende ríre he'i: Gracias Ñanderuetépe, ahupitýgui heta pirapire, iñangarekohára jepeve ndoiporiahuverekói ichupekuéra. 6 Upévare Che ndaiporiahuverekomo'ávái avei Judayguakuérape oikóva ko tetãme, he'i pende Ruete, péina ápe Che voi amoíta Judayguakuéra iñirũ poguýpe ha hetã ruvicha poguýpe, ha'ekuéra ombyai haña ko tetãme ha Che naguehõmo'ãi ichupekuéra ipoguikuéra. 7 Upéicha Che añangareko umi ovecha ojejukátava rehe, ko'ã ovecha iporiahuvévape pe atýgui. Ha aiporavo che mba'erã ramo mokõi yvyra po'i: Peteĩme ambohéra Poriahuvereko ha ambuépe Py'aguapy, ha umía reheve añangarekóta che ovechakuéra rehe. 8 Ha peteĩ jasýpe amosë mbohapy ovecha rerekua chembopochývape, oñemoĩ haguére cherehe. 9 Ha ha'ékuri: Nañangarekomo'ávéma penderehe, tomano umi omanótava, ha toñehundi umi oñehundítava, ha umi hembýva, peteĩteĩ to'u hapicha ro'o. 10 Upéi ahupi che yvyra po'i Poriahuvereko ha amopë, ambyai haña che ñembopy'apeteĩ ajapova'ekue tetãnguéra ndive. 11 Ha upe ára upévape ambyai che ñe'ëme'ë, uperõ ae umi ovecha joguahára ohechakuaa péva ningo ha'eha Yvága Jára ñe'ë. 12 Ha ha'e ichupekuéra: Oĩ porã ramo peẽme, peme'ë chéve che rembiapo repykue, ha nahániri ramo,

pehejánte. Ha oha'ã hikuái che rembiapo repykue ramo 30 pláta akytãmi (monéda). 13 Ha he'i chéve Ñanderuete: Eñongatu ko'ã 30 pláta akytãmi che rembiapo repy, ambue pláta oñeñongatuhápe che rogaguasúpe. Ha añongatu ko pláta Ñanderuete rogaguasúpe, oiháme ambue mba'erepy. 14 Ha upéi amopẽ ambue yvyra po'i hérava Py'aguapy, oñembyai haña avei pe mborayhu Juda ha Israel apytépe. 15 Ha he'i chéve Ñanderuete: Egueru avei umi tembiporu peteĩ ovecha rerekua tavy oiporúva. 16 Eikuaa porãke, Che voi amopu'ã tetãpype peteĩ ovecha rerekua oheka'ýva umi ovechakuéra okañyva'ekuépe, ha noipohãnomo'ãiva hetyma opẽháme, ha ndohupimo'ãiva umi ikane'õvape, ho'úta uvei pe ovecha ikyravéva ro'okue, hemby'ýre ipysãpẽnte jepe. 17 Angái, peẽ ovecha rerekua pituva peheja reipáva pene rymbakuéra, kyse puku toikutu iyyva ha hesa akatúape, toñembopiru ichugui iyyva, ha hesa taiñypytũ.

Zechariah 12

1 Ñanderuete ñe'ẽ Israel rehe: Ñanderuete omyasãiva'ekue yvagakuéra ha omopyendava'ekue ko yvy, ha omoingoveva'ekue kuimba'e ha kuña py'apýpe pe pytu porã, péicha Ha'e voi he'i: 2 Peikuaa porãke, Che amoĩ Jerusalen peteĩ váso omonga'úva ramo ivíno rupi umi tetã oĩvape Juda jerekuévo ha omongoráva Jerusalen. 3 Ha upe ára upévape Che amoĩta Jerusalenpe ku ita pohýicha mayma tetãme ñuarã, oimeraẽva ohupiséva ichupe oñehungáta (ojelastimáta), tetãnguéra oñembyatypa ramojepe oñemoĩ haña hese. 4 Upe ára upévape, he'i pende Ruete, amobhasypáta kyhyjégui opaite kavaju, ha hi'ariguakuérape, itarovapáta hikuái, Che katu añangareko porãta Juda rogayguakuéra rehe ha umi ambue tetãme katu amohesatũta. 5 Ha Juda retã ruvichakuéra he'iva'erã ipy'apýpe: Jerusalengua oguereko ipu'aka ángel atykuéra Jára rupi. 6 Upe ára upévape Che amoĩta Juda ruvichakuérape ku tatapyĩ ryrúicha jepe'a atýrape, ha tata'y rendýicha trígo apesã apytépe, umía ombokusuguepáta tetãnguéra oĩva ijakatúa ha ijasu gotýo, Jerusalen katu opytavéta hendaitépe. 7 Ñanderuete oipytyvõta raẽ ojejapo haña Juda rogakuéra hymba pirekuégui ha opytáva mombyry Jerusalenguĩ, ani haña David rogaguasu ha Jerusalen oñembotuichave Juda róga hymba pirekue peguágui. 8 Upe ára upéva Ñanderuete omo'ãta Jerusalenguápe, ha pe ikangyvéva upe árape imbaretéta Davidicha ha David rogaygua opytáta yvága rembiguáicha, ha áva ohóta henonderãme (ñorãirõguasúpe). 9 Ha upe ára upévape Che ahundipáta umi tetã oñemoĩva Jerusalen rehe. 10 Ha Che añohẽta David ñemoñare ha Jerusalenguakuéra ári che Pytu jeporiahuvereko ha ñembo'e reheguáva, ha upéi oma'ẽva'erã hikuái cherehe, ha'ekuéra oikutuva'ekuépe, ha ojahe'ova'erã hikuái ku ta'ýra peteĩmi rehe ojejahe'õ háicha (omano ramo) térã ombyasyva'erã ichupe ku ta'ýra ypykuére oñembyasy háicha. 11 Upe ára upévape jahe'oguasú oikóta Jerusalenpe, ku jahe'oguasú ojejapóvaicha pe jára gua'u Hadad-rimon rehe Megído cérro pa'ũme. 12 Upérõ opaite tetãygua ombyasyva'erã, oimeraẽva ogaguasu oñemboykéva oñembyasýta, upéicha David ñemoñarenguéra, hambirekokuéra ndive ojahe'óta ijeheguieténte; Natan ñemoñarenguéra, hambirekokuéra ndive ojahe'óta ijeheguieténte; 13 ha Levi ñemoñarenguéra, hambirekokuéra ndive ojahe'óta ijeheguieténte; Simeĩ ñemoñarenguéra, hambirekokuéra ndive ojahe'óta ijeheguieténte. 14 Ha ambue ogaguasu ñemoñarenguéra, peteĩteĩ ojahe'óta ijeheguieténte, ha hambirekokuéra ndive ijeheguieténte ojahe'óta.

Zechariah 13

1 Upe ára upévape oĩta peteĩ yvu David ñemoñarenguéra ha umi Jerusalenguápe ñuarã, ojohéi haña hi'angaipa ha hembiapo vai. 2 Ha upe ára upévape, he'i ángel atykuéra Jára: Aipe'áta tetãpýgui umi jára gua'u réra, ha araka'evéma ndaiporimo'ãvéima mandu'a héra rehe ha amosẽmbáta avei iproféta ha umi ipytu ky'áva. 3 Ha ojejohu ramo gueteri umi árape peteĩ proféta vai, itúva ha isy voi he'íta: Ndereikovevéima, erégui japu Ñanderuete rerape, ha itúva ha isy voi oikutúta ichupe omano haña omomba'eguasú haguére ijára gua'u rerape. 4 Ha ojehuva'erã upe ára upévape umi proféta japu otĩta omombe'u haña hechapáy (vision) ha omomandu vai haguére, ha araka'evéma nomondeveimava'erã ahoja raviju ijapu haña. 5 Ha he'íta hikuái: Che ndaha'etí proféta , che ningo kokue apohárante, ha kokue rehe aiko'aína che mitã guive. 6 Ha oporanduva'erã ichupe hikuái: Mba'eichagua pere piko oĩ nde retére. Ha ha'e ombohováita: Ko'áva ojejapo cherehe umi cherayhu'ýva chenupã hague. 7 Nde kyse puku reheve eñemoĩ che rerekua ha che irũ rehe, he'i ángel atykuéra Jára. Eikutu che rerekuápe

ijovechakuéra oñemosarambi haña, ha upéi amopu'ãta che po umi mburuvicha michĩva rehe. 8 Israelguakuéra oñemboja'óta mbohapy atyguasú ijojávape, he'ĩ Ñanderuete, mokõi atyguasú joja tenondeguáva oñehundíta, ha pe atyguasú joja mbohapyha katu hembyva'erãnte oikove haña Israel retãme. 9 Ha pe atyguasú mbohapyha amoingéta tatápe, ha amboykúta ichupekuéra ku pláta oñemboyku háicha, amopotĩ haña iký'akuégui. Upérõ ohenóita hikuái che rerape ha che ahendúta ichupekuéra ha ha'éta: Israel che retãtee, ha ha'ekuéra he'íta ángel atykuéra Jára, ore Ruete voi ningo Nde.

Zechariah 14

1 Pehendu porãke, Ñanderuete ára outahína, ha pene mbytépe oñemboja'ova'erã umi mba'erepy ñorairõ megua. 2 Ha che ambyatypáta tetãnguéra maymávape ojeity haña Jerusalen ári, ha pe táva ho'ava'erã ipoguýpe, hogakuérágui oñemondapava'erã, ha ikuñakuérápe oñerairõva'erã, ha pe tavaygua mbytere ohopava'erã jepokuapyhápe ha ambue tetã rembyre opytava'erã itavapyépe. 3 Upéramo Ñanderuete osêta oñorairõ haña umi tetãnguéra ndive, oñerairõ háicha ñorairõguasuha árape. 4 Ha upe ára upévape omoíta ipy Olívo cérro ári, oĩva Jerusalen renondépe kuarahyresẽ gotýo, ha pe Olívo cérro oñemboja'ova'erã mbyte rupi, kuarahyresẽ guio kuarahyreike gotýo, ha oikóta peteĩ cérro pa'ũ ndetuicháva, ha upe cérro mbytere oñemboykéta nórtete gotýo, ha ambue imbytere omýita sur gotýo. 5 Ha peẽ pekañy joaitéta upe cérro pa'ũ rupi, peñuahẽ meve Azálpe, peẽ pekañyta pende ypykuéra okañy haguéicha Juda retã ruvicha Uzías árape pe yvy ryrýgui, ha Ñanderuete, Ñandejára ouva'erã ha hendive opaite heko potĩva. 6 Ha ojehuva'erã upe ára upévape ndaiporimo'ãi ára resakã, araro'y ni heláda. 7 Upe ára upévape Ñanderuetémante oikuaáta, ára ha pyhare opava'erã, tesape (Ñanderuetégui) katu oñuahẽta ohesape haña ka'aruetépe. 8 Ha ojehuva'erã avei upe árape, Jerusalenguĩ osêta y oikovéva, ha péva oñemboja'óta avei, ha peteĩ imbytere osyrýta (Mar Muérto) kuarahyresẽha gotýo, ha ambue imbytere osyrýta pe yguasú (Mar Mediterráneo) kuarahyreikeha gotýo, arahaku ha araro'ýpe osyryva'erã (ndahypamo'ãi). 9 Upérõ Ñanderuete oikóta tetã ruvichaguasúete ramo ko yvy tuichakuépe. Upe ára upévape peteĩ Jára ramónte oikóta, Jahve, Ñanderuete, ha ndaiporimo'ãi ambue Jára rera. 10 Upe tetãpy tuichakuégui oikóta peteĩ ñguasú, peteĩ yvyge Geba guive Rimón peve, opytáva Jerusalen sur gotýo, Jerusalen oñembotuicháta ha ojeikóta ipype Benjamín rokẽguasú guive Hakãmbý rokẽ meve, ha pe Hananeel róga yvate guive tetã ruvicha parral'a ojehykue'oha peve. 11 Ha oikova'erã hikuái ipype ha araka'eve ndaiporimo'ãvéima maldición, ha Jerusaleñpe ojeikóta kyhyje'ỹre. 12 Koatahína pe jehavira Ñanderuete omboútava umi tetã ojeityvape Jerusalen ári: Ho'okuéra itujúta oñembo'y jave gueteri, ha itujupáta hesakuéra, ikũnguéra ha ijuru. 13 Ha upe ára upévape Ñanderuete tuichaite omondýta ichupekuéra, ha peteĩteĩva ohupíta ipo hapicha rehe, oñorairõmbáta oñondive hikuái. 14 Ha Judaygua avei oñorairõta Jerusaleñpe. Oñembyatyva'erã tetã ambueygua mba'erepyeta: Óro, pláta ha hetaiterei ao iporáva. 15 Oñehundipáta avei ikavaju, imburika, icaméllo, ibúrro ha hymbakuéra oĩva guive pe ñorairõhára atyguasú apytépe. 16 Ha umi tetãygua hembýva pe ñorairõguasúgui oñuahẽta Jerusaleñpe, ou joava'erã opaite año omomba'eguasú haña Jerusalen ruvichaguasúetepe, ángel atykuéra Járape, omboarete haña pe arete róga vyvra rakãguiguáva (enramáda). 17 Ha oĩ ramo umi tetã apytégui upe oñuahẽ'ýva Jerusaleñpe omomba'eguasú haña Ñanderuete ha hetã ruvichaguasúetepe, upérõ ndokymo'ãvéi ijyvyépe. 18 Ha Egiptoyguakuéra ndoúi ramo Jerusaleñpe, Ñanderuete ohaviráta ichupekuéra, ohavira háicha ambue tetãnguéra ou'ýva omboarete haña pe arete róga vyvra rakãngueguýpe. 19 Kóvata hína pe Egipto jehavirará ha avei opaite ambue tetãnguéra ndoúi ramo omboarete haña pe arete róga vyvra rakãngueguýpe (Jerusaleñpe). 20 Upe ára upévape ojehaíta umi kavaju campanilla rehe jepe: Oñemboykéma Ñanderuetépe ġuarã, ha umi japepo (ólla) Ñanderuete róga pegua jepe oñemboyke avei Ñanderuetépe ġuarã oñemboyke háicha umi ña'ẽmbe ojeporúva kuave'ẽmby rendápe ġuarã. 21 Ha opaite japepo oĩva guive Jerusalen ha Judápe oñemboykepáta ángel atykuéra Járape ġuarã, ha umi oikuave'ẽséva guive ouva'erã ojapyhy umi japepo ha omomimói ipype hikuái, ha upe ára upévape ndaiporimo'ãvéima avave oñemúva ángel atykuéra Jára rogaguasú poraitépe.

Malachi 1

1 Ko'ã ñe'ẽ Ñanderuete ombohasa Israel retãyguaquerape ġuarã proféta Malaquías

rupi: 2 Che pohayhu, he'i pende Ruete , ha peẽ peje: Mba'eichaitépa Nde orerayhu. Esau piko ndaha'éira'e Jacóbo ryke'y, he'i pende Ruete. Jacóbope katu ahayhuvékuri, 3 ha Esaúre katu ndacha'éí, umi cérro hetã megua amoperõ ha ijoyv amonandi aguaraguasu oiko haña ipype. 4 Áña Edom he'i ramo jepe oñehundíma ore retã, ore katu romopu'ã jevýta umi óga oñembyaipava'ekue. Ñanderuete katu he'i: Ha'ekuéra omopu'ã jevy ramojepe, Che ambyai jevýta. Ha hetã oñembohérata aña retã, ha Ñanderuete pochy hendivekuéra ndoguemo'ãi araka'eve. 5 Ha pende resa ohechapáta ha'emava'ekue guive, ha pejéta: Israel Jára ituichaiterei ha ipu'aka ohasa Israel retã rembe'y mboypýri. 6 Pe ta'ýra omomba'e itúvape, ha pe tembiguái ijárape. Ha Che, pende Ruete ramojepe, mba'érehepa peẽ nachemomba'éí: Che ningo pende Ruete ha mba'éichapa peẽ ndapekyhyjéi chehegui. Péicha pende Ruete he'i ipa'ikuérape: Peẽ chemboyke, ha peẽ peje: Moõpa ore romboykéra'e. 7 Peikuave'ẽgui che kuave'ẽmby renda ári tembi'u ipotĩ'ýva ha upeichavéramo peje: Mba'épepa romongy'a ne kuave'ẽmby renda. Pejapo'i haguére pende Ruete kuave'ẽmby renda. 8 Ha peikuave'ẽ ramo pene rymba hesatúva, ndaivaíri piko péva. Ha peikuave'ẽ ramo pe íkarẽva térã pe hasýva, ndaivaíri piko. Pegueraha ramo umíva pene mburuvichakuérape oguerohorýnepa ha'e, térã pe'apo porãtapa ichupe, he'i ángel atykuéra Jára. 9 Ha áña peñembo'e ramo pende Ruetépe penepytyvõ haña, Ha'e piko pendeporiahuverekóta gueteri peẽme, pejapo ramo ko'ã mba'evaíva, he'i ángel atykuéra Jára. 10 Tamora'e oĩ pende apytégui peteĩ ombotýva che rogaguasu rokẽ anive haña pemyendy rei che kuave'ẽmby renda rata. Upéicha peẽ nachembovy'ái, he'i ángel atykuéra Jára, upéva ndaipotavéima pene kuave'ẽmby. 11 Kuarahyresẽ guive oikeha peve oñemomba'eguasuhína che rera opaite tetãnguéra apytépe , ha oparupiete oñekuave'ẽ che rerape ñuarã mba'e ryakuã porã ha kuave'ẽmby ipotíva, mba'eguasúgui che rera tetãnguéra apytépe, he'i ángel atykuéra Jára. 12 Ha peẽ pemongy'a che kuave'ẽmby renda pejévo: Ñanderuete mesa oñemongy'a (ikuave'ẽmby renda) ha hembíu ndahí'amo'ãi, ha ndoguerúi mba'evete oréve ñuarã. 13 Ha pejekuri avei: Ipohýi ningo ko kuave'ẽmby rembiapo. Upéicha piko peẽ ndache'apóiri he'i ángel atykuéra Jára. Peẽ peikuave'ẽ tymba oñemondapyréva, íkarẽva ha hasýva, ko'ã mba'e ko'áva ajapyhyne piko pende pógui, he'i pende Ruete. 14 Toñemaldecí pe chembotavyséva, peikuave'ẽ rãgue pene rymba mácho hesáiva pende atýgui peje haguéicha, peikuave'ẽ ipotĩ'ýva ha hasýva. Che katu pe Mburuvichaguasuetevéva, he'i ángel atykuéra Jára, ha opaite tetã okyhyje che réragui.

Malachi 2

1 Pa'ikuéra, ko ñe'ẽ kóva peẽme ñuarã: 2 Peẽ napeneñe'ẽrendúi ha napeñemomirĩri ramo chemomba'eguasúvo, he'i ángel atykuéra Jára, amondóta pende ári maldicion ha amaldecíta pende jehovasa, peẽ napeñemomirĩrigui. 3 Cháke, Che ambyaíta pene ñemitýnguéra, ha pende rova rehe amombóta pene rymba repoti, peẽ peikuave'ẽva chéve, ha upéi Che pomomboukáta okápe, pene rymba repoti oĩháme. 4 Péicha peikuaáta Che ame'ẽ hague che ñe'ẽ Levípe, he'i ángel atykuéra Jára. 5 Che ñe'ẽme'ẽ omoingove ha ombopy'aguapy ichupe, upéva Che ha'e ichupe oñemomirĩ ha oñeme'ẽmba haña che pópe oikove haña. 6 Tekombo'e añetegua oĩkuri Levi jurúpe, ha ñaña reko ndojejohúi ijurúpe , py'aguapy ha justícia reheve ha'e oikókuri chendive, ha hetápe ojoko ani haña oñemoangaipa. 7 Umi pa'i jurúpe ojejohúta pe arandu, ha ijurúgui hetãnguakuéra oha'arõ tekombo'e, ha'égui voi Ñanderuete proféta. 8 Peẽ katu peñemboyke Levi rape porãgui, pene rekombo'e vai rupi pemoñepysãnga hetápe ha pembyai pe ñembopy'apeteĩ Levi ndive. 9 Upéva Che voi pomotĩ ha pomomirĩ pene retãnguakuéra renondépe, ha péva ojehe peẽme ndapeguatáigui che rapekuérare ha napeñangarekói haguére che rembiapoukapy rehe. 10 Ndajaguerekói piko peteĩnte Ñanderuete ha nañande'apói piko ra'e Yvága Jára. Ha mba'érehe piko peñombotavy ha pepyrũ ñande ypykuéra ñe'ẽme'ẽ rehe. 11 Juda oñemboykéma Ñanderuete rapégui , Israel ha Jerusalengua oñemongy'ama, Judayguakuéra oiporu vai che rogaguasu, Che ahayhúva, omenda ambue jára gua'u rehe. 12 Ñanderuete tohundi Jacóbo ñemoñarenguéra apytépe umi oja póva ko'ã mba'evai ha upéi okyhyje'ýre ou oikuave'ẽ haña ángel atykuéra Járape. 13 Ha upéi peñu'amba che kuave'ẽmby renda pende resaýpe, pene rasẽme ha jahe'o sorópe, upéva pende Ruete ndohechaukasevéi ijeporiahuvereko. 14 Ha peẽ katu peje gueteri: Mba'upe piko péva. Pende Ruete ohecha porãgui peẽ pepoi haguére pene rembirekoteévagui, peikova'ekue ndive pende karia'y ára guive, ha peme'ẽ hague pene ñe'ẽ peiko haña hendive (pemanomeve). 15 Peichagua tembiapo vai avave ndojapomo'ãi, oĩmimi ramojepe ipype pende Ruete Pytu Porãitáva. Mba'épa pende

Ruete oha'ārō hetäyguakuérágui: Toiko hekoitépe hambireko ndive ikaria'y ára guive (omano meve) ha tohekombo'e imitākuéra pende Ruete rapekuéra rehe. 16 Pende Ruete, Israel Jára, he'gui: Che chepy'aro oimeraëva ndive opoíva hambirekógui, upévale peñangareko porāke pende pytúre. 17 Pene ñe'ẽ rupi pembopochy Ñanderuetepe. Ha peje gueteri: Mba'épepa rombopochy ichupe. Ha peẽ voi pejeve gueteri: Oimeraëva ojapóva guive mba'evai ombohory Ñanderuetepe, ha umía reheve Ha'e ovy'aite , ha peje avei: Mamo piko oime Ñanderuete ñembojovake.

Malachi 3

1 Peikuaa porāke, Che amondóta che remimondo ombosako'i hağua pe tape che renonderāme , sapy'aitépe oúta pende Jára peẽ peha'ārōva hogaguasúpe iyyvága remimbou ndive, pende Ruete voi ningo he'i ko mba'e kóva. 2 Ha mávapa ikatúne oguereko pu'aka ijejuha árape, térã mávapa ikatúne oñembo'ykuaa gueteri Ha'e ojehechauka ramo. Ha'e ojogua pe tata oporomopotĩmbávape, térã umi omba'ejohéiva havõme. 3 Ha'e uguapyta omopotĩ ha omoporā hağua Levi ra'ykuérape, ku oñemopotĩ háicha pláta ha óro tatápe, ha uperire ae oikuave'ẽta hekoitépe pende Ruete oipota háicha. 4 Péichamante Juda ha Jerusalen kuave'ẽmby ombohoryta pende Ruetépe, umi ára yma guaréicha. 5 Pe ángel atykuéra Jára he'i: Uperire ajúta pombojovake hağua ha añemoíta techahare ramo, ahavira hağua umi paje apohárape, umi oikóvape hambirekotee'ỹva térã imenatee'ỹva ndive, umi ijapúvape, umi ojopyva'ekue imba'apohárape térã tetã ambueyguápe, imenave'ỹva térã ityre'ỹvape. 6 Che, pende Ruete, nañemoambuéi , ha peẽ tapia peiko vai ku Jacóbo ñemoñarenguéraichaite. 7 Pende rukuéra ára guive peẽ pemboyke che rembiapoukapykuéra, ha ndapejapói che rembipota. Pejevy che rendápe, ha Che ajevýta avei pene rendápe, péicha he'i ángel atykuéra Jára. Peẽ katu peje: Mba'éguipa rojevýta ne rendápe. 8 Ikatu piko umi kuimba'e térã kuñakuéra ombotavy pende Ruetépe, peẽ pejapo háicha ha upéi peje gueteri: Araka'épa ore rombotavy. Pende diézmo ha pene kuave'ẽmbýpe peẽ chembotavy. 9 Pe maldicion oĩ pende ári ha upeichavéramojepe peẽ chembotavy gueteri, opaite tetäyguá ningo oiko mbotavyhára ramo. 10 Peguerupaite pende diézmo che rogaguasúpe oĩ hağua tembi'u ipype ha peẽ chera'ākuaa (peprovakuaa) ha pehecháta Che aipe'ataha yvága rovetã oky hağua ha aňohẽta pendeári che pytyvõ hembypa peve. 11 Che amondyipáta umi tuku ho'upávape, ha umía nombyaimo'ávéma pende koga'akue, ha pende parralty hi'a porã jevýta, he'i ángel atykuéra Jára. 12 Ha mayma tetã ovy'aitéta penendive peiko porãitereiháre, he'i ángel atykuéra Jára. 13 Peẽ peñe'ẽvai cherehe, he'i pende Ruete. Ha upéi peje gueteri: Mba'éiko ro'e nderehe. 14 Pejékuri: Jaiko reiva'ekue Ñanderuete rembiguái ramo. Mba'éiko ñaguenohẽ jajapo haguére hembiapoukapy ha ñañemomirĩ haguére henondépe. 15 Upévale ko'áğa ore romboete umi oñemoivape Ñanderuete rehe, ha'ekuéra ndohasa asýi oréicha, omboyke ramojepe Ñanderuete rembiapoukapy, ha oñemoivo Ñanderuete rehe ndohupityi mba'eveichagua jehavira. 16 Oñomongeta jave umi ojeroviáva Ñanderuete rehe, Ha'e ojapysaka he'iva rehe ha ohendupa ha ohaiuka peteĩ kuatiañe'ẽ imandu'a hağua umi ojeroviáva Ñanderuete rehe ha okyhyjéva héragui. 17 Ha péva oikóta chéve ġuarã mba'erepy iporavopyréva ramo, he'i ángel atykuéra Jára, upe ára upévape Che aiporiahuverekóta peteĩ túva oiporiahuvereko háicha ita'yrape. 18 Ha upépe ae pehecha porã jevýta oĩa juavy heko potĩva ha heko ky'áva apytégui, umi omomba'eguasúva Ñanderuetepe ha umi omomba'eguasú'ỹva ichupe.

Malachi 4

1 Ñanderuete he'i: Cháke, oğuahẽ ramo upe ára upéva tatakuaícha hendýta, ha opavave oñembotuicháva guive ha mayma tembiapo vai ojapóva guive okáita ku ñana pirukuéicha ha mba'eve nahembymo'ãi, ndopytamo'ãi yvyra rakã, ha hapokuéra jepeve okaipáta. 2 Peẽ katu, pekyhyje ha pejeroviáva che rera rehe pehupityta che justícia , ha pemimbíta ku kuarahy osẽ ramoguáicha ha ipepo rehe oguerúta pende salvacion ha pesẽta cheruğuaityvo ha pepopóta vy'apópe ku vakara'yicha osẽva ikorágui. 3 Upe ára, Che ambosako'iva, peẽ pepyrumbáta umi iñaáva rehe ha oikóta hikuái ku tanimbúicha pende py guýpe, he'i ángel atykuéra Jára. 4 Peñemomandu'ákena che rembiguái Moises ñe'ẽ rehe, Che ame'ëva'ekue ichupe Horeb cérrope pene rembiapoukapy, peẽ Israel retäyguakuérape pejapo hağua hekoitépe. 5 Pema'ẽ porāke, Che amboúta peẽme pe proféta Elías, oğuahẽ mboyve pende Ruete ára, pe araguasute ningo oporomongyhyjeitereíta. 6 Ha'e ombojevýta umi túva

py'apy ita'yrakuéra gotýo, ha ta'yrakuéra py'apy ituvakuéra gotýo. Cháke anítei ága Che ajuha ára ambyai tetäyguakuérape maldiciónpe .

Matthew 1

1 Hesu Crísto ningo David ha Abraham ñemoñare. 2 Abrahámgui heñói Isaac; Isaácgui Jacobo; Jacóbogui Júda ha ityvyrakuéra. 3 Júdagui ha Tamárgui heñói Fares ha Zára; Farésgui Esrom; ha Esrómgui Aram. 4 Arámgui heñói Aminadab; Aminadábgui Naason; ha Naasóngui Salmon. 5 Salmóngui ha Rahábgui heñói Booz; Boózgui ha Rútgui heñói Obed; ha Obédgui Isai. 6 Isaígui heñói tetã ruvicha David; ha Davídgui Salomon, isy Urías rembirekore. 7 Salomóngui heñói Roboam; Roboámgui Abías ha Abíasgui Asa. 8 Aságui heñói Josafat; Josafátgui Joram; ha Jorámgui Uzías. 9 Uzíasgui heñói Jotam, ha Jotámgui Acáz ha Acázgui Ezequías. 10 Ezequíasgui heñói Manases; ha Manasésgui Amon; ha Amóngui Josías. 11 Josíasgui heñói Jeconías ha ityvyrakuéra, Judayguakuéra oiko ramoguare jepokuapýpe Babilóniape. 12 Judayguakuéra oiko ríre Babilóniape, Jeconíasgui heñói Salatiel; ha Salatiélgui Zorobabel. 13 Zorobabélgui heñói Abiud; ha Abiúdgui Eliaquim; ha Eliaquímgui Azor. 14 Azórgui heñói Sadoc; Sadócgui Aquim; ha Aquímgui Eliud. 15 Eliúdgui heñói Eleazar; Eleazárgui Matan; ha Matámgui Jacóbo. 16 Jacóbogui heñói Jose, ha'e ningo María ména, ha María imemby Hesúpe, oñembohérava Crísto. 17 Abraham guive David pepe oĩ 14 ñemoñare; Davídgui umi Judayguakuéra oiko pepe Babilóniape, oĩ avei 14 ñemoñare; ha Babilóniagui Crísto pepe oĩ jevy 14 ñemoñare (generaciónes). 18 Hesu Crísto onaceva'ekue péicha: María omenda mboyve Jose rehe ha oiko mboyve oñondive, María ojejohu hyeguasuha Pytu Porãmbáva rupi. 19 Iména Jose, peteĩ kuimba'e heko potíva, ha ndoipotáigui oñeñe'ëvai Mariare, kirirĩhaitépe opoise ichugui, (hyeguasúgui). 20 Ha Jose ojepy'amongeta jave pévare, peteĩ ángel ou iképe ha he'i ichupe: Jose, David ra'y, aníke repoi ne rembirekórãgui, upe oĩva ipype ou Pytu Porãmbáva pu'aka rupi. 21 Ha'e imembyta peteĩ mitãkuimba'e ha herava'erã Hesu, Ha'e osalvátagui hetäyguakuérape iñangaipágui (ipecadokuéragai). 22 Opaite ko'ã mba'e ojehe oiko haña Ñanderuete kuatiañe'ëme he'imava'ekue hemimbou iproféta rupi, he'i ramoguare: 23 Pehechava'erã peteĩ kuñataĩ heko potíva imembyva'erã peteĩ mitãkuimba'e hérata Emanuel, he'iséva Ñanderuete oĩ ñanendive. 24 Ha opáyvo Jose, ojaopapa pe ángel he'i haichaite, ha ogueraha Mariápe hógape. 25 Jose ndoikói katu hendive onace pepe imemby peteĩha, hérava Hesu.

Matthew 2

1 Hesu onacékuri Belénpe, Júda departaméntope , Heródes oiko umi árape tetã ruvicha ramo, uperõ oñuahẽ karaikuéra iñarandúva kuarahyresẽguio Jerusalénpe. 2 Ha oporandu hikuái: Moõpa onace Júda retã ruvicha, rohechágui ijasytata kuarahyresẽ gotýo, ha roju romomba'eguas haña ichupe. 3 Tetã ruvicha Heródes ohendu vove ko'ã mba'e ipy'andýi ha hendive oĩva avei opaite Jerusalenguakuéra. 4 Upéramo ha'e ohenói pa'iguasukuérape ha umi kuatia haihárape ha oporandu ichupekuéra: Moõpa onaceva'erã pe Crísto. 5 Ha'ekuéra ombohová: Belen, Júda departaméntope , péicha ojehaiva'ekue pe proféta rupi: 6 Ha nde, Belen, Júda retã megua, nde ningo pe imichívéva umi táva Judaygua apytépe, ndehogui osẽta peteĩ mburuvichaguasu omboguata porãva'erã che retã Israelpe (Miquéas 5,2). 7 Upérõ Heródes ohenoiuka ñemiháme umi karai iñarandúvape oikuaa porã haña araka'etépa ojehechaukára'e upe jasytata upéva. 8 Ha omondóvo ichupekuéra Belen gotýo, he'i: Tapeho upépe ha peporandu kyre'ýme pe mitã rehe, ha pejohu vove pejevy ko'ápe, peikuaauka chéve, che aha haña avei amomba'eguasúvo ichupe. 9 Ha'ekuéra ohendupa ríre Heródes ñe'ẽ, oje'ói hikuái. Ha pe jasytata ohechava'ekue hikuái kuarahyresẽme oho henonderáme ha opyta pe mitã oĩha ári. 10 Ha ovy'aiterei hikuái pe jasytata omoñuahẽ porã haguere ichupekuéra. 11 Ha oikévo pe tymba rógape, ohecha pe mitãme, isy María ndive, ha upépe ñesũháme omomba'eguas hikuái pe mitãme. Uperiremínte oipe'a imba'eita: Óro , inciénso ha mírra (mba'e ryakuã porãva). 12 Upéi oñemomarandu iképe ani haña oho jevy tetã ruvicha Heródes rendápe, upévare oje'óima hetãme ambue tape rupi. 13 Ohopa ríre hikuái, peteĩ yvága rembiguái ojechauka Josépe, ha he'i ichupe iképe: Epu'ã, tapeho pe mitã ha isy ndive Egíptope. Pepyta upépe che ha'e pepe peẽme, tetã ruvicha Heródes ohekaukataguihána pe mitãme ojuka haña. 14 Ha Jose opáyvo opu'ã pe pyharépe ha ogueraha pe mitãme ha isýpe Egípto retãme. 15 Ha upépe opyta hikuái Heródes omano meve, oiko haña Ñanderuete he'iukava'ekue iproféta

rupi: Egíptogui ahenóita che Ra'ýpe, (Oséas 11,1). 16 Ha Heródes ohechakuaávo umi kuimba'e arandu ombotavy hague ichupe, ipochyeterai ha ojukauka opaite mitäkuimba'épe oguerékova guive mokõi año peve ha oikóva guive Belénpe ha ijerekuévo, umi karai arandu omombe'u haguéicha ichupe. 17 Upéicha oiko pe proféta Jeremías he'iva'ekue: 18 Jahe'ó soro ha sapukái ndetuicháva oñehenduva'ekue Ramápe; Raquel hasêhína imembykuéra rehe ha ndohejái avave omoangapyhy ichupe, ndoikovéima haguére imembykuéra hendive, (Jeremías 31,15). 19 Heródes omano rire katu peteĩ yvága rembiguái ojehechauka jevy Josépe, Egípto retâme, 20 ha iképe he'i ichupe: Epu'ã, egueraha jevy pe mitâme isy ndive Israel retâme, omanombámagui umi ojukaseva'ekue pe mitâme. 21 Upéramo Jose opu'ã ha ogueraha jevy pe mitâme isy ndive Israel retâme. 22 Ha Jose ohendúgui tetã ruvicha Arqueláo opytaha itúva Heródes rendaguépe, okyhyje oho haña Juda departaméntope ; upévare Ñanderuete he'iuka ichupe iképe oho haña Galiléa departaméntope . 23 Ha oho pe távape hérava Nazaret, oiko haña pe proféta he'iva'ekue: Oñemboherava'erã ichupe Nazaretgua (Isaías 11,1 53,2).

Matthew 3

1 Umi ára umívape Juan Bautísta, oñepyrũ omyasãi ñe'ẽ he'ívo: 2 Peñembyasýke, pejapo haguére mba'evai ha pejevýke Ñanderuete rendápe, Ha'e oisãmyhýtama hetãguasúpe. 3 Hese oñe'ẽva'ekue pe proféta Isaías, he'i ramoguare: Oñehendu peteĩ oñe'ẽ hatáva desiértope : Pembosako'i mburuvichaguasu raperã, pemyatyrõ porã hape po'i (Isaías 40,4). 4 Juan oñemonde upérõ caméllo raguekuégui, ha iku'ã jokuaha katu vakapígui, hembí'u tuku ha eíra ka'aguy. 5 Upéramo ou joa hendápe Jerusalengua, Judeaygua ha pe Jordan jerekuevoyguakuéra. 6 Ha ojebautizauka hikuái Jordan ysyrype ha pépe omombe'u hikuái iñangaipakuéra (hembiape vaikuéra). 7 Ha Juan ohechávo ouha heta fariséo ha saducéo ha'e obautizahápe , he'i ichupekuéra: Peẽ, mbói ñemoñare, mávapa penembo'e pekañýne haña pe pochyguasú oútavagui. 8 Pehechauka raẽ uvei hi'a pende py'apýpe pe ñembyasy aheteguáva peiko vai haguére. 9 Ha ani pejétei pendejupe: Abraham ningo ore ru, Che katu ha'e peẽme: Ñanderuete omopu'ãkuaaha Abrahámpa ita'yrarã ko'ã itágui jepe. 10 Cháke, pe hácha oñemoíma vyvra mátare : Opaite vyvra hi'a porã'yva ojeityva'erã ha oñemombova'erã tatápe. 11 Che ningo pobautiza ýpe pejevý haña (Ñanderuete rendápe), upe oútava che rapykuéri katu ipu'akaiteve chehegui, ha ndaijái chéve ajora haña isapatusãnte jepe, Ha'e pendebautizáta Pytu Porãmbáva ha tatápe. 12 Iñyrupẽ oíma ipópe, omopotĩ porã haña ikóga'a; Ha'e ombyatýta pe trígo iñongatuhápe ha ohapýta pe kapi'i tata oque'yvape araka'eve. 13 Ha Hesu ou Galiléagui Juan rendápe, Jordan rembe'ýpe, ojebautizauka haña Juan po rupi. 14 Ha Juan ojoko joko ichupe he'ívo: Che ningo pe aikotevéva nde chebautiza, ha piko nde reju che rendápe. 15 Hesu katu ombohováí ichupe: Ejapo katu ko'ãga. Iporã ningo ñande jajapopa opaite mba'e hekópe. Ha upévo ae omoneĩ ichupe Ha'e oipotávape. 16 Hesu ojebautiza ríre ha osêvo ýgui ojepe'a pe yvága ha ojehecha Ñanderuete Pytu Porãitéva oquejyha oúvo pykasúicha Hesu ári. 17 Ha Ñanderuete ñe'ẽ ou yvágagui he'ívo: Kóva ningo che Ra'y ahayhúva, chembohoryetéva.

Matthew 4

1 Upérõ Ñanderuete Pytu Porãitéva ogueraha Hesúpe desiértope , Satana oipy'ara'ã haña ichupe. 2 Ha Hesu ndokarúigui 40 ára ha 40 pyhare pukukue, Ha'e iñembyahýi. 3 Ha Satana ou hendápe oipy'ara'ã haña ichupe, ha he'i: Nde ramo Ñanderuete Ra'y ere ko'ã itápe oiko haña ichugui pan . 4 Hesu katu ombohováí ichupe: Ñanderuete kuatiañe'ẽme katu ojehai voi napan rehe añóí oikovehína vyvariguakuéra, opaite ñe'ẽ osêvare Ñanderuete jurúgui uvei, (Deuteronomio 8,3). 5 Upéi pe aña ogueraha Hesúpe Jerusalénpe ha ohupi ichupe Ñanderuete rogaguasu ári, 6 ha he'i Hesúpe: Nde ramo Ñanderuete Ra'y, ejeity ko'águi yvýpe, Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i voi: Ha'e omboúta nderehehápe hi'angelkuéra , ha ndejokóta ipópe, ani haña reñepysãnga itáre, (Salmokuéra 91,11-12). 7 Ha Hesu ombohováí ichupe: Ojehai avei ani reipy'ara'ã pende Ruete, nde Jírape, (Deuteronomio 6,16). 8 Ha pe aña ogueraha jevy Hesúpe peteĩ céro ru'ã yvatépe, ha ohechauka ichupe opaite tetãguasú ha ipype oíva mba'eporãita reheve, oíva guive ko vyv apére, 9 ha pe aña he'i Hesúpe: Opaite ko'ã mba'e rehecháva guive ame'ẽmbáta ndéve, Nde reñesũ ramo che renondépe ha chemomba'eguasú ramo. 10 Upérõ Hesu ombohováí ichupe: Tereho, nde Satana, Ñanderuete kuatiañe'ẽme

ojehai avei: Ñandejára, Ñanderuete renondépe añoite ija reñesũ ha reñembo'ého ichupe ha ichupe añoitente rejejokuaiukava'erã, (Deuteronomio 6,13). 11 Upémaramo pe aña opoi Hesúgui, ha upérõ ou angelkuéra oservi haña Hesúpe. 12 Hesu ohendúvo oñemoinge hague Juánpe cárcelpe oho jevy Galiléape. 13 Ha Nazarétgui oho opyta haña Capernaúmpe, peteĩ táva opytáva ypaguasu rembe'ýpe, Zabulon ha Neftalí yvy pa'ũme. 14 Péva ojehu oiko haña pe proféta Isaías he'iva'ekue: 15 Zabulon ha Neftalí yvy, opytáva ypaguasu rembe'y rapépe, ysyry Jordan mboypýri, Galiléa yvýpe heta tetã ambueygua oikohápe, 16 umi tetãygua oikóva pytũnguýpe ohecha peteĩ tesape ndetuicháva ha umi oguapýva pe ñemano'ãme guarã ohesape peteĩ tesape ndetuicháva, (Isaías 9,1-2). 17 Upete guive Hesu oñepyrũ omyasãi Ñanderuete ñe'ẽ ha he'i: Pejevýke Ñanderuete rendápe, hi'añuima Ñanderuete retãguasúpe ou haña. 18 Hesu oguatávo Galiléa ypaguasu rembe'y rupi, ohecha mokõi oñopehẽngue, Simon, hérava avei Pédro ha ityvýra Andres, oityvahína ired ypaguasúpe, ha'ekuéra ningo pira renohẽhára. 19 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Peju che rapykuéri ha Che ajapóta pendehegui tetãyguakuéra renohẽhára. 20 Upevovete opoi irédgui, ha oho hapykuéri. 21 Ha ohasávo upégui ohecha ambue mokõi oñopehẽngue, Jacóbo, Zebedéo ra'y, ha ityvýra Juan, oĩvahína itúva Zebedéo ndive ikanóape omyatyrõvahína iredkuéra, ha Hesu ohenói ichupekuéra. 22 Upevovete ha'ekuéra oheja itúva ha hembiaapo, ha oho Hesu ndive. 23 Ha Hesu oguata Galiléa departaménto tuichakue rupi, ombo'e haña Ñanderuete rogakuérape, omyasãi Ñanderuete evangélio (marandu porã) ha omonguera opaichagua hasývape ojeguervá guive hendápe. 24 Herakuã porã oñemosarambi avei opaite Síría retãme, ha ojeguervu opaichagua hasýva hendápe, opaichagua mba'asy ha angekõi vaípe oikóva guive, umi oguerékóva mba'epochy ipype, umi itarováva ha umi ndoguataíva, ha Hesu omonguerapa umívape. 25 Ha heta Galileaygua, Decapolisgua, Jerusalengua, Judaygua ha Jordan mboypyrigua omoirũ Hesúpe.

Matthew 5

1 Ha Hesu ohechávo hetãygua aty ndetuicháva, ojupi peteĩ yvytýpe ha oguapy rire, hemimbo'ekuéra ou hendápe. 2 Ha Hesu oñepyrũ oñe'ẽ ha ombo'e ichupekuéra he'ívo: 3 Ipy'a rory umi oikuaáva imboriahuha ipytu porãme, imba'e ningo Ñanderuete retãguasúpe. 4 Ipy'a rory umi imba'embyasýva, Ñanderuete voi omoangapyhyva'erã ichupekuéra (Apocalipsis 21,4). 5 Ipy'a rory umi ipy'a poráva hapichakuéra ndive, oñeme'ẽva'erã ichupekuéra ko yvy kóva imba'erã ramo. 6 Ipy'a rory umi iñembyahýva ha iji'uhéiva ñembojovake heko pegua rehe, oñemohyguatáva'erã ichupekuéra. 7 Ipy'a rory umi oporoporiahuverekóva, ha'ekuéra ohupityva'erã poriahuvereko. 8 Ipy'a rory umi ipy'apy potĩ joheipyréva, ha'ekuéra ohechava'erã Ñanderuetepe. 9 Ipy'a rory umi ombopy'aguapýva umi oñorãirövape, ha'ekuéra oñemboherava'erã Ñanderuete ra'ykuéra. 10 Ipy'a rory umi ojeperseguíva justícia rehehápe, imba'eva'erã Ñanderuete retãguasúpe. 11 Pende py'a rory pende rapicha pendeja'o ramo, penderperseguí ramo ha japúpe oñe'ẽvai ramo penderere che rera rayhupápe. 12 Pevy'aite ha tapendepy'a roryete, ituichágui pe jopói (regalo) peguerékóva yvágape, péicha omuñava'ekue avei hikuái umi profetakuérape, oikomava'ekue peẽ mboyve guaréva. 13 Peẽ ningo pe juky ko yvy ári; pe juky nahe'ẽvéi ramo, mba'épepa oñemohe'ẽ jevýne. Mba'everã ndojeporukuaavéi, oñemombo hañuántema okápe, yvyariguakuéra opyrũmba haña hese. 14 Peẽ ningo tetãyguakuéra resape; pe táva oñemopu'áva cérro ru'ãme ndaikatúi oñemi. 15 Avave nomyendýi peteĩ tataindy omoĩ haña peteĩ mba'yru guýpe, tataindy renda árinte uvei, ohesapepa haña oĩva guive pe óga ryepýpe. 16 Péicha tohesape avei pende resape pende rapichakuéra apytépe, ohecha haña hikuái pene rembiapo porã ha omomba'eguasúpe haña pende Ruetépe oĩva yvagakuérape. 17 Aní peimo'ã Che aju hague ambyai haña Moises rembiapoukapy, ní profetakuéra ñe'ẽngue, ajapopa ha amyenyhẽmba haña hekópente. 18 Añetehápe Che voi ha'e peẽme, opa peve ára ha yvy, ndojeimo'ãi peteĩ létra michíva ní peteĩ létra pehẽngue (jepe) Moises rembiapoukapykuérarui, oikopava'erã katu (ojehai hagueichaite). 19 Upévale oimeraẽ omboykéva peteĩ Moises rembiapoukapy michietéva jepe ha péicha ombo'e ramo avei hapichakuérape ojapo haña, ojeguerekova'erã michívéva ramo Ñanderuete retãguasúpe. Ha upe ojapóva ha ombo'éva hekoitépe katu ojeguerekóta ituichavéva ramo Ñanderuete retãguasúpe. 20 Che voi ha'e peẽme, pende reko naiporávái ramo umi kuatiahaihára ha fariseokuérarui, mba'evéicharõ ndapeikemo'ãi Ñanderuete retãguasúpe. 21 Pehenduva'ekue umi ñe'ẽ oje'eva'ekue ymaguarépe: Aní peporojuka, ha upe oporojukávape oñembojovakeva'erã. 22 Che katu ha'e peẽme: Oimeraẽ ipochýva ityke'yra ndive, oñembojovakeva'erã itáva mbojovakeharakuéra renondépe;

ha umi he'íva ityke'yrape ndevýro, oñembojovakeva'erã hetã mbojovakeharakuéra renondépe, ha umi he'íva ndetarova, ho'ava'erã aña retã ratápe opa'yvape. 23 Upévore nde regueru ramo Ñanderuete rendápe ne remime'ẽ ikuave'ẽmby rendápe, ha upejave nemandu'a ramo nde ryke'y naiporãveiha nendive, 24 eheja ne remime'ẽ pe kuave'ẽmby renda renondépe ha tereho eñemoĩ porã jevy raẽ nde rapicha ndive, ha upéi eju ha eme'ẽ ne kuave'ẽmby (remime'ẽ). 25 Eiko porãke nderehe ija'e'yva ndive, reime aja hendive tapére, ani haña nderehe ija'e'yva nemoĩ mbojovakehára pópe, ha pe mbojovakehára nemoĩ tahachi pópe, ha'e nemoinge haña cárcelpe. 26 Añetehápe ha'e ndéve, neresẽmo'ãi upégui remyengoviapa peve opaite pirapire redevéva guive. 27 Pehendu ningo oje'e hague: Ani remongy'a ne mendare reko. 28 Che katu ha'e peẽme, oimeraẽ omañáva peteĩ kuña rehe ha oñenoséva hendive, upéva oñenóma voi hendive ipy'apýpe, ha omongy'ama imendare reko. 29 Upévore nde resa akatúa nemoñepysangáta ramo tembiapo vaípe, eipe'a ha emombo mombyry, iporãve oñehundi peteĩ nde rete rehegua, oñemombo rãngue opaite nde rete reheve aña retãme. 30 Ha nde po akatúa nemoñepysangase ramo tembiapo vaípe, eikyti ha emombo mombyry; iporãve ningo ndéve, oñehundi peteĩ nde rete reheguáva oñehundi rãngue opaite nde rete aña retãme. 31 Oje'eva'ekue avei: Upe opoíva hembirekógui, tome'ẽ ichupe peteĩ mendare jepoi rehegua kuatiañe'ẽ. 32 Che katu ha'e peẽme: Upe opoíva hembirekógui, ndaha'éi ramo mendare ñemongy'a rupi, ombyai imendare reko, ha upe omenda jevýtava hese ombyai avei imendare reko. 33 Pehendu ningo avei oje'e hague yma pende ypykuérape: Ani repyrũ ne ñe'ẽ reme'ẽmava'ekuéra Ñanderuete rerape, ejapopa katu hekoitépe repromete haguéicha Ñanderuete. 34 Che katu ha'e peẽme, anítei peme'ẽ pene ñe'ẽ yvága rehe, péva ningo Ñanderuete guapyhaguasu voi; 35 ni ko yvy kóva rehe, péva Ñanderuete py renda; ni Jerusalen rehe, péva ningo Ñanderuete tavaguasu; 36 ni peme'ẽ pene ñe'ẽ pene akã rehe, ndaikatúigui nde remomorotĩ térãremohũ peteĩ ne akã rague jepe. 37 Peje uvei: Néi, néi, térã nahániri, nahániri; pejeve ramo péva árigui, péva ou añáguima. 38 Peẽ pehendúma oje'e hague: Tesa, tesa rekovia; ha tã, tã rekovia. 39 Che katu ha'e peẽme: Ani pemyengovia pe mba'evai ojejapóva pendererehe; oimeraẽ penenupáva pende rova akatúape, pemoĩ avei ichupe pende rova asu peguáva. 40 Oime ramo ndeguerahaséva mbojovakehára rendápe oipe'a haña nde kamisa, eheja avei ichupe ne póncho. 41 Ha oime ramo peteĩ ndejopýva reho haña 1500 métre hendive, tereho hendive 3.000 métre. 42 Nde rapicha ojerure ramo reipytyvõ haña ichupe ani reñemboyke ichugui. 43 Peẽ pehendúma oje'e hague: Ehayhu nde rapichápe, ha nderehe ija'e'yvape katu nderehayhuiva'erã. 44 Che katu ha'e peẽme: Pehayhu pendererehe ija'e'yvape, ha peñembo'e umi penderpersegúva rehe, 45 peiko haña Ñanderuete yvága pegua ra'ykuéra ramo. Ha'e ningo oheja pe kuarahy ohesape opaite iñañáva ha heko potíva ári, ha ha'e omongy heko poráva ha heko vaívape guarã. 46 Peẽ pehayhu ramo umi penderayhúvapente, mba'eichagua pene rembiapo porã repy piko oñeme'ẽkuaa peẽme. Umi mondahakuéra jepe ohayhu hapichápe omoirúva ichupekuéra hembiapo vaípe. 47 Ha pemomaiteirõ pende ryke'ykuérapente, mba'e piko iporáva pejapo. Ndojapópa péicha avei, umi tetã ambueyguakuéra. 48 Upéicha ramo tapendereko porãke Ñanderuete, yvágape oíva, heko poráite háicha avei.

Matthew 6

1 Peñeñangarekóke ani haña pejapo pene rembiapo porã pende rapichakuéra renondépe, pejehechauka hañuante ichupekuéra, péicha avei ani peme'ẽ pirapire imboriahúvape pejehechauka hañuante, péicha ramo Ñanderuete yvágape oíva ndohepyme'ẽmo'ávéma peẽme pene rembiapo porã repykue. 2 Reme'ẽ jave pirapire imboriahúvape ani rembopuka turu, ne renondépe umi tova mokõi (fariseokuéra) ojapo háicha Ñanderuete rogakuérape ha táva cálle rupi, oñembotuicha hañuante. Añetehápe Che ha'e peẽme ha'ekuéra ohupityma hembiapo porã repy. 3 Nde reipytyvõ ramo nde rapichápe ani reikuaaukátei nde asúpe, pe mba'e nde akatúa ojapóva, (péva he'ise: Ani reñembotuicha ne rembiapo porã rupi nde rapicha renondépe). 4 Upévore eipytyvõ ñemiháme nde rapichápe, ha Ñanderuete ohecháva opaite mba'e nde rejapóva guive, ñemiháme jepe, omyengoviáta ndéve. 5 Ha reñembo'e ramo, ani reñembo'e umi tovamokõi oñembo'e háicha; ha'ekuéra ningo oñembo'e ñembo'yhápe Ñanderuete rógape ha umi tape ojuasaha rupi, ojehechauka haña hapichakuérape. Añetehápe Che ha'e peẽme, ha'ekuéra ohupityma hembiapo repy umi mba'e rupi. 6 Ha nde reñembo'e ramo, eike nde kotýpe, emboty ne rokẽ, ha eñembo'e nde Ruetépe ne añoháme, ha nde Ruete ohechapáva, pe ñemiháme jepe rejapóva, omyengoviáta ndéve. 7 Ha peñembo'e jave ani peñe'ẽ heta rei ojapo háicha umi oikuaa'yva

Ñanderuetépe, oimo'āgui iñe'ẽ heta rupi oñehendukava'erāha. 8 Upévare ani peiko ha'ekuéraicha; pende Ruete ningo oikuaapa voi pene remikotevẽ, peẽ pejerure mboyve ichupe. 9 Upévare péicha peñembo'e: Ore Ruete reíva yvágape, toñemomba'eguasú nde rera. 10 Tou ne retāguasu, tojejapo avei ne rembipota ko yvy ári yvága peguáicha. 11 Eme'ẽmína oréve ore rembi'urā roikotevẽva ko árape. 12 Ha eperdonamína ore rembiapo vaikue, ore roperdona haguéicha ore rapichápe hembiapokue ojapo vaiva'ekue orerehe. 13 Ha ani reheja rojepy'ara'ā, orepe'a uvei mba'evaigui (añágui). 14 Peẽ peperdona ramo pende rapicha rembiapo vai, Ñanderuete operdonáta avei pene rembiapo vaikue. 15 Peẽ napeperdonái ramo pende rapicha rembiapo vai, Ñanderuete katuite noperdona mo'ái avei pene rembiapo vaikue. 16 Pekarú'ỹ (peajuna) aja, ani peiko tovasýpe umi hova mokõivaicha; ha'ekuéra ningo omoambue hovakuéra, hapichakuéra ohecha haña ohasaha karu'ỹre. Añetehápe ha'e peẽme, ha'ekuéra ohupityma hembiapo repykue. 17 Nde rekaru'ỹ aja, emohyakuã ne akã ha ejovahéi, 18 ani haña nde rapichakuéra ohechakuaa rehasaha karu'ỹre, ha nde Ruete ohechapáva upe rejapóva ne añoháme, Ha'e ohechakuaava'erā ha omyengoviava'erā ndeve umi mba'e rejapóva nde añoháme. 19 Ani pembyaty pirapireita ko yvy ári, kupi'i ha ao raso ombyai hañaáme, ha mondahakuéra omonda hañaáme, 20 pembyaty uvei pirapireita yvágape, kupi'i ha ao raso ombyai'ỹ hañaáme, ha mondahakuéra omonda'ỹ hañaáme. 21 Nde pirapireita oĩháme, upépe oĩva'erā avei ne ñe'ã (korasõ). 22 Ñande resa ningo ñande rete resapeha, ha nde resa ipotĩ ramo (ne rembipota vaigui), opaite nde rete ohesapeva'erā avei. 23 Nde resa imaléo ramo (rejaposégui pe ivaíva), opaite nde rete iñypytũva'erā. Upéicha rupi iñypytũ ramo nde resape, ituichaite pe ypytũ oĩva ndepype. 24 Avave ndaikatúi oservi mokõi járape; upéicharamo ndaija'emo'ái peteíva rehe, ha ohayhuvéta ambuẽpe, téra oñembojáta peteíra ha oñemboykéta ambuégui. Ndaikatúi peẽ peiko Ñanderuete rembiguái ha avei pirapire rembiguái ramo. 25 Upévare Che ha'e peẽme: Ani pejepy'apy pene rembi'urā rehe téra pemboy'uva'erā rehe, téra peẽ pemondeva'erā rehe; ndaituichavéi mba'e piko ñande rekove, tembi'úgui; téra ñande rete aógui. 26 Pema'ẽna umi guyra ovevéva ára rehe, ha'ekuéra noñemitỹi ni nomono'õi mba'e ra'ỹinguéra iñongatuhápe, upeichavéramo jepe pende Ruete, yvágape oĩva, omongaru ichupekuéra. Ha peẽ ningo mba'eguasuve ichuguikuéra. 27 Máva piko pende apytégui ojepy'apyve ramo jepe ikatu ombopukuve hekove peteĩ ára (día) jepe. 28 Ha mba'upépa pejepy'apypeína pende ao rehe. Pema'ẽna lírio (yvoty) ñu megua rehe, mba'éichapa okakuaa porã, nomba'apói ni noipovái ramojepe. 29 Che katu ha'e peẽme, Salomon jepe opaite ijeguaka reheve noñemondéi peteĩ lírioicha . 30 Ñanderuete péicha omonte porã ramo pe yvoty ñu megua, oiko porāvahína ko árape, ha ko'ẽ ramo oñemombótava tatakuaépe, piko Ha'e noñangareko poráichéne penderehe, peẽ tekove jerovia'íva. 31 Upévarehe, ani pejepy'apy ha peje: Mba'épa ro'úta, téra mba'épa romboy'úta, téra mba'épa romondéta. 32 Ko'ã mba'e umi ojerovia'ýva oñeha'ã ohupity haña, pende Ruete yvága pegua katu oikuaa porã peẽ peikotevẽha opaite ko'ã mba'e rehe. 33 Peheka raẽ Ñanderuete rembipota ha hetāguasu, ha opaite ko'ã mba'e oñeme'ẽmbáta peẽme. 34 Upévare anive pejepy'apy ko'ẽ ramo guarã rehe, pe ko'ẽ ramogua ára ogueru jevýtama ijehe ijepy'apyrã, péva iporãma (ovaléma) jaisu'u haña ko ára pegua jepy'apy.

Matthew 7

1 Ani peporombojovake, ani haña peẽ peñembojovake; 2 peẽ peporombojovake háicha, peichaite peñembojovake jevýta, ha pe medída peẽ peiporúva ojeporu jevyva'erā penderehe. 3 Mba'érehépa rema'ẽ pe yvyra ku'imi rehe oĩva nde rapicha resápe ha nde nereñandúi pe yvyra poguasú oĩva nde resateépe. 4 Ha mba'éicha piko eréta nde rapichápe: Ehejána tanohẽ nde reságui pe yvyra ku'imi, oĩ jave nde resateépe gueteri pe yvyra poguasú. 5 Nde, tovamokõi, eipe'a raẽ pe yvyra poguasú nde reságui, ha upéi ae eñeha'ã enohẽ pe yvyra ku'imi nde rapicha reságui. 6 Ani peme'ẽ jaguápe umi mba'e oñemboykéva Ñanderuetépe guarã, ha ani peity pende jeguaka (pérta) kure apytépe, ani haña opyrũmba hese, ha upéi ojere penemondyryrypa. 7 Pejerure ha oñeme'ẽva'erā peẽme; peheka ha pejuhuva'erā; pembota ha ojepe'ava'erā peẽme. 8 Upe ojerurévape oñeme'ẽva'erā; upe ohekáva ojohuva'erā; ha upe ombotávape ojepe'ava'erā (pe okẽ). 9 Mávapa pende apytépe, ita'ýra ojerure ramo ichupe peteĩ galléta, ome'ẽta ichupe peteĩ ita. 10 Téräpa ojerure ramo peteĩ pira, ome'ẽta ichupe peteĩ mbói. 11 Peẽ peneñañáva peme'ẽkuuaa ramo pende ra'ýpe mba'e iporáva, ko'yteve pende Ruete yvága pegua ome'ẽva'erā mba'eporã umi ojerurévape ichupe. 12 Opaite mba'e peẽ peipotáva guive ojeyapo penderehe, peichagua mba'e pejapova'erā peẽ ambuekuéra

rehe avei, kóva ningo Ñanderuete rembiapoukapy ojehai háicha ikuatiañe'ême. 13 Peike pe okẽ po'i rupi, ipa'ũguasúgui pe okẽ ha ipégui pe tape oporogueraháva ñehundirãme (aña retãme), ha heta ningo umi upérupi oikéva. 14 Ipo'i ningo pe okẽ ha ipo'i pe tape oporogueraháva tekoverãme (yvágape), ha mbovymi umi upérupi oikéva. 15 Peñeñangarekóke umi proféta gua'úgui, oúva pene rendápe ovecha ramóicha, ipy'apýpe katu aguaraguasu ñarõicha. 16 Hi'akue (hembiapokue) rupi peikuaáta ichupekuéra. Ojepo'o piko parral'a ñuatĩ rakãgui, térã higo'a ka'avo hatĩvagui. 17 Upéicha, opaite yvyra porã hi'a porã, ha opaite yvyra hasýva, hi'a vai ha ndovaléi mba'everã. 18 Ndaikatúi pe yvyra iporãva hi'a vaívo, térã pe yvyra hasýva hi'a porãvo. 19 Opaite yvyra hi'a porã'yva katu, oñekytĩmbáta, ha oñemombóta tatápe. 20 Upéicharupi hi'a rehe peikuaáta umi proféta iporãva ha ivaívape. 21 Ndaopavavéi he'íva chéve: Che Jára, che Jára, oikeva'erã yvágape, upe ojapóva che Ruete yvága pegua rembipota uvei. 22 Upe ára upévape heta he'íta chéve: Che Jára, che Jára, ore piko ndoroprofetizáira'e nde rérape, noromosẽi piko ra'e heta mba'epochýpe, ha nde rérape ndorojapói piko ra'e heta milágro. 23 Ha Che ha'éta ichupekuéra: Araka'eve Che ndapokuaái; tapehopa che ypýgui peẽ tembiapo vai apohára. 24 Upévare upe ohendúva che ñe'ẽ ha ojapóva hekoitẽpe ambojoja pe kuimba'e iñakãguapy porãva rehe, omopu'ãva hóga itaguasu ári. 25 Ha oúvo amaguasu, ha pe y osyry hatãvo, ha pe yvytu oipeju hatã vaívo pe óga rehe, mba'evécharamo ndo'ái, oñemopu'ãgui itaguasu ári. 26 Ha upe ohendúva che ñe'ẽ ha ndojapóiva hekópe, ambojoja kuimba'e ivýrova rehe, omopu'ãva hóga yvyku'i ári. 27 Ha oúvo pe amaguasu, ha pe y osyry hatãvo, ha pe yvytu oipeju hatã vaívo hóga rehe, ho'a ha oñembyaipa. 28 Ha Hesu he'ipávo ko'ã mba'e, hetayguakuérape ijurujaipa ha (opondera) hemimbo'epýre, 29 Hesu ombo'égui ichupekuéra Pytu Yvága rekópe ha ndaha'ei umi kuartia haiháraicha.

Matthew 8

1 Hesu oguejývo cérrogui, heta hetäyguakuéra omoirũ ichupe, 2 ha oñemboja hendápe peteĩ iléprava, ha oñesũvo henondépe he'i ichupe: Che Jára, nde reipota ramo, chemopotĩmína. 3 Ha Hesu ipojái ha opokóvo hese he'i: Aipota, tanepotĩ. Ha upevovete ipotĩmba ilépragui. 4 Ha Hesu he'i ichupe: Ema'ẽ, aníke remombe'u avavépe, terehõnte ha ejehechauka pa'ípe, ha eme'ẽ pe kuave'ẽmby Moises he'íva'ekue oñeme'ẽva'erãha, ojekuaa haña rekueramaha. 5 Ha Hesu oikévo Capernaúmpe, oja hendápe peteĩ soldádo ruvicha, peteĩ capitán oisãmbyhýva 100 soldádope ha ojerure asy ichupe, he'ívo: 6 Che Jára, che rembiguái ningo oime che rógape hasyetehína ha oime tupápe iñakuruchĩmbágui (ijapágui). 7 Hesu he'i ichupe: Che aháta amonguera haña ichupe. 8 Ha pe soldádo ruvicha katu he'i ichupe: Che Jára, ndajái chéve nde reike haña che róga guýpe, erénte peteĩ ñe'ẽ ha che rembiguái okueráta katuete. 9 Che ningo kuimba'e aikóva mburuvicha poguýpe, ha aguereko avei umi soldádo che poguýpe; ha ha'e ramo peteĩme: Tereho, ha'e ohóta; ha ha'e ramo ambuepe: Eju, ha'e oúta; ha che ha'e ramo che rembiguái pe ejapo kóva, ha'e ojapóta. 10 Ha Hesu ohendúvo ko'ã ñe'ẽ ohecharamoite ha he'i umi hendive oúvape: Añetehápe Che ha'e peẽme, koichagua jerovia ndajohúi gueteri Israelguakuéra apytépe. 11 Ha Che ha'e avei peẽme: Heta ouva'erãha kuarahyresẽguio ha kuarahyreikéguio okaru haña Abraham, Isaac ha Jacóbo ndive Ñanderuete retãguasúpe. 12 Ha heta Israelgua katu oñemombova'erã pytũ oka peguápe, ha upépe oikóta tasẽ ha tãi pururũme. 13 Ha Hesu he'i pe soldádo ruvichápe: Tereho ha toiko rejerovia hagueichaite. Ha upevovete hembiguái okuera. 14 Uperire Hesu oíke Pédro rógape, ha ohecha hembireko sýpe oñenoha tupápe iñakãundu vaígui. 15 Ha Hesu opoko ipo rehe ha pe akãundu opi; ha ha'e opu'ã ha oservi ichupe. 16 Ha ka'aru pytũvo ogueru hikuái ichupe heta kuimba'e oíva mba'epochy poguýpe, ha Ha'e omosẽmba umi mba'epochýpe, ha omonguerapa ambue hasývape iñe'ẽ rupínte. 17 Oiko haña pe proféta Isaías he'imava'ekue: Ha'e oguerahapa ijehe ñande reko vai ha ñane mba'asy, (Isaías 53,4). 18 Ha Hesu ohechávo heta tetãyguá ojerépáva hese, oñembohasauka yguasu mboypýri. 19 Ha hendápe oñemboja peteĩ kuartia haihára ha he'i ichupe: Mbo'ehára, che romoirũta mamó rehohápe. 20 Hesu katu he'i ichupe: Pe aguara ningo oguereko ijyvykua okañy haña, ha guýra ára rupigua oguereko haity; pe yvyarigua Ra'y katu ndoguerekói tenda omombytu'u haña iñakã jepe. 21 Ha ambue hemimbo'e katu he'i ichupe: Che Jára, ehejãnte taha tañotỹ raẽ che rúpe, 22 Hesu katu he'i ichupe: Eju che rapykuéri, eheja umi omanóva toñotỹ umi omanova'ekuépe. 23 Ha ojupi ha'e peteĩ canóape, hemimbo'ekuéra ndive. 24 Ha upe yguasu mbyte rupi oho jave oñepyrũ peteĩ yvytu neratáva oipeju ha pe y pochy opu'ã ojaho'i hañuáicha

pe canóape ; Hesu katu okehína. 25 Ha hemimbo'ekuéra ou omombáy ichupe he'ívo: Ore Jára oresalvána , ñañehundipapotaitéko ñaína, 26 ha Hesu he'í ichupekuéra: Mba'érehe piko pekyhyje, peẽ ningo pejerovia'iete Ñanderuete rehe. Upévo Ha'e opu'ã ha oñe'ẽ pohýi pe yvytu ha pe yguasúpe, ha opi pe yvytu ha pe y pochy uguapypa. 27 Ha umi kuimba'e ohecharamo joa, he'ívo: Máva piko kóva, pe yvytu ha pe yguasúpe jepe iñe'ẽrendu ichupe. 28 Oñuahẽvo yguasúpe mboypýri, Gadaraygua yvype, ohuvaitĩ ichupe mokõi kuimba'e oikóva mba'epochy poguýpe, osẽva umi omanóva oñeñotýha rendágui, ha ipochy raságui ndaikatuvéi avave ohasa upe tape upévarupi. 29 Ha mokõivéva osapukái ha he'í: Mba'épa roguereko nendive, Nde Ñanderuete Ra'y. Rejúpa oremyangekõi haña oñuahẽ mboyve ore ára. 30 Ha namombyryi upégui, okaruhína peteĩ kure atyguasú. 31 Ha umi mba'epochy ojerure asy ichupe, ha he'í: Oremosẽ ramo, eheja oréve toroike umi kurepýpe. 32 Ha Hesu he'í ichupekuéra: Tapeho. Ha upévo osẽmba, ha oíke umi kure retepýpe; ha pe kure aty sarambikuépe ojepoipa cérro árigui yguasúpe, ha ho'yguypa. 33 Ha umi kure rerekua okañymba pe távape ha omombe'u opaite mba'e ojehuva'ekue kurekuérape ha umi mokõi kuimba'épe oĩva'ekue mba'epochy poguýpe katu okuera. 34 Ha upévo umi tavaygua osẽmba Hesu rendápe, ha ohechávo ichupe ojerure hikuái ichupe oho haña hekohagui.

Matthew 9

1 Ha Hesu ojupi peteĩ bárcopé , ha ohasa yguasúpe mboypýri, oho haña itávape. 2 Ha ogueru hikuái ichupe peteĩ ijapáva, ñenoháme, hupápe. Hesu ohechávo ijerovia, he'í pe hete kuruchĩmbávape: Eñemokyre'ýke che ra'y, ne angaipakuéra oñeperdonámagui. 3 Ha umi kuaritã haihára he'í ipy'apýpe: Kóva oñe'ẽvai Ñanderuete. 4 Ha Hesu oikuaapáva voi ojepy'amongetáva hikuái, he'í ichupekuéra: Mba'érehe piko pepensa vai pende py'apýpe (ko'ã pehechávare). 5 Mba'épa hasyve ja'e haña: Ne angaipakuéra oñeperdonáva térã epu'ã ha eguata. 6 Peikuaa haña vyarigua Ra'y oguererekoha pu'aka ko vyi ári operdona haña angaipa, he'í avei pe hete kuruchĩmbávape: Epu'ã, ejapyhy nde rupa, ha tereho nde rógape. 7 Ha upevovete pe ijapáva'ekue opu'ã ha oho hógape. 8 Ohechávo péva hetáygua kuéra kyhyjepópe omomba'eguasute Ñanderuetepe, ome'ẽ haguere peichagua pu'aka vyariguakuérape. 9 Hesu ohasa ohóvo, upégui ohecha peteĩ kuimba'e hérava Matéo, uguapyvahína impuéstó oñembyatyhápe, ha he'í ichupe: Eju che rapykuéri. Ha ha'e opu'ã ha oho Hesu rapykuéri. 10 Ha Hesu oĩ aja Matéo rógape heta impuéstó mbyatyha ha angaipavóra ou ha uguapy avei imesápe , Hesu ha hemimbo'ekuéra ndive. 11 Ha péva ohechávo fariseokuéra oporandu Hesu remimbo'ekuérape: Mba'érehe piko pene mbo'ehára okaru umi impuéstó mbyatyha ha angaipavorakuéra ndive. 12 Ha Hesu ohendúvo iñe'ẽ ombohová i ichupekuéra: Umi hesáiva noikotevéi pohãnohára rehe, umi hasývante uvei. 13 Tapeho ha peikuaa raẽ mba'épa he'ise ko ñe'ẽ kóva: Poriahuverekó aipota, ha ndaipotá i peikuave'ẽ tymbakuérape; che ndajúi heko jojáva (ijústova) renóivo, aju ahenóivo angaipavorakuérape oñembyasy haña hi'angapágui. 14 Uperire Juan remimbo'ekuéra ou Hesu rendápe ha oporandu ichupe: Mba'érehapa ore ha umi fariseo remimbo'ekuéra roayuna , ha ne remimbo'ekuéra katu ndoayunái . 15 Ha Hesu he'í ichupekuéra: Ikatu piko umi mendahápe oĩva oñembyasy pe ména oĩ aja hendivekuéra. Oñuahẽva'erã katu pe ára ojepe'ataha ichuguikuéra pe ména, ha upépe ae oayunáta hikuái avei. 16 Avave nombovyvíi ao pehẽngue pyahu ao tuja soro rehe, pe ipyahúva omyatã pe itujávape, omondoro tuichavétagui. 17 Ha noñemoĩri víno pyahu víno ryrú kavara pĩrekueguigua tujápe, upéicha ramo osoro pe víno ryrú kavara pĩrekueguigua ha oñehẽmba pe víno ha oñembyaipa avei pe mba'yrú kavara pĩrekueguigua. Oñemoĩva'erã pe víno pyahu víno ryrú kavara pĩrekueguigua pyahúpe, ha mokõivéva noñembyaimo'ãi. 18 Hesu he'í jave hína ko'ã mba'e ou peteĩ omyakáva Ñanderuete róga rembiapo (ñemomba'eguasú), oñesũ Hesu renondépe ha he'í ichupe: Che raij ko'agaité omano, ejumína emoĩ nde po hi'ári ha ha'e oikove jevýta. 19 Upéi Hesu opu'ã ha oho hemimbo'ekuéra ndive. 20 Ha peteĩ kuña 12 añoma hasýva tuguyguasúgui, oñemboja hapykuéguio ha opoko ijao rembe'y rehe. 21 He'ígui ipy'apýpe: Ijao rembe'y mi rehe jepe apoko ramo, akueraitéta. 22 Hesu katu ojere ha ohechávo ichupe he'í: Evy'áke che raij, nde jerovia ndesalváma . Ha pe kuña okueraité opytávo imba'asýgui. 23 Hesu oñuahẽvo pe karai rógape ha ohechávo umi mimby mbopuharakuérape, ha umi tapichakuéra ipy'a tarovapávape, he'í ichupekuéra: 24 Pesẽmba, pe mitãkuña ningo nomanói, okentehína. Ha opukapa hese hikuái (ohendúvo iñe'ẽ). 25 Osẽmba rire hikuái okápe, Hesu oíke ha ipojái pe mitãkuña póre ha pe mitãkuña opu'ã. 26 Ha umi

mba'e ojejuva'ekue oñemyasãi pe tetã tuichakue javeve. 27 Hesu osẽvo upẽgui, mokõi hesatũva oho hapykuẽri ha sapukaipõpe he'i ichupe: David Ra'y oreporiahuverekomina. 28 Ha oẽuahẽvo pe ógape umi hesatũva oñemboja hendápe, ha Hesu oporandu ichupekuẽra: Pegueroviápa che ikatuha pomonguera. Ha ha'ekuẽra he'i ichupe: Roguerovia ore Jára. 29 Upẽvo opoko hesakuẽra rehe, ha he'i: Toiko peẽme pejerovia haichaite. 30 Ha hesakuẽra ojepe'a. Ha Hesu ñe'ẽ pohýi reheve he'i ichupekuẽra: Peñeñangarekóke ani peikuaauka avavẽpe (ko'ã mba'e ajapóva penderéhe). 31 Ha ha'ekuẽra osẽvo upẽgui oikuaauka ko'ã mba'e pe tetã tuichakue javeve. 32 Osẽvo upẽgui ojeguero ichupe peteĩ kuimba'e iñe'ẽngúva, oikóva mba'epochy poguýpe. 33 Hesu omosẽvo pe mba'epochype iñe'ẽngúva retẽgui ha'e oñe'ẽ porã opytávo. Ha hetãnguakuẽra ijurujái opytávo, ha he'i: Araka'eve ndorohechái koichagua mba'e Israel retãme. 34 Fariseokuẽra katu he'i: Aña ruvicha rupi ningo Ha'e omosẽ pe mba'epochype. 35 Ha Hesu oguata ohóvo umi táva ha tava'ikuẽra rupi, ombo'e Ñanderuete rogakuẽrape pe marandu porã (evangélio), ha omonguera opaichagua tetãygu hasývape, 36 ha Hesu ohechávo hetãygu atýpe oiporiahuverekoite ichupekuẽra, oikógui hikuái umi ovecha herekua'ývaicha oñemosarambipáva. 37 Ha he'i hemimbo'ekuẽrape: Pe kokue ningo ituicha ha umi omba'apóva ipype katu imbovy. 38 Pejerure pe kokue járape tombou umi omba'apova'erãva ikokuẽpe.

Matthew 10

1 Hesu ohenói umi 12 hemimbo'ekuẽrape ha ome'ẽ ichupekuẽra pu'aka omosẽ haña mba'epochykuẽrape ha oporomonguera haña opaichagua mba'asýgui. 2 Péicha ningo umi 12 hemimbo'e rera: Tenondete Simon, hérava avei Pédro; ha Andres, ityvýra; Jacóbo, Zebedéo ra'y, ha Juan ityvýra. 3 Felípe ha Bartolome, Tomas ha Matéo, pe impuéstó mbyatyhára; Jacóbo, Alféo ra'y, ha Tadéo; 4 Simon, pe Zelóte (icelósova hetãre); ha Júdas Iscarióte, pe otraicionátava Hesúpe. 5 Hesu omondo ko'ávape, ha ohekombo'évo he'i ichupekuẽra: Tetã ambueyguape rehe ani peho, ha Samariaygua távape ani peike. 6 Tapeho peheka raẽ umi ovecha kañymbyre Israel retãnguakuẽra apytẽpe. 7 Tapeho, peikuaauka: Hi'añguimaha Ñanderuete retãguasú ñesãmbyhy, 8 pemonguera hasývape, pemongove omanova'ekuẽpe, pemopotĩ ijai vaipávape (ilépravape), pemosẽ mba'epochykuẽrape kuimba'e ha kuñakuẽragui; rei pehupityva'ekue, rei peme'ẽ jeyva'erã. 9 Ani pegueraha óro térã pláta, térã pirapire pende ku'akua bolsillope . 10 Ani peraha vosa tape rehe guarã, térã mokõi kamisa térã ambue sapatu , térã yvyra po'i jepe; pe omba'apóvape oñeme'ẽta hembi'urã. 11 Ha oimeraẽ táva térã tava'i mamó peikehápe, peporandu mávapa oiko hekópe; ha pepyta hendive hógape pesẽ jey peve upẽgui. 12 Ha peẽuahẽvo upe óga upévape pemomaitei. 13 Ha umi ogaygua oiko ramo hekópe, pe py'aguapy peẽ peguerékóva oguejýta hi'arikuẽra; ha oiko ramo hekope'ỹ, pe py'aguapy oupa jeýta peẽme. 14 Oime ramo napenemoñuahéséiva ni nohenduséiva pene ñe'ẽ pesẽ upe ógagui térã upe távagui, ha peityvyro pe yvy timbo jepe pende pýgui. 15 Añetehápe Che ha'e peẽme upe ñembojovakeha árape ivevuivéta pe jehavira Sodóma ha Gomórra retãme guarã, umi táva umívape guarãgui. 16 Peikuaa porãke, Che pomondoha ku ovecháicha aguaraguasu apytẽpe; upévare penearanduva'erã mbóicha ha pendereko potíva'erã pykasúicha. 17 Ha peñangarekóke pendejehe vyariguakuẽragui, penemoíta mburuvichakuẽra aty poguýpe, ha penenupãta Ñanderuete rogakuẽrape Israel retãme. 18 Ha pendegueraháta tetã sãmbyhyharakuẽra ha tetã ruvichakuẽra renondẽpe, tembiechauka ramo ichupekuẽra ha tetã ambueyguakuẽrape guarã avei. 19 Ha penemoíta ramo hikuái ipoguypekuẽra, ani pejepy'apy mba'éichapa térã mba'épa pejeva'erã rehe; upe hóra upéva oẽuahẽvo, oñeme'ẽta peẽme upe pejeva'erãva. 20 Ndaha'emo'ãi ningo peẽ peñe'ẽtava, pende Ruete Pytu Porãitáva oñe'ẽta pendepype. 21 Ha peteĩ tyke'ýra ojuka'era'erã ityvýrape, ha peteĩ túva, ita'ýrape; ha ta'yrakuẽra opu'áva'erã itúva rehe ha ojuka'era'erã ichupe. 22 Ha opavave ndaija'eiva'erã penderehe che rera rayhupápe, ha upe ogueropu'akáva ipahaite peve, upéva ojesalvava'erã . 23 Peñemuña ramo peteĩ távagui pekañy ambue távape; añetehápe Che ha'e peẽme, ndapejapopamo'ãi pene rembiapo Israel tavakueraha rupi, ou mboyve vyarigua Ra'y. 24 Pe temimbo'e ningo naimba'eguasuvéi imbo'eháragui; ha pe tembiguái ijáragui. 25 Iporãma pe temimbo'e oiko imbo'eháicha ha pe tembiguái ijáicha; ha oñehenói ramo pe óga járape Beelzebu, (pytu vai) ko'yteve hogayguakuẽrape. 26 Upévare ani pekyhyje ichuguikuẽra, ndaipóri mba'eve oñemíva ojehechauka'ýva'erãva, ha opaite mba'e okañýva ojekuaava'erã. 27 Umi mba'e Che ha'éva peẽme pytũnguýpe, pejéta ára sakãhaitépe; ha pe Che ha'éva pende apysápe peguerosapukáita óga ape ári guive.

28 Aníke pekyhyje umi ojukávagui pende rete, ndaikatúigui ojuka pene ánga; pekyhyjeva'erã uvei pe ikatúvagui ohundi aña retãme pende rete ha pene ánga. 29 Noñeme'ëipa mokõi guyra'i média hóra tembiapo repy rehe, ha peteĩ jepe ndo'amo'ãi pende Ruete oikuaa'ÿre. 30 Pene akã rague jepeve ojepapáma. 31 Upévarupi ani pekyhyje. Peẽ, mba'eguasueteve heta guyra'ígui. 32 Upévare oimeraẽ ohechaukáva chekuaaha yvyariguakuéra apytépe, Che avei aikuaaukáta ichupe che Ru yvãga pegua renondépe. 33 Ha upe chenegáva yvyariguakuéra apytépe, Che avei anegava'erã ichupe che Ru yvãga pegua renondépe. 34 Aníkema peimo'ã Che aju hague aguerúvo py'aguapy yvy ape ári, ndajúi aguerúvo py'aguapy, kyse puku juavy uvei. 35 Che aju amoingo vaívo oñondive pe kuimba'e itúva ndive, pe membykuña isy ndive, ha pe tembireko iména sy ndive. 36 Ha upéicharupi opavave ojohúta hese ija'e'ÿva hogayguakuéra apytépe voi. 37 Upe ohayhuvéva itúva térã isýpe chehegui; ndaikatúi oiko che reheguáva ramo ha upe ohayhuvéva ita'ÿra térã itajýra chehegui ndaikatúi oiko che reheguáva ramo. 38 Ha upe ojapyhy'ÿva ikurusu ha ou'ÿva che rapykuéri, ndaikatúi oiko che reheguáva ramo. 39 Upe ohayhúva hekove oñehundíta; ha upe ohundíva hekove che rayhupápe katuate ojohuva'erã pe tekovete. 40 Oimeraẽ penemoġuahẽva hógape, chéve chemoġuahẽ; ha oimeraẽ chemoġuahẽva, omoġuahẽ chembouharépe (Ñanderuetepe). 41 Oimeraẽ omoġuahẽva peteĩ proféta, ha'e iproféta háre ohupityta proféta rembiapo repyrã; ha oimeraẽ omoġuahẽva heko potívape, ha'e heko potiháre, ohupityta avei pe heko potíva rembiapo repyrã. 42 Ha upe omboy'úva ko'ã michímívape peteĩ váso y ro'ysã jepe, che remimbo'e háre, añetehápe Che ha'e peẽme, ndopytaichéne ojehepyme'ë'ÿre ichupe.

Matthew 11

1 Ha Hesu ohekombo'e rire umi 12 hemimbo'ekuérape oho upégui, oporombo'e ha oikuaauka haġua avei ambue tavakuéra uperupiguápe. 2 Ha Juan oĩ aja hína cárcelpe ohendu Hesu Crísto rembiapo ha omondo hemimbo'ekuérape oporandu haġua ichupe: 3 Ndépa ha'ehína pe Crísto ouva'eráva térãpa roha'äröta gueteri ambuépe. 4 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Tapeho ha pemombe'u Juánpe opaite mba'e pehendúva ha pehecháva guive. 5 Hesatúva ohecha jevy; ijapáva oguata jevy; ijai vaíva (iléprava) ipotimba jevy; ijapysapéva ohendu jevy; omanova'ekue oikove jevy; ha mboriahukuérape oñemombe'u pe evangélio. 6 Ha ipy'arory upe oñepysãnga'ÿva cherehe (pe evangélio rekóre). 7 Ha'ekuéra ohopa rire, Hesu oñepyrũ oñe'ë porã Juan rehe hetäyguakuérape, ha he'i: Mba'épa pesëra'e pehechávo pe desiérto rehe, peteĩ takuára yvytu oityvyróva. 8 Mba'épa pesëra'e pehechávo. Peteĩ kuimba'e oñemondéva ao poraitépepa. Umi ao poraitépe oñemondéva ningo oiko umi tetã ruvichaguasu róga rupi. 9 Mba'épa pesëra'e pehechávo. Peteĩ proféta piko. Añetehápe ha'e peẽme: Juan mba'eguasueteve peteĩ profétagui. 10 Hese ojehai kuatiañe'ẽme: Péina, amondo che ñe'ë reraháha ne renonderãme ombosako'i haġua ne raperã, (Malaquías 3,1). 11 Añetehápe Che ha'e peẽme: Kuñágui onaceva'ekue apytépe ndoúi avave mba'eguasuvéva Juan Bautístagui; opáichavo pe michívéva oikétava Ñanderuete retäguasúpe ituichavéta ichugui. 12 Juan Bautísta ára guive ko'ága peve oĩ umi oñeha'ãmbáva ojapyhy haġua Ñanderuete retäguasúpe ojopekuéra ġuarã, heko yvyarigua pu'aka rupi. 13 Opaite proféta ha Ñanderuete rembiapoukapy omomaranduva'ekue ko'ã mba'e Juan ou peve. 14 Ha peikuaase ramo, Juan voi pe Elías ouva'eráva'ekue. 15 Upe ijapysáva, tohendu. 16 Mba'érehepa ambojojáta ko'ã ñemoñare ko'áva, ojoguaite ningo ku mitäkuéra oguapývape táva plázape ha osapukáiva hapichakuérape: 17 Rombopu peẽme mimby ha ndapejerekýi, ropurahéi peẽme purahéi jahe'o rehegua ha ndapejahe'ói. 18 Ou ningo Juan ndokarúiva ha ndoy'úiva, ha oje'e hese: Mba'epochy oiko ipype. 19 Ha ou yvyarigua Ra'y, okaru ha hoy'úiva, ha oje'e hese: Péina ápe kuimba'e ikarúva ha ombo'úva víno, impuéstó mbyatyhára ha angaipavóra irũ (amigo). Ñanderuete arandu katu ojehechaukáma hekópe Juan Bautísta ha Hesu Crísto rembiapokue rupi. 20 Upérõ Hesu oja'o umi táva Ha'e ojapo haguépe heta tembiapo techapyrãva (milagrokuéra), hetäyguakuéra noñembyasyi katu hi'angaipakuéragui. 21 Angái nde Corazin, angái nde Betsáida, Tíro ha Sidónpe ojejapo rire umi tembiapo techapyrãva, ojejapova'ekue pende apytépe, ymáma oñembyasyva'erãmo'ã oiko vai haguére, ao vosakuépe ha tanimbupápe oikova'erãmo'ã hikuái. 22 Upévare Che ha'e peẽme pe mbojovakeha árape, pe jehavira peẽme ġuarã ipohyivéta Tíro ha Sidon peguágui. 23 Ha nde, Capernaum, rejehupíva yvãga peve rejeytyta aña retã meve: Sodómape ojejapo rire umi tembiapo techapyrãva ojejapomava'ekue pende apytépe, opytava'erãmo'ã gueteri ko'ágaite peve. 24 Upévare Che ha'e peẽme, Sodóma retã

jehavirarã ivevuivéta upe penderupitytavagui. 25 Ha umi ára umívape Hesu he'i: Romomba'eguasute ndéve, che Ruete, yvága ha yvy Jára, ko'ã mba'e reñomi haguére umi iñarandúvagai ha umi heta mba'ekuaaháragui, ha rehechaukágui umi tapicha ojejapo'yvape. 26 Upéicha rejapo, che Ruete, iporãgui nde resa renondépe ko'ã mba'e. 27 Opaite mba'e, che Ruete omoimba che pópe. Avave ndoikuaái pe Ta'yrape, pe Túva añómante; ha avave ndoikuaái pe Tuvape, pe Ta'yra añómante ha pe Ta'yra oikuaaukasévape avei. 28 Peju che rendápe opaite peẽ peñeha'ãmbáva pephupity haña pe tekove tapia ñuaráva, ha ani peẽ peñeha'ã reive pepoi haña pene angaipa cárga pendejopývagui. Chémante ikatu pomombytu'u porã. 29 Peñemoĩ che cangälla guýpe (yúgo guýpe) ha peheja Che tapohekombo'e porã, chepy'a porãgui ha che añemomirĩgui, péichamante pejohúta pe pytu'u añeteguáva pene ángape ñuarã. 30 Che cangälla ningo hu'ũ asy ha ivevúi pe cárga aguerahaukáva peẽme.

Matthew 12

1 Umi árape Hesu ohasa ohóvo sábado árape peteĩ kokue rupi. Ha hemimbo'ekuéra iñembyahýgui oñepyrũ oipo'o po'omi umi hára ho'umi haña. 2 Ha umi fariséo ohechávo péva he'i: Péina ne remimbo'ekuéra ojapo upe ojejapo'yva'eráva sábado árape. 3 Hesu katu he'i ichupekuéra: Ndapeikuaái piko pe ojehaíva Ñanderuete kuatiañe'ẽme, David ha iñirũguéra iñembyahýi ramoguare. 4 Mba'éichapa oikeva'ekue Ñanderuete rógape ha ho'u pe pan oñemboykeva'ekue Ñanderuetepe ha ndaikatuíva'ekue ha'e ni iñirũguéra ho'u, pa'ikuéramante ho'uva'eráva. 5 Térãpa ndapeikuaái ojehaiha Moises rembiapoukapýpe pa'ikuéra omba'apo ramo jepe sábado árape Ñanderuete rogaguasúpe, upeichavérõ noñemo'angaipái hikuái, (Números 28, 9). 6 Ha Che ningo ha'e peẽme: Peikuaa porãke, ko'ápe oĩ mba'eguasutevéva (Hesu Crísto voi) Ñanderuete rogaguasúgui. 7 Peẽ peikuaa rire mba'épa he'ise aipota poriahuvereko ha ndaha'éi tymba rekovekue kuave'ẽmby ramo, peẽ ndapejukaukaiva'erãmo'ã umi heko porávape. 8 Pe vyarigua Ra'y ningo pe sábado Jára voi. 9 Hesu oho rire upégui, oike ambue Ñanderuete rógape, 10 ha upépe oĩ peteĩ kuimba'e ipo ypíva; ha fariseokuéra oñe'ẽvai haña Hesu rehe, oporandu hikuái Hesúpe: Ikatúpa ñaporomonguera sábado árape. 11 Ha Ha'e he'i ichupekuéra: Mávapa peẽkuérava oguereko ramo peteĩ ovecha ha péva ho'a ramo sábado árape vyukuápe, noñeha'ãmo'ãipa oguenohẽ haña upégui. 12 Ha peteĩ kuimba'e ningo mba'eguasuve peteĩ ovechágui. Upéicharamo ningo ikatu ojejapo tembiapo porã sábado árape. 13 Upévo Hesu he'i pe kuimba'épe: Eipyso nde po; ha ha'e oipysóvo ipo opyta hesãi ambuéicha. 14 Ha umi fariséo osẽvo upégui oñemongeta hikuái oñemoĩ haña Hesu rehe ha ojuka haña ichupe. 15 Ha Hesu katu oikuaávo upéva, oho upégui. Ha heta tapichakuéra oho hapykuéri, Ha'e omonguera opaite hasývape. 16 Ha ojerure asy ichupekuéra ani haña oikuaauka hembiapo porã; 17 oiko haña pe proféta Isaías ñe'ẽngue: 18 Pema'ẽ porãke che rembiguái aiporavova'ekue rehe, Ha'e ningo pe che ahayhúva, ha ombohoryva che ánga; che Pytu Yvága pegua amoĩ hi'ári, ha tetã ambueyguakuérape oikuaaukáta pe teko porã (justícia). 19 Ha'e noñorãirõmo'ãi, ndosapukaimo'ãi, avave nohendumo'ãi iñe'ẽ tape rupi, 20 ndojokamo'ãi pe takuára otiríva, ha nomboguemo'ãi pe tataindy inimbo hatatíva, Ñanderuete rembiapota ojejapopa peve, ha oñembojovakepa peve hekoitépe; 21 ha tetã ambueyguakuéra oha'ãrõ joava'erã Hesúpe, (Isaías 42,1-4). 22 Upéramo ojeguere ichupe peteĩ kuimba'e oikóva mba'epochy poguýpe, ha'e hesatũ ha iñe'ẽngu; ha Hesu omonguera rire pe iñe'ẽngúvape ha'e oñepyrũ oñe'ẽ ha ohecha jevy. 23 Ha umi vyariguakuéra ijurujaipa ha he'i: Ndaha'eichénepa kóva David Ra'y. 24 Umi fariséo katu ohendúvo péva oñe'ẽngururu joa ha he'i: Kóva ningo omosẽ umi mba'epochýpe huvicha Beelzebu rupinte. 25 Ha Hesu oikuaágui ipy'apýpe oĩva, he'i: Umi tetã opu'áva ha oiko vaíva ojoapytépe itapereva'erã, ha opaite táva térã óga opu'ãmbáva ojuehe ndahi'aremo'ãi. 26 Ha Satana omosẽ ramo Satanáme, ijehe voi opu'áta, ha mba'éicha piko péicha ramo ikatúta Ha'e oisãmbyhy are. 27 Ha che amosẽ ramo pe mba'epochýpe Beelzebu rupi, máva rupípa péicharõ pene remimbo'ekuéra omosẽ mba'epochykuérape. Upévare ha'ekuéra oikóta pene mbojovakehararã ramo. 28 Ha Che amosẽ ramo mba'epochykuérape Ñanderuete Pytu Porãitéva rupi, añetehápe Ñanderuete yvága pegua retãguasú oñuahẽma pene rendápe. 29 Ha mba'éichapa peteĩ mondaha ikatu oike pe ipy'aguasúva rógape omonda haña imba'erepyeta, oñapytĩ raẽ'yre ichupe, uperire ae katu oguerahakuaa oĩva hógape. 30 Upe chendive oĩ'yva oñemoĩ cherehe, ha chendive ombyaty'yva katu omosarambi. 31 Upévare Che ha'e peẽme: Opaichagua angaipa ha ñe'ẽ japu vai oñeperdonáta tetãyguakuérape; pe ñe'ẽ japu vai oje'éva pe Pytu Porãmbáva rehe katu noñeperdonamo'ãi araka'eve. 32 Oimeraẽ iñe'ẽ japu reíva vyarigua Ra'y rehe

oñeperdonáta ; upe iñe'ẽ japu reíva pe Pytu Porãmbáva rehe katu noñeperdonamo'ãi ko ára atyguasúpe ni ambue ára atyguasukuéra oútavape. 33 Upévore pe yvyra iporã ramo, hi'a porãva'erã; ha pe yvyra vai hi'a vaíva'erã; hi'a rupi ningo ojekuaa pe yvyra. 34 Peẽ mbói ñemoñare. Mba'éichapa peñe'ẽkuaáta mba'eporã, peẽ peneñaña ramo. Umi mba'e omyenyhẽva ñande py'apy, umíva katuete osẽ jevy ñande jurúgui. 35 Pe kuimba'e ipy'a porãva ningo oguenohẽ ipy'apy porãgui mba'eporã, ha pe kuimba'e ñaña katu oguenohẽ ipy'apy vaígui mba'evai. 36 Ha Che ha'e peẽme opaichagua ñe'ẽ rei yvyariguakuéra he'íva guive, Ñanderuete ohepyme'ẽva'erã ichupe upe ñembojovakeha árape. 37 Ne ñe'ẽ rupi rejeguererekóta heko potíva ramo, térã ne ñe'ẽ rupi rehóta aña retãme. 38 Umi kuatia haihára ha fariseokuéra ombohováí ichupe ha he'i: Nde, mbo'ehára, ore rohechase techaukaha (seña) rejaipóva nde po rupi. 39 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Peẽ ñemoñare ñaña ha peguata okárava piko pehechase techaukaha, mba'ëveichagua techaukaha noñeme'ẽmo'ãi peẽme, pe proféta Jonas rehegua techaukahámante. 40 Jonas oĩ haguéicha mbohapy ára ha mbohapy pyhare pukukue pe mymba ndetuicháva ryépe, péicha avei yvyarigua Ra'y opytáta mbohapy ára ha mbohapy pyhare pukukue yvy guýpe. 41 Niniveyguakuéra oñemoíva'erã mbojovakeha árape ko'ã ñemoñare ko'áva rehe ha ocondenáta ichupekuéra, ha'ekuéra oñembyasýgui hi'angaipakuéragui Jonas ñe'ẽ rupi. Ha péina ápe oĩ mba'eguasuvéva Jonásgui (Hesu Crísto voi). 42 Pe kuñakarai, tetã ruvichaguasu yvy gotyogua, oñemoíva'erã mbojovakeha árape ko'ã ñemoñare ko'áva rehe, ha ocondenáta avei ichupekuéra. Ha'e ou haguére yvy apýra paha guive ohendu haña Salomon ñe'ẽ arandu, ha ko'ápe oĩ mba'eguasuvéva Salomóngui. 43 Pe mba'epochy osẽ ramo yvyarigua retégui, oiko umi tenda ikãha rupi pytu'u rekávo, ha ndojohúi, 44 upévore he'i: Aha jevýta che rogakuépe, asẽ haguégui. Ha oho jevy ojohu hogakue nandi, ojetypeipa porã ha oñemoporãmbapyre. 45 Upérõ oho ha ogueruve hendive ambue 7 mba'epochy iñañavéva ichugui, ha oíke ha opyta oiko haña hikuái ipype; ha pe kuimba'e reko ou iñañave iñepyrũmbyguarégui. Upéicha ojehúta avei ko'ã ñemoñare ñaña vaiete apytépe. 46 Oñe'ẽ jave hína Hesu hetãyguakuérape, oñuahẽ isy ha ityvyrakuéra, ha oñe'ẽse hikuái hendive okápe. 47 Ha peteĩ he'i ichupe: Ma'ẽ, nde sy ha nde ryvykuéra oime okápe ha oñe'ẽse nendive hikuái. 48 Ha Ha'e ombohováí imomaranduharépe, he'ívo: Máva piko che sy ha che ryvykuéra. 49 Ha ikuãme ohechauka hemimbo'ekuérare, ha he'i: Na'ápe che sy ha che ryvykuéra. 50 Oimeraẽ ojapóva che Ruete yvága pegua rembipota, upéva ningo che ryvy, che reindy ha che sy.

Matthew 13

1 Upe árape Hesu osẽ rire pe ógagui oho uguapy pe yguasu rembe'ýpe. 2 Heta hetãygua ijatýgui ijerekuévo, Ha'e ojupi peteĩ bárcope ha uguapy, ha umi ohendúva ichupe opytapa pe y rembe'ýpe. 3 Ha oñe'ẽ ichupekuéra heta mba'e rehe, ñe'ẽ mbojoja rupi, ha he'i: Pe ñemitýhára osẽ oñemitývo. 4 Ha oñemitývo oĩ mba'e ra'ýi ho'áva tape ári, ha ou umi guyra ha ho'upa. 5 Ha oĩ avei ho'áva itatýpe, yvy pererĩme, ha vaiete heñói, pe yvy ipererĩgui upépe; 6 ha osẽvo pe kuarahy okaípa, ha ndahapo pukúigui ipirupa. 7 Ha ambue katu ho'a ñuatĩndýpe, ha umi ñuatĩ okakuaa pya'eve ha ombopytupa pe trígo . 8 Ha ambueteve katu ho'a yvy porãháme, ha oĩ hi'áva peteĩ ha'ýigui 100, ambuégui 60, ambuevégui 30 peve. 9 Ijapysáva ohendu haña, tohendu. 10 Ha oñemboja hese hemimbo'ekuéra, ha oporandu: Mba'érehe piko reñe'ẽ ichupekuéra ñe'ẽ mbojoja rupivénte. 11 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Peẽme ikatúgui ojekuaauka pe yvága pegua reko ñemimby, ichupekuéra katu nahániri. 12 Upe oguererekóvape oñeme'ẽvétá oguererekove haña; ha upe ogueroko'ývaguí katu ojepe'áta upe oguerekomimíva jepe. 13 Upévore Che aña'ẽ ichupekuéra ñe'ẽ mbojoja rupive, oma'ẽrõ jepe hikuái ani ohecha, ha ojapysaka ramojepe ani haña oentende (hesakã). 14 Ha oiko hesekuéra ko proféta Isaías ñe'ẽngue: Pehendúta pende apysa rupi, ha napentendemo'ãi; pehecháta pende resa rupi, ha ndapehechakuaamo'ãi, (Isaías 6,9-10). 15 Ko'ã tetãygua py'apy oñemohatã ha ohendu vaiete ijapysakuéra rupi; omboty hikuái hesa ani haña ohecha hesa rupi, ani ohendu ijapysa rupi, ani oentende ipy'apy rupi, upévore noñuahéséi che rendápe, ha upévore Che ndaikatúi amonguera ichupekuéra. 16 Horyete pende resa ohecháva guive ha pende apysa ohendúva guive. 17 Añetehápe Che ha'e peẽme, heta proféta , ha heta heko potíva ohechaseva'ekue ko'ã mba'e peẽ pehechavapeína, ha ndohechaiva'ekue; ha ohenduseva'ekue ko'ã mba'e peẽ pehendúva ha nohenduiva'ekue hikuái. 18 Pejapysaka ko'áña pe ñembojoja ñemitýhára rehegua mba'épa he'ise. 19 Oime ramo ohendúva pe yvága pegua tetãguasú rehegua ñe'ẽ ha nahesakãí ramo ichupe mba'épa he'ise, ou aña ha

ogueraha pe oñeñotýva'ekue ipy'apýpe. Pevahína pe mba'e ra'ýi ho'áva tape ári. 20 Pe oñeñotýva'ekue itatýpe ha'ehína upe ohendúva pe ñe'ẽ ha vy'apópe oñemomba'e hese, 21 ha ndahapóigui, ndahi'aréi; ha oúvo hekovépe angekõi ha jepy'apy vai pe ñe'ẽ péva rehe, voiete ha'e oñepysānga. 22 Pe ñuatĩndýpe oñeñotýva'ekue ningo ha'e upe ohendúva pe ñe'ẽ péva, ha ojepy'apyetereĩgui ko yvyarigua mba'e rehe ha oñeha'āmbaiténteva pirapire rekávo, ko'ā mba'e ko'āva ombopytupa pe ñe'ẽ péva ha ndahi'ái. 23 Upe yvy porāme oñeñotýva'ekue katu ha'ehína upe ohendúva pe ñe'ẽ ha oikuaáva mba'épa he'ise, ha peteĩ ha'ýigui hi'a 100, 60 térã 30 semilla ra'ýi ipyahúva. 24 Ha Hesu omombe'u avei ichupekuéra ambue ñe'ẽ mbojoja, ha he'i: Pe yvága pegua tetāguasú ñesāmyhy ningo ojoguaité peteĩ kuimba'épe oñotýva'ekue mba'e ra'ýi ikokuépe, 25 ha oke aja upe kuimba'e upéva, ou peteĩ hese ija'e'ýva ha oñotý ñana vai itrigotýpe, ha oho. 26 Ha heñóivo iñemitýngue ha hi'ávo, ojekuaa avei pe ñana vai. 27 Ha ou pe óga jára rembiguaikuéra, ha he'i ichupe: Karai nereñotýipara'e mba'e ra'ýi porā meme nde kokuépe, ha mba'éicha piko osẽ pe ñana vai. 28 Ha'e he'i ichupekuéra: Péva ningo cherehe ija'e'ýva rembiapo. Ha umi tembiguái oporandu ichupe: Reipotápa roho ha romondoro umi ñana vai oíva nde kogatýpe. 29 Ha ha'e he'i ichupekuéra: Tovénte, ani ága pemondoróvo pe ñana vai pemondoro avei hendive pe trígo ra'ýimi. 30 Peheja tokakuaa oñondive ñemono'õha ára peve, ha ñemono'õha árape ha'éta umi oikytívape: Pembyaty raẽ pe ñana vai ha pejokua aty atýpe ojehapy haña; ha pe trígo katu peñongatu che róga mba'e ra'ýi oñeñongatuhápe. 31 Ha omombe'u avei ichupekuéra ambue ñe'ẽ mbojoja: Ñanderuete retāguasú ñesāmyhy ningo ojoguaité mostáza ra'ýime, peteĩ kuimba'e ojapyhyva'ekue ha oñotý ikokuépe. 32 Upéva ningo opaite mba'e ra'ýigui imichĩve, ha okakuaa ríre katu tuichave opaichagua ka'avógui, ha oñembo'yvyra rakávo, umi guyra árape ovevéva oñembohupa hakã rehe. 33 Hesu omombe'u avei ichupekuéra ambue ñe'ẽ mbojoja: Ñanderuete retāguasú ñesāmyhy ningo ojoguaité pe levadúrape, peteĩ kuñakarai ombojehe'ava'ekue 40 kílo harína rehe ombovupa haña. 34 Opaite mba'e Hesu he'íva hetāyguakuérape he'ínte ñe'ẽ mbojoja rupi, ha mba'evete nde'íri ichupekuéra, ndaha'éi ramo ñe'ẽ mbojoja rupi. 35 Oiko haña pe proféta he'íva'ekue: Añemoñe'ẽta ñe'ẽ mbojoja reheve; aikuaukáta mba'e ñemiháme oíva guive ko yvy ári iñepyrũ guive, (Salmokuéra 78,2). 36 Ha omondopa ríre hetāyguakuérape hogakuérape, Hesu oíke avei peteĩ ógape. Ha hemimbo'ekuéra oñemboja hendápe ha he'i Hesúpe: Eréna oréve mba'épa he'ise pe ñe'ẽmbojoja pe ñana vai reheguáva. 37 Ha Ha'e he'i: Pe oñotýva umi mba'e ra'ýi porā ningo pe yvyarigua Ra'y (Hesu). 38 Pe kokue ningo hína ko múnido; pe mba'e ra'ýi porā ningo hína Ñanderuete retāguasú ra'ykuéra; ha pe ñana vai katu aña ra'ykuéra. 39 Satana, upe hese ija'e'ýva ningo oñotýva'ekue pe ñana vai; ha pe ñemono'õha ára katu he'ise pe ñembojovake oikova'erã ára pahápe; ha umi mono'õhára katu umi yvága rembiguaikuéra (angelkuéra). 40 Pe ñana vai oñembyaty háicha ha oñemombo tatápe, peichava'erã avei pe ára pahápe (oñuahẽvo pe ñembojovakeha ára). 41 Yvyarigua Ra'y omondóta ijyvága rembiguaikuérape ombyaty ha omosẽ haña Ñanderuete retāguasúgui opaite umi oporomoñepysāngava'ekue ha hembiapo vaívape, 42 ha omombopáta tatakua rata rendýpe, upépe oikóta pe tasẽ ha tái pururũ (tapia ġuarāme). 43 Upe árape umi heko potíva omimbíta kuarahýicha, Itúva yvága pegua retāguasúpe. Pe ijapysáva ohendu haña, tohendu. 44 Ñanderuete retāguasú ñesāmyhy ningo ojoguaité mba'erepyeta ñúme oñeñotýva'ekuépe, ha peteĩ kuimba'e ojohu ríre omokañy jevy; ha vy'apópe oho oñemumba opaite mba'e oguerekóva rehe, ha oho ojogua upe ñu upéva. 45 Ñanderuete retāguasú ñesāmyhy ningo ojoguaité avei pe ñemuhárape ohekáva peteĩ pérta (ita hepy) poráva, 46 ha ojohúvo pe pérta hepyetéva, oñemumba opaite oguerekóva guive rehe, ha ojogua pe pérta. 47 Ñanderuete retāguasú ñesāmyhy ningo ojoguaité avei peteĩ pira rédpe ojeitýva yguasúpe ha ombyaty opaichagua pira. 48 Ha henyhẽvo pe red, umi pira kutuhára ombotyryry (otira) ha onohẽ y rembe'y peve, ha oguapyhápe oiporavo umi iporávéva ha omoĩ ajakápe, ha ivaíva guive katu omombopa. 49 Ha peichava'erã avei upe ára pahápe: Osẽta yvága rembiguaikuéra ha oipe'áta umi iñañáva umi heko potíva apytégui, 50 ha omombóta umi iñañávape tatakua rendýpe, ha upépe oikóta tasẽ ha tái pururũme. 51 Peikuaa piko mba'épa he'ise ko'ā mba'e; ha ombohováí hikuái: Roikuaa porā. 52 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Upévale umi mbo'ehára iñarandúva oikéva guive Ñanderuete retāguasúpe, ojoguaité ko óga járape oguenohẽva imba'e ñongatupy apytégui mba'e ipyahu ha itujáva. 53 Ha he'ípa ríre ko'ā ñe'ẽ mbojoja, Hesu oho upégui. 54 Ha Hesu oñuahẽ ríre itávape, oporombo'e Ñanderuete rógape, ha ohecharamoite hikuái, ha he'i joa: Mamógui piko ou iñarandu ha ipu'akaitéva, ojapo haña umi tembiapo techapyrãva (milágro). 55 Kóva piko ndaha'éi pe

carpintéro ra'y. Isy piko ndahérai María, ha ityvyrakuéra piko ndaha'éí Jacóbo, Jose, Simon ha Júdas. 56 Ha heindykuéra piko ndoikói ñande apytépe, ha mamógui piko ou ichupe ko'ã mba'e ko'áva. 57 Ha ipochy hese hikuái. Ha Hesu he'i ichupekuéra: Opaite proféta rerakuã ivai itáva ha hogateépe. 58 Upévare ndojapói upépe heta tembiapo techapyrãva, ha'ekuéra ndojeroviái haguére hese.

Matthew 14

1 Umi ára umívape Heródes, pe Galiléa retã ruvicha, ohendu Hesu rerakuã porã. 2 Ha he'i hembiguaikuérape: Kóva hina Juan Bautista; ha'e oikove jevy omanova'ekue apytégui, upévare oguereko pu'aka ojapo haña ko'ã tembiapo techapyrãva. 3 Heródes ningo oapresava'ekue Juánpe, ha omoinge cárcelpe, ityvýra Felípe rembireko Herodíasre. 4 Juan he'ígui ichupe: Naikatúi reiko nde ryvy rembireko ndive. 5 Ha ojukaukasékuri Juánpe, okyhyjete katu hetäyguakuéragai; ha'ekuéra oguerékógui ichupe proféta ramo (hetäpýpe). 6 Ha oñuahêvo Heródes aramboty, Herodías membykuña ojeroky henondépe, ha Heródes oguerohoryeterei. 7 Ha ome'ê iñe'ê ome'êtaha ichupe oimeraêva mba'e ha'e ojeruréva guive. 8 Ha isy ohekombó'e haguéicha ichupe ojerure: Eme'ê chéve ko'ápe, peteĩ mba'yrúpe Juan Bautista akãngue. 9 Ha pe tetã ruvicha oñembyasyeterei, opáichavo, ome'ê haguére iñe'ê umi tapicha oíva rovake mesápe he'i oñeme'ê haña ichupe mba'e ojeruréva rehe, 10 ha oñakã'ouka Juánpe, oíva cárcelpe. 11 Ha ogueru ichupe hikuái iñakãngue peteĩ ña'embépe, ha ome'ê pe mitãkuñáme, ha ha'e ogueraha isýpe. 12 Ha ou Juan remimbo'ekuéra ogueraha haña hetekue ha oñotý ichupe. Upéi oho hikuái omombe'úvo Hesúpe. 13 Ha Hesu oikuaávo upéva, oho upégui peteĩ bárcope, peteĩ tenda añoháme; ha hetäyguakuéra oikuaávo péva ohopa hapykuéri umi távagui, yvy rupi oñembojerévo pe yguasu rehe. 14 Ha Hesu oguejývo pe bárcogui ohecha hetäyguakuéra oñembyatyvahína, ha oiporiahuverekoite ichupekuéra ha omonguera umi hasývape. 15 Ha ka'aru pytúvo katu ou hemimbo'ekuéra Hesu rendápe, ha he'i ichupe: Ko'árupi ningo ndaipóri mba'eve (okaru haña hikuái), ha ka'aruetéma, emondóna ko'avape ojogua haña hembí'urã umi tava'íha rupi. 16 Hesu katu he'i ichupekuéra: Natekotevéi ningo oho hikuái, peẽ voi pemongarukuaa ichupekuéra. 17 Ha'ekuéra katu he'i: Roguereko ningo ko'ápe 5 pan ha mokõi pirámante. 18 Ha Hesu he'i: Pegueru chéve. 19 Ha omboguapyukapa hetäyguakuérape kapi'ipépe, ha oñeme'ê ríre ichupe umi 5 pan ha umi mokõi píra, Hesu ojesaupi yvága gotýo, ha ojerure Ñanderuetepe ohovasa haña. Upéi oipehe'ã umi pan, ha ome'ê hemimbo'ekuérape, ha ha'ekuéra ome'ê hetäyguakuérape. 20 Ha ho'u joaite hikuái ha hyguatãmba, ha omono'õvo umi pehẽngue hembýva, omyenyhẽ meve 12 ajaka renyhẽkue. 21 Ha umi okaruva'ekue oínera'e 5.000 kuimba'e rupi, ojepapa'yre kuña ha mitãkuéra. 22 Uperire Hesu ombojupi hemimbo'ekuérape peteĩ bárcope ohasa haña hikuái yguasu mboypýri, ha'e omondopa aja hetäyguakuérape. 23 Ha ohopa ríre hetäyguakuéra Hesu ojupi peteĩ cérrope oñembo'e haña ha'eñoháme. 24 Upeaja pe bárco mombyrýma oho, heta estádio (estadio = 185 metro) pukukuéma pe y rembe'ygui, ha pe y pochyete oityvyru pe bárcope, hatãitereígui oipeju pe yvytu. 25 Ko'êju rupi katu Hesu ou hendapekuéra, oguatávo pe y ape ári. 26 Ha hemimbo'ekuéra ohechávo peteĩ oguatáva y ape ári tuicha oñemondýi, he'ígui: Peteĩ póra. Ha okyhyjégui osapukaipa hikuái. 27 Ha Hesu pya'e oñe'ê ichupekuéra, ha he'i: Peñembopy'aguapy, Chénteko, ani pekyhyje. 28 Ha Pédro oñe'ê ichupe, he'ívo: Oime ramo Nde che Jára, ere chéve taha ne rendápe pe y ape ári. 29 Ha Hesu he'i ichupe: Eju. Ha Pédro, oguejývo pe bárcogui oguata pe y ape ári ha oho Hesu renda gotýo. 30 Ha ohechávo pe yvytu ratã, okyhyje; oñepyrũ ho'yguy ha sapukaihápe he'i: Che Jára, chesalvamína. 31 Upévo Hesu ipojái hese ha ojokóvo ichupe he'i: Kuimba'e jerovia'íva, mba'érehe piko nderejeroviapái. 32 Ha ojupívo hikuái bárcope, opi pe yvytu. 33 Opaite umi oíva guive bárcope oñesũ Hesu renondépe ha he'i ichupe hikuái: Añetehápe, Nde ningo Ñanderuete ra'y. 34 Ha ohasáma ramo hikuái yguasu mboypýri, oñuahẽ hikuái Genesaret yvýpe. 35 Ha umi tavaygua oikuaávo ichupe omomarandukapa umi ijerekue rupiguápe, ha ogueru joaite Hesu rendápe umi hasývape. 36 Ha ojerure asy hikuái ichupe oheja haña ojepokomi ijao rembe'y rehente, ha umi opokóva guive hese, okuerapa opytávo (imba'asýgui).

Matthew 15

1 Upéramo fariséo ha kuantia haiharakuéra ou Jerusaléngui Hesu rendápe ha oporandu hikuái ichupe he'ívo: 2 Mba'érehepa ne remimbo'ekuéra ndojapói umi temimbo'epy karai ancianokuérape ombo'éva yma guive. Ndojepohéiri ningo hikuái

okaru haġua. 3 Ha ha'e he'i ichupekuéra: Ha mba'érehepa peẽ avei ndapejapói Ñanderuete rembiapoukapy pende jepokuaa rehehápe. 4 Ñanderuete ningo he'iva'ekue: Peguerékóke mba'e ramo pende ru ha pende sýpe, (Éxodo 20,12), ha upe omaldecíva itúva térã isýpe katuete ojejukava'erã, (Éxodo 21,17). 5 Peẽ katu peje: Upe he'iva itúva térã isýpe: Ame'ẽma Ñanderuetepe ġuarã, kuave'ẽmby ramo, ne mba'e rãngue, 6 upéva rupi natekotevêi omomba'eve itúva térã isýpe. Péicha peẽ pemboyke Ñanderuete rembiapoukapy ha hendaguépe pemoĩ pende jepokuaakuéra. 7 Peẽ tova mokõi. Hekoitépe Isaías oñe'ẽ penderehe, he'i ramoguare: 8 Ko'ã tetãyguá chemomba'ete ijurúpente ha ipy'apykuéra katu oĩ mombyry chehegui. 9 Chemomba'eguasú rei ningo hikuái, ombo'évo hekokuéra yvyarigua rembiapoukapy rei rehe. 10 Ha ohenói hendápe hetãyguakuérape ha he'i ichupekuéra: Pejapysaka porãke ha peikuaa mba'épa he'ise: 11 Umi mba'e oikéva ñande jurúpe nañanemongy'ái, umi ñe'ẽ ñande jurúgui oséva katu ñanemongy'a. 12 Upéramo hemimbo'ekuéra oñemboja hendápe ha oporandu Hesúpe: Reikuaa piko umi fariseokuéra ipochy hague ohendúvo ne ñe'ẽ. 13 Ha Hesu he'i: Umi yvyra che Ruete noñotýiva'ekue guive, oñemondorova'erã. 14 Peheja ichupekuéra, ha'ekuéra hesatũ ha upeichavérõ omboguata ambue hesatũva, pe hesatũva omboguata ramo ambue hesatũvape, mokõivéva ho'ava'erã yvykuápe. 15 Ha Pédro he'i ichupe: Eikuaaukána oréve mba'épa he'ise ko ñe'ẽ mbojoja kóva. 16 Ha Hesu ombohová: Peẽ avei piko ne'ĩra gueteri pentende mba'eve. 17 Ndapeikuaái piko opaite mba'e oikéva ñande juru rupi ohoha ñande ryépe, ha upéi ojeityha ñanandýpe (báñope). 18 Ha umi ñe'ẽ oséva ñande jurúgui katu osẽ ñande py'apýgui, ha upevahína upe omongy'áva yvyariguakuérape. 19 Ñande py'apýgui ningo osẽ pensamiénto vai, jeporojuka, mendare mbyairã, teko tie'ỹ, monda, ñe'ẽvai rei ñande rapicha rehe, opaichagua ambue ñe'ẽvai. 20 Ko'ã mba'e ko'áva ningo omongy'áva yvyariguakuérape; ha ojekaru ramo ojejepohei'ỹre katu nomongy'áiri avavépe. 21 Hesu oho rire upégui, oho Tíro ha Sidon gotýo. 22 Ha peteĩ kuñakarai Canaangua, oúva upéguio, osapukái ha he'i ichupe: Nde, che Jára, David Ra'y, cheporiahuverekomína, peteĩ mba'epochy ombohasyete che membykuñame. 23 Hesu katu nde'íri ichupe mba'eve, ha hemimbo'ekuéra oñembojavo hendápe ojerure asy ichupe, he'ívo: Eréna ichupe toho, osapukái ningo ñande rapykuéri (ha ñanemy'angekõi). 24 Ha Hesu he'i: Che Ruete chembou aheka haġua Israel ovecha okañyva'ekupente. 25 Pe kuñakarai katu ou ha oñesũ henondépe, ha he'i: Che Jára, chepytyvõmína. 26 Ha Hesu ombohováivo he'i ichupe: Naiporái ningo jajapyhy ta'yra kuéra pan ha jaity jagua ra'ýpe. 27 Ha pe kuña katu he'i ichupe: Upeichaite che Jára, upeichavéramo jepe, umi jagua ra'y ho'u umi pan ku'ikuemimi ho'áva ijarakuéra mesá gui. 28 Upévo Hesu he'i ichupe: Nde kuñakarai, rejerovia porãiteháre, toiko pe mba'e rejerurevéva. Ha upete guive imembykuña okuera. 29 Ha Hesu ohóvo upégui, oġuahẽ Galiléa yguasú ypýpe; ha ojupi peteĩ cérrope ha oguapy upépe. 30 Ha heta hetãyguakuéra ou hendápe oguerúvo hetyma paríva, hesatũva, iñe'ẽngúva ha opaichagua ambue hasýva, ha omoĩ hikuái Hesu renondépe, ha Ha'e omonguerapa ichupekuéra. 31 Ha umi tetãyguá ijatýva ohechávo umi iñe'ẽngúva oñe'ẽ, umi iparíva (oguatakuaa'ýva) okuera, umi íkaréva oguata porã, umi hesatũva ohecha, omomba'eguasúete hikuái Israel Járape. 32 Ha Hesu ohenói hemimbo'ekuérape ha he'i: Aiporiahuverekoite ningo ko'ã tetãyguakuérape, mbohapy árama ningo opyta hikuái chendive, ha nahembi'úi hikuái, ha namondoséi okaru'ỹre, ani haġua ipy'amano hikuái tapére. 33 Hemimbo'ekuéra katu he'i ichupe: Mamo piko ko desiérttope jajohúta pan ñamohyġuatã haġua ñane retãyguaitápe. 34 Ha Hesu oporandu ichupekuéra: Mbovy pan piko peguereko. Ha ha'ekuéra he'i: 7 ha mbovymi pira'i. 35 Ha Hesu omboguapyukapa hetãyguakuérape yvýpe. 36 Ha ojapyhy ipópe umi 7 pan ha umi pira'i, ha ogradece rire Ñanderuetepe, oipehẽ'ã ha ome'ẽ hemimbo'ekuérape, ha'ekuéra ome'ẽ haġua hetãyguakuérape. 37 Okarupa ha hyġuatãmba joaite hikuái; ha hembývagui oñemono'õ jevy 7 ajaka renyhẽ. 38 Umi okaruva'ekue ningo oĩ 4.000 kuimba'e rupi, ojepapa'ỹre kuña ha mitãkuéra. 39 Ha omondopa rire hetãyguakuérape, Hesu oike peteĩ bárcupe , ha oho Magadan (Magdala) gotýo.

Matthew 16

1 Ha umi fariséo ha saducéo oñemboja Hesu rendápe oipy'ara'ã haġua ichupe ohechaukami haġua avei ichupekuéra mba'e hechapyrã yvagauġuáva. 2 Hesu katu he'i ichupekuéra: Ka'aruete jave peje, ko'ẽrõ peteĩ ára iporãta, ipytãgui pe ára. 3 Ha pyhareve katu peje ko ára ivaíta, pe ára ijarai pytãmbágui. Peẽ tova mokõi pehechakuaáva pe ára iñambue jave hína, ndapehechakuaái katu pe techaukaha Ñanderuete ojapovahína ko'ã arakuérape pende apytépe. 4 Ko'ã ñemoñare ñaña ha

ipy'a mokõiva ojerure tembiapo techapyrãva, mba'eveichagua tembiapo techapyrãva noñeme'ẽmo'ãi ichupekuéra, pe Jonas rehegua techaukahámante. Upérõ Hesu oheja ichupekuéra ha oho. 5 Ha hemimbo'ekuéra oġuahẽvo yguasu mboypýri ohechakuaa hikuái, hesarái hague oguerahava'erãha pan . 6 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Pema'ẽ ha peñeñangarekóke pendejehe umi fariséo ha saduceokuéra levadúragui (mbo'epykuérargui). 7 Ha he'i hikuái ipy'apypekuéra: Péicha he'i, ndajaguerúigui pan . 8 Ha Hesu ohechakuaávo péva he'i: Mba'érehepa pejepy'apy rei ndapeguerúigui pan (pene rembi'urã) . 9 Ne'ĩrapa gueteri peikuaa, ha napenemandu'ãi piko 5 pan ohupitypa ramoguare 5.000 kuimba'ekuérape ġuarã ha mboy ajaka renyhẽ piko pemono'õ jevýra'e hembyre. 10 Térã umi 7 pan ohupitypa ramoguare umi 4.000-pe ha mboy ajaka renyhẽ piko pemono'õ jevýra'e. 11 Ha mba'éicha piko ndapehechakuaái ndaha'eiha pe pan rehe Che ha'eva'ekue peẽme ko mba'e kóva, peñeñangareko haġua pendejehe umi fariséo ha saduceokuéra levadúragui ningo ha'e peẽme ko ñe'ẽ kóva. 12 Upépe ae ohechakuaa hikuái nde'ĩri hague ichupekuéra oñeñangareko haġua pe pan levadúragui, umi fariséo ha saduceokuéra rekombo'epýgui uvei. 13 Hesu oġuahẽ rire Cesaréa, Filípo yvýpe, oporandu hemimbo'ekuérape: Mba'épa he'i tetãyguakuéra vyvarigua Ra'y rehe, (cherehe). 14 Ha ha'ekuéra he'i ichupe: Oĩ he'íva, Juan Bautistaha; ambue katu he'i Eliasha; ha ambueve katu he'i: Jeremías térã peteĩva umi proféta apyteguiguavaha. 15 Upérõ Hesu oporandu ichupekuéra: Ha peẽ, mávapa peje Che ha'eha. 16 Ha Simon Pédro ombohováí he'ívo: Nde ningo pe Crísto, Ñanderuete oikovéa Ra'y. 17 Upévo Hesu ombohováí ha he'i ichupe: Revy'aite nde Simon, Jonas ra'y, ndaha'éigui to'o térã tuguy ohechauka ndéve ko mba'e kóva, Che Ru yvága pegua añõnte uvei. 18 Ha Che ha'e ndéve, nde ha'eha Pédro, ha ko itaguasu kóva ári amopu'ãta che igrlesia ha pe aña retã ndaipu'akamo'ãi hese. 19 Ha ame'ẽta ndéve pe yvága rokẽ lláve ha reñapytĩva ġuive ko yvy ári, oñeñapytĩta avei yvágape; ha rejoráva yvy ape ári, ojejorava'erã yvágape. 20 Ha he'i hemimbo'ekuérape ani haġua omombe'u avavépe ha'eha pe Crísto (Ñanderuete Ra'y). 21 Ha upe ára ġuive Hesu Crísto oñepyrũ oikuaauka hemimbo'ekuérape Ha'e ohova'erãha Jerusalénpe ha ohasa asyva'erãha pa'ikuéra, karai ancianokuéra ha umi kuatia haihára pópe ha ipahápe ojejukava'erãha ichupe, oikove jevyva'erã katu mbohapy ára haguépe. 22 Pédro katu omoha'eño Hesúpe ha oñe'e pohýi ichupe he'ívo: Mba'evéicharamo che Jára, anítei ojehe ndéve ko ñe'ẽ eréva oréve. 23 Ha Hesu ojere ha he'i Pédrope: Ejei che ypýgui nde Satana, reikógui chéve ñepysãngaha ramo, nde vyvarigua rekógui ou ko pensamiénto kóva , ndaha'ei Ñanderuete rembipotágui. 24 Upémaramo Hesu he'i hemimbo'ekuérape: Upe che rapykuéri ouséva toñembyesarái ijehegui jepeve, tohupi ikurusu ha tou che rapykuéri. 25 Upe osalvaséva hekove katu, ohundíta; ha upe ohundíva hekove cherehehápe oikove jevyva'erã. 26 Mba'épa oguenohẽta pe kuimba'e térã kuña oñemomba'epa ramo ko yvy arigua rehe, ha ohundi ramo hekove. Mba'épa pe vyvarigua ome'ẽkuaa hekove rekovia rehe. 27 Vyvarigua Ra'y ningo ouva'erã Itúva reko jajaipápe hi'angelkuéra ndive, ha upépe ohepyme'ẽta peteĩteivape hembiapokue repy. 28 Añetehápe Che ha'e peẽme: Ko'áva apytépe oĩ nomanomo'ãiva ohecha mboyve vyvarigua Ra'yype ou ramo ijyvága pegua retãguasu pu'aka reheve.

Matthew 17

1 Ha ohasa rire 6 ára Hesu ogueraha hendive Pédro, Jacóbo ha ityvýra Juánpe, ha'eñoháme peteĩ cérro yvate ári. 2 Ha upépe Hesu rete oñemoambue hemimbo'ekuéra renondépe; hova ojajái kuarahýicha ha ijao katu morotĩ tesapéicha. 3 Ha ojehechauka ichupekuéra Moises ha Elías oñemongeta haġua Hesu ndive. 4 Upérõ Pédro he'i Hesúpe: Che Jára, reipota ramo iporã japyta ko'ápe ha ajapóta mbohapy tapýi (rãcho), peteĩ ne mba'erã, ambue Moises mba'erã ha mbohapyha Elías mba'erã. 5 Ha oñe'ẽ jave gueteri ou peteĩ arai omimbipáva ha oñu'ã ichupekuéra; ha peteĩ ñe'ẽpu ou pe arai ġuive he'íva: Kóva ningo che Ra'y ahayhuetéva ha chembopy'arorýva, pehendúke ichupe. 6 Ohendúvo péva hemimbo'ekuéra ojeity hova yvýre okyhyjeitereigui. 7 Upémaramo Hesu oñemboja hendápe ha opokóvo hesekuéra, he'i: Pepu'ã ha ani pekyhyje. 8 Ha ha'ekuéra ojesaupívo ndohechavéi avavépe, Hesúpe añómante. 9 Oġuejývo hikuái pe cërrogui Hesu he'i ichupekuéra: Aníke pemombe'u avavépe ko pehechava'ekue, vyvarigua Ra'y oikove jevy peve omanóva apytégui. 10 Ha hemimbo'ekuéra katu oporandu ichupe: Mba'érehe piko umi kuatia haihára he'i Elías ou raëva'erãha. 11 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Añetehápe Elías ou raëva'erã, omoĩmbava'erã hekoitépe opaite mba'e. 12 Che katu ha'e peẽme Elías oúma hague ha ndoikuaái ichupe hikuái, ha ojapókuri hese opaite mba'e ojaposéva

guive. Ha upéicha avei pe vyvarigua Ra'y ohasa asyva'erã ipopekuéra. 13 Upépe ae hemimbo'ekuéra ohechakuaa oñe'ẽ hague ichupekuéra Juan Bautista rehe. 14 Hesu oñuahẽvo hetãyguakuéra apytépe, peteĩ kuimba'e oñemboja hendápe ha oñesũháme he'i: 15 Che Jára, eiporiahuverekomína che ra'ýpe, hasýgui ohasa asyterei jepi; heta jevy ho'áma tatápe ha ýpe avei. 16 Aguerúma ichupe ne remimbo'ekuérape, ha'ekuéra katu ndaikatúi omonguera ichupe. 17 Hesu ombohováivo he'i ichupe: E'a, peẽ ningo ñemoñare ojerovia'ýva ha heko vaíva. Araka'e peve piko aropu'akava'erã. 18 Ha Hesu oja'o pe mba'epochýpe, ha upevove ha'e osẽ pe mitãgui; ha pe mitã okuera opytávo pe ára guive. 19 Upévo hemimbo'ekuéra oñemboja Hesu rehe ha oporandu ichupe ha'eñoháme: Mba'érehe piko ore ndaikatúira'e romosẽ pe mba'epochy ichugui. 20 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Pejervia'ígui. Añetehápe Che ha'e peẽme, pende jerovia ituicha ramo peteĩ mostáza ra'ýicharõ jepe, ikatu peje ko cërrope : Ehasa ko'águi amo gotýo, ha pe cërro ohasava'erã. Ha ndaiporimo'ãi mba'eve ikatu'ýva peẽme. 21 Koichagua pytu vai osẽta karu'ýre (ajúno) ha ñembo'e rehevémente. 22 Oiko aja hikuái Galiléa departaméntope , Hesu he'i ichupekuéra: Pe vyvarigua Ra'y ningo oĩma oñeme'ẽ hañuáicha tetãyguakuéra pópe, 23 ha ojukáta ichupe hikuái; ha mbohapy ára haguépe ha'e oikove jevýta, upévale hemimbo'ekuéra oñembyasyterei. 24 Ha oñuahẽvo hikuái Capernaúmpe, umi ombyatýva Ñanderuete róga impuéstó oñuahẽ Pedro rendápe ha oporandu ichupe: Pene mbo'ehára piko nome'ẽi 6 grámo óro morotĩ (pláta), Ñanderuete rogaguasu impuéstó ramo. 25 Ha Pedro he'i. Ome'ẽ. Ha Pedro oikévo pe ógape, Hesu oñemotenonde ha he'i ichupe: Mba'épa nde ere Simon umi tetã ruvicha, ko yvy arigua, mávaguipa oguenohẽ pe impuéstó repy, ita'yraqueragui térãpa ambuequeragui. 26 Ha Pedro he'i: Ambuequeragui, ha Hesu he'i ichupe: Upéicha ramojepe ita'yraquerá nome'ẽiva'erã mba'eve. 27 Ha aní haña ñambopochy ichupekuéra, tereho yguasúpe eity ne pinda, ha upe pira reguenohẽ tenondéva embojurupe'a, ha rejohúta pe pirapire ñande mokõivépe guarã, ejapyhy ha eme'ẽ ichupekuéra, cherehe ha nderehe avei.

Matthew 18

1 Upejave Hesu remimbo'ekuéra oñuahẽ hendápe ha oporandu ichupe: Máva piko pe ituichavéva Ñanderuete retãguasúpe. 2 Ha Hesu ohenói peteĩ mitãme ha omoĩ ijapytepekuéra, 3 ha he'i: Añetehápe Che ha'e peẽme, napeñemomitãi jevy ramo, mba'evéicharamo ndapeikemo'ãi Ñanderuete retãguasúpe. 4 Upe oñembohekomiríva ku mitãicha, upéva ningo mba'eguasuvéva Ñanderuete retãguasúpe. 5 Ha upe omoñuahẽva koichagua mitãme, chéve chemoñuahẽ. 6 Oimeraéva omoñepysãnga ha oitýva angaipápe cherehe ojeroviamóvape (mitãme), iporãveva'erãmo'ã oñemosãingo rire peteĩ itaguasu ijajúra rehe, ojeporúva molínope , ha ojeity ichupe yguasúpe ruguápe. 7 Angái ko múnido umi ñepysãnga rehe, oíva'erã voĩnte ningo umi ñepysãngaha, angái katu upe kuimba'e térã kuña oporomoñepysãngáva ha oitýva ko'ã mitãme angaipápe. 8 Upévale nde po térã nde py ndegueraha ramo tembiapo vaípe (angaipápe) eikytĩ ha emombo mombyry ndehogui, iporãve ningo ndéve reike po'ýrehe térã py'ýrehe pe tekove tapia guarávape, anítei nde po mokõi reheve térã nde py mokõive reheve reñemombo tata rendy opa'ývape (aña retãme). 9 Ha nde resa peteíva ndegueraha ramo tembiapo vaípe eipe'a ha emombo okápe, iporãve ningo reike pe tekove tapia guarávape nde resa peteĩ reheve, ha ani nde resa mokõive reheve reñemombo tata rendýpe, aña retãme. 10 Cháke, ani pejapo'i ko'ã ojeroviamóvape, Che ningo ha'e peẽme ijyvága rembiguakuéra (angelkuéra) tapiate ohecha che Ruete rova. 11 Vyvarigua Ra'y ningo ou osalva haña umi oñehundívape. 12 Mba'épa hi'ã peẽme, peteĩ kuimba'e oguereko ramo 100 ovecha, ha peteĩ okañy ramo ichugui, ndohejaichénepa cërrope umi 99 oho haña pe okañyva'ekue rekávo, 13 ojohu peve ichupe, añetehápe Che ha'e peẽme, ovy'aveva'erãha pévarehe umi 99 nokañyiva'ekuégui. 14 Upéicha pende Ruete yvága pegua ndoipotái oñehundi peteĩnte jepe ko'ã ojeroviamóva apytégui. 15 Ne hermáno ojapo vai ramo nderehe, tereho ha eñe'ẽ hendive, nde ha ha'e, pene aňoháme; ha ha'e nerendu ramo nde reganáma ne hermánope Ñanderuetepe guarã. 16 Ha nanerendúi ramo katu, egueraha hendive peteĩ térã mokõi hermánope , ikatu hañuáicha mokõi térã mbohapy techahare rupive ojekuaa opaite mba'e oje'eva'ekue guive. 17 Ha nohendúi ramo avei ichupekuéra, emombe'u iglesiayguakuéra apytépe; ha nohendúi ramo iglesiaygua atýpe avei, eguereko ichupe peteĩ pene hermano'ýva ramo guáicha. 18 Añetehápe Che ha'e peẽme, oimeraéva peẽ peñapytíva guive ko yvy ári, oñeñapytíva'erã avei yvágape, ha oimeraévape peẽ pejoráva guive ko yvy ári, ojejorava'erã avei yvágape. 19 Añetehápe Che ha'e peẽme, mokõi pende apytépe

oñemoĩ ramo oñoñe'ẽme ko yvy ári ojerurévo Ñanderuetepe oimeraẽ mba'e rehe, katuete Ha'e ohenduva'erã. 20 Oñembyatyhápe mokõi térã mbohapy che rérape, ijapytepekuéra aíta Che avei. 21 Ha upérõ Pédro oñemboja ijypýpe ha oporandu: Che Jára, mboy jevy pevépa aperdonava'erã che hermáno oñemoangaipávape chendive. Ovaléma piko 7 jevy. 22 Ha Hesu he'i ichupe: Nda'ei ndéve 7 jevy peve, 70 jevy 7 jevy peve uvei (he'ise 490 veces térã opaite ára peve). 23 Upévare ningo Ñanderuete retãguasúpe ojoguaité peteĩ tetã ruvichaguasúpe oikuaa porãséva hembiguaikuéra cuénta , 24 ha ohenóivo opaite hembiguaikuérape, ojeguera ichupe peteĩ odevéva tetã ruvichápe 300.000 vaka repy. 25 Ha pe tembiguái péva ndoguerekóigui ome'ẽ jevy haña ichupe, pe tetã ruvicha he'i oñeñemu haña hese, hembireko ha ita'yrakuéra rehe, ha opaite mba'erepy oguerékova guive rehe, ohupity peve pe pirapire (pláta) pe tembiguái odevéva ichupe. 26 Upémaramo pe tembiguái oñesũ ha tĩndyhápe ojerure asy ichupe, he'ivo: Chera'ārōvéna michĩmi ha che ame'ẽmbáta ndéve pe adevéva guive. 27 Ha pe tembiguái jára oiporiahuvereko ichupe, opoi ichugui ha oheja rei opaite pirapire odevéva guive ichupe. 28 Ha pe tembiguái osévo pe tetã ruvicha guasu rendágui ojohu peteĩ hapicha odevéva ichupe peteĩ vaka repýnte ha ha'e opo ijajúra rehe ojupy hañaicha ha he'i ichupe: Reme'ẽtapa ko'añaite chéve pe pirapire redevéva . 29 Upévo hapicha ojeity ipy renondépe, ha ojerure asy ichupe, he'ivo: Chera'ārō mivéna michĩmi ha che ame'ẽmbáta ndéve adevéva guive. 30 Ha'e katu ndoikuaaséi mba'eve, ogueraha uvei ichupe omoingeuka haña cárcelpe , ome'ẽmba peve ichupe pe odevéva . 31 Ha ambue hapichakuéra ohechávo pe ojuhúva, ombyasyeterei hikuái ha oho omombe'u ijárape opaite mba'e ojehuva'ekue guive. 32 Upémaramo ijára ohenoika jevy ichupe ha he'i: Nde, tembiguái ñaña, remba'ejerure asýgui chéve che aheja rei ndéve pe pirapire redeveva'ekue chéve. 33 Ha nde reiporiahuverekova'erãmo'ã avei nde rapicha tembiguáipe, che roiporiahuvereko haguéicha ndéve. 34 Ha ipochyeterei ijára, ha omoĩ umi oporonupáva pópe ome'ẽmba peve odevéva ichupe. 35 Peichaite avei che Ruete yvága pegua oja póta pendererehe, peteĩteiva napeperdonái ramo pende rapichápe pende py'aite guive.

Matthew 19

1 Ha ojehe Hesu he'ipávo ko'ã ñe'ẽ ko'áva, ohasa Galiléagui ha osẽ Juda departaméntogui, Jordan mboypýri. 2 Ha heta hetãyguakuéra oho hapykuéri, ha Ha'e omonguera ichupekuéra. 3 Ha fariseokuéra oñemboja hendápe oipy'ara'ã haña ichupe, ha oporandu hikuái: Ikatúpa pe kuimba'e opoi hembirekógui oimeraẽ mba'e rei rehe. 4 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Ndapeikuaái piko Ñanderuete kuatiañe'ẽ he'iha: Iñepyrũbýpe Ha'e ojapo ppyva'ekue peteĩ kuimba'e ha peteĩ kuña. 5 Ha he'i hague: Pe kuimba'e ohejava'erã itúva ha isýpe ha ojoajuva'erã hembireko ndive, oiko haña mokõivévagui peteĩ to'ó añañtema. 6 Ha péicha ramo ndaha'evéima mokõi tete, peteĩntema (peteĩ to'ó). Upévare umi yvyariguakuéra Ñanderuete ombojoajumava'ekue, yvyariguakuéra ndoipe'aveimava'erã ojuehegui mba'evéicharõ. 7 Ha he'i hikuái ichupe: Ha mba'érehe piko aipórõ Moises ome'ẽuka pe kuatia mendare jopoi rehegua, ojopoi haña. 8 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Pende py'a hatãitereígui Moises oheja pepoi haña pene rembirekógui, iñepyrũbyetépe katu ndaupeichaiva'ekue. 9 Che katu ha'e peẽme: Oimeraẽ opoiva hembirekógui, ndaha'ei ramo ombyaigui heko vai rupi imenda reko, ha omenda ramo ambue rehe, upéicharamo omongy'a imendare. 10 Upérõ hemimbo'ekuéra he'i ichupe: Upéichata ramo kuimba'e reko hembireko ndive iporãvéta nomendaiete voi. 11 Hesu katu he'i ichupekuéra: Ko ñe'ẽ kóva ndaopavavéipe guarã, umi oentendekuaávape guarãnte. 12 Oime ningo ha'ỹi'ỹva isy rye guive, peichaite onaceva'ekuégui voi, ha oĩ umi ojecapava'ekue (oñeha'ỹi'o) ambue hapicha po rupi ha oĩ avei umi ojecapava'ekue ha'ekuéra voi, Ñanderuete retãguasú (rembiapo) rehehápe ; tohechakuaa umi ikatúva ohechakuaa. 13 Upéramo ojeguera hendápe mitãkuéra Ha'e omoĩ haña ipo iñakã ári ha oñembo'e haña hesekuéra; hemimbo'ekuéra katu ipochy heruharakuéra ndive, ha oja'ó hikuái ichupekuéra. 14 Hesu katu he'i: Peheja mitãkuérape tou che rendápe, ha ani pejokótei ichupekuéra, umi upéicha oikóvape oñeme'ẽ Ñanderuete retãguasú (réino). 15 Ha omoĩ ipo hi'arikuéra, ohovasa haña ichupekuéra ha uperire Ha'e oho upégui. 16 Ha ou peteĩ kuimba'e Hesu rendápe ha oporandu ichupe: Mba'ehára, mba'éichagua tembiapo porãpa ajapova'erã ahupity haña pe tekove opa'ỹva. 17 Ha Hesu he'i ichupe: Mba'érehe piko reporandu chéve mba'eporã rehe. Peteĩntema ningo pe iporáva (ha péva Ñanderuete). Ha reikese ramo pe tekovetépe ejapo hembiapoukapykuéra. 18 Ha ha'e oporandu: Mba'eichaguápa. Ha Hesu he'i ichupe: Ani reporojuka, ani rembyai ne mendare reko, ani remonda, ani

reiko techahare japu ramo. 19 Emomba'ete nde ru ha nde sýpe, ha ehayhu nde rapichápe ndete rejehayhu háicha. 20 Ha pe mitārusu he'i: Umi mba'e umíva ningo che ajapopa voínte, mba'épa ajapoveva'erã. 21 Ha Hesu he'i ichupe: Nde reko porāmbase ramo, tereho eñemumba opaite mba'e reguerekóva guive rehe, ha hepykue eme'ēmba mboriahúpe, ha reguerekóta mba'erepyeta yvágape, ha upéi eju che rapykuéri. 22 Pe mitārusu ohendúvo ko'ã mba'e, oho upégui ñembyasy reheve, oguerekógui hetaiterei mba'erepy. 23 Ha Hesu he'i hemimbo'ekuérape: Añetehápe Che ha'e peẽme hasytereiha peteĩ ipirapire hetávape oíke haña Nanderuete retāguasúpe. 24 Ha Che ha'e jevy peẽme, ndahasyveiha peteĩ guéi ohasa haña ju resa rupi, peteĩ ipirapire hetávagui oíke haña Nanderuete retāguasúpe. 25 Hemimbo'ekuéra ohendúvo péva ipy'andýi joa hikuái, ha he'i: Upéichata ramo máva piko ikatúta ojesalva. 26 Hesu oma'ẽ hesekuéra ha he'i: Yvyariguakuérape ġuarã ningo ndaikatúi voi, Nanderuetepe ġuarã katu opaite mba'e ikatu. 27 Upéramo Pédro he'i ichupe: Ore ningo rohejava'ekue opaite mba'e ha roju nde rapykuéri, ha mba'épa oikóta orehegui. 28 Ha Hesu he'i: Añetehápe Che ha'e peẽme, upe ipyahupa jevyha árape, pe yvyarigua Ra'y oguapyva'erã iguapyha omimbívape ha peẽ pejúva che rapykuéri peguapýta avei 12 guapyha ári pembojovake haña umi 12 Israel tribukuérape. 29 Ha oimeraẽva ohejava'ekue hóga, térã ityke'ýra, heindy, isy, ita'ýra térã ikokue che rera rayhupápe, ohupityva'erã 100 jevyve, ha oguerekóta pe tekove tapia ġuaráva. 30 Ha heta itenondevahína itapykueva'erã, ha itapykuevahína itenondeva'erã.

Matthew 20

1 Nanderuete retāguasúpe ningo ojoguaite ku óga járape osẽva ko'ẽjúvo oheka umi omba'apótava iparraltýpe. 2 Ha opyta rire oñoñe'ẽme umi mba'apohára ndive, oñeme'ẽtaha ichupekuéra 1 denário (6 grámo óro morotĩ) peteĩ ára rembiapo rehe, ha upéi omondo ichupekuéra omba'apo haña iparraltýpe. 3 Ha 9 hóra rupi ha'e osẽ jevy pe táva plázape ha ojohu ambue tapicha oiko reivahína. 4 Ha he'i ichupekuéra: Tapeho avei peẽ che parraltýpe ha ame'ẽta peẽme heko peguáva mba'apo repy. Ha oho hikuái. 5 Ha osẽ jevývo asaje pyte ha ka'aru pyte rupi ojapo jevy ojapo haguéicha. 6 Ha osẽ jevývo ka'aruete, (5 hóra rupi), ha'e ojohu jevy ambue tapichakuérape oiko reíva, ha oporandu ichupekuéra: Mba'érehe piko peiko reipeína ko'ápe ko ka'aru pukukue javeve. 7 Ha ombohová i hikuái ichupe: Avave naoremomba'apói. Ha upévo ha'e he'i ichupekuéra: Tapeho avei peẽ che parraltýpe. 8 Ka'aru pytúvo pe parraltýpe jára he'i imba'erepy rerekuápe: Ehenói umi mba'apoharakuérape ha eme'ẽ ichupekuéra hembiapo repy, eñepyrũ umi ipaha pegua ndive ha upéi umi tenondeveguarépe. 9 Ha ou umi oñepyrũva'ekue hembiapo ka'aruete (la 5 rupi), ha peteĩteívape ome'ẽ peteĩ denário. 10 Ha oúvo umi tenondeveguare oimo'ã oñeme'ẽvetaha ichupekuéra, oñeme'ẽ katu ichupekuéra peteĩ denárionte avei. 11 Ha oguerahávo hikuái ipirapire, oñe'ẽ vai pe óga jára rehe, 12 ha he'i hikuái: Ko'ã itapykuéva ningo omba'apo peteĩ hórante ha nde rembojoja orerehe, ore roaguantapa pe mba'apo pohýi kuarahy aku ára pukukuépe. 13 Ha pe óga jára ombohová peteívape ha he'i: Che angirũ (amigo), ndajapói nderehe mba'eve ivaíva, nereñe'ẽme'ẽipa ra'e chéve peteĩ denário rehe remba'apotaha. 14 Eraha ne mba'éva ha tereho, ha che ningo ame'ẽse ko ára pahakuévo omba'apova'ekuépe pe pirapire ame'ẽ haichaite avei ndéve, 15 térãpa ndaikatúi ajapo ajaposéva che mba'égui. Térãpa nde ndepy'arasy chendive chepy'a porã haguére. 16 Ha péicha, umi itapykuevéva itenondeva'erã, ha umi itenondevéva itapykueva'erã. 17 Ha Hesu ojupívo Jerusalénpe, ohenói umi 12 hemimbo'ekuérape, ha'eñoháme tape rehe, ha he'i ichupekuéra: 18 Ko'áña jajupiñaína Jerusalénpe, ha yvyarigua Ra'y ho'áta umi pa'i ruvicha ha kuatia haihára pópe, ojuka haña ichupe hikuái. 19 Omoíta ichupe umi tetã ambueyguá poguýpe oñembohory haña hese, oñenupã haña ha oñemosãingo haña kurusu rehe; ha mbohapy ára rire katu oikove jevýta. 20 Upéramo oġuahẽ Hesu hendápe Zebedéo rembireko imembykuéra ndive, oñesũ henondépe ha omba'ejerure ichupe. 21 Ha ha'e oporandu ichupe: Mba'épa reipota. Ha ha'e he'i: Eréna ko'ã che memby mokõime toguapy Nanderuete retāguasúpe, peteĩ nde akatúa gotýo ha ambue nde asu gotýo. 22 Hesu katu he'i ichupe: Ndapeikuaái upe pejeruréva. Ikatúpa pey'u pe mba'e che hay'útavagui, ha ha'ekuéra he'i: Ikatu. 23 Ha Hesu he'i jevy ichupekuéra: Pey'uva'erã pe che hay'úvagai, peguapy haña che akatúa térã che asu gotýo, katu ndachéi ame'ẽva'erã, upéva oñeme'ẽta umi che Ru ombosako'ívape ġuarã. 24 Ha umi ambue 10 hemimbo'e ohendúvo péva, ipochy umi ambue mokõi hemimbo'e ndive. 25 Upémaramo Hesu ohenói ichupekuéra ha he'i: Peẽ ningo peikuaa umi tetã ruvicha oñembojaraha

hetäyguakuéra rehe, ha mburuvichakuéra oiporu vai ipu'aka ojopy haña hapichakuérape. 26 Ha pende apytépe ndaupeichamo'ãi, upe ituichasevéva pende apytépe, upéva oikova'erã pene rembiguái ramo, 27 ha upe itenondeséva pende apytépe, oikova'erã pene rembijokuái ramo avei. 28 Yvyarigua Ra'y ndouí haguéicha oporokokuái haña, ou uvei oiko haña tembiguái ramo ha ome'ẽ haña hekove heta rehehápe. 29 Osêvo hikuái Jericógui, omoirũ ichupe peteĩ aty ndetuicháva. 30 Ha péina mokõi hesatũva, oguapyvahína tape yképe, ohendũvo hikuái Hesu ohasaha ohóvo, osapukái ha he'i: Oreporiahuverekomína, David Ra'y. 31 Ha umi ohóva Hesu ndive oja'õ ichupekuéra okirirĩ haña, ha'ekuéra katu osapukái hatãve: Ore Jára, David Ra'y oreporiahuverekomína. 32 Ha Hesu opyta, ohenói ha oporandu ichupekuéra: Mba'épa peipota Che ajapo penderehe. 33 Ha ha'ekuéra ombohová: Ore Jára, rohechase jevy ningo. 34 Ha Hesu oiporiahuverekoite ichupekuéra, ha opoko hesakuéra rehe, ha upevovete ohecha jevy hikuái; ha ou hikuái hapykuéri.

Matthew 21

1 Ha oñemoaçuivo hikuái Jerusaléngui, oñuahẽ Betfagépe, pe olívo cérrope ; ha upégui Hesu omondo mokõi hemimbo'épe, he'ívo ichupekuéra: 2 Tapeho pe tava'i pene renondépe opytáva, ha upépe pejohúta peteĩ búrru kuña ha peteĩ búrru ra'y hendive; pejora ha pegueru chéve. 3 Ha oĩ ramo he'íva peẽme oimeraẽ mba'e, peje ichupe: Ore Jára oikotevẽ hese. Ha ohejáta peẽme pegueru haña. 4 Péicha ojehu, oiko haña pe proféta he'íva'ekue: 5 Peje Sion rajýpe: Ma'ẽ, ne retã ruvichaguasu oñemomirĩ ha ipy'a porãva ou ne rendápe peteĩ búrru kuña memby ári, pe tymba sy mba'e pohýi guerojaha. 6 Ha oho umi temimbo'e ha ojapo Hesu he'í haguéicha ichupekuéra. 7 Ha ogueraha hikuái pe búrru kuña imemby reheve. Ha omoĩ hikuái hi'ári ijaokuéra, ha Hesu oguapy hi'ári. 8 Ha heta hetäyguakuéra omyasãi joa ijaokuéra hape renonderãme ha oĩ avei oikytĩva yvyra rakã omyasãi haña haperãme. 9 Ha umi ohóva henonderãme ha hapykuéri osapukaipa joa, he'ívo: David Ra'y, oresalvána ha toñemomba'eguasú Nanderuete rérape oúva, yvatéguio ou pe salvacion. 10 Ha Hesu oikévo Jerusalénpe, umi tavaygua ipy'andýi joa ha he'i: Máva piko kóva. 11 Ha hetäyguakuéra he'i: Kóva ningo pe proféta Hesu, Nazaret, Galiléa pegua. 12 Ha Hesu oĩke Nanderuete rogaguasúpe, ha omosẽmba upégui umi oñemúva ha omba'ejoguávape, ha ombojaparo umi pirapire ocambiáva mesakuéra , ha umi pykasu rehe oñemúva guapyhakuéra. 13 Ha he'í ichupekuéra: Ojehaipyre ningo Nanderuete kuatiañe'ẽme: Che róga oñemboherava'erã ñembo'eha róga (Isaías 56,7), ha peẽ katu pejapo ichugui mondahakuéra róga (Isaías 56,7 Jeremías 7,11). 14 Ha ou Hesu hendápe, hesatũva ha ikarẽva, ha Ha'e omonguerapa ichupekuéra. 15 Ha umi pa'i ruvicha ha umi kuatia haihára ohechávo umi tembiapo techapyrã Ha'e oja'póva, ha umi mitã osapukaipáva: David Ra'y, oresalvána , ipochyeterei hikuái. 16 Ha oporandu ichupe: Rehendúpa ko'ã he'íva. Ha Hesu he'í ichupekuéra: Ahendu. Ndapejohúi piko Nanderuete kuatiañe'ẽme: Umi mitãmi ha umi okambúva juru omomba'eguasú ichupe (Salmokuéra 8,2). 17 Ha Hesu oheja ichupekuéra ha osẽ Nanderuete rogaguasúgui, ha oho Betániape, ha opyta oke upépe. 18 Ha pyhareve oho jevykuévo, iñembyahýi. 19 Ha Hesu ohecha peteĩ hígo máta pe tape yképe, oñemboja hese, ha ndojohúgui hese mba'eve, hoguémante, he'í ichupe: Araka'evéma nande'amo'ãvéi. Ha pe hígo máta ipiru. 20 Ha hemimbo'ekuéra ohechávo péva ipy'andýi, ha he'í hikuái: Mba'éicha piko pya'ete ipiru ko hígo máta kóva. 21 Hesu katu he'í ichupekuéra: Añetehápe ha'e peẽme, pejerovia añetete ramo ndapéicha añói peja'póta hígo máta rehe, avei ko cérrope peje ramo: Ejehekýi ha ejeity yguasúpe upéicha katuete oikova'erã. 22 Opaite mba'e pejeruréva guive pene ñembo'épe, pejerovia ramo, pehupityva'erã katuete. 23 Hesu oñuahẽ Nanderuete rogaguasúpe oporombo'e haña ha upejave ou hendápe pa'i ruvichakuéra ha karai ancianokuéra , ha oporandu ichupe: Mba'éichagua pu'aka rupi piko nde rejapo ko'ã mba'e, ha máva piko ome'ẽ ndéve ko pu'aka kóva. 24 Ha Hesu he'í ichupekuéra: Che avei aporanduse peẽme; ha pembohová ramo chéve, Che avei ha'éta peẽme mba'eichagua pu'aka rupípa ajapo ko'ã mba'e. 25 Mamoguarépara'e Juan Bautista bautismo: Yvága guiguápa térãpa yvy ariguánte. Ha ha'ekuéra oñemongeta oñondive ha he'i: Ja'e ramo: Yvága guiguaha, Ha'e he'íta ñandéve: Ha aipórõ, mba'érehe piko ndapegueroiviára'e ichupe. 26 Ha ja'e ramo yvy ariguaha, jakyhyje tetäyguakuérargui, ha'ekuéra ningo oguereko Juánpe peteĩ proféta ramo. 27 Ha ombohová Hesúpe: Nodoroikuaái. Upérõ Ha'e he'í ichupekuéra: Che avei nda'emo'ãi peẽme mba'eichagua pu'aka rupípa ajapo ko'ã mba'e. 28 Ha mba'épa hi'ã peẽme. Peteĩ kuimba'e ita'yra mokõi, ha oho pe ijypykue rendápe ha he'í ichupe:

Ko árape tereho emba'apo chéve che parraltýpe . 29 Ha ha'e he'i itúvape: Ndashéi. Uperire katu oñembyasy ha oho omba'apo. 30 Ha upéi oho ita'ýra mokõiha rendápe, ha he'i avei ichupe péicha. Ha kóva he'i: Néi, aháta, ha upéi ndohói. 31 Mavaitépa ko'ã mokõivévaui ojapo itúva rembipota. Ha he'i hikuái: Pe tenondeguáva. Ha Hesu he'i ichupekuéra: Añetehápe ha'e peẽme umi impuéstó mbyatyhára ha kuña heko vaíva ningo itenondeve pendehegui Ñanderuete retãguasúpe. 32 Juan ningo ouva'ekue peẽme teko porã rapépe ha ndapegueroiviái ichupe, impuéstó mbyatyharakuéra ha kuña heko vaíva katu oguerovia ichupe. Peẽ pehecha upéva ha napeñembyasyi pene rembiapo vaígui peguerovia haña avei ichupe. 33 Pehendumi ko ambue ñe'ẽ mbojoja: Oiko peteĩ kuimba'e óga jára ha oñotý peteĩ parralty , omongorapa, ojapo peteĩ yvykua oñami haña iparral'a , omopu'ã óga yvate, oheja imba'apohára pópe ha oho mombyry. 34 Ha oñuahévo ñemono'õha ára, ombou hembiguaikuéra imba'apohára rendápe, ogueraha haña imba'erepy. 35 Ha imba'apohára oinupã vai peteĩva hembiguaípe ha ambuẽpe katu ojuka, ha ambuetevépe katu ojapipa itápe ha omano avei. 36 Ha pe parralty jára ombou jevy ambue hembiguaikuérape, ha ojapo hesekuéra avei ojapo haguéicha ambuekuéra rehe. 37 Ha ipahaitépe ombou hendapekuéra ita'yraitépe, he'ígui: Che ra'ýpe ningo omomba'eteva'erã hikuái. 38 Ha imba'apoharakuéra ohechávo ita'ýrape, he'i ojupe hikuái: Kóva ningo ko yvy jararã; peju jajuka, ha japyta imba'e rãngue reheve. 39 Ha oapresa hikuái ichupe ha ombotyryry ichupe pe parraltýgui oka gotýo ha ojuka ichupe hikuái upépe. 40 Ha pe parralty jára ou vove, mba'épa ojaipone imba'apoharakuéra rehe. 41 Ha he'i hikuái: Ojukapava'erã katuite umi tekove iñañávape, ha omoĩne iparralty ambue mba'apoharakuéra pópe, hi'árape oguerahaukava'erã ichupe imba'eráva. 42 Ha Hesu oporandu ichupekuéra: Ndapejohúi piko Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Pe itaguasu umi óga apoha omombova'ekue, upéva katu ojeporu pe óga yke ñepyrũbyha akã ramo; kóva ningo Ñanderuete'guio ou, ha mba'e techapyrãva ñande resápe ñuarã (Salmokuéra 118, 22). 43 Upéva Che ha'e peẽme: Ñanderuete retãguasúpe ningo ojepe'áta pendehegui, ha oñeme'ẽta peteĩ tetã ombohí'ava'erávape. 44 Ha pe itaguasu péva omopẽmbava'erã, umi ho'áva guivépe hese, pe itaguasu ho'árõ hi'arikuéra katu omongu'ipava'erã ichupekuéra. 45 Umi pa'i ruvicha ha fariseokuéra ohendúvo pe ñe'ẽ mbojoja péva ohechakuaa hikuái Hesu oñe'ẽha hesekuéra. 46 Ha oheka hekave ramojepe oapresa haña ichupe, okyhyje katu hetãyguakuéragui, ha'ekuéra oguerekógui ichupe peteĩ proféta ramo.

Matthew 22

1 Ha Hesu oñe'ẽ jevývo hendivekuéra oñepyrũ ñe'ẽ mbojoja rupive ha he'i: 2 Ñanderuete retãguasúpe ojoguaite peteĩ tetã ruvichaguasúpe ojaipova vy'aguasu ita'ýra omenda ramoguare. 3 Ha omondo hembiguaikuérape ohenóivo ojeju haña pe mendahápe. Ha umi oñehenóiva ndouséi. 4 Ha omondo jevy ambue hembiguaípe, he'ívo: Ma'ẽ, ambosako'ipáma karugasurã che rymba tóro ha che rymbakuéra ikyráva ojejukapáma, oñekotevẽva guive oĩmbaitéma, peju katu pe mendahápe. 5 Ha'ekuéra katu nopenái hese, ha ohopa joa ikokuẽpe ha iñemuháme; 6 ha ambue katu oapresa umi tembiguaípe ha ojahéi hese ha ojuka. 7 Ha pe tetã ruvichaguasu ipochy opytávo, ha omondo isoldadokuéra ha ojuka umi oporojuka reívape, ha ohapypa itavakuéra. 8 Upémaramo he'i hembiguaikuérape: Oñembosako'ipáma ningo pe mendarã, ha umi oñehenoiva'ekuẽpe ndaijái voi ou haña mendahápe. 9 Upéva tapeho ko'ãa umi cálle joasaha rupi, ha opaite pejohúvape pehenói ou haña mendahápe. 10 Ha umi tembiguaí osẽ ha ombyaty opaite ojohúvape guive, heko vaíva ha heko potívape; ha pe mendahápe henyhẽte umi kuimba'e ha kuña oñehenoiva'ekuẽgui. 11 Ha pe tetã ruvichaguasu oíke ohecha haña umi oguapývape imesápe , ha ojohu upépe peteĩ kuimba'e oñemondé'ýva ao mendahápe ñuarãicha. 12 Ha oporandu ichupe: Nde che angirũ (amigo), mba'éicha piko reikéra'e ko'ápe, mendaha pegua ao'ýre. Ha ha'e okirirĩ ichugui. 13 Upémaramo pe tetã ruvichaguasu, he'i hembiguaikuérape: Peipykua ha peipokua, ha pemombo okápe pytũháme, upépe oikóta tasẽ ha tãĩ pururũháme. 14 Heta ningo oñehenóiva, ha mbovymi umi ojeporavótava. 15 Upéramo fariseokuéra oho ha oñomongeta hikuái oñondive mba'éichapa ikatu oity Hesupe iñe'ẽ rupive iñuháme. 16 Ha ombou hendápe hemimbo'ekuéra, umi Heródes reheguáva ndive, oporandu haña Hesupe: Mbo'ehára roikuaa ningo nde rehayuha pe añeteguáva, ha rembo'eha Ñanderuete rape hekópe, ha nderekyhyjeiha avavégui, Nde nerema'ẽgui vyvariguakuéra rehe, mba'eichaguápa ha'e. 17 Eréna oréve, mba'épa hi'ã ndéve: Iporãpa ñame'ẽ impuéstó Róma ruvichaguasu Césarpe, térãpa nahániri. 18 Ha Hesu ohechakuaágui iñañaha hikuái,

he'i: Mba'érehepa peẽ chepy'ara'ã vai, peẽ tova mokõi. 19 Pehechauka chéve pe pirapire oñeme'ëva'erãva impuéstó ramo. Ha ogueru ichupe hikuái peteĩ denário (monéda ovaléva 6 grámo óro morotĩ). 20 Ha Hesu oporandu ichupekuéra: Máva ra'angápa kóva ha máva rérapa ojehai hese. 21 Ha he'i ichupe hikuái: César mba'e. Upévo Hesu he'i ichupekuéra: Peme'ẽ Césarpe, César mba'éva, ha Ñanderuetepe, Ñanderuete mba'éva. 22 Ohendúvo iñe'ẽ ohecharamo joaite, ha oheja ichupe, ha ohopa hikuái upégui. 23 Upe árape oñemboja Hesu rendápe umi saduceokuéra , ndogueroviáiva ojeikove jevytaha, ha oporandu ichupe: 24 Mbo'ehára, Moises ningo he'imava'ekue: Oĩ ramo peteĩ kuimba'e omendáva omano ramo ita'yra'yre, ityvýra tomenda hambirekokue rehe, omoheñoĩ haña nemoñare ityke'yra rérape guarã, (Deuteronomio 25,5-6). 25 Oĩ ningo ore apytépe 7 kuimba'e ojoryvýva; pe ijypykue omenda ha omano ita'yra'yre; ha hambirekokue opyta ityvýrape guarã; 26 ha upéicha avei ojeu pe mokõiha peguápe, ha pe mbohapyha peguápe, ha pe sieteha pegua peve. 27 Ha'ekuéra omanomba rire, ipahápe omano avei pe kuñakarai. 28 Ha ojeikove jevyha árape mavaite hambirekótapa ha'e. Hekovépe, umi sietevéva hambirekova'ekue. 29 Ha Hesu ombohováĩ ichupekuéra: Pejavy, ndapeikuaáigui Ñanderuete kuatiañe'ẽ ni Ñanderuete pu'aka. 30 Ojeikove jevývo ningo ndaiporimo'ãi menda ni noñemomendamo'ãi; pe yvágape ningo ojeikóta umi yvága rembiguaichaite (angelkueraichaite). 31 Ha napemoñe'ẽi piko Ñanderuete kuatiañe'ẽ he'íva umi omanomava'ekue rehe, ha Ha'e he'íva'ekue peẽme: 32 Che ha'e Abraham Jára, Isaac Jára, Jacóbo Jára; Ha'e ndaha'etí omanóva Jára, oikovéva Járante. 33 Ohendúvo upéva hetäyguakuéra ohecharamo joa imbo'epy ha tĩndyhápe oho hikuái. 34 Umi fariseokuéra oikuaávo Ha'e omokirirĩ porã hague saduceokuérape . Oñembyaty ha oñemongeta hikuái oñondive. 35 Ha peteíva, umi fariseokuéra apytégui, oikuaa poráva Moises rembiapoukapykuéra, oporandu Hesúpe: 36 Mbo'ehára, mba'eichagua Ñanderuete rembiapoukapy apytépe pe ituichavéva. 37 Ha Hesu he'i ichupe: Ehayhu Ñanderuetepe, nde Járape, nde py'aite guive, ha ne angaite guive ha ne apytu'ũguaite guive (arandukue reheve). 38 Kóva ningo pe tembiapoukapy tenondevegúva ha pe ituichavéva. 39 Ha pe mokõiha pegua ningo koichaguaiténte avei: Rehayhuva'erã nde rapichápe, nde rejehayhu haichaite. 40 Ha ko'ã mokõi tembiapoukapy rehe oñeñapytĩ (oñembojoapy) opaite Moises rembiapoukapykuéra ha profetakuéra ñe'ẽnguéra. 41 Ha Hesu oporandu umi fariseokuéra oñembyatývape: 42 Mba'épa peje pe Crísto rehe. Máva ra'ypa Ha'e. Ha'ekuéra he'i: David ra'y ningo. 43 Ha Hesu he'i jevy ichupekuéra: Ha mba'éicha piko David, Pytu Porãmbáva rupive, ombohéra ichupe, che Jára, he'ívo: 44 Pe Jára he'i che Járape: Eguapy che akatúa gotýo, amoimba peve nde py guýpe, nderehe ija'e'yvape. 45 Ha David ohenói ramo ichupe che Jára, mba'éicha piko ita'yрата. 46 Ha avave noporandusevéi ichupe mba'eve.

Matthew 23

1 Upéramo Hesu oñe'ẽ hetäygua ha hemimbo'ekuérape, ha he'i: 2 Moises guapyhápe ningo uguapy umi kuatia haihára ha fariseokuéra ; 3 opaite mba'e he'íva pejapo haña, pejapo, anítei peiko ha'ekuéraicha, ha'ekuéra oñe'ẽ porã, ndojapói katu pe he'íva. 4 Ojokua peteĩ cárga pohýiva ha omoĩ vyvariguakuéra ati'y ári, ha'ekuéra katu ni ikuãme jepe nomomyiséi. 5 Ojapo hembiapokuéra ojehechauka hañuánte hapichakuérape; ombope mbopeve pe vakapi inimbo oñapytíva isyva ha ijyva rehe ha ombopuku pukuve ijahoja ruguái rague. 6 Karuguasuhápe ohayhu umi guapyha tenondevegua, ha Ñanderuete rógape umi guapyha tenondegua, 7 ha oipota oñemomaitei ichupekuéra pe pláza rupi karaiguasúicha ha oipota vyvariguakuéra ohenói ichupekuéra mbo'ehára. 8 Ha peẽ ani peipota peñehenói mbo'ehára, peteĩnte pene mbo'ehára, ha peẽ katu hermanokuéra meme. 9 Ko vyv ári ani pehenói avavépe ore ru, peteĩnte pende Túva, yvágape oíva. 10 Ani peñehenói mbo'ehára, peteĩnte pene mbo'ehára, Hesu Cristoite voi. 11 Upe mba'eguasuvéva pende apytépe oikova'erã ku tembiguáicha. 12 Upe oñembotuicháva ojupe oñemomiríva'erã; ha upe oñemomiríva, katuite oñembotuichava'erã. 13 Angái peẽ kuatia haihára ha peẽ fariseokuéra rova mokõi. Pembotýgui Ñanderuete retäguasú roké, ani haña vyvariguakuéra oíke, ha peẽ voi ndapeikéi avei, ha ndapehejái oíke umi oikesévape. 14 Angái, peẽ kuatia haihára ha peẽ fariseokuéra rova mokõi, peipe'áva umi imenave'yva róga, ha pembotavy pende rapichakuérape pene ñembo'e puku rupi; upévare tuichave pejahavirava'erã ambuekuérapi. 15 Angái, peẽ kuatia haihára ha peẽ fariseokuéra rova mokõi, peguata ha pejeréva yguasú ha vyv ape rehe pehekávo peteĩ pene remimbo'erã, ha pejuhúma ramo, pejapo ichugui aña retã ra'y, ipy'a hatávéva mokõi jevyve pendehegui. 16 Angái, peẽ ningo sãmbyhyhára

hesatüva, pejéva: Oime ramo ome'ëva iñe'ë Ñanderuete rogaguasu rehe, ndaha'úi mba'eve; ha upe omboajéva iñe'ë (juramento) pe óro Ñanderuete rogaguasu pegua rehe katu, upéva ojapova'erã he'íva guive. 17 Peë tova tavy ha tesatü. Mba'épa mba'eguasuve, pe óro Ñanderuete rogaguasu pegua, téräpa Ñanderuete rogaguasu omboykéva pe óro Ñanderuetépe guarã. 18 Ha peje avei: Upe omboajéva iñe'ë kuave'ëmby renda rehe, upéva ndaha'úi mba'eve; ha upe ome'ëva iñe'ë (juramento) pe kuave'ëmby rehe, oíva pe kuave'ëmby renda ári, ojapova'erã upe he'íva guive. 19 Peë hesatüva. Mba'épa mba'eguasuve, pe kuave'ëmby, téräpa pe kuave'ëmby renda omboykéva pe kuave'ëmby Ñanderuetépe guarã. 20 Ha upe ome'ëva iñe'ë kuave'ëmby renda rehe, ome'ë iñe'ë hese ha opaite mba'e hi'arigua rehe. 21 Pe omboajéva iñe'ë Ñanderuete rogaguasu rehe, ome'ë iñe'ë Ñanderuete rogaguasu ha opaite mba'e oíva guive ipype rehe. 22 Ha upe omboajéva iñe'ë yvága rehe, ome'ë iñe'ë Ñanderuete guapyha rehe, ha pe guapyha ári uguapýva rehe avei. 23 Angái, peë kuatia haihára ha peë fariseokuéra rova mokõi. Peme'ëva pe diézmó ménta , enélido ha comínogui (ombohe haña pe tembi'u) ha napemomba'úi pe tembiapoukapy imba'eguasuvéva, ni pe justícia , ni poriahuvereko, ni jerovia; ko'ã mba'e ningo pejapova'erãmo'ã peheja'yre umíva. 24 Peë sãmyhyhára hesatüva. Pemboguáva ñati'ü ha pemokõ pe caméllo (ojogua guéipe). 25 Angái, peë kuatia haihára ha fariseokuéra rova mokõi pemopotí porãva ijapéguio pende váso ha pene mba'yru, ha pende ryepy gotýo katu penerenyhẽ monda ha teko ñañágui. 26 Peë fariséo hesatüva, pemopotí raẽ pende py'apy, ipotí haña avei pende ape (pene rembiapo). 27 Angái, peë kuatia haihára ha peë fariseokuéra rova mokõi. Pejoguaite umi omanova'ekue oñeñotýha renda morotí porãvape, okáguio iporãite ha hyepýpe katu henyhẽ te'õngue ha kanguekue ha opaite mba'e ky'a inetévagui. 28 Péicha avei peë, okáguio peë peiko heko potívaicha ha pende ryepýpe katu penerenyhẽ tova mokõi ha teko ñañágui. 29 Angái, peëkuatia haihára ha peë fariseokuéra rova mokõi. Pemopu'ãgui umi proféta sepultúra ha pembojeguakapa umi heko porãva oñeñotý haguépe, 30 ha peje: Roikove rire umi ñande rukuéra árape noroipytyvõiva'erãmo'ã ichupekuéra oñohẽ haña umi proféta ruguy. 31 Ha péicha ningo peë voi pehechauka peëha voi umi proféta jukahare ñemoñarenguerateetéva. 32 Peë voi pemyenyhẽ pende rukuéra reko vai. 33 Peë mbói ha mbói ñemoñarenguéra. Mba'éichapa pekañýta pe jehavira aña retã meguágui. 34 Upévare pema'ẽ, che amboúta peẽme profetakuéra , kuimba'e arandukuéra ha mbo'ehára heko peguáva, ha umíva apytépe oíta umi peë pejukátava ha pemosãingótava kurusu rehe, ha peinupáta pende Ruete rogayguakuérape ha pemuñáta ichupekuéra peteí távagui ambue táva peve. 35 Upéicha ho'apáta pendeári umi heko potíva ruguy oñeñohéva'ekue ko yvy ári, pe heko potíva Abel ruguy guive pe Zacarías, Berequías ra'y peve, pejukava'ekue pe kuave'ëmby renda ha Ñanderuete rogaguasu pa'úme. 36 Añetehápe Che ha'e peẽme, ko'ã mba'e ko'áva oupava'erã ko'ã ñemoñarenguéra ári. 37 Jerusalem, Jerusalem, rejukáva nde profetakuérape , ha rejukáva itápe umi oñemboúva ne rendápe. Hetaite jevy ningo ambyatysékuri nde ra'ykuérape ku ryguasu kuru ombyaty háicha imembykuéra ipepo guýpe, peë katu ndapeipotái. 38 Peikuaa porãke pende róga ojehejataha taperéicha. 39 Ko'ağaite guivéma Che ha'e peẽme ndapecherechamo'áveimaha áğa pejeha ára peve: Toñemomba'eguasu katu pe oúva Ñanderuete rérape.

Matthew 24

1 Hesu osẽ rire Ñanderuete rogaguasúgui, oñemboja hendápe hemimbo'ekuéra ohechauka haña ichupe Ñanderuete rogaguasu porãngue. 2 Hesu katu he'í ichupekuéra: Pehechápa ko'ã mba'e. Añetehápe Che ha'e peẽme ndopytamo'ãiha ita ojo'ári ojeitypa'yre. 3 Hesu uguapy jave hína pe olívo cérrope , hemimbo'ekuéra oñemboja hendápe, ha'eñoháme, ha oporandu ichupe: Eréna oréve araka'épa ojuhúta ko'ã mba'e ha mba'eichagua techaukahápa oíta nde reju jevy vove ha araka'etépa opáta ko mundo kóva, (ko yvy kóva). 4 Ha Hesu he'í ichupekuéra: Pema'ẽ porãke ani haña avave penembotavy. 5 Heta oí oútava gueteri che rérape ha he'ítava: Che ha'e pe Crísto ha ombotavýta hetápe. 6 Ha pehendú ramo oikoha ñorãirõguasu ha ñorãirõguasurã rerakuã, pema'ẽke, ani peñemondýi, ojuhupava'erã ko'ã mba'e; ndaha'emo'ãi gueteri katu pe ára paha. 7 Tetãnguéra opu'ãmbáta ojeuhe, ha tetã ruvichakuéra ojeuhe, ha oúta ñembyahýi ha heta henda rupi oikóta yvy ryrýi. 8 Ha ko'ã mba'e ningo pe jehasa asyguasu ñepyrũmbýnte, ku kuña imembybotávaicha. 9 Ha upérõ peë peñemyangekõi asýta, ha'ekuéra pendejukáta ha opaite tetãnguéra oñemoíta penderehe che réra rehe. 10 Upéramo heta oñepysãngava'erã ha ho'áta angaipápe, ha oñome'ëva'erã mburuvicha pópe, ha ndojohayhuveiva'erã. 11

Opu'áva'erã heta proféta gua'u, ha ha'ekuéra ombotavýta hetápe. 12 Ha pe ñaña reko okakuaaitereígui, pe mborayhu ho'ysãveva'erã ohóvo. 13 Ha upe ogueropu'akáva ipahaite peve, péva ojesalvava'erã katuete. 14 Ha Ñanderuete retãguasú ha pe evangélio oñemyasãita oparupiete ko yvy ape ári techaukaha ramo opaite tetãnguérápe ñuarã. Uperire ae oúta pe ára paha. 15 Pehecha ramo upe (anticristo), omongy'áva Ñanderuete rogaguasu oñembo'yvo pe tenda oñemboykéva Ñanderuetepe ñuarãnte, ku proféta Daniel he'i haguéicha, upérõ ae peikuaáta oñuahẽmaha pe ára paha, ha upe omoñe'ẽva ko ñe'ẽ kóva tohechakuaa porã opaite mba'e, (Daniel 9,27 11,31 12,11). 16 Ha upémaramo umi oíva Judápe tokañy cérro rehe, 17 ha upe oíva hógá ári, ani oquejy ogueraha haña mba'eve hógagui. 18 Ha upe oíva kokuépe, ani ojevy ijahoja rekávo. 19 Angái umi hyeguasúva ha imemby kambúva umi ára umívape. 20 Peñembo'e ani haña pekañy araro'y aja térã sábado árape. 21 Upérõ oikóta jehasa asytereirasáva oiko'y haguéicha gueteri araka'eve ko múnido ñepyrũmby guive aipo ára aipóva peve, ha araka'eve ojehuve'yva'erã. 22 Ha umi ára umíva noñemombykyvéi ramo, avave ndojesalvamo'ãi ; umi ojeporavova'ekue rehehápe katu oñemombykyvéta aipo ára aipóvape. 23 Ha aipo ára aipóvape oime ramo he'íva peẽme: Péina ápe Cristo, térã péina pépe, aníke peguerovia. 24 Ouva'erã ningo heta Cristo gua'u, ha proféta gua'u ojaipóva techaukaha ha tembiapo techapyrãva oporombotavy haña ha ikatu ramo umi ojeporavopyrévape jepe. 25 Ha peikuaa porãke, Che pomomarendumava'ekue rehe. 26 Upévare oje'e ramo peẽme: Ma'ẽ, Ha'e oimehína desiértópe , ani pesẽtei; térã oje'e ramo, pe ogapýpe oíha, ani peguerovia. 27 Pe aratiri rendýicha oúva kuarahyresẽguio ha ojekuaa pe kuarahyreike gotýo peve, péicha pe vyvarigua Ra'y outavahína ouha árape. 28 Upe te'õngue oíhame, upépe ijaytýta avei yryvukuéra. 29 Ha aipo jehasa asyguasu rire, pe kuarahy iñypytũmbava'erã, ha pe jasy ndohesapemo'ãvéi, ha mbyjakuéra ho'áta áragui, ha yvagakuéra pu'aka oñemongu'epava'erã. 30 Ha ojehechaukáta ára rehe pe vyvarigua Ra'y techaukaha; ha opaite vyvariguakuéra oíva guive yvy apére ojahe'opa joáta oñembyasygui ha ohechava'erã pe vyvarigua Ra'y oúva arai ári ipu'akaguasu ha heko jajaipa reheve. 31 Ha Ha'e omondóta yvága rembiguaikuéra turupuguasu reheve, ombyaty haña iporavopyrekuérápe umi irundyve vytytũguio, pe ára apýra peteĩguio ambue ára apýra peve. 32 Peikuaákena pe hígo máta ñe'ẽ mbojoja: Hakãnguéra hoky ha hogue ipyahu ramo peikuaa voi pe ára haku hi'aũimaha oúvo. 33 Upéicha avei peẽ. Pehechávo aipo mba'e aipóva peikuaákena che ajupotamaha, che aiméma okẽme. 34 Añetehápe Che ha'e peẽme, ndohasamo'ãiha ko'ã ñemoñarenguéra ko'áva (Israel retãyguakuéra) oikopa peve opaite ko'ã mba'e, (ha'éva guive). 35 Yvagakuéra ha yvy ohasapáta, che ñe'ẽ katu ndohasamo'ãi ojejohu'yre. 36 Upe ára ha upe hóra katu avave ndoikuaái, ni yvága rembiguaikuéra ni vyvarigua Ra'y ndoikuaái, Ñanderuete añoitẽnte oikuaa umi mba'e. 37 Umi Noe ára peguaréicha, upeichaite oikóta avei vyvarigua Ra'y ou jevýrõ ñuarã. 38 Pe amaguasute mboyve ha'ekuéra okaru, hoy'u, omenda ha oñomomenda, Noe ojupíha ára peve imbarco guasúpe. 39 Umi tetãyguakuéra ndohechakuaái pe amaguasute ou peve ha ohundi opavavépe, upéicha ojehu jevýta avei vyvarigua Ra'y ou vove. 40 Upe ára upévape mokõi kuimba'e oíta kokuépe, peteĩ ojegueraháta, ha ambue katu opytáta. 41 Mokõi kuña oñembisotahína, peteĩ ojegueraháta, ha ambue katu opytáta. 42 Upévare peñembosako'i porãke ndapeikuaáigui araka'épa oúta pende Jára. 43 Ha kóva peikuaa porã voi: Pe óga jára oikuaa ramo mba'e hórapa oúta pe mondaha, ha'e ndokemo'ãi ha ndohejamo'ãi ojeike hógape. 44 Upévare peñembosako'íkena; peha'ārõ'yve javénte oúta vyvarigua Ra'y (Hesu Cristo). 45 Máva piko pe tembiguaiguasu heko peguáva, ijára ohejáva ipoguýpe hembiguaikuérápe omongaru haña ichupekuéra meme árape hi'órape . 46 Ovy'aite pe tembiguaiguasu ou ramo ijára ojohu opaite mba'e ojejapo hekoitépe, ha'e he'íuka haguéicha. 47 Añetehápe Che ha'e peẽme, ipoguýpe omoĩmbaitéta imba'erepyeta guive. 48 Ha hembiguaiguasu iñaña ramo ha he'i ramo ipy'apýpe: Che jára hi'aréta, 49 ha oñepyrũ oinupã hapicha tembiguáipe, ha omoirũ umi okaru ha oka'úvape. 50 Ha ou ramo ijára peteĩ ára ha'e oha'ārõ'yve jave, ha peteĩ hóra ha'e ndoikuaaite jave. 51 Ijára ohavira vaimanteva'erã ichupe ha omombóta ichupe umi hova mokõiva apytépe, ha upépe oikóta jahe'o ha tái pururũme.

Matthew 25

1 Ñanderuete retãguasú ojoguaité 10 kuñataĩme, ojapyhýva hataindynguéra ha osẽva ojohu haña pe menarãme. 2 Umi kuñataĩ apytépe oĩ 5 oñembotavýva, ha 5 iñakãguapy porãva. 3 Umi oñembotavýva ogueru hataindynguéra, ndoguerúi katu

acéite. 4 Ha umi iñakāguapy porāva katu, ogueru avei acéite hataindynguérape
guarā. 5 Ha hi'arégui ou haḡua pe menarā hopehyipa ha okepa joa hikuái. 6 Pyhare
mbyte rupi katu ohendu hikuái peteĩ osapukáiva: Péina ápe, oúma pe menarā,
pesēmbáke pemoirũ haḡua ichupe. 7 Upévo opu'amba joa umi kuñataĩ ha ombosako'i
hataindynguéra. 8 Ha umi oñembotavýva he'i umi heko iñakāguapy porāvape:
Peme'ēmína oréve pende aceitemi, ore rataindy ningo oguepotahína. 9 Umi
iñakāguapy porāva katu he'i: Nahániri, ani haḡua ropyta hese'ỹ ore ha peẽ avei,
tapeho ha pejogua pe ñemuha rógagui. 10 Ha osēvo hikuái oho haḡua ojogua, oḡuahẽ
pe menarā, ha umi oñembosako'i porāva'ekue oike hendive pe mendahápe, ha
oñemboty pe okẽ. 11 Upéi oḡuahẽ avei umi ambue kuñataĩkuéra, ha he'i: Karai,
Karai, eipe'amína oréve pe okẽ. 12 Ha'e katu ombohováĩ ichupekuéra: Añetehápe
ha'e peẽme, che ndapoikuaái. 13 Cháke, peñembosako'íke ndapeikuaaigui mba'e
árapepa, ni mba'e hórapepa oúta vyvarigua Ra'y, (Hesu Crísto). 14 Ñanderuete
retāguasu ningo ojoguaite peteĩ kuimba'e mombyry ohosévape, ha oho mboyve katu
ohenói hembiguaikuérape ha oheja ipoguypekuéra imba'erepyeta. 15 Peteĩme, ome'ẽ
100.000.000 guarani rupi, ambuépe 40.000.000 ha ambuevépe 20.000.000 guarani
rupi, peteĩteĩvape ome'ẽ ikatu háicha ipu'aka, ha upéi oho. 16 Upe 100.000.000
guarani oñeme'ěva'ekuépe, osẽ omomba'apo pe pláta ha ohupity ambue 100.000.000
guarani. 17 Ha upéicha avei pe 40.000.000 oñeme'ěva'ekuépe, ohupity avei ambue
40.000.000 guarani. 18 Ha upe 20.000.000 oñeme'ěva'ekuépe katu osẽ oho ojo'ó
peteĩ vyvukua ha oñotỹ ijára pirapire. 19 Heta ára ohasa rire, ou jevy umi
tembiguái jára, ha oporandu peteĩteĩme hembiapokue rehe. 20 Ha oñemboja hendápe
pe 100.000.000 guarani oñeme'ěva'ekuépe, ha ogueruve ambue 100.000.000 guarani,
ha he'i: Karai, na'ápe nde 100.000.000 guarani remoiva'ekue che pópe, ha ápe oĩ
ambue 100.000.000 guarani, (ahupityva'ekue nde pirapire rupi). 21 Ha ijára he'i
ichupe: Iporãite, nde ningo che rembiguái mba'eporãha heko peguáva; nde
remba'apo porã haguére sa'i reheve, hetave amoíta nde poguýpe; eike nde jára
vy'ahápe. 22 Ha oñemboja avei hendápe pe 40.000.000 guarani oñeme'ěva'ekuépe, ha
he'i: Karai, na'ápe nde 40.000.000 guarani remoiva'ekue che pópe, ha péina ápe
ambue 40.000.000 guarani. 23 Ha ijára he'i ichupe: Iporãite che rembiguái
mba'eporã ha jeroviahára (fiel), remba'apo porã haguére sa'i reheve, hetave
amoíta nde poguýpe; eike nde jára vy'ahápe. 24 Ha ipahápe oñemboja hendápe avei
pe 20.000.000 guarani oñeme'ěva'ekuépe ha he'i: Karai, aikuaa ningo nde ha'eha
kuimba'e ipy'a hatáva, ha remono'õva reñemitỹ'ỹ haguérupi, ha rembyatýva
remosarambi'ỹ haguérupi, 25 akyhyjégui ndehégui añomi yvy guýpe nde pirapire,
péina ápe opaite ne mba'e. 26 Ha ijára he'i ichupe: Nde, tembiguái ñaña ha
iñate'ỹva; mba'éichapa reikuaa amono'õha añemitỹ'ỹ haguégui, ha ambyatyha
amosarambi'ỹ haguégui; 27 reiporukava'erãmo'ã che pirapire umi mba'erepy
omomba'apóva pópe (báncope), ha cheaju jevývo aguenohěva'erãmo'ã che mba'e
hi'ariguave mba'e reheve (interes reheve). 28 Peipe'a ichugui pe 20.000.000
guarani, ha peme'ẽ pe 100.000.000 oñeme'ēmava'ekuépe. 29 Upe oguerékóvape
oñeme'ěveva'erã oguereko hetave haḡua; ha pe oguereko'ỹvagui ojepe'áta
oguerekomimíva jepeve. 30 Ha pe tembiguái iñate'ỹvape pemombo okápe, pytũháme,
ha upépe oiko haḡua tasẽ ha tái pururũme. 31 Pe vyvarigua Ra'y ou vove heko
jajaipa reheve, ha yvága rembiguaikuéra hendive, upe árape Ha'e oguapýta
iguapyha omimbipávape. 32 Ha opaite tetāyguakuéra oñembyatypáta henondépe, ha
Ha'e oipe'áta ojoapytégui ku ovecha rerekua oipe'a háicha umi kavara
ijovechakuéra apytégui. 33 Ha Ha'e omoíta umi ovecha ijakatúa gotýo, ha
kavarakuéra ijasu gotýo. 34 Upéramo pe tetā ruvicha he'íta umi ijakatúa
gotyoguápe: Peju peẽ che Ruete jehovasápe ha peñemomba'e pe tetäre
oñembosako'imava'ekue peẽme guarā ko múnido ñepyrũmby guive. 35 Cheñembyahýi
ramoguare, peẽ chemongaru; chey'uhéi ramoguare, peẽ chemboy'u; ndacherógaĩ
ramoguare peẽ chemoḡuahẽ pende rógape. 36 Cheopívo ramoguare, peẽ chemonde;
cherasy ramoguare, peẽ che'andu; aĩ ramoguare cárcelpe peho che rendápe
che'andúvo. 37 Ha umi heko potíva oporandúta: Karai, araka'épa ore rohecha
neñembyahýi ramo ha ore romongaruraka'e, térã ndey'uhéi ramo ha ore
romboy'uraka'e. 38 Ha araka'épa rohecha oga'ỹre ha romoḡuahẽ ore rógape, térã
ndeopívo ramo ha romonde. 39 Ha araka'épa rohecha nderasy ramo térã nde reime
ramo cárcelpe ha roho ne rendápe. 40 Ha pe Tetā Ruvicha he'íta: Añetehápe Che
ha'e peẽme, pejapógui péicha peteĩva che hermáno michíva rehe jepe, cherehe
pejapókuri. 41 Upéi pe Tetā Ruvicha he'íta umi ijasu gotyoguápe: Pejei che
ypýgui peẽ tekove ñañaita ha tapeho pe tata rendy apyre'ỹme
oñembosako'imava'ekue pe aña ha umi aña retā rembiguaikuérape guarā. 42
Cheñembyahýi ramoguare, peẽ nachemongarúi; chey'uhéi ramoguare, peẽ

napechemboy'úi; 43 ndacherógai ramoguare, peẽ nachemoğuahẽi pende rógape; cheopívo ramoguare, peẽ napechemondéi, cherasy ha aĩ ramoguare cárcelpe ndapehói che'andúvo. 44 Ha ha'ekuéra he'íta: Karai, araka'épa rohecha neñembyahýi, ndey'uhéi, nanderógai, ndeopívo, nderasy térã nde reime ramoguare cárcelpe , ha noroipytyvõiraka'e. 45 Ha Ha'e he'íta ichupekuéra: Añetehápe Che ha'e peẽme, péicha ndapejapói haguére ko'ã che hermáno michĩva rehe, cherehe ndapejapói avei. 46 Ha äva ohóta pe jehavira (castígo) ijapyra'ývape, ha umi heko potĩva katu pe tekove ijapyra'ývape (Daniel 12,2).

Matthew 26

1 Ha Hesu he'ipávo ko'ã mba'e, he'i hemimbo'ekuérape: 2 Peikuaáma ko'águi mokõi arahápe oikóta pe páscua arete, ha oñemosãingóta yvyarigua Ra'y kurusu rehe. 3 Upéramo pe pa'iguasu Caifas ha umi karai anciáno oñembyaty hikuái pe pa'iguasu rogaguasu korapýpe. 4 Oñomongeta hikuái mba'éichapa omoñuhãta ha oapresáta Hesúpe, ojuka hağua ichupe. 5 Ha he'i hikuái, anínte pe arete aja, ani hağua oiko sarambiguasú tetäyguakuéra apytépe. 6 Ha Hesu oĩ jave Betániape, Simon iléprava'ekue rógape, 7 oñemboja hendápe peteĩ kuña oguerúva ipópe peteĩ mba'yrú mba'e ry'akuã porã hepyetéva reheve, ha oñohẽ iñakã rehe, ha'e oguapy jave hína mesápe . 8 Ohechávo péva hemimbo'ekuéra ipochypa joa ha he'i: Mba'upépa péicha oñehundi rei pe pirapire. 9 Ko mba'e ryakuã porã ningo ikatuva'erãmo'ã oñevende , ha hepykue oñeme'ẽkuaákuri mboriahukuérape. 10 Ha Hesu oñandukuaágui péva, he'i ichupekuéra: Mba'érehépa pemyangekõi ko kuñáme, ha'e ningo mba'eporã ojapohína cherehe. 11 Mboriahukuéra ningo tapiáite peguerekóta penendive, ha che katu naĩmo'ãi tapiáite penendive (ko yvy ári). 12 Ha'e oñohẽvo pe mba'e ryakuã porã cherehe, ha'e chembosako'íma áğa añeñotý ramoğuarã. 13 Añetehápe Che ha'e peẽme: Ko yvy apére mamo oñemombe'uhápe ko evangélio kóva oñemombe'uva'erã avei pe ha'e ojapova'ekue, ha hese oikóta mandu'a. 14 Upéramo peteĩva, umi 12 apyte pegua hérava Júdas Iscarióte, oho pa'i ruvicha rendápe, ha he'i: 15 Mba'épa peme'ëta chéve, che amoĩ ramo Hesúpe pende pópe. Ha ome'ẽ hikuái ichupe 120 ára tembiapo repy rupi. 16 Ha upe ára guive Júdas oheka mba'éichapa ikatu ija ichupe omoĩ hağua Hesúpe hese ija'e'ýva pópe. 17 Pe pan levadura'ý rehegua arete oñepyrũha árape, oğuahẽ hemimbo'ekuéra Hesu rendápe ha oporandu ichupe: Mamópa reipota rombosako'i pe páscua re'u hağua. 18 Ha Hesu he'i: Tapeho pe távape ku karai rendápe, ha peje ichupe: Ore mbo'ehára he'iuca ndéve: Che ára oğuahẽmbotáma, nde rógape ajapóta pe páscua che remimbo'ekuéra ndive. 19 Ha hemimbo'ekuéra ojapopa Hesu he'i haguéicha ichupekuéra, ha ombosako'i hikuái pe páscua rembi'u. 20 Ka'aruetévo Ha'e oguapy mesápe umi 12 hemimbo'ekuéra ndive. 21 Ha okaru aja hikuái he'i: Añetehápe Che ha'e peẽme, peteĩva pende apytépe chetraicionataha, (teko py'a joyvy). 22 Ha'ekuéra oñembyasyeterei, ha peteĩteĩva oñepyrũ oporandu ichupe: Che piko, Che Jára. 23 Ha Hesu he'i: Upe omoingéva ipo chendive ña'ẽmbépe, upéva cheme'ëta (cherehe ija'e'ýva pópe). 24 Yvyarigua Ra'y ningo ohóta Ñanderuete kuatiañe'ẽme ojehai haichaite hese; angái katu, pe ome'ëva yvyarigua Ra'ýpe, iporãveva'erãmo'ã pe kuimba'e pévape ndoũira'e ko yvy apére. 25 Upérõ Júdas, pe ime'ëharã oporandu: Che piko, mbo'ehára. Ha Hesu he'i ichupe: Nde voi ningo. 26 Ha okaru aja hikuái, Hesu ojapyhy pe pan , ohovasa, oipehe'ã ha ome'ẽ hemimbo'ekuérape he'ívo: Kóina pe'u; kóva ningo che rete. 27 Upéi ojapyhy pe vásó (víno ryrú), oagradece ha ome'ẽ hemimbo'ekuérape, ha he'i: Pe'u joaite ichugui. 28 Kóva ha'e che ruguy oñembopy'apeteĩ pyahu hağua ha oñeñohẽva heta rehehápe, ombogue hağua yvyarigua angaipakuéra. 29 Ha Che ha'e peẽme, ko ára guive nda'uvéima ko parral rykuere, upe ára pyahuetépe ha'u jevy hağua penendive che Ruete yvága pegua retãguasúpe. 30 Ha opuraheipa rire, osẽ ha oho hikuái olívo cérrope . 31 Upéramo Hesu he'i ichupekuéra: Ko pyharépe peẽ cherejapa reíta, ojehaipáma voi ningo: Ojejúkãta pe terekua, ha ijovechakuéra oñemosarambipáta, (Zacarías 13,7). 32 Ha aikove jevy rire katu, aháta pene renonderáme Galiléape. 33 Ha Pédro he'i ichupe: Jepémo maymáva nderejapáta, che ndorohejamo'ãi. 34 Ha Hesu he'i ichupe: Añetehápe Che ha'e ndéve, ko pyharépe pe gállo osapukái mboyve, nde eréta mbohapy jevy ndachekuaaiha. 35 Ha Pédro he'i ichupe: Tekotevẽ ramo jepe amano hendive, norombotovemo'ãi (che noronegamo'ãi); ha péicha avei he'i opaite ambue hemimbo'ekuéra. 36 Upéramo Hesu oho hendivekuéra peteĩ tenda hérava Getsemanípe, ha he'i hemimbo'ekuérape: Peguapy ko'ápe, aha aja añembo'e. 37 Ha ogueraha hendive Pédrope, ha mokõive Zebedéo ra'ýpe, ha upéi oñepyrũ oñembyasy ha ojepy'apyete. 38 Ha he'i ichupekuéra: Che ánga oñembyasy chejuka hağuaicha, pepyta ko'ápe chemoirũ katu pene ñembo'épe. 39

Ha oho tenonderã gotyomive, ha oñesũ tĩndyhápe, ha oñembo'évo, he'i: Che Ru ikatu ramo embohasa chehegui ko váso (ñemano) kóva, anínte oiko che aipotáva, upe nde reipotáva uvei toiko. 40 Upéi ou hemimbo'ekuéra rendápe ha ojohu ichupekuéra oke joa, ha he'i Pédro: Ndaikatúi piko peñembo'e chendive peteĩ hórani jepe peke'ýre. 41 Peñeñangarekóke ha peñembo'e ani haña pe'a jepy'ara'áme. Pe pytu porã ningo ikyre'ý, pe to'ó (ánga) katu ikangyete. 42 Ha Hesu oho jevy, ha oñembo'évo he'i jevy: Che Ruete, ndaikatúi ramo ohasa chehegui ko váso kóva amboy'u'ýre, toiko pe nde reipotáva. 43 Ha ou jevýrõ ojohu jevy ichupekuéra oke joa hikuái, hesakuéra henyhẽgui topehýigui. 44 Ha oheja jevy ichupekuéra, ha oho oñembo'e mbohapyha jevy, ha he'i jevy upe he'íma hagueichaite. 45 Upéi ou jevývo hemimbo'ekuéra rendápe, he'i ichupekuéra: Peke katu ha pepytu'u, péina oñuahẽma ningo pe hóra oñemoĩ haña yvyarigua Ra'ýpe hembiapo vaíva pópe. 46 Pepu'ã ha jaha, péina pe chetraicionáva oñemoaiguíma oúvo. 47 Ha oñe'ẽ gueteri hína, oñuahẽrõ guare Júdas, umi 12 apostolkuéra apytẽpe peteíva, ha heta oúva hendive kyse puku ha yvyra akua reheve, umi pa'i ruvicha ha karai anciano remimboukuéra. 48 Pe otraicionátava ningo omoíra'e ichupekuéra ko techauka kóva, he'ívo: Pe che ahetyvape peapresa , upéva ningo Hesu. 49 Ha pya'ete voi Júdas oñemboja Hesu rendápe, ha he'i: Maiteípa mbo'ehára, ha ohetũ ichupe. 50 Hesu katu he'i ichupe: Che angirũ, ma'erãpa reju. Upévo oñemboja hikuái ha ojapyhy Hesúpe, ha oapresa ichupe. 51 Ha peteĩ Hesu ndivegua, ipojái ha oguenohẽ ikyse puku, ha onambi'ó pe pa'iguasu rembiguáipe. 52 Upérõ Hesu he'i: Emoinge nde kyse puku hyrúpe; upe oiporúva kyse puku, kyse pukúpe omanova'erã. 53 Térãpa reimo'ã ndaikatuiha añembo'e che Ruetepe, ha katuate Ha'e ombo'úta ko'añaite che rendápe hetave 72.000 yvaga rembiguáikueraui. 54 Ojehu haña katu Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'íva guive, opaite mba'e ojehuva'erã peichaite voi. 55 Upévo Hesu he'i umi tapichakuérape: Ku mondaha rekavoguáicha piko pesẽ kyse puku ha yvyra akua reheve cheapresa haña. Hetaite árape ningo aguapy Ñanderuete rogaguasúpe aporombo'e haña ha peẽ ndacheapresaiva'ekue . 56 Ko'ã mba'e ko'áva katu ojehu oikopa haña umi proféta ohaimava'ekue. Ha upévo hemimbo'ekuéra ohejapa ichupe ha okañymba hikuái. 57 Ha umi oapresava'ekue Hesúpe, ogueraha ichupe pa'iguasu Caifas rógape, oñembyatyhapehína kuatia haihára ha karai ancianokuéra . 58 Pédro katu oho hapykuéri, mombyry guive, pe pa'iguasu róga korapy peve, ha oíke oguapy umi soldádo apytẽpe, ohecha haña mba'épa oikóta ha ojejapóta (Hesu rehe). 59 Upérõ, umi pa'i ruvicha, ancianokuéra ha mburuvichakuéra ijatýva guive oheka techahare japu oñe'ẽvai haña Hesu rehe, ojukaika haña ichupe, 60 ha ndojohúi hikuái ou ramojepe heta techahare japu. Ipahápe ou mokõi techahare japu he'íva: 61 Hesu he'imava'ekue: Che ikatu aity Ñanderuete rogaguasu ha mbohapy ára haguépe amopu'ã jevýta. 62 Ha opu'ã pe pa'iguasu ha oporandu Hesúpe: Nerembohováiri piko ko'ã mba'e nderehe he'ívape. 63 Hesu katu okirirĩ. Ha pe pa'iguasu he'i ichupe: Che romoñe'ẽme'ẽ Ñanderuete oikovéva rérape, ere haña oréve ndépa pe Crísto, Ñanderuete Ra'y. 64 Ha Hesu he'i ichupe: Añete, Che ha'e peẽme: Ko'ãgu guive pehecháta yvyarigua Ra'y oguapy ramo Ñanderuete, pe Ipu'akapáva akatúa gotýo, ha ou jevýtava arai ári. 65 Upévo pe pa'iguasu omondoro ijao, ha he'i: Ha'e oñe'ẽ vai Ñanderuete rehe. Ñaikotevẽvéta piko techahare rehe. Péina pehendúma Ha'e oñe'ẽ vaiha Ñanderuete rehe. 66 Ha mba'épa peẽ peje. Ha'ekuéra ombohováí: Hembiapo vaiete rehe omanomanteva'erã. 67 Ha ondyvu hikuái hova rehe, ha oinupã ichupe hikuái, ha ohovapete ichupe, ha he'i: 68 Eñe'ẽna Crísto, ha ere mávapa nenupãra'e. 69 Pédro oguapyhína okápe, pe korapýpe; ha oñemboja hendápe peteĩ kuña tembiguáiva ha he'i: Nde ningo Hesu Galileaygua irũ peteíva. 70 Pédro katu, upépe oíva guive renondépe, ombotovete (onega) ha he'i: Ndaikuaaite ningo che upe nde erévape. 71 Ha osẽvo okẽ gotýo ohecha ichupe ambue kuña tembiguáiva avei ha he'i umi upépe oívape: Kóva ha'e peteĩ Hesu Nazaret rehegua irũ avei. 72 Ha ha'e ombotove jevy ha ome'ẽ iñe'ẽ ha he'i: Che ndaikuaaite pe kuimba'e pévape. 73 Uperiremĩnte umi oñembo'ýva upérupi he'i Pédro: Añetehápe nde ha'e peteĩ heseguáva, ne ñe'ẽ rehe ningo ojehechakuáa voi. 74 Upévo Pédro ome'ẽ iñe'ẽ (Ñanderuete rérape), ha he'i: Che ndaikuaái pe kuimba'e pévape. Ha upevovete osapukái pe gállo . 75 Ha upépe ae Pédro imandu'a Hesu ñe'ẽ rehe he'ívo ichupe: Pe gállo osapukái mboyve, nde eréta mbohapy jevy ndachekuáaiha, ha osẽvo upégui, ojahe'ó asy ipy'aite guive.

Matthew 27

1 Ko'ẽ rire, umi pa'i ruvicha ha karai ancianokuéra oñembyaty ha oñomongeta

mba'éichapa ojukaúkáta Hesúpe. 2 Ha ogueraha ichupe ñapytĩháme, ha omoĩ pe tetã sãmbyhyhára Póncio Piláto pópe. 3 Upéramo Júdas, pe otraicionava'ekue ichupe, ohechávo ojejúkataha Hesúpe, oñembyasyetereĩgui ogueraha jevy umi 2.000.000 guarani rupi pa'i ruvicha ha karai ancianokuéra rendápe, ha he'i: 4 Che ningo añemoangaipa amoĩvo pende pópe pe heko potĩva ruguy. Ha'ekuéra katu he'i ichupe: Mba'evete ningo oréve upéva, ejehechána nde ndejeheve. 5 Upémaramo Júdas omombo umi 2.000.000 guarani Ñanderuete rogaguasúpe ha osẽ upégui ha oho ojejúvy. 6 Ha umi pa'i ruvicha ojapyhy umi 2.000.000 guarani, ha he'i: Naiporãi ningo ñamoĩ umi kuave'ẽmby ryrúpe, tuguy repykuégui péva. 7 Oñemongeta rire hikuái oñondive, ojogua hese pe tenda hérava Ñay'ũ Mba'apohára ñu, tetã ambueyguakuéra omanóva ñeñotýha rendaña (cementerio). 8 Upévare, pe tenda ko'ága peve oñembohéra: Tuguy Ñu. 9 Péicha ojehe oiko haña proféta Jeremías he'imava'ekue: Ojapyhy hikuái umi 2.000.000 guarani (= 30 pláta akytã) péva ningo pe ñu repykue, Israel ra'ykuéra ombohopyva'ekue, (Jeremías 32,6) 10 ha ome'ẽ pe Ñay'ũ Mba'apohára Ñu rehe, Ñanderuete he'i haguéicha chéve ajapo haña, (Zacarías 11,12-13). 11 Ha Hesu oĩhina ñembo'yhápe, Piláto, pe tetã sãmbyhyhára renondépe, ha ha'e oporandu Hesúpe: Nde piko Judayguakuéra retã ruvicha. Ha Hesu he'i ichupe: Añete, Che ha'e. 12 Ha umi pa'i ruvicha ha umi karai ancianokuéra oñe'ẽ vaiete ramojepe hese, Ha'e mba'evete nombohováiri ichupekuéra. 13 Upémaramo Piláto oporandu ichupe: Nerehendúipa mba'evaleta he'iva hikuái nderehe. 14 Hesu katu nombohováiri ichupe ha nde'iri mba'evete, upévare pe tetã ruvicha ohecharamoiterei péva. 15 Pe tetã sãmbyhyhára ojepokuaa opoi peteĩ ojeapresávagui páscua aretépe, Judayguakuéra voi oiporavóva. 16 Upéramo Piláto oguerake cárcelpe peteĩ jukahára herakuaitéva, hérava Barrabas. 17 Ha oĩmbágui hikuái ñembyatyhápe, Piláto oporandu ichupekuéra: Mavaitéguipa peipota apoi peẽme, Barrabásgui téräpa Hesúgui, hérava Crísto. 18 Piláto oikuaa porãgui py'arasy reĩguite (envidia) oapresauka hague hikuái Hesúpe. 19 Ha Piláto uguapy aja hína pe oporombojovakeha guapyhápe, hembireko he'iuca ichupe: Aníke rejapo mba'eve ivaíva ko heko potĩva rehe, hesehápe ningo ahasa asýkuri ange pyhare. 20 Ha umi pa'i ruvicha ha karai ancianokuéra ohekombo'e ijatýva guivépe ojerure haña Barrabas rehe, ha ojukaúka haña Hesúpe. 21 Ha pe tetã sãmbyhyhára oporandu jevy: Mokõivéva apytégui mavaitépa peipota apoi peẽme, ha ha'ekuéra he'i: Epoi Barrabásgui. 22 Ha Piláto he'i ichupekuéra: Ha mba'e piko ajapóta Hesúgui, hérava Crísto. Ha osapukái joa hikuái he'ivo: Emosãingo ichupe kurusu rehe. 23 Ha Piláto oporandu: Mba'eichagua tembiapo vai piko ajapo. Ha'ekuéra katu osapukái hatãve: Toñemosãingo ichupe kurusu rehe. 24 Ha Piláto ohechávo, mba'eve nosẽi hague ha'e oipota háicha, ha apañuãi oikotaha, ogueruka y ha ojepohéi tetãyguakuéra renondépe, ha he'i: Che ánga ipotĩ ko heko potĩva ruguygui. Pejehecha peẽ pendejehe. 25 Ha umi tetãyguakuéra katu ombohováí: Huguykue to'a ore'ári ha ore ra'ykuéra ári. 26 Upémaramo Piláto opoi Barrabásgui; ha oinupãuka rire Hesúpe, ome'ẽ ichupe oñemosãingo haña kurusu rehe. 27 Uperire pe tetã sãmbyhyhára tahachikuéra ogueraha Hesúpe isoldádo ruvicha rogaguasúpe, ha upépe ombyatypa ijerekuévo pe soldádo aty. 28 Ha omboi ichugui hikuái ijao, ha omoĩ ijati'ýre peteĩ ahoja pytäitéva, 29 ha oñopẽ peteĩ coróna ñuatĩguiguáva ha omoĩ iñakã rehe, ha peteĩ takuára pehẽngue ipo akatúape, ha oñesũ hikuái henondépe ha ñembohoryhápe hese he'i ichupe hikuái: Maitei, Judayguakuéra retã ruvicha, 30 ha ondyvu hese hikuái, ojapyhy pe takuára pehẽngue ha oinupã ipype iñakã rupi. 31 Ha heta oñembohory asy rire hese hikuái oipe'a pe ahoja pytäitéva ijapégui ha omonde jevy hese ijao imba'etéva. Upéi ogueraha Hesúpe omosãingo haña kurusu rehe. 32 Osẽvo hikuái ohuñaitĩ peteĩ kuimba'e Cireneyguápe, hérava Simon, ha oguerahauka ichupe Hesu kurusu. 33 Oñuahẽvo peteĩ tenda hérava Golgotápe, he'iséva Akãngue Renda, 34 ho'uka ichupe hikuái víno hái ojehe'apyréva hielkue (mba'e iroetereíva) rehe, ha Hesu oha'ã rire ndo'úi. 35 Ha omosãingo rire Hesúpe kurusu rehe oñemboja'o hikuái ijaokue rehe po'a jeporavo rupive, (Salmokuéra 22,19). 36 Ha uguapy hikuái upépe oñangareko haña hese. 37 Ha iñakã ári ojehai mba'érehépa ojejúka ichupe: Kóva ha'e Hesu, Judayguakuéra retã ruvicha. 38 Ha oñemosãingo avei hendive kurusu rehe mokõi mondaha, peteĩ ijakatúa gotýo ha ambue ijasu gotýo. 39 Ha umi upérupi ohasáva oñe'ẽvai joa hese ha oñeakãmbovavávo hese he'i hikuái: 40 Nde reitýva Ñanderuete rogaguasúpe ha mbohapy ára haguépe remopu'ã jevýtava, ejesalvána nde voi; oime ramo nde Ñanderuete Ra'y, ha eguejy pe kurusúgui. 41 Ha umi pa'i ruvichakuéra, umi kuatia haihára ha karai ancianokuéra oñembohory joa avei hese ha he'i hikuái: 42 Ambuépe osalva , ha Ha'e voi ndaikatúi ojesalva: Oime ramo ha'e Israel Retã Ruvicha, toguejy ko'agaita voi ikurusúgui ha rojeroviáta hese.

43 Ha'e ningo ojeroviatékuri Ñanderuete rehe, oime ramo Ha'e ohayhu ichupe tosalva ichupe; he'i voi ningo ha'e: Che, Ñanderuete Ra'y. 44 Ha avei umi mondaha oñemosãingóva hendive pe kurusu rehe oñembohory avei hese. 45 Ha asajete guive (las 12 hóra) ka'aru mbyte peve (las 3) iñypytũmba yvy ape ári. 46 Pe hóra 3-ha rupi Hesu osapukái hatã, ha he'i: Eli, Eli lama sabactáni . Péva he'ise: Che Jára, che Jára mba'érehépa repoi chehegui. 47 Ha umi upépe oíva, ohendúvo péva he'i: Elíaspe ningo ohenói. 48 Ha upévo peteíva oñani ha ojapyhy peteí espónja (mba'e oipytéva y) ha omyakỹ víno háipe ha omoí peteí takuára puku apýra rehe, ha ho'uka ichupe. 49 Ha oí he'íva ichupe: Ehejána, jahecha oúpa Elías osalva haġua ichupe. 50 Hesu katu osapukái hatã jevývo, ome'ẽ ipytu porã ha omano. 51 Upévo Ñanderuete rogaguasu aosãingo osoro mbyte rupi, yvate guive yvy peve; ha pe yvy oryrýi, ha umi itaguasu ojeka; 52 ha umi tyvy (sepultúra) ojepe'a, ha heta tapicha heko potíva retekue okemava'ekue opu'ã jevy; 53 ha osẽ ríre hikuái ityvýgui, Ñanderuete omoingove ríre ichupekuéra, oho hikuái Jerusalénpe (pe táva ojeporavóvape) ha ojehechauka hetápe. 54 Ha pe soldádo ruvicha ha umi soldádo oñangarekóva Hesu rehe, ohechávo pe yvy ryrýi ha umi ambue mba'e ojejúva, okyhyjeiterei hikuái ha he'i: Añetehápe kóva ningo Ñanderuete Ra'y. 55 Ha oíkuri upépe heta kuña, mombyry guive oma'ẽvahína, umíva ouva'ekue Hesu rapykuéri Galiléa guive, oservi haġua ichupe. 56 Hendivekuéra oí María Magdaléna, María, Jacóbo ha Jose sy, ha Zebedéo ra'ykuéra sy. 57 Ka'aru pytũvo ou peteí kuimba'e, Arimateaygua ipirapire hetáva, hérava Jose, Hesu remimbo'e ningo avei. 58 Ha'e oho Piláto rendápe ha ojerure ichupe Hesu retekue rehe. Ha Piláto ome'ẽuka ichupe. 59 Ha Jose ombyapakua (ojokua) Hesu retekue ha olia peteí savana potí porãme. 60 Omoí Hesu retekue ityvy (isepultúra) pyahúpe ojo'oukava'ekue itaguasukuápe, imba'erã ramo; ha ombyapajeréi peteí itaguasu omboty haġua pe tyvy juru. 61 Ha oí upépe oġuapyhápe María Magdaléna, ha ambue María, pe tyvy rovái. 62 Uperiregua árape, pe ñembosako'íha ára (sábado), umi pa'i ruvicha ha fariseokuéra oñembyaty, ha oho Piláto rendápe. 63 Ha he'i ichupe hikuái: Karai, oremandu'a ningo, pe oporombotavýva oikove ramoguare gueteri he'i hague: Mbohapy ára ríre aikove jevýta. 64 Eréna, oñangareko porã haġua ityvy rehe ohasapa peve umi mbohapy ára, ani haġua hemimbo'ekuéra ou omonda hetekue, ha upéi he'i tetãyguakuérape: Oikove jevyha omanomava'ekue apytégui, ha pe japu paha ivaietevéta pe iñepyrũmyrégui. 65 Ha Piláto he'i ichupekuéra: Ame'ẽta peẽme umi tahachi ha tapeho peñangarekouka ityvy rehe peẽ peikuaa háicha. 66 Ha oho hikuái ha omoí umi tahachikuérape oñangareko haġua Hesu tyvy rehe, pe itaguasu rehe (ombotýva ityvy juru) ha omoha'ãnga hese imárca (isélló, ani haġua avave oipe'a ichupe).

Matthew 28

1 Pe sábado ára ohasa ríre, pe domíngo ára ko'ẽjúvo, María Magdaléna, ha ambue María oho ohecha haġua Hesu sepultúra . 2 Ha oiko peteí yvy rryyiguasu, ha peteí Ñanderuete yvága rembiguái oġuejy yvágagui ha oipe'a pe ita, ha oġuapy hi'ári. 3 Ha hete ojoguaite araverápe, ha ijao morotĩ ku yro'y rpy'áicha (nievéicha). 4 Ha umi tahachi okyhyjégui ichugui oryryipa, ha ho'apa hikuái omanóvaicha. 5 Ha pe yvága rembiguái katu oñe'ẽ umi kuñame, ha he'i: Ani pekyhyje, aikuaa pehekaha Hesúpe, oñemosãingova'ekue kurusúre. 6 Ha'e ndaiporivéima ko'ápe, oikove jevýma, Ha'e he'i haguéicha, peju pehecha hendague. 7 Pya'e tapeho ha peje hemimbo'ekuérape, Ha'e oikove jevymaha omanova'ekue apytégui, ha péina oho pene renonderãme Galiléape. Upépe pehecháta ichupe. Ko'ã mba'e amombe'úva peẽme katuete oikopava'erã. 8 Ha oho hikuái Hesu tyvýgui kyhyje ha vy'a tuicha reheve, ha ñaniháme oho hikuái omba'emombe'u haġua hemimbo'ekuérape. 9 Upérõ Hesu osẽ ojohu haġua ichupekuéra, ha he'i: Maiteí. Ha oñemboja ha oñañu'ã hikuái ipy ha omomba'eguasú ichupe. 10 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Ani pekyhyje. Tapeho pemombe'u che hermanokuérape oho haġua Galiléape, ha upépe cherecháta hikuái. 11 Ha'ekuéra oho aja, mbovymi umi tahachi apytégui oho avei pe tavaguasúpe, omombe'u haġua umi pa'i ruvichakuérape opaite mba'e ojejúva guive. 12 Ha oñembyaty ríre umi karai ancianokuéra ndive, oñemoí peteí ñe'ẽme ome'ẽ haġua soldadokuérape heta pirapire, 13 ha ohekombo'e hikuái ichupekuéra he'ívo: Pemyasái ko ñe'ẽ kóva: Pyhare, ore roke aja, ou hemimbo'ekuéra ha omonda hetekue. 14 Ha ã mba'e oġuahẽ ramo tetã sãmbyhyhára apysápe, ore roñe'ẽta ichupe ha ndo'a vaimo'ái peẽme. 15 Ha'ekuéra ojapyhy pe pirapire ha ojapo oje'e háicha ichupekuéra ha upéicha ko ñe'ẽ kóva oñemosarambi opaite Judaygua apytépe ko ára kóva peve. 16 Ha umi 11 temimbo'ekuéra oho Galiléape, pe cérro Hesu he'iuca

haguépe ichupekuéra. 17 Ha ha'ekuéra ohechávo ichupe ojeity hikuái henondépe; ha oĩmimi ogueroviapa'ỹva. 18 Ha Hesu oñembojávo ha oñe'ẽvo ichupekuéra he'i: Oñeme'ẽmba chéve opaichagua pu'aka, yvága ha yvy apére. 19 Upévare tapeho ha peñemohemimbo'e opaite tetãnguérape, ha pebautiza ichupekuéra Túva, Ta'ýra ha Pytu Porãmbáva rérape. 20 Ha pembo'e ichupekuéra ojapo haña opaite mba'e Che ha'eva'ekue peẽme pejapo haña. Ha peikuaa porãke, Che aĩa penendive opaite ára opa peve ko ára atyguasú (ko múnido).

Mark 1

1 Hesu Crísto, Ñanderuete Ra'y ñe'ẽ porãite ñepyrũ (evangélio ñepyrũ). 2 Ohai haguéicha proféta Isaías: Péina ningo amondo che remimondo ne renonderãme, ombosako'i haña nde raperã, (Malaquías 3,1). 3 Oĩ ningo peteĩ ñe'ẽ osapukáiva desiértotope : Pembosako'i Ñandejára raperã, pemopotĩ hape po'i, (Isaías 40,3). 4 Ojehechaukava'ekue Juánpe, pe oporobautizáva desiértotope , ha oikuaauka Israelguakuérape oñembyasy haña oñemohembiapo vai haguére, ha upéi ojebautizauka haña. 5 Ha osẽmba Judaygua ha opaite Jerusalengua hendápe ojebautizauka haña ysyry Jordánpe, omombe'úvo hembiapo vaikuéra. 6 Ha Juan ao ojejapo caméllo raguekuégui, vakapígui iku'a jokuaha, ha ho'uva'ekue tuku ha eĩra ka'aguy. 7 Ha oñemoñe'ẽ ha he'i: Che rapykuéri ou peteĩ ipu'akavéva chehegui, ndaijáiva chéve ajora jayvyhapete jepe isapatu sã. 8 Che ningo pobautiza ýpe, ha'e katu pendebautizáta Pytu Porãmbávape. 9 Ha umi árape Hesu ou Nazaret, Galiléa peguágui, ha Juan obautiza ichupe ysyry Jordánpe. 10 Ha osẽvo pe ýgui, ojehecha pe yvága ojepe'aha ha pe Pytu Porãmbáva ogeyji hi'ári pykasúicha. 11 Upérõ ou ñe'ẽ pu yvágagui he'íva: Nde ningo che Ra'y ahayhúva, ndérupi che py'a rory. 12 Ha upéi pe Pytu Porãmbáva ogueraha Hesúpe desiértotope . 13 Ha'e opyta desiértotope 40 ára (día) Satana oipy'ara'ã haña ichupe, upépe oiko tymba saite apytépe, ha angelkuéra oservi ichupe. 14 Juan ho'a rire cárcelpé , Hesu oho Galiléape omyasãi haña Ñanderuete ñe'ẽ porãite. 15 Ha he'i: Pe ára oikopáma ha oñuahẽma Ñanderuete retãguasú pu'aka, upévare pejevy hendápe ha pejerovia iñe'ẽ porãite rehe. 16 Ha Hesu oguatávo Galiléa yguasú ypyépe, ohecha Simon ityvýra Andres ndive oity jave ipira red yguasúpe, ha'ekuéra ningo pira renohẽhára. 17 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Peju che rapykuéri ha ajapóta pendehgui tetãnguakuéra renohẽhára, (umi oikóva Satana poguýpe). 18 Ha upepete opoi hembiapógui ha oho Hesu Crísto rapykuéri. 19 Ha tenondevemí Ha'e ohecha Jacóbopé, Zebedéo ra'y, ityvýra Juan ndive, omyatyrõ jave ired ibárco ryepýpe. 20 Ha Hesu ohenói ichupekuéra. Ha upevove oheja itúva Zebedéo ibárcopé , hembiguaikuéra ndive, oho haña Hesu Crísto rapykuéri. 21 Upéi oíke hikuái Capernaúmpe, ha oñuahẽvo pe sábado ára, Hesu oíke Ñanderuete rógape oporombo'e haña. 22 Ha ohecharamoite hikuái umi mba'e Ha'e ombo'éva rehe, ombo'eháre ichupekuéra pu'aka reheve, ndaha'éi imbo'eháraicha (ikuatía haiháraicha). 23 Ha sapy'aite oĩ jave Ñanderuete rógape, peteĩ kuimba'e imba'epochýva osapukái ha he'i: 24 Mba'épa ore roguereko nendive, nde Hesu, Nazaret pegua. Rejúpa orehundi haña. Aikuaa porã mávapa nde: Nde ningo Yvága Jára Heko Porãitáva Ra'y. 25 Ha Hesu oja'ó ha he'i ichupe: Ekiriríke ha esẽ ichugui. 26 Ha pe mba'epochy oityvyro hatã ichupe, ha osapukái hatãvo osẽ ichugui. 27 Ha oñemondyipa hikuái ha oporandu ojupe: Mba'e piko kóva. Mbo'epy pyahu pu'aka reheve ombopoguy mba'epochýpe, ha ha'ekuéra iñe'ẽrendu ichupe. 28 Ha Hesu rerakuã porã pya'e oñemyasãi opárupi, opaite Galiléa departaméntotope . 29 Ha Hesu osẽvo Ñanderuete rógagui oho Jacóbo ha Juan ndive, Simon ha Andres rógape. 30 Ha Simon rembireko sy oĩhína tupápe tuicha akãnundu reheve, ha omombe'u hikuái ichupe. 31 Upérõ Hesu oñemboja hendápe ha oipopyhy ichupe omopu'ã haña, ha pe akãnundu opoi ichugui, ha opu'ã oservi haña ichupekuéra. 32 Ka'aru, kuarahy oikévo, ogueru hikuái Hesu rendápe opaichagua hasýva, ha oguerékóva mba'epochyeta. 33 Umi tavaygua ijatypa pe óga rokẽme. 34 Ha Hesu omonguera heta hasývape, opaichagua mba'asygui, omosẽ avei heta mba'epochýpe, ha ndohejái umi mba'epochy oñe'ẽ, ha'ekuéra ningo oikuaa voi mávapa Ha'e (Hesu). 35 Ha opu'ã ko'ẽmbotávo, pytũmi gueteri, osẽ ha oho oñembo'e haña peteĩ desiértotope . 36 Simon ha hendive oĩva oheka kyre'ýme Hesu Crístope. 37 Ha ojohúvo ichupe he'i hikuái: Opavave ningo ndereka. 38 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Jaha ambue távape, uperupigúape, amombe'u haña avei upérupi pe evangélio , upevarã ningo aju. 39 Ha Hesu oho Galiléa tuichakue javeve omyasãi haña pe evangélio Ñanderuete rogakuérare, ha omosẽ mba'epochyetápe. 40 Ha peteĩ iléprava oñemboja hendápe ha ñesũháme ojerure asy ichupe: Chemopotísérõ, ikatu Nde chemopotĩ. 41 Ha Hesu oiporiahuverekoite

ichupe, ipojái ha opoko hese ha he'i ichupe: Aipota, tanepotĩ (ha terekuera). 42 Ha upevovete ha'e okuera ha ipotĩ opytávo. 43 Ha Hesu oavisa porã rire omondo ichupe, 44 he'ívo: Ma'ẽ, aníke remombe'u avavépe; terehónte ejehechauka pa'ípe ha eme'ẽ ichupe pe potĩbyre kuave'ẽmby Moises ome'ẽukava'ekue, ojehechauka haña rekueramaha. 45 Ha'e katu oho guive omombe'u ha omosarambi oparupiete pe ojehumava'ekue ichupe; upévarehe Hesu ndaikatuvéi ojechauka oimeraẽva távape, opytámante okaha rupi, desiertohápe, ha oparupigui ou hendápe.

Mark 2

1 Ha heta ára rire Hesu oíke jevy Capernaúmpe, ha umi tavaygua ohendúvo Ha'e oíha peteĩ ógape. 2 Pya'e ijaty heta hikuái, ndaijavéi peve okẽme jepe, ha Hesu omombe'u ichupekuéra Ñanderuete ñe'ẽ. 3 Ha ou hendápe irundy kuimba'e, oguerúva peteĩ ijapávape. 4 Ha ndaikatúigui oñemboja Hesu rendápe, oñembyatýgui heta génte, ombokua pe óga ape (técho) omboguejy haña upérupi pe hasývape hupa reheve, Hesu rendápe. 5 Hesu ohechávo umi kuimba'e jerovia, he'i pe ijapávape: Che ra'y, ne rembiapo vai oñeperdonáma. 6 Ha umi kuatia haihára upépe uguapýva, he'i ipy'apýpe: 7 Mba'érehe piko kóva péicha he'i. Kóva ningo oñembohory Ñanderuete rehe. Máva piko ikatu operdona vyvariguakuéra rembiapo vai, Ñanderuete añómante. 8 Ha Hesu ohechakuaa voi Ipytu Porã rupi, ojepy'amongetaha vai hikuái ipy'apýpe, upévare he'i ichupekuéra: Mba'érehépa pepensa péicha pende py'apýpe. 9 Mba'épa hasyve ja'e haña ko ijapávape: Reñeperdonáma, térãpa epu'ã, ejapyhy nde rupa ha tereho. 10 Néi, peikuaa haña Ñanderuete Ra'y ipu'akaha yvy apére operdona haña, Hesu he'i pe ijapávape: 11 Che ha'e ndéve: Epu'ã, ejapyhy nde rupa ha tereho nde rógape. 12 Ha upevovete pe hasyva'ekue opu'ã, ojapyhy hupa ha oho opavave resa renondépe hógape, upévare ohecharamo joa hikuái, ha omomba'eguasú Ñanderuetepe ha he'i hikuái: Araka'eve ndorohechái koichagua mba'e oikóva. 13 Ha Hesu oho jevy yguasú rembe'ýpe, heta kuimba'e ha kuñakuéra oñembyaty hendápe ha Ha'e ombo'e ichupekuéra. 14 Ha ohasávo ohecha Levi, Alféo ra'ýpe, uguapyvahína oñemono'õháme impuéstó, ha he'i ichupe: Epu'ã ha eju che rapykuéri. Ha ha'e opu'ã oho haña Hesu Crísto rapykuéri. 15 Ha Hesu uguapy jave mesápe Levi rógape, hendive uguapy hemimbo'ekuéra, heta impuéstó mono'õhára ha hembiapo vaíva omoírúva'ekue avei ichupe. 16 Umi kuatia haihára ha fariseokuéra ohechávo Hesu Crísto okaruha hembiapo vaíva ha impuéstó mono'õhára ndive, oporandu hemimbo'ekuérápe: Mba'érehe piko Ha'e okaru impuéstó mono'õhára ha hembiapo vaíva ndive. 17 Ha Hesu ohendúvo iñe'ẽ, he'i ichupekuéra: Hesáiva noikotevéi pohãnohára rehe, hasývante, che ndajúi heko potíva ahenóivo, hembiapo vaívape uvei. 18 Ha Juan remimbo'ekuéra ha fariseokuéra oajunaha árape oporandu Hesúpe: Mba'érehe piko Juan ha fariséo remimbo'ekuéra oajuna ha ne remimbo'ekuéra noajunái. 19 Ha Hesu ombohová: Ikatu piko umi oñehenóiva mendahápe oajuna, pe menarã oí aja gueteri hendivekuéra. Pe menarã oí aja hendivekuéra ndaikatúi oajuna. 20 Oñuahêta katuete pe ára ojeiva'erã ichuguikuéra pe menarã; upérõ oajunava'erã hikuái avei. 21 Avave nombovyvíi ao pyahu omyatyrõ haña ao tuja, pe ñemyatyrõ pyahu omyatã pe ao tuja ha omondoro tuichavéta. 22 Ha avave nomoíri víno pyahu mba'yru kavarapire tujakuépe, upéicharamo pe víno omondoro pe mba'yru kavarapirekueguigua, ha oñehẽmba pe víno. Víno pyahu oñemoíva'erã mba'yru kavarapirekue pyahúpe. 23 Ha Hesu ohasa jave kokue rupi sábado árape, hemimbo'ekuéra oipo'o trigoky ohasakuévo. 24 Ha fariseokuéra he'i ichupe: Mba'érehe piko ojapo hikuái sábado árape upe ojejapo'ýva'eráva. 25 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Máramo piko napemoñe'ẽi David ojapova'ekue, ohasa asy ha iñembyahýi ramoguare, ha'e ha iñirũnguéra. 26 Mba'éichapa ha'e oíke Ñanderuete rógape, pa'iguasu Abiatar oiko ramoguare, ha ho'u pe pan oñemboykéva Ñanderuetepe ñuarãnte avave ndaikatúiva ho'u, umi pa'i añómante, ha ho'uka avei umi hendive oívape. 27 Ha Hesu he'ive ichupekuéra: Pe sábado ára ojejapo kuimba'e ha kuñakuérápe ñuarã, kuimba'e ha kuñakuéra ndojepapói pytu'uha árape ñuarã. 28 Upéicha pe vyvarigua Ra'y (Hesu Crísto) opyta avei pe pytu'uha ára Jára ramo.

Mark 3

1 Ha Hesu oíke jevy Ñanderuete rogaguasúpe; ha oí upépe peteĩ kuimba'e ipo ypíva. 2 Ha ojesareko hese hikuái ohecha haña omonguerápa pytu'uha árape, oñemoikuaa haña hese hikuái. 3 Ha Hesu he'i pe kuimba'e ipo ypívape: Eñembo'y ore mbytépe. 4 Ha oporandu ambuekuérápe: Iporã piko pytu'uha árape ojejapo

mba'eporáva, téräpa ojejapo mba'evaíva. Ojesalva tekove térä oñehundi, ha ha'ekuéra okirirĩmba. 5 Upérõ Hesu oma'ẽ pochyhápe hesekuéra, ñeko'õi reheve oñembopy'a hatã haguere ha he'i pe kuimba'épe: Eipysõ nde po. Ha ha'e oipysõvo ipo okueraita opytávo. 6 Ha fariseokuéra osẽvo upégui oñomongeta hese umi Heródes reheguakuéra ndive, ojuka haña Hesúpe. 7 Ha Hesu hemimbo'ekuéra ndive oje'ói yguasu gotýo, ha hapykuéri oho hetaiterei Galileaygua, Judaygua, 8 Jerusalengua, Idumeaygua, Jordan mboypyrigua, Tiroygua ha Sidongua, hetaiterei ohechase umi mba'eguasute Ha'e oja'pova, upéva're ou hikuái hendápe. 9 Ha Hesu he'i hemimbo'ekuérape ombosako'i haña ichupe peteĩ bárco, umi genteita rehe, ani haña ojopyete hikuái ichupe. 10 Hetápe ningo omonguera, upéva'rehe opaite hasýva oimeraẽva mba'asýgui ojeity joa hi'ári opoko haña hese. 11 Ha umi mba'epochy ohechávo avei ichupe ojeity ovapývo henondépe ha osapukái he'ívo: Nde ningo Yvága Jára Ra'y. 12 Ha Ha'e oja'o pohýi ichupekuéra ani haña oikuaa hikuái péva. 13 Ha Hesu ojupi cérro ári ha ohenói hendápe umi ha'e oipotávape, ha ou hikuái hendápe. 14 Ha oiporavo 12 kuimba'e omoirũ haña ichupe, ha omondo ichupekuéra omyasái haña Ñanderuete ñe'ẽ porãite. 15 Ha ome'ẽ ichupekuéra pu'aka omosẽ haña mba'epochykuérape. 16 Ha umi 12 kuimba'e Ha'e oiporavomava'ekue ningo héra: Simon, héra jo'áva Pédro, 17 Zebedéo ra'ykuéra Jacóbo ha Juan, ohero ichupekuéra Boanerges, he'iséva arasunu ra'ykuéra; 18 upéi Andres, Felípe, Bartolome, Matéo, Tomas, Jacóbo, Alféo ra'y, Tadéo, Simon, pe Canaangua, 19 ha Júdas Iscarióte, pe otraicionátava Hesu Crístope. 20 Ha oñuahẽ peteĩ ógape ha oñembyaty jevýgui heta kuimba'e ha kuñakuéra, ndaikatúi okaru hikuái. 21 Ha Hesu rogayguakuéra ohendúma ramo umi mba'e, ou hikuái ogueraha haña ichupe, he'ívo ojupé: Ha'e itarovaha. 22 Ha umi kuatia haihára oumava'ekue Jerusaléngu he'i: Ipype oĩ Beelzebu, kóva ningo aña ruvicha ha ha'e rupinte omosẽ mba'epochykuérape. 23 Ha oñembyatypa vove, Hesu oñepyrũ omyesakã ichupekuéra ñe'ẽ ñembojoja rupi: Mba'éicha piko ikatu Satana omosẽ Satanáme. 24 Ha peteĩ tetãguasú opu'ãrõ ijehe, upe tetãguasú ndoiko aremo'ãi. 25 Ha umi ogaygua oikóva peteĩ ógape oñemoĩ ramo ojuehe, katuete ndahi'are ha ndoikopukumo'ãi. 26 Ha Satana opu'ãrõ ijehe ha oñemboja'o rire, ndaikatúi oikove, opava'erã uvei. 27 Avave ndaikatúi oíke ipy'aguasúva róga omondo haña imba'erepy, noñapytĩ ra'ẽ ýrõ pe óga járape ha upéi ae ikatu omondo imba'erepy. 28 Añeteko ha'e peẽme opaite mba'e oñeperdonataha, opaite tembiapo vaikuéra ha ñe'ẽvaikuéra. 29 Upe oñe'ẽvaíva Pytu Porãmbáva rehe katu noñeperdonamo'ãi araka'eve, ára atyguasukuéra rupi, hembiapo vai tapia ojava'erã hese. 30 Péicha Hesu he'i umi kuatia haihárape he'i haguere hese: Oguerekoha mba'epochy ipype. 31 Ha oñuahẽvo isy ha ityvyrakuéra hendápe, opyta okápe hikuái ha ohenoika ichupe. 32 Ha heta Israelgua oguapyvahína ijerekuévo he'i ichupe: Péina nde sy, nde ryvykuéra ha ne reindykuéra oĩmba okápe nderekávo. 33 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Máva piko che sy, che ryvykuéra ha che reindykuéra. 34 Ha oma'ẽ umi ijerekuévo oguapývare ha he'i: Péina ápe che sy, che ryvykuéra ha che reindykuéra. 35 Oimeraẽva oja'pova guive Ñanderuete rembiapota, upéva ningo che ryvy, che reindy ha che sy.

Mark 4

1 Ha Hesu oporombo'e jevývo yguasu rembe'ýpe, ijaty hetaitereígui ohenduséva ichupe, Hesu ojupi peteĩ bárcope ha oguapy ipype, ha omomombyryukami y rembe'ýgui. Ha umi ijatýva opytapa y rembe'ýpe ohendu haña iñe'ẽ. 2 Ha ombo'e ichupekuéra ñe'ẽ mbojoja rupi he'ívo: 3 Pehendu: Osẽ ningo peteĩ ñemitýhára oñotý haña ikóga ra'yínguera. 4 Ha oñemitývo, oime ho'áva tapére, ha guyrakuéra ou ha ho'upa. 5 Ha oime ho'áva itatýpe, yvy pokãháme, voi heñói, pe yvy ipererígui. 6 Ha osẽvo kuarahy ohapy, ha ndahapóigui, ipirupa. 7 Ha oime ho'áva ñuatĩndýpe, umi ñuatĩ okakuaa ha ombopytupa, ha ndahi'ái. 8 Ha oime ho'áva yvy porãháme, heñói, okakuaa ha hi'a, oime hi'áva 30 peve, ambue 60 peve, ambueve 100 peve, peteĩ mba'e ra'yígui. 9 Upe ijapysáva ohendu haña, tohendu. 10 Ha Hesu opytávo ha'eño 12 hemimbo'ekuéra ndive, oporandu hikuái Hesúpe mba'épa he'ise pe ñe'ẽ mbojoja. 11 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Peẽ ningo ikatu peikuaa Ñanderuete retãguasú ñemimby, oka peguakuérape katu opaite mba'e oñehenduka ñe'ẽ mbojoja rupimante. 12 Oma'ẽ ramojepe ani ohecha ni ohechakuaa, ha ojapysakárõ jepe ani ohendu ni oñemoambue, ani haña ojevy ha oñeperdona ichupekuéra. 13 Ha he'i ichupekuéra: Ndapeikuaái piko mba'épa he'ise pe ñe'ẽ mbojoja. Mba'éichapa peikuaapáta aipórõ ambue ñe'ẽ mbojoja. 14 Pe ñemitýhára oñotý Ñanderuete ñe'ẽ porãite. 15 Umi kóga ra'yí ho'ava'ekue tapére ningo umi ñe'ẽ hekovepe

oñeñotýmbyre: Ohendu rire, ou Satana ha ohekýi pe ñe'ẽ hekovépe oñeñotýmava'ekue. 16 Ha upéicha avei umi oñeñotýmava'ekue itatýpe: Umi ohendúva pe ñe'ẽ, torypápe ojapyhy, 17 ndahapóigui, ndahi'aréi avei, oġuahẽgui jejopy vai (persecucion) Ñanderuete ñe'ẽ rehe, voi oñepysãnga ha (opoi Hesúgui). 18 Ha ñuatĩndýpe oñeñotýva'ekue; umía ohendu pe ñe'ẽ, 19 ha upe yvy ári jepy'apy, mba'eta mborayhu ha ambue mba'e pota katu, ombyesarái pe ñe'ẽgui ha ndahi'ái. 20 Ha umi kóga ra'ýi oñeñotýva'ekue yvy porãme katu ningo umi ohendúva pe ñe'ẽ, oñemomba'e hese, ha hi'a 30, térã 60, térã 100 peve peteĩ mba'e ra'ýigui. 21 Ha he'i avei ichupekuéra: Ojeguero piko tataindy oñemoĩ haġua mba'yru térã tupa guýpe. Ndojeguérúipa oñemoĩ haġua tataindyenda ári. 22 Ndaipóri voi ningo mba'eve ñemimby ojehechauka'ýva'eráva, ha mba'eve ñemiha megua ojekuaauka'ýva'eráva. 23 Oimérõ ijapysáva ohendu haġua, tohendu ko'ã mba'e. 24 Ha he'i ichupekuéra, pejapysaka porãke pehendúvare: Pe medída peẽ peiporúva pende rapicha rehe ojeporu jevyva'erã penderehe ha hi'ári oñembojo'aveva'erã peẽme. 25 Upe oguererekóvape oñeme'ëveva'erã, ha upe oguereko'ývaguĩ katu, oguererekómimíva jepe ojepe'ava'erã avei ichuguĩ. 26 Ha he'i ichupekuéra: Ñanderuete retãguasú ningo ojogua kuimba'e oitývape ikóga ra'ýi ikokue potímbyrépe, 27 ha oke ha opáy jave ohasa pyhare ha ára, ha pe kóga ra'ýi heñói ha okakuaa ha'e oikuaa'ýre mba'éichapa. 28 Ijeheguĩte pe yvy hi'a, ka'avo raẽ, upéi trigo , ipahápe trigo ra'ýi henyhẽ. 29 Ha hi'ajupamarõ, oñekytĩ, oġuahẽ rehe ñekytĩha ára. 30 Ha he'i: Mba'érepa ñambojojáne Ñanderuete retãguasú, térã mba'e mbojojápepa ojogua. 31 Ojogua mostáza ra'ýi peteĩme, oñeñotý ramo, imichĩve opaite kóga ra'ýi yvy ariguágui. 32 Ha heñói rire katu, opu'ã ha tuichave opaite umi ambue ka'avógui, ha hakãguasú, guyrakuéra jepe ikatu oñembohupa hakãnguérare. 33 Ha peichagua ñe'ẽ mbojoja rupi Hesu oñe'ẽ ichupekuéra, ikatu háicha ohendu hikuái. 34 Ha ñe'ẽmbojoja'ý rehe Hesu noñe'ẽi ichupekuéra, hemimbo'ekuérape katu ha'eñoháme omyesakã porãmba ko'ã ñe'ẽ mbojoja. 35 Ha Hesu he'i ichupekuéra ka'arúmarõ upeha ára: Jahasa lágo mboypýri. 36 Ha omondopa rire hikuái umi oñembyatývape, hemimbo'ekuéra ogueraha Hesu Crístope bárcope pe lágo mboypýri. Ha oĩ katu umi omoirúva ichupekuéra ibarcokuérape , 37 ha oipeju sapy'a peteĩ vyty neratáva, ha pe y pochy ojupi pe bárcó ári ha omyenyhẽmo'ã ýgui. 38 Ha Hesu okehína pe bárcó ruguaitépe, peteĩ akãngyta ári, upémaramo hemimbo'ekuéra omombáy Hesúpe ha he'i: Mbo'ehára nerepenamo'ãi piko ja'yguýma jahávo. 39 Ha Hesu opáyvo oja'ó vytytúpe ha he'i pe yguasú pochy: Epyta, ekirirĩ. Ha opi pe vyty, ha iporãmba jevy pe ára. 40 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Mba'érehe piko pekyhyjete, ndapejeroviái piko. 41 Ha tuichaite kyhyjepópe he'i joa ojupe: Máva piko kóva, ko vyty ha yguasú jepe ohendu iñe'ẽ.

Mark 5

1 Ha Hesu oġuahẽ yguasú mboypýri, Gadaraygua yvýpe. 2 Oġuejývo hikuái, osẽ tyvy atýgui (cementériogui) peteĩ kuimba'e oikóva mba'epochy poguýpe oġuaitĩ ichupekuéra. 3 Upéva ningo oiko tyvykua ryepýpe, ha cadéna reheve jepe avave ndaikatúi ojoko ichupe. 4 Heta jevy oñeñapytĩma cadéna hierroguiguápe ha'e katu omondohopa jevy. Ha avave ndaikatúi ojoko térã ipu'aka hese. 5 Pyhare ha ára pukukue osapukái umi tyvy apytépe ha oñenupã ita reheve. 6 Ha mombyry guive ha'e ohechávo Hesúpe oñani ha ou oñesũ henondépe, 7 ha osapukái hatávo he'i ichupe: Mba'épa che areko nendive, nde Hesu, pe Jára Ijyvatevéva Ra'y, ajerure asy ndéve, ani haġua nde chemyangekõi. 8 Upérõ Hesu Crísto he'i ichupe: Nde, mba'epochy, esẽ ko kuimba'e kóvaguĩ. 9 Ha Hesu oporandu ichupe: Mba'éicha piko nde réra. Ha ha'e he'i: Legion (6.000) che réra, ore retaitereígui. 10 Ha umi mba'epochy ojerure asy Hesúpe ani haġua omosẽ ichupekuéra uperupígui. 11 Upe cérro rupi ningo okaruhína peteĩ kure aty ndetuicháva, 12 ha umi mba'epochy ojerure asy ichupe he'ívo: Oremondóntena pe kure atýpe toroike ipypekuéra. 13 Ha Hesu oheja. Upérõ umi mba'epochy osẽ pe kuimba'égui ha oíke umi kure ryepýpe, ha pe aty oĩ háicha ojeitypa pe cérro ykégui yguasúpe ha omanomba. 14 Ha herekuakuéra okañymba omombe'u haġua ijarakuérape umi mba'e oikóva umi táva ha tava'i rupi. Ha osẽ hikuái ohecha haġua pe ojehumava'ekue. 15 Ha oġuahẽvo hikuái Hesu rendápe ohecha pe mba'epochy poguýpe oikomava'ekuépe ha hérava Legion , oñemondepa, iñakã porã ha oġuapyhína, okyhyje joa ichuguĩ hikuái. 16 Ha umi ohechava'ekue pe ojehumava'ekue, omombe'u hapichakuérape mba'épa oiko pe mba'epochy poguýpe oikova'ekue rehe ha mba'épa ojehe kure atyguasúpe. 17 Ha oñepyrũ ojerure asy Hesúpe ojei haġua hendágui. 18 Ha Hesu oikévo pe bárcope ,

pe oikomava'ekue mba'epochy poguýpe ojerure asy omoirũ haɣua ichupe. 19 Hesu ndohejái, he'i uvei ichupe: Tereho nde rógape, nde rogaygua rendápe, emombe'u ichupekuéra opaite mba'e Ñanderuete ojaomava'ekue nderehe, ha mba'éichapa Ha'e ndeporiahuvareko. 20 Ha oho ha oñepyrũ omombe'u Decápolispe opaite mba'e Hesu ojaova'ekue hese ha opavave ohecharamoite hikuái. 21 Upérõ Hesu ohasa jevy ríre y mboypýri bácope , ou hendápe hetaite Israelgua, ha'e oĩ aja yguas rembe'ýpe. 22 Ha oɣuahẽ Hesu rendápe peteĩ Ñanderuete róga myakähára, hérava Jáiro, ha ojeity Hesu py renondépe. 23 Ha ojerure asy ichupe he'ivo: Che rajy ningo omanombotahína, ejúna, emoĩ nde po hi'ári okuera ha oikove jevy haɣua. 24 Ha Hesu oho hendive, hetaite kuimba'e ha kuñakuéra katu omoirũ ichupe, ha ohokuévo ojopypa ichupe opáguio rei. 25 Ha ijapytépe oĩ peteĩ kuñakarai, 12 áñoma hasýva tuguyguasúgui. 26 Hetáma ohasa asyva'ekue heta pohãnoharakuéra pópe, ha ipirapire (ipláta) ome'ëmbáma, ha ndokuerái, oho vaive uvei ichupe. 27 Ohendúra'e Hesu rehe oje'éva, ha oɣuahẽ hapykuéguio, umi oñembyatýva pa'ũ rupi, ha opoko ijao rehe. 28 He'ígui ipy'apýpe: Apoko ramo ijaórente jepe akueráta. 29 Upete guive opyta huguy syry, ha oñandu hete rehe okueramaha imba'asýgui. 30 Ha Hesu oñandu voi osẽ hague ichugui pu'aka, ha ojerévo hetáyguakuéra apytépe oporandu: Mávapa opokóra'e che ao rehe. 31 Ha hemimbo'ekuéra he'i ichupe: Opavave ningo ndejopypa ha nde ere: Mávapa opokóra'e cherehe. 32 Ha Hesu oma'ẽ ijerekuévo ohecha haɣua mávapa opokora'e hese. 33 Upévo pe kuñakarai, kyhyjepópe ha ryríhape, oikuaa porãvo pe mba'e hese oikomava'ekue, ojeity henondépe ha omombe'u pe añetegua. 34 Ha Hesu he'i ichupe: Che rajy, nde jerovia ndesalva, tereho py'aguapýpe ha ekuera repytávo ne mba'asýgui. 35 Ha'e oñe'ẽ jave gueteri hína, oɣuahẽ umi Ñanderuete róga myakähára remimbou ha he'i Jáirope: Nde rajy omanóma, mba'érepa remyangekõi reivéta mbo'ehárape. 36 Hesu katu ohendúvo pe oje'éva, he'i ichupe: Ani rekyhyje, ejeroviánte. 37 Ha ndohejái omoirũ ichupe avave, Pédro, Jacóbo ha ityvýra Juánmante. 38 Ha oɣuahẽvo hógape, Hesu ohecha pe sarambi oikóva, ojahe'o ha ipyahẽmba joa hikuái. 39 Ha Hesu oikévo he'i ichupekuéra: Mba'érehe piko pene'apañuái ha pejahe'opa. Pe mitã ningo nomanói, okentehína. 40 Ha opuka hikuái hese, upévare Hesu omosẽmba, ha ogueraha hendive pe mitã ru, isy ha hendive oĩva, ha oike pe mitãkuña'i kotýpe. 41 Ha oipopyhy pe mitãme ha he'i: Talíta kumi , (upéva he'ise, ñamoĩrõ ñane ñe'ẽme: Mitãkuña, Che ha'e ndéve, epu'ã). 42 Ha upevovete pe mitãkuña opu'ã ha oñemoĩ oguata, oguerékóma voi ningo 12 año . Upérõ ohecharamoite hikuái. 43 Hesu katu he'i ichupekuéra ani haɣua avavépe oikuaaukátei, ha omongaruka pe mitãme.

Mark 6

1 Ha Hesu osẽ upégui, ha ou itávape, ha hemimbo'ekuéra omoirũ ichupe. 2 Ha oɣuahẽvo pe sábado ára, oike Ñanderuete rógape oporombo'e haɣua, ha heta ohendúva ichupe ohecharamoite hikuái ha he'i: Mamógui piko kóva oñe'ẽ ko'ã mba'égui. Mba'e arandu piko kóva oguererekohína. Mba'éicha piko oiko ipo rupi ko'ã milágro . 3 Ndaha'ei piko kóva upe carpintéro Jose ha María memby, Jacóbo, Jose, Júdas ha Simon ryke'y. Ha noĩri piko ñande apytépe heindykuéra. Ha oñepysãnga hikuái hese. 4 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Opaichagua proféta ndojejapói mba'eve ramo ivállepe ni hogayguakuéra apytépe. 5 Ha mba'eve ndaikatúi ojapo upépe, omongueránte mbovyi hasývape, omoĩvo ipo hi'arikuéra. 6 Ha Hesu ohechávo ha'ekuéra ndojeroviaseiha hese, oho oguata umi tava'i rupi oporombo'e haɣua. 7 Ha Hesu ohenói umi 12 hemimbo'ekuérape ha oñepyrũ omondo mokõi mokõime oñondive, ha ome'ẽ ichupekuéra pu'aka omosẽ haɣua mba'epochykuérape. 8 Ha he'i ichupekuéra ani haɣua ogueraha mba'eve tapére ɣuarã, ni pan térã vosa , ni pláta , peteĩ yvyra po'i añoite ipópe ɣuarã. 9 Tomonde isapatu ha ani omonte mokõi camisa . 10 Ha he'i ichupekuéra: Peike ramo peteĩ ógape, pepyta upépe, peho jevy peve pe tava'ígui. 11 Ha upe tava'igua ndoipotái ramo peike ha napenerenduséi ramo, pesẽ upégui, peityvyro pe yvy timbo pende pýgui, opyta haɣua techahare ramo oñemoĩ haguére penderehe. 12 Ha osẽ hikuái omombe'u haɣua opárupi, umi ohendúva ichupekuéra oñembyasy haɣua oiko vai haguére. 13 Ha omosẽ heta mba'epochýpe, omonguera hasývape, omonávo hesekuéra acéite . 14 Ha tetã ruvicha Heródes ohendu avei oñemombe'uguasua opárupi Hesu Crísto réra ha oime he'íva: Juan, pe oporobautizava'ekue , oikove jevy omanóva apytégui, ha upévarehe oguereko pu'aka ojapo haɣua milagrokuéra . 15 Ambue katu he'i: Elías ningo. Ambueve katu: Peteĩ proféta ningo, umi profetakue apytégui. 16 Heródes ohendúvo ko'ã mba'e ko'áva, he'i: Kóva ningo Juan, che aña'kã'oukava'ekue, oikove jevýma omanóva apytégui. 17 Heródes voi ningo oapresa Juánpe, ha omoinge cárcelpe , Herodías, ityvýra Felípe

rembirekokue rehehápe, Heródes ningo oñemokuñágui hese. 18 Juan he'ígui ichupe: Naiporái nde reguereko nde ryvy rembirekópe. 19 Ha upévare Herodías ndaija'etí hese, ojukaukase voi ichupe, ndaikatúinte. 20 Heródes ningo okyhyje Juángui, oikuaágui ha'e ha kuimba'e heko potí ha heko poráva, upévare oñangarekouka porã hese. Heta jevy ohendu ichupe ha ojapysaka porã avei, ha'e katu ipy'a mokõi, 21 ha oñuahẽ peteĩ ára ho'a poráva ichupe, Heródes hi'ára mbotýpe ojapo karuguasu mburuvichakuéra ha isoldádo ruvichakuéra, ha Galileaygua karaiguasukuérape guarã. 22 Ha Herodías memby kuñataĩ oíke ojeroky oguerohory haña Heródes ha kuimba'ekuérape oguapýva hendive mesápe. Upérõ Heródes he'i pe kuñataĩme: Ejerure reipotáva ha che ame'ẽta ndéve. 23 Ha ome'ẽ jevy jey iñe'ẽ Ñanderuete rérape, he'ívo: Ejerure chéve, che retã mbytere jepe, ha katujete ame'ẽta ndéve. 24 Ha osẽ ha'e oporandu haña isýpe: Mba'épa ajeruréta. Ha isy he'i ichupe: Juan, pe oporobautizáva akãngue ejerure. 25 Upéicha ojevy pya'e tetã ruvicha rendápe ha ojerure ichupe he'ívo: Aipota añaite voi reme'ẽ chéve peteĩ ña'ẽmbépe Juan oporobautizáva akãngue. 26 Ha Heródes tuichaite ojepy'apy iñe'ẽ me'ẽmbyrére ha umi upépe oíva rehe nopyrúséigui iñe'ẽ rehe, 27 upévare pya'e omondo pe akã'ohára ogueruka haña Juan akãngue, ha ha'e oho cárcelpe oñakã'õ haña ichupe. 28 Ha ogueru Juan akãngue peteĩ ña'ẽmbépe ome'ẽ haña pe kuñataĩme, ha kóva ome'ẽ isýpe. 29 Juan remimbo'ekuéra katu oikuaávo upéva, ou hikuái ogueraha haña hetekue ha oñotý ichupe peteĩ tyvýpe. 30 Ha Hesu remimbo'ekuéra ojevy hendápe ha omombe'u joa ichupe opaite mba'e oporombo'e ha ojapova'ekue. 31 Ha Ha'e he'i ichupekuéra: Peju pepyty'umi desiértope, ndaijáigui ichupekuéra okarumi haña jepe, hetaitereígui umi ou ha ohóva hendápe. 32 Ha oho hikuái bárcope ha'eñoháme desiértope. 33 Ha heta ohechávo Ha'e ohoha, ha oikuaávo moõ gotýopa oho hikuái, opaichagua tavakuéragui oñani yvy rupi upépe ha oñuahẽ voive Hesu ha hemimbo'ekuéragui. 34 Ha Hesu oguejývo pe bárcogui ojohúma hetáygua aty ndetuicháva ha Hesu oiporiahuvereko ichupekuéra, oikoháre hikuái ovecha herekua'yvaicha, ha oñepyrũ ombo'e ichupekuéra heta mba'e rehe. 35 Ha ka'aru pytũmbotávo hemimbo'ekuéra ou Hesu rendápe ha he'i hikuái ichupe: Desiérto ningo ko'ápe, ha ka'aruetéma, 36 emondóna, toho hikuái umi ogaha rupi ha tava'i rupi, ojogua haña hi'upyrã. 37 Ha'e katu he'i ichupekuéra: Pemongaru peẽ ichupekuéra. Ha'ekuéra he'i: Rohóta piko rojoguávo 200 pláta pehẽnguemi rehe pan romongaru haña ichupekuéra. 38 Ha Hesu oporandu ichupekuéra: Mboy pan piko peguereko. Tapeho pehecha. Ha oikuaa rire hikuái, he'i: 5 pan ha mokõi pira. 39 Upérõ Hesu omboguapyuka umi oñembyatývape, aty atýpe kapi'ipe ári. 40 Ha upéicha ojapo hikuái, omboguapyukapa umi oñembyatývape atýra atýrape, 100 kuimba'e peve peteĩ atýrape ha ambue atyrakuérape 50 kuimba'e pevẽte. 41 Ha Hesu ojapyhy umi 5 pan ha mokõi pira, omopu'ã hesa yvágare ha oñembo'e, upéi oipehe'ã umi pan ha ome'ẽ hemimbo'ekuérape ombohasa haña umi atýrape, uperire omboja'o avei umi pira ombohasa haña avei ichupekuéra. 42 Okarupa hikuái ha hyguatã porãmba. 43 Ha hemby jevy 12 ajaka pe tembi'u ome'ẽva'ekuégui. 44 Ha umi okaruva'ekue ningo 5.000 kuimba'e rupi. 45 Ha upéi Hesu ombopya'e hemimbo'ekuérape ojupi haña pe bárcope ohasa haña y mboypýri, Betsáidape, ha'e omondo aja umi oñembyatyva'ekuépe. 46 Ha Hesu omondopa rire ichupekuéra, ojupi peteĩ cérro ári oñembo'e haña. 47 Ha ka'aru pytũvo, pe bárco oĩ yguasu mbytépe, ha Ha'e opyta ha'eñoite y rembe'ýpe. 48 Ha Ha'e ohechávo ichupekuéra ikane'õitemaha orrema hague, oipejúgui yvytu neratáva; ha ko'ẽjumbotáma rupi, oho hendapekuéra guatahápe yguasu ape ári; ha oñemotenondesemo'ã ichuguikuéra. 49 Ha'ekuéra katu ohechávo Ha'e uguataha y ape ári, oimo'ã hikuái peteĩ póra ouha, ha osapukaipa okyhyjégui. 50 Okyhyjeiterei ningo hikuái ohechávo ichupe. Hesu katu oñe'ẽ ichupekuéra ha he'i: Tapendepy'aguapy. Chénteko, ani pekyhyjétei. 51 Ha ojupi pe bárcope opyta haña hendivekuéra, ha pe yvytu neratáva opí, ha'ekuéra katu oñemondyipa opytávo. 52 Ha'ekuéra ndohechakuaái gueteri pe milágro Hesu ojapova'ekue pe pan rehegua, iñe'ãnguéra hatãitereígui gueteri. 53 Ha ohasa rire y mboypýri oñuahẽ Genesaret yvýpe, ha opyta hikuái y rembe'ýpe. 54 Oguejývo hikuái pe bárcogui, voiete umi tetáygua oikuaa Ha'e Hesu Crístoha. 55 Ha oñepyrũ hikuái ogueru hupa reheve umi hasýva, ohendúgui Ha'e oumaha. 56 Hesu uguatahapa rupi taha'e táva térã ñúme rei oñemoĩ umi hasýva hapépe, ha ojerure asy hikuái ichupe opoko haña ijao rembe'ýre jepe, ha umi opokóva guive hese okuerapa opytávo imba'asykuéragui.

Mark 7

1 Ha fariseokuéra ha kuatia haihára Jerusaléngui oúva oñemboja hendápe. 2 Ha

ha'ekuéra ohecha Hesu remimbo'ekuéra ho'uha pan ipo ky'a reheve, ojepohéi'ÿre. 3 Fariseokuéra ha opaite Judeaygua ningo ojepokuaa yma guive, ndokarúi ojepohéi'ÿre heta jevy. 4 Ha ojevy ramo mercádogui, ndokarúi ndojepohéiri ramo, ha oime heta ko'ã mba'e ojejapova'erãva hekópe, ojoheiva'erã avei umi vásó, kambuchi, járró ha hupakuéra. 5 Ha oporandu ichupe umi fariséo ha kuartia haihára: Mba'érehe piko ne remimbo'ekuéra ndoikói yma ojepokuaa háicha, ha okaru ojoheí'ÿ rehe ipokuéra. 6 Hesu katu ombohováí ichupekuéra: Pende rova mokõi; Isaías voi oprofetiza porãva'ekue penderehe, he'ívo penderova mokõiha, péicha ojehai voiva'ekue: Ko tetã kóva ningo ijurúpente chemomba'eguasú, ipy'apy katu imombyry chehegui. 7 Ha chemomba'eguasú rei, peporombo'évo kuimba'e ñe'ẽ ha hembiapoukapykuéra (Isaías 29,13). 8 Peẽ pemboyke Ñanderuete rembiapoukapy pembo'e haña kuimba'e ha kuña jepokuaakuéra. 9 Ha Hesu he'í avei ichupekuéra: Peẽ pepoi Ñanderuete rembiapoukapykuérágui, pejapouka haña pende vyvarigua jepokuaakuéra. 10 Moises ningo he'imava'ekue: Emboete nde ru ha nde sýpe, ha upe oñe'ẽvaíva itúva térã isýre, ojejukava'erã (Éxodo 20,17). 11 Peẽ katu peje: Peteĩ kuimba'e he'íkuaa itúva térã isýpe: C orban (he'ise che ame'ẽmba Ñanderuetepe umi mba'éva ame'ẽ rãgue peẽme). 12 Ha pemoañete: Natekotevẽvéi ojeyapo itúva ha isy rehe mba'eve iporãva. 13 Ha napemomba'évéi Ñanderuete ñe'ẽ pende jepokuaa ymaguare rehehápe, ha heta mba'e peichagua pejapo. 14 Ha oñembyatyuka rire umi genteitápe Ha'e he'í ichupekuéra: Pecherendúke ha peikuaáke, 15 ndaipóri mba'eve okáguio oikéva kuimba'e ryepýpe ikatúva omongy'a ichupe, pe oséva kuimba'e py'apýgui uvei omongy'a ichupe. 16 Ijapysáva ohendu haña, tohendu. 17 Ha Hesu oike rire peteĩ ógape, hemimbo'ekuéra oporandu ichupe pe ñe'ẽ mbojojaha rehe, 18 ha Ha'e he'í ichupekuéra: Peẽ piko napeneakã porãi avei. Ndapeikuaái piko pe mba'e okáguio oikéva kuimba'e ryepýpe ndaikatuiha omongy'a ichupe. 19 Ndoikéigui ipy'apýpe, hyépente katu, ha upégui osẽ jevy báñope, oñemopotívo. 20 Péicha he'í opaichagua tembi'u ipotíha. He'í avei: Umi ñe'ẽ oséva kuimba'e jurúgui upéva omongy'a ichupe. 21 Kuimba'e py'apýgui ningo osẽ pe pensamiénto vai: Mendare mbyairã, monda, porojuka, ñemoakãratĩ, 22 takate'ÿ, ñaña, porombotavy, ñe'ẽ rei hapicháre, envidia, ñe'ẽvai, jererovu, tarova, 23 opaite ko'ã mba'evai osẽ ñande py'apýgui, ha omongy'a ñande reko. 24 Opu'ãvo upégui Hesu oho Tíro retã gotýo, ha oike peteĩ ógape, ndoipotáigui avave oikuaa, peichavéramo jepe ndaikatúi oñemi. 25 Peteĩ kuñakarai membykuñami ningo opytáva mba'epochy poguýpe, ohendúvo Hesu oíha upépe ou ojeity ipy renondépe. 26 Pe kuñakarai ningo peteĩ Sirofeniciaygua oñe'ẽva Greciaygua ñe'ẽme, ha'e ojerure asy ichupe omosẽ haña pe mba'epochype imembykuñágui. 27 Ha Hesu he'í ichupe: Eheja raẽ tahyguatã umi ta'ýra, naiporãigui ta'ýra pan ojeity jagua'ikuérape. 28 Pe kuñakarai katu ombohováí ichupe: Upéicha ningo, nde karai, upévale jagua'ikuéra jepeve ho'u pan ku'í umi mitã oitýva mesa guýpe. 29 Ha Hesu he'í ichupe: Pe eréva rehe tereho, pe mba'epochy osẽma ne membykuñágui nde rejeroviatégui. 30 Ha oñuahẽvo hógape, ojohu pe mitãkuña oñeno hupápe, ha pe mba'epochy osẽma ichugui. 31 Upéi Hesu oho jevy Tíro retãgui, ha ohasa Sidon rupi oñuahẽ haña Galiléa yguasúpe, upéi ohasa Decápolis rupi. 32 Ha ogueraha hikuái Hesu rendápe peteĩ ohendu'ýva ha oñe'ẽ'ýva, ha ojerure asy ichupe omoĩ haña ipo hi'ári. 33 Ha Hesu omomombyry ichupe umi oñembyatýva atýgui, omoĩ ikuã ijapysápe, ha omyaký ikũ hendýpe. 34 Ha upéi ohupi hesa yvága gotýo, hi'ãho, ha he'í: Efáta, he'iséva, ejepe'a. 35 Ha upevovete ojepe'a ijapysa, ikũsã oso, ha oñe'ẽ syryry porã. 36 Ha he'í ichupe ani haña omombe'u avavépe; Hesu he'ivérõ jepe, ha'ekuéra omombe'u guasuve ohóvo mamo ohoha rupi. 37 Ohecharamoite hikuái umi mba'e oikóva he'í hikuái: Ojapo porãmbaite ningo Ha'e: Ohenduka ijapysa'ývape, ha omoñe'ẽ iñe'ẽngúvape.

Mark 8

1 Ha umi árape, ijaty jevývo hetãnguakuéra, ha ndoguerekóigui ho'uva'erãva, Hesu ohenói hemimbo'ekuérape, ha he'í ichupekuéra: 2 Aiporiahuverekoite ko'ávape, ojapóma ningo mbohapy ára oíha chendive hikuái, ha ndoguerekovéima mba'eve ho'uvarã. 3 Ha che amondo ramo ichupekuéra hogakuérape py'a nandí reheve, ipy'amanóne tape rehe, oiméko ijapytépe mombyrýgui oúva. 4 Ha hemimbo'ekuéra he'í ichupe: Mba'éichapa ñamohyguatãta ichupekuéra pánpe ko desiérto kóvape. 5 Ha Hesu oporandu ichupekuéra: Mbovy pan piko peguereko, ha ombohováí hikuái: siéte. 6 Ha Hesu omboguapyuka umi tetãyguá yvýpe. Ha ojapyhy umi siéte pan, oipehe'ã, ha oagradece rire, ome'ẽ hemimbo'ekuérape ombohása haña peteĩteĩme. 7 Oguereko avei hikuái mbovyymi pira, ha ome'ẽuka avei umíva. 8 Okarupa ha

hyġuatāmba hikuái, umi pehēngue hembyva'ekuégui omyenyhē jevy 7 ajaka. 9 Umi okaruva'ekue 4.000 kuimba'e rupi. Upéi Hesu omondopa hógape. 10 Uperire ojupi hemimbo'ekuéra ndive canoa guasúpe ha oho Delmanúta gotýo. 11 Ha osē fariseokuéra oñemoĩ oñoñe'ēapi hendive, ha ojerure ichupe peteĩ yvága techaukaha (señaal), oipy'ara'ā haġuante ichupe. 12 Hesu ipyahē Ipytu Porāme, ha he'i: Mba'érehēpa ko'ā ñemoñare ko'āva ojerure peteĩ techaukaha. Añeteko ha'e peēme ko'ā ñemoñare ko'āvape noñeme'ēmo'āi mba'eveichagua techaukaha. 13 Oheja ichupekuéra ha ojupi jevy pe canóape ha ohasa y mboypýri. 14 Hesu remimbo'ekuéra hesarái ogueraha haġua pankuéra icanóape , oguereko hikuái peteĩminte. 15 Ha Hesu oavisa porā ichupekuéra ha he'i: Pema'ēke, ha peñeñangarekóke umi fariseo ha Heródes levadúragui (mbo'epykuérargui). 16 Ha ha'ekuéra he'i ojupe: Péva Hesu he'inte ndajaguerúigui pan. 17 Ha Hesu ohechakuaávo he'i ichupekuéra: Mba'érehēpa peñoñe'ē'api ndapeguerúigui pan , napenemandu'ái ha napentendéi mba'eve gueteri piko, pendepy'a hatā gueteri ningo. 18 Penderesa ningo ha ndapehechái, pendeapysa ningo ha napehendúiri. Peē penderesaráima, 19 amboja'o hague 5 pan 5.000-pe ġuarā, ha mboy ajaka renyhēpa pembyatyva'ekue uperire gueteri. He'i hikuái: 12. 20 Ha amboja'o ramoguare 7 pan umi 4.000 kuimba'épe ġuarā mboy ajaka renyhēpa pemono'ō. Ha hemimbo'ekuéra he'i: 7. 21 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Ndapehechakuaái piko gueteri (che pombo'eséva). 22 Hesu oġuahēvo Betsáidape, ojeguera hendápe peteĩ hesatūva, ojerure asy hikuái ichupe opoko haġua hese. 23 Hesu ojapyhy pe hesatūva po ha ogueraha ichupe tava'ígui oka gotýo ha omoĩ rire hesáre hendy, omoĩ ipo hi'ári, ha oporandu ichupe: Rehechámapa. 24 Ha ha'e ojesape'ávo he'i: Ahecha kuimba'ekuérape vyvraicha, oġuataháina. 25 Hesu omoĩ jevývo ipo hesa ári, upépe ae ha'e ohecha porā, hesái opytávo, ha ohecha sakā porā mombyry peve. 26 Omondo hógape, ha he'i ichupe: Aní reike jey pe tava'ípe. 27 Upéi Hesu ha hemimbo'ekuéra oho Cesaréa, Filípo tava'íkuéra gotýo, ha tape rupi Hesu oporandu hemimbo'ekuérape: Mba'épa he'i kuimba'ekuéra, mávapa Che ha'eha. 28 He'i hikuái ndeha Juan, pe oporobautizáva , ambue katu he'i: Eliasha, ambueve katu, peteĩ profetaha . 29 Upérō katu oporandu ichupekuéra: Ha peē, mba'épa peje Che ha'eha. Ha Pédro he'i: Nde ningo pe Crísto. 30 Ha Hesu he'i jevy jey ichupekuéra ani haġua he'i avavépe ha'eha pe Crísto, pe Mesías. 31 Ha Hesu oñepyrū ombo'e ichupekuéra pe vyvarigua Ra'y (Hesu Crísto) ohasa asyva'erāha, umi karai anciáno (sanedrín) ombohasa asytaha ichupe; pa'i ruvichakuéra ha kuantia haihára ojukaukataha ichupe, ha mbohapy ára rire oikove jevyva'erāha. 32 Hesu he'i sakā porā ko'ā ñe'ē, Pédro katu, ohenói ichupe ha'eñoháme, ha oñe'ē pohýi ichupe, ani haġua péicha he'ive. 33 Hesu katu oñembojere, oma'ē hemimbo'ekuéra rehe, ha oja'o Pédrope, he'ivo: Ejei che renondégui, nde Satana, nrepensái Ñanderuete rembipotáre, kuimba'e rembipotáremante repensa . 34 Ha ohenóivo umi oñembyatýva ha hemimbo'ekuérape, he'i ichupekuéra: Opavave ouséva che rapykuéri, toñembotove ojupe, tohupí ikurusu ha tou che rapykuéri. 35 Opavave osalvaséva hekove, ohundiva'erā, ha umi ohundiva hekove chereháme ha evangélio rehehápe katu, ojesalvava'erā katuete. 36 Mba'épa ohupitýne pe kuimba'e oñemomba'epárō jepe ko múnido rehe ha ohundírō hekove. 37 Mba'épa kuimba'ekuéra ha kuñakuéra ikatúne ome'ē hekove rekovia. 38 Oimeraē vyvarigua ha angaipavóra otíva cherehe ha che ñe'ē rehe, Ñanderuete Ra'y otíva'erā avei hese, ouha árape Ñanderuete reko ojajaipáva reheve ha hi'angelkuéra heko potíva ndive.

Mark 9

1 Ha Hesu he'ive ichupekuéra: Añetehápe ha'e peēme pende apytégui, ha oñembo'yva che renondépe, oĩ umi nomanoiva'eráva ohecha mboyve Ñanderuete retāguasu pu'aka outavahína. 2 Ha 6 ára rire, Hesu ogueraha hendive Pédro, Jacóbo ha Juan ha'eñoháme, peteĩ cérro yvate ári ha hete oñemoambue hesakuéra renondépe. 3 Ha ijao omimbipa opytávo ha imorotĩeterei, avave aojohaihára yvy ariguakuéra apytégui ndaikatúi omomorotĩ péicha. 4 Ha ohecha hikuái Elías ha Moiséspe oñemongeta ramo Hesu ndive. 5 Ha Pédro he'i Hesúpe: Mbo'ehára, iporā ningo japyta ápe ha romopu'āta mbohapy tapýi, peteĩ ndéve ġuarā, ambue Moiséspe ġuarā, ha ambueve Elíaspe ġuarā, 6 ndoikuaái he'ivarā hikuái, oñemondyietereiġui hikuái. 7 Ha ou peteĩ arai omo'áva ichupekuéra, ha osē ñe'ēpu pe araiġui he'iva: Kóva ningo che Ra'y ahayhúva, pehendúke ichupe. 8 Ha oma'ēvo hikuái ijerekuévo ndohechavéi avavépe, Hesupe añómante. 9 Ha oġuejývo hikuái pe cérroġui , Hesu he'i ichupekuéra ani haġua omombe'u avavépe pe ohechamava'ekue, vyvarigua Ra'y oikove jevyha ára peve, ou jevývo omanómava apytégui. 10 Upévare ha'ekuéra

oñongatu iñe'ẽ (ipy'apýpe), oporandúnte ojupe mba'épa he'iséne: Oikove jevy omanómava apytégui. 11 Oporandu ichupe hikuái ha he'i: Mba'érehe piko umi kuatia haihára he'i Elías ouraëva'erãha. 12 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Añete ha'e peẽme Elías ouraëva'erã omoimba haña opaite mba'e oĩ haguéicha. Kuatiañe'ẽme ojehai voi pe yvyarigua Ra'y ohasa asyteretaha ha omboyketaha ichupe hikuái. 13 Che katu ha'e peẽme Elías oúma hague ha ojapo hikuái hese opaite mba'e ojaposéva ha ojehai háicha hese Ñanderuete kuatiañe'ẽme. 14 Ha oñuahẽmbotávo hikuái ambue temimbo'ekuéra rendápe, ohecha heta hetäyguakuéra oñembyatýva, ha kuatia haihára oñoñe'ẽ'apíva hendivekuéra. 15 Ha hetäyguakuéra ohechávo Hesúpe ohecharamoite ha oñani hendápe omomaitei haña ichupe. 16 Ha Hesu oporandu ichupekuéra: Mba'érehe piko peñoñe'ẽ'apipeína hendivekuéra. 17 Ha peteĩ kuimba'e, pe atýgui, he'i: Mbo'ehára, aru ningo ndéve che ra'y oikóva mba'epochy ñe'ẽngu poguýpe. 18 Ha mamó ojaypyhyhápe oity ichupe yvýre, ijuru ryjuipa, omopururũ hãinguera, ha hete hatãmba opytávo. Ajerure asy ne remimbo'ekuérape omosẽ haña pe mba'epochýpe che ra'ygui, ha'ekuéra katu ndaikatúi omosẽ. 19 Ha Hesu oñe'ẽ ichupekuéra ha he'i: Peẽ ningo tetäyguakuéra ojerovia'yva. Araka'e peve piko aíta penendive. Araka'e peve piko pogueropu'akáta, pegueru ichupe ko'ápe. 20 Ha ogueru hikuái ichupe. Ha pe mitãkuimba'e ohechávo Hesúpe, pe mba'epochy oityvyro vai ichupe, ha ho'ávo yvýre ojapajeréi ha ijuru ryjuipa. 21 Upérõ Hesu oporandu itúvape: Araka'e guive piko péva ojehu ichupe, ha itúva ombohová: Imitãite guive. 22 Ha heta jevy oity ichupe tata ha ýpe ojuka hañuáicha ichupe; oimérõ ikatúta Nde reipohãno, oreporiahuverekomína ha orepityvõ. 23 Hesu ombohová ichupe: Ikatu, rejero via ramo, opaite mba'e ikatu upe ojeroviávape. 24 Upevovete pe mitã ru osapukái: Che arovia, chepytyvõna che ajeroviave haña. 25 Hesu ohechávo umi yvyariguakuéra ijatyha, oja'õ pe mba'epochýpe ha he'i ichupe: Nde, mba'epochy ñe'ẽngu, Che ha'e ndéve: Esẽ ichugui, hamáramo anive reike jevy ipype. 26 Ha osẽvo, sapukaihápe, oityvyro hatã pe mitãme, ha opoi ichugui ha opyta omanómavaicha; upéva heta oĩ he'íva: Omanóma ha'e. 27 Hesu katu oja hendápe ha oipopyhy pe mitãkuimba'épe ha omopu'ã ichupe. 28 Ha Hesu oikévo peteĩ ógape, hemimbo'ekuéra oporandu ichupe ha'eño háme: Mba'érehe piko ore ndaikatúi romosẽkuri mba'epochýpe pe mitãkuimba'égui. 29 Ha Hesu he'i: Koichagua mba'epochy ikatu oñemosẽ ñembo'e ha ajúno rupímante voi. 30 Ha osẽ upégui, ohasa ohóvo Galiléa rupi ha ndoipotái avave oikuaa ohasaha upérupi. 31 Ombo'e haguere hikóni hemimbo'ekuérape he'ívo ichupekuéra: Ñanderuete Ra'y ningo ho'áta kuimba'ekuéra pópe ha ojukáta hikuái ichupe; mbohapy ára omano rire katu oikove jevýta. 32 Ha'ekuéra opáichavo ndoikuaái pe he'iséva ha okyhyje oporandu haña ichupe. 33 Oho hikuái Capernaúmpe, ha oñuahẽ rire peteĩ ógape, Hesu oporandu hemimbo'ekuérape: Mba'érehe piko peñemongeta pejúvo tape rupi. 34 Ha'ekuéra okirirĩnte, tape rupi ningo oñoñe'ẽ'apíra'e mávapa pe tuichavéva ijapytepekuéra. 35 Ha Hesu oguapývo ohenói umi 12 hemimbo'ekuérape ha he'i ichupekuéra: Upe oikoséva pe ituichavéva ramo, oikova'erã pe ipahaguéva ramo ha opavave rembiguái ramo. 36 Ha oguerúvo peteĩ mitã omoĩ imbytepekuéra, ohupĩ hapypa'ũme, ha he'i ichupekuéra: 37 Oimeraẽ omoñuahẽva koichagua mitãme che rérape, chéve chemoñuahẽ ha pe chéve chemoñuahẽva, nachemoñuahẽi chéve año, pe chembouva'ekuẽpe avei. 38 Upérõ Juan he'i ichupe: Mbo'ehára, rohecha ningo kuri peteĩ kuimba'e nañanemoirũivape omoséva mba'epochýpe nde rérape, ha ore ro'e ichupe anive haña ojapo upéva, nañanemoirũigui. 39 Ha Hesu he'i ichupe: Ani pejoko ichupe ndaipóri avave, ojapóva milágro che rérape, ikatúva upéi oñe'ẽvai cherehe. 40 Upe oñemoĩ'yva ñanderehe, ñande reheguáva avei. 41 Upe penemboy'úva che rérape jepe, peẽ Ñanderuete ra'yháre, añetehápe ha'e peẽme, ndopytamo'ãiha oñemyengovia'yre ichupe. 42 Ha máva omoñepysangáva peteĩ ko'ã michĩmívape cherehe ojeroviávape, iporãveva'erã omosãingo ramo ijajúra rehe ita tuicha ha ojeity ichupe yguasúpe. 43 Ha nde po nemoñepysangárõ, eikytĩ, iporãve ndéve reike tekovetépe (yvágape) nde po'yre, ani nde po mokõi reheve reho aña retãme, tata ndopaveihápe araka'eve, 44 mamó ijyso nomanoiháme, ha tata máramo ndogueihápe. 45 Ha nde py nemoñepysangárõ, eikytĩ, iporãve reike tekovetépe (yvágape) nde py'yre, ani haña nde py mokõi reheve reho aña rétame, 46 mamó ijyso nomanoiháme, ha tata máramo ndogueihápe. 47 Ha nde resa nemoñepysangárõ, enohẽ, iporãve ndéve reike Ñanderuete retãguasúpe peteĩ nde resa rehevénte, ani haña nde resa mokõi reheve reho aña retãme, 48 mamó ijyso nomanoiháme, ha tata máramo ndogueihápe. 49 Opavave voi oñembojuky'arã tatápe, (oñembojuky háicha opaite kuave'ẽmby jukapyréva). 50 Iporã ningo pe juky, ága pe juky oñembyaírõ (nahe'ẽvéirõ), mba'épepa oñemohe'ẽ jevýne. Pendejuky pendepype voi, ha peiko porãke oñondive.

1 Upéi Hesu opu'ã ha oho hikuái Judéa departaméntope , Jordan mboypýri. Ha hetâyguakuéra ijaty jevy hendápe, ha Hesu ombo'e jevy ichupekuéra. 2 Ha fariseokuéra oñemboja hendápe, oha'ã haña ichupe iporandu ñuhã rupi: Ikatúpa pe ména opoi hambirekógui. 3 Ha Ha'e he'i ichupekuéra: Mba'épa he'iukaraka'e peême Moises. 4 He'i hikuái: Moises opermiti ojehai ramo peteĩ kuatiañe'ẽ omendáva ojopoi haña. 5 Hesu katu he'i ichupekuéra: Pendepy'a hatãitereígui ha'e ohaiva'ekue ko tembiapoukapy kóva. 6 Ñepyrũme, Ñanderuete ojaipórõ guare opaite mba'e, Ha'e ojapo peteĩ kuimba'e ha peteĩ kuña (opyta haña oñondive). 7 Upévarehe pe kuimba'e ohejava'erã itúva ha isýpe, 8 oiko haña hambireko ndive, ha mokõivéva peteĩ to'ontemava'erã. 9 Upévare umi tekove Ñanderuete ombojoajuva'ekue aníke yvyariguakuéra ombojei ojuehegui. 10 Ha oĩmavo hikuái hógape hemimbo'ekuéra oporandu jevy Hesúpe pévare. 11 Ha Ha'e he'i ichupekuéra: Upe opoiva hambirekógui omenda haña ambue kuña rehe, ombyai imendare hambireko ndivegua. 12 Ha pe hambireko opoĩrõ iménagui ha omenda ambue kuimba'e rehe, ha'e ombyai imendare iména ndivegua avei. 13 Ojeguero Hesu rendápe heta mitã Ha'e opoko haña hesekuéra, ha hemimbo'ekuéra omongavaju umi oguerúvape. 14 Hesu katu ohechávo péva ipochy ha he'i ichupekuéra. Peheja mitãkuéra tou che rendápe, ani pejoko ichupekuéra, peichagua oikeva'erã Ñanderuete retãguasúpe. 15 Añeteko ha'e peême: Upe oiko'ýva mitãicha, araka'eve ndoikeiva'erã Ñanderuete retãguasúpe (yvágape). 16 Ha Hesu ohupívo iýva, omoĩ ipo umi mitãkuéra ári ha ohovasa ichupekuéra. 17 Ha Hesu osévo oipykúi haña hape, oñuahẽ hendápe peteĩ kuimba'e ñaniháme oñesõ henondépe ha oporandu ichupe: Mbo'ehára heko poráva, mba'épa ajapova'erã ahupity haña pe tekove tapia ñuaráva. 18 Hesu he'i ichupe: Mba'érehe piko ere chéve chereko iporãha. Avave ningo ndaheko porãi, peteĩ añónte, Ñanderuetémante. 19 Reikuaa umi tembiapoukapy: Aníke reporojuka, aníke remongy'a mendare, aníke remopu'ã japu, aníke reipe'a rei mba'eve avavégui, emboete nde ru ha nde sýpe. 20 Ha ha'e ombohová: Mbo'ehára, opaite ko'ã mba'e ajapo che mitãrusu guive. 21 Ha Hesu oma'évo hese ohayhu ichupe, ha he'i ichupe: Peteĩ mba'e ne'ĩra rejapo. Tereho eme'ẽmba rerekóva guive mboriahukuérape, ha rerekóta mba'eita Ñanderuete rekohápe, ha eju che rapykuéri. 22 Ha'e katu ipy'a ñembyasyete pe ñe'ẽre, ha oho upégui py'a rasýpe, oguerékógui heta mba'erepy. 23 Upérõ Hesu oma'ẽ ijerekuévo ha he'i hemimbo'ekuérape: Hasyeterei oíke haña Ñanderuete rekohápe umi ipirapire hetáva. 24 Hemimbo'ekuéra oñemondýi ko ñe'ẽ kóvare, Hesu katu he'i jevy ichupekuéra: Che ra'ykuéra, hasyeterei oíke haña Ñanderuete jeikohápe, (umi ojeroviáva ipirapire heta rehe). 25 Ikatuve ñambohasa peteĩ guéi ju resa rupi, imba'e hetáva oíke haña Ñanderuete rekohápe. 26 Ha'ekuéra ijurujaipa opytávo, ha he'i ojupe. Aipórõ, máva piko ikatu ojesalva . 27 Hesu katu oma'ẽ hesekuéra ha he'i: Kuimba'ekuérape ñuarã ndaikatúi, ndaupéichai katu Ñanderuetepe ñuarã, opaite mba'e Ha'e ikatu ojapo. 28 Upérõ Pédro he'i ichupe: Péina ningo ore roheja opaite mba'e ha roiko nde rapykuéri. 29 Hesu he'i: Añete ha'e peême, ndaipóri avave ohejava'ekue: Hóga, ityvyrakuéra, iteindyrakuéra, isy térã itúva, térã ita'yrukuéra, térã ikokue, che rayhupápe ha Ñanderuete ñe'ẽ porãite (evangélio) rayhupápe, 30 ohupity'ýva'erã 100 jevyve ko'ã mba'e ko'ã arape: Óga, tyvýra, teindýra, sy, ta'yra, kokue, ha hi'ári pe tekove tapia ñuaráva henonderãme. 31 Opáichavo heta ko'ága oíva tenondegua ramo opytáta tapykuépe, ha heta tapykue peguáva opytáta tenonderãme. 32 Ha oho hikuái Jerusalen rapére ha Hesu oñemotenonde hemimbo'ekuéragui. Ko'áva oñemondyipa, ha umi hapykuéri ohóva okyhyjepa. Ha ogueraha jevy umi 12 ha'eñoháme, ha oñepyrũ omombe'u umi mba'e oikótava hese ichupe ñuarã, ha he'i: 33 Péina ningo jajupí Jerusalenpe, ha Ñanderuete Ra'y ho'áta pa'i ruvicha ha kuatia haihára pópe, ko'áva oñemoíta hese ha oñeha'ãmbáta ojuka haña ichupe Romayguakuéra po rupi. 34 Ha oñembohoryta hikuái hese, ha oinupãta ichupe yvyrápe, ondyvúta hese ha ojukáta ichupe, ága katu mbohapy ára rire oikove jevýta. 35 Upérõ Jacóbo ha Juan, Zebedéo ra'ykuéra, oñemboja Hesu rendápe ha he'i ichupe: Mbo'ehára roipota ningo rejapo oréve ko rojerurétava ndéve. 36 Ha Hesu oporandu ichupekuéra: Mba'épa peipota ajapo peême ñuarã. 37 Ha'ekuéra he'i: Ehejána toroguapy nde reko jajaipápe, peteĩ nde akatúa gotýo ha ambue nde asu gotýo. 38 Hesu he'i ichupekuéra: Ndapeikuaái upe pejeruréva; ikatúpa pey'u pe vásó che hay'úvape, térã pejebautizaukáta che bautismo . 39 Ha ha'ekuéra he'i: Ikatu. Ha Hesu he'i ichupekuéra: Katuete pey'úta pe vásó che hay'úvape, ha pejebautizaukáta che bautismo . 40 Peẽ peguapy haña che akatúa ha che asu gotýo, ndaijái chéve ame'ẽ, péva ningo opytáma umi oñembosako'ívape ñuarãnte. 41 Ohendúvo péva ambue

10 hemimbo'ekuéra ipochy Jacóbo ha Juan ndive. 42 Hesu ohenoimba ijypýpe ha he'i ichupekuéra: Peikuaa niko umi tetã ruvichakuéra oguerakoha hetãyguakuérape ipoguýpe, ha umi mburuvichakuéra oiporu vai hesekuéra ipu'aka. 43 Pende apytépe katu ndaupeichaiva'erã; upe ituichaséva pende apytépe, upéva pene rembiguaiva'erã. 44 Upe itenondeséva pende apytépe, upéva opavave rembiguaiva'erã. 45 Ñanderuete Ra'y ningo ndoúi ojeserviuka haña, oservi haña uvei ha ome'ê haña hekove osalva haña heta kuimba'e ha kuñakuérape. 46 Ha oho hikuái Jericópe. Ha Hesu osêvo Jericógui hemimbo'ekuéra ndive ha hetaite hetãyguakuéra ndive, ojohu Bartiméope, peteĩ hesatũva, Timéo ra'y, uguapyvahína tape ykére ha ojerure pirapiremi rehe. 47 Ha ha'e ohendúvo Hesu Nazaretgua oumaha, oñemoĩ osapukái: Hesu, David ra'y, cheporiahuverekomína. 48 Ha heta oĩ oja'óva ichupe okirirĩ haña, ha'e katu osapukái hatãve: David ra'y, cheporiahuverekomína, 49 ha Hesu opyta ha he'i: Pehenói ichupe. Ohenói hikuái pe hesatũvape ha he'i ichupe: Ndepy'a roryke, epu'ã eju, Ha'e ningo nerenói. 50 Upérõ pe hesatũva oity hi'árigui ijahoja, opu'ã ha oho Hesu rendápe. 51 Ha Hesu oporandu ichupe: Mba'épa reipota ajapo nderehe. Ha pe hesatũva he'i: Mbo'ehára, tahecha jevýna. 52 Ha Hesu he'i ichupe: Tereho, nde jerovia neptytyvõma. Ha upevove ohecha jevy, ha oho Hesu rapykuéri tape rehe.

Mark 11

1 Ha oñemoaçuívo Jerusaléngui, Betfage ha Betánia ypýpe, olívo cérro rovái, Hesu omondo mokõi hemimbo'ekuérape henonderãme, 2 ha he'i ichupekuéra: Tapeho pe tava'i oĩvahína pene renondépe, ha peikévo pejuhúta ñapytĩmbýpe peteĩ búrra ra'y ne'ĩrava avave ojupi hi'ári, pejora ha pegueru. 3 Ha oime ramo oporandúva peẽme: Mba'érepa pejapo péva. Peje: Karai ningo oikotevẽ hese, ha voi rogueru jevýta ko'ápe. 4 Oho hikuái ha ojohu pe búrra ra'y ñapytĩmby okápe, peteĩ okẽ ypýpe, ha ojora hikuái pe búrra ra'y. 5 Ha umi upépe oĩva oporandu: Mba'éiko pejapo, ma'erãiko pejora pe búrra ra'ýpe. 6 Ha'ekuéra ombohováí Hesu ohekombo'e haguéicha ichupekuéra, upérõ oheja ichupekuéra ogueraha. 7 Ha oguerahávo pe búrra ra'y, omoĩ hi'ári ijaokuéra, ha Hesu ojupi hi'ári. 8 Ha heta oĩ oipysóva ijaokuéra pe tapére, ambuekuéra katu omoĩ yvyra rakã oikytĩva'ekue ñu rupiguágui. 9 Ha umi tenonde ohóva ha umi oúva hapykuéri osapukái joa: Ñanderuete, orepytyvõna, taherakuãguasú ko oúva Ñanderuete rérape. 10 Taherakuãngatu ñande ru David retã ruvicha reko oúva. Hosánna yvateve (hosánna he'ise: Ñanderuete oipytyvõ). 11 Ha oñuahẽvo Jerusalénpe, oíke Ñanderuete rogaguasúpe, oma'ẽmba opaite mba'e rehe, ha ka'arúmagui oho Betániape umi 12 hemimbo'ekuéra ndive. 12 Ha upeha ára, osêvo Betániagui, Hesu iñembyahýi. 13 Ha ohecha mombyry guive peteĩ hígo y vyra hogue hetáva, oho ohechávo hi'ápa. Oñuahẽvo ijypýpe ndojohúi mba'eve hese, hoguémante, ndaha'éigui hígo tiẽmpo. 14 Ha Hesu he'i pe hígo yvyrápe: Máramo avave anive ho'u nde yva Ha hemimbo'ekuéra ohendupa iñe'ẽ. 15 Ha oñuahẽvo Jerusalénpe, oíke Ñanderuete rogaguasúpe ha omosẽmba umi oñemúvape upépe, ombojaparo umi pirapiire myengoviahára mesakuéra ha pykasu repyme'ẽhára guapyhakuéra. 16 Ndohejaí avave ogueraha oime haichagua tembiporu Ñanderuete rogaguasú rupi. 17 Ha ombo'évo avei ichupekuéra he'i: Ndojehaíri piko Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Che róga ningo ñembo'e róga opaite tetãnguérape guarã, (Isaías 56,7). Peẽ katu pejapo ichugui mondaha kuára. 18 Ha pa'i ruvichakuéra ha umi kuatia haihára ohendu ko'ã mba'e ha oheka mba'éichapa ojukáta Hesúpe, okyhyjégui ichugui hikuái, umi Israel tavaygua ohecharamoitégui imbo'epy. 19 Ha oñuahẽvo pyhare, osẽ hikuái pe tavaguasúgui. 20 Ha pyhareve ha'ekuéra ohasávo, ohecha pe hígo yvyra ipirupáma hapo guive. 21 Ha Pédro imandu'a, ha he'i: Mbo'ehára, péina ningo pe hígo yvyra Nde remaldeciva'ekue ipirupáma. 22 Ha Hesu ombohováí ha he'i ichupekuéra: Pejerovia Ñanderuete. 23 Añeteko ha'e peẽme, oimérõ he'íva ko cérrope : Epu'ã ha ejeity yguasúpe, ha ndaipy'a mokõiri, oguerovia ramo uvei oikotaha pe he'íva, upéva katuete oikóta ichupe guarã. 24 Upéva ha'e peẽme: Opaite pejeruréva pene ñembo'épe, peguerovia ramo pehupitytaha katuete, pehupityva'erã. 25 Ha peñembo'éro, peperdona pende rapicha oja'yvereva'ekuépe penendive, pende Ruete peneperdona haña avei. 26 Ha peẽ napeporoperdonái ramo, Ñanderuete noperdonamo'ãi avei pene rembiapo vaíkuẽ. 27 Ha ou jevy hikuái Jerusalénpe, ha uguatávõ Ñanderuete rogaguasú rupi, ohuñaitĩ ichupe pa'i ruvichakuéra, kuatia haihakuéra ha karai ancianokuéra, 28 ha oporandu hikuái ichupe: Mba'eichagua pu'aka rupi piko rejapo milagrokuéra, térã mávapa ome'ẽ ndéve pe pu'aka rejapo haña umi mba'e. 29 Hesu he'i ichupekuéra: Che aporanduse peẽme avei peteĩ

mba'e, ha pembohovairõ chéve, Che ha'éta peëme mba'e pu'aka rupípa ajapo ko'ã milagrokuéra . 30 Juan oporobautiza Ñanderuete rembipota rupi, térãpa kuimba'e rembiapónte. Pembohovái chéve. 31 Ha ha'ekuéra oñemongeta oñondive: Ja'éro: Ñanderuete rembipota rupi, he'íta: Mba'érehépa ndapegueroiviáira'e ichupe. 32 Ha ja'éro: Kuimba'e rembiapo, jakyhyje ñane retãyguakuérágui, ichupekuéra guarã ningo Juan peteĩ proféta . 33 Ha he'i hikuái Hesúpe: Ndooroikuaái. Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Upéicharõ Che nda'emo'ãi avei peëme mba'eichagua pu'aka rupípa ajapo ko'ã milágro .

Mark 12

1 Ha Hesu oñepyrũ oñe'ẽ ichupekuéra ñe'ẽ mbojoja rupi: Peteĩ kuimba'e oñotỹ parralty , omongora pe parralty, ojo'o peteĩ parral'a rykue'o rendaña oñami haña parral'akuéra , omopu'ã óga yvate, oiporuka pe parralty mba'apoharakuérape, ha oho mombyry, ambue tetãme. 2 Ha omono'õ haña árape, ombou hembiguái pe umi mba'apohára rendápe ogueraha haña pe parral'a rykue repy. 3 Ha'ekuéra katu ojapyhy ichupe, oinupã vai ha omondo po nandí. 4 Upérõ pe parralty jára ombou jevy ambue tembiguái pe ha oñakãjoka hikuái ha oja'o heta ichupe. 5 Ha ombou jevy ambuépe, kóvape katu ojuka hikuái; uperire hetavépe ombou, umívape oikutuva'ekue ha ambuekuérape ojukava'ekue. 6 Pe parralty jára ipahaitépe katu ogueroko gueteri peteĩ ta'ýra ohayhuetéva, kóvape ombou ipahápe ichupekuéra he'ívo: Omomba'éta hikuái che ra'ýpe. 7 Umi mba'apohára katu he'i ojupe: Kóva ningo pe yvy jararã, néina jaha jajuka, ha pe yvy topyta ñane mba'erã. 8 Ha ojapyhy hikuái ha ojuka ichupe, upéi omombo hetekue pe parraltýgui okápe. 9 Mba'épa ojapóne pe parralty jára. Oúta ohundi haña umi mba'apohárape, ha ome'ëta pe parralty ambuekuérape oñangareko haña. 10 Ne'íra piko pemone'ẽ Ñanderuete kuatiañe'ëme kóva: Pe itaguasu (Hesu Crísto) umi óga apohára omombova'ekue, upéva ári oñemopu'ã ko'ãga pe óga (Hesu Crísto iglésia). 11 Kóva ou Ñanderuetéguio, ha ñande resápe guarã opyta Ñanderuete milágro , (Salmokuéra 118,22). 12 Ha oñeha'ã hikuái oapresa haña ichupe, okyhyje katu hetãygua atýgui, ohechakuaa haguére hesekuéra Hesu he'i hague ko ñe'ẽ mbojoja, upéva oheja ichupe, ha oho hikuái. 13 Upéva ombou hikuái fariseokuéra ha Heródes rembiguaikuérape oñeha'ã haña omoñuhã Hesúpe iñe'ẽ rupi. 14 Ko'áva oñuahẽ Hesu rendápe ha he'i ichupe: Mbo'ehára, roikuaa ningo, ne ñe'ẽ hi'añeteha ha neremomba'eveiha avavépe, ha nerema'ëi kuimba'ekuéra rembiechauka rehe, hekoitépe reporombo'e Ñanderuete rapére. Ikatúpa oñeme'ẽ (ojepaga) impuéstotetã ruvicha Césarpe térãpa nahániri. 15 Hesu ohechakuaávo ha'ekuéra hova mokõiha, he'i ichupekuéra: Mba'érehépa chera'ã. Peru chéve pirapire (monéda) ahecha haña. 16 Ha'ekuéra ogueru rire, Ha'e oporandu ichupekuéra: Máva ra'ãnga piko kóva ha mba'éichapa héra. He'i ichupe hikuái: César ra'ãnga. 17 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Peme'ẽ Césarpe, César mba'éva, ha Ñanderuetépe, Ñanderuete mba'éva. Ha heta opyta ohecharamo joa ko'ã mba'e. 18 Ha saduceokuéra , he'íva ndaiporiha jeikove jevy, oñemboja hendápe ha oporandu ichupe, ha he'i: 19 Mbo'ehára, Moises ningo oheja ko tembiapoukapy: Peteĩ kuimba'e omano ramo ita'yra'yre, ityvýra omendava'erã hembirekokue rehe, ha'e omoñemoña haña ityke'yrape guarã. 20 Oiko ningo 7 kuimba'e ojoryvýva, pe tenondere omenda ha omano ita'yra'yrehe. 21 Pe mokõiha omenda pe kuña rehe, ha omano avei ita'yra'yre ha upéicha avei pe mbohapyha. 22 Opavave umi 7 omenda hese ita'yra'yre. Ipahápe omanomba rire umi kuimba'e, omano avei pe kuña. 23 Pe jeikove jevýpe, ha'ekuéra oikove jevy ramo, máva mba'éta pe kuña péva, umi 7 voi ningo omendava'ekue hese. 24 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Pejavy ningo ndapeikuaágui Ñanderuete kuatiañe'ẽ ni ipu'aka. 25 Umi omanomava'ekue oikove jevyha árape, noñemendamo'ãi, oikóta uvei angelkuéraicha Ñanderuete rekohápe (yvágape). 26 Umi omanomava'ekue oikove jevyva'erã, napemoñe'ëi piko Moises kuatiañe'ëme, Ñanderuete oñe'ẽ ramoguare ichupe pe jukeri mbytégui he'ívo: Che ningo Abraham Jára, Isaac Jára, ha Jacóbo Jára. 27 Ñanderuete ningo ndaha'ëi omanómava Jára, oikovéva Járante, peë ningo tuichaite pejavy. 28 Ha oñemboja peteĩ kuatia haihára ohendúva iñe'ẽ joapikuéra, ha ohechávo Hesu ombohováí porã hague ichupekuéra, oporandu Hesúpe: Mba'éichagua mandamiénto (tembiapoukapy) piko pe ituichavéva. 29 Hesu he'i ichupe: Pe ituichavéva ningo: Ehendu Israel, Ñanderuete ningo peteĩ Jára añónte. 30 Ehayhu Ñanderuete, nde Járape, opaite nde py'aite guive, opaite ne ánga reheve, opaite ne pensamiénto reheve, ha opaite ne mbaretetekue reheve, (Deuteronomio 6,4-5). 31 Ha pe mokõiha ningo kóva: Ehayhu nde rapichápe nde rejehayhu háicha. Ndaipóri ambue tembiapoukapy ituichavéva

ko'ã mokõigui. 32 Upérõ pe kuation haihára he'i Hesúpe: Iporã, mbo'ehára, añetéko ere, peteĩteha Ñanderuete, ha ndaipóri ambue, Ha'émente, 33 ha jahayhu Ñanderuetepe ñande py'aite guive, opaite ñane apytu'ũkua guive, opaite ñande pu'aka reheve, ha jahayhu avei ñande rapichápe ñande jajehayhu háicha, kóva ningo mba'e guasuve opaite kuave'ẽmby ojehapývaguí ha opaichagua ambue kuave'ẽmbýgui. 34 Hesu oma'ẽvo hese oñe'ẽ porã haguere he'i ichupe: Nereiméi mombyry Ñanderuete retãguasú rekógui. Ha avave noporandusevéi ichupe mba'eve. 35 Ha Hesu oporombo'ẽvo Ñanderuete rogaguasúpe, Ha'e voi oporandu: Mba'éicha piko pe kuation haihára he'i pe Crísto David ra'ya. 36 David voi ningo oñe'ẽ pytu porã rupi: Ñanderuete he'i che Járape: Eguapy che akatúa gotýo, amoĩ peve nderehe ija'e'ývakuéra nde py guýpe, (Salmokuéra 110,1). 37 David voi ningo ohenói ichupe che Jára, mba'éicha piko upéicharõ ha'e ita'ýrata. Ha hetãyguakuéra ohendu ichupe vy'apópe. 38 Ha oporombo'ẽvo he'i: Peñeñangarekóke umi kuation haiháragui oikoséva ao puku reheve, ha oipotáva hetãyguakuéra omomaitei ichupekuéra okára (pláza) rupi, 39 ha uguapysénte Ñanderuete róga guapyha tenondevegúape iporãveha karuguasuhápe. 40 Ha'ekuéra oipe'a umi imenave'ýva rogakuéra, ha oñembo'e puku gua'u. Ko'áva ohupityva'erã ijehavira ipohyivéva mbojovakeha árape. 41 Ha Hesu uguapy Ñanderuete rogaguasú me'ẽmby ryrú rováí ha oma'ẽ mba'éichapa Israelguakuéra omoĩ ipirapire iglésia cájape . Ha umi uguerekóva heta pirapire, omoĩ heta. 42 Ou peteĩ imenave'ýva, imboriahúva omoimba pe uguerekomíva, mokõi monédami. 43 Ha Hesu ohenói hemimbo'ekuérape ha he'i: Añete ha'e peẽme ko imenave'ý imboriahúva omoĩve opavavégui pe me'ẽmby ryrúpe (iglésia cájape). 44 Ha'ekuéra ningo omoĩ pe hembývaguí ichupekuéra; pe imenave'ýva katu ome'ẽmba uguerekomíva, hembí'umi repy rãngue jepeve.

Mark 13

1 Ha Hesu osẽvo Ñanderuete rogaguasúgui, he'i ichupe peteĩ hemimbo'e: Mbo'ehára, ema'ẽmína mba'éichapa iporã ha ituicha umi itaguasu ko Ñanderuete rogaguasúpe. 2 Hesu katu he'i ichupe: Rehechápa ko ogaguasúte. Ndopytamo'ãi ita ojo'ári ojeitypa'ýre. 3 Uguapypa jave olívo cérro ári, Ñanderuete rogaguasú rováí, Pédro, Jacóbo, Juan ha Andres oporandu ha'eñoháme Hesúpe: 4 Eréna oréve araka'épa ojehúta ko'ã mba'e, ha mba'e techaukahápa oikóta ojehu vove ko'ã mba'e. 5 Ha Hesu ombohováivo ichupekuéra he'i: Pema'ẽke, ani avave penembotavy. 6 Heta oúta che rerape, ha he'íta: Che ha'e Hesu, ha ombotavýta heta tapichakuérape. 7 Pehendu ramo ñorãirõguasú ha ñorãirõguasú sapukái, ani peñemondýi, ko'ã mba'e ojehu raẽva'erã, oguhẽ mboyve pe ára paha. 8 Opu'áva'erã tetãnguéra ojuehe ha tetãguasukuéra ojuehe. Heta hendápe oikóta yvy ryrýi, avei ñembyahýi, ha ko'ã jehasa asy ñepyrũrã, (ku kuña imembymbotávaicha). 9 Peẽ katu pema'ẽ pendejehe, penembotyryrýta mbojovakehára rendápe ha penenupãta Ñanderuete rogakuérape, ha pendegueraháta mburuvicha ha tetã ruvichakuéra renondépe, cherehápape, che rechahare ramo ichupekuéra gũarã. 10 Ñanderuete ñe'ẽ porãite (evangélio) katu oñemyasái raẽva'erã opaite tetãme ha uperire ae aju jevýta. 11 Pendegueraha vove peneme'ẽ haña ipopekuéra ani pejepy'apýtei pejetavare, umi ñe'ẽ pejetava oñeme'ẽta peẽme, napeĩ ningo peñe'ẽtava, pe Pytu Porãmbáva uvei pendepype oĩva. 12 Peteĩ tyke'ýra ome'ẽta ityvýra ojejuka haña, ha peteĩ túva ita'ýrape, ha oĩva'erã ta'ýra opu'áva itúva rehe ojuka haña ichupe. 13 Opavave oñemoĩta penderehe che rera rehehápe, upe ojeroviavahína ára pahaite peve katu ojesalvava'erã . 14 Pehecha ramo upe porombyaihára tie'ý oñembo'ýhína pe tenda oĩ'ý haña, upe omoñe'ẽva ko ñe'ẽ kóva tohechakuaa porã, ha umi oĩva Judéape tokañy cérro gotýo. 15 Umi oĩva hóga ape ári, ani oquejy, ha ani oíke uguenohẽ haña hógaguí mba'eve. 16 Ha umi oĩva kokuépe ani ojevý oheka haña ijahoja. 17 Angái umi kuña hyeguasúva, ha umi oporomokambúva umi ára umívape. 18 Peñembo'e ani haña ojehu umi mba'e araro'y jave. 19 Umi ára umívape oĩta py'a angekõi ndetuichaitéva, máramo ndoikoiva'ekue gueteri ko yvy apére Ñanderuete ojapo guive ko múnido ko'ağaite peve, ha oĩve'ýva'erã araka'eve. 20 Ñanderuete nomombykýrõ umi ára umíva, avave ndojesalvamo'ãi; umi jeporavopyre rehehápe katu Ha'e omombykýta umi ára umíva. 21 Ha oime ramo he'íva peẽme: Péina ápe pe Crísto, térã: Péina pépe, ani pegueroviátei. 22 Opu'áva'erã Crísto gua'u ha proféta gua'ukuéra, ojapótava techaukapý ha milagrokuéra oporombotavy haña, ha ikatu ramo umi poravopyrépe jepe ombotavýta. 23 Pema'ẽke pendejehe, ha'epamaguí peẽme (umi mba'e oikova'eráva). 24 Umi árape, upe angekõi ndetuicháva rire, kuarahy iñypytúta, ha jasy ndohesapemo'ávái. 25 Mbyjakuéra ho'áta araguí, ha yvága pu'akakuéra oñemonguepáta. 26 Ha upérõ Ñanderuete Ra'y oúta arái ári,

tuicha pu'aka ha heko jajaipa reheve. 27 Ha ha'e omboúta hi'angelkuéra ombyaty haḡua umi ojeporavova'ekuépe umi irundy yvytu rapéguio, yvy paha guive yvága rugua paha peve. 28 Peikuaáke pe hígo ñe'ê mbojojágui, hakã oñembopyahu ramo ha hoky ramo, peikuaa arahaku hi'aḡuimaha. 29 Upéicha avei peẽ, pehechávo ojehuha ko'ã mba'e peikuaáta Ñanderuete Ra'y oñemoaḡuimaha pe okẽme ou haḡuáicha. 30 Añete ha'e peẽme Abraham ñemoñarenguéra (Israelguakuéra) katuete oikova'erã gueteri ko'ã mba'e ko'áva ojehu ramo. 31 Ára ha yvy ohasava'erã, che ñe'ê katu ndohasaiva'erã araka'eve. 32 Upe ára ha upe hóra katu avave ndoikuaái, ni angelkuéra, ni Ñanderuete Ra'y jepe, pe Túva añómate oikuaa. 33 Pema'ẽ porãke, ani peke, avave ndoikuaágui araka'épa oúta upe ára upéva. 34 Ojogua peteĩ kuimba'épe ohóva mombyry, oheja hóga ha ome'ẽ peteĩteĩ hembiguaikuérape hembiaporã, ha he'iuka okẽ rerekuápe oñangareko porã haḡua. 35 Peñeñangareko porãke, ndapeikuaágui araka'épa oúta pe óga jára, ka'aru javépa, pyharepytépepa, gállo osapukái jave, térãpa ko'ẽ rire. 36 Anítei ha'e ou, oñeha'ārõ'ỹ jave, ani pendejohu peñeñangareko'ỹ jave. 37 Upe ha'éva peẽme, opavavépe ha'e: Peñeñangareko porãke.

Mark 14

1 Mokõi ára rire oḡuahêta pe páscua ha pe pan levadura'ỹre oje'uha arete; ha pa'i ruvichakuéra ha kuationa haihára oheka mba'éichapa oapresáta Hesúpe traicion rupi ha upéi ojuka haḡua ichupe. 2 He'i voi hikuái: Anítei arete aja, ani haḡua oiko sarambiguas tetäyguakuéra apytépe. 3 Ha Hesu oĩ aja Betániape, Simon pe ileprava'ekue rógape, okaru jave, ou peteĩ kuña oguerúva imba'yrui henyhêva mba'e ryakuã iporãitereiva ha hepyetévagui, ha'e ojoka imba'yrui ha oñohẽ pe mba'e ryakuã porãitéva Hesu akã rehe. 4 Ha upépe oĩumi ipochýva ha he'i: Ma'erã piko oñeñohẽmba rei pe mba'e ryakuã porãitéva. 5 Pe mba'e ryakuã oñevende poráva'erãmo'ã 300 ára tembiapo repy rehe, ha pe pirapire oñeme'êva'erãmo'ã mboriahukuérape. Ha oñe'engururu hikuái pe kuña rehe. 6 Hesu katu he'i ichupekuéra: Peheja ichupe, mba'érehe piko pemyangekõi ichupe. Ha'e ningo ojapo cherehe tembiapo iporãitéva. 7 Mboriahu ningo tapia oĩta pende apytépe, ha pejaposeha árape ikatu pejapo hesekuéra mba'eporã; Che katu naĩri tapiamo'ãi pende apytépe. 8 Ha'e ojapo pe ikatumíva, omotenonde omohyakuãvo che rete che tyvype (sepultúrape) ḡuarã. 9 Añetéko ha'e peẽme: Mamo oñemombe'uhápe ko evangélio ko yvy tuichakue javeve, oñemombe'úta avei ko kuña oja póva cherehe, oiko haḡua hese mandu'a tapiate. 10 Ha Júdas Iscarióte, umi 12 hemimbo'ekuéra peteĩva, oho pa'i ruvichakuéra rendápe, omoĩ haḡua Hesúpe ipopekuéra. 11 Ha'ekuéra ohendúvo ichupe, ovy'a joa, ha ome'ẽ ichupe pirapire, oheka haḡua mba'éichapa omoĩta Hesúpe ipopekuéra. 12 Ha pe pan ilevadura'ỹva arete ára peteĩháme ha pe páscua ovecha ra'y ojejukaha árape, hemimbo'ekuéra oporandu Hesúpe: Moõpa reipota roho rombosako'i haḡua ndéve pe páscua rembi'u re'u haḡua. 13 Ha Hesu omodo mokõi hemimbo'e ha he'i ichupekuéra: Tapeho pe távape ha pejuhúta peteĩ kuimba'e oguerojáva y kambuchi henyhêvape, 14 tapeho hapykuéri, ha peje pe óga ha'e oikeha járape: Mbo'ehára oporanduka, moõpa oĩ pe koty ho'u haḡua hemimbo'ekuéra ndive pe páscua arete rembi'u. 15 Ha ha'e ohechaukáta peẽme peteĩ kotyguasú yvategua oĩmbáva, upépe pembosako'ipa ñandéve. 16 Ha oho umi temimbo'e upe távape, ojohupa Hesu he'i haguéicha ichupekuéra, ha ombosako'i hikuái pe tembi'urã páscuape ḡuarã. 17 Ha ka'aru pytũvo Ha'e oho upépe umi 12 hemimbo'ekuéra ndive. 18 Ha oĩ jave hikuái mesápe , ocena jave, Hesu he'i ichupekuéra: Añete ha'e peẽme peteĩ pende apytégui okaruvahína chendive, cheme'êta cherehe ija'e'ỹva pópe. 19 Upérõ ha'ekuéra oñepyrũ ojepy'apy ha peteĩteĩ oporandu ichupe: Che piko. Ha ambue, Che piko. 20 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Pe omoingéva ipo chendive mba'yrúpe. 21 Añetehápe oñeme'êta yvyarigua Ra'y ojehei haguéicha, angái katu pe otraicionátava yvyarigua Ra'ýpe, iporãveva'erãmo'ã ichupe nonacéi rire. 22 Ha okaru jave hikuái Hesu ojapyhy pe pan , ohovasa oipehe'ã ha ome'ẽ ichupekuéra he'ívo: Kóina, kóva ningo che rete. 23 Ha ojapyhývo pe vásó oagradecé Ñanderuetepe ha ome'ẽ hemimbo'ekuérape, ha opavave ho'u ichugui. 24 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Kóva ningo che ruguy, tuguy ñembopy'apeteĩ pyahu reheguáva, oñeñohêva heta rehehápe. 25 Añete ha'e peẽme nda'umo'ãveimaha parral rykue, upe ára ha'u jevyva'erãha peve ipyahúva Ñanderuete rekohápe. 26 Ha opuraheipa rire pe purahéi, oho olívo (yvyra) cérrope . 27 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Peẽ peñepysāngapáta, ojehei ningo Ñanderuete kuationa'ẽme: Ojejukáta herekuápe, ha ijovechakuéra oñemosarambipáta, (Zacarías 13,7). 28 Che aikove jevy rire, aháta pene renonderãme Galiléape. 29 Ha Pédro

he'i ichupe: Opavave oñepysānga ramojepe, che nahanirimo'āi. 30 Hesu katu he'i ichupe: Añete ha'e ndéve, ko pyharépe, pe gállo osapukái mboyve mokõi jevy, nde chembotovéta (chenegáta) mbohapy jevy. 31 Ha'e katu he'i jevy: Amanova'erā ramo jepe nendive, mba'eveichaveramo norombotovemo'āi. Upéicha he'i joa avei ambuekuéra. 32 Ha oho hikuái peteĩ tenda héravape Getsemani, Hesu he'i hemimbo'ekuérape: Peguapy ko'ápe aha aja che añembo'e. 33 Ha Hesu ogueraha hendive Pédro, Jacóbo ha Juánpe, ha oñepyrũ ojepy'apyeterei ha imba'embyasy. 34 Ha he'i ichupekuéra: Che ánga ojepy'apyeterei amano haġuáicha, pepyta ápe ha ani pekétei. 35 Ha oñemotenonde michĩmive ichuguikuéra, ojeity yvýpe, ha oñembo'e: Ikatúrõ tohasa chehegui ko hóra kóva . 36 Ha he'i: Che Ruete, ndéve ningo opaite mba'e ikatu, embohasamína chehegui ko vásó kóva (jepy'ara'ã); opáichavo, ani pe che aipotáva oiko, upe nde reipotávante uvei toiko. 37 Ha Hesu ou ha ojohu hemimbo'ekuérape okepa, ha he'i Pédrope: Simon reke piko. Ndaikatúi pikóra'e nde chepytyvõmi peteĩ horamínte jepe ne ñembo'épe. 38 Ani peke ha peñembo'éke ani haġua peñepysānga; ñande pytu porā ningo ikyre'ỹ, ñande ro'ó (rete) katu ikangy. 39 Ha Hesu oho oñembo'e jevy ha he'i jey pe he'imava'ekue. 40 Ha ou jeývo ohecha okepa jey hikuái, hopehyietereiġui, ha ndoikuaái hikuái mba'épa ombohováita ichupe. 41 Ha Hesu ojevývo mbohapyhápe he'i ichupekuéra: Pekéntema ha pepytu'u, ovaléma, oġuahéma pe hóra vyvarigua Ra'y ho'atamaha angaipavóra pópe. 42 Pepu'ã jaha. Péina pe chetraicionátava (che py'ajoyvýva) oñemoaġuíma ñandehegui. 43 Ha Hesu oñe'ẽ aja gueteri hína oġuahẽ Júdas, umi 12 hemimbo'ekuéra peteĩva, ha hendive heta pa'i ruvicha remimboukuéra, karai ancianokuéra , kuatia haiharakuéra ha soldadokuéra, kyse puku ha vyra reheve. 44 Ha Júdas, pe otraicionátava Hesúpe ome'ẽ ichupekuéra ko techaukaha (señaal): Upe che ahetũvape, upéva ha'e, peapresa ha pegueraha ñapytĩ porāháme ichupe. 45 Ha Júdas oġuahẽvo oñemboja Hesu rendápe ha he'i: Mbo'ehára. Ha ohetũ ichupe. 46 Upévo ojapyhy hikuái ichupe ha ogueraha Hesúpe ñeñapytĩmby porāme (mburuvicha ha pa'iguasu oĩháme). 47 Ha peteĩva ijapytégui, ohekýi ikyse puku ha oikytyĩ pa'iguasu rembiguái nambi. 48 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Mondaha rekávoicha pesẽ kyse puku ha vyra reheve cheapresa haġua. 49 Opaite árape aĩ penendive Ñanderuete rogaguasúpe, aporombo'e ha ndacheapresaiva'ekue , opáichavo péva ojehu oiko haġua ojehaimava'ekue Ñanderuete kuatiañe'ẽme. 50 Upérõ hemimbo'ekuéra ohejapa ichupe ha okañymba hikuái. 51 Ha peteĩ karia'y, ahoja perĩrĩetẽpe oñemo'áva, oho hapykuéri, ha oapresa hikuái ichupe. 52 Ha'e katu ohejánte isavana ipopekuéra ha okañy opívo. 53 Ha ogueraha hikuái Hesúpe pa'iguasu rendápe, ha oñembyatypa pa'i ruvichakuéra, karai ancianokuéra ha kuatia haiharakuéra. 54 Ha Pédro oho hapykuéri, mombyry guive, pa'iguasu korapy peve ha upépe oguapy tembiguaikuéra apytépe ojepe'e haġua, 55 ha pa'i ruvichakuéra ha mburuvicha aty oĩ háicha oheka asy techaharekuérape oñemoĩ haġua Hesu rehe, ndojohúi katu avavépe. 56 Oĩ heta oñe'ẽ reíva Hesu rehe, iñe'ẽnguéra katu ojuavypa. 57 Ha oĩ ambue opu'áva ha oñe'ẽ rei Hesúre, he'ívo: 58 Ore rohendú Ha'e he'i ramoguare: Che aitypáta Ñanderuete rogaguasu, kuimba'e rembiapokue ha mbohapy árape amopu'ã jevýta ambue, ndaha'éiva kuimba'e rembiapo. 59 Upeichavérõ jepe iñe'ẽ noĩri oñoñe'ẽme. 60 Upémaramo pe pa'iguasu opu'ã ha oñembo'y imbytepekuéra ha oporandu Hesúpe: Mba'érehe piko nerembohováiri ko he'íva nderehe. 61 Hesu katu okirirĩ ha nde'íri mba'eve. Oporandu jevy ichupe pe pa'iguasu ha he'i: Ndépa Ñanderuete Ra'y, pe Mesías . 62 Ha Hesu he'i: Che ha'e, ha pehecháta Ñanderuete Ra'y oguapýrõ pe Ipu'akapaitéva akatúa gotýo ha outava arai ári. 63 Upéramo pe pa'iguasu omondoro ijao ha he'i: Ma'erāpa ñaikotevẽvéta techaharekuéra rehe. 64 Pehendúma ningo iñe'ẽ jererovupáva ha mba'épa hi'ã peẽme: Ha opavave omoneĩ Ha'e omano haġua. 65 Ha umía apytépe oĩ umi oñepyrũva ondyvu hese, upéi ojaho'i hova ha ohovanupávo oporandu: Emombe'úke mávapa nenupáva'ekue réra, ha umi soldádo jepe oinupã Hesúpe. 66 Ha Pédro oĩ aja pe korapýpe, ou peteĩ kuña, pe pa'iguasu rembiguái peteĩva. 67 Ha ohechávo Pédrope ojepe'ehahína, oma'ẽ hese ha he'i: Nde ningo reimékuri avei Hesu Nazaretgua ndive. 68 Ha'e katu ombotove (onega), ha he'i: Ndaikuaái ichupe, ha ndaikuaái pe nde eréva. Ha osẽ okápe korapy'ípe. Ha pe hórare pe gállo osapukái. 69 Ha pe tembiguái péva ohecha jevývo Pédrope he'i umi upépe oĩvape: Kóva ningo hesegua avei. 70 Ha ha'e ombotove jey. Ha uperiremi, ambue upépe oĩva, he'i Pédrope: Nde ningo hesegakueraite, Galileaygua voi ningo ne ñe'ẽ. 71 Ha'e katu omaldeci he'ívo; Ñanderuete rérape, ku añeterõġuáicha he'i: Ndaikuaái upe kuimba'e peẽ peñe'ẽva rehe. 72 Ha upevovete pe gállo osapukái mokõiha jevy. Upérõ Pédro imandu'a Hesu ñe'ẽ rehe he'imava'ekue ichupe: Pe gállo osapukái mboyve mokõi jevy, nde chembotovétama mbohapy jevy. Ha Pédro imandu'ávo pe ñe'ẽ pévare

oñepyrũ ojahe'õ.

Mark 15

1 Ko'ẽmbota vovete oñembyaty pa'i ruvichakuéra, umi karai anciáno , umi kuationa haihára ha mburuvichakuéra ha oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme oguerahauka haña ñeñapytĩháme Hesúpe, Piláto rendápe. 2 Piláto oporandu ichupe: Nde piko Júda retã ruvicha. Ha Hesu ombohováí: Heẽ, Che ha'e. 3 Ha pa'i ruvichakuéra he'i heta mba'evai Hesu rehe, omoĩ vai hañuante ichupe. 4 Piláto oporandu jey ichupe ha he'i: Mba'eve piko nerembohováiri umi ñe'ẽvai he'ivare hikuái nderehe. 5 Hesu katu mba'eve nde'íri ichupe, ha upévare Piláto ohecharamoite. 6 Upe arete ára upévape ningo ojepokuaa ojepoi peteĩ présogui , oimeraẽva ha'ekuéra ojeruréva guive rehe. 7 Oĩ peteĩ hérava Bárrabas, ojeapresama va'ekue iñirũnguéra ndive ñepu'ã sununuháme oporojuka haguere. 8 Ha Israel retãygua aty ndetuicháva ou Piláto rendápe ha ojerure ichupe opoi haña peteĩvaguĩ ojepokuaa háicha. 9 Ha Piláto oñe'ẽ ichupekuéra ha he'i: Peipotápa apoi peẽme pene retã ruvicháguĩ. 10 Piláto ningo ohechakuaa porã voi pa'i ruvichakuéra oapresa hague Hesúpe ipy'a rasýguĩ hendive. 11 Pa'i ruvichakuéra omoĩma hetãyguaakuéra akãme ojerure haña, Pilátope, opoi haña Barrabásguĩ. 12 Piláto katu oporandu ichupekuéra: Mba'épa aiporõ ajapóta ko pehenóiva Júda retã ruvicháguĩ. 13 Ha'ekuéra katu osapukái: Emosãingo ichupe kurusúre. 14 Piláto he'i ichupekuéra: Mba'e piko ojapo ivaíva. Ha'ekuéra osapukái hatã hatãve: Emosãingo ichupe kurusúre. 15 Piláto oñemoĩ porãségui Israelgua atyguasú ndive, opoi ichupekuéra Barrabásguĩ ha oinupãuka ríre Hesúpe he'iuka oñemosãingo haña ichupe kurusúre. 16 Umi soldádo ogueraha Hesúpe hogaguasu kotýpe, péva ningo mburuvichaguasúrekoha voi, ha ombyatypa upépe umi soldádo . 17 Omonde hikuái hese ao pytãũ, ha omoĩ hikuái iñakãre peteĩ akãngora (coróna) ñuatĩguiguáva. 18 Ha omomaitei Hesúpe ha he'i hikuái: Maiteípa, nde Júda retã ruvicha. 19 Ha oinupã ichupe iñakã rehe peteĩ takuárape; ondyvu hikuái hese, oñeñesũ henondépe ha oñakãity joa gua'u ichupe ñembohoryhápe. 20 Ha oñembohory heta ríre hikuái hese, oipe'a ichugui pe ao pytãũ, ha omonde jey hese ijao ha oñeguenohẽ ichupe okápe, ojgueraha ichupe oñemosãingo haña kurusú rehe. 21 Ha oguerahauka Hesu kurusú peteĩ ohasávape, hérava Simon Cireneygua, Alejándro ha Rúfo ru, ouvahína ikokuégui. 22 Ha ogueraha hikuái Hesúpe peteĩ tenda héravape Gólgota, upéva ningo he'ise: Akãngue renda. 23 Ha ho'ukase ichupe víno mírra reheve, Ha'e katu ndo'úi. 24 Ha soldadokuéra omosãingo ichupe kurusúre, oñemboja'o hikuái ijaokuérare, ha oity hesekuéra po'a, ohecha haña mavapépa opytáta. 25 Ha ka'aru mbohapy hóra jave ningo omosãingo hikuái ichupe kurusúre. 26 Ha hembiapokue cáusa ojehai yvate: Júda retã ruvicha. 27 Ha hendive oñemosãingo avei kurusúre mokõi mondaha; peteĩ ijakatúa gotýo ha ambue ijasu gotýo. 28 Oiko haña pe ojehai háicha Ñanderuete ñe'ẽme: Mba'evai apoharekuéra ndive ojepapava'ekue ichupe, (Isaías 53,12). 29 Ha umi upérupi ohasáva oñe'ẽ vai ichupe, ombovava iñakãnguéra ha he'i hikuái: Nde piko, pe reitypátava Ñanderuete rogaguasu ha mbohapy árape remopu'ãmba jevýtava. 30 Ejessalvána ndejupe, ha eguejy pe kurusúguĩ. 31 Ha upéicha avei pa'i ruvichakuéra, kuationa haihára ndive oñembohory hese ha he'i hikuái: Osalva ambuekuérape, ha'e ojupe katu ndaikatúi ojesalva . 32 Nde ramo pe Crísto, Israel retã ruvicha, eguejy ko'áña nde kurusúguĩ ore rohecha ha rojerovia haña nderehe. Ha umi hendive osãingóva kurusúre oja'o avei ichupe. 33 Ha oñuahẽvo pe hóra 6-ha iñypytũmba yvy apére hóra 9-ha peve. 34 Ha pe hóra 9-ha Hesu osapukái hatã ha he'i: Elói, elói, lama sabactani , he'iséva: Che Ruete, che Ruete, mba'érepa chereja cheaño. 35 Ha umi upépe oíva, ohendúvo pe ñe'ẽ he'i joa: Péina ohenói Elíaspe. 36 Ha peteĩva ijapytépe oñani ha omyakỹ peteĩ espónja víno háipe, omoĩ takuára apýrare, ha ho'uka ichupe he'ivo: Tove, jahecha oúpa Elías omboguejy haña ichupe. 37 Hesu katu osapukái hatãvo ojehekýi ha omano. 38 Ha Ñanderuete rogaguasu pegua aopyguasú (cortina) osoro mbytépe, yvatégui yvy gotýo. 39 Pe soldádo ruvicha oñembo'yva Hesu renondépe, ohechávo mba'éichapa Hesu omano, he'i: Añete ningo, ko kuimba'e kóva Ñanderuete Ra'y ra'e. 40 Oĩ avei kuñakuéra, oma'evahína mombyry guive, ha ijapytepekuéra oĩ: María Magdalaygua, María, Jacóbo, pe michíva, ha Jose sy, ha Salome. 41 Ha'ekuéra, Hesu oiko ramoguare Galiléape, omoirũ ha oservi va'ekue ichupe. Ha heta ambue kuña ojupiva'ekue hendive Jerusalénpe. 42 Ha opaite ko'ã mba'e ojehu viérnes ka'aru pytũme, pe ára ñembosako'íha, péva ningo viérnes, peteĩ ára sábado arete mboyve, 43 ou Jose, peteĩ Arimateaygua, kuimba'e heko potíva ha peteĩ karai anciáno avei, oha'ãrõva Ñanderuete retã pu'aka ojehechauka haña, ha'e oho Piláto

rendápe ha ojerure Hesu retekue rehe. 44 Ha Piláto noha'ārōi Hesu omano voieteha. Ha ohenoika pe soldádo ruvichápe ha oporandu ichupe arémapa omano hague Hesu. 45 Ha oikuaapa rire pe mburuvicha jurúgui, ome'ëuka Hesu retekue Josépe. 46 Upérō Jose omboguejy Hesu retekue pe kurusúgui, oñu'amba peteĩ savana ojoguaramóvape, ha omoĩ ichupe ityvýpe (isepultúrape) ojejo'ova'ekue itaguasúpe, ha ombyapajeréi peteĩ ita pohýi omboty haña pe tyvy (sepultura) juru. 47 Ha María, Magdalaygua, ha María, Jose sy, oma'ë moõitêpa omoĩra'e Hesu retekue.

Mark 16

1 Ha ohasa rire pe sábado , María Magdalaygua, María, Jacóbo sy, ha Salome ojogua mba'e ryakuã porãite ha oho omona haña Hesu retekue rehe. 2 Ha pe domingo ko'etĩme, kuarahy osẽbotávo, oho hikuái Hesu tyvýpe. 3 Ha he'i hikuái ojupe: Mávapa oipe'áne ñandéve pe tyvy juru pegua itaguasu pohýiva. 4 Ha oma'ëvo hikuái ohecha pe itaguasu oñembyapajeréma hague. 5 Oike hikuái pe tyvy ryepýpe, ha ohecha peteĩ karia'y uguapyvahína akatúa gotýo, ijao morotĩmbáva, ha tuichaiterei oñemondýi ha okyhyje hikuái. 6 Ha pe karia'y he'i ichupekuéra: Ani pekyhyje, pehekapeína Hesu Nazaretguápe oñemosãingova'ekue kurusúpe; Ha'e oikove jevýma, ndaipóri ko'ápe, pehecha oñemoĩ haguépe ichupe. 7 Tapeho katu ha peje hemimbo'ekuérape ha Pédrope, Ha'e ohomaha pene renonderãme Galiléape; upépe pehecháta ichupe; Ha'e he'i hagueichaite peẽme. 8 Ha ha'ekuéra osẽ ha oñani ohóvo, kyhyje ha rryyipópe ha mba'eve nde'íri avavépe. 9 Hesu Crísto oikove jevy riréma ha'e ojehechauka raẽ María Magdalayguápe, ichugui ningo Hesu omosẽva'ekue 7 mba'epochýpe. 10 Ha María oho, oikuaauka haña umi omoirũva'ekue Hesúpe ha ha'ekuéra oñembyasy ha ojahe'ohína. 11 Ha'ekuéra ohendúvo Hesu oikove jevyha ha María ohecha hague ichupe ndogueroviái ichupe. 12 Ha uperire Hesu ojehechauka mokõi heseguakuérape oho jave hikuái ñúme. 13 Ha ha'ekuéra oho omombe'u ambuekuérape, ha avave ndogueroviái ichupekuéra. 14 Ipahápe Hesu ojechauka umi 11-pe, oĩ jave hikuái mesápe , ha oja'o ha omongavaju ichupekuéra ndogueroviái haguére umi ohechamava'ekuérape ichupe. 15 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Tapeho opárupi, ko yvy jerekuévo, ha pemyasãi opavavépe ko evangélio. 16 Ha upe ojeroviáva ha ojebautizaukáva ojesalváta ha upe ojerovia'ýva cherehe oñehundiva'erã. 17 Ko'ã techaukapy ko'áva omoirũ umi ojeroviávape: Che rerape pemosẽta mba'epochykuérape ha peñe'ẽta ñe'ẽ pyahúpe. 18 Pejapyhýrõ mbóĩ ha pey'úrõ pohã vai oporujukáva, mba'eve ndojapomo'ãi penderehe, ha pemoirõ hasýva ári pende po, okueráta. 19 Ha Hesu Crísto oñe'ẽmba rire ichupekuéra, ogehupi yvate ichupe, Ñanderuete rekohápe, ha uguapy Ñanderuete akatúa gotýo. 20 Hemimbo'ekuéra, oho ha omyasãi Ñanderuete ñe'ẽ oporombovy'áva opárupi ha Ñanderuete Ra'y oipytyvõ ichupekuéra ha omoañete iñe'ẽ techaukahakuéra (señaikuéra) rupi.

Luke 1

1 Heta ningo oñeha'áva'ekue omombe'u haña hekópe umi mba'e ojehuva'ekue ñande apytépe ha mba'éichapa Ñanderuete rembipota oikopa, Ha'e oprofetizauka haguéicha ymaguare guive. 2 Umi mba'e rechahare ha apostolkuéra ombohasa oréve ohechava'ekue guive. 3 Hi'ãite ningo chéve avei, aikuaa porãmba rire opaite mba'e ojehuva'ekue iñepyrũha guive ko'áña peve, ahaipa hendaichaite ndéve ñuarã karaiguasu Teófilo. 4 Reikuaa haña hekopete umi mba'e añeteguáva oñembo'emava'ekue ndéve. 5 Oikova'ekue Heródes, Juda retã ruvicha árape, peteĩ pa'i hérava Zacarías, omba'apóva pa'i Abías atýpe, ha hambireko Elisabet, Aaron ñemoñaréva. 6 Zacarías ha Elisabet heko potĩva Ñanderuete renondépe, uguata hekópe Ñanderuete rapére ha hembia poukapýpe. 7 Ha'ekuéra katu naiñemoñaréi, Elisabet ndaikatúgui imemby, ha'e iñuaguiháma ha iména itujáma. 8 Ojehu ningo Zacarías omba'apo jave Ñanderuete rogaguasúpe, pa'i Abías atýpe. 9 Pa'ikuéra ojepokuaa háicha, po'a rupi, ho'a ichupe oke haña Ñanderuete rogaguasúpe omohatatĩ haña mba'e ryakuã iporãitéva, 10 ha upeaja hetãguakuéra oñembyaty okápe oñembo'e haña. 11 Ha peteĩ ángel, Ñandjárã rembiguái, ojehechauka ichupe, oñembo'y pe kuave'ẽmby renda akatúape, oñemohatatĩháme pe mba'e hyakuã porãva. 12 Ha Zacarías oñemondýi ohechávo peteĩ ángelpe , ha opyta okyhyjete. 13 Pe ángel katu he'i ichupe: Ani rekyhyje Zacarías, pe mba'e rejeduréva ne ñembo'épe oñehendúma ha ne rembireko Elisabet imembýta, ha rehenoiva'erã pe mitãkuimba'épe Juan. 14 Nde revy'áta ha nde py'aroryta, ha heta ovy'a joáta ha'e

onace haguére. 15 Ha'e ituichava'erã Ñanderuete renondépe, ha ndo'umo'ãi víno térã ambue koichagua mba'e. Ha'e henyhëva'erã Pytu Porãmbávagui, isy rye guive. 16 Ha'e ombojevyva'erã heta Israelguakuérape Ñanderuete rapére. 17 Juan ohóta Hesu Crísto renonderãme Elías pytu porã ha ipu'aka reheve, ha'e omoĩ porãta tuvakuéra ita'yra kuéra ndive, ha umi iñe'ërendu'ýva iñe'ërendu porã haña, ha ombosako'íta peteĩ tetã Ñanderuetepe guarã. 18 Ha Zacarías he'i pe ángelpe : Mba'éicha piko péva ikatu ojehu. Che ningo chetujáma ha che rembireko iñuagui. 19 Upérõ pe ángel ombohováí ichupe: Che ningo Gabriel, pe oñembo'ýmiva Ñanderuete renondépe. Ha'e chembou aña'ë ha agueru haña ndéve ko marandu iporáva. 20 Eikuaa porã katu, ko'ãña guive nde neñe'ëngúta ojehu peve che amombe'úva ndéve, nde nderegueroivaí haguére che ñe'ë. Katuete ojehúta hi'araitépe umi mba'e che amombe'úva ndéve. 21 Ha umi Israelgua oñembyatýva okápe ha oha'äröva Zacarías ou jevy haña, ohecharamoite hi'arete reiha Ñanderuete rogaguasupýpe. 22 Ha Zacarías osëvo ndaikatúi oñe'ë hetäyguakuérape, ha ohechakuaa hikuái Ñanderuete ojehechauka hague ichupe hogaguasupýpe. Ha Zacarías ipópe sêña rupi ohechauka ichupekuéra iñe'ënguha. 23 Ha opa rire hembiapo arakuéra Ñanderuete rogaguasúpe, oho jevy hógape. 24 Ko'ã ára rire Elisabet hyeguasú, ha ha'e oñemi 5 jasy aja, ha he'i: 25 Péicha Ñanderuete ojapo, Ha'e oma'ëgui cherehe anive haña añaembyasy ha atĩ apytávo. 26 Ha pe jasy 6-hápe, (Elisabet hyeguasú aja) Ñanderuete ombou hi'ángel Gabriélpe Nazaret, Galiléa távape, 27 peteĩ kuñataĩ imarã'ýva rendápe hérava María, omendapotáva peteĩ kuimba'e hérava Jose rehe, ha'e peteĩ David ñemoñare. 28 Ha pe ángel oñuahë María rendápe ha he'i: Maiteípa, Ñanderuete ndeporavo, nde ningo hovasapyréva opaite kuña apytégui ha opytataha avei ndive. 29 María ohendúvo pe ángel ñe'ë oñemondýi, ha ojepy'amongeta mba'épa he'iséne pe maitei péva. 30 Ha pe ángel he'i ichupe: Ani rekyhyjétei, María, Ñanderuete jeporiahuvereko ningo oĩ ndive. 31 Eikuaa porãke, nderyeguasúta ha nemembýta peteĩ kuimba'e ha rembohérava'erã ichupe Hesu. 32 Ha'e mba'eguasú, ha oñehenóita Yvatevéva Ra'y, ha Ñanderuete, pe Jaraitéva ome'ëta ichupe itúva David guapyhaguasu, 33 oisãmbyhy haña Israel retãme, ha hetäguasú ndopaiva'erã araka'eve. 34 Upérõ María he'i pe ángelpe : Mba'éicha piko péva ojehúta, ndaikói gueteri kuimba'e ndive. 35 Ha pe ángel ombohováí Mariápe he'ívo: Pe Pytu Porãmbáva oguejýta ndeári ha pe Yvatevéva Pu'aka nemo'ãta, ha upévare ne memby vove embohéra ichupe Heko Poráva ha Ñanderuete Ra'y. 36 Ha eikuaa porãke, Elisabet, ne génte , hyeguasúma avei jasy 6-hápema, iñuagui ramojepe imembýta avei peteĩ kuimba'e, oje'e ramojepe hese ikatu'ýva imemby. 37 Ñanderuetepe guarã ndaipóri mba'eve ikatu'ýva ojapo. 38 Upérõ María he'i: Che ningo Ñanderuete rembiguái, tojehu chéve nde ere haguéicha. Ha pe ángel ojei upégui. 39 Umi árape María oñembosako'i ha oho pya'e peteĩ táva oíva Juda cérrope . 40 Ha oñuahëvo Zacarías rógape ha'e omomaitei Elisabétpe. 41 Ha Elisabet ohendúvo María maitei imemby opopo hyépe, ha Elisabet oñemyenyhëvo Pytu Porãmbávagui, 42 hatã he'i: Ñanderuete ndeporavo ohechauka haña ipu'aka ha imborayhu nde ha ne memby rupi, oívahína nde ryépe. 43 Ha ma'eräpa ojehu chéve péva, che Jára sy ningo ou che'andúvo. 44 Ha ohendúvo ne maitei che memby opopo vy'águi che ryépe. 45 Ha nde revy'aite, reguerovia haguére pe ñe'ë oñemombe'úmava ndéve, katuete oikopáta Ñanderuete he'iukava'ekue ndéve. 46 Upérõ María he'i: Che ánga omomba'eguasú Ñanderuetepe. 47 Ha che pytu porã henyhë vy'águi Ñanderuete chesalva háre Hesu Crísto rupi. 48 Ha'e oma'ë haguére rembiguái oñemomiríva'ekue rehe ha águi rire Israel ñemoñarenguéra ovy'aitéta chendive. 49 Tuichaite mba'e Ñanderuete, pe Ipu'akapáva, ojapo cherehe, héra Teko Porãitéva. 50 Ha'e ohechaukáta imborayhu ha ijeporiahuvereko opaite tetäyguakuérape guarã, umi okyhyjéva guivépe ichugui. 51 Ñanderuete ohechauka ipu'aka iñyva mbarete rupi ha omosarambiva'erã umi ipy'apýpe oñembotuichávape. 52 Ñanderuete oity umi tetã ruvicha oñembotuichávape, ha omopu'ã hendaguépe umi oñemomirívape. 53 Umi iñembyahývape Ha'e omyenyhë mba'eporãgui, ha umi heta mba'e oguerékóvape katu Ha'e omosë po nandi reheve. 54 Ñanderuete oñangareko rembiguái Israel rehe, ha imandu'a oiporiahuverekoseha tapia guarã. 55 Abraham ha iñemoñarenguérape, oma'ëgui ichupekuéra ipromésa . 56 María opyta Elisabet ndive mbohapy jasy rupi, ha upéi ojey hógape. 57 Ha oñuahëvo pe ára Elisabet imemby haña, ha'e imemby peteĩ kuimba'e. 58 Hóga ypy peguakuéra ha heseguakuéra ohendúvo Ñanderuete oiporiahuverekoite hague ichupe, horyete hikuái hendive. 59 Ha pe ára 8-hápe Juan Bautista onace hague, oñuahë hikuái oikytĩ'o haña ipire'i, ha omboherase pe mitãme Zacarías, itúva réraicha. 60 Isy katu ojoko ichupekuéra ha he'i: Nahániri, che memby rerarã Juan. 61 He'i hikuái ichupe pene génte apytépe avave

noñehenóiri Juan. 62 Upéramo ohenói hikuái itúvape, ha'e he'i haña ita'ýra réra, ha'e oipota háicha. 63 Ha'e ojerure peteĩ yvyrape (tábla pehẽngue) ha ohai ipype: Juan hérata, che ra'y. Opavave oñembyatyva guive ohecharamoite hikuái ko'ã mba'e. 64 Upevove Zacarías juru ojepe'a ha ikũ ojera, ha ha'e omomba'eguasú Ñanderuetepe. 65 Hóga ypy pegua oñemondyipa joa ha Juda cérru rupi ojekuaauka ko'ã mba'e ko'áva. 66 Ha opaite ohendúva guive ko'ã mba'e oñongatu porã ipy'apýpe, ha he'i: Mba'épa oikóne ko mitã kóvaguí. Ñanderuete po ningo oĩ ko mitã kóva ári. 67 Ha Zacarías, Juan ru, henyhẽ Pytu Porãmbávaguí , oprofetiza ha he'i: 68 Toñemomba'eguasú Ñanderuetepe, Israel Jára, Ha'e oñejeýma hetãme osalva haña. 69 Ha'e omopu'ã peteĩ mburuvichaguasu ipu'akapáva osalva haña, ouhína Ñanderuete rembiguái David rógaguí, péva he'ise Hesu oikoha David ñemoñare ramo. 70 Oñemombe'u haguéicha yma guive iproféta heko potíva juru rupi. 71 Ko mburuvichaguasu kóva ñandepé'ata opaite ñanderehe ija'e'ýva pógui ha umi oñemoiva ñanderehe poguýgui. 72 Oiporiahuverekóvo ñande ru ypykuérape ha Ñanderuete ndahesaráirigui pe ñe'ẽme'ẽ ome'ẽmava'ekue ichupekuéra. 73 Ha'e omoañete iñe'ẽ ome'ẽmava'ekue Abraham, ñande rúpe, peteĩ juramento rupi, ha Abrahángui ohasa ñandéve guarã. 74 Ha iñe'ẽme'ẽme he'íma Ha'e ñandepé'ataha ñanderehe ija'e'ýva poguýgui, ñande jaservi haña ichupe jakyhyje'ýre, 75 jaiko haña teko potíme ha hekoitépe hesa renondépe ñande jaikove aja. 76 Ha nde, che ra'y, rembohérata Ñanderuete proféta , reho haña Ñandejára renonderãme ha rembosako'i haña haperã. 77 Ha reikuaauka haña Israel retãme Ñanderuete salvacion, pe angaipa perdon rupi. 78 Péicha Ñanderuete py'aporiahuvereko ogueru ñandéve pe tesape yvatetégui. 79 Ohesape haña umi uguapýva pytũhãme ha umi oikóva ñemano rokẽme ojereraha haña py'aguapy rape rupi. 80 Ha pe mitã okakuaa ha imbarete ohóvo ipytu porãme, ha oiko desiértope ojehechauka peve Israel retãyguakuérape.

Luke 2

1 Ha ojehu ningo Róma retã ruvicha Augústo árape, ha'e oipapauka opavavépe (censo árape), opavave oikóva guive hetãguasuetépe, ohaika herakuéra peteĩ kuatiañe'ẽme ojepaga haña impuestó . 2 Ko censo peteĩha ojejapo Cirénio oiko ramoguare mburuvicha ramo Síria retãme. 3 Upévore opavavete ohova'erã itavateépe ome'ẽ haña héra kuatiãre. 4 Upévorehe Jose oho avei Nazaret, Galiléa peguágui, Belén, David távape, opytáva Juda departaméntope , ha'égui David ñemoñare ha Juda tribuguágui . 5 María omendava'ekue Jose rehe omoirũ ichupe, mokõivéva ome'ẽ haña herakuéra; upejave María hasy imemby hañaicha. 6 Ha ojehu ningo ha'ekuéra oĩ jave Belénpe oñuahẽma pe ára María imemby haña. 7 Péva imemby kuimba'e peteĩha, ha omonte mitã aópe omoño haña peteĩ tymba karuhápe, ndaiporigui hendaña mbohupa rógape. 8 Upérupi oĩ umi ovecha rerekua oñangarekóva hymbakuéra rehe pe pyhare pukukuépe. 9 Ha peteĩ ángel ojehechauka ichupekuéra, ha Ñanderuete reko jajaipa ohesape ijerekuévo ha okyhyjeiterei hikuái. 10 Ha pe ángel he'i ichupekuéra: Aní pekyhyje, peikuaa porãkeaju amombe'úvo peẽme mba'e ipyahúva ombohorytava opaite tetãnguérape. 11 Onaceramoite peẽme guarã pe salvador Hesu Crísto, David táva Belénpe. 12 Ha pe techaukaha (señal) oñeme'ẽtavahína peẽme kóva: Peẽ pejohúta peteĩ mitãkuimba'e onaceramóvape tymba rógape, ha oñenóva peteĩ tymba karuhápe, ha oñeñu'áva mitã ñu'áhãme. 13 Ha upéicha háguite sapy'aitépe oñembyaty ángel jerekuévo hetaiterei angelkuéra omomba'eguasúva Ñanderuetepe he'ívo: 14 Toñemomba'eguasú Ñanderuetepe yvágape, ha tetãyguakuéra toiko py'aguapýpe. 15 Ha ojehu umi ángel oho jevy ríre yvágape, umi ovecha rerekua he'i joa ojupe: Jaha katu Belénpe, ha jahecha umi mba'e ojehúva ha Ñanderuete oikuaaukáva ñandéve. 16 Ha oho hikuái pya'e, ha ojehu María, Jose ha pe mitãme oñenovahína tymba karuhápe. 17 Ohecha ríre umi mba'e oje'eva'ekue ichupekuéra pe mitã rehe oho omombe'u hetãyguakuérape. 18 Ha opavave ohendúva guive umi ovecha rerekua ñe'ẽ ohecharamoite hikuái umi mba'e oje'eva guive. 19 María katu oñongatupa umi ñe'ẽ ipy'apýpe ha ojepy'amongeta hesekuéra. 20 Ha umi ovecha rerekua, ombotuicha ha omomba'eguasú Ñanderuetepe opaite mba'e ohendúva ha ohechava'ekue rehe ha ojehupa haguére hekoitépe oñemombe'u hagueichaite ichupekuéra. 21 Ha Hesu onace haguépe 8 ára oñekytĩ'o ipire'i, ha oñembohéra ichupe Hesu, pe ángel he'i haguéicha Mariápe. 22 Ha opa ríre umi arakuéra Mariá ipotĩ jey haña, Moises rembiapoukapy ojapouka háicha, María ha Jose ogueraha Hesúpe Jerusalénpe ome'ẽ haña ichupe Ñanderuetepe. 23 Moises rembiapoukapy he'i háicha: Opaite mitãkuimba'e oipe'a raẽva isy memby ryrũ oñeme'ẽva'erã Ñanderuetepe, (Éxodo

13,2 12). 24 Ha oikuave'ëva'erã Ñanderuetepe mokõi pyku'i térã mokõi pykasu ra'y, Moises rembiapoukapy he'i háicha (Levítico 12,8). 25 Umi ára umívape oiko Jerusalénpe peteĩ kuimba'e hérava Simeon, ha upe kuimba'e upéva heko potĩva ha okyhyjéva Ñanderueteĩgui. Ha'e ningo oha'ārōhína Israel Salvadorã ha pe Pytu Porãmbáva oiko ipy'apýpe. 26 Ha ojehechaukama Simeónpe Pytu Porãmbáva rupi, ha'e nomanomo'ãiha ohecha mboyve Hesu Crístopé. 27 Ha ou Ñanderuete rogaguasúpe, Pytu Porãmbáva oavisa haguére ichupe, ha ko Simeon oġuahẽ Ñanderuete rogaguasúpe Jose, María ha Hesu ndive. Jose ha María oho ojapouka haġua opaite mba'e Moises rembiapoukapy ojerure háicha. 28 Simeon ohupi Hesúpe iġyva ári ha omomba'eguasú Ñanderuetepe he'ívo: 29 Ko'áġa, che Ruete, Nde rehejakuaáma ne rembiguái omano py'aguapýpe, 30 che resakuéra ohechágui Israel Salvador . 31 Nde rembosako'íma opaite tetānguérape ġuarã. 32 Ha ko Salvador kóva opyta haġua tesape añeteguáva ramo, ojehechaukátava opaite tetānguérape ġuarã ha oġuero vy'a haġua ne retã Israelpe, (Isaías 42,6 49,6). 33 Jose ha María ohecharamoite ohendúvo umi mba'e oje'ëva Hesu rehe. 34 Ha Simeon ohovasa ichupekuéra ha he'i isy Maríape: Eikuaa porãke, ko mitã kóva oñemo'íma oity haġua hetápe ñemanóme ndojeroviáigui pe techaukaha rehe, péva he'ise Hesu Crísto rehe, ha heta ambuekuérape omoingovéta Pytu Porãmbáva, ojeroviágui hese, 35 ha peteĩ kyse puku ohasa asyva'erã ne ánga mbyte rupi, ojehechaukávo umi pensamiénto vai osëva heta tapicha py'apýgui. 36 Ha Ñanderuete rogaguasúpe oiko avei peteĩ kuñakarai, hérava Ána, Fanuel rajy, Aser tríbugui. Ha'e iġuaiġuietéma, ha'e oiko 7 año iména ndive, ikuñataĩha ára guive. 37 Ha'e opytava'ekue viúda ha ohupitýma 84 año . Ha'e ndojeivéi Ñanderuete rogaguasúgui, arakue ni pyharekuépe, oservi uvei ñande Ruetepe oñembo'ëvo ha ohasávo heta ára okaru'ÿre (ajúnope). 38 Ha pe hóra pévape ha'e oġuahẽ avei Hesu oĩháme, ha omomba'eguasú Ñanderuetepe ha oñe'ë Hesu rehe opavave oha'ārōvape guive Jerusalen salvacion . 39 Ha Jose ha María ojapopa rire Moises rembiapoukapykuéra he'íva guive, oho jevy hikuái itáva Nazarétpe, opytáva Galiléa departaméntope . 40 Ha pe mitã Hesu okakuaa, imbareteve ha henyhëve ohóvo arandúgui ha Ñanderuete pu'aka ha mborayhu omoirũ ichupe. 41 Jose ha María ohómiva meme añope páscua aretépe Ñanderuete rogaguasúpe oĩva Jerusalénpe. 42 Ha Hesu oġuerekórō 12 año omoirũ Jose ha Maríape ha oho hendivekuéra páscua arete jave Jerusalenpe. 43 Ha opávo pe arete ou jevy hikuái, Hesu katu opyta Ñanderuete rogaguasúpe, Jose ha María oikuaa'ÿre. 44 Ha'ekuéra oimo'ã Hesu ohóma iñirũnguéra ndive, ha oġuata rire peteĩ ára pukukue ha oheka heta rire igénte ha ikuaahakuéra apytépe, 45 ha ndojohúima ramo ichupe ijapytepekuéra oho jevy Jerusalenpe hekávo. 46 Ha ojohu hikuái ichupe pe ára mbohapyhápe oġuapy jave Ñanderuete rogaguasúpe ohendúvo ha oporandúvo umi mbo'ehárape. 47 Ha opaite umi ohendúva guive ichupe ohecharamoite hikuái iñarandu ha umi mba'e he'íva guive. 48 Jose ha María ohechávo ichupe ipy'andýi opytávo, ha isy he'i ichupe: Che memby, mba'érehe piko rejapo péicha orerehe, eikuaa porãke, heta jepy'apýpe ningo ore rohekaroína. 49 Ha'e katu ombohováĩ ichupe: Mba'érehe piko peẽ cherekára'e. Ndapeikuaái piko che Ruete mba'évape che aĩva'erãha. 50 Ichupekuéra nahesakã porãi iñe'ë ha'e he'íva ombohováivo. 51 Ko'ã mba'e rire Hesu ojevy hendivekuéra Nazarétpe, ha oiko ipoguýpe. Isy katu oñongatu opaite mba'e ipy'apýpe. 52 Hesu okakuaave ha iñaranduve ohóvo, ha Ñanderuete py'aporã oĩ hendive, ha hetäyguakuéra oñe'ë porãmba hese.

Luke 3

1 Ha ojehu ningo pe Róma retã ruvichaguasu Tibério oisãmbyhývo 15 año , ha Póncio Piláto oisãmbyhývo Juda departaméntope, ha Heródes oisãmbyhývo Galiléa departaméntope, ha ityvýra Felípe oisãmbyhývo Ituréa ha Traconíte, ha Lisánias oisãmbyhy Abilénepé, 2 Ñanderuete ñe'ë oġuahẽ Juan, Zacarías ra'ýpe, ha'e oĩ jave desiértope, ha umi mokõi pa'iguasu Anas ha Caifas oiko aja. 3 Ha Juan Bautísta omombe'u opaite ysyry Jordan rembe'ýpe: Hetäyguakuéra ojohutaha perdon hi'angaipakuérargui oñembyasyete ramo ojapo vai haguére ha ojebautizauka ramo. 4 Ojehai háicha Isaías kuatiañe'ëme: Oĩ ningo desiértope peteĩ oñe'ë hatáva: Pembosako'i katu Ñandejára raperã, pemyatyrō hape po'i (Isaías 40,3-5). 5 Opaite cerrokuéra pa'ũ (välle) oñemyenyhëva'erã, ha opaite cërro oñembopepava'erã, ha umi tape ikarëva oñemokarë'ova'erã, ha umi tape ijoja'ÿva, oñembojojáva'erã. 6 Ha opaite hetäyguakuéra ohechava'erã Ñanderuete salvacion . 7 Upérō Juan he'i hetäyguakuérape osëva hendápe ojebautizauka haġua: Peẽ mbói ñemoñare. Máva piko he'i peẽme, peẽ ikatuha pekañy pe jehaviraguasu oútavagui. 8

Pehechauka pende a (rembiapo porã) porã rupi, peñembyasyha añetehápe peiko vai haguére, ha anítei peñepyrũ peje pendejupe: Ore ru ningo Abraham. Che ningo ha'e voi peẽme Ñanderuete ikatuha omoingo ko'ã itágui jepe Abraham ra'yrãnguéra. 9 Ha pe hácha oñemoĩma pe yvyra rehe ojeity haña, opaite yvyra hi'a porã'ỹva ojeityta ha oñemombóta tatápe, 10 hetãyguakuéra oporandu ichupe he'ívo: Mba'e piko ore rojapova'erã. 11 Juan ombohováí ichupekuéra ha he'í: Upe icamisa mokõiva tome'ẽ oguereko'ỹvape, ha upe hembí'ũa, tome'ẽ upe oguereko'ỹvape. 12 Juan rendápe oñemboja avei impuéstó omono'õva ojebautizauka haña, ha oporandu hikuái: Mbo'ehára, mba'e piko ore rojapova'erã. 13 Ha Juan he'í ichupekuéra: Ani pejerureve umi mburuvicha omono'õkava'erãgui. 14 Ha soldadokuéra oporandu avei ichupe, ha he'í: Mba'e piko ore rojapóta. Ha Juan he'í ichupekuéra: Ani peiporu vai pende pu'aka, ani pejopy rei avavépe, ha pevy'ánte pene rembiapo repy reheve. 15 Umi oñembyatýva ojepy'amongeta Juan rehe he'ívo: Kóva ha'énepe pe Cristo. 16 Upérõ Juan he'í opavave renondépe: Che ningo añetehápe pobautiza ýpe, che rapykuéri katu ouhína pe Ipu'akavéva chehegui, ndaijáí chéve ajora haña isapatu sãnte jepe, Ha'e pendebautizáta Pytu Porãmbáva ha tata reheve. 17 Ipópe oĩma pe yrupẽ, omopotĩ haña pe trígo ra'ỹi, oñongatu haña pe trígo hógape ha pe trígo pirekue katu Ha'e ohapyukáta tata oque'ýtavape araka'eve. 18 Upéicha Juan oporomomandu ha ohekombo'e heta hetãyguakuérape, ha omombe'u pe evangélio . 19 Heródes katu, pe Galiléa retã ruvicha, omoinge Juánpe cárcelpe ha'e he'í haguére ichupe naiporãiha ha'e oiko Herodías, ityvýra rembireko ndive, ha heta ambueve mba'evai ha'e ojavova'ekue rehe, 20 upévore Heródes oity Juánpe cárcelpe . 21 Upéva mboyve ningo Juan obautiza va'ekue heta hetãyguakuérape, ha obautiza avei Hesúpe, ha oñembo'e jave hína ojepe'a pe yvága, 22 ha ojehecha oquejyha Hesu ári pe Pytu Porãmbáva peteĩ pykasúicha, ha oñehendu yvágagui peteĩ ñe'ẽ he'íva: Nde ningo che Ra'y ahayhúva ha chepy'aroryetéva. 23 Ha Hesu oñepyrũvo hembiaapo oguereko 30 año rupi. Ojegueroivia ningo, oje'e háicha, Hesu Jose ra'yha, ha Jose Eli ra'yre, 24 ha kóva Matat ra'yre, kóva Levi ra'yre, kóva Melqui ra'yre, kóva Jannai ra'yre, kóva Jose ra'yre, 25 kóva Matatías ra'yre, kóva Amos ra'yre, kóva Nahum ra'yre, kóva Hesli ra'yre, kóva Nangay ra'yre, 26 kóva Maat ra'yre, kóva Matatías ra'yre, kóva Semei ra'yre, kóva Jose ra'yre, kóva Juda ra'yre, 27 kóva Joana ra'yre, kóva Resa ra'yre, kóva Zorobabel ra'yre, kóva Salatiel ra'yre, kóva Néri ra'yre, 28 kóva Melqui ra'yre, kóva Addi ra'yre, kóva Cosam ra'yre, kóva Elmadam ra'yre, kóva Er ra'yre, 29 kóva Josue ra'yre, kóva Eliezer ra'yre, kóva Jorim ra'yre, kóva Matat ra'yre, 30 kóva Levi ra'yre, kóva Simeon ra'yre, kóva Juda ra'yre, kóva Jose ra'yre, kóva Jonam ra'yre, kóva Eliaquim ra'yre, 31 kóva Melea ra'yre, kóva Mainan ra'yre, kóva Matata ra'yre, kóva Natan ra'yre, 32 kóva David ra'yre, kóva Isay ra'yre, kóva Obed ra'yre, kóva Booz ra'yre, kóva Salmon ra'yre, kóva Naason ra'yre, 33 kóva Aminadab ra'yre, kóva Admin ra'yre, kóva Aram ra'yre, kóva Esrom ra'yre, kóva Fares ra'yre, kóva Juda ra'yre, 34 kóva Jacóbo ra'yre, kóva Isaac ra'yre, kóva Abraham ra'yre, kóva Tare ra'yre, kóva Nacor ra'yre, 35 kóva Serug ra'yre, kóva Ragáu ra'yre, kóva Peleg ra'yre, kóva Eber ra'yre, kóva Sala ra'yre, 36 kóva Cainan ra'yre, kóva Arfaxad ra'yre, kóva Sem ra'yre, kóva Noe ra'yre, kóva Lamec ra'yre, 37 kóva Matusalen ra'yre, kóva Enoc ra'yre, kóva Jared ra'yre, kóva Maleleel ra'yre, kóva Cainan ra'yre, 38 kóva Enos ra'yre, kóva Set ra'yre, kóva Adan ra'yre, kóvape Ñanderuete ojavova'ekue omoingove haña.

Luke 4

1 Hesu, henyhẽ Pytu Porãmbávagui, ojei ysyry Jordángui ha pe Pytu Porãmbáva ogueraha ichupe desiértópe, 2 Satana oipy'ara'ã haña ichupe 40 ára pukukue. Ha umi ára pukukue rupi ndo'úi mba'evete ha ohasapa ríre umi 40 ára Ha'e iñembyahýi. 3 Upérõ Satana he'í Hesúpe: Nde ramo añetehápe Ñanderuete Ra'y, ere ko ita kóvape toiko ichugui pan . 4 Hesu katu ombohováí ichupe: Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'í: Napan añoĩ rehe oikovekuaa kuimba'e ha kuñakuéra Ñanderuete ñe'ẽ rehe uvei, (Deuteronomio 8,3). 5 Upéi Satana ogueraha Hesúpe peteĩ cérró yvate ári ha peteĩ tesa pirĩme ohechauka ichupe opaite tetãnguéra oĩva yvy apére. 6 Ha Satana he'í Hesúpe: Opaite ko'ã tetã ko'áva, ipu'aka ha opaite imba'e porã reheve amoĩmbáta opaite ko'ã mba'e nde poguýpe, che poguýpe oñemoĩmava'ekue, ha che ame'ẽta ame'ẽséva. 7 Nde reñesũ ramo che renondépe ha reñembo'e ramo chéve, che amoĩmbáta nde poguýpe. 8 Hesu katu ombohováí ichupe: Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'í: Nde reñembo'eva'erã Ñanderuetepe, ha ichupe añoñte reservi va'erã, (Deuteronomio 6,13-14). 9 Uperire Satana ogueraha Hesúpe

Jerusalénpe, ha omoñembo'y ichupe Ñanderuete rogaguasu ape ári ha he'i ichupe: Nde ramo Ñanderuete Ra'y, ejeity ko'águi yvýpe, 10 ojehei ningo pende Ruete kuatiañe'ême: Pende Ruete omboúta hi'angelkuéra oñangareko haña nderehe, (Salmokuéra 91,11-12) 11 nde reraha ipópe ani haña nde py jepe oñembota peteĩ ita rehe. 12 Hesu katu ombohová i ichupe: Oje'e avei: Ani reipy'ara'ã Ñanderuete, nde Járape. 13 Ha Satana oipy'ara'ãmba rire, opoi sapy'a Hesúgui ha oho, (Deuteronomio 6,16). 14 Ko'ã mba'e rire Hesu ojevy Galiléa departaméntope Pytu Porãmbáva pu'akapype, ha Hesu rerakuã porã oñemosarambi opaite ko departamentopýre . 15 Ha Hesu oporombo'e Ñanderuete rogakuérape ha opavave oñe'ẽ porã hese ha ombotuicha ichupe. 16 Upéi oho Nazarétpe, Ha'e okakuaa haguépe, ha ijepokuaa háicha, oike sábado ára Ñanderuete rógape, ha opu'ã omoñe'ẽ haña Ñanderuete kuatiañe'ẽ. 17 Ha oñeme'ẽ ichupe pe proféta Isaías kuatiañe'ẽ ha Hesu oipe'ávo pe kuatiañe'ẽ, omoñe'ẽ ko ñe'ẽ kóva: 18 Ñanderuete Pytu Porãitéva oĩ cheári, cheporavomava'ekue chemonávo acéitepe amombe'u haña pe evangélio mboriahukuérape, ambopy'aguapy haña umi ojepy'apývape, ajora haña umi oñeñapytívape, ha aipe'a haña cárcel rokẽnguéra, 19 amombe'u haña oñuahẽmaha pe año Ñanderuete ombovy'ataha tetãyguakuérape (Isaías 61,1-2). 20 Ha omboty jevy pe kuatiañe'ẽ ha ome'ẽ rire peteĩ tembiguáipe, Hesu oguapy. Ha opaite oúva guive Ñanderuete rógape ojesareko hese. 21 Upérõ Hesu oñepyrũ he'i ichupekuéra: Ko ára kóvape oikóma ko ñe'ẽ pehenduramóva. 22 Ha opaite ohendúva guive iñe'ẽ ovy'aite hendive ha oñe'ẽ porã hese he'ívo: Ndaha'etí piko kóva Jose ra'y. 23 Hesu he'i ichupekuéra: Peẽ ikatu peje chéve ko ñe'ẽ kóva: Nde pohãnohára eñepohãno ndejupe raẽ. Heta mba'eporã ningo rohendu rejapo hague Capernaúmpe, ejapóna ko'ã mba'e avei nde valle teépe. 24 Ha Hesu he'ive: Añetehápe, Che ha'e peẽme: Ndaipóri peteĩ proféta oñembotuicháva ivalleteteépe. 25 Añetehápe Che ha'e peẽme: Heta viúda oikova'ekue Israel retãme, Elías oikove ramoguare, ha ndokyvúi ramoguare mbohapy año ha 6 jasy, ha oñemyasãi ramoguare ñembyahýi tuichaitéva opaite Israel retãme. 26 Ha oñemondónte Elíaspe tava'i Saréptape, Sidon peguápe, oipytyvõ haña peteĩte viúdape . 27 Ha oĩ avei heta iléprava pe proféta Eliséo oiko ramoguare, ha ha'e omonguera peteĩ Siriayguápente, hérava Naaman. 28 Ohendúvo ko'ã mba'e, opaite oñembyatýva guive Ñanderuete rógape ipochyeterei Hesu ndive. 29 Ha oñemoĩ hikuái hese, omosẽvo ichupe ivállegui ha ogueraha hikuái Hesúpe peteĩ cérro ru'ame oity haña ichupe. 30 Ha'e katu ohasa imbyte rupi ha ojei ijapyteguikuéra. 31 Nazarétgui Hesu oho Capernaum, Galiléa peguápe, ha ombo'e ichupekuéra sábado árape. 32 Ha ohecharamo hikuái Ha'e oporombo'e háicha, oñe'ẽgui pu'aka reheve. 33 Ha Ñanderuete rógape oĩ peteĩ kuimba'e ipype oikóva peteĩ mba'epochy, ha kóva osapukái hatã he'ívo: 34 Mba'e piko ore roguereko nendive, nde Hesu Nazaretgua, rejúpa orehundívo; che roikuaa porã, Nde ningo Yvága Jára remimbou Heko poráva. 35 Hesu katu oja'õ ichupe ha he'i: Ekirirĩ ha esẽ ichugui. Ha pe mba'epochy osẽvo pe kuimba'égui oity ichupe ha oho ojapo vai'ýre hese mba'eve. 36 Ha oñemondyipa hikuái, ha oñe'ẽ joa oñondive ha he'i: Mba'eichagua ñe'ẽ piko kóva, ko kuimba'e imbarete ha ipu'aka, ha mba'epochy jepe iñe'ẽrendu ichupe ha osẽmba hikuái. 37 Ko mba'e kóva oñemyasãi oparupiete pe tetãme. 38 Hesu osẽvo Ñanderuete rógagui oike Simon Pédro rógape, ha hembireko sy iñakãundu tuicha, ha ojerure hikuái Hesúpe hese. 39 Hesu ojavyv hi'ári ha okorõi pe akãnundúpe, ha upevove pe akãnundu opiete ichugui, upérõ ha'e opu'ã pya'e oservi haña ichupekuéra. 40 Ha oikévo pe kuarahy ogueru hikuái Hesu rendápe opaichagua hasýva, opaite oguerékóva guive hasýva hógape ogueru hikuái hendápe, ha Hesu omoĩ ipo umi hasýva ári ha omonguerapa ichupekuéra. 41 Osẽ avei heta mba'epochy, ha sapukaipópe he'i hikuái: Nde ningo Yvága Jára Ra'y, Ha'e katu okorõi mba'epochykuérape ha ndohejái ha'ekuéra oñe'ẽ. Ha'ekuéra oikuaa porã voi Hesu pe Cristoha. 42 Ha iko'ẽmbávo, Hesu osẽ Capernaúngui ha oho peteĩ desiértope . Hetãyguakuéra katu oheka joa ichupe, ha ojohúvo Hesúpe ojokose ichupe anive haña oheja ichupekuéra. 43 Ha'e katu he'i ichupekuéra: Che amyasãiva'erã avei ko evangélio kóva ambue tavakuérape, aikuaauka haña Ñanderuete retãguasú, upevarã ningo Ñanderuete chembouva'ekue. 44 Upéicha Hesu omombe'u pe evangélio opaite Ñanderuete rógape oíva Juda departaméntope .

Luke 5

1 Ha ojehu ningo, Hesu oñembo'y jave hína pe yguasú Genesaret rembe'ýpe, hetãyguakuéra ojopypa ichupe ojapysaka porãségui Hesu Ñanderuete ñe'ẽ rehe. 2 Ha'e ohecha mokõi canóa yguasú rembe'ýpe, ha ijarakuéra omopotivahína iredkuéra y rembe'ýpe. 3 Upérõ Hesu oike peteĩme, Simon Pédro mba'épe, ha ojerure ichupe

omomombyrymive haġua yguasu rembe'ýgui, ha oguapy rire, ombo'e hetäyguakuérape pe canoapy guive. 4 Oñe'ẽmba rire, he'i Simon Pédrope: Tereho pe y ipypukuvehápe ha peity pende red penohẽ haġua pirakuéra. 5 Simon Pédro katu he'i ichupe: Mbo'ehára, romba'apo ningo ange pyhare pukukue ha noronohẽi mba'evete, upéicharamo jepe aityta che red Nde erégui oréve. 6 Ha ojaopapa rire hikuái Hesu ñe'ẽ, ojapyhy hetaiterei pira, omondoropa haġuáicha iredkuéra. 7 Upémaramo ohenói iñirũnguérape opytáva y rembe'ýpe ou haġua icanóape oipytyvõ haġua avei ichupekuéra, ha oñembojavo omyenyhẽ pirágui mokõive canóa ombo'yguay haġuáicha. 8 Ha Simon Pédro ohechávo ko'ã mba'e he'i Hesúpe: Eñemboyke chehegui, che Jára, che ningo peteĩ mba'evai apoha. 9 Oñemondyipa ningo hikuái, ohecháva guive ko'ã piraita ha'ekuéra ojapyhyva'ekue. 10 Umi ambue iñirũnguéra, Jacóbo ha Juan, Zebedéo ra'ykuéra, oñemondyipa avei hendivekuéra. Upérõ Hesu he'i Simon Pédrope: Ani rekyhyje, ko ára kóva guive oikóta ndehegui nde rapicha nohẽhára. 11 Ha oġuahẽvo y rembe'ýpe ohejapa oguerékóva guive ha oho Hesu Crísto rapykuéri. 12 Ha Hesu oĩ jave hína peteĩ távape, oġuahẽ hendápe peteĩ iléprava, ha ko kuimba'e ohechávo Hesúpe ojeity henondépe ha ojerure asy ichupe he'ívo: Che Jára, reipotárõ Nde ikatu chemonguera. 13 Ha Hesu ipojái ha opoko hese he'ívo: Aipota, tanepotĩ ne mba'asy vaígui. Upevove ha'e okueraite imba'asygui. 14 Hesu he'i ichupe: Ani remombe'u pe ojejúva ndéve, tereho uvei pa'i rendápe ejehechauka haġua ha eikuave'ẽ umi mba'e Moises he'iuukava'ekue techaukaha rupi, (Levítico 13,49 Levítico 14,10). 15 Upéicharamo jepe oñemyasãive ohóvo herakuãguasu oparupiete, ha hetäyguakuéra aty atýpe oġuahẽ Hesu rendápe ohendu ha oñemonguerauka haġua imba'asykuéragui. 16 Hesu katu oho desiértope oñembo'e haġua. 17 Ha ojeju ningo peteĩ árape Hesu oporombo'e jave hína, oñembyaty avei heta fariseokuéra ha umi oporombo'éva Moises rembiapoukapykuéra ouva'ekue avei Hesu rendápe Galiléagui, Judágui ha Jerusaléngui ha oguapy hikuái ijypýpe. Ha Ñanderuete pu'aka oĩ Hesu ndive, Ha'e oporomonguerapa haġua. 18 Ha mbovymi kuimba'e ogueru peteĩ ijapávape, oñenovahína hupápe, ha oñeha'ãmba omoġuahẽ haġua ichupe Hesu renondépe. 19 Upeichavéramo jepe ndojohúi hikuái peteĩ tape, oñembyaty hetaitereígui hetäyguakuéra Hesu jerekuévo, upémaramo ojupi hikuái pe óga ape ári oipe'a haġua umi téja ha omboguejy haġua pe ijapáva hupa reheve Hesu oĩháme, hetäyguakuéra mbytépe. 20 Ha Hesu ohechávo ojerovia porãha hikuái he'i pe ijapávape: Nde kuimba'e, ne angaipa oñeperdonáma. 21 Ha umi oporombo'éva Moises rembiapoukapy ha fariseokuéra ojepy'amongeta ha he'i: Máva piko kóva oñemoĩva Ñanderuete rendaguépe. Máva piko ikatu operdona kuimba'e ha kuña angaipakuéra, Ñanderuete añómante ikatu. 22 Hesu oikuaapa voi ojepy'amongetáva hikuái, upévahe he'i ichupekuéra: Mba'e piko pejepy'amongetapeína. 23 Mba'épa hasyve ja'e haġua ko kuimba'e kóvape: Ne rembiapo vai oñeperdonáma térã epu'ã ha eguata. 24 Peikuaa porã haġua pe yvyarigua Ra'y ipu'aka avei operdona haġua angaipakuéra, Hesu he'i ijapávape: Che ha'e ndéve: Epu'ã, ehupi nde rupa ha tereho nde rógape. 25 Upevove ha'e opu'ã opavave resa renondépe, ohupi hupa oñeno hague ijati'yre, ha oho hógape omomba'eguasúvo Ñanderuetepe. 26 Ha ambuekuéra ohecharamoite opytávo ha omomba'eguasúvo Ñanderuetepe ha kyhyjepópe he'i hikuái: Jahecháma peteĩ milágro, ikatu'yva ojegueroivia. 27 Ko'ã mba'e rire Hesu oho ha ojohúvo peteĩ impuéstó mono'õ hára rehe, hérava Levi, oguapýva pe óga ryepýpe oñemono'õháme pe impuéstó, he'i ichupe: Eju che rapykuéri. 28 Ha Levi ohejapa imba'e, opu'ã ha oho Hesu rapykuéri. 29 Uperire ko Levi, (hérava avei Matéo), ojapo peteĩ karuguasú hógape Hesúpe ġuarã, ha heta impuéstó mono'õhára ha ambuekuéra oñembyaty avei Levi rógape okaru haġua. 30 Ha umi fariseo ha kuantia haihára oñe'ẽngururu Hesu remimbo'ekuéra rehe, he'ívo: Mba'érehe piko peẽ pekaru ha pey'u impuéstó mono'õhára ha mba'evai apohára ndive. 31 Hesu katu ombohová i chupekuéra he'ívo: Hesãiva noikotevẽi pohãnohára rehe, hasývante. 32 Che ningo ndajúi ahenói haġua heko jojávape, ajúnte ahenói haġua umi mba'evai apohárape, opoi haġua heko vaígui. 33 Upérõ he'i hikuái Hesúpe: Mba'érehe piko Juan remimbo'ekuéra oajuna (ojeko'aku) heta jevy ha oñembo'e heta, upéicha avei fariseokuéra, ne remimbo'ekuéra katu okaru ha hoy'u tapia. 34 Hesu ombohová i chupekuéra: Ikatúnepa peẽ peje umi oġuahẽvape mendahápe okaru'y haġua, pe menarã oĩ aja hendivekuéra. 35 Oġuahẽva'erã katu pe ára pe menarã ojeiva'erã ijapytégui, upérõ ha'ekuéra oajunava'erã avei katuete. 36 Hesu omombe'u ichupekuéra peteĩ ñe'ẽ mbojoja: Avave nomoĩri peteĩ ao pyahu pehẽnguemi omyatyrõ haġua peteĩ ao tuja osoro haguépe. Pe pehẽngue pyahu omondoro, ha oñembojehe'a ramo pe ao tujáva reheve ndo'a porãmo'ãi ojuehe. 37 Ha avave nomoĩri víno pyahu mba'yru kavara pirekueguigua itujávape, ýrõ pe víno pyahu omondorova'erã pe mba'yru itujávape, ha oñeñohẽ reívo oñehundi pe víno ha

pe mba'yru itujáva avei. 38 Vínó pyahu oñemoíva'erã mba'yru kavara pirekueguigua ipyahúvape. 39 Ha avave ho'úva pe vínó tuja ndo'uséi pe ipyahúva, he'ígui ha'e: Pe itujáva iporãve pe ipyahúvaguí.

Luke 6

1 Peteĩ sábado árape Hesu ohasa hemimbo'ekuéra ndive peteĩ kokue rupi, ha hemimbo'ekuéra oipo'omi trigoky , ojdkýi ha ho'u. 2 Ha umi fariséo ohechávo péva he'i: Mba'érehe piko pejapo sábado árape umi mba'e ndaijáiva ojejapo. 3 Hesu katu ombohováí ichupekuéra: Napemoñe'ëi piko gueteri Ñanderuete kuatiañe'ëme mba'épa David ha iñirünguéra iñembyahýi ramoguare ojavova'ekue, (1 Samuel 21,1-7). 4 Oike voi Ñanderuete rógape ha ojapyhy pe pan oñemoĩmava'ekue upépe peteĩ mesa ári techaukaha ramo ha oñemboykéva Ñanderuetepe guarã, ha'e voi ho'u ha ome'ë avei iñirünguérape. Pa'ikuéra añónte jepe ija ho'u haña umi pan . 5 Ha he'i ichupekuéra: Pe yvyarigua Ra'y ningo sábado Jarateéva voi avei. 6 Ambue sábado árape Hesu oíke avei peteĩ Ñanderuete rógape oporombo'e haña, ha umi oñembyatýva apytépe oĩ peteĩ kuimba'e ipo akatúa ypíva. 7 Ha umi kuatia haihára ha fariseokuéra omaña porã hese oikuaaségui omongueránepa sábado árape, ojohu haña hikuái peteĩ mba'e omoĩ vai haña ichupe. 8 Hesu oikuaa porã katu umi mba'e ha'ekuéra ojepy'amongetavahína, upéva he'i pe kuimba'e ipo ypívape: Epu'ã ha eñembo'y ore mbytépe. Ha ha'e opu'ã ha oñembo'y imbytepekuéra. 9 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Aporandúta peẽme peteĩ mba'e: Ikatúpa ojejapo sábado árape mba'eporã térã mba'evai. Jasalva ñande rapicha rekove térãpa ñahundi ñande rapicha rekove. 10 Hesu oma'ë porã opavave ijerekuévo oíva rehe ha he'i pe kuimba'e pévape: Eipyso nde po. Ha'e oipyso rire ipo okuera. 11 Ha'ekuéra katu okapu pochýgui, ha oñe'ë oñondive mba'épa ikatu ojejapo Hesu rehe. 12 Ha ojehu ningo umi árape Hesu oho cérrope oñembo'e haña, ha ohasa pe pyhare pukukue oñembo'évo Ñanderuetepe. 13 Ko'ẽmba rire Hesu ohenói hemimbo'ekuérape, ha ijapytégui oiporavo 12, ha oñembohéra ichupekuéra apostolkuéra (temimondo). 14 Umíva ningo: Simon, hérava avei Pédro, ityvýra Andres, upéi Jacóbo ha Juan, Felípe ha Bartolome, 15 Matéo ha Tomas, Jacóbo, Alféo ra'y, ha Simon hérava avei Zelóte, 16 Júdas, Jacóbo ra'y, ha Júdas Iscarióte, pe otraicionátava Hesúpe. 17 Ha Hesu oguejy hendivekuéra pe cérrogui , ha opyta peteĩ ñu potĩme, ha upépe oñembyaty heta Israelgua, Jerusalengua, Tíro ha Sidon yguasu rembe'y peguáva, 18 ohendu ha oñemonguerauka haña imba'asykuéraguí ha omosë haña avei mba'epochykuérape; ha Hesu omonguerapa ichupekuéra. 19 Opavave oñeha'ãmba joa opoko haña hese, Hesúgui osë pu'aka oporomonguerapáva. 20 Ha Hesu ojesaupívo hemimbo'ekuéra rehe he'i: Pevy'aite peẽ mboriahukuéra, Ñanderuete retãguasú ningo pene mba'e. 21 Pevy'aite peẽ ko'ãña peneñembyahýiva, peneryguatãmbava'erãgui. Pevy'aite peẽ ko'ãña penerasëva, peẽ pepukava'erãgui. 22 Pevy'aite peẽ, umi kuimba'e ha kuñakuéra ndaija'ëi ramo penderehe ha oñemomombyry ramo pendehégui, ha pendeja'órõ ha omboykérõ pende réra iñaáva ramo yvy arigua Ra'y (Hesu Crísto) rehehápe. 23 Pevy'a ha pendepy'arory upeha árape, ha peikuaa porãke tuicha oñemyengoviava'erãha peẽme yvágape; upéicha ningo ituvakuéra ojavómi avei profetakuéra rehe. 24 Angái, peẽ penemba'etitáva, peẽ pehupitýma pene angapyhy. 25 Angái, peẽ peneryguatãmbáva, oñuahëva'erã pe ára peẽ peneñembyahýita. Angái, peẽ ko'ãña pepukáva, oñuahëva'erã pe ára peẽ penerasëva'erãha. 26 Angái peẽ, opavave oñe'ë porã ramo penderehe, ituvakuéra upeichaite ojavova'ekue avei umi proféta gua'u rehe. 27 Che katu ha'e peẽ cherendúvape: Pehayhu penderehe ija'e'yvape, pejapo mba'eporã umi oñemoívape penderehe. 28 Peñe'ë porã ha pehovasa umi penemaldecívape , ha peñembo'e pendeja'óva rehe. 29 Ha oime ramo nenupáva nde rova yképe, eme'ë ichupe ambue nde rova yke. Ha oime ramo oipe'áva ndehégui ne póncho , eme'ë avei ichupe ne camisa . 30 Ha oime ramo peteĩ mba'ejerure ndéve, ani rembotove (renegátei), eme'ë katu; ha upe ogueraháva ne mba'éva ani rejerure jevy. 31 Ha peẽ peipota háicha umi kuimba'e ha kuñakuéra ojapo penderehe, upeichaite pejapo avei peẽ hesekuéra. 32 Peẽ pehayhúnte ramo umi penderayhúvape, mba'eichagua agradecimiéntopa peha'ärõ. Umi jukahára jepe ohayhu iñirünguérape. 33 Ha peẽ pejapónte ramo mba'eporã umi ojavóva mba'eporã peẽme, mba'eichagua agradecimiéntopa peha'ärõ mba'evai apohára ningo peichaite avei ojapo. 34 Ha peẽ peiporukánte ramo umi ikatúvape oiporuka avei imba'éva peẽme, mba'eichagua agradecimiéntopa peha'ärõ mba'evai apohára ningo oiporuka avei iñirünguérape ha oha'ärõ avei ha'ekuéra oiporuka avei imba'ekuéra. 35 Pehayhu katu penderehe ija'e'yvape, ha pejapo mba'eporã ichupekuéra guarã, ha peiporuka ichupekuéra

peha'ärö jevy'ÿre mba'eve, ha pehupityva'erä mba'e tuicháva ha oikóta pendehegui Yvatevéva ra'ykuéra, Ha'e voi ipy'a porã avei umi oagradece'ÿva ha umi iñaáva ndive. 36 Peiporiahuverekókena, pende Ruete oporoporiahuvereko háicha. 37 Ani pembojovake pende rapichápe, ani haña peẽ peñembojovake avei, ha ani pecondena pende rapichápe, ani haña ha'ekuéra penecondena avei. Peperdona uvei pende rapichápe, ha peñeperdonáta avei peẽ. 38 Peme'ẽ ha oñeme'ẽva'erä avei peẽme, upéichamante oñemyengovia peẽme medída porã henyhẽ poráva, oñembokacha poráva ha oñemyenyhẽ poráva'eráva avei pende vosá. Pe medída peiporúva pende rapicha rehe ojeporu jevyva'erä penderehe. 39 Ha Hesu omombe'u ichupekuéra peteĩ ñe'ẽ mbojoja: Ikatu piko peteĩ hesatúva oisãmbyhy porã ambue hesatúvape, ndo'aichénepa mokõivéva vyukuápe. 40 Pe temimbo'e ningo ndaituichavéi imbo'eharagui, oñembo'e porã rire ichupe ha'e oikóta imbo'eharakuéicha. 41 Ma'eräpa rema'ẽ pe vyvra ku'imi rehe oíva nde rapicha resápe ha nde nderehechaséi pe vyvra oíva nde resateépe. 42 Mba'éicha piko eréta nde ryvýpe: Che ryvy, eheja tanohẽ pe vyvra ku'imi nde resápe oíva, ha nde nerema'ẽi pe vyvra nde resateépe oíva. Nde, tovamokõi, eipe'a raẽ pe vyvra nde resápe oíva, ha upéi rehecha poráve rire ae enohẽ pe vyvra ku'imi oíva nde ryvy resápe. 43 Peteĩ vyvra porã ha hesáiva hi'a poráva'erä, ha peteĩ vyvra hasýva hi'a vaiva'erä (hasypágui). 44 Opaichagua vyvra ojekuaa hi'a rupi, ndojepo'ói ningo arasa ñuatĩgui, ni guavira ñana reĩgui. 45 Pe tekove ipy'a poráva ningo oguenohẽ mba'eporã ipy'apy porãgui, ha pe tekove vai oguenohẽ mba'evai ipy'apy vaĩgui, ha umi mba'e omyenyhẽva ñande py'apy, umía katuete osẽ jevyva'erä ñande juru rupi, taha'e ñe'ẽ iporáva, taha'e ñe'ẽ ivaíva. 46 Mba'érehe piko peẽ chembohéra che Jára, che Jára, ha ndapejapói umi mba'e che ha'éva guive. 47 Opaite oúva che rendápe, ohendúvo che ñe'ẽ, ha ojapo avei che ha'éva, 48 ojogua peteĩ kuimba'e ojogapo porávape, ha'e ojo'o pypuku ohupity peve itaguasu ha hi'ári omopu'ã iladrillokuéra, mása porã reheve. Ha oky tuichaite ramo jepe, ha pe y osyry mbarete ha omyaña hatã ramo jepe pe óga tápia, ndaikatúi omomyi, pe óga oñemopu'ã porãgui itaguasu ári. 49 Upe ohendúva che ñe'ẽ ha ndojapóiva katu ojogua peteĩ kuimba'e omopu'áva hóga rapo vyuku'i rei ári ojo'o'ÿre, ha pe y osyry mbarete ramo ha omyaña hatã ramo pe óga tápia ho'ava'erä, noñemopu'ãigui ita guasu ári, vyv ku'i árinte uvei.

Luke 7

1 Hesu omoñe'ẽmbávo ko'ã mba'e ko'áva opavave resa renondépe, Ha'e oíke Capernaúmpe. 2 Peteĩ soldádo ruvicha rembiguái hasyete, omano hañuáicha, ijára peteĩ Romaygua ruvicha ohayhuetéva ichupe. 3 Ha ko soldádo ruvicha kóva ohendúvo Hesu ojapo hague heta milágro, omondo umi Israel karai anciáno Hesu rendápe, ojerure Hesúpe ou ha omonguerami haña hembiguáipe. 4 Ko'ã karai anciáno oñuahẽvo Hesu rendápe ojerure asy Hesúpe omoirũ haña ichupekuéra pe soldádo ruvicha róga peve ha he'i: Iporãiteva'erä Nde reho ramo hendápe reipytyvõ haña ichupe. 5 Ha'e ningo ohayhu añetehápe ñane retäyguakuérape, ha ha'e voi omopu'ãuka oréve guarã Ñanderuete róga. 6 Ha Hesu omoirũ ichupekuéra. Ha Hesu oñemoaçuívo pe Romaygua rógagui, ha'e he'iuka Hesúpe iñirũnguéra rupi: Karaiguasu, ani reñemyangekõive, che ningo ndachereko potĩriva, nde reike haña che rogaguýpe. 7 Upévare ndaijái chéve, che voi aha haña ne rendápe, eremínte peteĩ ñe'ẽ ha che rembiguái okueráta katuete. 8 Che ningo peteĩ kuimba'e aguerékóva che poguýpe soldadokuéra ha che ha'e ramo peteĩme: Tereho, ha'e oho, ha che ha'e ramo ambuépe: Eju, ha'e ou. Ha che ha'e ramo che rembiguáipe ejapo ko mba'e: Katuete ha'e ojapo. 9 Hesu ohendúvo péva, oguerohory, ha oñembojere he'ívo opavave omoirũva guivépe ichupe: Añetehápe Che ha'e peẽme: Israelguakuéra apytépe ndajohúi gueteri koichagua jerovia tuicháva. 10 Ha umi ojejokuáiva'ekue ojevývo pe soldádo ruvicha rógape, ojohu pe tembiguái péva okueraitéma. 11 Uperire Hesu oho peteĩ távape, hérava Nain, hemimbo'ekuéra ha heta hetäyguakuéra omoirũ ichupe. 12 Ha oñemoaçuívo pe táva rokẽguasúgui, ojegueraha okápe peteĩ karia'y omanóvape oñeñotý hañuáme. Ha'e ningo isy memby peteĩmi, ha isy peteĩ viúda, heta tavaygua omoirũ ichupe. 13 Ha Hesu ohechávo pe viúdape, oiporiahuverekoiterei, ha he'i ichupe: Ani rejahe'o. 14 Ha Hesu oñemboja ha opoko upe te'õngue ryrú rehe, omombyta ha he'i: Mitãrusu, Che ha'e ndéve, epu'ã. 15 Ha upevovete pe mitãrusu opu'ã ha oguapy, ha oñepyrũ oñe'ẽ, uperõ Hesu ome'ẽ pe mitãrusu isýpe. 16 Ha okyhyjepa joa hikuái ha omomba'eguasu Ñanderuete he'ívo: Peteĩ proféta tuichaitéva opu'ã ñande apytépe, Ñanderuete oñandúma hetãme. 17 Ha Hesu rerakuã porã oñemyasãi opaite Juda departaménto rupi ha

ijerekuévo avei. 18 Ha Juan remimbo'ekuéra omombe'upa ko'ã mba'e Juan Bautístape, upéi Juan ohenói mokõi hemimbo'épe, 19 omondo haña ichupekuéra Hesu rendápe, oporanduhávo ichupe: Nde piko upe ouva'eráva, téräpa roha'äröveva'erã gueteri ambuépe. 20 Ha oñuahévo hikuái Hesu rendápe, he'i: Juan Bautísta orembou ne rendápe roporandu haña ndéve: Nde piko upe ouva'eráva, téräpa roha'äröveva'erã gueteri ambuépe. 21 Upejavete Hesu omonguera hetápe imba'asygui ha ijejopy vaígui, omosévo mba'epochykuérape ha omonguerávo hesatüvape. 22 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Tapeho pemombe'u Juan Bautístape umi mba'e peẽ pehecháva ha pehendúva: Hesatüva ohecha jey, ijapáva oguata jey, iléprava okuera, ijapysapéva ohendu jey, omanomava'ekue oikove jey, mboriahukuérape oñemombe'u pe evangélio (marandu porã). 23 Ha ovy'aite umi oñepysãnga'yva cherehe. 24 Juan remimbo'ekuéra oho rire, Hesu oñepyrü oñe'ẽ hetäyguakuérape Juan Bautísta rehe he'ívo: Mba'épa pesẽ pehecha haña desiértope . Peteĩ takuára pe yvytu ombovavávapa. 25 Mba'e piko pesẽ ra'e pehecha haña. Peteĩ kuimba'e oñemondéva ao porãmepa. Peikuaa porãke, umi ijao hepýva ha vy'apópe oikóva, opyta hogaguasúpe. 26 Mba'e piko ra'e pesẽ pehecha haña, peteĩ proféta piko. Héẽ, Che voi ha'e peẽme, ha'e katu mba'eguasuve peteĩ profétagui . 27 Ñanderuete kuatiañe'ẽme oñe'ẽ hese: Peikuaa porãke, amondo che rembijokuái ne renonderãme, ombosako'i haña nde rape ne renonderãme, (Malaquías 3,1). 28 Ha Che ha'e peẽme ndaipóri proféta ituichavéva Juángui, onaceva'ekue guive kuñakuéragui. Upe imichívéva katu Ñanderuete retäguasúpe ituichavéta ichugui. 29 Opaite tetäyguakuéra, ohenduva'ekue guive ichupe, umi impuésto mono'õhára jepe, ohechakuaa porã Ñanderuete rembipota, ha ojebautizauka Juan bautísmope . 30 Fariseokuéra ha umi ombo'éva Moises rembiapoukapykuéra omboyke katu Ñanderuete rape pyahu hekoveteépe guarã, upévare ndojebautizauká Juan bautísmope . 31 Mávarehepa Che ikatu ambojoja ko'añagua kuimba'ekuérape. Mba'épepa ojogua. 32 Ojogua ningo umi mitäkuimba'épe oguapýva pe plázape ha osapukáiva ojupe, ha he'i: Rombopu ningo mimby peẽme ha peẽ ndapejerokýi, ropurahéi jahe'o pegua purahéi ha peẽ napenerasẽi. 33 Juan ningo ou oporobautiza haña, ha'e ndo'úi pan ni víno , ha upeichavéramo jepe peẽ peje ha'e oguerékoha ipype peteĩ mba'epochy. 34 Pe yvyarigua Ra'y katu okaru ha hoy'u, ha peẽ peje: Peikuaa porãke, ko kuimba'e kóva ikaruguasu ha ika'u, impuésto mono'õhára ha angaipavóra irũ (rayhupára). 35 Ñanderuete arandu oñemoañeteva'ekue Hesu Crísto rembiapo rupi ha opavave ojeroviaitéva guive hese oikuaa porã voi ko añetegua kóva. 36 Peteĩ fariséo , hérava Simon, ojerure Hesúpe okaru haña hendive, ha Hesu oíke pe fariséo rógape ha oguapyñeno okaru haña imesápe . 37 Ha upe táva upévape oíko peteĩ kuña heko vaíva, ha'e oikuaávo Hesu oíha pe fariséo mesápe , ogueru peteĩ botélla henyhëva mba'e ryakuã porãvagui. 38 Ha pe kuña péva ou hapykuéguio oñesũ Hesu py renondépe, oñepyrü ojahe'o ha omyakỹ Hesu pykuéra hesáype, omokã jey iñakã raguépe, ohetũ ipy, ha oipichy imba'e ryakuã porã reheve Hesu pykuéra. 39 Pe fariséo oconvida va'ekue Hesúpe, ohechávo péva he'i ipy'apýpe: Ko kuimba'e kóva añetehápe proféta rire, oikuaava'erãmo'ã mávapa pe opokóva hese, ha mba'eichagua kuñápa ha'e, ha'e ningo peteĩ kuña reko vaíva. 40 Upérõ Hesu he'i ichupe: Nde Simon, amombe'use ndéve peteĩ mba'e. Ha Simon ombohováí: Ere katu, mbo'ehára. 41 Mokõi kuimba'e odeve pirapire hapichápe. Peteĩ odeve 500 ára tembiapo repy ha pe ambue 50 ára tembiapo repy. 42 Mokõivéva ndaikatuiete omyengovia pe pirapire odevévape , ha upe karai ipy'a porãgui, oheja rei ha operdona mokõivévape. Máva piko, ko'ã mokõi apytégui ohayhuvéne pe odeveva'ekuépe . 43 Simon ombohováí he'ívo: Hi'ã ningo chéve upe hetavévape oheja reiva'ekue. Ha Hesu he'i ichupe: Añetehápe, ere porã. 44 Ha Hesu oñembojerévo pe kuña gotýo, he'i Simónpe: Rehechápa ko kuña kóvape. Aikékuri nde rógape, nde katu nereme'ẽi chéve y ajepyhéi haña, kóva katu omyakỹ hesáype che pykuéra, ha omokã jevy hi'ávape. 45 Nde nacheretũi, kóva katu oíke guive ohetũ che pykuéra. 46 Nde neremoĩri acéite che akã rehe, ha'e katu oipichy imba'e ryakuã porã che pykuérare. 47 Upévare, Che ha'e ndéve Simon: Ichupe guarã oñeperdonáma iñangaipa heta, ha'e ohayhu hetágui. Upe michĩ oñeperdonava'ekue michĩ ohayhuva'erã avei. 48 Upémaramo Hesu he'i pe kuñame: Ne angaipakuéra oñeperdonáma . 49 Upérõ umi okarúva guapyñenoháme Simon mesápe he'i joa ipy'apýpe: Máva piko kóva, ikatúva oporoperdona angaipa avei. 50 Hesu katu he'i pe kuñame: Nde rejeroivia porãgui rejesalváma , tereho py'aguapýpe.

Luke 8

1 Uperire Hesu oguata 12 hemimbo'e ndive opaite táva ha tava'i rupi omombe'úvo

Ñanderuete retãguasú evangélio (marandu porã). 2 Ha oĩmimi kuñakaraikuéra ohóva hendive, ichuguikuéra Hesu omosẽva'ekue mba'epochy térã ambuekuérape Ha'e omonguerava'ekue imba'asygui, ijapytépe oĩ: María, hérava Magdaléna, ichugui Hesu omosẽva'ekue 7 mba'epochy, 3 ha Juána, Chuza rembireko, ha'e Heródes rembiguaguasu, Susána ha heta ambue kuñakarai oipytyvõva Hesúpe imba'eitãgui. 4 Ha oñembyaty rire Hesu rendápe heta hetãyguakuéra opaichagua távaguí, Ha'e ombo'e ichupekuéra ñe'ẽ ñembojoja rupi, he'ívo: 5 Peteĩ ñemitỹhára oho ikokuépe oñotỹ haña. Ha omosarambivo iñemitỹ ra'ỹinguéra oime ho'áva tapére, ha umi upérupi oguatáva opyrũ hesekuéra, ha guyrakuéra ho'upa. 6 Ambue ha'ỹinguéra ho'a ita oĩháme, ha heñói porã ramojepe ipiru pya'e ndahapo pypukúigui. 7 Ambue ha'ỹinguéra ho'a ñuatĩndýpe, ha heñóivo hendive umi ñuatĩ ombopytupa umi plánta porãvape. 8 Ambue ha'ỹinguéra katu ho'a yvy porãháme, ha heñóivo hi'a porã, oñemono'õgui peteĩ ha'ỹingúgui 100 ha'ỹi ipyahúva. Hesu he'i rire ko'ã mba'e ko'áva hatã he'i ichupekuéra: Upe ijapysáva ohendu haña, tohendu. 9 Uperire hemimbo'ekuéra oporandu ichupe mba'épa he'ise pe ñe'ẽ ñembojoja. 10 Ha Hesu ombohová i ichupekuéra: Peẽme ija peikuaa haña Ñanderuete retã ñemimby, ambuekuérape katu aña'ẽ ñe'ẽ mbojoja rupímante, umi ohecháva ohecha'ỹ haña, ha umi ohendúva, oentende'ỹ haña (hesakã'ỹ haña) ichupe. 11 Pe ñe'ẽ ñembojoja ningo he'ise: Pe mba'e ra'ỹi ningo Ñanderuete ñe'ẽ. 12 Ha umi mba'e ra'ỹi ho'ava'ekue tapére ningo umi ohendúva, ha voiete ou Satana (aña) oipe'a haña pe ñe'ẽ oñeñotỹmava ipy'apýpe, ani haña ojerovia ni ojesalva hikuái. 13 Umi ita ári guare katu ningo umi ohendúva pe ñe'ẽ ha vy'apópe oñongatu ipy'apýpe. Ko'áva katu ndahapói ojerovia porã haña, ha oñuahẽ ramo pe jepy'ara'ã peteĩha opoi jevy ijerovia pyahúgui. 14 Umi ho'áva ñuatĩndýpe katu ningo umi ohendúva, ha oho rire, ojepy'apy pláta ha ko yvyarigua rekove vy'a rehe ha upévare ndaikatúi hi'a. 15 Umi mba'e ra'ỹi ho'ava'ekue yvy porãme ningo umi ipy'a porãva ha hekopeteguáva, oñongatu porãmba ipy'apýpe ohenduva'ekue guive ha hi'a porã paciência reheve. 16 Avave nomyendýi tataindy omokañy haña mba'yrúpe térã tupa guýpe. Yvate tataindyenda ári uvei omoĩva'erã, ohesape haña upe oikétava pe kotypýpe. 17 Ndaipóri voi ningo mba'eve oñemíva ojehechauka porã'ỹva'eráva, térã peteĩ ñemimby ojekuaa porã'ỹ haña. 18 Pema'ẽ porãke, mba'éichapa pehendu. Oimeraẽva oguererekóvape oñeme'ëveva'erã, ha upe oguererekóva michĩmi ha'e oimo'áva oguerekoha ojepe'ava'erã avei. 19 Hesu ryvykuéra ha isy ou hendápe ha ndaikatúi oñemboja heta tetãyguakuéra oñembyatýgui Hesu jerekuévo. 20 Oñemombe'u katu Hesúpe: Nde sy ha nde ryvykuéra oĩ okápe, ha oñe'ẽse nendive. 21 Hesu katu he'i ichupekuéra: Che sy ha che ryvykuéra ningo umi ohendúva ha oja póva guive Ñanderuete rembipota. 22 Umiha árape Hesu oike peteĩ canóape hemimbo'ekuéra ndive, ha he'i ichupekuéra: Jahasa yguasú mboypýri, ha oho hikuái. 23 Ha ohasa aja hikuái Hesu oke, ha ou sapy'a peteĩ yvytu vai oipeju hatáva pe yguasú ári, heta y oñepyrũ oike canoapýpe ha oñemondyipa hikuái ohóvo. 24 Ha oñemboja hendápe ha omombá y Hesúpe he'ívo: Mbo'ehára, mbo'ehára, ñañehundítama ningo. Ha Hesu opáyvo okorõi pe yvytúre ha pe y pochýpe, ha okirirĩ ha opiete. 25 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Moõ piko oime pende jerovia. Ha'ekuéra ohecharamoitévo, he'i ojupe: Máva piko Ha'e, pe yvytu ha y pochy jepe iñe'ẽrendu ha oja póva iñe'ẽ (hembipota). 26 Ha oho hikuái y rupi Gadára yvýpe, opytáva Galiléa rovái, yguasú mboypýri. 27 Ha oguejývo pe canóagui oñemboja hendápe peteĩ Gadaraygua ipype oĩva mba'epochykuéra; ha'e aréma oiko ao'ýre, ndoikovéi peteĩ ógape, oiko uvei umi itakuaguasúpe omanomava'ekue oñeñotỹ haguépe. 28 Ha'e ohechávo Hesúpe ojeity henondépe ha osapukái he'ívo: Mba'e piko areko che nendive, nde Hesu, pe Yvatevéva Jára Ra'y, che ajerure ndéve ani chemyangekõinte jepe. 29 Hesu he'ígui pe mba'epochýpe osẽ haña. Umi mba'epochy oñemomba'emava'ekue hese, ha ojepokua ha ojepykuapa ramojepe ichupe cadénape ha ijerekuévo oĩ ramo umi oñangarekóva hese, upeichavéramo jepe omondohopa ha umi mba'epochy ogueraha ichupe idesiertovehápe. 30 Ha Hesu oporandu ichupe: Mba'éichapa nde réra, ha ha'e ombohová he'ívo: Legion, he'iséva, hetaiterei aña oĩ ipype. 31 Ha ha'ekuéra ojerure asy Hesúpe ani haña omondo ichupekuéra añaretã ruguápe. 32 Ha upérupi oiko peteĩ kure aty ndetuichaitéva okaruvahína upe cérro rehe, ha ojerure asy hikuái Hesúpe, Ha'e oheja haña oike hikuái ipypekuéra, ha Hesu oheja. 33 Ha umi pytu vai osẽvo pe kuimba'égui, oikepa umi kurepýpe, upémaramo umi kure odispara ha ojeitypa pe cérrogui yguasúpe ha ojahogapa hikuái. 34 Umi kure rerekua ohechávo umi mba'e oikova'ekue okañymba hikuái táva ha tava'ikuérape omombe'u joa haña umi mba'e ojehuva'ekue. 35 Ha umi Gadaraygua osẽmba hekohágui ohecha haña umi mba'e ojehuva'ekue, ha oñuahẽvo Hesu rendápe, ojohu pe kuimba'épe osẽ haguégui umi mba'epochy, hesãi ha oñemonde potĩ asy, oguapyvahína Hesu

renondépe, ha oñemondyipa hikuái. 36 Ha umi techahare omombe'u ichupekuéra opaite mba'e ohechava'ekue guive ha mba'éichapa pe imba'epochyva'ekue oñemonguerákuri. 37 Ha opaite umi Gadára retäyguá ojerure asy Hesúpe osẽ haḡua hetägui, okyhyjepágui hikuái. Upéramo Hesu oike pe canóape oho haḡua. 38 Upérõ upe kuimba'e osẽva'ekue ichugui umi mba'epochy ojerure asy Hesúpe omoirũ haḡua ichupe, Hesu katu he'i ichupe: 39 Ejevý nde rógape ha emombe'u opaite mba'e Ñanderuete ojavova'ekue nderehe. Ha pe kuimba'e péva ojevývo omombe'u opárupi umi mba'e tuicháva Hesu ojavova'ekue hekóvepe. 40 Hesu ojevývo oguerohory joa hikuái ichupe, opavave oha'ārõmagui voi hína. 41 Ha peteĩ kuimba'e hérava Jáiro, ha'e ningo peteĩ Ñanderuete róga rerekua, ojeity Hesu renondépe ha ojerure asy ichupe oike haḡua hógape. 42 Itajýra peteĩmi, 12 año rupi oguerekóva, hasyete omano haḡuáicha. Ha Hesu ohóvo Jáiro róga gotýo hetäyguakuéra ojopypa ichupe. 43 Ha peteĩ kuñakarai 12 año hasy hague tuguy syrýgui, ome'ẽmbámava oguerekova'ekue guive pohãnohárape, opáichavo avave ndaikatui omonguera ichupe. 44 Ha'e oñemboja Hesu rendápe hapykuéguio, ha opoko ijao rembe'ýre ha upevovete oñandu huguy opytamaha. 45 Upérõ Hesu oporandu: Mávapa opoko cherehe. Avave, he'i joa. Ha Pédro ha hendive oĩva he'i: Mbo'ehára, tetäyguakuéra ndejopypa ha nemyaña ápe ha péguio, ha Nde reporandu gueteri: Mávapa opoko cherehe. 46 Hesu katu he'i: Oĩ ningo peteĩ opokóva cherehe, añandúgui osẽ hague chehegui pu'aka. 47 Ha upe kuñakarai ohechávo ndaikatuveimaha oñemi, rryyipo ojeity henondépe ha omombe'upa Hesúpe hetäyguakuéra renondépe mba'éichapa ha'e okuera opoko rire Hesu ao rembe'ýre. 48 Ha Hesu he'i ichupe: Nde jerovia ningo ndesalva, tereho py'aguapýpe. 49 Hesu oñe'ẽ ramo gueteri hína oḡuahẽ peteĩ Jáiro rogaygua ha he'i ichupe: Omanóma nde raju, ani remyangekõive mbo'ehárape. 50 Hesu ohendúvo péva, he'i Jáirope: Ani rekyhyje, ejeroviánte ha ojesalváta ha'e. 51 Ha Hesu oḡuahẽvo Jáiro rógape, ohejánte Pédro, Juan, Jacóbo, pe mitãru ha isy oike haḡua hendive pe mitãkuña kotýpe. 52 Hasẽmba ha oñembyasy hikuái pe mitãkuña omano haguére. Hesu katu he'i ichupekuéra: Ani penerasẽ, ha'e ningo nomanói, okentehína. 53 Ha oñembohory hese, oikuaágui omanóma hague pe mitã. 54 Hesu katu omopu'ã pe mitãkuña ipógui, ha he'i: Nde mitãkuña, epu'ã. 55 Ha pe mitãkuña pytu porã ojevý, ha upevovete pe mitãkuña opu'ã, ha Hesu omongaruka ichupe. 56 Ha itúva ha isy ipy'andýi opytávo. Hesu katu he'i ichupekuéra ani haḡua omombe'u avavépe umi mba'e oikova'ekue.

Luke 9

1 Upéi Hesu ohenói umi 12 hemimbo'ekuérape ha ome'ẽ ichupekuéra pu'aka omosẽ haḡua mba'epochykuérape ha omonguera haḡua hasývape. 2 Ha omondo ichupekuéra omombe'u haḡua Ñanderuete retäguasú oḡuahẽmaha, ha omonguera haḡua hasývape, 3 ha he'i ichupekuéra: Ani pegueraha tapére ḡuarã: Yvyra po'i, vosa, pan, pirapire, ni mokõi camisa. 4 Ha oimeraẽva óga peḡuahẽháme ha peikérõ, pepytami, pesẽ jevy peve upégui. 5 Ha oimérõ penemoḡuahẽ'ýva, pesẽ upe távagui ha peityvyro pe yvy tímbo pende py rehegua jepe, techaukaha ramo oñemoĩ haguére penderehe. 6 Ha upéicha osẽ hikuái oho haḡua tava'ikuéra rupi omombe'u haḡua pe evangélio (marandu porã) ha oporomonguera haḡua. 7 Ha pe mburuvichaguasu Heródes ohendúvo opaite mba'e Hesu ojavóva hetãme ojepy'apyete, ha ndoikuaái mba'épa ojavóta; oĩ umi he'íva Juan oñemoingove jevyha, 8 ambuekuéra katu he'i Hesu rehe, Ha'e ningo Elías, ambueve katu he'i Hesu ha'eha peteĩ profetakue oñemoingove jeýmava. 9 Heródes katu he'i: Juan Bautístape che añakã'oukava'ekue, máva katu piko aipóramo kóva, hese ahendúma heta mba'e. Ha Heródes oñeha'ã ohecha haḡua Hesúpe. 10 Ha Hesu remimbo'ekuéra ou jey rire omombe'u hikuái opaite mba'e ojavova'ekue. Ha Hesu oñemoha'eño hendivekuéra pe táva Betsáida ypýpe. 11 Ha hetäyguakuéra oikuaávo péva oho hapykuéri. Ha oḡuahẽvo hendápe, Hesu oñe'ẽ ichupekuéra Ñanderuete retäguasú rehe, ha omonguera umi hasývape. 12 Ha umi 12 hemimbo'e oñemboja Hesu rendápe ha he'i ichupe: Ka'aru pytũma, upévale emondóna tetäyguakuérape oho tava'ikuérape ha umi óga oĩva guive ñande jerekuévo ojohu haḡua hembí'urã, ñaime ningo ñaína desiértope. 13 Hesu katu he'i ichupekuéra: Pemongaru peẽ voi ichupekuéra. Ha'ekuéra ombohováĩ Hesúpe: Ore roguereko 5 pan ha mokõi piránte, téräpa roho'arã rojogua tembi'urã ko atyguasú kóvape ḡuarã. 14 Ha oñembyatýma ningo 5.000 kuimba'e rupi. Hesu katu he'i hemimbo'ekuérape: Pemboguapy ichupekuéra aty atýpe, 50 kuimba'e rupi. 15 Ha ojapo hikuái Hesu he'i haguéicha, ha omboguapy ichupekuéra aty atýpe. 16 Ha Hesu ojapyhy umi 5 pan ha mokõi pira, ojesaupi yvága rehe ha ohovasa pe tembi'u, upéi oipehe'ã ha ome'ẽ hemimbo'ekuérape ombohasa haḡua hetäyguakuérape. 17 Opavave

ho'u hyġuatã porã meve, ha umi tembi'u hembývagui ombyaty jey gueteri 12 ajaka renyhẽ. 18 Ha ojehu ningo Hesu oñembo'e rire ha'eñoháme oporandu hemimbo'ekuérape: Mba'épa tetãyguakuéra he'i cherehe, mávapa Che. 19 Ha'ekuéra ombohováí ichupe: Oime ningo he'íva Nde Juan Bautistaha; ambue he'í Nde Eliasha; ha ambueve katu Nde ha'eha peteĩ proféta ymaguare, oikove jevýva. 20 Upérõ Hesu oporandu ichupekuéra: Ha mba'épa peẽ peje cherehe. Ha Pédro ombohováí ha he'í: Nde ningo pe Cristo, Ñanderuete ombouva'ekue. 21 Ha Hesu he'í ichupekuéra anítei peje péva avavetépe. 22 Uperire Hesu he'í: Yvyarigua Ra'y ningo ohasa asyva'erã gueteri, ha pa'iguasukuéra ha Juda karai ancianokuéra ha kuationa haiharakuéra omboykeva'erã ichupe, ha ojejukava'erã ha mbohapy ára haguépe oñemoingove jevyva'erã ichupe omanomava'ekue apytégui. 23 Ha Hesu he'í opavavépe: Oimérõ ouséva che rapykuéri, toñembyesarái heko yvy ariguágui, tohupi ikurusu ijapépe meme ára ha tachesegui. 24 Oimeraẽ osalvaséva hekove, ohundiva'erã, ha oimeraẽ hakate'ý'ýva hekove cherehehápe ojesalva va'erã. 25 Mba'eichagua provéchopa kuimba'e ha kuñakuéra ohupityta ha'e oñemomba'epa ramojepe opaite yvy arigua mba'e repy rehe ha upéi ohundirõ hekove térã hi'anga. 26 Upe oguerotíva che rera térã che ñe'ẽ, pe yvyarigua Ra'y oguerotíva'erã avei ichupe, ou vove Ñanderuete reko jajaipápe, Hesu jajaipa hi'angelkuéra heko porãva ndive. 27 Añetehápe Che ha'e peẽme: Oĩ ningo ko'ã oñembo'ýva apytépe umi omano'ýva'erãva ohecha peve Ñanderuete retãguasú ñepyrũ. 28 Ojehu ningo, ko'ã mba'e rire 8 ára haguépe, Hesu ogueraha hendive Pédro, Juan ha Jacóbo ha ojupi peteĩ cérro ru'áme oñembo'e haġua. 29 Ha Hesu oñembo'e jave hina, hova oñemoambue, ijao oñemomorotĩ ha ojajaipa opytávo. 30 Ha ou mokõi kuimba'e, Moises ha Elías, oñemongeta haġua hendive. 31 Ha'ekuéra omimbipa avei ha oñe'ẽ Hesu ndive hembiaporã ha ifemanorã rehe Jerusalénpe. 32 Pédro ha iñirũnguéra katu hopehyieterei, ha opayetévo ohecha hikuái avei Moises ha Elíaspe imimbikue reheve. 33 Ha Moises ha Elías ojei ramoguare Hesu rendágui Pédro he'í Hesúpe: Mbo'ehára iporã ningo ñande japyta ko'ápe, upevarã romopu'ãta mbohapy tapýi, peteĩ ndéve ġuarã, ambue Moiséspe ġuarã ha pe ambue Elíaspe ġuarã. Ha'e ndoikuaái katu mba'épa he'í. 34 Ha Pédro oñe'ẽ jave ou peteĩ arai ha ojaho'í ichupekuéra, ha oñemondyiete hikuái pe arai ojaho'ívo ichupekuéra. 35 Ha oñehendu ko ñe'ẽ: Kóva ningo che Ra'y ahayhúva, pehendúke ichupe. 36 Ha opa rire pe oñe'ẽva, Hesu opyta jey ha'eño, ha okirirĩ hikuái, ha umi ára umívape ha'ekuéra nde'íri mba'eve avavépe umi mba'e ohechava'ekue rehe. 37 Ha pe ára ambuépe ha'ekuéra oguejývo pe cérrogui, peteĩ aty ndetuicháva ou Hesu rendápe. 38 Ha peteĩ kuimba'e pe aty apytégui osapukái ha he'í: Mbo'ehára, ajerure ndéve ema'ẽmi che ra'y peteĩmi arekóvare. 39 Peteĩ pytu vai ojapyhy ichupe, ombosapukái ha oityvyro hatã ichupe ha ombojuru ryjuipa ichupe, ha sapy'a py'ante opoi ichugui, ha ikangypa opytávo. 40 Ha ajerurékuri ne remimbo'ekuérape omosẽ haġua pe mba'epochýpe, ha'ekuéra katu ndaipu'akái hese. 41 Hesu ombohováí ha he'í: Peẽ ñemoñare ñaña ha jerovia'ýva. Araka'e pevépa Che apytáta penendive ha pogueropu'akáta. Eru katu nde ra'ýpe. 42 Ha pe mitãkuimba'e oñembojávõ Hesu rendápe, pe mba'epochy oity ichupe yvýre ha oityvyro ichupe, Hesu katu okorói pe mba'epochýpe ha omosẽ ichupe, ha pe mitãkuimba'e okuera opytávo. 43 Ha opavave ohecharamoite, ohechávo opaite mba'e Hesu ojapóva guive. Upérõ Hesu he'í hemimbo'ekuérape: 44 Pejapysaka porãke ko ñe'ẽ kóva rehe: Pe yvyarigua Ra'y ningo oñeme'ẽta tetãyguakuéra pópe. 45 Hemimbo'ekuéra noentendéi katu mba'épa Hesu he'ise ko ñe'ẽ kóva rupi, oñemi opytávo ko ñe'ẽ, ha ndaipy'aguasúi hikuái oporandu haġua ichupe. 46 Ha oñepyrũ ojuavy hikuái, mávapa pe ituichavéva ijapytepekuéra. 47 Hesu katu oikuaávo ipy'apýpe oíva, omohenda peteĩ mitãme ijkére, 48 ha he'í ichupekuéra: Oimeraẽva omoġuahẽva ko mitã kóvape che rerape, chéve chemoġuahẽ. Ha upe chemoġuahẽva hekovepe, omoġuahẽ pe chembouva'ekuépe. Upe michívéva pende apytépe, upéva ningo pe tuichavéva. 49 Upérõ Juan ombohováí ichupe ha he'í: Mbo'ehára, rohecha ningo peteĩ omoséva mba'epochýpe nde rerape, ha ore rojoko ichupe nañanemoirũgui. 50 Hesu katu he'í ichupe: Ani pejoko ichupe, upe oñemoĩ'ýva ñanderehe, oĩ ñanendive. 51 Ha oġuahẽtama ramo pe ára Hesu ojupi jey haġua Ñanderuete rekohápe, Ha'e oñembopy'apeteĩ oho haġua Jerusalénpe omano haġua. 52 Ha Hesu omondo hembijokuái henonderãme ombosako'í haġua hendaġua, ha ha'ekuéra oikévo peteĩ Samaría pegua távape, 53 ha'ekuéra nomoġuahẽséi ichupekuéra, ohógui Jerusalén gotýo. 54 Hemimbo'ekuéra Jacóbo ha Juan ohechávo péva he'í hikuái Hesúpe: Mbo'ehára reipotápa ore rojerure tata yvágagui ho'a haġua hi'arikuéra ohapy haġua ichupekuéra, Elías ojapo haguéicha. 55 Hesu oma'ẽ porávõ hesekuéra ojoko ichupekuéra he'ívo: Ndapeikuaái piko mba'eichagua Pytu Porãmáva ra'ykuérapa hina peẽ. 56 Pe yvyarigua Ra'y ningo ndoúi oporohundi haġua,

oporosalva haġua uvei, ha upéicha oho hikuái ambue tava'ípe. 57 Ha oho aja hikuái, peteĩ kuimba'e tapére oíva, he'í Hesúpe: Che romoirũse mamõ Nde rehojápe. 58 Hesu katu ombohováí ichupe: Umi aguara ningo ikuára ha umi guýra árare ovevéva ningo hupa, pe yvyarigua Ra'y katu nahendaġuái omombytu'u haġua iñakã jepe ko yvy apére. 59 Ha ambuépe Hesu he'í: Eju che rapykuéri (chemoirũ haġua). Ha'e katu ombohováí: Che Jára, ehejána taha tañotỹ raẽ che rúpe. 60 Hesu katu he'í ichupe: Ehejána umi omanóva toñotỹ omanóvape, nde katu tereho ha emombe'u Ñanderuete retãguasúpe reheguáva. 61 Ambueve katu he'í Hesúpe: Che romoirũse, che Jára. Ehejána che tajedespedi che rogayguakuéraguĩ. 62 Ha Hesu ombohováí ichupe: Peteĩ kuimba'e ojapyhy ramo pe arádo (ojo'o haġua ikokue yvy), ha oma'ẽ ramo hapykue gotýo, ndaijáí ichupe (ndaikatupyryĩ) oíke haġua Ñanderuete retãguasúpe.

Luke 10

1 Ko'ã mba'e rire Hesu omondo ambue 72 hemimbo'épe mokõi mokõime omyasãi haġua iñe'ẽ umi táva Ha'e ohotahápe, 2 ha he'í ichupekuéra: Añetehápe oĩ heta mba'e ñamono'õ haġua, mbovymí katu oĩ umi omono'õva, upévare pejerure katu pe kokue Járape ombouve haġua umi mono'õhára ikokueguasúpe ġuarã. 3 Tapeho, ha peikuaa porãke, Che pomondo ovecháicha aguara guasukuéra apytépe. 4 Ani pegueraha pirapire, ni vosa, ni sapatu, ha ani pepyta tapére pemomaitei haġua avavépe. 5 Ha opaite óga peġuahẽháme, peje raẽ: Ta'ipy'aguapy opaite ko'ã ogayguakuéra. 6 Ha upe óga upévape oiko ramo peteĩ ohayhúva pe py'aguapy, pende py'aguapy oñembohásata avei ichupe ġuarã, ha ndaipóri ramo avave ohayhúva py'aguapy, pe py'aguapy ojevýta peẽme ġuarã. 7 Upe óga upévape pepyta, pekaru ha pemboy'u oñeme'ẽva ġuive peẽme, pe omba'apóva ningo ohupity avei hembiaapo repy. Ani pehasapeína peteĩ ógaguĩ ambueha ógape. 8 Ha opaite táva peikehápe ha penemoġuahẽ porã ramo pepyta ha pe'u oñeme'ẽva ġuive peẽme, 9 ha pemonguera umi hasývape, ha peje ichupekuéra: Pene rendápe oñemoaġuĩma Ñanderuete retãguasúpe. 10 Ha oĩ ramo peteĩ táva napenemoġuahẽiva, pesẽ okápe, ha peje: 11 Pe yvy timbo ojáva ore py rehe jepe pende távagui, roityvyro jey pendeári oñemoĩ haġua penderehe, ha peikuaa porãke Ñanderuete retãguasúpe oñemoaġuĩ hague pene rendápe. 12 Che voi ha'e peẽme: Sodomaýguakuérape oñeperdonaveva'erã upe táva upévaguĩ. 13 Angái nde Corazin, angái nde Betsáida. Tíro ha Sidónpe ojejapo rire umi milágro ojejapova'ekue pende apytépe, ymáma oñembyasyva'erãmo'ãha, ao vosakue reheve, oguapyva'erãmo'ã tanimbúpe ha opoiva'erãmo'ã hape vaígui. 14 Upévare ivevuiveva'erã pe castígo oñeme'ẽtava Tíro ha Sidónpe pendehegui pe ñembojovakeha árape. 15 Ha nde Capernaum, reimo'áva reñemopu'átaha yvága peve, katuite rejeitýta añaretã meve. 16 Oimeraẽ penerendúva ġuive, cherendu chéve avei, ha oimeraẽ penemboykéva, chemboyke chéve avei, ha oimeraẽ chemboykéva omboyke avei pe chembouva'ekuépe. 17 Ha umi 72 hemimbo'e ojevy vy'apópe Hesu rendápe, ha he'í: Ore Jára, ore ikatu romosẽ nde rérape mba'epochykuérape jepe. 18 Hesu katu he'í ichupekuéra: Che ahechava'ekue Satana, aratirícha ho'a ramo yvágaguĩ. 19 Peikuaa porãke, Che pombopu'akáta pepyrũ haġua mbói ha alacran rehe, ha pendepu'aka haġua Satana rehe, ha'e katu ndaikatúi ojapo mba'eve ivaíva penderehe. 20 Ani pevy'aite pemosẽ haguére umi mba'epochýpe, pevy'a uvei pende réra ojehei haguére yvágape. 21 Ha pe hóra pévape Hesu ovy'aite Ipytu Porãme ha he'í: Che Ruete, yvy ha yvága Jára, Che romomba'eguasúpe, reñomi haġuére ko'ã mba'e iñarandúva ha heta mba'e oikuaávagui, ha rehechauka haġuére umi itavývape. Upeichaite voi Nde reipotava'ekue. 22 Opaite mba'e che Ruete omoĩma che pópe. Avave ndoikuaái pe Ta'yrape, pe Túvamante. Ha avave ndoikuaái pe Túvape, Ita'yramante, ha Ha'e oikuaaukasévapemante oikuaaukáta. 23 Ha oma'ẽvo hemimbo'ekuérare he'í ichupekuéra: Ovy'aite pe tesa ohecháva peẽ pehechavapeína. 24 Añetehápe Che ha'e peẽme, heta proféta ha tetã ruvichakuéra ohechaseva'ekue peẽ pehechavapeína ha ndohecháí hikuái, ha'ekuéra ohenduseva'ekue peẽ pehenduvapeína, ha nohendúi hikuái. 25 Upéi ou peteĩ oporombo'éva Ñanderuete kuatiañe'ẽ oipy'ara'ã haġua Hesúpe ha he'í: Mbo'ehára, mba'épa ajapova'erã ahupity haġua pe tekove tapia ġuaráva. 26 Ha Hesu he'í ichupe: Mba'épa Moises rembiapoukapykuérape he'í, ha mba'épa rejohu ipype. 27 Ha ha'e ombohováí Hesúpe he'ívo: Rehayhuva'erã Ñanderuetepe nde py'aite ġuive, ha opaite ne ánga ha nde pu'aka reheve, ha opaite ne pensamiénto reheve ha ehayhu nde rapichápe nde voi rejehayhu haichaite. 28 Hesu he'í ichupe: Ere porãite, péicha rejapo ramo, reikovéta. 29 Ha'e katu ndovy'ái ko ñembohováí kóva rehe, ha oporanduve Hesúpe: Ha he'í máva piko che rapicha. 30 Ha Hesu ombohováí ichupe: Peteĩ kuimba'e

oguejy ohóvo Jerusaléngui Jerico gotýo ha ohokuévo ho'a mondahakuéra pópe, ha'ekuéra oipe'apa ichugui oguerékova guive, oinupã vaipa ha ojuka vaivaíma ramo ichupe oje'ói hikuái, ha oheja rei ichupe. 31 Kurimive ohasa upe tape rupi peteĩ pa'i, ha ohechávo upe omanombotávape, ojere ichugui ha ohasánte. 32 Upéi ou peteĩ Levigua, ha ohechávo upe omanombotávape, ojere ichugui ha ohasa meme avei. 33 Péva rire ou peteĩ Samariaygua, ha kóva ohechávo upe omanombotávape, oiporiahuvereko ichupe. 34 Oñemboja hendápe oipohãno haña ichupe acéite ha vínope ha ojokua porã haña iñenupã hague ha ohupi ichupe henda ári ha ogueraha ichupe peteĩ mbohupa rógape oñangareko haña hese. 35 Ko'ëmbávo oguenohẽ mokõi ára tembiapo repy ha ome'ẽ pe mbohupa róga járape ha he'i ichupe: Eñangarekomína chéve pe hasýva rehe, ha nde reipohãnovéta ramo che amyengoviáta ndéve ajukuévo. 36 Mávapa ko'ã mbohapy apytégui, hi'ã ndéve, pe hasýva rapichaha. 37 Ha upe oporombo'éva Ñanderuete kuatiañe'ẽ rehe he'i Hesúpe: Upe oiporiahuverekova'ekue ichupe. 38 Ha Hesu ohóvo tape rupi oñuahẽ peteĩ tava'ípe ha oíke ipype. Ha peteĩ kuñakarai, hérava Márta, omoñuahẽ ichupe hógape. 39 Márta kypy'y, hérava María, oguapy Hesu py renondépe ojapysaka porã haña iñe'ẽ rehe. 40 Márta katu ojepy'apy hóga rembiapoita rehe ha upévore oñemboja Hesu rendápe ha he'i ichupe: Che Jára, nderehechakuaái piko che kypy'y cherejaha che año ajapopa haña ko óga rembiapo. Eréna ichupe, ha'e tachepytyvõ. 41 Hesu katu he'i ichupe: Márta, Márta, nde rejepy'apy heta mba'e rehe ha reñemoangekõiete; 42 peteĩ mba'énte oñekotevẽva, ha péva María oiporavóma, ndojepe'amo'ãi ichugui.

Luke 11

1 Hesu oho peteĩ hendápe oñembo'e haña, ha oñembo'epávo, peteĩ hemimbo'e he'i ichupe: Ore Jára, orembo'éna ore roñembo'ekuaa haña, Juan ombo'e haguéicha hemimbo'ekuérape. 2 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Peñembo'e ramo, péicha peje: Ore Ruete, toñemomba'eguasú nde réra. Ne retãguasú tou. 3 Ore rembi'u roikotevẽva ko árape ñuarã, eme'ẽmi oréve ko árape. 4 Ha eperdonami ore angaipa (rembiapo vai), ore roperdona háicha ore rapichápe ojapo vaiva'ekue orerehe. Ha ani oregueraha jepy'ara'áme. 5 Ha upéi he'i ichupekuéra: Oimeraẽva iñirũ añete ramo, ha oho ramo hendápe pyharepyte jepe ha he'i: Che amigo eiporukamína chéve mbohapy pan. 6 Oñuahẽ ningo peteĩ che irũ mombyrygua ha che ndarekói mba'eve amongaru haña ichupe. 7 Ha iñirũ ombohováine ichupe: Che irũ, ani chemyangekõi, okẽnguéra oñembotýma, ha che mitãkuéra oimba chendive che rupápe, upévore ndaikatúi che apu'ã ame'ẽ haña ndéve ne rembijerure. 8 Añetehápe ha'e peẽme: Ha'e nome'ẽséi ramojepe ichupe ha'e iñirũ añete haguere, katuete opu'ãva'erã ome'ẽ haña ichupe hembijerure. 9 Che ha'e peẽme: Pejerure ha oñeme'ẽva'erã peẽme, peheka ha pejuhuva'erã, pembota ha ojepe'ava'erã peẽme. 10 Upe ojeruréva ningo ohupity, ha upe ohekáva ojohu, ha upe ombotávape ojepe'ava'erã. 11 Mba'eichagua túva piko pende apytépe ome'ẽ ita'yrape peteĩ mbói, ha'e ojerure ramo peteĩ pira. 12 Térãpa ha'e ojerure ramo itúvape peteĩ ryguasú rupi'a, ha'e ome'ẽnepa ita'yrape peteĩ alacran. 13 Ha peẽ peneñañáva, peme'ẽkuaa ramo mba'eporáva pende ra'y ha pende raijykuérape, ko'yteve Ñanderuete ome'ẽva'erã katuete pe Pytu Poráva umi ojerurévape ichupe. 14 Ha Hesu omosẽ rire peteĩ mba'epochýpe peteĩ kuimba'e ñe'ẽngúvagai, ha'e oñepyrũ oñe'ẽ ha hetãyguakuéra ohechávo péva ipy'andyipa hikuái opytávo. 15 Hetãyguakuéra apytégui oĩ umi he'íva: Hesu omosẽ hague Beelzebu pu'aka rupi pe mba'epochýpe, Beelzebu ningo mba'epochykuéra ruvicha. 16 Ambuekuéra katu oipy'ara'áségui Hesúpe, ojerure ichupe, ojapo haña peteĩ milágro yvágagui oúva. 17 Hesu katu oikuaa porãgui ipy'apykuérape oíva guive, he'i ichupekuéra: Opaichagua tetãguasú oñemoíva ojuehe, oñehundiva'erã, ha ogayguakuéra oñemoíva ojuehe, oñehundiva'erã katuete avei. 18 Ha Satana ojuavy ramo heseguágui mba'eichapa oiko aréta hetãguasú, peẽ pejégui Che amosẽ hague Satana rupi umi mba'epochýpe. 19 Ha Che amosẽ ramo Beelzebu rupi mba'epochykuérape, máva rupi piko aipóramo pene remimbo'ekuéra omosẽ mba'epochykuérape. Upévore ha'ekuéra voi opytáta pene mbojovakehára ramo. 20 Ha Che amosẽ ramo mba'epochykuérape Ñanderuete kuã (pu'aka) rupi, upéicharamo Ñanderuete retãguasú oñuahẽma pene rendápe. 21 Peteĩ imbaretéva opaite iñorãirõ rembiporu reheve oñangareko ramo hóga rehe, avave nomondamo'ãi imba'erepy. 22 Oñuahẽ ramo katu peteĩ imbaretevéva ichugui, ombopoguy ichupe iñorãirõ rembiporu ramojepe ha omondapa avei imba'erepy. 23 Upe chendive oĩ'yva, oñemoĩ voi cherehe. Ha upe omono'õ'yva chendive, oporomosarambipa. 24 Pe mba'epochy osẽ ramo peteĩ tapichágui, oho ñu perõ rupi oheka tenda opytu'u haña. Ha ndojohúimarõ, ha'e ojevy jey hogakueteépe, 25 ha ojevývo ojohu hogakue

ojetypeipapyre ha ojegupáva. 26 Upémarõ oho ogueru hendive 7 ambue mba'epochy, iñañavéva ichugui, oiko haña hikuái ipype, ha ipahápe pe kuimba'e péva oiko vaieteve oiko haguégui iñepyrũme. 27 Ha Hesu he'ipávo ko'ã mba'e, peteĩ kuñakarai pe atyguasú apytégui osapukái sapy'a he'ívo: Ovy'aite upe tye ndegueruva'ekue ko yvy apére, ha upe kuña nemokambuva'ekue. 28 Hesu katu he'í: Ovy'aiteve uvei upe ohendúva ha ojapóva Ñanderuete ñe'ẽ. 29 Ha hetäyguakuéra oñembyatyvémarõ Hesu he'í: Ko'ã ñemoñare ko'áva ningo ñemoñare iñañáva. Ojerurénte milágro, noñeme'ẽmo'ãi katu ichupekuéra, Jónas milágro mante oñeme'ẽta ichupekuéra. 30 Jónas milágro oiko haguéicha techaukaha ramo Niniveguápe ñuarã, upeichaite pe yvyarigua Ra'y oikóta avei techaukaha ramo ko'añayguápe ñuarã. 31 Pe kuñakarai oikova'ekue tetã ruvicha ramo sur gotýo opu'ãta ombojovake haña ko'ã kuimba'e ko'avape pe ñembojovakeha árape. Ha'e ou yvy paha guive Jerusalénpe ohendu haña Salomon arandu, ha peikuaa porãke ko'ápe oiveha Salomon arandúgui (1 Réyes 10,1-10). 32 Ha umi Niniveyguá opu'ãta ombojovake ha ocondena haña ko'añayguakuérape. Ha'ekuéra ningo oñembyasyete ojapo vai haguére ohendu rire Jónas ñe'ẽ. Ha péina pene renondépe oñembo'yhína peteĩ ituichavéva Jónasgui. 33 Avave nomyendýi hataindy omoĩ haña ikoty ruguaitépe térã tupa guýpe, omoĩ uvei koty mbytépe yvate, upe oikéva ohecha porã haña. 34 Nde rete rataindy ningo nde resa, nde resa hesãi porã ramo, opaite nde rete ohesape porãmba avei, nde resa iñaña ramo katu, opaite nde rete iñypytũ. 35 Ema'ẽ porãke nde resa ryepy pegua rehe, ani haña iñypytũtei ndehégui. 36 Upéicharõ opaite nde rete ohesape porã, ndaipóri ramo ipype mba'eve iñypytũva, ha opaite mba'e nde rehecha sakã porãmbáta, ku tesape rendy ohesape porãvaicha ndéve. 37 Hesu oñe'ẽmba rire, peteĩ fariseo oconvida ichupe okaru haña hógape, ha Ha'e oho ha oguapy imesápe . 38 Ha pe fariseo ohecharamoite, ohechávo Hesu ndojepoheiriha okaru mboyve. 39 Hesu katu he'í ichupe: Peẽ fariseo ningo pemopotĩ porã pende vásó ha ña'ẽmbe ijapégui, pende py'apy katu henyhẽ monda ha ña'ãgui. 40 Peẽ tekove výro. Pe ojapóva pe mba'e ape okapegua ojapo avei pe mba'e hyepy pegua (tete ha pytu porã). 41 Peme'ẽ katu pende pirapire mboriahukuérape py'aporã reheve, ha pende py'apy iporã ramo opaite pene rembiapo pejapóva guive pende rete rupi iporãmbáta avei. 42 Angái peẽ fariseokuéra, peẽ peme'ẽ pe diézmo opaite pene piménta, pende juky ha opaichagua verdúra peñotýva guive, opáichavo Ñanderuete justícia ha mborayhu añeteguáva peẽ pemboykete, ko'áva katu ojejapova'erã, ha umívagui anítei penderesarái. 43 Angái peẽ fariseokuéra, peguapyséva Ñanderuete róga guapyha tenondeveguápe ha peipota pene retäyguakuéra penemomaitei tape rupi. 44 Angái, peẽ tova mokõi, peẽ peiko ku sepultúra (tyvy) ñemi háicha, tetäyguakuéra oguata hi'ári oikuaa'yre. 45 Peteĩ oporombo'éva Ñanderuete ñe'ẽ, he'í Hesúpe: Ne ñe'ẽ rupi Nde oremotĩ avei. 46 Angái avei peẽ peporombo'éva Ñanderuete ñe'ẽ, peẽ pemoiva pene retäyguakuéra ári peteĩ cárga ipohýva, ikatu'yva ogueraha hikuái, ha peẽ katu pene kuãmente jepe ndapepokói hese. 47 Angái peẽ, pemopu'áva profetakuéra retekue rendaguasu, pende rukuéra rembiapokue, 49 upévare Ñanderuete arandu he'imava'ekue avei: Amondóta hendápe proféta ha apostolkuérape , ha ijapytégui oĩ umi ojeperseguitava ha ambuépe ojejukava'eráva. 50 Ñanderuete ojerure jevyva'erã Israel retãgui opaite proféta ruguy oñeñohéva'ekue, ko mundo kóva ojejapo ypy guive. 51 Abel ruguy guive Zacarías ruguy peve, ojejukava'ekue kuave'ẽmby renda ha Ñanderuete rogaguasu pa'ũme. Añetehápe, Che ha'e peẽme ko tetã kóva pógui ajerure jevýta (huguykue). 52 Angái peẽ, peporombo'éva Moises rembiapoukapykuéra, peẽ pemboyke pe kuaapy lláve . Peẽ voi ndapeikemo'ãi yvágape ha ndapehejái oike umi oikesévape. 53 Ha Hesu osẽ rire upégui, umi oporombo'éva Ñanderuete ñe'ẽ ha fariseokuéra ipochyete ha oñemoĩ hese ha ojopyse ichupe heta porandu ñuhã reheve. 54 Oñeha'ãmba omoñuhã haña ichupe iñe'ẽtee rupi, omoĩ vai haña ichupe.

Luke 12

1 Upéramo heta Israelgua oñembyaty opyrũmba peve ojuehe, ha Hesu he'í hemimbo'ekuérape: Cháke, peñeñangarekóke fariseo levadúragui, kóva ningo tova mokõi. 2 Ndaipóri mba'eve oñemíva, ojehecha'yva'erã, térã okañýva, ojekuaa'yva'erã. 3 Upévarehe, opaite mba'e peẽ pejeva guive pytũguýpe, tesapehápe oñehendukava'erã, ha opaite mba'e peñe'ẽva apysápe pende koty ruguápe jepe, ojeguerosapukaiva'erã óga ape ári guive. 4 Che ningo ha'e peẽme, che pohayhúvape, ani pekyhyje umi ikatúva ojuka pende rete, péva rire ndaikatuvéima ojapo mba'eve ivaíva penderehe (ndaikatúi ojuka pende pytu porã). 5 Che katu

ahechaukáta peẽme mávaguipa pekyhyjeva'erã: Pekyhyjeva'erã pe oporojuka rire ikatúva oporoity avei aña retãme. Ha añetehápe Che ha'e peẽme pévaguĩ pekyhyje (pekyhyjeva'erã Ñanderuetégui). 6 Noñeme'ẽi piko 5 guyrá'i mokõi monéda rehe, upéicharamo jepe Ñanderuete ndahesaráiri ni peteĩmígui jepe ijapytégui. 7 Opaite pene akã rague jepe ojepapáma, upévore ani pekyhyje, peẽ pende repyve (pevaleve) heta guyrá'igui. 8 Che ningo ha'e peẽme oimeraẽva otĩ'ỹva omombe'u haũa che rera tetãyguakuera renondépe, pe yvy arigua Ra'y notĩmo'ãi avei omombe'u haũa héra Ñanderuete angelkuera renondépe. 9 Ha upe chemboykéva hapichakuera renondépe, Ñanderuete omboykeva'erã avei ichupe hi'angelkuera renondépe. 10 Ha oimeraẽva oñe'ẽvaĩva yvyarigua Ra'y rehe, oñeperdona va'erã, upe oñe'evaĩva ha oñemoĩva pe Pytu Porãmbáva rehe katu noñeperdonai va'erã araka'eve. 11 Ha'ekuera pendegueraha ramo mburuvichakuera ha mbojovakehára renondépe, ani pejepy'apy mba'éichapa peporombohováita térã mba'épa pejetá. 12 Katuete pe Pytu Porãmbáva penembo'eva'erã, mba'épa pejeva'erã upe hóra upévape. 13 Upéramo pe aty apytégui peteĩ kuimba'e he'i Hesúpe: Mbo'ehára, eréna che ryke'ýpe omboja'ó haũa chéve ore ru ha ore sy mba'ekue. 14 Hesu katu he'i ichupe: Nde kuimba'e, mávapa chemoĩ mbojovakehára térã mboja'ohára ramo pende apytépe. 15 Ha he'ive ichupekuera: Pema'ẽke ha peñeñangarekókena opaichagua mba'epota potavégui, avave ndohupitýi pe tekove añeteguáva imba'eita rupi. 16 Upérõ Hesu omombe'u ichupekuera peteĩ ñe'ẽ mbojoja: Oikova'ekue peteĩ kuimba'e imba'eitáva ha ikokueguasúpe oĩ heta mba'e hi'a porãitéva. 17 Ha ojepy'amongetávo he'i ijupe: Mba'e piko ajapóta, ndarekói moõpa ikatu aňongatupa haũa che ñemitýnguéra. 18 Ha he'ive: Péicha ajapóta, aitypáta che ñemitýnguéra ñongatuha róga ha amopu'ãta peteĩ óga tuichavéva ijapa haũa. 19 Ha upéi che ha'éta che ángape: Nde, che ánga, hetaiterei mba'e aňongatúma ndéve ġuarã, neryġuatã haũa heta año pukukue, epytu'u ko'áġa, ekaru, emokõ, evy'a ha ehasa porãite. 20 Ñanderuete katu he'i ichupe: Ndevýro, ko pyhare kóvape ojejeruréta ndéve ne ánga, ha opaite mba'e rembyatyva'ekue piko, mávape ġuarã opytáta. 21 Upéicha ningo ojehe upe ombyatýva mba'eita ijupe ġuarãnte, ha Ñanderuete ndive ġuarã nombyatýi mba'eve. 22 Upéi Hesu he'i hemimbo'ekuérape: Upévore, Che ha'e peẽme: Ani pejepy'apy pende rekove ko'aġagua rehe, mba'épa pe'úta térã mba'éichapa peñemondéta. 23 Pende rekove mba'eguasuve tembi'úgui ha pende rete aógui. 24 Pema'ẽnte yryvukuera rehe, ndaikokuéi oňotý térã omono'õ haũa, nahendaġuái oňongatu haũa hembí'u, ha upeichavéramo jepe Ñanderuete omongaru ichupekuera. Peẽ ningo pevaleve umi guyrágui. 25 Mávapa pende apytégui ojepy'apy haguére ikatu ombopukuve hekove arakuera peteĩ hórami jepe. 26 Upéicharamo peẽ ndaikatúi ramo pejapo mba'e michĩvéva jepe pende jepy'apy rupi, ma'erãpa pejepy'apyse ambue mba'e rehe. 27 Pema'ẽnte umi lírio yvoty rehe, mba'éichapa okakuaa, nomba'apói ni noipovái ramojepe. Che katu ha'e peẽme Salomon opaite ijeguaka reheve jepe noñemondéi peteĩ ko'ávaicha. 28 Ñanderuete omonde porãite ramo umi yvoty umíva, ko ára kóvape ipoty porãitéva, ha ko'ěrõ katu ipirúgui ojehapypa. Ko'ýteve Ha'e oňangareko porãvéta penderehe, peẽ pejeroviáva rehe. 29 Upévore anítei peiko jepy'apy poguýpe, peñeha'ávo peikuaa haũa mba'épa pe'úta ha mba'épa pey'úta. 30 Opaite ko'ã mba'e ko'áva kuimba'e ha kuña ojerovia'ỹva Ñanderuete rehe ojapo, Ñanderuete katu oikuaa porãmba voi opaite mba'e peẽ peikotevéva guive peikove haũa. 31 Peheka raẽ uvei Ñanderuete retãguasú oñembotuichave ohóvo, ha opaite ambue mba'e peẽ peikotevéva guive peikove haũa, oñeme'ẽta katuete peẽme. 32 Ani pekyhyjétei peẽ, Ñanderuete iglesiayguakuera napenderetái ramojepe, pende Ruete voi ome'ẽta peẽme hetãguasú. 33 Pevende umi mba'e perekóva peipytyvõ haũa mboriahukuérape, ani pembyaty pende pirapire ko yvy apére oñehundipahápe, pembyaty uvei pende pirapire yvágape, péva he'ise pejapo mba'eporã pende pirapire rupi pende rapicha mboriahu rekovépe. Yvágagui noñemondamo'ãi pende pirapire, ni kupi'i nombyaimo'ãi nde pláta. 34 Pene mba'eita térã pirapire oĩháme, upepete oĩva'erã avei pende py'apy (pensamientokuera). 35 Peñembosako'i porãke, pemoĩvo pende ku'áre pende ku'a jokuaha ha pemyendy pene rataindy, 36 peiko katu yvy ári umi oha'ärõvaicha Ijárpe ou jey haũa imendahápe, ha Ha'e ombotávo pende róga rokẽre peẽ peipe'a pya'e haũa ichupe. 37 Ovy'aite umi tembiguái, oha'ärõvahína ijárpe ojevy haũa. Añetehápe Che ha'e peẽme: Ha'e oñembosako'íta omohenda ha oservi haũa hembiguaikuérape okaru jave imesápe. 38 Ha'e ou ramo pyhare pyte térã ko'ẽmbotávo, ovy'aiteva'erã oimeraẽ oha'ärõva guive ichupe, mála hóra ramojepe, (hóra vai ramojepe). 39 Peikuaa porã katu kóva: Pe óga jára oikuaa rire mba'e hórpa oúta pe mondaha hógape ndohejaiva'erãmo'ã ombokua hóga tápia omonda haũa imba'ekuera. 40 Upévore peñembosako'i porãke peẽ avei, pe yvyarigua Ra'y ou jeýta peteĩ hóra peẽ

peimo'ã'ÿta jave. 41 Upérõ Pédro he'i: Oréve ġuarãnte piko Nde ere ko ñe'ẽ mbojoja térãpa opavavépe ġuarã avei. 42 Ha Hesu ombohováí ichupe: Máva piko pe capataz heko peguáva ha iñakã poráva omyakã haġua ijára rembiguaikuérape okaru haġua hi'oraitépe. 43 Ovy'aite oimeraéva tembiguái, ijára ojohúva ichupe ojapo jave hekoitépe hembipota. 44 Añetehápe Che ha'e peẽme, ijára omoíva'erã ipoguýpe opaite mba'e. 45 Ha upe capataz he'i ramo ipy'apýpe: Che jára hi'aréta gueteri ou haġua, ha upévare oñepyrũ oinupã rei umi tembiguái kuimba'e ha kuñávape, ha okaru porã ha oka'u jave, 46 upe capataz jára oġuahẽ, ha'e oha'ārõ'ÿre ha pe hóra ha'e oikuaa'ÿ jave, upepete ijára ojukaúkata icapatázpe, omboja'óta hete, ha omondova'erã ichupe umi ojerovia'ÿva oĩháme. 47 Upe tembiguái oikuaáva ijára hembipota, ha noñembosako'íriva ni ndojapóiva hekópe hembiaapo, heta oñenupáva'erã ichupe. 48 Upe tembiguái oikuaa'ÿva (ijára hembipota) ha ojapóva mba'evai oñenupã haġuáicha, oñenupáva'erã. Upe oñeme'ėvape heta, oñeha'ārõva'erã avei heta ichugui, ha upe oñemoíva'ekue heta mba'e ipoguýpe, heta ojejerure jeyva'erã ipógui. 49 Che ningo aju aity haġua tata ko yvy apére, ha mba'épa aipotave hendýma rire. 50 Che ajebautiza raéva'erã peteĩ bautismo, oĩ ningo umi chejopyetevahína opáguio rei, ha upévagui ajepy'ara'ã'áina. 51 Peẽ peimo'ã Che aju ko yvy apére aru haġua py'aguapy, ndaupéichai, Che aju aru haġua juavy. 52 Águi rire, 5 oikóva peteĩ ogapýpe ojuavýta oñondive, mbohapy oñemoíta mokõi rehe, ha mokõi oñemoíta mbohapy rehe. 53 Pe túva oñemoíta ita'ýrare, ha ita'ýra oñemoíta itúvare, pe sy oñemoíta imembykuña rehe, ha kóva oñemoíta isýre, pe ména sy oñemoíta imembykuimba'e rembirekóre, ha kóva oñemoíta iména sy rehe. 54 Ha Hesu he'i avei hetãyguakuérape: Pehecha ramo peteĩ arai opu'āvahína kuarahy reikéguio, peẽ voi peje: Okýta, ha añetehápe péicha oikohína. 55 Ha peñandu ramo oipeju pe yvytu (Israel retã) yvýguio, peje: Mbyry'áita, ha añetehápe péicha ojehu. 56 Peẽ tova mokõi, pehechakuaa porã umi mba'e ojehútava yvy ha árare, ha mba'éicha piko ndapehechakuaái umi mba'e oikovahína ko ára kóvape pende apytépe. 57 Mba'érehe piko peẽ voi ndaikatúi pehechakuaa pe heko peguáva. 58 Nde reho aja nderehe ija'e'ÿva ndive mbojovakehára rendápe, eñeha'ãmba tape rupi remyatyrõmba haġua hendive, anítei ha'e nemoĩ vai pe mbojovakehára ndive, kóva nde reitytagui itahachi rupi cárcelpe. 59 Añetehápe, Che ha'e ndéve: Neresẽmo'ãi repagapa mboyve.

Luke 13

1 Upejave oime umi oúva Hesu rendápe omombe'u haġua Piláto ojukaúka hague Galileayguakuérape oikuave'ẽ jave hikuái ikuave'ẽmby, ombojehe'ávo umi Galileaygua ruguy ikuave'ẽmby ruguy reheve. 2 Hesu katu ombohováí ichupekuéra: Peimo'ã piko umi Galileaygua umíva oñemoangaipave ambue Galileayguakuéragui, ojehúgui ko mba'e kóva hekovekuérape. 3 Nahániri, Che ha'e peẽme, ha peẽ napeñembyasyi ramo, pejapo haguére mba'evai, peñehundiva'erã peẽ avei. 4 Térãpa peimo'ã umi 18 kuimba'e ári ho'ava'ekue pe Siloe pegua óga yvate, oñemoangaipaveva'ekue opaite ambue Jerusalenguakuéragui. 5 Nahániri, Che ha'e peẽme, ha peẽ napeñembyasyi ramo pejapo haguére mba'evai, katujete peẽ péicha peñehundipáta avei. 6 Upérõ Hesu omombe'u ko ñe'ẽ mbojoja kóva: Peteĩ kuimba'e oñotý peteĩ hígo máta iparraltýpe. Uperire ou omono'õ haġuáicha hi'akuéra, ndojohúi katu mba'evete. 7 Upévare he'i iparralty ñangarekohárape: Ma'ẽ, mbohapy áñoa aju amono'õ haġuáicha, ha ndajohúi hi'akuéra, upévare eity pe hígo máta. Ma'erãpa oiko rei che kogatýpe, omokangy haġua che yvy porã. 8 Iparralty ñangarekohára katu he'i ichupe: Nde karaiguasu, ehejamína gueteri ko áño kóva, tajo'o ha tamoĩ abóno ijoyvy rendápe. 9 Jahecha ndahi'áipa ko áño kóvape, upeicha'ýrõ aikytíta uperire. 10 Ha Hesu oíke peteĩ Ñanderuete rógape oporombo'e haġua sábado árape. 11 Ha upépe oġuahẽ avei peteĩ kuñakarai hasýva, peteĩ mba'epochy omokarapáva ichupe, ha ndikatuvéima oñembo'y porã 18 áño pukukue rupi. 12 Hesu ohechávo ichupe ohenói ha he'i ichupe: Nde kuñakarai, ne mba'asy ojeíma ndehogui. 13 Ha Hesu omoívo ipo hi'ári, upevove ha'e oñakãrapu'ã ha oñembo'y porã jeyvy, ha ha'e omomba'eguasu Ñanderuetepe. 14 Upe Ñanderuete róga rerekua katu ipochy Hesu ndive, Ha'e omonguera haguére peteĩ hasývape sábado árape, ha he'i umi oñembyatývape: Oĩ ningo 6 ára (meme semána) ñamba'apo haġua, upévare anítei peju sábado árape Ha'e penemonguera haġua, peju uvei hendápe umi ambue 6 árape. 15 Hesu katu ombohováí ichupe he'ívo: Nde tova mokõi, peẽ voi pejora avei sábado árape pene rymba guéi ha pende búrru ikaruhágui pemboy'u haġua. 16 Ko Abraham rajýpe Satana oñapytĩ 18 áñoa, ha naiporãi piko jajora isã sábado árape. 17 Ha umi oñemoíva Hesu rehe otĩmba opytávo, umi ambue

oñembyatýva katu, ovy'aite opaite mba'eguasú Hesu ojapóvare. 18 Upéi Hesu he'i: Mba'épepa ojogua Ñanderuete retāguasu, mba'eichagua mba'e reheve piko ambojojáta. 19 Ojogua ningo mostáza ra'ýime peteĩ kuimba'e oñotýva'ekue ikokuépe, ha okakuaapa rire oiko ichugui peteĩ yvyra tuicháva, ha umi guyra ojehaitypo hakã rehe. 20 Ha Hesu he'i jevy: Mba'e rehevépa ambojojavéta Ñanderuete retāguasu. 21 Ojogua ningo avei levadúrape peteĩ kuña omoíva'ekuépe 25 lítro harínape ombovupa peve. 22 Upéicha Hesu ohasa táva ha tava'ikuéra rupi oporombo'e haña, oñuahẽ meve Jerusalénpe. 23 Ha upejave peteĩ kuimba'e oporandu Hesúpe: Karaiguasu, mbovymi piko umi ojesalvátava. Ha Hesu ombohováĩ ichupekuéra: 24 Peñeha'ãmba peike haña pe okẽ po'i rupi, Che ningo ha'e voi peẽme: Heta ohekátava oíke haña, ndoikemo'ãi katu noñeha'ãmbáigui hikuái. 25 Pe óga jára opu'ã rire omboty haña hokẽ peẽ peñepyrũta pepyta okẽ renondépe ha pembotáta pe okẽ pejévo: Ore Jára, eipe'ána oréve ne rokẽ; Ha'e katu ombohováita peẽme he'ivo: Che ndapoikuaái, mamoguápa peẽ. 26 Ha peñepyrũta peje: Nde rovake ningo ore rokaru ha roy'úmi, ha ore távape Nde voi orerekombo'eva'ekue. 27 Ha'e katu he'íta peẽme: Ha'éma ningo peẽme ndapoikuaaiha, ni mamoguápa peẽ, tapehopa che rendágui peẽ mba'evai apoha. 28 Peẽ pejahe'óta ha tãĩ pururũme pehecháta Abraham, Isaac, Jacóbo ha opaite profetakuérape Ñanderuete retāguasúpe ha peẽ pepytáta okápe, peñemosẽ haguére Ñanderuete retāguasúgui. 29 Ha oñuahẽva'erã hikuái kuarahy resẽguio ha kuarahy reikẽguio, yvatẽguio ha yvýguio oguapy haña Ñanderuete retāguasu mesápe. 30 Peikuaa porãke, oime ramo ko'áña itapykuéva upérõ itenondéta, ha oime ramo ko'áña umi itenondéva upérõ itapykuéta. 31 Upe hórape oñuahẽ umi fariseokuéra Hesu rendápe ha he'i ichupe: Iporã Nde reho ko'águi, mburuvichaguasu Heródes ndejukaségui. 32 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Tapeho ha peje pe agura pévape, ema'ẽ porãke, amosẽ ningo mba'epochýpe ha aporomonguera ko árape, ha ko'ẽrõ, pe ára mbohapyhápe, opáta che rembiapo. 33 Che aguatava'erã gueteri ko árape, ko'ẽrõ ha ko'ẽambuérõ, ndaikatúigui peteĩ proféta omano mombyry Jerusaléngui. 34 Jerusalem, Jerusalem, nde ningo rejukáva umi proféta, rejapívo itápe omano meve, umi oñembaumava'ekue ne rendápe. Mboy jevy piko Che ambyatyse nde tavayguakuérape ku ryguasú kuru ombyaty háicha imembykuéra ipepo guýpe, peẽ katu ndapeipotái. 35 Peikuaa porãke, pende róga oñemonandiva'erãha. Che ha'éma peẽme, peẽ ndacherechamo'ãveimaha, oñuahẽ meve upe ára peje haña: Toñemomba'eguasú pe ouvahína Ñanderuete rérape.

Luke 14

1 Ha Hesu oíke sábado árape peteĩ fariséo ruvicha rógaape okaru haña hendive, ha omaña porã hikuái opaite mba'e Hesu he'íva ha ojapóva guive rehe. 2 Ha oĩ ningo Hesu renondépe peteĩ kuimba'e hete irurupáva ýgui. 3 Ha Hesu oporandu umi oporombo'éva Ñanderuete ñe'ẽ ha fariseokuérape, ha he'i: Ijápa ñaporomonguera sábado árape térã nahániri. 4 Ha'ekuéra okirirĩmbánte. Hesu opoko hese ha omonguera rire omondo ichupe hógape. 5 Upérõ Hesu oporandu ichupekuéra: Mávapa pende apytépe, ita'ýra térã hymba guéi ho'a ramo pózope noguenohẽichéne ichupe sábado ára ramojepe. 6 Ha ndaikatúi ombohováĩ hikuái ichupe mba'evépe. 7 Hesu oma'ẽ porã rire mba'eichapa umi oñeconvidava'ekue oiporavókuri umi guapyha itenondevéva pe mesa jerekuévo, he'i ichupekuéra: 8 Reñeconvida ramo mendáva karuguasúpe, ani reguapy pe guapyha tenondevehápe, ani sapy'a ou peteĩ mba'eguasuvéva ndehégui, 9 upéicharõ oúta pe ogajára nemotĩ, ome'ẽvo opavave rovake nde guapyha nde rapichápe ha nde reguapyva'erã pe mesa apyka ipaha peguápe. 10 Reñeconvida ramo, tereho eguapy pe guapyha ipahapeguápe uvei, ha pe ogajára neconvidava'ekue oúvo te'i ndéve: Che amigo, ejupĩ yvateve. Upéicharõmante nde revy'áta, Ha'e nembotuicha haguére opavave oñeconvidava'ekue rovake. 11 Opaite oñembotuicháva ijupe oje'apo'iva'erã, ha opaite oñemomiríva ijupe oñembotuichava'erã. 12 Upéi Hesu he'i pe ogajárape: Rejapo ramo karuguasú asaje térã pyharépe, ani rehenoiuka ne irũnguérápente, térã nde ryvykuérape, térã ne pehẽnguekuérape, térã nde róga ypy pegua imba'eitávape, ani haña ha'ekuéra neconvida jey ikaruguasúpe ha péicha omyengoviapa ndéve. 13 Rejapo ramo karuguasú, ehenoika uvei mboriahukuérape, ijuva'ývape, ikarẽvape, hesatúvape. 14 Ha nde revy'aveva'erã, ha'ekuéra ndaikatúigui omyengovia ne rembiapo porã, áña oñemyengoviáta ndéve umi heko potíva oñemoingove jeyha árape. 15 Peteĩ okarúva upépe, ohendúvo ko ñe'ẽ kóva he'i Hesúpe: Ovy'aiteva'erã upe okarútava Ñanderuete retāguasúpe. 16 Hesu katu he'i ichupe: Peteĩ kuimba'e ojapo peteĩ karuguasú ha ohenoika hetápe. 17 Ha omondo hembiguái ohenói haña umi oñeconvidamava'ekuépe ha he'iuka ichupekuéra: Pejupa katu, ambosako'ipáma ningo

jakaru haġua. 18 Ha opaite oñeconvidamava'ekue oñepyrũ peteĩteĩ ojedisculpa. Upe peteĩha ningo he'i: Ajoguáma peteĩ kokue ha ahava'erãmante ahecha. 19 Ambue he'iuka: Ajogua ningo 10 guéi ahava'erãmante ama'ẽ hesekuéra iporãpa térã nahániri. 20 Ambueve katu he'i: Amendaramoite, upévare ndaikatumo'ãi aha. 21 Ha pe ogajára rembiguái ojevy omombe'upa ijárape. Upérõ ha'e ipochyete ha he'i hembiguái: Pya'e tereho pe táva cálle rupi ha erupa umi imboriahúvape, ijyva'yvape, térã hetyma'yvape, umi hesatúvape ha umi ikarêvape. 22 Ha pe tembiguái ojapopa rire he'i ijárape: Karai, ajapopa nde ereva'ekue chéve, ha hemby gueteri hendaġua. 23 Upérõ pe ogajára he'i hembiguái: Tereho jey mombyryve ha umi rehuġuaitiva guive tapére térã korapýpe erupaite ko'ápe tahenyhête che róga. 24 Che voi ha'éma peẽme oimeraẽva che aconvida ñepyrũva'ekue ndoumo'ávéma che karuguasuhápe. 25 Heta hetãyguakuéra oho Hesu rapykuéri, ha Ha'e oñembojerévo he'i ichupekuéra: 26 Oimeraẽ oúva che rendápe ha ohayhuvéva itúva térã isýpe, hembireko térã ita'yrape, ityvýra térã iteindýrape, térã hekoveteẽpe jepe chehegui, ndaikatúi oiko che remimbo'e ramo. 27 Ha upe ohupí'yva ikurusu ou haġua che rapykuéri, ndaikatúi oiko che remimbo'e ramo. 28 Máva piko pende apytégui omopu'ãse ramo peteĩ óga yvate (tórre), ndoguapýi raẽ oipapa haġua mboýpa ohupitýne ichupe oikuaa haġua ipirapire rupípa ojapótapa térã nahániri. 29 Ani haġua oñepyrũ ojo'o pe óga yvate raporã, ha upéi opágui ipirapire ndaikatuvéi ojapopa upe hóga yvate, ha oimeraẽva oñembohorýta hese he'ívo: 30 Ko kuimba'e kóva naiñakã porãi, oñepyrũ omopu'ã ha ndaikatúi ojapopa, opágui ipirapire. 31 Térã mba'eichagua mburuvichaguasúpa oñorãirõta ambue mburuvichaguasu ndive oikuaa porã'yre hese ija'e'yva pu'aka, ani haġua ha'e oho ramo 10.000 soldádo reheve ñorãirõháme ha hese ija'e'yva ouvahína 20.000 soldádo reheve. 32 Ha ikatu'ytarõ, ha'e ojerureuka hese ija'e'yvape oĩ aja gueteri mombyry oiko porã jevy haġua oñondive. 33 Upéicha avei oimeraẽva pende apytégui ohayhuve ramo imba'eita chehegui, ndaikatúi oiko che remimbo'e ramo. 34 Pe juky iporã, opáichavo nahe'ëvéi ramo, mba'éichapa ñamohe'ẽ jevýta. 35 Ndovalevéima yvýpe ġuarã térã abónope ġuarã, oñemombokuaántema ytýpe. Upe ijapysáva ohendu haġua, tohendu.

Luke 15

1 Ha oñembojave ohóvo Hesu rendápe heta impuéstó mbyatyhára ha angaipavóra ohendu haġua ichupe. 2 Umi fariséo ha umi oporombo'éva Ñanderuete ñe'ẽ oñe'ëngururu hese he'ívo: Ko kuimba'e kóva oiko angaipavóra apytépe ha okaru avei hendivekuéra. 3 Upérõ Hesu omombe'u ichupekuéra ko ñe'ẽ mbojoja kóva ha he'i: 4 Mba'eichagua kuimba'épa pende apytépe oguereko ramo 100 ovecha ha okañy ramo peteĩ ovecha ijatýgui, ndohejaichéne ñúme umi 99 oheka haġua pe okañyva'ekuépe ojohu peve. 5 Ha ojohúvo ichupe ohupí vy'apópe ijatí'y ári. 6 Ha oġuahêvo hógape ombyaty iñirũnguéra ha hóga ypy peguápe, he'ívo ichupekuéra: Pevy'a chendive, ajohu haguére che ovecha okañyva'ekuépe. 7 Che voi ha'e peẽme, ovy'aveva'erã yvagayguakuéra peteĩ angaipavóra ojevy ramo Ñanderuete rendápe, umi 99-gui, he'íva ijehe noikotevêiva perdon rehe, heko iporãgui. 8 Térã moõpa oĩ peteĩ kuña oguerekóva 10 pláta pehẽnguemi, ha okañy ramo ichugui peteĩpa, nomyendyichénepa hataindy oitypei haġua hóga ha oheka kyre'yme ojohu peve pe okañyva'ekue ichugui. 9 Ha ojohúvo ombyaty iñirũnguéra ha hóga ypy peguávape ha he'i ichupekuéra: Pevy'a chendive ajohu haguére che pláta pehẽnguemi okañyva'ekue chehegui. 10 Che voi ha'e peẽme, oikoha vy'aguasu Ñanderuete angelkuéra apytépe peteĩ angaipavóra ojevy ramo Ñanderuete rendápe. 11 Hesu omombe'u ambue ñe'ẽ he'ívo: Peteĩ kuimba'e ita'yra mokõiva. 12 Ha upe imitãvéva he'i itúvape: Che ru, eme'ëna chéve opaite ne mba'e rerekóvagai che mba'eráva, upérõ itúva omboja'o imba'eita ita'yra kuéra apytépe. 13 Ndahi'aréi ko ita'yra imitãvéva ombyatypa oñeme'ëmava'ekue ichupe ha oho mombyry tetã ambuépe, ha upépe oiporu vaipa oguerekóva guive iñirũ pyahu ndive, kuña heko vaíva ndive ifarrahakuérape. 14 Ohundipa riréma upe oguerekóva guive, oġuahê upe tetãme ñembyahýi ndetuicháva, ha pe karia'y oñepyrũ ohasa asy ha iñembyahýi. 15 Ha ha'e oho ojeko haġua peteĩ upe tetãyguá rehe, ha ha'e omondo ichupe iñúme oñangareko haġua hymba kurekuéra rehe. 16 Ha omyenyhêse hye pe kure rembi'úgui, pe algarrobo'akuéra reheve, ha avave nome'ëi ichupe hembí'urã. 17 Upémaramo oñeñandu vaiete jave ha'e he'i: Mboj tembiguái piko oĩ che ru rógape hembypáva ichupekuéra ho'u haġua, ha che katu amanóta ko'ápe ñembyahýigui. 18 Apu'ãta aha che ru rendápe, ha ha'éta ichupe: Che ru tuicha ajavy Ñanderuete ndive ha nendive avei. 19 Ndaijavéima chéve aiko haġua nde ra'y ramo, ejapónte chehegui

peteĩ ne rembiguái ramo. 20 Upérõ pe karia'y opu'ã ha oho itúva rendápe. Ha mombyry guive itúva ohechávo ichupe, ipy'a oiporiahuvereko ha ñaniháme oho oñañu'ã ha ohetũ haña ita'yrape. 21 Upérõ pe karia'y he'i itúvape: Che ru, tuicha che ajavy Ñanderuete ndive ha nendive avei, ndaijavéima chéve aiko haña nde ra'y ramo. 22 Itúva katu he'i hembiguái: Pya'e penohẽ ao iporávẽva ha pemonde hese, ha pemoĩ kuãirũ ikuãre ha sapatu ipýre, 23 ha pegueru pe vaka ra'y ikyravẽva ha pejuka, ja'u ha javy'apa joa haña. 24 Ko che ra'y kóva ningo omanomava'ekue, ha péina oikove jey, okañyva'ekue ha péina ojejohu jey, ha oñepyrũ ovy'a joa hikuái. 25 Pe túva ra'y itujavẽva katu ningo upejave oĩhina kokuépe, ojevývo ha oñuahẽbotávo hógape, ohendu pe mbaraka pu ha ohecha umi ojerokýva. 26 Ha ohenói peteĩ tembiguái ha oporandu ichupe mba'épa upe oikóva. 27 Ha pe tembiguái he'i ichupe: Nde ryvy ningo ou jey, ha nde ru ojuka pe vaka ra'y ikyráva, hesãire oúvo ha'e. 28 Upevove ha'e ipochyete ha ndoikeséi hógape, upévore itúva oho hendápe ha ojerure asy ichupe oike haña. 29 Ha'e ombohová i ichupe: Che ningo amba'apo'aína heta añoa ndéve guarã ha araka'eve ndaja'yveréi nendive, ajapo uvei hekópe opaite mba'e nde ereva'ekue guive chéve, ha araka'eve nde nereme'ẽi chéve peteĩ kavara ra'yurusu jepe avy'a haña che irũnguéra ndive. 30 Ha oñuahẽvo katu ko nde ra'y ohundipava'ekue imba'eita kuña reko vaikuéra ndive, rejuka ichupe guarã pe vaka ra'y ikyravẽva. 31 Itúva ombohová i ichupe: Che ra'y, nde ningo tapia reikoreína chendive ha opaite mba'e che arekóva ningo ne mba'e voi. 32 Ko'ãña ningo javy'a ha ñanderoryva'erã, ko nde ryvy kóva ningo omanomava'ekue, ha péina oikove jeýma, okañyva'ekue ha péina ojejohu jey ichupe.

Luke 16

1 Upérõ Hesu he'i hemimbo'ekuéra: Peteĩ kuimba'e imba'eitáva icapataz peteĩva, oñemombe'u katu ipatrónpe icapataz ohundipaha ohóvo imba'eita. 2 Upévore ha'e ohenói icapatázpe ha he'i ichupe: Mba'e piko ko ahenduva'aína nderehe. Emoimba hekópe opaite cuénta, nde ndaikatuvéima reiko che capataz ramo. 3 Upémaramo pe capataz he'i ipy'apýpe: Mba'épa ajapóta ko'ãña. Che patron ndoipotái che apytave icapataz ramo. Ajo'o haña nachembarete porái, ha atĩ ajerure haña che remikotevẽ rehe. 4 Aikuaáma, mba'épa ajapóta che patron chemosẽ ramo hógagui, aháta umi odevẽva ichupe rógape. 5 Ha pe capataz ohenói peteĩteĩme umi odevẽva guive ipatrónpe, ha oporandu peteĩteĩme: Mboýpa nde redeve che patrónpe. 6 Ha peteĩha he'i pe capatázpe: Che adeve nde patrónpe 100 kambuchiguasu acéite, 4.000 lítro rupi. Ha pe capataz he'i ichupe: Ejapyhy nde kuatia, eguapy ha emoĩnte 50 kambuchiguasu, 2.000 lítro rupi. 7 Ha pe capataz oporandu pe mokõiháme: Mba'épa nde redeve che patrónpe. Ha ha'e ombohová: Che adeve ichupe 400 vosa trigo. Upérõ pe capataz he'i ichupe: Kóina ápe oĩ nde kuatia, eguapy ha emoĩnte 320. 8 Ha pe patron ohecha ramo icapataz rembiapo vai omomba'e ichupe iletrádo haguẽ. Ko'ã ára atyguasu ra'ykuéra ningo iletradove umi tesape ra'ykuérugu. 9 Ha Che ningo ha'e voi peẽme: Pembovy'a pene irũnguéra pende pirapire rupi, ha pende sogue ramo pene irũnguéra penemoñuahẽta hógape peikove aja pukukue. 10 Upe oiporúva hekópe umi mba'e michĩ oñeme'ẽva ichupe oñangareko haña hesekuéra, ha'e oiporúta hekópe avei umi mba'e tuicháva oñeme'ẽtava ichupe oñangareko haña. Ha upe oiporúva hekope'ỹ umi mba'e michĩva, oiporúta hekope'ỹ avei umi mba'e tuicháva, oñeme'ẽtava ichupe oñangareko haña. 11 Peẽ ndapeiporúi ramo hekópe pe pirapire oñeme'ẽmava'ekue peẽme peñangareko haña, mávapa upéicharamo ome'ẽne peẽme umi me'ẽmby yvága peguáva. 12 Ha peẽ ndapeiporúi ramo hekópe umi mba'e ndaha'éiva pene mba'eteéva, mávapa ome'ẽsẽne peẽme pene mba'eteéva. 13 Peteĩ tembiguái ndaikatúi omba'apo mokõi patrónpe guarã, opoiva'erã ipatróngui, ohayhu haña ambuépe, ipatron pyahúpe, térãpa omoirúva'erã peteĩme omboyke haña ambuépe. Peẽ ndaikatúi peservi Ñanderuetepe ha pirapirépe avei. 14 Opaite ko'ã mba'e ko'áva umi fariseokuéra ohendupa avei, ha oñembohory Hesu rehe, ohayhuetereígui hikuái pirapire. 15 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Peẽ pejehechauka heko poráva ramo pene retãguakuéra apytépe, Ñanderuete katu oikuaa porã pende py'apýpe oíva guive. Umi mba'e ojererekóva tetãguakuéra apytépe mba'eguasu ramo, Ñanderuete resápe mba'e yró rei ha ombojeguarúva ichupe. 16 Moises rembiapoukapykuéra ha profetakuéra ñe'ẽ oikóma Juan Bautista peve, ha ha'e rire oñepyrũma oñemombe'u Ñanderuete retãguasu ha opavave oñeha'ã mbaretépe oike haña ipype. 17 Yvága ha yvy ikatu ohasa pya'eve, peteĩ Moises rembiapoukapy ñe'ẽ pehẽnguemi (letra) ojepe'a rãgue. 18 Oimeraẽ opoíva hembirekógui ha omenda jey ambue kuña rehe ombyai imendare reko, ha pe

kuimba'e omenda ramo peteĩ kuña ojepoiva'ekuére ombyai avei imendare reko. 19 Oiko ningo peteĩ imba'e retáva, oñemondéva ao porã ha hepyetévape, ha ojaipómiva karuguasu meme árape. 20 Ko imba'e retáva rokẽme oĩ jepi peteĩ imboriahuetéva, ijaipáva, hérava Lázaro. 21 Ha hi'ãiterei ichupe oñemohyguatã umi tembi'u ku'ikue ho'áva pe imba'e retáva meságui, umi jagua jepe ou oheréi ijaikuéra. 22 Ojehu ningo, ko mboriahu kóva omano ha angelkuéra ogueraha ichupe Abraham rapypa'ũme (paraísope). Omano avei upe imba'e retáva, ha oñeñotỹ. 23 Ha'e ohasa asyete aja añã retãme, ojesaupi ha ohecha mombyryete Abrahámpe, ha hendive ohecha avei Lázaro. 24 Upérõ pe imba'e retáva'ekue osapukái ha he'i: Che ru Abraham, cheporiahuverekomína ha ere Lázaro tomyakỹ ikuã apỹi ýpe ha tou ombopiro'ymi haña che kũ, che ahasa asyeteréigui ko tata rendýpe. 25 Abraham katu ombohová i ichupe: Che ra'y, nemandu'áke rehasa porã hague reikove aja, ha Lázaro katu ohasa asyeteva'ekue, ha ko'ágã oñemoangapyhy ichupe ko'ápe, nde katu rehasa asyeteréima. 26 Ha ñane pa'ũme oĩ avei peteĩ vyvukua ipypukuetereíva (yvypore'ỹ) ikatu'ỹ hañaicha avave ohasa ko'águi pene rendápe, ni amoitégui ohasa ore rendápe. 27 Ha upéi pe imba'e retáva'ekue he'i: Upéicharamo, che ru, emondomína Lázaro che ru rógape. 28 Areko ningo 5 che ryvy ha eavisa porã ichupekuéra, ani haña ou hikuái avei ko tenda ojehasa asyeteréihápe. 29 Abraham katu he'i ichupe: Ha'ekuéra oguereko Moises ha profetakuéra kuatiañe'ẽ, tohendu ha tojapo hikuái ojehaiuka haguéicha. 30 Ha'e katu ombohová Abrahámpe: Nahániri, ha'ekuéra ohecha ha ohendu ramo peteĩ omanova'ekuépe, oñembyasyta hembiaapo vai haguére ha omoambuéta hekove reko vai. 31 Abraham katu he'i ichupe: Ha'ekuéra nohenduséi ramo Moises ha profetakuérape, nohendumo'ãi avei peteĩ opu'ã ramojepe omanova'ekue apytégui.

Luke 17

1 Hesu he'i avei hemimbo'ekuérape: Tapia oĩva'erã umi oporomombiáva tape porãgui, opáichavo angái katu umi oporomombiáva. 2 Iporãveva'erãmo'ã ichupekuéra oñeñapytĩ rire peteĩ ita tuicháva ijajúrare ha oñemombo yguasúpe, ha anítei omombia umi ojeroviávape cherehe pe tape porãgui. 3 Cháke, nde ryvy oñemboheko vai ramo, eavisa porã ichupe, ha opoírõ heko vaígui, eperdona ichupe. 4 Ha ha'e ojapo vai ramo nderehe 7 jevy jepeve peteĩ árape, ha 7 jevy ou ramo ne rendápe ha he'írõ ndéve añembyasy, añemboheko porãse hendive, eperdona tapia ichupe. 5 Ha umi apóstol he'i Hesúpe: Embotuichavéna ore jerovia. 6 Ha Hesu ombohová ichupekuéra: Pende jerovia ojogua ramojepe peteĩ mostáza ra'ýime peẽ pejéta ko móra mátape : Ejehapo'o ha tereho eñeñotỹ yguasúpe, ha'e iñe'ẽrenduva'erã peẽme. 7 Máva pende apytégui he'íta hembiguápe ou jeýva kokue rembiapógui téra pene rymba ñangarekohágui, eike ha eguapy mesápe . 8 Nde'irichénepa uvei ichupe: Embosako'i che rembi'urã, ejeku'akua ha cheservi akaru ha hay'u haña, ha upéi nde rekaru ha rey'úta avei. 9 Oagradecénepa hembiguápe, omba'apo haguére ichupe ñuarã. 10 Upeichaite peikova'erã avei peẽ, pejapopa rire opaite mba'e oje'éva peẽme pejapo haña, peje'arã: Ore ningo tembiguái pitúva, rojapónte umi mba'e rojapova'erãvante. 11 Ha ojehu ningo Hesu ohóvo Jerusalen gotýo, Ha'e ohasávo Samária ha Galiléa departaméto rembe'y rupi, 12 ha Hesu oikévo peteĩ tava'ípe ojojohu 10 kuimba'e iléprava ndive, ha'ekuéra opyta mombyrymi ichugui, 13 ha sapukái yvatépe he'i hikuái: Nde Hesu, mbo'ehára, oreporiahuverekomína. 14 Ha Hesu ohechávo ichupekuéra he'i: Tapeho pejehechauka pa'ikuérape, ha oho jave tapére hikuái opyta ipotĩ ha okuera. 15 Peteĩ umi 10 apytégui katu, ohechávo okuera hague, ojevy Hesu rendápe omomba'eguasú haña sapukaipópe Ñanderuetepe. 16 Ha'e ojeity yvýpe Hesu py renondépe ha oagradece ichupe, ha ko kuimba'e kóva ningo peteĩ Samariaygua. 17 Hesu katu he'i ichupe: Naipotĩri piko opytávo 10, moõ piko opyta umi ambue 9. 18 Ambuekuéra oimo'ã natekotevẽiha omomba'eguasú Ñanderuetepe, ko tetã ambueygua kóva ańómante. 19 Ha Hesu he'i ichupe: Tereho, nde rejerovia haguére rejesalváma. 20 Upéi fariseokuéra oporandu Hesúpe: Araka'épa oúta Ñanderuete retãguasú. Ha Hesu ombohová ichupekuéra: Ñanderuete retãguasú ndoumo'ãi ojehecha hañaicha. 21 Ndoje'emo'ãi: Kóina ápe, téra péina pépe. Ñanderuete retãguasú ningo oĩma voi pende apytépe. 22 Upérõ Ha'e he'i hemimbo'ekuérape: Oñuahéta umi ára hi'ãnteva'erã peẽme pehecha vyvarigua Ra'y ára jepénte, ha ndapehechaiva'erã. 23 Ha oje'éta peẽme: Kóina ápe, péina pépe, aníke pehóte, ani peho hapykuéri. 24 Ku aratiri sapy'aite ohesape háicha peteĩ ára yke apy guive ambue ára yke peve, upéicha oñuahéva'erã avei pe vyvarigua Ra'y ára. 25 Ha'e ohasa asyete raéva'erã ha hetãyguakuéra omboykéta ichupe. 26 Ha ojehu haguéicha Noe árape, upeichaite ojehu jevýta pe vyvarigua Ra'y árape.

27 Ha'ekuéra okarúmi, omokõ (víno), omenda ha oporomomenda Noe oikeha ára peve ibarco guasúpe, ha oñuahẽvo pe amaguasu oñehundipa oĩva guive okápe. 28 Ojehu haguéicha avei Lot árape, upéicha ojehu jevýta: Okaru joa, omokõ (víno), ojogua, oñemu, oñemitý, ojogapo joa hikuái. 29 Ha pe ára Lot osẽ hague Sodómagui oky áraguio tata ha azúfre , ha ojukapa ichupekuéra. 30 Upéichaite ojehu jevyva'erã avei yvyarigua Ra'y ojehechaukataha árape. 31 Upe árape upe oĩvahína hõga ape ári, imba'ekuéra oĩ aja hõga ryepýpe, anítei ogejy ipiári, upéicha avei upe oĩva ikokuépe, ani ojevýtei. 32 Peñemomandu'áke Lot rembireko rehe. 33 Oimeraẽ hakate'ýva hekoveite rehe ichupe ñuarãnte, ohundíta hi'ánga ha hekove; upe ome'ẽva katu hekove osalváta hi'ánga ha hekove avei. 34 Che ha'e peẽme, upe pyharépe mokõi oĩta ojopohéi hupápe, peteĩ ojeguerahava'erã ha ambue ojehejáta. 35 Mokõi kuña oñembisóva oñondive, peteĩ ojeguerahava'erã, ha ambue ojehejáta. 36 Mokõi oĩta ikokuépe, peteĩ ojeguerahava'erã, ha ambue ojehejáta. 37 Ha oporandu hikuái Hesúpe ha he'i: Moõpa, ore Jára. Ha Hesu ombohováĩ ichupekuéra: Pe te'õngue oĩháme, upépe oñembyatytahína yryvukuéra.

Luke 18

1 Hesu omombe'u ambue ñe'ẽ mbojoja, ohekombo'égui hemimbo'ekuérape ñañembo'e tapiava'erãha, ñañemokangy'ýre. 2 Ha Hesu omombe'u ko mba'e ichupekuéra: Peteĩ távape oiko peteĩ mbojovakehára, ndokyhyjéiva Ñanderuete'gui ha nomomba'éiva hapichakuérape. 3 Ha upe táva upévape oiko avei peteĩ viúda , mantereĩ ouva hendápe he'ivo upe mbojovakehárape: Embojovake hekópe chéve, ko pléito aguerekóva cherehe ija'e'ýva ndive. 4 Upe mbojovakehára heta ára nopenái hese, upéi katu he'i ipy'apýpe: Ndakyhyjéi ningo Ñanderuete'gui jepe ha namomba'éĩ avei che rapichakuérape, 5 opáichavo ko viúda chemyangekõi mantereĩgui ambojovakéta, ani haña amo ipahápe ha'e ou chero va api. 6 Ha Hesu he'i: Pehendúke pe mbojovakehára heko pegua'ýva he'iva'ekue. 7 Ha Ñanderuete piko nombojovakeichéne hembiporavo ha hese ija'e'ýva pa'ũme, hembiporavo ojerure ramo ichupe ára ha pyharépe, ombojovake haña hekópe ipa'ũme, Ñanderuete hi'arénepa ombojovake haña. 8 Che voi ha'e peẽme, Ñanderuete pya'e oúta ombojovake haña. Pe yvyarigua Ra'y ou jevývo ko yvy apére ojohúnepa umi ojeroviáva hese. 9 Hesu ohekombo'e ko ñe'ẽ mbojoja rupi umi oñembotuicháva ha ojeroviáva heko porã rehénite, upévare Ha'e he'i ichupekuéra: 10 Mokõi kuimba'e oho Ñanderuete rogaguasúpe oñembo'e haña, peteĩ fariséo ha peteĩ impuéstos mbyatyhára. 11 Upe fariséo ñembo'yhápe oñembo'e ipy'apýpe péicha: Che Ruete, che agradece ndéve che ndaha'éĩ hague ambue kuimba'ekuéraicha, che namondái, ndachereko va'iri, nambya'iri che mendareko, ni ndaikói ko impuéstos mbyatyhára kóvaicha. 12 Mokõi ára meme semána che nda'úi mba'evete (ajuna), ame'ẽ pe diézmopáite umi mba'e arekóvaguĩ. 13 Upe impuéstos mbyatyhára katu ndoikeséi Ñanderuete rogaguasúpe, ha okápe oñembo'e ojesaupi'ýre yvága gotýo, ha oinupã ipo ipyti'áre, he'i: Che Ruete cheperdonamína, che ningo mba'evaĩ apohára. 14 Che katu ha'e peẽme, kóva oho hógape py'aguapýpe, ambue ndaupéichai. Oimeraẽ oñembotuicháva ojeguerekova'erã mba'evérõ, ha oimeraẽ oñemomiríva oñembotuicháva'erã katuete. 15 Ojeguera Hesu rendápe umi mitã michíva Hesu opoko haña hesekuéra, ha hemimbo'ekuéra ohechávo péva ipochy hikuái umi mitã rerekua ndive. 16 Hesu katu ohenói ichupekuéra ha he'i: Peheja mitákuéra tou che rendápe ha ani pejoko ichupekuéra, Ñanderuete retãguasúpe ningo oíke ha'ekueraichagua voínite. 17 Añetehápe Che ha'e peẽme, upe oñemomba'e'ýva mitáicha Ñanderuete retãguasúpe, ndoikemo'ãi ipype. 18 Ha peteĩ karaĩ anciáno oporandu Hesúpe: Mbo'ehára imba'e porãmba jepéva, mba'épa ajapova'erã ahupity haña pe tekove tapia ñuaráva. 19 Ha Hesu ombohováĩ ichupe: Mba'érehépa nde ere Che chemba'e porãha, ndaipóri mba'e iporáva, Ñanderuete añoitémante. 20 Nde reikuaa voi Moises rembiapoukapykuéra: Ani rembyai mendare, ani rejuka, ani remonda, ani ndejapu nde rapicha rehe, emomba'e nde ru ha nde sýpe. 21 Ha'e katu ombohováĩ: Umi mba'e ningo ajapopa voi che mitãrusu ára guive. 22 Hesu ohendúvo péva, he'i ichupe: Hemby gueteri ndéve peteĩ mba'e rejapoveva'eráva, evendepa reguerekóva guive ha eme'ẽ mboriahukuérape, ha nemba'e retáta yvágape, upéi eju che rendápe ha chemoirũ. 23 Ha'e katu ohendúvo péva oñembyasyete ha oho, imba'e retaitereĩgui. 24 Hesu oma'ẽvo hese he'i: Hasyete imba'e retáva oíke haña Ñanderuete retãguasúpe. 25 Ndashasyive peteĩ guéi ohasa haña ju resa rupi, peteĩ imba'e retáva oíke haña Ñanderuete retãguasúpe. 26 Ha umi ohendúva guive iñe'ẽ, ipy'andýi opytávo ha he'i hikuái: Máva piko péicharamo ikatúne ojesalva . 27 Hesu katu he'i ichupekuéra: Kuimba'e ha kuñakuéra ndaikatúiva ojapo, Ñanderuete

ikatu ojapo. 28 Upéramo Pédro he'i ichupe: Ore ningo rohejapa ore mba'éva guive romoirũ haġua ndéve. 29 Hesu ombohováí ichupe: Añetehápe ha'e peême: Oimeraẽ ohejáva hóga, hembirekópe, ipehẽnguekuérape, itúvape ha isýpe, Ñanderuete retãguasúpe rehehápe, 30 oñeme'ẽ jevyveva'erã ichupe mba'eporãve ko ára atyguasúpe, ha pe ambue ára atyguasúpe gueteri pe tekove tapia ġuarãva. 31 Upéi Hesu omoha'eño umi 12 hemimbo'ekuérape ha he'i: Péina ningo jaha Jerusalénpe, ojeħupa haġua opaite mba'e profetakuéra ohaimava'ekue Ñanderuete kuaťiañe'ẽme yvyarigua Ra'y rehe. 32 Ha'e ho'áta tetã ambueyguakuéra pópe, ha oñembohoryta hese, ha ojeja'óta ha ondyvúta hikuái hese, 33 ha oinupã rire ichupe ojukáta hikuái ichupe, ha mbohapy ára rire katu oikove jevýta. 34 Hesu remimbo'ekuérape katu nahesakái mba'eve Hesu he'íva guive ichupekuéra, opyta mba'e ñemi ramo ichuguikuéra. 35 Oñemoaġuívo hikuái Jericógui, ojejohu hikuái peteĩ hesatũva ndive, oguapyvahína tape yképe, ojeruréva pirapiremi rehe. 36 Ohendúvo heta ojeħasahahína, ha'e oporandu mba'épa ojeħu. 37 Ha oje'e ichupe Hesu Nazaretgua oħasaha ohovohína. 38 Upévo sapukaipópe he'i: Hesu, David ra'y, cheporiahuverekomína. 39 Ha umi ohóva tenonde ipochy hendive ha okorõi ichupe okirirĩ haġua, ha'e katu osapukái hatãve: David Ra'y, cheporiahuverekomína. 40 Ha Hesu opytávo, ogueruka ichupe hendápe, ha oġuahẽvo hendápe oporandu ichupe: 41 Mba'épa reipota ajapo nderehe. Ha'e he'i: Che Jára, ahechase ningo. 42 Upérõ Hesu he'i ichupe: Ehecha jevy. Nde rejeroviágui reñemonguera. 43 Ha upevovete ha'e ohecha jevy ha oho Hesu rapykuéri, omomba'eguasúvo Ñanderuetepe. Ha hetãyguakuéra ohecháva guive, omomba'eguasú avei Ñanderuetepe.

Luke 19

1 Ha Hesu oike Jericópe ha oħasávo upérupi, 2 ohecha peteĩ impuéstõ mbyatyhára ruvicha, hérava Zaqueó, imba'e retáva. 3 Zaqueó oñeha'ãmba ohecha haġua Hesúpe, ha'e ndaikatúi ohecha ichupe ikarapeitereĩgui ha hetaitereĩgui oñembo'yva Hesu jerére. 4 Upéva Zaqueó oñani oñemotenonde haġua ha ojupi peteĩ sicómoro mátare, ohecha porã haġua Hesúpe, Ha'e oħasa ramo henondépe. 5 Ha Hesu oġuahẽvo upépe ojesaupi ha ohechávo ichupe he'i: Zaqueó, pya'e eguejy, Che apytava'erã ko árape nde rógape. 6 Upérõ Zaqueó pya'ete oguejy ha vy'apópe ogueraha Hesúpe hógape. 7 Ha hetãyguakuéra ohendúvo péva, oñe'ẽngururu ha he'i: E'ána, Hesu oike peteĩ kuimba'e heko vaíva rógape opyta haġua. 8 Zaqueó katu oñembo'y ha he'i: Che Jára, amboja'óta che mba'e reta mbyte rupi, ame'ẽ haġua mboriahukuérape peteĩ mbytekue, ha umi che ambotavyva'ekuépe, amyengoviáta ichupekuéra irundy jevyve pe pirapire aipe'a reiva'ekue ichuguikuéra. 9 Upérõ Hesu he'i ichupe: Ko ára kóvape ojesalva ko óga jára, ha'e ningo avei Abraham ñemoñare. 10 Pe yvyarigua Ra'y ningo ou yvy apére osalva haġua umi oñehundiva'ekuépe. 11 Ha ohendu aja hikuái ko'ã mba'e oñemboja ohóvo Jerusalénre. Hetãyguakuéra oimo'ãmba katu ojeheħaukapotaha Ñanderuete retãguasúpe, upéva Hesu omombe'u ichupekuéra ko ñe'ẽ mbojoja kóva, ha he'i: 12 Peteĩ karaĩguasú oho tetã ambuépe ojeporavouka haġua tetã ruvicha ramo, ha upéi ojevy haġua. 13 Oho mboyve ohenói 10 hembiguaikuérape ha ome'ẽ ichupekuéra 30.000.000 guaraní rupi, ha he'i ichupekuéra peiporu porã ko pirapire, peñemu oñemboheta hetave haġua aju jevy ramo ġuarã. (Peteĩteĩme ome'ẽ 3.000.000 guaraní). 14 Hetãyguakuéra katu he'iuka hapykuerigua peteĩ ñe'ẽ he'íva: Ore ningo ndoroipotái péva opyta ore mburuvicharã. 15 Opáichavo pe karaĩguasú ojevy mburuvicha ramo, ha ohenói umi 10 hembiguaípe, ome'ẽva'ekuépe ipirapire, peteĩteĩva omombe'u porã haġua mba'épa ojapo ra'e ipirapire reheve ha mboýpa oñemboheta. 16 Ha ou pe tembiguaí peteĩha ha he'i imburuvichápe: Nde 3.000.000 guaranígui ahupity 30.000.000 guaraní. 17 Ha pe mburuvicha he'i ichupe: Nde, tembiguaí katupyry, nde reñangareko porã haguére ha hekopete che pláta rehe, ame'ẽta ndéve 10 táva reisãmyhy haġua. 18 Ha ou pe tembiguaí mokõiha ha he'i imburuvichápe: Nde 3.000.000 guaranígui ahupity 15.000.000 guaraní. 19 Ha pe mburuvicha he'i avei ichupe: Che ame'ẽta ndéve 5 táva, reisãmyhy haġua, neakã porãitẽgui. 20 Ha ou pe tembiguaí mbohapyha ha he'i imburuvichápe: Karaĩ na'ápe oĩ nde 3.000.000 guaraní, aňongatuvave peteĩ ao pehẽnguépe. 21 Akyhyjẽgui ndehẽgui, nde ningo peteĩ karaĩ oporojopýva, ha remono'õva reñotý'y hague rupi. 22 Upémaramo imburuvicha he'i ichupe: Ne ñe'ẽtee rupi che rombojovakéta nde, tembiguaí ñaña. Mba'éicha piko nde reikuaa che ha'eha peteĩ karaĩ oporojopýva, ha aipe'a reíva che rapicha mba'e, ha amono'õha aňotý'y haguẽgui. 23 Mba'érehe piko nde neremoĩri che pirapire peteĩ pirapire rógape (Báncõpe) ha ajúrõ ġuarã oñemyengoviapa haġua chéve interes reheve. 24 Ha upe mburuvicha he'i umi oĩva

ijerekuévope, peipe'a umi 3.000.000 guarani ichugui, ha peme'ẽ pe ohupityva'ekuẽpe 30.000.000 guarani. 25 Upérõ he'i hikuái ichupe: Karaiguasu, ohupityma ningo 30.000.000 guarani. 26 Ha pe mburuvicha katu he'i: Oimeraẽva oguerekóvape, oñeme'ẽveva'erã, ha pe oguereko'ỹvagai ojepe'ava'erã gueteri pe oguerekomimiva jepe. 27 Ha umi cherehe ija'e'ỹva ha oñemoiva cherehe ndoipotáigui hikuái che aiko imburuvicha ramo, pegueru ko'ápe ha pejuka ichupekuera che renondépe. 28 Ha Hesu he'ipa rire ko'ã ñe'ẽ oho oguatávo Jerusalen gotýo. 29 Ha Hesu oñemoaçuivo Betfage ha Betánia ypýgui, pe cérro Olivoty oĩháme, Ha'e omondo mokõi hembiguáipe henondépe, ha he'i ichupekuera: 30 Tapeho pe tava'i oĩva ñande rovaípe, upépe pejohúta peteĩ búrru ra'yrsu oñeñapytívape, avave ojupi'ỹva gueteri hi'ári, pejora ha pegueru chéve ko'ápe. 31 Ha oime ramo oporandúva peẽme: Ma'erã piko pejora. Pejéta ichupe: Ñandejára oikotevẽha hese. 32 Upérõ oho umi mokõi hemimbo'e ha ojohupa Hesu he'i haguéicha ichupekuera. 33 Ha ojora jave hina, umi tymba jára oporandu: Ma'erã piko pejora ore rymba. 34 Ha'ekuera he'i: Orejára (Hesu) oikotevẽ hese. 35 Ha oguerúvo hikuái pe búrru ra'yrsu Hesu rendápe, omoĩ hikuái ijaokuera pe búrru ra'yrsu apére, ha ombojupi Hesu hi'ári. 36 Ha oguata aja ohóvo, oipyso hikuái tapére ijaokuera Hesu renondépe. 37 Ha oguejypapotávo pe cérro Olivoty rehegua, Hesu remimbo'ekuera atyguasu oñepyrũ, osapukái ha vy'apópe omomba'eguasúpe. 38 Nanderuetepe, opaite milágro (techapyrã) ohechava'ekue rehe, 38 ha he'i hikuái: Toñemomba'eguasúpe pe ouvahína Nanderuete rérape, pe mburuvichaguasuetéva, yvágape oĩ py'aguapy ha teko jajaipa, upépare ñamomba'eguasúpe ñandajára Nanderuetepe. 39 Umi fariseo oĩva Hesu remimbo'ekuera apytépe he'i Hesúpe: Eréna ne remimbo'ekuerape, okirirĩ haña. 40 Hesu katu he'i ichupekuera: Che ningo ha'e peẽme: Ko'áva okirirĩ ramo umi itakuera jepe osapukaiva'erã. 41 Ha Hesu oñuahẽmbotávo Jerusalenpe ha ohechávo pe tavaguasu ojahe'ó hese, 42 ha he'i: Nde Jerusalen, nde reikuaa porã rire umi mba'e ojuháva ko ára kóvape ndepype nde rehupityva'erãmo'ã avei pe py'aguapy aheteguáva. Opáichavo upéva okañyhína nde reságui. 43 Nde ári oñuahẽva'erã umi ára nderehe ija'e'ỹva omongorapáta nde tavaguasu ha ndejopýta oparupiete. 44 Nderehe ija'e'ỹva ndereitypáta yvýre ha ne mitákuerape avei; ha ndohejamo'ái peteĩ ita jepe ojo'ári, (Salmokuera 137,7), nderehechakuaái haguere pe hóra porãitéva nde Jára ou neandúvo. 45 Ha Hesu oikévo Nanderuete rogaguasúpe, oñepyrũ omosẽmba umi upépe oñemúva ha ojoguávape. 46 Ha he'i ichupekuera: Nanderuete kuatiañe'ẽme he'i: Che róga ningo peteĩ óga oñembo'e haña, peẽ katu pejapo ichugui mondaha kuára. 47 Hesu oporombo'e opaite ára Nanderuete rogaguasúpe. Pa'i ruvichakuera, kuatia haihára ha umi karai anciano katu oñeha'ã ojuka haña ichupe. 48 Ndoikuaái katu mba'eichaitépa ojukáta ichupe, opaite hetäyguakuera ojapysakaséguite ipy'aite guive hese.

Luke 20

1 Ha peteĩ ára Hesu ombo'e jave hetäyguakuerape Nanderuete rogaguasúpe ha omombe'úvo pe evangélio , oñemboja hendápe pa'i ruvichakuera, umi kuatia haihára ha karai anciano kuera , 2 ha oñe'ẽ Hesu ndive, he'ívo: Eréna oréve mba'eichagua pu'aka rupi piko rejapopa ne milagrokuera . Téräpa mávapa ome'ẽ ndéve ko pu'aka kóva. 3 Upérõ Hesu he'i ichupekuera: Che voi aporanduse peẽme peteĩ mba'e peẽ chembohovái raẽva'erã. 4 Juan bautismo piko yvagaguiguera téräpa kuimba'eguiguante. 5 Ha'ekuera oñemongeta oñondive ha he'i: Ja'éro yvagaguiguaha, Ha'e he'íta: Mba'érehe piko ndapegueroiva'i ichupe. 6 Ha ja'éro kuimba'eguiguaha, ñane retäyguakuera ñandejukáta itápe, ichupekuera guarã Juan Bautista peteĩ proféta . 7 Ha he'i hikuái Hesúpe: Ndoikuaái mamoguiguapa. 8 Hesu he'i ichupekuera: Péicharamo che nda'emo'ái avei peẽme, mba'eichagua pu'aka rupípa che ajapopa umi milágro . 9 Upérõ Hesu omombe'u hetäyguakuerape ko ñe'ẽ mbojoja kóva: Peteĩ kuimba'e oñotý heta parral , ha oiporuka hepýre umi oñangarekoséva pe parralty rehe ha oho hi'are haña tetã ambuépe. 10 Umi ñemono'õ arakuera rire pe parralty jára omondo hembiguáipe imba'e repyrã piári. Umi parralty ñangarekohára katu oinupã pe parralty jára rembiguáipe ha omosẽ ichupe po nandi. 11 Upérõ pe parralty jára ombou ambue hembiguáipe, kóvape oja'ó ha oinupã rire omosẽ avei ichupe po nandi. 12 Upérõ pe parralty jára ombou ambueve hembiguái; kóvape oinupã avei hikuái ha omosẽ ichupe po nandi. 13 Upémaramo pe parralty jára he'i: Mba'épa ajapovéta. Amondóta che ra'y ahayhuetévape, ikatu ningo omomba'e ichupe hikuái. 14 Umi parralty ñangarekohára katu ohechávo ichupe ojepy'amongeta ha he'i: Kóva ningo ko yvy jararã, peju jajuka ichupe ha ko yvy kóva opytáta ñane mba'erã. 15 Ha ombotyryry hikuái

ichupe pe parralty oka gotýo ha ojuka ichupe. Mba'épa oja póta pe parralty jára. 16 Ha'e ouva'erã ohundipa haña umi parralty ñangarekohárape, ha ome'ëva'erã iparralty ambue terekuápe. Umi ohendúva he'i: Anítei ko mba'e kóva ojehu. 17 Hesu katu oma'ë hesekuéra ha he'i: Mba'épa he'ise umi ñe'ë ojehaíva Ñanderuete kuatiañe'ëme: Pe itaguasu (Hesu Crísto) umi óga mopu'ãhára omombova'ekue, oñemoíma ogarakua (eskuína) ramo ha hi'ári Ñanderuete omopu'ã hóga, péva he'ise ijiglésia (Salmokuéra 118,22). 18 Oimeraëva ári ho'árõ pe ita, ojekapava'erã, ha pe ita ho'áva ári katuete iku'itimbova'erã. 19 Ha umi kuatiañe'ë haihára ha pa'i ruvichakuéra oñeha'ã oapresa haña Hesúpe upepete voi, ohechakuaágui hesekuéra Hesu he'i hague pe ñe'ë mbojoja, okyhyjeiterei katu hetäyguakuérargui, ojejoko hikuái. 20 Upévare omoñuhã haña Hesúpe, omondo hendápe ipyraguekuéra (omangeáva) oja pysaka porã haña opaite iñe'ë rehe, ha umía tova mokõi reheve ojerure gua'u Hesúpe ohekombo'e haña ichupekuéra, ome'ë haña Hesúpe iñe'ëtee rupi mburuvichakuéra pópe. 21 Upévare umi pyrague oporandu Hesúpe: Mbo'ehára, roikuaa ningo reñe'ë ha reporombo'eha hekoitépe ha neremomba'eiha yvyariguakuérape, reporombo'e uvei hekópe Ñanderuete rapére, 22 orépa rome'ëva'erã impuéstó Róma retã ruvichápe téräpa nahániri. 23 Hesu katu oikuaa omoñuhãseha ichupe iñembohováí rupi, upévare he'i ichupekuéra: 24 Pehechauka chéve peteĩ monéda . Ha oporandu: Máva ra'ãnga piko upe oíva hese, ha mba'épa ojehai ko monéda kóvare. Ha'ekuéra ombohováí: Pe monéda rehe ningo oí Róma ruvicha ra'ãnga ha ijerekuévo ojehai héra. 25 Upémaramo Hesu he'i ichupekuéra: Aipórõ, peme'ë Róma retã ruvichaguasúpe imba'eteéva, ha avei Ñanderuetepe imba'eteéva. 26 Ha ndaikatúi oity hikuái Hesúpe iñuhãme opavave renondepe, ha ohecharamoitévo iñembohováí, okirirĩmba hikuái. 27 Ha umi saduceokuéra oñuahë avei, ha'ekuéra ningo he'i umi omanomava'ekue ndoikovemo'ãveimaha araka'eve ha oporandu avei Hesúpe, 28 he'ívo: Mbo'ehára, Moises ohaiuka ñandéve ikuatiañe'ëme: Omano ramo peteĩ kuimba'e omendava'ekue ha opyta ita'yra'yre, ityvýra tomenda hambirekokuére, ha tomoñemoña ityke'yra rérape, ani haña ityke'yra réra opa rei Israel retãme. 29 Oikova'ekue ningo ore apytépe 7 ojoryvýva, upe tenondevegua omenda ha omano ita'yra'yrehe, 30 ha upe mokõíha omenda hambirekokue rehe, ha omano avei ita'yra'yre. 31 Upéi upe mbohapyha omenda hese, ha upéicha avei umi ambue irundyve hambýva, opavave omano katu ita'yra'yre, 32 ipahápe omano avei upe kuñakarai. 33 Máva rembirekóta piko ha'e upe oñemoingove jevyha árape. Umi 7 omendava'ekue upe kuñakaraíre. 34 Hesu katu ombohováí ichupekuéra: Yvyariguakuéra omenda ha oñemomenda. 35 Umi ojeguerekótava heko potíva ramo ha ohupitytava hendaña yvágape pe ára atyguasurãme, pévape nomendamo'ãi ni noñemomendamo'ãi. 36 Ha'ekuéra ndaikatuvéimagui, omano oikóta angelkuéraicha , ha opytáta Ñanderuete ra'y ha rajy ramo, ha'ekuéra ningo pe jeikove jevy ra'y ha rajykuéra. 37 Moises he'i ikuatiañe'ëme, umi omanomava'ekue oñemoingove jevytaha, ha'e ojejohu ramoguare Ñanderuete ndive upe jukeri oí haguépe, ha upépe Ñanderuete he'i: Che ningo Abraham, Isaac ha Jacóbo Jára, (Éxodo 3,6). 38 Ñanderuete ningo ndaha'ëi voi omanomava'ekue Jára, oikovéva Jára uvei, opavave oikoveva'erã ichupe ñuarãmante. 39 Umi kuatia haihára he'i Hesúpe: Rembohováí porã ichupekuéra. 40 Upe ára upéva guive noporanduvéi hikuái mba'eve Hesúpe. 41 Upérõ Hesu oporandu ichupekuéra: Mba'éicha piko oje'e Crísto, David ra'yha. 42 David voi ningo he'i Salmokuéra kuatiañe'ëme: Ñanderuete he'i voi che Járape: Eguapy che akatúape, 43 Che amoĩ meve nderehe ija'e'yvape nde poguýpe, (Salmokuéra 110,1), 44 upéicha David he'i Hesu Crísto rehe Ha'e Ijarahá. 45 Ha hetäyguakuéra ohendu porã Hesu he'írõ hemimbo'ekuérape: 46 Peñeñangarekóke kuatia haiháragui, ha'ekuéra oguatáva ao porãite reheve, ha oipotáva oñemomaitei karaiguasúicha oñohuñaitĩ jave tape rupi, ha uguapyséva pe guapyha tenondevegúape Ñanderuete rógape, ha avei pe akã megua guapyha mesakuérape oñeconvida ramo ichupekuéra karuguasuhápe. 47 Omonda umi viúda róga, ha oporombotavy haña oñembo'e pukuete hikuái, ko'ávape ojehavira pohyiveva'erã pe ñembojovakeha árape.

Luke 21

1 Hesu oma'ëvo hetäyguakuéra imba'e retáva rehe ome'ë jave ipirapire iglésia cájape. 2 Ohecha avei peteĩ viúda imboriahuetévape, omoĩ jave mokõi monéda imichívéva iglésia cájape . 3 Upérõ Hesu he'i: Añetehápe, ha'e peẽme, ko viúda kóva omoĩ hetaiteve opavavégui. 4 Opaite umi ambuekuéra ome'ënte hambývagui ichupekuéra, kóva katu omoĩmba uguerekóva guive opaite hembí'u repyrãminte jepe. 5 Ha Hesu jerekuévo oí heta umi oñembyatýva ha ijapytégui oí umi he'íva pema'ë

Ñanderuete rogaguasu rehe, ijita iporãite ha ojeaguapa vyvariguakuéra me'ẽmby hepyetévape. 6 Hesu katu ombohováí ichupekuéra: Oꝑuahẽta peteĩ ára opaite ko'ã mba'e pehechavapeína ojeitypava'erã, ijitakuéra jepe ndopytamo'ãi ojo'ári. 7 Upemaramo oporandu hikuái Hesúpe: Araka'épa ko'ã mba'e oikóta, ha mba'eichagua señałpa ojuhúta oiko haꝓua ko'ã mba'e. 8 Ha Hesu ombohováí: Cháke, peñeñangareko porãke ani haꝓua peñembotavy. Heta ou gua'uva'erã che rérape, ha he'íta: Che ningo pe Cristo ha umi ára paha oꝑuahẽmbotaitéma. Anítei pemoirũ ichupekuéra ha ani pegueroivia he'íva guive peẽme. 9 Pehendu ramo ñorãirõnguéra ha umi tetãygua oñemoíva hetã ruvichatee rehe, ani peñemondýi, opaite ko'ã mba'e ningo ojuhuraẽva'erã, oꝑuahẽ mboyve umi ára paha. 10 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Tetãnguéra opu'ãta ojeuhe, ha peteĩ tetãguasu ambue tetãguasu rehe. 11 Oikova'erã yvy rryyiguasute ha heta tetãme oíta ñembyahýi ha mba'asy vai oñemyasãitava ohóvo. Oíta ñemondyiguasu, ha techaukahaguasu ojehechaukáta ára yvate rehe. 12 Ko'ã mba'e ko'ãva ojuhupa mboyve katu, ha'ekuéra penemuñáta Ñanderuete rogapy'e jepe ha penemoingéta cárcelpe, ha'ekuéra pendegueraháta tetã ruvicha ha mburuvichakuéra rendápe, ha peẽ pehasa asyva'erã che rera rehehápe. 13 Ko'ã mba'e ko'ãva opyta peẽme ĝuarã mba'e techaukaha (señał) ramo. 14 Pemoinge porã katu ko'ã mba'e pende py'apýpe, ani haꝓua pejepy'apy pene ñe'ẽrã rehe, pejétava mburuvichakuéra renondépe. 15 Che voi ningo ame'ẽta peẽme arandu ha umi ñe'ẽ peẽ pejeva'erãva, ha pe arandu Che ame'ẽtava peẽme penderehe ija'e'yva ndaikatúi oñemoĩ hese. 16 Pende ru ha pende sy jepe, ha pende ryke'y, pene pehẽngue ha pene amígo avei, penemoíta mburuvichakuéra pópe, ha oíta avei pende apytégui umi ojejukátava. 17 Heta ndaija'eiva'erã penderehe, che rera rehehápe. 18 Peikuaa porãke, pene akã rague noñehundi reimo'ãi. 19 Pene paciência rupi pesalva va'erã pende rekove. 20 Peẽ pehecha ramo tetã ambueygua omongora Jerusalénpe, peikuaáta iñehundirã oꝑuahẽmbotamaha. 21 Upérõ umi oíva Juda departaméntope tokañy cerrokuérape, ha umi oíva pe tavaguasupýpe tosẽmba upégui; ha umi oíva guive ñúme, anítei oike Jerusalem ryepýpe. 22 Ko'ã ára jehavira oikóta, ojuhupa haꝓua umi profecía ohaimava'ekue guive Ñanderuete kuatiañe'ẽme. 23 Angái, umi kuña hyeguasúva, ha umi omokambúva umi árape. Oíva'erã py'angekõi ndetuicháva yvy apére, ha pochyguasu ko Israel retãme. 24 Ha hetaiterei ojejukáta kyse puku rãimbépe, ambuekuéra ojequeraháta jepokuapýpe opaite tetãnguérape. Ha Jerusalem opytáta ambue tetãnguéra poguýpe, oñemboty peve (opa peve) umi ára Ñanderuete ome'ẽmava'ekue ichupekuéra. 25 Upérõ ojehechava'erã techaukaha (señał) kuarahy, jasy ha jasytata rehe, ha yvy apére oñemyasãita ohóvo kyhyjeguasu tetãnguéra apytépe pe yguasu ipochyetégui ha umi yapenúgui ijyvate. 26 Heta ipy'amanóta okyhyjégui umi mba'evai oha'ārõtava ojehe haꝓua ha ára (yvága) pegua pu'akakuéra oñemomýi joava'erã. 27 Upéramo ojehecháta vyvarigua Ra'y ouvahína peteĩ arai ári, ipu'akaguasu ha heko jajaipa reheve. 28 Oñepyrũvo ojehe ko'ã mba'e ko'ãva, pevy'a katu ha peneakārapu'ã oꝑuahẽmbotámagui pende salvacion. 29 Ha Hesu omombe'u ichupekuéra peteĩ ñe'ẽ mbojoja: Pema'ẽ pe hígo yvyra rehe, ha opaite yvyra rehe. 30 Pehecha ramo hokyha, peikuaa porãke oꝑuahẽmbotamaha pe ára haku (veráno). 31 Upéicha avei peẽ pehechārõ ojehuha opaite ko'ã mba'e, peikuaáke Ñanderuete retãguasu oikopotamaha. 32 Añetehápe, Che ha'e peẽme, ndohasamo'ãiha Abraham ñemoñarenguéra, oikopa peve ko'ã mba'e ko'ãva. 33 Pe ára yvate ha ko yvy ohasapava'erã, che ñe'ẽ katu ndohasaiva'erã araka'eve ojehe'yre (che ha'eva'ekue). 34 Peñeñangarekóke ani haꝓua oñemombarete pende py'apy vício ka'úpe, térã pejepy'apy pene rembi'urã rehe, ha peha'ārõ'yre pe ára péva ho'a sapy'a pende'ári peteĩ ñuháicha. 35 Ha katuete oꝑuahẽva'erã pe ára péva opavavépe ĝuarã, oikóva guive ko yvy apére. 36 Peiko ku guárdia pyharegua oiko háicha pemaña porãvo (pemangea porãvo) opaite mba'ére pende jerére ojehuva guive. Peñembo'epeína peẽ penembarete haꝓua, ha ani haꝓua ho'apa avei ko'ã mba'e oútava pende'ári, ha ikatu haꝓua peñembo'y pe vyvarigua Ra'y renondépe. 37 Hesu oporombo'e arakuépe Ñanderuete rogaguasúpe, ha pyharekuépe oho opyta pe círro oñembohérava círro Olivotýpe. 38 Ha Hesu retãyguakuéra oupa ko'ẽjúvo Ñanderuete rogaguasúpe, ohendu jevy haꝓua ichupe.

Luke 22

1 Ha oꝑuahẽmbotáma pe areteguasu, oje'uhápe pan ojejapova'ekue levadura'yre, hérava avei páscua areteguasu. 2 Ha pa'i ruvichakuéra ha kuatia haihára oñeha'ãmba oheka mba'éichapa ikatu ojuka Hesúpe, okyhyje katu hetãyguakuéragui. 3 Satana katu oike Júdas py'apýpe, hérava avei Iscarióte, ha'e ningo avei peteĩ Hesu remimbo'éva umi 12 apytépe. 4 Upévare Júdas oho pa'i ruvichakuéra ha

mburuvichakuéra rendápe ha omombe'u ichupekuéra mba'éichapa ha'e ikatu omoĩ Hesúpe ipopekuéra. 5 Ha vy'apópe oñomoĩ peteĩ ñe'ẽme ome'ẽ haġua Júdaspe pirapire. 6 Ha Júdas ohechauka ichupekuéra moõpa oapresakuaa Hesúpe, ambue Judayguakuéra oikuaa'ỹre mba'eve. 7 Ha oġuahẽ pe ára ojejuka haġua pe ovecha ra'y pe páscua aretépe ġuarã térã pe arete oje'uhápe pan ojejapóva levadura'ỹre . 8 Upévore Hesu omondo Pédro ha Juánpe ha he'i ichupekuéra: Tapeho pembosako'i pe páscua rembi'u ja'u haġua. 9 Ha'ekuéra oporandu ichupe: Ha moõpa Nde reipota, ore rombosako'i haġua pe páscua . 10 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Áġa peikévo pe távape, pejohúta peteĩ kuimba'e ogueraháva peteĩ kambuchi y reheve, tapeho hapykuéri ha peike avei pe óga ha'e oiketahápe. 11 Ha peje pe óga járape: Mbo'ehára he'iuka ndéve: Moõpa oime pe koty ha'u haġua che remimbo'ekuéra ndive pe páscua arete rehegua tembi'u. 12 Ha ha'e ohechaukáta peẽme peteĩ koty guasu yvate (2° piso) oĩbaháme jaguapypa haġua ha upépe pembosako'ipa ñandéve ġuarã pe páscua arete rembi'urã. 13 Oho hikuái ha ojohupa Hesu he'i haguéicha ichupekuéra, ha upepete ombosako'i pe páscua arete. 14 Ha oġuahẽvo pe hóra , Hesu oġuapy hemimbo'ekuéra ndive mesápe . 15 Ha he'i ichupekuéra: Che py'aite ġuive ningo ha'use penendive ko páscua rembi'u amano mboyve. 16 Che voi ha'e peẽme nda'umo'ãveitaha kóvaguí ha'u jevy peve penendive Ñanderuete retãguasúpe. 17 Upérõ Hesu ojapyhy pe vásó ha oagradece rire ome'ẽ hemimbo'ekuérápe he'ívo: Kóina, pe'u joa ichuguí. 18 Che voi ha'e peẽme nda'umo'ãveitaha parral rykuere ou peve Ñanderuete retãguasú. 19 Ha ojapyhy pe pan ha oagradece rire, oipehe'ã ha ome'ẽ ichupekuéra he'ívo: Kóva ningo che rete oñeme'ětava penderehe. Pejapóke kóicha peñemomandu'a haġua cherehe. 20 Ho'upa rire hikuái pe pan , Hesu ojapyhy avei pe vásó ha he'i: Ko vásó kóva ningo pe ñembopy'apeteĩ (jekupyty) pyahu yvyariguakuéra ndive, ha upévore oñeñohětava che ruguy penderehe. 21 Opáichavo, pe chetraicionátava (che py'ajoyvyhára) po katu oĩhína chendive ko mesa kóvape. 22 Añetehápe pe yvyarigua Ra'ýpe ojuhupáta ojehei haguéicha ichupe ġuarã, opáichavo angái pe kuimba'e otraicionátava ichupe. 23 Ha hemimbo'ekuéra oñepyrũ oporandu ojupe, máva piko upe mba'e ojapótava. 24 Hemimbo'ekuéra oñepyrũ oñoñe'ẽjoapi oñondive mávata piko ijapytepekuéra upe tuichavéva. 25 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Umi tetã ruvicha oñemomba'e hetãyguakuéra rehe, ha umi ojopýva hetãyguakuérápe oipota ha'ekuéra he'i ichupekuéra mba'eporã apoharaha. 26 Pende apytépe katu, ndaupeichaiva'erã, pe tuichavéva toiko imitãvévaicha, ha pe mburuvicha toiko tembiguáicha. 27 Mávapa pe ituichavéva, pe oġuapýva mesápe okaru haġua, térãpa pe oservíva ichupe. Nda ha'éipa pe oġuapýva mesápe. Che ningo aiko avei pende apytépe peteĩ tembiguái ramo. 28 Peẽ ningo pepyta chendive, ha chemoirũ opaite che jepy'ara'ã jave. 29 Upévore Che ame'ẽ peẽme peteĩ tetãguasú, che Ruete ome'ẽ haguéicha avei chéve. 30 Peẽ pekaru ha pey'u haġua che mesápe che retãguasúpe, ha peguapyva'erã guapyhaguasu ári che retãguasúpe, pembojovake haġua umi 12 Israel tríbupe . 31 Simon, Simon, cháke, Satana ojeruréma Ñanderuetepe penderehe ha'e ikatu haġua penembovava, oñembovava háicha pe trígo yrupẽme. 32 Che katu ajeruréma nderehe, ani haġua nde jerovia opa. Ha nde reñearrepenti porã (reñembyasy) rire emombarete ne hermanokuérápe. 33 Pédro katu he'i Hesúpe: Che Jára, che ningo aime aha haġuáicha nendive cárcelpa , ha amano haġua nendive jepe. 34 Hesu katu he'i ichupe: Cháke Pédro, pe gállo osapukái mboyve ko pyhare kóvape, nde chembotovéta (chenegáta) mbohapy jevy, ha eréta: Che ndaikuaái ichupe. 35 Ha Hesu oporandu ichupekuéra: Che pomondo ramoguare vosa'ỹ , pirapire'ỹ ha sapatilla'ỹre, piko pehasa asyete ra'e. Ha ha'ekuéra ombohováí: Nahániri, araka'eve. 36 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Ko'áġa katu Che ha'e peẽme: Pe ivosáva , togueraha ivosa, ha pe ipirapiréva togueraha ipirapire, ha upe oguereko'ýva peteĩ kyse puku katu tovende ipóncho ha tojogua peteĩ kyse puku. 37 Che voi ha'éma peẽme ojehuva'erã opaite mba'e oje'éva ġuive cherehe Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Tekove vai apytépe ojejohu ichupe. Opaite mba'e oje'éva ġuive cherehe oikopatamahína, (Isaías 53,12). 38 Upérõ hemimbo'ekuéra he'i ichupe: Ore Jára, péina ápe mokõi kyse puku. Ha Hesu he'i ichupekuéra: Ovaléma . 39 Ha osẽ oho haġua ojepokuaa háicha, pe cérro Olivotýpe, ha hemimbo'ekuéra omoirũ ichupe. 40 Ha Hesu oġuahẽvo upépe he'i hemimbo'ekuérápe: Peñembo'e ani haġua pe'a oġuahẽ jave pe jepy'ara'ã vaieta. 41 Upérõ Hesu oñemomombyry ichuguíkuéra 40 métro rupi, ha oñesũ oñembo'e haġua, 42 ha he'i: Che Ru, reipotárõ, embohása chehegui ko vásó kóva, opáichavo ani oiko pe che aipotáva, Nde reipotáva uvei toiko. 43 Peteĩ ángel ou yvágaguí omombarete haġua ichupe. 44 Hesu okyhyjeve ohóvo, oñembo'e hatãve, ha hy'ái tuguýicha otyky yvýre. 45 Hesu opu'ã oñembo'ehágui, ou hemimbo'ekuéra rendápe, ha ojohu ichupekuéra okepa, oñembyasygui. 46 Upémarõ Hesu he'i ichupekuéra: Mba'érehe piko pekepeína. Pepu'ã

ha peñembo'e ani hağua pe'a jepy'ara'ãme. 47 Ha Hesu oñe'ěrõ gueteri hína, Júdas, umi 12 Hesu remimbo'ekuéra peteĩva, oğuahẽ peteĩ aty tuicháva reheve, ha ha'e oñemboja Hesu rendápe ha ohetũ ichupe. 48 Hesu katu oporandu ichupe: Nde Júdas, peteĩ ñehetũme piko reityuka vaireína (retraiciona) yvyarigua Ra'ýpe. 49 Ha umi oĩva Hesu jerére ohechávo umi mba'e ojehuvahína oporandu ichupe, he'ivo: Ore Jára, reipota piko ore roporokutupa kyse pukúpe. 50 Ha peteĩ hemimbo'e oikutu pe pa'iguasu rembiguáipe ha oikytĩ'o inambi akatúa. 51 Ha Hesu ombohováĩ ichupekuéra ha he'i: Peheja, ko'apevénte. Upéi opoko pe tembiguái nambíre ha omonguera ichupe. 52 Upérõ Hesu he'i umi pa'i ruvichakuérape, Ñanderuete róga tahachikuérape ha umi karai ancianokuérape , ouva'ekue oapresa hağua ichupe: Peapresa hağuaicha mondahápe pesẽ kyse puku ha yvyra reheve cheapresa hağua. 53 Meme árape ningo aĩva'ekue penendive Ñanderuete rogaguasúpe ha napendepojairiva'ekue cherehe. Ko hóra kóva katu pene mba'e ha pytũnguypegua mba'e. 54 Upérõ oapresa hikuái Hesúpe ha ogueraha ichupe omoinge hağua pa'iguasu rógape. Pédro katu oho mombyry guive hapykuéri. 55 Ha'ekuéra katu ojatapy pe korapy mbytépe, ha uguapy hikuái pe tata jerekuévo, ha Pédro uguapy avei ijapytepekuéra. 56 Peteĩ tembiguái kuñáva oma'ẽ porãvo Pédro rehe, ha'e uguapy jave ijapytepekuéra ojepe'e hağua, he'i: Kóva ningo oĩkuri Hesu ndive avei. 57 Pédro katu ombotove (onega) ha he'i: Nde tembiguái kuñáva, che ndaikuaái ichupe. 58 Aremive rire ambue tembiguái ohechávo Pédrope he'i: Nde ningo peteĩ heseguakuéra avei, Pédro katu ombotove jevy, ha he'i: Che ndaha'etí pe kuimba'e nde reimo'áva. 59 Ha ohasa rire peteĩ hóra rupi, ambueve he'i: Añetehápe, kóva ningo oĩkuri avei Hesu ndive, ha'égui avei peteĩ Galileaygua. 60 Pédro katu ombohováĩ ichupe, ha he'i: Nde kuimba'e, ndaikuaái pe nde eréva. Ha, Pédro oñe'ẽ jave gueteri, pe gállo osapukái. 61 Ha Hesu ojerévo oma'ẽ Pédro rehe. Upérõ ae Pédro imandu'a Hesu ñe'ẽngue rehe, Ha'e he'iva'ekue ichupe: Ange pyhare, pe gállo osapukái mboyve, nde chembotovéta mbohapy jevyve. 62 Ha Pédro osẽ okápe ojahe'o soro. 63 Ha umi kuimba'e katu oñangarekóva Hesu rehe, oñembohory hese ha oinupã ichupe. 64 Ohesajokua ha oporandu ichupe: Eréna, mávapa nenupãra'e. 65 Ha heta mba'evai he'i ichupe ñembohoryhápe. 66 Ko'ẽmba rire, oñembyaty umi karai ancianokuéra , pa'i ruvichakuéra ha umi kuatia haihára ha ogueraha Hesúpe oñembyatyhápe umi 71 Israel karai anciáno ombojovake hağua Hesúpe. 67 Ha he'i hikuái Hesúpe: Nde ha'ěrõ añetehápe pe Crísto, eréna oréve. Hesu katu he'i ichupekuéra: Ha'ěrõ peẽme, ndapegueroviamo'ãi. 68 Ha Che aporandu ramo peẽme, peẽ napembohovaimo'ãi avei. 69 Ko'áğa guive pe yvyarigua Ra'y uguapýta Ñanderuete Ipu'akapáva akatúape. 70 Upéramo he'i joa hikuái: Nde piko añete Ñanderuete Ra'y. Ha Hesu ombohováĩ ichupekuéra: Héẽ, Che ha'e. 71 Upémaramo he'i joa hikuái: Mba'e piko ñaikotevẽve, ijurúgui voi ñahendupáma, natekotevẽvéi ambue techahare rehe.

Luke 23

1 Opu'ãmba hikuái umi ijatyva'ekue ha ogueraha Hesúpe mburuvicha Piláto rendápe. 2 Ha oñepyrũ omoĩ vai hağua hikuái Hesúpe mburuvicha Piláto renondépe, he'ivo: Rojohu ningo pe ombyaĩva ñane retã. Ha'e he'i norome'ẽiva'erãha impuéstó Róma retã ruvichaguasúpe, ha he'i avei ijehe ha'eha pe Crísto, Israel retã ruvichaguasu. 3 Upévo Piláto oporandu Hesúpe he'ivo: Nde piko Juda retã ruvicha. Ha Hesu ombohováĩ: Héẽ, Che ha'e. 4 Upérõ Piláto he'i pa'i ruvichakuérape ha umi ijatývape: Mba'eveichagua mba'evai ningo ndajohúi ko kuimba'e kóva rehe. 5 Ha'ekuéra he'i Pilátópe: Ha'e oipota opaite Israelguakuéra oñemoĩ Róma retã ruvichaguasu rehe, oñepyrũ Galiléa guive oğuahẽ meve Judéa peve. 6 Piláto ohendúvo péva, oporandu Hesúpe: Nde piko peteĩ Galileaygua. 7 Ha oikuaávo Hesu oiko hague Galiléape, oguerahauka ichupe Heródespe, Galiléa departaménto ruvicha rendápe, oğuahẽmava avei Jerusalénpe areteguasurãme. 8 Heródes ohechávo Hesúpe ovy'aite, yma guive voi ohechase ichupe, ohendu haguére heta mba'e Hesu rehe ha oha'ārõ Hesu ojaпотaha peteĩ milágro henondépe. 9 Heródes oporandu heta mba'e Hesúpe, Hesu katu nombohováĩri mba'evetépe ichupe. 10 Upépe oñembyaty avei pa'i ruvichakuéra ha kuatia haihára omoĩ vai hağua Hesúpe Heródes renondépe. 11 Upépare Heródes, isoldadokuéra ndive, ndojapói ichupe mba'eve ramo ha oñembohory hağua Hesúre omonde hese peteĩ ao ojegua ha overapáva, ha omondo jevy ichupe Piláto rendápe. 12 Ha pe ára guive Heródes ha Piláto oiko porã jevy oñondive, pe ára péva mboyve oiko vaiva'ekue oñondive. 13 Upérõ Piláto ombyaty pa'i ruvichakuérape, karai ancianokuérape ha Judayguakuérape, 14 ha he'i ichupekuéra: Peẽ pegueru che rendápe ko kuimba'épe ha peje Ha'e ombyaiha pene retã ha peipota

che acondena ichupe, che katu ndajohúi hekovépe mba'eve ivaíva ajukauka haña ichupe. 15 Heródes jepe ndojohúi hese mba'eve ivaíva, ha ombou jevy ichupe che rendápe. 16 Upévore ainupáukátante ichupe ha upéi apoíta ichugui. 17 Pe areteguasú páscua jave ningo ojepokuaa ojepoi peteĩ cárcel peguágui. 18 Upémaramo tetäyguakuéra osapukái joa he'ívo: Ejukauka Hesúpe, ha epoi oréve Barrabásgui. 19 Ko Barrabas ojeapresava'ekue oñemoĩ haguére tetä ruvicháre ha oporojuka haguére avei. 20 Piláto oñe'ẽ jevy katu Judayguakuérape, ha'e opoiségui ichupekuéra Hesúgui. 21 Ha'ekuéra katu osapukái hatãve he'ívo: Emosãingo kurusúre, emosãingo kurusúre. 22 Ha'e katu oñe'ẽ mbohapyha jevy ichupekuéra he'ívo: Mba'eichagua mba'evai piko kóva oja'apóra'e. Che ningo ndajohúi mba'eve ivaíva hese ajukauka haña ichupe, ainupáukáta ichupe ha upéi apoíta ichugui. 23 Ha'ekuéra katu sapukaipópe ojerure hatã jey jey oñemosãingo haña Hesúpe kurusúre, ha ipahápe ipu'aka hese. 24 Upémaramo Piláto omoneĩ ojukauka haña Hesúpe, 25 ha opoiuka Barrabásgui, oñemoingemava'ekue cárcelpe oñemoĩ haguére tetä ruvicháre ha oporojuka haguére. Upéicha Piláto oja'apopa ha'ekuéra ojeruréva, ha ome'ẽ Hesúpe ipopekuéra ojukauka haña kurusúre. 26 Ha ojegueraha Hesúpe oñemosãingo haña kurusúre, ha tapére oja'apyhy Simon Cireneygua, ikokuégui ouvahína, ogueraha haña Hesu kurusu hapykuéri. 27 Heta tetäyguakuéra oho Hesu rapykuéri ha kuñakaraikuéra ipyahẽ asy ha ojahe'ó hese. 28 Hesu katu oñembojerévo he'i ichupekuéra: Peẽ Jerusalen raju'kuéra, ani penerasẽ cherehe, penerasẽ uvei pendejehe ha pene membykuéra rehe. 29 Oñuahẽta ningo pe ára oje'etahápe: Ovy'aite ningo umi kuña imemby'ỹva ha umi oporomokambu'ỹva'ekue. 30 Upémaramo oñepyrũta hikuái he'i cerrokuérape : Pe'a ore'ári, ha umi yvy atyguasúpe: Orejaho'í. 31 Ojehu ramo ko mba'evai kóva yvyra hokyvare, mba'eichagua mba'evaietevéva piko ojehuva'erã umi yvyra píru rehe. 32 Ojegueraha avei Hesu ndive mokõi oporojukava'ekue oñemosãingo haña hendive. 33 Ha oñuahẽvo pe Akãngue renda, omosãingo hikuái mbohapyvévape, Hesu imbytepekuéra, ha peteĩ oporojukava'ekue Hesu akatúape ha pe ambue ijasúpe. 34 Hesu katu he'i: Che Ru, eperdona ichupekuéra, ndoikuaái ningo pe oja'apóva: Ha oñomboja'ó haña Hesu ao rehe umi soldádo oity po'a. 35 Israelguakuéra oma'ẽ Hesu rehe, imburuvichakuéra katu oñembohory hese he'ívo: Ambuekuérape osalva , tojesalva Ha'e avei, ha'e ramo añetehápe pe Crísto, Ñanderuete rembiporavopyre. 36 Umi soldadokuéra oñembohory avei Hesúre, ha peteĩ oñemboja Hesu rendápe omboy'uka haña ichupe víno hái (vinágre), 37 ambuekuéra he'i: Nde ha'érõ añetehápe Judaygua retã ruvicha, ejesalva ndejupe. 38 Hesu akã ári ojehaiva'ekue ningo: Kóva ningo Judaygua ruvicha. 39 Ha peteĩ oporojukava'ekue ha oñemosãingóva Hesu ykére oñe'ẽ reity avei ichupe he'ívo: Nde ramo pe Crísto, ejesalvána ha oresalva oréve avei. 40 Iñirũ katu okorõi ichupe he'ívo: Nderekyhyjéi piko Ñanderuetégui reime ramo jepe avei ko jehavira kóva poguýpe. 41 Ñande ningo jahupity hekópe ñande castígo , ñamono'õnte ñane rembiapo vaikue, kóva katu ndojapói mba'eve ivaíva. 42 Ha upéi he'i Hesúpe: Hesu, nemandu'amína cherehe reju vove ne retãguasúpe. 43 Ha Hesu ombohováĩ ichupe: Añetehápe, Che ha'e ndéve, ko ára kóvape reiméta chendive paraísope . 44 Ha iñypytũmba asaje pyte guive ka'aru las tres peve. 45 Ha kuarahy iñypytũmba, ha oĩ peteĩ aosãingo puku Ñanderuete rogaguasu omboja'óva pe kotyguasú oñemboykéva pa'ikuérape ha pe ambue koty oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe ñuarãnte, ha pe aosãingo puku osoro imbytépe. 46 Ha sapukaipópe Hesu he'i: Che Ru, nde pópe amoĩ che Pytu Porã. Ha he'ipávo ko ñe'ẽ kóva Ha'e omano. 47 Ha pe soldádo ruvicha ohechávo opaite ko'ã mba'e ojehuva'ekue omomba'eguasú Ñanderuetépe ha he'i: Añetehápe ko kuimba'e kóva heko porãva'ekue ha ojejukauka rei. 48 Ha umi tetäygua oĩva guive upépe oma'ẽmbávo umi mba'e ojejúva rehe, ñembyasypópe ojepyti'a nupã hikuái ha ojevy joa Jerusalenpe. 49 Opaite umi oikuaáva guive ichupe mombyrymĩ guive oma'ẽ porã opaite mba'e ojejúvare ha hasẽ joa hikuái, hendivekuéra oĩ avei umi kuñakarai omoirũva ichupe Galiléa guive. 50 Peteĩ kuimba'e, hérava Jose, oikóva avei umi 70 karai anciáno apytépe ha omyakáva umi pa'iguasú ndive Israel retãme Romayguakuéra poguýpe; ko Jose kóva ningo peteĩ kuimba'e ipy'a porãva ha heko potíva. 51 Ha'e peteĩ Arimateaygua, ha oha'ārõvahína Ñanderuete retãguasú ou haña, ha'e ndojohu porãi ambue karai anciáno ombojovake haguére Hesúpe ojejúka haña, ha upévore nome'ẽi avei iñe'ẽ (ivóto) ichupekuéra, ha'e oñemoĩ uvei hesekuéra. 52 Ko Jose kóva oho Piláto rendápe ha ojerure ichupe Hesu retekue rehe. 53 Ha'e omboguejy Hesu retekue ikurusúgui ha oñu'ã hetekue peteĩ savanáme ha omoĩ peteĩ itaguasú sepultúra jurúpe, ojejo'oramóva ha noñeñotýi gueteri avavépe. 54 Ha opaite ko mba'e kóva ojeju viérnes santo árape. 55 Ha umi kuñakarai ouva'ekue Hesu ndive Galiléa guive oho hikuái Jose rapykuéri ohecha

haġua mba'eichagua tyvypepa (sepulturapépa) oñeñotýta Hesúpe. 56 Ha ojevy rire hógape ombosako'i hikuái mba'e ryakuã porã oipichy haġua Hesu retekue rehe domíngo árape ġuarã. Pe sábado katu opytu'u hikuái Moises rembiapoukapy he'i háicha.

Luke 24

1 Pe semána ára peteĩháme, domíngope , ko'ětĩme umi kuñakarai oho Hesu oñeñotý haguépe ha ogueraha hikuái imba'e ryakuã porã ombosako'iva'ekue. 2 Ha oġuahẽvo pe tyvype, Hesu retekue oñeñotý haguépe, oñemboykéra'e pe itaguasu pe tyvýgui ha ityvy inandi. 3 Ha oíke hikuái pe itakuaguasúpe ha ndojohúi Ñandejára Hesu retekue. 4 Ha ñemondyipópe opyta hikuái, upevove oñemboja hendápe mokõi kuimba'e ijao mimbipáva. 5 Ha kyhyjepópe itĩndy hikuái yvýre, upérõ umi mokõi kuimba'e oporandu ichupekuéra: Mba'érehe piko peheka pe oikovéa omanóva apytépe. 6 Hesu ndaiporivéima ko'ápe, oikove jevýma. Penemandu'ákena pe Ha'e he'iva'ekue rehe peẽme oiko ramoguare gueteri pende apytépe Galiléa departaméntope, 7 ha'e he'ími: Pe yvyarigua Ra'y ho'ava'erã kuimba'e ñaña pópe, ha omosãingóta hikuái ichupe kurusúre, ha mbohapy ára rire Ha'e oikove jevýta. 8 Ha ha'ekuéra imandu'a iñe'ẽnguéra rehe. 9 Ha ojevývo hikuái Hesu oñeñotý haguégui, omombe'upa hikuái ojehuva'ekue umi 11 Hesu remimbo'ekuérape ha ambuekuérape avei. 10 María Magdaléna, Juána, ha María, Jacóbo sy, ha ambueve oiva'ekue hendivekuéra, omombe'upava'ekue ko'ã mba'e Hesu remimbo'ekuérape. 11 Hesu remimbo'ekuérape katu ko'ã mba'e ojogua itarováva ñe'ẽme, ha ndogueroviái hikuái ichupekuéra. 12 Pédro katu opu'ã ha oñani Hesu tyvy peve, ha ojavy rire ohecha pe savana añoite opytáva yvýpe, upérõ ojevy oikohápe, ha ohecharamoite ohóvo pe ojehuva'ekue. 13 Ha mokõi ambue Hesu remimbo'e oguata ohóvo Jerusaléngui pe tava'i Emaus peve, opytáva 2 légua (12 kilómetro rupi) Jerusaléngui. 14 Ha'ekuéra oguata jave oñemongeta ohóvo umi mba'e ojehuva'ekue rehe. 15 Ha oñemongeta jave ohóvo oñondive, Hesu voi oñemboja hendapekuéra ha oho hendivekuéra. 16 Ojejokónte katu hesakuéra ani haġua oikuaa ichupe. 17 Upérõ Hesu oporandu ichupekuéra: Mba'e piko peñemongeta pehóvo pende rapére. Ha opyta hikuái ha ñembyasypópe oma'ẽ hese. 18 Ha peteĩ hérava Cleófas, he'i Hesúpe: Nde añoite piko reiko Jerusalénpe ha nerehendúi gueteri umi mba'e ojehuva'ekue ko'ã ára ko'ávape. 19 Upérõ Hesu oporandu ichupekuéra: Mba'e piko. He'i hikuái ichupe: Umi mba'e ojehuva'ekue Hesu Nazaretguaré. Ha'e ningo peteĩ proféta , imilagrokuéra ha iñe'ẽnguéra rupi ohechauka Ñanderuete pu'aka opaite kuimba'e ha kuñakuéra renondépe, 20 ha nde nerehendúi piko mba'éichapa pa'i ruvichakuéra ha ñane mburuvichakuéra ombojovake ichupe omosãingo haġua ichupe kurusúre. 21 Ore roha'ärõ'akue Ha'e osalvataha Israelpe, ha ohasáma ko'ãġa mbohapy ára Ha'e ojejuka hague. 22 Oĩ katu kuñakaraikuéra ore apytépe oremondýiva, umía ohókuri ko ko'ẽ jave ityvype, 23 ha ndojohuvéima hetekue, ha ojevývo he'i oréve ojehechauka hague ichupekuéra angelkuéra he'iva'ekue ichupekuéra Hesu oikove jevymaha. 24 Upérõ ore apytégui oho umi kuimba'e ityvype ha ojohupa umi kuñakarai he'i hagueichaite oréve, ichupe katu ndohechái. 25 Hesu katu he'i ichupekuéra: Peẽ pendetavy ha penembegueiterei peguerovia haġua umi proféta he'iva'ekue. 26 Pe Crísto ningo ohasa asy raẽva'erã voĩnte kuri opaite ko'ã mba'e ha uperire ae oíke haġua heko ojajaipápe. 27 Ha upéi oñepyrũ omyesakã porã haġua ichupekuéra Moises guive opaite profetakuéra peve, ohechauka porãvo opaite mba'e ojehaiva'ekue Crísto rehe Ñanderuete kuatiañe'ẽme. 28 Ha oġuahẽvo upe táva ohohápe, Hesu ojapo ku ohovéta ramoguáicha mombyryve. 29 Ha'ekuéra katu ojoko ichupe, ha he'i: Epytána orendive, ka'aru pytútama ningo, ko ára opátama. Upémaramo Hesu opyta hendivekuéra. 30 Ha Ha'e oguapy ramo hendivekuéra mesápe , Hesu ojapyhy pe pan , ha oagradece rire omboja'o pe pan ha ome'ẽ ichupekuéra. 31 Upevovete hesakuéra ojepe'a, ha oikuaáma ha'eha Hesu, upérõ Ha'e ojei hesakuéra renondégui. 32 Ha he'i hikuái ojupe: Nañandepy'apýi piko Ha'e oñe'ẽ aja ñandéve tapére, ha omyesakã porã aja ñandéve Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'íva. 33 Ha upevove opu'ã ha ojevy hikuái Jerusalénpe ha ojohu umi 11 Hesu remimbo'e oñembyaty ha ambuekuéra oĩ avei hendivekuéra, ha ko'áva he'i ichupekuéra: 34 Añoitehápe Hesu oikove jevýma, ha ojehechaukáma Simon Pédrope. 35 Upérõ ko'ã mokõi omombe'u avei ichupekuéra umi mba'e ojehuva'ekue tapére, ha mba'éichapa oikuaa hikuái ichupe omboja'o jave pe pan . 36 Ha'ekuéra oñe'ẽ aja gueteri ko'ã mba'e, Hesu voi oñemoĩ ijapytépe ha he'i ichupekuéra: Tapendepy'aguapy. 37 Ha'ekuéra katu oñemondyiete ha kyhyjepópe oimo'ã ohechaha peteĩ póra. 38 Hesu katu he'i ichupekuéra: Mba'érehe piko peñemondýi ha mba'épa pejepy'amongeta pende

py'apýpe. 39 Pema'ẽ che po ha che py rehe, Chete voi ningo. Pepoko ha pema'ẽ cherehe, peteĩ póra ndaho'ói ni naikanguéi, Che katu areko mokõivéva. 40 He'ipávo péva, ohechauka ichupekuéra ipo ha ipykuéra. 41 Ndoguero viapái gueteri, ovy'a ha ipy'andýigui hikuái Hesu he'i ichupekuéra: Ndapeguerekói piko michĩmi tembi'u ha'u haña. 42 Ha ome'ẽ hikuái ichupe pira mbichypyre pehẽnguemi. 43 Ha ojapyhy ipokuéragui ha ho'upa henondepekuéra. 44 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Ko'áva ningo umi ñe'ẽ Che ha'eva'ekue peẽme, aime ramo gueteri penendive, oikopava'erã hekópe opaite umi mba'e ojehaiva'ekue guive cherehe Ñanderuete kuatiañe'ẽme, taha'e Moises rembiapoukapykuérape, profetakuérape térã Salmokuérape. 45 Upérõ Hesu oikuaauka hemimbo'ekuérape mba'épa he'ise umi ñe'ẽ oñe'ẽva hese Ñanderuete kuatiañe'ẽme, 46 ha he'i ichupekuéra: Ojehai voi ningo Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Pe Crísto ohasa asyva'erãha ha oikove jevytaha pe ára mbohapyhápe omanomava'ekue apytégui. 47 Ha oñemyasãiva'erãha ko'ã mba'e opaite yvyariguakuéra retãme oñepyrũvo Jerusalénpe: Opavave oñembyasy haña ojapo vai haguére ha Hesu Crísto rembiapo porã (sacrificio) rupínte oíha perdon . 48 Ha peẽ voi peikóta techahare ramo tetãnguérape gũarã. 49 Ha upevarã Che voi pomondo ha che Ruete promesakuéra penemoirũmbáta. Pepyta katu Jerusalénpe oñeme'ẽ meve peẽme pe pu'aka yvagaguigua. 50 Ha Hesu ogueraha ichupekuéra Betânia peve ha ohupi ipo ha ohovasa ichupekuéra. 51 Ha Hesu ohovasa aja ichupekuéra, Ha'e ojei ijapytégui, ha ogehupi yvágape. 52 Ha hemimbo'ekuéra omomba'eguasú rire ichupe py'arorýpe, ojevy Jerusalénpe, 53 ha meme árape oĩ hikuái Ñanderuete rogaguasúpe omomba'eguasú haña Ñanderuetepe.

John 1

1 Ñepyrũmbýpe oikomava'ekue pe Ñe'ẽ ha pe Ñe'ẽ oĩ Ñanderuete ndive, ha pe Ñe'ẽ ningo Ñandejára Hesu Crísto voi. 2 Ko Ñe'ẽ kóva oíva'ekue ñepyrũme Ñanderuete ndive. 3 Opaite mba'e oikova'ekue ko Ñe'ẽ kóva rupivénte, hese'y ndoikói mba'eve, opaite mba'e oíva guive. 4 Ipye oíva'ekue pe Tekove, ha pe Tekove ningo umi kuimba'e ha kuñakuéra Resapehára. 5 Ha pe Tesape ningo ohesape pytũmbýpe, ha pe pytũ ndaipu'akái hese. 6 Oikova'ekue peteĩ kuimba'e, Ñanderuete remimbou, hérava Juan. 7 Ko kuimba'e ou oikuaauka haña outaha yvy ári pe Tesapehára, opavave ojerovia haña Ñanderuete rehe Ha'érupi. 8 Juan ndaha'úi pe Tesape, ha'e oúnte ohechauka haña pe Tesape oútava. 9 Pe Ñe'ẽ ningo pe Tesape añeteguáva, ouva'ekue ko yvy ape ári ohesape haña opavave kuimba'e ha kuñáme. 10 Pe Tesape ou ko yvy apére ha Ha'érupi ojejapova'ekue ko yvy ha jasytatakuéra (mbyjakuéra); ha tetãnguakuéra katu ndohechakuaái ichupe Ijaraha. 11 Pe Tesape ouva'ekue hetãteépe, hetãnguakuéra katu nomoñuahẽiva'ekue ichupe. 12 Umi omoñuahẽva'ekue (orecibiva'ekue) ichupe hekovépe, Ha'e ome'ẽ ichupekuéra pu'aka oiko haña ichuguikuéra Ñanderuete ra'ykuéra ha itajyrakuéra, ojeroviáva guive Héra rehe. 13 Kóva nonací yvyarigua ruguy rupi, ni yvyarigua ro'ó rupi, ni kuimba'e rembipota rupi, Ñanderuete rembipota rupínte uvei onace . 14 Ha pe Ñe'ẽ oñemboho'o ha oikóma ñande apytépe kuimba'e ramo, ha ore rohecha heko jajaipa, Ñanderuete Ra'y peteĩetáva reko jajaipa, henyhẽva jeporiahuvereko (mborayhu) ha añeteguágui. 15 Ha Juan oikuaauka ichupe, ha sapukaihápe he'i: Kóva ningo pe che ha'emava'ekue: Pe che rapykuéri ouvahína, Ha'e ituichave chehegui, Ha'e oikógui che anace mboyve. 16 Ha'e henyhẽte opaite mba'égui, ha imba'égui ome'ẽ opavave ñandéve, iporiahuvereko ha imborayhu jo'a jo'a. 17 Umi tembiapoukapykuéra oñeme'ẽva'ekue Moises rupi, pe jeporiahuvereko ha pe añetegua katu oñeme'ẽ Hesu Crísto rupi. 18 Avave ndohecháí máramo Ñanderuetepe, Ita'ýra peteĩeténte, pe Jára oíva Ñanderuetepe, Ha'e (Hesu) mante oikuaauka ñandéve Itúvape. 19 Ko Juan ningo pe techahare he'imava'ekue pa'i ha Leviguakuérape, ouva'ekue hendápe Jerusaléngui, oporandu haña ichupe: Máva piko nde. 20 Ha Juan omombe'u porã, ha'e ndaijapúi, ha he'i: Che ndaha'úi pe Crísto. 21 Ha oporandu jevývo hikuái ichupe: Máva piko aipórõ nde. Nde piko Elías. Ha Juan ombohováí: Che ndaha'úi. Upéi oporandu hikuái: Nde piko peteĩ proféta . Ha Juan he'i: Che ndaha'úi. 22 Upémaramo oporandu hikuái: Máva piko nde, emombe'u porãna oréve, ore rombohováí haña umi orembouva'ekuépe ne rendápe, mba'épa nde voi ere ndejehe. 23 Ha Juan he'i: Che ningo peteĩ amombe'úva desiértope ko ñe'ẽ kóva: Pemosako'i porã Ñanderuete raperã, pe proféta Isaías he'i haguéicha, (Isaías 40,3) 24 Umi fariséo ningo omondova'ekue hembiguaikuérape Juan rendápe oporandu haña umi mba'e rehe. 25 Upéramo umi fariséo rembiguaikuéra oporandu Juánpe: Nde ndaha'úi ramo pe Crísto, ni Elías, ni peteĩ proféta, mba'érehepa nde reporobautiza. 26 Juan ombohováí: Che aporobautiza ýpente. Pende apytépe katu

oĩma pe ouva'eräva ha peẽ ndapeikuaaĩva. 27 Ha'e voi ningo pe oúva che rapykuéri, ndaijái katu chéve ajora haña isapatu sãnte jepe. 28 Ko'ã mba'e ojehu Betãniape, ysyry Jordan mboypýri, Juan oporobautizahápe. 29 Ambue árape ha'e ohecha Hesu Crístope, ouvahína hendápe, ha Juan he'i: Pema'ẽ porãke, péva ningo Ñanderuete Ovecha Ra'y oipe'áva tetãyguakuéra angaipa. 30 Ñ mba'e ningo ha'eva'ekue hese: Che rire oúta peteĩ kuimba'e, ituichavéva chehegui, Ha'e oikóguima che anace mboyve. 31 Ni che ndaikuaái ichupe, ojekuaa haña ichupe katu, che añahe Israel retãme, abautiza haña ýpe. 32 Ha Juan he'ive: Che ahecháma pe Pytu Porãmbávapeoguejy ramoguare pykasúicha yvágagui ha opyta hi'ári. 33 Che ndaikuaái ichupe, upe chembouva'ekue aporobautiza haña ýpe, katu he'i chéve: Nde rehecha ramo peteĩ kuimba'e ári oguejy ramo pe Pytu Porãmbáva ha opytáva hi'ári, péva ningo pe oporobautizátava Pytu Porãmbávape. 34 Ha che ajesareko porã hese, ha upévore apyta avei hechahare ramo, amombe'u haña ha'eha Ñanderuete Ra'y. 35 Ambue árape Juan ha mokõi hemimbo'ekuéra oñahe jevy upépe, 36 ha ohechávo hikuái, Hesu Crísto ohasaha upérupi Juan he'i: Pema'ẽ porãke, péva ningo Ñanderuete Ovecha Ra'y. 37 Ha Juan remimbo'ekuéra ohendúvo péva, oho Hesu Crísto rapykuéri. 38 Hesu Crísto ojerévo ohecha ichupekuéra ohoha hapykuéri, ha oporandu ichupekuéra: Mba'épa peheka. Ha'ekuéra ombohováĩ ichupe: Mbo'ehára, moõ piko reiko. 39 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Peju ha pehecháta. Upéramo oho hikuái hendive ha ohecha pe óga Hesu oikohápe ha opyta hendive upe árape, ka'aru 4 hóra rupi. 40 Andres, Simon Pédro ryvy, peteĩ umi mokõivéva apytégui ohendupa Juan he'iva Hesu Crísto rehe oho hapykuéri omoirũ haña Hesúpe. 41 Andres ojoúvo ityke'ýra Simon Pédrope, he'i ichupe: Ore rojohúma pe Mesíaspe, he'iséva pe Crísto, ñande ñaha'äröva, Ha'e ningo Ñanderuete poravopyre. 42 Ha Andres ogueru Pédrope Hesu Crísto rendápe. Ha Hesu Crísto oma'ẽvo hese he'i: Nde ningo Simon, Juan ra'y, nderérata Pédro, he'iséva itaguasu. 43 Ára ambuépe Hesu Crísto ohokuévo Galiléape ojohu Felípepe ha he'i ichupe: Eju che rapykuéri, chemoirũ haña. 44 Ko Felípe, oiko avei Betsáidape, Andres ha Pédro oikohápe. 45 Ha Felípe ojohu Natanaélpe ha he'i ichupe: Rojohu ningo pe kuimba'épe, Moises ha profetakuéra he'imava'ekue outaha: Hesu, Jose ra'y, Nazaret pegua. 46 Ha Natanael oporandu Felípepe: Osẽnepa Nazarétgui mba'eporã. Ha Felípe he'i ichupe: Ejumína ha ndete voi, ehecha ichupe. 47 Ha Hesu ohechávo Natanael ouha hendápe, he'i: Kóva ningo Israelgua añeteguáva, ipype ndaipóri tova mokõi. 48 Ha Natanael oporandu Hesúpe: Mba'éicharõ piko Nde chekuaa. Hesu ombohováĩ ichupe ha he'i: Felípe nerenói mboyve, reime ramoguare pe hígo máta guýpe che rohechámakuri. 49 Upéramo Natanael he'i Hesúpe: Mbo'ehára, Nde ningo Ñanderuete Ra'y, Nde ningo Israel retã ruvichaguasu voi. 50 Hesu katu he'i ichupe: Che ha'e haguére ndéve, rohecha hague pe hígo máta guýpe piko, rejerovia. Mba'e tuichavéva ko'ã mba'égui ningo rehecháta gueteri. 51 Ha Hesu he'i jevy: Añete, añete ha'e peẽme pehecháta yvága ojepe'arõ ha angelkuéra ojupi ha oguejy ramo yvyarigua Ra'y ári.

John 2

1 Ha mbohapy ára haguépe oiko menda pe táva Cana, Galiléa peguápe ha upépe oĩ avei Hesu sy. 2 Ha oñeconvida avei Hesu ha hemimbo'ekuérape upe mendahápe. 3 Ha opa rire pe víno, Hesu sy he'i ichupe: Opa ningo ichuguikuéra pe víno. 4 Hesu katu he'i ichupe: Nde kuñakarai, mba'érehépa rejepy'apy. Ne'ĩra gueteri oñahe che hóra, 5 Hesu sy katu he'i upe óga jára rembiguaikuérape: Pejapopa, Hesu he'iva guive peẽme. 6 Oĩ ningo upépe 6 kambuchi ndetuicháva itaguiguáva, Judayguakuéra oiporúva oñemopotĩ haña, ha peteĩteĩme ija 100 lítro rupi. 7 Ha Hesu he'i umi tembiguápe: Pemyenyhẽ kambuchikuéra ýgui. Upémaramo ha'ekuéra omyenyhẽ hembey peve. 8 Uperire Hesu he'i ichupekuéra: Peguenohẽ michĩmi ha peha'ãuka pe omyakãmbáva pe tembiapo ko mendahápe, ha ogueraha hikuái ichupe. 9 Ha pe omyakãmbáva mendahápe oha'ãmi pe víno pyahu, ndoikuaaigui Hesu ojapo hague pe víno ýgui, umi tembiguái onohéva'ekue pe y katu oikuaa porã; pe omyakãmbáva ohenói pe menarãme, 10 ha he'i ichupe: Oimeraẽva ningo ome'ẽ pe iporãvéva raẽ, nde katu reñongatu pe iporãvéva ko'ágã peve. 11 Ko mba'e Hesu ojapo techaukaha ramo oñepyrũvo hembiapo Cana, Galiléa peguápe, upéicha ohechauka ijyvága reko jajaipa ha hemimbo'ekuéra ojerovia hese. 12 Ko'ã mba'e rire Hesu, isy, ityvyrakuéra ha hemimbo'ekuéra oho táva Capernaúmpe, ha aremi opyta hikuái upépe. 13 Ha oñaheẽmbávo Judayguakuéra páscua arete, Hesu oho Jerusalénpe. 14 Hesu ojohu guapyhápe Ñanderuete rogaguasúpe umi ovendéva tóro ra'ykuéra, ovechakuéra ha pykasukuéra ha avei umi kuimba'e ocambiáva pirapire. 15 Hesu

ohechávo umi mba'e, ojapo peteĩ tukumbo sāgui omosẽmba haɣua Ñanderuete rogaguasũgui umi ovendévape tóro ra'ykuéra ha ovechakuéra, ha oity umi mesa oĩháme umi ocambiáva pirapire, oityvo pe pirapire yvýpe. 16 Ha he'í umi pykasu ovendévape : Peguerahapa okápe, ani pejapo che Ru rógagui peteĩ ñemuha róga. 17 Upérõ hemimbo'ekuéra imandu'a ojehaiha Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Cherakate'yetereĩgui Ñanderuete rogaguasu rehe chepytupa, (Salmokuéra 69,9). 18 Upéramo Judayguakuéra oñe'ẽ Hesu ndive ha he'í: Mba'eichagua techaukaha piko Nde rehechaukáta oréve ijaha ndéve rejapo haɣua ko mba'e kóva. 19 Hesu ombohováí ichupekuéra ha he'í: Peity ko Ñanderuete rogaguasu, ha pe ára mbohapyhápe che amopu'ã jevýta. 20 Upérõ Judayguakuéra he'í Hesúpe: 46 añope oñemopu'áva'ekue ko ogaguasu kóva, ha Nde piko remopu'ã jevýne mbohapy árape. 21 Hesu katu oñe'ẽ hetére. Hesu rete ningo Ñanderuete rogaguasu voi. 22 Ñanderuete omoingove jevývo Hesu Crístope omanova'ekue apytégui, hemimbo'ekuéra imandu'a ko ñe'ẽngue kóva rehe. Ha oguerovia hikuái umi ñe'ẽ ojehaíva Ñanderuete kuatiañe'ẽme ha pe ñe'ẽ Hesu he'iva'ekue ichupekuéra. 23 Hesu Crísto oĩ ramo Jerusalénpe pe páscua aretépe, heta ojeroviáva hesete voi, ohechávo umi techaukaha Hesu oja póva. 24 Hesu katu, ndojeroviái hese kuéra oikuaa porāgui opavave pensamientokuéra . 25 Natekotevẽi oikuaaucha ichupe avave mba'épa oĩ tetāyguakuéra py'apýpe, Ha'e voi oikuaa porā opaite mba'e oĩva guive ipy'apyekuéra.

John 3

1 Oikova'ekue peteĩ kuimba'e hérava Nicodémo, ha'e peteĩ fariséo , ha'e ningo avei peteĩva umi mburuvicha (71) Judaygua omyakáva (karai anciáno) apytégui. 2 Nicodémo ou pyhare jave Hesu rendápe, ha he'í ichupe: Mbo'ehára, ore ningo roikuaa rejuha Ñanderuetégui reporombo'e haɣua, avavete ndaikatúigui ojapo ko'ã techaukaha (seña) Nde rejapóva, Ñanderuete oĩ'yrõ hendive. 3 Hesu ombohováí ichupe: Añetehápe, añetehápe ha'e ndéve upe onace jevy'ýva ndaikatúi oíke Ñanderuete retāguasúpe ha ndohechaíva'erā avei ichupe. 4 Nicodémo oporandu Hesúpe: Mba'éicha piko peteĩ kuimba'e okakuaapa rire ha itujáma rire, ikatúne oíke pyahu isy ryépe onace jevy haɣua. 5 Hesu ombohováí ichupe: Añetehápe, añetehápe, ha'e ndéve upe onace'ýva y ha Pytu Porāmbávagui ndaikatúi oíke Ñanderuete retāguasúpe. 6 Upe onacéva kuimba'e ro'ógui ningo to'o, ha upe onacéva Pytu Porāmbávagui ningo pytu porā. 7 Ani rehecharamo ha'e haguére ndéve: Opavave tekotevẽ onace pyahu jevyva'erāha. 8 Pe yvytu oipeju oipejusehápe, ha nde rehendu hyapu, ndereikuaánte katu moõguipa ou ni moõpa oho, upéicha ningo ojehu avei opaite onace pyahúva Pytu Porāmbávagui. 9 Upérõ Nicodémo oporandu: Mba'éicha piko upéva ikatu oiko. 10 Hesu ombohováí ichupe ha he'í: Nde ningo mbo'ehára herakuã tuicháva Judayguakuéra apytépe ha ndereikuaái piko ko'ã mba'e ko'áva. 11 Añetehápe, añetehápe, che ha'e ndéve: Umi mba'e roikuaáva roñe'ẽ ha umi mba'e rohecháva roikuaaucha peẽme, opaichavérõ peẽ ndapeipotái ore ñe'ẽ. 12 Che ha'e ramo peẽme umi mba'e vyvyrigúva rehe peẽ ndapegueroiviái, mba'éicha piko pegueroiviáta Che ha'e ramo peẽme yvága rehegua mba'e. 13 Avave ndojupírí yvágape, upe yvágagui oguejyva'ekuémante, ha kóva ningo pe vyvyrigua Ra'y, (Daniel 7,13). 14 Ha Moises omopu'ã haguéicha peteĩ mbói ra'ānga desiértope , upéicha oñemopu'áva'erā avei pe vyvyrigua Ra'y, 15 opavave ojeroviáva guive hese ohupityva'erā pe tekove tapia ġuaráva. 16 Ñanderuete ohayhuetégui opaite tetāyguakuérape Ha'e ome'ẽ Ita'ýra peteĩetévape, opaite ojeroviáva guive hese ani haɣua oñehundi, oguereko haɣua uvei pe tekove tapia ġuaráva. 17 Ñanderuete ningo nomboúi ita'ýrape ko yvy ape ári ombojovake haɣua kuimba'e ha kuñakuérape, osalva haɣua uvei opavave ojeroviávape guive hese. 18 Upe ojeroviáva guive hese noñembojovakemo'ái, upe ojerovia'ýva hese katu oñembojovakéma oñehundi haɣua, ndojeroviái haguére Ñanderuete Ra'y peteĩete rera rehe. 19 Kóva ningo pe ñembojovake oúva Tesape rupi ko yvy ape ári, tetāyguakuéra ohayhuve pe pytũme tesapégui, ha ndohechaséi hembiapokuéra ivaiha. 20 Umi oja póva mba'evai ndohayhúi pe tesape, ha noġuahẽi tesape rendýpe, ani haɣua ojehecha hembiapo vaikuéra. 21 Umi oja póva pe añetegua ou tesape rendýpe, ojehechauka haɣua hembiapo porā, ojeja póva Ñanderuete pu'aka rupi. 22 Ko'ã mba'e oiko rire, Hesu oho hemimbo'ekuéra ndive Juda retāme, upépe opyta hikuái ha oporobautiza. 23 Juan oporobautiza avei Enónpe, Salím ypýpe, oĩgui heta y upépe, ha heta oġuahẽ ojebautizauka haɣua. 24 Upérõ noñemoingéi gueteri Juánpe cárcelpe . 25 Upérõ Juan remimbo'ekuéra oñepyrũ oñoñe'ẽ'api peteĩ Judaygua ndive pe bautismo rehe. 26 Upévare ou hikuái Juan rendápe ha he'í ichupe: Mbo'ehára, pe oĩva'ekue nendive Jordan mboypýri, pe nde reñe'ẽ poráva'ekue rehe oréve, Ha'e ningo ko'áġa

oporobautizahína ha opavave ou joa hendápe. 27 Ha Juan ombohováí ichupekuéra ha he'i: Avave ndohupityí mba'eve noñeme'ëi ramo ichupe yvágagui. 28 Peẽ voi ningo peikuaa porã che ha'e hague: Che ndaha'ëi pe Crísto, añemboúnte henonderãme. 29 Pe hembirekoráva, péva pe menarã; pe ohayhúva pe menarãme omoirũ ichupe ha ovy'a ohendu guive iñe'ë, ha pe vy'a péva che ahupityma ko'ágã. 30 Ha'e oñembotuichaveva'erã ohóvo, che katu añemomichíveva'erã (añyñyi) ahávo. 31 Pe oúva yvatégui ningo ituichave opaite ambue mba'égui. 32 Umi mba'e Ha'e ohecha ha ohendúmava Ha'e oikuaa, upéicha ramojepe ndogueroviáiri hikuái iñe'ë. 33 Upe ohendúva ichupe ha ojeroviáva iñe'ëre, upévamante omoañete Ñanderuete ñe'ë. 34 Pe Ñanderuete ombouva'ekue oñe'ë Ñanderuete rembipotáre ha Ñanderuete ome'ë pe Pytu Porãmbáva takate'ỹ'ỹre opavave ojeroviáva guivépe Hesu Crístore. 35 Ñanderuete ohayhu Ita'ýra Hesu Crístope, ha omoíma opaite mba'e ipópe. 36 Pe ojeroviáva Hesu Crísto rehe oikove tapia guarã, upe iñe'ërendu'ýva Hesu Crístope katu ndohechamo'ãi pe tekove tapia guaráva, Ñanderuete ñemyrõ ha ijehavirarã (icastigor ã) ndojeimo'ãi ichugui.

John 4

1 Hesu oikuaa ramo fariseokuéra ohendumaha, Ha'e oñemohemimbo'eve ha avei oporobautiza hetaveha Juángui. 2 Ndaha'ëi ramo jepe Hesu pe oporobautizáva , hemimbo'ekuérante uvei. 3 Hesu osẽ Juda departaméntogui , ha oho jevy Galiléape. 4 Ha'ekuéra ohasava'erã Samária táva rupi. 5 Ha upéicha Hesu oгуahẽ peteĩ táva Samária peguápe, hérava Sicar, hi'agui opyta pe yvy Jacóbo ome'ëva'ekue ita'ýra Josépe. 6 Upépe ningo oĩ Jacóbo pózo . Ha Hesu ikane'õgui, oguata heta hague, oguapy pe pózo juru rembe'y ári, asaje pyte rupi. 7 Upérõ ou peteĩ kuña Samariaygua y rekávo, ha Hesu he'i ichupe: Hay'usemi ningo. 8 Hemimbo'ekuéra ningo ohókuri távape ojogua haгуa hi'upyrã. 9 Upévo pe kuña Samariaygua he'i Hesúpe: Mba'éicha piko nde peteĩ Judaygua rejerure chéve romboy'u haгуa, che ningo peteĩ kuña Samariaygua. (Judayguakuéra noñontendéi Samariayguakuéra ndive). 10 Hesu ombohováí ichupe ha he'i: Reikuaa rire Ñanderuete remime'ë ha pe ojeruréva nde ymi, nde voi rejerureva'erãmo'ã ichupe, ha Ha'e ome'ëva'erãmo'ã ndéve y oporomoingovéva. 11 Ha pe kuña he'i: Karai, ndereguerekói ningo mba'eve renohẽ haгуa ko ymi jepe, ko pózo ipypuku avei, mamó piko reguereko upe y oporomoingovéva. 12 Nde piko mba'eguasuve ore ru Jacóbogui, ome'ëva'ekue oréve ko pózo kóva, hoy'u haguépe ha'e, ita'yrakuéra ha hymbakuéra avei. 13 Hesu ombohováí ichupe: Oimeraẽ hoy'úva ko ykuágui ijy'uhéi jevyva'erã. 14 Upe hoy'úva pe y oporomoingovéva Che ame'ëtavagui ndaijy'uheivéima araka'eve. Pe y Che ame'ëtava oporomoingovégui tapia guarã. 15 Upéramo pe kuña he'i Hesúpe: Karai, eme'ëmína chéve ko y oporomoingovéva, anive haгуa chey'uhéi ha anive haгуa che ajuve ko'ápe anohẽ haгуa ko y kóva. 16 Upérõ Hesu he'i ichupe: Tereho ha ehenói ne ménape, ha eju jevy ko'ápe. 17 Pe kuña ombohováí Hesúpe ha he'i: Che nacheménai; upérõ Hesu he'i ichupe: Añete ningo, nde erévo, nacheménai. 18 Cínco nemenava'ekue ha pe ko'ágagua oikóva ndive, ndaha'ëi voi ne ména. 19 Ha pe kuña he'i Hesúpe: Karai, che aikuaáma, Nde ha'eha peteĩ proféta . 20 Ore rukuéra oñembo'eva'ekue ko cérro kóvape, peẽ Judaygua katu peje oñembo'eva'erãha Jerusalénpe. 21 Hesu he'i ichupe: Nde kuña, erovia katu oгуahẽtaha pe hóra peẽ napeñembo'evéitava Ñanderuetepe ko cérro kóva ári ni Jerusalénpe. 22 Peẽ peñembo'e peẽ peikuaa'ývape, ore katu roñembo'eroína ore roikuaávape, pe salvacion ningo ou Judayguakuéragui. 23 Eikuaa porã katu, oгуahẽtaha pe hóra ha ko'ágã oгуahẽma voi, umi oñembo'eva Ñanderuetepe, oñembo'eva'erã Pytu Porãme ha añetegua reheve, umi péicha oñembo'evahína Ñanderuete oheka ha oguerohory. 24 Ñanderuete ningo Pytu Poraitẽ, ha umi oñembo'eva oñembo'eva'erã Pytu Porãme ha añetegua reheve. 25 Upéramo pe kuña he'i Hesúpe: Che aikuaa pe Mesías, hérava Crísto, outaha. Ha Ha'e ou vove, orembo'epáta. 26 Upémaramo Hesu he'i pe kuñáme: Che voi ningo pe Mesías, pe Crísto. 27 Upejave oгуahẽ jevy hemimbo'ekuéra ha ohecharamoite hikuái Hesu oñemongetaha peteĩ kuña ndive, avave katu nde'íri ichupe: Mba'épa reporandu, térã mba'érehépa reñemongeta hendive. 28 Upévo pe kuña oheja ikambuchi pe ykuápe ohenói haгуa umi tavayguakuérape ha he'i ichupekuéra: 29 Peju, pehecha peteĩ kuimba'e, he'ipava'ekue chéve ajapova'ekue, ha'ëne piko pe Crísto. 30 Osẽ hikuái pe távagui ha ou joa hendápe. 31 Upeaja hemimbo'ekuéra ojerure asy ichupe he'ivo: Mbo'ehára, ekaru raëna. 32 Hesu katu he'i ichupekuéra: Che ningo ha'úva'erã peteĩ tembi'u peẽ ndapeikuaáiva. 33 Upérõ hemimbo'ekuéra he'i ojupekuéra: Oiméne piko ojeguerúra'e ichupe hi'upyrã ñaime'ỹ aja. 34 Hesu katu he'i ichupekuéra: Che rembi'u ningo ajapova'erãha pe

chembouva'ekue rembipota ha ajapopava'erã hembiaporã. 35 Peẽ peje oĩha gueteri irundy jasy oñemono'õ haũa temitýnguéra. Che katu ha'e peẽme: Pemopu'ã pende resa ha pema'ẽ porã, ityarõmbáma oñekytĩ haũaicha umi kóga ñemitýngue. 36 Upe omono'õva ningo ohupitýma hembiapokue repy ha omono'õ umi yva pe tekove tapia guarãme, upe oñemitýva ovy'a ha upe omono'õva avei. 37 Añete ningo pe oje'éva: Peteĩ ningo pe oñemitýva, ambue katu pe omono'õva. 38 Che ningo pomondo pemono'õ haũa, pe kokue peẽ napemba'apói ni napeñotýi haguépe. Ambuekuéra omba'apo pohyiva'ekue pe kokuépe, peẽ peseguĩnte pe tembiapo ambuekuéra oñepyrũ haguépe. 39 Heta Samariaygua, Sicárgui oúva, ojerovia Hesu rehe pe kuña ñe'ẽ rupi, he'i haguére ichupekuéra: Ha'e ningo he'i chéve opaite mba'e ajapova'ekue. 40 Oúvo hikuái umi Samariaygua Hesu rendápe ojerure ichupe opyta haũa Sicárpe, ha Hesu opyta upépe mokõi ára. 41 Hetave katu ojerovia Hesu rehe ohendu rire iñe'ẽ, 42 ha upévare he'i hikuái pe kuñame: Ko'ágã ndaha'évéima ne ñe'ẽ rehe rojeroviáva ore voi katu, rohendu haguére ichupe, ha roikuaáma kóva ha'eha tetãguakuéra Salvador, pe Crísto añeteguáva. 43 Mokõi ára rire, Hesu osẽ Sicárgui, oho haũa Galiléape, 44 Hesu he'i ramojepe, noñemomba'eiha peteĩ profétape ha'e onace haguépe. 45 Hesu Crísto oгуahẽvo Galiléape, umi Galileaygua omoгуahẽ ichupe torypápe, ohechágui opaite mba'e Ha'e ojapova'ekue Jerusalénpe, pe arete aja, ha'ekuéra oĩgui avei pe arete pévape. 46 Ha Hesu oгуahẽ jevývo Cana, Galiléa peguápe, Ha'e ojapo haguépe ýgui víno, peteĩ tetã ruvicha rembiguaguasu ou Hesu rendápe, ita'ýra hasýgui Capernaúmpe. 47 Ko mburuvicha ohendúvo Hesu oгуahẽmaha Judágui Galiléape, ou hendápe ha ojerure asy ichupe oho haũa hógape omonguera haũa ita'ýra omanombotávape. 48 Hesu katu he'i ichupe: Pehecha'ỹ ramo techaukaha ha mba'e techapyráva (señaal ha milágro), mba'evéicharõ ndapejeroviamo'ãi. 49 Upéramo pe tembiguaguasu he'i Hesúpe: Karai, chemoirũna omano mboyve che ra'y. 50 Hesu he'i ichupe: Tereho, nde ra'y oikovéma. Ha pe tembiguaguasu ojeroviaite Hesu ñe'ẽre ha oho. 51 Ha oho aja, hembiguaikuéra ohuғuaitĩ ichupe ha he'i: Nde ra'y ningo okuera jevýma. 52 Ha ha'e oporandúvo mba'e hóra rupi piko oñeñandu porãvéra'e, ha'ekuéra ombohováĩ ijárape: Kuehe asaje pyte rasami rupi iñakãnundu opi ichugui. 53 Upéramo pe mitã ru ohechakuaa ha'e hague pe hóra Hesu he'irõ guare: Nde ra'y okueráma. Upévare ha'e, opaite hogayguakuéra ndive ojerovia Hesu rehe. 54 Ko milágro kóva ningo Hesu ojapova'ekue, oгуahẽ riréma Judágui Galiléape.

John 5

1 Ko'ã mba'e rire Hesu oho jevy Jerusalénpe, oгуahẽmbotámagui ambue arete ára. 2 Oĩ ningo Jerusalénpe, pe Ovecha rokẽ ypýpe, peteĩ yrenda, hérava hebréo ñe'eme Betesda, he'iséva jeporiahuvereko róga, ha upépe oĩ 5 ogaguyguasú. 3 Upépe ningo oñeno heta hasýva, hesatũva, ikarẽva, ijapáva, oha'ārõvahína pe y omýirõ guarã. 4 Peteĩ ángel sapy'a py'a oguejy Ñanderuete rekohágui ha omomýi pe y. Ha upe oíke raẽva pe y oñemomýi jave, okuera opytávo oímeraẽ mba'asy oguerékóvaguĩ. 5 Umíva apytépe ningo oĩ peteĩ kuimba'e 38 añoima hasy hague. 6 Ha Hesu ohechávo ichupe oñenohahína ha oikuaávo oĩha upéicha areitereíma, oporandu ichupe: Rekuerasépa. 7 Ha pe hasýva he'i Hesúpe: Karai, ndaipóri ikatúva chepytyvõ ajepoi haũa ýpe omýi jave, ha ajepoise jave, ou ambue ha itenonde cherehe. 8 Upérõ Hesu he'i ichupe: Epu'ã, ehupi nde rupa ha eguata. 9 Ha upevovete pe kuimba'e okuera, ojapyhy hupa ha oñepyrũ oguata. 10 Ha umi Judaygua he'i pe hasyva'ekuépe: Ko ára kóva ningo sábado , ndaijáĩ ndéve reraha haũa nde rupa nde apére. 11 Ha'e katu he'i ichupekuéra: Pe chemonguerava'ekue ningo he'i voi chéve: Ehupi nde rupa ha eguata. 12 Oporandu hikuái ichupe: Máva piko upe kuimba'e he'íva ndéve: Ejapyhy nde rupa ha eguata. 13 Pe kuimba'e hasyva'ekue ndoikuaái katu mávapa ra'e upe omonguerava'ekue ichupe. Hesu ojeímagui umi tetãygua apytégui. 14 Uperiremi Hesu ojohu ichupe Ñanderuete rogaguasúpe ha he'i ichupe: Ema'ẽ porã, rekueráma, anive reñemoangaipa, ani haũa ojehu ndéve mba'e ivaivéva. 15 Upérõ pe hasyva'ekue oho umi Judayguakuéra rendápe ha he'i ichupekuéra: Hesu chemonguerákuri. 16 Upévare umi Judaygua opersegui Hesúpe, Ha'e omonguera haguére ichupe sábado árape. 17 Hesu katu he'i ichupekuéra: Che ru ningo ko'ágã peve omba'apohína, ha che avei. 18 Upévare umi Judayguakuéra oñeha'ãmba ojuka haũa Hesúpe, Ha'e nomomba'ei haguére pe sábado ára, ha he'i haguére avei Ñanderuete ituvateeha, Ha'e oñembojojávo péicha Ñanderuete rehe. 19 Hesu katu ombohováĩ ichupekuéra, he'ívo: Añetehápe, añetehápe, ha'e peẽme, pe Ta'ýra ijehegui rei ndaikatúi ojapo mba'eve, pe ohecháva Itúva ojapóvamante; opaite mba'e Ha'e ojapóva ningo, Ita'ýra ojapo avei. 20 Pe Túva ohayhúgui

Ita'ýrape, ohechauka ichupe opaite mba'e oja'póva guive, ha ohechaukáta peême mba'e ituichavéva gueteri, peê pehecharamóvaguí. 21 Pe túva omoingove jevy háicha omanova'ekuepe, peichaite avei Ita'ýra, Ha'e omoingove avei Ha'e oipotávape guive. 22 Ñanderuete nombojovakemo'ãi avavépe, Ha'e ome'ëmbáma Ita'ýrape pe ñembojovakerã. 23 Opavave omomba'e haña pe Ta'ýrape, oñemomba'e háicha Ñanderuetepe. Upe omomba'e'ýva Ta'ýrape, nomomba'ëi avei Ñanderuetepe, Ha'e voi ombou Ita'ýrape ko yvy ape ári. 24 Añetehápe, añetehápe, Che ha'e peême: Upe ohendúva ha ojeroviáva pe chembouva'ekue rehe, oguerékóma pe tekove tapia ñuaráva, noñecondenamo'ãi, ohasámagui omanóva apytégui oikovéva apytépe ñuarã. 25 Añetehápe, añetehápe, Che ha'e peême: Oúta pe hóra ha oñuahẽma voi, umi omanova'ekue ohendúta ha iñe'ëndúta Ñanderuete Ra'y ñe'ẽme ha oikoveva'erã tapia ñuarã. 26 Pe Túva oikove háicha ijehegui voínte, péicha ome'ë avei Ita'ýrape pe tekove (añeteguáva) oikove haña avei ijehegui. 27 Ha Ñanderuete ome'ë pu'aka Ita'ýrape oporombojovake haña, Hesu ha'égui yvyarigua Ra'y. 28 Anítei pehecharamo ko mba'e, katuete oúta pe hóra opaite umi omanova'ekue ohendúvo Hesu Crísto ñe'ë oporohenoimbávo iñeñotýha rendágui, 29 osẽva'erã opaite umi hembiapo poráva oikove jevy haña, ha umi hembiapo vaíva oñemoingoveva'erã avei, oñecondena haña. 30 Chejehegui rei ndaikatúi Che ajapo mba'eve, ahendu háichante aporombojovake ha che ambojovake hekoitépe, ndahekáigui che rembipota, pe chembouva'ekue rembipotánte uvei. 31 Che voínte amoañete rire che ñe'ë, che ñe'ë ndovaleiva'erã mo'ã. 32 Ambue katu omoañete che ñe'ë ha oiko che rechahare ramo, ha opaite mba'e Ha'e he'íva guive cherehe hi'añete ha hekoitépe. 33 Peê ningo peñembou Juan rendápe, ha ha'e oikuaauka peême pe añeteguá. 34 Che katu naikotevẽi yvyarigua techahare, Che ha'ente ko'ã mba'e ko'áva peê pejesalva haña. 35 Juan oikova'ekue tataindy ramo omimbi haña ha peê pevy'aseva'ekue sapy'amínte jepe hesape rendýpe. 36 Che katu aguereko ambue techahare tuichavéva Juángui; umi tembiapo che Ru ome'ëva'ekue chéve ajapo haña, ohechauka che Ru chembou hague. 37 Ha upe chembouva, che Ruete voi, Ha'e opytáma che rechahare ramo, ha Ha'e omoañetehína che ñe'ë. Ijuruteégui napehendúi araka'eve iñe'ë, ni ndapehechái gueteri ichupe. 38 Ha iñe'ë ndopytái pende py'apýpe, peê ndapejeroviáigui opaite umi Ha'e ombouva'ekue rehe peême. 39 Peê peitypeka (peipyguara, peheka) Ñanderuete kuatiañe'ëre, hi'añgui peême pejuhutaha ipype pe tekove tapia ñuaráva, ha añetehápe Ñanderuete kuatiañe'ë che rechahare voi. 40 Peê katu napeñuahẽsëi che rendápe peikove haña. 41 Che ndaipotái tetäyguakuéra chembotuicha. 42 Che ningo poikuaa porã, ha aikuaa avei peê ndapehayhuiha Ñanderuetepe. 43 Che aju che Ru rerape, ha peê nachemoñuahëi, ambue katu ou ramo héra reípe, upévape peê pemoñuahë porãta (pe anticristo). 44 Mba'éicha piko ikatu pejerovia, peê voi peñembotuicha ramo oñondive, ha pe ñembotuicha oúva Ñanderuete'gui ndapehekái. 45 Ani peimo'ã chejurumy'ýtaha (pomoĩ vaitaha) che Ruete renondépe, Moises voi katu penemoĩ vaíta, peê pemoĩ ramo jepe pende esperánza hi'ári. 46 Peê añetehápe peguerovia rire Moises ñe'ë, peê pejeroviava'erãmo'ã avei cherehe. Cherehe voi ningo ha'e oñe'mava'ekue (Deuteronomio 18,15). 47 Peê ndapegueroiviái ramo umi ñe'ë ha'e ohaíva'ekue Ñanderuete kuatiañe'ẽme, mba'éichapa pejeroviáta che ñe'ë rehe.

John 6

1 Ko'ã mba'e rire, Hesu ohasa Galiléa yguasu mboypýri, hérava avei Tibérias yguasu. 2 Hetaiterei hetäyguakuéra oho Hesu rapykuéri, ohechágui umi techaukaha ha milágro Ha'e oja'pova'ekue, omonguerávo umi hasývape. 3 Hesu ojupi peteĩ cérró ári, ha uguapy upépe hemimbo'ekuéra ndive. 4 Hi'añguíma upérõ pe páscua , Judayguakuéra areteguasu. 5 Hesu ojesaupívo ohecha oumaha hendápe hetaiterei hetäyguá, upémarõ he'i Felípepe: Moõguipa ikatu jajogua pan ñamongaru haña ko'ã tapichaitápe. 6 Péicha ningo he'i oha'ã (oprova) hañuánte ichupe, Ha'e ningo oikuaa voi upe oja'pótava. 7 Ha Felípe ombohováí ichupe: 200 ára tembiapo repy ndohupitymo'ãi jajogua haña peteĩteĩme michímínte jepe ho'u haña, hetaiterei'gui hikuái. 8 Ambue Hesu remimbo'e, Andres, Simon Pédro ryvy, he'i ichupe: 9 Oĩ ningo peteĩ mitãkuimba'e oguerékóva 5 pan ha mokõi pira. Mba'e piko jajapóta pévaguí ko'ã tetäyguaitápe ñuarã. 10 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Pemboguapyukapa umívape kapi'ipépe, ha omboguapy hikuái 5.000 kuimba'e rupi. 11 Hesu ojapyhy umi pan , oagradece Ñanderuetepe, ha ome'ëuka umi uguapývape, péicha ojapo avei umi pira rehe, ha ome'ë ichupekuéra ho'use háicha. 12 Hyguatãmbáma ramo, Hesu he'i hemimbo'ekuérape: Pembyaty umi tembi'u pehẽngue hembýva guive, anítei oñehundi mba'evete. 13 Ombyatypa riréhikuáiomyenyhẽ 12

ajaka pe pan ha pira rembyrégui. 14 Umi kuimba'e ohechávo Hesu ojaopaha milágro he'i hikuái: Añetehápe, kóva ningo pe proféta ouva'eráva ko yvy ape ári. 15 Hesu katu ohechakuaávo hetäyguakuéra omoíseha ichupe Israel retã ruvicha ramo, ojei ijapytégui ha Ha'e ha'eñomi oho cérro ári (oñembo'e haña). 16 Ka'aru pytüvo, hemimbo'ekuéra oguejy yguasúpe, 17 ha oíke peteĩ canóape ohasa haña pe yguasu mboypýri, oho haña Capernaúmpe. Pyharéma ha Hesu noñuahẽi gueteri hendapekuéra, 18 ha pe yguasu ipochyve ohóvo, pe yvytu oipeju hatãgui. 19 Ha oho ríre hikuái peteĩ légua rupi, ohecha hikuái Hesu oguataha y apére, ha oñemoaçuive oúvo icanoakuéragei, oñemondyipa joa hikuái. 20 Hesu katu he'i ichupekuéra: Chénteko, ani pekyhyje. 21 Ha ohejasévo hikuái Hesu oíke icanóape, upetevove pe canóa ojáma pe yguasu rembe'ýpe, ha péicha pya'ete oñuahẽ hikuái ohotahápe. 22 Upe ára ambuépe, umi tetäyguakuéra opytava'ekue pe yguasu mboypýri, oikuaáma oĩ hague peteĩ c anoamínte, ha Hesu ndojupíri hague pe canóape, hemimbo'ekuérante oho hague upe canóape. 23 Upeaja oñuahẽ ambue canoakuéra pe táva Tibériasgui, hi'añgui Hesu Cristo ho'uka haguépe pe pan umi 5.000-pe, oagradece ríre Itúvape. 24 Ha Israelgua aty ndohecháivo Hesúpe, ni hemimbo'ekuéragei, ojupí jevy hikuái icanoakuéragei ha oho Capernaúmpe oheka haña Hesúpe. 25 Ha ojohúvo ichupe pe yguasu mboypýri, oporandu ichupe: Mbo'ehára, araka'e piko reñuahẽra'e ko'ápe. 26 Hesu ombohováí ichupekuéra ha he'i: Añetehápe, añetehápe ha'e peẽme, peẽ ningo chereka ndaha'ei pehecha haguére umi milágro, pe'u haguére uvei pe pan ha peneryguatã haguérante uvei. 27 Ani peñeha'ã pehupity hañuante pe tembi'u opa reíva, peñeha'ã katu pehupity haña pe tembi'u tekove tapiá ñuaráva uvei, ha kóva ningo pe vyarigua Ra'y ome'ětava peẽme, ha Ñanderuete, pe Jaraitéva omoañete voi ichupe. 28 He'i hikuái ichupe: Mba'e piko rojapóta, rojapo haña Ñanderuete rembipota. 29 Hesu ombohováí ichupekuérahá he'i: Kóva ningo Ñanderuete rembipota: Peẽ pejerovia haña Ha'e ombouva'ekue rehe. 30 He'i hikuái ichupe: Ikatúpa rehechauka oréve peteĩ milágro rojerovia haña nderehe. 31 Ore rukuéra ho'uraka'e pe mana desiértope, ojehai háicha Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Ñanderuete ome'ẽ ichupekuéra pan yvagaguiguáva ho'u haña, (Éxodo 16,4; 16,14; Salmokuéra 78, 24). 32 Upémaramo Hesu he'i ichupekuéra: Añetehápe, añetehápe, Che ha'e peẽme: Moises ningo nome'ẽiva'ekue peẽme pe pan yvagaguiguáva, che Ruete katu ome'ẽhína peẽme pe pan añeteguá yvagaguiguáva. 33 Ñanderuete pan ningo oguejyva'ekue yvágagui ha ome'ẽ pe tekove añetéva tetäyguakuéragei. 34 Upérõ he'i hikuái: Karai, eme'ẽ tapiána oréve upe pan. 35 Upémaramo Hesu he'i ichupekuéra: Che voi ningo pe pan oikovéva, oimeraẽva oúva guive che rendápe naiñembyahyimo'ãi araka'eve, ha ojeroviáva guive cherehe, máramo ndaijy'uheimo'ávái. 36 Chéma voi ha'e peẽme, peẽ cherecha ramojepe ndapejeroviái cherehe. 37 Opaite umi che Ruete ome'ẽva chéve oúta che rendápe, ha upe oúva che rendápe mba'evéicharamo namosẽmo'ãi okápe. 38 Che ningo aju yvágagui, ajapo haña hekópe chembouva'ekue rembipota. 39 Ha kóva ningo chembouva'ekue rembipota, ani haña Che ahundi avavépe, Ha'e ome'ẽmava guive chéve, amoingove jevy haña uvei ichupe pe ára pahápe. 40 Kóva ningo che Ruete rembipota, opavave ohecháva guive Ita'yrape ha ojeroviáva guive hese oguerékoma pe tekove añeteguáva ko ára atyguasúpe ha Che amoingove haña ichupekuéra pe ára pahápe. 41 Israelguakuéra oñe'ẽngururu ha oñe'ẽ vai Hesu rehe Ha'e he'i haguére: Che ningo pe pan oguejyva'ekue yvágagui. 42 Ha he'i hikuái: Kóvapa ndaha'ei Jose ra'y. Jaikuaa ningo itúva ha isýpe, mba'éicha rupi piko Ha'e ikatu he'i: Che aguejy yvágagui. 43 Hesu katu ombohováí ichupekuéra: Anítei peñe'ẽngururupa oñondivekuéra, ni peñe'ẽvai cherehe. 44 Avave ningo ndaikatúi ou che rendápe ogueru'y ramo ichupe che Ru chembouhare, ha Che amoingovéta ichupe pe ára pahápe. 45 Pe proféta Isaías he'i voi: Ñanderuete ohekombo'epáta ichupekuéra. Ha opavave ohendúva guive Ñanderuetepe ha oñehekombo'eva Ha'érupi, katuete oúta che rendápe, (Isaías 54,13). 46 Avave ndohecháí Ñanderuetepe, pe ouva'ekue Ñanderuetepei añónte ohecha ichupe. 47 Añetehápe, añetehápe, ha'e peẽme: Pe ojeroviáva cherehe oguerékoma pe tekove tapiá ñuaráva. 48 Che ningo pe pan oporomoingovéva. 49 Pende rukuéra ho'uva'ekue desiértope ningo pe mana ha upeichavérõ jepe omanomba hikuái. 50 Kóva ningo pe pan oguejyva yvágagui, ha upe ho'úva kóva nomanomo'ãi. 51 Che ningo pe pan oporomoingovéva ha oguejyva'ekue yvágagui, upe ho'úva ko pan oikovéta tapiáite, ko pan che ame'ětava vyariguakuéra rekoverã rehehápe, che ro'óite voi ningo. 52 Ko Hesu ñe'ẽ rehe Judayguakuéra oñoñe'ẽjoapi oñondive ha he'i: Mba'éicha piko kóva ikatúta ho'uka ñandéve ho'okue. 53 Upéramo Hesu he'i ichupekuéra: Añetehápe, añetehápe, ha'e peẽme: Pe'u'y ramo pe vyarigua Ra'y ro'o, ha pemboy'u'y ramo huguy ndapeguerekomo'ãi tekove añeteguáva pendepype. 54 Pe ho'úva che ro'o ha

omboy'úva che ruguy oguerékóma tekove tapia ġuarãva; ha Che amoiŋove jevýta ichupe pe ára pahápe. 55 Che ro'ó ningo pe tembi'ú añeteguáva, ha che ruguy pe ñemboy'ú añeteguáva. 56 Pe ho'úva che ro'ó ha omboy'úva che ruguy, opyta chepye ha Che ipype. 57 Chembou haguéicha che Ruete oikovéva, ha Che aikove háicha che Ruete rupi, upéicha avei pe che retégui ho'úva, oikovéta avei chérupi. 58 Kóva ningo pe pan oguejyva'ekue yvágagui, upe ho'úva ko pan kóvagui nomanomo'ái, oikoveva'erã tapia ġuarã uvei. Ñande rukuéra katu omanomba ho'ú ramo jepe pe mana . 59 Ko'ã ñe'ẽ Hesu ombo'e Ñanderuete rógape Capernaúmpe. 60 Heta hemimbo'ekuéra aty apytépe ohendúvo ko'ã ñe'ẽ Hesu jurúgui, he'i: Ipohýi ningo iñe'ẽ. Máva piko ikatu ohendu ha ojapo. 61 Hesu oikuaávo hemimbo'eteekuéra jepe oñe'ẽngururuha iñe'ẽ rehe, oporandu ichupekuéra: Ko'ã che ñe'ẽ piko penemoñeko'ói avei. 62 Mba'éiko oikova'erã pehecha ramo yvyarigua Ra'y ojupi jevýrõ oĩ haguépe. 63 Pe Pytu Porãmbáva ningo oporomoingove, pe tete año ndovaléi mba'eve. Ko'ã ñe'ẽ Che ha'éva guive Ipytu Porãteéva ha ogueru pe tekove añeteguáva. 64 Oĩ katu pende apytépe umi ojerovia'yva. Hesu oikuaa porã voi ñepyrũ guive umi ndojeroviapáiva hese ha pe oityka vaítava (otraicionátava) ichupe. 65 Ha upéva Hesu he'i: Avavete ndaikatúi ou che rendápe Che Ruete ndoguerúi ramo ichupe. 66 Upeguive heta hemimbo'ekuéra opoi ichugui, ha nomoirüvéi ichupe. 67 Upémaramo Hesu oporandu avei umi 12 hemimbo'ekuérape: Pehosépa peẽ avei. 68 Simon Pédro katu he'i ichupe: Ore Jára, máva rendápe piko rohóta. Ne ñe'ẽ ningo oporomoingovéva tapia ġuarã, 69 ha ore rojerovia ha roikuaa porã ningo Nde Ñanderuete Ra'yha, pe Crísto. 70 Hesu he'i ichupekuéra: Ndaoiporavói piko ra'e 12-pe, ha peteíva pende apytépe peteĩ mba'epochy. 71 Hesu he'i péva Júdas, Simon Iscarióte ra'y rehe, ha'e ningo pe oityka vaítava Hesúpe. Ha'e ningo peteĩ Hesu remimbo'éva, umi 12 apytépe.

John 7

1 Ko'ã mba'e rire Hesu oguata ágotyo pégotyo Galiléa yvýre, ndoikoséi Juda yvýpe, Judayguakuéra ojukaségui ichupe. 2 Hi'aġuima ramo Judaygua arete, hérava oga'ikuéra arete, (enramáda). 3 Hesu ryvykuéra he'i ichupe: Esẽ ko'águi ha tereho Judápe, ne remimbo'ekuéra upepeguáva ohecha haġua avei ne rembiapokuéra. 4 Avave ningo ndojapói mba'eve ñemiháme ojekuaaukase ramo. Ejehechauka opavavépe Jerusalen aretépe. 5 Ityvyrakuéra voi jepe ndojeroviái hese. 6 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Che hóra ningo ne'íra oġuahẽ, peẽme ġuarã katu oimeraẽ hóra iporãma. 7 Pene retäygua ndaikatúi ndaija'éí penderehe, ha'ekuéra katu cherehe ndaija'éí, ahechaukágui heko ha hembiapokuéra ivaiha. 8 Tapeho katu peẽ pe aretépe, che ndahamo'ái gueteri, ne'íra gueteri oġuahẽ che hóra . 9 He'i rire ko'ã mba'e opyta Galiléape. 10 Ityvyrakuéra oho rire pe aretépe, Hesu oho avei, ñemiha meġuáichante. 11 Judayguakuéra katu oheka ichupe pe aretehápe, ha he'i: Moõpa oime pe kuimba'e péva. 12 Heta oime umi oñe'ẽngururúva hese, oime he'íva: Ha'e heko porãha. Ambuekuéra katu he'i: Ndaupéichai, Ha'e oporombotavysenteha. 13 Opáichavo avave noñe'ẽ hatái mba'eve hese, okyhyjégui Judaygua myakãharakuéragui. 14 Ha pe arete mbytépe Hesu oike Ñanderuete rogaguasúpe oporombo'e haġua. 15 Umi Judaygua ohecharamoite ha he'i joa: Mba'éicha piko Ha'e oikuaa porã Ñanderuete kuatiañe'ẽ, avave nombo'éí ramo ichupe. 16 Upérõ Hesu ombohováí ichupekuéra: Ko mba'e che ambo'éva nachemba'éí, pe chembouva'ekue mba'énte. 17 Upe ojaposéva añetehápe Ñanderuete rembipota, upéva oikuaava'erã ko che ambo'éva ou Ñanderuetégui téräpa che ñe'ẽnte. 18 Upe oporombo'éva iñakãgui reínte, oheka oñembotuicha haġua; pe ombotuicháva pe ombouva'ekuépe ichupe, hendive oĩ pe añetegua, ha ipype ndaipóri japu ni ñembotavy. 19 Moises piko nome'ẽiraka'e peẽme Ñanderuete rembiapoukapykuéra. Ha avave pende apytégui ndojapói hekópe Ñanderuete rembiapoukapykuéra. Mba'érehépa peñeha'ãha chejuka haġua. 20 Ha umi oñembyatýva he'i: Mba'epochy oĩ ndepype. Mávapa he'i oñeha'ã ndejuka haġua. 21 Hesu katu ombohováí ichupekuéra ha he'i: Peteĩ milágro ajapova'ekuere sábado árape, peẽ pepyta pehecharamo ha peponderapa . 22 Moises ome'éva'ekue peẽme pe pire'í ñekytí'ó (circuncision), ndoúi ramojepe Moisésgui, ñande ypykuéra oguerékóma voi ko jepokuaa kóva, ha sábado ára ramojepe, peẽ peikytí'ó avei kuimba'ekuérape. 23 Ha peẽ peikytí'ó sábado árape ani haġua oñemboyke Moises rembiapoukapy, mba'upe piko peẽ pendepochy chendive, amonguera haġuere peteĩ kuimba'épe sábado árape. 24 Ani pembojovake hi'ã háichante peẽme, pembojovake hekópe. 25 Upérõ oĩmimi ijapytépe oporandúva: Ndaha'éí piko kóva upe ojehekáva ojejuka haġua. 26 Ma'ẽmína, opavave rovake ningo Ha'e oñe'ẽhína, ha avave nde'íri mba'eve ichupe. Ore mburuvichakuéra piko

ohechakuaáma Ha'eha pe Crísto. 27 Ore roikuaa porã katu moõguipa kóva ouva'ekue, pe Crísto ou ramo katu avave ndoikuaamo'ãi mamoguápa Ha'e ou. 28 Upévove Hesu oñe'ẽ hatã Ñanderuete rogaguasúpe ha he'i: Peẽ chekuaa porã chéve, ha peikuaa porã avei mamoguápa Che, Che ndajúi chejehegui reínte, oĩ ningo pe chembouva'ekue, ha ichupe peẽ ndapeikuaái. 29 Che katu aikuaa ichupe, Che ningo imba'e, ha Ha'e voi ningo chembouva'ekue. 30 Upérõ oñeha'ãmba oapresa haña ichupe, avavete katu ndopokói hese, ne'iragui oñuahẽ hi'óra . 31 Hetami Israelgua ojerovia hese, ha he'i hikuái: Pe Crísto ou ramo piko ojapo hetavéne milágro kóva ojapova'ekuégui. 32 Umi fariseo ohendu umi mba'e oje'éva Hesu rehe, upévale pa'iguasukuéra ha fariseokuéra omondo itahachikuéra oapresa haña Hesúpe. 33 Hesu katu he'i: Ndachearemo'ávéma penendive, upéi aha jevýta chembouva'ekue rendápe. 34 Peẽ cherekáta, ndachejohumo'ãi katu, ndaikatumo'áigui peẽ peju Che aítahápe. 35 Upémaramo umi Judaygua oñeporandu joa: Moõ piko ohóta kóva ikatu'y haña jajohu ichupe. Ohose piko Grécia retãme ohekombo'e haña Greciayguakuérape. 36 Mba'e piko he'ise ko'ã ñe'ẽ: Cherekáta ha ndachejohumo'ãi, ha Che ahatahápe, peẽ ndaikatúi peñuahẽ. 37 Pe areteguasú ára pahápe Hesu oñembo'y ha oñe'ẽ hatã ha he'i: Upe iju'uhéiva tou che rendápe ha toy'u. 38 Upe ojeroviáva cherehe, Ñanderuete kuatiañe'ẽ he'i háicha, ipy'apýgui osyrýta y tuicha sakã oporomoingová. 39 Ko'ã mba'e Hesu he'i pe Pytu Porãmbáva rehe, oñeme'éva'eráva opaite ojeroviávape guive añetehápe hese. Hesu he'ivo ko'ã ñe'ẽ, pe Pytu Porãmbáva ne'íra ou, Hesu Crísto noñemboheko jajáigui gueteri. 40 Umi oñembyatyva'ekue apytégui oĩ umi he'iva: Añetehápe ningo kóva peteĩ proféta . 41 Ambuekuéra katu he'i: Kóva ningo pe Crísto voi, ambueve katu he'i: Galiléagui piko oñe pe Crísto. 42 Ñanderuete kuatiañe'ẽme ningo he'i pe Crísto David ñemoñareha ha onace va'erãha Belénpe, tetã ruvicha David oiko haguépe. 43 Upéicha umi oñembyatyva'ekue oñe'ẽjoapi hikuái hese. 44 Ijapytépe oĩ umi oapresaséva Hesúpe, avave katu ndopokói hese. 45 Umi tahachi ojevývo pa'iguasu ha fariseokuéra rendápe, ha'ekuéra oporandu ichupekuéra mba'érehapa ndapeguerúi Hesúpe. 46 Upérõ umi tahachi ombohová ichupekuéra: Araka'eve peteĩ kuimba'e noñe'ẽi gueteri ko kuimba'e kóva oñe'ẽ háicha. 47 Upérõ fariseokuéra oporandu ichupekuéra: Ha'e piko penembotavypáma avei. 48 Oime piko mburuvicha térã fariseokuéra apytépe ojeroviáva hese. 49 Ko'ã oñembyatyva, ndoikuaa porãi katu Ñanderuete rembiapoukapykuéra, maldecipyrema , he'i fariseokuéra . 50 Upémaramo Nicodémo, pe ouva'ekue Hesu rendápe pyhare jave, ha'e voi avei peteĩ fariseo , he'i ichupekuéra: 51 Ñane rembiapoukapykuéra piko ombojovake peteĩ kuimba'épe oñehendu mboyve ichupe ha ojekuaa porã raẽ'yre mávapa Ha'e, ha mba'épa ojapohína. 52 Ombohová hikuái ichupe ha he'i: Nde piko Galileaygua avei. Ehekánte Ñanderuete kuatiañe'ẽme ha rehechava'erã Galiléagui ndoumo'ãiha pe Crísto. 53 Ha ohopa joa hikuái hogapekuéra.

John 8

1 Hesu katu oho Olívo cérrope . 2 Ko'ẽjúvo Ha'e ou jevy Ñanderuete rogaguasúpe ha Israelguakuéra oñembyaty hendápe, ha Hesu uguapy ohekombo'e haña ichupekuéra. 3 Umi kuatia haihára ha fariseokuéra ugueru Hesu rendápe peteĩ kuña ojejohuva'ekue omongy'ahápe imendare reko ha omoñembo'y ichupe imbytepekuéra. 4 Ha he'i hikuái Hesúpe: Mbo'ehára, ko kuña kóva ojejohu ombotavyhápe iménape. 5 Moises he'i hembiapoukapýpe ojejuka haña itápe peichaguápe, mba'épa Nde ere pévare. 6 Péicha ningo he'i hikuái oipy'ara'ã hañuante ichupe, ikatu haña ombojovake ichupe. Hesu katu jayvyhápe ohai ikuãme yvy rehe. 7 Oporandu mantereígui hikuái Hesúpe, Ha'e oñakãrapu'ã ha he'i ichupekuéra: Pe iñangaipa'yva raẽte toñepyrũ, tojapi itápe ko kuña kóvape. 8 Ha ojavy jevy ohai haña yvýre. 9 Ohendu rire hikuái Hesu ñe'ẽ, osẽ joa peteĩteĩ, oñepyrũvo pe itujavévagui; ipahápe Hesu opyta ha'eño pe kuña ndive, opytava'ekue oñemoñembo'y haguépe. 10 Oñakãrapu'ãvo Hesu oporandu ichupe: Nde kuña, moõ piko oime umi oñemoimava'ekue nderehe. Avave piko nanecondenáira'e . 11 Ha pe kuña he'i Hesúpe: Avave, karai. Upémaramo Hesu he'i ichupe. Che avei norocondenamo'ãi ndéve , tereho ha anive reñemoangaipa. 12 Hesu he'i jevy ichupekuéra: Che ningo ko múnro resape. Upe oúva che rapykueri ndoikomo'ávéma pytũngúpe, uguerekóma uvei pe tekove resape. 13 Upévare umi fariseo he'i ichupe: Nde te voi reñe'ẽ porã ndejehe, upéicha ne ñe'ẽ ndovaléi mba'eve. Ne ñe'ẽ ndahekópei. 14 Hesu katu ombohová ichupekuéra he'ivo: Che apyta ramojepe che rechaharetee ramo, che ñe'ẽ hi'añete, Che aikuaa moõguipa aju ha aikuaa avei moõpa Che aháta. Peẽ katu ndapeikuaái mávaguipa Che aju, ni mo'õpa Che aháta. 15 Peẽ peporombojovake

yvyariguakuéra ojapo háicha. Che nambojovakéi avavépe. 16 Ha Che ambojovake rire, che ñembojovake hekoitepeva'erāmo'ã, ndache añóigui, che Ru chembouva'ekue oĩ avei chendive. 17 Moises rembiapoukapýpe he'i voi mokõi techahare ñe'ẽ ijoja ramo, hi'añete. 18 Che voi aiko che techahare ramo, ha Che apyta avei che Ruete rechahare ramo, Ha'e chembou haguére. 19 Upémaramo he'i hikuái Hesúpe: Moõpa oime nde Ru. Hesu katu ombohováí ichupekuéra: Peẽ ningo ndachekuaái, ni ndapeikuaái che Ruetépe. Peẽ chekuaa rire peikuaava'erāmo'ã avei che Ruetépe. 20 Ko'ã ñe'ẽ ningo Hesu oñe'ẽ Ñanderuete rogaguasúpe, pe ofrénda mba'yru oĩháme, oporombo'e jave ha avavete ndoapresái ichupe, noġuahẽigui gueteri hi'óra. 21 Ko'ã mba'e rire Hesu he'i jevy ichupekuéra: Che ningo aháta, ha peẽ cherekáta, ha pemańota pende reko vaípe ha pene angaipápe. Che ahatahápe, peẽ ndaikatumo'ái peho. 22 Upérõ umi Judaygua he'i: Ojejukase piko, he'i haguére: Che ahatahápe, peẽ ndaikatumo'ái peho. 23 Upémaramo Hesu he'i ichupekuéra: Peẽ ningo yvyarigua, Che ningo yvága pegua, peẽ ningo ko múnđo pegua, Che katu nahániri. 24 Upévarehe Che ha'éma peẽme pemańotaha pene angaipápe, peguerovia'ỹ ramo Che ha'eha (pe Crísto), upéicharamo katuete pemańova'erā. 25 He'i hikuái ichupe: Máva piko Nde. Hesu ombohováí ichupekuéra: Ñepyrũ guive ningo Che amombe'úma peẽme. 26 Heta mba'e ningo ha'eva'erā penderehe ikatúvaambojovake. Pe chemboúva ningo ha'e pe añetegua, ha Che ahendúva guive ichugui, upévante ambohasa tetayguakuérape. 27 Ha'ekuéra katu ndoikuaái Hesu oñe'ẽha Itúva rehe. 28 Hesu he'ive ichupekuéra: Oñemopu'ãha árape pe yvyarigua Ra'y, upéramo ae peikuaáta Che ha'eha (pe Crísto), ha mba'evete ndajapoia chejehegui reĩnte, ambohasánte umi mba'e che Ruete chembo'e haguéicha. 29 Ha pe chembouva'ekue oĩ chendive, ndacherejáiri che año, Che ningo ajapo tapia pe Ha'e oipotáva ha ombovy'áva ichupe. 30 Hesu oñe'ẽmba rire ko'ã mba'e, oĩ heta ojeroviáva hese. 31 Upéramo Hesu he'i umi Judaygua ojerovia ramóvape hese: Peẽ pepyta ramo che ñe'ẽme, añetehápe peẽ che remimbo'ekuéra. 32 Ha peikuaáta pe añetegua, ha pe añetegua penemosásóta Satana rembiguaikuéra poguýgui. 33 Ha ambue Judaygua ombohováí Hesúpe ha he'i: Ore ningo Abraham ñemoñarenguéra ha máramo ndoroikói avave rembiguái ramo; mba'érehe piko nde ere: Penemosásóta. 34 Hesu ombohováí ichupekuéra: Añetehápe, añetehápe, ha'e peẽme, opaite ojańova angaipa oiko angaipa rembiguái ramo (Aña rembiguái ramo). 35 Pe tembiguái ndoikomo'ái tapia ġuarā ipatron rógape, pe óga jára ra'y katu opyta tapia ġuarā itúva ra'y ramo. 36 Upévare pe Ta'ýra penemosáso ramo, Satana ha angaipa poguýgui, añetehápe peẽ penesásóma. 37 Che ningo aikuaa porā voi peẽ Abraham ñemoñareha, upeichavéramo jepe peẽ peñeha'ã chejuka haġua, peẽ napemoingéigui che ñe'ẽnguéra pende py'apýpe. 38 Che añe'ẽ'aína umi mba'e ahechava'ekue che Ruete ndive; peẽ katu pejapopeína pende ru (Satana) he'iukava'ekue peẽme. 39 Ha'ekuéra he'i: Ore ru ningo Abraham. Hesu katu ombohováí ichupekuéra he'ívo: Peẽ Abraham ra'ykuéra ramo, peẽ pejapova'erāmo'ã avei Abraham rembiapokue. 40 Peẽ katu peñeha'ãmba chejuka haġua, Che ningo peteĩ kuimba'e ambohasáva peẽme pe añeteguánte, Che ahenduva'ekue che Ruetégui; ko'ã mba'e Abraham voi ndojapoiva'ekue. 41 Peẽ pejapo pende ru rembiapokue. Ombohováí hikuái ichupe: Ore ndaha'éi avave ra'y okára térā kuña reko vai memby. Ore ru ningo Ñanderuete voi, pe yvagakuéra Jára. 42 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Ñanderuete rire pende Jára, peẽ cherayhuva'erāmo'ã, Che ajúgui Ñanderuetégui, Ha'e chemboúgui, Che ndajúi chejehegui reĩnte. 43 Mba'érehe piko ndapehechakuaái ko che ñe'ẽ kóva, peẽ napehenduséigui che ñe'ẽ. 44 Peẽ ningo Satana ra'ykuéra, Satana pende ru ha pejaposénte pende ru rembipota vai. Ha'e ningo oporojuka ñepyrũ guive, ha'e ndoguatái añetegua rapére, ipype ningo noĩri voi pe añetegua. Oñe'ẽ guive ijapu, ipy'apýgui osẽ pe japu, ha'e ningo pe japu ruvicha voi. 45 Che katu, añe'ẽ ramojepe peẽme pe añetegua, peẽ ndapegueroviaséi. 46 Mávapa pende apytégui ikatu ohechauka che añemohembiapo vaiha. Che ningo ha'e pe añetegua, ha mba'éicha rupi piko aipóramo peẽ ndapegueroviai. 47 Ñanderuete reheguáva ohendu ha ojapo Ñanderuete ñe'ẽ; ha peẽ nacherendúigui, peẽ ndaha'éi Ñanderuete reheguáva. 48 Upémaramo umi Judaygua he'i Hesúpe: Ore roñe'ẽ porā ro'évo Nde peteĩ Samariayguaha, ha ndepype oiko peteĩ mba'epochy. 49 Hesu ombohováí ichupekuéra: Chepype ndaipóri mba'epochy, Che ambotuicha uvei che Ruetépe, peẽ katu chemboyke, ha peẽ nachemoañetéi. 50 Che ndahekái añembotuicha haġua, oĩ katu peteĩ chembotuicháva ha penembojovakétava. 51 Añetehápe, añetehápe, ha'e peẽme: Upe ojańova che ñe'ẽ máramo nomanoiva'erā, oikoveva'erā uvei tapia ġuarā. 52 Upérõ umi Judaygua he'i ichupe: Ko'áġa roikuaa porāma Nde reguerekoha peteĩ mba'epochy ndepype. Abraham ningo omanova'ekue, ha péichante avei umi proféta, ha nde ere: Upe ojańova che ñe'ẽ máramo nomanomo'áiha. 53 Nde piko mba'eguasuve ore ru Abrahángui, omanova'ekue ha péichante avei umi

profetakuéra . Mba'e piko nde rejejapo ndejupe. 54 Hesu he'i ichupekuéra: Che añembotuicha rire, che ñembotuicha añetehápe ndovaleiva'erãmo'ã mba'eve. Che Ruete ningo chembotuicha, ha peẽ peje hese Ha'e pende Ruetea. 55 Peẽ ndapeikuaái ichupe Che ningo aikuaa ichupe; ha Che ha'e ramo ndaikuaaiha ichupe, chejapúta peẽ pendejapu háicha. 56 Pende ru Abraham ovy'aite cherechávo, ha'e ningo chereháma voi ha ovy'aite. 57 Upérõ umi Judaygua he'i Hesúpe: Ne'ĩra gueteri rehupity 50 año ha nde ere rehecháma hague Abrahámpe. 58 Hesu he'i ichupekuéra: Añetehápe, añetehápe ha'e peẽme, Abraham oiko mboyve, Che aikomava'ekue. 59 Upémaramo ohupi hikuái ita ojapi hağua ichupe, Hesu katu ojei ijapytégui ha osẽ Nanderuete rogaguasúgui.

John 9

1 Hesu oguata ohóvo, ohecha peteĩ hesatũvape, onaceha ára guive. 2 Ha hemimbo'ekuéra oporandu Hesúpe, ha he'i hikuái: Mbo'ehára, mávapa oñemoangaipa (oñemohembiapo vai) raka'e, itúva, térã isy, térãpa ha'e voi, onace haguere hesatũva ramo. 3 Hesu katu he'i ichupekuéra: Kóva, ndaha'éi itúva ni isy angaipáre ha'e onace hague hesatũva. Péva ojehtënte ojehechauka hağua ha'érupi Nanderuete pu'aka, peteĩ milágro rupi. 4 Ára aja Che ajapova'erã pe chembouva'ekue rembiapo, pyhare ningo oúta, upérõ avavete ndaikatuvéima omba'apo. 5 Che aiko aja ko yvy ári, che'aina ko múnido resapehára. 6 Oñe'ẽ rire ko'ã mba'e, Hesu ondyvu yvýre, ha ojapo tuju hendy reheve oipichy hağua hesatũva resáre. 7 Ha Hesu he'i ichupe: Tereho ejovahéi Siloe ykuápe. Pe hesatũva oho ha ojovahéi, ha ojevývo ohecha porãma. 8 Hogaykereguakuéra ha ambue oikuaámiva ichupe he'i: Kóva piko ndaha'éi pe hesatũva'ekue, oguapýmiva ha ojerurémiva pirapire ohasáva guivépe ijypy rupi. 9 Oime ningo umi he'íva: Ha'e voi, ambuekuéra katu he'i: Ndaha'éi, ojoguánte ichupe. Pe hesatũva'ekue katu he'i: Che ningo pe hesatũva'ekue. 10 Upérõ oporandu hikuái ichupe: Mba'éicha piko oñemonguera nde resa rehecha hağua. 11 Ha'e ombohováí ichupekuéra: Pe kuimba'e, hérava Hesu, ojapo tuju, oipichy che resáre ha he'i chéve: Tereho ha ejovahéi Siloe ykuápe; ha che aha, ajovahéi haaju jevývo ahecha ñepyrũva'ekue. 12 Upérõ oporandu hikuái ichupe: Moõ piko ha'e oime. Ha'e ombohováí: Ndaikuaái. 13 Ogueraha hikuái pe hesatũva'ekuẽpe fariseokuéra rendápe. 14 Ha ko milágro kóva Hesu ojapova'ekue sábado árape. 15 Upérõ fariseokuéra oporandu jevy ichupe: Mba'éicha piko rehecha ñepyrũ ra'e. Ha'e he'i ichupekuéra: Hesu ojapo tuju ha oipichy che resáre, ha ajovahéi rire apytáma ahecha. 16 Fariseokuéra apytégui oĩ umi he'íva: Pe kuimba'e péva ndaha'éi Nanderuete reheguáva, nomomba'éigui sábado ára. Ambuekuéra katu he'i: Mba'éicha piko kuimba'e heko vaíva ikatu ojapo koichagua milágro . Ha oñoñe'ẽapi hikuái. 17 Upévare oporandu jevy hikuái pe hesatũva'ekuẽpe: Ha nde, mba'e piko ere hese, nemonguera haguere. Ha ha'e he'i: Hesu ningo peteĩ proféta . 18 Judayguakuéra ndogueroviái ha'e hesatũ hague, upévare ohenoika itúva ha isýpe. 19 Ha oporandu hikuái ichupekuéra, he'ívo: Añete piko, kóva pende ra'y, pejéva ha'e onace hague hesatũva ramo. Ha mba'éicha piko ko'áğa ohecha. 20 Ituvakuéra ombohováí: Ore roikuaa porã kóva ore ra'yha, ha onace guive ndohecháí voiva'ekue. 21 Ndooroikuaái katu mba'éichapa ohecha ko'áğa, ni mávapa omonguera ichupe, peporandu ichupe, okakuaapáma ningo, ijehe voi toñe'ẽ ha'e. 22 Upéicha itúva ha isy he'i okyhyjégui Judayguakuéragui. Fariseokuéra he'iukáma voi oimeraẽ he'íva Hesu ha'eha pe Crísto, oñemosõtaha Nanderuete rogaguasúgui. 23 Upévare itúva ha isy he'i avei: Okakuaapáma ningo, peporandu ichupe. 24 Upérõ ohenói jevy hikuái pe hesatũva'ekuẽpe ha he'i ichupe: Emomba'eguasú Nanderuetepe, ore roikuaa pe nemonguerava'ekue peteĩ heko vaíva. 25 Upéramo pe hesatũva'ekue he'i ichupekuéra: Che ndaikuaái pe chemonguerava'ekuẽpa peteĩ heko vaíva, aikuaa porã katu cheresatũ hague ha ko'áğa Ha'érupi che ahecha porãha. 26 Oporandu jevy ichupe hikuái: Mba'e piko ojapo nderehe. Mba'éicha piko omonguera nde resa. 27 Ha'e katu he'i ichupekuéra: Ha'epáma ningo peẽme, napehendúi piko. Mba'érehe piko pehenduse jevy. Térã piko peikose avei hemimbo'e ramo. 28 Upérõ oja'õ hikuái ichupe ha he'i: Nde ningo hemimbo'e. Ore ningo Moises remimbo'e. 29 Ore ningo roikuaa porã Nanderuete oñe'ẽ hague Moiséspe; kóva katu ndoroikuaái mamoguarépa ha'e. 30 Pe hesatũva'ekue ombohováí ichupekuéra he'ívo: E'a, peẽ ndapeikuaái mamoguápa ha'e, ha chéve chemonguera. 31 Jaikuaa porã ningo Nanderuete nohenduiha heko vaívape, umi oñemomiríva ha ojapóva uvei hembipota, umívapente Ha'e ohendu. 32 Upe ára atyguasú ñepyrũ guive noñehendúi máramo oñemonguera hague peteĩ hesatũva'ekuẽpe onace guive. 33 Ko Hesu kóva ndoúi rire Nanderueteigui mba'evete

ndaikatuiva'erāmo'ã ojapo. 34 Upérõ umi fariséo ha Judayguakuéra he'í ichupe: Angaipa reheve ningo renace, ha nde piko orembo'éta. Ha omosẽ hikuái ichupe okápe. 35 Hesu ohendúra'e pe hesatüva'ekuẽpe oñemosẽ hague okápe, ha ojohúvo ichupe oporandu: Rejeroviápa yvyarigua Ra'y rehe. 36 Ha ha'e he'í: Mávapa ha'e, karai, ajerovia haña hese. 37 Ha Hesu he'í ichupe: Rema'ẽreína hese, ko oñe'ẽva nendive ha'ehína. 38 Upérõ pe hesatüva'ekue he'í: Ajerovia, che Jára. Ha omomba'eguasú ichupe. 39 Ha Hesu he'í: Aporombojovake haña ningo aju ko yvy ape ári, umi ohecha'ýva ohecha haña, ha umi ohecháva hesatü haña opytávo. 40 Ha umi fariséo oĩvahína hendive upépe, ohendúvo péva, oporandu hikuái ichupe: Ore piko oreresatü avei. 41 Hesu ombohová ichupekuéra he'ívo: Peneresatü rire napeneangaipaiva'erāmo'ã. Ko'ágã peẽ pejúgui ore rohecha porãroína upévare pene angaipa oĩ gueteri penderehe.

John 10

1 Añetehápe, añetehápe ha'e peẽme: Upe oíke'ýva ovecha kora rokẽ rupi ha upe ohasáva ikorajere árinte, upéva ningo mondaha. 2 Upe oikéva hokẽ rupi, upéva ningo hina pe ovecha rerekua añeteguáva. 3 Ha pe oñangarekóva pe kora rokẽ rehe, oipe'áta ichupe ñuarã pe okẽ, upérõ pe ovecha rerekua ohenóita ijovechakuẽrape, peteĩteĩme heratee rupi, ha ohendu ramo hikuái iñe'ẽ, Ha'e oguenohẽta ichupekuéra okápe. 4 Ha oguenohẽmbávo pe korágui, Ha'e ohóta henonderãnguéra, ha ijovechakuéra ohóta hapykuéri oikuaágui iñe'ẽ. 5 Oikuaa'ýva rapykuéri ndohomo'ãi, okañyva'erã uvei ichugui, ndoikuaágui iñe'ẽ. 6 Ko ñe'ẽ mbojoja kóva rupi Hesu ombo'ese ichupekuéra, ha'ekuéra katu ndohechakuaái mba'épa Ha'e he'ise ichupekuéra. 7 Upérõ Hesu he'í jevy ichupekuéra: Añetehápe, añetehápe, ha'e peẽme: Che ningo pe okẽ ovechakuéra ohasa haña. 8 Opavave che mboyve ouva'ekue ningo mondaha ha mba'evai apoha, ha ovechakuéra nohendúi ichupekuéra. 9 Che ningo pe okẽ, oimeraẽva chérupi oikéva pe okẽ rupi ojesalváta ha hekove pukukue javeve ojuhúta umi mba'e oikotevẽva oikove haña. 10 Umi mondaha ningo ou omonda ha oporohundi hañuante, Che katu aju ame'ẽ haña pe tekove añeteguáva ha hemby haña gueteri. 11 Che ningo pe ovecha rerekua añeteva. Pe terekua añeteguáva ome'ẽ hekoveteẽva ijovecha rehehápe. 12 Ha peteĩ tembiguái katu ndaha'éiva terekua porãva ha umi ovecha naimba'éigui avei, ohechávo ou pe aguaraguasu, oheja rei umi ovecha ha okañy, ha pe aguaraguasu ogueraha ha omosarambipa umi ovecha. 13 Upéicha ojapo pe tembiguái omba'apóva pirapire rehe, ndojepy'apýigui umi ovecha rehe. 14 Che katu pe ovecha rerekua añeteguáva, aikuaa porã che ovechakuéra, pe chemba'epágui. 15 Che Ruete chekuaa háicha, Che aikuaa avei che Ruetépe. Che ame'ẽ che rekove che ovechakuéra rehe. 16 Ha Che areko avei ambue korápe che ovecharãnguéra. Che aruva'erã avei umívape, umíva ohendúta che ñe'ẽ, ambyatypáta peteĩ korapýpente, oiko haña peteĩ ovecha atyguasu ramo peteĩ ovecha rerekua poguýpente. 17 Upévare che Ruete cherayhu, Che ame'ẽ rehe che rekove, ajapyhy jevy haña. 18 Avave ndoipe'amo'ãi chehegui che rekove, che chehegui voĩnte ame'ẽ. Che ningo areko pe pu'aka ame'ẽ haña che rekove, ha ajapyhy jevy haña. 19 Judayguakuéra apytépe ko ñe'ẽ kóva rupi oiko jevýma juavy. 20 Ijapytépe oĩ umi he'íva: Kóva oguereko mba'epochy ha itarováma. Mba'érehe piko pejapysaka hese. 21 Ambuekuéra katu he'í: Imba'epochýva ndaikatúi oñe'ẽ péicha, ni imba'epochýva nomongueramo'ãi peteĩ hesatüvape. 22 Umi ára umívape oñuahẽma pe araro'y ha Jerusalénpe oiko peteĩ areteguasu, imandu'a haña oñemboyke jevymaha Ñanderuete rogaguasu ichupe ñuarãnte. 23 Ha Hesu uguata Ñanderuete rogaguasúpe, Salomon rogaguyguasúpe. 24 Upépe Judayguakuéra oñemboja Hesu rendápe ha he'í ichupe: Araka'e peve piko Nde reha'ārõta remombe'u porã haña, Ndépa pe Cristo térã nahániri. Emombe'u porãna oréve, ha anive remyangekõi ore angakuéra. 25 Hesu ombohová ichupekuéra: Che ha'éma peẽme ha ndapegueroivaí, umi tembiapo ajapova'aína che Ruete rerape ohechauka porã mávapa Che. 26 Peẽ katu ndapegueroivaí, peẽ ndaha'éigui che ovechakuéra. 27 Che ovechakuéra ohendu katuete che ñe'ẽ ha che aikuaa porã ichupekuéra, ha ha'ekuéra oñemboja che rendápe oho haña che rapykuéri Che ahasehápe. 28 Ha Che ame'ẽ ichupekuéra tekove tapia ñuarãva, ha noñehundimo'ãi máramo, ha avavete ndoipe'amo'ãi ichupekuéra che pógui. 29 Che Ruete ipu'akapa ha Ha'e voi ome'ẽma chéve umi ovechakuéra, ha avavete ndoipe'amo'ãi ichupekuéra che Ruete pógui. 30 Che ha che Ruete peteĩchante voi. 31 Ko ñe'ẽ kóva rehe Judayguakuéra ohupi jevy itakuéra ojuka hañuáicha ichupe. 32 Ha Hesu he'í ichupekuéra: Heta tembiapo porã ningo ahechaukama peẽme che Ruetéguio, mba'eichagua tembiapo rehe piko peẽ chejukase. 33 Nanerembiapo porãi rehe rojukase, reñe'ẽvai haguére Ñanderuete

ha nde peteĩ kuimba'ente ha, rejejapo Ñanderuete ramoguáicha. 34 Hesu ombohováicha upekuéra: Ndojehaíri piko pene rembiapoukapykuérape: Che ha'éma, peẽ ningo yvága jarakuéra. 35 Oñehenói ramo umi ohenduva'ekuépe yvága jára ramo, ha Ñanderuete kuatiañe'ẽ ndaikatúi opyta rei. 36 Pe Ñanderuete oiporavóma ha omboumava'ekuépe ko yvy ape ári piko peẽ pejéta ichupe: Nde reñe'ẽvai, ere haguére: Che ningo Ñanderuete Ra'y. 37 Ndajapói ramo che Ruete rembiapo, ani chegueroiviátei. 38 Ajapo ramo katu pechegueroivia umi mba'e ajapóva rehehápe, peikuaa ha pegueroivia haña che Ruete oña chepye, ha Che aña ipye. 39 Upéva oñeha'ã jevy hikuái oapresa haña Hesúpe, Ha'e katu ojei ijapyteguikuéra. 40 Ko'ã mba'e rire Hesu oho jevy ysyry Jordan mboypýri, Juan Bautista obautiza haguépe, ha upépe opyta. 41 Heta oúva hendápe he'i: Añetehápe, Juan ndojapoiva'ekue mba'eveichagua milágro, opaite mba'e Juan he'iva'ekue katu ko kuimba'e kóva rehe hi'añete. 42 Ha heta upepegua ojerovia hese.

John 11

1 Peteĩ kuimba'e hérava Lázaro hasyete. María ha itykéra Márta oiko avei hendive, táva Betániape. 2 Ko María ningo, Lázaro reindy, oñohéva'ekue Hesu akã rehe mba'e ryakuã porã, omyakỹ hesay reheve Hesu pykuéra ha omokáva'ekue iñakã raguépe. 3 Ha Lázaro reindykuéra he'iuka Hesúpe: Ore Jára, nderayhúva ningo hasyetehína. 4 Ha Hesu ohendúvo péva, he'i: Ko mba'asy kóva ndoguerahamo'ãi ichupe ñemanóme, Ñanderuete reko jajaipa ojehechauka hañuante, ha kóva rupi oñembotuicha haña avei Ñanderuete Ra'ýpe. 5 Hesu ohayhuete Márta, María ha Lázaro. 6 Hesu ohendu ramo jepe Lázaro hasyha opytave gueteri mokõi ára oñháme. 7 Kóva rire katu, he'i hemimbo'ekuérape: Jaha jevy Juda retãme. 8 Hemimbo'ekuéra katu he'i ichupe: Mbo'ehára umi Judaygua ndejukamo'áva'ekue, ha rehose jevy piko upépe. 9 Hesu katu he'i ichupekuéra. Ndoguerakói piko pe ára 12 hóra. Ha oguatáva kuarahy rendýpe noñepysãngamo'ãi ohecha porãmbágui. 10 Upe oguatáva pyhare pukukuépe katu, oñepysãngáta ndaiporigui tesape. 11 He'i rire ko'ã mba'e, he'i ichupekuéra: Lázaro, che ahayhúva okehína, aháta amombáy haña ichupe. 12 Upérõ hemimbo'ekuéra he'i: Ore Jára, oke ramo okuerátama. 13 Hesu katu oñe'ẽ Lázaro omanóma hague, ha'ekuéra katu oimo'ã okentehahína. 14 Upévagui Hesu he'i porã ichupekuéra: Lázaro omanóma. 15 Ha avy'a penderehehápe naiméi hague upépe, péicha iporãvégui peẽme guarã pegueroivia haña, ko'ãga katu jaha hendápe. 16 Upémaramo Tomas, ojehérova Kõingue, he'i iñirũnguérape: Jaha ñamano haña avei hendive. 17 Hesu oñuahẽvo Lázaro oñeñotỹ haguépe, ojohu ichupe omano hague irundy árama. 18 Betánia opyta Jerusaléngui haimete irundy kilómetro. 19 Heta Judayguakuéra oúma oñandu haña Márta ha Mariápe, omoangapyhy haña ichupekuéra ikvyv ñemanongue rehe. 20 Márta ohendúvo Hesu oñuahẽha, osẽ ohuñuaitĩvo hendive, María katu opyta guapyhápe hógape. 21 Upérõ Márta he'i Hesúpe: Ore Jára, reime rire ko'ápe che kyvy nomanoiva'erãmo'ã. 22 Opáichavo añaite voi aikuaa opaite mba'e rejeruréva guive Ñanderuetepe, Ha'e ome'ẽtaha ndéve. 23 Upérõ Hesu he'i ichupe: Nde kyvy oikove jevýta. 24 Ha Márta ombohováicha ichupe: Aikuaa ha'e oikove jevytaha, Ñanderuete oporomoingove jevypávo pe ára pahápe. 25 Upérõ Hesu he'i ichupe: Che ningo pe jeikove jevy ha pe tekovete. Oimeraẽ ojeroviáva guive cherehe, omano ramojepe, oikove jevyva'erã. 26 Ha opaite oikovéva ha ojeroviáva cherehe, nomanomo'ãi tapia guarã. Regueroiviápa ko'ã mba'e. 27 Ha Márta he'i Hesúpe: Che Jára, che aguerovia Nde ha'eha Ñanderuete Ra'y, pe Crísto ouva'eráva ko yvy ári. 28 He'i rire ko'ã mba'e, oho ohenói haña ñemiháme ikypy'y Mariápe, ha he'i ichupe: Pe mbo'ehára oúma ha nerenoika. 29 Ha María ohendúvo péva, pya'e opu'ã ha oho Hesu rendápe. 30 Hesu ningo ne'ĩra oíke Betániape, opyta gueteri Márta ojohu haguépe ichupe. 31 Umi Judaygua ouva'ekue Márta ha María rógape omoangapyhy haña ichupekuéra, ohechávo María opu'ã pya'e ha osẽma hague, oho hikuái hapykuéri, oimo'ãvo ohoseha ikvyv oñeñotỹ haguépe ojahe'õ haña upépe. 32 Ha María oñuahẽvo Hesu rendápe, ohechávo ichupe ojeity oñesũ ipy renondépe, ha he'i Hesúpe: Ore Jára, reime rire ko'ápe nomanoiva'erãmo'ã che kyvy. 33 Hesu ohechávo ichupe ojahe'õha, ha umi Judaygua omoirúva ichupe avei, Ha'e ipyahẽ ha iñangekõi Ipytu Porãme. 34 Ha oporandu: Moõpa peñotýra'e ichupe. He'i hikuái ichupe: Karai, eju ehecha. 35 Ha Hesu ojahe'õ. 36 Ha umi Judaygua he'i: Ma'ẽmína, mba'eichaitépa Ha'e ohayhúra'e ichupe. 37 Ijapytépe katu oĩ umi he'iva: Ko omonguerava'ekue hesatũvape, ndaikatúira'e piko ojoko ichupe ani haña omano. 38 Hesu ipyahẽ ha iñangekõi jevy Ipytu Porãme ha oho Lázaro oñeñotỹ haguépe. Oñotỹ hikuái Lázaro peteĩ itakuaguasúpe, ha omboty hikuái pe itakuaguasujuru. 39 Upérõ Hesu he'i: Peipe'a

pe ita. Márta, pe omanova'ekue reindy, he'i Hesúpe: Ore Jára, oiméne inéma ningo, irundy árama omano hague. 40 Hesu katu ombohováí ichupe: Nda'éí piko ra'e ndéve: Reguerovia ramo rehechataha Ñanderuete reko jajaipa ha ipu'aka. 41 Upémaramo oipe'a hikuái pe itaguasu, ha Hesu ojesaupi ha he'i: Che Ruete, Che agradece ndéve cherendu haguere. 42 Che ningo aikuaa voi tapiate Nde cherenduha, ko tetãygua aty kóva renehápe ajerure, oguerovia haña hikuái Nde chembou hague. 43 Ha he'ipávo ko'ã ñe'ê, Hesu osapukái: Lázaro, esê okápe. 44 Ha pe omanova'ekue osê, ipo ha ipy ojejokuapa ha hova ojejaho'i páñope . Hesu he'i: Pejora ichupe ha peheja toho. 45 Heta umi ouva'ekue María ndive, ohechávo umi mba'e Hesu ojavova'ekue ojerovia hese. 46 Ambuekuéra katu oho fariseokuéra rendápe ha omombe'u hikuái ichupekuéra opaite mba'e Hesu ojavova'ekue. 47 Upérõ umi pa'iguasu ha umi fariséo ruvicha ohenói opaite 71 karai ancianokuérape ha he'i hikuái: Mba'e piko jajapotañaína pe kuimba'e péva ningo ojapo heta milágro . 48 Jahejánte ramo péicha, opavavete ojeroviáta hese, ha Romayguakuéra oúta oipe'a haña ñandehegui Ñanderuete rogaguasu renda ha opaite ñane retã avei. 49 Peteíva ijapytépe, hérava Caifas, upe añope oikovahína pa'iguasu ramo, he'i ichupekuéra: Peê ningo ndapeikuaái mba'eve. 50 Ndapehechakuaái iporãveha omano peteí kuimba'énte, oñehundipaite rãgue peteí tetã. 51 Ko ñe'ê kóva Caifas nde'íri ijehegui rei, ha'e he'i ko'ã ñe'ê oikoháre pa'iguasu ramo pe añope , ha oprofetiza Hesu omanova'erãha pe tetã rehe, 52 ha ndaha'éí Israelguakuéra rehente, ombyaty haña avei Ñanderuete ra'y ha rajuakuéra oikóva guive ko yvy apére opaite tetãnguéra apytégui. 53 Ha upe ára guive Israel ruvichakuéra opyta peteí ñe'ême ojuka haña Hesúpe. 54 Upévare Hesu ndojechaukavéima opavave Judayguakuéra apytépe, oho uvei upégui desiérto ypýpe, peteí tava'ípe, hérava Efraín, ha opyta upépe hemimbo'ekuéra ndive. 55 Upéramo Judayguakuéra páscua areteguasú hi'añuima ha heta Israelgua oho Jerusalénpe opaite Israel retãgui oñemopotí haña, Moises rembiapoukapy he'iuka háicha. 56 Oheka joa hikuái Hesúpe ha umi oñuahéva Ñanderuete rogaguasúpe oporandu ojupe: Mba'épa hi'ã peême, ndouichénepa Hesu ko arete kóvape. 57 Umi pa'iguasu ha fariseokuéra he'iukára'e, oime ramo oikuaáva moõpa Hesu oí, tomombe'u ichupekuéra, oapresauka haña hikuái ichupe.

John 12

1 Séis ára páscua mboyve Hesu oho Betániape Lázaro rendápe, Ha'e omoingove jevyva'ekue omanóva apytégui. 2 Ha ojapo hikuái ichupe ñuarã peteí karuguasu, ha Márta ogueroja pe tembi'u mesápe , ha Lázaro oí umi uguapyvahína Hesu ndive mesápe . 3 Upérõ María ojapyhy peteí botella'i mba'e ryakuã porãite ha hepyetáva, ha oñohê Hesu py rehe ha iñakã raguépe omokã ipykuéra, ha opaite hóga hyakuã porãite opytávo. 4 Upérõ Júdas Iscarióte, hemimbo'e oityuka vaítava (otaicionátava) ichupe he'i: 5 Mba'érehe piko noñevendéi ko mba'e ryakuã porã kóva 300 ára tembiapo repy rehe, oñeme'ê haña imboriahúvape. 6 Júdas katu nde'íri péva oipytyvöségui imboriahúvape, ha'e omondaségui uvei pe pirapire, oñeme'êgui ichupe pe pirapire ryrú oñangareko haña hese. 7 Upérõ Hesu ombohováí ichupe: Ehejána, ko mba'e kóva ha'e ojavóva, ha'e ojapo porã che añeñotý ramoñuarã. 8 Mboriahukuéra ningo tapia oíta pende apytépe, che katu ndapytamo'ãi tapia ñuarã pende apytépe. 9 Heta Judayguakuéra oikuaávo Hesu oíha upépe oho joa hendápe, ndahesehápe añoi, ohecha haña avei Lázarope, Hesu omoingove jevyva'ekue omanóva apytégui. 10 Umi pa'i ruvicha oñemoí katu peteí ñe'ême ojuka haña avei Lázarope. 11 Heta Judayguakuéra Lázaro jeikove rupi ojerovia Hesu rehe. 12 Ha pe ára ambuépe ningo Judayguakuéra ou pe páscua aretépe ha ohendúvo Hesu outaha Jerusalénpe, 13 oikytí hikuái pindo rogue, ha osê ohuñaití haña sapukaipópe ichupe, he'ívo: Ore Jára yvateguáva orepytyvõna, ha toñemomba'eguasú pe oúva Ñanderuete rérape, Israel retã ruvichaguasu. 14 Hesu ojohu peteí búrru ra'y, ojupi hi'ári, ojehai háicha Ñanderuete kuatiañe'ême: 15 Ani pekyhyje peê Jerusalengua, pema'ê porã ou ningo uguapyhápe hina peteí búrru ra'y ári, pene Mburuvichaguasu, (Zacarías 9,9). 16 Ko'ã mba'e ko'áva hemimbo'ekuéra ndohechakuaái ñepyrũrãme, Hesu oñemoingove jevy ríre katu imandu'a opaite ko'ã mba'e rehe, ojehaipa hague avei ko'ã mba'e Ñanderuete kuatiañe'ême, ha ha'ekuéra voi ojapo hague ko'ã mba'e ichupe ñuarã. 17 Upérõ umi oíva'ekue, Hesu omoingove jevy ramoguare Lázarope itakuaguasu oñeñotý haguégui, omyasãimba joa ohechava'ekue guive. 18 Upévare umi tetãygua osê avei ohuñaití haña ichupe, ohendúgui Ha'e ojapo hague pe milágro péva. 19 Upéramo umi fariséo he'i ojupe: Pehechápa, ndaikatúi jajapo mba'evete. Opavave ningo omoirũ ichupe

ha oho hapykuéri. 20 Oĩmimi ningo avei Greciayguakuéra umi atyguasú apytépe, ohóva avei Jerusalénpe omomba'eguasú haña Ñanderuetepe pe páscua aretépe. 21 Ko'áva oñemboja Felípe rendápe, ha'e ningo peteĩ Betsaidaygua opytáva Galiléape, ha ojerure ichupe, he'ívo: Karai, ore rohechasemi Hesúpe. 22 Felípe oho Andres rendápe, ha oñondive oho hikuái Hesu rendápe ha omombe'u ichupe. 23 Hesu katu oñe'ẽ ichupekuéra ha he'í: Oñuahẽmahína pe hóra yvyarigua Ra'y oñembotuicha haña. 24 Añetehápe, añetehápe, ha'e peẽme: Pe trígo ra'yí ho'a'y ramo yvýpe ha omano'y ramo, opyta ha'eño rei, omano ramo katu, hi'a hetáta. 25 Upéicha avei opavave hakate'yva hekovére ningo oñehundiva'erã, ha pe nomomba'éiva hekove ko yvy apére katu oñongatu hi'anga tekove tapiá guarãme. 26 Oime ramo cheserviséva tou che rapykuéri, ha Che aimeháme upépe oĩva'erã avei che rembiguái, umi cheservívape che Ruete ombotuichava'erã. 27 Ko'áña che ánga ojepy'apyhína, ha mba'e piko ha'éne. Ha'énepe che Ruete chesalvána ko hóra kóvaguí. Ndaupéichai, pevarãnte voi Che ajuva'ekue. 28 Che Ruete embotuicha nde réra. Upevove ou peteĩ ñe'ẽ yvágaguí he'íva: Che ambotuicháma ha ambotuicha jevyva'erã ichupe. 29 Ha umi upépe oñembyatýva oĩ umi he'íva: Osunu. Ambuekuéra katu he'í: Peteĩ ángel oñe'ẽ ichupe. 30 Hesu he'í umi oñembyatývape: Pe ñe'ẽ péva ndoúi cherehehápe, penderehehápe uvei. 31 Ko'áña oñembojovakéta ko múncope ha oñemosẽta avei okápe Satana, ko múncope ruvichápe. 32 Ha Che añemopu'ã rire ko yvy áriguĩ amoñuahẽta opavavépe che rendápe. 33 Péicha Hesu he'í oikuaaúka haña omanotaha kurusúre. 34 Ha umi oñembyatýva ombohováí Hesúpe: Ore ningo rohendu Ñanderuete kuatiañe'ẽgui pe Crísto oikove tapiava'erãha. Ha mba'éicha piko nde ere: Oñemopu'áva'erã pe yvyarigua Ra'y. Máva piko upe yvyarigua Ra'y. 35 Ha Hesu ombohováí ichupekuéra: Pe Tesape ndahi'aremo'ávẽima pende apytépe. Upévale peguata, peguereko aja pe tesape, ha ho'a mboyve pe pytũ pende'ári, ha upe oguatáva pytũnguype ndoikuaái moõ rupípa oguatáta. 36 Peguereko aja gueteri pe Tesape, pejerovia pe Tesape rehe, oiko haña pendehegui Tesape ra'y ha raijykuéra. Oñe'ẽmba rire ko'ã ñe'ẽ ko'áva ojei ijapytégui ha okañy ichuguikuéra. 37 Hesu ojapo ramojepe heta milágro opavave renondépe, ndojeroviái hikuái hese. 38 Oiko haña pe ñe'ẽ proféta Isaías he'íva'ekue: Ore Jára, máva piko oguerovia ore ñe'ẽ, ha mávape guarã piko ojehechauka Ñanderuete pu'aka, (Isaías 53,1). 39 Ha'ekuéra ndaikatúi oguerovia, Isaías he'ígui avei: 40 Ñanderuete omohesatũ ichupekuéra, ha omohatã ipy'apykuéra, ani haña ohecha hesa rupi, ni oikuaa mba'evete ipy'apy rupi, ani haña ojevy hikuái Che amonguera haña ichupekuéra, (Isaías 6,9-10). 41 Ko'ã ñe'ẽ ko'áva Isaías he'íva'ekue ohecha rire Hesu Crísto reko jajaipa ha hese oñe'ẽ. 42 Opáichavo, mburuvichakuéra apytépe oĩ avei umi ojeroviáva ñemiháme Hesu rehe, nomombe'úinte katu opavave renondépe, okyhyjégui fariseokuéra omosẽrõ guarã ichupekuéra Ñanderuete rogaguasúgui. 43 Ohayhuvégui pe ñemomba'eguasú oúva hapichakuéraguí, Ñanderuete ñemomba'eguasúgui. 44 Hesu katu oñe'ẽ hatã ha he'í: Upe ojeroviáva cherehe, ndojeroviái cherehénte, ojerovia uvei pe chembouva'ekue rehe, 45 ha upe cherecháva, ohecha avei pe chembouva'ekuepe. 46 Che ningo pe Tesape ha aju ko yvy apére, opaite cherehe ojeroviáva ani haña opyta pytũnguype. 47 Ha upe ohendúva che ñe'ẽ ha ndojapói ramo, Che nambojovakemo'ái ichupe, Che ndajúigui ambojovake haña, asalva haña uvei tetãyguakuérape. 48 Upe chemboykéva ha ndojapóiva che ñe'ẽ, ojohúma imbojovakehára, pe ñe'ẽ Che amombe'úva, upéva voi ombojovakéta ichupe. 49 Chejehegui rei nda'éí mba'evete, che Ruete chembouva'ekue ñe'ẽ ambohasa jevy hañuante peẽme aju, umi ñe'ẽ Ha'e omoíva che jurúpe Che aña'ẽ ha aporombo'emanteva'erã. 50 Ha Che aikuaa porã umi ñe'ẽ Ha'e oikuaaúkáva chéve ha'e pe tekove tapiá guaráva. Ha umi ñe'ẽ Che aña'ẽva, Ha'e he'iukapa chéve.

John 13

1 Pe páscua arete ára mboyvemi ningohína ha Hesu oikuaa oñuahẽmaha hi'ára oho haña ko yvy áriguĩ Ñanderuete rekohápe. Hesu ohayhuete haguéicha umi ojeroviatévape ñepyrũ guive, peichaite Ha'e ohayhuetéta avei ichupekuéra ipaha peve. 2 Ha ocena jave hikuái, aña omoingéma Júdas Iscarióte, Simon ra'y py'apýpe otraiciona haña Hesúpe. 3 Ha Hesu oikuaávo Ñanderuete omoimba hague opaite mba'e ipópe, ha Ha'e ou hague Ñanderuete'gui ha hendápe oho jevytamaha, 4 opu'ã meságuí, oipe'a ijao jo'aha, ha omoĩ peteĩ toállá iku'a rehe, 5 omoĩ y peteĩ ña'ẽmbeguasúpe ha oñepyrũ ombojepyhéi hemimbo'ekuérape, ha omokã pe toállape omoíva'ekue iku'áre. 6 Ha oñuahẽvo Simon Pédro rendápe, ha'e he'í Hesúpe: Che Jára, Nde piko chembojepyhéita. 7 Ha Hesu ombohováí ichupe: Pédro, ko Che

ajapóva ko'áña nahesakã porãi ndéve, hesakã porãta uperire. 8 Pédro katu he'i ichupe: Nde nachembojepyheimo'ãi máramo. Upérõ Hesu ombohováí ichupe: Che norombojepyhéirõ, mba'eve ndereguerekomo'ávéma chendive. 9 Upérõ Simon Pédro he'i ichupe: Che Jára, péicharõ ndachepy añói, ejohéi che akã ha che pokuéra avei. 10 Hesu katu he'i ichupe: Pe ojahuramova'ekue ningo noikotevevẽima ojahu jevy, ojepyheintemava'erã katu. Peẽ penepotĩbãma, ndaopavavéi ramojepe. 11 Hesu ningo oikuaa porã voi pe otraicionátava ichupe, upévare he'i: Ndaopavavéi penepotĩ. 12 Hesu ombojepyheipa rire ichupekuéra omonte jevy ijao, ha oguapy mesápe, ha oporandu ichupekuéra: Peikuaa piko mba'épa ajaporamóva penderehe. 13 Peẽ ningo peje Che ha'eha pene mbo'ehára ha pende Jára, ha peje porã, Che ha'égui voi. 14 Che pene mbo'ehára ha pende Jára, pombojepyhéi ramo, peẽ avei peñombojepyheiva'erã ojupekuéra. 15 Che ahechaukãma peẽme mba'éichapa peẽ peikova'erã oñondive. 16 Añetehápe, añetehápe, Che ha'e peẽme: Pe tembiguái ndaituichavéi Ijárargui, ha pe Oñembouva'ekue ndaituichavéi avei pe Ombouva'ekuégui. 17 Peikuaa ramo ko mba'e kóva, pevy'aitepeína pejapo ramo avei. 18 Penderehe ningo Che nañe'ẽi'aína, Che ningo aikuaa porã voi umi aiporavova'ekuépe, oikopa haña katu Ñanderuete kuatiañe'ẽme ojehaíva ojehu opaite ko'ã mba'e: Pe ho'úva chendive pe pan, omopu'ã ipy opyvoi haña cherehe, (Salmokuéra 41,9). 19 Che ha'éma ko'ã mba'e ko'áva peẽme ojehu mboyve, ha ojehu rire peikuaa haña Che ha'eha ha peẽ pejerovia haña cherehe. 20 Añetehápe, añetehápe, ha'e peẽme: Upe omoñuahẽva Che amondova'ekuépe, chéve chemoñuahẽ. Ha ha'e omoñuahẽ pe Chembouva'ekuépe. 21 Hesu he'ipávo ko'ã mba'e, iñangekõi ipytu porãme, ha he'i: Añetehápe, añetehápe, ha'e peẽme: Peteíva, pende apytégui, chetraicionáta. 22 Hemimbo'ekuéra oma'ẽ joa ojuehe, ndoikuaáigui mavarehepa Hesu he'i ko mba'e kóva. 23 Peteĩ hemimbo'e Hesu ohayhuetéva, oguapýva Hesu ykére, 24 Simon Pédro oñembyesavi ichupe oporandu haña Hesúpe mavarehepa Ha'e he'iva'ekue ko mba'e kóva. 25 Ha ha'e ojeko rire Hesu pyti'a rehe oporandu ichupe: Ore Jára, máva piko upéva. 26 Ha Hesu ombohováí ichupe: Che amyakỹta ko pan pehẽnguemi, ha upe ame'ẽtavape, péva ha'e. Ha omyakỹ rire pe pan pehẽnguemi, Hesu ome'ẽ Júdas Iscarióte, Simon ra'ýpe. 27 Ha Júdas ho'u rire pe pan pehẽnguemi, Satana oike Júdas py'apýpe. Upérõ Hesu he'i ichupe: Umi mba'e rejapótava, ejapo pya'e. 28 Avave katu, oguapýva guive pe mesa jerekuévo ndoikuaái mba'érehepa Hesu he'i Júdaspe ko ñe'ẽ kóva. 29 Ijapytépe oĩ umi oimo'áva Júdas oñangarekógui pirapire rehe, Hesu he'i hague ichupe: Ejogua ñaikotevẽva pe areterãme ñuarã, térã ome'ẽ haña pirapiremi imboriahúvape ñuarã. 30 Ha Júdas ho'upa rire pe pan pehẽnguemi, osẽ pya'ete, upérõ pyharéma. 31 Ha Júdas osẽ rire, Hesu he'i: Ko'áña oñembotuicha pe yvyarigua Ra'y, ha Ha'érupi Ñanderuetepe. 32 Ñanderuete ombotuicha ramo Hesúpe, upérõ Ñanderuete voi oñembotuichava'erãavei Hesu rupi. 33 Che ra'ykuéra ndachearemo'ávái penendive, peẽ cherekáta avei, Che ha'e haguéicha ambue Judayguakuérape: Che ahatahápe peẽ ndaikatúi peho chendive, ko ñe'ẽ kóva ambohasáta ko'áña avei peẽme. 34 Peteĩ tembiapoukapy pyahu ame'ẽ peẽme: Pejohayhúke Che pohayhu háicha, péicha pejohayhu avei peẽ. 35 Upéicharamo opavave oikuaava'erã peẽ che remimbo'eha, pejohayhúrõ. 36 Upérõ, Simon Pédro oporandu ichupe: Ore Jára, moõ piko rehóta. Hesu ombohováí ichupe: Che ahatahápe ndaikatúi nde chemoirũ ko'áña, uperire katu nde avei chemoirũta. 37 Simon Pédro katu he'i Hesúpe: Che Jára, mba'érehepa ko'áña ndaikatúi che romoirũ, nderehehápe ame'ẽta che rekove jepe. 38 Hesu katu ombohováí ichupe: Nde rekove piko cherehehápe reme'ẽse. Añetehápe, añetehápe, Che ha'e ndéve: Pe gállo osapukái mboyve, nde chembotovéta (chenegáta) mbohapy jevy.

John 14

1 Ani pejepy'apy ni peñemondýi pende py'apýpe, pejerovia uvei Ñanderuete rehe ha pejerovia avei cherehe. 2 Che Ruete rekohápe oĩ heta óga, upeicha'ỹ rire ha'eva'erãmo'ã peẽme, ko'áña katu aháta ambosako'i haña pene rogarã. 3 Ha Che aha rire ha ambosako'ipa rire avei, aju jevýta pene rendápe pogueraha haña chendive, peẽ peiko haña avei che aikohápe. 4 Peẽ ningo peikuaa voi moõpa Che aháta, ha peikuaa avei pe tape. 5 Upérõ Tomas he'i Hesúpe: Ore Jára, ndoroikuaái ningo moõpa rehóta, mba'éicharupi piko ikatu roikuaa porã pe tape. 6 Hesu he'i ichupe: Che ningo pe tape, pe añetegua ha pe tekovete, avave ndaikatúi oñuahẽ che Ruete rendápe cherehe'ỹ. Cherupímante uvei ikatu oñeñuahẽ Ñanderuete rendápe. 7 Peẽ chekuaa porã ramo, peikuaa porãta avei che Ruetépe, ha ko'áña guive peikuaáma ichupe, ha pehecháma avei ichupe. 8 Upérõ Felípe he'i Hesúpe:

Ore Jára, ehechaukána oréve nde Ruetépe, ha ovalétama oréve. 9 Hesu katu ombohováí ichupe: Heta árama aiko pende apytépe, ha ne'íra piko nde Felípe chekuua. Upe cherecháva ningo ohecha avei che Ruetépe. Mba'éicharupi piko nde ere ehechaukána oréve nde Ruetépe. 10 Nderegueroiviái piko, Che aîha che Ruetepepe, ha che Ruete oîha chepype, ko'ã ñe'ê ko'áva Che ha'éva guive, nañe'êi chejehegui reínte, pe che Ru chepype, oîva uvei, Ha'e voi ningo pe ojaová pe tembiapo Che ajapóva. 11 Peguerovia Che aikoha Tuvapype, ha che Ru oikoha chepype, kóva ndapegueroiviái ramo peguerovia che rembiapo porã rehe. 12 Añetehápe, añetehápe, Che ha'e peême: Pe ojeroviáva cherehe, ojaová'erã avei umi tembiapo Che ajapóva, ha tembiapo tuichavéva ko'avagui ojaová'erã, Che ahátargui che Ruete rendápe. 13 Ha opaite mba'e peê pejeruréva che rérape, upéva Che ajapóta avei. Che Ruete oñembotuicha hağua chérupi. 14 Peê pejerure ramo che rérape, Che ajapová'erã. 15 Peê cherayhu ramo, pejaóta avei che rembipota. 16 Ha Che ajeruréta che Ruetépe, Ha'e ombou hağua ambue Pytyvõhára (Pytu Porãmbáva) pene rendápe, Ha'e opyta hağua tapia ġuarã penendive. 17 Pe Pytu Añeteguáva, ko múnido ndaikatúi orecibi, ha'ekuéra ndohechágui ni ndoikuaágui ichupe. Peê katu peikuaa ichupe, Ha'e opytátargui penendive ha oiková'erã pendepype. 18 Che ndapohejamo'ái tyre'ỹ peême, aju jevýta pene rendápe. 19 Ndahi'arevéima vyvariguakuéra ndacherechamo'avéi, peê katu cherecháta, Che aikovégui peê peikovéta avei. 20 Upe ára upévape peê peikuaa porãta Che aîha che Ruetepepe, ha peê peîha (peimeha) chepype ha Che aîha pendepype. 21 Upe oikuaáva che rembipota ha ojaová avei, upéva ningo cherayhu añetehápe, ha upe cherayhúva, Ñanderuete ohayhuva'erã avei ichupe. Ha Che ahayhúvape ahechaukáta avei che mborayhu. 22 Upérõ Júdas he'i Hesúpe, ndaha'éi pe Iscarióte: Ore Jára, mba'érehe piko rejekuaaukáta orévente ha ambue vyvariguakuéra nahániri. 23 Ha Hesu ombohováí ichupe ha he'i: Upe cherayhúva katuate ojaová avei che rembipota, ha che Ruete ohayhuva'erã avei ichupe, ha rojuva'erã hendápe rombosako'i hağua ore rekoha ipype. 24 Upe cherayhu'ýva katu ndojapói che rembipota. Ha pe ñe'ê peê pehendúva guive che jurúgui, ndaha'éi che ñe'ê pe chembouva'ekue ñe'ê uvei. 25 Ko'ã mba'e ko'áva ha'epáma peême aî aja gueteri penendive ko vyv ári. 26 Pe Pytyvõhára, pe Pytu Porãmbáva, Ñanderuete omboútava pene rendápe che rérape, Ha'e penembo'éta opaite mba'e, ha penemomandu'áta opaite umi mba'e Che ha'emava'ekue peême. 27 Pe py'aguapy ame'êta peême, che py'aguapy añeteguáva ningo, ndaha'éinte pe py'aguapy vyvarigua ome'êva, upévare anítei peñemondýi ni peneangekõitei. 28 Pehendu ningo Che ha'éma hague peême: Aháta, aju jevy hağua avei pene rendápe. Peê cherayhúró ningo pevy'aitéta ha'e haguére ahataha che Ruete rendápe, pe Túva ningo mba'eguasuve chehegui. 29 Che amombe'u ko mba'e kóva peême ojehu mboyve, peguerovia hağua ojehu ramoğuarã umi mba'e ha'éva peême. 30 Nañe'ê hetamo'avéima penendive, oúmagui ko vyv jára, Satana, chemoîvai hağua, ndojohumo'ái katu mba'evete jejavy che rekovépe. 31 Opaite ko'ã mba'e ojuhútava guive che renonderáme, ojehu tetäyguakuéra oikuaa porã hağua Che ahayhuha che Ruetépe, ha ajapopataha Ha'e he'iva'ekue guive chéve. Pepu'ã katu, ha jaha ko'águi.

John 15

1 Che ningo pe parral máta añeteguáva, ha che Ruete ningo pe parral máta rehe oñangarekóva. 2 Ha'e ningo ohakã'o opaite parral rakã hi'a'ýva, ha opaite che rakã hi'áva Ha'e oikytí ha omopotí hi'ave hağua. 3 Peê ningo penepotímbáma pe ñe'ê rupi Che ha'emava'ekue peême: 4 Pepyta chepype, upérõ che apytáta avei pendepype. Pe parral rakã ndaikatúi hi'a ijehegui rei, oí'ỹ ramo pe parral máta rehe, upéicha avei peê ndaikatúi pejapo mba'eve iporáva napeiméirõ chepype. 5 Che ningo pe parral máta, ha peê ningo che rakãnguéra. Pe cherehe ojoajúva, ha Che hese, upévamante hi'a porã. Peê ndaikatúi pejapo mba'evete cherehe'ỹ. 6 Pe opyta'ýva chepype oñemombová'erã okápe vyvra rakã vaícha ipiru hağua ha oñembyatypa rire katuate ojehapýta. 7 Peime ramo chepype, ha Che ñe'ê oí ramo pendepype, opaite mba'e pejeruréva guive oñeme'êta peême. 8 Che Ruete oñembotuicha pende'a heta rupi ha upéicharõmante peê che remimbo'ekuéra añeteguáva oikóta pendehegui. 9 Che Ruete cherayhu háicha, Che pohayhu avei, upévare pepyta che mborayhúpe. 10 Pejapo ramo che Ruete rembipota ha aî imborayhúpe. 11 Ko'ã mba'e ko'áva Che ha'éma peême che vy'a oí hağua pendepype, ha penerenyhê hağua vy'águi. 12 Kóva ningo che rembipota: Tapejohayhu, Che pohayhu háicha. 13 Upe imborayhu tuichavéva ome'ê hekoveetee voi ohayhúva rehehápe. 14 Peê ningo che rayhupára, pejaoporõ che rembipota. 15 Napomboheramo'avéima tembiguái, pe

tembiguái ndoikuaáigui ijára ojaipóva, pombohéra uvei angirũ (amigo) ambohasapámagui peẽme opaite mba'e ahendúva guive che Ruetégui. 16 Peẽ ndacheporavói chéve, Che voi ningo poiporavova'ekue peẽme, ha Che pomondo peẽ pende'a haña, ha pende a opyta haña oñehundi'ỹre. Ha opaite mba'e peẽ pejeruréva Ñanderuetepe che rérape, Ha'e katuete ome'ẽta peẽme. 17 Kóva ningo che rembipota: Tapejohayhu. 18 Kuimba'e ha kuñakuéra ija'e'ỹ ramo penderehe, peikuaa porã katu, ha'ekuéra ndaija'ẽi hague cherehe raẽ. 19 Peẽ peiko rire gueteri yvyariguakuéra oiko háicha, ha'ekuéra penderayhuva'erãmo'ã. Peẽ katu ndapeikovéima yvyariguakuéra oiko háicha, Che poiporavógui uvei yvyariguakuéra apytégui, upéva ha'ekuéra ndaija'ẽi penderehe, peẽ ndaha'evéimagui iñirũguéra. 20 Penemandu'ákana pe ñe'ẽ Che ha'emava'ekue rehe peẽme: Pe tembiguái ningo namba'eguasuvéi ijaragui. Ha'ekuéra chepersegui ramo, katuete penderpersegui'era avei. Ha oĩ umi ojaipóva che ñe'ẽ, katuete oĩta avei umi ojaipótava pene ñe'ẽ. 21 Opaite ko'ã mba'e ojaipóta hikuái penderehe che réra rehe, ndoikuaáigui pe chembouva'ekuẽpe. 22 Che ndajúi rire ha nañe'ẽi rire ichupekuéra, naiñangaipaiva'erãmo'ã hikuái; ko'ãga katu ndojohumo'ãi peteĩ discúlpa oñemoangaipa haguere. 23 Upe oñemoĩva cherehe, oñemoĩma avei che Ruete rehe. 24 Che ndajapói rire umi milágro ijapytepekuéra, avave ndaikatuiva'ekue ojaipo, naiñangaipaiva'erãmo'ã hikuái, ko'ãga katu ohecha jepe che milagrokuéra ha upeichavéramo jepe oñemoĩ hikuái che ha che Ruete rehe. 25 Péicha ojehu oiko haña umi mba'e ojeaimava'ekue Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Reiete oñemoĩ hikuái cherehe, (Salmokuéra 35,19). 26 Ouva'erã pene Pytyvõhára, pe Pytu Porãmbáva , che Ruete omboútava pene rendápe, Ha'e chembotuicháta pende apytépe ha opytáta che rechahare ramo. 27 Ha peẽ avei pepytáta che rechahare ramo ha moherakuãhára ramo, peikógui chendive ñepyrũ guive.

John 16

1 Ko'ã mba'e ko'áva Che ha'éma peẽme ani haña peẽ peñepysãnga ni pepoi pende jeroviágui. 2 Pa'ikuéra ha fariseokuéra penemosẽta Ñanderuete rogaguasúgui, ha oñuahẽta gueteri umi ára oimeraẽva pendejukátava oimo'ãgui omomba'eguasuha Ñanderuetepe (umi tembiapo rupi). 3 Ko'ã mba'e ojaipóta hikuái ndoikuaa porãigui Ñanderuetepe ni chéve. 4 Ko'ã mba'e Che amombe'úma peẽme penemandu'a haña Che ha'éma hague peẽme, hi'ára oñuahẽta ramoñarã. Ñepyrũrãme namombe'úi ko'ã mba'e peẽme, Che aĩgui pende apytépe. 5 Ko'ãga katu ahátama pe chembouva'ekue rendápe, ha avave pende apytégui noporandúi chéve: Moõpa rehóta. 6 Che amombe'u haguere ko'ã mba'e peẽme, pe ñembyasy omyenyhẽma pende py'apy. 7 Che amombe'úma peẽme pe añetegua: Iporã ningo peẽme ñuarã Che aha ramo, Che ndahái ramo, ndoumo'ãi pe Pytyvõhára pene rendápe, Che aha rire katu, amboúta ichupe pene rendápe. 8 Ha pe Pytu Porãmbáva ou vove ohechaukáta opaite tetãyguakuérape hembiapo ivaiha, ha opavave oñembojovakeva'erãha ha opavave ndojeroviáiva guive oñecondenamaha . 9 Ohechaukáta ha'ekuéra hembiapo vaiha ndojeroviáigui Hesu Crísto rehe. 10 Ha ohechaukáta ha'ekuéra oikotevẽha Hesu Crísto rehe, (Ha'eñoitẽnte pe tape po'i ohóva Ñanderuete rekohápe), ha Hesu Crísto ohotamaha yvágape Ñanderuete rendápe, upévagui avave ndohechamo'ãvéima ichupe. 11 Ha ohechaukáta oñembojovakemaha ko múnido ruvicha, Satanáme. 12 Heta mba'e aguereko gueteri ha'eva'erã peẽme, peẽ katu ko'ãga ndaikatúi gueteri pegueropu'aka. 13 Opáichavo oñuahẽta katuete pe ára pe Pytu Añeteguáva oikuaaukáta peẽme pe añetegua ha penemboguatáta añetegua rape rehe, Ha'e noñe'ẽmo'ãi ijehegui rei, omombe'úta uvei opaite mba'e ohendútava guive ha oikuaaukáta peẽme avei umi mba'e ojehuva'eráva. 14 Pe Pytu Porãmbáva chembotuichava'erã, Ha'e ombohasátagui peẽme umi mba'e ohendúva guive chehegui. 15 Opaite mba'e che Ruete oguerékóva guive che mba'e avei, upéva Che ha'éma peẽme: Ha'e ombohasataha peẽme avei umi mba'e pehendúva guive chehegui. 16 Ndahi'aremo'ãi ha peẽ ndacherechamo'ãvéi, ha ndahi'aréi jevy rire peẽ cherecha jevýta. 17 Upérõ hemimbo'ekuéra he'i ojupe: Mba'e piko Ha'e he'ise ko ñe'ẽ kóva rupi: Ndahi'areihína ha peẽ ndacherechamo'ãveiha, ha ndahi'aremo'ãi katu peẽ cherecha jevýta, ahátagui che Ruete rendápe. 18 He'i hikuái ndajaikuaái mba'épa he'ise ndahi'aréi. 19 Ha Hesu oñandúvo oporanduseha ichupe, he'i ichupekuéra: Peñoporandúpa pe ñe'ẽ Che ha'eva'ekuere: Ndahi'aremo'ãi ha peẽ ndacherechamo'ãvéi, ha uperire ndahi'aremo'ãi katu peẽ cherecha jevýta. 20 Añetehápe, añetehápe, ha'e peẽme: Peẽ penerasẽta ha pejahe'osoróta, ambue tetãyguakuéra katu ovy'áta, opáichavo pene ñembyasy oñemyengoviáta vy'a rehe. 21 Pe kuña imemby aja ohasa asy, oñuahẽgui hi'ára, imemby rire katu naimandu'avéima ohasa asy hague, ovy'águi imemby haguéma peteĩ mitã ko yvy ape ári. 22 Upéicha

ojehu avei penendive ko'áãa, penemba'embyasypeína. Oguahêta katuete pe ára aju jevytaha, upéramo pende py'apy henyhêta vy'águi, ha avave ndaikatumo'ái oipe'a jevy pendehegui. 23 Ha upe ára upévape peê napeporandumo'ávéma chéve mba'eve. Añetehápe, añetehápe, ha'e peême: Opaite mba'e pejeruréa che Ruetépe che rérape. Ha'e ome'éva'erã peême. 24 Ko'áãa peve ne'íra pejerure mba'eve che rérape, pejerure katu ha pehupityva'erã, peê pevy'aite haña. 25 Ko'ã mba'e ko'áva amombe'u peême ñe'ê mbojoja rupi, oguahêta katu pe hóra nañe'êmo'ávéiha ñe'ê mbojoja rupi, aña'ê sakã porãta uvei peême opaite mba'e che Ruete rehe. 26 Upeha árape peê voi pejeruréta che rérape, ha natekotevêmo'ávéma Che ajerure che Ruetépe penderehe. 27 Pe Tuvaite voi ningo penderayhu, peê cherayhúgui ha pegueroviágui Che aju hague Ñanderuetégui. 28 Che voi asê Ñanderuetégui, aju haña ko yvy ári, ha aheja jevýta ko múnido kóva, aha haña che Ruete rendápe. 29 Upérõ hemimbo'ekuéra he'i ichupe: Ko'áãa reñe'ê sakã porã, ha nereñe'êvéi ñe'ê mbojoja rupi. 30 Ko'áãa roikuaa Nde reikuaaha opaite mba'e, ha natekotevéi ore roporanduve ndéve, upévare ore rogueroivia Nde resê hague Ñanderuetégui. 31 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Ko'áãa ae piko pegueroviaeína. 32 Peikuaa porã katu, oúta pe hóra, ha oguahêma voi ningo, opaite peê peñemosarambipáta ha pehóta pende rógape, ha peê pecherejáta chéve che año, Che katu ndapytamo'ái che año, che Ruete voi oítargui chendive. 33 Ko'ã mba'e ko'áva Che ha'éma peême, peê pendepy'aguapy haña chepye. Peê ningo pehasa asyva'erã ko yvy ape ári, pejerovia katu ko múnido kóva oímaha che poguýpe.

John 17

1 Ko'ã mba'e ko'áva Hesu oñe'êvo ojesaupi yvága rehe ha he'i: Che Ruete oguahêma pe hóra rembotuicha haña nde Ra'ýpe, ha nde Ra'y nembotuicha haña avei ndéve. 2 Nde reme'ê ichupe pu'aka opavave vyariguakuéra rehe, Ha'e ome'ê haña ndérupi ichupekuéra pe tekove tapia ñuaráva. 3 Ha pe tekove tapia ñuaráva ningo kóva: Tandekuaa hikuái ndéve, Ndémante Ñanderuete añeteguáva, ha toikuaa avei pe Nde rembouva'ekue, Hesu Cristo. 4 Che ningo rombotuicha ko yvy ári ha ajapopa pe tembiapo reme'éva'ekue chéve Che ajapo haña. 5 Ha ko'áãa che Ruete chembotuicha nendive pe teko jajaipápe, Che aguereko ppyva'ekue nendive aju mboyve guive ko yvy ári, ko múnido oiko mboyve. 6 Che aikuaaukâma nde rera umi ne retâyguakuérape, Nde reme'êmava'ekue chéve, ha'ekuéra ojapo haña ne ñe'ê ha ne rembipota. 7 Ko'áãa oikuaa hikuái opaite mba'e Nde reme'éva'ekue chéve, ne mba'eha voi. 8 Opaite ñe'ê ambohasámava ichupekuéra, ha'ekuéra ojapyhy porãma, ohechakuaa porãgui Che añetehápe aju hague ndehegui, ha ogueroviâma hikuái Nde chembou hague. 9 Che ajerure'aína ndéve hesekuéra, ndajeruréi ambuekuéra rehe, umi reme'éva rehente chéve, ha'ekuéra ningo ne mba'e voi. 10 Opaite che mba'éva ningo ne mba'e voi, ha opaite ne mba'éva che mba'e avei, ha Che añembotuichaite ipypekuéra. 11 Che ningo ndapytamo'ávêi ko yvy ári, ko'áva katu opytatahína gueteri, Che katu aháta ne rendápe. Che Ruete nde reko potíete rasa ha hekoitépe reñangareko umi Nde reme'êmava'ekue chéve rehe nde rera rehehápe, oiko haña peteĩ ñe'ême, ñande jaiko háicha. 12 Che añ aja ko yvy ári, Che voi añangareko hesekuéra nde rérape, umi Nde reme'éva'ekue chéve rehe, ha ijapytégui avave noñehundíri, peteĩminte oñehundiva'eráva voi, pe ñehundi ra'y, oikopa haña ojehaimava'ekue Ñanderuete kuatiañe'ême. 13 Ko'áãa ningo aháta ne rendápe ha aña'êmbáma ko'ã mba'e ne retâyguakuérape, ha'ekuéra oguereko haña avei opaite vy'a oíva che py'apýpe. 14 Che ningo ame'êma ichupekuéra ne ñe'ê, hapichakuéra katu ndaija'êi hesekuéra, ndoikosevéigui ambue vyariguakuéra oiko háicha, ha upévare ha'ekuéra ndacherayhúi avei chéve. 15 Ndajeruréi Nde reipe'a haña ichupekuéra ko yvy árigui, ajerure uvei Nde reñangareko haña hesekuéra mba'evaigui (Añaui). 16 Ha'ekuéra ningo ndoikovéima kuimba'e térã kuña reko vaípe, oiko uvei teko potí ha hekópe Che aiko háicha. 17 Ehekombo'e porã ichupekuéra pe añetegua, ne ñe'ê ningo pe añetegua. 18 Nde chembou haguéicha ko yvy ári, péicha avei Che amondo ichupekuéra ko yvy tuichakuépe. 19 Hesehapekuéra Che añemboheko porã, ha'ekuéra oñemopotí porã haña pe teko hekoitépe ha añeteguápe. 20 Ndajeruréi katu hesekuéra aña'nte, ajerure avei umi ojeroviátava nderehe iña'enguera rupi. 21 Opavavete oiko haña oñondive peteĩ py'ápe, Nde reiko háicha chepye, ha Che aiko háicha ndepype, upéicha ha'ekuéra oiko haña avei ñandepype, vyariguakuéra oguerovia haña Nde chembou hague. 22 Ha Che ambohasa haña ichupekuéra pe teko jajaipáva Nde reme'êmava'ekue chéve, oiko porã haña oñondive, Ñande jaiko porã háicha oñondive. 23 Che ipypekuéra ha Nde chepye, upéichamante oiko porã haña hikuái oñondive, ha vyariguakuéra oikuaa

hağua Nde chembou hague, ha Nde rehayhuha ichupekuéra, Nde cherayhu háicha chéve. 24 Che Ruete, umi Nde reme'ëva'ekue chéve aipota oĩ hağua hikuái avei Che aĩháme, ohecha hağua hikuái che reko jajaipa Nde reme'ëmava'ekue chéve, ha Nde cherayhu voiva'ekue ojejapo mboyve ko múnido ha yvagakuéra. 25 Che Ruete, nde reko ningo iporãite, tetãyguakuéra apytépe heta ningo nandekuaáiva, oĩ katu umi ndekuaáva, Che roikuaa háicha ndéve ha ha'ekuéra oikuaáma Nde voi chembou hague ko yvy ári. 26 Ha Che aikuaaucha ichupekuéra mávapa Nde ha ahechauka ichupekuéra ne mborayhu nde reiporúva chendive ha pe mborayhu toĩ avei ipypekuéra, ha che aiko avei ipypekuéra.

John 18

1 Hesu oñe'ë rire ko'ã mba'e, osë oho hağua hemimbo'ekuéra ndive Cedron ysyry mboypýri, oike hağua peteĩ ka'aguýpe. 2 Júdas, pe otraicionátava Hesúpe, oikuaa avei pe ka'aguy péva, heta jevy ningo Hesu ohómi upépe hemimbo'ekuéra ndive. 3 Upépe Júdas oğuahë avei soldádo aty, mburuvicha rembiguaikuéra ha fariséo remimondokuéra ndive, ha ogueraha hikuái hata'yrendy, imyendyha avei iñorãirõ rembiporukuéra reheve. 4 Hesu katu, oikuaágui opaite mba'e ojuhútava ichupe, osë ha oho hendápe oporandu hağua ichupekuéra: Mávape piko peheka. 5 He'i hikuái ichupe: Hesu Nazaretguápe. Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Che voi ningo. Ha Júdas, pe otraicionáva, omoirũ ichupekuéra. 6 Hesu he'ívo ichupekuéra: Che voi ningo, oguevi ha ho'a hikuái yvýpe. 7 Hesu katu oporandu jevy ichupekuéra: Mávape piko peheka. Ha ha'ekuéra ombohováí: Hesu Nazaretguápe. 8 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Ha'éma ningo peëme, Che ha'éha Hesu Crísto, chévente cherekárõ, peheja ko'áva toho. 9 Péicha oiko hağua pe ñe'ë ojehaiva'ekue Ñanderuete kuatiañe'ëme: Umi Nde reme'ëva'ekue apytégui avave noñehundíri, (Juan 17,12). 10 Upémaramo Simon Pédro ohekýi ikyse puku ha onambi'o pa'iguasu rembiguáipe nambi akatúa pegua, pe tembiguái hérava Málco. 11 Upérõ Hesu he'i Pédrope: Emoinge jevy nde kyse puku hyrúpe, pe vásó che Ruete ome'ëmava'ekue chéve piko nda'umoái. 12 Upévo pe soldádo ruvicha he'i soldadokuéra ha Judaygua rembiguaikuérape oapresa hağua Hesúpe ha oipokua hağua ichupe, 13 ha ogueraha hikuái Hesúpe Anas rendápe, ha'e ningo Caifas rembireko ru, kóva ningo oiko pa'iguasu ramo pe año pévape. 14 Caifas voi he'iva'ekue Judayguakuérape: Iporãve peteĩ kuimba'e omano hetã rehe, (Juan 11,50). 15 Simon Pédro oho Hesu rapykuéri ha peteĩ ambue Hesu remimbo'e oikuaáva pe pa'iguasúpe, kóva oike avei Hesu ndive pe pa'iguasu korapýpe. 16 Pédro katu opyta pe korapy rokëguasúpe. Upérõ Hesu remimbo'e oikuaáva pe pa'iguasúpe ojevy ha oñe'ë pe kuñakarai ndive, oñangarekóva pe okëguasúre, ha omoinge avei Pédrope pe korapy ryepýpe. 17 Upéramo ko kuñakarai oñangarekóva pe okë rehe he'i Pédrope: Nde piko ndaha'éi avei Hesu remimbo'e. Pédro katu he'i ichupe: Che ndaha'éi. 18 Ha ro'ýgui, pa'iguasu rembiguái ha tahachikuéra ojatapy ha oñembo'y hikuái pe tata jerekuévo, ha Pédro ojepe'e avei hína ijapytepekuéra. 19 Upéramo pe pa'iguasu oporandu Hesúpe hemimbo'ekuéra rehe ha umi mba'e Ha'e oporombo'éva rehe. 20 Hesu ombohováí ichupe: Che ningo aporombo'e'aína opavave rovake Ñanderuete rogakuéra Israel retãme ha Ñanderuete rogaguasúpe oĩva Jerusalénpe ha mba'eve nambo'éi ñemiháme. 21 Mba'érehe piko reporandu chéve, mba'épa aporombo'e'aína. Eporandúna umi cherenduva'ekuepe, ha'ekuéra ningo oikuaa umi mba'e Che aporombo'eva'ekue. 22 Hesu he'ívo péva, peteĩ tahachi ohovapete Hesúpe he'ívo: Péicha piko rembohováí pa'iguasúpe. 23 Hesu katu he'i ichupe: Añe'ëvai ramo ehechauka chéve moõitépa, ha ndajavýi ramo, mba'érehépa nde chenupã. 24 Upéramo Anas omondo Hesúpe ñapytĩháme Caifas, pe pa'iguasu rendápe. 25 Simon Pédro ojepe'e gueterihína ñembo'yhápe. Upérõ oporandu hikuái ichupe. Nde piko ndaha'éi avei hemimbo'e. Pédro katu ombohováí he'ívo: Che ndaha'éi. 26 Peteĩ pa'iguasu rembiguái, upe Pédro onambi'ova'ekue reheguáva, he'i: Ndorohéchái nga'u piko ra'e avei pe ka'aguýpe. 27 Pédro katu onega jevy, ha upetévo peteĩ gállo osapukái. 28 Upérõ ojegueraha Hesúpe Caifas rógagui Piláto rogaguasúpe, ko'ëmbáma ramo, umi Judaygua katu ndoikéi Piláto rogaguasu ryepýpe ani hağua oñemongy'a, ikatu hağua ho'u pe páscua rehegua tembi'u. 29 Upévale Piláto osë hógagui ha oporandu ichupekuéra: Mba'e piko ojapo ko kuimba'e kóva, mba'épa peje hese. 30 Ha'ekuéra ombohováí ichupe: Kóva nahembiapo vaíri rire ndoromoĩriva'erãmo'ã nde pópe. 31 Piláto katu he'i: Pegueraha ichupe ha pembojovake ichupe ikatuha peve pene rembiapoukapy rupi. Upérõ he'i hikuái ichupe: Ndaijái oréve ore rojukauka avavépe. 32 Ko'ã mba'e peichaite ojehe oikopaite hağua Hesu he'i hagueichaite, ha mba'eichagua ñemano rupípa ha'e

omanova'erã. 33 Upérõ Piláto oike jevy hogaguasúpe, ohenoiuka Hesúpe ha oporandu ichupe: Nde piko Judayguakuéra ruvicha. 34 Hesu ombohováí Pilátópe: Ndépa reporandu ko mba'e ndejeheguínte, térãpa ambuekuéra he'íra'e ndéve ko mba'e kóva cherehe. 35 Piláto ombohováí Hesúpe: Che nga'u piko Judaygua. Ne retãguakuéra ha pa'iguasukuéra nemoĩ che pópe, mba'e piko rejapo. 36 Hesu ombohováí ichupe: Che retãguasu ndaha'ei ko yvy arigua; che retãguasu ko yvy arigua rire, che rembiguakuéra oñorãirõva'erãmo'ã ani haña Che ha'a Judayguakuéra pópe, che retãguasu katu ndaha'ei ko yvyariguigua. 37 Upéramo Piláto he'i Hesúpe: Péicha ramo piko Nde avei peteĩ tetã ruvicha. Hesu ombohováí ichupe: Peichaite, Che ningo peteĩ tetã ruvicha. Pévarã Che anaceva'ekue ha aju ko yvy ape ári amombe'u haña pe añetegua. Ha opaite umi ohayhúva guive pe añetegua, cherenduva'erã. 38 Upérõ Piláto oporandu Hesúpe: Mba'e piko añetegua. Ha oñe'ẽ rire péva, osẽ jevy Judayguakuéra rendápe ha he'i ichupekuéra: Che ningo ndajohúi mba'eve ivaíva hekovépe. 39 Pejepokuaa ningo che apoi peẽme peteĩ ojeapresáva páscua aretépe. Peipota piko che apoi peẽme ko Juda retã ruvichágui. 40 Upérõ osapukái jevy: Ani repoi ichugui, Barrabásgui uvei, epoi. Barrabas ningo peteĩ mondaha ha jukahára.

John 19

1 Upémaramo Piláto ojapyhy Hesúpe ha oinupãuka ichupe. 2 Ha umi soldádo oñopẽ (ojapo) ñuatĩgui peteĩ coróna ha omoĩ Hesu akãre, ha omonde ichupe peteĩ póncho purpuraguigua, tetã ruvicha oiporuvaichagua oñembohórývo hese. 3 Ha oñemboja hendápe he'ívo: Maiteípa, Nde, Judaygua ruvicha, ha ohovapete ichupe. 4 Ha Piláto osẽ jevývo okápe he'i umi oñembyatývape: Peikuaa porãke, agueru ningo ichupe peẽme okápe ndajohúgui hekovépe mba'eveichagua mba'e ivaíva. 5 Ha Hesu osẽvo okápe, iñakãre pe coróna ñuatĩguiguare ha ijao pe póncho purpuraguigua reheve, Piláto he'i ichupekuéra: Pema'ẽ porãke ko kuimba'e kóva rehe. 6 Umi pa'iguasu rembiguái ha tahachikuéra ohechávo Hesúpe osapukái joa ha he'i hikuái: Emosãingo kurusúre, emosãingo kurusúre. Upérõ Piláto he'i ichupekuéra: Pegueraha katu peẽ ha pemosãingo ichupe kurusúre, che ningo ndajohúi hekovépe mba'evete ivaíva. 7 Umi Judaygua oñembyatýva ombohováí Pilátópe: Ore ningo roguereko peteĩ tembiapoukapy, ha ko ore rembiapoukapy rehe Ha'e omanova'erã, Ha'e voi ojejapógui Nanderuete Ra'y ramo. 8 Ha Piláto ohendúvo péva, okyhyjeve katu. 9 Ha Piláto omoĩnge jevy rire Hesúpe hogaguasúpe, oporandu ichupe: Mamogua piko Nde. Hesu katu nombohováiri ichupe mba'evete. 10 Upérõ Piláto he'i ichupe: Nde piko nereñe'ẽvéi chéve. Ndereikuaái piko chepu'akaha romosãingouka térã apoiuka haña ndehegui. 11 Hesu katu ombohováí ichupe ha he'i: Mba'evéicharõ nandepu'akava'erãmo'ãi yvatéguio noñeme'ẽi rire ndéve, upévare pe nde pópe chemoíva'ekue oñemoangaipa tuichave ndehegui. 12 Upete guive Piláto oñeha'ãmba opoi haña Hesúgui, umi Judaygua katu osapukái joa ha he'i: Repoi ramo kóvaguí, nde ndaha'emo'ãvéima Róma ruvichaguasu rayhupára. Opaite ojejapóva ijehegui rei mburuvichaguasu ramo oñemoĩ Róma ruvichaguasu rehe. 13 Piláto ohendúvo umi mba'e he'íva'ekue hikuái Hesu rehe, oguenohẽuka okápe Hesúpe ha oguapy pe mbojovake guapyha itaguiguápe, hebreoygua ñe'ẽme oñembohéra Gabáta. 14 Upérõ ningo, asaje pyte rupi, pe páscua arete ára mboyve, Israelguakuéra ombosako'i opaite mba'e pe areteguasúpe ñuarã. Ha Piláto he'i Judayguakuérape: Pema'ẽ porãke pene retã ruvicha rehe. 15 Upémaramo Judayguakuéra osapukái joa: Eراها, eraha ha emosãingo ichupe kurusúre. Piláto katu ombohováí ichupekuéra: Che piko ajukaukáta pene retã ruvichápe. Umi pa'i ruvichakuéra katu ombohováí ichupe: Ore roguereko peteĩte mburuvichaguasu, oguapýva Róma retã ruvicha guapyhaguasúpe. 16 Upépe ae Piláto ome'ẽ Hesúpe ipopekuéra omosãingo haña ichupe kurusúre. 17 Ha ojapyhy hikuái Hesúpe ogueraha haña pe tenda oñembohérava Akãnguépe, hebreoygua ñe'ẽme oje'e Gólgota. Hesu voi katu ogueraha ikurusu. 18 Upépe omosãingo hikuái Hesúpe kurusúre, ha hendive mokõi ambue kuimba'e, peteĩ ijakatúape ha ambue ijasu gotýo. 19 Piláto ohaiuka ha omoĩuka Hesu kurusúre: Hesu Nazaretgua, Juda retã ruvicha. 20 Heta Judaygua ningo omoñe'ẽ pe ojehaíva'ekue, pe tenda Hesu oñemosãingohápe hi'añgui Jerusaléngui, ha Piláto ohaiuka umi ñe'ẽ umíva Hebreoygua, Romaygua ha Greciaygua ñe'ẽme. 21 Upévare Judaygua pa'i ruvichakuéra he'i Pilátópe: Anítei rehai, Judaygua retã ruvicha; ehai katu Hesu he'i hague: Che ningo Juda retã ruvicha. 22 Piláto katu he'i ichupekuéra: Umi mba'e che ahaiukava'ekue oĩma, ha upéicha opytáta. 23 Umi soldádo omosãingo rire Hesúpe kurusúre, ojapyhy ijao ha omboja'o irundy pehẽngue, peteĩteĩ soldádope ñuarã peteĩ pehẽngue, ipóncho katu noñembovyviva'ekue, peteĩ pukúpente ojepyahava'ekue uvei, 24 upévare he'i hikuái ojupe: Anítei ñamondoro jaitýnte

po'a hese jahecha haġua māvape ġuarāpa opytáta. Péicha ojapo hikuái ojehe haġua umi mba'e ojehaiva'ekue Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Oñemboja'ó hikuái che aokue ha che póncho rehe oity hikuái po'a. Ha peichaite umi soldádo ojaopapa avei, (Salmokuéra 22,18). 25 Hesu kurusu ypýpe oĩ: Hesu sy, ikypy'y, ha María, Cleófas rembireko, ha María Magdaléna. 26 Ha Hesu ohechávo isýpe ha ijypýpe hemimbo'e, Ha'e ohayhúvape, he'i isýpe: Nde kuñakarai, péina pépe ne memby. 27 Upéi he'i hemimbo'ẽpe: Péina pépe nde sy, ha upete guive pe temimbo'e péva ogueraha Hesu sýpe hógape. 28 Ko'ã mba'e rire Hesu oikuaávo opaite mba'e oikomaha ojehei haichaite Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i: Chey'uhéi. 29 Oĩhína upépe peteĩ kambuchi henyhëva víno háigui, ha omyaký hikuái peteĩ espónja pe víno háipe ha omoĩ pe espónja peteĩ takuára rehe ha ombohasa ijurúre. 30 Hesu ho'u rire pe víno hái he'i: Oikopáma, ha oñakaitývo ojehekýi ipytu. 31 Upe ára upévape Judayguakuéra oñembosako'i páscua aretépe ġuarā ha ndoipotái pe sábado ára pukukue Hesu retekue opyta sãingohápe kurusúre, ni iñirũnguéra rete, upévare ojerure Pilátape omopëuka haġua umi osãingóva retyma omano pya'eve haġua ha omboguejypa haġua ikurusúgui. 32 Upémaramo umi soldádo omopëuka pe peteĩha retyma ha pe mokõiha avei, oñemosãingomava'ekue avei kurusúre. 33 Oñembojávo Hesu rendápe katu, ohecha hikuái Ha'e omanomaha, ha upévare nomopëi hetymakuéra. 34 Peteĩ soldádo oikutu Hesu rete yképe ijyvyra puku akua apýime, oĩháme kyse haimbe'e jováiva, ha ojekutu haguégui osẽ tuguy y reheve. 35 Ha upe ohechava'ekue opaite ko'ã mba'e, opytáma techahare ramo, ha opaite mba'e ha'e he'íva guive hi'añete, peẽ pejerovia haġua avei Hesu rehe. 36 Ko'ã mba'e ojehe oiko haġua opaite mba'e ojehaiva'ekue Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Ikanguekuéra noñemopëmo'ãi, (Éxodo 12,46). 37 Ambue ñe'ẽ he'i avei: Oma'ëva'erã hikuái pe oikutuva'ekue rehe, (Zacarías 12,10). 38 Ko'ã mba'e rire Jose, peteĩ Arimateaygua, Hesu remimbo'e ñemihamegua, okyhyjégui Judayguakuéragui ojerure Pilátape omboguejy haġua Hesu retekue ha Piláto omoneĩ ichupe. Upérõ Jose oho ha omboguejy Hesu retekue (oñotý haġua). 39 Ha Nicodémo, pe oumava'ekue peteĩ pyharépe Hesu rendápe omoirũ ichupe oguerúvo mba'e ryakuã porãitéva, mĩrra ha áloe oñembojehe'apyréva 32 kílo rupi. 40 Ha'ekuéra ojapyhy Hesu retekue ha oipichy pe mba'e ryakuã porãitévape Hesu retekue rehe ha oñuãmba hetekue aopo'ípe (páño), ojepokuaa háicha Judayguakuéra apytépe, oñotý ramo omanóvape. 41 Hesu oñemosãingo hague ypýpe ningo oĩ peteĩ yvotyty, ha pe yvotytype oĩ peteĩ itakuaguasu ojejaporamóva oñeñotý haġua, ha ipype omoĩ hikuái Hesu retekue. Pe tyvy péva ndojeporúi gueteri. 42 Pe itakuaguasu hi'aġui Hesu oñemosãingo haguégui ha ka'aru pytútama, ha oñepyrũbotáma avei sábado pe areteguasu (Sábado ára Israelguakuéra oguatakuaánte 1.000 méto peve. Éxodo 16,29).

John 20

1 Pe semána ñepyrũha árape, ko'ẽmba mboyve, María Magdaléna oho Hesu oñeñotý haguépe, ha ohechávo ojeíma hague pe itaguasu ombotyva'ekue pe tyvy juru, 2 oñani ohóvo Simon Pédro ha pe ambue Hesu remimbo'e rendápe, kóva ningo pe temimbo'e Hesu ohayhuvéva, ha he'i ichupekuéra: Ojgueraha ningo Ñandejára retekue ityvýgui, ha ore ndoroikuaái moõpa omoĩra'e hikuái. 3 Upéramo Pédro ha pe ambue temimbo'e oho pya'e Hesu oñeñotý haguépe. 4 Mokõivéva oñani oñondive, pe ambue Hesu remimbo'e katu iñakuãve Pédrogui ha oġuahẽ voive ichugui Hesu tyvýpe. 5 Ha'e ojavy ha oma'ẽ pe tyvypýre ohecha pe páño yvýpe, ha'e katu ndoikéi hyepýpe. 6 Ha Pédro oúva hapykuéri, oġuahẽ vove oñeñotý haguépe ichupe, oíke pe tyvy ryepýpe ha ohecha pe páño yvýpe. 7 Pédro ohecha avei umi páño oñu'áva'ekue Hesu akã, noĩri katu pe ambue páño oĩháme, umía oñemoĩ oñemboapakuahápe (ojelia porã) mombyryve ijkére. 8 Upérõ oíke avei pe ambue Hesu remimbo'e, oġuahẽ raëva'ekue pe tyvýpe ha ohecha ha oguerovia. 9 Ha'ekuéra ne'ĩra gueteri ohechakuaa Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'imava'ekue voi Hesu opu'áva'erãha omanóva apytégui. 10 Upémaramo ko'ã mokõi Hesu remimbo'e oho jevy hógape. 11 María katu opyta pe tyvy rokápe ha ojahe'ohína. Ha jahe'ohápe ojavy ha oma'ẽ pe tyvy rehe. 12 Upéramo ohecha mokõi ángel ijao morotíva, oguapýva Hesu retekue oñemoĩ haguépe, peteĩ iñakã gotýo, ha ambue ipy gotýo. 13 Ha ha'ekuéra he'i Mariápe: Kuñakarai, mba'érehe piko nerasẽ. Ha ha'e ombohováĩ ichupekuéra: Ojguerahágui che Jára retekue. 14 He'ipávo ko'ã mba'e ojere hapykuévo ha ohecha Hesu oñembo'yha hapykuépe, ndoikuaái katu Hesuha. 15 Upérõ Hesu he'i ichupe: Nde kuñakarai, mba'érehe piko nerasẽ. Mávapepa reheka. María ningo oimo'ãgui ha'eha pe yvotyty rerekua, he'i ichupe: Karai, nde regueraha rire Hesu retekue, eréna chéve moõitépa remoĩ ra'e, che agueru jevy haġua

ichupe. 16 Upéramo Hesu he'i: María. Ha María oñembojerévo he'i ichupe hebréo ñe'ême: Rabóni , he'iséva mbo'ehára. 17 Hesu katu he'i ichupe: Ani repoko cherehe, ne'íra ajupi che Ruete rendápe, tereho uvei che hermanokuéra rendápe, ha ere ichupekuéra: Che ajupitaha che Ruete ha pende Ruete rendápe, che Jára ha pende Jára rendápe. 18 Ha María Magdaléna oho omombe'u haña hemimbo'ekuérape ohecha hague Hesúpe, ha Ha'e he'i hague ichupe opaite ko'ã mba'e. 19 Ha pe arete páscua ára rire, domingo pyharépe, umi okẽ oñemboty porã jave, ha Hesu remimbo'ekuéra oñembyaty okyhyjégui hikuái Judayguakuérágui, sapy'aitépe Hesu oíke ha oñembo'y ijapytepekuéra ha he'i ichupekuéra: Tapendepy'aguapy, 20 ha oñe'ẽmbávo ko ñe'ẽ kóva, ohechauka ichupekuéra ipokuéra ha iyyke. Upérõ hemimbo'ekuéra ovy'aite ohechávo Ijárápe. 21 Hesu he'i jevy ichupekuéra: Tapendepy'aguapy, Che Ruete chembou haguéicha, Che pomondo avei. 22 Ha he'ipávo ko'ã ñe'ẽ, Ha'e oipeju hi'ári he'i ichupekuéra: Perecibi pe Pytu Porãmbáva. 23 Oimeraẽva peẽ peperdonáva hi'angaipa, opytáta oñeperdonapyréma , ha oimeraẽvape peẽ napeperdonáva , opytáta perdon'ýre . 24 Tomas peteĩ umi 12 Hesu remimbo'e reheguáva, ojuhérova Kõingue, noĩri ambue Hesu remimbo'ekuéra ndive, Hesu ou ramoguare. 25 Ambue temimbo'ekuéra he'i ichupe: Rohecháma ningo Hesúpe. Ha'e katu he'i ichupekuéra: Che ndahechái ramo ipóre iclávo kuare, ha namoingéi ramo che kuã iclávo kuarépe, ha che po ikyse kuarépe, ndagueroviamo'ãi. 26 Ohasa rire 8 ára, Hesu remimbo'ekuéra oñembyatypa jave peteĩ ógape, ha Tomas oĩ avei ijapytépe, Hesu oíke, oñembotypa ramojepe hokẽnguéra, ha oñembo'y ijapytepekuéra ha he'i: Tapendepy'aguapy. 27 Ha upéi he'i Tomáspe: Emoinge ne kuã che clávo kuarépe, ha ema'ẽ porã che póre, ha emoinge avei nde po che yképe. Ha anive ndepy'amokõi, erovia uvei. 28 Tomas katu ombohová: Che Ruete ha che Járaite. 29 Upérõ Hesu he'i ichupe: Reguerovia, nde cherecha haguérente, ovy'aiteva'erã umi ojeroviáva cherehe ohecha'ýre mba'eve. 30 Heta ambue techaukaha (señal) Hesu ojapova'ekue hemimbo'ekuéra renondépe nojehaíri ko kuatiañe'ẽ kóvape. 31 Ko'ã mba'e katu ojehei peguerovia haña Hesu ha'eha pe Crísto, Ñanderuete Ra'y, ha pejerovia hese oñeme'ẽ haña peẽme pe tekovete.

John 21

1 Ko'ã mba'e rire Hesu péicha ojehechauka jevy hemimbo'ekuérape pe yguasu Tibérias rembe'ýpe: 2 Oĩ hikuái oñondive Simon Pédro ha Tomas, ojuhérova Kõingue, ha Natanael, peteĩ Canaygua, Galiléa departaméntogui , ha Zebedéo ra'ykuéra, ha mokõi ambue hemimbo'ekuéra. 3 Simon Pédro he'i ichupekuéra: Che aháta aikutu pira. Ha'ekuéra ombohová ichupe: Ore rohóta nendive. Oho hikuái yguasu rembe'ýpe ha ojupi peteĩ canóape , ha upe pyharépe noguenohẽi mba'evete. 4 Ko'ẽmbávo Hesu oñuahẽ yguasu rembe'ýpe, hemimbo'ekuéra katu ndoikuaái Ha'e Hesuha. 5 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Che ra'ykuéra, peguenohẽ piko pirakuéra. Ombohová hikuái: Mba'evete katu noroguenohẽi. 6 Upémarõ Hesu he'i ichupekuéra: Peity pende red pe canóa akatúa gotýo ha penohẽta. Oity hikuái, ha ndaikatúi oguenohẽ, hetaiterei pira oikémagui irédpe . 7 Upémaro pe temimbo'e Hesu ohayhúva he'i Pédrope: Hesu voi ningo. Upérõ Pédro pya'e omonde ijao, ha'e ijopívogui, ha ojeity yguasúpe. 8 Ha umi ambue Hesu remimbo'ekuéra oñemboja pe canóa reheve yguasu rembe'ýpe, naimombyryi voi, 90 métro rupi yguasu rembe'ýgui, ha ombotyryryhápe ogueru pe red henyhẽva pirágui, yguasu rembe'y peve. 9 Oguejývo pe canóagui , ohecha tatapyi rendy ha hi'ári oĩ pira ha pan . 10 Upérõ Hesu he'i ichupekuéra: Pegueru pira peguenohẽ ramóvagai. 11 Simon Pédro oíke pe canóape ha ombotyryry pe red henyhẽva 153 pira tuichávagai, ha hetaiterei ramojepe ndosorói ired . 12 Ha Hesu he'i ichupekuéra: Peju pearambosa, ha Hesu remimbo'ekuéra apytégui avave ndaipy'aguasúi oporandu haña Hesúpe: Máva piko Nde, oikuaa voi ha'e Hesuha. 13 Hesu oñemboja ha ojapyhy pe pan ha ome'ẽ ichupekuéra, ha péicha avei pe pira. 14 Kóva ningo mbohapyha jevy Hesu ojehechaukaháma hemimbo'ekuérape oikove jevy rire omanova'ekue apytégui. 15 Ha oarambohasapa rire hikuái, Hesu oporandu Simon Pédrope: Nde Simon, Juan ra'y, cherayhuvépa ko'ávagai. Simon Pédro ombohová ichupe: Héẽ, che Jára, Nde ningo reikuaa che rohayhuha. Hesu he'i ichupe: Eñangareko che ovecha ra'ykuéra rehe. 16 Upéi Hesu oporandu jevy: Simon, Juan ra'y, cherayhúpa, Pédro ombohová ichupe: Héẽ, che Jára, Nde ningo reikuaa che rohayhuha. Upérõ Hesu he'i ichupe: Eñangareko che ovechakuéra rehe. 17 Uperiremínte Hesu oporandu mbohapyha jevy Pédrope: Simon, Juan ra'y, cherayhúpa. Ha Pédro ñembyasyhápe ombohová ichupe: Che Jára, Nde reikuaa opaite mba'e, reikuaa avei che rohayhuha. Upérõ Hesu he'i ichupe: Eñangareko che ovechakuéra rehe. 18 Añetehápe, añetehápe, Che ha'e

ndéve, nemitārusuvérõ, rejeku'ajokuámi ha reho rehosehápe, ndetuja rire katu, reipysóta nde pokuéra ha ambue ndeku'ajokuava'erã ha ndeguerahava'erã nderehoseihápe. 19 Ko'ã mba'e Hesu omombe'u oikuaauka haña ichupe mba'eichagua ñemano rupípa Pédro omomba'eguasúta Ñanderuetepe. Ha Hesu he'ipávo ko'ã mba'e, he'i ichupe: Eju che rapykuéri. 20 Ha Pédro ojerévo ohecha pe temimbo'e Hesu ohayhúvape, ouha avei Hesu rapykuéri. Ha'e ningo avei pe temimbo'e ojejokova'ekue Hesu pyti'a rehe pe céna péva jave, ha oporanduva'ekue Hesúpe: Ore Jára, máva temimbo'épa ore apytégui netraicionátava. 21 Ha Pédro ohechávo ichupe oporandu Hesúpe: Ha kóvaguí piko mba'e oikóta. 22 Hesu katu he'i ichupe: Che aipota ramo ha'e oikove Che aju jevy peve, mba'éiko ndéve upéva. Nde katu eju che rapykuéri. 23 Upévare ningo oje'e Hesu Crísto reheguáva pa'úme, ko temimbo'e kóva nomanomo'ãiha. Hesu katu nde'íri Pédrope: Ha'e nomanomo'ãiha, he'ínte: Che aipota ramo ha'e oikove Che aju jevy peve, mba'éiko ndéve upéva. 24 Pe temimbo'e Hesu ohayhúvape ningo, ohai ko kuatia ñe'ẽ kóva, ha'e voi ningo peteĩ techahare poráva, ha ñande jaikuaa iñe'ẽnguéra hi'añete ha hekoitepeha. 25 Hetaiterei mba'e Hesu ojaopoveva'ekue, ha ojehai rire peteĩteĩ hi'ã chéve, ko múndope ndaijapaiva'erãmo'ã umi kuatiañe'ẽ ojehaivétava.

Acts 1

1 Pe ambue kuatiañe'ẽme amombe'uva'ekue ndéve Teófilo, opaite mba'e Hesu rekove rehe, Ha'e onace guive, umi mba'e ombohekova'ekue, ha umi milágro ojaopova'ekue, 2 ojehepe peve Ha'e yvágape. Hesu ojehepe mboyve omombe'uka pe evangélio ijaopostolkuéra rupive, Ha'e oiporavova'ekue Pytu Porãmbáva rupi. 3 Hesu ojehechaukava'ekue ijaopostolkuérape 40 ára pukukue Ñanderuete omoingove jevy rire ichupe, ha ojehepe mboyve yvágape, ha umi ára umívape ohekombo'e poráva'ekue ichupekuéra umi mba'e ndoikuaa porãiva gueteri Ñanderuete retãguasú rehe. 4 Ha oñembyatypa jave hemimbo'ekuéra Hesu he'i ichupekuéra: Ani haña osẽ Jerusalénguĩ Ñanderuete ombou peve pe Pytu Porãmbáva, Ha'e oprometemava'ekue Che ha'e haguéicha peẽme. 5 Juan Bautista obautizava'ekue ýpe, peẽ katu pejebautizava'erã pe Pytu Porãmbávape mbovyi ára riremĩnte. 6 Ha oñembyatypa jave hikuái oporandu Hesúpe: Ore Jára, remopu'ã jevýtapa Israel retã ko'ã ára ko'avape. 7 Hesu katu he'i ichupekuéra: Ndaijái peẽme peikuaa haña umi ára umíva térã pe ára Ñanderuete oiporavomava'ekue ohechauka haña ipu'aka. 8 Opáichavo oñeme'ẽta peẽme pu'aka, ou vove pende'ári pe Pytu Porãmbáva, ha peẽ peikóta che rechaharekuéra ramo Jerusalénpe, opaite Juda departaméntope, Samáriape ha yvy rugua pahaite peve. 9 Ha Hesu he'ipávo ko'ã ñe'ẽ kóva, ojehepe ichupe yvágape hemimbo'ekuéra resa renondégui ha peteĩ arai omo'ã ichupe ojupívo. 10 Ha oma'ẽ jave hikuái Hesúre ojupi ohóvo yvágape, oñemboja sapy'a mokõi ángel ijao morotíva hendapekuéra, 11 ha he'i hikuái: Peẽ, kuimba'e Galiléa pegua mba'érehépa pema'ẽpeína ára rehe, peẽ pehecha haguéicha ko Hesu ojehepe pende apytégui yvágape, peichaite ou jevyva'erã. 12 Upérõ ogejy hikuái pe cérrõ Olivotýgui ha oho Jerusalénpe. Pe cérrõ opyta 1000 métrõ rupi Jerusalénguĩ, péva pevénte Israelguakuéra ikatu oguata sábado jave ramo. 13 Ha oñuahẽvo Jerusalénpe ojupi hikuái pe óga kotyguasú yvatépe, oikohápe hikóni: Pédro, Jacóbo, Juan, Andres, Felípe, Tomas, Bartolome, Matéo, pe ambue Jacóbo, Alféo ra'y, Simon, pe Zelotekue, ha Júdas, Jacóbo ra'y. 14 Ha'ekuéra oĩ peteĩ ñe'ẽme oñembo'e py'ýiete umi kuñakaraikuéra ndive: María, Hesu sy, ha Hesu ryvykuéra ndive avei. 15 Umi ára umívape, Pédro opu'ã hermanokuéra apytépe, oñembyatýva hikuái 120 rupi, ha he'i ichupekuéra: 16 Che hermanokuéra ojehepe'erã pe ñe'ẽ ojehai háicha Ñanderuete kuatiañe'ẽme ha pe Pytu Porãmbáva he'íukava'ekue Júdas rehe David juru rupi: Júdas voi omoakáva'ekue Hesúre ija'e'yvakuérape oapresa haña ichupe, (Salmokuéra 41,10). 17 Júdas ojepepava'ekue avei ore apostolkuéra apytépe omba'apo haña ore irũ ramo. 18 Ha'ekuéra ojoguava'ekue ipy'ajoyvy repy rehe (traicion repy rehe) peteĩ yvy pehẽngue, ha ho'a oakãvo, okapu mbyte rupi ha hyekue oñehẽmba. 19 Ko mba'e kóva oñemombe'u opaite Jerusalenguakuéra apytépe, ha pe yvy pehẽngue oñembohéra Israelgua ñe'ẽme Acéldama, he'iséva Tuguy Ñu. 20 Ojehai voi ningo: Hogakue topyta nandi, ha anive ojeiko ipype, ha hembiaapo rãngue toñembohasa ambuépe, (Salmokuéra 69,26 109,8). 21 Upévare ningo ojeoporavova'erã Júdas rendaguépe peteĩme ñande apytégui, ñanemoirúva'ekue avei jaiko aja Hesu ndive, 22 Ha'e ojebautiza guive Juan po rupi, upe ára ojehepe peve yvágape. Peichaguámante ikatu omombe'u Ñandejára oikove jevyha avei ikatu opyta techahare añeteguáva ramo. 23 Peichagua kuimba'e mokõinte oĩ: Jose, oñembohérava avei Barsabas, ha héra jo'a katu Jústo (Heko Potíva), ha upéi

Matías. 24 Oñembo'évo he'i hikuái: Nde, ore Jára, reikuaa porãmba opavave py'apýpe oíva guive, ehechaukamína oréve mávapepa ko'ã mokõigui Nde reiporavo, 25 oiko haña ore apostolkuéra apytépe ha oñeme'ẽ haña avei ichupe pe apóstol rembiaporã Júdas rendaguépe, ha'e ojeímagui ore apytégui oho haña hendañuáme. 26 Ha oity hikuái hesekuéra po'a, ha pe po'a ho'a Matías rehe, ha upe ára guive ojepapa avei ichupe apóstol ramo, umi ambue 11 apostolkuéra ndive.

Acts 2

1 Ha oñuahẽvo pe arete, hérava Pentecóstes , oĩmbaite oñembyatyhápe peteĩ tendápe, 2 ha ho'a sapy'a yvágagui peteĩ tyapu yvytu hatãvaicha ha omyenyhẽmba pe óga oguapyhápe hikuái, 3 ha ojehechauka tatarendy oñemyasãiva kũicha peteĩteĩ iñakã ári. 4 Ha opyta henyhẽmba hikuái Pytu Porãmbávagui ha oñepyrũ oñe'ẽ tetã ambueygua ñe'ẽme, pe Pytu Porãmbáva ome'ẽ háicha peteĩteĩme oñe'ẽ haña. 5 Upéramo oiko Jerusalénpe heta Judaygua ojeroviáva Ñanderuete, onaceva'ekue ambue tetãme, ko'ã Judaygua ouva'ekue opaite tetã oíva guive ko yvy apéregui, (areteguasúpe). 6 Ha ojehe ramo guare ko tyapu kóva, hetaiterei oñembyaty upépe ha ipy'andýi opytávo peteĩteĩva ohendúvo iñe'ẽteépe oñe'ẽ ramo. 7 Ha'ekuéra oñemondýi ha ohecharamoite ha he'i hikuái: Ma'ẽmi, opaite ko'ã oñe'ẽva, ndaha'ei piko Galiléaygua. 8 Mba'éicha rupi piko ñahendu ichupekuéra oñe'ẽ ramo pe ñe'ẽ ñanace haguépe: 9 Partiyagua ñe'ẽme, Mediyagua, Elamgua, Mesopotamiaygua, Judaygua, Capadociaygua, Pontoygua, Asiaygua, 10 Frigiaygua, Panfiliaygua, Egiptoygua, Libiyagua, Cirene ypypegua ha umi Romaygua ko'ápe oikóva; 11 ore Judaygua ha tetã ambueygua ojeroviáva avei Judayguakuéra Jára Jahve rehe, rohendupa joa umi mba'eguasú Ñanderuete ojapova'ekue. 12 Ipy'andyipa hikuái ha ndoikuaái mba'épa upe oikóva, upévore oĩ umi he'íva: Mba'épa he'ise ko'ã mba'e; 13 ambuekuéra katu oñembohoryhápe he'i: Oka'upa joa ningo hikuái víno he'ẽme. 14 Upérõ Pedro, umi 11 apostolkuéra ndive hatã oñe'ẽ ha he'i ichupekuéra: Kuimba'e Judaygua ha opaite Jerusalengua peikuaáke ha pejapysaka porã che ñe'ẽ rehe. 15 Ko'ã kuimba'e ko'áva ningo ndoka'úi peẽ peimo'ã háicha, ndaijyvatéi gueteri pe kuarahy, 9 hóra ramovahína. 16 Oikónte umi mba'e pe proféta Joel he'iva'ekue: 17 Ñanderuete voi he'i: Umi ára pahápe Che aňohẽta che Pytu Porãmbávagui opaite tetãyguakuéra ári, ha pende ra'ykuéra ha pende raiykuéra oprofetizáta ha pende karia'ykuérape ojehechaukáta ipayetépe (visiónpe) umi mba'e Ñanderuete ohechaukaséva ichupekuéra ha umi ikaraietémava ohecháta ike pegua. 18 Ha che rembiguái kuimba'e ha kuña ári aňohẽta umi árape che, Pytu Porãmbávagui, ha oprofetiza joáta umi árape. 19 Ha ahechaukáta milagrokuéra yvate ára rehe ha yvy apére oikóta techaukahakuéra: Tuguy, tata ha tatatĩ, 20 pe kuarahy oñemoambuéta iñypytũmba peve, ha jasýgui oikóta tuguy, ko'ã mba'e oikóta Hesu Crísto ára ojajaipáva oñuahẽ mboyve. 21 Ha ojejúta: Opaite umi ohenóiva Hesu Crísto rera ojesalváta, (Joel 3,1-5). 22 Peẽ kuimba'e Israel peguáva, pehendu ko'ã ñe'ẽ: Ñanderuete ningo omboaje Hesu Nazaretguápe pende apytépe: Pu'aka, milagrokuéra ha umi techaukahakuéra Ha'e ojapoukava'ekue pende apytépe Hesu rupi, peẽ voi peikuaa porã ko'ã mba'e. 23 Ko Hesu kóvape Ñanderuete voi omoíva'ekue pende pópe, ha Romayguakuéra rupi, oikuaa'yva Moises rembiapoukapykuéra, peẽ peclavava'ekue ichupe kurusúre omano haña. Opaite ko'ã mba'e Ñanderuete oikuaa porã voi oiko mboyve, ojehe katu Ha'e oipotágui. 24 Ñanderuete katu omoingove jevy ichupe, ku kuña imembymbotáva ohasa asy háicha imemby haña, péicha Hesu ohasa asyeterei avei, umi ñemano sã jára katu ndaikatúi ojoko ichupe. 25 David ningo he'iva'ekue voi hese: Ahechámi Ñanderuetepe tapia che renondépe, Ha'e oĩgui che yke akatúape ani haña avave chemomýi. 26 Upévore che py'apy ovy'aite, ha che juru opurahéi torypaitépe, che ro'o jepe opytu'úta oha'ārõ aja ijeroviahápe. 27 Nderehejamo'ãigui che ánga aña retãme, ha Nde nderehejamo'ãi avei pe Heko Porãva retekue oñembyai haña. 28 Nde rehechauka chéve pe tekove rape, ha Nde chemyenyhẽta vy'águi aĩ aja ne renondépe, (Salmokuéra 16,8-11). 29 Che ryvykuéra, pehejami chéve ta'e porã peẽme ñande ru David rehe, peẽ peikuaa porã voi ha'e omano rire oñeñotý hague ha ko'ãga peve ityvy oĩ ñande apytépe. 30 Ha'e ningo peteĩ profetakue, ha Ñanderuete ome'ẽ ichupe iñe'ẽ, peteĩ iñemoñare oguapyva'erãha iguapyhaguasúpe. 31 Davidpe ojehechaukáma voi Hesu Crísto omoingove jevytaha, ha'e he'imava'ekue avei ñandéve Hesu ndopytava'erãiha omanomava'ekue retãme ni hetekue noñembyaiva'erãiha. 32 Ñanderuete voi omoingove jevy Hesu Crístope, ha ore roikóma opaite ko'ã mba'e techahare ramo. 33 Ñanderuete ningo omboguapy ichupe ijakatúape ha Ha'e ome'ẽ avei Hesúpe promesa pe Pytu Porãmbáva outaha, ha

ko'áña Hesu oñohẽma avei pe Pytu Porãmbáva tetãnguakuéra ári. 34 David ndojupíri yvagakuérape. Ha'e voi he'i: Ñanderuete he'i che Járape: Eguapy che akatúape, 35 che ambopoguy ha amoĩ meve nde py guýpe opaite nderehe ija'e'ỹvape, (Salmokuéra 110,1). 36 Israel retã, eikuaa porãke, pe Hesu peẽ pemosãingova'ekue kurusúre, Ñanderuete omoingove jevýma oiko haña Ñandejára ha ñande Salvador (Mesías) ramo. 37 Ohendúvo ko'ã mba'e ojepy'ajopy joa hikuái, ha oporandu Pédro ha umi ambue apostolkuérape : Ore ryke'ykuéra, mba'e piko rojapóta. 38 Pédro he'i ichupekuéra: Peñembyasy peiko vai haguére, pejevy Ñanderuete rendápe ha peteĩteĩva tojebautizauka Hesu Crísto rérape, Ha'erupínte ojepe'akuaa pene rembiapo vaikue (angaipa) ha oñeme'ẽva'erã peẽme pe Pytu Porãmbáva oporosãmyhýtava. 39 Peẽme ġuarã, pene ñemoñarenguérape ġuarã ha tetã ambueyguakuérape ġuarã oñeme'ẽ avei ko promesa Pytu Porãmbáva rehegua , opaite umi ohenóiva guive Ñanderuetepe. 40 Ha heta ambue ñe'ẽ rupi Pédro omyasãi Hesu Crísto evangélio , ha oikuaauka ichupekuéra he'ívo: Peheja Ñanderuete tapendesalva ko'ã tekove vai ko'ãvagui. 41 Ha umi iñe'ẽrendu ha ogueroviáva iñe'ẽ ojebautizauka ha péicha oíke Hesu Crísto Iglésiape 3.000 hermanokuéra rupi. 42 Ha'ekuéra oiko umi apóstol ombo'e haguéicha ichupekuéra, ha oñembyatývo oiko peteĩ ñe'ẽme ha peteĩ py'apyetépe, oñembo'e, ocena oñondive ha ho'u avei pe céna Hesu Crísto reheguáva (céna del Señor). 43 Opavavete ohecharamo joa heta milágro ha techaukaha oikóva apostolkuéra rupi. 44 Opaite ojeroviáva guive oñembyaty peteĩ tendápe, ha opaite mba'e oguerékóva guive ojupe ġuarã meme. 45 Ha ovende ijyvy ha imba'ekuéra, ha oñemboja'o hikuái ojoapytépe peteĩteĩ oikotevẽ háichante. 46 Ha meme árape oñembyaty hikuái peteĩ py'ápe Ñanderuete rogaguasúpe ha ocena ha ho'u pe céna Hesu Crísto reheguáva oñembyaty ramo avei hogakuérape vy'apópe ha py'a porãme oñondive . 47 Ha'ekuéra omomba'eguasú Ñanderuetepe, hetãnguakuéra ohayhúgui ichupekuéra, ha Ñanderuete ombojoapy joapyve umi ojesalva va'eráva.

Acts 3

1 Pédro ha Juan oho ka'aru las 3 hóra rupi, ñembo'e hórape, Ñanderuete rogaguasúpe. 2 Ha peteĩ kuimba'e ikarẽva isy rye guivéma voi ojequeru meme árape Ñanderuete rogaguasu Rokẽ Porãme ojerure haña pirapire umi oikévape Ñanderuete rogaguasúpe. 3 Upe kuimba'e upéva ohechávo Pédro ha Juánpe oíke jave Ñanderuete rogaguasúpe ojerure avei ichupekuéra pirapire rehe. 4 Pédro ha Juan katu oma'ẽ porã hese ha he'i hikuái ichupe: Ema'ẽ porã orerehe. 5 Upevove ha'e oma'ẽ hesekuéra ha oha'ãrõ ohupity haña ichuguikuéra pirapire. 6 Pédro katu he'i ichupe: Pláta ha óro ndaguerekói, pe aguerekóva katu ame'ẽta ndéve: Hesu Crísto, Nazaretgua rérape, eguata. 7 Ha Pédro ombohasa ipo akatúa pe ikarẽvape ha omopu'ã ichupe, ha upevove ipy ha ipy ñu'ãnguéra imbaretepa jevy. 8 Ha opu'ãvo oíke Pédro ha Juan ndive Ñanderuete rogaguasúpe omomba'eguasú haña Ñanderuetepe. 9 Ha opaite hetãnguakuéra ohecháva guive ichupe oguataha omomba'eguasú Ñanderuetepe. 10 Oikuaa porã hikuái ha'eha pe oguapyva'ekue Ñanderuete róga Rokẽ Porãme ha ojerurémi pirapire, uperõ ohecharamo joaite ha ipy'andýi hikuái umi mba'e hese oikova'ekue rehe. 11 Pe ikarẽva'ekue omoirũ Pédro ha Juánpe heta hetãgua ipy'andýiva reheve ha oho hikuái Ñanderuete rogaguasu korapy tuichávape, pe tenda hérava Salomon rogaguyguasúpe, (oĩva Ñanderuete rogaguasu yképe kuarahyresẽ gotýo). 12 Ha Pédro ohechávo pe atyguasú, he'i ichupekuéra: Peẽ, che retãnguakuéra, mba'érehe piko pende py'andyipa joa ko'ã mba'e rehe. Térã mba'érehe piko pejesareko orerehe ore romboguatárõ guáicha ko kuimba'e kóvape ore pu'aka térã ore reko porã rupi. 13 Abraham, Isaac ha Jacóbo Jára, ore rukuéra Jára, Ñanderuete voi, ombotuicha hembiguái Hesúpe, peẽ pemoĩva'ekue Piláto pópe pembotove (penega) haña ichupe Piláto renondépe ha'e omosãsose ramojepe Hesúpe. 14 Peẽ katu pemboyke pe Heko Porãvape ha Heko peguávape, ha pejerure Hesu rendaguépe ojepoi haña peẽme Barrabas, peteĩ jukaháragui, 15 ha pejuka pe tekove Járape, Ñanderuete katu omoingove jevy ichupe omanova'ekue apytégui, ha ore ningo opaite ko'ã mba'e rechaharekuéra. 16 Ha ore rojeroviaroína ko Hesu Crísto rehe, Ha'e ningo omonguera ko ikarẽvape, peẽ peikuaáva pende resa renondépe, ndaoréi. 17 Ha ko'áña, che ryvykuéra che aikuaa peẽ pejapo hague ko'ã mba'e ndapeikuaa'ýguínte, péicha avei pende ruvichakuéra. 18 Ñanderuete katu oipota opaite ko'ã mba'e ojehu, Ha'e voi oikuaaukama avei yma guive iprofetakuéra rupi: Crísto ohasa asytaha, 19 upévare peñembyasy pejapo vai haguére ha pejevy Ñanderuete rendápe, ojepe'a haña pene rembiapo vai, 20 ikatu hañaicha oġuahẽ umi vy'a arakuéra Ñanderuete resa

renondégui ha Ha'e tombou pene rendápe pe Ha'e oiporavomava'ekue, Hesu Crístope. 21 Ko'ága katu Hesu opytava'erã yvágape, Ñanderuete rekohápe, oгуahẽ meve umi ára Ñanderuete omyatyrõmba jevy haгua opaite mba'e, Ha'e he'i haguéicha iproféta heko potíva rupi umi ára atyguasu ymaguare guive (Matéo 17,11). 22 Añetehápe Moises he'iva'ekue: Ñanderuete omopu'áva'erã peẽme peteĩ proféta cheichagua pende ryvykuéra apytégui, pehendúke ichupe opaite ñe'ẽ Ha'e he'ítava guive peẽme (Deuteronomio 18,15). 23 Peikuaa poráke: Ojehuva'erã katu opaite iñe'ẽrendu'ýva pe proféta pévape, ogehapo'ova'erã hetäyguakuéra apytégui. 24 Opaite proféta Samuel ára guive ha opaite uperireguáva oñe'ẽ ko ára kóva rehe. 25 Peẽ ningo profetakuéra ra'y, ha Ñanderuete oñembopy'apeteĩ pende rukuéra ndive, ha Ha'e he'i Abrahámpe: Ne ñemoñarenguéra rupi opaite tetã oíva guive yvy apére ogehovasava'erã. 26 Peẽme гuarã raẽ katu Ñanderuete omopu'áva'ekue Ita'ýrape, peẽ pejehovasa haгua Ha'érupi, pejei haгua pende rape vaígui ha pende reko vaígui (Matéo 1,21)

Acts 4

1 Pédro ha Juan oñe'ẽvo gueteri hikuái hetäyguakuérape oгуahẽ pochypópe umi pa'i saduceokuéra ha pe Ñanderuete rogaguasu tahachi ruvicha ndive, 2 ha'ekuéra ombo'e haguére hetäyguakuérape ha omombe'u haguére oñemoingove jevýma hague Hesu Crístope omanomava'ekue apytégui. 3 Ha'ekuéra oapresa ha omoinge Pédro ha Juánpe cárcelpe ambue ára peve, ika'aruetémagui. 4 Heta umi ohendúva ijapytégui katu oñepyrũ ojerovia Hesu Crísto rehe, ha oñembohetave ohóvo 5.000 kuimba'e rupi, umi ojeroviámava. 5 Ha ambue árape oñembyaty Jerusalénpe: Imburuvichakuéra, umi 71 karai ancianokuérape omyakáva avei hetäyguakuérahaha umi kuatia haihára, 6 ha Anas, pe pa'i ruvicha, Caifas, Juan, Alejandro, ha opaite pa'i ruvicha rogayguakuéra. 7 Ha omohenda rire hikuái Pédro ha Juánpe ijapytépe, oporandu hikuái: Mba'eichagua pu'aka rupi piko térã máva rérape piko peẽ pejapo pe milágro péva. 8 Upérõ, Pédro henyhëva Pytu Porãmbávagui, he'i ichupekuéra: Tetã ruvichakuéra ha karai ancianokuéra , pemyakáva ko tetã kóvape: 9 Peikuaase piko mba'eichagua pu'aka rupi ha máva réra rupi ko kuimba'e ikarëva'ekue oñemonguera, 10 upeicharamo ore roikuaauka peẽme ha opaite Israelguakuérape ko kuimba'e ikarëva'ekue oñembo'ýva pene renondépe oñemonguera Hesu Crísto réra rupi, pe Nazaretgua, peẽ pejukaukava'ekue kurusúre, Ñanderuete katu omoingove jevýma ichupe iñemanógui. 11 Ko itaguasu kóva peẽ óga apohára pemboyke, opáichavo oikóma ichugui pe óga rapo, ha hi'ári oñemboguapy pe óga ha opaite ambue itakuéra. 12 Ambue rupi ndaipóri salvacion , ndaipórigui ambue téra ára guýpe ikatuva'eráva rehe jajesalva. 13 Umi mburuvicha ohecha ramo mba'éichapa Pédro ha Juan py'aguasúpe omombe'u Hesu Crísto evangélio , oikuaa porã voi ha'ekuéra ndoike areiha escuélape ni noñemoarandúi hague yvy arigua arandúpe, upévale ohecharamoite hikuái. 14 Ha ohechávo pe kuimba'e ikarëva'ekuépe oñembo'ýva ijapytépe, ndaikatuvéi he'i mba'eve ivaíva hesekuéra. 15 Upévale umi mburuvicha he'i ichupekuéra osẽ haгua ijapytégui, ha'ekuéra oñemongeta porã haгua oñondivénte, 16 ha he'i joa hikuái: Mba'e piko jajapóta ko'ã kuimba'e ko'áva rehe, opaite Jerusalengua oikuaa porã Pédro ha Juan ojapo hague ko techaukaha omonguerávo pe kuimba'e ikarëva'ekuépe ha péva ñande ndaikatúi ñambotove (ñanega). 17 Anive haгua ha'ekuéra omombe'u Hesu Crísto evangélio Israelguakuéra apytépe, ñamongyhyje porã ha jajopy ichupekuéra okirirĩete haгua. 18 Upérõ ohenói jevy hikuái Pédro ha Juánpe, ha he'i ichupekuéra anive haгua omombe'u Hesu rehe Israelguakuéra apytépe, térã oporombo'e Hesu ñe'ẽre. 19 Pédro ha Juan katu ombohováí ha he'i ichupekuéra: Pembojovake hekópe, ore oreñe'ẽrenduva'eräpa Ñanderuetepe térapa peẽme. 20 Ore ningo ndaikatúi roguerokirirĩ umi mba'e ore rohecha ha rohenduva'ekue. 21 Upérõ umi mburuvicha omongyhyje jevy ichupekuéra, ha opoi Pédro ha Juángui, ndojohúigui hesekuéra mba'evete ikatúva omoĩ vai haгua ichupekuéra, hetäyguakuéra omomba'eguasúgui Ñanderuetepe pe milágro oikomava'ekue rehe. 22 Pe kuimba'e oñemonguerava'ekue oguerékóma 40 año ári. 23 Ha ojepoi rire ichuguikuéra, Pédro ha Juan oho iñermanokuéra rendápe ha omombe'upa hikuái ichupekuéra umi pa'i ruvicha ha mburuvichakuéra he'iva'ekue guive ichupekuéra. 24 Ha umi ojeroviáva Hesu Crísto rehe ohendúvo umi mba'e omomba'eguasú Ñanderuetepe he'ívo: Ore Jára, Nde rejapova'ekue pe ára, ko yvy, pe yguasu ha opaite mba'e ipype oíva guive. 25 Nde Pytu Porãmbáva rupi ere ore ru David juru rupi ore rukuérape: Ma'erã piko tetãnguéra oñembotuicha ha tetãnguéra ojepy'amongeta hikuái mba'e rei rehe. 26 Tetã ruvichakuéra opu'ã ha mburuvichakuéra oñembyaty oñondive oñemoĩ haгua

Ñanderuete ha pe Ha'e oiporavova'ekue rehe, (péva he'ise Hesu Crísto rehe. Salmokuéra 2,1-2). 27 Añetehápe oñembyaty hikuái ko táva Jerusalen kóvape, Heródes ha Póncio Piláto, tetã ambueyguakuéra ha Israelguakuéra ndive oñemoĩ hağua nde poravopyre Hesu Crísto rehe. 28 Oikopa hağua nde pu'akaguasute ombosako'íva ha Nde reipotáva guive. 29 Ha ko'áğa ore Jára, ema'emi umi oremongyhyjéva rehe, ha emokyre'ỹ ne rembiguaikuérape omombe'u hağua ne evangélio py'aguasupópe. 30 Nde pu'aka rupi emonguera hasývape, ha ehechauka milágro ha techaukaha ne rembiguái heko poráva Hesu Crísto rupi. 31 Ha oñembo'epa rire oryrýi pe óga oñembyatyhápe hikuái, ha opavave oñemyenyhẽ Pytu Porãmbávagui, ha kyre'ỹpópe omombe'u Hesu Crísto evangélio . 32 Ha opaite ojeroviáva guive Hesu Crísto rehe ipy'a peteĩ ha hi'ánga peteĩ oñondive ha avave ijapytépe nde'íri oguerékóva guive imba'eha, opaite mba'e uvei oñomba'epa. 33 Ha tuicha pu'aka rupi apostolkuéra omombe'u Hesu Crísto oikove jevymaha, ha Ñanderuete mborayhu oĩ hendivekuéra. 34 Ijapytépe avave ndohasa asýi, umi ijyvýva térã hógava ovende ha ogueru pe pirapire ohupityva'ekue, 35 ha omoĩ apostolkuéra py renondépe, oñemboja'o hağua hikuái peteĩteĩme oikotevẽ haichaite. 36 Jose, umi apóstol ohenói avei ichupe Bernabe, he'iséva ñemoangapyhy ra'y, ha'e peteĩ Levigua, onaceva'ekue Chíprepe. 37 Ha'e ovende ijyvy, ha ogueru hepykue ha omoĩ avei apostolkuéra py rendondépe.

Acts 5

1 Peteĩ kuimba'e hérava Ananías ha hembireko Safíra ovende avei ijyvy. 2 Ha'e omboyke katu ñemiháme pirapire hepykuégui imba'erã ramo ha pe pirapire hembýva ha'e omoĩ apostolkuéra py renondépe, oguerupárõ guáicha, ha hembireko oikuaapa voi avei péva. 3 Pédro katu he'i ichupe: Ananías, mba'érehe piko Satana omyenyhẽ nde py'apy, ndejapu hağua Pytu Porãmbávape ha reñomi pe yvy repykuégui. 4 Revende'ỹ rire ne mba'eva'erãmo'ã gueteri, ha revende rire opaite pe yvy repykue ne mba'e gueteri avei. Mba'épa ojehe nde remoĩ hağua ko mba'evai kóva nde py'apýpe. Nde nandepapúi hermanokuérape , Ñanderuetepe uvei ndejapu. 5 Ananías ohendúvo umi ñe'ẽ ho'a ha omano. Ha opavave ohendúva guive péva, okyhyjepa opytávo. 6 Ha karia'ykuéra oñu'ã hetekue ha ogueraha ichupe oñotý hağua. 7 Ha mbohapy hóra rire rupi, hembireko ou avei apostolkuéra rendápe, ndoikuaái katu upe ojehuva'ekue. 8 Upérõ Pédro oporandu ichupe: Eremi chéve, ko pirapire kóva piko opaite pende yvy repykue. Ha ha'e he'i: Héẽ, ore rome'ẽmbaite. 9 Upémaramo Pédro he'i ichupe: Mba'érehe piko peñemoĩ peteĩ ñe'ẽme peipy'ara'ã hağua Pytu Porãmbávape. Eikuaa porãke, umi karia'y oñotýmava'ekue ne ménape oha'ārõma pe okẽme neñotý hağua avei ndéve. 10 Upevovete ha'e ho'a Pédro py renondépe, ha omano avei. Ha umi karia'y oike ha ojohu ichupe omano hague avei, ogueraha ha oñotý hikuái ichupe iména ykére. 11 Ha opaite iglesiaygua ha ambuekuéra ohendúva guive ko mba'e kóva okyhyjeiterei opytávo. 12 Apostolkuéra po rupi oiko heta techaukaha ha milagrokuéra hetáygua kuéra apytépe, ha oimba hikuái py'a peteĩme Ñanderuete róga ykére, Salomon rogaguýpe. 13 Heta Israelguakuéra oñemboyke ichuguikuéra, ambuekuéra katu ijapytepekuéra ohecha porã iglesiayguakuérape . 14 Ha umi ojeroviáva Hesu Crísto rehe oñembohetave ohóvo, kuimba'e ha kuñakuéra. 15 Ha ojequeraha umi hasývape Jerusalen cälle rupi hupa ha ikyhápe, áğa Pédro ohasávo, ikuarahy'angue jepe ho'a hağua hasyvakuéra ári. 16 Umi táva oíva Jerusalen jerekuévogui ogueru hikuái Jerusalénpe avei heta hasýva ha oikóva mba'epochy poguýpe, ha oñemonguerapa hikuái. 17 Pe pa'iguasu ha opaite saduceokuéra hendive oíva henyhẽmba hikuái ipy'arasýgui (envídiagui); 18 ha oapresa hikuái Pédro ha Juánpe ha omoinge ichupekuéra cárcelpa . 19 Pe pyharépe Ñanderuete ángel katu oipe'a pe cárcelpa rokẽ, oguenohẽ ichupekuéra okápe ha he'i: 20 Tapeho Ñanderuete rogaguasúpe ha pemombe'u opavavépe Hesu Crísto evangélio , pe tekove rape rehegua. 21 Ohendúvo péva, oike hikuái ko'ẽjúvo Ñanderuete rogaguasúpe oporombo'e hağua. Pe ko'ẽ pévape oñembyaty avei pa'iguasu, saduceokuéra hendive oíva ha opaite 71 karai ancianokuéra, omoakáva avei Judayguakuérape, ha ohenoiuka Pédro ha Juánpe cárcelpa . 22 Ha umi tahachi oho cárcelpa , ndojohúi katu ichupekuéra, ha ojevy omombe'u hağua pa'iguasúpe. 23 Ha umi tahachi he'i: Ore rojohu oñemboty porã pe cárcelpa , ha umi oñangarekóva pe cárcelpa rehe oñembo'y hokẽ renondépe, roipe'ávo katu pe okẽ ndorojohúi avavépe hyepýpe. 24 Pe Ñanderuete rogaguasu tahachi ruvicha ha umi pa'í ruvicha ohendúvo péva ipy'andyiete, ha ndoikuaái mba'épa kóva he'ise, ni mba'épa ojavova'erã hikuái. 25 Upevove peteĩ kuimba'e ou hendápe ha he'i ichupekuéra: Umi kuimba'e peẽ pemoiñeva'ekue cárcelpa oĩ jevýma Ñanderuete rogaguasúpe, oñembo'y ha

oporombo'e jevymahína. 26 Upérõ oho pe tahachi ruvicha hembiguaikuéra ndive ogueru haña ichupekuéra oñembosarai'ýre hesekuéra, okyhyjégui hetäyguakuérágui ojukarõ guarã ichupekuéra ita jejapípe. 27 Ogueru ha omoinge hikuái umi mburuvichakuéra apytépe, ha pe pa'iguasu oporandu ichupekuéra, 28 ha he'i: Ndoro'e porãi piko peẽme anive haña peporombo'e pe téra péva rehe. Ha péina pemyenyhẽmba Jerusalen pene mbo'epýgui, ha peityse ore ári pe kuimba'e péva ruguy. 29 Upémaramo Pédro ha ambue apostolkuéra he'i ichupekuéra: Oreñe'ẽrenduveva'erã Ñanderuetepe kuimba'ekuérágui. 30 Ore rukuéra Jára, Ñanderuete, ningo omoingove jevy Hesúpe, peẽ pemosãingova'ekue kurusúre omano haña. 31 Ko Hesu kóvape Ñanderuete omboguapy ijakatúape Tetã ruvichaguasu ha tetäyguakuéra Salvador ramo, Israel ojevy haña Ñanderuete rendápe ha oñeperdona haña ichupekuéra. 32 Ore ningo umi mba'e rechahare ha pe Pytu Porãmbáva avei, Ñanderuete ome'ẽva umi iñe'ẽrendúvape. 33 Ha'ekuéra ohendúvo umi mba'e, ipochyeterai ha ojukase ichupekuéra. 34 Upérõ peteĩ fariséo hérava Gamaliel oñembo'y ijapytépe, ha'e peteĩ mbo'ehára hetäyguakuéra omomba'ẽva, ha'e oguenohẽuka sapy'ami umi apóstolpe, 35 ha he'i ichupekuéra: Peẽ Israelgua, pema'ẽ porãke jejapótava rehe ko'ã kuimba'ere. 36 Ko'ã ára mboyve ningo opu'áva'ekue Téudas, peteĩ kuimba'e oñemomba'eguasúva, ha ombyaty hendive 400 kuimba'e, ha ojejuka rire katu ichupe opaite iñirũnguéra oñemosarambipa, ha pe apañuái opa reiva'ekue. 37 Ha'e rire ningo opu'ã Júdas, peteĩ Galileaygua, umi cénso árape, ha heta tetäyguá omoirũ ichupe. Ha'e omano avei ha iñirũnguéra oñemosarambipa jevy. 38 Ha ama'ẽvo umi mba'e ojehuva'ekue rehe che ha'e peẽme: Pepoi katu ko'ã kuimba'e ko'avagui ha ani pejapo mba'evai hesekuéra. Kuimba'e rembiapo ramo ha'ekuéra ojapovahína opa reiva'erã katuete, 39 Ñanderuete rembiapo ramo katu, peẽ ndaikatúi pembyai ha anítei pejejohu peñemoĩha Ñanderuete rehe. 40 Ha oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme hendive, ha ohenói jevy rire apostolkuérape, oinupã ichupekuéra ha oavisa porã hikuái anive haña oñe'ẽ Hesu réra rehe, ha opoi ichuguikuéra. 41 Umi apóstol katu osẽ vy'apópe imburuvichakuéra rendágui, ija haguere ichupekuéra ohasa asy Hesu Crísto réra rehehápe. 42 Ha opaite árape oporombo'e ha omombe'u hikuái Hesu Crísto evangélio Ñanderuete rogaguasúpe ha hetäyguakuéra róga rupi avei.

Acts 6

1 Umi ára umívape oñembohetave ohóvo umi ojeroviáva Hesu Crísto rehe, ijapytépe katu umi Israelgua oñe'ẽva Greciaygua ñe'ẽme oñepyrũ oñe'ẽ suguy umi Israelgua oñe'ẽva iñe'ẽteépe, pe hebréo, he'ivo iviudakuérape noñepytyvõiha hekópe ambuekuéraicha. 2 Ha umi 12 apóstol ohenoimba umi ojeroviáva guivépe Hesu Crístore ha he'i: Naiporãi ore romotenondeve pe tembi'u ñemboja'o Hesu Crísto ñemombe'úgui. 3 Upévale peheka pende apytégui 7 kuimba'e herakuã porã ha henyhẽva Pytu Porãmbáva ha arandúgui, ore romoĩ haña ko rembiapo kóva ipopekuéra. 4 Ore romotenonde jevy haña pe ñembo'e ha Hesu Crísto ñe'ẽ ñemombe'u. 5 Ha péva iporã opavavépe, ha oiporavo hikuái: Estébanpe, kuimba'e henyhẽva jerovia ha Pytu Porãmbávagui, ha upéi, Felípepe, Prócorope, Nicanórpe, Timónpe, Parménaspe ha Nicoláspe, peteĩ Antioquiaygua. 6 Umíape ha'ekuéra omoĩ apostolkuéra renondépe, ha ko'áva oñembo'e ha omoĩ ipokuéra hi'arikuéra. 7 Ha Ñanderuete ñe'ẽ oñemyasãi Jerusalenpe, ha oñembohetave ohóvo umi ojeroviáva Hesu Crístore, ha heta pa'i ojeroviáva avei Hesu rehe. 8 Estéban henyhẽ Pytu Porãmbávagui ha pu'akágui ojapo haña milágro ha techaukahakuéra hetäyguakuéra apytépe. 9 Ha umi esclavokue, ojepoimava'ekue, oñembyatýva peteĩ Ñanderuete rógape ichupekuéra guarãnte, oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme umi Cireneygua ndive, Alejandriaygua ndive, umi Ciliciaygua ha umi Asiaygua ndive oñemoĩ haña Estéban rehe, ha oñepyrũ oñe'ẽ joapi hendive (ojodiscuti). 10 Ha'ekuéra ndaipu'akái katu Estéban rehe, pe Pytu Porãmbáva oipytyvõgui ichupe ha'e iñaranduve haña hapichakuérágui. 11 Upérõ ombopopegua hikuái umi tekove vaípe he'i haña: Rohendu ningo Estéban oñe'ẽvai hague Moises ha Ñanderuete rehe. 12 Upéicha ombopochy hikuái hetäyguakuérape, ancianokuérape ha umi kuatia haihárape ojeity haña hi'ári ha ñembotyryryhápe ogueraha ichupe Israel ruvichakuéra rendápe, ombojovake haña ichupe. 13 Ha ogueru techahare japu he'i haña: Ko kuimba'e ningo oñe'ẽvahína Ñanderuete rogaguasu ha Moises rembiapoukapykuéra rehe, 14 ore ningo rohendu ha'e he'i hague Hesu, pe Nazaretgua, ombyaitaha ko ogaguasu kóva ha omoambuetaha umi jepokuaa Moises ome'ẽmava'ekue ñandéve. 15 Ha opaite umi 71 mburuvicha oguapýva pe ñembojovake rendápe oma'ẽ porã Estéban rehe, hova ojoguágui peteĩ ángel rovápe.

Acts 7

1 Upémaramo pe pa'iguasu oporandu Estébanpe: Añete piko péva. 2 Estéban ombohováí: Che ryke'ykuéra ha che rukuéra pejayysaka porã: Ñanderuete, pe teko jajaipa Jára ojehechaukava'ekue ñande ru Abrahámpe, oĩ ramoguare gueteri Mesopotámiape, oiko mboyve Haránpe, 3 ha he'í ichupe: Esẽ ne retãgui ha nde rogayguakuéra apytégui ha tereho pe tetã Che ahechaukátava ndéve. 4 Upéramo, Abraham osẽ Caldeaygua retãgui, ha oiko Haránpe. Upégui, itúva omano rire, Ñanderuete oguerova ichupe ko tetã kóvape, peẽ peikohápe ko'ãga. 5 Ha Ñanderuete nome'ẽi ichupe ijyvyrã, peteĩ pypore rendaguénte jepe, ome'ẽ katu ichupe iñe'ẽ ome'ẽtaha ichupe ha iñemoñarenguérape ijyvyrã, Ñanderuete oñe'ẽrõ guare ko ñe'ẽ kóva, Abraham ndaita'yrai gueteri. 6 Ñanderuete he'í avei ichupe: Iñemoñarenguéra oikotaha ambue tetãme tembiguái ramo ha ohasa asýta 400 año pukukue. 7 Ha pe tetã ha'ekuéra omba'apota hápe tembiguái ramo Che ambojovakéta, he'í Ñanderuete, ha uperire Israelguakuéra osẽta ha cheservíta ko tetã kóvape. 8 Ñanderuete ome'ẽ ichupekuéra pe pire'í ñekytĩ'ó (circuncision), techaukaha ramo, oñembopy'apeteĩ haguere hendivekuéra. Upévare Abraham oikytĩ'ó ita'yra Isaac pire'í 8 ára onace rire; ha Isaac oikytĩ'ó Jacóbope, ha Jacóbo, umi 12 ita'yra kuérape. 9 Ha umi tríbu ruvichakuéra ipy'a vaígui (ipy'a rasýgui) Jose ndive ovende ichupe Egípto retãme guarã, Ñanderuete katu oĩ hendive, 10 ha oipe'a ichupe opaite ijehasa asýgui, oipytyvõ ha omoarandu ichupe faraon, pe Egípto retã ruvichaguasu renondépe, ha upe mburuvicha omoĩ Josépe Egípto retã ruvicha mokõiha ramo ha omoĩ avei opaite imba'e Jose poguýpe. 11 Uperire ou Egípto ha Canaan retãme ñembyahýi tuichaitereíva angekõi vaiete reheve, ha ñande rukuéra ndojohuvéima hembí'urã. 12 Ha Jacóbo ohendúgui Egípto retãme oíha trígo , omondo jevy upépe ñande rukuérape. 13 Ha oho jevy ramo, Jose ojekuaauka ityke'yra kuérape, uperõ faraon ou oikuaa Jose rogayguakuérape. 14 Uperire Jose ogueruka itúva Jacóbope, opaite 75 hogayguakuéra ndive. 15 Ha Jacóbo oho Egíptope, ha upépe omano ha'e ha ita'yra kuéra, ñande rukuéra avei. 16 Upéi ojguerova hetekuekuéra Siquémpe, ha oñeñotý ichupekuéra pe yvy pehẽnguépe, Abraham ojoguava'ekue pláta rehe Hamor ra'ykuérargui Siquémpe. 17 Ha oñemoaçuivo pe ára atyguasu Ñanderuete oprometeva'ekue Abrahámpe, Israelguakuéra oñembohetave ohóvo Egípto retãme. 18 Oguahẽ meve ambue Egípto retã ruvichaguasu oikuaa'yva Josépe, 19 upe tetã ruvicha upéva oñeha'ãmba ojopy vai haña ñande ypykuérape ha oguerahauka ita'yra onaceramóvape ka'aguýpe ojepoi ha omano haña upépe, ani haña oñembohetave ohóvo. 20 Umi ára umívape Moises onace , ha ha'e ho'a porã Ñanderuetepe guarã, ha oñeñangareko hese itúva rógape mbohapy jasy. 21 Ojgueraha rire ysyry rembe'ype, faraon rajy ojohu ichupe ha omongakuaa ichupe imembyteévaicha. 22 Ha ojehekombó'e Moiséspe opaite Egípto arandúpe, ha Moisésgui oiko peteĩ kuimba'e iñe'ẽ mbarete porãitéva ha oja póva tembiapo tuicháva. 23 Moises ombotývo 40 año hi'ã sapy'a ichupe, oñandu haña hetäyguakuéra, Israelguakuérape. 24 Ha ohechávo peteĩ hetäyguápe ojopy vaiete peteĩ Egípto pegua tahachi rupi, oho oipytyvõ haña ichupe ha ojuka pe Egipto yguápe. 25 Moises oimo'ã hetäyguakuéra ohechakuaataha Ñanderuete osalvaseha ichupekuéra ipo rupi, ha'ekuéra katu ndohechakuaái. 26 Upeha ára ambuépe katu Moises ohecha mokõi Israelguápe oñorãirõva oñondive, ha he'í ichupekuéra: Kuimba'ekuéra peẽ ningo ojoryvy, mba'érehépa peñorãirõpeína. 27 Upérõ pe oja'óva hapichápe omboyke Moiséspe ha he'í ichupe: Máva piko nemoĩra'e ore mburuvicha ha ore mbojovakehára ramo. 28 Térã piko nde chejukase avei rejuka haguéicha kuehe pe Egipto yguápe. 29 Moises ohendúvo pe ñe'ẽ péva okañy ha oiko tetã ambueygua ramo Madian retãme, ha ita'yra mokõi upépe. 30 Ha ohasa rire 40 año , ojehechauka ichupe pe cérro Sinai desiértope peteĩ ángel jukeri rata rendy mbytépe. 31 Moises ohechávo péva ohecharamoite upe ojuhúva, ha oñembojávo ohecha porãve haña, ohendu Ñanderuete ñe'ẽ he'íva ichupe: 32 Che ningo nde rukuéra Jára, Abraham, Isaac ha Jacóbo Jára, ha Moises oryryipa opytávo ha ndaikatúi oma'ẽ hese okyhyjégui. 33 Ha Ñanderuete he'í ichupe: Eipe'a nde py rehegua ko yvy kóva oñemboykéma chéve guarã. 34 Ahecha ningo che retã Israel ojejopy vaiha Egíptope, ahendu ipyahẽ ha aguejy asalva haña ichupekuéra, upévare eju, Che romondo haña Egíptope. 35 Ko Moiséspe hetäyguakuéra omboykeva'ekue he'ívo: Máva piko nemoĩra'e ore mburuvicha ha ore mbojovakehára ramo. Ko Moises kóvape Ñanderuete oiporavo ha omondo osalva haña hetäyguakuérape, pe ángel po rupi ojehechaukava'ekue pe jukeri mbytépe. 36 Kóva oguenohẽ Israelguakuérape oja póvo milágro ha mba'e techaukahaguasúva Egípto retãme, Yguasu Pytãme ha desiértokuéra

rupi 40 año pukukue. 37 Kóva ningo pe Moises, he'iva'ekue Israel ra'ykuérape: Ñanderuete omopu'áva'erã peteĩ proféta cheichagua pende ryvykuéra apytégui. 38 Kóva ningo pe oíva'ekue ñande ypykuéra atýpe desiértope, pe ángel ndive, oñe'ëva ichupe pe cérro Sinai ru'áme ha ñande rukuéra ndive, ha ichupe oñeme'ë tekove ñe'ënguéra ombohasa haña ñandéve. 39 Ñande rukuéra katu naiñe'ërendúi ichupe, omboyke uvei ichupe, ha ipy'apýpe ojevy Egípto retãme. 40 Ñande rukuéra he'iva'ekue Aarónpe: Ejapo oréve ore jaraã, ohova'eráva ore renondépe, ndoroikuaáigui mba'épa oiko Moisésgui oreguenohëva'ekue Egíptogui. 41 Ha ojapo hikuái umi ára umívape peteĩ tóro ra'yrsu ra'anga ha oikuave'ë kuave'ëmby ichupe ñuarã, ha oguerohory hikuái ko ta'anga kóva ojejapova'ekue ipokuéra rupi. 42 Ha Ñanderuete ojei ichuguikuéra ha oheja omomba'eguas mbyjakuérape oíva árare, ojehai háicha Ñanderuete kuatiañe'ëme: Peë Israelgua peikuave'ë piko chéve kuave'ëmbynguéra umi 40 año pukukue desiértope. 43 Nahániri, peë pemopu'ã uvei peteĩ oga'i tymba pirekueguigua pende jára Molócpe ñuarã ha mbyja jára Renfan ra'anga, pemomba'eguas haña umíape, upévare Che pomosëta pene retãgui Babilónia retã mboypýri, (Amos 5,25-27). 44 Ñande rukuéra oguereko ramojepe pe óga jojohuha, Ñanderuete ojaopoukava'ekue Moises rupi, Ha'e ohechauka haguéicha ichupe. 45 Ko óga jojohuha kóva ñande rukuéra ogueraha avei Canaan retãme Josue oisãmbyhy aja ha Ñanderuete omosëvo umi tetãnguéra Israel renondépe Canaan retãgui, ha pe óga jojohuha ojeporu David arakuéra peve. 46 Ñanderuete oipytyvõ porãiteva'ekue Davidpe, ha upévare ha'e ojerure Ñanderuetepe, omopu'ã haña ichupe ñuarã Ñanderuete rogaguasu. 47 Ñanderuete katu ojoko ichupe, ita'ýra Salomon omopu'ã haña hogaguasu. 48 Ñanderuete ndoikói ramojepe peteĩ óga kuimba'ekuéra omopu'áva'ekuépe, peteĩ proféta he'i háicha: 49 Pe yvága che guapyhaguasu ha pe yvy che py renda, mba'eichagua óga piko pemopu'ãta chéve ñuarã, térã moõpa oĩ pe tenda Che apytu'u haña. 50 Che po rupi piko ndoikoiraka'e opaite ko'ã mba'e, (Isaías 66,1-2). 51 Peë pendepy'a hatáva, pende py'apy iñañáva ha pende apysa omokõmbáva ohendúva guive, peë tapia peñemoĩ Pytu Porãmbáva rehe, pende rukuéra ojapo haguéicha avei. 52 Opaite profetakuérape pende rukuéra ombohasa asyva'ekue, ha ojuka hikuái umi he'iva'ekuépe pe Heko Poráva outaha, ichupe peë ko'ága peipy'ajoyvy (petraiciona) ha pejuka. 53 Ángelkuéra rupi oñeme'ë peëme Moises rembiapoukapy, ha ndapejapói. 54 Ha hetäyguakuéra ohendúvo ko Estéban ñe'ë kóva ipochyete rasa ipy'apýpe ha omopururũ hãnguéra. 55 Estéban henyhẽ Pytu Porãmbávagui ha oma'ëvo yvágare ojehechauka ichupe Ñanderuete reko jajaipa ha Hesu Crísto oñembo'ýva Itúva akatúape. 56 Ha he'ive: Peikuaa porãke ahecha'aína pe yvága ojepe'a ha yvyarigua Ra'y oñembo'yhína Ñanderuete akatúape. 57 Upémaramo omboty ijapysakuéra ha sapukaipópe ojeity joa hi'ári. 58 Ha ombotyryry hikuái ichupe, pe táva oka gotýo ha ojapi ichupe itápe omano meve. Umi ojapíva aokuéra rehe oñangareko peteĩ karia'y hérava Sáulo. 59 Ha ojapi aja hikuái Estébanpe, ha'e ohenói Hesu Crístope ha he'i: Che Jára Hesu, eraha che pytu. 60 Upéi Estéban oñesũ, ha osapukái hatã: Hesu Crísto, eperdona ichupekuéra, ha he'ipávo ko ñe'ë omano.

Acts 8

1 Sáulo oĩ avei hendivekuéra ha ovy'a ojuka haguére hikuái Estébanpe. Umi árape oñepyrũ hikuái operseguí tuicha Hesu Crísto reheguávape Jerusalénpe, ha upévare oñemosarambipa hikuái opaite Juda ha Samaría departaménto rupi umi apóstol katu opyta Jerusalénpe. 2 Ha kuimba'ekuéra ojeroviáva Ñanderuete rehe ogueraha Estéban retekue ha oñotý ichupe, ha heta ojahe'ó joáva hese. 3 Sáulo oñeha'ã ombyaí haña Hesu Crísto iglesiayguakuérape, oíke mbaretépe hogakuérape ha oipokua ichupekuéra omoinge haña cárcelpe. 4 Umi oñemosarambiva'ekue katu oñepyrũ omyasái opárupi Hesu Crísto evangélio (marandu porã). 5 Felípe oho Samaría tavakuéra rupi, ha omyasái avei Hesu Crísto réra. 6 Hetäyguakuéra ojapysaka porã Felípe he'íva rehe ichupekuéra, ha ohecha hikuái avei umi milágro ha'e ojapóva. 7 Heta mba'epochy osẽ sapukaipópe hetäyguakuérargui, ha heta uguata'yvape ha hete oĩ vaívape ha'e omonguera. 8 Upévare tuicha vy'a oĩ umi távape. 9 Oiko upépe avei peteĩ paje apohára, hérava Simon, ombopajéva Samariayguakuérape, ha ha'e he'i ijehe mba'eguasuha. 10 Opavave ojapysaka hese ha iñe'ërendu ichupe imichíva guive ituicháva peve, ha he'i hikuái hese: Kóva ningo ñande jára pu'akaguasu. 11 Hetäyguakuérape ñuarã ha'e mba'eguas imba'ekuaa rupi ha ojapo haguére are guive milagrokuéra ijapytepekuéra. 12 Ha Felípe omombe'u rire ichupekuéra Hesu Crísto evangélio ha Ñanderuete retãguasu

rehegua, kuimba'e ha kuñakuéra ojebautizauka. 13 Ha ko Simon ojerovia avei, ha ojebautizauka rire omoirũ Felípepe, ha ohechávo mba'e techaukaha ha milagrokuéra, ohecharamoite ha'e. 14 Ha umi apóstol Jerusalénpe oíva, ohendúvo heta Samariaygua ojeroviahá Hesu Crísto rehe, omondo hikuái Pédro ha Juánpe hendapekuéra. 15 Ha oġuahẽvo upépe Pédro ha Juan oñembo'e hesekuéra oñeme'ẽ haġua ichupekuéra avei pe Pytu Porãmbáva. 16 Kóva ne'ĩra gueteri oġuejýra'e hi'arikuéra, ojebautizaukãnte ra'e Hesu Crísto rerape. 17 Upérõ Pédro ha Juan omoĩ ipo hi'arikuéra ha pe Pytu Porãmbáva oġuejý avei ipypekuéra. 18 Ha Simon ohechávo umi apóstol omoĩ ramo ipokuéra kuimba'ekuéra ha kuñakuéra ári, oñeme'ẽha ichupekuéra pe Pytu Porãmbáva, ha'e ome'ẽse Pédro ha Juánpe pirapire oñeme'ẽ haġua ichupe avei koichagua pu'aka. 19 Ha'e he'i ichupekuéra: Peme'ẽna chéve avei koichagua pu'aka, che amoĩ ramo kuimba'e térã kuña ári che po pe Pytu Porãmbáva toike avei ipypekuéra. 20 Pédro katu ombohováĩ ichupe: Nde pirapire toñehundi nendive, reimo'ã haguére Ñanderuete me'ẽmby ikatuha ojejogua pirapirére. 21 Ndaipóri ne rendaġua ni ne mba'erã Ñanderuete retãġuasúpe, nde py'apy ndojeroviáĩgui hekópe. 22 Eñembyasy repensa vaĩ haguére ha ejevý nde py'aite guive Ñanderuete rendápe, ha ejerure Ñanderuetepe Ha'e operdona haġua nde reko ñaña. 23 Ahecha porãgui ne ánga oñeñapytĩ mbaretaha aña rekópe. 24 Upérõ Simon he'i Pédro ha Juánpe: Pejerure peẽ cherehe Ñanderuetepe ani haġua ko mba'e ivaíva pejeva'ekue, ho'a che'ári. 25 Ha Pédro ha Juan omombe'u porã rire Ñanderuete ñe'ẽ ojevý Jerusalénpe, ha ohokuévo omombe'u Samária távape Hesu Crísto evangélio. 26 Ñanderuete ángel oñe'ẽ Felípepe ha he'i: Epu'ã ha tereho sur gotýo, pe tape oġuejýva Jerusaléngui Gáza gotýo pe desiérto rupi. 27 Upérõ Felípe oho, ha ojohu peteĩ kuimba'e Etiopiyagua oñekytĩ'oitévape, ha'e omba'apóva Etiopía retã kuña ruvichápe ġuarã, Candáce hembiguaĩguasuetéva ramo, oñangarekóvo opaite imba'e repý rehe, kóva ouva'ekue Jerusalénpe oñembo'e haġua Israel Járape. 28 Ko karaiguasu kóva ojevýhína hetãme icárrope. Ha'e oġuapy jave omoñe'ẽ proféta Isaías kuatione'ẽ. 29 Ñanderuete Pytu Porãite he'i Felípepe: Tereho hendápe ha eñemboja icárro rehe. 30 Ha Felípe oġuahẽvo hendápe ohendu ha'e omoñe'ẽha pe proféta Isaías kuatione'ẽ. Ha Felípe oporandu pe Etiopiyaguápe: Hesakã porã piko ndéve umi mba'e remoñe'ẽva ko kuatione'ẽme. 31 Ha pe karaiguasu ombohováĩ Felípepe: Mba'éichapa ikatúta hesakã porã chéve, avave nachembo'etí ramo. Ha ojerure Felípepe ejupí ha eguapy che ykére. 32 Ha kóa ningo pe ñe'ẽ ha'e omoñe'ẽva: Oveháchicha ningo oġeġueraha ichupe oġejuka haġua ha ovecha ra'yícha okirirĩ iñapĩhára pópe, upéichante Ha'e ndoipe'ái avei ijuru. 33 Iñemomirĩ rupi ojepe'áma pe ñembojovake jehavira (castígo) ha máva piko oikuaáta iñemoñare retakue. Hekove pyahu reheve oġehupíta yvágape, (Isaías 53,7-8). 34 Upérõ pe Etiopiyagua oporandu Felípepe, ha he'i: Eréna chéve, máva rehe piko pe proféta he'i ko ñe'ẽ kóva, ijehe voi piko térã ambue rehe. 35 Upérõ Felípe omombe'u porã ichupe Hesu Crísto evangélio. 36 Ha ohóvo hikuái pe tapére oġuahẽ hikuái y oĩháme, ha pe Etiopiyagua he'i Felípepe: Ma'ẽ, oĩ ningo y, ko'ápe ikatu piko nde chebautiza . 37 Ha Felípe he'i ichupe: Nde rejerovia ramo nde py'aite guive, ikatu. Upérõ ha'e ombohováĩ ha he'i: Arovia Hesu Crísto Ñanderuete Ra'yha. 38 Upérõ omombyta icárro , ha mokõivéva oġuejý pe ýpe, ha Felípe obautiza pe Etiopiyaguápe. 39 Ha ojupívo pe ýgui, Ñanderuete Pytu Porãite oġueraha Felípepe, ha pe Etiopiyagua ndohechavéi ichupe. Ha pe Etiopiyagua vy'apópe oġuata ohóvo hape rupi. 40 Ha Felípe katu oġejohu Azótope, ha ohasávo omombe'u Hesu Crísto evangélio opaite umi táva rupi, oġuahẽ meve Cesaréape.

Acts 9

1 Upeaja Sáulo operseġui mbaretépe umi ojeroviávape Hesu Crísto rehe, ha upevarã oho pa'iguasu rendápe, 2 ha'e ome'ẽ haġua ichupe peteĩ kuatione'ẽ Ñanderuete rogakuéra Damásco peguápe ġuarã, operseġui haġua avei umi oġuatávape Hesu Crísto rapére, oapresa ha oġueru haġua jepokuapýpe kuña ha kuimba'ekuérape Jerusalénpe. 3 Upérõ Sáulo oho hapépe ha oñemoaġuívo Damáscogui upejavete peteĩ tesape yvágagui oúva ojajaipa ijerekuévo. 4 Ha Sáulo ho'ávo yvýre ohendu peteĩ ñe'ẽ he'íva ichupe: Sáulo, Sáulo mba'érehepa nde cheperseġui . 5 Ha Sáulo ombohováĩ: Karaiguasu, máva piko Nde. Ha Hesu ombohováĩ: Che ningo Hesu Crísto, upe nde reperseġui reikóvo . 6 Epu'ã katu ha eike Damásco tavaguasúpe, upépe oġe'éta ndéve mba'épa rejapova'erã. 7 Iñirũnguéra oñemondýi opytávo, ohendúgui peteĩ oñe'ẽva ha ndohecháĩ katu avavépe. 8 Upérõ Sáulo opu'ã yvýgui, oġesape'ávo ndohecháĩ mba'eve, upévare iñirũnguéra oġueraha ichupe ipógui Damásco peve. 9 Upépe opyta mbohapy ára ohecha'yre, okaru'yre ha hoy'u'yre. 10 Oiko ningo

Damáscope peteĩ Hesu reheguáva, hérava Ananías, ha Hesu he'i ichupe techapáype (visiónpe): Ananías. Ha Ananías ombohová: Che Jára, ápe añ. 11 Ha Hesu he'i ichupe: Epu'ã ha tereho pe cälle hérava ikarë'ỹva, Júdas rógape, ha upépe nde rejohúta peteĩ kuimba'e hérava Sáulo, Tarsoygua, ha'e ningo oñembo'ehína. 12 Ha pe Sáulo pévape ojehechaukáma payetépe peteĩ kuimba'e, hérava Ananías, ha kóva omoĩrõ ipo hi'ári ha'e ohecha jevýta. 13 Upérõ Ananías he'i: Che Jára, ahendu ningo ha'e ojapo hague heta mba'evai heko potíva rehe, Jerusalénpe. 14 Ha oñeme'ẽ ichupe peteĩ kuatione'ẽ pa'iguasúgui oapresa haña nderehe ojeroviávape ha ogueraha haña jepokuapýpe Jerusalénpe. 15 Hesu katu ombohová ichupe he'ívo: Tereho, Che aiporavóma ichupe che rembiporu ramo, ha'e omombe'u haña che réra ambue tetãme, tetã ruvichakuérape ha Israel ra'ykuérape. 16 Che ningo ahechaukáta ichupe opaite mba'evai, ha'e ohasa asyva'eráva gueteri che réra rehehápe. 17 Upérõ Ananías oho ha oike Júdas rógape, ha omoĩvo ipo Sáulo ári he'i: Sáulo, che hermano, Ñandejára Hesu Crísto ojehechaukava'ekue ndéve pe tape reju haguérupi, Ha'e chembou ne rendápe rehecha jevy haña ha nerenyhẽ haña Pytu Porãmbávagui. 18 Ha upevove ho'a pe pytũ heságui pira pirekuéicha, ha ohecha jevy. Ha opu'ã ha ojebautizauka. 19 Ha okaru riréma, imbarete jevy. Ha opyta Hesu Crísto reheguáva apytépe heta ára Damáscope. 20 Upéi omombe'u Ñanderuete rogakuérape oíva Damáscope Hesu Crísto Ñanderuete Ra'yha. 21 Oñemondyipa umi ohendúva guive ichupe, ha he'i joa: Ndaha'ei piko kóva pe operseguiva'ekue Hesu Crísto reheguávape Jerusalénpe, ha ko'ápe ou oporoapresa ha oporogueraha haña avei pokuapýpe Jerusalénpe pa'iguasukuéra rendápe. 22 Sáulo katu imbareteve ohóvo ha ohechauka porã Damascoyguakuérape Hesu Crísto Ñanderuete Ra'yha ha omokirirĩ ichupekuéra. 23 Heta ára ohasa rire, Judayguakuéra oñemoĩ katu peteĩ ñe'ẽme ojuka haña Sáulo. 24 Oñemombe'u katu Sáulo Judayguakuéra omoñuhãseha ichupe, upevarã oñangareko hikuái opaite táva tápia rokẽnguéra ára ha pyharépe ojuka haña ichupe. 25 Hesu remimbo'ekuéra oikóva ko távape, omoĩ Sáulo peteĩ ajakaguasúpe ha omboguejy ichupe pyharekuépe pe táva tápiare. 26 Ha oñuahẽvo Jerusalénpe, ha'e oñeha'ã oñembyaty haña Hesu Crísto reheguáva ndive, opavave katu okyhyje ichugui, ndogueroviáigui ha'e avei iñermanomaha avei. 27 Upévore Bernabe oñemoirũ hendive ha ogueraha ichupe apostolkuéra rendápe, ha omombe'u ichupekuéra mba'éichapa Hesu Crísto ojehechaukava'ekue Sáulo Damásco rapére, ha Hesu oñe'ẽ hague avei hendive, ha Sáulo omombe'u porã hague Hesu Crísto evangélio Damáscope. 28 Péicha Sáulo opyta porã hendivekuéra, ha oñepyrũ avei omyasãi Hesu Crísto evangélio Jerusalénpe, 29 ha oñoñe'ẽ'api umi Israelguáva ndive oñe'ẽva Greciaygua ñe'ẽme, ha'ekuéra katu oñeha'ã ojuka haña ichupe. 30 Ambue Hesu Crísto reheguáva oikuaa vove péva, ogueraha hikuái ichupe Cesaréa peve, ha upégui omondo hikuái ichupe Társope. 31 Uperire Hesu Crísto iglésiayguakuéra oiko py'aguapýpe opaite umi Judéa, Galiléa ha Samaría departamentokuérape, ha oñemopu'ãve ha oñemombareteve ohóvo Ñanderuete kyhyje rupi, ha okakuaa ha oñemboheta Pytu Porãmbáva ñemoangapyhy rupi. 32 Ha ojehu ningo Pédro oho jave oñandúvo umi tavakuérape, oñuahẽ avei Lídape, ha oñandu umi Hesu reheguáva upépe oikóvape. 33 Ha upépe ojohu peteĩ kuimba'e hérava Enéas, oja póma 8 año oĩ hague hupápe ijapágui. 34 Ha Pédro he'i ichupe: Enéas, Hesu Crísto nemongueráma, epu'ã ha emyaty rõ nde rupa, ha upevove Enéas opu'ã. 35 Ha opaite Lída ha Sarongua ohecha porãmba pe oikova'ekue, ha ojerovia Hesu Crísto rehe. 36 Ha Jópepe oiko peteĩ kuñakarai ojerovia porãva Hesu Crísto rehe, hérava Tabíta, he'ise guasu, kóva henyhẽ tembiapo porãgui ha oipytyvõ porã mboriahukuérape, ipirapire rupi. 37 Umiha árape ha'e hasyete ha omano, ha ombojahu rire ohupi hikuái ichupe peteĩ koty yvatépe. 38 Lída hi'añgui Jópegui, ha Hesu Crísto reheguáva oikuaávo Pédro oíha Jópepe, omondo ipiári mokõi kuimba'épe ha ojerure asy ichupe he'ívo: Aníkema nde'are reju haña ore rendápe. 39 Ha Pédro opu'ã ha ou hendivekuéra. Oñuahẽvo Pédro, ogueraha hikuái ichupe pe koty yvatépe, ha ojerepa hese ha jahe'ópe oñemboja hendápe heta viúda ha ohechauka ichupe ijao Tabíta oja pova'ekue ichupekuéra ñuarã, oiko ramoguare gueteri hendivekuéra. 40 Pédro he'i ichupekuéra osẽmba haña pe kotýgui, ha oñesũ oñembo'e haña, ha oñembojerévo pe tetekue gotýo he'i: Tabíta epu'ã. Ha ha'e ojesape'a, ha ohecha Pédrope, oguapýva henondépe. 41 Ha Pédro ome'ẽ ichupe ipo ha oipytyvõ ichupe opu'ã haña, upéi ohenói Hesu Crísto reheguávape ha umi viúdape ha ohechauka ichupekuéra Tabíta oikove jevymaha. 42 Jópe ha opa ijerekuévo ojekuaa ko mba'e kóva, ha upévore heta ojerovia Hesu Crístore. 43 Ha Pédro opyta heta ára Jópepe, Simon peteĩ tymba pire myatyrõhára rógape.

1 Cesaréape oiko peteĩ Romyagua soldádo ruvicha, hérava Cornélio, ha ha'e oisãmbyhy 100 soldádo Róma peguápe hérava La Italiána. 2 Cornélio ha opaite hogayguakuéra omomba'éva Ñanderuetepe ha oñemomirĩva henondépe, ha'e oipytyvõ mboriahukuérape ipirapire rupi ha oñembo'ehína Ñanderuetepe. 3 Ha'e oñembo'e jave ka'aru mbyte rupi Ñanderuetepe, ojehechauka ichupe Ñanderuete ángel ha he'i ichupe: Cornélio. 4 Ha Cornélio oma'ẽ hatãvo hese oporandu ichupe kyhyjepópe: Mba'e piko oime, che jára. Ha pe ángel ombohováí ichupe: Ne ñembo'e ha ne ñepytyvõ reme'ẽva mboriahukuérape ojupíma kuave'ẽmby ñemandu'a reheguáva ramo Ñanderuete renondépe. 5 Upévore emondo kuimba'ekuéra Jópepe, ha ehenoíuka Simónpe, hérava avei Pédro. 6 Ha'e ningo oiko mbohupa ramo Simon, tymba pire myatyrõhára rógape, opytáva yguasu rembe'ýpe. 7 Ha oho rire pe ángel oñe'ẽva'ekue hendive, Cornélio ohenói mokõi hembiguáipe ha peteĩ soldádope, omomba'eguasúva avei Ñanderuetepe. 8 Ha Cornélio omombe'upa rire, omondo ichupekuéra Jópepe. 9 Ambue árape ha'ekuéra uguata aja ohóvo Jópepe ha oñemoaçuivo pe távaguí, Pédro ojupí pe óga ape ári oñembo'e haña, asaje pyte rupi. 10 Ha Pédro iñembyahyiete ha okaruséma, ha ojejapo aja ichupe hembí'urá, ojehechauka ichupe techapáype, iképerõ guáicha (ko ta'ãnga kóva): 11 Pédro ohecha pe yvága ojepe'arõ ha oñemboguejýrõ yvy peve peteĩ mba'e savanaichagua oñeñapytíva irundyve ijapýraguí, 12 ha hyepýpe oĩ opaichagua mymba ipy irundyva ha mymba otyrýva yvýre ha guýra árare ovevéva. 13 Ha Pédro ohendu peteĩ oñe'ẽva ichupe he'ívo: Pédro epu'ã, ejuka ha he'u. 14 Pédro katu ombohováí: Nahániri, che Jára, araka'eve che nda'úi gueteri koichagua mymba ro'ó ipotĩ'ýva, ha Ñanderuete omboykeukamava'ekue ndoje'úi haña (Moisés rembiapokapy rupi). 15 Ha pe oñe'ẽva ichupe he'i: Umi mba'e pende Ruete omopotíva'ekue rehe ani nde ere hese iký'aha. 16 Opaite ko'ã mba'e ojehe mbohapy jevy, ha upéi ojehepi jevy umi mba'e yvága gotýo. 17 Pédro opyta upérõ ipy'andýi, ha ndoikuaa porái mba'épa he'ise ko'ã mba'e ojehechaukava'ekue ichupe. Upejave Cornélio remimboukuéra oporandu Simon rehe, ha oñuahẽ pe tymba pire myatyrõhára róga rokẽme, 18 ha oporandu hikuái oimépa ko'ápe peteĩ mbohupa Simon, hérava avei Pédro. 19 Ha Pédro ojepy'amongeta aja gueteri pe ojehechaukava'ekue rehe, pe Pytu Porãmbáva he'i ichupe: Péinako, oĩ mbohapy kuimba'e oúva ndepiári. 20 Epu'ã ha tereho hendivekuéra py'apeteĩ reheve, che ningo ambou ichupekuéra ne rendápe. 21 Upérõ Pédro oguejy umi kuimba'e rendápe ha he'i: Che ningo Pédro, peẽ pehekáva, ha ma'erã piko peju che rendápe. 22 Ha ha'ekuéra he'i: Cornélio, peteĩ soldádo ruvicha, 100 soldádo ári, ore ruvicha, orembou ne rendápe, ha'e ningo peteĩ kuimba'e heko potíva ha okyhyjéva Ñanderuetepe. Herakuã poráva opaite Judayguakuéra apytepe. Ñanderuete oñe'ẽ hendive peteĩ ángel rupi ha he'i nerenoíuka haña Cornélio rógape, ha'e ojapysaka haña ne ñe'ẽ rehe. 23 Upérõ Pédro oñuahẽ ha mbohupa ichupekuéra. Ambue ko'ẽme katu opu'ã ha oho hendivekuéra, ha mbovyi hermáno Jopeyguáva omoirũ ichupe. 24 Ha pe ára ambuépe oíke hikuái Cesaréape, Cornélio katu oha'arõhína ichupekuéra, ha hendive igénte ha iñangirũguéra ohenoíukamava'ekuépe Pédro ra'arõvo. 25 Ha Pédro oñuahẽvo Cornélio rógape, ha'e osẽ omomaitei haña ichupe ojeitývo ipy renondépe. 26 Pédro katu omopu'ã ichupe ha he'i: Epu'ã, che ningo kuimba'e ndeichaguánte avei. 27 Ha oñemongeta aja hendive oíke ha ojohu heta oñembyatymava'ekue. 28 Upérõ Pédro he'i ichupekuéra: Peẽ ningo peikuaa porã voi ndaijaiha Judayguakuérape oíke haña tetã ambueyguá rógape téra okaru haña hendivekuéra, opáichavo Ñanderuete ningo ohechakáma chéve anive haña che amboyke avavépe téra ahechakuaa ipotĩ'ýva ramo. 29 Upévore peẽ cherenoíukávo pya'e aju amboykévo ore jepokuaa. Ha ko'ãa aikuaase ma'erãpa peẽ cherenoíukára'e. 30 Upérõ Cornélio ombohováí: Ojapóma irundy ára che añembo'e jave aína che rógape ka'aru mbyte rupi oñemoĩ sapy'a peteĩ kuimba'e ijao mimbipáva che renondépe. 31 Ha péva he'i chéve: Cornélio, ne ñembo'e ha ne ñepytyvõ reme'ẽva mboriahukuérape Ñanderuete ohendúma ha ohechapáma. 32 Upévore emondo ne kuimba'ekuéra Jópepe ha ehenoíuka Simónpe, hérava avei Pédro, ha'e ningo oiko mbohupa ramo Simon rógape, peteĩ tymba pire myatyrõhára, oíva yguasu rembe'ýpe. 33 Upévore ningo pya'e rohenoiuka ha nde rejapo porã rejúvo. Ko'ãa roñembyatyroína Ñanderuete renondépe rohendú haña opaite mba'e Ha'e he'íukáva oreve nderupí. 34 Upérõ Pédro oñepyry oñe'ẽ ha he'i: Añetehápe ko'ãa ahechakuaa Ñanderuete nomboykeiha avavépe. 35 Opaichagua tetãyguá okyhyjéva guive ichugui ha oñemohembiapo poráva oguerohory ichupe. 36 Ñanderuete ombouva'ekue iñe'ẽ porã Israelguakuérape Hesu Crísto rupi, Ha'e ningo opavave Jára voi. 37 Peẽ ningo peikuaa voi umi mba'e ojeheva'ekue Judéa departaméntope, pe oñepyryva'ekue Galiléa departaméntope Juan Bautista bautismo

rupi. 38 Ha mba'éichapa Ñanderuete omyenyhẽ Hesu Crístopé Pytu Porãmbávagui ha pu'akágui, omonguera hağua hasývape ha omosẽ mba'epochykuérape, opaite ko'ã mba'e ojehu Ñanderuete oĩgui Hesu Crísto ndive. 39 Ha ore ningo opaite Hesu Crísto rembiapo rechahare voi, Ha'e ojavova'ekue Juda departaméntope ha Jerusalén távape, ha uperire ha'ekuéra omosãingo Hesúpe kurusúre. 40 Ñanderuete katu omoingove jevy ichupe mbohapy ára haguépe ha oheja Ha'e ojehechauka hağua oréve. 41 Hesu Crísto ndojehechaukái opaite hetäyguakuérape, ore hechaharekuérapente, Ha'e oiporavo raëva'ekue, ha rokaru ha roy'uva'ekue hendive, Ha'e oñemoingove rire omanova'ekue apytégui. 42 Ha Ha'e oremondo romombe'u hağua opaite tetäyguakuérape, Hesu Crísto ombojovaketaha umi oikovévape ha umi omanóvape, upevarã Itúva, Ñanderuete, oiporavomava'ekue ichupe. 43 Opaite proféta oñe'ẽ hese ha he'i Ha'émante ikatuha oipe'a tetäyguakuéra tembiapo vaĩgui (angaipágui) ojeroviaite ramo Hesu Crísto rehe. 44 Ha Pédro he'i jave gueteri ko'ã ñe'ẽ, opaite oñembyatýva ári ho'a pe Pytu Porãmbáva. 45 Ha umi hermáno Judaygua ouva'ekue Pédro ndive ohecharamoite Ñanderuete ombouha avei pe Pytu Porãmbáva tetã ambueyguakuéra ári. 46 Ha'ekuéra ohendúgui tetã ambueyguakuéra oñe'ẽha avei ambue ñe'ẽme, Pytu Porãmbáva pu'aka rupi, omomba'eguasúvo Ñanderuetepe, upévale Pédro he'i: 47 Ikatúnepa rombotove (ronega) pe bautismo ichupekuéra. Ichupekuéra oñeme'ẽma pe Pytu Porãmbáva , oñeme'ẽ haguéicha ñandéve (Israelguakuérape). 48 Ha Pédro obautizauka ichupekuéra Hesu Crísto rérape. Upéi ha'ekuéra ojerure asy ichupe opytave hağua hendivekuéra, mbovymi ára jepe.

Acts 11

1 Apostolkuéra ha Juda pegua hermanokuéra ohendúma tetã ambueyguakuéra apytépe oĩmaha avei umi ojeroviáva Hesu Crísto rehe. 2 Ha umi Jerusalengua omomba'eitéva pe pire'i ñekytĩ'o (circuncision) oñoñe'ẽapi Pédro ndive, oğuahẽ jevy vove Jerusalénpe, 3 ha oporandu hikuái Pédrope: Ma'erã piko nde reike kuimba'e oñekytĩ'o'yva rógape ha rekaru hendivekuéra. 4 Pédro katu omombe'u porãmba hekoitépe ichupekuéra opaite mba'e ojehu hagueichaite ha he'i: 5 Che añembo'e jave pe táva Jópepe, ojehechauka chéve techapay (vision rupi) peteĩ mba'e savanáicha oğuejýva yvágagui. Oñeñapytýva irundy ijapýragui ha oñembojavahína che rendápe. 6 Ha ama'ẽ porãvo ipype rehe ahecha opaichagua mymba ipy irundýva, mymba otyryryva yvýre, mymba iñarõva ha guyra ára rehe ovevéva. 7 Ha ahendu peteĩ oñe'ẽva chéve he'ívo: Pédro epu'ã, ejuka ha he'u. 8 Che katu ha'e: Mba'evéicharõ che Jára, araka'eve ndoikeiva'ekue che jurúpe koichagua mymba ro'o ipotĩ'yva ha Ñanderuete omboykeukamava'ekue oje'u'y hağua. 9 Ha pe ñe'ẽ ouva yvágagui he'i jevy chéve: Umi mba'e pende Ruete omopotĩmava'ekue rehe ani nde ere hese iky'aha. 10 Upéicha ojehu mbohapy jevy, ha upéi ogehupipa jevy yvágape. 11 Ha upevovete oğuahẽ mbohapy kuimba'e pe óga aĩa renondépe, oñemboúva che rendápe Cesaréagui. 12 Upérõ pe Pytu Porãmbáva he'i chéve aha hağua hendivekuéra py'aheta'yre. Oho avei chendive ko'ã 6 hermáno , ha ore roike upe kuimba'e rógape. 13 Ha Cornélio omombe'u oréve ohecha hague sapy'a peteĩ ángel oñembo'yva ikotýpe ha he'íva ichupe: Emondo Jópepe, ha ehenoika Simónpe, oñembohérava avei Pédro. 14 Ha'e omombe'úta ndéve pe tekove rape ñe'ẽ, nde ha nde rogayguakuéra ojesalva hağua. 15 Ha añepyrũvo añe'ẽ ho'a hi'arikuéra pe Pytu Porãmbáva, ho'a haguéicha avei ñepyrũme ñandeári. 16 Upéramo chemandu'a Hesu Crísto ñe'ẽ rehe, he'iva'ekue: Juan ningo oporobautiza ýpe, peẽ katu pebautizáta Pytu Porãmbávape. 17 Péicha ningo Ñanderuete ome'ẽ ichupekuéra avei pe me'ẽmby ome'ẽ haguéicha ñandéve, jajeroivia ramoguare Ñandejára Hesu Crísto rehe, ha mávapa che, añemoĩ hağua Ñanderuete rehe. 18 Ha ohendupávo ko'ã mba'e ko'áva, okirirĩmba hikuái ha noñoñe'ẽapisevéima Pédro ndive, omomba'eguasú uvei Ñanderuetepe, he'ívo: Ko'ãğa jaikuaa porãma Ñanderuete ohechaukamaha avei tetã ambueyguakuérape ko tekove rape ha oipota ojevy avei hikuái hendápe. 19 Ha umi hermanokuéra oñemosarambiva'ekue ojepersegui haguére Estéban jejuka arakuérape oho Fenícia, Chípree ha Antioquía, Síria pegua peve. Ha'ekuéra katu omombe'unte Judayguakuérape Hesu Crísto evangélio (marandu porã) . 20 Ijapytépe oĩ Judayguakuéra onaceva'ekue Chípree ha Cirénepe, ko'áva katu omombe'u avei tetã ambueyguakuérape Hesu Crísto evangélio Antioquía. 21 Ha Ñanderuete pu'aka oĩ hendivekuéra ha hetaite oĩ ojeroviáva Hesu Crísto rehe. 22 Jerusalén pegua Iglésia ohendúvo péva, omondo Bernabépe Antioquía, Síria peguápe. 23 Kóva ohechávo Ñanderuete ohovasa porãha pe iglésia rembiapo, horyete ha ojerure asy hermanokuérape ojeroviave hağua ipy'aite guive ohóvo Hesu Crísto rehe. 24

Bernabe ningo peteĩ kuimba'e heko porãva ha henyhẽva Pytu Porãmbáva ha jeroiviágui. Heta hetave oĩ oikéva Hesu Crísto iglésiape . 25 Uperire Bernabe oho Társope Sáulo piári, 26 ha ojohúvo ichupe ogueru Sáulope Antioquíape ha mokõivẽva opyta peteĩ año pukukue Antioquía iglésiape, ha ombo'e hetápe. Antioquíape raẽ oñehenói ñepyrũ hermanokuérape cristiáno (Hesu Crísto rehe ojeroviágui). 27 Umiha árape oñuahẽ avei Antioquíape profetakuéra Jerusalen iglésiagui . 28 Ijapytépe peteĩ hermano Agabo hérava, opu'ã ha oprofetizáva Pytu Porãmbáva rupi oikotaha peteĩ ñembyahýi ndetuichaitéva opaite yvy apére. Ha añetehápe péva ojehu Romaygua ruvichaguasu Cláudio arakuérape. 29 Upévare umi Hesu Crísto reheguáva oikóva Antioquíape omondo pirapire, peteĩteĩ ikatumi háicha oipytyvõ haña umi Juda departaménto iglesiayguakuérape. 30 Ko pirapire kóva omondo hikuái Sáulo ha Bernabe po rupi umi omyakáva Juda pegua iglesiayguakuérape omboja'õ haña.

Acts 12

1 Upe árape mburuvicha Heródes oñepyrũ oapresauka Hesu Crísto reheguakuérape, ombohasa asy haña ichupekuéra cárcelpe . 2 Ha'e ojuka kyse pukúpe, Jacóbo, Juan ryke'ype. 3 Ohechávo péva oguerohory hague heta Judayguakuérape, oapresa avei Pédrope, ha péva ojehu pan ilevadura'yva arete jave. 4 Ha omoingévo cárcelpe oñangarekouka hese 16 soldádo ha pe páscua arete rire ohechauka haña ichupe hetãyguakuérape. 5 Ha oñeñangareko porã aja Pédro rehe cárcelpe , hermanokuéra oñembo'e asy hese Ñanderuetepe, Ha'e oipytyvõ haña ichupe. 6 Ha upe pyharépe, Heródes oguenohẽ mboyve Pédrope cárcelgui , Pédro okehina mokõi soldádo pa'ũme ha oñeñapytĩ ichupe mokõi cadénape ha pe cárcel rokẽme oĩ avei ambue soldadokuéra oñangarekóva hese. 7 Ojehecha sapy'a peteĩ ángel Ñanderuete omboúva Pédro rendápe tesape rendýpe, omombáy Pédrope opokóvo ijképe, he'ívo ichupe: Pya'e epu'ã, ha upevovete umi cadéna ho'a rei ipokuéragui. 8 Upéi pe ángel he'i: Emoĩ nde ku'a jopyha emonde nde sapatu ha ne póncho , chemoirũ haña. Ha Pédro ojaopapa ha'e he'i haichaite ichupe. 9 Ha Pédro oho pe ángel rapykuéri, ndoikuaái katu pe ojehúva pe ángel rupi hi'añeteha, oimo'ã uvei kóva peteĩ mba'e Ñanderuete ohechakávante ichupe techapáype (visiónpe). 10 Ha ohasapávo pe guárdia peteĩha ha mokõiha renondépe oñuahẽ pe cárcel rokẽ hierroguigua renondépe, ha péva ojepe'a rei, ha ohasa rire hikuái oíke peteĩ táva cállepe , pe ángel ojei Pédrogui. 11 Upépe ae Pédro ohechakuaa ha he'i ijupe ñuarã: Ko'ãña aikuaa añetehápe Ñanderuete ombou hague hi'ángel chepe'a haña Heródes pógui ha Judayguakuéra pógui, ojaaposégui mba'evai cherehe. 12 Ha Pédro ohechakuaávo péva, oho María rógape. Imemby ningo Juan, hérava avei Márcos, upépe heta ojeroviáva Hesu Crísto rehe oñembyaty oñembo'e haña. 13 Pédro ombota ikorapy rokẽme, ha peteĩ kuñataĩ, hérava Róde, ha omba'apóva tembiguái ramo pe ógape, oho ojaypsaka haña. 14 Ha ohendúvo Pédro ñe'ẽ, oñani vy'apópe ambuekuéra oĩháme, oípe'a'yre pe okẽ, ha he'i ichupekuéra: Pédro oñembo'y okẽ renondépe. 15 Ha'ekuéra katu he'i ichupe: Ndetarova mba'e piko. Ha'e katu he'i jevy Pedroha. Upérõ he'i hikuái: Oiméne hi'ángel. 16 Pédro katu ombota mbotave, ha oípe'ávo hikuái pe okẽ ha ohechávo ha'eha, ipy'andýi joa hikuái. 17 Ha Pédro ohupívo ipo omokirirĩ ichupekuéra, ha omombe'upa ichupekuéra mba'éichapa Ñanderuete oguenohẽukára'e ichupe cárcelgui , ha he'i ichupekuéra: Pemombe'upa Jacóbope ha ambue hermanokuérape , ha osẽ oho haña. 18 Ko'ẽmba rire oíko peteĩ apañuái umi soldadokuéra apytépe, ndoikuaáigui mba'épa ojehúra'e Pédrope. 19 Heródes ohekaukávo Pédrope ha ndojohúivo ichupe oporandu porã umi soldadokuérape ha upéi ojuka ichupekuéra. Pédro katu oho Juda departaméntogui Cesaréape, opyta haña upépe. 20 Heródes ningo ipochy Sidon ha Tíro pegua ndive, ha'ekuéra katu peteĩ ñe'ẽme oñuahẽ Blásto rendápe, ha'e ningo Heródes rerekua ruvicha, ha ojerure asy ichupe oñe'ẽ haña Heródes ndive ha'ekuéra oíko porã jevy haña oñondive, Sidon ha Tíro pegua ojoguaguihána hembí'u Heródes retãgui. 21 Peteĩ ára, Heródes oñemonde ijao porãévape, uguapy iguapyhaguasúpe, ha ohenói ichupekuéra oñe'ẽ haña hendivekuéra. 22 Ha umi oñembyatyva henondépe ohendúvo iñe'ẽ he'i hikuái: Ko oñe'ẽva ningo ndaha'etí vyvarigua ñe'ẽ, vyagaygua ñe'ẽ voi. 23 Upevovete Ñanderuete ángel ohavira ichupe oñembotuicha haguere, ombotuicha rãngue Ñanderuetepe, upévagui hasopa pya'e ha omano. 24 Ñanderuete ñe'ẽ oñemyasãive ohóvo ha heta hetave oĩ ojeroviáva hese. 25 Bernabe ha Sáulo katu osẽ jevy Jerusaléngui ojaopapa rire umi mba'e ojejokuái hague, ha oho Antioquíape oguerúvo hikuái hendivekuéra Juánpe, hérava avei Márcos.

Acts 13

1 Antioquia pegua iglésiape oĩ ko'ã proféta ha mbo'ehára: Bernabe, Simon, hérava avei kamba Lúcio, peteĩ Cireneygua, Manaen, oñembohekomiva'ekue mburuvicha Heródes ndive, imitárusu arakuérape, ha Sículo. 2 Ha'ekuéra oñembyaty oajuna (ojeko'akúpe) ha omomba'eguas haña Nanderuetepe, pe Pytu Porãmbáva katu he'i ichupekuéra: Pemboyke chéve guarã Bernabe ha Sículo pe tembiaporãme che ame'ëmava'ekuépe ichupekuéra. 3 Upérõ oajuna ha oñembo'e rire omoĩ hikuái ipo hi'arikuéra, ha omondo ichupekuéra omombe'u haña Hesu Crísto evangélio. 4 Upéicha pe Pytu Porãmbáva omondo Bernabe ha Sículo Selúciape, ha upégui omondo ichupekuéra bárcope Chípripe. 5 Ha oñuahẽvo Salaminape omombe'u Hesu Crísto evangélio Judayguakuérape opaite Nanderuete rogakuérape oĩva guivépe upérupi; Juan, hérava avei Márcos, omoirũ ichupekuéra ipytywõhára ramo. 6 Ha'ekuéra ohasapa pe ísla Chíprie tuichakue rupi Páfos peve, ha upépe ojohu hikuái peteĩ paje apohára, peteĩ proféta japu, ha'e ningo peteĩ Judaygua hérava Barjesus. 7 Ko Barjesus oĩ Chíprie ruvicha ndive, hérava Sérgio Páulo, kóva peteĩ kuimba'e iñakã porãva. Ko Sérgio Páulo ohenoika Bernabe ha Sículo ohendu haña Hesu Crísto evangélio. 8 Pe paje apohára Barjesus, ojeherova avei Ipu'akáva, oñemoĩ katu Bernabe ha Sículo rehe, ndoipotáigui Sérgio Páulo ojerovia Hesu Crísto rehe. 9 Upérõ Sículo, hérava avei Páblo, henyhẽ Pytu Porãmbavagui, oma'ẽ porã pe paje apohára rehe ha he'i ichupe: 10 Nde, tekove japu ha iñañáva, aña ra'y, oñemoĩva opaichagua heko peguáva rehe, nderepoimo'ãi piko nde reko ñaña ombyaisévagui Nanderuete rape porã. 11 Upévale Nanderuete po oĩ nde'ári, ha neresatũta heta ára anive haña rehecha pe kuarahy. Upevovete ho'a hi'ári pytũ ha pyhare, ha oguatapa reivo oheka peteĩ oisãmbyhyva'eráva, ichupe ndohechavéigui opytávo. 12 Ha pe Chíprie ruvicha, Sérgio Páulo, ohechávo umi mba'e ojehuva'ekue ojerovia Hesu Crísto rehe, ha ohecharamo pe evangélio. 13 Páblo ha iñirũnguéra oho bárcope Páfosgui Pérge peve, opytáva Panfília departaméntope, Juan katu nomoirũsevéma ichupekuéra ha ojevy Jerusalénpe. 14 Ha'ekuéra oho Pérgegui Antioquiape, opytáva Pisidia departaméntope, ha sábado árape oíke hikuái Nanderuete rógape, oñembyatyhápe Judayguakuéra, ha oguapy hikuái. 15 Ha omoñe'ẽ rire Nanderuete ñe'ẽ umi omyakáva pe cúlto he'i hikuái Páblo ha Bernabépe: Peẽ, ore ryvykuéra, peñe'ẽse ramo pemokyre'ỹ haña ñane retãnguakuérape peñe'ẽ katu. 16 Upérõ Páblo opu'ã ha ohupívo ipo okirirĩmba haña he'i ichupekuéra: Kuimba'e Israelguáva, ha peẽ ambuekuéra pekyhyjéva avei Nanderuete'gui, pejapysakamína che ñe'ẽ rehe: 17 Israel Jára oiporavova'ekue ñande pykyuérape, ha iyyva mbarete rupi omopu'ã ha oguenohẽ ichupekuéra Egípto retãgui, 18 ha 40 año pukukue oñangareko hesekuéra desiértope heta paciência ha mborayhu reheve. 19 Ha'e ohundi 7 tetãnguérape Canaánpe ome'ẽ haña Israelguakuérape iyyvy imba'eteéva ramo, ha péva hi'are 450 año rupi, 20 upéi ome'ẽ Israelguakuérape mbojovakehára oisãmbyhy haña ichupekuéra, pe proféta Samuel peve. 21 Upéi Israelguakuéra ojerure asy avei peteĩ tetã ruvicháre ha Nanderuete ome'ẽ ichupekuéra Saul, Cis ra'y, peteĩ kuimba'e Benjamin tríbugui, 40 año pukukue ha'e oisãmbyhy Israelpe. 22 Ha oñemboyke rire Saúlpe Israel guapyhaguasúgui, Nanderuete omopu'ã Dauidpe, hetã ruvicha ramo, ha Ha'e he'i hese: Che ajohu David, Isai ra'y, peteĩ kuimba'e oñembopy'apeteĩva chendive, ha'e ojaopáta che rembipota. 23 David ñemoñarenguéra apytégui Nanderuete omoingo Hesúpe osalva haña Israelguakuérape, iprofetakuéra he'i haguéicha. 24 Hesu renonderãme oñuahẽmava'ekue Juan Bautista omyasãi haña Israelguakuérape pe bautismo ojevy haña Nanderuete rendápe. 25 Juan ojaopapa rire hembiapo oporandu: Mávapa peẽ peĩmo'ã che ha'eha. Che ningo ndaha'ei pe Crísto. Che rire katu Ha'e oúta, ha ndaijái chéve ajora haña isapatu sãnte jepe. 26 Che ryvykuéra, Abraham ñemoñare ra'ykuéra ha peẽ pekyhyjéva Nanderuete'gui, peẽme guarã oñembou ko Hesu Crísto evangélio. 27 Umi oikóva Jerusalénpe ha imburuvichakuéra ndoikuaaséi ramojepe Hesu Crístope, Ha'e ojaopapa umi ñe'ẽ oje'éva guive hese profetakuéra juru rupi ha omoñe'ẽva sábado arakuérape Nanderuete rogakuérape. 28 Ndojohúi ramojepe hikuái mba'eve ivaíva Hesu rekovépe, ojerure asy Pilátape ojuka haña ichupe. 29 Ojaopávo hikuái umi mba'e ojehaiva'ekue Hesu rehe, omboguejy hetekue kurusúgui omoĩ haña peteĩ itakuaguasúpe. 30 Nanderuete katu omoingove jevy Hesúpe omanova'ekue apytégui. 31 Ha uperire Hesu ojehechauka heta ára umi omoirũva'ekuépe ichupe Galiléa guive Jerusalen peve, umíva ko'ãga Hesu rechahare hetãnguakuérape guarã. 32 Ha ore ningo romombe'u peẽme Hesu Crísto evangélio oñeprometeva'ekue ñande pykyuérape, 33 ha pe promesa péva ojejúma, Nanderuete ohaiuka haguéicha: Nde ningo che Ra'y, ko ára kóvape che romoingo, (Salmokuéra

2,7). 34 Ñanderuete omoingove jevy ichupe omanova'ekue apytégui ani haña hetekue oñembyai, Ha'e he'imava'ekue ko'ã ñe'ẽ rupi: Che katukete ame'ẽva'erã peẽme umi promesa Che ha'eva'ekue Davidpe, (Isaías 55,3). 35 Upévaare Ha'e he'i avei: Nderehejamo'ãi nde reiporavopyre retetekue oñembyai. 36 Añetehápe David ojapo Ñanderuete rembiopota, omanóvo katu hetekue oño ijypykuéra ndive ha oñembyai avei. 37 Pe tetekue Ñanderuete omoingove jevymava'ekue omanova'ekue apytégui katu noñembyairi. 38 Che ryvykuéra peẽ peikuaa porã haña oñemoherakuã avei Hesu Crísto evangélio peẽme oñeperdona haña pene rembiapo vai Hesu Crísto rupi. Moises rembiapoukapy rupi avave ndaikatúi ohupity pe salvacion, 39 Hesu Crísto rupinte oimeraẽ ojeroviáva guive hese ojesalva va'erã. 40 Pema'ẽ porãke, ani haña ojehu peẽme umi mba'e umi proféta ohaiva'ekuere: 41 Pema'ẽ porãke, peẽ pemboykéva Ñanderuete rembiapo, ha peñembohoryva hese, cháke, peẽ peñemondyiva'erã ha peñehundiva'erã, Che ajapótagui peteĩ tembiapo peẽ ndapegueroiviaitava, oñemombe'u ramojepe peẽme che rembiaporã, (Habacuc 1,5). 42 Ha Páblo ha Bernabe osẽvo Ñanderuete rógagui, ha'ekuéra ojerure ichupekuéra ou jevy ha omombe'uve haña ambue sábado árape . 43 Opa rire pe cúltio heta Judayguakuéra ha tetã ambueygua omoirũ Páblo ha Bernabépe. Páblo ha Bernabe omokyre'ỹ ichupekuéra ojeroviaite haña Hesu Crísto rehe. 44 Ambue sábado haimete opaite tavayguakuéra oñembyaty jevy ohendu haña Ñanderuete ñe'ẽ. 45 Heta Judaygua katu henyhẽ py'a rasýgui ohechávo hetaiterei tetã ambueygua oñembyaty hague, upévaare oñemoĩ Páblo ha Bernabe rehe, oñembohory ha oñe'ẽ vai hesekuéra. 46 Páblo ha Bernabe katu oñe'ẽ kyhyje'ỹre ha he'i: Peẽme oñemombe'u raẽva'erã Hesu Crísto evangélio , peẽ ningo ndapejeroviaséigui ha pemboykégui ko evangélio ndapehupitymo'ãi pe tekove tapia ñuaráva, ha upévaare ore romombe'u tetã ambueyguaakuerape. 47 Ñanderuete voi he'iuca oréve: Che amoĩ Hesu Crístopete tesape ramo opaite tetãnguerape ñuarã yvy pahaite peve, ha'ekuéra ojesalva haña (Isaías 49,6). 48 Ko'ã ñe'ẽ ombovy'a tetã ambueyguaakuerape, ha opaite Ñanderuete ohenoiva'ekue oikove tapia haña ojeroviágui Hesu Crísto rehe. 49 Ha Hesu Crísto evangélio oñemombe'u opaite tetã tuichakuépe. 50 Umi Judayguakuéra katu oñe'ẽ umi kuñakarai imba'e hetávape ha okyhyjéva avei Ñanderuetégui ha oñe'ẽ avei umi karaiguasuvéva ndive oñemoĩ haña Páblo ha Bernabe rehe, upévaare umia omosẽ Páblo ha Bernabépe hekohágui. 51 Páblo ha Bernabe katu oityvyro pe yvy timbo ipy reheguare ha upéi oho pe táva Icóniope. 52 Ha Páblo ha Bernabe henyhẽ torýgui ha Pytu Porãmbávagui .

Acts 14

1 Páblo ha Bernabe oike jevy, ojepokuaa háicha, Ñanderuete rógape oĩva Icóniope, oñembyatyhápe Judayguakuéra ha tetã ambueyguaakuéra, ha upépe omombe'u avei ichupekuéra Hesu Crísto evangélio , ha ojapysaka porã rire heta Judaygua ha tetã ambueygua ojerovia Hesu Crísto rehe. 2 Ha umi Judaygua omboykéva Hesu Crísto evangélio , oñe'ẽvai Páblo ha Bernabe rehe, ha ombopochy umi tavayguápe hermanokuéra rehe. 3 Upéicharamo jepe Páblo ha Bernabe hi'are upépe ha oñe'ẽ kyhyje'ỹre ha jeroviapópe Hesu Crísto evangélio rehe ha ijapytepekuéra ojehu mba'e techaukaha ha milagrokuéra Páblo ha Bernabe rupi. 4 Ha umi tavaygua oñemboja'o hikuái, oĩ umi omoirũva Páblo ha Bernabépe, ha oĩ umi oñemoĩva hermanokuéra rehe. 5 Umi Judaygua omboykéva Hesu Crísto evangélio oñemoĩ jevy Páblo ha Bernabe rehe ha ombopochy heta Iconioyguápe avei, upéi umi Judaygua oñembopy'apeteĩ mburuvichakuéra ndive ojuka haña itápe Páblo ha Bernabépe. 6 Páblo ha Bernabe oikuaa vove péva okañy Lístia ha Dérbepe, mokõi táva Licaónia departaméntope oĩva. 7 Upérupi ha ijerekuévo omombe'u hikuái avei Hesu Crísto evangélio. 8 Lístiape oiko peteĩ kuimba'e ikatu'ỹva oguata, isy rye guive. 9 Kóva ojapysaka porã Páblo ñe'ẽ rehe, ha Páblo oma'ẽvo hese ohecha ijerovia okuera hañaicha. 10 Upévaare Páblo he'i hatã ichupe: Epu'ã, ha eñembo'y nde pykuéra ári, ha ha'e opu'ã ha oguata porã. 11 Ha umi tetãygua ohechávo pe milágro Páblo ojapova'ekue he'i joa, iñe'ẽteépe: Jarakuéragui oiko kuimba'ekuéra ha oguejy ñane rendápe. 12 Ha Bernabépe ombohéra hikuái ijára ruvicháicha Zéus (Júpiter), ha Páblope Hérmes (Mercúrio), kóva oguerahágui ijarakuéra ñe'ẽ vyvariguakuerape. 13 Ha pe pa'i Zéus tupão pegua ogueru torokuéra ha akã jeguakakuéra ojejapóva yvyra rakã roguégui, pe táva rokẽguasupe oikuave'ẽ haña hetãyguaakuéra ndive Bernabe ha Páblope ñuarã. 14 Bernabe ha Páblo katu ohechakuaávo péva omondoro ijao ha ojeity umi Listrayguakuéra apytépe ha he'i sapukaipópe: 15 Kuimba'ekuéra, mba'e piko pejapopeína. Ore ningo kuimba'e peẽchaguante avei, ore romombe'unte peẽme pe salvacion rape pepoi haña pende

jarakuéra ipu'aka'ỹvagui, pejevy haña yvága Jára Añeteguáva ha Oikovéa, Ñanderuete rendápe; Ha'e ningo ojapo pe yvága ha yvy, yguasu ha opaite mba'e oñemomýiva guive ipype, (Éxodo 20,11). 16 Ñanderuete ningo yma oheja opaite tetã oguata hape rupi, ha oiko oikose háicha. 17 Ha'e tapia ohechauka mba'eporã opaite tetãnguérape, Ha'e ombou yvágagui pe ama ha ára porã okakuaa haña pene ñemitĩnguéra, penemohyguatã ha penembopy'a rorýva. 18 Ha he'i rire ko'ã mba'e, hasýpe ojoko hikuái ani haña oikuave'ẽ ichupekuéra guarã umi mba'e oguerúvagui. 19 Upérõ oñuahẽ jevy umi Judaygua Antioquía ha Icónio peguáva ha ombopochy avei Listrayguápe oñemoĩ haña avei Páblo ha Bernabe rehe, upémaramo ojapi hikuái heta ita Pábloré, ojuka haña, ha ombotyryry hete táva okápe, oimo'ãgui Páblo omanóma hague. 20 Ha Hesu Crísto reheguáva oñembyaty Páblo rete jerekuévo, peichaháguinte Páblo opu'ã, ha oike jevy Lístra távape. Ha pe ára ambuépe oho Bernabe ndive Dérbepe. 21 Ha omyasãi rire avei Hesu Crísto evangélio pe távape, heta upepeguáva ojerovia avei Hesu Crísto rehe, upéi Páblo ha Bernabe ojevy Lístra, Icónio ha Antioquíape. 22 Opárupi omokyre'ỹ hikuái hermanokuérape ha ohekombó'e ichupekuéra ojerovia mbareteve haña ohóvo, ha omombe'u porã avei ichupekuéra heta sufrimiénto (jehasa asy) rupi jaikeva'erã Ñanderuete retãguasúpe. 23 Páblo ha Bernabe omoĩ rire karai ancianokuérape (opaite) iglésiape oñembo'e heta ha oajuna rire omoĩ opaite hermanokuérape (Hesu Crísto poguýpe). 24 Páblo ha Bernabe ohasa Pisídia ha Panfília departamentokuéra rupi. 25 Ha omoherakuã rire Hesu Crísto evangélio Pérgepe, oho hikuái Atáliape. 26 Ha Atáliagui oho hikuái bárcopo Antioquía gotýo. Antioquíape Ñanderuete voi ohenoiva'ekue ichupekuéra ñepyrũme omombe'u haña Hesu Crísto evangélio tetã ambueyguakuérape, ha ojapo haña ko tembiapo porã. 27 Oñuahẽvo Antioquíape ombyaty Hesu Crísto iglesiayguakuérape ha omombe'u hermanokuérape opaite mba'e Ñanderuete ojapova'ekue guive ha'ekuéra rupi, ha Ha'e oipe'a hague avei tetãyguakuérape guarã pe okẽ ojerovia haña Hesu Crísto rehe. 28 Ha Páblo ha Bernabe opyta are Antioquía, Síria peguápe.

Acts 15

1 Upérõ oñuahẽ umi hermano Juda pegua, Jerusaléngui Antioquíape, ha ombo'e hermano Antioquíayguápe oñekytĩ'ova'erãha avei ipire'i Israelguakuéra ojepokuaa háicha ha Moises ombo'e haguéicha, ojesalva haña. 2 Páblo ha Bernabe katu oñemoĩ hesekuéra, ha upévare oiko pe ñe'ẽjoapi hatáva oñondive. Upémaramo umi hermano Antioquía pegua omondo Páblo, Bernabe ha ambue hermanokuéra ijapytégui oho haña hendivekuéra oporandu apostolkuéra ha iglésia ancianokuérape ko ñe'ẽjoapi kóva rehe. 3 Umi iglésia Antioquía pegua rembijokuái ohasa Fenícia retã ha Samária departaménto rupi, ha ohasakuévo omombe'u ambue iglesiakuérape, heta tetã ambueyguakuéra ojeroviámagui avei Hesu Crísto rehe. Ha ohendúva guive ovy'aite ko marandu kóva rehe. 4 Ha oñuahẽvo hikuái Jerusalénpe, apostolkuéra ha umi iglésia ancianokuéra omoñuahẽ porã ichupekuéra Jerusalen iglésiape . Upérõ, Páblo ha Bernabe omombe'u porã opaite mba'e Ñanderuete ojapova'ekue ha'ekuérarupi. 5 Ha Jerusalengua hermanokuéra apytépe oĩ avei fariseokuéra ojeroviáva Hesu Crísto rehe. Ko'ã fariseokuéra ojeroviáva apytégui oĩ umi opu'áva ha ñembo'yhápe he'i: Tetã ambueyguakuéra, ojerovia ramo jepe Hesu Crísto rehe, oñekytĩ'ova'erã avei ipire'i ha ojapova'erã hekópe Moises rembiapoukapykuéra. 6 Upérõ oñembyaty apostolkuéra ha umi iglésia ancianokuéra oikuaa haña Ñanderuete rembipota ko mba'e kóvare. 7 Ha heta oñoñe'ẽjoapi rire hikuái, Pédro opu'ã ha he'i ichupekuéra, che hermanokuéra , peẽ ningo peikuaa voi Ñanderuete cheporavo hague che amombe'u haña Hesu Crísto evangélio tetã ambueyguakuérape, ha'ekuéra ojerovia haña avei. 8 Ha Ñanderuete oikuaa porãmba ñande py'apýpe oĩva guive, ha Ha'e ohayhúgui tetãyguakuérape ome'ẽ avei ichupekuéra pe Pytu Porãmbáva ome'ẽ haguéicha ñandéve, ha upéicha Ñanderuete voi opytáma hechahare ramo ko mba'e kóvape. 9 Ñanderuete nombojuavýi Israelguakuéra tetã ambueyguakuéra apytégui; pe jerovia rupi Hesu Crísto rehe Ha'e omopotĩ avei ipy'apykuéra. 10 Ága mba'érehe piko peipy'ara'ã Ñanderuetepe pemoĩ haña tetã ambueyguá ajúra ári peteĩ cangállá ipohyietéva ñande voi ni ñande rukuéra ndogueropu'akaiva'ekue. 11 Ñandejára Hesu Crísto mborayhu rupi ha jajeroiviágui hese jahupityta ñane salvacion , ha ha'ekuéra peichaite avei ñanendive. 12 Upéicha opaite oñembyatyva okirirĩmba, ha ojapysaka Bernabe ha Páblo ñe'ẽ rehe, omombe'úvo ichupekuéra umi mba'e techaukaha ha milagrokuéra Ñanderuete ojapova'ekue ha'ekuéra rupi tetã ambueyguakuéra apytépe. 13 Okirirĩ rire hikuái, Jacóbo ombohováí ha he'i: Che hermanokuéra , cherendumi: 14 Simon Pédro ningo

omombe'úma mba'éichapa Ñanderuete oñandu avei tetã ambueyguakuérape, ohupity haña avei ijapyteguikuéra hetãrã. 15 Ha profetakuéra ningo ojoja voi ko mba'e kóvape: 16 Ko'ã mba'e rire aju jevýta amopu'ã pyahu haña David rogakue ho'ava'ekue, che amyatyrõ haña pe oñembyaíva, amopu'ã porãmba jevy haña, 17 ha umi tetãyguá hembýva ha opaite tetãnguéra oheka haña avei Ituvateépe, ha Ñanderuete rera oñembotuichave ohóvo ko yvy apére, Ha'e ojaopáta opaite ko'ã mba'e he'íva guive, 18 Héra oñemyasãihína pe ára atyguas ymaguare guive, (Amos 9,11-12). 19 Upévare che ha'e ani haña oñemyangekõi tetã ambueyguakuérape ojeroviáva Ñanderuete rehe. 20 Ñamondónte ichupekuéra peteĩ kuatione'ẽ ojehaihápe ani haña ho'u so'o oñekuave'ẽva tetã tupãnguérape (jarakuérape), ani haña oiko oñondive omenda'ýre, ani ho'u tymba ojejajuravokava'ekue ro'o ni huguy. 21 Opaite tavakuérape oñemoñe'ẽ voi yma guive Moises kuatione'ẽ meme sábado Ñanderuete rogakuérape. 22 Upérõ peteĩ py'ápe apostolkuéra , iglésia ancianokuéra ha opaite hermanokuéra ndive oiporavo ijapytégui Júdas, oñembohérova avei Bársabas, ha Sílaspe omondo haña Páblo ha Bernabe ndive Antioquíape; Júdas ha Sílas ojeguereko mba'eguas ramo Jerusalen iglesiayguakuéra apytépe. 23 Ha hendivekuéra omondo ko kuatione'ẽ kóva: Ore apostolkuéra, iglésia ancianokuéra ha hermanokuéra romomaitei opaite tetã ambueyguakuérape ojeroviáva guive Hesu Crísto rehe ha oikóva Antioquía, Síria peguápe, ha Cilíciape. 24 Ore rohendúma, ore apytégui oho hague umi hermano penemyangekõiva'ekue iñe'ẽnguéra rupi, ore katu noromondói umívape, ijehegui rei uvei oho peneandúvo. 25 Upévare hi'ã oréve, ha peteĩ py'ápe romondo pene rendápe Júdas ha Sílaspe, ore hermanokuéra rohayhúva, Bernabe ha Páblo ndive. 26 Ko'áva omoĩ kyhyje'ýre hekove Hesu Crísto pópe. 27 Ha hendivekuéra ore romondo ore apytégui Júdas ha Sílaspe, ha'ekuéra oikuaaukáta peẽme iñe'ẽnguéra rupi opaite mba'e ore ro'emava'ekue guive. 28 Hi'ã porãite ningo Pytu Porãmbávape ha oréve ani haña ore romoíve pende'ári mba'e ipohyietereíva tekotevẽvante, 29 ha ko'áva ha'e: Ani pe'u so'o oñekuave'ẽva ambue jarakuérape, tuguy ni tymba ro'o ojejajuravokáva, ha aníke peiko oñondive pemenda'ýre. Peñemboyke ramo ko'ã mba'égui pejapo porãta, tapehasa porãite. 30 Ha'ekuéra oñemondo rire oho hikuái Antioquíape, ha upépe ombyaty upepegua iglesiayguakuérape ome'ẽ haña ichupekuéra ko kuatione'ẽ. 31 Omoñe'ẽ rire hikuái pe kuatione'ẽ ovy'a joa hikuái, pe ñemoangapyhy reheve. 32 Júdas ha Sílas ningo profetakuéra avei , upévare ha'ekuéra omokyre'ỹ Antioquía pegua hermanokuérape heta ñe'ẽ porã rupi. 33 Hi'are rire Júdas iñirũ ndive pe iglésia Antioquía peguápe omondo jevy ichupekuéra torypápe imbouhare rendápe. 34 Sílas katu opytase. 35 Páblo ha Bernabe opyta Antioquía pegua hermanokuéra ndive omboheko ha omombe'u haña Hesu Crísto evangélio pe táva pévape. 36 Ko'ã mba'e rire Páblo he'i Bernabépe: Jaha jevy ñañandu ñane hermanokuérape umi távape ñande ñamombe'u haguérupi Hesu Crísto evangélio ha jahechami mba'éichapa oikohína hikuái. 37 Ha Bernabe oguerahase Juánpe, hérava avei Márcos. 38 Páblo katu ndoguerahaséi ichupe, Márcos ojei haguere ijapyteguikuéra Panfília guive, pe ambue viájepe , nomba'aposevéigui pe tembiapo oñepyrũva'ekuépe. 39 Ha oñoñe'ẽjoapi hikuái péva rehe ha ojopoi hikuái ojuehegui. Bernabe ogueraha hendive Márcospe, ha oho jevy Chípripe. 40 Ha Páblo ogueraha hendive Sílaspe, Antioquía pegua hermanokuéra omoimba rire hekovekuéra ha hembiaporã Ñanderuete pópe, oje'ói hikuái. 41 Páblo ha Sílas ohasa Síria ha Cilícia rupi ha omokyre'ỹ hikuái umi iglesiakuérape ohasaha rupi.

Acts 16

1 Páblo ha Sílas oñuahẽ Dérbe ha Lístrape. Upépe oiko peteĩ kuimba'e ojeroviáva Hesu Crísto rehe, hérava Timotéo. Isy peteĩ Judaygua ojeroviáva avei Hesu Crísto rehe ha itúva katu peteĩ Greciaygua. 2 Opaite hermano Lístra ha Icónio pegua oñe'ẽ porã Timotéo rehe. 3 Páblo oipota ko Timotéo omoirũ ichupekuéra, upévare oikytí'o ipire'i, umi Judayguakuéra rehe oikóva upérupi, ha'ekuéra oikuaa porãgui itúva peteĩ Greciayguaha. 4 Ha Páblo omoñe'ẽ opaite iglesiakuérape, ha'e ohasaha rupi, pe kuatione'ẽ apostolkuéra ha Jerusalen ancianokuéra ohaíva'ekue tetã ambueyguakuérape ñuarã. 5 Upéicha umi iglésia oñemombareteve ohóvo ijeroviápe ha oñembohetave ohóvo avei hermano ipyahuvakuéra. 6 Ohasa hikuái Frígia ha Galácia departaméntope, pe Pytu Porãmbáva ojokógui ichupekuéra ani haña omoherakuã Hesu Crísto evangélio Ásiape. 7 Ha oñemoaçuívo Misiagui, oñeha'ã oho haña Bitíniape, Hesu Crísto Pytu Porãite katu ojoko jevy ichupekuéra. 8 Upérõ ohasa hikuái Mísia ykére, oho haña Tróaspe. 9 Ha pe

pyharépe ojehechauka Páblope payetépe peteĩ kuimba'e Macedónia pegua oñembo'ýva ha ojerure he'ívo: Eju Macedóniape orepytyvõ haña. 10 Ha ojehechauka rire pe Macedoniaygua pya'e roñeha'ã roho haña Macedóniape, roikuaágui Ñanderuete oipotaha ore romoherakuã avei Hesu Cristo evangélio Macedóniape. 11 Ore roho bárcope Tróasgui, ropia'ýre Samotrácíape, ha ambue árape roguahẽ Neápolispe, 12 ha upégui roho Filípospé, ko táva opytáma Macedónia retãme. Ore ropyta heta ára Filípospé. 13 Peteĩ sábado árape rosẽ avei pe táva rokẽguasúgui y rembe'ýpe, oñembo'ehápe hikuái, ha roguapy romoherakuã haña Hesu Cristo evangélio umi kuñakaraikuérape oñembyatýmiva upépe. 14 Ha peteĩ kuñakarai, hérava Lidia, peteĩ Tiatiraygua, oñemúva ao pytãu hepyetereíva rehe ha omomba'eguasúva Ñanderuetepe, ojapysaka porã Páblo ñe'ẽ rehe, Ñanderuete voi oipe'águi ipy'apy ojapysaka porã haña umi ñe'ẽ Páblo he'íva. 15 Ha ha'e ojebautizauka rire hogayguakuéra ndive ojerure asy oréve roiko haña hógape imbohupaharakuéra ramo, he'ívo: Hi'ã ramo peẽme che ajerovia hekópe Hesu Cristo rehe, peike ha pepyta che rógape. 16 Roho jave roñembo'ehápe, peteĩ kuñataĩ oíva mba'epochy poguýpe oreruğuaitíva, ha'e ningo ombopirapire heta ijarakuérape imba'ekuaa rupi. 17 Ha'e oho Páblo rapykuéri ha osapukái: Ko'ã kuimba'e ko'áva yvága Jára rembiguái. Ha'ekuéra omombe'u peẽme pe salvacion rape. 18 Ko'ã mba'e ha'e he'i jevy heta árape, Páblo katu nohendusevéima pe he'íva, ojere ha he'i pe mba'epochype: Che ha'e nde, pytu vaípe Hesu Cristo rérape, esẽ ichugui, ha upevovete pe mba'epochy osẽ pe kuñataĩgui. 19 Ko kuñataĩ jarakuéra ohechávo oñehundi hague ipirapire raity, ojapyhy hikuái Páblo ha Sílaspe, ha ombotyryry ichupekuéra mbojovakehára rendápe, oíva táva plázape. 20 Ha ogueraha ichupekuéra umi mbojovakehára rovaképe ha he'i: Ko'ã kuimba'e ningo omboapañu'ãi ko'ã tavayguápe, ha'ekuéra ningo Judaygua, 21 ha ombo'e ambue jepokuaa ñande ndajaikuaáiva ha naiporáiva jajapo, ñande Romayguágui. 22 Ha umi tetãygua opu'ã hesekuéra, ha umi mbojovakehára omondorouka ijao oinupãuka haña yvyra po'ípe. 23 Ha oinupã heta rire, oity hikuái ichupekuéra cárcelpe ha he'i cárcel ruvichápe oñangareko porã haña hesekuéra. 24 Upéva ha'e omoinge ichupekuéra cárcel ruguaitépe ha ojopy ipykuéra yvyrakuápe. 25 Pyhare pyte rupi katu Páblo ha Sílas oñembo'e ha opurahéi omomba'eguasúvo Ñanderuetepe. Ha umi ambue oíva cárcelpe ojapysakapa joa hesekuéra. 26 Oiko sapy'a peteĩ yvy ryrýi ndetuicháva omongu'epáva umi cárcel tápia rapo ha ojepe'a opaite okẽ ha umi cadéna osopa. 27 Upérõ opáy pe cárcel ruvicha ha ohechávo opaite okẽguéra ojepe'a hague ohekýi ikyse puku ojejuka haña oimo'ãgui umi cárcelpe oíva guive okañymbamaha. 28 Páblo katu osapukái ichupe ha he'i: Ani rejapo mba'eve ivaíva ndejehe, ore ningo roĩmbahína ko'ápe jepe. 29 Ha ogueruka rire peteĩ tataindy oñani pe cárcel ryepýpe ha ryrýihápe oñesũ Páblo ha Sílas renondépe, 30 ha ogueraha rire ichupekuéra okápe oporandu: Karaikuéra, mba'épa ajapóta ajasalva haña. 31 Ha'ekuéra he'i ichupe: Ejerovia Ñandejára Hesu Cristo rehe, ha nde ha nde rogayguakuéra ojesalvava'erã. 32 Ha Páblo ha Sílas omombe'u ichupe ha hogayguakuérape Hesu Cristo evangélio. 33 Upéi ha'e voi oñangareko hesekuéra pe hóra guive ha ojohéi pe yvyra po'í rapykuere, upérõ ha'e ha hogayguakuéra ojebautizaukapa. 34 Uperire ogueraha ichupekuéra hógape ha omongaru ichupekuéra, ha ovy'aite hogayguakuéra ndive ojeroviaháre Hesu Cristo rehe. 35 Ko'ẽmba rire umi táva ruvicha omondo itahachikuéra he'iukávo pe cárcel ruvichápe: Epoi umi kuimba'égui. 36 Upérõ pe cárcel ruvicha he'i Páblope: Mburuvichakuéra he'iuka chéve apoi haña pendehegui, upéva tapeho py'aguapýpe. 37 Páblo katu he'i ichupekuéra: Roñenupã opavave rovake ha oremoinge cárcelpe orembojovake'ýre, ore Romaygua ramojepe, ha ko'ága ñemiháme oremondose, ndaupeichamo'ãi, tou ha'ekuéra ha taoreguenohẽ cárcelgui. 38 Umi tahachi ojevy imburuvichakuéra rendápe ha he'i ichupekuéra Páblo ha Sílas kuimba'e Romayguaha, ha ohendúvo péva oñemondyiete hikuái. 39 Upéva ou hikuái ha oñe'ẽporã Páblo ha Sílas ndive ha ojerure asy osẽ haña itávagui. 40 Ha osẽ rire pe cárcelgui oho Lidia rendápe, ha ohecha rire hikuái hermanokuérape omokyre'ỹ ichupekuéra ha oho hikuái.

Acts 17

1 Páblo ha Sílas ohokuévo ohasa Anfípolis ha Apolónia rupi oguahẽ meve Tesalónicape, upépe oĩ avei peteĩ Ñanderuete róga, Judayguakuéra oñembyatyhápe. 2 Ojepokuaa háicha, Páblo oho mbohapy sábado icultohápe ombo'e haña Ñanderuete ñe'ẽ, 3 ha ombo'e ichupekuéra Hesu Cristo ohasa asy hague, ha omano rire Ha'e, Ñanderuete omoingove jevy ichupe. Ha pe Hesu che aikuaaukáva peẽme ha'e voi pe Cristo. 4 Ha oĩmimi Judayguakuéra apytégui omoĩrũva Páblo ha Sílaspe,

ojeroviágui Hesu Crísto rehe, ha heta Greciaygua omomba'eguasúva Ñanderuetepe oñepyrũ ojerovia avei Hesu Crísto rehe, ha péicha avei heta kuñakarai imba'e hetáva ojerovia Hesu Crísto rehe. 5 Ambue Judayguakuéra oñeko'õi, ndaija'úi Páblo ha Sílas rembiapo rehe ipy'arasýgui (oenvidiágui) hikuái ichupekuéra, upévare ombyaty umi tekove vai oiko reíva pe táva plázape omboapañuái haña umi tavayguakuérape, ha oñemoi haña hermanokuéra rehe. Ha oho hikuái Jason rógape Páblo ha Sílas piári, omoi haña umívape umi tekove ñaña pópe. 6 Ndojohúigui Páblo ha Sílaspe Jason rógape, ombotyryry Jason ha hermanokuérape mburuvichakuéra rendápe ha he'i hikuái: Oñuahẽ avei ñane rendápe umi omboapañuái tetäyguakuérape oparupiete. 7 Ha Jason omoñuahẽ umívape hógape, umía oñemoimba katu Róma ruvichaguasu rehe, he'ívo Hesu Crístonte ha'eha pe mburuvichaguasu añeteguáva. 8 Ohendúvo péva, umi táva ruvicha ha hetäyguakuéra oñemondyipa, 9 ha ndojohúigui mba'eve ohavira pohýi haña, Jason ome'eva'erã pirapire mburuvichakuérape opoi haña ichuguikuéra. (Ko pirapire kóva oñeme'ẽ jevyva'erã ijaratepe noñemoañetúi ramo pe oje'eva'ekue). 10 Ha hermanokuéra omondo Páblo ha Sílaspe pe pyhare pévape Beréape. 11 Umi Bereaygua ipy'a porãve Tesalonicayguakuéragui, ha oñapysaka porã Páblo ha Sílas ñe'ẽ rehe, ha kyre'ỹme oipyguara (oitypeka) meme árape Ñanderuete kuatiañe'ẽme añetépa Páblo ha Sílas ñe'ẽ. 12 Upérõ heta Judaygua ojerovia Hesu Crísto rehe, ha heta Greciaygua kuimba'e ha kuñakaraikuéra apytégui avei. 13 Ha umi Judaygua oikóva Tesalónicape, oikuaa vove Páblo ha Sílas omyasãiha Hesu Crísto evangélio Beréape oho avei upépe omboapañuái haña umi tavaygua Páblo ha Sílas rehe. 14 Upémaramo Beréa pegua hermanokuéra pya'e omondo Páblope yguasu rembe'y peve, Sílas ha Timotéo katu opyta Beréape. 15 Ha umi hermáno omoirũva Páblope oho hendive Aténas peve, ha ojevývo hikuái Beréape, Páblo he'iuka Sílas ha Timotéope ikatúrõ pya'e oho haña hendápe. 16 Páblo oha'ärõ aja Sílas ha Timotéope ou haña Aténaspe, iñangekõi ipytu porãme , ohechávo opaichagua jára gua'u ra'angakuéra. 17 Páblo oñe'ẽjoapi Judayguakuéra ndive ha umi omomba'eguasúva Ñanderuetepe Ñanderuete rógape, ha'e oho meme árape pe táva plázape oñemongeta haña ojohúva ndive. 18 Umi mbo'ehára epicúreo ha estóico escuéla rehegua oñoñe'ẽ'api Páblo ndive, ha oime he'íva: Mba'e piko ko tekove ñe'ẽngatúva he'ise. Ambuekuéra katu he'i: Ha'e ningo ojogua ambue jára moherakuãhárape, Páblo oñemoñe'ẽgui ichupekuéra Hesu ha jeikove jevy rehe omanova'ekue apytégui. 19 Upérõ ogueraha hikuái Páblope mbojovakeharakuéra rendápe, hérava Aerópago, ha he'i hikuái ichupe: Ikatúpa roikuaa porãve pe mbo'epy pyahu remoherakuãva. 20 Nde ningo rehenduka oréve ko'ã mba'e ndoroikuaáiva, roikuaase ningo mba'épa upéva he'ise. 21 Opaite Aténas pegua ha opaite tetã ambueyguakuéra upépe oíva guive omombe'usénte téra ohendusénte mba'e ipyahu. 22 Páblo oñembo'y Aerópago mbytépe ha he'i: Kuimba'e Aténas pegua, che ahechakuaa peẽ pemomba'eguasuha pende jarakuérape. 23 Ahasávo pende jára rogakuéra rupi ahecha peteĩ kuave'ẽmby renda, ojehaihápe: Pe jára ojekuaa'yvape guarã. Upe Jára peẽ peikuaa'yva, péva che aikuaakase peẽme. 24 Pe Jára ojapova'ekue ko yvy (múnido, uníverson) ha opaite mba'e ipype oíva guive, Ha'e ningo yvy ha yvága Jára, ha ndoikói peteĩ óga, kuimba'ekuéra omopu'áva'ekuépe. 25 Yvyariguakuéra ndaikatúi oipytyvõ ichupe ha Ha'e noikotevẽi mba'everehe ichuguikuéra, Ha'e voi ningo ome'ẽ opavavépe hekove pytuhẽ opaite ambue mba'e reheve. 26 Ha'e omoingo peteĩ kuimba'épente, ha ichugui oñemoña opaite tetanguéra oíva guive ko yvy apére. Ha'e ningo ome'ẽ opaite tetanguérape hekove arakuéra ha omoi meme tetanguérape hetã rembe'y oiko haña, 27 ha oheka haña Ijapoharépe, sapy'árõ guarã ojepovyvyhápe ojohu ichupe, añetehápe Ha'e noĩri mombyry ñandehegui. 28 Ipye ningo jaikove, ñamýi ha jaikoñaína. Pene ñe'ẽ yvoty apohára (poéta) he'imava'ekue voi: Ñande ningo iñemoñare. 29 Ñande ha'égui ñande Apohare ñemoñarenguéra, anítei ñaimo'ã umi jára gua'u, kuimba'ekuéra ojapóva órogui, plátagui téra itágui, iñakãme ou háicha ojoguaha ñande Apoharépe. 30 Ñande Apohare, Ñanderuete, oheja ohasa umi ára atyguasu tetäyguakuéra oikuaa'yre ichupe, ko'ágã katu oipota opavave ojevý hendápe ha oñembyasy oñemboheko vai haguére. 31 Ñanderuete omoĩma peteĩ ára ñane renonderãme peteĩ mbojovakehára Ha'e oiporavova'ekue ombojovake haña hekópe opavave reko ha opavave rembiapokue. Ha Ñanderuete ohechauka opavavépe, péva hi'añeteha omoingove jevývo pe mbojovakehararã oñemoingove jevymaha omanova'ekue apytégui, oĩ umi oñembohorýva ha oĩ umi he'íva: Ambue ára iporã ñahendu jevy ichupe. 33 Upéramo Páblo osẽ ijapyteguikuéra. 34 Ijapytégui katu oĩmimi kuimba'e ha kuñáva omoirũva Páblope ojeroviágui avei (Hesu Crístote), ha ko'áva apytépe oĩ Dionísio, peteĩ mbojovakehára, ha peteĩ kuñakarai Dámaris ha ambueve avei.

Acts 18

1 Ko'ã mba'e rire, Páblo osẽ Aténasgui ha oho Coríntope. 2 Coríntope Páblo ojohu peteĩ Judayguápe hérava Aquíla, Pontoygua, hembireko Priscíla ndive, ou ramóva Itáliagui. Itália retã ruvichaguasu Cláudio omosẽukágui opaite Judayguakuérape Rómagui. 3 Páblo opyta hendivekuéra, omba'apógui avei hikuái Pábloicha cápa apohára ramo, upe ára guive omba'apo oñondive. 4 Páblo omombe'u opaite sábado árape Ñanderuete rógape Hesu Crísto evangélio, oñeha'ã ogueroviauka haña Judayguakuéra ha tetã ambueyguakuérape. 5 Sílas ha Timotéo oñuahẽvo Macedóniagui ojohu Páblope omyasãiva kyre'ỹme Ñanderuete ñe'ẽ, oikuaaukávó Judayguakuérape Hesu ha'eha pe Crísto. 6 Judayguakuéra oñemoĩgui hese ha oñe'ẽvaĩgui Hesu Crísto rehe, Páblo oityvyro ijao ha he'i ichupekuéra: Pende ruguy to'a pene akã ári. Che chepotĩ, águi rire aháta tetã ambueyguakuéra rendápe. 7 Ha osẽvo ijapyteguikuéra, oñuahẽ Tício Jústo rógape, ha'e ningo omomba'eguasúva Ñanderuetepe, ha hóga opyta Ñanderuete róga ykére, oñembyatyhápe umi Judayguakuéra oñemoĩmava Páblo rehe. 8 Crispo katu, pe oñangarekóva Ñanderuete róga rehe, ojerovia Hesu Crísto rehe opaite hogayguakuéra ndive. Heta Corintoygua ojapysaka porã Páblo ñe'ẽ rehe, upéi ojerovia ha ojebautizauka avei. 9 Upe pyhare upévape Ñanderuete oñe'ẽ Páblope techapáype ha he'i: Ani rekyhyje, eñe'ẽ ha emombe'u uvei Hesu Crísto evangélio ha ani rekirirĩ. 10 Che aĩgui nendive, ha avave ndojapomo'ãi nderehe mba'evai, che areko heta ojeroviátava cherehe ko táva kóvape. 11 Páblo opyta peteĩ año ha 6 jasy Coríntope, ha ombo'e ichupekuéra Ñanderuete ñe'ẽ rehe. 12 Gálion, oiko ramo Acáia departaménto ruvicha ramo, Judayguakuéra oñemoĩ joa Páblo rehe, ha ogueraha ichupe mbojovakeharakuéra rendápe. 13 Ha he'i hikuái: Ko kuimba'e kóva ombo'e tetãyguakuérape omomba'eguasú haña hekope'ỹ Ñanderuetepe. 14 Ha Páblo oñe'ẽ ramo, Gálion he'i Judayguakuérape: Ojehu ramo peteĩ mba'evaiete pende apytépe katuete che ajapysakáta pene ñe'ẽ rehe, 15 nambojovakemo'ãi katu pene rekombo'e, térã pende Jára rembiapoukapykuéra. Umi mba'e peẽ voi pehechakuaava'erã. Ko mba'e kóvape ġuarã ndaikoséi pene mbojovakehára ramo. 16 Ha omosẽ ichupekuéra pe mbojovakeha rógagui. 17 Ojapyhy hikuái Sóstenespe, pe oñangarekóva Ñanderuete róga rehe, ha oinupã ichupe mbojovakeha róga renondépe. Upéva katu mba'evete Gálionpe ġuarã. 18 Páblo katu hi'are gueteri heta ára Coríntope. Uperire oñemomaitei paha ha oho bárcope Priscíla ha Aquíla ndive Síria retãme. Cencréape Páblo oñemoakãperõ ojapo haña iñe'ẽ ome'ẽva'ekue (ivóto) Ñanderuetepe. 19 Ha Páblo oñuahẽvo Efésope oíke Ñanderuete rógape oñemongeta haña Judayguakuéra ndive, Aquíla ha Priscíla katu opyta Efésope. 20 Umi Judaygua ojerure asy ramojepe Páblope opyta aremive haña hendivekuéra, ha'e ndopytasevéima. 21 Ojeívo he'i uvei ichupekuéra: Aju jevýne pene rendápe Ñanderuete oipota ramo, 22 ha oíke peteĩ barco guasúpe oho haña Cesaréa peve, ha oguejývo barco guasúgui oho Cesaréagui Jerusalénpe, ha omomaitei rire upepegua hermanokuérape oho Antioquía, Síria peguápe. 23 Upépe hi'aremi rire oho jevy Galácia ha Frígia departamentokuérape omokyre'ỹ haña hermanokuérape . 24 Apólos, peteĩ Judaygua onaceva'ekue Alejandría, Egípto retãme, oñuahẽ Efésope, ha'e ningo peteĩ kuimba'e oñe'ẽkuaáva, iñarandúva ha oikuaa porãitáva Ñanderuete kuatiañe'ẽ. 25 Ha'e ningo omyasãiva kyre'ỹme Ñanderuete ñe'ẽ, ipytu porã hendy reheve oñe'ẽ ha oporombo'e hekópe umi mba'e Hesu reheguáva, oikuaa ramojepe Juan bautismo pevénate, pe Pytu Porãmbáva oguejýma hague ndoikuaái gueteri. 26 Ha'e oñepyrũ oñe'ẽ kyhyje'ỹre Ñanderuete rógape oíva Efésope, Priscíla ha Aquíla ohendu rire Apólospe ogueraha ichupe hógape ha oikuaauka porãve ichupe opaite Hesu Crísto evangélio. 27 Ko Apólos ohoségui Acáia departaméntope, umi hermano Efésó pegua omokyre'ỹ ichupe pévape ha ohaí avei peteĩ kuatiañe'ẽ Corintoygua iglésiape omoñuahẽ porã haña ichupe. Ha Apólos, Ñanderuete me'ẽmby rupi, oipytyvõ porãite Corintoygua hermanokuérape ojerovia porãve haña ohóvo Hesu Crísto rehe. 28 Ohechauka porã Judayguakuérape, Hesu añetehápe ha'eha pe Crísto oñeha'ärõvahína, omokirirĩ meve ichupekuéra.

Acts 19

1 Apólos oĩ aja Coríntope, Páblo ohasa pe cerro rusu pa'ũ rupi oñuahẽ meve Efésope ha upépe ojohu umi Apólos ombo'eva'ekuépe, 2 ha oporandu ichupekuéra: Peẽ pehupitýmapa pe Pytu Porãmbáva pejeroviávó Hesu Crísto rehe. Ha'ekuéra ombohováí: Ore norohendúi gueteri oíha Pytu Porãmbáva. 3 Upémaramo Páblo

oporandu: Mba'eichagua bautismo piko oñeme'ëra'e peëme. Ha'ekuéra he'i: Pe bautismo Juan Bautista ome'ëva'ekue. 4 Páblo ombohováí ha he'i: Juan obautiza tetäyguakuérape omoambue haña ipensamientokuéra ha he'iva'ekue opavavépe ojerovia haña upe ha'érire oútava rehe upéva ningo Hesu, pe Crísto. 5 Ohendúvo péva, ha'ekuéra ojebautizauka Ñandejára Hesu Crísto rérape. 6 Ha Páblo omoívo ipo hi'arikuéra, pe Pytu Porãmbáva oguejy hi'arikuéra, ha oñe'ë joa ñe'ë ambuepe ha oprofetiza . 7 Umi ojebautizauka va'ekue oĩ 12 kuimba'e rupi. 8 Páblo oho mbohapy sábado Ñanderuete rógape oĩva Efésope, ha oñe'ë kyhyje'ÿre Ñanderuete retãguasu rehe. 9 Umi ojapysakáva apytégui oĩ umi oñembopy'a hatáva, ha oñemoíva Páblo rehe opaite oñembyatýva rovake, oñembohoryvo ko tape pyahu kóva rehe. Upévale ha'e ojei ijapyteguikuéra ha ogueraha avei hendive umi oñepyrũmava ojerovia Hesu Crísto rehe, ha oñembyaty meme hikuái Tiráno escuelape, upépe Páblo ikatu ombo'e porãve ichupekuéra. 10 Mokõi año pukukue Páblo omyasãi upépe Hesu Crísto evangélio ha hetápe ombo'e, upéicha opaite oikóva guive Ásia retãme, Judaygua ha Greciayguakuéra, ohendu Hesu Crísto evangélio Páblo juru rupi. 11 Ha Ñanderuete ojapo milágro tuichaitéva Páblo rupi. 12 Páblo pañuélo ha ijao hy'ái reheve ojequerahávo hasývape okuerapaite hikuái, ha mba'epochy osẽ avei ichuguikuéra. 13 Oĩ Judayguakuéra apytégui omosẽséva mba'epochykuérape hetäyguakuéragai oiporúvo ko'ã ñe'ë: Hesu rérape, pe Páblo omoherakuáva, pesẽ ichugui. 14 Ha ijapytépe oĩ 7 Escéva ra'y, oja póva ko'ã mba'e; Escéva peteĩ pa'iguasu ñemoñare. 15 Ha oñe'ë jave ko'ã ñe'ë pe mba'epochy ombohováí: Che aikuaa Hesúpe, ha aikuaa avei Páblope, ha máva piko peẽ. 16 Ha pe kuimba'e, ipype oĩva pe mba'epochy, ojeity hi'arikuéra ha ipu'akapa hesekuéra, oinupã vai ríre ichupekuéra huguypa peve okañy hikuái opivopa upe ógagui. 17 Ha ko mba'e oikóva guive Efésope opaite Judaygua ha Greciaygua oikuaa, ha kyhyje ndetuicháva ho'a hi'arikuéra, ha omomba'eguasú Hesu Crísto réra. 18 Heta ojeroviáva ou omombe'u hembiapo vai (iñangaipakuéra). 19 Heta paje apohára ogueru ipaje kuatiañe'ë ha ohapy opavave renondépe. Hepykue ohupity 50.000 ára rembiapo repy rupi. 20 Upéicha Ñanderuete ñe'ë oñemyasãive ohóvo ha ohechauka ipu'aka. 21 Ha oikopa ríre ko'ã mba'e pe Pytu Porãmbáva ojechauka Páblope ohasa ríre Macedónia ha Acáiape, oho haña Jerusalénpe ha uperire ohova'erãha Rómape. 22 Upévale Páblo omondo Macedóniape mokõi ipytyvõhára, Timotéo ha Erástope, ha'e opytave aja Ásiape. 23 Umiha árape oiko peteĩ apañuãi umi tetäygua apytépe Hesu Crísto evangélio rehe. 24 Demétrio, peteĩ omba'apóva óro morotĩre, ohupity iñirũnguéra ndive heta pirapire hembiapo rupi, oja pógui hikuái ijára Diána tupão michĩva óro morotĩgui. 25 Upévale Demétrio ombyaty opaite oja póvape ijára Diána tupão michĩva ha he'i ichupekuéra: Kuimba'ekuéra, peẽ peikuaa porã ko tembiapo kóva rupi jahupity heta pirapire. 26 Pehendu ha pehecha ko Páblo, Efésope ha haimete opaite Ásiape ha'e oporombo'e he'ívo: Ndaha'úi jára añeteguáva umi ojeja póva kuimba'e po rupi, ha omombia heta tetäyguakuérape ñande reko tujágui. 27 Ko mba'evaiete ikatũne ohundi ñane rembiapo repyrã ha ndojejapovéi mba'eve ramo avei Diána tupão, oñemomba'eguasuvahína opaite Ásiape ha opaite yvy apére. 28 Ohendupávo péva, ipochyete hikuái, ha osapukái joa: Ituicha ningo ñane Diána, Efésó pegua jára. 29 Ha pe apañuãi oñemysãi ohóvo henyhẽ meve pe táva Efésó ha oíke hikuái peteĩ cãcha ndetuichávape. Ohokuévo katu oja garra gueteri mokõi Páblo irũme, Gáio ha Aristárcope, mokõi Macedoniaygua, ha ombotyryry ichupekuéra hendivekuéra. 30 Ha Páblo oikese umi tetäygua oñembyatýva apytépe, umi hermanokuéra katu ojoko ichupe. 31 Oĩ avei imburuvichakuéra apytégui he'íukáva Páblope ani haña ojehechauka pe atyguasúpe. 32 Oĩ heta kuimba'e osapukáiva peteĩ mba'e, ambuekuéra katu ambue mba'e, ha hetave oĩ ndoikuaái mba'érehapa oñembyaty hikuái, péicha ituicha pe apañuãi. 33 Upémaramo umi Judaygua he'i Alejándrope oñe'ë haña pe atyguasúpe. Upérõ Alejándro ohupi ipo omokirirĩ haña umi oñembyatývape, 34 ha'ekuéra katu oikuaávo ha'e Judayguaha osapukái hatãve joaite mokõi hóra pukukue: Ituicha ningo ñande jára Diána Efésó pegua. 35 Pe kuatia haihára Efésó pegua katu omokirirĩ hetäyguakuérape ha he'i ichupekuéra: Kuimba'e Efésó pegua: Opavave oikuaa porã voi Diána ra'ãnga ho'a hague yvágagui ha oñeñongatu itupãópe oñemomba'eguasú haña, Diána ha'égui Efeso yguakuéra jára. 36 Ndaipóri ombotovéa ko mba'e kóva, upévale peñembopy'aguapyva'erã ha anítei pejapo mba'eve pejepy'amongeta porã ra'ẽ'ÿre. 37 Peẽ pegueru rei ko'ã mokõi Macedoniayguápe, ha'ekuéra nomondái ñande jára ra'ãnga itupãógui ni noñembohoryi ñande jára rehe. 38 Upévale Demétrio ha iñirũnguéra omba'apóva óro morotĩre, oimérõ oguerékóva peteĩ mba'e omombe'u haña mbojovakehárape, ohova'erã mbojovakeha rógape ombohasapa haña hekoitépe. 39 Ha oimérõ peipotave ambue mba'e, ñaño mbyaty hañaicha hekópe ikatu ñaño mbongeta upévale. 40 Ko apañuãi kóva

rupi katu Róma retã ruvichaguasu ikatu oñemoĩ ñanderehe, ñande ñanẽmyatypa joa haguére hekope'ỹ, ndajajeruréigui permiso . Ha mba'épa ñamombe'úta avei ichupekuéra, ha'ekuéra oporandu ramo ñandéve: Mba'érehapa ko apañuãi kóva oikóra'e. 41 Ha he'ipávo ko'ã mba'e, pe atyguasute oñemosarambipa.

Acts 20

1 Opa rire pe apañuãi, Páblo ohenoika hermanokuérape , omokyre'ỹ haña ichupekuéra, ha oñoñañu'ãmba joa rire Páblo ojei ijapytégui oho haña Macedóniape. 2 Oñandu rire Macedónia pegua iglesiakuérape , ha omokyre'ỹ rire ichupekuéra oho Grécia retãme. 3 Ha'e opyta mbohapy jasy Greciaygua iglesiakuérape ha oikesévo peteĩ barco guasúpe oho hañaicha Síriape, Páblo oikuaa umi Judaygua omoñuhãseha ichupe, upévore ha'e ojevy Síria retãme yvy rupi Macedónia retã rupi. 4 Omoirũ ichupe Sópater, Bereaygua; Aristárco ha Segundo, Tesalonicaygua; Gáio, Derbeygua; Timotéo, Tíquico ha Trófino, Asiaygua. 5 Ko'áva oñemotenonde, orera'ārõ haña pe táva Tróaspe. 6 Ore katu, ohasa rire pe arete oje'uhápe pan ilevadura'ỹre , rosẽ Filíposgui, ha roñuahẽ hendapekuéra Tróaspe ohasa rire 5 ára, ha ropyta upépe 7 ára. 7 Peteĩ d omíngo árape ore roñembyaty romboja'õ haña pan (pe cẽna del Señor Hesu Crísto reheguáva). Pe ára ambuépe Páblo ohose, upévore ha'e ombopukuve iñe'ẽ pyhare mbyte peve. 8 Ha oĩ ningo heta tataindy pe koty yvatépe, ore roñembyatyhápe. 9 Ha peteĩ karia'y, hérava Eutíco, uguapyvahína ovetãme hopehýi, Páblo oñe'ẽ pukutereigui ha ipahápe okeite, ha peichaháguite ho'a pe píso mbohapyhágui. Ha oñemopu'ãvo ichupe ojejohu, he'õnguema. 10 Upérõ Páblo ogejy ojeity hi'ári ha oñañu'ã ichupe ha he'i: Ani pejepy'apy, hi'anga oĩ gueteri ipype. 11 Upéi ha'ekuéra ojupí jevy ha omboja'õ pe pan (cẽna del Señor Hesu Crísto reheguáva) ha péva rire oñemongeta gueteri ko'ẽmbapota peve, uperire ae Páblo oho. 12 Ha ogueraha hikuái pe karia'ýpe hekove reheve, ha ipy'aguapypa hikuái opytávo. 13 Ore katu roñemotenonde peteĩ barco guasúpe, Ason meve, upépe rojojohu jevy haña Páblo ndive, ha'e ohoségui yvy rupi Ason meve. 14 Ore roñuahẽvo Asónpe, Páblo oíke avei pe barco guasúpe, ha oho orendive Mitilénepe. 15 Ha rosẽ rire Mitilénegui rohasa ambue árape Quío rovái rupi ha rohove rire peteĩ ára roñuahẽ Sámospe, ha upépe pe barco guasu oíke Sámos puértope , ha ambue árape roñuahẽ Milétope. 16 Páblo ndopytaséi Efésope, ani haña hi'are Ásiape, ha'e ikatúrõ oñuahẽse Pentecóstes árape Jerusalénpe. 17 Miléto guive Páblo ohenoika iglésia Efesoypa karai ancianokuérape . 18 Ha oñuahẽvo hendápe he'i ichupekuéra: Peẽ peikuaa porã mba'éichapa che aikova'ekue pende apytépe, añañẽ guive Ásiape. 19 Che aservi Hesu Crístope ñemomirĩ (jejapo'ỹ) reheve, ha Judayguakuéra oñemoĩgui cherehe che ahupity heta jepy'ara'ã, añañẽ meve che resaykuéra. 20 Opaichagua mba'eporã peikotevẽva amombe'upa peẽme taha'e pende atyguasúpe térã pende rógape. 21 Aikuaauka Judayguápe ha tetã ambueyguakuérape mba'éichapa ojevyva'erã Ñanderuete rendápe ha mba'éichapa ojerovia añeteva'erã Hesu Crísto rehe. 22 Ha ko'ãña pe Pytu Porãmbáva chemyaña aha haña Jerusalénpe, aikuaa'ỹre pe ojuhútava chéve upépe. 23 Opaite táva ahasaha rupi pe Pytu Porãmbáva oikuaauka chéve, jehasa asy ha cárcel chera'ārõtaha. 24 Che nambyasýi ahundíta ramojepe che rekove ko yvy ári, pe che aipotavẽva katu: Ahupity haña pe tekove opa'ýva ha che ajapopa pe tembiapo Hesu Crísto ome'ẽmava'ekue chéve, péva he'ise che amyasãi haña Hesu Crísto evangélio ha Ñanderuete mborayhu. 25 Peikuaa porãke, chéverõ ñuarã opaite peẽ ndapehechamo'ãveimaha che rova, pende apytépe aikova'ekue amombe'úvo Ñanderuete retãguasúpe rehe. 26 Upévore peẽ che rechahare ko ára kóvape, chepotĩha opavave pende rugy'gui. 27 Che ningo amombe'u peẽme opaite Ñanderuete rembipota añomí'ỹre mba'eve. 28 Peñeñangareko porãke pendejehe ha opaite iglesiayguakuérape, pe Pytu Porãmbáva pendeporavómagui peiko haña iglésia anciáno ramo, upévore pemboguata porã Ñanderuete iglesiape , Ha'e ojoguava'ekue ita'ýra Hesu Crísto rugy rupi. 29 Che aikuaa voi, aha rire, oiketaha pende apytépe aguaraguasu ñarõ ha ndoheja reimo'ãi Hesu Crísto iglésia . 30 Ha pende apytégui voi opu'ãta kuimba'e oñe'ẽtava mba'evai ogueraha haña hapykuéri umi ojeroviávape Hesu Crísto rehe jepe. 31 Upévore peñeñangareko porãke, penemandu'ávo che pombo'e hague apytu'u'ỹre peteĩteĩme, ára ha pyhare, mbohapy año pukukue, heta che resay peteĩteĩva ndive. 32 Ha ko'ãña che pomoĩ Ñanderuete pópe ha imborayhu rehegua ñe'ẽ poguýpe, Ha'e ningo ipu'aka porã penemombarete ha ome'ẽ haña peẽme pene rendaña Ñanderuete retãguasúpe opaite ambue ojeroviáva ndive Hesu Crístope. 33 Che ndaipotaiva'ekue pende pláta , ni pende óro , ni pende ao. 34 Peẽ peikuaa porã voi che po rembiapo rupi ahupity che remikotevẽ ha

che irũnguéra remikotevẽ avei. 35 Che voi ahechauka peẽme, ñaheha'ãmbava'erãha jahupity haũa ñane remikotevẽ ha ñaipytyvõ haũa ñande rapichakuéra oikotevẽvape, ha ñanemandu'a haũa Hesu Crísto ñe'ẽ rehe, Ha'e he'iva'ekue: Ovy'aiteve upe ome'ẽva hapichápe, (upe ambuegui oha'ãrõva tapia pe pytyvõ hapichágui). 36 Ha he'ipávo ko'ã mba'e, oñesũmba hikuái oñembo'e haũa. 37 Upérõ ojahe'o ha ojeity hikuái Páblo ajurakuápe ohetũ paha haũa ichupe. 38 Ombyasyeterei hikuái Páblo he'i haguére ndohechaveitaha hikuái hova. Ha upéi omoirũ ichupe pe barco guasu peve.

Acts 21

1 Ha roheja rire ichupekuéra rojupi pe barco guasúpe ha roho ropia'ỹre Cos peve, ha pe ára ambuépe Ródaspe, ha upégui Pátara peve. 2 Upépe rojohu peteĩ barco guasu ohótava Fenícia peve, ha rojupi ipype ha roho. 3 Ore rohecha pe isla Chíppe, roheja katu ore asúpe ha roho Síría gotýo, ha roguahẽvo Tírope, oñemboguejypa umi mba'e pe bárco oguerojáva. 4 Ha rojohu rire ore hermanokuérape ropyta hendivekuéra 7 ára, umía katu he'i Páblope, Pytu Porãmbáva rupi, ani haũa oho Jerusalénpe. 5 Ha ohasa rire umi ára, roñembosako'i roho haũa, ha'ekuéra oremoirũ hambirekokuéra ha imitãkuéra ndive Tíro oka peve. Roñesũ ha roñembo'e rire yguasu rembe'ýpe, 6 roike pe barco guasúpe, ha'ekuéra katu ojevy hógape. 7 Ha Tírogui roguahẽ Tolemáidape, ha ropyta peteĩ ára ore hermanokuéra upepeguáva ndive. 8 Pe ára ambuépe Páblo ha ore, iñirũnguéra, roho pe táva Cesaréa peve, ha roguahẽ Felípe rógape, ha'e ningo omyasãi avei Hesu Crísto evangélio, ha'e umi 7 diácono apytégui peteĩva. 9 Ha'e itajýra irundy omenda'ýva gueteri ha oprofetizáva. 10 Ore ropyta aremi rire hógape, oguahẽ Judágui peteĩ proféta, hérava Agábo, 11 ha'e ou orerendápe ha ojarra Páblo ku'a jopyha, ojepykuha ha ojepokua rire he'i: Péicha he'iuka Pytu Porãmbáva oñeñapytítaha avei ko ku'a jopyha járape, ha oñemoĩta tetã ambueyguakuéra pópe. 12 Rohendúvo péva ore ha upepeguáva rojerure asy Páblope ani haũa oho Jerusalénpe. 13 Upérõ Páblo he'i: Mba'e piko pejapo, pene rasẽ rupi peẽ chembopy'a kangy. Che ningo aĩmba (lísto) ndaha'etí añeñapytĩ haũaichante, amano haũaicha avei Jerusalénpe, Hesu Crísto rehehápe. 14 Ndaikatúigui rojoko, roheja ichupe ha ore ro'e: Toiko Ñanderuete rembipota nde rekovére. 15 Umi ára rire roñembosako'ipa ha roho Jerusalénpe. 16 Orendive oho avei Cesaréa pegua hermanokuéra, oreguerahátava Mnason rógape, ha'e peteĩ ojeroviáva Hesúre heta áño ma ha'e peteĩ Chipreygua, ha upépe roiko haũa ore. 17 Ha roguahẽvo Jerusalénpe, ore hermanokuéra oremoguahẽ porã hogakuérape. 18 Pe ára ambuépe Páblo oho orendive Jacóbo rendápe, ha upépe oñembyatypa hikuái iglésia karai ancianokuéra. 19 Ha ore romomaiteipa rire ichupekuéra, Páblo omombe'u opaite mba'e Ñanderuete ojapova'ekue tetã ambueyguakuéra apytépe. 20 Ha'ekuéra ohendupa rire omomba'eguas Ñanderuetepe, ha he'i Páblope: Nde, hermano Páblo, rehecha ningo Judayguakuéra apytégui milkuéra ojeroviáva Hesu Crísto rehe, ha opaite umía hakate'ỹ Moises rembiapoukapýre. 21 Oñemombe'u ningo ichupekuéra nde rembo'eha opaite Judayguakuérape oikóva guive tetã ambueyguakuéra apytépe opoi haũa Moises rembiapoukapýgui, ha ere hague ichupekuéra ani haũa oikytĩ'ouka ita'ýra pire'i ha anive haũa oiko ñande jepokuaaha poguýpe. 22 Upévare, mba'épa jajapo'arã. Katuete ohendúta hikuái nde, Páblo, reju hague Jerusalénpe. 23 Upévagui iporã rejapo ramo ore ro'étava ndeve: Oĩ orendive irundy kuimba'e, ojapova'eráva iñe'ẽ (voto), ome'ẽmava'ekue Ñanderuetepe. 24 Umía eraha nendive, eñemopotĩ hendivekuéra Moises rembiapoukapy he'i háicha, ha epagapa avei hesekuéra, peẽ peñemoakãperõ haũa; péichamante oimeraẽva ohechakuaáta oñe'ẽ reiha nderehe umi mba'e, nde rejapoha hekópe uvei Moises rembiapoukapykuéra. 25 Umi tetã ambueygua ojeroviávape katu ore rohaĩma peteĩ kuatiahe'ẽ opoi haũa ko'ã mba'e ko'ãvantegui: Ani ho'u pe so'o oñekuave'ẽva'ekue ambue járape, ani ho'u tuguy, ani ho'u pe ojeajuravokapyréva ha ani oiko oñondive omenda'ýre. 26 Upéicha Páblo ogueraha pe ára ambuépe hendive umi irundy kuimba'épe ha oñemopotĩ rire hendivekuéra Moises rembiapoukapy he'i háicha, oike hendivekuéra Ñanderuete rogaguasúpe, omomombe'u haũa araka'épa opata iñemopotĩ arakuéra ha araka'épa oimeraẽva ikatu oikuave'ẽ ikuave'ẽmby. 27 Opapotávo umi 7 ára oñemopotĩ haũa, umi Judaygua ouva'ekue Ásiagui ohechávo Páblope Ñanderuete rogaguasúpe, ha omboapañuái opaite Israelguakuérape oñembyatýva guive upépe, ha oapresa hikuái Páblope, 28 ha sapukáipe he'i hikuái: Kuimba'e Israelguakuéra, orepytyvõkena. Kóva ningo pe kuimba'e ombo'éva opa rupiete oñemoĩ haũa Moises rembiapoukapykuéra rehe,

Israelguakuéra ha ko Ñanderuete rogaguasu rehe. Ha hi'ári ko'ága omoingéma avei Ñanderuete rogaguasúpe umi Greciaygua, ha péicha omongy'a Ñanderuete rogaguasu. 29 Ha'ekuéra ohechágui, Jerusalen cállepe, Páblope ha hendive Trófimo, peteĩ Efeso pegua, ha oimo'ante hikuái Páblo omoinge hague avei ichupe Ñanderuete rogaguasúpe. 30 Ha oiko peteĩ apañuái ndetuicháva Jerusalénpe ha oapresa rire Páblope ombotyryry ichupe Ñanderuete rogaguasu oka gotýo ha pya'e ombotypa hikuái hokënguéra. 31 Ojukava'erämo'ã hikuái Páblope nohendúi rire pe soldádo ruvichaguasu pe sarambi ndetuicháva. 32 Kóva pya'e oñani heta isoldadokuéra ndive Judayguakuéra apytépe, ha ko'áva ohechávo ichupekuéra, noinupávëi Páblope. 33 Ha pe soldádo ruvicha oñuahëvo Páblo rendápe oñapytũuka ichupe mokõi cadénape, ha oporandu ichupe mávapa ha'e ha mba'épa ojaopóra'e. 34 Ha tetãygua apytégui oĩ umi osapukáiva péicha ha ambue katu amóicha, ha ndaikatúi oikuaa pe añetegua pe sarambi oiko reívagui, upévare oguerahauka ichupe soldadokuéra rógape. 35 Ha oñuahëmbotávo soldadokuéra rogaguasu renondépe, umi soldádo ohupi ichupe ijati'y ári, hetãygua atyguasu iñarõitereígui. 36 Umi tetãygua ohóva hapykuéri osapukái: Tomanó. 37 Oike mboyve pe soldadokuéra rogaguasúpe, Páblo he'i pe soldádo ruvichaguasúpe: Ikatúpa añe'ẽmi nendive. Ha'e he'i ichupe: Reñe'ẽkuaa piko Greciaygua ñe'ẽme. 38 Aipórõ nde piko ndaha'ei pe Egiptoigua ndahi'aréi oñemoiva'ekue mburuvichaguasu rehe ha oho 4.000 jukahára ndive desiértópe. 39 Páblo ombohová i chupe: Che ningo peteĩ Judayguáva, Tarsoygua, Cilícia departaméntogui, ajeruremi añe'ẽ haña che retãyguaquerape. 40 Ha pe soldádo ruvichaguasu he'i: Eñe'ẽ katu, upémaramo Páblo oñembo'y pe okẽ renondépe ha ohupi ipo omokirirĩ haña hetãyguaquerape, ha okirirĩ porãmba rire ha'e oñe'ẽ Israelgua ñe'ẽme ichupekuéra.

Acts 22

1 Che ryvy ha che rukuéra, pehendumína umi mba'e che ha'étava che rekove rehe. 2 Ohendu rire ha'e oñe'ẽha iñe'ẽme (Israelgua ñe'ẽme), okirirĩ ohóvo ojaapysaka porãve haña, ha Páblo he'i: 3 Che ningo peteĩ Judaygua, anaceva'ekue Társópe, Cilícia departaméntópe, akakuaante katu ko táva Jerusalénpe, Gamaliel py renondépe añembo'euka ñande rukuéra rembiapoukapykuérare. Añeha'amba ajapo haña hekoitépe Ñanderuete rembipota ha che cherakate'y Moises rembiapoukapy rehe, peẽ penerakate'y háicha ko'ága peve. 4 Che aperseguiva'ekue umi Hesu Crísto rehe ojeroviávape, aňapytũuka kuñakuéra ha kuimba'ekuérare, ha amoinge ichupekuéra cárcelpe. 5 Pa'iguasu ha ñane mburuvichakuéra voi ome'ẽ chéve peteĩ kuantiañe'ẽ ajapyhy haña Damáscope avei umi Hesu Crísto rehe ojeroviávape, aha agueru haña jepokuapýpe Jerusalénpe ojehavira haña. 6 Ha añañembotávo Damáscope asaje pyte rupi cheñu'ã sapy'a peteĩ tesape imbaretéva yvága guio oúva. 7 Upémaramo che ha'a yvýpe, ha ahendu peteĩ he'iva chéve: Sáulo, Sáulo, mba'érehe piko chepersegui reína. 8 Ha che ambohová: Karai, máva piko nde. Upévo ha'e he'i chéve: Che ningo Hesu Nazaretgua pe nde reperseguiva reikóvo. 9 Che irũnguéra ohecha avei pe tesape mbarete, nohendúi katu upe oñe'ẽva chéve. 10 Upérõ che aporandu: Karai, mba'épa ajapova'erã. Ha Ha'e he'i chéve: Epu'ã tereho Damáscope, upépe oje'éta ndéve opaite mba'e nde rejapova'erãva. 11 Pe tesape imbaretégui ndahechavéi, upévare che irũnguéra chesãmbyhy Damásko peve. 12 Ha peteĩ kuimba'e, hérava Ananías, ojaopovahína hekoitépe Moises rembiapoukapykuéra ha herakuã porãva opaite Judayguakuéra apytépe, ha'e oiko guive Damáscope, 13 ou che rendápe, oñemboja che ypýpe, ha he'i chéve: Che hermano Sáulo, ehecha jevy. Ha upevovete che ahecha ichupe. 14 Ha he'ive chéve: Ñanderuete ndeporavo reikuaa haña hembipota, ha rehecha haña pe Heko porávape, ha rehendu haña iñe'ẽ ijuruteégui. 15 Ndehegui oikóta hechahare opavavépe guarã, remyasãi haña opaite mba'e rehecháva ha rehenduva guive. 16 Ha ko'ága piko mba'e reha'arõve: Epu'ã ejebautizauka ha ejerovia Hesu Crísto rehe, Ha'e nemopotĩ haña opaite ne rembiapo vaígui rehenóivo Hesu Crísto réra. 17 Ha ojehe che ajevý rire Jerusalénpe, ha añembo'e jave aína Ñanderuete rogaguasúpe, ajegueraha ojehechauka haña chéve Hesu Crístópe, 18 ha che ahechávo ichupe, Ha'e he'i chéve: Pya'e esẽ Jerusaléngui, ndogueroviamo'ãigui umi ñe'ẽ nde erétava cherehe. 19 Ha che ha'e ichupe: Che Jára, ha'ekuéra imandu'a porã gueteri che aity hague ichupekuéra cárcelpe ha ainupãuka hague umi nderehe ojeroviávape Ñanderuete rogaguasúpe. 20 Ha oñohẽ ramoguare hikuái Estéban, pe evangélio rechahare ruguy, che aĩ avei upépe ha aňangareko ijukahare aokuéra rehe, ha Estéban ñemano chembovy'ava'ekue ahechávo. 21 Ha Hesu he'i chéve: Tereho, Che romondóta mombyry tetã ambueyguakuéra apytépe. 22 Ko ñe'ẽ kóva pevẽte ojaapysaka porã hikuái hese,

uperire katu osapukái ha he'i: Peipe'a yvy ape árigui ko kuimba'e kóvape, naiporái ha'e oikove. 23 Ha osapukái aja omombo ijaokuéra ha oity pe yvy timbo yvytúre. 24 Upérõ pe soldádo ruvichaguasu omoingeuka Páblope soldadokuéra rogaguasu ryepýpe, ha he'i oñenupã haña ichupe tukumbópe ojekuaa haña mba'erehépa hetäyguakuéra osapukáira'e péicha. 25 Ha oñapytĩmbáma ramo Páblope oinupã hañaicha ichupe, ha'e he'i ambue soldádo ruvicha'ípe oñembo'ýva ijypýpe: Ikatu piko oñenupã tukumbópe peteĩ kuimba'e Romayguávape oñembojovake'ýre ichupe. 26 Pe soldádo ruvicha'í ohendúvo péva, oho huvicha rendápe, ha he'i ichupe: Mba'épa rejapóta ko'áña. Ko kuimba'e kóva peteĩ Romaygua ra'e. 27 Upévagui pe soldádo ruvicha voi ou Páblo rendápe ha oporandu ichupe: Añete piko nde peteĩ Romaygua. Ha Páblo he'i: Che ha'e. 28 Upérõ pe soldádo ruvicha he'i: Che ningo ame'ẽ heta pirapire, añehenói haña Romaygua. Ha Páblo he'i: Che katu Romaygua anace guive. 29 Upévare pe soldádo ruvicha he'i isoldadokuérape ani haña oinupã Páblope, ha oipe'auka avei umi cadéna. Ha'e okyhyjete opytávo oñapytĩuka haguére Páblope oñeporandu porã'ýre ha oñembojovake'ýre ichupe. 30 Ha pe ára ambuépe pe soldádo ruvicha oikuaa porãmbaségui pe añetegua ombyatyuka pe pa'iguasu ha umi 71 karai ancianokuérape, ha omoĩ Páblope ijapytépe ha oporandu porã ichupekuéra: Mba'erehépa oikóra'e pe apañuãi.

Acts 23

1 Upérõ Páblo oma'ẽ porã imburuvichakuéra rehe ha he'i: Che ryke'ykuéra, che aiko yma guive ko'áña peve che py'apyñe'ẽ potĩ ha teko porã reheve Ñanderuete renondépe. 2 Upévare pe pa'iguasu Ananías he'i pe kuimba'épe oñembo'ýva Páblo ykére, oinupã haña Páblope ijuru rupi. 3 Páblo katu he'i ichupe: Ñanderuete nenupáva'erã avei, nde tekove rova mokõi. Nde reguapy ñembojovake guapyhápe chembojovake haña Moises rembiapoukapy he'i háicha, ha nde voi remboyke Moises rembiapoukapy chenupãukávo. 4 Umi oĩva ijypýpe katu he'i ichupe: Nde ningo reñe'ẽvai pa'iguasúre. 5 Upévare Páblo he'i: Che ryke'ykuéra, che ningo ndaikuaái ha'eha pe pa'iguasu. Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i voi: Ne retã ruvicháre anítei reñe'ẽvai. 6 Páblo ohechakuaávo umi mburuvicha apytépe oĩha heta saducéo ha heta fariséo, hatã ha'e he'i: Che ryke'ykuéra, che ningo avei peteĩ fariséo ha peteĩ fariséo ra'yre, heta oñemoĩ cherehe ha chembojovakeuka che aha'ārõgui umi omanova'ekue oikove jevytaha. 7 Péicha oñe'ẽ aja oiko apañuãi umi fariséo ha saduceokuéra apytépe, ha oñemboja'o umi oñembyatyva. 8 Saduceokuéra he'igui umi omanova'ekue araka'eve ndoikovemo'ãveimaha, ha he'i avei ndaiporiha angelkuéra ni pytukuéra, fariseokuéra katu oguerovia opaite ko'ã mba'e. 9 Upémaramo oiko peteĩ sarambi, ha umi mbo'ehára fariseokuéra apytégui opu'ã peteĩ ha he'i: Ore ndorojohúi mba'eve ivaíva ko kuimba'e rekove rehe. Ikatu ningo peteĩ ángel térã pytu porãva oñe'ẽ hendive. 10 Oikógui ñe'ẽjoapi ndetuicháva, pe soldádo ruvicha okyhyje ojukárõ ñuarã hikuái Páblope, upévare ogueruka hetave soldadokuérape oguenohẽ haña ichupe Judayguakuéra apytégui ha ogueraha jevy haña Páblope soldadokuéra rogaguasúpe. 11 Ha pe pyhare ambuépe Ñandejára Hesu Crísto ojehechauka Páblope ha he'i ichupe: Páblo, eñembopy'aguasu. Nde remyasãi porã haguéicha che rera Jerusalénpe péicha nde remyasãita avei Rómape. 12 Ko'ẽmbávo heta Judaygua oñembyaty oñemoĩ haña peteĩ ñe'ẽme ojuka haña Páblope, okaru ha hoy'u jevy mboyve, ha ome'ẽ iñe'ẽ Ñanderuete rérape péva katuete ojaipotaha hikuái. 13 Ha oĩve 40 kuimba'égui oñoñe'ẽme'ẽ. 14 Umi kuimba'e oho pa'iguasu ha karai ancianokuéra rendápe ha he'i ichupekuéra: Ore roñemoĩma peteĩ ñe'ẽme rojuka haña Páblope rokaru ha roy'u mboyve, ha ro'ava'erã maldicion poguýpe ore ndorojukái ramo ichupe pe árape. 15 Upévare pejerure soldádo ruvichape ha'e ogueruka jevy haña Páblope, peporandu porãve hañaicha ichupe, ha oñuahẽ mboyve pene rendápe, ore roha'ārõta ichupe ñemiháme tape ykére, ha ore rojeityta sapy'a hi'ári rojuka haña ichupe. 16 Páblo reindy memby katu ohendúvo pe ñuhã ombosako'íva hikuái ichupe ñuarã, oho Páblo rendápe ha omombe'upa ichupe ohenduva'ekue guive. 17 Upérõ Páblo ohenói peteĩ soldádo ruvicha'ípe ha he'i ichupe: Eraha ko karia'ýpe soldádo ruvicha rendápe, ha'e ningo oguereko peteĩ mba'e omombe'uva'eráva ichupe. 18 Upérõ pe mburuvicha'i ogueraha ichupe huvicha rendápe, ha he'i ichupe: Cherenói ningo Páblo, pe ojeapresava'ekue, ha ojerure chéve aru haña ko karia'y ne rendápe, oguerékógui peteĩ mba'e he'iva'eráva ndéve. 19 Upérõ pe mburuvicha ojapyhy pe karia'y po ha ogueraha ichupe peteĩ tenda ha'eñoháme, ha oporandu ichupe: Mba'épa remombe'use chéve. 20 Ha pe karia'y he'i: Judayguakuéra oñemoĩma peteĩ ñe'ẽme ojerure haña ndéve ko'ẽrõ reguerahauka haña Páblope imburuvichakuéra

atýpe, oporandu gua'u haḡuáicha ichupe pe oikóva rehe. 21 Nde katu ani regueroviátei mba'e ichupekuéra. Hetave 40 kuimba'egui omoñuhātavahína Páblope, oñembopy'apeteíma hikuái anive haḡua okaru ni hoy'u ojuka peve Páblope tape rupi, ha péva omoañete peteĩ maldiciónpe, ho'átava hi'arikuéra ndojapopái ramo hekopete he'i haguéicha. Ha'ekuéra oha'ārõnte nde reguerahauka Páblope ijatypekuéra. 22 Upérõ pe soldádo ruvicha he'i pe karia'ýpe: Ekirirĩete, ani remombe'u avavépe nde reñe'ẽ hague ko mba'e kóva rehe chendive. 23 Upéi pe soldádo ruvicha ohenói ambue mokõi soldádo ruvicha'ípe ha he'i ichupekuéra: Pembosako'i ko pyharépe, 9 hóra rupi ḡuarã, 200 soldádo yvy rupigua ha 70 kavaju arigua, ha 200 soldádo iguyrapa ha hu'ykuéra reheve, oho haḡua Cesaréa peve. 24 Pembosako'i avei peteĩ kavaju Páblope ḡuarã, ha'e oho haḡua avei kavaju ári ha toḡuahẽ tesãi porã reheve Félix, pe Róma retãruvicha rendápe. 25 Ha ohai avei peteĩ kuatione'ẽ Félixpe ḡuarã: 26 Che, Cláudio Lísias, amomaiteiuka Félix, pe Róma ruvichápe. 27 Ko kuimba'e kóva, che apresa Judayguakuéra apytégui che soldadokuéra rupi, ha'ekuéra ojukamo'ãvo ichupe, ha'e he'i chéve peteĩ Romayguaha. 28 Aikuaa porãségui hekópe mba'érehépa ojukase hikuái ichupe, arahauka ichupe imburuvichakuéra atyguasúpe. 29 Ajohu ningo ha'ekuéra okaguái reike hese ra'e Ijára rembiapoukapykuéra rehe, ha ndojapói hague mba'eve ojejuka térã amoinge jepe haḡua ichupe cárcelpe. 30 Oñemombe'úgui chéve oíha umi omoñuháséva ñemiháme ko kuimba'épe ojuka haḡua ichupe, upévare che amondo ichupe pya'e ne rendápe, ha che ha'éma umi okaguáiva hese toho avei ne rendápe. 31 Ha pe pyharépe che ha'euka umi soldádo yvy rupigua ogueraha haḡua Páblope Antipátris pevénate, 32 ha upéi tojevy Jerusalénpe hogaguasúpe, ha umi kavaju arigua tomoḡuahẽ ichupe ne rendaitépe. 33 Oḡuahẽvo hikuái Cesaréape ome'ẽ ko kuatione'ẽ kóva ha Páblope avei pe Róma ruvicha pópe. 34 Ha ha'e omoñe'ẽmba rire ikuatiane'ẽ oporandu Páblope: Moõpa renace raka'e, ha ha'e he'i ichupe: Che anace Társope, Cilícia departaméntope. 35 Upérõ he'i Páblope: Che rohendu porãta ou rire umi okaguáiva nderehe, ha pe ára pévape ha'e oñangarekouka hese Heródes rogaguasúpe.

Acts 24

1 Ohasa rire 5 ára pe pa'iguasu Ananías ha heta Israel karai anciáno oḡuahẽ avei Félix rendápe. Ha'ekuéra ogueru avei peteĩ karai oñe'ẽ porãkuaávape, hérava Tértulo. 2 Ha Félix ohenoiuka rire ichupekuéra, Tértulo oñepyrũ oñe'ẽ ha he'i: Ndérupi, karaiguasu Félix, ore roiko porã ha py'aguapýpe ko tetã kóvape, ha ne rembiapo porã rupi ko tetã oñemopu'ã porãve ohóvo. 3 Opaite ko'ã mba'e ore rohechakuaa porã ha rogradece ndéve ore mburuvicha mba'e porãitéva. 4 Ha ani haḡua ore romboareiterei, rojeruremi nde orerendu haḡua nde py'a porãitépe. 5 Ore rojohu ko kuimba'e kóvape, oikohahína peteĩ mba'asy vaívaicha, ha'e oñemoĩ opaite mburuvichakuéra rehe. Ha'e ningo omoakã ha oiko avei umi Nazaretguakuéra ruvicha rupi. 6 Ha'e ningo oñeha'ã avei omongy'a ore Jára rogaguasu, ha upéjave ore roapresa avei ichupe ore rembiapoukapy he'i háicha. 7 Oḡuahẽ katu pe soldádo ruvicha Cláudio Lísias heta isoldadokuéra ndive ha mbaretépe oipe'a ichupe ore pógui, ha he'i oréve roḡuahẽ haḡua ne rendápe. 8 Ndete voi reporandu porã ramo Páblope reikuaáta añeteha opaite mba'e ore ro'éva guive hese. 9 Ha opaite ambue Judayguakuéra oíva guive upépe he'i avei añeteha opaite mba'e Tértulo he'imava'ekue guive. 10 Upérõ Félix ipo rupi he'i Páblope oñe'ẽ haḡua. Ha Pablo he'i: Aikuaágui heta añoa nde rembojovake porã hague ore retãyguakuerape, upévare che añe'ẽta kyhyje'ýre. 11 Ndete voi ikatu reitypeka oja póma hague 12 árante, cheaju hague Jerusalénpe añembo'e haḡua ore Ruete rogaguasúpe. 12 Ha avave ndachejohúi añorãirõháme ore Ruete rogaguasúpe térã ambue ógape, ha namboapañuãiri Judaygua atýpe, Jerusalénpe térã ambue tendápe. 13 Ha'ekuéra ndaikatúi ohechauka hi'añeteha umi mba'e he'íva guive hikuái cherehe. 14 Che katu amombe'u porãse ndéve, che ajeroviaha Ñanderuete rehe che py'aite guive ha ajapo ore rukuéra rembiapoukapykuéra ha arovia ore proféta ñe'ẽ, ha aguata avei pe jerovia rape ipyahúva rehe, ha'ekuéra he'íva hese hekope'ýha. 15 Che areko pe esperánza umi omanova'ekue oikove jevytaha, taha'e heko potíva térã iñañáva, opaite ko'ã mba'e ha'ekuéra orovia avei. 16 Upévare che añeha'ã aiko porã haḡua tapia che py'apy ñe'ẽ potí reheve Ñanderuete ha opaite tetãyguakuéra renondépe. 17 Heta año rire cheaju jevýma agueru haḡua pirapire che retãyguakuéra mboriahúpe ḡuarã ha aikuaave'ẽ haḡua avei Jerusalénpe, 18 ha che aikuave'ẽ jave umi Judaygua Ásia pegua chejohu Ñanderuete rogaguasúpe, ajapo'ýre sarambi térã apañuái. 19 Umíva ouva'erãmo'ã ne renondépe, chemoĩ vai haḡua, ojohu rire peteĩ

mba'e ikatúva chemoĩ vai haġua. 20 Térã ko'ã oĩva guive ko'ápe te'i peteĩ mba'e heko pegua'ýva ajapova'ekue aĩ ramoguare Judaygua karai ancianokuéra apytépe. 21 Ndaha'ei ramo pe ñe'ẽ hatáva che ha'eva'ekue aĩ ramoguare ijapytepekuéra: Ko ára kóvape peẽ chembojovake che aroviágui umi omanova'ekue oikove jevyva'erãha. 22 Upéi pe Róma ruvicha Félix oikuaa porã voi pe jerovia rape pyahu, he'i opaite oñembyatývape: Ou ramo pe soldádo ruvicha Lísias che ambojovake poráveta pende apytépe aikuaapa rire avei umi mba'e ha'e he'ítava ko mba'e kóva rehe. 23 Upérõ Félix he'i peteĩ soldádo ruvicha'ípe oñangareko porã haġua Pábloré ojopy vai'ýre ichupe, ha opaite oñanduse térã oservisévape guive ichupe anítei ojoko. 24 Ohasa rire mbovymí ára Félix hambireko Drusíla ndive, pe kuñakarai ningo peteĩ Judaygua, ohenoika Páblope, ha'e omombe'u haġua ichupekuéra pe jerovia rape pyahu, Hesu Crísto evangélio. 25 Páblo oñe'ẽvo, he'i: Pe justícia heko peguáva rehe, kuimba'e ha kuñakuéra ojejoko haġua rehe ha Ñanderuete ñembojovake rehe oíta opaite tetäyguakuérape ġuarã, Félix okyhyje ha he'i ichupe: Ko ára ovaléma ha ija jevývo chéve che rohenoiuka jevýta. 26 Félix he'i ko mba'e kóva, oha'ärõgui Páblo ome'ẽ ichupe pirapire opoi haġua ichugui. Upévare heta jevy ohenoika Páblope oñemongeta haġua hendive. 27 Upéicha ohasa mokõi año ou peve Félix rekoviarã Pórcio Fésto, ha Félix opyta poráségui Judayguakuéra ndive, oheja Páblope cárcelpé.

Acts 25

1 Fésto oiko rire Róma ruvicha ramo Juda departaméntope, oha'ärõ mbohapy áranté Cesaréape oho haġua Jerusalénpe. 2 Upérõ umi pa'i ruvicha ha umi Juda karai ancianokuéra ou Fésto rendápe oñe'ẽvai haġua Páblo rehe. 3 Ha ojerure asy hikuái Féstope, ha'e ogueruka haġua Páblope Jerusalénpe, ha'e ombojovake haġua Páblope ijapytepekuéra. Oñembopy'apeteĩ jevy hikuái omoñuhã ha ojuka haġua Páblope tapére. 4 Fésto katu he'i ichupekuéra Páblo opytataha Cesaréape, ha ha'e ohotaha avei ndahi'aréi upépe. 5 Ha oime ramo umi mburuvicha Juda peguáva omoĩ vaiséva Páblope, toho hendive Cesaréape ha upépemante ambojovakéta Páblope Judayguakuéra apytépe. 6 Fésto opyta Jerusalénpe 8 térã 10 ára ha upéi ojevy Cesaréape, ha ambue árape ohenoika Páblope oñembojovakeve haġua. 7 Ha Páblo oñemoĩ umi Judaygua okaguáiva (oacusáva) apytépe Jerusaléngui ouva'ekue, ko'áva oñe'ẽ hese heta mba'evai, ndaikatúiva omoañete. 8 Upérõ Páblo voi he'i ijehe: Che ndajapói mba'eve ivaíva Judayguakuéra reko rehe, Ñanderuete rogaguasu rehe, ni Róma retã ruvichaguasu rehe. 9 Fésto ombovy'aségui Judayguakuérape oporandu Páblope ha he'i: Rehosépa Jerusalénpe che rombojovake haġua upépe, jahecha haġua máva ndivépa oĩ pe añetegua. 10 Páblo katu ombohováí ichupe: Che ahase Róma retã ruvichaguasu rendápe ha'e chembojovake haġua. Che ndajapói mba'eve ivaíva Judayguakuéra rehe, nde Fésto reikuaa porã voi ko'ã mba'e. 11 Che ajapo rire mba'evaíva amano haġuáicha, che nambotoveiva'erãmo'ã che ñemanorã. Ha'ekuéra katu ndojohúi mba'eve ivaíva che rekovépe amano haġua ko'ã ñe'ẽ rei rupi, ha avave ndaikatúi chemoĩ ipopekuéra, upévare che ahase Róma retã ruvichaguasu rendápe ha'e voi tachebojovake. 12 Upémaramo Fésto oñemongeta rire hekombo'eharakuéra ndive he'i Páblope: Nde rejerurégui reñembojovake haġua Rómape, nde rehóta Róma retã ruvichaguasu rendápe. 13 Ohasa rire mbovymí ára ou Agrípa, Galiléa ha Peréa ruvicha, hambireko Bereníce ndive, omomaitei haġua Féstope itáva Cesaréape. 14 Heta ára Agrípa opyta Cesaréape ha upejave Fésto omombe'u ichupe oíha gueteri peteĩ kuimba'e, Félix ohejava'ekue cárcelpé. 15 Che aimérõ guare Jerusalénpe, umi pa'iguasu ha umi karai anciáno omyakáva Judayguakuérape ou che rendápe ha ojerure asy che ambojovake haġua pe kuimba'e pévape omano haġua. 16 Che katu ha'e ichupekuéra: Romayguakuéra ningo ojepokuaa ojejuka mboyve peteĩme, oñeme'ẽ ichupe oportunidad ha'e voi oñe'ẽ haġua ijehe ha ikatu haġua ombohováí umi okaguáivape hese. 17 Upéicha oġuahẽvo hikuái ko'ápe, aha'ärõ'ýre pe ára ambuépe, aguapy ñembojovake rógape ha agueruka pe kuimba'e pévape. 18 Ha umi ouva'ekue okaguai haġua hese nde'íri mba'eve ivaietéva hese che aimo'áva'ekue, (he'íne haġua). 19 Ha'ekuéra ojuavýnte Ijára jerovia rehe, ha pe kuimba'e péva, hérava Páblo, he'i oñemoingove jevyha Hesu Crísto omanova'ekue apytégui ha ambuekuéra ombotove péva. 20 Ha che ndaikuaa porãigui ajapo'arã ko kuimba'e kóvare, aporandu Páblope ohosépa Jerusalénpe ha upépe che ambojovake haġua ichupe ijapytepekuéra. 21 Upémaramo Páblo he'i ohoseha Róma retã ruvichaguasu rendápe ha'e ombojovake haġua ichupe. Ha upéi che añangareko porãuka Pábloré cárcelpé, amondo peve ichupe Rómape. 22 Upérõ Agrípa he'i Féstope: Che ahenduse avei pe kuimba'e pévape. Rehendúta ichupe ko'ěrõ, he'i

Fésto. 23 Ambue árape ou Agrípa hembireko Bereníce ndive, heta jeguaka hetére, ha oike hikuái heta ambue karaiguasu ndive pe mbojovake rógape, upérõ Fésto ogueruka Páblope. 24 Ha Fésto he'i: Nde, Agrípa, ha opaite kuimba'e peíva guive ko'ápe orendive, pehecha ko kuimba'e kóvape. Judaygua atyguasu ojerure asy sapukáipe chéve, aimérõ guare Jerusalénpe, che ambojovake haña ichupe ojejuka hañaícha hembiapokuére. 25 Chéverõ guarã ha'e ndojapói mba'eve ivaíva omano hañaícha, ha Páblo voi ojerure oho haña Róma retã ruvichaguasu rendápe ha'e ombojovake haña ichupe, upévare che amondóta ichupe Rómape. 26 Ndaguerekói katu mba'eve añeteguáva ikatúva ahai Róma retã ruvichaguasúpe guarã, upévare agueruka Páblope peñ karaikuéra renondépe ha nde, Galiléa departaménto ruvicha, Agrípa renondépe, reporandu raẽ haña, ajohu haña umi mba'e che ikatúva ahai tetã ruvichaguasúpe guarã. 27 Hi'ã ningo chéve mba'e itavýva, oñemondo ramo peteĩ ojepokuáva oñembojovake haña, oñemombe'u'ýre hembiapokue.

Acts 26

1 Upérõ Agrípa he'i Páblope: Páblo, nde ikatu reñe'ẽ ndejehe. Upévo Páblo ohupi ipo, ha he'i: 2 Avy'aite ikatuha rehe añe'ẽ ne renondépe, mburuvicha Agrípa, amboyke haña opaite mba'e Judayguakuéra ombojáva cherehe ñe'ẽ rei rupi. 3 Nde ningo reikuaa porã opaite Judayguakuéra jepokuaa ha umi mba'e oñoñe'ẽjoapíva, upévare che ajerure ndéve ejapysaka py'aporã reheve che ha'étava rehe. 4 Che aikove che mitárusu guive Jerusalénpe, opaite Judayguakuéra oikuaa porã háicha. 5 Ha'ekuéra oikuaa porã che rekove ha oikuaa avei che aike hague fariseokuéra apytépe, pe jerovia rape ipohyivéva Judayguakuéra apytépe. 6 Ha pe promésa rehehápe Ñanderuete ome'ëmava'ekue ñande rukuérape, Judayguakuéra okaguái cherehe, ha péva ningo ha'e: Ñanderuete omoingove jevytaha opaite omanova'ekuépe. Ko promésa kóva rehe heta Judayguakuéra oipota Romayguakuéra chembojovake amano haña. 7 Ha opaite ñande 12 tríbu, Israel retã meguágui, oservi porã Ñanderuetepe ára ha pyharekuépe ohupity haña ko tekove tapia guaráva, ha ko mba'e, che ruvicha Agrípa, oha'ärõ avei ohupity haña, ha upévare Judayguakuéra oñe'ëvai cherehe. 8 Mba'érehe piko peñ ndapejeroviái Ñanderuete omoingove jevytaha umi omanova'ekuépe. 9 Che voi añemoíva'ekue avei ko Hesu Nazaretgua rehe. 10 Ha péva che ajapova'ekue avei Jerusalénpe, ha pa'iguasukuéra rupi amoingeukava'ekue cárcelpe heta ojeroviávape Hesu Crísto rehe. Ha ojejuka ramo guare ichupekuéra, che voi amboaje avei umi tembiapo. 11 Ha opaite Ñanderuete rogakuérape oíva Jerusalénpe che ajopy vai ichupekuéra oñe'ëvai haña Ijára Hesu Crísto rehe, ha pochyhápe apersegui ichupekuéra ambue tavakuéra peve. 12 Ha upevarã che ahava'ekue avei Damásco gotýo, pa'iguasukuéra permiso ha ikuatiañe'ẽ reheve. 13 Asaje pytévo katu, che ruvicha Agrípa, ahecha tapére yvága resape imbaretevéva kuarahy resapégui, cheaho'ipáva ha che irínguérape avei. 14 Ore ro'apa rire yvýre, ahendu peteĩ oñe'ëva hebréo ñe'ëme ha he'íva chéve: Sáulo, Sáulo, mba'érehe piko nde chepersegui. Hasyeteva'erã ndéve nde repyvoírõ popiã rehe. 15 Upévo che aporandu: Máva piko nde, karaí. Ha pe oñe'ëva chéve he'i: Che ningo Hesu, pe nde reperseguíva reikóvo. 16 Epu'ã katu, eñembo'y, che ajehechauka ndéve nde remyasãi haña che ñe'ẽ ha repyta haña che rechahare ramo ko'áña ha umi ambue mba'e ojehechaukátava gueteri ndéve. 17 Che rosalváta ko tetã kóvagai, ha avei umi tetã ambueyguakuéragai, Che romondótava rupi ko'áña. 18 Rehesape'a haña ichupekuéra ha osẽ haña hikuái pytũgui oike haña tesape rendýpe, ha opoi haña hikuái Satanágui oñemboja haña Ñanderuete rehe, ha oñeperdona haña hembiaipo vai, ha oñembyaty haña Hesu Crísto iglésiape, ojeroviágui hikuái Hesu Crísto rehe. 19 Upévare, che ruvicha Agrípa, cheñe'ërendu Hesu Crístope, pe ojehechaukava'ekue chéve. 20 Amombe'u haña Damáscope raẽ, ha upéi Jerusalenguakuéra ha Judayguakuérape, ha tetã ambueyguakuérape avei, tojevy Ñanderuete rendápe, ha tojapo tembiapo iporáva, ohechauka haña añetehápe oñemoambuemaha hekove, 21 upévare Judayguakuéra chejapyhy Ñanderuete rogaguasúpe ha chejukamo'ã. 22 Ñanderuete oñangareko ha chepytyvõ porã haguére che aikove gueteri ko'áña peve, ha che añembo'y amombe'u haña umi mba'e ojehechaukava'ekue chéve michíva ha tuichávape. Añe'ëvo amombe'u hekópe umi mba'e Moises ha umi proféta he'imava'ekue ojehuva'erãha Hesu Crísto rupi. 23 Ha'ekuéra voi he'imava'ekue Hesu Crísto ohasa asytaha, ha omano rire oikove jevytaha, ogueru haña pe tesape Israelguakuérape ha tetã ambueyguakuérape avei. 24 Páblo he'ipa rire ko'ã mba'e ijehe, Fésto oñe'ẽ hatã: Páblo, ndetarova ningo, nde reitypekaitereígui Ñanderuete kuatiañe'ëme nembotarováma peve. 25 Páblo katu ombohováí: Ndachetarovái, nde che ruvicha

Fésto, amombe'u'aína uvei pe añetegua ha che akã porãguinte añe'ẽ. 26 Mburuvicha Agrípa, nde ningo, chéverõ guarã, reikuaa porãmba voi ko'ã mba'e ko'áva, upévare che añe'ẽ avei py'aguapýpe ne renondépe, ko'ã mba'e katuete ojuhúgui Jerusalénpe. 27 Reguerovia piko mburuvicha Agrípa ñande proféta he'imava'ekuere. Chéverõ guarã nde reguerovia. 28 Upévo Agrípa ombohováí Páblope: Ne ñe'ẽ porã rupi, nde rejapomo'ã chehegui avei peteĩ Hesu Crísto rehe ojeroviáva. 29 Páblo katu he'i ichupe: Che añembo'e'aína Ñanderuetepe, pya'e térã mbeguẽpe, nandeañoi (rejerovia haña Hesu Crísto rehe), opaite ko'ãga cherendúva guive avei, toiko che aiko háicha, ko cadena'ỹre uvei. 30 Upérõ pe mburuvicha Agrípa, pe mburuvicha Fésto ha Agrípa rembireko Bereníce opu'ã, 31 oñemoha'eño hikuái oñemongeta ha he'i oñondive: Mba'evete ivaíva ndojapói ko kuimba'e kóva ojejukauka haña térã opytave haña jepe cárcelpe. 32 Upémaramo Agrípa he'i Féstopé: Ojepoiva'erãmo'ã ichugui, ha'e voi ndojerurúi ríre Róma retã ruvichaguasu ombojovake haña ichupe.

Acts 27

1 Upérõ Fésto oguerahauka bárcope Páblo ha ambuekuéra oñeñapytĩhápe Rómape, ha omoimba ko'ávape peteĩ soldádo ruvicha'i Júlio poguýpe, oservíva pe soldádo atýpe hérava Róma retã ruvichaguasu pegua aty. 2 Upérõ ore roike peteĩ barco guasu Adramit peguápe, roho haña tetã Ásia rembe'y puertokuéra rupi Róma gotýo. Orendive oĩ avei Aristárco, peteĩ Tesalonicaygua, Macedónia departaménto pegua. 3 Pe ára ambuẽpe roguahẽ Sidónpe, ha pe soldádo ruvicha'i Júlio ipy'aporãgui Páblo ndive, oheja Páblope oñandu haña hermanokuérape oikóva pe távape, ha'ekuéra oipytyvõ haña ichupe hemikotevẽrame. 4 Ha rosẽ ríre Sidóngui, roho Chíppe gotýo pe yvytu naorepytyvõ porãigui. 5 Rohasaríre pe yguasú oĩva Cilícia ha Panfília rembe'y rupi, roguahẽ Míra, Lícia táva peguápe. 6 Upépe pe soldádo ruvicha'i Júlio ojohu ambue barco guasu Alejandría pegua, ohótava Róma gotýo, ha orembojupi ipype. 7 Mbegue katu roho heta ára ha hasýpe roguahẽ Gnído rovái, pe yvytu ndohejáigui ore rohasa pe ísla Créta rembe'y rupi roguahẽ meve Salmóna rovái rupi, 8 ha hasýpe rohasa ríre Salmóna rovái rupi, roguahẽ Puérto Porãme, ijypýpe oĩ pe táva Laséa. 9 Ha rohasa asy ríre heta árama rokyhyje roho haña yguasú rupi, ohasámagui avei pe areteguasú karu'ỹ, Páblo oavisa porã ichupekuéra, 10 he'ívo: Kuimba'ekuéra, che ahecháma ñande jahasa asyeteha, ikatu oñehundi ko barco guasu icárga reheve ha ñande rekove jepe. 11 Pe soldádo ruvicha'i Júlio ogueroviave katu pe barco guasu mboguatahára ha pe bárco járape Páblo he'ívagui. 12 Ha naiporãguasúigui avei pe puérto ojehasa haña upépe opaite araro'y, upévare ha'ekuéra ohasaseve Fénicepe, peteĩ puérto opytáva Créta íslape ojepe'áva nórtre kuarahyresẽvo ha sur kuarahyresẽ gotýo, opyta haña upépe pe araro'y aja. 13 Oñepyrũgui oipeju kangymi pe yvytu súrguio hi'ã ichupekuéra oguerekomaha pe oipotáva, upérõ ha'ekuéra ohupí pe barco guasu jokoha oitymava'ekue sã reheve yguasúpe omomyta hántre pe barco guasu. 14 Uperiremínte katu ou peteĩ yvytu hatãitereíva oipejúva nórtre kuarahyresẽguio. 15 Ha'ekuéra ndaikatúigui ombojere pe barco guasu tĩ yvytu hatãitereí oipejuha gotýo, oheja hikuái pe yvytu oregueraha oreguerahasehápe. 16 Ha oregueraha peteĩ ísla kupe rupi, yvytu'ãme, hérava Cláuda ha hasýpe ikatu rohupi pe bárco, ojequeraháva pe barco guasu rapykuéri. 17 Ojehupi ríre pe bárco, ha'ekuéra oñeha'ãmba oñu'ã haña pe barco guasu sã poguasukuéra reheve okyhyjégui pe barco guasu ohovérõ guarã sur gotýo ojejoso Sírtre rehe, péicha oñembohéra pe vyviku'i atyguasutereíva, upévare omboguejy hikuái avei pe bárco jokoha roho mbeguemive haña. 18 Pe yvytu hatãitereíva oretyvyroitégui, oñepyrũ hikuái ára ambuẽpe omombo pe cárga ombovevúi haña pe barco guasúpe. 19 Ha pe ára mbohapyhápe katu omombo hikuái avei umi bárco sãnguéra ha umi aoguasú ojeporuva'ekue pe yvytu omboguata haña pe barco guasúpe. 20 Ha kuarahy ni jasytatakuéra ndojehechaukaigui heta ára pukukue, ha pe yvytu hatãitereíva oretyvyrógui gueteri, opavave ore roimo'ã roñehundipataha. 21 Aréma ndokaruvéi haguere hikuái, Páblo oñembo'y imbytepekuéra ha he'i: Iporãveva'erãmo'ã peẽ cherendu ríre ha nañasẽi Crétagui, ani haña ojehu umi mba'evai jahasamavañaína. 22 Ko'ãga katu che poavisa porã, peẽ pendepy'aguapy haña, avave ñande apytẽpe noñehundimo'ãi, pe barco guasu añómate. 23 Ko pyharépe Ñanderuete, che aservívape, ombou che rendápe hi'ángel ko ñe'ẽ kóva reheve: 24 Páblo, ani rekyhyje, nde rejehechaukava'erã Róma retã ruvichaguasu renondépe, ha eikuaa porãke, opaite oĩva guive nendive ko barco guasu kóvape Ñanderuete omẽ'ẽmbáma ndéve nde jopói ramo. 25 Upévare kuimba'ekuéra peñembopy'a kyre'ỹ porãkena, che

aroviaitégui Ñanderuete ojaipotaha opaite mba'e Ha'e he'iuca haguéicha chéve. 26 Pe barco guasu ojejoso ramojepe peteĩ isla rehe. 27 Oġuahēvo pe pyhare 14-hápe, pe yvytu oregueraha ágotyó pégotyó pyhare pyte jave pe yguasú Ádriape, umi omba'apóva pe barco guasúpe katu okyhyje roñemboja haġua peteĩ isla rehe. 28 Ha oity hikuái peteĩ sã oha'ã haġua pe y rypykue ha ojohu 37 métro ha kurimive oha'ã jevývo ojohúntema 28 métro . 29 Ha okyhyjégui oñembotárõ ġuarã itaré, oity ýpe irundy bárco jokoha (áncla) pe barco guasu rapykuéguio ha py'a angeköime oha'ärõ iko'ẽ haġua. 30 Umi kuimba'e omba'apóva pe barco guasúpe okañységui, oñepyrũ omboguejy pe bárco michĩva, oity gua'úrõ guáicha avei bárco jokohakuéra pe barco guasu tĩme. 31 Páblo katu he'i pe soldádo ruvicha'i Júlio: Ko'áva ndopytái ramo barco guasúpe peẽ ndapejesalvamo'ãi. 32 Upémaramo soldadokuéra oikytĩ umi sã ojokóva gueteri pe bárco ha oheja ho'a ýpe. 33 Ko'ẽmba jave, Páblo ojerure asy opavavépe okaru haġua, ha he'i: Kóva ningo pe ára 14-ha pehasáva pekaru'ýre. 34 Upévare ajerure asy peẽme pekaru ikatu haġuáicha pejesalva, noñehundimo'ãi ningo avave pende apytégui peteĩ pene akã rague jepe ndojeimo'ãi. 35 Ha Páblo he'ivo ko mba'e ojapyhy peteĩ pan oagradece Ñanderuetepe opavave rovake, omboja'ó ha oñepyrũ ho'u. 36 Upérõ ambuekuéra ikyre'ỹmba ha okaru hikuái avei. 37 Ha orekuéra, barco guasu pegua roĩ 276 tapicha. 38 Hyġuatãmba rire hikuái oity pe trigo ogueraháva yguasúpe. 39 Ha iko'ẽmbávo ndoikuaái hikuái pe yvy oñemboja haguépe, ohecha katu peteĩ ypa lagúnaicha , upépe oñeha'ãmba oike haġua ha pe yvy rembe'y upepeguáva vyuku'i memete, ha hi'ári omopa'ãse barco guasúpe. 40 Upérõ oikytĩ hikuái umi bárco jokoha sãnguéra, ha oheja yguasúpe, upéi ojora hikuái avei umi sã oñeñapytĩ hague pe rémo hapykue peguápe, ha ohupĩ hikuái umi ao guasu (véla), pe yvytu oipejúvo ipype ogueraha haġua ichupekuéra y rembe'ýpe. 41 Ojejoso katu, pe y osyryhápe ijakatúa ha ijasúpe, ha pe barco guasu ojekutu pypuku pe vyuku'íre, ha upévare ndikatuvéima oñemomýi mamovete, ha pe y pochy ombota mbaretépe pe barco guasu rapykue rehe ojeka peve. 42 Umi soldádo oñembopy'apeteĩ ojuka haġua umi kuimba'e ojepokuapývape, ani haġua okañy hikuái ho'ytávo. 43 Opáichavo imburuvicha Júlio ndoipotái ojejuka ichupekuéra ohayhúgui Páblope. Upévare he'i: Umi ho'ytakuaáva tojeity ýpe ohupity haġua pe yvy, 44 ha ambuekuéra toho hapykuéri ojapyhývo peteĩ tábla térã oimeraẽ mba'e ovevuikuaáva ýpe ha ojohúva pe barco guasúpe. Ha upéicha ningo opavavete ojesalva .

Acts 28

1 Rojesalvapa riréma, roikuaa ko isla hérava Málta. 2 Ha umi Maltaygua py'aporã reheve oremoġuahẽ imbohupa ramo, oky ha ro'ýgui tuicha ojatapy hikuái, rojepe'e haġua. 3 Ha Páblo ombyaty jepe'a ha oityvo tatápe osẽ peteĩ mbói, hakúgui ichupe, ha oisu'u Páblo po ha osãingo ipóre. 4 Umi Maltaygua ohechávo pe mbói osãingoha ipóre he'i joa hikuái ojupe: Oiméne porojukahare ko kuimba'e kóva, ojesalva y pochygui, opáichavo pe jehavira jára ndohejái oikove. 5 Páblo katu oityvyro pe mbói tatápe, ha mba'eve ivaíva ndojehúi ichupe. 6 Umi Maltaygua oha'ärõ irurupa térã omano haġua sapy'aitépe, ha oha'ärõ are rire, ohecha ndojehuiha ichupe mba'eve ivaíva, oñemoambue ha he'i: Ha'e ningo peteĩ jára yvága pegua. 7 Ijapytépe oiko pe Málta pegua mburuvicha, hérava Públio, ha'e ningo yvy tuicha jára, ha ha'e oremoġuahẽ porã mbohapy ára hógape, imbohupa ramo. 8 Públio ru iñakānundu vai, hye ruguy ha oñenóva hupápe, ha Páblo oike rire ikotyẽpe oñembo'e ha omoĩ ipo pe hasýva ári, ha omonguera ichupe. 9 Ojehu rire ko'ã mba'e, ambue Maltaygua hasýva guive ou avei ha oñemonguerapa. 10 Umíva ningo oremomba'e heta jopói rupi, ha ome'ẽmba avei ore remikotevẽ ore viajerãme ġuarã. 11 Mbohapy jasy rire ore roike peteĩ barco guasúpe, ouva'ekue Alejandriagui, ha ohasava'ekue pe araro'y Málta puértope , ha pe barco guasu tĩre oñemoĩ mokõi ijára ra'ãnga Cástor ha Polux. 12 Ha roġuahēvo Siracúsape ropyta mbohapy ára. 13 Siracúsagui rojere tuicha roġuahẽ meve Régiope. Peteĩ ára rire oipeju súrguio pe yvytu, ha pe ára ambuépe roġuahẽ Puteólipe. 14 Ha upépe rojohu hermanokuérape , ha ropyta hendivekuéra 7 ára, ha upégui roho Róma gotýo. 15 Romaygua hermanokuéra oikuaávo péva, osẽ oreruġuaitĩ haġua tapére, Ápio Foro ha Tres Tabernas peve, ha Páblo ohechávo hermanokuérape oagradece Ñanderuetepe ha ikyre'ýve jevy ohóvo. 16 Ha roġuahēvo Rómape, oñeme'ẽ Páblope permiso opyta haġua peteĩ ógape ha'eño, peteĩ soldádo poguýpe oñangarekova'eráva hese. 17 Páblo oġuahẽ rire Rómape mbohapy ára rire ha'e ohenoĩuka umi Juda karai ancianokuérape , ha oñembyaty rire, Páblo he'i ichupekuéra: Che ryke'ykuéra, ndajapói ramojepe mba'eve ivaíva ñane retã rehe térã ñande ru jepokuaakuéra

rehe, ha'ekuéra chemoĩ Romayguakuéra pópe, ha aju Jerusalen guive Róma peve ko cadéna kóva reheve. 18 Umi Romaygua oporandu porã rire chéve opaichagua mba'e, ha ndojohúigui cherehe mba'eveichagua ibaíva chejukauka haña opoise chehegui. 19 Judayguakuéra katu oñemoĩ mbarete cherehe, upévore che ajerureva'erãmante Róma retã ruvichaguasu chembojovake haña. Che katu ndarekói mba'eve ibaíva ha'eva'erã che retãguakuéra rehe. 20 Upévore ningo che pohenoika avei, che pohecha ha añe'ẽ haña penendive, Israel jerovia ha esperãza rehe ningo añeñapytĩ ko cadéna kóvape. 21 Ha'ekuéra ombohováí Páblope: Ore rendápe noñuahẽi Judágui peteĩ kuatiañe'ẽ térã peteĩ ñande ryvy oñe'ẽvaíva nderehe. 22 Rohenduse katu nde jurúgui umi mba'e nde ereséva oréve, rohendu ningo oparupiete oñeñe'ẽvaiha ko Hesu Crísto rekombo'e kóva rehe. 23 Aipórõ omoĩ hikuái ichupe peteĩ ára, ha hetave ou hikuái Páblo rendápe. Ha Páblo omombe'u ichupekuéra pyhareve guive ka'aru pytũete peve Ñanderuete rape ymaguare guive, Moises ha profetakuéra rekombo'e rupi ha ohechauka ichupekuéra Hesu ha'eha pe Crísto. 24 Ijapytégui oĩ umi omoañetáva Páblo ñe'ẽ, ambuekuéra katu ndogueroviaiete. 25 Ha ndaikatúigui oñembopy'apeteĩmba, Páblo he'ĩ ichupekuéra ohokuévo iporã ningo ko Pytu Porãmbáva ñe'ẽ kóva: 26 Tereho ha ere ko tetã kóvape: Pehendu porã ramojepe iñe'ẽ, ndapeikuaamo'ãi mba'épa he'ise. Ha pehecha porã ramojepe, ndapehechakuaamo'ãi, (Isaías 6,9-10). 27 Ko tetã kóva ningo oñembopy'ahatã, omboty hikuái ijapysakuéra ha hesakuéra, ani haña ohecha hesa rupi térã ohendu ijapysa rupi, térã oentende haña ipy'apýpe ha ojevy haña Ñanderuete rendápe, Che asalva haña ichupekuéra. 28 Upévore peikuaa porãke ko Hesu Crísto evangélio oñemombe'u tetã ambueyguakuérape, ha ha'ekuéra ojapysaka porãta. 29 Ha Páblo he'ipávo ko mba'e kóva, umi Judayguakuéra osẽ hendágui, oñoñe'ẽjoapi mbarete katu oñondive hikuái. 30 Páblo opyta mokõi año peteĩ óga ojeporukava'ekue ichupe pirapire rehe (ojealquilávape), ha upépe ha'e omoñuahẽ opaite oúvape hendápe. 31 Ha Páblo py'aguasúpe ha ojejoko'ýre ichupe omombe'u ichupekuéra Ñanderuete retãguasu ha Hesu Crísto evangélio oporosalváva .

Romans 1

1 Che Páblo, Hesu Crísto rembijokuái, Ha'e cherenói ha cheporavova'ekue amoherakuã haña Ñanderuete salvacion rape. 2 Ko Ñanderuete rape Ha'e oikuaaukava'ekue iprofetakuéra rupi oĩ Ñanderuete kuatia ñe'ẽme. 3 Hesu Crísto, Ñanderuete Ra'y voi ningo, ha'e ko salvacion rape; Hesu ho'o rupi David ñemoñare, 4 Ipytu Porã katu Ha'e Ñanderuete Ra'y voi. Pytu Porãmbáva pu'aka omoingove jevyva'ekue Hesúpe omanova'ekue apytégui. 5 Hesu Crísto rupi rohupityma Ñanderuete poriahuvereko (grácia) ha ore, apóstol rembiapo romoherakuã pe salvacion rape opaite tetãnguérape ojerovia haña hese ha iñe'ẽrendu haña ichupe. 6 Umíva apytépe ningo peñehenóima avei peẽ Romayguakuéra peiko haña Hesu Crísto mba'etee ramo. 7 Opaite peẽ peiméva guive Rómape Ñanderuete penderayhu ha pendeporavo pende reko porã haña. Ñandejára, Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Crísto poriahuvereko ha ipy'aguapy toĩ penendive. 8 Agradece raẽ che Ruetépe, Hesu Crísto rupi, opavave penderehe, oñemombe'u haguére oparupiete pene rerakuã porã ha pejeroviaha hekópe Hesúre. 9 Ñanderuete voi ningo che rechahare, amba'apoha ichupe ñuarã che pytu porãme , amombe'u haña Hesu Crísto ha'eha pe salvacion rape, ha Ha'e añoite oikuaa mba'éichapa manterei chemandu'a penderehe opaite che ñembo'épe; 10 meme árape ajerure avei che ñembo'épe Ñanderuetépe aha haña avei pene rendápe, Ha'e oipota ramo. 11 Che pohechasete ambohasa haña Pytu Porãmbáva me'ẽmby peẽme, peẽ peñemombareteve haña pehóvo, 12 ha ñañoangapyhy haña oñondive pe jerovia jarekóva rupi. 13 Che hermanokuéra ahayhúva ndaipotáĩ ningo pepyta peikuaa'ýre, che añeha'ãmbáma hague heta jevy poñandu haña, opáichavo ko'ãga peve máramo ndaikatúi, ahupity haña avei pende apytépe, che remiñotýnguéra (frúto) ahupity haguéicha avei ambue tetãyguakuéra apytépe. 14 Greciayguakuéra térã tetã ambueyguakuérape, iñarandúva térã iñarandu'ývape, amombe'uva'erã ko salvacion rape ichupekuéra adevégui ; 15 upévorehe che amyasãi avei ko salvacion rape Rómape. 16 Che natĩri amombe'u haña ko salvacion rape, oĩgui ipype Ñanderuete pu'aka osalva haña opaite ojeroviávape guive Hesu Crísto rehe, Judayguakuérape raẽ, upéi katu avei opaite ambue tetãyguakuérape. 17 Ñanderuete perdon oñeme'ẽhína tetãyguakuérape ojeroviávape ñuarã añetehápe Hesu Crísto rehe, ojehai voi ningo Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Upe oñemopotĩmava'ekue oikoveva'erã ojerovia haguére Hesu Crísto rehe, (Habacuc 2,4). 18 Ñanderuete jehavira pohýi ouva'erã yvágagui opaite iñañáva ha omboykéva guivépe Ñanderuetépe ipy'apýgui, ha umi oñeha'ãmbávape

ojoko haġua pe aňeteguáva. 19 Heta mba'e ikatúva jaikuaa Ñanderuetégui Ha'e ohechaukáma ichupekuéra. 20 Ñanderuete reko ha ipu'aka ojehecha'ýva ojekuaa katu hembiapokue porã rupi voi, Ha'e ojapo guive ko yvy ha opaite mba'e oíva guive ipype, upévore umi iñańáva ha omboykéva Ñanderuetépe ipy'apýgui ndojohumo'ái peteĩ discúlpa (pe ñembojovake árape) . 21 Oikuaa ramojepe hikuái Ñanderuetépe, nomomba'eguasúi ni ndohechakuaái ichupe Ijaratee ramo, upévore oñehundi ipensamiénto heko pegua'ýva rupi ha ipy'apy iñypytũmba mba'e výro rei reheve. 22 Oikose ramojepe hikuái iñarandúva ramo, itarovaiterei hikuái. 23 Omboyke Ñanderuete reko jajaipáva, omomba'eguasú haġua hendaguépe kuimba'e rembiapokue, taha'e kuimba'e térã kuña ra'ãnga, taha'e mymba, guyra térã mbói ra'ãnga. 24 Upévore Ñanderuete opoi ichuguikuéra oiko haġua ipy'apy rembipota vai ha mba'e ky'a tie'ý poguýpe, oñemongy'ave haġua ohóvo heteteépe. 25 Ha'ekuéra omyengovia Ñanderuete aňeteguá, japúre; omomba'eguasú ha oservi hikuái Ñanderuete rembiapokue, omomba'eguasú rãngue Ijapoharépe, Ha'émante oñemomba'eguasúva'erã ára atyguasukuéra pukukuépe. 26 Upévore Ñanderuete opoi ichuguikuéra ho'a haġua ipy'apy rembipota ky'a vai poguýpe; ikuñakuéra jepe oiko rãngue kuimba'e ndive, oiko kuña kuña ndive, 27 ha upéicha avei kuimba'ekuéra oheja kuña jeporu hekópe, haku hendy ojuehe; kuimba'e kuimba'e ndive ojapo heta mba'e ky'a, ha upévore ohupity Ñanderuete jehavira heteteépe hembiapo vai rupi. 28 Ha'ekuéra opoi haguére Ñanderuetégui, Ñanderuete opoi avei ichuguikuéra, ha oñeme'ẽ hikuái ipy'apy rembipota ky'a vaípe, ojapo haġua umi mba'e ojejapo'ýva'eráva, 29 upévore henyhẽ ningo hikuái avei opaichagua mba'e hekope'ývagui, takúgui, ha'enteségui, ñańágui, envídiagui , ha upéi oporojukasénte, oñorãirõsénte, odesconfiante , ombotavysénte, ijurumy'ýi, 30 oñe'ẽvai rei hapicháre, oñemoĩ Ñanderuete rehe, ijuruguasu, ojererovu (ojejapo), hova mokõi, ojepy'amongeta mba'evaíva rehe naiñe'ẽrendúi ituvakuérape, 31 naiñakã porãi, opyrũ iñe'ẽ rehe (naifiélri), ndoporohayhúi, ndoporoporiahuverekokuaái. 32 Ha'ekuéra oikuaa porã Ñanderuete rembipota ha hembiapoukapykuéra, ha oikuaa avei umi ojapóva ko'ãichagua mba'evai ojekukava'erãha, upeichavérõ jepe ojapo hikuái ko'ã mba'evai ha ovy'a gueteri ohechávo hapichakuéra omoirũ ramo ichupekuéra heko vaikuérape.

Romans 2

1 Upévore, nde kuimba'e térã nde kuña ndaiporimo'ái ndéve ġuarã peteĩ discúlpa taha'e ha'éva, umi mba'e nde rembojovakéva nde rapicha rekovépe, upeichaite Ñanderuete nembojovake jevyva'erã avei ne rembiapokue rehe. 2 Ñande ningo jaikuaa porã Ñanderuete ombojovakeha hekópe opaite kuimba'e ha kuña rembiapokue. 3 Nde, kuimba'e ha nde kuña, reimo'ã piko rekañytaha Ñanderuete ñembojovake heko peguágui, ndete voi rejapo ramo peichagua mba'evai mba'éicha rupípa rembojovake nde rapicha rembiapo vai. 4 Térãpa reimo'ã ikatuha remboyke reínte Ñanderuete mborayhu tuicháva, ipaciência ha ipy'aporã. Eikuaa porã katu, ipaciência ha ipy'aporã rupi Ha'e oipota nde rejevy hendápe. 5 Nde remohatágui nde py'apyñe'ẽ ha nderepoiséigui nde reko vaígui, rembyatyreína jehavira upe pochy árape ġuarã, Ñanderuete ombojovake ramoġuarã opaite kuimba'e ha kuña rembiapokuéra. 6 Ha'e voi omyengoviáta opaite vyvarigua rembiapokue ojerure háicha. 7 Ñanderuete voi ningo ome'ẽta tekove opa'ýva umi ojapóvape tembiapo porã, ha oñeha'ãmbáva ohupity haġua Ñanderuete reko ojajaipáva, tekove opa'ýva ha ombotuichaséva Ijárapente. 8 Ha umi oñemoíva Ñanderuete rehe, ohekágui imba'erãnte, ha'entesévagui, hi'arikuéra katuete ho'áta Ñanderuete jehavira ha ipochy rendy, 9 jehasa asy ha kyhyje, taha'e Judaygua térã tetã ambueygua, iñe'ẽrendu rãngue pe aňeteguápe ojauposénte mba'evai. 10 Ha Ñanderuete ome'ẽva'erã tekove opa'ýva umi ojapóva pe mba'eporã ha ohekáva Ñanderuete reko jajaipa ha ombotuicháva Ijárape. Ha'e ome'ẽse tenonderã Judayguakuérape py'aguapy ha pe tekove opa'ýva, ha upéi avei tetã ambueyguakuérape. 11 Ñanderuete ndoporombojuavýi, Ha'e ombojovake hekoitépe uvei opavavépe. 12 Opaite umi oñemohembiapovaiva'ekue oikuaa'ýre Moises rembiapoukapykuéra, oñehundiva'erã Moises rembiapoukapy'ýre; ha opaite umi oñemohembiapovaiva'ekue oikuaa rire Moises rembiapoukapykuéra, oñembojovakeva'erã Moises rembiapoukapykuéra rupi. 13 Umi ohendúnteva Moises rembiapoukapykuéra ndaheko potĩri Ñanderuete renondépe, umi ojapóvante uvei. 14 Oĩ ningo umi tetãygua ndoikuaái ramojepe Moises rembiapoukapykuéra, ha'ekuéra ijehegui ojapo Moises rembiapoukapykuéra, ha'ekuéra voi ome'ẽgui ojupe umi tembiapoukapy poráva. 15 Ha'ekuéra ohechauka hembiapo rupi umi tembiapoukapy ojehai hague avei ipy'apýpe (Génesis 3,22). (Mbohapy techahare oĩ

tetäyguakuéra rekovépe, ndoguerekói ramojepe Moises rembiapoukapykuéra, umía ha'e: Pe ñe'ã (corazon), pe py'apyñe'ẽ (conciencia) ha pensamientokuéra .) Umi pensamiénto rupi tetäyguakuéra omoneĩ térã ombotove hapicha rembiapokue. 16 Oñuahêva'erã katuete pe ára Hesu Cristo ombojovakeva'erãha umi mba'e ñemi oĩva guive opaite tetäyguakuéra py'apýpe. 17 Ha nde reñehenóiva Judaygua ha rejeko Moises rembiapoukapykuéra rehe, ha reñembotuicha reikuaa porãháre Ñanderuetepe, 18 ha reikuaa porã avei Ñanderuete rembipota, ha reiporavokuaa mba'eporã mba'evai apytégui, pene mbo'ehára penembo'e porã haguére, 19 ha rejeroivia ndejehe ikatuháre reisãbyhy ohecha'ỹvape, ha reikose tesape ramo umi oguatáva pytũguýpe, 20 ha rehekombo'ese umi itavývape, ha reikose mbo'ehára ramo umi oikuaa'ỹvape, reikuaa porãgui pe añetegua ha Moises rembiapoukapykuéra, 21 mba'érehe piko rembo'ese tetã ambueyguakuérape ha nereñehekombo'ei ndejupe raẽ voi. Nde rembo'e tetã ambueyguakuérape ani haña omonda, ha ndete voi remonda reikóvo. 22 Nde ere ani rembyai mendare, ha ndete voi rembyai ne mendare. Nde ere ani remomba'eguasú jára gua'úpe, ha ndete voi remonda Ñanderuete rogaguasu pegua mba'e. 23 Nde reñembotuicha reikuaa porãgui Moises rembiapoukapykuéra ha remotĩ Ñanderuetepe, nde voi nderejapóigui hembiapoukapykuéra. 24 Ñanderuete kuatiañe'ẽme ningo he'i voi penderehe: Umi tetã ambueyguakuéra oñe'ẽvai Ñanderuete rera rehe pende reko vai rupi. 25 Pe pire'i ñekytĩ'o (circuncision) iporã Israelguakuérape ojapo ramo Moises rembiapoukapykuéra, nde nderejapói ramo Moises rembiapoukapykuéra ha'ete ku nereñekytĩ'oiva'ekue. 26 Upéva rãngue upe oñekytĩ'o'ỹva ojapo ramo Ñanderuete rembiapoukapy he'íva, ojeguereko oñekytĩ'o ramoguáicha, jepevénte ndaupéichai. 27 Umi ojapóva Ñanderuete rembiapoukapy noñekytĩ'oiva'ekue ramojepe, ombojovakéta Israelguakuérape Ñanderuete ñembojovakeha árape, ko'áva oikuaa porãgui Moises rembiapoukapykuéra katu ndojapói hikuái, oñekytĩ'o ramojepe hikuái. 28 Upe Judaygua oñekytĩva hete reheguánte ndaha'ei Judaygua añeteguáva, pe ñekytĩ'o ojejapóva kuimba'e rete apérente ndaha'ei ñekytĩ'o añeteguáva. 29 Pe ñekytĩ'o añeteguáva ojejapo Judayguakuéra py'apýpe, pe ñekytĩ'o añeteguáva ojejapo ñande pytu porãme, ha péva ndaha'ei kuimba'e rembiapo, Ñanderuete rembiapo uvei.

Romans 3

1 Aipórõ, mba'eichagua provécho piko Judayguakuéra oguereko oñekytĩ'o haguére. 2 Heta, upeichavérõ tenonderãme Ñanderuete ombohasa raẽ Israelguakuérape iñe'ẽ. 3 Ha oĩ ramojepe Israelguakuéra apytépe opyrũva Ñanderuete ñe'ẽre, Ñanderuete piko upévare opyrũne avei iñe'ẽre (vyvariguakuéraicha). 4 Mba'evéicharamo, upéva rãngue ja'eva'erã: Ñanderuete tapia he'íha pe añeteguáva, ha ñande kuimba'e ha kuña ñandejapuñaina. Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i voi: Ñanderuete ñe'ẽ hi'añete ha Ha'e ombopoguy opaite umi oñemoiva hese iñembojovake hekoite pegua rupi (Salmokuéra 51,6 Salmokuéra 116,11). 5 Ha ñande reko vai ohechauka ramo Ñanderuete reko iporãha, mba'ére piko upéicharamo ja'e Ñanderuete nombojovake porãiha ñandehavira ramo iñembojovakeha árape. Che ningo aporandu kuimba'ekuéra ojepokuaa háichante. 6 Mba'evéicharamo, mba'éicha piko péicharamo Ñanderuete ombojovakekuaa hekoitépe opaite tetäyguakuérape. 7 Che japu rupi ojekuaavéne ramo Ñanderuete añetegua, mba'erehépa Ha'e chembojovakéta gueteri angaipavóra ramo. 8 Upéicharamo, mba'érehe piko ndajajapói mba'evai osẽ haña mba'eporã. Oĩ voi ningo umi tapicha vai he'íva che amoherakuãha ko japu kóva. Umívape Ñanderuete katuete ombojovakéta hekoitépe, oitývo ichupekuéra aña retãme. 9 Ore Judaygua reko iporãve piko tetã ambueyguakuéragai. Mba'evéicharõ, ro'éma voi ningo Judayguakuéra ha tetã ambueyguakuéra avei ho'apamaha voi oñondive angaipa poguýpe. 10 Ojehaíma voi Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Ndaipóri heko porãva, ni peteĩ añónte jepe, 11 ndaipóri peteĩ iñakã porãva, ndaipóri peteĩnte jepe ohekáva Ñanderuetepe, 12 opavave opia Ñanderuete rapégui, ndaipóri heko porãva, ndaipóri peteĩminte jepe (Salmokuéra 14,1-3). 13 Ijahy'o kuakuéra ojogua peteĩ sepultúra ojepe'ávape ha ijuru oiporu hikuái oporombotavy hañuánte, (Salmokuéra 5,9). Hembe guýpe oĩ mbói pohávai (ponzóña) (Salmokuéra 140,3). 14 Ijuru henyhẽ maldicion (jeharu) , ñembotavy ha py'arógui, (Salmokuéra 10,7). 15 Ipokuéra ipya'e oñohẽ haña hapicha ruguy, 16 ñehundi ha jejopy vai oĩ hape rupi, 17 ha pe py'aguapy rape ndoikuaái hikuái, (Isaías 59,7-8). 18 Hesa renondépe ha ipy'apýpe ndaipóri kyhyje Ñanderueteigui, (Salmokuéra 36,1). 19 Jaikuaa ningo Moises rembiapoukapykuéra iporãha umi hese oikóvape guarãnte. Opavave juru oñembotyva'erã, oñemboheko vaipáguima Ñanderuete renondépe. 20 Ñande kuimba'e ha kuña, ndajajapói hekópe Moises rembiapoukapykuéra, upévare

avave ndaikatúi ojesalva Moises rembiapoukapykuéra apópe; Moises rembiapoukapykuéra ningo oĩ ohechauka hañuante opavavépe, ñande ñañemboheko vaimaha, ha opaite yvyarigua angaipavoraha Ñanderuete renondépe. 21 Ko'áña katu ojehechaukama Ñanderuete justícia (tekojoja), Moises rembiapoukapykuera'yre, ha péva ojehai voiva'ekue yma guive Ñanderuete kuatiañe'eme iprofetakuéra rupi. 22 Ha pe tape pyahu rupinte ojeupity Ñanderuete justícia. Ha Hesu Cristo voi ningo Ñanderuete rape pyahu, ambue tape ndaiporigui. 23 Opavavete oñemboheko vaipaguima ha oĩmbaguima angaipa poguýpe, upévare ndaikatúi ohupity Ñanderuete reko ojajaipáva. 24 Opavave oñemopotĩkuaante Hesu Cristo rupi, Ñanderuete ipy'a porã haguére ha Hesu Cristo ñandejogua haguére (Satana pógui). Hesu Cristo ningo Ñanderuete jopói (regalo) opaite tetãnguakuérape guarã. 25 Ñanderuete oha'arõ Hesu Cristo ojejuka peve, ha ko'áña opavave ojeroviáva guive hese ohupity Ñanderuete perdon hi'angaipakuérarui, umi angaipa ymaguare tetãnguakuéra ojapomava'ekue oñeñongatu ojehavira haña Hesu Cristo ñemano rupi. 26 Ñanderuete oha'arõ pukuete ohechauka haña injustícia ko ára atyguasú kóvape, ha ohechauka haña avei Ha'ente oikoha hekoitépe, ha operdonase opaite angaipavórape ojeroviaitéva guive Hesu Cristo rehe. 27 Moõ piko aipórõ tetãnguakuéra oñembotuichakuaa, mamove. Tetãnguakuéra ojesalvakuaa piko oñeha'ãmba ramojepe ojapo haña heta tembiapo porã. Nahániri, péva ndaikatúi, ojeroviaite ramo uvei Hesu Cristo rehe. 28 Upévare ñañoahẽ kóvape: Opaite tetãnguakuéra ohupity iperdon Ñanderuete'gui ojeroviaite ramo Hesu Cristo rehe, ha ndaha'ei ojapo haguére Moises rembiapoukapykuéra. 29 Térãpa Ñanderuete Judayguakuéra Járante. Nahániri, Ha'e opaite tetã ambueyguakuéra Jára. Ñanderuete opaite tetã ambueygua Jára avei, 30 oĩgui peteĩete Jára. Hesu Crístimante operdona ha omopotĩ umi Israelgua oñekytĩ'ova'ekuépe ojeroviaite ramo Hesu Cristo rehe año; ha péicha avei opaite tetã ambueyguakuérape oñekytĩ'o'y ramojepe, ojeroviava'erã Hesu Cristo rehe. 31 Ñamboyke piko aipórõ Moises rembiapoukapykuéra ñande jerovia rupi. Nahániri, ñamoĩ porã ha hendaitépe uvei Moises rembiapoukapykuéra.

Romans 4

1 Mba'épa upéicharamo ja'éta, ohupity hague Abraham ñande ru ypykue to'oguiguápe. 2 Abraham ojeguereko rire heko potĩva ramo hembiapo porãngue rupi, ha'e oñembotuichava'erãmo'ã, ndaha'ei ramojepe Ñanderuete renondépe. 3 Mba'épa Ñanderuete kuatiañe'ẽ he'i: Abraham ojerovia haguére Ñanderuete rehe, ojeguereko ichupe heko potĩva ramo (Génesis 15,6). 4 Upe omba'apóvape oñeme'ẽva'erã hembiapo repykue, hembiapo repy ningo ndaha'ei peteĩ jopói; pe tembiapo repy pe mba'apohára derécho voĩnte (imba'e voĩnte). 5 Upe ojeroviáva Ñanderuete rehe, nahembiapo porãi ramojepe, ojeguereko ichupe heko potĩva ramo. Pe heko potĩva ojesalva ojeroviágui. 6 Upéicha David he'i avei: Ovy'aite pe kuimba'e ha pe kuña Ñanderuete oguereko ramo ichupe heko potĩva ramo hembiapo porã'yre. 7 Ovy'aite pe kuimba'e ha kuña oñemopotĩ rire ijejavykuégui ha hembiapo vaikue oñeperdonáma, 8 ha ovy'aite pe kuimba'e, Ñanderuete omboyke rire opaite hi'angaipakueraque, (Salmokuéra 32,1-2). 9 Ko vy'a piko oñeme'ẽ umi Judayguakuérape guarãnte oñekytĩ'o (oñecircuncida) haguére térãpa oñeme'ẽ avei tetã ambueyguakuérape guarã oñekytĩ'o'y ramojepe. Ñande ñambohovái: Mokõivévape guarã oñeme'ẽva'erã ko'ã Hesu me'ẽmby. 10 Ha araka'épa péva oikóra'e. Abraham oñekytĩ'o mboyve térãpa oñekytĩ'o rire. Jaikuaa porã ningo ko vy'a ha teko potĩ oñeme'ẽ hague ichupe ha'e oñekytĩ'o mboyve voi. 11 Pe ñekytĩ'o oñeme'ẽnte ichupe peteĩ techaukaha (señal) ramo, ojerovia haguére Ñanderuete ñe'ẽ rehe. Pe vy'a ha teko potĩ oñeme'ẽ Abrahámpe heta año ha'e oñekytĩ'o mboyve. 12 Upéicha Abraham opyta mokõivéva ru ramo, ha'e oiko umi oñekytĩ'óva ru ramo, ojeroviágui hikuái Ñanderuete rehe ha avei umi oñekytĩ'o'yva ru ramo, ojeroviágui hikuái avei Ñanderuete rehe. 13 Abrahámpe ha iñemoñarenguérarape oñeme'ẽ ko promesa ko múnido imba'erãha, ha'e ojerovia haguére Ñanderuete rehe, ndaha'ei ojapo haguére Moises rembiapoukapykuéra (Abraham árape ndaipóri gueteri Moises rembiapoukapy). 14 Oñeme'ẽ ramo ko múnido umi ojapóvape Moises rembiapoukapykuéra imba'erã ramo, pe jerovia Ñanderuete rehe ndaha'emo'ãi mba'eve, ha Ñanderuete promesa reiete avei. 15 Moises rembiapoukapy hi'a pochy. Oĩ'yháme Moises rembiapoukapy, upépe ndaipóri angaipa térã jejavy, (ndoikuaágui Moises rembiapoukapykuéra). 16 Upévare pe promesa Ñanderuete ome'ẽmava'ekue Abrahámpe oñemoañete haña umi Ñanderuete rehe ojeroviáva rekovépende. Ñanderuete ome'ẽ ipromesa peteĩ jopói ramo (regalo ramo), ndaha'ei kuimba'e rembiapo porã rupi. Ha péicha ko promesa kóva opyta opaite Abraham ñemoñarenguérarape guarã, umi Judaygua

oñekytĩ'ova'ekuépe, ojeroviágui hikuái, ha avei umi tetã ambueygua oñekytĩ'o'ývape, ojeroviágui avei Ñanderuete rehe. 17 Ñanderuete kuatiañe'ême he'i: Ñanderuete he'i Abrahámpe: Che romoĩma heta tetã ru ramo che renondépe, nde rejeroivia haguére che promésa rehe, ha reikuaágui Che amoingove jevyha umi omanova'ekuépe ha amoingoveva'erã avei umi ndoikóivape gueteri (Génesis 17,5). 18 Abraham ojerovia ha oha'ārōhína ndaipóri ramojepe mba'eve oha'ārō haña, ha'e ojerovia hatã oiko haña ichugui heta tetã ru ramo, oje'e haguéicha ichupe: Ne ñemoñarenguérape ambohetáta umi jasytata ára rehe oĩ háicha, (Génesis 15,5). 19 Ha'e naikangýi ijeroviápe, oikuaa ramojepe hete oikomaha omano ramoguaréicha, oguerékóguima haimete 100 año , ha ndojepy'apýiri hambireko Sára ryepy ijypíha rehe. 20 Ha'e ndaipý'a mokōiri Ñanderuete promésa rehe, imbarete uvei ijeroviápe, ha omomba'eguasú Ñanderuetepe hekove rupi. 21 Ha ogueroviaite ningo Ñanderuete ipu'akataha ojaopapa peve, Ha'e opromete hagueichaite ichupe. 22 Upévare Ñanderuete ohechakuaa avei ichupe heko potĩva ramo. 23 Ha ndaheseihápe año ojehai Ñanderuete kuatiañe'ême, Abraham ojerovia haguére oiko heko potĩva ramo. 24 Ojehai avei ñanderehehápe, ñande jajeroivia haña avei Ñanderuete rehe, ha jagueroivia haña avei Ha'e amoingove jevy hague Ñandejára Hesúpe omanova'ekue apytégui. 25 Ha Ñanderuete ome'ẽ Hesu Crístope ojejuka haña ñane angaipakuéra rehe ha iñemano rupi Ha'e ñandejogua angaipa ha Satana poguýgui, ñasẽ ha jaiko haña Ha'érupi heko potĩva ramo.

Romans 5

1 Ko'áña ñande jajerereko heko potĩva ramo jajeroiviágui Hesu Crísto rehe, ha ñande py'aguapýma Ñanderuete ndive Ñandejára Hesu Crísto rupi. 2 Hesu Crísto rupi ñande jahupityma Ñanderuete poriahuvareko jopói, jajeroiviágui hese, ha ñaime hatã ipype, ha javy'a jahupitytaha rehe avei Ñanderuete reko jajaipa. 3 Ha ndaupévai año, javy'a katu jahasa asy ramojepe, jaikuaa porãgui pe jahasa asy hi'aha paciência , 4 ha pe paciência ñanemokyre'ỹ jagueropu'akapa haña, ha jagueropu'akapa rire pe jepy'ara'ã, okakuaave ohóvo ñane esperánza , 5 ha pe esperánza Ñanderuete rehe nombotavymo'ãi avavépe, Ñanderuete mborayhu omyhenyhẽgui ñande py'apy imborayhúgui, ha opaite ko'ã mba'e oñeme'ẽ ñandéve Pytu Porãmbáva rupi. 6 Hesu Crísto ningo omanóma ñane angaipavorakuéra rehehápe hi'araitépe, Ñanderuete oiporavo haguéicha. 7 Añetehápe hasy peteĩ tapicha omano hapicha heko potĩva rehehápe, opáichavo ojehúne, sapy'a py'a peteĩ ome'ẽséva hekove mba'e porãite rehehápe. 8 Ñanderuete katu ohechakúma imborayhu ñandéve, Hesu Crísto omanóvo ñanderehehápe, ñande jaiko ramojepe angaipa (Aña) poguýpe. 9 Ha ko'áña jajeguerekóma heko potĩva ramo Hesu Crísto ruguy rupi, Hesu Crísto ñandesalva Ñanderuete jehavirágui, péva he'ise ñembojovakeha áragui (juício árape). 10 Ñande ñañoĩva'ekue ramojepe Ñanderuete rehe, Hesu Crísto ñanemoĩ porãma iñemano rupi Itúva ndive. Ha Ñanderuete omoingove jevy haguére Hesu Crístope omanova'ekue apytégui, Ha'e ñanemoingove jevýta avei omanova'ekue apytégui. Ha'e ñanemopotiva'ekue jaikove haña tapia Hesu Crísto ha Ñanderuete ndive yvágape. 11 Ndaupévai año, jarovy'aite avei Ñanderuetepe, Ñandejára Hesu Crísto rupi. Hesu Crísto rupinte jaiko porã jevýma avei ñande apohare, Ñanderuete ndive. 12 Peteĩ kuimba'e, Adan rupi oike pe angaipa opavave rekovépe, ha pe angaipa rupi opavavete omanova'erã katuete avei, opavavete oñemboheko vai haguére avei. 13 Pe angaipa oikóma ko yvy ári, Ñanderuete ome'ẽ mboyve Moiséspe hembiapoukapykuéra, ndojehechakuaái katu pe angaipa, oñuahẽ meve Moises rembiapoukapykuéra. 14 Opáichavo Adan guive Moises peve, pe ñemano ipu'akava'ekue umi oñemboheko vaiva'ekue rehe. Noñemoangaipa vaíri ramojepe hikuái, Adan oñemoangaipa vaiete haguéicha, Adan ningo ojoguava'ekue pe outavape uperire. 15 Ñanderuete poriahuvareko me'ẽmby ningo Hesu Crísto kuave'ẽmby ha kóva ndojoguaiete katu Adan ñe'ẽrendu'ỹme; Adan ñe'ẽrendu'ỹ ogueru opavavévape ñemano, Hesu Crísto kuave'ẽmby katu ogueru pe tekove añeteguáva hetápe guarã. Hesu Crísto ningo Ñanderuete jopói ndetuicháva opavavévape guarã. 16 Pe angaipa ou peteĩ kuimba'e rupi, ndaupéichai Ñanderuete poriahuvareko me'ẽmby rehe, ouva'ekue hetaiterei tembiapo vaípe guarã. Ñanderuete jehavira oumava'ekue ñandéve peteĩ angaipa rupi ha ogueru pe ñemano, Hesu Crísto kuave'ẽmby katu ñanemboheko potĩ ñane angaipágui. 17 Upéicha, peteĩ kuimba'e, Adan, rembiapo vaikue rupi opavave opyta pe ñemano pu'aka poguýpe. Pe ambue kuimba'e, Hesu Crísto rupi katu opavave ohupityva guive Ñanderuete jopói ha oñembohekopotiva opyta pe tekove añeteguá pu'aka poguýpe ha oisãmbyhýta Hesu Crísto ndive ko yvy tuichakue. 18 Peteĩ kuimba'e, Adan, angaipa rupi opavave ho'a ñemano pu'aka

poguýpe; ambue kuimba'e, Hesu Crísto rupi, opavave ohupity pe salvacion , péva ningo pe tekove tapia ġuaráva. 19 Peteĩ kuimba'e iñe'ẽrendu'ỹva'ekue rupi opavave oñemboheko vaíma, ha ambue kuimba'e iñe'ẽrenduva'ekue rupi opavave oñemboheko potĩ jevyva'erã ojeroviáma guive. 20 Moises rembiapoukapykuéra oñeme'ẽnte ohechauka haġua pe angaipa pu'aka vai ombyaíva opavave rekove, oñembohetavégui ohóvo. Ha pe angaipa oñembohetágui, Ñanderuete oñohẽ imborayhu ha iporiahuvareko ombopoguy haġua pe angaipa pu'aka vai. 21 Ha pe angaipa ombopoguy haguéicha tetãyguakuéra rekove, oguerúvo ichupekuéra pe ñemano, péicha ko'áġa Ñanderuete mborayhu ombopoguy pe ñemano pu'aka omboheko potĩ haġua, ha ome'ẽ ñandéve jeikove tapia ġuaráva, Ñandejára Hesu Crísto rupi.

Romans 6

1 Upéicharamo mba'épa ja'éta. Ñañemboheko vaivétapa jahávo, okakuaave haġua avei Ñanderuete mborayhu ha iporiahuvareko. 2 Mba'evetéicharõ. Ñande ñamanómava'ekue angaipápe ġuarã, mba'éicha piko jaikovetañaína gueteri ipype. 3 Térã piko ndapeikuaái opaite ñande jajebautizava'ekue Hesu Crísto rérape, jajebautiza hague avei iñemanóme. 4 Ñande ñañeñotýmava'ekue Crísto ndive pe bautismo rupi iñemanóme, ha Ñanderuete pu'aka omoingove jevy haguéicha Hesu Crísto omanóva apytégui, upeichaite Ha'e oipota ñande jaikoveñaína (tapia ġuarã) Pytu Porãmbáva pu'aka poguýpe. 5 Ñande ñañembopy'apeteĩ haguére Hesu Crísto ndive iñemanóme, ñañemopeteíva'erã katuete avei iñemoingove jevýpe. 6 Jaikuaa porã ningo ñande reko tuja oñemosãingo hague kurusúre Hesu Crísto ndive, oñehundi haġua ñande rete angaipa rehegua, anive haġua ñande jaiko angaipa rembiguái ramo. 7 Umi omanova'ekue oñemosásoma angaipa pu'akágui. 8 Ñamanóma ramo Hesu Crísto ndive, jajerovia avei jaikove jevyva'erãha hendive. 9 Jaikuaa porã ningo Hesu Crísto oñemoingove hague omanóva apytégui, nomanomo'ávái araka'eve, pe ñemano ndaipu'akavéigui hese. 10 Hesu Crísto omanóvo ombopoguypaitéma angaipa pu'aka, ha hekove ko'aġagua Ha'e oikove Ñanderuetepe ġuarã. 11 Péicha avei peẽ pehechakuaa pemano hague angaipápe ġuarã, ha peikovepeína Ñanderuetepe ġuarã Hesu Crísto oikógui pendepype. 12 Upévare anive peheja pe angaipa oisãmbyhy (ojokuái, omanda) pende rete omanova'erãme, ha péva ojuhúta peneñe'ẽrendu jevy ramo pende rete rembipota vaípe. 13 Anítei peiporuka pende rete reheguáva angaipápe, teko vai rembiporurã ramo, upéva rãngue peñeme'ẽmba Ñanderuete pópe, Ha'e oiporu haġua pende rete reheguáva tembiapo porãme, teko porã rembiporu ramo; peikuaágui pesẽma hague pe ñemano pu'akakuégui, peiko haġua tekove pyahu pu'aka poguýpe. 14 Upéicharamo ndapeikovéima angaipa rembiguái ramo, peẽ ndapeikovéiguima Moises rembiapoukapy poguýpe, Ñanderuete mborayhu ha iporiahuvareko poguýpema uvei peikopeína ko'áġa. 15 Aipórõ aporandu jevýta: Ñañemboheko vai jevýnepa nañaimévairõ jepe Moises rembiapoukapykuéra poguýpe, Ñanderuete mborayhu ha iporiahuvareko poguýperõ uvei. Mba'evéicharõ. 16 Ndapeikuaái piko, peñeme'ẽ ramo peteĩ jãrape peikova'erãha rembiguái ramo, peẽ peneñe'ẽrenduva'erã ichupe; ha péicha avei peẽ peneñe'ẽrendu ramo angaipápe pende jarapeguáicha ramo peẽ peiko rembiguái ramo, ko ñe'ẽrendu kóva ogueruva'erã katuete pene ñemanorã, ha peẽ peneñe'ẽrendu ramo peína Ñanderuetepe, Ha'e penemboheko potíva'erã. 17 Ko'áġa jagradece Ñanderuetepe, angaipa rembiguái rire jepe peẽ, ko'áġa peneñe'ẽrendupeína pende py'aite guive peñeme'ẽmbávo pe tekombo'e pyahu poguýpe ohekombo'éva pende rekove. 18 Peñemosásoma angaipa pu'aka poguýgui, oiko haġua pendehegui teko potĩ rembiguái. 19 Añe'ẽ ningo ko yvyarigua oñe'ẽ háicha, pende rete ikangýgui gueteri. Ha peme'ẽ haguéicha yma pende rete teko ky'a ha tie'ỹ rembiguái ramo, peiko haġua mba'evai apoha ramo, ko'áġa peme'ẽ pende rete teko potĩ rembiguái ramo, peñemoambue haġua pehóvo pe teko porã gotýo. 20 Peẽ peiko ramoguare angaipa rembiguái ramo, mombyry peiko teko potĩgui. 21 Mba'eichagua a (frúto) piko ojehechára'e pende rekovekuépe. Ojehecha katu heta mba'evai ha mba'e ky'a pende rekovekuépe, ha ko'áġa peve petĩ gueteri umíva. Umi mba'e umía penemuña pene ñemanorã meve. 22 Ko'áġa katu penesásoma angaipa pu'aka poguýgui, peikógui Ñanderuete rembiguái ramo, ojehecha ambue a pende rekovépe, peñemboheko porã pehóvo ha hi'ári pehupityta pe jeikove tapia ġuaráva. 23 Pe angaipa repy ningo pe ñemano, Ñanderuete me'ẽmby rei katu pe tekove tapia ġuaráva Ñandejára Hesu Crísto pendepype.

Romans 7

1 Peẽ, che hermanokuẽra , peikuaáva Moises rembiapoukapykuẽra, napenemandu'ái piko, ñande japytaha Moises rembiapoukapy poguýpe jaikove pukukue ajánte. 2 Pe kuñakarai omendáva oĩ iména poguýpe, Moises rembiapoukapy rupi oñeñapytĩgui iména rehe ha'e oikove aja pukukue. 3 Upéicha rupi ha'e oiko ramo ambue kuimba'e ndive iména oikove aja, oñehenói ichupe imendare mbyaiha. Iména omano ramo katu, ojeráma Moises rembiapoukapýgui. Upéramo noñehenóiri ichupe mendare mbyaiha ramo. 4 Péicha avei, che hermanokuẽra , peẽ ningo pemańoma Moises rembiapoukapyẽ guarã pejoaju haũa Hesu Crísto rete rehe, ko'ága ningo peẽ Hesu Crísto mba'e, oikove jevyva'ekue omanova'ekue apytégui, ñande'a (frúto) haũa Ñanderuetepe guarã. 5 Jaiko aja ñande rete rembipota vaípe Moises rembiapoukapykuẽra omombáy ñande rete rembipota vai jajapo haũa heta mba'evai, hi'a haũa ñemanóme guarã. 6 Ko'ága katu jajeráma Moises rembiapoukapykuéragui, ñandeguerékova'ekue ipoguýpe, jaiko haũa kyre'ýme Pytu Porãmbáva rembiguái ramo ha ndaha'evéima tembiapoukapy tujakuẽra poguýpe. 7 Mba'e piko ja'éta aipórõ. Moises rembiapoukapy piko mba'evai. Mba'evéicharamo. Ndaipóri rire Moises rembiapoukapykuẽra che ndaikuaaiva'erãmo'ã pe angaipa ni che rete rembipota vai, Moises rembiapoukapy rupinte aikuaa pe angaipa pu'aka ha che rete rembipota vai, he'ígui: Anítei reipota potave nde rete (py'apy) rembipota vai (Éxodo 20,17). 8 Pe angaipa ojohu Moises rembiapoukapy rupi pe tape omongakuaa haũa opaichagua tembiapo vai che py'apýpe; Moises rembiapoukapy'ýre pe angaipa ndojekuaái voi kuri. 9 Ymave che aiko Moises rembiapoukapy'ýre, oúvo Moises rembiapoukapy katu oikove pe angaipa, 10 ha che rendápe ou pe ñemano ha Moises rembiapoukapy chegueraha rãngue tekove rapépe, chereraha ñemano rapépe. 11 Pe angaipa oíporu Moises rembiapoukapykuẽra chembotavy ha chejuka haũa. 12 Moises rembiapoukapykuẽra añetehápe iporã, omboheko potíse ha omboheko porãse voi. 13 Upémaramo pe mba'eporãva, Moises rembiapoukapykuẽra, chegueraháne piko ñemanóme. Mba'evéicharamo. Pe angaipa uvei chegueraha ñemanóme, ha pe angaipa ojehechakuaa mba'e ivaietereiha Moises rembiapoukapykuẽra rupivénte. 14 Jaikuaa voi ningo Moises rembiapoukapykuẽra ouha Ñanderuete Pytu Porãitévagui, che rete katu ikangy, ha oñevendéma angaipa pu'aka poguýpe. 15 Che ningo ndaikuaái pe ojuhúva chéve, pe ajaposéva katu ndajapói, ha pe ajapose'ýva katu ajapo. 16 Ha che ajapo ramo pe che ajapose'ýva, ahechakuaa Moises rembiapoukapykuẽra iporãha. 17 Upéicharamo ndachéi ajapóva péva, pe angaipa chepype oikóvante uvei. 18 Che ningo aikuaa porã voi chepype, kóva he'ise che retépe (py'apýpe), ndaipóri mba'eve iporãva; ajapose ramojepe pe iporãva ndaikatúi ajapo. 19 Ndajapói ningo pe iporãva che ajaposéva, pe mba'evai che ajapose'ýva uvei ajapo. 20 Ha ajapo ramo pe ajapose'ýva, ndachéi pe ajapóva, pe angaipa chepype oikóvante uvei. 21 Che ajohu chepype ko mba'e kóva, ajapose jave pe iporãva, pe mba'evai katu chemyaña myaña mba'evai gotýo. 22 Che pytu porãme arohory umi tembiapoukapykuérape Ñanderuete ome'ẽva'ekue Moiséspe. 23 Ahecha katu oíha ambue tembiapoukapy (léy) che rete reheguápe oñemoíva Moises rembiapoukapy rehe ha che akãme oívape, ha ko tembiapoukapy kóva cheguereko ipoguýpe ajapo haũa mba'evai che rete reheguakuẽra rupi. 24 Angái che! Mávapa chepe'áta ko tete te'õngueguiguávagui (mano pu'akágui). 25 Ame'ẽ che agradecimiénto Ñanderuetepe, Ñandejára Hesu Crísto chepe'a hague pévagui. Upémaramo che akã pu'aka rupi (pensamiénto rupi) aservi umi tembiapoukapykuẽra Ñanderuete ome'ẽva'ekue Moiséspe, che rete rehegua katu oservi pe tembiapoukapy angaipa reheguápe.

Romans 8

1 Upévare umi oñemopeteíva Hesu Crísto ndive noñecondenavéima . 2 Pe tembiapoukapy Pytu Porãmbáva rehegua oporomoingovéva, omosásoma opaíte ojeroviávape Hesu Crísto rehe, pe tembiapoukapy angaipa ha ñemano rehegua poguýgui. 3 Ha umi mba'e Moises rembiapoukapykuẽra ikatu'ýva ojapo, ñande kuimba'e ha kuña reko ikangýgui, péva Ñanderuete ojapova'ekue ita'ýra Hesu Crísto rupi, omboúvo ichupe kuimba'e reterõguáicha ko yvy apére, ha péicha Ñanderuete ikatu ocondena pe angaipa Hesu Crísto rete rupi, ndo'áigui Ha'e angaipápe. 4 Oikopa haũa hekópe ñandepype umi mba'e Moises rembiapoukapykuẽra ojeruréva, ñande ndajaikoveiva'erã ñande rete (py'apy) rembipota vai poguýpe, pe Pytu Porãmbáva reko poguýpe uvei. 5 Umi ha'enteséva ha oikóva ipy'apy rembipota vai poguýpe oheka ohupity haũa umi mba'e ombovy'áva ipy'apy rembipota vai; umi oikóva Pytu Porãmbáva poguýpe katu oheka ombohory haũa ijapohare, Ñanderuetepe. 6 Ñande py'apy rembipota vai ogueru pe ñemano, umi oikóva pe Pytu Porãmbáva poguýpe katu oikovéta tapia guarã py'aguapy añeteguápe guarã. 7 Ñande py'apy

rembipota vai tapia oñemoĩ Ñanderuete rehe, ñande py'apy rembipota noñemomirĩri Ñanderuete renondépe, ha ndaikatúi voi ningo, (oiko ijeheguĩte). 8 Ha umi oikóva ipy'apy rembipota vai poguýpe ndaikatúi ombohoryvo Ñanderuetepe. 9 Peẽ katu ndapeikói pende py'apy rembipota vai poguýpe, peikopeína Ñanderuete Pytu Porãite poguýpe, Ha'e oikógui pendepype, ha opavave oguereko'ýva Hesu Crísto Pytu Porãite ndaha'úi imba'e (ita'ýra ni itajýra). 10 Hesu Crísto oiko ramo pendepype, pende rete omanóma pe angaipa rehe, pende pytu porã katu oikove Hesu Crísto penemboheko potĩgui. 11 Ñanderuete Pytu Porãite omoingove jevýgui Hesu Crístope omanova'ekue apytégui, katuete Ha'e omoingovéta avei pende rete te'õngueguigua Ipytu Porãite rupi, Ha'e oikovégui avei pendepype. 12 Upévare che hermanokuéra, natekotevêvéima jaikoñaína ñande py'apy rembipota vai poguýpe, 13 upe oikovéva ipy'apy rembipota vai poguýpe, katuete omanova'erã. Peẽ pejuka ramo pende py'apy ha pende rete rembiapo vai, Pytu Porãmbáva pu'aka rupi katuete peikoveva'erã. 14 Opaite umi ohejáva pe Pytu Porãmbáva oisãbyhy ichupekuéra, umía Ñanderuete ra'y ha itajyrakuéra. 15 Noñeme'ẽigui peẽme peteĩ Pytu Porãmbáva penemongyhyjéva peiko haña hembiguái ramo, oñeme'ẽ katu peẽme pe Pytu Porãmbáva peiko haña Ñanderuete ra'y ha itajýra ramo, ikatu haña peje: Nde ningo, che Ruete. 16 Pe Pytu Porãmbáva oikuaauka ñande pytu porãme ñande ha'eha Ñanderuete ra'y ha itajyráha. 17 Ha ñande ramo Ñanderuete ra'y ha itajyrakuéra, Ñanderuete ome'eta ko yvy kóva ñandéva guarã ñane mba'erã ramo, Hesu Crísto poguýpe katu. Ñande jahasa asy ramo Hesu Crísto rehehápe, uperire jaikóta avei hendive Ñanderuete reko jajaipápe. 18 Chéverõ guarã umi jehasa asy ko'aãagua jahasavañaína, ndaha'úi mba'eve, ñambojoja ramo pe teko jajaipáva rehe ojehechaukava'erã ñande rekoverãme. 19 Opaite Ñanderuete rembiapokue oha'arõ asyhína Ñanderuete ra'y ha itajyrakuéra reko jajaipa ojehechaukava'erãha ára. 20 Opaite Ñanderuete rembiapo tujakue ohasava'erã, Ha'e ombopyahúta opaite mba'e Ha'e ojaomava'ekue guive, (Apocalipsis 21,1). Hemiapo tujakue katu ojeity oñehundi hañaume, ndaha'úi Ha'e oipotágui, Ñanderuete omboyke haguere, (Génesis 3,14-19 2 Pedro 3,10-13). Oĩ katu pe esperánza, oñembopyahupataha, 21 Ñanderuete rembiapo tujakue isãsova'erã avei pe tembiguái reko ha ñembyai poguýgui, ohupity haña Ñanderuete ra'ykuéra ha itajyrakuéra ndive isãso (ilibertad) ha Ñanderuete reko jajaipa. 22 Ñande ningo jaikuaa opaite Ñanderuete rembiapokue ipyahẽhína oñondivepa ha ohasa asy peteĩ kuña imembypotávaicha. 23 Ndaha'ekuéra añaí, ñande voi avei, jarekóva pe Pytu Porãmbáva, peteĩ ime'ẽmby tenondeguáva ramo, ñande voi ñanepyahẽñaína ñaha'arõgui Ñanderuete ra'y ha itajýra rekorã, ha ñande rete ojesalva ha oñemoambue haña. 24 Ko esperánza kóva rupi Hesu Crísto ñandesalvava'ekue, pe esperánza ojehecháva ningo ndaha'úi esperánza. Máva piko oha'arõve gueteri, ohupity rire umi mba'e ha'e oipotáva. 25 Ha ñaha'arõ ramo ñaína umi mba'e jahecha'ýva, he'ise ñaha'arõhañaína paciencia reheve. 26 Pe Pytu Porãmbáva ñanemokyre'ý ha ñanepytyvõ ñamboyke haña ñande py'apy kany ha ñanepytyvõ ñañembo'e haña hekoitépe Ñanderuetepe, Ha'e oipota haicha ha ovale hañaicha ichupe guarã upévare pe Pytu Porãmbáva ojerure ñanderehe pyahẽ oje'e'ýkuaáva reheve. 27 Ñanderuete ohechakuaa ñande py'apy oĩva jepe ha oikuaa porã avei mba'épa pe Pytu Porãmbáva ohupityséva ñandepype. 28 Jaikuaa porã ningo opaite mba'e ojejúva guive Ñanderuete ra'y ha itajyrakuéra rekovépe, oipytyvõ porãtaha ichupekuéra (oñemboheko porãmive haña ohóvo), umi Ha'e ohenóimavape yma guive ita'ýra ha itajýra ramo. 29 Ñanderuete oipota umi Ha'e oikuaámava ymaguare guive, ojoguava'erãha ita'ýra Hesu Crísto ra'angápe (heko porãme), Hesu Crísto ningo oiko hermano peteĩha ramo iñermanokuéra apytépe. 30 Umi Ha'e oiporavova'ekuépe, Ha'e ohenoimava'ekue avei, ha omboheko potíva'ekue avei; ha umi ha'e omboheko potíva'ekuépe, Ha'e omboheko mimbiva'ekue avei. 31 Mba'épa ja'éta upéicharamo ko'ã mba'e ko'áva rehe. Ñanderuete oĩ ramo ñanendive, máva piko ikatu oñemoĩ ñanderehe. 32 Ñanderuete nahakate'ýiva'ekue ita'yratee rehe jepe, ome'ẽvo ichupe ñanderehehápe, mba'éicha piko nome'ẽmo'ãi avei hendive opaite ambue mba'e (ñaikotevêtéeva). 33 Máva piko ikatu omoĩ vai umi Ñanderuete voi oiporavomava'ekuépe, Ha'e voi omboheko potímava'ekuégui ichupekuéra. 34 Máva piko ikatu ocondena ichupekuéra. Hesu Crísto piko, Ha'e voi ningo omanova'ekue hendaguepekuéra, ha oikove jevy avei, ha oguapyhína avei Ñanderuete akatúape, ha ojerurevahína avei ñanderehe. 35 Mávapa térã mba'épa upéicharamo ñandepe'áne Hesu Crísto mborayhúgui: Jehasa asy, térãpa kyhyje, térãpa persecucion, térãpa ñembyahýi, térãpa opívo, térãpa pelígro, térãpa jejuka. 36 Ojehai haicha Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Nderehehápe katu orejuka hikuái opaite arape; rojeguereko ningo umi ovecháicha ojegueraháva ojejuka hañaume (Salmokuéra 44,22

). 37 Opaite ko'ã mba'evai ñande jagueropu'akapa Hesu Crísto rupi, ñanderayhúgui. 38 Che katu aikuaa porã mba'evete ndaikatuíha ñandepe'a Hesu Crísto mborayhúgui, ni ñemano térã tekove, ni angelkuéra térã demoniokuéra (añanguéra), ni yvy arigua térã ouva'eráva rehegua, ni Satana rembijokuái, 39 ni yvategua térã yvy guypegua, ni ambue pu'aka ndaikatúi ñandepe'a Ñanderuete mborayhúgui, ojehechaukámava Ñandejára Hesu Crísto rupi.

Romans 9

1 Hesu Crísto rérape, che ha'éma pe añetegua, ndachejapúi, ha che py'apyñe'ẽ oíva Pytu Porãmbáva poguýpe omoañete che ha'étava: 2 Che añembyasyeterei ha che ajepy'apyeterei hasyete peve chéve che py'apy (ñe'ã). 3 Hi'ãnte chéve chete ha'a maldicion poguýpe ha ajei Hesu Crístogui, upévarupi aipytyvõ che ryvykuéra Israelguakuérape. 4 Ñanderuete voi ningo oiporavova'ekue ichupekuéra hetátee ramo, ita'yrakuéraicha, ohechaukama ichupekuéra heko jajaípa, ome'ẽ ichupekuéra heta promésa ha ikuatiañe'ẽ, ome'ẽ ichupekuéra Moises rupi hembia poukapykuéra ha ohechauka ichupekuéra mba'éichapa icúltope omomba'eguasuva'erã Ijapoharépe, ome'ẽ avei ichupekuéra heta profecía. 5 Abraham, Isaac ha Jacóbo ningo ijypykuéra voi, ha Hesu Crísto onacéma hetépe ko'ã tetãyguakuéra apytépe. Upévore toñembotuicha ha toñemomba'eguasú Ñandejárape ára atyguasukuéra rupi, amen (taupéicha). 6 Ñande ndaikatúi ja'e Ñanderuete ñe'ẽ ndoikói hague. Ndaopavavéi Israel ñemoñare, Israel añeteguáva. 7 Ha ndaopavavéi Abraham ñemoñare, ni Abraham ra'y añeteguáva. Ñanderuete ningo he'i Abraham ha Sárape: Isaac rupímante pe ta'yratee Che aiporavomava'ekue, (Génesis 21,12). 8 Ambue Abraham ra'y (Ismael) Ñanderuete ndohechakuaái Abraham ra'yteéva ramo, onacégui Abraham ha Sára rembipota rupínte. 9 Pe promésa Ñanderuete ome'ẽmava'ekue ikuatiañe'ẽme he'i voi: Ko'ã arakuéra rupi aju jevýta, ha Sára imembýta peteĩ mitãkuimba'e, (Génesis 18,10 Génesis 18,14). 10 Ha upéicha ojehu avei Rebéca ndive, ha'e hyeguasú ñande ru Isaácgui. 11 Ha Rebéca imemby mboyve imembykõi, ha umi mitã ojapo mboyve mba'eporã ni mba'evai Ñanderuete he'i Rebécape, (Génesis 25,23): 12 Pe tenondegua oikóta pe imitãvéva rembiguái ramo. Ñanderuete ndoiporavói Jacóbope hembia po porã haguére, oiporavo katu ichupe, Ha'e upéicha oipotágui (Génesis 25,23), 13 ha Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i avei: Jacóbope ahayhu, Esaúpe katu amboyke, ndahayhúgui ichupe (Malaquías 1,2-3). 14 Mba'épa ja'éta pévare, ndahekojojái (ndaijústói) piko ñande Apohare. Mba'evéicharõ. 15 Ñanderuete he'i voi Moiséspe: Che aiporiahuverekóta Che aiporiahuverekosévape ha chepy'aporãta chepy'aporãséva ndive (Éxodo 33,19). 16 Upéicharamo ndaijái upe oipotávape jepe ni oñeha'ãmbávape, ijánte Ñanderuete oporoporiahuverekóvape. 17 Ñanderuete he'iva'ekue faraónpe ikuatiañe'ẽme: Che romoíva'ekue Egípto retã ruvicha ramo ahechauka haña nde rekovépe che pu'aka, ha oñemoherakuã haña che réra opaite tetãnguérape (Éxodo 9,16). 18 Upéicha ningo Ñanderuete oiporiahuverekosévape Ha'e oiporiahuvereko, ha ombopy'a hatãsévape Ha'e ombopy'a hatã. 19 Nde erekuua chéve mba'érehapa upéicharamo Ñanderuete ipochy gueteri, avave ningo ndaikatúi oñemoĩ hembipota rehe. 20 Ha nde kuimba'e térã nde kuña, máva piko nde rembojovake haña Ñanderuete rembiapokue. He'i piko upe mba'e apopyre ijapoharépe: Mba'érehe che piko cheapo peichaite. 21 Pe ñay'ũre (tujúre) omba'apóva ikatu ojapo iñay'ũgui pe ha'e ojapose háicha; ojapokuaa peteĩ ñay'ũ pehẽnguégui peteĩ kambuchi ojeguapáva ha ambue kambuchi katu oime haichagua rei. 22 Upéicha ojehu avei Ñanderuete ndive, Ha'e oñohẽse ramojepe imba'yru pochy rehegua ha ohechaukase ramojepe ipu'aka. Ha'e ojejoko katu gueteri heta paciência reheve, oñembosako'ipa ramojepe imba'yru pochy reheguáva ohundi haña (iñe'ẽrendu'yvape). 23 Ha'e ojejoko gueteri ohechauka haña avei imba'yru poriahuvereko reheguáva ituichaveha imba'yru pochy reheguávagui ha oñembosako'íma avei ohechauka haña heko jajaípa. 24 Ñande voi ningo ko'ã imba'yru poriahuvereko reheguáva. Ñanderuete voi ningo ohenoimava'ekue Israélppe ha ambue tetãnguérape ko tembiapo kóvape ġuarã. 25 Upéicha Ñanderuete ohaiukama avei ikuatiañe'ẽme: Che ahenóita che retã'yvape che retã ramo, ha che ahayhu'yva'ekuépe ko'ãña Che ahayhuva'aína (Oséas 2,23). 26 Ha ambue ñe'ẽ he'i ichupekuéra: Peẽ ningo ndaha'úi che retã, upéi katu ohenói ichupekuéra Ñanderuete ra'ykuéra ramo, (Oséas 2,1). 27 Isaías ningo sapukaihápe he'i Israel retã rehe: Nde Israel, ne retãyguakuéra heta ramojepe ku yguasú rembe'y yvyku'ícha, hembyremínte ojesalváta , 28 Ñanderuete katuete ojapopa pya'éta opaite mba'e he'iva'ekue guive hetã rehe ko yvy ape ári (Isaías 10,22-23). 29 Ha Isaías yma he'i haguéicha: Ha yvága atykuéra Jára nañanemohembýi rire mbovymi

jepe, jajoguaiteva'erāmo'ã Sodóma ha Gomórrape (Isaías 1,9). 30 Aipóramo, mba'épa ja'éta. Umi tetã ndohekaiva'ekue Ñanderuetépe ojohu pe teko potĩ (justícia), ohupityma pe teko potĩ ojerovia haguére. 31 Israel katu ohupityse pe teko potĩ hembiapo porã rupi, upévare oñeha'ãmba ojapo haña Moises rembiapoukapykuéra, ndohupityi katu pe teko potĩ Ñanderuete renondépe. 32 Ha mba'érehepa ndohupityira'e. Ndhupityi hikuái ndojeroviái haguére Hesu rehe, ohupityse pe teko potĩ hembiapo porã rupinte, ha upévare oñepysānga hikuái pe ita ñepysāngáva rehe, (Hesu Crístore). 33 Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i voi: Peikuaa porãke, Che amoĩma Siõnpe peteĩ ita oñepysāngatahápe ha peteĩ ita guasu oporoitytahápe; ha upe ojeroviáva hese (Hesu Crísto rehe) noñehundimo'ãi, (Isaías 28,16 Isaías 8,14).

Romans 10

1 Che hermanokuéra , che py'aite guive aipota ha ajerure asy Ñanderuetépe che retã Israelguakuéra rehe ojesalva haña. 2 Che aikuaa porã ha'ekuéra hakate'ỹha Ñanderuete rehe, ndoikuaa porãi katu ichupe ni ndojeroviái hekópe hese. 3 Ha'ekuéra ndoikuaái pe ñemboheko potĩ ouha Ñanderuetégui, ha'ekuéra katu oñeha'ãmba oñemboheko potĩ haña Ñanderuete resa renondépe ipu'akatee rupi, ha pe oporomopotikuaáva Ñanderuetémante Israel omboyke ndoipotáigui hikuái. 4 Moises rembiapoukapykuéra ñandeguerahasénte Hesu Crísto rendápe, Moises rembiapoukapykuéra oñeme'ẽnte Hesu Crísto ou peve, (ko yvy apére opavave ojerovia haña Hesu Crísto rehe). 5 Moises he'ima umi tembiapoukapykuérare, upe ojapóva hekoitépe opaite tembiapoukapykuéra oñemboheko potĩma ha oikove tapia guarãma, (Levítico 18,5). 6 Pe ñemboheko potĩ ouva jerovia rupi katu he'i péicha: Ani ere nde py'apýpe: Mávapa ojupikuaáta Ñanderuete rekohápe; kóva ningo he'ise omboguejytaha Hesu Crístope. 7 Térã: Mávapa oquejýta yvy hugua'ỹme, kóva ningo he'ise: Ogueru jevy haña Hesu Crísto omanova'ekue apytégui (Deuteronomio 30,12-13). 8 Pe ñemboheko potĩ ouva jerovia rupi katu he'i: Hi'añgui ningo oĩ pe ñe'ẽ, nde jurúpe ha nde py'apýpe. Ha ko ñe'ẽ kóva ningo Hesu Crísto voi. 9 Nde remombe'u ramo nde juru rupi Hesu Crísto nde Jaraha, ha nde rejerovia ramo nde py'aite guive Hesu Crísto rehe, ha Ñanderuete omoingove jevy hague ichupe omanova'ekue apytégui, upéicharamo rejesalváta. 10 Ñande jajerovia ramo ñande py'aite guive Ñanderuete rehe Ha'e ñanemboheko potĩma, ha ñande juru rupi ñamombe'u ramo Hesu Crístope, Ha'e ñandesalvataha . 11 Ñanderuete kuatiañe'ẽ he'i voi: Upe ojeroviáva Hesu Crístore noñehundimo'ãi, (Isaías 28,16). 12 Judayguakuéra ha tetã ambueyguakuéra apytépe noñembojuavýi, oĩ peteĩete Jára ipy'a poráva opavavépe guarã, ojeroviáva guive Hesu Crístore. 13 Opavave ojeroviáva guive Hesu Crístore, Ijára ramo, ojesalváta katuete. 14 Mba'éicha piko ohenóita ichupe, ndoikuaái ramo ichupe, ha mba'éicha piko ojeroviáta hese nohendúi ramo Ha'e oikoha; ha mba'éicha piko iñe'ẽrendúta, avave nomombe'úi ramo ichupekuéra Hesu Crísto oikoha. 15 Ha mba'éicha piko ikatúta ojekuaauka Hesu Crístope ichupekuéra, noñemondói ramo avavépe hendapekuéra. Ojehaĩma Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Iporáite ningo umi py omyasáiva mba'e iporáva, (Isaías 52,7). 16 Ndaopavavéi ningo iñe'ẽrendu Hesu Crísto evangélio . Isaías voi he'iva'ekue: Máva piko oguerovia ore ñe'ẽ, (Isaías 53,1). 17 Pe jerovia onace pe evangéliogui , ha pe evangélio ou Hesu Crísto ñe'ẽgui, (Isaías 53). 18 Opáichavo aporandu: Israelguakuéra piko nohendúira'e. Héẽ, katuete ohendu: Opa yvy apére oñehenduhína pe evangélio ha pe yvy pahápe jepe ojekuaaukáta pe evangélio. 19 Ha aporanduse jevy: Israelpe piko nahesakã porãi (noentendéi) ra'e pe evangélio . Katuete hesakã porã , Moises voi he'iva'ekue: Che ambopochýta Israelguakuérare ambue tetã rupi, ndaha'éiva peteĩ tetã añeteguáva ha amoñeko'õita ichupekuéra pe tetã itavýva rupi (Deuteronomio 32,21). 20 Ha Isaías kyhyje'ỹre he'i: Umi chereka'ỹva'ekue chejohúma ha ajehechauka umi oporandu'ỹvape cherehe, (Isaías 65,1). 21 Israel rehe katu Isaías he'i: Meme ára che aipyso che pokuéra peteĩ tetã iñe'ẽrendu'ỹvape ha upéicha ramojepe oñemoĩhína cherehe, (Isaías 65,2).

Romans 11

1 Upévare aporanduse: Ñanderuete piko opoĩma hetã Israelgui. Mba'évéicharõ. Che ningo avei peteĩ Israelgua, Abraham ñemoñare, Benjamin tríbugui . 2 Ñanderuete ndopoĩri hetã Israelgui, yma guive Ha'e voi oiporavova'ekue ichupekuéra. Térã piko ndapeikuaái Elías ñe'ẽ, omoĩ vaívo Israel retã Ñanderuete renondépe he'ívo:

3 Che Ruete, ha'ekuéra ojuka nde profetakuérape , oity hikuái ne kuave'ẽmby rendakuéra ha oñeha'ãmba hikuái chejuka haña avei, (1 Réyes 19,10 14). 4 Mba'épa Ñanderuete ombohováí ichupe: Che aňongatúma chéve ġuarã 7.000 kuimba'e noñesũiva'ekue Baal renondépe omomba'eguas haña ichupe. 5 Upeichaite ningo avei ko'áña, opyta hembyremi Ñanderuete oiporavova'ekuépe, ipy'a porãgui. 6 Péva ningo ojehu Ñanderuete py'aporã rupi, ndaha'éi kuimba'e térã kuña rembiapo porã rupi. Upéicha rire Ñanderuete py'aporã ndaha'eiva'erãmo'ã py'aporã añeteguáva. 7 Aipórõ mba'e piko. Umi mba'e Israel retã ohupityseva'ekue ndohupityí, umi Israelgua Ñanderuete oiporavova'ekue katu ohupityma, ambuekuéra katu oñembopy'a hatãma, 8 ojehai háicha: Ñanderuete oñohẽ Israel retã ári peteĩ pytu ombohópehýva ichupekuéra, ha ombotyva hesakuéra ani haña ohecha hikuái, ha omboty ijapysakuéra ani haña ohendu hikuái, ha péva ojehu ko ára kóva peve, (Isaías 29,10). 9 Ha David he'í: Imesakuéra toiko henondepekuéra iñuhã ramo ha ifiestakuéra iñepysãngahakuéra ramo, (Salmokuéra 69,22-23). 10 Ta'iñypytũ hesakuéra ohechave'ỹ hañaicha, ha ijatúa taikarapã tapia ġuarã. 11 Che ningo ha'e: Oñepysãnga piko Israelguakuéra ho'aite haña. Mba'evéicharõ. Israelguakuéra oñepysãngágui oġuahẽ meve salvacion tetã ambueyguakuérape ġuarã, Israel oñembopy'a hakate'ỹ ha oñemokyre'ỹ haña avei. 12 Israel ñepysãnga ogueru heta mba'eporã opaite ambue tetãnguérape, ha Israel rembiapo vai rupi ambue tetãnguéra oikuaa pe salvacion rape, mba'e piko oikóne tetã ambueyguakuérape, Israel oñemboheko porã ramo avei. 13 Che ha'ese peẽ tetã ambueyguakuérape, che voi ningo tetã ambueyguapostol, kóva he'ise Ñanderuete remimbou ichupekuéra ġuarã, ha che amomba'e che rembiapo: 14 Che añeha'ã ambopy'a kyre'ỹ haña Israel retãnguakuérape ojesalva haña mbovymí jepe ijapytégui. 15 Israel oñemboykégui Ñanderuetégui ambue tetãnguéra oñembopy'apeteĩ Ñanderuete ndive, mba'e piko ojehúne opaite tetãnguérape, Israel oñembopy'apeteĩ jevy ramo avei Ñanderuete ndive, katuete omombáyta heta tetã ambueyguakuérape ñemanógui, tekove añeteguápe ġuarã. 16 Pe pan tenondeguáva oñemboykéma ramo Ñanderuetépe ġuarã, ko'yteve pe mása oñembopatukamava'ekue, ichugui ojejapova'ekuégui pe pan tenondeguáva. Ha máta hapo oñemboykéva Ñanderuetépe ġuarã, katuete hakãnguéra oñemboyke avei Ñanderuetépe ġuarã. 17 Oñekytĩ'ó ramo mbovymí olívo yvyra rakã ijyvyra mátagui ha nde ramo pe olívo rakã ka'aguyguigua oñemoíva'ekue hendaguépe, eikuaa porãke, nde reikoveha ko olívo máta rykuere porãitégui, 18 upévare ani reñembotuicha rei umi ambue hakãnguéra rehe, ha reñembotuicha ramo, eikuaa porãke, nandéi remongaruha pe olívo yvyra rapo, hapokuéra omongaru uvei opaite yvyra rakãnguéra hykuere porãite rupi, ha ndéve avei. 19 Ha sapy'a rembohovaise ramo, ha ere mbovy hakãnguéra oñekytĩ'ova'ekue che añemoinge haña hendaguépe. 20 Añete ningo, eikuaa porã katu, hakãnguéra oñekytĩ'ova'ekue ndojeroviágui, ha nde rejeroviágui reñemoingemava'ekue hendaguépe, upévare ani reñembotuicha, ekyhyje uvei. 21 Ñanderuete noperdonái ramo oikytĩ'ó haña imáta rakãteévape, cháke, ko mba'e kóva ojehukuaáne ndéve avei. 22 Ema'ẽ porãke, Ñanderuete ipy'a porã, Ha'e katu ohavirakuaa avei. Ñanderuete ohavira umi iñe'ẽrendu'ỹvape, ha nde neñe'ẽrendu porã ramo Ha'e ohechaukáta ipy'aporã, repoi ramo katu Ñanderuetégui, Ñanderuete nekytĩ'óta avei pe ijyvyra mátagui . 23 Ha umi Israelgua oñekytĩ'ova'ekue (Ñanderuete yvyrágui), Ñanderuete ombojoaju jevýta ichupekuéra ojerovia jevy guive hese. Ñanderuete pu'aka imbaretete ombojoaju jevy haña. 24 Nde, ñepyrũ guive, peteĩ olívo ka'aguyguigua (ojerovia'ỹva), upéicharamojepe nembojoajúma ijyvyra olívo máta rehe, ko'yteve Ha'e ombojoajukuaa porãve ijyvyra rakãteévare (Israelguakuerare). 25 Che hermanokuéra , aipota peẽ peikuaa porã ko mba'e ñemi kóva: Ani peẽ peimo'ã penearanduha: Israel retã oñembopy'a hatãta oikepa peve opaite tetã ambueyguakuéra apytégui umi ojesalvava'erãvante. 26 Uperire aémante opaite Israelgua hembýva ojesalvava'erã avei, ojehai háicha. Ouva'erã Jerusaléngui pe osalvátava Israelguakuérape, Ha'e oipe'a haña ijapytégui iñañangue, (Isaías 59,20-21). 27 Ha Che añembopy'apeteĩta Israel ndive, ha ha'éma avei aipe'ataha hi'angaipakuéra. 28 Ko'áña heta Israelguakuéra oñemoĩ gueteri Hesu Crísto evangélio rehe ha upévare avei penderehe, upeichavéramo jepe Ñanderuete ohayhuhína Israelguakuérape iñepyrũha ára guive, Ha'e oiporavógui ichupekuéra. 29 Araka'eve Ñanderuete ndopoimo'ãi hetã Israélgui, ni ndoipe'a jevymo'ãi iporiahuvereke me'ẽmby ome'ẽmava'ekue Israélpe. 30 Peẽ voi ymave napeneñe'ẽrenduiva'ekue avei Ñanderuetépe, ko'áña katu pehupity Ñanderuete poriahuvereke, Israel naiñe'ẽrendúgui. 31 Upéicha avei Israel ko'ağagua naiñe'ẽrendúi, ha ndoipotái gueteri Ñanderuete poriahuvereke peteĩ jopói ramo, peẽ katu pehupityma, opáichavo katuete oġuahẽtahína pe ára Israelguakuéra ohupitytaha avei Ñanderuete poriahuvereke (grácia). 32

Ñanderuete ombyatypa opavavépe pe ñe'ërendu'ỹ poguýpe, oiporiahuvereko haña opavavépe. 33 Ñanderuete imba'eita, iñarandu ha ikuaapy ipypukuete. Ñande yvyariguakuéra ndaikatúi ñamyesakã ni jaipyguara, ñande yvyarigua arandu rupi, Ñanderuete rapekuéra ni imbojovakekuéra. 34 Máva piko oikuaa Ñanderuete pensamientokuéra . Térã máva piko ohekombo'eraka'e ichupe. 35 Térã máva piko ome'ẽ raẽ Ñanderuetépe peteĩ mba'e, Ha'e omyengovia jevy haña (Job 41,2). 36 Opaite mba'e oíva guive ou voi ichugui, ojejapo Ha'éruipi ha oiko ichupe ñuarã, upévare toñemomba'eguas Ñanderuetépe opaite ára atyguasukuéra pukukue.

Romans 12

1 Upévare che hermanokuéra , che ajerure asy peẽme, Ñanderuete poriahuvereko rehe, peme'ẽmba pende rekove Ñanderuetépe ñuarã peteĩ kuave'ẽmby oikovéaicha, ipotíva ha ombohoryva ichupe, kóva ningo pe cúlto añeteguáva ñame'ẽkuaáva Ñanderuetépe. 2 Ha anítei pende reko ojogua kuimba'e térã kuña ko'añagua rekópe, upéva rãngue peheja pende reko oñemoambue haña ohóvo (Pytu Porãmbáva rupi) pende py'apy rembipotapype, peikuaa haña Ñanderuete rembipota iporãha, hekópe ha oporombohoryva. 3 Che poavisase pe poriahuvereko rupi Ñanderuete ome'ẽmava'ekue chéve, ani haña avave oñembotuicha hekope'ỹ, tohechakuaa uvei pe poriahuvereko me'ẽmby Ñanderuete ome'ẽ háicha oimeraẽvape ijerovia rupi. 4 Peikuaa porã voi, ñande rete rehegua heta ramojepe, omba'apo porã hikuái oñondive oimera'ẽva katu hembiapoteépe. 5 Péicha avei ñande jajeroiviáva Hesu Crísto rehe, ojejapo ñandehegui Ñandéjara Hesu Crísto rete ramo ha peteĩteĩme oñeme'ẽ hembiapotee Ñanderuete ome'ẽ haguéicha ichupe. 6 Peteĩteĩme, jajeroiviáva guive Hesu Crísto rehe, oñeme'ẽ ambue me'ẽmby, ha ko'ã poriahuvereko me'ẽmby ojuavy ojuehegui, upévare jaiporu hekópe umi me'ẽmby oñeme'ẽva ñandéve. Taha'e pe profecía, jaiporu katu hekópe, ñande jerovia Hesu Crísto rehe ojerure háicha; 7 térã taha'e upe oservíva, toservi hekópe ñande jerovia Hesu Crísto rehe ojerure háicha; taha'e pe mbo'ehára rembiapo ombo'eva hapichakuérape, toporombo'e hekópe ñande jerovia Hesu Crísto rehe ojerure háicha, 8 taha'e upe oporohekombo'eva, toporohekombo'e hekópe, taha'e pe oipytyvõva pirapire térã ambue mba'e rupi, toipytyvõ hekópe; taha'e karai anciáno (pe omoakáva pe iglésia rembiapo), tojapo kyre'ỹme; taha'e pe oporoporiahuverekóva, toiporiahuvereko py'aporãme. 9 Pejohayhu tova mokõi'ỹre. Pejeguaru mba'evaígui, pejapo uvei mba'eporã ha heko peguáva. 10 Pejohayhu oñohermánoicha, pejo'apo mba'e ramo, péva he'ise emomba'eve ne hermánope ndejehegui voi. 11 Ani peneate'ỹ pene rembiapópe, peñemokyre'ỹ katu pende pytu porãme, ha pejapopa Hesu Crísto he'íva guive peẽme. 12 Peha'ārõ vy'apópe ani penekangy ou ramo pe jepy'ara'ã, peropu'akakuaákena, peñembo'epeína uvei. 13 Peipytyvõ hermanokuérape hemikotevẽme, peporombohupa porãkena. 14 Pehovasa umi ndaija'éiva penderehe, pehovasa ha ani pemaldecí. 15 Pevy'a umi ovy'áva ndive, ha pejahe'o umi ojahe'óva ndive. 16 Peiko peteĩ py'ápe oñondive; ani peñembotuicha, peñemomirĩ uvei; ani pejeguereko iñarandúva ramo. 17 Ani pemyengovia avavépe ivaíva ivaíva, peñeha'ãmba katu pejapo haña mba'e iporáva opavavépe ñuarã. 18 Peñeha'ãmbáke, ijáva guive peẽme, peiko haña py'aguapýpe opavave ndive. 19 Che hermanokuéra pohayhúva, ani peñevenga peẽ voi pende rapicha rehe, pemoimba katu Ñanderuete pópe. Ojehai voi Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Che avengáta ha amyengoviáta opavave rembiapo vaikue, (Deuteronomio 32,35). 20 Upe nderehe ija'e'ỹva iñembyahýi ramo, emongaru ichupe, ha iju'uhéi ramo, emboy'u ichupe, péicha rejapórõ remboja tatapy'i hendýva nde rapicha akã ári (otĩ haña). 21 Ani reheja pe ivaíva ipu'aka nderehe, upéva rãngue ndepu'aka pe ivaíva rehe mba'eporã rupi.

Romans 13

1 Opavave toñemoĩ pe tetã ruvicha ha mburuvichakuéra poguýpe. Ndaipóri ningo tetã ruvicha, ni mburuvichakuéra, ou'ỹva Ñanderuetégui, ha umi oíva guive Ñanderuete remimoĩmbyre voi. 2 Upévare, upe oñemoíva tetã ruvicha térã mburuvichakuéra rehe oñemoĩ Ñanderuete rehe. Ha umi oñemoíva hesekuéra ojehaviráta (ojecastigáta). 3 Umi mburuvicha ndoikói omongyhyje haña hembiapo porãvape, hembiapo vaívape uvei. Nderekyhyjeséipa umi mburuvichagui, aipórõ eiko hekópe ha ha'ekuéra ndeguerohoryta, 4 ha'ekuéra ningo Ñanderuete rembijokuakuéra iporã haña ndéve. Rejapo ramo katu pe ivaíva ekyhyje ichuguikuéra. Ndareíri oñeme'ẽ ichupekuéra pe kyse puku ipópe (péva he'ise

ndejukakuaa). Ha'ekuéra oiko Ñanderuete rembijokuái ramo ombojovake ha ovenga haġua umi hembiapo vaívape, 5 upévare, ñaimembava'erã umi mburuvichakuéra poguýpe; ndaha'etí pe ñembojovakerã año rehe, ñande py'apyñe'ẽ rehe uvei. 6 Upévare peme'ëva'erã pende impuéstó avei mburuvichakuérape, Ñanderuete voi ome'ëgui ichupekuéra ko mburuvicha reko, (omba'apo haġua hembijokuaikuéra ramo ko tembiapo kóvape). 7 Upévare peme'ëva'erã hekópe opavavépe umi mba'e peme'ëva'erãva. Peme'ëva'erã ramo impuéstó, peme'ëva'erã hekópe; pehepyme'ẽ (pepagava'erã) ramo pe aduanérove, pehepyme'ëva'erã hekópe; peme'ëva'erã ramo respéto, peme'ëva'erã tova mokõi'ýre; ha pemomba'eva'erã ramo, pemomba'eva'erã tova mokõi'ýre. 8 Ani pedeve mba'eve avavépe, pe mborayhu añómante peme'ẽ ojupe. Upe ohayhúva hapichápe oja póma Moises rembiapoukapykuéra. 9 Upéicharupi: Ani rembyai ne mendare, ani reporojuka, ani remonda, ani reipota ne mba'e'ýva, ha opaite ambue Moises rembiapoukapykuéra oñembyaty ha oimba ko tembiapoukapy kóvape: Ehayhu nde rapichápe nde rejehayhu haichaite. 10 Pe mborayhu aňeteguáva ningo ndojapói mba'eve ivaíva hapicha rehe. Upévare upe ohayhúva hapichápe oja popa Moises rembiapoukapykuéra. 11 Jaikuaágui péva, ha oġuahêtahágui pe ára Hesu Crísto ou jevy haġua, pepáykena pekehágui ha pejoyayhu avei, ñande salvacionrã ko'áġa hi'aġuiveháre ñande jajeroivia ypy ramoguarégui Hesu Crísto rehe. 12 Iko'ëmbátama, ha pe ára oġuahêmbotáma, upévare tekotevê jaheja pe tembiapo vai ha jajapyhy pe ñorãirô rembiporu tesape rendy reheguáva. 13 Ára peguáicha jaiko teko porãme ha ani jaiko ka'u ni karuguasúpe, ni teko ky'a térã jepokuaa vaípe, ani jaiko ñorãirô ni mba'epota vaípe (envídiape). 14 Upéva rãngue peñemonde Hesu Crísto mborayhúpe, ha peñeňangarekóke ani haġua peñeme'ẽ jevy pende rete rembipota vaípe.

Romans 14

1 Pemoġuahê porãke iglésia apytépe pene hermáno ha pene hermána ikangýva gueteri ijeroviápe, ani haġua peñoñe'ẽ'api umi mba'e peikuaa porã'ýva rehe. 2 Oime ogueroviáva ikatuha ho'u opaite mba'e, ambue katu ikangýgui ijeroviápe ho'únte yva ha ka'avo (verdúra). 3 Upéicharamo umi ho'úva opaichagua mba'e ani oñe'ẽ rei (oñe'ẽ vai) umi ndo'úiva rehe ha umi ndo'úiva opaite mba'e ani okaguái umi ho'úva opaite mba'e rehe, Ñanderuete voi omoġuahêmagui avei ichupe ijiglesia yguakuéra apytépe. 4 Ha nde rembojovakéva ambue tembiguáipe, máva piko nde. Pe tembiguái péva oñembo'y térã ho'a Ijárave ġuarã. Ha'e opytáta ñembo'yhápe Hesu Crísto, Ijára imbaretéva, ojokógui ichupe. 5 Oime ningo umi omomba'évéva peteĩ ára ambuégui, ha oime ningo ambuekuéra he'íva opaite ára peteichaiteha. Oimeraéva toĩ hatã porã ipy'apýpe oňandu háicha. 6 Upe omomba'évéva peteĩ ára ambuégui oja po péva Ñanderuetépe ġuarã. Ha pe ho'úva opaite mba'e oja po avei péva Ñanderuetépe ġuarã, oagradecégui Ñanderuetépe; ha upe ho'u'ýva opaite mba'e oja po avei péva Ñanderuetépe ġuarã, oagradecégui avei Ñanderuetépe. 7 Avave ñande apytégui ndoikovéi ojupe ġuarã, ha avave ñande apytégui nomanói ojupe ġuarã. 8 Jaikovérô, jaikove Ñanderuetépe ġuarã; ha ñamanórô, ñamano avei Ñanderuetépe ġuarã. Upéicha ningo jaikovérô térã ñamanórô, ñande ningo Ñanderuete mba'e voi. 9 Upevarã voi ningo Hesu Crísto omano ha oikove jevy, oiko haġua oikovéva ha omanómava Jára ramo. 10 Ha nde piko, mba'érehe rembojovake ne hermánope . Térã mba'érehepa remboyke ne hermánope . Opavave ñande ningo ñañembo'yva'erã Ñanderuete mbojovake guapyhaguasu renondépe. 11 Ojehai voi Ñanderuete kuatiañe'ême: Opavave oñesũta che renondépe ha chemomba'eguasúta, he'i Ñanderuete, (Isaías 45,23). 12 Upévare peteĩteĩ ñande ñañemombe'uva'erã Ñanderuete renondépe, (opaite mba'e jajapova'ekue ñande rekove pukukue). 13 Upévarehe anivétei ñañombojovakeñaína, ñañeha'ãmba katu ani haġua ñamoñepysãnga ñane hermánope térã jaity ichupe angaipápe. 14 Che aikuaa ha arovia hi'aňeteha Hesu Crísto rupi, ndaiporiha mba'eve iky'áva ijeheguínte, oime ramo oimo'áva ivaiha, upévape ġuarã katu ivai avei. 15 Ne hermáno remomba'embyasy ramo pe tembi'u nde re'úva rehe, upéicharamo ndereikovéima mborayhu poguýpe. Anítei ne rembi'u rehehápe nde rehundi ne hermánope, Hesu Crísto omanógui avei hese. 16 Ani peheja oñeñe'ëvai pene mba'e porãvare peẽ peguerekóva. 17 Nde Ruete retãguasu reko ndaha'etí jakaru térã jay'u haġua; justícia, py'aguapy ha vy'a Pytu Porãmbavapy uvei. 18 Upéicha omba'apóva (oservíva) Hesu Crísto ġuarã, ombohory Ñanderuetépe ha ojehechakuaa porã (ivale) hapichakuéra apytépe. 19 Upévare ñañeha'ãmba jaiko haġua oňondive py'aguapýpe ha ñañopytyvô jakakuaa haġua ko py'aguapy reheguáva. 20 Ani rembyai Ñanderuete rembiapo ne hermáno rekovépe nde re'úva rehe. Opaite tembi'u

añetehápe ipotĩ, ivai katu peteĩ ho'u ramo peteĩ tembi'u ipy'apy ñe'ẽvai reheve. 21 Upéva rãngue iporã ndape'úi so'ó ni ndapey'úi víno , térã ambue mba'e ikatúva omokangy ne hermáno jerovia. 22 Pe jerovia nde reguerékóva ndejupe ġuarã año Ñanderuete renondépe. Opavave ovy'aite, ojapo jave peteĩ mba'e, noñandúirõ ipy'apyñe'ẽ oavisaha ichupe ivaiha pe ojapóva. 23 Upe hermáno ho'úva peteĩ tembi'u py'amokõi reheve oñembojovakéma ndoikõi haguére jerovia poguýpe; opaite mba'e pejapóva guive jerovia'ỹre ojehechakuaáma (oñeconsideráma) angaipa ramo.

Romans 15

1 Ñanembarete ramo ñande jeroviápe, jarahava'erã paciência reheve umi ikangyvévape, anítei jaiko jajapo haġua umi mba'e iporáva ñandéve ġuarãnte. 2 Opavave ojeroviáva Hesu Crísto rehe tojapo mba'e iporáva hapichápe ġuarã, ha'e okakuaa haġua ohóvo ijeroviápe. 3 Ni Hesu Crísto ndojapoiva'ekue ichupe ġuarã añónte iporáva, upéva rãngue ojeħai avei: Umi jeħa'ó rei oje'eva nderehe, ho'apa cheári, (Crísto ári) (Salmokuéra 69,9). 4 Opaite umi mba'e yma guive oíva Ñanderuete kuartiañe'ẽme ojeħaiva'ekue ñanembo'e haġua, okakuaa haġua ñane paciência ha ñanemokyre'ỹ haġua iñemoangapyhy rupi, aipórõ jajejoko hatákena pe esperánza rehe. 5 Pe paciência ha pe ñemoangapyhy ou voi Ñanderuetégui, ha umíva rupi Ha'e penepytyvõ peiko haġua oñondive peteĩ ñe'ẽme Hesu Crísto oipota háicha ha Ha'e oiko haguéicha avei ko yvy apére. 6 Oñondive pemomba'eguasú peteĩ py'ápe ha peteĩ jurúpe Ñandéjara pe Hesu Crísto Rúpe. 7 Upéva pejuguerohory ha peñangareko porã ojuehe Hesu Crísto ojapo haguéicha penendive oñembotuicha haġua Ñanderuetépe. 8 Peikuaa porãke, Hesu Crísto oiko Israelguakuéra rembiguái ramo omoañete haġua Ñanderuete mborayhu ha umi promésa Ha'e ome'ẽmava'ekue Abraham, Isaac ha Jacóbope, 9 ha umi tetã ambueyguakuéra omomba'eguasú haġua avei Ñanderuetépe, Ha'e ohechaukágui imborayhu ha iporiahuvereko opavavépe; ojeħai háicha avei: Upéva che romomba'eguasú tetã ambueyguakuéra apytépe ha aropurahéita nde Réra, (Salmokuéra 18,50). 10 Ha he'ive avei: Peẽ tetã ambueyguakuéra, pevy'ákena Ñanderuete retã Israel ndive, (Deuteronomio 32,43). 11 Peẽ tetã ambueyguakuéra pemomba'eguasú Ñanderuetépe, opaite tetãnguéra pemomba'eguasúva'erã ichupe (Salmokuéra 117,1). 12 Oúta Isai rapógui pe oñembo'ýtava, oisãmbyhy haġua tetã ambueyguakuérape, ha umía ojeroviáta hese, (Isaías 11,10). 13 Pe esperánza Ñanderuete ome'eva tomyenyhẽ pende jerovia, vy'águi ha py'aguapýgui, ha pende esperánza tokakuaave ohóvo Pytu Porãmbáva pu'aka rupi. 14 Che hermanokuéra , che añetehápe aguerovia ama'ẽvo penderehe, peẽ penerenyhẽ py'aporágui ha arandúgui, peẽ voi pejohekombo'e haġua. 15 Py'aguasúpe che aħai peẽme ko kuartiañe'ẽ kóva pomomandu'a haġuante umi mba'ére, Ñanderuete ome'ẽgui chéve pe poriahuvereko me'ẽmby. 16 Hi'ári ningo che, Hesu Crísto rembiguái, amyasái haġua Ñanderuete Evangélio peteĩ pa'i porã ramo tetã ambueyguakuérape, ha'ekuéra oiko haġua kuave'ẽmby ramo oñemboheko porãhína Pytu Porãmbáva rupi Ñanderuetépe ġuarã, (Romayguakuérape 12,1-2). 17 Che avy'a Hesu Crísto cheporavo haguére amba'apo haġua Ñanderuetépe ġuarã. 18 Che ndapohekombo'eséi che akãgui rei, ambohasante umi mba'e Hesu Crísto ohechaukamava'ekue chéve, tetã ambueyguakuéra iñe'ẽrendu haġua iñe'ẽ ha hembiapópe, 19 Ñanderuete Pytu Porãite pu'aka rupi oikóma ñande apytépe techaukaha (señal) ha mba'e techapyráva (milágro) ramo. Upéicha ningo Jerusalén ha ijerekuévo guive Ilírigo peve, che amoherakuã opaite tetãnguérape Hesu Crísto Evangélio, (marandu porã). 20 Che añeha'ãmba amyasái haġua Hesu Crísto evangélio oñemombe'u'ỹháme, ani haġua che amopu'ã mba'eve ambue omoñepyry haguépema. 21 Oĩ háicha Ñanderuete kuartiañe'ẽme: Umi nohendúiva mba'eve ichugui, ohendúta, ohechata ha oikuaáta ichupe, (Isaías 52,15). 22 Heta jevy che aħase ramojepe pene rendápe ndaikatúi, ajejokógui. 23 Ko'áħa ahupity riré opaite ko'ã tetã ko'ávape, che pohechaseve, heta añoche poñanduséma avei. 24 Aħa ramo Espãñape, che poñanduse; aħa'arõ ningo ikatu che pohecha aħasakuévo, ha peẽ voi chegueraha haġua Espãñape, che avy'aitemi riréma pende apytépe sapy'ami ramojepe. 25 Ko'áħa aħase raẽ Jerusalénpe, aipytyvõ haġua upépe ñane hermanokuérape . 26 Macedoniaygua ha Acaiyguakuéra ohechakuaa iporãha oipytyvõ umi hermáno mboriahuera oikóva Jerusalénpe. 27 Vy'apópe oipytyvõ hikuái hermáno mboriahuera. Israelguakuéra omboja'ó haguéicha tetã ambueyguakuérape imba'e yvága pegua, péva he'ise imba'e pytu porã megua, ko'áħa tetã ambueygu omyengoviava'erã avei ichupekuéra imba'e yvy árigua, Jerusalengua oħasa asýgui. 28 Ajapopávo ko'ã mba'e ha ame'ẽmbávo hekoitépe Jerusalenguápe tetã ambueyguakuéra remime'ẽ (ofrénda), aħase Espãñape, ha aħasakuévo poñanduse

Rómape. 29 Che aikuaa porã, aháta ramo pene rendápe, aġuahêtaha opaichagua Hesu Crísto jehovasa reheve. 30 Che hermanokuéra ajerure asy katu peême, Hesu Crísto rérape ha mborayhu pytu porã reheguápe, peê chepytyvô haġua avei pene ñembo'épe, Ñanderuete rérape. 31 Ha'e chesalva haġua umi Judayguakuéra pógui, oñemoĩmava cherehe, ha che rembiaporã Jerusalen iglesiayguakuérape ġuarã taiporã avei. 32 Che aġuahêkuua haġua vy'a reheve pene rendápe, Ñanderuete rembipota rupi, ha apytu'u haġua pende apytépe. 33 Ha Ñanderuete ñanembopy'aguapýva, toĩ opavave penendive, taupéicha (amen).

Romans 16

1 Ajerure peême peňangareko porã haġua Fébe, ñane hermána rehe, oservi porãva Cencréa iglésiape . 2 Pemoġuahê porã ichupe Hesu Crísto rérape, ojejapo háicha hermanokuéra apytépe, ha peipytyvô porã ichupe opaite mba'épe ha'e oikotevêva guivépe. Ha'e voi hetápe oipytyvô porãva'ekue avei, ha ijapytepekuéra chéve avei. 3 Amomaiteiuka Priscila ha Aquila, che pytyvôharakuérape Hesu Crísto rembiapópe. 4 Ha'ekuéra ome'êse hekove cherehehápe, nacheañói agradece ichupekuéra, opaite tetã ambueyguia iglesiakuéra avei, 5 ha péicha avei umi iglesiayguia oñembyatýva hógape. Amomaiteiuka avei Epenéto, che ahayhúvape, ha'e ningo pe hermáno ojerovia tenondera'êva'ekue umi Asiayguakuéra apytépe. 6 Amomaiteiuka Mariápe, ha'e omba'apo hetava'ekue penderehehápe. 7 Amomaiteiuka Andrónico ha Júnias, che retãyguakuérape, ha che irũnguerava'ekue cárcelpa . Ha'ekuéra ningo mba'eguas apostolkuéra apytépe, ha oikóma hikuái apóstol ramo che mboyve. 8 Amomaiteiuka Ampliaspe, ha'e ningo che rayhuhára Hesu Cristotype. 9 Amomaiteiuka Urbáno, ore pytyvôharape Hesu Crísto rembiapópe, ha Estáquis che rayhuhárape. 10 Amomaiteiuka Apélespe, hekoitépe omba'apóva Hesu Crístope ġuarã. Amomaiteiuka avei Aristóbulo rogayguakuérape. 11 Amomaiteiuka che retãyguia Herodiónpe. Amomaiteiuka Narciso rogayguakuérape, ojeroviáva Hesu Crísto rehe. 12 Amomaiteiuka Triféna ha Trifósape, ha'ekuéra oñeha'ãmba Hesu Crísto rembiapópe. Amomaiteiuka avei Pérsidape, pe ojeahayhúva ha omba'apo heta Hesu Crístope ġuarã. 13 Amomaiteiuka Rúfope, Ñanderuete oiporavova'ekue, ha amomaiteiuka isýpe ha'e oikógui chéve ġuarã avei peteĩ sýicha. 14 Amomaiteiuka Asíncritope, Flegóntepe, Hérmespe, Patróbaspe, Hérmaspes, ha ñane hermanokuéra oĩva guive hendivekuéra. 15 Amomaiteiuka Filólogope, Júliape, Neréo ha heindýpe, Olímpaspes ha opaite ojeroviáva ha oĩva guive hendivekuéra. 16 Peñomomaitei joa Hesu Crísto rehegua ñehetũ reheve. Opaite Hesu Crísto iglésia ko'apeguáva penemomaiteiuka. 17 Che hermanokuéra , che ajerure peême peñemboyke haġua umi oñorãirôvagui ha oñemoĩva Hesu Crísto tekombó'e rehe, omoñepysãngaséva iñe'ê rupi umi ojerovia porãva Hesu Crísto rehe, pepyta hatãkena pe tekombó'e oñeme'êmava'ekue peême. 18 Umichagua nomba'apói Hesu Crístope ġuarã, iprovéchope ġuarãnte (ijupe ġuarãnte) uvei, ijuruhe'ê ha iñe'ê arandu gua'úpe ombotavyse umi ipy'a tavyvévape. 19 Peê peneñe'êrendu porã ojekuaa opa rupi, upévare che avy'a penderehe, upéicha ramojepe che aipota peê penearandu mba'eporãme ha pendetavy mba'evaípe. 20 Ñanderuetémante pe ombopy'aguapýva, voiete amongu'íta Satanáme pende py guýpe. Hesu Crísto poriahuvereko toĩ pende apytépe. 21 Timotéo, che pytyvôhára, Lúcio, Jason ha Sosípater, che retãyguakuéra, penemomaiteiuka. 22 Che, Tércio, ahaíma ko kuatiañe'ê kóva, pomomaiteiuka peême Hesu Crísto rérape. 23 Gáio, che aikohápe, penemomaiteiuka ha opaite iglesiayguakuéra ko'ápe oikóvape guive. Erásto, ko táva pirapire ñangarekohára, ha Cuaróto, ñane hermáno penemomaiteiuka avei. 24 Ñandejára Hesu Crísto poriahuvereko toĩ opavave penendive. Taupéicha, (amen). 25 Ñanderuete tapenemombarete ha tapenemokyre'ỹ Hesu Crísto evangélio rupi, che amoherakuáva pende apytépe Hesu Crísto rembipota rupi, Ha'érupi jaikuaa umi mba'e ñemi, ndojekuaaiva'ekue ambue ára atyguasukuérape, 26 ko'áġa katu ojekuaaúkama ha ymaguare guive oñemombe'úma, ha Ñanderuete ohaiukáma umi profetakuéra rupi opaite tetãnguéra ojerovia ha iñe'êrendu haġua Ñanderuetépe, Hesu Crísto rupi. 27 Ko yvága Jára kóvape, Ñanderuetépe, toñemomba'eguas opaite ára atyguasukuérape Hesu Crísto rupi. Taupéicha, (amen).

1 Corinthians 1

1 Che, Páblo, añehenoiva'ekue Hesu Crísto remimondo ramo (apóstol ramo) Ñanderuete rembipota rupi; ha che hermáno Sóstenes avei, 2 rohai ko kuatiañe'ê iglésia Corintoyguápe ġuarã, oñemboheko potíva'ekue Hesu Crísto rupi, ha

oñehenoiva'ekue oiko hağua heko porãva ramo, ha opaite ambue hermanokuéra oñehenoimava'ekuépe opárupi ha omomba'eguasúva guivépe Hesu Crísto réra. 3 Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Crísto poriahuvereko ha ipy'aguapy tomyenyhẽ pende rekove. 4 Che agradece tapia Ñanderuetépe penderehe, Ha'e penderovasa haguére Hesu Crísto rupi. 5 Opaite mba'épe peñemopeteĩgui ipype, opaite ñe'ẽme ha opaite kuaapy arandúpe. 6 Hesu Crísto ñe'ẽ oñemombarete pende rekove. 7 Upévagui ojejohu avei pende apytépe opaichagua Pytu Porãmbáva me'ẽmby ojejohu háicha avei ambue iglesiakuérape , peha'ārõ aja Hesu Crísto ou jevy peve. 8 Ha'e voi penemokyre'ỹ peiko hağua heko potĩva ramo, Ha'e ou jevy peve. 9 Ñanderuete reko noñemoambuúi, Ha'e nopyrũi iñe'ẽ rehe araka'eve, Ha'e ningo penerenoiva'ekue peñembopy'apeteĩ hağua ita'ýra, Ñandejára Hesu Crísto ndive. 10 Che hermanokuéra , ajerure peẽme Ñandejára Hesu Crísto rérape peñe'ẽmba hağua peteĩ mba'énte, ha anítei oĩ pende apytépe ñorãirõ, tapeiko uvei oñondivepa peteĩ py'ápe ha peteĩ ñe'ẽme. 11 Oje'e ningo chéve penderehe, Cloe rogaygua rupi, oĩha ñorãirõ pende apytépe. 12 Oĩgui he'íva (pende apytépe): Che, Páblo aty rehegua, ambue katu he'í: Che, Apólo aty rehegua; ambue: Che, Pédro aty rehegua, ambueve katu: Che, Crísto aty rehegua. 13 Hesu Crísto piko oñemboja'opa, térã Páblo piko oñemosãingova'ekue kurusúre pende rayhupápe, térã piko peẽ pejebautizaukára'e Páblo rérape. 14 Che agradece Ñanderuetépe, che ndabautizái haguére avavépe pende apytépe, Críspo ha Gáiope añómante, 15 ani hağua avave he'í che abautiza hague ichupe che rérape. 16 Abautizava'ekue avei Estéfnas rogayguakuérape, ko'áva rire ndaikuaái abautizavépara'e . 17 Hesu Crísto ningo nachemondoiva'ekue aporobautiza hağua, amyasái hağua iñe'ẽnte uvei, ani hağua Hesu Crísto ñemano kurusúre opyta mba'e reípe. 18 Umi oñehundívape ġuarã, Hesu Crísto ñemano ñe'ẽ výro rei, ñande jajesalvávape ġuarã katu Ñanderuete ñe'ẽ ipu'akapa. 19 Ñanderuete kuatiañe'ẽme ningo ojehai voi: Che ambyaíta iñarandúva arandu, ha che amboykéta pe oñe'ẽkuaáva ñe'ẽ, (Isaías 29,14). 20 Moõ piko oĩ iñarandúva. Moõ piko oĩ oporombo'ekuaáva. Moõ piko oĩ oñe'ẽkuaáva. Ñanderuete ombovýro rei opaichagua yvyarigua arandu. 21 Tetãyguakuéra ndoikuaaiva'ekue Ñanderuete arandu, Ha'e osalvasénte kuimba'e ha kuñakuérape jerovia rupi, ha'ete ramojepe ichupekuéra ñe'ẽ výro reíva. 22 Judayguakuéra ningo ohechase mba'eguasú techaukapyrãva (milágro) ha Greciayguakuéra katu oheka arandu. 23 Ñande katu ñamombe'u Hesu Crístope, oñemosãingova'ekue kurusúre; Judayguakuérape ġuarã kóva opyta ñepysãngaha ramo, ha Greciayguakuéra výro rei. 24 Judaygua térã tetã ambueyguápe ore romoherakuã Hesu Crístope, Ha'e ningo Ñanderuete pu'aka ha arandu. 25 Ñanderuete rembiapo (Hesu Crísto omanova'ekuégui kurusúre) ojogua mba'e výro rei yvyariguakuérape, iñarandueteeve katu opaichagua kuimba'e arandúgui; ha Ñanderuete mba'e kangy (Hesu Crísto omano va'ekuégui kurusúre) imbareteve katu opaichagua kuimba'e pu'akágui. 26 Che hermanokuéra , peikuaa porãke ndahetái kuimba'e iñarandúva, ndahetái ipu'akáva, ndahetái karaiguasukuéra oñehenóiva kuimba'ekuéra apytégui oíke hağua Ñanderuete rekohápe (yvágape). 27 Umi itavývape, kuimba'e ha kuñakuéra apytégui, Ñanderuete oiporavo, Ha'e omotĩ hağua umi iñarandúvape; ha umi ikangývape Ñanderuete oiporavo, Ha'e omotĩ hağua umi imbaretévape. 28 Umi iporiahúva ha ikangývape, kuimba'e ha kuñakuéra apytégui, Ñanderuete oiporavo ombyai hağua umi oñembotuichávape, 29 ani hağua mba'eveichagua kuimba'e térã kuña ikatu oñembotuicha Ñanderuete renondépe. 30 Ñanderuete rupi ñande jaiko Hesu Cristopype, Ha'érupi jahupity Ñanderuetégui: Arandu, justícia (tekojoja), teko potĩ ha salvacion , 31 upévare ojehai avei Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Oime ramo oñemomba'eguasuséva toñemomba'eguasú Ñanderuetepype, (Jeremías 9,23).

1 Corinthians 2

1 Che hermanokuéra , che aha ramoguare pene rendápe amombe'u hağua peẽme Ñanderuete rembipota ñemi, ndahaiva'ekue kuimba'e arandu reheve ni ñe'ẽ poravopyre reheve. 2 Nahi'ãigui chéve aikuaa mba'evete pende apytépe. Hesu Crístopemante, pe oñemosãingova'ekue kurusúre ichupénte ambotuichase. 3 Che aikova'ekue pende apytépe kangy, kyhyje ha ryrýi tuichaite reheve. 4 Ha che ñe'ẽ amombe'úva ha ambohasáva peẽme ndaha'úi yvy arigua arandúgui, Ñanderuete Pytu Porãite pu'akágui uvei, 5 ani hağua peẽ pemopu'ã pende jerovia kuimba'e arandu ári, Ñanderuete pu'aka árinte uvei. 6 Pe arandu ore roiporúva rohupity hağua umi oñembosako'ívape, ndaha'úi arandu ko ára atyguasú reheguáva, ni umi mburuvichaguasu arandu, ha'ekuéra oiporúva katuete opa reítava ko ára atyguasúpe, 7 ore romombe'u uvei Ñanderuete arandu, Ha'e oñongatuva'ekue ko

arandu kóva umi ára atyguasukue rupi imba'e ñemi ramo, ñande jahecha ha jaikove haña Ñanderuete reko jajaipápe. 8 Koichagua arandu tetã ruvichakuéra ko ára atyguasu kóvape ndoikuaái, oikuaa rire nomosãingoiva'erãmo'ã Ñandejára Hesu Crístope kurusúre. 9 Ojehu ningo ojehai haguéicha Ñanderuete kuatiañe'eme: Kuimba'e ha kuña resa ndohechaiva'ekue, ijapysa nohenduiva'ekue ha ipy'apýpe naheñoiriva'ekue, Ñanderuete ombosako'íma umi ichupe ohayhúvape guarã, (Isaías 64,4). 10 Ko'ã mba'e Ñanderuete ohechauka ñandéve Pytu Porãmbáva rupi, pe Pytu Porãmbáva ningo oikuaa opaite mba'e, Ñanderuete py'apy pypukuvehápe oíva jepe. 11 Mávapa oikuaa umi mba'e oíva kuimba'e ha kuña py'apýpe, ipytu porãmante. Upéicha avei Ñanderuete Pytu Porãite oikuaa Ñanderuete py'apýpe oíva guive. 12 Noñeme'ëiva'ekue ñandéve ko yvy arigua pytu, oñeme'ë uvei ñandéve pe Pytu Porãmbáva oíva Ñanderuetégui, jaikuaa haña pe jopói (regalo) Ha'e ome'emava ñandéve. 13 Ko'ã mba'e ko'áva rehe nañañe'ëi kuimba'e arandu rupi, ñañe'ë uvei Pytu Porãmbáva arandu rupi, ojekuaa haña umi mba'e Pytu Porã reheguáva ouha Pytu Porãmbáva rupi. 14 Kuimba'e ha kuñakuéra ojepy'apýnte ko yvy arigua mba'e rehe, noñemomba'eséi Ñanderuete Pytu Porãite rehegua mba'e rehe, ichupe guarã ningo ko'ã mba'e Pytu Porã reheguáva výro rei. 15 Upe oguerékóva Ñanderuete Pytu Porãite ombojovakekuaa opaite mba'e, avave katu nombojovakekuaái ichupe hekópe. 16 Máva piko oikuaa Ñanderuete pensamiénto , ikatu haña ombo'ekuaa ichupe; ñande katu jaguerékóva Hesu Crísto pensamiénto .

1 Corinthians 3

1 Che hermanokuéra , che ndaikatuiva'ekue aña'ë peñe, peikórõ guáicha Pytu Porãmbáva poguýpe, aña'ëva'erã uvei peñe kuimba'e oikóva ramo gueteri ijyvyarigua rete rembipota poguýpeicha, Hesu Crístopende pype mitãkuerarõguáicha. 2 Kamby ha'uka peñe, ndape'ukuaáigui gueteri kakuaáva rembi'u, ha ko'ága peve ne'íra peropu'aka gueteri, 3 peñe peikógui gueteri pende yvyarigua rete rembipota vai poguýpe. Oígui pende apytépe py'a rasy (célo) ha ñorãirõ, ha ko'ã mba'e ohechauka porã peñe peikoha gueteri yvyarigua rete rembipota vai poguýpe, péicha ningo oikohína umi ojerovia'yva Hesu Crísto rehe. 4 Oimérõ he'íva pende apytépe: Che, Páblo aty reheguáva; ambue katu: Che, Apólos aty reheguáva; péicharamo ndapeikóí piko gueteri pende yvyarigua rete rembipota vai poguýpe. 5 Mba'e piko Páblo. Mba'e piko Apólos. Hesu Crísto rembiguáinte ningo hikuái, ha'ekuéra rupi peñe pejeroviava'ekue Hesu Crísto rehe. Hesu Crísto katu ome'ë Peteiteime ime'emby Ha'e oipota haichaite. 6 Che aña'yva'ekue, Apólos omyaký ype (orega), Ñanderuete katu omongakuaapa. 7 Upéicharamo ningo naimba'ëi pe oña'yva ni pe omyakýva, Ñanderuete uvei upe omongakuaapáva. 8 Pe oña'yva ha pe ohypýiva ningo Peteichánte, Peteiteime oñeme'ëva'erã hembiapo repyteéva. 9 Ore, Ñanderuete rembiguáinte, ha peñe, Ñanderuete kokue, peñe ningo Ñanderuete iglésia . 10 Ñanderuete iporiahuvereke rupi Ha'e cheporavo aiko haña mba'apohára iñarandúvaicha, amoí haña pe óga pyendaña, ambue katu omopu'ã hi'ári; Peteiteiva katu toma'ë porã mba'eichaitépa omopu'ã ohóvo hi'ári. 11 Avave ndikatuvéima omoí ambue óga pyenda oñemoimava'ekuégui, kóva ningo Hesu Crísto voi. 12 Pe óga pyenda ári oñemopu'akuaa óro , pláta , ita vera, yvyra, kapi'i, yvyra rogue piru, 13 pe tata rupi katu ojekuaáta oimeraë kuimba'e ha kuña rembiapokue, katuete oñuahéva'erã pe ára pe tata oha'ãmbataha (omedíta) opavavéva rembiapokue. 14 Kuimba'e ha kuña rembiapokue ipu'akapa ramo tata rehe, ichupe oñeme'ëva'erã hembiapokue repy. 15 Hembiapokue okaipárõ katu, ijára opytáta nandi vera ha ojehavirava'erã, ha'e katu ojesalváta osẽ ramoguáicha tatágui. 16 Ndapeikuaái piko peñe Ñanderuete rogaha (ijiglesiaha), ha Ñanderuete Pytu Porãite oikoha pendepype. 17 Oimeraë ombyaíva Ñanderuete róga, upévape Ñanderuete voi ohundíta; Ñanderuete róga oñemboykémagui ichupe guarãnte. 18 Ani avave oñembotavy ojupe; upe oimo'áva ha'e iñaranduha ko yvy ape ári, toiko itavýva ramoguáicha oñemoarandu haña. 19 Yvyariguakuéra arandu výro rei Ñanderuetépe guarã. Ikuatiañe'eme he'i voi Ñanderuete oity iñarandúvape, iñarandúpe voi (Job 5,13). 20 Ha he'ive: Ñanderuete oikuaa umi iñarandúva pensamiénto mba'e reíha, (Salmokuéra 94,11). 21 Upéva ani avave ombotuicha hapichápe, opaite mba'e ningo pene mba'e voi (Ñanderuete ra'ykuéra mba'e); 22 taha'e Páblo, taha'e Apólos, taha'e Pédro , taha'e yvagakuéra téra ko yvy, taha'e tekove téra ñemano, taha'e mba'e aña'ëva téra ouva'erãva, opaite mba'e pene mba'e voi, 23 peñe katu Hesu Crísto mba'e, ha Hesu Crísto Ñanderuete mba'e.

1 Corinthians 4

1 Upéicha ñande rapichakuéra tañanderechakuaa ñande jaikoha Hesu Crísto rembiguái ramo, ha Ñanderuete mba'e ñemi rerekua ramo. 2 Oñeha'ārõ ningo ko'ã terekua (capataz) tojejohu hekópe ha opia'ýre heko porãgui. 3 Chéve ñuarã ningo mba'e výro rei, peẽ chembojovake ramo térã ambue che rapicha chembojovake ramo, che jepeve ñañembojovakéi. 4 Ndaikuaái ramojepe mba'eve ivaíva ajapoha'aína, che ndaikatúi ha'e chepotíha, Ñanderuete voi chembojovakéta hekoiépe. 5 Upévare peha'ārõ Hesu Crísto ouha ára peve, Ha'e ombojovake haña. Ha'e voi omyesakãmbáta umi mba'evai ha iporáva oñemivahína pytũbýpe jepe, ha Ha'e ohechaukáta ñande py'apy rembipota jepe; upépe ae peteĩteĩva ohupityta pe hekopeteguáva Ñanderuetégui. 6 Che hermanokuéra , che pohayhúgui ha'e peẽme ko mba'e kóva che rembiapokue ha Apólos rembiapokue rehe, peẽ pehechakuaa porã haña ko ñe'ẽ he'íva: Avave ndohoiva'erã amo gotyove Ñanderuete ñe'ẽ he'ívagui, ani haña avave oñembotuicha oñemoĩvo hapicháre. 7 Máva piko nemoĩra'e ambuekuéra ári. Mba'e piko regueroko rehupity'ýva'ekue Ñanderuetégui. Ha rehupitypa rire piko, mba'érehe reñembotuicha rehupity'ýrõ guáicha. 8 Peneryguatãma, penemba'etãma, peiko mburuvichaguasúicha oikotevẽ'ýva ramo mba'eve orehegui. Mba'éichatamora'e oiko pendehegui mburuvichaguasu, ore roiko haña avei mburuvichaguasu ramo penendive. 9 Hi'ã ningo chéve, Ñanderuete ombotapykueha ore apostolkuérape , roiko haña mba'evai apohára ojejukátava ramoguáicha, ha péicha roiko ñembosarái ramo opaite yvága remimboukuérape ha yvyariguakuérape avei. 10 Ore ningo orevýro Hesu Crísto rehehápe, peẽ katu peiko iñarandúvaicha Cristotype; orekangy, peẽ katu penembarete; orerehe ojejahéi, peẽ katu peñemomba'eguasú. 11 Ko'ãga peve ningo oreñembyahýi, ore'yuhéi, oreopívo, roñenupã, ndaorerogateéi, 12 ha orekane'õ romba'apo haguere ore poteépe; rojeja'õ ramojepe ore rohovasa; roñemuña ramojepe ore rogueropu'aka kirirĩháme; 13 oñe'ẽvai ramo hikuái orerehe, ore rombohováí ñe'ẽ porã reheve. Ore roiko ytyicha térã gue'ẽnguéicha (vomitokuéicha). 14 Che ndahaíri ko mba'e kóva pomotĩ haña, pohekombo'e hañaante uvei, pohayhúgui che ra'ykuéraicha. 15 Peẽ pegueroko ramojepe 10.000 penerekombo'éva Hesu Crísto rapére, napenderu hetamo'ãi, che ningo pende ru, amombe'u haguere peẽme Ñanderuete ñe'ẽ porã, peiko haña Hesu Crísto reheguáva ramo. 16 Upévare che ajerure peẽme, peguata haña che pyporépe. 17 Upévare amondo avei Timotéope pene rendápe, ha'e ningo che ra'y ahayhúva ha oguatáva hekópe Hesu Crísto rapére, ha'e voi penemomandu'áta mba'éichapa che aguata'aína Hesu Crísto rape rehe, ha opaite mba'e che ambo'eva'aína guive ambue iglesiakuérape . 18 Oime ningo pende apytépe umi ojererovúva oimo'ãgui che ndahamo'ãveimaha pene rendápe. 19 Voiete ahase pene rendápe, Hesu Crísto oipota ramo, aikuaa haña umi ojererovúva pu'aka, ndaikuaaséi iñe'ẽnguéra. 20 Ñanderuete oisãmbyhy ipu'aka rupi, noisãmbyhyíri ñe'ẽ heta rei rupi. 21 Mba'épa peipota. Yvyra po'i rehevépa aha haña pene rendápe, térãpa mborayhu ha pytu porã ñemomirĩ reheve.

1 Corinthians 5

1 Oñehendu ningo peteĩ heko ky'áva oikoha pende apytépe, koichagua teko meña noñehendúi gueteri oíha ojerovia'ýva Hesu Crístore apytépe jepe, peteĩ oguerékova ikuña ramo isy angápe. 2 Ha peẽ pejererovu gueteri, peñembyasy ha pemosẽ rãngue ichupe pende apytégui. 3 Che rete reheve naiméi ramojepe pende apytépe, che pytu porãme katu aĩ upépe, ha ambojovakéma ichupe, che aimérõ guáicha che retépe pende apytépe. 4 Peñembyaty Ñandejára Hesu Crísto rérape ha che aiméta penendive che pytu porã rupi, ha Ñandejára Hesu Crísto pu'aka reheve, 5 ñame'ẽ pe kuimba'e pévape Satanáme, ha'e ombyai haña hete ojesalva haña ipytu porã Hesu Crísto ouha árape. 6 Naiporãi peẽ peñembotuicha. Ndapeikuaái piko michĩmi levadúra ombovupaha pe mása (apatuka). 7 Pemombo pe levadúra tuja, oiko haña pendehegui peteĩ mása pyahu, ha Hesu Crísto oiko haña pende rekovépe levadúra pyahu ramo, Ha'e voi ningo ojejuka páscuape ñanderehehápe. 8 Upévare ñamboarete pe páscua pan reheve ojejapóva levadura'ýre , péva he'ise teko potĩme ha añetegua reheve, ha ñamombo pe levadúra tuja, péva he'ise teko ñaña ha teko ky'a. 9 Che ha'eukáma peẽme che kuatiañe'ẽ rupi ani haña pejehe'a ni peiko pe heko ky'áva ndive. 10 Nda'úi ningo peẽ pejeiete haña opaite heko ky'ávagui, oikóva ko yvy apére, térã ha'entesévagui, térã mondahágui, térã ta'ãnga omomba'eguasúvagai, péichataramo ningo pesẽva'erã ko yvy apégui. 11 Ko'ãga che kuatiañe'ẽ rupi ha'eukáma peẽme pejei haña umi hermáno gua'úgui, oikóva iglesiayguakuéra apytépe ha oikovahína gueteri upe teko ky'ápe, térã

ha'enteséva, térã ta'ãnga omomba'eguasúva, térã oñe'ẽ reíva hapicháre, térã oka'úva, térã omondáva. 12 Ndaijái chéve ambojovake haña umi oka peguávape, ñande ñambojovake raëva'erã iglesiayguakuérape . 13 Umi oka peguávape ningo Ñanderuete ombojovakeva'erã. Pemosẽ katu pende apytégui pe tekove ky'a pévape.

1 Corinthians 6

1 Oime ramo pende apytépe ojuavýva hapicha ndive, mba'érehe piko ha'e oho mbojovakehára pende rehegua'yva rendápe, oho rãngue iglesiayguakuéra rendápe. 2 Térã piko ndapeikuaái Hesu Crísto reheguáva ombojovaketaha ko múndope . Ha peẽ pembojovakéta ramo ko múndope , mba'éicha rupípa peẽ ndaikatúi pembojovake hekópe omoĩ porã jevy haña umi ojuavýva oñondive mba'e michĩetévape. 3 Ndapeikuaái piko ñande voi ñambojovaketaha angelkuérape jepe. Ha mba'eicharupípa upéicharamo peẽ ndaikatúi pembojovake hekópe ko'ã mba'e yvy arigua michĩva. 4 Oime ramo ojuavýva pende apytépe umi mba'e yvy arigua michĩva rehe, mba'érehe piko peiporavo peteĩ mbojovakehára oka peguávape, nomomba'éiva (ndorespetáiva) iglésiape, ombojovake haña Hesu Crísto reheguávape. 5 Pomotĩ haña ningo che ha'e ko mba'e kóva. E'a, ndaipóri piko pende apytépe peteĩnte jepe iñarandúva, ombojovakekuaátava umi oiko vaívape pende apytépe. 6 Tekotevẽ piko iglésia reheguáva oñorairõ peteĩ mbojovakehára ojerovia'yva renondépe. 7 Mba'evaietéma ningo peẽ pejuavyha oñondive. Mba'érehe piko ndapeguerokirirĩri uvei heko pegua'yva ramo. Mba'érehe piko ndapehejánte ojepe'a rei pene mba'e. 8 Peẽ peiko heko pegua'yva ramo, ha peẽ peipe'a rei, ha opaite ko'ã mba'e ojehu hermanokuéra apytépe. 9 Ndapeikuaái piko peẽ, umi heko vaíva ndoikemo'ãiha Ñanderuete retãguasúpe. Aní peñembotavy pendejupe, umi heko vaíva ndoikeiva'erã Ñanderuete retãguasúpe, ko'ãichagua ha'e: Umi oikóva ijyvyarigua rete rembipota vai poguýpe, umi ta'ãnga omomba'eguasúva, umi omenda ramojepe oikóva avei ambue kuña ndive, umi heko ky'áva, umi kuimba'e oikóva hapicha kuimba'e ndive, 10 umi omondáva, umi ha'enteséva, umi ika'úva, umi ombyaise reíva hapicha rekove iñe'ëvai rupi, . 11 Koichaguaréva oiko pende apytépe, ko'ãga katu oñemopotĩma Hesu Crísto réra rupi, ha Ñanderuete Pytu Porãite pu'aka rupi oñemopotĩ porãma. 12 Opaite mba'e ningo ikatu ajapo, ndaopaitemba'éí katu iporã chéve ñuarã. Opaite mba'e ija chéve ajapo haña, upéicha ramojepe ndahejái mba'eve ipu'aka cherehe. 13 Pe tembi'u ningo ñande py'ápe ñuarã, ha ñande py'a ñane rembi'úpe ñuarã, opáichavo Ñanderuete ombyaita mokõivévape. Ñande rete katu ndaha'éí teko ky'ápe ñuarã, Ijapoharépe ñuarãnte uvei. 14 Ñanderuete omoingove jevýgui Hesu Crístope, Ha'e ñanemoingove jevyva'erã avei ipu'aka rupi. 15 Ndapeikuaái piko pende rete Hesu Crísto rete reheguaha. Aipe'áne piko Hesu Crísto rete rehegua, ajapo haña ichugui kuña reko vai rete reheguáva, mba'evéicharamo. 16 Térã piko ndapeikuaái upe oikóva kuña reko vai ndive, mokõive tetégui oikomaha peteĩ teténte. Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i voi: Mokõivévagui oiko peteĩ tete año, (Génesis 2,24). 17 Pe oñemoirúva Hesu Crísto ndive katu oiko hendive peteĩ pytu porã año ramo. 18 Pekañy teko ky'águi. Opaichagua tembiapo vai pe yvyarigua ojapóva ningo oiko hete oka gotýo, pe teko ky'a (oikóva ambue kuña ndive) katu hetetee rehe oñemohembiapo vai. 19 Ndapeikuaái piko pende rete Pytu Porãmbáva rogaha, ha pe Pytu Porãmbava oĩ pendepype, ha peẽ napenemba'eveimaha. 20 Hepyete Ñanderuete pendejoguava'ekue, upévale pemomba'eguasú avei ichupe pende retepype.

1 Corinthians 7

1 Ko'ãga ambohovaise umi mba'e peporanduva'ekue chéve: Kuimba'épe ñuarã iporãve ha'e nomendái ramo, 2 opáichavo aní haña ho'a teko ky'ápe, iporã peteĩ kuimba'e oguereko hambirekoteéva, ha peteĩ kuñakarai oguereko imenateéva avei. 3 Pe ména katu toiko hekópe hambireko ndive, ha péicha avei pe tembireko toiko hekópe iména ndive. 4 Pe tembireko ndaha'éí hetetee jára, iména mba'e; ha péicha avei pe ména ndaha'éí hetetee jára, hambireko mba'e. 5 Anítei peñembotove ojuehegui, peñemoirõ peteĩ ñe'ẽmente mbovy ára peñembo'e haña, uperire katu peiko jevy oñondive, aní haña Satana penera'ã ndapejajokokuaáigui, ha pe'a teko ky'ápe. 6 Ko'ã mba'e che ha'e chejehegui, ndaha'éí Ñanderuete rembiapoukapy. 7 Aipotánte ningo opavave oiko chéicha; Ñanderuete katu ombohase peteĩteime ime'ẽmbyteéva, peteĩme péicha ha ambuépe amóicha. 8 Umi omenda'yva ha umi imenave'yva iporã opyta chéicha. 9 Ndojajokokuaái ramo katu tomenda, iporãve omenda, iñakāraku tapia rãngue ha okái. 10 Ha umi omendávape Hesu Crísto he'iuuka, ndachéi: Tembireko anítei opoi iménagui, ha pe ména anítei opoi hambirekógui térã omosẽ

ichupe. 11 Pe tembireko opoi ramo iménagui, nomendaveimava'erã térã oñemoĩ porã jevyva'erã imenakue ndive. 12 Ambuekuérape katu che ha'e, ndaha'etí Hesu Crísto ñe'ẽ: Peteĩ ñane hermáno oiko ramo hembireko ojerovia'ýva ndive, ha ha'e oikosehína hendive, anítei omosẽ hembirekópe. 13 Ha peteĩ ñane hermána oiko ramo iména ojerovia'ýva ndive, ha ha'e oikosehína hendive, anítei ha'e omosẽ iménape. 14 Pe ména ojerovia'ýva oñemboheko potĩ hembireko ojeroviáva rupi, ha pe tembireko ojerovia'ýva oñemboheko potĩ ñane hermáno rupi, upeicha'ý rire pene mitãkuéra heko ky'ava'erãmo'ãma, ko'áa katu oñemboheko potĩma avei Hesu Crísto rupi. 15 Pe ojerovia'ýva opoise ramo hembirekógui térã iménagui, topoi katu. Upéicha ramo ñane hermáno térã ñane hermána noñeñapytívái hendive, upémaramo ojopoikuaa. Ñanderuete katu ñanerenói jaiko haña py'aguapýpe. 16 Mba'éicha rupi piko nde, tembireko, reikuaase ikatuha resalva ne ména ojerovia'ývape. Térãpa nde, ména, mba'éicharupi piko reikuaase nde ikatuha resalva ne rembireko ojerovia'ývape. 17 Peteĩteĩ toiko Ñanderuete ome'ẽ haguéicha ichupe, ha Ñanderuete ohenói ramoguare ichupe. Ko'ã mba'e ko'áva che ambo'e opaite iglésiape. 18 Ñanderuete ohenói ramo peteĩ oñekytĩ'ova'ekuépe, anítei ha'e opoi pe Juda rekógui, ha Ñanderuete ohenói ramo peteĩ oñekytĩ'o'ýva'ekuépe, anítei ha'e opoise pe hetã ambueygua rekógui. 19 Pe Judaygua pire'i ñekytĩ'ova'ekue (oñecircuncidáva) ndaha'etí mba'eve, ha pe tetã ambueygua ñekytĩ'o'ý ndaha'etí avei mba'eve. Ñanderuete resápe ovalénte umi iñe'ẽrendúva ha oja'póva Ñanderuete rembipota añetete háicha. 20 Oimeraëva opytava'erã pe (teko) oikohápe ha Ñanderuete ohenói ramoguare ichupe. 21 Nde reiko tembiguái (esclávo) ramo Ñanderuete nerenói ramoguare, ani rejepy'apy mba'éichapa reñemosãsokuaa, Ñanderuete katu ombohapestáta ñesáso ne rembiguái rekógui, evy'a katu. 22 Pe tembiguáipe oñeme'ẽma sãso, opyta Hesu Crísto rembiguáirõ, ha pe karai oikomava'ekue sãsóme opyta Hesu Crísto rembiguáirõ (ojeroviágui hese). 23 Hepy rehe Ñanderuete pendejoguava'ekue, upévale anítei peiko nde rapicha rembiguái ramo. 24 Upévale, che hermanokuéra peteĩteĩ opytava'erã (hekópe) ha'e oikohápe Ijára renondépe, Ñanderuete ohenói ramoguare ichupe (ojerovia haña). 25 Umi kuñataĩ omenda'ývape ningo che ndaguerekói Hesu Crístogui peteĩ tembiapoukapy, che ambohasase katu che pensamiénto, Ñanderuete ohechaukágui chéve iporiahuvereko ha aikógui hembiguái heko peguáva ramo. 26 Hi'ã chéve, pe jehasa asyrã rehe, oimeraë kuimba'e térã kuña iporãveha opyta oĩ haichaite. 27 Reñeñapytĩ ramo ne rembireko rehe, ani repoi ichugui. Rejepoímapa ani rehekátei jevy peteĩ kuñame. 28 Pe omendaséva ndojapói angaipa, ha peteĩ kuñataĩ omenda'ýva omenda ramo ndojapói avei angaipa umi omendáva katu ohasa asýta, che ndaipotáiva pehasa. 29 Che hermanokuéra, kóva katu ha'ese peẽme: Mbovy ára (póco tiémpo) hemby ñandéve, upévale umi omendáva toiko omenda'ý ramoguáicha, 30 ha umi haséva toiko hasé'ý ramoguáicha, ha umi ovy'áva toiko ovy'a'ýva ramoguáicha, ha umi ojoguáva toiko oguereko'ý ramoguáicha, 31 ha umi oiporúva ko yvy arigua mba'e toiko oiporu'ý ramoguáicha; ko yvy ha ára ohasava'erã katute. 32 Ndaipotái peẽ peneangekõi. Pe omenda'ýva oñangarekóva Ñanderuete mba'éva rehe, ombovy'a haña ichupe. 33 Pe omendáva katu ojepy'apy ko yvy arigua mba'e rehe, ha oiko ombovy'a haña hembirekópe, péicha oiko py'a mokõime. 34 Pe kuña omenda'ýva ha pe kuñataĩ oñangarekóva Hesu mba'e rehe, omboykégui hete ha ipytu porã Ñanderuetepe guarã; upe omendáva katu oñangareko ko yvy arigua mba'e rehe ha mba'éichapa ombovy'áta iménape. 35 Che ningo ha'e peẽme ko'ã mba'e poipytyvõ hañaúnte, ndapoityséi ñuháme, peñeñapytĩ uvei Ñanderuete rehe ha peiko hekópe. 36 Upe túva, oimo'áva ojapo vaiha nomomendái ramo itajýra ityarõvape, tojapo ojaposéva, tomomenda, péva ningo ndaha'etí angaipa. 37 Ha oime ramo peteĩ túva oresolvéva ipy'apýpe ha ndojejopýgui mba'évépe, nomomendái haña itajýrape, ojapo porã avei. 38 Upéicha upe omomendáva itajýrape ojapo porã, ha upe nomomendáiva itajýrape ojapo porãve. 39 Pe kuña omendáva oñeñapytĩ iména rehe, ha'e oikove aja. Omano ramo iména, ha'e isáso jevy, ikatu omenda omendaséva rehe, ha'e ojerovia guive Hesu Crísto rehe. 40 Ovy'avéta, chéverõ guarã, opytárõ ha'eño, ha hi'ã ningo chéve aguerekhaha avei Ñanderuete Pytu Porãite.

1 Corinthians 8

1 Peẽ peporanduva'ekue avei chéve pe tembi'u oñekuave'ẽmava rehe jára gua'úpe guarã. Ñande jaikuaáma opavave jarekoha kuaapy. Pe kuaapy ñanembojerovu, pe mborayhu katu oporomopu'ã. 2 Oime ramo peteĩ oimo'áva oikuaa porãha peteĩ mba'e, ne'ĩra gueteri oikuaa mba'eve oikuaa hañaúicha. 3 Upe ohayhúva Ñanderuetepe, upévape Ñanderuete oikuaa. 4 Ha añe'ẽse umi tembi'u oñekuave'ẽva rehe jára

gua'úpe, jaikuaa voi ningo pe jára gua'u ndaha'eiha mba'eve añeteguáva ko mún dope , ndaipóri ambue jára, peteĩnte oĩ, ha'éva Ñanderuete. 5 Oje'e ningo oĩha heta jára yvágape ha yvy ape ári, ko'ã tupanguérape ha jarakuérape oñekuave'ẽhína (1 Corintoyguakuérape 10,19-22). 6 Ñandéve ñuarã katu oĩ peteĩnte ñande apohare, Ñanderuete voi; Ha'e opaite mba'e Jára, ha ñande imba'e voi; ha oĩ peteĩnte Hesu Crísto añeteguáva, ha Ha'érupi oikohína opaite mba'e, ha ñande jaiko avei Ha'érupi. 7 Ndaopavavéi ningo oikuaa porã ko añetegua kóva, upévare oĩ gueteri avei pende apytépe umi ojepokuaáva gueteri omomba'eguasúvo jára gua'úpe, ho'úvo pe so'o oñekuave'ẽrõguáicha jára gua'úpe ha ipy'apyñe'ẽ ikangýgui, oñemongy'a jevy umi mba'épe. 8 Pe tembi'u nañanemoĩ porãvéi Ñanderuete ndive, upéicha ramo nañaneporãvéi jakaru ramo, ni nañandevaivéi ndajakarúi ramo. 9 Peñeñangareko porãke ani haña pene sãso rupi peẽ pemoñepysãnga ikangývape ijeroviápe. 10 Oime ramo peteĩ nderecháva, ne sãso kuaapy reheve, reguapy jave mesápe rekaru haña peteĩ jára gua'u tupã'ópe, upéicharamo nde neremoñepysãngaichénepa ne hermáno ikangývape ha'e ho'u haña avei pe kuave'ẽmbýgui. 11 Ha péicha ne hermáno ikangýva oñehundíta nde kuaapy arandu rupi, Hesu Crísto omano ramojepe avei hesehápe. 12 Peẽ peñemohembiapo vai pene hermanokuéra rehe, pehunga ramo pene hermáno ikangýva py'apyñe'ẽ, ha peñemoangaipa vai avei Hesu Crísto rehe, 13 upéicharamo hína che nda'umo'ávái máramo koichagua so'o (oñekuave'ẽva jára gua'úpe) ani haña che kuaapy arandu rupi che aity che hermáno ikangývape.

1 Corinthians 9

1 Nachesásói nga'u piko. Ndaha'éipa che peteĩ apóstol . Ndahecháipa ra'e Ñandejára Hesu Crístope. Ndaha'éipa peẽ che rembiapokue Hesu Crísto rupi. 2 Ambuekuérape ñuarã che ndaha'éipa ramo jepe peteĩ apóstol , peẽme ñuarã che ha'e; peẽ pejeroviágui pehechauka che Hesu Crísto apostolha . 3 Ha kóicha ambohováí umi cherehe oñe'ẽvaívape: 4 Ndoroguerékói piko ore avei pe derécho rokaru ha roy'u haña, 5 ndoroguerékói piko ore pe derécho romenda haña avei peteĩ hermána rehe, ambue apostolkuéraicha , ha Hesu Crísto ryvykuéraicha ha Pédroicha, 6 térã piko che ha Bernabe añañte ndoroguerékói pe derécho ropoi haña ore po rembiapógui. 7 Máva piko oho ñorairõme ijehegui reĩnte. Máva piko oñotý parral ha ndo'úi hi'a. Máva piko omongakuaa hymbakuéra ha ndo'úi ikamby. 8 Che piko ha'e ko'ã mba'e che akãguireĩnte, Moises rembiapoukapy nde'íri avei péicha. 9 Moises kuatione'ẽme voi ningo he'i: Ani rejokua ne rymba guéi juru ha'e ojkýi aja nde koga'a; ko mba'e kóva piko Ñanderuete ohaiuka ojepy'apýgui pe guéi rehe (Deuteronomio 25,4), 10 térãpa ñande kuimba'e ha kuña rehe. Ñanderehe uvei ojehei avei ko ñe'ẽ kóva: Upe ombovóva ikokue yvy ha ojkýiva ikóga ra'ýi omba'apo oha'arõgui ohupity haña ikoga'a. 11 Ore roñotý ramo pendepype mba'e Pytu Porãmbáva rehegua, mba'eguasuetéta piko romono'õrõ pendehgui ore remikotevẽ ore retépe ñuaráva. 12 Ambuekuéra oiporu porã ramo ko derécho kóva, ndaijavéipa oréve rohupityve haña avei. Ha ija ramojepe oréve ore ndoroiporuséi ko derécho roguerekóva, ore rogueropu'aka uvei opaite mba'e ani haña romoĩ peteĩ cárga ore rekove rupi (hermanokuérape ñuarã), romyasãi aja Hesu Crísto ñe'ẽ porãite. 13 Ndapeikuaái piko umi Levigua omba'apóva Ñanderuete rogaguasúpe oikoveha pepegua rembiapógui, ha umi pa'i omba'apóva pe kuave'ẽmby rendápe ho'uha avei pe kuave'ẽmby ro'ógui. 14 Upéicha Hesu Crísto oipota avei umi omyasãivahína iñe'ẽ porãite oiko avei ko tembiapo kóvaguí. 15 Che voi ndaiporúi ko derécho arekóva, ni ndahaíri ko mba'e kóva oñeme'ẽ haña chéve che remikotevẽ amyasãi haña Hesu Crísto ñe'ẽ porãite. Amanoseve ajerure rãngue koichagua pytyvõ rehe amyasãi haña Ñanderuete ñe'ẽ porãite, ha avave ndoipe'amo'ãi chehegui ko terakuã arekóva. 16 Che amyasãi ramojepe ndaguerekói mba'érehépa che ajererovu haña, péva ajapova'erã voĩnte. Angái che, che namyasãivéi ramo. 17 Che voi amyasãi ramo ahupityta che rembiapo repy, Hesu Crísto katu chejokuái aiko haña hembiguái ramo. 18 Upéicharamo mba'épa che rembiguái rembiapo repy, péva ningo pe vy'a che arekóva amyasãigui Ñanderuete ñe'ẽ porãite aiporu'ýre che derécho, amyasãigui ko evangélio kóva acobra'ýre mba'eve che rembiapo repy rehe. 19 Upéicha che sãso opavavégui, upeichavéramo jepe che voi añemoĩ opavave rembiguái ramo, ahupity haña hetavépe. 20 Upéicha che aiko aja Judayguakuéra apytépe, aiko Judaygua ramo ahupity haña ichupekuéra pe evangélio rupi, che ndaikovéi ramo jepe Moises rembiapoukapykuéra poguýpe, ahupityse avei ichupekuéra, 21 ha umi tetã ndoikuaáiva Moises rembiapoukapykuéra, che aiko ijapytépe peteĩ kuimba'e ndoikuaáirõ guáicha Moises

rembiapoukapykuéra, naiméi ramojepe Moises rembiapoukapy'ýre; ko'áña katu apytáma Hesu Crísto rembiapoukapykuéra poguýpe, ahupity haña Hesu Crísto evangélio rupi umi oikóvape Moises rembiapoukapy'ýre. 22 Ikangýva apytépe che aiko avei ikangýva ramo, ahupity haña ichupekuéra pe evangélio rupi. Opavavépe guarã aiko ha'ekuéraicha, anohékuaa haña mbovymípe jepe heko vaígui, (Ñanderuetepe guarã). 23 Opaite ko'ã mba'e ko'áva ajapo pe evangélio rehehápe, che voi aiko haña heseguakuéra ramo avei. 24 Ndapeikuaái piko umi oñaniva carrerahápe oñanimba joa añete ningo, peteĩmínte oñeme'ëva'erã katu pe oñaniva repy (prêmio), upévare peñani porã pehupity haña avei pe oñaniva repy. 25 Umi oñeha'ãmbáva ojejoko heta mba'égui ohupity hañaante peteĩ yvyra rogue ñopẽmbyre iñakã rehegua jeguaka ramo, ha pya'e oñembyaíva; ñandéve guarã katu oñembosako'i peteĩ akã rehegua ñopẽmbyre jeguaka oñembyai'ýva araka'eve. 26 Upévare che añani ramo, nañani reíri, ha añañairõ ramo, nainupái yvytu rei rehe, 27 péicha che añañha'ãmba ajoko haña che rete heta mba'égui, ha'e opyta haña che rembiapota poguýpe, ani haña che ambo'e ríre ambuekuérape oñeha'ã porãmba haña, ha che voi apia Hesu Crísto rapégui.

1 Corinthians 10

1 Che hermanokuéra , ndaipotái ningo pepyta peikuaa'ýre ñande rukuéra oimba hague pe arai guýpe ha ohasapa hague pe yguasu rupi, 2 ha opavave ojebautiza hague Moises rupi pe arai ha pe yguasúpe. 3 Ha'ekuéra ho'u joava'ekue pe tembi'u yvága pegua (mana), 4 ha'ekuéra hoy'upava'ekue avei pe y Ñanderuete ome'ëva'ekue ichupekuéra pe itaguasúgui omoirýva ichupekuéra hape pukukue rupi ha pe itaguasu ningo Hesu Crísto voi. 5 Mbovymi katu ombovy'a (ojeroviávgui) Ñanderuetepe, ambuekuéra katu oñemoíva'ekue Ñanderuete rehe, upévare Ha'e oheja umiápe omano desiértope . 6 Umi mba'e rupi Ñanderuete ohechaukase ñandéve ani haña ñande jaipota mba'evai, ha'ekuéra oipota haguéicha. 7 Anítei pemomba'eguasú jára gua'úpe, ijapytepekuéra ojehu haguéicha ha ojehei háicha Ñanderuete kuatiañe'ëme: Pe tetã uguapy okaru ha hoy'u, ha upéi opu'ã oñembosarái haña (oñemoí haña Ñanderuete rehe), (Éxodo 32,6). 8 Aníke peiko pene rembireko'ýva térã penemena'ýva ndive, ha'ekuéra ojapo haguéicha ha upévare omano 23.000 Israelgua peteĩ árape. 9 Ani peiko pende vyarigua rete rembiapota vai poguýpe, upéicharamo peñemoíta Hesu Crísto rehe, Israelguakuéra ojapo haguéicha desiértope , ha upévare heta omano mboikuéra rupi. 10 Ani pechi'õ (peñe'ëguyguy) ha'ekuéra ochi'õ haguéicha ha oñehundi hikuái pe mbyaihára po rupi. 11 Umi mba'e ningo ojehu ichupekuéra tembiechauka ramo, ha ojehei Ñanderuete kuatiañe'ëme ñanembo'e ha ñandeavisa porã haña ñañemo'aguiimagui umi ára atyguasú paha gotýo. 12 Upévare upe oimo'áva oñembo'y porãha (oiko porãmbaha) toñangareko porã ijehe ani haña ho'a avei. 13 Umi jepy'ara'ã pehupityva ndaipohyietereíri, yvy arigua reheguante, Ñanderuete ndohejamo'ái ipohyietereíri pegueropu'aka'ý hañaicha, hendivente voi oí pe pohã pegueropu'aka haña ha Ha'e ome'ëta peteĩ tape peropu'akapa haña. 14 Upévare, che hermanokuéra ahayhúva, peñemboyke jára gua'u ñemomba'eguasúgui. 15 Che aña'ë peẽme, iñakã porãvaichape, pejepy'amongeta porãke ko che ha'ëva rehe. 16 Pe vásó ñande jahovasáva (Hesu Crísto cénape) ndohechaukái piko ñande ñañembopy'apeteíha Hesu Crísto ndive huguy oñeñohëva'ekue rupi; ha pe pan ñande ñamboja'óva, ndohechaukái piko ñande ñañempeteíha avei Hesu Crísto ndive hete rupi. 17 Oĩgui peteĩ pan año (Hesu Crísto), ñande reta ramojepe, ñande peteĩ tete año (Hesu Crísto iglésia), ja'úgui pe pan peteíva (Hesu Crísto c éna). 18 Pema'ë Israel retã rehe, umi ho'úva pe kuave'ëmby ro'o, noñempeteíri piko avei pe kuave'ëmby renda reheve. 19 Mba'épa che ha'ese ko'ã mba'e rupi: Ambotuichase piko pe kuave'ëmby ro'o oñekuave'ëva umi jára gua'úpe, térãpa ambotuichase umi jára gua'úpe. 20 Mba'evéicharamo, ha'ese uvei: Umi mba'e ha'ekuéra oikuave'ëva oikuave'ë mba'epochype guarã, noikuave'ëi Ñanderuetepe guarã, ha che ndaipotáí peẽ peiko mba'epochy irũ ramo. 21 Ndaikatúi peẽ pe'u Hesu Crísto vásogui ha mba'epochy vásogui avei ; ndaikatúi peẽ peñempeteí Hesu Crísto ndive imesa (Hesu Crísto c éna) rupi, ha peñempeteí avei mba'epochy mesa ndive, 22 térãpa ñambopochyse Hesu Crísto. Ñanembareteve mba'e piko ichugui. 23 Opaite mba'e ningo ikatu jajapo, ndaopaitemba'éinte ningo iporã ñandéve guarã. 24 Anítei avave oheka ijupe guarante (iprovéchonte), toheka uvei hapichápe guarã. 25 Opaite mba'e oñevendéva so'ohápe ikatu pe'u, peporandu'ýre mba'eve, pende py'apyñe'ë rehehápe. 26 Ñanderuete mba'e ningo ko yvy ha opaite mba'e oíva guive ipype. 27 Peteĩ ojerovia'ýva Hesu Crístore ojerure ramo peẽme pekaru haña

hendive, ha pehose ramo, pe'u opaite mba'égui oñemoíva guive pene renondépe peporandu'ýre mba'eve, ani haña peñembopy'amokõi pende py'apyñe'ẽ reheve. 28 Oimérõ katu he'íva peẽme: Ko so'õ ningo oñekuave'ẽma jára gua'úpe, péicha ramo ani pe'u, upe omombe'úva ha ipy'apyñe'ẽ rehehápe. 29 Che ningo ha'e kóva nde rapicha py'apyñe'ẽ rehehápe, nda'etí péva nde py'apyñe'ẽ rehehápe. Mba'erehe piko che amboykéta che sāsogui ajapo haña che rapicha py'apyñe'ẽ he'íva guive. 30 Che agradece ramo Ñanderuetépe pe che ha'úva rehe, mba'érehe piko ambuekuéra oñe'ẽvaise cherehe, agradece ramojepe. 31 Pekarú ramo térã pey'u ramo, térã pejapo ramo ambue mba'e, pechapopa pemomba'eguasú haña Ñanderuetépe. 32 Anítei peiko ñepysānga ramo Judayguávape, térã Greciayguávape, térã Hesu Crísto reheguávape. 33 Che añeha'āmba ambovy'a haña opaite che rapichakuérape opaite mba'épe, ndahekái chejupe ġuarānte (che provécho), aheka uvei che rapichakuéra provechorā, ojesalva haña.

1 Corinthians 11

1 Che hermanokuéra peñeha'ā peiko haña che aiko háicha, che añeha'āgui aiko haña Hesu Crísto oiko haguéicha ko yvy apére. 2 Che hermanokuéra , che avy'a peẽ penemandu'a haguére cherehe ha peikove pehóvo che pombo'e haguéicha. 3 Aipota katu peikuaa porā Hesu Crísto ha'eha opaite kuimba'e akā, ha kuimba'e ningo kuña akā, ha Ñanderuete katu Hesu Crísto akā. 4 Oimeraẽ kuimba'e oñembo'e térã oprofetiza jave ojaho'i ramo iñakā, omotĩ iñakāme (Hesu Crístope). 5 Ha opaite kuña oñembo'e térã oprofetiza jave ndojaho'íri ramo iñakā omotĩ avei iñakāme (iménape), oiko ku oñemoakā perõvaicha. 6 Peteĩ kuña noñeakāho'íri ramo, toikytiuka iñakā rague avei; ha otĩta ramo oikyti haña iñakā rague, upéicha ramo toñeakāho'ínte. 7 Kuimba'e ndojaho'iriva'erā iñakā, ha'e ningo Ñanderuete joguaha ha ohechauka Ñanderuete reko jajaipa, pe kuña katu pe kuimba'e reko mĩmbi. 8 Pe kuimba'e noñemoingoiva'ekue iñepyrũme kuñāgui, pe kuña katu oñemoingova'ekue kuimba'égui. 9 Pe kuimba'e ndojejapoiva'ekue kuña rehehápe, pe kuña katu ojejapova'ekue kuimba'e rehehápe. 10 Upévare pe kuña oiporuva'erā angelkuéra rehehápe iñakā jaho'íha (ohechauka haña ha'e oikoha iména poguýpe) (Génesis 6,12). 11 Opáichavo Ñanderuete renondépe kuña ndojejapói kuimba'e'ýre, ni pe kuimba'e ndojejapói kuña'ýre, (mokõivévagui oiko peteĩ teténte, Génesis 1,27 Génesis 2,24). 12 Pe kuña ojejapo haguéicha kuimba'égui, péicha avei pe kuimba'e oiko kuña rupi; mokõivéva katu ou Ñanderuetégui. 13 Pembojovake voi peẽ: Oiko piko hekópe pe kuña oñembo'e jave Ñanderuetépe ndoiporúi ramo iñakā jaho'íha. 14 Pendejehegui voĩnte piko ndapeikuaái pe kuimba'e oñemotĩtaha oiko ramo hi'áva vuku reheve. 15 Pe kuñāme ġuarā katu opyta porā iñakā rague ipuku ramo, oñu'ā haña iñakā. 16 Opáichavo oime ramo oñe'ẽjoapiséva upévare, toikuaa porā ore ndorojepokuaaiha péicha, ni Hesu Crísto iglesiayguakuéra . 17 Ko'ā mba'e che ha'eukáva peẽme, ndapoguerohorymo'āi: Peẽ peñembyaty ramo peiko vaipa oñondive, peiko porā rāngue. 18 Ahendúma oĩha pende iglésiape umi oñemboja'óva ojuavýgui hikuái, ha arovia ningo pe che ahendúmava. 19 Pe jejuavy rupi ojekuaáta umi oiko porāva ha hekopeguáva pende apytépe, ha umi oiko vaíva avei. 20 Peẽ peñembyaty oñondive, peẽ ndape'uvéima hekoitépe Hesu Crísto céna , 21 peẽ pemboja'o joja rāngue pe tembi'u pegueruva'ekue, oimeraẽva ho'únte imba'eteéva, upéicha oĩ umi iñembyahýiva gueteri, ambuekuéra katu oka'úma. 22 E'a, ndapeguerekói piko pende róga pekarú ha pey'u haña. Térāpa ndajejapói mba'evéramo Ñanderuete iglesiayguakuérape ha pemotĩ umi oguereko'ývape mba'eve. Mba'épa ha'éta peẽme. Poguerohoryta piko ko mba'e kóvare, che ndaikatúi poguerohory. 23 Umi tekombo'e che ahupityva Ñandejára Hesu Crístogui umía ambohasava'ekue peẽme: Upe pyharépe oñeme'ẽ hague Hesu Crístope hese ija'e'ýva pópe (Juda rupi), Ha'e ojapyhy pe pan ; 24 ha iñembo'épe oagradece rire omboja'o ha he'i (hemimbo'ekuérape): Kóva ningo che rete oñepehe'āva penderehehápe. Pe'u jave ko pan kóva peñemomandu'a cherehe. 25 Ho'u rire pe pan, peichaite ohupi avei pe vásó , ha he'i: Ko vásó ningo pe ñembopy'apeteĩ pyahu che ruguy rupi. Opaite ára pe'u jave ko vásó kóvagui peñemomandu'a cherehe. 26 Opaite ára pe'u jave pe pan ha pe'u jave ko vásogui pemoherakuā pende Jára ñemano Ha'e ou jevy peve. 27 Péicha avei oimeraẽ ho'úva hekope'ý pe pan ha pe vásó gui, oñemboheko vai Ñandejára rete ha huguy rehe. 28 Oimeraẽva toipyguara (toheka) porā raẽ ipy'apyetépe (oñemohembiapo vai ramo) ha uperire katu to'u pe pan ha to'u pe vásogui . 29 Upe ho'úva hekope'ý pe pan ha pe vásogui ho'u ha hoy'u jehavira ijupe ġuarā, ndohecha porāigui Ñandejára Hesu Crísto reteha. 30 Upévare oĩ avei pende apytépe heta hasýva ha ikangýva, ha heta okémava avei. 31 Ñande voi

ñañembojovake porã rire, Ñanderuete nañanembojovakeveimava'erãmo'ã. 32 Ñanderuete ñandehavira ani hağua ñañehundi ambue yvyariguakuéra ndive. 33 Upévarehe, che hermanokuéra , peñembyatýrõ pe'u hağua Hesu Crísto céna, peha'ārõ oğuahẽmba peve hermanokuéra (pejoservi hağua). 34 Oime ramo iñembyahýiva, tokaru raẽ hógape, ani hağua (Ñanderuete) pendehavira. Ha umi ambue mba'e hembýva gueteri amoíta hekópe ağuahẽ rire pene rendápe.

1 Corinthians 12

1 Che hermanokuéra , che aipota peẽ peikuaa avei umi Pytu Porãmbáva me'ẽmby. 2 Peẽ ningo penemandu'a porã gueteri pejerovia mboyve Hesu Crístore, peẽ peñembotyryryukava'ekue umi jára gua'u ra'ãnga rapykuéri. 3 Upévare che aikuaauka peẽme, avave oñe'ẽva guive Ñanderuete Pytu Porãite rupi, ani hağua he'i Hesu Crístore: Maldito (tojeharu) , ha avave ndaikatúi he'i Hesu Crísto che Jaraha, ndaha'úi ramo Pytu Porãmbáva rupímante. 4 Oĩ ningo opaichagua me'ẽmby, pe Pytu Porãmbáva katu peteĩ ańõnte. 5 Oĩ opaichagua tembiapo, Ijára, Hesu Crísto peteĩ ańõnte. 6 Oĩ opaichagua pu'aka, oĩ katu peteĩ Ñanderuete, oja póva opaite mba'e. 7 Peteĩteĩme oñeme'ẽ Pytu Porãmbáva me'ẽmby ojeporu hağua hapichakuéra provéchope ġuarã. 8 Peteĩme oñeme'ẽ Pytu Porãmbáva rupi ñe'ẽ arandu; ambuẽpe katu oñeme'ẽ ñe'ẽ kuaapy, pe Pytu Porãmbáva rupi. 9 Ambuẽpe jerovia pe Pytu Porãmbáva año rupi; ambuẽpe Pytu Porãmbáva me'ẽmby oporomonguera hağua, pe Pytu Porãmbáva rupi. 10 Ambuẽpe oñeme'ẽ pu'aka ojapo hağua techapyrã (milágro), ambuẽpe oprofetiza hağua, ambuẽpe ombojuavykuaa hağua (odiferencia) pytu vaikuéra ha pytu porãnguéra apytépe, ambuẽpe oñe'ẽ hağua peteĩ ñe'ẽ (idioma) ha'e oikuaa'yvape, ambuẽpe oñeme'ẽ pe me'ẽmby oikuaauka hağua mba'épa he'ise pe ñe'ẽ hapicha oikuaa'yva. 11 Opaite ko'ã mba'e pe Pytu Porãmbáva ańõnte ojapo, ha Ha'e ome'ẽ peteĩteĩme (ime'ẽmby) Ha'e voi oipota háicha. 12 Ñande rete peteĩnte, heta hesegua oĩ ramo jepe ipype, péicha avei Hesu Crísto iglesiayguakuéra apytépe. 13 Pe Pytu Porãmbáva ańómente ningo ñande jajebautizava'ekue jaiko hağua peteĩ tete ramo, taha'e Judaygua, térã tetã ambueygua; taha'e tembiguái térã patron; opavave ñande jajebautizava'ekue pe Pytu Porãmbáva rupínte. 14 Ñande rete ndoikói peteĩ hesegua rupínte, heta hesegua rupi uvei. 15 Ñande py he'i ramo: Che ndaha'éigui peteĩ po, che ndaha'úi tete rehegua, upévarehe piko ndaha'emo'ái tete rehegua. 16 Ha ñane nambi he'írõ: Ndaha'éigui tesa, che ndaha'úi tete rehegua, upévarehe piko ndaha'emo'ái tete rehegua. 17 Ñande rete tesapa rire piko, mba'éichapa ñahenduva'erãmo'ã; ha ñande rete apysapa rire, mba'éichapa ñahetũva'erãmo'ã. 18 Ñanderuete omoĩma peteĩteĩ ñande rete rehegua hendaitépe, Ha'e oipota haguéicha. 19 Ñande rete ojejapopa rire peteĩ tete reheguánte rupi ndoikoiva'erãmo'ã ñande rete. 20 Ko'áğã jareko heta ñande rete reheguáva, ñande rete katu peteĩnte. 21 Ñande resa ndaikatúi he'i ñande pópe: Che naikotevẽi nderehe; péicha avei ñane akã ndaikatúi he'i ñande pýpe: Che naikotevẽi nderehe. 22 Ñande rete rehegua ikangyvẽva, ñaikotevẽve katu hese. 23 Ñande rete rehegua hi'ã ñandéve ñamomba'e'yva'eráva, umíva katu ñamonde oñemomba'eve hağua, ha umi ñande rete rehegua ñarotivẽva rehe ñambojeguave (ñambotuichave). 24 Ñande rete rehegua mba'eguasuvẽva natekotevẽi oñembotuicha. Ñanderuete arandu ojapo porãmba ñande rete; ñande rete rehegua ñande ñamomba'e'yvẽvape oñemomba'eguasuve, 25 ani hağua oiko ñorairõ ñande rete rehegua apytépe; ñande rete rehegua oñopytyvõ joava'erã. 26 Ha peteĩ ñande rete rehegua hasy ramo, opaite ambue ñande rete rehegua oñeñandu vai; ha peteĩ ñande rete rehegua oñemomba'eguasu ramo, opaite ambue tete rehegua ovy'a hendive. 27 Peẽ ningo Hesu Crísto rete (iglésia) ha upévare peteĩteĩ Hesu Crísto rete reheguáva (miembro). 28 Ñanderuete voi omoĩma ijiglésiape : Tenonderãme apostolkuéra (temimondo), mokõiháme katu proféta , mbohapyhápe mbo'ehára, ambuẽpe ome'ẽ pu'aka ojapo hağua milágro , upéi me'ẽmby oporomongueráva, me'ẽmby oporopytyvõva (diácono), me'ẽmby oporomoakáva (oporosambyhykuaáva), me'ẽmby oñe'ẽva hetaichagua ñe'ẽ ojekuaa'yva. 29 Opavave piko apóstol . Opavave piko proféta . Opavave piko mbo'ehára. Opavave piko oñeme'ẽ pu'aka. 30 Opavave piko oporomonguerakuaa, opavave piko oñe'ẽkuaa peteĩ ñe'ẽ (idioma) ojekuaa'yva. Opavave piko ikatu omyesakã mba'épa he'ise upe oñe'ẽva pe ñe'ẽ ojekuaa'yvape. 31 Peñeha'ã pehupity hağua umi Pytu Porãmbáva rehegua me'ẽmby ituichavẽva, ha ko'áğã ahechaukase peẽme peteĩ tape iporávẽva gueteri.

1 Corinthians 13

1 Che añe'ẽ ramojepe opaichagua tetãyguakuéra ñe'ẽme térã yvága remimbou ñe'ẽme jepe, ha ndaporohayhúi ramo, che ningo brónce opararáva térã ña'ẽmbe parará reínte. 2 Ha che aprofetizakuaa ramo, ha aikuaa ramo opaite mba'e ñemimby ha opaite kuaapy, ha agueroko ramojepe pe jerovia ikatúva oguerova peteĩ cérro, ha ndaporohayhúi ramo, che ndaha'etí mba'eve. 3 Ha ame'ẽmba ramo, aguerokóva guive (mborihakukuérape) ha ame'ẽrõ che rete ojehapy haña, ha ndaporohayhúi ramo opaite ko'ã mba'e ndovaléi mba'eve chéve ñuarã. 4 Pe mborayhu añetegua oha'arõkuaa, ipy'a porã, pe mborayhu noñemohakate'ỹi, pe mborayhu noñembotuichái ni ndojererovúi, 5 pe mborayhu naitie'ỹi (ndojapói mba'e iky'áva), ndohekái imba'évante, ndaipochýiri, ndaipy'a rasýi avave ndive, 6 ndovy'ái ohendúvo hapicha oikoha hekope'ỹ, ovy'a añetegua reheve uvei. 7 Pe mborayhu añeteguáva ogueropu'aka opaite mba'e ha opaite mba'e oguerovia, opaite mba'e oha'arõ ha ogueropu'akapa. 8 Pe mborayhu añetegua máramo ndopái, pe profecía opava'erã, pe ñe'ẽ ojekuaa'ýva opava'erã, pe kuaapy arandu opava'erã. 9 Umi mba'e jaikuaáva ndahetái, ha umi mba'e ojeprofetizáva ndahetái avei. 10 Ha ou vove pe omoĩ porãmbaitéva, opava'erã pe naiporãmbáiva. 11 Che mitã ramoguare añe'ẽva'ekue, apensa ha ajepy'amongetava'ekue peteĩ mitáicha. Akakuaapáma ramo katu apoi che mitã rekógui. 12 Ko'ãña ningo ndajahecha porãmbái jahechávaicha espéjo rupi, uperire katu ñama'ẽ ojováre; ko'ãña ningo ndaikuaapái Ñanderuetépe, uperire katu che aikuaapáta ichupe, Ha'e chekuaa háicha ko'ãña. 13 Ko'ãña ningo opyta gueteri jerovia, esperánza ha mborayhu, ko'ã mbohapy apytégui, pe mba'e tuichavéva ningo pe mborayhu añeteguáva.

1 Corinthians 14

1 Peiko mborayhu añeteguápe, ha peñeha'ã pehupity haña Pytu Porãmbáva me'ẽmbynguéra, ha ijapytépe pemotenonde pe ñe'ẽ profecía rehegua. 2 Upe oñe'ẽva pe ñe'ẽ ha'e oikuaa'ýva, noñe'ẽi hapichakuérape ñuarã, Ñanderuetépe ñuarãnte, avave ndoikuaái upe he'íva, pe Pytu Porãmbáva rupi oñe'ẽ mba'e ñemimbýva. 3 Upe oñe'ẽva ñe'ẽ profecía rehegua katu oñe'ẽ omopu'ã haña kuimba'e ha kuñakuérape, omboheko porã ha omokyre'ỹ haña hapichakuérape. 4 Upe oñe'ẽva ñe'ẽ ha'e oikuaa'ývape ijupénte oñemopu'ã; pe oñe'ẽva ñe'ẽ profecía rehegua omopu'ã iglesiayguakuérape. 5 Che aipota peẽ peñe'ẽ ñe'ẽ peikuaa'ývape, áña katu aipotave peñe'ẽ ñe'ẽ profecía rehegua; upe oñe'ẽva ñe'ẽ profecía rehegua mba'eguasuve upe oñe'ẽva ñe'ẽ oikuaa'ývaguí. Oime ramo peteĩ omyesakãkuaáva peteĩ ñe'ẽ ha'e oikuaa'ýva péva omopu'ã haña iglesiayguakuérape, péva ningo peteĩ mba'eporã avei. 6 Upéicha ramo, che hermanokuéra, aha ramo pene rendápe ha añe'ẽ ramo ñe'ẽ aikuaa'ývape, mba'épa peẽ penohẽta chehegui (mba'eichagua provécho piko agueru peẽme). Iporãve che ambohasa peẽme ñe'ẽ ñemi (revelación), térã ñe'ẽ arandu, térã ñe'ẽ profecía reheguáva, térã tekombo'e. 7 Umi mba'epu hekove'ýva jepe ipu, taha'e mimby, taha'e árpa, ha ndaipúi ambue ramo, mba'éichapa ojekuaáta oñembopuha mimby térã árpa. 8 Pe trompéta (ojogua turúpe) ndaipúi porã ramo, mávapa oñembosako'íta oñorairõ haña. 9 Péicha avei peẽ, peñe'ẽ ramo ñe'ẽ peikuaa'ývape (iglesiápe), mba'éichapa ojekuaáta upe pejëva. Peñe'ẽpeína yvytu reícha. 10 Opaichagua tetã ñe'ẽ oĩ ko yvy apére, ha ipu rupi ojekuaa umi mba'e oñembohasáva. 11 Ha che ndaikuaái ramo upe tetã ñe'ẽ he'íva, che aiko tetã ambueyguá ramo ichupe ñuarã, ha upe oñe'ẽva chéve ñuarã oiko avei tetã ambueyguáva ramo. 12 Upéicha avei peẽ peipotáva pe Pytu Porãmbáva me'ẽmby, peñeha'ã katupyrypópe pemopu'ã haña hekópe Hesu Cristo iglesiápe. 13 Upévarehe upe oñe'ẽva ñe'ẽ ha'e oikuaa'ývape, tojerure Ñanderuetépe oñeme'ẽ haña avei ichupe pe Pytu Porãmbáva me'ẽmby oikuaa haña mba'épa he'ise. 14 Che añembo'érõ ñe'ẽ ojekuaa'ývape, che pytu porã oñembo'e; che apytu'ũ katu, nomba'apói. 15 Mba'e piko aipórõ ajapova'erã. Añembo'éta che pytu porã reheve, ha añembo'éta avei che apytu'ũ reheve; apurahéita che pytu porã reheve, ha apurahéita avei che apytu'ũ reheve. 16 Ne ñembo'épe remomba'eguasu ramo Ñanderuetépe nde pytu porãmante, mba'eichaitépa upérõ nde rapicha nerendúva ha ndoikuaáiva upe mba'e nde eréva, ikatu he'í: Amen (taupéicha). 17 Ne ñembo'e agradecimiénto rehegua hekópe ramojepe, opáichavo nereipytyvõmo'ãi ne hermanokuérape ha'ekuéra okakuaave haña ijeroviápe, péva rupi ijerovia noñemopu'ãmo'ãi. 18 Che agradece Ñanderuetépe che añembo'eve haguere pendehegui, ñe'ẽ ojekuaa'ývape. 19 Iglesiayguakuéra apytépe katu, che añe'ẽseve 5 ñe'ẽ che apytu'ũ reheve, che ambo'e haña ambuekuérape, che añe'ẽ rãgue 10.000 ñe'ẽ ojekuaa'ývape. 20 Che hermanokuéra ani peñemomitã reko pene apytu'ũme (ani pepensa mitáicha), peñemomitã reko uvei teko vaípe ñuarã, pembojovakepa hekópe

tetäyguakuéra okakuaapa haġua Pytu Porãmbáva poguýpe, (Romyguakuérape 12, 1-2). 21 Ñanderuete kuatiañe'ême ojehai voi: Che aña'êta tetã ambueygua ñe'ê rupi Israel retãme, upeichavéramo nacheñe'ërendumo'ãi hikuái, he'iuca Ñanderuete, (Isaías 28,11-12). 22 Upéicha umi ñe'ê ojekuaa'ýva oiko peteĩ techaukaha ramo (señaal ramo) umi Hesu Crístore ojerovia'ývape ġuarã, ndaha'ei ojeroviávape ġuarã, ha pe ñe'ê profecia rehegua oiko ojeroviávape ġuara, ndaha'ei umi ojerovia'ývape ġuarã. 23 Upéicha iglesiayguakuéra oñembyaty ramo ha opavave oñe'ê ramo ñe'ê ojekuaa'ývape, ha oĩ ramo ojerovia'ýva pende apytépe, nde'imo'ãi piko penderehe peẽ pendetarovapaha. 24 Opavave oñe'ê ramo ñe'ê profecia rehegua, ha oġuahẽ ramo pende apytépe peteĩ ojerovia'ýva térã oikuaa'ýva ko'ã mba'e ko'áva, ha'e ohechakuaa ipy'apy jepy'amongeta rupi hembiapokue ivaiha, 25 ha umi mba'e oñemíva jepe ipy'apýpe onohẽ hesakãháme, upémarõ ojeitýta hováre omomba'eguas haġua Ñanderuetepe, ha he'íta: Añete ningo, Ñanderuete oĩha pende apytépe. 26 Che hermanokuéra mba'épa ikatu ñaguenohẽ ko'ã mba'e ko'ávagui. Ko'ã mba'e ningo ha'ese: Peñembyaty ramo, oimeraẽva toguereko peteĩ sálmo (purahéi) térã peteĩ mbo'epy, térã tomombe'u peteĩ mba'e Ñanderuete ohechaukava'ekue ichupe (revelacion), térã toñe'ê ñe'ê ojekuaa'ývape oĩ guive peteĩ omyesakãkuaáva mba'épa he'ise ko ñe'ê ojekuaa'ýva; opaite ko'ã mba'e ko'áva peiporu pemopu'ã haġua iglesiayguakuérape . 27 Oime ramo oñe'ëséva ñe'ê ojekuaa'ývape, toñe'ê mokõi térã mbohapy hermáno pevénate, toha'ãrõ katu hikuái pe tenondegua oñe'ẽmba peve, upéi pe mokõiha ha ipahápe pe mbohapyha toñe'ẽ; ha'ekuéra ikatúnte oñe'ẽ upe ñe'ê ojekuaa'ývape, oĩ ramo peteĩ hermáno omyesakãkuaáva upe ñe'ê ojekuaa'ýva he'ise. 28 Ha ndaipóri ramo ijapytépe peteĩ omyesakãkuaáva iñe'ẽnguéra, tokirirĩ hikuái. Toñe'ẽ hikuái ojupe ġuarãnte, ha Ñanderuetepe ġuarã. 29 Upéicha avei umi proféta , toñe'ẽ mokõi térã mbohapynte, ha ambuekuéra tojapysaka porã ohechakuaa haġua hi'añetépa umi ñe'ê he'íva ouha Ñanderueteĩgui térãpa nahániri. 30 Ha pe Pytu Porãmbáva ome'ẽ ramo peteĩme umi oguapýva apytégui peteĩ ñe'ê, tokirirĩ ambuekuéra. 31 Opaite peẽ peprofetizáva , peñe'ẽ peteĩteĩ ojoapykuéri, opavavépe oñehekombo'e porã haġua ha oiko porã haġua. 32 Umi proféta pytu porã oha'ãrõkuaa ambuekuéra oñe'ẽmba peve, ha'e ojejokokuaágui. 33 Ñanderuete ndaha'ei peteĩ apañuãi Jára, peteĩ py'aguapy Jára uvei. 34 Kuñakuéra tokirirĩ iglésiape , ndaijái ichupekuéra oñe'ẽ haġua, taiñe'ërendu hikuái Ñanderuete kuatiañe'ẽ he'í háicha, (Génesis 3,16). 35 Oimérõ peteĩ mba'e ha'ekuéra oikuaaséva toporandu hógape iménape, ñemotĩ ningo pe kuña oñe'ẽ ramo iglésiape . 36 Pendehegui piko osẽra'e Ñanderuete ñe'ẽ, térãpa peẽme ġuarã añaõnte ou'ra'e. 37 Oime ramo he'íva ijehe iprofetaha térã pe Pytu Porãmbáva oisãmbyhyha ichupe, ohechakuaáta ko'ã ñe'ẽ che ahaiva'ekue peẽme Ñanderuete rembiapoukapyha. 38 Ha ndohechakuaáirõ, (Ñanderuete) ndohechakuaái avei ichupe. 39 Upévale, che hermanokuéra , peñeha'ã peprofetiza haġua, ha ani pejoko umi oñe'ẽva ñe'ê ojekuaa'ýva. 40 Tojejapo opaite ko'ã mba'e hekópe ha hendaġuáme.

1 Corinthians 15

1 Che hermanokuéra , pomomandu'ase avei ningo, Ñanderuete ñe'ẽ porãite (evangélio) amombe'uva'ekue rehe peẽme, peẽ peñemomba'e va'ekue hese ha peikopeína ipype, 2 ko evangélio kóva rupi pejesalváta , pejapo guive pehendu haguéicha chehegui, peicha'ýrõ pejerovia gua'u rei ra'e ñepyrũ guive. 3 Che ambohasánte peẽme umi ñe'ê oñeme'ẽva'ekue chéve raẽ ha ojehai háicha Ñanderuete kuatiañe'ême: Hesu omano hague ñande reko vai rehe, (Isaías. 53), 4 ha oñeñotý hague ichupe, Ñanderuete katu omoingove jevy hague ichupe ára mbohapyhápe, (Salmokuéra 16,10). 5 Upéi ojehechauka hague Pédrope ha umi 12 hemimbo'ekuérape. 6 Uperire ojehechauka hetave 500-gui hermanokuérape oñembyaty jave, umíva apytégui oĩ umi oikovéva gueteri, ambuekuéra katu omanóma. 7 Upéi ojehechauka Jacóbope ha opaite ambue apostolkuérape , 8 ipahápe Hesu Crísto ojehechauka avei chéve, ku membykua ramoguáicha. 9 Che ningo pe michívéva umi apostolkuéra apytépe, ndaijái chéve añehenói haġua apóstol , apersegui haguere Hesu Crísto reheguávape. 10 Ñanderuete poriahuvereko rupínte katu che ha'e pe ha'éva, ha pe mborayhu Ha'e oiporúva cherehe ndareíri, aña'ãmbave opaite ambuekuéragai. Ndachéi jepe ningo, Ñanderuete rembiapo rupi uvei, ipy'aporã chemyañáva, 11 upéicha ramo tachéra'e, térã ha'ekuéra jepe, onõndive romyasãi peteĩ evangélionte , ha péicha peẽ pejerovia Hesu Crísto rehe. 12 Oñemombe'u ramo Hesu Crísto oikove jevy hague omanóva apytégui, mba'éicha piko oime he'íva pende apytépe: Umi omanova'ekue noñemoingove jevymo'ãiha. 13 Umi omanova'ekue

ndoikove jevýi ramo, upéicharamo Hesu Crísto ndoikove jevýi avei. 14 Ha Hesu Crísto ndoikove jevýi rire, aipórõ ore romyasãi reiete avei ichupe, ha upéicharamo opavave ñande jajeroivia reiete avei. 15 Upéicharamo ore romombe'u rei Ñanderuete ñe'ẽ porãite, ha roiko techahare japu ramo, romyasãigui Ñanderuete omoingove hague Hesu Crístope, noñemoingovéi ramo ichupe omanova'ekue apytégui. 16 Umi omanova'ekue noñemoingove jevýi ramo, péva he'ise noñemoingovéi hague avei Hesu Crístope. 17 Ha noñemoingove jevýi ramo Hesu Crístope, peẽ pejerovia rei hese, ha peiko gueteri pende reko vaípe (ha mba'epochy poguýpe), 18 upéicharamo avei umi omanova'ekue, ojerovia ramojepe Hesu Crísto rehe, oñehundipáma. 19 Ñamoĩ ramo ñane esperánza Hesu Crísto rehe ñande rekove ko yvy ári ġuarãnte, ñandeporiahuve opaite ambue ñande rapichakuéragui. 20 Jaikuaa porã katu Ñanderuete omoingove hague Hesu Crístope omanova'ekue apytégui; Ha'e oikove jevy haġua tenonderãitépe ichupe, omanova'ekue apytégui, koga'a peteĩha ramo. 21 Peteĩ kuimba'e rupi oġuahêva'ekue pe ñemano, upévare avei peteĩ kuimba'e rupi oñemoingovepa jevýta. 22 Adan angaipa vai rupi opaite kuimba'e ha kuñakuéra omanova'erã, Hesu Crísto rembiapo porã rupi katu oñemoingovepa jevýta. 23 Peteĩteĩ hendaġuáme: Hesu Crísto raẽ, upéi Hesu Crísto reheġuáva, Ha'e ouha árape. 24 Upérõ Ñanderuete ohupityva'erã ipropósito, ha Hesu Crísto ohundi riréma opaichagua mburuvichakuérape, jarakuérape térã pu'aka oñemoĩva guive hese, upéi ae Hesu Crísto ome'ẽ jevýta isãmbyhy (imburuvicha reko) Ñanderuete pópe. 25 Hesu Crísto oisãmbyhyva'erã, Ha'e ombopoguypa peve opaite hese ija'e'ývape. 26 Ipahápe Hesu Crísto ombopoguýta avei pe ñemano, hese ija'e'ýva pahapeġua. 27 Hesu Crísto omoĩva'erã opaite mba'e ipoguýpe. Ñanderuete kuatiañe'ẽme katu he'i: Ñanderuete omoĩmba ramojepe opaite mba'e Hesu Crísto pópe, Ha'e ndopytamo'ãi Ita'ýra poguýpe, (Salmokuéra 8,7). 28 Hesu Crísto omoĩmba rire katu ipyguýpe, Ha'e voi oñemoĩ jevýta Ñanderuete poguýpe, Ñanderuete omyenyhẽmba haġua heko jajaipa rupi ha Ha'émante oiko haġua pe mburuvichaguasuteeitéva ramo, 29 upeicha'ý ramo, mba'épa ojapóne umi ojebautizava'ekue umi omanómava'ekue rendaguépe. Umi omanova'ekue noñemoingove jevýi ramo, upérõ umi ojebautizaukava'ekue hendaguépe, ojebautizauka reiete. 30 Mba'érehépa upéicharamo ore roiko asy romano haġuáicha opaite árape. 31 Che hermanokuéra aime ajejuka haġuáicha opaite árape, upeichavéramo jepe chepy'arory penderehehápe, peẽ pejeroviágui Hesu Crísto rehe. 32 Che aňorãirõ rire yvy arigua rekópe leňnguéra ndive Efésope, mba'e piko che ahupityta péva rupi, umi omanova'ekue noñemoingove jevymo'ãi ramo. Upéicharamo ko yvy arigua ñe'ẽ iporáva'erãmo'ã avei: Jakaru ha jay'u, ko'ěrõ ningo ñamanóta. 33 Aníke peñembotavy: Irũnguéra vai ombyai jepokuaa porã. 34 Pepáykena ha peneakã porã jevýke ha anive pejapo mba'e ivaíva. Oime ningo pende apytépe umi oikuaa'ýva Ñanderuetepe, péva che ha'eva'erã peẽme, petĩ haġua. 35 Oiméne he'íva: Mba'éicha piko oikove jevýta umi omanova'ekue. Mba'eichagua tete rehevépa ou jevýta. 36 Ndevýro, upe nde reňotýva ningo noñemoingovéi omano raẽ'ýrõ, 37 ha upe reňotýva ningo ndaha'úi imáta tee, nde reňotý uvei ha'ýinte, taha'e trigo ra'ýi terã ambue oime haichagua. 38 Ñanderuete katu ombohete Ha'e oipota háicha, ha peteĩteĩ ha'ýime oñeme'eva'erã imata teerã. 39 Ndaho'úi peteĩcha (opaite to'o ndaha'úi peteĩchagua to'o) oĩ kuimba'e ro'o, mymba ro'o, guyra ro'o, pira ro'o. 40 Oĩ ningo tete yvagaguiguáva, ha oĩ tete yvy ape ariguáva; pe yvága reko jajaipa ojuavy avei pe yvy arigua reko mimbígui. 41 Pe kuarahy mimbi iňambue (ujuavy) jasy mimbígui, ha jasy mimbi iňambue jevy jasy tata mimbígui, ha jasy tatauéra apytépe jepe oĩ mimbi iňambuéva ojuehegui. 42 Upéicha ojehúta avei pe tete omanova'ekue rehe, oñemoingove jevy ramo. Oñeňotý ñembyai reheve ha oikove jevýta ñembyai'ý reheve, 43 oñeňotý mba'e michĩetéva, opu'áva'erã mba'e mimbipáva; oñeňotý kangy reheve ha oikove jevýta mbarete reheve. 44 Oñeňotý tete ánga reheġuáva, oñemoingove jevy katu peteĩ tete pytu porã reheġuáva. Oĩ ramo tete ánga reheġuáva oĩ avei peteĩ tete pytu porã reheġuáva. 45 Upéicha ojehaiva'ekue pe Adan peteĩha oñemoingove peteĩ ánga oikóva reheve, pe Adan ipaha pegua katu Pytu Porã oporomoingovéva reheve. 46 Pe Pytu Porã reheġuáva ningo naitenondéi, pe ánga reheġuáva uvei, uperire ae pe Pytu Porã reheġuáva. 47 Pe kuimba'e peteĩha ningo, yvyguiguare (Adan); pe kuimba'e mokõiha katu yvagaguigua (Hesu Crísto). 48 Pe kuimba'e yvyguiguávape (Adan) ojogua umi ambue yvyariguáva; ha pe kuimba'e yvagaguiguáva (Hesu Crísto) ojogua opavave oikétavape yvágape. 49 Jaiko háicha pe yvy peguáva ra'anga reheve, upéicha avei jaikóta pe yvága pegua ra'anga reheve. 50 Che ha'éma peẽme che hermanokuérape : To'o ha tuguy ndoikeiva'erã Ñanderuete rekohápe (yvágape); pe oñembyaitava ndaikatúi ohupity pe tekove tapia ġuaráva. 51 Peikuaa porãke peteĩ mba'e ñemi

Hesu Crísto oikuaaukámava chéve: Nañamanombamo'ãi ningo, ñañemoambuepava'erã katu, 52 sapy'aitépe, peteĩ tesa pirĩme, pe turu ipu (trompéta) pahápe; oñembopúvo pe trompéta Ñanderuete ñanemoingove jevýta, ha ome'êta ñandéve peteĩ tete ipyahúva oñembyaive'yva araka'eve. 53 Ñande rete oñembyaivahína oñemondeva'erã peteĩ tete oñembyai'yvape, ha ñande rete omanóva oñemondeva'erã peteĩ tete omanove'yvape. 54 Ko ñande rete oñembyaíva oñemonde ramo tete oñembyaive'yvape, ha ko tete kóva omanova'eráva oñemondéma ramo tete omanove'yvape, upéicha ramo oikóta pe ñe'ê ojehaíva Ñanderuete kuatiañe'ême: Hesu Crísto ombopoguýma pe ñemano, pe ñemano'y omokõma pe ñemano, (Isaías 25,8 Oséas 13,14). 55 Ñemano moõpa oime nde pu'aka. Ñemano, moõpa oime ne popía. 56 Ñemano popía ningo tembiapo vai (angaipa), ha pe tembiapo vai pu'aka katu ojekuaa porã Ñanderuete rembiapoukapy rupi. 57 Upévare jagradece Ñanderuetepe, Ha'e ñanembopu'aka haguére ñemano rehe, Ñandejára Hesu Crísto rupi. 58 Upévare che hermanokuéra ahayhúva, peñembo'y hatãkena, pemýi'yre (akatúape ni asúpe, Deuteronomio 28,14), pemba'apo katu kyre'yme pene rembiapópe, ha peikuaa porãke opaichagua tembiapo pejapóva guive Ñanderuetepe ġuarã ndareiriha (ndojeitymo'ãiha tesaráipe).

1 Corinthians 16

1 Pe pirapire ambyatyuka haguéicha Galácia iglesiakuérape oñembohasa haġua Jerusalen iglésiape pembyaty peẽ avei. 2 Cáda domíngo pembyatymi pende rógape pirapire, peteĩteĩ ikatúva peme'ẽ pehupity haguéicha ani haġua peẽ peñepyrũ pemono'õ pe pirapire che aġuahẽ riréma. 3 Ha aġuahẽvo pene rendápe amondose Jerusalénpe che kuatiañe'ẽnguéra ha pende pirapire umi hermanokuéra reheve, peẽ peiporavótava pende pejeroviaha (de confiánza), 4 ha tekotevẽtarõ che aha avei, toho hikuái chendive. 5 Aháta pene rendápe, ahasa rire Macedónia rupi, upérupi tekotevẽ ahasa. 6 Penendive apytaségui aremive, ikatúrõ pe araro'y pukukue aja, ha aha jevy ramo, iporã peẽ chemoirũ che ahasehápe. 7 Ko'ãġa ahasakuévente ndapohechaséi, aha'ãrõgui ajukuévo apyta aremive haġua penendive, Hesu Crísto oipota ramo. 8 Ko'ápe Efésope, apytase pe Pytu Porãmbáva arete peve (Pentecostes peve). 9 Ojepe'águi chéve peteĩ okẽ amyasãi haġua Ñanderuete ñe'ẽ porãite (evangélio), heta ohenduségui, oĩ ramojepe avei umi oñemoíva Hesu Crísto rehe. 10 Timotéo oġuahẽ ramo pene rendápe peipytyvõ porãke ichupe ani haġua ha'e okyhyje opyta haġua penendive, ha'e omba'apo avei chéicha Hesu Crísto rembiapópe. 11 Upévare aníke avave pende apytépe ndapejapói ichupe mba'eve ramo, pemoirũ uvei ichupe py'aguapýpe oġuahẽ meve che rendápe, che aha'ãrõgui ichupe ambue ñane hermanokuéra ndive. 12 Ñane hermáno Apólospe ajerure asy oho haġua pene rendápe ambue ñane hermanokuéra ndive, ha'e katu ndohoséi ko'ãġa, ohóta ijaha árape ichupe. 13 Peñeñangarekóke! Pepyta hatãkena pende jeroviápe, peñomokyre'y ha peñomombaretéke. 14 Opaite mba'e pejapóva guive, pejapo mborayhúpe. 15 Ajerure asy peẽme, che hermanokuéra , peẽ pehechakuaa porã haġua Estéfnas hogayguakuéra ndive ojerovia tenondeva'ekue Hesu Crístore Grécia retãme, ha'e ha hogayguakuéra, oñeha'ãmba omba'apo haġua Hesu Crísto rembiapópe. 16 Pemoirũ ha peipytyvõ porãke ichupe ha opaichagua hermanokuéra oñeha'ãmbáva Hesu Crísto rembiapópe. 17 Avy'aite ningo Estéfnas, Fortunáto ha Acaico ou haguére che rendápe, ha'ekuéra chembovy'a pene rendaguépe. 18 Ha'ekuéra ningo ombovy'a che pytu porãme ha pende pytu porãme avei. Pehechakuaa porãke koichagua hermanokuérape . 19 Ásia pegua iglesiakuéra penemomaiteiuka. Aquíla ha Priscíla penemomaiteiuka Hesu Crísto rérape, ha upéicha avei umi Hesu Crísto reheguáva oñembyatýva hógape. 20 Opaite hermanokuéra penemomaiteiuka. Peñomomaitei iglesiaygua ñehetũ (bésó) reheve. 21 Che pomomaiteiuka che potee rupi. 22 Oime ramo ndohayhúiva Hesu Crístope, upéva toñemaldeci . Maranáta (Hesu Crísto tou jevy). 23 Hesu Crísto poriahuvereko (topyta penendive). 24 Che mborayhu añeteguáva Hesu Crísto rupi toĩ opavave penendive.

2 Corinthians 1

1 Che, Páblo, añehenoiva'ekue Hesu Crísto remimondo ramo (apóstol ramo) Ñanderuete rembipota rupi, ha ñane hermáno Timotéo ndive, ore romomaiteiuka ko kuatiañe'ẽ rupi Ñanderuete iglésia Corínto peguápe ha opaite Hesu Crísto reheguávape oikóva guive Grécia retãme. 2 Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Crísto tapenembopy'a porã ha tapenembopy'aguapy. 3 Toñemomba'eguasú Ñandejára ha pe Jára Hesu Crísto Ru, Ha'e ningo pe Túva oiporiahuverekóva ha pe Jára

oporomoangapyhyva. 4 Ha'e voi oremonoangapyhy opaite ore jehasa asýpe, ore roporomoangapyhy jevy haña Ha'e oremonoangapyhy haguéicha. 5 Oñeñohe haguéicha jehasa asyete ramo ore rekovepe, upéicha oñeñohe avei ñemoangapyhyeta ore rekovepe. 6 Ore jehasa asy orejopy vai ramojepe, péva penemoangapyhy pejerovia porave haña ha peropu'akapa haña avei Hesu Cristo rupi. 7 Ore roha'arõ porã, roikuaaui peẽ pehasa asy háicha, peichaite peẽ peñemoangapyhy jevyva'erã. 8 Ore roikuaaui peẽme, ore hermanokuérape, umi jehasa asy rohasava'ekue Ásiape, orejopy vaietereirasa roimo'ã avei ore ára paha oñuahẽmaha. 9 Ore roñandúma roimeha Romyagua hañaicha, péva katu ojehe ani haña rojerovia orejehe, rojerovia haña uvei Ñanderuete rehente, omoingovéva umi omanova'ekuẽpe. 10 Ha'e katu oreguenohẽva'ekue ore ñemanorãgui ha Ha'e oreguenohẽ jevýta opaite jehasa asyrãgui, Ha'e ningo ore esperanã. 11 Peẽ orepytyvõ porãva'ekue pene ñembo'e rupi, ha péicha oĩve umi oagradecéva Ñanderuetepe, Ha'e oreguenohẽ haguere pe jehasa asýgui. 12 Ore rovy'a roiko haguere hekópe ha py'a porãme ko yvy apere ha pende apytépe avei, ndoroikói py'apyñe'ẽ vaĩpe ni tova mokõime. 13 Ore ningo rohai umi mba'e peẽ pemoñe'ẽvo hesakã porã haña peẽme, ha che aha'arõ peẽ pentende porãmbataha. 14 Peẽ peikuaa voi ore roiko hague terakuã porãme peẽme ñuarã, ha ore roha'arõ peẽ peiko haña avei ore rerakuã porã ramo Hesu Cristo ouha arape ñuarã. 15 Ko jerovia kóvape ahase raẽkuri pene rendápe, peẽ pejevovasa jevy haña ore jeju rupive. 16 Ha ahasemo'ã pende táva Corínto rupi ahakuévo Macedóniape, ha Macedóniagui aju jevy haña pene rendápe, peẽ chemoirũ haña ahakuévo Juda departaméntope. 17 Napensa porã mba'e piko ra'e, ahase ramoguare pene rendápe, téra piko che ajaposente che rete rembipota che rova mokõigui, amoneĩ ha upéi ambotove haguere. 18 Ñanderuete oikuaa porã katu ore ñe'ẽ peẽme ñuarã ndaha'eiaha peteĩ jevýpe: néi ha tove (heẽ ha nahániri). 19 Che, Páblo, Silvãno ha Timoteo romombe'uva'ekue pende apytépe Hesu Cristo, Ñanderuete Ra'y, Ha'e nde'iriva'ekue oñondive néi ha tove, Ha'e he'i uvei néi. (Péva he'ise pe Ha'e he'iva guive Ha'e ojaopapa avei katuete hekopete). 20 Hesu Cristo ojaopapãgui Ñanderuete promesa (néi), Hesu Cristo oiko avei Ñanderuete amen (péva he'ise ojaopapa hague Ha'e oprometema va'ekue), oñemomba'eguas haña orérupi Ñanderuetepe. 21 Ñanderuete voi ningo oremombarete Hesu Cristo rupi ha oreporavo ko tembiapo kóvape ñuarã Pytu Porãmbáva rupi. 22 Ha Ñanderuete ñanemarcapãma ha Ha'e ome'ẽ avei ñandéve pe Pytu Porãmbáva ñande py'apýpe adelãnto (jehupityrã) ramo omoañete haña pe ñembopy'apeteĩ (jarekóva hendive). 23 Che katu ahenói Ñanderuetepe, Ha'e oiko haña che rechahare ramo; che ñañoahẽi gueteri pene rendápe ani haña chepohyiete peẽme. 24 Ore ndaha'ei pende jerovia jára, ore poipytyvõsente pevy'ave haña pehóvo pende jeroviápe.

2 Corinthians 2

1 Upéicharamo hi'ã ningo chéve, iporãve ani aha jevy pene rendápe py'ambyasy reheve. 2 Ha che pomoñembyasyrõ máva piko chembovy'a jevýta, ndaha'éirõ upe che voi amoñembyasyva'ekuẽpe. 3 Kóva voi ningo aha peẽme, ani haña añembyasy añahe vove, tavy'a uvei maymáva ndive ajeroviãgui che vy'a ha'eha avei pende vy'a. 4 Heta py'a jejopy, angekõi ha heta tesay reheve aha ko kuatiañe'ẽ kóva peẽme ñuarã, ani haña che pomoñembyasy, peikuaa uvei pe mborayhu arekóva penderehe ituichaiteha. 5 Pe chemoñembyasyva, katuete penemomba'embyasy avei. 6 Ovaléma pe jehavira (castigo), heta pende apytégui oñemoĩma hese. 7 Upévarehe ko'ãga iporãve peẽ peperdona ha pemoangapyhy ichupe ani haña ha'e ipy'aro. 8 Upévare che ajerure peẽme pehechauka jevy ichupe pene mborayhu. 9 Upevarã che aha avei ko kuatiañe'ẽ kóva, che aikuaa haña peẽ pekakuaa porãha pehóvo pende jeroviápe ha peẽ peneñe'ẽrenduhapeĩna opaite mba'épe. 10 Peẽ peperdona ramo peteĩ hembiapo vaívape, che aperdona avei ichupe, ha pe tembiapo vai che aperdonamava'ekue, aperdonãma penderehehápe, che aperdonãma Hesu Cristo renondépe, 11 ani haña Satana ñanembotavy, jaikuaa porãgui hembiapo. 12 Añahevo Tróaspe amyasãi haña Ñanderuete ñe'ẽ porãite che ajohu heta che rembiaporã, 13 ndajohúigui Tróaspe che hermano Títope, ndaikatúi che apytu'u che pytu porãme, upévare che amomaitei paha ha aha Macedóniape. 14 Che agradece katu Ñanderuetepe, Ha'e ombopoguy haguere Hesu Cristo rupi, hese ija'eýva ha Hesu Cristo ojehechauka orérupi ikuaapy ha romosarambiha opárupi hyakuã porãva. 15 Ñande ningo Hesu Cristo mba'e ryakuã porã ñande Ruetépe ñuarã, umi ojesalváva ha avei umi oñehundívape ñuarã. 16 Ko'ávape ñuarã ore romyasãi te'õ ryakuã omano haña, ambuẽpe katu romyasãi tekove ryakuã oikove haña. Ha mávapa ivale omombe'u haña Ñanderuete ñe'ẽ porãite. 17 Ore ndoroikói ambuekueraicha,

omyasãiva Ñanderuete ñe'ẽ ombyaty mbyaty haġua iñe'ẽ myasãi rupi heta pirapire. Ore katu romyasãi hekópe ha py'aporãme Ñanderuete ñe'ẽ porãite, ha Hesu Crísto voi oreporavo roiko haġua Ñanderuete he'i háicha.

2 Corinthians 3

1 Roñepyrũ jevýmapa ore roñemoĩ porã orejupe, térã piko ore roikotevẽ avei kuatione'ẽ ambuekuérarui roñemoĩ porã haġua pene renondépe. 2 Peẽ voi ningo ore kuatione'ẽ ojehaiva ore py'apýpe, opavave ohecha ha omoñe'ẽkuaáva. 3 Ojehechakuaa haġua peẽ añetehápe Hesu Crísto kuatione'ẽha, ore rohaiva, ndojehaíriva virómepe, ojehei uvei Ñanderuete Oikovéva Pytu Porãitépe, ndojehaíri ita ape ári, ojehei uvei kuimba'e ha kuñakuéra py'apýpe. 4 Ha koichagua jerovia Ñanderuete rehe jahupity Hesu Crísto rupi. 5 Ñande, yvy arigua pu'aka rupi ndajahupitymo'ãi ko'ã mba'e ko'áva, Ñanderuete pu'aka rupinte uvei. 6 Ñanderuete voi ningo orembokatury roiko haġua iñembopy'apeteíva (jekupyty) remimondo ramo. Iñembopy'apeteí pyahu ndogupýi Moises rembiapoukapykuéra ári, Ñanderuete Pytu Porãite ári uvei. Umi tembiapoukapy (Ijespiritu'ýre) oporojuka, Ñanderuete Pytu Porãitépe katu oporomoingove. 7 Moises rembiapoukapykuéra oporocondena ha ojehaiva'ekue ita rehe, Moises rova omimbipava'ekue, upévare Israel ra'ykuéra ndaikatuiva'ekue oma'ẽ hova rehe, omimbipágui, uperire katu mbeguekatu oguepa jevy. 8 Ndaupéichai pe tembiapo ojejapóva Ñanderuete Pytu Porãite poguýpe, ojajaiva'eráva (ogue'ýre). 9 Moises rembiapoukapy oporomomimbi ramo, mba'eguasueteteveva'erã pe ñembopy'apeteí pyahu ñandereraháva Ñanderuete reko jajaipápe. 10 Pe teko mimbi tenondeguaráva oñemokañy pe ambue teko jajaipáva renondégui. 11 Mba'eguasuramo pe teko mimbi sapy'a ġuaráva, mba'eguasueteteve katu pe teko jajaipatapia ġuaráva. 12 Roguerékogui koichagua esperánza tuichaitéva ore roñe'ẽ rotĩ'ýre. 13 Ore ndorojapói Moises ojapo haguéicha, ha'e ojaho'i ramoguare hova peteĩ ahójape ani haġua Israel ra'ykuéra ohecha mba'éichapa heko mimbi ogue jevy ohóvo. 14 Israelguakuéra naiñe'ẽrenduséigui, Ñanderuete omohatã ipy'apy, ha ko'áña peve ojejaho'i gueteri hovakuéra peichagua ahójape; omoñe'ẽ ramojepe Ñanderuete kuatione'ẽ ndoikuaái mba'épa he'ise, pe ñembopy'apeteí tenondeguaráva ojeígui Hesu Crísto rupímante. 15 Ko ára kóva peve omoñe'ẽ ramojepe hikuái Moises kuatione'ẽ, peteĩ ahoja ojaho'i gueteri ipy'apykuéra (iñe'ãnguéra). 16 Ipy'a oñemboykeha ára Hesu Crístope ġuarã, pe ahoja katuete ojeiva'erã ichuguikuéra. 17 Ñanderuete ningo Pytu Porãite ha Ñanderuete Pytu Porãite oĩháme, upépe oĩ sãso (libertad). 18 Upéicharamo opavave ñande, ahoja'ýre ñama'ẽ Hesu Crísto reko jajaipa rehe espéjope ramoguáicha ha ñañoambueve jahávo Hesu Crísto reko ojajaipávape, péva katu Ñanderuete rembiapo.

2 Corinthians 4

1 Ore romba'apo kyre'ýme ko tembiapo kóvape, Ñanderuete oremombarete ha oreporiahuverekógui. 2 Ore ropoíma umi mba'e ñemi vai oremotíkuaávagui, ore ndoroikói tova mokõi reheve, ore norombojehe'ái Ñanderuete ñe'ẽ ambue mba'e reheve, romyasãi hekopete ha añetehápe uvei iñe'ẽ opaite kuimba'ekuéra ha kuñakuéra py'apyñe'ẽme ġuarã (conciencia) Ñanderuete renondépe. 3 Ñanderuete ñe'ẽ porãite (evangélio) ojejaho'i ramo gueteri, upéicharõ ojejaho'i umi oñehundívape ġuarãnte. 4 Ha péva ojehe ko yvy jára (Satana) omohesatũgui ipensamientokuéra, ani haġua ohecha pe tesape oúva Hesu Crísto reko jajaipa ha iñe'ẽ porãitégui, Hesu Crísto ningo Ñanderuete ra'ãnga voi. 5 Ore noroñemoherakuái, romyasãi uvei Ñandejára Hesu Crístopente, ore voi pene rembiguái Hesu Crísto rehehápe. 6 Ñanderuete he'i voi ikuatiañe'ẽme: Pytũhágui tohesape pe tesape, (Génesis 1,3). Ha'e voi ohesape avei ñande py'apy jahechakuaa haġua Ñanderuete reko jajaipa Hesu Crísto rova rupi. 7 Roguereko ningo ko mba'erepyete, peteĩ mba'yru vyguiguápe, rohechauka haġua pe pu'aka oremombaretéva ndaha'eia kuimba'e pu'akágui, Ñanderuete pu'akágui uvei. 8 Upéicha ojehe, rojejopy vai ramojepe opaite mba'épe ndoropoíri ore jeroviágui ha orepy'angata ramojepe, ndaorepy'aropúi. 9 Heta oñemoĩ ramojepe orerehe Ñanderuete ndaorererajái ore año, ambuekuéra orereity ramojepe, ndaikatúi orehueté hikuái. 10 Ore rogueraharoina Hesu Crísto ñemano ore rete rehe, ojehecha haġua avei ore rete rehe Hesu Crísto rekove. 11 Ore roikovéva ningo roñeme'ẽ rojejuka haġuáicha Hesu Crísto rehehápe, Hesu Crísto rekove ojehechauka haġua avei ore rete omanova'eráva rupi. 12 Upéicha ningo pe ñemano omba'apo

orepype, ha pe tekove omba'apo pendepype. 13 Roguererekógui pe Pytu Porãmbáva orembojeroviáva Hesu Crísto rehe, ore romoherakuã iñe'ẽ; Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i voi: Che ajeroviágui che aña'ẽ avei, (Salmokuéra 116,10). 14 Ore roikuaa porã Ñanderuete omoingove jevyva'ekuégui Hesu Crístope, ñanemoingove jevyva'erã avei Hesu Crísto rehehápe ha ñanemoiva'erã Hesu Crísto ñembojovake guapyha renondépe. 15 Opaite ko'ã mba'e ojehu ore rekovépe penderehehápe, ojehechauka porãve haña Ñanderuete ipy'a porãha avei oñemboheta hetave haña umi ojeroviáva Hesu Crísto rehe, omomba'eguasuve haña hikuái Ñanderuetépe. 16 Upévore ningo ndaorepy'akangýi, omano ramojepe ohóvo ore kuimba'e oka peguáva, ore kuimba'e pypeguáva katu oñembopyahuve ohóvo ko'ẽ ko'ẽ rehe. 17 Umi mba'e ore rohasavaroína ivevúi, rohasa asy ramojepe, roikuaágui uperire roguerekotaha hetave teko mimbipa ha vy'a añeteguáva. 18 Ore noroma'ẽi umi mba'e ojehechápa rehe, umi ojehecha'ýva rehe uvei; umi mba'e ojehechápa ndahi'aréi, umi mba'e ojehecha'ýva katu oikotahína tapia guarã.

2 Corinthians 5

1 Jaikuaa porã ningo ñande róga yvy arigua (tete) ndahi'areiha, oñembyai rire, Ñanderuete voi ome'ëva'erã ñandéve peteĩ tete pyahu hekohápe, ojejapo'ýva kuimba'e po rupi. 2 Ko ñande róga (tete) ko'añaguápe ñanepyahẽ gueteri, jaikeségui ñande róga yvága peguápe ku peteĩ kuimba'e térã kuña oñemondese ramoguáicha ijao ipyahúvape. 3 Upévore ñamboi ramojepe ñande ao ko'añaguágui (ñande rekove ko'añaguágui), ndajapytamo'ãi opívo. 4 Ñande jaikove aja ñande róga (tete) yvy arigua ko'añaguápe, ñanepyahẽ gueteri, ndaha'ëi ñañemboiségui, ñañemondese jo'águi uvei; pe tekove añeteguáva tomokõ pe omanótavape. 5 Ñanderuete voi ombosako'ipágui ko'ã mba'e ko'áva ñane renonderãme, ha ome'ëmava'ekue ñandéve pe Pytu Porãmbáva omoñepyrũ haña hembiaapo ñandepype. 6 Upévore ñañemokyre'ý ñande jeroviápe, jaikuaágui ñande jaiko aja ko ñande rete kóvape, ñaime mombyry gueteri ñande rogarãgui (reterãgui) oñeme'ëma katu ñandéve pe Pytu Porãmbáva adelánto ramo ñemohenondeuka ramo. 7 Jaiko jajeroiviágui, ndaha'ëi ñande jahechápa rehe. 8 Upévore ja'ekuaa avei japo ñande rete ko'añaguágui jaikove haña Ñandejára Hesu Crísto ndive yvágape. 9 Upévore ñañeha'ã ñambohory haña Ñanderuetépe, ñaime ramo ñande retépe térã ñaime'ý ramo. 10 Opavave ñande jajehechaukava'erã Hesu Crísto ñembojovakehápe, oñeme'ẽ haña ñandéve ñane rembiapokue repy, ta'iporã térã ta'ivai jepe ra'e. 11 Roikuaágui Ñanderuete kyhyje, roñeha'ã rojegueroviauka haña ñande rapichakuérape, Ha'e katu oikuaa porãmba oíva guive ore py'apýpe. Ore katu roha'ãrõ rojehechauka porã avei pende py'apyñe'ẽme (conciénciape). 12 Ore noroñe'ẽ porãséi, roñemoi porã jevy haña pene renondépe, ore romombe'upa uvei ko'ã mba'e ko'áva peẽme pembohovái haña avei umi oñemoi reisévape orerehe, ha'ekuéra ojererovu reígui, ndoguerekói ramojepe mba'eve iporáva ipy'apýpe, oñembotuichasénte umi mba'e ojehechápare ha iñe'ẽ rei rupínte. 13 Ore romboyke ramo ore rete (visiónpe), péva ojehu Ñanderuete rupi, ha ore akã porã ramo, péva ojehu peẽme guarã, 14 Hesu Crísto mborayhu oregueraha roiko porã haña, roikuaágui Ha'e omano hague opaite hembiaapo vaíva rehehápe, ha péicha ramo opavave (ojeroviáva guive Hesu Crísto rehe) omanóma avei hendive. 15 Hesu Crísto omano opavavéva rehehápe, opavave Ha'e omoingove jevýta oiko haña Hesu Crístope guarã, ha anive haña oiko hete rembipota vai poguýpe. 16 Upévore ko ára kóva rire ore ndoroikuaavéima avavépe hete ro'ó (heko tuja) rupi, roikuaava'ekue ramojepe avei Hesu Crístope oikove aja hete ro'ópe, ko'áña katu ndaupeichavéima. 17 Upévore upe oikóva Hesu Cristopype oñemoingo pyahúma, oñemboheko ambuéma (nacimíento pyahu), pe teko tuja opáma (pe teko tuja nomandavéima hekovépe). Peikuaa porãke, pe teko pyahu oñepyrũma hague. 18 Opaite ko'ã mba'e ningo, Ñanderuete rembiapo voi, Ha'émante orembopy'apeteĩ jevy hendive Hesu Crísto rupi, ha Ha'e oipota ore roiko porã opavave ndive. 19 Ñanderuete oĩgui Hesu Cristopype, ombopy'apeteĩ jevy haña tetäyguakuérape hendive, upévore Ha'e operdona ñane rembiapo vai ha omoĩ ñande pópe ko perdon rehegua ñe'ẽ. 20 Upéicha ore romombe'u ko perdon ñe'ẽ Hesu Crísto rendaguépe ha Ha'e oavisa tetäyguakuérape: Peheja Hesu Crísto tapenemoingo porã jevy Ñanderuete ndive. 21 Ñanderuete ñanderayhúgui omoĩ Hesu Crísto ári ñane angaipa, jahupity haña Hesu Crísto rupi pe teko ipotíva ha ovaléva Ñanderuete renondépe.

2 Corinthians 6

1 Ore poavisa se Hesu Crísto rembiguái ramo, ani haḡua peipyhy rei Ñanderuete poriahuvereko. 2 Ñanderuete kuatione'ẽme he'i voi: Pe ára iporãvehápe che rohendu, ha pe salvacion árape che roipytyvõ. Eikuua porãke ko'áḡa oḡuahẽma pe ára iporãveha, ko'áḡa oúma pe salvacion ára, (Isaías 49, 8). 3 Ore noromoĩri mba'eve romoñepysãnga haḡua avavẽpe, ani haḡua oñe'ẽvai ore rembiapóre. 4 Tapia ningo ore rojehechauka Ñanderuete rembiguái añeteguáva ramo, taha'e paciẽnciapẽ térã jejopy vaĩpe, taha'e temikotevẽme térã angekõipe, 5 taha'e ñenupãme térã cárcelpẽ, taha'e ñorãirõme térã tembiapo pohýipe, taha'e kera'ỹme térã ñembyahýipe, 6 roiko teko potĩme ha arandúpe, ñemomirĩme ha py'aporãme, Pytu Porãmbáva ha mborayhu añeteguáva poguýpe, 7 roñe'ẽ pe añeteguá Ñanderuete pu'aka rupi, ha roiporu pe ñorãirõ Pytu Porãmba rehegua rembiaporu heko peguávante, ore akatúape roiporu Ñanderuete kuatione'ẽ ha ore asúpe ore jerovia Hesu Crísto rehe (Efesoyguakuérape 6,7), 8 roiko katu Hesu Crísto rembiguái añeteguáva ramo, ambuekuéra orembotuicha ramo térã oremotĩ ramo, oñe'ẽvai térã oñe'ẽ porã ramo orerehe, he'i ramo hikuái ore pombotavysentehe ro'e ramojepe pe añeteguá, 9 ha rojeguereko ojekuaa'ývarõḡuáicha, rojekuaa porã ramojepe; romanombotávaicha, jepẽmo roikoveroína; roñenupã ramojepe, noromanói gueteri, 10 roñembyasy ramoguáicha, rovy'a tapia ramojepe; ore mboriahúvaicha ramo, roguereko heta ramojepe; ndoroguerekoĩ ramoguáicha mba'eve, roguerekopa ramojepe. 11 Ore juru ha ore py'apy ningo ojepe'a porã peẽ Corintoyguakuérape ḡuarã. 12 Ore py'apýpe peẽ pejohúma pene rendaḡua, ore katu ndorojohúi gueteri pende py'apýpe ore rendaḡuateéva. 13 Che aña'ẽ penendive aña'ẽrõḡuáicha pe túva imitãkuérape, upévale peipe'ave pende py'apy rojohu haḡua avei ore rendaḡuateéva pende rekovépe. 14 Aníke pemenda ojerovia'ýva rehe peteĩ cangállo guýpe; mba'éicha piko pe heko peguáva oñemoirũta heko pegua'ýva ndive, ha mba'éicha piko tesape oñemoirũta ypytũ ndive. 15 Mba'éicha piko Hesu Crísto oiko porãkuaáta mba'epochy (Satana) ndive. Térã mba'éicha piko Hesu Crísto iglésia oiko porãta Satana iglésia ndive. 16 Mba'éicha piko Ñanderuete iglésia oñembopy'apeteĩkuaáta jára ra'ãnga ñemomba'eguasú reheve. Ñande ningo Ñandejára Hesu Crísto iglésia, Ñanderuete kuatione'ẽme he'i háicha: Che aiko ha añaembohogava'erã che retã apytépe, ha Che ha'éta Ijára, ha ha'ekuéra che retãtee, (Levítico 26,11-12). 17 Upévale pesẽ ijapytégui ha pejei ichuguikuéra, he'i pende Ruete, ha ani pepoko mba'e ky'a rehe, upéicharamo Che poguerohoryta. 18 Che ningo pende Ru, ha peẽ peikóta che ra'ykuéra ha che rajykuéra ramo, he'i ningo pende Jára Ipu'akapáva.

2 Corinthians 7

1 Upévale che rayhupára, jaguererekógui koichagua promesa ñañemopotĩ opaichagua mba'evaĩgui omongy'áva ñande ro'o (rete) ha ñande pytu porã, ñañemboheko potĩve jahávo uvei Ñanderuetégui kyhyjepópe. 2 Peme'ẽke oréve ore rendaḡua pende py'apýpe. Ore noromomarãi avavẽpe, ore norombyaĩri ni norombotavýi avavẽpe. 3 Che nda'ei ko'ã mba'e pomoĩ vai haḡua, ha'éma ningo peẽ peikoha ore py'apýpe, ñamano haḡua oñondive térã jaikove haḡua oñondive. 4 Che aña'ẽ sakãite penendive ha poguerohoryete avei. Cherenyhẽ angapyhýgui, ha cheroryeterei avei ahasa asy ramojepe. 5 Roju guive Macedóniapẽ ore rete ndaikatúi opytu'u opa rupiete rohupytýgui angekõi: Okáguio ñorãirõ, hyepýguio kyhyje. 6 Ñanderuete katu omoangapyhy ore py'a kangýpe Títo jeju rupi. 7 Ha ndaha'ei ha'e ou haguérente oremoangapyhy avei pe ñemoangapyhy peẽ peme'ẽva'ekue ichupe, ha'e omombe'u porã oréve peẽ orerecha nga'uha, penerasẽha, avei penerakate'ýha cherehe, péicha che avy'ave apytávo penendive. 8 Che pombopy'a rasy ramojepe che kuatione'ẽ rupi, che ñañembyasyvéima ko'áḡa. Ñepyrũme che añaembyasy che pombopy'arasyva'erãgui sapy'a, 9 ko'áḡa katu avy'a, naporombopy'arasyi haguére, peẽ peñemoambue haguére uvei. Ore napomoĩ vaiséi peẽme, roipota uvei peẽ peguata porã jevy Ñanderuete rapére. 10 Pe ñembyasy Ñanderuetégui oúva omoambueuka ñande reko ñandesalva haḡua, pe ñembyasy oúva ko yvy árigui ogueru pe ñemano. 11 Pehechakuua porãke, pe ñembyasy oúva Ñanderuetégui omoheñoi heta mba'e iporáva pende apytépe: Ko'áḡa peẽ peñeha'ã, pembojovake porãve, peẽ peñemoĩ hembiapo vaiva rehe, peẽ pekyhyje pejavy haḡua Ñanderuete ndive, peporohayhuve, peẽ penerakate'ýha ha pehavira pe hembiapo vaivape. 12 Ha pe kuatione'ẽ che ahaiva'ekue peẽme, ndahaĩri hembiapo vaiva rehe, ni pe omoĩ vaiséva rehe, peẽ voi peñeha'ã peiko porã jevy haḡua orendive Ñanderuete renondépe. 13 Upévale orepy'aguapy jevy ha rovy'aiteve rohóvo Títo pytu porã ovy'águi avei pende apytépe, peẽ pemoangapyhy haguére ichupe. 14 Natĩri aña'ẽ porã haguére penderehe Títope; opaite mba'e ro'eva'ekue

penderehe ningo hi'añete, upéicha ndapyta vaíri henondépe. 15 Ha Títo ko'áña penderayhuve, ha'e imandu'a peẽ peneñe'ẽrendu porã haguére ichupe, peñemomirĩvo henondépe kyhyje ha ryryipópe. 16 Che ningo avy'aite ajerovia haguére penderehe opaite mba'épe.

2 Corinthians 8

1 Ore ningo roikuaaukase peẽme, che hermanokuéra, mba'éichapa ojehechauka Ñanderuete py'aporã Macedónia iglesiakuérape . 2 Ha'ekuéra ohasa asy ramojepe ha imboriahu ramojepe ohechaukase ha'ekuéra ipy'aporãha avei oporoporiahuverekoseha. 3 Ha'ekuéra ome'ẽ ipu'aka háicha ha oĩ avei ijapytépe ome'ẽvéva ikatúvagui ipy'aporãgui, che voi apyta techahare ramo. 4 Ha ojerure asy hikuái oipytyvõ haña ambue Hesu Crísto reheguávape. 5 Ha'ekuéra ojavove ore roha'ārõva'ekuégui, oñeme'ẽ ha'ekueraita voi Ñandejára Hesu Crístope ha upéi oréve ñuarã, Ñanderuete he'iuka haguéicha ichupekuéra. 6 Upévare rojerure avei Títope, ha'e ombyaty haña pene remime'ẽ (ofrẽnda) oñepyrũ haguéicha, péicha ojejapopa haña avei pende apytépe ko tembiapo porã. 7 Peẽ peñemotenondeve opaite mba'épe: Pende jeroviápe, pene ñe'ẽme, pende kuaapy arandúpe, pene kyre'ỹme, pene mborayhúpe oréve ñuarã, péicha ko'áña peñemotenonde avei pe pirapire ñembyatýpe. 8 Che ndajapoukaséi peẽme ko tembiapo kóva, aha'ārõnte uvei peẽ pemoirũ haña pene hermanokuérape hembiapo porãme, pehechauka haña peẽ pendepy'a porãha avei. 9 Peẽ peikuaa porã voi Ñandejára Hesu Crísto ipy'aporã hague avei, Ha'e penderehehápe oñemomborياهوva'ekue, ha'e heta mba'e Jára ramojepe, peẽ peñemomba'e haña heta mba'eporã rehe imboriahukue rupi. 10 Ha che pohekombo'e ko mba'e kóva rehe, che ambohasase peẽme: Iporã ningo peẽme ñuarã pembyaty jevy peñepyrũ haguéicha umi añokuépe, ha pene rembipota porã rupi pemokyre'ỹ avei ambuekuérape. 11 Upévare pejapopa pejaposeva'ekue ha pembyaty pene remime'ẽ peteĩteĩ pendepu'aka háicha. 12 Upe ome'ẽva ipu'aka háicha oguerohory Ñanderuetépe, Ha'e ndojerurúi pe ojeguereko'ỹva rehe. 13 Nda'úi ningo péicha, ivevúi haña ambuẽpe ipohyive haña peẽme; peteĩchapa peime haña uvei. 14 Upévare ko árape peẽ peipytyvõ pene mba'e retavégui ambue pene hermanokuérape , ambuekuéra omyengovia haña peẽme sapy'a peẽ pehasa asýtarõ avei, peime haña peteĩchapa. 15 Oje'e háicha Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Upe heta omono'õva'ekuẽpe nahembýiri, ha upe mbovy omono'õva'ekuẽpe noikotevẽvéi, (Éxodo 16,18). 16 Che agradece Ñanderuetépe Ha'e omokyre'ỹ porã haguére Títope penderehehápe. 17 Natekotevẽi ore romondo ichupe pene rendápe, ha'e voi ijehegui ohoseiterei pene rendápe. 18 Ore romondo Títo ndive ambue ñane hermáno herakuã porãva opaite iglesiakuéra rupi , omosarambi porã haguére Ñanderuete ñe'ẽ porãite (evangélio). 19 Ha ndaupéva añói, iglesiakuéra oiporavo voi ichupe orempoirũ haña rombohasa haña pe mborayhu rehegua temime'ẽ (ofrẽnda , Jerusalen iglésiape) ha péva rupi toñemomba'eguasú Ñanderuetépe, ha ojehechakuaa haña orepy'a porãha (opaite iglésia ndive). 20 Péicha rojapo ani haña oñeñe'ẽvai orerehe ko pirapire opytáva ore poguýpe rehe. 21 Roñeha'ã ningo roiko porã haña, ndaha'úi Hesu Crísto renondépente, ñande rapichakuéra renondépe avei. 22 Romondo avei hendive ambue ñane hermánope, heta jevýma rohecha ha'e ikyre'ỹha heta mba'épe, ko'áña katu ikyre'ỹvéntema ojerovia porã rupi penderehe. 23 Títo ningo che irũ voi, ha che pytyvõhára penendive ñuarã, ha umi mokõi ñane hermáno hendive ohóva, oñemondo iglesiakuéra remimondo ramo, omomba'eguasú haña Hesu Crístope. 24 Pehechauka ichupekuéra ha iglesiayguakuéra renondépe, peẽ pehayhuha ichupekuéra ha péicha peẽ pemoañete umi ñe'ẽ porã ore ro'emava'ekue penderehe.

2 Corinthians 9

1 Pe mborayhu rehegua temime'ẽ (ofrẽnda) oñeme'ẽtava rehe (Jerusalen) iglesiayguakuérape natekotevẽi che ahaive peẽme. 2 Che aikuaa porã peẽ pendepy'aporãha ha che amombe'umava'ekue ñane hermanokuéra Macedoniayguápe, peẽ Greciaygua peñepyrũma, pe añokue guive, pembyaty pirapire, ha péva omokyre'ỹ hetavépe ombyaty haña avei. 3 Upévare che amondo avei ñane hermanokuérape, ani haña che añe'ẽ porã rei penderehe, ha peẽ pembosako'ipa haña pe pirapire ojegeraha ramoñuarã. 4 Ani haña ohórõ chendive umi Macedoniaygua pendejohu ñembosako'i'ỹre gueteri, ha peñemotĩ peẽ ha ore avei penendive. 5 Upévare hi'ã chéve tekotevẽ ha'e che hermanokuérape oho raẽ haña pene rendápe ombosako'iukapa haña pene mborayhu rehegua temime'ẽ che añaahẽ mboyve, ha ojehecha haña peẽ pendepojeraha avei, napenerakate'ỹiha. 6 Che ha'ese voi: Upe

oñemitỹ michĩva, michĩ omono'õva'erã; ha upe oñemitỹ hetáva, heta omono'õva'erã. 7 Peteĩteĩ tome'ẽ ipy'apýpe oipota háicha, anítei ome'ẽ ñembyasy reheve, ni ojejopýgui ichupe; Ñanderuete ohayhu upe ome'ẽva ipy'aporãgui ha vy'apópe. 8 Ñanderuete ningo ipu'aka omboheta haña opaichagua temime'ẽ pende rekovépe, peẽ peguereko haña peikotevẽva guive ha peipytyvõkuaa haña pende rapichakuérape, 9 upéicha ojehai avei Ñanderuete kuatiañe'ẽme: Ha'e omyasãi ha ome'ẽ mboriahúpe, imborayhu opytava'erãva tapia guarã, (Salmokuéra 112,9). 10 Ñanderuete voi ome'ẽ mba'e ra'ỹi upe oñemitỹsévape, ome'ẽ avei ichupe pan ho'u haña, ha omoheñói hetáta pende koga'a peẽ pembovy'a haña hetápe pene mborayhu rembiapo rupi. 11 Peẽ peguerekóva heta mba'e ikatu peme'ẽ ambue hermanokuéra ohasa asývape, ha ko'áva tomomba'eguasú Ñanderuetepe, ore rome'ẽ rire ichupekuéra pe pirapire peẽ pembyatyva'ekue. 12 Ko pene rembiapo porã rupi oñeme'ẽtava ñane hermanokuéra ohasa asývape, oñemomba'eguasuvéta Ñanderuetepe, ñane hermanokuéra ojejopy vaíva oagradece ramo Ñanderuetepe iñembo'épe. 13 Umi ñane hermanokuéra ojejopy vaíva, katuete oagradecéta Ñanderuetepe pene rembiapo porã rehe, pendepy'a porã ha peneñe'ẽrendu haguére Ñanderuete ñe'ẽme, pehayhúvo ha peipytyvõvo pene hermanokuéra ojejopy vaívape. 14 Ha iñembo'ekuérape ohechaukáta hikuái penderayhuha ha penderecha nga'ueteha, oñandu porãgui Ñanderuete py'aporã oikóma pendepype. 15 Jagradece Ñanderuetepe opaichagua ime'ẽmby rehe.

2 Corinthians 10

1 Che, Páblo, ajerure asy peẽme ñañemomirĩ ha jaiko haña Hesu Crísto py'aporãme, oĩ ramojepe he'íva cherehe añembotuichaha ha chepy'aguasuha aime ramo mombyry pendehegui, ha pende apytépe katu che añemomirĩ gua'u ha chepy'amandyjuha. 2 Ajerure katu peẽme aime ramo pende apytépe ani haña peẽ chejopy, aña'ẽ pohýi haña umi he'ívape, aikoha che yvyarigua rete rembipota vai poguýpe. 3 Ore roiko ramojepe gueteri ore retepype, ore rete rembipota noisãmbyhýi ore ñorairõ Pytu Porãmba reheguávape. 4 Umi ñorairõ rembiporu roiporúva (ndaha'éi kyse, ni mboka), roiporu uvei Hesu Crísto reko ha Pytu Porãmbáva pu'aka roity haña orerehe ija'e'ývape, oñemombarete ramojepe hikuái ijerekuévo peteĩ tápia ijevateitáva reheve, 5 upéicha ore roity yvýre ijevvy arigua arandu ha ipensamiénto vai oñemoíva Ñanderuete arandu ha iñe'ẽ rehe ha rojapyhy ichupekuéra oñemomirĩ haña avei Hesu Crísto renondépe ha iñe'ẽrendu haña Ñanderuetepe. 6 Upéva ore roñembosako'íma rohavira haña oimeraévape oñemoíva'ekue Hesu Crísto rehe, peẽ peneñe'ẽrendupa jevy rire oréve. 7 Pema'ẽ porã umi mba'e rehe oíva pene renondépe. Oimérõ pende apytépe upe ojeroviáva ijehe ha'e Hesu Crísto mba'eha, tohechauka porã hekove rupi, ha'e Hesu Crísto mba'eha. 8 Che añembotuicha ramojepe Hesu Crísto cherenói haguére hemimondo ramo (ija'póstol ramo) che natímo'ãi, Ha'e katu chemondo aporomopu'ã haña, ndaha'éi ambyai haña. 9 Ko kuatia ñe'ẽ rupi che ha'e peẽme ani haña peimo'ã che pomongyhyjesenteha. 10 Umi oñemoíva cherehe katu he'í voi: Ikuatiañe'ẽ rupi ha'e oñe'ẽ pohýi ha ipy'aguasuha oimégui mombyry, ha oĩ ramo Hesu Crísto reheguáva apytépe ipy'amirĩ ha oñe'ẽporã kuaa'ývaicha. 11 Ha umi péicha he'íva toikuaa porã, ore rohai haguéicha ore kuatiañe'ẽme ore roñe'ẽ jevyva'erã pende apytépe. 12 Ore noroñembojojaséi umi ojupénte oñembotuicháva rehe, ni ndoroikoséi ha'ekuéra oiko háicha, ko'áva oñeha'ã ojuehe ha oñembojoja avei ojuehe ha péicha ohechauka naiñakã porãiha. 13 Ore noroñembotuichaséi, Ha'e voi orerenóigui romba'apo haña hembiapópe ha péicha ore roguahẽ avei pene rendápe. 14 Ore ndorojúi hekope'ỹ pene rendápe, roju katu Ñanderuete orembou haguére pene rendápe, Ñanderuete ñe'ẽ porãite reheve. 15 Ore noroñembotuichái romba'apo haguére kokue ambuépe ore rembiapórõguáicha, roha'ärõnte okakuaa porãve haña pende jerovia ikatu hañaicha peẽ pehechakuaa avei ore rembiapo pende apytépe, 16 ha roñeha'ã romyasãi haña Ñanderuete ñe'ẽ porãite ambue tavakuérape oíva guive pende ypýpe téra mombyry oñemyasãi'ỹ haguépe gueteri Hesu Crístope, ore noroñembotuicháigui ambue tembiapo rupi. 17 Upe oñemomba'eguasuséva, tomomba'eguasú Ñanderuetepe. 18 Ndopyta porãi upe oñemoĩ poráséva ojupe, ojererohoryva'erã upe Ñanderuete omomorávape uvei.

2 Corinthians 11

1 Mba'éicha tamora'e pehechakuaa che reko tarovamiha, ajépa peẽ peropu'akapáta che ha'étava guive ko'ãga. 2 Cherakate'ỹ ningo penderehe Ñanderuete rakate'ỹ reheve, che pomomenda peteĩ kuñataĩ imarã'ývaicha peteĩ ména rehe año: Hesu

Crísto rehe. 3 Akyhyje ningo ku mbói ombotavy haguéicha Évape, péicha pe mbói ombotavymo'âma avei pene pensamientokuérape , pejei haña Hesu Crísto reko potĩgui, pejapyhy haña Satana reko ky'a. 4 Ou ramo pene rendápe peteĩ omombe'úva peẽme ambue Hesu, peẽ pehendu'ỹva ore jurúgui, peẽ pehendu porã avei ichupe, térãpa ou ramo pene rendápe peteĩ oguerúva ambue pytu ndaha'éiva pe Pytu Porãmbáva oñeme'ẽmava'ekue peẽme, peẽ peĩpe'a avei ichupe ñuarã pende py'apýgui; térãpa oñuahẽ ramo pene rendápe peteĩ omyasãiva ambue evangélio , ndaha'éiva ore romombe'u haguéicha peẽme, peẽ pehenduse avei. 5 Chéverõ ñuarã katu che nachemichĩvéi umi ambue apostolkuéra oñuahẽva guive pene rendápe ha oñemomba'eguasuetereivagui. 6 Che ndachekatupyryĩ ramojepe che ñe'ẽme (ha'ekuéraicha), chekatupyry katu pe kuaapy arandu (entendimiẽto) oñeme'ẽmava'ekue chéve, ha ahechaukamava'ekue peẽme opaite mba'épe. 7 Térã piko añemohembiapo vai, añemomirĩ haguere peẽ peñembotuichave haña, ha amombe'u rei haguere peẽme Ñanderuete ñe'ẽ porãite. 8 Ambue Hesu Crísto iglésia ome'ẽ chéve pirapire amba'apo haña pende apytépe. 9 Ha aime ramoguarẽ pende apytépe Macedónia pegua hermanokuéra chepytyvõ che remikotevẽme, ani haña chepohýikuri peẽme ha ndachepohyisẽi mba'évẽpe che renonderãme peẽme. 10 Hesu Crísto oiko háicha chepyte, peichaite Greciayguakuéra ndoipe'amo'ãi chehegui pe terakuã porã che arekóva. 11 Mba'érehẽpa péva, ndapohayhúigui piko. Nahániri, Ñanderuete oikuaa porã voi che pohayhuha. 12 Pe che ajapova'ekue ko'ãña peve ajapovéta avei che renonderãme, amboty haña umi cherehe oñemoĩva juru, ha oñembotuicha reiva, openságui ha'ekuéra apóstol porãha oréicha. 13 Ha'ekuéra ningo apóstol gua'u ha mba'apohára japu, ha'ekuérante ningo oñemoĩ ojupe Hesu Crísto apóstol ramo. 14 Ha péva ningo ndaipóri mba'érehẽpa jahecharamo haña, Satana voi omoambuema hete, ojehechauka haña peteĩ ángel omimbipáva ramo. 15 Upévore ningo namba'eguasuvéi Satana rembiguakuéra, omoambue ramo jepe heko ha ijepokuaa. Pe ára pahápe oñemyengoviapáta ichupekuéra hembiapokuéra ojerure háicha. 16 Ha'e jevy ani haña avave oimo'ã chetarovaha; opáichavo chemoñuahẽmĩnte itarovávaicha, ajejapo haña michĩvéva ramo. 17 Umi mba'e añe'ẽtava ningo nañe'ẽi Hesu Crísto he'iuakágui chéve, añe'ẽ uvei itarovávaicha, ajejapo haña. 18 Heta oĩgui ojererovúva ikuimba'e rete rembipota vai rupi, che ajerervuse avei michĩmĩnte jepe. 19 Peẽ pende py'aite guive pehenduse voi umi itarovávape, peẽ peĩmo'ãgui penearanduha. 20 Peẽ ningo peikose voi hembiguaikuéra ramo, ha'ekuéra penemokõrõ jepe, ha'ekuéra oñemomba'éro jepe penderehe, ha'ekuéra oñembotuicháro jepe, ha'ekuéra pende rovetetáro jepe. 21 Atĩ ramo jepe ha'e haña orekangyetereihã rojapo haña umi mba'e penderehe, ha'ekuéra oñembopy'aguasúgui che añembopy'aguasuse avei, ko mba'e kóva katu che añe'ẽ itarovávaicha: 22 Ha'ekuéra hebréo , che avei. Ha'ekuéra Israelgua, che avei. Ha'ekuéra Abraham ñemoñarenguéra, che avei. 23 Ha'ekuéra piko Hesu Crísto rembiguái, chéma katu hetave, añe'ẽ ramojepe itarovávaicha ko'ã ñe'ẽ ko'ávare, amba'apo pohyive ichuguikuéra, hetave ára ahasa cárcelpe , hetave añembuepoti, hetave jevy ahasa asy amano hañaicha. 24 Judayguakuéra chenupã vai 5 jevy, oitývo che retére meme jevy 39 teju ruguái. 25 Mbohapy jevy chenupã vai yvyra po'ípe, peteĩ jevy oity itakuéra che retére chejuka hañaicha, mbohapy jevy ho'yguy pe barco guasu che ahahápe, peteĩ pyhare ha peteĩ ára pukukue ahasa yguasu mbyetépe. 26 Aviaja aja ahasa heta pelígro : Ysrykuéra rupi, mondahakuéra apytépe, che retáyguakuéra voi rupi, tetã ambueyguakuéra rupi, tavakuérape, desiértope , yguasu apére, ñane hermano gua'ukuéra apytépe, 27 heta tembiapo ha jehasa asýpe, heta kera'ỹme, ñembyahýi ha y'uhéipe, heta jevy che ndakarúi, chero'y ha cheopivova'ekue. 28 Opaite ko'ã mba'e ári chejopy avei umi mba'e ouva ko'ẽ ko'ẽre che'ári ha avei ajepy'apy Hesu Crísto iglesiakuéra rehe. 29 Máva piko hasy ha che ndacherasýi avei. Máva piko ho'a tembiapo vaípe ha che nañembyasyiete. 30 Tekotevẽtarõ ajererovu, ajerervuse che kangykuépe. 31 Ñandejára Hesu Crísto Ru, toñemomba'eguasú opaite ára atyguasukuérape, Ha'e ningo oikuaa porã che ndachejapuiha. 32 Pe táva Damásco ruvicha, oĩva pe tetã ruvicha Arétyas poguýpe, chejapyhyukaseva'ekue, 33 chemboguejy katu hikuái peteĩ ajakaguasúpe pe táva tapiakua rupi, che akañy haña ipoguyguikuéra.

2 Corinthians 12

1 Che ajerervovueva'erãmante, naiporãi ramojepe, amombe'uségui umi ta'ãnga ha umi mba'e Hesu Crísto ohechaukava'ekue chéve chepayetépe (visiónpe). 2 Aikuaa ningo peteĩ kuimba'épe ojeroviáva Hesu Crísto rehe, ojaipoma 14 año , ojehupiva'ekue yvára mbohapyha peve, ndaikuaaiete katu hete reheve, térã hete'ỹ

rehevépa. 3 Ha pe kuimba'e, hetépe térã hete'ýre, che ndaikuaái, Ñanderuete katu oikuaa porã, 4 ogehupiva'ekue paraísope, ha upépe ohendu ñe'ẽ ikatu'ýva oje'e ha ndaikatúiva oñembohasa yvyariguakuérape. 5 Upépare ajererovuse, chejehénte katu ndajererovúi, che kangykue rehénte uvei ajererovuse. 6 Ha che ajererovuse ramojepe, che ndachetarováí, che ha'égui pe añetegua. Che ajejoko katu, ani haña avave oimo'ã che mba'eguasuha, ohehávare cherehe térã ohendúva rehe chehegui. 7 Ha ani haña che añembotuichaiterei pe ojehechaukava'ekue rehe chéve, oñemoĩ che retépe peteĩ ñuatĩ hakua chekutúva, peteĩ Satana ángel cherovapeteva'erã, ani haña che añembotuichaiterei. 8 Mbohapy jevy che ajerure asy Ñanderuetepe oipe'a haña ko mba'e kóva chehegui. 9 Ha'e katu ombohováí chéve: Iporãntema (ovaléma) ndéve che poriahuvareko pu'aka. Che pu'aka ojehechauka porãmbáre ikangývape guarã. Upépare che py'aite guive añembotuichase che kangykue rehe uvei, omba'apo porãve haña chepype Hesu Crísto pu'aka. 10 Upépare avy'a chekangkue rehe, jeja'ópe, temikotevéme, jehasa asýpe, persecuciónpe, jejopy vaípe, ahasava'ekue Hesu Crísto rehehápe; péicha ningo ojehu, chekangy ramo, chembarete. 11 Che añembotarováma añembotuicha haguére, peẽ katu chemuña muña kóvape guarã. Peẽ cherechakuaa porãva'erãmo'ã, mba'évépe che nachemichívéi umi apóstol añembotuichávagui, che ndaha'éi ramojepe mba'eve. 12 Opáichavo umi mba'e ojehuva'ekue rupi pende apytépe ohechauka che, apóstol añeteguaha: Paciência, techaukaha (señaes) ha pu'aka rembiapo (milágro, techapyrã) rupive. 13 Mba'épepa peẽ penemichíve ambue Hesu Crísto iglésiagui, ndaikói haguérente peẽme guarã peteĩ cárga pohýi ramo (ndaipotáigui pende contribucion), peperdonami ko che jejavy kóva. 14 Peikuaa porãke añembosako'íma aha hañaicha pene rendápe mbohapyha jevýma ha ndachepohyiséigui peẽme, ndahekáigui pende pirapire, peẽmente poheka; ndaijái ta'yrakuérape oñongatu heta mba'erepy ituvakuérape guarã, tuvakuéra ita'yrakuérape guarãnte uvei. 15 Che katu, py'aporãme, aiporúta arekóva guive peẽme guarã, ha che rekove jepe ame'ese pene ánga rayhupápe, peichaite che pohayhu, mba'éguipa upémaramo peẽ chemboyke ha ndacherayhu porãséi. 16 Chete voi ndachepohýiri ramojepe peẽme, oĩ umi oimo'áva che pombotavy hague ha peẽ peike hague che ñuhãme. 17 Añete piko che pombotavýra'e che remimondo ohova'ekue rupi pene rendápe. 18 Añetehápe che amondo Títope pene rendápe peteĩ ñane hermano ndive, ha'ekuéra piko penembotavýra'e. Ndroikóipara'e ore peteĩ Pytu Porãmbáva poguýpe. Ndroikói piko ra'e hekópe oñondivepa pende apytépe. 19 Are guivéma ningo peimo'ã ore roñemoĩ porãseha pene renondépe. Ñanderuete ha Hesu Crísto renondépe katu ore roñe'ẽ opaite ko'ã mba'e ko'áva, peẽ che rayhuhára pekakuaa porã haña pende jeroviápe. 20 Akyhyje ningo añahevo pene rendápe ndapojohúirõ che aipota háicha, ha peẽ chejohúrõ avei ndapeipotái háicha. Akyhyje oĩ ramoñarã pende apytépe: Ñorairõ, ha'éntese, pochy, juavy, jererovu, sarambi. 21 Che akyhyje aha jevýrõ pene rendápe Ñanderuete chemomirĩ ramoñarã pene renondépe, ha che añembyasyetéta heta oñemohembiapo vai haguére ha ndojevy porãmbái gueteri Ñanderuete rape potĩme, ndopoipáigui hembiapo vaigui, ni hecomeguáigui, ni heko ky'águi.

2 Corinthians 13

1 Ko'ã mba'e ha'ese aha ramo mbohapyha jevy pene rendápe. Mokõi térã mbohapyha techahare ñe'ẽ rupi oñemoañetéta opaite mba'e. 2 Ha'éma voi ha ha'ese jevy che aime ramoguaréicha mokõiha jevy pende apytépe, péicha avei ko'ãga chepore'ýme ha'ese umi oñemohembiapo vaiva'ekuépe ha opavavépe che aha jevývo ndahechakuaamo'ãi avavépe. 3 Hesu Crísto ojekuaauka peẽme che juru rupi, Ha'e ningo naikangýi, ipu'akaite uvei pendepype. 4 Hesu Crístope oñemoĩ kurusúre Ha'e ikangy jave, ko'ãga katu oikove jevy Ñanderuete pu'aka rupi. Upéicha ore kangy ramojepe avei, orembarete hendive Ñanderuete pu'aka rupi peẽme guarã. 5 Peitypeka (peheka) pende py'apy, peime porã piko térã nahániri pende jeroviápe, peñeha'ã porãke pendepype. Ndapehechakuaái piko Hesu Crísto oíha pendepype, ha ndaupéichai ramo ningo peẽ Hesu Crísto rehegua gua'u. 6 Che katu aha'arõ peẽ pehechakuaa ore Hesu Crísto remimbou añeteguaha. 7 Ore katu rojerure Ñanderuetepe, ani haña peẽ pejapo mba'eve ivaíva. Ani haña ore roñembotuicha, Ñanderuete renondépe, peẽ voi pejapo haña tembiapo porã, ore ropyta ramojepe heko pegua'ýva ramoguáicha. 8 Ore ndaikatúi roñemoĩ pe añetegua rehe, roñemoise katu ipoguýpe. 9 Upépare ore rovy'a orekangy ramo ha peẽ penembarete jevy, roipotáguinte peẽ peiko porãmba jevy Hesu Crísto poguýpe. 10 Upépare che pene pore'ýme ahaíma ko kuatiañe'ẽ kóva, ani haña aime jave penendive aña'ẽ pohýi

peẽme, ha aiporu pe pu'aka (autoridad) Ñanderuete voi ome'ẽmava'ekue chéve aporomopu'ã haũa, ndaha'úi aporombyai haũa. 11 Ipahápe, che hermanokuéra , che ha'ese peẽme: Pevy'aite, peheja ambuekuéra tapenemboheko ha tapenepytyvõ peiko porã jevy haũa Ñanderuete renondépe, upévore peñembopy'apeteĩ jevy ha peiko py'aguapýpe oñondivepa, ha Ñanderuete, pe mborayhu ha py'aguapy Jára, penemoirũta. 12 Peñomomaiteĩ ñehetũme oñemboheko potĩva ojepokuaa háicha. Opaite Hesu Crísto reheguáva penemomaiteiuka. 13 Ñandejára Hesu Crísto jeporiahuvereko, ha Ñanderuete mborayhu ha Pytu Porãmbáva ñembopy'apeteĩ toĩ opavave penendive.

Galatians 1

1 Che, Páblo, Hesu Crísto remimondo (apóstol), ndaha'úi kuimba'e rembipota rupi ajeporavova'ekue, Hesu Crísto ha Ñandejára Ñanderuete rembipota rupi aiko hemimondo ramo, Ñanderuete omoingove jevy haguére Hesu Crístope omanova'ekue apytégui. 2 Opaite hermanokuéra chendive oĩva, omomaiteĩ Galácia iglesiakuérape : 3 Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Crísto tapenembopy'a porã ha tapenembopy'aguapy. 4 Hesu Crísto oñeme'ẽva'ekue ojupe ñane rembiapo vai rehehápe, ñandepé'a haũa ko ára atyguasúvaigui, Ñanderuete rembipota porã rupi. 5 Toñemomba'eguasúva ichupe ára atyguasukuéra guive ára atyguasukuéra peve. 6 Chembopy'andýi ningo peẽ pya'e peñemboykeháre Ñanderuetégui, Ha'e ningo penerenoiva'ekue Hesu Crísto py'aporã rupi ha ko'ãgã peho ambue evangélio gua'u rapykuéri, 7 ndaipóri ningo ambue evangélio añeteguáva; oĩ ningo pende apytépe umi penemoangkõiva ha ombyaiséva Hesu Crísto evangélio . 8 Ore térã yvága rembiguái omombe'u ramo ambue evangélio peẽme, oñeme'ẽmava'ekuégui peẽme ore juru rupi, upévape toñemaldeci (tojeharu). 9 Ro'e haguéicha, péicha che ha'e jevy ko'ãgã: Oime ramo omombe'úva peẽme ambue evangélio oñeme'ẽmava'ekue peẽme, upévape toñemaldeci . 10 Amyasái piko pe evangélio añemoĩ porãségui yvyariguakuéra ndive térãpa cheñe'ẽrenduségui Ñanderuetépe. Che añemoĩ porãse rire yvyariguakuéra ndive che ndaikoveiva'erãmo'ã Hesu Crísto rembijokuái ramo. 11 Che hermanokuéra , aikuaa ningo peẽme, pe evangélio che amombe'úva'ekue peẽme ndaha'eiha yvyarigua akãgui rei oséva'ekue. 12 Che ningo ndahupitýi ko evangélio yvyarigua pógui ni yvyarigua juru nachembo'eiva'ekue, Hesu Crísto voi ome'ẽ chéve ko evangélio kóva, Ha'e ojehechauka ramoguare chéve. 13 Pehendumava'ekue ningo mba'éichapa ra'e che fariséo rekópe aiko Judayguakuéra apytépe, che voi añemoiva'ekue Hesu Crísto iglésia rehe ha añeha'ãmba aipy'apy ha ambyai haũa. 14 Ha che añeha'ãmba añemotenondeve haũa fariséo ramo che Juda retãyguakuéra apytépe, cherakate'ỹetereiraságui Judaygua reko ha hembiapoukapykuéra rehe. 15 Ha hi'ãgui Ñanderuetépe, Ha'e cherenoiva'ekue ipy'aporã rupi chendive che sy rye guive, 16 ohechaukaségui chepye Ita'ýra Hesu Crístope, amyasái haũa ichupe ambue tetãnguérape. Upévore che nañemongetái avave ndive, 17 ni ndahái Jerusalénpe añemongeta haũa ambue apostolkuéra ndive, oñehenoimava'ekue che mboyve, che aha uvei Arábíape, ha upéi aju jevy Damáscopo. 18 Ohasa rire mbohapy año , ajupi Jerusalénpe, añe'ẽ haũa Pédro ndive, ha apyta hendive 15 ára (día). 19 Ambue apostolkuérape katu che ndahechái, Jacóbo, Ñandejára Hesu Crísto ryvy añómente. 20 Ko mba'e kóva ahaíva peẽme Ñanderuete renondépe hi'añete, che ndachejapúi. 21 Upéi aha Síria ha Cilícia retãme. 22 Hesu Crísto iglesiakuéra oĩva guive Judéa departaméntope katu ndacherechái. 23 Ohendũnte hikuái oje'eha: Upe yma ñanemuñava'ekue ñandejukauka haũa, ko'ãgã omyasáihína Hesu Crísto evangélio , pe ha'e ombyaiseva'ekue. 24 Ha omomba'eguasúva hikuái Ñanderuetépe cherehe.

Galatians 2

1 Ohasa rire 14 año , che aha jevy Jerusalénpe Bernabe ndive, ha agueraha avei Títope chendive. 2 Che aha Jerusalénpe Ñanderuete ojehechaukágui chéve ahava'erãha. Ha aikuaa Hesu Crísto iglésia karai ancianokuérape pe evangélio che amyasáiva ambue tetãnguéra apytépe, ha añoháme ohendu haũa hikuái che jurúgui che rembiapokue, hesakuérapepa iporã térã nahániri. 3 Ha Títo oĩ uperõ chendive, ha'e ningo peteĩ Greciaygua, nombopire'i'oukái (noñecircuncidaúkai) jepe hikuái ichupe. 4 Ore katu roñemoĩ umi hermáno gua'u rehe, oikéva'ekue ñemiháme ore apytépe oipyguara haũa pe sãso (libertad) roguerekóva Hesu Crísto ndive, ha orejopy hikuái ore roiko jevy haũa Moises rembiapoukapykuéra poguýpe. 5 Umi hermáno gua'u poguýpe ningo ore noroñemoĩri sapy'amínte jepe, pe evangélio añetegua opyta haũa peẽme ñuarã oñemoambue'ỹre. 6 Ha umi apóstol

nachembo'úi mba'eve ipyahúva. Heta voi ningo oĩ oñembotuichaséva apostolkuéra renondépe, che nahániri, Ñanderuete katu noma'úi avei vyvarigua rerakuã porã rehe. 7 Upéva rãngue ha'ekuéra ohechakuaa porã avei Ñanderuete oipotaha che amyasái Hesu Cristo evangélio Israelgua'ývape, Pédro omyasái háicha pe evangélio Israelguakuérape. 8 Ñanderuete pu'aka omba'apo porã háicha Pédrope omyasái haña pe evangélio Israelguakuéra apytépe, upéicha Ñanderuete omba'apo avei chepype che amyasái haña Hesu Cristo evangélio Israelgua'ýva apytépe. 9 Upéicha Jacóbo, Pédro ha Juan, ojererekóva umi omyakáva ramo Hesu Cristo iglésia (Jerusalénpe) ohechakuaa porã Ñanderuete cherenói hague imborayhu rupi, upévare orepopyhy hikuái, chéve ha Bernabépe, ha he'i oréve roho haña romyasái Hesu Cristo evangélio Israelgua'ývape, ha'ekuéra omyasái háicha Israelguakuéra apytépe. 10 Ojerurénte oréve oremandu'ami haña mboriahukuéra rehe (oikovahína Jerusalénpe), ha upéva ningo añeha'amba ajapo haña avei. 11 Upéi Pédro ou ramoguare Antioquíape, hovápe che añemoi hese ha'e ojejavu haguére. 12 Pédro okarúgui Israelgua'ýva ndive Jacóbo remimondokuéra oñuahẽ mboyve hendápe, ha Jacóbo remimondokuéra ou rire, Pédro oñemomomyry ha ndokarusevéi Israelgua'ýva ndive, okyhyjégui umi Israelguakuéragui. 13 Upéramo umi ambue Israelgua, ojeroviáva Hesu Cristo rehe, oñembohova mokõi avei Pédro ndive, ha Bernabé jepe hova mokõi avei. 14 Ha ahecháma ramo ha'ekuéra ndaikói pe evangélio he'i háicha, ha'e Pédrope opavave rovake: Nde Judaygua ramo, mba'érehépa reiko Judaygua'ýva rekópe ha rejopy gueteri Judaygua'ývape oiko haña Judaygua rekópe. 15 Ñande ñanace Judaygua ramo, upéicharõ ñande ndaha'úi tetã ambueyguakuéra angaipavóra. 16 Jaikuaa ningo vyvariguakuéra noñemboheko potĩri ojapo ramojepe Moises rembiapoukapy, ojerovia rire uvei Hesu Cristo rehe ae, ha ñande avei jajeroviáva guive Hesu Cristo rehe Ha'e ñanemopotĩ, ndaha'úi jajapo haguére Moises rembiapoukapykuéra, avave noñemboheko potĩkuaáigui ojapo ramojepe Moises rembiapoukapykuéra. 17 Ñande jaheka ramo pe teko potĩ (justícia) Hesu Cristo rupi jajeroviágui hese ha jaiko ramo gueteri pe angaipa poguýpe, upéicharamo Hesu Cristo oiko avei angaipa rembiguái ramo, ha péva ndikatuiete. 18 Hesu Cristo chepe'a riréma pe Moises rembiapoukapy poguýgui, ha che voi ajesalvase jevy ramo ajapógui Moises rembiapoukapy che pu'aka rupi, upéicharamo Hesu Cristo omano rei chéve ñuarã, ha che aiko gueteri angaipa poguýpe; angaipavóra oñeperdona'ýva ramo. 19 Moises rembiapoukapy rupi amanóma ko'ã tembiapoukapy ko'ãvape ñuarã, aikove haña Ñanderuetepe ñuarã, (Hesu Cristo rembiapo porã kurusu rehe). 20 Che añembokurusúmagui Hesu Cristo ndive, ndaikovéima che, Hesu Cristo oikógui chepype. Che aikove ramojepe che ro'ópe, aikove che jerovia rupi Ñanderuete Ra'y rehe, Ha'e cherayhúgui ha oñeme'ẽmava'ekue che aikove haña Ha'érupi. 21 Che namboykéi Hesu Cristo mborayhu (ojehechauhákamava iñemano rupi); añemboheko potĩse rire, ajapóvo Moises rembiapoukapy, Hesu Cristo omano reieteva'erãmo'ã chéve ñuarã.

Galatians 3

1 Peẽ Galáciaygua pendevýro. Mávapa ojapo ra'e encánto penderehe (penembopaje). Pende resa renondépe ningo ojekuaauka porãite mba'éichapa Hesu Cristo oñemosáingo kurusúre. 2 Kóva aňónte aikuaase pendehegui: Pehupitypara'e Ñanderuete Pytu Porãite pejapógui Moises rembiapoukapykuéra, térãpa pejeroviágui Hesu Cristo rehe pehupity pe Pytu Porãmbáva. 3 Aje piko pendevýro, peñepyrũ rire peiko Ñanderuete Pytu Porãite poguýpe piko ko'ãga pejapo jevy pende vyvarigua rete pu'aka rupi (pende reko vyvarigua pu'aka rupi), peikose jevy piko pende vyvarigua rete rembipota vai poguýpe. 4 Umi mba'eguasú Hesu Cristo ome'ẽmbáma rire peẽme piko ko'ãga ndovalevéi mba'eve peẽme ñuarã, pejerovia reiete piko (Hesu Cristo rehe). 5 Ñanderuete ome'ẽ ramoguare peẽme pe Pytu Porãmbáva , Ha'e ojapomava'ekue milagrokuéra pende apytépe; Ha'e piko ome'ẽ peẽme pe Pytu Porãmbáva pejapógui Moises rembiapoukapykuéra térãpa pejeroviágui Hesu Cristo rehe. 6 Abraham ojeroviágui Ñanderuete rehe ojehechakuaáma ichupe heko potĩva ramo. 7 Peikuaa porã voi umi ojeroviáva Ñanderuete rehe opytáma Abraham ra'y ha itajýra ramo. 8 Ñanderuete kuatiañe'ẽ yma guive voi ohechauhákama pe jerovia rupi Ñanderuete rehe tetãnguéra ohupityta teko potĩ, ha upévare oñeme'ẽ tenonde avei Abrahámpa pe promesa : Ndérupi ojevohasava'erã opaite tetãnguérape, (Génesis 12,3 18,18). 9 Upévare umi oikóva pe jeroviapype ojevohasava'erã, Abraham ojevohasa haguéicha avei. 10 Opaite umi ohupityséva teko potĩ ojapógui Moises rembiapoukapykuéra opyta gueteri pe maldicion poguýpe, Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i voi ko'ã mba'e ko'áva: Oñemaldecíma opaite umi ndojapopáiva hekópe Moises

rembiapoukapykuéra, (Deuteronomio 27,26). 11 Hesakã porãmapa peẽme, avave ndojesalvaiha ojapopa ramojepe Moises rembiapoukapykuéra, Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'ígui: Pe heko potĩva oikoveva'erã ojerovia ramo, (Habacuc 2,4). 12 Moises rembiapoukapy ojuavy Hesu Cristo jeroviágui, Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'ígui: Upe ojapopáva hendáicha Moises rembiapoukapykuéra oikoveva'erã, (Levítico 18,5). 13 Hesu Cristo ningo ñandejoguáma tembiapoukapy maldicion rehegua poguýgui, ñane maldicion ho'águi hi'ári. Ha upévare Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'í: Oñemaldecíma opavave oñemosãingóvape yvyra rehe, (Deuteronomio 21,23). 14 Pe jehovasa oñeprometemava'ekue Abrahámpe oñeme'ẽma Hesu Cristo rupi opaite tetãnguérape, ha pe Pytu Porãmbáva oñeprometema va'ekue jahupity avei jajeroiviágui (Hesu Cristo rehe avei). 15 Che hermanokuéra pomomandu'ase peteĩ mba'e ojuhúva ñande kuimba'e ha kuñakuéra apytépe: Peteĩ kuimba'e térã kuña rembipota paha ojehei ha oñefirma rire peteĩ kuatiañe'ẽme ha'e omano mboyve, avave ndaikatúi ombyai térã ombojoapyve peteĩ mba'e upe kuatiañe'ẽ he'ivagui, ha'égui pe kuatiañe'ẽ jára rembipota paha. 16 Ha pe promesa oñeme'ẽmava'ekue Abrahámpe ha iñemoñarépe, nde'íri iñemoñarenguérape, hetaperõguáicha, peteĩmente uvei: Ne ñemoñarépe, ha péva ningo Hesu Cristo voi. 17 Ko che ñe'ẽ kóva rupi che ha'ese: Peteĩ ñe'ẽ Ñanderuete oprometemava'ekue Abrahámpe hembipotate ramo, ndaikatúi opyta rei Moises rembiapoukapy rupi, oñeme'ẽmava ichupe 430 año uperire. 18 Ñande jahupity rire Ñanderuete me'ẽmby jajapógui Moises rembiapoukapy, upéicharamo ndaha'eveimava'erãmo'ã peteĩ me'ẽmby (jopói) Ñanderuete katu ome'ẽmava'ekue ipromesa rupi. 19 Aipórõ, mba'erã piko oĩ Moises rembiapoukapykuéra. Moises rembiapoukapykuéra oñeme'ẽma kuimba'ekuéra ha kuñakuérape hembipoti vaikuéra (angaipakuéra) rehe, ha omoirũ haгуánte pe promesa, ou peve pe ñemoñare oñeprometemava'ekue osalva haгуa, peteĩ yvaga rembiguái he'iuka haguéicha. 20 Pe ombopy'apeteĩva ou ombopy'apeteĩ haгуa hetave apytépe, Ñanderuete katu peteĩtente. 21 Aipórõ Moises rembiapoukapy oñemoĩ piko Ñanderuete promesa rehe. Mba'evéicharamo. Oñeme'ẽ rire peteĩ tembiapoukapy omoingovekuaáva upéicharamo pe salvacion ouva'erãmo'ã peteĩ tembiapoukapy rupi. 22 Ñanderuete kuatiañe'ẽ katu omoĩ opaite kuimba'ekuéra ha kuñakuéra angaipa poguýpe, ome'ẽ haгуa ichupekuéra ko promesa kóva: Hesu Cristonte osalvataha opavave ojeroviávape guive hese (Romayguakuérape 3,9 24). 23 Oгуahẽ mboyve pe jerovia japytapamava'ekue pe tembiapoukapy poguýpe, ñañembotýrõguáicha pe tembiapoukapýpe, ojehechauka ha oñepyrũ meve pe jerovia (ára atyguasu pyahu Hesu Cristo ndive). 24 Upéicha ningo (Moises) tembiapoukapykuéra opyta ñande rerekua ramo (capataz ramo) Hesu Cristo ou peve jahupity haгуa ñande salvacion jajeroiviágui Hesu Cristo rehe. 25 Ou rire pe jerovia (ára atyguasu), nañaimévẽima pe terekua (Moises rembiapoukapy) poguýpe. 26 Opavave peẽ ningo Ñanderuete ra'y ha itajýra pejerovia guive Hesu Cristo rehe. 27 Opaite peẽ pejebautizaukama Hesu Cristotype, peñemondéma Hesu Cristogui (oñembohekóma Cristo rekógui). 28 Hesu Cristotype ndaiporivẽima Judaygua ni Greciaygua, ndaiporivẽima tembiguái ni patron , ndaiporivẽima kuimba'e ni kuña, opavave peẽ peiko peteĩ tekove pyahu Hesu Cristotype. 29 Ha peẽ Hesu Cristo mba'érõ, upéicharamo peẽ Abraham ra'y ha itajýra, ha pehupity avei Ñanderuete promesa (herencia).

Galatians 4

1 Ko'ã mba'e ko'áva rupi che ha'e: Peteĩ túva omano ramo, ita'yra opyta peteĩ terekua poguýpe itúva he'imava'ekue peve, ha péva mboyve ita'yra ndojuavýi peteĩ tembiguái oimeraẽvagui, ha'e ramojepe opaite mba'e jararã. 2 Oĩ uvei herekua ha iñangarekohára poguýpe, upe ára itúva omoĩ hague peve. 3 Upéicha avei ñande, ñanemitã ramoguare jaikomava'ekue Satana ha ñande yvyarigua reko vai poguýpe. 4 Oгуahẽvo pe ára Ñanderuete oiporavomava'ekue, Ha'e ombou Ita'yra ko yvy apére, onaceva'ekue peteĩ kuñataĩ heko potĩvagui ha opytáva Moises rembiapoukapykuéra poguýpe. 5 Ha'e ojogua haгуa umi opytávape ko'ã tembiapoukapy poguýpe ha oñeme'ẽ haгуa ñandéve pe derécho jaiko haгуa Ñanderuete ra'y ha itajýra ramo. 6 Peẽ peikómagui ita'yra ha itajýra ramo, Ñanderuete ombou Ita'yra Pytu Porãite pende py'apýpe osapukáiva: Abba , he'iséva ore Ruete, (Romayguakuérape 8,15). 7 Upévare ñande ndaha'evẽima tembiguaikuéra, ñande ita'yra ha itajýrama, ha ñande ita'yra ha itajýra ramo oñeme'ẽta avei ñandéve ñane mba'erã Ñanderuete rupi. 8 Ymave ningo ndapeikuaaiva'ekue Ñanderuetepe, ha peserviva'ekue umi jára gua'úpe. 9 Ko'ágã katu peikuaáma Ñanderuetepe, iporãve katu ja'e Ñanderuete pendekuaaha, ha mba'eicharupípa péicha peikose jevy Satana ha pende yvyarigua reko vai

poguýpe. 10 Peẽ pemboarete jevýma arakuéra, jasy aretekuéra ha añokuéra (pejesalvase piko pene rembiapo rupi). 11 Akyhyje amba'apo reihague pende apytépe penderehe. 12 Che hermanokuéra, ajerure peẽme, peiko haũa che aiko háicha ko'áũa, che aikomava'ekuégui avei peẽ peiko háicha; peẽ nachembopochýi mba'evépe. 13 Peẽ ningo peikuaa voi, che rete hasy hague añepyrũ ramoguare amombe'u pende apytépe Ñanderuete ñe'ẽ porãite, 14 ha che rete peporombojeguaru ramojepe, peẽ napeñemombyrýi chehegui, napetĩri chehegui ni napendyvúi che renondépe, peẽ chemoũuahẽ porã uvei ku Ñanderuete yvága remimondóicha, térã Hesu Crístoicha. 15 Moõ piko opyta pende roryete peguerekova'ekue. Che aikuaa porã, ikatu rire peẽ penohẽva'erãmo'ã pende resa peme'ẽ haũa chéve. 16 Aikóma piko pende rehe ija'e'ýva ramo, amombe'u haguere peẽme pe añetegua. 17 Umi apóstol gua'u hakate'ý penderehe ha oñeha'ãmba peẽ pemoirũ haũa ichupekuéra, ndaha'úi teko iporãvape ġuarã, peiko haũa uvei hembiguaikuéra ramo. 18 Iporã ningo peẽ penerakate'ý opaite árape pe teko iporãvape ġuarãre, ha anítei aime javénte penendive. 19 Che ra'ykuéra ha che rajykuéra, cherasyete jevy penderehe peteĩ kuña imembyrõguáicha, Hesu Crísto reko ojehechakuaa peve avei pende rekovépe. 20 Ko'áũa voi aimeseiterei pende apytépe ikatu haũa che añe'ẽ peẽme ambue hendáicha, ndaikuaavéigui mba'épa ha'evéta peẽme. 21 Peje chéve, peẽ peimeséva umi tembiapoukapykuéra poguýpe: Peẽ piko ndapeikuaái mba'épa pe tembiapoukapy he'i: 22 Ñanderuete kuatiañe'ẽme ojehaíma voi: Abraham ita'yra mokõi, peteĩ hembiguaíi memby, pe ambue katu hembirekoteéva memby, ndaha'éiva peteĩ tembiguái, peteĩ isāsóva uvei ha'e (Génesis 21,2 9). 23 Pe tembiguái memby onace vyvarigua rete rembipota rupi, pe isāsóva memby onace Ñanderuete oipotágui ha ipromésa rupi. 24 Ko mba'e kóva peteĩ ñe'ẽ ñembojoja (ta'ãnga) ha ohechaukase ko'ã mokõi kuña rupi oikomava'ekue mokõi ñembopy'apeteĩ, peteĩ pe cerroru su Sinai rehegua, imembykuéra ha iñemoñarenguéra ningo tembiguái memby, Agar, isy oiko haguéicha avei. 25 Arábia retã ñe'ẽme Agar he'ise cérro Sinai ha pe cérro Sinai oñembojojáva'erã ko Jerusalen ko'ağagua rehe, ha ko Jerusalen ko'ağagua oiko tembiguái ramo ita'yrakuéra ha itajyrakuéra ndive. 26 Pe Jerusalen yvategua katu, peteĩ kuña isāsóva, upéva ningo ñande sy. 27 Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i: Evy'a, nde kuña ikatu'ýva nememby, ha nde memby'ýre reikóva, epurahéi ha esapukái vy'apópe ne'íra haguere nememby, umi kuña ojepoíva imembyvéta umi kuña omendávagui, (Isaías 54,1). 28 Che hermanokuéra , peẽ ningo Isaákicha, peẽ Ñanderuete promésa ra'ykuéra. 29 Ymaguare ojehe haguéicha ojehe ko'áũa peve, yma Esau ombyaise haguéicha Isaákpe, upéicha ojehe avei ko'áũa umi ojerovia'ýva ombyaise umi Hesu Crísto rehe ojeroviávape, umi onacéva vyvarigua rete rembipota rupi ombyaise avei umi onacévape Ñanderuete Pytu Porãite rupi. 30 Mba'épa Ñanderuete kuatiañe'ẽ he'i péva rehe: Emosẽ ko tembiguái imemby ndive, ko tembiguái memby ndohupitymo'ái Ñanderuete jopói, pe isāsóva membýnte ohupityva'erã Ñanderuete jopói, (Génesis 21,10). 31 Upévare, che hermanokuéra , ñande ndaha'úi pe tembiguái membykuéra, pe isāsóva membykuéra uvei.

Galatians 5

1 Hesu Crísto ñanerenói pe teko sāsóme ġuarã, upévare pepyta hatãkena pe teko sāsóme ha anítei peñemoĩ jevy tembiguái cangállla poguýpe. 2 Peikuaa porãke, che, Páblo ha'e peẽme peẽ peñekytĩ'o ramo (peñecircuncida ramo), Hesu Crísto omano rei peẽme ġuarã. 3 Che aikuaauka jevy opavavépe, upe oñekytĩ'oukávape, ojapova'erã hekópe opaite Moises rembiapoukapykuéra. 4 Oimeraẽ ojesalvaséva ojapógui Moises rembiapoukapykuéra, upéva ojeíma Hesu Crísto poriahuverekógui (omboykémagui Hesu Crísto jopói). 5 Ñande ñaha'ārõ Pytu Porãmbáva pu'aka poguýpe, Hesu Crísto ñandesalvataha , jajeroviágui hese. 6 Hesu Crístope ġuarã upe oñekytĩ'oukáva térã upe oñekytĩ'ouka'ýva ndovaléi mba'evete, ñande jerovia rupínte uvei jahechauka ñane mborayhu ñane rembiapo porã rupi. 7 Peguatava'ekue tape porãme, máva piko pendejokóra'e, anive haũa peẽ peneñe'ẽrendu pe ñe'ẽ añeteguvape. 8 Koichagua tekombo'e ndoúi Ñanderuete'égui, penerenoimava'ekue. 9 Penemandu'a porãke: Michĩmi levadúra ombovupa pe jehe'a ojepatukáva (mása) (1 Corintoyguakurape 5,6). 10 Che ningo ajerovia penderehe, Hesu Crísto rupi peẽ peñemombyrýtaha upe penembopy'amokõivagui, upéva katuete oñembojovakéta, taha'e ha'éva. 11 Che hermanokuéra , che añetehápe amoherakuã ramo opaite Hesu Crísto reheguáva oñekytĩ'oukava'erãha gueteri, mba'érehépa upéicharamo Israelguakuéra chemuña gueteri, (oñemoĩ gueteri cherehe). 12 Mba'eichatamora'e ojecapauka nandi voi ojupe umi penemyangekõivape. 13 Che hermanokuéra ,

Ñanderuete ningo penerenói peiko hağua teko sāsóme (libertádpe). Ani peiporu, pe teko sāsó peiko jevy hağua pende yvyarigua rete rembipota vai poguýpe. Peñopytyvõ uvei Hesu Crísto mborayhu reheve. 14 Opaite Moises rembiapoukapykuéra oĩmbaite ko ñe'ẽ kóvape: Ehayhu nde rapichápe nde rejehayhu háicha (Levítico 19,18). 15 Peẽ pejosu'úrõ ha peñomokõ ramo, pema'ẽke ani hağua peñohundipa avei. 16 Che katu ha'ese peẽme: Peikókena Pytu Porãmbáva poguýpe, péicharamo ndapejapomo'ãvéi pende yvyarigua rete rembipota vai (Galaciayguakuérape 5,25). 17 Pe yvyarigua rete rembipota oñemoĩ pe Pytu Porãmbáva rehe, ha pe Pytu Porãmbáva oñemoĩ pe yvyarigua rete rembipota vai rehe, mokõivéva oñorãirõ oñondive ani hağua pejapo umi mba'e pejaposéva. 18 Pe Pytu Porãmbáva penesãmbyhy ramo, napeimevéima Moises rembiapoukapykuéra poguýpe. 19 Yvyarigua rete rembiapo ningo ojehechauka voi, ko'áva ha'e: Joguereko menda'ýre, pensamiénto vai, tekomeğua, 20 umi omomba'eguasúva ambue járape, paje (encanto), umi oñemoĩ reíva hapicha rehe, ñorãirõ, takate'ý, pochy, ha'éntese, umi omyasãiva ñe'ẽ vai hapicha rehe, umi omboja'óva kuimba'ekuérape térã kuñakuérape aty atýpe oñemoĩ hağua ojuehe, 21 envidia (py'a rasy), umi oka'úva, umi okaru hetaitereíva ha ambue koichagua mba'e. Che ha'e haguéicha peẽme, ha'ese jevy ko'ága: Opavave ojapovahína ko mba'e kóva ndoikemo'ãi Ñanderuete rekohápe (yvága). 22 Pe Pytu Porãmbáva katu hi'a: Mborayhu añeteguáva, tory, py'aguapy, paciência , oporombohorýva, py'aporã, jerovia, 23 ñemomirĩ, jejokokuaa. Moises rembiapoukapykuéra katu noñemoĩri ko'ã Pytu Porãmbáva'a rehe. 24 Hesu Crísto reheguáva katu omosãingo kurusúre hete, hembipota vai ha ipy'a ojerure asýva. 25 Ñanderuete ñanemoingove ramo Pytu Porãmbáva rupi, ñande jahejava'erã avei pe Pytu Porãmbáva tañanesãmbyhy. 26 Ani ñañembotuichase, ani ñañombopochy rei, anive jaipota ñande rapicha mba'éva.

Galatians 6

1 Che hermanokuéra , oime ramo peteĩ ho'áva tembiapo vaípe, peẽ peikóva Pytu Porãmbáva poguýpe, peñeha'ã peipytyvõ hağua ichupe ñemomirĩme, ha'e opu'ã jevy hağua, peñeñangarekóke katu ani hağua pejepy'ara'ã peẽ avei. 2 Peñopytyvõ pegueraha hağua oñondive pene mba'e pohýi (cárga) ha péicha pejapo ramo pehóvo pejapo hekópe Hesu Crísto rembiapoukapy. 3 Oime ramo pende apytépe upe oimo'áva ha'eha peteĩ mba'eguasú, toikuaa porã mba'eveha ha'e, ha ha'e voínte oñembotavy ojupe. 4 Peteĩteĩ toha'ã (toipyguara) hembiapoteéva, ha ojohu ramo peteĩ tembiapo porã tovy'a hekópe ipytu porãme, ha'eñoháme, ani hağua ha'e oñembojoja hapicha rembiapokue rehe. 5 Peteĩteĩ oguerahava'erã imba'e pohyiteéva (icárga imba'eteéva). 6 Upe oñehekombo'éva Ñanderuete ñe'ẽ porãite rehe tome'ẽ imbo'ehárape opaite mba'e oguererekóvagai avei. 7 Aníke peñembotavy pendejupe. Avave ndaikatúi oñembohory rei Ñanderuete rehe. Opaite umi mba'e ñande ñañotýva, katuite ñamono'õ jevyva'erã avei. 8 Upe oñotýva ijyvyarigua rete (reko) rembipota vaípe ġuarã, ijyvy arigua rete rembipota vaígui omono'õva'erã ñembyai; upe oñotýva Pytu Porãmbávape ġuarã, Pytu Porãmbávagai omono'õva'erã tekove tapia ġuaráva. 9 Aníkena ñanekane'õ jajapo hağua ñane rembiapo iporáva, hi'árape ñamono'õva'erã, katuite nañaneate'ýi ramo. 10 Upévore ikatu aja jajapo tembiapo iporáva opavavépe ġuarã, ñamotenondeveva'erã Hesu Crísto reheguávape. 11 Pema'ẽ ko létra tuicháva rehe che ahai peẽme ko kuatione'ẽ kóvape che potee rupi. 12 Opaite umi apóstol gua'u pendejopy peẽ peñekytí'ouka hağua, ojapo péva, ani hağua ohasa asy hekópe Hesu Crísto kurusu rehehápe. 13 Umi oñekytí'oukáva ndojapopái hekópe Moises rembiapoukapykuéra, oipotánte ningo peẽ peñekytí'ouka, ha'ekuéra oñembotuicha hağua penderehe. 14 Mba'evéicharamo ndaijái che ajererovu hağua, Hesu Crísto kurusúrente uvei. Ha'érupi che amanóma ko yvy rekópe ġuarã, ha ko yvy reko omanóma avei chéve ġuarã. 15 Pe ñekytí'o ndaha'úi mba'eve, ha pe ñekytí'o'ý ndaha'úi avei mba'eve, pe tekove pyahu Hesu Crísto rupínte ovale . 16 Umi oikóva guive ko tekove pyahu kóvape Ñanderuete toñohẽ hi'arikuéra ipy'aguapy ha ipy'aporã, ha avei Israel retã ári. 17 Ko'águi rire, anive avave chemyangekõi, che ningo arekóma che retére Hesu Crísto márca . 18 Che hermanokuéra , Ñanderuete py'aporã topyta pende pytu porã ndive, taupéicha (amen).

Ephesians 1

1 Che, Páblo, Hesu Crísto apóstol, Ñanderuete ha Hesu Crísto rembipota rupi, ahai ko kuatione'ẽ umi oñemboykéva Hesu Crístope ġuarã ha umi ojeroviáva Hesu

Crísto rehe oikóva guive Efésope. 2 Nandejára Nanderuete ha Nandejára Hesu Crísto py'aporã ha ipy'aguapy toĩ penendive. 3 Toñemomba'eguasú Nanderuete ha Nandejára Hesu Crísto Rúpe, Ha'e ome'ẽ haguére ñandéve opaichagua yvága pegua jopói (jehovasa Pytu Porãmbáva rehegua) Hesu Crísto rupi. 4 Nanderuete ñandeporavomava'ekue Hesu Crísto rupi ko yvy ha yvagakuéra oiko mboyve. Ha'e ñanemboyke jaiko haña heko potĩva ramo henondépe mborayhu añeteguapýpe. 5 Ymaite guive Nanderuete ñandeporavo jaiko haña ita'ýra ha itajýra ramo Hesu Crísto rupi, imba'eteerã ramo hembipota porã rupi, 6 ñande ñamomba'eguasú haña ichupe tapia ñuarã, Ha'e ipy'a porã haguére, ha Ha'e ohechauka haguére ñandéve iporiahuvereko Ita'ýra Hesu Crísto rupi. 7 Hesu Crísto ruguy ñandesalva ha Ha'e operdona avei ñane rembiapo vai, ipy'aporã ituichaitégui. 8 Ha'e oñohẽ jo'a jo'a ñande'ári iñarandu ha ikuaapy. 9 Ha oikuaauka ñandéve hembipota ñemi, hi'ã porã haguéicha ichupe, ha Ha'e oipota háicha. 10 Ha oñuahẽvo pe ára Nanderuete oiporavova'ekue, ojehecháta Nanderuete propósito (plan), Ha'e oguerékóva Ita'ýra Hesu Crísto ndive, upémaramo opaite mba'e oĩva guive yvagakuérape ha yvy apére oñuahẽta hu'ãme Hesu Crístotype. 11 Nanderuete ñandeporavo Hesu Crísto rupi, Ha'e oipotágui jajesalva Ita'ýra rupi; Nanderuete ojaopapa hekópe Ha'e voi oipota háicha. 12 Nande jajeroivia ñepyrũ guive ñamoĩma ñane esperánza hese, upévale ñamomba'eguasúve jahávo Nanderuete teko jajaipávape. 13 Peẽ pehendú rire pe ñe'ẽ añeteguáva, pe evangélio oporosalváva, pejerovia avei Hesu Crísto rehe ha peñemarcáma pe Pytu Porãmbávape. 14 Ko Pytu Porãmbáva ningo pe adelánto (ñemohenonde) umi mba'erãgui oñeme'ětava ñandéve ñuarã. Ko jopói kóva térã ko salvacion rupi ñande japytáta imba'eteerã ramo, ñamomba'eguasú haña Nanderuete reko jajaipávape. 15 Upévale che ahendu guive peẽ pejerovia porãha Hesu Crísto rehe ha pehayhuha añetehápe opaite Hesu Crísto reheguávape, 16 Che Páblo, ndapoĩri agradece haña (Nanderuetepe) chemandu'ávo penderehe che ñembo'épe. 17 Ha Nanderuete, pe teko jajaipa Jára ha Nandejára Hesu Crísto Ru tome'ẽ peẽme pe Pytu Porãmbáva rehegua arandu ha tojehechauka peẽme peikuaa porãve haña pehóvo ichupe, 18 ha tohesape pende py'apy resa peikuaa haña mba'épa he'ise pe esperánza peẽ peguerékóva, Ha'e penerenóigui, pehechakuaa porã haña pe jopói tuichaitéva Ha'e ombosako'ímava Hesu Crísto reheguávape ñuarã, 19 ha peẽ peikuaa haña avei Nanderuete pu'aka tuichaitereíva omba'apoha ñande jajeroiviáva rekovépe ñanemombarete ha ñanemokyre'ýve haña jahávo. 20 Nanderuete pu'akaguasu omba'apova'ekue Hesu Crístotype omoingove jevy haña ichupe omanova'ekue apytégui, ha upéi omboguapy avei ichupe yvágape Nanderuete akatúape. 21 Ha Nanderuete ombo'yvatete Hesu Crístope opaichagua mburuvicha ári, mburuvichaguasu hesaitéva ári, pu'akaguasu ári, jára ári ha opaite téra ári, ndaha'éi ko ára atyguasú kóva añómente, upe ouva'erãme avei. 22 Ha'e omoĩ opaite mba'e ipy guýpe ha omoĩ avei Hesu Crístope ijiglésia akã ramo. 23 Pe iglésia ningo Hesu Crísto rete (hembirekorã), ha Ha'e omyenyhẽmbáta ijiglésiape oñemboheko porãve haña ohóvo, ha ijiglésia henyhẽmba haña Hesu Crísto reko porãgui.

Ephesians 2

1 Nanderuete penemoingovéma avei, yma peẽ pmano napeneñe'ẽrendúigui, pene rembiapo vai rupi, 2 peikova'ekue pene rembipota vai poguýpe, ojeiko háicha ko ára atyguasúpe ha pejapova'ekue ko múnido jára rembipota vai, ha'e ningo pe pytu vai (Satana) omba'apovahína avei opavave oñemoĩvape guive Nanderuete rehe. 3 Ijapytépe ñande jaikopava'ekue avei, ha jajapova'ekue opaite umi mba'e ñande vyvarigua rete ha reko rembipota vai ojaposéva, ha jaiko avei ambuekuéraicha ñande reko pochy poguýpe. 4 Nanderuete katu henyhẽ poriahuverekógui, ñanderayhu imborayhu tuichaite reheve. 5 Ha ñande ñamanova'ekue jepe ñane rembiapo vaípe, Ha'e ñanemoingovéma Hesu Crísto rupi, Nanderuete py'a porã rupi (grácia) peẽ pejesalváma . 6 Nanderuete ñanemoingove Hesu Crísto ndive ha hendive ñanemboguapýma avei hetãguasúpe. 7 Ha'e ohechauka haña umi ára atyguasurãme imborayhu tuichaitéva ha ipy'aporãha ñanendive Hesu Crísto rupi. 8 Nanderuete mborayhu rupi peẽ pejesalva ha pejerovia Hesu Crísto rehe ndaha'éi katu pendejehegui, Nanderuete me'ẽmby rupinte. 9 Ndaha'éi vyvarigua rembiapo porã rupi, ani haña avave oñembotuicha. 10 Ha'e ningo ñande Apohare ha Ha'e ñanemoingoveva'ekue Hesu Crísto rupi jajapo haña Ha'érupi ñane rembiapo porã, Ha'e ombosako'ipamava'ekue voi ñandepype, jajapokuaa haña ipu'aka rupi ñane rembiapo porã, ha jaguata haña ipype. 11 Upévale peñemomandu'áke, ymave peẽ tetã ambueyguáva, peiko pende vyvarigua rete ha reko rembipota vai poguýpe, peẽ ningo umi oñekytĩ'o'ýva (oñecircuncida'ýva), ore katu umi oñekytĩ'óva ore

retépe. 12 Umi ára umívape peẽ peiko Hesu Crísto'ýre ha ndaha'eiva'ekue Israel retâygua, upévare ndapeikuaái avei Ñanderuete oñembopy'apeteíha Israel ndive, ha ndapeguerekói pe esperánza, peikógui Ñanderuete'ýre ko yvy apére. 13 Ko'ágã katu peẽ peiko Hesu Cristopype, yma peikova'ekue mombyry ichugui, ko'ágã katu Hesu Crísto ruguy rupi peñemoaçuíma avei Ñanderuete rehe. 14 Hesu Crísto ñanembopy'aguapy oñondive, pe tápia (barrera) oíva'ekue ñane pa'úme Ha'e oítýma, upévare Israel retâygua ha tetã ambueygua oñombopy'apeteíma avei Hesu Crísto rupi, Ha'e omboykégui pe ñorãirõ oíva'ekue ñande apytépe. 15 Hesu Crísto ñemano rupi Ha'e omboykéma Moises rembiapoukapykuéra, ome'ẽ haña Israelguakuéra ha tetã ambueyguakuérape peteĩ tekove pyahu, oñemoambuéva Hesu Crísto rupi oiko haña hikuái oñondive py'aguapýpe, 16 ha Hesu Crísto oipe'a pe a'e'ý oíva Israelguakuéra ha tetã ambueyguakuéra apytépe, oiko porã jevy haña hikuái Ñanderuete ndive iñemano rupi kurusúre. 17 Hesu Crísto ou omyasãi haña Ñanderuete ñe'ẽ porãite oguerúva py'aguapy opavavépe, umi oikóva mombyry Ñanderuetégui ha umi oikóva ijypýpe. 18 Hesu Crísto rupi mokõivéva oñuahẽ peteĩ Pytu Porãmbávape Ñanderuete rendápe. 19 Upévare peẽ ndaha'evéima tetã ambueyguáva ni ndapeikovéima peteĩ tetã ndaha'éiva pene mba'épe; peẽ ningo tapicha oñemboheko potíva ha Ñanderuete rogaygua avei. 20 Peẽ peñemopu'ã Ñanderuete ñe'ẽ porã ári, apostolkuéra ha profetakuéra oikuaaukava'ekue, Hesu Crísto katu pe itaguasu, (pe óga pyenda). 21 Ha'érupi ojejapopa ha hi'ári oñemopu'ã ohóvo Ñanderuete iglésia . 22 Opaite Hesu Crísto reheguáva oñemopu'ã Ñanderuete iglésiape , Ha'e oiko haña pendepype Ipytu Porãite rupi.

Ephesians 3

1 Upévare che, Páblo, aĩ cárcelpa Hesu Crísto rayhupápe, amyasãi haguére Ñanderuete ñe'ẽ porãite peẽ tetã ambueyguakuéra apytépe. 2 Katuete pehendúma oñeme'ẽ hague chéve Ñanderuete mborayhu amyasãi haña pe evangélio tetã ambueyguakuéra apytépe. 3 Upévare Hesu Crísto ojehechauka avei chéve omyesakã haña chéve Ñanderuete ñemimby, che ahai mbykymi haguéicha peẽme. 4 Ha pemoñe'évo che kuatiañe'ẽ pehechakuaáta Hesu Cristoha Ñanderuete ñemimby, Ha'e oikuaauka haguéicha chéve. 5 Ko Ñanderuete ñemimby kóva ndojehechaukái yvyariguakuérape umi ára atyguasukuéra ohasava'ekuépe, ojehechauka háicha ko'ágã ijapóstol ha iprofetakuérape Pytu Porãmbáva rupi. 6 Ko'ágã Ñanderuete ohechaukama Ipytu Porãite rupi umi tetã ambueygua ohupitymaha avei Israelguakuéra ndive Ñanderuete jopói, oiko haña peteĩ teterõguáicha Israelguakuéra ndive, ha ichupekuéra oñeme'ẽma avei Ñanderuete promesa Hesu Crísto evangélio rupi. 7 Che, Páblo, aiko Hesu Crísto remimondo ramo Ñanderuete mborayhu me'ẽmby ha ipu'aka rupi, che amyasãi haña Ñanderuete ñe'ẽ porãite (evangélio). 8 Che ningo pe imichĩetevéva opaite Hesu Crísto reheguáva apytépe, opaíchavo oñeme'ẽ chéve Ñanderuete jopói poriahuvereko reheguáva amyasãi haña tetã ambueyguakuérape pe evangélio ha Hesu Crísto mba'eita ijojaha'ýva, 9 amyesakã haña opavavépe Ñanderuete ñemimby, Ha'e oñongatuvave'ekue heta ára atyguasú guivéma ha ko'ágante Ha'e omboajehína (ocumpli), Ha'e voi ningo opaite mba'e apohára. 10 Ko'ágã ojehechauka haña avei mburuvichakuéra ha pu'akakuéra oíva yvágape Ñanderuete arandu Hesu Crísto iglésia rupi. 11 Péva voi ningo pe propósito Ñanderuete oguerekomava'ekue ipy'apýpe ymaite guive ha ko'ágã Ha'e omboaje (ojapo) Ñandejára Hesu Crísto rupi. 12 Hesu Crísto rupi ñañoahẽ Ñanderuete rendápe jajeroviágui jeroviapópe hese. 13 Upévare che ajerure peẽme ani haña penekangy che jepy'ara'ã rehehápe, ahasáva pene rendaguépe ha kóva ningo mba'eguasú peẽme guarã. 14 Upévare che añesũ Ñanderuete renondépe. 15 Ha'e ningo opavavete Túva añeteguáva, oikóva guive yvagakuérape ha yvy apére. 16 Ñanderuete tome'ẽ heko jajái mba'eitagui pe pu'aka penemombareteve haña pehóvo pendepype Ipytu Porãite rupi. 17 Hesu Crísto oiko haña pende py'apýpe pende jerovia rupi, ha pene mborayhu toñembohapo mbareteha tokakuaa porãve ohóvo, 18 ikatu haña peikuaa porãve pehóvo opaite ambue Hesu Crísto reheguáva ndive, pe mborayhu pukukue, ipekue, ijyvatékue ha ipypukukue, 19 ha peñemomba'e porã Hesu Crísto mborayhu rehe peẽ penerenyhẽmba haña Ñanderuete mborayhu reheve. 20 Upévare ñamomba'eguasú Ñanderuetepe, Ha'e voi ñanemombareteiteve haña, ñande jajeruréva térã ñapensakuaávagui, ipu'aka rupi, ha omba'apóva ñandepype. 21 Upéicharamo Hesu Crísto iglesiaygua tomomba'eguasú Ñanderuetepe Hesu Crísto rupi, ko ára atyguasúpe ha opaite ára atyguasurãme, péva he'ise tapia guarã, taupéicha (amen).

Ephesians 4

1 Che Páblo, aïva cárcelpa Hesu Crísto rehehápe, ajerure peême peiko hağua hekópe Ñanderuete oipota háicha ha peñehenoiva'ekuépe, 2 opaite ñemomirí ha py'aporã reheve, ha paciência reheve pejogueraha porã hağua oñondivepa mborayhu añeteguáva rupi, 3 ha peñeha'ã pende py'aite guive peñemopeteí hağua Pytu Porãmbavapye ha py'aguapy añeteguáva rupi. 4 Oí peteí tete año (pe iglésia) ha oí peteí Pytu Porãmbáva año ha penehenóiva peiko hağua peteí esperánzape . 5 Peteí Ñandejára, peteí jerovia, peteí bautísmo , 6 peteí Jaraitéva ha peteí Ñanderuete oíva opavavéva ári, omba'apóva ha oikóva opavavéva py'apýpe. 7 Hesu Crísto ome'ëma peteíteíme hembiaaporã ha ime'ëmby Ha'e oha'ã (omedi) haguéicha. 8 Upévare Ñanderuete kuatiañe'ëme he'i: Ha'e ojupi yvate ha ogueraha hendive heta ojepokuávape (prisionéro) ha ome'ë tetäyguakuérape ime'ëmbykuéra, (Salmokuéra 68,19). 9 Mba'épa he'ise, Ha'e ojupi. He'ise, Ha'e oguejy raë hague avei pe yvy ipypukuehápe. 10 Pe oguejymava'ekue ningo Hesu Crísto voi ha pe ojupiva'ekue opaite yvagakuéra ári Ha'e voi avei, Ha'e omyenyhë hağua ijehegui opaite mba'e oíva guive yvýpe ha yvagakuérape. 11 Hesu Crísto voi ome'ë ime'ëmbykuéra (dónes) ijiglesia yvagakuéra apytépe oiko hağua: Apostolkuéra ramo, ambuekuéra proféta ramo, ambuekuéra omyasãi hağua pe evangélio (evangelísta ramo), ambuekuéra pastor ramo (iglésia rerekua ramo) ha ambuekuéra mbo'ehára ramo, 12 oñembosako'i porã hağua Hesu Crísto reheguávape hembiaaporãme, oipytyvõ ha omopu'ã hağua Pytu Porãmbáva pu'aka rupi Hesu Crísto rete, ha kóva voi ningo ijiglésia , 13 ñande jahupitypa hağua peteí jerovia año ha ñanemopeteí hağua Hesu Cristotype ha ñanemopeteí meve avei ñande kuaapy arandu jarekóva Ñanderuete Ra'y rupi, jakakuaa porã hağua ha ñane kuimba'e ha kuña reko oñemoimba hağua Pytu Porãmbáva poguýpe ha upéicha jahupity hağua ñande rekovépe Hesu Crísto reko henyhëva, oiko hağua ñandéhegui kuimba'e ha kuña tyarõ porãmbáva (oĩmbaitéva). 14 Anive jaiko mitãicha ojererotyryryva ágotyo pégotyo, oñaníva oimeraëichagua mbo'epy yvytu rapykuéri, ohendu hağua umi tekove ensuguy japúpe oporombo'éva ombotavy hağuañte hapichakuérape, upévare ñañeñangarekóke ani hağua ja'a iñuhãme, 15 jaiko katu mborayhu añeteguáva poguýpe ha jakakuaave hağua jahávo opaite mba'épe Hesu Crísto gotýo, Ha'e voi ningo pe iglésia akã. 16 Ha'érupi pe tete (iglésia) ojoapypa ha oñembojoajuhína ohóvo peteíteí tete rehegua rembiapo ha ñepytyvõ porã rupi, okakuaa porãmba hağua opaite tete, oñemopu'ávahína mborayhu añeteguáva rupi. 17 Kóva ningo che ha'e ha aikuaauka peême Hesu Crísto rérape anive hağua peiko umi tetäyguakuéra oiko háicha, ipy'apy rembipota vai oisãmbyhýgui ichupekuéra. 18 Ipensamientokuéra iñypytũmba, oñemomombyry Ñanderuete jeikovégui ndoikuaáigui ha oñembopy'a hatãgui hikuái. 19 Notívéi hikuái ojeity hağua opaichagua teko ky'ápe, ndojejokosevéigui. 20 Péicha peë ndapeikuaaiva'ekue Ñandejára Hesu Crístopa. 21 Oñemombe'u porã katu Ñanderuete evangélio ha ojehekombo'e porã avei Hesu Crísto añeteguáre. 22 Pepoi pende reko tujágui, pe yvy arigua reko tuja oñembyaihína heko vai rembipota rupi. 23 Peë peñembopyahupeína pende pytu porãme ha pende py'apýpe. 24 Pemondéma pe tekove pyahu ha teko pyahúpe, Ñanderuete omoingovemava'ekue pendepype, peiko hağua teko porãme pe Pytu Porãmbáva oisãmbyhy háicha pende rekove. 25 Upévare pepoi japúgui, peje pe añetegua pende rapichakuéra ndive, ñande ningo peteí tete reheguánte. 26 Peë pendepochy ramo ani peñemoangaipa. Ani peheja oike pe kuarahy pende pochý reheve. 27 Ani peme'ë Satanáme hendağua (pende rekovépe). 28 Upe omondáva anive omonda, toñeha'ãmba uvei omba'apo hağua ipo rupi, ome'ëkuaa hağua upe oikotevëvape. 29 Mba'eveichagua ñe'ë tie'ý ani osë pende jurúgui, pejénte ñe'ë porã omopu'áva'eräichagua nde rapichápe ijehasa asýpe ha ombopy'aguapy hağua nerendúvape. 30 Ani pembopy'ambyasy Ñanderuete Pytu Porãmbávape, Ha'érupi peñemarcamava'ekue salvacion árape ġuarã. 31 Opaichagua py'aro, pochý ñarõ, pochý rei, sapukái pochý, juru tie'ý, tojeipa pendehégui, opaichagua ambue ñaña reheve. 32 Tapendepy'a porã uvei oñondive, peñopytyvõ, pejoporiahuvereko, peñoperdona , Ñanderuete peneperdona háicha avei Hesu Crísto ruguy rupive.

Ephesians 5

1 Peë ningo Ñanderuete ra'ykuéra ha itajyrakuéra Ha'e ohayhuetéva, upévare peñeha'ãke peiko hağua Hesu Crísto oiko haguéicha (ko yvy apére). 2 Ha peiko mborayhúpe, Hesu Crísto ñanderayhu haguéicha ha upévare Ha'e oñeme'ëma ñane rendaguépe peteí me'ëmby ha kuave'ëmby ramo hyakuã porãva Ñanderuetepe ġuarã. 3 Ani peñemomandu'a pene ñemongetápe: Teko ky'a, mba'evai térã mba'e pota rei

rehe, peẽ ningo Hesu Crísto reheguáva. 4 Ani peje mba'e oporomotĩkuaáva, térã ñe'ẽ výro rei, térã toryja rembiapo naiporãiva, umi mba'e rãngue peagradece (Ñanderuetépe). 5 Peikuaa porãke opaite umi oikóva oñondive omenda'ýre, umi hembiapo ky'áva, umi ha'enteséva térã umi omomba'eguasúva jára ra'angápe ndoikemo'ãi Ñanderuete ha Hesu Crísto retãguasúpe. 6 Aníke avave penembotavy ñe'ẽ reípe, ko'ã mba'e rehe ningo Ñanderuete jehavira ho'a umi iñe'ëndu'ýva ra'ykuéra ári. 7 Aníke pemoirũtei ichupekuéra. 8 Ymave ningo peikova'ekue avei pytũguýpe, ko'ãga katu peikóma Ñanderuete ndive tesapehápe. Upéicha ramo peikóna avei tesape ra'y ha itajýra ramo. 9 Pe tesape hi'a py'aporã, justícia ha añetegua. 10 Oñeha'áva oikuaa ha ojapo haña umi mba'e ombovy'áva Ñanderuetépe. 11 Ani pejehe'a umi pytũ rembiapo hi'a'ýva ndive, upéva rãngue peikuaauka ivaiha. 12 Umi mba'evai ha'ekuéra ojapóva ñemiháme ñatĩete ñamombe'u hañuante jepe. 13 Pe tesape ohesapehápe ohechaukáta hembiapokuéra ivaiha. 14 Opaite mba'e Ha'e ohechaukáva ningo tesape, upévare Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i avei: Epáy nde rekéva, ha epu'ã omanóva apytégui, ha Hesu Crísto nderesapéta. 15 Pema'ẽ porãke, mba'éichapa peikopeína, ani peiko iñarandu'ývaicha, iñarandúvaichante uvei peiko. 16 Peiporu porãke umi oportunidad ko ára kóvape Ñanderuete ome'ẽva peẽme, ko'ã ára ningo ivaieterei. 17 Upévare anítei peñembotarova, peñeha'ã katu peikuaa porã haña Ñanderuete rembipota. 18 Ha anítei peka'u, upéva ningo ogueru teko vai, penerenyhẽ uvei Pytu Porãmbávagui. 19 Peñomokyre'ýke Salmokuéra rupi, puraheikuéra omomba'eguasúva Ñanderuetépe ha puraheikuéra omopu'ãkuaáva ñande rekove pytu porã reheguáva, pepurahéi ha pembopu Ñanderuetépe ñuarã pende py'apýpe. 20 Ha peagradece opaite árape Ñandejára Hesu Crísto ha Ñandejára Ñanderuetépe opaite mba'e rehe. 21 Ha peñemoĩ ojopoguýpe Hesu Crísto kyhyje rupi. 22 Peẽ kuñakaraikuéra, peikóke pene menakuéra poguýpe, peiko háicha Hesu Crísto poguýpe. 23 Pe ména ningo hambireko akã, Hesu Crísto ijiglésia akã ramoguáicha, Ha'e osalvágui hetépe (ijiglésiape). 24 Pe iglésia oĩ háicha Hesu Crísto poguýpe, péicha pe tembireko toñemoĩ avei iména poguýpe opaite mba'épe. 25 Peẽ, menakuéra, pehayhúke pene rembirekópe Hesu Crísto ohayhu háicha ijiglésiape ha Ha'e voi oñeme'ẽ omano haña ijiglésia rehehápe. 26 Ha'e omboheko potĩ ijiglésiape . Ha'e omopotĩ ijiglésiape iñe'ëndu haguére Ñanderuete ñe'ẽ porãitépe. 27 Hesu Crísto omoĩse hendápe peteĩ iglésia heko porã omimbíva, iky'a'ýva, ivai'ýva, oguereko'ýva mba'eveichagua mba'evai, taheko porãnte uvei ha avave ndaikatúiva oñe'ẽvai hese. 28 Upéicha avei pe ména ohayhuva'erã hambirekópe ku heteteéicha. Pe ohayhúva hambirekópe ojehayhu ojupe voi. 29 Ndaipóri ningo avave ohayhu'ýva heteteépe, omongaru ha oñangareko porã uvei hese, upéicha Hesu Crísto ojapo avei ijiglésia rehe, 30 ñande ha'égui Hesu Crísto rete reheguáva voi . 31 Upévare ningo pe kuimba'e ohejava'erã itúva ha isýpe ha ojoajuva'erã hambireko ndive, oiko haña mokõivégui peteĩ to'ónte (teténte) (Génesis 2,24). 32 Ko ñemimby mba'eguasú chéverõ ñuarã oñe'ẽ Hesu Crísto ha ijiglésia rehe. 33 Upévare nde, ména, ehayhu ne rembirekópe nde rejehayhu háicha voi, ha pe tembireko tomomba'e iménape.

Ephesians 6

1 Peẽ ta'yraquéra ha tajyraquéra peneñe'ënduva'erã pende rúpe ha pende sýpe Ñanderuete oipota háicha. Péva ningo mba'e heko peguáva peteĩ mitãme ñuarã. 2 Emomba'e nde ru ha nde sýpe, péva ningo pe tembiapoukapy peteĩha oñeme'ẽmava promesa reheve; 3 oho porã haña ndéve, ha reikove puku haña ko yvy ape ári, (Éxodo 20,12). 4 Ha peẽ tuvakuéra, anítei pembopochy pende ra'y ha pende rajykuérape. Pemongakuaa ha pehekombo'e porã uvei ichupekuéra Ñanderuete oipota háicha (Ñanderuete kyhyje reheve). 5 Peẽ tembiguái (esclávo), peneñe'ëndúke pende jára (patron) ko yvy ariguápe, kyhyje ha rryyipópe, tova mokõi'ýre, peẽ peneñe'ëndu ramoguáicha Hesu Crístope. 6 Ani pemba'apo porã ha'e oma'ẽ ajánte pene rembiapóre, pembovy'a katu pende rapichakuérape, pemba'apo porã ha kyre'ýme ha'e noma'ẽi ramojepe pene rembiapóre, pemba'apo hekópe tapia pemba'aporõguáicha Ñanderuetépe ñuarã tembiguái ramo ha pende py'aite guive pejapo Ñanderuete rembipota. 7 Kyre'ýpópe pemba'apo, pemba'apo porã hañuáicha Ñanderuetépe, ha ani pende rapichakuérape ñuarã. 8 Peikuaa porãke, opaite pene rembiapo porã Ñanderuete omyengoviataha peẽme ñuarã, taha'e tembiguái térã patron . 9 Ha peẽ tembiguái jára, pejapo péicha avei hendivekuéra, ani peñe'ẽ pohýi rei, peikuaa voi Ijára ha'e avei pende Jára oĩva yvágape ha Ha'e oporombojuavy'ýva araka'eve. 10 Peñemokyre'ýke Ñanderuete pu'akaguasu rupi, peẽ penembarete haña. 11 Peiporu hekópe Ñanderuete ñorãirõ rembiporukuéra peñemoĩ haña Satana rehe, ha'e pende

reitységui iñuhãme. 12 Ñande ningo nañañorãirõi tuguy ha to'o ndive (ñande rapicha ndive), ñande ñañorãirõ uvei umi mburuvichaguasu yvategua ndive (Satana ndive), umi mburuvichaguasu hesaitéva ndive, umi oisãmyhýva ko múnido pytũ meguápe, umi pytu ñaña mba'epochy yvága pegua ndive. 13 Upévore peiporu porãke opaite Ñanderuete ñorãirõ rembiporukuéra peẽ ikatu haña peropu'akapa, oñuahẽ ramo pe ára vai ha Satana pende reityse ramo iñuhãme. 14 Upévore peñembosako'i porãke, peñembo'y hatãkena ha pejeku'a jopy porãke, kóva he'ise peñemboykeva'erã pe japúgui ha pejeva'erã pe añetegua; ha peñemonde pe camisa hierroguiguávape, kóva he'ise peñemboheko potĩve pehóvo. 15 Pemonde pende py rehegua, kóva he'ise pemombe'uva'erãha Ñanderuete ñe'ẽ porãite (evangélio), 16 ha pejapyhy pe tete mo'ãha, kóva he'ise pejerovia hatãke Hesu Crísto rehe pemboguepa haña Satana hu'y rendyeta. 17 Pejapyhy avei pene akã mo'ãha, kóva he'ise pejejokóke pende salvacionrã rehe, ha pejapyhy pe kyse puku, kóva he'ise peñemo'ã ha pendency Ñanderuete ñe'ẽ (Bíblia) reheve umi oñemoĩvare penderehe. 18 Peñembo'e tapiákena pe Pytu Porãmbáva oipota háicha, aníke pendepy'a kangy, pejerurepeína pene ñembo'épe opaite Hesu Crísto reheguáva rehe. 19 Ha peñembo'e avei cherehe, oñeme'ẽ haña chéve pe ñe'ẽ heko peguáva, ha aipe'a ramo che juru tamyasãi haña akyhyje'ỹre pe evangélio umi oikuaa'ỹvape. 20 Upevarã che aĩ cárcelpe amombe'u haña Ñanderuete ñe'ẽ akyhyje'ỹre. 21 Peẽ peikuaa haña mba'éichapa che aiko'aína, Tíquico, che hermano ahayhúva ha Hesu Crísto remimondo heko peguáva, omombe'upáta peẽme peikuaaséva. 22 Ichupe amondo pene rendápe, peikuaa haña mba'éichapa ore rohasaroína, ha'e penemoangapyhy haña. 23 Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Crísto tome'ẽ peẽme py'aguapy, mborayhu ha jerovia. 24 Ha Ñanderuete py'aporã (gracia) toĩ tapia penendive, pehayhu guive Ñandejára Hesu Crístopé.

Philippians 1

1 Páblo ha Timotéo, Hesu Crísto rembiguaikuéra, ore romomaitei ko kuatione'ẽ rupi peẽ pejeroviávape Hesu Crísto rehe, ha peikóva guive Filípospe, ha umi omoakávape pe iglésia rembiapo (ancianokuérape) ha umi oporopytyvövape (diaconokuérape) avei. 2 Pevy'a pe mborayhu ha pe py'aguapy rehe Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Crísto ome'ëva'ekue ñandéve. 3 Che ningo agradece che Ruetépe chemandu'a vove penderehe, 4 ha añembo'e ramo penderehe, añembo'e vy'apópe opavave penderehe, 5 peẽ oremoirũ haguére ha pejerovia porãitégui Ñanderuete ñe'ẽ oporombovy'áva rehe, pejeroviaha ára guive ko'ãga peve. 6 Ore roha'ãrõ Ñanderuete omoñepyrüva'ekue pe tembiapo iporáva pendepype, Ha'e voi penemoñuahêta ha hu'ãme, Hesu Crísto ou jevyha árape. 7 Péicha apensa opavave penderehe, che poguerékogui che py'apýpe ha aĩ ramojepe cárcelpe térã mbojovakehára renondépe peẽ chemoirũ (pende pytu porãme) amombe'u porã haña Ñanderuete ñe'ẽ ha apyta hatã haña Ñanderuete mborayhúpe. 8 Ñanderuete voi che rechahare ha Ha'e oikuaa porã mba'éichapa che pohecha nga'ueterei, Hesu Crísto py'a mborayhúpe. 9 Che ajerure che ñembo'épe kóva rehe: Pene mborayhu toñembohetave ohóvo peikuaa porãvévo ichupe ha Ha'e tapenemoaranduve tohóvo pende rekove rape rehe, peikuaa haña mba'eichaitépa peguatava'erã hekópe, 10 ha peẽ peiporavo porãkuaa haña mba'eporã mba'e ivaíva apytégui, ha peiko haña teko potĩ reheve Hesu Crísto árape guarã, 11 ha tapenerenyhẽ teko heko peguávagui, hi'a hetáva Hesu Crísto rupi, ñamomba'eguas haña Ñanderuete reko jajaipa. 12 Peikuaa porã, che hermanokuéra , umi mba'e ojehuva'ekue chéve, oje хүnte oñemyasãi porãve haña Ñanderuete ñe'ẽ porãite (evangélio). 13 Péicha ningo opaite soldádo oñangarekóva cherehe tetã ruvichaguasu rógape ha heta ambue avei oikuaa che aĩha cárcelpe Hesu Crísto rehehápe. 14 Péva ojehu, heta hermanokuéra ojerovia porãve haña avei Hesu Crísto rehe, ha oñembopy'aguasu ha oñemokyre'ỹ che pokuapy rupi ha ndokyhyjevúi omombe'u haña Hesu Crísto ñe'ẽ porãite. 15 Ijapytépe katu oĩ umi omyasãiva Hesu Crístopé ipy'a rasýgui térã oñorãirõségui, oĩ avei katu ambuekuéra omyasãiva py'aporãme, 16 ko'áva omyasãi Hesu Crístopé ohayhúgui ichupe, ha ohechakuaa haña che aĩ cárcelpe amombe'u haña avei soldádo ha mburuvichakuérape Hesu Crísto ñe'ẽ porã, 17 ambuekuéra katu omyasãi Hesu Crístopé ipy'a potĩ'ỹre ha chembojepy'apy vaiségui che aĩ aja cárcelpe . 18 Marãve ndoikói. Upéicharõ jepe, kóicha térã amóicha, gua'uhápe térã añetehápe, oñemyasãi guive Hesu Crístopé avy'ave ahávo. 19 Che aikuaa pene ñembo'e ha Hesu Crísto Pytu Porãite chepytyvõtaha ojepoi peve chehegui ko cárcel kóvagui, 20 péva ningo che esperánza ha mba'évépe nañemotĩmo'ãi, py'aguasuetépe uvei ambotuicha Hesu Crístopé jepiguáicha che rekove rupi, taha'e che rekove

rupi térã che ñemano rupi. 21 Hesu Crísto chéve ġuarã che rekove, ha che amanóta ramojepe hetave ahupityta. 22 Che rekove rembiapo ko yvy ári hi'avéta ramojepe, che ndaikuaái mba'épa aiporavótava. 23 Mokõive mba'e chejopy, hi'ante katu chéve aha apyta haġua Hesu Crísto oíháme, chéve ġuarã iporãve; 24 opáichavo iporãve peẽme ġuarã aikove ramo che retépe ko yvy ári. 25 Chéverõ ġuarã, aikuaa apytavetaha pomoirũ ha poipytyvõve haġua, ha upéicha peẽ pevy'ave haġua pende jerovia Hesu Crísto rehe. 26 Peẽ pemomba'eguasuve haġua Hesu Crístopé, che aime jevýrõ penendive. 27 Peguata hekópe, Hesu Crísto ñe'ẽ porã he'i háicha, aha ramo pene rendápe térã che pore'ỹme jepe, tahendu peẽ peimembaha peteĩ pytu porã añóme, ha peñeha'ãmba py'a peteĩme pemyasãive haġua pe jerovia Hesu Crísto evangélio rehe. 28 Ani pekyhyje mba'evetégui umi penderehe oñemoĩvagui; umi oñemoĩva Ñanderuete rehe oñehundíta katuete ha umi oguatáva Ñanderuete rapére katuete ojesalváta, ha mokõivéva Ñanderuete rembiaporã. 29 Peẽme oñeme'ẽ pejerovia haġua Ñanderuete rehe, Hesu Crísto rupi, ha oñeme'ẽ avei pehasa asy haġua hesehápe, 30 peẽ peñandu haġua avei pende rekovépe pe ñorãirõ che ahasava'aína, pehecha haguéicha ha ko'ãġa pehendu háicha gueteri.

Philippians 2

1 Pende apytépe oime ramo oikotevẽva tekombo'e rehe, toñeme'ẽ ichupe Hesu Crísto oipota háicha, oñemokyre'ỹ jevy haġuáicha, oñekotevẽ ramo ñemoangapyhy rehe, toñeme'ẽ mborayhu reheve, péichamante pe ñembopy'apeteĩ, pe mborayhu ha pe poriahuvereko okakuaa porãvéta pende apytépe. 2 Pemyenyhẽ vy'águi che rekove, peikórõ peteĩ ñe'ẽme, peteĩ pensamiéntope ha peteĩ mborayhúpe. 3 Anítei pejapo mba'eve peñembotuichase térã peñorãirõségui, peteĩteĩ toñemomirĩ uvei, ha peguereko ambuekuérape mba'eguasuvérõ pendehegui. 4 Anítei peheka mba'e iporãva peẽme ġuarãnte, peheka avei mba'e iporãva pende rapichápe ġuarã. 5 Peiko oñondive, peiko háicha Hesu Crísto ndive. 6 Hesu Crísto oguereko ramojepe Ñanderuete reko, Ha'e nahakate'ỹi heko rehe, 7 opoi uvei hekoteégui, oiko haġua tembiguái ramo, ha hete ojogua voi kuimba'e retépe. 8 Ha'e voi oñemomirĩ, ha iñe'ẽrendu omano meve, omano ramojepe kurusúre. 9 Upévare Ñanderuete ombotuichaiteve ichupe opavavetégui, ha ome'ẽ ichupe (Hesu Crísto) pe téra ituichaitevéva opaite ambue téragui. 10 Hesu rera renondépe oñesũmbava'erã opavave oíva guive yvágape, yvy apére ha yvy guýpe. 11 Ha opaite juru he'iva'erã Hesu Crísto ha'eha Ñandejára ha upéicha omomba'eguasú hikuái Ñanderuetepe, pe Túva Añeteguávape. 12 Upévarehe che hermanokuéra ahayhuetéva, peẽ peneñe'ẽrenduva'erã aimerõguáicha pende apytépe, ko'ãġa che añ ramojepe mombyry pende rekohágui peneñe'ẽrendúke avei, ha peñeha'ãmba pehupity ryrýi ha kyhyjepópe pene salvacion. 13 Ñanderuete voi ningo omoheñoihína pendepype hembipota porã ha Ha'e omongakuaa hembipota pende rekovépe pejapopa pepe Ha'e oipotáva guive. 14 Pejapo opaite mba'e peñe'ẽngururu'ỹre ha pejepy'apy'ỹre, 15 peiko haġua Ñanderuete ra'y ha itajýra añeteguáva ramo ha avave anítei ojohu mba'evaĩ pende rekovépe, oñe'ẽvai haġua penderehe, peiko uvei heko potíva ramo peikove ramojepe tekove vai ha iñañáva apytépe, pemimbi ha pehesape haġua ko yvy apére ku jasytata omimbi háicha ára rehe. 16 Pejejokókena Ñanderuete ñe'ẽ oporomoingovéva rehe, ani haġua ojehecha Hesu Crísto árape añani ha amba'apo rei hague pende apytépe, che avy'aite uvei penderehe. 17 Oñekuave'ẽ ramojepe che rete ha amano ramojepe Hesu Crísto rembiapópe, avy'a ha arohory penendive (pejerovia porãháre). 18 Upéicha avei pevy'a ha penderory chendive. 19 Aha'ãrõ ningo, Hesu Crísto oipota ramo, amondo haġua Timotéope pene rendápe, che py'arory haġua aikuaávo mba'éichapa peikopeína. 20 Ambue hermáno ha'eichagua ningo ndarekói, ipy'apeteĩva chendive ha ojepy'apyva añetehápe penderehe, py'a potíme. 21 Opavave ningo oheka imba'erãnte, noñeha'ãi ojapo haġua Hesu Crísto rembipota. 22 Peẽ peikuaa voi Timotéo heko porãha, ha'e chemoirũ che ra'y ramoguáicha, omyasãi haġua Ñanderuete ñe'ẽ porãite. 23 Aha'ãrõ ningo amondo pya'e ichupe pene rendápe, aikuaa rire mba'épa oikóta chehegui. 24 Ajerovia ningo Hesu Crísto rehe, che voi ikatu aha pene rendápe. 25 Hi'ã ningo chéve amondo jevyva'erãha che hermáno Epafrodító pene rendápe, ha'e che pytyvõhára ha che ñorãirõ irũ porãva, peẽ voi pembou ichupe che rendápe che remikotevẽrã reheve. 26 Ha'e voi ningo penderecha nga'u, ha ojepy'apyeterei peẽ pehendu haguére ha'e hasy hague. 27 Añetehápe ha'e hasyete kuri omano haġuáicha; Ñanderuete katu oiporiahuvereko ichupe, ha ndaichupe añói, chéve avei, ani haġua ojo'ave chéve mba'e mbyasy. 28 Upévarehe amondo pya'eve ichupe pene rendápe, peẽ pevy'a haġua pehecha jevývo ichupe, ha che chepy'aguapyve haġua avei. 29

Pemoġuahēke ichupe vy'apópe, Ñanderuete rérape, ha pemomba'e opaite hermanokuérape , oikóva guive ha'e oiko háicha. 30 Hesu Crísto rembiapo rehehápe ningo ha'e haimete omano, nahakate'yi hekove rehe chepytyvõ porã haġua pene rendaguépe.

Philippians 3

1 Ha'eseve katu, pevy'áke Ñanderuete ndive. Che ahai jevy haġua ko'ã mba'e ndaipohýiri chéve ġuarã, ha peëme ġuarã iporãve (pehendu jevy ramo). 2 Peñeñangarekóke umi tekove ky'águi (jaguágui), peñeñangarekóke umi mba'evai apoháragui, peñeñangarekóke umi oñekytĩ'ó reívagui hete pire'i, (umi oñecircuncida reíva). 3 Ñande ningo umi oñekytĩ'óva añetehápe, ñande jajeroviágui Ñanderuete Pytu Porãite rupi ha ñamomba'eguasúgui Hesu Crísto rembiapo porã ikurusureguare, ha ndajajeroviái kuimba'e rete rembiapóre, ojejapóva kuimba'e rete apérente. 4 Che ajeroviase rire kuimba'e rete rembiapo rehe, che voi ajeroviaveva'erãmo'ã ambuekuéragui: 5 Oñekytĩ'ó che pire'i anace rire pe ára 8-hápe, che, Israel ñemoñare peteíva, Benjamin tríbugui; che, hebreoteéva ha hebreokuéra ra'y, Israel rembiapoukapýpe ġuarã che peteí fariséo , 6 che voi cherakate'ýgui ko vyvarigua rete rembiapo rehe apersegui Hesu Crísto iglesiyaguakuérape jepe . Fariséo rekópe aiko hekoitépe, ha ndojejohúi mba'eve oje'evai haġua cherehe. 7 Che añeha'ãmba umi vyvarigua rete rembiapópe ha umía ambotuichaitereiva'ekue, ko'áġa katu ahechakuaa Hesu Crísto rehehápe péva ku mba'e ñembyaívaicha. 8 Añetehápe ko'áġa ahechakuaa mba'evaiete ha yty (tepoti) ramo, ha iporã che amboyke ha amombo ytýpe ko'ã mba'e ko'áva Hesu Crísto rayhupápe, ha avy'aite aikuaaháre Hesu Crísto che Jaraha, 9 ha ko'áġa natekotevêvéi añeha'ãmba che ajapo haġua umi tembiapo porã che vyvarigua pu'aka rupi ahupity haġua pe tekove tapia ġuarãva, oñeme'ëva uvei chéve Hesu Crísto rembiapo porã rupi ha ajeroviágui hese. 10 Che aikuaa porãseve Hesu Crístope ha Ñanderuete pu'aka, omoingove jevyva'ekue Ita'yra omanova'ekue apytégui, ha che amoirũ ichupe avei ijehasa asýpe, che ajoguave haġua ichupe avei iñemanóme. 11 Che aha'ärõ aġuahẽ meve pe tekove tapia ġuarãme, Ñanderuete chemoingove jevýne haġua avei omanómava apytégui. 12 Nda'eséi aġuahẽmaha hu'ã meve, ñi che reko hekoítepemaha, añeha'ãmba katu ahupitypa peve, Hesu Crísto mborayhu cherupity ha chejokóguima. 13 Che hermanokuéra , che ningo nda'eséi ahupitypáma hague, peteí mba'e año ajapo, cheresarái umi mba'e tapykuépe opytava'ekuégui ha añeha'ãmba ahupity haġua umi mba'e oíva che renonderãme. 14 Aguata ahávo aġuahẽ meve hu'ãme ha ahupity haġua che rembiapo repy, Ñanderuete ome'ëtava opavave umi Ha'e ohenoiva'ekuépe Hesu Crístope ġuarã. 15 Opaite ñande ñañeha'ãmbáva ñaġuahẽ haġua hu'ãme ñapensa porã ko'ã mba'ére. Ha oí ramo peteí mba'e nahesakã porãiva gueteri peëme, Ñanderuete katuite omyesakãva'erã avei upe mba'e upéva. 16 Umi mba'e jahupitymava'ekue, umívape jaguata porã jahávo oñondivekuéra. 17 Che hermanokuéra , peñeha'ãmba avei orendive ñaġuahẽ haġua oñondive hu'ãme, ha pema'ẽ porã ore guata rohechaukáva rehe peëme. 18 Heta oí umi oguatámiva (Hesu Crísto rapére), ko'áġa katu che ha'e haguéicha heta jevýma peëme, tesay reheve ha'eva'erã oñemoíma Hesu Crísto kurusu rehe. 19 Ipahápe katuite ha'ekuéra oñehundiva'erã, hye ningo ijára, ha'ekuéra oñembotuicha ramojepe, oiko ñemotíme, ha'ekuéra opensánte umi mba'e yvy arigua rehe. 20 Ñande rekoharã ningo oí yvágape, upégui ñaha'ärõ avei ñane salvacion Ñandejára Hesu Crísto rupi. 21 Ha'e voi ningo omoambuéta ñande rete poriahu ojogua haġua hete ojajaipávape, ha ipu'akaguasu rupi ombopoguypáta umi oñemoívape hese, opytapa haġua ipoguýpe opaite mba'e ojejapomava'ekue guive.

Philippians 4

1 Upévare, che hermanokuéra ahayhuetéva ha ahecha nga'úva, peë ningo pechembovy'a ha che coróna , peñembo'y hatãkena Hesu Crísto rupi. 2 Che ajerurese Evódiape ha Síntiquepe toiko porã oñondive Hesu Crísto poguýpe. 3 Che ajerure avei ndéve, che irüetéva (Sícigo), eipytyvõ ichupekuéra, ha'ekuéra ningo omba'apo porãva'ekue chendive omyasãi haġua Ñanderuete ñe'ẽ porãite, upéicha avei Cleménte ha ambuekuérape; herakuéra ningo ojehai tekove rehegua kuatiañe'ẽme. 4 Pevy'a tapia Hesu Cristotype, ha ha'e jevy: Pevy'ákana. 5 Pende py'aporã tojekuaauka opavavépe, Hesu Crísto jeju hi'aġuíma. 6 Anítei pejepy'apy mba'eve rehe, pemombe'u uvei opaite mba'e pene ñembo'e rupi Ñanderuetepe, pembohasa ichupe ġuarã pene rembijerure pene agradecimiénto reheve. 7 Ha

Ñanderuete py'aguapy, ituichaitevéva opaite vyvarigua arandúgui, ha ko py'aguapy kóva oñangarekóta pene remiandu ha pene pensamientokuéra rehe Hesu Cristopype. 8 Che hermanokuéra pepensa avei opaite añetegua rehe, opaite mba'e oñemomba'eguasukuaáva rehe, opaite heko peguáva rehe, opaite justícia rehe, opaite ipotíva rehe, opaite ipy'a poráva rehe, opaite ñe'ẽ ñemyasãi porã rehe, opaite heko poráva rehe, opaite ñemboete rehe. 9 Ha pejapo opaite mba'e che pohekombo'eva'ekue ha pehenduva'ekue chehegui, ha pejapo opaite mba'e pehechava'ekue che ajapova'aína. Ha pe py'aguapy Jára (Hesu Crísto) oĩhína katuete penendive. 10 Avy'aite Hesu Cristopype, peẽ penemandu'a jevy haguére cherehe, tapia peẽ voi penemandu'ámiva cherehe, ndaijáinte peẽme chepytyvõ haña. 11 Nda'ei ko'ã mba'e ajejopy vaígui, che voi ajepokuaáguima, añacontenta haña arekomíva rehevénte. 12 Che ahasa asykuaa ha areko hetakuaa, che ryguatákuaa ha cheñembyahykuaa, che ajepokuaáma hemby ramo térã opa ramo che pirapire. 13 Opaite mba'e ikatu chéve guarã, Ha'e chemombaretégui. 14 Peẽ pejapo porã katu chepytyvõvo che jehasa asýpe. 15 Peẽ Filipoygua peikuaa voi ningo Ñanderuete ñe'ẽ oñuahẽ guive pene rendápe ha che aha ríre Macedóniape, ndaiporiha ambue iglésia chepytyvõva peẽ añaomante, ha peẽmente che amombe'u porã mboy pirapirépa peẽ peme'emava'ekue chéve ha mboýpa che aiporúma, (agasta). 16 Tesalónica peve jepe pemondo chéve mbohapy jevy pene pytyvõ (pirapire). 17 Ndahekái ningo jopói, ahekánte uvei pe yva, hi'a poráva pende rekovépe ha oñembohetavéva ohóvo pene rembiapo porã rupi ha upéicha pene ganáncia (pene mba'e) peguerékova Ñanderuete cuéntape oñembohetave ohóvo avei. 18 Oñeme'embáma chéve peẽ peguerukava'ekue Epafrodíto rupi, arekóma hetave aikotevẽgui, hemby porã chéve opaite mba'e. Pene rembiapo porã peteĩ kuave'emby hyakua poráva Ñanderuetepe guarã ha ombovy'áva ichupe. 19 Ñanderuete voi omoimbava'erã imba'eitágui opaite peikotevẽva guive, Hesu Crísto reko jajaipa rupi. 20 Toñemomba'eguasú Ñanderuete, Ñandejárape, ára atyguasú guive ára atyguasú peve. 21 Pemomaitei opaite heko potívape Hesu Cristopype. Opaite umi hermáno oíva guive chendive penemomaiteiuka avei. 22 Opaite ambue Hesu Crísto reheguáva oíva ko'ápe, ha hetave umi oikóva tetã ruvichaguasu rógape, penemomaiteiuka avei. 23 Ñanderuete jopói iporãmba jepéva (igrácia) toĩ pende pytu porã ndive.

Colossians 1

1 Che, Páblo, Hesu Crísto remimondo (apóstol), Ñanderuete rembipota rupi, ha che hermáno Timotéo roguerahauka ko kuatiañe'ẽ kóva, 2 ore hermanokuérape , ojeroviáva guive Hesu Crísto rehe; Ñandejára Ñanderuete jopói iporãmba jepéva (grácia) ha ipy'aguapy toĩ penendive. 3 Ore roagradece Ñandejára Hesu Crísto Rúpe ore roñembo'e jave penderehe, 4 rohendu guive peẽ pejerovia porãha Hesu Crísto rehe ha pehayhuhapeína opaite Hesu Crísto reheguávape. 5 Ha roagradece pe esperánza peẽ peguerékova ha oñeñongatúva peẽme guarã yvágape, péva pehendumava'ekue oñemombe'úvo peẽme Ñanderuete salvacion añeteguáva. 6 Péva oñuahẽma avei peẽme oñuahẽ haguéicha ko yvy tuichakuépe. Ko Ñanderuete salvacion ñe'ẽ hi'a ha okakuaa porã opárupi ha péicha avei pende apytépe pe ára pehendu ha pejerovia guive añetehápe Ñanderuete perdon rehe. 7 Upéicha penembo'eva'ekue avei Epáfras, ore irũ rohayhuetéva, ha'e ningo peteĩ Hesu Crísto rembiguái heko peguáva peẽme guarã. 8 Ha'e avei omombe'u oréve pe mborayhu pe Pytu Porãmbáva omoingova'ekue pendepype. 9 Upévare ningo ore avei rohenduha ára guive, noroñembo'e poíri penderehe ha rojerure penerenyhẽ haña hembipotágui ha opaite arandu ha kuaapy Pytu Porãmbáva reheguágui. 10 Peẽ peiko haña hekópe ija háicha Hesu Crísto reheguávape, pembovy'a haña ichupe tapende'a opaite tembiapo porãme ha pekakuaa pehóvo Ñanderuete kuaapy arandúpe. 11 Tapeñemombarete opaite Ñanderuete reko jajái pu'akápe, peropu'akapa haña paciência ha vy'a reheve. 12 Peagradece Ñanderuetepe penembokatupyrygui pehupity haña avei Ñanderuete resape peteĩ jopói ramo. 13 Ñanderuete ñaneguenohẽ Satana rembiapo ypytũ vai poguýgui ha ñandeguerova Ita'ýra ohayhuetéva retãguasúpe. 14 Ipye ningo Ha'e ñandesalva ha ñanemopotĩ ñane rembiapo vaígui. 15 Hesu Crísto, Ñanderuete ndojehecháiva ra'ãnga, Ha'e ningo Ñanderuete rembiapo ypykue, Ha'e omoingova'ekue ichupe ñepyrumbýpe. 16 Ñanderuete ojaopapa Hesu Crísto rupi oíva guive yvagakuérape, térã yvy ári, umi mba'e ojehecháiva ha umi ndojehecháiva, taha'e guapyhaguasukuéra, taha'e jarakuéra, taha'e mburuvichaguasukuéra, taha'e pu'akakuéra. Opaite mba'e ojejapo Ha'érupi (Hebreoyguakuérape 1,2). 17 Ha'e ningo oikóma opaite mba'e mboyve, ha Ha'érupi ha ichupe guarã oñemoingo opaite mba'e. 18 Hesu Crísto ningo pe tete akã, he'iséva ijiglésia akã. Ha'e ningo pe

ñepyrũ, pe oñemoingove jevymava'ekue omanova'ekue apytégui; opaite mba'épe, Ha'e ningo pe tenondeguáva. 19 Ñanderuete oipota Hesu Cristotype oimba Ñanderuete reko. 20 Hesu Cristo rupinte oĩ perdon opaite tetãyguakuérape ġuarã, Ha'e oguerúgui pe py'aguapy yvága pegua huguy rupinte, oñeñohëva'ekue ikurusúre. 21 Ha peẽ avei peñemomombyry ha peñemoĩva'ekue Ñanderuete rehe pende py'apýpe pene rembiapo vai rupi. 22 Ko'áġa katu Hesu penemoingo porã jevy, hete omanógui peẽ peiko Ñanderuete renondépe heko potĩva ha heko ky'a'yva ramo ani haġua oñe'ëvai híkuái penderehe, 23 upévale pepyta hatãkena pende jeroviápe, peñemongu'e'yre akatúa ni asu gotýo, ha aníke peñemomombyry ichugui, ha ani pepoi Ñanderuete ñe'ẽ porãgui, ni pe esperánza Ha'e oguerumava'ekuégui peẽme. Ko evangélio pehendumava'ekue ha oñemyasãiva opaite yvy apére, che, Páblo, aiko ko evangélio rembiguái ramo, ha aipytyvõ oñemyasãive haġua ohóvo. 24 Ko'áġa ningo avy'a che ahasa asyháre penderehehápe ha che amyenyhëve ahávo che retépe pe jehasa asy (sufrimiénto) oñemoimba haġua umi jehasa asy Hesu Cristo retépe, Hesu Cristo rete ningo hína pe iglésia (Apostolkuéra rembiapo 9, 16; Filipoyguakuérape 1,29; 1 Pédro 2, 20; 2. Timotéope 3, 12). 25 Ha che aiko ko iglésia rembiguái ramo Ñanderuete cherenóigui amyasãi haġua opaite iñe'ẽ, 26 ha imba'e ñemi (secréto) ojaho'íva ára atyguasukuéra guive ha ore ypykuéra ymaite guive, ko'áġa katu ojekuaauka heko potívape. 27 Ichupekuéra Ñanderuete oikuaaukase mba'épa ko mba'e ñemi he'ise: Heko jajaipa ituicha ha iporãitéva ningo Hesu Cristo voi tetãnguérape ġuarã, ha Ha'e pende esperánza pehupity haġua avei heko jajaipa. 28 Ore romombe'u Ñanderuete mba'e ñemi, péva ningo Hesu Cristo, roavisa ha rombo'e opaite tetãyguakuérape, opaite arandúpe, peteĩteĩ oñembohekove haġua avei Hesu Cristo rekotype, 29 upevarã che voi añeha'ãmba, ha añeha'ãmbaite ipu'aka rupi.

Colossians 2

1 Aipota ningo peẽ peikuaa porã mba'éichapa añeha'ãmba tuichaite penderehe ha Laodiceaygua rehe ha opaite umi ndohechaiva'ekue rehe araka'eve che rova, 2 omoangapyhy haġua ipy'apykuéra, oiko haġua peteĩ ñe'ẽme Ñanderuete mborayhúpe ha oikuaa porãve haġua ohóvo Ñanderuete mba'e ñemimby, ha'eha Hesu Cristo, ha henyhëte haġua Ñanderuete arandúgui. 3 Ipye ningo ojajaipa opaite arandu ha kuaapy. 4 Péva che ha'e ani haġua avave penembotavy iñe'ëkuua rupi térã ijuru he'ẽ rupi. 5 Che retépe naiméi ramojepe pende apytépe, che pytu porãme aĩ penendive; avy'a ha ahecha peẽ peikoha hekópe ha kyre'yme pejeroviágui Hesu Cristo rehe. 6 Peẽ peñemomba'e haguéicha Ñandejára Hesu Cristo rehe, upeichaite peiko avei ipype. 7 Peñembohapo ha peñemopu'ã ipype, ha peñemohatãkena ipype pende jerovia rupi. 8 Cháke! Peñeñangarekóke, anítei avave penemoñuhã iñembotavy térã yvyarigua arandu výro rei rupi, térã yvyarigua jepokuaa ha kuaapy rupi, térã yvy, térã kuarahy, térã pytu vai ñemomba'eguas rupi, pemomba'eguas uvei Hesu Cristope. 9 Hesu Cristotype ningo oĩ avei opaite Ñanderuete reko. 10 Ha Hesu Cristotype peẽ penerenyhë, ha'égui hína opavave Jára ha ipu'akapa. 11 Ipye ningo peẽ peñekytĩ'ova'ekue (penecircuncidava'ekue) avei, napeñekytĩ'ói katu kuimba'e po rupi, Hesu Cristo rupi uvei, pemoĩvo pende rete rembipota vai Hesu Cristo poguýpe, 12 ha péva ojehu peẽ peñeñotýgui hendive, pe bautismo rupi. Ha'érupi peẽ penace jevy pejeroviágui Ñanderuete pu'aka tuichaitéva rehe ha Ha'e omoingoveva'ekue Hesu Cristope omanómava apytégui. 13 Peẽ pema'ova'ekue avei pene rembiapo vaieta rupi ha pende rete rembipota vai rupi, ko'áġa katu Ñanderuete penemoingovéma Hesu Cristo ndive, operdona haguére ipy'a porã rupi opaite ñane rembiapo vaikue. 14 Pe cuénta ñande jarekóva Ñanderuete ndive, Hesu Cristo ogueraha ikurusúre, ha opagapa ñane rendaguépe iñemano rupi. 15 Upéicha Hesu Cristo, iñemano rupi, ombopoguy opaite Satana ha hembiguaiguasukuéra pu'aka ha omotĩ ichupekuéra opavave rovaképe ombotyryrývo ichupekuéra hapykuéri. 16 Upévale, aníkema avave oñe'ëvai penderehe pe'úva ha pey'úva rehe, térã arete ára rehe, térã jasy pyahu rehe, térã sábado rehe (pytu'uha ára rehe). 17 Opaite ko'ã mba'e ningo ouva'eráva'ekue ta'angánte, Hesu Cristo katu pe tete añeteguáva. 18 Aníkema avave oipe'a pendehegui pene rembiapo repy iñemomirĩ gua'u térã hi'ángel ñemomba'eguas rupi, térã umi mba'e ohechava'ekue ike peguáre térã techapáy (vision) rupi, péva ningo hi'ánga rembipota vai ojererovuséguinte. 19 Ha'ekuéra ndojekókoi pe Akã rehe (Hesu Crístore): Pe yvyarigua rete akã oisãmbyhy háicha hete, ipo, ipykuéra ha hajyguekuéra rupi omba'apo porãmba haġua oñondive, péicha Ñanderuete oisãmbyhy avei, Hesu Cristo rete okakuaa porã haġua. Hesu Cristo rete ningo ijiglésia ha Ha'e ningo ijiglésia Akã. 20 Peẽ pema'ano rire Hesu Cristo ndive, mba'érehapa peheja oñemoĩ peẽme tembiapoukapy heñoiva'ekue

yvyarigua akãgui, ha oipotáva peẽ pemomba'eguasú yvy, kuarahy ha pytu vaípe. Peñemboyke katu ko'ã ñemomba'eguasú vaígui ha yvyarigua rembiapoukapy he'ívagui: 21 Ani repoko kóvare, térã ani reha'ã péva, térã ani reñemboja kóva rehe, 22 opaite ko'ã mba'e opa rei ojeporu ríre, heñoiva'ekuégui yvyarigua kuaapy ha mbo'epýgui. 23 Ha'ekuéra omombe'u oíha añetegua ha ñepytyvõite icultokuérape, ha'ekuéra katu ojopy vaínte kuimba'e ha kuña rekokuéra ijyvyarigua rembiapoukapy rupi; hembiapo rupínte ha'ekuéra oñembotuichase.

Colossians 3

1 Peikove jevy ramo (penace jevy ramo) Hesu Crísto ndive, peheka umi mba'e yvateguáva, Hesu Crísto oguapyhápe Ñanderuete akatúape. 2 Peheka umi mba'e yvága peguáva, ani yvy ariguáva. 3 Pemanova'ekue, ko'ãga katu pende rekove oñemihína Hesu Crísto ndive Ñanderuetepe. 4 Hesu Crísto ningo ñande rekove, ha Ha'e ouha ára pejupáta avei hendive Hesu Crísto rekojajaípa rendápe. 5 Upévare, pejukákena pende rete rembipota vai, ojejokosévante ko yvy arigua mba'e rehe, ha anítei peiko oñondive pemenda'ýre, pejuka pende reko raku ha pene remiandu vai ha'enteséva, péva ningo jára gua'u ñemomba'eguasú. 6 Ko'ã mba'evai rupi Ñanderuete ipochy umi iñe'ërendu'ýva ndive. 7 Ha opaite ko'ã mba'e pejapómi avei, peiko ramoguare gueteri pende rekove tujápe. 8 Ko'ãga katu pepoi pehóvo avei opaite ko'ã mba'evaígui: Pochy, ñeko'õi, ñaña, maldicion ha ñe'ë tie'ý anítei osẽ pende jurúgui. 9 Anítei pendejapu ojupekuéra, pepoi (pemboi) haguére pendejehegui pe yvyarigua reko tujakue hembiapo vaikue reheve, 10 pemonde haguére pe tekove pyahu, kóva ningo oñembopyahuve ohóvo ha oñembojojave ohóvo ñande apohare reko rehe ha peikuaa porãve pehóvo ichupe, peikove haña avei Hesu Crísto rekópe. 11 Oíháme ko tekove reko pyahu ndojuavýi ojuehegui Greciaygua ha Judaygua, ipire'i oñekytí'óva (oñecircuncidáva) ha noñekytí'óiva, tetã ambueygua ha ka'aguygua (escítas), tembiguái ha jára; Hesu Crísto oí haña opaite mba'épe ha opavave rekovépe. 12 Ñanderuete pendeporavo, penemboheko potĩ ha penderayhúgui peñemonde jeporiahuvereko mborayhu reheve, py'a porã, ñemomirĩ, pochykuaa'ý, paciência . 13 Pejogueropu'aka ha peñoperdona, oime ramo oñemohembiapo vaíva; Hesu Crísto peneperdona haguéicha upéicha peperdona avei pende rapichápe. 14 Opaite ko'ã mba'e ári pemonde mborayhu, péva ningo ombojoaju porã añetetehápe. 15 Hesu Crísto py'aguapy toisãmbyhy pende py'apýpe, upevarã avei peẽ peñehenói peiko haña peteĩ tete ańóme, ha peagradece ichupe. 16 Hesu Crísto ñe'ë tomyenyhẽ pende py'apy opaite árape peñohekombo'e opaite arandúpe ha peñomokyre'ý Salmokuéra, purahéi ha ñembo'e rupi, ha peagradece Ñanderuetepe pende py'aite guive. 17 Ha opaite mba'e pejapóva guive pene ñe'ë térã pene rembiapo rupi, pejapo Ñandejára Hesu Crísto rérape ichuperõguáicha ha peagradece Ñandejára Ñanderuetepe Hesu Crísto rupi. 18 Pe tembireko iñe'ërenduva'erã iménape, ija háicha Hesu Crísto reheguávape. 19 Peẽ ména pehayhu añetehápe pene rembirekópe, ha anítei pembopy'aro ichupekuéra. 20 Peẽ mitãkuéra peneñe'ërendu pende ru ha pende sýpe, upéva ningo ombovy'a Ñanderuetepe. 21 Peẽ tuvakuéra anítei pemoñeko'õi pende ra'y ha pende rajuikuérape, ani haña naikyre'ývéi. 22 Peẽ tembiguakuéra (esclávo) peneñe'ërendu opaite mba'épe pende jára yvy ariguápe (patrónpe), anítei pemba'apo porãnte pende jára yvy arigua resa renondépente, pembovy'a haña ichupe, tapiákena pemba'apo porã uvei pende py'aite guive, pekyhyjégui Ñanderuetequí. 23 Opaite pejapóva guive, pejapo pende py'aite guive pejapórõ guáicha Ñanderuetepe guarã, ha ani yvyariguápente. 24 Peikuaa porã voi Ñanderuete ome'ëtaha peẽme pe yvága remime'ë (tekove opa'ýva) pene rembiapo porã repykue ramo, upévare pemba'apo tembiguái porãva ramo Ñanderuetepe guarã. 25 Upe hembiapo vaívape ningo oñeme'ëta hembiapo vai repy, Ñanderuete ombojovakégui hekoitépe, ha jaikuaa Ha'e noporombojuavyiha yvyariguakuéra apytégui.

Colossians 4

1 Peẽ jára yvy arigua (patron) peiko hekópe pene rembiguakuéra ndive, peikuaa porãke pende Jaraite oikoha avei yvágape. 2 Peñembo'e penekangy'ýre, peñangareko pendejehe ha peagradece Ñanderuetepe. 3 Peñembo'e avei orerehe, Ñanderuete oípe'a haña peteĩ okẽ ikatu haña romombe'u iñe'ë ha romyasãi Hesu Crísto mba'e ñemimby (secréto), upévare che aĩ avei cárcelpe . 4 Che amyasãi porã haña Ñanderuete ñe'ë Ha'e ohechauka haguéicha chéve, ha Ha'e omombe'u haguéicha chéve. 5 Arandupópe peiko umi ojerovia'ýva apytépe ha peiporu porã pe

oportunidad Ha'e ombosako'íva peẽme. 6 Peñe'ẽ py'aporã reheve pende rapicha ndive pemopu'ã hañuáicha ichupe, peikuaa porã haña mba'eichaitépa pembohoiva'erã peteĩteĩme. 7 Tíquico oikuaaukáta peẽme mba'éichapa aiko'aína, ha'e ningo che hermano ahayhúva, che pytyvõhára ha chemoirúva amyasãi haña Hesu Cristo ñe'ẽ porãite. 8 Che voi ningo amondo ichupe pene rendápe peikuaa haña mba'éichapa roikoroína ha ha'e omoangapyhy haña pene ñe'ã. 9 Tíquico ndive amondo avei Onésimo, ha'e voi pende reheguáva ha ñane hermano heko peguáva ha jahayhúva, mokõivéva omombe'upáta peẽme opaite mba'e ojehuva'ekue ko'árupi. 10 Aristarco, che irũ cárcelpe, ha Marco, Bernabe prímo, penemomaiteiuka. Marco rehe ha'epáma peẽme, mba'épa pejapo'arã, oñuahẽ vove pene rendápe, pemoñuahẽ porã ichupe. 11 Ha Hesu, hérava avei pe hekojojáva, penemomaiteiuka avei. Ko'ã mbohapy Judaygua omba'apóva chendive ko'ápe, ha'ekuéra chepytyvõ porã Ñanderuete kokueguasúpe omyasãivo iñe'ẽ porãite, ha'ekuéra chembopy'arory. 12 Epáfras penemomaitei avei, ha'e ningo pendereheguáva, ha Hesu Cristo rembiguái, ipy'a ojejopy oikóvo penderehe ha iñembo'épe ha'e ojerure peẽ peñemombareteve haña pehóvo pende jeroviápe pejapopa haña Ñanderuete rembiapota. 13 Péicha aikuaauka peẽme ha'e ojepy'apyeteha penderehe, Laodiceaygua ha Hierápolis pegua rehe. 14 Démas ha Lúcas, pe pohãnohára, che ahayhúva penemomaiteiuka avei. 15 Pemomaitei ñane hermanokuéra Laodicéa peguápe ha ñane hermana Nínfaspe, ha umi iglesiayguakuérape oñembyatýva hógape. 16 Pemoñe'ẽmba rire ko kuatia kóva (pende iglésiape), pemondo avei Laodicéa iglésiape, ha'ekuéra omoñe'ẽ haña avei, ha pe kuatiañe'ẽ amondova'ekue Laodicéape pemoñe'ẽ avei pende iglésiape. 17 Ha che ha'ese Arquípope: Ejapo hekoitépe Ñanderuete rembiapo oñeme'ẽmava'ekue ndéve. 18 Che, Páblo, ahai ko kuatiañe'ẽ kóva che potee rupi, che pomomaitei haña ha peẽ peñemomandu'a haña che aikoha gueteri cárcelpe (Hesu Cristo rehehápe). Ñanderuete poriahuvereko toĩ penendive.

1 Thessalonians 1

1 Páblo, Silváno ha Timotéo omomaitei pe iglésia Tesalónica peguápe, opytáva Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Cristo poguýpe. Ñanderuete jeporiahuvereko ha py'aguapy toĩ penendive. 2 Ore roagradece Ñanderuetepe, oremandu'ávo penderehe, ore ñembo'épe. 3 Oremandu'a ore ñembo'épe Ñandejára Ñanderuete renondépe pende jerovia ha pene mborayhu rembiapo rehe ha rovy'a peropu'aka haguére opaite mba'e pene esperánza rupi, peguerékóva Hesu Cristo rehe. 4 Hermanokuéra, ore ningo roikuaa porã Ñanderuete penderayhuha ha pendeporavo hague avei, 5 ha peẽ peikuaa porã avei ore rombohasa ramoguare ko evangélio (Ñanderuete ñe'ẽ porãite) peẽme, ore noromombe'úi ore ñe'ẽ ore juru reĩnte, romyasãi uvei Pytu Porãmbáva pegua pu'aka reheve, roikuaa porãgui pe añetegua, ha peẽ penemandu'a porã gueteri mba'éichapa ore roikova'ekue pende apytépe. 6 Ha peẽ pehasa asy ramojepe Pytu Porãmbáva rupi, pevy'a ha peguata porã Hesu Cristo ha ore pypore rapykuéri. 7 Upéicha peẽ peiko techaukaha porã (ejémplo porã) ramo opaite ojeroviávape ñuarã Macedónia ha Acájape. 8 Peẽrupi noromyasãiri Ñanderuete ñe'ẽ Macedónia ha Acájape añónte, ohasáma uvei mombyryve hetã rembe'y amo gotýo; upévale ore noroikotevëvéima romyasãi Ñanderuete ñe'ẽ porãite upérupi. 9 Ha'ekuéra voi ningo omombe'úta mba'éichapa peẽ ore moñuahẽ porãva'ekue pende apytépe ha mba'éichapa peẽ pepoi pende jára gua'úgui, pejerovia haña Ñanderuete oikovéva ha añeteguáva rehe, 10 ha mba'éichapa peẽ peha'ārõ Hesu Cristo ou jevy haña yvagakuérargui, Ñanderuete omoingoveva'ekue ichupe omanova'ekue apytégui, ha Ha'e ñandesalváta pe ñembojovakerã pohyietégui.

1 Thessalonians 2

1 Peẽ, che hermanokuéra, peikuaa porã voi, ore rembiapo pende apytépe ndareíri hague. 2 Peẽ peikuaa porã ore roñuahẽ mboyve pene rendápe rohasa asyete ha opu'ambaha orerehe Filípos tavaygua; Ñanderuete katu oremokyre'y jevy romombe'u haña Ñanderuete ñe'ẽ porãite avei pende apytépe oĩ ramojepe heta oñemoíva avei orerehe. 3 Ore rekombo'e ndaha'eiva'ekue jejavy térã ñembotavy, térã japu reheguáva. 4 Ñanderuete omoĩgui iñe'ẽ porãite ore jurúpe, ore roñeha'ãmba rombovy'a haña ichupe, ha ndahahéi vyvariguakuérape, Ha'e ningo pe oipyguaráva ñande py'apy. 5 Peẽ ningo peikuaa porã voi, ore araka'eve norombojuruhe'ëi rombovy'a haña vyvariguakuérape térã pirapire potágui, Ñanderuete voi ningo ore rechahare. 6 Ndrohekáigui vyvarigua rerakuã porã, ni pendehegui, ni ambuekuérargui, 7 ore rojehechaukakuaa ramojepe Hesu Cristo apostolkuéra ramo,

upéva rãngue ore roiko py'aporã reheve pende apytépe peteĩ sy omokambu háicha ha oñangareko porã háicha imemby rehe. 8 Ore pohayhúgui romyasãi Ñanderuete ñe'ẽ porãite pende apytépe ha hi'ári romé'ẽse ore rekove jepe peẽme. 9 Peẽ ore hermanokuéra , penemandu'a porã gueteri, ore roñeha'ãmba hague romba'apo haña (ore pópe) ára ha pyharépe ani haña orepohýi peẽme, romyasãi aja peẽme Ñanderuete ñe'ẽ. 10 Peẽ ha Ñanderuete voi ore rechahare, mba'éichapa ore roikova'ekue teko potĩ, tekojoja ha japu'ỹ reheve pende apytépe. 11 Peikuaa porã gueteri ore roiko hague pende apytépe peteĩ túva oiko háicha ita'ýra ha itajýra apytépe. 12 Ore pohekombo'e, pomokyre'ỹ ha rojerure asy peiko haña Ñanderuete ra'y ha rajy heko peguáva ramo, Ha'e penerenóigui peike haña hetãguasúpe ha peiko haña heko jajaipápe. 13 Ha upéva ore roagradeceroína avei Ñanderuete peẽ pemomba'e haguere iñe'ẽ pehenduva'ekuere ore juru rupi, ha peroviava'ekue ore ñe'ẽ ndaha'eiha vyvarigua ñe'ẽnguéicha, Ñanderuete ñe'ẽ añeteguáva ramo uvei, ha péva voi omba'apohína pende rekovépe. 14 Peẽ ningo, ore hermanokuéra, peguata Hesu Cristo iglésia Judéa pegua pypore rapykuéri, peẽ pehasa asýgui avei pene retãygua po rupi, ha'ekuéra ohasa asy haguéicha hetãyguateéva rupi. 15 Judeayguakuéra voi ojukava'ekue Hesu Cristope ha heta profetakuérape , ha orepersegui oréve avei. Ha'ekuéra nombovy'ái Ñanderuetepe ha oñemoĩ avei opavave rehe. 16 Ha'ekuéra oñeha'ãmba orejoko, ani haña ore romyasãi tetã ambueyguakuérape Ñanderuete ñe'ẽ porãite ojesalva haña avei. Upéicha ha'ekuéra ombohetave ohóvo hembiapo vaikuéra, upéva ho'a hi'arikuéra Ñanderuete pochy. 17 Ore hermanokuéra, ore roĩ ramojepe sapy'ami mombyry pendehegui ore retépe, ore py'apýpe katu ore roĩ pende apytépe, opáichavo roñeha'ã rohecha haña pende rova ore resatee rupi. 18 Ore rohosékuri pene rendápe, che, Páblo jepe, napeteĩ jevy aña, mokõi jevýma katu; Satana katu orejokova'ekue. 19 Mávapa ore esperánza , térã mávapa orembovy'a, térã mávapa ore coróna Hesu Cristo ouha arape ñuarã. 20 Peẽ voi ningo ore rerakuã ha py'arory.

1 Thessalonians 3

1 Upéva ore ndaikatuvéimagui roha'äröve, ropyta ore año Aténaspe, 2 ha romondo pene rendápe Timotéo, ñane hermánope, ha'e ningo ore irũ voi, omoherakuãgui orendive Ñanderuete ñe'ẽ porãite. Ichupe romondo pene rendápe penemombarete ha penemokyre'ỹ haña pende jeroviápe, 3 ani haña avave ikangy ko'ã jehasa asy rupi. Peẽ peikuaa porã voi ñande jahasa asytaha, (jajeroiviãgui Hesu Cristo rehe). 4 Ore roime ramoguare penendive gueteri, ore voi romombe'u porã peẽme ore rohasa asytaha, ojehu haguéicha avei uperire, ha ko mba'e peikuaa porãmba voi. 5 Upéva, che ndachepu'akavéigui, aha'äröve haña amondo Timotéope, aikuaa haña mba'éichapa pehasa pende jeroviápe, ani haña (Satana) pendepy'ara'ã vaiete ha ore rembiapokue pende apytépe opyta rei. 6 Ko'ãga Timotéo ojevy riréma pene rendágui, omombe'u oréve pende jerovia ha pene mborayhu iporãha ha peẽ penemandu'a porãha tapia orerehe, ha peẽ orerechaseitereiha, ore pohechase háicha peẽme avei. 7 Iñe'ẽ ningo, che hermanokuéra , tuicha oremoangapyhy ore jehasa asy apytépe, roikuaávo peẽ pejerovia porãha pehóvo. 8 Ko'ãga ningo orekyre'ỹve jevy, roikuaávo peẽ peime hatãha pende jeroviápe Hesu Cristo rehe. 9 Upéva heta roagradece Ñanderuetepe penderehe ha pe vy'a roñandúva rehe henondépe pende jerovia porã rupi. 10 Ára ha pyharépe rojerure asy ore ñembo'épe Ñandejárape, ore rohecha haña pende rova ha ore romyenyhẽ haña opaite mba'e ofaltáva guive gueteri pende jeroviápe. 11 Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Cristo tombosako'i ore raperã roñuahẽ meve pene rendápe. 12 Ñanderuete tomongakuaa ha tomboheta pe mborayhu añeteguáva oñondive ñuarã ha opavave ndive ñuarã, ore pohayhu háicha. 13 Peẽ penembareteve haña pende py'apýpe, ha pende reko ta'ipotĩve haña pehóvo Ñandejára Ñanderuetepe ñuarã ha Ñandejára Hesu Cristo ourõ ñuarã opaite heseguakuéra ndive, taupéicha (amén).

1 Thessalonians 4

1 Che hermanokuéra , ipahápe ore rojerure peẽme ha pohekombo'e Ñandejára Hesu Cristo rérape peẽ peguata porã haña ore pombo'e haguéicha, pende reko iporãverõ ohóvo pembovy'ata Ñanderuetepe, ojehu háicha ko'ãga peve. 2 Peẽ penemandu'a porã gueteri mba'éichagua tekombóe ore rombohasamava'ekue peẽme Hesu Cristo réra rupi. 3 Kóva ningo Ñanderuete rembipota: Tapeñemboheko porã, anive peiko pende rete rembipota vai poguýpe. 4 Peteĩteĩ ta'ipu'aka hete rembipota mbarete rehe ha toiko porã hambirekoteéva ndive, ha torespeta (tombotuicha) avei hambireko

rembipota, ohechaukávo ichupe iména oikoveha Ñanderuete mborayhu añeteguáva poguýpe. 5 Anítei pe ména oiko hembirekoteéva ndive oiko háicha umi tetã ambueyguá oikuaa'ýva Ñanderuetepe ha ndojokokuaáiva hete rembipota mbarete. 6 Anike avave ombotavy iñermánope oñemu ramo (ojapo ramo negócio hendive), cháke, Ñanderuete voi ohaviráta opaite mba'evai apohárape, ro'e haguéichama peême. 7 Ñanderuete ningo ñanerenói ñande reko porã haña, ndaha'úi ñande reko vai jevy haña. 8 Upéicha, upe omboykéva ko tekombo'e kóva nomboykéi hapichápe, omboyke uvei Ñanderuetepe, Ha'e ome'ẽgui Ipytu Porãmbáva pendepype. 9 Pe mborayhu hermanokuéra rehe ningo natekotevẽi che ahaí peême, Ñanderuete voi ningo penembohekóma pejohayhu haña. 10 Ha upéicha pechapoma avei opaite hermanokuéra ndive oikóva guive Macedóniape. Che hermanokuéra, che poavisa pekakuaave haña pehóvo ko tekombo'e kóvape, 11 ha peñeha'ã pene rerakuã ta'iporã, peñeha'ãvo peiko haña (opavavete ndive) py'aguapýpe, ha pemba'apo pende pópe ore pombo'e haguéicha, 12 peẽ peiko haña hekópe ñande rehegua'ýva apytépe, ani haña peheka pytyvõ ambuekuérágui. 13 Ore hermanokuéra, ndoroipotái ningo peime peikuaa'ýre upe ojuhútava umi okémavape (omanómavape) ani haña peñembyasy ambuekuéra oñembyasy háicha, ndoguerekóigui esperánza. 14 Ñande jarovia ramo Hesu Crísto omano hague ha oikove jevyha, péicha jaroviava'erã avei Ñanderuete oguerutaha umi omanova'ekue Hesu Crísto ndive upe ára Ha'e ou jevýrõ guarã. 15 Ko'ã ñe'ẽ ore ro'e Ñanderuete oipotágui: Ñande jaikovéva gueteri yvy apére Hesu Crísto ouha ára peve, nañanetenondemo'ãiha umi omanomava'ekuégui. 16 Hesu Crísto ouha árape oñemombáy raéva'erã hikuái, yvága rembiguaguasu ñe'ẽ hatã ha pe turupu (tompéta pu) rupi umi Hesu Cristotype omanova'ekuépe, oikove jevy haña, 17 ha uperire ñande jaikovéva ha japytáva gueteri, jajehupíta avei hendivekuéra araiýpe, jajojohu haña Hesu Crísto ndive (yvate yvytúpe), arai apytépe, japyta haña tapiá guarã hendive. 18 Péicha peñemoangapyhy ko ñe'ẽ kóva rupi.

1 Thessalonians 5

1 Upe ára rehe ha araka'etépa Ha'e ouva'erã, che hermanokuéra, natekotevẽi che ahaí peême, 2 peẽ ningo peikuaa porã voi pe ára Hesu Crísto oñuahẽ jevytaha, oúta ku mondaháicha oúva pyharekuépe. 3 Yvyarigua he'i jave: Jaiko porã (segúro) ha py'aguapýpe, upeichahágui ho'áta sapy'aitépe hi'arikuéra iñehundirã, ojehu háicha pe kuñáme oñuahẽ ramo sapy'a pe hóra imemby haña, upéicha ojuhúta avei ichupekuéra, ha ndaikatumo'ãi okañy mamove. 4 Peẽ katu, che hermanokuéra, napeiméi pytũ guýpe, upéicha upe ára upéva natekotevẽi penembopy'andýi ojehu háicha pe mondaha oñuahẽ ramo. 5 Peẽ ningo ára ha tesape ra'ykuéra ha raijykuéra. Ñande ndaha'úi pyhare térã pytũ ra'ykuéra ha raijykuéra. 6 Upévare anítei jake ambuekuéraicha, japáy uvei ha jaiko hekópe. 7 Umi okéva ningo oke pyharekuépe, ha umi oka'úva ningo oka'u avei pyharekuépe. 8 Ñande katu ára peguáva, upévare jaiko jaka'u'ýre avei, ha ñamonde pe jerovia ha mborayhu añeteguáva, pe soldádo omonde háicha ipyti'a mo'ãha, ha jaiporu pe esperánza, pe soldádo oiporu háicha iñakã mo'ãha. 9 Ñanderuete nañanerenói ñandereity haña aña retãme ipochyha árape, jahupity haña uvei pe salvacion Hesu Crísto rupi. 10 Ha'e omanógui ñanderehehápe, ñande jaikove ramo (yvy apére) térã ñamano ramojepe, ñande jaikove jevyva'erã Ha'érupe ha hendive guarã. 11 Upévare peñemoangapyhy ha peñomokyre'ý, pejapo háicha voi. 12 Rojerure ningo peême, ore hermanokuéra, pehechakuaa haña umi omba'apóva ha omoakáva pe iglésia rembiapo (ancianokuéra) pende apytépe ha umi penerekombo'évape. 13 Ha pehechakuaa mba'eguasúrõ hembiapokuéra ha pehayhu ichupekuéra. Peiko py'aguapýpe oñondive. 14 Ore hermanokuéra, ore poavisase: Pehekombo'e porã umi oiko reívape, pemoangapyhy umi ipy'aguapy'ývape, pemokyre'ý umi ikangývape, tapene paciência opavave ndive. 15 Pema'ẽke anítei avave omyengovia mba'evai mba'evai rehe, hendaguépe pejapo uvei iporãva ojupe ha opavavépe. 16 Pevy'a tapiákana. 17 Ani pepoi pene ñembo'ẽgui ni peẽ pendekangy, peñembo'e pehóvo uvei (Ñanderuete ome'ẽ meve pejeruréva térã Ha'e ombotove peve), (Lucas 18,1-7 2 Corintoyguakuérape 2,7-10). 18 Peagradece opaite mba'e rehe, kóva ningo Ñanderuete rembipota ojeroviáva guivépe guarã Hesu Crístore. 19 Ani pemboque pe Pytu Porãmbáva (rembiapo pendepype). 20 Ani pemboyke umi proféta ñe'ẽ. 21 Peikuaa (peestudia) porã raẽ opaite mba'e, ha upéi pejapyhy pe iporãvante. 22 Peñemboyke opaichagua pytu vai retégui, (póragui térã anguégui), (1 Corintoyguakuérape 12,10). 23 Ñanderuete ningo pe py'aguapy Jára, Ha'e tapenemboheko porã pehóvo opaite mba'épe: Pende pytu porãme, pene ángape ha pende retépe, ha peñangareko pende rekove rehe, Hesu Crísto ourõ guarã, upévare anítei peñemongy'a. 24 Ñanderuete

nomoambuemo'ãi iñe'ẽ, ha opaite ñe'ẽ Ha'e oprometema va'ekue katuete oikóta avei pende rekovépe, Ha'e voi penerenóigui. 25 Ore hermanokuéra , peñembo'ékena avei orerehe. 26 Pemomaitei opaite hermanokuérape ñehetũ (bésó) potĩme. 27 Ajerure asy peẽme pemoñe'ẽ haña ko kuatione'ẽ kóva opaite ñane hermano kuérape. 28 Ñandejára Hesu Crísto poriahuvareko toĩ penendive.

2 Thessalonians 1

1 Ore, Páblo, Silváno ha Timotéo, romomaitei Hesu Crísto iglésiape oĩva Tesalónicape, ha oikóva Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Cristopype. 2 Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Crísto poriahuvareko ha ipy'aguapy toĩ penendive. 3 Oremandu'a ramo penderehe, hermanokuéra, roagradece Ñanderuetépe pende jerovia okakuaa porávère ohóvo ha pe mborayhu añeteguáva oñembohetavère ohóvo avei pende apytépe. 4 Upéicharupi ore voi roñe'ẽ porã penderehe Ñanderuete iglesiakuérape , peẽ pambopoguy porãgui opaichagua jepy'ara'ã, taha'e persecucion , taha'e jejopy vaiete, opaite ko'ã mba'e peẽ peropu'aka porã pende jerovia rupi. 5 Ko'ã jehasa asy rupi ojehechakuaa Ñanderuete penembojovake porãha ha penembosako'iha, peiko haña avei hetãguasurãme, ha upéva ningo peẽ pehasa asy avei. 6 Ija ningo Ñanderuetépe, pe mbojovakehára heko peguáva, omyengovia haña pe jehasa asy umi penembohasa asyva'ekuépe. 7 Ha'e ñanembopytu'úta ñandéve upe jehasa asýgui, Hesu Crísto ouha ára yvágagui hembiguái (hi'ángel) atyguasú ndive, 8 ha tata rendýpe ohepyme'ẽ haña umi ndoikuaaséivape Ñanderuetépe ha naiñe'ẽrenduséivape Ñandejára Hesu Crísto ñe'ẽ porãitépe, 9 ha'ekuéra ojevahiráta (ojeastigáta) ñehundi tapia ñuarã rupi ha oñemomombyrýta Ñanderuete rovágui, heko jajaipa ha ipu'akágui. 10 Hesu Crísto ouha árape oñemomba'eguasúta heseguakuéra apytépe ha opaite ojeroviáva guive hese ohechava'erã ichupe, peẽ avei, pegueroivia haguére upe romombe'uva'ekue peẽme ore ñe'ẽ rupi. 11 Upevarã ore roñembo'e tapia penderehe Ñanderuetépe, Ha'e tombosako'ive ohóvo pende rekove peiko haña hekópe, Ha'e penerenóigui. Ha ore rojerure Ñanderuetépe, Ha'e tapenemombarete peiko haña py'a porã ha jerovia pu'aka poguýpe. 12 Oñemomimbi haña Ñandejára Hesu Crísto réra pendepype, ha peẽ ipype, Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Crísto poriahuvareko rupi.

2 Thessalonians 2

1 Ore rojerure peẽme, ore hermanokuéra , Ñandejára Hesu Crísto ou jevyha ára ramo ñuarã rehe ha ñañembyaty ramoñuarã hendive rehe (araípe), 2 ani haña peheja avave omoinge pene akãme ambue mba'e ha peñemondýi rei peteĩ ñe'ẽ rupi, téra pytu ñe'ẽ gua'u rupi, téra peteĩ kuatione'ẽ rupi oje'éva oreheguiha, ha omombe'u Hesu Crísto ouha ára ojekuaa porãma téra oñuahẽmaha. 3 Anítei avave penembotavy mba'evéicharõ. Upe ára upéva mboyve oikóta jepoiguasu (Hesu Crísto reheguáva apytégui), ha oñuahẽ raéva'erã avei pe kuimba'e ñaña (anticrístó) omboykéva opaichagua tembiapoukapy; Ha'e oporohundíta ha uperire ha'e voi oñehundiva'erã avei. 4 Ha'e oñemoíta Ñanderuete rehe ha oñeha'ãmbáta ombyai haña Ñanderuete rembiapo ha ndorespetamo'ãi avavépe ni mba'evépe, upéva ha'e voi oguapýta avei Ñanderuete rogaguasúpe (témplope) ha he'íta ijehe ha'e Ñandekaraha. 5 Napenemandu'áipa, aimérõ penendive, ha'e hague peẽme opaite ko'ã mba'e. 6 Ko'áña ningo peẽ peikuaa upe ojokóva gueteri (ichupe), ha'e ojehechauka haña hi'árape. 7 Upe mba'evai ñemi oñemoíva opaichagua tembiapoukapy rehe omba'apomahína, upe ojokóva (ichupe) katu ojepe'a mbarete raéva'erã imbytégui. 8 Uperire ae ojehechaukáta upe oñemoíva opaichagua tembiapoukapy rehe, Ñandejára Hesu Crísto katu ojukáta ichupe ipytuhẽ pu'aka rupi ha ohundíta ichupe Ha'e ou jevyha árape. 9 Upe oñemoíva opaichagua tembiapoukapy rehe Satana remimbou voi, ha oñuahẽvo Satana ome'ẽta ichupe pu'aka ojapo haña mba'e tuicháva, techaukaha (seña'les), ha techapyrã (milagrokuéra) gua'u. 10 Opaite ko'ã mba'e rupi ombotavýta umi oñehundítavape, ha'ekuéra ndohayhúi ha omboyke haguére pe añetegua ha pe salvacion rape. 11 Upévahe Ñanderuete oheja ichupekuéra ñembotavyharakuéra pópe oñembotavyuka porã haña. Oñembotavyuka ichupekuéra ogueroivia haña ko'ã japu ko'áva. 12 Oñembojovake haña opaite umi ndogueroivia'ekue pe añetegua ha ovy'a hikuái heko vai reheve. 13 Ore roagradeceva'erã tapia Ñanderuetépe penderehe, ore hermanokuéra , Hesu Crísto ohayhúvape, Ñanderuete pendeporavógui ñepyrũ guive isalvaciónpe ñuarã, pe Pytu Porãmbáva penemboheko porãgui ha peẽ pegueroivia haguére pe añetegua. 14 Upevarã Ha'e penerenoiva'ekue, Ñanderuete ñe'ẽ porãite rupi, ore pomombe'uva'ekue,

pehupity haġua avei Ñandejára Hesu Crísto reko jajaipa. 15 Upéichakena, ore hermanokuéra , peñembo'y hatākēna pende jeroviápe ha peñongatu porã pende py'apýpe umi mbo'epy oñemombe'umava'ekue peẽme ore juru térã ore kuatione'ẽ rupi. 16 Ñandejára Hesu Crísto ha Ñandejára Ñanderuete ñanderayhúva ha ñanemoangapyhýva tapia iporiahuvereko rupi, péva ningo pe esperánza jaguerékóva. 17 Ha'e tomokyre'ỹ pende py'apy ha tapenembarete opaichagua ñe'ẽ ha tembiapo porã rupi, pejéva ha peĵapóva guivépe.

2 Thessalonians 3

1 Ipahápe, ore hermanokuéra , peñembo'éke orerehe, Hesu Crísto ñe'ẽ porãite ta'inasái porã ohóvo ha tojejerovia hese, ojehu haguéicha pende apytépe. 2 Ha peñembo'e Ñanderuetépe, Ha'e tañandepé'a tekove vai ha ñaña poguýgui, ndaopavavéi mba'e ningo pe jerovia. 3 Hesu Crísto ndopoimo'ái iñe'ẽ ome'ëva'ekuégui, Ha'e voi penembarete ha oñangarekohína penderehe mba'epochýgui. 4 Ore rojerovia Ñanderuete rehe Ha'e penemomandu'a ha ojapoukapataha iñe'ẽ ore rombohasamava'ekue peẽme ha peẽ peĵapomapeína avei. 5 Hesu Crísto tapenepytyvõ pehechakuaa porã haġua pende py'apýpe Ñanderuete mborayhu aheteguáva ha peha'ārōkuaa haġua Hesu Crísto ou jevy peve. 6 Roikuaauka ningo peẽme, ore hermanokuéra , Ñandejára Hesu Crísto rérape, pejeíke opaichagua hermáno oiko reisévagui ha ndoguataíva Ñanderuete rapére, ore pombo'e haguéicha. 7 Peikuaa porã voi peẽ peñeha'āmbava'erāha peiko haġua ore roiko haguéicha (pende apytépe), ore ndoroiko reirigui, 8 ore ndoro'úi pene rembi'u jopói ramojepe, ore po rembiapo rupi ore rohupity ore rembi'u repy, ore romba'apo pohýgui ára ha pyharépe rohupity haġua ore remikotevẽ ani haġua orepohýi avavépe pende apytépe. 9 Ore roguereko ramojepe pe derécho peẽ oremongarúvo, ore ndoroiporuséi koichagua derécho, ore rohechaukase uvei peẽme mba'éichapa peẽ peikova'erã (ore ejémplo rupi). 10 Roimérõ gueteri pende apytépe ore ro'euka voiva'ekue peẽme ko ñe'ẽ kóva: Upe omba'apose'ýva, anítei okaru. 11 Rohendu ningo oíha pende apytépe umi oiko reíva, nomba'apóiva, oha'ārōnte hikuái ambuekuéra omboja'o haġua imba'évagui ichupe ġuarã avei, ko'āvape ore ro'e omba'apova'erāha avei (1 Tesalonicayguakuérape 4,11). 12 Umívape ore ro'euka ha rohekombo'e Ñandejára Hesu Crísto rérape tomba'apo py'aguapýpe ha to'u hembi'uteéva. 13 Peẽ katu, che hermanokuéra , ani penekane'õ peĵapo haġua mba'e iporáva. 14 Oime ramo pende apytépe peteĩ ojapose'ýva ko kuatione'ẽme he'íva, pehecha mávapa, ha ani pejehe'a hese, ha'e otĩ haġua. 15 Opáichavo, anítei peguereko ichupe penderehe ija'e'ýva ramo, pehekombo'énte uvei ichupe pene hermánoicha . 16 Hesu Crísto, pe py'aguapy Jára, tome'ẽ peẽme ipy'aguapy peiko porã haġua oñondive opaite árape ha opaite hendápe ipy'aguapýpe. 17 Che, Páblo, che potee rupi pomomaiteiuka ko kuatione'ẽ rupi ha amoĩ che réra peẽ peikuaa haġua che voi ahai hague ko kuatione'ẽ kóva, amoĩ haguéicha opaite ambue che kuatione'ẽme avei. 18 Ñandejára Hesu Crísto poriahuvereko toĩ opavave penendive.

1 Timothy 1

1 Che, Páblo, Hesu Crísto remimondo (apóstol), Ñanderuete cheporavógui amyasái haġua ita'ýra Hesu Crísto evangélio , Ha'e ningo ñane esperánza , Ha'e ñandesalváma . 2 Che, Páblo, amondo ndéve, che jeroviaha ra'ýpe, ko kuatione'ẽ, ha romomaitei: Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Crísto poriahuvereko, py'aporã ha py'aguapy toĩ nendive. 3 Ajerure haguéicha ndéve, ha'e jevy: Epyta Efésó tavaguasúpe, che aha ramo Macedóniape, ha che roavisase jevy nde rejoko haġua umi oporombo'éva ambue mbo'epy rehe, anive haġua ombo'e, 4 ha anive ohechakuaa ha omyasái umi ñemombe'u gua'u, ni oñeha'āve oipyguara haġua ñande ypykuéra réra opave'ýva apytépe, umi mba'e rupi heñói ñe'ẽ joapirã rei pende apytépe, ha nomongakuaái ñande jerovia. 5 Che rombo'éma pe tekombo'e tuichavévere: Ñande jajohayhuve jahávo ha péva heñoiva'erã py'a potĩgui, py'apyñe'ẽ porã ha jerovia ahetévagui. 6 Oĩ katu pende apytépe umi oñemomombyrýva ko'ã mba'égui, ojapyhy haġua ñe'ẽ výro reíva. 7 Oikose tembiapoukapy mbo'ehára ramo, ndoikuaái katu upe he'íva, ni nahesakã porãi ichupekuéra umi mba'e oporombo'éva. 8 Jaikuaa ningo Ñanderuete rembiapoukapy iporã ojeporu ramo hekópe, ha Ha'e oipota háicha. 9 Jaikuaa porã ningo Ñanderuete nome'ëiva'ekue hembiapoukapykuéra heko potíva ha hekojojávape ġuarã. Ha'e ome'ẽ uvei hembiapoukapykuéra umi tekove vai ha umi oñembotuichávape ġuarã, umi oñemomombyrýva Ñanderuetégui, hembiapo vaívape ġuarã, iñañáva ha

oñemongy'ávape ġuarã, umi itúva ha isy jukahárape, térã hapicha jukahárape ġuarã jepe, 10 umi ojoguerekóva menda'ýre ha umi oikóva kuimba'e kuimba'e ndivépe ġuarã, umi hapicha mondaha ha umi ijapúvape ġuarã, umi omoañeteséva iñe'ẽ japu oiporúvo Ñanderuete réra ha opaichagua tekove vaípe ġuarã. 11 Ñanderuete ñe'ẽ porãite ñanemosãso ko'ã mba'evaĩgui, Ñanderuete reko jajaipa rupi, ha ko ñe'ẽ porãite Ha'e ome'ẽ chéve amyasãi haġua. 12 Che agradece Ñandejára Hesu Crísto, Ha'e chemombaretégui, ha cheguerekoháre jeroviaha ramo chemoĩ ko evangélio ñemyasãi rembiapópe. 13 Yma che aña'ẽvai ramojepe Hesu Crísto rehe, ha che apersegui ha aja'ó vai ramojepe Hesu Crísto reheguávape, ahupity avei Hesu Crísto poriahuvereko, ndaikuaái ni ndajeroviaiva'ekuégui hese. 14 Hesu Crísto katu chemyenyhẽ iporiahuverekógui heñoĩ haġua chepype pe jerovia ha pe mborayhu añeteguáva Ha'érupi. 15 Hesu Crísto ñe'ẽ porãite hi'añete ha ija oimeraẽva ojapyhy haġua. Hesu Crísto ou ko yvy apére osalva haġua angaipavórape, ha ijapytépe che pe ituichaveva'ekue. 16 Upévore Hesu Crísto chemyenyhẽ iporiahuverekógui, péva ijopói chéve ġuarã, ojehechauka haġua che rekove rupi, imborayhu tuicha oha'ārõva opaite ojeroviátavape ġuarã, ohupity haġua avei Hesu Crísto rupi pe tekove opa'ýva. 17 Toñemomba'eguasú pe ára atyguasukuéra Járape, Ha'e voi ningo Ñanderuete peteĩetéva ha tapia oikóva, ha ndojehecháĩ ramojepe ichupe toñemboete ichupe ára atyguasukuéra rupi, taupéicha (amen). 18 Ko ñe'ẽ kóva che aipota nde, che ra'y, Timotéo rehechakuaa porã ha emyasãi avei ambuekuérape, ojejapouka haguéicha ndéve profecía rupi, upévore eñeha'ãmba nde reñorãirõ haġua pe ñorãirõ porãme, 19 jeroviapópe ha py'apy ñe'ẽ porãme; oĩ ningo pende apytépe umi omboykéva ipy'apyñe'ẽ (conciencia) ha upévagui ohundi ijerovia. 20 Ijapytépe oĩ Himenéo ha Alejandro, umívape che ame'ẽma Satanáme ohavira haġua ichupekuéra ha anive haġua omaldeci hikuái.

1 Timothy 2

1 Che pomomandu'aukase jevy: Peñembo'e ramo pejerure pene remikotevẽ rehe, pejerure pende rapichakuéra rehe ha peagradece Ñanderuetepe, opavave rehe, 2 opaite tetã ruvicha ha mburuvichakuéra rehe, jaiko haġua py'aguapýpe ha ñorãirõ'ýre, ñamomba'eguasú haġua Ñanderuetepe ñande reko porã rupi ha jeroviapópe. 3 Ko'ã mba'e iporã ha ombovy'a Ñanderuetepe, ñandesalvava'ekue . 4 Ha'e ningo oipota opavave ojesalva ha toikuaa pe añetegua. 5 Oĩgui peteĩ Ñanderuete, ha peteĩnte ombojoajúva Ñanderuete umi tetãyguakuéra ndive, Hesu Crísto rupĩnte, oikova'ekue kuimba'e ramo ko yvy apére. 6 Ha'e voi oñeme'ẽ kuave'ẽmby ramo ñandepe'a haġua Satana poguýgui, ha péva oñemoherakuáva'erã tetãnguérape Ha'e ou jevy peve. 7 Upevarã Ñanderuete chemoĩ amyasãi haġua hemimondo ramo ko añetegua kóva; hi'añete pe che ha'éva, che ndachejapúi, che aiko haġua Israel'ýva mbo'ehára añeteguáva ramo, che ajeroviágui avei Hesu Crísto rehe. 8 Aipota ningo opaite kuimba'e opárupi omopu'ã ipo potĩ oñembo'e jave Ñanderuetepe, pochy'ý ha ñorãirõ'ý reheve. 9 Upéicha avei kuñakuéra toñemonde hekópe, jeguaka'ýre, ani oiko hi'áva ñeñopẽguasú reheve, térã oiporu jeguaka oroguiguáva térã ita vera, térã oñemonde ao hepyetévape. 10 Toñembojeguaka uvei tembiapo porãme, iporã háicha kuñakuéra Hesu Crísto reheguávape. 11 Kuñakuéra tohendu kiririháme ha toñemomirĩ. 12 Che ndaipotáĩ kuñakuéra oporombo'e ha ndaipotáĩ kuñakuéra oguereko ipoguýpe kuimba'ekuérape, toiko kiririháme uvei. 13 Adan raẽ ojejapova'ekue, upéi Éva. 14 Adánpe noñembotavyiva'ekue, pe kuñámente oñembotavy ha Eva raẽ ho'ava'ekue angaipápe. 15 Ha'e ojesalváta imemby ramo, ojerovia porã ramo Hesu Crísto rehe, oporohayhu ramo ha oñemboheko porã ramo ñemomirĩ reheve.

1 Timothy 3

1 Ko ñe'ẽ kóva añete: Upe omyakãséva peteĩ iglésia, oipota tembiapo (cárgo) poráva. 2 Ha'e oikova'erã oñeñe'ẽvai'ý haġuáicha hese, hambireko peteĩnteva'erã, ojejokokuaava'erã, oñemomiríkuaava'erã, heko poráva'erã, imbohupakuaava'erã, oporombo'ekuaava'erã, 3 ndoka'uiva'erã, noporonupãiva'erã, ipy'a poráva'erã uvei, noñorãirõseiva'erã, ipirapire rayhu'ýva'erã, 4 oguerekokuaa poráva'erã hogayguáva hekópe, oguerekova'erã ita'ýra ha itajyrakuéra ipoguýpe hekopete katu. 5 Upe oguerekokuaa'ýva hogate, mba'éichapa oñangarekokuaáta peteĩ Hesu Crísto iglésia rehe. 6 Anítei peiporavo peteĩ hermano ojeroviaromóvape omyakã haġua peteĩ Hesu Crísto iglésiape , ani haġua ha'e oñembotuicha ha ho'a Satana ñembojovaképe (poguýpe). 7 Oñe'ẽporáva'erã hese avei umi ojerovia'ýva apytépe,

anítei umía oñe'ëvai hese ha ha'e ho'a Satana ñuháme. 8 Umi pytyvõhára (diácono) heko potíva'erã, anítei iñe'ëmokõi, anítei ho'u heta víno térã ambue mba'e omonga'ukuaáva ichupe, anítei ohayhu ha oheka hekope'ỹ pirapire. 9 Ha'e oñangareko porãva'erã pe mbo'epy ñemiha jerovia reheguáva, ipy'apyñe'ë (conciencia) potí reheve. 10 Ambuekuéra oha'ã (oaprova) porã raëva'erã ko'ã mba'e hekovepe, ha ndojohúi ramo mba'eve ivaíva oikokuaa iglésia pytyvõhára ramo. 11 Upéicha avei umi kuñakarai omba'apóva iglésia pytyvõhára ramo heko potíva'erã, ani oporomoí vaise avavépe iñe'ëguata rupi, ani ikuña remiandu vai oisãmbyhy hekove, ipy'a porã ha heko potíva'erã uvei opavave ndive. 12 Pe iglésia pytyvõhára (diácono) hembireko peteĩeteva'erã, ha'e oisãmbyhykuaava'erã ita'ýra, itajýra ha hogayguakuérape. 13 Umi pytyvõhára omba'apo porãva okakuaa porã ijeroviápe, ha Hesu Crísto ohechakuaahína tembiapo porã oja'póva hikuái. 14 Ko'ã mba'e che ha'euka ndéve ko kuatiañe'ë rupi sapy'arõ guarã ndaikatúi ramo aju pya'e, nde voi reikuaa porã ha'gua avei. 15 Hesu Crísto iglésia añeteguáva ojehechauka ijiglesiaygua heko porã rupi. Hesu Crísto iglésia ningo Ñanderuete oikovéva róga voi, ha Hesu Crísto iglésiape ojejohuva'erã pe añetegua, ha péva ári ningo oñemopu'áva'erã pe iglésia ha pe añetegua péva rehe ojejokova'erã. 16 Añetehápe mba'e tuichaitereíva ko'ã mba'e ñemi (ojehechaukamava'ekue umi ojeroviávape Hesu Crísto rehe): Hesu Crísto ojehechaukava'ekue yvyarigua retépe, Ha'e oiko katu heko potíva ramo ipytu porãme. Ha'e ojehechaukava'ekue yvága rembiguakuérape (angelkuérape), oñemyasáiva'ekue tetanguéra apytépe, tetayguakuéra ojerovia hese, ha upéi Ñanderuete ohupi Hesu Crístope heko jajaipa oíhame.

1 Timothy 4

1 Pe Pytu Porãmbáva voi he'i porãmava'ekue: Umi ára paha gotýo oítaha umi opoíva ijeroviágui, oja'pysaka ha'gua umi pytu oporombotavýva ha imbo'epy rehe, oúva umi ángel ñañanguéragai, oñemoĩmava'ekue Satana ndive Ñanderuete rehe. 2 Ha'ekuéra, tovamokõi reheve, omyasái iñe'ë japu, ha'ekuéra omokiririse ipy'apy ñe'ë oiko ha'gua Satana rembiguái ramo. 3 Ha'ekuéra ojoko umi omendasévape, ani ha'gua omenda, ha oí tembi'u ha'ekuéra ndohejaíva oje'u, ko'ã tembi'u Ñanderuete oja'pova'ekue opaite ojeroviávape guarã ha oikuaávape guive pe añetegua, ho'u ha'gua agradecimiénto reheve. 4 Iporãmba ningo opaite mba'e Ñanderuete oja'póva guive, ha mba'eve ndaivaíri oje'u ramo agradecimiénto reheve, 5 ko'ã tembi'u oñemboykégui Ñanderuetepe guarã, Ñanderuete kuatiañe'ë ha ñembo'e rupi. 6 Ko'ã mba'e nde rehekombo'e porã ramo, ñane hermanokuérape nde reikóta Hesu Crísto rembiguái porãva ramo; emongakuaa porã nde rekove, jerovia ñe'ë ha tekombo'e añeteguáva rupi, ko'áva taha'e ne rembi'u porã. 7 Emboyke yvyarigua ñemombe'u rei (cuento); umía ojogua umi ñe'ë reípe kuña i'guaimíva sapy'a py'a omombe'úva. 8 Eñeha'ãmba katu nde reiko ha'gua tapia Ñanderuete ndive ha ejejokókena Ñanderuete rehe opaite mba'épe. 9 Ko ñe'ë kóva añetegua ha iporã opavave oñemomba'e ha'gua hese. 10 Upevarã romba'apo ha roñeha'ãmba, romoĩgui ore esperánza Ñanderuete Oikovévare; Ha'e ningo osalváse opavavépe, osalváma katu umi ojeroviávape hese. 11 Eja'pouka ha eporohekombo'e ko'ã mba'e rehe. 12 Anítei avave nde'apo'i, eñeha'ãmba katu eiko tekove potíme, nde karia'ýpe reme'ë ejémplo porã umi ojeroviávape guarã: Ne ñe'ë rupi, nde reko porã rupi, ne mborayhu añete rupi, nde jerovia rupi, nde reko potí rupi. 13 Che aju peve, emoñe'ë pe kuatiañe'ë, emoangapyhy, emokyre'ỹ ha ehekombo'e (hermanokuérape). 14 Ani remboyke nde Pytu Porãmbáva me'ëmby, oñeme'ëmava'ekue ndéve peteĩ profecía rupi, umi karai anciáno , omoí ramoguare ipo ne akã ári. 15 Eiporu katu ko nde Pytu Porãmbáva me'ëmby, opavave ohechakuaa ha'gua nde jerovia okakuaaveha ohóvo nde rekovepe. 16 Eñangareko ndejehe ha umi mba'e reporombo'éva rehe, epyta ipype, rejapórõ upéicha, Ñanderuete omoañetéta nde salvacion ha umi nerendúvape avei.

1 Timothy 5

1 Anítei reñe'ë pohýi nde hermáno itujávape, eñemoñe'ë uvei ichupe nde ru ramoguáicha ha umi imitávévape (ndehegui) nde ryvy ramoguáicha; 2 hermána guaimíme, nde sy ramo guáicha, ha umi kuñataĩkuérape, ne reindy ramoguáicha py'apy potí reheve. 3 Emboete (eipytyvõ) umi kuña imenave'ỹ añetévape. 4 Upe kuña imenave'ýva, imemby térã hemiaryrõ ramo gueteri, ko'áva raë toiporiahuvereko ichupe, hogayguakuéra tomyengovia ha'e oja'po porãva'ekue

hesekuéra, ko mba'e kóva iporãite ha ombovy'a Ñanderuetepe. 5 Upe kuña imenave'ỹ añeteguáva ha ha'eño opytáva, toha'ārõ Ñanderuete pytyvõ, ha tojerure asy iñembo'épe ára ha pyharépe ambuekuéra rehe. 6 Pe kuña imenave'ỹva, oikóva hete rembipota vai poguýpe, omanóma (ipytúpe), oikove ramojepe (hetépe). 7 Ehekombo'e ichupekuéra ha heko ipotíva'erã, ani haña avave oñe'ẽvai hesekuéra. 8 Oime ramo peteĩ ñane hermano ñoñangarekóiva igentekuéra rehe, heko ivaive ojerovia'ỹva rekógui. 9 Peteĩ kuña imenave'ỹva réra oñemoikuaa avei pe iglésia pytyvõ rehegua kuatiañe'ẽme (oñepytyvõ haña ichupe), ha'e oguereko guive 60 año, ha oikova'ekuérõ peteĩ ména año rembireko ramo. 10 Oñe'ẽporãva'erã hese: Hembiaapo porã haguére, omongakuaa porã haguére imembykuérape, imbohupakuaa haguére, ojohéi haguére heko potíva pykuéra, oipytyvõ porã haguére umi ojejopyva'ekuépe, oñeha'ãmba haguére opaichagua tembiapo porãme. 11 Emboyke katu umi kuña imenave'ỹva imitãvévape, ndojokoséiva hete ha heko rembipota ha oñemoĩ Ñanderuete rehe, omendaseitereígui, 12 ha hembiaapo vaíva, opoi haguére ijerovia ñepyrũmyrégui. 13 Ha nomba'aposevéigui, ojepokuaa oiko rei, upéi oho oñandu ambue ogayguakuérape oikuaa ha ombohasa haña heta mba'e naiporãiva (hapicha rekovéigui); ha'e he'i he'i'ỹva'erãva ha upéicha oporomoingo vai hapichakuéra oñondive. 14 Upévare che aipota umi kuña imenave'ỹva imitãvéva tomenda jevy, tomongakuaa imembyrã ha toñangareko hóga rehe, ani haña Satana oñe'ẽvai hesekuéra. 15 Oiméma voi ijapytepekuéra, umi opoimava'ekue ijeroviágui ha oiko jevýma Satana rapykuéri. 16 Oime ramo peteĩ kuñakarai ojerovia porãva, ha oñeme'ẽ ramo ichupe peteĩ kuña imenave'ỹvape oñangareko haña hese, kóva toipytyvõ porã ichupe opaite hemikotevéme, ani haña ha'e ipohyieterei ambue iglesiyaguakuérape guarã. Pe iglésia toñangarekónte pe kuña imenave'ỹva oikotevêtéva rehe. 17 Umi omyakã porãva iglesiyaguakuérape tojehayhu jo'a, tenonderãme umi oñeha'ãva omyasãi haña pe evangélio ha oporombo'évaguí. 18 Ñanderuete ñe'ẽ he'i voi: Ani remoĩ juru jokuaha guéipe ojkýi aja mba'e ra'yi, (Deuteronomio 25,4). Ha avei oñeme'ẽva'erã upe omba'apóvape hembiaapo repykue, (Lucas 10,7). 19 Ani rejapysaka upe oñe'ẽvaiséva karai anciáno rehe, ndaipóri ramo avei mokõi térã mbohapy techahare (testígo). 20 Eñe'ẽ pohýi umi oñemohembiaapo vaívape opaite iglesiyagua renondépe, umi ambue ohendúva okyhyje haña avei. 21 Ajerure asy ndéve Ñanderuete, Hesu Cristo ha umi yvága rembiguái poravopyre renondépe rejapo haña ko'ã mba'e hekópe, reñemboyke'ýre térã rehayhuve'ýre avavépe. 22 Anítei remoĩ pya'ete nde po avave akã ári (omba'apo haña iglésia rembiapópe), ani haña nde rejehe'a avave rembiapo vai rehe. Eñangareko ndejehe, eiko heko potíva ramo. 23 Águi rire anive re'u y año, he'u uvei michĩmi víno nde py'a rehehápe, nderasy haguére mantereí. 24 Iglesiyaguakuéra apytépe oime umi ñane hermano angaipa ojehecha pya'éva pe ñembojovake ára mboyve, ha ambue tembiapo vaikuéra katu ojekuaava'erã uperire aémante. 25 Upéicha ojekuaáta avei tembiapo porã ha umi tembiapo vai katu ndaikatúi oñeñomi tapia guarã.

1 Timothy 6

1 Opaite tembiguái rei (esclávo) toikóva ijára poguýpe, ha ojerovia ramo Hesu Cristo rehe omomba'eteva'erã ijarape, ani haña ambuekuéra oñe'ẽvai Ñanderuete réra térã hekombo'epy rehe. 2 Ha umi tembiguái oguerékóva peteĩ patron ojeroviáva avei Hesu Cristo rehe, tomomba'ete ichupe, iñermánogui , ha toservi porãve ichupe, ha'e ojeroviágui avei Ñanderuete rehe, ha ha'e oikóma Hesu Cristo rayhupára ramo; pe patron toñeha'ãmba avei tohechauka ipy'aporãha hembiguaikuéra ndive. Che aipota nde rehekombo'e ko'ã mba'e ko'avare. 3 Oime ramo pende apytépe peteĩ ombo'éva ambue mba'e, omboykévo Hesu Cristo ñe'ẽ hesãiva ha pe jerovia mbo'epy heko peguáva, 4 upéva oñembovu rei ha ndoikuaái mba'eve ha oiko itarovávaicha ojuavy ha oñorãirõse iñe'ẽ rei rehe. Ko'ã ñe'ẽ reígui heñói py'a rasy (envidia), ñorãirõ, ñe'ẽ pohýi, ñe'ẽ vai rei hapicha rehe, 5 ha ñe'ẽ joapi ndopáiva. Ko'ã mbo'ehára japu oiko itarovávaicha, oñemomombyrýgui pe añeteguá rapégui, ha omyasãi imbo'epy japu omono'õ haña pirapire (ijupe guarãnte). 6 Pe jerovia añeteguáva tuicha mba'e voi umi oñemomirívape guarã ha ovy'áva umi mba'e oguerékóva rehe; 7 mba'eve ningo ndajaguerúi ko yvy apére, ha mba'evete ndajaguerahamóái avei. 8 Upévare jaguereko ramo ñane rembi'u ha ñande ao, tajavy'a ko'ã mba'e reheve. 9 Umi ohupityséva heta mba'erepy ho'áta katute jepy'ara'ã ha ñuháme; hi'anga rembipota vai oisãmbyhýgui hekove, oñehundíta ha'e ha oñemombóta ichupe aña retãme. 10 Pe pirapire rayhuetereígui heñói heta mba'evai, hapógui hi'a opaichagua tembiapo vai; ha oime ningo umi

oipotaitereígui pirapire opiáma ijeroviágui, ha upéi ha'ekuéra voi oñembohasyete opaichagua mba'evaípe. 11 Nde katu, Timotéo, Ñanderuete mba'éva, ekañy ko'ã mba'égui ha eñeha'ãmba reiko haña hekoitépe, teko potĩme, jeroviape, mborayhu añeteguápe, paciênciape, ñemomirĩme. 12 Eñorãirõ pe jerovia ñorãirõ porãme, eñemomba'e pe tekove tapia guarãvare, upevarã Ñanderuete voi nerenoiva'ekue, ha reme'ëmava'ekue avei peteĩ testimõnio porã nde jerovia rekovegui heta hermanokuéra renondépe. 13 Che, Páblo, ha'eseva'erã ndéve Ñanderuete omoingove opaite mba'e, ha Hesu Crísto omombe'u porãva'ekue pe añetegua Póncio Piláto renondépe, upévore nde, Timotéo: 14 Ejapo hekópe avei pe tembiapo oñeme'ëmava'ekue ndéve, Ñandejára Hesu Crísto ojehechauka jevy peve, 15 upe ára Ñanderuete oiporavomava'ekue, Ha'e ningo pe vy'a pavẽ ha pe Ipu'aka pavẽ ha'eñoitéva, Ha'e ningo mburuvichakuéra Ruvichaguasu, ha jarakuéra Jaraite. 16 Ha'eñoite oguereko pe tekove tapia guarãva, Ha'e oikóva tesape ojeike'ýháme: Ndaipóri yvyarigua apytépe ohecháva ichupe ha ndaikatúi voi ohecha ichupe; toñemomba'eguas ha toñembotuicha ichupe tapia guarã, taupéicha (amen). 17 Umi mba'eita oguererekóvape, che ha'e, ani haña oñembotuicha ha anítei ojerovia imba'eita rehe, imba'eita ohasakuaa pya'eiterei, tojerovia uvei Ñanderuete rehe, ome'ëva ñandéve heta mba'e javy'a haña, 18 ha ojapo haña hikuái tembiapo porã, ombyaty heta peve, tomboja'o umi mba'e oguererekóva ambuekuéra ndive, toiporoporiahuvereko, 19 péicha omono'õta heta tembiapo porã ha ojapyhýta pe tekove añeteguáva. 20 Nde, Timotéo, ejapóke che ha'éva guive ndéve, ejei umi ñemongeta vai reívagui ha pe kuaapy arandu gua'u reígui. 21 Oime ningo umi ojapyhýva kuaapy arandu gua'u rei ha upévore opia Hesu Crístogui ha pe tekovete rapégui. Ñanderuete poriahuvereko katu toĩ nendive.

2 Timothy 1

1 Che, Páblo, Hesu Crísto remimondo (apóstol) Ñanderuete rembipota rupi, ojeporavo amyasãi haña Hesu Crísto ha'eha pe tekove promesa Ñanderuete ome'ëmava'ekue. 2 Che aha ko kuatiañe'ẽ kóva ndéve Timotéo, che ra'y ahayhúva: Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Crísto mborayhu, iporiahuvereko ha ipy'aguapy toĩ nendive. 3 Che agradece Ñanderuetepe, che aservíva che ypykuéra guive py'apyñe'ẽ potĩ reheve, chemandu'amanterei nderehe che ñembo'épe, ára ha pyharépe. 4 Ha chemandu'a ramo nde resay rehe, che rohechase jevy cherenyhẽ haña vy'águi, 5 oĩgui ndepype pe jerovia añeteguáva, tenonderãite oíva'ekue nde jarýi Lóida ha nde sy Eunicepype, ha katujete oĩ ndepype avei. 6 Upévore che romomandu'ase nde rembojepota haña pe Pytu Porãmbáva me'ẽmby Ñanderuete ome'ëmava'ekue ndéve, che amoĩ ramoguare che po ne akã ári. 7 Ñanderuete nome'ëi ñandéve peteĩ Pytu Porãva ñanemokangýva, ome'ẽ uvei ñandéve peteĩ Pytu Porãva ipu'akáva, oporohayhúva ha iñarandúva. 8 Upévore ani retĩ remyasãi haña Hesu Crísto ñe'ẽ porãite, ha ani retĩ cherehe aimeháre cárcelpe Hesu Crísto rehehápe, ehasa asykuaa uvei chendive pe evangélio rehehápe Ñanderuete pu'aka rupi. 9 Ha'e voi ñandesalva ha ñanerenoinva'ekue ñande reko ipotĩ haña, ndaha'ëi ñane rembiapo porã rupi, imborayhu ha ijeporavo rupi uvei, Ha'e ningo ñandeporavo oñepyrũ mboyve umi ára atyguasukuéra. 10 Ko'ãga katu ojehechaukama Hesu Crísto ñandesalvaha Ha'e ombopoguýgui pe ñemano, ha oguerúgui tesapehápe tekove tapia guarãva pe evangélio rupi. 11 Ha'e cherenói amyasãi ha ambo'e haña ko evangélio Israelgua'ývape hemimondo ramo. 12 Ko'ã mba'e rehe voi che ahasa asy'aína. Natĩri katu, aikuaa porãgui mávarehepa che ajerovia ha che aikuaa porã avei Hesu Crísto pu'aka rupi ahupitytaha pe tekove tapia guarãva Ha'e ou jevýrõ guarã ára. 13 Ejejoko hatãkena umi ñe'ẽ rehenduva'ekue rehe che jurúgui ha rehechava'ekue rehe che rekovepe, ñande jerovia ha mborayhu rapo oĩgui Hesu Crístotype. 14 Eñangareko porãke pe evangélio, Ñanderuete jopói rehe, oñeme'ëva Pytu Porãva rupi, oikóva ñandepype. 15 Nde reikuaa porãma opaite hermanokuéra oikóva guive departaménto Ásiape opoi hague chehegui, ijapytépe oĩ Figélo ha Hermógenes. 16 Ñanderuete tome'ẽ Onesíforo rogayguakuérape poriahuvereko, heta jevy Ha'e chemoangapyhy ha notĩri che aiháre cárcelpe (Hesu Crísto rehehápe). 17 Ha oñuahẽvo Rómape, chereka kyre'ýme chejohu peve. 18 Ñanderuete tome'ẽ ichupe iporiahuvereko upe arape Hesu Crísto ourõguarã. Nde ningo reikuaa voi mba'éichapa ñanepytyvõ porãva'ekue Efésope ñaime ramoguare.

2 Timothy 2

1 Nde katu, che ra'y, eñemombarete Hesu Crísto jeporiahuverekópe. 2 Ha umi mba'e

nde rehenduva'ekue che jurúgui, heta techahare rovake, péva eikuaauka kuimba'e ikatupyryvape ojerovia haña, ha'ekuéra ombo'ekuaa jevy haña ambuekuérape. 3 Nde, Timotéo, eropu'aka ñande jehasa asy Hesu Crísto rehehápe, isoldádo porávaicha. 4 Opaite soldádo ohóva ñorairõme, ndojepy'apyi inegociorã rehe, oñeha'ã uvei ombovy'a haña huvichápe, ome'ëtava ichupe hembiapo repy. 5 Opaite umi oñeha'ãmbáva ramojepe, carrerahápe ndohupitymo'ãi avei hepyrã noñaniri ramo hekoitépe. 6 Pe kokue jára ombo'apo pohýva ikokuépe, ohupity ra'ëta ikoga'a. 7 Ejepy'amongeta porã ko che ha'eva rehe: Ñanderuete tome'ë ndéve arandu rehechakuaa porã haña opaite mba'e. 8 Nemandu'a tapiákena Hesu Crístore, Ñanderuete omoingoveva'ekue omanova'ekue apytégui, Ha'e David ñemoñare, ha eñangarekókena remyasãi haña hekópe pe evangélio che amombe'u haguéicha ndéve. 9 Ko evangélio kóva rehehápe che aĩ cárcelpa , añañapytĩ peteĩ mba'evai apoháraicha, Ñanderuete ñe'ë porãite katu avave ndaikatúi oñapytĩ. 10 Upéva che aropu'aka opaite mba'e umi poravopyre rehehápe, ha'ekuéra ohupity haña avei pe salvacion Hesu Crísto rupi ha oíke haña heko jajaipávape. 11 Ko ñe'ë kóva ningo hi'añetehína: Ñamanóma ramojepe hendive, jaikove jevyva'erã avei hendive; 12 jahasa asy ramo ñaína hesehápe, ñande ñaisãmyhyva'erã avei hendive; ñande ñambotoverõ (ñanegár õ) ichupe, Ha'e avei ñanembotoveva'erã. 13 Ñande ja'a ramojepe angaipápe, ha'e ndopoimo'ãi ñandehegui, Ha'e ndaikatúigui oñembotove ojupe voi. 14 Opavavépe emomandu'a ko'ã mba'ére Ñanderuete renondépe ha ehekombo'e ichupekuéra ani haña oñoñe'ë'api hikuái, kóva naiporãi mba'everãme ha ombyaimante umi ohendúvape. 15 Eñeha'ãmba reiko haña hekópe Ñanderuete renondépe, hembijokuái porávaicha natekotevëi reguerotĩ, emyasãi hekópe uvei Ñanderuete ñe'ëporãite (evangélio). 16 Eñemboyke umi profecía gua'úgui, ko'áva rupi oñembohetave ohóvo vyvayrigua reko vai. 17 Imbo'epy ojogua kuru pochýpe, oñemyasãivéva ohóvo, ijapytépe ojejohúma avei Himenéo ha Filétope, 18 ha'ekuéra opiáma pe añetegua rapégui, omyasãigui Ñanderuete omoingovemaha umi omanova'ekuépe, ha upéicha omombiáma avei ñande apytégui umi ojeroviava'ekuépe. 19 Oĩ katu Ñanderuete kuatiañe'ë apytépe peteĩ ñe'ëporã opytáva ku itaguasúicha, hi'ári oñemopu'áva peteĩ óga, ko itaguasu kóva nomýiri ni noñemoambuéi, péicha he'i ko ñe'ë kóva: Ñanderuete oikuaa porã imba'eteévape, (Nahum 1,7 Juan 10,27). Ha tojei teko vaígui opavave ojeroviáva añetehápe Hesu Crísto rehe, Ijára ramo. 20 Peteĩ ogaguasúpe oĩ opaichagua mba'yru: Mba'yru oroguiguáva, plataguiguáva , vyvayriguáva ha ñay'ũguiguáva. Umi mba'yru óro ha plataguiguáva ojeporu ombovy'a ha ombotuicha haña pe karaiguasúpe oúvo mbohupa ramo, ha umi ambue mba'yru ojeporu ambuekuérape guarã. 21 Upéicha avei umi ojerovaitéva Ñanderuete rehe toñemboyke opaichagua mba'evaigui, oiko haña Ñanderuete renondépe imba'yru oroguiguáva térã plataguiguávaicha , Ñanderuete oiporukuaáva opaichagua tembiapo porãme, oñembosako'iva'ekue guive Ha'érupi. 22 Ejehekýi karia'y rete rembipota vaígui, ha ejapyhy uvei opaite mba'e poráva: Justicia (tekojoja), jerovia, mborayhu, py'aguapy, py'apotĩ reheve, ha eñembo'e Ñanderuetepe nde py'apotĩ reheve. 23 Ejehekýi umi ñe'ë joapi výro reivagui, eikuaa porãke umia oguerunteha ñorairõ (ha py'arasy rei). 24 Hesu Crísto rembiguái natekotevëi oñorairõ, ipy'a poráva'erã uvei opavave ndive, ikatupyryva'erã oporombo'e haña ha ipacienciakuaava'erã avei . 25 Ñemomirĩme ha teko porã reheve ohekombo'eva'erã umi oñemoivape hese, ha oha'ärõva'erã Ñanderuete omoambue haña ipy'aro (ipy'a vai) py'a porãme, ojohu haña hikuái avei pe añetegua rape, 26 ha opáyvo ojehekýi Satana ñuhãgui, oiko haña Ñanderuete rembipota poguýpe.

2 Timothy 3

1 Eikuaa porãke kóva: Umi ára pahápe ningo oñuahëva'erã ára ipohyietéva. 2 Umiha árape vyvayri oĩta ko'ãichaguáva: Ha'enteséva, ohayhuetereíva pirapire, ojererovúva, oñembotuicháva, oñe'ëvaíva Ñanderuete rehe, naiñe'ërendúiva itúva ni isýpe, ndoagradecekuaáiva , heko vaíva, 3 ndohayhúiva avavépe, noperdonaséiva , oñe'ëvai reíva hapicháre, ndojejokokuaáiva, ipochýva, ndohayhúiva tembiapo porã, 4 hapicha rova renondépe oiko hayhupára ramo (iñamigo ramo) ijatukupépe katu oiko hese ija'e'yva ramo, hova'atáva, ijuruguasúva, ohayhu rãngue Ñanderuetepe ohayhu heko tie'yva, 5 oiko ojerovia gua'úva ramo, omboykéva Pytu Porãmbáva pu'aka (omoambueséva heko vai heko porãme), nde Timotéo eñemomomyry ko'ã tekove vaívagui. 6 Ko'áva oíke ñemiháme ambue ogakuérape oheka haña umi kuña hi'angaipávape ha oikóva hete rembipota vai poguýpe. 7 Ko'ã kuña ko'áva tapia oikuaase mba'e pyahu, araka'eve katu ndohupityi ni ndoikuaái pe añetegua.

8 János ha János (mokói paje apohára) oñemoi haguéicha Moisés rehe, péicha umi mbo'ehára japu oñemoi avei pe añetegua rehe, hi'anga rembipota vai katu ojoko hatã ichupekuéra opensa vai haçuante, upévore ha'ekuéra ndikatuvéima ojerovia. 9 Ha'ekuéra katu ndoho pukumo'ãi, ojekuaava'erã imbo'epykuéra výro reiha, ojehu haguéicha János ha Jánospe avei. 10 Nde, Timoteo, esegui porã che mbo'epy, che guata, che rembipota, che jerovia, che mborayhu añetegua, che paciência, mba'éichapa aropu'aka puku umi jejopy vai, 11 che añemuña hague, che jehasa asy, ojehu haguéicha Antioquíape, Icóniope ha Lítrape. Heta jevy ningo ajeperseguiva'ekue, opáichavo Ñanderuete chepe'ava'ekue opaite umi mba'evaígui. 12 Opaite ojeroviáva guive Hesu Cristo rehe ningo ajeperseguiva'erã. 13 Umi tekove ñaña ha oporombotavýva ojapo mba'evaive ohóvo, ha'ekuéra oporombotavy ha ambuekuéra ombotavy jevy ichupekuéra, (Galaciayguakuérape 6,7). 14 Nde katu ani remboyke umi mba'e reikuaa poráva ha epyta hatãke umi tekombo'épe oñeme'emava'ekue ndéve, reikuaa porãgui mávapa nembo'eva'ekue, 15 ne mitã ára guive reikuaa voi Ñanderuete kuatiañe'ẽ, kóva nemoaranduve rehóvo rejesalva haña pe jerovia rupi Hesu Cristo rehe. 16 Opaichagua ñe'ẽ ojehaiukáva Ñanderuete Pytu Porãite rupi, iporã oporombo'e ha oporomyatyrõ haña, oporomopotĩ ha oporombohekombo'e haña pe heko peguáva rehe, 17 ikatu haña Hesu Cristo reheguáva oiko hekópe ha ikatupyry haña opaichagua tembiapo porãme.

2 Timothy 4

1 Che ajerure asy ndéve Ñanderuete ha Hesu Cristo rérape, Ha'e ourõguarã hetãguasúpe ombojovake haña umi oikovéva ha umi omanómavape: 2 Emoherakuã Ñanderuete ñe'ẽ porãite, ija térã ija'ỹ jave, eporohekombo'e, eavisa, ha eñe'ẽ pohýi mborayhu, paciência ha tekombo'e porã reheve. 3 Umi ára umívape oñuahẽta kuimba'e ha kuñakuéra ndogueropu'akamo'ãveimaha pe mbo'epy hesãi poráva, ojapysakasénte uvei hikuái umi mbo'ehára ha'ekuéra voi oiporavomava'ekue rehe. 4 Ha'ekuéra omomomyryta ijapysakuéra pe añeteguágui oñemboja haña opaichagua ñe'ẽ rei rehe. 5 Nde, Timoteo, eñeñangareko porã opaite mba'épe, eropu'aka pe jehasa asy, ejapopa hekópe ha emyasãi porãke Ñanderuete ñe'ẽ porãite. 6 Che ningo aiméma añekuave'ẽ hañaicha, che ñemano ára hi'açuima. 7 Che añorãirõmbáma pe ñorãirõ porã, añaníma che carréra, añongatúma hekópe che jerovia che py'apýpe ipaha árape guarã. 8 Oñeñongatúma che renonderãme pe justícia jopói, Hesu Cristo, pe mbojovakehára heko peguáva, ome'ëtava chéve, Ha'e ourõguarã, ha ndachéve ahoi, ome'ëva'erã katuete avei opaite umi oha'arõvape mborayhu reheve Ha'e ou jevyrõguarã ára. 9 Eñeha'akena reju pya'e che rendápe. 10 Démas opoíma chehegui, ohayhuvégui ko yvyarigua mba'e, ha oho Tesalónicape; Crescénate ohóma Galáciape, ha Tito, Dalmáciape. 11 Lucas añoite oi chendive. Ehenói Márcospe nemoirũ haña ha peju che rendápe. Che aikotevẽ hese chepytyvõ haña. 12 Tíquicope amondo Efésospe. 13 Rejúvo egueru che póncho, ahejava'ekue Troáspe, Cárpo rógape, eru avei umi kuatiañe'ẽ ha umi ñe'ẽ ojehaíva tymba pirekue rehe. 14 Alejandro, pe omba'apóva hiérro rehe, ojapo heta mba'evai cherehe, Ñanderuete omyengoviáta ichupe pe ojapo vaiva'ekue cherehe. 15 Nde, Timoteo, eñeñangarekóke avei ichugui, ha'e ningo oñemoi hatã ñane ñe'ẽ rehe. 16 Pe ñembojovake peteĩháme avavete nachepytyvõiva'ekue, opavave uvei chereja, anítei Ñanderuete ohechakuaa ko'ã mba'e ko'áva (icóntrape). 17 Hesu Cristo katu chepytyvõ ha chemombarete porã amyasãi haña iñe'ẽ porãite opaite tetãyguakuérape, ha chepe'áma pe leõ jurúgui. 18 Hesu Cristo voi oñangareko porã cherehe opaichagua mba'evaígui ha chemoñuahẽ porãta hetãguasú yvága peguápe. Toñemomba'eguasú ichupe ára atyguasukuéra guive ára atyguasukuéra peve (tapia guarã), taupéicha. 19 Emomaitei Prisca ha Aquílape, ha Onesíforo rogayguakuérape. 20 Erásto opyta Coríntope, ha Trófimo aheja Milétope, hasýgui. 21 Eñeha'amba reju haña araro'y mboyve. Eúbulo, Pudénte, Líno, Cláudia ha opaite ñane hermanokuéra nemomaiteiuka. 22 Ñandejára Hesu Cristo, toĩ nde pytu porã ndive. Iporiahuvereko toĩ ndive.

Titus 1

1 Che, Páblo, Ñanderuete rembiguái ha Hesu Cristo apóstol, Ha'e cheporavo ajerovia haña hese ha ahupity haña ikuaapy añeteguáva, ojehechakáva tekopotĩ rupi. 2 Ñaha'arõñaína pe tekove tapia guaráva, Ñanderuete ndaikatúi ijapu, oprometeva'ekuegui umi ára atyguasú mboyve. 3 Hi'araitépe Ha'e ohechauka iñe'ẽ añetegua ha he'iva'ekue chéve amyasãi haña pe evangélio tetãyguakuérape

ojesalva haġua Ñandejára Hesu Crísto rupi. 4 Ko kuatione'ê kóva che ahaí nde, Títo, che ra'yetévape, jajeroviágui (Hesu Crísto rehe). Ñandejára Ñanderuete ha Hesu Crísto ñandesalva iporiahuvareko ha ipy'aguapy toĩ nendive. 5 Che rohejava'ekue Crétape remoĩ porãmba ha reiporavo haġua umi omyakávape pe iglésia rembiapo (karai anciáno) opaite itávape, che ha'e haguéicha ndéve. 6 Pe karai anciáno heko potíva'erã, hembireko peteĩeteva'erã, ita'ýra ha itajýra ojeroviava'erã, ani haġua oiko rei, ha iñe'ëndendu porãva'erã avei. 7 Pe karai anciáno oikova'erã iglesiaygua rerekua añetegua ha heko peguáva ramo, anítei ha'e ojapo ha'e voi oipota háichante, anítei ipochy, anítei oka'u, anítei oporonupã ha anítei ipirapire rayhu, 8 imbohupa rayhuva'erã, ha ohayhuva'erã mba'eporã, iñakãguapyva'erã, hekojajava'erã, iñe'ëndenduva'erã, ojejokokuaava'erã, 9 ha'e oikova'erã hekópe Ñanderuete ñe'ê ñanerekombo'e háicha, ha'e oporohekombo'ekuaa ha oavisa haġua umi iñe'ëndendu'ývape. 10 Heta ningo umi oñemoíva iglésia rerekua (karai anciáno) rehe, omyasãivo ipensamientokuéra oporombotavy haġua; ha umi oñemoívéva ou Israel retãgui ha omyasãi pe pire'i ñekytĩ'o. 11 Umívape ojejurumbotyva'erã, ha'ekuéra ombyai heta hogayguakuérape ha oporombo'e mba'e výro rei oipotágui ipirapire. 12 Peteĩ Cretaygua, iproféta voi, he'íma: Cretayguakuéra tapia ijapu, ipochy rei mymba iñarõvaicha ha oiko reisente. 13 Ko ñe'ê oje'éva ningo añete, upévare eñe'ê pohýi ichupekuéra hi'añete porã haġua ijeroviapekuéra, 14 ani haġua ha'ekuéra ojapysaka Judaygua ñe'ê výro rei rehe térã vyarigua rembiapoukapy rehe, oñemomombyrýva pe añeteguágui. 15 Opaite mba'e ningo ipotĩ umi ipotívape ġuarã, umi oñemongy'áva ha umi ndojeroviaséivape katu mba'eve voi naipotĩri, ipensamientokuéra ha ipy'apyñe'ê voi iky'águi avei. 16 He'i ningo hikuái oikuaaha Ñanderuetepe, hembiapo vai rupi katu ombotove ichupe, tekove mbojeguarupy, naiñe'ëndúiva ha ndojaposéiva mba'eve iporáva.

Titus 2

1 Nde, Títo, emyasãi pe tekombo'e hesãiva ha heko peguáva. 2 Ehekombo'e umi kuimba'e tujakuérape tojejokokuaa, tohechauka hekove rupi okakuaamaha ijerovia ha hekopotĩme, ta'iñakãguapy, tojerovia hekópe, toporohayhu, ta'ipaciência . 3 Ehekombo'e avei kuñakaraikuérape tahekopotĩ Hesu Crísto reheguateévaicha, anítei ijurumy'ýi, anítei oka'u, toporohekombo'e mba'e iporãvare uvei. 4 Umi kuña imitãvévape, tohayhu iména ha imembykuérape, 5 ta'iñakãguapy ha'ekuéra, tahekopotĩ, toñangareko porã hóga ha hogayguakuéra rehe, toiko iména poguýpe, ani haġua avave oñe'ëvai Ñanderuete ñe'ê rehe. 6 Ehekombo'e karia'ykuérape ojejokokuaa haġua opaite mba'épe. 7 Ha ndete voi ehechauka opaite mba'épe ne rembiapo iporãha. Eporombo'e mbo'epy hesãi poráva ha tekopotíva rehe. 8 Eiporu ñe'ê iporã ha ipotíva, ani haġua umi oñemoíva nderehe ojohu peteĩ mba'e jepe nde rekovépe oñe'ëvai haġua ñanderehe, totĩ uvei. 9 Ehekombo'e umi tembiguái reípe (esclávope) oiko haġua ijára poguýpe opaite mba'épe, tombovy'a ichupe, ani haġua oñemoĩ hese, 10 ani omonda, toñangareko porã uvei ijára mba'ére, ani haġua avave oñe'ëvai Ñanderuete ñe'ëporãite rehe, tahembiapo porã uvei, ombojega haġua Ñanderuete ñe'ëporã tembiapo porãite rupi. 11 Ñanderuete mborayhu ojehechaukáma voi osalva haġua opavavépe. 12 Imborayhu ñanerekombo'e japoi haġua ñande rete rembipota vaígui ha avei ko vyarigua rembipota vaígui, jaiko haġua akãguapyépe, justíciape ha ñemomirĩme ko ára atyguasú kóvape. 13 Ha ñaha'ārõ haġua Ñandejára ha Hesu Crísto ou jevy heko jajaipa reheve ñandesalva haġua. 14 Ha'e voi ome'ê hekove ñandesalva ha ñandepe'a haġua aña reko vaígui, ñanemopotĩ ha jaiko hetã potíva ramo ichupe ġuarãnte, ha ñande ñanekyre'ýve jahávo jajapo haġua tembiapo porã. 15 Ko'ã mba'e emoherakuã ha ehekombo'e. Aníke reheja avave nande'apói mba'evéramo hikuái.

Titus 3

1 Emomandu'a Hesu Crísto reheguakuérape oiko haġua tetã ruvicha ha mburuvichakuéra poguýpe, ta'iñe'ëndendu ha ta'iky're'ý opaichagua tembiapo porãme, 2 ani haġua oñe'ëvai avave rehe térã oñorairõ, ta'ipy'a porã uvei opavave ndive ñemomirĩ reheve. 3 Ñande voi yma ñandevyrova'ekue, nañaneñe'ëndúimi, ñande japiava'ekue avei tape porãgui jaiko haġua opaichagua mba'evai rembiguáirõ, jaiko aña rekópe, envídiape , py'arópe, ha upévare ambuekuéra oiko ñanderehe ija'e'ýva ramo. 4 Ñanderuete ñandesalvava'ekue ipy'aporã ha imborayhu rupi, 5 ndaha'úi vyarigua rembiapo porã rupi, iporiahuvareko rupi uvei Ha'e ñandesalva

pe ára ñande jajebautiza ha ñanemonace pyahu jevy ramoguare pe Pytu Porãmbáva rupi, 6 péva Ha'e oñohẽ ñande ári hemby hañuáicha Hesu Crísto rupi, 7 ñanemopotĩ ha ñanemoĩ porã haña Ñanderuete ndive imborayhu rupi ha jahupity haña pe tekove tapia ñuarã ñaha'ārõva. 8 Ko Ñanderuete ñe'ẽ kóva iporã jarovia haña ha upévare che aipota nde rehekombo'e kyre'ỹme umi ojeroviávape Ñanderuete rehe, ha'ekuéra toñeha'amba ojapo haña heta tembiapo porã. 9 Nde, Títo, eñemombyry ñe'ẽ joapi reĩgui ha ñande ypykuéra réra aty ñemongeta reĩgui, ha eñemboyke avei umi ñe'ẽ joavy ha ñe'ẽ joapĩgui Moises rembiapoukapy rehe. Ko'ã ñe'ẽ ko'áva naiporãi mba'eve ramo ha výro rei voi. 10 Eñe'ẽ pohýi upe hermáno gua'úpe omboja'oséva Hesu Crísto iglesiayguakuérape, peteĩ térã mokõi jevy, ha nohenduséi ramo emosẽ ichupe iglésiagui. 11 Eikuaa porãke, ha'e heko vai ha oñemohembiapo vaiha; ha noñembyasýigui ojapo vai haguére, ha'e voi oñecondenáma (heko vai rupi). 12 Che ajokuái ramo Artémas térã Tíquicope ne rendápe, eñeha'amba ha eju che rendápe Nicópolispe, upépe apytase pe araro'y aja. 13 Eipytyvõkena Zénas, pe abogádope, ha Apólospe opaite hemikotevẽme, oho jevy ramo hikuái omyasãi haña Ñanderuete ñe'ẽ ambue távape. 14 Ñande reheguakuéra tojepokuaa avei hembiapo porã rupi oipytyvõ haña ichupekuéra hemikotevẽme, ani haña opyta hikuái hi'a'ỹre. 15 Opaite oĩva guive chendive nemomaiteiuka. Emomaitei opaite hermanokuérape orerayhúvape ha ojeroviáva guive Hesu Crístore. Ñanderuete poriahuvereko toĩ opavave penendive.

Philemon 1

1 Che, Páblo, aĩ cárcelpe Hesu Crísto rehehápe ha che hermáno Timotéo ndive, ore romomaiteiuka ndéve, nde, Filemon, ore rembiapo irũ rohayhuetéva, 2 ha ore reindy Ápiape, ha ore ñorairõ megua irũ Arquípope ha opaite iglesiayguakuéra oñembyatývape nde rógape. 3 Ñandejára Ñanderuete ha Ñandejára Hesu Crísto poriahuvereko ha ipy'aguapy toĩ penendive. 4 Tapia che agradece che Ruetépe chemandu'ávo nderehe che ñembo'épe. 5 Ahendúma nde rehayhu ha rejerovia porãha Hesu Crísto rehe, ha rehayhuha avei opaite ojeroviáva guivépe Hesu Crísto rehe. 6 Pe jerovia, ñande jarekóva Hesu Crísto rehe, tokakuaave ndepype reikuaa porãve haña opaichagua mba'eporã ñande jarekóva Hesu Crísto rupi. 7 Tuicha vy'a ha angapyhy oñeme'ẽ chéve ne mborayhu rupi, nde che hermáno ahayhúva remokyre'ỹ haguére ñane hermanokuérape. 8 Hesu Crísto rérape, ijárõ jepe chéve, che ha'e haña ndéve mba'épa nde rejapova'erã. 9 Ndaiporuséi ko derécho arekóva, ajerurese uvei mborayhu rupi che ra'y (jerovia reheguáva) Onésimo rehe, amoñemoñava'ekue ko cárcelpe, 10 che Páblo, chetujáma ha aĩ gueteri cárcelpe, ajerure hesehápe. 11 Yma, Onésimo rembiapo nanembovy'aiete, ko'áña katu hembiapo iporãite ndéve ha chéve ñuarã. 12 Péina amondo jevy ichupe ne rendápe, emoñuahẽ porãke ichupe che ramoguáicha. 13 Che aipotave ha'e opyta chendive, chepytyvõ haña ne rendaguépe, aĩgui cárcelpe Hesu Crísto rehehápe. 14 Opáichavo ndajaposéi mba'eve nde reikuaa'ỹre, ani haña nde rejapo pe tembiapo porã che rojopy haguére, ndepy'aporã reheve uvei. 15 Ikatu ningo kovarãnte ra'e ha'e okañyva'ekue sapy'ami ndehogui, oñeme'ẽ jevy haña ndéve tapia ñuarã. 16 Nanerembiguaivéima ramo, ñane hermáno jahayhúva ramo uvei. Che ningo ahayhuate ichupe, nde katuete rehayhuetevéta ichupe, ha'e ñande rapichaháre ha ko'áña avei ñane hermano háre Hesu Crísto rupi. 17 Upéicharamo nde cheguerekómagui ne irũete ramo, emoñuahẽ porãke ichupe chete ramoguáicha. 18 Oime ramo ha'e ombyai peteĩ ne mba'éva térã odeve ramo ndéve, emoimba che cuéntape. 19 Che, Páblo, amyengoviapáta ndéve ha'e odevéva guive ndéve, che potee rupi che ahaĩ ko kuatiañe'ẽ nde rehecha haña hi'añeteha; ha'ekuaa ramojepe ndete voi redeve avei chéve, (che amyasãigui Hesu Crísto ñe'ẽ ne rendaguépe. 1 Timotéope 5,17-18). 20 Néi, che hermáno, tavy'ami che ndérupi, Ñandejára Hesu Crísto rehehápe, embohory che py'apýpe Hesu Crísto rayhupápe. 21 Arovia nde neñe'ẽrendutaha che ahaíva guive ndéve, aikuaa porã voi nde rejapovetaha che ajerureva'ekuégui. 22 Embosako'imi avei che rendaña; aha'ārõ ningo ha'ekuéra opoitaha chehegui pene ñembo'e rupi, peteĩ jopói ramo peẽme ñuarã. 23 Epáfras, che irũ cárcelpe, Hesu Crísto rehehápe, nemomaiteiuka, ha avei 24 Márcos, Aristárco, Démas ha Lúcas che pytyvõharakuéra. 25 Ñandejára Hesu Crísto poriahuvereko toĩ pende pytu porã ndive.

Hebrews 1

1 Heta jevy ha heta hendáicha Ñanderuete oñe'ẽva'ekue ymave ñande rukuérape

iprofetakuéra rupi. 2 Ha ko'ã ára pahápe katu oñe'ẽ ñandéve ita'ýra Hesu Crísto rupi. Ipópe ningo omoingo opaite mba'e, ha Ha'érupe ojejapo opaite mba'e ojehecháva ha ndojehecháiva guive, (Colosayguakuérape 1,16). 3 Hesu Crísto rupi ojehecha Ñanderuete reko jajaipa ha Hesu Crísto rupi Ñanderuete ohechauka avei mba'éichapa Ha'ehína. Hesu Crísto ningo ojokohína ko múndope (univérsope) ojejapóva guive iñe'ẽ pu'aka rupi. Hesu Crísto ombopoguyva'ekue angaipa pu'aka, ha oguapyhína ko'ãga yvágape Ñanderuete akatúape. 4 Hesu Crísto ituichaiteve yvága rembiguaikuéraragui (angelkuéraragui) ohupitýgui peteĩ téra tuichavéva ichuguikuéra. 5 Mba'eichagua yvága rembiguáipepa oje'eraka'e: Nde ningo che ra'y, ko árrape Che romoñemoña. Ha avei: Che Itúvata ha ha'e chera'ýta. 6 Ha he'i avei omoinge jevývo Ita'ýra ypykuépe ko yvýpe: Opaite yvága rembiguái ojeityva'erã henondépe omomba'eguasú haña ichupe. 7 Ha umi yvága rembiguái rehe katu he'i: Ha'e ojapo iyyvága rembiguaikuéra yvytúicha ha hembijokuaikuéra tata rendýicha. 8 Ita'ýra rehe katu he'i: Nde Jára guapyhaguasu oíta ára atyguasú guive ára atyguasukuéra rupi, ha nde pu'aka rupi reisãmyhy hekoitépe ne retãguasúpe. 9 Rehayhúgui justícia ha nande'a'éigui teko vaíre, Ñanderuete ndeporavo vy'apópe Nde reiko haña avei Jára ramo, ha Nde ndetuichave ne irũnguéra apytégui. 10 Ha he'ive: Nde ningo pe Jára rejapova'ekue ko yvy (mundo), ha yvagakuéra nde po rembiapokue avei. 11 Opaite umi mba'e (rejapova'ekue) opava'erã, Nde katu reikova'erã tapia ñuarã, umía itujupava'erã aóicha, 12 umía oñembyapakuava'erã, oñembyapakua háicha peteĩ póncho , Nde katu tapiategua, ha ne añokuéra ndopaiva'erã araka'eve. 13 Mba'eichagua yvága rembiguáipe (ángelpe) piko Ñanderuete he'íra'e: Eguapy che akatúape amoĩ meve nderehe ija'e'ýva nde py renda ramo. 14 Umi yvága rembiguái (pytu katukuéra) Ha'e ombou yvy apére oipytyvõ haña umi ojesalvátavape .

Hebrews 2

1 Upévore jajapysaka porãva'erã umi mba'e ñahenduva'ekue rehe ani haña japia tape porãgui. 2 Umi mba'e yvága rembiguái he'iva'ekue ojejapova'erã ha umi iñe'ẽrendu'ýva ha ojapo'ýva, ojevahiráta (ojecastigáta) hekoitépe. 3 Ha mba'éichapa ñakañýta (pe jehavirágui) ñande ñañamomba'éirõ ha ñamboykérõ pe salvacion , Hesu Crísto raẽ voi omyasãiva'ekue pe salvacion rape, ha Hesu Crísto rire ambue techahare hekoite peguáva (apostolkuéra) ombohasa jevy iñe'ẽ ñandéve ñuarã. 4 Ha Ñanderuete omoañeteve'ekue iñe'ẽ techapyrã, mba'eguasute (milágro) ipu'aka rupi. Ñanderuete ome'ẽ avei pe Pytu Porãmbáva oimeraëvape, Ha'e oipota haichaite. 5 Ñanderuete ningo nomoĩriva'ekue yvága rembiguaikuéra (angelkuéra) poguýpe upe mundo pyahu ouva'eráva, ñande ñañemongetáva rehe. 6 Pe ñembo'e purahéipe, he'i voi: Mba'e piko pe kuimba'e, Nde nemandu'a haña hese, térã pe Yvyarigua Ra'y Nde rejepy'apy haña hese, (Salmokuéra 8,5-7). 7 Rejapo ichupe michĩve yvága rembiguaikuéraragui sapy'ami ñuarãnte, uperire katu rembotuicha ha reñe'ẽ porã hese. 8 Opaite mba'e nde remoĩ ipy guýpe. Oñemoĩvo opaite mba'e ipy guýpe, mba'eve ndaipóri oñembopoguy'ýva'ekue henondépe. Ko'ãga katu ñande ndajahechái gueteri oñemoĩmbáma hague opaite mba'e ipo guýpe. 9 Opáichavo jahecha Hesúpe, Ñanderuete omomichĩve sapy'ami ñuarãnte iyyvága rembiguaikuéraragui, Ha'e omano haña, ko'ãga katu oñembotuicha ha oñe'ẽ porãma hese; imano rupi, Ñanderuete oiporiahuverekógui opavave tetayguakuérape. 10 Ñanderuetepe ñuarã ojejapo opaite mba'e ha Ha'érupe opaite mba'e oikohína avei. Ñanderuete ogueru heta ta'ýra ha tajýra isalvacion rapépe Hesu Crísto ñemano rupi. Hesu Crísto ohasa asyetégui hekovépe heko oĩ porãmba haña. 11 Hesu Crístope ñuarã oporomboheko porã ha umi oñemboheko porãmava oguereko haña Itúva peteĩnte, upévore Hesu notĩri, ohenói haña ichupekuéra che hermanokuéra . 12 Ñanderuete ñe'ẽ he'i voi: Amombe'úta nde rera che hermanokuérape , Che romomba'eguasuve umi oñehenoiva'ekue ijatyguasuhápe (he'ise ijiglésiape), (Salmokuéra 22,23), 13 ha he'i avei: Che ajeroviáta hese; (Isaías 8,17) ha he'i avei: Ápe Che aĩ che ra'ykuéra ndive, Ñanderuete voi ome'ẽmava'ekue chéve, (Isaías 8,18). 14 Ita'yrukuéra ho'õ ha huguýgui, oñeme'ẽ avei Hesu Crístope to'õ ha tuguy, imano rupi Ha'e ombopoguy haña Satanáme, pe ñemano jarkuápe, 15 upéicha Hesu Crísto osalva umi okyhyjévape ñemanógui ha oikova'ekue rembiguái ramo hekove pukukue aja. 16 Hesu Crísto noipytyvõĩ yvága rembiguaikuéra, Abraham ñemoñarenguérape oipytyvõ uvei. 17 Upévore Hesu ojogua raëva'erã opaite mba'épe iñermanokuérarape ikatu hañaicha oiko ichugui pa'iguasu añeteguáva ha oporoporiahuverekóva, ha oipe'a haña tetayguakuéra angaipa imano rupi. 18 Ha'e ohasa asýgui ha ojepy'ara'ã haguére ikatu oipytyvõ umi ojepy'ara'ávape avei.

Hebrews 3

1 Upévare che hermanokuéra heko potíva, Ñanderuete ohenoimava'ekuépe imba'erã ramo, pema'ẽ porãke Hesu Crísto rehe, Ñanderuete ombouva'ekue pa'iguasu ramo, jajeroivia haña hese. 2 Hesu Crísto ojapo hekoitépe Ñanderuete rembipota, Moises ojapopa haguéicha avei hekoitépe Ñanderuete rembipota ojeroviáva apytépe. 3 Hesu Crísto katu oñemomba'eguasuve Moisésgui, oñemomba'eguasuve háicha pe óga apohare pe ógagui. 4 Opaite óga ningo ijapohare, pe ojapova'ekue opaite mba'e katu ningo Ñanderuete voi. 5 Moises ojapo hekoitépe opaite Ñanderuete rembipota, opaite ojeroviáva apytépe ha'e oikova'ekue uvei tembiguái ramo, oikuaauka haña Ñanderuete rembipota ha hembiapoukapy, ojehei háicha Moises kuatiañe'ẽme. 6 Hesu Crísto katu ojapo hekoitépe Ñanderuete rembipota ita'yratee ramo opaite Ñanderuete rogayguakuéra apytépe, ha pe óga Ñanderuete omopu'ávahína ñande voi, jajeroivia ramo vy'apópe hese ha ñaha'ārōkuaa ramo umi mba'e ñambo'etevañaina ipaha peve. 7 Upévare pe Pytu Porãmbáva he'i: Ko'áña pehendú ramo pende Ruete ñe'ẽ, 8 anítei pemohatã pene ñe'ã (py'apy), Israelguakuéra ojapo haguéicha, oñemoívo pende Ruete rehe ha oipy'ara'ãvo ichupe desiértope, 9 upépe pende ypykuéra chepy'ara'áva'ekue ohecha ramojepe che milagrokuéra 40 año pukukue, he'i pende Ruete, (Salmokuéra 95,7-11 Números 20,2-5). 10 Upévare Che chepochyva'ekue hendivekuéra, ha ha'e: Ipy'amokõi tapia hikuái, ha ndoikuaaséi che rape, 11 upévare Che ha'e pochyhápe: Ndoikemo'ãi hikuái che pytu'uha rendápe, (Números 14,21-23). 12 Pema'ẽke, che hermanokuéra, anítei peẽ avei pendepy'amokõi ha pepoi Ñanderuete oikovévagui. 13 Peñomokyre'ỹ uvei opaite árape, oĩ aja perdon arakuéra, ani haña avave pende apytégui oñembopy'ahatã ni pe angaipa penembotavy. 14 Ñande, Crísto reheguáva, jajejoko hatãkena ñande jerovia rehe ipaha peve, jarekóva iñepyrũha guive, 15 upévare oje'e: Ko árape pehendú ramo pende Ruete ñe'ẽ, anítei peñembopy'ahatã avei, ojapo haguéicha Israelguakuéra oñemoí ramoguare pende Ruete rehe, (Salmokuéra 95,7-11). 16 Máva piko ra'e umi oñemoíva'ekue Ñanderuete rehe. Ndaha'éipa ra'e opaite umi oséva'ekue Moises ndive Egíptogui. 17 Ha máva ndive piko Ñanderuete ipochyraka'e 40 año pukukue. Umi oñemoíva'ekue Ñanderuete rehe desiértope, upévare he'õngue opyta avei desiértope. 18 Ha mávape piko ome'ẽ iñe'ẽ ndoikemo'ãiha ipytu'uha rendápe. Umi naiñe'ẽrenduiva'ekue desiértope ndoikemo'ãi ipytu'uha rendápe. 19 Ha upéicha jahecha ha'ekuéra ndaikatúi hague oike Ñanderuete pytu'úpe ndojeroviáigui hikuái hese.

Hebrews 4

1 Upévare jakyhyjéke, oĩ aja gueteri pe promesa, ani haña japoi Ñanderuete rapégui, ýrõ ndajaikemo'ãi avei ipytu'uha rendápe (ha yvágape Ñanderuete retãguasúpe), hi'ã chéve oĩ pene mbytépe avei umi opytáva tapykuépe. 2 Ñandéve oñemombe'u avei pe salvacion rape ichupekuéraicha. Ha'ekuéra naiñe'ẽrendúigui ha ndojeroviáigui pe promesa opyta reipa ichupekuéra ñuarã. 3 Ñande katu jajeroiviáigui jaike Ñanderuete pytu'uha rendápe, Ha'e he'i haguéicha ikuatiañe'ẽme: Upévare chepochy ha ame'ẽ che ñe'ẽ, ha'évo: Ha'ekuéra ndoikemo'ãi che pytu'uha rendápe, Che apytu'u haguéicha avei, ajapopa ramoguare ko yvy ha opaite mba'e oíva guive ipype, (Salmokuéra 95,11). 4 He'i ningo avei: Ñanderuete opytu'u pe ára 7-hápe opa ramoguare hembiapo, (Génesis 2,2), 5 ha he'ive katu: Ha'ekuéra araka'eve ndoikemo'ãi che pytu'uha rendápe, (Salmokuéra 95,11). 6 Upéicha ramo jaikuaa oíha umi oikétava ipytu'uha rendápe, ñande ypykuéra katu naiñe'ẽrendúigui ndoikemo'ãi ipytu'uha rendápe. 7 Upévare Ñanderuete omoĩ jevy peteĩ ára, ha he'iuka David rupi: Ko árape, hetaite ára rire, pehendú Ñanderuete ñe'ẽ, ani peñembopy'ahatã, (Salmokuéra 95,7-11). 8 Josue ome'ẽ rire ichupekuéra pe pytu'u, Ñanderuete noñe'ẽveiva'erãmo'ã ambue ára rehe. 9 Upéicharamo opyta gueteri ambue sábado Ñanderuete retãyguakuérape opytu'u haña. 10 Upe oikéva Ñanderuete pytu'uha rendápe, upéva opytu'u avei hembiapokuégui, Ñanderuete opytu'u haguéicha hembiapokuégui. 11 Ñañeha'ãke upéicharamo jaike haña Ñanderuete pytu'uha rendápe, anítei avave ho'a, ho'a haguéicha umi naiñe'ẽrenduiva'ekue. 12 Ñanderuete ñe'ẽ oikove, ipu'aka ha hakuave opaite kyse haimbe jováivagui, ha oike ánga ha pytu porã pa'ũ meve, omboja'o peve kangue joajuha ha karaku, ombojovake haña avei ñane pensamientokuéra ha ñande py'apy rembipota. 13 Ndaipóri vyvarigua Ñanderuete ohecha'ỹva, oimeraëva uvei ijopívo ha ojehechaukava'erã hesa renondépe, Ha'e

ombojovakeha árape. 14 Ñande jareko peteĩ pa'iguasu ndetuicháva oikeva'ekue yvágape, Hesu Crísto, Ñanderuete Ra'y, upévare jajeroivia hatãkena hese. 15 Jaguereko ningo peteĩ pa'iguasu oñembyasyvahína ñanekangy ramo. Ha'e voi ohasava'ekue avei opaite umi jepy'ara'ã ñande jahasavañaína, upéicharamo jepe Ha'e ndo'aiva'ekue angaipápe, 16 upévare ñaġuahẽ jeroviapópe iguapyhaguasúpe, jahupity haġua iporiahuvereko ha jajohu haġua ipy'aporã, Ha'e ñanepytyvõ haġua ñaikotevẽha árape.

Hebrews 5

1 Opaite ambue pa'iguasu ojeporavóva kuimba'ekuéra apytégui, ha oñemoĩ omba'apo haġua Ñanderuete renondépe hapichakuérape ġuarã, tekotevẽ oikuave'ẽ raẽ ime'ẽmbynguéra ha ikuave'ẽmby angaipa rehegua. 2 Ha'e oiporiahuvereko ha ipacienciava'erã umi oikuaa'ývare ha ojavýva ndive ġuarã, ha'e voi ikangykuaágui avei. 3 Upévare ha'e oikuave'ẽ raẽva'erã kuave'ẽmby hi'angaipa rehe ha upéi hetãyguakuérare. 4 Avave ndaikatúi oñemoĩ, ha'e voi, pa'iguasu ramo, upe Ñanderuete ohenoiva'ekupente, ojehu haguéicha Aaron ndive. 5 Upéicha avei Hesu Crísto noñemoĩri ha'e voi pa'iguasu ramo, Ñanderuete voi ohenói ichupe: Nde ha'e che Ra'y, ko árape Che romoñemoñáma (Salmokuéra 2,7). 6 Ambue hendápe Ha'e he'i: Nde ha'e pa'iguasu tapia ġuarãva Melquisedec reko reheguávaicha, (Salmokuéra 110,4). 7 Ha'e oiko aja yvy ári ho'ópe, ojerure asy ha oñembo'e heta tesay reheve Ñanderuetepe, Ha'e oguenohẽ haġua ichupe ijehasa asýgui (ijekeyhyje vaígui), ha Ñanderuete ohendu Hesúpe, (Lúcas 22,40-43). 8 Hesu Crísto, Ñanderuete Ra'y ramojepe, ijehasa asy rupi Ha'e ohechauka iñe'ẽrendu hague. 9 Ijehasa asy rupi Ha'e ohupityva'ekue pe teko oĩ porãmbáva, ha upévare Ha'e oiko avei pe salvacion Jára ramo opavave iñe'ẽrendúvape ġuarã. 10 Upévare Ñanderuete omoĩ ichupe avei pa'iguasu ramo Melquisedec reko reheguávaicha. 11 Heta ñe'ẽ oĩve ja'eva'erã hese, hasy katu ñamyesakã porãmba haġua peẽme ġuarã, peẽ peñembopy'ahatãgui. 12 Peẽ ningo ymáma mbo'eharava'erãmo'ã, ko'áġa peñembo'e jevyva'erã uvei umi tekombo'e hasy'ývare Ñanderuete ñe'ẽ ñepyrũ reheguáva rehe. Peikotevẽ jevy kamby rehe, tembi'u pohyirãnguéma. 13 Umi oikóva kamby rehe, ndaikatúi ohechakuaa, ni oñembo'e pe ñe'ẽ heko peguávare. 14 Umi okakuaáva katu ho'u tembi'u ipohyivéva, ojepokuaámagui ombojuavy haġua mba'eporã mba'evai apytégui.

Hebrews 6

1 Upévare jahava'erã tenondeve gotýo jakakuaa peve ñande rekove pyahúpe, naiporãi ñambo'e tapia ramo ko'ã tekombo'e ñepyrũ reheguáva: Ñañembyasy ñañemoangaipa haguére, mba'éichapa jajeroiviava'erã Ñanderuete rehe, 2 bautismo , po ñemoĩ tapicha akã ári, omanomava'ekue jeikove jevy ha pe ñembojovake tapia ġuarãva. 3 Ko'ã mba'e jajapo Ñanderuete ñanepytyvõrõ. 4 Ndaikatúi ningo umi ojehesape'amava'ekue ha oaprovámava (oha'ámava) pe yvága me'ẽmby, ha oñeme'ẽmava'ekue ichupekuéra pe Pytu Porãmbáva, 5 ha oaprovamava'ekue (oha'ámava) Ñanderuete ñe'ẽ porãite ha oñandúmava pe ára atyguasurã pu'aka, 6 ha uperire opoi jevýrõ hikuái (Hesu Crístogui); umíva ndaikatumo'ãvéima oñembyasyete jevy ojapo vai haguére, upe hembiapo vai rupi ha'ekuéra omosãingo jevýre Ñanderuete Ra'ýpe ikurusúre ha omotĩre Hesu Crístope. 7 Ha'ete ku kokue oipytéva pe ama, heta jevy ho'áva hi'ári, ha heñói porã umi temitýnguéra, péva ningo ombovy'a pe kokue járape, ohupitygui Ñanderuete jehovasa, 8 ha heñói ramo ñuatĩ ha ñana vai nombovy'amo'ãi pe kokue járape, ha'e omaldecíta ikokue ha ipahápe ohapypáta. 9 Che rayhupára, ore roñe'ẽ pohýi ramo jepe péicha, ore roha'ãrõ katu peẽ peguata porãve pehóvo pe salvacion rape rehe. 10 Ñanderuete ndojapói mba'eve hekope'ỹ, upévare Ha'e ndahesaráiri avei pene rembiapo porã ha pene mborayhúgui pehechaukava'ekue héra rehehápe, peipytyvõ ramoguare pene hermanokuérape , ha peipytyvõ gueteri pehóvo ichupekuéra. 11 Ore roipotánte peteĩteĩ peẽva peñemokyre'ýve pehóvo puhupity haġua pe esperánza ru'ã. 12 Anítei peñemoate'ỹ, peñeha'ãmba uvei puhupity peve jerovia ha paciencia rupi Ñanderuete me'ẽmby, Ha'e he'imava'ekue ome'ẽtaha. 13 Ñanderuete ome'ẽ ramoguare iñe'ẽ Abrahámpe, ome'ẽ iñe'ẽ ijehe, ndaipórighi tuichavéva ichugui. 14 Ha'e he'i Abrahámpe: Che rohovasáta ha ambohetaitereirasáta ne ñemoñarenguérare, (Génesis 22,17). 15 Ha upéicha Abraham oha'ãrõ pukuete ohupity peve pe mba'e Ha'e he'imava'ekue ome'ẽtaha ichupe. 16 Yvyariguakuéra ome'ẽ ramo iñe'ẽ oñe'ẽme'ẽ peteĩ téra tuichavéva ichugui, opa haġua opaichagua ñe'ẽ joapi. 17 Upévare

Ñanderuete avei omoañete pe he'imava'ekue iñe'ẽme'ẽ rupi (juramento rupi), Abraham katuate ohupitytaha Ha'e he'iva'ekue ichupe, iñe'ẽ noñemoambuemo'ãi araka'eve. 18 Upéicha, mokõi mba'e noñemoambuéiva rupi Ñanderuete ohechaukase Ha'e ndaikatuiha ijapu, ha Ha'e ñanemoangapyhyse, upévore jajejoko hatãve jahávo pe esperánza rehe jarekóva Ha'érupi. 19 Ko'ã Ñanderuete promesa rupi ñane ánga ojohu pytu'u añeteguáva ku barco guasu oñeñapytĩ háicha sã mbaretépe ty'ãiguasúpe (áncla), upéicha ñande jajejoko hatáva'erã avei isã rehe (ipromesa rehe) oñeñapytĩvahína pe óga jojohuha aosãingo kupépe, oíva yvágape. 20 Upépe Hesu Crísto oíke yma, oíko haña tapia ñuarã pa'iguasu ramo, Melquisedec reko reheguáva ramo ombosako'i haña pe tape ñande jaike haña avei.

Hebrews 7

1 Melquisedec, Salem (Jerusalén) ruvicha ha Ñanderuete yvatete pa'i, osẽ ohuvaitĩ haña Abrahámpa, ha'e ojevy ramoguare ombopoguy rire umi 4 mburuvichakuérape, (Génesis 14,1-20). 2 Ha Abraham ome'ẽ Melquisedécpe pe diézmopáite mba'e ogueruva'ekuégui. Melquisedec rera he'isékuri justícia ruvicha, ha upéi he'ise py'aguapy ruvicha. 3 Ha'e ndaitúvai, ndaisýi, naiñemoñaréi, ndahi'ára ñepyrũi, ndahekove pahái, ojogua voi Ñanderuete Ra'ýpe, opytáva pa'iguasu ramo tapia ñuarã. 4 Pema'ẽna mba'éichapa mba'eguasuha ko Melquisedec, ichupe ningo Abraham, pe tuvaguasu ome'ẽva'ekue pe diézmopáite mba'e ha'e ogueruva'ekuégui pe ñorãirõgui. 5 Upévore Levi ñemoñarenguéra oikóva pa'i ramo ojerurekuaa ambue Israelguakuéragui, ipehẽnguekuéragui, pe diézmopáite háicha pe tembiapoukapy (Números 18,20-30); umíva ou ramojepe avei Abrahángui. 6 Ha Melquisedec ndaha'ẽi ramojepe hesegua pa'i, Abraham ome'ẽ ichupe pe diézmopáite, ha Melquisedec ohovasa Abrahámpa, pe oguerékóva Ñanderuete promesa . 7 Oje'e'ýre mba'eve: Pe imichĩvéva ojevovasa pe tuichavéva po rupi. 8 Ha ápe ningo oñeme'ẽ pe diézmopáite kuimba'e omanova'erãme, upépe katu oñeme'ẽ pe diézmopáite peteĩme ojekuaukáva oikoveha gueteri. 9 Levi ha iñemoñarenguéra oikova'ekuégui pa'i ramo oñeme'ẽva'erã ichupekuéra pe diézmopáite . Upéicha ikatu ja'e avei, Levi ome'ẽ hague pe diézmopáite Melquisedécpe Abraham rupi. 10 Levi oikóma Abrahampype, ñemiháme ramojepe, Melquisedec osẽ ramoguare ohuvaitĩ haña Abrahámpa. 11 Levi pa'i reko ha Moises rembiapoukapykuéra oporomboheko porãmba rire, oñeme'ẽmava'erãmo'ã Israelguakuérape Levi ha Aaron rupi Ñanderuete reko porã ha upéicharamo, natekotevẽveimava'erãmo'ã ambue pa'iguasu rehe Melquisedékicha, (Hesu Crísto voi). 12 Oñemoambue ramo Levi pa'i reko, oñemoambueva'erã avei hembiapoukapykuéra. 13 Hesu Crísto rehe ningo oje'e ko'ã mba'e, Ha'e katu ou Juda tríbugui, ha Juda tribugua araka'eve nomba'apóiva Ñanderuete rogaguasu rembiapópe. 14 Ojekuua porã ningo Hesu Crísto, Juda tríbu reheguaha, upévore Moises nde'íri mba'eve Juda tríbu rehe, oñe'ẽ ramoguare pa'i reko rehe. 15 Ko'ã mba'e hesakãmbavétama, Ñanderuete oiporavo ramoguare ambue pa'i ojoguáva Melquisedécpe. 16 Hesu Crísto nonacéi kuimba'e pu'aka rupi, Ha'e onace uvei tekove opa'ýva pu'aka rupi (Pytu Porãmbáva rupi). 17 Ojekuauka haña Hesu ha'eha pa'i tapia ñuarã Melquisedec pa'i reko reheguáva. 18 Upévore oñemboykéma pe tembiapoukapy tenondeguare ojeporuva'ekue, ikangy ha naiporãmbáigui. 19 Pe tembiapoukapy Moises ombohasava'ekue Israelguakuérape ndoguerúi pe tekove oĩmbáva ha heko porãva, hendaguépe oñeme'ẽ uvei ñandéve peteĩ esperánza iporãitevéva, ha péva rupi ñañoaũguikuua Ñanderuetégui. 20 Ñanderuete omoañete pe Ha'e he'iva'ekue iñe'ẽme'ẽ rupi, umi ambue pa'ikuéra katu oíko pa'i ramo Ñanderuete ñe'ẽme'ẽ'ýre. 21 Ñanderuete ome'ẽ Hesu Crístope ipa'i reko iñe'ẽme'ẽ rupi (Salmokuéra 110,4) ha Ha'e noñembyasymo'ãi oiporavo haguére ichupe; upévore Ha'e he'i avei Hesu Crístope: Nde repytáta pa'i ramo tapia ñuarã. 22 Péicha Hesu Crísto omoañete Ñanderuete ñe'ẽme'ẽ iporãvéva pe tenondeveguarégui. 23 Ha umi ambue pa'ikuéra oñemboheta ohóvo, omanógui hikuái, ha ndopytái arégui hikuái. 24 Hesu Crísto oikovégui tapia ñuarã, noñeme'ẽmo'ãi ipa'i reko ambuépe. 25 Upévore Ha'e ikatu osalva avei tapia ñuarã umi oũuahévape, Ha'érupi, Ñanderuete rendápe. Hesu Crísto oikovégui tapia ñuarã, ha'e oñembo'e iñermanokuéra rehe Ñanderuetépe. 26 Peichagua pa'iguasu ñaikotevẽ. Hesu Crísto ningo, heko porã, ipy'aporã, oñemomombyry angaipavóra rembiapo vaigui ha upévore oñemboyvateve ichupe yvagakuéragui. 27 Hesu Crísto natekotevẽi, ku ambue pa'iguasukuéraicha, oikuave'ẽ raẽ hembiapo vai rehe, ha uperire ae hetãyguakuéra rehe; Hesu Crísto ome'ẽma peteĩ jevýnte hekove ha péva ovaléma tapia ñuarã. 28 Pe tembiapoukapy Moises ombohasava'ekue Israelguakuérape, omoĩ avei peteĩ kuimba'e kangýva pa'iguasu ramo, Ñanderuete

iñe'ême'ẽ rupi katu, omoĩ Ita'ýra heko porã ha heko potĩva opyta haña pa'iguasu ramo tapia ñuarã.

Hebrews 8

1 Pe mba'eguasuve ja'éva: Jaguereko peteĩ pa'iguasu yvagakuérape, oguapýma Ñanderuete guapyhaguasu akatúape, 2 ha omba'apóva pa'i ramo pe óga jojohuhápe Ñanderuete omopu'áva'ekue yvágape, ndaha'éiva yvyarigua rembiapo. 3 Oimeraẽ pa'i ningo oñemoĩ oikuave'ẽ haña me'ẽmby ha kuave'ẽmby Ñanderuetepe ñuarã, upévare Hesu Crísto oikotevẽ avei peteĩ kuave'ẽmby rehe. 4 Ha'e oiko ramoguare ko yvy ape ári, Ha'e ndoikói pa'i ramo, oĩgui gueteri pa'i oikuave'ẽva kuave'ẽmby Moises rembiapoukapy he'i háicha. 5 Ko'ã pa'ikuéra oikuave'ẽ kuave'ẽmbynguéra ojehechauka haguéicha ichupekuéra ta'ãnga rupi, ouva'ekue yvágagui; Ñanderuete voi he'iva'ekue Moiséspe, ha'e ojapo ramoguare pe óga jojohuha: Ema'ẽ porãke, ejapopa hekoitépe ojehechauka haguéicha ndéve ta'ãnga rupi pe céro ári, (Éxodo 25,40). 6 Ko'ãga katu oñeme'ẽma ñandéve Hesu Crístope, peteĩ pa'i reko iporãvéva gueteri umi ambue pa'ikuéra rekokuégui; hendive oñepyrũgui (peteĩ ára atyguasú pyahu), peteĩ ñembopy'apeteĩ (pácto, jekupyty) pyahu, ha Ha'erupínte ikatu oñeñuahẽ Ñanderuete rekohápe, yvágape: Ñanderuete oñembopy'apeteĩ jevy Hesu Crísto rupi, ha péva iporãiteve pe oĩva'ekuégui Moises arakuéra guive. 7 Pe ñembopy'apeteĩ tenondeveguare oĩ porãmba rire natekotevẽiva'erãmo'ã peteĩ ipyahúva rehe. 8 Ñanderuete oñemyrõ hendivekuéra he'ívo: Oñuahẽva'erã pe ára Che ajapotaha peteĩ ñembopy'apeteĩ pyahu Israel ha Juda retã ndive. 9 Ndaha'évéima ku ñembopy'apeteĩ ajapo haguéicha ijypykuéra ndive, ajapyhy ramoguare ipógui pe ára aguenohẽ ramoguare ichupekuéra Egípto retãgui; Israelguakuéra opoi haguere che ñembopy'apeteĩgui, Che nañangarekovéima avei hesekuéra, (Éxodo 19,5-6). 10 Upévare Ñanderuete he'i: Pe ñembopy'apeteĩ ajapótava Israel retã ndive umi ára umíva rire péicha ningo: Che amoíta che rembiapoukapy ipensamientokuérape ha ahaíta ipy'apýpe, ha Che apytáta Ijaratee ramo ha ha'ekuéra che retãtee ramo (Romayguakuérape 10, 4). 11 Ha umi árape avave nombo'emo'ávẽi hetãyguápe ni ipehẽnguẽpe he'ívo: Eikuaáke Ñanderuetepe; opavave voiete chekuaáta, pe michĩvéva guive pe tuichavéva peve. 12 Che aperdonáta ijejavykuéra, ha nachemandu'amo'ãi hi'angaipakuéra rehe. 13 Ha'e he'i pe ñembopy'apeteĩ ipyahúva ombotuja pe ñembopy'apeteĩ tenondeveguarépe, ha oñembotujáva, itujáguima voi, opapotamahína.

Hebrews 9

1 Pe ñembopy'apeteĩ tenondeguáva oguereko avei hembiapoukapy icúltope ñuarã ha pe óga jojohuha yvýpe ñuarã. 2 Oñemopu'ã peteĩ óga agoigua ha mymba pĩrekueguigua oguerékova mokõi kotyguasú, pe kotyguasú peteĩha oñemboykéva pa'ikuérape ñuarã, ha ipype oĩ: Pe tataĩdyenda, pe mesa ha hi'ári umi pan oñekuave'ẽmava'ekue Ñanderuetepe ñuarã. 3 Ha pe koty mokõiha oñemboykéva Ñanderuetepe ha pa'iguasúpe ñuarã, ha kóa oñemboja'o pe kotyguasú peteĩhágui peteĩ aosãingo (cortína) rupi. 4 Ha pe kotyguasú ryepýpe, oñemboykéva Ñanderuetepe ha pa'iguasúpe ñuarã oĩ: Peteĩ kuave'ẽmby renda ojeahapy haña mba'e ryakuã porã, pe karamegua ñembopy'apeteĩ reheguáva ojejaho'ipava'ekue órope , ha ipype oĩ peteĩ kambuchi michĩva mana reheve, Aaron yvyra po'i hokyva'ekue, ha mokõi itape umi 10 tembiapoukapy reheve, 5 ha pe karamegua ñembopy'apeteĩ reheguáva ári oĩ mokõi querubin (ángel ruvicha) overapáva mbytépe ohechauka haña Ñanderuete oĩha upépe, umi querubin pepokuéra ojaho'i pe karamegua mbotyha (tápa); opaite umi tembiapoukapy ko'áva rehe ndaikatúi ko'ãga oñeñe'ẽ peteĩteĩ rehe. 6 Upéicha oñembosako'i ko'ã mba'e, oĩmba haña; pe kotyguasú oñemboyke pa'ikuérape ñuarã térã kotyguasú peteĩháme oíke pa'ikuéra meme árape ojapo haña pe cúlto rehegua rembiapokuéra. 7 Pe kotyguasú mokõiha katu Ñanderuete ha pa'iguasúpe ñuarã, pe pa'iguasúnte ikatu oíke peteĩ jevýnte meme añope , katujete oguerahava'erã kuave'ẽmby ruguy hi'angaipatee rehe ha opaite ambue Israelguakuéra angaipáre, ojejapova'ekue oñemoĩse'ýre Ñanderuete rehe, (Levítico 16 Números 15,22-31). 8 Ko'ã mba'e rupi pe Pytu Porãmba oikuaakase pe tape pe tenda heko potĩete añeteguávape (he'ise Ñanderuete rendápe) ne'ĩrava gueteri ojehechauka, oĩ aja pe óga jojohuha. 9 Ko'ã mba'e, ñande ko'agaguápe ha'énte peteĩ ñembojoja, tymba ruguy rupi kuimba'ekuéra ha kuñakuéra ndaikatúigui omopotĩete ipy'apyñe'ẽ (conciencia), omomba'eguasú ramojepe Ñanderuetepe ko'ã kuave'ẽmby ruguy rupi icúltokuérape . 10 Ko'ã

tembiapoukapy ñahenduramóva tembi'u rehe, umi mba'e oñemboy'úva ha ñande rete jejohéi rehe ojeapoukava'ekue oñuahẽ meve pe ára oñembopyahupa haña; ko'ã tembiapoukapy to'ó (tete) reheguávante. 11 Ko'ãga katu Hesu Crísto oúma pa'iguasu añeteguáva ramo, ogueru haña yvága rehegua mba'eporãita. Ha pe iglésia Ha'e omopu'áva ha Ha'e omba'apohápe ndaha'úi kuimba'e térã kuña rembiapo, ni tembiapo ko'añagua, Ñanderuete voi ojapomava'ekue yma guivéma. 12 Hesu Crísto ndoikéi kavara térã vakara'y ruguy reheve pe kotyguasu oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe ñuarã, huguytee reheve uvei oíke peteĩ jevýnte ohupity haña tetãnguérape ñuarã pe salvacion tapia ñuaráva. 13 Umi kavara ha tóro ruguykue ha pe vaka pyahu tanimbukue ojehypyiva'ekue umi oñemongy'áva rehe, ojeoporúnte omopotĩ haña kuimba'e ha kuña rete, (Números 19). 14 Hesu Crísto katu ome'ẽ huguy, ho'a'yre angaipápe, Ñanderuete Pytu Porãite pu'aka tapia ñuaráva rupi, ha huguy ningo pe kuave'ẽmby añeteguávante Ñanderuetepe ñuarã, upéva Ha'émante omopotíva'erã ñande py'apyñe'ẽ ñane angaipágui jaservi haña Ñanderuete oikovévape. 15 Upéva Hesu Crísto opyta pe ñembopy'apeteĩ pyahu Jaratee ramo, imano rupi Ha'e operdona umi oñemoangaipava'ekuẽpe pe ñembopy'apeteĩ tenondeguarẽpe ha umi uperiregua oñehenóivape ohupity haña pe tekove tapia ñuaráva Ñanderuete oprometeva'ekue . 16 Peteĩ kuimba'e rembiapota paha, ha'e omano mboyve, ojepokuaa oha haña peteĩ kuatiañe'ẽme (testamẽtope), ojeapova'erã hekopete ijapohare omano rire, ha'e oipota ha oha hagueichaite. 17 Koichagua kuatiañe'ẽ ovalẽnte ijapohare omano rire, ijapohare oikove aja opyta rei gueteri. 18 Upéva pe ñembopy'apeteĩ tenondevéva ndovaléi avei tuguy'yre. 19 Oñemombe'u rire peteĩteĩ tembiapoukapy Moises rembiapoukapýgui, ha'e ojapyhy ovecha rage pytáva ha peteĩ sórgo rakã omyaký haña vakara'y ha kavara ruguykuepe ojehe'ava'ekue y reheve, ha ohypýi pe kuatiañe'ẽ tembiapoukapy reheguáva ha Israelguakuéra oñembyatýva rehe, ha he'i: 20 Kóva ningo pe ñembopy'apeteĩ reheguáva (pácto) ruguy Ñanderuete omoañetembáva peẽme ñuarã. 21 Upéicha ha'e ohypýi avei pe tuguy pe óga jojohuha rehe ha opaite hembiporu rehe, ojeporúva pe óga jojohuha rembiapópe. 22 Haimete opaite mba'e oñemopotĩ tuguype, Moises rembiapoukapy he'i háicha, ha oñehẽ'yre tuguy katu ndoikói perdon avei, (Levítico 17,11 Efesoyguakuérape 1,7). 23 Umi kuave'ẽmby ojeapova'ekue ha ojehechaukamava'ekue yvága pegua ta'ãnga rupi, oñemopotĩ jevy jeyva'erã, umi mba'e oíva yvágape katu oikotevẽ kuave'ẽmby iporãvéva rehe. 24 Hesu Crísto ndoikéi pe óga jojohuhápe kuimba'ekuéra ojapova'ekue, ha ojoguáva pe yvágape oívape, Ha'e oíke uvei yvagaitẽpe, Ñanderuete renondẽpe, ñanderehehápe. 25 Hesu Crísto ndoikéi heta jevy oñekuave'ẽ haña, pe pa'iguasu ojapo háicha, oikéva peteĩ jevýnte meme añope pe kotyguasúpe oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe ñuarã, pe tuguy imba'e'yva reheve. 26 Upéicha'y rire Hesu Crísto omanova'erãmo'ã heta jevy, ko yvy ojejapo guive; ko'ãga katu opávo umi ára atyguasu Ha'e voi oñekuave'ẽma peteĩ jevýnte operdona haña tetãyguakuéra rembiapo vai. 27 Kuimba'ekuéra ha kuñakuéra omanova'erã háicha peteĩ jevýnte, ha uperire oikóta pe ñembojovakeguasú, 28 péicha avei Hesu Crísto oñekuave'ẽma peteĩ jevýnte ogueraha haña heta angaipa; Ha'e ou jevývo ndoumo'ãvéima ogueraha haña kuimba'ekuéra ha kuñakuéra angaipa, ou jevyva'erã uvei ogueraha ha osalva haña umi oha'ärövape ichupe.

Hebrews 10

1 Moises rembiapoukapy ojoguánte umi mba'e porãitévape oíva gueteri yvágape, ndoguerekói katu ipype yvága reko añeteguáva. Upéva Moises rembiapoukapykuéra ndaikatúi omboheko porã tapia ñuarã umi oikóvape ipoguýpe, ojegeru jevy jeyva'erã katu peichagua kuave'ẽmby cáda año . 2 Upéicharire natekotevẽiva'erãmo'ã ha'ekuéra oikuave'ẽ ipotĩguima opytávo, upéicharõ natekotevẽvéi avei ojepy'apyve hembiporu vai rehe, 3 oíke uvei cáda añope mandu'a hi'angaipa rehe. 4 Tóro térã ovecha, térã kavara mácho ruguy ndaikatúi voi oípe'a kuimba'e ha kuña rembiapo vai. 5 Upéva Hesu Crísto he'i avei Ñanderuetepe, oñuahẽvo ko yvy ape ári: Ndereipotái tymba kuave'ẽmby, ni kuave'ẽmby tembi'u rehegua, Nde katu rembosako'i che rete (oñekuave'ẽ haña, Salmokuéra 40, 7-9). 6 Tymba kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby angaipa reheguáva nanembovy'amo'ãi (Ñanderuetepe). 7 Upéramo Che ha'e: Péina ajúma, nde kuatiañe'ẽ porãme he'ima voi che ajutaha ajapo haña Nde, che Ruete rembiapota. 8 Ñepyrũme Hesu he'i voi: Tymba kuave'ẽmby jukapyre ha kuave'ẽmby tembi'u rehegua, kuave'ẽmby ojehapypáva ha kuave'ẽmby angaipa reheguáva Nde ndereipotái, ni nanembovy'ái, oñekuave'ẽ ramojepe ko'ã kuave'ẽmby Moises rembiapoukapy he'i

háicha. 9 Upémaramo he'i avei: Péina ningo aju ajapo hağua Ñanderuete rembipota, péva he'ise aipe'a hağua umi kuave'ẽmby tenonde peguáva oñemoĩ hağua hendaguépe kuave'ẽmby ipaha peguáva ha ojapopaitéva, (Juan 4,33-34). 10 Upéichamante Ñanderuete rembipota rupi ñande ñañemopotĩ tapia ġuarã Hesu Crísto kuave'ẽmby rupi, Ha'e oñohẽ ramoguare huguy peteĩ jevy opytáma tapia ġuarã. 11 Ha opaite pa'i Israel pegua omba'apo opaite árape oikuave'ẽ hağua umi kuave'ẽmby ndaikatúiva araka'eve oipe'apa tetãyguakuéra rembiapo vai (Éxodo 29,38). 12 Hesu Crísto katu oñekuave'ẽ voi peteĩ jevýnte oipe'a hağua tetãyguakuéra angaipa, ha ko'áğa oguapyhína Ñanderuete akatúape, 13 ha oha'ārõ umi hese ija'e'ỹvape oñemoĩmba peve ipy guýpe. 14 Peteĩ kuave'ẽmby rupinte Hesu Crísto omoğuahẽta yvágape umi oñemomiríva ipoguýpe. 15 Ha pe Pytu Porãmbáva oikuaauka voi ñandéve Ha'e he'i ramo: 16 Kóva ningo pe ñembopy'apeteĩ (jekupyty) ajapótava hendivekuéra umi ára umíva rire: Che amoingéta che rembiapoukapy ipy'apýpe ha ahaíta che ñe'ẽ hi'ángape (Jeremías 31,33-34). 17 Añetehápe nachemandu'amo'ávẽima hi'angaipakuéra rehe ni hembiapo vaikuéra rehe. 18 Ha upéicha rupi oñeperdona riréma hi'angaipakuéra, natekotevẽvéima ambue kuave'ẽmby rehe. 19 Upévale, che hermanokuéra , ko'áğa jaíkekuaa pe kotyguasúpe oñemboykémava Ñanderuete ha pa'iguasúpe ġuarã Hesu Crísto ruguy rupi, (péva he'ise yvágape). 20 Hesu Crísto ombosako'i ñandéve ġuarã peteĩ tape pyahu ha oikovéva rehegua Ha'e omondoro ramoguare pe aosãingo (cortína) oíva pe kotyguasú renondépe, oñemboykéva Ñanderuete ha pa'iguasúpe ġuarã, Ha'e oikuave'ẽ hağua ñandéve ġuarã hekovetee. 21 Upéicha Hesu Crísto opyta ñande pa'iguasú ramo Ñanderuete rogaguasúpe (ijiglésiape). 22 Upévale ñañemboja Ñanderuete rendápe py'a porã ha jerovia mbaretépe, Ha'e omopotĩ hağua ñane ñe'ã ñande py'apyñe'e vaigui ha ojohéi rire ñande rete y potĩetépe. 23 Jaiko mbaretépe ñande jeroviápe ñamyi'ỹre, Ñanderuete katuete ojapopava'erã he'imava'ekue guive, 24 upévale ñañeha'ãmba ñañomokyre'ỹ ha jajohayhu hağua, jajapove jahávo tembiapo porã. 25 Ani hağua japoi ñande iglésia gui, oĩ háicha umi ojapóva, ñañomokyre'ỹ uvei, pehechámagui oñemoağuiha ohóvo pe ára Hesu Crísto ou jevy hağua. 26 Ñande ñañemohembiapo vaisete ramo jaguata aja pe tape añeteguávare, upéicharõ ndaiporivẽima ambue kuave'ẽmby (sacrificio) oipe'akuaáva ñane rembiapo vai, 27 umía oha'ārõva'erã kyhyjepópe pe ñembojovake ohundiva'eráva ichupekuéra tata rendýpe. 28 Oimeraẽ omboykéva Moises rembiapoukapy ha naiñe'ẽrendúiva ojejukava'erã ojeporiahuvereko'ỹre, oñehendu rire mokõi térã mbohapy techaharépe. 29 Katuete ipohyive pe jehavira upe opyrũvape ġuarã Ñanderuete Ra'y rehe ha oguerékova mba'e rei ramo Hesu Crísto ruguy ha pe ñembopy'apeteĩ pyahu ruguy, omotívo pe Pytu Oiporiahuverekóvape, pe omopotĩmava'ekue ichupe. 30 Jaíkuaa voi ningo Ñanderuete he'i hague: Che aporovenga , ha Che ahepyme'ẽta. Ha he'ive: Ñanderuete voi ombojovakéta hetãyguakuérape (Deuteronomio 32,35-36). 31 Oñemondyieteva'erã upe ho'áva Ñanderuete oikovéva pópe. 32 Penemandu'áke umi ára tenondegare rehe, peñepyrũ ramoguare pejerovia Hesu Crísto rehe, mba'éichapa peẽ peropu'aka porã pende jehasa asy paciência reheve. 33 Pejeja'o peẽ, pehasa asy ambuekuéra renondépe ha pemoirũva'ekue avei umi ohasa asývape. 34 Peẽ peiporiahuvereko umi oikóva cárcelpe , ha vy'apópe peheja ojepe'a pene mba'eteéva, peikuaágui peẽ peguerékoha pene mba'e iporãvéva ha opytáva tapia ġuarã (yvágape). 35 Anítei peñemokangy pende jeroviápe, péva rupi oñeme'ẽ peẽme mba'e ndetuicháva. 36 Peikotevẽ paciência rehe, pejapo hağua Ñanderuete rembipota ha pehupity hağua Ha'e oprometemava'ekue peẽme. 37 Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i: Pya'e oúta pe ouva'eráva, ndahi'aremo'ávẽima, (Habacuc 2,3). 38 Pe heko potíva chemba'éva, oikovéta ijerovia rupi; ha'e oguevi ramo katu nombovy'amo'ãi che ángape (Habacuc 2,4 Romayguakuérape 1,17). 39 Ñande katu ndajapiaiva'erã pe tapégui ani hağua ñañehundi, jajeroivia katu jajesalva hağua ha jahupity hağua pe tekove tapia ġuaráva.

Hebrews 11

1 Jerovia ningo he'ise jahupitytaha katuete umi mba'e ñaha'ārõvañaína, ha he'ise avei ndajahecháí ramojepe mba'eve, nañandepy'a mokõiri, jaíkuaa porãgui (umi mba'e Ha'e oprometemava'ekue , katuete oikotaha avei). 2 Koichagua jerovia rupi ñande pyykuéra ojeroviava'ekue ombovy'a ha ombotuicha hağua Ñanderuetepe, ha upévale Ha'e ombotuicha avei ichupekuéra. 3 Jerovia rupi jaíkuaa porã Ñanderuete ojapo hague iñe'ẽ rupi ko yvy ha yvagakuéra (univérso), upéicha opaite mba'e ñande jahecháva guive ko'áğa, Ñanderuete ojapomava'ekue ojehecha'ỹvagui, (Génesis 1). 4 Abel ojeroviágui oikuave'ẽ peteĩ kuave'ẽmby iporãvéva Caíngui,

upévore Ñanderuete he'iva'ekue Abel rehe: Ha'eha peteĩ heko potĩva ha Ha'e ovy'a ikuave'ẽmby reheve. Koichagua jerovia porã rupi Abel oñe'ẽ gueteri (ñandéve), omanóma ramo jepe (Génesis 4,4 Matéo 23,25). 5 Enoc ojerovia haguére ojuhupi ichupe yvágape, ha ndojejohuvéi ichupe (yvy ape ári), Ñanderuete oguerahágui ichupe. Ha Ha'e ndoipotái Enoc omano, upévore ohupi ichupe, oñemyasái haña avei ha'e ombopy'arory hague Ñanderuetepe, (Génesis 5,24). 6 Ndajajeroviái ramo nañambopy'aroryi Ñanderuetepe; umi oñuahẽva hendápe ojeroviava'erã Ñanderuete oĩha, ha Ha'e ohepyme'ẽtaha umi ohekávape ichupe. 7 Noe ojerovia haguére ombotuicha Ñanderuetepe ha iñe'ẽrendúgui ojapo pe barco guasu osalva haña hogayguakuérape, ndohechái ramojepe mba'eve; ha'e oguerovia Ñanderuete ñe'ẽ katuete oikotaha (pe amaguasu). Ijerovia rupi Noe ombojovake tetãguakuérape ha ijerovia rupi oiko ichugui peteĩ hekopotĩva (Génesis 6,8-22 Romayguakuérape 4,20). 8 Abraham ojeroviágui iñe'ẽrendu Ñanderuetepe he'i ramoguare ichupe oho haña peteĩ tetãme, oñeme'ẽtaha ichupe; ha Abraham osẽ, ndoikuaái ramojepe mo'õitẽpa oñuahẽta, (Génesis 12,1-4). 9 Abraham ojeroviágui oiko tetã ambueygua ramo pe tetã Ñanderuete oprometeva'ekuepe ichupe; ha'e oiko peteĩ yvy pehẽnguẽpe, ndaha'éiva gueteri imba'eteẽva, ha hõga rymba pirekueguiguávape oiko Isaac ha Jacóbo ndive, ko'ávape oñeme'ẽ avei ko promesa kóva, (Génesis 26,3 35,12). 10 Abraham ojeroviágui oha'ãrõ oñuahẽtaha pe tavaguasúpe Ñanderuete voi ombosako'i ha omopu'ã ipyenda mbaretẽva ári. 11 Ojeroviágui Sára, ndaikatúiva imemby, ha iñuaiñuitererei ramojepe, imbarete jevy imemby haña, ha Abraham oguerovia haguére Ñanderuete oipotaha pe oprometeva'ekue ichupe. 12 Upévore Abraham itujaitereĩma ramojepe ita'ýra haña, uperire iñemoñare hetaiterei ku jasytatáicha oĩva árare, ha yvyku'i yguasu rembe'y peguáicha, ndaikatúiva ojepapa. 13 Ko'áva omanomba ohupity'ýre opaite mba'e Ñanderuete oprometeva'ekue , opáichavo ijerovia rupi ohechava'ekue mombyry guive umi mba'e, ha jeroviapópe oñemomirĩ ha oiko mbohupa ha tetã ambueygua ramo ko yvy apére (Deuteronomio 34,1-8). 14 Umi he'iva koichagua ñe'ẽ ohechauhakína ohekataha gueteri hikuái hetãteeráva. 15 Imandu'a rire hetãngue osẽ haguẽgui rehe, oguerekova'erãmo'ã tiẽmpo ojevy haña. 16 Ko'áña katu ha'ekuéra oipota peteĩ tetã iporãvéva, pe yvága pegua, upévore Ñanderuete notĩri oiko haña Ituvatee ramo, Ha'e voi ombosako'ĩma avei itavaguasurã. 17 Abraham ojeroviágui oikuave'ẽ Isaácpe, ita'ýra ha'eñomĩ, orecebimava'ekue promesa rupi Ñanderuete oha'ã ramoguare (oprova ramoguare) ijerovia, 18 ha Ha'e opromete Abraham oguerekotaha hetaiterei ñemoñarenguéra, Isaac rupi. 19 Abraham ningo ohechakuaa, Ñanderuete ikatuha omoingove jevy Isaácpe, omanóma ramojepe, upévore oñeme'ẽ jevy ichupe Isaácpe opyta haña (ñandéve ġuarã) ñe'ẽ ñembojoja ramo, (Juan 3,16 1 Tesalonicayguakuérape 4,14-16). 20 Isaac ojeroviágui ohovasa Jacóbo ha Esaúpe, oñe'ẽvo umi mba'e uperire ġuarã rehe. 21 Jacóbo ojeroviágui omanombotávo ohovasa Jose ra'y mokõivévape, ha omomba'eguasú Ñanderuetepe, ojejokóvo iyyvyra po'i rehe. 22 Jose ojeroviágui omanombotávo omomandu'a Israelguakuérape osẽva'erãha Egíptogui, ha he'i pe ojejapova'eráva ikanguẽkuẽgui. 23 Upéicha avei Moises onace rire, itúva ha isy ojeroviágui, oñomĩ ichupe mbohapy jasy aja, ohechágui ha'e peteĩ mitã iporãitẽva, upévore ndokyhyjéi avei omboyke haña tetã ruvicha rembiapoukapy, naiñe'ẽrendúivo ichupe. 24 Moises ojeroviágui, okakuaa rire ndoikosevéima faraon rajy membykuimba'e ramo, 25 oiporavo uvei ohasa asy haña Ñanderuete retãguakuéra ndive, oiko porã rãngue areve vy'apópe angaipa poguýpe. 26 Moises ohechakuaa Hesu Crísto jehasa asy iporãveha ichupe ġuarã Egípto mba'erepýgui, ha'e oikuaa porãgui Ñanderuete omyengoviapataha ichupe. 27 Moises ojeroviágui oheja Egípto, ha ndokyhyjéi hetã ruvicha pochy rendýgui; ha'e ojejoko uvei Ñanderuete rehe ojehechauhava'ekue ichupe. 28 Moises ojeroviágui oñepyrũ omboarete pe páscua ha omonauka ovecha ruguýpe Israel róga rokẽnguéra jerekuévo, ani haña pe yvága rembiguái opoko hesekuéra, ojuka jave umi Egíptoygua ra'ykuéra ypykuépe, (Éxodo 12,7). 29 Moises ojeroviágui ohasa pe yguasú mbyte rupi yvy ikã ramoguáicha, ha Egíptoyguakuéra ohasasévo avei ojahogapa hikuái. 30 Jerovia rupi Jerico tapiakuéra ho'apa, Israelguakuéra ojere rire ijerekuévo 7 ára (oje'e haguéicha ichupekuéra), 31 Rahab, peteĩ kuña reko vai, ojeroviágui nomanói iñe'ẽrendu'ýva ndive, omoñuahẽ porãgui hógape mokõi Israelguakuéra rembijokuái (pyraguẽpe), oma'ẽ ñemíva Jerico táva rehe. 32 Ha mba'épa ha'evéta. Mbykýma chéve pe tiẽmpo añe'ẽve haña Gedeon rehe, Barac rehe, Sanson rehe, Jefte rehe, David rehe, Samuel rehe ha ambue profetakuéra rehe. 33 Jerovia rupi Israelguakuéra ombopoguyva'ekue ambue tetãnguérape, oporombojovake hekópe, ohupity Ñanderuete oprometeva'ekue ichupekuéra, ombotyva'ekue leõ jurukuéra, 34 ombogue tata mbarete, okañy kyse pukúgui, ikangypa ramojepe

oñemombarete, ikatupyry hağua ñorairõ rembiapópe ha omokañy hağua hese ija'e'ýva ñorairõhára atýpe. 35 Oíva'ekue kuñakuéra ovy'a jevyva'ekue, oñeme'ẽ jevy haguére ichupekuéra hogaygua omanova'ekue. Oí katu avei umi oñembohasa asyva'ekue ojejuka peve, ndopoíri katu ijeroviágui, oha'ārõgui ohupity hağua pe tekove pyahu iporãvéva. 36 Ambuekuéra rehe oñeñembohory ha oñenupã vai tukumbópe, ha oñeñapytĩ rire omoinge ichupekuéra cárcelpe. 37 Ambuekuérape ojejuka itápe, oñekytĩ hete mbyte rupi, ojejuka kyse puketépe, ambuekuéra oñemondévo ovecha ha kavara pirekuépe oiko oguata ágotyo pégotyo, ohasa asy hikuái, ojejopy vai ha oñembohasa asy ichupekuéra, 38 ha'ekuéra oiko kañyháme desiérto rupi, cérro rupi, yvykuápe ha itakuaguasúpe. Ko múnido (tetãnguéra) nomerecéi ha'ekuéra oiko hağua ijapytepekuéra. 39 Ha opaite ko'áva ombovy'a ramojepe Ñanderuetepe ijerovia rupi, ndohupityĩ gueteri ipromésa. 40 Ñanderuete ombosako'íma ñandéve ġuarã peteĩ mba'e iporãvéva, Ha'e oipotágui ha'ekuéra ohupity avei ñanendive ko mba'e iporãvéva.

Hebrews 12

1 Ñande jaguerekógui ñande jerekuévo ku araicha heta techahare ojeroviaitéva, upévore jaípe'a ñandejehegui opaite mba'e ñandejopýva ha ñandejokoséva, ha avei pe angaipa ñanemoñuháséva, ha ñañani paciência reheve pe carréra oñemoíva ñane renonderáme. 2 Ha ñama'ẽ Hesu rehe, Ha'e voi ñande jerovia apohare, hendive ñañepyrũ jajerovia ha hendive ñağuahẽ ñande jerovia ru'áme. Hesu oha'ārõ pe vy'a outavahína ichupe ġuarã, upévore Ha'e ohasa asy ha omano ikurusúre otĩ'ýre. Ha ko'ága Ha'e oguapyhína Ñanderuete yke akatúape. 3 Pejepy'amongeta porãke Hesu Crísto rehe, mba'eichapa umi tekove vai omoĩ vaisénte ichupe, Ha'e katu ogueropu'akapa, ani hağua pene ánga ikane'õ ha pendepy'amano. 4 Ne'íra gueteri peẽ peñorairõ angaipa ndive oñeñohẽ meve pende ruguy, (Lúcas 22,44). 5 Ha peẽ penderesaráima pe tekombo'égui he'íva peẽme: Che ra'y ani ndepochy térã ndepy'akangy Ñanderuete ndehavira ramo, (Provérbios 3,11-12). 6 Ñanderuete ningo ohekombo'e pohýi umi ohayhúvape ha ohavira umi oikóvape ita'ýra ramo. 7 Peropu'aka porãkena Ñanderuete jehavira, Ha'e pendeguererekógui ita'yra kuéra ramo. Moõ piko oĩ ta'ýra, itúva ndohaviráiva ichupe (oiko porã hağua). 8 Ha Ñanderuete napendehavirái ramo, Ha'e ojapo háicha opaite ita'ýra ndive, upéicharõ peẽ ndaha'ei ita'yrateéva, ita'yrangánte uvei peẽ. 9 Pepensa porãke ñande rukuéra yvy pegua ñandehavira ramojepe, ñande ñamomba'e ichupekuéra; mba'érehe piko aipórõ ñañañemomiríséi ñande pytu Ru renondépe jaikove hağua. 10 Umíva ningo mbovy ára ñandehavira hi'ã háichante ichupekuéra, kóva katu ñanerekombo'e ha ñandehavira ñande reko iporãve hağua ha ñande reko ojoguave hağua Hesu Crísto reko porãme. 11 Añetehápe opaichagua jehavira jahasa asy aja, ñañanembovy'amo'ái, hasy uvei; upéi katu hi'a justícia ha py'aguapy, umi ojepokuaávape ġuarã. 12 Upévore pemombarete jevy pende jyva ikane'õva ha pene renypy'ã ikangýva. 13 Pemyatyrõ pende rape ikarẽva, ani hağua pende pykuéra ikaráu, tokuera uvei. 14 Peñeha'ake peiko hağua py'aguapýpe opavave ndive ha peñemboheko porã, ko'áva'ýre avave ndohechamo'ái Hesu Crístope, 15 ha peñangareko porãke ani hağua avave pende apytépe omboyke Ñanderuete mborayhu ni ijopói (Hesu Crísto) ha péva ojuhúta peiko ramo py'arópe pende rapicha ndive, koichagua teko ningo penemongy'a ha penemyangekõi ha ováta heta hapicha rehe. 16 Anítei oime pende apytépe peteĩ opoíva Ñanderueteĩgui, ojehe haguéicha Esau ndive; okaru porã hağuanánte ha'e, ovende ta'ýra ypykue reko, (Génesis 25,31). 17 Peikuaa voi ningo uperire, Esau ohupityse hague avei itúva jehovasa, itúva katu ombotove ichupe. Heta tesay reheve oheka itúva ohovasa peve ichupe avei; pe jehovasa iporãvéva katu oñeme'ẽmba jepéma, (Jacóbope). 18 Peẽ napeñembojaiva'ekue pe cérro rehe (Israelguakuéraicha), ikatúva rehe ojepoko oĩháme tata hendýva, arai hūetéva, pytũmby ha vytytu jepoka. 19 Ha napehendúi avei pe turu (trompéta) pu ni Ñanderuete ñe'ẽ. Upéramo Israelguakuéra ojerure asy anive hağua Ha'e oñe'ẽ ichupekuéra. 20 Ha'ekuéra ndaikatúi ogueropu'aka Ñanderuete ñe'ẽ ni pe mba'e Ha'e he'íva guive: Mymba jepe opokórõ pe cérro rehe tojejuka, ojeitývo hese ita omano meve, (Éxodo 19,13). 21 Ha oporomondyietereĩgui umi ohecháva guive ko'ã mba'e, Moises jepe he'i: Aryryipa akhyhyjégui. 22 Peẽ katu peñemboja uvei cérro Sion rehe, Ñanderuete oikovéva tavaguasu rehe, ha'eha pe Jerusalen yvága pegua ha peğuahẽ 10.000-kuéra yvága rembiguaikuéra rendápe, 23 ha peğuahẽ iglesiayguakuéra onaceva'ekue rendápe, herakuéra ojeaimava'ekue yvágape, ha peğuahẽ Ñanderuete ombojovakepáva rendápe ha umi oñemboheko potíva Pytu Porãmbáva rendápe, 24 upépe oĩ avei Hesu Crísto

ombojoajúva Ñanderuete ha ita'yrakuéra ha itajyrakuéra pe ñembopy'apeteĩ (jekupyty) pyahu rupi, ome'ëvo huguy ñande jahupitykuaa haña pe pardon ; huguy oñe'ë porãve Abel ruguýgui. 25 Peñeñangareko porãke anítei pemboyke Ñanderuetepe napeneñe'ërendúivo ichupe, Ha'e oñe'ë jave peẽme. Umi oñemboykeva'ekue ichugui ndaikatúi okañy, Ha'e oñe'ë ramoguare ichupekuéra yvy apére, ha mba'éichapa ñande ñakañyta ñañemboykese ramojepe Ñanderuete'gui, oñe'ëva ñandéve yvága guive. 26 Umi ára umívape Ñanderuete ñe'ë omboryryta pe yvy; Ha'e he'í avei: Peteĩ jevy gueteri Che amomyita ndaha'ei yvy año, pe yvága jepe avei. 27 Ko ñe'ë rupi Ñanderuete he'ise, Ha'e oipe'ataha peteĩ jevy umi mba'e oñemomyiva'ekue omoĩ haña hendaguépe umi mba'e oñemomyi'yva'eráva. 28 Pe tetãrã Ñanderuete ome'ëtava ñandéve noñemomyiriva'erã, upévare jaagradece , ha ñaneñe'ërendu ichupe, ñambohorývo ichupe py'a ñemomirí ha kyhyjepópe. 29 Ñanderuete ningo tata oporombokusugupáva.

Hebrews 13

1 Che hermanokuéra jajohayhúke mborayhu añeteguáva reheve. 2 Ani pemboty pende róga mbohupakuérargui. Umi oipe'ava'ekue hoga mbohupápe ñuarã omoñuahẽma imbohupa apytépe yvága rembiguáipe avei oikuaa'yre. 3 Peñemomandu'áke umi oĩvare cárcelpe ojeroviaháre, peẽ peime rõguáicha hendivekuéra cárcelpe , ha umi ohasa asýva rehe, peẽ voi peikógui gueteri avei pende retépe ko yvy ape ári. 4 Pemomba'e pene mendare reko, ha peẽ pemendáva ani peñemongy'a ambue ndive. Ñanderuete voi ombojovakéta umi oñemongy'áva ha umi omongy'avape imendare reko. 5 Aníke peiko umi hakate'yvaicha, oikóva pirapire rekávonte, pevy'a uvei peguerekomíva reheve; Ñanderuete voi he'í: Che ndapoimo'ãi araka'eve pendehegui ha araka'eve Che ndapohejamo'ãi tyre'y ramo, (1 Timotéope 6,6; Josue 1,5). 6 Ja'e uvei jeroviapópe ha kyhyje'yre: Ñanderuete ningo che pytyvõhára ha ndakyhyjemo'ãi: Mba'e piko ikatúne ojapo cherehe che rapichakuéra, (Salmokuéra 118,6). 7 Peñemomandu'ákena pende karai ancianokuéra rehe, penerekombo'eva'ekue Ñanderuete ñe'ë rehe, pema'ë hekove katupyry rehe, ha peñeha'ã pejerovia porã ha'ekuéra ojerovia porã haguéicha. 8 Hesu Cristo ningo naiñambuéi, peteichánte kuehe, ko ára ha ára atyguasurãme ñuarã (por los siglos). 9 Ani pepiátei Ñanderuete kuatiañe'ë tekombo'égui, pejapyhývo tekombo'e iñambuéva térã Ñanderuete mba'e'yva (ajénova). Iporã ningo pene ñe'ã oñemombareteve ohóvo Ñanderuete mborayhu añetegua reheve ha ani peiko umi tembiapoukapy tembi'u rehegua rapykuérinte, ko'áva ndaikatúi omboheko porãve avavépe. 10 Ñande Israelgua ningo jaguereko peteĩ kuave'ẽmby renda, ichugui ndaikatúiva okaru umi omba'apóva pe óga jojohuhápe (Levítico 16,27). 11 Umi tymba ruguykue Israel pa'iguasu oguerahava'ekue Ñanderuete rogaguasu kotyguasúpe, oipe'a haña Israelguakuéra ha ipa'iguasu angaipa; umi tymba retékue katu ojehappy Israel rekoha oka gotýo. 12 Upéicha avei Hesu Cristo omano pe tavaguasu okárape omopotí haña huguytee rupi tetãyguakuérape. 13 Upéicharamo ñasẽ Hesu Cristo rendápe, pe tavaguasu okárape, jahasa asy haña hendive, 14 ko'ápe katu ndajaguerekói peichagua tavaguasu, upe jahekáva katu ouva'erã. 15 Upéichakena Hesu Cristo rupi jaikuave'ë ñane kuave'ẽmby ñemomba'eguasu reheguáva ñande juru rupi Ñanderuetepe ñuarã. 16 Peipytyvõ ha pemboja'o pene mba'e pende rapichakuéra ndive, koichagua kuave'ẽmby rupi nde rerohory Ñanderuetepe. 17 Peneñe'ërendúke pene ancianokuérape ha peñemoĩ ipoguypekuéra, ha'ekuéra ningo oñangarekohína pene ánga rehe. Peikuaa porãke ha'ekuéra ome'ëva'erã cuénta penderehe Ñanderuete renondépe; ha'ekuéra ojapo haña ko tembiapo kóva torypápe, anítei pyahẽme térã jepy'apýpe. Upéicha naiporãiva'erãmo'ã peẽme ñuarã. 18 Peñembo'e orerehe, rojerovia ningo ore roguerekoha peteĩ py'apyñe'ë iporáva, ha hi'ã oréve roñeha'ãmba haguére roiko hekópe opaite mba'épe. 19 Ajerure peẽme peiko haña avei péicha ha ojepoi haña chehegui, pya'eve aiko jevy haña penendive. 20 Ñanderuete, pe py'aguapy Jára, omoingove jevymava'ekue Hesu Crístope omanóva apytégui, Hesu Cristo ningo pe ovecha rerekuaguasu ha huguytee rupi Ha'e ñanembopy'apeteĩ jevy Ñanderuete ndive, 21 Hesu Cristo tapenembokatupyry opaite tembiapo porãme, pejapóvo hembipota, ha Ha'e toiporu ore rekove Ha'e oipota háicha. Toñemomba'eguasu Ñanderuetepe ára atyguasukuéra guive ára atyguasukuerarã meve, amen . 22 Ajerure ningo peẽme che hermanokuéra peropu'aka haña ko tekombo'e kóva ahaíva peẽme, ko kuatiañe'ë kóva rupi che poavisa porãse. 23 Peikuaa Timotéo ojepoíma hague, ha ha'e ou ramo, hendive che ahasa pene rendápe. 24 Pemomaitei opaite pende rerekua ha opaite ojeroviáva guivépe Hesu Cristo rehe. Italiayguakuéra penemomaiteiuka avei. 25 Ñanderuete mborayhu añetegua toĩ opaite penendive.

James 1

1 Che, Tiágo (Jacóbo), Ñanderuete ha Hesu Crísto rembiguái, amomaitei umi 12 Israel tríbu oñemosarambiva'ekuépe ko yvy apére. 2 Pevy'ákéna che hermanokuéra , pehasa ramo opaichagua jepy'ara'ã rupi, 3 ko'áva omoañete ha oha'ã (oaprova) pende jerovia, ha pe jerovia añeteguáva hi'a paciência. 4 Pe paciência katu okakuaaveva'erã ohóvo, upévore pepyta kirirĩháme pe jepy'ara'ã poguýpe Ñanderuete penemoambue porãvégui ohóvo Hesu Crísto rekópe, ani hağua peẽ pe'a angaipápe ha anítei ofalta mba'eve pende jeroviápe. 5 Ha oime ramo pende apytépe peteĩ iñarandu'ýva, tojerure Ñanderuetépe, Ha'e katuete ome'ëta arandu oimeraẽ ojerurévape, ha nombotovemo'ãi. 6 Tojerure katu jerovia reheve ha py'a mokõi'ýre; pe ipy'a mokõiva ojogua y pochýpe, pe yvytu ogueraha reíva ágotyo pégotyo. 7 Anítei upe kuimba'e térã kuña upéva oimo'ã ohupitytaha peteĩ mba'e Ñanderuetégui. 8 Pe ipy'a mokõiva ningo ndaheko pytaĩ opaite hapépe. 9 Pe hermáno imboriahúva tovy'a katu, Hesu Crísto omokārapu'āma ichupe (Lúcas 6,20), 10 ha pe hermáno heta mba'e oguerekóva tovy'a Ñanderuete omomirĩ haguére ichupe. Ha'e oikuaámare imba'eita ojoguaha kapi'i potýpe, pya'e opa reiva'eráva. 11 Osẽvo kuarahy ha haku porã rire ipirupa pe kapi'i, ipoty ho'a ha iporāngue opa rei, upéicha avei upe heta mba'e oguerekóva opa reíta ojerovia ramo imba'e heta rehe. 12 Ovy'aite pe kuimba'e ogueropu'akáva kirirĩháme ijepy'ara'ã, osẽ porã rire ohupityta pe tekove opa'ýva, Ñanderuete ome'ëtava oimeraẽvape ohayhúva guive ichupe. 13 Pejepy'ara'ã ramo, anítei peje Ñanderuete pendepy'ara'ãha, avave ndaikatúi oipy'ara'ã Ñanderuetépe ojapo hağua mba'evai, ha Ha'e voi ndoipy'ara'āmo'āi avavépe (ojapo hağua mba'evai). 14 Pe kuimba'e ha kuña py'apy rembipota vai uvei ojopy ichupekuéra ha ogueraha ichupekuéra ojapo hağua pe tembiapo vai. 15 Pe yvyarigua py'apy rembipota vai heñói ramo, onacéta tembiapo vai; ha pe angaipa okakuaapa rire, hi'áta ñemano. 16 Che hermanokuéra pohayhuetéva, anítei peẽ voi peñembotavy pendejupe. 17 Opaite me'ẽmby iporáva ha opaite jopói hekoite peguáva ou yvatégui, Ñanderuetégui; Ha'e ningo pe tesape Ru, Ha'e noñemoambuéi ha hendive ndaipóri ypytũ. 18 Hembipota ha iñe'ẽ añetegua rupi Ha'e ñanemoingove jaiko hağua hi'a tenondegua ramo iñemoñarenguéra apytépe. 19 Upévore, che hermanokuéra ahayhúva, opavave ta'ipy'a'e ohendu hağua, ta'imbegue katu oñe'ẽ hağua, ha ta'imbegueve ipochy hağua. 20 Pe kuimba'e ipochýva ndojapói mba'e iporáva Ñanderuete renondépe. 21 Upévore pepoi opaite mba'e ky'a ha ivaívagui, peñemomirĩ ha peñemomba'e Ñanderuete ñe'ẽre osalvátava pene angakuérape. 22 Pejapo katu Ñanderuete ñe'ẽ, anítei pehendúnte; ani hağua peẽ voi peñembotavy pendejupe. 23 Upe ohendúnteva Ñanderuete ñe'ẽ ha ndojapóiva, ha'ete ku oma'ëva hovatee rehe, peteĩ espéjope . 24 Ha'e oma'ë ramojepe ijehe, oho rire, pya'e hesarái mba'eichaitépa ra'e hova. 25 Upe oma'ë poráva pe tembiapoukapy hekoite peguáva ñanemosāsóvare ha oñeha'ãmbaite ojapo hağua ko tembiapoukapy kóva he'i háicha, upéva ndaha'ëi peteĩ ohendúnteva ha uperire hesarái jevýva; upéva ningo peteĩ ovy'aitéva hembipota porã rupi. 26 Oimérõ peteĩ he'íva ijehe ha'e ojerovia porãha Ñanderuete rehe ha ndojokói ijuru, ha'e oñembotavy ijupe voi ha icúlto (ijerovia) výro rei. 27 Pe ñemomba'eguasú (cúlto) ipotíva, Ñandejára Ñanderuete ohayhúva ningo kóva: Ñaipytyvõ umi ityre'ývape ha imenave'ývape hemikotevẽme, ha ñañemboyke opaichagua teko vaígui.

James 2

1 Che hermanokuéra , peẽ pejerovia porãse ramo Hesu Crísto ojajaipáva rehe ani pembojuavy pende rapichakuérape. 2 Ha sapy'a oike ramo pende atýpe (pende cúltope) peteĩ kuimba'e ikuairũ oropáva reheve ha oñemondéva ao hepývape ha hendive oike ramo avei peteĩ kuimba'e imboriahúva ijao soropamíva reheve, 3 ha peẽ pema'ëve pe oñemonde porãvéva rehe ha peje ichupe: Eguapy ko'ápe iporãvehápe; ha pe imboriahúvape peje: Epyta nde ñembo'yhápe iglésia ruguápe térã eguapy yvýpe che py renondépe, 4 péicha pejapo ramo, ndapeporombojuavýi nga'u piko peẽ, ha peporombojovake hekope'ýpeína. 5 Che hermanokuéra pecherendúkena: Ndoiporavói piko Ñanderuete umi tapicha ohechakuaáva imboriahuha ipytu porãme; ko'áva oñemomirĩ ha ojerovia porãgui Ñanderuetépe omoingéta yvágape, ko'ã mba'e Ha'e oprometemava'ekue opavave ohayhúvape guive ichupe. 6 Peẽ katu pe'apo'i imboriahúvape. Ndaha'ëi nga'u piko mba'eta rerekohára umi pendejopýva ha penembotyryryva mbojovakehára rendápe. 7 Ndaha'ekuérari nga'u piko umi oñe'ëvaíva Hesu Crísto, pende Jára rehe. 8 Peẽ pejapo porãite, pejapo ramo

añetehápe ha hekoitépe pe tembiapoukapy tuichavéva oíva Ñanderuete kuatiañe'ême: Ehayhu nde rapichápe, nde rejehayhu háicha, (Levítico 19,18). 9 Peẽ pembojuavy ramo pende rapichakuérape, peẽ peñemohembiapo vai, ha Ñanderuete rembiapoukapy penembojovakéta angaipavóra ramo. 10 Oime ramo ojaopáva Ñanderuete rembiapoukapykuéra, ha upéi ojavý ramo peteĩme jepe, péva opyta ojavý ramoguáicha opaite Ñanderuete rembiapoukapykuéra. 11 Ñanderuete he'iva'ekue: Aní remongy'a ne mendare reko, he'í avei: Anítei reporojuka. Ha nde neremongy'ái ramo ne mendare reko ha upéi nde reporojuka, upéicharõ nde rejavy opaite Ñanderuete rembiapoukapýpe, (Éxodo 20,13-14). 12 Peñe'ẽ ha peiko avei ku tapicha oñembojovakévaicha pe tembiapoukapy sãso (libertad) rehegua rupi. 13 Umi oporoporiahuvereko'ýva oñembojovakéta avei jeporiahuvereko'ýre; upévore upe oporoporiahuverekóva natekotevẽi okyhyje pe ñembojovake áragui, (1 Pédro 4,8). 14 Ma'erãpa iporã, che hermanokuéra , peteĩ he'í ramo oguerékoha pe jerovia, hekovépe katu ndojejohúi tembiapo iporãva. Ikatúnepa peichagua jerovia osalva ichupe. 15 Oĩ ramo peteĩ hermáno térã hermána ndaijaóiva ha nahembi'úiiva, 16 ha peteĩva pende apytépe he'í ramo ichupe: Tereho py'aguapýpe (toho porãite ndéve), eñembyaku ha ekaru, ha nome'ẽi ichupe umi mba'e ha'e oikotevẽva, ma'erãpa iporã peichagua jerovia. 17 Pe jerovia hi'a'ýva tembiapo porãme ndovaléi mba'everãme, omanóma uvei. 18 Ikatu ningo oime ombohováiva: Nde ningo rereko jerovia, ha che areko tembiapo porã, ehechauka chéve nde jerovia ne rembiapo porã'ýre ha che ahechaukáta ndéve che jerovia heñóiva che rembiapo porã rupi. 19 Nde ningo reguerovia Ñanderuete peteĩha, ha rejapo porã; umi mba'epochy jepe oguerovia avei péva ha upévagui oryrýi, okyhyjeitereígui. 20 Nde tekove výro, nderehechakuaaséi piko, pe jerovia tembiapo porã'ýre ndovaleiha mba'everãme (omanómagui). 21 Abraham, ore ru, ojehechakuaava'ekue heko porãvaha ramo hembiapo porã rupi, oikuave'ẽgui ita'ýra kuave'ẽmbyrenda ári. 22 Rehechápa ijerovia omba'apo porã hague hembiapo porã rupi, ha hembiapo porã rupi ijerovia okakuaa porãve ohóvo oñuahẽ meve hu'ãme. 23 Ñanderuete kuatiañe'ẽ he'í voi: Abraham ojerovia haguere Ñanderuete rehe, Ha'e ohechakuaa ichupe heko porãva ramo, ha oñembohéra ichupe Ñanderuete rayhupára (amigo) (Génesis 15,6). 24 Pehecha ningo pe tapicha ojehechakuaaha heko porãva ramo hembiapo porã rupi, ndaha'ẽi jerovia año rehe. 25 Upéicha ojehuva'ekue avei Rahab, pe kuña reko vaívape, ha'e ojehechakuaa heko porãha omokañy haguere Israel rembijokuáipe, ouva'ekue omaña ñemi haña Jerico rehe ha upéi omondo ichupekuéra ambue tape rupi. 26 Pe tete ipytu porã'ýre omanóma (tetekue rei), upéicha avei pe jerovia tembiapo porã'ýre, omanóma avei.

James 3

1 Anítei heta oikose mbo'ehára ramo pende apytépe; che hermanokuéra , jaikuaa porã ningo ñande ñaporombo'éva ñañembojovake pohyivetaha (ambuekuérágui). 2 Opavave ñande jajavy heta mba'épe. Oime ramo peteĩ ojavý'ýva iñe'ẽ rupi, péva ningo peteĩ kuimba'e térã kuña heko peguáva, ha oikuaa avei mba'éichapa ombopoguykuaa ijyvyarigua rete rembipota vai. 3 Ñamoĩ ningo peteĩ fréno kavaju jurúpe, ha'e iñe'ẽrendu haña ñandéve, ha upéicha ñamboguata hete tuichávape ñande jaipotaha rupi. 4 Pema'ẽ avei barco guasu rehe, ituichaite, ha pe vytytu atã omyaña ramojepe pe barco guasu, imboguatahára peteĩ ñembovaha (timon) rupi ogueraha pe barco guasu ha'e oipotaha rupi. 5 Upéicha ningo avei ñande juru, ñande rete rehegua, imichĩete ramojepe, ojaopouka mba'e tuichaitéva. Pehecha mba'éichapa pe tata michĩva ohapykuaa pe ka'aguy tuichaitéva. 6 Ñande juru (kũ) ningo avei peteĩ tata, pe juru ningo henyhẽ mba'evaígui, omongy'áva kuimba'e ha kuña rete, omoñepyrũvo pe tembiapo vai oñemboheta hetave ohóvo ohapy peve ñande rekove aña retãme. 7 Opaichagua mymba ñarõ guive, guyrakuéra, mboikuéra, mymba yguasu pegua jepe kuimba'ekuéra ombopoguýma (oamansáma). 8 Ndaipóri ningo vyvyariguakuéra apytépe avave ombopoguýva ijuru, ha'e ningo peteĩ mba'e ñaña henyhẽva pohã vaígui (ponzóñagui). 9 Pe juru rupi oñemomba'eguasú Ñandejára Ñanderuetepe ha juru rupi oñemaldeci avei tapichakuérape, ojejaopova'ekue Ñanderuete ra'angáicha. 10 Peteĩ jurúgui osẽ jehovasa ha maldicion . Ko'ã mba'e, che hermanokuéra , ndaupeichaiva'erã. 11 Mba'eichagua yvúgui piko ochororokuaa y he'ẽ ha iróva oñondive. 12 Ikatu piko, che hermanokuéra, peteĩ higo vyry hi'a olívo, térãpa pe parral máta hi'a higo . Upéicha peteĩ yvúgui ndaikatúi ochororo y he'ẽva ha iróva oñondive. 13 Mávapa iñarandu ha iñakãguapy pende apytépe tohechauka heko porã rupi ha'e iñaranduha ha uguata porãha Ñanderuete rape rehe. 14 Peẽ pendepy'arasy (peenvidia) ramo katuete oĩ ñorãirõ pende py'apýpe,

anítei peñembotuicha ha anítei pendejapu pe añetegua rehe. 15 Koichagua arandu ndoúi Ñanderuetégui; ko arandu kóva yvy peguánte uvei, ou yvyarigua ángagui ha añágui. 16 Oĩháme py'arasy (envidia) ha ñembotuicha, upépe oĩ avei sarambi ha opaichagua tembiapo vai. 17 Pe arandu oúva Ñanderuetégui katu omboheko potĩ ha upéi ome'ẽ py'aguapy ha py'aporã, iñe'ẽrendu, oporoporiahuverekokuaa, hi'a yva Pytu Porãmba reheguáva (Galaciayguakuérape 5,22), avavépe nombojuavýi, ndahova mokõiri. 18 Ha umi oñeha'áva ojeiko porã haña, toñotỹ py'aguapy omono'õ haña justícia (heko peguáva).

James 4

1 Moõguipa ou ñorãirõ ha ñe'ẽ'api pende apytépe. Ndoúi piko pende rete rembipota vaígui, oñorãirõva pende py'apýpe ko'ẽ ko'ẽre. 2 Peẽ peñeha'ãmba pehupity haña peteĩ mba'e ha araka'eve ndapeguerekói; peẽ peipotaiterei peteĩ mba'e ha penerendy tatáicha peporojuka haña, upeichavérõ ndapehupitýi pe mba'e peipotáva; peñeha'ãmba, upeichavéramo jepe noñeme'ẽi peẽme, ndapejeruréigui hekoitépe. 3 Pejerure ha ndapehupitýi, peiporu vaise ha pemohyguatáségui pende rete rembipota vaínte. 4 Peẽ peñemboykéva Ñanderuete rapégui, peiko ku tembireko opoimava'ekuéicha iménagui, oiko haña kuña reko vaícha; upe oikoséva ko múnido rayhupára ramo oikóta Ñanderuete rehe ija'e'yva ramo. 5 Peimo'ã piko Ñanderuete ñe'ẽ he'i reihá: Ñanderuete hakate'y Pytu Porãmbáva rehe, Ha'e omoimava'ekue ñandepype, (Génesis 6,3 5 Galaciayguakuérape 5,17). 6 Ñanderuete katu ñanepytyvõse, Ha'e ipy'aporãgui. Upévale Ñanderuete kuatione'ẽ he'i: Ñanderuete oñemoĩ umi oñembotuicháva rehe, ha oipytyvõ umi oñemomirívape, (Proverbios 3,34). 7 Peñemoĩ Ñanderuete poguýpe; ha peñemoĩ hatã mba'epochy rehe, ha ha'e ojeíta pende ypýgui. 8 Peñemboja Ñanderuete rehe, ha Ha'e oñembojáta penderehe. Pemopotĩ pende pokuéra, peẽ angaipavóra, ha pemopotĩ porã pende py'apy, peẽ pendepy'a mokõiva. 9 Penepyahẽ, peñembyasy ha pejahe'o. Pende pukágui toiko jahe'o, ha pende vy'águi, toiko ñembyasy. 10 Peñemomirĩ Ñanderuete renondépe ha Ha'e penemopu'átaha. 11 Che hermanokuéra , ani peñe'ẽvai ojuehe; pe oñe'ẽvaíva iñermáno rehe ha pe ombojovakéva iñermánope oñe'ẽvai Ñanderuete rembiapoukapy rehe, ha'e ombojovakégui Ñanderuete rembiapoukapy voi. Ha nde rembojovake ramo Ñanderuete rembiapoukapy nde reiko imbojovakehára ramo, neñe'ẽrendu rãngue Ñanderuete rembiapoukapýpe nde reiko imbojovakehára ramo. 12 Ha'émante ome'ẽva'ekue pe tembiapoukapy ha Ha'émante oiko ñane mbojovakehára ramo; Ha'émante ikatu osalva térã ohundi; nde katu piko máva, rembojovake haña nde rapichápe. 13 Pejapysaka porãke, peẽ pejéva: Ko'áña térã ko'ẽrõ rohóta peteĩ tavaguasúpe, ha ropytáta upépe peteĩ año roñemu ha rombyaty haña ore pirapirerã, 14 ndapeikuaái ningo mba'épa ikatu ojehu ko'ẽrõ. Mba'e piko pende rekove, ojoguáva ytimbópe, ojekuaáva sapy'ami ha upéi opa rei, 15 upéicha rãngue ningo pejeva'erãmo'ã: Ñanderuete oipota ramo ha ore roikove ramo, rojapóta kóva térã amóva. 16 Ko'áña katu pejererovu ha peñembotuicha, peikuaa katu koichagua ñembotuicha ivaiha. 17 Upe oja pokuaáva tembiapo porã ha ndojapói, ha'e oñemohembiapo vai.

James 5

1 Peikuaa porãke, peẽ mba'eita rerekoha, peẽ pejahe'ova'erã pe jehasa asy oútava peẽme guarã. 2 Pene mba'eita itujupa, pende ao ho'upa aoraso (polilla). 3 Pende oro ha pende pláta havẽmba ha havẽngue oñemoíta penderehe ha ho'upáta pende ro'o (rete) tatáicha, pembyatýgui mba'eita ko'ã ára pahápe jepe. 4 Peikuaa porãke, peẽ pembohavira ha peipe'a reíva pende koga'a mono'õhára rembiapo repy, ijahe'o katu osapukái hatã yvága atykuéra Jára apysápe. 5 Peikóva vy'apópe yvy ape ári, pejapóva karuguasu, pemongyráva pende py'apy, oñuahẽbotáma ramojepe pe jejukaguasu ára. 6 Peẽ pembojovake ha pejuka reiva'ekue heko potívape, ha'e katu nopy'ái penderehe. 7 Che hermanokuéra , peha'ārõkuaa kirirĩháme Hesu Crísto ou jevy peve. Pema'ẽ pe kokue jára rehe, ha'e oha'ārõkuaa ikoga'a hi'a peve, oñuahẽ ríre pe ama tenondegua ha opakuevogua. 8 Upéicha peẽ peha'ārõ avei, pemombarete katu pende py'apy, Hesu Crísto ou jevytamahína. 9 Ani peñemoĩ vai ojupe, che hermanokuéra , ani haña peñembojovake peẽ. Peikuaa, pe mbojovakehára oĩhína okẽme. 10 Che hermanokuéra , pema'ẽ umi proféta rehe, oñe'ẽva'ekue Ñanderuete rerape, mba'éichapa ha'ekuéra ohasa asy paciência reheve, upévale peñeha'ãmba peẽ avei peiko haña ha'ekuéra oiko haguéicha. 11 Peikuaa porãke, ore rovy'aite umi oha'ārõkuaáva ndive ohasa asy haguére. Peẽ pehendúma mba'éichapa Job ohasa

asyva'ekue ha oha'ärökuua Ñanderuete oipytyvõ meve ichupe, Ha'e ipy'aporãgui oiporiahuvereko voi ichupe. 12 Hi'ariete, che hermanokuéra , peñemongeta ramo pende rapicha ndive, anítei pemoañeteve pene ñe'ẽ yvága réra rehe, térã ko yvy kóva réra rehe térã ambue mba'e réra rehe, (Matéo 5,34). Pejérõ héẽ (néi), peje ovale haña ha pejérõ nahániri, topyta nahániri. Umi ndohechakuaáiva péva oñembojovakéta. 13 Oime ramo pende apytépe peteĩ ohasa asýva, toñembo'e; ha oime ramo peteĩ ovy'áva, topurahéi, omomba'eguas haña Ñanderuetepe. 14 Oime ramo pende apytépe peteĩ ikangýva térã hasýva tohenói karai ancianokuérape (umi omoakávape pe iglésia rembiapo) ha ha'ekuéra toñembo'e hese, ha tomona hese acéite Hesu Crísto rérape, 15 ha pe ñembo'e jerovia rehegua osalváta pe ikangývape térã hasývape, ha Ñanderuete omopu'ãta ichupe, ha oñemoangaiparõ oñeperdonáta ichupe, 16 upévale pemombe'u ojupe pene angaipa, (tembiapo vai) ha peñembo'e ojuehe, Ñanderuete penemokyre'ỹ ha penemonguera haña. Heko potíva ñembo'e heta mba'e oja pokuaa. 17 Elías peteĩ tapicha ñandeichagua avei; ha'e oñembo'e ramoguaré okyve'ỹ haña, ndokyvéi yvy apére mbohapy áño ha 6 jasy pukukue. 18 Ha oñembo'e jevývo, pe ama ho'a jevy áragui, ha pe kóga heñói porãmba jevy hi'a peve. 19 Che hermanokuéra oime ramo pende apytépe peteĩ opiáva pe añetegua rapégui, ha oime ramo ambue hermáno ombojevýva ichupe, 20 peikuaa porãke, pe hermáno ombojevýva iñermánope hape vaígui, osalvaha pe opiava'ekue ánga (ñemanógui) ha ojaho'i (oñeperdona) heta hi'angaipa.

1 Peter 1

1 Che, Pédro, Hesu Crísto apóstol aha ko kuatiañe'ẽ Israelguakuéra oñemosarambiva'ekuépe ha oikóva tetã ambueyguá ramo Pónto, Galácia, Capadócia, Ásia ha Bitíniap. 2 Ñandejára Ñanderuete pendeporavo yma guivéma, pe Pytu Porãmbáva tapenemboheko porã, Hesu Crísto ruguy rupi, peẽ peneñe'ẽrendu haña; imborayhu ha ipy'aguapy tapenemyenyhẽve pehóvo. 3 Toñemomba'eguas Ñandejára Ñanderuete ha Hesu Crísto Rúpe iporiahuvereko rupi omoingove jevyva'ekue Hesu Crístope omanomava'ekue apytégui, péva ñanepytyvõ porã ñande ñaha'ärõ haña avei Ha'e ñanemoingove jevy peve, 4 ha upéicha ñaha'ärõ jahupity haña ime'ẽmby ñane mba'eráva oñeñongatúva yvágape, ha ko Ñanderuete me'ẽmby kóva noñembyaimo'ãi araka'évẽnte, noñemongy'amo'ãi ni ndaipirumo'ãi. 5 Ñanderuete ipu'aka rupi, oñangareko penderehe pejeroviaháre hese ha pehupity haña pe salvacion ojehechaukátava ára pahápe. 6 Upévale peẽ penderory, tekotevẽ ramo jepe pehasa ñembyasy mbovyi ára pukukue heta jepy'ara'ã rupi ha péva ogueru peẽme ñembyasy. 7 Tojekuaa pende jerovia, ohasáva jepy'ara'ã rupi, iporãve órogui , oñehundikuaáva tatápe. Ha pembopoguy ramo pende jepy'ara'ã, peẽ pemomba'eguas ha pemboete Ñanderuetepe Hesu Crísto ou jevy ramo ñuarã. 8 Peẽ ndapehechái ramo jepe Hesu Crístope, pejerovia hese, pehayhu ichupe ha pemomba'eguas ichupe vy'a tuicha reheve, ndaikatúva ja'e yvy arigua ñe'ẽ rupi ha peẽ penerenyhẽ heko jajáigui, 9 pehupity haña pende jerovia oha'ärõva: Salvacion pene ángape ñuarã. 10 Ko salvacion kóva rehe umi proféta ojepy'amongeta (opensa) ha ojetypeka hetava'ekue, oikuaaségui mba'épa he'ise upe salvacion . Ha'ekuéra he'imava'ekue Ñanderuete ome'ẽtaha peẽme, Ha'e ipy'a porãgui. 11 Ha'ekuéra ohekámi oikuaa haña araka'épa ha mba'eichagua árapepa upe salvacion oikóta, Hesu Crísto Pytu Porãite, oíva ipypekuéra he'iva'ekue ichupekuéra: Ha'e ohasa asy raẽtaha ha uperirémante Ha'e oñuahẽtaha teko jajaipápe. 12 Hesu Crísto Pytu Porãite ohechaukava'ekue ichupekuéra ko mba'e kóva, ha'ekuéra oikuaaséva; ko mba'e katu ndaha'ei ichupekuéra ñuarã, peẽme ñuarãnte uvei ha'ekuéra omombe'ukáva. Ha ko'ága oñemombe'úma avei peẽme Ñanderuete salvacion ha umi omyasáiva'ekue ko ñe'ẽ kóva pende apytépe ojapo hikuái Pytu Porãmbáva pu'aka rupi. Ko'ã mba'e yvága rembiguaikuéra (angelkuéra) jepe oikuaa porãse avei. 13 Upévale peñembosako'i porãke, pejepy'amongeta hekópe ha peha'ärõmba Hesu Crísto ou jevy peve ijopoiguasu (iporiahuvereko) reheve. 14 Mitã iñe'ẽrendúvaicha peha'ärõ ichupe, ha anítei peiko jevy pene rembipota vai poguýpe. 15 Upéva rãngue peñemboheko porãkena peguataha rupi, Hesu Crísto penerenoiva'ekue peiko porã haña. 16 Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i voi: Pende reko porãke; Che, chereko porãgui, (Levítico 11,44). 17 Ha peẽ peñembo'e ramo Ñanderuetepe, peikuaa porãke Ha'e ombojovakéta peteĩteime hembiapokue rehe oporombojuavy'ỹva, upévale peiko kyhyjepópe yvy apére. 18 Peikuaa porãke Ñanderuete nañandejoguavaiva'ekue mba'e opa rei jevyva'erã rupi, ku óro térã plátaicha , pendesalva haña pende reko vaígui, pende rukuéra ombohasamava'ekue peẽme. 19 Ha'e ñandejoguavaiva'ekue Hesu Crísto ruguy porãite rupinte, ijovecha ra'y imarã'ỹ ha oñemongy'a'ỹvaicha.

20 Hesu Crístope ojeoporavóma voi ojejapo mboyve ko mundo (universo), ojehechauka haña ko'ã ára pahápe penderayhupápe. 21 Hesu Crísto rupi pejerovia Ñanderuete rehe, Ha'e voi omoingove jevy ichupe omanova'ekue apytégui, ha ome'ẽ ichupe teko jajaipáva, upéicha Ha'érupi peñemoĩ avei jeroviapópe Ñanderuete pópe ha peha'ārõ Ha'e ojehechaukaha ára peve. 22 Peẽ pemopotĩ rire pene ánga peneñe'ẽrendu haña Ñanderuete ñe'ẽ añeteguápe ha pejoyhayhu haña tapia hermano mborayhu añeteguá ha tova mokõi'ỹ reheve. 23 Peẽ ningo peikove jevy, ndaha'úi pende ru ha sy yvy arigua omanótava rembipota rupi, Ñanderuete rembipota rupi uvei penace jevy. 24 Ñanderuete kuatiañe'ẽ he'i avei: Kuimba'ekuéra ha kuñakuéra oiko ka'avóicha, ha iverapy ka'avo potýicha, pe ka'avo ipiru ha ipoty ho'a, (Isaías 40,6 8). 25 Ñanderuete ñe'ẽ katu oiko tapia guarã. Ha ko ñe'ẽ kóva oñemyasáiva'ekue pende apytépe, Ñanderuete ñe'ẽ porãite (evangélio) rupi.

1 Peter 2

1 Upévare peñemboyke opaichagua teko ñaña, ñembotavy, tova mokõi, mba'epota vai ha ñe'ẽvaigui. 2 Mitã kambúicha peheka kamby oñembojehe'a'ýva, kóva ningo Ñanderuete ñe'ẽ oñembojehe'a'ýva, ha Pytu Porãmbáva pu'aka rupi pende jerovia okakuaa porãve haña pejesalva peve. 3 Peha'ã (peprova) rire ko Ñanderuete ñe'ẽ oñembojehe'a'ýva, peikuaáta Ñanderuete ipy'aporãha. 4 Peñemboja Hesu Crísto rehe, Ha'e voi ningo pe itaguasu oikovéva, tetãyguakuéra omboykemava'ekue ovale'ývaicha , Ñanderuete katu oiporavo ichupe (omopu'ã haña hi'ári ijiglésia). 5 Ha peẽ avei peheja Ñanderuete toiporu pende rekove, ku ita oikovévaicha, oñemopu'ã haña ohóvo ijiglésia , Hesu Crísto pe itaguasu oikovéva ári, peẽ peiko haña ipa'i heko potíva ramo peikuave'ẽ haña kuave'ẽmby pytu porã reheguáva Ñanderuetepe guarã ita'ýra Hesu Crísto rupi. 6 Upévare he'i avei Ñanderuete ñe'ẽ: Peikuaa porãke, Che voi amohendáma Jerusalénpe pe itaguasu tenondegua poravopyréva peteĩ itaguasu esquína pegua, ha hi'ári amopu'ã che iglésia ha upe ohejáva ojeporu hekove oñemopu'ã haña ko ita oikovéva ári, noñemotímo'ãi araka'eve, (Isaías 28,16). 7 Upévare peẽ, pejeroviáva ko itaguasu oikovéva rehe, pehechakuaáma Hesu Cristoha pe ita vera hepyvéva ramoguáicha. Umi óga apohára ojerovia'ýva omboyke ramojepe ko itaguasu, Ñanderuete katu oiporavo ko itaguasu oikovéva, omopu'ã haña ko itaguasu tenondeguáva ári ijiglésia . 8 Ha pe itaguasu umi óga apohára omboykeva'ekue oiko ichupekuéra guarã itaguasu ñepysãnga ha ñuhã ramo, naiñe'ẽrenduséigui Hesu Crísto ñe'ẽme, ha upevarã Ñanderuete omoingo ichupekuéra oñepysãnga haña. 9 Peẽ katu pe tetã poravopyre, peteĩ tetã heko potímava, Ñanderuete ohenoimava'ekue pytũmbýgui peiko haña hesape porãitepe, pemyasái haña ipa'ikuéra ramo Ñanderuete rembiapo tuichaitéva, (Éxodo 19,6). 10 Yma peẽ ndaha'úi gueteri peteĩ tetã, ko'ãga katu peiko Ñanderuete retã ramo. Yma noñeme'ẽi peẽme iporiahuvereko peteĩ jopói ramo, ko'ãga katu oñeme'ẽma peẽme. 11 Che rayhupára, peikóva tetã ambueyguá ha mbohupa ramo, che poavisa porã ani haña pejejoko pende rete rembipota vaíre, oñemoĩvahína pene ánga rehe (pende pytu porã rehe). 12 Peiko porã ha hekoitepe ambue tetãnguéra ojerovia'ýva apytépe, ha oñe'ẽvai ramojepe hikuái penderehe mba'evai apohára ramo, ha'ekuéra ohechakuaáta pene rembiapo porã ha upévare omomba'eguasúta avei Ñanderuetepe upe ára Ha'e outavape ñane'andu haña (Matéo 5,16). 13 Hesu Crísto rehehápe peñemoĩ opaichagua mburuvicha poguýpe, taha'e jepe pe tetã ruvicha, oisãmyhýva hetãyguakuérape ipu'aka rupi, 14 taha'e pe departaménto ruvicha poguýpe, umi Ñanderuete voi ombou ohavira haña umi mba'evai apohárape ha omboete haña hembiaapo porávape. 15 Upéicha ningo Ñanderuete rembipota voi, pene rembiapo porã rupi tapemokirirĩ umi kuimba'e térã kuña tavy ha iñarandu'ývape. 16 Peiko hermanokuéra oñemosãso añeteguávaicha, ha ani peiporu vai pene sãso (libertad), pejapo jevy haña pende rete rembiapo vaikue, peiko uvei Ñanderuete rembiguaietéva ramo. 17 Pemomba'e opavavépe, pehayhu Hesu Crísto ra'ykuéra ha itajyrakuérape, pekyhyje Ñanderueteigui, pemomba'e tetã ruvichápe. 18 Peẽ tembiguaikuéra (esclávo) peñemoĩ kyhyjepópe pende jára (patron) poguýpe, ndaha'úi umi ipy'a poráva ndivénte, umi ipy'a hatáva ndive avei. 19 Peteĩ ojeroviáva Hesu Crísto rehe ha ohasa asy, ndojapói ramojepe mba'eve ivaíva, noñemoĩrivo ijára rehe, ogueropu'aka uvei kiririháme opaichagua jehasa asy, péva ningo peteĩ jopói poriahuvereko reheguáva Ñanderueteigui. 20 Oimérõ peñenupã pejapo vai haguére ha pegueropu'aka kiririháme, péva ndoguerumo'ãi peẽme terakuã porã. Pehasa asy ramo uvei, pejapo'ýre mba'eve ivaíva, ha pegueropu'aka kiririháme, péva ningo oguerúta peẽme terakuã porã ha ombohory avei Ñanderuetepe. 21 Upevarã ningo

Ñanderuete penerenoiva'ekue, ha Hesu Crísto ohasa asýgui penderehe, ohechaukava'ekue hekove rupi mba'éichapa peẽ peguatava'erã ipyporépe, (Juan 13,13). 22 Ha'e ndojapói mba'eveichagua tembiapo vai, ha japu ndojejohuiva'ekue ijurúpe. 23 Oñeñe'ẽ pohýi ramo ichupe, okirirĩ; ombohasa asy ramo ichupe, noñe'ẽvaíri avavépe, ombohasapánte uvei Ñanderuetepe, pe mbojovakehára hekoite peguávape. 24 Hesu Crísto oguerahava'ekue hetére ñane rembiapo vai kurusúre, ñande ñamano haña tembiapo vaípe ñuarã ha jaiko justíciape ñuarã. Ijekutukue rupi ningo peẽ pekuera. 25 Peẽ peikova'ekue ku ovecha kañymbyréicha, ko'áña katu pejevýma pende rerekua rendápe, Ha'e oñangareko haña pene ánga rehe.

1 Peter 3

1 Upéicha avei peẽ tembirekokuéra peñemoĩ pene menakuéra poguýpe, oimérõ iména ndojeroviáiva Hesu Crísto rehe, ha'e ojevy haña avei Ñanderuete rendápe hambireko reko ha hembiapo porã rupi, ha'e nomombe'úi ramojepe ichupe, 2 iména oma'ẽ ha ohechakuaa hambireko oguataha teko potĩme kyhyjepópe Ñanderuete rape rehe. 3 Ani pembojegua pende rete ape, pende áva ñeñopéguas rupi, jeguaka oroguiguáva térã ao hepyetéva rupi. 4 Pembojegua uvei pende py'apy mba'e oñembyai'ýva ha ojehecha'ýva reheve, péva ningo Pytu Porãmbáva rembiapo, Ha'e omomiríva ha ombopy'aguapýva tetãguakuérape, ha koichagua teko ombohory Ñanderuetepe. 5 Upéicha avei umi tembireko heko potíva ymaguare ojeaguámiva, ojeroviágui Ñanderuete rehe, oñemoĩ iména poguýpe. 6 Péicha Sára iñe'ẽrendu iména Abrahámpe ha ohenóimi ichupe: Che jára. Ha peẽ ningo Sára membykuñateéva pejapórõ tembiapo iporáva ha pembopoguýrõ umi jepy'ara'ã katuete oúva. 7 Peẽ ména, peiko hekópe pene rembireko ndive pehechakuaávo ha'ekuéra ikangyveha pendehegui, upéva pe'apo ichupekuéra mba'e ramo, peikuaa porã ha'ekuéra ohupitytaha avei pe tekove tapia ñuaráva, ani haña pene ñembo'e opyta rei (opa rei). 8 Ipahápe tapenõmbopy'apeteĩ, pejoyayhu hermanokuéra ramo, pejoporiahuvareko, peñemomirí. 9 Ani pemyengovia ivaíva, ivaíva rehe, térã ñe'ẽvai, ñe'ẽvai rehe, pehovasa uvei, upevarã peñehenóikuri, ha upéichamante Ñanderuete ikatu penderovasa avei. 10 Ñanderuete kuatiañe'ẽme he'i voi: Upe ohayhúva hekove ha oikoséva py'aguapýpe tojoko ijuru mba'evaígui ha japúgui, (Salmokuéra 34,13-17). 11 Toñemboyke mba'evaígui, ha tojapo mba'eporã, toheka py'aguapy ha toho hapykuéri. 12 Ñanderuete resa oma'ẽ heko potíva rehe ha ojapysaka porã iñembo'ekuéra rehe; Ñanderuete katu oñemoĩ umi mba'evai apohára rehe. 13 Ha máva piko ikatu ojapo mba'evai penderehe, peẽ peñeha'ãmba ramo pejapo haña mba'eporã. 14 Peẽ pehasa asy ramo pende jerovia rehehápe, Ñanderuete penderovasáta. Ani pekyhyje, ha'ekuéra pendejopyete ramo, ani pene'angekóitei. 15 Pemomba'eguas uvei Ñanderuetepe pende py'apýpe, ha peñembosako'ipeína pembohovái haña opaite oporandúva peẽme pe jerovia perekóva rehe pende py'apýpe. 16 Pembohovái katu py'aguapýpe ha ñemomirí reheve ani haña pemongy'a pende py'apyñe'ẽ (conciencia), ha otĩ haña umi oñe'ẽvai reíva penderehe, ohechakuaa porãvo pene rembiapo iporáva, Hesu Crísto pu'aka rupi. 17 Iporáve pehasa asy Ñanderuete oipota ramo, pejapo haguére mba'eporã, pejapo rãngue mba'evai. 18 Hesu Crísto ohasa asyeteva'ekue peteĩ jevy (ñane) angaipa rehehápe, pe Heko porãitéva ñane angaipavóra rehehápe, ñandegueraha haña Ñanderuete rendápe; añetehápe ho'o omano, Ipytu Porã katu oñemoingove jevy. 19 Ipytu Porãme Hesu Crísto oho avei omyasái haña salvacion rape umi omanova'ekue pytukuéra ha oĩvahína cárcelpe (aña retãme). 20 Umía naiñe'ẽrenduiva'ekue, Noe oavisa porã ramojepe ichupekuéra Ñanderuete paciência opataha ha'e ojapopa rire pe barco guasu. Ipyte mbovymi ojesalva pe ýgui, 4 kuimba'e ha 4 kuña. 21 Upe y upéva ko'áña ku ta'ãngáicha ñandesalva bautismo rupi. Pe bautismo voi ndaikatúi ñanemopotĩ ñande rete rembiapo vaígui, upéva jajerureva'erã Ñanderuetepe tome'ẽ ñandéve pe py'apyñe'ẽ poráva Hesu Crísto ñemano rupi. 22 Ko'áña Hesu Crísto oguapy yvágape Ñanderuete yke akatúape, Ha'e ombopoguy rire umi yvága rembiguái vaípe, huvichakuérape ha umi pu'aka oñemoimava'ekue hese.

1 Peter 4

1 Hesu Crísto ohasa asýgui hetépe, peñembosako'ike peẽ avei pehasa asy haña. Upe ohasa asyva'ekue hetépe opoi hembiapo vaígui. 2 Ani peikove umi ára hembyva gueteri peẽme, vyvarigua rete rembipota vaípe, peiko uvei Ñanderuete rembipota porã poguýpe. 3 Heta ára peikova'ekue voi vyvarigua rete rembipota vaípe, ku ojerovia'ývaicha Ñanderuete rehe, umíva ningo: Teko vai, mba'epota vai, ka'u,

karuguasu, ka'u atyguasúpe ha ñemomba'eguasúpe avei jára gua'úpe. 4 Ha'ekuéra ipochy penendive, peẽ napemoirüvéimagui ichupekuéra ijoyvyarigua rete rembipota vaípe ha upévore oñe'ẽ vaiete penderehe. 5 Oñuahẽva'erã pe ára ha'ekuéra oñemombe'u haña pe mbojovakehára oñembosako'íva renondépe, Ha'e ombojovakeva'erã umi omanova'ekuépe ha umi oikovévape. 6 Oñemyasãi ramojepe pe s alvacion rape umi omanova'ekuépe, oñembojovake haña hetépe yvyarigua oikovévaicha, ojohu haña ipytu porãme tekove Ñanderuete rupi. 7 Opaite mba'e, opapotaite upévore peñeñangarekóke peñembo'e haña hekoitépe. 8 Opaite mba'e ári toĩ pende apytépe pe mborayhu aheteguáva. Pe mborayhu ahetegua omo'ã tembiapo vaikueita jepe, (Tiago 5,20). 9 Peñombohupa peñeko'õi'yre. 10 Peñopytyvõ pe Pytu Porãmbáva me'ẽmby rupi, Ñanderuete ome'ẽ haguéicha peteĩteĩme umi hemime'ẽmby juavymbyréva apytégui. Peiporu hekópe umi me'ẽmby peteĩ capataz iporãvaicha ambuekuérape guarã. 11 Oimérõ peteĩ ojeroviáva oñe'ẽ, toñe'ẽ Ñanderuete oñe'ẽrõ guáicha ha'érupi; oimérõ peteĩ ojeroviáva oporopytyvõ, toipytyvõ hapichápe Ñanderuete pu'aka rupi; opaite me'ẽmby rupi toñemomba'eguasúnte Ñanderuetepe, Hesu Crísto rupi. Imba'e ningo pe teko jajaipa ha pu'aka, ára atyguasukuéra rupi, taupéicha (amen). 12 Che rayhupára ani pejepy'apy pejepy'ara'ã ramo, pehasárõ guáicha tata rendy rupi; koichagua jepy'ara'ã ojehuva'erã voi pe ojeroviáva rekovépe. 13 Pevy'a uvei peimeháre avei Hesu Crísto jehasa asýpe, péichamante pevy'aiteva'erã avei Hesu Crísto ojehechauhaka ára peẽme, Ha'e ou jevývo arai apytépe. 14 Pevy'a ambuekuéra pendeja'o ramo Hesu Crísto rera rehehápe, Ñanderuete Pytu Porãite jajái oĩgui pende'ári. 15 Ani avave pende apytégui ohasa asy ojuka haguére, térã omonda haguére, térã mba'evai ojapo haguére térã ijurumy'yi haguére. 16 Oime ramo ohasa asy Hesu Crísto reheguáva ramo, anítei otĩ; ha'e tomomba'eguasúpe uvei Ñanderuetepe, oñembohéra haguére ichupe Hesu Crísto reheguáva ramo. 17 Oñuahẽma ningo pe ára oñepyrũ haña pe ñembojovake Ñanderuete rogayguakuérape guarã. Ha ñandéve raẽ oñepyrũ ramo, mba'épa oikóne amo ipahápe umi ojerovia'yva'ekue Ñanderuete ñe'ẽ porãite rehe. 18 Hasy ramo pe heko potĩva ojesalva haña, mba'épa oikóne umi hembiapo vaívagui ha umi omboykéva Ñanderuetepe. 19 Upévore ningo umi ohasa asýva Ñanderuete oipotágui, tomoĩ hi'anga Ñanderuete pópe ha oñemomirĩvo tojapo mba'eporã.

1 Peter 5

1 Che poavisase peẽ karai ancianokuérape , (pemyakáva pe iglésia rembiapo), che voi peteĩ pende reheguáva, che ningo peteĩ techahare ohechava'ekue Hesu Crísto ohasa asy hague, ha oñeme'ẽta chéve che rendaña Ha'e ou vove heko jajaipa reheve. 2 Peñangareko porãke Ñanderuete ovecha aty rehe, ani pejopy ichupekuéra, py'aporã reheve uvei, ha vy'apópe peneñe'ẽrendu Ñanderuete rembipotápe. Ani peiko ijovecha rerekua ramo pirapire rehehápe. 3 Anítei peiko ovecha aty jára ramo, peiko uvei mba'e rechauhaka (ejémplo) porã ramo. 4 Ha Hesu Crísto ningo pe ovecha rerekuaguasu, ojehechauhaka árape oñeme'ẽta peẽme peteĩ akã jeguaka (coróna) heko jajaipa reheguáva oñembyai'yva máramo. 5 Upéicha avei peẽ mitãrusu ha kuñataĩkuéra peñemoĩ karai ancianokuéra poguýpe. Peñemomirĩke, Ñanderuete voi oñemoĩgui umi oñembotuicháva rehe; upe oñemomirĩvape katu Ha'e ohechauhaka ipy'aporãha. 6 Upévore peñemomirĩkena Ñanderuete po mbarete poguýpe, Ha'e penemopu'ã haña hi'árape. 7 Opaite pende jepy'apykuéra peity hi'ári, Ha'e ningo oñangarekohína penderehe. 8 Peñemoakãguapy ha peñeñangarekóke, pe mba'epochy (Satana) penerãirõséva oikógui pende jerekuévo, leõ okororõvaicha, ha oheka mavapépa ho'úta. 9 Peñemoĩ hese, pejejoko hatãvo pende jerovia rehe, peikuaa porãvo koichagua jehasa asy oñemoĩtaha avei pene hermanokuéra rekovépe, oikóva guive ko yvy apére. 10 Ñanderuete ipy'aporãgui penerenoiva'ekue Hesu Crísto rupi heko jajaipa tapia guarãvape. Pehasa asy rire sapy'ami, Ha'e voi penemboheko porãta, penemombaretéta, penemohatãta ha penemohenda porãta. 11 Ichupe guarã oñeme'ẽma pu'aka ára atyguasukuérape guarã, amen. 12 Silvano rupi, ñane hermano hekoite peguáva, chéverõ guarã, ahaiuka ko kuatiañe'ẽ mbykymi pomokyre'y haña ha pepyta hatã haña Ñanderuete mborayhu aheteguáva ha ipu'aka poguýpe. 13 Umi iglesiayguakuéra oikóva Babilóniape, Ñanderuete oiporavomava'ekue avei, penemomaiteiuka ha avei che ra'y Márcos. 14 Peñomomaitei mborayhu ñehetũ reheve. Tapendepy'aguapy opaite peẽ pejeroviáva guive Hesu Crísto rehe.

2 Peter 1

1 Che, Simon Pédro, Hesu Crísto rembiguái ha apóstol , ahai ko kuatione'ê kóva umi ohupityva'ekuepe orendive ko jerovia iporaitéva, Ñanderuete justícia ha Hesu Crísto salvacion rupi. 2 Iporiahuvareko ha ipy'aguapy tapenemyenyhêve pehóvo peikuaa porãve haña Ñanderuetepe ha Ñandejára Hesu Crístope. 3 Hesu Crísto pu'aka rupi oñeme'êmba ñandéve opaite mba'e ñaikotevêva guive jaikove ha jajeroivia haña hekópe Ñanderuete rehe. Ha'e ñanerenoiva'ekue heko jajaipa ha ipu'aka rupi. 4 Péva rupi oñeme'ê ñandéve umi promesa iporaitéva ha ituichaitéva, peẽ pepoi haña vyvarigua rete rembipota vaigui, ombyaiva yvy ariguakuéra rekove, ha peñemomba'e haña Hesu Crísto reko porã rehe. 5 Upévore peñemokyre'ỹ pembojoapy haña pende jerovia rehe teko porã, pende reko porã rehe kuaapy arandu, 6 pende kuaapy arandu rehe jejokokuaa, pende jejokokuaa rehe paciência, pene paciência rehe ñemomirĩ (jejapo'i), 7 pene ñemomirĩ rehe hermano mborayhu, pene hermano mborayhu rehe Ñanderuete mborayhu aheteguáva. 8 Ko'ã mba'e ko'áva oĩ ramo pendepype ha okakuaave ramo ohóvo pende rekovepe, peẽ ndapeiko reimo'ãi ha ndapeikuaa reimo'ãi Hesu Crístope, ha pende rekovepe hi'áta katuete pe Pytu Porãmbáva yva. 9 Upe oguereko'ỹva ko'ã mba'e katu hesatũ, ndahesapysói, hesaráigui oñemopotĩ hague hembiaipo vaikuégui. 10 Upévore, che hermanokuéra , peñeha'ã pepyta hatãve pehóvo ko teko pyahu Ñanderuete penerenói ha pendeporavo haguépe, pejaporõ ko'ã mba'e peẽ napeñepysãngamo'ãi araka'eve. 11 Pejaporõ ko'ã mba'e Ñanderuete katuete penemoñuahêta Hesu Crísto, ñande Salvador retãguasu tapia ñuarãme. 12 Upévore che, Pédro, pomomandu'a jey jey ko'ã mba'e rehe, peẽ peikuaa porã ramojepe: Pepyta hatãke Ñanderuete ñe'ê aheteguáva poguýpe. 13 Che rembiapo voi ningo, pomombáy ha pomomandu'a jey jey haña ko'ã mba'ere aikove aja gueteri. 14 Aikuaa voi ningo ndaikomo'ãiháma areve ko yvy apére, Ñandejára Hesu Crísto oikuaauka haguéicha chéve. 15 Upévore che añeha'ãmba aha ramoñuarã, peẽ peñemomandu'a haña tapia ko'ã mba'e rehe. 16 Ore roikuaauka peẽme Hesu Crísto pu'aka ha ijeju jey ndaha'ei ñe'ê gua'u rei, ore ningo hechaharete voi, ha rohecha ore resatee rupi heko jajái pu'aka. 17 Ñandejára Ñanderuete voi ombotuichaite Hesu Crístope ha ome'ê avei ichupe heko jajaipágui he'i ramoguare ichupe: Kóva ningo che ra'y ahayhuetéva ha Che aguerohorýva, (Matéo 17,5). 18 Ko ñe'ê kóva ore voi rohendu oñemboúvo yvágaguio, hendive roime ramoguare pe cérro Ha'e oiporavomava'ekuepe, (Matéo 17,1-9). 19 Upéicha jaguereko avei umi proféta ñe'ê aheteguáva ha peẽ pejapo porã pejapysaka porã ramo avei hesekuéra; iñe'ẽnguéra ohesape porã ku tata rendy pytũnguýperõ guáicha osẽ meve pe mbyja ko'ẽ ohesape haña avei pende py'apýpe. 20 Pehechakuaa porãke opaichagua proféta ñe'ê oñembohasava'ekue ñandéve Ñanderuete he'iukágui, ndaikatúi ñande jahecha jahechase háicha ha jaipota háicha. 21 Umi proféta noñe'ẽiva'ekue ijeheguikuéra reínte, Pytu Porãmbáva omboguata háicha (ohaiuka háicha) uvei ichupekuéra.

2 Peter 2

1 Oikova'ekue ningo avei proféta gua'u ñane retãyguakuéra apytépe, oĩta háicha avei mbo'ehára gua'u omoingétava ñemiháme pende apytépe tekombo'e japu, ombotovévo jepe Hesu Crístope ojoguava'ekue (huguy rupi) ichupekuéra, upévore ha'ekuéra voi ogueru pya'e ojupe ñuarã iñehundirã. 2 Ha heta omoirútava ichupekuéra hekombo'e vaípe, ha hesekuéra oñeñe'ẽvaíta pe ahetegua rape rehe (Evangélio rehe). 3 Pláta potágui ha'ekuéra oipytéta pende ruguy, iñe'ẽ japu rupi penembotavýta; Ñanderuete katu ombojovakéma yma guive ichupekuéra, ha katuete oñehundiva'erã hikuái. 4 Ñanderuete noperdonaiva'ekue umi yvága rembiguaikuéra (angelkuéra) oñemohembiaipo vaiva'ekuepe, oity uvei ichupekuéra pe tenda pypukuetépe (infiernope) oñembosako'imava'ekue Satanáme ñuarã, ha upépe Ha'e oñongatu ichupekuéra pe ñembojovakeha árape ñuarã. 5 Ñanderuete noperdonái avei pe múnido ymaguare, osalva uvei Noéme, omyasãi haguere pe justícia , ha hendive 7 hogayguakuérape, Ha'e ombou ramoguare pe amaguasu ko yvy ári. 6 Ñanderuete ombokusuguepava'ekue avei umi táva Sodóma ha Gomórra; péva opyta techaukaha ramo oavisa haña umi tekove vaívape opoi haña hembiaipo vaigui; 7 oguenohêva'ekue uvei pe heko potíva Lótpe, jepy'apyetépe oikova'ekue umi tekove vaiete apytépe. 8 Umi tembiapo vaiete Lot ohecha ha ohenduva'ekue, ára ha pyhare pukukuépe, ombohasyete hi'ánga hekoite peguávape. 9 Ñanderuete oguenohêkuua umi hese ojeroviávape ijepy'ara'ãgui, umi tekove vaípe katu Ha'e oñongatu pe ñembojovakeha árape ñuarã, 10 ha ijapytepekuéra katuete oĩ umi oikóva ijyvyarigua rete rembipota vai poguýpe omyañáva ichupekuéra, ha

noñemomirĩséiva hikuái avave renondépe. Oñembotuichaitereígui ndokyhyjéi oñe'êvai hağua avei yvága rembiguáiguasukuéra rehe (ángel ruvicha rehe) jepe. 11 Umi ambue yvága rembiguái jepe ipu'aka ha imbareteguasuetevéva (yvyariguágui), nocondenaséi Ñanderuete renondépe hapichakuérape, (Efesoyguakuérape 2,2 6,12 Júdas 8). 12 Ko'ã mbo'ehára japu katu ojogua mymba tavýpe, oikóva ojejapyhy ha ojejuka hağua; umi mbo'ehára oñe'êvai umi mba'e oikuaa'ýva rehe, upévare oñehundíta heko vaípe, oñehundi háicha umi mymba tavy. 13 Oñeme'êta ichupekuéra hembiapo vaikue repy. Ha'ekuéra notĩri ofarrea hağua ára pukukuépe, ovy'a uvei ifarrahápe . Vy'apópe ombohasase peême hekombo'e japu penembotavy jey hağua avei okarúrõ penendive. 14 Hesakuéra oiko pe kuña reko vai resakuéraicha, tapia ohekáva hapichápe, ha ndopoiséi hembiapo vaígui; juruhe'ême oipokua umi hi'ánga ikangývape, ikatupyry ohupity hağua hembiapota vai, ko'áva ningo tekove ñemaldecipyre . 15 Ojei Ñanderuete rapégui ha oñedesatina (oñekañy) oguata hağua Balaam, Beor ra'y rape rehe, kóva ohayhueteva'ekue hembiapo vai repy. 16 Balaam oñemongavaju hymba búrru kuña ñe'ëngu rupi, ha'e oñe'êvo ijára ndive kuimba'e oñe'ê háicha, ha ojoko ijarape ani hağua ojapo hembiapota tarova. 17 Ko'ã mbo'ehára japu ningo ojogua yvu hi'y'ývape ha arai tatatĩname, pe vytyt oguerovevéva, ichupekuéra ġuarã oñembosako'ima peteĩ tenda iñypytüetevéva. 18 Iñe'ê jererovu vytyt rei, ha'ekuéra oporombotavy ijyvyarigua rete rembiapota vai rupi, umi opoiramóvape hembiapo vaígui, ogueraha jevy hağua hape vai rupi. 19 Ha'ekuéra he'i ichupekuéra oñemosãsotaha, ndohechakuaái ramojepe ha'ekuéra voi oikoha ijyvyarigua rete rembiapota vai rembiguái ramo. Pe opytáva ambue poguýpe péva ningo rembiguái voi. 20 Umi opoíva ijyvyarigua reko vaígui, oikuaa ha ojerovia Ñandejára Hesu Crístove, ha uperive ojevy jey ijyvyarigua reko vai rapépe, pe heko paha ivaieteve pe iñepyrũguarégui. 21 Iporãveva'erãmo'ã ichupekuéra, araka'eve ndoikuaái rire Ñanderuete salvacion rape, ha ani oikuaa rire ojevy hapykuere gotýo, opoívo Ñanderuete rembiapoukapy porãitégui, oñeme'êmava'ekue ichupekuéra. 22 Ojehúnte ningo ichupekuéra pe ñe'ê arandu ha añetegua he'íva: Pe jagua ho'u jevy iğue'ëngue (ivomitokue), ha kure katu oñembojahupyre oñembyapajeréi jevy tujúpe, (Provérbios 26,11).

2 Peter 3

1 Che rayhupára, ko kuatione'ê kóva ningo pe mokõiháma che ahaíva peême; ko'ã mokõi kuatione'ê rupi che pomokyre'ý pepensa hağua hekópe; 2 penemomandu'a hağua avei umi proféta heko poráva he'iva'ekue rehe ha oikóta gueteri, ha penemomandu'a hağua avei Ñandejára ha Salvador rembiapoukapy rehe, ha Ñanderuete apostolkuéra ñe'ê oñembohasava'ekue peême. 3 Kóva ra'ê peikuaava'erã: Umi ára pahápe katuite oğuahëva'erã umi oñembohorýva Ñanderuete ñe'ê rehe ha oikovahína ijyvyarigua rete rembiapota vai poguýpe omyañáva ichupekuéra, ha he'iva'erã peême: 4 Mba'épa oiko ko promésagui , he'íva: Hesu Crísto ou jevytaha. Ñande ypykuéra omano guive (ko'ãğa peve) noñemoambuéi mba'eve, opaite mba'e opyta uvei oñemoingo haguéicha ko múnido ñepyrũ guive, (Isaías 5,19 Ezequiel 12,22 Matéo 24,48). 5 Añete, ha'ekuéra ningo ndoikuaái, ndoikuaaséigui, yvagakuéra oiko hague ymaite guive ha Ñanderuete ñe'ê rupi ko yvy kóva osẽ ýgui ha y rupi ojejapo hague. 6 Ko yvy kóva oñehundimava'ekue avei amaguasu rupi. 7 Ko'ağagua yvagakuéra ha yvy oñeñongatu Ñanderuete ñe'ê rupi tatápe ġuarã. 8 Anítei oñeñomi pendehegui, che rayhupára, ko añetegua kóva, peikuaa uvei: Ñanderuetepe ġuarã peteĩ ára (día) 1.000 añoicha , ha 1.000 año peteĩ araichanteha, (Salmokuéra 90,4). 9 Ñanderuete nombo'aréi iñe'ê oiko hağua, mbovymi oimo'ã háicha, oha'ärõsente, ndoipotáigui mbovymi jepe oñehundi, opavavente toñembyasy uvei ojapovai haguere ha tojevy Ñanderuete rendápe. 10 Hesu Crísto ára oğuahëta ku mondaháicha, ha upe ára upévape yvagakuéra ohasapáta tyapu sununu ryapu ndetuichaitévape, ha umi mba'e imichĩetevéva (elementos) jepe oñehundiva'erã tata rendýpe ha opaite mba'e oíva guive ko múnidope okaipava'erã. 11 Opaite ko'ã mba'e ko'áva oñembohykupáta ramoğuarã, peñeha'ãmba peiko hağua hekoitépe, ani hağua peñehundi avei. Upévare peñemboheko poráva'erã ha peñemomirĩva'erã Ñanderuete renondépe, 12 ha peha'ärõ Ñanderuete ára pyahu oútava ha upevarã peñembosako'i porã, oñembohykúrõ ġuarã ko'ağagua yvagakuéra ha umi mba'e michĩetevéva (elementos) jepe tata rendy okáivo hykupava'erã. 13 Naha'ärõ yvagakuéra pyahu ha yvy pyahu Ñanderuete ñe'ê he'i háicha ha ipypekuéra oikóta justícia añeteguáva, (Isaías 65,17 66,22 Apocalipsis 21,1 27). 14 Upévare, che rayhupára, peha'ärõ aja ko'ã mba'e ojuhútava, peñeha'ãmba peñemboyke tembiapo vaígui peñemboheko porã hağua, Ñanderuete tapendejohu peikóvo ipy'aguapýpe, 15

ha pehechakuaákena Ñanderuete osalvaseha hetavépe ipaciência rupi, upéicha Páblo, ñane hermano jahayhúva, ohaimava'ekue avei peême, pe arandu oñeme'êva'ekue rupi ichupe. 16 Opaite ikuatiañe'ême, Páblo oñe'ê avei ko'ã mba'e ko'áva rehe, ijapytépe oĩ ramo jepe umi mba'e hasymíva hesakã porã haña. Ha ã mba'e hasýva ningo umi itavýva ha ipy'ahetáva omoambue (omokarẽ), omoambue háicha avei ambue kuatione'ê he'íva, upévarupi ha'ekuéra voi oñehundíta. 17 Peikuaávo péva, peñeñangarekókena ha peñembo'y hatákena, ani haña ha'ekuéra penemombia avei hekombo'e japu rupi Ñanderuete rapégui. 18 Peikuaa porãve pehóvo uvei Ñandejára ha ñande Salvador Hesu Crístope ha pekakuaa pehóvo imborayhúpe. Toñemomba'eguasú ichupe ko'ágã ha pe ára atyguasurãme, taupéicha (amen).

1 John 1

1 Ore rohai pe Ñe'ê tekovete rehegua rehe, oikova'ekue ñepyrũ guive, ha ore rohenduva'ekue ichupe ore apysatee rupi, ore rohechava'ekue ichupe ore resatee rupi, ore ropokova'ekue hese ore potee rupi, 2 ha pe Tekovete ojehechaukava'ekue ha ore ropytava'ekue techahare añeteguáva ramo, ore romombe'u peême. Ko Tekovete tapia guarã oikova'ekue Ñanderuete ndive ha ojehechaukama oréve. 3 Upévare, umi mba'e ore rohecha ha rohenduva'ekue romombe'u peême, peẽ peñembopy'apeteĩ haña orendive, ha ñaĩ haña Ñanderuete ha ita'yra Hesu Crísto ndive. 4 Ha ko'ã mba'e ningo rohai peême ko kuatione'ê kóvape, javy'aite haña oñondive. 5 Ko ñe'ê porãite kóva ore roendu Hesu Crístogui ha rombohasase peême: Ñanderuete ningo tesape, ha mba'eveichagua pytũ ndaipóri ipype, (Tiágo 1,17). 6 Ja'éro ñañembopy'apeteĩha hendive ha jaiko pytũmbýpe (angaipápe) ñandejapu, ha ndaja'ei pe añeteguá. 7 Jaiko ramo tesapépe, Ha'e oĩ háicha tesapépe, upéicharamo jaiko porã avei oñondive, ha Hesu Crísto ruguy ñanemopotĩ opaichagua tembiapo vaígui. Hesu Crísto Ñanderuete Ra'y voi. 8 Ja'éro ñañaneangaipaiha, ñande ñañembotavy ñandepupe voi, ha ñandepype ndaipóri pe añeteguá. 9 Ñamombe'úrõ ñane rembiapo vaikue Ñanderuetepe, Ha'e ipy'aporã ha heko porãgui operdona ñane rembiapo vaikue ha ñanemopotĩ opaichagua mba'e heko pegua'yvaguí. 10 Ja'éro ñañanerembiapo vairiha, ñambojapu Ñanderuetepe, ha iñe'ê noĩri ñandepype.

1 John 2

1 Che ra'ykuéra ha rajuquéra, ko'ã mba'e ningo ahaí peême ani haña pejapo mba'e ivaíva. Opáichavo oimérõ sapy'a peteĩ ñande apytépe ho'ára'e angaipápe, (anítei péva opyta hi'angaipápe), jarekógui ñane pytyvõhára (abogádo) Ñanderuete ndive guarã, Hesu Crísto, Ha'e oñe'êta ñanderehe. 2 Ha'e ningo pe kuave'ẽmby ñanembopy'apeteĩ jevýva Ñanderuete ndive, oipe'ávo ñane rembiapo vaikue, ha ñañaneangaipái año ñanerembiapo vai, opavave yvyarigua hembiapo vai avei. 3 Ha péicha rupi ñande jaikuaa añetehápe ichupe, jajaporõ hembiapota. 4 Oime ramo he'íva che aikuaa ichupe, ha ndojapói hembiapota, ijapu ha ipype ndaipóri pe añeteguá. 5 Upe ojapóva iñe'ê katu, ipype oĩ pe añeteguá ha Ñanderuete mborayhu oisãmbyhy ichupe. Upéicha ramo jaikuaa ñaíha Hesu Crístope. 6 Upe he'íva ipype oíha, oikova'erã Ha'e oiko haguéicha avei. 7 Che rayhuparakuéra, che ndahaíri peteĩ tembiapoukapy pyahu, ahaí uvei pe tembiapoukapy pehendumava'ekue ñepyrũ guive. 8 Upéicharamo jepe ahaí peteĩ tembiapoukapy pyahu, kóva hi'añete ipype ha pendepype; pe pytũ ningo ohasáma ha pe tesape añeteguáva ohasapéma, (Juan 13,34). 9 Upe he'íva oíha tesapépe ha ndaija'éiva iñermáno rehe, upéva oiko gueteri pytũmbýpe. 10 Pe ohayhúva iñermánope oiko tesapépe ha ha'érupi avave noñepysãngamo'ãi. 11 Ha upe iñermáno rehe ija'e'yva, oikohína gueteri pytũmbýpe, ha uguata pytũmbýpe ha ndoikuaái mamópa oho, pe pytũ omohesatũgui ichupe. 12 Che ahaíma peême che ra'ykuéra ha rajuquérape, oñeperdonámagui pene angaipakuéra Hesu Crísto rupi. 13 Che ahaíma peẽ tuvakuérape peikuaágui Hesu Crístope ha pejapógui hembiapota, oikomava'ekue ñepyrũ guive. Che ahaíma peẽ, kuimba'ekuérape (40 año rupi), peẽ pembopoguy haguére añáme (Satanáme). 14 Che ahaíma peẽ, penaceramóvape (pende pytu porãme), peikuaágui Ñanderuetepe ha pejapógui hembiapota. Che ahaíma peẽ, tuvakuérape, peẽ peikuaágui Ñanderuetepe, oikovahína ñepyrũ guive. Che ahaíma peême, karia'ykuéra, peẽ peñemombaretégui Ñanderuete ñe'ê rupi, ha upévare peẽ pembopoguy añáme. 15 Anítei pehayhu ko múnido kóvape, ní ipype oíva guive. Upe ohayhúva ko múnido kóvape, ndohayhúi Ñanderuetepe. 16 Ñande rete rembiapota vai, pe envidia ha pe ñembotuicha, ndoúi Ñanderuetequí, ko múnidogui uvei ou. 17 Ko múnido (universo) kóva oñehundiva'erã hembiapota vai reheve; upe ojapóva Ñanderuete rembiapota katu oikovéta ára atyguasukuérape

ġuarāme (tapia ġuarā). 18 Peë penaceramóvape ha'ese pe hóra paha oġuahēmaha, ha pehendu haguéicha pe crísto gua'u (pe anticrísto) opu'ātaha; ha oúmagui heta crísto gua'u, ñande jaikuaáma pe hóra paha oġuahēmaha. 19 Osë hikuái ñande apytégui, ndaha'éí ramojepe ñande reheguáva, ñande reheguáva rire, opytava'erāmo'ā ñande apytépe; osë uvei hikuái ojehecha haġua ndaopavavéi ñande reheguaha. 20 Peëme Ñanderuete ome'ë Pytu Porāmbáva ñemona (uncion del espíritu Santo) ha pévarupi pehechakuaa mávapa ñande reheguáva ha mávapa ndaha'éí. 21 Ndahaíri peëme peikuaa'ýrōguáicha pe añetegua, peikuaa porā uvei, ha peikuaa porā avei mba'eveichagua japu nosëiha pe añeteguágui. 22 Mávapa pe ijapúva, ndaha'éirō pe ombotovéva Hesúpe ha he'íva Ha'e ndaha'eíha pe Crísto. Upéva ningo pe crísto gua'u ombotove pe Túva ha Ita'ýrape. 23 Opaite ombotovéva pe Ta'ýrape (Hesu Crístope) ndoguerekói avei pe Túva. Ha pe omboajéva pe Ta'ýrape upéva omoañete avei pe Tuvape. 24 Umi mba'e pehenduva'ekue ñepyrū guive topyta pendepype. Pendepype opytárō pe ñepyrū guive pehendumava'ekue, peë pepytáta avei Ta'ýra ha Tuvapype. 25 Kóva ningo pe Ha'e oprometeva'ekue ñandéve: Pe tekove opa'ýva. 26 Ko'ā mba'e che ahaí peëme, peikuaa haġua mba'éichapa umi penembotavyséva oikohína. 27 Ha pehupity haguéicha pe Pytu Porāmbáva ñemona Ñanderuetégui pepyta hatākena ipype, ha napeikotevëvéima avave penembo'e. Pe Pytu Porāmbáva voi ningo penembo'e opaite mba'e rehe ha hendive oí pe añetegua, ha Ha'e ndaijapúi; Ha'e penembo'e haguéicha pévape pepyta, peñemopeteívo Hesu Crísto ndive. 28 Ha ko'āġa, che ra'ykuéra ha rajuquéra, pepyta ipype, ani haġua Ha'e ojehechauhaka arape, ñande ñatí henondépe, javy'a rāngue. 29 Peë ningo peikuaa Hesu Crísto heko porāha, ha upéicha pehechakuaava'erā avei opaite onacéva ichugui oiko avei heko potíva ramo.

1 John 3

1 Pema'ëna mba'eichagua mborayhúpa Ñanderuete ome'ë ñandéve, ñañembohéra haġua Ñanderuete ra'ykuéra ha rajuquéra, ha umivahína ñande voi. Upévale Ha'érupi ko múnido nañandekuaái, ndoikuaáigui ichupe. 2 Che rayhuparakuéra, ko'āġa jaikóma ita'ýra ha itajýra ramo, ndojehechauhakaigui gueteri upe oikótava ñandehegui. Jaikuaa ningo upe ára Ha'e ojehechauhakatahápe ñandéve, ñande jajoguataha ichupe, ha jahecháta Ha'e oí haichaite. 3 Ha opaite oguerékóva ko esperánza kóva ipype, toñemboheko porā, Ha'e heko porā háicha avei. 4 Opaite oja póva tembiapo vai naiñe'ërendúi Ñanderuete rembiapoukapýpe, tembiapo vai ningo he'ise upe oñemoíva Ñanderuete rembiapoukapy rehe. 5 Peë ningo peikuaa voi, Hesu Crísto ojehechauka hague oipe'a haġua ñane rembiapo vaikue, ipype ndaipórigui angaipa (tembiapo vai). 6 Opaite umi opytáva ipype ndojapói mba'eve ivaíva, umi tembiapo vai apoha katu ndohecháí ni ndoikuaái ichupe. 7 Che ra'ykuéra ha che rajuquéra, anítei avave penembotavy; pe oja póva heko peguáva, heko potíma Hesu Crístoicha. 8 Pe hembiapo vaíva katu aña mba'e, pe aña oñemohembiapo vaígui ñepyrū guive. Upévale ningo Ñanderuete Ra'y ou, ombyai haġua aña rembiapo. 9 Opaite onacéva Ñanderuetégui noñemohembiapo vaíri, Ñanderuete semílla (reko porā), (Ipytu Porāmbáva oígui ipype), upévale ha'e ndaikatúi oñemohembiapo vai, ha'e oikógui ita'ýra térā itajýra ramo. 10 Péicha ojekuaa porā mávapa Ñanderuete ra'y térā itajýra ha mávapa aña ra'y térā itajýra. Opaite umi ndojapóiva pe heko peguáva ha upe ndohayhúiva iñermanokuérape ndaha'éí Ñanderuete ra'y ni itajýra. 11 Upévale pehendu ñepyrū guive ko ñe'ë he'íva: Jajohayhuva'erā. 12 Anítei jaiko Cain oiko haguéicha, ha'e ojuka ityvrateépe oikógui aña poguýpe. Mba'érehapa ojuka ityvýrape. Cain ojuka Abélpe, Abel hembiapo porāgui, ha Cain hembiapo vaígui voi. 13 Che hermanokuéra ani peñemondýi, pende rapichakuéra ndaija'éí ramo penderehe. 14 Ñande ningo jaikuaa, jahasáma hague ñemanógui tekoveteépe, jahayhúgui ñane hermanokuérape . Upe ohayhu'ýva katu oiko gueteri ñemanóme. 15 Oimeraë ija'e'ýva iñermáno rehe ningo oiko porojukahára ramo, ha péicha peikuaa opaite porojukahára ndoguerekoiha ipype pe tekove opa'ýva. 16 Ñande jahechakuaa porā Hesu Crísto mborayhu, Ha'e ome'ëgui hekove ñanderehehápe, upévale ñande ñame'éva'erā avei ñande rekove ñane hermanokuéra rehehápe. 17 Oime ramo peteí oiko poráva ha ohechárō iñermáno ohasa asyha ha ombotýrō ipy'apy ichugui, mba'éichapa upécharō Ñanderuete mborayhu opytakuaa ipype. 18 Che hermanokuéra ani japorohayhu ñande jurúpente térā ñe'ë rei rupínte, japorohayhu katu uvei añetehápe ñane rembiapo porā rupi. 19 Upéichamante jaikuaa ñande jaikoha ita'ýra térā itajýra añeteguáva ramo ha upéichamante Ha'e ombopy'aguapýta ñande py'apyñe'ë (conciencia). 20 Ñande py'apyñe'ë ñanemoí vaisérō Ñanderuete renondépe, imborayhu ituichave ñande py'apyñe'ëgui, Ha'e oikuaapágui voi ñande

py'apýpe oíva guive. 21 Che rayhupára, ñande py'apyñe'ẽ ñanemoĩ porã ramo, ñande jareko esperánza Ha'érupe. 22 Upéicha oñeme'ẽ ñandéve ñane rembijerure, ñande jajapógui hembipota ha umi mba'e umíva ombovy'a ichupe. 23 Ha hembiapoukapy ningo kóva: Jajeroviava'erã Ita'ýra Hesu Crísto réra rehe ha jajohayhu, upéicha Ha'e voi he'iuca ñandéve. 24 Ha upe ojapóva hembiapoukapy, upéva oiko Ñanderuetepe, ha Ha'e ipype. Ha upéi jaikuaa avei Ha'e oikoha ñandepype pe Pytu Porãmbáva rupi, Ha'e ome'émava'ekue ñandéve.

1 John 4

1 Che rayhupára, anítei peguerovia opaite pytúpe, peha'ã raẽ upe pytúpa ou Ñanderuetégui (térã nahániri), heta proféta japu oñemyasãive ohóvo ko yvy apére. 2 Péicha peikuaáta ha'e ouha Ñanderuetégui: Opaite Pytu he'íva Hesu Crísto ou hague kuimba'etee ramo ko yvy apére, upéva ou Ñanderuetégui, 3 ha upe pytu he'íva ndaupeichaiha, ndoúi Ñanderuetégui, upéva ningo crísto gua'uha, pe anticrísto pytu voi, pehendúma voi pe crísto gua'u outaha ha oiméma voi ko yvy apére. 4 Che ra'ykuéra ha che rajykuéra, peẽ ningo Ñanderuete reheguáva, ha peẽ pembopoguy umi proféta ijapúvape; ituichavégui pe oíva pendepype, upe oíva yvy apére. 5 Ha'ekuéra ko múnido reheguáva ha upévare oñe'ẽ múnido reheguáva ramo, ha umi vyvariguakuéra ohendu ichupekuéra. 6 Ñande katu Ñanderuete reheguáva, ha upévagui pe oikuaáva Ñanderuetepe katuete ñanerendu, ha upe ndaha'éiva Ñanderuete reheguáva nohendumo'ãi ñane ñe'ẽ. Upéicha ñambojuavy porãkuaa pe Pytu Añetegua ha pytu japu apytégui. 7 Che rayhupára, jajohayhúkena, mborayhu ningo Ñanderuete mba'e voi. Ha opaite oporohayhúva onace Ñanderuetégui, ha oikuaa ichupe. 8 Ha pe oporohayhu'ýva ndoikuaái Ñanderuetepe, Ha'e ningo mborayhu añetegua. 9 Ñanderuete ohechauka imborayhu ñandéve guarã omboúvo Ita'ýra peteĩmívape ko yvy apére, ñande jaikove haña Ha'érupe tapiate guarã. 10 Pe mborayhu añeteguáva ou Ñanderuetégui, ha péicha ojechauka ñandéve: Nañande raẽi jahayhu Ñanderuetepe, Ha'e raẽ uvei ñanderayhu, omboúvo Ita'ýra operdona haña ñane rembiapo vaikue (angaipa). 11 Che rayhupára, Ñanderuete ñanderayhúgui, ñande jajohayhuva'erã avei. 12 Avave ndohechái araka'eve Ñanderuete rova; ñande jajohayhu ramo, Ñanderuete opyta ñandepype ha imborayhu oimbaite hekópe ñandepype. 13 Upéichamante jaikuaa ñaíha ipype ha Ha'e ñandepype, Ha'e ome'ẽ haguere ñandéve Ipytu Porãite. 14 Ha ore rohecha ha roikuaaukaróina pe Túva ombou hague Ita'ýrape osalva haña tetãyguakuérape. 15 Oimeraẽ he'íva Hesu Crísto Ñanderuete Ra'yha, ipype opyta Ñanderuete, ha ha'e opyta Ñanderuetepe avei. 16 Ha ñande jaikuaa porã ha jaguerovia Ñanderuete ñanderayhuha. Ñanderuete ningo mborayhu añeteguáva ha pe opytáva koichagua mborayhu añeteguáva poguýpe, opyta Ñanderuetepe ha Ha'e opyta ñandepype. 17 Péichamante pe mborayhu oimba hekópe ñande rekovépe, ha ndajakyhyjevéma, vy'apópe ñaha'ārõ uvei pe ñembojovake ára paha; ñande reko oñemoambue haguere ha jaikógui Hesu Crísto rekóicha. 18 Mborayhupype ndaipóri kyhyje, pe mborayhu oimbáva hekópe omosẽ uvei pe kyhyje, pe kyhyje oguerúgui jehasa asy; upévare upe okyhyjéva ne'íra gueteri oguereko mborayhu oimba heko peguáva. 19 Ñande ningo jahayhu ichupe, Ha'e raẽ ñanderayhúgui. 20 Oime ramo peteĩ he'íva ohayhuha Ñanderuetepe ha ndaija'éi iñermáno rehe ijapu. Upe ohayhu'ýva iñermáno ohechávape, mba'éichapa ohayhúta Ñanderuete ndojehecháivape. 21 Ha ko tembiapoukapy kóva jagueroko voi ichugui: Pe ohayhúva Ñanderuetepe ohayhuva'erã avei iñermánope .

1 John 5

1 Oimeraẽ ogueroviáva Hesu ha'eha pe Crísto, ha'éma Ñanderuete ra'y térã itajýra, ha upévare ha'ekuéra ojohayhuva'erã Ñanderuete mborayhu reheve. 2 Péicha ningo jaikuaa jahayhuha Ñanderuete ra'ykuéra ha itajyrakuérape: Jahayhu ramo Ñanderuetepe ha jajapo ramo hembiapoukapykuéra. 3 Kóva ningo Ñanderuete mborayhu, jajapo ramo hembiapoukapykuéra; ha hembiapoukapykuéra ndaipohýiri jajapo haña. 4 Opaite Ñanderuete ra'y ha itajýra añeteguáva ombopoguy ko múnidope ijerovia heko pegua rupi. 5 Máva piko upe ombopoguýva ko múnidope , pe ogueroviáva Hesu Crísto Ñanderuete Ra'yha. 6 Hesu Crísto ningo ouva'ekue y ha tuguy rupi, nda'y añaí rupi, y ha tuguy rupi uvei. Ha pe Pytu Porãmbáva ningo oikuaauka péva, pe Pytu Porãmbáva ha'égui pe añetegua. 7 Mbohapy ningo oĩ umi oikuaaukáva ko mba'e kóva: 8 pe Pytu Porãmbáva, y ha tuguy, ha mbohapyve oĩ oñoñe'ẽme oñondive. 9 Ñande jaguerovia ramo vyvarigua rechahare ñe'ẽ,

jagueroviaveva'erã Ñanderuete ñe'ẽ, iñe'ẽ ituichaitereive oimeraẽ vyvarigua ñe'ẽgui ha Ha'e he'imava'ekue Hesu Crísto Ita'yrateeha. 10 Pe ojeroviáva Ñanderuete rehe oguereko ipype iñe'ẽ añeteguáva, ha pe ojerovia'ỹva katu ombojapu Ñanderuetepe, ndojeroviáigui Ñanderuete ñe'ẽre, Ha'e he'iva'ekue Ita'ýra rehe. 11 Ha Ñanderuete me'ẽmby ñandéve guarã ningo kóva: Tekove tapia guaráva, ha ko tekove tapia guaráva oĩ Ita'yrapype. 12 Upévare upe oguerékóva Hesu Crísto ipy'apýpe oguereko tekove tapia guaráva; ha pe ndoguerekóiva Ñanderuete Ra'ýpe, ndoguerekói avei pe tekove tapia guaráva. 13 Upévare che ahai peẽme, pejeroviáva guive Hesu Crísto rehe, peikuaa porã haña peguerekoha pe tekove tapia guaráva. 14 Ha pe ojeroviáva hese ha ojerure ramo peteĩ mba'e, Ha'e oipotáva avei, katuete Ha'e ohendúta imba'ejerure. 15 Ha jaikuaárõ, Ha'e ñanerendutaha oimeraẽ mba'e jajerurérõ, jaikuaa jarekomaha umi mba'e jajerureva'ekue ichupe. 16 Oime ramo peteĩ ohecháva iñermáno oñemohembiapo vai, peteĩ tembiapo vai ndaha'éiva omano hañaicha, tojerure hese ha Ñanderuete ome'ẽta ichupe pe tekove. Oĩ ningo tembiapo vaiete omano haña, upévare che ha'e ani haña ojejerurétei. 17 Opaichagua tembiapo oñemoĩva Ñanderuete ha hembiapoukapy rehe ningo tembiapo vai (angaipa), ijapytépe katu oĩ umi tembiapo vai ndogueraháiva ñemanóme. 18 Jaikuaa ningo opaite Ñanderuete ra'y ha itajýra noñemohembiapo vairiha, Hesu Crísto oñangarekógui hesekuéra, ha pe aña ndopokói hesekuéra. 19 Jaikuaa porã ningo ñande, Ñanderuete mba'eha, ha jaikuaa avei ko múnido oĩha gueteri Satana (aña) poguýpe. 20 Jaikuaa ningo Ñanderuete Ra'y ou hague, ha ome'ẽ ñandéve akã porã ñande jaikuaa haña pe Añeteguávape, ha ñande ñaĩ pe Añeteguavapype, he'ise Ñanderuete Ra'y Hesu Crístotype. Ha'e Ñandejára Añeteguáva ha pe tekove tapia guaráva. 21 Che ra'ykuéra ha che rajykuéra, peñeñangarekóke umi jára gua'u ra'angágui.

2 John 1

1 Che, pe anciano aha ko kuatiañe'ẽ pe kuñakaraípe (iglésiape), Ñanderuete oiporavova'ekuépe, ha imembykuérape guarã. Che pohayhu añetehápe, ha ndache añói, opaite umi ohayhúva guive avei pe añetegua. 2 Ko añetegua kóva oĩ ñandepype, ha opytáta ñandepype tapia guarã. 3 Py'aporã, mborayhu ha py'aguapy Ñandejára Ñanderuete ha Hesu Crístogui toĩ ñanendive, upévare jaiko avei Hesu Crísto Ñanderuete Ra'y añeteguápe. 4 Che ningo avy'aite ajohu haguére ne membykuéra apytépe umi oguatáva pe añetegua rapére, Ñanderuete he'iuka haguéicha ñandéve. 5 Ko'áña ningo ajerure ndéve, kuñakarai (iglésia), jajohayhu haña. Ko tembiapoukapy kóva ndaipyahúi jaguerékóma voíkuri ñepyrũ guivéma. 6 Ko mborayhu kóva he'ise jaikove haña Ñanderuete rembiapoukapy he'i háicha. Ko mborayhu rembiapoukapy oñeme'ẽ ñandéve ñepyrũ guive pehendú haguéicha ha jaiko haña ipype. 7 Heta mbotavyhára oñemyasáima yvy apére, umía ombo'e Hesu Crísto ndoúi hague kuimba'e ramo. Umíva ningo mbotavyhára ha crísto gua'u. 8 Peñeñangareko porãke ichuguikuéra, anítei pehundi ore rembiapokue, pehupity uvei pene rembiapokue repy renyhẽ poráva. 9 Opaite umi ohasáva Hesu Crísto ñe'ẽgui amo gotyove, ndoguerekói Ñanderuete ipy'apýpe. Upe opytáva imba'epype, upéva katu oguereko Túva ha Ta'yrape. 10 Oimérõ ouva pene rendápe, ha ndoguereúi ramo ko mbo'epy heko peguáva, anítei pemoñuahẽ upéva pende rógape, ha anítei peje ichupe: Eñuahẽ. 11 Upe he'iva ichupe: Eñuahẽ, upéva omoirũ ichupe hembiapo vaípe. 12 Heta mba'e arekove ramojepe amombe'uveva'erã peẽme, ndahaiséi katu kuatiárente, aha'ārõse aha ramoñarã pene rendápe, ha oñondive ñañe'ẽ haña, javy'a porã haña oñondive. 13 Nde ryke poravopyre membykuéra (ambue iglesiyakuéra) nemomaiteiuka.

3 John 1

1 Che, Juan, pe anciano , aha ko kuatiañe'ẽ Gáio ahayhúvape, che rohayhu añetehápe. 2 Che rayhupára, opaite mba'épe aha'ārõ oho porã ndéve ha taneresái oho porã háicha ne ángape. 3 Che ningo avy'aite ahendúgui ñane hermanokuéra oñuahẽramóva jurúgui mba'éichapa reguata porã pe añetegua rapére. 4 Chéve ndaipóri vy'a tuichavéva kóvaguí, ahendu ramo che ra'ykuéra ha che rajykuéra pytu porã reheguáva oguata porãha oikóvo pe añetegua rapére. 5 Che rayhupára, kyre'ýpópe ningo rejapo opaite mba'e rejapóva guive ñane hermanokuérape guarã, ou ramojepe mombyrýgui. 6 Umi oñuahéva'ekue nde rógape oikuaaukama ñandéve ñañembyatýva guive iglésiape, mba'éichapa nde rehayhu ichupekuéra, ha reipytyvõmi ohokuévo hemikotevẽme. 7 Ha'ekuéra oiko omyasái haña Hesu Crísto

réra, ndojapyhýi hikuái mba'eveichagua ñepytyvõ Ñanderuete rehe ojerovia'ývaguí. 8 Ñande ñaipytyvõva'erã umívape jaiko haña ipytyvõhára ramo ha ñamboveví haña hembiapokuéra, omyasái aja pe añetegua rape. 9 Che ahaíma peteĩ kuartiañe'ẽ pe iglésiape , Diótrefes katu pe oñemotenondesevéva opavavégui, naoremoñuahẽi. 10 Upévarerehe che aháro hendápe amomandu'áta ichupe hembiapo vaikue ha iñe'ẽ japu rehe ha'e omyasáiva avei orerehe. Ha hi'ariete nomoñuahẽi hógape umi hermano mombyrygua omyasáiva Hesu Crísto rera ha ndoipotái avei avave omoñuahẽ ichupekuéra hogakuerateẽpe, omosẽ uvei ko'ávape iglésiaguí . 11 Che rayhupára, ani rejapo ivaíva, iporáva uvei. Upe ojaipóva mba'e iporáva, Ñanderuete reheguáva; ha pe hembiapo vaíva katu, ndohechái Ñanderuetepe. 12 Demétrio rehe opavave oñe'ẽ porã, ha ha'e omyasái hekópe pe añetegua rape, ha opárupi roñe'ẽ porã avei hese ha nde reikuaa porã ore romombe'uha pe añetegua. 13 Hetave mba'e areko ahaive haña, ndahaiséi ko'áña kuartia rehe, 14 aha'ārõgui rohecha pya'e haña, upéramo ñaño mongetáta oñondive. 15 Tandepy'aguapy. Ñande rayhupára ko'apeguáva nemomaiteiuka, ha emomaiteiuka avei ñande rayhupára heratee rupi.

Jude 1

1 Che, Júdas, Jacóbo ryvy, Hesu Crísto rembiguái ahaí ko kuartiañe'ẽ umi Ñandejára Ñanderuete ohenoi'ekuẽpe, Ha'e ohayhúva ha oñeñongatúva Hesu Crístope ñuarã. 2 Jeporiahuvereko, py'aguapy ha mborayhu toñeme'ëve ohóvo peẽme. 3 Che hermanokuéra ahayhuetéva, aña'ãmbaite ningo ahaí haña peẽme ñande salvacion rehe. Ha ko'áña hi'ã chéve ahaí peẽme poavisávo , peña'ã peñorãirõ porãve haña pende jerovia rehe oñeme'ëmava'ekue heko potívape. 4 Oikégui ñemiháme (pende apytépe) umi kuimba'e ojerovia'ýva Ñanderuete rehe ha oiporu vaíva Ñanderuete py'aporã ha paciência oiko haña heko ky'a vaiete poguýpe, ha'ekuéra ombotove avei Ñandejára ha Sãmbyhyhára Hesu Crísto ha'eñoitévape. 5 Che pomomandu'ase avei peikuaapa voi ramojepe: Ñanderuete voi osalva raẽ Israelguakuerape Egípto retãgui, upéi katu ohundi umi ojerovias'e'ývape. 6 Ha umi yvága rembiguáikuéra (angelkuéra) oiko'ýva'ekue heko ypykuẽpe, ha opoi haguere heko ypykuégui Ha'e oñapytĩ ha oñongatu tapia ñuarã pytũmbýpe (infiernope) oñembojovake haña pe ára pahápe, 7 upéicha avei Sodóma, Gomorra ha umi táva oíva ijerekuévo ho'a teko ky'a vaietépe umi angelkuéraicha , ko'ã angelkuéra omboyke Ñanderuete rembipota, oiko haña avei tete iñambuéva rapykuéri, ko'ã mba'e ojehechauka ñandéve ñanembo'e haña, upévaguí Ñanderuete oity ichupekuéra pe tataguasu tapia ñuarávape. 8 Upéicha avei umi ombotuicháva ike pegua ha upéicha omongy'a hete hi'angaipa vaiete rupi, oñemoívo Ñanderuete rehe ha oñe'ẽ vai yvága rembiguáikuéra rehe. 9 Miguel, pe yvága rembiguái ruvicha, oñorãirõ ramoguare Moises retekue rehe Satana ndive noñe'ëvaíri ni nombojovakeséi ichupe, he'ínte: Ñanderuete tandaja'o. 10 Ko'ã mbo'ehára japu ningo oñe'ëvai mba'e oikuaa'ýva rehe. Ha umi mba'e ha'ekuéra oikuaáva, ijyvyarigua rete rembipota vai, ha umiave oiko hikuái ku mymbáicha ha péva rupi oñehundiva'erã katuete. 11 Angái ha'ekuéra, oguatáre Caín rape rehe, oñemohembiapo vai Balaam oñemohembiapo vai haguéicha, oikova'ekue pláta potávo, ha oñemoĩ hikuái Ñanderuete rehe, upévarerehe oñehundíta Core oñehundi haguéicha. 12 Ko'ã mbo'ehára japu oñuahẽ gueteri pende karuguasúpe, oiko ramojepe hikuái peẽme ñuarã peteĩ pelígro ramo, ku itaguasu yguy peguáicha ohundikuaáva pe barco guasu; otĩ'ýre okaru porásente hikuái, ojogua hikuái arai ndahi'ývape, pe yvytu oguerovéva ágotyo pégotyo; ojogua ningo hikuái yvyra hi'a kúivape térã hi'a'ývape, ipirúva ha ojehapo'óvape. 13 Ojogua hikuái y pochýpe (ypenu) ombohyjúiva imba'e ky'akuéra y rembe'ýpe, térã jasytata oséva'ekue hapégui, vevépe oho haña tapia ñuarã pytũmbýpe. 14 Enoc, pe ñemoñare 7-ha (7 generaciões) Adan guive oprofetizava'ekue hesekuéra he'ívo: Pema'ẽ porã, Ñandejára ouva'erã katuete heta 10.000-kuéra heko potíva apytépe, 15 ombojovake haña opaite tetãyguakuerape, ha ohavira haña opaite oñemoíva'ekuẽpe Ñanderuete rehe hembiapo vai rupi ha opaite ñe'ëvai he'iva'ekuere hese. 16 Ko'ã mbo'ehára japu chi'õpópe oja'o Ñanderuetepe, ndoguerovy'áigui umi mba'e ojejúva guive hekovépe, ha'ekuéra oiko ijyvyarigua rete rembipota vai poguýpe, ijuruguasu hikuái, ha'ekuéra ombojuru he'ëkuua karaiguasukuerape ohupity peve hembipota, (provecho ijupe ñuarã). 17 Peẽ katu, che rayhupára peñemomandu'a umi ñe'ẽ rehe ymave Ñandejára Hesu Crísto apostolkuéra he'imava'ekue peẽme: 18 Umi ára pahávo ningo oikóta umi oñembohorýva ha oikóva ijyvyarigua rete rembipota vai poguýpe. 19 Ko'ã mbo'ehára japu omboja'o iglesiayguakuerape aty atýpe ha ndoguererekói pe Pytu Porãmbáva. 20 Peẽ katu, che rayhupára, peheja pe Pytu Porãmbáva tomboguata pende rekove ha

pende jerovia Hesu Crísto rehe, ha pe Pytu Porãmbáva tapenesãbyhy pene ñembo'épe. 21 Peñeñongatu Ñanderuete mborayhupype, peha'ãrõ Ñandejára Hesu Crísto ou jevy peve iporiahuvereko reheve peiko haña hendive tapia ġuarã. 22 Ha peiporiahuvereko ipy'a hetávape, 23 peñeha'ãmba peguenohẽ haña ambuekuérape tatágui (añaretã poguýgui), ambuevekuérape katu peiporiahuvereko kyhyjepópe, anítei ijyvyarigua reko vai ao reheguáre jepe peñemongy'a avei peẽ. 24 Ñanderuete toñangareko penderehe, ha tapeneñongatu opaite ñepysãngágui, Ha'émente penemoñembo'ykuua heko jajaipáva renondépe, vy'apópe ha teko porãme, 25 upévare ñamomba'eguas ichupe, Ha'e ome'ẽ haguére ñanderehehápe ita'ýra Hesu Crísto, Ñandejárape, Ha'émente pe mburuvichaguasuetevéva, pe imbaretévava, pe ipu'akapáva; Ha'e oikomava'ekue opaite ára atyguasukuéra ohasamava'ekuépe, Ha'e oikohína ko'añaguápe ha Ha'e oikova'eráva opaite ára atyguasu oútavape, upévare ñamomba'eguas ichupe, taupéicha (amen).

Revelation 1

1 Ko'ã mba'e Ñanderuete ohechaukava'ekue Hesu Crístope, Ha'e ombohasa haña umi mba'e pya'e oikova'eráva hembiguaikuérape; Hesu Crísto oikuaauka ko'ã mba'e yvága rembiguái rupi Juánpe, Hesu Crísto rembiguái. 2 Ha Juan ningo oikuaaukava'ekue ko Ñanderuete ñe'ẽ (iglesiayguakuérape), ha'e omombe'u opaite mba'e Hesu Crísto ohechaukava'ekue ichupe. 3 Ovy'aite upe omoñe'ẽva ha umi ohendúva ko Hesu Crísto ñe'ẽ kóva, ha oñongatúva ipy'apýpe opaite ñe'ẽ oíva guive ko kuatiañe'ẽ kóvape, upe ára upéva hi'añuimagui. 4 Che, Juan, amomaitei umi 7 iglésia oíva Ásiape: Ñanderuete tapenderovasa ha tome'ẽ peẽme pe py'aguapy oúva pe Oikovévaguí, pe Oikovemivaguí ha pe Ouva'erávaguí, ha umi 7 Pytu Porãgui iguapyhaguasu renondépe, 5 ha Hesu Crístogui, pe techahare heko peguáva ha pe oiko jey tenonde omanóva apytégui ha pe oikóva yvy ruvichaitevéva ramo tetã ruvichakuéra apytépe. Ha'e voi ningo ñanderayhuvahína ha ñandejoheiva'ekue ñane angaipágui huguytee rupi. 6 Ha'e ojapo ñandehégui mburuvichakuéra ha pa'ikuéra ñamba'apo haña Ñandejára Ñanderuetepe ġuarã. Ñemomba'eguas ha pu'aka topyta ichupe ġuarãnte ára atyguasukuéra guive umi ára atyguasurã meve, taupéicha (amen). 7 Peikuaa porãke Hesu Crísto ou jeyva'erã arai reheve, ha opaite umi oikutuva'ekue ichupe ohecha jevyva'erã ichupe ha opaite tetã yvy arigua ojahe'o soróta ohecha vove ichupe. Taupéicha. 8 Che ningo pe " a " ha pe " zéta " he'iséva iñepyrũby ha ipaha, he'i Ñanderuete pe yvága Jára, pe Oikovahína, pe Oikova'ekue ha pe Ouva'eráva, pe Ipu'akapáva. 9 Che, Juan, che avei pene hermano ha pene irũ umi jepy'ara'ã jahasáva Hesu Crísto ha hetãguasu rehehápe. Ko'ãña che aĩ preso pe ypaũ (ísla) Pátmospe, yguasu pa'ũme, ajeroviágui Hesu Crístore ha amyasãi haguére Hesu Crísto evangélio . 10 Hesu Crísto árape (domingo) ahendu che rapykuépe peteĩ oñe'ẽ hatáva ku turu puguasúicha, 11 he'íva: Che ha'e pe " a " ha pe " zéta ", he'iséva pe ñepyrũ ha pe paha, opaite mba'e rehecháva guive ehai peteĩ kuatiañe'ẽme ha eguerahauka umi 7 iglésiape, oíva Efésope, Esmírnape, Pérgamope, Tiatírape, Sárdespe, Filadélfiape ha Laodicéape. 12 Ha ajerévo ahecha pe oñe'ẽva chendive, ha ahecha 7 tataindyenda oroguiguáva . 13 Ha umi tataindyenda mbytépe ahecha peteĩ ojoguáva vyarigua Ra'ýpe, oñemondéva póncho pukúpe ipy peve ha peteĩ ku'a jokuaha oroguiguápe . 14 Iñakã ha hi'áva morotimba, ovecha rague morotĩ sakãicha, térã yro'y rypy'áicha (niéve) ha hesa tata rendýicha. 15 Ipy ojogua brónce porãme, oñembohykuva'ekue tatauápe, ha iñe'ẽ katu ipu hatã ku yguasu ryapúicha. 16 Ipo akatúape oguereko 7 jasytata, ha ijurúgui osẽ peteĩ kyse akua pukuete hãimbe jóvaiva, ha hova ojajái ku kuarahy asajerõguáicha. 17 Ha ahechávo ichupe, ha'a ipy renondépe amanorõguáicha, upéi Ha'e omoĩ ipo akatúa che'ári ha he'i: Ani rekyhyje, Che ha'e pe ñepyrũby ha pe paha, 18 pe aikovéva, ajejukava'ekue ha péina aikove ára atyguasukuéra guive umi ára atyguasurãnguéra peve ha Che poguýpe oĩ pe ñemano ha pe añaretã rokẽ lláve . 19 Ehaipa rehecháva guive, umi mba'e oikóva ha ojuhútava uperire. 20 Kóva ningo pe mba'e ñemimby umi 7 jasytata rehecháva Che po akatúape ha umi 7 tataindyenda oroguiguáva: Umi 7 jasytata he'ise 7 iglésia rembijokuái (karaí anciáno) ha umi 7 tataindyenda he'ise 7 iglésia.

Revelation 2

1 Ehai Efésio iglésia rembijokuáipe ġuarã: Péicha he'i pe ojokóva umi 7 jasytata ipo akatúape, ha pe oikóva umi 7 tataindyenda oroguiguáva apytépe. 2 Aikuaa porã ningo nde py'apýpe oíva, ne rembiapokue ha nde paciência , ha aikuaa avei nde

ndaikatuiha reaguanta iñañávape, ha reñeha'ãmba reikuaa porã hağua umi oğuahêvape ne rendápe Ñanderuete remimbou añeteguápa térã gua'unteha, ha remboyke hague umi ijapúva ha ndaha'éiva Che remimbou. 3 Nde rejerovia porã cherehe, rehasa asy ramojepe, ha heta remba'apova'ekue cherehehápe nekane'õ'ÿre. 4 Opáichavo Che ambyasy nde repoi haguére ne mborayhu ñepyrũbyguarégui. 5 Nemandu'áke mamóguipa re'ára'e ha eñembyasy, rejapo vai haguére, ha ejapo jevy umi tembiapo ñepyrũguaréva, upeicha'ÿrõ ajúta ne rendápe ha aipe'áta ne rataindyenda hendágui, ne rembyasýrõ rejapo vai haguére. 6 Chembovy'a katu nde nderehayhuiha umi Nicolaygua rembiapo, umíape Che ndahayhúi avei. 7 Pe ijapysáva tohendu pe Pytu Porãmbáva he'íva ijiglésiape : Pe ombopoguýva mba'evai che voi ame'êta ichupe pe tekove yvyra'a oíva Ñanderuete yvyraty hi'a porãitéva mbytépe. 8 Ehai Esmírna iglésia rembijokuáipe ġuarã: Péicha he'i pe Iñepyrũha ha pe Ipaháva, pe ojejukava'ekue ha oikove jevýva. 9 Che ningo aikuaa porã ne rembiapokue, nde jehasa asy ha ne mboriahukue (ne mba'eita ramojepe) ha umi Judayguakuéra oñe'êvaiha nderehe, ndaha'úi ramojepe Judaygua añeteguáva, Satana iglesiaygua uvei katu. 10 Anítei rekyhyje rehasa asyvétavagui. Eikuaa porãke, Satana oitýta cárcelpe hermanokuéra pende apytégui ohasa asy hağua 10 ára (día) pukukue pendepy'ara'ã hağua. Ejeroviaite, remano meve ha Che ame'êta ndéve pe tekove rehegua akã jeguaka. 11 Pe ijapysáva tohendu, pe Pytu Porãmbáva he'íva ijiglesiakuérape . Upe ombopoguýva mba'evai natekotevêi okyhyje pe ñemano mokõihágui. 12 Ehai Pérgamo iglésia rembijokuáipe ġuarã: Péicha he'i pe oguerékóva pe kyse akua pukuete ha hãimbe jováiva ipópe: 13 Che aikuaapa nde rejapóva guive ha nde róga oíha Satana oisãmbyhyhápe, nde katu rejerovia porã cherehe ha nderepoíri chehegui ojejuka ramojepe umi árape Antípas, che rechahare heko peguáva. 14 Areko jepe peteí mba'e Che ahayhu'ÿva: Oí ningo pende apytépe ohayhúva umi mba'e Balaam ombo'eva'ekue, ha'e he'i ramoguare Balácpe mba'éichapa omoñepysãngava'erã Israel ra'ykuérape ho'ukávo ichupekuéra so'o oñekuave'ẽmbyréva jára gua'ukuérape ha oiko hağua ambue kuñakuéra ndive. 15 Upéicha ningo rereko avei nendive umi ohayhúva umi mba'e Nicolas ombo'eva'ekue. 16 Upévare eñembyasýke, ha epoi ne angaipágui, upeicha'ÿ ramo, pya'e ajúta ne rendápe ha añorãirõta hendivekuéra che kyse pukuete reheve osêva che jurúgui. 17 Pe ijapysáva tohendu pe Pytu Porãmbáva he'íva ijiglesiakuérape : Pe ombopoguýva pe mba'evai, Che ame'êta ichupe pe mana ñemimby ha ame'êta avei ichupe peteí ita morotí ojehaihápe héra pyahu avave oikuaa'ÿva, pe ohupitývamante. 18 Ehai Tiatíra iglésia rembijokuáipe ġuarã: Péicha he'i Ñanderuete Ra'y, hesa hendýva tata rendýicha ha ipy ojoguáva bróncepe : 19 Che aikuaa porã ne rembiapokue, ne mborayhu, nde jerovia, ha reporopytyvõha, reha'ãrõkuaaha ha ko'áğa remba'apoveha rejerovia ñepyrũ ramoguarégui. 20 Ndahayhúi katu Jezabel rembiapo, he'íva ijehe oñe'êha pende Ruete rérape, ha reheja ichupe ombo'e hağua che rembiguaikuérape oiko hağua ambue kuña ndive ha ho'u hağua so'o oñekuave'ẽmava'ekue ambue jarakuérape. 21 Heta aha'ãrõ oñembyasy hağua, ha'e katu ndopoiséi heko vaígui. 22 Eikuaa porãke, Che aitýta ichupe tupápe ha ambohasa asyetéta ichupe ha avei umi oñemongy'ava'ekuépe hendive, opoi'ÿ ramo hembiapo vaígui. 23 Imembykuéra ajukapáta. Upéicha opaite iglésia oikuaáta Che voi aikuaaha opaite mba'e oíva guive yvyarigua akãme térã ipy'apýpe, ha Che amyengoviáta peteíteime hembiapokue. 24 Che katu ha'e peẽ ambuekuérape, peẽ peiméva Tiatírape, ha nomokõiva ko Satana mbo'epy ipypukuetéva, he'i háicha hikuái. Ndaitymo'ái pende'ári ambue mba'e ipohýiva. 25 Umi mba'e peguerékóva katu peñongatu porãke pende py'apýpe Che aju jey peve. 26 Oimeraẽ ombopoguýva pe mba'evai ha ojapóva Che rembipota ipaha peve, Che ame'êta ichupe pu'aka oisãmbyhy hağua umi tetäygua ojerovia'ÿvape. 27 Ha ha'e oisãmbyhyta ichupekuéra varílla hierroguiguávape ha ojokáta ichupekuéra, ojeka háicha kambuchi ñay'ũguiguáva. 28 Che ahupitypa haguéicha ko pu'aka kóva che Rúgui, upéicha Che ame'ẽ jevýta ichupekuéra ha hi'ári ame'êta ichupekuéra pe jasytata ko'ẽju megua. 29 Pe ijapysáva tohendu pe Pytu Porãmbáva he'íva ijiglesiakuérape.

Revelation 3

1 Ehai Sárdes iglésia rembijokuáipe ġuarã: Péicha he'i pe oguerékóva umi 7 Ñanderuete Pytu Porãite ha umi 7 jasytata ipópe: Aikuaa porã ne rembiapokue, oje'e ningo nde reikoveha, remanóma ramojepe. 2 Epáy katu ha emombarete umi omanombotávape; ndajohúiko ne rembiapo porãmbaha Ñanderuete renondépe. 3 Nemandu'ákena pe mba'e rehupityva'ekue ha rehenduva'ekue rehe, upévare eñembyasyete ha ejevy Ñanderuete rendápe, nderepayri ramo ajúta ne rendápe

mondaháicha ha ndereikuaamo'ái araka'etépa ajúta ne rendápe. 4 Rereko jepe Sárdespe mbovymi nomongy'aiva'ekue ijao, ha umía oikova'erã chendive ao morotĩ reheve, hembiapo porã ojerurégui péicha. 5 Upe ombopoguýva mba'evai oñemondéta ao morotĩme; ha ndaipe'amo'ái héra pe tekovete rehegua kuatiañe'ëgui, amombe'uva'erã uvei héra che Ruete ha ijyvága rembiguaikuéra renondépe. 6 Pe ijapysáva tohendu pe Pytu Porãmbáva he'íva ijiglesiakuérape . 7 Ehai pe Filadélfia iglésia rembijokuáipe guarã: Péicha he'í pe Heko Porãitéva, pe Añeteguáva, pe oguerekóva tetã ruvicha guasu David lláve , oipe'áva pe okẽ ha avave ndaikatúiva omboty, Ha'e omboty rire avave ndaikatúi oipe'a jey. 8 Aikuaa porã ne rembiapokue. Eikuaa porãke, Che voi aipe'a peteĩ okẽ ne renondépe ha avave ndaikatúi omboty; ha nde nekangy ramojepe rejapo Che rembiapota ha nerembotovéi Che rera. 9 Ema'ẽ porã, Che amondóta ne rendápe Satana iglésia pegua, he'íva ijehe Israel ra'yha, ndaha'etí katu, ijapu uvei. Eikuaa porãke, Che voi amoġuahéta avei ichupekuéra ne rendápe ojeity haġua ovapývo nde py renondépe, ha'ekuéra oikuaa haġua Che rohayhu hague. 10 Nde rejapo haguére hekoitépe Che ñe'ẽ, Che aňangareko porãta nderehe ou vove pe jehasa asyguasú ohupitytava opaite tetãyguakuérape oikóva guive yvy ape ári, ojepe'ara'ã haġua. 11 Péinako Che aju pya'ete, upévore eňangareko porãke pe reguerekóva rehe, ani haġua avave oipe'a ndehegui ne akã jeguaka. 12 Upe ombopoguýva mba'evai Che ajapóta ichugui peteĩ horcon che Ruete iglésia guasúpe, ha araka'eve ndojepe'amo'ái hendágui ha Che ahaíta hese Che Ruete rera ha Che Ruete táva rera, ko táva kóva ningo Jerusalen, oguejýtava yvágagui, ha hese ahaíta avei Che rera pyahu. 13 Pe ijapysáva tohendu pe Pytu Porãmbáva he'íva ijiglesiakuérape . 14 Ehai Laodicéa iglésia rembijokuáipe guarã: Péicha he'í pe Amen , pe Techahare heko peguáva ha añeteguáva, pe Ojapóva Nanderuete rembiapo tenonde peguáva. 15 Aikuaa porã ne rembiapokue, nanero'ysái ni nanderakúiha; mba'eichatamora'e nero'ysá térã nderaku ra'e. 16 Nderakuvevúi haguére katu, ha nanderakúi térã nanero'ysáigui Che roġue'éta (rovomítata) che jurúgui. 17 Ere ningo: Chemba'eitáko, aňemomba'éma heta mba'ére ha naikotevëi mba'eve rehe, nderehechakuaái katu ndeporiahuha, nde revy'a'yha, nemboriahuha, neresatũha ha ndeopivoha. 18 Upévore Che ha'e ndéve ejogua chehegui óro ñemopotĩmbyréva neñemotietéi haġua, ejogua chehegui ao morotĩ reñemonde haġua, ani haġua ojehecha ndeopivoha ha reñemotiete, ejogua avei chehegui tesa pohã reñepohãno haġua ha rehecha porã jey haġua. 19 Che ningo ahekombo'e ha ahavira opaite ahayhúvape, upévore eñeha'ãmba reñembyasy haġua rejapo vai haguére. 20 Ema'ẽ porãke, Che aňembo'yha'aína ne rokẽme ha ambota'aína (aikeségui). Oimeraẽ ohendúva Che ñe'ẽ ha oipe'áva hokẽ, aikéta hendápe akaru haġua chendive, ha ha'e chendive. 21 Upe ombopoguýva mba'evai Che amboguapýta ichupe chendive che guapyhaguasúpe, Che ambopoguy haguéicha mba'evai ha ko'áġa aguapy'aína avei Nanderuete ndive iguapyhaguasúpe. 22 Pe ijapysáva tohendu pe Pytu Porãmbáva he'íva ijiglesiakuérape .

Revelation 4

1 Ko'ã mba'e rire ama'ẽ ha ahecha peteĩ okẽ jepe'apyréva yvágape, ha pe ñe'ëvopu ahendu tenonderãme turúicha oñe'ëva'ekue chendive he'ívo: Ejupi ko'ápe ha ahechaukáta ndéve umi mba'e ojuhútava uperire. 2 Upevovete che aĩ che pytu porãme ha ahecha oñemohenda peteĩ guapyhaguasu yvágape ha hi'ári oĩ peteĩ Oguapyvahína. 3 Ha pe Oguapýva pe guapyhaguasúpe ojogua peteĩ ita vera sakã hovy kangy ha pytäüvape ha pe guapyhaguasu jerekuévo oĩ pe arco de Noe (jy'y) omimbíva ita vera hovy kangývaicha. 4 Ha pe guapyhaguasu jerekuévo oĩ ambue 24 guapyha, ha hi'ári oguapy 24 karaí ancianokuéra oñemondéva ao morotĩme, ha iňakãnguéra rehe oĩ akã jeguaka (coróna) oroguiguáva . 5 Ha pe guapyhaguasúgui osẽ aratiri, ñe'ëpu ha arasunu; ha 7 tataindy ohesape pe guapyhaguasu renondépe, umíva ha'e umi 7 Nanderuete Pytu Porãite. 6 Ha pe guapyhaguasu renondépe oĩ yguasú vidrioichagua , hesakáva ita veráicha, ha pe guapyha mbytépe ha ijerekuévo oĩ irundy tekove oikovéva henyhëva teságui henonde ha hapykuévo. 7 Pe tenondegua ojogua leõme, pe mokõiha ojogua torora'yirusúpe, pe mbohapyha hova kuimba'éicha ha irundyha ojogua ñapykani ovevévape. 8 Ha umi irundy tekove oikovéva peteĩteĩ 6 ipepo, ijerekuévo henyhëva teságui okávo ha hyepývo, ha ndopytu'úi ára ni pyhare, he'ívo: Heko porã, heko porã, heko porã Nanderuete, pe Karaiguasuetéva, pe Ipu'akapáva, pe Ha'eva'ekue, pe Ha'éva ha pe Ouva'eráva. 9 Ha umi tekove oikovéva omomba'eguasú, omboete ha oagradece pe Oguapývape iguapyhaguasúpe, ha oikovéva ára atyguasukuéra guive umi ára atyguasurãme guarã,

10 upevovete umi 24 karai ancianokuéra ojeity ovapývo pe Oguapýva renondépe ha Oikovéva ára atyguasukuéra guive umi ára atyguasurāme ġuarā ha oity hikuái iñakā jeguaka pe guapyha renondépe ha he'í: 11 Ore Jára ha ore Ruete, ndéve añoite ija opaite ñemboete, ñembotuicha ha ñemomba'eguasú, Nde remoingo haguére opaite mba'e, ha ne rembipota rupi oikopaitégui, ha nde pu'aka rupi oñemoingopa haguére.

Revelation 5

1 Ha che ahecha pe guapyhápe Oguapýva po akatúape peteĩ kuatiañe'ẽ apakuapýicha, ha hese oĩ ñe'ẽ hyepývo ha okávo ha oñembotýva 7 ta'ānga jopyhápe (séllope). 2 Ha ahecha peteĩ yvága rembiguái imbaretéva hatã oporandu: Mávapepa ija oipe'a haġua ko kuatiañe'ẽ kóva ha ojora haġua umi 7 ta'ānga jopyha. 3 Ha avave ndaikatúi oipe'a, ni yvagaygua, ni yvy ape arigua térã yvyguy peguáva, ha avave ndaikatúi oma'ẽ hese omoñe'ẽ haġua. 4 Upévore che ajahe'ó heta, ndojejohúigui avave ijáva ichupe oipe'a ha omoñe'ẽ haġua pe kuatiañe'ẽ. 5 Ha peteĩ umi karai ancianokuéra apytégui he'í chéve: Ani rejahe'ó. Ema'ẽ porāke ipu'aka ningo pe leõ, Juda ñemoñare peteĩva, oúva David rapógui, Ha'émente ikatu oipe'a pe kuatiañe'ẽ ojorávo umi 7 ta'ānga jopyha. 6 Ha ahecha pe guapyhaguasu ha umi irundy tekove oikovéva ha umi 24 karai anciáno mbytépe oñembo'yvahína peteĩ Ovecha ra'y ojejukava'ekuéicha, Ha'e 7 hatĩ ha 7 hesa, ko'áva ningo 7 Ñanderuete Pytu Porāite oñemboúva opaite yvy ape ári. 7 Ha pe Ovechara'y ou ha orecibi pe kuatiañe'ẽ pe guapyhaguasúpe Oguapýva po akatúagui. 8 Ha'e orecibívo pe kuatiañe'ẽ umi irundy tekove oikovéva ha umi 24 karai anciáno ojeity pe Ovechara'y renondépe ha peteĩteĩ umi karai anciáno oguereko ipópe peteĩ mbarakaguasu ha peteĩ vásó oroguiguáva henyhěva mba'e ryakuā porāgui, ko'áva ningo umi heko potíva ñembo'e. 9 Ha opurahéi hikuái peteĩ purahéi pyahu he'íva: Ndémante ikatu erecibi pe kuatiañe'ẽ ha rejora ha'ānga jopyhakuéra, rejejuka haguére orejogua haġua Ñanderuetepe ġuarā nde ruguy rupi, opaichagua tetāygua ha tríbu apytégui ha opaite ñe'ẽ ha tetānguéra apytégui. 10 Ha rejapo orehegui ore Ruetépe ġuarā mburuvicha ha pa'ikuéra, ore roisāmbyhy haġua avei hendive ko yvy ári. 11 Ha ama'ẽ ahendu hetave 100.000.000 (100 millónes) yvága rembiguái (ángel) ñe'ẽpu pe guapyhaguasu jerekuévo, oĩháme avei umi 4 tekove oikovéva ha umi karai ancianokuéra , 12 umía hatã he'í: Pe Ovechara'y ojejukamava'ekuépe ija ohupity haġua pu'aka ha mba'eita arandu ha mbarete, ñemboete, teko jajaipa ha ñemomba'eguasú. 13 Uperire ahendu opaite oikóva yvágape, yvýpe, yvy guýpe ha yguasú ári ha hyepýpe he'ívo: Pe guapyhaguasúpe Oguapývape ha pe Ovechara'y pe toñemomba'eguasú, toñemombe'u porā, toñemboete ha toñeme'ẽ pu'aka ára atyguasukuéra guive umi ára atyguasurāme ġuarā. 14 Ha umi irundy tekove he'í: Amen (taupéicha). Ha umi 24 karai anciáno ojeity omomba'eguasú haġua Ñanderuetepe, pe Oikovéva tapia ġuarā renondépe.

Revelation 6

1 Ha ahecha pe Ovechara'y oñepyrũ ramo oipe'a pe ta'ānga jopyha peteĩha, ha upevove ahendu peteĩva umi irundy tekove oikovéva apytégui he'írõ arasunu ñe'ẽpúpe: Eju. 2 Ha ama'ẽvo ahecha peteĩ kavaju morotĩ, ha pe oguapýva hi'ári oguereko peteĩ guyrapa, ha oñeme'ẽ ichupe peteĩ akā jeguaka (coróna) ha osẽ ombopoguy haġua opaite oñemoivape hese. 3 Ha Ha'e oipe'ávo pe ta'ānga jopyha mokõiha, ahendu pe tekove oikovéva mokõiha he'í: Eju. 4 Ha osẽ ambue kavaju, peteĩ pytáva, ha upe hi'ári oguapývape oñeme'ẽ pu'aka, oipe'a haġua pe py'aguapy yvy ape árigui, ha tetāyguakuéra ojojuka haġua, ha ichupe oñeme'ẽ peteĩ kyse pukute. 5 Ha Ha'e oipe'ávo pe ta'ānga jopyha mbohapyha, ahendu pe tekove oikovéva mbohapyha he'í: Eju. Ha ama'ẽvo ahecha peteĩ kavaju hũ, ha pe oguapýva hi'ári oguereko ipópe peteĩ balánza . 6 Ha ahendu umi irundy tekove oikovéva apytépe peteĩ ñe'ẽpu he'íva: Peteĩ kilo trígo oñeme'ẽ peteĩ ára rembiapo repy rehe ha mbohapy kilo cebáda peteĩ ára rembiapo repy rehe; ha acéite ha víno repýre anítei rembyai. 7 Ha Ha'e oipe'ávo pe ta'ānga jopyha irundyha ahendu pe tekove oikovéva irundyha he'í: Eju. 8 Ha ama'ẽvo ahecha peteĩ kavaju sa'yju, ha pe oguapýva hi'ári oñembohéra ñemano, ha hapykuéri ouhína omanómava retāyguakuéra ha ome'ẽ ichupe pu'aka ojuka haġua kyse pukúpe irundy rundýpe (pe vore cuatrohápe) opaite tetāyguakuéra oíva guive yvy apére, ñembyahýi rupi, térã mba'asy rupi, térã mymba ñarõ rupi. 9 Ha Ha'e oipe'ávo pe ta'ānga jopyha 5- ha ahecha pe kuave'ẽmby renda guýpe umi ojejukava'ekuépe, omombe'u haguére

Ñanderuete ñe'ẽ. 10 Ha äva osapukái ñe'ẽpugasúpe, ha he'i: Araka'e peve piko Nde, ore Jára heko porã ha aheteguáva reha'ärõseve rembojovake ha remyengovia haña ore jukahára rembiapo vai, oikóva gueteri hikuái py'aguapýpe yvy apére. 11 Ha oñeme'ẽ ichupekuéra peteĩteĩme ao morotĩ, ha oje'e ichupekuéra opytu'umive haña mbovy arami oĩmba peve umi ojejukavéta avei ha'ekuéraicha, iñermanokuéra ha iñirũnguéra apytégui. 12 Ha ahechávo ojepe'aha pe ta'anga jopyha 6-ha oiko peteĩ yvyryryi ndetuicháva, ha pe kuarahy oñemohũmbaite pyhare pytéicha, ha pe jasy oñemopytã tuguýicha. 13 Ha jasy tatauéra ho'a áragui yvy ape ári, hígo aky okuirõguáicha yvytu hatã oityvyro jave. 14 Ha pe ára (ciélo) ojei hendágui ku kuatia oñembyapakua háicha ha opaite cérro ha islakuéra (yguasu mbytépe) oĩva guive yguasúpe omyimba hendágui. 15 Ha opaite tetã ruvicha, mburuvichakuéra, umi mba'eita rerekoha, soldádo ruvichakuéra, karaiguasukuéra, opaite tembiguaikuéra ha ndaha'éiva guive tembiguái okañymba cerrokuérape oíke haña itakuaguasúpe térã itaguasu pa'ũme, 16 ha he'i hikuái umi cérro ha itaguasúpe: Pe'ána ore'ári ha oreñomi pe Oguapyvahína guapyhaguasu ári rovágui ha pe Ovechara'y pochýgui. 17 Oñuahẽ ningo ipochyha araguasu, ha mávapa ikatúne ogueropu'aka.

Revelation 7

1 Ko'ã mba'e rire ahecha irundy yvága rembiguái oñembo'yvahína umi irundy yvy apýrape ha ojoko umi irundy yvytu yvy pegua, ani haña oipeju yvy ári, yguasu térã yvyra rakã ári. 2 Ha ahecha ambue yvága rembiguái oúva kuarahyresẽguio, oguerékova Ñanderuete ta'anga jopyha (séllo), ha osapukái hatã umi irundy yvága rembiguái, ha umívape oñeme'ẽ pu'aka ojaipovai haña pe yvy ha yguasu rehe, 3 ha ha'e he'i ichupekuéra: Anítei pejaipovai yvy térã yguasu térã yvyra rakã rehe, ñamota'angapa (ñamarca) peve Ñanderuete rembiguaikuéra isyva rehe. 4 Ha ahendu oñemota'anga 144.000 Israelguakuérape, opaite itríbu apytégui: 5 Juda tríbugui 12.000, Ruben tríbugui 12.000, Gad tríbugui 12.000, 6 Aser tríbugui 12.000, Neftali tríbugui 12.000, Manases tríbugui 12.000, 7 Simeon tríbugui 12.000, Levi tríbugui 12.000, Isacar tríbugui 12.000, 8 Zabulon tríbugui 12.000, Jose tríbugui 12.000, Benjamin tríbugui 12.000. 9 Ko'ã mba'e rire ama'ẽ ha ahecha peteĩ atyguasu avave ndaikatúiva oipapa, opaichagua ñe'ẽ, tríbu ha tetágui, oñembo'yvahína pe guapyhaguasu ha pe Ovechara'y renondépe, oñemondéva ao morotĩme ha ipópe ojoko hikuái pindo rogue. 10 Ha osapukái hikuái ñe'ẽpugasúpe, he'ívo: Salvacion ningo ou Ñanderuetégui, Oguapýva pe guapyhaguasúpe, ha Ovechara'ygui. 11 Ha opaite yvága rembiguái, umi karai ancianokuéra ha umi irundy tekove oñembo'yvahína pe guapyhaguasu jerekuévo, ojeity ovapývo pe guapyhaguasu renondépe omomba'eguas haña Ñanderuetepe, 12 ha he'i hikuái: Amen , ñemomba'eguas, terakuã porã, arandu, agradecimiénto , ñemboete, pu'aka ha mbarete toñeme'ẽ tapia ġuarã Ñanderuetepe, Amen . 13 Ha peteĩ karai anciano oporandu chéve ha he'i: Máva piko ha mamóguipa ou ko'ã oñemondéva ao morotĩme. 14 Ha che ambohováĩ ichupe: Che jára, nde ningo reikuaa. Ha ha'e he'i chéve: Ko'áva ningo umi ouva'ekue upe jehasa asyguasúgui, ha'ekuéra ojohéi ha omomorotíva'ekue ijaokuéra pe Ovechara'y ruguýpe. 15 Upévare ningo oĩ hikuái Ñanderuete guapyhaguasu renondépe, oservi haña ichupe ára ha pyharépe hogaguasúpe, ha pe Oguapýva guapyhaguasúpe oñangareko hesekuéra. 16 Naiñembyahyimo'ávéima, ndaijy'uheimó'ávéima, pe kuarahy ndohapymo'ávéima ichupekuéra ha noñandumo'ávéima mbyry'ái. 17 Pe Ovechara'y oĩva pe guapyhaguasu mbytépe omongaru ha omboy'úgui ichupekuéra pe yvu oporomoingovévagui ha Ñanderuete omokã opaite tesay hesaguikuéra.

Revelation 8

1 Ha oipe'ávo pe ta'anga jopyha (séllo) 7-ha okirirĩmbaite opavave oĩva guive yvágape média hóra rupi. 2 Ha ahecha umi 7 yvága rembiguái oñembo'yva Ñanderuete renondépe, ha oñeme'ẽ ichupekuéra 7 turu. 3 Upérõ ou ambue yvága rembiguái ha oñembo'y pe kuave'ẽmby renda renondépe, ipópe oguereko peteĩ mba'yrú oroguiguáva omohatatĩ haña mba'e hyakuã poráva, ha oñeme'ẽva'ekue ichupe, heta mba'e hyakuã poráva oikuave'ẽ ha oñembojehe'a haña heko potíva ñembo'e reheve pe kuave'ẽmby renda oroguiguáva ári, oĩva pe guapyhaguasu renondépe. 4 Ha pe mba'e ryakuã porã ratatĩngue ojehe'a heko potíva ñembo'e reheve ojupĩ haña yvága rembiguái pógui Ñanderuete rendápe. 5 Upéi pe yvága rembiguái ojapyhy pe mba'yrú oroguiguáva omohatatĩ haña mba'e ryakuã porã ha omyenyhẽ tatapýgui pe kuave'ẽmby renda ratágui oity haña yvy ape ári, ha upevovete oiko arasunu, ñe'ẽpu, aratiri ha

yvy ryrýi. 6 Ha umi 7 yvága rembiguái, peteĩteĩva oguereko ipópe peteĩ turu oñembosako'ímava ombopu haña: 7 Ha pe yvága rembiguái peteĩha ombopúvo ituru ho'a yvy ári amandáu ha tata ojehe'áva tuguy reheve, ha okái pe yvy pártē mbohapyha (vore mbohapyha) yvy apégui, ha pe yvyra pártē mbohapyha ha opaichagua kapi'i hovýva okái avei. 8 Ha pe yvága rembiguái mokõiha ombopúvo ituru ho'a peteĩ mba'e ndetuichaitéva yguasúpe, peteĩ mba'e ojoguáva céro hendývape, ha pe yguasu pegua pártē mbohapyhágui oiko tuguy. 9 Ha pe pártē mbohapyha umi yvyarigua oikóva guive yguasúpe omano, ha pe pártē mbohapyha barcokuéra apytégui oñehundipa avei. 10 Ha pe yvága rembiguái mbohapyha ombopúvo ituru peteĩ jasytata ndetuicha hendýva tata rendýicha ho'a áragui ha ho'a opaite ysyry ha yvu pártē mbohapyha ári. 11 Ha upe jasytata réra ningo ajénjo (ka'avo iroitéva) ha pe pártē (vore) mbohapyha ýgui opyta iropa, ha heta tetýguakuéra omano pe y rupi, iroitégui. 12 Ha pe yvága rembiguái irundyha ombopúvo ituru pe kuarahy pártē mbohapyha ha pe jasy pártē mbohapyha ha umi jasytata pártē mbohapyha iñypytũmba ha ndohesapevéi pe ára, ha upéicha avei pe pyhare pártē mbohapyha. 13 Ha ama'ẽvo ahecha peteĩ ñapykani ovejéva ára mbyte rupi ha ahendu he'íva ñe'ẽpugasúpe: Angái, angái, angái umi oikóva yvy apére ohasa asytereiva'erã umi mbohapy yvága rembiguái ombopu vove avei iturukuéra.

Revelation 9

1 Ha pe yvága rembiguái 5-ha ombopúvo ituru ahecha peteĩ jasytata ho'áva áragui yvýpe, ha oñeme'ẽ ichupe pe yvykua pypukuete lláve . 2 Ha ha'e oipe'ávo pe yvykua pypukuete (yvpore'ý) rokẽ ojupi tatatĩ ha omoypytũmba pe kuarahy ha pe ára. 3 Pe tatatĩgui osẽ tukueta oñemosarambíva yvy apére, ha oñeme'ẽ ichupekuéra pu'aka oñeme'ẽ háicha alacránpe oporojopi haña. 4 Ha oje'e ichupekuéra ani haña ojapovai ka'avo yvy pegua, ni ñana, ni yvyra kuéra rehe, umi tetýguakuérape oguereko'ýva isyváre Ñanderuete ra'anga jopyha (márca) rehente uvei. 5 Ndojehejái katu ojuka haña ichupekuéra, omohasy haña uvei ichupekuéra 5 jasy pukukue rupi, ha pe mba'asy oñandukáva ha'ete ku alacran oporojopi ramoguáicha. 6 Umiha árape tetýguakuéra omanosete ramojepe nomanomo'ái, pe ñemano okañýtagui ichuguikuéra. 7 Umi tuku ojogua kavajúpe oñembosako'íva oñorairõ haña iñakanguéra ári oguereko peteĩ mba'e ojoguáva peteĩ coróna oroguiguávape , ha hovakuéra kuimba'e rováicha. 8 Hi'avakuéra ojogua kuña akã raguépe, hãnguéra leõ ráime. 9 Ipyti'a mo'ãha ojogua peteĩ camisa hierroguiguápe ha ipepo hyapu cárro ruéda ojeréva pya'etévape, téra kavajukuéra oñani ramo ñorairõháme ramoguáicha. 10 Huguái alacran popiaicha téra ñuaticha omohasy haña tetýguakuérape 5 jasy pukukue rupi. 11 Umi tuku ruvicha ningo aña retã rembiguaguasu, oñembohéra Israelgua ñe'ẽme Abadon , ha Greciaygua ñe'ẽme Apolion , he'iséva porombyaihára. 12 Peteĩ jehasa asyguasu ohasáma, oívehína katu ambue mokõi. 13 Ha pe yvága rembiguái 6-ha ombopúvo ituru, che, Juan, ahendu ñe'ẽpu osẽva kuave'ẽmby renda oroguiguáva ratĩ pa'ũgui, oñemohendáva Ñanderuete renondépe, 14 ha he'i pe yvága rembiguáipe oguerékóva ipópe pe turu 6-ha: Ejora umi irundy yvága rembiguáipe oñeñapytĩva Éufrates rembe'ýpe. 15 Ha ojejorávo umi irundy yvága rembiguáipe oñembosako'íva pe hóra , pe ára, pe jasy ha pe añope guarã ojuka haña tetýgua aty (vore) mbohapyhápe oikóva guive yvy apére. 16 Ha che ningo ahendu oíha 200.000.000 (200 millónes) kavaju arigua. 17 Ha techapaýpe ahecha ikavajukuéra ha hi'ariguakuérape, ha'ekuéra omonde ipyti'a mo'ãha pytáva, hovýva ha sa'yjúva. Umi kavaju akãnguéra ningo ku leõ akãicha, ijurukuérargui osẽ tata, tatatĩ ha azúfre (ojogua fósforope). 18 Ko'ã mbohapy plága: tata, tatatĩ ha azúfre osẽva kavaju jurúgui ha'e ojuka haña opaite tetýgua aty (vore) mbohapyhápe, oikóva gueteri yvy apére. 19 Umi kavaju pu'aka ningo oĩ ijurúpe ha huguáipe; huguakuéra ningo ojogua mbói akãme, ha umíva rupi oporombyai. 20 Ha umi ambue tetýgua nomanoiva'ekue ko'ã plága rupi, noñembyasyi hikuái ojapovai haguére omomba'eguasuve uvei ohóvo Satanáme ha ijára gua'úpe ojejapova'ekue órogui , plátargui , bróncegui , ita ha yvyrágui, ndohecháiva, nohendúiva ni ndoguataíva. 21 Noñembyasyi oporojuka haguére, ni ombopaje haguére, ni oñemboheko vai haguére ambue kuña ndive, ni omonda haguére ha ndojevyséi Ñanderuete rendápe.

Revelation 10

1 Upéi ahecha ambue yvága rembiguái mbarete oguejýva yvágargui arai apytépe, iñakã ári oĩ pe arco de Noe (jy'y) hova omimbi kuarahýicha ha ipykuéra tata

oñembo'yetévaicha. 2 Ha ipópe oguereko peteĩ kuatione'ẽ michĩ jepe'apyréva. Ha ipy akatúa omoĩ yguasú ári, ha ipy asu yvy ári, 3 ha'e osapukái ñe'ẽpugasúpe leõ okororõvaicha, ha péicha osapukái u mi 7 arasunu ombohasa iñe'ẽpu. 4 Oñe'ẽ rire u mi 7 arasunu che ahaise iñe'ẽnguéra peteĩ kuatione'ẽme, upérõ ahendu peteĩ oñe'ẽva yvágagui ha he'íva chéve: Ani reikuaauka avavépe u mi arasunu he'íva'ekue, eñongatu porã uvei ha anítei rehaĩ peteĩ kuatione'ẽme. 5 Upéi pe yvága rembiguái ahecháva ha oñembo'ýva yguasú ha yvy ári, omopu'ã ipo akatúa yvága gotýo, 6 ha ome'ẽ iñe'ẽ (juramento) pe Oikovéva tapia ġuaráva rerape, ojapova'ekue pe yvága ha oíva ġuive ipype, pe yvy ha oíva ġuive ipype, pe yguasú ha oíva ġuive ipype, ha he'í Nanderuete poriahuvereko arakuéra opava'erãha. 7 Upe ára upéva pe yvága rembiguái 7-ha ombopu ramo ituru oikopáta Nanderuete mba'e ñemimby (secreto), Ha'e oikuaauka haguéicha hembiguái profetakuéra rupi. 8 Ha pe ñe'ẽ ahendúva yvágagui, oñe'ẽ jevy chendive ha he'í: Tereho erecibi pe kuatione'ẽ michíva ojepe'áva pe yvága rembiguái pógui, oñembo'ýva yguasú ha yvy ári, 9 ha che, Juan, aha pe yvága rembiguái rendápe ha ajerure ichupe ome'ẽ haġua chéve pe kuatione'ẽ michíva, ha ha'e he'í chéve: Kóina, he'u katu , he'ẽta eíraicha nde jurúpe, nde py'ápe katu iróta. 10 Ha arecibi pe kuatione'ẽ'i pe yvága rembiguái pógui, ha amoingévo che jurúpe he'ẽ eíraicha, ha amokõmba rire katu iro che py'ápe. 11 Upérõ oje'e chéve: Nde reprofetiza jevyva'erã Nanderuete ñe'ẽ tribukuéra rehe, tetãnguéra rehe, ñe'ẽnguéra rehe ha tetã ruvichakuéra rehe ġuarã.

Revelation 11

1 Ha oñeme'ẽ chéve peteĩ takuára ojoguáva yvyra po'ípe, ha oje'e chéve: Epu'ã ha eha'ã (emedi) Nanderuete rogaguasu ha pe kuave'ẽmby renda ha eipapa u mi upépe oñembo'évape, 2 pe korapy oka gotýo oíva katu anítei reha'ã, oñeme'ẽmagui tetãyguakuéra ojerovia'ývape oñemomba'e haġua hikuái Jerusalen rehe 42 jasy javeve, 3 ha Che ame'ẽta che mokõi techaharépe pu'aka omyasãi haġua Che ñe'ẽ, 1260 ára (día), oñemondépyréva hikuái vosa sorópe (ñandéve ġuarã he'ise ao hũme). 4 Ko'áva ningo u mi mokõi olívo yvyra ha u mi mokõi tataindyenda, oñembo'ýva yvy Jára renondépe. 5 Ha oimeraéva ojapo vaiséva hesekuéra ohasa asýta, osẽgui tata ko'ã techahare jurúgui ohapypáva hesekuéra ija'e'ývape. Ha oimeraẽ ohundiséva ko'ã techaharépe omanova'erã. 6 Ko'ã techahare ipu'aka ojoko haġua arakuéra ani haġua oky, u mi ára ha'ekuéra oprofetiza (omomarandu) aja, ha'ekuéra ipu'aka avei y rehe ojapo haġua ichugui tuguy, ha ipu'aka avei hikuái ombohasa asy haġua heta jevy tetãyguakuérape opaichagua plága rupi, ha'ekuéra oipotaha peve. 7 Ha ha'ekuéra ojapopávo hembiaapo, pe mymba vai ojupíta pe vyvkuu pypukuetégui (vyvypore'ýgui) oñorãirõ haġua hendivekuéra ha ombopoguy rire, ojukáta ichupekuéra. 8 Hetekuekuéra ojehejáta ojeypyso pe távaguasu cállepe , oñembohérava Pytu rehegua ñe'ẽme Sodóma térã Egípto, upépe oñemosãingova'ekue avei kursúre Ijárpe. 9 Ha u mi tetã, tribukuéra , opaichagua ñe'ẽ ha vyvariguakuéra oma'ẽ hetekuekuéra rehe mbohapy ára imedio pukukue ha ndohejamo'ãi oñeñotý haġua ichupekuéra. 10 Ha u mi tetãyguakuéra ovy'a ha hory joaitégui oguerahaukáta ojupekuéra jopói, ko'ã mokõi techahare omyangekõiete haguére u mi yvy ári oikóvape. 11 Ha mbohapy ára imedio rire Nanderuete omboúvo Pytu tekove rehegua hetekuépe, oñembo'y jevy hikuái ha oñemondyipáta ohecháva ġuive ichupekuéra. 12 Ha ko'ã techahare ohendu peteĩ ñe'ẽpu he'íva ichupekuéra: Pejupi ko'ápe. Ha ojupi hikuái yvágape peteĩ araípe, ha hesekuéra ija'e'ýva oma'ẽ hesekuéra. 13 Ha upejave oiko vyvryryiguasu, ha pe óga atyguasú apytégui cáda óga 10-ha ho'a ha 7.000 hetãygua omano, ambuekuéra ohecháva ġuive u mi mba'e oñemondyiete, ha omomba'eguasú Nanderuete yvága peguápe. 14 Pe jehasa asyguasú mokõiha ohasáma, pe mbohapyha oġuahẽmbotáma avei. 15 Ha pe yvága rembiguái 7-ha ombopúvo ituru oiko peteĩ ñe'ẽpu tuicháva yvágape he'íva: Yvy arigua tetãnguéra opytáma Nanderuete ha Icrístope ġuarã, Ha'e oisãmbyhy haġua tapia ġuarã. 16 Ha u mi 24 karai anciáno , oġuapýva iġuapyhakuérape Nanderuete ġuapyha renondépe, ojeity ovapývo omomba'eguasú haġua Nanderuetepe, 17 ha he'í hikuái: Ore rogradece ndéve, ore Jára Ndepu'akapáva, Nde reikovevareína, reikomava'ekue ha rejuva'eráva, nde reñepyrũma reisãmbyhy haġua nde pu'akapa rupi. 18 U mi tetã ipochypa joa, ha oġuahẽma avei ndepochyha ára ha oúma pe ára Nde rembojovake haġua u mi omanomava'ekuépe ha remyengovia haġua ne rembiguaikuérape, Nde profetakuéra rembiaapo ha u mi heko potívape, taimichĩ térã taituicha, oġuahẽmagui avei pe ára Nde rehundi haġua u mi ombyaívape ko yvy kóvape. 19 Ha ojepe'a Nanderuete rogaguasu oíva yvágape ha ojehecha pe karameġua, péva rupi

ojehechauka Ñanderuete oñembopy'apeteĩ hague Israel retã ndive, ha oiko aratiri, ñe'ẽpu, arasunu, yvyryryi ha amandauguasu.

Revelation 12

1 Ha ojehecha ára rehe, peteĩ techaukaha (señaal) ndetuicháva: Peteĩ kuña oñemondéva kuarahýpe ha pe jasy oĩ ipy guýpe, ha iñakã ári oĩ peteĩ akã jeguaka (coróna) oguerékóva 12 jasytata. 2 Ha ha'e hyeguasú ha osapukái hasyetégui imemby haña. 3 Ha ojehecha ambue techaukaha ára rehe. Peteĩ tejujaguaguasu pytáva, 7 iñakã ha 10 hatíva, ha umi 7 iñakã ári oĩ 7 akã jeguaka (coróna). 4 Huguái pe ombotyryry jasytata apytégui mbohapyha pártre (vore) ha oity yvy ári. Ha pe tejujagua oñembo'y pe kuña imembymbotáva renondépe, ha imembývo omokõ haña imembýpe. 5 Ha pe kuña imemby peteĩ kuimba'e, oisãmbyhyva'eráva opaite tetãnguérare yvyra po'i hierroguiguápe . Ha imemby ojuhupi Ñanderuete rendápe iguapyhaguasu renondépe. 6 Ha pe kuña okañy desiértore hendaña Ñanderuete ombosako'i haguépe, upépe Ha'e omongaru ichupe 1260 ára (día) pukukue. 7 Ha oiko peteĩ ñorãirõguasu yvágape, pe yvága rembiguaguasu Miguel hi'angelkuéra ndive oñorãirõ pe tejujaguaguasu ndive ha hi'angelkuéra omoirũ avei ichupe, 8 pe tejujaguaguasu katu ndaipu'akái Miguel rehe ha pe tejujaguaguasúpe ñuarã ndojehohuvéima hendaña yvágape. 9 Ha oñemombo pe tejujaguaguasúpe yvy ape ári, oñembohéra avei pe mbói tuja, aña téra Satana ombotavýva tetãnguakuerape ha hendive oñemosẽ avei hi'angelkuéra ipytuvaikuérare. 10 Ha oñehendu ñe'ẽpuguasu yvágaguio he'íva: Ko'áña oñuahẽma Ñanderuete salvacion, iñesãmbyhy ha ipu'aka, ha ita'yra Hesu Cristo oisãmbyhy haña, oñemombógui yvy ape ári ñane hermanokuéra mombe'u vaihára, ñanemoĩ vaiva'ekue ára ha pyharépe Ñanderuete renondépe. 11 Ha'ekuéra ombopoguy katu ichupe pe Ovechara'y ruguy rupi, ha omyasãi porã haguére Hesu Cristo iñe'ẽ ha hekove rupi, ha nahakate'yĩ hekovekuéra rehe, tekotevẽ ramojepe omano Hesu Cristo rehehápe. 12 Upévore pevy'aite peẽ peikóva guive yvagakuérare, angái katu peẽ peikóva yvy ha yguasú apére, oñuahẽmagui pene rendápe Satana, ha'e ningo ipochyeterei oikuaa porãgui imbykymaha hi'arakuéra. 13 Ha pe tejujagua ohechávo oñemombo hague yvy ári omuña pe kuñame, imembyva'ekue peteĩ mitãkuimba'épe. 14 Ha pe kuñame oñeme'ẽ mokõi ñapykani pepo tuicháva oveve haña desiértore, oñembosako'i haguépe hendaña, ha upépe oñemongaru ichupe, mombyry pe mbói rovakégui, peteĩ ára aty ha mokõi ára aty ha peteĩ ára aty mbyte (mbohapy año imedio). 15 Ha pe mbói opoi ijurúgui pe kuña rapykuéri peteĩ ysyry ndetuichaitévaicha, oguerosyry haña pe kuñame, 16 pe yvy katu oipytyvõ pe kuñame, ojejurupe'ávo omokõmba pe ysyry ndetuicháva osẽva'ekue pe tejujaguaguasu jurúgui. 17 Ipochyeterei pe tejujagua pe kuña ndive, upévore oho oñorãirõ haña ambue iñemoñare ndive, umi ojaipóva Ñanderuete rembiapoukapykuéra ha ojeroviáva Hesu Cristo rehe.

Revelation 13

1 Ha che, Juan, añembo'yvo pe yguasú rembe'ype ahecha peteĩ mymba ñarõ ojupíva yguasúgui, oguerékóva 7 akã ha 10 hatí, umi 10 hatí ári oĩ 10 akã jeguaka (coróna), ha peteĩteĩ hatí jeguaka rehe ojehai peteĩ téra ivaietéva, oñe'ẽvaiva Ñanderuete rehe. 2 Ha pe mymba che ahecháva ojogua peteĩ jaguarete hũme, ipo ha ipykuéra ojogua óso pykuérare, ijuru ojogua leõ jurúpe. Ha pe tejujaguaguasu (Satana) ome'ẽ ko mymba kóvape ipu'aka ha iguapyha oisãmbyhy haña. 3 Upéi ahecha pe mymba akã peteĩva ojekutu vai omano hañaicha, ha'e okuera jevy katu, upévore tetãnguakuéra ohecharamóva omoirũ pe mymbápe (pe anticristope). 4 Umi tetãnguakuéra omomba'eguasú pe tejujaguápe ome'ẽ haguére ko mymbápe pu'aka ha omomba'eguasú hikuái avei ko mymba kóvape ha he'i hikuái: Mávapa ojogua ko mymba kóvape, ha mávapa ikatu oñorãirõ hendive. 5 Ha oñeme'ẽ ichupe peteĩ juru oñe'ẽ haña mba'e ndetuicháva ha oñe'ẽ vaiete haña Ñanderuete rehe, ha oñeme'ẽ ichupe avei pu'aka oiko vai haña 42 jasy pukukue (1260 día). 6 Ha pe mymba omaldeci Ñanderuetepe, heraguasuetéva ha umi yvágape oikóvape. 7 Ha oñeme'ẽ ichupe pu'aka oñorãirõ ha ombopoguy haña umi heko potívape, ha oiko haña mburuvichaguasu ramo, oisãmbyhyvo opaite tetãnguakuéra, ñe'ẽnguéra, tribukuéra ha tetãnguérare. 8 Ha opaite vyarigua oikóva guive yvy apére, ha héra ndojehaíriva pe Ovechara'y kuatiañe'ẽ tekove reheguápe, omomba'eguasúta upe mymba upévape. Ha péva ojehaipáma voi ko kuatiañe'ẽ kóvape, ko yvy tuichakue ojejapo mboyve guive. 9 Pe ijapysáva tohendu. 10 Upe oporomoingéva cárcelpe , oíkeva'erã avei cárcelpe , ha upe oporojukáva, ojejukava'erã avei. Upejave umi

heko potíva oikotevê paciência ha jerovia mbarete rehe. 11 Ha ahecha ambue mymba ojupíva yvýgui, hatĩ mokõiva Ovechara'y ratícha, ha oñe'ẽ tejujaguaguasúicha. 12 Ko mymba kóva oiporu pe mymba tenondegua pu'aka hesa renondépe ha oñeha'ãmba opaite tetãyguakuéra omomba'eguas haña pe mymba tenondeguápe, upe oguerেকova'ekue hetére pe jekutu vai omano hañaicha, ha okuera jevyva'ekue. 13 Ha ha'e ojapokuaa mba'e techapyrãva (milagrokuéra), oity tata jepe áragui yvýpe, yvyariguakuéra renondépe 14 ombotavy haña ichupekuéra umi mba'e techapyrã rupi, oñeme'ẽgui ichupe pu'aka ojapo haña ko'ã mba'e techapyrãva pe mymba tenondegua resa renondépe, oguerেকova'ekue pe jekutu vai kyse pukuetégui ha oikove jevy, upéva upe mymba mokõiha ojapouka peteĩ ta'ãnga tuicháva upe mymba tenondeguápe guarã. 15 Ha oñeme'ẽ ichupe pu'aka omombytu haña upe mymba ra'angápe, kóva oñe'ẽ ha ojuka haña opaite yvyariguápe omomba'eguasúyva upe mymba tenondeguávape. 16 Ha opaite tetãyguakuérape ipo térã isyváre omoĩuka peteĩ márca , taha'e michíva térã tuicháva, mba'eita rerekoha térã mboriahu, tembiguái térã tembiguai'yva. 17 Ha avave ndaikatúi ojogua térã ohepyme'ẽ (ovende) ndoguerেকói ramo upe mymba márca , térã upe mymba rera térã inúmero , inúmero ojekuaáta héra letrakuéra rupi. 18 Ojekuaa haña upe mba'e upéva oñekotevê arandu rehe. Upe iñakã poráva toheka ko mymba número héra letrakuéra rupi, ko mymba kóva número ningo 666.

Revelation 14

1 Ha ama'ẽvo, péina ahecha pe Ovechara'y oñembo'yva cérrro Sion ári ha hendive oĩ 144.000 yvyarigua oguerেকóva pe Ovechara'y ha Ñanderuete rera isyva rehe. 2 Ha ahendu ñe'ẽpu yvágaguio, yguasu pochy térã arasunu ryapúicha, ha pe ñe'ẽpu, che, Juan, ahendúva ha'ete ku h arpaita púicha. 3 Ha opurahéi hikuái peteĩ purahéi pyahu pe guapyhaguasu renondépe ha umi irundy tekove ha umi karai ancianokuéra renondépe, ha avave ambuekuéra apytégui ndaikatúi oikuaa ko purahéi kóva, umi 144.000 mante, ha'ekuéra ojejoguava'ekue tetãyguakuéra apytégui. 4 Ko'áva noñemongy'aiva'ekue ambue jára (gua'u) (kuña reko vai) ndive ha araka'eve ndopoĩri ijeroviágui, ojerovia porã uvei Ñanderuete rehe. Ko'áva oho pe Ovechara'y rapykuéri Ha'e ohohápe, ko'áva ningo ojejogua tenondeva'ekue tetãyguakuéra apytégui Ñanderuete ha Ovechara'ype guarã. 5 Ha ijurukuérape ndojejohúi japu, heko potĩgui hikuái. 6 Upéi ahecha ambue yvága rembiguái ovevéva ára rehe omyasáivo peteĩ ñe'ẽ poráite (evangélio) osalvakuaáva tetã ruvichakuéra ha yvyariguakuérape, tribukuéra ha tetãnguérape, 7 hatã oñe'ẽ ha he'i: Pekyhyje Ñanderuete'gui ha pemomba'eguas ichupe, Ha'e voi ningo ojapova'ekue pe ára ha yvy, yvukuéra ha yguasu. 8 Ha ambue yvága rembiguái mokõiha oñuahẽvo he'i: Ho'áma, ho'áma Babilónia ndetuicháva, omonga'uva'ekue opaite tetãnguérape ivíno heko pochy reheguápe. 9 Upéi oñuahẽ ambue yvága rembiguái, pe mbohapyha, ha he'i ñe'ẽ hatãme: Oimeraẽ tetãyguá ohejáva oñemoĩ isyva térã ipóre pe mymba márca ha omomba'eguas ichupe térã ha'angápe, 10 upéva ho'uva'erã avei Ñanderuete vásu pochy rehegua víno iróva reheve, ha ojehe'a'yva mba'eve reheve, ombohasa asyete haña tata ha azúfrepe , umi yvága rembiguái heko poráva ha Ovechara'y renondépe. 11 Ha pe jehasa asyguasu ratatĩ ojupiva'erã ára atyguasu guive umi ára atyguasurãme ha umi omomba'eguasúva pe mymba ha ha'angápe ha opaite oguerেকóva pe mymba rera márca ndopytu'umo'ávái ára ni pyharépe. 12 Upéva upe ojeroviáva Hesu Crístore oha'ārõva'erã paciência reheve, iñe'ẽrenduva'erã ha ojapova'erã Ñanderuete rembiapoukapy. 13 Ha ahendu ñe'ẽpu yvágaguio, he'íva: Ehai, ovy'aite umi tetãyguakuéra omanótava águi rire, ha omoĩma hekove Ñanderuete pópe oikove aja, pe Pytu Porãmbáva he'ígui: Opytu'uva'erã hikuái hembiapokuéragui, hembiapokuéra omoirũgui ichupekuéra. 14 Ama'ẽ ha ahecha peteĩ arai morotĩ, ha hi'ári uguapy peteĩ ojoguáva yvyarigua Ra'ype oguerেকóva iñakãre peteĩ akã jeguaka oroguiguáva ha ipópe peteĩ kyse ty'ái (foice'i, hoz) hãimbéva. 15 Upérõ ambue yvága rembiguái osẽ pe Ñanderuete rogaguasúgui, ha osapukái ñe'ẽpugasúpe pe uguapývape arai ári ha he'i: Eju nde kyse ty'ái reheve ha emono'õ pe kóga yvy pegua, hi'ajupaitémagui. 16 Ha upe uguapýva pe arai ári oity ikyse ty'ái yvy ári ha oikytĩ pe kóga yvy arigua. 17 Upéi ambue yvága rembiguái osẽ Ñanderuete rogaguasu yvága peguágui ha ipópe oĩ avei peteĩ kyse puku hãimbéva. 18 Ha ambue yvága rembiguái osẽ pe kuave'ẽmby renda ypýgui, oñangarekóva tata rehe, ha osapukái pe oguerেকóvape pe kyse puku hãimbéva ipópe ha he'i ichupe: Eikytĩ ha emono'õ parral'akuéra oĩva yvy apére, hi'ajupáma ningo. 19 Ha pe yvága rembiguái oity ikyse hãimbéva yvýpe ha emono'õmba rire pe parral' a oity Ñanderuete jehykue'õ rendápe, upéva ningo

Ñanderuete pochy rendy rendaġua. 20 Ha mombyrymi pe tavaguasúgui opyrũ hikuái pe parral' a rehe, ko jehykie'o rendágui osẽ tuguy ohupitýva kavaju juru fréno peve, ha ipuku 307 kilómetro (61,4 légua).

Revelation 15

1 Ha che, Juan, ahecha ambue techaukaha (señaal) ndetuicháva ára rehe: 7 yvága rembiguái ogueraháva umi 7 plága paha, ha umíva oikopa rire opa avei Ñanderuete pochy. 2 Ha ahecha peteĩ yguasu ita veráicha ojehe'áva tata reheve, ha hembe'ýpe oñembo'yhína umi ipu'akava'ekue upe mymba rehe, ha'ãnga rehe ha pe mymba número 666 rehe, ha ipópe oguerrekopa hikuái Ñanderuete harpakuéra . 3 Ha ha'ekuéra opurahéi, Ñanderuete rembiguái Moises purahéi ha pe Ovechara'y purahéi he'ívo hikuái: Ituicha ha iporãite ne rembiapokue, Nde, ore Ruete, Nde ningo pe Ipu'akapáva, Nde rapekuéra añete ha hekópe, Nde ningo tetãnguéra ruvichaguasute. 4 Máva piko ndokyhyjemo'ãi ndehegui ha nanemomba'eguasumo'ãi. Nde añómante ningo nde reko porãite, upévare opaite tetãnguéra oúta nemomba'eguasú haġua ojehechauka haguére Nde rembojovake porã ha hekoitépe. 5 Ko'ã mba'e rire che, Juan, ama'ẽ ha ojepe'a Ñanderuete rogaguasu, péva ningo pe óga jojohuha yvága pegua, 6 ha osẽ 7 yvága rembiguái Ñanderuete rogaguasúgui, oñemondéva ao linoguigua omimbipávape ha ipyti'áre oiporu peteĩ ku'a jokua ha oroguiguáva , ha'ekuéra oguereko umi 7 plága (paha). 7 Ha peteĩ umi irundy tekove (apytégui) ome'ẽ umi 7 yvága rembiguáipe 7 ña'ẽmbe oroguiguáva , henyhẽva Ñanderuete pochýgui, Ha'e ningo pe oikovéva ára atyguasú guive umi ára atyguasurãme ġuarã. 8 Ha Ñanderuete rogaguasu henyhẽmbe Ñanderuete jajái ratatĩ ha ipu'akágui, ha avave ndaikatúí oíke Ñanderuete rogaguasúpe oikopa peve umi 7 plága umi 7 yvága rembiguái ogueraháva (ipópe).

Revelation 16

1 Ha ahendu ñe'ẽpuguasu osẽva Ñanderuete rogaguasúgui oñe'ẽva umi 7 yvága rembiguáipe ha he'í: Tapeho ha peñohẽ yvy ári umi 7 ña'ẽmbe henyhẽva Ñanderuete pochýgui. 2 Ha oho pe yvága rembiguái peteĩha ha oñohẽvo iña'ẽmbégui yvy ári, (opaite tetãyguakuéra ári) oguerrekóva guive pe mymba márca térã omomba'éva ha'ãngápe, osẽ hetere peteĩ ai vaiete ha hasyetéva. 3 Ha pe yvága rembiguái mokõiha oñohẽvo iña'ẽmbégui yguasúpe oíko ichugui omanóva ruguykuéicha ha omanomba mayma oikóva guive yguasúpe. 4 Ha pe yvága rembiguái mbohapyha oñohẽvo iña'ẽmbégui ysyry ha yvukuérape oíko avei ichugui tuguy. 5 Ha ahendu pe yvága rembiguái opytáva y rerekua ramo he'í: Nendivémante oĩ ñembojovake hekópe, Nde ningo, heko porãitéva, Nde reikovevareína, Nde rembojovake hekoitépe ichupekuéra. 6 Ha'ekuéra oñohẽ haguére tekove potíva ha proféta ruguy, Nde avei re'uka ichupekuéra tuguy. Nde remyengovia hekópe hembiapo vaikuérakue. 7 Ha che, Juan, ahendu pe kuave'ẽmby renda he'í: Néi, Nde ore Jára, ore Ruete, rembojovake hekópe ha añetehápe. 8 Ha pe yvága rembiguái irundyha oñohẽvo iña'ẽmbe kuarahy ári, pe kuarahy rata ohapy tetãyguakuérape. 9 Ha ha'ekuéra okái ramojepe noñembyasýi oíko vai haguére, ha nomomba'eguasuséi Ñanderuetepe, oja'ó ha oñe'ẽvai uvei Ñanderuete rehe, oguerrekóva pu'aka ko'ã plága rehe. 10 Ha pe yvága rembiguái 5-ha oñohẽvo iña'ẽmbe upe mymba guapyhaguasu ári inypytũmbe ha'e oisãmbyhyha rupi, ha umi yvyarigua oísu'upa ikũnguéra jepe, 11 ijai vaiete hasyetereígui ichupekuéra, noñembyasýi katu oíko vai haguére ha ndopoíri hembiapo vaígui oñe'ẽvai uvei Ñanderuete rehe. 12 Ha pe yvága rembiguái 6-ha oñohẽvo iña'ẽmbe ysyry Éufratespe hi'y hypa, upéicha oñembosako'ipa pe tape umi kuarahyresẽguiogua tetã ruvichakuérape ġuarã. 13 Ha che, Juan, ahecha osẽha tejujagua jurúgui, upe mymba jurúgui ha upe mymba proféta jurúgui mbohapy pytu vai, ojoguáva kururúpe. 14 Ko'áva ningo mba'epochy pytukuéra, oja'póva mba'e techapyrã ndetuicháva opaite tetã ruvichakuéra renondépe ombyatypa oñorãirõ haġua Ñanderuete ndive, pe Ipu'akapáva árape. 15 Cháke, Che (Hesu) ajúta mondaháicha, ovy'ava'erã upe chera'ārõva ha oñangarekóva ijao rehe, ani haġua oíko opívo, ha ojehechávo otĩetetaha. 16 Ha pe mymba ombyatýta tetã ruvichakuérape peteĩ hendápe oñembohérava Israelgua ñe'ẽme Armagedon. 17 Ha pe yvága rembiguái 7-ha oñohẽvo iña'ẽmbe yvytu rehe osẽ ñe'ẽpu Ñanderuete rogaguasu guapyhaguasúgui he'íva: Oikopáma. 18 Ha oíko aratiri, ñe'ẽ pueta, arasunu ha yvyryryi ndetuichaitéva, ndoikoiva'ekue gueteri kuimba'ekuéra ha kuñakuéra oíko guive yvy ape ári. 19 Ha pe tavaguasu (Jerusalén) ningo oñemboja'ó mbohapy hendápe ha tetãnguéra tavakuéra ho'apa. Ha Ñanderuete imandu'a Babilónia, pe

tavaguasuete rehe ho'uka haġua ichupe iváso pochy reheguáva. 20 Upérõ opaite ísla (ypa'ũ) yguasu mbytépe oíva guive okañy ha umi cérro ndojejohuvéi. 21 Ha amandauguasu ipohýiva 40 kilo rupi ho'a áragui tetäyguakuéra ári. Upeichavéramo jepe ha'ekuéra oñe'ëvai Ñanderuete rehe, Ha'e ombou haguére ko plága ndetuichaitéva yvy ape ári.

Revelation 17

1 Ha peteĩ umi 7 yvága rembiguái oguerékóva umi 7 ña'ẽmbe ou che rendápe ha he'i: Eju, ahechaukáta ndéve pe kuña reko vai oñembojovakétavape, oisãmbyhýva iguapyhaguasúgui, oñemohendáva yeta rembe'ýpe, 2 ha hendive oñemoangaipa tetã ruvichakuéra oikóva guive yvy ape ári, ha'e omonga'u yvy tetäyguakuérape ivíno heko vai reheguápe. 3 Ha pe yvága rembiguái chegueraha che pytúpe desiértope, upépe che ahecha pe kuña reko vai uguapyvahína peteĩ mymba pytáva ári, henyhẽ heta ñe'ëvaigui ha oñemoíva Ñanderuete rehe. Upe mymba 7 iñakã ha 10 hatĩ. 4 Ha upe kuña péva oñemonde ao pytã hepývape ha ao hovy porãvape, ha ojegua óro, ita vera ha ambue ita hepývape, ipópe oguereko peteĩ váso oroguiguáva henyhẽva heko vai ha heko ky'águi. 5 Ha isyväre ojehai: Mba'e ñemimby (secréto) Babilónia pe tavaguasuete, pe teko vai ha teko ky'a sy. 6 Ha che, Juan, ahecha pe kuña reko vai oka'u opytávo umi ojeroviáva Hesu Crísto rehe ha heko potíva ruguykuépe. Ha che py'andýi apytávo. 7 Ha pe yvága rembiguái oporandu chéve: Mba'érehépa nepy'andýi repytávo. Che voi ningo amombe'úta ndéve upe kuña reko vai ha upe mymba mba'e ñemimbýgui. Kuña uguapyva pe mymba ári, ha upe mymba oguerékóva 7 akã ha 10 hatĩ. 8 Upe mymba rehecha oikova'ekue ha upéi ndaiporivéima, ojupi jevyva'erã pe yvykua pypukuetégui oñehundi jevy haġua; ha umi tetäygua réra ojehai'ýva pe tekovete kuatiañe'ẽme ipy'andyipáta ohechávo upe mymbápe, oikómiva ha ndaiporivéima ha upéi ou jevy. 9 Ojekuaa porã haġua ko'ã mba'e oñekotevẽ arandu rehe (akãporã rehe). Umi 7 akã ningo 7 cérro, ha hi'ári ningo uguapy pe kuña reko vai. 10 Umi 7 akã ningo 7 tetã ruvicha, 5 ichuguikuéra okúima, peteĩ oĩ gueteri ha upe ambue ne'íra gueteri ou, ha ou ramo ndahi'aremo'ãi. 11 Ha upe mymba oikómiva ha ndaiporivéima, upéva ningo pe tetã ruvicha 8-ha, ha'e ramojepe peteĩ umi 7 reheguáva apytépe, ha ha'e ou jevy ramojepe, oúta oñehundi haġuántema. 12 Umi 10 tatĩ rehecháva ningo 10 tetã ruvicha, ha'ekuéra noisãmbyhýi gueteri, oisãmbyhýta upe mymba oñepyrũvo oisãmbyhy. 13 Umi 10 tetã ruvicha oñembopy'apeteĩ ombohasa haġua ipu'aka ha isãmbyhy upe mymbápe ġuarã. 14 Ha'ekuéra oñorãirõta pe Ovechara'y ndive, Ha'e katu ombopoguýta ichupekuéra, Ha'e voi ningo jarakuéra Jára, ha mburuvichakuéra Ruvichaguasuete, ha umi hendive oíva, Ñanderuete ohenoimava'ekue, Ha'e oiporavova'ekue avei ha oha'ärõva mborayhupópe Ha'e ou jevy peve. 15 Ha pe yvága rembiguái he'ive chéve: Pe yeta nde rehecháva, pe kuña reko vai uguapyhápe, umía ningo heta tetäyguakuéra ha tribukuéra, ñe'ënguéra ha tetãnguéra. 16 Ha umi 10 hatĩ rehecháva upe mymba rehe, umíva ndaija'emo'ávái upe kuña reko vai rehe ha opoíta ichugui, ombo'opívota ichupe, omokõta upe kuña reko vai ro'o ha ipahápe ohapýta ichupe. 17 Ñanderuete omoinge ipy'apypekuéra ojaopapa haġua pe Ha'e oipotáva, upévare ha'ekuéra oñemoĩ avei peteĩ ñe'ẽme upe mymba ndive, ombohasávo ichupe ipu'aka ha isãmbyhy oikopa peve Ñanderuete he'iuakava'ekue. 18 Ha upe kuña reko vai rehecháva ningo upéva ha'e pe tavaguasuete oisãmbyhýva tetãnguéra ruvichakuérape.

Revelation 18

1 Ko'ã mba'e rire ahecha ambue yvága rembiguái oguejýva yvágagui tuicha pu'aka reheve ha pe yvy ohesapepa imimbi rendýpe. 2 Ha'e osapukái ñe'ẽpu mbaretépe, he'ívo: Ho'áma, ho'áma Babilónia, pe tavaguasuete, ko'ãga oiko ichugui añanguéra róga, ha opaichagua pytu vai renda ha opaichagua guyra ky'a ha ojepota'ýva raity. 3 Opaite tetãnguéra oka'upa ivíno oporomboheko ky'avape, tetã ruvichakuéra oiko upe kuña reko vai ndive, ha ñemuhára yvy pegua oñembopirapire heta hendive. 4 Ha ahendu ambue ñe'ẽpu yvágaguio he'íva: Pesẽ ichugui, peẽ che retäyguakuéra, ani haġua peẽ peñemoangaipa avei hendive ha ani haġua pehupity avei ijehavira. 5 Hi'angaipakuéra oñembyatýma (cérroicha) yvága peve, ha Ñanderuete imandu'a hembiaapo vai rehe. 6 Pemyengovia ichupe, ha'e ome'ẽ haguéicha peẽme, pejapovai jo'a hese, pe váso ha'e ho'uka haguéicha ambuekuérape pe'uka jo'áke avei ichupe. 7 Ha'e oñembotuicha ha ha'enteséva, peichaite pembohasa asy ha peipy'apy ichupe, he'ígui ha'e ipy'apýpe: Che aiko'aína tetã

ruvicha ramo, ha ndaikomo'ái kuña imenave'ývaicha (viúdaicha) ha jahe'ó noġuahêmo'ái che rendápe. 8 Upévare oġuahêva'erã hendápe peteĩ ára ijehavirarã (icastigorã): Ñemano, jahe'ó, ñembyahýi ha ipahápe ojehapýta ichupe, ipu'aka hese pe yvága Jára imbareteitéva, Ñanderuete voi ombojovakéta ichupe. 9 Ha umi tetã ruvicha, oikova'ekue pe kuña reko vai ndive ha okaru porãseva'ekue, hasêta ha ojahe'ó soróta hese, ohecha ramo hatatĩ rendy. 10 Oñemomombyry hikuái ichugui okyhyjégui ijehavirágui ohupitýrô ġuarã avei ichupekuéra, ha he'í joa: Angái, angái, pe tavaguasute, pe Babilónia tuichaitéva, peteĩ hórape reñehundi. 11 Ha umi ñemuhára yvy pegua hasê ha ojahe'ó soróta hese, avave ndojoguasevéigui imba'erepykuéra: 12 Óro , pláta , ita vera, ambue ita hepýva (pérla), aorã linoguiguáva , séda , aorã pytã asýva, yvyra hyakuã poráva, opaichagua tembiporu ojejapova'ekue elefánte ratĩnguégui ha yvyra hepyetévagui, brónce , hiérro ha itatĩ (mármol), 13 canéla , mba'e ryakuã poráva, inciénso , mírra , perfúme , víno , acéite , trigo ha trigo ku'í porã, torora'yrsu, ovecha, kavaju, cárro porãitéva, tembiguaikuéra (esclávo), 14 ha umi yva, tetãygua ánga oipotaitereíva (ho'useitereíva), ohopa ndehégui, ha opaichagua ambue mba'e ojepotaitéva noġuahêmo'ávêi ha ndojejohumo'ávêi ne rendápe. 15 Umi ñemuhára oñemomba'eitava'ekue pe tavaguasu rupi, oñemomombyry ichugui okyhyjégui ijehavirágui, tasê ha jahe'ó sorópe he'í hikuái: 16 Angái, angái, pe tavaguasu oñemondémiva ao hepývape, ao pytã ha pytã asývape, ha ojeġuáva ningo óro , ita vera ha ambue jeġuaka hepývape. 17 Peteĩ árape ningo oñehundipáta opaichagua imba'erepy reheve. Ha opaite umi omboguatáva umi barco guasu yguasu rupi ha yguasu rembe'y rehe hembiguaikuéra ndive oñembo'y mombyry pe tavaguasúgui, 18 ha ohechápe pe tatatĩ ojupi ohóvo pe távagui he'í joa: Mba'eichagua táva piko ojoguára'e ko tavaguasu kóvape. 19 Ha oity yvy timbo iñakānguéra ári, ha osapukái tasê ha jahe'ó sorópe, he'ívo: Angái, angái, pe tavaguasu, ne mba'erepy rupi opaite barco guasu jára oġuatáva yguasúre oñembopirapire hetava'ekue. 20 Pevy'áke, peẽ yvagakuéra, peẽ heko potĩva, peẽ apostolkuéra , peẽ proféta , Ñanderuete ombojovake haguére ko táva kóvape. 21 Ha peteĩ yvága rembiguái mbarete ohupi peteĩ itaguasu, ita molíno reheġuávaicha, ha oity yguasúpe, he'ívo: Peichaite, mbaretepópe, oñemombóta Babilónia, pe tavaguasute, ha mamove ndojejohumo'ávêima. 22 Noñehendumo'ávêi ndepype háropa , purahéi, mimby ni turupu; ha opaite umi ikatupyryva omba'apóva opaichagua tembiporu rehe, ndaiporimo'ávêi ndepype, ni pe angu'a (molíno) ryapu noñehendumo'ávêi ndepype, 23 tataindynguéra ndohesapemo'ávêi ndepype, pe vy'aguasu mendahápe noñehendumo'ávêi ndepype, ne ñemuharakuéra oiko karaiguasu ramo ha nde paje rupi rembotavy opaite tetānguérape. 24 Ndepype ojejohu proféta ha heko potĩva ruguykue ha opaite umi ojejukava'ekue yvy ári.

Revelation 19

1 Ko'ã mba'e rire ahendu tetãygua atyguasurōġuáicha yvágape he'íva: Alelúia (pemomba'eguasú), pe salvacion reko jajái ha pu'aka oúva Ñanderuetégui. 2 Ha'é mante ombojovake hekoitépe ha añetehápe. Ha'e voi ombojovakeva'ekue upe kuña reko vaípe, ombyaiva'ekue ko yvy heko ky'a rupi. Ñanderuete omyengovia hembiapo vai, ipo rupi oñohêva'ekue Ñanderuete rembiguaikuéra ruguy. 3 Ha he'í jevy: Alelúia. Ha pe kuña vai ratatĩngue ojupi ára atyguasukuéra guive umi ára atyguasurã meve. 4 Upéramo umi 24 karai ancianokuéra ha umi irundy tekove ojeity ovapývo omomba'eguasú haġua Ñanderuetépe, oġupýva iguapyhaguasúpe, ha he'í hikuái: Amen, alelúia. 5 Ha pe ġuapyha ġuasúġuio oñehendu peteĩ ñe'êpu he'íva: Pemomba'eguasú Ñanderuetépe, opaite hembiguaikuéra pekyhyjéva guive ichugui, míchíva ha tuicháva. 6 Upérô ahendu tetãygua atyguasú ñe'êpúicha, ku yguasú ryapúicha ha arasunu mbarete ryapúicha, he'íva: Alelúia! Oisāmyhýma Ñandejára, Ñanderuete, pe Ipu'akapáva. 7 Javy'a ha ñanderoryke, ñamboete ichupe oġuahêhápe pe Ovechara'y (Hesu Crísto) omendaha ára, ha hembirekorã (ijiglésia) oñembosako'ipáma. 8 Ha ome'ê ichupe oñemonde haġua ao líno hepyvévape, imorotĩ asy ha omimbipávape. Pe líno ningo imorotĩ asy, (he'ise) umi heko potĩva justícia . 9 Ha pe yvága rembiguái he'í chéve: Eheĩ: Ovy'aite umi oñehenóiva (oñeconvidáva), pe Ovechara'y menda karuguasúpe (céna del Señor) ġuarã. Ha ha'e he'ive chéve: Ko'ã Ñanderuete ñe'ê ningo añete ha katuite oikopáta. 10 Ha che ajeity pe yvága rembiguái renondépe amomba'eguasú haġua ichupe, ha'e katu he'í chéve: Cháke, che ningo tembiguáinte avei, nendive ha ne hermanokuéra ndive, ha opaite umi ambue omyasái avei Hesu Crístope (ijuru ha hekove rupi). Pe Pytu Añeteguáva ombohasa Hesu Crísto ñe'ê ijiglésiape . 11 Upéi che, Juan,

ahecha pe yvága ojepe'a ha péina ou peteĩ kavaju morotĩ ha pe oguapýva hi'ári oñembohéra Hekopetegua (fiel) ha Añeteguáva, Ha'e ningo oporombojovake hekoitépe ha oñorairōhína. 12 Hesakuéra tatarendýicha ha iñakã ári oĩ heta akã jeguaka (coróna), ha héra ojehaíma, avave ndoikuaái katu, Ha'e añoitémante. 13 Ha'e oñemonde peteĩ pónchope ojehypýva tuguýpe ha héra ojehaíva'ekue hese: Ñanderuete ñe'ẽ. 14 Ha umi ejército yvága peguáva oho hapykuéri kavaju morotĩ ári, oñemonde ao líno poraitépe, morotĩ asy ha ipotívape. 15 Ha ijurúgui osẽ peteĩ kyse puku hakua ha hãimbe jováiva oikutu haña tetãnguérape (oñemoíva guive hese), Ha'e (Hesu Crísto) oisãmbyhýta ichupekuéra ivarílla hierroguiguápe . Ha'e voi opyrũ pochypópe pe parral'akuéra rehe Ñanderuete parral jehykue'ohápe, ha Ha'e ho'ukáta ichupekuéra Ñanderuete, pe Ipu'akapáva jehavira ipohyietéva rehegua víno . 16 Ha ipóncho ha iku'a jokuahápe ojehei héra: Mburuvichakuéra Ruvicha ha karaiguasukuéra Jára. 17 Ha che, Juan, ahecha peteĩ yvága rembiguái oñembo'yva kuarahýpe, ha hatã osapukáiva opaite guyrakuérape, ovevéva ára rehe he'ívo: Peju ha peñembyaty Ñanderuete karugasúpe, 18 pe'u haña tetã ruvichakuéra ro'o, soldádo aty ruvicha ro'o, imbaretéva ro'o, kavaju ro'o ha hi'ariguakuéra ro'o, tembiguái ha tembiguai'ỹ ro'o, michíva ha tuicháva ro'o. 19 Ha ahecha pe mymba, tetã ruvichakuéra ha isoldádo atykuérape, oñembyatýma ojeity haña pe oguapýva kavaju morotĩ ári ha isoldádo aty ári. 20 Ha ojeapresa pe mymba ha pe proféta japu, pe ojaipóva umi mba'e techapyrã (milagrokuéra) ombotavy haña tetãnguérape, oguerékóva pe mymba márca isyva térã ipóre, ha omomba'eguasuva'ekue pe mymba ra'angápe. Ko'ã mokõi oñemombo hekove reheve pe lágo tata ha azúfre hendývape. 21 Ha umi ambue oñembyatyva'ekue katu ojejuka kyse puku rupi, osẽva pe kavaju arigua jurúgui, ha opaite guyrakuéra hyguatãmba ho'okuéragai.

Revelation 20

1 Ha che, Juan, ahecha peteĩ yvága rembiguái oguejýva yvágagui, ipópe oĩ pe yvykua pypukuate rehegua lláve ha peteĩ cadéna tuicháva, 2 ha ha'e ojapyhy pe tejujaguaguasúpe, pe mbói ymaitegua, pe aña, pe mba'epochy térã Satanáme, ha oñapytĩ ichupe 1.000 año pukukue. 3 Ha oity ichupe pe yvykua pypukuetépe ha omboty porã iséllo reheve anive haña ombotavy tetãnguérape ohasapa peve 1.000 año , ha uperire ojepoi jevyva'erã ichugui mbovy ára. 4 Ha ahecha guapyhaguasukuéra ha oguapy hikuái hi'arikuéra, ha oñeme'ẽ ichupekuéra pu'aka oporombojovake haña; ha ahecha umi oñe'ak ã 'ova'ekue ánga ojerovia haguére Hesu Crístore ha omyasãi haguére Ñanderuete ñe'ẽ, umiva nomomba'eguasui'ekue upe mymbápe térã ra'angápe, ha ndohejaíva'ekue oñemoĩ upe mymba márca isyva térã ipo rehe; ko'áva oikove jevy ha oisãmbyhy hikuái Hesu Crísto ndive 1.000 año pukukue. 5 Ha umi ambue omanomava'ekue katu ndoikovéi jevy ohasa peve 1.000 año . Kóva ningo pe ñemoingove jevy peteĩha. 6 Ovy'aite ha heko potĩma upe oñemoingove jevýva ko ñemoingove tenonderãguápe, pe ñemano mokõiha ningo ndaipu'akái hesekuéra, oikova'erã uvei Ñanderuete ha Hesu Crísto ndive pa'ikuéra ramo, ha oisãmbyhýta hendive 1.000 año pukukue. 7 Ha ohasapa rire umi 1.000 año , ojepoíta Satanágui icárcelgui . 8 Ha osẽta ombotavy jevy haña tetãnguérape oíva guive yvy ape ári; ha Gog ha Magog ombyatýta isoldádo aty ndetuichaitéva, ku yvyku'i yguasu rembe'ypeguáicha, ñorairõguasúpe guarã. 9 Ha ha'ekuéra ojupi omyenyhẽ meve Israel yvy tuichakue ha omongora umi heko potĩva rekoha ha pe tavaguasu Ha'e ohayhúva (Jerusalén); ha yvágagui ho'a tata ha ohapypa ichupekuéra. 10 Ha Satana, pe tapia ombotavýmiva ichupekuéra, oñemombo pe lágo hendyhápe tata ha azúfre , oĩháme avei upe mymba ha proféta japu. Upépe ohasa asyetéta ára ha pyharépe ára atyguasúpe guive ára atyguasúpe peve guarã (tapia guarã). 11 Ha che, Juan, ahecha pe guapyhaguasu morotĩ ha pe oguapýva hi'ári, ha hovakégui okañy pe yvy ha pe ára, ha ndojejohuvéima mamove. 12 Upéi ahecha umi omanomava'ekuépe, tuicháva ha michívape, oñembo'y hikuái pe guapyhaguasu renondépe, ha ojepe'a umi kuatiañe'ẽ, ojepe'a avei ambue kuatiañe'ẽ, kóva pe tekovete reheguáva, oñembojovake haña hembiapokuéra rehe, ojehei háicha umi kuatiañe'ẽme. 13 Ha pe yguasu opoi umi omanomava'ekuégui oíva guive ipype ha pe ñemano ha pe añaretã opoi avei opavave oíva guive ipype oñembojovake haña avei hembiapokuéra rehe. 14 Ha pe ñemano ha pe añaretã oñemombo pe lágo tataguiguápe. Pe lágo tataguigua ningo ha'e pe ñemano mokõiha. 15 Ha upe héra ojejohu'ýva pe tekovete rehegua kuatiañe'ẽme oñemombova'erã pe lágo tataguiguápe.

Revelation 21

1 Ha che, Juan, ahecha ára (yvága) pyahu ha yvy pyahu; pe ára tenondeguare ha pe yvy tenondeguare ndaiporivéima, ha umi yguasukuéra (oceanokuéra) ndaiporivéima avei. 2 Ha pe táva Ñanderuete omboykéva, pe Jerusalen pyahu, ahecha oguejy yvágagui, oñembosako'íva tembirekorã ojeguávaicha imenarãme ġuarãicha. 3 Ha ahendu ñe'ẽ puguasu pe guapyhaguasúgui he'íva: Péina ko'áña pe óga jojohuha (tabernáculo) oĩ tetäyguakuéra apytépe. Ñanderuete voi oikóta ijapytépe, Ituvatee ramo, ha tetäyguakuéra oikóta hetátee ramo. 4 Ñanderuete voi omokãta tetäyguakuéra resay. Ha pe ñemano ndaiporimo'ávëi, pe jejahe'ó soro omanóva rehe ha mba'asykuéra opava'erã; umi mba'e tenondeguare ndaiporivéima, (ohasapáguima). 5 Ha Ñanderuete he'i: Pema'ẽ porãke: Che ambopyahu opaite mba'e. Ehai ko'ã mba'e, oikopava'erã Che ha'éva guive, ipype oĩgui añetegua ha pu'aka tapia ġuaráva. 6 Ha he'ive chéve: Oikopáma, Che ningo ha'e pe " a " ha pe " zéta " pe ñepyrũ ha pe paha. Che amboy'úta pe iyy'uhéivape pe y yvuguigua oikovévagui, ha reiete Che ame'ẽta ko y kóva. 7 Upe ipu'akávape oñeme'ẽta opaite ko'ã mba'e, ha Che ha'éta Ituvatee, ha ha'ekuéra chera'y ha cherajy. 8 Umi ipy'amiríva, umi opiáva pende Ruete rapégui, umi heko ky'áva, umi oporojukáva, umi oikóva oñondive omenda'ỹre (heko ky'áva), umi paje apoha, umi omomba'eguasúva ambue jára ra'angápe ha opaite ijapúvape oñemombova'erã upe lágo tataguiguápe, hendyhápe avei azúfre , kóva ningo pe ñemano mokõiha. 9 Ha ou che rendápe peteĩ yvága rembiguái umi 7 ángel apytégui, ipopekuéra oĩva'ekue umi 7 ña'ẽmbe henyhëva umi 7 plága pahaguiguáva ha he'i chéve: Eju ahechaukáta ndéve pe tembirekorã, pe Ovechara'y rembireko. 10 Ha pe yvága rembiguái chérupi che pytúpe peteĩ cerro guasu iyyvatéva ári ohechauka haġua chéve pe tavaguasu Jerusalen, oguejýva yvágagui ha Ñanderuete omboykémava heko potívape ġuarã. 11 Ipye oĩ Ñanderuete reko jajaipa, hesape ojogua itahepývape, ita vera sakã hovy kangývape, hesakáva vídrio hepyetévape. 12 Pe Jerusalen pyahu jerekuévo oĩ peteĩ tápia iyyvatéva oguerékóva 12 okëguasúpe oĩ peteĩ yvága rembiguái ha peteĩta okëguasúpe oĩ peteĩ Israel tríbu rera. 13 Kuarahyresẽ gotýo oĩ mbohapy okëguasúpe, yvate gotýo oĩ mbohapy okëguasúpe, yvy gotýo oĩ mbohapy okëguasúpe ha kuarahyreike gotýo oĩ avei mbohapy okëguasúpe. 14 Pe tavaguasu tápia oguapy 12 itaguasu ári, peteĩta ko'ã itaguasúpe ojehai peteĩ apóstol rera. 15 Ha pe yvága rembiguái oñe'ẽva chendive oguereko ipópe peteĩ takuára oroguiguáva , oha'ã haġua pe táva tápia ha hokëguasukuéra. 16 Pe tavaguasu oguereko irundy akua (esquiná) ipukukue ha ipekue peteĩcha. Ha pe yvága rembiguái oha'ã pe tavaguasu pe takuára oroguiguávape ha ojohu 2.160 kilómetro ipuku; ipukukue, ipekue ha iyyvatekue peteĩcha. 17 Upéi oha'ã pe tavaguasu tápia, ha ojohu 67,70 métro (iyyvate), pe medída yvyariguakuéra oiporúva, péva pe yvága rembiguái oiporu avei. 18 Pe tavaguasu tápia ningo ojejapo ita vera sakã hovy kangývape (jáspe), ha pe tavaguasu ojejapo órogui , ojogua vídrio hepyetévape (cristálpe). 19 Pe tavaguasu tápia oguapy 12 itaguasu ári, ha pévape ġuarã ojeporu opaichagua ita vera: Pe itaguasu peteĩha, peteĩ ita vera sakã hovy kangy (jáspe), pe mokõiha peteĩ ita vera hovyũ (zafíro), pe mbohapyha peteĩ ita vera sakã para (calcedónia), pe irundyha peteĩ ita vera hovy (esmerálda), 20 pe 5-ha peteĩ ita vera pytã (sardónica), pe 6-ha peteĩ ita vera pytaũ ha morotĩ (sárdio), pe 7-ha peteĩ ita vera hovy sa'yju (crisolító), pe 8-ha peteĩ ita vera hovy kangy (berílio), pe 9-ha peteĩ ita vera sa'yju (topácio), pe 10-ha peteĩ ita vera sa'yjuvy ha hovy kangy (crisoprásio), pe 11-ha peteĩ ita vera sa'yjuvy (jacínto), pe 12-ha peteĩ ita vera sakã pytãu (amatísta). 21 Ha umi 12 táva rokëguasúpe ojejapo ita vera hepyetévagui (itakytãtĩ, pérta), peteĩta okëguasúpe ogueraha peteĩ ita vera hepyetéva. Ha pe tavaguasu cálle ojejapo órogui, vídrio hepyete resakãicha. 22 Ha pe tavaguasu ryepýpe ndahechái Ñanderuete rogaguasu, Ñanderuete, pe Ipu'akapáva voi ha pe Ovechara'y oikógui ipype, ha opyta pe táva Ñanderuete rogaguasu ramo. 23 Ha pe tavaguasu noikotevëi kuarahy térã jasy rehe ohesape haġua ipype, Ñanderuete reko jajaipa, ohesape ipype, ha péva ningo pe Ovecha Ra'y voihína. 24 Ha ipype umi tetãnguéra oguatáta hesapépe ha tetãnguéra ruvichakuéra ogueruva'erã upépe imba'e repyeta ha ipu'aka. 25 Umi táva rokëguasukuéra noñembotymo'ãi arakuépe, ha pyhare ndaiporimo'ávëima. 26 Ha tetãnguéra oguerúta ipype imimbikue ha imba'erepyeta. 27 Ha ndoikemo'ãi ipype mba'eve iky'áva, hembiape vaíva térã ijapúva, umi héra ojehaívante pe Ovechara'y tekovete rehegua kuatiañe'ẽmente oikéta ipype.

1 Upéi pe yvága rembiguái ohechauka chéve pe ysyry oporomoingovéva, hesakáva ita veráicha, osêva Ñanderuete ha Ovechara'y guapyhaguasúgui. 2 Pe tavaguasu mbytépe ha ysyry rembe'y mokõivévape oĩ pe yvyra oporomoingovéva, hi'a meméva 12 jevy, peteĩteĩ jasýpe, hi'a ha hoguekuéra omonguera tetãnguérape. 3 Upépe ndaiporivéima mba'eve oñemaldecipyréva . Ñanderuete ha pe Ovechara'y guapyhaguasu oĩ ipype, ha hembiguaikuéra oservíta ichupe. 4 Ha'ekuéra ohecháta hova, ha héra oĩta isyvakuéra rehe. 5 Upépe ndaiporimo'ávéma pyhare, ha natekotevêi tataindy, térã kuarahy resape rehe, Ñandejára Ñanderuete voi ohesapéta ichupekuéra heko jajaipa rupi, ha Ha'e oisãmbyhýta ára atyguasu guive ambue ára atyguasurãme. 6 Uperire pe yvága rembiguái he'i chéve: Ko'ã ñe'ẽ añete ha katuete oikopáta hekoitépe, ha Ñandejára Ñanderuete, umi proféta pytukuéra Jára, ohechauka ijyvága rembiguái rupi hembiguaikuérape umi mba'e ojehu pya'eva'eráva. 7 Peikuaa porãke, pya'e Che ajúta, (térã Che ajúta pe ára oñeha'ärö'ýre, Matéo 24,7 Lúcas 17,24). Ovy'aite pe iñe'ẽrendúva ko'ã profecía ko'áva rehe oĩva ko kuatione'ẽ kóvape. 8 Che ningo, Juan, ahendu ha ahecha ko'ã mba'e. Ha ahendu ha ahechapa rire ajeity pe yvága rembiguái py renondépe amomba'eguasú ha gua ichupe, ohechaukava'ekuégui chéve opaite ko'ã mba'e. 9 Ha'e katu he'i chéve: Anítei rejeity, che ningo tembiguáinte avei nendive ha ne hermanokuéra ha umi profetakuéra ndive, emomba'eguasú katu Ñanderuetepe. 10 Ha he'i chéve: Anítei reroñemi ko'ã profecía ko'áva oĩva ko kuatione'ẽme, hi'a guímagui pe ára ojehupa ha gua. 11 Upéramo upe hembiaipo vaíva tahembiaipo vaíve ohóvo, upe oñemongy'áva toñemongy'ave ohóvo, upe heko poráva taheko poráve ohóvo, upe heko potíva toñemboheko potíve ohóvo. 12 Cháke, Che aju pya'éta, ha Che ahepyme'eta peteĩteĩme hembiaipokue rehe. 13 Che ha'e pe " a " ha pe " zéta ", he'iséva pe tenondegua ha pe ipaha peguáva, pe ñepyrũ ha pe ipaha. 14 Ovy'aite umi ojohéiva ijao, ha ojaipáva hembiaipoukapykuéra (1 Juan 3,23), ha'ekuérante ho'úta pe yvyra'a oporomoingovévagui, ha'ekuérante oikéta pe tavaguasu rokẽ rupi. 15 Okápe katu opytáta umi jagua (umi oñemoíva Ñanderuete rehe hembiaipo vaiete rupi. Matéo 7,6), paje apohára, umi ojoguerekóva menda'ỹ rehe, umi oporojuka reíva, umi omomba'eguasúva jára ra'angápe, ha opaite ohayhúva ha oikóva japúpe. 16 Che, Hesu, amondo che yvága rembiguái aikuaauka ha gua peẽme, che iglesiayguakuérape umi mba'e oikova'eráva. Che ningo David rapo, ha iñemoñare, pe jasytata ojajái poráva ko'ējúvo. 17 Pe Pytu Porãmbáva ha Ovechara'y rembireko ningo he'i: Eju. Ha pe ohendúva te'i: Eju. Ha upe ijy'uhéiva tou, ha upe oipotávape oñeme'ẽ reíta ichupe pe tekove rehegua y reiete, te'i avei: Eju. 18 Che aikuaauka opaite ohendúvape ko'ã kuatione'ẽ profecía ha ha'ese: Oimeraẽ ombojo'apýva hi'ári, oĩva guive ko kuatione'ẽ kóvape, Ñanderuete ombojo'apýta hi'ári avei umi plága ojehaíva ko kuatione'ẽme, 19 ha oimeraẽ oipe'áva ñe'ẽ ko kuatione'ẽgui Ñanderuete oipe'áta avei héra pe tekovete kuatione'ẽgui ha pe távagui oñemboykéva Ñanderuetepe guarã, ojehai háicha ko kuatione'ẽ kóvape. 20 Pe oikuaaukapáva ko'ã mba'e, he'i: Néi, Che aju pya'e (térã pe hóra oñeha'ärö'ýva) Amen , eju ore Jára, Hesu Crísto. 21 Hesu Crísto py'aporã ha poriahuvereko toĩ opavave ndive.

Matthew 1

1 Kuatione'ẽ Jesucristo ypykue kuéra rehegua, ha'e David ha Abraham ñemoñare, 2 Abraham, Isaac ru; ha Isaac, Jacob ru; Jacob, Judá ha tyvýra kuéra ru; 3 Judá, Fares ha Zara ru, ha isy kuéra Tamar; Fares, Esrom ru; Esrom, Aram ru; 4 Aram, Aminadab ru; Aminadab, Naasón ru; Naasón, Salmón ru; 5 Salmón, Booz ru, ha Booz sy Rahab; Booz, Obed ru ha isy Rut; Obed, Isaí ru. 6 Isaí, rey David ru; ha rey David, Salomón ru, ha isy Urías rembirekore. 7 Salomón, Roboam ru; Roboam, Abías ru; Abías, Asa ru; 8 Asa, Josafat ru; Josafat, Joram ru; Joram, Uzías ru; 9 Uzías, Jotam ru; Jotam, Acáz ru; Acáz, Ezequías ru. 10 Ezequías, Manasés ru; Manasés, Amón ru; Amón, Josías ru. 11 Josías, Jeconías ha tyvýra kuéra ru, pe Israelita kuéra ojereraha ramo guare prisionero Babilóniape. 12 Uperire, onace Salatiel Jeconías ra'y, ha upéva Zorobabel ru. 13 Zorobabel, Abiud ru; Abiud, Eliaquim ru; Eliaquim, Azar ru. 14 Azar, Sadoc ru; Sadoc, Aquim ru; Aquim, Eliud ru; 15 Eliud, Eleazar ru; Eleazar, Matán ru; Matán, Jacob ru. 16 Jacob, José ru; ha José María ména; ha María, Jesús hérava Cristo, sy. 17 Upéicha jajuhu catorce ñemoñare Abraham guive David pepe, ha catorce David guive umi Israelita ojereraha ramo guare pepe Babilóniape, ha catorce pe ojereraha hague guive onace pepe pe Cristo. 18 Ñandejára Jesucristo onace ramo guare niko kóicha: María isy

ome'ě iñe'ě omenda haguã José rehe; ha oiko mboyve oñondive ojejuhu hyeguasú hague Espíritu Santo pu'aka rupi. 19 José, iména kuimba'e imarangatúva, nomoherakuã vaiséi ichupe, ha opoise mo'ante uvei ichugui, avave oikuaa'ỹ rehe. 20 Ha oñepy'amongeta jave upéva rehe, ojehechauka ichupe iképe peteĩ ángel Ñandejára remimbou ha he'i ichupe: --José, David ra'y, ani rekyhyje reru haguã Mariápe nendive ne rembireko ramo, pe mitã ha'e oguerékótava niko Espíritu Santoguĩte. 21 Ha'e imembyta ha rembohérata pe mitã JESÚS; ha'e osalvátaguĩ hetãmegua kuérape ipecádo kuéraguĩ. 22 Opa ko'ã mba'e ojeju va'ekue oiko haguã hekoitépe pe Ñandejára he'i va'ekue ñemoñe'ẽhára rupi; 23 Pe kuñatai imarã'ỹva hyeguasúta ha imemby kuimba'éta, ha pe imemby hérata Emanuel, he'iséva, Tupã Ñandejára ñanendive. 24 José opáyvo ojapo pe Ñandejára ángel he'i haguéicha ichupe, ha ogueru ondive hembireko Mariápe. 25 Opáichavo ndoikói hendive onace peve imemby pykue; ha ombohéra ichupe JESÚS.

Matthew 2

1 Jesús onace va'ekue pe ciudad Judea pegua Belén héravape, Rey Herodes tiémpope. Upéramo oguahẽ Jerusalénpe kuarahy resẽguio karai kuéra iñarandúva, 2 ha oporandu hikuái: --¿Mamópa oime pe mitã onace va'ekue Israelita kuéra ruvicha guasu? Rohecha niko kuarahy resẽme ijestrella, ha roju romomba'eguasú haguã ichupe. 3 Rey Herodes oikuaávo upéva ipy'atarovaite ha Jerusalengua kuéra avei. 4 Ha pe Rey ohenoikupa umi pa'i ruvicha kuérape ha Ñandejára ley rehe oporombo'évape ha oporandu ichupe kuéra mamópa onace vaerã ra'e pe Cristo. 5 Ha ha'e kuéra he'i ichupe: --Belén Judea peguápe; pe ñemoñe'ẽhára upéicha omoĩ va'ekue kuatia rehe he'i ramo: 6 Ha nde Belén Judea pegua, na ne michívéi mba'evéichavo upe tetã megua mburuvicha kuéra apytépe; osẽtaguĩ nde hegui peteĩ mburuvicha guasu oñangareko vaerã che retã Israel rehe. 7 Upérõ Herodes ohenoikupa ñemiháme umi karai arandu kuérape ha oporandu ichupe kuéra araka'etépa ojehechauka ra'e upe estrella. 8 Upérõ omondo ichupe kuéra Belénpe ha he'i ichupe kuéra: --Tapeho ha peporandu porã pe mitã rehe; ha pejuhu rire che momarandu, che avei aha haguã amomba'eguasú ichupe. 9 Ohendu rire pe rey ñe'ẽ, umi karai kuéra oje'ói. Ha pe estrella ohecha va'ekue hikuái kuarahy resẽvo, oho henonderã kuéra ha opyta pe mitã oiha ári. 10 Umi karai arandu ohechávo pe estrella ovy'a eterei; 11 ha oikévo pe ógape ohecha hikuái pe mitãme isy María ndive. Ha oñesũ ha omomba'eguasú pe mitãme, ha upéi oipe'a ikarameguã ha ome'ẽ ichupe óro, incienso, ha mirra. 12 Ha oñemomarandu rire iképe anive haguã oho Herodes rendápe, oje'ói jevy hikuái hetãme tape ambue rupi. 13 Oho rire umi karai arandu kuéra katu peteĩ ángel Ñandejára remimbou ojehechauka Josépe iképe ha he'i ichupe: --Epu'ã, eraha nendive pe mitã ha isýpe, ha pya'e tereho Egíptope, ha epyta upépe che romomarandu peve, Herodes ohekaukátaguĩ pe mitãme ojuka haguã. 14 Upérõ José opáy ha upe pyharépe voi ogueraha pe mitã ha isýpe Egíptope, 15 ha opyta hikuái upépe Herodes omano meve. Upéicha ojeju oiko haguã hekoitépe pe Ñandejára he'i va'ekue ñemoñe'ẽhára rupi, he'i ramo, "Egíptoguĩ ahenói va'ekue che Ra'yépe." 16 Ha Herodes ohechakuaávo umi karai ombotavy hague ichupe, ipochy eterei ha omondo ojukaupaka haguã mitã kuimba'e kuéra omboty'ỹva gueteri dos años oĩ va'ekue Belénpe ha ijerekuévo, he'i haguéicha ichupe umi karai arandu pe estrella rehe. 17 Upéicha oiko hekoitépe ñemoñe'ẽhára Jeremías omoĩ va'ekue kuatia rehe: 18 Oñehendu Ramáme tasẽ ha jahe'o soro; Raquel ojahe'óva imemby kuéra rehe, ha ndaikatúi iñangapyhy, omanombáma hague rehe. 19 Herodes omano rire katu, peteĩ Ñandejára ángel ojehechauka iképe Josépe, Egíptope, ha he'i ichupe: 20 --Epu'ã, eraha pe mitã ha isýpe ha tereho jevy Israélpe, omanóma umi ojukase va'ekue pe mitãme. 21 Upérõ José opu'ã ha ogueraha pe mitã ha isýpe Israélpe. 22 Ha José oikuaávo Arquelao oiha mburuvicha guasu ramo itúva Herodes rendaguépe okyhyje oho haguã upépe, ha oñemomandúguĩ iképe, oho Galiléape. 23 Ha oguahẽ rire upépe oho oiko pe ciudad Nazaret héravape. Upéva ojeju oiko haguã hekoitépe umi ñemoñe'ẽhára kuéra he'i va'ekue, pe mitã oñembohéra va'erãha Nazareno.

Matthew 3

1 Umiha árape Juan Bautista oñemoñe'ẽ oúvo pe Judea desierto ha rupi, 2 ha he'i: --Peñearrepentíke, hi'aguĩmaguĩ pe yvága pegua reino. 3 Ko Juan rehe niko ñemoñe'ẽhára Isaías oñe'ẽ va'ekue omoĩ ramo kuatia rehe kóicha: Oñehendu peteĩ osapukáiva desiértope: "Pemyatyrõ pe Ñandejára raperã, pejapo ichupe guarã tape

ikarẽ'ỹva." 4 Pe Juan ao camello raguekuẽgui, ha iku'a jopyha vakapĩgui, ha okaru tuku ha eĩra ka'aguy rehe. 5 Ha osẽ hendápe opa umi Jerusalén ha Judeaygua kuéra, ha Jordán ypy pegua kuéra ohendu haguã iñe'ẽ; 6 ha Juan obautiza ichupe kuéra río Jordánpe, omombe'u rire hikuái ipecádo kuéra. 7 Juan katu ohechávo heta fariseo ha saduceo kuéra ouha ojobautizauka haguã, he'i ichupe kuéra: -- ¡Peẽ mbói ñemoñare! ¿Mávapa he'i peẽme ikatúne haguã pekañy pe pochy guasu oñemo'aguĩvaguĩ? 8 Peikóke ojehechakuaa haguãicha pende rehe peñearrepenti hague añetehápe, 9 ha ani peje pende py'apýpe: "Oréko Abraham ra'y kuéra"; che ha'e peẽme, Tupã Ñandejára ikatuha ko'ã itágui jepe omopu'ã Abrahámpe ta'yrarã. 10 Hácha oĩma yvyra máta rapo rehe, ha opa yvyra máta hi'a porã'ỹva guive oñekytĩ ha oñemombóta tatápe. 11 Che niko añete pobautiza ýpe peñearrepenti hague rehe, pe oúva che rapykuéri katu pende bautizáta Espíritu Santo ha tatápe. Ha'e ko ipu'akaiteve che hegui, upéicha rupi chéve ndaijái isapatúnte jepe araha haguã ichupe. 12 Oguerekóma ipópe ikóga mboyvytuha omopotĩ haguã pe trigo ha oipe'a haguã ijapytégui kapi'i. Ombyatýta pe trigo iñongatuhápe, pe kapi'i katu ohapýta tata maramo ogue'ỹvape. 13 Upéramo Jesús osẽ Galiléagui ha ou río Jordánpe Juan rendápe ojobautizauka haguã ipo rupi. 14 Opáichavo iñepyrũrã Juan ndobautizaséi ichupe ha he'i Jesúspe: --Che uvei aikotevẽ nde che bautiza; ¿ha piko nde reju che rendápe? 15 Jesús katu he'i ichupe: --Marave ndoikói; iporãko jajapopa hekópe Tupã Ñandejára rembiapoukapy. Upémaramo Juan ojapo upéicha. 16 Jesús ojobautiza rire osẽ pe ýgui ha upévo ojepe'a pe yvága ha Jesús ohecha pe Ñandejára Espíritu peteĩ pykasúicha oúva oguejy hi'ári. 17 Upérõ oñehendu peteĩ ñe'ẽ yvágagui he'íva: --Kóva ha'e che Ra'y ahayhuetéva, che mbohoryetéva.

Matthew 4

1 Upéi pe Espíritu Santo ogueraha Jesúspe desiértope oipy'ara'ã haguã ichupe Aña. 2 Ha oayuna rire cuarenta días pukukue ára ha pyharépe, upéi iñembyahýi. 3 Pe Aña upérõ oñemboja Jesús rendápe oipy'ara'ã haguã ichupe ha he'i: --Nde ramo añete Tupã Ñandejára Ra'y, ere ko'ã itápe toiko ichugui kuéra pan. 4 Jesús katu ombohováĩ ichupe ha he'i: --Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'i: "Na pan rehe añaĩ oikove yvypóra kuéra; opa ñe'ẽ Tupã Ñandejára jurúgui osẽva rupi avei." 5 Upéi katu pe Aña ogueraha ichupe pe santa ciudad Jerusalénpe ha ohupi ichupe pe tupao ijyvatevehápe 6 ha he'i ichupe: --Nde ramo añete Tupã Ñandejára Ra'y, ejeity yvýpe, pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe niko he'i: Tupã Ñandejára he'i vaerã hi'ángel kuérape oñangareko haguã nde rehe ha he'i avei: ipópe kuéra nde rupi vaerã ani haguã reñepysanga ita rehe. 7 Jesús katu ombohováĩ jevy ichupe ha he'i: --Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'i avei: "Ani reipy'ara'ã nde Jára Tupãme." 8 Pe Aña ogueraha jevy ichupe peteĩ cerro ijyvate etereíva ári, ha ohechauka ichupe opa tetã nguéra yvy arigua, ha umi mba'e porãita ipypegua; 9 ha he'i ichupe: --Che ame'ẽmbáta ndéve opa ko'ã mba'e, reñesũ ramo che renondépe ha che momba'eguasú. 10 Jesús katu he'i ichupe: --Ejeĩ ko'águi, Satanás, Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'i: "Nde Jára Tupã renondépe reñesũ vaerã ha ichupe añoite reservi vaerã." 11 Upémaramo pe Aña oheja ichupe, ha oguahẽ Jesús rendápe ángel kuéra oservi haguã ichupe. 12 Jesús ohendu vove Juan ho'a hague cárcelpe, oho jevy Galiléape. 13 Oheja Nazaret ha oho opyta Capernaúme, upéva peteĩ ciudad oĩva peteĩ lago rembe'ýpe, Zabulón ha Neftalí ypýpe. 14 Upéva ojehu oiko haguã hekoitépe pe ñemoñe'ẽhára Isaías omoĩ va'ekue kuatia rehe he'i ramo: 15 Zabulón ha Neftalí, oĩva ý guasu rape kotyo, río Jordán mboypýri, Galilea umi tetã ambuegua kuéra oikohápe. 16 Umi gente oĩ va'ekue pytũnguýpe ohecha tesape tuicháva tesapeha peteĩ ohesape umi oikóvape ñemano ã renda rupi. 17 Upete guive Jesús oñepyrũ oñemoñe'ẽ ha he'i: -- Peñearrepentíke, hi'aguĩmagui Ñandejára reino. 18 Ha Jesús uguata jave oikóvo pe Galilea pegua lago rembe'y rupi, ohecha mokõi ojoryvýpe, Simón hérava avei Pedro ha Andréspe, oitýva hikuái ired ýpe, ha'e kuéra niko pira renohẽhára. 19 Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --Peju che moirũ, ha che ajapóta pende hegui kuimba'e renohẽhára. 20 Upévove oheja hikuái ired kuéra, ha oho hendive. 21 Upéi Jesús ohasa tenondeve ha ohecha mokõi ojoryvy ambuépe, Jacobo ha Juan, Zebedeo ra'y kuéra, oĩ jave bárcope túva ndive, omyatyrõ hikuái ired kuéra. Jesús ohenói ichupe kuéra, 22 ha upévove oheja hikuái pe barco ha túvape ha omoirũ Jesúspe. 23 Jesús oho Galilea jerekuévo ha oporombo'e umi Israelita sinagoga kuéra rupi, omoherakuã pe evangelio Tupã Ñandejára reino rehegua, ha oporomonguera opaichagua mba'asy ha mba'e vaĩgui. 24 Ha herakuã opa rupi Síriape, ha ojereru ichupe opaichagua hasýva, ha oguerekóva opaichagua mba'asy ha tasy, ha umi

mba'epochy poguýpe oikóva ha itarováva ha ijapáva. Ha Jesús omonguerapa. 25 Oho hapykuéri genteta, Galiléagui, Decápolis rupígui, Jerusaléngui, Judea rupígui, ha Jordán mboypýrigui.

Matthew 5

1 Ohechávo Jesús pe genteta, ojupi cérrope ha oguapy. Upéramo hemimbo'e kuéra oñembyaty ijerekuévo, 2 ha Jesús oñepyrũ ombo'e ichupe kuéra, kóicha: 3 --Ovy'a vaerã umi ohechakuaáva iporiahuha ijespíritupe, imba'e kuéra rehe pe yvága pegua reino. 4 'Ovy'a vaerã umi imba'embyasyva, Tupã Ñandejára voi ombopy'aguapy vaerã rehe ichupe kuéra. 5 'Ovy'a vaerã umi ijejapo'ýva, imba'e kuéra vaerã rehe ko yvy. 6 'Ovy'a vaerã umi ipy'a ñembyahýiva ha ijyuhéiva teko marangatu rehe, ha'e kuéra hyvatã vaerã rehe. 7 'Ovy'a vaerã umi py'aporiahuverekóva, ojeporiahuvereco vaerã rehe ichupe kuéra. 8 'Ovy'a vaerã umi icorazõ potíva, ha'e kuéra ohecha vaerã rehe Tupã Ñandejárape. 9 'Ovy'a vaerã umi oporomoingo poráva, oñembohéra vaerã rehe ichupe kuéra Tupã Ñandejára ra'y. 10 'Ovy'a vaerã umi ohasa asýva, ojepersegúva pe hekopetegua rehehápe, imba'e kuéra rehe pe yvága pegua reino. 11 'Pevy'a vaerã pejeja'o ha pejepersegui ha oje'e rei ramo pende rehe opa mba'e vai che rehehápe. 12 Pevy'áke ha pende roryke, oñeme'ẽ va'erãha rehe peẽme premio tuicháva yvágape; upéicha avei ojepersegui va'ekue umi ñemoñe'ẽhára pene mboyve guare. 13 'Peẽko jukýicha ko yvy ári. Pe juky oñembo'ay ramo ¿pa mba'épe oñemohe'ẽ jevýne? Naiporãvéima mba'everã; oñemombo ha oñepyrũ haguã hese mante. 14 'Peẽko tesapeha ko yvy ári. Peteĩ ciudad oĩva cerro ári ndaikatúi oñemi. 15 Noñemyendýi lámpara oñemoĩ haguã mba'yrũ guýpe, oñemoĩ yvate uvei, ohesape haguã umi ogayguápe. 16 Upéicha avei tapehesape peẽ yvypóra renondépe, ohecha haguã pe pene rembiapo porãngue, ha tomomba'eguasú pende Rúpe oĩva yvágape. 17 'Aníke peimo'ã che aju hague amboyke haguã pe Moisés ley terã umi ñemoñe'ẽhára ombo'e va'ekue; che ndajúi amboykévo, ajapopa haguã hekópente uvei. 18 Añete ha'e peẽme, ohasa mboyve pe yvága ha pe yvy, ndojepe'a mo'ãiha mba'evete, peteĩ punto terã peteĩ letra sa'imi jepe pe léygui, oikopa peve hekópe. 19 Upéva rehe upe omboykéva pe Ñandejára rembiapoukapy michívéva jepe ha oporombo'éva upéicha ojejapo haguã, ojerereko vaerã michívéva ramo pe yvága pegua réinope. Upe ojapóva ha oporombo'éva hekópe upéicha ojejapo haguã katu ojerereko vaerã tuicháva ramo pe yvága pegua réinope. 20 Che ha'e peẽme na imarangatuvéi ramo pe pende reko umi fariseo ha escriba kuéra rekógui, peẽ ndaikatu mo'ãiha peike pe yvága pegua réinope. 21 'Peẽ peikuaa pe oje'e va'ekue umi yma guarépe: "Ani reporojuka; pe oporojukáva ojejuzga vaerã." 22 Che katu ha'e peẽme, oimeraéva ipochy vaíva jepe hapicha ndive ojejuzga vaerã. Oime ramo he'íva ñe'ẽ vai hapichápe ojejuzga vaerã concilio renondépe, ha he'i ramo ichupe, "Nde výro" oĩma ho'a haguãicha Aña retã ratápe. 23 'Upéva rehe reru ramo ne remime'ẽmby altárpe ha upépe ne mandu'a ramo nde rapicha ipy'a vaiha nendive, 24 eheja pe ne remime'ẽmbyé altar renondépe, ha tereho nde rapicha rendápe eiko porã jevy raẽ hendive. Upéi katu eju jevy pe altárpe ha eme'ẽ pe ne remime'ẽmby. 25 'Oime ramo ne moguahéséva juzgádope, eñeha'ã eiko porã jevy hendive tape rehe ani haguã ne me'ẽ juez pópe, ha pe juez ne me'ẽ policíaape ha reñemondo cárcelpe. 26 Añetehápe ha'e ndéve, neresẽi chéne haguã upégui repagapa peve pe redebéva. 27 'Peẽ peikuaa va'ekue pe oje'e va'ekue umi yma guarépe: "Ani remongy'a mendare." 28 Che katu ha'e peẽme, oimeraéva oma'éva kuña rehe ha oguerekoséva ichupe, upéva oikóma hendive ipy'apýpe. 29 'Nde resa akatúa ne mbopecáta ramo enohẽ ha emombo mombyry, iporãve oñehundi ramo peteĩ nde rete rehegua ha ani rejeity Aña retãme nde rete reheve oĩ háicha. 30 Ha nde po akatúa ramo pe ne mbopecátava katu eikytĩ ha emombo mombyry, iporãve oñehundi ramo peteĩ nde rete rehegua ha ani rejeity Aña retãme nde rete reheve oĩ háicha. 31 'Oje'e va'ekue avei: "Oimeraéva opoíva hembirekógui, ome'ẽ vaerã ichupe mendare jepoi rehegua kuatia." 32 Che katu ha'e peẽme, peteĩ kuimba'e opoi ramo hembirekógui, omuakarati'ỹ rehe ichupe, ombyaiuka ichupe pe imendare, ha pe omendáva pe ipoi pyre rehe, upéva avei ombyai imenda. 33 'Peikuaa avei pe oje'e va'ekue yma guare kuérape: "Ani nderejapoiche pe ere va'ekue Ñandejára renondépe juramento reheve." 34 Che katu ha'e peẽme, ani haguã pejura mba'evécharamo, ani pejura yvága rehe, upéva Ñandejára trono renda, 35 terã yvy rehe, upéva ipy renda, terã Jerusalén rehe, upéva mburuvicha guasu ciudad. 36 Ani avei rejura ne akã rehe, ndaikatúigui remomorotĩ terã remohu peteĩ ne akã rague jepe. 37 Peje uvei "hẽe", terã "ahániri"; pemoivéva upévape ivaíma. 38 'Peikuaa pe oje'e va'ekue: "Tesa, tesa rekovia, ha tái, tái rekovia." 39 Che katu ha'e peẽme: Ani peñemoĩ pe ojapo

vaíva rehe; pe ne nupávape nde rova yke akatúape, emoĩ nde rova yke ambue avei. 40 Oime ramo nde rerahaséva juez renondépe oipe'aségui nde hegui ne camisa, eheja togueraha avei nde sacco. 41 Oime ramo oguerahaukaséva ndéve mba'e pohýi una legua, eraha ichupe dos leguas. 42 Pe ojeruréva ndévepe eme'ẽ, ha ani reme'ẽ nde atukupe pe oiporuséva nde heguípe. 43 'Peikuaa avei pe oje'e va'ekue: "Rehayhu vaerã pe nde rayhúvape ha na nde a'etí vaerã pe nde rayhu'ýva rehe." 44 Che katu ha'e peẽme: Pehayhu umi ndaija'éivape pende rehe, ha peñembo'e umi pende perseguíva rehe, 45 peiko haguã pende Ru yvágape oíva ra'y ramo: ha'e niko omosẽ ikuarahy iñañáva ha imarangatúva peguarã, ha omongy imarangatúva ha imarangatu'ýva peguarã. 46 Peẽ pehayhu ramo umi pende rayhúvapente, ¿piko mba'e oñembuekoviáta peẽme upéva rehe? ¿Ndojapói piko upéicha avei umi impuesto cobraha kuéra? 47 Ha pemomaitei ramo umi pende rehegua kuérapente, ¿piko mba'e oime iporávéva pejapóva? Umi Tupã Ñandejárape oikuaa'ýva jepe niko ojapo upéicha. 48 Peẽ pende py'aporãiteve vaerã, pe pende Ru yvága pegua ipy'aporã háicha avei.

Matthew 6

1 'Aníke pejapo pene rembiapo porã yvypóra kuéra renondépe pejechauka haguã ichupe kuéra. Upéicha pejapo ramo pende Ru oíva yvágape nombuekoviái chéne peẽme mba'evépe. 2 Upéva rehe reipytyvõ ramo umi oikotevẽvape, ani remoherakuã opavavépe, ojapo háicha umi hova mokõiva sinagógape ha calle rupi. Upéva ojapo oñeñe'ẽ porã haguã hese kuéra. Che katu añetehápe ha'e peẽme upéichape oñembyekoviamaha ichupe kuéra. 3 Nde katu oime ramo reme'ẽva umi oikotevẽvape, ani oikuaa pe nde rapicha rehayhuvéva jepe, 4 eme'ẽuvei ñemiháme. Upéicharamo nde Ru ohecháva pe rejapóva ñemiháme ombyekovia vaerã ndéve opavave rovake. 5 'Ha peñembo'e jave, ani umi hova mokõivaicha, oñembo'eséva ñembo'yhápe sinagoga kuéra ha calle esquina rupi ojehechauka haguã opavavépe. Añete ha'e peẽme, upéichape oñembyekoviamaha ichupe kuéra. 6 Nde katu, reñembo'éta ramo, eike nde kotýpe, emboty ne rokẽ, ha eñembo'e nde Ru oívape nendive ne añoháme. Ha nde Ru ohecháva pe rejapóva ne añoháme, ombyekovia vaerã ndéve opavave rovake. 7 'Ha peñembo'e jave ani pene ñe'ẽ heta rei, umi Tupã Ñandejárape oikuaa'ývaicha, oímo'áva iñe'ẽ hetágui Tupã Ñandejára ohendutaha ichupe kuéra. 8 Aníkena peẽ ha'e kuéraichatei, pende Ru niko oikuaáma pe peikotevẽva, peẽ pejerure mboyve ichupe. 9 Upéva rehe peñembo'e peẽ kóicha: Ore Ru reiméva yvágape, toñemomarangatu nde réra. 10 Tou ne reino, tojejapo ne rembipota yvy ári yvága peguáicha. 11 Eme'ẽ oréve ore rembi'urã ko ára peguarã. 12 Ore perdona ore rembiapo vaikue rehe, ore roperdona háicha avei umi ojapo vaívape ore rehe. 13 Ani reheja roñepy'ara'ã, ore pe'a uvei pe ivaívagui. Ne mba'e niko pe reino, ha pe pu'aka, ha pe gloria tapia guarã. Amén. 14 'Peẽ peperdona ramo umi ojapo vaívape pende rehe, pende Ru oíva yvágape pene perdona vaerã avei, 15 peperdona'ý ramo umi ojapo vaívape pende rehe katu, pende Ru oíva yvágape na pene perdonái chéne pende pecado kuéra rehe. 16 'Ha peayuna jave, ani peñembohovasy umi hova mokõivaicha; ha'e kuéra niko ojapo upéicha ojehechauka haguã oayunaha. Añete ha'e peẽme, upéichape oñembyekoviamaha ichupe kuéra. 17 Nde katu reayuna jave, ejovahéi ha eñakãkarãi, 18 ani haguã avave ohechakuaa reayunaha reína. Nde Ru año ohecháva pe ne añoháme rejapóva, ohechakuaa vaerã; ha ombyekovia vaerã ndéve opavave rovake. 19 'Ani pembyaty mba'eta ko yvy ári, ao raso ombyaipahápe, ha mba'e kuéra itujuhápe ha mondaha kuéra oikehápe omonda haguã. 20 Pembyaty uvei mba'eta yvágape, ao raso ombyai'ýháme ha mba'e kuéra ituju'ýháme ha mondaha kuéra oíke'ýháme omonda haguã. 21 Pe pene mba'eta oíháme, upépe avei oĩ vaerã pene corazõ. 22 'Pe nde rete resapeha, niko nde resa, upéicharamo nde resa iporã ramo, ojehesapepa vaerã nde rete. 23 Nde resa vai ramo katu, nde rete iñypytũba vaerã. Ha iñypytũ ramo pe tesape nde pypegua, tuichaiteve vaerã pe pytũ. 24 'Avave ndaikatúi ojejokuaiuka mokõi járape, nda ija'éine peteĩ rehe, ha ohayhúne pe ambuépe, terã ombojeroviáne peteĩme ha omomarãne pe ambuépe. Ndaikatúi pembojerovia Ñandejárape ha mba'etápe avei. 25 'Upéva rehe ha'e peẽme, ani pejepy'apy pende rekove rehe, pene rembi'urã rehe, terã pey'u vaerã rehe, terã pende rete rehe mba'épa pemondéta. ¿Na mba'eguasuvépa ñande rekove pe tembi'úgui, ha ñande rete aógui? 26 Pema'ẽ umi guyra ovevéva rehe, noñemitýi, nomono'õi, ha nombyatýi oñeñongatuhápe, opáichavo, pende Ru yvága pegua omongaru ichupe kuéra. Peẽ niko mba'eguasuve ichugui kuéra. 27 ¿Mávapa peẽ kuérava ojepy'apyve ramo jepe, ikatúne ombojuapy medio metro ipukukuépe? 28 'Ha ¿mba'érehapa pejepy'apy pende ao rehe? Pema'ẽ umi

yvoty ñumegua rehe, mba'éichapa okakuaa, nomba'apói ha noipovái, 29 opáichavo, ha'e peême, Rey Salomón jepe opa ijeguaka reheve noñemondéi hague peteíva ha'e kuéraicha. 30 Ha Tupã Ñandejára upéicha omunde ramo pe ka'avo ko'ãga oíva ñúme ha ko'ëramo ojehapýva tatakúape, ¡peēmema katu pene monde vaerã kuimba'e jerovia'i! 31 Upéva rehe, ani pejepy'apy ha peje: “¿Mba'épa ja'úta? terã ¿mba'épa ñamboy'úta? terã ¿mba'épa ñamondéta?” 32 Ko'ã mba'e rehe niko oheka yvypóra kuéra, peẽ katu pereko pende Ru yvága pegua oikuaáva mba'épa peikotevẽ. 33 Peheka raẽ pe Tupã Ñandejára reino ha pe teko marangatu ha'e oipotáva, ha upéi oñeme'ẽ vaerã avei peême opa ko'ã mba'e. 34 Upéva rehe ani pejepy'apy ko'ëramo guarã rehe, ko'ëramo niko oĩ vaerã ambue jepy'apyrã kuéra. Ára peteĩ teĩ niko oguereko ijepy'apy tee tee.

Matthew 7

1 'Ani peporojuzga, ani haguã pejejuzga. 2 Pe peẽ peporojuzga háicha pejejuzga jevy vaerã; ha pe medida peiporúva pende rapicha rehe, ojeporu jevy vaerã pende rehe. 3 ¿Mba'éicha piko rema'ẽ pe yvyra ku'ikue oíva nde ryvy resápe rehe, ha nerema'ẽi pe yvyra poguasú nde resápe oíva rehe? 4 Terã ¿mba'éicha piko eréta nde ryvýpe: “Eheja taipe'a ndéve pe yvyra ku'i oíva nde resápe” nde voi rereko ramo peteĩ yvyra poguasú nde resápe? 5 ¡Tekove rova mokõi! Eipe'a raëna pe yvyra poguasú nde reságui, ha upéi katu ikatúta rehecha porã reipe'a haguã pe yvyra ku'i nde ryvy reságui. 6 'Ani peme'ẽ umi mba'e marangatu jaguápe, aníntemo ojere ha pene mondyryrypa, ha ani peity pende perla kuéra kure renondépe, aníntemo opyrũmba rei hese kuéra. 7 'Pejerure ha oñeme'ẽ vaerã peême: peheka ha pejuhu vaerã, pembota okẽme ha ojepe'a vaerã peême. 8 Pe ojerurévape oñeme'ẽ vaerã, pe ohekáva ojuhu vaerã, ha pe ombotávape ojepe'a vaerã. 9 '¿Mávapa peẽ kuérava, ta'yra ojerure ramo pan, ome'ẽne ichupe ita? 10 terã ojerure ramo pira ¿ome'ẽne ichupe mbói? 11 Peẽ pene ñañáva peme'ẽkuua ramo mba'e iporáva pende ra'y kuérape, pende Ru yvága peguáma katu ome'ẽ vaerã mba'e iporáva umi ojerurévape ichupe. 12 'Upéva rehe, opa peipotáva ojejapo pende rehe, jejapo avei peẽ pende rapicha kuéra rehe; upéicha niko he'i pe Moisés ley ha ñemoñe'ẽhára kuéra kuatiañe'ẽme. 13 'Peike pe okẽ pychi'i rupi, ipýgui pe okẽ ha pe tape ohóva Aña retãme, ha heta umi upérupi oikéva. 14 Pe okẽ ohóvape pe tekove ha'etévape katu ipychi'i, ha pe tape ipy'i, ha mbovy umi ojuhúva upe okẽ. 15 'Peñeñangarekóke umi ñemoñe'ẽhára japúgui, oúva pene rendápe ovecháicha, ipy'apýpe katu aguara ñarõicha. 16 Hembiapokue rehe peikuaa vaerã ichupe kuéra. Ndojepo'ói parral ñuatĩ mátagui terã higo kapi'atĩgui. 17 Upéicha opa yvyra porã hi'a porã, ha pe yvyra vai katu hi'a vai. 18 Ndaikatúi pe yvyra porã hi'a vaívo terã pe yvyra vai hi'a porávo. 19 Opa yvyra ndahi'a poráiva oñekytĩ ha oñemombo tatápe. 20 Upéicha avei peẽ peikuaa vaerã umi ñemoñe'ẽhára japúpe hembiapokue rehe. 21 'Nda opái he'íva chéve: “Che jára, che jára”, oíke vaerã pe yvága pegua réinope, umi ojapóva che Ru yvága pegua rembipota mante. 22 Oguahẽvo upe ára heta he'i vaerã chéve, “Che jára, che jára, nde rerape roñemoñe'ẽ va'ekue, ha nde rerape romosẽ va'ekue mba'epochy, ha nde rerape rojapo va'ekue heta milagro.” 23 Upéramo ha'e vaerã ichupe kuéra: “Araka'eve ndapoikuaái va'ekue, pejei ko'águi peẽ mba'e vai apoha.” 24 'Upéva rehe oimeraẽva ohendúva ko'ã che ñe'ẽ, ha ojapóva hekópe, ojogua ku kuimba'e iñakãporávape, ojogapóva ita ári. 25 Ha oky, ha okakuaa umi ý syry, ha oipeju yvytu, ha ojapipa pe óga; ha upéicharamo jepe ndo'áiri, oñemboguapýgui ita ári. 26 Ha opa umi ohendúva ko'ã che ñe'ẽ ha ndojapóiva hekópe katu, ojogua ku tekove tavýpe omopu'ã va'ekue hóga vvyku'i ári; 27 ha oky ha okakuaa umi ý syry, ha oipeju yvytu ha ojapipa pe óga ha ho'a oñembyaipa. 28 Jesús he'ípa rire ko'ã mba'e, umi gente ohecharamo joaite pe hemimbo'e, 29 oporombo'égui peteĩ oguerekóva autoridáicha, ha ndaha'éi umi escriba kuéraicha.

Matthew 8

1 Jesús oguejy rire pe cérrogui, heta gente oho hapykuéri. 2 Ha oñemboja hendápe peteĩ kuimba'e iléprava, ha oñesũ henondépe ha he'i ichupe: --Karai, che monguerase ramo niko ikatu che monguera. 3 Upérõ Jesús opoko hese ha he'i: -- Romonguerase. Ekuera. Ha upéva he'ipávo, pe ilépra va'ekue okuera pe imba'asýgui. 4 Ha Jesús he'i ichupe: --Ma'ẽ, aníke remombe'u avavépe; tereho uvei ejehechauka pa'ípe, ha eme'ẽ Ñandejárape pe Moisés he'i va'ekue oñeme'ẽ va'erãha, ojehecha haguã rekueramaha. 5 Oikévo Jesús pe ciudad Capernaum héravape, peteĩ capitán romaygua oñemboja hendápe, ojerure ichupe 6 ha he'i: --

Karai, che rembiguái niko oime ógape ijapa ha oñeno hasy ete. 7 Jesús he'i ichupe: --Che aháta amonguera. 8 Pe capitán katu he'i: --Karai, che namereceí nde reike che rógape; eréntena toiko ha pe che rembiguái okueráta. 9 Che voi niko aime mburuvicha poguýpe, ha areko avei che poguypegua. Ha ha'e ramo peteĩme toho, oho, ha ha'e ramo ambuépe, tou, ou; ha oime ramo ajapoukáva che rembijokuái, ojapo. 10 Jesús ohendúvo upéva, ohecharamoite ha he'i umi hendive ohóvape: --Añete ha'e peẽme, Israelgua kuéra apytépe jepe ndajuhúí hague péicha ojeroviáva. 11 Ha'e peẽme, heta ou va'erãha kuarahy resẽguio ha kuarahy reikẽguio ha oguapy vaerã mesápe Abraham, Isaac ha Jacob ndive pe yvága pegua réinope; 12 umi oĩ vaerã mo'ã pe réinope katu oñemosẽ vaerã okápe pytũnguýpe, ha upépe ojahe'o vaerã ha opururũ vaerã hãí nguéra. 13 Upérõ Jesús he'i pe capitánpe: --Tereho nde rógape, ha upe rerovia haguéicha toiko ndéve. Ha upevovete okuera pe hembiguái. 14 Jesús oho Pedro rógape ha ohecha Pedro rembireko sýpe oñeno tupápe akãnundu reheve. 15 Ha opoko ipo rehe ha oheja ichupe pe akãnundu, ha upévo opu'ã oservi ichupe. 16 Ha pyharéma ramo ogueru hikuái Jesús rendápe heta oikóva mba'epochy poguýpe; ha iñe'ẽme Jesús omosẽ umi mba'epochýpe ha omonguerapa umi hasývape. 17 Kóicha ojehu, oiko haguã hekópe pe ñemoñe'ẽhára Isaías kuatiañe'ẽ he'íva: "Ha'ete voi ojapyhy ñane kangykue ha ogueraha ho'ári ñane mba'asy." 18 Ohechávo Jesús umi genteta ijerekuévo, he'i ohasa haguã pe lago mboypýri. 19 Ha peteĩva umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva oñemboja Jesús rendápe ha he'i ichupe: --Mbo'ehára, romoirũta mamó rehohápe. 20 Jesús katu he'i ichupe: --Aguara kuéra oguereko ikeha, ha guyra kuéra oguereko hupa, che kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári katu ndarekói mamópa amombytu'u haguã che akã. 21 Ambue hemimbo'éva katu he'i ichupe: --Che Jára, che rejána taha raẽ tañotý che rúpe. 22 Jesús katu he'i ichupe: --Ejũnte che moirũ, ha eheja umi omanóva toñotý umi omanóvape. 23 Ha upéi Jesús ojupibárcope, ha hemimbo'e kuéra oho hendive. 24 Ha sapy'ánte opu'ã pe lágope peteĩ yvytu neratáva ha pe ý pochy oikepa pe bárcope. Jesús katu oke upe jave. 25 Upérõ hemimbo'e kuéra omombáy ichupe ha he'i: --¡Ore Jára, ore salvamína! ¡Ja'yguy niko ñaína! 26 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko pekyhyje ete?, ¡pejerovia'i eterei niko! Upévove opu'ã Jesús ha okorói pe yvytu ha pe ýpe, ha opi pe yvytu ha oguapy pe ý. 27 Ha umi kuimba'e ohecharamoite ha he'i hikuái: --¿Mba'eichagua kuimba'e piko kóva, yvytu ha ý pochy jepe ojapóva iñe'ẽ? 28 Oguahẽ rire Jesús pe lago mboypýri, Gadaraygua retãme, mokõi kuimba'e osẽ cementériogui ha ou ohuvaitĩ ichupe. Umi kuimba'e kuéra oikóva mba'epochy poguýpe ha ipochy etereígui avave ndaikatúvai ohasa upe tape rupi. 29 Ha osapukái hatã hikuái he'ívo: --¿Mba'épa rereko orendive Jesús, Tupã Ñandejára Ra'y? ¿Rejúpa ko'ápe ore myangekóivo ore ára guahẽ mboyve? 30 Ha na mombyrýi upégui heta kure okaru hína, 31 ha umi mba'epochy ojerure Jesúspe, ha he'i: --Ore mosẽ ramo, na ore reja toroike umi kure kuéra rete pýpe. 32 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Tapeho. Ha umi mba'epochy osẽ ha oike umi kure rete pýpe, ha hetakuére ojeitypa yvatégui ýpe ha ojahogapa hikuái. 33 Umi kure rerekua katu ohetomondýi ha oho meme hikuái pe ciudadpe, ha omombe'u ko'ã mba'e, ha pe ojehu va'ekue umi kuimba'e mba'epochy poguýpe oiko va'ekuépe. 34 Upévo osẽmba upe ciudad pegua kuéra Jesús ruvaitívo ha ohechávo ojerure hikuái ichupe oho haguã hetã nguéragui.

Matthew 9

1 Upémaramo Jesús ojupi peteĩ bárcope ha ohasa pe lago mboypýri ha oguahẽ ipuéblope. 2 Upépe ojereru ichupe tupápe peteĩ ijapáva. Ha ohechávo Jesús ha'e kuéra ojeroviahá hese he'i pe hasývape: --Evy'áke che ra'y, nde pecado kuéra oñeperdonáma. 3 Upéramo oime umi oporombo'éva Ñandejára ley rehe oĩ va'ekue upépe, he'íva ipy'apýpe: "Ko kuimba'e niko he'i he'i'ỹ vaerã." 4 Ha Jesús oikuaágui upe he'íva hikuái ipy'apýpe kuéra, he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko peñepy'amongeta vaiete? 5 ¿Mba'épa nda hasyive ja'e ko kuimba'épe: "Nde pecado kuéra oñeperdonáma", terãpa ja'e: "Epu'ã ha eguata"? 6 Ahechaukáta peẽme, che kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári arekoha autoridad ko yvy ári aperdona haguã pecado kuéra. Ha upévo he'i pe ijapávape: --Epu'ã, ehupi nde rupa ha tereho nde rógape. 7 Upérõ pe ijapa va'ekue opu'ã ha oho hógape. 8 Umi gente ohechávo upéva okyhyje, ha omomba'eguas Tupã Ñandejárape ome'ẽ haguére pu'aka tuichaitéva yvypóra kuérape. 9 Jesús oho upégui ha ohasakuévo ohecha peteĩ kuimba'e hérava Mateo oguapýva hína impuesto ocobrahápe, ha he'i ichupe: --Eju che moirũ. Upévo Mateo opu'ã ha oho hendive. 10 Ha oguapy jave Jesús mesápe Mateo rógape, ou heta impuesto cobraha ha ambue pecador kuéra oguahẽ avei ha oguapy mesápe Jesús ha

hemimbo'e kuéra ndive. 11 Fariseo kuéra katu ohechávo upéva, he'i Jesús remimbo'e kuérape: --¿Mba'éicha rupi piko pene mbo'ehára oguapy okaru impuesto cobraha ha pecador kuéra ndive? 12 Jesús ohendúvo upéva he'i ichupe kuéra: -- Hesáiva noikotevéi médico rehe, umi hasývante. 13 Tapeho ha peikuaa mba'épa he'ise ko ñe'ë: "Che aipota peporoporiahuvareko, ndaha'etí mymba ñekuave'ëmbyre ojejuka vaerã." Che ndajúi ahenóivo umi imarangatúvape, pecador kuéra renóivonte aju oñearrepenti haguã. 14 Upérõ Juan Bautista remimbo'e kuéra ou Jesús rendápe ha oporandu ichupe: --¿Mba'érehe piko ore ha fariseo kuéra roayuna heta jevy, ha ne remimbo'e kuéra katu noayunái? 15 Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Ikatu piko oñemonde hu umi oñeconvidáva mendahápe, pe menarã oĩ aja hendive kuéra? Opáichavo, oguahẽ vaerã ára ipore'ývo pe menarã, ha upérõ katu oayuna vaerã. 16 'Avave nombovyvíi ao pesengue pyahu ao tuja rehe; pe ipyahúva omuatãne pe ao tujápe ha omondoro tuichavéne. 17 Ha noñembohyrúi vino pyahu vakapi tujápe; upéicha ojejapo ramo umi vakapi osoróne ha oñehundíne pe vino ha umi vakapi kuéra. Upéva rehe oñembohyru vaerã vino pyahu vakapi pyahúpe, ha upéicha oiko aréne mokõivéva oñembyai'ý rehe. 18 Jesús he'i aja ichupe kuéra ko'ã mba'e, oguahẽ peteĩ sinagoga pegua mburuvicha ha oñesũ henondépe, ha he'i ichupe: -- Omano ramoite niko che rajy; ejúna emoĩmi nde po hi'ári toikove jevy. 19 Ha Jesús opu'ã ha oho hendive, ha omoirũ ichupe hemimbo'e kuéra. 20 Ha umi gente apytépe oĩ peteĩ kuña hasýva tuguy guasúgui ojapóma doce años. Ha'e oñemboja Jesús rendápe hapykuéguio ha opoko ijao rehe, 21 he'ígui ipy'apýpe: "Apoko ramo ijao rehente jepe, akueráta." 22 Jesús katu oñembojere ha ohechávo pe kuñame, he'i ichupe: --Evy'áke, che rajy. Rejerovia hague rehe rekueráma. Ha upevovete pe kuña okuera. 23 Oguahẽma ramo Jesús pe mburuvicha rógape ha ohecha umi mimby mbopuha ha genteta ojahe'óva, 24 he'i ichupe kuéra: --Pesẽmba ko'águi, ko mitã kuña ko nomanói, okénte hína. Ha oñembohory hikuái hese. 25 Ha omosẽmba rire umi géntepe, Jesús oike pe mitã kuña oihápe, ojapyhy ipógui ha upévo ha'e opu'ã. 26 Ha oñemoherakuã opa rupi ijerekuévo pe ojehe va'ekue. 27 Jesús ohasávo upégui, ou hapykuéri mokõi ciego osapukáiva: --¿Ore poriahuverekomína, nde David ra'y! 28 Ha oike rire Jesús ógape, oguahẽ hendápe umi ciego ha ha'e oporandu ichupe kuéra: --¿Peroviápa peẽ ikatuha ajapo upéva? Ha'ekuéra he'i: --Roguerovia, Karai. 29 Upévo Jesús opoko hesa kuéra rehe ha he'i ichupe kuéra: --Toiko upe peẽ perovia háicha. 30 Ha okuera hesa kuéra ha ohecha porã. Ha Jesús he'i jevy jevy ichupe kuéra: --Aníke avave oikuaa kóva. 31 Ha'e kuéra katu osẽ ha omoherakuã opa rupi ijerekuévo pe Jesús ojapo va'ekue hese kuéra. 32 Ha'e kuéra osẽvo ojereru Jesúspe peteĩ kuimba'e iñe'ẽngúva mba'epochy oguerekógui ichupe ipoguýpe. 33 Ha omosẽvo Jesús ichugui pe mba'epochy, pe iñe'ẽngúva oñepyrũ oñe'ẽ, ha umi gente ohecharamoite ha he'i: --Araka'eve ndojehecháva mba'e koichagua Israelpe. 34 Fariseo kuéra katu he'i: --Ko kuimba'e omosẽ mba'epochype mba'epochy kuéra ruvicha pu'aka rupi. 35 Upéi Jesús oiko opa umi pueblo ha ciudad kuéra rupi ha oporombo'e umi Israelita sinagoga kuéra rupi, omoherakuã pe evangelio Tupã Nandejára reino rehegua ha oporomonguera opaichagua mba'asy ha tasygui. 36 Ha ohechávo umi géntepe oiporiahuvarekoite ichupe kuéra, ipy'a angekói ha ikane'õ rehe ha'e kuéra, ovecha kuéra herekua'ývaicha. 37 Upérõ he'i hemimbo'e kuérape: --Añetehápe heta pe ñemitýngue, imono'õhára kuéra katu mbovy. 38 Upéva rehe, pejerure pe kóga járape, tombou imono'õharã kuérape omono'õ haguã.

Matthew 10

1 Ha Jesús ohenói umi doce hemimbo'e kuérape ha ome'ẽ ichupe kuéra pu'aka omosẽ haguã mba'epochy ha omonguera haguã opaichagua mba'asy ha tasy. 2 Ko'áva umi doce apóstol rera: pe tenonderã Simón hérava avei Pedro, ha tyvýra Andrés; Jacobo ha tyvýra Juan, Zebedeo ra'y kuéra; 3 Felipe, Bartolomé, Tomás ha Mateo pe impuesto cobraha; Jacobo Alfeo ra'y; Lebeo hérava avei Tadeo; 4 Simón, partido cananistas rehegua; ha Judas Iscariote, pe ojapyhyuka va'ekue Jesúspe. 5 Jesús omondo ko'ã dócepe ohekombo'e rire ichupe kuéra kóicha: --Aníke pehótei umi Israelita'ýva oiha rupi terã umi pueblo Samaria pegua rupi; 6 tapeho uvei umi ovecha kañymbyréicha Israel pegua rekávo. 7 Ha pemoherakuã pehóvo pe yvága pegua reino oñemo'aguĩmaha. 8 Pemonguera umi ilépravape ha umi hasývape, pemoiingove jevy umi omanóvape, pemosẽ mba'epochy. Oñeme'ẽ va'ekue peẽme rei ko pu'aka, peme'ẽ reike peẽ avei. 9 'Aníke peraha óro, terã plata, terã cobre, 10 terã vosa tape rehe guarã, terã ao jo'aha, ha ani peraha py rehegua terã bastón; pe omba'apóva niko oñemongaru vaerã. 11 'Pe ciudad terã pueblo peikehápe peheka

ikatu vaerã rehe pejerovia ha pepyta hógape peho jevy peve. 12 Ha peguahẽvo pe ógape peje: "Ta pende py'aguapy," 13 ha upe ogaygua kuéra ipy'aporã ramo topyta hendive kuéra pe py'aguapy, ha upeicha'ỹ ramo katu, tojevy peẽme. 14 Ha pene moguahẽ'ỹ ramo terã pene renduse'ỹ ramo katu, pesẽ upe óga terã puéblogui, ha peityvyro pe yvytĩmbo pende pýgui. 15 Añete ha'e peẽme, pe juicio árape pe castigo ipohyive va'erãha upe pueblo pegua kuérape, Sodoma ha Gomorra pegua kuérapegui. 16 '¡Pema'ẽke! Che pomondo peẽme ovecháicha aguara guasu apytépe. Upéva rehe pende katupyry vaerã mbóicha ha pende reko kirirĩ vaerã pykasúicha. 17 Peñeñangarekóke yvypóra kuéragui, pene me'ẽ vaerã autoridad kuéra pópe ha pene nupã vaerã sinagoga kuéra rupi, 18 ha pende reraha vaerã avei gobernador ha mburuvicha guasu kuéra renondépe che rera rehe, che kuaauka haguã peẽ ichupe kuéra ha umi Israelita'ỹvape. 19 Ha pene me'ẽvo mburuvicha kuéra pópe, ani pejepy'apy peje vaerã rehe terã mba'éicha rehepa peñe'ẽta, oguahẽvo pe peñe'ẽ haguã, Tupã Nandejára ome'ẽ vaerã peẽme pe peje vaerã. 20 Na peẽ mo'ãi pe peñe'ẽtava, pe pende Ru Espíritunte oñe'ẽta pende juru rupi. 21 'Oime vaerã ome'ẽva tyvýra teépe ojejuka haguã, ha túva ome'ẽ vaerã ta'ýrape, ta'ýra kuéra opu'ã vaerã túva kuéra rehe ojuka haguã. 22 Ha opavave nda ija'etí vaerã pende rehe che rera rehe; pe ogueropu'akáva ipahaite peve katu ojesalva vaerã. 23 Pejepersegui ramo peteĩ ciudádpe, tapeho pe ambuépe; añete ha'e peẽme ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári outaha peikopa mboyve opa umi ciudad Israel pegua rupi. 24 'Pe temimbo'e na mba'eguasuvéi pe imbo'eháragui, ha pe tembiguái na mba'eguasuvéi pe ijáragui. 25 Pe temimbo'e ovy'a vaerã oiko ramo imbo'eháraicha ha pe tembiguái ijáraicha. Pe óga jara oñembohéra ramo Beelzebú, ¿pa mba'e ndoje'etí chéne umi hogaygua kuéra rehe? 26 'Upéva rehe ani pekyhyje ichugui kuéra. Ndaipóri mba'eve ñemihamegua ojechauka'ỹ vaerã, ha ndaipóri oñemíva ojekuaa'ỹ vaerã. 27 Ko che ha'eva peẽme pytũnguýpe, pemombe'u peẽ ára sakãháme, ha ha'eva pende apysápe, peguerosapukái óga ári guive. 28 Ani pekyhyje umi tete ojukávagui, ha ikatu'ỹva ojuka pene ánga; pekyhyje uvei upe ikatúvagui ohundi pene ánga ha pende rete Aña retãme. 29 '¿Noñeme'ẽipa mokõi guyra'i peteĩ plata sa'imi rehe? Opáichavo, peteĩnte jepe ndo'ái yvýpe oikuaa'ỹ rehe pende Ru. 30 Pene akã rangue peteĩ teĩ jepe ojepapapa. 31 Aníke aipóramo pekyhyje, peẽ mba'eguasuetevé heta guyra'ígui. 32 'Oimeraẽva omombe'úva che reheguaha yvypóra kuéra rovake, che amombe'u vaerã avei che Ru yvágape oíva rovake che heseguaha. 33 Ha oimeraẽva he'íva yvypóra kuéra rovake nda che kuaaiha katu che avei ha'e vaerã hese che Ru yvágape oíva rovake ndaikuaaiha ichupe. 34 'Ani peimo'ã che ajú hague arúvo py'aguapy ko yvy ári, ndajúi aru haguã py'aguapy, juavy uvei katu. 35 Che ajú ambojuavývo ta'ýra itúva ndive, memby kuña isy ndive ha tembireko iména sy ndive, 36 upéicha rupi oĩ vaerã hogaygua kuéra voi opu'áva pe máva rehe. 37 'Pe itúva terã isýpe ohayhuvéva che hegui, ndaikatúi oiko che remimbo'e ramo, ha upe ohayhuvéva ta'ýra terã tajýrape che hegui, ndaikatúi oiko che mba'eva ramo; 38 ha pe ohupi'ỹva ikurusu che moirũ haguã, ndaikatúi oiko che mba'eva ramo. 39 Pe hakate'ỹva hekove rehe, ohundi vaerã, ha pe hakate'ỹ'ỹva hekove rehe che rehehápe katu ojuhu vaerã. 40 'Pe pende rerohoryva peẽme, chéve che rerohory ha pe chéve che rerohoryva, oguerohory avei pe che mbou harépe. 41 Pe oguerohoryva ñemoñe'ẽhárhape oúgui Tupã Nandejára rérape, ohupity vaerã pe premio oñeme'ẽ vaerã ñemoñe'ẽhárhape, ha pe oguerohoryva kuimba'e imarangatúvape imarangatúgui, ohupity vaerã pe premio oñeme'ẽ vaerã pe imarangatúvape. 42 Ha oimeraẽva ome'ẽva peteĩ vaso ý ro'ysámí jepe peteĩ ko'ã mitã mimi kuéra che rehe ojeroviávape, ogueroko vaerã katuete ipremio.

Matthew 11

1 Jesús ohekombo'epa rire umi doce hemimbo'e kuérape, oho upégui oporombo'e ha oñemoñe'ẽ haguã umi pueblo kuéra upe rupiguápe. 2 Ha Juan Bautista, oĩ va'ekue upéramo cárcelpe, ohendúvo umi mba'e Cristo ojapóva, omondo mokõi hemimbo'e kuéra Jesús rendápe, 3 oporandu haguã ichupe: --¿Nde piko ha'e hína pe Cristo ou vaerã ra'e, terãpa oime ambue roha'arõ vaerã? 4 Jesús he'i ichupe kuéra: -- Tapeho peje Juánpe ko'ã mba'e peẽ pehecha ha pehendúva peína. 5 Pemombe'u ichupe umi ohecha'ỹva ohechaha, ikarẽva oguata porãha, iléprava okueraha, ijapysa'ỹva ohenduha, omanóva oikove jevyha ha mboriahu kuérape katu ojekuaaukaha pe evangelio. 6 Ovy'a vaerã pe ipy'amokõi'ỹva chendive guarã. 7 Ha'e kuéra oho rire katu Jesús oñepyrũ oñe'ẽ umi géntepe Juan rehe ha he'i: --¿Mba'épa pesẽ pehecha haguã ra'e desiértope? ¿Peteĩ takuára yvytu ombovavávapa? Ahániri. 8 ¿Mba'épa aipóramo pesẽ pehecha haguã ra'e? ¿Peteĩ kuimba'e oñemonde jeguávapa ra'e? Peẽ

niko peikuaa umi oñemonde jeguáva oikoha mburuvicha guasu kuéra róga rupi mante. 9 ¿Mba'épa aipóramo pesẽ pehecha ra'e? ¿Peteĩ ñemoñe'ẽhárapa ra'e? Upéicha añete, ha peteĩ mba'eguasuvéva ñemoñe'ẽháranguí. 10 Juan rehe niko pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ he'i: Che amondo che rembijokuái ne renonderã, ombosako'i haguã nde raperã. 11 Añetehápe ha'e peẽme, yvypóra kuéra apytépe, máramo ndaipóri hague mba'eguasuvéva Juan Bautístaguí, opáichavo, pe michívéva pe reino yvága peguápe mba'eguasuve ichuguí. 12 'Juan Bautista ou ha'ára guive ko'ága peve, pe reino yvága pegua rehe, oñeñeha'ã hatã ha umi imbaretevéva oñemomba'e hese. 13 Ñemoñe'ẽhára kuéra ha Moisés ley niko ou peve Juan oñe'ẽ va'ekue pe reino rehe; 14 ha peroviasé ramo pe iñe'ẽ kuéra, ke peikuaa Juanha pe ñemoñe'ẽhára Elías ou vaerã va'ekue. 15 Pe ijapysáva, tohendu. 16 '¿Mba'e rehepa ikatu ambojoja ko'ã gente ko'ágagua? Ojogua umi mitã oñembosaráiva plázape ha osapukáiva iñirũ nguérape, 17 he'ívo: "Rombopu peẽme mimby ha upéicharamo jepe ndapejerokýi, ropurahéi peẽme purahéi ñembyasy ha ndapejahe'ói." 18 Ou Juan okaru'yva ha ho'u'yva vino ha peje hese oguerékoha mba'epochy. 19 Upéi katu aju che, kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári, akaru ha ha'úva vino ha peje che karu ha che ka'uha, impuesto cobrahára ha pecador kuéra rayhuharaha. Pe arandu katu ojehechauka hembiapokue rehe. 20 Upéi Jesús oñepyrũ ipochy umi ciudad kuéra ojapo hetave haguépe techapyrã, umi upepegua noñearrepentíri hague rehe ipecádo kuéranguí. Ha he'i: 21 --¡Angái, nde Corazín ciudad! ¡Angái, nde Betsaida ciudad! Tiro ha Sidón ciudádpe ojejapo rire umi techapyrã ojejapo va'ekue pende apytépe, ymáma oñearrepenti vaerã mo'ã ha ohechauka vaerã mo'ã upeichaha omondévo ao hu ha oitývo ho'ári tanimbu. 22 Upéva rehe che ha'e peẽme, pe juicio árape ipohyive va'erãha peẽme pe castigo umi Tiro ha Sidón peguápegui. 23 Ha nde Capernaum, ¿reimo'ãpa rejehupíne haguã yvága peve? Reñemboguejy vaerã Aña retã meve uvei. Sodoma ciudádpe ojejapo rire umi techapyrã ojejapo va'ekue pende apytépe, upe ciudad opyta vaerã mo'ã ko'ága peve. 24 Upéva rehe ha'e peẽme, pe juicio árape ipohyive va'erãha peẽme pe castigo umi Sodoma peguápegui. 25 Upéramo Jesús he'i: --Ame'ẽ ndéve las gracias, che Ru yvága ha yvy Jára, reñomi hague rehe ko'ã mba'e umi iñarandúva ha imba'ekuaávagui ha reikuaa hague rehe umi mitãmimíme. 26 Upéicha, che Ru, upéicha nde reipotágui. 27 'Che Ru omoimba che poguýpe opa mba'e. Avave ndoikuaái pe Ta'yrape, pe Túva mante, ha avave ndoikuaái pe Tuvape, pe Ta'yra mante, ha upe oikuaaakasévape pe Ta'yra. 28 Pejupa che rendápe peẽ pene kane'õ ha pemba'apo pohýiva, ha che pomombytu'úta. 29 Peñemoĩ pe yugo che ame'ẽva peẽme guýpe ha peikuaa che hegui, che che py'aporãha ha ndajejapoiha, ha pene ánga pytu'úta. 30 Pe yugo che ame'ẽva peẽme nda hasýi peraha ha ivevúi pe arahaukáva peẽme.

Matthew 12

1 Umiha árape Jesús ohasa ohóvo temitýndy rupi peteĩ pytu'uha árape ha hemimbo'e kuéra iñembyahýi ha oñepyrũ oipo'o trigo ha ho'u. 2 Umi fariseo kuéra ohechávo upéva katu he'i Jesúspe: --Ema'ẽmí, ne remimbo'e kuéra ojapo hikuái pe ojejapo'y vaerã pytu'uha árape. 3 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --¿Ndapeleéi piko ra'e mba'épa ojapo raka'e David peteĩ jevy ha'e ha iñirũ nguéra iñembyahýi ramo? 4 Oike tupaópe ha ho'u pe pan Ñandejárape me'ẽmbyre ndaikatúiva ha'e terã iñirũ nguéra ho'u, pa'i kuéra año mante ikatúva ho'u. 5 ¿Terã ndapeleéi piko pe Moisés léype, pa'i kuéra ndopytu'uiha tupaópe pytu'uha árape, ha upéva ndojererekói pecado ramo ichupe kuéra? 6 Ha che ha'e peẽme, ko'ápe oiha peteĩ mba'eguasuvéva pe tupaógui. 7 Peẽ peikuaa rire mba'épa he'ise ko Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'íva: "Che aipota peporoporiahuvereko uvei, peikuave'ẽ rangue chéve pene rymba jejuka pyre." Upéva peikuaa rire napecondenái vaerã mo'ã umi ojapo'y va'ekuépe mba'eve ivaíva. 8 Che kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári areko autoridad pe pytu'uha ára rehe avei. 9 Ha Jesús oho upégui ha oike isinagóga kuérape. 10 Ha upépe oĩ peteĩ kuimba'e ipo ypíva; ha ojuhuségui mba'éichapa omoĩ vai haguã Jesúspe oporandu hikuái ichupe: --¿Ikatúpa ñamonguera hasývape pytu'uha árape, terãpa ahániri? 11 Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Mávapa peẽ kuérava oguereko ramo peteĩ ovecha, ha ho'a ramo ichuguí yvykuápe pytu'uha árape, ndohói chéne ha oguenohẽ? 12 ¡Kuimba'e katu niko mba'eguasuetete ovechágui! Upéicharamo niko ikatu jajapo pe iporáva pytu'uha árape. 13 Upévo he'i pe kuimba'épe: --Eipysó nde po. Ha oipysóvo okuera ha opyta pe ipo ambuéicha. 14 Upéi osẽ hikuái umi fariseo kuéra ha oñemongeta Jesús rehe ojuka haguã ichupe. 15 Jesús oikuaávo upéva oho upégui ha genteta oho hapykuéri. Ha Jesús omonguera opa umi hasývape, 16 ha he'i ichupe kuéra ani haguã oikuaa mávapa ha'e. 17 Upéva niko oiko

haguã hekoitépe pe ñemoñe'êhára Isaías he'i va'ekue omoĩ ramo kuationa rehe: 18 Kóva ha'e hína che rembiguái, aiporavo va'ekue, upe che ahayhúva ha arovy'áva. Amoíta che Espíritu hi'ári, ha oikuaaukáta che rembiapoukapy umi Israelita'yvape. 19 Noñe'êi joapi chéne terã ndosapukái chéne, ha nohendúi chéne avave iñe'ê calle rupi. 20 Nomopêi chéne pe takuapi otiri nunga ramo jepe, ha nomboguêi chéne pe tataindy rovykã otimbo kangymíva hína, ipu'akapa peve pe mba'e hekoite pegua. 21 Ha opa tetãygua kuéra ojerovia vaerã hese. 22 Ha ogueraha hikuái Jesús rendápe peteĩ kuimba'e ohecha'yva ha iñe'ênguvape oíva mba'epochy poguýpe. Jesús omonguera ichupe, ha pe kuimba'e ohecha ha oñe'ê. 23 Ha opavave ohecharamoite ha he'i joa: --¿Ndaha'êi David ra'y pipoko kóva? 24 Umi fariseo kuéra ohendúvo upéva katu he'i: --Ko kuimba'e kóva niko omosẽ mba'epochy pe mba'epochy ruvicha Beelzebú pu'aka rupinte. 25 Jesús oikuaa pe ha'e kuéra he'íva ipy'apýpe kuéra ha he'i ichupe kuéra: --Pe gobierno opu'áva ojehe ha oñorairõva oñondive oñehundi vaerã, ha peteĩ pueblo terã peteĩ ogaygua kuéra opu'ã ramo pléitope ojuehe ndaikatúi hi'are haguã. 26 Upéicha avei Satanás omosẽ ramo Satanáspe, ha'e voi opu'ã ojehe, ¿mba'éicha piko aipóramo ipu'aka aréta? 27 Peẽ niko peje che amosẽha mba'epochy Beelzebú pu'aka rupi; upéicharamo ¿piko máva pu'aka rupi omosẽ ichupe kuéra pende ra'y kuéra? Upéva rehe ha'e kuéra voi ohechauka peẽme pejejavyha. 28 Che katu amosẽ mba'epochy kuéra Tupã Ñandejára Espíritu rupi, ha upéva he'ise Tupã Ñandejára reino oguahẽmaha peẽme. 29 'Avave ndaikatúi oíke peteĩ kuimba'e imbaretéva rógape omonda haguã ichugui umi imba'éva, oñapytĩ raẽ'y ramo ichupe. Upéicharamo mante ikatu ogueraha ichugui umi mba'e oguerékova. 30 'Upe chendive oĩ'yva, oñemoĩ che rehe; ha upe chendive omono'õ'yva katu omosarambipa. 31 'Upéva rehe ha'e peẽme, ikatuha oñeperdona yvypóra kuéra opaichagua pecado ha ñe'ê vai he'íva; upe oñe'ê vaíva Espíritu Santo rehe katu noñeperdonái chéne. 32 Oimeraẽva oñe'ê vaíva pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári rehe, oñeperdonáne, pe oñe'ê vaíva Espíritu Santo rehe katu, máramo noñeperdonái chéne, ko yvy ári, terã uperire. 33 'Pe yvyra máta iporã ramo hi'a porã vaerã, ha ivai ramo katu, hi'a vai vaerã. Pe yvyra máta ojekuaa mba'eichaguápa hi'a rehe. 34 ¿Peẽ mbói ñemoñare! ¿Mba'éicha piko ikatúta peje iporãva ko peẽ voi pende vaíva? Pe ñane corazõ omyenyhẽvagui oñe'ê ñande juru. 35 Pe kuimba'e imba'e porãva hembiapo porã ipy'apýpe voi imba'e porãgui, ha pe tekove vai katu hembiapo vai ipy'apýpe voi ivaiquí. 36 Ha che ha'e peẽme, opa ñe'ê rei yvypóra kuéra he'i va'ekue rehe ome'ê va'erãha cuenta pe juicio árape. 37 Tupã Ñandejára voi nde juzga vaerã ne ñe'êngue rehe, ohechauka haguã rerekópa culpa terãpa ahániri. 38 Upérõ umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva ha fariseo kuéra he'i Jesúspe: --Mbo'ehára, roipota rehechauka oréve techapyrã. 39 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Ko ñemoñare ñaña reko ky'a ojerure techapyrã, ha noñeme'ê mo'ãi ichupe kuéra mba'eveichagua techapyrã, pe ñemoñe'êhára Jonás seña mante. 40 Pe Jonás oĩ haguéicha mbohapy ára ha mbohapy pyhare pe pira guasu ryépe, upéicha avei opyta vaerã mbohapy ára ha mbohapy pyhare yvyguýpe pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári. 41 Umi Niniveygua opu'ã vaerã pe juicio árape, ko'ã gente ko'ágagua ndive ha oacusa vaerã ichupe kuéra, umi Niniveygua oñearrepenti va'ekue Jonás oñemoñe'ê ramo ichupe kuéra, ha péina ko'ápe peteĩ mba'eguasuvéva Jonásgui. 42 Pe reina yvykotyogua opu'ã vaerã avei juicio árape ha oacusa vaerã ko'ã gente ko'ágaguápe, ha'e ou va'ekue yvy pahágui ohendu haguã Salomón arandukue, ha péina ko'ápe peteĩ mba'eguasuvéva Salomóngui. 43 'Pe mba'epochy osẽ ramo pe kuimba'égui, oiko umi ikãha rupi pytu'u rekávo; ha ndojuhúima ramo he'i ojupe: 44 "Aha jevýta che rógape asẽ haguégui." Ha ou jevývo ojuhu pe kuimba'épe peteĩ óga nandí, ojetypeipa ha oñemyatyrõvaicha. 45 Upémaramo oho ha ogueru ondive siete mba'epochy ivaivéva ichugui ha oikepa pe kuimba'épe, ha uperire pe kuimba'e reko ivaieteve ymaguarégui. Upeichaite avei ojehúta ko'ã gente ñañáme. 46 Jesús oñe'ê gueteri hína umi géntepe, oguahẽ ramo isy ha tyvýra kuéra. Ha opyta hikuái okápe ha oñe'êse hendive. 47 Ha peteĩ he'i Jesúspe: --Nde sy ha nde ryvy kuéra oime okápe ha oñe'êse nendive. 48 Jesús katu he'i pe omomarendúva ichupe: --¿Máva piko che sy ha máva piko che ryvy kuéra? 49 Upévo he'i hemimbo'e kuéra rehe: --Ko'áva ko hína che sy ha che ryvy kuéra. 50 Ha oimeraẽva ojaipóva che Ru yvága pegua ñe'ê, upéva ha'e che ryvy, che reindy ha che sy.

Matthew 13

1 Upeha árape Jesús osẽ ógagui ha oho oguapy lago rembe'yype. 2 Ha oñembyatýgui heta gente pe Jesús oĩháme, ha'e ojupi oguapy peteĩ bárcupe, ha umi gente

opytapa pe ý rembe'ýpe. 3 Upérõ ha'e ombo'e ichupe kuéra heta mba'e ñembojoja rupi, he he'i: --Peteĩ ñemitýhára osẽ oñemitývo; 4 ha oñemitývo oime pe mba'e ra'ýi ho'a va'ekue tapére ha ou guyra kuéra ha ho'upa. 5 Pe mba'e ra'ýi ambue katu ho'a itatýpe, yvy pokāháme, ha umíva voi heñói, ipererĩgui pe yvy upépe. 6 Kuarahy osẽ rire katu ohapy, ha ndahapóĩgui ipirupa. 7 Ambueve katu ho'a ñuatĩndýpe, ha umi ñuatĩ okakuaa ha ombopytupa. 8 Ambueve katu ho'a yvy porāháme ha hi'a porā; oime hi'áva cien Peteĩ ha'ýĩgui, ha ambue sesenta, ha ambueve treinta. 9 Pende apysa ramo ke pehendú. 10 Upérõ umi hemimbo'e kuéra oñemboja Jesús rendápe ha oporandu ichupe: --¿Mba'érehe piko reñe'ẽ ko'ã géntepe ñembojoja rupi? 11 Jesús he'i ichupe kuéra: --Tupã Ñandejára niko oikuaauka peẽme umi mba'e ñemimby iréino rehegua ha ichupe kuéra katu ahániri. 12 Upe oguererekóvape oñeme'ëve vaerã ha oguereko heta vaerã, upe oguereko'ývaguí katu, ojepe'a vaerã pe michĩmĩ oguererekóva jepe. 13 Upéva rehe añe'ẽ ichupe kuéra ñembojoja rupi, ha'e kuéra omaña ramo jepe ndohechái, ha ohendu ramo jepe ndojapysakái. 14 Ha upéicha oiko hese kuéra pe ñemoñe'ẽhára Isaías he'i haguéicha: Peẽ pehendúta, ha ndapeikuaa mo'ãi, pemañáta ha ndapehechakuaa mo'ãi. 15 Ko'ã gente corazõ oñemohatãgui ha ohendu vai etereĩgui, ha ombotýgui hesa kuéra, ani haguã ohecha hesa kuéra rupi terã ohendu ijapysa kuéra rupi, terã oikuaa ipy'apy guive, ha oñembojere ou che rendápe amonguera haguã ichupe kuéra. 16 'Peẽ kuéra katu pevy'a vaerã pehechágui pende resa rupi, ha pehendúgui pende apysa rupi. 17 Añeteko ha'e peẽme, heta ñemoñe'ẽhára ha gente imarangatúva ohechase va'ekue ko peẽ pehecháva ha ndohecháiri; ha ohenduse va'ekue ko peẽ pehendúva, ha nohendúiri. 18 'Pehendúke aipóramo mba'épa he'ise pe ñemitýhára caso. 19 Umi ohendúva pe ñe'ẽ Tupã Ñandejára reino rehegua ha ndoikuaáiva mba'épa he'ise, ojogua pe mba'e ra'ýi ho'a va'ekue tapérepe; ha ou Aña ha oipe'a pe ñe'ẽ oñeñotý va'ekue ipy'apýpe kuéra. 20 Pe mba'e ra'ýi ho'a va'ekue itatýpe katu, upéva hína umi ohendúvape Ñandejára ñe'ẽ ha ogueroviáva vy'apópe, 21 upéicharamo jepe nda hapo pypukúi ha nda hi'aréi; ha ohasa asy ramo terã ojepersegui ramo pe ñe'ẽ rehe, ndogueropu'akái. 22 Pe mba'e ra'ýi oñeñotý va'ekue ñuatĩndýpe, upéva hína umi ohendúva pe ñe'ẽ, ha opáichavo ojepy'apy etereíva mba'e yvy arigua rehe ha mba'eta rerekose ombotavy ichupe kuéra. Ko'ã mba'e ombopytupa pe ñe'ẽ ikatu'ý haguã hi'a porã ipype kuéra. 23 Pe oñeñotý va'ekue yvy porāháme katu, umíva hína umi ohendúva pe ñe'ẽ ha oikuaáva mba'épa he'ise, ha hi'a poráva; oime hi'áva cien Peteĩgui ha ambue sesenta ha ambueve treinta. 24 Jesús omombe'uve ichupe kuéra ko caso. --Pe reino yvága pegua ojogua Peteĩ kuimba'e oñotý va'ekuépe mba'e ra'ýi iporáva ijyvýpe, 25 ha Peteĩ pyharépe katu ojekepa jave hína, oíke Peteĩ hese ija'e'ýva ha oñotý ñana vai pe trigo apytépe ha oho. 26 Pe trigo okakuaa ha hi'ávo katu osẽ avei pe ñana ijapytépe. 27 Upérõ pe óga jára rembiguái kuéra oho omombe'u ichupe ha he'i: "Karai, pe mba'e ra'ýi reñotý va'ekue nde kokuépe niko iporã kuri; ¿mamógui katu piko osẽ ko'ã ñana vai ijapytépe?" 28 Pe óga jára he'i ichupe kuéra: "Oiméne máva che rayhu'ýva ojapo ra'e." Upérõ umi tembiguái oporandu ichupe: "¿Reipotápa roho romondoro?" 29 Ha'e katu he'i ichupe kuéra: "Ahániri, ani ága pemondoróvo pe ñana, pemondoro avei hendive pe trigo. 30 Iporáve peheja ramo okakuaa oñondive pe ñemono'õha ára peve, ha pe ñemono'õha árape, ha'éta umi mba'apohára kuérape ombyaty haguã pe ñana raẽ, ha ojokua haguã aty aty ohapy haguã, ha uperire katu ombyaty haguã pe trigo iñongatuhápe." 31 Jesús omombe'u avei ichupe kuéra ko caso: --Pe reino yvága pegua ojogua Peteĩ mostaza ra'ýime Peteĩ kuimba'e oñotýva ijyvýpe. 32 Michĩeteve niko añete opa mba'e ra'ýi ambuégui, okakuaa rire katu tuichave umi ambue kuéragui oiko peve ichugui yvyra máta guasúicha, ha umi guyra ou oñembohaity hakã rehe. 33 Jesús omombe'uve ichupe kuéra ko caso he'ívo: --Pe reino yvága pegua niko ojogua ku levadúrape Peteĩ kuña ombojehe'a va'ekue mbohapy aty harína rehe ombovupa peve. 34 Jesús he'ipa ko'ã mba'e umi géntepe ñembojoja rupi, ha nde'íri ichupe kuéra mba'eve ñembojoja'ý rehe. 35 Upéva oiko haguã pe ñemoñe'ẽhára he'i va'ekue omoĩ ramo kuationa rehe: Añe'ẽta ñembojoja rupi; ha'éta mba'e oĩ va'ekue ñemimby Tupã Ñandejára ojapo guive ko mundo. 36 Upérõ Jesús omondo umi géntepe ha oíke ógape ha hemimbo'e kuéra oñemboja hendápe ha he'i ichupe: --Eréna oréve mba'épa he'ise pe ñana trigo apytépe rehegua caso. 37 Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --Pe oñotýva mba'e ra'ýi porã niko ko hína pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári, 38 ha pe yvy niko ko mundo. Pe mba'e ra'ýi porã niko umi reino yvága pegua rehegua, ha pe ñana vai katu umi Aña rehegua, 39 ha pe ñana vai oñotý va'ekue katu pe Aña ete voi. Pe ñemono'õha ára katu pe mundo paha ára, ha umi omono'õva katu ángel kuéra. 40 Pe ñana oñembyaty ha ojeity háicha tatápe ojehapy haguã, upéicha avei oiko vaerã ko mundo paha árape. 41 Pe

kuimba'éicha ou va'ekue ko yvy ári omondóta hi'ángel kuéra ombyaty ha oipe'a haguã iréinogui opa umi oporombopeca ha ojavávape ivaíva. 42 Oity vaerã ichupe kuéra tatakua hendývape, ha upépe ojahe'o ha opururũ vaerã hãĩ kuéra. 43 Upeha árape umi imarangatúva omimbi vaerã kuarahýicha pe Túva réinope. Pende apysa ramo, ke pehendu. 44 'Pe reino yvága pegua ojogua peteĩ tesórope oñeñomí va'ekue ñúme. Peteĩ kuimba'e ojuhu pe tesoro ha oñomí jevy upepete ha ovy'a etereígui oho ha ovendepa opa oguerékóva ha ojogua pe ñu. 45 'Pe reino yvága pegua ojogua avei peteĩ ñemuhára oikóvape oheka perla iporáváva, 46 ha ojuhúvo peteĩ hepyeteváva, oho ha ovendepa opa oguerékóva ha ojogua upe perla. 47 'Pe reino yvága pegua ojogua avei peteĩ red márpe ojeitývape, ha ombyatýva opaichagua pira. 48 Ha henyhẽma ramo umi pira renohẽhára oguenohẽ ý rembe'ýpe ha uguapy upépe oiporavo umi pira; oñongatu ajakápe umi iporáva ha ivaíva katu omombo. 49 Upéicha oiko vaerã ko mundo paha árape; osẽ vaerã ángel kuéra oipe'a haguã ivaíva iporáva apytégui, 50 ha oity vaerã umi ivaívape tatakua hendývape, upépe ojahe'o ha hãĩ opururũ vaerã. 51 Upérõ Jesús oporandu ichupe kuéra: --¿Peikuaápa mba'épa he'ise ko'ã mba'e? Ha'e kuéra he'i ichupe: --Roikuaa ore Jára. 52 Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --Upéva rehe peteĩ Ñandejára ley rehe oporombo'éva oikuaáva pe reino yvága pegua rehegua, ojogua ku óga jára oguenohẽkuaávape imba'yrúgui mba'e ipyahúva ha itujáva. 53 Jesús omombe'upáma ramo ko'ã caso oho upégui, 54 ha uguahẽ ivállepe. Upépe oñepyrũ oporombo'e isinagóga kuérape ha umi gente ohecharamoite ha he'i: --¿Mamógui piko oikuaa ko kuimba'e ko'ã mba'e? ¿Mba'éicha piko ikatu ojapo ko'ã techapyrã? 55 ¿Ndaha'etí piko kóva ku carpintero ra'y? ¿Ndaha'etí piko isy María ha tyvýra kuéra Jacobo, José, Simón ha Judas? 56 Ha heindy kuéra ¿piko ndoikóĩ nga'u ñande apytépe? ¿Mamógui katu piko oguenohẽ ko kuimba'e ko'ã mba'e? 57 Upéva rehe ndojeroviái hese. Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Opavave omomba'eguasú pe ñemoñe'ẽhárape, hetãmegua ha hogapegua kuéra katu ahániri. 58 Ha Jesús ndojapói upépe heta techapyrã ha'e kuéra ndojeroviáigui hese.

Matthew 14

1 Umiha árape Herodes, pe Galilea pegua mburuvicha guasu, ohendu Jesús rerakuã, 2 ha he'i umi hendive oívape: --Pe kuimba'e Juan Bautista hína, oikove jevy ra'e omanóva apytégui. Upéva rehe oguereko pu'aka ojapo haguã techapyrã. 3 Herodes niko oapresa va'ekue Juánpe ha ojokuauka va'ekue cadénape cárcelpe, Herodías, tyvýra Felipe rembireko rehehápe; 4 Juan he'i ra'e Heródespe: --Naiporãi rereko ichupe ne kuña ramo. 5 Ha Herodes ojukaúkase Juánpe, okyhyjénte umi géntegui, ha'e kuéra oguerékógui Juánpe Tupã Ñandejára remimboú ramo. 6 Pe Herodes arete árape katu Herodías memby kuña osẽ ojeroky Herodes ha umi ha'e oconvida va'ekue renondépe, ha Herodes oguerohory eterei pe ijeroky 7 ha ojura ome'ẽne haguã ichupe oimeraéva mba'e ha'e ojeruréva. 8 Upépe pe mitã kuña sy ohekombo'e ichupe ojerure haguã Juan Bautista akãngue peteĩ ña'ẽmbépe. 9 Upéva rehe ombyasy eterei pe rey, opaíchavo, ojura hague rehe umi oñeconvida va'ekue rovake, ome'ẽuka ichupe. 10 Oñakã'ouka Juánpe cárcelpe, 11 ha ugueru hikuái pe iñakãngue peteĩ ña'ẽmbépe ha ome'ẽ pe mitã kuñáme, ha ha'e ugueraha ome'ẽ isýpe. 12 Upérõ uguahẽ Juan remimbo'e kuéra ha ugueraha hetekue ha oñotý; ha upéi oho omombe'u Jesúspe pe oiko va'ekue. 13 Oikuaávo Jesús upéva oho upégui bárcope peteĩ desierto hápe ha'eño. Umi gente katu oikuaa ha osẽ umi pueblo kuérargui ha oho hapykuéri yvy rupi. 14 Oguejývo Jesús pe bárcogui, ohecha pe genteta oíva ha oiporiahuvereke ichupe kuéra ha omonguera umi hasývape ugueru va'ekue hikuái. 15 Ka'aru pytũma ramo Jesús remimbo'e kuéra ou hendápe ha he'i ichupe: --Ka'aru etéma niko, ha ndaipóri avave oikóva ko'ápe. Emondóna ko'ã géntepe toho umi puebloha rupi tojogua hembi'urã. 16 Jesús he'i ichupe kuéra: --Na tekotevẽi oho, pemongaru peẽ. 17 Hemimbo'e kuéra he'i ichupe: --Ndoroguerékói niko ápe mba'eve, cinco pan ha mokõi pira mante. 18 Jesús he'i ichupe kuéra: --Peru chéve ko'ápe. 19 Ha omboguapyka umi géntepe kapi'ipépe, ha upéi katu ojapyhy ipópe umi cinco pan ha mokõi pira ha oma'ẽvo yvága rehe ohovasa ha oipese'ã umi pan. Upéi ome'ẽ hemimbo'e kuérape ha ha'e kuéra ome'ẽ umi géntepe. 20 Ha opavave ho'u ha hyvatãmba. Uperire omohenyẽ hikuái hembyrégui doce ajaka. 21 Ha umi okaru va'ekue niko cinco mil kuimba'e rupi, ojepapary rehe kuña ha mitã kuéra. 22 Upéi Jesús he'i hemimbo'e kuérape ojupi haguã bárcope ohasa haguã henonderã lago mboypýri ha'e omondo aja umi géntepe. 23 Omondopa rire umi géntepe katu Jesús ojupi cérrope oñembo'e haguã ha'eño háme. Ha uguahẽma ramo pyhare Jesús oĩ upépe ha'eño, 24 ha pe barco oíma pe ý mbytépe. Ha pe ý pochy oñenupã pe barco rehe

ohuvaitĩgui ohóvo yvytúpe. 25 Ha ko'ẽjúvo Jesús oñemboja hendápe kuéra oguatahápe pe ý ape ári. 26 Hemimbo'e kuéra katu ohechávo ichupe oguataha ohóvo ý ape ári, oñemondýi ha osapukái okyhyjégui ha he'i: --¡Péa póra! 27 Jesús katu oñe'ẽ ichupe kuéra ha he'i: --¡Ani pekyhyje, chénteko! 28 Upérõ Pedro oñe'ẽ ichupe ha he'i: --Ore Jára, nde ramo añete, ere taha ne rendápe ko ý ape ári. 29 Jesús he'i ichupe: --Eju. Upévo Pedro oguejy pe bárcogui ha oñepyrũ oguata pe ý ape ári oho haguã Jesús rendápe. 30 Ohechávo pe yvytu hatã katu okyhyje ha oñepyrũ ho'yguy, ha osapukái hatã: --¡Che Jára, che salvami! 31 Upévo Jesús ojapyhy ichupe ipógui ha he'i ichupe: --¡Rejerovia'i eterei! ¿Mba'érehe piko rekyhyje? 32 Ha ojupívo ha'e kuéra pe bárcope, opi pe yvytu. 33 Ha umi oĩ va'ekue pe bárcope upévo oñesũ Jesús renondépe ha he'i ichupe: --Añetete nde ha'e Tupã Ñandejára Ra'y. 34 Ohasa hikuái pe lago mboypýri ha oguahẽ Genesarétpe. 35 Ha umi upepegua oikuaávo Jesusha omomarandukapa ijerekuévo, ha ogueru hikuái hendápe opa umi hasývape. 36 Ha ojerure hikuái ichupe opokomínte haguã ijao rembe'y rehénte jepe; ha opa umi opoko va'ekue guive okuerapa.

Matthew 15

1 Upéi oñemboja Jesús rendápe fariseo kuérava ha umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva, ou va'ekue Jerusaléngui, ha oporandu ichupe: 2 --¿Mba'érehe piko ne remimbo'e kuéra ndojapói hekópe umi ymaguare rembiapoukapy? Ndojepohéiri niko okaru mboyve, ku ojejapo háicha. 3 Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Ha mba'e rehe piko peẽ avei ndapejapói hekópe pe Tupã Ñandejára rembiapoukapy pejapo haguã rehehápe pe peẽ pejepokuaa háicha? 4 Tupã Ñandejára niko he'i: "Emomba'e nde ru ha nde sýpe", ha "Upe iñe'ẽ vaíva túva terã isýpe, tomano." 5 Peẽ katu peje pe máva ikatuha he'i túva terã isýpe: "Ndaikatúi roipytyvõ, ame'ẽmbámagui areko va'ekue Tupã Ñandejárape"; 6 ha oimeraëva he'íva upéicha, na tekotevêveimaha omomba'e túva ha isýpe. Ha upéichape peẽ peheja rei pe Tupã Ñandejára rembiapoukapy pejapo haguã rehehápe pe peẽ pejepokuaa háicha. 7 ¡Peẽ tekove rova mokõi! He'i porã va'ekue voi pende rehe pe ñemoñe'ẽhára Isaías omoĩ ramo guare kuatia rehe: 8 Ko'ã gente che momba'eguasú ijurúpe, ha icorazõ kuéra katu mombyry oĩ che hegui. 9 Ha reíko che momba'eguasú gua'u, oporombo'e pype yvypóra rembiapoukapy rehénte. 10 Upérõ Jesús ohenói umi géntepe ha he'i ichupe kuéra: --Pe che rendúke tapeikuaa: 11 Ndaha'éiko pe oikéva pe máva jurúpe pe omongy'áva ichupe, pe osëva ijurúgui, upéva katu omongy'a ichupe. 12 Upérõ hemimbo'e kuéra oñemboja Jesús rendápe ha he'i ichupe: --¿Reikuaa piko umi fariseo ipochy hague upe ere va'ekue rehe? 13 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Oimeraëva ka'avo che ru yvága pegua oñotý'ỹ va'ekue hapo guive oñemondoro vaerã. 14 Pejeheja ichugui kuéra, ha'e kuéra ko hína ohecha'ýva oisambyhýva ohecha'ývape avei. Ha pe ohecha'ýva oisambyhy ramo ambue ohecha'ývape avei, mokõivéva ho'a vaerã katuete yvykuápe. 15 Upérõ Pedro he'i Jesúspe: --Emombe'u porãmína oréve mba'épa he'ise ko ñembojoja kóva. 16 Jesús he'i: --¿Ha peẽ avei piko ndapeikuaái gueteri? 17 ¿Ndapeikuaái piko opa oikéva ñande jurúpe ohoha ñande py'ápe, ha upéi osëha ñande retégui? 18 Pe osëva pe máva jurúgui katu osë ipy'apýgui ha upéva omongy'a ichupe. 19 Pe py'apýgui osë pensamiento vai, porojuka, mendare mongy'a, teko vai, monda, japu, ha ñe'ẽ rei tapicha rehe. 20 Ko'ã mba'éko pe oporomongy'áva, jekaru jepohéi'ỹ rehe katu, ku ojejapo háicha, nomongy'ái avavépe. 21 Jesús osë upégui ha oho Tiro ha Sidón kotývo. 22 Ha peteĩ kuña Canaangua, upépe oikóva, oñemboja Jesús rendápe ha sapukaihápe he'i: --¡Karai, David ra'y, che poriahuverekomína! Che memby kuña ko oguereko mba'epochy ha oñeñandu vai eterei ko hína. 23 Jesús katu nde'íri ichupe mba'eve. Upémaramo hemimbo'e kuéra ou ha ojerure ichupe: --Emondóna, osapukái niko oúvo ñande rapykuéri. 24 Upérõ Jesús he'i: --Tupã Ñandejára che mbou va'ekue umi Israel pegua ovecha okañýva rekávonte. 25 Pe kuña katu oguahẽ ha oñesũ henondépe, ha he'i: --¡Karai, che pytyvõmína! 26 Jesús katu he'i ichupe: --Naiporãi jaípe'a pe pan ta'ýra kuéragui ñame'ẽ haguã jagua'i kuérape. 27 Ha'e katu he'i ichupe: --Añete niko karai, upéicharamo jepe niko umi jagua'i kuéra ho'u umi pan ku'ikue ho'áva ijára kuéra meságui. 28 Upémaramo Jesús he'i ichupe: --¡Nde kuña karai, rejeroviaite piko che rehe! Toiko ndéve pe reipota háicha. Ha upete guive okuera pe imemby. 29 Jesús osë upégui ha ohasa pe Galilea pegua lago rembe'y rupi, ha ojupi peteĩ cérrrope ha oguapy upépe. 30 Ha heta gente oguahẽ hendápe, ha ogueru ondive kuéra umi ikarëva, ohecha'ýva, iñe'ẽngúva, oimba'ýva ha heta ambue kuéra hasývape, ha omoĩ joa hikuái Jesús renondépe, ha ha'e omonguerapa. 31 Ha umi genteta ohecharamoite ohechávo umi iñe'ẽngúva oñe'ẽ, oimba'ýva okuera, ikarëva oguata,

ha ohecha'ỹva ohecha, ha oñepyrũ omomba'eguas hikuái pe Israel Tupãme. 32 Upérõ Jesús ohenói hemimbo'e kuérape ha he'i ichupe kuéra: --Aiporiahuvereko ko'ã géntepe, ojaopoma niko tres días oiha ko'ápe chendive, ha ndoguerekói mba'eve ho'u vaerã. Namondoséi hógape kuéra okaru'ỹ rehe, ani haguã ipy'amano tape rehe. 33 Upérõ hemimbo'e kuéra he'i ichupe: --¿Mba'éicha piko ikatúne jajuhu tembi'u ko'ã genteta peguarã ko'avave oiko'ýháme? 34 Jesús oporandu ichupe kuéra: --¿Mboy pan piko pereko? Ha ha'e kuéra he'i: --Siete, ha pira mbovymi. 35 Upérõ Jesús omboguapyka umi géntepe yvýpe, 36 ha ojapyhy ipópe umi siete pan ha pira, ha ome'ẽ las gracias Ñandejárape. Upéi oipehe'ã umi pan ha ome'ẽ hemimbo'e kuérape, ha ha'e kuéra ome'ẽ umi géntepe. 37 Ha okarupa hikuái ha hyvatãmba. Upéi omyenyhẽ hikuái siete ajaka umi ipesengue hemby va'ekuégui. 38 Umi okaru va'ekue niko cuatro mil kuimba'e, ojepapa'ỹ rehe kuña ha mitã kuéra. 39 Ha Jesús omondopa umi géntepe, ojupi pe bárcope, ha oho Magdala kotývo.

Matthew 16

1 Fariseo ha saduceo kuéra oguahẽ Jesús rendápe, ha oipy'ara'ã haguã ichupe, ojerure hikuái ohechauka haguã ichupe kuéra techapyrã yvágagui. 2 Ha'e katu he'i ichupe kuéra: --Ka'aru ramo, peẽ peje: "Ára porãta" pehechágui ára pytãngyha; 3 ha pyhareve katu peje: "Ára vaíta, pe ára ijarai pytãngýgui." ¡Peẽ tekove rova mokõi! Pe ára rehe peikuaa mba'épa ojuhúta ha ndapehechakuaái mba'épa ojuhúta ko tiempo ko'ãgaguápe ko'ã mba'e guasu pehecháva rehe. 4 Tekove ñaña py'amokõi ojerure techapyrã ha noñeme'ẽ mo'ãi ichupe kuéra ambue techapyrã pe Jonás señaigui. Ha oheja ichupe kuéra ha oho. 5 Hemimbo'e kuéra ohasávo pe lago mboypýri, hesarái ndogueraháa ho'u vaerã. 6 Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --Pema'ẽke ha peñeñangareko umi fariseo ha saduceo kuéra levadúragui. 7 Hemimbo'e kuéra katu oñepyrũ oñe'ẽ oñondive ha he'i: --Upéva niko he'i ndajarúigui pan. 8 Ha Jesús oikuaa pe he'íva hikuái ha he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko peje ndaperekoiha pan? ¡Pende jerovia'i etépa! 9 ¿Ne'ĩrapa peikuaa, ha na pene mandu'áipa umi cinco pan amboja'o va'ekue umi cinco mil kuimba'e kuérape, ha mboy ajakápa pembyaty raka'e hembyrégui? 10 ¿Terã na pene mandu'áipa umi siete pan amboja'o va'ekue umi cuatro mil kuimba'e kuérape ha mboy ajakápa pembyaty raka'e? 11 ¿Mba'éicha piko peẽ ndapehechakuaái che nañe'ẽi hague aina peẽme pan rehe? Che niko ha'e kuri, peñeñangareko haguã fariseo ha saduceo kuéra levadúraguinte. 12 Upévo oikuaa hikuái Jesús nde'íri hague ichupe kuéra oñeñangareko haguã pe levadura pan reheguágui, umi fariseo ha saduceo kuéra oporombo'éva rehéguinte. 13 Jesús oguahẽvo Cesarea Filipoguápe, oporandu hemimbo'e kuérape: --¿Mávapa he'i umi gente, che kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári ha'eha? 14 Ha'e kuéra he'i: --Oime he'íva nde Juan Bautistaha; ambue katu he'i ndeha Elías, ha ambueve katu he'i ndeha Jeremías terã peteĩ ñemoñe'ẽhára kuérava. 15 Upérõ ha'e he'i ichupe kuéra: --Ha peẽpa, ¿mavaha che peje? 16 Ha Simón Pedro he'i ichupe: --Nde ha'e pe Cristo, pe Tupã Ñandejára oikovéva Ra'y. 17 Jesús he'i ichupe: --Revy'a vaerã Simón, Jonás ra'y, mavave kuimba'e ndoikuaaukáirigui kóva ndéve, che Ru yvága peguante. 18 Ha che ha'e ndéve nde ha'eha Pedro, he'iséva "ita", ha ko ita ári amopu'ãta che iglésia; ha pe mano jepe nda ipu'aka mo'ãi hese. 19 Ame'ẽta ndéve pe reino yvága pegua rokẽ pe'aha; ha upe nde reñapytíva ko yvy ári oñeñapytí vaerã opytávo yvágape avei, ha opa upe nde rejoyáva ko yvy ári ojejora vaerã avei yvágape. 20 Upérõ Jesús he'i hemimbo'e kuérape ani haguã omombe'u avavépe ha'eha pe Cristo. 21 Upe ára guive Jesucristo oñepyrũ oikuaauka hemimbo'e kuérape ha'e oho va'erãha Jerusalénpe ha ohasa asy heta va'erãha umi karai kuéra, pa'i ruvicha kuéra ha Moisés ley rehe oporombo'éva pópe kuéra. He'i ichupe kuéra ha'e ojejuka va'erãha ha oikove jevy va'erãha mbohapy arahápe. 22 Upérõ Pedro ogueraha ichupe ha'eñoháme, omongavaju, ha he'i ichupe: --¿Mba'evéicharamo, che Jára! Ndaikatúi ojehe haguã ndéve upéicha. 23 Jesús katu oñembojere ha he'i Pédrope: --¡Ejei che hegui, Satanás! Che reityse niko reína. Pe nde py'apýpe oíva ndoúi Tupã Ñandejára gui, yvypóra kuéraguinte. 24 Upérõ Jesús he'i hemimbo'e kuérape: --Oime ramo che moirúséva toñembuesarái ojehegui, tohupi ikurusu, ha ta che moirũ. 25 Upe hakate'ỹva hekove rehe, oñehundi vaerã pe oñehundíva che rehehápe katu, oikove vaerã. 26 ¿Mba'épa oguenohẽne pe kuimba'e oguerékopa ramo ko mundo ipópe, ha oñehundi ramo ha'e? ¿Terã mba'épa ikatúne ome'ẽ pe kuimba'e hekove rehe? 27 Pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári ou vaerã Túva gloria reheve ha hi'ángel kuéra ndive, ha upérõ ombyekovia vaerã peteĩ teĩme hembiapokue rehe. 28 Añete ha'e peẽme, oimeha ko'ápe oíva hína omano'ỹ vaerã ohecha peve pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári

oguahẽ ramo oúvo iréino reheve.

Matthew 17

1 Uperire seis días haguépe Jesús ogueraha Pédrope, Jacóbope ha Jacobo ryvy Juánpe, ha oho hendive kuéra año ojupi peteĩ cerro yvatépe 2 ha upépe ha'e oñemoambue hovake kuéra, omimbipa kuarahýicha, ha ijao katu morotimba tesapéicha. 3 Ha upeichahágui ojehechauka sapy'a ichupe kuéra Moisés ha Elías oñemongetáva hikuái Jesús ndive. 4 Upérõ Pedro he'i Jesúspe: --Ore Jára, ¡Iporãite ñaime ko'ápe! Reipota ramo na torojapo mbohapy pene rendaguã, peteĩ ndéve guarã, peteĩ Moisés peguarã ha ambue katu Elías peguarã. 5 Pedro oñe'ẽ jave gueteri hína, peteĩ arai omimbipáva ojaho'i ichupe kuéra; ha pe araígui oñehendu peteĩ ñe'ẽ he'íva: --Kóva ha'e che Ra'y ahayhuetéva, che mbovy'aitéva, pehendúke ichupe. 6 Ohendúvo upéva, umi hemimbo'e kuéra oñesũ hova yvy rehe ha okyhyje eterei hikuái. 7 Upérõ Jesús oñemboja hendápe kuéra, opoko hese kuéra, ha he'i: --Pepu'ã, ani pekyhyje. 8 Ha oma'ẽvo, ndohechavéima hikuái avavépe Jesúspe año mante. 9 Oguejývo hikuái pe cérrogui Jesús he'i ichupe kuéra: --Ani pemombe'u avavépe ko pehecha va'ekue oikove jevy peve umi omano va'ekue apytégui che kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári. 10 Upérõ umi hemimbo'e kuéra oporandu Jesúspe: --¿Mba'érehe piko umi Moisés ley rehe oporombo'éva he'i Elías ou raẽ va'erãha? 11 Jesús he'i ichupe kuéra: --Añete niko Elías ou vaerã ha omoimba vaerã hekópe opa mba'e. 12 Che katu ha'e peẽme Elías oúma hague ha ndoikuaái hikuái ichupe ha ojapo hikuái hese opa ojapose haguéicha. Upéicha avei che kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári ahasa asy vaerã ipópe kuéra. 13 Upévo umi hemimbo'e kuéra ohechakuaa Jesús oñe'ẽ hague hína ichupe kuéra Juan Bautista rehe. 14 Oguahẽma ramo umi gente oĩháme oñemboja Jesús rendápe peteĩ kuimba'e, oñesũ henondépe ha he'i ichupe: 15 --Karai, eipytyvõmína ko che ra'ýpe, hasy niko ha oiko asy eterei, heta jevy niko ho'a tatápe terã ýpe. 16 Ha aru niko kuri ne remimbo'e kuérape ha ha'e kuéra ndaikatúi omonguera. 17 Jesús he'i: --¡Hah gente jerovia'ỹ, py'ahatã! ¿Araka'e pevépa aime vaerã penendive? ¿Araka'e pevépa pogueropu'aka vaerã? Peru ko'ápe pe mitã. 18 Ha Jesús oñe'ẽ pohýi pe mba'epochýpe ha omosẽ pe mitãgui, ha opyta pe mitã okuera upete guive. 19 Upéi umi hemimbo'e kuéra oñe'ẽ Jesús ndive ha'eñoháme ha oporandu hikuái ichupe: --¿Mba'e rehapa ndaikatúi ra'e ore romosẽ pe mba'epochýpe? 20 Jesús he'i ichupe kuéra: --Ndapejeroviapáigui. Añete ha'e peẽme, pejerovia'imi ramo peteĩ mostaza ra'ỹimíchante jepe, peje vaerã ko cérrope: "Ejei ko'águi ha eva ambue hendápe"; ha pe cerro ojei vaerã. Ndaipóri mba'eve ikatu'ỹ vaerã peẽme pejerovia añete ramo. 21 Upéicharamo jepe koichagua mba'epochy osẽ oración ha ayuno rupi mante. 22 Oiko aja hikuái oñondive Galilea rupi Jesús he'i ichupe kuéra ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oñeme'ẽ va'erãha yvypóra kuéra pópe, 23 ha ojejuka va'erãha, ha pe mbohapy arahápe katu oikove jevy va'erãha. Ko ñe'ẽ kóva omomba'e mbyasy eterei ichupe kuéra. 24 Jesús ha hemimbo'e kuéra oguahẽ rire pe ciudad Capernaúme héravape, umi impuesto tupao peguarã cobraha kuéra oho Pedro rendápe ha oporandu ichupe: --¿Nome'ẽi piko impuesto tupao peguarã pe pene mbo'ehára? 25 Ha Pedro he'i: --Ome'ẽ. Upérõ oikévo ógape Jesús oñe'ẽ Pédrope raẽ ha he'i: --¿Mba'épa hi'ã ndéve, Simón? ¿Mávapa ome'ẽ impuesto ha contribución umi mburuvicha guasu ko mundo peguápe, ta'ýra kuéra terãpa ambue kuéra? 26 Pedro he'i ichupe: --Umi ambue kuéra. Jesús he'i ichupe: --Upéicharamo ta'ýra kuéra nome'ẽi vaerã. 27 Opáichavo ani haguã ñambopochy ichupe kuéra, tereho pe lágope ha oity ne pinda, ha ejapyhy pe pira renohẽ raẽva, ha ijurúpe rejuhúta peteĩ plata. Eraha upéva ha eme'ẽ ichupe kuéra impuesto rehe, nde rehe ha che rehe.

Matthew 18

1 Upéramo umi hemimbo'e kuéra oñe'ẽ Jesús ndive ha oporandu ichupe: --¿Mávapa pe mba'eguasuvéva pe reino yvága peguápe? 2 Upémaramo Jesús ohenói peteĩ mitãmíme ha omoĩ mbytépe kuéra, 3 ha he'i: --Añetehápe ha'e peẽme, peñemoambue'ỹ ramo ha peiko'ỹ ramo mitãicha, ndapeike mo'ãi pe reino yvága peguápe. 4 Upéicharamo, pe oñemomiríva ko mitãicha, upéva tuichave pe reino yvága peguápe. 5 Ha upe oguerohorýva che rerape peteĩ mitã kóvaichape, chéve che rerohory. 6 'Oimeraẽva ombopecáva peteíva ko'ã mitãmíme che rehe ojeroviávape, iporãve vaerã mo'ã ichupe oñeñapytĩ rire peteĩ ita guasu ijajúra rehe ha oñembojahoga márpe. 7 ¡Ivaiete niko ko mundo peguarã umi mba'e oporombopecáva! Ha oĩ tapia vaerã voínte umi mba'e, opáichavo, ¡angái pe máva oporombopecáva! 8 'Nde po terã nde

py ne mbopeca ramo, eikytĩ ha emombo mombyry; iporãve ndéve reike ramo pe tekove ha'etévape nde rete rehegua'ỹ reheve, ha anítei rejeity tata tapia guarãvape nde po ha nde py mokõive reheve. 9 Ha ha'e ramo nde resa pe ne mbopecáva, eipe'a ha emombo mombyry; iporãvégui ndéve reike ramo pe tekove ha'etévape peteĩ tesa año reheve ha anítei rejeity pe Aña retã megua tatápe mokõive nde resa reheve. 10 'Ani ndapejapói mba'eve ramo mavavéva ko'ã michĩmívape. Ha'e ko peẽme, hi'ángel kuéra yvágape oĩ tapiateha che Ru yvága pegua renondépe. 11 Che kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári, ajúgui asalvávo pe oñehundi va'ekuépe. 12 '¿Mba'épa hi'ã peẽme? Peteĩ kuimba'e oguereko ramo cien ovecha, ha okañy ramo ichugui peteĩva, ¿ndohejái chénepa nga'u umi noventa y nueve ambue pe cérrope ha oho ohekávo pe ovecha okañy va'ekuépe? 13 Ha sapy'a ojuhu ramo, ovy'aiteve vaerã upe ovecha rehe umi noventa y nueve okañy'ỹ va'ekue rehegui. 14 Upéicha avei pende Ru oĩva yvágape ndoipotái oñehundi mavavéva ko'ã michĩmíva. 15 'Ne hermano ojapo ramo nde rehe ivaíva, eñe'ẽ hendive pene añoháme ha ehechauka ichupe pe hembiaapo vaikue. Ne rendu ramo, repyta porã jevy ne hermano ndive. 16 Ha ne renduse'ỹ ramo katu ehenói hendive peteĩ terã mokõime, ohendu haguã, ikatu haguã "opa oje'éva oje'e haguã mokõi terã mbohapy rovake", he'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiane'ẽme. 17 Ha ohendu'ỹ ramo ichupe kuéra katu, emombe'u pe iglésiape, ha ohenduse'ỹ ramo pe iglésiape jepe katu, pereko ichupe pende rehegua'ỹva ramo terã impuesto cobraha ramo. 18 'Añetehápe ha'e peẽme, pe peẽ peñapytĩva ko yvy ári, oñenapytĩ vaerã avei yvágape, ha upe peẽ pejoráva ko yvy ári ojejora vaerã avei yvágape. 19 'Che ha'e avei peẽme, mokõi peẽva peñemoĩ ramo peteĩ ñe'ẽme ko yvy ári, pe pejerurétava rehe pene ñembo'épe, che Ru oĩva yvágape ome'ẽ vaerã peẽme. 20 Pe oñembyatyhápe mokõi terã mbohapy che rérape, upépe aime che hendive kuéra. 21 Upérõ Pedro oñemboja Jesús rendápe ha he'i ichupe: --Che Jára, ¿Mboy jevýpa aperedona vaerã che hermánope, ojapo vai ramo che rehe? ¿Siete jevyha pevépa? 22 Jesús he'i ichupe: --Nda'etí ndéve siete jevyha pevénte, setenta umi siete jevyha peve katu. 23 'Upéva rehe pe reino yvága pegua ojogua peteĩ mburuvicha guasu oporandu va'ekuépe umi ichupe omba'apóvape hembiapokue rehe. 24 Ha oñepyrũvo ojapo upéva ojereru henondépe peteĩ heta eterei odebéva ichupe. 25 Ha ndoguerekóigui mba'eve ome'ẽ vaerã, pe karai he'i oñevende haguã esclavo ramo hembireko ha ta'ýra kuéra ha opa oguerekóva reheve, opagapa haguã pe odebéva. 26 Upémaramo pe tembiguái oñesũ henondépe ha ojerure asy ichupe he'ívo: "Karai, che ra'arõmína, ha ame'ẽmbáta ndéve." 27 Ha pe karai oiporiahuvereko ichupe ha oheja rei pe odebéva ichupe ha oheja oho. 28 Ha osẽ vove pe tembiguái katu ohuvaitĩ ambue tembiguái iñirũ odebéva ichupe michĩmí, ha ojapyhy ijajúragui ha ombopytupa mo'ã, ha he'i: "¿Eme'ẽ chéve pe redebéva chéve!" 29 Upérõ pe hapicha oñesũ henondépe ha ojerure asy ichupe he'ívo: "Che ra'arõmína ha ame'ẽmbáta ndéve." 30 Ha'e katu noha'arõsei ichupe ha omondo cárcelpe opagapa peve pe odebéva ichupe. 31 Ohechávo upéa umi tembiguái ambue kuéra ombyasy eterei ha oho pe karai rendápe ha omombe'upa ichupe pe ojuhúva. 32 Upémaramo pe karai ohenoika ha he'i ichupe: "¿Nde tembiguái py'ahatã! Che aheja reipa kuri ndéve pe redebéva, rejerurégui chéve. 33 Ha nde reiporiahuvereko vaerã mo'ã avei pe nde rapichápe, pe che roiporiahuvereko haguéicha ndéve." 34 Ha ipochy eterei pe karai ha oguerahauka cárcelpe opagapa peve pe ichupe odebéva. 35 Ha Jesús he'i: --Upéicha avei che Ru yvága pegua ojapo vaerã pende rehe peteĩ teĩ peẽva peperdona'ỹ ramo pende py'aite guive pene hermánope.

Matthew 19

1 He'i rire Jesús ko'ã mba'e, oho Galiléagui ha oguahẽ Judéape río Jordán mboypýri. 2 Genteta oho hapykuéri ha upépe omonguera umi hasývape. 3 Upérõ fariseo kuérava oñemboja Jesús rendápe oipy'ara'ã haguã ichupe ha oporandu hikuái: --¿Ikatúpa pe ména opoi hembirekógui oimeraẽva mba'e rehe? 4 Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Ndapeleéipa peẽ Tupã Ñandejára Kuatiane'ẽme he'íva, Tupã Ñandejára ojapo ramo guare opa mba'e iñepyrũmbýpe, "ojapo hague ichupe kuéra kuimba'e ha kuña"? 5 He'i avei: "Upéva rehe pe kuimba'e oheja vaerã túvape ha isýpe oho haguã hembireko ndive, ha oiko haguã mokõivévagui peteĩ." 6 Upéicharamo na mokõivéima, peteĩntema. Upéva rehe yvypóra kuéra ndoipe'ái vaerã ojuehegui pe Tupã Ñandejára ombojuaju va'ekue. 7 Upérõ oporandu hikuái ichupe: --¿Mba'e rehepa aipóramo Moisés ome'ẽuka pe tembirekópe kuatia mendare jopoi rehegua, ha upéicha opoi ichugui? 8 Jesús he'i ichupe kuéra: --Pende py'ahatãguinte Moisés oheja va'ekue pepoi pene rembirekógui, iñepyrũmbýpe katu nda upéichai va'ekue. 9 Che katu ha'e peẽme, pe opoíva hembirekógui ndaha'éima

guive heko vaikue rehe, ha omendáva ambue kuña rehe, ombyaiha imendare; ha pe omendáva pe kuña iména opoi va'ekue ichugui rehe, oñemongy'a pe mendare ñembyai pyrêpe. 10 Upérõ hemimbo'e kuéra he'i ichupe: --Upéichata ramo, pe kuimba'e hembireko ndive iporãve vaerã omenda'ỹ ramo. 11 Jesús he'i ichupe kuéra: --Nda opavavéi ikatu ojapo kóva, umi Tupã Ñandejára ome'êvape mante. 12 Heta mba'égui niko nomendái kuimba'e kuéra; oime onacéva omenda'ỹ haguã, ambue kuéra katu nomendái kuimba'e kuéra ohejágui ichupe kuéra ikatu'ỹ haguãicha omenda, ha ambueve katu nomendái pe reino yvága pegua rehehápe. Upe ikatúva upéicha ojapo, tojapo. 13 Upérõ ogueru hikuái mitã kuéra mimi Jesús rendápe, omoĩ haguã ipo hi'ári kuéra ha oñembo'e haguã hese kuéra; umi hemimbo'e kuéra katu ipochy umi heruhára kuérape. 14 Jesús katu he'i: --Peheja tou umi mitã che rendápe, ha ani pejoko, ha'e kueraichagua mba'égui pe reino yvága pegua. 15 Ha omoĩ ipo hi'ári kuéra ha upéi oho upégui. 16 Peteĩ karia'y oguahẽ Jesús rendápe ha oporandu ichupe: --Mbo'ehára marangatu, ¿mba'épa iporãva ajapo vaerã ahupity haguã pe tekove opave'ỹva? 17 Jesús he'i ichupe: --¿Mba'e rehepa ere che marangatuha? Peteĩ añónte pe imarangatúva ha upéva Tupã Ñandejára. Reikese ramo pe tekove ha'etévape katu ejapo Ñandejára rembiapoukapy. 18 Pe kuimba'e he'i ichupe: --¿Mávapa? Ha Jesús he'i ichupe: --Ani reporojuka; ani rembyai mendare; ani remonda; ani ere japu avave rehe; 19 emomba'e nde ru ha nde sýpe; ha ehayhu nde rapichápe rejehayhu háicha nde jupe. 20 Pe karia'y he'i ichupe: --Opa ko'ã mba'e ajapo va'ekue che mitã guive, ¿mba'épa oime ajapove vaerã? 21 Jesús he'i ichupe: --Rejapopase ramo hekopete, tereho eñemumba pe rerekóva rehe ha eme'ẽ mboriahu kuérape, ha rerekóta mba'eta yvágape; ha eju che moirũ. 22 Pe karia'y ohendúvo upéva katu imba'e mbyasyete ohóvo, heta eterei mba'e oguerékogui. 23 Upérõ Jesús he'i hemimbo'e kuérape: --Añete ha'e peẽme, hasyha pe mba'eta rerekoha oike haguã pe reino yvága peguápe. 24 Ha'e jevy peẽme, nda hasyiveha peteĩ camello ohasa haguã ju resa rupi, pe mba'eta rerekoha oike haguãgui pe reino yvága peguápe. 25 Hemimbo'e kuéra ohendúvo upéva ohecharamoite ha oporandu ojupe kuéra: --¿Mávapa upéicharamo ikatúne ojesalva? 26 Jesús oma'ẽ hese kuéra ha he'i ichupe kuéra: --Yvypóra kuéra ndaikatúi ojapo upéva, Tupã Ñandejára katu ipu'aka ojapo haguã opa mba'e. 27 Upémaramo Pedro he'i ichupe: --Ore Jára, ore niko rohejapa va'ekue opa umi mba'e roguereko va'ekue, romoirũ haguã ndéve. ¿Mba'épepa hekoviáta oréve? 28 Jesús he'i ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peẽme, upeha árape opa mba'e oñembopyahu jevypávo, pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oguapy vaerã itrono omimbipávape, ha peẽ che moirũ va'ekue peguapy vaerã avei doce trónope pejuzga haguã umi doce tribus Israel reheguápe. 29 Ha opa umi oheja va'ekue hóga kuéra terã tyvýra kuéra, terã teindyra kuéra, terã túva, terã sy, terã tembireko, terã ta'yra kuéra, terã yvy kuéra, che rehehápe, ohupity hetave vaerã cien jevyhágui ha ohupity vaerã avei pe tekove opave'ỹva. 30 Ha heta umi ko'ãga itenondéva itapykue vaerã; ha heta umi ko'ãga itapykuéva itenonde vaerã.

Matthew 20

1 'Pe reino yvága pegua ojogua peteĩ óga jára osẽ va'ekuépe pyharevete ohekávo omono'õ vaerã ichupe iparral-a. 2 Ha oñoñe'ẽme'ẽ rire umi imono'õharã ndive ome'ẽ haguã ichupe kuéra jepiguáicha peteĩ denario pe hembiapokue rehegua ára rehe omondo ichupe kuéra omba'apóvo iparraltýpe. 3 Upéi osẽ jevy upe pyharevépe las nueve rupi ha ohecha ambue kuérape oĩ reíva hína plázape. 4 Ha he'i ichupe kuéra: "Tapeho peẽ avei pemba'apo che parraltýpe, ha ame'ẽta peẽme pe hekopete." Ha oho hikuái. 5 Pe óga jára osẽ jevy asaje pyte rupi, ha upéi katu ka'aru asaje pe las tres rupi, ha ojapo jevy upéicha. 6 Ha ka'aru pe las cinco rupi, osẽ oho jevy upe plázape ha ojuhu jevy upépe oĩvape ojapo'ỹ rehe mba'eve, ha he'i ichupe kuéra: "¿Mba'érehe piko peẽ peime rei peína ko'ápe ára pukukue pemba'apo'ỹ rehe?" 7 He'i hikuái ichupe: "Avave na ore momba'apóigui." Upérõ he'i ichupe kuéra: "Tapeho pemba'apo peẽ avei che yvýpe, ha ame'ẽta peẽme pe hekoitepegua." 8 Ka'aru pytũvo pe mba'e jára he'i pe iparralty ñangarekohárape: "Ehenói umi mba'apohárape ha eme'ẽ ichupe kuéra pe hembiapokue repy, eñepyrũ umi itapykue va'ekuégui ha eme'ẽ ipahápe umi oike tenonde va'ekuépe." 9 Upérõ oguahẽ umi oike va'ekue ka'aru las cinco rupi, ha peteĩ teĩme oñeme'ẽ peteĩ denario. 10 Upéi oguahẽma ramo umi omba'apo tenonde va'ekue, oimo'ã hikuái ohupityvetaha, ha oñeme'ẽ ichupe kuéra peteĩ denáronte avei. 11 Ha oñeme'ẽvo ichupe kuéra pe hembiapokue repy, oñepyrũ hikuái ipochy pe óga jára ndive, 12 ha he'i hikuái: "Ko'ã ou tapykue va'ekue niko, una hórante omba'apo kuri, ha reme'ẽ ichupe kuéra avei ore rogueropu'aka va'ekue pe tembiapo ha ára haku pukukuépe reme'ẽ háicha."

13 Pe óga jára katu he'i umíva peteĩvape: "Che amigo, che ndajapói nde rehe mba'eve hekope'ỹva. ¿Ñañomongeta niko kuri ame'ẽ haguã ndéve peteĩ denario ku jepiguáicha, ajépa? 14 Eraha pe ne mba'éva ha tereho. Che ame'ẽse avei pe ambuepe pe ndéve ame'ẽ háicha oike tapykue ramo jepe omba'apo. 15 ¿Ndaikatúi piko che ajapo ajaposéva upe che mba'évagui? ¿Terãpa nde pochy che che mba'e porã hague rehe?" 16 Upéicha umi itenondéva itapykue vaerã ha umi itapykuéva itenonde vaerã. Hetágui umi oñecondáva, ha umi ojeporavóva katu mbovy. 17 Jesús ohóvo Jerusalén kotyo omoha'eño umi doce hemimbo'e kuérape ha he'i ichupe kuéra: 18 --Jaha niko ñaína Jerusalénpe, ha upépe ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oñeme'ẽta umi pa'i ruvicha ha ley rehe oporombo'éva pópe kuéra ha ha'e kuéra ojeruréta hese ojejuka haguã; 19 ha ome'ẽta ichupe tetã ambuegua kuéra pópe oñembohory haguã hese, ha oinupã ha omosaingo haguã kurusu rehe; ha pe mbohapy arahápe katu oikove jevýta omanóva apytégui. 20 Upérõ oñemboja Jesús rendápe Zebedeo ra'y kuéra Jacobo ha Juan sy, imemby kuéra ndive. Ha oñesũ ha'e Jesús renondépe ojerure haguã ichupe peteĩ mba'e. 21 Jesús oporandu ichupe: --¿Mba'épa reipota? Ha'e he'i ichupe: --Eréna ko'ã che memby mokõi toguapy ne réinope peteĩ nde akatúape ha ambue katu nde asu kotývo. 22 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Peẽ ndapeikuaái pe pejeruréva. ¿Ikatúpa peropu'aka pe che ahasátava, pey'úvo pe vaso che hay'útavagui, ha pejebautizávo pe bautismo che ajebautizátavagui? Ha'e kuéra he'i: --Ikatu. 23 Ha ha'e he'i ichupe kuéra: --Añete pey'u vaerã pe che vásogui ha pejebautiza vaerã pe che bautísmope; pe peguapy haguã che akatúa terã che asu kotývo katu nda chéi ame'ẽ vaerã; oñeme'ẽ vaerã umi che Ru ombosako'i va'ekuépe. 24 Umi diez hemimbo'e kuéra ambue ohendúvo upéva ipochy umi mokõi ojoryvy rehe. 25 Jesús katu ohenói ha he'i ichupe kuéra: --Peẽ niko peikuaa, umi tetã megua mburuvicha oñembopu'akaha hese kuéra ijáraicha, ha umi mba'eguasúva ijapytépe kuéra oguerékoha ichupe kuéra ipoguýpe. 26 Pende apytépe katu nda upéicha va'erái. Upéva rangue pe oñemomba'eguasuséva pende apytépe, oiko vaerã pene rembijokuái ramo; 27 ha oimeraéva itenondeséva pende apytépe, oiko vaerã pende rembiguái ramo. 28 Upéicha avei che kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári ndajúi aporojokuái haguã, ajejokuaiuka haguãnte uvei ha ame'ẽ haguã che rekove heta repyrã ramo. 29 Ha'e kuéra osévo ohóvo Jerico ciudadgui, genteta oho Jesús rapykuéri. 30 Ha oĩ upépe mokõi ohecha'ỹva uguapýva hína tape yképe, ha ohendúvo Jesús ohasaha ohóvo, osapukái hikuái: --¡Karai, David ra'y, ore poriahuverekomína! 31 Ha umi gente ipochy ichupe kuéra omokirirĩ haguã, ha upépe katu ha'e kuéra osapukái hatãve: --¡Karai, David ra'y, ore poriahuverekomína! 32 Upévo Jesús opyta, ohenói umi ohecha'ỹvape ha he'i ichupe kuéra: --¿Mba'épa peipota ajapo pende rehe? 33 Ha'e kuéra he'i ichupe: --Karai, torohecha. 34 Ha Jesús oiporiahuverekoite ichupe kuéra ha opoko hesa kuéra rehe. Ha upevovete umi ohecha'ỹ va'ekue ohecha ha oho Jesús rapykuéri.

Matthew 21

1 Oñemo'aguívo Jerusaléngui oguahẽ hikuái Betfagépe, pe cerro hérava Olivoty ypýpe, ha upégui Jesús omondo mokõi hemimbo'e kuérava, 2 ha he'i ichupe kuéra: --Tapeho amo pueblo ñande ypýpe oĩvape ha upépe pejuhúta peteĩ burra oñeñapytíva hína ha peteĩ burro ra'y hendive. Pejora ha peru chéve. 3 Ha oime ramo mba'e oje'éva peẽme, peje ichupe, Ñandejára oikotevéha hese kuéra ha ohejáta peru. 4 Upéva ojehu oiko haguã hekópe pe ñemoñe'ẽhára he'i va'ekue pe ikuatiápe: 5 Peje umi Sionguápe: "Péina ou pende Rey, ojejapo'ỹva uguapy oúvo peteĩ burro ra'y ári, tymba mba'e pohýi ogueraháva memby." 6 Upérõ hemimbo'e kuéra oho ha ojapo Jesús he'i haguéicha ichupe kuéra. 7 Ogueraha hikuái pe burra imemby reheve Jesúspe ha ha'e kuéra omoĩ hi'ári ijao kuéra ha Jesús ojupí. 8 Ha pe genteta oipyso ijao kuéra haperãme, ha ambue kuéra katu oikytĩ yvyra rakã ha omyasãi pe tape rehe. 9 Ha umi tenonde ohóva ha umi tapykue pegua, oñepyrũ osapukái: --¡Gloria pe rey David ra'ýpe! ¡Toñemomba'eguasu pe Tupã Ñandejára rérape oúva! ¡Gloria Tupã Ñandejárape! 10 Oikévo Jesús Jerusalénpe, umi upepegua oñemondyipa ha heta oime oporandúva: --¿Máva piko kóva? 11 Ha umi gente he'i: --Jesús ku ñemoñe'ẽhára oúva hína Nazaret Galilea peguágui. 12 Upéi Jesús oike tupaópe ha omosẽmba okápe umi upépe oñemúvape. Ombojaparopa umi plata ocambiáva mesa kuéra, ha umi pykasu rehe oñemúva guapyha kuéra; 13 ha he'i ichupe kuéra: --Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i: "Che róga oñembohéra vaerã óga oñeñembo'eha"; peẽ katu pejapo peína ichugui mondaha kuára. 14 Pe tupaópe oñemboja Jesús rendápe umi ohecha'ỹva ha ikaréva, ha ha'e omonguera ichupe kuéra. 15 Ha umi pa'i ruvicha ha ley rehe oporombo'éva katu ohechávo umi techapyrã Jesús ojapóva, ha

ohendúvo umi mitã kuéra osapukáiva tupaópe: “¡Gloria pe rey David Ra'ýpe!”, ipochy hikuái 16 ha he'i Jesúspe: --¿Rehendúpa mba'épa he'i hikuái? Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Ahendu aína. ¿Máramopa ndapeleéi pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ême he'íva ko'ã mba'e rehe? He'i kóicha: Rembopurahéi umi mitã mimi ha umi okambúvape che momba'eguasú haguã hekoitépe. 17 Ha oheja ichupe kuéra ha osẽ pe ciudádgui pe pueblo Betania peve ha opyta upépe upe pyharépe. 18 Pyhareve, Jesús ou jevývo pe ciudádpe ñembyahýi. 19 Ha ohecha peteĩ higo máta tape yképe, oñemboja hese ha ndojuhúi mba'eve pe higo máta rehe hogue mante. Upérõ Jesús he'i pe higo mátape: --¡Máramoke anive nde'a! Ha upevovete pe higo máta ipirupa. 20 Ohechávo upéva umi hemimbo'e kuéra ohecharamoite ha oporandu Jesúspe: --¿Mba'éicha rupi piko pe higo máta ipirupa pya'eite? 21 Jesús he'i ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peẽme, pejerovia ramo py'amokõi'ỹ rehe, nda kóva añói, ko higo máta rehe ajapóva, ikatúta pejapo, ikatu vaerã peje avei ko cérrope: “Ejei ko'águi ha ejeity márpe”, ha oiko vaerã upéicha. 22 Ha opa mba'e peẽ pejeruréva pene ñembo'e rupi pejerovia ramo, pehupity vaerã. 23 Upéi Jesús oíke pe tupaópe, ha oporombo'e jave upépe hína, oguahẽ hendápe umi pa'i ruvicha ha karai kuéra Israel pegua ha oporandu hikuái ichupe: --¿Máva autoridad rupípa rejapo ko'ã mba'e? ¿Mávapa ome'ẽ ra'e ndéve ko autoridad? 24 Jesús he'i ichupe kuéra: --Che aporandúta avei peẽme peteĩ mba'e, ha peje ramo chéve, ha'éta peẽme máva autoridad rupípa ajapo ko'ã mba'e. 25 ¿Mávapa ome'ẽ raka'e Juánpe autoridad oporobautiza haguã? ¿Tupã Ñandejára, terãpa yvypóra kuéra? Ha ha'e kuéra katu oñepyrũ oñomongeta oñondive kuéra ha he'i: --Ja'e ramo Tupã Ñandejára ome'ẽ hague ichupe pe autoridad, he'íta ñandéve: “¿Mba'e rehepa aipóramo ndaperoviái ra'e ichupe?” 26 Ha ja'e ramo yvypóra kuéra hague, jakyhyje umi géntegui, opavave ogueroviágui Juan Tupã Ñandejára remimbou hague. 27 Upéva rehe he'i hikuái Jesúspe: --Ndoroikuaái. Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Upéicharamo che avei nda'e mo'ãi peẽme máva autoridad rupípa ajapo ko'ã mba'e. 28 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Mba'épa hi'ã peẽme? Peteĩ kuimba'e oguereko mokõi ta'ýra, ha he'i pe ijypykuépe: “Che ra'y, tereho emba'apo che parraltýpe.” 29 Ha pe ta'ýra he'i ichupe: “¡Ndaha mo'ãi!”, ha upéi katu ombyasy ha oho. 30 Upéi pe túva oho pe ta'ýra ambue rendápe ha he'i avei ichupe upéicha, ha ha'e he'i: “Néi, che ru, aháta”, ha ndohói. 31 ¿Mávapa umi ta'ýra mokõivévagui ojapo pe túva rembipota? Ha ha'e kuéra he'i: --Pe ita'ýra pe tenonde guare. Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peẽme, umi impuesto cobrahára ha umi kuña reko vai oíke tenondeha pende hegui Tupã Ñandejára réinope. 32 Juan Bautista niko ou va'ekue pene mbo'évo pe tape porã rehe, ha ndaperoviái va'ekue ichupe; umi impuesto cobrahára ha kuña reko vai kuéra katu oguerovia va'ekue ichupe. Peẽ pehecha va'ekue upéva ha upéicha ramo jepe napeñarrepentíri perovia haguã ichupe. 33 'Pehendu ko caso ambue kóva: Oiko va'ekue peteĩ karai oñotỹ va'ekue parral ijyvýpe; ha omongorapy, ha ojapo peteĩ parral'a rykuere ryrurã, ha omopu'ã avei peteĩ torre omaña haguã upe guive ijyvy rehe. 'Upéi katu oalquila pe ijyvy mba'apohára kuérape ha oho mombry. 34 Ha oguahẽma ramo pe hi'a oipo'o haguã ára omondo hembiguái kuérape umi mba'apohára rendápe pe parral jepo'opyre imba'eráva piári. 35 Umi mba'apohára kuéra katu ojapyhy umi tembiguáipe ha peteĩme oinupã heta, pe ambuépe ojuka, ha pe ambuevépe katu ombo'ita hikuái. 36 Pe karai omondo jevy hetave hembiguái kuérape tenonderã omondo va'ekuégui; ha umi mba'apohára katu ojapo jevy hese kuéra umi tenonderã guare rehe ojapo haguéicha. 37 'Ipahápe omondo ta'ýra teépe, he'ígui: “Che ra'ýpe omomba'e vaerã hikuái.” 38 Ohechávo pe ta'ýrape katu umi mba'apohára he'i ojupe kuéra: “Kóva hína ko'ã mba'e jararã, jajuka opyta haguã ñandéve ko'ã mba'e.” 39 Ha ojapyhy hikuái ichupe, ogueraha upégui, ha ojuka. 40 Upéi Jesús oporandu: --Pe yvy jára ouha ára, ¿mba'épa ojapóne umi mba'apohára rehe? 41 Ha he'i hikuái ichupe: --Ohundipa vaerã umi tekove vaípe, oiporiahuvereko'ỹ rehe, ha ome'ẽ vaerã pe ijyvy ambue mba'apohára ome'ẽ va'erãme ichupe pe mba'e jepo'opyre imba'eráva. 42 Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Máramopa ndapeleéi pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ? He'íva kóicha: Pe ita umi óga apohára omboyke va'ekuégui oiko pe ita tekotevẽvéva. Upéva ojapo Tupã Ñandejára ha ñande jahecha mba'e techapyrãicha. 43 Upéva rehe che ha'e peẽme, Tupã Ñandejára oipe'ataha pe iréino pende hegui ha ome'õtaha umi ome'ẽ va'erãme ichupe pe mba'e mono'õmyre imba'eráva. 44 Ha pe ita katu, oimeraẽva ho'áva hi'ári, opẽmba vaerã; ha upe ho'áva ári pe ita katu omongu'i tumi vaerã. 45 Umi pa'i ruvicha ha fariseo kuéra ohendúvo umi caso Jesús omombe'úva ohechakuaa hikuái upe he'íva he'iha hese kuéra. 46 Ha ojapyhyse mo'ã hikuái ichupe, okyhyjénte umi géntegui, ha'ekuéra oguerekógui ichupe Tupã Ñandejára remimbou ramo.

1 Jesús oñepyrũ oñe'ẽ jevy ichupe kuéra ñembojoja rupi ha he'i: 2 --Pe reino yvága pegua ojogua peteĩ mburuvicha guasu ojapo va'ekuépe karuguasu ta'ýra mendahápe guarã. 3 Omondo hembiguái kuérape ohenói haguã umi oñeconvida va'ekuépe, ha ha'e kuéra ndouséi. 4 Omondo jevy ambue hembiguái kuérape ha he'i ichupe kuéra: "Peje umi oñeconvida va'ekuépe, oĩmbamaha che rembi'u. Ajukaukáma che toro ha che rymba kuéra ikyráva ha oĩmbáma; peju ko mendahápe." 5 Ha umi oñeconvida va'ekue katu nopenáiri. Peteĩ ha'e kuérava oho ikokuépe, ambue oho iñemuháme, 6 ha ambue kuéra katu ojapyhy pe rey rembiguái kuérape ha oinupã ojuka peve. 7 Upérõ pe rey ipochy eterei ha omondo isoldado kuéra ojuka haguã umi porojukaharépe ha ohapy haguã pe iciudad kuéra. 8 Upéi katu he'i hembiguái kuérape: "Oĩmbaitéma pe mendahápe guarã, ha umi oñeconvida va'ekue katu nomerecéi ojejapo ichupe kuéra mba'e ramo. 9 Tapeho aipóramo umi tape kurusu rupi ha peconvida pe mendahápe guarã opa umi pejuhúvape." 10 Umi tembiguái osẽ umi tape rupi ha ombyatypa opa ojuhúvape, ivaiva ha imarangatúvape; ha upéicha pe ogapy henyhẽmba géntegui pe mendarã. 11 'Upéi katu pe rey oike ohecha haguã umi oñeconvida va'ekuépe, ha ohecha upépe peteĩ kuimba'e oñemonde'ývape mendahápe guarãicha. 12 Ha he'i ichupe: "Che amigo, ¿mba'éicha rupi piko reike ko'ápe reñemonde'ý rehe mendahápe guarãicha?" Ha pe kuimba'e katu okirirĩ ete. 13 Upérõ pe rey he'i umi mesápe ojejokuáivape: "Peipykua ha peipokua ha pemosẽ okápe pytũnguýpe, upe nasẽ ha hã pururũ haguãme." 14 Ha Jesús oñe'ẽmbávo he'i: --Heta umi oñeconvidáva, ha mbovy umi ojoporavóva. 15 Upérõ umi fariseo oje'ói ha oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme mba'éichapa ikatúne oity Jesúspe iñe'ẽ rehe omoĩ vai haguã ichupe. 16 Ha omondo hikuái hendápe umi fariseo remimbo'éva ha Herodes partido reheguávape, he'i haguã Jesúspe: --Mbo'ehára, roikuaa niko nde ereha pe añetéva ha reporombo'eha hekopete Ñandejára rape rehe, repena'ý rehe yvypóra kuéra he'íva rehe, nderejuzgáigui yvypóra kuérape ojehechauka háicha rehe. 17 Eréna oréve aipóramo mba'épa hi'ã ndéve, ¿rome'ẽ va'erãpa impuesto pe mburuvicha guasúpe, terãpa ahániri? 18 Jesús katu ohechakuaa ipy'apy vai kuéra ha he'i ichupe kuéra: --Peẽ tekove rova mokõi, ¿mba'e rehe piko pe che moñuhãse peína? 19 Pehechauka chéve pe plata pe impuesto ojepagaha. Ha ogueru hikuái ichupe upe plata. 20 Ha ohechávo Jesús oporandu ichupe kuéra: --¿Máva ra'anga ha máva rera piko ko oĩva hese? 21 Ha he'i hikuái ichupe: --Mburuvicha César ra'anga. Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --Peme'ẽ pe mburuvichápe pe mburuvicha mba'éva, ha Tupã Ñandejára mba'éva katu peme'ẽ Tupã Ñandejárape. 22 Ohendúvo upéva ohecharamoite hikuái ha oheja ichupe ha oje'ói. 23 Upe árape voi saduceo kuérava oho Jesús rendápe. Ha'e kuéra ndogueroviái omanóva oikove jevyha, upéva rehe omoĩ hikuái ichupe ko caso: 24 --Mbo'ehára, Moisés niko he'i va'ekue peteĩ kuimba'e omendáva omano ramo oheja'ý rehe ta'yre, tyvýra omenda va'erãha hembirekore rehe omoñemoñare haguã pe tyke'ýra omano va'ekuépe. 25 Ore apytépe niko oĩ siete ojoyke'y kuéra. Pe ijypykue omenda va'ekue ha omano, ha nda ita'ýraigui oheja hembirekore tyvýrape. 26 Upéicha ojehu avei pe mokõiha ha mbohapyhápe, ha upéicha pe sietepe peve. 27 Ha ipahápe omano avei pe kuña. 28 Pe jeikove jevyha árape, ¿máva rembirekótapa pe kuña ko umi sieteve rembirekovéva? 29 Jesús he'i ichupe kuéra: --Peẽ pejevavy ndapeikuaáigui Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ ha pe Tupã Ñandejára pu'aka. 30 Umi omano va'ekue oikove jevy ha'ára nomendavéima vaerã ha nome'ëvéima vaerã itajýra kuéra mendarã, ha'e kuéra umi Tupã Ñandejára ángel oĩva yvágapeichantema vaerã. 31 Ha omano va'ekue oikove jevy va'erãha rehe katu ¿piko ndapeleéi pe Tupã Ñandejára voi he'i va'ekue peẽme?, he'i ramo: 32 "Che ha'e pe Abraham ha Isaac ha Jacob Tupã." Tupã Ñandejára ndaha'éi omanóva Tupã, oikovéva Tupãnte. 33 Ohendúvo upéva umi gente ohecharamoite pe Jesús oporombo'e háicha. 34 Umi fariseo ohendúvo Jesús omokirirĩ hague umi saduceope, oñembyaty hikuái, 35 ha peteĩ ha'e kuérava ley rehe oporombo'éva, oipy'ara'ãvo ichupe, oporandu: 36 --Mbo'ehára, ¿mávapa pe Tupã Ñandejára rembiapoukapy tuichave mba'éva? 37 Jesús he'i ichupe: --"Ehayhu Ñandejára ne Tupãme nde py'aite guive, na ánga apytete guive ha ne arandukue reheve." 38 Kóva ha'e pe tembiapoukapy tuichavéva ha pe tenondeguáva. 39 Ha pe mokõiha ojogua ichupe, he'i kóicha: "Ehayhu nde rapichápe rejehayhu háicha nde jupe voi." 40 Ko'ã tembiapoukapy mokõi ári oĩmba pe Moisés ley ha umi ñemoñe'ẽhára ombo'e va'ekue. 41 Jesús oñe'ẽ umi fariseo kuéra oñembyaty va'ekuépe, 42 ha oporandu ichupe kuéra: --¿Mba'épa hi'ã peẽme pe Cristo?, ¿máva ra'ýpa? Ha he'i hikuái: --David ra'y. 43 Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Mba'éichapa aipóramo David, Espíritu Santo rupi

ombohéra ichupe Ñandejára? he'i ramo: 44 Ñandejára he'i che Járape: "Eguapy che akatúape, che amoimba peve umi nde rehe ija'e'yvape nde py guýpe." 45 ¿Mba'éicha piko aipóramo pe Cristo David Ra'yta, ko David voi ombohérava ichupe ñande Jára? 46 Ha avave ndaikatúi ombohová ichupe peteĩ ñe'ëmente jepe, ha upete guive avave noñeha'ävéi oporandúvo ichupe mba'eve.

Matthew 23

1 Uperire Jesús oñe'ë umi gente ha hemimbo'e kuérape ha he'i: 2 --Umi ley rehe oporombo'éva ha fariseo kuéra oguereko autoridad oikuaauka haguã pe Moisés ley. 3 Upéva rehekene pene ñe'ëndu ichupe kuéra ha pejapo opa ha'e kuéra he'iva peëme; ha anínte pejapo pe ha'e kuéra ojapo háicha, ha'e kuéra he'i peteĩ mba'e ha ndojapói pe he'i háicha. 4 Oñapytĩ mba'e pohýi ikatu'yva jaropu'aka ha omoĩ umi gente ape rehe umi mba'e ha'e kuéra voi ikuã peteĩmente jepe oñatõise'yva oporopytyvõ haguã. 5 Ha opa umi mba'e ojapóva tembiecharānte ojapo. Omoĩ isyva ha ijyva kuéra rehe vakapi ipyporāévape Tupã Ñandejára ñe'ë mbykymi, ha ombopukuve ijao jeguaha. 6 Oguapyse umi guapyha iporāévape karu guasuhápe ha sinagoga kuérape, 7 ha oipota oñemomaitei ichupe kuéra karai guasúicha cällepe, ha umi gente te'i ichupe kuéra mbo'ehára. 8 'Peë katu ani peñembohéra mbo'ehára, peteĩ añóntegui pe pene mbo'ehára, ha upéva pe Cristo, ha peë ojoryvy kuerapágui. 9 Ha ani pembohéra pende ru avavépe ko yvy ári, peteĩ añóntegui pende Ru upe yvágape oíva. 10 Terã ani peñembohéra mburuvicha, Cristo añóntegui pende ruvicha. 11 Pe tuichavéva pende apytépe pe tembiguáicha ojejokuaiuka vaerã. 12 Ha upe oñembotuvicháva ojupe ojerereko vaerã mba'eve ramo, ha pe oñemomba'eguasuyva katu ojerereko vaerã mba'eguasuramo. 13 '¿Angái peë mbo'ehára ha fariseo kuéra rova mokõi! Pembotýva pe reino yvága pegua rokẽ ani haguã ambue kuéra oíke, ha peë voi ndapeikéiri ha ndapehejái oíke umi oikesévape. 14 '¿Angái peë mbo'ehára ha fariseo kuéra rova mokõi! Peipe'áva hóga kuéra umi viúdagui ha upéi katu pembohasa haguã peñembo'e puku gua'u. Upéva rehe peë pehupity vaerã castigo ipohyivéva. 15 '¿Angái peë mbo'ehára ha fariseo kuéra rova mokõi! Pehóva opa rupi ko yvy ári ha mar jerekuévo pemoinge haguã pe máva akāme pene religiõn, ha upéva pejapóma ramo katu pejapo ichugui Aña retã ra'y mokõi jevyve pende hegui. 16 '¿Angái peë sambyhyhára resatu! Pejéva: "Oime ramo ome'ëva iñe'ë ojuráva tupao rehe, upéva mba'eve, ojura ramo pe óro tupao pegua rehe katu, ojapo vaerã pe iñe'ë". 17 ¿Peë tekove tavy resatu! ¿Mávapa mba'eguasuve, pe óro terãpa pe tupao omomarangatúva pe órope? 18 Ha peë peje avei: "Oime ramo ome'ëva iñe'ë ojurávo pe altar rehe, upéva mba'eve, ojura ramo pe mba'e me'ëmby altar ári oíva rehe katu, ojapo vaerã pe iñe'ë." 19 ¿Peë tekove tavy resatu! ¿Mávapa mba'eguasuve, pe mba'e me'ëmby terãpa pe altar omomarangatúva pe mba'e me'ëmbýpe? 20 Pe ojuráva altar rehe ndojurái pe altar rehe añó, ojura avei opa pe hi'ári oíva rehe; 21 ha pe ojuráva pe tupao rehe, ndojurái pe tupao rehe añó, ojura avei Tupã Ñandejára upépe oíva rehe. 22 Pe ojuráva yvága rehe, ojura avei Tupã Ñandejára trono rehe ha ojura avei Tupã Ñandejára rehe voi upépe oguapýva hina. 23 '¿Angái peë mbo'ehára ha fariseo kuéra rova mokõi! Peme'ëva Tupã Ñandejárape diezmo menta ha anís ha comínogui ha pemboykéva umi ley mbo'epyre rehegua tuichavéva, hekopeteguáva ha poriahuvereko ha jerovia. Pejapo tapia vaerã umíva umi mba'e, peheja'y rehe ko'ã mba'e avei. 24 ¿Peë niko sambyhyhára resatu, pemboгуáva ñati'ũ ha pemokõva camello! 25 '¿Angái peë mbo'ehára ha fariseo kuéra rova mokõi! Pemopotíva umi vaso ha ña'ëmbe ijapégui ha hyepýpe katu henyhẽ umi mba'e pemonda va'ekue mba'epota tarovágui. 26 Ehendúke, nde fariseo resatu: emopotĩ raẽ pe vaso ha ña'ëmbe hyepýgui ha ipotimba vaerã opytávo ijape avei. 27 '¿Angái peë mbo'ehára ha fariseo kuéra rova mokõi! Pejoguáva umi sepultura momorotĩmbyrepe iporáva okágui, ha hyepy katu henyhẽ te'õngue kanguekue ha opaichagua mba'e ky'águi. 28 Upeichaite avei peë, pene porávaicha pende apégui yvypóra kuéra renondépe ha pende py'apýpe katu pene renyhẽ tova mokõiha ñañágui. 29 '¿Angái peë mbo'ehára ha fariseo kuéra rova mokõi! Pemopu'áva umi ñemoñe'ehára oñeñotý hague renda ha pembojeguáva umi imarangatúva momandu'aha, 30 ha upéi katu peje: "Jaikove ríre ñande ypykuéra árape na ñaiméi vaerã mo'ã hendive kuéra umi ñemoñe'ehára jejukápe." 31 Ha upéicha pehechauka peëha voi umi ñemoñe'ehára jukahare ñemoñare; 32 ha upéicha oikopáta pende po rupi pe pende ru kuéra omoñepyrũ va'ekue. 33 '¿Peë mbói ha mbói ñemoñare! ¿Mba'éichapa pejehuíta pe castigo Aña retāme? 34 Upéva rehe che amondóta peëme ñemoñe'ehára ha iñarandúva ha mbo'ehára, ha peë katu pejukáta ha pehupíta kurusu rehe ha'e kuéravape, ha ambue

kuérape katu peinupäta pene sinagoga kuéra rupi ha pemoñáta peteĩ puéblogui ambuépe; 35 ha upéichape ho'apa haguã pende ári pe culpa opa umi imarangatúva ojejuka va'ekue rehe ko yvy ári, Abel upe imarangatuete va'ekue mano guive, Zacarías Berequías ra'y mano peve, upe peẽ pejuka va'ekue tupaópe altar pa'ũme. 36 Añete ha'e peẽme, ko'ã mba'e rehegua culpa ho'apa va'erãha ko'ã gente ko'ãgagua ári. 37 '¡Jerusalén, Jerusalén, rejukáva ñemoñe'ẽhára kuérape ha rembo'itáva umi ndéve Tupã Ñandejára omboúvape! ¡Mbovy jevy piko ambyatyse raka'e nde ra'y kuéra, pe ryguasu ombyaty háicha imemby kuéra ipepo guýpe, ha ndereipotái! 38 Pema'ẽke, opytáko pende róga taperéicha; 39 ha'eko peẽme nda pe che recha mo'ãveimaha oguahẽ peve pe ára peje haguã: "Toñemomba'eguasú pe oúva Ñandejára rérape."

Matthew 24

1 Jesús osẽ pe tupaógui ha ohóma jave hína hemimbo'e kuéra oñemboja hendápe ha ohechauka ichupe pe tupao. 2 Ha Jesús katu he'i ichupe kuéra: --¿Pehechapámapa peẽ ko'ã mba'e? Añetehápe ha'e peẽme, ndopyta mo'ãiha ko'ápe ita ojo'ári. 3 Upérõ oho hikuái pe cerro Olivoty héravape, ha oguapy jave hína Jesús upépe, hemimbo'e kuéra oho he'i ichupe ñemiháme: --Roipota niko ere oréve araka'épa ojuhúta ko'ã mba'e. ¿Mba'erupípa roikuaáta reju aguĩmaha ha opatamaha ko mundo? 4 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Pema'ẽke. Anítei avave pene mbotavy. 5 Heta ou vaerã che rérape ha he'i vaerã: "Che ha'e pe Cristo", ha ombotavy vaerã hetápe. 6 Peẽ pehendú vaerã oñeñe'ẽ ha oñemoherakuã ramo guerra, ha ani peñemondýi, upéichante vaerã voi; opáichavo ne'ĩra mo'ãi gueteri ko mundo paha. 7 Opu'ã vaerã tetã nguéra ojuehe, ha peteĩ tetã oñorairõ vaerã ambue tetã ndive; ha oĩ vaerã mba'asy ha ñembyahýi ha yvy ryrýi heta henda rupi. 8 Opáichavo ko'ã mba'e jehasa asy ñepyrũhante vaerã. 9 'Upérõ pene me'ẽ vaerã hikuái pehasa asy haguã ha pejejuka vaerã ha opavave ndaija'etí vaerã pende rehe che réra rehe. 10 Umiha árape heta ijerovia poi vaerã ha ndojuayhúi ha oñotraiciona vaerã. 11 Heta opu'ã vaerã he'íva ojehe kuéra Tupã Ñandejára remimbouha ha ombotavy vaerã hetápe. 12 Ha tuicha eterei va'erãgui pe ñaña, heta ndojohayhuvéi vaerã. 13 Pe opyta hatáva ipaha peve katu ojesalva vaerã. 14 Ha pe Tupã Ñandejára reino rehegua ñe'ẽ oñemoherakuã vaerã opa rupi yvy jerekuévo, opa tetã megua oikuaa haguã, ha uperire katu oguahẽ vaerã pe ipaha. 15 'Pe ñemoñe'ẽhára Daniel kuaatía ñe'ẽme ha'e oñe'ẽ va'ekue upe oporomongy'áva ha oporombyaíva rehe; ha peẽ pehecha ha'ára oñemoĩ ramo upéva tupaópe pe tenda marangatúpe, --pe oleéva, toikuaa--, 16 upeha árape umi oĩva Judéape tojehui cerro kotývo. 17 Ha upeha árape oime ramo oĩva hóga azotea ári, ani oguejy oguenohẽ haguã mba'eve hógagui, 18 ha oĩ ramo ñume, ani ojevy ijao piári. 19 ¡Angái umi kuña umiha árape hye guasúva terã imemby kambúva! 20 Peñembo'e Tupã Ñandejárape ani haguã pejehui ro'y jave terã pytu'uha árape; 21 oiko va'erãgui umiha árape jehasa asy tuicháva oiko'ỹ haguéicha ko mundo ñepyrũha guive, ha oikove'ỹma vaerã uperire. 22 Ha Tupã Ñandejára omombyky'ỹ ramo umíva umi ára, ndojesalvái vaerã avave; upéva rehe omombyky vaerã umi ha'e oiporavo va'ekue rayhupápe. 23 'Ha oime ramo umiha árape he'íva peẽme: "Péinako ko'ápe pe Cristo" terã "Péina pépe", ani perovia. 24 Heta ou va'erãgui he'íva ojehe ha'eha pe Cristo ha Tupã Ñandejára remimbouha; ha ojapo vaerã mba'eguasú ha techapyrã ombotavy haguã ikatu ramo umi Tupã Ñandejára rembiporavo pyrèpe jepe. 25 Pomomarandúma umi mba'e oiko mboyve. 26 Upéva rehe he'i ramo peẽme: "Péina oime hína pe ñume", ani peho; terã he'i ramo: "Péina ko'ápe oime ogapýpe", ani perovia. 27 Pe ára vera ojehecha háicha kuarahy resẽ guive kuarahy reike peve, upéicha vaerã aju ha'ára che kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári. 28 Pe te'õngue oĩháme, upépe oñembyaty vaerã umi yryvu ho'u haguã. 29 'Ha umi jehasa asy ára rire mínte, kuarahy iñypytũmba vaerã, jasy ndohesape mo'ãvéi, ha estrella kuéra ho'a vaerã yvágagui, ha umi yvága pu'aka jepe omymyimba vaerã. 30 Upérõ ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári señañ ojehecha vaerã yvága rehe, ha opa tetã rupigua kuéra ojahe'opa vaerã ha ohecha vaerã pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy áripe ou ramo arai apytépe pu'aka ha mimbipa reheve. 31 Ha oñehendu vaerã turu hatã ipúva, ha pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári omondo vaerã hi'ángel kuéra ombyatpya haguã hembiporavopyre kuéra umi irundyve yvytu oipejuhágui yvy jerekuévo. 32 'Pe higo mátagui peikuaa: Pe hakã ikyrýi ha hogue roky ñepyrũ vove, peikuaa oguahẽmaha ára haku. 33 Upéicha avei, pehecha ramo oiko ko'ã mba'e peikuaa hi'aguĩmaha pe kuimba'éicha oguejy va'ekue yvy ári ou jevy haguã. 34 Añetehápe ha'e peẽme: ko'ã mba'e oikopa va'erãha omano mboyve ko'ã gente ko'ãgagua. 35 Yvága ha yvy opa vaerã, che ñe'ẽ katu tapia guarã. 36

'Upe ára terã hi'hóra katu avave ndoikuaái, umi ángel yvága pegua ndoikuaái ha pe Tupã Ñandejára Ra'y jepe ndoikuaáinte avei. Che Ru añoite mante oikuaa. 37 'Umi ára Noé oikove ramo guaréicha ko yvy ári, upéicha vaerã avei ou jevy ha'ára pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári. 38 Umi árape pe diluvio mboyve, umi gente oiko va'ekue okaru ha ho'uha rehe, omenda ha omomenda tajýra kuéra, pe ára Noé oíke hague peve pe árcape; 39 ha ndohechakuaái va'ekue hikuái pe diluvio oguahêha ára peve ha ohundipa ichupe kuéra. Upéicha vaerã avei ou jevy ha'ára pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári. 40 Upeha árape mokõi kuimba'e oĩ vaerã hína oñondive ñúme, pe peteĩ ojereraha vaerã ha pe ambue katu opyta vaerã. 41 Mokõi kuña oñembiso vaerã hína, pe peteĩ ojereraha vaerã ha pe ambue katu opyta vaerã. 42 'Peñembosako'íke aipóramo, ndapeikuaáigui mba'e hórangepa pende jára oúta. 43 Ha peikuaa kóva, pe óga jára oikuaa ramo mba'e hórangepa oguahêta pe mondaha, ndokéi vaerã ha ndohejái vaerã ojeike hógape ha oñemondapa. 44 Upéva reheke peẽ avei peñembosako'i pe peimo'ã'ýve jave rehe ou jevy va'erãgui pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári. 45 '¿Mávapa, aipóramo, pe tembiguái jeroviaháva ha imba'erechakuaáva ijára omoĩ va'ekue ipoguýpe hogaygua kuéra omongaru haguã hi'hóraper? 46 Ovy'aite vaerã pe tembiguái ijára oguahêvo, ojuhúva ojaopapa hekópe hembiaporã. 47 Añetehápe ha'e peẽme, pe óga jára omoĩ va'erãha ipoguýpe opa oguerékova. 48 Pe tembiguái imba'e vai ramo katu ha oimo'ã ramo pe óga jára hi'aretaha, 49 ha oñepyrũ ramo oguereko asy umi hapicha tembiguáipe, ha okaru ha ho'u umi tekove ka'u kuéra ndive, 50 pe óga jára ou jevy vaerã pe tembiguái oha'arõ'ýve jave ha oikuaa'ýha hóraper; 51 ha ocastiga pohýi vaerã, ha oguereko vaerã ichupe umi hova mokõiva ramo. Upépe hasẽ ha hãĩ pururũ vaerã.

Matthew 25

1 Upérõ pe reino yvága pegua ha'ete vaerã diez kuñatai ojapyhýva hesapehára kuéra acéitepe hendýva ha oje'óiva mendahápe omoirũ haguã pe menarãme. 2 Cinco ha'e kuérava oñembosako'ipa ha cinco katu noñembosako'ipái, 3 ndogueraháigui aceite oikotevẽ jevy ramo guarã; 4 umi oñembosako'ipa va'ekue katu ogueraha hesapehára ijaceite ryrũ reheve. 5 Pe menarã hi'arégui oguahẽ haguã umi kuñatai hopehyipa ha ipahápe katu okepa hikuái. 6 Pyhare pyte rupi katu oñehendu sapy'a peteĩ osapukái ha he'iva: "¿Oúma pe menarã; pejúke pemoirũ!" 7 Upérõ opáy umi diez kuñatai ha oñepyrũ ombosako'i hesapehára kuéra. 8 Ha umi cinco oñembosako'ipa'ý va'ekue katu he'i umi cinco oñembosako'ipa va'ekuépe: "Peme'ẽmona oréve pende aceitemi, ore lámpara kuéra niko ogue hína." 9 Ha umi oñembosako'i va'ekue katu he'i: "Tove, aníntemo ropyta hese'ý peẽicha. Iporãve peho ramo pe oñevendehápe ha pejogua pene mba'erã." 10 Ha umi cinco oñembosako'ipa'ý va'ekue oho aja pe aceite joguávo katu, oguahẽ pe menarã. Ha umi kuñatai oĩmba va'ekue oíke hendive pe mendahápe, ha oñemboty pe okẽ. 11 Upéi katu oguahẽ avei umi kuñatai ambue ha he'i hikuái: "¿Karai, karai, eipe'amína oréve okẽ!" 12 Ha'e katu he'i ichupe kuéra: "Añetehápe ha'e peẽme, che ndapoikuaái." 13 Peẽke peñembosako'i ndapeikuaáigui mba'e ára terã mba'e hórangepa ou jevýne pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári. 14 'Pe reino yvága pegua niko ojogua peteĩ karai ohóta va'ekuépe hína tetã ambuépe ha ohenóĩ hembiguái kuéra ha ome'ẽ ichupe kuéra iplata. 15 'Peteĩme ome'ẽ cincuenta mil guarani rupi, ha pe ambuépe veinte mil, ha pe ambuevépe katu ome'ẽ diez mil, peteĩ teĩme ipu'aka haguãicha. Upéi katu oho mombyry. 16 Pe tembiguái oguereko va'ekue cincuenta mil omomba'apo ha oñemono'õ upévagui cincuenta mil jevy. 17 Ha upéicha avei pe oguereko va'ekue veinte mil, oñemono'õ upévagui veinte mil jevy. 18 Pe oguereko va'ekue diez mil katu, oho oñomi pe ijára plata peteĩ yvykua ojo'o va'ekuépe. 19 'Ha are uperire ou jevy umi tembiguái jára ha ojerure ichupe kuéra hembiapokue rehe. 20 Oguahẽ tenonderã pe oguereko va'ekue cincuenta mil ha ome'ẽ ijárape umi cincuenta mil ohupityve va'ekue, ha he'i: "Karai, reme'ẽ va'ekue niko chéve cincuenta mil guarani, ha kóina ápe hendive cincuenta mil che ahupityve va'ekue." 21 Pe karai he'i ichupe: "Iporãite, nde ha'e tembiguái imba'e porã ha jeroviaháva; ha jeroviaha rehe nde pe michĩmĩme, amoĩta nde poguýpe hetaiteve. Eike ha javy'a chendive." 22 Upéi ou pe tembiguái oguereko va'ekue veinte mil guarani ha he'i: "Karai, reme'ẽ va'ekue niko chéve veinte mil guarani, ha kóina ápe hendive veinte mil ahupityve va'ekue." 23 Pe karai he'i ichupe: "Iporãite, nde ha'e tembiguái imba'e porã ha jeroviaháva; ha jeroviaha rehe nde pe michĩmĩme, amoĩta nde poguýpe hetaiteve. Eike ha javy'a chendive." 24 Ha oguahêvo pe tembiguái oguereko va'ekue diez mil guarani katu, he'i ijárape: "Karai, che niko aikuaa voi kuri nde kuimba'e pohyiha, remono'õva

reñemitý'ý haguépe ha rembyatýva remyasái'ý haguégui. 25 Upéva rehe akyhyje ha aha añomi yvy guýpe pe nde plata. Kóina ápe upe ne mba'éva." 26 Upérõ pe karai he'i ichupe: "Tembiguái ñaña, ate'ý, reikuaa ra'e amono'õha añemitý'ý haguégui, ha ambyatyha amuasái'ý haguégui. 27 Upéva rehe remoĩ vaerã mo'ã che plata bâncope, oñeme'ẽ jevy haguã chéve rédito reheve aju jevývo che rógape." 28 Ha he'i umi oĩvape hína upépe: "Peipe'a ichugui pe diez mil guarani ha peme'ẽ pe cincuenta mil oguerekóvape. 29 Upe oguerekóvape, oñeme'ẽve vaerã, ha hembypa vaerã ichupe; pe oguereko'ývaguĩ katu, ojepe'a vaerã pe michĩmĩ oguerekóva jepe. 30 Ha pe tembiguái pituvápe katu pemosẽ okápe pytũnguýpe pe hasẽ ha hãĩ pururũ haguãme." 31 'Pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári, ou jevy ha'ára Rey ramo, ha opa umi ángel kuéra hendive, uguapy vaerã itrono jeguapápe. 32 Ha opa tetãmegua kuéra, oñembyatypa vaerã henondépe, ha ha'e oipe'a vaerã ojuehegui, ku ovecha rerekua oipe'a háicha ijovecha kuéra ikavara kuéraguĩ. 33 Omoĩ vaerã umi ovecha ijakatúa kotývo ha umi kavara katu ijasu kotývo. 34 Upérõ pe Rey he'i vaerã umi ijakatúa peguápe: "Peju peẽ che Ru ohovasa va'ekue, peike pe reino oñembosako'i va'ekuépe peẽme guarã Tupã Ñandejára ojapo ypy guive ko mundo. 35 Che ñembyahýĩ ramo peẽ che mongaru va'ekue, che yuhéi ramo peẽ che mboy'u va'ekue; aiko ramo mombyrygua ramo peẽ che moguahẽ va'ekue pende rógape. 36 Che opívo ramo peẽ che monde va'ekue; che rasy ramo peẽ che andu va'ekue; aime ramo cárcelpa peẽ peju va'ekue che rendápe." 37 Upérõ umi imba'e porãva he'i vaerã ichupe: "Karai, ¿araka'e piko ore rohecha ne ñembyahýĩ ramo ha romongaru terã nde yuhéi ramo ha romboy'u? 38 Terã ¿araka'e piko ore rohecha mombyryguáva ramo ha romoguahẽ ore rógape terã nde opívo ramo, ha romonde? 39 ¿Terã piko araka'e ore rohecha nde rasy ramo, terã cárcelpa, ha roho ne andúvo?" 40 Ha pe Rey he'i vaerã ichupe kuéra: "Añetehápe ha'e peẽme, upe pejapo va'ekue peteĩva ko'ã che ryvy kuéra michĩvéva rehe, che rehe voi pejapo." 41 'Upéi katupe Rey he'i vaerã umi ijasu peguápe: "Pejei che ypýgui, peẽ peiméva Ñandejára maldición guýpe; tapeho pe tata opave'ývape oñembosako'i va'ekue Aña ha hi'ángel kuéra peguarã. 42 Che ñembyahýĩ ramo peẽ na che mongarúi va'ekue; che yuhéi ramo peẽ na che mboy'úi va'ekue; 43 aiko ramo mombyryguáva ramo peẽ na che moguahẽi va'ekue pende rógape. Che opívo ramo peẽ na che mondéi va'ekue; che rasy ramo ha aime ramo cárcelpa, peẽ na che andúi va'ekue." 44 Upérõ ha'e kuéra he'i vaerã ichupe: "Karai, ¿araka'épa ore rohecha ne ñembyahýĩ, terã nde yuhéi ramo, terã mombyryguáva ramo, terã nde opívo, terã nde rasy ramo, terã cárcelpa, ha noroipytyvõĩ?" 45 Ha pe Rey katu he'i vaerã ichupe kuéra: "Añetehápe ha'e peẽme, upe pejapo'ý va'ekue peteĩva umi michĩvéva rehe, ndapejapói avei che rehe." 46 Ha ko'áva oho vaerã pe castigo opa'ý va'erãme, ha umi imba'e porãva katu oho vaerã pe tekove tapia guarãme.

Matthew 26

1 Jesús oñemoñe'ẽmba rire ko'ã mba'e rehe, he'i hemimbo'e kuérape: 2 --Peẽ niko peikuaa ko'águi mokõi arahápe Pascua aretetaha, ha che, kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári, añeme'ẽta añemosaingo haguã kurusu rehe. 3 Upérõ umi pa'i ruvicha kuéra, ha ley rehe oporombo'éva, ha karai kuéra Israel retã megua oñembyatypa hikuái Caifás pe pa'i guasu róga korapýpe. 4 Ha upépe oñomongeta hikuái oapresa haguã Jesúspe japu rupi ha ojekauka haguã. 5 Ha he'i hikuái: --Aníte pe arete aja, ani haguã oiko ayvu umi gente apytépe. 6 Jesús oĩ jave Betániape, Simón upe ilépra va'ekue rógape; 7 uguahẽ hendápe peteĩ kuña oguerúva peteĩ mba'yru ita sati joguahápe mba'e ryakuã porã hepyetéva, ha Jesús uguapy jave mesápe, pe kuña oñohẽ pe mba'e ryakuã porã Jesús akã rehe. 8 Hemimbo'e kuéra ohechávo upéva ipochy ha oñepyrũ he'i: --¿Maerã piko oñeñohẽ rei pe mba'e porãite? 9 Ikatu vaerã mo'ã hepy oñeme'ẽ oñepytyvõ haguã mboriahu kuérape. 10 Jesús ohendu upéva ha he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko pemyangekói peina ko kuñáme? Ko oja póva che rehe niko iporã. 11 Mboriahu kuérape niko pereko tapia pende apytépe, chéve katu nda che rereko tapia mo'ãi penendive. 12 Ko kuña ojapo va'ekue oñohẽvo che akã rehe pe mba'e ryakuã porã, che mbosako'i añeñotý ramo guarã. 13 Añetehápe ha'e peẽme, mamó oñemoherakuãhápe ko ñe'ẽ salvación rehegua, yvy jerekuévo, oñemombe'u vaerã avei ko kuña ojapo va'ekue mandu'arã hese. 14 Upérõ peteĩ umi doce hemimbo'e kuérava, hérava Judas Iscariote, oho umi pa'i ruvicha kuéra rendápe 15 ha he'i ichupe kuéra: --¿Mboýpa peme'ẽta chéve ame'ẽ ramo Jesúspe pende pópe? Ha ha'e kuéra ome'ẽ ichupe treinta pieza plata. 16 Ha upe guive Judas oheka mba'éichapa ha mba'e hórapepa ome'ẽta Jesúspe ipópe kuéra. 17 Pe ára oñepyrũvo pe arete pan ilevadura'ýva rehegua, Jesús remimbo'e kuéra oñemboja

hendápe ha oporandu ichupe: --¿Mamópa reipota rombosako'i ndéve re'u haguã pe Pascua? 18 Ha ha'e he'i ichupe kuéra: --Tapeho pe ciudádpe ku kuimba'e rógape ha peje ichupe: "Pe mbo'ehára he'iuka ndéve: Che ára oguahêta, ha ajapose nde rógape pe Pascua che remimbo'e kuéra ndive." 19 Hemimbo'e kuéra ojaopapa Jesús he'i haguéicha ha ombosako'i hikuái pe Pascua cenarã. 20 Ha upe pyharépe, Jesús oguapy mesápe umi doce hemimbo'e kuéra ndive; 21 ha ocena aja hikuái, Jesús he'i ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peême, peteĩ peẽ kuérava che traicionataha. 22 Upérõ ha'e kuéra oñembyasyete, ha oñepyrũ peteĩ teĩ oporandu ichupe: --Che Jára, ¿nda chéi mba'épa? 23 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Upe omoingéva ipo chendive ña'ẽmbépe, upéva pe che me'ětava. 24 Pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy áripe ojuhúta voínte he'i haguéicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ, upéicharamo jepe ñangái pe kuimba'e otraicionáva ichupe! Iporãve vaerã mo'ã ichupe onace'ỹ rire. 25 Upérõ oñe'ẽ Judas, pe otraiciona va'ekue hína ichupe ha he'i: --Mbo'ehára, ¿nda chéi mba'épa? Jesús he'i ichupe: --Nde ha'e. 26 Ha ocena aja hikuái, Jesús ojapyhy ipópe pe pan, ohovasa, ha omboja'o rire ome'ẽ hemimbo'e kuérape ha he'i: --Pe'u, kóva ha'e che rete. 27 Upéi katu omyenyhẽ peteĩ vaso, ome'ẽ las gracias Ñandejárape, ha ombohasa ichupe kuéra he'ívo: --Pe'u kóvaguí opavave 28 kóva niko che ruguy, omoañetéva pe che kuave'ẽmby pyahu, oñeñohẽva héra rehehápe pecado kuéra ñeperdonarã. 29 Ha ha'e peême nda'u mo'ãveiha ko parral'a rykuere upe ha'u jevyha ára peve penendive ipyahúva pe che Ru réinope. 30 Opuraheipa rire peteĩ himno, oho hikuái pe Olivo cerro héravape. 31 Upéi Jesús he'i ichupe kuéra: --Opavave peẽ che rerotíta ko pyharépe; he'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme: "Ajukáta pe ovecha rerekuápe, ha umi ovecha isarambipáta." 32 Ha aikove jevy rire katu aháta pene renonderã Galiléape. 33 Upérõ Pedro he'i ichupe: --Opavave ne rerotí ramo jepe, che noroguerotí chéne araka'eve. 34 Jesús upérõ he'i ichupe: --Añetehápe ha'e ndéve, ko pyharépe voi pe gallo osapukái mboyve, nde renegáta mbohapy jevy che kuaaha. 35 Pedro katu he'i ichupe: --Amano vaerã ramo jepe nendive, noronegái chéne. Ha opavave umi hemimbo'e kuéra he'i avei upéicha. 36 Uperire Jesús oguahẽ hendive kuéra peteĩ tenda Getsemaní héravape, ha he'i hemimbo'e kuérape: --Pepyta ko'ápe, che aha aja amo añembo'e. 37 Ha ogueraha ondive Pédrope ha umi mokõi Zebedeo ra'y kuérape, ha oñepyrũ ojepy'apy eterei. 38 Ha he'i ichupe kuéra: --Ajepy'apy eterei amano haguáicha. Pepyta peẽ ko'ápe ha ani peke. 39 Ha Jesús oho tenondevemi ha oñesũ hova yvy rehe ha ojerure Tupã Ñandejárape, kóicha: --Che Ru, ikatu ramo tohasa che hegui ko jepy'apy tuichaitéva, opáichavo ani oiko pe che aipota háicha, pe nde reipota háichante toiko. 40 Upéi ou jevy umi hemimbo'e kuéra oihápe, ha ojuhu oke hikuái ha he'i Pédrope: --¿Ndaikatúi piko ra'e peẽ pepyta chendive peke'ỹ rehe una hórante jepe? 41 Ani peke, ha peñembo'e ani haguã pejepy'ara'ã. Añetehápe pe ñande espíritu ikyre'ỹ opaicharã ha pe ñande rete katu ikangy. 42 Ha mokõiha jevy oho ha oñembo'e péicha: --Che Ru, ikatu'ỹta ramo ojei che hegui ko jepy'apy, toiko pe nde reipota háicha. 43 Upéi ou ha ojuhu jevy hemimbo'e kuérape okepa hikuái hopehýi etereígui. 44 Upémaramo oheja ichupe kuéra ha oho jevy oñembo'e pe mbohapyha jevy, ha he'i umi ñe'ẽ he'íma va'ekue. 45 Upéi ou jevy umi hemimbo'e kuéra rendápe ha he'i ichupe kuéra: --Ko'ãga katu ikatúntema peke ha pepytu'u. Oguahẽma pe hora pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oñeme'ẽ haguã pecador kuéra pópe. 46 Pepu'ã, jaha, péina oúma pe che traicionaharã. 47 Jesús oñe'ẽ gueteri hína, oguahẽ ramo Judas, umi doce hemimbo'e kuéra peteíva, ha ou hendive heta gente kyse puku, ha garrote reheve. Ombou ichupe kuéra umi pa'i ruvicha ha karai kuéra Israel pegua. 48 Judas, upe otraiciona va'ekue hína Jesúspe ome'ẽ ichupe kuéra peteĩ seña he'ívo: --Upe che abesáva, upéva ha'e, pejapyhy. 49 Ha oñemboja Jesús rendápe ha he'i ichupe: --¿Mbo'ehára, mba'éichapa nde pyhare! Ha ohetũ ichupe. 50 Jesús he'i ichupe: --Che amigo, ¿mba'épa nde reru? Upévo ha'e kuéra oñemboja ha ojapyhy hikuái Jesúspe ha ogueraha preso. 51 Umi Jesús irũ peteíva katu ohekýi sapy'a ikyse puku ha onambi'o pa'i guasu rembiguáipe. 52 Jesús katu he'i ichupe: --Emoinge nde kyse puku hyrúpe. Opa umi kyse puku oiporúva, kyse pukúpe omano vaerã. 53 ¿Nde reikuaái piko ikatuha che ajerure che Rúpe, ha ha'e ikatuha ombou chéve ko'ãgaite voi hetavéva doce ejército ángel kuéragai? 54 Ha upéicharamo, ¿piko mba'éicha oikóta pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'íva tekotevêha oiko kóicha? 55 Ha Jesús he'i umi géntepe: --¿Pesẽ piko kyse puku ha garrote reheve che apresá haguã mondahápe ramo guáicha? Opa árapemi che aguapy pende apytépe tupaópe aporombo'évo, ha araka'eve nda che apresái va'ekue. 56 Ha opa ko'ã mba'e oiko, oikopa haguã umi ñemoñe'ẽhára he'i va'ekue Tupã Ñandejára ñe'ẽme. Upévo hemimbo'e kuéra ohejapa Jesúspe ha'eño ha opoi pýgui hikuái. 57 Ha umi oapresa va'ekue Jesúspe ogueraha

hikuái ichupe pe pa'i guasu Caifás renondépe, umi ley rehe oporombo'éva ha karai kuéra oñembyatyhápe. 58 Pedro katu oho hapykuéri puku pe pa'i guasu róga korapy peve, ha upépe oíke ha uguapy umi tembiguái ndive ohecha haguã mba'épepa opáta upéva. 59 Ha umi pa'i ruvicha, karai kuéra ha opa umi Corte Suprema pegua oheka mba'épepa omoĩ vai haguã Jesúspe japúpe ramo jepe, ojuka haguã. 60 Opáichavo, ndojuhúi mba'eve heta ramo jepe oúva ha he'i japu hese. Ha ipahápe katu ou mokõi tekove japu, 61 he'íva: --Ko kuimba'e he'i va'ekue: "Che ikatu ambyai pe tupao ha amopu'ã jevy pyahu mbohapy arahápe." 62 Upérõ pe pa'i guasu opu'ã oñembo'y ha he'i Jesúspe: --¿Nde eréi piko mba'eve? ¿Mba'e piko ko he'íva hikuái nde rehe? 63 Jesús katu okirirĩnte. Upérõ pe pa'i guasu he'i ichupe: --Pe Tupã Ñandejára oikovéva rérape, ere oréve, ¿ndépa ha'e pe Cristo, pe Tupã Ñandejára Ra'y? 64 Ha Jesús he'i ichupe: --Upéicha, upe nde ere háicha. Ha ha'e avei peẽme, pehecha va'erãha ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári uguapy ramo Tupã Ñandejára ipu'akáva akatúape ha ou ramo arai ári yvágagui. 65 Upévo pe pa'i guasu omondoro ijao ha he'i: --Ko kuimba'e oñe'ẽ vai Tupã Ñandejára rehe, ¿maerãpa ñaikotevẽve testigo rehe? Peẽ niko pehendúma pe he'i va'ekue Tupã Ñandejára rehe; 66 ¿mba'épa peje? Ha ha'e kuéra he'i: --Oguereko culpa, omano vaerã. 67 Ha ondyvu hikuái hova rehe ha oinupã, ambue kuéra katu ohovapete ichupe, 68 ha he'i: --Nde ha'éva pe Cristo, jere mávapa ne nupã ra'e! 69 Upe aja Pedro uguapy va'ekue hina okápe, pe korapýpe; ha peteĩ tembiguái kuñáva oñemboja hendápe ha he'i ichupe: --Nde avei reiko va'ekue Jesús, pe Galileaygua ndive. 70 Ha Pedro katu onega opavave rovake, he'ívo: --Ndaikuaái upe eréva. 71 Upéi Pedro ohóma hina pe okẽ kotyo, ha tembiguái kuñáva ambue ohechávo ichupe he'i umi upépe oĩvape: --Ko kuimba'e kóva avei oiko va'ekue Jesús Nazareno ndive. 72 Ha Pedro onega jevy ha ojura he'ívo: --Ndaikuaái upe kuimba'e upévape. 73 Uperiremĩnte umi upépe oĩ va'ekue oñemboja Pedro rendápe ha he'i ichupe: --Añetetehápe, nde ha'e avei ha'e kuérava, ojehechakuaa voi ne ñe'ẽ rehe jepe. 74 Upémaramo Pedro oñepyrũ omaldeci ha ojura, he'ívo: --Ndaikuaái upe kuimba'épe. Ha upevovete peteĩ gallo osapukái. 75 Ha upévo Pedro imandu'a pe Jesús he'i va'ekue ichupe rehe: "Pe gallo osapukái mboyve, nde che negáta mbohapy jevy." Ha Pedro osẽ okápe ha hasẽ soro.

Matthew 27

1 Ko'ẽ rire umi pa'i ruvicha ha umi karai Israelita kuérava oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã Jesúspe. 2 Ha ogueraha hikuái ichupe ñapytĩháme ha ome'ẽ Poncio Pilato, pe mburuvicha guasu pópe. 3 Ha Judas pe otraiciona va'ekue ichupe, ohecháma ramo ocondena hague hikuái Jesúspe, oñearrepenti ha ome'ẽ jevy umi treinta pieza plata umi pa'i ruvicha ha karai kuérape, 4 ha he'i ichupe kuéra: --Apeca niko che, ame'ẽvo ojejuka haguã peteĩ iculpa'ỹvape. Ha ha'e kuéra katu he'i ichupe: --¿Ha mba'e piko oréve upéva? ¡Ejehecha nde! 5 Upérõ Judas omombo pe plata pe tupaópe ha oho ojejuvy. 6 Umi pa'i ruvicha kuéra ombyaty pe plata ha he'i: --Ndaikatúi ñamoĩ ko plata pe ofrenda ryrúpe, traicion repykué hague rehe. 7 Ha oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme ojogua haguã upe plata rehe pe yvy hérava Ñai'ũ rehe omba'apóva Ñu, upépe oñeñotỹ haguã umi Israelita'ỹvape. 8 Upéva rehe upe yvy oñembohéra ko'ãga peve "Tuguy Ñu". 9 Ha upéicha oiko pe ñemoñe'ẽhára Jeremías he'i va'ekue: "Ojapyhy hikuái umi treinta pieza plata (upéva pe hepy omoĩ va'ekue hese umi Israelita kuéra), 10 ha ojogua hikuái hese pe Ñai'ũ rehe omba'apóva Ñu, Ñandejára he'i hagueichaite chéve." 11 Ogueraha hikuái Jesúspe pe mburuvicha guasu renondépe ha ha'e oporandu ichupe: --¿Ndépa ha'e pe Israelita kuéra Rey? Jesús he'i ichupe: --Upéicha, upe nde ere háicha. 12 Ha umi pa'i ruvicha ha karai kuéra omoĩ vai ramo ichupe, Jesús nde'íri mba'eve. 13 Upérõ Pilato he'i ichupe: --¿Nerehendúi piko umi mba'e vaieta he'íva hikuái nde rehe? 14 Jesús katu nde'íri mba'evete, ha Pilato ohecharamoite ha ndoikuaái mba'épa he'i vaerã. 15 Ha pe arete jave pe mburuvicha guasu opoímiva ichupe kuéra peteĩ présogui, upe ha'e kuéra oipotávagui. 16 Oĩ va'ekue upéramo peteĩ preso herakuã guasúva hérava Barrabás; 17 ha ha'e kuéra oñembyaty jave hikuái Pilato oporandu ichupe kuéra: --¿Mávaguipa peipota apoi peẽme: Barrabásgui terãpa Jesúsgui pe Cristo oñembohérava? 18 Ohechakuaágui Pilato ha'e kuéra ome'ẽ hague ichupe py'avaigui rei. 19 Ha Pilato uguapy aja pe tribunálpe, hembireko he'iuka ichupe: "Aníke rereko mba'evetei pe kuimba'e marangatu ndive, ange pyhare añandu che kéra jopýva hesehápe." 20 Ha umi pa'i ruvicha ha karai kuéra katu ohekombóe umi géntepe ojerure haguã tojepoi ichupe kuéra Barrabásgui ha Jesús katu tojejuka. 21 Pe mburuvicha oñe'ẽ jevy ichupe kuéra ha oporandu jevy: --¿Mávapa ko'ã mokõivégui peipota apoi peẽme? Ha ha'e kuéra he'i: --Barrabásgui. 22 Pilato

oporandu ichupe kuéra: --Ha ¿mba'épa ajapóta Jesús, pe Cristo oñembohéravagui? Opavave he'i joa: --¿Emosaingouka kurusu rehe! 23 Upérõ Pilato he'i ichupe kuéra: --¿Mba'e piko ojapo ra'e ivaíva? Ha ha'e kuéra katu osapukái hatãve: --¿Toñemosaingouka kurusu rehe! 24 Ha Pilato ohecháma ramo ndojapo mo'ãiha mba'eve, ha oikoha ayvu guasu uvei, ogueruruka ý ha ojepohéi umi gente rovake, he'ívo: --Che po ipotĩ opytávo ko kuimba'e marangatu manógui. Ta pejehecha peẽ. 25 Ha umi gente he'i joa: --¿Topyta ore ha ore ra'y kuéra ári pe imanongue! 26 Upémaramo Pilato opoi Barrabásgui, ha oinupãuka rire Jesúspe, ome'ẽ ipópe kuéra oñemosaingouka haguã kurusúre. 27 Upéi umi soldado kuéra ogueraha Jesúspe pe mburuvicha Pilato rógape ha ombyatypa hikuái pe batallón ijerekuévo. 28 Upéi katu omboi hikuái ichugui ijao, ha omonde hese peteĩ ao pytã, 29 ha iñakã rehe katu omoĩ peteĩ corona oñeñopëva ñuatĩgui, ha peteĩ takuára po'i ipo akatúape. Ha oñesũ hikuái henondépe oñembohory haguã hese ha he'i: --¿Viva pe Israelita kuéra Rey! 30 Ha ondyvu avei hikuái hese, ha oinupã pe takuárape iñakã rupi. 31 Ha upéicha oñembohory heta rire hese, omboi hikuái ichugui pe ao pytã ha omonde hese ijao tee. Ha upéi katu ogueraha hikuái ichupe ojuka haguã kurusu rehe. 32 Osẽvo ohóva ohuvaitĩ hikuái peteĩ kuimba'e Cireneygua Simón héravape; ha oguerahauka ichupe Jesús kurusu. 33 Ha upéicha uguahẽ hikuái peteĩ tenda Gólgota héravape, he'iséva Akãngue Renda. 34 Upépe ho'uka hikuái Jesúspe vino mbojehe'a pyre hiel rehe, ha oha'ã rire katu Jesús ndo'uséi. 35 Ha omosaingo rire ichupe kurusu rehe, umi soldado oity po'a Jesús aokue rehe, oñomboja'o haguã hese. Ha upéicha oiko pe ñemoñe'ẽhára he'i va'ekue omoĩ ramo kuatia rehe: "Oñomboja'o hikuái che ao rehe oitývo hese po'a." 36 Upéi ha'e kuéra uguapy upépe oñangareko haguã Jesús rehe. 37 Ha iñakã ári katu omoĩ hikuái pe hembiapokue rera he'íva kóicha: "Kóva ha'e hína Jesús umi Israelita kuéra Rey." 38 Oñemosaingouka avei hendive kurusu rehe mokõi mondaha, peteĩ ijakatúa kotyo ha ambue ijasu kotyo. 39 Ha umi ohasáva ohóvo oñe'ẽ reity Jesúspe ha oñakãbovava 40 he'ívo: --Nde reitýva pe tupao ha remopu'ã jevýva mbohapy arahápe, na ejesalva nde jupe. Nde ramo Tupã Ñandejára Ra'y eguejy pe kurusúgui. 41 Upéicha oñembohory avei hese umi pa'i ruvicha ha mbo'ehára kuéra ha fariseo, karai kuéra ndive ha he'i ojupe kuéra: 42 --Ambue kuérape osalva, ha ojupe katu ndaikatúi ojesalva. Israelita kuéra Rey niko, toguejy aipóramo pe kurusúgui ha jaroviáta ichupe. 43 Ojerovia niko Tupã Ñandejára rehe, tosalva ichupe Tupã Ñandejára aipóramo ko'ãga voi, ohayhu ramo añete ichupe, he'i haguéicha ñandéve ha'e Tupã Ñandejára Ra'yha. 44 Ha umi mondaha oñemosaingouka va'ekue hendive kurusu rehe jepe, oñe'ẽ reity avei ichupe upéicha. 45 Ha pytũmba sapy'a opa rupi yvy jerekuévo asaje pyte guive ka'aru las tres peve. 46 Ha pe las tres rupi Jesús hatã osapukái he'ívo: --Elí, Elí, ¿lama sabactani? --upéva he'ise: Che Tupã, che Tupã, ¿mba'érehepa che reja che año? 47 Ha upéva ohendúvo oime upépe oĩ va'ekue he'íva: --Pe kuimba'e ohenói hína pe ñemoñe'ẽhára Elíaspe. 48 Ha upévo peteĩ ha'e kuérava oho ñaniháme ogueru peteĩ esponja ha omyakýmba rire vinágrepe, omoĩ peteĩ takuára rehe ha ho'uka ichupe. 49 Umi ambue kuéra katu he'i: --Eheja, jahecha oúpa Elías osalváva ichupe. 50 Jesús katu hatã osapukái jevy ha omano. 51 Ha upévo pe ao pyguasú tupao pegua osoro mbyte rupi yvate guio yvývo. Pe yvy oryryipa ha umi ita ojeka 52 ha umi sepultura katu ojepe'a ha heta umi Jesús rehe ojeroviáva, omano va'ekue, oikove jevy. 53 Umíva osẽ va'ekue pe oñeñotý haguégui, Jesús oikove jevy rire, ha oike pe Jerusalén pe ciudad marangatúpe, ha heta gente ohecha ichupe kuéra. 54 Upérõ pe capitán ha umi hendive oñangareko va'ekue hína Jesús rehe, ohechávo pe yvy ryrýi ha umi mba'e ambue ojehu va'ekue okyhyjete ha he'i hikuái: --Añete niko ko kuimba'e Tupã Ñandejára Ra'y ra'e. 55 Heta kuña oĩ upépe oma'ẽ va'ekue hikuái mombyry guive, omoirũ va'ekue Jesúspe Galiléagui ha oservi va'ekue ichupe. 56 Umíva apytépe oĩ va'ekue María Magdalena, María Jacobo ha José sy, ha umi Zebedeo ra'y kuéra sy. 57 Ka'aru pytũvo ou peteĩ kuimba'e mba'eta rerekoha hérava José, Arimatea puebloygua, Jesús remimbo'éva avei. 58 Upe karai oho Pilato rendápe ha ojerure ichupe Jesús retekue rehe. Upérõ Pilato he'iuuka oñeme'ẽ haguã ichupe pe tetekue. 59 Ha José oñuã pe tetekue peteĩ savana potĩme 60 ha omoĩ peteĩ sepultura pyahu imba'eteévape ojo'ouka va'ekue itakuápe. Ha omboty rire pe sepultura peteĩ ita guasúpe, oho. 61 Ha upépe oĩ va'ekue María Magdalena ha pe ambue María uguapy va'ekue hikuái pe sepultura renondépe. 62 Upe ára ambuépe, pe ñembosako'i pytu'uha ararã rire, umi pa'i ruvicha ha fariseo kuéra oho Pilato rendápe, 63 ha he'i ichupe: --Karai, ore mandu'a niko, pe tekove japu oikove ramo gueteri he'i hague, mbohapy ára rire oikove jevytaha omanóva apytégui. 64 Upéva rehe na eñangarekouka porã pe sepultura rehe pe mbohapyha ára peve, anítei ou hemimbo'e kuéra pyhare omonda pe tetekue ha upéi

katu he'i umi géntepe: "Oikove jevýko omanóva apytégui." Ha upéicharamo pe japu ipaha pegua ivaivéta pe tenonde guarégui. 65 Ha Pilato he'i ichupe kuéra: -- Ame'ëta peëme soldado; peraha ha peñangarekouka pe sepultura rehe iporãve haguãicha. 66 Upérõ oho hikuái ha omoĩ Peteĩ sello pe ita ombotýva pe sepultura juru rehe ha oheja hikuái upépe umi soldado guardia ramo.

Matthew 28

1 Ohasa rire pe pytu'uha ára ha pe semana ñepyrũha ára ko'ëme, María Magdalena ha pe ambue María oho hikuái ohechávo pe sepultura. 2 Ha upeichahágui oiko sapy'a Peteĩ yvy ryrýi neratáva. Peteĩ Ñandejára ángel oguejy ra'e yvágagui ha oguahẽvo pe sepultúrape oipe'a pe ita omboty va'ekue pe sepultura juru ha oguapy hi'ári. 3 Omimbipa ára veráicha ha pe ijao katu morotĩ amandáuicha. 4 Ha ohechávo umi soldado kuéra oryryipa kyhyjégui ha opyta omanóvaicha. 5 Upérõ pe ángel oñe'ẽ umi kuña kuérape ha he'i ichupe kuéra: --Ani pekyhyje. Aikuaa pehekaha Jesúspe, upe ojejuka va'ekue kurusu rehe. 6 Ndaipóri ko'ápe, oikove jevýma ha'e he'i haguéicha. Peju pehecha pe hendague. 7 Ha pya'e tapeho peje hemimbo'e kuérape oikove jevy hague omanóva apytégui ha ko'ãga ohoha pene renonderã Galiléape, upépe pehecháta ichupe. Kóva kuri pe che ha'éta va'ekue peëme. 8 Upérõ umi kuña oje'ói pe sepultúragui tagẽ pópe tuicha kyhyje ha vy'a reheve avei, ha oho hikuái ñaniháme omombe'u haguã umi hemimbo'e kuérape. 9 Upévo Jesús osẽ ohuvaitĩ ichupe kuéra ha he'i: --Maiteípa. Ha ha'e kuéra oñemboja Jesús rendápe, oñesũ henondépe ha oñañuã ipy, 10 ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Ani pekyhyje. Tapeho pemomarandu che hermano kuérape toho Galiléape ha upépe che recháta. 11 Umi kuña oho aja, oime umi soldado kuérava pe guardia pegua oho va'ekue pe ciudádpe ha omombe'upa umi pa'iruvicha kuérape pe ojehu va'ekue. 12 Umi pa'iruvicha oho umi karai kuéra rendápe, ha oñemoĩ hikuái Peteĩ ñe'ëme ome'ẽ haguã heta plata umi soldado kuérape 13 he'ívo ichupe kuéra: --Peẽ peje vaerã pyhare peẽ peke aja ou hague Jesús remimbo'e kuéra ha omonda hague pe hetekue. 14 Ha oikuaa ramo pe mburuvicha guasu, ore roguero viaukáne ichupe ha peëme ndojehui chéne mba'eve. 15 Upémaramo umi soldado ogueraha pe plata ha oho ojapo pe oje'e haguéicha ichupe kuéra. Ha upéicha rupi ko'ãga peve umi Israelita kuéra he'i upéva. 16 Ha umi once hemimbo'e kuéra katu oho hikuái Galiléape, pe cerro Jesús he'i haguépe ichupe kuéra. 17 Ha ohechávo ichupe ha'e kuéra oñesũ henondépe, oime ramo jepe ogueroviapa'ỹ va'ekue. 18 Upérõ Jesús oñemboja hendápe kuéra ha he'i ichupe kuéra: --Oñeme'ẽmba chéve autoridad yvágape ha yvýpe. 19 Tapeho aipóramo opa tetã kuéra rupi ha pemoingo ichupe kuéra che remimbo'e ramo, ha pebautiza ichupe kuéra pe Túva ha pe Ta'ýra ha pe Espíritu Santo rérape, 20 ha pembo'e ichupe kuéra tojapopa opa umi che ha'e va'ekue peëme. Ha peikuaa, che aimeha penendive opa árape ko mundo paha peve. Amén.

Mark 1

1 Jesucristo, Tupã Ñandejára Ra'y evangelio ñepyrũha. 2 He'i háicha ñemoñe'ẽhára Isaías kuatione'ëme: Péinako amondo che rembijokuái ne renonderã, Ombosako'i haguã nde raperã; 3 Peteĩ osapukaíva ñe'ẽ desiértope: "pemopotĩ ke Tupã Ñandejára raperã, Pemoĩ porã pe ipy rendaguã." 4 Oporobautiza Juan pe desiértope, ha omoherakuã bautismo, arrepentimiento rehegua, pecado ñeperdonarã. 5 Ha osẽmba hendápe Judea ha Jerusalengua, ha ojebautizauka hikuái ipo rupi Jordán ysyrype, omombe'úvo ipecádo kuéra. 6 Ha Juan oñemonde camello raguekuégui, ha vakapígui iku'a jopyha, ha okaru tuku ha eíra ka'aguy rehe. 7 Ha oñemoñe'ẽhápe he'i: --Ou che rapykuéri Peteĩ ipu'akavéva che hegui, nda ijáiva chéve ajora ichupe ipy rehegua sã jayvyhápen te jepe. 8 Che niko pobautiza ýpe; ha'e katu pende bautizáta Espíritu Sántope. 9 Ha umiha árape ou Jesús Nazaret Galilea peguágui, ha Juan obautiza ichupe Jordán ysyrype; 10 ha osẽvo pe ýgui ohecha ojepe'a yvága, ha Espíritu Santo pykasúicha oguejy hi'ári. 11 Ha oñehendu ñe'ẽ yvágagui he'íva: --Nde ha'e che Ra'y ahayhúva, che py'arory nde rupi. 12 Ha uperire Espíritu Santo ogueraha ichupe Peteĩ desierto hápe. 13 Ha opyta upépe cuarenta díos, ha upe aja pukukue Satanás oipy'ara'ã ichupe, ha oiko ha'e tymba ka'aguy oíko ha rupi, ha ángel kuéra oservi ichupe. 14 Juan ho'a rire cárcelpe, Jesús omoherakuã oúvo Galiléape Tupã Ñandejára evangelio, 15 ha he'i: --Pe ára oguahẽma, Tupã Ñandejára reino hi'aguĩma, peñarrepenti ha perovia pe Ñandejára evangelio. 16 Ha ohasávo Galilea yguasu rembe'y rupi, ohecha Simón ha tyvýra Andréspe oity jave hikuái red ýpe; ha'e kuéra niko pira renohẽhára. 17 Ha Jesús

he'i ichupe kuéra: --Peju che moirũ ha ajapóta pende hegui kuimba'e renohẽhára. 18 Ha upevovete oheja hikuái umi red ha omoirũ ichupe. 19 Ha ohasávo upégui tenondevemínte ohecha Jacobo ha Juánpe, Zebedeo ra'y kuéra, imba'yrũ kuérape omyatyrõ hikuái umi red. 20 Ha upévove ohenói ichupe kuéra, ha ha'e kuéra oheja upe mba'yrũpe túva Zebedeope ipytyvõhára kuéra ndive ha omoirũ ichupe. 21 Ha uguahẽ hikuái Capernaúme, ha pytu'uha árape Jesús oíke sinagógape oporombo'e. 22 Ha ohecharamoite hikuái pe ha'e ombo'éva, ombo'ére ichupe kuéra peteĩ oguerekóva autoridáicha ha ndaha'etí umi escriba kuéraicha. 23 Ha oĩ upe jave isinagóga kuérape peteĩ kuimba'e imba'epochýva ha osapukái, he'ívo: 24 --¿Mba'épa rereko orendive, Jesús Nazareno? ¿Rejúpa ore rundívo? Aikuaa mávapa nde. Nde ko Tupã Ñandejára Remimbou Marangatu. 25 Ha Jesús okorói ichupe ha he'i: --Ekirirĩ, ha esẽ ichugui. 26 Ha pe mba'epochy oityvyro hatã ichupe, ha osapukái hatã osẽvo ichugui. 27 Ha opavave oñemondýi tuichaite ha oporandu ojupe kuéra: --¿Mba'e piko kóva? ¿Mba'eichagua porombo'e pyahu piko kóva? Ko kuimba'e niko ipu'aka mba'epochy rehe jepe, ha ojapoukáva ichupe kuéra iñe'ẽ. 28 Ha herakuã guasu opa rupi Galilea jerekuévo. 29 Ha osẽ rire pe sinagógagui ou Simón ha Andrés rógape, Jacobo ha Juan ndive. 30 Ha Simón rembireko sy oĩ hupápe akãnundu reheve. Ha omombe'u hikuái Jesúspe. 31 Upérõ oñemboja hendápe, ojapyhy ipógui omopu'ã, ha upévove oheja ichupe pe akãnundu, ha oservi ichupe kuéra. 32 Ka'aruete, oikévo kuarahy, ogueru hikuái Jesús rendápe opaichagua hasýva, ha imba'epochýva; 33 ha pe ciudad pegua ijatypa pe okẽme. 34 Ha ha'e omonguera heta hasývape opaichagua mba'asýgui, ha omosẽ ichugui kuéra heta mba'epochy, ha ndohejái umi mba'epochýpe oñe'ẽ, ha'e kuéra oikuaágui mávapa ha'e. 35 Ha pyharevete, pytũrõ gueteri, opu'ã Jesús ha osẽ oho peteĩ desierto hápe ha upépe oñembo'e. 36 Ha oho hekávo Simón ha umi hendive oĩva. 37 Ha ojuhúvo he'i hikuái ichupe: --Nde reka joaitéko hikuái. 38 Ha ha'e he'i ichupe kuéra: --Jaha ko'ã tenda ambue hi'aguívape añemoñe'ẽ haguã upe rupi avei, upearã niko che aju. 39 Ha osẽ oho Galilea jerekuévo, oñemoñe'ẽ isinagóga kuéra rupi, ha omosẽ umi mba'epochy. 40 Ha peteĩ leproso ou hendápe, ha ñesũháme ojerure asy ichupe ha he'i: --Che mopotĩse ramo, ikatu che mopotĩ. 41 Ha Jesús oiporiahuverekoite ichupe, ha oipyso ipo, opoko hese, ha he'i ichupe: --Romopotĩse, ta ne potĩ. 42 Ha upevovete pe lepra oho ichugui, ha ipotĩmbaite opytávo. 43 Ha Jesús omondo voi, ha he'i jevy jevy ichupe: 44 --Aníketei ere mba'eve avavépe, terehónte ejechauka pa'ípe, ha eme'ẽ ne potĩmbyrére Moisés ome'ẽuka va'ekue, ojehecha haguã rekueramaha. 45 Ha'e katu osẽvo upégui oñepyrũ omoherakuã ha oikuaauka opa rupi pe tembiapopyre hese oiko va'ekue; upéva rehe Jesús ndaikatuvéi ojehechauka oikévo oimeraẽva ciudádpe, ha opyta mante okára rupi, desierto ha rupi ha ojey'u hendápe opa rupígui.

Mark 2

1 Ha uperiremínte ou jevy Capernaúme ha oñehendu oiha ógape. 2 Ha pya'ete ojeju hendápe ha ijaty hese nda ijavéi peve pe okẽme, ha oñemoñe'ẽ ichupe kuéra Ñandejára ñe'ẽ rehe. 3 Ha irundy kuimba'e ogueru ichupe peteĩ ijapáva; 4 ha ndaikatúigui oñemboja hendápe pe gentetágui, ombokua hikuái pe óga hi'áriguio ha upe rupi omboguejy pe ijapávape hupa reheve. 5 Ha ohechávo Jesús ha'e kuéra ojeroviahá hese, he'i pe ijapávape: --Che ra'y, nde pecado oñeperdonáma. 6 Escriba kuéra reheguáva uguapýva hína upépe katu he'i ipy'apýpe kuéra: 7 "¿Mba'érehe piko kóva péicha oñe'ẽ? He'i'ỹ vaerã niko he'i. ¿Máva piko ikatu operdona ñande pecado? Peteĩ año mante, Tupã Ñandejára." 8 Ha Jesús oikuaa pype ipy'apýpe ha'e kuéra upéicha oñepy'amongetaha hikuái, he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko upéicha peñepy'amongeta pende py'apýpe? 9 ¿Mba'épa ndahasyive ja'e ko ijapávape: "Reñeperdonáma nde pecado kuéragui", terãpa ja'e: "Epu'ã ehupi nde rupa ha tereho"? 10 Peikuaa haguã che, kuimba'éicha aju va'ekue, arekoha autoridad yvy ári aperdona haguã pecado, he'i pe ijapávape: 11 --Ndéve ha'e, epu'ã, ehupi nde rupa, ha tereho nde rógape. 12 Ha upevovete opu'ã, ohupi hupa ha osẽ oho opavave resa renondépe, ha tuichaiterei oñemondýi hikuái ha omomba'eguas Tupã Ñandejárape he'ívo: --Máramo ndorohecháiva koichagua mba'e. 13 Ha Jesús osẽ oho jevy yguasu rembe'y kotyo ha opavave umi gente oho hendápe ha ha'e ombo'e ichupe kuéra. 14 Ha ohasávo ohecha Leví, Alfeo ra'ýpe, uguapy hína pe impuesto oporocobrahápe, ha he'i ichupe: --Eju, che moirũ. Ha ha'e opu'ã oho hendive. 15 Ha uguapy jave Jesús mesápe Leví rógape, heta umi impuesto cobraha ha pecador kuéra ou avei uguapy hendive ha hemimbo'e kuéra ndive, heta oĩgui ha'e kuérava oúva hapykuéri. 16 Ha escriba ha fariseo kuéra ohechávo okaruha pecador ha impuesto cobraha kuéra ndive he'i hikuái hemimbo'e kuérape:

--¿Mba'éicha rupi piko impuesto cobraha ha pecador kuéra ndive okaru? 17 Ha ohendu Jesús upéva ha he'i ichupe kuéra: --Hesãiva noikotevêi médico rehe, hasývante. Che ndajúi heko marangatúva renóivo, pecador kuéra renóivonte. 18 Juan Bautista ha fariseo remimbo'e kuéra upe jave oayuna hikuái, ha oime oúva Jesús rendápe ha oporandu ichupe: --¿Mba'érehe piko Juan ha fariseo remimbo'e kuéra oayuna ha ne remimbo'e kuéra noayunái? 19 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Ikatúpa oayuna umi oíva mendahápe oí aja pe ména hendive kuéra? Pe ména oí aja hendive kuéra ndaikatúi oayuna. 20 Opáichavo, oguhẽ vaerã ára ha pe ména ojepe'a vaerã ichugui kuéra, ha upeha árape oayunáne. 21 'Avave nombovyvíi ao pyahu itujáva rehe, pe ao pesengue pyahu omyatã pe itujávape ha omondoro tuichave. 22 Ha avave nomoíri vino pyahu vakapi tujakuépe, vino pyahu niko omondoro pe vakapi tuja ha oñehẽmba pe vino ha pe vakapi oñehundi; vino pyahu oñembohyru vaerã mba'yrũ pyahúpe. 23 Ha ohasávo ha'e pytu'uha árape kokue rupi, hemimbo'e kuéra oipo'o trigo hakãgui ohasa kuévo. 24 Ha fariseo kuéra he'i ichupe: --Ma'ẽna, ¿mba'ére piko ojapo hikuái pe ojapo'ỹ vaerã pytu'uha árape? 25 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Máramopa ndapeleéi mba'épa ojapo raka'e David oikotevê ha iñembyahýi ramo ha'e ha umi hendive oí va'ekue? 26 Mba'éichapa oíke tupaópe, pa'i ruvicha guasu Abiatar tiémpope, ha ho'u pe pan kuave'ẽmbyre Ñandejárpe, ija'ỹva avavépe ho'u, umi pa'i añoitépe mante, ha ho'uka avei umi hendive oí va'ekuépe. 27 Ha he'i avei ichupe kuéra: --Pe pytu'uha ára ko ojejapo va'ekue kuimba'e peguarã, ndojejapói kuimba'e pe pytu'uha ára peguarã. 28 Upéva rehe ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári pe pytu'uha ára ruvicha avei.

Mark 3

1 Ha Jesús oíke jevy sinagógape ha oí upépe peteĩ kuimba'e ipo ypíva. 2 Ha ovichea hese hikuái ohecha haguã omonguerápa pytu'uha árape omoí vai haguã ichupe. 3 Ha Jesús he'i pe kuimba'e ipo ypívape: --Epu'ã eñembo'y ore mbytépe. 4 Ha he'i ichupe kuéra: --¿Iporãpa pytu'uha árape jajapo iporãva, terã jajapo ivaíva? ¿Ñaporomonguera terã japorojuka? Ha ha'e kuéra okirirĩ. 5 Ha oma'ẽvo hese kuéra ijerekuévo pochyhápe, py'aremimbyasy reheve ipy'ahatã haguére hikuái, he'i pe kuimba'épe: --Eipyso nde po Ha oipyso, ha okueraite opytávo pe ipo. 6 Ha fariseo kuéra osẽvo upégui oñemongeta umi herodiano ndive hese, ojuka haguã. 7 Ha Jesús hemimbo'e kuéra ndive oje'ói yguasú kotyó, ha gente aty guasu oho hapykuéri Galiléagui. 8 Ha heta ou avei hendápe Judea, ha Jerusalén, ha Iduméagui, ha Jordán mboypýriguio, ha Tiro ha Sidón jerekuévoguio ohendu pype umi mba'e guasúete ojapóva. 9 Ha he'i hemimbo'e kuérape oguereko haguã ichupe sako'ihápe mba'yrũ y pegua, ani haguã ojopy ichupe umi genteta. 10 Hetápe omonguerágui, opaichagua imba'asýva ojeity joa hi'ári opoko haguã hese. 11 Ha umi mba'epochy ohechávo ichupe, oñesũ henondépe ha osapukáivo he'i: --Nde ha'e Tupã Ñandejára Ra'y. 12 Jesús katu he'i pohýi jevy ichupe kuéra ani haguã oikuaauka mávapa ha'e. 13 Ha ojupí cérope ha ohenói umi ha'e oipota va'ekuépe ha ou hikuái hendápe. 14 Ha oiporavo doce omoirũ haguã ichupe, ha omondo haguã oñemoñe'ẽvo, 15 ha ome'ẽ ichupe kuéra pu'aka oporomonguera ha omosẽ haguã mba'epochy. 16 Ha umi doce oiporavo va'ekue niko: Simón, ombohéra jo'a va'ekue Pedro; 17 Jacobo ha tyvýra Juan Zebedeo ra'y, ombohéra jo'a va'ekue ichupekuéra Boanerges, he'iséva: "Arasunu ra'y", 18 ha Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo Alfeo ra'y, Tadeo, ha Simón Canaangua, 19 ha Judas Iscariote, pe ojapyhyuka vaerã ichupe. Ha oíke hikuái peteĩ ógape. 20 Ha ijaty jevy heta gente, upéva rehe ndaikatúi ha'e kuéra okarúnte jepe. 21 Ha Jesús gente kuéra ohendúvo ko'ã mba'e ou ipiári; he'ígui ha'e kuéra hese itarovaha. 22 Ha escriba kuéra, Jerusaléngui ou va'ekue, he'i hese mba'epochy Beelzebú oiha ipype, ha upe mba'epochy ruvicha rupi ha'e omosẽha mba'epochy kuérape. 23 Ha Jesús ohenói ichupe kuéra ha omombe'u peteĩ caso he'ívo: --¿Mba'éicha piko ikatúta Satanás omosẽ Satanáspe? 24 Ha peteĩ reino opu'ã ramo ojehe, upe reino ndaikatúi opyta tapia. 25 Ha peteĩ ogaygua kuéra opu'ã ramo ojehe, upe ogaygua kuéra ndaikatúi opyta tapia. 26 Ha Satanás opu'ã ramo ojehe ndaikatúi opyta tapia, oguhẽ vaerã uvei ipaharãme. 27 'Ndaikatúi avave oíke pe tekove ha'evéva rógape ha omonda herekopy oñapytĩ raẽ'ỹ ramo ichupe, ha uperire ae katu omondapáne hógape pegua. 28 'Añetehápe ha'e peẽme, oñeperdona vaerã yvypóra kuérape opaichagua pecado ha ñe'ẽ vaí he'íva. 29 Upéicharamo jepe, oimeraẽva oñe'ẽ vaíva Espíritu Santo rehe katu ndoguerekói chéne perdón mba'eveichavéramo; oñehundi vaerã tapia guarã. 30 Péicha he'i ichupe kuéra he'i haguére hikuái hese oguerékoha mba'epochy. 31 Ha ou isy ha tyvýra kuéra ha opyta hikuái okápe ha ohenoiuka ichupe. 32 Ha umi

genteta oguapy va'ekue ijerekuévo he'i ichupe: --Péinako nde sy ha nde ryvy kuéra okápe nde reka hikuái. 33 Ha ha'e he'i ichupe kuéra: --¿Máva piko che sy ha che ryvy kuéra? 34 Ha oma'ëvo ijerekuévo umi oguapýva hína rehe he'i: --Péina ápe che sy ha che ryvy kuéra. 35 Oimeraëva oja'póva Tupã Ñandejára rembipota, upéva che ryvy, che reindy ha che sy.

Mark 4

1 Ha oñepyrũ Jesús oporombo'e jevy yguasu rembe'ýpe, ha gente aty guasu ou hendápe, upéva rehe ojupi ha'e ha oguapy peteĩ mba'yrũ y peguápe, ha umi oñembyaty va'ekue opyta pe yguasu rembe'ýpe. 2 Ha ombo'e ichupe kuéra heta mba'e ñembojoja rupi, ha he'i ichupe kuéra ombo'e jave: 3 --Pehendu: Peteĩ ñemitýhára osẽ oñemitývo. 4 Ha oñemitývo oime ho'áva tape yképe, ha ou guyra kuéra ho'upa. 5 Ha oime ho'áva itatýpe, yvy pokãháme, ha voi heñói, pe yvy ipererĩgui upépe. 6 Ha kuarahy osẽvo ohapy, ha nda hapóĩgui ipirũ. 7 Ha oime ho'áva ñuatĩndýpe, ha pe ñuatĩ okakuaa ha ombojahoga, ha nda hi'áiri. 8 Ha oime ho'áva yvy porãháme, ha hi'a ha okakuaa porã, oime hi'áva treinta peve, ha ambue sesenta ha cien peteĩgui. 9 Ha he'i ichupe kuéra: --Ijapysáva ohendu haguã, tohendu. 10 Ha ha'eñóma ramo oporandu hikuái ichupe umi doce hemimbo'e kuéra ha umi hendive kuéra oĩ va'ekue pe ñembojoja rehe. 11 Ha he'i ichupe kuéra: --Peẽme ojekuaauka pe ñemimby Tupã Ñandejára reino rehegua, ambue kuérape katu opa mba'e ojekuaauka ñembojoja rupi; 12 ohecha ramo jepe hikuái ani haguã ohechakuaa, ha ohendu ramo jepe ani haguã ontende ha ojevy ipecádo kuéragui ha oñeperdona ichupe kuéra. 13 Ha he'i ichupe kuéra: --¿Ndapeikuaái piko mba'épa he'ise ko ñembojoja kóva? ¿Mba'éichapa peikuaapáne umi ambue kuéra? 14 Pe ñemitýhára niko pe oñemitýva Ñandejára ñe'ẽ. 15 Ha pe tape yképe ho'a va'ekue niko umi ohendúva upe ñe'ẽ ipype kuéra oñeñotý va'ekue, ha upevovemínte ou Satanás ha ogueraha pe ñe'ẽ ipype kuéra oñeñotý va'ekue. 16 Upeichaite avei pe itatýpe oñeñotý va'ekue, umíva hína pe ñe'ẽ ohendúva ha ogueroviáva torypápe. 17 Ha nda hapóĩgui ojehegui nda hi'aréi, ha opu'ã vove angekói terã persecución Ñandejára ñe'ẽ rehe, oñepysanga. 18 Ha ko'áva pe ñuatĩndýpe oñeñotý va'ekue, umi ohendúva upe ñe'ẽ; 19 ha oíke ichupe kuéra py'angekói yvypóra reko rehegua, ha mba'e rereko rehegua ñembotavy, ha mba'e pota tarova ambue kuéra mba'e rehegua, ha ohundi pe ñe'ẽ ha nda hi'ái. 20 Ha ko'áva katu hína umi oñeñotý va'ekue yvy porãháme: umi ohendúva pe ñe'ẽ ha oñemomba'éva hese, ha hi'áva treinta, ha ambue sesenta ha cien peteĩgui. 21 He'i avei ichupe kuéra: --¿Lámparapa ojereru oñemoĩ haguã mba'yrũ terã tupa guýpe? ¿Ndaha'éipa oñemoĩ haguã yvate oporohesape haguã? 22 Ndaipóri mba'eve ñemimby ojekuaa'y vaerã, ha mba'eve ñemihamegua ojekuaauka'y vaerã. 23 Oiméramo ijapysáva ohendu haguã, tohendu. 24 He'i avei ichupe kuéra: --Pejapysakáke ko pehendúva rehe. Pe medida peiporúva pende rapicha rehe ojeporu jevy vaerã pende rehe; ha hi'ári oñembojo'ave vaerã peẽ pehendúvape. 25 Pe oguerekóvape voi oñeme'ëve vaerã; ha pe oguereko'yvaguĩ katu, pe oguerekomíva jepe ojepe'a vaerã. 26 He'i avei: --Pe Tupã Ñandejára reino niko ojogua ku kuimba'e oñemitývape. 27 Ha oke ha opáy ha ohasa ára ha pyhare, ha pe hemitýngue heñói ha okakuaa ha'e oikuaa'y rehe mba'éichapa. 28 Ijehegui voínte pe yvy omoñemoña: ombohapa raẽ, upéi omoheñói, ombo'yva ha ipahápe omoha'yimba. 29 Ha otyarõma ramo oñemono'õ oguahẽmagui hi'ára. 30 Ha he'i: --¿Mba'e rehepa ñambojojáne Tupã Ñandejára reino? ¿Terã mba'e ñembojojápa ñamoĩne? 31 Ojogua mostaza ra'yime, oñeñotý ramo michĩeteve opa mba'e ra'yĩ yvy ariguágui. 32 Ha oñeñotý rire katu opu'ã ha tuichave umi ka'avo ambuégui, ha hakã guasu, guyra kuéra jepe ikatu oñembohupa hi'ã guýpe. 33 Ha heta ñembojoja peichagua rupi oñemoñe'ẽ ichupe kuéra pe Ñandejára ñe'ẽ rehe, ikatu háicha ha'e kuéra ohendu. 34 Ha ñembojoja'y rehe noñe'ẽi ichupe kuéra; hemimbo'e kuérape katu ha'eñoháme oikuaaukapa. 35 Ha ka'arúma ramo upeha arape, he'i ichupe kuéra: --Jahasa mboypýri. 36 Ha omondopa rire pe gente kuéra oñembyaty va'ekue, hemimbo'e kuéra ogueraha ichupe oĩ haguéicha pe mba'yrũ y peguápe; ha oĩ avei upépe hendive mba'yrũ kuéra ambue. 37 Ha ho'a peteĩ yvytu neratáva, ha oíkepa y pe mba'yrúpe omohenyhẽ mo'ã. 38 Ha Jesús oke hína pe mba'yrũ ropytápe aramboha ári, ha omombáy hikuái ichupe ha he'i: --¡Maestro! ¿Nerepenái piko? ¿Ñañehundipátama niko! 39 Ha opáyvo ha'e oñe'ẽ hatã pe yvytúpe ha he'i pe yguasúpe: -- ¡Ekirirĩetéke! Ha opi pe yvytu, okirirĩete pe yguasu ha iporãmbaite pe ára. 40 Ha ichupe kuéra katu he'i: --¿Mba'ére piko pekyhyje? ¿Mba'éicha piko ndaperoviái? 41 Ha tuicha kyhyje pópe he'i ojupe kuéra: --¿Máva piko kóva, pe yvytu ha yguasu jepe oja'póva iñe'ẽ?

Mark 5

1 Ha oguahẽ hikuái pe yguasu mboypýri, gadareno kuéra retãme. 2 Ha Jesús oguejy vovemínte pe mba'yrúgui, osẽ cementériogui ha ou ohuvaitĩ ichupe peteĩ kuimba'e oikóva mba'epochy poguýpe, 3 oñembohógava umi sepultura rupi ha mavave ikatu'ýva ojoko cadénape jepe oñeñapytĩ ramo; 4 heta jevy oñemoĩ hese grillo ha oñeñapytĩ cadénape, ha omondohopa pe cadena, ha ombosa'ipa pe grillo ha ndaipóri ipu'akáva hese. 5 Ha tapia, ára ha pyharépe, oiko osapukái umi cerro ha sepultura rupi ha oñekytĩmba itápe. 6 Ha ohechávo Jesúspe mombyry guive oñani ha ou oñesũ henondépe. 7 Ha osapukái hatã he'ívo: --Jesús, Tupã Ñandejára pe Yvatetegua Ra'y, ¿mba'épa rereko chendive? Ajerure ndéve Tupã Ñandejára rérape anínatei che moangekói. 8 He'i hague rehe ichupe: --¡Esẽ ko kuimba'égui, mba'epochy! 9 Ha Jesús oporandu ichupe: --¿Mba'éicha nde réra? Ha ha'e he'i: --Legión che réra, ore retágui. 10 Ha heta ojerure asy Jesúspe ani haguã omosẽ ichupe kuéra upe tetãgui. 11 Ha aguĩ upégui okaru hína peteĩ kure aty guasu, cerro ypýpe. 12 Ha ojerure asy ichupe umi mba'epochy kuéra he'ívo: --Ore mondóntena umi kurépe toroike ipype kuéra. 13 Ha Jesús oheja oho; ha osẽvo umi mba'epochy pe kuimba'égui, oikepa umi kure retepýpe, ha pe kure atýra oĩ haguéicha, dos mil rupi, ojepoipa yguasúpe ha ojahogapa. 14 Herekua kuéra katu ojeity tape rehe oho omombe'u pe ciudad ha ñumeguápe. Ha ou hikuái ohecha haguã pe ojehu va'ekue. 15 Ha oguahẽvo Jesús rendápe ohecha hikuái pe mba'epochy poguýpe oiko va'ekuépe, pe legión ogueroko va'ekuépe ojehe, oguapy hína, oñemondéma ha iñakã porãma, ha okyhyje joa hikuái. 16 Ha umi hechahare omombe'u pe ojehu va'ekue pe imba'epochy va'ekuépe ha umi kure kuérape. 17 Ha oñepyrũ ojerure asy hikuái Jesúspe oho haguã hetã nguéragui. 18 Ha oikévo Jesús pe mba'yrũy peguápe, pe imba'epochy va'ekue ojerure ichupe oho haguã hendive. 19 Jesús katu ndohejái, he'i uvei ichupe: --Tereho nde rógape, nde rogaygua kuéra rendápe, ha emombe'u ichupe kuéra opa ojapo va'ekue nde rehe Ñandejára ha mba'éichapa nde poriahuvereko. 20 Ha oho ha oñepyrũ omoherakuã Decápolispe opa umi mba'e Jesús ojapo va'ekue hese; ha opavave ohecharamo joaite hikuái. 21 Ha Jesús ohasa jevy mboypýri mba'yrũy peguápe, ha ijaty hese genteta oĩ jave yguasu rembe'ýpe. 22 Ha ou hendápe peteĩ mburuvicha kuérava sinagoga pegua, hérava Jairo, ha ohechávo ichupe, oñesũ henondépe. 23 Ha ojerure jevy jevy ichupe he'ívo: --Oime niko che rajymí omano haguãichaite, ejúna emoĩ nde po hi'ári okuera ha oikove haguã. 24 Ha oho hendive; ha genteta oho hapykuéri ha ojopypa hikuái ichupe. 25 Ha peteĩ kuña doce añoa hasýva tuguy guasúgui, 26 ha hetáma ohasa asy va'ekue médico kuéra po rupi ha ogastapáma ogueroko va'ekue, ha mba'eve ndojapói ha'e kuéra hese, oho vaive uvei ichupe. 27 Ohendu ra'e Jesús rehe oje'éva ha oguahẽ hapykuéguio pe genteta apytépe, ha opoko ijao rehe. 28 He'ígui ipy'apýpe: "Apoko ramo ijao rehente jepe akueráta." 29 Ha upévove opyta pe tuguy guasu ichugui ha oñandu hete rehe okuerama ha pe imba'asýgui. 30 Ha Jesús oñandu osẽ hague ichugui pu'aka, ha oñembojere pe teta apytépe oporandu: --¿Mávapa opoko ra'e che ao rehe? 31 Ha hemimbo'e kuéra he'i ichupe: --Rehecha niko mba'éichapa nde jopy pe genteta ha piko reporandu: "¿Mávapa opoko che rehe?" 32 Ha'e katu oma'ẽ ijerekuévo ohecha haguã mávapa ra'e opoko hese. 33 Ha pe kuña kyhyje pópe ha ryryihápe, oikuaa pype pe hese oiko va'ekue, ou ha oñesũ henondépe, ha omombe'upaite ichupe pe añetéva. 34 Ha Jesús he'i ichupe: --Che rajy, rejerovia rupi rekuera, ta nde py'aguapy rehóvo, ekueraité repytávo ne mba'asýgui. 35 Oñe'ẽ gueteri hína Jesús, oguahẽ ramo pe sinagoga pegua mburuvicha rogaygua ha he'i ichupe: --Nde rajy ko omanóma, ¿maerãpa remoangekói reivéta Maéstrope? 36 Jesús katu opena'ý rehe upe oje'éva rehe, he'i pe sinagoga pegua mburuvichápe: --Ani rekyhyje, ejeroviante. 37 Ha ndohejái omoirũ ichupe avave, Pedro, Jacobo ha tyvýra Juan mante. 38 Ha oho hikuái pe sinagoga pegua mburuvicha rógape, ha ojuhu pe ayvu guasu, ha umi ojahe'óva he ipyahẽva, 39 ha oikévo he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko pende ayvu ha pejahe'o? Pe mitãkuña niko nomanói, okénte niko hína. 40 Ha oñembohory hikuái hese. Ha'e katu omosẽmba umi kotýpe oĩ va'ekuépe, ha oíke pe mitãkuña oĩháme. 41 Ha ojapyhy ipógui pe mitãkuñame ha he'i ichupe: --Talita kumi--, upéva he'ise: "Mitãkuña, ndéve ha'e, epu'ã." 42 Ha upevovete pe mitãkuña opu'ã ha oguata; oguerékoma voi niko doce años. Ha tuichaite oñemondýi hikuái opytávo. 43 Jesús katu he'i ichupe kuéra ani haguã avavetépe oikuaauka, ha omongarúntema haguã pe mitãkuñame.

Mark 6

1 Ha osẽ Jesús upégui, ha oho hetãme, ha hemimbo'e kuéra oho hendive. 2 Ha oguahẽvo pytu'uha ára, oñepyrũ oporombo'e sinagógape, ha heta ohendúva ichupe oiporangereko ha he'i: --¿Mamógui piko oikuaa kóva ko'ã mba'e? ¿Mba'eichagua arandu piko ko oñeme'ẽva ichupe, ha ko'ã techapyrã ipo rupi oikóva? 3 ¿Ndaha'etí piko kóva ku carpintero, María memby, Jacobo ha José ha Judas ha Simón ryke'y? ¿Ndoikói piko avei ko'ápe ñande apytépe heindy kuéra? Ha ndoikuaái mba'épa he'i vaerã hikuái. 4 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Ndaipóri ñemoñe'ẽhára oñemomba'eguasúyva, hetãme mante noñemomba'eguasúi, ipariante ha hogaygua kuéra apytépe. 5 Ha ndaikatúi ojapo upépe mba'eve techapyrã, mbovyi hasýva mante omonguera omoívo hi'ári kuéra ipo. 6 Ha ipy'andýi ndogueroiviaiha rehe ha'e kuéra. Ha oporombo'e ohóvo umi pueblo jerekuévo rupi. 7 Ha ohenói umi doce hemimbo'e kuérape, ha oñepyrũ omondo mokõi mokõi; ha ome'ẽ ichupe kuéra pu'aka mba'epochy rehe. 8 Ha he'i ichupe kuéra ani haguã ogueraha mba'eve tapére guarã: pan terã gurúpa, terã plata iku'a jopyháre, peteĩ yvyra po pegua año mante. 9 Tomonde sapatúpe, ha ani omondo mokõi aojo'a. 10 He'i avei ichupe kuéra: --Mamo óga peikehápe, pepyta upépe peho peve upégui. 11 Ha oime ramo pene moguahẽse'ỹva hógape, terã pene renduse'ỹva, pesẽvo upégui peityvyro pe yvytĩmbo pende py rehegua techaukarã ichupe kuéra. Añetehápe ha'e peẽme, pe juicio árape pe castigo ivevuive va'erãha Sodoma ha Gomorrayguápe ichupe kuéragui. 12 Ha oho ha'e kuéra oñemoñe'ẽ umi géntepe ha he'i ichupe kuéra oñearrepenti haguã. 13 Ha omosẽ hikuái heta mba'epochy, ha omona aceite heta hasýva rehe, ha omonguera ichupe kuéra. 14 Ha Jesús herakuã guasu opa rupi, ha ohendu rey Herodes ha he'i: --Juan Bautista oikove jevy omanóva apytégui, ha upéva rehe oguereko upe pu'aka. 15 Ambue kuéra katu he'i: --Elías niko. Ambueve katu he'i: --Ñemoñe'ẽhára niko, umi ñemoñe'ẽhára peteĩvaicha. 16 Herodes katu ohendúvo he'i: --Juan ku che aña'akã'ouka va'ekue oikove jevy. 17 Upe Herodes niko oapresa ha oencadenauka va'ekue Juánpe cárcelpe, tyvýra Felipe rembireko Herodías rehehápe, Herodes oñemokuñágui hese. 18 Juan he'i hague rehe Heródespe: --Naiporãi rereko nde ryvy rembirekópe. 19 Upéva rehe Herodías nda ija'etí Juan rehe, ha ojuka'ukase, ndaikatúinte, 20 okyhyjégui Herodes Juángui, ha oikuaágui ha'eha kuimba'e heko porã ha imarangatúva, oñangarekouka porã hese, ha ohendu ramo iñe'ẽ ipy'a tarovaite, ha ohenduse jepe ichupe. 21 Oguahẽvo peteĩ ára ho'a porãva, Herodes cumpleaños fiestahápe, ojapo jave ha'e karuguasu mburuvicha kuérape ha Galileaygua karai guasu kuérape; 22 oíke Herodías memby kuñatai ojeroky, ha ombovy'a eterei Heródespe ha umi oĩvape hendive mesápe. Ha Herodes he'i pe mitãkuñáme: --Ejerure chéve reipotáva tame'ẽ ndéve. 23 Ha ojura ichupe he'ívo: --Rejerurévante ame'ẽta ndéve che reino mbytére peve. 24 Ha osẽ ha'e oporandu isýpe: --¿Mba'épa ajeruréta? Ha ha'e he'i ichupe: --Juan Bautista akãngue. 25 Ha oíke jevy pya'ete pe rey rendápe ha ojerure ichupe he'ívo: --Aipota ko'ãgaite voi reme'ẽ chéve ña'ẽmbépe Juan Bautista akãngue. 26 Upéva tuichaiterei oipy'apy pe réype; upéicharamo jepe pe iñe'ẽ ome'ẽ va'ekue rehe ha umi oĩva hendive mesápe rehe, nombotoveséi ichupe. 27 Ha pya'ete omondo peteĩ guardia peguápe ogueruruka pe Juan akãngue. 28 Ha upéva oho oña'akã'o Juánpe cárcelpe ha ogueru pe iña'akãngue ña'ẽmbépe ha ome'ẽ pe mitãkuñáme, ha ha'e ome'ẽ isýpe. 29 Ha Juan remimbo'e kuéra ohendúvo upéva, ou ohupi hetekue ha ogueraha oñotỹ. 30 Ha Jesús remimbo'e kuéra ou hendápe ha omombe'u joa ichupe opa ojapo ha oporombo'e va'ekue. 31 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Peju, jaha japytu'umi amo desierto hápe. Heta etereígui umi ou ha ohóva hendápe kuéra, nda ijái ichupe kuéra okarumi haguante jepe. 32 Ha oho hikuái mba'yru ý peguápe peteĩ desierto ha'eñoháme. 33 Ha heta ohecháva ohoha, ha oikuaáva ichupe kuéra, oho tagẽ pópe upépe yvy rupi opa ciudad kuéragui, ha oguahẽ hikuái tenonde ichugui kuéra. 34 Ha oguejývo Jesús pe mba'yrúgui, ohecha pe gente aty guasu ha oiporiahuverekoite ichupe kuéra oiko rehe ovecha herekua'ỹvaicha, ha oñepyrũ ombo'e ichupe kuéra heta mba'e. 35 Ha ka'aruete, ou Jesús rendápe hemimbo'e kuéra ha he'i ichupe: --Desierto niko ko'ápe ha ka'aruetéma niko; 36 emondopána umi óga oĩva ñu ha puebloha rupi tojogua hembí'u kuerarã; ndoguerekói niko ho'u vaerã. 37 Ha'e katu he'i ichupe kuéra: --Pemongaru peẽ. Ha ha'e kuéra he'i: --¿Rohóta piko rojogua doscientos denarios repy pan romongaru haguã ichupe kuéra? 38 Ha Jesús oporandu ichupe kuéra: --¿Mboy pan piko pereko? Tapeho pehecha. Ha oikuaa ríre hikuái he'i: --Cinco pan ha mokõi pira. 39 Ha he'i ichupe kuéra omboguapypa haguã aty aty kapi'ipépe. 40 Ha oguapy hikuái peteĩ atýpe cien, ha ambuépe cincuenta, ha upéicha ijatyha javeve. 41 Ha ojapyhy ipópe umi cinco pan ha mokõi pira ha oma'ẽ yvága rehe ha ohovasa, ha oipese'ã umi pan ha ome'ẽ hemimbo'e kuérape ombohasa

haguã ichupe kuéra; ha omboja'o avei umi mokõi pira opavave peguarã. 42 Ha okarupa hikuái ha hyvatãmba. 43 Ha uperire hemby ha oñongatuka doce ajaka renyhẽ pan ha pira pesenguégui. 44 Ha cinco mil kuimba'e umi okaru va'ekue. 45 Ha voi upéi Jesús omyagẽ hemimbo'e kuérape ojupi haguã pe mba'yrúpe ha ohasa henonderã mboypýri, Betsáidape, ha'e omondopa aja umi gente kuérape. 46 Ha omondopa rire, ha'e oho cérrope oñembo'e haguã. 47 Ha ka'arupytũvo, pe mba'yrũ y pegua oĩma jave yguasu mbytépe, ha'e oĩ ha'eño yvýpe. 48 Ha ohechávo ichupe kuéra ikane'õmaha hikuái oremahápe, yvytu oipeju hatãgui, ko'ẽju pota rupi ou hendápe kuéra oguatahápe y ape ári, ha oñemotenondese mo'ã ichugui kuéra. 49 Ha ohechávo ha'e kuéra Jesúspe oguata pe y ape ári, oimo'ã póra ha osapukaipa; 50 okyhyjégui hikuái ohechávo ichupe. Ha'e katu upévove oñe'ẽ ichupe kuéra ha he'i: -- ¡Peñembopy'aguapy, chénteko, ani pekyhyjétei! 51 Ha ojupi hendápe kuéra pe mba'yrúpe, ha opi pe yvytu, ha ha'e kuéra tuicha eterei oñemondýi opytávo. 52 Nontendéigui pe Jesús omboheta ramo guare umi pan; ipy'a kuéra hatãgui. 53 Ha oguahẽ rire mboypýri Genesarétpe, opyta upépe. 54 Ha oguejývo ha'e kuéra pe mba'yrúgui, umi gente oikuaa Jesúspe, 55 ha oho hikuái upe tetã jerekuévo, ha oñepyrũ ogueru opa rupígui hupápe hasýva guive ohenduhápe ha'e oiha. 56 Ha mamo oíkehápente, pueblo, ciudad, terã ñúme, omoĩ hikuái hapépe umi hasýva, ha ojerure ichupe opokomínte haguã ijao rembe'y rehe jepe; ha opokóva guive okuera opytávo.

Mark 7

1 Ha oñembyaty hendápe fariseo ha umi escriba kuérava ou va'ekue Jerusaléngui. 2 Ha ohecha ramo ha'e kuéra Jesús remimbo'e kuérava okaruha ojepohei'ỹ rehe. 3 (Fariseo ha opa Israelita kuéra ojapóvo ymaguare kuéra ñe'ẽ, ndokarúi ojepohei'ỹ rehe heta jevy. 4 Ha ou rire plázagui ndokarúi ojahu'ỹ ramo, ha oimeve heta mba'e ha'e kuéra oguerekóva ijapopyrã: ojejóhéi vaerã ku vaso ojey'uha, ha jarra, ha tembiporu kuéra, ha tupa.) 5 Ha oporandu ichupe umi fariseo ha escriba kuéra: --¿Mba'érehe piko ne remimbo'e kuéra ndoikói ymaguare kuéra he'i háicha, ha okaru ojepohei'ỹ rehe? 6 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --He'i porã va'ekue pende rehe Isaías, peẽ tekove rova mokõi, he'i háicha ikuatiañe'ẽme: Ko'ã tetãygua ko'ãva ijurúpe che momba'eguasú, ipy'apy katu mombyry oĩ che hegui. 7 Ha rei che momba'eguasú gua'u oporombo'évo kuimba'e kuéra rembiapoukapy rehe. 8 Ha peheja Tupã Ñandejára rembiapoukapy, ha kuimba'e kuéra rembiapoukapýnte pejapo: Ku jarro ha vaso kuéra jey'uha jejohéi, ha heta mba'e ambue peichagua pejapo. 9 He'i avei ichupe kuéra: --Peheja rei Tupã Ñandejára rembiapoukapy pejapo haguã pene ñe'ẽ uvei. 10 Moisés he'i va'ekue: “Emomba'e nde ru ha nde sýpe”, ha “Ijuru vaíva túva terã isýpe, tomano katueteíke.” 11 Peẽ katu peje: Peteĩ kuimba'e he'irõ túva terã isýpe: “Corbán” (upéva he'ise: Me'ẽmbyrã Tupãme), “niko pe ikatu va'erãngue mo'ã ame'ẽ ndéve.” 12 Ha pejoko pe túva terã isy rehe ikatu va'erãngue mo'ã ojapo. 13 Ha upéicha pemboyke Tupã Ñandejára ñe'ẽ pene rembiapoukapy peporombo'e va'ekue rehe, ha heta mba'e peichagua pejapo. 14 Ha ohenói jevy umi oñembyaty va'ekuépe, ha he'i ichupe kuéra: --Pe che rendúke opavave ha peikuaa: 15 Ndaipóri mba'eve okapegua kuimba'égui oikéva ipype ikatúva omongy'a ichupe; pe ichugui oséva katu omongy'a ichupe. 16 Oime ramo ijapysáva ohendu haguã, tohendu. 17 Ha oíke rire ógape umi gentetágui, hemimbo'e kuéra oporandu ichupe pe comparación rehe. 18 Ha he'i ichupe kuéra: --¿Peẽpa avei ndapeikuaái? ¿Ndapeikuaái piko pe okáguio oikéva kuimba'e ryepýpe ndaikatuiha omongy'a ichupe? 19 Ndoikéigui ipy'apýpe, hyépente oikégui, ha ojeity ñemiháme. Upéicha he'i opaichagua tembi'u ipotíha. 20 Ha he'i jevy: --Pe kuimba'e py'apýgui oséva upéva katu omongy'a ichupe. 21 Pe kuimba'e py'apýgui osẽ pensamiento vai, mendare mbyairã, joguereko menda'ỹ rehe, porojuka, 22 monda, taryryi, ñaña, porombotavy, otĩ'ỹ, takate'ỹ hekope'ỹ, juruky'a, ñemomba'eguasú, tarova. 23 Opa ko'ã mba'e vai osẽ py'apýgui ha oporomongy'a. 24 Ha Jesús opu'ãvo upégui oho Tiro ha Sidón kotyo; ha oíke peteĩ ógape ha ndoipotái avave oikuaa, upéicharamo jepe ndaikatúi oñemi; 25 peteĩ kuña imemby kuñami oikóva mba'epochy poguýpe ohendu pya'ete oje'éva hese ha ou ojeity ipy renondépe. 26 Griega upe kuña, sirofenciaygua, ha ojerure asy Jesúspe omosẽ haguã pe mba'epochy imembýgui. 27 Jesús katu he'i ichupe: --Eheja tahyvatã raẽ ta'ýra kuéra, naiporái ojeity jagua'ípe pe ta'ýra kuéra rembi'urã. 28 Ha pe kuña he'i: --Upéicha niko, Karai, ha upéicharamo jepe, umi jagua'i oĩva mesa guýpe ho'u umi ta'ýra kuéra rembi'u ku'ikuégui. 29 Ha Jesús he'i ichupe: --Ko eréva rehe tereho, osẽma pe mba'epochy ne memby kuñagui. 30 Ha oguahẽvo hógape, ojuhu

imembýpe oñeno hína hupápe, osẽma ra'e ichugui pe mba'epochy. 31 Ha osẽ jevývo Tírogui, ou Sidón rupi Galilea yguasúpe ohasávo Decápolis rupi. 32 Ha ogueru hikuái ichupe peteĩ ohendu'ýva ha iñe'ẽ pa'áva, ha ojerure ichupe omoĩmi haguã ipo hi'ári. 33 Ha Jesús omoha'eño ichupe pe gente atýgui ha omoinge ikuã ijapysápe, ha ondyvu ha opoko ikũ rehe; 34 upéi ojesaupi yvága rehe, ha hi'ãho ha he'i: --¡Efata! --he'iséva: "Ejepe'a". 35 Ha upévove ojepe'a ijapysa, oso ikũ sã, ha oñe'ẽ porã. 36 Ha he'i ichupe kuéra ani haguã omombe'u avavépe ha he'ive ramo jepe, upépe katu ha'e kuéra omoherakuãve. 37 Ha ohecharamoite hikuái ha he'i: --Ojapo porãmbaite niko ha'e; omohendu ohendu'ývape ha omoñe'ẽ iñe'ẽngúvape.

Mark 8

1 Ha umiha árape ko genteta ijaty jevýva, ha ndoguerekói ho'u vaerã, upéva rehe Jesús ohenói hemimbo'e kuérape ha he'i ichupe kuéra: 2 --Aiporihuverekoiite ko'ã géntepe, ojapóma niko tres días oiha chendive, ha ndoguerekói ho'u vaerã; 3 ha amondo ramo hógape kuéra py'a nandi reheve, ipy'a manóne tape rupi; oime mombyrýgui ou va'ekue. 4 Ha hemimbo'e kuéra he'i ichupe: --¿Mba'éichapa ikatúne oñemongaru ko'ávape ko desiértope? 5 Ha Jesús oporandu ichupe kuéra: --¿Mboy pan piko pereko? Ha'e kuéra he'i: --Siete. 6 Ha omboguapyka umi gente kuérape; ha ojapyhy umi siete pan ipópe, ha ome'ẽ rire las gracias Tupã Nandejárape, oipese'ã, ha ome'ẽ hemimbo'e kuérape ombohasa haguã umi gente kuérape; ha ombohasa hikuái ichupe kuéra. 7 Ha oguereko avei hikuái pira mbovymi, ha ohovasa rire ome'ẽuka avei ichupe kuéra. 8 Ha okarupa ha hyvatãmba hikuái, ha ohupi uperire siete ajaka renyhẽ umi hemby va'ekue pesenguégui. 9 Cuatro mil rupi umi okaru va'ekue ha uperire Jesús omondopa. 10 Ha ojupi Jesús mba'yrú y peguápe hemimbo'e kuéra ndive ha oho Dalmanúta kotyo. 11 Ha osẽ ichupe fariseo kuéra, ha oipy'ara'ã haguã ichupe oñepyrũ oñoñe'ẽjoapi hendive ha ojerure ichupe techapyrã yvágagui. 12 Ha Jesús hi'ãho ipy'aite guive ha he'i: --¿Mba'e rehepa ko ñemoñare kóva ojerure techapyrã? Añetéko ha'e peẽme, ko ñemoñare kóvape noñeme'ẽ mo'ãi mba'eveichagua techapyrã. 13 Ha oheja ichupe kuéra, ha ojupi jevy pe mba'yrúpe ha ohasa mboypýri. 14 Ha hesarái ra'e hemimbo'e kuéra ogueraha haguã pan, ha peteĩte oguereko pe mba'yrúpe ondive kuéra. 15 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Pema'ẽke, ha peñeñangareko fariseo kuéra ha Herodes levadúragui. 16 Ha he'i hikuái ojupe: --Upéva he'i ndajarekóigui pan. 17 Ha Jesús ohechakuaa ha he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko peñomongeta ndaperekoiha rehe pan? ¿Na pene mandu'ái ha ndapeikuaái gueteri piko? ¿Pende py'a hatã gueteripa? 18 ¿Pende resa niko ha ndapehechái piko? ¿Ha pende apysa ha napehendúi? ¿Na pene mandu'ái piko? 19 Ku amboja'o ramo guare cinco pan cinco mil peguarã, ¿mboy ajaka renyhẽ pesenguéguipa pehupi raka'e? Ha ha'e kuéra he'i: --Doce. 20 --Ha amboja'o ramo guare siete pan cuatro mil peguarã, ¿mboy ajaka renyhẽ ipesenguéguipa pehupi raka'e? Ha ha'e kuéra he'i: --Siete. 21 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Ndapeikuaái gueteripa? 22 Ha oguahẽ Betsáidape, ha ogueru hikuái ichupe peteĩ ohecha'ýva ha ojerure hikuái ichupe opokomi haguã hese. 23 Ha Jesús ojapyhy ipógui pe ohecha'ývape, ogueraha okára kotyo ha ondyvu rire hesápe omoĩ ipo hi'ári ha oporandu ichupe: --¿Rehechamípa? 24 Ha ha'e oma'ẽ ha he'i: --Ahecha kuimba'e kuéra yvyra mátaicha, ahecha oguataha. 25 Omoĩ jevy ipo hesa ári, ha he'i ichupe oma'ẽ haguã, ha upévove hesapyso porã ha ohecha sakã mombyry guive opavavépe. 26 Ha omondo hógape ha he'i ichupe: --Ani reike pe puéblope, ha anítei ere mba'eve upépe avavépe. 27 Ha Jesús hemimbo'e kuéra ndive osẽ oho Cesarea Filipo pegua pueblo kuéra rupi. Ha tape rehe oporandu hemimbo'e kuérape: --¿Mávapa he'i yvypóra kuéra cheha? 28 Ha ha'e kuéra he'i ichupe: --Oime he'íva ndeha Juan Bautista, ha ambue katu Eliasha, ha ambueve umi ñemoñe'ẽhára peteíva. 29 Ha oporandu jevy ha'e ichupe kuéra: --¿Ha peẽpa mavaha che peje? Ha Pedro oñe'ẽ ha he'i ichupe: --Nde ha'e pe Cristo. 30 Ha he'i jevy jevy ichupe kuéra ani haguã he'i avavépe upéva hese. 31 Ha oñepyrũ ombo'e ichupe kuéra tekotevẽha pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári ohasa asy heta ha omomarã ichupe karai kuéra ha umi pa'i ruvicha ha escriba kuéra, ha ojejuka, ha oikove jevy mbohapy ára rire. 32 Ha he'i sakã porã ichupe kuéra ko'ã mba'e. Upéramo Pedro omoha'eño ha oñepyrũ oñemoñe'ẽ ichupe pochyhápe. 33 Jesús katu oñembojere oma'ẽ hemimbo'e kuéra rehe ha pochyhápe he'i Pédrope: --¡Ejei che renondégui, Satanás! Ne remañái Tupã Nandejára mba'e kuéra rehe, yvypóra kuéra mba'e rehe mante. 34 Ha ohenói hemimbo'e kuérape ha umi gente ijaty va'ekuépe ha he'i ichupe kuéra: --Oime ramo ouséva che rapykuéri, toñembotove ojupe, tohupi ikurusu ha tou che

rapykuéri. 35 Oimeraëva hakate'ÿva hekove rehe, ohundi vaerã; ha oimeraëva ohundíva hekove che rehehápe ha evangelio rehehápe, osalva vaerã. 36 ¿Mba'épa oguenohëne pe kuimba'e imba'epa ramo ko mundo ha ohundi hi'ángá? 37 ¿Mba'épa ikatúne ome'ë pe kuimba'e hi'ángá rekovia? 38 Che rerotíva chéve ha oguerotíva che ñe'ë ko ñemoñare ky'a ha infiel renondépe, che kuimba'éicha aju va'ekue ko yvy ári atĩ vaerã avei hese aju ha'ára che Ru glóriape ángel kuéra marangatu ndive.

Mark 9

1 He'i avei ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peëme, oime peë kuérava ko'ápe oíva omano'ÿ vaerã ohecha mboyve pe Tupã Ñandejára reino oúva pu'aka reheve. 2 Ha seis días uperire Jesús omoha'eño Pedro, ha Jacobo ha Juánpe, ha ogueraha ondive peteĩ cerro ijyvatéva ári; ha oñemoambue hesápe kuéra. 3 Ha ijao omimbipa opytávo ha morotĩ eterei mavavéva ao joheihára yvy ári ndaikatúi upéicha omomorotĩ. 4 Ha ojehechauka ichupe kuéra Elías ha Moisés, ha oñomongeta hikuái Jesús ndive. 5 Ha oñe'ë Pedro ha he'i Jesúspe: --Maestro, ¿iporãite ore roime ko'ápe! Torojapóna mbohapy pene rendaguã, peteĩ ndéve guarã, peteĩ Moisés peguarã, ha peteĩ Elías peguarã. 6 Ndoikuaágui he'íva tuicha oñemondýigui hikuái. 7 Ha ou peteĩ arai ha omo'ã ichupe kuéra, ha osë pe araígui peteĩ ñe'ë he'íva: --Kóva ha'e che Ra'y ahayhúva, pehendúke ichupe. 8 Ha oma'ëvo ha'e kuéra ijerekuévo ndohechavéi avavépe hendive kuéra, Jesúspe año mante. 9 Ha oguejývo ha'e kuéra pe cérrogui, ha'e he'i ichupe kuéra ani haguã omombe'u avavépe pe ohecha va'ekue, pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oikove jevy peve umi omano va'ekue apytégui. 10 Ha oñongatu ha'e kuéra pe iñe'ë, ha oporandu ojupe mba'épane upe jeikove jevy omanóva apytégui. 11 Ha oporandu hikuái ichupe: --¿Mba'éicha rupi piko umi escriba kuéra he'i tekotevéha Elías ou raë? 12 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Añete, Elías ko ou raë vaerã omoĩ haguã opa mba'e hendaguãme. ¿Ha mba'épa he'i Kuatiañe'ë Marangatu avei pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári rehe? He'i hese ohasa asy va'erãha ha ndojererekói va'erãha mba'evéramo. 13 Ha che ha'e peëme Elías oúma hague, ha ojapo hese hikuái opa ojaposéva; oje'e haguéicha hese Kuatiañe'ë Marangatúpe. 14 Ha oguahëvo hemimbo'e kuéra rendápe ohecha ko gente aty guasu ojeréva hese kuéra, ha escriba kuérava oñe'ëjoapíva hendive kuéra. 15 Ha ohechávo Jesúspe umi gente ipy'andýi, ha oñani ohuvaitívo ha omomaiteívo ichupe. 16 Ha Jesús oporandu ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko peñoñe'ëjoapi peína hendive kuéra? 17 Ha peteíva pe teta atýgui he'i ichupe: --Maestro, aru niko kuri ndéve che ra'y, oikóva peteĩ mba'epochy ñe'ëngu poguýpe, 18 ha upéva mamo ojapyhyhápe ichupe oity yvy rehe, ijuru ryjúi, omopururũ hã, ha ikangypa opytávo, ha ajerure ne remimbo'e kuérape omosë haguã ichugui ha ha'e kuéra ndaikatúi omosë. 19 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Ha, ñemoñare jerovia'ÿ! ¿Araka'e pevépa aiméta penendive? ¿Araka'e pevépa ajepy'apyta pende rehe? Peru chéve. 20 Ha ogueru hikuái ichupe; ha ohechávo Jesúspe pe mba'epochy, oityvyro hatã pe mitãme ha ho'ávo yvýpe, ojapajeréi, ha ijuru ryjuipa. 21 Ha Jesús oporandu túvape: --¿Araka'e guíve piko ojehu ichupe kóva? Ha ha'e he'i: --Imitãite guíve. 22 Ha heta jevy oity ichupe tatápe ha ýpe ojukaite haguáicha; oiméramo ikatúva rejapo hese, na ore poriahuvereko ha ore pytyvõmí. 23 Ha Jesús he'i ichupe: --Ikatu ramo rejeroivia, opa mba'e ikatu upe ojeroviávape. 24 Ha upévove pe mitã ru osapukái asy ha he'i: --¿Ajerovia, che pytyvõmína tajeroviave! 25 Ha ohechávo Jesús pe genteta ijatýva hese, iñe'ë pochý pe mba'epochýpe, ha he'i: --Nde, mba'epochy ñe'ëngu ha ohendu'ÿva, che ha'e ndéve: Esë ichugui, ha anive reike ipype. 26 Upévove pe mba'epochy osapukái ha oityvyro hatã jevy pe mitãme ha osë ichugui; ha opyta pe mitã omanóvaicha; upéva rehe heta oime he'íva: --Omano. 27 Jesús katu ojapyhy ichupe ipógui, omopu'ã, ha ha'e oñembo'y. 28 Oike ríre Jesús ógape, hemimbo'e kuéra oporandu ichupe ha'eñoháme: --¿Mba'éicha rupi piko ore ndaikatúi ra'e romosë? 29 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Koichagua ko ndaikatúi mba'evépe osë, oración ha ayuno rupi mante. 30 Ha osëvo upégui ohasa hikuái Galilea rupi, ha ndoipotái avave oikuaa. 31 Ombo'égui hikóni hemimbo'e kuérape, ha he'i ichupe kuéra: Pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oñeme'ëta kuimba'e kuéra pópe, ha ojukáta hikuái ichupe; ha ojuka ríre, mbohapy arahápe oikove jevýta. 32 Ha ha'e kuéra ndoikuaái mba'épa he'ise upéva, ha okyhyje oporandu haguã ichupe. 33 Ha oguahë hikuái Capernaúme, ha oíma ramo hógape Jesús oporandu ichupe kuéra: --¿Mba'e rehe piko peñomongeta pejúvo ra'e tape rupi? 34 Ha ha'e kuéra okirirí oñoñe'ëjoapi hague rehe tape rupi mávatapa pe tuichavéva ijapytépe kuéra. 35 Ha Jesús oguapy ha ohenói umi

docevépe ha he'i ichupe kuéra: --Oime ramo ha'e raëséva, oiko vaerã ipaháva ramo ha opavave rembiguái ramo. 36 Ha omoĩ mbytépe kuéra peteĩ mitã, ha ohupi iyyva ári ha he'i ichupe kuéra: 37 --Oimeraëva oguerohorýva che rérape mitãmi koichagua, chéve che rerohory; ha pe chéve che rerohorýva, nda che rerohorýi chéve año, oguerohory pe che mbouharépe avei. 38 Ha Juan he'i ichupe: --Maestro, rohecha niko kuri peteĩ ou'ýva ñanendive nde rérape omosëva mba'epochy, ha rojoko ichugui ndouigui ñanendive. 39 Jesús katu he'i: --Ani pejoko, ndaipóri avave ojapóva techapyrã che rérape, ikatúva upéi oñe'ë vai che rehe. 40 Upe oñemoĩ'ýva ñande rehe oĩ ñanendive. 41 Ha oimeraëva ome'ëva peëme peteĩ vaso ý jepe, peë Cristo mba'e hague rehe, añete ha'e peëme ndopytái chéne haguã oñembyekovia'ý rehe ichupe. 42 'Ha oimeraëva omoñepysangáva peteĩ ko'ã michĩmiva che rehe ojeroviávape, iporãve vaerã mo'ã ichupe oñemosaingo rire ijajúra rehe peteĩ ita guasu ha ojeity yguasúpe. 43 Ha nde po nde reitýta ramo, eikytĩ, iporãve ndéve reike ramo po peteĩ reheve pe tekove ha'etévape ha ani, nde po mokõi reheve, reho Aña retãme, tata ikatu'ýháme oñembogue; 44 yso kuéra omano'ýháme, ha tata máramo ndoguéi. 45 Ha nde py nde reitýta ramo, eikytĩ, iporãve ndéve reike ramo pe tekove ha'etévape py peteĩ reheve, ha ani nde py mokõi reheve rejeity Aña retãme, tata ikatu'ýháme oñembogue; 46 yso kuéra omano'ýháme, ha pe tata máramo ndoguéi. 47 Ha nde resa nde reitýta ramo, enohẽ; iporãve ndéve reike Tupã Ñandejára réinope tesa peteĩ reheve, ha ani, nde resa mokõi reheve, rejeity Aña retãme, 48 yso kuéra omano'ýháme ha pe tata máramo ndoguéi. 49 'Opavave voi oñembojuky vaerã tatápe, ha opa Tupã Ñandejárape kuave'ëmby oñemohe'ë vaerã jukýpe. 50 Iporã niko pe juky; ¿ha oñembo'ay ramo pe jukýpa, mba'épe oñemohe'ë jevýne? Perekóke juky pende pype voi, ha ta pende py'aguapy oñondive kuéra.

Mark 10

1 Ha Jesús opu'ã oho upégui Judea kotyo, Jordán ý mboypýri, ha ijaty jevy hese genteta, ha ombo'e jevy pyahu ichupe kuéra jepiguáicha. 2 Ha oñemboja hendápe fariseo kuéra he oporandu, oipy'a ra'ã haguã ichupe, ikatúpa ména opoi hembirekógui. 3 Ha'e oporandu ichupe kuéra: --¿Mba'épa he'i raka'e peëme Moisés? 4 Ha ha'e kuéra he'i: --Moisés oheja ojejapo mendare jueja rehegua kuatia, ha ojepoi tembirekógui. 5 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Pende py'ahatãgui ha'e omoĩ va'ekue ko tembiapoukapy. 6 Iñepyrũmby guive Tupã Ñandejára "ojapo va'ekue kuimba'e ha kuña". 7 "Upéva rehe pe kuimba'e oheja vaerã túva ha isýpe ha oiko vaerã hembireko ndive, 8 ha mokõivégui oiko vaerã peteĩ añoñte"; upéicharamo na mokõivéima, peteĩntema. 9 Upéva rehe, pe Tupã Ñandejára ombojuaju va'ekue, ani yvypóra ombojei ojuehegui. 10 Ha ógape oporandu jevy ichupe hemimbo'e kuéra upe mba'e rehe. 11 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Oimeraëva opoíva hembirekógui ha omendáva ambue kuña rehe, ombyai imendare hembireko ndivegua. 12 Ha pe kuña opoi ramo iménagui ha omenda ambue kuimba'e rehe ombyai imendare. 13 Ha ojereru ichupe mitãmimi opoko haguã hese kuéra; hemimbo'e kuéra katu ipochy umi oguerúvape. 14 Ha ohechávo Jesús upéva ipochy ha he'i ichupe kuéra: --Peheja mitã kuéra tou che rendápe, ha ani pejoko; ha'e kueraichagua mba'égui pe Tupã Ñandejára reino. 15 Añetehápe ha'e peëme: Pe oñemomba'e'ýva Tupã Ñandejára reino rehe peteĩ mitãicha, ndoikéi chéne ipype. 16 Ha ohupi iyyva ári umi mitã, omoĩ ipo hi'ári kuéra, ha ohovasa. 17 Ha osëvo ha'e oho haguã ou peteĩ kuimba'e ñaniháme oñesũ henondépe ha oporandu ichupe: --Maestro marangatu, ¿mba'épa ajapo vaerã ahupity haguã pe tekovete opa'ýva? 18 Ha Jesús he'i ichupe: --¿Mba'e rehepa ere che marangatuha? Ndaipóri imarangatúva, Tupã Ñandejára añoite mante. 19 Reikuaa hembiapoukapy: "Aníke rembyai mendare, aníke reporojuka, aníke remonda, aníke remopu'ã japu nde rapicha rehe, aníke reipe'a rei mba'eve avavégui, emomba'e nde ru ha nde sýpe." 20 Ha ha'e he'i: --Maestro, opaite ko'ã mba'e ajapopa che mitãrusu guive. 21 Ha Jesús oma'ëvo hese ohayhuate, ha he'i ichupe: --Peteĩ mba'e ofalta ndéve: Tereho eñemumba rerekóva rehe, eme'ë hepykue mboriahúpe, ha rerekóta mba'eta yvágape; upéi katu ehupi nde kurusu ha che moirũ. 22 Ha'e katu ipy'a remimbyasyete upe ñe'ë rehe, ha oho mba'embyasy reheve, oguerékógui heta mba'e. 23 Ha Jesús oma'ë ijerekuévo ha he'i hemimbo'e kuérape: --¿Hasypetépa oikéne Tupã Ñandejára réinope umi mba'eta rerekoha! 24 Ha hemimbo'e kuéra oñemondýi upe iñe'ë rehe, upéva rehe Jesús he'i jevy ichupe kuéra: --Che ra'y kuéra, ¿hasypetépa oikéne Tupã Ñandejára réinope umi imba'ereta rehe ojeroviáva! 25 Ndashasyive ohasa haguã peteĩ camello ju resa rupi, pe mba'eta rerekoha oike haguã Tupã Ñandejára réinopegui. 26 Ha upépema

katu hemimbo'e kuéra oñemondyive, ha he'i ojupe: --¿Máva katúpa aipóramo ikatúne ojesalva? 27 Ha Jesús oma'ẽ hese kuéra, ha he'i: --Mba'e ikatu'ỹva upéva yvypóra kuérape, Tupã Ñandejára peguarã katu ahániri, opaite mba'e ikatúgui Tupã Ñandejárape. 28 Upérõ Pedro he'i ichupe: --Ore niko roheja va'ekue opaite mba'e romoirũ haguã ndéve. 29 Ha Jesús he'i ichupe: --Añetehápe ha'e peẽme, ndaipóri avave oheja va'ekue óga, terã tyvýra kuéra, terã teindyra kuéra, terã sy, terã túva, terã tembireko terã ta'ýra kuéra, terã yvy kuéra, che rehehápe ha evangelio rehehápe, 30 hekovia'ỹ vaerã ichupe cien veces, ko'ãga ko tiempo kóvape voi, óga kuéra, tyvýra, teindyra, sy, ta'ýra ha yvy, persecución reheve ramo jepe, ha ko'águi rire katu pe tekovete opa'ỹva. 31 Upéicharamo jepe heta itenondéva itapykue vaerã, ha heta itapykuéva itenonde vaerã. 32 Ha ojupi hikuái ohóvo Jerusalén rapére, ha Jesús oho henonderã kuéra, ha hemimbo'e kuéra oñemondýi ha umi ohóva hapykuéri oho kyhyje pópe. Ha omoha'eño umi dócepe ha oñepyrũ he'i ichupe kuéra umi mba'e ojuhútava ichupe: 33 --Péina niko jajupi Jerusalénpe, ha ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oñeme'ẽta pa'i ruvicha ha escriba kuéra pópe, ha ha'e kuéra omoĩ vaíta ichupe ojukaoka haguã, ha ome'ẽta ichupe tetã ambuegua kuéra pópe, 34 Ha umíva oñembohorýta hese ha oinupãta tejuruguáipe, ha ondyvúta hese ha ojukáta, ha mbohapy arahápe rire katu oikove jevýta. 35 Ha Jacobo ha Juan, Zebedeo ra'y kuéra, oñemboja hendápe ha he'i ichupe: --Maestro, roipota niko rejapo oréve ko rojeruréva ndéve. 36 Ha ha'e he'i ichupe kuéra: --¿Mba'épa peipota ajapo peẽme? 37 Ha ha'e kuéra he'i ichupe: --Eme'ẽna oréve toroguapy nde glóriape peteĩ nde akatúa kotyo ha ambue katu nde asu kotyo. 38 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Ndapeikuaái ko pejeruréva; ¿ikatúpa pey'u pe vaso che hay'úvaguí, terã pejebautiza pe che bautismoguí, pehasa asývo chéicha? 39 Ha ha'e kuéra he'i: --Ikatu. Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Pey'úta pe vaso che hay'úvaguí, ha pe che bautismoguí pejebautizáta. 40 Pe jeguapy che akatúa terã che asu kotyo katu nda ijái chéve ame'ẽ, oñeme'ẽ vaerã uvei umi oñembosako'i va'ekuépe mante. 41 Ha ohendúvo upéva umi diez ambue, oñepyrũ ipochy Jacobo ha Juan rehe. 42 Ha Jesús ohenói ichupe kuéra ha he'i: --Peikuaa umi tetãygua mburuvicha oporoguerékoha ipoguýpe kuéra, ha umi ijapytépe kuéra oñemomba'eguasúva oguerékoha hi'ári kuéra autoridad. 43 Pende apytépe katu nda upéicha va'erái; oimeraéva oñembotuichaséva pende apytépe, toiko pene rembiguái ramo uvei. 44 Ha oimeraéva peẽ kuérava itenondeséva, toiko opavave rembiguái ramo. 45 Ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári voi ndoúi ojeserviuka haguã, ou oporoservívonte ha ome'ẽ haguã hekove heta yvypóra repy ramo. 46 Ha uguahẽ hikuái Jericópe, ha osẽvo upégui hemimbo'e kuéra ha genteta ndive, Bartimeo, peteĩ tupãmba'e jerurehára ohecha'ỹva, Timeo ra'y, uguapy hína tape yképe. 47 Ha ohendúvo Jesús Nazarenoha, oñepyrũ osapukái asy ha he'i: --¡Jesús, David Ra'y, che poriahuverekomína! 48 Ha heta oime ipochýva ichupe omokirirĩ haguã, ha upépe katu ha'e hatãve osapukái: --¡David Ra'y, che poriahuverekomína! 49 Ha Jesús opyta ha he'i: --Pehenói. Ha ohenói hikuái pe ohecha'ỹvape ha he'i ichupe: --Eñemokyre'ỹ, epu'ã, péinako ne renói. 50 Ha ha'e oity ijahoja hi'árigui, opo opu'ã, ha ou Jesús rendápe, 51 Ha Jesús he'i ichupe: --¿Mba'épa reipota ajapo ndéve? Ha pe ohecha'ỹva he'i ichupe: --Maestro, tahecha jevýna. 52 He'i ichupe Jesús: --Tereho, rejeroviágui rekueráma. Ha upevovete ohecha jevy ha oho Jesús rapykuéri tape rehe.

Mark 11

1 Ha oñemo'aguĩvo Jerusaléngui, Betfagé ha Betania ypýpe, Olivo cerro rovái, Jesús omondo mokõi hemimbo'e kuérape, 2 ha he'i ichupe kuéra: --Tapeho pe pueblo oĩvape hína pene renondépe, ha peikévo pejuhúta ñapytĩmby peteĩ burro ra'y avave ojupi'ỹva gueteri hi'ári; pejora ha peru. 3 Ha oime ramo oporandúva peẽme mba'érehépa pejapo upéva, peje, Ñandejára oikotevẽha hese, ha voi ombou jevytaha ko'ápe. 4 Ha oho hikuái ha ojuhu pe burro ra'y ñapytĩmby okẽme oka kotyo, tapépe, ha ojora hikuái. 5 Ha upépe oĩva hína rehegua kuérava oporandu ichupe kuéra: --¿Mba'e piko pejapo peína pejora pe burro? 6 Ha ha'e kuéra he'i Jesús he'iuka haguéicha; ha oheja ogueraha. 7 Ha ogueru hikuái pe burro Jesúspe, ha omoĩ hi'ári ijao kuéra ha Jesús ojupi hi'ári. 8 Ha heta oime oipysóva ijao kuéra tape rehe, ambue kuéra katu omyasãi yvyra rogue oikytĩ va'ekue ñu rupígui. 9 Ha umi tenonde ohóva, ha umi tapykue pegua osapukái joa: --¡Hosanna! ¡Bendito pe oúva Tupã Ñandejára rérape! 10 ¡Bendito ñande ru David reino oúva! ¡Hosanna yvágape, pe ijyvatetehápe! 11 Ha oike Jesús Jerusalénpe, tupaópe, ha oma'ẽmba rire opa mba'e rehe ijerekuévo, ka'arúma ramo osẽ oho Betániape umi doce

hemimbo'e kuéra ndive. 12 Ha upeha ára rire, osêvo hikuái Betániagui Jesús iñembyahýi. 13 Ha ohecha mombyry guive peteĩ higo máta hogue hetáva, ha oho ohecha sapy'a ojuhu ramo guarã hi'a. Ha oguahêvo ijypýpe ndojuhúi hese mba'eve, hogue mante, ndaha'éigui higo tiempo. 14 Ha he'i pe higo mátape: --Máramoke anive avave ho'u nde a. Ha hemimbo'e kuéra ohendu upéva. 15 Ha oguahê hikuái Jerusalénpe, ha Jesús oíke tupaópe, ha omosêmba umi oñemúvape pe tupao ryepýpe, ha ombojaparo umi plata ocambiáva mesa kuéra, ha umi pykasu rehe oñemúva guapyha kuéra. 16 Ha ndohejái avave ogueraha mba'eveichagua tembiporu tupao ryepy rehe. 17 Ha ombo'e ichupe kuéra ha he'i: --¿Nde'íripa Tupã Ñandejára Kuatiañe'ê Marangatúpe: "Che róga, óga oñeñembo'eha oñembohéra vaerã opa tetãme guarã"? Peẽ katu pejapo ichugui mondaha kuára. 18 Ha ohendu upéva umi pa'i ruvicha ha escriba kuéra ha oheka mba'éichapa ojukáta ichupe, okyhyjégui ha'e kuéra ichugui, heta etereíguima ohecharamóva pe ha'e oporombo'éva. 19 Ha ka'arúma ramo osê hikuái pe ciudádgui. 20 Ha pyhareve ohasávo, ohecha hikuái pe higo máta ipíru ra'e hapo guive. 21 Ha imandu'ávo Pedro he'i ichupe: --Maestro, ma'ẽ pe higo máta ne ñe'ẽ pochy hague ipíru. 22 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Pejerovia Tupã Ñandejára rehe. 23 Añeteko ha'e peẽme, oimeraẽva he'íva ko cérrope: "Ejei ha ejeity yguasúpe", ha nda ipy'amokõiri, oguerovia uvei oikoha pe he'íva, oiko katuetéine ichupe. 24 Upéva rehe ha'e peẽme: Opa pejeruréva peñembo'e jave, perovia perekomaha, ha perekóne katuetei. 25 Ha peñembo'e jave, peperdona oiméramo perekóva pende rapicha ndive, pende Ru yvága pegua pene perdona haguã avei pene rembiapo vaikue rehe. 26 Ha peporoperdona'ỹ ramo, pende Ru yvága pegua na pene perdonái chéne avei pene rembiapo vaikue rehe. 27 Ha ou jevy hikuái Jerusalénpe, ha oguata jave oikóvo Jesús pe tupao ryepy rupi, ou hendápe pa'i ruvicha kuéra, escriba ha karai kuéra, 28 ha oporandu hikuái ichupe: --¿Mba'e autoridad piko rereko nde rejapo haguã ko'ã mba'e? ¿Terã mávapa ome'ẽ ndéve autoridad rejapo haguã ko'ã mba'e? 29 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Che aporandúta avei peẽme peteĩ mba'e; peje chéve ha upéicharamo che avei ha'éta peẽme mba'éicha rupípa ajapo ko'ã mba'e. 30 ¿Pe Juan bautísmopa yvágagui guare, terãpa yvypóra kuéra mba'énte? Peje chéve. 31 Ha ha'e kuéra oñepyrũ oñemongeta oñondive kóicha: --Ja'e ramo yvágui, he'íta: "¿Ha mba'érehapa aipóramo ndaperoviái ra'e ichupe?" 32 ¿Ha ja'e ramo yvypóra kuéra mba'e...? Ha okyhyje hikuái tetãyguágui, opavave voi oguerekógui Juánpe añetehápe ñemoñe'êhára ramo. 33 Ha he'i hikuái Jesúspe: --Ndoroikuaái. Ha Jesús he'i avei ichupe kuéra: --Nda'e mo'ãi avei che peẽme mba'éicha rupípa ajapo ko'ã mba'e.

Mark 12

1 Ha oñepyrũ oñe'ẽ ichupe kuéra ñembojoja rupi: --Peteĩ kuimba'e oñotỹ parral ha omoĩ cerco ijerekuévo, ha ojo'o parral amiha rendaguã, omopu'ã peteĩ torre. 'Ha oiporuka hepy rehe imba'apohará kuérape ha oho mombyry. 2 Ha oñemona'õ haguã árape omondo peteĩ hembiguái umi mba'apohára kuéra rendápe ogueraha haguã pe parral'a imba'eráva. 3 Ha'e kuéra katu oipyhy oinupã pe tembiguái pe ha omondo po nandi. 4 Ha omondo jevy hendápe kuéra hembiguái ambue, ha upévape oñakãjoka ha ndojapói ichupe mba'evéramo. 5 Omondo jevy ambueve, ha upévape ojuka hikuái, ha upéicha ojapo hikuái heta ambueve rehe, oinupã hetápe ha ambue kuérape katu ojuka. 6 'Oguerekópype gueteri ta'ýra peteĩmi ohayhuetéva, omondo upévape avei hendápe kuéra ipahápe, he'ígui: "Ombojeroviáne che ra'ýpe." 7 Umi mba'apohára kuéra katu he'i hikuái ojupe: "Kóva ha'e hína ko'ã mba'e kuéra jararã; peju jajuka, ha topyta ko'ã imba'erãngue ñane mba'erã." 8 Ha oipyhy ojuka hikuái, ha omombo hetekue pe parralty rokárape. 9 '¿Mba'épa ojapóne pe parralty jára? Ou vaerã ohundívo umi mba'apohára kuérape ha ome'ẽ pe iparralty ambue kuérape. 10 '¿Ndapeleéipa ko Tupã Ñandejára Kuatiañe'ê Marangatu kóvante jepe: Pe ita omombo rei va'ekue umi óga apohára, oñemoĩ pe óga esquina akã ramo. 11 Ñandejára voi ojapo kóva, ha techapyrãpa ñande resápe? 12 Ha oñeha'ã hikuái oapresa haguã ichupe ohechakuaágui hese kuéra he'i hague pe ñembojoja, okyhyjénte pe genteta upépe oĩvagui; ha oheja hikuái ichupe ha oho. 13 Ha ombou hikuái Jesús rendápe fariseo ha herodiano kuérava oñeha'ã haguã oity ichupe iñe'ẽ rehe. 14 Ou hikuái ha he'i ichupe: --Maestro, roikuaa niko ne ñe'ẽ añeteha ha nde rekyhyjeiha avavégui, ha ne rema'ẽiha yvypóra rembiechauka rehe, añete háichante uvei reporombo'e Tupã Ñandejára rape rehe: ¿Ikatúpa oñeme'ẽ impuesto Césarpe, terãpa ahániri? ¿Rome'ẽ va'erãpa, terãpa ahániri? 15 Ha Jesús oikuaápype ha'e kuéra hova mokõiha, he'i ichupe kuéra: --¿Mba'e rehepa che py'ara'ã peína? Peru chéve pe plata tahecha. 16 Ha ogueru hikuái, ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Máva

ra'anga piko kóva ha pe téra hese oíva? --César mba'e, he'i ha'e kuéra ichupe. 17 Ha Jesús he'i: --César mba'éva peme'ê Césarpe, ha Tupã Ñandejára mba'éva peme'ê Tupã Ñandejárape. Ha ijurujái hikuái hese opytávo. 18 Ha saduceo kuérava, he'íva ndaiporiha jeikove jevy omanóva apytégui, ou hendápe, ha oporandu hikuái ichupe: 19 --Maestro, Moisés niko oheja va'ekue oréve kuatione'ême: Peteĩ omano ramo ha opyta hembirekore ha nda ta'yraí, omenda vaerã hese tyvýra omoñemoñare haguã tyke'yrape. 20 Oiko va'ekue niko siete ojoryvy kuéra; pe tenondere omenda, ha omano oheja'y rehe ta'yra; 21 omenda hese pe mokõiha, ha omano ta'yra'y rehe; pe mbohapyha upéicha avei. 22 Ha umi sieteve nda ta'yraí; ha ipahápe omano avei pe kuña. 23 Pe jeikove jevýpe, ha'e kuéra oikove jevývo ¿máva rembirekótapa pe kuña? Umi sieteve rembirekore va'ekue niko. 24 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Ndapejavýpa ndapeikuaáigui Kuatione'ê Marangatu ha Tupã Ñandejára pu'aka? 25 Umi omanóva oikove jevy ha'ára nomenda mo'ávéma ha noporomomenda mo'ávéma, umi ángel kuéra yvága peguáichantema vaerã. 26 ¿Ha omanóva oikove jevy va'erãha piko ndapeleéi ra'e pe Moisés kuatione'ême, mba'éichapa Tupã Ñandejára oñe'ê raka'e ichupe pe jukeri máta guive ha he'i: "Che ha'e Abraham Tupã, ha Isaac Tupã, ha Jacob Tupã"? 27 Ndaha'ei omanóva Tupã, oikovéva Tupãnte. Tuichaitéko pejavy peína. 28 Ha oguahêvo hendápe umi escriba kuérava peteĩ, ohendu va'ekue ha'e kuéra oñoñe'êjoapi ramo ha oikuaa Jesús he'i porã hague ichupe kuéra, oporandu ichupe: --¿Mávapa Tupã Ñandejára rembiapoukapy tuichavéva? 29 Ha Jesús he'i ichupe: --Pe tuichavéva niko kóva: "Ehendúke Israel, Ñandejára ñane Tupã, Ñandejára peteĩ añónte. 30 Rehayhu vaerã nde Jára Tupãme nde py'aiteguive, ha opaite ne ánga reheve, ha opaite ne arandukue reheve, ha opaite ne mbaretiekue reheve." Kóva ha'e pe Tupã Ñandejára rembiapoukapy tuichavéva. 31 Ha pe mokõiha kóva: "Rehayhu vaerã nde rapichápe nde rejehayhu háicha nde jupe." Ndaipóri tuichavéva ko'ã mokõigui. 32 Upévo pe escriba he'i ichupe: --Iporãite, Maestro, añete pe eréva peteĩnteha Tupã Ñandejára, ha ndaiporiha ambue, ha'e mante. 33 Ha pe ichupe jahayhu ñande py'aiteguive, ha opaite ñane arandukue reheve, ha opaite ñane ánga reheve, ha opaite ñane mbaretiekue reheve, ha jahayhu ñande rapichápe ñande jupéicha, tuichave opa umi ñane rymba jajukáva ha jahesykáiva Tupã Ñandejára rérapegui. 34 Jesús, ohendúvo oñe'ê porã hague, he'i ichupe: --Ne reime mombyryi Tupã Ñandejára réinogui. Ha avavéma noporandusevéi ichupe mba'eve. 35 Ha oporombo'évo Jesús tupaópe, he'i: --¿Mba'éicha piko umi escriba kuéra he'i pe Cristo David Ra'yha? 36 David ete voi niko he'i va'ekue Espíritu Santo rupi: He'i Tupã Ñandejára che Járape: "Eguapy che akatúape amoĩ meve ne enemigo kuéra nde pyguýpe." 37 Ha David ete voi niko ohenói ichupe che Jára, ¿mba'éicha piko aipóramo ha'e ta'yрата? Ha umi puebloygua ohendu ichupe torypápe. 38 Ha oporombo'évo he'i ichupe kuéra: --Peñeñangarekóke escriba kuérargui oikoséva ao puku reheve ha ohayhúva ñemomaitei plaza rupi, 39 ha silla tenondevegua sinagógape, ha guapyha iporávéva karu guasuhápe. 40 Ha'e kuéra ko oñembo'e puku gua'u ho'upa haguã umi viuda róga kuéra. Umíva ári ko ou vaerã condenación ipohyivéva. 41 Ha oguapy hína Jesús pe ofrenda ryrú rovái oma'ê mba'éichapa umi gente omoĩ plata ipype; ha heta mba'eta rerekoháva omoĩ heta. 42 Ou avei peteĩ viuda poriahu ha omoĩ mokõi plata sa'imi sa'i ovaléva. 43 Ha ohenói hemimbo'e kuérape ha he'i ichupe kuéra: --Añetéko ha'e peẽme, pe viuda iporiahuve ramo jepe omoĩ pe ofrenda ryrúpe hetave opavavégui. 44 Opavave omoĩgui pe ichupe kuéra hembývagui, ha'e katu, iporiahumi ramo jepe omoĩmbaite pe oguerekomíva, hembí'u repy rangue jepe.

Mark 13

1 Ha osêvo Jesús tupaógui, peteĩ hemimbo'e kuérava he'i ichupe: --¡Maestro, ema'ẽmí, ko'ã ita ha ko tupao rehe mba'eichaitépa iporã ha tuicha! 2 Ha Jesús he'i ichupe: --¿Rehechápa ko'ã óga guasueta? Ndopyta mo'ãi ita ojo'ári ojeitypa'y vaerã. 3 Ha oguapy jave pe Olivo cérrope, tupao rovái, Pedro, Jacobo, Juan ha Andrés, oporandu ichupe ha'eñoháme: 4 --Eréna oréve, ¿araka'éta piko ko'ã mba'e? ¿Ha mba'e señal piko oíta oikótama ramo ko'ã mba'e? 5 Ha Jesús oñepyrũ he'i ichupe kuéra: --Pema'êke anítei pene mbotavy avave, 6 heta ou vaerã che rérape he'íva: "Che ko pe Cristo", ha hetápe ombotavy vaerã. 7 'Pehendu ramo herakuã ha oikoha guerra, ani peñemondýitei, tekotevê upéicha oiko; opáichavo ne'íra mo'ãi gueteri ipaha. 8 Opu'ã vaerã tetã nguéra ha reino kuéra ojuehe; oiko vaerã yvy ryrýi heta henda rupi, oĩ vaerã ñembyahýi ha ayvu guasu; jehasa asy ñepyrũha ko'ã mba'e. 9 'Peẽ katu pema'ê pende jehe. Pejereraha vaerã concilio rupi, ha sinagoga rupi peñenupã vaerã, ha peñehenói vaerã presidente ha

rey kuéra rovake che rehehápe mombe'upyrã ichupe kuéra. 10 Tekotevẽ ko evangelio oñemoherakuã raẽ opa tetã rupi. 11 Ha pende rerahávo pene me'ẽ haguã, ani pejepy'apy peje vaerã rehe, ha ani pejepy'amongeta raẽ, ñe'ẽ oñeme'ẽva peẽme upe jave, upéva peje, ndaha'éiko peẽ peñe'ětava, Espíritu Santonte. 12 Oñome'ẽ vaerã ojejuka haguã ojoryvy kuéra, ha túva ta'yrape; ha oĩ vaerã ta'yra opu'áva túva kuéra rehe ha ojuka. 13 Ha nda ija'ei vaerã opavave pende rehe che rera rehe, ha pe ogueropu'akáva ipaha peve upéva ojesalva vaerã. 14 'Pehecha vove pe ñemotie'ỹ tuicháva he'i haguéicha profeta Daniel, oĩtava pe oĩ'ỹ haguãme, --pe oleéva toikuaa--, umi oĩva Judéape tokañy cerro rupi; 15 ha oĩva óga ári, ani oguejy oguenohẽ haguã mba'eve hógagui; 16 ha oho va'ekue ñúme ani ojevy oheka haguã ijahoja. 17 ¡Aichejáranga umi hyeguasúva ha umi oporomokambúva umiha árape! 18 Peñembo'éke ani haguã ojehe ko'ã mba'e ro'y jave. 19 Umiha árape oĩta py'a angekói tuicháva máramo oiko'ỹ haguéicha, Tupã Nandejára ojapo ypy ramo guive ko mundo, ko'ãgaite peve, ha oĩve'ỹ vaerã araka'eve. 20 Ha Nandejára omombyky'ỹ rire umíva umi ára, avave ndojesalváí chéne, ha umi ha'e oiporavo va'ekue rehehápe, omombyky umi ára. 21 'Ha upéramo oime ramo he'íva peẽme: "Péina ápe pe Cristo", terã, "Péina pépe", ani perovia. 22 Opu'ã vaerã tekove japu he'íva ojehe ha'eha pe Cristo, ha ñemoñe'ẽhára japu oja póva mba'eguasú ha techapyrã oporombotavy haguã ikatu ramo umi jeporavopyrépe jepe. 23 Pema'ẽke peẽ, pomomarandúma oiko mboyve. 24 'Umiha árape, umi angekói rire, kuarahy iñpytũmba vaerã, ha jasy ndohesape mo'ãvéi. 25 Estrella kuéra ho'áta yvágagui, ha umi yvága pegua pu'aka oñemomyimbáta. 26 Ha upérõ ojehecha vaerã ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oúvo arai ári tuicha pu'aka ha gloria reheve. 27 Ha ombou vaerã ángel kuéra ombyaty haguã hambiporavopyre kuéra umi irundy yvytu rapéguio, yvy paha guive ára paha peve. 28 'Pe higo mátagui tapeikuaa pe comparación: Hakã hoky ramo ha osẽ hogue, peikuaa ára haku hi'aguĩmaha. 29 Upéicha avei pehecha vove oiko ko'ã mba'e, peikuaa pe ipaha oñemo'aguĩmaha okẽme. 30 Añetehápe ha'e peẽme, ndohasa mo'ãiha ko ñemoñare kóva oikopa mboyve ko'ã mba'e. 31 Yvy ha yvága ohasa vaerã, che ñe'ẽ katu ndohasa va'erãi. 32 'Upe ára ha upe hora katu avave ndoikuaái, ángel kuéra yvágape oĩva ha pe Tupã Nandejára Ra'y jepe ndoikuaái, Túva añoite mante. 33 'Pema'ẽke, aníke peke, ha peñembo'e ndapeikuaáigui araka'épa pe ára oguahẽne. 34 Ku kuimba'e mombyry oho va'ekuéicha, ohejáva hóga hembiguái kuéra poguýpe ha ome'ẽ peteĩ teĩme hembia porã, ha okẽ rerekuápe he'i ani haguã oke. 35 Aníke peke aipóramo, ndapeikuaáigui araka'épa oúne pe óga jára, ka'arúvopa terã pyhare pyte, terã gallo osapukáivo, terã pyhareve. 36 Anítei ou sapy'a ha pende juhu pende kéra. 37 Ko ha'éva peẽme, opavavépe ha'e: Aníke peke.

Mark 14

1 Upégui mokõiha árape páscuata ha pan ilevadura'ỹva arete, ha umi pa'i ruvicha ha escriba kuéra oheka mba'éichapa oapresáta Jesúspe japu rupi ojuka haguã; 2 ha he'i hikuái: --Aníketei arete aja, ani oiko ayvu guasu tetãygua kuéra apytépe. 3 Ha oĩ aja Jesús Betániape, Simón, ku iléprava rógape, oguapy jave mesápe, ou peteĩ kuña oguerúva peteĩ mba'yru ita joguahápe peteĩ mba'e ryakuã porã, nardo eteguigua, hepy etereíva, ha ojoka pe mba'yru ha oñohẽ pe ipypegua Jesús akã rehe. 4 Ha oime upéva rehe ipochýva ha he'íva ojupe: --¿Maerã piko oñeñohẽmba rei pe mba'e ryakuã porãite? 5 Ikatu vaerã mo'ã oñevende hepyve trescientos denáriogui rehe, ha oñeme'ẽ hepykue mboriahúpe. Ha oñe'ẽ ngururu hikuái ha ipochy pe kuña rehe. 6 Jesús katu he'i: --Peheja, ¿mba'érehepa pemyangekói ichupe? Mba'e porã niko ojapo ha'e che rehe. 7 Pereko tapiáta mboriahu kuéra penendive, ha pejaposeha árape ikatu pejapo porã hese kuéra, chéve katu nda che rereko tapia mo'ãi penendive. 8 Ko kuñatai ojapo pe ha'e ikatumíva, ha oñemotenonde omohyakuã che rete che mbosako'ívo añeñotỹ ramo guarã. 9 Añetehápe ha'e peẽme: Mamo oñemoherakuãhápe ko evangelio, opa rupi yvy jerekuévo ko ha'e ojapo va'ekue oñemombe'u vaerã avei mandu'arã hese. 10 Ha Judas Iscariote, peteĩ umi doce reheguáva, oho umi pa'i ruvicha kuéra rendápe ome'ẽ haguã Jesúspe ipópe kuéra. 11 Ha ha'e kuéra ohendúvo ichupe ovy'a joa, ha oikuave'ẽ ichupe plata, ha Judas oheka mba'éichapa omoĩta Jesúspe ipópe kuéra. 12 Ha pe pan ilevadura'ỹva ára peteĩhápe, pe ovecha ra'y ojejukaha Pascuarã árape, hemimbo'e kuéra he'i hikuái ichupe: --¿Mamópa reipota rombosako'i ndéve Pascua re'u haguã? 13 Ha Jesús omondo hemimbo'e kuéra mokõi, ha he'i ichupe kuéra: --Tapeho pe ciudádpe, ha pene ruvaitĩta peteĩ kuimba'e ogueraháva ý kambuchípe; tapeho hapykuéri. 14 Ha pe óga oikeha járape peje: "Maestro niko he'iuka: ¿Mamópa oime pe koty Pascua

ha'u haguã che remimbo'e kuéra ndive?" 15 Ha ha'e ohechaukáta peẽme peteĩ koty guasu yvategua oĩmbámava; pembosako'i ñandéve upépe. 16 Ha osẽ oho umi hemimbo'e kuéra upe ciudádpe ha ojuhu pe Jesús he'i haguéicha ichupe kuéra; ha ombosako'i hikuái pe Pascua. 17 Ha ka'aru pytũvo oho umi doce ndive. 18 Ha oĩ jave hikuái mesápe, okaru aja, Jesús he'i ichupe kuéra: --Añete ha'e peẽme, peteĩ peẽva, okarúva hína chendive, che me'ẽta. 19 Ha ha'e kuéra oñepyrũ ojepy'apy, ha he'i ichupe peteĩ teĩ: --¿Chéta piko nune? 20 Ha ha'e he'i ichupe kuéra: --Peteĩ peẽ doce kuérava omyakýva chendive pan ña'ẽmbépe. 21 Ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári niko ohóta voĩnte he'i háicha hese Kuatiañe'ẽ Marangatúpe, upéicharamo jepe, ñangái upe ojapyhyukáva ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy áripe! Iporãve vaerã mo'ã upe kuimba'ẽpe onace'ỹ rire. 22 Ha okaru jave hikuái, Jesús ojapyhy pan, ha ohovasa rire oipese'ã ha ome'ẽ ichupe kuéra ha he'i: --Kóina, kóva ha'e che rete. 23 Ojapyhy avei pe copa ha ome'ẽ rire las gracias Tupã Ñandejárape ombohása ichupe kuéra, ha ho'u joaite hikuái ichugui. 24 Ha he'i ichupe kuéra: --Kóva ha'e che ruguy, pacto pyahu rehegua, oñeñohẽva heta rehehápe. 25 Añete ha'e peẽme, nda'u mo'ãveiha ko parral'a rykuégui upe ára ha'u va'erãha jevy peve ipyahúva Tupã Ñandejára réinope. 26 Ha opurahéi rire pe ñembo'e purahéi, osẽ oho hikuái Olivo cérrope. 27 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Ko pyharépe opavave pe che rerotĩta, he'i háicha Kuatiañe'ẽ Marangatúpe: "Aikutúta pe herekuápe ha umi ovecha isarambipáta." 28 Opáichavo, aikove jevy rire aháta pene renonderã Galiléape. 29 Ha Pedro he'i ichupe: --Opavave ne rerotĩ ramo jepe, che ani chéne. 30 Ha Jesús he'i ichupe: --Añete ha'e ndéve, ko'ãga, ko pyharépe, gallo osapukái mokõi mboyve, nde che negáta mbohapy jevy. 31 Pedro katu he'i jevy jevy: --Tekotevẽta ramo jepe amano nendive, mba'evéicharamo noronegái chéne. Ha upéicha avei he'i joa hikuái umi ambue kuéra. 32 Ha oguahẽ hikuái peteĩ tendápe hérava Getsemaní, ha he'i hemimbo'e kuérape: --Peguapy ko'ápe aha aja che añembo'e. 33 Ha ogueraha ondive Pedro ha Jacobo ha Juánpe, ha oñepyrũ okyhyje ha ojepy'apy eterei. 34 Ha he'i ichupe kuéra: --Ajepy'apy eterei amano haguáicha; pepyta ko'ápe ha aníketei peke. 35 Ha oñemotenonde michĩmí ha oñesũ yvýpe, ha ojerure ikatu ramo ohasa haguã ichugui pe jepy'apy. 36 Ha he'i: --Che Ru, ndéve niko opa mba'e ikatu: eipe'ána che hegui ko jepy'apy; opáichavo, ani upe che aipotáva, upe nde reipotávante toiko. 37 Ha ou ha ojuhu hemimbo'e kuérape oke hikuái, ha he'i Pédrope: --Simón, ¿reke piko? ¿Na nde pu'akái piko reke'ỹ haguã sapy'amínte jepe? 38 Ani peke, ha peñembo'e ani haguã peñepy'ara'ã: pe espíritu niko añete ikyre'ỹ, to'o katu ikangy. 39 Ha oho jevy oñembo'e ha he'i jevy upe he'i va'ekue. 40 Ha ou ha ojuhu jevy ichupe kuéra ikéra, hopehýi etereígui hikuái, ha ndoikuaái he'i vaerã ichupe. 41 Ha ou mbohapy jevyhápe he'i ichupe kuéra: --Pekéntema ha pepytu'u. Iporãmante, oguahẽma hora; péina ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oñeme'ẽ pecador kuéra pópe. 42 Pepu'ã jaha, péina hi'aguĩma pe che me'ẽhára. 43 Ha oñe'ẽ gueteri hína ha'e, oguahẽ ramo Judas, peteĩ umi doce reheguáva, ha genteta hendive, pa'i ruvicha kuéra, escriba ha karai kuéra remimbou, espada ha yvyra reheve. 44 Ha pe ime'ẽhára ome'ẽ ra'e ichupe kuéra ko señaal: --Upe che ahetũva, upéva ha'e; pejapyhy ha peraha ñangereko porã pópe. 45 Ha oguahẽvo Judas oñemboja Jesús rendápe ha he'i: --Maestro. Ha ohetũ ichupe. 46 Ha upévo ojapyhy hikuái Jesúspe ha oapresa. 47 Ha peteĩva umi upépe oĩva hína ohekýi ikyse puku ha oikytĩ pe pa'i ruvicha guasu rembiguáipe ha onambi'o. 48 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Mondaha rekávoichapa pesẽ espada ha yvyra reheve che piári? 49 Opa árapemi aime penendive tupaópe aporombo'évo ha nda che apresái, kóva katu oiko pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'íva oiko haguã. 50 Ha hemimbo'e kuéra ohejapa hikuái ichupe ha ojuhui. 51 Ha peteĩ mitãrusu savanáme oñeñuáva oho hapykuéri, ha umi kuimba'e ojapyhy hikuái ichupe; 52 ha'e katu oheja pe savana ipópe kuéra ha ojuhui ichugui kuéra opívo. 53 Ha ogueraha hikuái Jesúspe pe pa'i ruvicha guasu renondépe ha oñembyatypa hikuái pa'i ruvicha kuéra, karai ha escriba kuéra. 54 Ha Pedro oho Jesús rapykuéri puku pe pa'i ruvicha guasu korapy peve, ha oguapy tembiguái kuéra ndive tata ypýpe ojepe'e. 55 Ha pa'i ruvicha kuéra ha umi concilio pegua kuéra oheka joa omoĩ vai haguã Jesúspe, ojukaúka haguã, ha ndojuhúi. 56 Ha heta ramo jepe he'íva japu hese, ojuavy ojuehegui kuéra iñe'ẽme. 57 Ha oime opu'áva ha omboyáva hese ñe'ẽ japu ha he'íva: 58 Ore rohendu he'i ramo: "Che aitypáta ko tupao kuimba'e rembiapokue, ha mbohapy arahápe amopu'ãta ambue kuimba'e ojapo'ỹ va'ekue." 59 Opáichavo ojuavy ojuehegui oñoñe'ẽme. 60 Ha opu'ã mbytépe kuéra pe pa'i ruvicha guasu ha oporandu Jesúspe: --¿Nde'eréi piko mba'eve? ¿Mba'e piko he'i nde rehe ko'áva? 61 Ha Jesús okirirĩ ha nde'íri mba'eve. Ha oporandu jevy ichupe pe pa'i ruvicha guasu ha he'i: --¿Ndépa ha'e pe Cristo, upe Imarangatuetéva Ra'y? 62 Ha Jesús

he'i: --Che ha'e, ha pehecha vaerã ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári uguapy ramo Tupã Ñandejára akatúa pu'aka kotyo, ha oúvo yvágagui arai ári. 63 Upérõ pe pa'i ruvicha guasu omondoro ijao ha he'i: --¿Maerãpa ñaikotevêve testigo rehe? 64 Pehendúma niko pe iñe'ê vai Tupã Ñandejára rehe. ¿Mba'épa hi'ã peême? Ha oĩ haguéicha ha'e kuéra he'i: --¿Tomano! 65 Ha oiméma oñepyrũva ondyvu hese ha ojaho'i hova ha ohovanupã ha he'i: --¿Ere mávapa ne nupã! Ha umi tembiguái kuéra ohovapete joa ichupe. 66 Ha oĩ jave Pedro pe korapy ikarapevehápe, ou peteĩ kuña, pe pa'i ruvicha guasu rembiguái, 67 ha ohechávo Pedro ojepe'eha hína, ojesareko hese ha he'i ichupe: --Nde niko reime avei kuri Jesús Nazareno ndive. 68 Ha Pedro onega ha he'i: --Ndaikuaái ichupe, ha ndaikuaái upe eréva. Ha osẽ okápe pe korapy'ípe, ha upévo pe gallo osapukái. 69 Ha pe kuña ohecha jevývo ichupe, he'i umi upépe oĩvape: --Kóva hesegua kuéra. 70 Ha Pedro onega jevy, ha uperireminte umi upépe oĩva hína he'i jevy ichupe: --Añetehápe ko nde hesegua kuéra, Galileaygua nde, ha reñe'ê ha'e kuéraicha. 71 Ha oñepyrũ ha'e iñe'ê vai, ha ojura he'ívo: --Ndaikuaái upe kuimba'e peñe'êha. 72 Ha upévo pe gallo osapukái mokõiha jevy. Ha Pedro imandu'a umi ñe'ê Jesús he'i va'ekue ichupe rehe: "Pe gallo osapukái mokõi mboyve nde che negáta mbohapy jevy." Ha imandu'ávo upéva rehe ojahe'o soro.

Mark 15

1 Ko'ẽmba vovete, pa'i ruvicha kuéra ha escriba kuéra concilio pegua oĩ haguéicha oñembyaty oñomongeta ha upéi ogueraha hikuái Jesúspe jepokuahápe omoĩ Pilato pópe. 2 Ha Pilato oporandu ichupe: --¿Ndépa ha'e Israelita kuéra Rey? Ha Jesús he'i ichupe: --Upéicha, upe nde ere háicha. 3 Ha pa'i ruvicha kuéra heta mba'e he'i Jesús rehe omoĩ vai haguã ichupe: 4 Ha oporandu jevy ichupe Pilato he'ívo: --¿Nde'eréi piko mba'evete? Ehendúna umi mba'eta he'íva hikuái nde rehe. 5 Opáichavo, Jesús nde'íri mba'evete; ha Pilato ohecharamoite upéva. 6 Upe arete árape niko ojepoímiva peteĩ présogui, upe tetãygua kuéra ojerurévagui. 7 Ha oĩ peteĩ hérava Barrabás, ojeapresa va'ekue iñirũ nguéra ndive sarambi guasuhápe oporojuka hague rehe. 8 Ha ou hikuái genteta ojerure Pilátape ojejapo haguã ichupe kuéra jepiguáicha. 9 Ha ha'e he'i ichupe kuéra: --¿Peipotápa apoi peême Israelita kuéra Réygui? 10 Oikuaágui ha'e py'avaígui rei umi pa'i ruvicha kuéra oapresauka hague Jesúspe. 11 Ha pa'i ruvicha kuéra katu omba'apo kyre'ỹ umi gente rehe ojerure haguã tojepoi ichupe kuéra Barrabásgui uvei. 12 Ha Pilato oporandu jevy ichupe kuéra: --¿Mba'épa aipóramo peipota ajapo pe peẽ pembohérava Israelita kuéra Réygui? 13 Ha ha'e kuéra osapukái jevy: --¿Emosaingo kurusu rehe! 14 Ha Pilato he'i jevy ichupe kuéra: --¿Mba'e piko ojapo ivaíva? Ha upépe katu ha'e kuéra osapukái hatã hatãve: --¿Emosaingo kurusu rehe! 15 Ha Pilato oñemoĩ poráségui hendive kuéra, opoi Barrabásgui, ha oinupãuka rire Jesúspe ome'ê oñemosaingo haguã kurusu rehe. 16 Ha umi soldado kuéra ogueraha Jesúspe pe mburuvicha róga kotypývo, ha ombyatypa iñirũ nguéra. 17 Ha omonte hikuái hese peteĩ ao pytãu ha omoĩ iñakã rehe peteĩ corona ñuatĩgui ñeñopẽmbyre. 18 Ha oñepyrũ omomaitei ichupe ñembohoryhápe ha he'i: --¿Maiteípa Israelita kuéra Rey! 19 Ha oinupã hikuái iñakã rupi peteĩ takuárape, ha ondyvu hese, ha oñesũ henondépe ha omomba'eguasua gua'u ichupe. 20 Ha oñembohory heta rire hese, omboi ichugui pe ao pytãu, ha omonte jevy hese ijao tee ha oguenohẽ okápe, ogueraha hikuái omosaingo haguã kurusu rehe. 21 Ha oguerahauka hikuái pe kurusu peteĩ ohasávape, Simón hérava, Cireneygua, Alejandro ha Rufo ru, oúva hína ñúguio. 22 Ha ogueraha hikuái Jesúspe Gólgotape, upéva niko he'ise: Akãngue renda. 23 Ha ome'ê hikuái ichupe vino mbojehe'apyre mirra rehe ho'u haguã, ha ha'e ndo'úi. 24 Ha omosaingo hikuái ichupe kurusu rehe, ha oñomboja'o ijaokue rehe oity rire po'a oikuaa haguã pe peteĩ teĩme opytáva. 25 Pyhareve las nueve ramo omosaingo hikuái ichupe kurusu rehe. 26 Ha omoĩ ikurusu akã ári icausa réra he'íva: "Judío kuéra rey." 27 Ha omosaingo avei hendive mokõi mondaha, peteĩ ijakatúa kotyo ha ambue ijasu kotyo. 28 Ha oiko pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ê Marangatúpe he'íva: "Tekove vai kuéra rehe oñembojoja." 29 Ha umi ohasáva oñembohory hese, ha oñakãmbovava ha he'i: --¿Mbah! Nde reitypáva tupao, ha mbohapy arahápe remopu'ã jevýva. 30 Ejesalvána nde jupe, ha eguejy pe kurusúgui. 31 Ha upéicha avei umi pa'i ruvicha escriba kuéra ndive oñembohory hese ha he'i ojupe kuéra: --Ambue kuérape osalva, ha ojupe ndaikatúi ojesalva. 32 Pe Cristo, Israel pegua Rey, toguejy ko'ãga pe kurusúgui torohecha rogueroivia haguã. Ha umi oñemosaingo va'ekue hendive kurusu rehe oja'o avei ichupe. 33 Ha uguahẽvo asajepyte, pytũmbaite sapy'a yvy ape ári, ka'aru las tres peve. 34 Ha upévo Jesús osapukái

hatã he'ívo: --Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? --upéva he'ise: Che Tupã, che Tupã, ¿mba'e rehepa che reja che año? 35 Ha upéva ohendúvo umi upépe oíva hína, he'i: --Péinako ohenói Elíaspe. 36 Ha peteĩ katu oñani ha omuakỹ peteĩ esponja vinágrepe, ha omoĩ peteĩ takuára apýra rehe ha ho'uka ichupe, ha he'i: --Peheja, jahecha oúpa Elías omboguejy ichupe. 37 Ha Jesús osapukái hatã jevy, ha ojehekýi. 38 Ha upévo pe aopyguasu tupao pegua osoro mbyte rupi yvatéguio yvývo. 39 Ha pe capitán oñembo'yva hína ijypýpe ohechávo upéicha ojehekýi hague, he'i: --Añetéko ra'e ko kuimba'e Tupã Ñandejára Ra'y. 40 Ha oĩ avei kuña kuéra oma'ëva hikuái mombyry guive, ha ijapytépe kuéra María Magdalena, ha María Jacobo ku imitãvéva ha José sy, ha Salomé. 41 Ha'e kuéra avei Jesús oiko ramo Galiléape, omoirũ ha ojejokuaiuka va'ekue ichupe; ha heta ambue kuéra kuña ojupi va'ekue hendive Jerusalénpe. 42 Ha ka'aru pytũvoma pe ñembosako'íha árape, pytu'uha ára mboyve, 43 ou José Arimateaygua, karai ijoheipyréva upéva, pe concilio pegua, oha'arõva avei Tupã Ñandejára reino, ha kyhyje'ỹ rehe oíke Pilato rendápe ha ojerure ichupe Jesús retekue rehe. 44 Ha Pilato ipy'andýi ohendu ramo omanóma hague Jesús, ha ohenoiuka pe capitánpe ha oporandu ichupe omanómapa ra'e. 45 Ha oikuaa ríre pe capitán jurúgui, ome'ëuka pe tetekue Josépe. 46 Ha ojogua José peteĩ savana iporãva ha oñuã pe tetekue ipype omboguejy ríre kurusúgui ha omoĩ peteĩ sepultúrape jejo'opyre itakuápe, ha ombo'apajeréi peteĩ ita guasu ha omboty pe sepultura juru. 47 Ha María Magdalena, ha María José sy, omaña hikuái ohecha haguã mamópa oñeñotỹ.

Mark 16

1 Ha ohasa ríre pe pytu'uha ára, María Magdalena, ha María Jacobo sy, ha Salomé, ojogua mba'e ryakuã porãite oho haguã omona Jesús rehe. 2 Ha pyharevete, pe semana ñepyrũha árape, kuarahy osẽ ríremi, oho hikuái sepultúrape. 3 Ha he'i ojupe ohóvo: --¿Mávapa oipe'áne ñandéve ku ita guasu sepultura jurúgui? 4 Ha ojesaupívo katu ohecha hikuái pe ita guasute ojeíma hague. 5 Ha oíke hikuái pe sepultúrape, ha ohecha peteĩ karia'y uguapýva hína pe akatúa kotyo, ijao morotĩmbáva, ha tuichaite oñemondýi hikuái. 6 Ha'e katu he'i ichupe kuéra: --Ani peñemondýitei, peheka niko peína Jesús Nazarénpe, pe oñemosaingo va'ekue kurusu rehe; ha'e niko oikove jevýma, ndaiporivéima ápe, péina ápe hendague. 7 Tapeho katu peje hemimbo'e kuérape, ha Pédrope, ha'e ohotaha pene renonderã Galiléape; upépe pehecháta ichupe, he'i haguéicha peẽme. 8 Ha osẽvo ha'e kuéra pe sepultúragui, oho meme hikuái ryrýi ha tuicha kyhyje pópe, ha nde'íri mba'eve avavépe okyhyjégui. 9 Ha Jesús oikove jevy ríre, pyharevete, upe semana ñepyrũha árape, ojehechauka María Magdalénape raẽ, ichugui niko omosẽ va'ekue siete mba'epochy. 10 Ha oho ha'e oikuaauka umi Jesús irũ nguéra imba'embyasýva ha ojahe'óva hikuáipe. 11 Ha ohendu ramo ha'e kuéra Jesús oikove jevyha ha María Magdalena ohecha hague ha'e ichupe, ndogueroviái hikuái. 12 Uperire Jesús katu ojehechauka ambue hendáicha mokõi hesegua kuérape oje'ói jave hikuái ñúme. 13 Ha ha'e kuéra avei oho oikuaauka umi ambue kuérape, ha opáichavo ndogueroviái ichupe kuéra. 14 Ipahápe ojehechauka umi oncevépe voi, uguapy jave hikuái mesápe, ha omongavaju ichupe kuéra ijerovia'ỹ ha ipy'ahatã rehe, ndogueroviái hague rehe umi ohecha va'ekuépe ichupe oikove jevyha. 15 Ha he'i ichupe kuéra: --Tapeho opa rupi ko mundo jerekuévo, ha pemoherakuã ko evangelio opa yvypórape. 16 Upe ogueroviáva ha ojebautizaukáva, ojesalva vaerã, ha pe oguerovia'ỹva katu oñecondena vaerã. 17 Ha ko'ã techapyrã omoirũ vaerã umi ogueroviávape: Che rérápe omosẽne mba'epochy, oñe'ëne ñe'ë ipyahúvape; 18 ohupi ramo mbói ipópe kuéra, ha ho'u ramo mba'e oporojukáva, ndojapói chéne mba'eve hese kuéra, omoirõ ipo kuéra hasýva ári, okuera vaerã. 19 Ha oñemoñe'ẽmba ríre ichupe kuéra, Ñandejára Jesús, ogehupi yvate, oñemoguahẽ yvágape, ha uguapy Tupã Ñandejára akatúape kotyo. 20 Ha ha'e kuéra osẽ oñemoñe'ẽ opa rupi, ha oipytyvõ ichupe kuéra Ñandejára Jesús ha omoañete pe iñe'ẽ nguéra umi techapyrã oikóva rupi. Amén.

Luke 1

1 Heta oĩ oñeha'ã va'ekue omoĩ haguã hekópe kuatia rehe umi mba'e añetegua ore apytépe oiko va'ekue, 2 ore mbo'e haguéicha umi Ñandejára ñe'ẽ rerekua iñepyrũha guive ohecha va'ekue. 3 Hi'ãite chéve avei aikuaapa porã ríre opaite mba'e iñepyrũha guive, amoĩ ndéve kuatia rehe hekoitépe ojoysýire ojehe haguéicha, nde Teófilo jehayhuate, 4 reikuaa porã haguã umi mba'e añetegua reñembo'e hague. 5

Herodes, Judea pegua rey tiémpope, oĩ va'ekue peteĩ pa'i hérava Zacarías, Abías kuéra rehegua, ha hembireko, Aarón kuéra rehegua, hérava Elizabet. 6 Mokõive heko marangatúva Ñandejára renondépe ha ojaopáva hekoitépe Ñandejára ñe'ẽ ha hembiapoukapy. 7 Ha nda ita'yraí, Elizabet ndaikatúigui imemby, ha itujáma mokõivéva. 8 Ha peteĩ jevy hembiaapo jave hikóni Zacarías Ñandejára renondépe tupaópe hembiaporã guahẽ jave, 9 pa'i kuéra ojaopómi haguéicha, oguahẽvo Zacaríaspe itúrno oíke tupaópe omohatati haguã inciense. 10 Ha upe aja gente aty guasu okápe oñembo'e joa. 11 Upérõ ojechauka sapy'a Zacaríaspe peteĩ ángel, Ñandejára remimbou, ñembo'yhápe pe altar inciense oñemohatatiha akatúa kotyo. 12 Zacarías ohechávo pe ángelpe tuichaiterei oñemondýi ha ndoikuaái mba'épa ojaopóta. 13 Pe ángel katu he'i ichupe: --Zacarías, ani rekyhyje; Ñandejára ohendu ne mba'e jerure, ha ne rembireko Elizabet imembýta, ha pe nde ra'y rembohérata Juan. 14 Ha rerekóta tuicha vy'a ha tory, ha heta oime oguerohorýtava inacimiento. 15 Tuichátaguí pe nde ra'y Ñandejára renondépe; ndo'u mo'ãi mba'eve oporomonga'úva; ha henyhẽta Espíritu Santogui onace mboyve guive. 16 Ha heta Israel rehegua kuérape ombojevýta hape vaígui Ijára Tupãme. 17 Ha ohóta Ñandejára renonderã Elías espíritu ha ipu'akakue reheve, ombopy'a porã haguã túva kuéra ta'yra kuéra ndive, ha ombo'e haguã umi iñe'ẽrendu'ývape iñe'ẽrendu haguã rehe, ombosako'i haguã peteĩ tetã Ñandejára peguarã. 18 Ha Zacarías oporandu pe ángelpe: --¿Mba'éichapa aikuaáne añeteha ko eréva? Ko che che tujámava, ha che rembireko iguãimímava avei. 19 Pe ángel he'i ichupe: --Che ha'e Gabriel, aiméva Tupã Ñandejára renondépe; ha ha'e che mbou ne rendápe romomarandu haguã ko'ã mba'e porãita rehe. 20 Ha péina ko'ãga ne ñe'ẽngúta repytáva ha ndaikatu mo'ávái reñe'ẽ onace peve nde ra'y, upéva ojejúta ndéve rerovia'y haguẽre che ñe'ẽ, hi'árape oiko vaerã. 21 Upe aja, umi ijaty va'ekue oĩ okápe Zacarías ra'arõvo, ha ohecharamoite hikuái hi'aretetereíma rehe ha'e pe tupaópe. 22 Zacarías osẽvo pe tupaógui ndaikatuvéi oñe'ẽ ichupe kuéra; ha ohechakuaa hikuái oiméne hague ohecha va'ekue pe tupaópe, ha Zacarías oñe'ẽ ichupe kuéra sêñape opytágui iñe'ẽngu. 23 Ha oikopa rire umi hembiaapo haguã árape tupaópe, oho hógape. 24 Ha umiha ára rire hembireko Elisabet hye guasu, ha oñemi cinco meses hógape, ha he'i: 25 "Kóicha niko ojapo che rehe Ñandejára anive haguã ajerereko mba'evérõ." 26 Ha seis meses haguépe Tupã Ñandejára omondo ángel Gabriélpe peteĩ ciudad héravape Nazaret, Galilea pegua, 27 peteĩ kuñatai imarã'yva rendápe, ome'ẽ va'ekue iñe'ẽ omenda haguã peteĩ kuimba'e hérava José rehe, David kuéra rehegua; ha pe kuñatai rera María. 28 Pe ángel oíke hendápe, ha he'i ichupe: --¡Maiteípa nde! Ñandejára oĩ nendive, ne myenyhẽ opa mba'e porãgui, ha nde rovasave opaite kuñágui. 29 Ha'e katu ohechávo pe ángelpe oñemondýi pe iñe'ẽgui, ha ojepy'amongeta mba'érehenepa omomaitei ichupe upéicha. 30 Upérõ pe ángel he'i ichupe: --María, ani rekyhyje, rehupity niko Tupã Ñandejára gracia. 31 Nde rye guasúta ha ne memby mitã kuimba'éta ha rembohérata JESÚS. 32 Ha'e mba'e guasúta; ha oñembohérata pe Yvatetegua Ra'y; ha Tupã Ñandejára omboguapýta ichupe rey ramo túva ypykue Davidpeicha; 33 Israel retã ruvicha guasu ramo tapia guarã, ha ipu'akakue arapave'y meve guarã. 34 Upérõ María oporandu pe ángelpe: --¿Mba'éichanepa upéva? Ko che ndaikóiva kuimba'e ndive. 35 Pe ángel he'i ichupe: --Espíritu Santo pu'aka oúta nde ári, ha pe Yvatetegua pu'akakue ne mo'ãta peteĩ araicha. Upéva rehe pe mitã marangatu onacétava nde hegui hérata Tupã Ñandejára Ra'y. 36 Ha péina Elisabet, upe nde rehegua, imembýta avei ko'ãga iguãimíma ramo jepe; kóva seis meses ha hye guasu hague, upe ikatu'y va'ekue imemby; 37 ndaipórigui mba'eve ikatu'yva Tupã Ñandejárape. 38 Upéramo María he'i: --Che ha'e Ñandejára rembiguái: tojapo ha'e che rehe nde ere háicha. Uperire pe ángel oho hendágui. 39 Ha umiha árape María oho tagẽ pópe peteĩ ciudad oívape Judea cérrope, 40 ha oguahẽ Zacarías rógape ha omomaitei Elisabétpe. 41 Elisabet ohendúvo María omomaiteiha ichupe, pe mitã omýi hyépe, ha Elisabet upévo henyhẽ Espíritu Santogui, 42 ha hatã he'i: --Ñandejára nde rovasave opa kuña kuérapegui, ha ohovasa ne membýpe. 43 ¿Máva piko che, ajeve ou che andúvo che Jára sy? 44 Ahendu vove che momaitei che memby omýi vy'águi che ryépe. 45 Revy'aite nde rerovia va'ekue, oikótagui pe Ñandejára he'i va'ekue. 46 Upérõ María he'i: Che ánga omomba'eguasú Ñandejárape, 47 ha che py'aite guive arovy'a Tupã Ñandejára che Salvadórpe. 48 Oma'ẽ hague rehe ko hembiguái poriahu rehe; jehovasapyre nde, he'ine chéve ko'águi ríre opavave. 49 Tuicha mba'e ojapo hague rehe che rehe Ñandejára, pe Ipu'akaitéva, héra marangatuetéva. 50 Ipy'aporiahuvereko tapia vaerã opa umi ombojeroviáva ichupe ndive. 51 Ojapo mba'e guasu; ipu'aka umi oñemomba'eguasúva rehe. 52 Omongúi iguapyhágui umi ipu'aka mbaretévape ha omopu'ã yvate umi oñemomirívape. 53

Omuanyhẽ mba'e porãitãgui iñembyahývape, ha umi mba'eta rerekohápe omondo po nandi. 54 Oipytyvõ hembiguái Israel retãme; ipy'aporiahuvereko rehe imandu'ahápe. 55 He'i haguéicha ñande ru kuéra ypykuépe, Abraham ha iñemoñarépe tapia guarã. 56 Ha opyta María Elisabet ndive tres meses rupi peve; uperire oho jevy hógape. 57 Ha hi'ára guahẽ Elisabet imemby haguã, ha imemby kuimba'e. 58 Hóga ypy pegua ha ipariante kuéra oho oguerohory haguã ichupe oikuaávo Ñandejára ohechauka hague ichupe ipy'aporiahuverekoha hendive. 59 Ha ocho días haguépe oho hikuái ocircuncida haguã pe mitãme, ha omoise mo'ã hikuái hese túva réra, Zacarías. 60 Isy katu he'i: --Ahániri, Juan hérata. 61 Ha he'i hikuái ichupe: --¿Mba'ére he piko? Ndaipóri niko nde reheguáva upéicha hérava. 62 Ha oporandu hikuái túvape, señape, mba'éichapa omboherase pe mitãme. 63 Ha túva ojerure peteĩ tabla pesengue oescribi haguã, ha omoĩ: "Juan héra." Ha ohecharamoite upéva opavave. 64 Ha upévove Zacarías oñe'ẽ jevy ha oñepyrũ omomba'eguas Tupã Ñandejárape. 65 Ha tuicha oñemondýi opavave umi hóga ypy pegua kuéra; ha opa rupi Judea cerro rupi oñemoherakuã ko'ã mba'e. 66 Ha opa umi oikuaa va'ekue ko'ã mba'e ojepy'amongeta ha oporandu ojupe kuéra: --¿Mba'e apoharãnepa ko mitã? Ñandejára ohovasãgui añetehápe ichupe. 67 Ha itúva Zacarías, tenyhẽ Espiritu Sántogui, oñemoñe'ẽvo pe Ñandejára ome'ẽ va'ekue ichupe ñe'ẽ rehe, he'i: 68 Toñemomba'eguas Tupã Ñandejára Israel pegua oma'ẽ ha osalva hague rehe hetãme, 69 Omopu'ãvo ñandéve hembiguái David rehegua kuéra apytégui peteĩ ñande Salvaharã ipu'aka mbaretéva. 70 He'i haguéicha ymaite guive umi iñemoñe'ẽhára kuéra marangatu juru rupi; 71 ñande pe'áne haguã umi ñande rehe ija'e'ỹvagui, ha opa umi ñande rayhu'ỹva pógui. 72 Ha ipy'aporiahuvereko va'erãha ñande ru ypykuéra ndive imandu'ahápe iñe'ẽ marangatu ome'ẽ va'ekue ichupe kuéra rehe; 73 kóva upe iñe'ẽ ome'ẽ va'ekue ñande ru Abrahámpe, 74 ñande pe'áne haguã umi ñande rehe ija'e'ỹva poguýgui, jaservi haguã ichupe kyhyje'ỹ rehe, 75 teko marangatu pópe ha hekoitépe hesa renondépe jaikove aja pukukue. 76 Ha nde, che ra'y, reñembohérata pe Yvatetegua ñemoñe'ẽhára; rehótagui Ñandejára renonderã, rembosako'i haguã ichupe haperã; 77 reikuaauka haguã hetã megua kuérape Ñandejára salvación, ha perdón ipecádo kuérargui, 78 Ñandejára imborayhúpe ipy'aporiahuverekógui ome'ẽ ñandéve yvágagui ko'ẽju pyahúicha, 79 ohesape haguã umi pytũnguýpe ha ñemano ãme oikóvape; ñane mboguata haguã py'aguapy rape rupi. 80 Ha okakuaa pe mitã ha oñemombarete ijespíritupe; ha oiko umi desierto ha rupi ojehechauka haguã ára peve Israelpe.

Luke 2

1 Ha umiha árape osẽ kuatia ñe'ẽ Augusto Césargui oiko haguã censo opavave yvypóra kuéra rehe. 2 Upe censo oiko va'ekue tenonderã Cirenio oĩ ramo guare Síriape mburuvicha ramo. 3 Ha opavave oje'ói ivállepe ome'ẽ haguã héra. 4 Upéva rehe José osẽ oho Galiléagui, Nazaret ciudágui, Judéape, David vállepe hérava Belén, David kuéravagui ha'e. 5 Oho Belénpe ome'ẽ haguã héra ha hendive hembirekorã María, oĩ va'ekue imemby haguãicha upe jave. 6 Ha oĩ jave ha'e kuéra Belénpe oguahẽ Mariápe hi'ára imemby haguã. 7 Ha imemby upépe, ha kuimba'e pe imemby ypykue, ha oñuã mitã rupápe, ha omoño mymba karuha peteĩme, ndaiporigui hendaguã kuéra mbohupa rógape. 8 Belén ypýpe oĩ ovecha rerekua kuéra oñangarekóva hymba kuéra rehe ñume pyhare pukukue. 9 Ha ojehechauka sapy'a ichupe kuéra peteĩ ángel, ha Ñandejára gloria ohesape ichupe kuéra ijerekuévo yvágui, ha okyhyje eterei hikuái. 10 Pe ángel katu he'i ichupe kuéra: --Ani pekyhyje, arúko peẽme ikuaapyrã iporãitereíva tuicha ombovy'a vaerã opavavépe: 11 Onace kuri peẽme ange David vállepe peteĩ Salvador, upéva CRISTO, Ñandejára voi. 12 Kóvata señaal peẽme guarã: pejuhúta pe mitã oñeñuã mitã rupápe ha oño mymba karuha peteĩme. 13 Upe jave ojehechauka sapy'a pe ángel ndive peteĩ aty guasu yvága pegua kuérava, porãngerekohápe oguerohoryva Tupã Ñandejárape ha he'íva: 14 ¡Toñemomba'eguas Tupã Ñandejárape, oĩva yvága ijyvatetehápe, ha yvypóra kuéra toiko porãmba oñondive, Ñandejára py'aporã rupi! 15 Ha umi ángel kuéra oho jevy rire yvágape, umi ovecha rerekua he'i ojupe kuéra: --Jaha mandí katu Belénpe jahecha ko ojehúva ha Ñandejára oikuaaukáva ñandéve. 16 Ha oho hikuái tagẽ pópe ha ojuhu María ha Josépe, ha pe mitãme oño mymba karuhápe. 17 Ha ohecháma ramo omombe'u hikuái pe ángel he'i va'ekue ichupe kuéra pe mitã rehe, 18 ha opa umi ohendu va'ekue ohecharamo umi ovecha rerekua he'íva. 19 María katu oñongatu ipy'apýpe opa umi mba'e ohendu va'ekue ha oñepy'amongeta hese kuéra. 20 Ha umi ovecha rerekua katu oje'ói jevývo omomba'eguas ha ogueropurahéi Tupã Ñandejárape opaite umi mba'e ohecha ha ohendu va'ekue rehe

oje'e hagueichaite ichupe kuéra. 21 Ha ocho días haguépe ocircuncida hikuái pe mitãme, ha ombohéra JESÚS he'i haguéicha pe ángel Mariápe hye guasu mboyve. 22 Ha ombotýma ramo umi ára ha'e kuéra ipotĩ jevy haguã, oĩ háicha Moisés kuatiañe'ême, ogueraha hikuái pe mitãme Jerusalénpe opresenta haguã Ñandejárape. 23 Ojapo hikuái upéva Ñandejára kuatiañe'ême he'ígui: "Opa mitã kuimba'e ypykue oñemboyke vaerã Ñandejára peguarã." 24 Ha ome'ẽ avei kuave'ẽmby Ñandejárape, he'i háicha Ñandejára kuatiañe'ême: Mokõi pyku'ipe, terã mokõi pykasu ra'y. 25 Upéramo oiko va'ekue Jerusalénpe peteĩ kuimba'e imarangatúva hérava Simeón. Kuimba'e omomba'eguasúva Tupã Ñandejárape ha oha'arõva pe Israel pytyvõharã, ha Espíritu Santo oĩ hendive, 26 ha Espíritu Santo oikuaauka raka'e ichupe nomano mo'ãiha ohecha mboyve pe Crístope, Ñandejára remimbou. 27 Ha Simeón oho tupaópe Espíritu Santo he'ígui ichupe; ha niño Jesús ru kuéra ogueru ramo pe mitãme tupaópe ojapouka haguã hese Ñandejára ñe'ême he'íva, 28 Simeón ohupi ichupe ijyva ári ha oiporangereko Tupã Ñandejárape, he'ívo: 29 Ko'ãga, che Jára, ikatúma che reja amano py'aguapy reheve, rejapómagui ere haguéicha ne rembiguáipe. 30 Ahecháma che resa rupi pe Salvadórpe, 31 remoíva opavave renondépe. 32 Tesapehára Israel rehegua'yva resapeharã, ha gloria me'ẽharã ne retã Israelpe. 33 José ha Jesús sy katu ohecharamoite umi mba'e Simeón he'íva pe mitã rehe. 34 Upérõ Simeón ohovasa ichupe kuéra, ha María Jesús sýpe he'i: --Ko mitã oñemoĩ je'a ha ñepu'ärã hetápe Israelpe, ha señal ojerechaza vaerã, 35 ha upéicha ojehechakuaáta peteĩ teĩ py'apýpe oíva; ha upéva vaerã ndéve peteĩ kyse puku nde kutu ha ohasavarõ guáicha ne ánga mbyte rupi. 36 Oĩ avei upépe peteĩ kuñakarai ñemoñe'ẽhára, hérava Ana, Fanuel rajy, Aser kuéra reheguáva. Iguãimi etereímava, omenda va'ekue imitã eterei reheve ha oiko va'ekue iména ndive siete años, 37 ojapóma ochenta y cuatro años omano hague iména, ha nosẽvai tupaógui, ára ha pyharépe oservíva Ñandejárape ha oayuna ha oñembo'éva. 38 Ha upe jave Ana ou avei ha ome'ẽ rire las gracias Tupã Ñandejárape oñepyrũ oñe'ẽ pe mitã rehe opavave umi Jerusalengua kuéra oha'ärõvape salvación. 39 Ha ojapopa rire hekoitépe Ñandejára ñe'ême oíva, oho jevy hikuái Galiléape, iciudad kuéra Nazarétpe. 40 Ha pe mitã okakuaa ha imbarete, ha iñaranduve ohóvo, ha Ñandejára ohovasa vasave ichupe. 41 Ha ohómi túva kuéra cada año Jerusalénpe Pascua areterã. 42 Ha Jesús ombotývo doce años, oho hikuái Jerusalénpe jepiguáicha pe arete árape. 43 Ha opa rire pe arete ha'e kuéra oho jevy hógape, niño Jesús katu opyta ra'e Jerusalénpe oikuaa'y rehe túva kuéra. 44 Ha oimo'ãgui oiha umi iñirũ nguéra apytépe, oguata hikuái peteĩ ára pukukue; uperire katu ohekávo ichupe ipariente ha ikuaaha kuéra apyte rupi; 45 ndojuhúima ramo, ojevy hikuái Jerusalénpe hekávo. 46 Ha tres días haguépe ojuhu hikuái ichupe tupaópe, oguapy hína umi Ñandejára ñe'ẽ rehe oporombo'éva apytépe, ojapysaka hese kuéra ha oporandu ichupe kuéra. 47 Ha opa umi ohendúva ichupe ohecharamoite pe imba'ekuaa ha pe hekoitépe he'íva. 48 Ha túva kuéra ohechávo ichupe tuicha oñemondýi; ha isy he'i ichupe: --Che memby, ¿mba'e rehe piko kóicha rejapo ore rehe? Nde ru ha che roiko nde rekávo tuicha py'a angekói reheve. 49 Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Mba'ére piko che reka? ¿Ndapeikuaái piko che Ru mba'évape tekotevéha aime? 50 Ha'e kuéra katu ndoikuaái mba'épa he'ise upe he'íva ichupe kuéra. 51 Ha osẽ ou hendive kuéra Nazarétpe, ha oñemoĩ iñe'ême kuéra. Ha isy oñongatupa ko'ã mba'e ipy'apýpe. 52 Ha Jesús okakuaa javeve iñarandu, ha Tupã Ñandejára ha kuimba'e kuéra py'aporã oĩ hendive.

Luke 3

1 Quince años Tiberio César oguapy haguépe mburuvicha guasu ramo, oĩ jave Poncio Pilato Judéape mburuvicha ramo, ha Herodes Galiléape, ha tyvýra Felipe Iturea ha Traconítepe, ha Lisánias Abilíniap, 2 Anás ha Caifás oĩ jave pa'i ruvicha ramo, Juan, Zacarías ra'ype Tupã Ñandejára oñe'ẽ, desiértope; 3 ha osẽ Juan oho Jordán jerekuévo omoheraukuãvo bautismo arrepentimiento rehegua pecado ñeperdonarã; 4 he'i haguéicha ñemoñe'ẽhára Isaías kuatiañe'ême: Peteĩ osapukáiva ñe'ẽ desiértope: "Pembosako'íke Ñandejára raperã, pejapóke ichupe guarã tape ikarẽ'yva. 5 Yvy pyko'ẽ toñemyenyhẽ, cerro ha vyty toñembokarape; tape karẽ nguéra tojepysopa; ha tape joja'y nguéra toñembojojapa; 6 Ha opavave yvypóra kuéra ohecha vaerã pe salvación Tupã Ñandejára ome'ẽva." 7 Ha umi gente osẽvape ojebautizauka haguã katu Juan he'i: --¿Mbói ñemoñare! ¿Mávapa he'i peẽme ikatúne haguã pekañy pe ñembuepotĩ guasu hi'aguĩvagui? 8 Peñemboheko porãke, tojekuaa peñearrepentiha, ha ani peje pende py'apýpe: "Ore Abraham ra'y kuéra"; che ha'e peẽme Tupã Ñandejára ikatuha ko'ã itágui jepe omopu'ã Abrahámpe ta'yra kuerarã.

9 Ha oñemoĩma avei yvyra máta kuéra rapo rehe ikytĩharã, ha yvyra máta hi'a porã'ỹva guive oñekytĩ vaerã ha ojeity tatápe. 10 Upérõ umi gente oporandu joa ichupe: --¿Mba'épa aipóramo rojapo vaerã? 11 Ha Juan he'i ichupe kuéra: --Pe icamisa mokõiva tome'ẽ peteĩ pe oguereko'ỹvape; ha pe oguerékova ho'u vaerã tojapo upéicha avei. 12 Ou avei impuesto cobraha kuéra ojebautizauka haguã, ha oporandu hikuái Juánpe: --Mbo'ehára, ¿mba'épa rojapo vaerã ore? 13 Ha Juan he'i ichupe kuéra: --Ani pecobrave upe pecobra va'erãgui. 14 Ha oĩ avei soldado kuéra oporandúva ichupe he'ívo: --Ha orépa ¿mba'e rojapo vaerã? Ha he'i ichupe kuéra: --Ani peipe'a rei mba'eve avavégui, ha ani peje avavépe pejapotaha hese ivaíva, terã ani peje ñe'ẽ japu avave rehe, ha peñembopy'aguapy pene rembiapo repy oñeme'ẽva peẽme reheve. 15 Ha umi gente oha'arõ ha ojeipy'amongeta Juan rehe ha'e ramo guarã pe Cristo; 16 Juan katu he'i opavavépe: --Che niko añete pobautiza ýpe; opáichavo, oime peteĩ oúva ipu'akavéva che hegui, ija'ỹva chéve ajora ichupe ipy rehegua sãnte jepe; ha'e pende bautizáta Espíritu Santo ha tatápe. 17 Oguerekóma ipópe ikóga mboyvytuha omopotĩ haguã pe ikóga ha oipe'a haguã ichugui pe kapi'i, ha ombyaty haguã pe ikóga iñongatuha ryrúpe, ha pe kapi'i katu ohapy vaerã tata maramo ogue'ỹvape. 18 Ha péicha oñemoñe'ẽvo heta mba'e ambue avei he'i Juan umi géntepe oikuaaukavo ichupe kuéra pe kuaapyrã porã. 19 Juan omongavaju avei mburuvicha Heródespe oñemokuña hague rehe, tyvýra Felipe rembireko Herodías, ha opa umi hembiapo vaieta ojapo va'ekue rehe; 20 Herodes katu ohendu rangue ichupe ombojo'a umi hembiapo vaieta kóvape: oguerahauka Juánpe cárcelpe. 21 Upéva mboyve, Juan obautiza jave umi géntepe, Jesús ojebautizauka avei; ha oñembo'e jave, pe yvága ojepe'a, 22 ha ojehecha oguejy ramo hi'ári Espíritu Santo pykasúicha, ha oñehendu yvágagui peteĩ ñe'ẽ he'íva: --Nde ha'e che Ra'y ahayhuetéva, avy'a eterei nde reheve. 23 Treinta años rupi oguereko Jesús oñepyrũ ramo pe hembiaporã. José ra'y, oñemo'ã haguéicha, upéva Elí ra'yre, 24 upéva Matat ra'yre, upéva Leví ra'yre, upéva Melqui ra'yre, upéva Jana ra'yre, upéva José ra'yre, 25 upéva Matatías ra'yre, upéva Amós ra'yre, upéva Nahum ra'yre, upéva Esli ra'yre, upéva Nagai ra'yre, 26 upéva Maat ra'yre, upéva Matatías ra'yre, upéva Semei ra'yre, upéva José ra'yre, upéva Judá ra'yre, 27 upéva Joana ra'yre, upéva Resa ra'yre, upéva Zorobabel ra'yre, upéva Salatiel ra'yre, upéva Neri ra'yre, 28 upéva Melqui ra'yre, upéva Adi ra'yre, upéva Cosam ra'yre, upéva Elmodam ra'yre, upéva Er ra'yre, 29 upéva Josué ra'yre, upéva Eliezer ra'yre, upéva Jorim ra'yre, upéva Matat ra'yre, 30 upéva Leví ra'yre, upéva Simeón ra'yre, upéva Judá ra'yre, upéva José ra'yre, upéva Jonán ra'yre, upéva Eliaquim ra'yre, 31 upéva Melea ra'yre, upéva Mainán ra'yre, upéva Matata ra'yre, upéva Natán ra'yre, 32 upéva David ra'yre, upéva Isaí ra'yre, upéva Obed ra'yre, upéva Booz ra'yre, upéva Salmón ra'yre, upéva Naasón ra'yre, 33 upéva Aminadab ra'yre, upéva Aram ra'yre, upéva Esrom ra'yre, upéva Fares ra'yre, upéva Judá ra'yre, 34 upéva Jacob ra'yre, upéva Isaac ra'yre, upéva Abraham ra'yre, upéva Taré ra'yre, upéva Nacor ra'yre, 35 upéva Serug ra'yre, upéva Ragau ra'yre, upéva Peleg ra'yre, upéva Heber ra'yre, upéva Sala ra'yre, 36 upéva Cainán ra'yre, upéva Arfaxad ra'yre, upéva Sem ra'yre, upéva Noé ra'yre, upéva Lamec ra'yre, 37 upéva Matusalén ra'yre, upéva Enoc ra'yre, upéva Jared ra'yre, upéva Mahalaleel ra'yre, upéva Cainán ra'yre, 38 upéva Enós ra'yre, upéva Set ra'yre, upéva Adán ra'yre, upéva Tupã Ñandejára ra'yre.

Luke 4

1 Jesús, tenyhẽ Espíritu Sántogui ojevy Jordán ysyrygui ha Espíritu Santo ogueraha ichupe peteĩ desierto hápe. 2 Upépe opyta cuarenta días pukukue, ha mba'epochy oipy'ara'ã ichupe. Ndo'úi mba'evete umiha árape, ha upéi iñembyahýi. 3 Upérõ pe mba'epochy he'i ichupe: --Nde ramo Tupã Ñandejára Ra'y, ere ko itápe toiko ichugui pan. 4 Jesús katu he'i ichupe: --Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'i: "Yvypóra ndoikovéi pan rehe año, oikotevẽ avei Tupã Ñandejára Ñe'ẽ rehe." 5 Upéi mba'epochy ogueraha ichupe peteĩ cerro yvate ári, ha ohechauka ichupe peteĩ sapy'aitépe opa tetã nguéra yvy arigua. 6 Ha he'i ichupe pe mba'epochy: --Che ame'ẽmbáta ndéve ko autoridad ha ko'ã tetã nguéra tuichakue. Chéve oñeme'ẽmba ko'áva ha che ame'ẽsévape ame'ẽ. 7 Reñesũ ramo che renondépe ha che momba'eguas ne mba'epáta. 8 Jesús katu ombohováí ichupe ha he'i: --Ejei ko'águi, Satanás, Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'i: "Nde Jára Tupãme reñesũ vaerã, ha ichupe añoite reservi vaerã." 9 Upéi pe mba'epochy ogueraha ichupe Jerusalénpe ha ohupi ichupe tupao ári, ha he'i ichupe: --Nde ramo Tupã Ñandejára Ra'y ejeity yvýpe; 10 Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe

niko he'i: Tupã Ñandejára he'i vaerã hi'ángel kuérape oñangareko haguã nde rehe, 11 ha he'i avei: Ipópe kuéra nde rupi vaerã ani haguã reñepysanga ita rehe. 12 Jesús katu he'i ichupe: --Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'i avei: "Ani reipy'ara'ã nde Jára Tupãme." 13 Ha pe mba'epochy ndojuhuvéima ramo mba'éichapa oipy'ara'ãve haguã Jesúspe, oho sapy'ami ichugui. 14 Ha Jesús ou jevy Galiléape tenyhẽ Espíritu Santo pu'akágui, ha herakuã opa rupi upe jerekuévo. 15 Ha oporombo'e Israelita kuéra sinagógape, ha opavave omomba'eguas ichupe. 16 Upéi Jesús oho Nazarétpe, pe ciudad ha'e okakuaa haguépe, ha ojepokuaa haguéicha, oíke sinagógape pytu'uha árape ha opu'ã oñembo'y omoñe'ẽ haguã Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatu. 17 Ha ome'ẽ hikuái ichupe ñemoñe'ẽhára Isaías kuatiañe'ẽ, ha oipe'ávo ojuhu pe he'íha: 18 Tupã Ñandejára Espíritu oĩ chendive, ha che poravo amoherakuã haguã mba'e iporáva mboriahu kuérape; che mbou amonguera haguã ojepy'apývape, amoherakuã haguã ñesẽ presohágui, ha ohecha'ýva ohecha haguã; amosãso haguã umi ojererekóvape ñembosaraiha ramo; 19 amoherakuã haguã Ñandejára py'aporã rehegua ára. 20 Ha omboty jevy Jesús pe kuatiañe'ẽ ha ome'ẽ pe herekuápe, ha oguapy, ha opavave pe sinagógape oíva ojesareko hese, 21 ha ha'e oñepyrũ oñe'ẽ ha he'i ichupe kuéra: --Ko árape oíko pene renondépe ko Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'íva. 22 Ha opavave oñe'ẽ porã Jesús rehe ha oiporangereko joa pe ñe'ẽ porãita he'íva ichupe kuéra. Ha oporandu hikuái ojupe: --¿Ndaha'etí piko kóva ku José ra'y? 23 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Katuetéi pejéta chéve ko ñe'ẽnga: "Médico, eñemonguerána nde jupe"; ha pejéta chéve: "Opa umi rohendu va'ekue rejapo hague Capernaúme na ejapo avei ko'a Nazarétpe." 24 Ha he'i avei: --Añetéko ha'e peẽme, ndaiporíha ñemoñe'ẽhára ojererohorýva hetãme. 25 Ha'e peẽme heta viuda oĩ hague Israélpe Elías rekovépe, upe ndokyvéi ramo guare tres años y medio, ha oĩ ramo guare ñembyahýi tuicháva ko tetãme; 26 opáichavo, mavavéva umi viuda Israel pegua rendápe noñemondóí va'ekue Elíaspe, peteĩ viuda Sarepta, Sidón ciudad ypypegua rendápe añónte. 27 Oĩ va'ekue avei heta iléprava Israélpe ñemoñe'ẽhára Eliseo rekovépe, opáichavo, mavavéva ha'e kuérava noñemonguerái va'ekue, Naamán Siriaygua añoite mante. 28 Ohendúvo ko'ã mba'e umi sinagógape oĩ va'ekue ipochy eterei. 29 Ha opu'ã hikuái ha omosẽ Jesúspe pe ciudádgui ha ogueraha ichupe pe cerro iciudad kuéra opu'ãha ru'ã meve oity haguã upégui yvýpe. 30 Jesús katu ohasa mbyte rupi kuéra ha oho. 31 Upégui Jesús oho Capernaúme, Galilea pegua ciudad, ha ombo'e umi gèntepe pytu'uha ára kuérape. 32 Ha ohecharamo joa hikuái pe ha'e oporombo'e háicha, pe iñe'ẽ oguererekógui autoridad. 33 Ha oĩ pe sinagógape peteĩ kuimba'e oikóva mba'epochy poguýpe ha osapukái hatã. 34 --Ore rejána; ¿mba'e piko rereko orendive Jesús Nazareno? ¿Rejúpa ore rundívo? Che roikuaa mávapa nde, ndéko Tupã Ñandejára Remimbou Marangatu. 35 Jesús katu okoróí pe mba'epochype he'ívo: --¡Ekirirĩ, ha esẽ pe kuimba'égui! Upévo pe mba'epochy oity pe kuimba'épe yvýpe henondépe kuéra ha osẽ ichugui ojapovai'ý rehe hese mba'eve. 36 Ha oñemondyipa hikuái, ha he'i joa ojupe kuéra: --¿Mba'eichagua ñe'ẽ piko kóva? ¡Ko kuimba'e niko autoridad ha pu'aka reheve oñe'ẽ mba'epochy kuérape, ha ha'e kuéra osẽ! 37 Ha oñemoherakuã opa rupi Jesúspe upe jerekuévo. 38 Ha opu'ã Jesús osẽ pe sinagógagui ha oíke Simón rógape. Ha Simón rembireko sy iñakānundu guasu, ha ojerure hikuái ichupe hese. 39 Ha Jesús ojavy pe ha'e oiha kotyo ha okoróí pe akānundúpe, ha ojei ichugui pe akānundu. Upévo ha'e opu'ã ha oservi ichupe kuéra. 40 Kuarahy oikévo, opa oguerekóva hasýva opaichagua mba'asýgui ogueraha hikuái Jesús rendápe, ha ha'e omoĩ ipo hi'ári kuéra peteĩ teĩ ári ha omonguera ichupe kuéra. 41 Hetágui osẽ avei mba'epochy osapukaihápe he'íva: --Nde ha'e Tupã Ñandejára Ra'y. Jesús katu okoróí umi mba'epochype ha ndohejáí oñe'ẽ, oikuaágui ha'e kuéra ichupe ha'eha pe Cristo. 42 Ko'ẽmbávo Jesús osẽ oho pe ciudádgui peteĩ desierto hápe. Opáichavo umi gente oheka joa ichupe ha oguahẽ rire hendápe ojokose mo'ã hikuái ichupe ani haguã oho ichugui kuéra, 43 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Tekotevẽ umi ciudad kuéra ambuépe avei amoherakuã pe Tupã Ñandejára reino rehegua ñe'ẽ, upearã niko añembou va'ekue. 44 Ha upéicha Jesús oíko oñemoñe'ẽ Galilea pegua sinagoga kuéra rupi.

Luke 5

1 Peteĩ jevy Jesús oĩ jave lago Genezaret rembe'ýpe, oguahẽ hendápe genteta ojopypáva ichupe ohenduségui pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ. 2 Ha ohecha Jesús mokõi barco nandi hi'aguíva pe lago rembe'ýgui, umi pira renohẽhára kuéra oguejy ra'e yvýpe ha ojohéi hikuái ired kuéra. 3 Jesús ojupi pe barco kuéra peteĩme, Simón mba'évape, ha ojerure ichupe omomombyrymive haguã pe ý rembe'ýgui. Upéi Jesús

oguary pe bárcupe ha ombo'e umi géntepe upe guive. 4 Oñemoñe'ẽmba rire katu he'i Simónpe: --Tereho pe hypyveha peve, ha peity pende red kuéra penohẽ haguã pira. 5 Ha Simón he'i ichupe: --Mbo'ehára, ange pyhare pukukue niko romba'apo kuri ha noroguenohẽi mba'eve; upéicharamo jepe nde erégui aityta pe red. 6 Ha oityvo omboty hikuái ipype heta eterei pira kuéra ha oñepyrũ osoro umi red kuéra. 7 Upémaramo ohenói umi iñirũ nguéra oivape pe barco ambuẽpe ou haguã oipytyvõ ichupe kuéra. Ha ou hikuái ha omyenyhẽ umi barco mokõive ombo'yguay haguãicha. 8 Simón Pedro ohechávo upéva, oñesũ Jesús renondépe ha he'i ichupe: --Ejeíntena che ypýgui, che Jára, che niko pecador. 9 Tuicha eterei oñemondýigui Simón ha umi iñirũ nguéra pe piraita oguenohẽ va'ekue rehe. 10 Jacobo ha Juan, Zebedeo ra'y kuéra, Simón irũ nguéra oñemondýi avei. Jesús katu he'i Simónpe: --Ani rekyhyje; ko'águi rire yvypóra renohẽhárata nde. 11 Ha ogueru jevy rire umi barco ý rembe'ýpe, ohejapa hikuái upépe ha omoirũ Jesúspe. 12 Jesús oĩ jave umi pueblo peteivape, oguahẽ sapy'a peteĩ kuimba'e hasýva lépragui ha ohechávo Jesúspe oñesũ henondépe hova yvy rehe ha ojerure asy ichupe, he'ívo: --Karai, che monguerase ramo niko nde ikatu che monguera. 13 Upérõ Jesús opoko hese he'ívo: --Romonguerase. Rekueráma. Ha upéva he'ipávo pe lepra oguepa ichugui. 14 Ha Jesús he'i ichupe ani haguã omombe'u upéva avavépe. Tereho uvei, he'i ichupe, ejechauka pa'ípe ha eme'ẽ ne potĩmbyre rehe Moisés ome'ẽuka va'ekue, tohecha umi gente rekueramaha. 15 Ha upépe katu Jesús herakuãve opa rupi, ha heta oñembyaty ohendu haguã iñe'ẽ ha oñemonguerauka haguã imba'asy kuéragui. 16 Jesús katu oho umi oĩ'ýha rupi avave ha upépe oñembo'e. 17 Peteĩ jevy Jesús oporombo'e jave hína, oguary hikuái upépe fariseo kuéra ha umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva ou va'ekue opa umi pueblo Galilea, ha Judea, ha Jerusalén peguágui; ha Ñandejára pu'aka oĩ Jesús ndive omonguera haguã hasýva kuérape. 18 Ha oguahẽ kuimba'e kuéra oguerúva tupápe peteĩ kuimba'e ijapávape, ha oñeha'ã hikuái omoinge upe ógape omoĩ haguã ichupe Jesús renondépe. 19 Opáichavo ndojuhúi hikuái mamo rupípa omoinge haguã pe gentetágui. Upémaramo ojupi hikuái pe óga ári ha ombokua ha upe rupi omboguejy hikuái pe hasývape hupa reheve mbytépe kuéra Jesús renondépe. 20 Jesús ohechávo ha'e kuéra ojeroviaha hese, he'i pe hasývape: --Kuimba'e, nde pecado kuéra oñeperdonáma. 21 Umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva ha fariseo kuéra katu he'i ipy'apýpe kuéra: "¿Máva piko ko kuimba'e he'íva he'i'ý vaerã? Avave ndaikatúi operdona pecado kuéra, Tupã Ñandejára añoite mante." 22 Ha Jesús oikuaa pe ipy'apýpe kuéra he'íva ha he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko pepensa peẽ upéicha? 23 ¿Mba'épa ndahasyive ja'e ko kuimba'épe: "Nde pecado kuéra oñeperdonáma", terãpa ja'e ichupe: "Epu'ã ha eguata"? 24 Ahechaukáta peẽme ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oguererekoha autoridad yvy ári operdona haguã pecado kuéra. Upévo he'i pe kuimba'e ijapávape: --Ndéve ha'e, epu'ã, ehupi nde rupa ha tereho nde rógape. 25 Upévove pe ijapáva opu'ã henondépe kuéra, ohupi hupa ha omomba'eguasú Tupã Ñandejárape ohóvo hógape. 26 Opavave ohecharamo eterei opytávo ha omomba'eguasú Tupã Ñandejárape ha kyhyje pópe he'i hikuái: --Mba'eguasúete jahecha ko árape. 27 Ko'ã mba'e rire Jesús osẽ, ha ohecha peteĩ impuesto cobrahárape, hérava Leví, oguapýva hína pe impuesto oporocobrahápe, ha he'i ichupe: --Eju che rapykuéri. 28 Upévo ha'e opu'ã ohejapa opa mba'e, ha oho Jesús rapykuéri. 29 Upéi Leví ojapo karuguasú hógape Jesús peguarã, ha oĩ heta impuesto cobraha ha ambue kuérava oguapýva mesápe hendive kuéra. 30 Umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva ha fariseo kuéra katu oñe'engururu Jesús remimbo'e kuéra rehe ha he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko peẽ pekaru ha pemboy'u impuesto cobraha ha pecador kuéra ndive? 31 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Hesãiva noikotevẽi médico rehe, hasývante. 32 Che ndajúi ahenóivo imarangatúvape, pecador kuérapente oñearrepenti haguã. 33 Upérõ ha'e kuéra oporandu Jesúspe: --¿Mba'érehe piko Juan ha fariseo remimbo'e kuéra py'ýi oayuna ha oñembo'e, ha ne remimbo'e kuéra katu okaru ha omboy'u tapia? 34 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Ikatu nga'u piko peẽ pemo'ayuna umi oñeconvidávape mendahápe, pe menarã oĩ aja hendive kuéra? 35 Opáichavo, oguahẽ vaerã ára pe menarã noivéi haguã hendive kuéra, ha umiha árape oayunáne. 36 He'i avei ichupe kuéra ko ñembojoja: --Avave noikytĩri peteĩ ao pyahu pesengue omyatyrõ haguã ao tuja osoróva. Upéicha ojapo ramo, oñembyai pe ipyahúva; hi'ariete, pe ipyahúva ndopyta porãi pe itujáva rehe. 37 Ha avave nomoĩri vino pyahu vakapi tujápe ha upéicha ojapo ramo, pe vino pyahu omondoro umi vakapi, ha oñehundi pe vino ha umi vakapi upéichante avei. 38 Upéva rehe vino pyahu oñembohyru vaerã vakapi pyahúpe, ha upéicharamo mokõivéva oiko are. 39 Ndaipóri avave ho'úva pe vino ñembotujapyrégui ho'use vaerã upéi ipyahúva, he'ígui: "Pe itujáva iporãve."

1 Peteĩ pytu'uha árape Jesús ohasa jave ohóvo kokue rupi, hemimbo'e kuéra oipo'o trigo espiga ha oikyty ipópe ha ho'u. 2 Ha fariseo kuérava oporandu ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko pejapo pe pejapo'ỹ vaerã pytu'uha árape? 3 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Ndapeleéi piko mba'épa ojapo raka'e David ha iñirũ nguéra iñembyahýi ramo? 4 Oike tupaópe ha ojapyhy umi pan kuave'ẽbyre Tupã Ñandejárape ha ho'u, ha ome'ẽ umi hendive oĩ va'ekuépe avei; avavépe ija'ỹ ramo jepe ho'u, umi pa'ípe año mante. 5 He'i avei ichupe kuéra: --Ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári ko pytu'uha ára Jára avei. 6 Pytu'uha ára ambuépe, Jesús oíke sinagógape ha oporombo'e. Oĩ upépe upe jave peteĩ kuimba'e ipo akatúa ijypíva; 7 ha fariseo kuéra ha umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva ovichea Jesús rehe ohecha haguã omonguerápa ichupe pytu'uha árape, ha upéicha oguereko haguã mba'éichapa omoĩ vai haguã ichupe. 8 Ha Jesús oikuaápype pe ipy'apýpe kuéra oĩva, he'i pe kuimba'e ipo ypívape: --Epu'ã ha eñembo'y pe mbytépe. Pe kuimba'e opu'ã oñembo'y. 9 Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --Aporandúta peẽme peteĩ mba'e: ¿Mba'épa ikatu ojejapo pytu'uha árape, iporãva terãpa ivaíva? ¿ñaporomonguera, terãpa japorojuka? 10 Ha oma'ẽ Jesús opavave rehe ijerekuévo, ha he'i pe kuimba'épe: --Eipyso nde po. Pe kuimba'e ojapo upéicha, ha upévove pe ipo okuera. 11 Umi ambue kuéra katu ipochy eterei, ha oporandu ojupe kuéra mba'épa ikatu ojapo Jesús rehe. 12 Umiha árape Jesús oho peteĩ cérrope oñembo'e haguã, ha upe pyhare pukukue oñembo'e Tupã Ñandejárape. 13 Ha ko'ẽ rire ohenói hemimbo'e kuérape, ha oiporavo ijapytégui kuéra doce ha umívape ombohéra apóstoles. 14 Umíva hína: Simón, ichupe Jesús ombohéra va'ekue avei Pedro, ha tyvýra Andrés, Jacobo ha Juan, Felipe ha Bartolomé, 15 Mateo ha Tomás, Jacobo Alfeo ra'y, ha Simón oñembohérava Zelote, 16 Judas Jacobo ryvy, ha Judas Iscariote, pe upéi otraiciona va'ekue Jesúspe. 17 Jesús oguejy hendive kuéra pe cérrogui ha opyta peteĩ ñu potĩháme, hemimbo'e kuéra ha genteta ou va'ekue ndive, Judea, ha Jerusaléngui ha Tiro ha Sidón rembe'ýguio, ohendu haguã ichupe ha oñemonguerauka haguã imba'asy kuéragui. 18 Umi oiko asy va'ekue mba'epochy poguýpe okuerapa avei. 19 Ha opavave umi gente opokose Jesús rehe, ha'e omonguerágui opavavépe ipu'aka rupi. 20 Upérõ Jesús oma'ẽ hemimbo'e kuéra rehe ha he'i ichupe kuéra: --Pevy'a vaerã peẽ mboriahu, pene mba'eha rehe Tupã Ñandejára reino. 21 'Pevy'a vaerã peẽ ko'ãga pene ñembyahýiva, peẽ pene ryvatã va'erãha rehe. 'Pevy'a vaerã peẽ ko'ãga pejahe'óva, peẽ pepuka va'erãha rehe. 22 'Pevy'a vaerã peẽ, yvypóra kuéra ija'e'ỹ ramo ha ojehe'ase'ỹ ramo pende rehe, oñe'ẽreity ramo peẽme ha ndojapói ramo mba'evéramo pende réra mba'e vaícha che rehehápe. 23 Pevy'áke, ha ta pene renyhẽ vy'águi upeha árape, tuicha oñembyekovia va'erãha rehe peẽme yvágape; upeichaitémi ojapo avei ijypy kuéra umi ñemoñe'ẽhára yma guare rehe. 24 '¡Angái peẽ mba'eta rerekoha kuéra, ko'ãga voi pevy'áva! 25 '¡Angái peẽ ko'ãga pene ryvatáva, pene ñembyahýi vaerã! '¡Angái peẽ ko'ãga pepukáva, pejahe'o soro vaerã mba'embyasýgui! 26 '¡Angái peẽ opavave oñe'ẽ porã ramo pende rehe, upéichami ojapo avei ijypy kuéra umi ñemoñe'ẽhára japu rehe! 27 'Peẽ che rendúvape katu ha'e: Pehayhúke umi ija'e'ỹvape pende rehe, pejapo porã umi pende rayhu'ỹva rehe, 28 pehovasa umi pende rehe oñe'ẽ vaívape, peñembo'e umi pende ja'óva rehe. 29 Ha oime ramo ne nupáva nde rova yke peteĩme, eme'ẽ avei ichupe pe nde rova yke ambue; ha oime ramo pe nde ao arigua oipe'áva nde hegui, eheja togueraha avei ne camisa. 30 Oimeraëva ojerurévape ndéve eme'ẽ; ha pe ne mba'éva oipe'a reívape nde hegui ani rejerureve ome'ẽ jevy haguã ndéve. 31 Peipota háicha opavave ojapo pende rehe, upéicha avei pejapo peẽ opavave rehe. 32 'Peẽ pehayhu ramo umi pende rayhúvapente, ¿piko mba'e oime iporãva pejapóva? Umi tekove vai niko ojapónte avei upéicha. 33 Terã pejapo porã ramo umi ojapo porávapente pende rehe, ¿piko mba'e oime iporãva pejapóva? Umi tekove vai niko ojapónte avei upéicha. 34 Ha peiporuka ramo umi peha'arõvagupe oiporuka jevýne haguã peẽme, ¿piko mba'e oime iporãva pejapóva? Umi tekove vai niko oiporukánte avei hapicha vai kuérape ha oha'arõ upéicha oñembyekovia jevy ichupe kuéra. 35 Peẽ katu pehayhu vaerã umi pende rehe ija'e'ỹvape, ha pejapo vaerã iporáva, ha peiporuka peha'arõ'ỹ rehe ichugui kuéra mba'eve. Ha hetavépe hekovia vaerã peẽme, ha pejerereko vaerã Tupã Yvatetegua ra'y ramo; ha'e niko ipy'aporã umi ohechakuaa'ỹva ha iñañáva ndive. 36 Pende py'aporiahuverekókena peẽ, pe pende Ru yvága pegua ipy'aporiahuverekó háicha avei. 37 'Ani peporójuzga, ani haguã pejejuzga. Ani peporocondena, ani haguã peñecondena. Peporoperdona, peñeperdona haguã avei peẽ. 38 Peme'ẽ, ha oñeme'ẽne peẽme, medida

porã, ojejopypa porãva, oñembokachapa porãpyre, ha tenyhête chovi pende vosápe. Pe medida peẽ peiporúva pende rapicha rehe ojeporu jevy vaerã pende rehe. 39 Jesús omoĩ avei ichupe kuéra ko ñembojoja: --¿Ikatu nga'u piko pe ohecha'ỹva oisambyhy pe hapicha ohecha'ỹvape avei? ¿Ndo'ái chénepa mokõive yvykuápe? 40 Pe temimbo'e niko nda tuichavéi pe imbo'eháragui, pe hekoitépe oikuaapa porãva opaite mba'e niko pe imbo'eháraichante vaerã avei. 41 '¿Mba'éicha piko ikatu rema'ẽ pe yvyra ku'i nde ryvy resápe oĩva rehe, ha nderehechái pe yvyra poguasú oĩva nde resápe? 42 ¿Terã mba'éicha piko eréta nde ryvýpe: "Che ryvy, tanohêna ndéve pe yvyra ku'i oĩva nde resápe", nde voi rehecha'ỹ ramo pe yvyra poguasú oĩva nde resápe? ¡Tekove rova mokõi! enohẽ raẽ pe yvyra oĩva nde resápe, ha uperire katu rehecha porãne renohẽ haguã pe yvyra ku'i oĩva nde ryvy resápe. 43 'Ndaipóri yvyra porã hi'a vaíva, terã yvyra vai hi'a porãva. 44 Pe yvyra hi'a rehe ojekuaa mba'eichaguápa: ñuatĩ mátagui niko nañamono'õi higo, terã jukerĩ mátagui ndajaipo'õi parral. 45 Pe kuimba'e imba'e porãva, umi mba'e porã ipy'a peguágui oguenohẽ iporãva; pe tekove vai katu umi mba'e vai ipy'a peguágui oguenohẽ ivaíva. Pe ñande py'a omohenyhêvagui oñe'ẽ ñande juru. 46 '¿Mba'érehe piko peje chéve, "Che Jára, che Jára", ha ndapejapói che ha'éva peẽme? 47 Ha'éta peẽme mávapepa ojogua pe oúva che rendápe, ohendúva che ñe'ẽ, ha oja póva upe che ha'éva: 48 ojogua peteĩ kuimba'e ojogapo va'ekuépe, ha upevarã ojo'o raẽ yvykua ha ombopypuku ojuhuha peve ita ha omoĩ hóga rendaguã ita ári. Uperire ou sapy'a peteĩ ysry guasu imbaretéva ha ojejapipa pe óga rehe, ha opáichavo ndaikatúi omomýi hendágui oñemboguapy porãgui ita ári. 49 Pe ohendu ha ojapo'ỹva pe che ha'éva katu ojogua pe kuimba'e ojogapo va'ekuépe yvy rei ári omoĩ'ỹ rehe hóga rendaguã, ha pe ysry mbarete okakuaáma ramo ou ojejapipa hese ha upévo ojaparo pe óga ha oiko ichugui tapere tuicháva.

Luke 7

1 Jesús oñemoñe'ẽmba rire umi géntepe, oho Capernaúme. 2 Upépe oĩ peteĩ mburuvicha Romaygua oguerékova peteĩ hembiguái ha'e ohayhu etereíva hasyetéva omano haguãicha. 3 Oguahẽ pe mburuvicha apysápe umi mba'e oje'éva Jesús rehe ha upévo omondo hendápe karai kuéra Israelita kuéra reheguáva ojerure haguã ichupe ou haguã omonguerami ichupe pe hembiguái. 4 Ha'e kuéra oñemboja Jesús rendápe ha ojerure jevy jevy ichupe he'ívo: --Iporã niko reipytyvõmĩ ramo ko mburuvichápe; 5 ohayhu niko ñane retã, ha ha'ete voi omopu'ãuka ore sinagoga. 6 Ha Jesús oho hendive kuéra. Ha hi'aguĩma ramo hógagui, pe mburuvicha omondo iñirũ nguéra Jesús rendápe he'iukávo ichupe: --Karai, anína reñemoangekói, ndaijái niko chéve reguahẽ che rógape; 7 upéva rehe niko che voi ndahái kuri ne rendápe. Eréntena pe ñe'ẽ tokuera pe che rembiguái. 8 Che voi niko aime mburuvicha poguýpe, ha areko avei che poguy pegua. Ha'e ramo peteĩme toho, oho; ha ambuépe ha'e ramo tou, ou; ha oiméramo ajapoukáva che rembiguáipe ojapo. 9 Jesús ohendúvo upéva ohecharamo eterei pe mburuvichápe, ha oma'ẽ umi omoirũva ichupe rehe ha he'i: --Añetehápe, Israel kuéra apytépe jepe ndajuhúi gueteri kóicha ojeroviáva. 10 Ha ou jevývo pe mburuvicha rógape umi ojejokuái va'ekue, ojuhu pe hasy va'ekue okueráma ra'e. 11 Uperireminte Jesús oho peteĩ pueblo héravape Naín, ha omoirũ ichupe hemimbo'e kuéra ha genteta. 12 Oguahẽvo pe pueblo ypýpe ohecha peteĩ omanóva ojereraháva oñeñotývo, peteĩ viuda memby ha'eñomíva. Ha heta upe pueblorygua omoirũ pe viúdape. 13 Jesús ohechávo pe viúdape oiporiahuvereko ha he'i ichupe: --Ani rejahe'o. 14 Ha Jesús oñemboja ha opoko pe tetekue ryru rehe; ha umi herahahára opyta. Ha Jesús he'i pe omanóvape: --Mitãrusu, ndéve ha'e: ¡Epu'ã! 15 Upévo pe omano va'ekue opu'ã ha oñepyrũ oñe'ẽ, ha Jesús ome'ẽ isýpe. 16 Upéva ohechávo opavave okyhyje ha omomba'eguasú Tupã Ñandejárape, he'ívo Jesús rehe: --Ñemoñe'ẽhára ipu'akapáva opu'ã ñande apytépe. He'i avei hikuái: --Tupã Ñandejára ou oipytyvõvo hetãgua kuérape. 17 Ha opa rupi Judea ha ijerekuévo ojekuaa pe Jesús ojapo va'ekue. 18 Ha oguahẽ Juan apysápe ko'ã mba'e, hemimbo'e kuéra omombe'úgui ichupe, ha ohenoiuka mokõi ha'e kuéravape, 19 ha omondo Jesús rendápe oporandu haguã ichupe ha'épa añete pe Cristo ou vaerã, terãpa oime ambue oha'arõ vaerã. 20 Ha umi Juan rembijokuái oguahẽ Jesús rendápe ha he'i ichupe: --Juan Bautista niko ore mbou roporandu haguã ndéve ndépa ha'e pe Cristo ou vaerã terãpa oime ambue roha'arõ vaerã. 21 Upe javete Jesús omonguera hetãpe imba'asy kuéragui ha mba'evaíetágui ha mba'epochýgui ha heta ohecha'ỹvape ombohesapyso. 22 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Tapeho ha peje Juánpe ko pehecha ha pehendupa ramóva. Pemombe'u ichupe mba'éichapa ohecha'ỹva ohecha, ikarẽva oguata porã jevy, iléprava oñemonguera, ohendu'ỹva ohendu, omanóva oñemoingove

jevy, ha mboriahu kuérape katu ojekuaauka pe evangelio. 23 Ovy'a vaerã upe ojerovia poi'ỹva che hegui. 24 Oje'ói rire umi Juan rembijokuái, Jesús he'i umi géntepe Juan rehe: --¿Mba'e piko peho pehecha ra'e ñúme? ¿Peteĩ takuára yvytu ombovavávapa? Ahániri. 25 ¿Mba'épa aipóramo peho pehecha ra'e? ¿Peteĩ kuimba'e oñemonde porávapa ra'e? Peẽ peikuaa umi oñemonde jeguáva ha torýpe oikóva, umíva oikoha mburuvicha guasu kuéra róga rupi. 26 ¿Mba'e katu piko aipóramo peho pehecha ra'e? ¿Peteĩ ñemoñe'ẽhárapa ra'e? Upéicha añete, ha peteĩ tuichaitevéva ñemoñe'ẽhárapi. 27 Juan rehe pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatu he'i: Amondo che rembijokuái ne renonderã, ombosako'i haguã nde raperã. 28 Che ha'e peẽme yvypóra kuéra apytépe ndaiporiha ñemoñe'ẽhára tuichavéva Juan Bautístagui; upéicharamo jepe, pe michĩtevéva Tupã Ñandejára réinope tuichave ichugui. 29 Upéva ohendúvo, oĩ haguéicha umi gente ha impuesto cobraha kuéra ojebautizauka va'ekue Juan bautísmope, ohechakuaa hikuái Tupã Ñandejára imarangatuha; 30 fariseo kuéra ha umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva katu, ojebautizauka'ỹ va'ekue Juan po rupi, ndojapói mba'evéramo pe Tupã Ñandejára rembipota ichupe kuéra guarã. 31 Ha Jesús he'i: --¿Mba'e rehepa ambojojáta ko'ã yvypóra kuéra ko'ãgagua? ¿Mba'épepa ojogua? 32 Ojogua umi mitã oñembosaráivape plázape, osapukáiva iñirũ nguérape, he'ívo: "Rombopu peẽme mimby ha ndapejerokýi; ropurahéi asy peẽme ha ndapejahe'ói." 33 Ou Juan Bautista ho'u'ỹva pan terã vino, ha peẽ peje hese oguerekoha mba'epochy. 34 Upéi katu aju che, kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári, akaru ha ha'úva vino, ha peje che karu ha che ka'uha, impuesto cobraha kuéra ha pecador kuéra rehe oñemoĩrũva. 35 Pe Ñandejára arandu katu ojehechauka umi iñarandu añetetéva rupi. 36 Fariseo kuérava peteĩ oconvida Jesúspe okaru haguã hendive, ha Jesús oguahẽ pe fariseo rógape ha oguapy mesápe. 37 Ha peteĩ kuña reko vai upe ciudad pegua, oikuaávo Jesús oho hague pe fariseo rógape okarúvo, oguahẽ peteĩ mba'e ryakuã porã reheve tenyhẽte hyrúpe. 38 Ha jahe'ohápe oñemoĩ Jesús py renda koty ha ombojahu Jesús py hesáype. Upéi katu omokã iñakã raguépe, obesa ha oñohẽ pe ipy rehe pe mba'e ryakuã porã. 39 Ohechávo upéva pe fariseo oconvida va'ekue Jesúspe, he'i ipy'apýpe: "Ko kuimba'e ñemoñe'ẽhára rire añete, ohechakuaa vaerã mo'ã máva ha mba'eichaguápa pe opokóva hese, péva niko kuña reko vai." 40 Upérõ Jesús he'i pe fariseope: --Simón, areko peteĩ mba'e ha'e vaerã ndéve. Pe fariseo he'i: --Ere katu chéve, Maestro. 41 Ha Jesús he'i: --Mokõi kuimba'e ombyekovia vaerã kuri plata porukahára peteĩme. Peteĩ ombyekovia vaerã quinientos denarios, ha pe ambue cincuenta; 42 ha ndaikatúipype ha'e kuéra ombyekovia ichupe, pe plata porukahára oheja rei mokõivépe. Ko'ãga ere chéve, ¿mávapa ha'e kuérava ohayhuvéne váicha ndéve ichupe? 43 Ha Simón he'i: --Chéve ramo guarã pe hetave ojeheja rei va'ekue ichupe. Jesús he'i ichupe: --Upeichaite katu. 44 Upérõ Jesús oma'ẽ pe kuña rehe ha he'i Simónpe: --¿Rehechápa ko kuña? Aguahẽ kuri nde rógape ha ne reme'ẽi chéve ý ajepyhéi haguã; ko kuña katu ombojahu che py hesáype ha omokã iñakã raguépe. 45 Nde nda che besái, ha'e katu, aguahẽ guive ndopíri obesávo che py. 46 Ne remoĩri aceite che akã rehe; ha'e katu oñohẽ mba'e ryakuã porã che py rehe. 47 Upéva rehe ha'e ndéve pe imborayhuetaite ohechauka ipecádo kueraita oñeperdonamaha; pe michĩ oñeperdonávape katu ohechauka michĩha pe imborayhu. 48 Pe kuñáme katu he'i: --Nde pecado kuéra oñeperdonáma ndéve. 49 Ha umi oĩ va'ekue hendive mesápe oñepyrũ he'i ojupe kuéra: --¿Máva piko ko kuimba'e pecado kuéra jepe operdonáva? 50 Jesús katu he'i pe kuñáme: --Rejesalva rejerovia rupi; ta nde py'aguapy rehóvo.

Luke 8

1 Ko'ã mba'e rire Jesús osẽ oho heta ciudad ha puebloha rupi oñemoñe'ẽvo ha omoherakuãvo pe Tupã Ñandejára reino rehegua ñe'ẽ; ha umi doce hemimbo'e kuéra omoirũ ichupe. 2 Omoirũ avei ichupe kuña kuéra ha'e oipe'a va'ekue mba'epochy poguýgui ha omonguera va'ekue mba'asýgui. Umíva apytépe oho María, hérava avei Magdalena, upévagui osẽ va'ekue siete mba'epochy; 3 ha Juana, ku Herodes mayordomo hérava Chuza, rembireko, ha Susana, ha heta ambue kuéra oipytyvõva ichupe oguerekóvagai. 4 Ha heta osẽ puebloha rupígui ohecha haguã Jesúspe; ha oñembyaty heta rire, ha'e oñemoñe'ẽ ichupe kuéra peteĩ ñembojoja rupi, he'ívo: 5 --Peteĩ ñemitýhára osẽ oñemitý haguã. Ha oñemitývo, oime ho'áva tape yképe ha oñepyrũmba hese, ha guyra kuéra ho'upa. 6 Ambue katu ho'a itatýpe; ha heñóivo; ipíru na he'õigui pe yvy. 7 Ambueve katu ho'a ñuatĩndýpe, ha ombojahoga umi ñuatĩ heñói va'ekue hendive kuéra. 8 Ha ambueve katu ho'a yvy porãháme, ha heñóivo hi'a cien peve peteĩ mba'e ra'ýigui. He'ívo Jesús ko'ã mba'e, hatã he'i

ichupe kuéra: --Peẽ pende apysa ramo, pehendú. 9 Upérõ hemimbo'e kuéra oporandu ichupe mba'épa he'ise upe ñembojoja. 10 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Peẽme niko Ñandejára oikuaauka umi mba'e ñemimby iréino pegua; umi ambue kuérape katu ñembojoja rupi, ohecha ramo jepe opyta haguã ohecha'ỹvaicha, ha ohendu ramo jepe ani haguã oikuaa. 11 Kóva niko he'ise pe ñembojoja: Pe mba'e ra'ỹi niko pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ; 12 ha umi tape yképe ho'a va'ekue katu umi ohendúva pe Ñandejára ñe'ẽ, ha upévove ou mba'epochy ha oipe'a pe ñe'ẽ icorazõ kuéragui ani haguã oguerovia ha ojesalva. 13 Umi itatýpe ho'a va'ekue niko umi ohendúva pe ñe'ẽ ha ogueroviáva torypápe; ha upéicharamo jepe, nda hapo pypukúiri, oguerovia sapy'ante, ha ojepy'ara'ã vove katu oñemombyry. 14 Umi ho'a va'ekue ñuatĩndýpe niko umi ohendúva, ha upéicharamo jepe, ohóvo hapére, pe jepy'apy ha mba'eta rereko ha teko rory ombojahoga pe ñe'ẽ ha ndahi'ái. 15 Pe ho'a va'ekue yvy porãháme katu umi ohendúva pe ñe'ẽ ha py'aporã ha py'apeteĩ reheve oñongatu pe ohendu va'ekue, ha hi'a porã ohasa asy ramo jepe. 16 'Avave nomyendýi lámpara omoĩ haguã mba'yrú guýpe terã tupa guýpe; oñemoĩ yvate uvei ohesape haguã umi oikévape. 17 Ndaipóri voi mba'e ñemimby ojehechakuaa'ỹ vaerã, ha mba'e ñemiha megua ojekuaa'ỹ ha osẽ'ỹ vaerã hesakáhame. 18 'Upéicharamo ke pehendú porã; pe oguererekóvape voi oñeme'ëve vaerã, pe oguereko'ỹvaguí katu, pe oimo'áva oguerekoha jepe ojepe'a vaerã ichugui. 19 Upérõ ou Jesús sy ha tyvýra kuéra hendápe, ha ndaikatúi oguahẽ pe ha'e oĩháme umi gentetágui. 20 Ha oime omomandúva Jesúspe: --Nde sy ha nde ryvy kuéra oime pe okápe ha nde rechase. 21 Ha'e katu he'i ichupe kuéra: --Che sy ha che ryvy kuéra ko umi ohendúva pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ ha oja póva. 22 Peteĩ árape Jesús ojupi peteĩ bárcope hemimbo'e kuéra ndive, ha he'i ichupe kuéra: --Jahasa mboypýri. Ha oho hikuái. 23 Ha oje'ói aja Jesús oke. Ha oipeju sapy'a peteĩ yvytu neratáva ha oñepyrũ omyenyhẽ ýgui pe barco omoñapymi haguãicha. 24 Upérõ omombáy hikuái Jesúspe ha he'i ichupe: --¡Maestro! ¡Maestro! ¡Ja'yguýmako ñaína! Upérõ Jesús opu'ã ha okorói pe yvytúpe ha pe ý opu'ávape, ha opi ha iporãmbaite jevy pe ára. 25 Ha hemimbo'e kuérape katu he'i: --¿Mba'e piko oiko pende jeroviágui ra'e? Ha'e kuéra katu kyhyje pópe ohecharamoite, ha oporandu ojupe kuéra: --¿Máva piko ko kuimba'e yvytu ha ýpe jepe oja poukáva hembipota? 26 Hasypeve oguahẽ hikuái Gadara retãme, opytáva pe lago mboypýri, Galilea rovái. 27 Oguejývo Jesús pe mba'yrúgui, oñemboja hendápe peteĩ kuimba'e upe pueblo pegua, are guivéma oikóva mba'epochy poguýpe. Nomondevéiva ao, ha ndoikovéiva hógape, oikóva umi omano va'ekue oñeñotý hague rupi uvei. 28 Ha ohechávo Jesúspe oñesũ henondépe ha osapukái: --Jesús, pe Yvatetegua Ra'y, ¿mba'épa rereko chendive? Ajerure ndéve ani haguã che mbopy'atarova. 29 He'i upéva Jesús he'i hague rehe pe mba'epochýpe osẽ haguã ichugui. Heta jevy pe mba'epochy ojapyhy ichupe ha oñemombyta haguã peteĩ hendápe oñemoĩ hese cadena ipo ha ipy rehe, opáichavo omondohopa ha pe mba'epochy ogueraha ichupe umi desierto ha rupi. 30 Jesús oporandu ichupe: --¿Mba'éichapa nde réra? Ha ha'e he'i: --Legión che réra. Upéva he'i hetágui umi mba'epochy oíke va'ekue ipype. 31 Ha umi mba'epochy ojerure Jesúspe ani haguã omondo ichupe kuéra Aña retãme. 32 Ha oĩ upépe peteĩ kure aty guasu okarúva hína upe cérrope, ha umi mba'epochy ojerure Jesúspe oheja haguã ichupe kuéra oíke umi kure retepýpe. Ha Jesús oheja. 33 Ha umi mba'epochy osẽ pe kuimba'égui ha oíkepa hikuái umi kurépe, ha pe kure atýra oĩ haguéicha ojepoipa pe yvatégui pe lágope ha ojahogapa. 34 Umi kure rerekua katu ohechávo pe oiko va'ekue, oñemondýi ha ojeity tapére oho omombe'u pe ciudad ha umi ñu rupiguápe pe oiko va'ekue. 35 Ha umi gente osẽmba ohecha haguã pe oiko va'ekue, ha oguahẽvo Jesús rendápe ojuhu pe kuimba'e umi mba'epochy osẽ va'ekue ichuguípe, oguapy hína Jesús renondépe, oñemondéma ha iñakã porãma; ha okyhyjepa hikuái. 36 Ha umi hechahare omombe'u ichupe kuéra mba'éichapa okuera ra'e pe imba'epochy va'ekue. 37 Upérõ umi Gadaraygua ojerure Jesúspe oho haguã upégui, okyhyje etereígui hikuái. Ha Jesús ojupi pe bárcope ha oho. 38 Pe kuimba'e osẽ va'ekuégui umi mba'epochy katu ojerure Jesúspe omoirũ haguã ichupe, Jesús katu ndohejái oho hendive ha he'i ichupe: 39 --Tereho jevy nde rógape, ha emombe'upa ko'ã mba'e Tupã Ñandejára ojapo va'ekue nde rehe. Pe kuimba'e osẽ oho, ha oñepyrũ omombe'u opa upe pueblo rupi umi mba'e Jesús ojapo va'ekue hese. 40 Ha Jesús ou jevývo pe lago mboypýriguio umi gente oguerohory joa ichupe, oha'arõgui voi hikuái ichupe. 41 Upérõ oguahẽ peteĩ karai hérava Jairo, sinagoga pegua mburuvicha, ha oñesũ Jesús renondépe ha ojerure ichupe ohomi haguã hógape; 42 oguerekógui tajýra peteĩete, oguerekóva doce años rupi, oíva omano haguãichaite. Ohóvo Jesús, heta etereígui umi gente ojopypa ichupe. 43 Ha peteĩ kuña oja pómava doce años hasy hague tuguy guasúgui ha ome'ẽmbáma oguereko va'ekue médico kuérape, ha mavavévante ndaikatúi

omonguera ichupe. 44 Ha'e oñemboja Jesús rendápe hapykuéguio ha opoko ijao rembe'y rehe, ha upévo opyta pe huguy. 45 Upérõ Jesús oporandu: --¿Mávapa opoko che rehe? Avave, he'i joágui, Pedro ha iñirũ nguéra he'i: --Maestro, ko'ã genteta niko nde jopy ha ne muañamba opáguio, ha piko reporandu: "¿Mávapa opoko che rehe?" 46 Jesús katu he'i jevy: --Oime opoko va'ekue che rehe, che aikuaa aporomonguera hague che pu'aka rupi. 47 Pe kuña ohechávo nokañyi hague, ou ryryihápe ha oñesũ Jesús renondépe, ha omombe'u opavave rovake mba'érehapa ra'e opoko hese, ha mba'éichapa ra'e upévove okuera. 48 Jesús upérõ he'i ichupe: --Che rajy, rejerovia hague rehe rekuera. Ta nde py'aguapy rehóvo. 49 Oñe'ẽ gueteri hína Jesús oguahẽ ramo peteĩ pe sinagoga ruvicha Jairo rógga pegua he'ívo ichupe: --Nde rajyko omanóma, anivénte remyangekói pe Maéstrope. 50 Jesús katu ohendúvo upéva he'i Jáirope: --Ani rekyhyje; ejeroviánte, ha nde rajy okueráta. 51 Oguahẽ Jairo rógape, Jesús ndohejái avavépe oike hendive, Pedro, Jacobo ha Juánpe año mante pe mitãkuña ru ha isy ndive. 52 Opavave ojahe'o ha ipyahẽ asy hikuái hese. Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Ani pejahe'o; pe mitãkuña ko nomanói, okénte hína. 53 Ha opuka hikuái Jesús rehe, oikuaágui omanoha. 54 Jesús katu ojapyhy ichupe ipógui ha oñe'ẽ hatã he'ívo: --Mitãkuña, epu'ã. 55 Ha ha'e oikove jevy, ha upévo opu'ã; ha Jesús omongaruka ichupe. 56 Túva kuéra katu ohecharamo eterei hikuái; Jesús katu he'i ichupe kuéra ani haguã he'i avavépe upe oiko va'ekue.

Luke 9

1 Jesús ombyaty umi doce hemimbo'e kuérape ha ome'ẽ ichupe kuéra pu'aka ha autoridad omosẽ haguã mba'epochy kuérape ha omonguera haguã mba'asy kuéra. 2 Ha omondo ichupe kuéra oñemoñe'ẽ haguã Tupã Ñandejára reino rehe, ha omonguera haguã hasývape. 3 Ha he'i ichupe kuéra: --Ani peraha mba'eve tape rehe guarã, yvyra popegua, terã vosa, terã pan, terã plata. Peraha peteĩ camisa año ha ani mokõi. 4 Oimeraẽva óga peguahẽháme, pepyta upépe peho peve. 5 Ha mamo pene moguahẽse'ỹháme, pesẽ upe puéblogui ha peityvyro pe yvytĩmbo pende py rehegua, techaukarã ichupe kuéra. 6 Ha osẽ ha'e kuéra ha oho umi puebloha rupi ha omoherakuã pe evangelio ha oporomonguera opa rupi. 7 Ha mburuvicha Herodes ohendu oñeñe'ẽ opa umi mba'e Jesús ojapóva rehe, ha ndoikuaái mba'épa upéva, oimégui he'íva Juan oikove jevy hague omanóva apytégui. 8 Ambue kuéra katu he'i Elías ojehechauka hague; ha ambueve katu he'i umi ñemoñe'ẽhára kuéra yma guare peteĩva oikove jevy hague. 9 Herodes katu he'i: --Chete voi añakã'ouka va'ekue Juánpe. ¿Mávane katu piko aipóramo kóva, ko'ã mba'eta ahendúva ichugui? Ha Herodes oñeha'ã ohecha ichupe. 10 Ou jevy rire umi Jesús remimbo'e kuéra omombe'u hikuái ichupe opa umi mba'e ojapo va'ekue. Upérõ ha'e ogueraha ondive ichupe kuéra peteĩ ha'eñoháme Betsaida pueblo ypýpe. 11 Umi gente katu oikuaa vove, oho hapykuéri, ha Jesús oguerohory ha oñemoñe'ẽ ichupe kuéra Tupã Ñandejára reino rehe ha omonguera umi hasývape. 12 Ka'aruetéma ramo oñemboja Jesús rendápe umi doce hemimbo'e kuéra ha he'i ichupe: --Emondóna ko'ã gente toho topytu'u ha toheka hembi'urã kuéra umi pueblo ha óga ñande jerekuévo oíva rupi, ko'a ñaimehápe niko desierto. 13 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Pemongaru peẽ. Ha'e kuéra he'i ichupe: --Ndoroguererekói niko mba'eve, cinco pan ha mokõi pira año mante, roho'ỹ ramo mba'e rojogua hembi'urã kuéra. 14 Oĩ cinco mil kuimba'e rupi. Jesús katu he'i hemimbo'e kuérape: --Pemboguapy aty aty, cincuenta peteĩ atýpe ha cincuenta ambue kuérape. 15 Ojapo hikuái upéicha, ha omboguapypa. 16 Ha Jesús ojapyhy umi cinco pan ha mokõi pira. Oma'ẽ yvága rehe, ohovasa, oipese'ã ha ome'ẽ hemimbo'e kuérape ome'ẽ haguã umi géntepe. 17 Ha okarupa ha hyvatãmba hikuái. Ha hemby gueteri uperire doce ajaka renyhẽ ipesenguégui. 18 Peteĩ árape Jesús oñembo'e jave hína ha'eñoháme, oĩ hendive hemimbo'e kuéra, ha ha'e oporandu ichupe kuéra: --¿Mavaha chépa he'i umi gente? 19 Ha'e kuéra he'i ichupe: --Oime he'íva ndeha Juan Bautista; ambue katu ndeha Elías, ha ambueve katu he'i ndeha umi ñemoñe'ẽhára yma guare peteĩva oikove jevyvaha. 20 Upéramo oporandu ichupe kueraháma: --Ha peẽ, ¿mavaha chépa peje? Ha Pedro he'i ichupe: --Nde ha'e pe Tupã Ñandejára Cristo. 21 Jesús katu he'i jevy jevy ichupe kuéra ani haguã he'i upéva avavépe. 22 Ha he'i ichupe kuéra: --Ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári ohasa asy heta vaerã, ha omomará vaerã ichupe umi karai kuéra, ha umi pa'i ruvicha ha umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva. Ha ojejuka ha oikove jevy vaerã mbohapy arahápe. 23 Upéi he'i opavavépe: --Oime ramo che moirüséva, toñembuesarái ojehegui, tohupi ikurusu opa árape ha ta che moirũ. 24 Pe hakate'ỹva hekove rehe, ohundi vaerã; pe ohundíva hekove che

rehehápe katu osalva vaerã. 25 ¿Mba'épa oguenohẽne pe kuimba'e imba'epa ramo ko mundo ha oñehundi terã oñembyai ramo ojupe voi? 26 Oime ramo che rerotĩva chéve ha oguerotĩva che ñe'ẽ, upévape aguerotĩ vaerã che avei, kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári ajuha ára Réycha che Ru ha ángel kuéra marangatu glóriape. 27 Añetehápe ha'e peẽme, oime peẽ kuérava ko'ápe oĩva, omano'ỹ vaerã ohecha mboyve Tupã Nandejára reino. 28 Ocho días rupi he'i rire ko'ã mba'e, Jesús ojupi peteĩ cérope oñembo'e haguã, ha omoirũ ichupe Pedro, Jacob ha Juan. 29 Ha oñembo'e aja pe hova oñemoambue ha ijao morotĩ ha overa mimbí. 30 Ha upe jave ojehecha sapy'a mokõi kuimba'e oñomongetáva hendive, umíva Elías ha Moisés, 31 ha omimbipa ijerekuévo kuéra, ha oñomongeta hikuái Jesús ndive pe ojehtëtava rehe ichupe Jerusalénpe. 32 Ha Pedro ha iñirũ nguéra hopehỹi eterei ramo jepe hikuái, ndokéi, ha ohecha Jesúspe omimbipa ramo ha umi mokõi kuimba'e oĩvape hendive. 33 Ha umi kuimba'e oje'óivo Jesús rendágui, Pedro he'i ichupe: --Maestro, ¡iporãite niko roime ko'ápe! Torojapóna mbohapy pene rendaguã: peteĩ ne mba'erã, peteĩ Moisés peguarã ha peteĩ katu Elías peguarã. Ha Pedro ndoikuaái upe he'íva. 34 Ha upéicha oñe'ẽ jave hína, ou peteĩ arai omo'áva ichupe kuéra, ha okyhyje hikuái oikévo pe arai guýpe. 35 Ha oñehendu peteĩ ñe'ẽ pe arágui, he'íva: --Kóva ha'e che Ra'y ahayhúva, pehendúke ichupe. 36 Ha opa rire pe ñe'ẽ katu ohecha hikuái Jesús opytaha ha'eño. Ha ha'e kuéra okirirĩ, ha nde'íri avavépe mba'eve umi mba'e ohecha va'ekue rehe. 37 Pe ára ambuépe, ha'e kuéra oguejy rire pe cérogui, genteta ou ohuvaitĩvo Jesúspe. 38 Ha peteĩ kuimba'e pe teta apytégui hatã he'i ichupe: --Maestro, ajerure ndéve terehechami che ra'ýpe, péva añoitéko areko; 39 ha mba'epochyko oguereko ichupe ipoguýpe, ha ombosapukái, ha oityvyro hatã ichupe ha ombojuru ryjuipa. Oguereko asy eterei ichupe ha hasýpe opoi ichugui. 40 Ha ajeruréma kuri ne remimbo'e kuérape omosẽ haguã ichugui pe mba'epochy, ha ndaikatúi omosẽ. 41 Ha Jesús he'i: --¡Ha ñemoñare jerovia'ỹ, tie'ỹ! ¿Araka'e pevépa aiméta penendive? ¿Araka'e pevépa ajepy'apýta pende rehe? Eru ápe nde ra'y. 42 Ha oñemo'aguívo pe mitãkuimba'e, pe mba'epochy oity ichupe yvýpe ha oityvyro hatã jevy ichupe; Jesús katu okorói pe mba'epochype, omonguera pe mitãkuimba'épe ha ome'ẽ itúvape. 43 Ha ohecharamoite hikuái opavave pe Tupã Nandejára tuichaha. Ha ohecharamo joa jave hikuái umi mba'e Jesús ojapóva, ha'e he'i hemimbo'e kuérape: 44 --Pehendu porãke kóva ha ani pende resarái ichugui: che, kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári, añeme'ẽta kuimba'e kuéra pópe. 45 Hemimbo'e kuéra katu ndoikuaái mba'épa upe he'íva ichupe kuéra, ha oñeñomi voi ichugui kuéra ani haguã oikuaa, ha okyhyje oporandu haguã ichupe upe he'i va'ekue rehe. 46 Ha oñepyrũ hemimbo'e kuéra oñoñe'ẽ joapi mávapa ha'e kuérava pe mba'eguasuvétava, 47 ha Jesús oikuaa pe ipy'apýpe kuéra oĩva. Ha ojapyhy peteĩ mitã ha omoĩ ijkére, 48 ha he'i ichupe kuéra: --Pe oguerohoryva ko mitãmíme che rérape, chéve che rerohory; ha pe chéve che rerohoryva, oguerohory avei pe che mbouharépe. Pe michĩetevéva pende apytépe, upéva pe tuichavéva. 49 Upérõ Juan he'i ichupe: --Maestro, rohecha niko kuri peteĩ nde rérape omosẽva mba'epochy, ha rojoko ichugui, ndoúgui ñanendive. 50 Jesús katu he'i ichupe: --Ani pejoko; pe opu'ã'ỹva ñande rehe ko oĩ ñanendive. 51 Hi'ára guahẽ mbota ramo ojehupi haguã yvágape, Jesús osẽ oho kyhyje'ỹ rehe Jerusalénpe. 52 Ha omondo hambijokuái henonderã, ha ha'e kuéra oho oguahẽ peteĩ pueblo Samaria peguápe ombosako'i haguã ichupe hendaguã; 53 Samariaygua kuéra katu nomoguahẽséi ichupe ohechágui Jesús ohoha hína Jerusalénpe. 54 Ha hemimbo'e kuéra Jacobo ha Juan ohechávo upéva he'i hikuái Jesúspe: --Ore Jára, ¿reipotápa romboguejy tata yvágagui ha tohapypa ichupe kuéra ojapo haguéicha Elías? 55 Jesús katu oma'ẽ hese kuéra ha ipochy ichupe kuéra, he'ívo: --Peẽ ndapeikuaái mba'eichagua espíritu reheguápa peẽ. 56 Che, kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári, ndajúi ahundi haguã yvypóra kuérape, aju aporosalva haguãnte. Ha oje'ói hikuái pueblo ambue kotyo. 57 Ha oje'óivo ha'e kuéra, peteĩ oĩ va'ekue pe tapépe he'i Jesúspe: --Che Jára, romoirũta mamó nde rehohápe. 58 Ha Jesús he'i ichupe: --Aguara kuéra oguereko ikeha, ha guyra kuéra oguereko hupa; ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári katu ndoguerekoĩ mamópa omombytu'u haguã iñakã. 59 Ambuépe katu Jesús he'i: --Che moirũ. Ha'e katu he'i: --Che Jára, che rejána taha raẽ tañotỹ che rúpe. 60 Jesús katu he'i ichupe: --Eheja umi omanóva toñotỹ umi omanóvape; nde katu tereho ha emoherakuã Tupã Nandejára reino rehegua ñe'ẽ. 61 Ambueve upérõ he'i ichupe: --Che Jára, romoirũse niko, opáichavo, che rejána taha raẽ tamombe'u che rogaygua kuérape. 62 Jesús katu he'i ichupe: --Pe arado ojapyhýva, ha upéi oma'ẽva hapykuévo, ndaha'ei Tupã Nandejára reino peguarã.

1 Ko'ã mba'e rire Ñandejára Jesús oiporavove setenta hembijokuairã, ha omondo ichupe kuéra henonderã mokõi mokõi, opa umi ciudad ha tenda ha'e ohotaha rupi. 2 Ha he'i ichupe kuéra: --Heta añete pe ñemitĩngue otyarõmava, imba'apohára kuéra katu mbovy. Upéva rehe pejerure pe kóga Járape tombou mba'apohará kuéra omono'õ haguã ikóga. 3 Tapeho, pema'êke pomondoha ovecha ra'yicha aguara guasu apytépe. 4 Aní peraha vosa, terã plata ryrú, terã pende py rehegua; ha aní pepyta pemomaitei avavépe tape rehe. 5 Peguahẽvo peteĩ ógape, peje raẽ: "Ta ipy'aguapy ko óga pegua kuéra." 6 Ha oime ramo upépe ipy'aguapy rayhúva, pe py'aguapy rehegua ñemomaitei imba'erã kuéra; upeicha'y ramo katu tojevy peẽme. 7 Pepyta upe ógape, pe'u ha pey'u pe oñeme'ẽvagui peẽme; pe mba'apohára mba'égui pe hembiapokue repy. Aní peiko peva peva. 8 Oimeraẽva pueblo peikehápe ha peñemoguahẽ ramo, pe'u upe oñemoĩva peẽme; 9 pemonguera oime ramo upépe hasýva, ha peje ichupe kuéra: "Pe Tupã Ñandejára reino ko oñemo'aguĩma pende hegui." 10 Ha oimeraẽva pueblo peikehápe peñemoguahẽ'y ramo katu pesẽ cállepe ha peje: 11 "Pe yvytĩmbo pende ciudad pegua oja va'ekue ore py rehe jepe, roityvyro pende rehe. Opáichavo, peikuaáke kóva, pe Tupã Ñandejára reino oñemo'aguĩmaha pende hegui." 12 Ha'e peẽme juicio árape, pe castigo upe pueblo upéva peguarã ipohyive va'erãha Sodoma pegua kuéra peguarãgui. 13 '¡Angái nde Corazín! ¡Angái nde Betsaida! Tiro ha Sidónpe ojejapo rire umi techapyrã pende apytépe oiko va'ekue, ymáma ha'e kuéra oñearrepenti ha omunde vaerã mo'ã ao hu ha uguapy vaerã mo'ã tanimbupápe. 14 Upéva rehe juicio árape Tiro ha Sidónpe ivevuive vaerã pe castigo peẽmegui. 15 Ha nde, Capernaum, ¿reimo'ãpa rejehupí va'erãha yvága peve? Aña retã meve reñemboguejy vaerã. 16 'Pe peẽme pene rendúva, chéve che rendu; ha pe peẽme pene momarãva chéve che momarã ha pe chéveche momarãva, omomarã pe che mbouharépe. 17 Ha umi setenta ou jevy vy'a pópe ha he'i: --Ore Jára, mba'epochy kuéra jepe ojapo ore ñe'ẽ nde rérape. 18 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Che ahecha mba'éichapa Satanás ho'a yvágagui aratirícha. 19 Che ame'ẽ peẽme pu'aka pepyrũ haguã mbóí ha japeusa kuéra rehe, ha pende pu'akapa haguã mba'epochy pu'aka rehe ojehu'y rehe peẽme mba'eve. 20 Opáichavo, aní pevy'a mba'epochy kuéra ojapo haguere peẽme pene ñe'ẽ, pe pende réra oñemoĩ hague rehe yvágape uvei pevy'a vaerã. 21 Ha upe jave Jesús horyete Espíritu Santo rupi, ha he'i: --Romomba'eguasú, che Ru, yvága ha yvy Jára, reñomí hague rehe ko'ã mba'e umi iñarandúva ha imba'ekuaávagui, ha reikuaauka mitãmimíme. Upéicha, che Ru, upéicha reipotágui. 22 'Che Ru omoĩ che pópe opaite mba'e. Ha avave ndoikuaái pe Ta'yrapa máva, Túva año mante, ha avave ndoikuaái mávapa pe Túva, pe Ta'yra año mante, ha upe oikuaaukasévape pe Ta'yra. 23 Ha oma'ẽ hemimbo'e kuéra rehe ha he'i ichupekuéra ha'eñoháme: --Ovy'a vaerã umi ohecháva ko peẽ pehecháva peína; 24 ha'éko peẽme heta ñemoñe'ẽhára ha mburuvicha guasu kuéra ohechase hague ko peẽ pehecháva, ha ndohecháí; ha ohenduse va'ekue ko peẽ pehendúva, ha nohendúi. 25 Upérõ peteĩ oporombo'éva Tupã Ñandejára ley rehe oipy'ara'ã haguã Jesúspe opu'ã oñembo'y ha oporandu ichupe: --Maestro, ¿mba'épa ajapo vaerã ahupity haguã pe tekove tapia guaráva? 26 Ha Jesús he'i ichupe: --¿Mba'épa he'i pe Tupã Ñandejára rembiapoukapýpe? ¿Mba'e váichapa ndéve he'i? 27 Pe Ñandejára ley rehe oporombo'éva he'i: --"Ehayhu nde Jára Tupãme, nde py'aite guive, ne ánga apytete guive, opaite ne mbaretekue reheve ha opaite ne arandukue reheve; ha nde rapichápe nde jupetéicha." 28 Upérõ Jesús he'i ichupe: --Ere porã. Rejapo ramo upéicha, rereko vaerã pe tekove tapia guaráva. 29 Pe Tupã Ñandejára ley rehe oporombo'éva katu oñemoĩ poráségui ojupe he'i Jesúspe: --¿Ha máva piko che rapicha? 30 Ha Jesús he'i ichupe: --Peteĩ kuimba'e oguejy oúvo Jerusaléngui Jerico kotyo, ha ho'a mondaha kuéra pópe, ha omboi rire ichugui ijao jepe, ha oinupã heta rire ha omano vaivaímaramo oheja ha oje'ói hikuái. 31 Ha ohasa sapy'a upe rupi peteĩ pa'i, ha ohechávo ichupe oho meme uvei. 32 Peteĩ pa'i pytyvõha ohasa avei upe rupi, ha ohechávo ichupe ohasa meme. 33 Peteĩ kuimba'e Samariaygua ohasáva avei ohóvo upe tape rupi katu, ohechávo ichupe oiporiahuverekoite. 34 Ha oñemboja pe kuimba'e rendápe, oipohano ichupe umi ojekutu hague ha omoĩ hese aceite ha vino ha ojokuapa porã. Upéi katu ohupí henda ári ha ogueraha mbohupa rógape ha oñangareko hese upépe. 35 Upe ára ambuépe oho kuévo pe samaritano oguenohẽ plata mokõi ha ome'ẽ pe óga járape, ha he'i ichupe: "Eñangarekomí chéve ko kuimba'e rehe, ha oime ramo reme'ẽvéva ichupe, che aju jevývo ambohekoviáta ndéve." 36 ¿Mávapa váicha ndéve ko'ã mbohapyvégui pe mondaha pópe ho'a va'ekue rapicha? 37 Pe Tupã Ñandejára ley rehe oporombo'éva he'i: --Pe oiporiahuvereko va'ekue ichupe. Upérõ Jesús he'i ichupe: --Tereho ha ejapo nde upéicha avei. 38 Ha Jesús oho hapére ha uguahẽ peteĩ

puéblope, ha upépe peteĩ kuñatai hérava Marta omoguahẽ ichupe hógape. 39 Ha Marta oguereko peteĩ ikypy'y hérava María, upéva ou oguapy Jesús renondépe ohendu haguã iñe'ẽ. 40 Marta katu oiko ojepy'apy hembiaporãita rehe ha oñemboja Jesús rendápe ha he'i ichupe: --Che Jára, ¿nderehechakuaái piko che kypy'y che rejaha cheño ajapo ko'ã tembiaporãita? Eremína ichupe ta che pytyvõ. 41 Jesús katu he'i ichupe: --Marta, Marta, reñemoangekóí ha rejepy'apy heta mba'e rehe, 42 ha peteĩ mba'e añoite oĩ tekotevẽva. Ha María oiporavo upe iporãvéva ojepe'a'ỹ vaerã ichugui.

Luke 11

1 Peteĩ jevy Jesús oñembo'e jave hína peteĩ hendápe, oñembo'epáma ramo, hemimbo'e kuéra peteĩva he'i ichupe: --Ore Jára, ore mbo'éna toroñembo'ekuaa, Juan ombo'e haguéicha avei hemimbo'e kuérape. 2 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Peñembo'e jave peje: Ore Ru reiméva yvágape, toñemomarangatu nde réra. Tou ne reino. Tojejapo ne rembipota, yvága peguáicha yvy ári avei. 3 Pe ore rembi'urã tapiagua eme'ẽ oréve ko árape. 4 Eperdona ore pecado kuéra, ore niko roperdona avei opa umi ojapo vai va'ekuépe ore rehe. Ani reheja rojepy'ara'ã, ore pe'a uvei mba'e vaigui. 5 Jesús he'i avei ichupe kuéra: --Peẽ kuéra peteĩva nga'u oguereko peteĩ amigo, ha pyhare pyte oho hógape ha he'i ichupe: "Che amigo, eiporukána chéve mbohapy pan, 6 oiméko che amigo peteĩ oguahẽ ógape ohasakuévo, ha ndarekóí mba'eve ha'uka vaerã ichupe." 7 Ha ha'e nga'u pe koty guive he'i ichupe: "Anína che moangekóí; oñembotýma niko okẽ, ha che mitã kuéra oĩ chendive tupápe; ndaikatu mo'ãi apu'ã ame'ẽ ndéve." 8 Che ha'e peẽme, opu'ãse'ỹ ramo jepe ome'ẽ ichupe iñamigo haguére, opáichavo, anive haguã omoangekóí ichupe opu'ã va'erãha ome'ẽ ichupe opa ha'e oikotevẽva. 9 Ha che ha'e peẽme: Pejerure, ha oñeme'ẽ vaerã peẽme; peheka, ha pejuhúne; pembota ha ojepe'áne peẽme pe okẽ. 10 Upe ojerurévape, oñeme'ẽ vaerã; ha pe ohekáva ojuhu vaerã; ha pe ombotávape, ojepe'a vaerã. 11 '¿Mávapa peẽ túva kuéra apytépe, ta'ýra ojerure ramo ichupe pan, ome'ẽne ichupe ita? ¿terã ojerure ramo ichupe pira, pira rangue ome'ẽne ichupe mbóí? 12 ¿Terã ojerure ramo ichupe ryguasu rupi'a, ome'ẽne ichupe japeusa? 13 Ha peẽ pene ñañáva peme'ẽkuaa ramo mba'e iporáva pende ra'y kuérape, pende Ru yvága peguáma katu ome'ẽ vaerã Espíritu Santo umi ichupe ojerurévape. 14 Jesús omosẽ peteĩ kuimba'égui peteĩ mba'epochy omoñe'ẽngu va'ekue ichupe, ha osẽvo pe mba'epochy, pe iñe'ẽngu va'ekue oñe'ẽ, ha umi gente ohecharamoite hikuái, 15 opáichavo, oime he'íva: --Beelzebú, mba'epochy kuéra ruvicha pu'aka rupi ko kuimba'e omosẽ mba'epochype. 16 Ambue kuéra katu oipy'ara'ã haguã Jesúspe, ojerure ichupe techapyrã yvágagui. 17 Ha'e katu oikuaápye ipy'apy kuéra, he'i ichupe kuéra: --Oimeraẽva mburuvicha kuéra opu'áva ojuehe, oñehundi vaerã; ha peteĩ ogaygua opu'áva ojuehe opa vaerã. 18 Upéicha avei Satanás opu'ã ramo ojehe, ¿piko mba'éicha ipu'aka tapiáta? Kóva ha'e peẽ pejégui Beelzebú pu'aka rupi che amosẽha mba'epochy kuéra. 19 Ha Beelzebú rupi che amosẽ mba'epochy kuéra, ¿piko pende ra'y kuéra máva rupi omosẽ? Upéva rehe ha'e kuéra voi ohechauka peẽ pejejavýha. 20 Tupã Ñandejára pu'aka rupi katu che amosẽ mba'epochy kuérape, ha upéva he'ise Tupã Ñandejára reino oguahẽha peẽme. 21 'Pe kuimba'e mbarete imboka ipópe oñangareko ramo hóga rehe, umi mba'e oguerekóva oĩ porã. 22 Ha ambue imbaretevéva ichugui ou ramo hi'ári ha ipu'aka hese katu oipe'apa ichugui imboka ha opa umi ha'e ojerovia hague, ha ojapo ojaposéva umi mba'e oipe'a va'ekuégui ichugui. 23 'Pe oĩ'ýva chendive, oñemoĩ che rehe, ha pe chendive omono'õ'ýva, omosarambipa. 24 'Pe mba'epochy osẽ ríre pe kuimba'égui, oiko umi tenda ikãha rupi oheka opytu'u haguã; ha ojuhu'ỹ ramo, he'i: "Ajevýta che rógape, pe asẽ haguégui." 25 Ha ou jevývo ojuhu pe kuimba'épe ku óga ojetypei ha oñemyatyrõma va'ekuéicha. 26 Ha oho ogueru ondive siete mba'epochy ivaivéva ichugui, ha oikepa pe kuimba'épe, ha ipahápe pe kuimba'e reko ivaive pe iñepyrũrã guarégui. 27 Ha Jesús he'i jave hína ko'ã mba'e, peteĩ kuña pe teta apytégui osapukái ha he'i: --¿Ipo'aite pe tetepy nde reru va'ekue ha umi káma rekambu hague! 28 Ha'e katu he'i: --¿Ipo'aite uvei umi ohendúva pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ, ha ojapóva! 29 Ha genteta otiti hese, ha oñepyrũ ha'e he'i: --Ko ñemoñare kóva iñaña, upéva rehe oheka techapyrã, ha noñeme'ẽ mo'ãi techapyrã ichupe; ku Jonás techapyrãkue mante. 30 Jonás techapyrã haguéicha umi Niniveyguá kuérape, upéichata avei ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári ko ñemoñare kóvape. 31 Pe reina Sur kotyogua opu'ã vaerã juicio árape ko ñemoñare ko'ágagua ndive ha oacusa vaerã ichupe kuéra; ha'e ou va'ekue yvypahahágui ohendu haguã Salomón arandukue; ha péina ápe peteĩ tuichave mba'éva Salomóngui. 32 Umi Niniveyguá

kuéra opu'ã vaerã juicio árape ko ñemoñare kóva ndive ha oacusa vaerã ichupe; ha'e kuéra oñearrepenti va'ekue ohendu ramo Jonás oñemoñe'ẽ; ha péina ápe peteĩ tuichave mba'éva Jonásgui. 33 'Avave nomohendýi tesapeha omoĩ haguã oñemi haguãme, terã mba'yrũ guýpe, omoĩ yvate uvei ohesape haguã umi oikévape. 34 Pe nde rete resapeha niko nde resa; pe nde resa ipotĩ ramo niko nde rete ojehesapepa avei; ha ivai ramo katu nde rete oĩ pytũnguýpe. 35 Ema'ẽke, upéicharamo, anitei tesapeha rangue oĩ nde pype pytũ uvei. 36 Nde rete ojehesapepa ramo ha ndaipóri ramo iñypytũha, opa mba'e rehecha sakã porã vaerã, ku tesapeha nde resape ramo guáicha. 37 Ha Jesús oñemoñe'ẽmba rire, peteĩ fariseo oconvida ichupe okaru haguã hendive hógape; ha Jesús oguahẽ ha oguapy mesápe. 38 Ha ohechávo pe fariseo, Jesús ndojepohéiri hague okaru mboyve, ohecharamoite. 39 Ñandejára Jesús katu he'i ichupe: --Peẽ fariseo kuéra niko pemopotĩ pe vaso ha ña'ẽmbe ijapégui; ha pende py'apy katu henyhẽ monda ha ñañágui. 40 ¡Tekove tavy! ¿Ndapeikuaái piko pe ijape ojapo va'ekue, ojapo hague avei hyepy? 41 Upéva rehe peme'ẽ tupãmba'e pe ipype oĩvagui, ha upéicharamo ipotĩmba vaerã opa mba'e peẽme. 42 '¡Angái peẽ fariseo kuéra! peme'ẽva tupãmba'e ramo diezmo, menta, ruda ha opaichagua temitýngue, ha Tupã Ñandejára mba'e heko pegua ha imborayhu katu pemboyke. Ko'ã mba'e tekotevẽ tapia pejapo peheja'ỹ rehe umi ambue kuéra. 43 '¡Angái peẽ fariseo kuéra! Peguapyséva umi sinagoga pegua guapyha tenondeveguápe, ha peipotáva peñemomaitei mba'eguasúicha cállepe. 44 '¡Angái peẽ Ñandejára ley rehe peporombo'éva ha fariseo kuéra rova mokõi! Peẽ pejogua umi yvykua omanóva oñeñotỹ haguépe ojehecha'ỹva, ha yvypóra kuéra ohasáva hi'ári rupi oikuaa'ỹrehe. 45 Upérõ ombohováivo ichupe peteĩva umi Tupã Ñandejára ley rehe oporombo'éva he'i: --Maestro, kóva erévo niko ore motĩ oréve avei. 46 Jesús katu he'i: --¡Angái peẽ kuéra avei, Tupã Ñandejára ley rehe peporombo'éva! Pemoĩva kuimba'e kuéra apére mba'e pohýi avave ikatu'ỹva ogueropu'aka, ha peẽ katu pene kuã peteĩme jepe ndapepokói hese. 47 '¡Angái peẽ kuéra, pemopu'áva umi ñemoñe'ẽhára oñeñotỹ hague renda pende ypy kuéra ojuka va'ekue! 48 Ha upéicha peẽ pemohe'ẽ pe pende ypy kuéra rembiapokue; ha'e kuéra ojuka va'ekue ichupe kuéra, ha peẽ pemopu'ã umi oñeñotỹ hague renda. 49 'Upéva rehe avei pe Tupã Ñandejára arandukue he'i va'ekue: "Amondóta ichupe kuéra ñemoñe'ẽhára ha che rembijokuái kuéra; ha ichugui kuéra peteĩme ojuka vaerã ha ambuépe katu omoña vaerã." 50 Ñandejára ojerure vaerã ko ñemoñare kóvape opa umi ñemoñe'ẽhára ruguy oñeñohẽ va'ekue ko mundo oiko ypy guive. 51 Abel ruguykue guive Zacarías ruguykue peve, ojejuka va'ekue pe altar ha tupao pa'ũme; upéva rehe ha'e peẽme ojejerure va'erãha huguy kuerakue ko ñemoñare kóvape. 52 '¡Angái peẽ Tupã Ñandejára ley rehe peporombo'éva! Peñemomba'e hague rehe pe mba'ekuaa llave rehe; peẽ voi opáichavo ndapeikéi ha umi oikeséva hina pejoko. 53 Ha he'ívo ha'e ko'ã mba'e ichupe kuéra, umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva ha fariseo kuéra ipochy eterei hikuái hendive ha oñepyrũ ojopy ichupe heta ñeporandúpe, 54 ha omangea hese oñeha'ãvo oity haguã ichupe iñe'ẽ rehe, omoĩ vai haguã ichupe.

Luke 12

1 Upe aja oñembyaty umi gente heta eterei, ha opyrũmba ojuehe. Ha oñepyrũ Jesús he'i hemimbo'e kuérape raẽ: --Peñeñangarekóke fariseo kuéra levadúragui, upéva ko tovamokõi. 2 Ndaipóri mba'e ñemimby ojehechakuaa'ỹ vaerã; terã ñemiha megua ojekuaa'ỹ vaerã. 3 Upéva rehe, opa peẽ peje va'ekue pytũnguýpe, oñehendu vaerã hesakãháme; ha upe ojoapysápe peje va'ekue kotypýpe, óga ári guive ojererosapukái vaerã. 4 'Peẽ che rembiayhupára kuérape katu ha'e: Ani pekyhyje umi tete ojukávagui, ha uperire mba'evéma ndaikatúi ojavope. 5 Pombo'éta mávaguipa pekyhyje vaerã: Pekyhyje upe ikatúvagui oipe'a pende rekove, ha uperire ipu'akáva oporoity haguã Aña retãme; hẽe, che ha'e peẽme, upévagui katu ke pekyhyje. 6 '¿Noñeme'ẽi piko cinco guyra'i mokõi plata sa'imi rehe? Opáichavo, peteĩ ichugui kuéragai jepe ndahesaráiri Tupã Ñandejára. 7 Pene akárague kuéra jepe ojepapapa peteĩ teĩ. Ani pekyhyje; peẽko pende repyeteve heta guyra'ígui. 8 'Che ha'e peẽme, opa upe che kuaakávape yvypóra kuéra renondépe, ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári avei oikuaauka vaerã ichupe Tupã Ñandejára ángel kuéra renondépe. 9 Pe che negáva yvypóra kuéra renondépe katu, oñenega vaerã Tupã Ñandejára ángel kuéra renondépe. 10 'Ha oimeraẽva oñe'ẽ vaíva ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári rehe oñeperdona vaerã ichupe; pe oñe'ẽ vaíva Espíritu Santo rehépe katu, noñeperdonái chéne mba'eveichavéramo. 11 'Pejereraha ramo sinagoga kuérape, ha karaiguasu kuéra ha mburuvicha kuéra renondépe, ani

pejepy'apy mba'éichapa terã mba'épa peje vaerã rehe; 12 Espíritu Santo pene mbo'e vaerã upe javete peje vaerã rehe. 13 Ha peteĩ pe teta apytégui he'i Jesús: --Maestro, eremína che ryke'yype tomboja'o chéve pe herencia opyta va'ekue oréve. 14 Ha Jesús he'i ichupe: --Nde kuimba'e, ¿máva piko che moĩ peẽme juez terã mba'e mboja'ohára ramo? 15 He'i avei ichupe kuéra: --Pema'ẽke ha peñẽngarekóke opaichagua mba'e pota potavégui; pe kuimba'e rekovekue ko noĩri umi imba'erereko heta rehe. 16 Ha omombe'u avei ichupe kuéra peteĩ caso he'ivo: --Peteĩ kuimba'e mba'eta rerekohápe niko opu'ã porã eterei ichupe ikóga. 17 Ha ha'e oñepy'amongeta ha he'i: "¿Mba'e piko ajapóta?, ¿ndarekói niko amohendapa haguã che ñemitýngue kuéra!" 18 Ha ipy'apýpe he'i: "Aikuaáma ajapo vaerã: aitypáta ko'ã che ñemitýngue kuéra ñongatuha ha amopu'ãta tuichavéva, ha upépe ambyatypáta ko'ã che ñemitýngue ha che mba'ekueraita. 19 Upéi katu ha'éta che ángape: Nde, che ánga, heta mba'e rereko ñongatupy heta ára peve guarã; epytu'u, ekaru, hey'u, evy'a." 20 Tupã Ñandejára katu he'i ichupe: "¿Nde tekove tavy! Ko pyharépe remanóta; ha umi ñongatupy rerekóva, ¿piko máva mba'erã?" 21 Upéicha ko ojehu pe oñongatúvape ojupe guarãnte, ha Tupã Ñandejára ndive guarã katu ndoguerekói mba'eve. 22 Upéi Jesús he'i hemimbo'e kuérape: --Upéva rehe ha'e peẽme: Ani pepy'apy pende rekove rehe, pe'u vaerã rehe, terã pende rete rehe, pemonde vaerã rehe; 23 pe pende rekove ko tuichave mba'e pe tembi'úgui, ha pe pende rete tuichave mba'e pe pemonde va'erãgui. 24 Pema'ẽ umi yryvu rehe, ha'e kuéra noñemitýi ha nomono'õi; ndoguerekói koty omohenda haguã terã oñongatu haguã hembi'u kuerarã; opáichavo, Tupã Ñandejára omongaru ichupe kuéra. ¿Peẽ ko pende repyeteve umi guyra kuérargui! 25 ¿Mávapa peẽ kuérava pe jepy'apy rupi ikatúne oñembopukuve michĩminte jepe? 26 Ha ikatu'ỹ ramo pejapo pe michĩvéva jepe, ¿piko mba'e rehe pepy'apy umi mba'e ambue rehe? 27 'Pema'ẽ mba'éichapa okakuaa umi yvoty, noipováĩ ha nomba'apói; ha che ha'e peẽme Salomón jepe opa ijeguakaita reheve noñemondéi hague peteĩva ha'e kuéraicha. 28 Ha pe ñana ñu meguápe, ko'ãga oĩva ha ko'ẽramo katu ojeitýva tatakuápe, Tupã Ñandejára upéicha omonde ramo, ¿peẽmema katúpa ani chéne peẽ tekove jerovia sa'i? 29 Upéva rehe ani peiko pepy'apy pe'u vaerã rehe terã pey'u vaerã rehe. 30 Yvypóra kuéra ko oiko hatã ko'ã mba'e rekávo; peẽ katu pereko pende Ru yvága pegua oikuaáva mba'épa peikotevẽ. 31 Upéva rehe peheka uvei Tupã Ñandejára reino ha opa ko'ã mba'e oñeme'ẽ vaerã peẽme juapyha ramo. 32 'Ani pekyhyje, peẽ che ovecha kuéra; pene mbovy ramo jepe, pende Ru yvága pegua ome'ẽségui ome'ẽ peẽme pe iréino. 33 Peñemu umi mba'e perekóva rehe, ha peme'ẽ tupãmba'e; pejapo pende jupe guarã vosa ituja'ỹva, mba'eta opa'ỹ vaerã ñongatupy yvágape, mondaha ikatu'ỹháme oike, ha ao raso ikatu'ỹháme ombyai. 34 Pe pene rakate'ỹha oihápe, upépe oĩ vaerã avei pene corazõ. 35 'Peñembosako'íke ha pemyendy pene lámpara. 36 Ku tembiguái oha'arõva hóga járapeicha ou ramo guarã mendahágui, oipe'a haguã ichupe okẽ oguahẽ ha oporohenói vove. 37 Ovy'a rasa vaerã umi tembiguái hóga jára oúvo ojuhu ramo ndokéi. Añetehápe ha'e peẽme, pe óga jára ojeku'akua va'erãha ha omboguapyka vaerã ichupe kuéra mesápe, ha omoĩ vaerã henondépe kuéra hembi'urã kuéra. 38 Ha ou ramo jepe pyhare pyte terã hi'aguĩvo ko'ẽ, ha ojuhu ramo ichupe kuéra opáy, ovy'a rasa vaerã umi tembiguái. 39 Peikuaáke kóva: Pe óga jára oikuaa rire araka'épa oúta pe mondaha ndokéi vaerã mo'ã ha ndohejái vaerã mo'ã oñembokua ichugui hóga oñemonda haguã. 40 Peẽ kuéra ke peñembosako'i avei, peimo'ã'ỹve jave ou va'erãgui pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári. 41 Upéramo Pedro oporandu ichupe: --Ore Jára, ¿erépa ko caso oréve año, terãpa opavavépe guarã? 42 Ha Jesús he'i: --¿Mávapa pe mayordomo iñakã porãva ha hekoitépe ojapóva hembiaporã pe óga jára omoĩ vaerã ichupe hogaygua ñangarekoha ramo, ome'ẽ haguã ichupe kuéra hembi'urã hi'árape? 43 Ovy'a rasa vaerã upe tembiguái ou ramo hóga jára ha ojuhu ichupe ojapoha hína upéicha. 44 Añete ha'e peẽme opa oguerekóva pe óga jára omoĩ va'erãha ipoguýpe. 45 Ha upéva rangue katu pe tembiguái he'i ramo ipy'ápe hi'aretaha pe hóga jára, ha oñepyrũ oguereko asy umi tembiguái kuéra ambuépe, kuimba'éva ha kuñávape, ha oñemoĩ okaru ha ho'u ha oka'u, 46 ou vaerã upe tembiguái jára pe oha'arõ'ỹha árape, ha oikuaa'ỹha hórape, ha oipe'a vaerã ichupe pe oihágui, ha omoĩ vaerã ichupe umi jeroviaha'ỹva ndive. 47 'Pe tembiguái, oikuaa ramo jepe pe ijára rembipota, oñembosako'i'ỹva ha ojapo'ỹva katu, oñembuepotĩ heta vaerã. 48 Ha pe oikuaa'ỹ rehe hembiapo vai va'ekue oñenupãuka haguãicha, oñenupã mbovyve vaerã. Pe heta oñeme'ẽ va'ekuépe, heta ojejerure vaerã ichupe hekovia: ha pe heta ojejerovia va'ekue hesépe katu hetave ojejerure vaerã ichupe. 49 'Che aju aity tata ko yvy ári, ha ¿mba'épa aipotave ko hendýmava? 50 Bautismo peteĩme che ajebautizauka vaerã. ¿Ha ajepy'apy eterei oikopa peve hekópe! 51 ¿Peimo'ãpa peẽ che aju hague

ko yvy ári aru haguã py'aguapy? Ha'e peẽme ahaniriha, aporomoingo vaívo uvei. 52 Ko'águi rire peteĩ ógape cinco oiko vai vaerã oñondive; mbohapy oñemoĩ vaerã mokõi rehe, ha mokõi mbohapy rehe. 53 Túva opu'ã vaerã ta'ýra rehe ha ta'ýra túva rehe, ha sy imemby kuña rehe; ha pe memby kuña isy rehe; pe ména sy imemby rembireko rehe, ha pe memby rembireko iména sy rehe. 54 He'i avei Jesús umi géntepe: --Pehecha ramo arai opu'ãha kuarahy reikéguio, peje upévove; "Okýta", ha oky. 55 Ha yvytu oipeju ramo súrguio katu peje: "Mbyry'áita", ha mbyry'ái. 56 ¡Peẽ tekove rova mokõi! Peikuaa porã pe yvy ha yvága rova rehe mba'épa oikóta ¿ha piko mba'éicha ndapehechakuaái pe ojuhúta ko ára kóvape pe pehecháva rehe? 57 '¿Mba'égui piko ndapehechakuaái pende jehegui voi pe mba'e hekopeguáva? 58 Pejogueraha ramo pe máva reiko vai hague ndive mburuvicha rendápe, ke eñeha'ã eiko porã jevy hendive tape rupi; anítei ne mbotyryry juez rendápe, ha pe juez ne me'ẽ policía peguápe, ha pe policía pegua nde reity cárcelpe. 59 Ha'éko ndéve neresẽi chéne haguã upégui, reme'ẽmbaite peve rerekóva guive.

Luke 13

1 Upe jave oĩ upépe ou va'ekue omombe'u Jesúspe mba'éichapa Pilato ojuka kuera ra'e kuimba'e kuéra Galileayguávape ha ombojehe'a huguy kuerakue hymba kuéra ruguykue reheve ha'e kuéra ojuka va'ekue Tupã Ñandejárape kuave'ẽmbyrã. 2 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Peimo'ãpa peẽ upéva ojehe hague rehe umívape pecadorve hague hetã megua ambue kuéragai? 3 Ha'e peẽme ahaniriha; ha peẽ peñearrepenti'ỹ ramo peñehundipa vaerã avei. 4 ¿Terã peimo'ãpa umi diez ý ocho omano va'ekue pe Siloe pegua torre ho'a ramo hi'ári kuéra ha ojuka, ivaive hague umi ambue kuéra Jerusalénpe oikóvagai? 5 Ha'e peẽme ahaniriha; ha peẽ peñearrepenti'ỹ ramo peñehundipa vaerã avei. 6 Ha Jesús omombe'u ko caso: --Peteĩ kuimba'e oguereko peteĩ higo máta oñotỹ va'ekue ijyvyẽpe, ha oho ohekávo hi'a hese, ha ndojuhúi mba'eve. 7 Ha he'i pe iñangarekohárape: "Tres años háma ajuha aheka hi'a hakã rehe, ha maramo ndajuhúi; eikytĩ; ¿maerã piko oĩ reíta ko yvype?" 8 Pe iñangarekoha katu he'i ichupe: "Nde karai, ehejána gueteri ko año, tamohu'ũ ijerekuévo ha tamboavevo ichupe pe yvy. 9 Ikatu niko ko'águi rire hi'a, ha hi'a'ỹ ramo katu eikytĩ." 10 Peteĩ pytu'uha árape Jesús oporombo'e peteĩ sinagógape; 11 ha oĩ upépe peteĩ kuña ojapómava diez ý ocho años hasy hague, mba'epochy omokarapã ichupe, ha ikatu'ýva oñembo'y porã mba'evéicharamo. 12 Jesús ohechávo, ohenói ha he'i ichupe: --Kuñakarai, opoíma nde hegui ne mba'asy. 13 Ha omoĩ ipo hi'ári; ha upévove pe kuña ojetepysó, ha oñepyrũ omomba'eguasú Tupã Ñandejárape. 14 Pe mburuvicha sinagoga pegua katu ipochy Jesús omonguera hague rehe ichupe pytu'uha árape, ha he'i umi géntepe: --Seis días oĩ oñemba'apo haguã; umiha árape peju vaerã peñemonguerauka haguã ha ani pytu'uha árape. 15 Ñandejára Jesús katu ombohová i ichupe ha he'i: --¡Peẽ tekove rova mokõi! ¿Peẽ kuéra piko ndapejorái pene rymba guéi, terã pene rymba burro pytu'uha árape, peraha haguã pemboy'u? 16 Ha ko Abraham rajy, Satanás oguereko va'ekue iñapytĩháme diez ý ocho años pe mba'asy reheve, ¿piko naiporái ra'e jajora imba'asýgui pytu'uha árape? 17 Ha Jesús he'ívo ko'ã mba'e otĩ opytávo umi ija'e'ýva hese; ha umi genteta katu oguerovy'a umi mba'eguasúeta Jesús ojapóva. 18 Ha he'i avei: --¿Mba'épepa ojogua pe Tupã Ñandejára reino, ha mba'érehepa ambojojáne? 19 Ojogua ku mostaza ra'ýime, peteĩ kuimba'e oñotỹ va'ekue ijyvyẽpe ha okakuaáva oiko peve ichugui yvyra máta guasu, ha guyra kuéra ojehaitypo hakã rehe. 20 Ha Jesús he'i avei: --¿Mba'e rehepa ikatu ambojoja pe Tupã Ñandejára reino? 21 Ojogua pe levadúrape, peteĩ kuña oipyhy va'ekue omoĩ mbohapy harína aty oñeha'ã va'ekuẽpe ombovupa peve. 22 Ha ohasávo Jesús ciudad ha puebloha rupi, oporombo'e, ohóvo Jerusalén kotyo. 23 Ha peteĩ oporandu ichupe: --Karai, ¿mbovýpa umi ojesalváva? Ha Jesús he'i ichupe: 24 --Peñeha'ã katu peike pe okẽ pychi'i rupi; che ha'e peẽme heta oĩ va'erãha oikeséva, ha ndaikatúi vaerã. 25 Pe óga jára opu'ã rire omboty pe okẽ, peẽ okápe peiméva, pembota vaerã pe okẽ ha peje vaerã: "Karai, eipe'ána oréve", ha'e katu he'i vaerã peẽme: "Ndapoikuaái ha ndaikuaái mamoguápa peẽ." 26 Upépe peñepyrũ vaerã peje: "Nendive niko rokaru ha roy'u va'ekue, ha ore cállepe niko reporombo'e va'ekue." 27 Ha'e katu he'i vaerã peẽme: "Ha'éma niko peẽme, ndaikuaaiha mamoguápa peẽ. Tapeho che rendágui opa peẽ mba'e vai apoha." 28 Upépe oiko vaerã tasẽ ha tã pururũ pehecháma ramo Abraham, ha Isaac, ha Jacóbope, ha umi ñemoñe'ẽhára yma guarépe Tupã Ñandejára réinope, ha peẽ katu pepyta okápe. 29 Oime vaerã oúva kuarahy resẽguio ha kuarahy reikéguio, yvatévoguio ha yvývoguio oguapy haguã mesápe pe Tupã Ñandejára réinope. 30 Oime ko'ãga itapykuéva upérõ itenonde vaerã, ha oime

ko'āga itenondéva upérō itapykue vaerā. 31 Upeha árape oguahẽ hendápe fariseo kuérava ha he'i ichupe: --Tereho ko'águi, Herodes ko nde jukase. 32 Ha'e katu he'i ichupe kuéra: --Tapeho, ha peje pe aguarápe: "Péinako amosẽ mba'epochy ha aporomonguera ko árape ha ko'ẽramo, ha ko'ẽ ambuéramo katu ajapopa vaerā che rembiaporā." 33 Opáichavo, tekotevẽ gueteri aguata ko árape, ha ko'ẽramo, ha ko'ẽ ambuéramo; ndaikatúigui ñemoñe'ẽhára omano Jerusalén rokávo. 34 'iJerusalén, Jerusalén, rejukáva umi ñemoñe'ẽhárape ha rembo'itáva umi oñemondóvape ndéve! ¡Mboy jevy piko ambyatyse va'ekue ne memby kuéra, ku ryguasu ombyaty háicha imemby kuéra ipepo guýpe, ha nde reipotái! 35 Péinako ojeheja pende rógga; opyta ha'eño ha ha'e peẽme nda che recha mo'ãveiha, oguahẽ meve pe ára peje haguã: "Hovasapy pe oúva Ñandejára rérape."

Luke 14

1 Peteĩ pytu'uha árape, Jesús oho peteĩ fariseo kuéra ruvicha rógape okaru haguã, ha ha'e kuéra ovichea hese. 2 Ha oĩ avei upépe henondépe peteĩ kuimba'e irurupáva. 3 Ha Jesús oporandu umi Ñandejára ley rehe oporombo'évape ha fariseo kuérape: --¿Ikatúpa ñaporomonguera pytu'uha árape, terãpa ahániri? 4 Ha ha'e kuéra okirirĩ. Upémaramo ha'e omonguera pe hasývape, ha omondo. 5 Ha he'i umi fariséope: --¿Mávapa peẽva pene rymba burro terã pene rymba guéi ho'a ramo yvykuápe, napenohẽi pya'ete pytu'uha ára ramo jepe? 6 Ha ndaikatúi ha'e kuéra ombohová i ichupe mba'evépe. 7 Ha Jesús ohecha ramo mba'éichapa umi oñeconvida va'ekue oiporavo umi guapyha itenondevêva pe mesápe, oñemoñe'ẽ ichupe kuéra kóicha: 8 --Reñeconvida ramo karu guasurã mendahápe, ani reguapy pe guapyha tenondeveguápe, anítei oime ambue ojererohoryvéva nde hegui oñeconvida va'ekue; 9 ha oúvo pe pene convida va'ekue, he'i ndéve: "Eme'ẽ nde guapyha kóvape," ha ñemotĩ reheve reho reguapy pe guapyha ipaha peguápe. 10 Upéva rangue, reñeconvida ramo, tereho uvei eguapy pe guapyha ipaha peguápe, ou ramo guarã pe ne convida va'ekue, te'i ndéve: "Che rayhupára, eva eguapy tenondeve"; upéicharamo rejererohory eteve vaerã umi oguapýva mesápe nendive renondépe. 11 Pe oñembotuicháva ojupe, ojerereko vaerã mba'evéramo; ha pe oñemomba'evéva ojupe katu, oñembotuicha vaerã. 12 He'i avei pe iconvidaharépe: --Rejapo ramo karu guasu, árape terã pyhare, ani reconvida nde rayhupára kuérape, terã nde ryvy kuérape, terã nde rehegua kuérape, terã nde rógga ypy pegua kuéra imba'e rerekohetávape; ani ha'e kuéra ne convida avei, ha oñembyekovia ndéve. 13 Upéva rangue, rejapo ramo karu guasu, econvida uvei mboriahu kuérape, umi iyyva'ývape, íkarẽvape, ohecha'ývape; 14 ha revy'a eterei vaerã, umíva ndoguerékói ombyekovia haguã ndéve; opáichavo, oñembyekovia vaerã ndéve umi imarangatúva oikove jevyha árape omano va'ekue apytégui. 15 Ohendúvo upéva peteĩva umi oguapy va'ekue hendive mesápe, he'i Jesúspe: --Ovy'aite vaerã niko pe okarúva Tupã Ñandejára réinope. 16 Jesús katu he'i ichupe: --Peteĩ kuimba'e ojapo karu guasu ha oconvida hetápe. 17 Ha pe karu guasurã javéma ramo, omondo hembijokuáipe he'i haguã umi oñeconvida va'ekuépe; "Pejúke, oĩbámako." 18 Ha opavave peteĩcha oñepyrũ oñemohembiapo. Peteĩ he'i: "Oiméko ajogua peteĩ yvy, ha aha vaerã ahecha; ajerure ndéve ani haguã reipyhy vai chéve." 19 Pe ambue katu he'i: "Oiméko ajogua cinco yuntas guéi, ha aháta ajokua; ajerure ndéve ani haguã reipyhy vai chéve." 20 Ha pe ambueve katu he'i: "Amendapa ramo niko, ha upéva rehe ndaikatu mo'ãi aha." 21 Ha ou jevývo pe tembijokuái, oikuaauka ko'ã mba'e pe óga járape. Ha ipochy pe óga jára ha he'i pe hembijokuáipe: "Pya'e tereho ko ciudad pegua calle ha tape po'i rupi, ha eru ko'ápe umi mboriahu, ha iyyva'ýva, íkarẽva ha ohecha'ýva." 22 "Karaí", he'i pe tembijokuái: "Ojejapóma ere haguéicha, ha oĩ gueteri hendaguã kuéra." 23 Pe karaí he'i upérō pe tembijokuáipe: "Tereho umi tape ha umi guataha rupi ha rejuhúva guive rehe eñeha'ã toike, ta henyhẽ che rógga. 24 Ha'e peẽme mavavéva umi oñeconvida tenonde va'ekue ndo'u mo'ãiha che rembi'u." 25 Ha gente aty guasu omoirũ Jesúspe; ha oñembojere ha'e he'i ichupe kuéra: 26 --Oime ramo oúva che rendápe, ha ohayhuvéva itúvape, isýpe, hembirekópe, ta'ýra kuérape, tyvýra kuérape, teindýra kuérape, ha oguekove jepe, ndaikatúi oiko che remimbo'e ramo. 27 Ha pe ohupí'ýva ikurusu ha ou'ýva che rapykuéri, ndaikatúi oiko che remimbo'e ramo. 28 ¿Mávapa peẽ kuérava omopu'ãse ramo peteĩ torre, ndoguapy raẽi oipapa mboýpa ohupitýta ichupe, ha ohecha oguerékopa ojapopa haguã? 29 Ani omoĩ rire hendaguã, ha ndaikatúigui ojapopa, opavave umi ohecháva oñepyrũ oñembohory hese he'ívo: 30 "Ko kuimba'e niko oñepyrũ omopu'ã, ha ndaikatúi ojapopa." 31 Terã, ¿máva tetã ruvichápa ohóvo oñorairō haguã ambue tetã ruvicha ndive, ndoguapy raẽi ha ohecha

ikatútapa diez mil kuimba'e reheve orairõ pe oúvape ichupe veinte mil reheve? 32 Ha ipu'aka'ýta ramo, oĩ aja gueteri mombyry ichugui pe mburuvicha ambue, omondo hendápe hembijokuái ojerure haguã ichupe oiko porã jevy haguã oñondive. 33 Ha upéicha, oimeraëva peẽ kuérava oheja'ýva opaite oguerékova guive, ndaikatúi oiko che remimbo'e ramo. 34 'Iporã niko pe juky; opáichavo, pe juky jepe oñembo'ay ramo, ¿pa mba'épe oñemohe'ẽ jevýne? 35 Naiporãi yvýpe guarã, ha ytýpe guarã upéichante avei; oñemombo haguã okápe mante. Ijapysáva ohendu haguã, tohendu.

Luke 15

1 Oñemboja Jesús rendápe umi impuesto cobraha ha pecador kuéra ohendu haguã ichupe. 2 Upéva rehe fariseo ha umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva oñe'engururu hese ha he'i: --Kóva pecador kuérape oguerohory, ha okaru hendive kuéra. 3 Upérõ Jesús omoĩ ichupe kuéra ko ñembojoja, he'ivo: 4 --¿Mávapa peëva oguereko ramo cien ovecha, ha okañy ramo ichugui peteĩ, ndohejái umi noventa ý nueve pe ñume oho haguã pe okañy va'ekue rekávo, ojuhu peve? 5 Ha ojuhúvo ohupĩ ijati'y ári vy'apópe; 6 ha oguahëvo hógape, ombyaty hembiahyupára ha hóga ypy pegua kuérape, ha he'i ichupe kuéra: "Pevy'amíkена chendive, ajuhúma hague rehe pe che ovecha okañy va'ekue." 7 Ha'e peëme upéicha oĩveha vy'a yvágape peteĩ pecador oñearrepentíva rehe, umi noventa ý nueve heko marangatúva rehegui tekotevë'ýva oñearrepenti. 8 'Terã ¿mávapa kuña oguerékova diez dracmas, okañy ramo ichugui peteĩ, nomyendýi tesapeha, ha oitypei hóga, ha oheka kyre'ý ojuhu peve? 9 Ha ojuhúma ramo, ombyaty hembiahyupára ha hóga ypy pegua kuérape, ha he'i ichupe kuéra: "Pevy'amíkена chendive, ajuhúma hague rehe pe dracma okañy va'ekue che hegui." 10 Upéicha ha'e peëme oiha vy'a tuicháva Tupã Ñandejára ángel kuéra renondépe peteĩ pecador oñearrepentíva rehe. 11 Jesús he'i avei: --Peteĩ kuimba'e oguereko mokõi ta'ýra; 12 ha pe imitãvéva he'i itúvape: "Che ru, eme'ëna chéve umi mba'e che mba'eráva," ha túva omboja'o ichupe kuéra pe oguerékovagui. 13 Ha uperiremínte, pe ta'ýra imitãvéva, ombyatypa oguerékova ha oho mombyry, tetã ambuépe; ha upépe oiko iñakã rehe ha ohundipa rei oguerékova guive. 14 Ha ohundipa rire pe oguerékova, ou peteĩ ñembyahýi tuicháva upe tetãme, ha oñepyrũ ha'e ohasa asy. 15 Ha osẽ oho upe tetã megua peteĩva rendápe hembiaporã rekávo, ha upéva omondo ichupe iñume oñangareko haguã hymba kure kuéra rehe. 16 Ha hi'ãite ichupe oñemohyvatã pe algarrobo'a umi kure ho'úvagupe, ha opáichavo avave nome'ëi ichupe mba'eve. 17 Ha uguapy oñepy'amongeta ha he'i: "¡Mboy tembiguáipe piko che ru rógape hembypa ho'u vaerã, ha che katu ko'ápe amanóta ñembyahýigui! 18 Apu'ãta aha che ru rendápe, ha ha'éta ichupe: Che ru, apeca niko Ñandejára rehe ha ne renondépe; 19 ndaijavéima chéve aiko nde ra'y ramo; che rerekóna ne rembiguái peteĩva ramo." 20 Ha opu'ã oho itúva rendápe. 'Ha oĩ jave mombyry gueteri ohecha ichupe itúva ha oiporiahuvereko eterei, ha oñani ohuvaitĩ ha oñañuã ichupe ha obesa jevy jevy. 21 Upérõ pe ta'ýra he'i ichupe: "Che ru, apeca Ñandejára rehe ha ne renondépe; ndaijavéima chéve aiko nde ra'y ramo." 22 Pe itúva katu he'i hembiguái kuérape: "Pya'e penohẽ pe ao iporãvéva, ha pemonde hese; pemoĩ avei ichupe kuãirũ ikuã rehe, ha sapatu ipy rehe. 23 Peru avei pe toro ra'y ikyravéva, ha pejuka, jakaru ha javy'a. 24 Ko che ra'y niko omano va'ekue, ha péina oikove jevy; okañy va'ekue, ha péina jajuhu jevy." Ha oñepyrũ ovy'a joa. 25 'Upe aja, pe ita'ýra ypykue oĩ ñume; ha oúvo, oguahëvo hóga ypýpe, ohendu pe música pu ha jeroky oikóva; 26 ha ohenói pe hembiguái kuéra peteívape, ha oporandu ichupe mba'épa upéva. 27 Ha ha'e he'i ichupe: "Nde ryvy ou ha nde ru ojukaika pe toro ra'y ikyravéva hesãiha rehe oúvo." 28 Ha ipochy pe tyke'ýra ha ndoikeséi. Upémaramo osẽ itúva ojerure asy ichupe oike haguã. 29 Ha'e katu he'i itúvape: "Heta áñoma roservi, amomarã'ý rehe maramove ne rembiapoukapy, ha araka'eve ne reme'ëvai chéve peteĩ kavara ra'ýnte jepe avy'a haguã che rembiayhupára kuéra ndive. 30 Ha ou vove ko nde ra'y ho'upa rei va'ekue nde plata kuña rekovai kuéra ndive katu, rejuka ichupe guarã pe toro ra'y ikyravéva." 31 "Che ra'y," he'i ichupe itúva, "nde niko reime tapia chendive, ha opa che mba'éva guive ne mba'e. 32 Ko'ãga katu niko tekotevë javy'a ha ñande rory, ko nde ryvy niko omano va'ekue, ha péina oikove jevy; okañy va'ekue ha jajuhu jevy."

Luke 16

1 Jesús he'i avei hemimbo'e kuérape: --Peteĩ kuimba'e mba'eta rerekoha, oguereko

peteĩ mayordomo, ha oñemombe'u ichupe oiporu vaipaha umi imba'eta oguererekóva. 2 Upémaramo ohenói ha he'i ichupe: "¿Mba'e piko ko ahendúva nde hegui? Emoimba chéve kuatia rehe ne rembiapokue, ndaikatu mo'ávéma reiko che mayordomo ramo." 3 Ha he'i pe mayordomo ipy'apýpe: "¿Mba'e piko ajapóta? Pe che róga jára niko che mongúi pe mayordomíagui. Ayvyjo'o haguã, nda che pu'akái; ha ajerure haguã tupamba'e, atĩ. 4 Aikuaáma ajapo vaerã äga añemongúi ramo guarã areko haguã che moguahẽ vaerã hógape kuéra." 5 Ha ohenói peteĩ teĩme umi odebévape pe óga járape. Ha oporandu pe tenondeguápe: "¿Mboy piko rembyekovia vaerã pe che róga járape?" 6 Ha ha'e he'i ichupe: "Cien barril aceite." Ha he'i ichupe pe mayordomo: "Kóina nde kuatia, ha pya'e eguapy ha emoĩ cincuéntante." 7 Upéi oporandu pe ambuépe: "¿Ha ndépa, mboy rembyekovia vaerã?" Ha ha'e he'i: "Cien trigo ryru." Ha he'i ichupe: "Kóina nde kuatia ha emoĩ ochéntante." 8 Ha oiporangereko pe óga jára pe mayordomo vaípe, ojaopokuaa hague rehe pe ojaopóva. Ko mundo pegua kuéra niko hapicha kuéra ndive ojaopokuaave hembiaporã umi Ñandejára rembipota oikuaávagui. 9 'Ha che ha'e peẽme: Pejapo pene amigorã umi mba'erepyeta ko yvy arigua vai rupi, opa ramo guarã pende hegui, pereko haguã pende rerohory vaerã pe óga tapia guarãme. 10 'Pe michĩmíme ramo jepe jeroviaháva, hetápe ramo jeroviaha avei; ha pe michĩmíme ipo joja'ýva, upéicha avei hetápe ramo. 11 Ha pe mba'eta vai ko yvy ariguápe pende po joja'ýva rire, ¿piko máva ojeroviáta pende rehe umi mba'e ha'etévape? 12 Ha pe pene mba'e'ývape jeroviaha'ý rire ramo, ¿piko máva ome'ëta peẽme pe pene mba'e teéva? 13 'Peteĩ tembiguái ndaikatúi ijára mokõi, oheja vaerã pe peteĩme ha ohayhu vaerã pe ambuépe; terã oĩ vaerã pe peteĩ ndive ha omboyke vaerã pe ambuépe. Upéicha avei peẽ ndaikatúi peservi Tupã Ñandejárape ha plátape avei. 14 Ha fariseo kuéra plata rayhuha, ohendu hikuái ko'ã mba'e, ha oñembohory Jesús rehe. 15 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Peẽ peñemboheko marangatu pende jupe yvypóra kuéra resápe; opáichavo Tupã Ñandejára oikuaa pende py'apy; ha kuimba'e kuéra apytépe ojererekóva mba'e guasu ramo, mba'e tayasu Tupã Ñandejára resa renondépe. 16 'Pe ley Moisés rupi guare ha umi ñemoñe'ëhára ñe'ëngue, Juan Bautista peve; upe guive katu oñemoherakuã pe Tupã Ñandejára reino rehegua evangelio, ha pe oikeséva ipype oñeha'ã mbarete. 17 'Yvága ha yvy ikatu ohasa, pe Moisés ley tykyremínte jepe katu ndopyta rei va'erái. 18 'Pe kuimba'e opoíva hembirekógui ha omendáva ambue kuña rehe, ombyai imendare; ha pe omendáva pe kuña iména opoi va'ekue ichugui rehe, ombyai imenda. 19 'Oiko va'ekue peteĩ kuimba'e mba'eta rerekoha, oñemondémiva ao hepyvévape, ha ojaopómiva karu guasu opa árape. 20 Oikómi avei peteĩ tupamba'e jerureha hérava Lázaro, ijaipáva, oúmiva oñemoĩ upe mba'eta rerekoha róga rokẽme; 21 ha hi'ã asyetémi ichupe oñemohyvatã pe tembi'u ku'ikuéguinte jepe ho'ámiva pe mba'eta rerekoha meságui; ha umi jagua jepeve oúmi oheréi ichupe ijai. 22 Peteĩ árape omano pe tupamba'e jerureha, ha ángel kuéra ogueraha ichupe Abraham rendápe paraísope. Ha omano avei pe mba'eta rerekoha, ha oñeñotý. 23 Ha Aña retãme ojesaupi oĩ asy jave, ha ohecha mombyry guive Abrahámpe; ha Lázarope hendive; 24 ha upévo osapukái ha he'i: "Che ru Abraham, che poriahuverekomína, ha embou Lázarope tomyaký ikuã apýi ýpe ha tomopiro'ysámí chéve che ku; aime asy etereíko ko tatarendýpe." 25 Abraham katu he'i ichupe: "Che ra'y, ne mandu'áke rereko hague mba'e poráita nde rekove pukukue, ha upeichaite avei Lázaro ohasa asy heta hague; ko'äga katu ha'e oñemoangapyhy ko'ápe, ha nde rehasa asy reína. 26 Ha upéi avei, oĩ peteĩ mba'e pypuku tuicháva peẽ ha ore mbytépe ha oiméramo ohasaséva ko'águi pene rendápe, ikatu'ý haguã ohasa, terã upégui ikatu'ý haguã ohasa ko'ápe." 27 Upéramo pe mba'eta rerekoha he'i: "Ajerure ndéve, che ru, remondomi haguã che ru rógape, 28 oiméko areko cinco che ryvy kuéra, toikuaauka ichupe kuéra ani haguã ha'e kuéra avei oútei ko ojehasa asyetehápe." 29 Ha Abraham katu he'i ichupe: "Ha'e kuéra oguereko Moisés ha ñemoñe'ëhára kuéra ñe'ëngue; tohendu ichupe kuéra." 30 Pe rico katu he'i: "Upéicharamo jepe, che ru Abraham; oiméramo ohóva hendápe kuéra omano va'ekue apytégui, oñearrepenti vaerã ha'e kuéra." 31 Abraham katu he'i ichupe: "Ohenduse'ý ramo Moisés ha umi ñemoñe'ëhárape, ndogueroviái chéne avei oiméramo jepe opu'áva omanóva apytégui."

Luke 17

1 Jesús he'i hemimbo'e kuérape: --Oĩ vaerã katuete oporomombiáva pe tape porãgui; opáichavo, ñangái upe oporomombiáva! 2 Iporãve vaerã mo'ã ichupe oñeñapytĩ rire peteĩ ita guasu ijajúra rehe ha ojeity ýpe, ha ani omombia ko'ã michĩmíva peteívape. 3 Pema'ëke pende jehe. 'Nde ryvy ojapo ramo nde rehe

ojapo'ỹ vaerã, ere ichupe; ha oñearrepenti ramo, eperdona; 4 ha siete jevy peteĩ árape ojapo ramo nde rehe ojapo'ỹ vaerã, ha siete jevy ou ramo ne rendápe ha he'i ndéve: "Ndajapo mo'ãvéima", eperdona ichupe. 5 Ha he'i umi apóstol kuéra Ñandejára Jesúspe: --Emongakuaa oréve pe ore jerovia. 6 Ha Ñandejára Jesús he'i ichupe kuéra: --Pe pende jerovia michĩmĩ ramo jepe ku mostaza ra'ỹicha, ikatu peje ko mora mátape: "Ejehapo'o ko'águi, ha eñeñotỹ yguasúpe"; ha ojapo vaerã peẽme pene ñe'ẽ. 7 'Peteĩ peẽ kuérava oguereko ramo hembiguái oaráva terã oñangarekóva ichupe hymba kuéra rehe, oúvo ñugui, ¿piko he'i nga'u ichupe: "Eguahẽ ha eguapy ekaru"? 8 Ahániri, he'i uvei ichupe: "Embosako'i katu chéve che cenaguã, ejeku'akua ha che servi, akaru ha hay'upa peve. Uperire rekaru ha rey'úne nde." 9 ¿Ha mañeípa ome'ẽ las gracias pe tembiguáipe ojapo hague rehe pe ojejapouka va'ekue ichupe? Ahániri váicha chéve. 10 Upéicha avei peẽ, pejapopa rire Ñandejára ojapouka va'ekue peẽme, peje: "Tembiguái pituva ko ore; upe rojapo vaerã añaõnte rojapo." 11 Ha ohóvo Jesús Jerusalén kotyo, ohasa Samaria ha Galilea rupi; 12 ha oguahẽvo peteĩ puéblope, ou ohuvaitĩ ichupe diez kuimba'e iléprava, ha opyta hikuái mombyry ichugui; 13 ha osapukaihápe he'i: --¡Jesús, Mbo'ehára, ore poriahuverekomína! 14 Ha Jesús ohechávo, he'i ichupe kuéra: --Tapeho pejehechauka pa'i kuérape. Ha oho aja okuera hikuái. 15 Ha peteĩ ha'e kuérava, ohechávo okuera hague, ojevy ha omomba'eguasú Tupã Ñandejárape sapukaihápe. 16 Ha oñesũ hova yvy rehe Jesús renondépe, ome'ẽvo ichupe las gracias. Ha upéva Samariaygua. 17 Upérõ Jesús he'i: --¿Naipotĩri piko ra'e umi diézva? ¿Ha umi nueve piko moõ oime? 18 ¿Ndaipóri piko ra'e ou vaerã ha omomba'eguasú Tupã Ñandejárape, ko tetã ambue pegua año mante? 19 Ha he'i pe kuimba'ẽpe: --Epu'ã, tereho; rejeroviágui rekuera. 20 Fariseo kuéra oporandu Jesúspe araka'ẽpa oguahẽta pe Tupã Ñandejára reino, ha ha'e he'i ichupe kuéra: --Pe Tupã Ñandejára reino ndojehecha va'erãi oúvo. 21 Ndoje'e mo'ãi: "Péinako ko'ápe", terã "Péinako pépe"; pe Tupã Ñandejára reino oĩguima pende apytépe. 22 Hemimbo'e kuérape katu he'i: --Ou vaerã ára ha pehechase vaerã peteĩnte jepe ko kuimba'ẽicha ou va'ekue yvy ári ára, ha ndapehecha mo'ãi. 23 Ha oje'e vaerã peẽme: "Péina ápe", terã "Péina pépe". Opáichavo, ani peho hapykuéri kuéra. 24 Ku aratiri, overa ramo, ohesape háicha araguy rehe peteĩ hendágui ambue henda peve, upéicha vaerã ko kuimba'ẽicha ou va'ekue yvy ári hi'árape. 25 Opáichavo, tekotevẽ ahasa asy heta raẽ ha tekotevẽ che rereko mba'evéramo ko ñemoñare kóva. 26 Ha ojehu haguéicha Noé ára kuérape, upéicha avei ojehu vaerã ko kuimba'ẽicha ou va'ekue yvy ári ára kuérape. 27 Okaru va'ekue, hoy'u, omenda, ha ome'ẽ tajýra kuéra mendarã upe Noé oíke hague ára peve pe mba'yru guasu ypeguápe; ha ou ama guasu ha ohundipa opavavépe. 28 Upeichaite avei ojehu va'ekue Lot ára kuérape: okaru ha hoy'u, omba'ejogua ha oñemu, oñemitỹ ha ojogapo; 29 ha upe Lot osẽ hague árape Sodómagui katu oky yvágagui tata ha azufre, ha ohundipaite opavavépe. 30 Upeichaite vaerã ko kuimba'ẽicha ou va'ekue yvy ári ojehechauka haguã árape. 31 'Upeha árape, oiméramo oĩva óga ári ha oguereko imba'e kuéra kotýpe, ani ogejy ipiári, upéicha avei pe oĩva ñume, ani ojevy hógape. 32 Pene mandu'áke Lot rembireko rehe. 33 Upe hakate'ỹva hekove rehe, ohundi vaerã; ha pe ohundíva katu, oguereko vaerã tapia guarã. 34 'Che ha'e peẽme upeha pyharépe oĩ va'erãha ojopohéi mokõi peteĩ tupápe: pe peteĩ ojereraha vaerã, ha pe ambue ojeheja vaerã. 35 Mokõi kuña oñembiso vaerã hína oñondive; pe peteĩ ojereraha vaerã, ha pe ambue ojeheja vaerã. 36 Mokõi kuimba'e oĩ vaerã ñume; pe peteĩ ojereraha vaerã, ha pe ambue ojeheja vaerã. 37 Ohendúvo kóva oporandu hikuái ichupe: --¿Mamópa, oiko vaerã upéva, ore Jára? Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Mamo oihápe pe te'õngue, upépe ijaty vaerã yryvu kuéra ho'u haguã.

Luke 18

1 Ha Jesús omombe'u ichupe kuéra peteĩ caso ombo'e haguã ichupe kuéra tekotevẽha oñembo'e tapia ha ani ipy'amano. 2 Ha he'i: --Oĩ va'ekue peteĩ ciudádpe peteĩ juez okyhyje'ỹva Tupã Ñandejára gui, ha ojapo'ỹva mba'evéramo avavépe. 3 Oĩ va'ekue avei upe ciudádpe peteĩ viuda ou mantereíva hendápe ojerure haguã ichupe justicia peteĩ pléitope hese ija'e'ỹva ndive. 4 Pe juez katu heta ára ndojaposéi ichupe pe hembijerure, upéi katu he'i ipy'apýpe: "Ndakyhyjéi ramo jepe Tupã Ñandejára gui ha ndajapói ramo jepe mba'evéramo avavépe, 5 ko viuda che moangekói mantereígui, ajapóta ichupe justicia anive haguã ou manterei che mokane'õ peve." 6 Ha he'i Ñandejára Jesucristo: --Upéicha he'i pe juez rekojoja'ỹ. 7 ¿Ha piko Tupã Ñandejára ndojapo mo'ãi mba'e hekoite pegua hembiporavo kuérape ojeruréva ichupe ára ha pyharépe? ¿Omoha'arõ arénepa ichupe

kuéra? 8 Ha'e peême pya'ete oipytyvõne haguã ichupe kuéra. Opáichavo, ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári, ou jevy ha'ára, ¿ojuhúnepa gueteri jerovia yvy ári? 9 He'i avei umi ojeroviávape ojehe imarangatu ramo guáicha, ha omomba'eve'ýva ambue kuérape, ko caso: 10 --Mokõi kuimba'e oho tupaópe oñembo'e haguã: pe peteĩ fariseo, ha pe ambue katu impuesto cobraha. 11 Pe fariseo ñembo'yhápe oñembo'e kóicha: "Tupã Ñandejára, ame'ẽ ndéve las gracias che ndaha'etí rehe umi kuimba'e ambue kuéraicha: mondaha, tekojoja'ý, mendare mbyaiha, terã ko impuesto cobraha kóvaicha. 12 Che ajapo ayuno mokõi jevy peteĩ semánape, ha ame'ẽ diezmo opaite mba'e amono'õvagui." 13 Pe impuesto cobraha katu mombyry guive nahi'ãi ichupe ojesaupínte jepe yvága rehe, ha ombota jevy jevy uvei ipyti'a ha he'i: "¿Tupã Ñandejára, che poriahuverekomína, che niko pecador!" 14 Ha'e peême kóva ipotimbaite hague ohóvo hógape, pe fariseo katu ahániri. Oimeraëva oñembotuicháva ojupe, ojerereko vaerã mba'evéramo, ha pe oñemomba'eve'ýva ojupe katu, oñembotuicha vaerã. 15 Ha ojereru avei Jesúspe mitãmimi opoko haguã hese kuéra, ha hemimbo'e kuéra ohechávo upéva ipochy umi heruhápe. 16 Jesús katu ohenói ichupe kuéra ha he'i: --Peheja umi mitãme tou che rendápe, ha ani pejoko, ha'e kueraichagua mba'égui pe Tupã Ñandejára reino. 17 Añetehápe ha'e peême, pe oñemomba'e'ýva pe Tupã Ñandejára reino rehe peteĩ mitãicha, ndoikéi chéne ipype araka'eve. 18 Ha peteĩ mburuvicha oporandu ichupe kóicha: --Mbo'ehára marangatu, ¿mba'épa ajapo vaerã ahupity haguã pe tekovete opa'ýva? 19 Jesús he'i ichupe: --¿Mba'e rehepa ere che marangatuha? Ndaipóri imarangatúva, Tupã Ñandejára añoite mante. 20 Reikuaa hembia poukapy: "Ani rembyai mendare, ani reporojuka, ani remonda; ani ere ñe'ẽ japu avave rehe; embojerovia nde ru ha nde sýpe." 21 Pe kuimba'e he'i: --Opaite ko'ã mba'e ajapo va'ekue che mitã guive. 22 Jesús ohendúvo upéva, he'i ichupe: --Ofalta gueteri ndéve peteĩ mba'e; eñemumba rerekóva rehe ha eme'ẽ hepykue mboriahu kuérape, ha upéicharamo rerekóta mba'eta yvágape, ha eju che moirũ. 23 Ha'e katu ohendúvo upéva imba'embyasy eterei opytávo, oguererekógui hetaiterei mba'e. 24 Ha Jesús ohechávo mba'éichapa imba'embyasy, he'i: --Hasypetépa oikéne Tupã Ñandejára réinope, umi imba'e rereko hetáva. 25 Dahasyive ohasa haguã peteĩ camello ju resa rupi, pe mba'eta rerekoha oike haguã Tupã Ñandejára réinopegui. 26 Umi ohendu va'ekue ichupe, he'i hikuái: --¿Mávapa aipóramo ikatúne ojesalva? 27 Jesús he'i ichupe kuéra: --Kuimba'e kuéra ikatu'ýva ojapo Tupã Ñandejára ikatu ojapo. 28 Ha Pedro he'i: --Ore Jára, ore niko roheja va'ekue opaite mba'e, romoirũ haguã ndéve. 29 Ha Jesús he'i ichupe: --Añetehápe ha'e peême, oimeraëva ohejáva hóga, terã túva kuéra, terã tyvýra kuéra, terã tembireko, terã ta'ýra kuéra Tupã Ñandejára reino rehehápe, 30 hekovia vaerã ichupe hetaitevépe ko yvy ári, ha uperire pe tekovete tapia guarã. 31 Jesús ohenói ha'eñoháme umi doce hemimbo'e kuérape ha he'i ichupe kuéra: --Ko'ãga jaha Jerusalénpe, ha oikopáta ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári rehe umi mba'e ñemoñe'ẽhára kuéra omoĩ va'ekue kuatia rehe, 32 oñeme'ẽta umi tetã ambuegua kuéra pópe; ha oñembohorýta hese, oñe'ẽreitýta ichupe ha ondyvúta hese; 33 ha oinupáta ha uperire ojukáta; ha mbohapy arahápe katu oikove jevýta. 34 Ha ha'e kuéra ndoikuaái mba'épa he'ise ko'ã mba'e, ha oñemi ichugui kuéra ko'ã ñe'ẽ, ha ndoikuaái upe oje'éva ichupe kuéra. 35 Ha hi'aguívo Jesús Jericógui, peteĩ ohecha'ýva uguapy hína tape yképe ojerure tupãmba'e. 36 Ha ohendúvo pe gente aty guasu ohasáva, oporandu mba'épa upéva. 37 Ha he'i hikuái ichupe Jesús Nazareno ohasaha ohóvo upe rupi. 38 Ha osapukái ha he'i: --¿Jesús, David ra'y, che poriahuverekomína! 39 Ha umi ohóva tenonde ipochy ichupe omokirirĩ haguã; ha upépema katu ha'e hatãitevéntema osapukái: --¿David ra'y, che poriahuverekomína! 40 Ha Jesús opyta ha ogueruruka hendápe. Ha hi'aguíma ramo ichugui, oporandu ichupe: 41 --¿Mba'épa reipota ajapo ndéve? Ha pe ohecha'ýva he'i: --Che Jára, ahechase niko. 42 Ha Jesús he'i ichupe: --Ehecha, rejeroviágui rekuera. 43 Ha upevovete ohecha, ha oho Jesús rapykuéri, ha omomba'eguas Tupã Ñandejárape ohóvo. Ha opavave ohechávo upéva omomba'eguas avei Tupã Ñandejárape.

Luke 19

1 Ha Jesús oike Jericópe ha ohasa ohóvo pe ciudad rupi, 2 ha oĩ upépe peteĩ kuimba'e hérava Zaqueo, impuesto cobraha kuéra ruvicha, mba'eta rerekoha, 3 ha ohechase Jesúspe, oikuaa haguã mávapa, ha ndaikatúi pe gentetágui, ikarapégui ha'e. 4 Upémaramo oñani henonderã kuéra, ha ojupi peteĩ mora máta rehe ohecha haguã ichupe, Jesús ohasátargui upe rupi. 5 Ha uguahẽvo Jesús upépe, ojesaupívo ohecha ha he'i ichupe: --Zaqueo, pya'e eguejy, tekotevẽ ko árape apyta nde

rógape. 6 Ha Zaqueo oguejy pya'ete ha omoguahẽ ichupe torypápe. 7 Upéva ohechávo opavave oñe'ësuguy oñondive ha he'i Jesús oguahẽ hague mbohupa ramo kuimba'e pecador rógape. 8 Zaqueo katu opu'ã oñembo'y ha he'i Ñandejára Jesucristope: -- Péina ápe, Che Jára, amboja'óta mbyte rupi arekóva guive ha ame'ëta mboriahu kuérape, ha oime ramo mávaguí aipe'a rei va'ekue, ambuekoviáta ichupe irundy jevyve. 9 Jesús he'i ichupe: --Ko árape oguahẽ pe salvación ko ógape; ko kuimba'e Abraham ra'y hague rehe avei. 10 Ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oúgui ohekávo ha osalvávo pe oñehundi va'ekue. 11 Ha ohendu aja umi gente ko'ã mba'e, Jesús omombe'u ichupe kuéra peteĩ caso hi'aguiguima Jerusaléngui, ha oimo'ãgui ha'e kuéra oguahẽtamaha pe Tupã Ñandejára reino. 12 Ha he'i: --Peteĩ karai guasu oho peteĩ tetã mombyry oĩvape oñemoingo haguã ichupe mburuvicha guasu ramo ha uperire ou jevy haguã. 13 Ha oho mboyve, ohenói diez hembiguái kuérape, ha ome'ë peteĩ teĩme plata heta repy ha he'i ichupe kuéra: "Pejeheka ipype aju peve." 14 Ha umi hetãygua ndaija'etí hese, ha omondo hapykuerigua he'i vaerã: "Ndoroiopotái kóvape ore ruvicharã." 15 Opáichavo, oñemoingo mburuvicha guasu ramo, ha ou jevy hetãme. Ha oguahẽ rire ohenoiuka umi tembiguái, pe plata ome'ë va'ekuẽpe, oikuaa haguã peteĩ teĩgui mboýpa oñemono'õ ra'e. 16 Ou pe tenonde guare ha he'i: "Karai, nde plata oñemono'õ ndéve diez jevyve." 17 Pe rey he'i ichupe: "Iporãite, nde che rembiguái katupyry, jeroviaha hague rehe nde pe michĩetévape, rerekóta nde poguýpe diez ciudades." 18 Ha ou pe mokõiha ha he'i: "Karai, nde plata oñemono'õ ndéve cinco jevyve." 19 Ha upévape avei he'i: "Nde avei rerekóta nde poguýpe cinco ciudades." 20 Ha ou pe ambueve ha he'i: "Karai, kóina ápe nde plata. Areko niko kuri ñongatuhápe peteĩ ao pesẽnguẽpe, 21 akhyjégui nde hegui, kuimba'e ipochýva hague rehe nde, rembyatýva pe remoĩ'ỹ va'ekue, ha remono'õva pe reñotý'ỹ va'ekue." 22 Upérõ pe karai he'i ichupe: "Nde jurúgui re'a, nde tembiguái vai. Reikuaa ra'e kuimba'e ipochyvaha che, ambyatýva pe amoĩ'ỹ va'ekue, ha amono'õva pe añotý'ỹ va'ekue; 23 ¿mba'érehapa, aipóramo, neremoĩri ra'e che plata báncope anohẽ haguã ijuapyha reheve aju jevývo che rógape?" 24 Ha he'i umi upépe oĩvape: "Peipe'a ichugui pe plata, ha peme'ë diez oguererekóvape." 25 Ha ha'e kuéra he'i ichupe: "Karai, oguererekóma niko diez." 26 Pe rey katu he'i: "Che ha'e peẽme upe oguererekóvape voi oñeme'ëve va'erãha; pe oguereko'ỹvaguí katu, upe michĩmí oguererekóva jepe, ojepe'a va'erãha ichugui. 27 Ha umi che rehe ndaija'éivape katu, oipota'ỹ va'ekue aiko huvicha kuéra ramo, peru ko'ápe, ha pejuka che renondépe." 28 Ha he'i rire ko'ã mba'e Jesús osẽ oho Jerusalén koty. 29 Ha oñemo'aguĩma ramo Betfagé ha Betániaguí, pe cerro hérava Olivoty ypýpe, omondo mokõi hemimbo'e kuéravape, 30 ha he'i ichupe kuéra: -- Tapeho pe pueblo oĩvape ñande ypýpe; ha peguahẽvo, pejuhúta peteĩ burro ra'y ñapytĩmby, avave ojupi'ỹva gueteri hi'ári; pejora ha peru. 31 Ha oime ramo oporandúva peẽme mba'érehapa pejora, peje ichupe Ñandejára Jesús oikotevẽha hese. 32 Oho hikuái umi ojejokuái va'ekue ha ojuhu upe Jesús he'i haguéicha ichupe kuéra. 33 Ha ojora jave hikuái pe burro ra'y, ijára kuéra oporandu ichupe kuéra: --¿Mba'e rehapa pejora peina pe burro ra'y? 34 Ha ha'e kuéra he'i: -- Ñandejára Jesús oikotevẽ hese. 35 Ha ogueru hikuái Jesús rendápe; ha omoĩ ijao kuéra pe burro ra'y ári, ha ombojupi Jesúspe hi'ári. 36 Ha ohasávo ha'e ohóvo, oipyso joa ijao kuéra pe tapére. 37 Ha oñemo'aguĩvo pe Olivo cérroguio ojeguejyhágui, opa umi hese ojeroviáva, vy'a pópe oñepyrũ osapukái ha ogueropurahéi Tupã Ñandejárape opa umi techapyrã ohecha va'ekue hikuái rehe, 38 he'ívo: --¡Hovasapy pe Rey oúva Tupã Ñandejára rerape! ¡Py'aguapy pe yvágape, ha tory apyre'ỹ Tupã Ñandejárape! 39 Upérõ fariseo kuérava, oĩ va'ekue pe teta apytépe, he'i ichupe: --Mbo'ehára, nde pochýna umi ne remimbo'e kuérape. 40 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Ha'e peẽme ko'áva okirirĩ ramo, ita kuéra jepe osapukái va'erãha. 41 Ha oguahẽvo Jerusalén ypýpe ha ohechávo pe ciudad, Jesús ojahe'o hese, 42 ha he'i: --¡Reikuaa rire, ko nde árapente jepe umi mba'e ogueru vaerã ndéve py'aguapy! Opáichavo, ko'ãga okañy nde hegui ha ndaikatúi rehecha. 43 Oguahẽ vaerã ndéve ára ha umi nde rehe ija'e'ỹva ojo'o vaerã vykua nde jerekuévo, ne mongora ha nde jopy vaerã opáguio; 44 ha nde reity vaerã yvy rehe. Ha ojuka vaerã nde pype oĩvape; ha ndohejái vaerã nde pype itánte jepe ojo'ári; nderehechakuaái hague rehe pe Ñandejára ou jave ne andúvo. 45 Ha Jesús oíke pe tupaópe, ha oñepyrũ omosẽ umi upépe oñemúva ha omba'ejoguávape, 46 ha he'i ichupe kuéra: --Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i: "Che róga ñembo'eha róga vaerã"; peẽ katu pejapo ichugui mondaha kuára. 47 Ha opa árape Jesús oporombo'e tupaópe; ha umi pa'i ruvicha ha mbo'ehára kuéra, karai guasu kuéra upe tetã megua ndive katu oñeha'ã ojuka haguã ichupe. 48 Opáichavo ndojuhúi mba'éichapa ojapo haguã hese, opaite upe tetã megua kuéra ojapysakágui hese ohendu haguã

iñe'ě.

Luke 20

1 Peteĩ árape, Jesús ombo'e jave umi géntepe tupaópe, ha omohera kuã jave hína pe salvación rehegua evangelio, oguahẽ pa'i ruvicha kuéra ha umi Ñandejára ley rehe oporombo'eva karai guasu kuéra ndive, 2 ha he'i ichupe: --Ere oréve mba'e autoridad rehevépa rejapo ko'ã mba'e. Terã ¿mávapa pe ome'ě va'ekue ndéve ko autoridad? 3 Jesús upérõ he'i ichupe kuéra: --Che aporandúta avei peẽme peteĩ mba'e; peje chéve: 4 ¿Mávapa he'i Juánpe oporobautiza haguã? ¿Ñandejára pa, terãpa yvypóra kuéra? 5 Ha ha'e kuéra oñepyrũ oñoñe'ẽjoapi oñondive, he'ívo: --¿Mba'e piko ja'éta? Ja'e ramo, Ñandejára hague he'íta ñandéve: "¿Mba'e rehepa aipóramo ndaperoviái ra'e ichupe?" 6 Ha ja'e ramo, kuimba'e kuéra mba'e hague, pe tetãygua oĩ haguéicha ñande jukáta itápe; ogueroviágui Juan Ñandejára remimbou hague. 7 Ha he'i hikuái ichupe ndoikuaaiha mávapa pe he'i va'ekue Juánpe oporobautiza haguã. 8 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Che nda'e mo'ãi avei peẽme mba'e autoridádepa ajapo ko'ã mba'e. 9 Upéi oñepyrũ omombe'u umi géntepe ko caso: --Peteĩ kuimba'e oñotỹ parral ijyvy, ha oiporuka hepy rehe imba'apoharã kuérape, ha osẽ oho hetãgui are peve. 10 Ha oguahẽma ramo pe ára ojepo'o haguã pe parral'a, omondo hembiguái peteĩme umi mba'apohára kuéra rendápe pe parral'a imba'erãva piári; ha'e kuéra katu oinupã heta rire pe tembiguáipe, omondo po nandi. 11 Pe mba'e jára omondo jevy hembiguái ambue; ha upévape avei oja'o ky'a hikuái, oinupã heta ha omondo ome'ě'ỹ rehe ichupe mba'eve. 12 Ha omondo jevy pe mbohapyha; ha upévape avei oikutupa ha omoña hikuái. 13 'Ipahápe pe yvy jára he'i: "¿Mba'e piko ajapóta? Amondóta pe che ra'y ahayhuetéva; ikatu niko ohechávo ombojerovia ichupe." 14 Umi mba'apohára kuéra katu ohechávo ichupe, he'i ojupe kuéra: "Kóva ha'e pe mba'e jararã; jajuka, topyta ñandéve guarã pe imba'e rangue." 15 Ha oguenohẽ hikuái ichupe pe parraltýgui, ha ojuka. --¿Mba'épa, aipórõ, ojaipóne hese kuéra pe parralty jára? 16 Ou vaerã ha ohundipa umi mba'apohára kuérape, ha ome'ě vaerã pe ijyvy ambue kuérape. Ha'e kuéra, ohendúvo upéva, he'i hikuái: --¡Aníkema oiko upéva! 17 Jesús katu, oma'ẽvo hese kuéra, he'i: --¿Mba'épa, aipórõ, he'ise pe Kuatiañe'ẽ Marangatúpe oĩva? Kóicha niko he'i: Pe ita omboyke va'ekue umi óga apohára, upéva pe tekotevẽvéva. 18 Oimeraẽva ho'áva upe ita ári, opẽmba vaerã; ha upe ita ho'aha ári katu, iku'ipa vaerã. 19 Ha umi pa'i ruvicha kuéra ha umi Ñandejára ley rehe oporombo'eva ojapyhyse mo'ã hikuái Jesúspe upéramo voi, ohechakuaágui hese kuéra he'i hague pe caso: okyhyjẽnte umi géntegui. 20 Ha omoñuháségui ichupe, omondo hendápe pyrague kuimba'e kuéra oñemboheko marangatu gua'úva, sapy'a oity ramo guarã ichupe iñe'ě rehe, ome'ě haguã ichupe mburuvicha pópe. 21 Upéva rehe oporandu hikuái ichupe: --Mbo'ehára, roikuaa niko nde ere ha reporombo'eha heko pegua rehe, ha ne rema'ẽiha tekove kuéra rembiechauka rehe, añete háchu avei reporombo'e pe Tupã Ñandejára rape rehe; 22 Ere oréve: ¿ikatúpa ore rome'ě impuesto emperadórpe, terãpa ahániri? 23 Ha Jesús ohechakuaa pe iñuhã nguéra ha he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko pemoĩ chéve ñuhã? 24 Pehechauka chéve pe plata. ¿Máva ra'anga piko kóva ha pe téra hese oĩva? Ha'e kuéra he'i ichupe: --Emperador mba'e. 25 Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --Iporãite, peme'ě pe emperadórpe pe imba'éva; ha Tupã Ñandejárape pe Tupã Ñandejára mba'éva. 26 Ha ndaikatúi oity ichupe mba'eveichagua ñe'ě rehe umi gente renondépe; ohecharamoite uvei pe iñe'ě, ha okirirĩ hikuái. 27 Upéi oguahẽ saduceo kuérava Jesús rechávo, umíva niko he'i ndaiporiha jeikove jevy omano va'ekue apytégui, ha he'i hikuái Jesúspe: 28 --Mbo'ehára, Moisés niko oheja va'ekue oréve kuatiañe'ẽme: Oime ramo omanóva, ha ohejáva hembirekore imemby'ỹ rehe, omenda vaerã hese tyvýra, omoñemoñare haguã pe tyke'ýra omano va'ekuépe. 29 Oiko va'ekue siete ojoryvy kuéra; pe tenondere omenda, ha omano oheja'ỹ rehe ta'yre. 30 Ha omenda pe iména mano va'ekue rehe pe mokõiha, ha omano avei oheja'ỹ rehe ta'yre. 31 Ha upémaramo omenda hese pe mbohapyha; ha upéicha umi sieteve, ha omanomba hikuái oheja'ỹ rehe ta'yre. 32 Ipahápe omano avei pe kuña. 33 Pe jaikove jevyha árape, ¿máva ha'e kuérava hembirekótapa pe kuña, ko umi sieteve hembirekoréva? 34 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Yvy ári kuimba'e ha kuña kuéra omenda, 35 opáchavo umi oikove jevýva upe jeikove jevyha árape omanóva apytégui ha ohupitýva pe tekove ambue katu nomenda mo'ávéma ha nomomenda mo'ávéma tajýra kuéra, 36 ndaikatuvéiguima omano, ha'e kuéra ángel kuéraichama, ha Tupã Ñandejára ra'y kuéra, oikove jevy hague rehe. 37 Moisés jepe voi niko pe jukeri máta hendypa va'ekue rehegua kuatiañe'ẽme oikuaauka ñandéve omanóva

oikove jevyha. Upépe niko he'i, Ñandejára, Abraham ha Isaac ha Jacob Tupãha. 38 Tupã Ñandejára ndaha'úi omanóva Tupã, oikovéva Tupãnte; opavave voi oikovégui ichupe guarã. 39 Upérõ umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva he'i ichupe: -- Mbo'ehára, ere porã. 40 Ha noporandusevéima ichupe mba'eve. 41 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Mba'éicha rupi piko oje'e pe Cristo David ra'ya? 42 Ko David ete voi he'íva Salmo kuéra kuatiañe'ême: He'i Tupã Ñandejára che Járape: "Eguapy che akatúape, 43 amoí meve umi nde rehe ija'e'ývape nde py guýpe." 44 ¿Mba'éicha piko pe Cristo David ra'ýta ko David ete voi he'íva ichupe che Jára? 45 Ha opavave umi gente ohendu hína Jesús he'i ramo hemimbo'e kuérape: 46 Peñeñangarekóke umi Ñandejára ley rehe oporombo'évagai, oikoséva ao puku reheve, ha oipotáva oñemomaitei plaza rupi, ha ohekáva guapyha tenondevegua sinagógape, ha tenda iporãvéva karu guasuhápe. 47 Ho'upáva umi viuda róga kuéra, ha upevarã oñembo'e puku gua'u. Ko'áva ári ko ou vaerã condenación ipohyivéva.

Luke 21

1 Tupaópe Jesús ohecha umi mba'eta rerekoha omoí ramo iñofrènda pe ofrenda ryrúpe. 2 Ohecha avei peteí viuda iporiahu etereíva omoí ramo mokõi plata sa'imi, 3 ha he'i: --Añetéko ha'e peême, ko viuda, iporiahu ramo jepe, omoí hetave opavavégui, 4 umíva omoí pe hembývagui ichupe kuéra, kóva katu pe mbovymi oguerékóvagui, omoí pe hembí'u repy rangue. 5 Ha umi he'ívape pe tupao ojeguaha ita iporãvéva ha mba'eta me'ëmbyrépe, Jesús he'i: 6 --Ko'ã mba'e pejesarekoha, ha'e peême, oguahẽ va'erãha ára ha ndopytái vaerã ita ojo'ári, ojeitypa'ý vaerã. 7 Ha oporandu hikuái ichupe: --Mbo'ehára, ¿araka'éta piko ko'ã mba'e? ¿Ha mba'e seña'l piko oíta ko'ã mba'e ojejúta ramo? 8 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Pema'êke, ha ani peñembotavyka. Heta ou vaerã che rérape he'íva: "Che ko pe Cristo"; ha, "Ko'aga pe ára." Aníke peho hapykuéri kuéra. 9 Pehendu ramo herakuãha guerra ha oimeha opu'áva huvicha kuéra rehe ani peñemondýi; tekotevẽ ko'ã mba'e oiko raẽ; opáichavo ne'íra mo'ái gueteri pe ipaha. 10 Ha he'i avei ichupe kuéra: --Opu'ã vaerã tetã nguéra ojuehe, ha reino kuéra ojuehe; 11 ha oiko vaerã yvy ryrýi tuicháva, ha mba'asy ha ñembyahýi heta henda rupi, kyhyje ha techapyrã tuicháva yvágagui. 12 'Opa ko'ã mba'e mboyve katu pejeapresa, ha pejepersegui ha peñeme'ẽ vaerã sinagoga ha cárcelpe, ha pejereraha vaerã rey ha mburuvicha kuéra renondépe che réra rehe. 13 Ha ko'ã mba'e rupi peikuaauka vaerã ichupe kuéra che réra. 14 Pemoí pende py'ápe ani haguã peñepy'amongeta raẽ peje vaerã rehe pende jehe; 15 che voi ame'ẽ va'erãgui peême juru ha arandu, ikatu'ý vaerã rehe ipu'aka terã pene mbohováí mavavéva umi oñemoíva pende rehe. 16 Ha pene me'ẽ vaerã pende ru kuéra jepe, ha pende ryvy kuéra, pene pariente kuéra ha pene amigo kuéra: ha oime vaerã peẽ kuérava ojejúkava. 17 Ha ndaija'úi vaerã opavave pende rehe che réra rehe; 18 opáichavo pene akã rague peteímíme jepe ndojehui chéne mba'eve ombyai vaerã. 19 Peropu'aka ramo peñemomba'e vaerã pende rekove rehe. 20 'Pehecha ramo Jerusalén oñemongora ejércitope, peikuaa oguahẽha ichupe pe oñembyai haguã ára. 21 Upéramo umi oíva Judéape, tokañy cerro rupi; ha Jerusalénpe oíva katu, tosẽ upégui; ha umi ñu rupi oíva ani ou jevy pe ciudádpe. 22 Castigo ára vaerã umíva, oiko haguã hekoitépe pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'íva. 23 ¡Aichejáranga umi hyeguasúva terã oporomokambúva umiha árape! Oí vaerã py'a angekói tuicháva yvy ári ha pochy guasu ko tetã ári. 24 Oime vaerã omanóva guerrahápe, ha ambue kuéra katu ojereraha vaerã tembiguái ramo opa tetã rupi, Jerusalén katu opyta vaerã umi tetã ambuegua kuéra pegua py guýpe, omboty peve hi'ára umi tetã ambuegua kuéra. 25 'Upérõ oí vaerã techapyrã kuarahy rehe, jasy rehe ha estrella kuéra rehe, ha py'a angekói yvy ári tetã nguéra apytépe, py'atarova pe yguasu ryapúgui. 26 Yvypóra kuéra ipy'amano vaerã kyhyjégui oha'arõvo umi mba'e ou vaerã ko yvy ári; umi yvága pegua pu'aka jepe oñemomyimba vaerã. 27 Upérõ ojehecha vaerã ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oúvo arai ári tuicha pu'aka ha mimbipa reheve. 28 Ko'ã mba'e oñepyrũvo oiko, peñemokyre'ý ha peñeãkãupi hi'aguímaha rehe pene salvación. 29 Omoí avei ichupe kuéra peteí ñembojoja: --Pema'ẽ pe higo máta rehe ha opa umi yvyra máta ambue rehe. 30 Pehecha ramo hoky peikuaa pende jehegui voi hi'aguímaha ára haku. 31 Upéicha avei peẽ pehecha ramo oiko ko'ã mba'e, peikuaa hi'aguímaha pe Tupã Ñandejára reino. 32 'Añetehápe ha'e peême, ndohasái chéne haguã ko ñemoñare kóva oikopa mboyve ko'ã mba'e. 33 Yvy ha yvága ohasa vaerã, che ñe'ẽ katu ndohasa va'erái. 34 'Pema'êke pende jehe, anítei peñemopy'ahatã vicio ha ka'úpe, ha pende rekovekue yvy arigua rehegua jepy'apýpe, ha ou sapy'a pende ári peha'arõ'ýhãgui upe ára, 35 lazo oñembotývaicha ou vaerã upe ára opavave ko yvy

ári oikóva ári. 36 Peimembáke, aipóramo, peñembo'e opa árape, ani haguã ou pende ári ko'ã mba'e ojehu vaerã, ha ikatu haguã peime pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári renondépe. 37 Ha arakue Jesús oporombo'e tupaópe; ha pyharekue katu osẽ oho pe cerro Olivoty héravape. 38 Ha pyharevete opa upe tetã megua kuéra ou hendápe tupaópe ohendu haguã ichupe.

Luke 22

1 Hi'aguĩma pe pan ilevadura'ỹva arete, hérava Pascua, 2 ha umi pa'i ruvicha ha mbo'ehára kuéra oheka mba'éichapa ojuka haguã Jesúspe, okyhyjégui umi tetãyguágui. 3 Judas Iscariote, umi doce apóstol kuéra rehegua peteĩva corazõme oike Satanás, 4 ha oho oñomongeta umi pa'i ruvicha ha tupao ñangarekoha mburuvicha kuéra ndive mba'éichapa omoĩta Jesúspe ipópe kuéra. 5 Ha ha'e kuéra ovy'a ha oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme ome'ẽ haguã ichupe plata; 6 ha Judas ome'ẽ ichupe kuéra iñe'ẽ ha oheka mba'éichapa omoĩta Jesúspe ipópe kuéra oĩ'ỹ jave pe genteta. 7 Ha oguahẽ pe pan ilevadura'ỹva arete, tekotevẽ haguã ojejuka pe ovecha ra'y Pascua peguarã; 8 ha Jesús omondo Pedro ha Juánpe, ha he'i ichupe kuéra: --Tapeho, pembosako'i ñandéve pe Pascua, ja'u haguã. 9 Ha'e kuéra oporandu ichupe: --¿Mamópa reipota rombosako'i? 10 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Peikévo pe ciudádpe pene ruvaitĩta peteĩ kuimba'e ogueraháva ý kambuchipe; tapeho hapykuéri pe óga oikeha peve, 11 ha peje pe óga járape: "Pe mbo'ehára ko oporanduka ndéve: ¿Mamópa oime pe koty ha'u haguã Pascua che remimbo'e kuéra ndive?" 12 Ha ha'e ohechaukáta peẽme peteĩ koty guasu, yvategua, oĩmbámava; pembosako'i upépe. 13 Oho hikuái, ha ojuhu pe ha'e he'i haguéicha ichupe kuéra; ha ombosako'i pe Pascua. 14 Ha oguahẽma ramo hora, Jesús uguapy mesápe, ha hendive umi apóstol kuéra, 15 ha he'i ichupe kuéra: --Hetaite niko che ha'use kuri penendive ko Pascua, amano mboyve. 16 Ha'éko peẽme nda'uvéima va'erãha ichugui oikopa peve hekoitépe Tupã Ñandejára réinope. 17 Ha ojapyhy pe vaso, ome'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape ha he'i: --Kóina kóva, ha pe'u ichugui oñondive kuéra; 18 ha'e peẽme ko'águi rire nda'u mo'ãveiha ko parral'a rykuerégui ou peve pe Tupã Ñandejára reino. 19 Ha ojapyhy pe pan, ha ome'ẽ las gracias, oipese'ã, ha ome'ẽ ichupe kuéra he'ívo: --Kóva ha'e che rete, pende rehe oñeme'ẽva. Pejapo kóva ñemomandu'aha ramo che rehe. 20 Upéicha ojapo avei, ocenamba rire, ojapyhy pe vaso, ha he'i: --Ko vaso ha'e pe pacto pyahu che ruguy rupi, pende rehehápe oñeñohẽva. 21 'Opáichavo, péina ápe, pe che me'ẽharã po oĩ chendive mesápe. 22 Ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári niko ohóta voĩnte añete pe haperã oñemoĩ va'ekue ichupe rupi; opáichavo, ñangái upe kuimba'e ojapyhyukáva ichupe! 23 Ha ha'e kuéra oñepyrũ oporandu ojupe kuéra, mávatapa upe ojapótava upéva. 24 Ha oñepyrũ oñoñe'ẽjoapi mávatapa ha'e kuérava upe ojererekótava mba'eguasuvéva ramo. 25 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Umi tetã megua mburuvicha oporoguereko ipoguype kuéra, ha umi oguerékóva tetã nguéra ári autoridad oñembohéra mba'e porã apoha; 26 peẽ kuéra katu ndaupéicha va'erãi; pe mba'eguasuvéva pende apytépe, toiko pe imitãvévaicha uvei, ha pe mburuvicha katu toiko tembiguáicha. 27 ¿Mávapa mba'e guasuve, pe uguapýva mesápe okaru haguã terãpa pe tembiguái? ¿Ndaha'éipa pe uguapýva mesápe? Ha che niko aiko pende apytépe tembiguáicha. 28 'Peẽ niko peime tapia va'ekue chendive pe che jehasa asy kuéra jave. 29 Upéva rehe che ame'ẽta peẽme peteĩ reino, che Ru ome'ẽ haguéicha chéve avei, 30 pekaru ha pey'u haguã che mesápe che réinope; ha uguapy haguã mburuvicha guapyhápe pejuzga haguã umi doce tribus Israel reheguápe. 31 He'i avei Ñandejára Jesucristo: --Simón, Simón, péinako Satanás ojerure kuri pende rehe pene mbokuchu haguã trigo oñembokuchu háicha yrupẽme; 32 che katu ajerure kuri nde rehe Tupã Ñandejárape ani haguã ikangy pe nde jerovia. Ha nde, rejere jevy rire, emombarete jevy nde ryvy kuérape. 33 Simón katu he'i ichupe: --Che Jára, aime aha haguáicha nendive cárcelpe terã amano haguã jepe nendive. 34 Jesús he'i ichupe: --Pedro, ha'e ndéve pe gallo osapukái mboyve ko árape nde eréta mbohapy jevy nda che kuaiha. 35 Upérõ Jesús oporandu ichupe kuéra: --Pomondo ramo guare vosa'ỹ rehe, plata ryrũ rehe, ha py rehegua'ỹ rehe, ¿oimépa ra'e ofalta va'ekue peẽme? Ha ha'e kuéra he'i: --Ahániri. 36 Ha he'i ichupe kuéra: --Ko'ãga katu pe oguerékóva vosa, togueraha, ha plata ryrũ avei; ha pe oguereko'ỹva kyse puku katu tome'ẽ ijahoja hepyrã rehe, ha tojogua peteĩ. 37 Ha'éko peẽme tekotevéha oikopa hekoitépe che rehe pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'íva: "Ojerereko ichupe umi tekove vai peteĩva ramo." Pe che rehe oje'e va'ekue oikopa vaerã katuetei. 38 Ha'e kuéra katu he'i: --Ore Jára, péina niko ko'ápe mokõi kyse puku. Ha ha'e he'i ichupe kuéra: --

Iporãmante. 39 Ha osẽ oho, jepiguáicha, Olivo cérrope, ha hemimbo'e kuéra oho avei hendive. 40 Ha oguahẽ rire he'i ichupe kuéra: --Peñembo'éke ani haguã peñepy'ara'ã. 41 Ha Jesús oñemomombyry ichugui kuéra ku ita ojepoíva mombyrykuéicha, ha oñesũ oñembo'e, 42 ha he'i: --Che Ru, reipota ramo na eipe'a che hegui ko jepy'apy asy arekóva; opáichavo, ani oiko che rembipota, pe ne rembipotante toiko. 43 Ha upévo ojechauka ichupe peteĩ ángel yvága pegua omombarete haguã ichupe. 44 Ha ojepy'apy eterei jave, oñembo'e mbareteve; ha pe hy'aikue ho'a yvy peve tuguy tyky guasúicha. 45 Opu'ã rire pe oñembo'ehágui, oho hemimbo'e kuéra rendápe, ha ojuhu okepa hikuái mba'embyasygui; 46 ha he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko peke? Pepu'ã ha peñembo'e ani haguã peñepy'ara'ã. 47 Oñe'ẽ jave gueteri hina ha'e, oguahẽ sapy'a ko genteta, ha pe hérava Judas, umi doce hemimbo'e kuéra peteíva, ou henonderã kuéra, ha oñemboja Jesús rendápe ha obesa ichupe. 48 Jesús katu he'i ichupe: --Judas, ¿peteĩ beso reheve piko reme'ẽ ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy áripe? 49 Ha umi oĩ va'ekue hendive, ohechávo pe oikóva oporandu ichupe: --Ore Jára, ¿porokutútapa espádape? 50 Ha peteĩ umi ha'e kuérava oikytĩ pe pa'i ruvicha guasu rembiguái, ha oipe'a ichugui pe inambi ijakatúa pegua. 51 Jesús katu he'i: --Iporãmante; peheja. Ha opokóvo pe tembiguái nambi rehe omonguera. 52 Ha he'i Jesús umi pa'i ruvicha ha tupao ñangarekoha ruvicha ha karai kuérape, ou va'ekue hekávo: --¿Mondaha rekávoichapa pesẽ espada ha yvyra reheve? 53 Opa árapemi aime penendive tupaópe, ha napemopu'ái pende po che rehe; opáichavo, kóva ha'e pende hora ha pe pytũ rehegua pu'aka. 54 Ha oapresa hikuái Jesúspe ha ogueraha pe pa'i ruvicha guasu rógape; Pedro katu oho hapykuéri puku. 55 Ha ojatapy hikuái pe korapy mbytépe ha uguapya ijerekuévo, ha Pedro uguapy avei ijapytépe kuéra. 56 Ha peteĩ mitãkuña tembijokuái ohechávo ichupe uguapyha hina pe tata ypýpe, opyta oma'ẽ porã hese, ha he'i: --Kóva avei oĩ kuri hendive. 57 Pedro katu onega ha he'i: --Kuñatai, che ndaikuaái ichupe. 58 Uperireminte ambue ohechávo ichupe he'i: --Nde ha'e kuérava avei. Ha Pedro he'i: --Kuimba'e, che ndaha'ei. 59 Ha uperire una hora haguépeicha, oime ambueve he'i jevy jevýva: --Añetehápe kóva oĩ avei hendive kuri, galileaygua voi avei niko. 60 Pedro katu he'i: --Kuimba'e, ndaikuaái upe eréva. Ha upévove, Pedro oñe'ẽ jave gueteri hina, peteĩ gallo osapukái. 61 Ha oñembojere Ñandejára Jesucristo oma'ẽ Pedro rehe, ha imandu'a Pedro pe ñe'ẽ Ñandejára Jesucristo he'i va'ekue ichupe rehe: "Pe gallo osapukái mboyve, ko árape, nde eréta mbohapy jevy nda che kuaaiha." 62 Ha Pedro osẽ okápe ojahe'o soro. 63 Ha umi kuimba'e oñangareko va'ekue hina Jesús rehe oñembohory hese ha oinupã ichupe; 64 ohesajokua, oinupã hova rupi, ha he'i ichupe: --Ere, ¿mávapa nde rovapete ra'e? 65 Ha heta mba'e tie'ỹ he'ive hikuái ichupe. 66 Ha ko'ẽma ramo, oñembyaty hikuái upe tetã megua karai kuéra, pa'i ruvicha ha mbo'ehára kuéra, ha ogueraha hikuái Jesúspe pe oñembyatyhápe, ha oporandu ichupe: 67 --¿Ndépa ha'e pe Cristo? ere oréve. Ha ha'e he'i ichupe kuéra: --Ha'e ramo peẽme ha'eha, nda pe che rerovia mo'ãi; 68 ha aporandu ramo peẽme, ndapeje mo'ãi chéve terã ndapepoi mo'ãi che hegui. 69 Opáichavo, ko'ãga guivéma voi ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári uguapýta Tupã Ñandejára Ipu'akapáva akatúape. 70 Ha oĩ haguéicha oporandu hikuái ichupe: --¿Aipóramo piko nde Tupã Ñandejára Ra'y? Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Che ha'e, peẽma voi peje haguéicha. 71 Upérõ ha'e kuéra he'i: --¿Mba'épa ñaikotevẽve oñemombe'u ñandéve? Ñandete voi ñahendupa ramóva ijurúgui.

Luke 23

1 Ha opu'ãmba umi oñembyaty va'ekue, ha ogueraha Jesúspe Pilato rendápe. 2 Ha oñepyrũ omoĩ vai hikuái ichupe, ha he'i: --Kóvape niko rojuhu ombyaiha ñane retã. He'i nañame'ẽi va'erãha impuesto emperadórpe, ha he'i avei ojehe ha'eha pe Cristo, Rey. 3 Upérõ Pilato oporandu ichupe: --¿Ndépa ha'e Israelita kuéra Rey? Ha Jesús he'i ichupe: --Upéicha, upe nde ere háicha. 4 Ha Pilato he'i umi pa'i ruvicha kuéra ha umi géntepe: --Che ndajuhúi mba'evenchagua tembiapo vai ko kuimba'e rehe. 5 Ha'e kuéra katu he'i jevy jevy: --Omoangekói umi géntepe pe iporombo'épe Judea tuichakue javeve, Galilea guive ko'a peve. 6 Pilato ohendúvo Galilea réra oporandu pe kuimba'épa galileaygua. 7 Ha oje'évo ichupe ha'eha, omondo Jesúspe Herodes rendápe, upéva mburuvicha Galiléape ha oĩ avei umiha árape Jerusalénpe. 8 Herodes, ohechávo Jesúspe, horyete; aréma ohechase hague rehe ichupe, heta mba'e ohendu ra'e oje'éva hese, ha oha'arõva ohecha ichupe ojapo ramo techapyrã. 9 Ha oporandu ichupe heta mba'e, Jesús katu nde'íri ichupe mba'evete. 10 Oĩ avei upépe pa'i ruvicha ha mbo'ehára kuéra ha oñeha'ãmbaite

ikatu haguéicha omoĩ vai haguã Jesúspe. 11 Ha Herodes isoldado kuéra ndive ndojapói ichupe mba'evérõ ha oñembohoryvo hese omonde rire hese peteĩ ao ojegua ha overapáva, omondo jevy ichupe Pilato rendápe. 12 Upeha árape Herodes ha Pilato oiko porã jevy oñondive, upe mboyve oiko vai ra'e oñondive. 13 Upérõ Pilato ohenoiuka umi pa'i ruvicha, ha mburuvicha kuérape, ha pe tetãygua kuérape, 14 ha he'i ichupe kuéra. --Peru niko chéve ko kuimba'e, peteĩ ombyaíva ramo guáicha ko tetãygua kuérape; ha péina niko che aporandu kuri ichupe pene renondépe, ha ndajuhúi hese mba'eve umi mba'e peẽ pemboyáva hese. 15 Ha Herodes upéichante avei; ha péina ombou jevy ñandéve. Pehecháma niko ndojapói hague mba'eve ivaíva ikatu vaerã rehe ojejuka. 16 Upéva rehe, ainupãuka rire apoíta ichugui. 17 Pilato opoími vaerã ichupe kuéra peteĩ présogui upe arete aja. 18 Ha umi oñembyaty va'ekue katu oĩ haguéicha osapukaipa ha he'i: --¡Ejuka pévape ha epoi oréve Barrabásgui! 19 Barrabás ho'a va'ekue cárcelpe opu'ã hague rehe mburuvicha rehe upe ciudádpe ha oporojuka hague rehe. 20 Ha Pilato opoiségui Jesúsgui, oñe'ẽ jevy ichupe kuéra; 21 ha'e kuéra katu osapukái hatãve ha he'i: --¡Emosaingo kurusu, emosaingo kurusu rehe! 22 Ha Pilato he'i ichupe kuéra mbohapyha jevy: --¿Mba'ére piko? ¿Mba'e piko ivaíva ojapo ra'e kóva? Che ndajuhúi hese ojapo hague mba'eve ikatu vaerã rehe ojejuka. Ainupãukáta, ha apoi ichugui. 23 Ha'e kuéra katu sapukaihápe ojerure jevy jevy oñemosaingo haguã kurusu rehe; ha osapukái hatã hatãve ha hendive kuéra umi pa'i ruvicha kuéra ojejapo peve ichupe kuéra pe oipotáva. 24 Upémaramo Pilato he'i ojejapo haguã pe ha'e kuéra ojeruréva; 25 ha opoi ichupe kuéra pe ho'a va'ekue cárcelpe sarambi guasu ha jejukakue rehegui, upéva niko ha'e kuéra ojerure, ha ome'ẽ Jesúspe ipópe kuéra ojapo haguã hese upe ha'e kuéra ojaposéva. 26 Ha oguerahávo ichupe ojuka haguã ojapyhy hikuái peteĩ kuimba'e Cireneyguápe, hérava Simón, ou va'ekue hína ñugui, ha omoĩ ijape rehe pe kurusu ogueraha haguã Jesús rapykuéri. 27 Ha oho hapykuéri gente aty guasu ha kuña kuéra ipyahẽ asýva ha ojahe'óva hese. 28 Jesús katu oñembojere oma'ẽ hese kuéra ha he'i ichupe kuéra: --Kuña kuéra Jerusalengua, ani pejahe'o che rehe; pejahe'o pende jehe kuéra uvei ha pene memby kuéra rehe. 29 Ou vaerã ára ha he'i vaerã hikuái: "Ipo'aite umi ikatu'ýva imemby, ha umi hyeguasú'ý va'ekue, ha oporomokambu'ý va'ekue." 30 Upérõ oñepyrũ vaerã he'i umi cérrope: "Pe'a ore ári"; ha umi yvy atýpe: "Ore jaho'i". 31 Pe yvyra máta aky rehe ojejapo ramo ko'ã mba'e, ¿pa mba'e ndojejapói chéne pe ipirukuéva rehe? 32 Ha ogueraha avei Jesús ndive mokõi mba'e vai apoharépe ojuka haguã hendive. 33 Ha oguahẽma ramo pe Akãngue renda héravape, omosaingo hikuái Jesúspe kurusu rehe, ha umi mba'e vai apoharépe, peteĩ ijakatúa kotyo ha pe ambue ijasu kotyo. 34 Ha oñemosaingo jave Jesús he'i: --Che Ru, eperdona ichupe kuéra, ndoikuaáiko pe ojapóva. Ha umi soldado oñomboja'o ijaokue rehe, oity rire hese po'a. 35 Ha pe tetãygua oĩ upépe oma'ẽ hikuái, ha umi mburuvicha jepe oñembohory hese, ha he'i: --Ambue kuérape osalva; tojesalva ojupe voi ha'e ramo añete pe Cristo, Tupã Ñandejára rembiporavopyre. 36 Umi soldado kuéra avei oñembohory hese, oñemboja hendápe ha oikuave'ẽ ichupe vinagre, 37 ha he'i ichupe: --Nde ramo judío kuéra Rey, ejesalva nde jupe. 38 Ha oñemoĩ avei iñakã ári hembiapokue réra, griego, latín ha hebreo ñe'ẽme, he'íva: "Kóva ha'e pe judío kuéra rey." 39 Ha umi mba'e vai apohare peteíva osaingo va'ekue hína, oñe'ẽreity ichupe ha he'i: --Nde ramo pe Cristo, ejesalva nde jupe ha oréve. 40 Pe ambue katu okorói pe iñirũme ha he'i: --¿Nderekyhyjéinte jepe piko Tupã Ñandejára gui, reime vaíva avei reína? 41 Ñande niko añetehápe hekoitépe jahasa asy ñaína, hekoviágui ñandéve ñande rembiapo vaikue, ko kuimba'e katu ndojapói mba'eve ivaíva. 42 Ha he'i Jesúspe: --Nemandu'amíkema che rehe rejúvo ne réinope. 43 Ha Jesús he'i ichupe: --Añetehápe ha'e ndéve, ko árape reimetaha chendive pe Paraísope. 44 Asaje pe las doce rupi jave, pytũmbaite sapy'a yvy ape ári ka'aru pe las tres peve. 45 Pe kuarahy iñypytũmba, ha pe ao pyguasú tupao pegua osoro mbyte rupi. 46 Upérõ Jesús, hatã osapukaihápe he'i: --Che Ru, nde pópe amoĩ che ánga. Ha upéva he'ipávo omano. 47 Ha umi soldado ruvicha ohechávo pe ojehu va'ekue, omomba'eguasú Tupã Ñandejárape, he'ívo: --Añetehápe ko kuimba'e imarangatu ra'e. 48 Ha pe gente aty guasu oĩ va'ekue hína upépe, ohechávo pe ojehu va'ekue, oho upégui ha ojepyti'a nupã ohóvo. 49 Ha opa umi Jesús kuaaha katu, ha kuña kuéra omoirũ va'ekue ichupe Galilea guive opyta mombry guive oma'ẽ ko'ã mba'e rehe. 50 Ha peteĩ karai, upe concilio pegua hérava, José, Arimateaygua, ciudad Judea pegua, karai imba'e porã ha heko marangatúva, 51 oha'aróva avei pe Tupã Ñandejára reino, noĩri va'ekue umi concilio pegua ñe'ẽme ha hembiapo kuéra ndive; 52 oho Pilato rendápe, ha ojerure ichupe Jesús retekue rehe. 53 Ha omboguejy rire pe kurusúgui, oñuã peteĩ

savanáme ha omoĩ peteĩ sepultúrape, jejo'opyre itakuápe, avave oñeñotỹ'ỹ haguépe gueteri. 54 Ñembosako'iaha ára upérõ, ha hi'ãguima pe pytu'uha ára. 55 Ha umi kuña omoirũ va'ekue Jesúspe Galilea guive, oho ha ohecha pe sepultura ha mba'éichapa oñemoĩ ipype pe hetekue. 56 Ha ou jevy rire hógape kuéra ombosako'i mba'e ryakuã porãita; ha opytu'u hikuái pe pytu'uha árape, Tupã Ñandejára ojapouka haguéicha.

Luke 24

1 Pe semana oñepyrũha árape, ko'etĩ jave, umi kuña ou jevy pe sepultúrape, oguerúvo umi mba'e ryakuã porãita ombosako'i va'ekue; ha ambue kuña kuéra omoirũ ichupe kuéra. 2 Ha oguahẽvo ojuhu hikuái oñemboapajeréi ra'e pe ita pe sepultura jurúgui; 3 ha oikévo ipype ndojuhúi Ñandejára Jesús retekue. 4 Ha oñemondýi ha ndoikuaái jave ha'ekuéra ojapo vaerã, oñemboja sapy'a hendápe kuéra mokõi karia'y ijao mimbipáva; 5 ha okyhyjégui ha'e kuéra itĩndy ha oma'ẽ yvy rehe, ha umi karia'y he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko peheka omanóva apytépe pe oikovévape? 6 Ndaipóri ápe, oikove jevýma. Peñemomandu'a pe he'i va'ekue rehe peẽme oĩ ramo gueteri Galiléape, 7 he'i ramo: Tekotevẽ ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oñeme'ẽ kuimba'e kuéra pecador pópe, ha oñemosaingo kurusu rehe ha oikove jevy mbohapy arahápe. 8 Upérõ ha'e kuéra imandu'a upe iñe'ẽ rehe, 9 ha ojevy rire pe sepultúragui, omombe'u ko'ã mba'e umi once apóstol ha umi ambue kuérape. 10 María Magdalena, Juana, ha María Jacobo sy, ha umi kuña hendive kuéra oĩ va'ekue omombe'u ko'ã mba'e hemimbo'e kuérape. 11 Umi apóstolpe katu ojogua itarováva ñe'ẽme pe iñe'ẽ kuéra, ha ndogueroviái ichupe kuéra. 12 Opáichavo, Pedro osẽ oho ñaniháme pe sepultúrape, ha oma'ẽ pe hyepýpe ha ohecha umi savana añóntema ha osẽ oho meme hógape, ha ohecharamoite ohóvo pe ojehu va'ekue. 13 Ha upeha árape hemimbo'e kuérava mokõi oje'ói peteĩ pueblo héravape Emaús, opytáva dos leguas pukumi rupi Jerusaléngui. 14 Ha oñomongeta ohóvo opa umi mba'e ojehu va'ekue rehe; 15 ha upéicha oñomongeta ha oporandu jave ohóvo ojupe, Jesús ete voi oñemboja ha oho hendive kuéra. 16 Ha ohecha ramo jepe ichupe hesa kuéra iñypytũ ichugui kuéra ani haguã oikuaa ichupe. 17 Ha Jesús oporandu ichupe kuéra: --¿Mba'e piko pe peñe'ẽha oñondive pehóvo? ¿Mba'érehe piko pene mba'embyasy peína? 18 Ha peteĩ ha'e kuérava, hérava Cleofas, he'i ichupe: --Opavave niko oikuaa pe Jerusalénpe oiko va'ekue. ¿Nde añoite piko reime ra'e upépe reikuaa'ỹ rehe umi mba'e upépe ojehu ramóva? 19 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Mba'e piko? Ha ha'e kuéra he'i ichupe: --Ha Jesús Nazareno rehegua, ha'e ñemoñe'ẽhára va'ekue, ipu'akáva hembiapokuépe ha iñe'ẽme Tupã Ñandejára ha opa ko tetãygua resápe; 20 ha mba'éichapa umi pa'i ruvicha ha ore ruvicha kuéra ome'ẽ ojejuka, ha oñemosaingo haguã kurusu rehe. 21 Ore roha'arõ va'ekue ha'éne haguã Israel salvaharã; ha péina ko'ãga, hi'arietegua, mbohapy araháma ko'ã mba'e ojehu hague. 22 Ha oime kuña kuéra ore reheguáva ore mondýi va'ekue, ko'ẽ jave oho ra'e hikuái pe sepultúrape, 23 ha ndojuhúima ramo pe Jesús retekue, he'i hikuái oúvo ohecha hague ángel kuéra he'i va'ekue ichupe kuéra Jesús oikoveha. 24 Upémaramo oime ore irũ nguérava oho va'ekue pe sepultúrape, ha ojuhu umi kuña kuéra he'i hagueichaite; opáichavo ndohechái Jesúspe. 25 Upérõ Jesús he'i ichupe kuéra: --¡Ha peẽ tekove ñembotavy, pende py'aratáite perovia haguã umi ñemoñe'ẽhára he'i va'ekue! 26 ¿Na tekotevẽi piko ra'e pe Cristo upéicha ohasa asy raẽ ha upéi oike haguã iglóriape? 27 Ha oñepyrũ Moisésgui ha umi ñemoñe'ẽhára ñe'ẽnguégui, ha oikuaauka ichupe kuéra opaite umi mba'e Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe oje'e va'ekue hese. 28 Ha oguahẽvo pe pueblo ohohápe, Jesús ojapo ku ohótava ramo guáicha mombyryve. 29 Ha'e kuéra katu ojoko hikuái ichupe ha he'i jevy jevy ichupe: --Epytána orendive, ka'aruetéma niko, ha kuarahy oikéma. Upémaramo Jesús oike opyta haguã hendive kuéra. 30 Ha oguapy rire mesápe hendive kuéra, ojapyhy pe pan, ohovasa, ha oipese'ã, ha ome'ẽ ichupe kuéra. 31 Upévove ojepe'a hesa kuéra, ha oikuaa hikuái ichupe, ha'e katu okañy hesa kuéra renondégui. 32 Ha he'i hikuái ojupe: --¿Na hendýi piko ra'e ñane corazõ ñande pype oñe'ẽ aja ñandéve pe tapére ha oikuaauka ramo ñandéve pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatu? 33 Ha upévove opu'ã hikuái ha oho jevy Jerusalénpe, ha ojuhu umi oncevépe oñembyatyhápe, ha umi hendive kuéra oivape, 34 ha he'i hikuái: --Añetehápe niko Ñandejára Jesucristo oikove jevy ha Simón ohecha ichupe. 35 Ha ha'e kuéra omombe'u umi mba'e ojehu va'ekue ichupe kuéra pe tapére ha mba'éichapa ha'e kuéra oikuaa ichupe oipese'ãvo pe pan. 36 Ha ha'e kuéra oñe'ẽ aja ko'ã mba'e rehe, Jesús oñemoĩ mbytépe kuéra ha he'i ichupe kuéra: --Ta pende py'aguapy. 37 Ha tuicha ñemondýi ha kyhyje pópe

ha'e kuéra oimo'ã ohecha peteĩ espíritu. 38 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko peñemondýi? ¿Mba'érehe piko upéicha peimo'ã pende py'apýpe? 39 Pema'ẽ che po ha che py rehe, che ete vointeha. Pepoko che rehe, ha pehecha, pe espíritu ndaho'ói ha na ikanguéi pehecha háicha che arekoha. 40 Ha upéa he'ipávo, ohechauka ichupe kuéra ipo ha ipy. 41 Ha ndogueroviáigui gueteri ha'e kuéra ovy'águi ha ohecharamo etereígui, Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Perekópa ko'ápe hi'upyrã? 42 Ha ha'e kuéra ome'ẽ ichupe peteĩ pira mbichypyre pesengue, ha eíra, 43 ha ha'e ojapyhy ha ho'u henondépe kuéra. 44 Ha upéi he'i ichupe kuéra: --Ko'áva ha'e hína umi mba'e ha'e va'ekue peẽme aime ramo gueteri penendive, tekotevẽ hague oikopa hekoitépe umi mba'e he'íva che rehe pe Moisés ha ñemoñe'ẽhára kuéra kuatiañe'ẽme ha salmo kuérape. 45 Ha oikuaauka ichupe kuéra pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatu 46 ha he'i ichupe kuéra: --Upéicha niko he'i pe Cristo omano ha oikove jevy va'erãha omanóva apytégui mbohapy arahápe, 47 ha toñemoherakuã hérape arrepentimiento pecado kuéra ñeperdonarã opa tetãme, ha toñeñepyrũ Jerusaléngui. 48 Peẽ ko'ã mba'e rechahare pemoherakuã haguã. 49 Ha che amboúta peẽme pe che Ru he'i va'ekue ome'ẽ va'erãha; peẽ katu pepyta ko'a Jerusalén ciudádpe ou peve pende ári pu'aka yvateguigua. 50 Ha ogueraha ichupe kuéra Betania ypy peve, ha ohupi ipo ha ohovasa ichupe kuéra. 51 Ha ohovasa aja ichupe kuéra ojei ichugui kuéra ha ojereraha yvágape. 52 Ha ha'e kuéra omomba'eguasú ríre ichupe, oho jevy hikuái Jerusalénpe tuicha vy'a pópe, 53 ha oĩ tapia tupaópe ogueropurahéi ha omomba'eguasú haguã Tupã Ñandejárape. Amén.

John 1

1 Opaite mba'e oiko ñepyrũ ramo, oĩma va'ekue pe Tupã Ñandejára Ñe'ẽ; ha upe Ñe'ẽ oĩ va'ekue Tupã Ñandejára ndive ha ha'e Tupã Ñandejára voi. 2 Iñepyrũmbýpe ha'e oĩ va'ekue Tupã Ñandejára ndive. 3 Ha'e rupi Tupã Ñandejára ojapo va'ekue opaite mba'e; ha mba'evete ndojapói Tupã Ñandejára hese'ỹ. 4 Ipype voi oĩ va'ekue pe tekove, ha pe tekove voi yvypóra kuéra resapehára. 5 Ha pe tesapehára omimbi pe pytũnguýpe ha pe pytũ ndaikatúi ombogue pe tesape. 6 Tupã Ñandejára ombou va'ekue peteĩ kuimba'e hérava Juan, pe oporobautizáva, 7 upéva ou va'ekue ikuaaporãha ramo, oñe'ẽ haguã pe tesapehára rehe, opavave oguerovia haguã pe ha'e he'íva rupi. 8 Juan ndaha'éi va'ekue pe tesapehára; peteĩ ikuaaporãhárante oñembou va'ekue oñe'ẽ haguã pe tesapehára rehe. 9 Pe tesapehára añetegua, ohesapéva opa yvypóra kuérape, oguahẽma va'ekue oúvo ko yvy ári. 10 Pe Ñe'ẽ oĩma va'ekue yvy ári; ha Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ramo jepe ko yvy ha'e rupi, yvypóra kuéra ndoikuaái ichupe. 11 Ou va'ekue hetã teépe, opáichavo, umi hetãygua kuéra nomoguahẽi ichupe. 12 Upéicharamo jepe, oĩ va'ekue orecibíva ichupe ha ojerovia va'ekue hese; umívape ome'ẽ oiko haguã ichugui kuéra Tupã Ñandejára ra'y. 13 Kóva ndojehui va'ekue yvypóra ra'y kuérape ojehu háicha, onacéva yvypóra terã kuimba'e rembipota rupi; umi ichupe orecibívagui uvei oiko Tupã Ñandejára ra'y ete voi. 14 Ha pe Tupã Ñandejára Ñe'ẽ oiko kuimba'e ramo ha oiko sapy'a va'ekue ñande apytépe, mborayhu ha añetégui henyhẽte. Ore rohecha va'ekue iglória, pe Túva Ra'y peteietéva gloria teete. 15 Juan omoherakuã ichupe ha sapukaihápe he'i: --Kóva ha'e pe kuimba'e che aña'ẽ hague, ha'e ramo pe che ríre oúva che mboyvegua rehe, oĩma hague rehe ha'e che anace mboyve. 16 Ha'e henyhẽte mborayhúgui, ha ome'ẽ ñandéve ichugui, ñande rovasa jevy jevývo. 17 Tupã Ñandejára niko Moisés rupi ome'ẽ va'ekue pe ley, Jesucristo rupi katu ome'ẽ ñandéve pe mborayhu ha pe añete. 18 Tupã Ñandejárape máramo avave ndohechái va'ekue; opáichavo, pe Ta'ýra peteĩmí, oĩva Túva corazõ yypete, oikuaauka va'ekue ñandéve mba'éichapa Ha'e. 19 Israelita kuéra Jerusalén pegua omondo ramo pa'i ha levita kuéra Juan rendápe oporandu haguã ichupe ha'épa máva, Juan he'i pe añetegua, 20 he'i ramo: --Che ndaha'éi pe Cristo. 21 Upéramo oporandu jevy hikuái ichupe: --¿Máva katu piko nde, aipóramo? ¿Nde piko ñemoñe'ẽhára Elías? Ha Juan he'i: --Ndaha'éi. Upéi oporandu hikuái ichupe: --Aipóramo, ¿ndépa ha'e pe ñemoñe'ẽhára roha'arõva roína? Ha Juan he'i: --Ahániri. 22 Upémaramo he'i hikuái ichupe: --¿Máva katu piko nde, aipóramo? ro'e haguã umi ore mbouhare kuérape. ¿Mba'épa ere nde jehe? 23 Juan he'i ichupe kuéra: --Che ha'e peteĩ osapukáiva desiértrope ñe'ẽ: "Pejapo tape ikarẽ'ýva Ñandejára peguarã", he'i haguéicha ñemoñe'ẽhára Isaías. 24 Umi oho va'ekue oñe'ẽvo Juándive, fariseo kuéra rembijokuái, 25 oporandu ichupe: --Upéicharamo, ¿piko mba'e rehe reporobautiza, ndaha'éi ramo nde pe Cristo, terã Elías, terã pe ñemoñe'ẽhára? 26 Juan he'i ichupe kuéra: --Che aporobautiza ýpe; pende apytépe katu oĩ peteĩ peẽ

peikuaa'ýva; 27 ha'e che mboyve guare, ou ramo jepe che rire. Nda ijái chéve ajora ichupe ipy rehegua sãnte jepe. 28 Ko'ã mba'e ojehe va'ekue Betábarape, Jordán ysyry mboypýri, upe Juan oporobautiza haguépe hína. 29 Upe ára ambuépe Juan ohecha Jesúspe oguahẽ ohóvo hendápe, ha he'i: --Kóva ha'e pe Tupã Ñandejára ovecha ra'y oipe'áva yvypóra kuéra pecado. 30 Kóva ha'e upe che añe'ẽ hague ha'e ramo: "Che rire ou peteĩ kuimba'e che mboyve guaréva, oĩma va'ekue che anace mboyve." 31 Che voi ndaikuaái va'ekue ichupe, opáichavo, aporobautiza va'ekue ajúvo ýpe aikuaauka haguã Israelgua kuérape, mávapa ha'e. 32 Juan he'i avei: --Che ahecha va'ekue pe Espíritu Santo oguejy ramo yvágagui pykasúicha ha opyta hi'ári. 33 Che ndaikuaái va'ekue gueteri mávapa ha'e; opáichavo, pe che mbou va'ekue aporobautiza haguã ýpe, he'i chéve: "Rehecha vove oguejy pe Espíritu ha opyta peteĩ kuimba'e ári, upéva ha'e pe oporobautizáva Espíritu Sántope." 34 Che ahecha va'ekue, ha aikuaauka ha'e ha'eha pe Tupã Ñandejára Ra'y. 35 Upe ára ambuépe, Juan oĩ jevy mokõi hemimbo'e kuéra ndive 36 ohasa ramo Jesús upérupi. Ohechávo Juan ichupe, he'i: --Péva ha'e pe Tupã Ñandejára ovecha ra'y. 37 Umi Juan remimbo'e kuéra mokõi ohendu upéva ha oho Jesús rapykuéri. 38 Upérõ Jesús oñembojere ha ohecha ohoha hapykuéri ha he'i ichupe kuéra: --¿Mba'e piko peheka? Ha'e kuéra he'i ichupe: --Mbo'ehára, ¿mamo piko nde róga? 39 Jesús he'i ichupe kuéra: --Peju pehecha. Upémaramo oho hikuái ha ohecha mamópa oiko, ha opyta hikuái upe ára hendive; ka'aru las cuatro rupíguima. 40 Andrés, Simón Pedro ryvy va'ekue peteĩva umi mokõigui ohendu va'ekue Juánpe ha oho Jesús rapykuéri. 41 Andrés oho tyke'ýra Simón rekávo raëvete, ha he'i ichupe: --Rojuhu pe Mesías, --he'iséva pe Cristo. 42 Ha ogueru ichupe Jesús rendápe. Jesús oma'ẽ hese, ha he'i ichupe: --Nde ha'e Simón, Jonás ra'y, ko'águi rire nde rérata Pedro, --he'iséva ita. 43 Upe ára ambuépe Jesús ohose Galilea kotyo, ha ojuhu Felípepe ha he'i ichupe: --Eju che moirũ. 44 Felipe niko Betsaidaygua va'ekue, Andrés ha Pedro ciudad. 45 Upérõ Felipe oho oheka Natanaélpe, ha he'i ichupe: --Rojuhu pe kuimba'e Moisés ha ñemoñe'ẽhára kuéra oñe'ẽ hague Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme: Jesús, José ra'y, Nazaretgua. 46 Natanael katu he'i: --¿Nazaretgua? ¿Ikatu piko Nazarétgui osẽ mba'e iporáva? Felipe he'i ichupe: --Eju ehecha. 47 Jesús ohechávo Natanaélpe ouha hendápe ohecha haguã ichupe, he'i: --Kóina ápe ou peteĩ Israelita añetetéva, oĩ'ýva ipype porombotavy. 48 Upérõ Natanael oporandu Jesúspe: --¿Mba'éicha piko che kuaa? Ha Jesús he'i ichupe: --Che rohecha kuri Felipe ne renói mboyve, reime ramo ku higo máta guýpe. 49 Natanael he'i ichupe upérõ: --Mbo'ehára, nde niko ha'e Tupã Ñandejára Ra'y; nde ha'e Israel Ruvicha Guasu. 50 Jesús he'i ichupe: --Ha'e haguére ndéve rohecha hague reime ramo ku higo máta guýpe ¿piko che rerovia? Rehechata tuichave mba'e gueteri katu ko'ávagui. 51 He'i avei ichupe Jesús: --Añete ha'e peẽme, peẽ pehechataha yvága ojepe'aha hína ha Tupã Ñandejára ángel kuéra ojupi ha oguejy ramo ko kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári jerekuévo.

John 2

1 Tres días uperire oiko casamiento Caná pueblo Galilea peguápe. Ha Jesús sy oĩ upépe upe jave, 2 ha oñeconvida avei Jesús ha hemimbo'e kuéra. 3 Ha opa sapy'a pe vino oguereko va'ekue hikuái upe casamientorã, ha Jesús sy he'i ichupe: --Opáma ichugui kuéra vino. 4 Jesús katu he'i ichupe: --Kuñakarai, ¿mba'ére piko ere chéve upéva? Noguahẽi gueteri che hora. 5 Isy upérõ he'i umi tembijokuái upépe oĩvape: --Pejapókena opa pe ha'e he'íva peẽme. 6 Oĩ upépe seis itaguigua ý ryru Israelita kuéra oiporúmiva oñemopotĩ haguã ireligión kuérape ojejapo háicha. Ijáva peteĩ teĩme ochenta terã cien litros ý rupi. 7 Ha Jesús he'i umi tembijokuái: --Pemyanyhẽ ýgui umi ý ryru. Ha omyenyhẽte hikuái, 8 ha upéi Jesús he'i ichupe kuéra: --Ko'ãga penohẽ michĩmí ha peraha pe karuguasu rehe oñangarekóvape. Ha ojapo hikuái upéicha, 9 ha pe karuguasu rerekua oha'ã pe ý oiko va'ekue ichugui vino, oikuaa'ý rehe ha'e mamoguarépa upe vino, oikuaa ramo jepe umi tembijokuái, ko ha'e kuéra voi oguenohẽ va'ekue pe ý pe ý ryrúgui. Upéva rehe pe karuguasu rehe oñangarekóva ohenói pe menarãme, 10 ha he'i ichupe: --Opavave niko omoĩ pe vino iporávéva pe karuguasu oñepyrũvo, ha umi oñeconvida va'ekue ho'u heta rire katu omoĩ pe ivaivéva. Nde katu reñongatu pe vino iporávéva ko'ãga peve. 11 Ko milagro ypykue rupi, Jesús ojapo va'ekue Caná Galilea peguápe, ohechauka iglória, ha hemimbo'e kuéra ojerovia hese. 12 Kóva rire Jesús oho pe ciudad Capernaum héravape, ha omoirũ ichupe isy, tyvýra kuéra ha hemimbo'e kuéra; ha opyta hikuái upépe mbovy arami. 13 Hi'aguĩmagui pe Israelita kuéra arete guasu Pascua, Jesús oho Jerusalén ciudádpe. 14 Ha upépe

ojuhu pe tupaópe umi oñemúvape hína guéi, ovecha ha pykasu rehe. Ambue kuéra katu oguapýva hína ocambia haguã plata umi upépe oguahévape. 15 Jesús ohechávo upéva ojapo peteĩ tukumbo joyvy ha omosẽmba pe tupaógui ichupe kuéra hymba ovecha ha guéi kuéra reheve. Ombojaparo umi plata ocambiáva mesa kuéra ha oitypa iplata kuéra yvýpe; 16 ha he'i umi pykasu rehe oñemúvape: --¡Peraha ko'ã mba'e ko'águi! Ha ani pejapo che Ru rógagui óga ñeñemuha. 17 Upérõ hemimbo'e kuéra imandu'a pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ he'íva rehe: "Che mbyai pe che rakate'ỹngue nde róga rehe." 18 Upérõ umi Israelita kuéra oporandu ichupe: --¿Mba'e milágora rehechaukáta oréve roikuaa haguã ijaha ndéve rejapo haguã ko'ã mba'e? 19 Jesús he'i ichupe kuéra: --Pembyai ko tupao, ha mbohapy arahápe che amopu'ã jevy pyahúne. 20 Upérõ umi Israelita he'i ichupe: --Cuarenta y seis años hi'are va'ekue oñemopu'ã haguã ko tupao; ha ¿piko nga'u nde mbohapy arahápe remopu'ãta? 21 Pe tupao Jesús oñe'ẽ hague niko heténte. 22 Upéva rehe Jesús oikove jevy ramo omano va'ekue apytégui, hemimbo'e kuéra imandu'a ko he'i va'ekue rehe ha oguerovia pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ ha umi ñe'ẽ Jesús he'i va'ekue ichupe kuéra. 23 Jesús oĩ ramo Jerusalénpe pe Pascua arete jave, heta oĩ ojerovia va'ekue hese ohechávo umi milagro ha'e ojaopáva. 24 Jesús katu ndojeroviái hese kuéra oikuaágui opavavépe. 25 Noikotevẽi avave he'i ichupe mba'eichaguápa umi gente, ha'e voi oikuaágui pe yvypóra py'apýpe oíva.

John 3

1 Oĩ va'ekue peteĩ fariseo hérava Nicodemo, Israelita kuéra ruvicha peteíva. 2 Upe Nicodemo oho peteĩ pyharépe ohechávo Jesúspe, ha he'i ichupe: --Mbo'ehára, roikuaa niko Tupã Ñandejára ete voi ne mbou hague ore mbo'e haguã, ndaipórigui ikatúva ojapo ko'ã milagro nde rejapóva Tupã Ñandejára oĩ'ỹ ramo hendive. 3 Upérõ Jesús he'i ichupe: --Añetehápe ha'e ndéve, pe onace jevy pyahu'ỹva, ndaikatúi ohecha pe Tupã Ñandejára reino. 4 Nicodemo oporandu ichupe: --¿Mba'éicha piko peteĩ kuimba'e tuichapa rire onace jevy pyahúta? ¿Ikatu nga'u piko oike jevy isy retepýpe onace jevy haguã? 5 Ha Jesús he'i ichupe: --Añetehápe ha'e ndéve, pe onace'ỹva ý ha Espíritugui, ndaikatúi oike Tupã Ñandejára réinope. 6 Umi onacéva túva kuéra yvypóravagui niko yvypóra; umi onacéva Espíritugui katu espíritu. 7 Ani reñemondýi ha'e hague rehe ndéve: "Opavave tekotevẽ onace jevy pyahu." 8 Pe vyty niko oipeju oipejusehápe; rehendu pe hyapu, upéicharamo jepe ndereikuaái mamóguipa ou terã mamópa oho. Upéicha avei opa umi onacéva Espíritugui. 9 Upémaramo Nicodemo oporandu jevy Jesúspe: --¿Mba'éicha piko ikatu oiko upéva? 10 Jesús he'i ichupe: --Nde niko mbo'ehára herakuã guasúva Israelpe, ha ¿piko ndereikuaái ko'ã mba'e? 11 Añetéko ha'e ndéve ore roñe'ẽha upe roikuaávagui, ha ro'eha peẽme upe rohecha va'ekue; upéicharamo jepe peẽ ndaperoviái ore ñe'ẽ. 12 Perovia'ỹ ramo gueteri, añe'ẽ ramo jepe peẽme mba'e ko vvy arigua rehe, ¿piko mba'éicha peroviáta añe'ẽ ramo peẽme mba'e yvága pegua rehe? 13 'Avave ndojupíri yvágape, pe oguejy va'ekue upéguinte; pe kuimba'éicha ou va'ekue vvy ári pe yvága peguáva. 14 Ha Moisés omopu'ã haguéicha yvate pe mbói ra'anga desiértope, upéicha avei pe kuimba'éicha ou va'ekue vvy ári oñemopu'ã vaerã yvate, 15 opa umi hese ojeroviáva ani haguã oñehundi, oguerékõnte haguã uvei pe tekove tapia guaráva. 16 'Tupã Ñandejára ohayhu etereígui yvypóra kuérape, ome'ẽ va'ekue Ta'ýra peteĩete, opa umi hese ojeroviáva ani haguã oñehundi, oguereko haguã uvei pe tekove tapia guarã. 17 Tupã Ñandejára nomboúi Ta'ýrape vvy ári ocondena haguã yvypóra kuérape, ojesalvánte haguã uvei ha'e rupi. 18 'Pe ojeroviáva Tupã Ñandejára Ra'y rehe, noñecondenái; pe ojerovia'ỹva katu, oñecondenáma, ndojeroviái hague rehe pe Tupã Ñandejára Ra'y peteĩeteva rehe. 19 Umi ojerovia'ỹva oñecondena, pe tesapeha ou ramo jepe vvy ári ha'e kuéra oiporavógui pe pytũ pe tesapeha rangue, hembiaipo vaígui. 20 Opa umi ojaopáva ivaíva ndohayhúi pe tesapeha, ha noñemo'aguíséi pe tesapehágui ani haguã ojehecha pe hembiaipo vaikue. 21 Pe añetegua ojaopáva katu oñemo'aguí pe tesapehágui, ojehecha haguã Tupã Ñandejára oiha opa upe ha'e ojaopávape. 22 Ko'ã mba'e rire Jesús oho hemimbo'e kuéra ndive Judéape ha opyta sapy'a upépe hendive kuéra ha oporobautiza. 23 Juan oporobautiza avei upe jave Enónpe, Salim ypýpe, hetágui ý upépe; ha umi gente oguahẽ ha ojebautizauka. 24 Ko'ã mba'e oiko Juan oñemondo mboyme cárcelpe. 25 Upérõ oĩ Juan remimbo'e kuérava ojuavy va'ekue Israelita kuérava ndive pe ñemopotĩ ireligión kuéra rehegua rehe. 26 Ha oho hikuái he'i Juánpe: --Mbo'ehára, ku oĩ va'ekue nendive Jordán ysyry mboypýri, ku nde reñe'ẽ porã hague oréve hese, ko'ãga oime oporobautiza ha ojehopa hapykuéri. 27 Upérõ Juan he'i ichupe kuéra: --Pe máva

ikatu oguereko pe Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue ichupe mante. 28 Peẽ voi che rendu va'ekue ha'e ramo che ndaha'eiha pe Cristo, peteĩ henonderã oñembou va'ekuente. 29 Mendahápe niko pe menarã pe hembirekorãva; ha pe menarã rayhupára oĩva upépe ha ohendúva ichupe, ovy'a ohendu ramo ichupe oñe'ẽ. Upéicha avei ko'ága che avy'a. 30 Ha'e niko oñembotuicha tuichave vaerã ohóvo, che katu añemomichĩ michĩve vaerã ahávo. 31 Pe ou va'ekue yvágagui, oĩ opavave ári. Pe yvy arigua katu yvypóra ha yvy arigua rehe oñe'ẽ. Pe yvágagui ou va'ekue katu oĩ opavave ári, 32 ha oñe'ẽ pe ohecha ha ohendu va'ekue rehe; upéicharamo jepe avave nohendúi ichupe. 33 Oime ramo ohendúva ichupe, upéva omoañete pe Tupã Ñandejára he'íva; 34 pe Tupã Ñandejára ombou va'ekue oñe'ẽgui pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ teete voi, ha Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue ichupe Ijespíritu takate'ỹ'ỹ rehe. 35 Pe Túva ohayhu pe Ta'ýrape, ha opaite mba'e omoĩ va'ekue ipoguýpe. 36 Pe ojeroviáva pe Ta'ýra rehe oguerekóma pe tekove tapia guaráva; pe ojeroviasẽ'ỹva pe Ta'ýra rehe katu, ndoguereko mo'ãi upe tekove, ohupity vaerã uvei pe Tupã Ñandejára castigo ipohyietéva.

John 4

1 Fariseo kuéra ohendu Jesús hemimbo'e hetave ha oporobautiza hetave hague Juan Bautístagui, 2 ndaha'ei ramo jepe Jesús pe oporobautizáva, hemimbo'e kuérante. 3 Jesús oikuaa vove upéva, osẽ Judéagui oho jevy haguã Galiléape, 4 ha oho kuévo ohasa vaerã Samaria rupi. 5 Ha upéicha Jesús oguahẽ peteĩ pueblo Samaria peguápe Sícara héravape, pe yvy Jacob oheja va'ekue ta'ýra Josépe ypýpe. 6 Upépe oĩ ku Jacob ykua hérava; ha Jesús ikane'õgui uguata hague, uguapy pe ykua ypýpe. Asajepyte javéma. 7 Upe jave oguahẽ peteĩ kuña Samariaygua oguenohẽ haguã ý upe ykuágui, ha Jesús he'i ichupe: --Eme'ẽmona chéve nde ymi. 8 Jesús remimbo'e kuéra oje'ói ra'e puéblope ojoguávo hembí'urã kuéra. 9 Upérõ pe kuña Samariaygua he'i Jesúspe: --¿Mba'ẽicha rupi piko nde Israelítava rejerure chéve ý ko che Samariayguáva? (Israelita kuéra noñe'ẽvai Samariaygua ndive.) 10 Upérõ Jesús he'i ichupe: --Reikuaa rirẽ pe Tupã Ñandejára ome'ẽva, ha mávapa pe ojeruréva ndéve ý, katuete nde rejerure vaerã mo'ã chéve, ha che ame'ẽ vaerã mo'ã ndéve ý oikovéva. 11 Pe kuña he'i Jesúspe: --Karai, ndererekói niko mba'ẽpepa renohẽnte jepe haguã pe ý, ha pe ykua ipypuku. ¿Mamógui piko renohẽta pe ý oikovéva? 12 Ore ru ypykue Jacob niko oheja va'ekue oréve ko ykua, ha'ete voi hoy'u hague, ha ta'ýra kuéra ha hymba kuéra hoy'u hague avei. ¿Nde piko mba'eguasuve nga'u ichugui? 13 Jesús he'i ichupe: --Opa hoy'úva ko ý kóvagui, ijuhéi jevy; 14 pe hoy'úva pe ý che ame'ẽvagui ichupe katu máramo nda ijuheivéima vaerã. Pe ý che ame'ẽva ichupe oikótagui peteĩ yvu opupu vaerã ipype tekove apyre'ỹ meve guarã. 15 Upérõ pe kuña he'i ichupe: --Karai, eme'ẽna chéve upe ý upéva anivéma haguã che yuhéi, terã tekotevẽve aju ko ykuápe ý piári. 16 Jesús he'i ichupe: --Tereho ehenói ne ménape, ha eju ko'ápe. 17 Pe kuña he'i Jesúspe: --Na che ménai. Jesús upérõ he'i ichupe: --Ere porã erévo na ne menaiha; 18 cinco ména rereko va'ekue, ha pe ko'ága rerekóva ndaha'ei ne ména. Kóva añete ere. 19 Upéva ohendúvo pe kuña he'i Jesúspe: --Karai, ahecha niko nde ñemoñe'ẽharaha. 20 Ore ypykue samaritano kuéra niko omomba'eguasúva va'ekue Tupã Ñandejárape ko cerro kóvape, peẽ Israelita kuéra katu niko peje Jerusalénpe oñemomba'eguasúva va'erãha ichupe. 21 Jesús he'i ichupe: --Che rerovia, nde kuña, ou va'erãha ára peẽ pemomba'eguasúva haguã pe Túvape tekotevẽ'ỹ rehe peju ko cerro kóvape terã peho Jerusalénpe. 22 Peẽ samaritano kuéra niko pemomba'eguasúva Tupã Ñandejárape peikuaa'ỹ rehe ichupe; ore Israelita kuéra katu romomba'eguasúva ha roikuaa ichupe; pe salvación oúgui Israelita kuéragui. 23 Opáichavo, oguahẽ pe ára, ha ko'ágama voi, umi añetehápe omomba'eguasúva pe Túvape omomba'eguasúva haguã ichupe ipy'apýpe ha añete háicha. Tupã Ñandejára niko oipota ta upéicha umi ichupe omomba'eguasúva. 24 Tupã Ñandejára niko Espíritu, ha umi omomba'eguasúva ichupe omomba'eguasúva vaerã ichupe ipy'apýpe ha añete háicha. 25 Pe kuña he'i Jesúspe: --Che aikuaa ou va'erãha pe Mesías, pe Cristo; ha ha'e ou ha'ára, oikuaa vaerã oréve opa mba'e. 26 Jesús he'i ichupe: --Upe Cristo niko che, añe'ẽva aína ndéve. 27 Upe jave oguahẽ hemimbo'e kuéra ha ohecharamoite hikuái oñe'ẽ rehe hína kuña ndive. Opáichavo, mavavéva noporandúi ichupe mba'ẽpa oipota, terã mba'ẽrehapa oñemongeta hendive. 28 Upérõ pe kuña oheja ikambuchi ha oho meme upe puéblope ha he'i umi géntepe: 29 --Peju pehecha peteĩ kuimba'e he'ipaitéva chéve opa che ajapo va'ekue. ¿Ndaha'ei pipoko kóva pe Cristo? 30 Upérõ osẽ hikuái upe puéblogui ha oho Jesús rendápe. 31 Upéva aja Jesús remimbo'e kuéra ojerure jevy jevy ichupe, he'ívo: --Mbo'ehára, ekarúna michĩmĩnte jepe. 32 Jesús katu he'i

ichupe kuéra: --Oiméko che areko ha'u vaerã, peẽ ndapeikuaávai. 33 Umi hemimbo'e kuéra upérõ oñepyrũ oporandu ojupe kuéra: --¿Oime pipoko ogueru va'ekue ichupe ho'u vaerã ra'e? 34 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Che rembi'u niko kóva: tajapo pe che mbou va'ekue rembipota, ha tajapopa hembia poukapy. 35 Peẽ niko tapia peje: "Oĩ gueteri cuatro meses oñembyaty haguã pe ñemitýngue"; che katu ha'e peẽme. Pema'ẽ umi kogaty rehe otyarõmbamaha oñembyaty haguã. 36 Pe omba'apóvape ñemitýngue ñembyatýpe oñeme'ẽ hembia poukue repy, ha pe ñemitýngue oñemono'õva niko pe tekove tapia guarã, pe oñemitýva ha pe ñemitýngue ombyatýva ovy'a haguã oñondive. 37 Añetégui pe ñe'ẽ he'íva: "Peteĩ niko pe oñemitýva, ha ambue katu pe ñemitýngue ombyatýva." 38 Che pomondo va'ekue peẽme peimono'õvo peñemitý'ỹ haguépe; ambue kuéra omba'apo va'ekue ha peẽ katu pemono'õ pe hembia pou kuerakue. 39 Heta upe Samaria puebloygua ojerovia va'ekue Jesús rehe pe kuña he'i va'ekue ichupe kuéra rupi, he'i ramo: "He'ipaite chéve pe che ajapo va'ekue." 40 Upéicha rupi umi samaritano oho ramo ha ojerure ichupe opyta haguã hendive kuéra, Jesús opyta upépe dos días. 41 Ha hetave oĩ upéi ojerovia va'ekue hese ohendúvo pe ha'ete voi he'íva; 42 ha upérõ he'i hikuái pe kuñáme: --Ko'ãga katu roguero via, ndaha'ei upe nde ere va'ekue rehe ańõnte oréve, orete voi rohendúma hague rehe ichupe, ha roikuaa ha'eha ańete pe Cristo, yvypóra kuéra Salvador. 43 Dos días uperire, Jesús osẽ Samariagui ha oho Galilea kotyo. 44 Jesús voi he'i haguéicha pe ñemoñe'ẽhára ndojejapoiha mba'eve ramo hetãme. 45 Oguahẽvo Galiléape, umi upe pegua omoguahẽ ichupe torypápe, ha'e kuéra ohógui avei Pascua aretehápe Jerusalénpe, ha ohecha ra'e hikuái opa umi mba'e Jesús ojapo va'ekue upe arete árape. 46 Uperire Jesús ou jevy Caná Galilea peguápe, upe ojapo haguépe ýgui vino. Ha pe ciudad Capernaum héravape oĩ peteĩ mburuvicha oguerékova peteĩ ta'ýra hasýva. 47 Oikuaa vove pe mburuvicha Jesús oguahẽ hague Judéagui ha oĩ jevymaha Galiléape, oho hendápe ha ojerure ichupe ohomi haguã hógape ha omonguerami haguã pe ta'ýrape, oĩva hína omano haguáicha. 48 Upérõ Jesús he'i ichupe: --Peẽ pehecha'ỹ ramo milagro oporomondýiva ndaperovia mo'ãi. 49 Pe mburuvicha katu he'i ichupe: --Karai, pya'ena eju che ra'y omano mboyve. 50 Jesús upérõ he'i ichupe: --Terehónte, oikovéta nde ra'y. --Pe kuimba'e oguerovia pe Jesús he'i va'ekue ichupe ha oho. 51 Ha oguahẽvo ohóvo hógape, hembiguái kuéra osẽ ohuvaitĩ ichupe ha he'i hikuái ichupe: --Oikovéta nde ra'y. 52 Upérõ oporandu ichupe kuéra mba'e hora rupípa pe ta'ýra oñepyrũ ra'e oñeñandu porãve, ha he'i hikuái ichupe: --Kuehe ka'aru la una ramo opoi ichugui pe akãnundu. 53 Pe mitã ru upérõ ohechakuaa upe javete Jesús he'i hague ichupe: "Nde ra'y oikovéta"; ha ojerovia Jesús rehe ha'e ha opa hogaygua kuéra. 54 Ko milagro Jesús ojapo va'ekue oho jevy ramo Judéagui Galiléape, niko mokõihama ojapo.

John 5

1 Ko'ã mba'e rire Jesús oho jevy Jerusalénpe Israelita kuéra arete peteĩme. 2 Upépe, pe Ovecha kuéra rokẽ hérava ypýpe oĩ peteĩ ý renda hebreo ñe'ẽme hérava Bete da, oguerékova cinco ogaguy'i. 3 Upépe oĩmiva heta hasýva: ohecha'ýva, íkarẽva ha ijapáva oha'arõva omýi pe ý. 4 Oguejýmigui sapy'a py'a peteĩ ángel pe ý rendápe ha omomýi pe ý, ha pe oguejy raẽva pe ý oñemomýi rire okuera oimeraẽva mba'asy oguerékovagui. 5 Oĩ upépe peteĩ kuimba'e ojapómava treinta ý ocho años hasy hague. 6 Jesús ohechávo ichupe oñeno hína, ha ohechakuaávo aréma oiha upéicha, oporandu ichupe: --¿Rekuerasépa? 7 Pe hasýva he'i ichupe: --Karai, ndarekói niko avave che moĩnge vaerã pe ýpe oñemomýi jave. Aikéta jave jepi ou ambue itenondéva che hegui. 8 Jesús he'i ichupe: --Epu'ã, ehupi nde rupa ha tereho. 9 Upevovete pe kuimba'e okuera, ohupi hupa ha uguata. Ha pytu'uha áragui hína, 10 Israelita kuéra he'i pe okuera va'ekuépe: --Pytu'uha ára hína, ndaikatúi reraha nde rupa. 11 Pe kuimba'e katu he'i ichupe kuéra: --Pe che monguera va'ekue he'i chéve: "Ehupi nde rupa ha tereho." 12 Upémaramo oporandu hikuái ichupe: --¿Mávapa upe he'i va'ekue ndéve: "Ehupi nde rupa ha tereho"? 13 Ha pe kuimba'e ndoikuaái mávapa ra'e pe omonguera va'ekue ichupe, oĩgui kuri upépe heta gente ha Jesús ohóma upégui. 14 Upéi Jesús ojuhu ichupe tupaópe, ha he'i ichupe: --Ema'ẽ, ko'ãga ne resáima ramo kena anivétei repeca ani haguã ojehu ndéve ivaivéva. 15 Pe kuimba'e upérõ oho ha omombe'u umi Israelítape Jesusha pe omonguera va'ekue ichupe. 16 Ha Jesús ojapo hague rehe ko'ã mba'e pytu'uha árape, Israelita kuéra opersegui ichupe ha ojukase. 17 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Che Ru araka'eve ndopoíri hembia pógui, ha upéva rehe che amba'apo avei. 18 Upéva rehéma katu umi Israelita ojukase Jesúspe, ojapo hague

rehe pytu'uha árape ikatu'ýva ojejapo, ha hi'arieteve oñembojoja Tupã Ñandejára rehe he'ípype Tupã Ñandejára Túva eteha voi. 19 Jesús upéramo he'i ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peẽme pe Tupã Ñandejára Ra'y ndaikatuíha ojapo mba'eve ojehegui rei; pe ohecháva Túvape ojapo mante. Opa pe Túva ojapóva, ojapo avei pe Ta'ýra. 20 Pe Túva niko ohayhu pe Ta'ýrape he ohechauka ichupe opa ha'e ojapóva; ha ohechauka vaerã gueteri ichupe mba'eguasuve, pene mondýi vaerã. 21 Pe Túva omopu'ã háicha omano va'ekue ha omoingove jevy, pe Ta'ýra avei omoingove umi ha'e omoingovesévape. 22 Ha pe Túva ndojuzgái avavépe, Ta'ýrape uvei ome'ẽmba autoridad oporojuzga haguã, 23 opavave omomba'eguasú haguã pe Ta'ýrape omomba'eguasú háicha pe Túvape. Pe Ta'ýrape omomba'eguasú'ýva nomomba'eguasú pe Túva imbouharépe. 24 'Añetehápe ha'e peẽme: Pe ohendúva upe che ha'éva, ha ojeroviáva pe che mbou va'ekue rehe, oguerekóma tekove tapia guarã; noñecondena va'erãi, ohasáma manógui tekovépe. 25 Añetehápe ha'e peẽme, oguahẽha ára, ha ko'agamaha voi, umi omanóva ohendu va'erãha pe Tupã Ñandejára Ra'y porohenói; ha umi iñe'ẽrendúva ichupe oikovéta. 26 Pe Túva oikove háicha ojehegui voi, upéicha avei ome'ẽ pe Ta'ýrape oikove haguã ojehegui voi; 27 ha ome'ẽ ichupe autoridad oporojuzga haguã, ha'e Kuimba'e Ra'ýicha yvy ári ou hague rehe. 28 Aníketei pehecharamo kóva, oguahẽ vaerã gueteri ára ha umi omanóva oíva oñeñotý haguépe, ohendu vaerã avei iporohenói, 29 ha osẽ vaerã pe oñeñotý haguégui. Umi hembiapo porã va'ekue oikove jevy vaerã tapia guarã; umi hembiapo vai va'ekue katu, oikove jevy ha oñecondena vaerã. 30 'Che che jeheguínte ndaikatúi ajapo mba'eve. Che aporojuzga Tupã Ñandejára he'i háicha chéve, ha aporojuzga hekopete, ndahekáigui che rembipota, pe che Ru che mbou va'ekue rembipotánte uvei. 31 Che añe'ẽ porã rire che jehe pe ha'éva mba'everã vaerã mo'ã. 32 Upéva range katu oíme ambue oñe'ẽ porãva che rehe, ha che aikuaa upe ha'e he'íva añeteha. 33 Peẽ peporanduka va'ekue Juan Bautístape, ha upe ha'e he'i va'ekue añetegua. 34 Upéicharamo jepe ndaha'ei che aikotevẽva katueti yvypóra he'íva rehe che rehe; ha'énte peẽme ikatu haguã pejesalva. 35 Juan niko ku tesapeha hendýva ha oporohesapévaicha va'ekue, ha peẽ pevy'ase sapy'ami va'ekue pe iporohesape rendýpe. 36 Che katu areko oñe'ẽ porãvéva che rehe pe Juan he'i va'ekuégui. Umi mba'e che ajapóva, umi mba'e che Ru ojapouka va'ekue voi chéve, umíva ohechauka sakã porã añetehápe che Ru che mbou hague. 37 Pe che Ru che mbou va'ekue oñe'ẽ avei che rehe, peẽ araka'eve napehendúi ramo jepe iñe'ẽ terã ndapehecháí ramo jepe ichupe. 38 Peẽ katu napemomba'ei pe iñe'ẽ ndaperoviáigui pe Túva ete voi ombou va'ekuépe. 39 Peẽ niko peñembo'euka porã pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ rehe, peimo'ãgui ipype pejuhutaha pe tekove tapia guarãva; opáichavo, pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ oñe'ẽ ramo jepe che rehe, 40 peẽ ndapejuséi che rendápe pereko haguã pe tekove tapia guarãva. 41 'Che ndaipotái pe ñemomba'eguasú oúva yvypórargui. 42 Ha upéi avei poikuaa peẽme ha aikuaa ndapehayhuiha Tupã Ñandejárape. 43 Che aju va'ekue che Ru rerape ha peẽ nda che recibíri; ambue ou ramo héra teépe upévape katu perezibíne. 44 ¿Mba'éicha piko ikatúta perovia peẽ peñomomba'eguasú ramo peẽ oñondive, ha napemomba'ei pe ñemomba'eguasú oúva pe Tupã Ñandejára ha'eñoiténte añetévargui? 45 Aníke peimo'ã che pomoĩ vaitaha che Ru renondépe; pe pene moĩ vaíva niko Moisés ete voi, upe peẽ pejeroviaha. 46 Peẽ perovia rire pe Moisés omoĩ va'ekue kuatia rehe, pejerovia vaerã mo'ã avei che rehe, Moisés omoĩgui che rehegua kuatia rehe. 47 Ha perovia'ý ramo pe ha'e omoĩ va'ekue kuatiápe, ¿piko mba'éicha peroviáta upe che ha'éva peẽme?

John 6

1 Ko'ã mba'e rire, Jesús oho Galilea lago mboypýri, hérava avei lago Tiberias. 2 Heta gente oho hapykuéri ohechágui umi milagro ojapóva omonguerávo umi hasývape. 3 Ha ojupi Jesús peteĩ cérrope ha oguapy upépe hemimbo'e kuéra ndive. 4 Hi'aguĩma upéramo Pascua, Israelita kuéra arete. 5 Oma'ẽ Jesús ha ohechávo heta gente ouha hapykuéri, he'i Felípepe: --¿Mamóguipa jajoguáta tembi'u ko'ã genteta peguarã? 6 He'i upéva ohecha haguã mba'épa he'i Felipe, Jesús voi oikuaa porãgui pe ojapótava. 7 Upérõ Felipe he'i ichupe: --Doscientos denarios repy pan ndohupity mo'ãi ipesenguemínte jepe ho'u haguã peteĩ teĩ. 8 Upérõ Andrés, Simón Pedro ryvy, hemimbo'éva avei, he'i ichupe: 9 --Oíme ko'ápe peteĩ mitãkuimba'e oguerekóva cinco pan cebadaguigua ha mokõi pira; upéicharamo jepe, ¿piko mba'e upéva ko genteta peguarã? 10 Jesús upéramo he'i: --Peje umi géntepe toguapy. Kapi'ipe porã upépe, ha oguapy hikuái cinco mil kuimba'e rupi. 11 Upéi Jesús ojapyhy ipópe umi pan ha ome'ẽ rire las gracias Tupã Ñandejárape, ome'ẽ hemimbo'e kuérape, ha hemimbo'e kuéra ome'ẽ umi gente oguapy va'ekue hínapa.

Upéicha avei ojapo umi pira reheve oipota háicha hikuái. 12 Ha hyvatãmbáma ramo katu Jesús he'i hemimbo'e kuérape: --Pembyaty umi ipesengue hemby va'ekue, ani haguã oñehundi mba'eve. 13 Ha ombyatývo omohenyã hikuái ipesenguégui doce ajaka umi cinco pan cebadaguigua hemby va'ekue okarupa rire hikuái. 14 Umi gente ohechávo pe milagro Jesús ojapo va'ekue, he'i hikuái: --Añetehápe, ko kuimba'e kóva ha'e hína pe ñemoñe'êhára ou vaerã va'ekue ko yvy ári. 15 Jesús katu ohechakuaa ha'e kuéra oguerahase hague ichupe mbaretépe omboguapy haguã mburuvicha guasu ramo, ha oho jevy ojupi upe cérrope ha'eño. 16 Pyharévoma Jesús remimbo'e kuéra oje'ói pe lago kotyo, 17 ha ojupi hikuái peteĩ bárcope ha ohasa pe lago mboypýri oguahẽ haguã Capernaúme. Pytũmbáma ha Jesús noguahẽi gueteri hendápe kuéra. 18 Ha oñepyrũ sapy'a oipeju peteĩ yvytu neratáva, ha omopu'ã pe ý. 19 Ha oho rire hikuái cinco terã seis kilómetros rupi, ohecha sapy'a Jesúspe oguataha oúvo pe ý ape ári ha oñemo'aguíha pe bárcogui ha okyhyje joa hikuái. 20 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --¡Ani pekyhyje, chénteko! 21 Upémaramo ha'e kuéra torypápe oheja ichupe oíke pe bárcope, ha sapy'aitépe oguahẽ hikuái pe ohohápe. 22 Upe ára ambuẽpe umi gente oĩ gueteri pe lago mboypýri. Ha ohechakuaa hikuái Jesús remimbo'e kuéra oje'ói hague ha'e kuéra año pe barco peteĩete oĩ va'ekuẽpe ha Jesús ndohói hague hendive kuéra. 23 Upéva aja katu oĩ ambue barco kuéra oguahẽ va'ekue pe ciudad Tiberias héravagui pe pan ho'u hague hikuái ypýpe Ñandejára Jesús ome'ẽ rire las gracias Tupã Ñandejárape. 24 Ha umi gente ohechávo Jesús ha hemimbo'e kuéra ndaipóri hague, ojupi hikuái umi bárcope ha oho meme Capernaúme hekávo. 25 Oguahẽvo ha'e kuéra pe lago mboypýri ojuhu hikuái Jesús rehe ha oporandu ichupe: --Mbo'ehára, ¿araka'e piko reguahẽ ko'ápe ra'e? 26 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peẽme, peẽ che rekaha pene ryvatã hague rehe upe pomongaru ramo, ha ndaha'úi peikuaa hague rehe mba'épa he'ise umi milagro pehecha va'ekue. 27 Anína pemba'apo pe tembi'u opa vaerã rehe, pemba'apóna pe tembi'u opa'ýva ha pene moingove vaerã tapia guarã rehe uvei. Upéva ha'e pe tembi'u che, Kuimba'éicha aju va'ekue yvy ári, ame'ẽ vaerã peẽme, Tupã Ñandejára, che Ru, ome'ẽgui chéve autoridad upevarã. 28 Upéramo oporandu hikuái ichupe: --¿Mba'épa rojapo vaerã rojapo haguã umi mba'e Tupã Ñandejára ojeruréva? 29 Jesús he'i ichupe kuéra: --Tupã Ñandejára oipota pejerovia pe ha'e ombou va'ekue rehe. 30 Upéramo oporandu hikuái ichupe: --¿Mba'e hechapyrã ikatúne rehechauka oréve ikatu haguãicha rohecha ha roguerovia? ¿Mba'e nde rejapo? 31 Ore ypykuéra ohecha va'ekue milagro ho'u ramo pe maná pe desiértope, Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ he'i háicha: "Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue ichupe kuéra pan yvága pegua ho'u haguã." 32 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peẽme: Ndaha'úi Moisés pe ome'ẽ va'ekue peẽme pe pan yvága pegua, che Rũnte pe ome'ẽva peẽme pe pan yvága pegua añetéva. 33 Pe Tupã Ñandejára pan niko pe oguejy va'ekue yvágagui ha omoingovéva yvypóra kuérape. 34 Upéramo he'i hikuái ichupe: --Karai, eme'ẽ tapiána oréve upe pan. 35 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Che ha'e pe pan oporomoingovéva. Pe oúva che rendápe, máramo na iñembyahýi va'erãi; ha pe ojeroviáva che rehe, máramo nda iyyuhéi va'erãi. 36 Opáichavo, ha'éma haguéicha peẽme, che recha ramo jepe, ndapejeroviái che rehe. 37 Opa umi che Ru ome'ẽva chéve, ou che rendápe; ha namosẽi chéne umi oúvape che rendápe. 38 Che ajúgui yvágagui ajapo haguã pe che mbou va'ekue rembipotánte, ndaha'úi ajapo haguã che rembipota. 39 Ha pe che Ru che mbou va'ekue rembipota niko kóva, ani che ahundítei mavavéva umi ha'e ome'ẽ va'ekuégui chéve, tamoingove jevy uvei ichupe kuéra pe ára pahápe. 40 Pe che mbou va'ekue rembipota niko kóva, opa umi oma'ẽva guive pe Ta'ýra rehe ha ojeroviáva hese, toikove tapia guarã; ha che amoingove jevýta pe ára pahápe. 41 Ko'ã mba'e rehe umi Israelita oñepyrũ oñe'ẽ vai Jesús rehe, he'i hague rehe: "Che ha'e pe pan ou va'ekue yvágagui." 42 Ha he'i hikuái: --¿Ajépa ko kuimba'e Jesús, ku José ra'y? Ñande niko jaikuaa itúva ha isýpe. ¿Mba'éicha piko he'i ou hague yvágagui? 43 Upéramo Jesús he'i ichupe kuéra: --Anína peñe'ẽ vai peínatei. 44 Avavéko ndaikatúi ou che rendápe ogueru'ý ramo ichupe pe che Ru che mbou va'ekue; ha che amoingove jevýta pe ára pahápe. 45 Ñemoñe'êhára kuéra Kuatiañe'ẽme he'i kóicha: "Tupã Ñandejára ombo'éta opavavépe." Ha upéicha opa umi ohendúva che Rúpe, ha oikuaáva ichugui, ou che rendápe. 46 'Ndaha'úi avave ohecha va'ekue pe Túvape; pe Tupã Ñandejára gui ou va'ekue añoite ohecha va'ekue ichupe. 47 Añetehápe ha'e peẽme, upe ojeroviáva che rehe oguerékoha tekove tapia guarã. 48 Che ha'e pe pan oporomoingovéva. 49 Pende ypykuéra ho'u va'ekue pe maná desiértope, ha upéicharamo jepe omanomba; 50 che katu añe'ẽ aína pe pan oúva yvágagui rehe, opa umi ho'úva upe pan, nomanói. 51 Chete voi ha'e pe pan oikovéva oguejy va'ekue yvágagui; upe pan ho'úva oikovéta tapia guarã. Ko pan che ame'ẽva niko chete

voi; che ame'ëta che rete yvypóra kuéra rekove rehe. 52 Upéramo umi Israelita oñemoĩ oñoñe'ëjoapi oñondive he'ívo: --¿Mba'éicha piko ko kuimba'e ikatúta ho'uka ñandéve hete tee voi? 53 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peëme, peë pe'u'ỹ ramo pe Kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári ro'o ha pemboy'u'ỹ ramo huguy, ndaikatúi pereko pende pype pe tekove tapia guaráva. 54 Pe ho'úva che ro'o ha omboy'úva che ruguy, oguereko pe tekove tapia guaráva; ha che amoingove jevýta pe ára pahápe. 55 Che rete tembi'u etégui voi, ha che ruguy mboy'urã ete voi. 56 Pe ho'úva che rete ha omboy'úva che ruguy, oĩ chendive, ha che hendive. 57 Pe che Ru che mbou va'ekue oikove, ha che aikove ha'e rupi; upeichaite avei, pe okarúva che hegui, oikovéta che rupi. 58 Añe'ë niko ko pan ou va'ekue yvágagui rehe. Ko pan kóva ndaha'etí pe maná pende ypykuéra ho'u va'ekueichagua, ha upéi omanomba; upe ho'úva ko pan kóvaguí oikovéta tapia guarã. 59 Jesús ombo'e ko'ã mba'e rehe pe aty guasu jave Capernaum sinagógape. 60 Heta umi Jesús remimbo'e kuéra ohendúvo ombo'e ko'ã mba'e rehe he'i: --Ko eréva niko ipohýi eterei, ¿máva piko ikatúta ogueropu'aka? 61 Jesús ohechakuaa pe he'i va'ekue hikuái, ha oporandu ichupe kuéra: --¿Pene moñeko'õi piko ko'ã mba'e? 62 ¿Mba'épa ojehu vaerã mo'ã pehecha rire ko kuimba'éicha ou va'ekuépe yvy ári ojupi pe oĩ haguépe? 63 Pe oporomoingovéva niko pe espíritu; pe tete ha'eño ndovaléi mba'everã. Ha ko'ã mba'e che ha'éva peëme niko mba'e añete espíritu rehegua ha ñe'ë oporomoingovéva. 64 Opáichavo, oĩ gueteri peë kuérava oguerovia'ýva. Jesús oikuaáma va'ekue iñepyrũrã guive voi mávapa umi oguerovia'ýva, ha mávapa upe otraicionátava ichupe. 65 Ha he'i: --Upéva rehe voi ha'e peëme kuri avave ndaikatuiha ou che rendápe che Ru ogueru'ỹ ramo ichupe. 66 Upe guive heta umi omoirũ va'ekue Jesúspe oheja ichupe ha ndohosevéi hendive. 67 Upémaramo Jesús oporandu umi doce hemimbo'e kuérape: --¿Peëpa pehose avei? 68 Simón Pedro he'i ichupe: --Ore Jára, ¿máva rendápe piko rohóta? Ne ñe'ë niko ñe'ë oporomoingovéva tapia guarã. 69 Ore niko rogueroviáma, ha roikuaa nde ha'eha pe Cristo, pe Tupã Ñandejára oikovéva Ra'y. 70 Jesús he'i ichupe: --¿Ndapoiporavói piko ra'e che peë docevépe? Ha upéicharamo jepe peteĩ peëva mba'epochy. 71 Jesús he'i upéva Judas, Simón Iscariote ra'y rehe, upéva otraicionátaguí ichupe, umi doce hemimbo'e kuéra peteĩva ramo jepe ha'e.

John 7

1 Ko'ã mba'e rire, Jesús oiko Galilea rupi, ndoikoséi Judéape, umi Israelita upepegua oikógui oheka ichupe ojuka haguã. 2 Opáichavo, hi'aguĩgui umi Israelita arete "Oga'i kuéra arete" hérava, 3 Jesús ryvy kuéra he'i hikuái ichupe: --Anína repyta ko'ápetei; terehóna Judéape, umi nde rehe ojeroviáva upépe oíva tohecha avei upe nde rejapóva. 4 Pe ojekuaaukaséva niko ndojapói mba'eve ñemiháme. Añetehápe rejapo ramo ko'ã mba'e na ejechauka yvypóra kuéra opavavépe. 5 Tyvýra kuéra voi niko ndojeroviái hese. 6 Upéramo Jesús he'i ichupe kuéra: --Ne'íra gueteri oguahẽ che ára, peëme guarã katu oimeraëva áramte iporã. 7 Ndaikatúi yvypóra kuéra ija'e'ỹ pende rehe; che rehe katu nda ija'etí, ahechaukágui ichupe kuéra pe hembiapo kuéra ivaiha. 8 Tapeho peë pe aretehápe; che ndaha mo'ãi ne'íragui gueteri oguahẽ che ára. 9 Ha he'i rire ichupe kuéra ko'ã mba'e, opyta Galiléape. 10 Tyvýra kuéra ohorire katu Jesús oho avei pe aretehápe, ñemihápe guáichante ramo jepe. 11 Ha umi Israelita oheka joa ichupe ha he'i: --¿Mamópa oiméne upe kuimba'e? 12 Ha pe gente apytépe heta oĩ oñe'ëva hese. Oime he'íva: "Kuimba'e mba'eporã niko"; ambue kuéra katu he'i: "Nda upéichai, oporombotavy uvei." 13 Opáichavo avave noñe'ë hatái hese okyhyjégui Israelita kuéraguí. 14 Pe arete mbytévoma Jesús oíke pe tupaópe ha oñepyrũ oporombo'e. 15 Ha umi Israelita ohecharamoite ha he'i joa: --¿Mba'éicha piko ko kuimba'e oikuaa ko'ã mba'eta oñembo'euka'ỹ rehe? 16 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Ko che aporombo'éva na che mba'etí, upe che mbou va'ekue mba'énte. 17 Pe ojaposéva Tupã Ñandejára rembipota ohechakuaáta pe che aporombo'évapa Tupã Ñandejára mba'e terãpa che añe'ë che jeheguínte. 18 Pe ojeheguínte oñe'ëva oheka ñemomba'eguasú ojupe guarã; pe imbouharépe oñeha'áva oñemomba'eguasú haguã katu upéva he'i añetegua ha nde'íri japu. 19 '¿Ajépa Moisés ome'ë peëme pe Tupã Ñandejára ley? Upéicharamo jepe mavavéva peë kuérava ndapejapói upe ley. ¿Mba'érehe piko che jukase? 20 Umi gente he'i ichupe: --Mba'epochy niko ne mbotarova. ¿Ava piko nde jukase? 21 Jesús he'i ichupe kuéra: --Pe tembiapo peteĩmí ajapo va'ekue rehe pytu'uha árape niko opavave peë peñemondýi. 22 Moisés niko ome'ë va'ekue peëme pe circuncisión, (na Moisés mba'etí ramo jepe, pende ypykuéra mba'énte uvei), ha upéva rehe peë pecircuncida mitãkuimba'e pytu'uha árape jepe. 23 Upéicharamo,

pejapo haguã rehehápe hekopete pe Moisés ley pecircuncida ramo pe mitãkuimba'e pytu'uha árape, ¿piko mba'e rehe pende pochy chendive amonguera hague rehe pytu'uha árape peteĩ kuimba'e hasývape? 24 Peporojuzgáta ramo kena pejapo hekópe, ha ani peẽme hi'ã háicha reĩnte. 25 Upéramo oime Jerusalenguáva oporandu va'ekue: --¿Ndaha'etí piko ko kuimba'e kóva ohekáva hikuái ojuka haguã? 26 Péina niko pépe oñe'ẽ hína opavave rovake ha avave nde'íri ichupe mba'eve. ¿Oime pipoko ñande ruvicha kuéra oguerovia ko kuimba'e ha'eha añete pe Cristo? 27 Opáichavo, ñande niko jaikuaa mamóguipa ou; ha pe Cristo ojechauka ha'ára katu avave ndoikuaa mo'ãi mamóguipa ou. 28 Ohendúvo upéva, Jesús oporombo'e va'ekue hína tupaópe, hatã he'i: --¿Aipóramo che kuaa ha peikuaa mamóguipa aju! Opáichavo, che ndajúi va'ekue che jeheguĩnte, pe añetéva uvei che mbou, upe peẽ peikuaa'ýva. 29 Che katu aikuaa ichupe aju hague rehe hendágui ha ha'e che mboúgui. 30 Oguerahase mo'ã hikuái ichupe preso; opáichavo, avavete ndopokói hese ne'iragui gueteri oguahẽ hi'ára. 31 Heta gente katu ojerovia hese, ha he'i joa: --Pe Cristo ou ha'ára ¿piko oja póta nga'u hetave milagro ko kuimba'e oja póvagui? 32 Fariseo kuéra ohendu umi gente he'íva Jesús rehe; ha pa'i ruvicha kuéra ndive omondo hikuái pe tupao pegua policía kuéra ogueraha haguã preso Jesúspe. 33 Upéramo Jesús he'i: --Sapy'ami aiméta penendive, ha upéi katu aha jevýta pe che mbou va'ekue rendápe. 34 Peẽ che rekáta ha nda pe che juhu mo'ãi, ndaikatu mo'ãigui peho pe che aimetahápe. 35 Upémaramo umi Israelita oporandu ojupe kuéra: --¿Mamo mba'e piko ohóta ikatu'ý haguã ñande jajuhu ichupe? ¿Ohóta nga'u piko umi Israelita kuéra isarambíva Greciaygua kuéra apytépe ombo'e haguã umi griégope? 36 ¿Mba'e piko he'ise pe he'i va'ekue ñandéve: "Peẽ che rekáta ha nda pe che juhu mo'ãi ndaikatu mo'ãigui peho pe che aimetahápe"? 37 Pe arete ára paha oñemomba'eguasuvémi. Upeha árape Jesús opu'ã oñembo'y ha he'i ichupe kuéra: --Oime ramo ijyuhéiva, tou che rendápe ha toy'u. 38 Pe ojeroviáva che rehe, Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ he'i háicha, ipy'apýgui osẽ vaerã ysyry oikovévaicha. 39 Upéichape niko Jesús he'i umi hese ojeroviávape oñeme'ẽtaha Espíritu Santo; upéramo ne'íra gueteri ou pe Espíritu, Jesús ne'iragui gueteri oho jevy yvágape. 40 Oĩ umi gente apytépe upéva ohendúvo he'i va'ekue: --Añetehápe ko kuimba'e ha'e pe ñemoñe'ẽhára ñande ñaha'arõva. 41 Ambue kuéra katu he'i hikuái: --Kóva ha'e pe Cristo. Ambueve katu he'i: --¿Mba'éicha piko Galileayguáta pe Cristo? 42 Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme niko he'i pe Cristo rey David ñemoñare va'erãha, ha Belengua, David puebloygua va'erãha. 43 Ha upéicha umi gente oñe'ẽjoapi Jesús rehe. 44 Oime oguerahaséva ichupe preso; opáichavo, avave ndopokói hese. 45 Umi policía tupao pegua ou jevy fariseo ha pa'i ruvicha kuéra rendápe, ha ha'e kuéra oporandu ichupe kuéra: --¿Mba'érehe piko ndaperúi ra'e? 46 Ha umi policía he'i ichupe kuéra: --¿Araka'eve noñe'ẽi va'ekue avave oñe'ẽ háicha ko kuimba'e kóva! 47 Upérõ fariseo kuéra he'i ichupe kuéra: --¿Peñembotavyka piko peẽ avei? 48 ¿Oime piko ñande ruvicha kuéra, terã fariseo kuérava ojerovia va'ekue hese? 49 Ko'ã tekove tavy oikuaa'ýva ley añoite ojerovia hese, ko'ã tapicha ñemaldecipyre. 50 Nicodemo katu, pe oho va'ekue Jesús rendápe peteĩ pyharépe, fariseo kuérava, he'i ichupe kuéra: 51 --Ñande léype oĩ háicha ramo ndaikatúi ñacondena peteĩ kuimba'épe ñahendu mboyve ichupe jaikuaa haguã pe ojapo va'ekue. 52 Upéramo he'i hikuái Nicodémo: --¿Nde piko aipóramo Galileaygua avei? Ehechána pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ ha reikuaáta ñemoñe'ẽhára ndouiha Galiléagui. 53 Ha oho hikuái peteĩ teĩ hógape kuéra.

John 8

1 Jesús katu oho Olivo cérrope. 2 Ha upe ára ambue ko'ẽme ou jevy tupaópe. Gente kuéra oĩ haguéicha oupa hikuái Jesús rendápe, ha ha'e uguapy ha oñepyrũ ombo'e ichupe kuéra. 3 Upéramo umi ley rehe oporombo'éva ha fariseo kuéra ogueraha Jesús rendápe peteĩ kuña ojuhu va'ekue hikuái omuakaratĩ jave hína iménape. Ha omoĩ hikuái pe kuñame umi upépe oĩ va'ekue hína mbytépe, 4 ha he'i hikuái Jesúspe: --Mbo'ehára, ko kuña ojejuhu omuakaratĩ jave hína iménape. 5 Moisés ley he'i koichagua kuña ojejuha va'erãha itápe. ¿Ndépa mba'e ere? 6 Upéva he'i hikuái oipy'ara'ã haguã Jesúspe, oguereko haguã mba'éichapa omoĩ vai haguã ichupe. Upéramo Jesús ojavyv ha oescribí yvy rehe ikuãme. 7 Ha'e kuéra katu oporandu jevy jevy ichupe, ha ha'e oñakãrapu'ã ha he'i ichupe kuéra: --Oimeraẽva peẽ kuérava ipecado'ýva upéva raẽte topoi pe ita hese. 8 Ha ojavyv oescribí jevy yvy rehe. 9 Ha'e kuéra katu ohendúvo upéva oñandu ojekutu ramo guáicha ipy'apýpe kuéra, ha oñepyrũ osẽ peteĩ teĩ umi itujavéva guive imitãvéva peve; ha opyta Jesús año pe kuña ndive, opyta va'ekue oñembo'y upépe. 10 Upéramo Jesús

oñakārapu'ã ha ohecha pe kuñáme añóntema, ha he'i ichupe: --Nde kuña, ¿mamo piko oime umi nde acusa va'ekue hikuái? ¿Na ne condenái piko mavavéva ra'e? 11 Pe kuña he'i ichupe: --Ahániri, Karai. Upéramo Jesús he'i ichupe: --Che avei norocondenái; ko'āga tereho ha anive repeca jevýtei. 12 Jesús oñe'ẽ jevy umi géntepe ha he'i ichupe kuéra: --Che ha'e yvypóra kuéra resapehára, upe oúva che rapykuéri, ndoikovéima pytũnguýpe, oguerékóma uvei pe tekovete rehegua tesape. 13 Fariseo kuéra katu he'i ichupe: --Pe eréva ndovaléi. Nde niko reñe'ẽ reína reñemoĩ porã haguã nde jupe, upéicharamo jepe upéva nde'isetí mba'eve. 14 Jesús he'i ichupe kuéra: --Ovale katu upe ha'éva aña'ẽ ramo jepe che jehe. Che aikuaa mamóguipa aju ha mamópa aha; peẽ katu ndapeikuaái mamóguipa aju ha mamópa aha. 15 Peẽ peporojuzga yvypóra kuéra ojapo háicha. Che katu ndajuzgái avavépe; 16 ha aporojuzga ramo katu aporojuzga hekópe, ndaporojuzgáigui che año, oĩgui chendive che Ru che mbou va'ekue. 17 Pende léype niko he'i mokõi mba'erechahare peteĩcha oñe'ẽ ramo, jarovia va'erãha ichupe kuéra; 18 upéicharamo niko che voi mba'erechahare che jupe guarã, ha pe ambue mba'erechahare katu che Ru che mbou va'ekue. 19 Upéramo oporandu hikuái ichupe: --¿Mamo piko oime nde Ru? Jesús he'i ichupe kuéra: --Peẽ nda che kuaái chéve ha che Rúpe upéichante avei; chéve che kuaa rire, peikuaa vaerã mo'ã che Rúpe avei. 20 Ko'ã mba'e Jesús he'i oporombo'e jave tupaópe, pe ofrenda ryru oiha ypýpe. Opáichavo avave ndoguerahái ichupe preso nda hi'ára guahẽigui gueteri. 21 Jesús he'i jevy ichupe kuéra: --Che aháta. Peẽ che rekáta, opáichavo, pemanóta pende pecádope; pe che ahatahápe peẽ ndaikatú mo'ãi peho. 22 Upéramo umi Israelita he'i ojupe kuéra: --¿Ojejukáta mba'e piko ojupe voi ajeve he'i ndaikatú mo'ãiha jaha pe ha'e ohotahápe? 23 Jesús upéramo he'i ichupe kuéra: --Peẽ niko ko'a yvy arigua, che katu yvága pegua; peẽ niko yvypóra, che katu ndaha'etí yvypóra rehegua. 24 Upéva rehe ha'e kurí peẽme pemanotaha pende pecádope, perovia'ỹ ramo che ha'eha pe ha'éva, pemanóta pende pecádope. 25 Upémaramo oporandu hikuái ichupe: --¿Máva piko nde, aipóramo? Jesús he'i ichupe kuéra: --Ha'éma va'ekue peẽme ñepyrũha guive. 26 Areko heta mba'e ha'e vaerã, ha acondena vaerã pende rehe; pe che mbou va'ekue katu he'i pe añetegua, ha che ha'e yvypóra kuérape upe ha'e he'íva chéve. 27 Ha'e kuéra katu ndoikuaái ha'e oñe'ẽha ichupe kuéra Túva rehe. 28 Upéva rehe Jesús he'i ichupe kuéra: --Peẽ pemopu'ã ha'ára yvate ko Kuimba'éicha ou va'ekuépe yvy ári, upe ha'árape peikuaáta che ha'eha, ha mba'eve ndajapoiha che jeheguĩte; pe che Ru che mbo'e va'ekue upévante ha'e peẽme. 29 Pe che mbou va'ekue oĩgui chendive, che Ru nda che rejái che año, che ajapo tapiágui pe ha'e oipotáva. 30 Jesús he'i ramo ko'ã mba'e heta oĩ ojerovia va'ekue hese. 31 Upéramo Jesús he'i umi Israelita hese ojerovia va'ekuépe: --Peẽ pepyta hatã ramo pe ha'éva peẽmepe, peikóta añetehápe che remimbo'e ramo; 32 ha peikuaáta pe añetegua, ha pe añetegua pende pe'áta tembiguái rekovekuégui. 33 Ha'e kuéra ombohová i ichupe ha he'i: --Ore Abraham ñemoñare, ha araka'eve ndoroikói va'ekue avave rembiguái ramo. ¿Mba'éicha katu piko nde ere rosẽtaha tembiguái rekógui? 34 Jesús he'i ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peẽme opa opecáva pecado rembiguaiha. 35 Ha pe tembiguái ndaikatúi opyta tapia guarã umi ogaygua reheguáva ramo, pe óga jára ra'y katu oiko umi ogaygua kuérava ndive tapia guarã. 36 Pe Ta'ýra pende pe'a ramo pecado poguýgui katu, peẽ añetehápe pene sãso vaerã. 37 Aikuaáma peẽ Abraham ñemoñareha; upéicharamo jepe peẽ che jukase, ndapeikuaáigui mba'épa he'ise pe ha'éva peẽme. 38 Che aña'ẽ aína umi mba'e che Ru ohechauka va'ekue chévegui; peẽ katu pejapo peína pe pende ru he'i va'ekue peẽme. 39 Ha'e kuéra ombohová i ha he'i Jesúspe: --Abraham ha'e ore ru. Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Peẽ Abraham ñemoñare rire añete, pejapo vaerã mo'ã pe ha'e ojapo haguéicha. 40 Upéva rangue katu che ha'e ramo jepe peẽme pe añetegua, che Ru che mbo'e haguéicha, peẽ che jukase. ¡Araka'eve Abraham ndojapói va'ekue upéicha! 41 Peẽ niko pejapo pe pende ru ojapo hagueichaite. Upéramo ha'e kuéra he'i ichupe: --Ore ndaha'etí avave ra'y okára; peteĩte ore ru, upéva Tupã Ñandejára. 42 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Tupã Ñandejára rire añete pende ru, peẽ che rayhu vaerã mo'ã, ko che ajúva Tupã Ñandejára rendágui ha ko'āga aime ko'ápe. Ndajúi che jehegui rei, Tupã Ñandejára uvei che mbou. 43 ¿Mba'érehe piko peẽ ndaikatúi peikuaa mba'épa he'ise umi mba'e ha'éva peẽme? Napehenduséigui che ñe'ẽ. 44 Pende ru niko Aña; ha peẽ imba'e, ha pejapose hembipota. Aña niko porojukahára va'ekue ñepyrũha guive, ha ijapu eterei ha ndaiporiete pe añeteguamíva ipype. Oñe'ẽ ramo japu mante he'i; ijapúgui ha japu rúgui voi ha'e. 45 Che katu ha'e peẽme pe añetegua, ha upéva rehe peẽ nda che reroviái. 46 ¿Mávapa peẽ kuérava ikatu ohechauka che arekoha pecado? Ha ha'e ramo pe añetegua ¿piko mba'e rehe nda pe che reroviái? 47 Pe Tupã Ñandejára

mba'éva, ohendu pe Tupã Nandejára ñe'ẽ; peẽ katu ndaha'úi Tupã Nandejára mba'e ha upéva rehe na che renduséi. 48 Upéramo umi Israelita he'i Jesúspe: --Ore roguereko mba'érehépa ro'e haguã nde samaritanoha ha rerekoha mba'epochy. 49 Jesús he'i ichupe kuéra: --Ndarekói mba'eveichagua mba'e pochy. 50 Che ndahekái añemomba'eguasú haguã che jupe, oime upéva ohekáva ha ha'e oĩ chendive. 51 Añetehápe ha'e peẽme, pe ojapóva pe che ha'éva, máramo nomanói va'erãha. 52 Upéramo umi Israelita he'i ichupe: --Ko'ágama katu roikuaa porã rerekoha mba'epochy. Abraham ha umi ñemoñe'ẽhára kuéra omanomba va'ekue; ha nde katu ere "Pe ojapóva pe che ha'éva máramo nomanó va'erã." 53 ¿Nde nga'u piko mba'eguasúve ore ru Abraham ha umi ñemoñe'ẽhára omanomba va'ekuégui? ¿Mavaha nde váicha piko ndéve? 54 Jesús he'i ichupe kuéra: --Che voi añemomba'eguasú ramo che jupe, upéva ndovaléi mba'everã. Pe che momba'eguasúva ko che Ru, upe peẽ pejéva pende Tupã Nandejáraha. 55 Peẽ katu ndapeikuaái ichupe. Che katu aikuaa ichupe ha ha'e ramo ndaikuaaicha ichupe che japúta avei pe peẽ pende japu háicha. Che katu añetehápe aikuaa ichupe ha ajapo pe ha'e he'íva. 56 Abraham, pende ypykue, ovy'a va'ekue ohecháta hague rehe che ára; ha ohecha ha henyhẽ va'ekue vy'águi. 57 Upéramo umi Israelita he'i Jesúspe: --Ne'ĩra gueteri rereko cincuenta años, ha ¿piko nde rehecha Abrahámpé? 58 Jesús he'i ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peẽme che Abraham mboyve guareha. 59 Upévo ohupi hikuái ita ojapi haguã Jesúspe; ha'e katu okañy ha osẽ pe tupaógui, ohasa mbyte rupi kuéra ha oho.

John 9

1 Jesús ohasávo ohóvo peteĩ henda rupi ohecha peteĩ kuimba'e onace va'ekue ciego. 2 Ha hemimbo'e kuéra oporandu Jesúspe: --Mbo'ehára, ¿mba'e rehe piko ko kuimba'e onace ciego? ¿Túva kuéra pecado rehe pipoko, terãpa ha'e ipecádo tee rehe? 3 Jesús he'i ichupe kuéra: --Ndaha'úi ipecádo rehe, ha ndaha'úi avei túva kuéra pecado rehe; Tupã Nandejára ohechaukaséguite uvei ha'e rupi pe ha'e ikatúva ojapo. 4 Ára reheve tekotevẽ ajapo pe che mbou va'ekue rembiapo; oguahẽta pyhare ha avave ndaikatú mo'ãvéima omba'apo. 5 Aime aja ko yvy ári che ha'e yvypóra kuéra resapehára. 6 Jesús he'i rire ko'ã mba'e ondyvu yvýpe, ojapo tuju hendýpe ha omoĩ ohecha'ýva resa rehe. 7 Ha he'i ichupe: --Tereho ejovahéi pe Siloe y ono'õhápe (téra he'iséva Temimondo). Pe ohecha'ýva oho ojovahéi, ha ou jevývo ikatúma ohecha. 8 Upéramo umi hóga ypy pegua, ha umi yma ha'e ohecha mboyve ohecha va'ekue ichupe he'i hikuái: --¿Ndaha'úi piko ko kuimba'e ku oguapými va'ekue ojerure tupãmba'e? 9 Oime he'íva: --Hẽe, ha'e niko. Ambue katu he'i: --Ndaha'úi; oiméne ijoguahánte. Pe kuimba'e voi katu he'i: --Che ha'e. 10 Upémaramo oporandu hikuái pe kuimba'épe: --¿Ha mba'éicha piko ikatu rehecha ko'ãga? 11 Pe kuimba'e he'i ichupe kuéra: --Ku kuimba'e Jesús hérava, ojapo tuju, omoĩ che resa rehe, ha he'i chéve: "Tereho pe Siloe y ono'õhápe ha ejovahéi." Aha, ajovahéi, ha upévove ahecha. 12 Upéramo oporandu hikuái ichupe: --¿Mamo piko oime upe kuimba'e? Ha ha'e he'i ichupe kuéra: --Ndaikuaái. 13 Ogueraha hikuái pe yma ohecha'ý va'ekuépe fariseo kuéra rendápe. 14 Pytu'uha ára va'ekue upe Jesús ojapo ramo tuju ha omonguera pe ohecha'ý va'ekuépe, 15 ha upéva rehe fariseo kuéra oporandu jevy pe kuimba'épe mba'éichapa ikatu ohecha ra'e. Ha'e he'i ichupe kuéra: --Omoĩ tuju che resa rehe, ha ajovahéi, ha ko'ãga ahecha. 16 Upéramo oime umi fariseo kuérava he'i va'ekue: --Upe kuimba'e kóva ojapo va'ekue ndaikatúi Tupã Nandejára remimboúvo nomomba'éigui pe pytu'uha ára. Ambue kuéra katu he'i: --¿Mba'éicha piko ikatúta ojapo ko'ã milagro ha'e pecador ramo? Ha ojuavy hikuái oñoñe'ẽme, 17 ha oporandu jevy hikuái pe ohecha'ý va'ekuépe: --¿Ha ndépa mba'e ere pe nde resa omonguera va'ekue rehe? Ha ha'e he'i: --Che ha'e hese Tupã Nandejára remimbouha. 18 Umi Israelita katu ndogueroviaséi ha'e ndohechá hague ha okuera hague. Ipahápe ohenói hikuái pe oñemonguera va'ekue ru ha isýpe, 19 ha oporandu ichupe kuéra: --¿Kóva piko ha'e pende ra'y, pe peẽ pejéva ndohechá hague onacévo? ¿Mba'éicha katu piko ko'ãga ohecha? 20 Túva kuéra he'i: --Roikuaa niko kóva ore ra'yha, ha ndohechá hague onacévo; 21 upéicharamo jepe, ndoroikuaái mba'éicha rupípa ko'ãga ohecha, terã mávapa omonguera ra'e. Peporandúna ichupe; ha'e niko kakuaáma ha oñe'ẽkuaa ojehe. 22 Túva kuéra he'i upéva okyhyjégui, Israelita kuéra oñemoíma ra'e peteĩ ñe'ẽme omosẽ haguã pe sinagógagui oimeraẽva he'ívape Jesús rehe ha'eha pe Cristo. 23 Upéva rehe túva kuéra he'i: "Peporandúna ichupe, ha'e niko kakuaáma." 24 Upéramo ohenói jevy hikuái pe kuimba'e ohecha'ý va'ekuépe ha he'i hikuái ichupe: --Emomba'eguasúna Tupã Nandejárape, ore roikuaa upe kuimba'e pecadorha.

25 Upéramo ha'e he'i ichupe kuéra: --Che ndaikuaái ha'épa pecador terãpa ahániri. Peteĩ mba'e añoite che aikuaa: ndahechái hague ha ko'ãga ahechaha. 26 Ha oporandu jevy hikuái ichupe: --¿Mba'e piko ojapo ra'e nde rehe? ¿Mba'éicha piko omonguera ra'e ndéve pe nde resa? 27 Pe kuimba'e he'i ichupe kuéra: --Ha'éma niko kuri peẽme ha na pe che renduséi; ¿maerã piko peipota ha'e jevy peẽme? ¿Terã piko peẽ peikose avei hemimbo'e ramo? 28 Upéramo ipochypa hikuái ha he'i ichupe: --Nde niko upe kuimba'e remimbo'e, ore katu Moisés remimbo'e kuéra. 29 Ore roikuaa Tupã Ñandejára oñe'ẽ hague Moiséspe; péva katu ndoroikuaái mamóguinte jepépa ou. 30 Pe kuimba'e upéramo he'i ichupe kuéra: --¿Kóva katu mba'ete! Peẽ ndapeikuaái mamoguápa, ha chéve che monguera. 31 Jaikuaa niko Tupã Ñandejára nohenduiha pecador kuérape; umi ichupe omomba'eguasúva ha ojaipóva hembipotápe mante. 32 Araka'eve noñehendúiva avave omonguera hague peteĩ onace guive ohecha'ỹ va'ekuépe. 33 Ko kuimba'e ndoúi rire Tupã Ñandejára gui, ndaikatúi vaerã mo'ã ojapo mba'eve. 34 Upéramo he'i hikuái ichupe: --Nde ne renyhẽte va'ekue pecádogui renacévo, ¿ha piko ore mbo'éta? Ha omosẽ hikuái ichupe pe sinagógagui. 35 Jesús oikuaa ra'e omosẽ hague hikuái pe ohecha'ỹ va'ekuépe; ha ojuhúvo ichupe he'i: --¿Rejeroviápa nde pe Tupã Ñandejára Ra'y rehe? 36 Pe kuimba'e he'i Jesúspe: --Karai, eréna chéve mávapa ha'e ajerovia haguã hese. 37 Jesús he'i ichupe: --Rehecháma niko kuri ichupe; ko oñe'ẽva hína nendive niko ha'e. 38 Upéramo pe kuimba'e oñesũ Jesús renondépe ha he'i ichupe: --Ajerovia, che Jára. 39 Upéi Jesús he'i: --Che aju ko yvy ári juiciorã; umi ohecha'ỹva ohecha haguã, ha umi ohecháva katu ndohechái haguã opytávo. 40 Upéramo fariseo kuérava oĩ va'ekue hendive hína, ohendúvo upéva oporandu hikuái ichupe: --¿Ore nga'u piko ndorohechái avei? 41 Jesús he'i ichupe kuéra: --Peẽ ndapehecháiva rire ndaperekói vaerã mo'ã culpa. Peje hague rehe pehechaha katu pereko pe pende pecado rehegua culpa.

John 10

1 'Añetehápe ha'e peẽme, pe oike'ỹva pe okẽ rupi pe ovecha kuéra korápe, oikéva uvei ambue henda rupi, upéva tekove vai ha mondaha. 2 Pe okẽ rupi oikéva katu upéva ha'e pe ovecha kuéra rerekua oñangarekóva pe ovecha kuéra rehe. 3 Pe okẽ rehe oñangarekóva oipe'a ichupe pe okẽ oike haguã, ha umi ovecha oikuaa iñe'ẽ. Ha'e ohenói héra rupi umi ijovecha kuérape ha oguenohẽ pe korágui. 4 Ha oguenohẽmba rire ijovecha kuéra okápe, oho henonderã kuéra, ha umi ovecha oho hapykuéri oikuaágui iñe'ẽ. 5 Pe oikuaa'ỹva rapykuéri katu ndohói chéne; upéva rangue, oñemomombyryne ichugui, ndoikuaáigui pe ijára kuéra'ỹ ñe'ẽ. 6 Jesús oñe'ẽ ichupe kuéra upéicha ko mbojoja rupi, ha'e kuéra katu ndoikuaái mba'épa pe ha'e he'iséva ichupe kuéra. 7 Upéramo Jesús he'i jevy ichupe kuéra: --Añetehápe ha'e peẽme: Che ha'e pe okẽ oike haguã umi ovecha kuéra. 8 Opa umi che mboyve ou va'ekue katu tekove vai ha mondaha; ha umi ovecha nohendúi iñe'ẽ kuéra. 9 Che ha'e pe okẽ; pe che rupi oikéva, ojesalva vaerã. Ha ha'e vaerã ku ovecháicha oike ha oséva korágui ha ojuhúva hembí'urã. 10 'Pe mondaha niko ou omonda, oporojuka ha oporombyai haguãnte; che katu aju aporomoingove haguã ha ame'ẽ haguã pe tekovete. 11 Che ha'e pe ovecha rerekua imba'eporáva. Pe ovecha rerekua imba'eporáva niko ome'ẽ hekovete voi umi ovecha kuéra rehe; 12 pe hepy rehe añoiténte omba'apóva katu ohecha ramo ou aguara guasu, oheja pe ovecha kuéra ha ojehui, ha'e ndaha'éigui pe ovecha kuéra rerekua ha ndaha'éigui imba'e umi ovecha kuéra. Ha pe aguara guasu omosarambipa umi ovecha. 13 Pe kuimba'e ojehui hepyrehente omba'apógui, ha nomomba'éigui umi ovecha kuéra. 14-15 'Che ha'e pe ovecha rerekua imba'eporáva. Pe che Ru che kuaa háicha chéve ha che aikuaa háicha che Rúpe, upeichaite avei che aikuaa che ovecha kuéra, ha ha'e kuéra che kuaa chéve. Ha che ame'ẽ che rekove ovecha kuéra rehe. 16 Areko avei ambue ovecha kuéra kóva ko kora pegua'ỹva, umíva aru vaerã avei. Ha'e kuéra ojapo vaerã che ñe'ẽ, ha oĩ vaerã peteĩ ovecha aty año ha peteĩ ovecha rerekua. 17 'Che Ru niko che rayhu chéve ame'ẽgui che rekove ajapyhy jevy haguã. 18 Ndaipóri oipe'áva che hegui che rekove, che uvei ame'ẽ ame'éségui. Ija chéve ame'ẽ haguã ha ajapyhy jevy haguã. Upéicha ajapo haguã he'i chéve che Ru. 19 Umi Israelita ojuavy jevy oñoñe'ẽme ko'ã ñe'ẽ ohendúvo. 20 Heta ha'e kuérava he'i hikuái: --¿Maerã piko pehendú ichupe, ko oguerokóva mba'epochy ha itarováva? 21 Ambue kuéra katu he'i: --Avave imba'epochyva ndaikatúi oñe'ẽ péicha. ¿Ikatu nga'u piko mba'epochy omonguera peteĩ ohecha'ỹvape? 22 Ro'y upéramo, ha oiko Jerusalénpe pe arete ogueromandu'áva pe tupao oñeme'ẽ jevy pyahu ramo guare Tupã Ñandejárape. 23 Jesús katu oguata oikóvo pe tupao rupi, ku Salomón Rogaguy hérava rupi, 24 ha

umi Israelita kuéra oñemboja hikuái hendápe ha he'i ichupe: --¿Araka'e peve ore rerekóta péicha roikuaa'ỹ rehe ropensa vaerã? Nde ha'e ramo pe Cristo na ere porã oréve. 25 Jesús he'i ichupe kuéra: --Ha'éma niko peëme ha nda che reroviái. Umi mba'e che ajapóva che Ru autoridad rupi, niko che kuaauka mávapa che; 26 peë katu ndaperoviái ndaha'éigui che ovecha kuéra rehegua, ha'éma haguéicha peëme. 27 Che ovecha kuéra ohendu che ñe'ë, ha che aikuaa ichupe kuéra ha ha'e kuéra oho che rapykuéri. 28 Che ame'ë ichupe kuéra tekove tapia guarã, ha noñehundi chéne maramove, ha avave ndoipe'ái chéne che pógui. 29 Che Ru, tuichavéva opavavégui, ome'ë va'ekue chéve umíva, ha avave ndaikatúi oipe'a ipógui. 30 Che ha che Ru peteĩ mba'ente. 31 Upéramo umi Israelita ohupi jevy ita ojapi haguã ichupe. 32 Jesús katu he'i ichupe kuéra: --Heta mba'e porã ajapo va'ekue pene renondépe che Ru pu'aka rupi, ¿mavaite umi mba'e rehepa che mbo'itáta? 33 Umi Israelita ombohová i ichupe kóicha: --Norombo'ita mo'ãi tembiapo porã rejapo va'ekue rehe, reñe'ë vai hague rehe Tupã Ñandejára rehente. Kuimba'ente niko nde ha rejejapo Tupã Ñandejára ramo. 34 Jesús he'i ichupe kuéra upéramo: --Pende léype niko oĩ Tupã Ñandejára he'i hague: "Peë niko tupã." 35 Ha jaikuaa pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ë he'íva ndaikatuiha ñamomará; ha Tupã Ñandejára niko ombohéra tupã umi oguerovia va'ekuépe iñe'ë. 36 Ha Tupã Ñandejára niko che moĩ chéve ha che mbou yvy ári; ¿mba'éicha katu piko aipóramo ikatúta peë peje che aña'ë vaiha Tupã Ñandejára rehe ha'e ramo che Tupã Ñandejára Ra'yha? 37 Ajapo'ỹ ramo umi mba'e che Ru ojapóva ani che rerovia. 38 Ajapo ramo katu che rerovia'ỹ ramo jepe chéve perovia umi mba'e ajapóva; peikuaa porã haguã che Ru oiha che pype ha che aimeha Iype. 39 Oguerahase jevy mo'ã hikuái ichupe preso, ha Jesús ojei ipa'ũgui kuéra. 40 Upéramo Jesús oho jevy río Jordán mboypýri ku Juan Bautista oporobautiza haguépe, ha opyta upépe. 41 Heta oho hendápe, ha he'i joa: --Juan niko añete ndojapói ramo jepe mba'eveichagua milagro, añetegua opa umi mba'e he'i va'ekue ko kuimba'e rehe. 42 Ha heta oĩ ojerovia va'ekue Jesús rehe.

John 11

1 Oĩ va'ekue peteĩ kuimba'e hasýva hérava Lázaro, Betaniaygua, María ha ikypy'y Marta pueblo. 2 Upe María, Lázaro pe hasýva reindy, niko upe peteĩ jevy oñohë va'ekue mba'e ryakuã porã Jesús py rehe ha omokã va'ekue iñakãraguépe. 3 Umi heindy kuéra mokõi he'iuka Jesúspe: --Ore Jára, nde rayhupára niko oime hasy. 4 Jesús ohendúvo upéva he'i: --Ko mba'asy ndaha'ëi omano haguã; ojehechauka haguã Tupã Ñandejára tuichahánte. Ko Lázaro mba'asy rupi ojehechaukáta Tupã Ñandejára Ra'y tuichamba'eha. 5 Jesús ohayhu Mártape, tykérape ha Lázarope; 6 upéicharamo jepe he'i ramo hikuái ichupe Lázaro hasyha, Jesús opytavénte gueteri dos días upe oĩ haguépe. 7 Uperire katu he'i hemimbo'e kuérape: --Jaha jevy Judéape. 8 Hemimbo'e kuéra upéramo he'i ichupe: --Mbo'ehára, nda hi'aréi niko Israelita kuéra upépe oiko hague nde rekávo ne mbo'ita haguã, ¿ha piko rehose jevy upépe? 9 Jesús he'i ichupe kuéra: --Ko ára niko oguereko doce horas, ¿ajépa? Pe árape oguatáva noñepysangái, ára resa ohesapégui ichupe; 10 pe pyhare oguatáva katu oñepysanga oikógui pytũnguýpe. 11 Upéi Jesús he'i ichupe kuéra: --Ñande rayhupára Lázaro oime oke; aháta amombáy. 12 Upéramo hemimbo'e kuéra he'i ichupe: --Ore Jára, oke ramo niko okuerátama. 13 Jesús niko he'ise Lázaro omano hague, ha hemimbo'e kuéra katu oimo'ã he'i okenteha. 14 Upémaramo Jesús he'i porã ichupe kuéra: --Lázaro oime omanóma. 15 Ha avy'a naiméi hague upépe, upéicha iporávégui peëme guarã, perovia haguã. Opáichavo, jaha jahecha. 16 Upéramo Tomás, Kõingue oñembohérava, he'i umi temimbo'e kuéra ambuépe: --Jaha avei ñande ko Mbo'ehára ndive, ñamano haguã hendive. 17 Jesús oguahëvo ojuhu ojapóma hague cuatro días Lázaro oñeñotý hague. 18 Betania opyta Jerusalén ypýpe, dos kilómetros y medio rupi; 19 ha heta Israelita kuéra ou ra'e Marta ha María rendápe oconsola haguã ichupe kuéra pe ikvy manongue rehe. 20 Marta oikuaávo Jesús oguahë hague oúvo, osë ohuvaitivo ichupe; María katu opyta hógape. 21 Ha Marta he'i Jesúspe: --Ore Jára, reime rire ko'ápe, nomanói vaerã mo'ã che kyvy. 22 Opáichavo, aikuaa Tupã Ñandejára ome'ë va'erãha ndéve opa rejeruréva ichupe. 23 Jesús he'i ichupe: --Nde kyvy oikove jevýta. 24 Marta he'i Jesúspe: --He'ë, aikuaa oikove jevy va'erãha umi omanóva oikove jevyha árape, pe ára pahápe. 25 Jesús upéramo he'i ichupe: --Che ha'e pe jeikove jevy ha pe tekovete. Pe ojeroviáva che rehe, omano ramo jepe, oikove jevy vaerã; 26 ha opa umi oikovéva ha ojeroviáva che rehe, maramove nomano mo'ãi. ¿Reroviápa upéva? 27 Marta he'i ichupe: --He'ë, che Jára, che arovia ndeha pe Cristo, pe Tupã Ñandejára Ra'y ou vaerã va'ekue ko yvy ári. 28 Upéva he'i rire, Marta oho ohenói

ikypy'y Mariápe ha he'i ichupe ñemiháme: --Péinako mbo'ehára oime ko'ápe ha ne renói. 29 Upéva ohendúvo María opu'ã pya'ete oho Jesús rendápe. 30 Jesús ndoikéi gueteri upe puéblope; oĩ upe Marta ohuvaitĩ haguépe ichupe. 31 Ohechávo María opu'ã ha pya'ete osẽ hague, umi Israelita oĩ va'ekue hína hógape hendive oconsola haguã ichupe oho meme hapykuéri, oimo'ãgui oho pe sepultúrape ojahe'o haguã upépe. 32 María oguahẽ Jesús rendápe, oñesũ henondépe ha he'i ichupe: --Ore Jára, reime rire ko'ápe che kyvy nomanói vaerã mo'ã. 33 Jesús ohechávo María ojahe'o, ha ojahe'oha avei umi Israelita oĩ va'ekue hendive, ipy'ambyasyete avei, 34 ha oporandu ichupe kuéra: --¿Mamo piko peñotỹ ra'e? Ha he'i hikuái ichupe: --Karai, ejúna ehecha. 35 Ha Jesús ojahe'o. 36 Ha umi Israelita he'i: --Pema'ëna mba'éichapa ohayhu ra'e ichupe. 37 Ha oime ha'e kuérava he'i va'ekue: --Ko omonguera va'ekue ku ohecha'ỹ va'ekuépe, ¿piko ndaikatúi ra'e ojapo mba'eve ani haguã Lázaro omano? 38 Jesús ojepy'apyete jevy ha oñemboja pe sepultura oĩháme. Peteĩ itakua ha peteĩ itápe oñemboty pe ijuru. 39 Ha Jesús he'i: --Peipe'a pe ita. Marta, pe omanóva reindy, he'i Jesúspe: --Ore Jára, cuatro díasma niko omano hague; oimémane inemba. 40 Jesús katu he'i ichupe: --¿Nda'etí piko ra'e ndéve rerovia ramo rehechataha Tupã Ñandejára tuichaha? 41 Upémaramo oipe'a hikuái pe ita pe sepultura jurúgui. Ha Jesús ojesaupi yvága rehe ha he'i: --Che Ru, ame'ẽ ndéve las gracias che rendu hague rehe. 42 Che niko aikuaa tapia che renduha, opáichavo, ha'e kóva ko'ã ko'ápe oĩva rehehápe, oguerovia haguã nde che mbou hague. 43 Upéva he'ipávo hatã osapukái ha he'i: --¿Lázaro, esẽ okápe! 44 Ha pe omano va'ekue osẽ, ojepokua ha ojepykuaha reheve ha hova ojejaho'i peteĩ pañuélope. Jesús he'i ichupe kuéra: --Pejora ha peheja toho. 45 Kóva rire heta umi Israelita kuérava ou va'ekue omoirũ haguã Mariápe ha ohecha va'ekue pe Jesús ojapo va'ekue ojerovia hese. 46 Ambue katu ijapytégui kuéra oho fariseo kuéra rendápe ha omombe'u ichupe kuéra upe Jesús ojapo va'ekue. 47 Upéramo fariseo ha pa'i ruvicha kuéra oñembyaty umi Concilioygua ndive ha he'i: --¿Mba'e piko jajapóta? Pe kuimba'e niko heta milagro ojapo. 48 Ha jahejánte ramo ñaína, opavave ojeroviáta hese ha mburuvicha Romano kuéra ombyaíta ñande tupao ha ñane retã. 49 Peteĩ ha'e kuérava katu, hérava Caifás, pa'i ruvicha guasu upe añope, he'i ichupe kuéra: --Peẽ ndapeikuaái mba'eve. 50 Tekotevẽ pehechakuaa iporãveha ñandéve peteĩ año omano ramo opavave rehe, ha ani oñehundipa ko tetã. 51 Caifás nde'íri upéva ojehegui rei; ha'égui pa'i ruvicha guasu upe añope, he'i Jesús omanóta hague Israelita kuéra retã rehe; 52 ha nda hese kuéraí rehe año, ombyatypa haguã avei umi Tupã Ñandejára ra'y kuéra isarambipa va'ekue hína. 53 Ha upeha ára guive Israelita ruvicha kuéra oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã Jesúspe. 54 Upéva rehe Jesús ndoikovéima Israelita kuéra apyte rupi, osẽ uvei Judéagui ha oho peteĩ desierto ypýpe, peteĩ pueblo Efraín héravape. Ha opyta upépe hemimbo'e kuéra ndive. 55 Hi'aguĩma upéramo pe Pascua, Israelita kuéra arete guasu, ha heta oje'ói puebloha rupígui Jerusalénpe oñemopotĩ haguã pe Pascua mboyve ireligión kuéra he'i háicha. 56 Ha oheka joa hikuái Jesúspe, ha tupaópe oĩ jave hikuái oporandu ojupe kuéra: --¿Mba'e váichapa peẽme? ¿Ndoúi chénepa ko areterã? 57 Fariseo ha pa'i ruvicha kuéra he'i ra'e hikuái oime ramo oikuaáva mamópa oĩ Jesús, te'i, ikatu haguã ojeapresa.

John 12

1 Seis días Pascua mboyve Jesús oho Betániape, Lázaro oikohápe, upe Jesús omoingove jevy va'ekue omanóva apytégui. 2 Upépe ojapo hikuái peteĩ karu guasu pyhare Jesús rérape; Marta ogueroya pe tembi'u mesápe, ha Lázaro katu peteĩ umi oguapýva okaru haguã Jesús ndive. 3 Ha María ogueru upéramo peteĩ mba'e ryakuã porã nardo eteguigua, medio litro rupi, hepýva, ha oñohẽ Jesús py rehe, ha omokã iñakã raguépe. Ha pe óga henyhẽmba pe mba'e ryakuã porãgui. 4 Judas Iscariote Simón ra'y, Jesús remimbo'e kuéra peteĩva, pe otraicionáta va'ekue Jesúspe katu, he'i: 5 --Iporãve vaerã mo'ã oñevende rire ko mba'e trescientos denarios rehe oñepytyvõ haguã mboriahu kuérape. 6 Judas nde'íri upéva imandu'águi mboriahu kuéra rehe, imondáguinte, ha omondágui pe plata oñemoivagui pe vosápe, oñeme'ẽ va'ekue ichupe oñangareko haguã. 7 Jesús upéramo he'i ichupe: --Eheja, ha'e oñongatu va'ekue kóva añeñotỹ ramo guarã. 8 Tapia perekóta mboriahu kuérape penendive, chéve katu nda che rereko tapia mo'ãi. 9 Heta umi Israelita kuérava oikuaa hikuái Jesús oĩ hague Betániape, ha oho joa upépe, ndaha'etí ohecha haguã año Jesúspe, ohecha haguã avei Lázaro, upe Jesús omoingove jevy va'ekue omanóva apytégui. 10 Pa'i ruvicha kuéra katu upéramo oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã Lázaro, avei, 11 heta Israelita kuérava ojehejágui ichugui kuéra

Lázaro rupi, ojerovia haguã Jesús rehe. 12 Heta gente oho Jerusalénpe pe Pascua areterã; ha pe ára ambuepe oikuaa hikuái Jesús oguahêta hague pe ciudádpe. 13 Upéva rehe oikytĩ hikuái pindo rogue ha osẽ ohuvaitĩ Jesúspe sapukái reheve, ha he'i: --¡Gloria Tupã Nandejárape! ¡Toñemomba'eguasúpe oúva Nandejára rérape! ¡Toñemomba'eguasúpe Israel pegua Rey! 14 Jesús ojuhu peteĩ burro ra'y ha ojupĩ hi'ári, he'i háicha Nandejára Kuatiañe'ẽ: 15 Ani pekyhyje Siõn pegua kuéra: péinako ou pende Rey, peteĩ burro ra'y ári. 16 Iñepyrũrã hemimbo'e kuéra ndoikuaái mba'épa he'ise ko'ã mba'e; uperire, Jesús ojupĩ rire yvágape katu, ha'e kuéra imandu'a opa ko'ã mba'e oje'e hague hese Tupã Nandejára Kuatiañe'ẽme, ha upeichaite ojehu hague ichupe. 17 Umi oĩ va'ekue Jesús ndive ha'e ohenói ramo Lázaro pe sepultúragui ha omoingove jevy ramo umi omanóva apytégui, omombe'u joa upe ohecha va'ekue. 18 Upéva rehe umi gente osẽ ohuvaitĩ Jesúspe, oikuaágui pe milagro ha'e ojapo va'ekue. 19 Fariseo kuéra katu he'i hikuái ojupe: --Pehecháma katu ndaikatuha jajapo mba'eve. Pema'ẽ mba'éichapa ojehopa hapykuéri. 20 Umi oho va'ekue apytépe Jerusalénpe omomba'eguasúpe haguã Tupã Nandejárape pe arete aja, oĩ avei Greciaygua kuérava. 21 Umíva oñemboja Felipe rendápe, ha'e niko Betsaidaygua, Galilea pegua, ha ojerure ichupe he'ivo: --Karai, rohechasemi niko Jesúspe. 22 Felipe oho ha he'i Andréspe; ha mokõivéva oho omombe'u Jesúspe. 23 Upéramo Jesús he'i ichupe kuéra: --Oguahêma pe hora pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oñemomba'eguasúpe haguã. 24 Añetehápe ha'e peẽme, pe trigo ra'ỹi ho'a'ỹ ramo yvýpe ha ituju'ỹramo, opyta ha'eño peteĩ; ituju ramo katu heta hi'a. 25 Pe hekove ohayhúva ohundi vaerã, pe hekove ohayhu'ỹva ko yvy ári katu oñongatu vaerã pe tekove tapia guarã meve. 26 Oime ramo che serviséva, tou che rapykuéri, ha mamó che aimehápe, upépe oĩ vaerã avei upe che servíva. Oime ramo che servíva, upévape che Ru omomba'eguasúpe vaerã. 27 'Ko'ãga ajepy'apy aína; ¿ha mba'e ha'éta? ¿Ha'éta: "Che Ru, che salvami ko ojehtëtava chévegui"? Kovarã voi niko che aju va'ekue. 28 Che, Ru embotuicha nde réra. Upéramo oñehendu peteĩ ñe'ẽ yvágagui he'i va'ekue: --Amomba'eguasúma va'ekue, ha amomba'eguasúpe jevýta. 29 Ha umi oĩ va'ekue upépe ohendúvo he'i hikuái osunu hague, ha ambue katu he'i: --Peteĩ ángel niko oñe'ẽ ichupe. 30 Upéramo Jesús he'i ichupe kuéra: --Ndaha'etí che rehehápe oñehendukáva ko ñe'ẽ, pende rehehápe. 31 Ko'ãga yvypóra kuéra ojejuzgáta, ha ko'ãga Aña, ko mundo ruvicha, oñemosêta. 32 Che ajehupĩ rire ko yvy árigui arupa vaerã opavavépe che jupete. 33 Upéichape he'ise omanotaha kurusu rehe. 34 Ha umi gente katu he'i ichupe: --Ore ley pegua kuatiañe'ẽme niko he'i pe Cristo oikove va'erãha tapia guarã. ¿Mba'éicha katu piko nde ere pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári ojehepi va'erãha? ¿Máva piko upe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári? 35 Upéramo Jesús he'i ichupe kuéra: --Oĩta gueteri pende apytépe pe porohesapehára sapy'amínte ramo jepe. Peguatáke aipóramo pereko aja ko tesapehára, pytũ mboyve; pe pytũnguype oikóva ndoikuaái mamó rupípa oho. 36 Pereko aja gueteri ko porohesapehára pejerovia hese oiko haguã pende hegui ko tesapehára rehegua. He'ipa rire ko'ã mba'e, Jesús oho ha okañy ichugui kuéra. 37 Jesús ojapo ramo jepe heta milagro hesa renondépe kuéra, ha'e kuéra ndojeroviái hese; 38 oiko haguã pe ñemoñe'ẽhára Isaías omoĩ va'ekue Tupã Nandejára Kuatiañe'ẽme: Che Jára, ¿máva piko oguerovia ra'e ore ñe'ẽ? ¿Mávape piko ohechauka ra'e Nandejárape ipu'akakue? 39 Kóva rehe ndaikatúi oguerovia, Isaías omoĩgui avei Tupã Nandejára Kuatiañe'ẽme: 40 Tupã Nandejára omoypytũ hesa kuéra ha omohatã icorazõ kuéra, ani haguã ohecha hesa kuéra rupi, terã oikuaa icorazõ kuéra rupi, ha ou che rendápe che amonguera haguã ichupe kuéra. 41 Isaías he'i ramo upéva oñe'ẽ pe Jesús gloria ohecha va'ekue rehe. 42 Upéicharamo jepe, heta Israelita kuérava ojerovia Jesús rehe, huvicha kuérava jepe, nde'irinte okyhyjégui fariseo kuérargui, ani haguã omosẽ ichupe kuéra sinagógagui. 43 Ohayhuvégui pe ñemomba'eguasúpe yvypóragui oúva, pe ñemomba'eguasúpe Tupã Nandejára gui oúvagui. 44 Jesús hatã he'i: --Pe ojeroviáva che rehe, ndojeroviái che rehe añõ, ojerovia avei che Ru che mbou va'ekue rehe. 45 Pe chéve che recháva, ohecha avei pe che mbou va'ekuépe. 46 Che, tesapehára aju va'ekue yvy ári, ani haguã opyta pytũnguype umi ojeroviáva che rehe. 47 Oime ramo ohendúva che ñe'ẽ ha ndojapóiva mba'eve ramo katu, nda che mo'ãi pe ocondenáva ichupe. Che ndajúi acondena haguã yvypóra kuérape, asalvávo ichupe kuérante aju. 48 Pe nda che apóiva mba'eve ramo, ha ndojapóiva mba'eve ramo che ñe'ẽ, oguerékoma ojuzga vaerã ichupe, umi ñe'ẽ che ha'e va'ekue ojuzga vaerã ichupe pe ára pahápe. 49 Che niko nañe'ẽi che jehegui rei, che Ru che mbou va'ekue he'i va'ekue chéve pe ha'e ha aporombo'e vaerã. 50 Ha che aikuaa pe che Ru rembiapoukapý tekove tapia guarãha. Upéva rehe, pe che ha'éva, pe che Ru he'i haguéicha chéve ha'e.

1 Pe Pascua arete ára mboyvéma. Jesús oikuaa oguahẽmaha hi'ára oho haguã ko yvy árigui Túva rendápe; ha'e tapia ohayhu va'ekue umi imba'éva ko'a yvy ariguápe, ha ko'ága ohechauka ichupe kuéra pe imborayhu tuichakue. 2-4 Aña omoingéma ra'e Judas Iscariote, Simón ra'y akãme otraiciona haguã Jesúspe. Jesús oikuaa ramo jepe ha'e ou hague Tupã Nandejára rendágui, ha oho jevytaha hendápe, ha Túva omoĩ hague opaite mba'e ipoguýpe, ocena jave hikuái, opu'ã meságui, omboi pe ijao jo'aha ha ojeku'akua peteĩ toállape. 5 Omoĩ y peteĩ ña'ẽme ha ombojepyheĩ hemimbo'e kuérape, ha omokã pe toalla ojeku'akua haguépe. 6 Ha ombojepyheĩtavo Simón Pédrope katu, Pedro he'i ichupe: --Che Jára, ¿nde piko che mbojepyheĩta? 7 Jesús he'i ichupe: --Ko'ága nde ndereikuaái ko che ajapóva, opáichavo, upéi reikuaáta. 8 Pedro katu he'i ichupe: --Máramo nde nda che mbojepyheĩ chéne. Jesús he'i ichupe: --Rombojepyheĩ'y ramo, ndaikatú mo'ãvéima reime chendive. 9 Upéramo Pedro he'i ichupe: --Aipóramo, che Jára, nda che py añói, ejohéi mandí katu chéve avei che po ha che akã. 10 Jesús katu he'i ichupe: --Pe ojahupa ramóva ipy añóntema tekotevẽ ojohéi, ipotĩmbáguima. Ha peẽ pene potĩma nda opavavéi ramo jepe. 11 He'i: "Nda opavavéi pene potĩ", oikuaágui mávapa pe otraicionátava ichupe. 12 Ombojepyheipa rire ichupe kuéra katu Jesús omonde jevy pe ijao jo'aha, ha oguapy jevy mesápe, ha he'i ichupe kuéra: --¿Peikuaápa peẽ mba'épa he'ise pe ajapopa ramóva pende rehe? 13 Peẽ niko che mbohéra Mbo'ehára ha Jára, ha peje porã, upéva niko che. 14 Ha che, Mbo'ehára ha Jára pombojepyheĩ ramo, peẽ peñombojepyheĩ vaerã avei ojupe kuéra. 15 Che ahechauka peẽme, peẽ pejapo haguã avei pe che ajapo haguéicha. 16 Añetehápe, ha'e peẽme ndaikatúiha pe tembiguái mba'eguasuvévo pe ijáragui, ha ndaikatúiha pe temimondo mba'eguasuvévo pe imondoharégui. 17 Peikuaa ramo ko'ã mba'e ha pejapo ramo, pevy'a vaerã. 18 'Nañe'ẽi aína opavave peẽ kuérava rehe; che aikuaa mávapa umi aiporavo va'ekue. Opáichavo, oiko vaerã pe Tupã Nandejára Kuatiañe'ẽ he'íva: "Pe chendive okarúva, opu'ã che rehe." 19 Ha'e peẽme ko'ága guivéma voi oiko mboyve, oiko vove perovia haguã peẽ che ha'eha hína. 20 Añetehápe ha'e peẽme, pe orecibíva pe che amondóvape, chéve che recibí, ha pe chéve che recibíva, orecibí pe che mbouharépe. 21 Upéva he'ipa rire, Jesús ojepy'apy eterei ha he'i: --Añetehápe ha'e peẽme, peteĩ peẽ kuérava che traicionataha. 22 Upéramo hemimbo'e kuéra oma'ẽ joa ojuehe, oikuaa'y rehe máva rehepa Jesús he'i upéva. 23 Hemimbo'e kuéra peteĩva, upe Jesús ohayhuetéva, oguapy hína ijkére mesápe; 24 ha Simón Pedro oseñea ichupe oporandu haguã Jesúspe máva rehepa he'i hína. 25 Upéramo ha'e oñembojave Jesús rehe, ha oporandu ichupe: --Ore Jára, ¿máva piko ha'e? 26 Jesús he'i ichupe: --Amyakýta ko pan pesengue, ha upe ame'ẽvape, upéva ha'e. Ha omyaký peteĩ pan pesengue ha ome'ẽ Judas Iscariote, Simón ra'yype. 27 Ha ho'upávo Judas pe pan, Satanás oíke ipype. Upéramo Jesús he'i ichupe: --Pya'e ejapo pe revapótava reína. 28 Ha mavavéva umi oĩ va'ekue hína mesápe ndoikuaái mba'érehapa he'i ichupe upéva. 29 Judas niko oñangareko pe vosa plata ryrú rehe, upéicha rupi oime oimo'ã va'ekue Jesús he'i hague ichupe ojogua haguã pe oikotevẽtava pe areterã, terã ome'ẽ haguã tupãmba'e mboriahu kuérape. 30 Ha Judas ho'upávo pe pan osẽ. Ha pyharéma upéramo. 31 Judas oho rire katu Jesús he'i: --Ko'ága ojehechaukáta che kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári gloria, ha pe Tupã Nandejára gloria ojehechaukáta che rupi. 32 Ha che ahechauka ramo pe Tupã Nandejára gloria, Tupã Nandejára che glorificáta avei chéve, ha pya'e ojaipóta. 33 Che ra'y kuéra, nda che are mo'ãvéima penendive. Che rekáta, ha ha'e haguéicha umi Israelítape ha'e peẽme avei ko'ága: Ndaikatú mo'ãi peho pe che ahatahápe. 34 Aheja peẽme ko tembiapoukapy pyahu: Ta pejuayhu. Ko che pohayhu háicha, pejuayhu vaerã peẽ avei. 35 Pejuayhu ramo, opavave ohechakuaa vaerã peẽ che remimbo'eha. 36 Simón Pedro oporandu Jesúspe: --Che Jára, ¿mamo piko rehóta? Ha Jesús he'i ichupe: --Che ahatahápe nde ndaikatú mo'ãi che moirũ ko'ága; uperire katu che moirũta. 37 Upéramo Pedro he'i ichupe: --Che Jára, ¿mba'e rehe piko ndaikatúi romoirũ ko'ága? Aime niko ame'ẽ haguã che rekove jepe nde rehehápe. 38 Jesús he'i ichupe: --¿Reme'ẽnepa añete nde rekove che rehehápe? Añetehápe ha'e ndéve, pe gallo osapukái mboyve, renegataha mbohapy jevy che kuaaha.

1 'Ani pejepy'apy. Pejerovia Tupã Nandejára rehe ha pejerovia avei che rehe. 2 Che Ru róga pe oĩ heta rendaguã, upeicha'y rire, che ha'éma vaerã mo'ã peẽme.

Upéicharamo, aháta ambosako'i pene rendaguã. 3 Ha aha ha ambosako'i rire pene rendaguã aju jevýta pogueraha haguã chendive, upéicharamo peẽ peiméta pe che aimetahapete. 4 Peẽ niko peikuaa mamópa che aháta, ha peikuaa pe tape. 5 Tomás he'i ichupe: --Ore Jára, ndoroikuaái niko mamópa rehóta, ¿mba'éicha piko roikuaáta pe tape? 6 Jesús he'i ichupe: --Che ha'e pe tape, ha che ha'e pe añete ha che ha'e avei pe tekovete. Che rupi mante ikatu oñeguahẽ che Ru rendápe. 7 Pe che kuaa rire chéve, peikuaa vaerã mo'ã avei che Rúpe, ha ko'ága guíve peikuaáma ichupe, pehechámagui peína ichupe. 8 Upéramo Felipe he'i ichupe: --Ore Jára, ehechaukána oréve nde Ru ha iporãma oréve. 9 Jesús he'i ichupe: --Felipe, hetaité árama niko aime penendive, ¿ha piko ne'ĩra che kuaa? Pe chéve che recháva, ohecha che Rúpe, ha upéicharamo, ¿piko mba'e rehe rejerure chéve ahechauka haguã peẽme che Rúpe? 10 ¿Ndereroviái piko che aimeha pe che Rúpe ha pe che Ru oiha che pype? Umi mba'e che ha'éva peẽme, nda'etí che jehegui rei, che Ru uvei che pype oíva ha omba'apóva hína. 11 Pe che reroviána che aimeha che Rúpe, ha che Ru oiha che pype, upeicha'ỹ ramo pe che rerovia umi mba'e ajapóva rehénté jepe. 12 Añetéko ha'e peẽme, pe ojeroviáva che rehe ojapo va'erãha avei umi mba'e che ajapóva. Ha hi'ariete, mba'e tuichavéva gueteri ojapo vaerã che ahátagui che Ru rendápe. 13 Ha opa peẽ pejeruréva che rérape, che ajapo vaerã, pe Túva oñemomba'eguas haguã pe Ta'ýra rupi. 14 Che ajapo vaerã oimeraéva mba'e peẽ pejeruréva che rérape. 15 'Peẽ che rayhu ramo pejapo pe che ha'éva peẽme. 16 Ha che ajeruréta che Rúpe, ha ha'e omboúta peẽme ambue Pytyvõhára, pe Espíritu añetegua, opyta haguã penendive tapia guarã. 17 Yvypóra kuéra ndaikatúi ore cibí ichupe ndaikatúigui ohecha terã oikuaa ichupe; peẽ katu peikuaáma ichupe oikógui penendive ha opytátagui pende pype tapia guarã. 18 Ndapoheja mo'ãi tyre'ỹ, aju jevýta pene rendápe. 19 Nda hi'are mo'ãi ha yvypóra kuéra nda che recha mo'ávái; peẽ katu che recháta, che aikovégui ha peẽ peikovétagui avei. 20 Upeha árape peẽ pehechakuaáta che aimeha che Rúpe, ha peẽ peimeha che pype ha che aimeha pende pype. 21 Upe oikuaáva ha ojapóva che rembiapoukapy, ohechauka añetehápe che rayhuha. Ha che Ru ohayhu vaerã pe chéve che rayhúvape, ha che ahayhu vaerã avei ha ajechauka vaerã ichupe. 22 Judas (ndaha'etí pe Iscariote) he'i ichupe: --Ore Jára, ¿mba'éicha rupi piko rejechaukáta orévente ha yvypóra kuérape katu ahániri mo'ãi? 23 Jesús he'i ichupe: --Pe che rayhúva ojapo pe che ha'éva, ha che Ru ohayhu vaerã upévape, ha che Ru ha che roju vaerã ropyta haguã hendive. 24 Pe che rayhu'ýva katu ndojapói mba'evéramo pe che ha'éva. Ko ñe'ẽ peẽ pehendúva peína ndaha'etí che mba'e, pe che Ru che mbou va'ekue mba'énte. 25 'Ha'e peẽme opa ko'ã mba'e aime aja gueteri penendive; 26 pe Espíritu Santo, che Ru omboútava che rérape Pytyvõhára ramo katu pene mbo'e ha pene momandu'a vaerã opa umi mba'e che ha'e va'ekue peẽme rehe. 27 'Ahávo aheja peẽme py'aguapy. Ame'ẽ peẽme pe che py'aguapy, name'ẽi peẽme yvypóra kuéra ome'ẽ háicha. Aní pejepy'apy terã pekyhyje. 28 Peẽ niko che rendúma kuri ha'e ramo ahataha, ha aju jevytaha aime jevy haguã penendive. Peẽ che rayhu rire añete, pevy'a vaerã mo'ã peikuaávo ahataha che Ru rendápe, ha'e mba'eguasuvégui che hegui. 29 Ha'e peẽme ko'ã mba'e oiko mboyve, ága oiko vove perovia haguã. 30 'Nañe'ẽ heta mo'ávéma penendive, oúmagui mba'epochy ko mundo ruvicha. Ha'e nda ipu'akái mba'evetépe che rehe; 31 ha upéicha vaerã yvypóra kuéra oikuaa haguã che ahayhuha che Rúpe ha ajapoha ha'e ojapouka haguéicha chéve. Pepu'ã jaha ko'águi.

John 15

1 'Che ha'e ku parral mataetéicha, ha che Ru katu pe parral máta ñangarekoháraicha. 2 Ha'e oikytí oimeraéva che rakã kuéra hi'a'ýva, umi hakã hi'áva katu ohakã'o ha omopotí hi'a porãve haguã. 3 Peẽ pene potíma pe che pombo'e va'ekue rupi. 4 Pepytákéna juajuhápe che rehe, cheajuaju háicha pende rehe. Pe hakãngue ha'eño rei ndaikatúi hi'a oĩ'ỹ ramo pe imáta rehe; upéicha avei peẽ ndaikatúi pende'a pejuaju'ỹ ramo che rehe. 5 'Che ha'e pe parral máta, ha peẽ katu che rakã kuéra. Pe ojuajúva che rehe, ha che hese, upéva hi'a porã; peẽ ndaikatúi pejapo mba'eve che rehe'ỹ. 6 Pe ojuaju'ýva che rehe, oñemombo vaerã umi hakãngue ipirúvaicha ha oñembyatýva ha ojehapýva tatápe. 7 'Peẽ pepyta ramo pejuaju che rehe katu, ha pende resarai'ỹ ramo pe che pombo'e va'ekuégui pejerure peipotáva, ha oñeme'ẽ vaerã peẽme. 8 Pe ombohéra guasúva che Rúpe niko pe peẽ ta pende'a heta ha upéicha tapeiko añetehápe che remimbo'e ramo. 9 Che pohayhu peẽme pe che Ru che rayhu háicha chéve; peikókena aipóramo che mborayhúpe. 10 Pejapo ramo pe che ha'éva peẽme, peiméta che mborayhúpe ko che ajapo háicha che Ru rembiapoukapy ha aime imborayhúpe. 11 'Che añe'ẽ peẽme

péicha pevy'a haguã chendive, ha pene renyhẽ haguã vy'águi. 12 Kóva ha'e che rembiapoukapy: Tapejuayhu ko che pohayhu háicha. 13 Pe mborayhu tuichavéva niko oguereko hína pe ome'ẽva hekove hayhupára kuéra rehe. 14 Peẽ niko che rayhupára pejapo ramo pe che ha'éva peẽme. 15 Napomboheravéima tembiguái, pe tembiguái ndoikuaáigui pe ijára ojapóva. Pombohéra che rayhupára, aikuaauka hague rehe peẽme opa che Ru he'i va'ekue chéve. 16 Na peẽi che poravo chéve, che poiporavo va'ekue peẽme, ha pomoĩ pende'a porã haguã, ha tahi'are pe pende'a. Ha upéicharamo che Ru ome'ẽ vaerã peẽme opa pejeruréva ichupe che rerape. 17 Kóva aipóramo ha'e peẽme: Tapejuayhu. 18 'Yvypóra kuéra ija'e'ỹ ramo pende rehe ke peikuaa che rehe raẽ eteve nda ija'etí hague hikuái. 19 Peẽ yvypóra kuéra reheguáva rire, ha'e kuéra pende rayhu vaerã mo'ã ohayhu háicha umi imba'e kuéravape. Che poiporavo va'ekue ijapytégui kuéra, ha upéva rehe yvypóra kuéra nda ija'etí pende rehe ndaha'evéiguima imba'e kuéra. 20 Pene mandu'áke ko ha'e va'ekue peẽme rehe: "Ndaipóri tembiguái mba'eguasuvéva ijaragui." Chéve che persegui ramo, peẽme avei pende persegui vaerã; ha ojapo ramo che ñe'ẽ, ojapo vaerã avei pene ñe'ẽ. 21 Che rera rehe ojapo vaerã pende rehe upéicha, ndoikuaáigui pe che mbouharépe. 22 'Ha'e kuéra ndoguerekói vaerã mo'ã culpa che aju'ỹ rire aña'ẽ ichupe kuéra. Ko'ãga katu ndaikatuvéima oipe'a ipecádo kuéra hi'ári kuéragui; 23 upe che rehe ija'e'ỹva nda ija'etí avei che Ru rehe. 24 Ndoguerekói vaerã mo'ã culpa che ajapo'ỹ rire ijapytépe kuéra mba'e avave ojapo'ỹ va'ekue; opáichavo, ohecháma umi mba'e ha upeve rehe nda ija'etí che rehe, ha nda ija'etí avei che Ru rehe. 25 Ha upéicha oiko haguã pe ñe'ẽ iley kuérape he'íva: "Nda ija'etí rei hikuái che rehe." 26 'Ou vaerã pe pene Pytyvõharã, pe Espíritu añetegua oúva che Rúgui. Che amboúta peẽme, ha ha'e oñe'ẽ vaerã che rerape. 27 Ha peẽ peñe'ẽ vaerã avei che rerape peĩme hague rehe chendive iñepyrũmby guive.

John 16

1 'Ha'e peẽme ko'ã mba'e ani haguã pende jerovia poi. 2 Peñemosẽ vaerã sinagógagui, ha oguahẽ vaerã ára oimeraẽva pende jukáva oimo'ã vaerã ombojeroviaha Tupã Ñandejárape. 3 Ojapo vaerã ko'ã mba'e ndoikuaáigui che Rúpe ha chéve. 4 Ha'e peẽme ko'ã mba'e ága ojehe ramo guarã, pene mandu'a haguã che ha'éma hague peẽme. 'Nda'etí kuri peẽme ymavéma ko'ã mba'e che aimégui penendive. 5 Ko'ãga katu aha jevýta pe che mbou va'ekue rendápe, ha mavavéva peẽva napeporandúi chéve mamópa aháta. 6 Pene mba'embyasy eterei uvei che ha'e hague rehe peẽme ko'ã mba'e. 7 Opáichavo, ha'éta peẽme pe añetegua: iporãve peẽme che aha ramo. Che aha'ỹ ramo ndaikatu mo'ãi ou pe pene Pytyvõharã opyta haguã penendive; che aha ramo katu amboúta peẽme. 8 Ha'e ou rire ohechaukáta yvypóra kuérape ha'e kuéra pecadorha ha oiha peteĩ teko potĩ rape, ha Tupã Ñandejára ojuzgataha ichupe kuéra. 9 Ohechaukáta ichupe kuéra pecadorha ndojeroviáigui che rehe; 10 ohechaukáta ichupe kuéra mba'épa pe teko potĩ rape, che aháta rehe che Ru rendápe ha peẽ nda che recha mo'ávái; 11 ha ohechaukáta ichupe kuéra pe Tupã Ñandejára juicio, oñecondenamágui pe mba'epochy ko mundo ruvicha. 12 'Areko gueteri heta mba'e ha'e vaerã peẽme, opáichavo, peẽ ko'ãga ndaikatu mo'ãi gueteri peikuaa mba'épa he'ise. 13 Pe Espíritu añetegua ou rire katu, ha'e oikuaaukáta peẽme opa añetegua; noñe'ẽ mo'áigui ojehegui rei, he'íta uvei opa ha'e ohendúva ha oikuaaukáta peẽme umi mba'e ojehtëva. 14 Ha'e che momba'eguasú vaerã chéve, ojapyhýtagui umi mba'e che ame'ëtava ichupe ha oikuaauka vaerã peẽme. 15 Opa umi mba'e che Ru oguerekóva che mba'e avei; upéva rehe ha'e peẽme pe Espíritu ojapyhytaha che mba'évagui ha oikuaaukataha peẽme. 16 'Nda hi'are mo'ãi peẽ nda che rechavéivo; uperiremínte katu che recha jevýta, che ahátagui che Ru rendápe. 17 Upéramo oime hemimbo'e kuérava oporandu va'ekue ojupe: --¿Mba'e piko he'ise upéva? He'i niko ñandéve nda hi'are mo'ãiha ndajahechavéivo ichupe, ha uperiremínte jahecha jevytaha, ohótagui ha'e Túva rendápe. 18 ¿Mba'e piko he'ise "nda hi'are mo'ãi"? Ndajaikuaái niko mba'érehepa oñe'ẽ hína. 19 Jesús ohechakuaa ha'e kuéra oporanduse hague ichupe, ha he'i ichupe kuéra: --Che niko ha'e kuri peẽme nda hi'are mo'ãiha peẽ nda che rechavéivo ha uperiremínte katu che recha jevytaha. ¿Upéva piko upe peporandúva peĩna ojupe? 20 Añetéko ha'e peẽme, peẽ pejahe'o ha pene mba'embyasy va'erãha, yvypóra kuéra katu ovy'a vaerã. Opáichavo, peẽ pene mba'embyasy ramo jepe, pe pene mba'embyasy hekovia vaerã vy'ápe. 21 Pe kuña imembýta ramo niko ojepy'apy oguahẽ rehe pe hasy haguã ára; pe mitã onace rire katu hesarái hasy hague ovy'águi onace hague rehe peteĩ mitãkuimba'e yvy ári. 22 Upéicha avei, peẽ pene mba'embyasy peĩna ko'ãga, che

pohecha jevývo katu pende py'apýpe pene renyhẽ vaerã vy'águi, peteĩ vy'a avave ikatu'ỹ vaerã oipe'a pende hegui. 23 'Upeha árape napeporandu mo'ãvéima chéve mba'eve rehe. Añetehápe ha'e peẽme pejerure va'erãha che Rúpe, ha ome'ẽ vaerã peẽme opa pejeruréva ichupe che rérape. 24 Ko'ãga peve peẽ ndapejeruréi gueteri mba'eve che rérape; pejerure ha oñeme'ẽta peẽme pene renyhẽ haguã vy'águi. 25 'Ko'ãga peve niko ha'e peẽme ko'ã mba'e ñembojoja rupi. Oguahẽ vaerã ára nañemoñe'ẽvéi haguã peẽme ñembojoja rupi, ha'epa sakã porã haguã uvei peẽme umi mba'e che Ru rehegua. 26 Upeha árape peẽ pejerure vaerã ichupe che rérape; ha che nda'úi ajeruretaha pende rehe che Rúpe, 27 che Ru voi pende rayhúgui. Pende rayhu peẽ che rayhu hague rehe chéve ha perovia hague rehe cheaju hague Tupã Ñandejára gui. 28 Che asẽ va'ekue che Rúgui haaju ko yvy ári, ha ko'ãga aheja ko mundo ha aha jevýta che Ru rendápe. 29 Upéramo hemimbo'e kuéra he'i ichupe: --Ko'ãga katu reñe'ẽ sakã porã reína, ñembojoja'ỹ rehe. 30 Ko'ãga rohecha reikuaaha opaite mba'e, ha na tekotevẽiha avave oporandu ndéve mba'eve rehe. Ha upéva rehe roguerovia reju hague Tupã Ñandejára gui. 31 Jesús he'i ichupe kuéra: --¿Peroviámapa aipóramo ko'ãga? 32 Oguahẽma ára, ha ko'ãgama voi peñemosarambipa haguã peteĩ teĩ pende raperã kotyo, ha che rejáta che año. Opáichavo, na che añoi, oĩgui chendive che Ru. 33 Ha'éko peẽme opa ko'ã mba'e pende py'aguapy haguã pejerovia rupi che rehe. Peẽ peiko asy vaerã ko yvy ári, opáichavo, ani pekyhyje, che che pu'aka va'ekue ko mundo rehe ha amoĩ va'ekue ko mundo che poguýpe.

John 17

1 He'ipa rire ko'ã mba'e, Jesús ojesaupi yvága rehe ha he'i: --Che Ru, oguahẽma che ára. Emomba'eguasúna nde Ra'ýpe, nde Ra'y avei ta ne momba'eguasú ndéve. 2 Nde niko reme'ẽ va'ekue pu'aka nde Ra'ýpe opa yvypóra kuéra rehe, ome'ẽ haguã tekove tapia guarã opa umi ichupe reme'ẽ va'ekuẽpe. 3 Kóva niko ha'e pe tekove tapia guarã, ta nde kuaa hikuái ndéve nde añoiteha Tupã Ñandejára añetegua, ha toikuaa Jesucrístope, pe nde rembou va'ekue. 4 'Che niko romomba'eguasú va'ekue ko yvy ári ha ajapopa va'ekue ne ñe'ẽ. 5 Ko'ãga, aipóramo, che Ru, eme'ẽ chéve pe nde reimehápe upe gloria che areko va'ekue nendive ko mundo oiko ñepyrũ mboyve guive. 6 'Umi nde reme'ẽ va'ekue chéve yvypóra kuéra apytégui aikuaauka ichupe kuéra mávapa nde. Ne mba'e voi niko ha nde reme'ẽ va'ekue chéve, ha ojapo hikuái ne ñe'ẽ. 7 Ko'ãga ha'e kuéra oikuaa opa umi reme'ẽ va'ekue chéve ne mba'eha; 8 ambo'e va'ekue ichupe kuéra pe nde reikuaauka va'ekue chéve, ha ha'e kuéra oguerovia va'ekue. Ohechakuaáma añetehápe cheaju hague ne rendágui, ha oguerovia hikuái nde che mbou hague. 9 'Che ajerure ndéve hese kuéra, ndajeruréi ndéve yvypóra kuéra rehe, umi reme'ẽ va'ekue chéve rehénte, ne mba'égui ha'e kuéra. 10 Opa umi che mba'éva niko ne mba'e avei, ha ne mba'éva che mba'e; ha che gloria ojehecha ha'e kuéra rupi. 11 'Che niko naime mo'ãvéima ko yvy ári; ha'e kuéra katu niko opytáta gueteri ko yvy ári ha che aháta ne rendápe. Che Ru marangatu, eñangarekomíkema nde réra rehehápe umi reme'ẽ va'ekue chéve rehe, ta peteĩ mba'e ñandéicha. 12 Che aime ramo hendive kuéra ko yvy ári niko añangareko va'ekue nde rérape umi reme'ẽ va'ekue chéve rehe, ha aipytyvõ va'ekue ichupe kuéra. Ha mavavéva ha'e kuérava noñehundíri, upe oñehundi vaerã mante, he'ígui pe Ñandejára Kuatiane'ẽme upéicha vaerã hague. 13 'Ahátama ne rendápe, ha asẽ mboyve ko yvy árigui ha'e ko'ã mba'e ha'e kuéra henyhẽte haguã avei ko vy'a che arekóvaguí. 14 Che ame'ẽ va'ekue ichupe kuéra ne ñe'ẽ, yvypóra kuéra katu ndohayhúi ichupe kuéra ha'e kuéra ndaha'éigui yvypóra kuéra rehegua ko che ndaha'úi háicha avei yvypóra kuéra rehegua. 15 Ndajeruréi ndéve reipe'a haguã ichupe kuéra yvy árigui, ivaívaguĩte ejokomí. 16 Che ndaha'úi háicha yvy arigua, upéicha ha'e kuéra avei ndaha'úi yvy arigua. 17 Emomarangatúna ichupe kuéra ne mba'e teeterã ne añete rupi, ne ñe'ẽ piko pe añete. 18 Nde che mbou haguéicha yvypóra kuéra apytépe, upéicha avei che amondo ichupe kuéra yvypóra kuéra apytépe. 19 Ha hesehápe kuéra niko che añemomarangatu, ha'e kuéra avei oñemomarangatu haguã pe añete rupi. 20 'Ha nda hese kuéra añoi ajerure ndéve, ajerure avei ndéve umi uperire ojeroviátava rehe che rehe ohendu rire pe ha'e kuéra he'íva. 21 Ajerure ndéve hese kuéra ta ipy'a peteĩ oñondive kuéra; ta peteĩ mba'e añoñte ñanendive, che Ru, nde reime háicha che pype ha che aime háicha nde pype. Toĩ peteĩ py'ápe oñondive yvypóra kuéra oguerovia haguã nde che mbou hague. 22 Che amomba'eguasú va'ekue ichupe kuéra upe nde che momba'eguasú hagueichaite chéve, peteĩ mba'énte haguã ha'e kuéra, nde ha che peteĩ mba'énte háicha. 23 Che ipype kuéra ha nde che pype, peteĩeténte haguã ha'ekuéra, ha

upéicha ikatu haguã yvypóra kuéra ohechakuaa nde che mbou hague, ha nde rehayhuha ichupe kuéra chéve che rayhu haichaite. 24 'Che Ru, nde reme'ẽ va'ekue chéve, ha aipota oĩ ha'e kuéra chendive upe che aimetahápe, ohecha haguã nde che momba'eguas hague ko mundo oiko mboyve guive. 25 Che Ru marangatu, yvypóra kuéra na nde kuaái, che katu roikuaa, ha ko'áva oikuaáma nde che mbou hague. 26 Che aikuaauka va'ekue ichupe kuéra ndépa máva, ha aikuaaukavéta gueteri ichupe kuéra, pe mborayhu rerekóva chéve oĩ haguã ipype kuéra avei, ha chete voi aime haguã ipype kuéra.

John 18

1 He'ipa rire ko'ã mba'e, Jesús osẽ oho hemimbo'e kuéra ndive Cedrón arroyo mboypýri. Upépe oĩ va'ekue peteĩ yvyraty, ha Jesús oíke upépe hemimbo'e kuéra ndive. 2 Judas, upe ime'ẽharã oikuaa avei upe yvyraty, Jesús ohómivagui upépe heta jevy hemimbo'e kuéra ndive. 3 Upéicha rupi Judas oguahẽ upépe soldado tropa ha policía tupao pegua, pa'i kuéra ruvicha ha fariseo kuéra remimondo ndive. Oguereko hi'árma kuéra ha ogueraha hikuái mba'erendy ha tata rendy yvyra rehe. 4 Jesús katu oikuaapámagui opa upe ojuhúta va'ekue ichupe, osẽ ha oporandu ichupe kuéra: --¿Mávape piko peheka? 5 Ha'e kuéra he'i ichupe: --Jesús Nazarénope. Jesús he'i ichupe kuéra: --Che ha'e. --Judas, pe otraiciona va'ekue ichupe, oĩ avei upépe hendive kuéra. 6 Ha Jesús he'ívo ichupe kuéra: "Che ha'e", oguevi hikuái ha ho'apa yvýpe. 7 Upéramo Jesús oporandu jevy ichupe kuéra: --¿Mávape piko peheka? Ha ha'e kuéra he'i: --Jesús Nazarénope. 8 Jesús he'i ichupe kuéra upémaramo: --Ha'éma niko peẽme che ha'eha. Chéve che reka ramo peheja ko'avape toho. 9 Upéva he'i oiko haguã upe Jesús he'i va'ekue, umi Túva ome'ẽ va'ekuegui ichupe noñehundíri hague mavavéva. 10 Upéramo Simón Pedro, oguereko va'ekue hína peteĩ espada, oguenohẽ ha oikytĩ pe inambi ijakatúa pegua peteĩ héravagui Malco, upéva pe pa'i ruvicha guasu rembiguái. 11 Jesús katu he'i Pédrope: --Emoinge jevy pe nde espada hyrúpe. ¿Ndereroviái piko aimeha añete ahasa asy haguã che Ru he'i haguéicha chéve? 12 Upéramo umi soldado huvicha kuéra ndive ha umi Israelita policía kuéra oapresa Jesúspe ha ojokuapa hikuái ichupe. 13 Upéi katu ogueraha hikuái ichupe Anás, Caifás rembireko ru rógape, ha'e pa'i ruvicha guasu va'ekue upe añope. 14 Ko Caifás niko upe he'i va'ekue Israelita kuérape iporãveha peteĩnte omano ramo opavave rehe. 15 Simón Pedro ha ambue temimbo'e oho Jesús rapykuéri. Pe temimbo'e ambuépe oikuaa pe pa'i ruvicha guasu ha upéicha rupi oíke Jesús ndive pe pa'i ruvicha guasu korapýpe; 16 Pedro katu opyta pe okẽme okágoto. Upéramo osẽ pe temimbo'e oikuaáva pe pa'i ruvicha guasúpe ha oñe'ẽ pe kuña okẽ rehe oñangarekóvape ha omoinge Pédrope. 17 Upéramo pe kuña okẽ rerekua he'i Pédrope: --¿Ndaha'etí piko nde pe kuimba'e remimbo'e kuéra peteíva? Ha Pedro he'i ichupe: --Ahániri, ndaha'etí. 18 Ro'y hína upe jave, ha umi tembiguái ha policía kuéra ombojepota ra'e tatapyi ha oñembo'y ojepe'e hikuái. Pedro oñemboja avei umi upépe oñembo'y va'ekue hína rendápe ha ojepe'e hendive kuéra. 19 Pe pa'i ruvicha guasu oñepyrũ oporandu Jesúspe hemimbo'e kuéra rehe ha upe ha'e oporombo'éva rehe. 20 Ha Jesús he'i ichupe: --Che añe'ẽ va'ekue opavave rovake; tapia aporombo'émi va'ekue sinagoga kuéra ha tupao rupi, opavave umi Israelita oñembyatyhápe; ha nda'etí va'ekue mba'eve ñemiháme. 21 ¿Mba'érehe piko reporandu chéve? Eporandúna umi che rendu va'ekuépe, ha te'i ha'e kuéra pe che ambo'e va'ekue ichupe kuéra. Ha'e kuéra oikuaa upe che ha'e va'ekue. 22 He'ívo Jesús upéva, peteíva umi policía tupao pegua oĩ va'ekue hína upépe, oinupã Jesúspe hova rupi ha he'i ichupe: --¿Upéicha piko rembohovái vaerã pe pa'i ruvicha guasúpe? 23 Upéramo Jesús he'i: --Oime ramo ivaíva ha'e va'ekue, ere chéve, pe ha'e va'ekue iporã ramo katu, ¿piko mba'e rehe che nupã? 24 Upémaramo Anás omondo ichupe jepokuapy pe pa'i ruvicha guasu Caifás rendápe. 25 Upéva aja katu Pedro oñembo'y ojepe'e hína pe tata ypýpe, ha he'i hikuái ichupe: --¿Ndaha'etí piko nde pe kuimba'e remimbo'e kuéra peteíva? Ha Pedro onega he'ívo: Ahániri, ndaha'etí. 26 Upéramo pe pa'i ruvicha guasu rembiguái kuéra peteíva, pe kuimba'e Pedro onambi'o va'ekue rehegua kuérava, he'i ichupe: --¿Ndorohechái nga'u piko che ra'e pe yvyratýpe hendive? 27 Ha Pedro onega jevy, ha upévo peteĩ gallo osapukái. 28 Ha ogueraha hikuái Jesúspe Caifás rógagui pe mburuvicha rógape. Ko'ẽjuma hína upérõ, ha umi Israelita ndoikéi pe mburuvicha rógape ani haguã oñemongy'a ireligión kuéra he'i háicha, upéicha rire ndaikatúi vaerã mo'ã ho'u pe Pascua rehegua cena. 29 Upéva rehe Pilato osẽ okápe oñe'ẽ haguã ha he'i ichupe kuéra: --¿Mba'e piko peje ko kuimba'e rehe? 30 Ha'e kuéra he'i ichupe: --Kóva ndaha'etí rire mba'e vai apoha ndoroguerúi vaerã mo'ã ndéve. 31 Pilato

upéramo he'i ichupe kuéra: --Peraha peẽ ha pejapo hese pende léype he'i háicha. Umi Israelita he'i ichupe: --Ore Israelita kuéra ndaikatúi rojuka avavépe. 32 Ha upéicha oiko pe Jesús he'i va'ekue pe imano rehe mba'éichatapa. 33 Ha Pilato oïke jevy kotýpe ha ohenói Jesúspe ha oporandu ichupe: --¿Nde piko ha'e Israelita kuéra Rey? 34 Jesús he'i ichupe: --¿Erépa chéve upéva nde jeheguínte teräpa ambue he'igui ndéve che rehe? 35 Pilato he'i ichupe: --¿Che nga'u piko Israelita? Umi ne retäygua ha pa'i ruvicha kuéra niko ne moĩ che pópe. ¿Mba'e piko rejapo ra'e? 36 Upéramo Jesús he'i ichupe: --Che ndaha'etí ko yvy arigua mburuvicha kueraichagua, che reino ndaha'éigui ko yvy arigua. Yvy arigua rire, umi che rehegua kuérava oñorairõ vaerã mo'ã ani haguã che añeme'ẽ Israelita kuéra pópe. Che reino ndaha'etí ko yvy arigua. 37 Upéramo Pilato he'i ichupe: --¿Aipóramo piko nde Rey? Jesús he'i ichupe: --Ha'e, upe nde ere háicha. Che anace va'ekue ha aju ko yvy ári ha'e haguã pe añetegua. Opa umi ojapóva mba'éramo pe añete, ohendu pe che ha'éva. 38 Pilato he'i ichupe: --¿Ha mba'e piko pe añete? Upéva oporandu rire Pilato osẽ jevy umi Israelita rendápe ha he'i ichupe kuéra: --Ndajuhúi niko ko kuimba'e rehe mba'evenchagua tembiapo vai. 39 Pejepokuaa niko apoi peẽme peteĩ présogui ko Pascua arete árape; ¿peipotápa apoi ko Israelita kuéra Réygui? 40 Ha opavave osapukái jevy: --¡Upévagui ahániri! ¡Iporãve repoi ramo Barrabásgui! Ha upe Barrabás mba'e vai apoha va'ekue.

John 19

1 Upémaramo Pilato ojapyhy oinupäuka Jesúspe. 2 Ha umi soldado oñopẽ ñuatĩgui peteĩ corona ha omoĩ Jesús akã rehe, ha omonde hese peteĩ ao pytãu. 3 Ha oñepyrũ ohovapete ichupe ha he'i: --¡Viva Israelita kuéra Rey! 4 Pilato katu osẽ jevy ha he'i ichupe kuéra: --Pema'ẽ, aru ko'a okápe pehecha haguã ndajuhuiha hese ojapo hague mba'evenchagua ivaíva. 5 Ha osẽ Jesús pe corona ñuatĩguigua iñakã rehe ha ao pytãu ojehe. Upéramo Pilato he'i ichupe kuéra: --¡Kóina ápe pene renondépe! 6 Ohechávo ichupe umi pa'i ruvicha ha policía kuéra oñepyrũ osapukái: --¡Emosaingo kurusu rehe! ¡Emosaingo kurusu rehe! Pilato he'i ichupe kuéra: --Peraha ha pemosango peẽ, che ndajuhúi hese ojapo hague mba'evenchagua ivaíva. 7 Umi Israelita katu he'i ichupe: --Ore roguereko ore ley, ha upe ore ley he'i háicha omano vaerã, he'i hague rehe ojehe ha'eha Tupã Ñandejára Ra'y. 8 Pilato ohendúvo upéva katu okyhyjeve; 9 ha oïke jevy pe kotýpe ha oporandu Jesúspe: --¿Mamogua piko nde? Jesús katu nde'íri ichupe mba'evete. 10 Upéramo Pilato he'i ichupe: --¿Chéve piko nereñe'ẽi? ¿Ndereikuaái piko che arekoha autoridad romosaingouka haguã kurusu rehe terã apoiuka haguã nde hegui? 11 Jesús he'i ichupe: --Ndererekói vaerã mo'ã mba'evenchagua autoridad Tupã Ñandejára ome'ẽ'ỹ rire ndéve; upéva rehe upe che me'ẽ va'ekue nde pópe tuichavéntema pe icúlpa. 12 Upete guive Pilato oheka mba'éichapa opoiuka haguã Jesúsgui; umi Israelita katu osapukái ha he'i: --¡Repoi ramo ichugui nde ndaha'etí pe mburuvicha guasu amigo! ¡Oimeraẽva he'íva ojehe reyha, pe Roma pegua mburuvicha guasu enemigo! 13 Pilato ohendúvo upéva oguenohëuka Jesúspe okápe, ha oguapy pe tribunálpe, pe hebreo ñe'ẽme herahápe Gabata, he'iséva Itaguigua. 14 Asaje pyte rupíma hína upe jave, pe Pascua ára mboyve. Upéramo Pilato he'i umi Israelítape: ¡Kóina ápe pende Rey! 15 Ha'e kuéra katu osapukái: --¡Tomano! ¡Tomano! ¡Emosaingo kurusu rehe! Pilato he'i ichupe kuéra: --¿Mba'éicha piko amosaingóta kurusu rehe pende ruvichápe? Umi pa'i ruvicha kuéra katu he'i ichupe: --Peteĩnte ore ruvicha, pe mburuvicha guasu Roma pegua. 16 Ko'ã mba'e rire Pilato omoĩ Jesúspe ipópe kuéra oñemosango haguã kurusu rehe. 17 Ha osẽ Jesús ikurusu reheve pe Akãngue renda hérava kotyo, hebreo ñe'ẽme he'iséva Gólgota. 18 Upépe omosaingo hikuái ichupe ha mokõime avei hendive, peteĩ ijasu kotyo ambue ijakatúa kotyo ha Jesúspe katu mbytépe kuéra. 19 Ha Pilato omoĩuka pe kurusu ári peteĩ ñe'ẽ he'íva: "Jesús Nazareno, Israelita kuéra Rey." 20 Heta Israelita kuérava olee upe ñe'ẽ, upe tenda omosaingo hague hikuái Jesúspe kurusu rehe hi'aguĩgui pe ciudágui, ha pe ñe'ẽ oñemoĩ hebreo, griego ha latínpe. 21 Upéva rehe umi pa'i ruvicha kuéra he'i Pilátape: --Ani remoĩ: "Israelita kuéra Rey"; iporãve remoĩ ramo ha'e he'i hague Israelita kuéra Reyha. 22 Pilato katu he'i ichupe kuéra: --Pe amoĩ va'ekue, opytáma amoĩ haguéicha. 23 Umi soldado omosaingo rire Jesúspe kurusu rehe katu ohupĩ hikuái ijaokue ha omboja'o irundy hendápe peteĩ teĩme guarã. Pe icamisa puku katu imbovyvypyre'ỹva ojetejepaite ipukukuévo; 24 ha umi soldado he'i hikuái ojupe: --Ani ñamondoro, jaity uvei po'a hese jahecha haguã mávapepa opyta. Ha upéicha oiko pe Ñandejára Kuatiañe'ẽ he'íva: "Oñomboja'o che aokue rehe, ha oity hikuái hese po'a." Ha upéicha ojapo hikuái umi soldado. 25 Jesús kurusu ypýpe oĩ

va'ekue isy ha isy kypy'y, María Cleofas rembireko, ha María Magdalena. 26 Jesús ohechávo isýpe, ha ohechávo oñembo'y ijypýpe pe hemimbo'e ha'e ohayhuetéva, he'i isýpe: --Kuñakarai, péina pépe ne memby. 27 Upéi katu he'i pe hemimbo'épe: --Péina pépe nde sy. Ha upe guive upe hemimbo'e ogueraha ondive ichupe hógape. 28 Ko'ã mba'e rire, Jesús oikuaa opa mba'e oikopamaha. Upéva rehe, oiko haguã pe Ñandejára Kuatiañe'ême he'íva, he'i: --Che yuhéi. 29 Oĩ upépe peteĩ mba'yru henyhêva vinágregui, ha omyaký hikuái peteĩ esponja pe vinágrepe, omoĩ peteĩ hisópo rakângue rehe ha omboja Jesús juru rehe. 30 Jesús ho'u pe vinagre ha upéi he'i: --Oikopáma. Uperire oñakãity ha omano. 31 Pascua ára mboyve upéramo ha Israelita kuéra ndoipotái umi tetekue opyta kurusu rehe pytu'uha árape, arete guasúgui upe jave. Upéva rehe ojerure hikuái Pilátore omopëuka haguã umi oñemosaingo va'ekue kurusu rehe retyma kuéra ha oñemboguejy haguã upégui. 32 Ha oho umi soldado ha omopë pe peteĩ retyma, ha pe ambue oñemosaingo va'ekue kurusu rehe Jesús ndivegui avei. 33 Oguahêvo Jesús rendápe katu ohecha hikuái omanóma hague, ha upéva rehe nomopëiri ichugui hetyma. 34 Umi soldado kuéra peteĩva katu oikutu Jesúspe ijképe lánzape ha upévo osê tuguy ha ý ichugui. 35 Upe ohecha va'ekue omombe'u kóva ha he'i pe añetegua, ha ha'e oikuaa he'íha pe añetegua, peẽ avei perovia haguã. 36 Ko'ã mba'e ojehe oiko haguã pe Ñandejára Kuatiañe'ême he'íva: "Noñemopë mo'ãi ichugui peteĩ ikangue jepe." 37 Ha oime Ñandejára Kuatiañe'ê ambue he'íva: "Ohecha vaerã hikuái pe oikutu va'ekuépe." 38 Ko'ã mba'e rire, José, Arimatea puebloygua, Jesús remimbo'e, ñemiháme ramo jepe, okyhyjégui Israelita kuérargui, ojerure Pilátore omboguejy haguã kurusúgui Jesús retekue. Pilato ome'ê ichupe ha José oho ha ogueraha pe Jesús retekue. 39 Nicodemo, upe yma oho va'ekue Jesús rendápe pyhare, oguahê avei mba'e ryakuã porãita reheve, mirra ha áloe mbojehe'apyre cuarenta kilo rupi reheve. 40 Ha upéicha José ha Nicodemo ojapyhy Jesús retekue ha omonamba hese pe mba'e ryakuã porã ha omboapakua liénzope Israelita kuéra ojapo háicha oñotý haguã umi omanóvape. 41 Pe Jesús oñemosaingo hague kurusu rehe ypýpe oĩ peteĩ yvotyty, ha upe yvotytype oĩ peteĩ sepultura pyahu avave oñeñotý'ý hague gueteri. 42 Upépe omoĩ hikuái Jesús retekue hi'aguĩgui upe sepultura ha oguahêmbámagui Israelita kuéra pytu'uha ára.

John 20

1 Pe semana ñepyrũha árape, pyharevete, pytũ ramo gueteri, María Magdalena oho pe sepultúrape; ha ohecha ndaiporivéima hague pe ita omboty va'ekue pe sepultura juru. 2 Upémaramo oho meme ñaniháme Simón Pedro ha pe temimbo'e ambue Jesús ohayhuetémiva rendápe ha he'i ichupe kuéra: --Oñerenohẽ niko ra'e Ñandejára Jesúspe pe sepultúragui ha ndoroikuaái mamópa omoĩne hikuái ra'e pe hetekue. 3 Upévo Pedro ha pe temimbo'e ambue osê ha oho pe sepultúrape. 4 Mokõivéva oñani ohóvo, pe ambue katu iñakuãve Pédrogui ha oguahê tenonde ichugui. 5 Ojayvy oma'ẽ ha ohecha umi lienzo ojejokua hague oĩ upépe, opáichavo, ndoikéi. 6 Uperire oguahê Simón Pedro hapykuéri ha oíke pe sepultura ryepýpe. Ha'e avei ohecha umi lienzo upépe; 7 ha ohecha avei pe lienzo oñemoĩ va'ekue Jesús akã rehe noĩriha umi ojejokua hague ndive, oñemboapakua ra'e ha oñemoĩ ambue hendápe. 8 Upéi katu oíke avei pe temimbo'e ambue, pe oguahê tenonde va'ekue pe sepultúrape, ha ohechakuaa pe oiko va'ekue ha oguerovia. 9 Ne'ĩrante oikuaa pe Ñandejára Kuatiañe'ê he'íva, Jesús oikove jevy vaerã hague omanóva apytégui. 10 Uperire umi temimbo'e oho jevy hógape. 11 María katu opyta okápe, pe sepultura ypýpe ojahe'o. Ha ojahe'oha reheve ojavyv oma'ẽ haguã pe sepultura ryepýpe, 12 ha ohecha mokõi ángel ijao morotíva, oguapýva hikuái pe Jesús retekue oĩ haguépe, peteĩ iñakã kotyo ha pe ambue katu ipy kotyo. 13 Ha umi ángel oporandu ichupe: --Nde kuñatai, ¿mba'e rehe piko rejahe'o reína? Ha'e he'i ichupe kuéra: --Ogueraha hague rehe hikuái che Járape, ha ndaikuaái mamópa omoĩ ra'e hikuái. 14 Upéva he'ipávo oñembojere ha ohecha Jesúspe oiha hína upépe, opáichavo, ndoikuaái ha'eha. 15 Upémaramo Jesús oporandu ichupe: --Nde kuñatai, ¿mba'e rehe piko rejahe'o reína? ¿Avápe piko reheka? María oimo'ãgui pe yvotyty rehe oñangarekóva, he'i ichupe: --Karai, nde reraha rire ramo na ere chéve mamópa reheja ra'e ha che aháta aru. 16 Upéramo Jesús he'i ichupe: --¡María! Ha'e oñembojere ha he'i ichupe hebreo ñe'ême: --¡Rabóni! --he'iséva "Mbo'ehára". 17 Jesús he'i ichupe: --Ani repoko che rehe, ne'ĩra gueteri ajupí che Ru rendápe. Opáichavo, tereho ha emombe'u che ryvy kuérape ajupitaha che Ru ha pende Ru, che Tupã ha pende Tupã rendápe. 18 Ha María oho meme omombe'u Jesús remimbo'e kuérape ohecha hague Ñandejára Jesucrístopé ha ha'e he'i hague ichupe ko'ã

mba'e. 19 Upeha árape, pe semana ñepyrũha ára pyharépe, Jesús remimbo'e kuéra oĩmba oñondive ha ombotipa hikuái okẽ okyhyjégui Israelita kuéragui. Ha Jesús oguahẽ ha oñemoĩ mbytépe kuéra ha omomaitei ichupe kuéra he'ívo: --Ta pende py'aguapy joaite. 20 Upévo ohechauka ichupe kuéra ipo ha iyyke. Ha hemimbo'e kuéra ovy'a eterei ohechávo Ñandejára Jesucristope. 21 Upéi Jesús he'i jevy ichupe kuéra: --Ta pende py'aguapy joaite. Che Ru che mbou haguéicha chéve, upéicha che pomondo peẽme. 22 Ha upévo oipeju hi'ári kuéra ha he'i ichupe kuéra: --Ame'ẽko peẽme Espíritu Santo. 23 Peẽ peperdona ramo mávape ipecádo kuéra, oñeperdonáma ichupe; ha peperdona'ỹ ramo katu opytáma oñeperdona'ỹ rehe. 24 Tomás, umi doce Jesús remimbo'e kuéra peteĩva, pe Kõingue oñembohérava, noĩri hendive kuéra, Jesús ou ramo. 25 Ha upéi umi temimbo'e ambue he'i ichupe: --Rohecha niko Ñandejára Jesucristope. Tomás katu he'i: --Ahecha'ỹ ramo ipo rehe umi clavo kuare, ha amoinge'ỹ ramo che kuã umi clavo kuarépe, ha amoinge'ỹ ramo che po iyyképe, ndaikatúi arovia. 26 Uperire ocho días haguépe, Jesús remimbo'e kuéra oñembyaty jevy pyahu peteĩ ógape, ha upéramo Tomás oĩ hendive kuéra. Ha umi okẽ oñemboty ramo jepe, Jesús oguahẽ ha oñemoĩ mbytépe kuéra ha omomaitei ichupe kuéra he'ívo: --Ta pende py'aguapy joaite. 27 Upéi katu he'i Tomáspe; --Emoinge ko'ápe ne kuã, ha ema'ẽ che po rehe, ha emoinge nde po che yképe. Ha anive nde py'amokõi, erovia uvei. 28 Upéramo Tomás he'i: --¡Che Jára ha che Tupã! 29 Jesús katu he'i ichupe: --Tomás, ¿ko'ãga rerovia che recha hague rehe? Ovy'a vaerã umi oguerovia va'ekue che recha'ỹ rehe. 30 Jesús ojapo va'ekue avei heta milagro hemimbo'e kuéra resa renondépe oñemoĩ'ỹ va'ekue ko kuatione'ẽme. 31 Ko'áva katu oñemoĩ peẽ perovia haguã Jesús ha'eha pe Cristo, Tupã Ñandejára Ra'y, ha peroviávo pereko haguã pe tekove tapia guarã héra rupi.

John 21

1 Ko'ã mba'e rire Jesús ojehechauka jevy hemimbo'e kuérape Lago Tiberias rembe'ýpe. Ojapo kóicha: 2 Oĩ hikuái oñondive Simón Pedro, Tomás pe Kõingue oñembohérava, Natanael Caná Galileaygua, Zebedeo ra'y kuéra ha mokõi hemimbo'e ambue. 3 Simón Pedro he'i ichupe kuéra: --Aháta apesca. Ha'e kuéra he'i ichupe: --Ore rohóta avei nendive. Oho hikuái ha ojupi peteĩ bárcope, ha upe pyharépe noguenohẽi mba'evete. 4 Ko'ẽjúvo katu Jesús oguahẽ upe ý rembe'ýpe; hemimbo'e kuéra ndoikuaái ramo jepe Jesusa. 5 Ha he'i ichupe kuéra: --Lo mitã, ¿na penohẽi piko mba'eve? Ha ha'e kuéra he'i ichupe: --Mba'evete. 6 Upéramo Jesús he'i ichupe kuéra: --Peity pe pende red pe barco akatúa kotyo ha pejuhúta. Ojapo hikuái upéicha, ha ndaikatúi oguenohẽ pe red ýgui heta etereígui pira ho'a ipype. 7 Upévo pe Jesús remimbo'e ha'e ohayhuetéva, he'i Pédrope: --¡Ñandejára Jesucristo niko! Ohendúvo Simón Pedro Ñandejára Jesucristoha, omunde ijao jo'aha (omboi ra'e), ha ojepoi pe ýpe. 8 Umi hemimbo'e kuéra ambue katu oguahẽ pe ý rembe'ýpe imba'yrú reheve, ogueru myatãháme pe red umi pira reheve, cien metros rupĩte oĩ hikuái pe ý rembe'ýgui. 9 Oguejývo pe bárcogui ojuhu hikuái tatapyi hendýva hína peteĩ pira hi'ári reheve ha pan. 10 Jesús he'i ichupe kuéra: --Peru pe pira penohẽ ramóvagu. 11 Simón Pedro ojupi pe bárcope ha omyatã pe ý rembe'y peve pe red henyhẽte va'ekue pira tuichávagu, oĩ ipype ciento cincuenta ý tres, upéicharamo jepe pe red ndosorói. 12 Upéramo Jesús he'i ichupe kuéra: --Peju perambosa. Ha mavavéva hemimbo'e kuérava noporandúi ichupe ha'épa máva, oikuaágui ha'eha Ñandejára Jesucristo. 13 Upéi katu Jesús oñemboja ojapyhy pe pan ipópe ha ome'ẽ ichupe kuéra ha pe pira avei. 14 Kóva niko mbohapy jevyháma Jesús ojehechauka hague hemimbo'e kuérape oikove jevy rire omanóva apytégui. 15 Orambosapa rire hikuái katu Jesús he'i Simón Pédrope: --Simón, Jonás ra'y, ¿che rayhuvépa ko'ávagu? Pedro he'i ichupe: --Upéicha, che Jára, nde niko reikuaa rohayhuha. Jesús he'i ichupe: --Aipóramo, emongaru che ovecha ra'y kuéra. 16 He'i ichupe mokõiha jevy: --Simón, Jonás ra'y, ¿che rayhúpa? Pedro he'i ichupe: --Upéicha, che Jára, nde niko reikuaa rohayhuha. Jesús he'i ichupe: --Aipóramo eñangareko chéve che ovecha kuéra rehe. 17 Mbohapyha jevy he'i ichupe: --Simón, Jonás ra'y, ¿che rayhúpa? Pedro ombyasy oporandu hague rehe ichupe mbohapyha jevy ohayhúpa, ha he'i ichupe: --Che Jára, nde niko reikuaapa. Nde niko reikuaa rohayhuha. --Aipóramo emongaru che ovecha kuéra. 18 Añetehápe ha'e ndéve, yma ne mitãvépe reñembosako'ími ha reho mamó rehosehápe, nde tuja rire katu reipysóta nde jyva ha ambue ne mbosako'íta ha nde reraháta rehose'ýháme. 19 Kóva he'ívo Jesús oikuaauka mba'éichapa Pedro omanóta ha omomba'eguasúta Tupã Ñandejárape. Ha upévo he'i ichupe: --¡Che moirũ! 20 Oñembojerévo Pedro ohecha oho hague hína hapykuéri kuéra pe Jesús remimbo'e ha'e ohayhuite va'ekue, upe oguapy va'ekue

ijykére cenahápe ha oporandu va'ekue ichupe: "Ore Jára, ¿máva piko pe ne traicionátava?" 21 Pedro ohechávo ichupe oporandu Jesúspe: --Ore Jára, ¿ha kóvape piko mba'e ojuhúta? 22 Jesús he'i ichupe: --Che aipota ramo ha'e oikove che aju jevy peve, ¿piko mba'e ndéve? Che moirũ katu nde. 23 Upéramo oñemoherakuã umi Jesús rehe ojeroviáva apytépe upe hemimbo'e upéva nomano mo'ãiha. Jesús nde'íri ichupe nomano mo'ãiha, he'ínte: "Che aipota ramo ha'e oikove che aju jevy peve, ¿piko mba'e ndéve?" 24 Upéva ha'e upe Jesús remimbo'e oñe'ëva hína ko'ã mba'e rehe, ha omoĩ va'ekue kuatia rehe, ha jaikuaa he'iha pe añetegua. 25 Oĩ avei heta mba'e ambue Jesús ojapo va'ekue, peteĩ teĩ oñemoĩ rire kuatiápe chéve ramo guarã ko yvy jerekuévo jepe ndaijapái vaerã mo'ã umi kuatiañe'ë ikatu vaerã mo'ã ojejapo. Amén.

Acts 1

1 Pe kuatiañe'ë tenonderépe, niko nde Teófilo, añe'ë va'ekue opaite umi mba'e Jesús oñepyrũ va'ekue ojapo ha ombo'e rehe, 2 upe ojuhupiha ára peve yvágape, ome'ë rire tembiapoukapy Espíritu Santo rupi umi apóstol oiporavo va'ekuépe. 3 Ha avei ohasa asy rire, Jesús ete voi ojehechauka umívape oikove jevy hague heta techapyrã jaroviakuaa va'eráva reheve, cuarenta ára pukukue jave, ha oñe'ë ichupe kuéra umi mba'e Tupã Ñandejára reino rehegua rehe. 4 Ha oĩ jave hendive kuéra, he'i ichupe kuéra ani haguã oho Jerusaléngui, oha'arõnte haguã uvei pe Túva ñe'ë me'ẽmyre, pehendu va'ekue che hegui, he'i ichupe kuéra. 5 Juan niko añete oporobautiza va'ekue ýpe; peẽ katu pejebautizáta Espíritu Sántope mbovy ára riremínte. 6 Upérõ umi oñembyaty va'ekue oporandu hikuái ichupe, ha he'i: --Ore Jára, ¿remopu'ã jevýtapa pe reino Israelpe ko tiempo kóvape? 7 Ha Jesús he'i ichupe kuéra: --Ndaijái peẽme peikuaa haguã mba'e árapepa terã araka'etétapa umi mba'e che Ru omoĩ va'ekue ipoguýpe añoite; 8 opáichavo, ou rire pe Espíritu Santo pende ári, perekóta pu'aka, ha pesëta pechemoherakuã haguã Jerusalénpe, ha Judéape opaite henda rupi, ha Samáriape, ha ko yvy pahaite peve. 9 Ha he'ipávo ko'ã mba'e, hesa renondépe kuéra Jesús ojuhupi yvágape, ha peteĩ arai omokañỹ ichupe heságui kuéra. 10 Ha oma'ë jave hikuái yvága rehe Jesús oho aja, mokõi karia'y ijao morotĩmbáva oñemboja sapy'a hendápe kuéra, 11 ha he'i ichupe kuéra: --Peẽ kuimba'e Galileaygua, ¿mba'e rehe piko pepyta pema'ë péicha yvága rehe? Ko Jesús ete voi ojuhupi va'ekue pende apytégui yvágape, ou jevy vaerã upe pehecha hagueichaite oho. 12 Upérõ ha'e kuéra ou jevy hikuái Jerusalénpe pe cerro Olivoty héravagui, oĩva Jerusaléngui peteĩ pytu'uha árape ojeguataha pukukue. 13 Ha oike rire pe ciudádpe, ojupi hikuái pe koty yvateguápe, oikohápe Pedro, Juan, Jacobo, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo Alfeo ra'y, Simón Zelote ha Judas Jacobo ra'y. 14 Opavave ko'áva peteĩ ñe'ẽme oñembo'e tapiámi oñondive, Jesús ryvy kuéra ha María isy, umi ambue kuña kuéra ndive. 15 Umiha árape opu'ã Pedro Jesús remimbo'e kuéra apytépe, ha ciento veinte rupi umi oñembyaty va'ekue, ha he'i: 16 --Che ryvy kuéra: Tekotevẽ niko kurí oiko pe Kuatiañe'ë Marangatúpe Espíritu Santo he'i va'ekue David juru rupi Judas rehe, ha'e omohenonde va'ekue umi Jesús apresaharépe, 17 ha'e ojerereko va'ekue peteĩ ñande rehegua kuérava ramo ha ñane moirũ va'ekue ko ñane rembiapópe. 18 Opáichavo ha'e ojogua va'ekue peteĩ ñu pe hembiapo vaikue repykue rehe, ha ojejuvývo ho'a oakãvo ha osoro pe hete mbytérupi ha oñehẽmba hyekue. 19 Ha Jerusalengua kuéra oikuaapa va'ekue upéva, upéva rehe upe ñu oñembohéra va'ekue iñe'ẽme kuéra Acéldama, upéva he'ise, Tuguy Ñu. 20 Salmo kuéra kuatiañe'ẽme he'i háicha: Ta itapere hogakue, ha toĩve'ỹ oiko vaerã ipype, ha: Tojapo ambue pe hembiapo rangue. 21 Tekotevẽ upéva rehe ko'ã kuimba'e kuéra ñane moirũ va'ekue Ñandejára Jesús oiko aja pukukue ñande apytépe, 22 upe ojebautiza ha'ára guive Juan po rupi, upe ojuhupiha ára peve yvágape ñande apytégui, peteĩ ta ñane moirũ pe Jesús oikove jevyha rechahare ramo. 23 Ha omoĩ hikuái henondépe kuéra mokõime: José, oñembohérava Barsabás, hérava avei Justo, ha Matíaspe. 24 Ha oñembo'e hikuái ha he'i: --Ore Jára, nde reikuaáva opavave py'apy, ehechauka oréve mávapepa reiporavo ko'ã mokõigui, 25 ojapo haguã apóstol rembiaporã ho'a haguégui Judas hembiapo vai rehe oho haguã hendaguãme. 26 Ha oĩty hikuái hese kuéra po'a, ha ho'a pe po'a Matías rehe; ha oñemoĩ umi once apóstol kuéra ndive.

Acts 2

1 Ha oguahẽvo Pentecostés ára, oĩmba hikuái oñondive peteĩ py'ápe, 2 ha ou sapy'a yvágui peteĩ tyapu vytyu hatã oiipejúrõ guáicha, ha omohenyẽmba pe óga

oguaryhápe hikuái, 3 ha ojechauka ichupe kuéra ku, tatarendýicha oguejýva peteĩ teĩ hi'ári kuéra, 4 ha henyhẽmba hikuái Espíritu Santogui, ha oñepyrũ oñe'ẽ ñe'ẽ ambuẽpe, pe Espíritu Santo ome'ẽ háicha ichupe kuéra oñe'ẽ haguã. 5 Oĩ upérõ Jerusalénpe Israelita kuéra ombojeroviáva Tupã Ñandejárape, ou va'ekue opa tetã yvága guypeguágui; 6 ha oikóvo pe tyapu, oñembyaty pe genteta, ha oiko peteĩ apajuái guasu, peteĩ teĩ ohendúgui ichupe kuéra oñe'ẽha iñe'ẽ teépe. 7 Ha oñemondýi hikuái ha ohecharamoite, ha he'i: --¿Ndaha'etí piko galileaygua ko'ã oñe'ẽva? 8 ¿Mba'éicha rupi piko, aipóramo, ñahendu ichupe kuéra oñe'ẽ pe ñanace hague ñe'ẽme? 9 Parto kuéra, Medo kuéra, Elamita kuéra, ha ñande Mesopotamiaygua kuéra, ha Judea, Capadocia, Ponto, Asia, 10 Frigia ha Panfilia, Egipto, ha Africaygua Cirene amongotyove, ha Romano kuéra ko'ápe oikóva; oime ha'e kuérava Israelita etéva ha umi ambue oguerovia va'ekue upe ha'e kuéra ogueroviáva; 11 Cretaygua ha Arabe kuéra, ñahendu ichupe kuéra oñe'ẽ ñane ñe'ẽme umi mba'eguasqueta Tupã Ñandejára ojapo va'ekue rehe. 12 Ha ohecharamoite hikuái ha ndoikuaái mba'épa pe oikóva ha he'i ojupe: --¿Mba'e piko he'ise kóva? 13 Ambue kuéra katu oñembohoryvo he'i: --Oka'upa hikuái. 14 Upérõ Pedro opu'ã oñembo'y umi once ndive ha hatã oñe'ẽ ha he'i: --Karai kuéra Judea pegua, ha opavave Jerusalénpe peikóva, peikuaáke kóva, ha pejapysaka porã che ñe'ẽ rehe. 15 Ko'áva ko ndoka'úi, peẽ peimo'ã háicha, ko pyhareve las nueve ramóva. 16 Kóva ko hina pe ñemoñe'ẽhára Joel he'i va'ekue: 17 Ha ojehe vaerã umi ára pahávo, he'i Tupã Ñandejára, aňohẽ vaerã che Espíritu opavave yvypóra kuéra ári, ha oñemoñe'ẽ vaerã Espíritu Santo rupi pende ra'y ha pende raju kuéra, karia'y kuéra ohecha vaerã mba'e hechapyrã yvága pegua ha karai tuja kuéra ohecha vaerã ike pegua. 18 Ha che rembiguái kuéra kuimba'e ha kuñáva ári aňohẽ vaerã che Espíritu umiha árape, ha oñemoñe'ẽ vaerã Espíritu Santo rupi. 19 Ha ahechauka vaerã mba'e guasu yvate yvágape, ha techapyrã yvy ári, tuguy, ha tata, ha tatatĩ timbo. 20 Pe kuarahy iňypytymba vaerã, ha jasy ojehecha vaerã tuguýicha, ou mboyve pe Ñandejára Jesucristo ára guasute overapáva. 21 Ha opa umi ohenóiva Ñandejára Jesucristo réra, ojesalva vaerã. 22 'Kuimba'e kuéra Israel pegua, pehendú ko'ã ñe'ẽ: Jesús Nazareno, kuimba'e Tupã Ñandejára ohechauka va'ekue peẽme oiha hendive mba'e oporomondýi va'ekue rupi ha mba'eguasqueta ha techaukarã Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ipo rupi pende apytépe, peẽ voi peikuaa háicha, 23 Tupã Ñandejára oikuaáva oiko mboyve pe ojuhútava, oipota rupi pejapyhy ha pejukauka va'ekue umi tekove vai po rupi, upe pemosaingo ramo Jesucristope kurusu rehe. 24 Opáichavo, Tupã Ñandejára omoingove jevy va'ekue ichupe ha oipe'a pe mano poguýgui, ndaikatúgui mba'evéicharamo opyta ha'e tapia guarã umi omanóva apytépe. 25 David voi niko he'i hese: Ahecha tapia Ñandejárape che resa renondépe, oĩgui che akatúape, mba'eve na che moangekói chéne. 26 Upéva rehe henyhẽte che corazõ vy'águi che ku oñe'ẽ torypaitépe. Upéva rehe che rete avei opytu'úne jeroviahápe; 27 nderehejái chénegui che ánga umi omano va'ekue oĩháme, ha nderehejái chéne pe ne marangatu retekue oñembyai. 28 Reikuaauka chéve pe tekove ha'etéva rape, ha che myenyhẽne vy'águi nde resa renondépe aime jave. 29 'Che ryvy kuéra, ikatu ja'e peẽme hekoitépe ñande ru David rehe, omano ha oñeňotý hague, ha pe oñeňotý hague renda oiha ñande apytépe ko'ágaite peve. 30 Opáichavo, David niko ñemoñe'ẽhára va'ekue ha oikuaápype Tupã Ñandejára juramento reheve ome'ẽ hague ichupe iñe'ẽ iñemoñare peteĩvaguí omopu'ã va'erãha pe Cristo oguapy vaerã rey David trónope. 31 Upéva oiko mboyve ha'e ohecháma oiko ramo guáicha, ha oñe'ẽ pe Cristo oikove jevy va'erãha rehe, ha hi'ánga ndojehejái chéne haguã umi omano va'ekue oĩháme, ha hetekue noñembyai chéne haguã. 32 Ko Jesúspe Tupã Ñandejára omoingove jevy va'ekue ha ore kuéra upéva rechahare. 33 Ha Tupã Ñandejára po akatúa omopu'ã ichupe, ha ohupity pe Espíritu Santo pe Túva he'i va'ekue ome'ẽtaha ichupe, ha oňohẽ ko peẽ pehecha ha pehendúva. 34 David niko ndojupíri yvágape; opáichavo, ha'ete voi he'i: Tupã Ñandejára he'i va'ekue che Járape: "Eguapy che akatúape, 35 amoĩ meve umi nde rehe ija'e'ývape nde pyguýpe." 36 'Toikuaa porãke Israel retã, ko Jesús, peẽ pemosaingo va'ekue kurusu rehe, Tupã Ñandejára ojapo hague ichugui Mburuvicha Guasu ha Cristo. 37 Upéva ohendúvo tuicha eterei ojepy'apy hikuái ha he'i Pedro ha umi apóstol kuéra ambuẽpe: --Ore ryvy kuéra, ¿mba'épa rojapóta? 38 Pedro he'i ichupe kuéra: --Peñearrepenti, ha pejebautizauka peteĩ teĩ peẽ kuérava Jesucristo rérape peñemopotĩ haguã pende pecado kuéragui, ha oñeme'ẽ haguã peẽme Espíritu Santo. 39 Pene mba'erã voi niko pe iñe'ẽ me'ẽmbyre, ha pende ra'y kuéra peguarã, ha opa umi mombyry oĩva peguarã, opa umi Tupã Ñandejára ohenóiva guive peguarã. 40 Ha heta ñe'ẽ ambue rupi oikuaauka ha oñemoñe'ẽ ichupe kuéra he'ívo: --Pejei ko ñemoñare vai kóvaguí. 41 Ha umi oguerovia va'ekue iñe'ẽ

ojebautizauka, ha oñembojuapy ichupe kuéra tres mil tekove rupi. 42 Ha opyta hatã hikuái umi apóstol kuéra ombo'évape ichupe kuéra, ha oiko peteĩ ñe'ẽme oñondive kuéra, ha oñembo'e ha oñembyaty omboja'o haguã pe pan. 43 Ha oñemondyipa hikuái ha heta techapyrã ha techaukarã oiko umi apóstol kuéra po rupi. 44 Ha umi oguerovia va'ekue oimba oñondive ha opa mba'e ogueroko oñondive guarã, 45 ha ome'ẽ hepýre ijyvy kuéra ha oguerekóva guive, ha oñomboja'o hepykuére peteĩ teĩ oikotevêta háicha. 46 Ha opa árape oĩ tupaópe oñondive peteĩ py'ápe, ha omboja'o pe pan hoga kuéra rupi, ha okaru oñondive torypa ha py'a porã reheve. 47 Omomba'eguas Tupã Ñandejárape ha oguerohory ichupe kuéra opavave upe tetãygua. Ha opa árape Ñandejára ombojuapy ichupe kuéra umi ojesalváva.

Acts 3

1 Pedro ha Juan ojupi hikuái oñondive tupaópe ñembo'erã, ka'aru las tres jave. 2 Ha ojererahámi opa árape peteĩ kuimba'e, iparíva onace guive, ha oñemoĩ pe tupao rokẽme, hérava Okẽ Porã, ojerure haguã tupãmba'e umi tupaópe oikévape. 3 Upéva ohechávo Pedro ha Juánpe oiketaha pe tupaópe, ojerure ichupe kuéra tupãmba'e. 4 Pedro ha Juan katu oma'ẽ porã hese ha he'i ichupe: --Ema'ẽ ore rehe. 5 Ha ha'e oma'ẽ porã hese kuéra oha'arõgui oime ramo guarã mba'e ha'e kuéra ome'ẽva ichupe. 6 Pedro katu he'i: --Plata ha óro ndarekói, opáichavo, pe arekóva ame'êta ndéve, Jesucristo Nazareno rérape, epu'ã eguata. 7 Ha Pedro ojapyhývo ichupe ipo akatúagui omopu'ã, ha upévove oñemombarete ipy ha pe ipy juajuha; 8 ha opo oñembo'y, ha oñepyrũ oguata; ha oíke hendive kuéra tupaópe, oguata ha opopo ha omomba'eguas Tupã Ñandejárape. 9 Ha opa upe tetãygua ohecha ichupe oguata ramo ha omomba'eguas ramo Tupã Ñandejárape, 10 ha oikuaa ichupe ha'e hague voi pe uguapými va'ekue ojerure haguã tupãmba'e pe tupao rokẽme, pe Okẽ Porãme; ha ohecharamo joa hikuái ha tuicha oñemondýi pe ichupe ojehu va'ekue rehe. 11 Ha pe oñemonguera va'ekue ndopoíri Pedro ha Juángui, ha opa upe tetãygua ohecharamo joa ha ou tagẽ pópe hendápe kuéra pe Salomón Rokẽ héravape. 12 Ohechávo upéa Pedro, he'i pe tetãygua kuérape: --Kuimba'e kuéra Israel pegua, ¿mba'e rehe piko pehecharamo kóva? Terã ¿mba'e rehe pejesareko ore rehe ore romboguatárõ guáicha kóvape ore pu'akakue terã ore reko marangatu rupi? 13 Abraham, Isaac ha Jacob Tupã, pe ñande ru ypykuéra Tupã, omomba'eguas Ta'ýra Jesúspe, upe peẽ peme'ẽ ha penega va'ekue Pilato renondépe ha'e opoise ramo jepe ichugui. 14 Peẽ katu penega pe Imarangatu ha Imba'e porãvape, ha pejerure ojepoi haguã peẽme peteĩ oporojuka va'ekue, 15 Pejuka pe jeikove ome'ẽvape upe Tupã Ñandejára omopu'ã jevy va'ekue omanóva apytégui, ha ore kuéra upéva rechahare. 16 Ha pe héra rehe jerovia rupi, kóvape, ko peẽ pehecha ha peikuaávape, omombarete, ha pe jerovia hese ojererekóva, omohesãimbaite ichupe opavave pende resa renondépe. 17 'Ha ko'ãga, che ryvy kuéra, che aikuaa pejapo hague ndapeikuaáigui, ha pende ruvicha kuéra upéichante avei. 18 Opáichavo, pe Tupã Ñandejára omoherakuã va'ekue ymaite guive umi ñemoñe'ẽhára kuéra juru rupi, pe Hemimbou, Cristo, ohasa asy vaerã hague, upéicha ojapo. 19 Upéva rehe, peñearrepenti ha peju Tupã Ñandejára rendápe ojei haguã pende hegui pende pecado kuéra ha ou haguã piro'y ára Ñandejára renondégui, 20 ha ombou haguã ha'e Cristo Jesúspe, pe yma guive voi oñemoherakuã va'ekue peẽme, 21 tekotevêva gueteri opyta yvágape oñemyatyrõmbaha ára peve opaite mba'e, umi oñe'ẽ hague Tupã Ñandejára umi ñemoñe'ẽhára marangatu juru rupi ymaite guive. 22 Moisés he'i va'ekue ñande ru kuérape: "Tupã Ñandejára omopu'ã vaerã peẽme peteĩ ñemoñe'ẽhára pende ryvy kuéra apytégui, che mopu'ã haguéicha chéve. Pehendúke ichupe opa he'ívape peẽme. 23 Ha opa upe ohendu'ýva upe ñemoñe'ẽhárape, ojehapo'o vaerã hetã megua kuéra pa'ũgui." 24 'Ha opa umi ñemoñe'ẽhára kuéra Samuel guive ha uperire, oñe'ẽ va'ekue guive, omoherakuã va'ekue avei ko'ã ára. 25 Peẽ ha'e umi ñemoñe'ẽhára ra'y kuéra ha pene mba'erã Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue iñe'ẽ, he'i ramo guare Abrahámpe: "Ne ñemoñare rupi ojehovasapa vaerã yvypóra kuéra." 26 Peẽme raëve, Tupã Ñandejára omopu'ã rire Ta'ýrape, ombou va'ekue pende rovasa haguã, peteĩ teĩ peheja haguã pene rembiapo vai.

Acts 4

1 Pedro ha Juan oñe'ẽ gueteri hína umi géntepe, ou ramo hi'ári kuéra pa'i ha saduceo kuéra, pe guardia tupao pegua ruvicha kuéra ndive. 2 Ipochy hikuái Pedro ha Juan ombo'e haguére umi géntepe ha omoherakuã haguére omanóva oikove jevy

va'erãha Jesús rupi. 3 Ha ojapyhy hikuái ichupe kuéra ha omoinge cárcelpa pe ára ambue peve, ka'arúmagui. 4 Opáichavo, heta umi ohendu va'ekue pe iñe'ẽ nguéra, oguerovia; ha cinco mil rupi umi oguerovia va'ekue, kuimba'e kuéra añónte. 5 Ha upe ára ambuépe oñembyaty hikuái Jerusalénpe upe tetã megua mburuvicha kuéra, karai guasu kuéra ha umi Ñandejára ley rehe oporombo'éva; 6 pa'i ruvicha guasu Anás oĩ avei hendive kuéra, ha Caifás, Juan, Alejandro, ha opa umi pa'i ruvicha rehegua kuérava guive. 7 Ha ogueruruka hikuái Pedro ha Juánpe, ha omoĩ mbytépe kuéra ha oporandu ichupe kuéra: --¿Mba'e autoridad, terã máva rérapepa pejapo ko'ã mba'e? 8 Ha Pedro, tenyhẽ Espíritu Santogui, he'i ichupe kuéra: -- Mburuvicha kuéra ha karai kuéra Israel pegua: 9 peporandu niko oréve pe mba'e porã ojejapo va'ekue pe kuimba'e hasýva rehe, mba'éichapa oñemonguera ra'e, 10 roikuaauka peẽme, oikuaa haguã opavave Israel pegua, ko kuimba'e opavave resa renondépe oĩva, hesãiha Jesucristo Nazaretgua rérape, upe peẽ pemosaingo va'ekue kurusu rehe, ha Tupã Ñandejára omoingove jevy va'ekue omanóva apytégui. 11 Ko Jesús ha'e hína pe ita peẽ óga apoha pemboyke va'ekue, opáichavo, oiko ichugui pe ita tekotevẽvéva. 12 Mavave ambue rehe ndaipóri salvación, ndaiporigui téra ambue yvy ári oñeme'ẽ va'ekue yvypóra kuérape ikatu vaerã rehe jajesalva. 13 Umi mburuvicha kuéra ohecha ramo mba'éichapa Pedro ha Juan ipy'a guasu, ha oikuaápype ndaha'eiha tekove arandu ha umi iñarandu'ỹva reheguaha, ohecharamoite ha ohechakuaa hikuái ha'e kuéra omoirũ hague Jesúspe. 14 Ha ohechápype avei pe kuimba'e okuera va'ekuépe oiha upépe oñembo'y hendive kuéra, ndaikatúi he'i mba'eve, omoĩ vai vaerã ichupe kuéra. 15 Ha he'i ichupe kuéra osẽ haguã pe concíliogui, oñomongeta haguã oñondive año, 16 ha he'i hikuái: --¿Mba'épa jajapóta ko'ã kuimba'e kuéra rehe? Opavave Jerusalengua niko oikuaa ha'e kuéra ojapo hague ko mba'e guasu, ha ndaikatúi ja'e añete'ỹha. 17 Opáichavo, anive haguã ko mba'e herakuã ko'ã gente apytépe, ñamongyhyje, ko'águi rire anive haguã oñe'ẽ avavépe Jesús rérape. 18 Ha ohenói ha he'i ichupe kuéra anive haguã mba'evéicharamo oñe'ẽ terã oporombo'e Jesús rérape. 19 Pedro ha Juan katu he'i ichupe kuéra: --Pehecháke peẽ voi iporãpa Tupã Ñandejára renondépe rojapo pene ñe'ẽ rojapo rangue Tupã Ñandejára ñe'ẽ. 20 Ore ro'e mante vaerã upe rohecha ha rohendu va'ekue. 21 Ha umi mburuvicha kuéra oñe'ẽ pohýi jevy rire ichupe kuéra opoi ichugui kuéra, ndojuhúigui mba'éichapa oinupã haguã, opavave umi gente omomba'eguasúgui Tupã Ñandejárape upe oiko va'ekue rehe. 22 Pe kuimba'e okuera va'ekue pe milagro rupi oguereko hetavéma ra'e cuarenta añosgui. 23 Pedro ha Juan, ojepoi rire ichugui kuéra, oho iñirũ nguéra rendápe ha omombe'upa ichupe kuéra umi pa'i ruvicha ha karai he'i va'ekue ichupe kuéra. 24 Ha ha'e kuéra ohendu rire oñembo'epa oñondive Tupã Ñandejárape, ha he'i: --Ore Jára, nde rejapo va'ekue yvága ha yvy, pe mar ha opaite mba'e ipype oĩva, 25 nde ere va'ekue Espíritu Santo rupi ha David ne rembiguái, juru rupi: ¿Mba'érehe piko ijayvu pochýpe umi tetã nguéra, ha umi gente oñepy'amongeta mba'e rei rehe? 26 Mburuvicha guasu kuéra yvy ape arigua opu'ã, ha umi mburuvicháva oñembyaty oñomongeta Ñandejára rehe ha Cristo, hemimbou rehe. 27 'Añetehápe niko Herodes ha Poncio Pilato oñembyaty va'ekue ko ciudádpe tetã ambuegua ha Israelgua kuéra ndive ha opu'ã nde Ra'y marangatu Jesús rehe, upe nde reiporavo va'ekue rehe. 28 Ojapopa haguã upe nde ere va'ekue guive ojejapo haguã. 29 Ha ko'ãga, ore Jára, ema'ẽ pe iñe'ẽ nguéra rehe ha eme'ẽ ne rembiguái kuérape py'aguasu omoherakuã haguã ne ñe'ẽ kyhyje'ỹ rehe; 30 ha eipyo nde po toñemonguera hasýva ha tojejapo techapyrã ha mba'e guasu nde Ra'y marangatu Jesús rérape. 31 Ha oñembo'epa rire, upe óga ha'e kuéra oĩ hague oryrýi; ha ha'e kuéra henyhẽmba Espíritu Santogui ha omoherakuã Tupã Ñandejára ñe'ẽ kyhyje'ỹ rehe. 32 Ha umi oguerovia va'ekue ipy'a peteĩ oñondive ha peteĩ ñe'ẽme oĩmba; ha ndaipóri he'íva imba'e añonteha umi mba'e oguerekóva, oñomba'epa ramo guáicha uvei oguerekóva guive. 33 Ha umi apóstol kuéra katu omombe'u meme tuicha pu'aka reheve Ñandejára Jesús oikove jevy hague omanóva apytégui ha Tupã Ñandejára oipytyvõ mbarete ichupe kuéra. 34 Ndaipóri oikotevẽva ijapytépe kuéra; opa umi oguerekóva yvy terã óga, oñemu hese kuéra ha ogueru hepykue, 35 ha omoĩ apóstol kuéra pópe, ha oñeme'ẽ peteĩ teĩme oikotevẽ háicha. 36 Upéicha avei oĩ ijapytépe kuéra oipytyvõva pa'i kuérape tupaópe, hérava José, apóstol kuéra ombohéra jo'a va'ekue Barnabé, he'iséva Pe Oporomoangapyhýva, upéva isla Chipreygua; 37 ome'ẽ hepy rehe peteĩ ñu oguereko va'ekue, ha ogueru hepykue omoĩ apóstol kuéra pópe.

Acts 5

1 Peteĩ kuimba'e, hérava Ananías, katu hembireko Safira ndive, oñemu peteĩ ijyvy

rehe, 2 ha oipe'a hepykuégui imba'erã, ha hembireko oikuaa upéva, ha hembyre, ogueruparõ guáicha, omoĩ apóstol kuéra pópe. 3 Ha Pedro he'i ichupe: --Ananías, ñmba'e rehe piko Satanás omyenyhẽ ne corazõ nembojapu haguã Espíritu Sántope ha remonda haguã pe nde yvy repykuégui? 4 ¿Na nemb'a'etí nga'u piko pe yvy? Ha reñemúpype hese, ¿piko na nemb'a'etí pe hepykue? ¿Mba'érehe piko remoĩ upéva ne corazõme? Tupã Ñandejárape niko nde japu, ndaha'etí nde rapicha kuimba'épe. 5 Ananías ohendúvo upéva, ho'a omano. Ha opavave umi upéva oikuaa va'ekue okyhyje eterei hikuái. 6 Ha mitãrusu kuéra upépe oĩ va'ekue opu'ã oñuã hetekue ha ogueraha oñotỹ. 7 Uperire tres horas haguépe rupi, oíke Ananías rembireko, oikuaa'ỹ rehe upe ojehu va'ekue; 8 ha Pedro oporandu ichupe: --Eremi chéve, ¿peñemu piko ra'e peẽ pe yvy pe peje hague repykue rehe? Ha ha'e he'i: --Hẽe, upe hepykue rehe. 9 Upérõ Pedro he'i ichupe: --¿Mba'érehe piko peñemoĩ peteĩ ñe'ẽme pende japu haguã pe Ñandejára Espíritupe? Péina pe okápe ou hikuái ne ména ñotýhare kuéra, ha ko'ãga nde reraháta ndéve avei neñotývo. 10 Upévo Safira ho'a omano Pedro py renondépe; ha oikévo umi mitãrusu kuéra, ojuhu he'õnguema, ha oguenohẽ hikuái ha ogueraha oñotỹ iména ykére. 11 Ha opavave pe iglésia pegua kuéra ha opa umi oikuaa va'ekue ko'ã mba'e okyhyje eterei hikuái. 12 Ha heta mba'eguas ha techapyrã oiko umi apóstol kuéra po rupi pe gente apytépe; ha oñembyatypa hikuái pe Salomón Rokẽ héravape. 13 Ha mavavéva umi ambue kuérava ndojehe'aséi hese kuéra, opáichavo, umi gente omomba'eguas ichupe kuéra, 14 ha heta hetave ohóvo umi ojeroviáva Ñandejára Jesús rehe, kuña ha kuimba'éva. 15 Upéva rehe oguenohẽ hikuái cállepe umi hasývape, tupa ha inimbépe, ohasávo Pedro, hi'anguente jepe ohupity ramo guarã ichupe kuéra; 16 ha umi ciudad ijerekuévo peguágui avei ou genteta Jerusalénpe ha ogueru hasýva ha mba'epochy oguereko asývape; ha oñemonguerapa. 17 Pa'i ruvicha guasu katu ha saduceo kuéra, oĩ va'ekue hendive, oñeko'õi eterei hikuái, 18 ha ojapyhy umi apóstol kuérape ha omoinge cárcel públicape. 19 Opáichavo, peteĩ Ñandejára ángel oipe'a pyhare pe cárcel rokẽ ha oguenohẽ rire he'i ichupe kuéra: 20 --Tapeho, peñembo'y pe tupaópe, ha pemombe'u umi géntepe ko tekove ha'etéva rehegua ñe'ẽ. 21 Kóva ohendu rire, pyhareve ko'ẽmba rehe oíke hikuái tupaópe ha oporombo'e. Upe aja pe pa'i ruvicha guasu ha umi oĩ va'ekue hendive, ombyaty umi Concilio peguápe ha umi karaiguasu kuéra Israel retã megua kuérape, ha ogueruruka umi apóstol kuérape cárcelgui. 22 Ha oguahẽvo pe cárcelpe umi ojejokuái va'ekue, ndojuhúi ichupe kuéra; ha ojevy hikuái omombe'úvo, 23 ha he'i: --Rojuhu pe cárcel oñemboty porã añete, ha umi guardia oñembo'y hikuái okẽ nguéra renondépe; roipe'ávo katu ndorojuhúi avavépe hyepýpe. 24 Upéva ohendúvo pe pa'i ruvicha guasu ha umi pa'i ruvicha kuéra ha pe guardia tupao pegua ruvicha kuéra, ndoikuaái ojapo vaerã ha oporandu hikuái ojupe mba'épepa upéva ohóne opa. 25 Upévove oguahẽ peteĩ he'íva ichupe kuéra: --Umi kuimba'e pemoinge va'ekue cárcelpe, oime tupaópe oporombo'e hikuái. 26 Upérõ umi guardia tupao pegua huvicha kuéra ndive oho ipiári kuéra ha ogueru hikuái oñembosarái'ỹ rehe hese kuéra, okyhyjégui umi géntegui ombo'ita ramo guarã ichupe kuéra. 27 Ha ogueru rire omoĩ hikuái ichupe kuéra pe Concilio renondépe, ha pe pa'i ruvicha guasu he'i ichupe kuéra: 28 --Ro'e porã niko kuri peẽme anive haguã peporombo'e Jesús rérape, ha péina pemyanyhẽ Jerusalén pe peporombo'évaguí, ha peityse ore ári pe kuimba'e manongue. 29 Pedro ha umi apóstol kuéra ambue katu he'i ichupe kuéra: --Yvypóra rembipota rangue ore romotenonde mante vaerã Tupã Ñandejára rembipota. 30 Ñande ru kuéra ypykue Tupã Ñandejára omoingove jevy Jesúspe, upe peẽ pejuka va'ekue pemosaingo ramo kurusu rehe. 31 Upévape Tupã Ñandejára omoĩ yvate, ijakatúa koty, Príncipe ha Salvador ramo, ija haguã Israel retãme oñearrepenti ohupity haguã perdón ipecádo kuéragui. 32 Ore ko'ã mba'e rechahare ha Espíritu Santo avei, Tupã Ñandejára ome'eva umi ichupe iñe'ẽ rendúvape. 33 Ha'e kuéra katu ohendúvo upéva ipochy eterei ha ojukase ichupe kuéra. 34 Opáichavo umi mburuvicha kuéra apytépe oĩ peteĩ fariseo hérava Gamaliel, Ñandejára ley mbo'eha, ha opavave ohayhúva upe tetãme. Upéva opu'ã oñembo'y ha oguenohẽuka sapy'a okápe umi apóstol kuérape. 35 Ha he'i umi mburuvicha kuérape: --Karai kuéra Israel pegua, pema'ẽkena pe pejapótava rehe ko'ã kuimba'e rehe. 36 Pene mandu'áne peẽ nda hi'aréi opu'ã hague Teudas, oñemomba'eguas va'ekue, ha omoirũ ichupe cuatrociento kuimba'e rupi; opáichavo, ha'e ojejuka va'ekue ha umi omoirũ va'ekue ichupe isarambipa ha opa rei. 37 Uperire, ku censo oiko jave, opu'ã va'ekue Judas, Galileaygua, ha hetápe ogueraha hapykuéri, ha ojejuka va'ekue avei upéva ha umi imoirũhare isarambipa. 38 Upéva rehe, pejeheja ko'ã kuimba'e kuéragui, ani pejapo hese kuéra mba'eve; kóva yvypóra mba'énte ramo opa rei vaerã; 39 Tupã Ñandejára mba'e ramo katu ndaikatu mo'ãi pembyai; ha pema'ẽke

anítei peñemoĩ peína hese. 40 Ha oñemoĩmba hikuái peteĩ ñe'ẽme hendive. Ha ohenói umi apóstol kuérape ha oinupãuka rire he'i jevy jevy ichupe kuéra anive haguã oñemoñe'ẽ Jesús rérape, ha opoi ichugui kuéra. 41 Ha osẽ umi apóstol kuéra pe Concíliogui torypápe ija haguere ichupe kuéra ohasa asy Jesús réra rehe. 42 Ha opa árape, tupaópe ha ogaha rupi, oporombo'e ha omoherakuã meme Jesucristo réra.

Acts 6

1 Umiha árape oñemboheta hetavévo umi Jesús rehe ojeroviáva umi Israelita griego ñe'ẽme oñe'ẽva, oñepyrũ oñe'ẽsuguy umi hebreo ñe'ẽme oñe'ẽva rehe, he'ívo noñeñangarekoiha hekópe umi kuñakarai hesegua kuérava, iména omano va'ekue rehe, oñeme'ẽ jave ichupe kuéra hembí'urã kuéra. 2 Upéva rehe umi doce apóstol kuéra ohenói ombyatypa umi Jesús rehe ojeroviávape ha he'i ichupe kuéra: --Naiporãi ore roheja Tupã Ñandejára ñe'ẽ moherakuã roñangareko haguã okaru vaerã rehe. 3 Upéva rehe, ore ryvy kuéra, peheka pende apytégui siete kuimba'e pende jeroviaha, henyhẽva Espíritu Santogui ha iñarandúva, ñamoĩ haguã ipópe kuéra ko tembiaporã; 4 ha ore katu toroñembo'e ha torombo'e meme Tupã Ñandejára ñe'ẽ. 5 Ha opa umi oñembyaty va'ekuẽpe iporã upe oje'ẽva, ha oiporavo hikuái Estébanpe, kuimba'e ojeroviáva Ñandejára rehe ha henyhẽtẽva Espíritu Santogui, ha Felípepe, ha Prócorope, ha Nicanórpe, ha Timónpe, ha Parménaspe, ha Nicolás Antioquiayguápe, ojerovia va'ekue Tupã Ñandejára rehe Israel pegua kuéra ombo'e ramo ichupe. 6 Umívape ogueru hikuái apóstol kuéra rendápe, ha ha'e kuéra oñembo'e ha omoĩ ipo hi'ári kuéra. 7 Ha Tupã Ñandejára ñe'ẽ herakuã herakuãve ha oñemboheta hetave Jerusalénpe umi ojeroviáva Ñandejára Jesús rehe, ha heta pa'i kuéra jepeve ojerovia avei hese. 8 Estébanpe oipytyvõ mbarete Ñandejára ha omyenyhẽ ichupe pu'akágui, upéicha rupi ojapo mba'e guasu ha techapyrã umi gente apytépe. 9 Ha opu'ã hikuái upérõ kuimba'e kuéra pe sinagoga hérava Libertos pegua ha Cirene ha Alejandría ha Cilicia ha Asiaygua ndive ha oñepyrũ oñeñe'ẽjoapi Esteban ndive, 10 opáichavo ndaipu'akái hese henyhẽgui pe iñe'ẽ arandu ha Espíritu Santogui. 11 Upémaramo ome'ẽ hikuái plata umi ijapu va'erãme he'i haguã ohendu hague Estébanpe oñe'ẽ vai ramo Moisés rehe ha Tupã Ñandejára rehe. 12 Upéichape ombohuguyraku hikuái umi géntepe, ha karai guasu kuérape ha umi Tupã Ñandejára ley rehe oporombo'évape; ha ojeitypa hikuái hi'ári ha ojapyhy ogueraha ichupe Concilio oñembyatyhápe, 13 ha ogueru hikuái tekove japu he'íva hese: --Ko kuimba'e kóva oiko oñe'ẽ vai meme ko tupao rehe ha Tupã Ñandejára ley rehe. 14 Ore rohendu he'i ramo upe Jesús Nazareno ombyaipataha ko tupao ha ocambiapataha umi mba'e Moisés oheja va'ekue ñandéve. 15 Ha umi mburuvicha uguapy va'ekue hína pe Concíliope, oma'ẽvo Esteban rehe ohecha hikuái ángel rováichaha pe hova.

Acts 7

1 Upérõ pe pa'i ruvicha guasu oporandu Estébanpe: --¿Añete piko upéicha? 2 Ha ha'e he'i: --Che ryvy kuéra ha che ru kuéra, pe che rendumi: Tupã Ñandejára henyhẽtẽva glóriagui ojechauka va'ekue ñande ru Abrahámpe ha'e oĩ ramo Mesopotámiape, ova mboyve Haránpe, 3 ha he'i ichupe: "Esẽ ne retãgui ha nde rehegua kuéra apytégui, ha tereho pe tetã che ahechaukátava ndévepe." 4 Upérõ Abraham osẽ va'ekue Caldeo kuéra retãgui, ha oho oiko Haránpe. Upégui, túva omano rire, Tupã Ñandejára oguerova va'ekue ichupe ko yvy ko'ãga peẽ peikohápe. 5 Opáichavo nome'ẽi ichupe mba'eve ko'ápe, ipy peteĩ rendaguãnte jepe, he'ínte va'ekue uvei ome'ẽ va'erãha ichupe imba'e teerã, ha ha'e omano rire katu ta'ýra kuéra mba'e va'erãha, Abraham nda ita'ýrai gueteri ramo jepe upérõ. 6 He'i avei ichupe Tupã Ñandejára, iñemoñare oho va'erãha tetã ambuẽpe, ha upépe oiko va'erãha tetã ambueyguáicha, ha oiko va'erãha tembiguái ramo ha ohasa asy va'erãha cuatrociento años pukukue. 7 "Ha che", he'i avei Tupã Ñandejára, "ajuzga vaerã upe tetã oguererekóva ichupe kuéra tembiguái ramo rehe, ha uperire ha'e kuéra osẽ vaerã upégui ha che servi vaerã ko'ápe." 8 Ha Tupã Ñandejára oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme Abraham ndive ha ome'ẽ ichupe pe circuncisión mandu'aha ramo. Upéva rehe ocho días onace haguẽpe Isaac, Abraham ocircuncida va'ekue ichupe, ha Isaac ojapo avei upéicha ta'ýra Jacob rehe, ha Jacob ojapo avei upéicha umi doce ta'ýra kuéra ñande ru kuéra ypykue rehe. 9 'Ha umi Jacob ra'yre kuéra, py'a vaígui rei ovende hikuái Josépe ojereraha haguã Egíptope, opáichavo, Tupã Ñandejára oĩ José ndive, 10 ha oipe'apa ichugui umi ojepy'apy hague. Ha

ome'ẽ ichupe arandu ha katupyry, Faraón, Egipto pegua mburuvicha guasu renondépe, ha upéva omoĩ Josépe mburuvicha ramo Egíptope ha opa oguerékóva hógape jepe omoimba ipo guýpe. 11 'Upérõ ou ñembyahýi tuicháva ha jehasa asy opárupi Egipto ha Canaánpe, ha ñande ru ypykuéra ndojuhúi ho'u vaerã. 12 Jacob katu oikuaa vove oiha trigo Egíptope, omondo tenonderã ta'ýra kuérape, umíva hína ñande ru ypykue. 13 Pe oho jevy mokõihápe katu José ojekuaauka tyke'ýra kuérape, ha Faraón ou oikuaa mba'e tetãyguápa ra'e José. 14 Ha José ogueruruka túva Jacóbpe ha opa hesegua kuéravape, setenta ý cinco oĩ ha'e kuérava. 15 Upéicha va'ekue Jacob oho haguã Egíptope, ha upépe omano ha'e ha umi ñande ru kuéra ypykue. 16 Uperire hetekue kuéra ojererova va'ekue Siquémpe, ha oñeñotý pe sepultura Abraham ojogua va'ekuépe hepy rehe Hamor ra'y kuéragui Siquémpe. 17 'Ha oñemo'aguívo oiko haguã pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ ha'e ome'ẽ va'ekue Abrahámpe, pe Abraham ñemoñare oñemboheta hetave sapy'a Egíptope, 18 ha uguapy mburuvicha guasu ambue Egíptope, oikuaa'ýva Josépe. 19 Ha upe mburuvicha guasu upéva ombotavy ha oguereko asy va'ekue ñande ypykuérape, ha oñeha'ã va'ekue ojukaupaka haguã umi mitã onace ramóva anive haguã oñemboheta ñane retãyguá. 20 Umiha árape onace Moisés, ha Tupã Ñandejára oguerohoryete ichupe, ha tres meses peve túva kuéra omongakuaa ichupe hógape, 21 ha uperire, oĩ vai jave, ojejuka haguãicha Faraón rajyete voi ogueraha ondive ha omongakuaa imemby teéicha. 22 Ha ombo'epa hikuái Moiséspe umi egipcio kuéra arandukue rehe, ha oguereko tuicha autoridad he'i ha ojapóvape. 23 'Ha ombotýma ramo cuarenta años, Moisés ohechase sapy'a umi hetãgua Israel kuéravape. 24 Ha ohechávo peteĩ ha'e kuérava rehe oñembosaraiha hína peteĩ Egiptoygua oho oipytyvõ ichupe ha ovenga haguã ojuka pe Egiptoyguápe. 25 Oimo'ãgui ha'e umi hesegua kuérava, Israelita kuéra, ohechakuaáne haguã Tupã Ñandejára opoiukataha ichugui kuéra ipórupi; ha'e kuéra katu ndohechakuaái upéichata hague. 26 Upeha ára ambuépe Moisés ojuhu mokõi Israelítape oñorairõ hikuái oñondive, ha omoingo porãségui he'i ichupe kuéra: "Peẽ niko ojoryvy, ¿mba'ére piko peñorairõ oñondive?" 27 Ha pe ojapo vai va'ekue hína pe hapicha rehe omuaña Moiséspe ha he'i ichupe: "¿Máva piko ne moĩ ndéve ore ruvicha terã ore juez ramo? 28 ¿Che jukasépa chéve avei rejuka haguéicha kuehe ku egípciope?" 29 Moisés ohendúvo upéva ojuhui ha oho oiko Madián retãme ha oiko upépe tetã ambueyguáicha ha mokõi ta'ýra onace upépe. 30 'Uperire cuarenta años haguépe ojechauka Moiséspe peteĩ ángel pe cerro Sinaí ypy pegua desiértope, peteĩ jukeri máta hendypáva mbytépe. 31 Ha Moisés ohecharamoite upe ohecháva, ha oñemo'aguívo ohecha porãve haguã, ohendu pe Ñandejára ñe'ẽ he'íva ichupe: 32 "Che ha'e nde ru kuéra ypykue Tupã Ñandejára, Abraham, Isaac, ha Jacob Tupã Ñandejára." Ha Moisés oryryipa okyhyjégui ha noma'ëséi hese. 33 Ha Ñandejára he'i ichupe: "Emboi pe nde py rehegua, ko reimeha ko yvy marangatu. 34 Che ahecha mba'eichaite pevépa ojejopy umi che reheguáva oíva Egíptope, ahendu ipyahẽ ramo ha aguejy apoiuka haguã ichugui kuéra. Eju ko'ãga toromondo Egíptope." 35 'Pe Moisés ha'e kuéra ndojapói va'ekue mba'evéramo, ha he'i va'ekue ichupe: "¿Máva piko ne moĩ ndéve mburuvicha terã juez ramo?" Upévape Tupã Ñandejára omondo mburuvicha ha libertador ramo, pe ángel po rupi upe ojechauka va'ekue ichupe pe jukeri máta mbytépe. 36 Upe Moisés oguenohẽ va'ekue ichupe kuéra Egíptogui, ha ojapo va'ekue mba'eguasú ha techapyrã upe tetã ha Mar Rójope, ha umi desierto ha'e kuéra oiko hague rupi, cuarenta años pukukue. 37 Upe Moisés ete voi he'i va'ekue umi Israel pegua kuérape: "Tupã Ñandejára omopu'ã vaerã peẽme peteĩ ñemoñe'ẽhára pende ryvy kuéra apytégui che mopu'ã haguéicha chéve. Pehendúke iñe'ẽ." 38 Upe Moisés avei oĩ va'ekue umi gente ndive pe desiértope, ha pe ángel oñe'ẽ va'ekue ichupe ndive pe cerro Sinaípe, ha ñande ru kuéra ypykue ndive, ha ichupe oñeme'ẽ va'ekue pe tekove ha'etéva rehegua ñe'ẽ ñandéve guarã. 39 'Opáichavo, ñande ru kuéra ypykue na iñe'ẽrenduséi va'ekue ichupe, ha omboyke va'ekue uvei ichupe, ha ipy'apýpe kuéra ojevy va'ekue Egíptope. 40 Ha he'i hikuái Aarónpe: "Ejapo oréve ore ñandekararã ore mohenonde vaerã; pe Moisésgui, ñane renohẽ va'ekue Egipto retãgui, ndajaikuaái mba'épa oiko ichugui ra'e." 41 Ha ojapo hikuái peteĩ toro ra'y ra'anga, ha ojuka hymba kuéra pe ta'anga rérape, ha oguerohoryete hikuái pe hembiapo kuerakue. 42 Upéva rehe Tupã Ñandejára oñemomomyry va'ekue ichugui kuéra, ha oheja ichupe kuéra oñesũ estrella kuéra yvága pegua renondépe, he'i háicha ñemoñe'ẽhára kuéra kuatiañe'ẽme: ¿Mañei piko peẽ Israel pegua kuéra pejuka raka'e pene rymba kuéra chéve guarã umi cuarenta años pukukue pe desiértope? 43 Ahániri, upéva rangue peraha penendive Moloc nícho uvei, ha pende jára Renfán estrella, ta'anga kuéra peẽ pejapo va'ekue peñesũ haguã henondépe kuéra. Upéva rehe che poguenohẽta pene retãgui ha poguerahaukáta Babilóniagui amongotyove. 44 'Ñande ru kuéra ypykue pe

desiértope oguereko va'ekue pe tupao aógui apopyre, Tupã Ñandejára oja pouka va'ekue he'i ramo Moiséspe oja po haguã upe ojehechauka va'ekue ichagua ichupe. Upéva guýpemi oñeñongatu umi diez mandamientos. 45 Ha upe tupao aoguigua oñembohasa va'ekue ñande ru kuéra ypykue po rupi, David tiempo peve ha ha'e kuéra ogueraha va'ekue ondive kuéra ha ogueroiike Josué ndive oipe'a ramo umi tetã ambueguágui ijoyv y kuéra, umi Tupã Ñandejára omosẽ va'ekue ñande ru kuéra ypykue renondẽgui, omohenda haguã ichupe kuéra. 46 Tupã Ñandejára ohayhu va'ekue upe Rey Davidpe, ha ha'e omopu'ãse va'ekue peteĩ tupao pe Jacob Tupã Ñandejára peguarã; 47 opáichavo, Salomón va'ekue upe tupao mopu'ãhare. 48 Tupã Ñandejára yvatetegua, ndoikói ramo jepe tupao yvypóra po rupi ojejapo va'ekuẽpe, he'i haguéicha pe ñemoñe'ẽhára: 49 Pe yvága che guapyha, ha pe yvy che py renda. ¿Mba'e ichagua ógapa pemopu'ãne chéve? he'i Tupã Ñandejára, ¿terãpa mamo oime che rendaguã apytu'u haguã? 50 ¿Nda che pói piko oja poka ko'ã mba'e? 51 '¡Ha! Peẽ katu, --he'ive ichupe kuéra Esteban--, tekove py'a hatã, apysa'ỹ tápia. Peẽ peñemoĩ tapiáva Espíritu Santo rehe, pende ru kuéra ypykuéicha, upeichaite avei peẽ. 52 ¿Máva umi ñemoñe'ẽhárapepa ndoguereko asýi raka'e pende ypykuéra? Ha'e kuéra ojuka va'ekue umi omoherakuã va'ekuẽpe ymaite guive ou va'erãha pe Imarangatueteva, ha ko'ãga oúma ramo katu peẽ petraiciona ha pejuka. 53 Peẽme oñeme'ẽ va'ekue Ñandejára ley ángel kuéra po rupi ha opáichavo ndapejapói iñe'ẽ. 54 Ohendúvo ko'ã mba'e ipochy eterei hikuái hese ha omopururũ hã nguéra. 55 Esteban katu tenyhe Espíritu Santogui, oma'ẽ yvága rehe ha ohecha Tupã Ñandejára gloria, ha Jesúspe oñembo'y hína Tupã Ñandejára akatúape, 56 ha he'i: --¡Pema'ẽ! Ahecha pe yvága ojepe'a ha pe kuimba'éicha ou va'ekue yvy ári oñembo'y hína Tupã Ñandejára akatúape. 57 Umi henduhára kuéra katu omboty ijapysa ha osapukái hatã ha ojeitypa hikuái Esteban ári oĩ haguéicha, 58 ha oguenohẽ ichupe pe ciudádgui ha ojapi hikuái ichupe itápe, ha umi hechahare oñangarekouka ijao kuéra rehe peteĩ karia'y hérava Saulo pýpe. 59 Ha ha'e kuéra ombo'ita aja Estebanpe, ha'e oñembo'e ha he'i: --Che Jára Jesús, nde pópe amoĩ che ánga. 60 Ha uperire oñesũ ha osapukái hatã he'ívo: --Che Jára, ani reity hi'ári kuéra ko pecado. Ha upéva he'ipávo, omano.

Acts 8

1 Ha Saulo oĩ peteĩ ñe'ẽme hendive kuéra pe Esteban jejukápe. Ha upeha árape opu'ã peteĩ persecución tuicháva pe iglésia Jerusalén pegua rehe. Ha oĩ haguéicha oñemosarambipa Judea ha Samaria rupi, apóstol kuéra mante ahániri. 2 Ha kuimba'e kuéra imba'eporáva ogueraha oñotỹ Estebanpe ha heta ojahe'o hikuái hese. 3 Saulo katu upe aja operseguí meme umi iglesiayguápe, ha oíke hógape kuéra ha oguenohẽ tyryryhápe kuimba'e ha kuña kuérape ha omondo ichupe kuéra cárcelpe. 4 Ha umi oñemosarambipa va'ekue Jerusaléngui katu omoherakuã opa ohoha rupi pe salvación rehegua ñe'ẽ. 5 Felipe, peteĩ ha'e kuérava, oho peteĩ ciudad Samaria peguápe ha upépe omoherakuã Crístope; 6 ha umi gente oñembyaty ha ojapysaka umi mba'e Felipe he'íva rehe, ha ohecha avei umi techapyrã ojapóva. 7 Okuerágui heta oguereko va'ekue mba'epochy ojehe, ha umi mba'epochy hatã osapukái osẽvo ichugui kuéra; ha heta ijapáva ha ikarẽva okuera avei. 8 Upéicha rupi oĩ tuicha vy'a upe ciudádpe. 9 Opáichavo, oĩ upe ciudádpe peteĩ kuimba'e hérava Simón, paje apoha, ombotavýmiva umi Samariayguápe oñemomba'eguasúvo ichupe kuéra. 10 Upéva rehe opavave ohendu ichupe ha ojerovia hese, michĩ ha tuicháva ha he'i: --Ko kuimba'e niko pe Tupã Ñandejára pu'aka guasu. 11 Ha ohendu pe ha'e he'íva, ombotavýgui ichupe kuéra pe ipaje rupi yma eterei guivéma. 12 Opáichavo, ogueroviáma ramo hikuái umi mba'e Tupã Ñandejára reino ha Jesucristo rera rehegua Felipe oikuaauka va'ekue ichupe kuéra, ojebautizauka hikuái kuimba'e ha kuña kuéra upéichante avei. 13 Ha Simón jepe oguerovia ha ojebautizauka ha omoirũ Felípepe, ohecharamo etereígui umi mba'eguasú ha techapyrã ojapóva. 14 Ha umi apóstol kuéra oĩ va'ekue Jerusalénpe ohendúvo Samariaygua kuéra oguerohory ete hague pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ, omondo hikuái Pedro ha Juánpe. 15 Ha uguahẽ rire ha'e kuéra oñembo'e umi Samariaygua ojerovia va'ekue rehe oñeme'ẽ haguã ichupe kuéra Espíritu Santo. 16 Ne'ĩragui gueteri ogejy mavavéva ha'e kuérava ári; ha'e kuéra ojebautizaukante ra'e Ñandejára Jesús rerape año. 17 Upérõ Pedro ha Juan omoi ipo hi'ári kuéra, ha ogejy hi'ári kuéra pe Espíritu Santo. 18 Ha Simón ohechávo Espíritu Santo ogejyha umi apóstol kuéra omoi rupi ipo, oikuave'ẽ ichupe kuéra plata, 19 he'ívo: --Peme'ẽna chéve avei peichagua pu'aka, ha amoívo che po oimeraẽva ári, togejy hi'ári avei Espíritu Santo. 20 Pedro katu he'i ichupe: --Nde plata toñehundi nendive,

reimo'áva ikatuha jajogua pe Tupã Ñandejára ome'ẽ reíva. 21 Ndaipóri ne rendaguã terã ne mba'eráva ko mba'e kóvape, na nde py'aporãigui Tupã Ñandejára ndive. 22 Eheja pe ñaña rerekóva, ha ejerure Ñandejárape sapy'a ne perdonase ramo guarã pe nde py'ápe rerekóvaguí. 23 Ahecha nde py'aroha ha ñaña nde rerekoha ñeñapytĩmbýpe. 24 Upérõ Simón he'i: --Pejeruréna peẽ voi Ñandejárape che rehe, anítei ojehu chéve mba'eve ko'ã mba'e peje va'ekue chéve. 25 Ha omoherakuã ha oñemoñe'ẽ rire Ñandejára ñe'ẽ rehe, apóstol kuéra ou jevývo Jerusalénpe, omoherakuã pe salvación rehegua ñe'ẽ heta Samariaygua kuéra pueblo rupi. 26 Ko'ã mba'e rire peteĩ ángel Ñandejára remimbou oñe'ẽ Felípepe ha he'i ichupe: --Epu'ã ha tereho sur kotyo, pe tape ohóva Jerusaléngui Gázape rupi, upe tape idesiértova rupi. 27 Ha Felipe opu'ã ha oho; ha tapépe ojuhu peteĩ kuimba'e Etiopiyaguápe, eunuco, karai guasu, reina Candace Etiopía pegua tesoro kuéra ñangarekoha, ha oho ra'e Jerusalénpe omomba'eguas haguã Tupã Ñandejárape, 28 ha oho jevývo hógape oguapy icárrope ha olee ohóvo ñemoñe'ẽhára Isaías kuatione'ẽ. 29 Ha Espíritu Santo he'i Felípepe: --Eguahẽ ha eñemboja pe carro rehe. 30 Ha oñemboyávo, Felipe ohendu pe karai olee ha ohóvo ñemoñe'ẽhára Isaías kuatione'ẽ, ha oporandu ichupe: --¿Reikuaápa pe releéva? 31 Ha pe karai he'i: --¿Mba'éicha piko aikuaáta oime'ỹ ramo che mbo'éva? Ha ojerure Felípepe ojupi haguã oguapy hendive. 32 Pe Kuatione'ẽ Marangatu olee va'ekue hína kóva: Ovecháicha ojereraha ojejuka haguãme; ha ku ovecha ra'y okirirĩ háicha umi ohague'óva ichupe renondépe, upéicha ha'e ndoipe'ái ijuru. 33 Oñemomirĩháme ndojejapói ichupe justicia, ha iñemoñare kuéra rehe, ¿pa máva ikatúne imandu'a? ko hekove ojepe'áva yvy árigui. 34 Pe eunuco oporandu Felípepe: --Eréna chéve, ¿máva rehe piko pe ñemoñe'ẽhára he'i ko'ã mba'e, ojehepa, terãpa máva ambue rehe? 35 Upérõ Felipe oñepyrũ upe Kuatione'ẽ Marangatu upéva guive oñe'ẽ ichupe Ñandejára Jesús rehegua ñe'ẽ rehe. 36 Ha ohóvo pe tape rehe, oguahẽhikuái oĩháme ý, ha pe eunuco he'i: --Ko'ápe niko oĩ ý, ¿ndaikatúi chénepe che ajebautizauka? 37 Ha Felipe he'i ichupe: --Rerovia ramo nde py'aite guive, ikatu. Ha pe karai he'i: --Arovia Jesucristo Tupã Ñandejára Ra'yha. 38 Ha omombytauka pe carro, ha oguejy mokõivéva pa ýpe, ha Felipe obautiza ichupe. 39 Ha osẽvo pe ýgui, Ñandejára Espíritu ogueraha Felípepe, ha ndohechavéi ichupe pe eunuco; opáichavo, oho ha'e hapére vy'a pópe. 40 Felipe katu ojejuhu Azótope, ha ohasávo upégui omoherakuã pe salvación rehegua ñe'ẽ opa umi ciudad kuérape oguahẽ meve Cesaréape.

Acts 9

1 Saulo katu upe aja oheka meme umi ojeroviávape Ñandejára Jesús rehe ojuka haguã. Upéva rehe oho pe pa'i ruvicha guasu rendápe, 2 ojerurévo ichupe kuatione'ẽ oho haguã umi sinagoga kuéra, Damasco peguápe ohekávo umi ogueroviávape Ñandejára Jesús evangelio, kuimba'e terã kuña, ogueru haguã preso Jerusalénpe. 3 Ha ohóvo pe tapépe katu, oguahẽvo Damasco ypýpema, omimbipa sapy'a ijerekuevo peteĩ tatarendy oúva yvágui, 4 ha upévo Saulo ho'a yvýpe, ha ho'ávo ohendu peteĩ ñe'ẽ he'íva ichupe: --Saulo, Saulo, ¿mba'érehépa che persegui? 5 Ha Saulo oporandu: --¿Máva piko nde, Karai? Ha pe oñe'ẽva he'i ichupe: --Che ha'e Jesús, upe nde reperseguíva. Rejekutupa nde voi nde jupe reína, ku guéi opyvoirõ guáicha ikutuha apýi rehe. 6 Saulo upérõ rryryihápe ha kyhyje pópe, he'i: --Che Jára, ¿mba'épa reipota ajapo? Ha Ñandejára Jesús he'i ichupe: --Epu'ã ha eike pe ciudádpe, ha upépe oje'éta ndéve rejapo vaerã. 7 Ha umi kuimba'e omoirũ va'ekue Sáulope tuicha oñemondýi, ohendúgui añete pe ñe'ẽ ohecha'ỹ rehe avavépe. 8 Ha Saulo opu'ã pe yvýgui, ha oipe'ávo hesa ndohechái mba'eve. Upéva rehe oisambyhy hikuái ichupe ipógui ha ogueroguahẽ ichupe Damáscope, 9 ha oĩ upépe mbohapy ára ohecha'ỹ rehe, okaru'ỹ rehe ha hoy'u'ỹ rehe. 10 Oĩ upéramo Damáscope peteĩ Jesús remimbo'e hérava Ananías, upévape Ñandejára ojechauka peteĩ visión rupi ha he'i ichupe: --¡Ananías! Ha ha'e he'i: --Ápe aime, che Jára. 11 Upérõ Ñandejára he'i ichupe: --Epu'ã ha tereho pe calle héravape Ikarẽ'ỹva, ha Judas rógape eporandu peteĩ kuimba'e Tarsoygua hérava Saulo rehe; oime oñembo'e hína, 12 ha ohecha peteĩ visión rupi peteĩ kuimba'e hérava Ananías oike ha omoĩ ramo ipo hi'ári ohecha jevy haguã. 13 Ananías katu ohendúvo upéa he'i: --Che Jára, heta jurúgui niko ahendu upe kuimba'e upéva rehe oje'éva, umi mba'e vaieta ojapo va'ekue Jerusalénpe umi nde rehe ojeroviáva rehe. 14 Ha ko'ápe jepe ogueroko autoridad pa'i ruvicha kuérargui ogueraha haguã preso umi nde réra ohenóivape. 15 Ñandejára katu he'i ichupe: --Tereho katu, kóva ko che rembiporavo omoherakuã vaerã che réra tetã ambueguápe, ha mburuvicha guasu kuérape, ha Israel ra'y kuérape. 16 Ha che ahechaukáta ichupe ohasa asy

heta va'eräha che réra rehehápe. 17 Upérõ Ananías oho upe óga Saulo oihápe. Oike ha omoĩ ipo hi'ári ha he'i ichupe: --Che ryvy Saulo, Ñandejára Jesús, pe ojechauka va'ekue ndéve pe tape reju hague rupi, che mbou rehecha jevy haguã ha ne renyhẽ haguã Espíritu Santogui. 18 Ha upévo ho'a heságui mba'e pirekuéicha, ha ohecha jevy pyahu; ha opu'ã ojebautizauka. 19 Ha okaru rire oñemombarete jevy, ha opyta sapy'a Damáscope umi Ñandejára Jesús rehe ojeroviáva ndive. 20 Ha voi Saulo oñepyrũ oñemoñe'ẽ pe sinagógape he'ívo Jesús Tupã Ñandejára Ra'yha. 21 Ha opa umi ohendúva ichupe ipy'andýi ha he'i: --¿Ndaha'etí piko kóva ku opersegui vaietémi va'ekue Jerusalénpe umi Jesús réra ohenóivape, ha upearã avei ou ko'ápe ogueraha haguã preso ichupe kuéra ha omoĩ haguã ichupe kuéra pa'i ruvicha kuéra pópe? 22 Ha upépe katu Saulo oñeha'ãve ha omokirirĩ umi Israelita Damasco peguápe ohechaukáype ichupe kuéra Jesusha pe Cristo. 23 Ha heta ára uperire umi Israelita kuéra ñemiháme oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme oñondive ojuka haguã Sáulope; 24 ha oguahẽ upéa Saulo apysápe. Ára ha pyharépe ha'e kuéra oha'arõ ichupe pe ciudad rokẽme ojuka haguã; 25 upéva rehe hemimbo'e kuéra omoĩ hikuái ichupe peteĩ ajaka guasúpe ha pyhare omboguejy hikuái ichupe pe muralla omongoráva pe ciudadpe rupi, ha upéicha okañy. 26 Ha oguahẽ rire Jerusalénpe, Saulo ojehe'ase mo'ã umi Jesús remimbo'e kuéra rehe, ha ha'e kuéra katu okyhyjepa ichugui, ndogueroviáigui añetehápe ha'e Cristo remimbo'emaha avei. 27 Opáichavo Bernabé ogueraha ondive Sáulope umi apóstol rendápe, ha omombe'u ichupe kuéra mba'éichapa Saulo ohecha ra'e Ñandejára Jesúspe pe tapépe, ha mba'éichapa Ñandejára Jesús oñe'ẽ ra'e ichupe; ha Damáscope Saulo oñe'ẽ hague kyhyje'ỹ rehe Jesús rerape. 28 Ha opyta Saulo hendive kuéra Jerusalénpe, 29 ha oñemoñe'ẽ Ñandejára Jesús rerape kyhyje'ỹ rehe. Ha oñe'ẽ ha oñoñe'ẽjoapi umi Israelita griego ñe'ẽme oñe'ẽva ndive; ha ha'e kuéra katu oheka mba'éichapa ojuka haguã ichupe. 30 Ha ohechakuaávo upéa, umi Jesús remimbo'e kuéra ogueraha Sáulope Cesaréape, ha upégui omondo hikuái ichupe Társope. 31 Uperire umi iglésia opárupi, Judea, Galilea ha Samáriape ipy'aguapy, oñemombarete ha ombojerovia Ñandejárape, ha Espíritu Santo oipytyvõ rupi ichupe kuéra oñemboheta hetave ohóvo. 32 Pedro oporovisita jave oikóvo oho avei ohecha umi Jesús rehe ojeroviávape oíva Lídape, 33 ha upépe ojuhu peteĩ kuimba'e hérava Eneas, ijapáva, ojaipoma va'ekue ocho años oĩ hague tupápe. 34 Ha Pedro he'i ichupe: --Eneas, Jesucristo ne monguera. Epu'ã ha emyatyro nde rupa. Ha upévove opu'ã, 35 ha ohecha ichupe opavave umi Lida ha Sarongua, ha oheja hikuái umi yma ijerovia hague ha ojerovia Ñandejára rehe. 36 Oĩ va'ekue upérõ Jópepe peteĩ Jesús remimbo'e hérava Tabita, Dorcas griego ñe'ẽme. Upéva kuñatai imba'eporáva ha oipytyvõva oikotevẽvape. 37 Ha umiha árape hasy sapy'a ha omano; ha ojohéi rire omoĩ hikuái hetekue peteĩ koty yvateguápe. 38 Aguĩ oĩ Jope Lídagui, ha oikuaa vove umi Jesús remimbo'e kuéra Pedro oíha upépe omondo hikuái mokõi kuimba'e hendápe he'iuukávo ichupe: --Pya'éna ejumi ore rendápe. 39 Ha opu'ã Pedro ha oho hendive kuéra. Ha oguahẽ rire ogueraha hikuái ichupe pe koty pe tetekue oĩháme, ha umi viuda oupa Pedro rendápe, ha jahe'ohápe ohechauka ichupe umi ao ha ahoja Dorcas ojapo va'ekue hekovepe. 40 Ha Pedro omondopa ichupe kuéra okápe, ha oñesũ ha oñembo'e; ha oñembojere oma'ẽ pe tetekue rehe, ha he'i: --Tabita, epu'ã. Ha upévo ha'e oipe'a hesa, ha ohechávo Pédrope, opu'ã oguapy. 41 Ha Pedro ombohasa ichupe ipo ha omopu'ã; ha ohenói umi Jesús remimbo'e kuérape ha umi viúdape ha ohechauka ichupe kuéra oikove jevyha. 42 Ha upéva herakuãmba opárupi Jópepe, ha heta ojerovia Ñandejára rehe. 43 Ha Pedro opyta heta ára upe ciudadpe, peteĩ kuimba'e vakapi rehe omba'apóva, Simón hérava rógape.

Acts 10

1 Oĩ va'ekue pe ciudad Cesarea héravape, peteĩ kuimba'e hérava Cornelio, mburuvicha oguerékova cien soldados ipoguýpe, pe soldado tropa hérava Italiana. 2 Ha'e ha hogaygua kuéra omomba'eguasúva ha ombojeroviáva Tupã Ñandejárape, ome'ẽva avei heta tupãmba'e ha oñembo'e tapiáva Tupã Ñandejárape. 3 Peteĩ árape, ka'aru pe las tres rupi, ohecha sapy'a peteĩ visión rupi peteĩ ángel, Tupã Ñandejára remimbou, oike ramo hendápe ha he'i ichupe: --¡Cornelio! 4 Ha Cornelio opyta ojesareko pe ángel rehe kyhyje pópe ha oporandu ichupe, he'ívo: --¿Mba'e piko, Karai? Ha pe ángel he'i ichupe: --Ne ñembo'e ha ne tupãmba'e kuéra oguahẽ Tupã Ñandejára rendápe mandu'arã nde rehe. 5 Emondo ko'ãga kuimba'e kuéra pe ciudad Jope héravape ha ehenoika Simónpe, hérava avei Pedro, 6 ha'e oime hina mbohupa ramo ku Simón vakapi rehe omba'apóva rógape, oíva hóga yguasu ypýpe. Ha'e he'íta ndéve rejapo vaerã. 7 Ha oho rire pe ángel, Cornelio ohenói mokõi

hembiguáipe ha peteĩ soldado heko marangatúvape, ijeroviaha, 8 ha omombe'upa rire ichupe kuéra upe ojehu va'ekue ichupe, omondo Jópepe. 9 Ha upeha ára ambuépe, ha'e kuéra oho aja ha oñemo'aguĩma ramo Jópegui, ára mbyte rupi jave, Pedro ojupi pe azotéape oñembo'e haguã; 10 ha ivare'a eterei ha okaruséma, ha oñembosako'i aja ichupe hembí'urã, 11 ohecha sapy'a peteĩ visión rupi ojepe'a ramo pe yvãga ha oñemboguejy ramo yvýpe peteĩ ao pyguasu joguaha, oñeñapytĩva irundyve ijapýragui; 12 ha oĩ ipype opaichagua tymba ipy irundýva ha otyrýrýva yvy rehe ha guýra opaichagua. 13 Ha ohendu peteĩ ñe'ẽ he'íva ichupe: --Pedro, epu'ã, ejuka ha he'u. 14 Pedro katu ombohováí ha he'i: --Mba'evéicharamo, che Jára, araka'eve che nda'úvái mba'eve iký'áva terã ipotĩ'ýva. 15 Ha ohendu jevy pe ñe'ẽ he'íva ichupe: --Pe Tupã Ñandejára omopotĩ va'ekue ani nde ere hese iký'aha. 16 Upéva ojehu mbohapy jevy, ha uperire pe ao pyguasu ojehupi jevy yvãpe. 17 Ha Pedro ojepy'amongeta jave pe ohecha va'ekue rehe mba'épane ra'e he'ise, oguahẽ pe óga rokẽme umi kuimba'e kuéra Cornelio remimbou oporandu va'ekue ouvo Simón róga rehe. 18 Ha oguahẽvo hatã oñe'ẽ ha oporandu hikuái oĩpa upe ógape peteĩ hérava Simón, hérava avei Pedro. 19 Ha Pedro ojepy'amongeta gueteri jave hína pe ohecha va'ekue rehe, Espíritu Santo he'i ichupe: --Péinako mbohapy kuimba'e nde reka. 20 Epu'ã, eguejy ha tereho hendive kuéra py'apeteĩ reheve, che ko ambou ichupe kuéra ne rendápe. 21 Upérõ Pedro oguejy umi kuimba'e kuéra Cornelio ombou va'ekue rendápe, ha he'i ichupe kuéra: --Che ko hína pe peẽ pehekáva; ¿maerãpa peju ra'e? 22 Ha ha'e kuéra he'i: --Cornelio, pe mburuvicha, ore mbou; upéva kuimba'e ijoheipyre, okyhyjéva Tupã Ñandejára gui ha opavave Judeaygua kuéra oikuaa porã ha ohayhúva. Peteĩ ángel, Ñandejára remimbou, he'i ichupe ne renoiuka haguã hógape ohendu haguã ñe'ẽ nde rerekóva ichupe guarã. 23 Pedro upérõ omoguahẽ ichupe kuéra ha opyta hikuái hendive upe pyharépe. Ha upeha ára rire Pedro oho hendive kuéra, ha omoirũ ichupe Jopeygua Jesús remimbo'e kuérava. 24 Upeha ára ambuépe oguahẽ hikuái Cesaréape, ha Cornelio oha'arõ hína ichupe kuéra ipariente ha iñamigo kuéra ijeroviahavéva ndive ha'e oconvida va'ekue. 25 Ha oguahẽvo Pedro osẽ Cornelio ohuvaitĩvo ichupe ha oñesũ henondépe omomba'eguas haguã ichupe. 26 Pedro katu omopu'ã ha he'i ichupe: --Epu'ã, che niko kuimba'e ndeichaguante avei. 27 Ha oñomongeta aja hendive, oguahẽ ha ojuhu heta oñembyaty va'ekuépe. 28 Ha Pedro he'i ichupe kuéra: --Peẽ niko peikuaa porã peteĩ Israelita ndaikatuiha ojehe'a tetã ambuegua rehe terã oguahẽ hógape. Opáichavo, Tupã Ñandejára che mbo'e nda'etí va'erãha avave rehe iký'a terã na ipotĩriha. 29 Upéva rehe añehenói vove aju ha'e'ý rehe mba'eve. Ko'ãga aikuaase maerãpa che renoiuka. 30 Upérõ Cornelio he'i: --Ojapo hína cuatro días, kóva horaitépe rupi, aime ko'a che rógape ha'u'ý rehe mba'eve ha ajapo jave pe oración ka'arugua, ojechauka chéve peteĩ kuimba'e oñemondéva peteĩ ao omimbipávape, 31 ha he'i chéve: "Cornelio, Ñandejára ohendu ne ñembo'e ha imandu'a umi mba'e rejapo va'ekue rehe reipytyvõ haguã umi oikotevévape. 32 Emondo ko'ãga pe ciudad Jope héravape ha ehenoika Simónpe, hérava avei Pedro. Ha'e oime hína ku Simón vakapí rehe omba'apóva rógape, yguasú yvýpe. Ou rire oñe'ẽta hendive." 33 Upéicha rupi pya'e porã amondo nde rekávo, ha rejapo porã rejúvo. Ko'ãga opavave roime ko'ápe Tupã Ñandejára renondépe ha rohenduse opa umi mba'e Ñandejára he'i va'ekue ndéve ere haguã oréve. 34 Upérõ Pedro oñepyrũ oñe'ẽ ha he'i: --Ko'ãga aikuaa Tupã Ñandejára peguarã peteĩchanteha opavave, 35 ha oimeraéva tetã meguápe okyhyjéva ichugui ha hembiaapo porávape oguerohoryha avei. 36 Tupã Ñandejára omondo va'ekue iñe'ẽ Israel ra'y kuérape, omoheraukuávo py'aguapy rehegua ñe'ẽ Jesucristo rupi, upe ha'éva opavave Ruvicha. 37 Peẽ niko peikuaa porã upe ojehu va'ekue opa rupi Judéape, oñepyrũ va'ekue Galiléagui, pe bautismo Juan omoheraukuá va'ekue rire. 38 Peikuaa mba'éichapa Tupã Ñandejára ome'ẽ Jesús Nazarénope, Espíritu Santo pu'aka, ha mba'éichapa oiko raka'e ojapo iporáva ha omonguera opavave umi oiko asývape mba'epochy poguýpe. Ojapo umi mba'e Tupã Ñandejára oĩgui hendive. 39 Ha ore kuéra opa umi mba'e Jesús ojapo va'ekue Judea ha Jerusalénpe rechahare. Ha upéi ojuka va'ekue hikuái ichupe omosaingo ramo ichupe kurusu rehe. 40 Opáichavo Tupã Ñandejára omoingove jevy va'ekue ichupe mbohapy arahápe ha oheja ojechauka oréve. 41 Ndojehaukái opavavépe, oréve añónte, Tupã Ñandejára ore poravo va'ekuépe ymaite guive mba'e rechaharã ramo. Ore rokaru ha roy'u va'ekue hendive oikove jevy rire omanóva apytégui. 42 Ha he'i oréve roñemoñe'ẽ ha roikuaauka haguã opavavépe Tupã Ñandejára omoíha ko Jesús etépe voi oikovéva ha omanóva Juez ramo. 43 Opavave umi ñemoñe'ẽhára kuéra avei ymaite guive oñe'ẽ va'ekue Jesús rehe ha he'i va'ekue opa umi hese ojeroviáva guive ohupityha héra rupi perdón ipecádo kuéragui. 44 Oñe'ẽ jave gueteri hína Pedro, Espíritu Santo oguejy

opa umi ohendu va'ekue hína pe iñe'ẽ ári. 45 Ha umi Israelita ou va'ekue Pedro ndive ohecharamoite hikuái Espíritu Santo oñeme'ẽ hague umi tetã ambuegua kuérape avei. 46 Ohendúgui ichupe kuéra oñe'ẽ ramo ñe'ẽ ambuépe ha omomba'eguas ramo Tupã Ñandejárape. 47 Upérõ Pedro he'i: --¿Mávapa ikatúne ojoko ani haguã ojebautizauka ko'ã oñeme'ẽ va'ekuépe Espíritu Santo oréveicha avei? 48 Ha obautizauka ichupe kuéra Jesucristo rérape. Uperire ojerure hikuái Pédrope opytamive haguã hendive kuéra.

Acts 11

1 Umi apóstol ha Jesús remimbo'e kuéra ambue Judea pegua ohendu hikuái umi tetã ambuegua kuéra avei oguerovia hague Tupã Ñandejára ñe'ẽ. 2 Ha Pedro oho jevy rire Jerusalénpe, umi Jesús remimbo'e kuéra Israelítava, ohova api ichupe 3 he'ívo: --¿Mba'ére piko reho revisita umi ñande rehegua'ývape ha rekaru hendive kuéra? 4 Ha Pedro omombe'úpa ichupe kuéra iñepyrũha guíve umi mba'e ojeu va'ekue, ha he'i: 5 --Aime jave che pe ciudad Jope héravape, añembo'e jave aína, ahecha sapy'a peteĩ visión rupi peteĩ ao pyguas juguaha oñeñapytíva irundyve ijapyragui, oñemboguejýva yvágui ha oguahẽva pe che aimeha peve. 6 Ha ama'ẽ porãvo hese ahecha haguã mba'épa oĩ ipype, ahecha tymba ipy irundyva, tymba ka'aguy, ha mbói ha guyra kuéra. 7 Ha ahendu peteĩ ñe'ẽ he'íva chéve: "Pedro, epu'ã, ejuka ha he'u." 8 Che katu ha'e: "Mba'evéicharamo, che Jára, araka'eve ndoikéiva va'ekue che jurúpe mba'eve iký'áva terã ipotĩ'ýva." 9 Upérõ pe ñe'ẽ yvágui oñe'ẽ jevy, ha he'i chéve: "Pe Tupã Ñandejára omopotĩ va'ekue ani nde ere hese iký'aha." 10 Upéva ojeu mbohapy jevy, ha uperire ojeupipa jevy yvágape. 11 Ha upe jave mbohapy kuimba'e oguahẽ pe óga che aime haguépe, oñembou va'ekue Cesaréagui che piári. 12 Ha Espíritu Santo he'i chéve aha haguã hendive kuéra ha'e'ỹ rehe mba'eve. Ha oho avei chendive ko'ã seis che irũ nguéra, ha roguahẽ upe kuimba'e rógape, 13 ha ha'e omombe'u oréve mba'éichapa ohecha ra'e hógape peteĩ ángel oñembo'y va'ekue hína ha he'i ichupe: "Emondo kuimba'e kuéra pe ciudad Jope héravape ha ehenoika Simónpe, hérava avei Pedro, 14 ha ha'e he'íta ndéve mba'éichapa ikatúta rejesalva nde ha nde rogaygua kuéra." 15 Ha añepyrũvo añe'ẽ ichupe kuéra, Espíritu Santo oguejy hi'ári kuéra, oguejy haguéicha ñande ári iñepyrũrã. 16 Upérõ che mandu'a Ñandejára Jesús he'i va'ekue rehe: "Juan oporobautiza va'ekue ýpe, peẽ katu pejebautizáta Espíritu Sántope." 17 Ha Tupã Ñandejára ome'ẽ ramo ichupe kuéra avei upe ñandéve ome'ẽ va'ekue jajeroiviávo Ñandejára Jesucristo rehe, ¿piko máva che añemoĩ haguã Tupã Ñandejára rehe? 18 Ha ohendu rire ha'e kuéra ko'ã mba'e, okirirĩmba ha omomba'eguas Tupã Ñandejárape, he'ívo: --¿Aipóramo Tupã Ñandejára ome'ẽ avei umi tetã ambueguápe ija haguã ichupe kuéra oñearrepenti ohupity haguã pe tekove ha'etéva! 19 Ojuka ramo hikuái Estébanpe, oñepyrũ va'ekue avei opersegui ambue kuéra Jesús rehe ojeroiviávape, ha oĩ tekotevẽ va'ekue ojeui Fenicia, Chipre ha Antioquía peve. Ha noñe'ẽi evangelio rehe avavépe umi Israelítape año mante. 20 Opáichavo, oĩ ijapytépe kuéra Chipre ha Cireneygua, ha umíva oguahẽvo Antioquíape omombe'u umi Israelita'ývape avei pe Ñandejára Jesús ñe'ẽ. 21 Ha Ñandejára pu'aka omoirũ ichupe kuéra, ha heta oĩ ohejáva umi ijeroviahare yma guare ha ojeroivia Ñandejára Jesús rehe. 22 Ko'ã mba'e rerakuã oguahẽ rire pe iglésia Jerusalén pegua kuéra apysápe, omondo hikuái Bernabépe Antioquíape. 23 Ha oguahẽvo Bernabé ohecha mba'éichapa Tupã Ñandejára ohovasa ra'e ichupe kuéra, ha ovy'a eterei, ha oñemoñe'ẽ opavave ichupe kuérape oñembopy'a peteĩ mbarete haguã Ñandejára ndive. 24 Upe Bernabé, kuimba'e imba'e porãva, henyhẽva Espíritu Sántogui ha ojeroivia mbaretéva Ñandejára rehe. Ha upéicha heta oĩ ojeroivia va'ekue Ñandejára rehe. 25 Upéi Bernabé oho Társope Saulo rekávo, ha ojuhúvo ichupe ogueraha ondive Antioquíape, 26 ha opyta hikuái upépe peteĩ año pukukue pe iglesiaygua ndive, ha hetápe ombo'e hikuái. Ha upe Antioquíape oñembohéra ñepyrũ va'ekue "cristiano" umi Ñandejára Jesús rehe ojeroiviávape. 27 Ha umiha árape ou ñemoñe'ẽhára kuéra Jerusaléngui Antioquíape, 28 ha peteĩ ha'e kuérava, hérava Agabo, opu'ã oñembo'y, ha Espíritu Santo rupi omomandu ichupe kuéra ou va'erãha peteĩ ñembyahýi tuicháva yvy ári, ha upéva ou va'ekue mburuvicha guasu Claudio tiémpope. 29 Upéva rehe umi Antioquiaygua Jesús rehe ojeroiviáva, oguerahauka oguerekomívagui, ikatumi háicha, oipytyvõ haguã umi Judeayguápe. 30 Ha upéicha ojapo ha oguerahauka hikuái pe hemime'ẽmbyre umi mbo'ehára kuéra pe iglésia Judea peguápe Bernabé ha Saulo po rupi.

Acts 12

1 Umiha árape rey Herodes oñepyrũ opersegui pe iglesiaygua kuéravape. 2 Ha ojukauka kyse pukúpe Jacobo, Juan ryvýpe, 3 ha ohechápype umi Israelita oguerohory hague upéa, oapresauka avei Pédrope. Kóva oiko pe pan ilevadura'ýva arete jave. 4 Ha Herodes oapresa rire Pédrope, omoinge ichupe cárcelppe, Pascua rire ome'ẽ haguã umi tetãygua pópe, ha omoĩ irundy pelotón soldado kuéra oñangareko haguã Pedro rehe. Peteĩ pelotón ogueroko irundy soldado. 5 Ha upéicha oĩ aja Pedro pe cárcelppe, pe iglesiaygua kuéra oñembo'e meme hese Tupã Ñandejárape. 6 Ha upe Herodes oguenohẽ haguã ára mboyve pyharépe ome'ẽ haguã ichupe umi tetãygua kuéra pópe, Pedro oke hína mokõi soldado kuéra mbytépe, oñeñapytĩ hatã mokõi cadénape, ha okápe soldado kuéra pe okẽ renondépe oñangareko pe cárcelp rehe. 7 Ha ou sapy'a hendápe peteĩ Ñandejára ángel, ha pe cárcelp ryepy ojehesapepa. Pe ángel opoko Pedro rehe ijképe, omombáy, ha he'i ichupe: --Epu'ã pya'e. Upévo umi cadena ho'apa Pedro pyapýgui, 8 ha pe ángel he'i ichupe: --Ejeku'a jopy ha emonde nde py rehegua. Ha upéicha ojapo rire, pe ángel he'i ichupe: --Emonde nde ao ha eju che rapykuéri. 9 Ha Pedro osẽ oho pe ángel rapykuéri, oikuaa'ỹ rehe añetépa pe ángel rembiapo. Oimo'ã ike pegua uvei upe ohecháva. 10 Ha ohasa rire pe guardia tenondevegua ha pe mokõiha, oguahẽ hikuái pe okẽ fierroguigua calle ariguápe, ha pe okẽ ojepe'a ichupe kuéra ha'e aénte, ha osẽ hikuái, ha ohasa rire peteĩ calle, pe ángel oheja Pédrope ha'eño. 11 Upérõ Pedro ohechakuaa ha he'i: --Ko'ãga aikuaa añeteha Ñandejára ombou hague hi'ángel che pe'a haguã Herodes pógui ha opa umi mba'e ojapose va'ekuégui che rehe umi Israelita. 12 Ha ojepy'amongeta rire umi mba'ére, Pedro osẽ oho María, Juan hérava avei Marcos, sy rógape, upépe heta oĩ oñembyaty va'ekue oñembo'e haguã. 13 Ha ombota rire pe okẽ korapy pegua, osẽ peteĩ mitãkuña hérava Rode ohecha haguã mávapa. 14 Ha oikuaávo iñe'ẽ rehe Pedroha, ovy'a eterei, ha oipe'a rangue pe okẽ, oñani kotypývo oporomomandu haguã Pedroha pe okẽme oĩva. 15 Ha umi oĩ va'ekue kotýpe he'i ichupe: --¡Nde tarova niko nde! Ha'e katu he'i jevy jevy upeichaha. Ha'e kuéra, upeichavéramo jepe, he'i joa: --Ndaha'etí ha'e; hi'ángelnte. 16 Upe aja Pedro ombota meme pe okẽ, ha oipe'ávo ha ohechávo ichupe, tuicha oñemondýi hikuái. 17 Ha'e katu ojapo ichupe kuéra seña ipópe okirirĩ haguã, ha omombe'u ichupe kuéra mba'éichapa Ñandejára oguenohẽ ra'e ichupe pe cárcelpgui, ha he'i ichupe kuéra: --Peikuaauka Jacobo ha umi ñande reheguáva ambuépe. Ha osẽ oho upégui. 18 Ko'ẽ rire katu oiko peteĩ apajuái tuicháva umi soldado apytépe ndoikuaáigui hikuái mba'épa oiko ra'e Pédrogui. 19 Herodes katu ohekauka ichupe, ha ndojuhúima ramo, oporandu jevy umi iñangarekoharépe ha uperire ojukauka ichupe kuéra. Uperire Herodes oho Judéagui Cesaréape ha opyta upépe. 20 Upérõ Herodes ipochy umi Tiro ha Sidóngua ndive, ha'e kuéra katu oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme ou haguã hendápe, ha ojereroviauka hikuái Blástope, upéva rey Herodes róga rerekua ruvicha, ha ojerure hikuái oiko porã jevy haguã oñondive kuéra, hetã nguéra oguerahámigui hembíurã pe rey retãgui. 21 Ha Herodes omoĩ ichupe kuéra peteĩ ára ou haguã hendápe, ha upevarã omonde pe ijao ojeguavéva ha oguapy mburuvicha guasu guapyhápe ha oñemoñe'ẽ ichupe kuéra. 22 Ha umi oñembyaty va'ekue osapukái ha he'i: --¡Ko oñe'ẽva ndaha'etí kuimba'e, kóva tupã peteĩva! 23 Ha upévove peteĩ ángel, Ñandejára remimbou, ombohasyete Heródespe nomomba'eguasúi haguére Tupã Ñandejárape, ha hasopa ha omano. 24 Tupã Ñandejára ñe'ẽ katu okakuaa ha oñemoherakuã opárupi. 25 Bernabé ha Saulo ojapopa rire hembiaporã kuéra, ou jevy Jerusaléngui ha ogueru ondive kuéra Juánpe, hérava avei Marcos.

Acts 13

1 Oĩ va'ekue upérõ pe iglésia Antioquía peguápe ñemoñe'ẽhára ha mbo'ehára kuéra: Bernabé, Simón (oñembohéramiva avei Kamba), Lucio Cireneygua, Manaén (okakuaa va'ekue Herodes pe Galilea pegua mburuvicha ndive) ha Saulo. 2 Peteĩ jevy oñembyaty jave hikuái Ñandejára renondépe ha ojapo jave ayuno, Espíritu Santo he'i: --Peheja chéve Bernabé ha Sáulope ojapo haguã pe hembiaporã kuéra che ame'ẽva ichupe kuéra. 3 Ha oayuna ha oñembo'e rire, omoĩ hikuái hi'ári kuéra ipo ha oheja oho. 4 Ha upéicha Espíritu Santo omondo rire ichupe kuéra, Bernabé ha Saulo oho Selúciap ha upégui ojupi hikuái bárcope ha oho Chíprepe. 5 Ha oguahẽ rire pe puerto Salamina héravape, omoheraakuã Israelita kuéra sinagógape Tupã Ñandejára ñe'ẽ. Ha oho avei hendive kuéra Juan oipytyvõ haguã ichupe kuéra. 6 Ha ohasapa rire pe isla rupi oguahẽ hikuái Páfosppe, ha upépe ojuhu hikuái peteĩ Judeayguápe hérava Barjesús, paje apoha, ñemoñe'ẽhára japu. 7 Upéva oĩ pe

mburuvicha Sergio Paulo ndive, karai arandu upéva. Ha Sergio Paulo ohenoiuka Bernabé ha Sáulope ohenduségui Tupã Ñandejára ñe'ẽ. 8 Pe paje apoha katu, hérava avei Elimas, oñemoĩ hese kuéra ha oñeha'ãmbaite ani haguã pe mburuvicha oguerovia. 9 Upérõ Saulo, hérava avei Pablo, tenyhẽte Espíritu Sántogui, omaña porã hese, 10 ha he'i ichupe: --¡Nde tekove japu, tie'ỹ, Aña ra'y nda'e'ỹva mba'eveichagua iporãva rehe! ¿Mba'e rehepa remokarẽse pe Ñandejára rape ikarẽ'ỹva? 11 Ko'ãga Ñandejára ne mbuepotíta, nde rehecha mo'ãvéi ha ndaikatu mo'ãvéi rehecha kuarahy aremi meve. Ha upévove ho'a hese pytũ ha opyta pytũnguýpe, ha ojepovyvy oisambyhy vaerã rehe ichupe ndohechavéigui opytávo. 12 Pe mburuvicha ohechávo upe ojehe va'ekue, oguerovia, ohecharamo etereígui pe porombo'e Ñandejára rehegua. 13 Pablo ha iñirũ nguéra oje'ói bárcope Páfosgui Perge Panfilia peguápe; Juan katu osẽ oheja ichupe kuéra ha ojevy Jerusalénpe. 14 Upéi ha'e kuéra ohasa Pérgegui Antioquía Pisidia peguápe. Ha upépe peteĩ pytu'uha árape oike hikuái sinagógape ha uguapy. 15 Pe sinagoga pegua mburuvicha kuéra oñemoñe'ẽmba rire Moisés ha ñemoñe'ẽhára kuéra kuatione'ẽ rehe, he'iuka ichupe kuéra: --Ore ryvy kuéra, pereko ramo ñe'ẽ pejeséva ko'ápe oĩvape, ko'ãga ikatu peje. 16 Upérõ Pablo opu'ã oñembo'y ha ojapo ichupe kuéra ipópe omokirirĩ haguã, ha he'i: --Pehendúke peẽ kuimba'e kuéra Israel pegua ha peẽ Tupã Ñandejára gui pekyhyjéva. 17 Tupã Ñandejára Israel retã megua oiporavo va'ekue ñande ru pyykuérape ha ojapo ichugui kuéra peteĩ tetã tuicháva oiko ramo gueteri ha'e kuéra Egipto retãme tetã ambueguáicha; ha oguenohẽ va'ekue ichupe kuéra upégui ipu'akakue reheve. 18 Ha oguerokirirĩ pe ijepokuaa vai kuéra cuarenta años pukukue pe desiértope, 19 ha ombyai siete tetã Canaán retãme ome'ẽ haguã ñande ru pyykuérape ijyvy kuerakue. 20 Uperire cuatrociento cincuenta años pukukue rupi omoĩ ichupe kuéra juez kuéra, ñemoñe'ẽhára Samuel tiempo peve. 21 Upérõ ha'e kuéra ojerure rey huvicha kuerarã, ha Tupã Ñandejára ome'ẽ ichupe kuéra Saúl, Cis ra'y, Benjamín tribugua, cuarenta años pukukue. 22 Ha Tupã Ñandejára omongúi rire Saúlpe, ome'ẽ ichupe kuéra huvicharã Davidpe, ha he'i hese: "Ajuhu David, Isaí ra'y rehe, kuimba'e che aipota haichagua, ojaopapa vaerã chéve che rembipota." 23 Ha Jesús niko hína upe David ñemoñare peteĩva, Tupã Ñandejára omopu'ã va'ekue, he'i haguéicha, osalva haguã Israelpe. 24 Ha Jesús ou mboyve, Juan oñemoñe'ẽ va'ekue Israelgua kuérape ha he'i va'ekue ichupe kuéra oñearrepenti ha ojebautizauka haguã. 25 Ha hi'aguíma ramo Juan ojaopapa haguã pe hembiaporã he'i: "Che ndaha'ẽi upe peẽ peimo'áva cheha; che rire katu ou peteĩ pe ipy rehegua jepe ija'ỹva chéve ajora ichupe." 26 'Che ryvy kuéra, Abraham ñemoñare kuéra, ha pende rehegua kuérava omomba'eguasúva Tupã Ñandejárape: pene mba'erãko ko salvación rehegua ñe'ẽ. 27 Umi Jerusalengua ha huvicha kuéra katu ndoikuaái Jesúspe ha umi ñemoñe'ẽhára kuéra ñe'ẽ oñemoñe'ẽva sinagoga kuérape pytu'uha árape; opáichavo, ha'e kuéra ete voi omoĩvai ramo Jesúspe ojapo va'ekue umi ñemoñe'ẽhára kuéra kuatione'ẽme oĩ va'ekue. 28 Ha ndojuhúi ramo jepe hese mba'eve ikatu vaerã rehe ojejuka, ojerure hikuái Pilátope ojuka haguã ichupe. 29 Ha ojaopapa rire hikuái pe Kuatione'ẽ Marangatúpe oje'e va'ekue hese, omboguejy hikuái ichupe kurusúgui ha oñotỹ. 30 Tupã Ñandejára katu omoingove jevy ichupe omanóva apytégui. 31 Ha heta ára upéi Jesús ojechauka umi omoirũ va'ekuépe ichupe Galiléagui Jerusalénpe, ha umíva ko'ãga omoherakuã ichupe hapicha kuérape. 32 'Ha upéicha ore romombe'u peẽme umi mba'e porã ikuaapyrã Tupã Ñandejára he'i va'ekue ñande ru kuéra pyykuépe. 33 Ñande iñemoñare kuéra peguarã Tupã Ñandejára ojapo he'i haguéicha omoingove jevýpype Jesúspe, he'i háicha pe Salmo mokõihápe: "Nde ha'e che Ra'y, ko árape che romoñemoña va'ekue." 34 Tupã Ñandejára he'i va'ekue omoingove jevy va'erãha ichupe omanóva apytégui ani haguã hete oñembyai, he'i ramo pe Kuatione'ẽ Marangatúpe kóicha: "Ame'ẽ vaerã peẽme umi mba'e che py'aporã rupi aikuave'ẽ va'ekue Davidpe." 35 Upéva rehe he'i avei Salmo ambuépe: "Nde rehejái chéne oñembyai pe ne Marangatu retekue." 36 David niko añete ojapo rire hetãyguá kuéra apytépe Tupã Ñandejára rembiapoukapy, omano ha oñeñotỹ túva kuéra pykue ndive, ha hetekue ituju. 37 Upe Tupã Ñandejára omoingove jevy va'ekue retekue katu nda itujuirĩ. 38 Che ryvy kuéra, peẽ peikuaa vaerã aipóramo, oñemoherakuãha peẽme pecado kuéra ñeperdona ha'e rupi. 39 Ha Jesús rupi oñembohekopotĩ opa umi hese ojeroviáva, opa umi mba'e ikatu'ỹ va'ekuégui oñembohekopotĩ Moisés ley rupi. 40 Peñeñangarekókena, aipóramo, anítei ou pende ári umi ñemoñe'ẽhára kuéra omoĩ va'ekue kuatione'ẽ rehe, he'i ramo guare: 41 Pema'ẽke, ñembohoryhára kuéra, peñemondýike ha pegue; che Tupã Ñandejára, ajapótagui pende árape mba'eguasú perovia'ỹ vaerã oime ramo jepe omombe'úva peẽme. 42 Pablo ha iñirũ nguéra osẽnguévo umi Israelita kuéra sinagógagui, umi tetã ambuegua upépe oĩ va'ekue avei, ojerure hikuái ichupe

kuéra pe pytu'uha ára ambuépe oñe'ẽ jevy haguã ichupe kuéra umi mba'e rehe. 43 Ha oje'oipa rire umi oñembyaty va'ekue pe sinagógape, heta umi Israelita kuérava ha tetã ambuegua ojerovia va'ekue hekopete Tupã Ñandejára rehe omoirũ Pablo ha Barnabépe, ha ha'e kuéra oñemoñe'ẽ ichupe kuéra ojerovia tapia haguã Tupã Ñandejára mborayhu rehe. 44 Upe pytu'uha ára ambuépe oñembyaty hikuái haimete opa upe ciudad pegua kuéra ohendu haguã Tupã Ñandejára ñe'ẽ. 45 Ha umi Israelita kuéra ohechávo heta eterei umi oñembyaty va'ekue, ipochy eterei hikuái ha oñepyrũ ombohováí Páblope ha he'i ñe'ẽ tie'ỹ ichupe. 46 Pablo ha Bernabé katu, kyhyje'ỹ rehe oñe'ẽ ha he'i ichupe kuéra: --Peẽ Israelita kuérape raẽva tekotevẽ kuri ojekuaauka pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ; opáichavo, ndapeipotáipype, ha peẽ voi pejererekópype puhupity'ỹ va'erãrõ guáicha pe tekove tapia guarã, ore ko'ãga rohóta roikuaaukávo umi tetã ambuegua kuérape. 47 Upéicha voi he'i va'ekue oréve Ñandejára he'ivo: Romoĩ ndéve rehesape haguã tetã ambue kuérape, ha nde rupi ohupity haguã salvación yvy paha pevegua kuéra. 48 Upéva ohendúvo umi tetã ambuegua kuéra ovy'a eterei hikuái ha oñepyrũ he'i pe Ñandejára ñe'ẽ iporãha, ha oguerovia opa umi ohupity vaerã guive pe tekove tapia guarã. 49 Ha upéicha oñemoherakuã pe Ñandejára ñe'ẽ opa upe jerekuévo. 50 Umi Israelita kuéra katu oñe'ẽ kuñakarai heko marangatu ha herakuã porãva ha karaiguasu kuéra upe ciudad pegua ndive, ha omopu'ã hikuái persecución Pablo ha Bernabé rehe omosẽ meve upégui. 51 Upérõ Pablo ha Bernabé oityvyro hese kuéra pe yvytĩmbo ipy reheguare ha oho pe ciudad Iconio héravape. 52 Umi Jesús rehe ojerovia va'ekue katu ovy'a eterei hikuái ha henyhẽ Espíritu Santogui.

Acts 14

1 Icóniope Pablo ha Bernabé oiko hikuái oñondive umi Israelita kuéra sinagógape, ha oñe'ẽ hikuái ogueroviauka haguãicha heta Israelita ha tetã ambuegua kuérape. 2 Umi Israelita oguerovia'ỹ va'ekue katu ombopochy umi tetã ambuegua kuérape umi oguerovia va'ekue rehe. 3 Upéva rehe ha'e kuéra opyta upépe are peve, ha oñe'ẽ kyhyje'ỹ rehe ha jerovia reheve Ñandejára rehe, ha Ñandejára omoañete pe imborayhu rehegua ñe'ẽ, ome'ẽpype ichupe kuéra pu'aka ojapo haguã mba'eguas ha techapyrã. 4 Opáichavo, oñemboja'o hikuái upe ciudad pegua kuéra: oime oĩva umi Israelita kuéra ndive ha ambue kuéra oĩva umi apóstol kuéra ndive. 5 Ha umi Israelita ha Israelita'ỹva oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme mburuvicha kuéra ndive oñemotie'ỹ ha ombo'ita haguã ichupe kuéra. 6 Pablo ha Bernabé katu oikuaávo upéva okañy ha oho hikuái Listra ha Dérbepe, Licaonia pegua ciudad kuéra, ha ijerekuévo, 7 ha upe rupi avei omoherakuã pe salvación rehegua ñe'ẽ. 8 Oĩ va'ekue Lístrape peteĩ kuimba'e ikatu'ỹva oguata. Oguapy va'ekue hína ijapágui isy rye guive, ha araka'eve oguata'ỹ va'ekue. 9 Upe kuimba'e ojapysaka hína pe Pablo he'íva rehe, ha Pablo oma'ẽ hese ha ohecha ojeroviaha oñemongueráne haguã. 10 Upérõ Pablo hatã he'i ichupe: --Epu'ã eñembo'y nde py rehe. Ha pe kuimba'e opo opu'ã ha oñepyrũ oguata. 11 Ha umi gente ohechávo pe Pablo ojapo va'ekue, oñepyrũ osapukái pe Licaonia pegua ñe'ẽme ha he'i: --¡Tupã nguéra kuimba'e kuéra joguaha oguejy ñane rendápe! 12 Ha Bernabépe ombohéra Júpiter, ha Páblope katu Mercurio, ha'eha rehe pe oñe'ẽva. 13 Ha pe pa'i Júpiter tupao pegua, itupao oĩva pe ciudadpe jaikévo, ogueru toro ha yvoty jegua, umi gente oñembyaty va'ekue ndive ojuka haguã hérape kuéra omomba'eguasuségui ichupe kuéra. 14 Umi apóstol Bernabé ha Pablo katu ohechakuaa upéva, ha omondoro ijao ha oike umi gente apytépe ha osapukaihápe he'i: 15 --¡Karai kuéra! ¿Mba'ére piko pejapo péicha? Ore niko kuimba'e peẽchaguánte avei, ha roju upevarã voi, ro'e haguã peẽme peheja va'erãha ko'ã mba'e maraverã ovale'ỹva ha pejerovia va'erãha pe Tupã Ñandejára oikovéva rehe, ojapo va'ekue yvága ha yvy, yguasu ha opaite mba'e ipypegua; 16 oheja va'ekue añete umi ymaveguarépe oiko oikose háicha, 17 ohechauka tapia ramo jepe ichupe kuéra mávapa ha'e, hembiapo porãme ichupe kuéra. Ha'e ombou ñandéve ama, omoheñoĩ ñandéve ñande kóga, ha ome'ẽ ñandéve mba'eta ja'u vaerã ha ñane mbovy'a vaerã. 18 Ha he'i ramo jepe ko'ã mba'e, asýpe ojoko umi géntepe ani haguã ojuka hymba kuéra omomba'eguas haguã ichupe kuéra. 19 Upérõ oime Israelita kuéra oguahẽ va'ekue Antioquía ha Icóniogui, ha ojereroviauka umi géntepe, ha ombo'ita hikuái Páblope ha oimo'ãgui ojuka, ombotyryry hikuái ichupe ha oguenohẽ pe ciudadgui. 20 Umi Jesús rehe ojerovia va'ekue katu oñembyatypa hikuái Pablo jerekuévo, ha ha'e opu'ã ha oike jevy pe ciudadpe, ha upe ára ambuépe osẽ oho Bernabé ndive Dérbepe. 21 Ha omoherakuã rire pe salvación rehegua ñe'ẽ pe ciudad Derbe héravape, heta upe pegua oguerovia ha oho jevy hikuái Listra, Iconio ha Antioquíape. 22 Ha omombarete umi

Jesús rehe ojerovia va'ekuépe, ha oñemoñe'ë ichupe kuéra opyta hatã haguã pe ijeroviápe, ha he'i ichupe kuéra jahasa asy heta raë va'erãha jaike mboyve Tupã Nandejára réinope. 23 Omoĩ avei hikuái oñangareko vaerã kuéra peteĩ teĩ umi iglésiape, ha oayuna ha oñembo'e rire oheja ichupe kuéra Nandejára, upe ha'e kuéra oguerovia va'ekue pópe. 24 Upéi ohasa hikuái Pisidia rupi ha oguahẽ Panfilia retãme. 25 Omoherakuã hikuái Nandejára ñe'ë Pérgepe, ha uperire oje'ói Atáliape. 26 Ha upépe ojupí hikuái bárcope ha oho Antioquíape, upe ciudad upévagui Tupã Nandejára rerape ha hayhupápe oñemondo va'ekue ha'e kuéra ojapo haguã upe hembiaporã kuéra ko'ãga ojapopa va'ekue. 27 Oguahẽ rire Antioquíape ombyaty hikuái pe iglesiaygua kuérape ha omombe'u ichupe kuéra opa umi mba'e Tupã Nandejára ojapo va'ekue ipo rupi kuéra, ha mba'éichapa oipytyvõ ichupe kuéra oike haguã umi tetã ambuegua apytépe ikatu haguã ha'e kuéra avei ojerovia hese. 28 Ha opyta Pablo ha Bernabé are peve umi Jesús rehe ojerovia va'ekue ndive.

Acts 15

1 Upéramo kuimba'e kuéra ou va'ekue Judéagui Antioquíape oñepyrũ ombo'e umi Jesús rehe ojerovia va'ekuépe oñecircuncidauka va'erãha Moisés rembiapoukapy he'i háicha ojesalva haguã. 2 Upéva rehe Pablo ha Bernabé hatã oñoñe'ëjoapi hendive kuéra, ha oñemondo Pablo ha Bernabé ha ambueve hendive kuéra Jerusalénpe oñomongeta haguã umi mba'e rehe umi apóstol ha mbo'ehára kuéra upe iglésia pegua ndive. 3 Ha oje'óivo pe iglésia Antioquía pegua ojokuái haguéicha ichupe kuéra ohasa hikuái Fenicia ha Samaria rupi ha omombe'u mba'éichapa umi tetã ambuegua oheja umi mba'e yma ojerovia hague ombojerovia haguã Nandejárape ha upéva ombovy'a eterei umi Jesús rehe ojeroviávape. 4 Ha oguahẽvo Jerusalénpe Pablo ha Bernabé, oguerohoryete ichupe kuéra upe iglesiaygua, apóstol ha mbo'ehára kuéra, ha omombe'u hikuái ichupe kuéra opa umi mba'e Tupã Nandejára ojapo va'ekue ipo rupi kuéra. 5 Opáichavo oime fariseo kuérava ojerovia va'ekue Jesús rehe opu'áva oñembo'y ha he'i: --Tekotevẽ umi Israelita'ýva ojeroviáva Jesús rehe oñecircuncidauka avei ha ojapo pe Moisés rembiapoukapy ha oñemoĩ iñe'ëme. 6 Ha oñembyaty hikuái umi apóstol ha mbo'ehára kuéra oñomongeta haguã umi mba'e rehe. 7 Ha heta oñoñe'ëjoapi rire hikuái, opu'ã Pedro ha he'i ichupe kuéra: --Che ryvy kuéra, peẽ niko peikuaa aremíma Tupã Nandejára che poravo hague pende apytégui aikuaauka haguã pe salvación rehegua ñe'ë umi tetã ambueguápe ha'e kuéra avei oguerovia haguã. 8 Ha Tupã Nandejára oikuaáva ñande py'apy, ohechauka ichupe kuéra oiha hendive kuéra ome'ëpype ichupe kuéra Espíritu Santo ñandéveicha avei. 9 Ha mba'evetépe nomoingoéi ichupe kuéra ñande hegui, omopotĩpype avei ipy'apy kuéra ojerovia rupi. 10 Ko'ãga, aipóramo, ¿mba'ére pende py'amokõi pe Tupã Nandejára ojapo va'ekue rehe, ha pemoĩ ko'ã ojerovia va'ekue ári mba'e pohýi ñande ru kuéra ypykue ha ñande kuéra voi ikatu'ý va'ekue jaropu'aka? 11 Upéva range, ñande jarovia jajesalvaha rei ete Nandejára Jesús rupi, ha'e kuéraicha avei. 12 Uperire okiririmba hikuái ha ohendu Bernabé ha Pablo omombe'u ramo umi mba'eguas ha techapyrã Tupã Nandejára ojapo va'ekue ipo rupi kuéra umi tetã ambuegua apytépe. 13 Ha oñe'ëmba rire ha'e kuéra, Jacobo he'i: --Che ryvy kuéra, pe che rendumi: 14 Simón niko omombe'úma kuri mba'éichapa iñepyrũrã Tupã Nandejára oma'ë umi tetã ambuegua rehe oiporavo haguã ijapytégui kuéra avei imba'eráva guive. 15 Ha upéva umi ñemoñe'ehára kuéra he'i haguéicha omoirõ kuatia rehe: 16 Ko'ã mba'e rireaju jevýne ha amopu'ã jevýne David róga ho'apa va'ekue; amopu'ã jevy pyahúne itaperekue ha amyatyrõmba jevy pyahúne, 17 ikatu haguã yvypóra ambue kuéra oheka Nandejárape, ha opavave umi tetã nguéra oñehenóiva che rera rupi. 18 Upéicha he'i Nandejára, oikuaauka va'ekue ko'ã mba'e ymaite guive. 19 'Upéva rehe che ha'e noñemoangekói va'erãha umi tetã ambuegua oheja va'ekue ijerovia hague kuéra ombojerovia haguã Tupã Nandejárape. 20 Oñemoĩ guive ichupe kuéra kuatia rehe ani haguã ojehe'a umi ta'anga mba'e ky'akue rehe, ha ani haguã oiko oñondive menda'ý rehe, ha ani ho'u tymba ojejajuvoka terã ojejuvy va'ekue ro'okue, terã huguykue. 21 Peteĩ teĩ umi ciudadpe, ymaite guive oĩ oñemoñe'ëva Moisés kuatiañe'ë rehe, oñemoñe'ëva sinagoga kuérape pytu'uha árape. 22 Upéro umi apóstol ha mbo'ehára kuéra upe iglesiaygua kuéra ndive, peteĩ py'ápe oiporavo hikuái ijapytégui kuéra omondo vaerã Antioquíape Pablo ha Bernabé ndive. Ha omondo hikuái Júdaspe, hérava avei Barsabás, ha Sílaspe, umíva hína jeroviahavéva ijapytépe kuéra, 23 ha ipo rupi kuéra omondo ko kuatiañe'ë: "Ore apóstol, mbo'ehára ha iglesiaygua kuéra, romomaitei ore ryvy kuéra tetã ambueguápe oíva Antioquía, Siria ha Cilíciape. 24

Roikuaa oimeha oho va'ekue ko'águi ojehegui rei ha pene moangekói iñe'ẽme kuéra ha pende sarea, he'ívo peẽme peñecircuncidauka ha pejapo va'erãha Moisés kuatiañe'ẽme he'íva. 25 Upéva rehe, peteĩ py'ápe, roiporavo ore apytégui oho vaerã pende recha, ore rayhupára kuéra Bernabé ha Pablo ndive, 26 ha'e kuéra omoĩ va'ekue hekove Ñandejára Jesucristo rayhupápe. 27 Ha upéicha romondo Judas ha Silaspe, oñomongeta haguã penendive ko'ã mba'e rehe. 28 Iporã niko Espiritu Sántope, ha oréve, ani haguã oñemoĩ pende ári mba'eveichagua mba'e pohýi, ko'ã mba'e tekotevẽkueténte: 29 ani pe'u tymba ojejuka va'ekue ta'anga rerape ro'okue; upéicha avei huguykue, terã tymba ro'okue ojejajuvoka va'ekue, ha aníketei avave oiko oñondive omenda'ỹ rehe. Peñeñangareko ramo ko'ã mba'égui, pejapo porãta. Ta pehasa porãite." 30 Ha upéicha ha'e kuéra oñemondo rire, oho hikuái Antioquíape. Ha upépe ombyatypa hikuái upe iglesiayguápe ha ome'ẽ ichupe kuéra pe kuatiañe'ẽ; 31 ha omoñe'ẽ rire ovy'a eterei hikuái omoangapyhy rehe ichupe kuéra. 32 Judas ha Silas niko ñemoñe'ẽhára avei ha heta oñemoñe'ẽ ha omoangapyhy ha omombarete pe iglesiaygua kuérape. 33 Ha oiko aremĩ rire hendive kuéra torypaitépe pe iglesiaygua omondo jevy ichupe kuéra imbouhare kuéra rendápe. 34 Silas katu opyta. 35 Pablo ha Bernabé opyta jevy avei hikuái Antioquíape ha heta ambue kuéra ndive oporombo'e ha omoherakuã Ñandejára ñe'ẽ. 36 Aremi uperire, Pablo he'i Bernabépe: --Jaha jevy ñañandu ñande ryvy kuérape opa umi ciudad ñamoherakuã hague rupi Ñandejára ñe'ẽ, jahecha haguã mba'éichapa oime hikuái. 37 Ha Bernabé oguerahase ondive kuéra Juánpe, upe hérava avei Marcos; 38 Pablo katu ndojuhu porãi upéva, Marcos oheja haguére ichupe kuéra Panfíliape ha ndohói haguére hendive kuéra pe hembiaporã kuérape. 39 Upéva rehe tuicha ojuavy hikuái ha ojei ojuehegui: Bernabé ogueraha ondive Márcospe ha ojupĩ bárcospe ha oho Chípope, 40 Pablo katu ogueraha iñirũrã Sílaspe, ha umi Jesús rehe ojeroviáva omoĩ rire ichupe kuéra Ñandejára pópe, oje'ói, 41 ha ohasa hikuái Siria ha Cilicia rupi ha omombarete umi iglesiaygua kuérape.

Acts 16

1 Pablo ha Silas oguahẽ Derbe ha Lístrape, ha ojuhu hikuái upépe peteĩ Jesús remimbo'e hérava Timoteo rehe, peteĩ kuña Israelita ojeroviáva Jesús rehe memby, túva katu Greciaygua. 2 Ha umi Jesús remimbo'e kuéra oikóva Lístre ha Icóniope imandu'a porã hese. 3 Pablo oipota Timoteo omoirũ ichupe, ha ocircuncidauka ani haguã ojapyhy vai umi Israelita oĩva umi rupi, oikuaágui ha'e kuéra túva Greciayguaha. 4 Ha opa umi ciudad ohasaha rupi oikuaauka umi Jesús remimbo'e kuérape umi apóstol ha mbo'ehára kuéra oĩva Jerusalénpe rembiapoukapy. 5 Ha upéicha ára ko'ẽre umi iglésia oñemombarete ijeroviápe ha oñemboheta hetave ohóvo. 6 Espiritu Santo ndohejái ichupe kuéra oñemoñe'ẽ Ásiape, upéva rehe ohasa hikuái Frigia ha Galacia rupi, 7 ha oguahẽ hikuái Misia ypýpe. Upégui oguahẽse mo'ã hikuái Bitíniape, Jesús Espiritu katu ojoko ichupe kuéra. 8 Upémaramo ohasa hikuái Misia ypy rupi ha ogejy Tróaspe. 9 Upépe ojehauka Páblope pyhare peteĩ visión rupi peteĩ kuimba'e Macedoniaygua, oñembo'ýva hína ha ojerure asýva Páblope he'ívo: "Ehasána Macedóniape ha ore pytyvõmĩ." 10 Pablo ohecha vove upéva, roñembosako'i roho haguã Macedóniape, roikuaágui añetehápe Tupã Ñandejára ore renoiha romoherakuã haguã ichupe kuéra pe salvación rehegua ñe'ẽ. 11 Ha upéicha rojupi bárcospe ha roho Tróasgui Samotrácíape ropia'ỹ rehe, ha uperiregua árape roguahẽ Neápolispe. 12 Upégui roho Filípope, ciudad tuichavéva Macedóniape, oĩva Romano kuéra poguýpe. Ha ropyta sapy'a upépe. 13 Peteĩ pytu'uha árape katu rosẽ pe ciudágui, roho ý rembe'ýpe, ogehohápe jepi oñeñembo'évo. Roguapy upépe roñemoñe'ẽ umi kuña kuéra oñembyaty va'ekuépe. 14 Peteĩ ha'e kuérava hérava Lidia, Tiatiraygua, oñemúva género pytãu iporã etereíva rehe. Upe kuña karai omomba'eguasúva Tupã Ñandejárape ohendu hína; ha Ñandejára oipe'a icorazõ oguerovia haguã pe Pablo he'íva hína. 15 Ojebautizauka rire hogaygua kuéra ndive ojerure oréve he'ívo: --Hi'ã ramo peẽme ajeroviaha añete hekópe Ñandejára rehe, peguahẽ che rógape mbohupa ramo. Ha ropyta mante. 16 Ojehu peteĩ jevy, roho jave pe oñeñembo'ehápe, ore ruvaitĩ sapy'a peteĩ mitãkuña oguererekóva mba'epochy omomba'ekuaáva ichupe. Upe mitãkuña niko tembiguái, ha ombopláta heta ijára kuérape imba'ekuaa rupi. 17 Upe mitãkuña ou ore rapykuéri ha osapukái: --Ko'ã kuimba'e kuéra ko Tupã Ñandejára Yvateteguápe rembiguái, ha oikuaauka peẽme salvación rape. 18 Ojapo jepi upéicha heta ára, ha ipahápe Pablo iñangekói, ha oñembojere he'i pe mba'epochýpe: --Jesucristo rerape ha'e ndéve esẽ ichugui. Ha upévo mba'epochy oheja ichupe. 19 Pe mitãkuña jára kuéra katu ohechávo ndaikatu mo'ãveiha oñemboopláta ha'e rupi, ojapyhy hikuái

Pablo ha Sílaspe ha ogueraha mburuvicha kuéra renondépe pe plaza tuichavévape. 20 Omoĩ ichupe kuéra umi mburuvicha renondépe ha he'i: --Ko'ã kuimba'e, Israelita kuérava niko omoangekói ñande ciudad, 21 ha ombo'e tembipoukapy kuéra ndaikatúiva jarohory terã jajapo, ñande Romano kuérava. 22 Upérõ opu'ãmba umi gente hese kuéra, ha mburuvicha kuéra omboiuka ichugui kuéra ijao ha oinupãuka yvyrápe. 23 Ha heta oinupã ríre katu oĩty ichupe kuéra cárcelpe, ha he'i pe cárcel rerekuápe oñangareko hatã haguã hese kuéra. 24 Upéva ohendu ríre pe cárcel rerekua omoinge ichupe kuéra pe cárcel rugua peve ha ojopy ipy kuéra yvyrakuápe. 25 Pe pyharepytévo katu Pablo ha Silas oñembo'e ha opurahéi jave hikuái Tupã Ñandejárape, ha umi preso ambue kuéra ohendu hikuái, 26 ou sapy'a peteĩ yvy ryrýi neratáva ha omongu'epa pe óga rapo. Upévo ojepe'apa okẽ nguéra, ha osopa umi preso sã nguéra. 27 Pe cárcel rerekua opáy, ha ohechávo pe cárcel rokẽ nguéra ojepe'apaha, ohekýi ikyse puku ojejuka haguã, oimo'ãgui umi preso okañymba. 28 Pablo katu osapukái ichupe: --Ani rejapo mba'eve nde jehe, roimembáko ko'ápe roína. 29 Upévo pe cárcel rerekua ojerure tesapeha rehe, ñaniháme oíke pe kotýpe, ha rryryhápe kyhyjégui, ojeity Pablo ha Silas py renondépe. 30 Ha oguenohẽ ichupe kuéra okápe ha oporandu ichupe kuéra: --Karai kuéra, ¿mba'épa ajapo vaerã ajesalva haguã? 31 Ha'e kuéra he'i ichupe: --Ejerovia Ñandejára Jesucristo rehe ha rejesalváta, nde ha nde rogaygua kuéra. 32 Ha oñe'ẽ hikuái ichupe ha hogayguápe Tupã Ñandejára ñe'ẽ rehe. 33 Ha upe pyharépe voi, pe cárcel rerekua ojohéi ichupe kuéra pe ñenupã rapykuere, ha uperire ojebautizauka hikuái ha'e ha hogaygua. 34 Upéi ogueraha ichupe kuéra hógape ha ome'ẽ ichupe kuéra ho'u vaerã, ha ha'e ha hogaygua kuéra ovy'a eterei hikuái ojerovia haguére Tupã Ñandejára rehe. 35 Ko'ẽmba ríre katu mburuvicha kuéra omondo hembijokuái kuéra pe cárcel rerekua rendápe he'iuka opoi haguã ichugui kuéra. 36 Upérõ pe cárcel rerekua he'i Páblope: --Mburuvicha kuéra niko he'iuka chéve apoi haguã pende hegui; ikatúntema upéicharamo pesẽ ha ta pende py'aguapy pehóvo kiririháme. 37 Pablo katu he'i ichupe kuéra: --Ore ciudadano románova, roñenupã opavave rovake oñeporandu'ỹ rehe oréve mba'eve ha roñemoinge cárcelpe; ¿ha piko ko'ãga pepoi ore hegui ñemiháme? ¡Ahániri mo'ãi! Tou ha'e kuéraite ta ore renohẽ. 38 Umi policiaygua kuéra oho omombe'u ko'ã mba'e umi mburuvichápe, ha okyhyje hikuái oikuaávo ha'e kuéra ciudadano Romanoha. 39 Upémaramo ou hikuái ojerurévo Pablo ha Sílaspe ipochy jera haguã hendive kuéra ha oguenohẽ ha ojerure porã ichupe kuéra osẽ haguã upe ciudágui. 40 Osẽvo ha'e kuéra pe cárcelgui, oho hikuái Lidia rógape ha ohecha ríre umi Jesús rehe ojeroviáva ha oñemoñe'ẽ ríre ichupe kuéra, oho hikuái.

Acts 17

1 Ha oho kuévo, Pablo ha Silas ohasa Anfípolis ha Apolonia rupi ha oguahẽ hikuái pe ciudad Tesalónica héravape, upépe oĩ umi Israelita kuéra sinagoga peteĩ. 2 Pablo, ojepokuaa háicha, oho upépe, ha mbohapy pytu'uha ára javeve oñomongeta hendive kuéra. 3 Ha ohechauka ichupe kuéra pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ rupi pe Cristo ohasa asy vaerã hague, ha omano ríre oikove jevy vaerã hague. Ha he'i ichupe kuéra: --Pe Jesús che amoherakuáva peẽme, upéva ha'e pe Cristo. 4 Ha oĩ Israelita kuérava oguerovia va'ekue, ha omoirũ Pablo ha Sílaspe. Heta Greciaygua kuéra avei ojeroviáva Tupã Ñandejára rehe, ha kuña karai guasu kuéra. 5 Umi Israelita oguerovia'ỹ va'ekue katu ipochy ha ombyaty tekove vai rekorei ha ojapo hikuái peteĩ sarambi guasu pe ciudádpe. Ondyry hikuái Jasón róga rehe Pablo ha Silas rekávo oguenohẽ haguã omoĩ umi gente pópe. 6 Ndojuhúima ramo ichupe kuéra katu ogueraha hikuái tyryryhápe Jasónpe ha Jesús remimbo'e kuéra ambuépe upe ciudad pegua mburuvicha kuéra rendápe, ha osapukái he'ívo: --Ko'ã oporomoangekóiva yvy jerekuévo ou ko'ápe avei 7 ha Jasón omoguahẽ ichupe kuéra hógape. Ko'áva opu'ã Romano kuéra ruvicha guasu rehe, he'ípype oíha rey ambue aipo Jesús. 8 Ohendúvo ko'ã mba'e, oñemondýi hikuái umi gente ha mburuvicha kuéra. 9 Jasón ha umi ambue kuéra katu ome'ẽ hikuái ichupe kuéra fianza ha opoi ichugui kuéra. 10 Umi Jesús remimbo'e kuéra katu pya'e porã omondo hikuái Pablo ha Sílaspe pyhare Beréape. Ha oguahẽvo ha'e kuéra upépe oho hikuái umi Israelita kuéra sinagógape. 11 Ko'áva ndive oñeñemongeta porãve umi Tesalonicaygua ndivegui, ha'e kuéra py'aporã reheve oguerovia pe ñe'ẽ ha ko'ẽ ko'ẽre oheka pe Kuatiañe'ẽ Marangatúpe ohecha haguã añetépa umi mba'e oje'éva ichupe kuéra. 12 Upéicha rupi heta ha'e kuérava oguerovia, ha heta Greciaygua oguerovia avei, kuña ha kuimba'e kuéra ijoheipyréva. 13 Umi Israelita Tesalonicaygua katu oikuaávo Pablo amoherakuáva Tupã Ñandejára ñe'ẽ Beréape avei, oho hikuái upépe

ha ojapo sarambi umi gente apytépe. 14 Jesús remimbo'e kuéra katu pya'e porã omondo hikuái Páblope ý guasu rembe'y kotyo Silas ha Timoteo katu opyta Beréape. 15 Ha umi omoirũ va'ekue Páblope ogueraha hikuái ichupe Aténas peve. Ha ou jevývo upégui ogueru hikuái ñe'ẽ Silas ha Timotéope voi ikatu haguéicha oho haguã Pablo rendápe. 16 Pablo oha'arõ aja Silas ha Timotéope Aténaspe, ipy'a angekói eterei ohecha ramo pe ciudad henyhẽteha ta'angágui. 17 Upéva rehe oñe'ẽ umi Israelita kuéra ndive pe isinagógape ha umi ambue ombojeroviáva Tupã Ñandejárape ndive, ha ko'ẽre oñe'ẽ plázape umi upépe oĩva ndive. 18 Mbo'ehára kuéra epicúreos ha estóicos hérava remimbo'e kuéra oñepyrũ oñe'ẽ hendive. Ha oime he'íva: --¿Mba'e piko he'ise ko tekove ñe'ẽngatu? Ha ambue katu he'i: --Ojogua niko tupã ambue moherakuãhárape. Upéva he'i hikuái Pablo oñemoñe'ẽgui ichupe kuéra Jesús ñe'ẽ ha jeikove jevy omanóva apytégui rehe. 19 Ha ogueraha hikuái ichupe pe Areópago héravape, upépe ha'e kuéra oñembyatýva oñomongeta haguã, ha oporandu hikuái ichupe: --¿Ikatúpa roikuaa mba'épa ko mba'e pyahu reporombo'éva? 20 Ere niko oréve mba'e roikuaa'yva, ha roikuaase mba'épa upéva he'ise. 21 Atenaygua, ha tetã ambuegua upépe oikóva, noñemohembiapói mba'e ambuépe, ohendu terã omombe'úvo ipyahúva mante oiko. 22 Upérõ Pablo opu'ã oñembo'y mbytépe kuéra pe Aerópagope, ha he'i: --Karai kuéra Atenaygua, opaite mba'épe niko ahecha pemomba'eguasuha tupã nguérape. 23 Ama'ẽ ramo aikóvo umi peẽ pemomba'eguasuha rupi ichupe kuéra ajuhu peteĩ altar oĩva hese ko'ã ñe'ẽ: "Pe Tupã ojekuaa'yvape". Upe Tupã peẽ pemomba'eguasúva peikuaa'y rehe, upe Tupã upéva rehe niko che aña'ẽ peẽme. 24 'Pe Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ko yvypavẽ ha opa mba'e ipype oĩva, ha'e niko yvága ha yvy jára. Ndoikói tupao kuimba'e kuéra rembiapokuépe, 25 terã noikotevẽi yvypóra kuéra ikatu vaerã rehe ojapo hese, ko ha'ete voi ome'ẽva opavavépe tekove, pytũ ha opa mba'e. 26 'Peteĩ tuguy añógui ha'e ojaopava va'ekue tetã nguéra oikove haguã yvy ári, ha omoĩ ichupe kuéra hendaguã kuéra ha araka'e pevẽpa oiko vaerã upépe. 27 Oheka haguã Tupã Ñandejárape, ku ojepovyvype ikatútarõ guáicha ojuhu ichupe, añete ramo jepe Tupã Ñandejára noĩriha mombyry peteĩ teĩ ñande hegui kuéra. 28 Iype niko jaikove, ñamýi ha ñaime; pende poeta kuéra he'i haguéicha: "Ñande niko Tupã Ñandejára ñemoñare." 29 Tupã Ñandejára ñemoñare ñande rekópe, nañaimo'ãi vaerã Tupã Ñandejára ta'anga oroguiguaha, terã plata terã ita, yvypóra rembiapokue ou haguéicha ichupe kuéra iñakãme. 30 Tupã Ñandejára oheja rei va'ekue yvypóra kuéra reko tavykue ymaite guive, ko'ãga katu he'i opavavépe, opárupi, toñearrepenti. 31 Omoĩgui peteĩ ára oñeporandu va'erãme yvypóra kuérape hembiapokue rehe hekoitépe peteĩ kuimba'e ha'e oiporavo va'ekue rupi; ha ohechauka va'ekue opavavépe kóva añeteha omoingove jevýpype ichupe omanóva apytégui. 32 Ohendúvo pe omanóvagai jeikove jevy, oime oñembohoryva, ha ambue katu he'i: --Iporãve rohendu ramo upéinte reñe'ẽ jevy vove ko'ã mba'e rehe. 33 Upérõ Pablo osẽ oheja ichupe kuéra. 34 Opáichavo oĩ omoirũ va'ekue ichupe ha oguerovia va'ekue. Umíva apytépe oĩ va'ekue Dionisio, pe Areopagoygua, ha peteĩ kuña hérava Dámaris avei ha ambueve.

Acts 18

1 Ko'ã mba'e rire, Pablo osẽ oho Aténasgui pe ciudad Corinto héravape. 2 Upépe ojuhu peteĩ Israelita héravape Aquila, Pontoygua, oguahẽ ramo va'ekue hambireko Priscila ndive Itáliagui, mburuvicha guasu Claudio omosẽmba rire Israelita kuérape Romagui. Pablo oho oñandúvo ichupe kuéra, 3 ha peteĩcha rupi oñohembiapo kuéra, óga agoigua apo, opyta hendive kuéra omba'apo haguã oñondive. 4 Ha pytu'uha ára jave katu Pablo oho umi Israelita sinagógape ha upépe oñomongeta hendive kuéra ha ogueroviauka ichupe kuéra ha tetã ambuegua kuérape. 5 Silas ha Timoteo ou rire Macedóniagui katu Pablo ikatu haguéicha oñemoñe'ẽ meme oikuaaukávó umi Israelita kuérape Jesusa pe Cristo ha'e kuéra oha'arõva. 6 Ha'e kuéra katu oñepyrũ oñemoĩ hese ha he'i ñe'ẽ tie'y, upémaramo Pablo oityvyro ijao ohechauka haguã ichupe kuéra ohotaha, ha he'i ichupe kuéra: --Tapejehecha peẽ pene mano rehe; upéva na chendivevéima. Ko'águi rire aháta tetã ambuegua kuérava rendápe. 7 Ha osẽ pe sinagógagui ha oho peteĩ karai Justo hérava rógape, oĩva pe sinagoga ykére. Upéva omomba'eguasúva Tupã Ñandejárape. 8 Ha Crispo, pe sinagoga pegua mburuvicha, ojerovia Ñandejára rehe hogaygua kuéra ndive. Heta Corintogua avei ohendúvo pe ñe'ẽ ojerovia ha ojebautizauka. 9 Peteĩ pyharépe katu Ñandejára he'i Páblope peteĩ visión rupi: --Ani rekyhyje; eñe'ẽ meme uvei ha ani rekirirĩ. 10 Che aime nendive ha ndaipóri opoko vaerã ojapo vai haguã nde rehe, areko heta gente che mba'eráva ko ciudádpe. 11 Upéicha rupi Pablo opyta Coríntope peteĩ año

ha seis meses pukukue oporombo'évo Tupã Ñandejára ñe'ẽ rehe. 12 Opáichavo, oĩ jave Galión mburuvicha ramo Acáyape, Israelita kuéra opu'ã Pablo rehe ha ogueraha hikuái ichupe tribunálpe, 13 ha he'i hese pe mburuvichápe: --Ko kuimba'e oiko ogueroviauka opavavépe omomba'eguasú va'erãha Tupã Ñandejárape hekope'ỹ. 14 Oñepyrũta jave Pablo oñe'ẽ, Galión he'i umi Israelita kuérape: --Tembiapo vai guasu terã mba'e hekopegua'ỹ rirémo pohendu ra'e hekoitépe, peẽ Israelita kuéra. 15 Ñe'ẽ terã téra, terã pene rembiapoukapy ramo katu, pejehecha peẽ, che ndaikoséi juez ramo ko'ã mba'épe. 16 Ha omosẽ ichupe kuéra pe tribunálgui. 17 Ha umi griego oĩ haguéicha ojapyhy hikuái Sóstenes, pe sinagoga pegua mburuvichápe, ha oinupã hikuái ichupe pe mburuvicha rovake. Galiónpe katu mba'evete upéva. 18 Pablo katu opyta gueteri upépe are peve. Upéi oheja umi Jesús rehe ojeroviávape ha ojupi bárcope oho haguã Síriape, Priscila ha Aquila ndive. Cencréaspe katu ojupi mboyve bárcope oñemoakãperõ ojapo haguã ome'ẽ haguéicha iñe'ẽ. 19 Oguahẽ rire Efésope, Pablo oheja upépe Priscila ha Aquilape, ha oho sinagógape oñomongeta umi Israelita upépe oñembyatýva ndive. 20 Ha'e kuéra ojerure ichupe opytave haguã, ha'e katu ndopytaséi. 21 Ha ohokuévo he'i ichupe kuéra: --Aime vaerã Jerusalénpe pe arete ouvarã; aju jevýne pohecha Tupã Ñandejára oipota ramo. Ha osẽ oho Efésogui. 22 Oguahẽ rire Cesaréape, Pablo ohasa Jerusalénpe omomaiteívo pe iglesiaygua kuérape, ha upégui ou jevy Antioquíape. 23 Ha hi'aremi rire upépe, osẽ oho jevy Galacia ha Frigia rupi ombaretévo umi Jesús rehe ojeroviávape. 24 Upe jave oguahẽ Efésope peteĩ Israelita hérava Apolos, Alejandriaygua. Kuimba'e iñe'ẽkuua ha iñarandúva Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme. 25 Oikuaa pe Ñandejára rape, ikyre'ỹ eterei pe iñe'ẽ ha ombo'e sakã porã umi mba'e Jesús reheguáva, oikuaa ramo jepe pe Juan bautismo añónte. 26 Apolos oñemoĩ oñe'ẽ kyhyje'ỹre pe sinagógape; Priscila ha Aquila katu ohendu rire ichupe omoha'eño ha omombe'u porãve ichupe pe Tupã Ñandejára rape. 27 Ha ohasaséma ramo Apolos Acaya kotyo, umi Jesús rehe ojeroviáva omokyre'ỹ ichupe ha omoĩ hikuái ñe'ẽ kuatia rehe upepegua Jesús rehe ojeroviáva peguarã oguerohory haguã ichupe. Ha oguahẽ rire heta oipytyvõ umi Ñandejára py'aporã rupi ojerovia va'ekuépe, 28 ohechaukágui opavave rovake mamópa ojejavý umi Israelita, ku ikatu'ỹ haguãicha he'i ha'e kuéra ndaupeichaiha, ohechaukápye Kuatiañe'ẽ Marangatu rupi Jesús ha'eha pe Cristo ha'e kuéra oha'arõva.

Acts 19

1 Apolos oĩ aja Coríntope Pablo ohasa umi cordilleraha rupi ha oguahẽ Efésope ha upépe ojuhu temimbo'e kuérava, 2 ha oporandu ichupe kuéra: --¿Oñeme'ẽpa ra'e peẽme Espíritu Santo pe pejerovia ramo? Ha ha'e kuéra he'i ichupe: --Norohendúinte jepe oiha aipo Espíritu Santo. 3 Upérõ Pablo oporandu ichupe kuéra: --¿Mba'eichagua bautísmope piko pejebautizauka ra'e? Ha'e kuéra he'i: --Juan bautísmope. 4 Pablo he'i ichupe kuéra: --Juan obautiza va'ekue umi oñearrepenti va'ekuépe, ha he'i va'ekue avei ichupe kuéra ojerovia va'erãha pe ou vaerã rehe ha'e rire, Jesús pe Cristo rehe. 5 Ohendúvo upéva, ojebautizauka hikuái Ñandejára Jesús rérape; 6 ha omoĩvo Pablo ipo hi'ári kuéra, pe Espíritu Santo ou hi'ári kuéra, ha oñe'ẽ hikuái ñe'ẽ ambuépe ha oikuaauka Ñandejára he'íva ijuru kuéra rupi. 7 Doce kuimba'e rupi ha'e kuéra. 8 Tres meses rupi Pablo oho jepi pe sinagógape ha oñe'ẽ kyhyje'ỹ rehe ha ogueroviauka umi gèntepe umi mba'e Tupã Ñandejára reino reheguáva. 9 Upéicharamo jepe oĩ oñembopy'a hatáva ha ndogueroviaséiva, oñe'ẽ vai uvei pe evangelio rehe umi gente rovake. Upémaramo Pablo osẽ oho ijapytégui kuéra ha ogueraha umi ogueroviávape oporombo'ehápe peteĩ karai hérava Tiranno, ha opa árape oñemoñe'ẽ upépe. 10 Dos años pukukue aja upéicha ojapo, upéicha rupi opa umi Asiaygua, Israelita ha tetã ambuegua ohendu Ñandejára Jesús ñe'ẽ. 11 Ha Tupã Ñandejára ojapo techapyrã ijojaha'ỹva Pablo po rupi, 12 umi pañuelo terã ao oja va'ekue hetére jepe ojereraha umi hasývape, ha okuerapa imba'asy kuérargui, ha mba'epochy kuéra osẽ ichugui kuéra. 13 Israelita kuéra oikóva oguata rei, omoséva mba'epochy, oiporuse mo'ã hikuái Ñandejára Jesús réra, ha he'i umi mba'epochýpe: --Jesús, ku Pablo omoheraukuáva rérape, ha'e peẽme, pesẽ. 14 Upéva ojapo peteĩ Israelita, pa'i kuéra ruvicha hérava Esceva ra'y kuéra sieteve. 15 Ha upéicha ojapo jave hikuái, katu pe mba'epochy ombohováĩ ichupe kuéra: --Aikuaa Jesúspe, ha aikuaa Páblope mávapa ha'e; ¿peẽ katu pa máva? 16 Ha upévo pe kuimba'e oguereko va'ekue pe mba'epochy opo hi'ári kuéra ha imbarete etereivégui ichugui kuéra ipu'aka hese kuéra ha vaípe oguereko ichupe kuéra, upéva rehe ojeheu hikuái pe ógagui opívo ha ojekutupapyre. 17 Israelita ha tetã ambuegua Efésope oikóvape oikuaapa

upéva, upéicha rupi okyhyje eterei hikuái, ha omomba'eguasú Ñandejára Jesús réra. 18 Heta avei umi oguerovia va'ekue omombe'u hembiaapo vaikue, 19 ha heta paje apohare ogueru ikuatiañe'ẽ nguéra ha ohapy opavave rovake. Ha ojuhu hikuái pe kuatiañe'ẽ nguéra repy ohupityha cincuenta mil denarios. 20 Upéicha pe Ñandejára ñe'ẽ okakuaa ha ohechauka ohóvo pe ipu'akakue. 21 Ko'ã mba'e ríre Pablo oñembosako'i oho haguã Macedonia ha Acáyape, ha upégui ohasa haguã Jerusalén peve. He'i avei uperire oho va'erãha Rómape. 22 Ha oondo Macedóniape mokõi ipytyvõhára, Timoteo ha Erasto, ha'e opytamive aja Ásiape. 23 Oiko uperõ peteĩ sarambi tuicháva pe evangelio rehe, 24 upéva ojapo peteĩ kuimba'e hérava Demetrio, platero, ojaopómiva plátagui ta'anga'i Diana tupao joguaha ha hepykue heta heta ome'ẽva umi hendive omba'apóvape. 25 Umíva ha iñirũ nguérape ombyaty ha he'i ichupe kuéra: --Karai kuéra, peẽ niko peikuaa ko tembiapo kóva rupi jahasa porã etereiha; 26 opáichavo pehecha ha pehendú háicha, ku Pablo oiko he'i umi tupã yvypóra kuéra rembiapokue ndaha'eíha tupã; ha upéicha ogueroviauka hetápe nda ko'a Efésope añói haimete opárupi Ásiape avei. 27 Ha jakyhyjeha kóvaguí, ikatúgui ombyai ko ñane ñemuha, ha ikatúgui avei pe ñane Diana guasúete tupao rerakuãngue opa, ha ndojejapovéi mba'evéramo pe Diana oñemomba'eguasúetáva Asia ha yvy jerekuévo. 28 Upéva ohendúvo, ipochy eterei hikuái ha osapukaipa: --¡Viva Diana Efesoigua kuéra mba'e! 29 Ha oiko peteĩ apajuái tuicháva pe ciudádpe. Ha ojapyhy hikuái Gayo ha Aristárcope, mokõivéva Macedoniaygua, omoirũva Páblope, ha ogueraha hikuái ichupe kuéra tyryryhápe pe óga oñeñembyatyhápe. 30 Ha Pablo oikese mo'ã upépe oñe'ẽ haguã umi géntepe, umi Jesús rehe ojeroviáva katu ndohejái ichupe oíke. 31 Oĩ avei mburuvicha kuéra Asiaygua, Pablo rayhupára kuérava, he'iuka va'ekue ichupe ani haguã oíke upépe. 32 Upe aja pe aty guasu hape peteíva osapukái peteĩ mba'e ha ambue kuéra katu osapukái mba'e ambue ipy'atarovapágui hikuái ha hetave ndoikuaái maerãpa oñembyaty ra'e. 33 Opáichavo pe teta apytégui oime omombe'u va'ekue Alejándrope pe ojuhúva, ichupe umi Israelita omuaña tenondévo. Alejandro ojapo ichupe kuéra seña ipópe omokirirĩ haguã, oñe'ẽségui ojehe kuéra umi géntepe. 34 Ha'e kuéra katu ohechakuaávo ha'e Israelitaha, osapukaipa hikuái dos horas rupi: --¡Viva Diana Efesoigua kuéra mba'e! 35 Pe escribano upe ciudad pegua, ikatúmaramo omokirirĩ umi géntepe, he'i: --Karai kuéra Efesoigua, ndaipóri oikuaa'ỹva ko ciudad Efeso pegua poguýpe oíha pe Diana guasúete ra'anga ho'a va'ekue yvágagui ha itupao rehe ñeñangareko. 36 Ndaipórigui avave ikatúva he'i ndaupeichaiha, peñembopy'aguapy ha ani pejapo mba'eve peñepy'amongeta porã ra'ẽỹ rehe. 37 Ko'ã kuimba'e peẽ peru va'ekue niko ndojapói ha nde'íri mba'eve ivaíva Diana rehe. 38 Demetrio terã umi hendive omba'apóva oime ramo ipochyha oĩ upearã mburuvicha ha juzgado oñombojovake haguã mburuvicha kuéra rovake. 39 Ha oime ramo ambue mba'e pejeruréva ikatu upéva rehe ña'ñe'ẽ peteĩ ñembyaty hekopeguápe. 40 Ikatu gueteri oje'e ñande rehe ñapu'ã hague mburuvicha kuéra rehe, ko oikóva rehe ko árape, ndaipórigui ikatúva ja'e oñeporandu ramo ñandéve ko sarambi rehe. 41 Ha upéva he'ipa ríre umi oñembyaty va'ekue ohopa hikuái.

Acts 20

1 Opa ríre pe sarambi, Pablo ohenoíuka umi Jesús rehe ojeroviáva kuérape oñemoñe'ẽ haguã ichupe kuéra; upéi oñañuã ichupe kuéra ha osẽ oho Macedóniape, 2 ha oiko ijerekuévo oñemoñe'ẽ umi Jesús rehe ojeroviáva kuérape, ha upéi oguahẽ Gréciape. 3 Upépe opyta tres meses, ha oíma jave ojupi haguãicha bárcope oho haguã Síriape, oikuaa Israelita kuéra oñemoĩ hague peteĩ ñe'ẽme opu'ã haguã hese. Upéva rehe ojevy yvy rupi, ha ohasa jevy Macedonia rupi. 4 Omoirũ hikuái ichupe Sópater Bereaygua, Aristarco ha Segundo Tesalonicaygua, Gayo Derbeygua, Timoteo, Tíquico ha Trófimo Asiaygua. 5 Ko'áva oñemotenonde ha ore ra'arõ pe ciudad Troas héravape. 6 Ore katu, ohasa ríre pe arete oje'uha pe pan ilevadura'ỹva, rosẽ Filípogui bárcope ha cinco días ríre rohupity ichupe kuéra Tróaspe, ha ropyta upépe siete días. 7 Pe semana ñepyrũha árape oñembyaty hikuái umi Jesús rehe ojeroviáva omboja'o haguã pe pan, ha Pablo ombo'e ichupe kuéra, ha oho va'erãgui upeha ára ambuépe, oñemoñe'ẽ ichupe kuéra pyharepyte peve. 8 Oĩ hikuái peteĩ koty yvateguápe, oĩháme heta lámpara hendýva hína; 9 ha peteĩ mitárusu hérava Eutico uguapy hína pe ovetãme. Pablo oñemoñe'ẽ puku, upe aja pe mitárusu hopehýi eterei, ha ipahápe ikeraite ho'a pe koty jo'a mbhapyhágui ha ohupi hikuái ichupe he'õngue. 10 Upérõ Pablo oguejy, oñañuã pe mitárusúpe, ha he'i umi Jesús remimbo'e kuérape: --Ani peñemondýi; oikovéko. 11 Uperire Pablo ojupi jevy; omboja'o pe pan, ho'u ha oñemoñe'ẽve ko'ẽmba peve, upéi oho. 12 Pe

mitärusúpe katu ogueraha hikuái hekove, ha ipy'aguapypa hikuái opytávo. 13 Ore roñemotenonde ha roho bárcope Asón peve rohupi haguã upépe Páblope, he'i haguéicha oréve, ohoségui ha'e yvy rupi. 14 Roguahẽ rire Asónpe ojupi orendive ha roho Mitilénepe. 15 Rosẽ upégui, rohasa upe ára rire Quío rovái rupi, ha upe ára rire katu roguahẽ Samos puértope. Ropytu'u Trogíliope, ha pe ára ambuépe roguahẽ Milétope. 16 Ojejapo upéicha Pablo ndahi'areséigui Ásiape, upéva rehe ndohoséi Efésope, voi oguahẽségui Jerusalénpe Pentecostés ára peguarã, ikatúrõ. 17 Oĩ jave Milétope, Pablo ohenoïuka pe iglésia Efeso pegua mbo'ehára kuérape, 18 ha ou rire he'i ichupe kuéra: --Peẽ peikuaa mba'éichapa aiko va'ekue pe ajuha ára guive Ásiape. 19 Opa árape aime va'ekue pende apytépe ajejokuaiukávo Ñandejárape ñemomiriháme, heta tesay ha jepy'a ra'ã reheve umi Israelita ojapose va'ekue rehe che rehe. 20 Opáichavo ndahejái aikuaauka'ỹ rehe peẽme mba'eve iporã vaerã guive peẽme, pombo'évo pende róga rupi ha maymáva rovake. 21 Israelita ha Israelita'ỹvape ha'e va'ekue tekotevêha oñearrepenti Tupã Ñandejára renondépe ha ojerovia Ñandejára Jesucristo rehe. 22 Ko'ãga aháta Jerusalénpe Espíritu Santo he'igui chéve, aikuaa'ỹ rehe mba'épa ojuhúta chéve upépe. 23 Kóva añoite aikuaa, opa ciudadahaha rupi Espíritu Santo he'i chéve che ra'arõha cárcel ha heta jehasa asy. 24 Opáichavo, mba'eve ko'ã mba'e nda che py'apýi; che rekove jepe namomba'ei che jupe guarã, ajapopa guive che rembiapo vy'a pópe ha hekoiatépe pe Ñandejára Jesús he'i va'ekue chéve, amoherakuã haguã pe Tupã Ñandejára mborayhu kuaapyrã. 25 'Ha ãga aikuaa porã mavavéva peẽ kuérava, añemoñe'ẽ hague apytépe Tupã Ñandejára reino rehe, nda che recha mo'ãveiha. 26 Upéva rehe, ha'ese peẽme ko árape pejeimaha che árigui, 27 aikuaaukapama niko peẽme Tupã Ñandejára rembipota, añoñi'ỹ rehe mba'eve. 28 Upéva rehe, peñangareko pende jehe voi ha peñangareko opa umi oñembyatýva rehe, pene moĩ haguépe Espíritu Santo peñangareko haguã umi Ñandejára Jesucristo iglésia pegua rehe, ha'e ojogua va'ekue huguy teete rupi. 29 Aikuaa che aha rire, ou va'erãha ambue kuéra ombyaiséva iglesiaygua kuérape ku aguara guasu ñembyahýi ombyai háicha ovecha kuérape. 30 Ha pende apytégui voi opu'ã vaerã máva oporombo'éva japu rehe añetegua rehe rangue, ogueraha haguã hapykuéri umi ojeroviávape Jesús rehe. 31 Peñeñangarekóke aipóramo, pene mandu'áke mbohapy año pukukue, ára ha pyharépe, añemoñe'ẽ hague tesay reheve peteĩ teĩ peẽ kuéravape. 32 'Ko'ãga, che ryvy kuéra, pomoĩ Ñandejára pópe ha pe imborayhu rehegua ñe'ẽme, ipu'akáva pene mombarete haguã ha pene mohenda haguã opa umi oñemboheko marangatu va'ekue ndive. 33 Ndaipotái va'ekue che jupe guarã avave plata terã ao; 34 upéva rangue peẽ peikuaa porã che po tee rupi ahupity hague che remikotevẽ ha che irũ nguéra peguarã. 35 Tapia pombo'e va'ekue upéicha pemba'apo va'erãha peipytyvõ haguã oikotevêvape, pene mandu'ahápe Ñandejára Jesús ñe'ẽ rehe, he'i va'ekue: "Ovy'aiteve pe ome'ëva pe ichupe oñeme'ërõguágui." 36 He'ipa rire ko'ã mba'e Pablo oñesũ oñembo'e hendive kuéra. 37 Ojahe'opa hikuái ha oñañuã ha obesa Páblope, 38 imba'embyasy etereígui hikuái pe he'i va'ekue ichupe kuéra rehe: ndohecha mo'ãveiha ichupe. Uperire omoirũ hikuái ichupe pe barco peve.

Acts 21

1 Roheja rire ichupe kuéra rojupi bárcope ha roho ropia'ỹ rehe Cóspe, ha upeha ára ambuépe Ródaspe, ha upégui Pátarape. 2 Pátarape rojuhu peteĩ barco ohóva Feníciape, rojupi ipype ha roho. 3 Rohasávo rohecha pe isla Chipre hérava, ha rohejávo ore asu kotyo roho meme Siria peve. Ha pe barco ohejátagui pe ogueraháva Tírope, roguahẽ upépe. 4 Rojuhúpype upépe Jesús rehe ojeroviáva kuérape, ropyta hendive kuéra siete días; ha Espíritu Santo omomandu rupi ichupe kuéra he'i hikuái Páblope ani haguã oho Jerusalénpe. 5 Opáichavo, ohasa rire umi siete días, rosẽ. Umi Jesús rehe ojeroviáva oĩ haguéicha, hambireko ha ta'ýra kuéra ndive, ore moirũ pe ciudad rokára peve, ha pe ý rembe'ýpe roñesũ ha roñembo'e. 6 Upéi roñoñañuã rire rojupi pe bárcope ha ha'e kuéra ojevy oho hógape kuéra. 7 Rojapopáma ramo pe ore raperã ý rupi Tírogui Tolemaida peve, romomaitei upépe umi Jesús rehe ojeroviávape ha ropyta hendive kuéra peteĩ ára. 8 Pe ára ambuépe katu Pablo ha umi hendive roíva rosẽ roho pe ciudad Cesarea héravape. Roho pe Ñandejára ñe'ẽ omoherakuáva Felipe hérava rógape, ha'e niko umi siete diácono peteĩva, ha ropyta hendive. 9 Felipe oguereko irundy tajýra omenda'ýva gueteri, umíva ñemoñe'ẽhára avei. 10 Roime aremi rire upépe, oguahẽ Judéagui peteĩ ñemoñe'ẽhára hérava Agabo, 11 ou va'ekue ore rechávo, ha ojapyhy Pablo ku'a jopyha, ojepykua ha ojepokua ipype, ha he'i: --Espíritu Santo, he'i Jerusalénpe umi Israelita péicha oñapytítaha ko ku'a jopyha járape ha omoíta

ichupe tetã ambuegua kuéra pópe. 12 Upéva rohendúvo, ore ha umi Cesareaygua rojerure Páblope ani haguã oho Jerusalénpe. 13 Upérõ Pablo he'i: --¿Mba'ére piko pene rasẽ ha che momba'embyasy peína? Che aimemba ndaha'etí añeñapytĩ haguã año, amano haguã avei Jerusalénpe Ñandejára Jesús réra rehe, tekotevẽ ramo. 14 Ha ndaikatúima ramo rojoko, roheja, ha ro'e: --Toiko Ñandejára rembipota. 15 Kóva rire roñembosako'i ha roho Jerusalénpe. 16 Ore moirũ Cesareaygua Jesús rehe ojeroviáva, ha oĩ ijapytépe kuéra peteĩ kuimba'e Chipreygua hérava Mnasón, aréma ha'e ojerovia hague Jesús rehe, ha upéa rógape ropyta vaerã. 17 Roguahẽ ramo Jerusalénpe umi Jesús rehe ojeroviáva ore moguahẽ torypápe. 18 Upeha ára ambuépe Pablo oho orendive ohechávo Jacóbope, ha oĩmba hikuái upépe avei umi mbo'ehára kuéra. 19 Pablo omomaitei ichupe kuéra ha upéi omombe'u peteĩ teĩ umi mba'e Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ipo rupi umi tetã ambuegua apytépe. 20 Ohendu rire ha'e kuéra omomba'eguas Tupã Ñandejárape. Upérõ he'i hikuái Páblope: --Iporã, ore ryke'y, opáichavo, rehecháma niko heta oiha Israelita kuéra apytépe oguerovia va'ekue, ha opavave ha'e kuéra he'i tekotevẽha katuete ojejapo Moisés rembiapoukapy. 21 Ha oje'e ichupe kuéra nde rembo'eha umi Israelita oikóva tetã ambuépe ojapo'ỹ haguã Moisés rembiapoukapy, ha ereha ichupe kuéra ani haguã ocircuncidauka ta'ýra kuérape terã oiko ñande jepokuaa háicha. 22 ¿Mba'épa oime upévagui? Ha'e kuéra oñembyaty vaerã katuete oikuaa vove reju hague. 23 Iporã vaerã rejapo ramo kóva: Oime ko'ápe orendive irundy kuimba'e imba'ekuave'ẽ va'ekue. 24 Eraha ichupe kuéra nendive, eñemopotĩ hendive kuéra ha eme'ẽ pe imba'ekuave'ẽ repy, ha upéi ha'e kuéra ikatu oñemoakãperõuka. Upéicharamo opavave ohechakuaáta na añeteiha upe oje'e va'ekue ichupe kuéra nde rehe, upéva rangue nde rejapoha hekoitépe pe Moisés rembiapoukapy. 25 Umi Israelita'ývape katu ha oguerovia va'ekue, romoima ichupe kuéra kuationa ári ani haguã iñangekói ko'ã mba'e rehe, anínte ho'u tymba ojejuka va'ekue ta'anga rérape ro'okue, terã huguykue, terã tymba ojejajuvoka va'ekue ro'okue, ha anítei avave oiko oñondive omenda'ỹ rehe. 26 Upérõ Pablo ogueraha ondive umi irundy kuimba'épe, ha upeha ára ambuépe oñemopotĩ hendive kuéra ha upéi oike pe tupaópe oporomomandu haguã araka'épa oikopáta, ome'ẽ haguã peteĩ teĩ ojehe pe imba'ekuave'ẽmby. 27 Ha ombotyrama jave siete días, Israelita kuéra Asiaygua ohechávo Páblope pe tupaópe omopu'ã hese umi géntepe. Ojapyhy hikuái Páblope, 28 ha osapukái: --¿Kuimba'e kuéra Israel pegua, ore pytyvõke! Kóva ha'e hína pe kuimba'e opárupi oikóva oporombo'e hekope'ỹ ñane retã rehe, Moisés rembiapoukapy rehe ha ko tupao rehe; ha hi'ári ko'ãga omoinge tupaópe griego kuérape, ha omongy'a upéichape ko tenda marangatu. 29 Upéva he'i hikuái ohecha haguere upe mboyve Páblope Trófimo Efesoigua ndive pe ciudadpe, ha oimo'ãgui Pablo ogueraha ra'e ichupe tupaópe. 30 Opa upe ciudad pegua kuéra oñemondyipa ha umi gente ou ñaniháme. Ojapyhy hikuái Páblope ha ombotyryry pe tupao okágoto ha pya'e ombotypa hikuái umi okẽ. 31 Ojukase mo'ãma hikuái ichupe oguahẽ ramo pe batallón pegua mburuvicha apysápe oikoha pe sununu guasu Jerusalénpe. 32 Upévove pe mburuvicha ombyaty soldado huvicha kuéra ndive ha ñaniháme oguahẽ pe gente rendápe. Ha'e kuéra ohecha vove pe mburuvicha ha soldado kuérape, noinupávẽi Páblope. 33 Upérõ pe mburuvicha oñemboja ha oapresa Páblope, ha oñapytũka mokõi cadénape; upéi oporandu hese mávapa ha mba'épa ojapo ra'e. 34 Umi gente katu osapukái juavypa ojuehegui, upéicha rupi pe mburuvicha ndoikuaái mba'épa pe ayvu ojapóvagai hikuái, ha oguerahauka ichupe cuartélpe. 35 Oguahẽvo hikuái pe ojupi haguãme, umi soldado kuéra ogueraha Páblope jehupihápe iñarõ etereígui umi gente; 36 oĩ haguéicha osapukái ouvo hapykuéri: --¿Tomano! 37 Omoingévoma hikuái Páblope pe cuartélpe, ha'e he'i pe batallón pegua mburuvichápe: --¿Ikatúpa añe'ẽmi? Ha pe mburuvicha oporandu ichupe: --¿Reñe'ẽkuaa piko griego kuéra ñe'ẽme? 38 ¿Ndaha'etí piko nde ku Egiptoigua nda aréi hína oporomopu'ã ñepyrũ va'ekue mburuvicha kuéra rehe ha oguenohẽ va'ekue desiértope cuatro mil porojukahára kuérape? 39 Upérõ Pablo he'i ichupe: --Che Israelita, Tarsoigua, ciudad tuicháva Cilicia pegua; ajerure ndéve reheja haguã chéve añe'ẽ ko'ã géntepe. 40 Pe mburuvicha oheja ichupe, ha Pablo oñembo'y pe grádape ha ipópe ojapo omokirirĩ haguã umi géntepe. Okirirĩmbáma ramo hikuái katu oñe'ẽ ichupe kuéra hebreo ñe'ẽme ha he'i:

Acts 22

1 --Che ryvy ha che ru kuéra, pehendumi ko ha'éva che jehe. 2 Ohendúvo oñe'ẽha ichupe kuéra hebreo ñe'ẽme okirirĩve hikuái ha Pablo he'i ichupe kuéra: 3 --Che niko Israelita. Anace va'ekue Tarso Cilicia peguápe, akakuaa va'ekue ko'a Jerusalénpe ha añembo'euka Gamaliélpype he'i haichaite ñande ru kuéra ypykue

rembiapoukapy. Tapia añeha'áva ajehu Tupã Ñandejárape che py'aite guive opavave peẽ kuéra pejapo háicha ko árape. 4 Yma che apersegui va'ekue evangelio rehegua kuérape ajuka peve, ha araha va'ekue preso kuimba'e ha kuña kuéra amoinge haguã cárcelpe. 5 Pa'i ruvicha guasu ha mbo'ehára kuéra oĩ haguéicha ikatu he'i mba'éichapa ha'e kuéra ome'ẽ raka'e chéve kuatione'ẽ Israelita kuéra Damasco pegua peguarã. Che aha va'ekue upépe umi Jesús rehe ojeroviáva rekávo aru haguã Jerusalénpe oñenupã haguã. 6 'Ha aha jave aína pe tapére, aguahẽtama jave Damáscope, asajepyte rupi, omimbipa sapy'a che jerekuévo peteĩ tesape imbaretéva yvágúio oúva, 7 ha ha'a yvýpe. Upéi ahendu peteĩ ñe'ẽ he'íva chéve: "Saulo, Saulo, ¿mba'érehapa che persegui?" 8 Upérõ che aporandu: "¿Mávapa nde, Karai?" Ha he'i chéve: "Che ha'e Jesús Nazaretgua, upe nde repersegúiva reína." 9 Umi oĩ va'ekue chendive ohecha pe tesape ha oñemondýi hikuái, opáichavo nohendúi pe oñe'ẽva chéve ñe'ẽ. 10 Che upérõ ha'e: "¿Mba'épa ajapo vaerã, che Jára?" Ha Ñandejára Jesús he'i chéve: "Epu'ã ha tereho Damáscope, ha upépe oje'eta ndéve rejapo vaerã." 11 Pe tesape rendykuégui apytágui ndahechavéi, che irũ nguéra che reraha hikuái che pógui aguahẽ meve Damáscope. 12 'Upépe oĩ va'ekue peteĩ kuimba'e hérava Ananías, ojaipóva hekoitépe Moisés rembiapoukapy, ha opa umi Israelita oikóva Damáscope imandu'a poráva hese. 13 Ananías ou che rechávo, ha oguahẽvo he'i chéve: "Che ryke'y Saulo, ehecha jevy." Ha upevovete ahecha jevy ha ahecha ichupe. 14 Ha he'i chéve: "Ñande ru kuéra pykue Tupã Ñandejára nde poravo ymaite guive reikuaa haguã hembipota, ha rehecha haguã pe Imarangatúvape ha rehendu haguã ijuru etégui voi iñe'ẽ. 15 Reñe'ẽtagui hese opavavépe ko yvy jerekuévo ha remombe'úta upe rehecha ha rehendu va'ekue. 16 Ha ko'ãga, ¿mba'épa reha'arõta? Epu'ã ha ejebautizauka, rejeroviátype Ñandejára Jesús rehe reñemopotĩ haguã nde pecado kuéragui." 17 'Aju jevy rire Jerusalénpe, aha tupaópe añembo'évo, ha ou chéve peteĩ visión. 18 Ahecha Ñandejárape, ha he'i chéve: "Py'a'éke esẽ Jerusaléngui, nohendu mo'ãigui hikuái upe eréva che rehe." 19 Upérõ che ha'e ichupe: "Che Jára, ha'e kuéra niko oikuaa che ahámi hague opa umi sinagoga rupi ha arahámi hague cárcelpe umi nde rehe ojeroviávape, ha ainupãmi hague, 20 ha ojejuka ramo ne rembiguái Esteban oñemoñe'ẽ va'ekue nde rérape, chete voi añembo'y va'ekue aína upépe ha aime va'ekue peteĩ ñe'ẽme umi ijukahare ndive, ha añangareko va'ekue avei umi ijukahare ao rehe." 21 Ñandejára katu he'i chéve: "Tereho katu, romondóta mombyry umi Israelita'ýva rendápe." 22 Ko'a peve ohendu hikuái ichupe, ha upéi katu oñepyrũ osapukaipa: --¿Tomano pe kuimba'e! ¡Naiporãi oikove! 23 Ha osapukái memégui hikuái ha omombógui ijao kuéra ha ombovevégui yvytĩmbo yvytũre, 24 pe mburuvicha omoingeuka Páblope pe cuartél ryepýpe, ha he'i oñenupã haguã tukumbópe omoñe'ẽ haguã, oikuaa haguã mba'érehapa umi gente upéicha osapukaipa hese. 25 Ha oñeñapytĩmbo riréma oñenupã haguã, Pablo he'i pe capitán upépe oĩvape: --¿Mba'éicha rupi piko peẽ peinupãta peteĩ ciudadano románope peporandu raẽ'ý rehe ichupe hembiapokue rehe? 26 Upéva ohendúvo pe capitán oho ha omomarandu pe huvichápe, he'ívo: --Ema'ẽke pe rejapótava rehe, pe kuimba'éko ciudadano Romano. 27 Pe mburuvicha oñemboja upérõ Pablo rendápe ha oporandu ichupe: --¿Añete piko nde ciudadano Romano? Pablo he'i ichupe: --Upéicha. 28 Pe mburuvicha upérõ he'i ichupe: --Che heta plata repy rehe aiko va'ekue ciudadano Romano ramo. Ha Pablo he'i: --Che katu ha'e anace guive. 29 Kóva rire umi oinupã mo'ã va'ekue Páblope oheja ichupe; ha pe mburuvicha jepe, oikuaa vove ciudadano Romano hague okyhyje opytávo oñapytĩuka haguére ichupe. 30 Upeha ára ambuépe pe mburuvicha oikuaaségui katuate mba'érehapa umi Israelita ipochy Pablo rehe, oipe'a ichugui umi cadena oñeñapytĩ hague ha ombyatyuka umi pa'i ruvicha ha opa umi Concilioyguápe ha oguenohẽ omoĩ Páblope henondépe kuéra.

Acts 23

1 Pablo oma'ẽ pe Concilioygua kuéra rehe ha he'i ichupe kuéra: --Che ryke'y kuéra, che aiko va'ekue py'aguapy reheve Tupã Ñandejára renondépe ko ára peve. 2 Upérõ pe pa'i ruvicha guasu Ananías, he'i umi Pablo ypýpe oĩ va'ekuépe oinupã haguã ichupe ijuru rupi. 3 Pablo katu he'i ichupe: --¿Tupã Ñandejára ne nupã vaerã ndéve, nde tekove rova mokõi! ¿Reguapy piko nde upépe reporandu haguã chéve ley he'i háicha? Ha upéicharamo piko, ¿mba'ére remboyke pe ley che nupãuka haguã? 4 Umi oĩ va'ekue upépe he'i Páblope: --¿Upéicha piko reñe'ẽ vai pe Tupã Ñandejára pa'i ruvicha guasúpe? 5 Pablo he'i: --Che ryke'y kuéra, che niko ndaikuaái ha'eha pe pa'i ruvicha guasu; pe Kuatione'ẽ Marangatúpe niko he'i: "Ne reñe'ẽ vai va'erãi ne retã megua mburuvicha rehe." 6 Pablo ohechakuaa sapy'a

oiha pe Concíliope saduceo kuérava ha ambue katu fariseo kuérava, ha he'i hatã: --Che ryke'y kuéra; che ha'e fariseo, fariseo ra'yre; ha ko'ãga oñepu'ã che rehe aha'arõ haguére pe jeikove jevy omanóva apytégui. 7 Upéva he'ipávo fariseo ha saduceo kuéra oñepyrũ oñoñe'ẽjoapi oñondive, ha oñemboja'o pe aty guasu. 8 Saduceo kuéra he'igui omanóva ndoikovéi jevyha, ha ndaiporiha ángel kuéra, terã espíritu; fariseo kuéra katu oguerovia opa ko'ã mba'e. 9 Osapukaipa hikuái; ha oime Ñandejára ley rehe oporombo'éva oĩ va'ekue fariseo kuéra ndive, opu'áva ha he'i: --Ko kuimba'e niko ndojapói mba'eve ivaíva; ha oime rire oñe'ẽ ichupe espíritu terã ángel, ani ñañoñe'ẽ Ñandejára rehe. 10 Tuicha etereígui pe ñe'ẽjoapi oikóva, pe mburuvicha okyhyje ombo'ipa ramo guarã hikuái Páblope. Upéva rehe ogueruruka soldado kuéra oguenohẽ haguã ichupe ijapytégui kuéra ha oguerahauka jevy haguã ichupe cuartélpe. 11 Upe pyhare ambuẽpe Ñandejára Jesús ojechauka Páblope ha he'i ichupe: --Néike, Pablo, che moherakuã haguéicha ko'a Jerusalénpe, tekotevẽta avei che moherakuã Rómape. 12 Ko'ẽvo katu Israelita kuérava oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme ojuka haguã Páblope, ha ojura hikuái Tupã Ñandejára rérape ñe'ẽ pohýi reheve he'ívo ndokaru mo'ãi ha ndoy'u mo'ãiha ojapo peve upe he'i va'ekue. 13 Hetave cuaréntagui umi kuimba'e upéicha oñoñe'ẽme'ẽ va'ekue. 14 Ha oho hikuái pa'i ruvicha kuéra ha umi Israelita mbo'ehára kuéra rendápe ha he'i: --Ore roñoñe'ẽme'ẽ kuri Tupã Ñandejára rérape ñe'ẽ pochy reheve ndoro'u mo'ãiha mba'eve rojuka mboyve Páblope. 15 Ko'ãga katu peẽ, ha ambue kuéra Concilio pegua, pejerure pe mburuvichápe ko'ẽrõ togueru ichupe pene renondépe ku peporandu porãvétarõ guáicha ichupe pe oĩva rehe; ha ore roĩmbáta rojuka haguã oguahẽ mboyve. 16 Pablo reindy membykuimba'e peteĩ oikuaa upe oje'e va'ekue, ha oho omomandu ichupe pe cuartélpe. 17 Pablo upérõ ohenói umi capitán peteívape ha he'i ichupe: --Eraha ko mitākaria'y pe mburuvicha rendápe, oguereko he'i vaerã ichupe. 18 Pe capitán ogueraha ichupe pe mburuvicha rendápe ha he'i ichupe: --Pablo, pe preso, che renói ha ojerure chéve aru haguã ko mitākaria'y ne rendápe, oguererekógui he'i vaerã ndéve. 19 Pe mburuvicha oipyhy ipógui pe mitākaria'y, omoha'eño ha oporandu ichupe: --¿Mba'e piko erese chéve? 20 Upérõ pe mitākaria'y he'i ichupe: --Umi Israelita niko oñemoĩ hikuái peteĩ ñe'ẽme ojerure haguã ndéve ko'ẽrõ reraha haguã Páblope pe Concíliope, oporandu porãve gua'u haguã ichupe upe oĩva rehe. 21 Ndéke ani rerovia ichupe kuéra; cuaréntagui hetave ha'e kuérava oha'arõva hína ñemiháme ichupe, ha ojura kuri hikuái Tupã Ñandejára rérape ñe'ẽ pohýi reheve ndokaru mo'ãi ha ndoy'u mo'ãiha ojuka peve Páblope; ha ko'ãga oĩmbáma hikuái ne ñe'ẽ ra'arõvontema. 22 Upérõ pe mburuvicha omondo pe mitākaria'y ha he'i ichupe ani haguã oikuaauka avavépe omombe'u hague ichupe. 23 Pe mburuvicha ohenói mokõi icapitan kuérape ha he'i ichupe kuéra ombosako'i haguã doscientos soldado kuéra yvy rupigua, setenta kavaju arigua ha doscientos lancero kuéra oho haguã Cesaréape pyhare las nueve ramo. 24 Ombosako'iuka avei kavaju Pablo ojupi haguã hi'ári, ha ogueraha haguã hesái ha mba'eve ojehu'ỹ rehe ichupe pe mburuvicha Félix rendápe. 25 Ome'ẽ ichupe kuéra kuatione'ẽ ogueraha vaerã, he'íva péicha: 26 "Claudio Lisias, pe mburuvicha Félix imba'eporãitévape, omomaitei. 27 Israelita kuéra oapresa ko kuimba'épe ha ojuka mo'ã hikuái, che katu aikuaa vove ciudadano Romanoha, aipe'a ipógui kuéra pe tropa che pytyvõ rehae. 28 Aikuaaségui mba'épa upe he'íva hikuái hese, araha iconcilio kuérape, 29 ha niko ra'e okaguai hikuái hese ra'e iley kuéra rehe, opáichavo, ndaipóri mba'érehapa ojejuka haguã, terã ojerereko haguante jepe cárcelpe. 30 Upéicharamo jepe, ajúgui aikuaa umi Israelita oñeha'ãha ojuka haguã ichupe, kóina amondo ne rendápe, ha ajerure avei umi okaguaívape hese he'i haguã ne renondépe upe ojopýva hese. Terehasa porãite." 31 Upérõ umi soldado, upe oje'e haguéicha ichupe kuéra ojapyhy hikuái Páblope ha pyhare ogueraha Antípatris peve. 32 Upe ára ambuẽpe umi soldado ojevy yvy rupi pe cuartélpe, ha umi kavaju arigua katu oho hikuái Pablo ndive. 33 Oguahẽvo Cesaréape, ome'ẽ hikuái pe kuatione'ẽ pe mburuvichápe ha ome'ẽ avei Páblope ipoguýpe. 34 Omoñe'ẽ rire pe kuatione'ẽ, pe mburuvicha oporandu Páblopa mamogua; ha oikuaávo Ciliciayguaha, 35 he'i ichupe: --Rohendúta ou rire umi ne mombe'uhára. Ha omoĩuka ñangerekohára poguýpe mburuvicha Herodes rógape.

Acts 24

1 Cinco días uperire, pe pa'i ruvicha guasu Ananías, oguahẽ Cesaréape mbo'ehára kuéra Concilio pegua ha peteĩ abogado hérava Tértulo ndive. Ha'e kuéra ou pe mburuvicha rendápe omoĩ vai haguã Páblope. 2 Ogueru rire hikuái Páblope, Tértulo oñepyrũ omoĩ vai ichupe, he'ívo Félixpe: --Nde rehae, karai mburuvicha,

roguereko py'aguapy ha pytu'u, ha opa mba'e ojejapo porã ne arandu rupi. 3 Opa ko'ã mba'e rohupity tapia ha opárupi, nde Félix mba'eporãite, ha rohechakuaa ore py'aite guive. 4 Opáichavo, ani haguã rombo'are eterei, ajerure ndéve nde py'aporã rupi ore rendu sapy'ami haguã. 5 Rojuhu niko ko kuimba'e ku mba'asy vaichaha, ha opárupi ko yvy jerekuévo omopu'ã mburuvicha rehe umi Israelita kuérape ha ha'e voi niko nazareno kuéra ruvicha. 6 Ha oñeha'ã kuri omongy'a pe tupao jepeve; ha ore rojapyhy ha rojapose mo'ã hese he'i háicha ore léype; 7 upe jave pe mburuvicha Lisias oike ore apytépe, ha mbarete tuicháva reheve oipe'a ore pógui, 8 ha he'i umi imombe'uhárape ou haguã ne rendápe. Ndete voi niko ikatu reporandu ichupe ha reikuaa añeteha opa ko'ã mba'e ro'éva hese. 9 Umi Israelita oĩ va'ekue upépe he'i avei añeteha opa umi mba'e. 10 Upérõ pe mburuvicha ojapo seña Páblope oñe'ẽ haguã, ha Pablo he'i: --Avy'a añe'ẽtaha rehe che jehe ne renondépe aikuaágui are guivéma juezha nde ko tetãme. 11 Ndete voi ikatu reporandu, ojapoha doce días ramo aguahẽ hague Jerusalénpe amomba'eguas haguã Tupã Ñandejárape. 12 Ha nda che juhúi hikuái añe'ẽjoapihápe avave ndive, terã aporomopu'ãhápe avave rehe tupaópe, terã sinagoga kuérape terã ambue henda rupi upe ciudad ryepy rehe. 13 Ko'áva ndaikatúi ohechauka añeteha peteĩva umi mba'e he'íva che rehe. 14 Kóva katu areko, ha'e vaerã, che ru kuéra Tupã rembiguaiha che, upe tape pyahu ha'e kuéra ombohéravape jerovia hekope'ỹguaha, aroviaha opa umi mba'e oĩva Ñandejára ley ha ñemoñe'ẽhára kuéra kuatiañe'ẽme. 15 Ha ajerovia Tupã Ñandejára rehe ha'e kuéraichaite avei, omanóva oikove jevy va'erãha, imarangatúva ha imarangatu'ỹva upéichante avei. 16 Upéva rehe añeha'ã tapia che py'apotĩ haguã Tupã Ñandejára ha kuimba'e kuéra renondépe. 17 'Are aiko rire ambue henda rupi,aju jevy che retãme ame'ẽ haguã tupãmba'e ha aru haguã che remikuave'ẽ. 18 Upéva ajapo jave aína Israelita kuérape Asia pegua che juhu hikuái tupaópe, añemopotĩ rire upe ojejapo háicha, aty guasu'ỹ ha ayvu'ỹ reheve. 19 Umíva ou vaerã mo'ã ko'ápe ha he'i che rehe, oime ramo oguerekóva he'i vaerã che rehe. 20 Terã ko'ã oĩva ko'ápe te'i oime ramo ojuhu va'ekue che rembiapo vai hague, aĩ ramo umi Israelita kuéra Concilio renondépe. 21 Ndaha'etí ramo upe aime ramo ijapytépe kuéra hatã ha'e va'ekue rehe: "Ko árape peẽ che mbojovake arovia haguere omanóva oikove jevy va'erãha." 22 Félix ohendúvo upéva, oikuaa porãgui pe cristiano rekovekue, ombopukuve haguã he'i ichupe kuéra: --Ou rire mburuvicha Lisias, aikuaa porãvéta ko pene mba'e rehegua. 23 Upérõ Félix he'i pe capitánpe Pablo opyta gueteri haguã preso, opáichavo, tombovevuive ichupe ha toheja hembiayhupára kuérape tou jepi hendápe ha toñangareko hese. 24 Nda aréi uperire Félix ou jevy hembireko Drusila ndive, ha'e niko Israelita, ha ohenoika Páblope ohendu haguã ichugui pe Jesucristo rehegua jerovia. 25 Pablo oñemoñe'ẽvo ichupe pe jeiko hekoite pegua rehe, tembipota vai jejoko rehe ha pe ñeporandu ñande rekovekue rehe oiko vaerã ipahápe rehe, Félix oñemondýi ha he'i ichupe: --Tereho ko'ãga ha ija jevývo chéve rohenói jevýta. 26 Félix oha'arõ avei Pablo ome'ẽ ramo guarã ichupe plata opoi haguã ichugui; upéva rehe heta jevy ohenoika ichupe oñomongeta haguã hendive. 27 Upéicha ohasa dos años, ha Félix ojei mburuvichahágui ha Porcio Festo ou hendaguépe. Ha Félix opyta porãségui umi Israelita kuéra ndive, oheja preso Páblope.

Acts 25

1 Festo oguahẽ oguapy haguã mburuvicha ramo ha tres días rire oho Cesaréagui Jerusalénpe. 2 Upépe umi pa'i ruvicha ha Israelita kuéra ipu'akavéva ou hendápe omoĩ vaívo Páblope ichupe. 3 Ha ojerure hikuái ichupe ñembojerovia poravopyréicha ogueruruka haguã Páblope Jerusalénpe. Upéva ojapo ha'e kuéra ojuka haguã ichupe tapére. 4 Festo katu he'i ichupe kuéra Pablo oiha preso Cesaréape, ha ha'ete voi ohotaha upépe voiete. 5 Ha he'i ichupe kuéra: --Upéva rehe, umi pende apytépe oguerekóva autoridad toho chendive Cesaréape, ha pe kuimba'e oime rire ramo hembiapo vai, ikatu omombe'u. 6 Festo hi'are Jerusalénpe ocho terã diez días rupínte, ha upéi oho jevy Cesaréape. Upe oguahẽha ára ambuépe oguapy tribunálpe ha ogueruruka Páblope. 7 Pablo ou rire, oñemboja umi Israelita ou va'ekue Jerusaléngui ha he'i hikuái hese heta mba'e pohýi, ikatu'ỹva opáichavo mba'eve ohechauka añeteha. 8 Upérõ Pablo he'i ojehe: --Che ndajapói mba'eve ivaíva Israelita kuéra rembiapoukapy rehe, terã pe tupao rehe, terã Romyagua kuéra mburuvicha guasu rehe. 9 Festo katu opyta porãségui umi Israelita kuéra ndive, oporandu Páblope: --¿Rehosépa Jerusalénpe upépe rombojovake haguã ko'ã mba'e rehe? 10 Pablo katu he'i: --Aime Romyagua mburuvicha guasu tribunálpe, añembojovake haguãme. Nde reikuaa porã háicha, che

ndajapói mba'eve ivaíva Israelita kuéra rehe. 11 Ha oime ramo ivaíva ajapo va'ekue ha upéva rehe ajejuka vaerã ramo, nda'úi amano'ỹ haguã; oĩ'ỹ ramo mba'eve añetegua umi mba'e oje'éva rehe che rehe katu, avave ndaikatúi che me'ẽ ipópe kuéra. Ajerure pe mburuvicha guasuete voi ta che mbojovake. 12 Oñe'ẽ rire umi hekombo'ehára ndive, Festo he'i: --Rejerure niko kuri reñembojovake haguã pe mburuvicha guasu renondépe. Upéicharamo rehóta hendápe. 13 Umiha ára riremí rey Agripa ha hembireko Berenice oho Cesaréape omomaiteívo Féstope. 14 Ha hi'aremi rire upépe, Festo omombe'u pe mburuvichápe pe Pablo rehegua, ha he'i ichupe: --Oime niko ko'ápe peteĩ kuimba'e Félix oheja va'ekue preso. 15 Aime ramo Jerusalénpe, umi pa'i ruvicha ha Israelita mbo'ehára kuéra ou che rendápe omoĩ vai haguã ichupe, ha ojerure chéve hese ojejuka haguã. 16 Che upérõ ha'e ichupe kuéra Romyagua autoridad ndojukaukaiha avavépe pe oñemoĩ vaíva oñombojovake'ỹ rehe umi omoĩ vaíva ichupe ndive ikatu haguã oñe'ẽ ojehe. 17 Upéva rehe, ha'e kuéra ou ramo ko'ápe, ambopuku'ỹ rehe, upeha ára ambuépe aguapy pe tribunálpe ha aruruka pe kuimba'épe. 18 Ha umi ou va'ekue oñombojovake haguã hendive nde'íri hese mba'evete umi mba'e che aimo'ã va'ekue. 19 Pe religiõn imba'e kuérava rehegua añoite he'i hikuái hese, aipo Jesús omano va'ekue ha Pablo he'íva oikoveha gueteri. 20 Che ndaikuaágui ajapo vaerã koichagua mba'épe, aporandu Páblope ohosépa Jerusalénpe upépe oñembojovake haguã ko'ã mba'e rehe. 21 Ha'e katu ojerure pe mburuvicha guasu Augusto ombojovake haguã ichupe. Upéva rehe ahejaukave preso ikatu peve amondo pe mburuvicha guasu rendápe. 22 Agripa upérõ he'i Féstope: --Che avei ahenduse upe kuimba'épe. Festo he'i ichupe: --Ko'ěrõ voi rehendúta ichupe. 23 Upeha ára ambuépe Agripa ha Berenice oguahẽvo oíke hikuái tuicha jeguaka reheve pe kotýpe umi mburuvicha ha karai guasu kuéra pe ciudad pegua ndive. Ha Festo ogueruruka Páblope, 24 ha he'i: --Rey Agripa, ha karai kuéra peñembyatýva ko'ápe orendive, kóina ápeko kuimba'e. Heta Israelita kuéra oñe'ẽ vai chéve hese, Jerusalénpe ha ko'a Cesaréape upéichante avei, ha he'i manterei hikuái chéve omano va'erãha. 25 Chéve ramo guarã katu ndojapói mba'eve ikatu va'erãha rehe omano; ha ha'ete voi ojerurégui mburuvicha guasu Augusto renondépe oñembojovake haguã, amondóta hendápe. 26 Ha ndarekóigui mba'evete añeteguáva amoĩ vaerã kuatia rehe hese pe che karai mburuvicha guasúpe, aru ichupe pene renondépe, ha ne renondépe raẽvete, rey Agripa, reporandu haguã ichupe nde, ikatu haguã che areko amoĩ vaerã hese kuatia rehe. 27 Hendape'ỹgui váicha chéve jahauka peteĩ preso ja'euka'ỹ rehe mba'épa oje'e hese.

Acts 26

1 Upérõ Agripa he'i Páblope: --Ikatu reñe'ẽ nde jehe. Ha Pablo ohupi ipo ha oñepyrũ oñe'ẽ kóicha: 2 --Avy'a eterei ikatuha rehe añe'ẽ ne renondépe, rey Agripa, aipe'a haguã che jenegui opa umi Israelita kuéra he'i va'ekue che rehe, 3 hi'arieteve nde reikuaaha rehe opa umi jepokuaaha Israelita kuéra roguerekóva ha umi mba'e roñoñe'ẽjoapiha. Upéva rehe ajerure ndéve che rendumi haguã rejahéi'ỹ rehe che rehe. 4 'Opavave umi Israelita aikuaa porã mba'éichapa aiko raka'e ijapytépe kuéra che retãme ha Jerusalénpe che mitã guive. 5 Ha'e kuéra oikuaa avei, ha ikatu he'i he'ise ramo, che mitãrusu guive fariseo hague che, pe ipohyivéva ore religiõnpe. 6 Ha ko'ãga che reru hikuái mburuvicha kuéra renondépe pe arovia haguete rehe Tupã Ñandejára omoingove jevytaha omano va'ekuépe, ome'ẽ haguéicha iñe'ẽ ore ru kuéra pyykuépe. 7 Umi doce tribu Israel pegua oha'arõva ohecha haguã oiko ramo hekoitépe upe ñe'ẽ, ha upéva rehe omomba'eguasúva ha ojejokuaiukáva Tupã Ñandejárape ára ha pyharépe. Ko jerovia kovaete rehe niko che moĩ vai hikuái ko'ãga umi Israelita, nde rey Agripa. 8 ¿Mba'e, ndaperoviái piko peẽ Tupã Ñandejára omoingove jevyha omanóvape? 9 'Che voi yma aimo'ã va'ekue ajapo va'erãha heta mba'e vai Jesús Nazareno réra rehe, 10 ha upéicha ajapo va'ekue Jerusalénpe. Pa'i ruvicha kuéra rupi che amoinge va'ekue cárcelpe heta umi ojeroviávape Jesús rehe; ha ojejuka ramo, che aime va'ekue peteĩ ñe'ẽme upévape. 11 Heta jevy che ainupã va'ekue ichupe kuéra ambojevy haguã pe ijerovia kuérágui. Upéva ajapo opa umi sinagogaha rupi, ha che pochy eterei'gui hese kuéra apersegui umi ciudad tetã ambuegua kuéra peve. 12 'Upevarã aha che pe ciudad Damasco héravape, pa'i ruvicha kuéra ome'ẽ chéve autoridad ha che mondo. 13 Pe tapére katu nde rey, ára mbyte jave ahecha yvágagui che resape imbaretevéva kuarahy resapégui, omimbipáva che ha umi chendive ohóva jerekuévo. 14 Upévo ro'apa yvýpe, ha ahendu peteĩ ñe'ẽ he'íva chéve hebreo ñe'ẽme: "Saulo, Saulo, ¿mba'érepa che persegui? Rejekutupa niko

reína ndejupe ndete voi, ku guéi opyvoírõ guáicha ikutuha ap̃yi rehe." 15 Upérõ ha'e: "¿Máva piko nde, Karai?" Ha Ñandejára he'i chéve: "Che ha'e Jesús, upe nde reperseguíva reína. 16 Upéicharamo jepe epu'ã ha eñembo'y, ajechauka ndéve reiko haguã che rembiguái ramo ha remombe'u haguã ko rehecha va'ekue ko'ãga ha umi rehecha vaerã upéi. 17 Roipe'áta umi Israelita ha tetã ambuegua kuéra pógui avei, ha hendápe kuéra ko'ãga romondo. 18 Romondo hendápe kuéra rehesape'a haguã ichupe kuéra, anive haguã oguata pytũnguy rupi tesapeha rupĩnte, ha anive haguã oiko Satanás poguýpe, Tupã Ñandejára poguýpente, ha ojerovia haguã che rehe ha ohupity haguã upéicha rupi perdón ipecádo kuérargui ha imba'erã kuérava imarangatúva apytépe." 19 'Upéva rehe, nde rey Agripa, che ñe'ẽrendu pe yvága pegua ahecha va'ekuépe, 20 ha aikuaauka uvei pe ñe'ẽ umi oĩ va'ekue Damáscope raëvetépe, upéi katu Jerusalén pegua kuérape ha opárupi Judéape ha umi Israelita'ỹvape avei, ha'évo ichupe kuéra oñearrepenti ha ojevy haguã Tupã Ñandejára rendápe, ha hembiapo kuéra rupi tohechauka oñearrepenti hague. 21 Upéva rehe umi Israelita che japyhy pe tupaópe ha che jukase mo'ã hikuái. 22 Opáichavo, Tupã Ñandejára che pytyvõ rupi aime hatã ko'ãga peve, ha aikuaauka pe iñe'ẽ opavavépe, michĩva ha tuichávape. Araka'eve nda'évai ichupe kuéra mba'eve umi ñemoñe'ẽhára ha Moisés he'i'ỹ va'ekue ojehe va'erãha. 23 Pe Cristo ohasa asy vaerã hague, omano rire katu ha'e raëvete oikove jevy vaerã hague omanóva apytégui, ha oikuaauka vaerã hague pe ñe'ẽ oporohesapéva ñane retãyguape ha tetã ambueguápe upéichante avei. 24 He'ívo Pablo ko'ã mba'e ojehe, Festo osapukái: -- ¡Nde tarova niko Pablo! Ne arandu etereígui nde tarova. 25 Pablo katu he'i: -- Nda che tarováí niko nde Festo karai guasute; añetegua uvei pe ha'éva. 26 Kóina ápe rey Agripa, oikuaa poráva ko'ã mba'e, ha upéva rehe añe'ẽ kyhyje'ỹete reheve hovake; aikuaa porãgui ha'e avei oikuaapaha ko'ã mba'e, ndaha'éigui mba'e ojejapo va'ekue ñemiháme. 27 ¿Reroviápa rey Agripa, umi ñemoñe'ẽhára he'i va'ekue? Che aikuaa reroviaha. 28 Agripa he'i ichupe: --Háime háime rejapo che hegui cristiano. 29 Upérõ Pablo he'i ichupe: --Ta michĩ terã ta tuicha rehe, Tupã Ñandejára tamo ojapo, ha ani nde hegui año, opa che rendúva hína ko árapegui uvei toiko chéicha, anínte ko'ã cadena reheve. 30 Pablo he'ipa rire ko'ã mba'e, opu'ã pe rey ha pe mburuvicha ambue Berenice ndive ha opa umi oguapy va'ekue hína upépe, 31 ha oñemoha'eño hikuái oñomongeta haguã upe mba'e rehe. Ha he'i ojupe: --Ko kuimba'e niko ndojapói mba'evete ikatu vaerã rehe omano terã oĩ cárcelpe. 32 Ha Agripa he'i Féstope: --Ikatu vaerã mo'ã ojepoi ko kuimba'égui ha'ete voi ojerure'ỹ rire mburuvicha guasu emperador ombojovake haguã ichupe.

Acts 27

1 He'íma ramo hikuái ore mondo haguã Itáliape, omoĩ hikuái Pablo ha umi preso ambue kuérape peteĩ capitán Julio hérava poguýpe, pe batallón Augusto hérava pegua. 2 Ha rojupi peteĩ barco pe puerto Adramitio peguápe, osẽta va'ekue hína Asia pegua puerto kuéra kotyo. Oĩ avei orendive Aristarco, Tesalonicaygua, ciudad Macedonia pegua. 3 Upeha ára ambuépe roguahẽ Sidón puértope, ha Julio imba'eporã eterei Pablo ndive, upéicha rupi oheja ichupe oho haguã oñandu hembiayhupára kuérape ha ha'e kuéra oñangareko hese. 4 Rosẽvo Sidóngui, roheja pe isla hérava Chipre ore asu kotyo, oipeju vaígui pe yvytu. 5 Rohasa pe mar Cilicia ha Panfilia rovái rupi, ha roguahẽ Mírape, ciudad Licia pegua. 6 Pe capitán ojuhu upépe peteĩ barco Alejandría pegua ohóvo Itáliape, ha ore mbojupi ipype rohove haguã. 7 Mbegue roho heta ára, ha hasýpe roguahẽ Gnido rovái. Ha oipeju hatãgui gueteri pe yvytu rohasa Salmón rovái rupi, ha rojere pe isla hérava Creta rehe; 8 ha roho asy ramo jepe pe ý rembe'y pukukuévo rupi, roguahẽ peteĩ hendápe hérava Puerto Porã, pe ciudad hérava Lasea ypýpe. 9 Heta árama ohasa, ha ojekeyhyjéma pe ý guasu rupi oje'ói gueteri haguã hi'aguĩguima ro'y. Upéva rehe Pablo oñemoñe'ẽ ichupe kuéra, 10 he'ívo: --Karai kuéra, ahecha ko ñande jecho ý rupi ivaitaha, ha oñehunditaha ñande hegui ko mba'yrũ pe ipypegua reheve, ha ñande kuéra jepeve ikatu ñaňehundipa avei. 11 Pe capitán katu ogueroviave pe barco mboguataha ha pe iňangarekohárape upe Pablo he'ívagui. 12 Ha naiporãigui upe puerto ojepyta haguã ro'y aja, hetave ohasaséva upégui ikatu ramo guarã oguahẽ Fenícepe, puerto Creta pegua oma'ẽva noreste ha sureste kotyo, opyta haguã upépe ro'y aja. 13 Upérõ oñepyrũgui oipeju kangymi Súrguio, oimo'ã hikuái ikatútã ojehove. Osẽ hikuái ha oho Creta rembe'y ypy rupi. 14 Uperiremĩnte katu oipeju ñenupã sapy'a pe barco rehe peteĩ yvytu neratáva hérava Noreste, 15 ha oñepyrũ ogueraha pe bárcope. Ha nda ore pu'akáigui pe yvytu rehe, roheja ore reraha. 16 Rohasa peteĩ islami kupe rupi hérava Claudia, pe yvytu

oipeju hataíte'ýha rupi, ha hasýpe rohupi pe mba'yrui romyatã va'ekue rojúvo. 17 Ojehupi rire katu oiporu hikuái tukumbo omohatãve haguã pe barco. Upéi katu okyhyjégui oho ramo guarã ojeoso pe barco pe vyvku'ity Sirte oñembohérava rehe, omboguejy hikuái pe mba'yrui ao vyvutu oipejuha ha oheja hikuái oho pe mba'yrui vyvutúre. 18 Upeha ára ambuépe, hatãgui gueteri pe vyvutu, oñepyrũ oity hikuái pe yguasúpe pe mba'yrui carga; 19 ha mbohapy arahápe katu ore voi ore pópe roity ýpe pe mba'yrui sã nguéra. 20 Heta ára nosêvéi kuarahy ha estrella kuéra, ha ndopírigui pe vyvutu hatã ore nupáva noroha'arôvéima rojesalváne haguã. 21 Arémagui ndorokaruvéi hague, Pablo oñembo'y imbytépe kuéra ha he'i: --Karai kuéra iporãve vaerã mo'ã che rendu ha ñasê'ý rire Crétagui ani haguã ojehu ñandéve ko'ã mba'e. 22 Opáichavo, ani pekyhyje, mavave peẽ kuérava nomano mo'ãi, oñehundíta ramo jepe ko mba'yrui. 23 Ko pyharépe ojechauka kuri chéve peteĩ ángel pe Tupã che Jára, che ambojeroviáva remimbou, 24 ha he'i chéve pe ángel: "Ani rekyhyje, Pablo, tekotevêta reguahẽ pe mburuvicha guasu Roma pegua renondépe, ha nde rayhupápe Tupã Ñandejára ndoheja mo'ãi omano peteĩ jepe ko'ã oíva nendive ko mba'yrúpe." 25 Upéva rehe, karai kuéra, peñemokyre'ý jahecha, che ajerovia Tupã Ñandejára rehe oikóne haguã katuete pe ángel he'i haguéicha chéve. 26 Opáichavo tekotevêta jaha jajeoso peteĩ isla rehe. 27 Peteĩ pyharépe katu, mokõi semánama roho rire, rojejuhu jave pe ý guasu Adria héravape, pe vyvutu ore reraha jave hína ágoto ha pégoto, pyharepytévo, pe mba'yrui pegua marinero kuéra ohechakuaa sapy'a roñemo'aguíha yvýgui. 28 Oha'ã hikuái pe ý rypykue ha ojuhu treinta ý seis metros, ha tenondevemi oha'ã jevy hikuái ha ojuhu veinte ý siete metros. 29 Ha okyhyjégui rojejapi ramo guarã ita rehe, omboguejy hikuái irundy mba'yrui mombytaha pe mba'yrui rapykuéguio, ha ipy'a angekói oha'arôvo hikuái ko'ẽ. 30 Upe aja umi marinero okañy mo'ã pe bárcogui, ha upevarã oñepyrũ omboguejy ýpe pe mba'yrui, ku omboguejýtarõ guáicha gua'u pe mba'yrui mombytaha henondéguio. 31 Pablo katu omomarandu pe capitán ha isoldado kuérape, he'ívo: --Ko'áva opyta'ý ramo ko mba'yrúpe, peẽ ndaikatu mo'ãi pejesalva. 32 Upérõ umi soldado oikytĩ pe mba'yrui sã ha oheja ho'a ýpe. 33 Ko'ẽjúvo Pablo he'i ichupe kuéra opavavépe okaru haguã, ha he'i: --Mokõi semanaháma peime peke'ý rehe ha pekaru'ý rehe. 34 Ajerure peẽme pekaru haguã. Kóva tekotevê pejesalva haguã, mavavévagui ko noñehundi mo'ãi iñakãrague peteĩ jepe. 35 Upéva he'ívo, Pablo ojapyhy ipópe pan, ha ome'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape opavave rovake. Upéi oipese'ã ha ho'u. 36 Uperire ikyre'ýmba ha okaru avei hikuái. 37 Doscientos setenta ý seis roime ore retakue pe bárcope. 38 Ha hyvatãmbáma ramo katu oity hikuái pe trigo ra'ýi pe ý guasúpe ombovevuive haguã pe barco. 39 Ko'ẽma ramo umi marinero ndoikuaái upe vyv, opáichavo, ohecha hikuái peteĩ hendápe hembe'yha, ha oñeha'ã ikatu ramo omboja haguã upépe pe barco. 40 Oikytĩ hikuái pe mba'yrui mombytaha sã nguéra ha oheja ý guasúpe, ha ojora avei hikuái umi remo hapykue pegua sã. Upéi katu ohupi hikuái vyvutúpe pe mba'yrui ao oipejuha vyvutu henonde pegua, ha oñepyrũ pe mba'yrui oñemboja pe ý rembe'yre. 41 Opáichavo, oho hikuái peteĩ hendápe ý osyry mokõihápe ha ojejakutu pe mba'yrui pe vyvku'i rehe. Pe mba'yrui tĩ opyta ojejakutu pe vyvku'i rehe omyive'ý rehe maraverã, pe hopyta katu oñepyrũ ojeka pe ý ojejapíva hese mbaretekuégui. 42 Umi soldado upérõ ojukapase mo'ã umi présope ani haguã okañy ho'ytahápe. 43 Pe capitán katu hakate'ýgui Pablo rekove rehe, ndohejái ichupe kuéra ojapo upéva, he'i uvei ichupe kuéra ho'ytakuaáva guive ojeity tenonde haguã ýpe osẽ haguã okápe, 44 ha umi ambue kuérape katu oho haguã hapykuéri kuéra vyvra pesengue terã pe mba'yrui pesengue ári. Upéichape osẽmba hikuái okápe.

Acts 28

1 Rosẽmbáma ramo okápe katu, roikuaa pe isla heraha Malta. 2 Ha umi upepegua imba'eporã eterei orendive; ro'y ha oky etereígui tuicha ojatapy hikuái ha ore renói roñemboja haguã rojepe'e. 3 Upérõ Pablo ombyaty jepe'a piru ha oity jave hína tatápe, peteĩ mbói osẽ sapy'a oho pe tata rakukuégui ha oisu'u ichupe ipópe. 4 Umi upepegua ohechávo pe mbói oñasaingo Pablo po rehe, he'i hikuái ojupe: --Ko kuimba'e oiméne katuete porojukahare, ajeve oiko'ý ramo jepe marave ý guasúgui, pe justicia yvapegua ndohejái ichupe oikove. 5 Pablo katu oityvyro pe mbói tatápe ha ndojehui ichupe mba'eve. 6 Opavave oha'arõ irurupa terã upeichahágui ho'a ramo guarã omano; are oha'arõ rire katu, ohecháma ramo ndojehuiha ichupe mba'eve, ojepy'amongeta ambue hikuái ha he'i Pablo peteĩ tupãha. 7 Aguĩ upégui oĩ vyv kuéra pe isla pegua mburuvicha hérava Publio mba'éva, ha'e ore moguahẽ ha oñangareko porã eterei ore rehe tres días. 8 Ha

Publio ru oĩ tupápe, hasy akānundu ha tye ruguy reheve. Pablo oho oñandúvo ichupe, ha oñembo'e rire omoĩ ipo hi'ári ha omonguera. 9 Upéva rire ou avei umi ambue hasýva upe isla pegua, ha oñemonguerapa avei. 10 Ha heta ore momba'eguas hikuái; ha rojupi jevývo pe bárcope katu ome'ẽ hikuái oréve opa roikotevẽ vaerã guive rohokuévo guarã. 11 Tres meses ropyta rire upe íslape rojupi peteĩ barco opyta va'ekuépe ro'y aja upépe; Alejandria pegua upe barco ha oĩ pe itĩ rehe Cástor ha Pólux ra'anga. 12 Roguahẽ Siracusa puértope ha ropyta upépe tres días, 13 ha upégui roho pe ý rembe'y ypy rupi roguahẽ meve Régiope. Upeha ára ambuépe oipeju Sur ha mokõi arahápe roguahẽ Puteólipe. 14 Upépe rojuhu Jesús rehe ojeroviávape ha ojerure oréve ropyta haguã hendive kuéra peteĩ semana, ha uperire rosẽ roho Rómape. 15 Umi Jesús rehe ojeroviáva Roma pegua oikuaáma ra'e ha osẽ ore ruvaitĩ tapépe, Apio Foro ha pe Tres Tabernas hérava peve. Pablo ohechávo ichupe kuéra ome'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape ha ikyre'ỹ jevy pyahu. 16 Roguahẽ rire Rómape, pe capitán omoĩ umi preso kuéra rehe oñangarekóva ruvicha poguýpe, Páblope katu oheja hikuái opyta ha'eño peteĩ soldado oñangarekóva hese ndive. 17 Tres días roguahẽ rire, Pablo ohenoiuka umi Israelita Roma pegua apytépe oñemomba'eguasuvévape, ha oñembyatýma ramo he'i ichupe kuéra: --Che ryke'y kuéra, che ndajapói ramo jepe mba'eve ivaíva Israelita kuéra terã ñande ypy kuéra jepokuaahare rehe, upéicharamo jepe che me'ẽ hikuái preso Jerusalénpe Romano kuéra pópe. 18 Oporandu rire hikuái chéve, ha'e kuéra opoise mo'ã che hegui, ndojuhúgui mba'érehapa che juka haguã. 19 Opáichavo, umi Israelita oñemoĩ hikuái che rehe, ha upéva rehe ajerure mante aguahẽ haguã pe mburuvicha guasu rendápe, areko'ỹ ramo jepe mba'eve ha'e vaerã che retãmegua kuéra rehe. 20 Upevaete rehe pohenoika pohecha haguã ha aña'e haguã penendive; pe ñande Israelita kuéra ñaha'arõva, upevaete rehe aime ko'ápe ñeñapytĩháme ko cadénape. 21 Upérõ he'i hikuái ichupe: --Oréve noguahẽi mba'eveichagua kuatione'ẽ Judéagui nde rehe, ha ore rehegua kuérava oguahẽ va'ekue upégui katu ndaipóri avave he'i va'ekue nde rehe mba'eve ivaíva. 22 Rohenduse niko pe nde ereséva, roikuaágui opárupi oñeñe'ẽ vaiha ko mba'e pyahu kóva rehe. 23 Ha omoĩ ichupe kuéra peteĩ ára, ha heta oguahẽ hikuái pe Pablo oĩháme. Ha pyhareve guive ka'aru peve oñe'ẽ ichupe kuéra Tupã Ñandejára reino rehe. Oñeha'ã upéichape ogueroviauka ichupe kuéra pe Jesús reheguáva Moisés rembiapoukapy ha ñemoñe'ẽhára kuéra kuatione'ẽ rupi. 24 Oime omoañetéva pe Pablo he'íva, ambue katu oime oguerovia'ýva; 25 ha noĩrigui peteĩ ñe'ẽme oñondive kuéra oñepyrũ oje'ói hikuái. Upérõ Pablo he'i ichupe kuéra: --He'i porã va'ekue Espíritu Santo ñande ru kuérape ñemoñe'ẽhára Isaías rupi, he'i ramo: 26 Tereho ha ere ko'ã géntepe: Tapia pehendúta peẽ, ha ndapeikuaa mo'ãi; pema'ẽta, ha ndapehecha mo'ãi; 27 ipy'a kuéra oñemohatãgui, ha ohendu vai etereígui, ha hesa kuéra oñembotýgui ani haguã ohecha hesa kuéra rupi, terã ohendu ijapysa kuéra rupi, terã oikuaa ipy'apýpe kuéra ha ojevy che amonguera haguã ichupe kuéra. 28 Peikuaáke peẽ ko Tupã Ñandejára salvación ko'águi rire oñekuave'ẽha umi Israelita'ývape ha ha'e kuéra katu ohendúta. 29 Pablo he'i rire kóva umi Israelita oje'ói, ha oñoñe'ẽjoapi mbarete oñondive ohóvo. 30 Pablo opyta mokõi años pukukue pe hóga hepy rehe porupýpe, ha omoguahẽ opa umi ohóvape ohechávo ichupe. 31 Ha ha'e ojapose haichaite omoherakuã Tupã Ñandejára reino ha oporombo'e Ñandejára Jesucristo reheguáva rehe, avave ojoko'ỹ rehe ichupe.

Romans 1

1 Che Pablo, Jesucristo rembiguái, Tupã Ñandejára che renói va'ekue temimondorã ha che poravo amoherakuã haguã pe iñe'ẽ salvación rehegua. 2 Tupã Ñandejára ymaite guive ome'ẽ va'ekue iñe'ẽ, ko salvación rehegua ñe'ẽ rehe, kuatione'ẽ Marangatúpe ñemoñe'ẽhára kuéra rupi, 3 Ñandejára Jesucristo, Tupã Ñandejára Ra'y rehegua ñe'ẽ. Ha'e niko David ñemoñare ou ramo guare yvy ári yvypóraicha, 4 ha Espíritu Santo rupi katu ojekuaauka va'ekue Tupã Ñandejára Ra'yha pu'aka reheve, oikove jevýpype omano va'ekue apytégui. 5 Jesucristo rupi Tupã Ñandejára ohupityka oréve imborayhu ojapo haguã ore hegui apóstol, ikatu haguã opa tetãme oĩ ogueroviáva ha iñe'ẽrendúva. 6 Umíva apytépe peime avei peẽ, peñehenói va'ekue Jesucristo mba'erã. 7 Amoĩ kuatione'ẽ rehe opa peẽ peiméva peguarã Rómape, Tupã Ñandejára ohayhúva ha ohenói va'ekue pende reko marangatu haguã ichupe. Tupã ñande Ru ha Ñandejára Jesucristo ta pende rovasa ha ta pene mbopy'aguapy. 8 Tenonderãite, ame'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape Jesucristo rupi pende rehe, oñemoherakuãha rehe yvy jerekuévo pe pende jerovia. 9 Tupã Ñandejára, pe che ambojeroviáva che ánga apytete guive Ta'ýra evangelio ñemoherakuãme, oikuaa

mba'éichapa tapia che mandu'aha pende rehe che ñembo'épe; 10 ha ajerure Tupã Ñandejára rembipota rupi ta'ija chéve oime háicha ikatu haguã ipahápe aha pene rendápe. 11 Pohechaségui ha poipytyvöségui peñemombareteve haguã pende espíritupe; 12 ha'ese ko, che aime jave penendive, ñañosokyre'ỹ haguã pe jerovia jarekóva rupi, peẽ ha che avei. 13 Che ryvy kuéra, aipota peikuaa heta jevy ahase hague pohechávo, opáichavo, ko'ãga peve ndaikatúi. Ahase niko areko haguã pende apytépe avei che remiñotýngue'a areko haguéicha ambue tetã nguéra apytépe. 14 Griego ha tetã ambuegua kuérape, iñarandúva ha iñarandu'ỹvape añemoñe'ẽ vaerã; 15 upéva rehe, che rehe ramo, aime voi aikuaauka haguã pe evangelio peẽ Rómape peimévape avei. 16 Narotĩri pe evangelio, Tupã Ñandejára pu'akágui pe evangelio osalva haguã opa ogueroviávape, Israelítape raẽ ha Israelita'ỹvape avei. 17 Pe evangelio rupi niko jaikuaa Tupã Ñandejára ñane mbohekopotĩha jerovia rupi, ha jerovia rupi añoite, he'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe: "Pe Tupã Ñandejára oguerekóva hekopotĩva ramo, ojerovia rupi oikove vaerã." 18 Jaikuaa niko Tupã Ñandejára ombouha yvága guive castigo ipohýiva opaichagua yvypóra kuéra hembiaipo vai ha iñañáva ári, iñaña rupi oheja'ỹva ojekuaa pe añetegua. 19 Ha'e kuéra oikuaa porã pe Tupã Ñandejára rehegua ikatúva ojekuaa, Tupã Ñandejára voi oikuaaukágui ichupe kuéra; 20 umi mba'e Tupã Ñandejára reheguáva ojehecha'ỹva, ikatu ojehecha umi mba'e ha'e ojapo va'ekue rupi. Pe ipu'aka apyre'ỹ ha pe heko marangatuete, ojehecha porã ko yvy ojejapo ypy guive, upéva rehe ha'e kuéra ndoguererekói he'i vaerã ojehe hembiaipo vaikue rehe. 21 Oikuaa ramo jepe Tupã Ñandejárape nomomba'eguasúi ichupe Tupã Ñandejára péicha, ha nome'ẽiri ichupe las gracias. Upéva rangue, ojepy'amongeta výro rei rehe ha icorazõ kuéra ñembotavy opyta pytũngúpe. 22 He'i ramo jepe ojehe kuéra iñaranduha, itavy eterei, 23 ha ombyekovia hikuái pe Tupã Ñandejára omano'ỹva gloria yvypóra omano vaerã ra'anga rehe, ha guyra kuéra, ha mbói, ha tymba ipy irundýva ra'anga rehe jepe. 24 Upéva rehe, Tupã Ñandejára oheja ichupe kuéra oiko haguã icorazõ kuéra mba'e vai potapópe, hekovai porã mandi haguã; ha upéicha omongy'a oñondive kuéra hete ñatĩ haguáicha; 25 ndogueroviáigui pe Tupã Ñandejára añete, ogueroviágui japu uvei ha omomba'eguasú ha ombojerovia hikuái umi mba'e Tupã Ñandejára ojapo va'ekuépe, Tupã Ñandejárape voi rangue, pe oñemomba'eguasú vaerã tapia guarã. Amén. 26 Upéva rehe, Tupã Ñandejára oheja ichupe kuéra mba'epota ky'a oporomotĩ vaerã pópe; ha kuña kuéra jepe ombyekovia pe jeporu hekopeguáva pe hekopegua'ỹva rehe; 27 ha kuimba'e kuéra upéichante avei, oheja pe kuña jeporu heko peguáva ha haku hendy ojuehe, ha ojapo mba'e oporomotĩva kuimba'e kuimba'e ndive, ha oñandu ojehe kuéra voi pe castigo hembiaipo vaikue rehe. 28 Ha ndoikuaasevéiguima Tupã Ñandejára gui, ha'e oheja ichupe kuéra ipensamiénto kuéra vaipópe, ojapo haguã pe ojapo'ỹ vaerã. 29 Ha'e kuéra henyhẽ opaichagua mba'e hekopegua'ỹvagui, teko vai, tie'ỹ, taryryi ha ñañágui. Imba'epota vai, oporojuka, iñorairõse, ijapu, hekovai ikoe ha ijurumby'ỹi. 30 Oñe'ẽ vai hapicha rehe, ndohayhúi Tupã Ñandejárape, notĩri, ijuru guasu ha ojejapo. Ojepy'amongeta ivaíva rehe, na iñe'ẽrendúi túva kuérape, 31 ndohechakuaái, iñe'ẽ rei, ndoporohayhúi, nda ipy'avai jerakuaái, ndoporoporiahuverekói. 32 Oikuaa porã Tupã Ñandejára he'i hague ko'ã mba'e ojapóva omano va'erãha, opáichavo, ha'e kuéra ojapo meme, ha ovy'a ohecha ramo ambue kuérape ojapo ramo avei.

Romans 2

1 Upéva rehe voi, ndaikatuvéima ere mba'eve nde jehe, taha'e ha'éva, nde rejuzgáva nde rapichápe. Nde reporojuzgávo rejejuzga nde jupe, nde reporojuzgáva rejapógui upeichaiténte avei. 2 Jaikuaa niko Tupã Ñandejára ojuzgaha añete háicha umi ojapóvape ko'ã mba'e. 3 Ha nde, rejuzgáva umi ojapóvape ko'ã mba'e, ha rejapónte avei upéicha, ¿reimo'ãpa ikatúne haguã rekañy pe Tupã Ñandejára ñembojovakégui? 4 ¿Terãpa nderejapói mba'evéramo pe Tupã Ñandejára py'aporã tuichaitéva, ha pe ipaciencia oporoha'arókuaáva? ¿Nderehechakuaái piko pe Tupã Ñandejára py'aporã reñearrepenti haguãha? 5 Opáichavo, ne ratã ha ne corazõ noñearrepentĩri, ha upéva rehe rembyaty reína castigo nde jupe guarã pe juicio ára peguarã ojechauka va'erãme pe Tupã Ñandejára castigo hekoite peguáva, 6 upe ha'e ome'ẽ va'erãha árape peteĩ teĩme hembiaipokue repy. 7 Ome'ẽ vaerã tekove tapia guarã umi oha'arókuaávape ha ojapóva iporáva ha ohekáva gloria, terakuã porã, ha umi mba'e tapia guaráva; 8 pochy reheve katu ocastiga vaerã umi opu'ávape hese ha umi iñe'ẽrenduse'ỹvape pe añeteguápe, iñe'ẽrendúva ivaívape uvei. 9 Oĩ vaerã jepy'apy ha angekói opa umi ojapóva ivaíva peguarã, Israelita

kuéra peguarã raẽ, ha Israelita'ỹva peguarã avei. 10 Opa umi ojaipóva iporãva peguarã katu oĩ vaerã gloria, terakuã porã ha py'aguapy, Israelita kuéra peguarã raẽ ha Israelita'ỹva peguarã avei. 11 Tupã Ñandejára noporomoingoéigui: 12 opa umi opeca va'ekue oikuaa'ỹ rehe Ñandejára ley, ley'ỹ rehe oñehundi vaerã; ha opa umi opeca va'ekue oguereko riréma ley katu, ley rehe ojejuzga vaerã ichupe kuéra. 13 Tupã Ñandejára ndoguerekóigui hekopotíva ramo umi ley renduhántepe; umi iñe'ẽrendúvape pe léype ojerereko vaerã hekopotíva ramo. 14 Umi Israelita'ỹva, oguereko'ỹva ley, ojapo ramo ojeheguínte pe ley he'íva, ha'e kuéra oguereko'ỹ ramo jepe ley, ley ojupe kuéra; 15 ha upéicha ha'e kuéra ohechauka pe ley rembiapoukapy oiha ipy'apýpe kuéra. Pe ipy'apy ñe'ẽ nguéra voi oikuaa'ỹva avei ichupe kuéra, ha ipensamiénto kuéra he'i vaerã ichupe kuéra ivaiha terã iporãha, 16 pe Tupã Ñandejára ojuzga haguã árape opa yvypóra kuéra mba'e ñemimby Jesucristo rupi, ko evangelio che amoherakuãva he'i háicha. 17 Nde katu reñembohéra Israelita, ha rejeko pe Tupã Ñandejára ley rehe, ha rejejapo reikuaa hague rehe Tupã Ñandejárape. 18 Reikuaa hembipota, ha reiporavokuaa pe iporãvéva pe Tupã Ñandejára ley upéicha ne mbo'égui. 19 Reikuaa porã añetehápe reisambyhyha ohecha'ỹvape ha rehesapekuaaha pytũnguýpe oikóvape, 20 ha rehekombó'ekuaa oikuaa'ỹvape ha reiko mbo'ehára ramo mitã kuérape, reikuaágui pe ikuaapyrãva ha pe añetegua Tupã Ñandejára ley rupi. 21 Upéicharamo, nde rembo'éva máva ambuépe, ¿piko mba'ére ne reñembo'etí nde jupe? Nde eréva noñemondái va'erãha, ha nde ete voi remonda. 22 Eréva noñembyaíri va'erãha mendare, ha nde ete voi rembyai. Nde rehayhu'ỹva ta'anga, ha nde ete voi remonda itupao kuéra pegua. 23 Nde rejereovúva rereko haguére Tupã Ñandejára ley, na neñe'ẽrendúi pe Tupã Ñandejára léype ha upéicha neremomba'etí Tupã Ñandejárape. 24 He'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ: "Umi Israelita'ỹva oñe'ẽ vai Tupã Ñandejára réra rehe peẽ rupi." 25 Iporã niko añete pe circuncisión rejapo ramo pe Tupã Ñandejára ley he'íva; rejapo'ỹ ramo katu nde umi oñecircuncida'ỹvaichante avei, reñecircuncida ramo jepe. 26 Pe oñecircuncida'ỹva ojapo ramo pe Tupã Ñandejára ley he'íva, ojerereko vaerã, oñecircuncida va'ekuéicha oñecircuncida'ỹ ramo jepe. 27 Pe hetépe oñecircuncida'ỹva, ojapo ramo Tupã Ñandejára ley he'íva, nderova api vaerã, nde rerekóvape kuatia rehe Tupã Ñandejára ley ha reñecircuncida va'ekue ha upéicharamo jepe nderejapói pe Tupã Ñandejára ley. 28 Ndaha'etí Israelita ete pe ijapeguioguánteva, ha ndaha'etí circuncisión añetegua pe ojejapóva tete apérehente. 29 Israelita ete ko pe ha'éva ipy'apýpe; ha pe circuncisión añetegua katu pe py'apy pegua; ñande espíritu pegua ndaha'etí pokopyrã. Upéva ñemoporã ndaha'etí yvypóranguio oúva, Tupã Ñandejára guionte.

Romans 3

1 ¿Mba'épa, aipóramo, oguerekove pe Israelita? terã ¿mba'épa oguenohẽ pe circuncisióngui? 2 Heta mba'e opáichavo. Tenonderã, Tupã Ñandejára omoĩ iñe'ẽ Israelita kuéra pópe. 3 Ha oĩ ramo jepe ha'e kuérava oguerovia'ỹ va'ekue, ¿piko upe haguére Tupã Ñandejára jeroviaha'ỹta? 4 ¡Mba'evéicharamo! Upéva rangue, Tupã Ñandejára tapia he'i pe añetegua, opa kuimba'e he'i ramo jepe japu; he'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme: Oje'e vaerã ne marangatuha ne ñe'ẽme, ha resẽ porã vaerã reñembojovake ramo. 5 Opáichavo, pe ñane ñaňangue rupi ojechauka ramo Tupã Ñandejára imarangatuha, ¿piko mba'e ja'éta? ¿Na imarangatúi nga'u piko Tupã Ñandejára oporonupã haguére? (Añe'ẽ yvypóra kuéra oñe'ẽ háicha.) 6 ¡Mba'evéicharamo! Na imarangatúi rire, ¿piko mba'éicha Tupã Ñandejára ikatúta ombojovake yvypóra kuérape? 7 Pe che japu rupi ojajaipave ramo gueteri pe Tupã Ñandejára añete, ¿piko mba'e rehe che ajerereko pecador ramo? 8 Upéicharamo, ¿piko mba'e rehe ndajajapói ivaíva ou haguã iporãva? Oime niko py'arembipota vai reheve he'íva ore upéicha rombo'eha. Hekopete umichagua oñecondena vaerã. 9 ¿Mba'épa aipóramo? ¿Ñane porãvépa ichugui kuéra ñande Israelita kuéra? ¡Mba'evéicharamo! Ja'éma niko kuri Israelita kuéra rehe, ha ha'e'ỹva rehe upéichante avei, oĩmbaha pecado pu'aka poguýpe. 10 Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme niko he'i: Ndaipóri avave imarangatúva, peteĩnte jepe, 11 ndaipóri oikuaáva, ndaipóri ohekáva Tupã Ñandejárape. 12 Opiapa tapégui oñembopituvapa hikuái. Ndaipóri ojaipóva iporãva, ndaipóri peteĩnte jepe. 13 Ijahy'o kuéra ku te'õngue kuára ojepe'ávaicha; oiporu ikũ nguéra oporombotavy haguã. Mbói popía oĩ ijurúpe. 14 Iñe'ẽ pochy ha ijururóvo mante oiko. 15 Ipy kuéra oiko pya'e oporojuka haguã; 16 ñembyai ha po'a'ỹ oĩ hape kuérape; 17 ha py'aguapy rape ndoikuaái. 18 Ndaipóri ipy'apýpe kuéra kyhyjénte jepe Tupã Ñandejára gui. 19

Jaikuaa niko opa he'íva pe ley, he'íha umi oíivape ley guýpe, okirirĩmba haguã, ha yvypóra kuéra hembiapo vaipa haguã opytávo Tupã Ñandejára renondépe; 20 pe ley rembiapoukapy rupi avave ndaikatu mo'ãi ipotĩ Tupã Ñandejára renondépe, pe ley rupi niko ojekuaauka ñandéve pecadorha ñande. 21 Ko'ága katu pe tekopotĩ oúva Tupã Ñandejára gui ojechauka ley rehe'ỹ, pe ley ha ñemoñe'ẽhára kuéra kuatia ñe'ẽme oñeñe'ẽ ramo jepe hese. 22 Pe tekopotĩ oúva Tupã Ñandejára gui Jesucristo rehe jerovia rupi, opa umi hese ojeroviáva peguarã. Ndaipórigui avave iñambuéva mba'evépe ojuehegui; 23 opavavete voi opeca ha ndaipóri hekoporáva Tupã Ñandejára renondépe. 24 Opáichavo, ojerereko ichupe kuéra hekopotíva ramo, reiete, Tupã Ñandejára mborayhu rupi, Cristo Jesús osalva rupi ichupe kuéra. 25 Tupã Ñandejára niko ome'ẽ va'ekue Crístope ojejuka haguã, oipe'a haguã pecado jerovia rupi huguy rehe. Upéicha niko oiko ojechauka haguã Tupã Ñandejára imarangatuha, oheja reípye kirirĩhápe pecado kuéra yma guare. 26 Ha ojechauka haguã ko'ága ha'e imarangatuha ha hekopeteguaha, ha oguerékoha hekopotíva ramo umi ojeroviávape Jesús rehe. 27 ¿Mamópa oime upéicharamo jajejapo haguã? Ndaipóri. ¿Mba'érehe? Ndaha'etí ñane ñe'ẽrendúgui léype, jajeroivia haguérehente uvei. 28 Upéicha jaju jaikuaa pe yvypóra ojererekoha hekopotíva ramo ojerovia rupi, ley rembiapoukapy rehe'ỹ. 29 ¿Tupã Ñandejára pa Israelita kuéra Tupã añónte? ¿Ndaha'éipa umi tetã ambuegua Tupã avei? Ha'e, umi tetã ambuegua Tupã avei, 30 Tupã Ñandejára niko peteĩnte oĩ, ha ha'e oguereko vaerã hekopotíva ramo jerovia rupi oñecircuncidávape, ha jerovia rupi avei oñecircuncida'ỹvape. 31 ¿Aipóramo piko pe jerovia rupi ndajajapói mba'eve ramo pe Tupã Ñandejára ley? ¿Mba'evéicharamo! upéva rangue, ñamoĩ hatãve uvei pe ley.

Romans 4

1 ¿Mba'épa aipóramo ja'éne, ohupity hague ñande ru ypykue Abraham? 2 Abraham ojerereko rire hekopotíva ramo hembiapokue rehe, oguereko vaerã mo'ã ojererovu haguã, Tupã Ñandejára renondépe guarã'ỹ ramo jepe. 3 Pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme katu he'i: "Abraham ojerovia va'ekue Tupã Ñandejára rehe, ha pe ijerovia rupi ojerereko ichupe hekopotíva ramo." 4 Pe omba'apóvape katu, ndojererekói pe hembiapo repykue mba'e ohupity reívaicha, mba'e ichupe oñeme'ẽ va'eráva voĩnte ramo uvei. 5 Pe omba'apo'ỹvape katu, ha upéicharamo jepe ojeroviáva Tupã Ñandejára rehe, pe oguerékova hekopotíva ramo pe pecadórpe, pe ijerovia rupi Tupã Ñandejára oguereko ichupe hekopotíva ramo. 6 Upéicha avei he'i David, ovy'a eterei va'erãha pe kuimba'e Tupã Ñandejára oguerékova hekopotíva ramo hembiapokue'ỹ rehe. 7 He'ihápe: Ovy'a eterei vaerã umi Tupã Ñandejára operdonáva ichupe kuéra hembiapo vaikue, ha oheja reíva ichupe kuéra ipecádo kuéra. 8 Ovy'a eterei vaerã pe kuimba'e Tupã Ñandejára nde'íriva hese ipecadoha. 9 ¿Ko vy'ápa umi oñecircuncidáva peguarã añónte, terãpa oñecircuncida'ỹva peguarã avei? Ja'éma niko kuri pe Abraham ijerovia rupi ojerereko hague ichupe hekopotíva ramo. 10 ¿Ha araka'épa oiko upéva ra'e? ¿Oñecircuncida rire, terãpa upéva mboyve? Nda uperiréi, oñecircuncida mboyve va'ekue uvei. 11 Abraham oñecircuncida va'ekue techaukaha ramo, ojechauka haguã Tupã Ñandejára oguereko hague ichupe hekopotíva ramo pe ojerovia rupi. Ha upéicha oiko Abrahámgui opa umi ojeroviáva ru oñecircuncida'ỹ ramo jepe ha'e kuéra, ha Tupã Ñandejára oguereko ichupe kuéra avei hekopotíva ramo ojerovia rupi. 12 Abraham niko añete umi oñecircuncidáva ru, opáichavo, na umi oñecircuncidáva pe hetépe añói, umi ojeroviáva avei ñande ru Abraham ojerovia haguéicha, oñecircuncida mboyve. 13 Pe promesa Tupã Ñandejára ojapo va'ekue Abraham ha iñemoñare kuérape opyta va'erãha imba'erã kuéra ko mundo, ndaha'etí ha'e kuéra ojapógui pe ley he'íva, Tupã Ñandejára oguerékógui uvei ichupe kuéra hekopotíva ramo jerovia rupínte. 14 Umi iñe'ẽrendúvante pe léype ohupitýta ramo pe herencia, pe jerovia opyta mba'everã, ha pe promesa ñe'ẽ reíntema. 15 Pe ley niko ogueru castigo; ley oĩ'ỹháme katu ndaipóri tembiapo vai. 16 Upéva rehe jerovia rupínte, pe promesa iñañete haguã opa Abraham ra'y kuérape, Tupã Ñandejára remime'ẽ reínte haguã imborayhu rupi. Upéicharamo, pe promesa ndaha'etí umi iñe'ẽrendúva peguarã añó pe léype, umi ojeroviáva Abraham ojerovia haguéicha peguarã avei. Ha'e niko opavave ñande kuéra ru, 17 he'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme: "Romoĩ genteta ru ramo." Upéva he'ise, Abraham ñande ruha Tupã Ñandejára renondépe, upe ha'e oguerovia va'ekue. Pe Tupã Ñandejára omoingovéva omanóvape, ha omoingóva umi mba'e oĩ'ỹva gueteri. 18 Oĩ'ỹ ramo jepe mba'eve oha'arõ vaerã, Abraham ojerovia ha oha'arõ va'ekue, oiko haguã ichugui "genteta ru", Tupã Ñandejára he'i haguéicha ichupe: "Péicha hetakue vaerã nde ra'y

kuéra." 19 Abraham oguerekóma haimete cien años, opáichavo, na ikangýi ijeroviápe imandu'a ramo ha'e ituja etereimaha ha Sara iguãimi etereimaha avei imemby haguã. 20 Nda ipy'a mokõiri terã ndojerovia'ýi pe Tupã Ñandejára promesa rehe, oñemombarete uvei ijeroviápe, ha omomba'eguas Tupã Ñandejárape. 21 Ha ojeroviapaite Tupã Ñandejára rehe ipu'akaha ojaopapa haguã upe he'i va'ekue. 22 Upéva rehe Tupã Ñandejárape ijerovia rupi oguereko ichupe hekopotíva ramo. 23 Ha pe ijerovia rupi ojerereko hague ichupe hekopotíva ramo, noñemoĩri kuaatia rehe Abraham rehe año, 24 oñemoĩ ñandéve guarã avei. Tupã Ñandejára oma'ẽ vaerã avei pe ñande jerovia rehe, ñande jajeroiviáva upe omopu'ã va'ekue rehe omanóva apytégui Jesús, ñande Járape, 25 upe oñeme'ẽ va'ekue omano haguã ñande pecado kuéra rehe, ha oikove jevy jajererereko haguã hekopotíva ramo.

Romans 5

1 Upéicha rupi, jajererereko rire heko potíva ramo jajeroivia rupi ñande py'aguapy Tupã Ñandejára ndive Ñandejára Jesucristo rupi. 2 Cristo rupi, jajeroiviágui hese, jahupityma pe Tupã Ñandejára mborayhu ha ñaime hatã ipype, ha javy'a pe Tupã Ñandejára gloria ñaha'arõvo. 3 Ha nda upéva añoi, javy'a avei jehasa asýpe jepe, jaikuaágui pe jehasa asy ome'ẽha ñandéve paciencia, 4 ha pe paciencia rupi ñasẽ porã, ha ñasẽ porã ramo upéva ome'ẽ ñandéve jerovia. 5 Ha pe jerovia na ñane mbotavýi, Tupã Ñandejára omohenyhẽgui imborayhúgui ñane corazõ Espíritu Santo ome'ẽ va'ekue ñandéve rupi. 6 Upe ñande ikatu'ý ramo jajesalva ñande jupe voi, niko Cristo, hi'árape omano va'ekue iñañáva kuéra rehe. 7 Hasyimi hína máva omano haguã hapicha rehe, ta imarangatu jepe ra'e, ikatu ramo jepe oime omanoséva pe añetehápe imarangatúva rehe. 8 Tupã Ñandejára katu ohechauka ñandéve imborayhu, Cristo omano pype ñande rehe, pecador ramo jepe gueteri ñande kuéra. 9 Ha ko'ágama katu jajerererekómava hekopotíva ramo huguy rupi, Cristo ñande salva vaerã pe Ñandejára castígoi. 10 Pe ndajahayhúi ramo gueteri ichupe, Tupã Ñandejára ñane moingo porã va'ekue ondive Ta'ýra mano rupi, ko'ágama katu niko hekove rupi jajesalva vaerã ñande ñaime porãpype hendive. 11 Ha nda upéva añoi, javy'a eterei avei Tupã Ñandejára ndive Ñandejára Jesucristo rupi, Cristo rupi niko jaiko porã jevy Tupã Ñandejára ndive. 12 Pe pecado oíke haguéicha yvy ári peteĩ kuimba'e rupi, ha pecado rupi oíke pe ñemano, upéicha avei pe ñemano ohasa opavavépe opavave opecágui. 13 Pe ley oĩ mboyve oíma va'ekue pecado yvy ári, opáichavo, ojerereko ipecado'ýva ramo opavavépe oĩ mboyve pe ley. 14 Upéicharamo jepe, Adán guive Moisés peve, pe ñemano ipu'aka va'ekue umi opeca va'ekue rehe, ndaha'etí ramo jepe ipecádo kuéra ñe'ẽrendu'ý rehe Adán ojapo haguéicha, ha Adán niko pe ou vaerã va'ekue joguaha. 15 Pe Tupã Ñandejára ome'ẽva ñandéve katu ndaikatúi ñambojoja pe Adán rembiapo vaikue rehe. Pe peteĩ kuimba'e rembiapo vai rupi niko heta omano; pe salvación Tupã Ñandejára ome'ẽ rei va'ekue ñandéve peteĩ kuimba'e, Jesucristo, rupi katu, mba'e guasuve ha iporã eteve hetã peguarã. 16 Peteĩ kuimba'e año pecado ndaikatúi ñambojoja pe salvación Tupã Ñandejára ome'ẽva ñandéve rehe, pe condenación niko añete ou peteĩ tembiapo vaikue rehe, pe Tupã Ñandejára salvación katu ou heta tembiapo vaikue rehe oporomboheko potĩ haguã. 17 Peteĩ kuimba'e rembiapo vai rupi, opavave opyta va'ekue pe ñemano pu'aka poguýpe, upe haguérema katu peteĩ kuimba'e, Jesucristo, añoite rupi, ipu'aka vaerã pe hekove pyahúpe, umi ohupityva pe Tupã Ñandejára mborayhu etaite ha pe teko potĩ ha'e ome'ẽva. 18 Ha pe peteĩ kuimba'e rembiapo vai rupi opavave oñecondena haguéicha, upéicha avei peteĩ kuimba'e añoite reko hekoitepegua rupi ojerereko opavavépe hekopotíva ramo ha ohupity upéva rehe pe tekove tapia guarã. 19 Peteĩ kuimba'e año iñe'ẽrendu'ý va'ekue rehe, hetágui oíko pecador; ha upeichaite avei, peteĩ kuimba'e año iñe'ẽrendu va'ekue rehe heta oíko vaerã hekopotíva ramo. 20 Pe ley niko ou hetave haguã tembiapo vai, ha hetavéma ramo pe pecado, upépe katu pe Tupã Ñandejára mborayhu tuicha eteve. 21 Ha pe pecado ipu'aka haguéicha ogueru haguã ñemano, upéicha avei pe Tupã Ñandejára mborayhu ou pu'aka reheve ñande rereko haguã heko potíva ramo ha ome'ẽ haguã ñandéve pe tekove tapia guarã Ñandejára Jesucristo rupi.

Romans 6

1 ¿Mba'e piko ja'éta aipóramo? ¿Japeca tapiátapa Tupã Ñandejára ikatu haguã ohechaukave ñandéve imborayhu? 2 ¡Mba'evéicharamo! Ñande niko ñamanóma va'ekue pecado peguarã, ¿mba'éicha piko upéicharamo jaikovevéta ipype? 3 ¿Ndapeikuaái

piko ñande Cristo Jesús reheguáva jajebautiza va'ekue, jajebautiza hague imanóme? 4 Ha upéicha, pe bautismo rupi, ñañeñotỹ va'ekue Cristo ndive, jaikove jevy ha jaiko haguã tekove ipyahúvape, Cristo oikove jevy haguéicha omanóva apytégui pe Túva pu'aka ojajaipáva rupi. 5 Ñañemopeteĩ rire ramo Cristo ndive ñamano haguã pe ha'e omano haguéicha, upéicha avei ñane peteĩta hendive jaikove jevy haguã pe ha'e oikove jevy haguéicha. 6 Jaikuaa niko pe ñande rekove tuja oñemosaiño hague kurusu rehe Cristo ndive, pe ñande rekovekue ky'a oñehundi haguã ha anive haguã jaiko hembiguái ramo, jajejokuaiukávo pecádope ñande rekove járapeicha. 7 Pe omano va'ekue niko ojeíma pecado poguýgui. 8 Ñande ñamanóma rire ramo Cristo ndive, jajeroivia jaikovéne haguã avei hendive, 9 jaikuaágui Cristo oikove jevy rire omanóva apytégui, araka'evéma nomanovéi va'erãha, pe mano nda ipu'akavéima hese. 10 Cristo omanóvo pecado rehe omano va'ekue peteĩ jevy año ha tapia guarã; oikovévo katu oikove Tupã Ñandejára peguarã. 11 Upéicha avei peẽ, pejerereko pemento va'ekuéicha pecado peguarã, ha peikovéva ramo Tupã Ñandejára peguarã, Ñandejára Jesucristo ndive. 12 Upéva rehe, ani peẽ pehejátei pe pecado ipu'akave pe pende rete omano vaerã rehe ha ojaipouka peẽme pe pende rete rembipota. 13 Ani peme'ẽ pende rete pecádope ojapo haguã ivaíva. Upéva rangue, peñemoĩ Tupã Ñandejára pópe, omano ha oikove jevy va'ekuéicha. Pemoĩ pende rete Tupã Ñandejára pópe iporãvarã. 14 Pe pecado nda ipu'akavéima vaerã pende rehe, na peimevéima rehe ley guýpe, Tupã Ñandejára mborayhúpente uvei. 15 ¿Upéicharamopa mba'e? ¿Japecátapa ñañaiméi haguére ley guýpe, ñaime haguére Tupã Ñandejára mborayhúpente uvei? ¡Mba'evéicharamo! 16 Peẽ peikuaa porã peñeme'ẽ ramo mávape hembiguairã pene ñe'ẽrendu haguã ichupe, peẽ upéicharamo upe pende jára rembiguái ha pene ñe'ẽrendu vaerã ichupe. Upéicha avei, pene ñe'ẽrendu ramo pecádope pende járapeicha, upéva ogueru mano, terã Tupã Ñandejárape ramo, upéva ogueru teko potĩ. 17 Arohory Tupã Ñandejárape penderhe, ko yma pecado rembiguái va'ekue peẽ, ha ko'ãga katu pene ñe'ẽrendúma rehe pende py'aite guive pe tekoporã peñembo'e va'ekuépe ha peñeme'ẽ va'ekuépe. 18 Ha pejei rire pe pecado poguýgui, oiko pende hegui pe teko potĩ rembiguái. 19 (Añe'ẽko yvypóra kuéra oñe'ẽ háicha, hesakã porã haguã peẽme.) Peme'ẽ haguéicha yma pende rete tembiguái ramo teko ky'ápe ha tie'ỹme, pejapo haguã pe ivaíva, upéicha avei peme'ẽ ko'ãga pende rete tembiguái ramo pe teko potĩme peikove haguã Tupã Ñandejára peguarã añoite. 20 Upe pecado rembiguái ramo gueteri peẽ, niko na peiméi va'ekue pe teko potĩ poguýpe; 21 ¿ha mba'e penohẽ raka'e upévagui? Umi mba'e kuéra ko'ãga pene motíva, oguerúgui mano ipahápe. 22 Ko'ãga katu, pejei rire pecado poguýgui, oiko pende hegui Tupã Ñandejára rembiguái. Kóva katu ome'ẽ peẽme mba'e iporãva pene marangatu haguã ichupe, ha pehupity haguã pe tekove tapia guarãva. 23 Pecado apo repy niko ñemano, pe Tupã Ñandejára remime'ẽ rei katu tekove tapia guarã Ñandejára Jesucristo rupi.

Romans 7

1 Che ryvy kuéra, peẽ peikuaáva ley, ¿ndapeikuaái nga'u piko pe ley ipu'akaha pe máva rehe oikove aja año? 2 Pe kuña omendáva niko ojuaju iména rehe ley rupi pe iména oikove aja; pe iména omano ramo katu pe kuña ojei pe ley poguýgui ombojuaju va'ekue ichupe iménarehe. 3 Upéicha rupi ha'e oiko ramo kuimba'e ambue ndive pe iména oikove aja, omongy'a imendare. Iména omano ramo katu, ha'e ojei upe imendare rehegua ley poguýgui, ha ikatu omenda kuimba'e ambue rehe omongy'a'ỹ rehe imendare. 4 Upéicha avei che ryvy kuéra, peẽ pemento va'ekue pe léype pejuaju rupi Cristo rete rehe, peiko haguã ména ambue mba'éramo. Ko'ãga niko Cristo mba'e peẽ, pe oikove jevy va'ekue omanóva apytégui. Ha upéva niko ikatu haguã Tupã Ñandejára ñande poru. 5 Jaikove aja pe yvypóra rekovekue ojerure háicha, pe ley omombáy va'ekue umi ñane mba'e vai pota, ha umíva rembiapokue ñande retepýpe ñande reraha ñemanóme. 6 Ko'ãga katu ñamanóma pe ley peguarã ñande rereko va'ekue ipoguýpe, ha jajei ipoguýgui jajejokuaiuka haguã Tupã Ñandejárape pe tekove pyahu Espíritu reheguápe, ha nda pe ley tuja poguýpei oíva kuatiápe. 7 Aipóramo, ¿piko mba'e ja'éta? ¿Pecadoha pe ley piko? ¡Mba'evéicharamo! Opáichavo, che ndaikuaái vaerã mo'ã pecádopa mba'e, pe ley rehe'ỹ. Ndaikuaái vaerã mo'ã pe che mba'e'ỹva pota, pe ley he'i'ỹ rire: "Ani reipota ne mba'e'ỹva." 8 Pe pecado katu oiporu upéva, ha pe tembiapoukapy rupi voi omombáy che pype opaichagua mba'e pota vai. Pe ley'ỹ rehe katu pe pecado omano. 9 Ymavémi ley'ỹ rehe che aikove. Oúma ramo pe tembiapoukapy katu, pe pecado oikove jevy ha che amano. 10 Ha upéicha ojehu, pe tembiapoukapy che moingove vaerã mo'áva, chéve che juka. 11 Pe pecado niko oiporu pe

tembiapoukapýpe ha che mbotavy, ha pe tembiapoukapy rupi voi che juka. 12 Pe ley niko ojehegui voi imarangatu, ha pe tembiapoukapy imarangatu, ijoheipyre ha iporã. 13 Ha aipóramo, ¿piko pe iporãva chéve che juka? ¡Mba'evéicharamo! Pe pecado niko pe che juka va'ekue, ojehechauka haguã pecadoha; upéicha ojapo pe iporãva rupi ha upéicha pe tembiapoukapy rupi voi ojehechauka pe pecado ivai etereiha. 14 Jaikuaa niko pe ley yvãga peguaha, che katu yvypóra, me'ẽmbyre hepy rehe pecado rembiguairã. 15 Che niko ndaikuaái pe ajapóva, ndajapói pe ajaposéva, pe ajapose'ỹva uvei katuete ajapo. 16 Ha ajapo ramo pe ajapose'ỹva ahechakuaa pe ley iporãha. 17 Upéicharamo nda chevéma pe ajapóva upéva, pe pecado che pype oĩva uvei ojapo. 18 Che aikuaa voi che pype ndaiporiha pe iporãva, ha'ese pe che rekovekue yvypóra reko reheguápe, ajapose ramo jepe pe iporãva ndaikatúi ajapo. 19 Pe iporãva ajaposéva ndajapói, pe ivaíva ajapose'ỹva uvei ajapo. 20 Upéicharamo, ajapo ramo pe ajapose'ỹva, nda chevéma pe ojapóva, pe pecado che pype oĩvante. 21 Ha upéicha ojehe chéve kóva; ajapose jave pe iporãva ivaíva mante ajuhu che pype. 22 Che py'apýpe arohory pe Tupã Ñandejára ley; 23 che pype katu ahecha ambue ley, orairõva pe ley che akãme oĩvape, pe pecado rehegua ley oĩva che pype ha che rerekóva ipoguýpe. 24 ¡Angái che! ¿Mávapa che pe'áta ko tete te'õngueichaguágui? 25 Tupã Ñandejára mante, Ñandejára Jesucristo rupi. Ame'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape. Ha upéicha che py'apýpe aime Tupã Ñandejára ley he'ívape, pe che rekovekue yvypóra reko rehegua rupi katu oiko che hegui pe pecado rehegua ley rembiguái.

Romans 8

1 Ha upéicha noñecondenavéma umi oñemopeteĩva Cristo Jesús ndive, umíva ndoikovéma yvypóra rekovekue oipota háicha, pe Espíritu oipota háicha uvei oiko. 2 Pe Espíritu rehegua ley oporomoingovéva, ñañemopeteĩ rupi Cristo Jesús ndive, che pe'a pe pecado ha mano rehegua ley poguýgui. 3 Tupã Ñandejára niko ojapo ñande rehe pe ley ikatu'ỹ va'ekue ojapo nda ipu'akáigui pe ñande kuéra yvypóra reko rehe. Tupã Ñandejára ombou va'ekue Ta'ýra teetépe pe ñande kuéra yvypóra reko ipecádova reheguáicha, omano haguã pecado rehe, ha upéicha ocondena pe ñande yvypóra kuéra reko rehegua pecado. 4 Upéva ojapo ikatu haguã ñande jajapo umi tembiapoukapy heko pegua pe ley ojapoukáva, ndajaikovéiguima ñande kuéra yvypóra rekópe, pe Espíritu oipota háichante uvei. 5 Umi oikóva yvypóra rekópe, oñepy'amongeta yvypóra reko rehe; umi oikóva Espíritu ñe'ẽme katu oñepy'amongeta Espíritu reko rehegua rehe. 6 Pe jepy'amongeta yvypóra reko rehegua rehe ogueru mano; pe Espíritu reko rehegua rehe katu ñane moingove ha ñane mbopy'aguapy. 7 Pe oñepy'amongetáva yvypóra reko rehegua rehe ndohayhúi Tupã Ñandejárape, ha ndojaposéi ha ndaikatúi voi oiko iñe'ẽme. 8 Upéva rehe umi oikóva yvypóra rekópe ndaikatúi ojapo Tupã Ñandejára rembipota. 9 Peẽ katu ndapeikovéma yvypóra rekópe, Espíritu rekópente uvei, Tupã Ñandejára Espíritu oĩgui pende pype. Pe oguereko'ỹva pe Cristo Espíritu, ndaha'úi Cristo mba'e. 10 Cristo oĩ ramo pende pype katu pende rete omano ramo jepe pecado rupi, pe Espíritu pene moingove Tupã Ñandejára pende rerekógui hekopotíva ramo. 11 Upe omoingove jevy va'ekue Jesúspe omanóva apytégui Espíritu oĩ ramo pende pype, pe Tupã Ñandejára ete voi omoingove jevy va'ekue Cristo Jesúspe, omoingove vaerã avei pende rete omano va'erãva Ijespíritu pende pype oĩva rupi. 12 Upéva rehe che ryvy kuéra, ñande ndajaikovéma vaerã yvypóra rekópe. 13 Peẽ peikónte ramo yvypóra rekópe, pemento vaerã; pe Espíritu rupi pejuka ramo pe tete rembiapo katu, peikove vaerã. 14 Opa umi oisambyhývape Tupã Ñandejára Espíritu umíva Tupã Ñandejára ra'y. 15 Pe Espíritu oñeme'ẽ va'ekue peẽme ndaha'úi tembiguái espíritu pene mongyhyje jevy haguã, oñeme'ẽ peẽme pe Espíritu ojapóva pende hegui Tupã Ñandejára ra'y uvei. Ha upe Espíritu rupi ja'e: "¡Che Ru!" 16 Ha pe Espíritu ete voi niko ñande py'apýpe oikuaauka ñandéve Tupã Ñandejára ra'yha ñande. 17 Ha ta'ýra ramo, heredero avei. Tupã Ñandejára heredero ha heredero Cristo ete ndive voi, jahasa asy ramo Cristo ndive, uperire hendive ñañembotuicha haguã. 18 Ha upéicha, pe jahasa asy ko'ágagua ndaha'úi mba'eve ñambojoja ramo pe gloria upéi jahecha vaerã rehe. 19 Ko mundo Tupã Ñandejára rembiapokue oha'arõ asy umi Tupã Ñandejára ra'y ojekuaauka va'erãha ára. 20 Umi mba'e Tupã Ñandejára ojapo va'ekue opyta mba'everã, ndaha'úi ha'e kuéra oipotágui upéicha, Tupã Ñandejára rembiapoukapy rupínte; tapia oĩ ramo jepe esperanza, 21 ko mundo Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ojei va'erãgui pe tembiguái reko ha ñembyai poguýgui ohupity haguã umi Tupã Ñandejára ra'y kuéra reko sã'ỹ ojajaipáva. 22 Jaikuaa opa umi Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ipyahẽ ha hasyha ko'ága peve ku kuña imembýtavaicha. 23

Ha na ko mundo añói ojepy'apy, ñande kuéra voi avei, jarekóma ramo jepe pe Espíritu Santo oñeme'ẽ tenonde va'ekue ñandéve umi mba'e jahupity va'erãvagui. Ñande kuéra avei ñane pyahẽ asy ñande py'apýpe ñaha'arõvo oikopa pe oiko vaerã ñande hegui Tupã Ñandejára ra'yícha, ha ojepe'a ñande rete opa mba'e vaigui. 24 Kóva ko esperanza reheve jajesalva va'ekue. Pe máva ohecha ramo pe oha'arõva upéva ndaha'evéima ñeha'arõ. Pe máva ohechámava hína na tekotevẽi oha'arõve. 25 Pe ñaha'arõva jahecha'y ramo katu, ñaha'arõ vaerã tagẽ'y reheve. 26 Upeichaite avei pe Espíritu Santo ñane pytyvõ pe ñande reko mbarete'yme. Na ñañembo'ekuaái tekotevẽ háicha, upéicharamo jepe pe Espíritu Santo voi ojerure ñande rehe pyahẽ reheve oje'ekuaa'yva ñe'ẽme. 27 Ha Tupã Ñandejára ohecháva ñande py'apy oikuaa pe Espíritu Santo he'iséva, ojerurégui Tupã Ñandejára oipota háicha umi imba'éva rehe. 28 Jaikuaa Tupã Ñandejára opa mba'e ombohapeha iporãvarã umi ichupe ohayhúvape, umi ha'e ohenói va'ekuépe ojapose haguéicha. 29 Umi Tupã Ñandejára oikuaa va'ekuépe yma guive, umívape omboyke va'ekue iñepyrũha guive oiko haguã ichugui kuéra Ta'yra joguaha, pe Ta'yra oiko haguã tyke'yra ramo heta tyvýra kuéra apytépe. 30 Ha umi Tupã Ñandejára omboyke va'ekuépe iñepyrũha guive, ohenói, ha umi ohenói va'ekuépe, oguereko hekopotíva ramo, ha umi ojerereko va'ekuépe hekopotíva ramo, umívape ombohéra guasu avei. 31 ¿Mba'épa ja'éta, aipóramo, ko'ã mba'e rehe? Tupã Ñandejára oĩ ramo ñanendive ¿piko máva ikatúta oñemoĩ ñande rehe? 32 Tupã Ñandejára na hakate'yí va'ekue ñandéve Ta'yra teete rehe jepe, ome'ẽ va'ekue uvei ichupe omano haguã ñande opavave rehe, ¿mba'éicha piko nome'ẽ mo'ãi avei ñandéve Ta'yra ndive opa mba'e? 33 ¿Máva piko ikatúta omoĩ vai umi Tupã Ñandejára oiporavo va'ekuépe? Tupã Ñandejára niko pe oguerekóva ichupe kuéra hekopotíva ramo. 34 ¿Mávapa ikatúta ocondena ichupe kuéra? Cristo niko pe omano va'ekue, ha hi'ariete ha'e pe oikove jevy va'ekue ha oĩva Tupã Ñandejára akatúape ha ojeruréva ñande rehe. 35 ¿Mávapa ikatúne ñande pe'a Cristo mborayhúgui? ¿Ikatúnepa ojapo pe jepy'apy, terã mba'e hasýva, terã persecución, terã ñembyahýi, terã opívo, terã ñemongyhyje, terã jejuka kyse pukúpe? 36 He'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme: Nde rehehápe niko rojejuka mantereí; rojerereko ovecha ijukapyrãicha. 37 Opáichavo, opa ko'ã mba'épe ndaipóri ipu'akáva ñande rehe, upe ñande rayhu va'ekue rupi. 38 Upéva rehe aikuaa porã ndaiporiha mba'eve ikatu vaerã ñande pe'a Tupã Ñandejára mborayhúgui. Mano, terã tekove, terã ángel kuéra, terã yvypora'yva pu'akakue, terã ko'ágagua, terã ou vaerã, 39 terã yvategua, terã pypuku oĩva, terã mba'e ambue Tupã Ñandejára ojapo va'ekue, ndaikatúi ñande pe'a pe Tupã Ñandejára mborayhúgui, Ñandejára Jesucristo rupi ohechauka va'ekue ñandéve.

Romans 9

1 Ha'e añetegua Cristo rehe ajerovia háicha, ha nda che japúi, pe che py'apy ñe'ẽ Espíritu Santo ohekombo'éva, he'i chéve añeteha. 2 Che mba'embyasy eterei ha tapia hasy chéve che corazõ, 3 hi'ãnte chéve chete voi aime maldición guýpe, mombyry Crístogui, upéva iporãta ramo che ryvy kuéra peguarã, umi che retã megua kuéra. 4 Ha'e kuéra niko Israel ñemoñare kuéra, ha Tupã Ñandejára omoguahẽ ichupe kuéra ta'yra ramo, Tupã Ñandejára oĩ va'ekue hendive kuéra ha ome'ẽ va'ekue ichupe kuéra iñe'ẽ, pe tembiapoukapy, ha pe ichupe ñemomba'eguas ha umi promesa. 5 Ha'e kuéra ñande ru kuéra ypykue ñemoñare, ha hetã megua kuérargui ou va'ekue pe Cristo yvypóraicha, ha'e niko Tupã opaite mba'e ári, oñemomba'eguas vaerã tapia guarã. Amén. 6 Ndaha'etí oiko'ygui pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ he'íva, nda opa Israel ñemoñare Israelita etéguinte uvei. 7 Nda opa Abraham ñemoñare Abraham ra'y, Tupã Ñandejára he'i va'ekue Abrahámpe: "Isaac rupi ne ñemoñare vaerã." 8 Kóva rupi jaikuaa avave ndaha'eiha Tupã Ñandejára ra'y peteĩ tetã megua ha rehe, umi onace va'ekue Tupã Ñandejára promesa rupínte, umíva ojerereko Abraham ra'y ramo. 9 Kóva ha'e hína pe Tupã Ñandejára promesa Abrahámpe: "Hi'árape ajúta ha Sara imembýta." 10 Ha nda upéva añói. Rebeca memby kuéra ñande ru ypykue Isaac ra'y kuéra; 11-13 upéicharamo jepe ha'e kuéra onace mboyve gueteri, ha ojapo mboyve mba'eve iporãva terã ivaíva, Tupã Ñandejára he'i va'ekue Rebécape: "Pe ijypykue pe imitávẽva rembiguairã." Kóva pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i háicha: "Ahayhu Jacóbpe, Esaú rehe katu nda che a'etí." Ha upéicha ojekuaauka Tupã Ñandejára ikatúha oiporavo pe ha'e oiporavosévape, omomba'e'y rehe pe ha'e kuéra ojapóva. 14 ¿Mba'épa ja'éta aipóramo? ¿Ja'éta piko Tupã Ñandejára heko joja'yha? ¡Mba'evéicharamo! 15 Moiséspe he'i va'ekue voi: "Aiporiahuverekóne aiporiahuverekosévape, ha ambyasýne pe che ambyasysévape." 16 Upéicha niko ndaha'etí jaipota terã ñañeha'ã rehe, Tupã Ñandejára oporoporiahuvereko rehénté

uvei. 17 Pe Kuatiañe'ẽ Marangatúpe niko Tupã Ñandejára he'i Faraónpe: "Ajapo va'ekue nde hegui Rey ahechauka haguã nde rupi che pu'akakue, ha aikuaauka haguã che réra yvy jerekuévo." 18 Ha upéicha Tupã Ñandejára oiporiahuvereko upe ha'e oiporiahuverekosévape, ha upéicha avei omohatã pe ha'e omohatãséva corazõ. 19 Aipóramo eréta chéve: "Upéicharamo, ¿piko mba'e rehe Tupã Ñandejára oguereko yvypóra kuérape mba'e vai apohare ramo? ¿Máva piko ikatu oñemoĩ hembipota rehe?" 20 ¿Nde kuimba'e! ¿Nde piko máva rembohovái haguã Tupã Ñandejárape? Pe olla tujúgui apopyre piko he'íta pe ijapoharépe: "¿Mba'érehe piko che apo péicha?" 21 Pe tuju rehe omba'apóva ikatu ojapo pe tujúgui pe ha'e ojaposéva; ikatu ojapo peteĩ olla ojeporu porã vaerã, ha ambue katu ojerereko haguã mba'evéramo. 22 ¿Ha mba'e piko? Tupã Ñandejára ohechaukaségui ipu'aka ha mba'éichapa oporonupã, ojejoko kiririhápe umi ojecastiga ha oñehundi vaerã ndive guarã. 23 Ha ojapo upéicha oikuaauka haguã pe iglória mba'eguasuha umi ha'e oiporiahuverekóva ha ombosako'i va'ekue ndive guarã ohupity haguã upe gloria. 24 Tupã Ñandejára niko ñane renói, peteĩme Israelita kuéra apytégui ha ambue kuérape katu Israelita'ýva apytégui. 25 Oseas kuatiañe'ẽme he'i háicha: Umi che retã megua'ývape, ambohérata che retã megua; ha pe ojehayhu'ý va'ekuépe, ambohérata che rembiayhu. 26 Ha upe oje'e haguépe ichupe kuéra: "Peẽ ndaha'ei che rehegua", upépe oñembohéra vaerã Tupã Ñandejára oikovéva ra'y kuéra. 27 Umi Israel peguáva rehe katu, Isaías he'i va'ekue: "Israel ra'y kuéra heta ramo jepe yvyku'i mar rembe'y peguáicha, hembyre año mante ojesalva vaerã, 28 Ñandejára ojapo va'erãgui iñe'ẽ yvy ári hekoitépe ha pya'e." 29 Pe Isaías voi he'i haguéicha: Ñandejára, pe ejército ruvicha, oheja'ý rire ñandéve ñande ra'y kuerarã, oiko vaerã mo'ã ñande hegui Sodoma ha Gomorra ciudad kuéraicha. 30 ¿Mba'épa ja'éta aipóramo? Umi Israelita'ýva ha umi oheka'ý va'ekue pe mba'e heko pegua, umíva ohupity hague. Upéva he'ise ohupity hague pe ñemboheko potĩ oúva jerovia rupi. 31 Israelita kuérava katu oiko va'ekue pe ley omboheko potĩ vaerã mo'ãme ichupe kuéra, ndojapói hekópe upe ley. 32 ¿Mba'érehe? Ndoikói hague rehe jerovia rupi, umi mba'e ha'e kuéra ojapo va'ekue rupínte. Upéva rehe oñepysanga pe "ita ñepysangarã rehe" 33 oje'e háicha hese Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme: Che ko amoĩ Siónpe peteĩ ita ñepysangarã, peteĩ ita oporoitýva; pe ojeroviáva hese, noñemotĩ va'erái.

Romans 10

1 Che ryvy kuéra, pe che corazõ rembipota ha che ñembo'e Tupã Ñandejárape umi Israel pegua rehe niko ojesalva haguã. 2 Che ha'e hese kuéra oguererekoha mborayhu tuicháva Tupã Ñandejára peguarã, hekope'ý ramo jepe pe imborayhu ndoikuaáigui. 3 Ndoikuaái niko pe ñemboheko potĩ oúva Tupã Ñandejára gui; upéicha rupi oñeha'ã oñemboheko potĩ haguã ha'e kuéra uvei ojupe, oñemoĩ'ý rehe pe ñemboheko potĩ Tupã Ñandejára ome'ëva poguýpe. 4 Cristo ha'égui pe ley paha ha omboheko potĩgui opa umi hese ojeroviávape. 5 Pe ñemboheko potĩ ley rehegua rehe niko Moisés omoĩ va'ekue kuatia rehe kóicha: "Pe ojapóva hekópe pe ley, oikove vaerã pe ley rupi." 6 Pe ñemboheko potĩ oúva jerovia rupi rehe katu oje'e kóicha: "Ani ere nde py'apýpe: ¿Máva piko ojupíta yvágape? --upéva niko omboguejy haguã Crístope--, 7 terã ani ere: ¿Máva piko oguejýta umi omanóva oiháme?" --kóva niko ombojupi haguã Crístope omanóva apytégui--. 8 ¿Mba'épa, aipóramo, pe oje'éva? "Pe ñe'ẽ niko hi'aguĩ nde hegui, nde juru ha nde py'apýpe." Kóva ha'e hína pe jerovia rehegua ñe'ẽ romoherakuáva. 9 Nde juru rupi ere ramo Jesús nde Jaraha, ha nde py'apýpe rerovia ramo Tupã Ñandejára omoingove jevy hague ichupe omanóva apytégui, rejesalváta. 10 Ñande py'apýpe jajeroivia jajererereko haguã heko potíva ramo, ha ñande juru rupi ja'e jajeroiviaha Jesucristo rehe jajesalva haguã. 11 Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i: "Ndaipóri hese ojeroviáva oñemotĩ vaerã." 12 Noñemoingoéigui Israelita tetã ambuegua kuérargui; peteĩnte opavave Jára, ha ome'ẽ mba'eta opa umi ichupe ohenóivape. 13 Upe he'i háicha: "Opa ohenóiva Ñandejára réra, ojesalváta." 14 Opáichavo, ¿mba'éicha piko ohenóita héra ojerovia'ý ramo hese? ¿Ha mba'éicha piko ojeroviáta hese, ohendu'ý ramo oñeñe'ẽ hese? ¿Ha mba'éicha piko ohendúta, oĩ'ý ramo omoherakuáva ichupe kuéra? 15 ¿Ha mba'éicha piko omoherakuáta, oĩ'ý ramo omondóva ichupe kuéra? Upéva niko pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'íva: "¿Iporaitépa umi oguerúva ñe'ẽ oporombopy'aguapýva py kuéra, ha omoherakuáva mba'e iporáva!" 16 Opáichavo, nda opavavéi iñe'ẽrendu pe evangélio. Isaías he'i háicha: "Che Jára, ¿máva piko oguerovia ra'e ore ñe'ẽ?" 17 Ha upéicha, pe jerovia ou oñehendu rupi, ha upe oñehendúva Cristo ñe'ẽ. 18 Opáichavo, che aporandu: ¿Nohendúi pipoko hikuái

ra'e? ¡Ohendu! Iñe'ẽ kuéra oñehendu yvy jerekuévo, ha oguahẽ pe iñe'ẽ kuéra yvy pahaite peve. 19 Opáichavo, aporandu jevy: ¿Ndohechakuaái pipoko ra'e umi Israelgua? Ohechakuaa, tenonderã voi niko Moisés he'i: Che ajapóta mba'e iporãva tetãygua'ỹva rehe, ha uperire peẽ pene angekóita, ajapóta mba'e iporãva peteĩ tetã oikuaa'ỹva rehe, ha upéicharamo peẽ pende pochýta. 20 Ha upéi Isaías kyhyje'ỹ rehe he'i: Umi che reka'ỹ va'ekue, che juhu; ha ajechauka umi oporandu'ỹ va'ekuẽpe che rehe. 21 Israelgua kuéra rehe katu Isaías he'i: "Ára pukukue jave ahenói tapicha kuéra iñe'ẽrendu'ỹva ha ipy'ahatãvape."

Romans 11

1 Ha ko'ãga aporandu: ¿Oheja rei pipoko Tupã Ñandejára hetã Israelpe? ¡Mba'evéicharamo! Ko che voi Israelítava, Abraham retãygua ha Benjamín ra'yre. 2 Ymaite guive, Tupã Ñandejára oikuaa Israelita kuéra imba'eha; ha ko'ãga ndoheja reíri ichupe kuéra. ¿Ndapeikuaái piko peẽ pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'íva Elías rehe, mba'épa ha'e he'i raka'e iñembo'épe Tupã Ñandejárape Israel rehe? He'i va'ekue: 3 "Che Jára, ojukapa hikuái ne ñemoñe'ẽhára kuérape ha oitypa nde altar kuéra, ha che añoite apyta, ha chéve che jukase avei hikuái." 4 ¿Ha mba'e he'i ichupe Tupã Ñandejára? "Opyta gueteri chéve siete mil kuimba'e oñesũ'ỹ va'ekue Baal renondépe." 5 Ha upéicha avei ko'ãga opyta gueteri umi Tupã Ñandejára imborayhu rupi oiporavo va'ekue. 6 Ha imborayhu rupi ramo, ndaha'evéima pe máva rembiapokue rehe, upéicha rire niko pe Tupã Ñandejára mborayhu ndaha'etí vaerã mo'ã mborayhu. 7 ¿Upéicharamo piko mba'e? Israelita kuéra ndohupity'i upe oheka va'ekue, umi Tupã Ñandejára oiporavo va'ekue katu ohupity. Ambue kuéra katu oñemohatã, 8 Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i háicha: "Tupã Ñandejára omonguerái ichupe kuéra; ome'ẽ ichupe kuéra tesa ohecha'ỹva ha apysa ohendu'ỹva, ha upéicha ko'ãga peve." 9 David he'i avei: Ijarete kuéragui toiko ñuhã ha poro'apytíha, oñepysanga ha oñembuepotĩ haguã; 10 ta iñypytũ hesa kuéra ani haguã ohecha ha ta ijatúa karapã tapia guarã. 11 Ko'ãga aporandu: ¿Oñepysanga pipoko umi Israelita ho'aite haguã? ¡Mba'evéicharamo! Upéva rangue, na iñe'ẽrendúivo ha'e kuéra, umi Israelita'ỹva ohupity salvación, Israelgua kuéra oñemokyre'ỹ haguã. 12 Aipóramo, pe hembiapo vai kuéra rupi ou porã ramo yvypóra kuérape, ha pe ijejavy kuéra ou porã ramo umi Israelita'ỹvape, ¡imba'éicha va'erãpa ha'e kuéra oikepa ha'ára! 13 Opáichavo, kóva che ha'e peẽ Israelita'ỹvape: Tupã Ñandejára che mondógui Israelita'ỹvape, amomba'e pe che rembiaporã, 14 jahecha namokyre'ỹipa umi che rehegua kuéravape ojaPOSE haguã peẽicha, ha upéichapepa oime ojesalváva ijapytégui kuéra. 15 Israelita kuéra oñemboyke rupi ikatu ramo umi Israelita'ỹva oñembopy'aguapy Tupã Ñandejára ndive, ¿mba'épa ndoikói chéne ha'e kuéra ojererohory jevy ha'ára? Jeikove jevy omano va'ekue peguarã. 16 Pe tenonderã oñekuave'ẽva Tupã Ñandejárape imarangatu ramo, pe hesegua uperiregua imarangatupa avei. Ha pe hapo imarangatu ramo, pe hakã nguéra imarangatu avei. 17 Oime Israelita kuérava, pe olivo rakãicha oñekytĩ va'ekue, ha hendaguépe reñemoheñói nde rejogua va'ekue olivo ka'aguýpe. Ha upéicha rehupity avei nde pe olivo rapo ha hykuere porãite. 18 Aníke upéva rehe reimo'ã nde ne porãveha umi hakã nguéra teégui. Reimo'ã ramo ne porãveha ke ehechakuaa na ndeiha pe remoingovéva pe yvyra rapópe, pe hapo uvei ne moingoveha ndéve. 19 Ikatúne vaerã ere: "Umi hakãngue oñekytĩ va'ekue che añemoheñói haguã pe olivo rehe." 20 Iporãite, opáichavo, oñekytĩ va'ekue ndojeroviáigui, ha nde reime ne rendaguãme rejerovia rupínte. Upéva rehe ani rejererovu, ema'ẽ porã uvei. 21 Tupã Ñandejára operdona'ỹ rire ramo umi hakã etépe, na ne perdonái chéne ndéve avei. 22 Ema'ẽke aipóramo mba'éichapa Tupã Ñandejára ipy'aporã, opáichavo, ipochy avei. Ipocho va'ekue umi ho'a va'ekue ndive, nendive katu imba'eporã. Opáichavo, rejerovia tapia vaerã pe ipy'aporã rehe; upeicha'ỹ ramo, nde avei reñekytĩ vaerã. 23 Upéicha avei, umi Israelita ojerovia jevy ramo, oñemoheñói jevy pyahu vaerã, Tupã Ñandejára niko ipu'aka ojapo haguã upéicha. 24 Nde Israelita'ỹva reñekytĩ rire ramo olivo ka'aguýgui, ha hekope'ỹme ramo jepe reñemoheñói pe olivo ñeñotýmbyréva rehe, ¡umi Israelítama katu, ko ha'e kuérava pe olivo ñeñotýmbyre rakáva, oñemoheñói jevy pyahu vaerã imáta tee rehe! 25 Che ryvy kuéra, aipota peikuaa ko mba'e ñemimby ani haguã peimo'ã pene aranduha: Umi Israel pegua oñemohatã va'ekue niko umi Israelita'ỹva oikepa pevénite. 26 Upéicha oiko rire katu, opa Israel pegua ojesalva vaerã he'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme: Pe tetã mosãsohára ou vaerã Sióngui, ha oipe'a vaerã Jacóbogui pe iñañangue. 27 Ha kóvata che ñe'ẽme'ẽ hendive kuéra, che aipe'a rire ichugui kuéra ipecádo kuéra. 28 Israelita kuéra niko ojerereko ohayhu'ỹva ramo Tupã

Ñandejárape peẽ perovia hague rehe pe salvación rehegua ñe'ẽ; opáichavo, Tupã Ñandejára ohayhu ichupe kuéra oiporavo hague rehe ijypy kuérape. 29 Tupã Ñandejára ndoipe'ái pe ome'ẽva, terã noñemo'ambuúi pe iporohenóigui. 30 Peẽ yma na pene ñe'ẽrendúi va'ekue Tupã Ñandejárape, ko'ãga katu Tupã Ñandejára pende poriahuvereko Israelita kuéra iñe'ẽrendu'ỹgui. 31 Upéicha avei ko'ãga ha'e kuéra na iñe'ẽrendúi, Tupã Ñandejára oiporiahuvereko haguã ichupe kuéra upe peẽme pende poriahuvereko háicha. 32 Tupã Ñandejára omoĩ opavavépe ñe'ẽrendu'ỹ poguýpe, oiporiahuvereko haguã opavavépe. 33 ¡Iypuku ete niko umi Tupã Ñandejára mba'eta, pe iñarandukue, ha imba'ekuaa! Ndaikatúi jaikuaa umi mba'e ichupe hi'áva, terã hape kuéra. 34 "¿Máva piko oikuaa raka'e pe Ñandejára py'apy? ¿Terã mávapa ohekombo'e ra'e ichupe? 35 Ndaipóri avave ikatu va'ekue ome'ẽ raẽ Ñandejárape, ikatu haguã upéi oñembyekovia ichupe." 36 Opaite mba'e oúgui Tupã Ñandejára gui, ha hembiapokue, ha imba'erã. ¡Toñembotuicha Tupã Ñandejára tapia guarã! Amén.

Romans 12

1 Upéva rehe, che ryvy kuéra, Tupã Ñandejára poroporiahuvereko rehe ajerure peẽme peẽ voi peñeme'ẽ haguã Tupã Ñandejárape mba'e kuave'ẽmyre oikovévaicha, ichupe guarã añoite, upe ha'e oguerohory haguãicha. Upéicha pembojerovia vaerã peẽ ichupe. 2 Anive peikótei yvypóra kuéra oiko háicha, pemo'ambue uvei pende py'apy pegua ikatu haguã pe pende reko oñemoambue avei. Upéicharamo peikuaa vaerã Tupã Ñandejára rembipota, upéva he'ise, pe iporáva, pe ha'e oguerohorýva, pe oĩmbaitéva. 3 Pe Tupã Ñandejára ipy'aporã rupi he'i va'ekue chéve, ha'e opavave peẽme: anítei avave oñemomba'eguasú ojupe hekope'ỹ, pe jerovia Tupã Ñandejára ome'ẽ haguéicha peteĩ teĩmente uvei. 4 Pe ñande rete rehegua heta háicha, ha na peteĩ mba'ei añorã, 5 upéicha avei ñande kuéra, ñande reta ramo jepe, peteĩ teténte Cristo ndive, ha jajuaaju ojuehe peteĩ tete reheguáicha. 6 Tupã Ñandejára niko ome'ẽ va'ekue ñandéve ñande pu'aka ambue haguã, ha'e ome'ẽse haguéicha peteĩ teĩme. Tupã Ñandejára ome'ẽ rire ramo ñandéve ña'ne'ẽkuaa haguã, ña'ne'ẽ vaerã pe ñande jerovia javeve; 7 ha jajehu haguã ñande rapichápe ramo, jajehu vaerã hekoitépe. Pe oporombo'ekuaáva, toporombo'e, 8 pe oporohekombo'ekuaáva, toporohekombo'e. Pe ome'ẽva, ome'ẽ vaerã takate'ỹ'ỹ rehe. Pe oporomohenondéva, tojapo hekoitépe pe hembiaapo, pe oipytyvõva umi oikotevẽvape, ta ikyre'ỹ. 9 Pehayhúke pende rapichápe añetehápe. Peheja pe ivaíva, ha peñeha'ã pejapo pe iporáva. 10 Pejuayhu vaerã oñopesenguéicha, peñomotenonde ha peñombojerovia ojupe. 11 Peñeha'ãkena, ani pene ate'ỹ, ha pejehu Ñandejárape kyre'ỹ pópe. 12 Pevy'ákena pe pejerovia rupi; peropu'akakuaákena pehasa asy jave. Peñembo'e tapiákena. 13 Peipytyvõ umi Jesús rehe ojeroviávape hemikotevẽme; perohorýkena umi pende rógape oguahẽvape. 14 Pehovasa umi pene mbohasa asývape. Pejerure Tupã Ñandejárape tohovasa ichupe kuéra ha ani pejerure ivaíva ichupe kuéra guarã. 15 Pevy'a umi ovy'áva ndive, ha pejahe'o umi ojahe'óva ndive. 16 Peiko peteĩ py'ápe oñondive. Ani pejajapo, peñembojoja uvei umi mba'eve'ỹva váicha rehe. Ani pejerereko pende jupe iñarandúva ramo. 17 Ani pembyekovia avavépe ivaíva rehe ivaívape. Peñeha'ã pejapo pe iporáva opavave renondépe. 18 Peñeha'ãmbaite ikatuha peve peiko porã haguã opavave ndive. 19 Che ryvy kuéra, ani peñevenga peẽ voi pende rapicha rehe, peheja Tupã Ñandejára pópe ha'e toporocastiga; Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme niko he'i: "Che aporocastiga vaerã; che ambuekoviáta, he'i Ñandejára." 20 Ha oĩmeve ambue ñe'ẽ he'íva: "Pe nde rayhu'ỹva iñembyahýi ramo, emongaru, ha ijyuhéi ramo, emboy'u; upéicha rejapo ramo oguapy vaerã hese ha otĩ vaerã." 21 Ani reheja pe ivaíva ipu'aka nde rehe. Upéva rangue, nde pu'aka nde uvei pe ivaíva rehe iporáva rupi.

Romans 13

1 Opavave iñe'ẽrendu vaerã gobierno pegua mburuvicha kuérape. Ndaipóriko mburuvicha Tupã Ñandejára guiogua'ỹva, ha umi mburuvicha oĩva ko Tupã Ñandejára remimoĩmyre. 2 Upéva rehe, pe mburuvicha rehe oñemoĩva opu'ã Tupã Ñandejára ojapouka va'ekue rehe. Ha umichagua, hembiaapo vai ha ojecastiga vaerã. 3 Mburuvicha kuéra ndaha'ei omongyhyje haguã hembiaapo porávape, hembiaapo vaívapente. ¿Nderekyhyjeséipa aipóramo mburuvicha kuéragui? Eiko hekópe, ha mburuvicha kuéra nde rerohory vaerã, 4 ha'e kuéra niko Tupã Ñandejára rembiguái iporávarã ndéve. Ne rembiaapo vai ramo katu rekyhyje vaerã, ndaipu'aka reírighui

ha'e kuéra, ha oipype Tupã Ñandejára rembiapoukapýpe ocastiga haguã hekópe hembiapo vaívape. 5 Upéva rehe, tekotevẽ ñane ñe'ẽrendu ichupe kuéra, ndaha'úi katuite jajecastiga'ỹ haguã, jaikuaágui upéicha va'erãha uvei. 6 Upéva rehe avei peẽ peme'ẽ impuesto repy; mburuvicha kuéra Tupã Ñandejára rembiguágui ha oĩgui upevarã. 7 Peme'ẽke opavavépe upe peme'ẽ vaerã. Peme'ẽ vaerã ramo contribución, peme'ẽ contribución, ha impuesto ramo, peme'ẽ impuesto; pejapo va'erãme mba'éramo, pejapo mba'éramo; ha pe pehayhu va'erãme pehayhu. 8 Ani peme'ẽ'ỹ avavépe upe peme'ẽ vaerã, pejuayhu avei; pe ohayhúva hapichápe ojapo hekoitépe Ñandejára ley he'íva. 9 Pe Ñandejára ley niko he'i: "Ani remongy'a mendare, ani reporojuka, ani remonda, ani ere japu avave rehe, ani reipota ne mba'e'ỹva"; ko'áva ha opa umi tembiapoukapy ambue ijapa kóva ko ñe'ẽme: "Ehayhu nde rapichápe rejehayhu háicha nde jupe." 10 Pe oporohayhúva ndojapói ivaíva hapicha rehe; upéicha rupi pe mborayhúpe ojejapopa hekoitépe Ñandejára ley. 11 Upéi avei, tekotevẽ pehecha ko'ã jaikoveha ára, ha peikuaa japayhápemaha kéraqui. Ñande salvación ko'ãga hi'aguívema pe evangelio jarovia ypy ramoguaréqui. 12 Pyhare etereíma, ha hi'aguíma ko'ẽ; upéva rehe tekotevẽ jaheja pe pytũnguýpe ojejapóva, ha ñañemonde soldado kuéraicha, ára resápe oikóva, omondéva. 13 Jaiko hekópe, ára peguáicha. Ani ka'u ha karu guasúpe, terã teko vai ha jepokuaa vaípe, terã ñoñe'ẽjoapi ha py'arasy reheve ñande rapicha ndive. 14 Upéva rangue peñemonde Ñandejára Jesucristogui, ha ani pejapo pe yvypóra reko rembipota ky'a.

Romans 14

1 Pende rapicha ikangy ramo ijeroviápe, pemoguahẽ peñe'ẽ joapi'ỹ rehe hendive umi mba'e peikuaa porã'ỹva rehe. 2 Oime ogueroviáva ikatuha ho'u opa mba'e, ambue katu, ikangýva ijeroviápe, ho'u mba'e peky año. 3 Pe ho'úva opa mba'e, ndoguero'yrõ va'erãi pe ho'u'ỹvape; ha pe opa mba'e ho'u'ỹva, ndokaguai va'erãi pe opa mba'e ho'úva rehe, Tupã Ñandejára oguerohory hague rehe upévape. 4 ¿Máva piko nde rekaguai haguã pe ambue rembiguái rehe? Opyta porã terã opyta vai ramo, upéva ijára ndive guarã. Ha opyta porã vaerã, Ñandejára ipu'akágui omombyta porã haguã. 5 Oime avei omomba'eguasuvéva peteĩ ára ambue áragui, ambue kuéra peguarã katu peteĩchante opa ára. Peteĩ teĩ opyta hatã vaerã pe ipy'apýpe oñandu háicha. 6 Pe ombo'aretéva peteĩ ára, ombo'arete omomba'eguasú haguã Ñandejárape; ha pe ombo'arete'ỹva niko omomba'eguasú haguã Ñandejárapente avei nombo'aretéi. Ha pe opa mba'e ho'úva, ho'u omomba'eguasú haguã Ñandejárape, ichupe niko ome'ẽ las gracias; ha pe opa mba'e ho'u'ỹva niko omomba'eguasú haguã Ñandejárapente avei ndo'úi, ha ome'ẽ avei ichupe las gracias. 7 Mavavéva ñande kuérava ndoikovéigui ojupe guarã año, terã nomanóigui ojupe guarã año. 8 Aipóramo, jaikove ramo, jaikove Ñandejára peguarã, ha ñamano ramo, ñamano Ñandejára peguarã. Upéva rehe, jaikove ramo terã ñamano ramo, Ñandejára mba'e ñande. 9 Upevarã voi Cristo omano va'ekue ha oikove jevy: oiko haguã omanóva ha oikovéva Jára ramo. 10 ¿Ha piko nde mba'e rehe rejuzga nde rapichápe? Terã nde, ¿piko mba'e rehe nderejapói mba'evéramo nde rapichápe? Ko opavave jaha vaerã Cristo tribunal renondépe jajejuzga haguã. 11 Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i háicha: Añete háicha ko che aikoveha, he'i Ñandejára, opavave oñesú vaerã che renondépe, ha omomba'eguasú vaerã Tupã Ñandejárape opavave rovake. 12 Ha upéicha peteĩ teĩ oñe'ẽ vaerã ojehe Tupã Ñandejárape. 13 Upéva rehe, ndajakaguaivéima vaerã ojuehe. Peñeha'ã uvei kóva rehe: ani pemoĩ pende rapicha rapépe mba'eve ikatu vaerã rehe oñepysanga terã oity ichupe pecádope. 14 Che aikuaa ndaiporiha mba'eve iky'áva ojehegui voi, ha upéva aikuaa porã ajerovia rupi Ñandejára Jesús rehe; ha oime ramo oimo'áva oiha mba'e iky'áva, upéva iky'a ichupe guarã. 15 Ha pe nde re'úva rehe, imba'embyasy ramo nde rapicha, ndereikovéima oporohayhúvaicha. Aníkema aipóramo pe nde re'uséva rehehápe oñehundi pe nde rapicha Cristo omano va'ekue hese. 16 Ani peheja oñe'ẽ vai umi peẽ perekóva rehe iporáva ramo. 17 Pe Tupã Ñandejára reino niko noĩri ja'úva terã ñamboy'úva rehe, teko hekopetegua, py'aguapy ha vy'a Espíritu Santo rupínte uvei. 18 Upe upéicha ombojeroviáva Crístope, ombovy'a Tupã Ñandejárape ha yvypóra kuéra omoporã ichupe. 19 Aipóramokema jajapo meme umi mba'e oguerúva py'aguapy ha ñañoptyvõ jakakuaa haguã ñande espíritupe. 20 Ani rembyai Tupã Ñandejára rembiapo re'úva rehehápe. Jaikuaa niko opa mba'e ipotíha, opáichavo, ivaí oime ramo ombyaíva pe hapicha jerovia pe ha'e ho'úva rehe. 21 Iporã re'u'ỹ ramo so'o, terã vino, terã rejapo'ỹ ramo mba'eve ikatu vaerã ombyai pe nde rapicha jerovia, terã oity terã omokangy ichupe. 22 Pe jerovia rerekóva, rereko vaerã nde jupe guarã año Tupã Ñandejára renondépe. 23 Ovy'aite vaerã pe omoporáva peteĩ mba'e oñandu'ỹ rehe ipy'apýpe hembiapo vaiha!

23 Pe py'amoköi reheve oime ramo ho'úva katu oñemomarã ojupe, ho'u hague rehe jerovia porã'ỹ reheve; ha opa ojejapóva jerovia porã'ỹme niko pecado.

Romans 15

1 Ñande ñane mbaretevéva, niko ñaipytyvõ vaerã umi ikangývape, ha ani chéne jajapo pe ñandéve iporávante. 2 Peteĩ teĩ ñande kuérava ojapo vaerã pe hapichápe iporã vaerã ha omongakuaa vaerã ichupe ijeroviápe. 3 Cristo voi niko ndojapói va'ekue pe ichupe guarã añónte iporáva; upéva rangue, ojehe ichupe pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'íva: "Umi nde ja'óva jeja'o ho'apa che ári." 4 Opa umi oje'e va'ekue yma Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme oñemoĩ va'ekue ñane mbo'e haguã, jajeroiviakuaa haguã pe paciencia ha angapyhy ipype jajuhúva rupi. 5 Tupã Ñandejára ñane mopaciencia ha ñane moangapyhyva, ta pene pytyvõ peiko haguã oñondive peteĩ ñe'ẽme, Cristo oipota háicha, 6 peteĩ py'ápe ha peteĩ jurúpe pemomba'eguasú haguã Tupã Ñandejárape, Ñandejára Jesucristo Rúpe. 7 Upéva rehe kena pejuguerohory Cristo avei ñande rerohory haguéicha, oñembotuicha haguã Tupã Ñandejára. 8 Che niko ha'e Cristo ou hague oiko haguã Israelita kuéra rembiguái ramo ohechauka haguã Tupã Ñandejára iñañeteha, ha ojapo haguã hekópe umi iñe'ẽ ome'ẽ va'ekue ñande ypykuérape, 9 ha umi Israelita'ỹva ombotuicha haguã avei Tupã Ñandejárape pe iporoporiahuvereko rehe, Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i háicha: Upéva rehe rombotuicháta tetã nguéra apytépe, ha aropurahéita nde réra. 10 Ha ambue hendápe pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i: Pevy'áke tetã nguéra, Tupã Ñandejára mba'e kuérava ndive. 11 Ha ambueve hendápe he'i: Pembotuicháke Ñandejárape opa Israelita'ỹva, ha toñe'ẽ umi imba'eguasúeta rehe opa tetã nguéra. 12 Isaías omoĩ avei kuatia rehe: Ojehecha vaerã Isaí roky, opu'ã vaerã mburuvicha ramo umi Israelita'ỹvape; ha ha'e kuéra ojerovia vaerã hese. 13 Tupã Ñandejára ñane moesperanzava, ta pene myenyhẽ vy'a ha py'aguapýgui pejeroviávo hese, pene renyhẽ chovi haguã esperanzagui Espíritu Santo pu'aka rupi. 14 Che ryvy kuéra, aikuaa porã peẽ kuéra pene renyhẽteha py'aporã ha arandúgui, ha pejohekombo'ekuaaha oñondive. 15 Upéicharamo jepe ndakyhyjéi amoĩ sakã porã haguã peẽme kuatiápe ko'ã mba'e, pomomandu'a haguante. Ajapo kóva pe Tupã Ñandejára ipy'aporã rupi he'i haguéicha chéve, 16 aiko haguã Jesucristo rembiguái ramo umi Israelita'ỹva apytépe. Pe che rembiapo niko pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ moherakuã, aru haguã Tupã Ñandejára renondépe umi Israelita'ỹva kuave'ẽmbýicha ha'e oguerohory vaerã, imomarangatupyre Espíritu Santo rupi. 17 Cristo Jesús rehe ajeroviágui avy'a pe ajapóva rehe Tupã Ñandejára peguarã, 18 nda'úi chéne peẽme mba'eve Cristo ete voi ojapo'ỹ va'ekue che rupi iñe'ẽrendu haguã ichupe umi Israelita'ỹva. Ko'ã mba'e ojapo ñe'ẽ ha mba'e apopyre rupi, 19 techaukaha ha techapyrã, ha Espíritu Santo pu'aka rupi. Ha upéicha amoherakuãmba pe Cristo evangelio, Jerusalén guive opa rupi Ilírico peve. 20 Ha upéicha añeha'ã va'ekue amoherakuã pe evangelio umi oñehendu'ỹ hague rupi gueteri pe Cristo réra, ani haguã amba'apo ambue oñepyrũ tenonde haguépe, 21 pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i háichante uvei; Ohecha vaerã umi araka'eve oñemombe'u'ỹ va'ekue ichupe kuéra, ha oikuaa vaerã umi araka'eve ohendu'ỹ va'ekue ichugui. 22 Upéva rehe heta jevy ahase ramo jepe pohecha haguã ndaijái chéve. 23 Ha ko'ãga ndarekovéima ramo añemoñe'ẽ haguã ko'a rupi, ha are guivéma aimeségui penendive, 24 aha'arõite pohecháne haguã aha kuévo Espáñape. Ha avy'a rire pohechami hague rehe katu aha'arõ peẽ che mondokuaáne haguã upe peve. 25 Ko'ãga katu aháta Jerusalénpe, arahávo ñepytyvõ umi Jesús rehe ojeroviáva kuéra peguarã. 26 Macedonia ha Acayaygua kuéra omono'õ ofrenda oguerahauka haguã mboriahu kuéra Jesús rehe ojeroviávape oíva Jerusalénpe. 27 Iporãgui ichupe kuéra upéicha ojapo, ojapo vaerã voínte ramo jepe, umi Israelita ojeroviáva omboja'o haguéicha umi mba'e yvága pegua umi Israelita'ỹvape, umíva avei tekotevẽ oipytyvõ umi Israelita ojeroviávape imba'e kuéra yvy ariguávape. 28 Upéicharamo, ajapopa rire ko'ã mba'e, ha ame'ẽ rire ko ichupe kuéra ojererahaukáva, aháta Espáñape ha po'andúta ahasa kuévo. 29 Aikuaa porã ahávo pene rendápe che renyhẽtetaha aguahẽvo pe Cristo ñe'ẽ pende rovasa va'erãgui. 30 Opáichavo, che ryvy kuéra, ajerure peẽme Ñandejára Jesucristo rérape ha pe mborayhu Espíritu Santo ome'ẽva ñandéve rehe, che pytyvõmí haguã pene ñembo'épe Tupã Ñandejárape che rehe. 31 Pejerure Tupã Ñandejárape ani haguã ha'a umi oguerovia'ỹva oíva Judéape pópe, ha ko araháva ñande ryvy kuéra Jerusalén peguápe tojererohory, 32 Tupã Ñandejára oipota ramo ikatu haguã che aguahẽ torypápe pene rendápe ha tapytu'umi aimévo penendive. 33 Pe Tupã Ñandejára ñane mbopy'aguapýva toĩ opavave penendive. Amén.

Romans 16

1 Ajerure peême ñane reindy Febe rehe, oiko va'ekue ojejokuaiuka pe Cencrea pegua iglésiape. 2 Perohory Ñandejára rérape, tekotevê háicha ojejapo Jesús rehe ojeroviáva kuéra apytépe, ha peipytyvõ ichupe oimeraêva mba'e oikotevêvape, ha'e niko hetápe oipytyvõ va'ekue, ha chéve voi avei. 3 Pemomaitei Priscila ha Aquílape, che pytyvõhára kuéra Cristo Jesús rembiapópe. 4 Ha'e kuéra omoĩ va'ekue hekove che rehehápe, upéva rehe ame'ẽ ichupe kuéra las gracias, ha nda che añoi, opa umi Israelita'ỹva iglésia kuéra pegua avei. 5 Pemomaitei avei ñande ryvy kuéra oñembyatývape Priscila ha Aquila rógape. Pemomaitei che rembiayhupára Epenétope, ha'e va'ekue pe tenonderãite ojerovia va'ekue Cristo rehe Acáyape. 6 Pemomaitei Mariápe, hetaite omba'apo va'ekue pende apytépe. 7 Pemomaitei che pariente kuéra Andrónico ha Júniaspe, che irũ kuéra va'ekue cárcelpe; ha'e kuéra mba'eguasú apóstol kuéra apytépe, ha ojerovia va'ekue Cristo rehe che mboyve. 8 Pemomaitei Ampliaspe, che amigo ahayhúva Ñandejára renondépe. 9 Pemomaitei Urbánope, ñane irũ Cristo Jesús rembiapópe, ha che rembiayhupára Estáquispe. 10 Pemomaitei Apélespe, hetaite ohechauka va'ekue ojeroviaha Cristo rehe, ha Aristóbulo rehegua kuéravape avei. 11 Pemomaitei che pariente Herodiónpe, ha Narciso rehegua kuéravape ojeroviáva Ñandejára rehe. 12 Pemomaitei Trifena ha Trifósape, omba'apo va'ekue Ñandejára rembiapópe ha ñande rayhupára Pérsidape, hetaite omba'apo va'ekue Ñandejára rembiapópe. 13 Pemomaitei Rúfope, ojekuaáva ojeroviaha Ñandejára rehe, ha isýpe, che sýicha va'ekue chéve guarã. 14 Pemomaitei Asíncrito, Flegóntepe, Hérmespe, Patróbaspes, Hérmaspes, ha ñande ryvy kuéra hendive kuéra oívape. 15 Pemomaitei avei Filólogo ha Júliape, Nereo ha teindýrape, Olímpaspes, ha opa umi Jesús rehe ojeroviáva hendive kuéra oívape. 16 Peñomomaitei joa ñehetũ marangatu reheve. Opa umi iglésia Cristo mba'éva pene momaiteiuka. 17 Che ryvy kuéra, ajerure peême pemaña haguã umi oporombojuavy ha oporomoñepysangáva rehe, oiko'ỹva pe peẽ peñembo'e haguéicha. Pejei ichugui kuéra, 18 umívako nombojeroviái Ñandejára Jesucristope, hembipota kuérante uvei ombojerovia, ha ombotavy umi itavýva corazõ ñe'ẽ mbegue ha juru he'ẽme. 19 Opavave voi oikuaa mba'éichapa pene ñe'ẽrendu peẽ; upéva rehe avy'a ha aipota pende katupyry pejapo haguã pe iporáva, ha ani pe ivaíva. 20 Ha pe Tupã Ñandejára ñane mbopy'aguapýva, voiete omoíta Satanáspe pende pyguýpe. Ñandejára Jesucristo ta pende rovasa. 21 Pene momaitei Timoteo, che pytyvõhára, ha Lucio upéichante avei, Jasón ha Sosípater, che pariente kuéra. 22 Che, Tercio, amoíva aína ko'ã ñe'ẽ kuatia rehe, pomomaitei avei Ñandejára rérape. 23 Pene momaitei Gayo, hógape aime mbohupa ramo, ha'e niko oiporukáva hóga iglesiaygua kuéravape. Pene momaitei avei Erasto, plata rerekua ciudad pegua, ha ñande ryvy Cuarto. 24 Ñandejára Jesucristo ta pende rovasa opavavépe. Amén. 25 Ha ko'ãga, ñamomba'eguasú Tupã Ñandejárape, pe ikatúva pene mombareteve pe evangelio aikuaaukáva ha pe Jesucristo rehegua ñe'ẽ rupi, Tupã Ñandejára oikuaauka va'ekue pe ñeñongatupy ñemiháme oiko va'ekue ára iñepyrũha'ỹva guive, 26 ha ko'ãga ojekuaaukáva Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme umi ñemoñe'ẽhára oheja va'ekue rupi, Tupã Ñandejára tapiategua ojapouka haguéicha. Ko ñemiháme oiko va'ekue ko'ãga ojekuaauka opa yvypóra kuérape oguerovia ha iñe'ẽrendu haguã. 27 Tupã Ñandejára, ha'e añoite iñarandúva, toñemomba'eguasú Jesucristo rupi tapia guarã. Amén.

1 Corinthians 1

1 Che, Pablo, Jesucristo apóstol Tupã Ñandejára oipota rupi ha ha'e che renóigui, ha Sóstenes ñane hermano, 2 ajapo ko kuatiañe'ẽ pe Tupã Ñandejára iglésia Corinto ciudádpe oíva peguarã, Tupã Ñandejára oiporavo va'ekue imba'erã Cristo Jesús rupi, ha ohenói va'ekue heko marangatu haguã opa umi ohenóiva ndive Ñandejára Jesucristo réra opárupi, ñande Jára ha Ijára kuéra avei. 3 Tupã Ñandejára ñande Ru, ha Ñandejára Jesucristo, ta pende rovasa ha ta pene mbopy'aguapy. 4 Tapia ame'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape pende rehe, pende rovasa hague rehe Cristo Jesús rupi. 5 Peñemopeteĩ rehe Cristo ndive, Tupã Ñandejára ome'ẽ peême opaite mba'e, umi mba'e peñe'êvape ha umi peikuaávape. 6 Upe Cristo rehe oje'e va'ekue iñañete pende pype. 7 Ha ndaipóri pereko'ỹva umi mba'e Tupã Ñandejára oguererekóvaguĩ ime'ẽmyrã peha'arõ aja pe ára Ñandejára Jesucristo ojehechauka haguã. 8 Ha'e pene mombarete vaerã ipaha peve, ani haguã oĩ pende rehe mba'eve hekope'ỹgua Ñandejára Jesucristo ou ha'ára. 9 Tupã

Ñandejára ete voi pene renói va'ekue peñemopeteĩ haguã Ta'ýra Ñandejára Jesucristo ndive, ojaopapa vaerã upe he'i va'ekue. 10 Che ryvy kuéra, ajerure peẽme Ñandejára Jesucristo rérape, peñemoĩ haguã peteĩ ñe'ẽme ha ani haguã pejuavy oñondive kuéra, tapeiko uvei oñondive kuéra peteĩ py'ápe ha peteĩ ñe'ẽme. 11 Ha'e niko kóva che ryvy kuéra, Cloe kuérava omombe'úgui chéve pejuavyha oñondive kuéra. 12 Kóva niko, pe ha'eséva, peteĩ teĩ peẽva he'i: "Che Pablo rehegua"; ambue katu he'i: "Che Apolos rehegua"; ambueve katu he'i: "Che Pedro rehegua"; ha ambueteve katu he'i: "Che Cristo rehegua". 13 ¿Oñemboja'o nga'u piko Cristo pende apytépe? ¿Pablo nga'u piko pe oñemosaingo va'ekue kurusu rehe pende rayhupápe? ¿Terã piko pejebautizauka raka'e Pablo rérape? 14 Ame'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape ndabautizaĩ hague rehe mavavéva peẽvape, Crispo ha Gáyope año mante; 15 upéicha rupi avave ndaikatúi he'i ojebautizauka hague che rérape. 16 Abautiza va'ekue avei Estéfnas rehegua kuérape, ha uperire na che mandu'ái oimépa ra'e ambue abautiza va'ekue. 17 Cristo na che mondói va'ekue aporobautiza haguã, amoherakuã haguã pe evangéliente uvei, ha nañe'ẽ arandúpei, ani haguã opyta mba'evépe pe Cristo mano kurusu rehe. 18 Pe Cristo mano kurusu rehe ñemoherakuã niko výro rei umi oñehundíva peguarã; ñande jajesalváva peguarã katu Tupã Ñandejára pu'aka. 19 Tupã Ñandejára kuatiañe'ẽme he'i háicha: Ahundíta umi iñarandúva arandu, ha amboykéta umi oikuaáva rembikuaa. 20 ¿Mba'e piko upéicharamo pe iñarandúva, terã pe mbo'ehára, terã pe oñe'ẽ joapi kuaáva umi mba'e yvy arigua rehe? Tupã Ñandejára niko ombovýro rei pe arandu ko yvy arigua. 21 Tupã Ñandejára, oikuaáva upe ojaopáva, ndohejaĩ yvypóra kuéra oikuaa ichupe yvypóra arandu rupi, osalvasénte uvei umi iñe'ẽ rehe oñemoñe'ẽva rupi, umi ojeroviávape hese, výro rei váicha ramo jepe pe iñe'ẽ umi ambuépe. 22 Israelita kuéra niko ohechase mba'eguas techaukapyrã, ha griego kuéra oheka arandu; 23 ore katu romoherakuã Crístope oñemosaingo va'ekue kurusu rehe. Israelita kuéra ipochy ko ñe'ẽ rehe, ha umi Israelita'yvape katu výro rei, 24 umi Tupã Ñandejára ohenói va'ekuépe katu, taha'e Israelita terã griego, Cristo ha'e pe Tupã Ñandejára pu'aka ha Tupã Ñandejára arandu. 25 Pe Tupã Ñandejára mba'e yvypóra kuéra peguarã výro reíva iñarandueteteve yvypóra kuéra arandúgui, ha upe ikangývaicha ichupe kuéra Tupã Ñandejára guioguáva, imbareteteve yvypóra kuéra mbaretekuégui. 26 Che ryvy kuéra, pene mandu'ákana Tupã Ñandejára pene renói hague, nda hetái ramo jepe pene arandúva yvypóra kuéra arandukuépe, ndaha'úi ramo jepe ipu'akáva rehegua, terã karai guasúva rehegua. 27 Upéicharamo jepe, Tupã Ñandejára oiporavo umi yvypóra kuéra oguerékóvape tekove tavy ramo, omotĩ haguã umi iñarandúvape, 28 ha oiporavo umi yvypóra kuéra oguerékóvape ikangýva ramo, ojejapo'yva mba'evéramo ha umi oñemboykévape, he'ise péva: umi mba'evete'yva ko yvy ape rehe. Upéichape omboyke haguã umi ojejapóvape. 29 Ani haguã avave ojererovu Tupã Ñandejára renondépe. 30 Opáichavo, Tupã Ñandejára voi pene mopeteĩ Cristo Jesús ndive ha ojaopavei Cristo oiko haguã ñandéve arandu ramo, ha Cristo rupi ñande culpa'y haguã, ñane marangatu haguã ha jajesalva haguã. 31 Tupã Ñandejára kuatiañe'ẽme he'i háicha: "Oime ramo oñemomba'eguasúva, toñemomba'eguasúva pe Ñandejára Jesucristo ha'éva rehe."

1 Corinthians 2

1 Che ryvy kuéra, aha ramo guare pene rendápe, amombe'u haguã peẽme pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ ndaiporúi va'ekue ñe'ẽ arandu terã ñe'ẽ poravopyre. 2 Nahi'ãigui chéve añe'ẽ mba'eve rehe pende apytépe Jesucristo rehe añoite mante, Jesucristo oñemosaingo va'ekue kurusu rehe. 3 Ha aime va'ekue pende apytépe kangy ha ryrýi pópe kyhyjégui; 4 ha upe ha'e va'ekue peẽme ha che ñemoñe'ẽme nañeha'ái va'ekue ajereroviauka peẽme yvypóra ñe'ẽ arandu rupi. Upéva rangue, pombo'e va'ekue uvei Espíritu Santo rembiechauka ha Tupã Ñandejára pu'aka rupi, 5 ani haguã pemoĩ pe pende jerovia yvypóra arandu rehe Tupã Ñandejára pu'aka rehénte. 6 Upéicharamo jepe, roñe'ẽ mba'e arandúgui umi ijeroviápe ityarõmava apytépe. Ko arandu kóva ndaha'úi ko yvy arigua terã mburuvicha kuéra ko yvy arigua voi opa vaerã arandukue. 7 Roñe'ẽ uvei Tupã Ñandejára arandu oñemíva rehe, upe avave oikuaa'yva, Tupã Ñandejára ombosako'i va'ekue ymaite guive opa mba'e oñepyrũ mboyve, ñane salvacionrã tapia guarã. 8 Mavavéva mburuvicha kuéra ko yvy arigua oikuaa'y va'ekue, oikuaa rire nomosaingói vaerã mo'ã hikuái kurusu rehe pe yvága Járape. 9 Opáichavo, pe Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i háicha: Mba'e tesa ohecha'y va'ekue, ha apysa ohendu'y va'ekue ha avave oimo'ã'y va'ekue Tupã Ñandejára ombosako'i umi ichupe ohayhúva peguarã. 10 Ko'ã mba'e Tupã Ñandejára oikuaauka ñandéve Espíritu Santo rupi, pe Espíritu Santo oikuaapágui opa umi mba'e Tupã

Ñandejára py'apyetépe oíva jepe. 11 Pe yvypóra py'apy pegua upe yvypóra espíritu añoite mante oikuaa. Ha upéicha avei, pe Tupã Ñandejára Espíritu añoite oikuaa pe Tupã Ñandejára py'apýpe oíva. 12 Ñandéve oñeme'ẽ va'ekue ndaha'etí ko yvy arigua espíritu, pe Tupã Ñandejára Espíritunte, jaikuaa haguã umi mba'e Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue ñandéve imborayhu rupi. 13 Ha ñañe'ẽ ko'ã mba'e rehe ndaha'etí ñe'ẽ jaikuaáva ñane arandu rupi, umi ñe'ẽ Tupã Ñandejára Espíritu ñane mbo'e va'ekue rupinte uvei ha ñamombe'u ko'ã mba'e pe Espíritu Santo rehegua ñe'ẽme. 14 Pe Tupã Ñandejára Espíritu oguereko'ýva katu ndoikuaái umi mba'e Tupã Ñandejára Espíritu reheguáva, ha výro rei ichupe kuéra. Ha ndaikatúi oikuaa, umi mba'e jaikuaágui Espíritu Santo rupi mante. 15 Pe oguerekóva pe Espíritu Santo katu oikuaa opa mba'e, ha avave nontendéi ichupe. 16 Pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ niko he'i: "¿Máva piko oikuaa pe Ñandejára py'apy? ¿Máva piko ikatu ombo'e Tupã Ñandejárape?" Ñande katu jareko pe Cristo py'apy.

1 Corinthians 3

1 Upéicharamo jepe, che ryvy kuéra, che ndaikatúi va'ekue aña'ẽ peẽme umi oguererekóvapeicha pe Espíritu Santo, aña'ẽ mante va'ekue peẽme umi oikóva yvypóra rekópeicha uvei, mitã kuéra Cristo reheguávapeicha. 2 Pombo'e va'ekue umi mba'e hasy'ývéva rehe oje'uka háicha kamby mitã michĩme, ndaikatúigui upéramo pe'u pe kakuaa ho'úva, ha ko'ãga peve ndaikatúi gueteri, 3 peikógui gueteri yvypóra kuéra rekópe. Oĩ pype pende apytépe celos, jeikovai ha juavy, ¿piko ndapeikói nga'u yvypóra rekópe ha pejapo umi ha'e kuéra oja'póva? 4 Oime ramo pende apytépe he'íva: "Che Pablo rehegua", ha ambue katu "Che Apolos rehegua", peiko yvypóra kuéra oiko háicha. 5 ¿Mba'e piko aipóramo Pablo? ¿Ha Apolos piko mba'e? Tupã Ñandejára rembiguáinte, ore kuéra rupi peẽ pejerovia va'ekue Ñandejára rehe, ha upéva avei Ñandejára ome'ẽ haguéicha oréve peteĩ teĩme ore rembiaporã. 6 Che aña'ẽ va'ekue, Apolos omohe'õ pe ñemitýngue, Tupã Ñandejára katu omongakuaa. 7 Upéicha rupi pe oñemitýva terã pe omohe'õva ndaha'etí mba'eve, Tupã Ñandejára nte, upe omongakuaáva. 8 Pe oñemitýva ha pe omohe'õva niko peteĩchante, upéicharamo jepe, peteĩ teĩme oñeme'ẽ vaerã pe hembiapokue repy. 9 Ore niko Tupã Ñandejárape irũ hembiapópe, peẽ katu Tupã Ñandejára kóga, Tupã Ñandejára róga avei niko peẽ. 10 Che niko hína pe óga apoháraicha, oikuaáva hembiapo, Tupã Ñandejára che mbo'e haguéicha imborayhu rupi, amoĩ pe óga rendaguã, ambue katu omopu'ã hi'ári; toma'ente peteĩ teĩ mba'éichapa omopu'ã ohóvo. 11 Avave ndaikatúigui omoĩ ambue cimientu upe oñemoĩmavagui, ha upe cimientu niko Jesucristo ete voi; 12 ha oime ramo omopu'áva hi'ári óro, plata terã ita hepýva, yvyra, togue piru, kapi'i, 13 peteĩ teĩ rembiapokue ojekuaa vaerã pe juicio árape; tata rupi ojekuaauka vaerã mba'eichaguápa pe peteĩ teĩ rembiapokue, pe tata oikuaauka vaerã. 14 Pe óga rendaguã ári ojogapo va'ekue rembiapokue opyta ramo, oñeme'ẽ vaerã ichupe pe hembiapokue repy. 15 Okái ramo pe hembiapokue katu, oñehundipa vaerã ichugui, upéicharamo jepe ha'e ojesalva vaerã ku tata rupi ohasa ramoguáicha. 16 ¿Ndapeikuaái piko peẽ Tupã Ñandejára tupaoha, ha Tupã Ñandejára Espíritu oiha pende pype? 17 Oime ramo ombyaíva pe Tupã Ñandejára tupao, Tupã Ñandejára ombyai vaerã upévape, imarangatúgui pe Tupã Ñandejára tupao, ha upe tupao niko peẽ voi. 18 Aníke avave oñembotavy ojupe. Oime ramo pende apytépe oimo'áva iñaranduha yvypóra kuéra arandúpe, tojerereko ojupe oikuaa'ýva ramo guáicha mba'eve, iñarandu haguã añete. 19 Ko yvy arigua arandu výro reígui Tupã Ñandejára renondépe. Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'i háicha: "Tupã Ñandejára oity umi iñarandúvape ikatupyryve ramo jepe." 20 He'i avei: "Ñandejára oikuaa umi iñarandúva py'apypegua mba'eveha." 21 Upéva rehe, ke aní avave ojererovu yvypóra rehe, pene mba'epágui opa mba'e. 22 Taha'e Pablo, taha'e Apolos, taha'e Pedro, taha'e ko mundo, taha'e pe tekovete, taha'e mano, taha'e pe ára ko'ágagua, terã pe ára ou vaerã, pene mba'epa, 23 ha peẽ katu Cristo mba'e, ha Cristo Tupã Ñandejára mba'e.

1 Corinthians 4

1 Upéva rehe rojerereko vaerã Cristo rembijokuáinte ramo, roporombo'e haguã upe oikuaauka va'ekue rehe oréve Tupã Ñandejára. 2 Ha umi tembijokuái tekotevẽ ohechauka ikatuha ojejerovia hese kuéra. 3 Chéve mba'evete upe peẽ ikatúva peje che rehe, terã ambue yvypóra kuéra ikatúva he'i che rehe; che jepe voi ndajejuzgái che jupe; 4 ha upéicha nañandúi ramo jepe mba'eve ivaíva che py'apýpe, nda'etí oĩ'ýne haguã che rehe hekope'ýguáva. Ñandejára niko upe che

juzgáva. 5 Upéva rehe, peha'arõ tou Ñandejára ha tomohesakãmba pe oñemíva hína pytũnguýpe ha ani peje mba'eve hi'ára guahẽ mboyve. Ñandejára ohechauka vaerã pe peteĩ teĩ py'apýpe oíva ha upépe ae Tupã Ñandejára ome'ẽ vaerã peteĩ teĩme pe hekopeteguáva. 6 Che ryvy kuéra, ha'e niko peẽme ko'ã mba'e che rehe ha Apolos rehe, pohayhúgui, upe ore rehe pehecháva rehe peiko kuaa haguã pe Kuatiañe'ẽ Marangatúpe he'i háicha, ani haguã avave ojererovu oñemoívo peteĩ ndive ha ambuẽpe katu ndojapói mba'evéramo. 7 ¿Máva piko ne momba'eguasuve ndéve ambue kuérapegui? ¿Mba'e piko rereko Tupã Ñandejára ome'ẽ'ỹ va'ekue ndéve? Ha ha'e ome'ẽ rire ndéve, ¿piko mba'e rehe rejererovu pe rerekóva rehe rereko ramoguáicha nde jeheguĩnte? 8 Ko'ãga pene ryvatãma, perekóma heta mba'e, mburuvicha guasúichama peẽ, napeikotevẽvéima ore rehe. Ha mba'éichatamo ra'e upéicha ra'e añete ore avei mburuvicha guasu haguã penendive. 9 Ñemo'ã niko ore apóstol kuérape Tupã Ñandejára ore mbotapykueha umi ojejukátavapeicha, roiko techapyrãicha opavavépe, ángel kuéra ha yvypóra kuérape. 10 Ore roiko ivýrova ramo Cristo rayhupápe, peẽ katu peiko umi iñarandúvaicha. Ore ore kangy, peẽ katu pene mbarete, peẽ mba'eguasú, ore katu mba'eve. 11 Ko'ãga peve ore ñembyahýi, ore yuhéi, ore opívo, rojehovapete, nda ore róga teéi, 12 ore kane'õ romba'apo rehe ore pópe, rojeja'o ha ore katu roñe'ẽ porã, rojepersegui ha rogueropu'aka. 13 Oñeñe'ẽ vai ore rehe, ore katu roporohekombo'e mborayhu pópe, rojerereko yty ramo, yvypóra kuéra mba'e rembyre ky'akuéicha ko'ãgaite peve. 14 Ndaha'etí pomotĩ haguã ha'éva peẽme ko'ã mba'e, pohekombo'e haguãnte, che ra'y kuéra ahayhúvapeicha. 15 Ikatu ramo jepe pereko diez mil pene mbo'éva umi mba'e Cristo reheguáva rehe, peteĩnte pende ru. Che niko hína upe pende ru pende jeroviápe Cristo Jesús rehe, aikuaakápype peẽme pe ñe'ẽ salvación rehegua. 16 Upéva rehe ajerure peẽme peiko haguã pe che aiko háicha. 17 Upéva rehe amondo pene rendápe Timotéope, che ra'y ahayhúva ha ikatúvarehe jajeroivia Ñandejára renondépe, ha'e pene momandu'áta che rapykuere Cristo Jesús ndive guarã rehe, mba'éichapa aporombo'e opárupi peteĩ teĩ umi iglésiape. 18 Oime peẽ kuérava ojererovúva, oimo'ãgui ndaha mo'ãveimaha pene rendápe; 19 opáichavo, aha'arõ voiete aha pene rendápe Ñandejára oipota ramo, ha aikuaáta ndaha'etí umi ojererovúva ñe'ẽ, pe ha'e kuéra ikatúva ojapónte uvei. 20 Pe Tupã Ñandejára reino ndaha'éigui ñe'ẽ heta rei, pu'akánte katu. 21 ¿Mba'épa peipota? ¿Peipotápa aha peẽme yvyra reheve, terãpa mborayhu ha pochy'ỹ reheve?

1 Corinthians 5

1 Ojekuua niko peteĩ peẽva oguerekoha isy angápe, upéva niko mba'e ivaipa jepéva oñehendu'ỹva umi Tupã Ñandejára rehegua'ỹva apytépe jepe. 2 ¡Ha hi'arietegua peẽ pejererovu, peñemba'embyasy uvei rangue! Upe ojapo va'ekue upéicha oñemosẽ vaerã pende apytégui. 3 Naiméi ramo jepe upépe penendive che retépe, aime penendive che espíritupe ha ajuzgáma upe ojapo va'ekuépe upe pecado aime ramoguáicha upépe. 4 Peñembyaty Ñandejára Jesucristo rérape, ha che aiméta che espíritupe penendive, ha Ñandejára Jesucristo autoridad rupi, 5 pe hembiaipo vai va'ekue toñeme'ẽ Satanáspe oñembyai haguã ho'ópe ha tojesalva hi'ánga Ñandejára Jesucristo ou ha'ára. 6 Ani pejererovu pe pejapóva peína rehe. ¿Ndapeikuaái piko ku ñe'ẽ he'íva: “Levadura michĩmí ombovupa pe masa”? 7 Peñemopotĩ aipóramo pe levadura tujágui, toiko pende hegui masa pyahu, ilevadura'ỹva, upéva voi niko peẽ. Pe ñande Pascua Cristo voi niko ojejukaukama va'ekue ñande rayhupápe. 8 Upéva rehe ñamboarete vaerã ñande Pascua tovamokõi'ỹ reheve ha añetehápe, pe pan ilevadura'ỹvaicha; ha ani ñamboarete ñaña ha ky'a rehevétei ku levadura tujakuéicha. 9 Ha'e va'ekue niko peẽme che kuatiañe'ẽme ani haguã pejehe'a umi ojoguerekóva menda'ỹ rehe ndive. 10 Nda'etí niko peẽme upéva pejehe'a'ỹ haguã opaite yvypóra kuéra heko ky'áva, terã ojupe kuéra guarãnteséva, terã mondaha terã ta'anga omomba'eguasúva rehe, upéichataramo niko tekotevẽta pesẽte ko múndogui. 11 Ha'ese va'ekue uvei peẽme oime ramo he'íva ojehe hermanoha, ha heko ky'a terã ojupe guarãnteséva, omomba'eguasúva ta'anga terã ijurumby'ỹiva ika'u terã imondáva, ani haguã pekarúnte jepe umichagua ndive. 12-13 Che ndarekói mba'érehépa ajuzga haguã umi Ñandejára rehegua'ỹvape, Tupã Ñandejára ojuzga vaerã ichupe kuéra. Umi pende reheguávape peẽ pejuzga vaerã. Upéva rehe, pemosẽ pende apytégui upe tekove vaípe.

1 Corinthians 6

1 Oime ramo peẽ kuérava ojuavýva hapicha ndive, ¿piko mba'éicha rupi oho ojerure

justicia pecador kuérava renondépe, oho rangue umi Tupã Ñandejára reheguáva rendápe? 2 ¿Terã piko ndapeikuaái umi Tupã Ñandejára rehegua kuérava ojuzga va'erãha yvypóra kuérape? Ha peẽ pejuzgáta ramo yvypóra kuérape, ¿piko ndaikatu mo'ãi nga'u pejuzga ko'ã mba'e michĩva? 3 ¿Ndapeikuaái piko jajuzga va'erãha ángel kuérape jepe? ¿Ha piko mba'égui ani chéne ko'ã mba'e yvy arigua? 4 Oime ramo peẽva ojuavýva umi mba'e ko yvy ariguáva rehe, ¿piko pemoĩ juez ramo umi iglésia pegua'ývape? 5 Kóva ha'e peẽme petĩ haguã. ¿Ndaipóri piko pende apytépe peteĩte jepe ikatúva ombohovake umi pende apytépe ojuavývape? 6 ¿Tekotevẽ piko hermano kuéra oñodemanda umi juez Jesús rehe ojerovia'ýva renondépe? 7 Mba'e nde vaívama voi niko pe peẽ pejuavy oñondive kuéra. ¿Mba'érehe piko naperokirirĩte uvei pe hekopegua'ýva? ¿Mba'érehe piko ndapehejái uvei tojepe'a rei pende hegui? 8 Upéva rangue katu peẽ voi pejapo pe hekopegua'ýva ha pemonda, ha upéva pene hermano kuéra teépe. 9 ¿Ndapeikuaái piko peẽ umi hekope'ý oikóva ndoike mo'ãiha Tupã Ñandejára réinope? Aníke pejejavy, umi oporoguerékóva menda'ý rehe, terã ta'anga omomba'eguasúva, terã omendáva ha oikóva ambue ndive, terã kuimba'e oguerékóva hapicha kuimba'épe, 10 terã omondáva, terã umi ojupe guarãnte oipotapáva, terã ika'úva, terã ijurumby'ýiva, terã mondaha kuéra, mavavéva umichagua ndoike mo'ãi Tupã Ñandejára réinope. 11 Ha oime peẽva upéicha guaréva, opáichavo, peñemopotĩmbáma va'ekue, Tupã Ñandejára mba'éma peẽ, ha peñembohekopotĩma Ñandejára Jesucristo rérape Tupã Ñandejára Espíritu rupi. 12 Opa mba'e niko ikatu ajapo, opáichavo, nda opa mba'etí iporã. Opa mba'e niko ikatu ajapo, opáichavo, che ndaikói chéne mba'eve rembiguái ramo. 13 Añete niko pe oje'éva, pe tembi'u ñande py'ápe guarãha ha pe ñande py'a tembi'úpe guarãha; opáichavo, Tupã Ñandejára ombyai vaerã mokõivévape. Pe ñande rete ndaha'etí teko ky'arã, Ñandejára peguarãnte, ha Ñandejára ñande rete peguarã. 14 Pe Tupã Ñandejára omoingove jevy haguéicha Ñandejára Jesucristope omanóva apytégui, ñandéve avei ñane moingove jevy vaerã ipu'aka rupi. 15 ¿Ndapeikuaái piko peẽ pe pende rete Cristo rete reheguaha? ¿Aipe'áta piko aipóramo pe Cristo rete reheguáva ha amopeteĩ kuña reko vai rete rehe? ¡Mba'evéicharamo! 16 ¿Terã piko peẽ ndapeikuaái pe kuimba'e oñemopeteĩvo pe kuña reko vai ndive, mokõivégui oikoha peteĩ tete añóicha? Pe Ñandejára Kuatiañe'ẽme niko he'i: "Mokõivévagui oiko vaerã peteĩ añó." 17 Pe oñemopeteĩva Ñandejára ndive katu mokõivévagui oiko peteĩ añó hi'ángape. 18 Pejehuĩke aipóramo pe teko ky'águi. Oime haichagua pecado pe máva ojapóva ndojapói hete rehe, pe oikóva máva ndive menda'ý rehe katu, hete tee rehe opeca. 19 ¿Ndapeikuaái piko peẽ pe pende rete pe Espíritu Santo Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue peẽme tupaoha ha pe Espíritu Santo oikoha pendepype, ha peẽ ndaha'eveimaha pene mba'e tee? 20 Tupã Ñandejárape pende jogua va'ekue hepy rehe. Upéva rehe pemomba'eguasú vaerã Tupã Ñandejárape pende retépe ha pende espíritupe.

1 Corinthians 7

1 Ko'ága ha'éta peẽme umi mba'e peporandu va'ekue chéve rehe pende kuatiañe'ẽme. Iporã pe kuimba'e omenda'ý ramo, 2 opáichavo, hetágui pe teko ky'a reko, iporãve pe kuimba'e oguereko ramo hembireko tee, ha pe kuña iména tee. 3 Pe ména oiko vaerã hekopete pe hembireko ndive, ha upéicha avei pe tembireko iména ndive. 4 Pe tembireko ndaha'etí pe hete jára, iména mba'énte. Ha upéicha avei pe ména ndaha'etí pe hete jára, hembireko mba'énte. 5 Ani peñombotove ojupe ndaha'etí ramo peñemoĩgui peteĩ ñe'ẽme sapy'a guarã, peñembo'e haguã, ha upéi peiko jevy oñondive, anítei ndapejejokokuaáigui Satanás pene mbopeca. 6 Ha'e niko peẽme ko'ã mba'e che jeheguĩte, ndaha'etí tembiapoukapýicha. 7 Che rehe ramo aipotave vaerã opavave oiko chéicha, opáichavo, Tupã Ñandejára ome'ẽ peteĩ teĩme upe ha'e ikatúva ojapo, peteĩme péicha ha ambuẽpe katu amóicha. 8 Umi omenda'ýva ha viuda kuérape katu ha'e iporãve va'erãha opyta ramo omenda'ý rehe chéicha. 9 Ndojejokokuaái ramo katu, tomenda, iporãve omenda ramo hendypa rangue. 10-11 Umi omendávape katu ha'e, pe tembireko ani oheja iménape, ha pe ména ani oheja hembirekópe. Kóva ndaha'etí che ñe'ẽ, Ñandejára rembiapoukapýnte. Pe tembireko oheja ramo iménape katu, opyta vaerã omenda'ý rehe, terã oiko porã jevy vaerã iména ndive. 12 Ambue kuérape katu che ha'e, ndaha'etí Ñandejára he'íva, oime ramo ñande rehegua hembireko ojerovia'ýva Jesús rehe, ha oikose ramo hendive, ani oheja pe hembirekópe. 13 Ha pe kuña, iména ojerovia'ýva Jesús rehe, ha oikose ramo hendive, ani oheja pe iménape. 14 Pe ména ojerovia'ýva Jesús rehe niko oñemomarangatu pe hembireko rupi ha pe tembireko ojerovia'ýva oñemomarangatu pe iména rupi. Upeicha'ý rire pe pende ra'y kuéra umi

ojerovia'ŷva ra'y kuéraicha vaerã mo'ã, ko'ãga katu oñemomarangatúma. 15 Pe ména terã pe tembireko ojerovia'ŷva Jesús rehe ojeise ramo katuete, tojei. Upéicharamo pe ména terã pe tembireko ojeroviáva Jesús rehe ndaha'etí avave rembiguái, Tupã Ñandejára ñane renói va'ekue jaiko haguã py'aguapýpe. 16 ¿Mamo piko reikuaa nde, tembireko, ndaikatúi chénepe resalva ne ménape, terã mamo piko reikuaa nde, ména, ndaikatúi chénepe resalva ne rembirekópe? 17 Opáichavo, pe máva oiko vaerã upe Tupã Ñandejára ome'ê haguéicha ichupe ha upe ojetopa haguéicha Tupã Ñandejára ohenói ramo guare ichupe. Upéicha ambo'e opa iglésia kuéra rupi. 18 Tupã Ñandejára ohenói ramo peteĩ oñecircuncida va'ekuépe, upéva opyta vaerã upéichante, ha ohenói ramo peteĩ oñecircuncida'ŷ va'ekuépe, noñecircuncidaúkai vaerã. 19 Marave ndoikói oñecircuncidapa pe máva terãpa ahániri; pe Tupã Ñandejára rembiapoukapy katu ojejapo vaerã. 20 Pe máva opyta vaerã upe ojetopa haguéicha Tupã Ñandejára ohenói ramo guare ichupe. 21 ¿Tembiguáipa ra'e nde upe reñehenói ramo? Ani rejepy'apy upéva rehe, opáichavo, ikatu ramo rejei pe tembiguái rekógui eñeha'ãmbaite. 22 Pe tembiguái va'ekue Ñandejára ohenói ramo ichupe na tembiguaivéima Ñandejára renondépe, ha upéicha avei, pe tembiguai'ŷ va'ekue upe oñehenói ramo, ko'ãga oiko ichugui Cristo rembiguái. 23 Tupã Ñandejára pende jogua va'ekue hepy rehe, ani peheja oñembojára pende rehe yvypóra. 24 Upéicharamo, che ryvy kuéra, pe máva topyta upe ojetopa haguéicha Tupã Ñandejára ohenói ramo ichupe. 25 Kuñatai kuéra omenda'ŷva peguarã katu ndarekói Ñandejára rembiapoukapy, opáichavo, chéve iporã háichante uvei ha'éta, Ñandejára che poriahuvereko hague rehe aiko haguã jeroviaha ramo. 26 Chéve ramo guarã niko iporãve vaerã pe kuimba'e opyta ramo omenda'ŷ rehe ipohýgui ko'ã ára jarohasáva. 27 Remendáva ramo, ani repoise ne rembirekógui, ha neremendáva ramo katu, ani remendasétei. 28 Opáichavo, remenda ramo, ndaha'etí pecado; ha pe kuñatai omenda ramo, ndaha'éinte avei pecado. Opáichavo, umi omendáva ohasa vaerã heta jepy'apy ha chéve na hi'ái pejepy'apy. 29 Che ryvy kuéra, kóva niko pe che ha'eséva: Mbykýma pe ára ñandéve, upéva rehe umi omendáva toiko omenda'ŷ ramo guáicha, 30 umi ojahe'óva ojahe'o'ŷ ramo guáicha, umi ovy'áva ovy'a'ŷ ramo guáicha ha umi omba'ejoguáva opyta'ŷta ramo guáicha upe ojogua va'ekue reheve. 31 Umi oiporúva mba'e ko yvy arigua, oiporu'ŷ ramo guáicha; ko'ã yvy arigua ohaságui ohóvo. 32 Ndaipotái pene angekói. Pe omenda'ŷva niko oñangareko umi mba'e Ñandejára mba'éva rehe ha mba'éichapa ombohoryta ichupe rehe; 33 pe omendáva katu, ojepy'apy umi mba'e ko yvy arigua rehe ha mba'éichapa ombohoryta hambirekópe rehe. 34 Pe kuña omendáva oikoe avei pe omenda'ŷvaguí. Pe omenda'ŷva oñangareko umi mba'e Ñandejára mba'éva rehe, ha imarangatu haguã rehe hete ha ijespíritupe; pe omendáva katu ojepy'apy umi mba'e ko yvy ariguáva rehe ha mba'éichapa ikatúne ombohory iménape rehe. 35 Ha'e niko peẽme ko'ã mba'e iporãtagui peẽmente, ndaha'etí poñapytĩ haguã, peiko haguã uvei hekopete Ñandejára rembiapópe py'apeteĩ reheve. 36 Ha oime ramo oimo'áva iporãvetaha omenda ramo tajýra, ityarõguima ohóvo, ha tekotevêta ramo upéicha, tojapo upe iporãve háicha ichupe, tomomenda, upéva ndaha'etí pecado. 37 Pe ojepy'amongeta poráva, ha ikatu ramo jepe ojapo pe ha'e ojaposéva, iporãve ramo ichupe nomomendái ramo tajýra, ojapo porãnte avei. 38 Ha upéicha, pe omomendáva ojapo porã, ha pe omomenda'ŷva ojapo porãve. 39 Pe kuña omendáva oñeñapytĩ pe imenda rupi pe iména oikove aja; pe iména omano ramo katu ikatu omenda jevy omendaséva rehe, ha'éma guive peteĩ Jesús rehe ojeroviáva rehe. 40 Opáichavo, chéve ramo guarã iporãve vaerã ichupe nomendavéi ramo, ha hi'a niko chéve che arekoha avei pe Tupã Ñandejára Espíritu.

1 Corinthians 8

1 Ha ko'ãga ñaño'êta pe tembi'u ta'anga rérape ojejapóva rehe. Opavave niko jaikuaáma añete ko'ã mba'e, opáichavo, pe tembikuaa oporombovu, pe mborayhu katu oporomopu'ã. 2 Oime ramo oimo'áva oikuaamaha opa mba'e, ne'íra gueteri oikuaa mba'eve oikuaa vaerã háicha. 3 Oime ramo ohayhúva Tupã Ñandejárape katu, Tupã Ñandejára oikuaa upévape. 4 Ha pe tembi'u oje'úva ta'anga rérape katu, jaikuaa pe ta'anga ndaha'eiha mba'eve añetegua, ha Tupã Ñandejára peteĩ añonteha. 5 Ha oĩ ramo jepe oñemombohérava tupã yvágape terã yvýpe, oĩ háicha heta oñemombohérava tupã, ha Ñandejára, 6 ñandéve guarã Tupã ñande Ru peteĩ añonte. Pe ñande Ru ojapo va'ekue opaite mba'e, ha ñande jaikove ichupe guarã. Oĩ avei peteĩnte Ñandejára, Jesucristo, ha ha'e rupi oiko opa mba'e, ha ñande kuéra avei. 7 Opáichavo, nda opavavéi oikuaa ko'ã mba'e. Oime umi ojepokuaa va'ekue ta'anga rehe ho'úva gueteri pe tembi'u ojejapo va'ekue ta'anga rérape, ha

oñeñandu oñemongy'a ramo guáicha ipy'apy kangýgui gueteri. 8 Ndaha'éi tembi'u ja'úva rehe Tupã Ñandejára ñande rerohorytava, ha na ñane porãve mo'ãi jakaru hague rehe, terã na ñande vaive mo'ãi ndajakarúi hague rehe. 9 Opáichavo, peñeñangareko anítei pe ikatúva rehe pejapo pemoñepysanga umi ikangývape ijeroviápe. 10 Ja'énte niko, nde reikuaáva umi mba'e reguapy ramo rekaru haguã ta'anga kuéra rógape, ha peteĩ nde rapicha ikangýva ijeroviápe nde recha ramo upépe, ikatukuaa avei oñemoĩ ho'u pe tembi'u ta'anga rérape ojejapo va'ekue. 11 Ha upéicha umi mba'e nde reikuaáva rehe, oñembyai pe nde ryvy ikangýva, Cristo omano va'ekue rehe avei. 12 Ha upéicha pehungávo pe pende ryvy kuéra py'apy kangy, pepeca, ndaha'éi hese kuéra año, pepeca Cristo rehe avei. 13 Upéva rehe, che ambopecáta ramo che ryvýpe upe ha'úva rehe, araka'eve nda'úi chéne so'o, ani haguã ambopeca ichupe.

1 Corinthians 9

1 ¿Oimépa ikatu'ýva ajapo? ¿Ndaha'éipa che apóstol? ¿Ndahecháipa raka'e Ñandejára Jesucristope? ¿Nda chéipa aikuaauka raka'e peñe Ñandejárape? 2 Ambue kuéra peguarã che ndaha'éi ramo apóstol, peñe guarã ha'e, peñe pejeroviáva Ñandejára rehe pehechauka che apostolha. 3 Kóicha añe'ẽ umi che rehe oñe'ẽvape: 4 ¿Ndaikatúipa ore rokaru terã roy'u? 5 ¿Ndaikatúipa rogueraha orendive ore rembireko Jesús rehe ojeroviáva, umi apóstol ambue kuéra ha Ñandejára Jesús ryvy kuéra, ha Pedro ojapo háicha? 6 ¿Terã piko Bernabé ha che añoite ndaikatúi ropoi ore rembiapógui romoherakuã haguã pe evangelio? 7 ¿Oime piko soldado okarúva iplata teégui oservi aja? ¿Máva piko oñotý parral ha ndo'úi pe hi'akuégui? ¿Máva piko omongakuaa hymba ha nokamby'úi? 8 ¿Ha'épa ko'ã mba'e che jehegui reínte, nde'íripa avei upéicha pe Moisés ley? 9 Pe Moisés léype voi niko he'i: "Ani rejuru jokua pe guéi ojeporúva ojejykýi haguã pe koga'a." ¿He'i piko Tupã Ñandejára upéva ojepy'apýgui guéi rehe, 10 terãpa ore rehe he'i? Ore rehe guarã oñemoĩ va'ekue ko ñe'ẽ kuationa rehe, pe oaráva ha pe ojkýiva pe kóga ra'ýi omba'apo oha'arõgui ohupityne haguã pe inemitýngue'a. 11 Ore roñotý ramo pendepype umi mba'e espíritu reheguáva, ¿piko ndaikatu mo'ãi rohupity pende hegui mba'e yvy ariguáva? 12 Ha peñe pehechakuaa ramo hemikotevẽme ambue kuérape, ¿piko orévema katu ani chéne? Opáichavo, rojejoko ha ndoroiporúi ija ramo jepe oréve ha rohasa asy uvei kiriríhame, ani haguã avave oguereko oñe'ẽ vai haguã pe Cristo evangelio rehe. 13 ¿Ndapeikuaái piko umi omba'apóva tupaópe, okaruha pe tupao peguágui, ha umi omba'apóva pe altárpe okaruha pe altar peguágui? 14 Upéicha avei, he'i Ñandejára umi omoherakuáva pe evangelio, pe hembiapokue repy imba'eha. 15 Opáichavo, che araka'eve ndajapói va'ekue upéicha pende apytépe, ha nda'úi ko'ã mba'e ojejapo haguã che rehe upéicha. ¡Iporãve vaerã chéve amano ramo, oje'e rangue che rehe amoherakuãha pe evangelio hepy rehe! 16 Che ndarekói mba'érehapa ajerero vu haguã amoherakuã hague rehe pe evangelio, amoherakuã vaerã voíguinte. ¡Angái anga che namoherakuã ramo! 17 Upéva rehe, amoherakuã ramo amoherakuãségui oñeme'ẽ vaerã chéve che rembiapokue repy. Ha amoherakuã ramo amoherakuãse'ýme jepe, upevarã voi ajejokuái va'ekue. 18 Ha pe che ahupityva niko pe vy'a ome'ẽva chéve amoherakuã rehe hepy'ý rehe pe evangelio, aiporu'ý rehe upe chéve ijáva aiporu. 19 Ha naiméi ramo jepe avave poguýpe, aiko opavave rembiguái ramo, ahupity haguã hetavépe Cristo peguarã. 20 Ha upéicha rupi aime ramo Israelita kuéra apytépe aiko Israelítava ramo, ahupity haguã ichupe kuéra, ha'e kuéra oikógui Moisés léype, añemoĩ upe léype ahupity haguã ichupe kuéra; naiméi ramo jepe che pe léype. 21 Ha upéicha avei, ahupity haguã umi Israelita'ývape, ndoikóiva Moisés léype, aiko ha'e kuérava ramo, aime ramo jepe añete Tupã Ñandejára léype, aikógui Cristo léype. 22 Aime ramo umi ikangýva ijeroviápe ndive, aiko ikangýva ramo, ahupity haguã avei ichupe kuéra. Opavavépe aiko ha'e kuéraicha, jahechápa ndahupityi peteĩvapente jepe. 23 Ajapo opa ko'ã mba'e pe evangelio rehehápe, ahupityka haguã che rapicha kuérape avei. 24 Peikuaa niko peñe pe carrera oñaniva, opavave oñani ramo jepe, peteĩnte ohupityha pe premio. Peñaníkema pehupity haguãicha pe premio. 25 Ha opa umi umícha oñeha'áva, ojejoko heta mba'égui, ha ha'e kuéra ojapo upéicha ohupity haguã premio ramo peteĩ corona yvyra roqueguigua voi ipirupáva, ñande katu ñaheha'ã jahupity haguã peteĩ premio tapia guaráva. 26 Upéva rehe che nañani reíri, ha nañorairõi ku yvytu oinupávaicha. 27 Upéva rangue areko pohýi che rete ha añañangareko mbarete hese anítei che añemoñe'ẽ ríre ambue kuérape aju añemboyke.

1 Corinthians 10

1 Che ryvy kuéra, ñane mandu'a vaerã ñande ru ypykuéra oĩmba hague pe araiguýpe, ha ohasapa hague hikuái yvy rupi pe Mar Rojo mbyte rupi. 2 Ha opavave ha'e kuéra Moisés ndive ojebautiza hague pe arai ha pe márpe, 3 opavave ha'e kuéra ho'u va'ekue pe tembi'u yvága pegua Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue ichupe kuéra, 4 ha hoy'u va'ekue pe ý Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekuégui ichupe kuéra, hoy'úgui pe ý osẽ va'ekue pe ita omoirũ va'ekue ichupe kuéragui, ha upe ita niko Cristo voi va'ekue. 5 Upéicharamo jepe, hetave ha'e kuérava rehe Tupã Ñandejára ipochy va'ekue ha upéva rehe umíva retekue opyta ojepyso pe ñúme. 6 Ha ko'ã mba'e ojehu va'ekue techaukarã ñandéve, ani haguã jaipota mba'e vai, ha'e kuéra oipota haguéicha, 7 terã pemomba'eguasú ta'angápe, ha'e kuérava ojapo haguéicha, he'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme: "Oguapy hikuái okaru ha oka'u ha upéi katu opu'ã ovy'a joa." 8 Kuña terã kuimba'e ndoiko va'erãi iména terã hembireko tee'ỹ ndive ha'e kuérava ojapo haguéicha ha omano hikuái veintitrés mil peteĩ árapete. 9 Nañambopochy va'erãi Ñandejárape, ha'e kuérava ombopochy haguéicha ha omano hikuái pe mbói jesu'ukuégui. 10 Ani pejequeja ha'e kuérava ojequeja haguéicha, ha heta omano hikuái upéva rehe pe ángel ijukávo kuéra ou va'ekue po rupi. 11 Ha ko'ã mba'e ojehu va'ekue ñande ypy kuérave, techaukaha ramo ñandéve ha oñemoĩ Kuatiañe'ẽ Marangatúpe ñane momarandu haguã ñande jahupityvape ko'ã ára paha. 12 Upéva rehe, pe oimo'áva oĩ hatãha oñeñangareko vaerã anítei ho'a. 13 Umi jepy'ara'ã oúva pende ári ou avei opavave yvypóra ári. Peẽ pejeroviakuaa Tupã Ñandejára rehe, ha'e ndoheja va'erãi ojehu peẽme mba'eve ikatu'ỹ vaerã peropu'aka. Upéva rangue, pejepy'ara'ã vove Tupã Ñandejára pene pytyvõ vaerã peropu'aka haguã, ha ome'ẽ vaerã peẽme mba'échapa pesẽ haguã ha ikatu haguã peropu'aka. 14 Upéva reheke, che ryvy kuéra ahayhúva, pejei pe ta'anga ñemomba'eguasúgui. 15 Iñarandúvapeicha aña'ẽ peẽme ha peẽ voi niko katu peje py'amongeta ko ha'éva peẽme rehe. 16 Ñambo'y'úramo pe copa jehovasapyre ñame'ẽvo las gracias Ñandejárape, ñañemopeteĩ Cristo ndive huguy rupi; ha ja'u ramo pe pan ñamboja'óva, ñañemopeteĩ Cristo ndive hete rupi. 17 Ñande reta ramo jepe, opavave ja'u pe pan peteĩtevagui ñande kuéra peteĩ tete aña'ẽtegui. 18 Pema'ẽ umi Israel retãygua kuérava rehe; umi ho'úva umi animal ro'o oñekuave'ẽ va'ekuégui Tupã Ñandejárape, ipeteĩ oñondive kuéra umi mba'e oñekuave'ẽva pe altárpe rupi. 19 Nda'etí niko mba'eha pe ta'anga, terã pe so'o ta'angápe oñekuave'ẽ va'ekue iporãveha ambue so'o kuéragui, 20 ha'e uvei umi ta'angápe oikuave'ẽva oikuave'ẽha aña'ẽme ha nda Tupã Ñandejára pei, ha ndaipotáĩ peẽ pereko mba'eve mba'epochy ndive. 21 Ndaikatúi pe'u pe Ñandejára cópagui ha mba'epochy cópagui avei, ndaikatúi pekaru pe Ñandejára mesápe ha mba'epochy mesápe avei. 22 ¿Terãpa ñambopochyse Ñandejárape? ¿Ñane mbaretevépa ichugui? 23 Ikatu niko aña'ẽte jajapo opa mba'e, nda opa mba'éinte niko iporã. Opa mba'e ikatu jajapo, nda opa mba'éinte ojapo porã ñande rehe. 24 Jaheka vaerã pe iporã vaerã ñande rapichápe, ha ani ñande jupe guarã aña'ẽte. 25 Opa oñevendévagui so'ohápe pe'u peporandu'ỹ rehe mba'eve pene conciencia rehehápe, 26 Ñandejára mba'égui ko yvy ha opa ipype oĩva. 27 Umi Jesús rehe ojerovia'ỹva pene convida ramo pekaru haguã, ha peẽ pehose ramo, tapeho, ha opa oñemoĩvagui peẽme pe'u haguã pe'u peporandu'ỹ rehe mba'eve pe pene conciencia rehehápe. 28 Oime ramo he'íva peẽme: "Ko so'o niko oñekuave'ẽ va'ekue ta'angápe", ani pe'u, ani haguã pembyai upe pene momarandu va'ekuépe ha pe iconciencia rehehápe. 29 Che niko ha'e kóva pe nde rapicha conciencia rehehápe, ndaha'etí ne conciencia rehe. "¿Mba'érehe piko che ajejokóta pe máva conciencia rehehápe? 30 Che ame'ẽ ramo las gracias Tupã Ñandejárape pe ha'úva rehe, ¿piko mba'e oguereko avave he'i vaerã pe ha'úva rehe?" 31 Pekarú ramo, terã pey'u ramo, terã oimeraẽva mba'e pejapóva, pejapopa pemomba'eguasú haguã Tupã Ñandejárape. 32 Ani pemoñepysanga avavépe taha'e Israelita kuérave, terã Israelita'ỹvape, terã Tupã Ñandejára iglésiave. 33 Che avei opa mba'épe ambojerovia háicha opavavépe, ha ndahekái upe chévente iporã vaerã, upe hetavépe iporã vaerã uvei, ikatu haguã ojesalva.

1 Corinthians 11

1 Peiko chéicha, che aiko háicha Cristo oiko haguéicha. 2 Che ryvy kuéra, pejapo porã niko pene mandu'ávo che rehe ha pejapóvo upe pombo'e haguéicha. 3 Opáichavo, aipota peikuaa Cristoha pe kuimba'e akã, ha pe kuimba'e pe kuña akã, Tupã Ñandejára háicha Cristo akã. 4 Pe kuimba'e oñembo'e terã oñemoñe'ẽ ramo pe Tupã Ñandejára he'i va'ekue ichupe rehe, iñakã rehegua reheve omotĩ iñakã. 5 Ha pe kuña oñembo'e terã oñemoñe'ẽ ramo pe Tupã Ñandejára he'i va'ekue ichupe rehe,

oñakãho'i'ỹ rehe, omotĩ iñakã ku oñemoakãperõ va'ekueicha. 6 Pe kuña noñakãho'íri ramo, toikytĩ mandí pe iñakãrague. Otĩta ramo oikytĩuka terã oñemoakãperõuka haguã katu toñakãho'i. 7 Pe kuimba'e katu noñakãho'i va'erãi, Tupã Ñandejára joguaha rehe ha'e ha ohechauka ojehe pe Tupã Ñandejára gloria; pe kuña katu ohechauka ojehe pe kuimba'e gloria. 8 Tupã Ñandejára ojapo ramo pe kuimba'ẽpe, ndojapói va'ekue ichupe pe kuñágui, pe kuñáme katu ojapo va'ekue pe kuimba'ẽgui. 9 Pe kuña ojejapo va'ekue pe kuimba'e rehehápe, ndaha'etí pe kuimba'e ojejapo va'ekue pe kuña rehehápe. 10 Upéva rehe, pe kuña ogueraha vaerã iñakãjaho'iha ohechauka haguã oikoha iména poguýpe, umi ángel kuéra rehehápe. 11 Opáichavo, Ñandejára renondépe pe kuimba'e oikotevẽ pe kuña rehe, pe kuña oikotevẽ háicha pe kuimba'e rehe. 12 Pe kuña ojejapo haguéicha pe kuimba'ẽgui, upéicha avei pe kuimba'e onace pe kuñágui; ha opa ko'ã mba'e ou Tupã Ñandejára gui. 13 Peẽ voína peje iporãpa pe kuña oñembo'e Tupã Ñandejárape oñakãho'i'ỹ rehe. 14 Ñande jehegui voínte niko jaikuaa ivaiha pe kuimba'e hi'avuku ramo; 15 pe kuña rehe katu opyta porã pe akãrague vuku oñeme'ẽgui ichupe pe áva akãhoja ramo. 16 Opáichavo, oime ramo oñe'ẽ joapiséva ko'ã mba'e rehe, toikuaa ore terã Tupã Ñandejára iglésia kuéra ndorojepokuaaiha upéicha. 17 Ko'ã mba'e ha'étavape peẽme katu, ndaikatúi ha'e pejapo porãha peína, napeñembyatýgui iporãvarã, ivaivarãnte uvei. 18 Tenonderã voi oje'e chéve peñembyaty ramo peẽ tupaópe pejuavyha oñondive, ha arovia upéichane haguã. 19 ¡Oiko mante vaerã voi niko upéicha pende apytépe ikatu haguã ojekuaa mávapa añete umi hekopeguáva! 20 Pe peñembyaty jave peteĩ hendápe pe cena pejapóva ndaha'evéima Ñandejára mba'e, 21 pe pekaruha hórape oĩ oñemotenondéva ocena haguã, ha oime iñembyahýiva ha ambue katu oka'u. 22 ¿Ndaperekói piko pende róga pekaru ha pe'u haguã? Terã ¿piko ndapejapói mba'eve ramo pe Tupã Ñandejára iglésia, ha pemotĩ umi oguereko'ývape mba'eve? ¿Mba'e piko ha'éta peẽme? ¿Poguerohorýta piko? ¡Ndaikatu mo'ãi poguerohory ko'ã mba'ẽpe! 23 Upe che pombo'e va'ekue niko Ñandejára voi che mbo'e va'ekue chéve: Ñandejára Jesucristo oñetraiciona hague pyharépe ojapyhy va'ekue pan, 24 ha ome'ẽ rire las gracias Tupã Ñandejárape, oipese'ã ha he'i: "Kóina pe'u, kóva ha'e che rete pende rayhupápe oñepese'áva. Pejapo kóva mandu'aha ramo che rehe." 25 Upéicha avei, upe cena rire ojapyhy pe copa ha he'i: "Ko copa ha'e pe pacto pyahu che ruguy rupi. Pejapo kóva opa pe pemboy'u jave mandu'aha ramo che rehe." 26 Ha upéicha pe'u jave ko pan ha pe'u jave pe copa peguágui, Ñandejára mano pemoherakuã ha'e ou peve. 27 Upéicharamo, oimeraẽva ho'úva pe pan terã pe Ñandejára cópagui hekope'ỹ, opeca Ñandejára rete ha huguy rehe. 28 Upéva rehe ojepy'amongeta raẽ vaerã pe máva, ha upéi katu to'u pe pan ha pe cópagui. 29 Ho'u ramo pe pan ha pe cópagui ohechakuaa'ỹ rehe Ñandejára reteha, ho'u ha omboy'u castigo ojupe guarã. 30 Upéva rehe heta oime hasýva pende apytépe ha ikangýva, ha heta omano va'ekue. 31 Jajepy'amongeta porã rire ñande rekovekue rehe, Ñandejára na ñande juzgái vaerã mo'ã upéicha. 32 Ñandejára ñande juzgávo katu ñande castiga ani haguã ñañocondena yvypóra kuéra ndive. 33 Upéva rehe che ryvy kuéra, peñembyaty jave Santa Cenaarã, peñoa'arõ. 34 Ha oime ramo iñembyahýiva, tokaru hógape, ani haguã peñembyaty castigorã. Umi mba'e ambue amoíta hendápe aguahẽ rire pene rendápe.

1 Corinthians 12

1 Pe Espíritu Santo ome'ẽva rehegua peteĩ teĩme, oime, che ryvy kuéra, tekotevẽva peẽ peikuaa. 2 Peẽ niko pene mandu'a yma pejerovia mboyve Jesús rehe pejererahámi hague umi ta'anga ñe'ẽngu rapykuéri. 3 Upéva rehe, aipota peikuaa, pejeroviámagui peẽ hese, avave oñe'ẽva Tupã Ñandejára Espíritu rupi nde'iriha Jesús rehe "¡Maldito!" Ha avave ndaikatúi he'i "¡Jesús Ñandejára ha!" Espíritu Santo rupi mante. 4 Oĩ niko opaichagua me'ẽmby pe máva ikatúva ohupity, opáichavo, pe Espíritu Santo umi mba'e ome'ẽva, peteĩnte. 5 Oĩ opaichagua apopyrã ikatu va'erãme jajejokuái, opáichavo, peteĩnte pe Ñandejára ñande jokuáiiva. 6 Ha oĩ opaichagua tembiapo, opáichavo, peteĩnte pe Tupã Ñandejára opa umi mba'e ojapóva ñande rupi. 7 Ha upéicha peteĩ teĩme oñeme'ẽ pe Espíritu Santo rembiechauka iporã haguáicha opavavépe. 8 Peteĩme oñeme'ẽ pe Espíritu rupi ñe'ẽ arandu, ambuépe katu ñe'ẽ mba'ekuaapa, pe Espíritu rupínte avei. 9 Ambuépe oñeme'ẽ jeroviapakuaa pe Espíritu rupi, ha ambuevépe katu ikatu haguã omonguera hasývape, pe Espíritu rupi avei. 10 Ambuépe oñeme'ẽ pe Espíritu rupi ikatu haguã ojapo milagro, ambuépe katu ikatu haguã omoherakuã Tupã Ñandejára ñe'ẽ. Ambuépe oikuaa haguã pe espíritu japu ha pe Espíritu añetáva, ambuépe oñe'ẽ haguã umi ñe'ẽ jaikuaa'ývape, ha ambuépe ikatu haguã oikuaauka upe oje'ẽva umi ñe'ẽ

jaikuaa'ývape. 11 Ha opa ko'ã mba'e ojapo pe Espíritu peteĩ añónteva, ha ome'ëva peteĩ teĩme ha'e ome'ëse háicha. 12 Pe ñande rete peteĩnte háicha, ha oguereko heta hesegua, opáichavo, opa umi ñande rete rehegua, heta ramo jepe, peteĩ tete añónte, upéicha avei Cristo. 13 Peteĩ Espíritu añómente jajebautizapa va'ekue peteĩ tetépe, taha'e Israelita terã griego, taha'e tembiguái terã tembiguai'ýva, opavapépe peteĩ Espíritu añóguinte ñañemboy'upa. 14 Pe ñande rete niko oguereko heta hesegua, ndaha'éi peteĩnte heseguáva. 15 Pe py he'i ramo: "Che ndaha'éi rehe po, ndaha'éi pe tete rehegua", ¿upéva rehe piko ndaha'e mo'ãi tete rehegua? 16 Terã pe nambi he'i ramo: "Ndaha'éi rehe tesa, che ndaha'éi tete rehegua", ¿upéva rehe piko ndaha'e mo'ãi tete rehegua? 17 Pe tete tesa meme ramo, ¿piko mba'éicha ñahendúta? ¿Terã apysa meme ramo, piko mba'éicha ñahetũta? 18 Tupã Ñandejára katu omoĩ peteĩ teĩ pe ñande rete rehegua hendaguáme, ha'e oipota haguéicha. 19 Peteĩ rehegua meménte rire niko ndaipóri vaerã mo'ã pe tete. 20 Heta ramo jepe pe ñande rete rehegua, peteĩnte pe ñande rete. 21 Pe tesa ndaikatúi he'i pe pópe: "Naikotevẽi nde rehe"; pe akã ndaikatúi he'i pe pýpe: "Naikotevẽi pende rehe". 22 Upéva rangue, umi ñande rete rehegua ikangyvéva váicha, umíva rehe tekotevẽve, 23 ha umi ñande rete rehegua ñamomba'e'ývéva, ñamonde porãve. Ha umi ivaivéva rehe ñañangareko porãve. 24 Umi ñande rehe iporãvéva niko noikotevẽi mba'eve. Upéicha niko Tupã Ñandejára hekopete ojapo pe ñande rete, ha umi mba'eve'ývévape váicha oñemomba'eguasuve haguã, 25 ani haguã oĩ juavy pe ñande retépe, opa umi ñande rete rehegua oñopytyvõ haguã uvei. 26 Ha peteĩnte jepe pe ñande rete rehegua hasy ramo, opa umi ambue kuéra hasy avei hendive, ha peteĩ ojererohory ramo, opa umi ambue ñande rete rehegua ovy'a avei hendive. 27 Peẽ niko ha'e pe Cristo rete, ha peteĩ teĩ pe hete rehegua. 28 Ha peteĩme Tupã Ñandejára omoĩ va'ekue pe iglésiape, tenonderã apóstol kuéra, upéi katu ñemoñe'ẽhára, upéi mbo'ehára, upéi umi ojapóva milagro, umi omongueráva hasývape, umi oporopytyvõva, umi oporodirigíva ha umi oñe'ëva ñe'ẽ jaikuaa'ývape. 29 ¿Opavave piko apóstol nga'u? ¿Opavave nga'u piko ñemoñe'ẽhára? ¿Opavave piko mbo'ehára nga'u? ¿Opavave nga'u piko ojapo milagro? 30 ¿Opavave piko ikatu oporomonguera nga'u? ¿Oñe'ẽ nga'u piko opavave ñe'ẽ jaikuaa'ývape? ¿Ikatu piko opavave oikuaauka upe oje'ëva umi ñe'ẽ ambuépe? Ahániri niko. 31 Peñeha'ã aipóramo pehupity Tupã Ñandejára gui umi mba'e iporãvéva. Opáichavo, ahechaukáta peẽme peteĩ tape iporãvéva.

1 Corinthians 13

1 Añe'ẽ ramo jepe kuimba'e ha ángel kuéra ñe'ẽme, ha ndaporohayhúi ramo, mba'e pararã terã platillo tintín rei che. 2 Ha aikuaauka ramo jepe ñe'ẽ Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue chéve, ha aikuaa ramo jepe opaichagua ñemimby oíva, ha ndaipóri ramo jepe che aikuaa'ýva, ha che jerovia mbarete ramo cerro jepe arova haguáicha hendágui, ha ndaporohayhúi ramo, che ndaha'éi mba'eve. 3 Ame'ẽmba ramo jepe arekóva amongaru haguã mboriahúpe, ha ame'ẽ ramo che rete jepe ojehapy haguã, ha upéicharamo jepe, ndaporohayhúi ramo, opa umi mba'e ndovaléi mba'everã. 4 Pe mborayhu ipacienciakuaa, ipy'aporã na iñenvidiósoi, ndojejapói terã ndojererovúi. 5 Na itie'ýi terã ndohekái imba'erãvante; nda ipochýi terã nda ipy'avaíri hapicha ndive. 6 Ndovy'ái pe hekopegua'ýva rehe, pe añeteguáva rehe uvei ovy'a. 7 Opa mba'e ogueropu'aka jerovia, esperanza ha paciencia reheve. 8 Pe mborayhu ndopa va'erái araka'eve. Pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ rehe, ñemoñe'ẽ katu opa vaerã, opi vaerã umi ñe'ẽ jaikuaa'ýva ha opa vaerã pe tembikuaa; 9 ndajaikuaapái voi niko mba'eve, ha pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ rehe niko upéichante avei ñañemoñe'ẽ, 10 jaikuaapa ha'ára opa mba'e hekópe katu, pe oĩmba'ýva opa vaerã. 11 Che che mitáme, añe'ẽ, apensa, ha ajepy'amongeta va'ekue mitáicha; akakuaapáma ramo katu, aheja pe mitã reko. 12 Ha upéicha avei, ñande ko'ãga jahecha ku espejo hova je'óvapeicha, opáichavo, oguahẽ vaerã ára jahecha sakã porã haguã opa mba'e. Ko'ãga niko che ndaikuaapái, upeha árape katu aikuaapáta opa mba'e, pe Tupã Ñandejára che kuaa háicha chéve. 13 Pe jerovia, pe esperanza ha pe mborayhu niko tapia guarã, ha ko'ã mbohapygui pe mborayhu tuichave.

1 Corinthians 14

1 Pemotenonde aipóramo pe mborayhu pe peñeha'ã pehupity avei umi ambue mba'e Espíritu Santo ome'ëva, ha peñeha'ãve peikuaauka haguã pe ñe'ẽ Tupã Ñandejára ome'ëva peẽme. 2 Pe oñe'ëva ñe'ẽ jaikuaa'ývape noñe'ẽi yvypóra kuérape Tupã

Ñandejárapente, ha avave ndoikuaái pe he'íva, oñe'ëgui Espíritu Santo rupi mba'e ñemiha megua. 3 Pe Tupã Ñandejára ñe'ë rehe oñemoñe'ëva katu, oñe'ë yvypóra kuérape, oporomombarete, oporohekombo'e ha oporombopy'aguapy haguã. 4 Pe oñe'ëva ñe'ë jaikuaa'ývape oñemombarete ojupe, pe Tupã Ñandejára ñe'ë rehe oñemoñe'ëva katu omombarete pe iglésiape. 5 Che ramo niko aipota opavave peẽ peñe'ë ñe'ë jaikuaa'ývape, opáichavo, tapeñemoñe'ë uvei Tupã Ñandejára ñe'ë rehe, tuichave mba'ëgui pe oñemoñe'ëva Tupã Ñandejára ñe'ë rehe pe ñe'ë jaikuaa'ývape oñe'ëvaguí, oĩ'ý ramo omombe'ukuaáva pe oje'éva ikatu haguã pe iglésia oñemombarete. 6 Upéva rehe, che ryvy kuéra, aha ramo pene rendápe ha aña'ë peẽme ñe'ë jaikuaa'ývape ¿piko mba'e penohëta, naña'ëi ramo peẽme mba'e Tupã Ñandejára oikuaaukáva ñandéve rehe, terã napombo'ëi ramo pe añeteguáva rehe, terã ñe'ë ouva Tupã Ñandejára gui, terã mba'e ikatu va'erãme pombo'e rehe? 7 Umi mba'e hekove'ýva, pe flauta terã pe árpaicha, noñembojuavýi ramo umi nota pu kuéra ojuehegui, ndaikatúi ojekuaa mba'épa pe ipúva. 8 Ha guerrahápe, ndojekuaái ramo mba'épa pe trompeta pu, avave noñembosako'i mo'ãi pe ñorairörã. 9 Upéicha avei pende apytépe peje'ý ramo ñe'ë ikatu vaerã jaikuaa, ¿piko mba'éicha ojekuaáta upe peje'va? ¡Yvytúpe reínte peñe'ëta! 10 Hetaichagua ñe'ë niko oĩ ko yvy ári ha opavave oguereko he'i vaerã. 11 Opáichavo, che ndaikuaái ramo pe oñe'ëva chéve ñe'ë, aikóta tetã ambueyguáicha ichupe guarã ha pe oñe'ëva tetã ambueyguáichata chéve guarã. 12 Upéva rehe, pehupityse pype umi mba'e Espíritu Santo rehegua, peñeha'ã pehupity opa umi mba'e ikatu vaerã omombarete pe iglésiape. 13 Upéva rehe pe oñe'ëva ñe'ë jaikuaa'ývape tojerure Tupã Ñandejárape ikatu haguã oikuaauka pe he'íva. 14 Che añembo'e ramo ñe'ë ojekuaa'ývape che py'apýpe añembo'e, opáichavo, ndaikuaái pe ha'éva. 15 ¿Mba'épa ajapóne aipóramo? Añembo'ëta che py'apýpe ha aikuaáta avei pe ha'éva. Apurahéita che py'apýpe ha aikuaáta avei mba'épa apurahéi. 16 Remomba'eguasu ramo Tupã Ñandejárape nde espíritupente, ¿piko mba'éicha he'íta "Amén" pe nde rapicha ne rendúva ndoikuaái ramo pe eréva? 17 Reñembo'e ramo jepe hekópe, pe nde rapicha ambue ndohupityi mba'eve. 18 Ame'ë las gracias Tupã Ñandejárape aña'ëve rehe pende hegui ñe'ë ojekuaa'ývape; 19 opáichavo, pe iglésiape ha'esese cinco palabras ojekuaáva mba'épa he'ise, ambo'e haguã che rapicha kuérape, ha'e rangue diez mil palabras ñe'ë ojekuaa'ývape. 20 Che ryvy kuéra, anína pepensa mitãicha, ta pene mitã rekóna ivaivarã, pe pene pensamiento katu ta okakuaapa va'ekuéicha. 21 Tupã Ñandejára Kuatiaña'ëme niko he'i: "Aña'ëta ko tetãme ñe'ë ambuépe ha tetã ambuegua juru rupi ha upéicharamo jepe na che rendu mo'ãi, he'i Ñandejára." 22 Upéicharamo, umi ñe'ë ojekuaa'ýva seña umi Jesús rehe ojerovia'ýva peguarã ha ndaha'ëi umi ojeroviáva peguarã. Pe ñe'ë Tupã Ñandejára gui ouva jekuaauka katu, ndaha'ëi umi ojerovia'ýva peguarã, umi ojeroviáva peguarãnte. 23 Upéva rehe, pe iglésia oñembyatypa jave peñe'ëmba joa ramo ñe'ë ojekuaa'ývape, ha oíke ramo pende rehegua'ýva terã umi Jesús rehe ojerovia'ýva, ¿nde'i chénepe pende tarovapaha? 24 Opavave peñe'ë ramo ñe'ë Tupã Ñandejára gui ouva rehe katu, ha oíke ramo peteĩ Jesús rehe ojerovia'ýva terã pe oikuaa'ýva, ohechakuaáta ipecádo ha ojepy'aporandúta ha'e voi ojupe, ohendúvo upe opavave he'íva hína. 25 Ha upéicha umi mba'e ipy'apýpe oñemíva, hesakáta ha ha'e oñesúta omomba'eguasu Tupã Ñandejárape ha he'íta Tupã Ñandejára oiha añete pende apytépe. 26 Che ryvy kuéra, kóicha niko: Peñembyaty ramo, peteĩ teĩ oguereko salmo, terã mbo'epy, terã mba'e Tupã Ñandejára oikuaaukáva ichupe, terã ñemoñe'ë ñe'ë ojekuaa'ývape, terã oikuaauka haguã pe oje'éva; tojejapókena opa umi mba'e oñemombarete haguã pende espíritu. 27 Oíme ramo oñe'ëva ñe'ë ojekuaa'ývape toñe'ë mokõi, terã mbohapy peve, ha toño'ha'arõ, ha peteĩ toikuaauka pe he'íva hikuái. 28 Ha ndaipóri ramo avave ikatu vaerã oikuaauka katu tokirirĩ pe iglésiape, ha toñe'ë ojupe ha Tupã Ñandejárape. 29 Upéicha avei, ñemoñe'ëhára kuéra toñe'ë mokõi terã mbohapy, ha ambue kuéra katu tojapysaka ohecha haguã añetépa ou Tupã Ñandejára gui umi ñe'ë. 30 Ha ambue oguapývape hína oíme ramo mba'e Tupã Ñandejára oikuaaukáva ichupe, tokirirĩ pe oñe'ë tenonde va'ekue. 31 Upéicha opavave ikatu peñemoñe'ë peteĩ teĩ, opavave oikuaa ha ikyre'ý haguã. 32 Umi ñemoñe'ëhára ojejokokuaa vaerã. 33 Tupã Ñandejára ndaha'éigui apajuái rehegua, mba'e hekopeguáva reheguante. Upe ojejapo háicha opa umi Jesús rehe ojeroviáva oñembyatyhápe. 34 Kuña kuéra tokirirĩ pe iglésiape, noñepermitirigui ichupe kuéra oñe'ë, ta iñe'ërendukuaa Tupã Ñandejára Kuatiaña'ë he'i háicha. 35 Ha oíme ramo oikuaaséva, toporandu iménape hógape, na iporãigui kuña oñe'ë pe iglésiape. 36 ¿Pende hegui piko osẽ raka'e pe Tupã Ñandejára ñe'ë, terã piko peẽme año oguahẽ raka'e? 37 Oíme ramo he'íva ojehe ñemoñe'ëharaha terã oguerekoha Espíritu Santo remime'ë ichupe, tohechakuaa Tupã Ñandejára rembiapoukapyha ko'ã mba'e

amoíva peême kuationa rehe. 38 Ha oime ramo oikuaase'ýva, toikuaa'ý. 39 Ha upéicha, che ryvy kuéra, peñeha'ã peñe'ẽ haguã pe ñe'ẽ oúva Tupã Ñandejára gui rehe, ha ani pejoko pe oñe'ẽvape ñe'ẽ ojekuaa'ývape. 40 Pejapopánte hekópe ha hendápe.

1 Corinthians 15

1 Ha ko'ãga che ryvy kuéra, pomomandu'ase pe evangelio aikuaauka va'ekue peême rehe, upe peẽ perovia va'ekue ha pepyta ipype. 2 Ko evangelio rupi avei peẽ pejesalva, peheja'ý ramo pe ñe'ẽ aikuaauka va'ekue peême, perovia gua'u rei'ý rire. 3 Tenonderãite pombo'e va'ekue pe Ñandejára che mbo'e va'ekue chéve rehe: Cristo omano hague ñande pecado rehe, Tupã Ñandejára Kuationa'ẽme he'i háicha, 4 ha oñeñotý hague, ha oikove jevy hague mbohapy arahápe, pe Tupã Ñandejára Kuationa'ẽme he'i háicha, 5 ha ojehechauka hague Pédrope, ha upéi umi doce apóstol kuérape. 6 Upéi katu ojehechauka más de quinientos hermano kuérape oĩ jave oñondive, ha umíva apytégui heta gueteri oĩ oikovéva, ambue kuéra katu omanóma va'ekue. 7 Upéi ojehechauka Jacóbope, upéi opavave apóstol kuérape. 8 Ha ipahaitépe, ojehechauka chéve avei ku mitã hi'árape'ý onace va'ekuéicha. 9 Che niko pe michívéva apóstol kuéra apytépe, nda ijáiva chéve añembohéra apóstol, aperseguí hague rehe pe Tupã Ñandejára iglésia. 10 Opáichavo, pe Tupã Ñandejára gracia rupi aiko ko aiko háicha; ha pe imborayhu chendive guarã ndopyta reírí; amba'apo hetave uvei katu opavave ichugui kuéra, nda chéi jepe niko, pe Tupã Ñandejára grácianta uvei chendive oĩ va'ekue. 11 Ta che ra'e terã ta ha'e kuéra, kóva ha'e pe ñe'ẽ roikuaaukáva, ha pe peẽ perovia va'ekue. 12 Ha romoherakuã ramo Cristo oikove jevy hague omanóva apytégui, ¿piko mba'éicha oĩ pende apytépe he'íva ndaiporíha jeikove jevy omanóva apytégui? 13 Omanóva oikove jevy'ý ramo niko, Cristo jepe ndoikove jevýiri va'ekue avei; 14 ha Cristo ndoikovéi jevy rire, roñemoñe'ẽ rei vaerã mo'ã ha mba'eve rei vaerã mo'ã avei pe pende jerovia. 15 Ha upéicha ramo, ore japu ro'épye Tupã Ñandejára omoingove jevy hague Crístope; ha japu ramo omanóva oikove jevyha, niko japu avei Tupã Ñandejára omoingove jevy hague Crístope. 16 Omanóva oikove jevy'ý ramo, niko Cristo avei ndoikove jevýiri; 17 ha Cristo ndoikovéi jevy va'ekue ramo, mba'eve rei pe pende jerovia, peime gueteri pende pecádope. 18 Upéicharamo, umi ojerovia va'ekue Cristo rehe ha omano va'ekue, oñehundi. 19 Pe ñane esperanza Cristo rehe ko yvy ári guarã añónte ramo, jajeporíahuverekovehante opavave yvypóra kuéra apytépe. 20 Upéva rangue katu, jaikuaa Cristo oikove jevy hague añete omanóva apytégui, umi oikove jevy vaerã renonderã. 21 Peteĩ kuimba'e rupi oíke haguéicha pe ñemano, upéicha avei peteĩ kuimba'e rupi oíke pe omanóva jeikove jevy. 22 Pe Adán rupi opavave omano háicha, upéicha avei Cristo rupi opavave oikove jevy vaerã. 23 Opáichavo, peteĩ teĩ hendaguãme: Cristo tenonderã, upéi umi Cristo mba'éva, ha'e ou jevy ha'ára. 24 Upéi katu pe ipaha, Cristo oípe'apa ha'ára mburuvicha kuéra, autoridad ha pu'aka, omoĩ haguã Tupã Ñandejárape Túva poguýpe pe reino. 25 Ha tekotevẽ Cristo oreina Tupã Ñandejára omoimba peve iñenemigo kuéra ipyguýpe; 26 ha pe enemigo paha oñehundi vaerã niko pe ñemano. 27 Tupã Ñandejára omoĩ va'ekue opa mba'e Cristo pyguýpe. Pe Tupã Ñandejára Kuationa'ẽ he'i ramo jepe opa mba'e oñemoĩ ipyguýpe, nde'iséi oíha avei Tupã Ñandejára, ha'égui voi pe omoĩ va'ekue opa mba'e Cristo pyguýpe. 28 Ha oñemoĩmbáma ramo opa mba'e Cristo pyguýpe, pe Ta'ýra voi avei oñemoĩ vaerã pe Túva poguýpe, upe omoimba va'ekue opa mba'e Cristo pyguýpe, Tupã Ñandejára ha'epa haguã opa mba'épe. 29 ¿Ha upeicha'ý ramo piko mba'e ojapóta umi ojebautizáva umi omanóva rehe? Umi omanóva mba'evéicha ramo oikove jevy'ýta ramo, ¿piko mba'e rehe ojebautizauka hese kuéra? 30 ¿Ha mba'e rehe piko ore rohasa peligro opa árape? 31 Opa árape aime ajejuka haguáicha, kóva niko añete, che ryvy kuéra, pe vy'a arekóvaicha pende rehe pejerovia rehe Ñandejára Jesucristo rehe. 32 Ikatu ha'e añorairõ hague Efésope tymba pochy ndiveicha, ha ¿piko mba'e anohẽ upévagui? Omanóva oikove jevy'ý ramo, "jakuha ha jaka'u, ko'ẽramoite ñamanóne." 33 Aníke peñembotavyka: "Irũ nguéra vai jepokuaa porã mbyaiha." 34 Pepáykena tekotevẽ háicha ha ani pepeca, oĩ niko pende apytépe oikuaa'ýva Tupã Ñandejárape, ha'e peême ko'ã mba'e pomotĩ haguã. 35 Ikatu oime he'íva: "¿Mba'éicha piko oikove jevýta umi omanóva? ¿Mba'eichagua tete piko oguerékóta?" 36 Výro, pe mba'e ra'ýi reñotýva omano raẽ vaerã heñói haguã. 37 Ne reñotýi niko hakã heñói haguã hakã, pe mba'e ra'ýinte niko pe reñotýva, taha'e trigo terã ambue mba'e ra'ýi. 38 Upéi Tupã Ñandejára ome'ẽ imáta teerã, ha'e oipota háicha, pe mba'e ra'ýi peteĩ teĩme. 39 Pe to'o ndaha'úi peteĩchagua meme, oĩ niko yvypóra ro'o, tymba ro'o,

guyra ro'o, ha pira ro'o. 40 Ha oĩ tete yvágapeguáva ha yvy ariguáva; umi yvága peguáva niko oikoe pe iporãnguêpe umi yvy ariguávagui. 41 Pe kuarahy mimbĩ oikoe pe jasy rendýgui, ha oikoe avei umi estrella kuéra mimbígui; ha umi estrella kuéra apytépe voi pe peteĩ mimbĩ oikoe pe ambue mimbígui. 42 Upéicha avei oiko vaerã umi omano va'ekue oikove jevývo; oñeñotý peteĩ tete ituju vaerã, ha opu'ã vaerã peteĩ tete omanove'ỹ vaerã. 43 Oñeñotý pe tetekue jahechase'ỹva, opu'ã vaerã peteĩ tete hesã ha iporãva. Oñeñotý kangy reheve opu'ã vaerã mbarete reheve. 44 Oñeñotý yvypóra rete, opu'ã vaerã peteĩ tete yvága pegua rehegua. Oĩ niko tete yvy ariguáva ha tete yvága peguáva. 45 Pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i háicha: "Pe kuimba'e pypkue, Adán, ojejapo va'ekue hete ánga hekovéva reheve"; pe Adán mokõiha katu espíritu oporomoingovéva. 46 Pe yvága peguáva na tenonderéi, pe yvy ariguávante ha upéi katu pe yvága peguáva. 47 Pe kuimba'e pypkue niko yvy arigua, yvýgui guare; pe kuimba'e mokõiha, Ñandejárava katu yvága pegua. 48 Pe kuimba'e yvýgui guaréicha, upéicha umi yvy arigua; ha pe kuimba'e yvága peguávaicha upéicha avei umi yvága peguáva. 49 Ha jajogua háicha pe kuimba'e yvýgui ojejapo va'ekuépe, upéicha avei jajogua vaerã upe yvága peguávape. 50 Ha'ese niko peẽme, che ryvy kuéra, ko ñande rete to'o ha tuguýguiguáva ndaikatuiha oike Tupã Ñandejára réinope; pe hi'are'ỹva ndohupitygui pe tapia guaráva. 51 Aipota peikuaa ko mba'e avave oikuaa'ỹva: Nañamanomba mo'ãi, opáichavo, opavave ñaño'mambuéta, 52 peteĩ sapy'aitépe, peteĩ tesa pirĩme, pe trompeta ipúvo ipaharã. Ipu vaerã pe trompeta, ha umi omano va'ekue oikovepa jevy vaerã, maramo nomanovéima haguã, ha ñande kuéra katu ñaño'mambue vaerã. 53 Tekotevẽgui ko ñande rete oñembyaíva oñemonde peteĩ tete oñembyai'ỹ va'erãgui, ha ko ñande rete omanóva tekotevẽgui oñemonde peteĩ tete omanove'ỹ va'erãgui. 54 Ko ñande rete oñembyaíva oñemondéma ramo pe tete oñembyai'ỹ va'erãgui, ha ko ñande rete omano va'eráva oñemondéma ramo pe tete araka'eve omanove'ỹ va'erãvagui, upéramo oiko vaerã pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'íva: "Ñemanove'ỹ omokõ manóme. 55 ¡Ha! mano, ¿mamo piko oime pe nde popía? ¡Ha! mano, ¿mamo piko oime pe nde pu'akakue?" 56 Pe pecado niko pe mano popía ha pe pecádope ombopu'akáva niko pe ley. 57 Upéicharamo jepe ñame'ẽ vaerã las gracias Tupã Ñandejárape, ñane mbopu'aka rehe pe mano rehe Ñandejára Jesucristo pu'aka rupi. 58 Upéva rehe, che ryvy kuéra pohayhuetéva, pepyta hatãkena, pemyi'ỹ rehe, ha pemba'apo tapiáite kyre'ỹ reheveke Ñandejára rembiapópe; peikuaa pype pe pene rembiapo Ñandejára peguarã nda reiríha.

1 Corinthians 16

1 Pe colecta ñane hermano kuéra peguarã katu, pejapo avei peẽ pe ajapouka haguéicha Galacia pegua iglésia kuérape. 2 Pe semana ñepyrũha árape peteĩ teĩ peẽva peñongatu pe ikatumíva, ku pehupitymi haguéicha, ani haguã oiko colecta ñemono'õ che aguahẽ rire. 3 Ha aguahẽ rire amondóta Jerusalénpe carta reheve umi peẽ pejeroviahá, ogueraha haguã pe pende colecta umi ñane hermano kuéra Jerusalén peguápe. 4 Ha tekotevẽta ramo aha che avei, ohóne ha'e kuéra chendive. 5 Aháta pene rendápe ahasa rire Macedonia rupi, ahasa raẽ vaerã upérupi. 6 Ha ikatúne apyta penendive ha ikatu porã voĩnte apyta penendive ohasa peve ro'y, ha uperire peẽ che mondokuaa mamo aha haguãme. 7 Ndapohechaséi niko ko'ãga ahasakuévonte, aha'arõ apyta aremi penendive, Ñandejára upéicha oipota ramo. 8 Efésope katu apytáta pentecostés arete peve, 9 ija porã etereítagui chéve amba'apo haguã Ñandejára rembiapópe, ha heta oĩ oñemoíva che rehe. 10 Timoteo oguahẽ ramo kena peñeha'ã tovy'a penendive, ha anítei ojepy'apy mba'eve rehe, ha'e niko omba'apo Ñandejára rembiapópe chéicha. 11 Upéva reheke, ani avave peẽva ndapejapói ichupe mba'eve ramo, peipytyvõ uvei ichupe py'aguapy reheve tou che rendápe aiméta ha'arõvo ñane hermano kuéra ndive. 12 Ñande ryvy Apólospe katu heta ajerure ramo jepe ohomi haguã hermano kuéra ndive pende rechami ndohoséi ko'ãga, ohóta ijami vove ichupe. 13 Peñeñangarekókena, ha pepyta hatã pende jeroviápe. Peikókena kuimba'etéicha, ha peñemombarete. 14 Opa mba'e pejapóvakena pejapo mborayhupópe. 15 Che ryvy kuéra, peikuaa niko Estéfnas rogaygua kuéra raẽvete Acayaygua kuéra apytépe oguerovia hague pe evangelio, ha opáicha oipytyvõ hague ñane hermano kuérape. 16 Upéva rehe, aipota peẽ avei pehechakuaa umi ha'e kueraichaguápe ha peñemoĩ opa umi oporopytyvõva ha omba'apóva poguýpe. 17 Avy'aite niko Estéfnas, Fortunato ha Acaico ou haguere che rendápe, ha'e kuéra niko ojapo upe peẽ ikatu'ỹ va'ekue pejapo peimégui mombyry. 18 Omombytu'u che corazõ ha peẽme avei pene mbovy'a. Pehechakuaákena ichupe kuéra. 19 Iglésia kuéra Asia pegua pene momaiteiuka. Aquila, Priscila, ha

pe iglésia oñembyatýva hógape kuéra, pene momaiteiuka etaite Ñandejára rérape. 20 Pene momaitei opavave ñane hermano kuéra. Peñomomaitei ñohetũ marangatu reheve. 21 Che, Pablo, pomomaitei ko kuatione'ẽme che po rupi voi. 22 Oime ramo ohayhu'ýva Ñandejára Jesucristope, toñemoĩ maldiciónguýpe. ¡Ñandejára ou aguĩma! 23 Ñandejára Jesucristo ta pende rovasa. 24 Che mborayhu peẽme guarã Cristo Jesús rupi toĩ penendive. Amén.

2 Corinthians 1

1 Che, Pablo, Jesucristo apóstol Tupã Ñandejára rembipota rupi ha ñande ryvy Timoteo, pe Tupã Ñandejára iglésia Coríntope oĩvape, ha opavave umi Tupã Ñandejára mba'évape oĩva Acáyape opa rupi. 2 Tupã Ñandejára ñande Ru, ha Ñandejára Jesucristo, ta pende rovasa ha ta pene mbopy'aguapy. 3 Ñamomba'eguasu Tupã Ñandejára, Ñandejára Jesucristo Rúpe, ha'e niko ñande Ru oporoporiahuverekóva ha Tupã Ñandejára tapia oporoconsoláva. 4 Tupã Ñandejára niko ñane consola opa umi ñande jepy'apýpe, ikatu haguã ñande avei ñaconsola umi ojepy'apývape pe consuelo Tupã Ñandejára ome'ẽva ñandéve rupi. 5 Tuicha háicha pe ñande jehasa asy Cristo rayhupápe tuicha avei pe consuelo Cristo rupi jahupitýva. 6 Ore rohasa asy ramo niko pene consuelo ha pene salvacionrã rehe, ha Tupã Ñandejára ore consola ramo niko pene consuelorã avei, ikatu haguã peẽ avei peropu'aka umi jehasa asy ore rohasáva. 7 Ha rojeroviaite niko pende rehe, roikuaágui pe pehasa asy háicha orendive puhupitýne haguã avei pe py'apytu'u Tupã Ñandejára ome'ẽva. 8 Che ryvy kuéra, roipota peikuaa heta rohasa asy hague Ásiape Ha ipohýi eterei hague oréve, haimete ore pu'akave'ỹ haguãichama peve, ha noroĩmo'ávẽima rosẽne haguã ore rekove reheve. 9 Roñeñandu umi oñesenciáva ojejuka haguãicha, ani haguã rojerovia ore jehe, rojerovia haguã Tupã Ñandejára rehẽnte uvei, pe omoingovéva omanóvape rehe. 10 Ha'e nda ore rejái va'ekue romano, nda ore rejái ko'ãga, ha rojerovia hese upéicha ojaipone haguã ohóvo, 11 peẽ ore pytyvõ ramo avei pene ñembo'épe, ha oĩ ramo heta umi oñembo'éva ore rehe, heta oĩta ome'ẽva las gracias Tupã Ñandejárape umi mba'e ohupityukáva oréve rehe. 12 Oime niko peteĩ mba'e ore mbovy'áva, roñandu pe ore py'apýpe ore reko marangatu ha nda ore rova mokõiri hague ko yvy ári, ha pende apytépema katu. Tupã Ñandejára imborayhu rupi ore pytyvõ roiko haguã upéicha, ha ndaha'etí yvypóra arandukue rupi. 13 Pe oĩvante romoĩ peẽme kuatione rehe, ndaipóri ambue mba'e pe pelee ha peikuaávagui. Ha aha'arõ pehechakuaáne haguã ko'ã mba'e ipaha peve, 14 peikuaáma háicha, peikuaapa'ỹ ramo jepe gueteri Ñandejára Jesús ouha ára peẽ ore rerovy'a va'erãha, pe ore rovy'a vaerã háicha pende rehe. 15 Ko jerovia kóva reheve, ahase mo'ã pene rendápe raẽ, pombovy'a haguã aháta hague rehe mokõi jevyha pene rendápe. 16 Ahase mo'ã pene renda rupi ahakuévo Macedóniape ha aju kuévo upégui aju jevy haguã pene rendápe, ikatu haguã peẽ rupi upéi ahasa Judéape. 17 ¿Ndajepy'amongeta porãi mba'e pipoko ra'e ajapose ramo ko'ã mba'e? ¿Terã piko pe ajaposéva ajapose yvypóra kuéra rekópe, he'íva "néi" ha "tove" peteĩ jevýpe? 18 Tupã Ñandejára icha iñañetéva oikuaa ndoro'eiha peẽme "néi" ha "tove" peteĩ jevýpe. 19 Cristo Jesús, pe Tupã Ñandejára ra'y, Silvano, Timoteo ha che romoherakuã va'ekue pende apytépe, nde'irigui va'ekue "néi" ha "tove" peteĩ jevýpe. Jesucristo ndive, pe ñe'ẽ añete tapia, 20 ha'e rupi pe Tupã Ñandejára promesa kuéra oikopa vaerã katuete. Upéva rehe ñamomba'eguasu jave Tupã Ñandejárape ja'e "Amén" Cristo Jesús rupi. 21 Ha Tupã Ñandejára ha'e pe oréve ha peẽme ñane mombaretéva Cristo rupi, ha pe ñane momarangatu va'ekue. 22 Ñande sella va'ekue, ha omoĩ ñane corazõme pe Espiritu Santo umi mba'e ñane mba'eráva renonderãgua ramo. 23 Ha amoĩ testigo ramo Tupã Ñandejárape, ha'e oikuaáva che py'apy, che pohyi'ỹ haguã penendive ndahavéi gueteri hague Coríntope. 24 Ndaha'etí niko roñembojaraséva pe pende jerovia rehe, poipytyvõsẽnte niko pevy'ave haguã uvei; pe pende jerovia rupi niko peime hatã.

2 Corinthians 2

1 Upéva rehe, ha'e che jupe voi ndahavéi haguã pene rendápe py'ambyasy reheve. 2 Che pomomba'embyasy ramo, ¿piko máva che mbovy'a jevýta ndaha'etí ramo pe che amomba'embyasy va'ekue? 3 Ha upéva voi amoĩ va'ekue peẽme kuatione rehe, ani haguã aguahẽvo che mba'embyasy, umi avy'a vaerã mo'ã rehe; ajerovia háicha opavave pende rehe, ko che vy'a pene mba'eha rehe avei. 4 Aime va'ekue tuicha jepy'apy ha angekói reheve, ha che resay che rova rehe; ajapo va'ekue peẽme upe kuatione'ẽ; ndaha'etí pomomba'embyasy haguã, peikuaánte haguã uvei mba'eichaite

pevépa pohayhu. 5 Oime ramo oporomomba'embyasy va'ekue katu ndaha'úi chéve año, che momba'embyasy ramo jepe, opavave peẽ kuérape avei pene momba'embyasy va'ekue. Péicha ha'éta ani haguã añe'ẽ pohýi eterei. 6 Iporã mante upe mávape pe ñemongavaju heta jurúgui. 7 Upéva rehe, ko'ãga tekotevẽ peẽ peperdona ha peconsola ichupe, ani haguã ojepy'apy eterei'gui ipy'aropu. 8 Upéva rehe, ajerure peẽme pehechauka haguã ichupe pene mborayhu. 9 Upevarã arahauka va'ekue peẽme kuatiañe'ẽ ahecha haguã pene ñe'ẽ rendútapa opa mba'épe. 10 Ha upe peẽ peperdonávape, che avei aperdona; ha pe che aperdonáva, oime ramo mba'e aperdona va'ekue, pende rayhupápe aperdona Cristo renondépe, 11 ani haguã Satanás oñemotenonde ñande hegui mba'evépe; jaikuaa porã eterei niko umi iñuhã. 12 Aguahẽ ramo Tróaspe añemoñe'ẽ haguã Cristo evangelio rehe, Ñandejára ome'ẽ ramo jepe chéve upépe heta che rembiaporã, 13 ajepy'apy eterei va'ekue ndajuhúgui upépe che ryvy Títope; upéva rehe apyta rangue ahasa Macedóniape. 14 Upéicharamo jepe ame'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape, ñane mbopu'akapa tapia rehe opa mba'épe Cristo rupi, ha ojekuaauka rehe ojupe ñande rupi, ku mba'e ryakuã porãicha opa rupi sarambiva. 15 Ñande niko Tupã Ñandejára peguarã Cristo ryakuã porãnguicha, umi ojesalváva ha umi oñehundíva peguarã. 16 Umi oñehundíva peguarã, tyakuã oporojukáva, umi ojesalvávape katu, tyakuã oporomoingovéva. ¿Ha mávapa ipu'akáne ko'ãvarã? 17 Ore ndoroikói roñemu Tupã Ñandejára ñe'ẽ rehe heta ojapo háicha; upéva rangue, añete háichante uvei, Tupã Ñandejára rembijokuáicha, roñe'ẽ Tupã Ñandejára renondépe Cristo rérape.

2 Corinthians 3

1 ¿Roñepyrüpa roñemoĩ porã jevy ore jupe; terãpa roikotevẽ oime háicha oikotevẽva, kuatiañe'ẽ ore moĩ porã vaerã rehe peẽme guarã, terã pende hegui? 2 Ore kuatiañe'ẽ niko peẽ, haipyre ore py'apýpe, opavave oikuaa ha oleéva. 3 Ojehechakuaa niko peẽ Cristo kuatiañe'ẽha, apopyre ore rupi, ojejapo va'ekue ndaha'úi títape, Tupã Ñandejára oikovéva Espíritu rupínte; ndaha'úi ita pesengue ári, pene corazõmente. 4 Ha rojeroviaite Tupã Ñandejára rehe Cristo rupi. 5 Ndaha'úi niko ore jehegui ikatúva rojapo mba'eve, opa ikatúva rojapo niko Tupã Ñandejára rehe aénte. 6 Tupã Ñandejára voi niko ojapo ore hegui hembijokuairã katupyry pacto pyahu rehegua, ndaha'úi kuatia ári rehegua, Espíritu reheguánte; pe kuatia ári rehegua niko oporojuka, pe Espíritu rehegua katu oporomoingove. 7 Pe Moisés ley oporocondenáva ojehei va'ekue ita rehe, omimbipa va'ekue, ha upéva rehe umi Israelita kuéra ndaikatúi va'ekue oma'ẽ Moisés rova rehe, omimbipágui pe hova, oguepa vaerã ramo jepe. 8 ¡Mba'éichapa aipóramo, nomimbipavéi chéne pe pacto Espíritu rehegua! 9 Mba'e guasu va'ekue ramo jepe pe ley oporocondenáva, mba'e guasu eteve vaerã katuete pe pacto ñande rerekóva hekopotíva ramo. 10 Pe ley mba'e guasu ete va'ekue jepe ndaha'evéima mba'eve ñambojoja ramo pe mba'e guasu etevéva rehe. 11 Mba'e guasu va'ekue ramo pe sapy'a guaráva, mba'e guasu eteve vaerã pe tapia guaráva. 12 Roguerékógui koichagua esperanza, roñe'ẽ péicha jeroviapópe. 13 Ha ndorojapói ojapo haguéicha Moisés, ojaho'i va'ekue hova peteĩ vélope ani haguã umi Israelita kuéra omaña upe opa vaerã rehe. 14 Opáichavo, ha'e kuéra ndoikuaái va'ekue mba'épa he'ise, ha ko'ãgaite pepe, olee jave pe pacto yma guare, upe velo ohesamo'ã gueteri ichupe kuéra, upe velo ojeígui Cristo rupi mante. 15 Ko'ãgaite pepe, pe Moisés ley ojelee jave, pe velo oĩ gueteri icorazõ kuéra ári. 16 Opáichavo, ha'e kuéra ojevy ha'ára Ñandejára rendápe, pe velo ojei vaerã. 17 Ñandejára niko pe Espíritu; ha pe Ñandejára Espíritu oĩháme, upépe oĩ libertad. 18 Upéva rehe opavave ñande kuéra, ñande rova aho'iha'ỹ rehe, espéjope ramo guáicha ñamañávo pe Ñandejára gloria rehe jajoguave jahávo Crístope, jarekovégui pe iglória. Upéva niko Ñandejára Espíritu rembiapo.

2 Corinthians 4

1 Upéva rehe ore kyre'ỹ tapia, Tupã Ñandejára ome'ẽgui oréve ko ore rembiaporã ore poriahuvereko rupi. 2 Ndorojapo vaíri mba'eve ñemihãmeguáva terã oporomotíva, ha ndoroikói roporombotavy terã Tupã Ñandejára ñe'ẽ rombojopara, umícha rangue ro'e pe añeteguávante, ha upéicha rojekuaauka opavavépe Tupã Ñandejára renondépe. 3 Ha pe ore evangelio oñemi ramo gueteri katu, umi oñehundívaguante oñemi. 4 Ha'e kuéra ndogueroiviágui, ko mundo ruvicha omoakãpytũ ichupe kuéra ani haguã ohesape ichupe kuéra pe Cristo gloria rehegua evangelio. Cristo niko peteichante Tupã Ñandejára ndive. 5 Ore noroñemoherakuái

ore jupe, Jesucristopente, Ñandejaraha ha'e, ha ore katu pene rembiguái Jesús rayhupápe. 6 Pe Tupã Ñandejára ete voi he'i va'ekue pe tesapehára ohesape haguã pe pytũnguýpe, ohesape va'ekue ore py'apy, ikatu haguã upe tesapeha rendy rupi rohecha pe Tupã Ñandejára gloria omimbíva Jesucristo rova rehe. 7 Opáichavo, roguereko niko ko tesoro mba'yrũ tujuguiguápeicha, ojehechauka haguã pe pu'aka guasute Tupã Ñandejára mba'enteha, ha ndaha'eiha ore mba'e. 8 Ha upéicha, rojejopy vai ramo jepe opáguio, upéi rosê pe jejopýgui, rohasa asy ramo jepe, nda ore py'atarovái. 9 Rojepersegui ramo jepe na ore tyre'ýi, rojeity ramo jepe yvy rehe, ropu'ã jevy. 10 Rogueraha tapia opa rupi Jesús mano ore rete rehe, pe Jesús rekove ojehecha haguã avei ore rete rehe. 11 Ore roikove aja, niko roiko rojejuka haguãicha opa árape Jesús rayhupápe, pe Jesús rekove ojehecha haguã avei pe ore rete omano vaerã rehe. 12 Ha upéicha pe mano omba'apo ore rehe, ha pende rehe katu pe tekove. 13 Pe ore jerovia niko pe Tupã Ñandejára kuatione'eme he'i háicha: "Arovia, ha upéva rehe añe'ẽ"; ha upéicha avei ore roguerovia ha upéva rehe roñe'ẽ. 14 Roikuaágui pe Tupã Ñandejára omoingove jevy va'ekue Ñandejára Jesúspe umi omanóva apytégui, ore moingove jevy va'erãha oréve avei Jesús ndive, ha ore reraha va'erãha penendive pe ha'e oíhame. 15 Ha opa ko'ã mba'e ojehe oréve pende rehehápe, ikatu haguã pe Tupã Ñandejára py'aporã ohupity hetavépe, ha upéicha rupi hetave haguã umi ipy'aporãva hendive, oñemomba'eguasuve haguã Tupã Ñandejárape. 16 Upéva rehe, nda ore py'a manói, ha ore retépe ropa ramo jepe rohóvo, ore espíritu oñembopyahu pyahuve ára ko'ẽ rehe. 17 Ko ore jehasa asy ko yvy arigua niko sapy'amiguánte, voi ohasa, ha upéi katu ore ra'arõ pe gloria tapia guarãva mba'e guasu etevéva. 18 Ore niko noroma'ẽi umi mba'e ojehecháva rehe, umi ojehecha'ýva rehente uvei, umi mba'e ojehecháva niko sapy'aguánte, umi ojehecha'ýva katu tapia guarã.

2 Corinthians 5

1 Jaikuaa niko, ko ñande rete oñembyai ramo, peteĩ óga hi'are'ývaicha, Tupã Ñandejára oguerrekoha sako'ipyre ñandéve guarã yvágape peteĩ óga tapia guarãva, ndojejapói va'ekue yvypóra po rupi. 2 Upéva rehe niko jaiko aja ko ñande retépe ñane pyahẽ, hi'ãgui ñandéve java pe ñande róga yvága peguápe, 3 ñane monde vaerã aóicha ani haguã ñaime opívo. 4 Jaikove aja ko ñande retépe, ñane pyahẽ ha jajepy'apy, ndaha'ei ñañemboiségui ko ñande rete tujágui, ñañemondeségui pe ñande rete pyahúguinte uvei, pe ñande rehegua omanóva hekovia haguã pe tekovete pyahu rehe. 5 Ha Tupã Ñandejára voi niko pe ñane mbosako'i va'ekue upevarã, ha ome'ẽ tenonde ñandéve pe Espíritu Santo añetegua rechaukaha ramo. 6 Upéva rehe jajerovia tapia, ha jaikuaa ñaime aja ko ñande retépe, ñane pore'ýha Ñandejára gui; 7 jerovia rupi niko jaiko ha ndaha'ei jahecháva rehe. 8 Opáichavo, jajerovia ramo jepe, hi'ante vaerã mo'ã ñandéve jajehékýi ko ñande retégui, jaha haguã Ñandejára rendápe. 9 Upéva rehe roñeha'ã rojapo pe Ñandejára oipotáva, toroime terã toroime'ý ore retépe. 10 Tekotevégui opavave jajechauka Cristo tribunálpe, peteĩ teĩme oñeme'ẽ haguã hembiapokue rehe hetépe oiko aja, hembiaapo porãngue rehe terã hembiaapo vaikue rehe. 11 Upéva rehe, roikuaágui pe kyhyje Ñandejára gui, roñeha'ã rogueroviauka ore rapicha kuérape. Tupã Ñandejára katu niko oikuaa mba'épa ore, ha aha'arõ peẽ avei peikuaáne haguã pende py'apýpe. 12 Ndaha'ei roñepyrũ jevýva roñe'ẽ porã ore jehe, roipotánte uvei ore rerovy'a, ikatu haguã pereko peje vaerã umi ojererovúvape okaguiogua rehe, pe py'apy pegua rehe rangué. 13 Ore tarova ramo niko Tupã Ñandejára peguarãnte, ha ore akã porã ramo katu peẽme guarã. 14 Pe Cristo mborayhu ore mokyre'ý, ropensa ramo kóva rehe: peteĩ omano hague opavave rehe, ha upéva rehe opavave omanomba. 15 Cristo omano opavave rehe, umi oikovéva anivéma haguã oikove ojupe kuéra guarã, upe omano ha oikove jevy va'ekue hese kuéra peguarãntema. 16 Upéva rehe, ko'ãga ore ndoroikuaavéima avavépe yvypóra rekópe, ha Crístope jepe upéicha roikuaa va'ekue ramo yma, ko'ãga nda upeichavéima roikuaa ichupe. 17 Upéva rehe, pe oñemopeteíva Cristo ndive ohupity tekove pyahu, umi mba'e tuja ohasapáma ha opa mba'e ipyahupa. 18 Ha opa ko'ã mba'e Tupã Ñandejára rembiapo, ñane moingo porã jevy va'ekue ondive Cristo rupi, ha ñande jokuái ñamoingo porã haguã opavavépe hendive. 19 Cristo rupi Tupã Ñandejára omoingo porã jevy va'ekue yvypóra kuérape ondive, oipe'a va'ekue yvypóra kuéra árigui ipecádo kuéra; ha omoheraukuáka ore rupi pe ñe'ẽ jeiko porã jevy rehegua. 20 Upéva rehe rojejokuái Cristo rérape, Tupã Ñandejára ete voi ojerure ramo guáicha ore rupi; rojerure peẽme Cristo rérape: peiko porã jevy haguã Tupã Ñandejára ndive. 21 Cristo ndopecaí va'ekue, opáichavo, ñande rayhupápe Tupã Ñandejára oguereko va'ekue ichupe pecador ramo,

ñañe mopeteivo Cristo ndive ikatu haguã jahupity pe teko potĩ Tupã Ñandejára ome'ëva.

2 Corinthians 6

1 Upéva rehe, Tupã Ñandejára pytyvõhára rehe ore, rojerure peẽme ani haguã ndapejapói mba'eve ramo pe Tupã Ñandejára gracia. 2 Pe Tupã Ñandejára kuatiañe'ẽme he'igui: Ha'etépe rohendu va'ekue, pe salvación árape roipytyvõ va'ekue. Ko'ãga ha'e hína pe ñepytyvõha ára, ko'ãga ha'e hína pe salvación ára. 3 Noromoĩri mba'eveichagua estorbo avavépe, ani haguã oñeñe'ẽ vai pe ore rembiapo rehe. 4 Upéva rangue, opa mba'épe rohechauka ore Tupã Ñandejára rembiguaiha, paciênciape, jehasa asýpe, tekotevẽme ha angekóipe; 5 ñembuepotípe ha cárcelpe, sarambi guasúpe, mba'apo pohýipe, jeke'ỹ ha ñembyahýipe, 6 tekopotĩme, arandúpe, py'amano'ỹme, py'aporãme, Espíritu Santo ore pype oĩvape, mborayhu añetépe, 7 ñe'ẽ añetévape, Tupã Ñandejára pu'akápe, roiporu pe hekopeguávante, taha'e ore akatúape terã ore asúpe. 8 Sapy'ánte roñemomba'eguasú, ha sapy'ánte ndorojejapói mba'evéramo, sapy'ánte roñemoherakuã porã, ha sapy'ánte roñemoherakuã vai. Rojerereko ijapúva ramo ro'e ramo jepe pe añetegua. 9 Rojerereko ku rojekuaa'ỹ ramo guáicha, rojekuaa porã ramo jepe; romano mbotáva ramo, opáichavo roikove, roñenupã ramo jepe noromanói. 10 Ore mba'embyasy ramo guáicha rovy'a tapia ramo jepe, ore poriahúvaicha, romomba'éta ramo jepe hetápe, ndoroguerekói ramo guáicha mba'eve, roguerekopa ramo jepe opa mba'e. 11 Che ryvy kuéra corintoygua, roñe'ẽ niko peẽme oĩ háichante, roipe'a peẽme ore corazõ. 12 Ndaipóri ore pype mba'eve ñemimby peẽme guarã, peẽ uvei nda che rayhupái. 13 Pe Túva ojerure háicha ta'ýra kuérape, ajerure peẽme ani haguã peñongatu che hegui mba'eve pende py'apýpe, pe che nañomíri háicha mba'eve pende hegui. 14 Ani pejuaju umi Jesús rehe ojerovia'ýva rehe, ¿mba'éicha piko oñoirũta pe hekopeguáva pe hekopegua'ýva ndive?, ¿terã pe tesapeha pytũ ndive? 15 ¿Mba'éicha piko oiko porãta Cristo Satanás ndive? ¿Mba'e piko oguerereko oñondive pe Jesús rehe ojeroviáva pe ojerovia'ýva ndive? 16 ¿Mba'e piko oguerereko pe Tupã Ñandejára tupao ta'anga kuéra ndive? Ha ñande niko ha'e pe Tupã Ñandejára oikovéva tupao, Tupã Ñandejára ete voi he'i haguéicha: Aikóta ypýpe kuéra ha ijapyte rupi kuéra, che Itupã Ñandejára kuérata, ha ha'e kuéra che mba'éta. 17 Upéva reheke: Pesẽ ijapytégui kuéra, ha pejei ichugui kuéra, he'i Ñandejára; ha ani pepoko mba'e ky'a rehe. Ha che pomoguahẽta, 18 ha che ha'éta pende Ru, ha peẽ ha'éta che ra'y ha che rajy kuérata, he'i pe Ñandejára ipu'akapáva;

2 Corinthians 7

1 Upéicharamo kena che rembiayhupára kuéra, jarekópype ko'ã promesa, ñañemopotĩ opaichagua mba'e ikatu va'erãgui omongy'a ñande rete terã ñande espíritu, ha ñañemomarangatu marangatuve Tupã Ñandejárape kyhyjepópe ichugui. 2 ¡Ore mohendamína pene corazõme! Avave rehe niko ndorojapo vaíri, avavépe noromomarãi, avavépe norombotavýi. 3 Nda'ei niko ko'ã mba'e pomoĩ vai haguã, ha'éma niko kuri peimeha ore corazõme, jaikove terã ñamano haguã oñondive. 4 Ajerovia eterei niko pende rehe, ha poguerovy'a. Opa pe che jehasa asyve pa'ũme añeñandu porã eterei ha che renyhẽte vy'águi. 5 Upe roguahẽ ramo Macedóniape, ndaipóri va'ekue pytu'u oréve, angekói mante opa rupi, ore jerekuévo ñorairõ, ha ore py'apýpe katu kyhyje. 6 Tupã Ñandejára oconsoláva umi ojepy'apývape katu ore consola Tito guahẽ rupi; 7 ha ndaha'ei iguahẽ rupi año, ha'e avei oñeconsola hague rehe uvei peẽ rupi. Ha'e omombe'u oréve mba'eichaite pevépa peẽ ore rechaga'u, ha pejahe'o hague, ha pejepy'apyha che rehe; ha upévama katu che mbovy'ave. 8 Pomomba'embyasy va'ekue ramo jepe pe kuatiañe'ẽ arahauka va'ekue peẽmepe, narombyasyi, che py'apy va'ekue ramo jepe, ahechãgui upe kuatiañe'ẽ pene momba'embyasy hague sapy'amínte jepe, 9 ko'ãga katu avy'a, ndaha'ei pene mba'embyasy hague rehe katuete, upe mba'embyasy rupi peñearrepenti haguérehente uvei. Pene mba'embyasy hague rehe Tupã Ñandejára oipota háicha, ani haguã mba'evépe pesẽ vai ore rupi. 10 Pe mba'embyasy Tupã Ñandejára ndive guarã niko, ogueru peteĩ arrepentimiento salvacionrã, ha ndaipóri mba'érehépa ñambyasy haguã upéva; umi yvypóra mba'embyasy katu ogueru mano. 11 Ha péina hína, pe pene mba'embyasy rupi pe Tupã Ñandejárape oipota háicha, ¿mba'éichapa upéi pene kyre'ỹ, ha pe ñe'ẽ hendápe, ha pende pochy, ha pekyhyje, ha peporohayhu, ha pene rakate'ỹ, ha pecastigase pe mba'e vai apoharépe! Ha opa ko'ã mba'épe pehechauka na peñemongy'ái hague upe mba'épe. 12 Ha arahauka ramo jepe peẽme upe

kuatiañe'ẽ, ndaha'ẽi va'ekue katuete pe mba'e vai apohare rehe, terã pe máva upe mba'e ojejapo va'ekue rehe, uvei peẽte voi pehechakuaa haguãnte uvei mba'eichaite pevẽpa ore rakate'ỹ pende rehe Tupã Ñandejára renondẽpe. 13 Upẽva rehe ore py'aguapy va'ekue, peẽ pende py'aguapy hague rehe, ha Tito ovy'a eterei haguẽrehema katu pembopiro'y hague rehe ipy'apy. 14 Ha nañemotĩri ha'e hague rehe Títõpe avy'aha pende rehe. Upẽva rangue, añete háicha opa umi mba'e ro'e va'ekue peẽme, upéicha avei iñañete upe ha'e va'ekue Títõpe, avy'aha pende rehe. 15 Ha ha'e pende rayhu eteve imandu'a ramo mba'éichapa pene ñe'ẽrendu va'ekue, ha mba'éichapa peguerohory raka'e ichupe jejapo'ỹ reheve ha kyhyje pópe. 16 Avy'a ikatu rehe ajerovia pende rehe opa mba'épe.

2 Corinthians 8

1 Ha ko'ãga, che ryvy kuéra, amombe'usemi peẽme mba'eichaitépa pe Tupã Ñandejára mborayhu ojehechauka Macedonia pegua iglésia kuéra apytépe. 2 Mba'éichapa ohasa asyve ramo jepe ovy'a, ha iporiahuve ramo jepe ome'ẽ takate'ỹ'ỹ rehe. 3 Che voi ha'e, ikatu haguéicha ome'ẽ hague hikuái ha ome'ẽve hague pe ha'e kuéra ikatúvaguí. 4 Ha heta ojerure oréve rohejamínte haguã ichupe kuéra oipytyvõmí avei umi ñane hermano kuérape. 5 Ha ojaopove hikuái pe ore roha'arõ va'ekuégui, ha'e kuéra voi oñeme'ẽ raẽ ojupe kuéra Ñandejárape, ha upéi oréve avei, Tupã Ñandejára rembipota rupi. 6 Upéicha rupi rojerure Títõpe oñepyrũ haguéicha upéicha ojaopopa haguã pende apytépe ko mborayhu rembiapo. 7 Ha opa mba'épe pene tenonde háicha: jeroviápe, ñe'ẽkuaápe, arandúpe, kyre'ỹme, mborayhúpe oréve guarã, ta upéicha avei ko mborayhu rembiapópe. 8 Nañe'ẽi ajapouka ramo guáicha, ahecha haguãnte uvei pe ambue kuéra kyre'ỹ rupi pe pene mborayhu iñañeteha. 9 Peikuaáma niko peẽ pe Ñandejára Jesucristo mborayhu: pende rayhupápe, mba'eta rerekoha ramo jepe ha'e, oñemomboriahu hague pe imboriahukue rupi pene mba'eta haguã peẽ. 10 Kóva katu ha'éta iporãgui peẽme: peẽ niko peñepyrũ va'ekue pe año ohasa va'ekue guivéma voi, ndaha'ẽi pejapónte va'ekue ko'ã mba'e, pejapo va'ekue avei kyre'ỹpópe. 11 Ko'ãga kena pejapopa avei kyre'ỹpópe pe peñepyrũ haguéicha, ha peme'ẽ pe peẽme ikatu háicha. 12 Pe máva añetete ome'ẽséma guive, Tupã Ñandejára oguerohory ome'ẽ ramo pe oguerekomívante, ha'e ndojeruréi pe jareko'ýva. 13 Ndaha'ẽi niko pepyta haguã peẽ peikotevẽ ambue kuéra oñepytyvõ haguã rehehápe. 14 Peime joja haguãnte uvei hendive kuéra, ko'ãga niko peẽ pereko pemoimba haguã pe ha'e kuéra oguereko'ýva, ha tenondeve katu ha'e kuéra oguerekóne omoimba haguã pe peẽ pereko'ýva, ha upéicha pereko joja haguã. 15 He'i háicha pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme: "Pe omono'õ heta va'ekuépe, na hembýi, ha pe mbovy omono'õ va'ekue, noikotevẽi." 16 Tupã Ñandejárape katu ame'ẽ las gracias ombopy'akyre'ỹ hague rehe Títõpe avei penendive guarã. 17 Ohendu niko chéve pe ajerure va'ekue ichupe, ha ha'e voi pende rerekógui ipy'apýpe ko'ãga oho pene rendápe ojehegui voínte. 18 Ha romondo hendive peteĩ ñande ryvy herakuã porãva opa iglésia kuéra rupi oñemoñe'ẽ kuaágui pe evangelio rehe. 19 Ha nda upẽva añoi, umi iglésia kuéra voi oiporavo ko ñande ryvýpe oho haguã orendive rogueraha haguã ko colecta jajapóva ñamomba'eguasú haguã Ñandejárape ha ojehechauka haguã pe pende py'aporãngue, 20 ani haguãicha oñeñe'ẽ vai ore rehe ko colecta rombyatýva rehe. 21 Roñeha'ã niko rojapo ko'ã mba'e hekópe, na Ñandejára renondẽpe añoi, máva kuéra renondẽpe avei. 22 Romondo avei hendive kuéra peteĩ ñande ryvy heta jevy rohecha va'ekue ikyre'ýha, ha heta mba'épe, ha ko'ágama katu ikyre'ývéntema tuicha ojerovia rupi pende rehe. 23 Tito niko che irũ ha che pytyvõhára penendive guarã, ha ñande ryvy kuéra hendive ohóva katu iglésia kuéra remimondo, omomba'eguasúva Crístõpe. 24 Pehechaukákena aipóramo ichupe kuéra pe pene mborayhu, tohecha ko'ã iglésia kuéra nda reiríha ore mandu'a porã pende rehe.

2 Corinthians 9

1 Pe colecta ñane hermano kuéra peguarã rehe, niko na tekotevẽi amoĩ peẽme mba'eve kuatia rehe, 2 aikuaáma rehe pende py'aporãha, ha tapia ha'éva vy'apópe Macedoniaygua kuérape, peẽ Acayaygua peñembosako'íma hague pe año ohasa va'ekue guive; ha pe pene kyre'ýngue ombohetia'e hetápe. 3 Upéicha ramo jepe, amondo ko'ã hermano kuérape pene rendápe ani haguã opyta mba'evépe umi mba'e ha'e va'ekue pende rehe, ha ta peñembosako'i añetete upe ha'e haguéicha; 4 anítei oho ramo chendive Macedoniaygua ha pende juhu peñembosako'i'ỹ rehe, roñemotĩ, peñemotĩ ha'e rangue, rojerovia hague rehe pende rehe. 5 Upẽva rehe añandu

tekotevê hague ajerure ko'ã ñane hermano kuérape oho raẽ haguã pene rendápe, pembosako'ipáma haguã pe colecta peikuave'ẽ va'ekue, perekopáma haguã sako'i pyre peme'ëségui porãnte ha ani che ajerurégui peẽmente. 6 Pene mandu'ákena kóva rehe: Pe michĩ oñemitýva, michĩ omono'õ vaerã; ha pe tuicha oñemitýva katu, tuicha omono'õ vaerã avei. 7 Peteĩ teĩ tome'ẽ pe ipy'apýpe oñandu haguéicha, ani mba'embyasy reheve, terã ñemuatãme, Tupã Ñandejára ohayhúgui pe vy'apópe ome'ëvape. 8 Tupã Ñandejára ipu'aka omboheta haguã peẽme opaichagua mba'e iporãva, pereko tapia haguã opa peikotevêva, ha pene renyhête haguã opaichagua tembiapo porãgui, 9 pe Tupã Ñandejára kuatiañe'ẽme he'i háicha: Ha'e ome'ẽ takate'ỹ'ỹ rehe mboriahu kuérape, ha tapia guarã umi hembiapo porãita. 10 Ha Tupã Ñandejára, pe ome'ëva semilla pe oñemitývape ha pan ho'u vaerã, ome'ẽ vaerã peẽme pene ñemitýrã ha omoheñoi heta vaerã peẽme pende kóga ha omboheta hetave vaerã peẽme pe pene rembiapo porãngue, 11 pereko heta haguã opa mba'e, opaichagua tembiapo porãrã, ñande rupi ikatu haguã oñemomba'eguasú Tupã Ñandejárape. 12 Ko tembiapo porã kóva rupi niko jahupityka umi ñande ryvy kuérape pe hemikotevê, ha nda upéva añói, upéicha rupi ha'e kuéra heta ome'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape. 13 Ko pejapóva rupi ha'e kuéra omomba'eguasúta Tupã Ñandejárape, ohecha rehe pene ñe'ërenduha pe Cristo evangélio, ha na pene rakate'ỹi rehe pe colecta pejapóvape ichupe kuéra ha opavavépe guarã. 14 Ha ha'e kuéra oñembo'e vaerã pende rehe, ko pende rayhúva, pe Tupã Ñandejára gracia etaite pende pype oíva rehe. 15 ¡Ñame'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape, ome'ẽ hague rehe ñandéve hetave upe ikatu va'erãgui ñamombe'u!

2 Corinthians 10

1 Che, Pablo, ajerure peẽme Cristo mborayhu ha ipy'aporã rehe, oje'e háicha che rehe añemomirĩeteha aime jave penendive, ha mombyry aime jave katu che py'aguasuha; 2 ajerure peẽme, ága aime jave penendive ani haguã tekotevê che pohýi umi he'íva ndive che rehe aikoha yvypóra kuéra rekópe. 3 Yvypóra ramo jepe, ndoroikói yvypóra rekópe. 4 Ndaha'éigui yvypóra mbokápe roñorairöva, Tupã Ñandejára pu'aka rupínte uvei, ipu'akáva omboguarara haguã yvýpe opa mba'e oñemombaretéva, 5 ha rombou yvýpe oimeraëva mba'e oje'éva, ha opa mba'e opu'áva Tupã Ñandejára arandu rehe, ha opa yvypóra py'a ñemongetare romoĩ Cristo poguýpe iñe'ërendu haguã ichupe, 6 ha roimemba rocastiga haguã opaichagua ñe'ërendu'ỹ, peẽ pene ñe'ërendu vove oréve. 7 Peẽ niko pema'ẽ umi mba'e okáguio ojekuaáva rehénate. Oime ramo he'íva ojehe ha'e Cristo mba'eha, toikuaa upéva ore avei Cristo mba'eha. 8 Ha aña'ëve ramo jepe pe autoridad arekóva rehe, Ñandejára ome'ẽ va'ekue chéve iporãvarã peẽme, ndaha'éí pene mbyai haguã ndarekói mba'érehépa atí haguã. 9 Ha'e niko kóva ani haguã avave oimo'ã pomongyhyjeseha che kuatiañe'ẽ kuéra rupi. 10 Oĩgui he'íva che pohýi ha che mbaretéha che kuatiañe'ẽ kuérape, ha aime jave penendive katu che chavi ha nañe'ëkuaiha. 11 Upe he'i va'ekue upéva toikuaa che ha'e háicha che ñe'ẽme kuatiañe'ẽ rupi aime jave mombyry, upéicha avei ajapotaha aime jave penendive. 12 Na hi'ainte jepe oréve rojerereko terã roñembojoja umi ojupe voínte oñembotuicháva rehe, umíva oñeha'ã ojupe kuéra ojehe kuéra, ha oñembojojápype ojehe kuéra voínte, ojejavy. 13 Ore ndoro'e mo'ãi ore jehe mba'eve hekope'ỹ, pe Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue oréve tuichakue romba'apo haguante, ikatu haguã roguahẽ pene rendápe. 14 Upéva rehe, norosẽi pe ore rendaguãgui, roguahẽ'ỹ va'ekue ramo guáicha pene rendápe; ore raëvete katu romoguahẽ va'ekue peẽme pe Cristo evangelio. 15 Ndorodererovúi ore rembiapokue'ỹ rehe ore rembiapokue ramo guáicha, roha'arõ uvei okakuaavévo pe pende jerovia, ikatúne haguã romba'apove pende apytépe rosẽ'ỹ rehe pe ore rendaguãgui, 16 ha roha'arõ romoherakuãne haguã pe evangelio mombyryve pe peẽ peimehãgui, upéva katu rojererovu'ỹ rehe ore rembiapokue'ỹva rehe tembiapo apopyrémava rehe. 17 Oime ramo oñemomba'eguasuséva, toñemomba'eguasú Ñandejára rehe. 18 Ndaha'éí pe oñemoĩ porãva ojupe ojererohory vaerã, pe Tupã Ñandejára omoporãvante.

2 Corinthians 11

1 ¡Mba'éicha tamo pehechagimi chéve ra'e ko che tavykue! Opáichavo, pe che rechagimi. 2 Che rakate'ỹ pende rehe Tupã Ñandejára takate'ỹ reheve, pomoñe'ẽme'ẽgui pomomenda haguã peteĩ ména rehe año, pome'ẽ haguã kuñatai imarã'ỹvaicha Crístope. 3 Opáichavo, pe mbói ombotavy haguéicha katupyrype Évape, akyhyje peẽme avei pene mbotavy ramo guarã ha ojei pende py'apýgui pe

mborayhu añetete imarã'ỹva peñandúva Cristo rehe. 4 Pe oúva oñemoñe'ẽ ramo ambue Jesús rehe, ndaha'éiva pe ore roñemoñe'ẽ hague, terã oguerúva ambue espíritu pe ore rogueru va'ekuégui, terã peteĩ evangelio iñambuéva pe ore romoherakuã va'ekuégui peẽme, upévape peẽ pehendú. 5 Chéve ramo guarã katu mba'evépe na che michĩvéi umi apóstol mba'e guasuetévagui. 6 Nda che katupyrypái ramo jepe che ñe'ẽme, nda upéichai pe aikuaávape; ha ko'ã mba'e rohechauka tapia va'ekue peẽme opa mba'épe. 7 ¿Terã piko apeca ra'e añemomichĩ ramo che jupe peñembotuicha haguã peẽ amoherakuãgui peẽme rei rehe pe Tupã Ñandejára evangelio? 8 Ambue iglésia kuérargui aipe'a va'ekue aipyhýpype ichugui kuéra pe ome'ẽ va'ekue chéve ikatu haguã aiko pene rembiguái ramo. 9 Ha aiméme penendive ha aikotevẽ ramo jepe, ndaikói va'ekue mba'e pohýi ramo avavépe, omoĩmbágui chéve che remikotevẽ umi hermano kuéra ou va'ekue Macedóniagui, ha opaite mba'épe añeñangareko va'ekue ha añeñangarekóta ani haguã aiko carga ramo peẽme. 10 Pe Cristo añete oĩ háicha che pype, upéicha avave ndoipe'a mo'ãi che hegui Acaya rupi ko chéve che mbovy'áva. 11 ¿Mba'e rehepa ajapo upéicha? ¿Ndapohayhúigui pipoko? Tupã Ñandejára voi katu oikuaa pohayhuha. 12 Opáichavo, ajapóta gueteri upe ajapóva ajurumboty haguã umi oikóvape oheka he'i vaerã, upe ha'e kuéra ojererovúvape ojuhu haguã ojojaha ore rehe. 13 Umichagua ndaha'éí apóstol, umíva ñemoñe'ẽhára japu, he'ínte va' ojehe Cristo apostolha. 14 Ha ndaipóri mba'érehepa jahecha ramo haguã ko Satanás voi oikóva ángel omimbipáva ramo, 15 upéva rehe ndaha'éí mba'e guasu umi Satanás rembiguái kuéra oiko ramo avei mba'e hekopeguáva rembijokuái ramo, pe ipaha kuéra katu hembiapo kuéraichata. 16 Ha'e jevy: ani avave che rereko itarováva ramo; ha oime ramo upéicha oimo'áva pe che rendumi peteĩ itarovávapeicha ikatu haguã che avei ajererovu'imi, 17 ko ha'éva aína nda'éí Ñandejára he'igui chéve, peteĩ itarovávaichante, hi'ã rehe chéve arekoha mba'érehepa ajererovu haguã. 18 Oipype heta ojererovúva umi mba'e ko yvy arigua rehe, che avei ajererovumíta, 19 peẽ pene aranduetéva niko pekirirĩ pende py'aite guive umi itarovávape. 20 Pekirirĩ umi pende rerekóvape tembiguái ramo, terã ho'upávape pende hegui opa perekóva, terã pene mondávape, terã oñemoñe'ẽguasúvape peẽme, terã pende rova petévape. 21 Atĩ ramo jepe ha'e haguã, jore ore kangy va'ekue rojapo haguã umícha! Umi ambue kuéra ipy'aguasúvape katu che che py'aguasu avei, ha'e ramo jepe kóva peteĩ itarovávaicha. 22 ¿Hebreo piko ha'e kuéra? Che ha'e avei. ¿Israelgua piko ha'e kuéra? Che ha'e avei. ¿Abraham ñemoñare piko ha'e kuéra? Che ha'énte avei. 23 ¿Jesucristo rembijokuái piko ha'e kuéra? Chéma katu, añe'ẽ ramo jepe aína peteĩ itarovávaicha ha'epýpe ko'ã mba'e. Hetave amba'apo ichugui kuéra, hetave añembuepoti, hetave añencarcela, ha hetave jevy aime va'ekue amano haguãicha. 24 Cinco veces umi Israelita che nupãuka va'ekue tukumbópe treinta y nueve veces. 25 Mbohapy jevy añenupã yvyrápe, peteĩ jevy añembo'ita, mbohapy jevy ho'yguy pe mba'yrú cheahaha, ha peteĩ jevy ahasa va'ekue peteĩ pyhare pukukue ha peteĩ ára mar mbytépe. 26 Aviaja heta jevy, heta jevy che peligro río rupi, che peligro mondahágui, che retãygua ha che retãygua'ỹ kuérargui, ciudadha rupi, desierto ha rupi, márpe, hermano kuéra gua'u apyte rupi, 27 mba'apo ha kane'õme, heta kera'ỹme, ñembyahýi ha yuhéipe, heta ayúnope, ro'y ha opívope, 28 añe'ẽ'ỹ rehe hetave mba'e rehe, ára ko'ẽ rehe añandu che jopy pe jepy'apy umi iglésia kuéra rehe. 29 ¿Máva piko hasy che rasy'ỹ rehe che hendive? ¿Máva piko oñemoñepysanga ha che na che rendýi atĩ ha che pochýgui? 30 Tekotevẽta ramo ajererovu, ajererovúta ko'ã che kangykue rehe. 31 Pe Tupã Ñandejára, Ñandejára Jesucristo Ru, tekotevẽva oñemomba'eguasú tapia guarã, oikuaa nda che japuiha. 32 Damáscope, pe mburuvicha rey Aretas poguypegua, omoĩ va'ekue guardia pe ciudádpe che apresá haguã; 33 ha peteĩ ventana rupi añemboguejy va'ekue peteĩ ajakápe pe ciudad muralla rupi, ha upéicha ajei va'ekue ipógui.

2 Corinthians 12

1 Mba'eve niko nanohẽi añe'ẽ porã hague rehe che jehe, añe'ẽta uvei umi mba'e Ñandejára ohechauka ha oikuaauka va'ekue chéve rehe. 2 Aikuaa peteĩ kuimba'e Cristo rehe ojeroviávape, ojapo catorce años, ojuhupi va'ekue pe yvága mbohapyha peve. Ndaikuaái hete rehevépa, terãpa hete'ỹ reheve, Tupã Ñandejára mante oikuaa. 3 Aikuaa upe kuimba'épe, hete rehevépa terãpa hete'ỹ reheve, ndaikuaái, Tupã Ñandejára mante oikuaa, 4 ojereraha va'ekue paraísope, ha upépe ohendu ñe'ẽ ikatu'ỹva ja'e, kuimba'e ikatu'ỹva he'i. 5 Upe kuimba'e upéva rehe ikatu ajererovu, che jehe katu ndarekói ajererovu haguã, ndaha'éima guive umi che kangykue rehe. 6 Ha upéicharamo jepe, añe'ẽ porãse ramo che jehe, upéva ndaha'e

mo'ãi výro rei, ha'étagui pe añeteguánte. Opáichavo, akirirĩtante, aníntemo avave che rereko mba'eguasuve ramo pe che rehe ohecháva terã ohendúva rehegui. 7 Ha umi mba'eguasute ojehechauka va'ekue chéve rehe ani haguã ajererovu eterei, oñeme'ẽ chéve peteĩ mba'e hakuáicha che kutúva che ro'ópe, peteĩ Satanás rembijokuái che rova pete vaerã, ani haguã ajererovu eterei. 8 Mbohapy jevy ajerure va'ekue Ñandejárape oipe'a haguã che hegui upe mba'e, 9 ha he'i va'ekue chéve: "Che niko romombarete, ha upévante upe nde reikotevéva pe che pu'akakue ojehechakuaavégui pe máva ikangy ramo." Upéva rehe avy'a uvei che kangykue rehe, ojehechauka haguã che pype pe Cristo pu'aka. 10 Upéva rehe avy'a che kangykue rehe, jeja'ópe, tekotevéme, persecución ha angekóipe Cristo rayhupápe; che kangy ramo, upépe katu che mbareteve. 11 Oiko che hegui peteĩ výro añe'ẽ porã pype che jehe, peẽ pejapo che hegui upéva, peẽ peñe'ẽ porã vaerã mo'ã che rehe, mba'evépe na che michĩvéigui umi apóstol kuéra oñemomba'eguasú etévagui, ndaha'etí ramo jepe che mba'eve. 12 Opáichavo, apostolha che ojehecha va'ekue che rehe pende apytépe, paciencia, techaukarã, mba'eguasú ha milagro rupi. 13 Che ndapoguerekói va'ekue peẽme pene michĩvéva ramo ambue iglésia kuéragui, ndaha'éma guive che voi ndaikói hague peẽme carga ramo. ¡Che perdona ko che ñe'ẽ rehe! 14 Ko'ãga aime aha haguãicha pene rendápe mbohapy jevyha, ha ndaha'e mo'ãi cargarã peẽme, ndaikóigui aheka pe perekóva, peẽmente poipota, ndaha'etí niko ta'yra kuéra ombyaty vaerã túva kuéra peguarã, túva kuérante ta'yra kuéra peguarã. 15 Ha che che py'aite guive aipurúne pe che mba'évagui ha che rekove jepe ame'ẽne pende rayhupápe, pohayhuve hague rehe ñemo'ã ramo jepe peẽ nda che rayhúiva. 16 Oime ramo jepe ohechakuaáva che ndaha'etí hague carga peẽme, he'i pokarẽme poity hague ñuhãme. 17 ¿Pombotavýpa ra'e che remimondo kuéra rupi? 18 Ajerure va'ekue Títope ohomí haguã pene rendápe, ha amondo hendive pe ñane hermanope. ¿Pene mbotavýpa ra'e Tito? ¿Na peteĩchantepa roiko mokõivéva ha na peteĩ py'ápeintepa? 19 Aréma peiko peimo'ã roñemoĩ porãha ore jupe pene renondépe. Tupã Ñandejára renondépe Cristo rérape roñe'ẽ; ha opaite mba'e, che rembiayhupára kuéra, peẽme iporã haguãichante. 20 Akyhyje aguahẽvo ndapojuhúi ramo guarã pe che aipota háicha, ha peẽ nda che juhúi ramo guarã pe peipota háicha. Akyhyje oĩ ramo guarã pende apytépe ñorairõ, envidia, pochy, división, ñe'ẽngue, ñe'ẽse, jejapo, ha sarambi. 21 Akyhyje kóva ko ahápe, Tupã Ñandejára che momirĩ ramo guarã pene renondépe ha ajahe'o ramo guarã heta pende rehe kuérava opeca va'ekue rehe, ha noñearrepentĩri pe mba'e ky'águi, joguereko menda'ỹ rehegui, ha hembiaapo vaikuégui.

2 Corinthians 13

1 Kóva mbohapyha jevy ahátava pene rendápe. Mokõi terã mbohapy testigo ñe'ẽ rehe oñemoañetéta opa mba'e. 2 Ha'éma va'ekue peẽme, ha ko'ãga ha'e jevy upe aime mokõiha jevy ramo guaréicha penendive, ha aime mombyry ramo jepe ha'e umi yma opeca va'ekuépe, ha opavavépe, aha jevy ramo pene rendápe ndaiporiahuvereko mo'ãiha avavépe. 3 Pehechase niko Cristo oñe'ẽha che rupi, ha ha'e na ikangýi penendive guarã, imbarete uvei pende pype. 4 Oñemosaingo va'ekue kurusu rehe ikangy ramo guaréicha, opáichavo oikove Tupã Ñandejára pu'aka rupi. Ore niko ore kangy avei hendive, opáichavo, roikovéta hendive Tupã Ñandejára pu'aka rupi pene rembiguairã. 5 Pejepy'amongetána pende jupe voi, jahecha peime hatãpa pe pende jeroviápe, pejepy'amongetána pende jupe. ¿Ndapejekuaái piko pende jupe voi Jesucristo oiha pende pype, ndaha'etí ramo pejerovia gua'únteva? 6 Opáichavo, aha'arõ pehechakuaáne haguã ore ndaha'eiha tekove japu. 7 Roñembo'e Tupã Ñandejárape ani haguã pejapo mba'eve ivaíva, ndaha'etí katuete ojehechakuaa haguã ore añeteha, peẽ uvei pejapo haguã pe iporãvarãnte, ore rojerereko ramo jepe tekove japu ramo. 8 Ndaikatúi ñañoemoĩ pe añete rehe, pe añete ndive añoite mante ikatu ñaime. 9 Upéva rehe, ore rovy'a ore kangy ramo, peẽ pene mbarete guive, ha roñembo'e pende rehe peiko haguã hekopete. 10 Upéva rehe, amoĩ peẽme ko'ã mba'e kuatia rehe che pore'ỹ jave ani haguã che pohýi aime jave penendive, Ñandejára ome'ẽ haguéicha chéve autoridad pomopu'ã haguã ha ndaha'etí pombyai haguã. 11 Ha ipaharã, che ryvy kuéra, ta pevy'aite mante, ta pene marangatuete, ta peñombopy'a pytu'u, ta peiko peteĩ py'ápe, ta pende py'aguapy ha pe Tupã mborayhu ha py'aguapy Jára oĩ vaerã penendive. 12 Peñomomaiteíkera ñehetũ marangatu reheve. 13 Opavave ñane hermano kuéra ñande jeroviápe pene momaitei. 14 Ñandejára Jesucristo ta pende rovasa, ha pe Tupã Ñandejára mborayhu ha Espíritu Santo ta pene moirũ opavave peẽme. Amén.

Galatians 1

1 Che Pablo, apóstol, ndaha'úi kuimba'e kuéra remimondo terã yvypóra remimoĩmbyre, Jesucristo ete voi rupi katu, ha Tupã Ñandejárape Túva rupi, upe omoingove jevy va'ekue ichupe omanóva apytégui. 2 Che ha opavave ñane hermano kuéra chendive oĩva, umi iglésia Galacia peguápe: 3 Tupã Ñandejárape Túva, ha Ñandejára Jesucristo, ta pende rovasa ha tome'ẽ peẽme py'aguapy. 4 Jesucristo niko ha'e upe oñeme'ẽ va'ekue omano haguã ñande pecado kuéra rehe, ñande pe'a haguã ko mundo vaĩgui, pe oipota haguéicha Tupã Ñandejára ñande Ru. 5 ¡Ñamomba'eguas Tupã Ñandejárape tapia guarã! Amén. 6 Che mopy'andýi peẽ kuéra pya'ete peheja rehe peĩna pe Tupã Ñandejára pene renói va'ekuépe Cristo mborayhu rupi ha peho rehe evangelio ambue rapykuéri. 7 Ndaha'úi niko oĩva ambue evangelio. Oiménteko pene moangekóiva ha omo'ambueséva pe Cristo evangelio. 8 Opáichavo, oime ramo oñemoñe'ẽva peẽme ambue evangelio rehe pe evangelio rombo'éma va'ekuégui peẽme, upéva upe tekove toñemaldeci, ta che jepe ra'e, terãta peteĩ ángel oĩva yvágagui. 9 Ha'e jevýta pe ha'éma va'ekue: Oime ramo oñemoñe'ẽva peẽme ambue evangelio perezibíma va'ekuégui rehe, upéva upe tekove toñemaldeci. 10 Kóva ha'évo, ¿pa añemoĩporãse aína yvypóra kuéra ndive terãpa Tupã Ñandejára ndive? ¿Ambovy'ase nga'u piko che aína yvypóra kuérape? Upéicha rire, che ndaha'evéima vaerã mo'ã Cristo rembijokuái. 11 Opáichavo, aipota peikuaa kóva, che ryvy kuéra: ko evangelio che amoherakuáva, ndaha'úi yvypóra akãgui osẽ va'ekue. 12 Che ndarecibíri kuimba'égui, ha ndaha'úi yvypóra che mbo'e va'ekue, Jesucristo ete voi katu oikuaauka va'ekue chéve. 13 Peẽ pehendúma va'ekue mba'éichapa raka'e che rekovekue yma, Israelita kuéra religión rehegua ramo guare che. Peikuaáma mba'éichapa raka'e che aperseguí mbarete va'ekue pe Tupã Ñandejára iglésia, ha añeha'ãmbaite va'ekue ahundi haguã. 14 Israelita religión rehegua kuérape, ahasapámi va'ekue heta che retãygua che javegua kuéravape, che rakate'ỹ etereígui umi che ypykuéra remimbo'ekue rehe. 15 Tupã Ñandejára katu che poravo va'ekue yma che anace mboyve, ha imborayhu tuichaite rupi che renói va'ekue. 16 Ha ha'e oipotáma ramo oikuaauka chéve Ta'ýra, amoherakuã haguã che ichupe umi Israelita'ýva apytépe. Upéva ojehu ramo, ndahái va'ekue aporandu mba'eve avavépe, 17 ha ndahái va'ekue Jerusalénpe ahecha haguã umi apóstol kuéra che mboyve guarévape, aha va'ekue uvei Arábíape, ha upéi aju jevy Damáscope. 18 Uperire tres años haguépe aha Jerusalénpe aikuaa haguã Pédrope, ha apyta hendive quince días. 19 Ha ndahechái mavavéva umi ambue apóstol kuérape, Jacobo Ñandejára Jesucristo ryvýpe mante. 20 Ha ha'e peẽme Tupã Ñandejára renondépe añeteha ko amoĩva aína peẽme kuatia rehe. 21 Upéi rire katu aha Siria ha Cilicia kotyo. 22 Umi hermano kuéra Cristo iglésia Judea pegua kuéra nda che kuaái va'ekue, 23 ha'e kuéra ohendu mante oje'e ramo: "Pe yma ñande perseguí va'ekue, ko'ãga amoherakuã pe ñe'ẽ jerovia rehegua ymave ombyaise va'ekue." 24 Ha omomba'eguas Tupã Ñandejárape che rehe.

Galatians 2

1 Catorce años rire aha jevy Jerusalénpe Bernabé ndive, ha araha Títope chendive. 2 Aha upépe Tupã Ñandejára ohechakúgui chéve upéicha che ajapo va'erãha. Ha upe Jerusalénpe, peteĩ aty ore aňoháme umi mba'eguasuvéva kuéra ndive, aikuaauka ichupe kuéra pe evangelio che amoherakuáva umi Israelita'ýva apytépe. Ajapo upéicha, ndaipotáigui che rembiapo opyta mba'evépe terã upéichantema opyta. 3 Ha Tito jepe, oĩ va'ekue chendive upérõ, nocircuncidaukáiri hikuái ndaha'úi ramo jepe ha'e Israelita. 4 Oime ramo jepe oipota va'ekue oñecircuncida, ombovy'a haguã rehehápe umi he'ívape hermanoha, ha ndaha'éiva, oike va'ekue ñemiháme ijapytépe kuéra. Umíva oike va'ekue pyrague ramo, ohecha haguã pe teko pyahu jarekóva Cristo Jesús rupi ore moíségui Moisés ley rembiguái ramo. 5 Opáichavo, sapy'amínte jepe ndorohejái ore moĩ ipoguýpe kuéra, roipotágui opyta peẽme pe evangelio añeteguáva. 6 Ha umi mba'eguasuve va'ekue váicha katu na che mbo'úi mba'eve ipyahúva rehe ha mba'evete chéve mba'épa raka'e ha'e kuéra, Tupã Ñandejára nomomba'éigui pe mávape hovaporã rehe. 7 Che mbo'e rangue mba'e pyahu rehe, ha'e kuéra ohechakuaa Tupã Ñandejára ome'ẽ hague chéve pe evangelio amoherakuã haguã umi Israelita'ývape, ome'ẽ haguéicha Pédrope omoherakuã haguã umi Israelítape. 8 Pe Tupã Ñandejára omoĩ va'ekue Pédrope apóstol ramo umi Israelítava apytépe, chéve avei che moĩ apóstol ramo umi Israelita'ýva apytépe. 9 Ha upéicha Jacobo, Pedro ha Juan, ojerereko va'ekue poromohenondehára ramo, ohechakuaa hikuái Tupã Ñandejára ome'ẽ hague chéve ko

mba'e tuichaitéva, ha ore popyhy che ha Bernabépe. Ojapo hikuái upéva ohechaukávo rojuayhuha, ha roimeha peteĩ ñe'ẽme ore roho haguã romba'apo umi Israelita'ỹva apytépe ha ha'e kuéra katu oje'ói haguã umi Israelítavape. 10 Kóva añoite ojerure oréve ore mandu'ami tapia haguã mboriahu kuéra rehe, ha upéva voi pe ñeñangarekoitépe ajapóva ajúvo. 11 Pedro oho ramo guare Antioquía ciudádpe katu, amongavaju ichupe opavave rovake ojejavy hague rehe. 12 Tenonderã niko okarúmi va'ekue umi Israelita'ỹva ndive, ha oĩma ramo ou va'ekue Jacobo rendágui katu oñepyrũ oñemomombyry ha ndokaruvéi hendive kuéra okyhyjégui umi oporocircuncidávagui. 13 Upémaramo umi Israelita ambue ojerovia va'ekue Jesús rehe oñepyrũ oñembohova mokõi, ojapóvo Pedro ojapo háicha, ha Bernabé jepe oñembohova mokõi avei hendive kuéra. 14 Ha ahecháma ramo ha'e kuéra ndoikoiha pe evangelio oporombo'e háicha, ha'e Pédrope opavave rovake: "Nde Israelítava, ndereikói Israelítaicha, reiko umi Israelita'ỹ váicha uvei. Upéicharamo, ¿piko mba'éicha reipota ko'áva oiko Israelítaicha?" 15 Ñande niko Israelita ñanace guive, ha ndaha'úi pecador kuéra umi ambue tetã rehegua. 16 Ha upéicharamo jepe jaikuaa avave ndopytaiha culpa'ỹ rehe ojapo hague rehe Moisés ley he'i háicha, jajeroivia rupi Jesucristo rehe añoite mante. Upéva rehe, ñande avei jajeroivia va'ekue Jesucristo rehe, jajererereko haguã iculpa'ỹva ramo jajeroivia rupi, ha ndaha'úi jajapo hague rehe Moisés ley he'i háicha, Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ niko he'i avave ndopytái va'erãha culpa'ỹ rehe ojapo rupi Moisés ley he'i háicha. 17 Ha ñande, ko'ága, ñañeha'ã ramo jajererereko iculpa'ỹva ramo Cristo rupi, jajejuhu pecadorha ambue kuéraichante avei, ¿he'ise nga'u piko upéva Cristo ñane pytyvõ hague japeca haguã? ¡Mba'evéicharamo! 18 Pe ley jaípe'a rire oiméramo omoĩ jevýva, upéicharamo katu opyta icúlpa. 19 Che niko aiméma amano va'ekuéicha pe ley peguarã, upe ley voi che juka va'ekue, che aikove haguã Tupã Ñandejára peguarã. 20 Che amano va'ekue kurusu rehe Cristo ndive, ha upéva rehe nda che véima pe aikovéva, Crístontema pe oikovéva che pype. Ko che rekove ko'ágagua aroikove ajeroivia rupi Tupã Ñandejára Ra'y rehe, pe che rayhu ha omano va'ekue che rehe. 21 Namboykeséi pe Tupã Ñandejára gracia, ikatu rire jajererereko iculpa'ỹva ramo ñane ñe'ëndu rupi pe léype, upéicha rire Cristo omano reiete vaerã mo'ã.

Galatians 3

1 Che ryvy kuéra Galaciaygua, ¿mba'éichapa ikatu peẽ peichaite peve pende tavy? ¿Máva piko pene mbotavy ra'e, pene ñe'ëndu'ỹ haguã pe ñe'ẽ añetévape? Ore ñemoñe'ẽme niko rohechauka va'ekue peẽme pende resa tee renondépe Jesucristope voi kurusu rehe. 2 Peje chéve aipóramo kóva: ¿Perecibípa ra'e peẽ pe Tupã Ñandejára Espíritu pejapo rupi he'i háicha Moisés léype, terãpa pehendu ha perovia rupi pe ñe'ẽ? 3 ¿Mba'éicha piko ikatu peichaite peve pende tavy? ¿Peĩmo'ã nga'u piko peẽ pejapopataha hekópe pende reko yvypóra mbaretekue rupi, pe pemoñepyrũ va'ekue Espíritu rupi? 4 ¿Hetaite piko aipóramo pehasa asy rei ra'e? Pehasa asy rei rire ramo añete. 5 Tupã Ñandejára ome'ẽ ramo guare peẽme Ije-Espíritu, ha ojapo ramo guare milagro pende apytépe, ¿mba'érehapa ojapo raka'e? Ndojapói peẽ pejapo hague rehe pe Moisés ley he'i háicha, pehendu ha perovia rupinte pe ñe'ẽ. 6 He'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme Abraham rehe: "Abraham oguerovia Tupã Ñandejárape, ha upéva rupi ojerereko ichupe iculpa'ỹva ramo." 7 Upéva rehe, peẽ peikuaa vaerã umi ojeroviáva umíva ha'eha Abraham ñemoñare añeteguáva. 8 Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'i voi va'ekue Tupã Ñandejára oguerereko va'erãha iculpa'ỹva ramo umi Israelita'ỹvape ha'e kuéra ojerovia ramo, ha upéicha ojekuaauka va'ekue Abrahámpe ko ikuaapyrã porã: "Opa tetã kuéra ojevovasa vaerã nde rupi." 9 Pe oguerovia haguéicha Abraham ha ojevovasa, opa ogueroviáva ojevovasa vaerã avei. 10 Umi ojeroviáva iñe'ëndu rehe Moisés léype, oĩ maldición guýpe. Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ he'ígui: "Opa umi ojapopa'ỹva opa oĩva pe Kuatiañe'ẽ ley reheguápe, oñemaldecíma." 11 Ndaipóri iculpa'ỹva Tupã Ñandejára renondépe ojapo rupi he'i háicha Moisés ley, Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ niko he'i: "Upe ojererekóva iculpa'ỹva ramo, ojerovia rupi, oikove vaerã." 12 Ha pe Moisés ley ndaha'úi jeroivia rehegua, he'i uvei kóicha: "Upe ojapopáva ko'ã mba'e, oikove vaerã ko'ã mba'e rupi." 13 Cristo ñande salva va'ekue pe ley maldicióngui, ha'e oñemoĩ pype maldición guýpe ñande rehehápe, he'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme: "Oñemaldecipyre opa oñemosaingóva yvyra máta rehe." 14 Upéva ojehe va'ekue ikatu haguã pe Tupã Ñandejára rovasare, he'i haguéicha Abrahámpe, ohupity Cristo Jesús rupi umi Israelita'ỹvape avei. Opavave jahupity haguã, jajeroivia rupi, pe Espíritu Tupã Ñandejára oikuave'ẽ va'ekue. 15

Che ryvy kuéra, amoíta peẽme peteĩ ejemplo yvypóra reko rehegua: Peteĩ kuimba'e oheja ramo peteĩ testamento héra reheve, avave ndaikatúi oheja rei terã omoĩve mba'eve. 16 Ko'ãga, katu, Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue iñe'ẽ Abraham "ha iñemoñarépe." Nde'íri "ha iñemoñare kuérape" tetápe ramo guáicha, he'ínte "ha ne ñemoñarépe"; ha upéva he'ise peteĩme año, ha upéva Cristo. 17 Pe ha'éva niko kóva: Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue iñe'ẽ Abrahámpe ha omoañete va'ekue Moisés ley ou va'ekue cuatrociento treinta años uperire, ha ndaikatúi ombyai upe ñe'ẽme'ẽ ha oheja mba'eve'ỹva ramo pe Tupã Ñandejára promesa. 18 Pe Tupã Ñandejára ome'ẽva Moisés ley rupi rire, nome'ẽi vaerã mo'ã mba'e kuave'ẽmyréicha, upéicha rupi Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue mba'evete'ỹ rehe Abrahámpe mba'e ichupe oikuave'ẽ va'ekue ramo. 19 Aipóramo, ¿piko maerã oĩ pe Moisés ley? Oñemoĩ va'ekue uperire, ohechauka haguã umi pecado. Peteĩ mba'e sapy'aguante va'ekue, oiko vaerã ou peve upe "iñemoñare" oñeme'ẽ hague pe promesa. Pe ley niko oñeme'ẽ va'ekue ángel kuéra rupi, ha Moisés po rupi. 20 Opáichavo na tekotevẽi peteĩ oporomombytéva rehe peteĩme guarã año, ha Tupã Ñandejára niko peteĩnte. 21 ¿He'ise nga'u piko upéva pe Moisés ley opu'ãha umi Tupã Ñandejára promesa rehe? ¡Mba'evéicharamo! Oñeme'ẽ rire peteĩ ley oporomoingovéva ikatu vaerã mo'ã añete jaiko iculpa'ỹva ramo jajapóvo pe ley he'i háicha. 22 Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme katu he'i opavave oĩmbaha preso, oñecondenambaha ipecádo kuéra rehe, ha upéva ikatu haguã opa umi ogueroviáva ohupity pe Tupã Ñandejára oikuave'ẽ va'ekue, ojerovia rupi Cristo Jesús rehe. 23 Opáichavo, Jesucristo ou mboyve, pe ley ñande rereko va'ekue ipoguýpe, ñaha'arõ aja ojekuaauka peve pe jerovia. 24 Ha upéicha pe ley ha'ete ku tembiguái mitã rehe oñangarekóva. Oñangareko va'ekue ñande rehe ou peve Cristo, ikatu haguã jajereroko iculpa'ỹva ramo jajeroiviávo hese. 25 Ha ko'ãga oguahẽma ramo pe Cristo rehe jajeroivia haguã ára, nañaimévẽima tembiguái ñangareko guýpe. 26 Opavave peẽ niko Tupã Ñandejára ra'y pejerovia rupi Cristo Jesús rehe. 27 Opavave peẽ pejebautiza va'ekue peñemopeteĩgui Cristo ndive, peñemonde Crístogui. 28 Ndaiporivẽima Israelita terã griégova, tembiguái terã tembiguai'ỹva, kuimba'e terã kuña, opavave peẽ peteĩ añoquima peñemopeteĩ rupi Cristo Jesús ndive. 29 Ha peẽ Cristo rehegua ramo niko Abraham ñemoñare, ha pehupity vaerã pe Tupã Ñandejára oikuave'ẽ va'ekue ichupe.

Galatians 4

1 Pe ha'eséva niko kóva: Imitã aja pe herencia jararã pe tembiguái hogapy peguáichante avei opaite mba'e jára ramo jepe añete. 2 Imitã aja gueteri ogueroko herekua ha oñangarekóva imba'e kuéra rehe, túva he'iha ára peve. 3 Ha upéicha va'ekue ñanendive kuéra. Ñane mitã aja niko, jaiko va'ekue tembiguái ramo yvypóra kuéra rekópe. 4 Oguahẽma ramo pe ára, katu Tupã Ñandejára ombou va'ekue Ta'ýra, onace va'ekue kuñágui ha onace va'ekue pe ley poguýpe. 5 Péicha ou va'ekue oipe'a haguã umi oĩvape pe ley poguýpe, Tupã Ñandejára ñande rereko haguã ita'ýra ramo. 6 Ha ita'ýrama rupi peẽ, Tupã Ñandejára omoĩ va'ekue Ta'ýra Espíritu pene corazõme, ha pe Espíritu he'i: "¡Che Ru!" 7 Upéicharamo nde ha'e Tupã Ñandejára ra'y ha ndaha'evẽima tembiguái. Ha ta'ýra hague rehe nde, Tupã Ñandejára ome'ẽta ndéve pe herencia Cristo rupi. 8 Yma, peẽ peikuaa mboyve Tupã Ñandejárape, umi Ñandejára'ỹva rembiguái va'ekue peẽ. 9 Ko'ãga peikuaáma ramo Tupã Ñandejárape katu, terã iporãve ja'e ramo, Tupã Ñandejára pende kuaáma ramo peẽme, ¿piko mba'éicha pejevýta peína peiko jevy haguã umi mba'e kangy, poriahu, rembiguái ramo? 10 Peẽ niko pembo'arete ára, mes kuéra, mandu'aha ára ha año kuéra. 11 Akyhyje oiméramo guarã amba'apo rei ra'e pende apytépe. 12 Che ryvy kuéra, ajerure peẽme chéicha haguã peẽ, che niko peẽicha. Ndapejapóiko che rehe mba'eve ivaíva. 13 Peikuaáma háicha, amoherakuã tenonde ramo guare peẽme pe evangelio amoherakuã va'ekue mba'asy añandu va'ekue che retépe rupi. 14 Ha upe mba'asy areko va'ekue pende py'ara'ã haguáicha va'ekue, ha ndaha'etí upéva rehe nda che potái terã che momarã va'ekue. Upéva rangue che moguahẽ va'ekue uvei Tupã Ñandejára ángelpeicha, che moguahẽ Jesucristope voi pemoguahẽ vaerã mo'ã haguéicha. 15 ¿Pende resaráima piko peẽ pe vy'a pereko va'ekuégui? Che aikuaa, ikatu rire, peẽ penohẽ vaerã mo'ã hague pende resa tee jepe peme'ẽ haguã chéve. 16 Ha ko'ãga, ¿piko pene enemigo nga'u che, ha'e hague rehe peẽme pe añetegua? 17 Oime niko hakate'ỹ etereíva pende rehe, opáichavo, ndaha'etí iporãvarã ha pende pe'ase ore hegui, peho haguã upéi hapykuéri kuéra. 18 Iporã niko ñane rakate'ỹ tapia ramo iporãvarã rehe, ha ani che aime jave penendivénte. 19 Che ra'y kuéra, che rasyete jevy pende rehe, hasy háicha pe sy imembýtava hína,

Cristo oñembohete peve pende pype. 20 ¡Mba'éicha tamo aime ra'e penendive ko'ãgaite voi ikatu haguã añe'ẽ peẽme ambue hendáicha; ndaikuaái mba'épa ajapóta pende hegui! 21 Peẽ peimeséva ley guýpe, peje chéve kóva: ¿napehendúi piko ra'e pe ley he'íva? 22 Pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme niko he'i Abraham oguereko hague mokõi ta'ýra, peteĩ Agar pe tembiguái memby, ha pe ambue katu Sara pe hembireko memby, upe kuña tembiguai'ỹ va'ekue. 23 Pe tembiguái memby onace va'ekue yvypóra rekópe, pe kuña tembiguai'ỹva memby katu onace Tupã Ñandejára promesa rupi. 24 Kóva ko ñembojojarãnte. Umi kuña mokõi niko he'ise mokõi testamento. Peteĩ pe cerro Sinaí peguare, ha upéva Agar joguaha, umi imemby kuéra tembiguái meme va'ekue onace guive. 25 Agar niko pe Sinaí cerro hína, oĩva Arábiap, ha upéva he'ise pe ko'ãgagua Jerusalén ciudad, oĩgui tembiguái ramo imemby kuéra ndive. 26 Pe Jerusalén yvága pegua katu ha'e hína pe kuña tembiguai'ỹva, upéva ñande sy. 27 Tupã Ñandejára ñe'ẽ niko he'i: Evy'a, nde kuña imemby'ỹva, nde ikatu'ỹva ne memby, esapukái vy'águi, nde reikuaa'ỹva umi imembýtava mba'asy. Pe kuña ha'eñóva hetave imemby vaerã pe kuña oguererekóvaguí iména. 28 Che ryvy kuéra, ñande niko Tupã Ñandejára ra'y kuéra Isaácha, Tupã Ñandejára he'i haguéicha. 29 Ha umiha árape pe Abraham ra'y onace va'ekue yvypóra reko rupi guáicha, opersegui va'ekue pe ta'ýra onace va'ekuépe Tupã Ñandejára he'i haguéicha. Ha upéicha avei ko'ãga. 30 Ha ¿mba'e piko he'i pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ? He'i kóicha: “Emosẽ pe tembiguái ha imemby reheve, pe tembiguái memby ndaikatúigui oguereko pe herencia pe kuña tembiguai'ỹva memby ndive.” 31 Ha upéicha, che ryvy kuéra, ñande ndaha'etí pe tembiguái membýicha, pe kuña tembiguai'ỹva membýichante uvei.

Galatians 5

1 Cristo ñande liberta va'ekue anive haguã jaiko tembiguái ramo. Pepyta hatãkena aipóramo upe libertádpe ha anítei peheja pene moĩ jevy pe tembiguái yugo guýpe. 2 Pe che rendumi peẽ: Che, Pablo, ha'e peẽme, peẽ peñecircuncidauka ramo, Cristo ndovale mo'ãiha peẽme mba'everã. 3 Ha'ese jevy kóva, oimeraẽva kuimba'e oñecircuncidaukávape, tekotevẽha ojaopapa pe Moisés ley he'íva. 4 Umi peẽ kuérava oĩséva culpa'ỹ rehe ley rupi, umíva opytáma Cristo rehe'ỹ; ohejáma pe Tupã Ñandejára gracia. 5 Ñande niko, pe Espíritu oúva jerovia rupi rehe, ñaha'arõ jajerekeróne haguã iculpa'ỹva ramo. 6 Ñañemopeteĩ ramo Cristo Jesús ndive, mba'eve nde'isetí ñañecircuncidápa ra'e terãpa ahániri, pe tekotevẽva añete niko ta jajerovia ha pe jerovia ta ñane moingo mborayhúpe. 7 Peẽ niko peñepyrũ porã va'ekue. ¿Máva piko, aipóramo, pende joko ra'e pejapove'ỹ haguã pe añeteguáva? 8 Ta ha'e ha'éva ra'e, upe ojereroviauka va'ekue peẽme, ko mba'e ndaha'etí Ñandejára rembiapo. Ha'e niko pende poravo va'ekue uvei. 9 Aníke pende resarái “pe levadura michĩ ramo jepe ombovupaha pe masa”. 10 Ajeroviaite niko Ñandejára rehe ani chéne haguã pemo'ambue pe pende jerovia; opáichavo, Tupã Ñandejára ocastiga vaerã upe oikóvape pene moangekói, ta ha'e ha'éva. 11 Che ryvy kuéra, che añemoñe'ẽ ramo gueteri tekotevẽha rehe pe circuncisión, ¿piko mba'e rehe che persegui gueteri umi Israelita kuéra? Upéicha rire, pe Cristo kurusu rehegua ñe'ẽ nomoñeko'õi vaerã mo'ã avavépe. 12 Ha umi oikóva pene moangekói pe circuncisión rehe katu, ¡mba'éicha tamo ra'e ojekapa mandi voi ojupe! 13 Peẽ niko, che ryvy kuéra, peñehenói va'ekue pejeliberta haguã. Aníte peiporu upe libertad pejapo haguã pende reko yvypóra rehegua rembipota, upéva rangue peiko uvei oñohembiguái ramo, pe mborayhu perekóva oñondive guarã rupi. 14 Pe ley niko oĩmbaite ko tembiapoukapy peteĩmente: “Ehayhu nde rapichápe nde voi rejehayhu háicha.” 15 Peikóramo katu peñorairõ oñondive kuéra ha pejosu'u peñomoko haguáicha, peñangarekóke ani peñombyaipátei. 16 Pe ha'éva peẽme niko kóva: Peiko ramo pe Espíritu rekópe ndapejapo mo'ãi pe yvypóra reko rembipota. 17 Pe yvypóra reko rembipota niko oñemoĩ pe Tupã Ñandejára Espíritu rehe, ha pe Espíritu rembipota katu oñemoĩ pe yvypóra reko rembipota rehe. Mokõivéva oñemoĩ ojuehe ani haguã pejapo pe pejaposéva. 18 Pe Espíritu pene sambyhy ramo katu napeimevéima pe ley guýpe. 19 Ojekuaa porã voi niko mba'épa pe yvypóra reko rembiapo, ha ko'áva ha'e hína: joguereko menda'ỹ rehe, mba'e ky'a ha teko vai, 20 ta'anga ñemomba'eguas ha paje apo, juayhu'ỹ, juavy, celo ha pochy rei, ojupe guarãntese, ñorairõ, jeporodivídy aty atýpe, 21 envidia, porojuka, ka'u, karuguasu, ha ambue mba'e ko'áichagua. Pomomandu'a, ha'éma haguéicha peẽme, umi upéicha oikóva ndoike mo'ãiha Tupã Ñandejára réinope. 22 Pe Espíritugui katu ou mborayhu, vy'a, py'aguapy, paciencia, py'aporã, mba'eporã, jeroviaha, 23 jejapo'ỹ ha jererekokuua. Ndaipóri ley oñemoĩva ko'áva ko'ã mba'e rehe. 24 Ha

umi Cristo mba'éva omomanóma va'ekue kurusu rehe pe heko yvypóra rehegua ipy'a jerure ha hembipota vai reheve. 25 Jaikove ramo Espíritu rupi, tekotevê avei jaheja pe Espíritu ta ñane sambyhy upe jajapóvape. 26 Ani ñañemomba'eguasú ha ñañombopochy terã ñaño'envidia.

Galatians 6

1 Che ryvy kuéra, oime ramo ojejavýva, peẽ Tupã Ñandejára Espíritu rekópe peikóva peipytyvõ vaerã oiko porã jevy haguã. Opáichavo, pejapo vaerã upéva py'aporã reheve, pema'ẽvo pende jehe voi, anítei peẽ avei peñepy'ara'ã. 2 Peñopytyvõ peraha haguã oñondive pe ipohýiva peẽme ha upéicha ramo pejapopáne pehóvo pe Cristo ley. 3 Oime ramo oimo'áva mba'eguasúha ha'e, ndaha'etí ramo mba'eve, oñembotavy ha'e voi ojupe. 4 Peteĩ teĩ oma'ẽ vaerã ojehe oikópa hekópe, ha oñandu ramo oikoha hekópe, ndaha'e mo'ãi oñembojoja haguã ambue rehe. 5 Upévare peteĩ teĩ ogueraha vaerã imba'epohýi. 6 Upe oñehekombó'eva pe ñe'ẽ evangelio rehegua rehe, ome'ẽ vaerã pe imbo'ehárape opa mba'e oguerekóvaguĩ. 7 Aníke peñembotavy pende jupe: avave ndaikatúi oñembohory Tupã Ñandejára rehe. Pe máva oñotýva, upéva omono'õ vaerã. 8 Pe oñotýva pe heko tee yvypóra reheguápe ombovy'áva, pe heko yvypóraguĩ omono'õ vaerã ñembyai, oñotý ramo pe Espíritu reko reheguáva katu, pe Espírituguĩ omono'õ vaerã pe tekove tapia guaráva. 9 Upéva rehe, na ñane kane'õ va'erãi jajapo haguã pe iporáva ha ñande py'amano'ỹ ramo oguahẽ vaerã pe ára ñamono'õ haguã. 10 Upéva rehe, ikatu aja jajapo pe iporáva opavavépe, ha ñane hermano kuéra ojeroviáavapema katu. 11 Pema'ẽ ko'ã letra guasúete rehe amoíva aína peẽme kuatía rehe che po rupiete voi. 12 Umi oñemoĩporáséva yvypóra rekópe, umíva pende circuncidaukase katuete, ani haguã ha'e kuéra ojepersegui pe ñe'ẽ Cristo kurusu rehegua rehe. 13 Ha umi oñecircuncida va'ekue ndojapopáinte avei pe ley he'íva. Opáichavo, ha'e kuéra oipota peẽ peñecircuncidauka ikatu haguã oñemomba'eguasú ojaipouka hague rehe peẽme pe yvypóra reko reheguáva. 14 Ha che katu, ndajejaposéi mba'evete rehe, Ñandejára Jesucristo kurusu rehe añoite mante. Cristo mano rupi chéve guarã pe mundo omano ha che avei amano pe mundo peguarã. 15 Ñañemopeteĩ ramo Cristo Jesús ndive mba'eve nde'iséi ñañecircuncidápa ra'e terãpa ahániri; pe he'iséva niko Tupã Ñandejára pa ojapo ra'e ñande hegui tekove pyahu. 16 Py'aguapy ha poriahuvereko toĩ opa umi kóicha oikóva ndive ha opa umi Israel retã Tupã Ñandejára reheguáva ndive. 17 Ko'águi rire ndaipotáĩ avave che moangekói, che rete rehe ojehecha Ñandejára Jesús rembijokuaiha che. 18 Che ryvy kuéra, Ñandejára Jesucristo ta pende rovása opavave peẽme. Amén.

Ephesians 1

1 Che, Pablo, Jesucristo apóstol Tupã Ñandejára rembipota rupi, ajapo ko kuatiane'ẽ umi Efeso ciudápe oíva peguarã, umi Tupã Ñandejára mba'éva ha ojeroviáva Jesucristo rehe. 2 Tupã ñande Ru, ha Ñandejára Jesucristo, ta pende rovása ha ta pene mbopy'aguapy. 3 Ñamomba'eguasúkena Ñandejára Jesucristo Ru Tupã Ñandejárape, ha'e niko ñande rovása va'ekue opaichagua jehovása yvága pegua reheve ñane mopeteĩ rupi Cristo ndive. 4 Tupã Ñandejára niko ñande poravo va'ekue Cristo ndive ojapo mboyve ko mundo, ñane marangatu ha ñande culpa'ỹ haguã henondépe. 5 Ñande rayhúgui ñande poravo va'ekue ymaite guive, ñande rereko haguã ta'ýra teerã Jesucristo rupi, oipota haguéicha oiko ha hembipota rupi. 6 Upéva rehe ñamomba'eguasú tapia vaerã Tupã Ñandejárape imborayhu tuichaite rehe, ha ipype ñande rovása rehe Ita'ýra ohayhuetéva rupi. 7 Ha'e niko ñande salva va'ekue ita'ýra ruguy rupi, operdona pype ñande pecado kuéra, tuichaite niko pe imborayhu. 8 Tupã Ñandejára ñane myenyhẽ imborayhúpe, pe iñarandu ha imba'ekuaa tuichaite rupi 9 ha oikuaauka ñandéve pe hembipota ojekuaa'ỹ va'ekue, ha'e voi ojaPOSE haguéicha ha upéichama voi oipotágui oiko Cristo rupi. 10 Hi'ára guahẽ ha'ára Tupã Ñandejára ombyatypa vaerã Cristo rehe opa umi mba'e oíva yvágape ha oíva yvy ári. 11 Tupã Ñandejára, ojaPÓva opa mba'e ha'e oipota háicha ha hembipota rupi, ñande poravo va'ekue ymaite guive imba'erã ñane mopeteĩ rupi Cristo ndive. 12 Ojapo upéicha ikatu haguã ñande kuéra jajeroVía tenonde va'ekue Cristo rehe, jaikove ñamomba'eguasú haguã iglória. 13 Ha peẽ avei, pehendúvo pe ñe'ẽ añetegua, pe terakuã porã pene salvación rehegua, ha pejeroviávo Cristo rehe, pende sella va'ekue Tupã Ñandejára mba'e tee ramo pe Espíritu Santo rupi ha'e he'i va'ekue ome'ětaha. 14 Pe Espíritu Santo niko oñeme'ẽ tenonde ñandéve omoañete haguã upe jahupitytava, upe ára Tupã Ñandejára

osalvapaha peve umi imba'éva. Kóva avei niko oñemomba'eguasú haguã pe iglória. 15 Upéva rehe che, ahendúvo mba'eichaitépa pejerovia Ñandejára Jesús rehe, ha pe mborayhu perekóva opa umi Tupã Ñandejára mba'éva ndive guarã, 16 ame'ẽ tapiáva ame'ẽ'ỹre las gracias pende rehe ha che mandu'áva pende rehe che ñembo'épe. 17 Ajerure Ñandejára Jesucristo Tupãme, Túva mba'eguasuetévape, tome'ẽ peẽme arandu pende espíritupe peikuaa haguã Tupã Ñandejárape ha'e voi oikuaaukáva peẽme. 18 Ajerure Tupã Ñandejára tohesape pende py'apy, peikuaa haguã mba'e peha'arõ haguã pene renói, ha mba'eichaitépa tuicha pe mba'eta Tupã Ñandejára ome'ëva umi imba'évape, 19 ha mba'eichaitépa tuicha ha naimbojojahái pe ipu'aka omba'apóva ñande pype ñande jaroviávape. Kóva ko pu'aka voi hína pe Tupã Ñandejára oiporu va'ekue hetaite pu'aka ha mbarete reheve, 20 omoingove jevy ramo guare Crístope omanóva apytégui ha omboguapy ipo akatúape yvágape, 21 ha omoĩ ichupe mburuvicha, autoridad, pu'aka terã ipoguýpe oporoguerékóva ári ikatúva ñamombe'u ko ára kóvape terã pe ára ou va'erãme. 22 Omoĩ opaite mba'e Cristo pyguýpe, ha ichupete voi katu omoĩ pe iglésia akã ramo. 23 Pe iglésia niko Cristo rete, ha pe omoĩmbáva Crístope voi; ha Cristo avei, omoimba ha omyenyhẽ opa mba'épe.

Ephesians 2

1 Tupã Ñandejára pene moingove peẽme, ambue árape peẽ omanóva va'ekue pene rembiapo vai ha pende pecádope, 2 peẽ peiko va'ekuépe umi mba'e vaípe, peiko pype yvypóra kuéra oiko háicha ha pejapo pype pe espíritu arapy ruvicha rembipota, ombopy'aguasúva yvypóra kuéra iñe'ẽrendu'ývape Tupã Ñandejárape. 3 Opavave ore kuéra roiko va'ekue avei upéicha ymave, roiko ramo guare ore rete ha ore py'apýpe roñandu háicha. Ore ro'o rembipota rojapo rupi ija mante oréve Tupã Ñandejára oity ore ári ipochykue ipohyietéva, ambue kuéraicha avei. 4 Opáichavo, mba'eguasute pe Tupã Ñandejára poriahuvereko, ha ñande rayhu etereígui 5 ñane moingove Cristo ndive, upe ñamano ramo gueteri ñande pecádope. Ha upéicharamo jepe Tupã Ñandejára mborayhu rupi peẽ pejesalva. 6 Ha Tupã Ñandejára ñane moingove jevy Cristo Jesús ndive ha ñane mboguapy hendive yvágape upe mburuvichahápe ha'e. 7 Ha upéicha ohechauka vaerã umi ára oútavape umi mba'eta etaite imborayhu rehegua, ipy'aporã rupi ñanendive ñane mopeteĩ rupi Cristo Jesús ndive. 8 Peẽ niko pejesalva Tupã Ñandejára mborayhu rupi, pejerovia hague rehe. Kóva ndaha'etí mba'e peẽ voi pejapo va'ekue rupi, Tupã Ñandejára remime'ẽnte. 9 Mavave ndoguerékói mba'érehépa ojererovu haguã, pe salvación ndaha'éigui tembiapo porã rupi. 10 Tupã Ñandejára niko ñande apohare; ha ñande apo va'ekue ñane mopeteĩvo Cristo Jesús ndive ñañemohembiapo haguã tembiapo porãme ha'e voi ombosako'íma ja'ekue jajapo haguã. 11 Upéva rehe, ani pende resarái mba'épa raka'e peẽ yma. Ndaha'etí va'ekue Israelita retäyguá ha umi Israelita, ocircuncidáva kuimba'e hetépe ha ha'e kuéra voi oñembohérava ñecircuncida pyre, peẽme katu pene mbohéra oñecircuncida'ýva. 12 Umiha árape peẽ peĩme va'ekue Cristo rehe'ỹ ha ndaha'etí va'ekue Israel rehegua kuéra, peikuaa'ỹ rehe pe Tupã Ñandejára pacto ha pe he'i va'ekue ojaipotaha. Peiko va'ekue ko yvy ári Tupã Ñandejára rehe'ỹ pereko'ỹ rehe mba'eve peha'arõ vaerã. 13 Ko'ãga katu peñemopeteĩ rupi Cristo Jesús ndive, peẽ yma peĩme va'ekue mombyry peñemo'aguĩ Tupã Ñandejára gui Cristo ruguy rupi. 14 Cristo voi niko ha'e ñande py'aguapy, upe ojapo va'ekue umi Israelita ha Israelita'ývagui peteĩ mba'e año, oipe'a rupi pe ja'e'ỹ oporomombyte va'ekue peteĩ tápiaicha. 15 Hete tee rupi voi Cristo ombopaha Moisés ñe'ẽngue oguereko va'ekue tembiapoukapy ha tembiapopyrã, ha ojapo mokõivégui peteĩ tetäyguá pyahu ñemopeteĩ rupi hendive voi. Upéicha ñane mbopy'aguapy oñondive. 16 Ha upéicha Cristo omano rupi kurusu rehe, oipe'a pe ja'e'ỹ oĩ va'ekue mokõive apytépe ha ojapo ichugui kuéra peteĩ tete, ha omoingo porã Tupã Ñandejára ndive. 17 Upéicha ou va'ekue Cristo omoherakuãvo mba'e porã py'aguapy rehegua opavavépe, peẽ peĩme va'ekuépe mombyry ha umi Israelita oĩ aguĩ va'ekuépe. 18 Ha upéicha Cristo rupi opavave, taha'e Israelita terã taha'e'ỹ, ikatúma ñaguahẽ Túva rendápe peteĩ Espíritu año rupi. 19 Upéva rehe, peẽ ndaha'evéima tetã ambueyguá yvy pene mba'e'ývape, peteĩ tetäyguántema uvei opa umi Tupã Ñandejára mba'éva ndive. Peẽ Tupã Ñandejára rogayguá rehegua avei. 20 Peẽ upe óga oñemopu'ã va'ekue pe óga rapo apóstol ha ñemoñe'ẽhára kuéra omoĩ va'ekue ári rehegua, ha Jesucristo ete voi ha'e pe ita guasu óga rapo iporãitevéva. 21 Cristo rupi pe óga ojuajupa porã ha oñemyatyrõmba, ha okakuaa ohóvo oiko haguã ichugui peteĩ tupao marangatu ojuajúva Ñandejára rehe. 22 Ha peẽ avei peñemopeteĩvo Cristo ndive, peñemopeteĩ opa umi ambue kuéra ndive Tupã

Ñandejára rogarã, ha'e oiko haguã pende pype Ijespíritu rupi.

Ephesians 3

1 Upéva rehe añembo'e, che Pablo, aiméva preso aína Cristo Jesús rayhupápe mba'e porãrã peẽ Israelita'yvape. 2 Pehendúmane raka'e Tupã Ñandejára ome'ẽ hague chéve imborayhu rehegua ñe'ẽ peẽme guarã. 3 Tupã Ñandejára oikuaauka chéve pe ojekuaa'y va'ekue aescrubi mbykymíma haguéicha peẽme. 4 Upéva peleévo pehechakuaáta aikuaaha pe Cristo rehegua ojekuaa'y va'ekue. 5 Pe ndojekuaaukái va'ekue umi ymaguare kuérape hi'ára kuérape, ko'ãga katu Tupã Ñandejára ohechauka ijapóstol ha ñemoñe'ẽhára marangatu kuérape Ijespíritu rupi. 6 Ha upe ojekuaa'y va'ekue niko kóva: pe evangelio rupi umi Israelita'yva ohupityha avei peteícha umi Israelítava ndive pe herencia, ha ha'e kuéra avei upe tete rehegua voi, ha ohupity avei pe Tupã Ñandejára kuave'ẽmby Cristo Jesús rupi. 7 Tupã Ñandejára ojapo che hegui hembijokuái amoherakuã haguã ko ñe'ẽ. Ko tembiapo kóva Tupã Ñandejára ipy'aporãgui ome'ẽ reiete chéve pe ipu'aka rupi. 8 Che, che michĩeteve opa umi Tupã Ñandejára mba'évaguí, opáichavo ha'e ome'ẽ chéve ko tuichaite mba'éva araha haguã amoherakuã mba'e porã umi Israelita'yvape ha añe'ẽ haguã ichupe kuéra umi Cristo mba'eta jaikuaapa'yva rehe. 9 Ha he'i chéve aikuaauka haguã opavavépe mba'épa pe Tupã Ñandejára rembipota oguereko va'ekue oikuaauka'y rehe ymaite ára guive. Tupã Ñandejára ojapopa opa mba'e, 10 opáichavo oguereko va'ekue oikuaauka'y rehe hembipota ikatu haguã ko'ãga, pe iglésia rupi, pe Tupã Ñandejára arandu ojekuaauka opa hendáicha umi mburuvicha ha oguerekóvape autoridad umi mba'e yvága pegua rehe, 11 oiko haguã hekopete upe hembipota tapia guare Tupã Ñandejára ojapo va'ekue Ñandejára Jesucristo rupi. 12 Cristo rupi ikatu ñaguahẽ Tupã Ñandejára rendápe, jerovia pópe jajeroivia rupi hese. 13 Upéva rehe ajerure peẽme, ani haguã pene kyre'y poi ko ahasa asýva rehe aína pende rehehápe, kóva niko mba'eguasuverã uvei peẽme. 14 Upéva rehe, añesũ Ñandejára Jesucristo Ru renondépe, 15 opa umi imba'e kuérava yvága ha yvýpe oñembohérava hérape. 16 Ajerure Túvape umi imba'e etaitégui tome'ẽ peẽme pu'aka ha mbarete pende pype voi, Tupã Ñandejára Espíritu rupi. 17 Ajerure toiko Cristo pene corazõme, pejerovia rupi hese ha peẽ ta peñembohapo ha ta peime hatã imborayhúpe; 18 ikatu haguã peikuaa porã opavave umi hese ojeroviáva ndive mba'eichaitépa ipy, ipuku, ipypuku, ha ijyvatekue pe Cristo mborayhu, ha ta peikuaa upe mborayhu, 19 ikatu'y vaerã ramo jepe jaikuaapa. Upéicharamo pene renyhẽmba chovi vaerã Tupã Ñandejára etégui voi. 20 Ha ko'ãga, toñemomba'eguasú Tupã Ñandejára ipu'akaitéva ojapo haguã hetaiteve pe ñande jajeruréva terã ñaimo'ãvaguinte jepe, pe ipu'aka rupi ojapóva hembiapo ñande pype. 21 ¡Ichupe toñemomba'eguasú, iglésia ha Cristo Jesús rupi opa arapave'yme ha tapia guarã! Amén.

Ephesians 4

1 Upéva rehe, che aiméva aína preso Ñandejára rayhupápe, ajerure peẽme ta peiko peiko vaerã háicha peẽ Tupã Ñandejára ohenói va'ekue. 2 Ta pejejapo'y ha ta pende pochykuaa'y, ha ta pene paciencia ha ta pehechakuaa ojupe kuéra pe mborayhu perekóva rupi. 3 Peñeha'ã peiko tapia peteĩ py'ápe oñondive, upéva ko ou Espíritu Santogui, py'aguapy rupi pene mopeteíva oñondive. 4 Oĩ niko peteĩ tete añó, ha peteĩ Espíritu, pe Tupã Ñandejára pene renói haguéicha peteĩ ñeha'arõrã añóme. 5 Oĩ peteĩ Ñandejára, peteĩ jerovia, peteĩ bautismo, 6 peteĩ Tupã Ñandejára opavave Ru. Ha'e voi oĩ opavave ári, ha ojapo hembiapo opavave py'apýpe ha oĩ opavavépe. 7 Opáichavo, Tupã Ñandejára ome'ẽ peteĩ teĩme ñane rembiapo teerã, Cristo ome'ẽ va'ekue javeve. 8 Upéva rehe pe Ñandejára Ñe'ẽme he'i: Ojupi va'ekue yvágape ha ogueraha ondive heta prisionero, ha ome'ẽ pe hemime'ẽ rei yvypóra kuérape. 9 ¿Mba'épa he'ise upe ha'e ojupi hague? He'ise oguejy raẽ hague pe yvy ipypukuveha peve. 10 Upe oguejy va'ekue, ha'e voi avei upe ojupi va'ekue pe yvága ijyvatevehápe omyenyhẽmba haguã opa mba'e. 11 Kóva ha'e pe hemime'ẽ: oime apóstolva, ambue kuéra katu ñemoñe'ẽhára, ambueve katu evangelio moherakuãhára ha ambueteve katu pastor ha mbo'ehára kuéra. 12 Upéicha ombosako'i va'ekue umi Jesús rehe ojeroviávape ojejokuái ha ojapo haguã Ñandejára rembiapo, omongakuaa porã haguã Cristo rete, 13 jahupity peve ñañemoĩ haguã peteĩ jeroviápe jaikuaapa peve pe Tupã Ñandejára Ra'yépe. Oiko peve ñande hegui kuimba'e tyarõ, okakuaa porãmba va'ekue Crístoicha. 14 Anive haguã jaiko mitáicha, ágoto ha pégoto ojererotyryryva opaichagua rapykuéri ha ojereraháva

yvytu rehéicha oimeraëva mba'e pyahu tekove katupyry japúpe oporombo'éva rehe oporombotavy ha oporogueraha haguã tape jejavy rupi. 15 Iporãve jaiko ramo mborayhúpe pe añetegua rapykuéri uvei, jakakuaapa haguã hekopete Cristo ndive. Ha'e niko pe tete akã ha hese pe tete oikotevê. 16 Pe tete niko oimba porã ha ojuaupa ojuehe ha peteĩ teĩva pe tete rehegua ojapo ramo hembiaapo, okakuaapa ohóvo ha opu'ã porã mborayhúpe. 17 Kóva niko hína pe che ha'éva peëme, ha ajeruréva peëme Ñandejára rérape: anivéma haguã peiko umi ichupe oikuaa'ýva oiko háicha, ojepy'amongetáva výro rei rehe 18 ha ipensamiénto kuéra iñypytüva. Ha'e kuéra ndoguerékoi pe tekove ouva Tupã Ñandejára gui, ha ndojehesape'ái ipy'ahatãgui. 19 Ha notíkuaavéigui oñeme'ê teko vaípe, ojapo haguã opaichagua mba'e ky'a upéicha ojaposégui. 20 Peẽ katu nda upéichai peikuaa va'ekue Crístogui. 21 Pehendu va'ekue ichugui, ha pejerovia rehe hese peñehekombo'e va'ekue pe Jesús rehegua añete rehe. 22 Peheja pe pende reko tuja yma guare oñembyaíva ohóvo oñembotavy rupi pe hembipota tuja rehe. 23 Ha peñembopyahu pende espíritupe ha pende py'apýpe, 24 ha pemonde pe teko pyahu Tupã Ñandejára rembiapokue hekopete ha añetegua marangatúpe. 25 Upéva rehe, anivéma peiko oñondive japúpe, peje peteĩ teĩ pe añetegua pende rapichápe, peteĩ tete rehegua rehegui opavave ñande kuéra. 26 Pende pochy ramo, ani pepeca ha ani oike jepe kuarahy pende pochy poi haguã. 27 Ani peme'ê juruja añáme. 28 Pe imonda va'ekue, anive omonda ha toñemoĩ tomba'apo, tojapo tembiapo porã ipo rupi ikatu haguã oguereko ome'ê vaerã umi oikotevêvape. 29 Ani peje ñe'ê tie'ý, ta peiporu uvei ñe'ê iporáva ha oporopytyvöva ha oguerúva jehovasa umi ohendúvape. 30 Ani pemomba'embyasy Tupã Ñandejára Espíritu Sántope, pe Espíritu niko sélloicha ohechaukáva peẽ Tupã Ñandejára mba'e teeha, ha'e ome'êmba peve peëme salvación. 31 Peheja opaichagua py'avai, opa tembipota asy, opa jererosapukái pochy poroya'oha pegua ha opaichagua ñaña. 32 Ta pende py'aporã uvei oñondive, ha pejoporihuvareko ha peñoperdona, pe Tupã Ñandejára pene perdona haguéicha Cristo rupi.

Ephesians 5

1 Peẽ ha'eha rehe Tupã Ñandejára ra'y kuéra ha'e ohayhuetéva peñeha'ã ta pende reko porã ha'éicha. 2 Peiko juayhupápe Cristo ñande rayhu haguéicha. Cristo ome'ê va'ekue hekove ñande rehe peteĩ ovecha ra'y me'ëmbyréicha ha oñekuave'ëmbyréicha Tupã Ñandejárape hyakuã asyetéva. 3 Peẽ Tupã Ñandejára mba'emaha rehe, na peñe'ẽinte jepe vaerã mba'e ky'a tie'ý rehegua rehe, terã oimeraëva mba'e ambue iký'áva ha mba'e pota vai rehe. 4 Ani pejétei mba'e oporomotíva, terã výro reíva, terã ñe'ê hekope'ýva, ko'ã mba'e niko naiporãi; umíva rangue peme'ê vaerã uvei las gracias Tupã Ñandejárape. 5 Peikuaa porã vaerã kóva: mavavéva oikóva oñondive omenda'ý rehe, terã hembiaapo ky'áva, terã oikóva hembipota tarova rapykuéri (ha'eténteva avei umi ta'angápe omomba'eguasúva) ndohupity mo'ãiha mba'eve Tupã Ñandejára ha Cristo réinope. 6 Aníke avave pene mbotavy ñe'ê reípe, ko'ã mba'e voi pe oguerúva Tupã Ñandejára pochy ipohyietéva umi iñe'ërendu'ýva ári. 7 Aníke pereko peẽ mba'eve hendive kuéra. 8 Yma peẽ peiko va'ekue pytũngúpe, ko'ãga katu. Ñandejára ndive peikóma tesapehápe; peiko aipóramo tesapehápe guáicha, 9 pe tesapégui niko osẽ mba'e iporáva, heko peguáva ha añetéva. 10 Peñeha'ã peikuaa mba'épa pe Ñandejárape ombovy'áva. 11 Ani peẽ pejehe'a umi mba'e ovale'ýva mba'eve ha pytũnguy peguáva rehe; peikuaa uvei ivaiha. 12 Ñane motĩ ja'énte ramo jepe pe ha'e kuéra ojapóva ñemiháme; 13 ojekuaauka ramo opa umi mba'e ivaiha katu árape guáicha hesakãmba, opa upéicha omohesakáva niko tesapeha. 14 Upéva rehe niko oje'e: Epáy, nde rekéva; epu'ã omanóva apytégui, ta nde resape Cristo. 15 Upéva rehe, pema'ê porã mba'éichapa peiko vaerã, ha ani peiko oiko háicha umi oikuaa'ýva, peiko iñarandúvaichante uvei. 16 Peiporu kuaáke pe ára, ára kuéra ivaígui. 17 Ani peiko ivýrovaicha, peikuaa uvei mba'épa pe Ñandejára rembipota. 18 Ani peka'útei, upéva niko oporohundi, ta pene renyhẽ uvei Espíritu Sántogui. 19 Peñe'ê oñondive kuéra salmo, himno, purahéi yvága pegua kuérava rupi, pepurahéi ha pemomba'eguasúvo pende py'aite guive Ñandejárape. 20 Peme'ê tapia las gracias Tupã ñande Rúpe opaite mba'e rehe, Ñandejára Jesucristo rérape. 21 Peñemoĩ ojopoguýpe Tupã Ñandejára rayhupápe. 22 Pe kuña toñemoĩ iména poguýpe, Ñandejárape ramo guáicha. 23 Pe ména niko pe tembireko akã, Cristo ha'e háicha pe iglésia akã. Cristo niko avei pe iglésia salvahára, upe ha'éva hete; 24 ha pe iglésia oĩ háicha Cristo poguýpe, upéicha avei kuña kuéra oñemoĩ vaerã iména kuéra poguýpe opa mba'épe. 25 Pe ména tohayhu hambirekópe, Cristo ohayhu

haguéicha pe iglésiape ha ome'ẽ hekove hesehápe. 26 Upéva ojapo va'ekue omomarangatu haguã pe iglésiape, omopotivo iñe'ẽme ýpe ramo guáicha, 27 ogueru haguã oguenondépe peteĩ iglésia ojajaipáva, icy'a'ýva terã icha'ĩ'ýva terã mba'eve umichagua, ta imarangatu ha ta iporãmbaite uvei. 28 Upéicha rupi pe ména ohayhu vaerã hembirekópe, ohayhu háicha hete tee. Pe ohayhúva hembirekópe, ojehayhu ojupe voi. 29 Ndaipóri niko avave ohayhu'ýva hete tee, omongaru ha oñangareko uvei hese; ha Cristo niko ojapo avei upéicha pe iglésia rehe, 30 ha'ẽgui hete, ha ñande kuéra hesegua, ijapopyre ho'ógui ha ikanguégui. 31 "Upéva rehe pe kuimba'e oheja vaerã itúva ha isýpe oñemopeteĩ haguã hembireko ndive, ha oiko haguã ichugui kuéra peteĩ año." 32 Mba'eguasuetéko ko oje'éva ñandéve Ñandejára Kuatiañe'ẽme; ha che ha'e peẽme upéva he'iha Cristo ha pe iglésia rehe. 33 Upéicharamo jepe he'ise avei peẽ kuéra peteĩ teĩ pehayhu va'erãha pene rembirekópe pejahayhu háicha pende jupe, ha pe tembireko tomomba'e iménape.

Ephesians 6

1 Ta'ýra kuéra, pene ñe'ẽrendu vaerã pende rúpe pejerovia rehe Jesús rehe, upéva niko hekopeteguánte. 2 Pe tembiapoukapy tenondetegua oíva promesa reheve niko kóva: "Emomba'e nde ru ha nde sýpe, 3 revy'a ha reikove puku haguã ko yvy ári." 4 Ha peẽ túva kuéra, ani pejahéi vai pende ra'y kuéra rehe pembopochy haguáicha, pemongakuaa ha pehekombópe uvei pemboheko porãvo Ñandejára oipota háicha. 5 Tembiguái kuéra, ta pene ñe'ẽrendu pende jára kuérape ko yvy ári, momba'eguas ha kyhyje pópe, py'a marangatu reheve, pejejokuaiuka ramo guáicha Crístope. 6 Pejapo pene rembiaporã, ani ha'e kuéra oma'ẽ ajánte peñemoĩ porã haguã hendive kuéra, Cristo rembiguáichante uvei, pejapo pende py'aite guive Tupã Ñandejára rembiopota. 7 Pejapo kyre'ỹ pópe pene rembiapo Ñandejárape ramo guáicha ha ani yvypóra kuérapeicha. 8 Peikuaáma niko Ñandejára ome'ẽ va'erãha peteĩ teĩme, taha'e tembiguái terã tembiguai'ỹ, mba'e porã ojapóva rehe. 9 Ha peẽ perekóva tembiguái, pejapo upéicha avei hendive kuéra, peñe'ẽ hatã'ỹ rehe. Pene mandu'a peẽ ha'e kuéraicha avei perekoha pende jára ramo Ñandejárape oíva yvágape, ha ichupe guarã peteĩchante opavave. 10 Ha ko'ãga, che ryvy kuéra, peñemombarete peñemopeteĩ rupi Ñandejára ndive, pe ipu'aka mbaretakuépe. 11 Pemonde pe equipo Tupã Ñandejára ome'ẽva peẽme, ikatu haguã peime hatã ani haguã pene mbotavy Aña. 12 Nañañorairõiko ñaína yvypóra kuéra ndive, umi arapy pegua ñañaime ipu'akáva ndive uvei, mburuvicha kuéra oguerékóva ipoguýpe kuéra ko mundo pytũnguýpe oíva ndive. 13 Upéva rehe, pemonde pe equipo Tupã Ñandejára ome'ẽva peẽme, ikatu haguã peropu'aka ivai jave peẽme ha pechapopá riré ikatu haguã pepyta hatã. 14 Peime hatãkena pe añeteguápe pejeku'a jopy ramo guáicha, ha pe teko potĩme, ku equipo guerrahápe guáicha omo'áva soldado pyti'a. 15 Peñembosako'i peñemoñe'ẽ haguã pe evangelio py'aguapy rehegua rehe, pe soldado oñembosako'i háicha omondévo ipy rehegua. 16 Ha hi'ariete, pereko pejerovia pende rekove mo'ãha ramo, pemboguepa haguã pe Aña hu'y rendy eta. 17 Perekópe salvación pene akã reheguáicha, ha pejagarra pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ ku espada Espíritu Santo ome'ẽva peẽmeicha. 18 Pejapo opa ko'ã mba'e oración reheve, peñembo'e ha pejerure tapia Espíritu Santo rupi. Pema'ẽke, ha ani pende py'akangy, ha peñembo'e opa umi Tupã Ñandejára rehe ojeroviáva rehe. 19 Peñembo'e avei che rehe, Tupã Ñandejára tome'ẽ chéve iñe'ẽ, aña'ẽ jave, ikatu haguã jeroviapópe aikuaaupa pe evangelio rehegua ojekuaa'ýva. 20 Ko evangelio rehe niko che añemondo hemimondo ramo aime ramo jepe ko'ãga ñeñapytĩháme. Peñembo'ékena che rehe tañe'ẽ ko ñe'ẽ rehe kyhyje'ỹ rehe. 21 Tíquico, ñande ryvy jahayhuetéva ha ñane pytyvõhára, jeroviaháva Ñandejára peguarã tembiapópe, oikuaaupapáta peẽme mba'éichapa aime, ha mba'épa ajapo aína. 22 Upéva rehe amondo pene rendápe, he'i haguã peẽme mba'éichapa roime ha pene mokyre'ỹ haguã. 23 Tupã Ñandejára ñande Ru, ha Ñandejára Jesucristo, tome'ẽ ñande ryvy kuérape py'aguapy ha mborayhu jerovia reheve; 24 ha Tupã Ñandejára tohovasa opa umi ohayhúva Ñandejára Jesucristope mborayhu opa'ýva reheve. Amén.

Philippians 1

1 Pablo ha Timoteo, Jesucristo rembiguái kuéra, opa umi Cristo Jesús reheguávape oíva Filípope, mbo'ehára ha diácono kuéra ndive. 2 Tupã Ñandejára ñande Ru, ha Ñandejára Jesucristo, ta pende rovasa ha ta pene mbopy'aguapy. 3 Che mandu'a vovénte pende rehe ame'ẽva las gracias Tupã Ñandejárape. 4 Ha añembo'e jave opavave pende rehe, añembo'eva vy'apópe. 5 Ñamba'apo va'ekue niko oñondive kuéra

pe ñe'ẽ salvación rehegua ñemoherakuãme, pe peñepyrũha ára guive ko'ãga peve. 6 Ha ajerovia pe tembiapo porã Tupã Ñandejára oñepyrũ va'ekue ojapo pende pype, ojapovetaha ohóvo Jesucristo ou peve. 7 Ha aha'arõhãnte niko che upéichane haguã che mandu'a ramo pende rehe, pohayhúgui ha pehupity va'ekuégui chendive pe Tupã Ñandejára gracia, aña'ẽ haguã pe ñe'ẽ salvación añeteguáva rehe, taha'e aime jave preso cárcelpete terã aña'ẽ jave autoridad kuéra renondépe. 8 Tupã Ñandejára niko oikuaa mba'eichaitépa pohayhu, pe Jesucristo py'amborayhúpe. 9 Ha ajerure che ñembo'ẽpe pene mborayhu rayhuve haguã ha ta pene arandu aranduve avei pehóvo, 10 peiko haguã iporãve háicha, pende reko potĩ haguã ha oĩ'ỹ haguã mba'eve ivaíva oje'e vaerã pende rehe Cristo árape, 11 ta pene renyhẽ Jesucristo rupi pe teko marangatu rehegua mba'e porãitágui omomba'eguas vaerã Tupã Ñandejárape. 12 Che ryvy kuéra, aipota peikuaa umi mba'e ojehe va'ekue chéve, iporãve hague uvei pe ñe'ẽ salvación rehegua oñemoherakuã haguã. 13 Opa umi soldado kuéra palacio pegua ha ambue kuérava avei, oikuaa aimeha preso Jesucristo rayhupápe, 14 ha upéva omokyre'ỹ haime opavave hermano kuérape oña'ẽ haguã Tupã Ñandejára ñe'ẽ rehe, okyhyje'ỹ rehe ha jeroviave reheve Ñandejára rehe. 15 Oime niko añete oñemoña'ẽva Cristo rehe py'aporã'ỹ ha ñe'ẽ joapirãnte, ambue kuéra katu oñemoña'ẽ ojeroviágui. 16 Oime oñemoña'ẽva Cristo rehe oñembotuichaséguite ha tova mokõi reheve che mbopy'apysevégui ko preso aimehápe, 17 ambue kuéra katu oñemoña'ẽ mborayhúgui, oikuaágui aimeha ko'ápe pe ñe'ẽ salvación rehegua rehehápe. 18 Marave ndokói. Upéicharamo jepe, taha'e ha'e háicha ta py'aporã terã ta tovamokõi reheve Cristo oñemoherakuã guivénte ha upéva che mbovy'a. Ha che mbovy'avétante gueteri 19 aikuaágui peñembo'e rupi che rehe ha Jesucristo Espíritu che pytyvõgui asẽtaha presohágui. 20 Hi'ãite niko chéve ha aha'arõite ani chéne haguã añemotĩ ha aña'ẽne haguã katu jeroviapópe ha tapiaguáicha ko'ãga avei tojehecha che rehe pe Cristo mba'eguasuha, aikove terã amano ramo. 21 Chéve guarã Cristo ha'e che rekove ha amano ramo katu aime porãvéta. 22 Opáichavo iporãvéta ramo Ñandejára rembiapo peguarã aikoveve ramo, ndaikuaái upéicharamo mba'épa aiporavóta. 23 Ko'ã mokõi mba'e mbytépe aime: amano seve uvei aime haguã Cristo ndive, upéva iporãitevégui; 24 opáichavo, tekotevẽ aikoveve pende rehehápe. 25 Ha upéva rehe aikuaa apytavetaha, aimevetaha gueteri penendive poipytyvõ haguã ha pevy'ave haguã pende jeroviápe, 26 ikatu haguã pemomba'eguas Cristo Jesúspe, che aime jevy rehe penendive. 27 Peikóntekena oiko vaerã háicha umi ogueroviáva Cristo evangelio. Aha ramo guarã pohecha, terã che pore'ỹme ramo jepe, tahendu peime hatãha oñondive kuéra peteĩ py'ápe pe pene ñeha'ãme pe evangelio ñemoherakuãme. 28 Ha ani pekyhyje mba'evetépe umi pende rehe oñemoivagui, upéva niko ojechauka sakã porã ha'e kuéra oñehundiha ha peẽ katu pejesalvaha, ha upéva ou Tupã Ñandejára gui. 29 Peẽme niko oñeme'ẽ ndaha'úi pejerovia haguã aña'ẽnte Cristo rehe, pehasa asy haguã avei katu hayhupápe. 30 Peẽ ha che niko ñaime ñaína peteĩ jepy'apýpe, upe peẽ pehecháma va'ekue che rehe ha ko'ãga pehendũ upéicha jevy aimeha aína.

Philippians 2

1 Upéva rehe, Cristo pene pytyvõ rire ramo, imborayhu pene mokyre'ỹ ramo, pene peteĩ ramo Cristo Espíritu ndive, oime ramo mborayhu ha poriahuvereko, 2 na che mbovy'apami peikóvo oñondive kuéra peteĩ ñe'ẽme, peteĩ mborayhúpe, peteĩ py'ápente oñondive kuéra, peteĩ propósito ramoguáicha. 3 Ani pejapo mba'eve pende jupe guarãnte terã peñemomba'eguasuségui, ta pende jejapo'ỹ uvei ha pereko umi ambue kuérape mba'eguasuve ramo pende hegui. 4 Ani oheka avave iporãva ojupe guarã aña'ẽnte, toheka uvei pe iporã vaerã ambue kuérape avei. 5 Perekókena pende py'apýpe pe voi Cristo Jesús py'apýpe oĩ va'ekue. 6 Ha'e niko Ñandejára va'ekue voi upéicharamo jepe noñemohatái upépente Tupã Ñandejára ndive. 7 Oheja va'ekue uvei upe oguereko va'ekue ha ojejapo va'ekue ojupe voi tembiguái ramo, onacévo kuimba'éicha. 8 Ha oikóma ramo kuimba'e ramo noñemomba'úi etevéntema, iña'ẽrendu va'ekue uvei omano meve, omano vaerã ramo jepe kurusu rehe. 9 Upéva rehe Tupã Ñandejára omoĩ ichupe yvateteve opavavégui ha ome'ẽ ichupe peteĩ téra oĩva opa téra ambue ári. 10 Jesús rerape oñesũmba haguã opa umi oĩva yvágape, yvýpe ha yvyguýpe, 11 ha opavave he'i haguã Jesucristo ha'eha Ñandejára, oñemomba'eguas haguã Tupã Ñandejárape Tuvape. 12 Uvéva rehe, che ryvy kuéra pohayhuetéva, pene ñe'ẽrendu tapia haguéicha kena, penemohembiapo ko'ãga avei kyhyje ha ryrýi pópe pe pene salvación rehegua rehe, ha ani ku pejapómi haguéicha che aime jave penendivénte, ko'ãga mombyry aime haguérehema katu. 13 Tupã Ñandejára voi niko pe oipotaukáva peẽme, ha pene pytyvõva pejapo haguã pe ha'e oipotáva. 14

Pejapókkena opa mba'e ñe'ẽ ngururu'ỹ ha ñe'ẽ juavy'ỹ rehe, 15 ani haguã avave ojuhu pende rehe, mba'eve ivaíva terã pejejavy hague, ta peiko uvei tekove vai kuéra ñaña apytépe Tupã Ñandejára ra'y kuéraicha, imarã'ỹva, omimbíva ko múndope estrella kuéraicha pyhare, 16 ha oikuaaukáva pe tekovete rehegua ñe'ẽ. Upéicha ramo, ou ha'ára Cristo, che che py'a rory vaerã pende rehe aikuaávo nañani reírí terã namba'apo reírí hague. 17 Che ruguy jepe oñeñohẽ ramo pe pene rembiapo ha pene kuave'ẽmby ári, pe pende jerovia rupi peikuave'ẽva, avy'a upéva rehe ha che rory opavave penendive. 18 Pende rory ha pevy'ákena peẽ avei chendive. 19 Ñandejára Jesucristo upéicha oipota ramo amondose aína pya'ete Timotéope pene rendápe, ikatu haguã che avei avy'a aikuaa vove mba'éichapa peime. 20 Ndarekóigui ambue ha'éicha ipy'apeteíva chendive, ha ojepy'apýva añetete pende rehe; 21 opavave niko oheka upe ojupe kuéra guarãvante, ha pe Cristo Jesús mba'éva katu ahániri. 22 Peẽ katu niko peikuaáma mba'éichapa Timoteo omba'apo ha che pytyvõ va'ekue pe evangelio ñemoherakuãme, ta'ýra omba'apo háicha túva ndive. 23 Upéva rehe niko, aha'arõite amondo pya'etêne haguã ichupe pene rendápe ahecha voveténite mba'éichapa oho chéve. 24 Opáichavo ajerovia Ñandejára rehe che avei aháne haguã pohecha. 25 Upéva aja, tekotevẽ amondo peẽme che hermano Epafrodítópe, omba'apo va'ekue chendive ha che pytyvõ va'ekue, upe peẽ voi pembou va'ekue che pytyvõ haguã che remikotevẽme; 26 ha'e pende rechase eterei opavave peẽme, ha ojepy'apy peẽ pehendú rehe hasy hague. 27 Ha hasyete va'ekue añete omano haguãichaite, upéicharamo jepe, Tupã Ñandejára oiporiahuvereko ichupe, ha nda ichupe añói, chéve avei, omano rire niko che apyta vaerã mo'ã mba'embyasyvépe. 28 Upéva rehe amondo pya'ete aína pene rendápe, ikatu haguã peẽ pevy'a pehechávo ichupe, ha che katu che mba'e mbyasy'i mive haguã. 29 Peguerohorykena ichupe Ñandejára rérape vy'apópe ha tapia kena pemomba'e umi ha'eichaguávape, 30 haimete va'ekue niko omano Cristo rembiapo rehe. Na hakate'ỹi va'ekue hekove tee rehe ojapo haguã rehehápe chéve guarã pe peẽ ikatu'ỹ va'ekue pejapo peimégui mombyry.

Philippians 3

1 Ha ipahápe, che ryvy kuéra, perovy'ákena Ñandejárape. Chéve ndaha'etí mba'eve amoĩ jevy kuatia rehe upe amoima va'ekue voi peẽme, ha iporáva pytyvõrã peẽme. 2 Peñeñangarekókkena umi tekove jaguaichaguáva ha hembiapo vaívagui, ha oguereko hatáva pe circuncisión. 3 Ñande ñamomba'eguasúva Tupã Ñandejárape ñande py'apýpe ha jarovy'áva Cristo Jesúspe, ñande niko ha'e hína pe ñecircuncida pyre añetetéva, ndajajeroviáiva yvypóra rembiapokue okaguioguáva rehe. 4 Che ajeroviasse rire niko ikatu vaerã mo'ã ajerovia avei umi mba'e umíva rehe. Avave ndoguererekovéi vaerã mo'ã che hegui mba'érehépa ojerovia haguã umi mba'e rehe; 5 añecircuncida va'ekuégui ocho días anace haguépe, Israelita, Benjamín kuérava, hebreo teete ha upéicha añemongakuaa va'ekue. Ha pe ley peguarã ramo katu, fariseo va'ekue che, 6 ha che rakate'ỹ etereígui che religión rehe apersegui va'ekue pe iglésiape jepe; ha ajejuzgáta ramo pe ley rupi, ndaipóri mba'eve oje'e vaerã che rehe. 7 Opáichavo opa ko'ã mba'e che ambotuicha va'ekue ko'ãga ndajapói mba'eve ramo, Cristo mborayhu rehehápe. 8 Ha oimeraéva mba'e ikatu vaerã mo'áva che areko, ndajapói mba'evete ramo, ambojojáta ramo pe tuichaite mba'e ajúva rehe aikuaa Cristo Jesús che Jaraha. Cristo rayhupápe ahejapa opa umi mba'e ha areko yty ramo, che mba'e guíve Crístonte, 9 ha ta che peteĩ hendive, ndaha'etí che reko potĩgui ley rupi, pe teko potĩ jahupitýva Cristo rehe jajerovia rupínte uvei, pe teko potĩ Tupã Ñandejára ome'ẽva umi ojeroviávape Cristo rehe; 10 aikuaa haguã Crístope ha pe pu'aka omoingove jevy va'ekue ichupe, ha pe jehasa asy ha'e ohasa va'ekue ha pe imano meve taikuaa. 11 Jahecha pe ipahápepa ahupity avei pe jeikove jevy omanóva apytégui. 12 Ndaha'etí niko che ahupitypámava ko'ã mba'e. Ne'íra gueteri aimemba, upéva rehe aha gueteri aína, jahecha ahupitýpa upe che rupity hague guarã chéve Cristo Jesús. 13 Che ryvy kuéra, che niko nda'etí ahupitypamaha, peteĩ mba'e katu ajapo: añembyesaraí umi mba'e ohasáma va'ekuégui ha añeha'ã ahupity haguã pe oíva tenonderã, 14 aguahẽ haguã hu'áme ha ahupity haguã pe premio Tupã Ñandejára ñane renóiva Cristo Jesús rupi ome'ẽ vaerã ñandéve yvágape. 15 Ha upéicha ñañandu vaerã ñande kuéra ñane tyarõmava ñande jeroviápe. Ha peñandu ramo ambue hendáicha, upéva avei Tupã Ñandejára ohechauka vaerã peẽme. 16 Upe jahupitýma va'ekue peve katu upéicha jaiko vaerã. 17 Che ryvy kuéra, peikókkena che aiko háicha ha pema'ẽ avei umi oikóva rehe upéicha upe rohechauka haguéicha peẽme. 18 Ha'éma haguéicha peẽme heta jevy, ha ko'ãga ha'e che resay che rova rehe, oimeha heta ija'e'ỹva Cristo

kurusu rehe. 19 Umíva oñehundi vaerã, umíva tupã niko hembipota kuérante ha ha'e kuéra ojererovu umi mba'e oguerotĩ vaerã mo'ãgui rehe, ohekãgui ko yvy arigua año. 20 Ñande katu pe tetã yvãga pegua rehegua, ha ñaha'arõ upégui ou va'erãha pe Salvador, Ñandejára Jesucristo. 21 Ha'e omo'ambue vaerã pe ñande rete poriahu ha'ete haguã pe hete tee ojajaipáva. Upéva ojapo vaerã pe pu'aka ha'e oguerékóva rupi voi omoimba haguã ipoguýpe opa mba'e.

Philippians 4

1 Upéva rehe, che ryvy kuéra pohayhuetéva ha pohechaséva, peẽ niko che mbovy'ahára ha che premio, pepyta hatãkena Ñandejára ndive, che rembiayhu kuéra. 2 Ajerure Evódiape, ha Síntiquepe avei, toñembopy'apeteĩ oñondive Ñandejára rérape. 3 Ha ndéve avei, che irüete, ajerure ndéve reipytyvõmĩ haguã ko'ã ñane reindy kuérape, ha'e kuéra niko che pytyvõ mbarete va'ekue pe evangelio ñemoherakuãme, Clemente ha umi ambue kuéraicha. Héra kuéra niko oĩ pe tekovete rehegua kuatione'ẽme. 4 Pevy'ákena Ñandejára ndive opa árape; ha ha'e jevy peẽme: ¡Pevy'ákena! 5 Opavave toikuaa pene mba'e porãha. Ñandejára hi'aguĩma. 6 Ani pejepy'apy mba'eve rehe, pemombe'upa tapia uvei Tupã Ñandejárape pene ñembo'épe, pejerure ichupe, ha peme'ẽ avei ichupe las gracias. 7 Ha Tupã Ñandejára pene mbopy'aguapy vaerã ha upéva tuichave opa mba'e ikatu va'erãgui yvypóra oikuaa. Ha upe py'aguapy oñangareko vaerã pene corazõ ha pene pensamiento rehe Cristo Jesús rupi. 8 Ipaharã, che ryvy kuéra, peñepy'amongetákena opa umi añetéva rehe, opa umi ikatúva rehe ñamomba'eguasú, opa umi hekopeguáva rehe, opa umi ipotíva rehe, opa umi oporombohorýva ha herakuã poráva rehe. Oimeraéva mba'e iporáva ha ikatúva rehe ñamomba'eguasú, umíva rehe peñepy'amongeta. 9 Pejapókena pe che pombo'e va'ekue ha aheja va'ekue peẽme pejapo haguã, umi mba'e pehendú ha pehecha va'ekue ajapo; ha Tupã Ñandejára ñane mbopy'aguapyva oĩ vaerã penendive. 10 Avy'aite niko Ñandejára rérape pene mandu'a jevy hague rehe che rehe. Na pende resaráiri jepe niko che hegui, ndapejuhúinte va'ekue niko mba'éichapa che pytyvõ haguã. 11 Ndaha'ei niko aikotevẽgui ha'éva peẽme, ahasakuaáva voĩnte pe arekomíva reheve. 12 Che poriahukuaa ha che mba'eta rerekokuaa. Aime opaicharã, che ryvatã terã che ñembyahýi haguã, arekopa haguã terã areko'ýete haguã. 13 Ndaipóri chéve guarã ikatu'ýva Cristo rupi, upe che mombaretéva. 14 Upéicharamo jepe peẽ pejapo porã che pytyvõ hague rehe che remikotevẽme. 15 Peẽ Filipoygua kuéra peikuaa avei, añepyrũ ramo guare amoherakuã pe evangelio, ahávo Macedóniagui, pende iglésia añoite oguerahauka va'ekue chéve ofrenda. 16 Che aiméme gueteri Tesalónicape peẽ perahauka va'ekue chéve ofrenda heta jevy che remikotevẽ meguarã. 17 Ndaha'ei niko che che mandu'áva ofrenda rehente; aipota uvei hekovia peẽme umi peme'ẽ va'ekue chéve. 18 Ha ko'ãga arekopáma ha hetave pe aikotevẽvagui. Pe peruruka va'ekue chéve Epafrodito po rupi reheve arekopáma ha naikotevẽvéima mba'eve. Upe peruruka va'ekue chéve niko ha'ete ku ofrenda inciënsoicha hyakuã poráva, sacrificio Tupã Ñandejára oguerohorýva. 19 Che Tupã Ñandejára, ome'ẽmba vaerã peẽme pe peikotevẽva umi imba'eta yvãga peguágui Cristo Jesús rupi. 20 ¡Tupã Ñandejára ñande Ru toñemomba'eguasú tapia guarã! Amén. 21 Pemomaitei Ñandejára Jesucristo rérape opa umi Tupã Ñandejára reheguávape. Ñande ryvy kuéra oĩva hikuái chendive pene momaiteiuka. 22 Opa umi Tupã Ñandejára reheguáva oĩva ko'ápe, ha umi oĩva mburuvicha guasu rógapema katu, pene momaiteiuka avei. 23 Ñandejára Jesucristo mborayhu ta pene moirũ. Amén.

Colossians 1

1 Che, Pablo, Jesucristo apóstol Tupã Ñandejára rembipota rupi, ñande ryvy Timoteo ndive, 2 ajapo ko kuatione'ẽ che ryvy kuéra Colosa peguápe, Tupã Ñandejára mba'éva ha ojeroviáva Cristo rehe. Tupã Ñandejára ñande Ru ta pende rovasa ha tome'ẽ peẽme py'aguapy. 3 Tapia rome'ẽva las gracias Tupã Ñandejára, Ñandejára Jesucristo Rúpe, roñembo'évo pende rehe. 4 Rohendu niko pejeroviaha Cristo Jesús rehe, ha pehayhuha opa umi Tupã Ñandejára mba'évape, 5 pe esperanza rupi oñeñongatúva peẽme guarã yvágape. Peẽ niko pehendúma va'ekue upe peha'arõva, pehendúvo pe ñe'ẽ añetegua salvación rehegua. 6 Upe ñe'ẽ niko oñemoherakuã va'ekue peẽme, ha opárupi ko yvy jerekuévo okakuaa ha hetave ohóvo, upe ojehu haguéicha pende apytépe pehendú ha peikuaa guive pe Tupã Ñandejára mborayhu añetegua. 7 Ko'ã mba'e rehe niko pene mbo'e va'ekue Epafras, ñane rembiayhu, omba'apo va'ekue orendive, ha'e niko jeroviaha, Cristo rembijokuái

peẽme guarã. 8 Ha'e omombe'u va'ekue oréve pe mborayhu Espíritu Santo omoĩ va'ekue pende pype. 9 Upéva rehe ore, upe roikuaaha ára guive, ndorohasáiva roñembo'e'ỹ rehe pende rehe, ha rojeruréva Tupã Ñandejárape toikuaauka porã peẽme hembipota ha tome'ẽ peẽme opaichagua arandu ha kuaapy Espíritu Santogui oúva. 10 Rojeruréva ikatu haguã peẽ peiko umi Ñandejára mba'éva oiko vaerã háicha, ha pejapo tapia haguã upe ichupe ombovy'áva, ta pene rembiapo porã heta hetave ha ta peikuaa porãve Tupã Ñandejárape. 11 Rojeruréva ha'e ta pene mombarete ipu'aka tuichaitéva rupi, ikatu haguã peropu'aka paciencia ha vy'apópe, 12 ha ta peme'ẽ las gracias ñande Rúpe ija hague rehe ñandéve. Ha'e rupi jahupity haguã umi Tupã Ñandejára mba'éva mba'erã oíva tesapehápe. 13 Tupã Ñandejára ñane renohẽ va'ekue pytũnguýgui ha ñane moĩ Ita'ýra ohayhuetéva réinope. 14 Ha'e niko ñande salva huguy rupi, ha operdonamba ñande pecado kuéra. 15 Ñande niko ndaikatúi jahecha Tupã Ñandejárape, opáichavo, ha'e ou va'ekue jahecha haguãicha Ita'ýra rupi oíva opaite mba'e Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ári. 16 Ha'e rupi Tupã Ñandejára ojapo va'ekue opaite mba'e oíva yvágape ha yvy ári, umi mba'e ojehecháva ha umi ojehecha'ýva, mburuvicha guasu kuéra, umi ipoguýpe kuéra oporoguerekóva, autoridad ha pu'aka kuéra yvága ha yvy pegua, opa umi mba'e oiko va'ekue ha'e rupi ha ichupe guarã. 17 Ha ha'e voi opa umi mba'e mboyve guare, ha ha'e oguerékopa umi mba'e hendaguãme. 18 Ha upéi avei Cristo ha'e pe tete akã ha upe tete niko pe iglésia. Ha ha'e voi pe iñepyrũby, pe opu'ã tenonde va'ekue umi omanóva apytégui, ikatu haguã ha'e itenonde opaite mba'épe. 19 Tupã Ñandejára oipotágui oimbaite Crístope Tupã reko. 20 Tupã Ñandejára omoingo poráségui avei ondive Cristo rupi, opaite mba'e, yvága ha yvy jerekuévo, taha'e oíva yvy ári terã yvágape, oporomoingo porã jevývo Cristo ruguy rupi kurusu rehe oñeñohẽ va'ekue. 21 Peẽ niko yma pene mombyry va'ekue Tupã Ñandejára gui ha na pende a'etí va'ekue hese ha pene rembiapo vai va'ekue; opáichavo, ko'ãga Tupã Ñandejára pene moingo porã ondive, 22 Cristo omano rupi hete to'o ha kanguuguápe. Upéva ojapo pende reru haguã henondépe marangatu ha ky'a'ỹme, avave ikatu'ỹ haguã he'i pende rehe mba'eve ivaíva. 23 Ha upevarã tekotevẽ pepyta hatã pe jeroviápe, peñembohapo ha ani pemýi pe peha'arõvagai pe ñe'ẽ salvación rehegua pehendu va'ekue rupi. Upéva upe ñe'ẽ niko pe evangelio oñemoherakuã va'ekue opaite henda rupi ko yvy ári, ha che, Pablo, amoherakuáva. 24 Ko'ãga avy'a ahasa asy hague rehe pende rehehápe, upéichape aipytyvõgui oikopa haguã che rete rupi pe Cristo ohasa asy va'ekue. Ahasa asy pe iglésia, Cristo rete rehehápe. 25 Mba'e porãrã peẽme oiko che hegui pe iglésia pytyvõhára Tupã Ñandejára he'i haguéicha chéve amoherakuãmba haguã iñe'ẽ. 26 Omoherakuãuka che rupi pe ojekuaa'ỹ va'ekue ymaite guive ha heta ñemoñare javeve ha ko'ãga Tupã Ñandejára oikuaaukáva umi imba'évape. 27 Ichupe kuéra Tupã Ñandejára oikuaauka mba'épa umi mba'etaite Israelita'ýva peguarã. Pe mba'e ojekuaa'ỹ va'ekue niko kóva: Cristo pende pype ha'e voi ha'e pe gloria peha'arõva. 28 Ore niko romoherakuã Cristo ñe'ẽ. Rohekombo'e opavavépe, ha rombo'e opavavépe oikuaa porã haguã, ikatu haguãicha peteĩ teíva pene tyarõ ñemopeteĩme Cristo ndive. 29 Upevarã amba'apo aína, añeha'ã mbarete pe pu'aka Cristo ome'ëva chéve rupi.

Colossians 2

1 Aipota peikuaa ajepy'apy etereiha pende rehe, ha umi oíva rehe Laodicéape, ha opa umi che kuaa'ýva gueteri rehe. 2 Hi'ãite niko chéve ha'e kuéra oñembopy'a kyre'ỹ, toñemopeteĩ mborayhúpe, ta henyhẽte jeroviágui oúva pe jekuaa porã rupi oikuaa haguã pe Tupã Ñandejára mba'e ojekuaa'ỹ va'ekue, ha upéva niko hina Cristo ete voi, 3 ha ipype niko oimbaite ñeñongatuhápe opa arandu ha kuaapy mba'eta rehegua. 4 Kóva ha'e peẽme ani haguã avave pene mbotavy ñe'ẽ iporã gua'úva rupi. 5 Naiméi ramo jepe penendive chete voi, aime penendive che espíritupe, ha avy'a ahecha rehe peimeha hekópe ha pejerovia hatã rehe Cristo rehe. 6 Upéva rehe, peẽ perecibi haguéicha Ñandejára Jesucrístope, upéicha avei peiko vaerã ñemopeteĩme hendive, 7 pereko vaerã pe pende rekove rapo kuéra ipype ha peime hatã vaerã ipype pende jerovia rupi, upéicha peñembo'e va'ekue. Peme'ẽ tapiákena las gracias Tupã Ñandejárape. 8 Peñeñangarekóke, ani pehejátei pende reraha umi pene mbotavyséva pe yvypóra arandu rupi. Ha'e kuéra ojeko pe ijypy kuéra ombo'e va'ekue ichupe kuéra rehe ha hi'ã háicha ichupe kuéra yvypóra reko rehegua rehe ha ndaha'etí Cristo rehe. 9 Opa pe Tupã Ñandejára reko niko oimba voi Crístope, 10 ha peẽ peimembaite peñemopeteĩ rupi hendive. Autoridad ha pu'aka kuéra yvy ha yvága pegua oimbaite ipoguýpe. 11 Peñemopeteĩ rupi Cristo ndive peẽ peñecircuncida va'ekue avei, ndaha'etí pe circuncisión ojejapóva

tetépe, pejesalva ramo guarénte umi pecado pende reko vai reheguarégui. Upéva ha'e pe circuncisión Cristo oja'póva. 12 Peẽ, pejebautizávo, peñeñotỹ va'ekue Cristo ndive, ha upéicha avei peikove jepe va'ekue hendive, peroviágui Tupã Nandejára pu'aka omoingove jepe va'ekue ichupe omanóva apytégui. 13 Peẽ pemanóva va'ekue ambue árape pende pecádope ha oñecircuncida'ỹva kuéra va'ekue peẽ; opáichavo, ko'ãga Tupã Nandejára pene moingove peñemopeteĩ rupi Cristo ndive. Operdonambaite ñande pecado kuéra, 14 oheja reĩgui umi mba'e ñande japaga vaerã mo'ã, oñemoĩva ñande rehe ha ñane moĩ vaĩva pe ley ojeruréva rupi, oipe'apa umi mba'e ñane moĩ vai va'ekue ha oikutu kurusu rehe. 15 Cristo omanóvo kurusu rehe, omongúgi autoridad ha ipu'akáva kuérape ha ojapo ichugui kuéra peteĩ techapyrã, ombotyryryrỹvo hapykuéri ohechauka haguã ipu'akaveha. 16 Upéva reheke, ani avave he'i mo'ã mba'eve pe pe'úva rehe terã pey'úva rehe, terã arete javegua rehe, jasy pyahu terã pytu'uha ára rehe. 17 Opa ko'ã mba'e niko umi mba'e ou vaerã va'ekue ã-nte, pe añete katu niko Cristo voi. 18 Aníkena peheja oipe'a pende hegui pe peñaniva pehóvo rehegua premio, umi oñembopy'apy porã gua'úva ha omomba'eguasúva ángel kuérape. Ha'e kuéra oñe'entremete umi mba'e ohecha'ỹ va'ekuépe ha ojererovu mba'eguasú ramo guáicha openságui ojehegui kuéra rei. 19 Ha'e kuéra opoi Crístogui, ha ha'e voi niko pe tete akã ha pe omongakuaáva pe tete, ojuajupa porã rupi ojuehe Tupã Nandejára oipota háicha. 20 Peẽ niko pmano va'ekue Cristo ndive umi pensamiento výro rei yvypóra reko rehegua pereko va'ekuépe. Upéicharamo, ¿piko mba'e rehe peiko tembiapoukapy rembiguái ramo yvypóra kuéra reheguáva ramo guáicha gueteri? 21 Ha'e kuéra he'i peẽme: "Ani repoko kóva rehe, ani re'u umíva, ani rejavyky." 22 Opavave ko'ã tembiapoukapy niko opa ojeporu rire, ha kuimba'e rembiapoukapy ha mbo'eukapy reĩnte. 23 Umi mba'e niko arandu rehegua váicha añete, oporomomarangatu ha oporomboheko mirĩ gua'úva ha ombohasa asýva tetépe, opáichavo, ndovaléiva mba'eve to'o rembipota ojoko haguã.

Colossians 3

1 Upéva rehe, peẽ peikove jevýma va'ekue Cristo ndive, peheka umi mba'e yvága peguáva, oguapyhápe hína Cristo Tupã Nandejára po akatúape. 2 Pepensa umi mba'e yvága pegua rehe, ha ani ko yvy arigua rehe. 3 Peẽ niko pmano va'ekue Cristo ndive, ha ko'ãga pereko pende rekove ñeñongatuhápe hendive Tupã Nandejára ndive. 4 Cristo voi niko ñande rekove, ha ha'e ojehechauka ha'ára peẽ avei pejehecha vaerã mimbipápe hendive. 5 Upéva rehe, pemomano opa oĩva pende pype ko yvy ariguáva; aníketei avave oiko oñondive omenda'ỹ rehe, terã ojapo mba'e ky'a, terã oiko hembipota asy, ha hembipota vai rapykuéri, terã heko taryryĩ, upe ha'ete jevýnteva ta'anga ñemomba'eguasú. 6 Ko'ã mba'e niko ogueru Tupã Nandejára pochy ipohyietéva umi iñe'ẽrendu'ỹva ári; 7 ha peẽ niko yma, pende rekove tujápe, pejapo va'ekue opa umi mba'e. 8 Ko'ãga katu pehejapa peẽ opa ko'ã mba'e: pochy, tembipota asy, ñaña, jeja'o, ñe'ẽ ky'a ikatúva osẽ pende jurúgui. 9 Ani pende japu ojupe kuéra. Peẽ niko pejeĩma va'ekue pe pende reko tujágui umi mba'e pejapo va'ekue reheve, 10 ha pemonde va'ekue pe teko ipyahúva, upe oñembopyahuvéva ohóvo Tupã Nandejára rekópe ojoguáva ha hembiapokuéva voi, peikuaa porã haguã Tupã Nandejárape. 11 Ndaiporivéima griego terã judío, oñecircuncida pyre terã oñecircuncida'ỹva, tetãygua terã tetã ambuegua, tembiguái terã tembiguai'ỹva; Crístonte uvei opa mba'épe ha opavavépe. 12 Pemonde, upéicharamo, umi ao opyta porã vaerã umi Tupã Nandejára oiporavo va'ekue rehe imba'e kuéra ha'e ohayhúva. Pemonde pe poriahuvereko pende py'aite guive guáva, py'aporã, jejapo'ỹ, pochykuaa'ỹ ha paciencia. 13 Pene paciencia kena ojuehe kuéra ha peñoperdona, oime ramo ipochýva ambue ndive. Pe Cristo pene perdona haguéicha, peperdona avei peẽ. 14 Hi'ariete, ta pene renyhẽ mborayhúgui, upe ombojuaju ha omporãmbáva opaite mba'e. 15 Ha pe Tupã Nandejára py'aguapy toĩ pene corazõme, upevarã voi niko Tupã Nandejára pene renói va'ekue ojapo haguã pende hegui peteĩ tete año. Ha peme'ẽ las gracias Tupã Nandejárape. 16 Pe Cristo ñe'ẽ toĩ tapia pende py'apýpe opa imba'eta reheve. Peñohekombo'e ha peñomokyre'ỹ opa arandúpe. Pepurahéi salmo, himno, ha ñembo'e purahéi, peme'ẽvo las gracias Tupã Nandejárape pende py'apýpe. 17 Oimeraéva mba'e pejapo terã pejéva, pechapopa Nandejára Jesús rerape, peme'ẽvo las gracias pe Túva Nandejárape Cristo rupi. 18 Pe kuña omendáva ta iñe'ẽrendu iménape, upéicha vaerã umi Nandejára rehe ojeroviáva. 19 Pe ména tohayhu hembirekópe ha ani iñe'ẽ pohýi ichupe. 20 Ta'ýra kuéra ta iñe'ẽrendu túva kuérape opa mba'épe, upéva ombovy'águi Tupã Nandejárape. 21 Túva kuérake, ani ombopochy ta'ýra kuérape, ani haguã na

ikyre'ývéi. 22 Tembiguái kuéra, ta iñe'ërendu ijárape opa mba'épe ko yvy ári, ha ani ha'e kuéra oma'ë ajánte, opyta porã haguã hendive kuéra, añetetehápe uvei, ipy'aite guive ombojeroviávo Tupã Ñandejárape. 23 Oimeraëva mba'e pejapóva, pejapo pende py'aite guive, pejapo ramo guáicha Ñandejárape ha nda yvypóra kuérapei. 24 Peikuaáma niko, Ñandejára oimeha oguereko imbosako'i pyre ome'ë vaerã peëme pene rembiapokue rehe. Peë niko Cristo rembiguái ha ha'e katu pende Jára ete. 25 Pe hembiapo vaíva katu ojecastiga vaerã hembiapokue rehe, Tupã Ñandejára peguarã peteïchaguinte opavave.

Colossians 4

1 Peë perekóva tembiguái pejapo hendive kuéra pe hekopeteguáva peteïcha. Pene mandu'áke peë avei perekoha pende Jára yvágape. 2 Peñembo'e tapia ñeñangareko pópe peme'ëvo las gracias Tupã Ñandejárape. 3 Peñembo'e avei ore rehe, Tupã Ñandejárape tombohape oréve romoherakuã haguã pe ñe'ë ha roikuaa haguã Cristo mba'e ojekuaa'ýva upéva rehe voi niko aime aína preso. 4 Peñembo'e che rehe aikuaa haguã sakã porã haguã ko ojekuaa'ýva aikuaa haguã vaerã háicha. 5 Peiko kuaákena umi oguerovia'ýva ndive, peiporu porã pe ára. 6 Peñe'ë porã tapia ha ani pene ñe'ë pohýi ha peikuaa vaerã mba'éichapa peñe'ë vaerã peteï teïme. 7 Tíquico, ñane hermano jahayhuetéva, ñane pytyvõhára jeroviaháva oservi va'ekue chendive Ñandejárape, omombe'upáta peëme mba'éichapa aiko. 8 Upevarã amondo pene rendápe, he'i haguã peëme mba'éichapa roime ha pene mokyre'ý haguã. 9 Oho hendive Onésimo ñane hermano jahayhúva ha jeroviaháva, ha'e niko peteï peë kuérava voi. Ha'e kuéra oikuaaukapáta peëme opa ko'a rupi oíva. 10 Aristarco, che irũ cárcelpe, pene momaiteiuka, ha Marcos avei, Bernabé primo hermano. Ha'éma va'ekue peëme Marcos rehe, oho ramo pene rendápe kena pemoguahë. 11 Pene momaiteiuka avei Jesús, upe hérava avei Justo. Ko'ã mbohapy añoite niko ojeroviáva Israelita kuéra apytégui omba'apo va'ekue chendive Tupã Ñandejára reino peguarã rehe, ha tuichaite py'apytu'u va'ekue chéve. 12 Pene momaiteiuka Epafras, Cristo rembijokuái, ha'e niko peteï peë kuérava voi. Ha'e oñembo'e mbarete tapia pende rehe, peime hatã haguã, pene tyarõ ha pejeroviaite ha pejapopa haguã Tupã Ñandejára rembipota. 13 Che ahecha mba'éichapa Epafras ojepy'apy pende rehe, ha umi oíva rehe avei Laodicea ha Hierápolis ciudad kuérape. 14 Doctor Lucas jehayhute, pene momaitei, ha Demas avei. 15 Pemomaitei ñane hermano kuéra oívape Laodicéape. Pemomaitei avei ñane hermana Nínfaspe, ha pe iglésia hógape oñembyatývape. 16 Ko kuatiañe'ë ojelee rire pende apytépe, perahauka ojelee haguã avei Laodicea pegua iglésiape; ha pelee avei peë pe kuatiañe'ë ajapo va'ekue ichupe kuéra. 17 Peje kóicha Arquípope: "Ema'ëke rejapopa porã haguã pene rembiaporã Ñandejára ome'ë va'ekue ndéve." 18 Che Pablo, amoï peëme kuatia rehe ko ñemomaitei che letra ha che po rupi. Pene mandu'ákena che rehe aimeha preso aína. Tupã Ñandejára ta pende rovasa. Amén.

1 Thessalonians 1

1 Pablo, Silvano ha Timoteo, pe iglésia Tesalonicayguápe, Tupã Ñandejára ñande Ru, ha Ñandejára Jesucristo, ta pene mbopy'aguapy ha ta pende rovasa. 2 Rome'ë tapia las gracias Tupã Ñandejárape opa pende rehe kuéra, ore mandu'ávo pende rehe ore ñembo'épe. 3 Ore mandu'a tapia Tupã Ñandejára ñande Ru renondépe mba'éichapa pemba'apo va'ekue pe pende jerovia rupi, mba'éichapa peñeha'ã mborayhupápe, ha mba'éichapa peropu'aka opa mba'e pe esperanza perekóva rupi Ñandejára Jesucristo rehe. 4 Che ryvy kuéra, Tupã Ñandejára ohayhúva, roikuaa niko ha'e pende poravo hague. 5 Upe ore romombe'u ramo guare peëme pe evangelio noromoherakuái va'ekue peëme ñe'ë rupi añoñte, pe Espíritu Santo pu'aka reheve avei katu ha jeroviapópe. Peë niko peikuaa porã mba'éichapa roiko va'ekue pende apytépe, pende rayhupápe. 6 Peë niko pehasa asy va'ekue avei ore ha Ñandejára Jesucristoicha, pegueroviávo vy'apópe Espíritu Santo rupi pe ñe'ë romoherakuã va'ekue peëme. 7 Upéicha oiko pende hegui techaukarã opa umi Jesús rehe ojeroviáva Macedonia ha Acayayguápe. 8 Ha upéicha pe Ñandejára ñe'ë ou ojekuaa peë rupi, ha ndaha'ëi Macedonia ha Acáyape añoñte herakuáva, opa rupi uvei ojekuaa pejeroviaha Tupã Ñandejára rehe, upéva rehe na tekotevëvéima ore ro'e mba'eve. 9 Upéva rangue, ha'e kuéra voi omombe'u mba'éichapa peë ore moguahë raka'e ha mba'éichapa pejere Tupã Ñandejárape umi ta'angágui peñemoï haguã pe Tupã Ñandejára oikovéva ha añetetéva ñe'ëme, 10 ha peha'arõ haguã yvágagui Jesús, Tupã Ñandejára Ra'ýpe, upe Tupã Ñandejára omopu'ã jevy va'ekue omanóva

apytégui ha upe ñande salváva pe pochy guasu ou va'erãgui.

1 Thessalonians 2

1 Peẽ voi niko, che ryvy kuéra, peikuaa ndorohoreíri hague pene rendápe, 2 rojeja'o ha rojerereko asy va'ekue ramo jepe pe Filipo ciudápe peikuaa háicha, Tupã Ñandejára ore pytyvõ va'ekue romoherakuã haguã peẽme iñe'ẽ jeroviapópe hese oĩ va'ekue ramo jepe hatã oñemoĩva. 3 Pe ore ñemoñe'ẽ ndaha'etí va'ekue jejavy terã mba'eky'a terã japu rehegua, 4 pe Tupã Ñandejára ojerovia va'ekue ore rehe ome'ẽ haguéicha oréve pe evangelio romoherakuã haguã, upéicha roñe'ẽ. Ha ndaha'etí rombovy'a haguã yvypóra kuérape, Tupã Ñandejárapente, oikuaáva ñande py'apy. 5 Peẽ peikuaa háicha, ndoroiporúi va'ekue araka'eve juru he'ẽ terã japu plata potágui, Tupã Ñandejára katu oikuaa, 6 ndorohekái va'ekue ñemomba'eguasú pende hegui terã ambue kuérágui, ikatu va'ekue ramo jepe roñanduka peẽme ore Cristo apostolha. 7 Upéva rangue, rohechauka va'ekue peẽme ore mborayhu, ku omongakuaáva imemby teépeicha. 8 Tuichaitégui ore mborayhu pende rehe niko rome'ẽse va'ekue peẽme ndaha'etí pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ año, ore rekove jepe voi katu avei, pohayhu etereígui. 9 Che ryvy kuéra, peẽ niko pene mandu'a mba'éichapa romba'apo ha ore kane'õ va'ekue. Romba'apo va'ekue ára ha pyharépe, ani haguã roñasaingo pende rehe, romoherakuã aja peẽme pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ. 10 Peẽ peikuaa, ha Tupã Ñandejára avei, ore reko marangatu ha roiko hague hekopete peẽ pejerovia va'ekue Jesús rehe apytépe oñeñe'ẽ vai'ỹ haguáicha ore rehe. 11 Peikuaa avei pomokyre'ỹ ha pombopy'apytu'u hague peteĩ teĩ peẽme, ojapo háicha pe túva ta'ýra kuéra ndive, 12 rojerure va'ekue peẽme peiko haguã oiko vaerã háicha umi Tupã Ñandejára reheguáva, upe Tupã Ñandejára pene renóiva iréino tee ha iglóriape. 13 Ha upéva rehe rome'ẽ tapiáva las gracias Tupã Ñandejárape, pehendú ramo guare peẽ pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ romoherakuã va'ekue peẽme, perovia va'ekue ndaha'etí kuimba'e ñe'ẽnguéicha, Tupã Ñandejára ñe'ẽ ramo voi katu. Ha Tupã Ñandejára ñe'ẽ voi añete upe pene mboheko poráva peẽ peroviávape. 14 Che ryvy kuéra, pene retãygua kuéra niko pende persegui va'ekue umi Israelita opersegui haguéicha avei Tupã Ñandejára iglésia kuéra Cristo Jesús reheguáva Judea peguápe. 15 Umíva umi Israelita niko ojuka va'ekue Ñandejára Jesucristope, ha umi ñemoñe'ẽhára kuéra yma guarépe, ha ore mosẽ va'ekue oréve. Ndojapói Tupã Ñandejára rembipota, ha oñemoĩ opavave rehe, 16 ha ore joko ani haguã roñe'ẽ umi Israelita'ỹvape jepe ikatu haguã ha'e kuéra avei ojesalva. Ha upéicha ombohetave pe ipecádo kuéra, ha upéva rehe ipahápe, Tupã Ñandejára pochy ipohyietéva oĩma hi'ári kuéra. 17 Che ryvy kuéra, roimévo pende rehe'ỹ sapy'ánte ramo jepe, tapiate poguereko ore py'apýpe, ndajajuecháí ramo jepe, ha hi'áite oréve roho pohechami haguã. 18 Rohose mo'ã pene rendápe, che Páblonte jepe heta jevy, opáichavo, Satanás ore joko jepi. 19 ¿Mba'épa pe ore esperanza, terã pe ore vy'a, terã pe ore premio ore mbovy'áva?, peẽ voi niko ha'e Ñandejára Jesucristo renondépe pe ha'e ou ha'ára guarã. 20 Peẽ ha'e pe ore ñemomba'eguasú ha ore vy'a.

1 Thessalonians 3

1 Upéva rehe, ndaikatuvéiguima rogueropu'aka, ropyta mante ore año Aténaspe, 2 ha romondo ñande ryvy Timoteo pene rendápe. Ha'e niko Tupã Ñandejára rembijokuái ore pytyvõva pe Cristo evangelio ñemoherakuãme. Romondo pene rendápe pene mombarete ha pene mokyre'ỹ haguã pende jeroviápe, 3 ani haguã avave peẽ kuérava ikangy ko'ã jehasa asy rehe. Peẽ niko peikuaa voi jahasa asy va'erãha. 4 Upe roĩme ramo gueteri penendive, ro'e va'ekue peẽme jahasa asy va'erãha voĩnte, ha upéicha ojehu peẽ peikuaáma háicha. 5 Upéva rehe che, ndaikatuvéiguima aha'arõ, amondo aikuaa haguã mba'éichapa peiko pende jeroviápe, oime ramo guarã Aña pene py'a ra'ã ha opyta rei pe ore rembiapokue. 6 Ha ko'ãga Timoteo ou jevýma ramo Tesalónicagui, imandu'a porã oréve pende jerovia ha pene mborayhu rehe. He'i avei oréve pene mandu'a tapiaha ore rehe mborayhúpe ha ore rechaseha, pe ore pohechase háicha avei peẽme. 7 Upéva rehe, che ryvy kuéra, ko'ã jehasa asy ha jepy'apy pa'ũme ore py'apytu'u pende rehe kuéra, pe pende jerovia rehe. 8 Roikove jevy pyahu ramo guáicha, roikuaa rehe peime hatãha Ñandejára ndive. 9 ¿Mba'éichapa ikatúne rome'ẽmba las gracias Tupã Ñandejárape pende rehe ha hetaité vy'a peme'ẽ va'ekue rehe oréve henondépe? 10 ára ha pyharépe rojeruréva ichupe ore ñembo'épe pohechami jevy haguã, ha romoĩmba haguã upe ofaltáva pende jeroviápe. 11 Tupã Ñandejára ñande Ru, ha Ñandejára Jesucristo voi katu, ta ore

mondo jevy pene rendápe. 12 Ha Ñandejára ta pene mbojoayhu hayhuve oñondive kuéra, ha opavave ndive guarã, pe ore pohayhu háicha peẽme. 13 Ta pene mombarete pende py'apýpe ha ta pene momarangatu hekopete Tupã Ñandejára ñande Ru renondépe ou ramo guarã Ñandejára Jesucristo opavave umi hesegua kuéra ndive.

1 Thessalonians 4

1 Che ryvy kuéra, ro'e ha rojerure peẽme Ñandejára Jesucristo rérape: upe ore pombo'e haguéicha mba'éichapa peiko ha pembohory vaerã Tupã Ñandejárape, upe pejapo háicha; opáichavo rojerure peẽme ta pejapo japove upéicha. 2 Peikuaáma niko upe pejapo vaerã ore ro'e va'ekue peẽme Ñandejára Jesucristo autoridad rupi. 3 Tupã Ñandejára niko oipota pene marangatu, ani avave oñemohendivegua omenda'ỹ rehe, 4 toguereko hembireko tee marangatu ha marã'ỹ reheve. 5 Ani peiko tembipota asy ha tembipota vaípe, oiko háicha umi Tupã Ñandejárape oikuaa'ỹva. 6 Aníke avave omongy'a terã ombotavy iñehernánope ko'ã mba'épe, Ñandejára oporonupãgui opa ko'ã mba'e rehe, ro'ema haguéicha peẽme ha pomomarandúma haguéicha. 7 Tupã Ñandejára ñane renói va'ekue ñande reko marangatu haguã ndaha'úi ñande reko ky'a haguã. 8 Ha upe ndojapóiva mba'eve ramo ko'ã mbo'epy ndaha'úi kuimba'épe omomba'e'ỹva, Tupã Ñandejárape voi katu, upe ome'ẽ va'ekue ñandéve pe Espíritu Santo. 9 Pe mborayhu oñondive kuéra rehe guarã katu, na tekotevêi añemoñe'ẽ peẽme, Tupã Ñandejára ete voi pene mbo'égui pejuayhu va'erãha. 10 Upéicha voi niko pejapo peẽ opa ñane hermano Macedonia pegua kuéra ndive. Opáichavo, rojerure peẽme, che ryvy kuéra, tapejuayhu hayhuve katu. 11 Peñeha'ã peiko py'aguapýpe ha pejapo pe pene rembiapo tee ha pempa'apo upe ro'e haguéicha peẽme, 12 ikatu haguã pende apo haguã mba'e ramo umi ñande rehegua'ỹva, ha ani haguã peikotevê mba'eve rehe. 13 Che ryvy kuéra, ndoroipotái niko peime peikuaa'ỹ rehe upe ojehu vaerã umi omano va'ekuépe, ha ani haguã pene mba'embyasy imba'embyasy háicha umi ambue kuéra oguereko'ỹva esperanza. 14 Jarovia ramo Jesús omano ha oikove jevy hague, upéicha avei jarovia vaerã Tupã Ñandejára ogueru va'erãha Jesús ndive umi omano va'ekue jeroviápe hese. 15 Upéva rehe ro'e peẽme ko'ã mba'e, Ñandejára ñe'ẽte rupi voi: ñande jaikovéva, jaikove ramo Ñandejára ou peve, na ñane tenonde mo'ãiha umi omano va'ekuégui. 16 Ñandejára ete voi oguejýtagui yvágagui, mburuvicha guasu ñe'ẽicha reheve, arcángel ñe'ẽ reheve ha Tupã Ñandejára trompeta púpe. Upéramo umi omano va'ekue Cristo reheguáva raẽ oikove jevy vaerã. 17 Upéi katu ñande jaikovéva gueteri, jajehupi vaerã hendive kuéra arai apytépe ñahuvaitĩ haguã Ñandejárape pe yvate, ha upéicha ñaiméta Ñandejára ndive tapia guarã. 18 Upéva rehe kena peñomokyre'ỹ ojupe kuéra ko'ã ñe'ẽ rupi.

1 Thessalonians 5

1 Pe ou haguã ára ha araka'etépa rehe katu, che ryvy kuéra, na tekotevêi añe'ẽ peẽme. 2 Peẽ niko peikuaa porãma pe Ñandejára ou haguã ára oguahêtaha mondaha oguahê háicha pyhare, 3 he'i jave hikuái: “Ñaime porã ha ndaipóri jajepy'apy haguã” upeichahágui ou vaerã hi'ári kuéra sarambi guasu oguahê háicha pe kuñáme oha'arõ'ỹhágui mba'asy imemby haguã, ha ndaikatu mo'ãi mamove okañy. 4 Peẽ katu che ryvy kuéra, napeiméi pytũngúpe upe ára oguahê haguã peẽme mondaháicha peha'arõ'ỹhágui. 5 Opavave peẽ niko tesapeha ára pegua. Ñande ndaha'úi pyharegua terã pytũnguy pegua, 6 upéva rehe, ani jake umi ambue kuéraicha, japáy vaerã uvei ha jaiko hekópe. 7 Umi okéva niko oke pyharekue, ha umi oka'úva katu oka'u pyharekue; 8 ñande ára peguáva katu jaikokuáa vaerã. Ñamonde vaerã pe jerovia ha mborayhu, pe soldado omo'ã háicha ipyti'a escúdope guerrahápe guarãicha, ha jareko vaerã pe salvación rehegua esperanza pe soldado omo'ã háicha casco iñakã rehe. 9 Tupã Ñandejára na ñane renóiri va'ekue oity haguã ñande ári pe pochy guasu ou vaerã, ome'ẽ haguã ñandéve pe salvación Ñandejára Jesucristo rupínte katu. 10 Jesucristo omano va'ekue ñande rehe, jaikove terã ñamano ramo jaiko haguã hendive. 11 Upéva rehe kena peñomokyre'ỹ ha peñomombarete upe pejapo háicha voi. 12 Che ryvy kuéra, rojerure peẽme pejapo haguã mba'éramo umi omba'apóvape pende apytépe, ha pene mohenondéva Ñandejára rérape ha pene rekombo'éva. 13 Pemomba'e ha pehayhu vaerã upe tembiapo ha'e kuéra ojapóva rehe. Ta pende py'aguapy oñondive kuéra. 14 Rojerure peẽme, che ryvy kuéra, peñemoñe'ẽ haguã umi hekope'ỹ oikóvape, pemokyre'ỹ haguã umi ikyre'ỹve'ỹvape peipytyvõ haguã umi ikangývape ha ta pene paciencia opavave rehe. 15 Aníke avave ombyekovia ivaíva ivaívape; upéva rangue, pejapo tapia uvei pe iporáva ojupe

kuéra ha opavavépe. 16 Pevy'aite tapia kena. 17 Peñembo'e mante. 18 Peme'ê las gracias Tupã Ñandejárape opa mba'e rehe, upéva niko pe ha'e oipotáva peẽ Cristo Jesús rehe pejeroviávagui. 19 Ani pembogue Espíritu Santo 20 terã ani napemomba'eiche pe ñe'ê oúva Tupã Ñandejára gui. 21 Peikuaapa porã raẽ ha pepyta pe iporáva reheve. 22 Pejejoko opaichagua mba'e vaígui. 23 Pe Tupã Ñandejára ete voi, ñane mbopy'aguapýva, ta pene momarangatuete ha ta pende rereko potĩ pende espíritu, pene ánga ha pende retépe ou ramo guarã Ñandejára Jesucristo. 24 Upe pene renóiva niko jeroviaha, ha ojaopopa vaerã opa mba'e hekopete. 25 Che ryvy kuéra, peñembo'ékená ore rehe. 26 Pemomaitei opavave ñane hermano kuérape ñehetũ marangatu reheve. 27 Ajerure peẽme Ñandejára rérape, pelee haguã ko kuatia ñe'ê opavave ñane hermano kuérape. 28 Ñandejára Jesucristo ta pene pytyvõ. Amén.

2 Thessalonians 1

1 Pablo, Silvano ha Timoteo, pe iglésia Tesalonicayguápe, 2 Tupã Ñandejára ñande Ru ha Ñandejára Jesucristo ta pene mbopy'aguapy ha ta pende rovasa. 3 Che ryvy kuéra, rome'ê tapia vaerã las gracias Tupã Ñandejárape pende rehe ija háicha, pe pende jerovia okakuaágui ha pe mborayhu perekóva ojupe kuéra tuicha tuichavégui ohóvo. 4 Upéicha rupi ore voi ore aguara pende rehe Tupã Ñandejára iglésia kuéra rupi pe paciencia ha pe jerovia perekóva rehe opa umi persecución ha jepy'apy pehasáva pa'ũme. 5 Ko'ã mba'e rupi ojehechauka pe Tupã Ñandejára oporojuzgaha hekopete ha ijaha peẽme peike haguã pe Tupã Ñandejára réinope, upéva rehe niko pehasa asy peína. 6 Ija niko hekopete Tupã Ñandejára ombyekovia jepy'apýpe umi peẽme pene mbojepy'apývape, 7 ha ome'êvo peẽ pehasa asývape pytu'u orendive Ñandejára Jesucristo ojehechauka ha'ára oúvo yvágagui hi'ángel kuéra ipu'akaitéva ndive, 8 oúvo tata rendýpe ocastiga haguã umi oikuaase'ýva Tupã Ñandejárape ha iñe'ê rendu'ýva pe Ñandejára Jesucristo evangélio. 9 Umíva ojecastiga vaerã pe ñehundi tapia guarãme mombyry Ñandejára gui ha pe ipu'aka rehegua glóriagui. 10 Ñandejára ou ha'ára oñemomba'eguasú haguã umi hesegua kuéra apytépe ha ohecha ramo haguã ichupe opa umi hese ojerovia va'ekue, ha peẽ perovia va'ekue avei, pe romombe'u va'ekue peẽme. 11 Upéva rehe niko roñembo'e tapia pende rehe ñane Tupã Ñandejára renondépe, peiko haguã oiko vaerã háicha umi ha'e ohenói va'ekue, ha rojerure avei Tupã Ñandejárape ipu'aka rupi tojapoukapa peẽme opa mba'e iporáva ha pe pende jerovia rupi pejapóva; 12 oñemomba'eguasú haguã Ñandejára Jesucristo réra peẽ rupi, ha peẽ peñemomba'eguasú haguã ha'e rupi ñane Tupã Ñandejára ha Ñandejára Jesucristo mborayhu rupi.

2 Thessalonians 2

1 Che ryvy kuéra, pe Ñandejára Jesucristo ou jevy ramo guarã ha pe ñañembyaty ramo guarã hendive rehe, rojerure peẽme 2 ani haguã peheva avave pene momýi upe pende py'apýpe peroviávagui, ani peñemondýi mba'evégui, ta ha'e ra'e espíritu, terã ñemoñe'êkuua, terã kuatiañe'ê ore mba'éva ramo guáicha rehe, pe Ñandejára ou haguã ára oguahẽma ramo guáicha. 3 Ani peheja avave pene mbotavy mba'evéicha ramo. Upe ára noguahẽ mo'ãigui ou raẽ mboyve pe ñepu'ã guasu Tupã Ñandejára rehe, ha ojehechauka mboyve pe kuimba'e tie'ý oñehundi vaerã. 4 Upéva oñemoĩ, ha opu'ã vaerã opa hérava tupã rehe terã oñemomba'eguasúva rehe oguapy peve ipahápe Tupã Ñandejára tupaópe, Tupã Ñandejára ramo guáicha. 5 ¿Na pene mandu'áipa che aime ramo guare gueteri penendive ha'e hague peẽme ko'ã mba'e? 6 Ha ko'ága peẽ peikuaa mba'épa pe ojokóva ani haguã gueteri ojehechauka hi'ára oguahẽ meve. 7 Pe mba'e vai ñemi pu'aka niko omba'apóma hína, oha'arõnte ojei mbytégui pe ko'ága ojokóva. 8 Ha upéi katu ojehechauka vaerã upe tekove tie'ý, Ñandejára Jesucristo ojuka vaerã ipytúpe ha ohundi vaerã pe iguahẽ resapépe. 9 Pe tekove tie'ý niko Satanás remimbou, oguahẽ vaerã tuicha pu'aka ha techaukarã ha milagro japu reheve. 10 Oiporu vaerã opaichagua mba'e vai ombotavy haguã umi oñehundi va'erãme, ndoipotái hague rehe hikuái pe añete ojesalva haguã. 11 Ha upéva rehe Tupã Ñandejára oheja ichupe kuéra oñembotavyka japu rehe, 12 oñecondenamba haguã opa umi ogueroviase'ý va'ekue pe añetegua ohayhuvégui uvei pe ivaíva. 13 Pende rehe katu, ore ryvy kuéra Tupã Ñandejára rembiayhúva, rome'ê tapia vaerã las gracias Tupã Ñandejárape pende poravo hague rehe iñepyrũby guíve salvacionrã, pe Espíritu Santo pene momarangatu rupi ha peguerovia rupi pe añete. 14 Upevarã Tupã Ñandejára pene renói va'ekue, pe evangelio ore romoherakuáva rupi, pehupity haguã Ñandejára Jesucristo gloria. 15 Upéva rehe che ryvy kuéra, peime hatãkena

ha ani peheja umi mba'e pombo'e va'ekue, ta ha'e ore juru rupi terã kuatione'ẽ rupi. 16 Ñandejára Jesucristo ete voi, ha Tupã Ñandejára ñande Ru, upe ñande rayhúva ha ome'ẽ va'ekue ñandéve py'apytu'u tapia guaráva ha esperanza añeteguáva ipy'aporã rupi, 17 ha'e ta pene mokyre'ỹ pende py'apýpe ha ta pene mombarete opa mba'e porã pejéva ha pejapóvape.

2 Thessalonians 3

1 Ha ko'ãga, che ryvy kuéra, peñembo'e ore rehe, ikatu haguã pe Ñandejára ñe'ẽ oñemoherakuã pya'e opa rupi ha tojererovia ha toñemoañete upe ojehu haguéicha pende apytépe. 2 Peñembo'e avei, ani haguã umi tekove vai ñaña ore joko, nda opavavéi niko oguerovia. 3 Tupã no pyrũiva iñe'ẽre, Ha'e pene mboyke vaerã mba'e vaígui ha pene mombarete vaerã. 4 Ha rojerovia Ñandejára rehe, peẽ pejapo ha pejapotaha pehóvo pe ro'éva peẽme. 5 Ñandejára toikuaauka porãve peẽme pende py'apýpe pe Tupã Ñandejára mborayhu ha pe Cristo paciencia. 6 Che ryvy kuéra, rojerure peẽme Ñandejára Jesucristo rérape, pejei haguã oimeraẽva hermano omba'apose'ỹvagui ha ndoikóiva upe ore pombo'e haguéicha. 7 Peẽ niko peikuaa mba'éichapa peiko vaerã peiko haguã pe ore roiko haguéicha; ore ndoroikói va'ekue pende apytépe romba'apo'ỹ rehe, 8 ha ndoro'u reíri va'ekue avave rembi'u, upéva rangue katu, romba'apo ha roñeha'ã va'ekue ore rekoveryã rehe, romba'apo va'ekue uvei ára ha pyharépe ani haguã roñasaingo mavavéva pende rehe. 9 Ikatu ramo jepe rojerure peẽme ore pytyvõ haguã, romba'apo va'ekue rohechauka haguã peẽme mba'éichapa peiko vaerã. 10 Roime ramo penendive niko ro'e va'ekue peẽme kóva: Upe omba'apose'ỹva, tokaru'ỹ. 11 Rohendu oimeha pende apytépe oikóva hekope'ỹ, omba'apo'ỹva mba'evépe ha oñe'entremetéva ichupe ou ha oho'ỹvape. 12 Umichaguápe ro'e ha rojerure Ñandejára Jesucristo rérape, tomba'apo py'aguapýpe hembi'urã rehe. 13 Che ryvy kuéra, ani pene kane'õ pejapo haguã pe iporáva. 14 Oime ramo iñe'ẽ rendu'ỹva ko ore kuatione'ẽme ro'éva peẽmepe pehecha mávapa, ha ani pejehe'a hese otĩ haguã. 15 Opáichavo, ani pereko ichupe pene enemigo ramo, pehekombo'ente uvei hermánoichape. 16 Pe Ñandejára ete voi oporombopy'aguapýva, ta pene mbopy'aguapy tapia opáichavo. Ñandejára toĩ penendive kuéra. 17 Che, Pablo, amoĩ peẽme ko kuatione'ẽ rehe che po tee rupi voi che maitei. Upéicha amoĩ che réra che kuatione'ẽ kuéra rehe, ha upéicha amoĩ ko kuatione'ẽ rehe. 18 Ñandejára Jesucristo mborayhu toĩ penendive kuéra. Amén.

1 Timothy 1

1 Che, Pablo, Jesucristo apóstol Tupã Ñandejára ñande Salvador ha Ñandejára Jesucristo, ñande jeroviaha, rembipota rupi. 2 Ajapo ko kuatione'ẽ Timotéope, che ra'y ete ñande jeroviápe. Tupã Ñandejára ñande Ru ha Ñandejára Jesucristo ta nde rovasa ha ta nde poriahuverekóva ha tome'ẽ ndéve py'aguapy. 3 Aha mboyve Macedonia kotyo, ajerure va'ekue ndéve repyta haguã Efeso ciudádpe, ere haguã umi oporombo'évape mbo'epy jejavy rehe anive haguã ojapo upéicha, 4 ha toheja umi ñe'ẽ gua'u ha ñemoñare ijapyra'ỹva. Umi mba'e niko ñe'ẽ joapirã rei ha na ñane pytyvõĩ jajapo haguã hekoitépe Tupã Ñandejára rembiapoukapy jerovia rupíva. 5 Che niko ha'e ndéve ko'ã mba'e ikatu haguã oĩ mborayhu onacéva corazõ potĩgui, py'aporãgui ha jerovia añetévagui. 6 Oime ojejavývo ko'ã mba'épe oikóva oñe'ẽ rei. 7 Oikoséva ley mbo'eha ramo oikuaa'ỹ rehe pe he'íva ha umi mba'e jeroviapýpe oporombo'éva. 8 Jaikuaa niko pe ley iporãha jaiporu guive hekópe. 9 Ñane mandu'a vaerã mba'evéichagua ley ndojejapoiha umi hembiapo poráva peguarã; pe ley niko umi tekove vai ha heko ñemoíva peguarã uvei, iñaña ha pecedor kuéra peguarã, umi omomba'e'ỹva Tupã Ñandejárape terã umi mba'e marangatu, umi ojukáva túva terã isýpe terã hapicha peguarã, 10 umi ojoguerekóva menda'ỹ rehe terã kuimba'e kuimba'e ndive, umi kuimba'e terã kuña rerahaha, umi ijapúva ha japuhápe ojuráva peguarã. Ha pe ley oĩ avei oimeraẽva teko vai ambue peguarã, opu'áva pe mbo'epy iporáva rehe, 11 pe evangelio rehegua ñe'ẽ he'i háicha, chéve oñeme'ẽ va'ekue aikuaauka haguã pe Tupã Ñandejára marangatuete ñe'ẽ porãite. 12 Ame'ẽ las gracias Ñandejára Jesucristope, che mombaretéva ko'ã mba'erã, ojerovia rehe che rehe ha che moĩ rehe hembijokuái ramo. 13 Ojapo che rehe opa ko'ã mba'e yma che añe'ẽ vai ramo jepe hese, aperseguí ha aja'o ramo jepe va'ekue umi hese ojeroviávape. Opáichavo, Tupã Ñandejára che poriahuverekóva, ajapógui umi mba'e che tavy rupi ha ndajeroviáigui hese. 14 Ha pe Ñandejára py'aporã chendive guarã tuichave pe jerovia ha mborayhu reheve, jarekóva Cristo Jesús rupi. 15 Kóva ñe'ẽ añetegua, ha opavave ikatúva oguerovia: Cristo Jesús ou hague yvy ári pecedor

kuérape osalva haguã, ha umi pecador apytépe che pe ivaive va'ekue; 16 opáichavo, Tupã Ñandejára che poriahuvereko va'ekue, Jesucristo ohechauka haguã che rehe raëvete pe ipy'aporãngue ha che poru haguã techaukahára ramo umi ojerovia va'erãme hese ohupity haguã pe tekovete tapia guaráva. 17 Upéva rehe kena ñamomba'eguas ha ñambotuicha tapiate pe Mburuvicha guasu tapia guávape, araka'eve omano'ỹ va'erãme, ha upe ikatu'ỹvape jahecha, upe iñarandúvape, ha ha'eñoitéva Tupã Ñandejára. Amén. 18 Timoteo, che ra'y, aheja ndéve ko ñe'ẽ reñeha'ã mbarete haguã jerovia ha py'apotĩ reheve, he'i haguéicha yma ñande ryvy kuéra Tupã Ñandejára rérape oñe'ẽ va'ekue nde rehe. 19 Oime omboyke va'ekue ojehegui pe py'apypotĩ ha upéva rehe ojejavu va'ekue pe jeroviápe. 20 Upéicha ojehu va'ekue Himeneo ha Alejándrope, umívape ame'ẽ va'ekue Satanáspe oikuaa haguã noñe'ẽ va'irĩ va'erãha Tupã Ñandejára rehe.

1 Timothy 2

1 Tenondete ajerure tojejapo rogatíva, oración, tojejerure opa yvypóra kuéra rehe ha toñeme'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape. 2 Oñeñembo'e vaerã opa mburuvicha ha autoridad kuéra rehe, ikatu haguã jaiko angekoi'ỹ ha py'aguapy reheve, tekopotĩ ha marangatúpe. 3 Ko'ã mba'e iporã ha ombohorygui Tupã Ñandejára ñande Salvadórpe, 4 ha'e voi oipotáva opavave ojesalva ha tou toikuaa pe añetegua. 5 Tupã Ñandejára niko peteĩnte ha peteĩnte avei pe omoingo poráva yvypóra kuérape Tupã Ñandejára ndive, Jesucristo kuimba'éva avei. 6 Jesucristo ome'ẽ va'ekue hekove ha omano va'ekue opavave libertad repy ramo, ha upéva ojekuaauka va'ekue hi'árape. 7 Upevarã che añemoĩ va'ekue ñemoñe'ẽhára ha Apóstol ramo, ambo'e haguã upe jerovia ha añetegua rehe umi Israelita'ỹvape. Añeteguánte ha'e ajeroviágui Cristo rehe, ha nda che japúi. 8 Upéva rehe opa rupi kuimba'e kuéra toñembo'e ha tomopu'ã po potĩ pochy'ỹ ha ñe'ẽ joapi'ỹ rehe. 9 Ha kuña kuéra toñemondekuaa hekópe jeguaka'ỹ rehe, ha ani ojegua akãrague jehechaukarãme terã óro, perla ha ao hepývape, 10 toñembojegua uvei tembiapo porãme, iporã háicha oiko kuña kuéra Tupã Ñandejára rembijokuáiva. 11 Kuña kuéra tohendu kirirĩháme ha jejokoitépe. 12 Kuña kuérape ndahejái ombo'e terã oguereko kuimba'épe ipoguýpe, oĩ vaerã uvei kirirĩháme. 13 Tupã Ñandejára niko ojapo va'ekue Adánpe raë, ha upéi katu Évape; 14 ha Adánpe noñembotavýi va'ekue, pe kuñámente, ha upévo opeca. 15 Opáichavo, pe kuña ojesalva vaerã imemby ramo, oiko tapia ramo jerovia, mborayhu, ha tekopotĩme, teko marangatu reheve.

1 Timothy 3

1 Kóva ñe'ẽ añetegua: oime ramo oikoséva obispo ramo, mba'e porã ojapose. 2 Upéva rehe, pe obispo tekotevẽ oiko oñeñe'ẽ vai'ỹ haguáicha hese. Peteĩnte vaerã hembireko, oñeñangarekokuaa vaerã, tojererekokuaa, ta ikaraiguasu, ta imbohupakuaa ha toporombo'ekuaa. 3 Nda ika'úi ha na iñorairõséi vaerã, terã nda iplata potái vaerã heko'ỹme. Umíva rangue, ipy'aporã vaerã na iñe'ẽ joapi va'erã, ha ani imba'eta pota tarova. 4 Oguerekokuaa vaerã hogapy, tojokokuaa ta'ýra kuéra hekopete; 5 pe oguererekokuaa'ỹva hogapy, ¿piko mba'éicha oñangarekokuaáta Tupã Ñandejára iglésia rehe? 6 Pe obispo ndaha'etí vaerã peteĩ ojerovia ramóva, ani haguã ojererovu ha ho'a avei pe mba'epochy ho'a haguéicha. 7 Tekotevẽ avei herakuã porã umi Jesús rehe ojerovia'ỹva apytépe, ani haguã ho'a ñemotĩme terã mba'epochy ñuhãme. 8 Upéicha avei umi pytyvõhára hérava diácono heko marangatu vaerã, na iñe'ẽ mokõi va'erã terã nda ika'u va'erã, nda iplata potái vaerã hekope'ỹ. 9 Oikuaa porã vaerã pe mbo'epy jerovia rehegua, ha ipy'apypotĩ vaerã. 10 Ha tekotevẽ avei ojehecha porã raë upéichapa, ha upéi katu toñemoĩ diácono ramo. 11 Hembireko kuéra avei tekotevẽ heko marangatu, ha ani ijuru mby'ỹi, ta heko kirirĩ ha ta jeroviaha opa mba'épe. 12 Diácono kuéra hembireko peteĩnte vaerã ha oguererekokuaa vaerã hogapy ha ta'ýra kuéra. 13 Umi diácono ojapóva hekópe hembiapo, ojerereko mba'eguas ramo ha oñe'ẽ kyhyje'ỹ rehe Cristo Jesús rehe. 14-15 Aha'arõ aha pya'ete nde rechávo, opáichavo, sapy'a che are ramo guarã ajapo ndéve ko kuatiañe'ẽ reikuaa haguã mba'éichapa reiko vaerã Tupã Ñandejára rogaygua kuéra apytépe, upéva niko hina pe Tupã Ñandejára iglésia, pe añete guapyha ha ijejokoha. 16 Mba'eguasute añete pe ko'ãga ojekuaaukáva: Tupã Ñandejára ojehechauka va'ekue yvypóraicha, pe Espíritu he'i hese imarangatuha, ángel kuéra ohecha va'ekue ichupe, oñemoherakuã opa tetãme, yvypóra kuéra ojerovia hese ha ojehepi va'ekue yvágape.

1 Timothy 4

1 Pe Espíritu niko he'i porã voi pe ára pahávo oimetaha ohejáva pe jerovia añeteguáva, oho haguã espíritu oporombotavýva ha mba'epochy oporombo'éva rehe rapykuéri. 2 Ohendu vaerã umi tekove rova mokõi ha ijapúvape, ipy'apy anduve'ýmava ku hierro kaigue renda guéicha. 3 Oipota'ỹ vaerã oñemenda ha oime avei tembi'u oipota'ỹva oje'u, Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ramo jepe umi tembi'u umi Jesús rehe ojeroviáva ha oikuaáva pe añetegua ho'u haguã py'arechakuaa reheve Tupã Ñandejárape. 4 Opa mba'e Tupã Ñandejára ojapo va'ekue niko iporã, ha ndaipóri mba'eve ñamboyke vaerã ja'u guive py'arechakuaa reheve Tupã Ñandejárape, 5 oñemomarangatúgui Tupã Ñandejára ñe'ẽ ha oración rupi. 6 Ko'ã mba'e rembo'e ramo umi Jesús rehe ojeroviáva kuérape, Jesucristo rembiguái ete vaerã nde, rekakuaáva pe jerovia rehegua ñe'ẽ rehe ha pe mbo'epy porã reraha va'ekue rehóvo rehe. 7 Ha aníke repena ñe'ẽ rei yvypóra rehegua rehe, umíva ko guáimí remimombe'u rei. Eñemombaretéke teko marangatúpe Tupã Ñandejára ndive guarã; 8 pe tete mombarete niko oiméta mba'épepa jaiporu, pe teko marangatu Tupã Ñandejára ndive guarã katu iporã opa mba'e peguarda, ogueru vaerã ñandéve iporáva ko ñande rekove yvy ariguápe ha pe ñande rekove ou va'erãme avei. 9 Kóva ñe'ẽ añetegua ha opavave oguerovia vaerã. 10 Upevarã voi niko ñamba'apo ha jahasa asy jeja'ópe, jajeroiviágui pe Tupã Ñandejára oikovéva rehe, upe opavave salvahára, umi hese ojeroviáva peguarda katu. 11 Ejapouka ha eporombo'ékena ko'ã mba'e rehe. 12 Aníke avave na nde apói mo'ã mba'eve ramo ne mitã hague rehe, reiko vaerã uvei techaukaha ramo umi Jesús rehe ojeroviávape, ne ñe'ẽme, nde rekovekuépe, na mborayhúpe, nde jerovia ha nde reko johéi pyrêpe. 13 Aha peve, elee meme, eporohekombo'e ha eporombo'e. 14 Eñangarekókena umi ne mba'e apokuaa Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue ndéve rehe oñembyaty ramo guare mbo'ehára kuéra omoĩ nde ári ipo ha oñe'ẽ nde rehe Tupã Ñandejára rérape. 15 Eñepy'amongetákena ko'ã mba'e rehe ha ejapo upéicha opavave ohecha haguã oho porãha ndéve. 16 Eñangarekókena nde jehe ha upe reporombo'éva rehe, ha eñemoĩ hatã ko'ã mba'épe. Rejapo ramo upéicha, nde jupe voi rejesalva vaerã ha umi ne rendúvape avei.

1 Timothy 5

1 Ani ne ñe'ẽ pohýi umi itujavévape, ehekombo'e uvei nde ru ramo guáicha, ha umi imitávévape nde ryvy kuérapeicha; 2 umi iguaimívape eñe'ẽ nde sy ramo guáicha ha umi kuñataime katu ne reindyépe ramo guáicha py'a marangatuétepe. 3 Eipytyvõ umi viuda añetévape. 4 Pe viuda oguereko ramo imemby terã hemiarirõ katu ha'e kuéra tekotevẽ oikuaa oñangareko va'erãha hogaygua kuéra rehe ha ombyekovia va'erãha túva kuérape upe ha'e kuéra ojapo va'ekue hese kuéra, ko'ã mba'e iporã ha ombohorygui Tupã Ñandejárape. 5 Pe añetehápe viúdava ha ha'eñoitéva, oha'arõ Tupã Ñandejára gui ha oñembo'e ára ha pyharépe. 6 Pe viuda oikóva ha'e oikose háicha katu, oikove ramo jepe omano. 7 Ere ichupe kuéra ko'ã mba'e, ani haguã oĩ mba'eve ikatu vaerã rehe ojehova api. 8 Pe oñangareko'ỹva umi hesegua kuérava rehe, ha hi'arietegua hogaygua kuéra rehe, omomará ijerovia ha ivaive umi Jesús rehe ojerovia'ỹvagui. 9 Pe viuda ikatu haguã héra oñemoĩ kuationa rehe, oguereko vaerã sesenta años, ha peteĩ kuimba'e año rembirekore vaerã. 10 Tojekuaa hembiapo porãngue rehe, omongakuaápa raka'e imemby kuéra, omoguahẽpa raka'e mbohupa hógape, ombojepyheipa raka'e umi Jesús rehe ojeroviáva kuérape, oipytyvõpa raka'e umi ohasa asývape, terã ojapópa raka'e oimeraẽva ambue tembiapo porã. 11 Umi viuda imitávéva réra katu ke ani remoĩ kuationa rehe. Umívape umi imba'epota kuéra omboyke Crístogui ha omenda jevy pyahuségui, 12 oñembocúlpa ohejágui ijerovia pykyue. 13 Hi'ariete oñembohekorei ha oiko ova ova óga ajeno rupi, ha nda upéva añói, ijurumby'ỹi, ha ojasuru pe ichupe ou terã oho'ỹvape ha oiko he'i he'i'ỹ vaerã. 14 Upéva rehe umi viuda imitáva tomenda, ta imemby, ha toñangarekokuaa hóga rehe, ani haguã pe ija'e'ỹva oguereko oñe'ẽ vai haguã. 15 Oiméma voi viuda ojevy va'ekue ha oho Satanás rapykuéri. 16 Oime ramo Jesús rehe ojeroviáva hogaygua opytáva viuda toñangareko hese ha ani oheja pe iglésia ári, ikatu haguã pe iglésia oipytyvõ umi viuda oikotevévape añete. 17 Umi mbo'ehára oñangareko poráva pe iglésia rehe oje'apo vaerã mba'e ramo, umi oñemoñe'ẽva ha oporombo'évapema katu. 18 Ñandejára ñe'ẽ voi niko he'i: "Ani rembojuru rehegua pe gvey opyrũva pe mba'e ra'ỹi rehe ojykýi haguã." Ha he'i avei: "Pe omba'apóvape oñeme'ẽ vaerã pe hembiapo repy." 19 Ani rehendu omoĩ vaívape peteĩ mbo'ehárape, ndaipóri ramo mokõi terã mbohapy ohecha va'ekue. 20 Umi opeca tapiávape katu reñe'ẽ pohýi vaerã opavave rovake ikatu haguã umi ambue

kuéra okyhyje. 21 Ajerure ndéve Tupã Ñandejára ha Ñandejára Jesucristo ha umi ángel kuéra poravopyre renondépe, rejapo haguã ko'ã mba'e hekópe reñemboyke'y rehe avave rehehápe. 22 Ani ne ragẽ avavépe remoĩ haguã mbo'ehára ramo iglésiape, aníntemo rejehe'a ambue kuéra pecado rehe, ta nde rekopotĩ uvei. 23 Ani re'u ý añó, he'u uvei michĩmĩ vino reñandúgui nde py'a, ha nde rasy py'ýgui. 24 Oime máva ipecádo ojekuaáva ojejuzga mboyve, ha oime pe ipecádo ojekuaáva uperire ae. 25 Upéicha avei pe tembiapo porã ojekuaa, ha oime ramo ojekuaa'yva, ndaikatúi opyta tapia ñemiháme.

1 Timothy 6

1 Umi tembiguáiva, tomomba'ete ijára kuérape, ani haguã oñeñe'ẽ vai Tupã Ñandejára réra rehe ha ñane mbo'epy rehe. 2 Ha umi tembiguái ijára ojeroviáva Jesús rehe, ani nomomba'eiche ichupe kuéra hermano hague rehe jeroviápe, upéva rehe hembiapo porãve vaerã uvei ichupe kuéra hermano kuéra ojeahyáva rehe umi ohupityva pe tembiapo porã. Ko'ã mba'e rehe eporombo'e ha eñemoñe'ẽ. 3 Oime ramo ombo'éva ambue mba'e, ha noiporãi ramo Ñandejára Jesucristo ñe'ẽ rehe, ha pe mbo'epyre teko marangatu rehegua rehe, 4 upéva ojererovu ha ndoikuaái mba'eve, itarovaite hi'ãgui ichupe oporoñe'ẽ joapi ñe'ẽ rei rehe, ha ko'ã mba'égui ou py'arasy, ñe'ẽ juavy, ñe'ẽ pohýi, jerovia'y 5 ha ñe'ẽ joapi opave'yva umi ipy'apy ky'áva oikuaa'yvagui pe añete, oimo'áva pe teko marangatu jahupity haguã mba'eta. Ejeheja umichaguágui. 6 Pe teko marangatu niko tuichaite mba'e añete pe oguerovy'áva peguarã pe oguerékóva. 7 Mba'eve ndajarúi va'ekue ko yvy ári, ha mba'eve ndaikatu mo'ãi jaraha, 8 jareko ramo ja'u vaerã ha ñamonde vaerã javy'a vaerã. 9 Umi oñemomba'e rereko hetaséva katu ojepy'ara'ã ha ho'a heta mba'e pota tarova ha oporombyaíva ñuháme, omoñapymíva yvypóra kuérape oñembyai ha oñehundi haguáme. 10 Pe plata rayhu niko opa mba'e vai rapo, ha oime iplata potágui opia va'ekue ijeroviágui ha heta ohasa asy. 11 Nde katu, kuimba'e Tupã Ñandejára mba'éva, ejehúi opa umi mba'égui. Eñeha'ã eiko hekopete, teko marangatúpe, jeroviápe, mborayhúpe, paciencia reheve, ha jejapo'yme. 12 Eñeha'ãmbarete pe jerovia rehegua ñeha'áme, ejapyhy pe tekovete tapia guaráva, upevarã Tupã Ñandejára ne renói va'ekue ha remombe'u porã va'ekue nde jerovia heta rovake. 13 Ha ko'ãga, Tupã Ñandejára omoingovéva opa mba'e, ha Jesucristo renondépe, he'i va'ekue hekopete pe he'i vaerã Poncio Pilato renondépe, ajerure ndéve, 14 rejapo haguã hekopete marã'y rehe ko ha'éva ndéve, Ñandejára Jesucristo ou peve. 15 Oguahẽ vove pe ára, Tupã Ñandejára ohechauka vaerã. Pe Tupã Ñandejára marangatuete, ha'e añoite ipu'akapáva mburuvicha kuéra Ruvicha ha karai kuéra Jára, 16 ha'e añoite pe omano'yva, oikóva tesapehápe, avave ikatu'yhápe oguahẽ. Ndaipóri ichupe ohecha va'ekue terã ikatúva ohecha. Ñamomba'e guasúkena ichupe ha ñambotuicha tapia guarã. Amén. 17 Umi oguerékóvape mba'eta ko yvy ári ere ani haguã ojejapo terã ojerovia imba'eta rehe, ndaha'etí rehe jeroviaha umíva. Tojerovia uvei pe Tupã Ñandejára oikovéva rehe, upe ome'ẽmbáva ñandéve opa mba'eta javy'a haguã. 18 Ere ichupe kuéra tojapo pe iporáva, ta imba'eta tembiapo porãme, tome'ẽ ha tomboja'o pe oguerékóva. 19 Upéicha ramo imba'eta vaerã kyhyje'y rehe pe tenondeve guarã ikatu haguã ohupity pe tekovete. 20 Ha nde, Timoteo, eñangareko pe oñeñangarekoukáva ndéve rehe. Ejeheja umi oñe'ẽ reíva yvy arigua rehegui, terã umi ñe'ẽ juavy añete'yva oñembohérava mba'ekuaa, 21 oime oimo'áva iñarandu etereiha ha opia va'ekue jeroviágui. Tupã Ñandejára ta nde rovasa. Amén.

2 Timothy 1

1 Che, Pablo, Jesucristo apóstol, añemondo va'ekue Tupã Ñandejára rembipota rupi aikuaauka haguã pe tekovete rehegua promesa Cristo Jesús rupi. 2 Ajapo ko kuatiañe'ẽ Timotéope, che ra'y ahayhuetéva. Tupã ñande Ru ha Ñandejára Jesucristo ta nde rovasa, ta nde poriahuvereko ha ta ne mbopy'aguapy. 3 Che mandu'ávo nde rehe che ñembo'épe ára ha pyharépe, ame'ẽ las gracias Tupã Ñandejárape che hembijokuáiva py'apotĩ reheve, oiko haguéicha avei umi che ypykuéra. 4 Che mandu'a tapia nde resay rehe, ha rohechase che renyhẽ haguã vy'águi. 5 Che mandu'a pe nde jerovia añetegua rehe, ojerovia raẽ haguéicha nde abuela Loida ha nde sy Eunice ha ajeroviaite nde avei upéicha rejeroviaha. 6 Upéva rehe che romomandu'a remokyre'y haguã pe nde pype oíva Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue ndéve upe amoĩ ramo che po nde ári. 7 Tupã Ñandejára niko nome'ẽi ñandéve py'amirĩ, ome'ẽ uvei ñandéve pu'aka, mborayhu ha jererekokuaa. 8 Ani

retĩ remoherakuã haguã Ñandejára Jesucristope ha ani che rerotĩ aime rehe preso hayhupápe. Ehasa asykuaa uvei pe evangelio rehehápe pe mbarete Tupã Ñandejára ome'êva ñandéve rupi. 9 Tupã Ñandejára ñande salva ha ñane renói va'ekue ñande reko marangatu haguã ichupe, ndaha'etí ñane rembiapo porãngue rupi, upe ha'e oipota haguéichante uvei, ha pe imborayhu ñanendive guarã Cristo Jesús rupi. Ha'e ñande rayhu va'ekue ko mundo oiko ñepyrũ mboyve guive, 10 Ha ohechauka ñandéve ko'ãga oúma ramo ñande Salvador Jesucristo, upe ombyai va'ekue pe mano pu'aka, pe ñe'ê evangelio rehegua rupi ha oguenohê tesapehápe pe tekovete opa'ỹva. 11 Tupã Ñandejára che moĩ va'ekue añemoñe'ê haguã ko ñe'ê rehe, ha che mondo apóstol ramo ambo'e haguã umi Israelita'ỹvape. 12 Upéva rehe ahasa asy aína. Opáichavo, natĩri, aikuaágui máva rehepa ajerovia, ha aikuaa porã ipu'akaha oñongatu haguã upeha ára peve upe añongatuka va'ekue ipype. 13 Epytákena umi mba'e hekopetegua, che rombo'e va'ekuépe, pe jerovia ha mborayhu Cristo Jesús rehegua rupi. 14 Pe Espíritu Santo ñande pype oĩva rupi kena eñangareko pe Tupã Ñandejára oñangarekouka va'ekue ndéve rehe. 15 Reikuaáma háicha che rejapa hague hikuái opa umi Asia pegua, ha hendive kuéra Figelo ha Hermógenes. 16 Ñandejára tohovasa Onesíforo rogaygua kuérape, heta jevy ha'e che pytyvõ va'ekue ha na che rerotĩri aime hague rehe preso. 17 Oĩ ramo guare Rómape, ha'e che reka va'ekue che juhu peve. 18 Ñandejára py'aporiahuvareko toĩ hendive upe árape. Nde niko reikuaa porã mba'éichapa ha'e ojehu va'ekue ñandéve Efésope.

2 Timothy 2

1 Ha nde, che ra'y, eñemombarete pe Cristo Jesús mborayhúpe. 2 Upe rehendu va'ekue che hegui heta rovake, eikuaauka kuimba'e kuérape ikatu vaerã rehe jajerovia ombo'ekuaa vaerã hapicha kuérape. 3 Nde, katu, eropu'aka opa mba'e Jesucristo soldado etéicha. 4 Ndaipóri soldado jejokuaihápe oĩva ojehe'áva yvy arigua tembiapo rehe, oĩmbaite va'erãgui huvicha rembiapoukapýpe. 5 Ha upéicha avei, pe oñeha'áva ndaikatúi ohupity mba'evenchagua premio oñeha'ã'ỹ ramo hekopete. 6 Pe kokuépe omba'apóva, ha'e raẽ ohupity vaerã pe iñemitýngue'a. 7 Eñepy'amongetami ko ha'éva rehe, ha Ñandejára ome'êne ndéve arandu opa mba'épe. 8 Ne mandu'ákena Jesucristo rey David ñemoñare rehe, oikove jevy hague omanóva apytégui. Kóva ha'e pe evangelio che amoherakuáva, 9 ha hesehápe aropu'aka opa mba'e, cárcel jepe, mba'e vai apoharéicha, opáichavo, pe Tupã Ñandejára ñe'ê ndaikatúi ojejoko. 10 Upéva rehe aropu'akapa umi Tupã Ñandejára oiporavo va'ekue rehehápe, ikatu haguã ha'e kuéra avei oguereko pe salvación tuichaitéva ha tapia guaráva Cristo Jesús rupi. 11 Kóva ñe'ê añetegua: Ñamano rire ramo hendive, jaikove jevy vaerã hendive, 12 jahasa asykuaa ramo, ñareina vaerã avei hendive. Ñanega ramo ichupe katu, ha'e ñane nega vaerã avei. 13 Ha ñande jeroviaha'ỹ ramo, ha'e jeroviaha tapia, Tupã Ñandejára ndaikatúigui oñenega ojupe voi. 14 Emomandu'a ko'ã mba'e rehe ha ere ichupe kuéra Ñandejára renondépe anive haguã oñoñe'ê joapi. Pe ñe'ê joapi naiporãi mba'everã, ombyai uvei umi ohendúvape. 15 Eñeha'ãmbaite ikatu haguéicha repyta porã haguã Tupã Ñandejára ndive, mba'apohára hembiapo porãvaicha oguereko'ỹva mba'érehapa otĩ haguã, ombo'éva hekoitépe pe ñe'ê añetegua. 16 Ñe'ëngatu rei yvy arigua rehegui ke ejeheja, umi mba'e rehe oporombo'éva oho vai vaive vaerã, 17 ha pe ha'e kuéra oporombo'éva okakuaa vaerã ku cáncerca. Upéva hína pe ojuhúva Himeneo ha Filétope, 18 opia va'ekue pe añetégui he'ívo pe jeikove jevy oikóma hague, ha oiko oporombojejavý ijeroviágui. 19 Upéicharamo jepe Tupã Ñandejára omoĩ peteĩ cimientu opyta hatáva, oguerekóva sello ramo ko ñe'ê: "Ñandejára oikuaa umi imba'évape"; ha: "Opa umi ohenóiva Cristo réra tekotevê ojeheja mba'e vaígui." 20 Peteĩ óga guasúpe noĩri mba'yru óro ha plátaguigua año, oĩ avei, yvyra ha ñai'ũguigua, oime ojeporúva iporãvarãme ha ambue katu oime háicha rei. 21 Ñandejára ikatu haguã oiporu iporãvarãme, pe máva oñemopotĩ vaerã umi mba'e ivaívagui, ha imarangatu vaerã, upéicha ramo iporupyrã vaerã oime raéva mba'e iporávape. 22 Ejehekýike aipóramo mitárusu rembipotágui, ha eiko teko porãme, jeroviápe, mborayhu ha py'aguapýpe, py'a peteĩme opa umi ohenóiva Ñandejára réra py'apotĩ reheve ndive. 23 Ani repena ñe'ê joapi vyrorei rehe, reikuaáma niko umi mba'égui oikoha ñorairõ. 24 Pe Ñandejára rembijokuái ndoiko va'erãi ñorairõme, upéva rangue ipy'aporã vaerã uvei opavave ndive. Oporombo'e porã kuaa vaerã, ipaciencia vaerã, 25 ha tohekombo'e py'aporã reheve umi oñemoĩvape, ikatu niko Tupã Ñandejára omo ambue ipy'apy kuéra ha oikuaauka ichupe kuéra pe añete, 26 opáy ha ojehekýi haguã mba'e pochy ñuhãgui, upévape ipype niko oĩ hikuái preso

ojapo haguã hembipota.

2 Timothy 3

1 Reikuaa vaerã avei kóva: pe ára pahávo ou va'erãha ára ipohýiva. 2 Yvypóra kuéra ojupe kuéra guarã añónte vaerã, ha iplata rayhu vaerã, ojejapo ha ijuruguasu vaerã. Oñe'ẽ ky'a vaerã Tupã Ñandejára rehe, na iñe'ẽrendúí vaerã túva kuérape, ha idesagradecido ndoroapói vaerã mba'eve ramo. 3 Ndoporohayhúi ha ndoporoporiahuverekói vaerã, ijurumby'ýi ha ndojejokokuaái vaerã, isagua'a ha ndohayhúi vaerã mba'eve iporáva. 4 Itraicionero, hova atã ha ijejapo vaerã, ohekáva hembipota kuéra uvei, oheka rangue Tupã Ñandejárape. 5 Heko marangatu gua'u vaerã, ipy'apýpe kuéra katu ndoikuaái pe marangatu pu'aka. Aníke rereko mba'evete umichagua ndive. 6 Umíva apytépe oí umi oikéva óga kuéra rupi ha ombotavy kuña kuéra oñemboheko'ývape, henyhëva pecádogui. Umívape ombotyryry opaichagua mba'e pota vai, 7 oikuaapa tapiátava ha máramo oikuaapa'ýva pe añete. 8 Ha Janes ha Jambres oñemoí haguéicha Moisés rehe, upéicha avei ko'áva oñemoí pe añete rehe; kuimba'e ipensamiénto ky'áva ñemombopyre pe jerovia reheguágui. 9 Upéicharamo jepe ndoho mombyry mo'ãi, opavave ohechakuaátaguaí ivýro hague, ojehu haguéicha umi Moisés rehe oñemoí va'ekuépe. 10 Nde katu reikuaa porã pe che ambo'éva, ha che rekovekue, che py'apy, che jerovia, che paciencia, che mborayhu, ha upe aropu'aka va'ekue, 11 ajepersegui ha upe ahasa asy ramo guare. Reikuaapa pe ojehu va'ekue chéve umi ciudad kuéra Antioquía, Iconio ha Lístrape, ha heta ajerereko asy hague, opáichavo, Ñandejára che libra opa umi mba'égui. 12 Ha upéicha avei opa umi heko marangatuséva Cristo Jesús rayhupápe ojepersegui vaerã katuete. 13 Umi tekove vai oikóva oporombotavy katu oho vai vaive vaerã, oporombotavy ha oñembotavy vaerã. 14 Nde katu epytahatã umi mba'e reikuaa ha rerovia va'ekuépe, reikuaa pype mávapa ne mbo'e raka'e, 15 ha ne mitã guive reikuaaha pe Ñandejára Kuatiañe'ẽ Marangatu ikatúva ne moarandu salvacionrã rejeroivia rupi Cristo Jesús rehe. 16 Pe Kuatiañe'ẽ Marangatu oikopa va'ekue Tupã Ñandejára remimoiuka rupi, oporombo'e ha oporomomarandu haguã, oporomuatyrõ ha oporohekombo'e haguã pe hekopeteguáva rehe, 17 ikatu haguã pe kuimba'e Tupã Ñandejára reheguáva oĩmbaite, oja pokuaa haguã opaichagua mba'e iporáva.

2 Timothy 4

1 Tupã Ñandejára ha Ñandejára Jesucristo renondépe, ou vaerã iréinope ojuzgávo oikovéva ha omanóvape, ajerure jevy jevy ndéve, 2 te remoherakuã pe ñe'ẽ, ija ha ija'ý jave. Eroviauka, eporomomarandu ha eporohekombo'e mbo'epy ha paciencia reheve. 3 Oguahëta rehe pe ára yvypóra kuéra ndogueropu'akavéi haguã pe mbo'epy iporáva, upéva rangue ha'e kuéra oipota háichante uvei oheka vaerã mbo'ehára atýra ombo'e vaerã ichupe kuéra upe ha'e kuéra ohenduséva. 4 Ome'ẽ vaerã ijatukupe pe añeteguávape, ha ohendu vaerã opaichagua ñe'ẽ rei. 5 Nde katu eñemoakã porã tapia, eropu'aka jehasa asy, emoherakuã pe evangelio, ejapopa porã ne rembiapo. 6 Che niko aiméma aína ajejuka haguáicha, amano aguíma. 7 Añorairõmbáma pe ñorairõ porã, añanimbáma ipahaite peve, ndapoíri pe che jeroviágui. 8 Ko'ãga che ra'arõ pe corona marangatu upe ome'ẽ vaerã chéve upe árape Ñandejára, juez hekopeteguáva. Ha nda chéve añoi ome'ẽne, ome'ẽ vaerã avei opa umi oha'arõ va'ekuépe mborayhu reheve iju. 9 Eñeha'ã eju pya'e che rendápe. 10 Demas che reja va'ekue ohayhuvégui umi mba'e ko yvy arigua ha oho Tesalónicape. Crescente katu oho Galáciape, ha Tito Dalmáciape. 11 Lucas añoite oí chendive. Eru nendive Márcospe, ikatúgui ha'e che pytyvõ che rembiapópe. 12 Tíquicope amondo va'ekue Efeso ciudápe. 13 Erúkena chéve rejukuévo che capóte aheja va'ekue Tróaspe Carpo rógape, ha che libro kuéra avei, ikatu haguéicha umi che kuatia kuéra. 14 Alejandro ku herrero heta mba'e vai ojapo che rehe, Ñandejára ombyekovia vaerã ichupe hembiapokue rehe. 15 Nde katu ke eñeñangareko ichugui, oñemoí hatã eterei rehe ñane ñe'ẽ rehe. 16 Añe'ẽ ñepyrũ ramo che jehe avavete na che pytyvõi va'ekue, che rejapa va'ekue uvei. Anítamo ra'e Tupã Ñandejára oculpa ichupe kuéra upéva rehe. 17 Ñandejára katu oí va'ekue chendive ha che mombarete va'ekue añemoñe'ẽmba haguã ko ñe'ẽ salvación rehegua rehe opa umi Israelita'ývape, ha che pe'a va'ekue upéicha pe león jurúgui. 18 Ha Ñandejára che pe'a vaerã opa tembiapo vaígui ha che ñongatu vaerã iréino yvága pegua peguarã. ¡Ichupe kena ñamomba'eguas tapia guarã! Amén. 19 Emomaitei Prisca ha Aquílape, ha Onesíforo rogaygua kuérape. 20 Erasto opyta va'ekue Coríntope, ha Trófimo aheja Milétope hasýgui. 21 Eñeha'ã eju ro'y mboyve.

Ñemomaiteiuka Eubulo, Pudente, Lino, Claudia ha opavave ñande ryvy kuéra. 22 Ñandejára Jesucristo toĩ nendive, ha Tupã Ñandejára ta pende rovasa. Amén.

Titus 1

1 Che, Pablo, Tupã Ñandejára rembijokuái ha Jesucristo apóstol, umi Tupã Ñandejára rembiporavopyre oguerovia háicha oikuaa rupi pe añete teko marangatu rehegua, 2 ha pe ñaha'arõva pe tekove tapia guaráva. Tupã Ñandejára ijapu'ýva, ko mundo oiko ñepyrũ mboyve voi, he'i va'ekue ome'ětaha ko tekove, 3 ha ko'ága hi'araitépe ha'e oikuaauka iñe'ě, Tupã Ñandejára ñande Salvador he'i va'ekue chéve amoherakuã haguã. 4 Ajapo ko kuatione'ě Tito peguarã, che ra'y teete pe jerovia jarekóvape. Tupã Ñandejára ñande Ru, ha Ñandejára Jesucristo ñande Salvador, ta nde rovasa, ta nde poriahuvereko ha tome'ě ndéve py'aguapy. 5 Roheja va'ekue pe isla Creta héravape rejapopa haguã hekopete pe tekotevêva ha remoĩ haguã mbo'ehára kuéra umi puebloha rupi, upe ha'e haguéicha ndéve. 6 Pe mbo'ehára iglésia pegua hekopotĩ vaerã, peteĩte vaerã hembireko, ha ta'ýra kuéra ojerovia vaerã Jesús rehe ha ani oje'e hese kuéra heko vaiha terã na iñe'ěrenduiha. 7 Pe mbo'ehára niko oĩ oñangareko haguã Tupã Ñandejára mba'éva rehe, ha upéva rehe tekotevê hekopotĩ, ani ojejapo, ani ipochy rei, ani ika'u ha oporonupãse, ha ani iplata pota hekope'ỹ. 8 Umíva rangue, ikyre'ỹ tapia vaerã omoguahẽ haguã hógape umi okarayguápe, imba'eporã vaerã, iñakãporã vaerã, hekopotĩ vaerã, imarangatu ha ojererekokuua vaerã. 9 Oĩ vaerã pe ñe'ě añeteguápe ñande ñambo'e háicha, ikatu haguã ha'e avei oporohekombo'e añete háicha ha ogueroviauka umi iñe'ě ñemoĩvape. 10 Heta niko oĩ oñemoĩva umi Israelita kuéra oguerovia va'ekue apytépema katu, oñe'ě reíva ha oporombotavýva. 11 Umívape tekotevê rejurumboty, ombojejavý rehe heta ogaygua kuérape, oporombo'e rehe oporombo'e'ỹ vaerã rehe iplata potágui. 12 Peteĩ ñemoñe'ěhára Creta isla pegua voi he'i va'ekue hetáygua kuéra rehe: "Umi Cretaygua ijapu tapia umi tymba pochy, karu ha ate'ỹ." 13 Ha añete he'i; upéva rehe ke eñe'ě pohýi ichupe kuéra ta hekopete pe ijerovia. 14 Eñe'ě pohýike ichupe kuéra ani haguã ojaipysaka umi mba'e gua'u rei Israelita kuéra he'íva rehe, terã umi mba'e ojaipoukáva rehe umi ome'ěva ijatukupe pe añeteguápe. 15 Umi icorazõ potívape opa mba'e ipotĩ; umi oguerovia'ýva ha ipy'apy ky'áva peguarã katu ndaipóri mba'eve ipotíva, pe ipy'amongeta ha ipy'apy kuéra iky'águi. 16 He'i oikuaaha Tupã Ñandejárape, pe hembiapo kuéra rehe katu ojekuaa he'i reiha. Ko'ã tekove niko ipy'aro ha opu'ã reise hapicháre, ndojaposéi voi mba'eve iporáva.

Titus 2

1 Ne ñe'ě katu toĩ tapia pe tekombo'e hekópe guáva ndive. 2 Karai kuéra ta heko kirirĩ, tome'ě oguenda ojupe ha tojererekokuua ta hekópe pe ijerovia, imborayhu ha ipaciencia. 3 Upéicha avei kuñakarai kuéra ta heko kuñakarai, ani ijurumby'yi terã ani ika'útei, toporombo'e iporáva rehe. 4 Kuñatai pyahu kuéra katu tohayhu iména ha imemby kuérape, 5 tojererekokuua, ta hekopotĩ, ta hóga vy'a, ta ipy'aporã ha toiko iména ñe'ěme, ani haguã avave oguereko oñe'ě vai haguã Tupã Ñandejára ñe'ě rehe. 6 Ehekombo'e avei mitãrusu kuérape ta iñakãguapy, 7 ha nde voi eiko ichupe kuéra techaukaha ramo opa mba'épe. Pe reporombo'évape tekotevê ne añete ha reme'ěkuua ne renda nde jupe, 8 ha ne ñe'ě ta iporã ikatu'ỹ haguã avave ombovai. Upéicharamo otĩ vaerã oimeraëva oñemoĩva pende rehe ha ndaikatúi vaerã he'i mba'eve ivaíva pende rehe. 9 Ehekombo'e umi tembiguáipe ta iñe'ěrendu ijára kuérape, toiko ha'e kuéra oipota háicha ha ani ombohováí ichupe kuéra, 10 ani imba'e avyky, tohechauka uvei jeroviaiteha, ikatu haguã opavave ohecha iporãha pe Tupã Ñandejára ñande Salvador ñane mbo'éva. 11 Tupã Ñandejára niko ohechauka va'ekue ñandéve imborayhu, oikuave'ëvo pe salvación opavave yvypóra kuérape, 12 ha pe imborayhu ñane mbo'e jaheja haguã ivaíva ha yvypóra kuéra mba'e pota ha jaiko haguã ko yvy ári jererekokuuápe, hekópe ha mborayhu pópe Tupã Ñandejára peguarã. 13 Pe imborayhu ñane mbo'e ñaha'arõkuua haguã oiko peve hekopete upe he'i va'ekue ñandéve, ou ramo guarã mimbipápe Tupã Ñandejára mba'eguasú etéva ha ñande Salvador Jesucristo. 14 Ha'e ome'ě va'ekue hekove ñande rayhupápe, ñande pe'a haguã opa mba'e ivaívagui ha ñane mopotĩ haguã imba'e teerã, hakate'ýva tembiapo porã rehe. 15 Péicha eporombo'e, eporohekombo'e ha epororreprende pe tekotevê háicha. Aníke avave na nde apói mba'eve ramo.

Titus 3

1 Emomandu'a ichupe kuéra toñemoĩ mburuvicha ha autoridad kuéra ñe'ẽme, ta iñe'ẽrendu ichupe kuéra ha ta ikyre'ỹ ojapo haguã pe iporãva. 2 Ani avave rehe oñe'ẽ vai, ta iñe'ẽ joapise'ỹ ha ta imba'e porã, tohechauka nda heko jejapoiha opavave hapicha kuéra ndive. 3 Ñande avei niko yma jaiko va'ekue ñañehundi ñande vyrokuẽpe ha ñane ñe'ẽrendu'ỹme opaichagua mba'e pota ha vy'a rembiguái ramo. Jaiko va'ekue tembiapo vai ha envídiapè na ñande a'éimi ñande rapicha kuéra rehe ha ha'e kuéra ndaija'ei ñande rehe. 4 Tupã Ñandejára ñande Salvador ohechaukama ramo ñandéve ipy'aporã ha imborayhuha yvypóra kuéra peguarã katu, 5 ñande salva, ndaha'ei ñane rembiapo porãngue rupi, ñande poriahuverekóguinte Ñande salva ñande johéi rupi, upéva he'ise ñanace jevy pyahu hague Espíritu Santo rupi ombopyahu va'ekue ñande rekove. 6 Ñande Salvador Jesucristo ñane myenyhẽ va'ekue pe Espíritu Santo ome'ẽ va'ekue ñandévegui 7 ikatu haguã Tupã Ñandejára ñane mboheko potĩ imborayhu rupi jahupity haguã pe tekove tapiaguarã ñaha'arõva. 8 Ikatu jajeroivia ko'ã ñe'ẽ rehe, ha aipota ere jevy jevy ko'ã mba'e, ikatu haguã umi Tupã Ñandejára rehe ojeroviáva oñeha'ã hembiapo porã. Ko'ã mba'e iporã ha iporupy opavave peguarã. 9 Eñemboyke ñe'ẽ joapi reígui, ñemoñare rehegua, ñe'ẽ juavy ha ñe'ẽjoapi Moisés ley rehegui. Ko'ã mba'e vyrorei ha naiporãi mba'everã. 10 Umi oporombojejavývape iporombo'épe eñemoñe'ẽ peteĩ terã mokõi jevy, ha nohenduséi ramo katu, emosẽ pe iglésiaygui, 11 upéva rehe reikuaama upe kuimba'e ojejavyyha ha pe ipecádo voi omoĩ vaiha ichupe. 12 Che amondo vove ne rendápe Artemas terã Tíquicope eñeha'ã eju pya'e che rendápe Nicópolispe, ha'e kuri upépe apytataha ro'y aja. 13 Eipytyvõkena opa ikatúvape Zenas pe abogádope, ha Apólospe, ha eme'ẽ ichupe kuéra pe oikotevõtava ohokuévo guarã. 14 Ha umi ñande rehegua kuéra toñemohembiapokuaa iporãvarãme ha toporopytyvõ tekotevẽhápe hembiapokue jekuaa haguã. 15 Opavave oĩva chendive ne momaiteiuka. Emomaitei ñande rayhupára ñande jerovia pegua kuérape. Tupã Ñandejára ta pende rovasa opavave peẽme. Amén.

Philemon 1

1 Che, Pablo, aiméva aína preso Cristo Jesús rayhupápe, ñande ryvy Timoteo ndive, ajapo ko kuantiañe'ẽ Filemón, ore mba'apo irũ rohayhuetéva, 2 ha ore reindy Apia rohayhuetéva peguarã, ha Arquípo ore ñeha'ã irũme, ha pe iglésia nde rógape oñembyatývape. 3 Tupã Ñandejára ñande Ru, ha Ñandejára Jesucristo, ta pende rovasa ha tome'ẽ peẽme py'aguapy. 4 Ame'ẽ tapia las gracias Tupã Ñandejárape, che mandu'ávo nde rene che ñembo'épe, 5 ahendu rehe rejeroiviaha Ñandejára Jesús rehe ha rehayhuha opavave umi imba'éva kuérape. 6 Ajerure Tupã Ñandejárape, umi nde rupi ogueroviáva toikuaa porãve umi mba'e porãita jarekóva Cristo Jesús rupi. 7 Rovy'a eterei ha ore kyre'ỹ ne mborayhu rupi, che ryvy, nde rupi niko umi Jesús rehe ojeroviáva ipy'apytu'u. 8 Upéva rehe, ija ramo jepe chéve, Cristo apóstol pype che, ha'e haguã ndéve pe rejapo vaerã, 9 ajerureseve uvei ndéve mborayhu rupi, che Pablo niko che tujáma ha ko'ága aiméva aína preso Cristo Jesús rayhupápe. 10 Che mba'e jerure ndéve Onésimo peguarã, ha'e niko ou va'ekue oiko chéve che ra'yicha ko'a cárcelpe. 11 Ymave niko Onésimo tembiguái mba'everã va'ekue ndéve, ko'ága katu jevaleha ndéve ha chéve avei. 12 Amondo jevy niko ndéve, emoguahẽkena, chevette voi ramoguáicha. 13 Che aipota vaerã mo'ã opyta chendive, oñangareko haguã che rehe nde rekovia aime aja preso evangelio rehe. 14 Opáichavo ndajaposéi mba'eve ha'e'ỹ rehe ndéve, ndaipotáigui pe rejapóva oiko mbaretépe, nde reipotáguinte uvei. 15 Ikatu niko kovarãnte ra'e ojei nde hegui sapy'ami, ko'ága opyta haguã nendive tapia guarã, 16 ha na tembiguaivéima ramo, tembiguái ramo rangue nde ryvy rehayhúva ramo uvei. Che niko ahayhu Onésimope, opáichavo, nde oime vaerã rehayhueteeve reína ichupe, ndaha'ei katujete nde rapicha kuimba'e hague rehe ñande ryvyha rehe avei Ñandejára rupi. 17 Upéva rehe, che rereko ramo ne irũ ramo, omoguahẽ ichupe cheveichaite. 18 Oime ramo hembiapo vai hague ndéve, terã oime ramo ombyekovia vaerã ndéve, emoĩ che rérape. 19 Che, Pablo, amoĩ ko kuantia rehe ko ñe'ẽ che po rupi ete voi, che ambuekoviáta ndéve ikatu ramo jepe romomandu'a ndéve voi rembyekovia va'erãha chéve nde jehe voi. 20 Néikena che ryvy, che rendumi ojoryvyha rehe ñande Ñandejára rupi, emombytu'umi che corazõ Cristo rayhupápe. 21 Amoĩ niko kuantia rehe ndéve jeroviapópe, aikuaa porãgui rejapotaha katujete ko che rembipota, ha rejapovetaha avei ko che ajerurévaguí ndéve. 22 Ha upéi embosako'i avei chéve che rendaguã, aha'arõite niko Tupã Ñandejára che mondóne

haguã pohechávo ohendu rupi pene ñembo'e. 23 Ñemomaiteiuka Epafras, che irũ cárcelpa Cristo Jesús rayhupápe, 24 ha Marcos, Aristarco, Demas ha Lucas, che mba'apo irũ kuéra. 25 Ñandejára Jesucristo gracia toĩ pene corazõme. Amén.

Hebrews 1

1 Ymave Tupã Ñandejára oñe'ẽ va'ekue umi ñande ypykuépe heta jevy ha heta hendáicha, umi ñemoñe'ẽhára rupi. 2 Ha ko'ã ára pahávo oñe'ẽ ñandéve Ta'ýra rupi, Ha'e rupi ojapo opaite mba'e, ha omoimba ipoguýpe. 3 Pe Tupã Ñandejára gloria ojehecha Ta'ýra rehe, ha ha'e niko peteĩchaite Tupã Ñandejára ndive ha pe iñe'ẽ pu'aka rupi oimba hendápe opaite mba'e. Ha'e ñane mopotĩ va'ekue ñande pecádogui, ha upéi uguapy yvágape Tupã Ñandejára akatúape. 4 Cristo tuichave mba'e umi ángel kuérargui, oñeme'ẽ rehe ichupe peteĩ téra tuichavéva ichugui kuéra. 5 Tupã Ñandejára araka'eve nde'íri va'ekue mavavéva ángelpa: Nde ha'e che Ra'y; ko árape che aiko nde Ru ramo; ha nde'íri mavave ángel rehe: Che Itúvata, ha ha'e che Ra'yta. 6 Ha ombou ramo guare ita'ýra ypykue ko yvy ári katu, he'i: Tomomba'eguas ichupe Tupã Ñandejára ángel kuéra opavave. 7 Ha umi ángel kuéra rehe katu, he'i: Ojokuái hi'ángel kuérape yvytúicha ha hembijokuái kuérape tata rendýicha. 8 Pe Ta'ýra rehe katu he'i: Pe ne trono niko, nde Tupã Ñandejára, tapia guarã; nde remandahápe remanda hekopete. 9 Rehayhu pe hekopeteguáva ha pe mba'e vai katu nderehechaséi; upéva rehe Tupã Ñandejára ne Tupã ne mbovy'ave va'ekue umi ne irũ nguéragegui. 10 Ha he'i avei: Nde, niko Ñandejára, iñepyrũrã rejapo va'ekue ko yvy, ha nde po rupi rejapo va'ekue umi yvága. 11 Opa umi mba'e opa vaerã, nde katu tapia guarã. Opa umi mba'e aóicha ituja, 12 ha oñemboapakua vaerã, oñembyekovia vaerã aóicha. Nde katu upe tapiaite guánte, ha ne año kuéra ndopái vaerã. 13 Tupã Ñandejára araka'eve nde'íri va'ekue mavavéva umi ángel kuérape: Eguapy che akatúape, amoĩ meve umi ne enemigo kuéra nde pyguýpe. 14 Umi ángel kuéra niko espíritunte ojejokuáiva oipytyvõ haguã umi ojesalva va'erãme.

Hebrews 2

1 Upéva rehe, tekotevẽ jajepy'amongeta porã umi mba'e ñahendu va'ekue rehe ani haguã ñasẽ pe tapégui. 2 Umi ñe'ẽ ángel kuéra rupi oje'e va'ekue oikopa hekopete ha umi opeca ha na iñe'ẽrendúiva ojecastiga va'ekue hekópe, 3 ¿mba'éichapa upéicharamo ndajajecastigái chéne ñañamomba'ei ramo pe salvación tuichaitéva? Pe salvación Ñandejára raẽ voi omohera kuã va'ekue ha upéi umi ohendu va'ekue ichupe omoañete upe ñe'ẽ ha oikuaauka ñandéve. 4 Upéramo voi Tupã Ñandejára omoañete va'ekue pe ñe'ẽ techapyrã ha mba'eguas ha heta milagro rupi ha mba'e porãita rupi Espiritu Santo ome'ẽ va'ekue ha'e oipota háicha. 5 Tupã Ñandejára nomoĩri va'ekue umi ángel kuéra poguýpe pe mundo ou vaerã, upe ñañe'ẽha ñaína. 6 Oime Tupã Ñandejára kuatiañe'ẽme he'ia kóicha: ¿Mba'e piko pe kuimba'e, nde Ñandejára, ne mandu'a haguã hese? ¿Mba'e piko pe yvypóra rejepy'apy haguã hese? 7 Rejapo va'ekue sapy'ami guarã michĩmive umi ángel kuéragegui. Opáichavo rembotuicha ha remomba'eguas va'ekue ichupe, ha remoimba ipoguýpe opa mba'e rejapo va'ekue, 8 opaite mba'e remoĩ va'ekue ipyguýpe. Ha Tupã Ñandejára omoipype opa mba'e pe kuimba'e pyguýpe, ndaipóri mba'eve oĩ'ỹva ipoguýpe. Upéicharamo jepe, ne'ĩra gueteri jahecha opa mba'e oĩmbamaha ipoguýpe. 9 Opáichavo, jahecha pe Jesús, upe oñemomichĩve va'ekue sapy'ami ángel kuérargui, ko'ãga oñembotuicha ha oñemomba'eguas ohasa asy ha omano hague rehe, Tupã Ñandejára mborayhu rupi, opavave rehe. 10 Opa mba'e oĩva Tupã Ñandejára mba'erã ha oĩ ha'e rupi. Ha ha'e oguerahaségui heta ta'ýra kuéra glóriape, oheja ohasa asy Jesucristo, pe isalvación kuéra apohárape, ikatu haguã oĩmbaite hekopete. 11 Upe oporomomarangatúva ha umi oñemomarangatúva peteĩnte Túva. Upéva rehe Tupã Ñandejára Ra'y notĩri he'i haguã ichupe kuéra che ryvy, 12 he'i háicha pe Tupã Ñandejára Kuatia ñe'ẽme: Amohera kuãta nde rera che ryvy kuérape ha rogueropurahéita atyguas jave. 13 He'i avei: Che ajeroviáta Tupã Ñandejára rehe. Ha he'i jevy: Ape aime, Tupã Ñandejára ra'y kuéra ndive, ha'e ome'ẽ va'ekue chéve. 14 Ha umi ta'ýra kuéra to'o ha tuguyguigua rehe, Jesús avei ho'o ha huguy va'ekue ñandéicha, ohundi haguã imano rupi pe ikatu va'ekuépe oporójuka, upéva niko hína Aña. 15 Ha upéicha oipe'a haguã mano rehegua kyhyje poguýgui opa umi oiko va'ekuépe upe kyhyje rembiguái ramo oikove aja pukukue. 16 Ndoúi va'ekue oipytyvõ haguã umi ángel kuérape, Abraham ñemoñare kuérapente. 17 Ha upéva rehe Jesús tekotevẽ va'ekue ñande tyvýra kuéraichaite opa mba'épe, oiko haguã ñandéve Tupã Ñandejára renondépe pa'i guasu ramo ipy'aporiahuverekóva ha

jeroviaháva, oipe'a haguã pecado kuéra imano rupi. 18 Ha ha'e voi ohasa asy ha oñepy'ara'ã hague rehe ikatu oipytyvõ umi oñepy'ara'ãvape.

Hebrews 3

1 Upéva rehe, che ryvy kuéra marangatu, peẽ Tupã Ñandejára ohenói va'ekue imba'erã, pema'ẽ porãkena Cristo Jesús rehe, pe apóstol ha pa'i guasu pe ñande jeroviaha rehe. 2 Jesús ojaopapa va'ekue hekopete pe hembiaporã Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekuẽpe ichupe, Moisés ojaopapa haguéicha avei hekópe hembiaapo pe Tupã Ñandejára rogaygua kuéra apytépe. 3 Ha Jesúspe oñemomba'eguasuve vaerã Moisésgui, oñemomba'eguasuve háicha pe ógagui pe óga apohare. 4 Óga kuéra niko oguereko ijaopahare, upe ojaopo va'ekue opaite mba'e katu Tupã Ñandejára. 5 Moisés niko, ojaopapa va'ekue hekópe hembiaapo Tupã Ñandejára rogaygua kuéra apytépe tembijokuáicha, oikuauka haguã umi mba'e Tupã Ñandejára he'íta va'ekue uperire. 6 Cristo katu Tupã Ñandejára Ra'y ramo ojaopapa va'ekue hekópe hembiaapo Tupã Ñandejára rogaygua kuéra apytépe, ha upe óga niko ñande kuéra hina, ñaime hatã ramo ha jajerovia ramo ipaha peve vy'apópe pe esperanza jarekóva reheve. 7 Upéva rehe, pe Espíritu Santo he'i háicha Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme: Ko árape, pehendu ramo pe Tupã Ñandejára he'íva, 8 ani peñembopy'ahatã ojaopo haguéicha umi Israelita kuéra, umi opu'ã va'ekue Ñandejára rehe ha oipy'ara'ã va'ekue ichupe desiértope. 9 Upépe umi pende pykuéra che py'ara'ã va'ekue ohecha ramo jepe cuarenta años pukukue umi mba'eguasuve che ajapo va'ekue. 10 Upéva rehe che pochy va'ekue hendive kuéra, ha ha'e va'ekue: "Ipy'amokõi tapia ha ndoikuaaséi che rape." 11 Upéva rehe che pochy va'ekue hendive kuéra ha ajura va'ekue ndoikéi chéne haguã pe amombytu'u haguãme ichupe kuéra. 12 Che ryvy kuéra, peñeñangarekókena ani avave peẽ kuérava pende py'a ñañágui ha ndapejeroviáigui peñemomombyry Tupã Ñandejára oikovévagui. 13 Peñomokyre'ỹ uvei opa árape oje'e aja gueteri ko árape, ani haguã avave peẽ kuérava peñembopy'ahatã pene mbotavýgui pecado. 14 Ñande niko Cristo rehegua japyta hatã ramo ipaha peve pe ñande jerovia iñepyrũrã guarépe. 15 Oje'e aja gueteri: Ko árape peẽ pehendu ramo pe Tupã Ñandejára he'íva, ani peñembopy'ahatã ojaopo haguéicha umi opu'ã va'ekue Tupã Ñandejára rehe. 16 ¿Máva piko raka'e, umi ohendu va'ekue pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ ha opu'ã va'ekue hese? Opa umi Moisés oguenohẽ va'ekue Egíptogui. 17 ¿Ha máva ndive piko ipochy raka'e Tupã Ñandejára cuarenta años? Umi opeca va'ekue ndive, ha omano va'ekue pe desiértope. 18 ¿Ha máva kuérapepa ojura raka'e Tupã Ñandejára ndoikéi chéne haguã pe opytu'u haguãme? Umi ichupe iñe'ẽrendu'ỹ va'ekuẽpe. 19 Ha upéicha jahecha ndaikatúi hague oike hikuái ndojeroviái hague rehe.

Hebrews 4

1 Upéva rehe, oĩ aja gueteri pe promesa jaike haguã pe Tupã Ñandejára ñane mombytu'u haguãme jakyhyje vaerã anítei oime peẽ kuérava oike'ỹva. 2 Ñandéve avei niko oñemoherakuã va'ekue pe evangelio ichupe kuéraicha, opáichavo, opyta va'ekue mba'evépe pe ñe'ẽ ohendu va'ekue, ndogueroviáigui. 3 Ñande jarovia va'ekue katu jaike pe japytu'u haguãme, Tupã Ñandejára he'i haguéicha: Upéva rehe che pochy va'ekue hendive kuéra ha ajura va'ekue ndoikéi chéne haguã pe amombytu'u haguãme ichupe kuéra. Tupã Ñandejára ojaopáma va'ekue ramo jepe hembiaapo ko mundo ojaopapa ramo guare, 4 oime niko Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme he'íha pe ára sieteha rehe: Ha opytu'u Tupã Ñandejára opa hembiaopokuégui pe ára sietehápe. 5 Ha he'i jevy: Ndoike mo'ãi pe che amombytu'u haguãme ichupe kuéra. 6 Upéicharamo niko oĩ gueteri oike vaerã pe pytu'uhápe, ha umi ohendu tenonde va'ekue pe evangelio katu ndoikéi na iñe'ẽrendúi hague rehe. 7 Upéva rehe, Tupã Ñandejára omoĩ jevy ñandéve peteĩ ára, ha upe ára ko'ãga hina. Ha upéicha niko Tupã Ñandejára oñe'ẽ ñandéve pe Rey David he'i va'ekue rupi: Ko árape pehendu ramo pe Tupã Ñandejára he'íva ani peñembopy'ahatã. 8 Josué omombytu'u rire umi Israelita kuérape niko, Tupã Ñandejára noñe'ẽvéima vaerã mo'ã ambue ára rehe. 9 Upéicharamo niko oĩ gueteri umi Tupã Ñandejára reheguáva opytu'u haguã, 10 pe oikéva pe pytu'uha Tupã Ñandejára ome'ẽvape niko opytu'u hembiaopógui, pe Tupã Ñandejára opytu'u haguéicha avei hembiaapo kuéragui. 11 Ñañeha'ã upéicharamo jaike upe pytu'uhápe ha ani avave ojaopo umi iñe'ẽrendu'ỹ va'ekue ojaopo haguéicha. 12 Pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ oikove ha ipu'akágui, ha hakuavégui kyse puku haimbe jováivagui, oikéva oikytĩ meve ñane ánga, ñande espíritu, umi ñane kangue juajuha, ñande karakukua peve, ha ohechauka ñandéve umi ñande py'apy

pegua ha umi ñande py'apy rembiapota. 13 Ndaipóri mba'eve Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ikatu vaerã okañy ichugui, opa mba'e ha'e ohecha ha oikuaa ha ichupe ñamombe'u vaerã ñane rembiapokue. 14 Jesús, pe Tupã Ñandejára Ra'y, ñande pa'i guasu oike va'ekue yvágape voi. Upéva rehe japyta hatã vaerã ñande jeroviápe. 15 Pe ñande pa'i guasu niko ñande poriahuverekokuaa ñande kangy jave ramo, ha'e voi oñepy'ara'ã hague rehe ñandéicha avei, upéicharamo jepe ndopecái va'ekue. 16 Upéva rehe jajeroivia ha ñaguahẽ vaerã Tupã Ñandejára oporohayhúva rendápe jahupity haguã pe ipy'aporiahuvereko ha ñane pytyvõ haguã ñaikotevẽ jave.

Hebrews 5

1 Pe pa'i guasurã niko kuimba'e kuéra apytégui oñehenói ha oñemoĩ oipytyvõ haguã yvypóra kuérape Tupã Ñandejára renondépe, ha oikuave'ẽ haguã ofrenda ha animal jukapyre pecado kuéra rehe. 2 Pe pa'i guasu oguereko rehe pe yvypóra kuéra reko kangy ikatu ipaciencia umi itavy ha ojejavýva rehe, 3 ha ha'e voi ikangy hague rehe oikuave'ẽ vaerã avei animal jukapyre ipecádo kuéra tee rehe hapicha yvypóra kuéra rehéicha. 4 Avave ndaikatúi oñemoĩ ojupe pa'i ruvicha guasu ramo, Tupã Ñandejára niko upe oporohenói'va ha oporomoí'va, omoĩ haguéicha Aarónpe. 5 Ha upéicha avei Cristo, ha'e noñemoíri va'ekue ojupe pa'i ruvicha guasu ramo, Tupã Ñandejára omoĩ va'ekue ichupe he'i haguéicha ichupe: Nde ha'e che Ra'y; ko árape che aiko nde Ru ramo. 6 He'i háicha avei ambue hendápe Tupã Ñandejára Kwatiañe'ẽme: Nde ha'e pa'i tapia guarã, Melquisedechagua. 7 Cristo oiko ramo kuimba'éicha ko yvy ári, heta oñembo'e ha ojerure va'ekue pyahẽ ha heta tesay reheve Tupã Ñandejárape, upe ikatu va'erãme olibra ichupe pe manógui, ha Tupã Ñandejára ohendu ichupe Cristo iñe'ẽrendukuaa hague rehe. 8 Upéicha Cristo, Tupã Ñandejára Ra'y ramo jepe, oikuaa ñe'ẽrendu pe ijehasa asykue rupi; 9 ha pe ijehasa asy rupi oñemboheko marangatuetéma ramo, oiko ichugui pe salvación tapia guarãva apohára opa umi ichupe iñe'ẽrendúvape; 10 ha Tupã Ñandejára omoĩ ichupe pa'i ruvicha guasu ramo Melquisedechagua. 11 Heta mba'e jareko ja'e vaerã ko'ã mba'e rehe, ha hasy jaikuaauka porã haguã peẽme peẽ peñembopy'ahatãgui. 12 Ymáma niko peẽ mbo'ehára vaerã mo'ã, ha upéva rangue peikotevẽ gueteri peñembo'e pyahu jevy umi Tupã Ñandejára mba'e hasyve'ýva rehe, peiko ku mitã kambúicha oikotevẽva gueteri kamby rehe pekarúma rangue tembi'u jaisu'úva rehe. 13 Umi kamby rehe oikóva ndoikuaapái pe ñe'ẽ hekopeguáva, mitã kambúicha gueteri rehe. 14 Pe tembi'u jaisu'úva katu kakuaa peguarã, umi ikatúmava peguarã ohechakuaa pe iporãva ha pe ivaíva.

Hebrews 6

1 Upéva rehe, tekotevẽ jahasa tenondeve umi Cristo ñe'ẽ jaikuaa ñepyrũ va'ekuégui, ha ani ñañepyrũ jevy pyahu arrepentimiento ñane rembiapokue mba'everãvaguí, ha Tupã Ñandejára rehe jajeroivia va'erãha rehe, 2 ha bautismo rehegua porombo'e rehe, ha po ñemoĩ akã ári rehe ha jeikove jevy omano va'ekue apytégui rehe ha juicio tapia guarãva rehe. 3 Ha upéicha jajapóne Tupã Ñandejára oipota ramo. 4 Umi peteĩ jevy ojehesape'áma va'ekue ha oikuaáma va'ekue pe Tupã Ñandejára ome'ẽva, ha oñeme'ẽ va'ekue ichupe kuéra pe Espíritu Santo, 5 ha oikuaáma va'ekue pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ porãite ha pe mundo ou vaerã pu'aka, 6 ho'a jevy ramo hikuái ndaikatuvéima oñemboheko pyahu jevy arrepentimiento rupi, ha'e kuéra voi omosaingo jevy pyahu kurusu rehe pe Tupã Ñandejára Ra'ýpe ha oñembohory hese opavave rovake. 7 Ha'ete pe yvy ý oipytéva oky jave heta jevy, upe yvýpe heñói porã ramo pe kóga umi ipype omba'apo va'ekue peguarã, ohupity Tupã Ñandejára jehovasa, 8 heñói ramo ipype ñuatĩ ha ñana vai katu na iporãi mba'everã, ha Tupã Ñandejára omaldeci vaerã ha ipahápe okaipa vaerã. 9 Opáichavo ore rembiayhupára kuéra roñe'ẽ ramo jepe kóicha, roha'arõ pende hegui umi mba'e iporãvéva salvación rehegua. 10 Tupã Ñandejára ojaipóva opa mba'e hekopete, nda hesarái chéne umi mba'e peẽ pejapo va'ekuégui ha pe mborayhu ichupe guarã pehechauka va'ekuégui peipytyvõ pype ñane hermano kuérape, upe pejapo haguéicha ha pejapo háicha gueteri. 11 Opáichavo, roipota peẽ kuéra pehechauka ipaha pepe upeichagua kyre'ỹ pehupity pepe pe peha'arõva. 12 Ndooripotái niko peñemoate'ỹ, ta peiko uvei oiko haguéicha umi ojeroivia ha ipaciencia rupi ohupity va'ekue umi mba'e Tupã Ñandejára he'i va'ekue ome'ẽtaha. 13 Tupã Ñandejára ome'ẽ ramo guare iñe'ẽ Abrahámpé, ojura va'ekue ojehe ndaiporigui ichugui tuichavéva, 14 ha he'i va'ekue: "Añete heta rohovasáta ha ambohetáta ne ñemoñare." 15 Ha Abraham ipaciencia va'ekue oha'arõ haguã ohupity pepe pe Tupã Ñandejára he'i va'ekue

ome'ětaha ichupe. 16 Kuimba'e kuéra ojura ramo niko ojura ichugui kuéra tuichavéva rehe, ha ojura rire katu ojapo vaerã upéicha. 17 Upéva rehe Tupã Ñandejára ojura va'ekue ohechauka haguã umi ohupity va'erãme pe promesa na iñambuëi va'erãha pe iñe'ëme'ëngue. 18 Ha upéicha, oĩ mokõi mba'e ikatu'ýva oñemoambue, ohechauka haguã Tupã Ñandejára ndaikatuiha ijapu, ha umi mba'e rupi ñande py'apytu'u haguã ñande ñaguahẽ va'ekue ñañemomba'e haguã upe esperanza rehe. 19 Ko esperanza jarekóva niko peteĩ ánclica ñane ánga peguarã, mba'eve omomyĩ'y vaerã, ohasáva pe yvága pegua cortina mboypýri, 20 pe Jesús oíke haguépe ñane renonderã ñande pa'i guasu ramo tapia guarã Melquisedechagua.

Hebrews 7

1 Upe Melquisedec Salem pegua rey va'ekue ha Tupã Ñandejára yvatetegua pa'i. Abraham ou jevy ramo guare oñorairõ ha omosarambipa rire umi rey kuérape, Melquisedec osẽ va'ekue ohuvaitĩ ha ohovasa ichupe, 2 ha Abraham ome'ẽ va'ekue ichupe diezmo opa mba'égui. Pe Melquisedec rera niko he'ise "rey marangatu"; ha avei rey Salem pegua he'iséva "rey oporombopy'aguapýva". 3 Ndaipóri mandu'a túva ha isy rehe, terã ijypykuéra rehe, onace terã omano ramo guare rehe. Ko'ã mba'épe Melquisedec ojogua pe Tupã Ñandejára Ra'ýpe, opytáva pa'i ramo tapia guarã. 4 Pehecha, aipóramo, mba'éichapa mba'eguasute raka'e upe kuimba'e, Abraham voi, upe ñande ypykue, ome'ẽ va'ekue ichupe diezmo opa umi mba'e oipe'a va'ekuégui umi rey kuéragai. 5 Umi Leví rehegua kuéra oikóvape pa'i ramo, hetáygua kuéra Abraham ñemoñare ramo jepe ha'e kuéraicha avei, ome'ẽ vaerã diezmo Moisés léype he'i háicha. 6 Ha Melquisedec, ndaha'etí ramo jepe hesegua kuéra, Abraham ome'ẽ va'ekue ichupe diezmo, ha Melquisedec ohovasa Abrahámpe, upe oguerékóvape pe Tupã Ñandejára promesa, 7 ha avave ndaikatúi onega pe oporohovasáva tuichaveha pe ojevohasávagai. 8 Ko'a yvy ári niko oñeme'ẽ diezmo kuimba'e kuéra omano va'erãme, Melquisedec rehe katu, pe Tupã Ñandejára Kwatiañe'ëme he'i oikoveha. 9 Ha ikatu ja'e umi pa'i kuéra Leví ñemoñaréva, ichupe kuéra oñeme'ëva diezmo, ome'ẽ hague avei pe diezmo Abraham rupi ha'e ome'ẽ ramo guare Melquisedécpe. 10 Oĩgui gueteri Abraham retépe umi iñemoñare kuéra Melquisedec osẽ ramo guare ohuvaitĩ ichupe. 11 Umi Israelita kuérape oñeme'ẽ va'ekue pe ley umi pa'i Leví rehegua kuéra po rupi, ha ha'e kuéra ikatu rire oporomboheko marangatu, na tekotevẽi vaerã mo'ã ambue pa'i, Aarón rehegua kuera'ýva, Melquisedechagua rehe. 12 Oñembuekoviávo umi pa'i Leví rehegua kuérava tekotevẽ va'ekue oñembyekovia avei pe ley; 13 ha Ñandejára Jesucristo, upe oje'éva rehe ko'ã mba'e, niko ambue tribu rehegua, ha upe tríbugui avave ndoikói va'ekue pa'i ramo. 14 Ojekuaa porã voi niko pe Ñandejára Jesucristo Judá tribu reheguaha, ha Moisés nde'íri va'ekue mba'evete upe tribu upéva rehe oñe'ẽ ramo guare pa'i kuéra rehe. 15 Ha jahecha porãvéntema katu upéva opu'ã ramo ambue pa'i Melquisedechagua, 16 ndoikói va'ekue pa'i ramo pe ley he'íva rupi Leví ñemoñare va'erãha pe tekove opa'ýva pu'aka rupínte katu. 17 Kóicha voi niko Tupã Ñandejára he'i hese: Nde niko ha'e pa'i tapia guaráva, Melquisedechagua. 18 Upéva rehe, pe ley tenonderã guare oñemboyke va'ekue ikangy ha naiporãmbáigui, 19 pe Moisés ley niko nomoĩmbái mba'eve hekópe. Ha upéva rehe hendaguépe ko'ãga jareko peteĩ esperanza iporávẽva, upéva rupi ñaguahẽ Tupã Ñandejára rendápe, 20 pe juramento Tupã Ñandejára ojapo va'ekue rupi. 21 Umi ambue pa'i kuéra niko oñemoĩ va'ekue juramento'ý rehe, Jesús katu juramento reheve, he'i háicha Tupã Ñandejára Kwatiañe'ëme: Ñandejára ojura va'ekue ha nosẽi chéne iñe'ëgui: "Nde ha'e pa'i tapia guaráva, Melquisedechagua." 22 Upéva rehe, Jesús ogarantí ñandéve peteĩ pacto iporávẽva. 23 Umi ambue pa'i kuéra niko heta va'ekue, omano rupi tekotevẽgui oñembyekovia; 24 Jesús katu, oikovégui tapia guarã noñembuekoviái hembiaópope umi ambue pa'i kuéraicha. 25 Upéva rehe, ikatu osalva tapia guarã umi oguahẽvape ha'e rupi Tupã Ñandejára rendápe, oikovégui tapia guarã oroga haguã hese kuéra. 26 Ha peichagua pa'i guasu niko pe ñaikotevẽva: imarangatúva, imba'eporáva, hekopotíva, ojehe'a'ý va'ekue pecador kuéra rekovaikue rehe ha yvágagui yvateteve ojuhupi va'ekue. 27 Ha'e ndaha'etí umi ambue pa'i guasu kuéraicha opa árape tekotevẽva oikuave'ẽ animal jukapyre ipecádo kuéra tee rehe raẽ ha upéi katu ambue kuéra pecado rehe. Jesús ome'ẽ va'ekue hekovete voi peteĩ jevy tapia guarã. 28 Pe Moisés ley rupi niko oñemoĩ pa'i guasu ramo yvypóra kuéra kangýpe, pe Tupã Ñandejára juramento rupi katu pe ley rire guaréva oñemoĩ pa'i guasu ramo pe Tupã Ñandejára Ra'y pe tapia guarã imarangatúvape.

Hebrews 8

1 Pe mba'eguasuve opa umi mba'e ja'évagai ñaína niko kóva, jareko peteĩ pa'i guasu oguapýva yvágape Tupã Ñandejára trono akatúape, 2 ojapo haguã pa'i kuéra rembiapo pe tabernáculo añeteteguávape, Ñandejára ojapo va'ekue, ndaha'éiva yvypóra rembiapokue. 3 Umi pa'i guasu kuéra niko oñemoĩ oikuave'ẽ haguã ofrenda ha animal jukapyre, Tupã Ñandejárape, ha upéva rehe tekotevẽ Jesucristo avei oguereko oikuave'ẽ vaerã. 4 Ha'e oĩ rire gueteri ko yvy ári, nda pa'írinte jepe vaerã mo'ã oĩgui gueteri pa'i kuéra oikuave'ẽva ofrenda pe Moisés léype he'i háicha. 5 Ha umi mba'e ha'e kuéra ojapómi va'ekue niko umi mba'e yvága pegua joguahánte, Tupã Ñandejára he'i haguéicha Moiséspe ha'e ojapóta ramo guare pe tabernáculo: "Ejapóke opa umi mba'e rejapo vaerã ahechauka haguéicha ndéve pe cérrope." 6 Pe Cristo rembiapo, pa'i ramo katu iporãve ha'e abogádogui peteĩ pacto iporãvévape, oúva peteĩ promesa iporãvévagai avei. 7 Pe pacto tenonderã guare oĩ porãmba rire na tekotevẽi vaerã mo'ã oñembyekovia peteĩ pacto pyahu rehe. 8 Tupã Ñandejára katu ipochýgui umi Israelita kuéra ndive he'i va'ekue: Oguahẽ vaerã ára ajapo haguã peteĩ pacto pyahu Israel ha Judá retãygua kuéra ndive. 9 Ndaha'e mo'ãi pe pacto ajapo va'ekuéicha ijypykuéra ndive aisambyhy ramo guare ichupe kuéra anohẽ haguã Egíptogui, ndoikói hague rehe ha'e kuéra che ñe'ẽme, che aheja ichupe kuéra, he'i Ñandejára. 10 Pe pacto ajapótava Israel retãygua kuéra ndive umíva umi ára rire, kóichata, he'i Ñandejára; Amoíta iñakáme kuéra che rembiapoukapy ha kuatiañe'ẽmeguáicha ipy'apýpe kuéra. Ha Tupã Ñandejára ta che ichupe kuéra ha ha'e kuéra che mba'éta. 11 Na tekotevẽ mo'ãi avave ombo'e hapichápe terã tyvýra kuérape oikuaa haguã Ñandejárape, opavave voi che kuaátaguí, ta ha'e mitã terã kakuaa. 12 Ha aperdonambáta ichupe kuéra hembiao vai kuerakue ha máramo na che mandu'a mo'ávẽi ipecádo kuéra rehe. 13 Tupã Ñandejára oñe'ẽ ramo peteĩ pacto pyahu rehe niko he'ise itujamaha pe tenonderã guare, ha pe oje'éva rehe itujamaha ha itujáva ohóvo, opa aguĩma.

Hebrews 9

1 Pe pacto tenonderã guarépe niko oje'e va'ekue mba'éichapa oñemomba'eguasú vaerã Tupã Ñandejárape, upéva niko pe tabernáculo yvy ári guarépe va'ekue. 2 Upe tabernáculo ojejapo va'ekue kóicha: pe koty tenonderã guare héra va'ekuépe Tenda Marangatu, oĩ va'ekue pe candelero pe mesa ha hi'ári umi pan kuave'ẽmbyre Tupã Ñandejárape. 3 Pe cortina mokõiha kupépe oĩ va'ekue pe koty héra va'ekue Tenda Imarangatuvéva, 4 ha upépe oĩ va'ekue peteĩ altar oroguigua incienso ojehappy haguã, ha pe árca pacto ryrú ijape oropáva ijerekuévo. Pe árca ryepýpe oĩ va'ekue peteĩ jarra oroguigua pe maná ryrú, ha oĩ va'ekue avei pe Aarón vara hoky va'ekue ha umi ita mokõi oñemoĩ hague umi ñe'ẽ pacto rehegua. 5 Ha pe árca ári oĩ va'ekue umi querubin kuéra oikuaa haguã Tupã Ñandejára oĩ hague upépe, ha umíva omo'ã va'ekue ipepo kuérape pe sacrificio pecado kuéra rehe oñekuave'ẽ hague renda. Opáichavo, ko'ága ndaikatú mo'ãi ña'ne'ẽ umi mba'e peteĩ teĩ rehe. 6 Ha oĩmbápype upéicha umi mba'e, umi pa'i kuéra oikemi va'ekue opa árape pe Tenda Marangatúpe ojapo haguã pe Tupã Ñandejárape ñemomba'eguasú rehegua tembiapo. 7 Ha pe Tenda Imarangatuvévape katu oíke pe pa'i guasu añoite peteĩ jevy cada año ha ogueraha vaerã animal ruguy oikuave'ẽ haguã ipecádo rehe ha umi ambue Israelita kuéra pecado rehe. 8 Ha umi mba'e rupi pe Espíritu Santo ñane mbo'e ndaikatúi gueteri hague ñaguahẽ pe Tenda Imarangatuvévape oĩ aja pe Tenda Marangatu tenonderã guare. 9 Ha umi mba'e niko mbojojapyrã va'ekue, ko ára kóva peguarã, umi kuave'ẽmby ha animal jukapyre oñekuave'ẽmi va'ekue Tupã Ñandejárape ndaikatúgui ombopy'apypotĩ umi upéicha omomba'eguasú va'ekuépe ichupe. 10 Umi tembi'u ha ojey'u vaerã ha jejohéi niko ñande rete rehe guarãnte oñemoĩ va'ekue pe oñembyekovia haguã ára peve. 11 Ko'ága katu Cristo oúma pa'i guasu ramo umi mba'e porãita ou vaerã va'ekue peguarã. Ha pe tabernáculo ha'e oíha pa'i ramo iporãve ha na imbojojahái, ndaha'éí yvypóra rembiapokue, ndaha'éí yvy arigua. 12 Cristo oíke va'ekue pe Tenda Imarangatuvévape, ha ndaha'éí oikuave'ẽ haguã kavara ra'y ha vaca ra'y ruguykue, huguy teete voínte katu, ha oíke va'ekue peteĩ jevy añoite tapia guarã ha ohupity ñandéve guarã pe salvación opa'ỹ vaerã. 13 Umi toro ha umi kavara ra'y ruguykue, ha umi vaca ra'y tanimbukue oñemosarambíva umi oñemongy'a va'ekue ári niko omomarangatu ha omopotĩ ichupe kuéra hetépe, 14 pe Cristo ruguýma katu, pe Espíritu eterno rupi, oñekuave'ẽ va'ekue ojupe voi marã'ỹ rehe Tupã Ñandejárape, omopotĩ vaerã ñande py'apy umi tembiapo mano reheguágui, ikatu haguã jaservi Tupã Ñandejára oikovévape. 15

Upéva rehe niko, Jesucristo pe pacto pyahu pegua abogado. Cristo omano va'ekue ikatu haguã operdona umi opeca va'ekuépe pe pacto tenonderã guarépe, ikatu haguã umi Tupã Ñandejára ohenói va'ekue ohupity pe herencia tapia guarãva Tupã Ñandejára he'i va'ekue ome'êta. 16 Oĩ ramo peteĩ testamento niko tekotevẽ omano raẽ pe ijapohare ikatu haguã ojejapo pe testaméntope he'i háicha. 17 Pe testamento niko oĩ rei pe ijapohare oikove aja, omano rire ae mante ovale. 18 Upéva rehe, pe pacto tenonderã guare jepe ndojepapói va'ekue tuguy'ỹ rehe. 19 Moisés oikuaaukapa rire umi tembiapoukapy ley pegua opavave umi Israelita kuérape ojapyhy ovecha rague pytáva ha peteĩ hisópo rakã ha omyakỹ vaca ra'y ha kavara ra'y ruguýpe, ý reheve, ha ohypýi pe kuatione'ẽ ley ryru ha opavave umi Israelita kuérape avei. 20 Ha he'i ichupe kuéra: "Kóva ha'e pe tuguy omoañetáva pe pacto Tupã Ñandejára ojapóva penendive." 21 Ha ohypýi avei pe tuguýpe pe tabernáculo ha opa umi mba'e ojeporúva ipype. 22 Ha haimete ikatu ja'e pe léype oĩ háicha opa mba'e tekotevẽha ojhypýi tuguýpe, ha tuguy oñehẽ'ỹ ramo ndaipóri pecado ñeperdona. 23 Upéva rehe tekotevẽ va'ekue umi sacrificio rehe omopotĩ haguã umi mba'e yvága pegua joguaha, ha umi mba'e yvága peguáva voi katu oikotevẽ sacrificio iporávẽva rehe. 24 Cristo ndoikéi va'ekue pe tabernáculo yvypóra rembiapokuépe, pe añetetáva joguahápe, oíke va'ekue yvagaitépe voi katu, upe ko'ãga oihápe Tupã Ñandejára renondépe ñande rehehápe. 25 Ha ndaha'etí oñekuave'ẽ heta jevy haguã ojupe oíke háicha pe pa'i guasu cada año pe Tenda Imarangatuvévape tuguy imba'e'ýva reheve. 26 Upéicha rire, Cristo tekotevẽ vaerã mo'ã omano heta jevy ko mundo oiko ñepyrũ guive. Upéva rangue katu ko'ãga oguahẽma ramo umi ára, Cristo ou va'ekue ha ome'ẽ hekove peteĩ jevy tapia guarã oipe'a haguã pe pecado. 27 Ha yvypóra kuéra omano vaerã háicha peteĩ jevy añónte, ha uperire katu pe juicio, 28 upéicha avei Cristo peteĩ jevy añónte ome'ẽ va'ekue hekove oipe'a haguã hetágui ipecádo kuéra; ha upéi katu ou jevy vaerã ndaha'evéima ogueraha haguã pecado, osalva haguã umi ichupe oha'arõvapente.

Hebrews 10

1 Pe Moisés ley niko umi mba'e porãita ou vaerã va'ekue joguahánte, ha ndaha'etí pe ha'etáva voi. Upéva rehe, pe ley máramo ndaikatúi omomarangatu hekopete umi oguahẽ va'ekuépe Tupã Ñandejára rendápe animal jukapyre reheve jevy jevy cada año. 2 Pe ley ikatu rire omopotĩ ichupe kuéra na tekotevẽvéima vaerã mo'ã oikuave'ẽ umi sacrificio, umi ikuave'ẽhára kuéra opytávo ipotimba, ndojepy'apyvéima vaerã mo'ã ipecádo kuéra rehe. 3 Ha upéva rangue katu, umi sacrificio omomandu'a ichupe kuéra ipecádo kuéra rehe cada año, 4 umi toro ha kavara ra'y ruguykue ndaikatúgui oipe'a pecado. 5 Upéva rehe Cristo, oúvo ko yvy ári, he'i va'ekue Tupã Ñandejárape: Ndereipotái ofrenda ha animal jukapyre rembosako'i va'ekue uvei chéve peteĩ tete. 6 Ndererohorýi animal jukapyre jehapypyre terã sacrificio oñekuave'ẽva pecado rehe. 7 Upémaramo ha'e: "Péinako aju, Tupã Ñandejára, ajapo haguã ne rembipota, upe oje'e háicha che rehe, pe kuatione'ẽme." 8 Tenonderã niko he'i Tupã Ñandejára ndoipotái ha ndoguerohoryiha ofrenda ha animal jukapyre terã animal jehapypyre terã sacrificio oñekuave'ẽva pecado rehe pe ley he'i ramo jepe ojejapo va'erãha umi mba'e. 9 Ha upéi katu he'i: "Péinako aju, Tupã Ñandejára, ajapo haguã ne rembipota." Upéva niko he'ise ha'e oipe'aha umi sacrificio tenonderã guare omoĩ haguã hendaguépe pe ambue sacrificio. 10 Upe Tupã Ñandejára rembipota rupi ha'e voi ñane momarangatu va'ekue, Jesucristo sacrificio rupi upe ha'e omano ramo guare peteĩ jevy tapia guarã. 11 Umi pa'i Israelita kuéra opa árape hembiapo tupaópe ha oikuave'ẽ heta jevy umi sacrificio tapiagua máramo ikatu'ýva oipe'a pecado. 12 Jesucristo katu oikuave'ẽ va'ekue peteĩ jevy pecado kuéra rehe peteĩ sacrificio añónte tapia guarã ha upéi uguapy Tupã Ñandejára akatúape, 13 oha'arõvo umi iñenemigo kuéra oñemoĩ meve ipyguýpe, 14 peteĩ ofrenda año rupinte omoporãmbaite va'ekue tapia guarã umi ha'e omomarangatu va'ekuépe. 15 Ha pe Espíritu Santo oikuaauka avei ñandéve upeichaha, he'i niko iñepyrũrã: 16 Pe pacto ajapótava hendive kuéra umíva umi ára rire, kóichata, he'i Ñandejára: Amoíta che rembiapoukapy ipy'apýpe kuéra, ha kuatione'ẽmeguáicha iñakãme kuéra; 17 ha he'i avei: Máramo na che mandu'a mo'ávẽima ipecádo kuéra terã hembiapo vai kuéra rehe. 18 Ha upéicha rupi, pecado kuéra oñeperdona rire, na tekotevẽvéima ofrenda pecado rehe. 19 Upéva rehe, che ryvy kuéra, ko'ãga ikatúma jaike jeroviapópe pe Tenda Imarangatuvévape Jesucristo ruguy rupi, 20 pe tape pyahu ha oikovéva rupi ha'e oipe'a va'ekue ñandéve hete tee rupi pe cortina osoro ramo guaréicha. 21 Cristo

ete voi niko pe ñande pa'i guasu Tupã Ñandejára rógape. 22 Upéva rehe, ñaguahẽ vaerã Tupã Ñandejára rendápe py'a peteĩ reheve ha jeroviatépe, ha'e niko omopotĩ va'ekue ñande py'apy anive haguã jajepy'apy ñande pecado kuéra rehe, ha ojeheĩ va'ekue ñande rete ý potĩ ete asýpe. 23 Ñaime hatãkena pe ñande jeroviápe ñamýi'ỹ rehe, Tupã Ñandejára ojapo vaerã katuetégui upe he'i va'ekue ñandéve. 24 Ha ñañoptytvõ vaerã jajoayhu ha jajapo haguã pe iporáva. 25 Ha ani jaheja pe ñane ñembyaty, ojapo háicha umi upéicha ojepokuaáva, ñaño mokyre'ỹ vaerã uvei ha ko'ágama katu jahecháma ramo hi'aguĩha pe Ñandejára ou jevy haguã ára. 26 Japeca ramo japecaséguite jaikuaa rire pe añetegua, ndaiporivéima sacrificio pecado rehe, 27 oñeha'arõ vaerã uvei pe juicio pohyiete pe tata rendy ohundi vaerã umi Tupã Ñandejára enemigo kuérape. 28 Oime ramo iñe'ẽrendu'ỹva pe Moisés léype ha oĩ rire ramo mokõi terã mbohapy hechahare omombe'úva, ojejuka vaerã katuete. 29 ¿Ha piko nda ipohyieteve mo'ãi nga'u pe castigo umi opyrũva peguarã pe Tupã Ñandejára Ra'y rehe ha omomba'e'ỹva pe huguy omoañetéva pe pacto omomarangatu va'ekue ichupe kuéra, ha omomaráva pe Tupã Ñandejára Espíritu ichupe kuéra ohayhúvape? 30 Jaikuaa Ñandejára he'i hague: "Che aporocastiga vaerã; che ambyekovia vaerã." Ha he'i va'ekue avei: "Ñandejára ojuzga vaerã umi imba'évape." 31 ¡Mba'e kyhyjeha vaerã ja'a ramo pe Tupã Ñandejára oikovéva pópe! 32 Pene mandu'ákena yma pende resape ypy ramo guare pe añete mba'éichapa pene paciencia va'ekue peropu'aka haguã pe jehasa asy guasu ou va'ekue pende ári. 33 Oime peẽ kuérava ojeja'o va'ekue ha pejerereko asy va'ekue maymáva rovake, ha ambue katu omoirũ pe jehasa asýpe umi upéicha ojerereko asy va'ekuépe. 34 Peẽ peiporiahuvereko va'ekue umi oĩ va'ekuépe cárcelpe, ha ojepe'a ramo jepe pende hegui umi pene mba'e teéva, pevy'ánte va'ekue avei, peikuaágui perekoha peteĩ pene mba'erã iporãitevéva ha tapia guaráva. 35 Upéicha ramo kena ani pepoi pe pende jeroviágui, tuicha mba'épe hekovia va'erãgui peẽme. 36 Tekotevẽ pene paciencia pejapo haguã pe Tupã Ñandejára rembipota, ikatu haguã pehupity pe ha'e he'i va'ekue ome'ětaha. 37 Pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ niko he'i: Ko'águi rireminte oúta pe ou vaerã ha nda hi'arevéima oúvo. 38 Ha pe che amomarangatúva oiko vaerã pe ijerovia rupi, ha ojevy ramo katu na che mbovy'a mo'ãi. 39 Ñande kuéra katu ndaha'etí umi ojevýva ñehundirã rehegua, umi ojeroviáva reheguánte uvei katu salvacionrã.

Hebrews 11

1 Fe niko, he'ise jaroviaha jahupitytaha katuete upe ñaha'arõva, ha jarovia pe mba'e jahecha'ỹ ramo jepe. 2 Upe fe rupi ñande ypykuéra rehe oñeñe'ẽ porã. 3 Jajerovia rupi jaikuaa Tupã Ñandejára ojapo hague opa oĩva iñe'ẽ rupi, ha ko'ã mba'e ko'ága jahecháva ojejapo hague umi mba'e ojehecha'ỹ va'ekuégui. 4 Ojerovia rupi Abel oikuave'ẽ va'ekue Tupã Ñandejárape peteĩ sacrificio iporáváva upe Caín oikuave'ẽ va'ekuégui, ha upéva rehe Tupã Ñandejára he'i hese imarangatuha ha oguerohory upe oikuave'ẽ va'ekue. Ha Abel omanóma ramo jepe, oiko gueteri mandu'a hese upe fe oguerereko va'ekue rupi. 5 Ojerovia rupi Enoc ojehechi va'ekue yvágape omano'ỹ rehe, ha ndojejuhuvéi Tupã Ñandejára oguerahágui ichupe. Ha ojehechi mbovyve, ha'e oikuaa va'ekue ombopy'arory hague Tupã Ñandejárape. 6 Ha fe'ỹ rehe ndaikatúi ñambovy'a Tupã Ñandejárape, pe Tupã Ñandejára rendápe oguahéva tekotevẽ oguerovia ha'e oiha ha ombyekovia porãha umi ichupe ohekávape. 7 Ojerovia rupi Noé, Tupã Ñandejára omomandu ramo ichupe umi mba'e ojehecha'ỹ va'ekue rehe gueteri, jeroviapópe ojapo va'ekue pe mba'yru ý pegua osalva haguã hogaygua kuérape. Ha upe ijerovia rupi ohechauka umi yvypóra kuéra oñecondenaha, ha Tupã Ñandejára omomarangatu ichupe pe ijerovia rehe. 8 Ojerovia rupi Abraham iñe'ẽrendu va'ekue Tupã Ñandejára ohenói ramo ichupe oho haguã pe yvy ome'ěta va'ekuépe ichupe imba'erã, ha osẽ hetãgui oikuaa'ỹ rehe mamópa ohóta. 9 Ha ojeroviágui Abraham oiko va'ekue tetã ambue peguáicha, carpa guýpe, pe yvy Tupã Ñandejára he'i va'ekuépe ome'ětaha ichupe, ha Isaac ha Jacob avei imba'e kuérargui avei upe promesa. 10 Abraham oiko va'ekue upéicha oha'arõgui pe ciudad icimientu poráva Tupã Ñandejára voi ombosako'i ha ojapóva. 11 Ojerovia rupi avei Sara, ikatu'ỹ va'ekue imemby, iguãimi etereíma ramo jepe imbarete jevy pyahu imemby haguã ha imemby va'ekue ogueroviágui Tupã Ñandejára ojapóta hague upe he'i va'ekue ichupe. 12 Upéicha rupi Abraham, ituja etereíma ramo jepe ta'ýra haguã, upéi heta eterei inemoñare estrella yvága peguáicha ha yvyku'i mar rembe'y peguáicha, ikatu'ỹva jaipapa. 13 Ha'e kuéra omanomba va'ekue ohupity'ỹ rehe umi mba'e Tupã Ñandejára he'i va'ekue ome'ětaha ichupe kuéra; opáichavo, ojerovia rupi ohecha va'ekue mombyry guive, ha oguerovia ha oguerohoryete

va'ekue. Ha upéicha ha'e kuéra oikuaauka va'ekue mbohupáichante hague ko yvy ári, 14 ha umi upéicha he'íva, oikuaauka oikoha hetã nguéra teerã rekávo. 15 Imandu'ánte rire hikuái upe hetã nguéra osẽ haguégui rehe ikatúnte vaerã mo'ã ojevy. 16 Opáichavo, ha'e kuéra oipota va'ekue peteĩ hetã nguérarã iporãvéva, pe yvága pegua. Upéva rehe Tupã Ñandejára notĩri oñembohéra haguã Itupã Ñandejára kuéra, ha oguereko peteĩ ciudad mbosako'ipyre ichupe kuéra guarã. 17 Ojerovia rupi Abraham, oñepy'ara'ã ramo na hakate'ỹi va'ekue Isaac rehe ome'ẽ haguã Tupã Ñandejárape sacrificio ramo. Ha ome'ẽ va'ekue pe ta'ýra peteĩmí, Tupã Ñandejára he'i va'ekue ramo jepe ichupe: 18 "Isaac rupi ne ñemoñaréta." 19 Abraham oikuaágui Tupã Ñandejára ikatuha omoingove jevy omanóvape jepe, ha ikatu ja'e, Abraham peguarã oikove jevy ramo guaréicha hague pe ta'ýra umi omano va'ekue apytégui. 20 Ojerovia rupi Isaac ohovasa va'ekue Jacob ha Esaúpe mba'e uperire guarã rehe. 21 Ha ojerovia rupi Jacob, omano mbotápe ohovasa va'ekue umi mokõi José ra'y kuérape, ha omomba'eguas Tupã Ñandejárape, ojejokohápe ibaston rehe. 22 Ojerovia rupi José, omanóta jave imandu'a va'ekue Israelita kuéra osẽ va'erãha Egíptogui, ha he'i va'ekue mba'épa ojejapo vaerã ikanguiekue rehe. 23 Moisés onace ramo túva kuéra ojerovia rupi oñomí va'ekue ichupe tres meses pukukue ohechágui hikuái iporã eterei hague pe mitã, ha ndokyhyjéi va'ekue pe rey rembiapoukapýgui. 24 Ha ojerovia rupi Moisés, ikaria'ypa rire, ndoikoséi va'ekue pe rey Egipto pegua rajy memby ramo, 25 ohasa asyseve va'ekue uvei umi Tupã Ñandejára reheguáva kuéra ndive, oiko rangue umi pecado rehegua vy'a sapy'amiguántevape, 26 omomba'eguasuvégui pe ñembohory ojehasáva Cristo rayhupápe, oguerékopa rangue umi riquezaita Egipto pegua, oikuaágui Tupã Ñandejára ombyekovia va'erãha ichupe. 27 Ojerovia rupi Moisés osẽ va'ekue Egíptogui, ndaha'ei okyhyjégui pe rey pochýgui, oñemombaretéguinte uvei ohecha ramo guáicha pe Tupã Ñandejára ojehecha'ývape. 28 Ojerovia rupi Moisés ojapo va'ekue pe Pascua ha ohypyika umi okẽ kuéra tuguýpe ani haguã pe ángel oporojukáva opoko umi Israelita ra'y kuéra ypykue rehe. 29 Ha ojerovia rupi umi Israelita ohasa va'ekue pe Mar Rojo mbyte rupi yvy rupi guáicha, ha umi Egíptoygua kuéra katu ohasase mo'ãvo avei ojahogapa hikuái. 30 Jerovia rupi ho'apa va'ekue Jerico muralla kuéra umi Israelita ojere rire siete días hese kuéra. 31 Ha ojerovia rupi Rahab, pe kuña rekovai, nomanói va'ekue umi iñe'ẽrendu'ỹ va'ekue ndive, omoguahégui hógape umi Israelita kuéra remimondópe ovicheávo upe ciudad rehe. 32 ¿Ha mba'épa ha'evéta? Ofaltáta chéve tiempo añe'ẽ haguã Gedeón rehe, Barac rehe, Sansón rehe, Jefté rehe, David rehe, ha Samuel rehe, ha umi ñemoñe'ẽhára kuéra rehe. 33 Ha ojerovia rupi ha'e kuéra omoĩ va'ekue tetã nguéra ipoguýpe, omanda porã va'ekue, ha ohupity va'ekue umi promesa Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ichupe kuéra. Omboty va'ekue león kuéra juru, 34 ombogue va'ekue tata rendy guasu ha espada ndohupityi va'ekue ichupe kuéra. Umi ikangýva oñemombarete va'ekue, ikatupyry va'ekue guerrahápe ha omosarambipa va'ekue umi tetã ambuegua ejército kuérape. 35 Oĩ va'ekue kuña kuéra rogaygua omanóva oikove jevy va'ekue. Ha ambue kuéra katu ojetortura va'ekue omano meve ha ndohējái va'ekue ojepoiuka ichugui kuéra oha'arõgui uvei peteĩ jeikove jevy iporãvéva. 36 Ambue kuéra rehe katu oñembohory ha oñenupã, oñencadena ha oñencarcela, 37 oñembo'ita omano meve, ojeasierra mbyte rupi, oñepy'ara'ã, ojejuka espádape, oiko ágoto pégoto ha oñemonde va'ekue ovecha ha kavara pirekuépe, mboriahu, jepy'apy ha jerereko asýpe; 38 oiko va'ekue okañy kañy umi desierto ha rupi, cerro rupi, yvykua ha itakua rupi. Yvypóra kuéra nomerecéi va'ekue oiko ijapytépe kuéra umichagua imarangatúva. 39 Ha Tupã Ñandejára oguerohory ramo jepe ichupe kuéra pe ijerovia kuéra rehe, ha'e kuéra ndohupityi va'ekue pe Tupã Ñandejára he'i va'ekue ome'ětaha, 40 ombosako'igui ha'e mba'e iporãvéva ñandéve guarã, ikatu haguã ha'e kuéra avei ohupity ñanendive kuéra.

Hebrews 12

1 Upéva rehe ñande kuéra avei, jarekópype ñande jerekuévo hetaite ohechauka va'ekue ijerovia, jaheja opa umi mba'e ñande jokóva, ha pe pecado ñande pykuáva, ha ñañani paciencia reheve pe carrera jarekóva ñane renonderã. 2 Ñamaña Jesús rehe, pe ñande jerovia moñepyrũhare ha imóngakuaaharã hekopete. Ha'e niko ogueropu'aka va'ekue pe jehasa asy kurusúre otĩ'ỹ rehe omano haguã upéicha oikuaágui ohasa asy rire ipy'arory ha ovy'ataha, ha uguapy va'ekue Tupã Ñandejára trono akatúape. 3 Ani haguã pene ánga kane'õ ha pene py'amano, pene mandu'a Jesús rehe, mba'éichapa ha'e ogueropu'aka va'ekue umi pecador kuéra

ombohasa asy ramo ichupe. 4 Ha peẽ niko ne'ĩra gueteri peñorairõ pecado ndive oñeñohẽ meve pende hegui pende ruguy, 5 ha pende resaráima pe Tupã Ñandejára he'ívagui peẽme ta'ýra kuérapeicha: Che ra'y, ani nderejapói mba'eve ramo Ñandejára ne rekombo'e ramo tukumbópe, ha ani ne kangy oñe'ẽ pohýi ramo ndéve. 6 Ñandejára niko ohekombo'e umi ohayhúvape, ha ocastiga opa umi oguererekóvape ta'ýra ramo. 7 Peropu'akákena pe Tupã Ñandejára castigo, pende rerekógui ha'e ta'ýra ramo. ¿Oĩ nga'u piko túva ohekombo'e'ýva ta'ýrape? 8 Ha Tupã Ñandejára na pene rekombo'etí ramo, ohekombo'e háicha opavave ta'ýra kuérape, peẽ ndaha'etí ta'ýra tee, ta'yrangánte. 9 Ha upéi avei, ñane mitãme ñande ru kuéra yvy arigua ñane rekombo'e va'ekue, ha ñamomba'e va'ekue ichupe kuéra, ¿ha piko mba'e rehe nañañemoĩ mo'ãi ñande Ru yvága pegua poguýpe jaikove haguã tapiá guarã? 10 Ñande ru kuéra yvy arigua ñane rekombo'e va'ekue mbovy aramínte, iporã háicha ichupe kuéra, Tupã Ñandejára katu ñane rekombo'e iporã haguãicha ñandéve, ñane momarangatu haguã ha'e imarangatu háicha. 11 Mba'eveichagua castigo niko añete na ñane mbovy'ái jahupity jave hasy uvei ñandéve, ha upéi katu umi upéicha oñehekombo'e va'ekue heko marangatu ha ipy'aguapy. 12 Upéva rehe, pemombarete jevy pyahu pende jyva ha pene renypy'ã ikangýva, 13 ha peguata pe tape ikarẽ'ýva rupi. Upéicharamo pe ipy karẽva nda ikaráui chéne, okueráne uvei. 14 Peñeha'ã peiko porã opavave ndive ha peñemboheko marangatu, pe teko marangatu'ý rehe avave ndohecha va'erái Ñandejárape. 15 Peñeñangarekókkena anítei oime ohupity'ýva pe pytyvõ Tupã Ñandejára oikuave'ëva ñandéve, ha anítei avave peẽ kuérava ipy'aro hapicha ndive ha ombyai hetápe. 16 Aníkkena avave peẽ kuérava pejuguereko menda'ý rehe, terã na pemomba'eiche Tupã Ñandejárape, Esaúicha, peteĩ ña'ẽmbe tembi'u rehe ome'ẽ va'ekue upe imba'erã vaerã mo'ã va'ekue ijypykue rehe ha'e. 17 Ha peẽ peikuaa Esaú upéi oipota ramo jepe túva ohovasa ichupe, ndojehovasái hague heta ojahe'o ramo jepe, ndaikatuvéima omyatyrõpe ombyai va'ekue. 18 Peẽ napeguahẽi pe Sinaí cérrope ikatúva rehe ojepoko, hendypa va'ekue, oĩ haguépe pytũ, tatatĩna ha ára pochy, 19 ha napehendúi va'ekue pe trompeta pu ha Tupã Ñandejára oñe'ẽ ramo guare ichupe kuéra. Ha umi ohendu va'ekue upe ñe'ẽ ojerure anive haguã oñe'ẽ ichupe kuéra, 20 ndaikatúigui ogueropu'aka upe oje'éva: "Animal jepe opyrũ ramo ko cérrope, ojejuka vaerã itápe." 21 Ha oporomondýi haguãichaguáva upe ojehecha va'ekue, upéva rehe Moisés jepe he'i: "Aryryipa kyhyjégui." 22 Peẽ katu peguahẽ pe Sión cérrope ha pe Tupã Ñandejára oikovéva ciudádpe, Jerusalén yvága pegua ha ángel kuéra ikatu'ýva jaipapapa rendápe, 23 ha pe oñembyatyhápe umi Tupã Ñandejára ra'y kuéra héra kuéra oíva yvágape, ha Tupã Ñandejára, opavave Juez, ha umi hekopotíva espíritu Tupã Ñandejára omomarangatu va'ekue, 24 ha Jesús pe pacto pyahu pegua abogado rendápe, ha pe huguy oñehẽ va'ekue, oñe'ëva mba'e iporãvéva rehe Abel ruguýgui. 25 Upéva rehekena, pema'ẽ anítei napehenduséi pe oñe'ëva ñandéve ñe'ẽ. Umi ohenduse'ý va'ekuépe pe oporohekombo'ëva ñe'ẽ ko yvy ári ndojeheja reíri va'ekue, ha ¿piko mba'eícha ojeheja reíta ñandéve ñahenduse'ý ramo pe ñane rekombo'évape yvága guive? 26 Tupã Ñandejára ñe'ẽ, upéramo, omboryrýi va'ekue pe yvy, ha ko'ága katu he'i: "Amboryrýita peteĩ jevyve na ndaha'e mo'ãi ko yvy año, amboryrýita pe yvága avei." 27 Ha he'ívo "peteĩ jevyve", he'ise ojepe'ataha umi mba'e omýiva mba'e apopyréicha, opyta haguã umi mba'e omyi'ýva. 28 Pe reino Tupã Ñandejára ome'ëva ñandéve, ndaikatúi oñemomýivo, upéva rehe ñame'ẽ vaerã ichupe las gracias, ha ñamomba'eguas vaerã Tupã Ñandejárape añetehápe ha mborayhu reheve ichupe ombohoryva, 29 Tupã Ñandejára ku tatáicha ohapypáva mba'e vai.

Hebrews 13

1 Pejuayhu tapiákkena. 2 Ani pende resarái pemoguahẽ va'erãha mbohupa pende rógape, upéicha ojapóvo oime omoguahẽ va'ekue ángel kuérape oikuaa'ý rehe. 3 Pene mandu'ákkena umi oíva rehe preso, peẽ voi peime ramo guáicha preso hendive kuéra. Pene mandu'ákkena avei umi oñembohasa asýva rehe, peẽ hesegua kuéra rehe avei. 4 Opavavéke tomomba'e pe imendare, ha umi omendáva ani oñemongy'a ambue ndive; Tupã Ñandejára ojuzga vaerã umi ojoguerekóvape menda'ý rehe ha umi omongy'ávape imendare. 5 Aníkkena peiko plata rekávonte, pevy'a uvei upe perekóva reheve, Tupã Ñandejára niko he'i va'ekue: "Ndorohejái chéne ha noromotyre'ýi chéne araka'eve." 6 Upéva rehe ikatu ja'e jeroviapópe: Ñandejára niko pe che pytyvõhára; ndakyhyjéi chéne yvypóra kuéra ikatu va'erãgui ojapo che rehe. 7 Pene mandu'ákkena umi pene rekombo'e ha pene mbo'e va'ekue Tupã Ñandejára ñe'ẽ rehe, pene mandu'a hekove kuerakue rehe, ha pejerovia Ñandejára rehe pe ha'e kuéra ojerovia haguéicha. 8 Jesucristo niko tapiáite guáichante, yma, ko'ága ha

tapia guarã. 9 Aníkëna aipóramo peheja pene mombia umi oporombo'éva mbo'epy iñambuéva umi ore rombo'e va'ekuégui. Ñañembopy'a mbarete uvei Tupã Ñandejára mborayhúpe ha ani mbo'epy ja'u vaerã rehépe, mba'eve noguenohëi umi mba'égui umi upéicha oikóva. 10 Ñande niko jareko peteĩ sacrificio iñambuéva, ikatu'ỹvagui ho'u umi pa'i pe santuario ymaguare peguáva. 11 Umi Israelita kuéra pa'i ruvicha guasu niko oguerokie ofrenda ramo pecado rehe pe Tenda Marangatuvehápe umi tymba ruguykue he umi tymba retekue katu ojehapy pe korapy rokárape. 12 Upéicha avei Jesús omano va'ekue pe ciudad rokárape, oporomomarangatu haguã huguy teete rupi. 13 Ñasẽ aipóramo Jesús rendápe pe korapy rokárape jahasa haguã hendive pe desprecio ha'e ohasa va'ekue. 14 Ko yvy ári niko ndajarekói peteĩ ciudad tapia guaráva, ñaha'arõ uvei pe ciudad oútava. 15 Upéva rehe, ñame'ẽ tapia vaerã ofrenda ramo Tupã Ñandejárape Jesucristo rupi alabanza omomba'eguasúva héra. 16 Ha ani pende resarái pejapo haguã pe iporáva ha pemboja'o oñondive kuéra upe perekóvape, umichagua sacrificio ombohorýgui Tupã Ñandejárape. 17 Pene ñe'ẽrendúkena umi Tupã Ñandejára ñe'ẽ rehe pene mbo'évape ha peiko iñe'ẽme kuéra, ha'e kuéra niko oñangareko pene ánga rehe, oikuaápype ome'ẽ va'erãha cuenta Tupã Ñandejárape; tojapo pe hembiaporã kuéra torypápe ha ani jepy'apýpe, naiporãigui upéicha peẽme guarã. 18 Peñembo'ékena ore rehe, roikuaa añetehápe ore py'aporãha ha hi'ãite niko oréve rojapo hekopete opa mba'e. 19 Ajerure jerureve peẽme pene oración rehe, ikatu haguã pya'ete aime jevy penendive. 20 Tupã Ñandejára oporombopy'aguapýva, upe omoingove jevy va'ekue omanóva apytégui Ñandejára Jesucristope, pe ovecha kuéra rerekua guasu, pe tuguy omoañete va'ekue rupi pe pacto tapia guaráva, 21 ha'e ta pene momarangatu opa iporãvarãme pejapo haguã hembipota, ha tojapo ha'e ñande pype Jesucristo rupi pe ha'e oipotáva ñande hegui. ¡Gloria Ñandejárape tapia guarã! Amén. 22 Che ryvy kuéra, ajerure peẽme ta pehendú ko'ã ñe'ẽ mbykymi tekombo'e rehegua amoíva peẽme kuatia rehe. 23 Aipota peikuaa ñande ryvy Timotéogui ojepoíma hague, ha uguahẽ voi ramo araháta chendive ahakuévo pene rendápe. 24 Pemomaitei opa umi pene mbo'ehára kuérape ha opa umi Jesús rehe ojeroviávape. Italiaygua kuéra pene momaiteiuka. 25 Tupã Ñandejára ta pende rovasa opavave peẽme. Amén.

James 1

1 Che, Santiago, Tupã Ñandejára ha Ñandejára Jesucristo rembiguái, amomaitei umi doce tribu Israel retã reheguápe isarambíva opa rupi. 2 Che ryvy kuéra, pevy'aite vaerã pejejuhu ramo opaichagua py'ara'ãme. 3 Peẽ niko peikuaa upéva ha'eha oñeha'ã haguã pende jerovia, ikatu haguã pereko paciencia. 4 Ha peñeha'ã vaerã pehupity pe paciencia hekopeteguáva peiko haguã gente ityarõ ha oimba poráva ofalta'ỹ rehe peẽme mba'evete. 5 Ha oime ramo peẽva na hi'arandupáiva, tojerure Tupã Ñandejárape; Tupã Ñandejára niko ome'ẽ py'aporã reheve opavavépe, ohekyi'ỹ rehe mba'eve avavépe. Oime ramo ojeruréva arandu, Tupã Ñandejára ome'ẽ vaerã ichupe. 6 Ha ojerovia vaerã ojerurévo py'amokõi'ỹ rehe; pe ipy'amokõi'va ha'etégui pe mar pegua ý pochy, yvytu ogueraháva ágoto pégoto. 7 Pe máva upéichava anítei oimo'ã ohupitytaha mba'eve Ñandejára gui. 8 Pe ipy'amokõi'va nda heko hendái mamove hendápe. 9 Pe hermano iporiahumíva, ovy'a vaerã Tupã Ñandejára omopu'ã rehe ichupe; 10 ha pe mba'eta rerekoha katu ovy'a vaerã oñemomba'e'ỹvo. Ka'avo potýicha pe mba'eta rerekoha, ndoiko aréi va'erãha rehe. 11 Kuarahy osẽ ha haku tiníma ramo pe ka'avo ipiru ha ipotykuí, pe iporãngue ndoiko aréi. Upeichaite avei umi mba'eta rerekoha opa rei vaerã imba'e repy kuéra apytépe. 12 Ovy'a vaerã pe kuimba'e ogueropu'akáva oñepy'ara'ã jave; osẽ porã rire oñeme'ẽ va'erãha rehe ichupe pe tekove tapia guaráva Tupã Ñandejára he'i va'ekue ome'ẽtaha umi ichupe ohayhúvape. 13 Oime ramo ohasa asýva terã oñepy'ara'áva, ojapo haguã ivaíva, ani oimo'ã ko'ã mba'e ouha Tupã Ñandejára gui; Tupã Ñandejára ndaikatúigui oñepy'ara'ã ojapo haguã ivaíva, ha ha'e avei noipy'ara'ãi avavépe ojapo haguã upéicha. 14 Upéva rangue katu, oime ramo oñandúva ojaposeha ivaíva, upéva pe imba'e vai pota ipy'apy pegua oipy'areraha ha ombotavýgui ichupénte. 15 Ko'ã mba'e vai potágui osẽ pecado ha pe pecado okakuaáma ramo katu, hi'a pe ñemano. 16 Che ryvy kuéra ahayhúva, ani peñembotavy pende jupe; 17 opa mba'e iporáva ha hekopetegua oñeme'ẽva ñandéve, ou yvatégui, Tupã Ñandejára gui ojapo va'ekue umi tesapehára yvága pegua. Ha Tupã Ñandejára noñemo'ambuéi terã ndojehechái hese mba'eveichagua ñemo'ambue. 18 Ojehegui ete voínte hembipota rupi ñane moingove pe ñe'ẽ añetéva rupi, jaiko haguã umi iñemoñare ypykuéra ndive. 19 Upéva rehe, che ryvy kuéra ahayhúva, pene kyre'ỹ vaerã pehendú haguã, ha pene mbegue vaerã peñe'ẽ terã pende pochy haguã. 20 Pe

máva ipochy ramo niko ndojapói pe iporáva Tupã Ñandejára oipotáva. 21 Upéva rehe, pehejapa mba'e ky'a, ha ñaña pya'ete oñemoñáva, ha perohory py'aporáme pe ñe'ẽ oñeñotý va'ekue pene corazõme ha ikatúva osalva pene ánga. 22 Ha pejapo pe ñe'ẽ he'íva, ha anítei pehendúnte; upéicharamo niko pende jupe voínte peñembotavýta. 23 Upe ohendúnteva pe ñe'ẽ ha ndojapóiva, ha'ete ku máva omañáva ojehe espéjope. 24 Ha ohecha mba'éichapa ha'e, ha ohomí vovénte hesaráima mba'éichapa ha'e ra'e. 25 Pe omaña poráva pe ley hekoítepeguáva rehe katu, upe ñane mosásóva, ha oikóva hesete ojapo upe ley he'i háicha; ndaha'etí ohendúnteva ha upéi hesaráiva. Upéva ovy'a vaerã ojapo pype upéicha. 26 Oime ramo oimo'áva religiosoha ha'e, ha ndojokokuaáva ijuru, oñembotavy ojupe voínte ha upe ireligión gua'u rei. 27 Pe religión añetetéva ha potíva Tupã Ñandejára ñande Ru renondépe, niko kóva: jajehu umi ityre'ývape ha umi viúdape ohasa asy jave, ha ñañeñangareko mba'e vai ko mundo peguágui.

James 2

1 Che ryvy kuéra, jajeroivia pype Ñandejára Jesucristo ipu'akaitéva rehe nañaporombojeroivia juavy va'erái. 2 Oike ramo pende tupaópe peteĩ kuimba'e ikuairũ oropa ha oñemonde poráva, ha upe jave oíke avei peteĩ mboriahu ijao soropamíva, 3 ha perohoryve ramo upe oñemonde porávape ha peje ichupe: "Eguapy ko iporávehápe", pe iporiahúvape katu peje: "Nde, eñembo'y upépe", terã "eguapy upe rupi", 4 peñombojeroivia juavýma peína peẽ voi oñondive kuéra, ha peporojuzga hekope'ý. 5 Che ryvy kuéra ahayhúva, pehendu kóva: Tupã Ñandejára niko oiporavo va'ekue umi iporiahúvape ko yvy ári, mba'eta rerekoharã ijeroiviápe ha ohupity haguã pe reino ha'e he'i va'ekue ome'ẽ va'erãha umi ichupe ohayhúvape. 6 Peẽ katu ndapejapói mba'eve ramo umi iporiahúvape. ¿Ndaha'etí nga'u piko mba'eta rerekoha umi pene momba'apo reíva ha pene mboguejýva mburuvicha kuéra renondépe? 7 ¿Ndaha'éipa ha'e kuéra umi oñe'ẽ vaíva Jesucristo rehe, upe pende járava? 8 Añetehápe pejapo ramo peẽ pe tembiapoukapy tuichaitevéva, he'i háicha Ñandejára kuatiañe'ẽme: "Ehayhu nde rapichápe nde jupete rehehayhu háicha", pejapo porã. 9 Pembojeroivia juavy ramo pende rapichápe katu pejapo pecado, pepeca ha pepyta vai Tupã Ñandejára rembiapoukapy renondépe. 10 Oime ramo ojaopáva hekopete pe Ñandejára rembiapoukapy ha upéicharamo jepe ojejavý peteĩ hendápente opyta ojejavypaite ramo guáicha pe tembiapoukapy he'ívape. 11 Pe Tupã Ñandejára voi he'i va'ekue: "Ani remongy'a ne mendare", niko he'i va'ekue avei: "Ani reporojuka." Upéicha rupi oime ramo omongy'a'ý va'ekue imendare, ha upéicha ramo jepe oporojuka, ndoikovéima pe tembiapoukapy he'i háicha. 12 Peẽ peñe'ẽ ha peiko vaerã umi ojejuzga va'eráicha pe tembiapoukapy ñane mosásóva rehe. 13 Umi oporoporiahuvareko'ý va'ekue ojejuzga va'erãgui ojeporiahuvareko'ý rehe; umi oporoporiahuvareko va'ekue katu, ojehe porã vaerã ichupe kuéra juicio árape. 14 Che ryvy kuéra, ¿maerã piko iporã oime ramo he'íva ojeroviaha ha ndojapói mba'eve iporáva? ¿Ikatu piko upe jerovia upéva osalva ichupe? 15 Oĩ ramo peteĩ hermano terã hermana oguereko'ýva ao ha tembi'u oikotevéva hina upe ára peguarã, 16 ha peteĩ peẽva he'i ichupe kuéra: "Toho poráite peẽme, peñeñuã pe ro'ýgui ha pekaru", ha nome'ẽi ichupe pe oikotevéva hete peguarã; ¿maerã piko iporã upéva? 17 Upéicha avei pe jerovia ndojehechái ramo pe máva rembiapokue rehe, pe jerovia año mba'e re'õngue rei. 18 Ikatu jepe niko oime he'íva: "Nde niko rejeroivia, ha che katu ajapo pe iporáva." Ehechauka chéve, aipóramo, nde jerovia rejapo'ý rehe mba'eve, ha che katu ahechaukáta ndéve che jerovia che rembiapokue rupi. 19 Nde niko rerovia Tupã Ñandejára peteĩ añonteha ha rejapo porã; mba'epochy kuéra niko ogueroiviánte avei upéva, ha oryrýi kyhyjégui. 20 ¿Nderehechakuaái piko, nde výro, pe jerovia ojehecha'ý ramo pe tembiapokue rehe upe jerovia te'õngueha? 21 Tupã Ñandejára oguereko va'ekue imarangatúva ramo Abraham ñande pypykuépe, upe ha'e ojapo va'ekue rehe oikuave'ẽ ramo guare ojejuka haguã ita'ýra Isaácpe; 22 rehechámapa mba'éichapa pe Abraham jerovia ojehecha hague pe hembiapokue rupi, ha pe ijeroivia oimba hague pe ha'e ojapo va'ekue rupi. 23 Ha upéicha oikopa pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽ he'íva: "Abraham ojerovia Tupã Ñandejára rehe, ha upéva ojehechakuaa ichupe ojerereko haguã ichupe iculpa'ýva ramo." Ha Abraham oñembohéra va'ekue Tupã Ñandejára rayhupára. 24 Pehecháma niko, aipóramo, Tupã Ñandejára oguerekoha imarangatúva ramo pe mávape hembiapokue rehe ha ndaha'etí ojerovia hague rehénte. 25 Upéicha va'ekue avei Rahab ndive, upe kuña rekovai, Tupã Ñandejára oguereko va'ekue iculpa'ýva ramo upe ojapo va'ekue rehe omoguahẽ ramo guare hógape umi tembijokuái pe ha omondo ramo guare ichupe kuéra ambue tape rupi. 26 Pe ñande rete hi'ánga'ý rehe te'õngue háicha, pe jerovia ndojehechái

ramo pe máva rembiapokue rehe te'õnguente avei.

James 3

1 Che ryvy kuéra, aníkema oĩ pende apytépe, heta oikoséva mbo'ehára ramo, jaikuaa niko ñande ñaporombo'évape Tupã Ñandejára ñande juzga pohyive va'eráha. 2 Opavave niko jajejavy heta mba'épe; ha oime ramo ojejavy'ýva upe he'ívape, upéva kuimba'e hekopeteguáva, oikuaáva avei mba'éichapa ipu'aka vaerã hete rehe. 3 Ñamoĩ ramo freno kavaju jurúpe ñamboguata jaipotaha rupi. 4 Ha umi barco tuicháicha ramo jepe ha pe yvytu hatã omyañáva ichupe kuéra, pe imboguataha ogueraha peteĩ timon'imi rupi ha'e oipotaha rupi. 5 Upéicha avei ñane ku; peteĩ ñande rete rehegua michĩmiva, upéicharamo jepe ipu'aka heta mba'e rehe. Ñane mandu'a vaerã mba'éichapa peteĩ tata piriri ikatu ohapypa peteĩ ka'aguy guasu. 6 Ha pe ñane ku niko tataícha, peteĩ mundo ñañaguigua oĩva ñande rete rehe, omongy'apáva pe mávape, hendýva Aña retã rata rupi voi, ha ohapýva ñande rekove. 7 Pe kuimba'e niko ikatu oamansa opaichagua tymba, guyra, mbói ha umi mar rupigua, ha oamansáma; 8 ku rehe katu ndaipóri ipu'akáva. Upéva peteĩ mba'e vai ojekokokuava'ýva, henyhétéva veneno oporujukávagui. 9 Pe ku rupi oñemomba'eguas Tupã Ñandejára ñande Rúpe ha oñeñe'ẽ vai yvypóra rehe Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ijoguaha ramo. 10 Peteĩ jurúguinte osẽ ñe'ẽ porã ha ñe'ẽ vai. Che ryvy kuéra, kóva ndaupéicha va'erái. 11 ¿Ikatu nga'u piko osẽ peteĩ ykuágui ý he'ëva ha iróva avei? 12 ¿Terã ikatu nga'u piko higo mátagui osẽ aceitúna? ¿Terãpa ikatu peteĩ parral máta hi'a higo? Upéicha avei ndaikatúi peteĩ ykuágui osẽ ý he'ëva ha iróva avei. 13 Oime ramo pende apytépe máva iñarandúva ha oikuaapa porãva, tohechauka heko marangatu rupi, ojejapo'ý rehe pe iñarandukue ombo'e háicha ichupe. 14 Peẽ pende py'aro ramo peñteségui ha pejapo ramo umi mba'e pende jupe guarã jevýnte, ani peimo'ã pene aranduha, upéicharamo niko pende japúta ha penegáta pe añete. 15 Koichagua arandu ndaha'éigui pe Tupã Ñandejára gui oúva, arandu ko yvy ariguánte uvei, mymba ha Aña reko rehegua. 16 Oĩháme ha'enteséva ha ojupe guarã jevýnteva, upépe oĩ sarambi ha opaichagua mba'e vai. 17 Umi oguerékova pe arandu Tupã Ñandejára ome'ëva katu heko potĩ, ndaipochykuaái, ipy'aporã ha iñe'ërendukuaa. Oporoporiahuverekokuaa ha hembiapo porã, iñe'ë añete ha ndahova mokõiri. 18 Ha umi oñeha'áva ojeiko porã haguã rehe, oñemitý py'aguapýpe omono'õ haguã tekove hekopeteguáva.

James 4

1 ¿Mamógui piko ou pe ñorairõ ha umi ñe'ẽ juavy pende apytépe? Ou upe pende rete rembipotágui, oñeha'ã tapiáva pende py'apýpe. 2 Peẽ niko peipota pe mba'e ikatu'ýva pereko, ha upéva rehe peporojuka. Pene renyhẽ mba'epotágui pehupity'ý rehe mba'eve, ha upéva rehe peñeha'ã ha peñorairõ. Ndapehupityĩri upe peipotáva, ndapejeruréigui Tupã Ñandejárape. 3 Terã pejerure ramo, noñeme'ëi peẽme pejeruréigui hekope'ý; peipota niko peiporu haguã pe pende vy'arã reípe. 4 ¡Ha! peẽ tekove infiel. ¿Ndapeikuaái piko peẽ umi yvypóra reko rayhuhára Tupã Ñandejára enemigoha? Oimeraëva oikoséva yvypóra reko rayhuhára ramo, oiko Tupã Ñandejára enemigo ramo. 5 Peimo'ã piko he'i rei Tupã Ñandejára Kuatiañe'ëme: "Pe espíritu oĩva ñande pype oñeha'ãha mba'epota hekope'ýrã rehe." 6 Tupã Ñandejára ñane pytyvõve, upéva rehe pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ëme he'i: "Tupã Ñandejára oñemohatã umi ojejapóvape ha oipytyvõ py'aporã reheve umi ojejapo'ývape." 7 Peñemoĩ, aipóramo, Tupã Ñandejára poguýpe. Peñemohatã pe mba'epochýpe, ha ojehui vaerã pende hegui. 8 Peñemboja Tupã Ñandejára rehe ha ha'e oñemboja vaerã pende rehe. Pecador kuéra, pemopotĩ pende po; ha peẽ pehayhuséva Tupã Ñandejárape ha mún dope, pemopotĩ pene corazõ. 9 Peñemomba'embyasy, pene rasẽ ha pejahe'o. Pepuka rangue pejahe'o, ha pevy'a rangue peñembyasy. 10 Peñemomirĩ Ñandejára renondépe, ha ha'e pene mpu'ã vaerã. 11 Che ryvy kuéra, ani peñe'ẽ ojuehe kuéra. Upe oñe'ëva hapicha rehe terã ojuzgáva ichupe, oñe'ẽ vai ley rehe ha ojuzga pe léype. Ha rejuzga ramo pe léype, reiko juez ramo ne ñe'ërendu ranguépe léype. 12 Peteĩnte oĩ pe ley ome'ë va'ekue ha ha'e juez avei, ha ha'e voi ikatu oporosalva terã oporohundi. Nde katu, ¿piko máva rejuzga haguã nde rapichápe? 13 Pehendu aipóramo, peẽ pejéva: "Ko'ãga terã ko'ëramo rohóta upe ciudádpe, ha ropytáta upépe un año roñemu ha rombyaty haguã plata"; 14 ndapeikuaái pype mba'épa ikatu ojehu ko'ëramo. ¿Mba'e piko pe ñande rekove? Ha'ete ku ytimbo ojekuaáva sapy'ami ha upéi katu opa rei. 15 Kóicha uvei peje vaerã: "Ñandejára oipota ramo, roikovéne ha rojapóne kóva terã amóva." 16 Upéva rangue katu niko

peẽ peiko peñemomba'eguasú pene ñe'ẽme; ha opa ko'ã pende jejapo ivai. 17 Upe ojapokuaáva pe iporáva ha ndojapóiva, opeca.

James 5

1 Pehendúke aipóramo, peẽ mba'eta rerekoha. Pene rasẽ ha pesapukái ojehe vaíta rehe peẽme. 2 Pe pene mba'eta itujupa, ha pe pende ao porã ho'upa aoraso. 3 Pe pende óro ha pe pende plata havẽmba, ha umíva voi vairã peẽme ha okaru vaerã pende ro'o rehe jepe tatáicha. Pembyaty mba'eta ára pahaitépema. 4 Peẽ pembrota vy umi omono'õ va'ekuẽpe pende kóga, ha napeme'ẽi ichupe kuéra hembiapokue repy; ha ko'ãga upe tembapokue repy voi osapukáirõ guáicha pene cóntrape; ha Ñandejára yvága pegua mburuvicha guasu ohendúma umi kóga mono'õhare sapukái. 5 Peẽ peiko ko yvy ári karu porã ha vy'ápe, peñemongyra tymbáicha; ha oguahẽma pe jejuka ára. 6 Pecondena ha jejuka va'ekue umi hembiaipo vai'ỹvape oñemoĩ'ỹ rehe ha'e kuéra pende rehe. 7 Upéva rehe, che ryvy kuéra, pereko paciencia ou peve Ñandejára. Pe oñemitýva niko oha'arõ vaerã kirirĩháme oguahẽ meve ama pypukue ha upéi ama pahague, ikatu mboyve omono'õ ikoga'a porãita. 8 Perekókena paciencia peẽ avei ha ani pende py'akangýtei hi'aguĩma rehe Ñandejára ou haguã ára. 9 Che ryvy kuéra, aníkema peñemoĩ vai, ani haguã Tupã Ñandejára pene mbohovake; ha'e oĩma hína okẽme oporombohovake haguã. 10 Che ryvy kuéra, perekókena peteĩ ejemplo ramo, umi ñemoñe'ẽhára oñemoñe'ẽ va'ekue Ñandejára rérape, jehasa asy ha pacienciakue. 11 Ñande niko jareko ovy'aitéva ramo umi ohasa asývape kirirĩháme. Peẽ niko pehendúma paciencia Job oguereko va'ekue, ha mba'échapa Ñandejára ombyekovia ichupe ipahápe; Ñandejára niko ipy'aporiahuvareko ha oporoporiahuvareko kuaa. 12 Ha hi'ariete, che ryvy kuéra, ani pejura yvága rehe terã yvy rehe terã mba'eveichagua mba'e ambue rehe. Peje ramo néi terã tove, kena pejénte kóicha "Néi" terã "Tove", ani haguã Ñandejára pene mbohovake. 13 Oime ramo peẽva ohasa asýva hína, toñembo'e. Ha oime ramo ovy'áva topurahéi Ñandejárape. 14 Oime ramo peẽva hasýva, tohenoiuka umi mbo'ehára iglésia peguápe, oñembo'e ha omona haguã hese aceite Ñandejára rérape. 15 Ha pe oración ojejapóva jerovia reheve, omonguera vaerã pe hasývape ha Ñandejára omopu'ã vaerã ichupe. Ha ojapo rire ramo pecado, oñeperdona vaerã ichupe. 16 Upéva rehe, pemombe'u ojupue kuéra pende pecado, ha peñembo'e ojuehe pene resãi haguã. Pe ñembo'e osẽva pe imarangatúva py'aite guive tuicha ipu'aka. 17 Ñemoñe'ẽhára Elías niko kuimba'e ñandeichaguante va'ekue avei; ha ojerure ramo guare iñembo'ẽpe ani haguã oky, ndokyvéi va'ekue tres años y medio pukukue. 18 Ha upéi, oñembo'e jevy rire katu oky jevy ha pe kóga heñói porãmba jevy va'ekue. 19-20 Che ryvy kuéra, peikuaákema kóva: oime ramo peẽva opiáva pe añetégui, ha oime ramo ambue ombojevýva ichupe, pe ombojevýva pe pecadórpe hape vaigui, osalvaha upe alma manógui; ha upéicha oñeperdona vaerã heta pecado.

1 Peter 1

1 Che, Pedro, Jesucristo apóstol amoĩ kuatia rehe ko ñe'ẽ umi oñemosarambipa va'ekuẽpe hetãgui, oĩva Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ha Bitinia rupi. 2 Tupã Ñandejára, pe Túva, pende poravo va'ekue peẽme oikuaapágui pe tenonderãgua, ha pe Espíritu rupi pene momarangatu va'ekue pene ñe'ẽrendu haguã ichupe ha pene mopotĩ haguã Jesucristo ruguýpe. Imborayhu ha py'aguapýgui ta pene renyhẽte. 3 Ñamomba'eguasú Tupã Ñandejára, Ñandejára Jesucristo Rúpe, ipy'a poriahuvareko tuichaite rupi ñane moingo jevy pyahu va'ekue Jesucristo oikove jevy rupi omanóva apytégui. Upéva ome'ẽ ñandéve peteĩ esperanza tapia guaráva, 4 ha upéicha ñaha'arõ pe herencia ñane mba'eráva oñeñongatúva yvágape. Peteĩ herencia tapia guaráva, oñembyai'ỹva ha havẽ'ỹ vaerã. 5 Ha Tupã Ñandejára ipu'aka rupi oñangareko pende rehe pejerovia rupi hese, pehupity haguã pe salvación ñembosako'i pyre ojehechauka vaerã pe ára pahápe. 6 Upéva rehe niko peẽ pevy'a pehasa asy sapy'ami ramo jepe peĩna opaichagua jehasa asýpe. 7 Pe óro opa vaerã ramo jepe niko oñembohyku tatápe oñemopotĩ haguã, ha pe pende jerovia iporãitevéva órogui, ko'ã jehasa asy rupi kena toñemoporã, tojererohory ha toñemomba'e Jesucristo ojehechauka ha'ára. 8 Peẽ niko pehayhu Jesucristope pehecha'ỹ rehe ichupe, ha pejerovia hese ndapehechái ramo jepe ichupe ko'ãga. Ha upéicharamo jepe pereko peteĩ vy'a tuicháva ikatu'ỹva ja'epa ñane ñe'ẽme, 9 pehupity rehe pe salvación pene ánga peguarã; upevarã voi niko pejerovia hese. 10 Ymaitéma voi niko umi ñemoñe'ẽhára oikuaase ha oporandúmi va'ekue ko salvación rehegua rehe, ha oñemoñe'ẽ va'ekue pe Tupã Ñandejára imborayhu rupi

ome'êta va'ekue rehe peême. 11 Pe Cristo Espíritu oĩ va'ekue umi ñemoñe'êhárape, oikuaauka tenonderã va'ekue ichupe kuéra pe Cristo jehasa asyrã ha pe vy'a tuichaitéva uperire guarã; ha ha'e kuéra oñeha'ã va'ekue oikuaa haguã mávanepa pe Cristo ha araka'épa oúta. 12 Tupã Ñandejára katu oikuaauka va'ekue ichupe kuéra umi mba'e ha'e kuéra oñeha'ã va'ekue oikuaa haguã ndaha'úi ichupe kuéra guarã, ñandéve guarãte hague uvei. Ha ko'ãga ko'ã mba'e oikuaauka peême umi oñemoñe'ê va'ekue peême pe evangelio rehe, pe Espíritu Santo yvágagui oñembou va'ekue pu'aka rupi. Ko'ã mba'e ko'áva ángel kuéra voi oikuaaséva. 13 Upéva rehe, peñeha'ã peñepy'amongeta porã ha peñangareko mba'éichapa peiko vaerã rehe. Peha'arõ jeroviapópe pe Tupã Ñandejára imborayhu rupi ome'êtava peême Jesucristo ojehechauka ha'ára. 14 Umi mitã iñe'ërendúvaicha, anive peiko upe hi'ãmiva haguéicha peême pehendu mboyve ko evangelio. 15 Upéva rangue ta pene marangatu uvei opa pejapóvape imarangatu rehe pe Tupã Ñandejára pene renói va'ekue. 16 He'i niko pe Kwatiañe'ê Marangatúpe: "Ta pene marangatúke, che che marangatúgui." 17 Peẽ peje ramo Tupã Ñandejára pende Ruha, upe ojuzgáva peteĩ teĩme hembiapokue rehe ombojuavy'ỹ rehe avavépe, peiko vaerã kyhyjepópe peiko aja pukukue ko yvy ári. 18 Peikuaa porãgui Tupã Ñandejára pende salva hague pe pende rekovekue maraverãgui peru va'ekue pende ru ypykuéragui; ha upe salvación repy ndaha'úi hague mba'e opa vaerã óro terã plátaicha, 19 Cristo ruguy repy ete voi rupi katu uvei, omano va'ekue peteĩ ovecha ra'y kuave'ẽmby oĩmba porã ha imarã'ỹvaicha. 20 Cristo oñembosako'i va'ekue upevarã Tupã Ñandejára ojapo mboyve guive ko mundo, ha ko'ã ára pahávo katu ojehechauka pende rayhupápe. 21 Jesucristo rupi niko peẽ pejerovia Tupã Ñandejára rehe, upe omoingove jevy va'ekue ichupe omanóva apytégui ha omomba'eguas ichupe pe pende jerovia ha pende esperanza pereko haguã Tupã Ñandejára rehe. 22 Ha ko'ãga peẽ, Espíritu Santo rupi, pene ñe'ërendu pe ñe'ê añetetéva pe upéicha pemopotĩ pene ánga ha peju pehayhu tova mokõi'ỹ reheve pene hermano kuérape. Pejuayhúkena aipóramo pende py'aite guive ha opa ikatu háicha. 23 Peẽ niko penace jevy pyahu va'ekue, ndaha'úi ru yvypóra kuéra omano vaerã reheguágui, pe Tupã Ñandejára ñe'ê oikovéva tapia guarãguite uvei. 24 Ñandejára kwatiañe'ê he'ígui kóicha: Yvypóra kuéra ka'avóicha, ha porãngue katu ka'avo potýicha. Pe ka'avo ipiru ha ipoty kúi; 25 Pe Ñandejára ñe'ê katu tapia guarã. Ha kóva ha'e pe ñe'ê evangelio rupi oñemoherakuã va'ekue peême.

1 Peter 2

1 Upéva rehe kena peheja opaichagua ñaña, porombotavy, tova mokõi, envidia ha jurumby'ỹi. 2 Mitã kambúicha peheka kyre'ỹ va'erãme pe kamby hi'y'ỹva espíritu reko rehegua, hese pekakuaa haguã ha pene ánga resãi haguã. 3 Peha'ã ha peikuaágui Ñandejára ipy'aporãha. 4 Peñemboja aipóramo, Cristo pe ita oikovéva rehe, kuimba'e kuéra omboyke va'ekue, Tupã Ñandejára peguarã katu ita poravo pyre hepyvéva. 5 Upéicha avei peẽ, ita oikovévaicha pejuaju Cristo rehe peñemohenda haguã pe tupao espíritu reko rehegua opu'áva ohóvope, ha oiko haguã pende hegui pa'i kuéra imarangatúva Tupã Ñandejára peguarã Jesucristo rupi oikuave'ẽva kuave'ẽmby espíritu reko rehegua Tupã Ñandejára ikatu vaerã oguerohory. 6 Upéva rehe avei Ñandejára Kwatiañe'ẽme he'i: Che amoĩ Siónpe pe óga cimientorã ita iporãvéva peteĩ ita poravo pyre ha hepyetéva; pe ojeroviáva hese noñemotĩ va'erãi. 7 Peẽ pejeroviáva peguarã, upe ita nda ijoguahái; umi ojerovia'ỹva peguarã katu, oiko pe Ñandejára ñe'ê he'i háicha: Pe ita umi óga apoha omboyke va'ekuégui oiko pe óga cimientorã tekotevëvéva. 8 Ha: Ita ñepysangarã, ha ita oporoitýva. Ha'e kuéra na iñe'ërendúigui oñepysanga pe ñe'ê rehe, ha upevarã voi oñemoĩ va'ekue. 9 Peẽ katu ñemoñare poravo pyre, yvága pegua Rey pa'i kuéra, tetã marangatu, Tupã Ñandejára mba'e kuéra. Ha upéva pemoherakuã haguã pe Tupã Ñandejára rembiapo kuéra porãita, pe pene renói va'ekue pesẽ haguã pytũnguýgui ha peike haguã pe ha'e oporohesapeha porãite asýpe. 10 Peẽ yma ndaha'úi va'ekue Tupã Ñandejára rehegua, ko'ãga katu peẽ imba'e; yma avave na pende poriahuverekói va'ekue, ko'ãga katu Tupã Ñandejára pende poriahuvereko. 11 Che ryvy kuéra ahayhuetéva, ajerure peême hetãme'ỹ oikóvape guáicha, ani haguã pejapo pe yvypóra reko rembipota ñande pype oñorairõva ñane ánga ndive. 12 Peikokuaákena umi Tupã Ñandejárape oikuaa'ỹva apytépe. Upéicharamo ha'e kuéra, ko'ãga oñe'ê ramo jepe pende rehe mba'e vai apoha rehe ramo guáicha, ohechakuaa vaerã pe pene rembiapo porãngue ha omomba'eguas vaerã Tupã Ñandejárape ha'e ou ha'ára. 13 Ñandejára rayhupápe pejapo umi autoridad rembiapoukapy, ta ha'e ra'e emperadórpe, mburuvichave rehe,

14 terã mburuvicha kuéra emperador rembijokuáiva ocastiga haguã umi hembiapo vaívape ha ombyekovia haguã hekoitépe umi hembiapo porãvape. 15 Tupã Ñandejára oipotágui pejapo pe iporãva, umi iñarandu'ýva ha ivýrova ani haguã oguereko mba'eve he'i vaerã pende rehe. 16 Peiko oiko'ýva avave poguýpeicha, opáichavo, upe hague rehe ani pejapo mba'eve ivaíva. Peiko uvei Tupã Ñandejára rembiguái oiko vaerã háicha. 17 Pemomba'ékena opavavépe, pehayhúkena hermano kuérape, pekyhyjékena Tupã Ñandejára gui, pemomba'ékena emperadórpe. 18 Tembiguái kuéra, pejapókena mba'e ramo ha peñemoíkена pe pende jára kuéra ñe'ême ha ani umi imba'e porã ha horývape añónte, umi ipohýivape avei. 19 Iporãgui oime ramo Tupã Ñandejára rayhupápe ohasa asýva ojapo'ý ramo jepe mba'eve hekopegua'ý. 20 Pene rembiapo vaikue rehe katu pejehovapete ramo ha perokirirĩ, ¿piko mba'e oime oñemoporã vaerã upéva rehe? Pene rembiapo porã ramo katu ha pehasa asy ha peropu'aka kirirĩháme, upéva Tupã Ñandejára oguerohory. 21 Upevarã voi niko Tupã Ñandejára pene renói va'ekue, ha Cristo voi avei ohasa asy va'ekue pende rehehápe ha ohechauka peême mba'éichapa peiko vaerã ipyporépe. 22 Ha'e ndojapói va'ekue mba'eveichagua ivaíva, ha noporombotavýi va'ekue araka'eve; 23 oñeñe'ê reity ramo ichupe, ha'e noporombohováiri va'ekue, ombohasa asy ramo hikuái ichupe na iñe'ê vaíri va'ekue ichupe kuéra, ohejánte va'ekue uvei Tupã Ñandejára pópe, upe oporojuzgáva hekoitépe. 24 Cristo ete voi ogueraha va'ekue ñande pecado kuéra hetépe kurusu rehe, ndajaikovevéima haguã pecádope, jaiko haguã teko marangatúpe uvei. Ha'e ojekutu va'ekue peẽ pekuera haguã. 25 Peẽ yma peiko va'ekue ovecha kañynguéicha, ko'ãga katu pejevýma ha peju pende rerekua, pe pene ánga rehe oñangareková rendápe.

1 Peter 3

1 Upéicha avei, peẽ tembireko, peñemoĩ pene ména ñe'ême, oiméramo oguerovia'ýva pe Ñandejára ñe'ê, ikatu haguã oguerovia ñe'ê'ý rehe pe hambireko reko porã rupi, 2 ohechávo pe heko johéi pyre ha oporoapoha mba'éramo. 3 Pe ijeguakákена ani ijapeguioguánte, akã karãi jechaukarã, jeguaka oroguigua terã ao ikatéva, 4 tojagua uvei ipy'apýpe yvypóra resa ohecha'ýva, teko kirirĩ ha py'aporãme, upéva niko iporãite Tupã Ñandejára renondépe. 5 Upéicha ojeguámi va'ekue yma umi kuña imarangatúva ojerovia va'ekue Tupã Ñandejára rehe, oguereko va'ekue ijeguaka ramo ñe'êrendu iména kuérape. 6 Upéicha va'ekue Sara, iñe'êrendu va'ekue Abrahámpe ha he'ími va'ekue ichupe "karai"; ha peẽ niko Sara membyre teete hína, pejapo ramo pe iporãva ha ndaipóri mba'érehépa pekyhyje haguã mba'evégui. 7 Ha upéicha avei peẽ ména kuéra, ta pene mba'e rechakuaa pe pene rembirekópe, pejapo ichupe kuéra mba'éramo, ndaha'úi pe kuña ikangyve hague rehénte añó, pe peẽ pereko rehe uvei hendive kuéra avei pe tekovete Tupã Ñandejára imborayhu rupi ome'ê va'ekue peême. Pejapókена upéicha ani haguã opyta rei pene ñembo'e. 8 Ipahápe, tapeiko oñondive kuéra peteĩ py'ápe, ta pejoporiahuvereko, ta pejuayhu ojoryvy kuéraicha, ta pejohecharamo ha ani pejejapo. 9 Ani pembyekovia ivaíva ivaívape, terã ñe'ê vai ñe'ê vaípe. Upéva rangue, pembyekovia ñe'ê iporãvape, Tupã Ñandejára pene renói hague rehe pehupity haguã mba'e porãita. 10 He'i háicha peteĩ Salmo: Pe oikove pukuséva ha oipotáva oho porã ichupe oikove aja tojoko ijuru ani haguã he'i ñe'ê vai ha ani haguã ijapu. 11 Toheja pe ivaíva ha tojapo pe iporãva, toheka py'aguapy ha toiko py'aguapýpe. 12 Ñandejára niko omaña umi imarangatúva rehe ha ohendu iñembo'e kuéra, umi mba'e vai apoha rehe katu ipochy. 13 ¿Máva piko ikatúta ojapo ivaíva pende rehe peẽ pejapo tapiá ramo pe iporãva? 14 Opáichavo, pehasa asy ramo jepe pejapo hague rehe pe iporãva pevy'a vaerã. Ha ani pekyhyje ichugui kuéra, terã peñemondýi, 15 pemomba'eguas uvei Cristo pende Járape pende py'aite guive. Peime tapiákена pemombe'u haguáicha oñeporandu ramo peême mba'épa pe esperanza perekóva rehe, ha pemombe'u vaerã pejejapo'ý rehe ha peporoapo vaerã mba'éramo. 16 Peikókена pereko haguáicha py'apypotĩ otĩ haguã umi oñe'ê vaíva pende reko porãngue rehe pejerovia rehe Cristo rehe. 17 Iporãve pehasa asy ramo pejapo hague rehe pe iporãva, Tupã Ñandejára upéicha oipota ramo, ha ani pene rembiapo vaikue rehe. 18 Cristo ohasa asy va'ekue avei, omano va'ekue ñande pecado kuéra rehe peteĩ jevýnte; ha'e imarangatúva, omano umi imarangatu'ýva rehe, ñande reraha haguã Tupã Ñandejárape. Hete omano va'ekue, ijespíritu katu oikove jevy va'ekue. 19 Ha ijespíritupe oho va'ekue avei oñemoñe'ê umi espíritu oĩ va'ekuépe hikuái preso. 20 Umi na iñe'êrendúi va'ekuépe yma Noé tiémpope Tupã Ñandejára ipy'aporã rupi oha'arõ ramo ojejapo aja pe árca. Ha ipype mbovymi, óchonte, ojesalva va'ekue pe ýgui. 21 Ha upe ý opyta pe bautismo pegua ý ra'anga ramo, pe ý rupi niko

jajesalva ko'āga. Pe bautismo ndaha'ēi oipe'a haguā ky'a ñande retégui, he'ise uvei tekopotĩ Ñandejára renondepegúava. Ogueru ñandéve salvación Jesucristo oikove jevy rupi omanóva apytégui; 22 ha upéi katu ojupi yvágape ha oime Tupã Ñandejára akatúape. Ángel kuéra, autoridad kuéra ha opa pu'aka kuéra oimba ipoguýpe.

1 Peter 4

1 Upéva rehe, pe Cristo ohasa asy haguéicha hetépe, peẽ peimemba vaerã avei pehasa asy haguā; pe ohasa asy va'ekue niko ohejáma pe pecado. 2 Ko'āgui rire pejapo haguā Tupã Ñandejára rembipota peikove aja ko yvy ári ha anivéma haguā peiko yvypóra kuéra oiko háicha. 3 Heta árama niko peẽ peiko va'ekue umi Tupã Ñandejárape oikuaa'ýva oiko háicha. Umiha árape peẽ peiko va'ekue teko vaípe, mba'e vai rayhúpe, ka'u ha karu guasuha rupi, pemboy'u mboy'uve va'ekue ha pemomba'eguasú va'ekue ta'anga kuéra, oñemomba'eguasú'ý va'erāme. 4 Ha ko'āga ha'e kuéra ohecharamo joaite peẽ napemoirüvéima rehe ichupe kuéra umi akã raku tekovai reheguápe, ha upéva rehe oñe'ẽ vai pende rehe. 5 Ha umíva oguahẽ vaerã ome'ẽ haguā cuenta hembiapokue rehe upe oĩvape ojuzga haguā omanóva ha oikovévape. 6 Umi omanóva oñesentencia va'ekue hekovépe yvypóra kuéraicha, ha ichupe kuéra oñeñemoñe'ẽ va'ekue avei pe evangelio rehe ikatu haguā oikove ijespíritupe Tupã Ñandejára rupi. 7 Hi'aguíma opa mba'e paharã. Upéva reheke, peñeñangarekokuaa ha peñembo'e tapia. 8 Ha opaite mba'e ári, ta pejuayhu ete, pe mborayhu operdona rehe heta pecado. 9 Peñomoguahẽkena ojohógape kuéra torypápe. 10 Peñopytyvõkena pe Tupã Ñandejára, pene mbokatupyry haguéicha ha pehupityka ojupe kuéra umi Tupã Ñandejára remime'ẽmby porãita etaite omboja'okuaávaicha. 11 Oiméramo oñe'ẽva, pe iñe'ẽ taha'e Tupã Ñandejára ñe'ẽicha. Oiméramo oporopytyvõva tojapo pe Tupã Ñandejára ojapoukakuaa haguéicha ichupe. Ha opa mba'e ojejapóva, taha'e oñemomba'eguasú haguā Tupã Ñandejárape Jesucristo rupi. Imba'e niko pe ñemomba'eguasú ha pu'akapa tapia guarã. Amén. 12 Che ryvy kuéra ahayhuetéva, ani peñemondýi pe hasa asy ramo ku tata mbyte rupi pehasa ramo guáicha peñepy'ara'ã haguā ojehe ramo guáicha peẽme mba'e peha'arõ'ýva, 13 pevy'a uvei ija rehe peẽme pehasa asy pe Cristo ohasa asy haguéicha, ikatu haguā avei pene renyhẽ vy'āgui ha'e ojehechauka ha'ára oñemomba'eguasú haguā. 14 Pejeja'o ramo Cristo rera rehe pevy'a vaerã, pe Tupã Ñandejára gloria ha Ijespíritu oĩgui penendive. Ha'e kuéra oñe'ẽ vai hese, peẽ katu pemomba'eguasú ichupe. 15 Pehasa asy ramo kena ani porojukakue rehe, terã mondakue rehe, terã mba'e vai apokue rehe, terã ojasuru hague rehe pe ichupe ou ha oho'ývape. 16 Oime ramo ohasa asýva Cristo rayhupápe katu ani otĩ, tomomba'eguasú uvei Tupã Ñandejárape héra hague rehe cristiano. 17 Oguahẽma pe ára oñepyrũ haguā pe juicio Tupã Ñandejára rogaygua kuérāgui voi. Ha oñepyrũ ramo ñande hegui voi, ¿pa mba'e oikóne umi iñe'ẽrendu'ývagui pe Tupã Ñandejára evangélio? 18 Ha umi imarangatúva hasýpe ojesalva ramo, ¿pa mba'e oikóne umi tekove vai ha umi pecador kuérāgui? 19 Upéva rehe, umi ohasa asýva Tupã Ñandejára upéicha oipotágui, ojapónte vaerã pe iporáva ha tomoĩ hi'ānga Tupã Ñandejára Ijapohare pópe, ha'e niko jeroviaha.

1 Peter 5

1 Mbo'ehára kuéra pende apytépe oĩvape ajerure, che niko mbo'ehárante avei hendive kuéra, ha pe Cristo jehasa asy rechahare ha ahupity vaerã avei pe iglória ojehechauka ha'ára. 2 Peñangarekókena ovecha rerekua kuéraicha umi ovecha Tupã Ñandejára oñangarekouka va'ekue peẽme rehe, pejapókena kyre'ýpópe Tupã Ñandejára oipota háicha ha ani ate'ý reheve terã plata rehehápe; py'aporã reheve uvei katu, 3 ha ani peñembojára umi peñangarekóva rehe mba'e rechaukahára ramo uvei umi ojeroviávape. 4 Ha ojehechauka ha'ára umi ovecha rerekua kuéra Ruvicha, oñeme'ẽ vaerã peẽme pene rembiapokue rehe peteĩ premio imbojojaha'ýva oñembyai'ý vaerã araka'eve. 5 Upéicha kena avei peẽ pene mitáváva peñemoĩ umi mbo'ehára kuéra ñe'ẽme. Opavave kena peñemoĩ oñoñe'ẽme pejejapo'ý rehe: Tupã Ñandejára ipochy rehe umi oñembotuicháva ojupe rehe, umi ojejapo'ývape katu oipytyvõ imborayhúpe. 6 Peñeme'ẽ aipóramo Tupã Ñandejára ipu'akaitévape, ta pene mopu'ã ha'e hi'árape. 7 Pemoĩ Tupã Ñandejára pópe opa pende jepy'apyha kuéra, ha'e oñangareko rehe pende rehe. 8 Peikokuaákena ha peñeñangareko pe mba'epochy pene rairõva oiko rehe león okororõvaicha pende jerekuévo oheka mávapepa ho'úta. 9 Peñemombarete ichupe pende jerovia rupi, peikuaápype pende rehegua kuéra opa

rupi ko yvy ári ohasa asyha avei hikuái upéicha. 10 Pe pehasa asy sapy'ami rire katu Tupã Nandejára pene moĩ vaerã hekopete, pene moĩ hatã ha pene mombarete vaerã, avave pene mongu'e'ỹ haguãicha. Pe Tupã Nandejára opáicha ñande rovasáva ha ñane renói va'ekue ñane moĩ haguã iglória tapia guarávape Cristo ndive. 11 Imba'e pe gloria ha pe pu'aka tapia guarã. Amén. 12 Arahauka peẽme ko kuatione'ẽ mbykymi Silvano po rupi, ñande ryvy jeroviahaite chéve ramo guarã, chete voi ha'e haguã peẽme peimeha pe Tupã Nandejára gracia añeteguávape. Pepyta hatãkena ipype. 13 Pe iglésia Babilóniape oĩva, Tupã Nandejára oiporavo va'ekue peẽmeicha avei, pene momaiteiuka, ha che ra'y Marcos avei. 14 Peñomomaiteíkena mborayhu rehegua ñehetũme reheve. Ta pende py'aguapy opavave peẽ pejeroviáva Jesucristo rehe. Amén.

2 Peter 1

1 Che, Simón Pedro, Jesucristo rembiguái ha hemimondo, ajapo ko kuatione'ẽ peẽ perekómavape pe jerovia iporãiteva pe ore jeroviáicha avei, Tupã Nandejára ha ñande Salvador Jesucristo reko marangatu rupi. 2 Ta pene renyhẽ jehovasa ha py'aguapygui peikuaa rupi Tupã Nandejára ha Nandejára Jesucristope. 3 Tupã Nandejára ome'ẽ va'ekue ñandéve, ipu'aka rupi opa ñane remirekotevẽrãva jaikove ha jahayhu haguã ichupe, jaikuaávo upe ñane renói va'ekuẽpe iglória ha milagro kuéra ojapo va'ekue ipu'aka rupi. 4 Ko'ã mba'e rupi ome'ẽ va'ekue ñandéve umi promesa porãita imbojojaha'ỹva pereko haguã pe Tupã Nandejára reko marangatu pejehekýi pype yvy arigua teko vai rekógui mba'e vai potágui oúva. 5 Ha upéva rehe peñeha'ã vaerã pemoirũ pe pende fe tekopora ndive, pe pende rekopora tekokuua ndive, 6 pe pende rekokuua jejokokuua ndive, pe pende jejokokuua paciencia ndive, pe paciencia mborayhu Tupã Nandejárape ndive, 7 pe pene Tupã rayhu jeikopora oñondive kuéra ndive ha pe jeikopora mborayhu ndive. 8 Peẽ pereko ramo ko'ã mba'e ha heta hetave ramo pende pype na pende reko reiveima vaerã ha ndapeikuaa rei mo'ãi Nandejára Jesucristope. 9 Pe oguereko'ỹva ko'ã mba'e katu ha'ete ku ciego, pe hi'aguĩva ichugui mante ikatu ohecha ha hesarái oñemopotĩ hague ipecádo kuéra yma guarégui. 10 Upéva rehe, che ryvy kuéra, peñeha'ã pepyta hatã hatãve Tupã Nandejára pene renói ha pende poravo haguẽpe, ha upéicha pejapo ramo ndape'ái chéne araka'eve. 11 Upéicharamo Tupã Nandejára pene moguahẽ vaerã katuete ha torypápe Nandejára ñande Salvador Jesucristo reino tapia guarávape. 12 Upéva rehe, pomomandu'a ko'ã mba'e rehe peikuaáma ramo jepe ha peime hatã ramo jepe pe añete perekóvape. 13 Iporãvaicha niko chéve aikove aja pomombáy ko'ã tekombo'e rupi, 14 Nandejára Jesucristo oikuaauka rehe chéve nda che are mo'ãveimaha ko yvy ári. 15 Opáichavo, añeha'ãmbaitéta ikatu haguã pene mandu'a tapia ko'ã mba'e rehe, che amano rire. 16 Upe roikuaauka va'ekue peẽme Nandejára Jesucristo pu'aka ha ou jevy ramo guarã, ndaha'ei ñe'ẽ gua'u rei, ore rohecha va'ekue ore resa teete rupi voi Nandejára mba'eguasuha. 17 Rohecha va'ekue Tupã Nandejárape Túva voi omomba'e ha omomba'eguasu ramo ichupe, ha Tupã Nandejára ete voi oñe'ẽ ha he'i "Kóva ha'e che Ra'y ahayhuetéva ha che mbovy'áva." 18 Orete voi rohendu va'ekue upe ñe'ẽ ou va'ekue yvágagui, roime ramo Nandejára ndive upe cerro marangatúpe. 19 Jareko avei umi ñe'ẽ añeteguáva ñemoñe'ẽhára kuéra omoĩ va'ekue kuatione rehe. Umi ñe'ẽ umíva niko tesapeháicha ohesapéva pytũháme, ha peẽ pejesareko vaerã hese kuéra pe ára hesakã meve ha lucero ko'ẽju osẽ meve ohesape haguã pende py'apy. 20 Peikuaa raẽ vaerã kóva: mba'eveichagua ñemoñe'ẽhára ñe'ẽ Escritura pegua ndaha'eiha ha'e kuéra ojehegui reĩnte he'i va'ekue, 21 umi ñemoñe'ẽhára noñemoñe'ẽi va'ekue ojehegui kuéra reĩnte. Umi kuimba'e marangatu oñe'ẽ va'ekue uvei Tupã Nandejára rerape pe Espíritu Santo ombo'e haguéicha ichupe kuéra.

2 Peter 2

1 Oĩ va'ekue avei ñemoñe'ẽhára japu Israel retãygua kuéra apytépe, ha upéicha oĩ vaerã avei mbo'ehára japu pende apytépe. Umíva oporombo'e vaerã ñemiháme iñakãgui kuéra mba'e oporombyaíva rehe, ha onega vaerã hikuái Nandejárape hekove ome'ẽ va'ekue hese kuérape jepe, ha upéva rehe oñehundi pya'eve vaerã. 2 Heta oĩ vaerã omoirũva ichupe kuéra pe hekoveky'ápe ha upéva rehe oñe'ẽ vai vaerã pe evangelio rape añetéva rehe. 3 Plata potágui, pene mbotavy vaerã porombo'e añete'ỹva rupi, upéva rehe umíva oñehundi vaerã katuete, ymaite guivéma voi oñecondenágui. 4 Ángel kuéra opeca ramo Tupã Nandejára noperdonái va'ekue ichupe kuéra, oity va'ekue uvei ichupe kuéra Aña retãme ha oheja pytũnguýpe,

ñeñapytĩháme cadénape oha'arõ haguã juicio ára. 5 Ha Tupã Ñandejára noperdonái va'ekue avei umi yvypóra yma guarépe, ombou va'ekue uvei ama guasu umi tekove ñaña nguéra ári ha osalva Noépe, oñemoñe'ë va'ekue tekomarangatu rehe, ha ambue siétepe hendive. 6 Ohundi va'ekue avei Sodoma ha Gomorra ciudad kuérape, ohapypa ramo ha omoĩ va'ekue techaukaha ramo umi tekovevai uperire oikovéva kyhyje'ỹ rehe peguarã. 7 Lot marangatúpe katu oguenohẽ ijapytégui kuéra, jepy'apyetépe oiko va'ekue umi tekovevai rekovai rehe. 8 Ára ko'ë rehe upe karai marangatu oiko va'ekue ijapytépe kuéra ojepy'apy va'ekue ohecha ha ohendúvo umi tekovevai rembiapo kuerakue. 9 Ñandejára oipe'akuaa umi imarangatúvape pe oipy'ara'áva ichupe kuéragai ha ohejakuaa umi tekove tie'ỹme ojecastiga haguã juicio árape, 10 umi oikóvape hembipota ky'a rapykuéri ha omomba'e'ỹva Ñandejárapema katu. Tova atã ha otĩ'ỹ, okyhyje'ỹva oñe'ë vai haguã autoridad yvága pegua kuéra rehe, 11 ángel kuéra jepe imbarete ha ipu'akavéva noñe'ë vaíri hese kuéra ocondena haguã ichupe kuéra Ñandejára renondépe. 12 Ko'áva katu umi tymba tavýicha okakuaáva ojejura ha ojejuka haguã, oñe'ë vai umi mba'e oikuaa'ỹva rehe, oñehundipa vaerã hembiaapo vaikue rehe, 13 ha oñembyekovia rasy vaerã ichupe kuéra hembiaapo vaikue repy ramo. Ovy'aitévaicha ichupe kuéra oiko rehe ha'e kuéra oikose háicha araitépe, ko'áva niko ñemotĩ ha ñe'ërã rei pende rehe okaru jave penendive, upéva aja jepe oguerohory rehe pe ijejavyha kuéra. 14 Ndaikatúi oma'ë kuña rehe oipota'ỹ rehe ha ndaikatúi oĩ opeca'ỹ rehe. Ombotavy umi heko jerereívape, ikatupyry mba'e vai potápe, tekove ñemaldeciyre. 15 Oheja va'ekue pe tape porã, opia ichugui ojapo haguã pe Balaam Beor ra'y rembiapo, ohayhu va'ekue pe tembiapo vai repy 16 ha oñemongavaju va'ekue ipecádo rehe, peteĩ tymba ñe'ëngu mba'e pohýi rerojaha oñe'ë ichupe kuimba'e ñe'ëme ha ohekombo'e pe ñemoñe'ëhára reko tarovápe. 17 Ko'áva niko ku ykua hi'y'ỹ váicha ha arai vytytu oguerahávaicha, oho vaerã pe iñypytũvehápe tapia guarã, 18 iñe'ë jererovu ha iñe'ë rei ha tekovai ha yvypóra rembiapo ky'a rupi ombotavy umi ojei ramóvape ohóvo umi jejavýpe oikóva apytégui. 19 Oikuave'ë ichupe kuéra libertad ha ha'e kuéra voi tekoky'a rembiguái, pe máva opytágui upe hese ipu'akáva rembiguái ramo. 20 Ha'e kuéra niko oikuaa va'ekue Ñandejára ñande Salvador Jesucrístope, ha ojei va'ekue pe yvypóra kuéra rekoky'águi, ha uperire oñemboapañuái jevy ramo umi mba'épe ha nda ipu'akavéi ramo pe heko paha ivaive pe oñepyrũ ramo guarégui. 21 Iporãve vaerã mo'ã ichupe kuéra oikuaa'ỹ rire pe teko marangatu rape, ha ani oikuaa rire ojevy pe tembiapoukapy marangatu oñeme'ë va'ekue ichupe kuéragai. 22 Ojehu ichupe kuéra añete ku ñe'ënga he'íva: "Jagua ho'u jevy igue'ëngue ha kure oñembojahu va'ekue oñembyapajeréi jevy tujúpe."

2 Peter 3

1 Che ryvy kuéra ahayhuetéva, kóva niko kuatione'ë mokõiha ajapóva peẽme, ha ko'ã kuatione'ë mokõiive rupi amokyre'ỹse pende py'apy jejoheipyre, 2 pene mandu'a haguã umi mba'e he'i va'ekue rehe yma umi ñemoñe'ëhára marangatu, ha umi apóstol pene mbo'e va'ekue Ñandejára ñande Salvador he'i va'ekue rehe. 3 Peikuaa raẽ vaerã kóva: ára pahávo ou va'erãha tapicha kuéra oñembohorýva Tupã Ñandejára rehe ha oikóva ha'e kuéra oikose háicha, 4 ha oporandu vaerã: "¿Mba'e piko oiko ku promesa Cristo ou jevy va'erãgui? Upe omano ha'ára guive ñande ppykuéra opa mba'e oĩ ko mundo oiko ñepyrũha guive guaréicha." 5 Ha'e kuéra niko ndohechakuaaséinte ymaite guive oĩ hague yvága ha yvy, Tupã Ñandejára ñe'ë rupi, ha ko yvy oiko hague ýgui ha ý rupi, 6 ha upéicha avei ko yvy ári oĩ va'ekue upéramo oñehundi hague ama guasu oiko va'ekue rupi. 7 Pe yvága ha yvy ko'ãgagua katu opyta tata peguarã, Tupã Ñandejára ñe'ë rupi. Upe tata ohapypa vaerã yvága ha yvy juicio árape, tekovevai kuéra oñehundi haguã árape. 8 Ha upéi avei, che ryvy kuéra ahayhuetéva, peikuaa vaerã kóva: Ñandejára peguarã, peteĩ ára mil añoicha, ha mil años peteĩ araichanteha. 9 Ñandejára nombo'aréi ojapo haguã upe iñe'ë, oñemo'ã háicha, ipaciénciante ñande rehe ndoipotáigui avave oñehundi, opavavénte toñearrepenti henondépe. 10 Pe Ñandejára ou haguã ára katu oguahẽ vaerã ku oñeha'arõ'ỹve jave, mondaha ou háicha pyhare, upe ha'árape pe yvága oñehundi vaerã tyapu sununu guasúpe, ha opa mba'e oíva hendypa vaerã, ha yvy okaipa vaerã opa ipype oíva reheve. 11 Opa mba'e opa vaerã rehe upéicha, imarangatuetépe ha kyhyjepópe peẽ peiko vaerã! 12 Peha'arõ ha peipotákena pende py'aite guive toguahẽ upe Tupã Ñandejára ára. Upe ha'árape yvága oñehundi vaerã tatápe ha opa oíva hykupa vaerã tata rendýpe, 13 opáichavo, ñande ñaha'arõ ára pyahu ha yvy pyahu Tupã Ñandejára he'i haguéicha ha upépe katu opa mba'e ipotĩ ha imarangatu vaerã. 14 Upéva rehe, che ryvy kuéra ahayhuetéva, peha'arõ aja

ko'ã mba'e, peñeha'ãmbaite ikatu haguéicha Tupã Ñandejára ta pende juhu py'aguapy, tekopotĩ ha marã'ỹ reheve. 15 Peñemomandu'ákena pe Ñandejára paciencia salvacionrãha. Upéicha avei omoĩ va'ekue peẽme kuation rehe ñane hermano Pablo jahayhuetéva, pe arandu Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue rupi ichupe. 16 Upéicha he'i va'ekue opa umi ikuatiañe'ẽ kuérape, oñe'ẽvo ko'ã mba'e rehe, oĩ ramo jepe umi kuatione'ẽme mba'e hasýva jaikuaapa porã haguã, ha umi itavýva ha ipy'ahetáva omokarëva, omokarë háicha umi ñe'ẽ ambue kuéra kuatione'ẽ Marangatu pegua, ha upéva ihundiharã kuéra. 17 Upéva rehe, che ryvy kuéra ahayhuetéva, peikuaápype oiko va'erãha ko'ã mba'e peñeñangareko ani haguã pene mbotyryry umi tekovevai jejavykue ha pe'a pe peime hatãhágui. 18 Ta peikuaa porãve uvei ñande Salvador Ñandejára Jesucristope ha ta pekakuaa imborayhúpe. ¡Ta ñamomba'eguasú ichupe ko'ãga ha tapiate! Amén.

1 John 1

1 Romoĩ peẽme kuation rehe pe tekovete rehegua ñe'ẽ, oikóma va'ekue voi opa mba'e oñepyrũ ramo guare guive. Rohendu va'ekue, ha rohecha va'ekue ore resa teete rupi voi; romaña va'ekue hese, ha ropoko va'ekue hese. 2 Upe tekovete ojehechauka va'ekue ha ore rohecha va'ekue, ha péina romombe'u roikuaauka haguã peẽme ko tekovete tapiaguáva, oĩ va'ekue Túva ndive ha ojehechauka va'ekue oréve. 3 Roikuaauka peẽme upe rohecha ha rohendu va'ekue, peẽ peime haguã avei orendive, pe ore roime háicha añetete Tupã Ñandejárape Túva ha Ta'ýra Jesucristo ndive. 4 Romoĩ peẽme kuation rehe ko'ã mba'e pene renyhẽ haguã vy'águi. 5 Kóva hina pe ñe'ẽ Jesucristo ore mbo'e va'ekue ha roikuaaukáva peẽme: Tupã Ñandejára tesapehara, ha ndaiporihá mba'eveichagua pytũ ipype. 6 Ja'e ramo ñaimeha hendive ha jaiko ave pytũguýpe, ñande japu upe ja'éva ha jajapóvape. 7 Jaiko ramo tesapeha rendýpe katu, pe Tupã Ñandejára oĩ háicha tesape rendýpe, upéicharamo ñaime oñondive kuéra peteĩ py'ápe ha Ta'ýra Jesucristo ruguy ñane mopotĩ opa ñande pecádogui. 8 Ja'e ramo ndajarekoiha pecado ñañembotavy ñande jupe voi, ha ndaja'ei pe añetegua. 9 Ñamombe'u ramo Tupã Ñandejárape ñande pecado kuéra katu, ha'e ifiel ha ijusto operdona haguã ñande pecado kuéra ha ñane mopotĩ haguã opaite ñane rembiapo vaikuégui. 10 Ja'e ramo ndajapecaí hague katu ñambojapu Tupã Ñandejárape, ha iñe'ẽ noĩri ñande pype.

1 John 2

1 Che ra'y kuéra, amoĩ kuation rehe peẽme ko'ã mba'e, ani haguã pepeca. Opáichavo, oime ramo opecáva jareko abogado, pe Túva ndive guarã, Jesucristope, pe imarangatúva. 2 Jesucristo ete voi niko imano rupi oipe'a ñande pecado kuéra ha na ñande heguíri año, opavave yvypóra pecado kuéra avei. 3 Ñane ñe'ẽrendu ramo umi Tupã Ñandejára rembiapoukapy, jaikuaa jaikuaaha ichupe. 4 Oime ramo he'íva: "Che aikuaa ichupe", ha ndojapói pe hembiapoukapy, ijapu ha nde'íri pe añetegua. 5 Upéva rangue, pe ojaipóva pe Tupã Ñandejára he'íva katu, pe Tupã Ñandejára mborayhu hekopete oĩ ipypeha upéicha ikatu jaikuaa ñane peteĩha hendive. 6 Pe he'íva ipeteĩha Tupã Ñandejára ndive oiko vaerã pe Jesucristo oiko haguéicha. 7 Che rembiayhu kuéra, ko tembiapoukapy amoíva aína peẽme kuation rehe nda ipyahúiri, pe tembiapoukapy peẽ pereko va'ekue iñepyrũha guive voínte. Pe tembiapoukapy yma guaréva niko pe ñe'ẽ pehendú va'ekue voi iñepyrũha guive. 8 Upéicharamo jepe, ko amoíva peẽme kuation rehe tembiapoukapy pyahúicha iñañetéva Crístope ha pende pype, pe pytũ ohasámagui ohóvo ha ohasapéma pe tesapehára añetetéva. 9 Oime ramo he'íva oiha tesape rendýpe, ha nda ija'ei iñehermano rehe, oĩ gueteri pytũguýpe. 10 Pe ohayhúva iñehermánope katu oiko pe tesape rendýpe, ha noñepysangái. 11 Ha upe iñehermano rehe ija'e'ýva katu oĩ ha oiko pytũguýpe ha ndoikuaái mamópa oho, ndaikatúigui ohecha pe pytũguýpe. 12 Che ra'y kuéra, amoĩ niko peẽme ko'ã ñe'ẽ kuation rehe Tupã Ñandejára pene perdonámagui pende pecado Jesucristo rérape. 13 Peẽ ru kuéra, amoĩ niko peẽme ko'ã ñe'ẽ kuation rehe peikuaágui upe iñepyrũha guive oĩ va'ekuépe. Karia'y kuéra, amoĩ niko peẽme ko'ã ñe'ẽ kuation rehe pende pu'aka hague rehe Aña rehe. Che ra'y kuéra, amoĩ niko peẽme ko'ã ñe'ẽ kuation rehe peikuaa rehe pe ñande Rúpe. 14 Amoĩ niko ko'ã ñe'ẽ kuation rehe peẽ ru kuérape, peikuaa rehe upe iñepyrũha guive oĩ va'ekuépe. Amoĩ avei ko'ã ñe'ẽ kuation rehe peẽ, karia'y kuérape, pene mbarete rehe ha pereko rehe Tupã Ñandejára ñe'ẽ pende pype ha pende pu'aka hague rehe Aña rehe. 15 Ani pehayhu ko mundo, terã umi mba'e ipype oíva. Oime ramo ohayhúva ko mundo, ndohayhúi Tupã Ñandejára ñande Rúpe, 16 opa

ko mundo peguáva, ndoúi ñande Rúgui ko mundo mba'énte. Umi mba'e vai pe máva ohayhúva, pe tesa ohayhu ha ohechaséva, ha pe jejapo yvypóra reko reheguáva, opa umi mba'e niko ko mundo rehegua. 17 Ko mundo niko opa vaerã, opa ko'ã mba'e ojeahyhuva ipype oíva reheve, pe ojaopáva Tupã Ñandejára rembipota katu opyta vaerã tapia guarã. 18 Che ra'y kuéra, hora pahaitéma niko. Peẽ niko pehendúma va'ekue ou va'erãha pe anticristo, opu'ã haguã Cristo rehe; ha péina ko'ãga voi oíma heta anticristo, ha upéva rehe jaikuaa hora pahaitemaha. 19 Ha'e kuéra osẽ va'ekue ñande apytégui; upéicharamo jepe ndaha'etí va'ekue ñande rehegua, ñande rehegua rire na ñande rejái vaerã mo'ã. Upéicha ojehe ojehechakuaa porã haguã nda opavavéi ñande reheguaha. 20 Peẽme katu Cristo ome'ẽ va'ekue pe Espiritu Santo ha peikuaa opa mba'e. 21 Amoĩ peẽme ko'ã ñe'ẽ kuationa rehe ndaha'etí peikuaa'ỹgui pe añete, peikuaágui uvei. Peẽ peikuaa mba'eveichagua japu nosẽiha pe añetégui. 22 ¿Mba'épa aipóramo, pe japu? Japu niko hina ku oje'e ramo Jesús ndaha'eíha pe Cristo. Upéva he'íva ijapu ha upéva ha'e hina pe anticristo, omomba'e'ỹva pe Túvape ha Ta'ýrape upéichante avei. 23 Upe omomba'e'ỹva pe Ta'ýrape, ndoguerekói Tupã Ñandejárape Túva ramo; ha upe omomba'éva pe Ta'ýrape katu, oguereko Túva ramo Tupã Ñandejárape. 24 Upéva rehe kena pereko pende pype pe ñe'ẽ pehendú va'ekue iñepyrũha guive; ha upe pehendú va'ekue opyta ramo pende pype, peẽ voi peime vaerã peteĩ py'ápe pe Ta'ýra ha pe Túva ndive. 25 Ha Jesucristo ete voi he'i va'ekue ome'ẽ va'erãha ñandéve pe tekove tapia guaráva. 26 Amoĩ peẽme ko'ã mba'e kuationa rehe umi pene mbotavyséva rehe. 27 Peẽ katu pereko pe Espiritu Santo Jesucristo ome'ẽ va'ekue peẽme, ha upéicha rupi napeikotevéi avave pene mbo'e, pe Espiritu voi pene mbo'epa rehe ha upe ha'e ombo'íva añete ha ndaha'etí japu. Upéva rehe kena peñemopeteĩ Cristo ndive, pe Espiritu oporombo'e háicha. 28 Ko'ãga che ra'y kuéra, pepyta hatã Cristo ndive, jajeroivia haguã ha'e ojehechauka ha'ára ha ani haguã ñatĩ henondépe ha'e ou ha'ára. 29 Peẽ niko peikuaa Jesucristo imarangatuha, peikuaa vaerã avei opa umi hembiaapo poráva Tupã Ñandejára ra'yha.

1 John 3

1 Pema'ẽna mba'eichaitépa ñande rayhu Tupã ñande Ru ñane mbohéra haguã Tupã Ñandejára ra'y, ha ñande ha'e. Upéva rehe, yvypóra kuéra na ñande kuaái, ndoikuaáigui Tupã Ñandejárape. 2 Che ryvy kuéra ahayhuetéva, ko'ãga voi ñande Tupã Ñandejára ra'yma, ha ndojehechaukaí gueteri mba'e va'erãpa gueteri ñande. Opáichavo, jaikuaa Jesucristo ojehechauka ha'ára ha'eichataha ñande jahecháta rehe ichupe ha'e ha'e haichaite. 3 Ha opa umi kóva oha'arõva ojerereko potĩ, pe ha'e ipotĩ háicha. 4 Opa umi opecáva katu na iñe'ẽrendúi Tupã Ñandejára léype, pecado he'ise ñe'ẽrendu'ỹ pe léype. 5 Peikuaáma háicha, Jesucristo ou hague oipe'a haguã ñande pecado, ha ha'e ndoguerekói ojehe mba'eveichagua pecado. 6 Upéicha avei opa upe oikóva peteĩ py'ápe hendive, ndopecaíri, umi opecáva katu, ndohecháhi na ndoikuaái ichupe. 7 Che ra'y kuéra, ani peñembotavyka, upe ojaopáva pe hekoite pegua heko potĩ Jesucristoicha. 8 Pe oikóva opeca katu Aña mba'e, Aña opecágui iñepyrũmby guive. Pe Tupã Ñandejára Ra'y ou va'ekue ombyai haguã voi pe Aña rembiapokue. 9 Opa umi Tupã Ñandejára ra'yva ndopecaí, pe Tupã Ñandejára reko rehegua oĩgui ipype kuéra, ha ndaikatúi oiko opeca, Tupã Ñandejára ra'ỹgui ha'e kuéra. 10 Upéicha ojekuaa mávapa umi Tupã Ñandejára ra'yva ha mávapa umi Aña ra'yva, opa umi ndojapóiva pe hekopeteguáva terã ndohayhúiva iñehernánope ndaha'etí Tupã Ñandejára ra'y. 11 Pe ñe'ẽ peẽ pehendú va'ekue iñepyrũha guive niko kóva: ta jajohayhu. 12 Ha ani Caíncha, Aña mba'e va'ekue ha'e ha ojuka tyvýrape. ¿Ha mba'e rehe piko ojuka? Caín rembiapokue ivaígui, ha tyvýra rembiapokue iporãgui. 13 Che ryvy kuéra, ani pehecharamo yvypóra kuéra nda ija'etí ramo pende rehe. 14 Ñande jaikuaa jahasáma hague manógui pe tekovetépe jahayhu rehe ñane hermano kuérape. Pe ohayhu'ỹva iñehernano omano gueteri. 15 Oimeraẽva ija'e'ỹva iñehernano rehe, porojukahára ha peẽ peikuaa pe porojukahára ndoguerekoiha pe tekove tapia guaráva ipype. 16 Jaikuaa mba'épa pe mborayhu Jesucristo ome'ẽ pype hekove ñande rehe ha upéicha avei ñande ñame'ẽ vaerã ñande rekove ñane hermano kuéra rehe. 17 Pe oguerékóva upe hekotevẽrã ha ohecháva pe iñehernano ndoguerekoiha, ha ndoiporiahuverekóiri ichupe, ¿mba'éichapa ikatúne he'i pe Tupã Ñandejára mborayhu oiha ipype? 18 Che ra'y kuéra, japorohayhu vaerã ndaha'etí ñande jurúpente jahechauka vaerã uvei pe ñane mborayhu iñañeteha ñane rembiapokue rupi. 19 Kóva rehe ikatu jaikuaa pe añete reheguaha ñande, ha ñande py'aguapy vaerã Tupã Ñandejára renondépe; 20 pe ñande py'apy oñanduka ramo ñandéve oimeraẽva mba'e, Tupã Ñandejára tuichave mba'e pe ñande py'apýgui ha

oikuaapa opa mba'e. 21 Upéicha rupi, che ryvy kuéra pohayhuetéva, ñande py'apy noñandukái ramo ñandéve mba'eve jajeroiviakuaa Tupã Ñandejára rehe; 22 ha ome'ẽ vaerã ñandéve upe jajeruréva ichupe, jajapógui hembiapoukapy kuéra ha umi mba'e ichupe ombovy'áva. 23 Ha upe hembiapoukapy niko kóva; ta jajeroivia Ta'ýra Jesucristo rehe, ha ta jajohayhu ha'e ojerure haguéicha ñandéve. 24 Pe oja póva Tupã Ñandejára rembiapoukapy, oĩ Tupã Ñandejára ndive, ha Tupã Ñandejára oĩ ipype, ha jaikuaa Tupã Ñandejára oiha ñande pype pe Espiritu ome'ẽ va'ekue ñandéve rupi.

1 John 4

1 Che ryvy kuéra pohayhuetéva, ani perovia opa he'ívape ojehe oñe'ẽha Tupã Ñandejára rupi, peikuaa porã raẽ uvei jahecha pe espíritu oguerékóvapa Tupã Ñandejáraguioqua terãpa ahániri. Ko mundo henyhẽgui ohóvo umi ijapúvaguí, he'i reíva Tupã Ñandejára remimbouha. 2 Kóicha ikatúta peẽ peikuaa Tupã Ñandejára Espiritupa: opa umi he'íva Jesucristo ou hague kuimba'e teetéicha, oguereko pe Tupã Ñandejára Espiritu; 3 umi oguerovia'ýva Jesús ou hague kuimba'e teetéicha katu ndoguerékói pe Tupã Ñandejára Espiritu, umíva oguereko pe anticristo espíritu uvei. Peẽ pehendúma va'ekue upe espíritu ou va'erãha, ha ko'ãga voi oĩma hína ko mún dope. 4 Che ra'y kuéra, peẽ niko Tupã Ñandejára mba'e, ha pende pu'aka umi tekove japu rehe, ipu'akavégui pe Espiritu oĩva pende pype pe espíritu umi yvypórape oĩvaguí. 5 Ha'e kuéra niko yvypóra kuéra rehegua ha upéva rehe oñe'ẽ yvypóra rekógui, ha yvypóra kuéra ohendu ichupe kuéra. 6 Ñande kuéra katu Tupã Ñandejára mba'e. Pe oikuaáva Tupã Ñandejárape ñane rendu ha pe Tupã Ñandejára mba'e'ýva katu na ñane rendúi. Upéicha ikatu jaikuaa mávapa oguereko pe espíritu añetéva ha mávapa oguereko pe espíritu japu. 7 Che ryvy kuéra pohayhuetéva, jajohayhu vaerã, pe mborayhu niko ou Tupã Ñandejára gui. Opa umi oporohayhúva Tupã Ñandejára ra'y ha oikuaa Tupã Ñandejárape. 8 Pe oporohayhu'ýva katu ndoikuaái Tupã Ñandejárape, Tupã Ñandejára niko mborayhu. 9 Tupã Ñandejára ohechauka va'ekue imborayhu ñanendive guarã ombou pype Ta'ýra peteĩmíva ko mún dope jaikove haguã ha'e rupi. 10 Kóva niko hína pe mborayhu: ndaha'etí ñande jahayhu va'ekue Tupã Ñandejárape, ha'e uvei ñande rayhu ñandéve ha ombou va'ekue Ta'ýrape omano ha oipe'a haguã ñande pecado. 11 Che ryvy kuéra pohayhuetéva, upéicha ñande rayhu rire ramo Tupã Ñandejára ñande jajohayhu vaerã avei. 12 Máramo avave ndohechái va'ekue Tupã Ñandejárape, opáichavo, jajohayhu ramo Tupã Ñandejára voi oĩ ñande pype ha upéicharamo Tupã Ñandejára mborayhu oĩ hekopete ñande pype. 13 Jaikuaa ñaimeha Tupã Ñandejára ndive, ha Tupã oiha ñande pype, ome'ẽ rehe ñandéve Ijespíritu. 14 Ha ore voi rohecha va'ekue ha romombe'u pe Túva ombou hague Ta'ýrape osalva haguã yvypóra kuérape. 15 Oimeraéva he'íva Jesús ha'eha Tupã Ñandejára Ra'y, oĩ Tupã Ñandejára ndive ha Tupã Ñandejára oĩ ipype. 16 Upéicha jaju jaikuaa ha jarovia pe Tupã Ñandejára mborayhu ñanendive guarã. Tupã Ñandejára niko mborayhu ha pe oikóva mborayhúpe oĩ Tupã Ñandejárape, ha Tupã Ñandejára oĩ ipype. 17 Ha upéicha ramo pe mborayhu oĩ hekopete ñande pype jakyhyje'ý haguã pe juicio árape, Jesucristoichaguí ñande kuéra ko mún dope. 18 Oihápe mborayhu ndaipóri kyhyje, pe mborayhu hekopeteguáva omosẽgui pe kyhyje. Pe kyhyje niko ogueru jepy'apy, upéva rehe, pe okyhyjéva ne'íra gueteri oporohayhu porã. 19 Ñande niko jahayhu Tupã Ñandejárape ha'e raẽ ñande rayhúgui. 20 Oime ramo he'íva: "Che ahayhu Tupã Ñandejárape", ha ndaija'etí ave iñehermano rehe, ijapu. Pe ohayhu'ýva iñehermano ohechávape, ¿piko mba'éicha ohayhúta Tupã Ñandejára ha'e ohecha'ývape? 21 Ha'e niko oheja va'ekue ñandéve ko tembiapoukapy kóva: pe ohayhúva Tupã Ñandejárape ohayhu vaerã avei iñehermánope.

1 John 5

1 Opa ogueroviáva Jesús ha'eha pe Cristo, upéva Tupã Ñandejára ra'y, ha pe ohayhúva pe túvape, ohayhu avei pe túva ra'ýpe. 2 Jahayhu ramo Tupã Ñandejárape ha jajapo ramo hembiapoukapy, jaikuaa jahayhuha avei umi Tupã Ñandejára ra'y kuérape. 3 Mborayhu Tupã Ñandejárape niko he'ise jajapo umi hembiapoukapy, ha umi hembiapoukapy niko nda ipohýiri, 4 opa Tupã Ñandejára ra'y añetéva ipu'aka ko mundo rehe. Kóva niko pe ñane mbopu'akáva ko mundo rehe: ñande jerovia. 5 Ndaipóri ipu'akáva ko mundo rehe oguerovia'ý ramo Jesús Tupã Ñandejára Ra'yha. 6 Jesucristo niko upe ojebautiza va'ekue ýpe, ha oñohẽ va'ekue huguy kurusu rehe, ou ramo guare ndojehechaukái va'ekue ý rupi ańónte, pe ý ha pe tuguy rupi avei. Ha pe Espiritu voi niko pe oikuaaukáva ko'ã mba'e ha pe Espiritu ha'e hína pe

añete. 7 Oĩ mbohapy oikuaaukáva ko'ã mba'e pe yvágape: pe Túva, pe Ñe'ẽ ha pe Espíritu Santo, ha mbohapyve peteĩchante. 8 Ha mbohapy umi oikuaaukáva ko yvy ári: pe Espíritu, pe ý ha pe tuguy, ha ko'ã mbohapyve oĩ peteĩ ñe'ẽme. 9 Jarovia niko umi kuimba'e he'íva, pe Tupã Ñandejára oikuaaukáva katu heroviapyve, ha'e oikuaaukágui Ta'ýra reheguáva. 10 Pe ojeroviáva Tupã Ñandejára Ra'y rehe oguereko pe kuaaukapyre ipype voi, pe oguerovia'ýva Tupã Ñandejárape katu ombojapu ichupe, ndogueroviái hague rehe pe Tupã Ñandejára he'i va'ekue oikuaaukávo Ta'ýra reheguáva. 11 Pe Tupã Ñandejára rembikuaauka niko kóva: ome'ẽ hague ñandéve tekove tapia guaráva, ha pe tekovete oĩ Ta'ýrape. 12 Pe oguerekóva pe Tupã Ñandejára Ra'y, oguereko avei pe tekovete; ha pe oguereko'ýva pe Tupã Ñandejára Ra'y katu, ndoguerekói avei upe tekovete. 13 Amoĩ niko peẽme kuatia rehe ko'ã ñe'ẽ peikuaa haguã perekoha pe tekove tapia guaráva, peẽ pejeroviáva Tupã Ñandejára Ra'y rehe. 14 Jajerovia niko Tupã Ñandejára rehe, ha'e ñane rendúgui pe jajerurévape, jajerure ramo pe ha'e oipota háicha. 15 Ha jaikuaa pype Tupã Ñandejára ohenduha ñane ñembo'e, jaikuaa avei jarekomaha upe jajerure va'ekue ichupe. 16 Oiméramo ohecháva iñehermano ojaopoha pecado ndaha'éiva ñemanorã, oñembo'e vaerã hese, ha Tupã Ñandejára ome'ẽ vaerã pe tekovete upe hermánope, upe pecado ndaha'úi ramo ñemanorã. Oĩ niko pecado ñemanoráva, ha nda'úi peẽme peñembo'e haguã upe pecado upéva rehe. 17 Opa tembiapo vai niko pecado, upéicharamo jepe oĩ pecado ndaha'éiva manorã. 18 Jaikuaa opa upe Tupã Ñandejára ra'ýva ndoikoiha opeca, Tupã Ñandejára Ra'y oñangarekógui hese ha Aña ndaikatúi opoko hese. 19 Jaikuaa Tupã Ñandejára mba'eha ñande ha ko mundo oĩmbaha Aña poguýpe. 20 Jaikuaa avei Tupã Ñandejára Ra'y ou hague, ha ome'ẽ hague ñandéve akã porã jaikuaa haguã pe Tupã Ñandejára añetetévape. Ñaime pe Tupã Ñandejára añetetévape ñaimégui peteĩ py'ápe Ta'ýra Jesucristo ndive. Ha'e niko pe Tupã Ñandejára añetetéva, ha pe tekove tapia guaráva. 21 Che ra'y kuéra, peñeñangarekóke pe ta'anga ñemomba'eguasúgui. Amén.

2 John 1

1 Che, karaietémava, amoĩ kuatia rehe ko ñe'ẽ pe kuñakarai Tupã Ñandejára oiporavo va'ekuépe, ha imemby kuérape. Che pohayhúva añetete, ha nda che añaí, opa umi oikuaáva pe añete avei, 2 jarekógui pe añete ñande pype ha oĩ vaerã ñande pype tapia guarã. 3 Tupã Ñandejárape Túva ha Ñandejára Jesucristo, pe Túva Ra'y, pende rovasa vaerã ha ome'ẽ vaerã peẽme iporihuvareko ha py'aguapy, iñañete ha imborayhu rupi. 4 Che mbovy'aite va'ekue ajuhu rehe ne memby kuérava oikoha hikuái pe añetépe, pe Tupã Ñandejára he'i haguéicha ñandéve. 5 Ha ko'ãga ajerure ndéve kuñakarai, ta jajohayhu. Ko ñe'ẽ amoíva ndéve kuatia rehe ndaha'úi tembiapoukapy pyahu, pe jareko va'ekue iñepyrũha guive voínte uvei. 6 Pe mborayhu niko kóva: ta jaiko pe Tupã Ñandejára he'i haguéicha ha pe ha'e he'i va'ekue pehendúma haguéicha iñepyrũha guive: ta peiko mborayhúpe. 7 Ko mundo niko henyhẽ ohóvo umi oporombotavývaguí, he'íva Jesucristo ndoúi hague kuimba'eichaite. Umi he'íva ko'ã mba'e, ha'e hína umi oporombotavýva ha pe anticristo. 8 Peñeñangarekóke ichugui kuéra ani haguã oñehundi pe pene rembiapokue repy, ta pehupity uvei pe hepykue hekopete. 9 Pe ndopytáiva upe Cristo voi ombo'e va'ekuépe, ohasáva uvei amongotyove, ndoguerekói Tupã Ñandejárape hekovépe; pe opytáva pe Cristo ombo'e va'ekuépe katu, oguereko Tupã Ñandejárape Túva ramo ha oguereko avei pe Tupã Ñandejára Ra'ýpe. 10 Oime ramo ohóva pene rendápe ha ndoguerahái ko temimbo'e, ani pemoguahẽ pende rógape terã pemomaiteĩnte jepe; 11 pe oguerohory ha omomaiteíva ichupe omoirũ upe mávape hembiapokue vaípe. 12 Areko ramo jepe heta mba'e ha'e vaerã peẽme, nda'eséi kuatia ha tinta rupi, aha'arõ ahávo pohecha ha chete voi aña'ẽ haguã, penendive javy'aite haguã oñondive kuéra. 13 Ne reindy memby kuéra, Tupã Ñandejára oiporavo va'ekue avei, ne momaiteiuka. Amén.

3 John 1

1 Che, karaietémava, amoĩ kuatia rehe ko ñe'ẽ Gayo, che rembiayhúpe, upe che ahayhúva añetehápe. 2 Che ryvy rohayhuetéva, añembo'e nde rehe oho porãite haguã ndéve opaite mba'épe ha ne resãiete haguã, upe oho porã háicha ndéve ne ángape. 3 Che mbovy'aite va'ekue niko ou ramo ñane hermano kuérava ha omombe'u chéve nde reko hekopeteguaha, reiko tapiáite háicha voi pe añetépe. 4 Ndaipóri mba'eve che mbovy'avéva kóvaguí ahendu ramo che ra'y kuéra oikoha pe añetépe. 5 Che ryvy rohayhuetéva, hekopete niko rejapo opa rejapóva umi hermano kuérape ndereikuaái

ramo jepe ichupe kuéra. 6 Ñane hermano kuéra oñembyaty jave ha'e kuéra omombe'u va'ekue pe mborayhu rehechauka va'ekue ichupe kuéra. Eipytyvõkena ichupe kuéra hemikotevẽme oje'ói haguã ohóvo, ku iporã haguãicha Tupã Ñandejára renondépe. 7 Ha'e kuéra niko oje'ói Jesucristo Réra rayhupápe, ha ndoguerahái va'ekue mba'eveichagua ñepytyvõ umi Tupã Ñandejárape oguerovia'yvaguí. 8 Upéva rehe, ñande ñamoguahẽ vaerã ichupe kuéra ñaipytyvõ haguã ichupe kuéra pe añete ñemoherakuãme. 9 Che amoĩ va'ekue ñe'ẽ kuatia rehe pe iglésia peguarã, ha Diótrefes katu nda ore apoi mba'eve ramo, oñembotuichaségui ha'e ijapytépe kuéra. 10 Upéva rehe, aha ramo, añemomandu'áta umi ñe'ẽngue ha japu rehe ha'e oikóva he'i ore rehe. Ha nda ipy'aryvatãima ramo umi mba'épe ndoguerohorýi umi hermano oguahẽvape, ha ndohejái umi omoguahẽsévape omoguahẽ ha omosẽsé ichupe kuéra pe iglésiaygui. 11 Che ryvy rohayhuetéva, ani revapo pe ivaíva, pe iporãvante uvei. Upe ojaipóva pe iporãva, upéva Tupã Ñandejára mba'e, upe hembia po vaíva katu, ndohechái Tupã Ñandejárape. 12 Opavave oñe'ẽ porã Demetrio rehe, ha pe añete voi, ha che avei, ha peẽ peikuaa pe ha'éva añeteha. 13 Areko ramo jepe heta mba'e ha'e vaerã ndéve, nda'eséi kuatia ha tinta rupi, 14 aha'arõgui rohecha pya'ete, ñaño mongeta haguã ñaiméma ramo oñondive. 15 Ta nendive che maitei py'aguapy reheguáva. Ñane amigo kuéra ko'a pegua ne momaiteiuka, emomaitei avei ñane amigo kuérape peteĩ teĩme héra rupi.

Jude 1

1 Che Judas, Jacobo ryvy, Jesucristo rembiguái, amoĩ ko'ã ñe'ẽ kuatia rehe umi oñehenói va'ekuẽpe guarã Tupã Ñandejára ñande Ru ohayhúva ha oñangarekóva hese kuéra Jesucristo mba'erã. 2 Tupã Ñandejára py'aporiahuvereko, py'aguapy ha mborayhu ta heta hetave peẽme. 3 Che ryvy kuéra ahayhuetéva, hi'ã eterei va'ekue chéve amoĩ peẽme kuatia rehe ñe'ẽ pe salvación peẽ ha che jarekóva rehe; ha ko'ãga aña ndu tekotevẽveha ajerure peẽme peñeha'ãmbaite haguã pe ñande jerovia rehe, peteĩ jevy oñeme'ẽ va'ekue umi imarangatúvape. 4 Oimégui oíke ensuguy va'ekue pende apytépe, umíva rehe pe Tupã Ñandejára Kuatiañe'ẽme oikóma va'ekue voi mandu'a ymaite guive condenacionrã. Tekove vai, oiporúva pe Tupã Ñandejára py'aporã omo'ã haguã pe hekove kuéra ky'a, ha onega Ñandejára Jesucristope, ñande ruvicha peteĩnteva. 5 Peikuaáma ramo jepe, pomomandu'ase Ñandejára oguenohẽ ramo jepe Israelita kuérape Egíptogui upéi ohundipa umi ha'e kuérava ojerovia'y va'ekuẽpe. 6 Ha umi ángel kuéra oiko'y va'ekuẽpe heko ypykuẽpe ha oheja hóga kuéra yvága pegua, Tupã Ñandejára oguereko preso ñeñapytĩháme tapia guarã pytũnguýpe pe juicio ára guasu ete peguarã. 7 Sodoma ha Gomorra ha umi ciudad kuéra ijerekuévo oĩ va'ekue heko vai va'ekue avei ko'ã kuimba'e ko'ãvaicha, ha oiko va'ekue opaichagua tekoky'a rapykuéri, ha ho'a hi'ári kuéra tata opa'y vaerã ha oñemoĩ techaukarã opavavépe. 8 Upéicharamo jepe, ko'ã kuimba'e oñembotavy ojupe, omongy'a hete kuéra, nomomba'etí autoridat, ha oñe'ẽ vai yvága pegua pu'aka kuéra rehe. 9 Pe arcángel Miguel voi jepe, oñorairõ ramo guare Aña ndive, oñe'ẽ joapi ramo guare hendive Moisés retেকে rehe, na'ĩne'ẽ va'íri va'ekue ichupe, he'ĩnte va'ekue uvei: "Ñandejára ta ne mongavaju." 10 Ko'ã kuimba'e ko'ãva katu oñe'ẽ vai umi mba'e ha'e kuéra oikuaa'yva rehe, ha umi mba'e ojehegui voĩnte oikuaáva, umi animal jepe oikuaa háicha, umi mba'e umíva rapykuéri oñehundi. 11 ¡Ái anga ha'e kuéra! Ivai rehe pe hekove kuéra Caín rekovekuéicha; plata potágui ojejavu rehe Balaam ojejavu haguéicha, ha oñehundi rehe Core oñehundi haguéicha, opu'ã ramo guare Ñandejára rehe. 12 Ko'ãva niko mba'e ky'a pende karuguasuhápe, okaru ha ho'úva vy'apópe oporoapo'y rehe mba'eve ramo, ohechakuaáva ojupe kuéra aña'nte; arai hi'y'yva, yvytu ogueraháva ágoto pégoto, yvyra máta hi'a'yva hi'a haguã jave, ipiru jo'a ha ojehapo'o va'ekuéicha; 13 mar pegua y pochy ombohyjúiva hi'otĩ'y nguéra; estrella kuéra osẽ va'ekue hapégui, oñemondo vaerã pytũnguýpe tapia guarã. 14 Ko'ãva rehe avei oñemoñe'ẽ va'ekue Enoc, Adán rire sieteha, he'i ramo guare: "Péinako oúma Ñandejára heta eterei umi imba'e kuérava ndive, 15 ojuzga haguã opavavépe ha ocondena haguã umi tekove vai kuérape opa umi hembiaipo vai kuerakue rehe ojaipo va'ekue tie'yópope, ha opa umi ñe'ẽ pohýi he'i va'ekue rehe Ñandejára rehe." 16 Ko'ã tekove chi'õ oñe'ẽ ngururúva hapicha kuéra rehe, oikóva oikose háicha, tekove juru guasu, oporombojuru he'ẽva umi mba'e ha'e kuéra oipotáva rekávo. 17 Peẽ katu kena, che ryvy kuéra ahayhuetéva, pene mandu'a umi Ñandejára Jesucristo apóstol kuéra he'íma va'ekue rehe. 18 Ha'e kuéra niko he'i va'ekue peẽme: "Umi ára pahávo oĩta oñembohorýva, oikóva umi mba'e ky'a ohayhúva javeve." 19 Ko'ãva oporomoingo vai, heko yvypóra reko ha ndoguererekói pe Espíritu Santo. 20 Peẽ

katu, che ryvy kuéra ahayhuetéva, peñemombarete mbareteve pe pende jerovia marangatúpe, peñembo'e pe Espíritu Santo rupi. 21 Peiko pe Tupã Ñandejára mborayhúpe peha'arôvo pe Ñandejára Jesucristo misericordia pe tekovete apyre'ýrã. 22 Umi ogueroviapa'ývape tekotevê peroviauakapa. 23 Ambuépe peipytyvõ, peipe'a tatágui, ha ambuevépe katu peiporiahuvereko kyhyjepópe, opáichavo, pe ao heko vai kuéra rupi omongy'a va'ekuégui jepe pejegarua vaerã. 24-25 Ha pe Tupã Ñandejára peteĩ añónteva, iñarandúva, pe ñande Salvador, ipu'akapa oñangareko haguã pende rehe ani haguã pe'a, ha pene moguahẽ haguã marã'ý rehe ha torypaitépe iglóriape. Gloria Tupã Ñandejárape, ñemomba'eguas pu'aka ha autoridad, Ñandejára Jesucristo rupi, ko'ãga ha tapia guarã. Amén.

Revelation 1

1 Ko'ã mba'e Tupã Ñandejára ohechauka va'ekue Jesucrístope, ha'e oikuaauka haguã hembiguái kuérape umi mba'e voi oiko vaerã. Jesucristo oikuaauka va'ekue ko'ã mba'e hembiguái Juánpe hi'ángel rupi, 2 ha Juan omombe'u opa umi mba'e ohecha va'ekue ha pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ ha pe Jesucristo oikuaauka va'ekue ichupe. 3 Ovy'a vaerã pe oleéva ha umi ohendúva ko'ã Tupã Ñandejára ñe'ẽ ha omomba'éva ko kuatiañe'ẽme oíva, hi'aguĩmagui pe ára. 4-5 Che, Juan, amoĩ ko'ã ñe'ẽ kuatia rehe umi siete iglésia oíva Ásiape. Tupã Ñandejárape ha'éva, ha'e va'ekue voi, ha ou vaerã, ha umi siete espíritu oíva itrono renondépe, ha Jesucristo, pe testigo fiel, mborayhu ha py'aguapy toĩ penendive. Jesucristo niko pe oikove jevy va'ekue tenonderã omanóva apytégui, yvy arigua mburuvicha guasu kuéra Ruvicha. Ha'e ñande rayhu ha ñane mopotĩ va'ekue ñande pecado kuéragui huguýpe, 6 ha ojapo ñande hegui rey ha pa'i, jaservi haguã Tupã Ñandejárape Tívape. Pe ñemomba'eguas ha pe pu'aka ta imba'e tapia guarã. Amén. 7 Péina, Cristo ou arai apytépe ha opavave ohecha vaerã ichupe, umi ikutuhare jepe ha yvypóra kuéra oĩ haguéicha ojahe'opa vaerã ohechávo ichupe. Upéicha vaerã. Amén. 8 “Che ha'e pe Alfa ha Omega he'iséva pe iñepyrũha ha pe ipaha”, he'i Ñandejára, pe ipu'akapáva, pe ha'éva, ha'e va'ekue voi ha ou vaerã. 9 Che, Juan, pene hermano ha pene irũ pe Jesucristo jehasa asýpe, ha pe iréinope ha pe hayhupápe jaropu'akávape, aime va'ekue preso pe isla Patmos héravape, añemoñe'ẽ hague rehe Tupã Ñandejára ñe'ẽ rehe ha amoherakuã hague rehe Jesucrístope. 10 Ha peteĩ domíngope, pe Espíritu Santo rupi ahendu che rapykuépe peteĩ trompeta púicha hatã oñe'ẽva, 11 ha he'íva: --Che ha'e Alfa ha Omega, he'iséva pe iñepyrũha ha ipaha. Emoĩ peteĩ kuatiañe'ẽme pe rehecháva, ha erahauka umi siete iglésia Asia peguápe: Efésope, Esmírnape, Pérgamope, Tiatírape, Sárdispe, Filadélfiape ha Laodicéape. 12 Añembojere ahecha haguã mávapa pe oñe'ẽva chéve, ha ahecha siete candelero oroguigua, 13 ha umi siete candelero mbytépe ahecha peteĩ kuimba'e Ra'y joguahápe, oñemondéva peteĩ ao pukúpe, oguahẽva ipy pepe, ha peteĩ cinturón oroguigua ipyti'a rehe. 14 Pe iñakã rague morotĩ lana morotĩcha, amandáuicha, ha hesa katu tata rendýicha. 15 Ha ipy omimbipa ku bronce oñemboyku va'ekuéicha tatakuaépe, ha pe iñe'ẽ katu hatã ku ý guasu ryapúicha. 16 Pe ipo ijakatúa peguápe oguereko siete estrellas, ha ijurúgui katu osẽ peteĩ espada akua haimbe jováiiva. Pe hova omimbi, omimbi háicha kuarahy imbareteve javéramo. 17 Ahechávo ichupe, ha'a ipy renondépe omanóvaicha, ha'e katu omoĩ che ári pe ipo akatúa, ha he'i chéve: --Ani rekyhyje; che ha'e pe iñepyrũha ha pe ipaha, 18 ha pe oikovéva. Amano va'ekue, opáichavo, ko'ãga aikove tapia guarã, ha areko pe mano ha umi omanóva renda rehegua llave kuéra. 19 Emoĩ aipóramo, kuatia rehe umi mba'e rehecha va'ekue, umi ko'ágagua, ha umi uperire oikótava. 20 Kóva niko hína pe secreto umi siete estrellas rehecha va'ekue che po akatúape ha umi siete candelero oroguigua rehegua: umi siete estrellas niko he'ise umi siete iglésia pegua rembijokuái kuéra, ha umi siete candelero katu he'ise umi siete iglésia kuéra.

Revelation 2

1 Emoĩ ñe'ẽ kuatia rehe pe iglésia Efésope oíva rembijokuái peguarã: “Péicha he'i pe oguerekóva umi siete estrellas ipo akatúape, ha oikóva umi siete candelero oroguigua mbyte rupi: 2 Che aikuaa ne rembiapokue ha remba'apo pohyiha ha ne pacienciahá; ha aikuaa ndaikatuiha rerokirirĩ umi tekove vaípe. Aikuaa reñeha'ã hague reikuaa haguã umi he'ívape ojehe apostolha ha rejuhu ndaha'eíha ha ijapuha. 3 Ne paciencia va'ekue, rehasa asy va'ekue ha heta remba'apo va'ekue che rayhupápe, ne kane'õ'ý rehe. 4 Opáichavo, oime peteĩ mba'e arombyasýva nde

rehe: Nda che rayhuveimaha iñepyrürã guaréicha. 5 Ne mandu'áke, aipóramo, mamóguipa re'a raka'e, ha eñearrepenti ha ejapo umi ne rembiapokue iñepyrürã guare. Upeicha'ỹ ramo, aháta ndéve ha aipe'áta ne candelero hendágui, reñearrepenti'ỹ ramo. 6 Opáichavo, rereko kóva na nde a'úi umi nicolaíta ojapóva rehe, che avei nda che a'úi háicha. 7 Pe ijapysáva, tohendu pe Espíritu Santo he'íva umi iglésia kuérape: Umi ovencévape ha'ukáta pe yvyra máta oikovévaguí oíva Tupã Nandejára paraísope." 8 Emoĩ ñe'ẽ kuatia rehe pe iglésia Esmírnape oíva rembijokuái peguarã: "Péicha he'i pe iñepyrüha ha pe ipaha, pe omano ha oikove jevy va'ekue: 9 Che aikuaa ne rembiapokue, nde jehasa asy ha ne mboriahukue, nde rico ramo jepe nde. Ha aikuaa mba'éichapa oñe'ẽ vai nde rehe umi he'íva ojehe Israelitaha ha ndaha'úi, Satanás sinagoga uvei katu. 10 Ani rekyhyje pe rehasa asýtavaguí; Aña oitýta cárcelpe peẽ kuéravape pejepy'ara'ã haguã, ha pehasa asýta diez días pukukue. Ejeroviáke remano meve, ha che ame'ëta ndéve pe tekovete rehegua premio. 11 Pe ijapysáva tohendu pe Espíritu Santo he'íva umi iglésia kuérape: Umi ovencéva rehe ndojapo mo'ãi mba'eve pe mano mokõiha." 12 Emoĩ ñe'ẽ kuatia rehe pe iglésia Pérgamope oíva rembijokuái peguarã: "Péicha he'i pe oguerékóva pe espada akua haimbe jováiva: 13 Che aikuaa ne rembiapokue, ha aikuaa reikoha Satanás omandahápe. Opáichavo, na nde resaráiri che réragui, rejerovia tapia uvei che rehe, umi ára, Antipas, che testigo fiel, ojejuka ramo guare pende apytépe, pe Satanás oikohápe. 14 Opáichavo, oime peteĩ mba'e che mbopochýva nde rehe: rereko Pérgamope nendive umi ohejase'ýva pe Balaam ombo'e va'ekue, he'i va'ekue Balácpe ombopeca haguã umi Israelita kuérape ho'úvo mba'e oñekuave'ẽ va'ekue ta'anga kuérape ha ojoguerekóvo menda'ỹ rehe. 15 Rereko avei upépe nendive umi ohejase'ýva nicolaíta kuéra remimbo'epy. 16 Eñearrepentíke aipóramo, upeicha'ỹ ramo voi aháta ndéve, ha añorairõta hendive kuéra pe espada che jurúgui osévape. 17 Pe ijapysáva, tohendu pe Espíritu Santo he'íva umi iglésia kuérape: Pe ovencévape ha'ukáta pe maná ñeñongatuhápe oivaguí, ha ame'ëta ichupe peteĩ ita morotĩ, ha oíta hese peteĩ téra pyahu avave oikuaa'ýva, upe oguerékótava mante. 18 Emoĩ ñe'ẽ kuatia rehe pe iglésia Tiatírape oíva rembijokuái peguarã: "Péicha he'i pe Tupã Nandejára Ra'y, pe hesa tata rendýichava ha ipy bronze overávaicha: 19 Che aikuaa ne rembiapokue, ne mborayhu, nde jerovia, pe ne poropytyvõ ha pe ne paciencia, ha aikuaa rejapoveha ko'ãga pe iñepyrürã guarégui. 20 Opáichavo, areko peteĩ mba'e che mbopochýva nde rehe: reheja rehe pe kuña Jezabél, he'íva oñe'ëha Tupã Nandejára rérape, ombotavy che rembiguái kuérape, ombo'évo ichupe kuéra oporoguereko haguã menda'ỹ rehe ha ho'u haguã mba'e oñekuave'ẽ va'ekue ta'anga kuérape. 21 Che aha'arõ va'ekue oñearrepenti ha ha'e katu ndohejaséi pe heko vaikue. 22 Upéva rehe ko'ãga aityta tupápe ha amboúta jehasa asy tuicháva umi oñemongy'ávape hendive, oheja'ỹ ramo pe hembiapo vai kuéra; 23 ha ajukapáta imemby kuéra. Ha upéicha opa umi iglésia kuéra oikuaáta che aikuaapaha pe akã ha py'apy ruguápe oíva, ha peteĩ teĩ peẽme kuéra ambuekoviáta pene rembiapokue rehe. 24 Ha ambue peẽ kuérava peimévape Tiatírape, pereko'ýva upe mbo'epy upéva ha peikuaa'ỹ va'ekue umi ha'e kuéra ombohérava Satanás mba'e ypytũ, ha'e peẽme: namoĩ mo'ãveimaha pende ári mba'e pohýi ambue. 25 Upe perekóva rehe katu peñangareko che aju peve. 26-27 Pe ovencévape ha ojapóva che rembipota ipaha peve, amoíta tetã nguéra ipoguýpe che Ru omoĩ haguéicha che poguýpe, ha omanda pohýita hese kuéra fierro oguereko ramo guáicha ipópe, ojokapáta mba'yrũ ñai'ũguiguáicha. 28 Ha ame'ëta avei ichupe pe estrella ko'ëju megua. 29 Pe ijapysáva, tohendu pe Espíritu Santo he'íva umi iglésia kuérape."

Revelation 3

1 Emoĩ ñe'ẽ kuatia rehe pe iglésia Sárdispe oíva rembijokuái peguarã: "Péicha he'i pe oguerékóva umi siete Tupã Nandejára espíritu ha umi siete estrellas: Che aikuaa ne rembiapokue, ha aikuaa remanoha ne rerakuã ramo jepe reikoveha. 2 Epáy, ha emombarete umi mba'e opytáva gueteri ha omanombotáva hína; ahecha ne rembiapo naiporãiha Tupã Nandejára renondépe. 3 Ne mandu'áke, aipóramo, umi mba'e oñeme'ẽ va'ekue ndéve ku rehendu va'ekue rehe; ha eñearrepenti ha ejapo. Repay'ỹ ramo katu, aháta ndéve ku mondaháicha, reha'arõ'ýve jave. 4 Opáichavo, rereko Sárdispe mbovymi omongy'a'ỹ va'ekue ijao, ha umíva oiko vaerã chendive ao morotĩ reheve, upéicha omerecégui. 5 Pe ovencéva oñemonde vaerã ao morotĩme ha ndaípe'ái chéne héra kuéra pe kuatiañe'ẽ tekovete reheguágui, amombe'u vaerã uvei pe héra che Ru ha hi'ángel kuéra renondépe: 6 Pe ijapysáva, tohendu pe Espíritu Santo he'íva umi iglésia kuérape." 7 Emoĩ ñe'ẽ kuatia rehe pe iglésia

Filadélfiape oíva rembijokuái peguarã: "Péicha he'i pe Imarangatuetéva, pe Añetetéva, pe rey David llave oguerékóva, pe oipe'áva ha avave ikatu'ýva omboty, ha omboty ramo avave ndaikatúi oipe'a. 8 Che aikuaa ne rembiapokue. Péina aipe'a ndéve peteĩ okẽ avave ikatu'ý vaerã omboty, na ne mbaretegasúí ramo jepe rejapo va'ekue che ñe'ẽ ha nerenegái che rera. 9 Upéva rehe, amondóta ne rendápe umi Satanás sinagoga pegua kuérava he'íva ojehe kuéra Israelitaha ha ndaha'ei, ijavu uvei katu ha amoñesũta ne renondépe, ha oikuaa haguã hikuái rohayhu hague. 10 Ha'e kuri, ndéve ne paciencia haguã ha upéicha rejapo. Upéva rehe añangarekóta nde rehe pe jehasa asy guasu árape oútava yvy ári, oipy'ara'ã haguã yvypóra kuérape. 11 Voi ajúta. Eñangareko pe rerekóva rehe, ani haguã avave oipe'a nde hegui ne premio. 12 Pe ovencévape, amoíta columna ramo che Tupã Ñandejára tupaópe, ha opyta vaerã upépe tapia guarã, ha hese amoíta che Tupã rera ha pe che Tupã ciudad rera, pe Jerusalén pyahu oguejýva yvágagui, che Tupã Ñandejára rendágui, ha amoíta avei hese che rera pyahu. 13 Pe ijavysáva, tohendu pe Espíritu Santo he'íva umi iglésia kuérape." 14 Emoĩ ñe'ẽ kuantia rehe pe iglésia Laodicéape oíva rembijokuái peguarã: "Péicha he'i pe Añetetéva, pe testigo fiel iñe'ẽ añetéva, opa umi mba'e Tupã Ñandejára ojapo va'ekue ñepyrũhare: 15 Che aikuaa ne rembiapokue, ha na ne ro'ysãiha na nde rakuiha. ¡Mba'éicha tamo ra'e ne ro'ysã terã nde raku! 16 Nde rakuvevúi hague rehe katu, ha na ne ro'ysã terã na nde rakúi rehe roityta che jurúgui. 17 Nde niko ere nde ricoha ha oho porã etereiha ndéve ha nereikotevẽiha mba'eve rehe: ha nderehechakuaái reikoha jepy'apy ha tekotevẽme, nde poriahu, nde ciego, ha nde opivoha. 18 Upéva rehe, che ha'e ndéve rejogua haguã che hegui óro tatápe oñemopotĩ va'ekue, añetehápe nde rico haguã, ha che hegui rejogua haguã ao morotĩ reñemonde haguã ani haguã ojehecha nde opivoha, mba'e oporomotíva; ha colirio remoĩ haguã nde resápe rehecha haguã. 19 Che amongavaju ha acastiga opa umi ahayhúvape. Eñembopy'a kyre'ý, aipóramo, ha eñearrepenti. 20 Péina che aime ne rokẽme ha ambota; oime ramo ohendúva che ñe'ẽ ha oipe'áva pe okẽ, aikéne hendápe ha acenáne hendive, ha ha'e chendive. 21 Pe ovencévape amboguapýta chendive che trónope, pe che avence haguéicha ha aguapy che Ru ndive itrónope. 22 Pe ijavysáva, tohendu pe Espíritu Santo he'íva umi iglésia kuérape."

Revelation 4

1 Ko'ã mba'e rire ama'ẽ ha ahecha peteĩ okẽ ojepe'áva yvágape, ha pe ñe'ẽ trompeta púichava ahendu tenonde va'ekue, he'i chéve: --Ejupi ko'ápe, ha ahechaukãta ndéve umi mba'e ojehe vaerã ko'ã mba'e rire. 2 Upevovete ahecha pe Espíritu Santo rupi peteĩ trono yvágape, ha peteĩ uguapýva pe trónope. 3 Ha pe trónope uguapýva ojogua peteĩ ita jaspe terã cornalinaguigua omimbipávape, ha pe trono jerekuévo oĩ peteĩ arco iris omimbíva peteĩ ita esmeraldaguiguáicha. 4 Ha upe trono jerekuévo oĩve veinticuatro trono ha umíva ári uguapy veinticuatro karai kuéra oñemondéva ao morotĩme ha corona oroguiguáva iñakã rehe kuéra. 5 Ha pe trónogui osẽ ára vera, tyapu ha ára sunu, ha pe trono renondépe ohesape siete tata rendy, umíva ha'e umi siete Tupã Ñandejára espíritu. 6 Ha pe trono renondépe oĩ avei peteĩ mar vidrioguiguáicha hesakáva. Ha pe trono mbytépe ha ijerekuévo, oĩ irundy oikovéva henyhẽva teságui henondévo ha hapykuévo. 7 Pe tenondeguáva ojogua leónpe, pe mokõiha ojogua tórope, pe mbohapyha hova kuimba'éicha, ha pe irundyha katu ojogua peteĩ águila ovevévape. 8 Ha umi irundyvéva seis ipepo peteĩ teĩ, ha henyhẽte teságui okávo ha hyepývo; ha ára ha pyharépe he'i: Santo, santo, santo, Tupã Ñandejára ipu'akapáva, pe ha'e va'ekue voi, ha'éva, ha ou vaerã. 9 Ha umi oikovéva ombotuicha ha omomba'eguas ha ome'ẽ jave las gracias pe uguapývape pe trónope, pe oikovéva tapia guarãme, 10 umi veinticuatro karai kuéra oñesũ Tupã Ñandejára renondépe ha omomba'eguas pe oikovéva tapia guarãme, ha omoĩ icorona kuéra pe trono renondépe, ha he'i: 11 Ore Jára ha ore Tupã Ñandejára, ndéve añoite ija opavave ne mbotuicha, ne momba'eguas ha ne mbopu'akapa, nde rejapopa hague rehe opa mba'e, ha ne rembipota rupi oiko ha oñemoingo va'ekue opa oíva.

Revelation 5

1 Ha pe trónope uguapýva po akatúape ahecha peteĩ kuantiañe'ẽ apakuapýicha, oíva hese ñe'ẽ hyepývo ha okávo ha oñembotýva siete séllope. 2 Ha ahecha avei peteĩ ángel imbaretéva hatã oporandúva: --¿Mávapepa ija oipe'a pe kuantiañe'ẽ apakuapy ha oipe'a umi iséllo? 3 Ha avave yvágape terã yvýpe terã yvyguýpe, ndaipóri

ikatúva oipe'a pe kuatione'ẽ apakuapy terã oma'ẽnte jepe ipype. 4 Ha che hetaite ajahe'o, ndojejuhúi rehe avave ijáva ichupe oipe'a haguã pe kuatione'ẽ apakuapy, terã oma'ẽnte jepe haguã ipype. 5 Ha umi karai peteíva he'i chéve: --Anive rejahe'o, péina niko pe Judá tribu pegua León, pe rey David ypykue, ovence va'ekue oipe'a haguã pe kuatione'ẽ apakuapy ha umi siete sello kuéra. 6 Ha ahecha pe trónope ha umi irundy oikovéva ha umi karai kuéra mbytépe, peteí Ovecha Ra'y ojejuka va'ekuéicha, oñembo'ýva hína, hatĩ ha hesáva siete, ha umi hesa niko umi siete Tupã Ñandejára espíritus oñemondo va'ekue opárupi yvy ári. 7 Upe Ovecha Ra'y oñemboja ha ojapyhy pe kuatione'ẽ apakuapy pe trónope oguapýva hína po akatúagui. 8 Ha ojapyhy rire pe kuatione'ẽ apakuapy, umi irundy oikovéva ha umi veinticuatro karai kuéra oñesũ pe Ovecha Ra'y renondépe, ha peteí teĩ umi karai kuéra oguereko hi'árpa ha oguereko avei copa oroguiguáva henyhétéva inciénsogui, ha'éva hína umi Tupã Ñandejára rehegua kuérava oración. 9 Ha opurahéi joa peteí purahéi ipyahúva he'íva: Ndéve ija rejapyhývo pe kuatione'ẽ apakuapy ha reipe'a umi isélló kuéra, rejekuka hague rehe, ha nde rugúype ore jogua va'ekue Tupã Ñandejára peguarã, opaichagua tribu, ñe'ẽ, tetã ha tetãygua, 10 ha rejapo ore hegui rey ha pa'i ore Tupã Ñandejára peguarã, ha roguerekóta autoridad ko yvy ári. 11 Upéi ama'ẽ, ha ahendu heta ángel kuéra ñe'ẽ. Umi ángel kuéra oĩ pe trono ha umi oikovéva ha umi karai kuéra jerekuévo. Ha oĩ millones ha millones ha'e kuérava, 12 ha hatã he'i: Pe Ovecha Ra'y ojejuka va'ekuépe ija ohupityvo pe pu'aka ha mba'eta, arandu ha mbarete, terakuãguas, ñembotuicha ha ñemomba'eguas. 13 Ha ahendu avei opa umi mba'e ojejapo va'ekuépe, oĩva yvágape, yvy ári, yvygúype, márpe ha opa umi mba'e ipype kuéra oĩva, he'i ramo: Pe trónope oguapývape ha pe Ovecha Ra'yépe, toñemomba'eguas, toñemoherakuã, toñembotuicha ha toñembopu'aka, tapia guarã. 14 Ha umi irundy oikovéva he'i: -- ¡Ta upéicha! Ha umi veinticuatro karai kuéra oñesũ ha omomba'eguas Tupã Ñandejárape.

Revelation 6

1 Ha ahecha pe Ovecha Ra'y oipe'a ramo umi siete sello tenonderéva, ha ahendu peteíva umi irundy oikovéva oñe'ẽ ramo ára sunúicha ha he'i: --¡Eju ha ehecha! 2 Ha ama'ẽvo, ahecha peteí kavaju morotĩ, ha pe oguapýva hi'ári oguereko peteí arco ipópe, ha oñeme'ẽ ichupe peteí corona, ha ovence osẽvo, oporovenceve haguã. 3 Ha pe Ovecha Ra'y oipe'ávo pe sello mokõiha, ahendu pe mokõiha oikovévape he'i: --¡Eju ha ehecha! 4 Ha osẽ peteí kavaju pytáva, ha pe oguapýva hi'áripe oñeme'ẽ pu'aka oipe'a haguã pe py'aguapy yvy árigui, ha yvypóra kuéra ojojuka haguã, ha oñeme'ẽ ichupe peteí espada tuicháva. 5 Ha pe Ovecha Ra'y oipe'ávo pe sello mbohapyha, ahendu pe mbohapyha oikovévape he'i: --¡Eju ha ehecha! Ha ama'ẽvo, ahecha peteí kavaju hu, ha pe oguapýva hi'ári oguereko peteí balanza ipópe. 6 Ha umi irundy oikovéva apytépe ahendu peteí ñe'ẽ he'íva: --Un kilo trigo año mante peteí denario rehe, ha tres kilo cebada peteí denario rehe, pe aceíte ha pe vino katu ani rembyai. 7 Pe Ovecha Ra'y oipe'ávo pe sello irundyha, ahendu pe irundyha oikovéva he'i: --¡Eju ha ehecha! 8 Ha ama'ẽvo ahecha peteí kavaju sa'yju, ha pe oguapýva hi'ári héra "la Muerte", ha hapykuéri ou umi omano va'ekue oiha. Ha oñeme'ẽ ichupe ipu'aka haguã pe cuarta parte yvy arigua kuéra rehe, oporojuka haguã guerra rupi, ñembyahýigui, mba'asýgui ha tymba kuéra ka'aguy ñarõ yvy arigua rupi. 9 Pe Ovecha Ra'y oipe'ávo pe cinco selloha, ahecha pe altargúype, umi ojejuka va'ekue ánga kuéra Tupã Ñandejára ñe'ẽ rehe, ha omoherakuã hague rehe pe ñe'ẽ. 10 Ha umíva hatã he'i: --¿Araka'e pevépa, Ñandejára marangatu, ne añetéva ne ñe'ẽme, nderejuzga ha nerevenga mo'ãi ore ruguy oñeñohẽ va'ekue yvypóra kuéra po rupi? 11 Ha oñeme'ẽ ichupe kuéra ao morotĩ, ha oje'e ichupe kuéra opytu'u sapy'amivénte haguã gueteri ojejukapa peve umi iñehermano kuéra, Cristo rembijokuái, ojejuka vaerã avei ha'e kuéra ojejuka haguéicha. 12 Pe Ovecha Ra'y oipe'ávo pe seis selloha, ahecha oiko ramo peteí yvy ryrýi guasu. Pe kuarahy hu opytávo ao huicha, ha pe jasy opyta pytã tuguýicha, 13 ha umi estrella kuéra ho'apa yvágagui yvy ári, okúi háicha umi higo aky hakãgui vytytu hatã oipeju jave. 14 Pe yvága ojei hendágui ku kuatione'ẽ oñembyapakua háicha, ha umi cerro ha isla kuéra oĩ haguéicha ojepe'apa hendágui kuéra. 15 Ha umi yvy arigua rey ha mburuvicha guasu, ha umi rico, ha umi capitán, ha umi ipu'akáva, ha opa umi tembiguái ha tembiguai'ýva, okañymba umi vyvkuha rupi ha cerro ita pa'ũ rupi. 16 Ha he'i umi cerro ha umi itápe: --Pe'a ore ári, ha ore ñomi pe oguapýva pe trónope renondégui, ha pe Ovecha Ra'y pochy ipohyietévagui. 17 Oguahẽgui pe castigo ára guasujete, ¿ha mávapa ikatúne

ogueropu'aka?

Revelation 7

1 Ko'ã mba'e rire ahecha irundy ángel oñembo'ýva hína umi irundy yvy arigua esquínape, ojokóva umi irundy yvytu ani haguã oipeju yvy terã mar ári, terã mba'eveichagua yvyra máta rehe. 2 Ahecha avei ambue ángel oúva kuarahy resẽguio, ha oguerékóva pe Tupã Ñandejára oikovéva sello, ha hatã osapukái umi irundy ángel kuéra oñeme'ẽ va'ekuépe autoridad ojapo vai haguã pe yvy ha mar rehe: 3 -- Ani pejapo vai pe yvy, terã mar, terã yvyra máta kuéra rehe, roseñalapa peve isyvápe umi ore Tupã Ñandejára rembiguái kuérape. 4 Ha ahendu mbovýpa umi upéicha oñeseñala va'ekue: ciento cuarenta y cuatro mil opa umi Israelita kuéra tribu reheguávagui. 5 Oñeseñala doce mil Judá tribu reheguáva, doce mil Rubén tribu reheguáva, doce mil Gad tribu reheguáva, 6 doce mil Aser tribu reheguáva, doce mil Neftalí tribu reheguáva, doce mil Manasés tribu reheguáva, 7 doce mil Simeón tribu reheguáva, doce mil Leví tribu reheguáva, doce mil Isacar tribu reheguáva, 8 doce mil Zabulón tribu reheguáva, doce mil José tribu reheguáva, ha doce mil Benjamín tribu reheguáva. 9 Ko'ã mba'e rire ama'ẽ, ha ahecha peteĩ atyguasú, avave ikatu'ỹ vaerã oipapa, opa tetã, ha tetãygua, ha tribu, ha ñe'ẽ rehegua, oñembo'ýva hína pe trono ha pe Ovecha Ra'y renondépe, oñemondéva ao morotĩme ha oguerékóva pindo rogue ipópe kuéra. 10 Ha hatã osapukái, ha he'i: Pe salvación niko ou ñande Tupã Ñandejára gui, oguapýva hína pe trónope, ha pe Ovecha Ra'ýgui. 11 Ha opa umi ángel kuéra oñembo'y pe trono ha umi karai ha umi irundy oikovéva jerekuévo, ha oñesũ joaite tĩndyhápe pe trono renondépe, ha omomba'eguasú Tupã Ñandejárape, 12 ha he'i: ¡Amén! Ñemomba'eguasú ha ñembotuicha, arandu ha techakuaa, terakuãguasú, pu'aka ha mbarete, ñande Tupã Ñandejárape tapia guarã. Amén. 13 Ha umi karai kuéra peteĩva oporandu chéve: -- ¿Mávapa ko'ã oñemondéva ao morotĩme, ha mamóguipa ou? 14 Ha che ha'e ichupe: -- Karai, nde niko reikuaa. Ha ha'e he'i chéve: --Ko'áva niko umi ou va'ekue pe jehasa asy guasúgui, ha ojohéi va'ekue ijao kuéra ha omomorotĩ pe Ovecha Ra'y ruguýpe. 15 Upéva rehe oĩ hikuái pe Tupã Ñandejára trono renondépe, ha oservi ichupe ára ha pyharépe itupaópe, ha pe oguapýva pe trónope, ha'ete voi oñangareko vaerã hese kuéra. 16 Na iñembyahýi ha nda ijuheivéima vaerã, ha ndohapyvéima vaerã ichupe kuéra kuarahy ha noñanduvéima vaerã mbyry'ái. 17 Pe Ovecha Ra'y oíva pe trono mbytépe oñangareko va'erãgui hese kuéra ovecha rerekuáicha, ha ogueraha va'erãgui ichupe kuéra omboy'u haguã yvu oporomoingovéva rupi, ha Tupã Ñandejára omokamba vaerã tesay heságui kuéra.

Revelation 8

1 Pe Ovecha Ra'y oipe'ávo pe siete sellos pe kuatiañe'ẽ apakuapýgui, oñekirirĩmbaite yvágape media hora rupi. 2 Upéi ahecha umi siete ángel oñembo'ýva hína Tupã Ñandejára renondépe, ha oñeme'ẽ ichupe kuéra siete trompetas. 3 Upéi ou otro ángel ha oñembo'y pe altar renondépe, peteĩ incensario oroguigua reheve, ha oñeme'ẽ ichupe heta incienso oikuave'ẽ haguã opa umi Tupã Ñandejára reheguáva ñembo'e reheve, pe altar oroguigua ári oíva pe trono renondépe. 4 Ha pe incienso ratatĩngue ojupi pe ángel pógui Tupã Ñandejára rendápe, umi Tupã Ñandejára reheguáva ñembo'e reheve. 5 Upévo pe ángel omyenyhẽ pe incensario pe altar pegua tata ratágui, ha ohekuavo pe yvy ári, ha oiko arasunu, tyapu, aravera ha yvyryryi. 6 Ha umi siete ángel kuéra oguerékóva umi siete trompetas oñembosako'i ombopu haguã. 7 Pe ángel tenondegua ombopu pe itrompéta, ha ho'a amandáu ha tata ojehe'áva tuguy reheve, ha ojehykuavo pe yvy ári, ha okái pe yvy tercera parte, umi yvyra máta tercera parte reheve ha okaipa pe ñana kapi'ipe reheve. 8 Pe ángel mokõiha ombopu pe itrompéta, ha ho'a márpe peteĩ mba'e hendypáva, tuicháva cérroicha, ha pe mar tercera pártelui oiko tuguy. 9 Ha omano pe tercera parte mar pegua ha tercera parte umi barco kuéra oñehundipa. 10 Pe ángel mbohapyha ombopu pe itrompéta, ha peteĩ estrella tuicháva ho'a yvágagui, hendýva tata rendýicha, ho'a pe tercera parte umi río ha yvu oíha rupi. 11 Ha pe estrella héra Ajenjo, ha pe ý tercera parte iropa opytávo ajenjo rykuéicha, ha heta gente omano pe ý rokuégui. 12 Pe ángel irundyha ombopu pe itrompéta, ha pe tercera parte pe kuarahy, pe tercera parte pe jasy ha pe tercera parte umi estrella kuéra oñembyaipa. Upéva rehe pe tercera parte ichugui kuéra iñypytũ opytávo, ha ndohesapevéi pe tercera parte arakue ha pyharekue. 13 Ha upéi ahecha peteĩ águila ovevéva yvága mbyte rupi, ha ahendu

hatã he'i ramo: --¡Ái anga! ¡Ái anga umi yvy arigua, umi mbohapy ángel ombopúvo itrompéta kuéra!

Revelation 9

1 Pe ángel cincoha ombopu pe itrompéta, ha ahecha peteĩ estrella ho'a va'ekue yvágagui yvy ári, ha oñeme'ẽ upe estréllape pe yvykua pypuku llave. 2 Ha oipe'a pe yvykua pypuku rokẽ, ha ojupi pe yvykuágui tatatĩ peteĩ tatakua guasu ratatĩcha, ha pe tatatĩ omoypytũmba pe kuarahy ha pe arapy. 3 Ha upe tatatĩgui osẽ tukueta yvy ári, ha oñeme'ẽ ichupe kuéra oporojopi haguã umi alacrán yvy ariguáicha. 4 Ha oje'e ichupe kuéra ojapo vai'ỹ haguã umi ka'avo yvy arigua rehe, terã mba'eveichagua hovyũva terã yvyra máta rehe, umi yvypóra kuéra oguereko'ỹva pe Tupã Ñandejára señal isyva rehe kuéra rehente ojapo vai haguã. 5 Upéicharamo jepe ndojehejái ichupe kuéra ojuka umi yvypóra kuérape, ombohasa asýnte haguã cinco meses pukukue, ha pe mba'asy ohejáva ha'ete ku alacrán oporojopi ramoguáicha. 6 Umiha árapi umi yvypóra kuéra omanose vaerã, ha upéicharamo jepe ndaikatúi vaerã omano. Ha omanose asy ramo jepe ndaikatúi vaerã omano. 7 Ha umi tuku ojogua umi kavaju guerrahápe guarãichavape, ha iñakã rehe kuéra oguereko peteĩ corona oroguigua joguaha, ha hova kuéra katu kuimba'e rováicha. 8 Hi'áva kuéra kuña akã raguéicha, ha hã nguéra león rãicha. 9 Ha hete kuéra rehe oguereko coraza fierroguiguáicha, ha ipepo kuéra hyapu carro eta kavaju rehevegua guerrahápe ohóva ryapúicha. 10 Pe huguái kuéra ipopia alacrán ruguáicha ojapo vai haguã yvypóra kuéra rehe umi cinco meses pukukue. 11 Umi tuku kuéra oguereko huvicha pe Aña retã megua ángel hebreo ñe'ẽme hérava Abadón, ha griego ñe'ẽme katu Apolión, he'iséva porombyaihára. 12 Ohasa pe mba'e vai tenonderãguáva, ha ouvéta gueteri mokõi. 13 Pe ángel seisha ombopu pe itrompéta, ha ahendu peteĩ ñe'ẽ oséva pe altar oroguigua ratĩ pa'ũgui, oíva Tupã Ñandejára renondépe. 14 Ha pe ñe'ẽ he'i pe seisha ángelpe, pe trompeta oguerekóvape: --Epoi umi irundy ángel kuéra oñeñapytĩvagui pe río guasu Eufrates rembe'ýpe. 15 Ha ojepoi umi irundy ángel kuéragui, ojuka haguã pe tercera parte umi yvypóra kuérape, oñembosako'i va'ekue voi upe hora, dia, mes ha año peguarã. 16 Ahendu umi isoldado kuéra kavaju arigua retakue, ha ohupity doscientos millones. 17 Ha upéicha ahecha che páype che képe ramoguáicha, umi kavaju ha umi hi'arigua kuéra oguereko ipyti'a kuéra rehe peteĩ coraza pytáva, hovýva ha sa'yjúva. Ha umi kavaju kuéra akã, león akãicha, ha ijuru kuéragui osẽ tata, tatatĩ ha azufre. 18 Ha pe tercera parte umi yvypóra kuérape ojuka ko'ã mbohapy plaga oséva umi kavaju jurúgui: pe tata, pe tatatĩ ha pe azufre. 19 Umi kavaju pu'akakue oĩgui ijurúpe ha huguáipe, huguái kuéra ojogua mbóipe, ha iñakã, ha huguái kuéra rupi oporombyai. 20 Ha umi yvypóra kuéra hemby va'ekue, umi omano'ỹ va'ekue umi plágagui, noñearrepentíri oheja haguã pe hembiaipo kuéra ipo rupi guare, omomba'eguasuve'ỹ haguã umi demóniope, ha umi ta'anga kuérape ojejapóva órogui, plátagui, broncegui, itágui ha yvyrágui, ikatu'ỹva ohecha, terã ohendu, terã uguata. 21 Noñearrepentíri avei oporojukave'ỹ haguã, ojeheja haguã ipaje kuéragui, hekovai kuéragui ha imonda kuéragui.

Revelation 10

1 Upéi ahecha otro ángel imbaretéva oguejýva yvágagui, arai apytépe ha peteĩ arco iris iñakã ári. Hova omimbi kuarahýicha, ha hetyma tata rendy opu'ávaicha. 2 Ha ipópe oguereko peteĩ kuantiañe'ẽ'imí ojepe'áva, ha omoĩ pe ipy akatúa mar ári ha pe ijasu pegua yvy ári. 3 Ha osapukái hatã, ku león okororõ háicha, ha osapukáiivo, siete arasunu oñehendu. 4 Ha oñe'ẽ rire umi siete arasunu, che amoĩ mo'ã umi mba'e kuantia rehe ha ahendu peteĩ ñe'ẽ yvágagui he'íva chéve: --Aníke reikuaauka pe he'i va'ekue umi siete arasunu ha ani remoĩ kuantia rehe. 5 Ha pe ángel ahecha va'ekue oñembo'y pe mar ha yvy ári, ohupi ipo akatúa yvága rehe 6 ha ojura pe tapia guarã oikovéva rehe, upe ojapo va'ekue yvága, yvy, mar ha opa mba'e oíva ipype kuéra, ha he'i: --Nda hi'are mo'ávéma, 7 uguahẽvo pe ára pe ángel sieteha oñepyrũ haguã ombopu pe itrompéta oikopáma vaerã pe Tupã Ñandejára oikuaauka'ỹ va'ekue, pe ha'e he'i haguéicha hembiguái kuérape umi ñemoñe'ẽhárapi. 8 Ha pe ñe'ẽ ahendu va'ekue yvágagui oñe'ẽ jevy chéve ha he'i: --Tereho, ejapyhy pe kuantiañe'ẽ'imí ojepe'áva hina, oguerekóva ipópe pe ángel oñembo'ýva pe mar ha yvy ári. 9 Ha aha upémaramo pe ángel rendápe ha ajerure ichupe ome'ẽ haguã chéve pe kuantiañe'ẽ'imí, ha ha'e he'i chéve: --Kóina, ha he'u. Nde jurúpe he'ẽta eíraicha, ha nde py'ápe katu iróta. 10 Ha ajapyhy pe

kuatiañe'ẽ'imí pe ángel pógui, ha ha'u; ha che jurúpe he'ẽ eíraicha, ha amokõ ríre katu, iro che py'ápe. 11 Upéi he'i hikuái chéve: --Reñemoñe'ẽ jevy vaerã Tupã Ñandejára rérape heta yvy arigua kuéra rehe guarã, tetã nguéra, umi oñe'ẽva opaichagua ñe'ẽme ha mburuvicha guasu kuéra rehe guarã.

Revelation 11

1 Ha oñeme'ẽ chéve peteĩ takuára una vara joguaha, ha oje'e chéve: --Epu'ã ha eha'ã pe Tupã Ñandejára tupao ha pe altar, ha eipapa mboýpa umi upépe oadoráva. 2 Pe korapy oíva pe tupao rokárape katu ani reha'ã, oñeme'ẽgui umi Israelita'yvape, umíva opyrũta pe ciudad marangatu rehe cuarenta y dos meses pukukue. 3 Ha che amondóta mokõi che testigo oñe'ẽ haguã che rérape mil doscientos sesenta días pukukue, ha oñemondéhuta. 4 Ko'ã mokõi testigo niko ha'e umi mokõi olivo ha umi mokõi candelero oíva ko yvy Jaraetéva renondépe. 5 Oime ramo ojapo vaiséva hese kuéra, ha'e kuéra oguenohêta tata ijurúgui ohapypa vaerã umi hayhu'yha kuérape, ha upéicha omano vaerã oimeraẽva ojapo vaiséva hese kuéra. 6 Ko'ã testigo ikatu omboty pe yvága ani haguã oky ha'e kuéra oñemoñe'ẽ aja pukukue Tupã Ñandejára rérape, ha ikatu avei ojapo pe ygui tuguy, ha ombohasa asykuaa yvypóra kuérape opaichagua plaga rupi pe ha'e kuéra oipota háicha. 7 Ha oñemoñe'ẽmbáma ramo katu pe monstruo ojupíva pe yvykua pypukúgui oñorairõta hendive kuéra, ha ipu'akáta hese kuéra ha ojukáta ichupe kuéra. 8 Hetekue kuéra opyta vaerã ojepyso pe ciudad tuichaitéva plázape, pe ciudad Ñandejára oñemosaingo haguépe kurusu rehe, upe oñembohéravanteva Sodoma ha Egipto. 9 Ha oime yvypóra kuéra, tribu, ñe'ẽ ha tetãygua kuérava, ohecha vaerã hetekue kuéra tres días y medio pukukue ha ndohejái vaerã oñeñotý. 10 Ha umi yvypóra kuéra ipy'arory ha ovy'a joa vaerã hese kuéra omano hague rehe, hetaite ombopy'a tarova hague rehe ichupe kuéra umi ñemoñe'ẽhára mokõi ha oguerahauka vaerã ojupe kuéra regalo. 11 Umi tres días y medio ríre katu Tupã Ñandejára espíritu rupi oikove jevy ha opu'ã oñembo'y, ha umi ohecha va'ekue ichupe kuéra okyhyjepa. 12 Upéi umi mokõi testigo ohendu peteĩ oñe'ẽ hatáva yvága guive, he'íva ichupe kuéra: --Pejupi ko'ápe. Ha ojupi hikuái yvágape peteĩ arai apytépe, ha umi hayhu'yha kuéra ohecha ichupe kuéra. 13 Ha upe jave oiko peteĩ yvyryryí guasu, ha la décima parte pe ciudad ho'apa, ha pe yvyryryí ojuka siete milpe. Umi ambue kuéra katu okyhyjepa opytávo, ha omomba'eguas Tupã Ñandejára yvága peguápe. 14 Ohasa pe mba'e vai mokõiha; upéicharamo jepe voi uguahêta pe mbohapyha. 15 Pe ángel sieteha ombopu pe itrompéta, ha oñehendu hatã oñe'ẽ joáva yvágape ha he'íva: Reino kuéra yvy arigua Tupã Ñandejára ha Icristo mba'epáma, ha ha'e mburuvicha guasu vaerã tapia guarã. 16 Ha umi veinticuatro karai kuéra uguapy va'ekue hína itrono kuérape Tupã Ñandejára renondépe, oñesũ tĩndyhápe ha omomba'eguas Tupã Ñandejárape, 17 ha he'i: Rome'ẽ ndéve las gracias, ore Jára, Tupã Ñandejára nde pu'akapáva, nde ha'éva, ha'e va'ekue voi ha reju va'eráva, remoĩ hague rehe nde poguýpe opaite mba'e ha reñepyrũma remanda. 18 Umi tetã nguéra ipochypa, upéicharamo jepe, uguahẽ pe nde reporocastiga haguã ára, ha rejuzga haguã avei umi omano va'ekuépe ha rembyekovia haguã umi ne rembiguái kuérape, oñemoñe'ẽva nde rérape, umi imarangatúvape ha umi omomba'évape nde réra, ta ha'e tuicháva terã michíva, ha rehundipa haguã umi ombyaívape pe yvy. 19 Ha ojepe'a pe Tupã Ñandejára tupao yvága pegua rokẽ, ha ojehecha pe tupaópe pe árca pacto rehegua. Ha oiko aravera, tyapu, arasunu, yvyryryí ha ho'a amandáu guasueta.

Revelation 12

1 Ha ojehecha pe ára rehe peteĩ señał tuicháva: peteĩ kuña oñemondéva kuarahýpe ha jasy oĩ ipyguýpe ha peteĩ corona oguerékova doce estrellas iñakã rehe. 2 Ha pe kuña hyeguas ha osapukái hasyetégui imemby haguãicha. 3 Ha ojehecha sapy'a pe ára rehe otra señał: peteĩ tejujagua guasu pytã, siete iñakáva ha diez hatíva, ha peteĩ corona peteĩ teĩ iñakã rehe. 4 Huguáipe ombotyryry la tercera parte umi estrella kuéra yvága pegua ha oity yvy ári. Ha pe tejujagua oho oñembo'y pe kuña imemby pótava renondépe, imemby vove ho'u haguã ichugui pe imemby. 5 Ha pe kuña imemby mitã kuimba'e, ha pe imemby omanda vaerã opa tetã nguéra rehe popohýi reheve. Ha upéi ojepe'a ichugui pe imemby oñeme'ẽ haguã Tupã Ñandejárape ha ogehupi itrónope. 6 Pe kuña katu ogehui desiértope, Tupã Ñandejára ombosako'i haguépe ichupe hendaguã, upépe omongaru haguã mil doscientos sesenta días pukukue. 7 Upéi oiko peteĩ ñorairõ guasu pe yvágape, pe

arcángel Miguel, ha hi'ángel kuéra, oñorairõ pe tejujagua ndive. Ha pe tejujagua ha hi'ángel kuéra oñorairõ, 8 ha ndaikatúi ipu'aka; ha ndaiporivéima hendaguã kuéra yvágape. 9 Ha oñemosẽ yvágagui pe tejujagua guasu, upe mbói ymaiteguare hérava Aña ha Satanás, pe ombotavýva opa yvypóra kuérape. Ha'e ha hi'ángel kuéra oñemombo yvy ári. 10 Upéi ahendu peteĩ ñe'ẽ hatáva pe yvágape, he'íva: -- Oguahẽma pe ñane Tupã Ñandejára salvación, pe ipu'aka, pe iréino, ha pe Icristo autoridad, oñemosẽma rehe yvágagui pe omoĩ vaími va'ekue ñane hermano kuérape, pe omoĩ vaími va'ekue ichupe kuéra ára ha pyharépe Tupã Ñandejára renondépe. 11 Ha ha'e kuéra ipu'aka va'ekue hese pe Ovecha Ra'y ruguy rupi ha pe ñe'ẽ hese omoherakuã va'ekue rupi, ha na hakate'ỹi va'ekue hekove kuéra rehe, tekotevẽta ramo jepe omano. 12 Pevy'áke, aipóramo, yvága kuéra ha peẽ ipypegua kuéra. ¡Ái anga umi yvy arigua ha mar pegua kuéra! Aña oguejy rehe peẽme pochyete reheve, oikuaágui hi'ára mbykymaha. 13 Ha pe tejujagua ohecháma ramo oñemombo hague yvy ári, opersegui pe kuña imemby mitã kuimba'e va'ekuépe. 14 Ha oñeme'ẽ pe kuñame mokõi águila pepo tuicháva, ikatu haguã oveve pe hendaguãme desiértope, mombyry pe mbóigui, upe oñemongaru haguãme tres años y medio pukukue. 15 Pe mbói opoi ijurúgui y, peteĩ ríoicha tuicháva, oguerosyry haguã pe kuñame, 16 pe yvy katu oipytyvõ pe kuñame, oipe'a ijuru ha omokõ pe río, pe tejujagua opoi va'ekue ijurúgui. 17 Upéva rehe, pe tejujagua ipochyetevéntema pe kuña rehe, ha oho oñorairõ umi iñemoñare kuéra opyta va'ekue ndive, umi iñe'ẽrendúva ndive Tupã Ñandejára rembiapoukapýpe ha ojeroviáva Jesucristo rehe.

Revelation 13

1 Ha añembo'y pe mar rembe'ýpe, ha ahecha ojupi pe márgui peteĩ monstruo siete iñakáva ha diez hatíva. Ha peteĩ teĩ hatĩ rehe oguereko corona, ha iñakã nguéra rehe oguereko peteĩ téra oñe'ẽ vaíva Tupã Ñandejára rehe. 2 Ha pe monstruo ahecha va'ekue ojogua jaguaretépe, ha ipy oso pýicha, ha ijuru katu león jurúicha. Ha pe tejujagua ome'ẽ ichupe ipu'akakue ha itrono, ha omanda guasu haguã. 3 Pe monstruo akã peteĩva oguereko peteĩ herida guasu omano haguãicha, opáichavo, okuera. Ha yvypóra kuéra oñemondyipa ha oho pe monstruo rapykuéri, 4 ha oadora hikuái pe tejujaguápe, ome'ẽgui ijautoridad pe mónstruope, ha oadora avei pe mónstruope ha he'i: --¿Mávapa oiméne ko monstruoichagua, ha mávapa ikatúne oñemoĩ hese? 5 Ojeheja avei pe mónstruope he'i mba'e vai ha mba'e tie'ỹ Tupã Ñandejára rehe ha ojeheja oguereko autoridad cuarenta y dos meses pukukue. 6 Ha ojapo upéicha, oñe'ẽ vai Tupã Ñandejára rehe ha oja'o héra, oja'o pe henda marangatu ha umi oĩvape yvágape. 7 Ojeheja avei ichupe oñorairõ umi Tupã Ñandejára reheguáva ndive, ha ipu'aka hese kuéra, ha oñeme'ẽ ichupe autoridad opa tribu, ha tetãygua, ha ñe'ẽ ha tetã nguéra ári. 8 Upe mónstruope oadora yvypóra kuéra oĩ haguéicha, héra kuéra oĩ'ýva pe kuatiañe'ẽ tekovete reheguápe ko mundo oiko ñepyrũ ramo guare guive, pe Ovecha Ra'y omano va'ekue oguererekóva. 9 Oime ramo ijapysáva, tohendu. 10 Pe oporogueraháva preso ho'a vaerã avei preso; ha pe oporojukáva espádape, espádape avei ojejuka vaerã. Upéva rehe, umi Tupã Ñandejára mba'éva tekotevẽ paciencia ha ojerovia mbarete. 11 Upéi katu ahecha otro monstruo, ojupíva yvýgui, hatĩ jováiva ovecha ra'y ratícha, ha oñe'ẽ tejujaguáicha. 12 Ha oiporupaite pe monstruo tenondere autoridad henondépe, ha pe yvy ha umi yvypóra kuérape oadorauka pe monstruo tenonderépe, upe oñekytĩ va'ekuépe omano haguãicha ha okuera va'ekue. 13 Ojapo avei techaukapyrã tuicháva, tata jepe oity yvágagui yvy ári opavave renondépe. 14 Ha umi techaukapyrã rupi ojapóva pe monstruo tenondere renondépe, ombotavy umi yvypóra kuérape ha he'i ichupe kuéra ojapo haguã pe monstruo ra'anga, upe oñekytĩ va'ekue espádape, ha upéicharamo jepe nomanói. 15 Ha pe monstruo mokõihávape oñembopu'aka omoingove haguã pe monstruo tenonderegua ra'anga, ikatu haguã upe ta'anga oñe'ẽ ha ojukaupaka opa umi omomba'eguasuyvape ichupe. 16 Ha omoĩuka opavave rehe, michíva ha tuicháva, mba'eta rerekoha ha mboriahu, tembiguái ha tembiguai'ýva rehe, peteĩ marca ipo akatúa terã isyva rehe, 17 ikatu'ỹ haguã avave ojogua terã ovende mba'eve, oguereko'ỹ ramo pe marca, taha'e pe monstruo rera terã pe número héra rehegua. 18 Ko'ávape oĩ vaerã arandu, pe ohechakuaa kuaáva toipapa pe monstruo rehegua número, kuimba'e rehegua númerogui, ha upe número niko seiscientos sesenta y seis.

Revelation 14

1 Upéi ama'ẽ, ha ahecha pe Ovecha Ra'y oñembo'y hína pe Sión cerro ári, ha

hendive oĩ ciento cuarenta y cuatro mil oguerekóva isyva rehe kuéra pe Ovecha Ra'y ha pe Itúva réra. 2 Upéi katu ahendu peteĩ tyapu yvágagui ha'etéva ku y guasu ryapu, ha peteĩ arasunu guasúicha, ha ha'etéva avei árpapu eta ryapu. 3 Ha opurahéi joa peteĩ purahéi pyahu pe trono renondépe ha umi irundy oikovéva ha umi karai kuéra renondépe. Ha avave ndaikatúí oikuaa upe purahéi, umi ciento cuarenta y cuatro mil ojesalva va'ekue yvypóra kuéra apytégui añoite mante. 4 Ko'áva ha'e umi oiko'y va'ekue kuña ndive, omenda'y va'ekue, omoirüva pe Ovecha Ra'ýpe mamó ohohápe. Ko'áva ojesalva va'ekue yvypóra kuéra apytégui ofrenda tenonderãgua ramo Tupã Ñandejára peguarã ha pe Ovecha Ra'y peguarã. 5 Ndojejuhúi va'ekue mba'eveichagua japu ijurúpe kuéra, imarã'yva Tupã Ñandejára trono renondépe. 6 Ha ahecha otro ángel ovevéva pe yvága mbyte rehe, oguerekóva pe evangelio salvación rehegua tapia guaráva omoherakuã haguã yvypóra kuérape, opa tetã nguéra tribu, ñe'ẽ ha tetãnguápe. 7 Ha hatã he'i: --Pekyhyjéke Tupã Ñandejára gui ha pemomba'eguasúke ichupe, oguahẽmagui pe oporojuzga haguã ára; ha pemomba'eguasúpe pe ojapo va'ekuépe yvága ha yvy, pe mar ha umi yvu kuéra. 8 Ha upéi otro ángel he'i: --Ho'áma, ho'áma, Babilonia, pe ciudad tuichaitéva, omonga'u va'ekue opa umi tetã nguérape pe vino heko vaikue reheguápe. 9 Ha peteĩ ángel mbohapyha, hatã he'i: --Oime ramo omomba'eguasúva pe monstruo ha ha'angápe, ha ohejáva oñemoĩ pe imárca isyva terã ipo rehe, 10 ho'u vaerã avei pe vino ojehe'a'yva Tupã Ñandejára pochy ipohyietéva rehegua, oñemoĩ va'ekue pe ipochy ryrúpe; ha oñeatormenta vaerã tata ha azúfrepe ángel kuéra marangatu ha pe Ovecha Ra'y renondépe. 11 Ha pe itormento ratatĩgue ojupi vaerã tapia guarã, ha ndopytu'u va'erãi ára ha pyharépe umi omomba'eguasúva pe mónstruo pe ha pe ha'angápe, terã umi oguerekóva ojehe pe héra marca. 12 Upéva rehe, umi Tupã Ñandejára reheguáva, iñe'ẽrendúva hembiapoukapy kuérape ha Jesús rehe ojeroviáva, ipaciencia vaerã. 13 Ha ahendu peteĩ ñe'ẽ yvágagui he'íva: --Emoĩ kuatia rehe: "Ovy'a vaerã umi ko'águi rire omanóva, Ñandejára Jesucristo rehe ojeroviáva." He'ẽ, upéicha he'i pe Espíritu Santo, opytu'u vaerã hembiapo kuérargui, ha hembiapo kuerakue omoirü vaerã ichupe kuéra. 14 Ha ama'ẽ, ha ahecha peteĩ arai morotĩ, ha peteĩ oguapýva pe arai ári ojoguáva kuimba'e ra'ýpe, ha oguereko iñakã rehe peteĩ corona oroguiguáva ha ipópe katu peteĩ kyse ty'ãi haimbéva. 15 Ha osẽ pe tupaógui otro ángel, hatã osapukáiva pe oguapývape pe arai ári: --Eity pe nde kyse ty'ãi, ha eikytĩ pe kóga, oguahẽma pe oñekytĩ haguã ára ha hi'ajupáma pe kóga. 16 Ha pe oguapy va'ekue hína pe arai ári, oity pe ikyse ty'ãi ha oikytĩ pe kóga yvy arigua. 17 Ha ambue ángel osẽ pe tupao yvága peguágui, oguerekóva avei peteĩ kyse ty'ãi haimbéva. 18 Ha ambue ángel osẽ pe altárgui ipu'akáva tata rehe, ha hatã ohenói pe oguerekóvape pe kyse ty'ãi haimbéva, ha he'i: --Eity pe nde kyse ty'ãi haimbéva, ha eikytĩ pe parral apesã yvy arigua, hi'ajupámagui. 19 Ha pe ángel oity pe ikyse ty'ãi yvy ári ha oikytĩ pe parral'a yvy arigua, ha oity pe mba'yrũ guasúpe ojehykue'o haguã, upéva niko hína pe Tupã Ñandejára pochy ipohyietéva. 20 Ha pe parral'a ojehykue'o pe ciudad rokárape, ha pe mba'yrũgui osẽ tuguy ohupitýva umi kavaju freno yvatekue peve, trescientos kilómetros ijerekuévo.

Revelation 15

1 Ha ahecha yvágape ambue techapyrã tuicháva ha jahecharamo va'eráva: siete ángel kuéra umi siete plaga ipaha peguáva reheve, ha heseve kuéra oguahẽ ipahápe pe Tupã Ñandejára pochykue. 2 Ahecha avei peteĩ mar vidrioguigua joguaha ojehe'áva tata reheve, ha umi ipu'aka va'ekue pe monstruo ha pe ha'anga rehe ha pe héra número rehe, oñembo'y hikuái upe mar vidrioguigua ári, arpa Tupã Ñandejára ome'ẽ va'ekue ichupe kuéra reheve. 3 Ha opurahéi hikuái pe Moisés Tupã Ñandejára rembiguái purahéi, ha pe Ovecha Ra'y purahéi, he'íva: Tuicha ha iporãite niko opa umi ne rembiapokue, Tupã Ñandejára nde pu'akapáva; hekópe ha añetete niko nde rape kuéra, nde tetã nguéra Ruvicha guasuvete. 4 ¿Mávapa ndokyhyjéi chéne nde hegui Ñandejára? ¿Mávapa na ne momba'eguasúi chéne? Nde añoite niko ne marangatu, ha ou vaerã opa tetã nguéra ha ne momba'eguasú vaerã, ojehecha hague rehe ne rembiapo kuéra hekopeteha. 5 Ko'ã mba'e rire ama'ẽ, ha ahecha ojepe'a yvágape pe tabernáculo pegua santuario. 6 Ha pe santuáriogui osẽ umi siete ángel kuéra oñemondéva lino potĩ asy omimbipávape, ha ipytĩ'a jerekuévo cinta oroguigua ha ogueraha umi siete plaga kuéra. 7 Ha peteĩva umi irundy oikovéva ome'ẽ peteĩ teĩ umi siete ángel kuérape copa oroguigua, henyhẽtéva Tupã Ñandejárape oikovéva tapia guarã pochykuégui. 8 Ha pe santuario henyhẽmba pe Tupã Ñandejára mba'eguasute ha ipu'akaitéva ratatĩgui, ha avave

ndaikatúi oike upépe opa peve umi siete plaga ogueraháva umi siete ángel kuéra.

Revelation 16

1 Ha ahendu peteĩ ñe'ẽ hatáva osêva pe santuáriogui, he'íva umi siete ángel kuérape: --Tapeho peñohẽ yvy ári umi siete copa Tupã Ñandejára pochy ipohyietéva ryru. 2 Ha pe ángel tenondegua oho ha oñohẽ yvy ári pe icópa pegua, ha opa umi oguerekóva pe monstruo marca ha omomba'eguasúva pe ha'anga rehe, osẽ peteĩ lлага ivai ha hasýva. 3 Ha pe ángel mokõiha oñohẽ márpe pe icópa pegua he pe márgui oiko tuguy ku te'õngue ruguykuéicha, ha omanomba opa umi oikovéva pe márpe. 4 Pe ángel mbohapyha oñohẽ pe icópa pegua umi río ha yvu kuéra ári ha oiko ichugui kuéra tuguy. 5 Ha ahendu pe ángel umi ý rerekua he'i ramo: --Nde niko, Tupã Ñandejára imarangatúva, ha'éva, ha ha'e va'ekue voi, rejapo porã reporojuzga hague rehe hekopete ko'ã mba'e rehe, 6 ha'e kuéra oñohẽ hague rehe umi ne ñemoñe'ẽhára ha umi nde reheguáva ruguy ha ko'ãga nde re'uka ichupe kuéra tuguy, ha upéicha rembyekovia hekopete ichupe kuéra. 7 Ahendu avei pe altar guive he'íva: --Upéicha niko, nde Tupã Ñandejára ipu'akapáva reporojuzga niko añete ha hekopete. 8 Pe ángel irundyha oñohẽ pe icópa pegua kuarahy ári, ha oheja pe kuarahy rata ohapy umi yvypóra kuérape. 9 Ha okái asyete hikuái, opáichavo, noñearrepentíri ha nomomba'eguasúi Tupã Ñandejárape, pe ipu'akáva ko'ã plaga rehe, oja'o uvei héra. 10 Pe ángel cincoa oñohẽ pe icópa pegua pe monstruo trono ári, ha pe iréino opyta pytũngúpe. Ha hasýgui ichupe kuéra umi hesegua kuéra oisu'u ikũ, 11 ha upéicharamo jepe noñearrepentíri hembiapo vai kuéragui, oja'o uvei Tupã Ñandejára yvága peguápe imba'asy ha illaga kuéra hasýgui ichupe kuéra. 12 Ha pe ángel seisha oñohẽ pe icópa pegua pe río guasu Eufrates ári, ha hypa pe río oiko haguã ichugui umi mburuvicha oúva kuarahy resẽgui raperã. 13 Ha ahecha osẽ pe tejujagua jurúgui, ha pe monstruo jurúgui he pe ñemoñe'ẽhára japu jurúgui mbohapy espíritu vai ojoguáva ju'ípe. 14 Ha umíva niko mba'epochy espíritu oja'páva techapyrã imilágrova, ha osẽ ombyaty haguã opa umi yvy arigua mburuvicha kuérape oñorairõ haguãme Tupã Ñandejára ipu'akapáva ára guasúpe. 15 "Upeha árape che aju vaerã monda háicha. Ovy'a vaerã upe che ra'arõva ha oñangarekóva ijao rehe, ani haguã ojejuhu opívo ha ojehecha pe oguerotíva." 16 Ha ombyatypa hikuái umi mburuvicha kuérape pe tenda hebreo ñe'ẽme héravape Armagedón. 17 Ha pe ángel sieteha oñohẽ pe icópa pegua yvytu rehe, ha osẽ pe trono santuario peguágui peteĩ ñe'ẽ hatáva he'íva: --Oikopáma. 18 Ha oiko aravera, tyapu, ha arasunu, ha oiko peteĩ vyryryi guasu araka'eve oiko'ỹ va'ekue yvypóra kuéra oĩ guive yvy ári. 19 Ha pe ciudad tuichaitéva oñemboja'o mbohapy hendápe, ha umi ciudad kuéra yvy arigua ho'apa, ha Tupã Ñandejára imandu'a pe ciudad tuichaitéva, Babilonia rehe, ho'uka haguã ichupe pe vino Tupã Ñandejára pochy ipohyietéva rehegua. 20 Ha opa umi isla ha cerro kuéra ndojejuhuvéi. 21 Ha ho'a yvágagui yvypóra kuéra ári amandáu tuicháva, ipohýiva cuarenta kilo rupi, ha ha'e kuéra oja'o Tupã Ñandejárape pe castigo amandáu rehegua rehe, tuicha etereígui upe plaga.

Revelation 17

1 Ou upéramo peteíva umi siete ángel kuéra oguerekóva umi siete copa ha he'i chéve: --Eju, tahechauka ndéve pe kuña rekovai oguapýva mar kuéra ári peguarã condenación. 2 Umi mburuvicha kuéra yvy arigua ojehe'a va'ekue hendive heko ky'ápe ha yvypóra kuéra oka'upa va'ekue pe heko ky'a rehegua vínope. 3 Upéi katu pe ángel che reraha peteĩ desiértope ha pe Espíritu Santo ohechauka chéve peteĩ kuña oguapýva peteĩ monstruo pytáva ári, oguerekóva ojehe heta téra tie'ỹ Tupã Ñandejára rehe oje'éva, ha siete iñakã ha diez hatĩ. 4 Ha pe kuña oñemonde ao pytãu ha pytávape, ha ojegua óro, ita hepýva ha pérlope. Ha oguereko ipópe peteĩ copa oroguigua henyhëva mba'e ky'a ha heko ky'akuégui, 5 ha oguereko isyva rehe peteĩ téra ojekuaa'ýva mba'épa he'ise: "Babilonia, pe tuichaitéva, kuña rekovai kuéra ha opa mba'e ky'a yvy arigua sy." 6 Ha ahecha pe kuña oka'u umi Tupã Ñandejára rehegua kuéra ha umi ojejuka va'ekue omoherakuã hague rehe Jesús réra rugúpe. Ha ahechávo upéva, che py'andyiete apytávo. 7 Ha pe ángel he'i chéve: --¿Mba'érehe piko rehecharamo? Amombe'úta ndéve pe kuña rehegua ha pe monstruo siete iñakáva ha diez hatíva ichupe ogueraháva rehegua ñemimby. 8 Pe monstruo rehecha va'ekue niko peteĩ oikove va'ekue yma, ha opáichavo ndoikovevéima, ha upéicharamo jepe ojupíta pe vyvkua pypukúgui oho mboyve pe oñehundi haguãme. Ha umi yvy arigua kuéra oguereko'ýva héra pe tekovete rehegua kuatia ñe'ẽme ko

mundo oiko ñepyrũ guive tuicha oñemondýi vaerã ohechávo pe monstruo yma oikove va'ekue ndoikoveveimaha, opáichavo, ou jevy vaerã. 9 Kóva ikatu oikuaa umi iñarandúva: umi siete akã niko siete cerro, pe kuña uguapyha, 10 ha upéicha avei umi akã nguéra siete mburuvicha kuéra. Cinco ha'e kuérava okúima, ha peteĩ katu oĩ gueteri, ha pe ambue ne'ĩra gueteri ou. Ha ou ha'ára pe ha'e kuérava ipaha pegua, nda hi'are mo'ãi. 11 Pe monstruo yma oikove va'ekue ha ko'ãga ndoikovevéimava, upéva ha'e pe mburuvicha ochoha, ha'e ramo jepe peteĩ umi siete rehegua, ha upéi katu oñehundíta. 12 Umi diez tatĩ rehecha va'ekue niko diez mburuvicha ne'ĩrava gueteri omanda, opáichavo, omandáta una hora pe monstruo ndive. 13 Ko'ã diez mburuvicha oĩ peteĩ ñe'ẽme, ha ome'ẽta ipu'aka ha ijautoridad pe mónstruo. 14 Oñorairõ vaerã pe Ovecha Ra'y ndive, ha pe Ovecha Ra'y ipu'aka vaerã hese kuéra, ha'e ha'égui karai kuéra Jára ha mburuvicha kuéra Ruvicha, ha umi oĩvape hendive Tupã Ñandejára ohenói ha oiporavo va'ekue, ha jeroviaha ha'e kuéra. 15 Pe ángel he'i avei chéve: --Umi mar kuéra rehecha va'ekue, pe kuña reko vai uguapyha, umíva ha'e hína tetãyguá kuéra, genteta, ñe'ẽ ha tetã nguéra. 16 Ha umi diez tatĩ rehecha va'ekue pe monstruo rehe, nda ija'evéi vaerã pe kuña rekovai rehe ha oheja vaerã ichupe ha'eño ha opívo, okaru vaerã pe kuña ro'o rehe ha ohapy vaerã ichupe tatápe. 17 Tupã Ñandejára omoĩgui ipy'apýpe kuéra ojapo haguã pe ha'e oipotáva, oñemoĩvo ha'e kuéra peteĩ ñe'ẽme ome'ẽ haguã iréino pe mónstruo oikopa peve pe Tupã Ñandejára he'i va'ekue. 18 Pe kuña rehecha va'ekue niko pe ciudad tuichaitéva oguerékóva ipoguýpe umi mburuvicha kuéra yvy ariguápe.

Revelation 18

1 Ko'ã mba'e rire, ahecha oguejy yvágagui otro ángel tuicha autoridad reheve, ha ohesapepa pe yvy imimbikuépe. 2 Ha hatã osapukái ha he'i: --Ho'áma, ho'áma Babilonia, pe ciudad tuichaitéva, ha oiko ichugui mba'epochy róga, ha opaichagua espíritu vai renda ha guyra ky'a ha ojepota'ỹ vaerã raity. 3 Opa tetã nguéra oka'upa hague rehe pe hembipota ky'a rehegua vínope, ha mburuvicha kuéra yvy arigua oñemongy'a hague rehe hendive, ha comerciante kuéra yvy arigua oñemboricopa hague rehe pe ha'e omombopa rei va'ekue rehe. 4 Ha ahendu ambue ñe'ẽ yvágagui he'íva: --Pesẽ ichugui peẽ che reheguáva, ani haguã pejehe'a ipecádo kuéra rehe, ha pende rupity pe iplága; 5 ipecádo kuéra heta etereígui uguahẽ yvága peve, ha Tupã Ñandejára imandu'a hembiapo vai kuéra rehe. 6 Pejapo hese upe ha'e ojapo haguéicha ambue kuéra rehe ha pembyekovia jo'a ichupe pe ojapo va'ekue rehe. Pembojehe'a ichupe imboy'upyrã mokõi jevy imbaretevéva pe ha'e ombojehe'a va'ekuégui ambue kuéra peguarã. 7 Peipy'apy ha pembohasa asy pe ha'e oñemomba'eguasú hagueichaite ha omombopa rei haguéicha, he'ígui ipy'apýpe: "Ápe uguapy aína reina ramo, che ndaha'éi viuda, ha ndaipóri vaerã chéve guarã jahe'o." 8 Ha upéva rehe voi, peteĩ árape oupa vaerã iplága kuéra: mano, tasẽ ha ñembyahýi, ha ojehapy vaerã tatápe, ipu'aka rehe pe Tupã Ñandejára ojuzga va'ekue ichupe. 9 Ha umi mburuvicha kuéra yvy arigua oñemongy'a ha ohundipa rei va'ekue, hasẽ ha ojahe'o soro vaerã hese ohechávo pe ikaigüe ratatĩ. 10 Ha oñemomomyry vaerã ichugui okyhyjégui pe castigo hi'ári oúvagui, ha he'i joa vaerã hikuái: --¡Ái! ¡Ái anga pe ciudad guasu Babilonia, pe ciudad ipu'akaitéva! Peteĩ sapy'aitépe uguahẽ ndéve pe castigo. 11 Ha hasẽ ha ojahe'o vaerã avei hese umi comerciante kuéra yvy arigua, ndaiporivéiguima ojogua vaerã umi mba'e oguerúva; 12 mba'yrú henyhẽva óro, plata, ita hepyva ha pérlagui, aorã linoguigua iporã etereíva, seda ha género pytãuva ha pytãvagui ha opaichagua yvyra hyakuã porãva ha tembiporu ojepapo va'ekue marfil, yvyra hepyva, bronce, fierro ha mármolgui, 13 mba'yrú henyhẽva canela, mba'e hyakuã porãva, incienso, mirra, extracto, vino, aceite, harína iporã etereíva ha trígogui; tymba kuéra, ovecha, kavaju, carro, ha tembiguái, ha yvypóra ágagui. 14 Ha he'i vaerã upe ciudádpe: --¡Ndererekovéima umi yva hetéva nde py'a ojeruretémi va'ekue, ha repytáma tapia guarã umi mba'eta ha jeguaka rereko va'ekue rehe'ỹ! 15 Umi oñemúmi va'ekue ko'ã mba'e rehe ha oñemboríco va'ekue upe ciudad rehe ae oñemomomyry vaerã okyhyjégui pe castigo hi'ári oúvagui, hasẽ ha ojahe'ohápe 16 he'i vaerã hikuái: --¡Ái! ¡Ái anga pe ciudad tuichaitéva, oñemondémi va'ekue líno iporãévape ha ao pytãu ha pytãvape, ha ojegua órope, ita hepyvéva ha pérlope! 17 Ha peteĩ sapy'aitépe opa umi riquezaita. Opa umi barco kuéra pegua capitán, pasajero kuéra ndive, marinero kuéra ha opa umi omba'apóva márpe, oñemomomyry 18 ha ohechávo pe ciudad okaipáva ratatĩngue, osapukaipa ha he'i: --¿Mba'e ciudad piko ojogua raka'e ko ciudad guasuete kóvape? 19 Ha oñohẽ hikuái

yvyku'i iñakã rehe kuéra, tasẽ ha jahe'ohápe, ha osapukái: --¡Ái! ¡Ái anga pe ciudad tuichaitéva, umi iriquezaita rehe oñemboríco va'ekue opa umi mar pegua barco kuéra jára ha peteĩ sapy'aitépe oñehundipa! 20 Pevy'a upe ojehe va'ekue rehe ichupe, yvága, ha peẽ apóstol kuéra ha ñemoñe'ẽhára kuéra, ha opa umi Tupã Ñandejára rehegua kuéra; ocondenávo ichupe Tupã Ñandejára ojapo peẽme justicia. 21 Ha peteĩ ángel imbaretéva ohupĩ peteĩ ita tuicháva, peteĩ ita molino reheguáicha, ha oity pe márpe, ha he'i: --Péicha ojeity vaerã yvýpe Babilonia, pe ciudad guasu, ha araka'eve ndojehechavéi vaerã. 22 Noñehenduvéi vaerã nde pype arpa pu, flauta ha trompeta, ha ndaiporivéi vaerã nde pype mba'eveichagua omba'apóva mba'eveichagua tembiapópe, ha noñehendu mo'ãvéi nde pype molino ryapu. 23 Ha ndohesape mo'ãvéi nde pype lámpara rendy, ha noñehendu mo'ãvéi vy'a mendaha pegua ayvu, umi ne moñemuhára kuéra mba'e guasu va'ekue yvy ári, ha rembotavy va'ekue opa tetã nguérpe nde paje kuéra rupi. 24 Upe ciudádpe ojejuhu va'ekue umi ñemoñe'ẽhára kuéra ha umi Tupã Ñandejára rehegua kuérava ha opa umi ojejuka va'ekue ko yvy ári ruguy.

Revelation 19

1 Ko'ã mba'e rire ahendu genteta ñe'ẽicha yvágape, he'íva: ¡Aleluya! pe salvación, pe gloria ha pe pu'aka niko ñane Tupã Ñandejára mba'e, 2 ha'e oporojuzga rehe hekopete ha añete háicha, ha ojuzga pe kuña rekovaípe omboheko vaipa va'ekue yvypóra kuérape pe heko ky'akuépe, ha ovenga hese umi Tupã Ñandejára rembiguái ojejuka va'ekue ipo rupi. 3 Ha upéi he'i jevy hikuái: -- ¡Aleluya pe kuña vai ratatĩngue máramo ndopái vaerã! 4 Ha umi veinticuatro karai kuéra ha umi irundy oikovéva oñesũ ha omomba'eguas Tupã Ñandejárape, oguapy va'ekue hína pe trónope, ha he'i hikuái: --¡Amén! ¡Aleluya! 5 Ha pe trono guive oñehendu peteĩ ñe'ẽ he'íva: Pemomba'eguas ñane Tupã Ñandejárape, opa peẽ hembiguái kuéra pekyhyjéva ichugui, michĩva ha tuicháva. 6 Ahendu avei genteta ñe'ẽicha, y guasu ryapúicha ha arasunu guasúicha he'íva: ¡Aleluya! Oñepyrũma rehe oreina pe Ñandejára, ñande Tupã Ñandejára ipu'akapáva. 7 Javy'ákena ha ñane renyhẽkena torýgui, ha ñamomba'eguasúkena ichupe oguahẽma rehe pe Ovecha Ra'y omenda haguã ára, ha hembireko oñembosako'ipáma, 8 ha oñepermiti ichupe oñemonde ao lino iporãévape, ipotĩ ha omimbipáva. Pe lino fino niko umi Tupã Ñandejára reheguáva rekovekue marangatu. 9 Ha pe ángel he'i chéve: --Emoĩ kuartia rehe: "Ovy'a vaerã umi oñeconvidáva pe Ovecha Ra'y mendaha arete peguarã." Ha he'i chéve: --Ko'áva ha'e Tupã Ñandejára ñe'ẽ añetetegua. 10 Ha che añesũ pe ángel renondépe aadora haguã ichupe, ha'e katu he'i chéve: --Aníke rejapo upéicha, che niko Tupã Ñandejára rembiguáinte avei nde ha ne hermano kuéra Jesús ñe'ẽ rehe ojeroviáva ndive. Eadora Tupã Ñandejárape. Umi Tupã Ñandejára rérape oñemoñe'ẽva niko oikuaauka pe Jesús ñe'ẽ. 11 Ha ahecha pe yvága rokẽ ojepe'a, ha osẽ peteĩ kavaju morotĩ, ha pe uguapýva hi'ári héra Fiel ha Verdadero, hekopete oporojuzga ha oñorairõva. 12 Pe hesa tata rendýicha, ha iñakã rehe uguereko heta corona, ha uguereko ojehe peteĩ téra ha'e mante oikuaáva. 13 Ha oñemoñde peteĩ ao oñemoingepyréva tuguýpe, ha héra: Tupã Ñandejára Ñe'ẽ. 14 Ha umi ejército yvága pegua oñemondéva lino iporãéva, morotĩ ha ipotívape, oho hapykuéri kavaju morotĩ ári. 15 Ha ijurúgui osẽ peteĩ espada haimbéva, oikytĩ haguã ipype umi tetã nguérpe; ha ipopohýta hendive kuéra vara fierroguigua reheve guáicha. Ha ha'e oporojuzga vaerã ku parral ipýpe omohykuesẽvaicha, ha ho'uka vaerã ichupe kuéra pe Tupã Ñandejára ipu'akapáva castigo ipohyietéva rehegua vino. 16 Ha oĩ pe imánto ha hetyma rehe ko téra: "Mburuvicha kuéra Ruvicha ha karai kuéra Jára." 17 Ha ahecha peteĩ ángel oñembo'yva kuarahy ári, ha hatã osapukái opa umi guyra kuéra arapy rehe ovevévape: --Peju ha peñembyaty pe Tupã Ñandejára cena guasuha peguarã, 18 pe'u haguã mburuvicha kuéra ro'o, comandante ha kuimba'e kuéra ipy'aguasúva ro'o, kavaju ha hi'arigua kuéra ro'o, opavave ro'o, taha'e tembiguái terã tembiguai'y, michĩva terã tuicháva. 19 Ha ahecha pe mónstruo pe umi yvy arigua mburuvicha kuéra ijejército kuéra reheve, oñembyaty va'ekue oñorairõ haguã upe uguapýva ndive kavaju ári, ha ijejército kuéra ndive. 20 Ha pe monstruo ojeapresa, ha hendive upe ñemoñe'ẽhára japu ojapo va'ekue techapyrã imilágrova pe monstruo renondépe. Umíva umi techapyrã rupi pe ñemoñe'ẽhára japu ombotavy va'ekue umi omoĩuka va'ekuépe ojehe pe monstruo marca ha oadora va'ekue pe monstruo ra'anga. Pe monstruo ha pe ñemoñe'ẽhára japu ojeity hekove reheve pe lago tata ha azufre reheve opupúvape. 21 Ha umi ambue kuéra katu ojejuka pe espada osévape pe kavaju ári uguapýva jurúgui, ha umi guyra kuéra hyvatãmba ho'o kuerakuégui.

Revelation 20

1 Ha ahecha peteĩ ángel oquejýva yvágagui, oguerekóva pe yvykua pypuku rehegua llave ha peteĩ cadena guasu ipópe, 2 ha ojapyhy pe tejujaguápe, upe mbói ymaite guiveguáva, pe Aña, pe Satanás, ha oñapytĩ mil años. 3 Ha oity pe yvykua pypukúpe, omboty upépe ha omoĩ peteĩ sello pe okẽ rehe anive haguã ombotavy umi tetã nguérape ohasa peve mil años. Uperire katu ojepoi jevy sapy'ami vaerã ichugui. 4 Ha ahecha trono kuéra, ha umi uguapývape hi'ári kuéra oñeme'ẽ autoridad oporojuzga haguã. Ahecha avei umi oñeñakã'o va'ekue ánga kuéra omohera kuã hague rehe Jesús réra ha Tupã Ñandejára ñe'ẽ, umi oadora'ỹ va'ekue pe mónstruope terã ha'angápe, ha ndohejái va'ekue oñemoĩ pe monstruo marca isyva terã ipo rehe; ha oikove jevy, ha oreina Cristo ndive mil años. 5 Ha umi ambue omanóva katu ndoikove jevýi umi mil años rire peve. Kóva ha'e pe jeikove jevy tenonderãgua. 6 Imarangatu ha ovy'a vaerã pe oikove jevýva pe tenonderãgua jeikove jevýpe, pe mano mokõi jevyha nda ipu'akái hese kuéra, Tupã Ñandejára ha Cristo pa'i kuéra vaerã uvei ha'e kuéra, ha oreina vaerã hendive mil años. 7 Ha umi mil años rire katu ojepoi jevy vaerã Satanásgui pe oñeñapytĩ haguégui, 8 ha osẽ vaerã ombotavy jevy haguã opa tetã nguéra yvy ariguápe, Gog ha Magógpe, ha ombyaty vaerã oñorairõ haguã ha heta eterei vaerã pe mar pegua yvyku'icha. 9 Ha ojupi hikuái pe yvy ipekue javeve, ha omongora umi Tupã Ñandejára rehegua kuéra campamento ha pe ciudad ha'e ohayhuetéva; ha Tupã Ñandejára ombou tata yvágagui ha ohapypaite ichupe kuéra oĩ haguéicha. 10 Ha pe Aña, ombotavy va'ekue ichupe kuéra, ojeity pe lago tata ha azufre reheveguápe, ojeity haguépe avei pe monstruo ha pe ñemoñe'ẽhára japu; ha upépe oñeatormenta vaerã ára ha pyharépe arapave'ỹ meve guarã. 11 Ha ahecha peteĩ trono morotĩ guasu, ha pe uguapy va'ekuépe hína upépe, ha pe yvy ha pe yvága okañy henondégui ha ndojejuhuvéi hendague kuéra. 12 Ahecha avei umi omano va'ekue, tuicháva ha michíva, oñembo'y Tupã Ñandejára renondépe; ha ojepe'a umi kuatiañe'ẽ nguéra, ha ambue kuatiañe'ẽ pe tekovete rehegua kuatiañe'ẽ. Ha umi omano va'ekue ojejuzga hembiaapo kuerakue rehe oĩ haguéicha umi kuatiañe'ẽme. 13 Ha pe márgui osẽmba umi omano va'ekue oĩ va'ekue ipype, ha pe mano ha umi omanóva oiha ome'ẽ umi oĩ va'ekue ipype kuéra, ha opavave ojejuzga peteĩ teĩ hembiaapo kuerakue rehe. 14 Ha pe mano voi, ha umi omanóva oiha, ojeity pe lago tataguiguápe. Upe lago tataguigua ha'e pe mano mokõi jevyha, 15 ha pe héra oĩ'ỹ va'ekue pe tekovete reheguápe kuatiañe'ẽme, ojeity avei upépe.

Revelation 21

1 Upéi ahecha peteĩ yvága pyahu ha peteĩ yvy pyahu: pe yvága ha pe yvy tenonderã guare ndaiporivéima, ha ndaiporivéima avei pe mar. 2 Ha ahecha pe ciudad marangatu, pe Jerusalén pyahu, oquejýva yvágagui, Tupã Ñandejára renondégui, oñembosako'íva tembirekorã ojeguáva imenarãme guarãicha. 3 Ha ahendu peteĩ ñe'ẽ hatáva yvágagui, he'íva: Péina ko'ãga Tupã Ñandejára santuario oĩ yvypóra apytépe. Ha Tupã Ñandejára oiko vaerã hendive kuéra, ha ha'e kuéra hesegua vaerã, ha Tupã Ñandejára voi oĩ vaerã hendive kuéra Itupã Ñandejára kuéra ramo. 4 Tupã Ñandejára omokã vaerã hesay kuéra, ha ndaiporivéima vaerã mano, terã tasẽ, terã jahe'o, terã mba'asy, opa umi mba'e yma oĩ va'ekue ohasapáma rehe. 5 Upéramo pe trónope uguapy va'ekue hína he'i: --Péina che ambopyahupa opa mba'e. He'i avei: --Emoĩ kuatia rehe, añete rehe ko'ã ñe'ẽ ha ikatu rehe jajeroivia hese kuéra. 6 Upéi he'i chéve: --Oikopáma. Che ha'e pe Alfa ha Omega, he'iséva pe iñepyrũha ha pe ipaha. Pe ijuhéivape, che amboy'u vaerã pe yvuguigua ý oikovévagui, reiete. 7 Pe ovencévape oñeme'ẽ vaerã ko'ã mba'e herencia ramo, ha che vaerã Itupã Ñandejára, ha ha'e che ra'y vaerã. 8 Umi ipy'amiríva, umi oguerovia'ỹva, umi heko ky'áva, umi oporojukáva, umi ojoguerekóva menda'ỹ rehe, umi paje apoha, umi omomba'eguasúva ta'anga, ha opa umi ijapúvape katu, oñemondo vaerã pe lago hendývape tata ha azúfrepe, upéva ha'e pe mano mokõiha. 9 Ha ou che rendápe peteĩva umi siete ángel kuéra oguereko va'ekue umi siete copa henyhétéva umi siete plaga ipaha peguágui, ha he'i chéve: --Eju, ha tahechauka ndéve pe tembirekorã, pe Ovecha Ra'y rembireko. 10 Ha ahecha pe Espíritu Santo rupi pe ángel che reraha ramo peteĩ cerro tuicha ha ijuvatévape ha ohechauka chéve pe ciudad marangatu tuichaitéva, Jerusalén, oquejýva yvágagui, Tupã Ñandejára rendágui. 11 Pe ciudad omimbipa Tupã Ñandejára mimbi reheve, ha pe imimbikue ojogua peteĩ ita iporã etereívape, jáspeicha, hesakáva cristálcha. 12

Pe ciudad jerekuévo oĩ peteĩ muralla tuicha ha iyyvatévo, doce hokěva, ha peteĩ ángel peteĩ teĩ umi okẽme; ha umi doce tribu Israel pegua réra kuéra oĩ umi okẽ rehe. 13 Mbohapy okẽ oĩ kuarahy resẽvo, mbohapy norte kotyo, mbohapy sur kotyo ha mbohapy kuarahy reikévo. 14 Pe ciudad muralla oguapy doce ita ári, pe Ovecha Ra'y apóstol kuéra docevéva réra kuéra reheve umi ita rehe. 15 Pe ángel oñe'ëva chendive oguereko peteĩ takuára oroguigua oha'ã haguã pe ciudad, hokẽ nguéra ha imurállá reheve. 16 Pe ciudad oguereko irundy esquina, pe ipukukue, ha pe ipekue peteĩcha. Pe ángel oha'ã pe ciudad pe takuárape, ha oguereko doce mil estadio; ipukukue, iyyvatekue, ha ipekue peteĩcha. 17 Upéi oha'ã pe muralla, ha oguereko ciento cuarenta y cuatro codos, yvypóra kuéra oha'ã háicha pe ángel oha'ã avei. 18 Pe muralla ojejapo pe ita jáspegui, ha oroguipa pe ciudad, vidrio potĩme ojoguáva. 19 Umi ita pe muralla oguapyha ojegua opaichagua ita iporãvape: pe tenondegua jáspegui, pe mokõiha safíroguí, pe mbohapyha ágatagui, pe irundyha esmeráldagui, 20 pe cinchoa ónicegui, pe seisha cornalínagui, pe sieteha crisólitogui, pe ochoha berílogui, pe nueveha topáciogui, pe diezha crisoprásogui, pe onceha jacíntogui, ha pe doceha amatístagui. 21 Umi doce okẽ pérлагui, peteĩ teĩ umi okẽ ojejapo peteĩ pérлагui. Ha pe ciudad calle katu oroguipa, vidrio sakãporãicha. 22 Ndahechái ipype tupao, Ñandejára, pe Tupã Ñandejára ipu'akapáva ha pe Ovecha Ra'y voi pe ciudad tupao. 23 Pe ciudad noikotevẽi kuarahy terã jasy resape rehe, pe Tupã Ñandejára resapekue voi ohesapégui ichupe, ha pe Ovecha Ra'y voi hesapehára. 24 Umi tetã nguéra ojesalva va'ekue oiko vaerã upe ciudad resape rendýpe, ha mburuvicha kuéra yvy arigua ogueru vaerã ichupe iglória. 25 Hokẽ nguéra noñemboty va'erãi araka'eve arakuépe, upépe ndaipóri mo'ãvéiguima pyhare. 26 Ha ichupe ojereraha vaerã umi tetã nguéra honor ha gloria. 27 Ndoike va'erãi ipype araka'eve mba'eveichagua mba'e ky'a, terã avave heko ky'a terã ijapúva, umi oĩva héra kuéra pe Ovecha Ra'y kuatiañe'ẽ tekovete reheguápe mante.

Revelation 22

1 Ha upéi pe ángel ohechauka chéve peteĩ río pe hi'y oporomoingovéva, hesakáva cristálcha, oséva pe Tupã Ñandejára ha pe Ovecha Ra'y trónogui. 2 Pe ciudad calle mbytépe, ha pe río rembe'y mokõivépe, oĩ pe yvyra máta oporomoingovéva, doce hi'áva, cada mes peteĩ, ha umi hoguekue katu tetã nguéra pohãguã. 3 Ndaiporivéima vaerã upépe mba'eve ñemaldeci pyre. Pe Tupã Ñandejára ha pe Ovecha Ra'y trono oĩta upe ciudádpe, ha hembiguái kuéra omomba'eguasúva vaerã ichupe. 4 Ha ohecha vaerã hikuái Tupã Ñandejára rova, ha héra oĩta isyva rehe kuéra. 5 Upépe ndaiporivéima vaerã pyhare, ha umi upépe oikóva noikotevẽvéima vaerã lámpara, terã kuarahy rendy rehe; Tupã Ñandejára voi ohesape vaerã rehe ichupe kuéra, ha ha'e kuéra oreina vaerã tapia guarã. 6 Upéi pe ángel he'i chéve: --Ko'ã ñe'ẽ añetegua, ha ikatu jajeroivia hese kuéra. Ha Ñandejára, pe Tupã Ñandejára ete voi oñe'ẽ va'ekue umi ñemoñe'ẽhára kuérape, ombou hi'ángel ohechauka haguã hembiguái kuérape umi mba'e voi ojuhútava. 7 --¡Nda hi'arevéima ajúvo! ¡Ovy'a vaerã pe iñe'ẽrendúva pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ ko kuatiañe'ẽme oĩvape! 8 Che, Juan, ahendu ha ahecha ko'ã mba'e. Ha ahendu ha ahecha rire, añesũ pe ángel ohechauka va'ekue chéve renondépe, aadora haguã ichupe. 9 Ha'e katu he'i chéve: --Ani rejapo upéicha, che niko Tupã Ñandejára rembiguáinte avei nde ha nde ryvy kuéra Tupã Ñandejára rérape oñemoñe'ëva ndive, ha opa umi iñe'ẽrendúva ndive ko kuatia ñe'ẽme oĩvape. Eadora Tupã Ñandejárape. 10 He'i avei chéve: --Ani reroñemi pe Tupã Ñandejára ñe'ẽ ko kuatia ñe'ẽme oĩva, hi'aguĩma rehe ko'ã mba'e oiko haguã ára. 11 Upe aja, pe tekove vai ta hembiaapo vai oikóvo, ha pe iky'áva toñemongy'a, pe imba'eporáva ta imba'eporã, ha pe imarangatúva ta imarangatu. 12 --Nda hi'arevéima ajúvo, ha arúta pe premio ame'ẽ vaerã peteĩ teĩme hembiapokue rehe. 13 Che ha'e pe tenondegua ha pe ipaha pegua, pe iñepyrũha ha pe ipaha, pe letra Alfa ha Omégaicha. 14 Ovy'a vaerã umi ojohéivo ijao, ikatu haguã ohupity pe yvyra máta oporomoingovéva, ha oíke haguã pe ciudad rokẽ rupi. 15 Umi oguerovia'yva, umi paje apoha, umi ojoguerekóva menda'y rehe, umi oporojukáva, umi omomba'eguasúva ta'angápe, ha opa umi ohayhúva ha oikóva japúpe katu opyta vaerã okápe. 16 --Che, Jesús, amondo va'ekue che ángel aikuaauka haguã opa ko'ã mba'e umi iglésia kuérape. Che ha'e pe rey David pyykue ha pe iñemoñare, ha che ha'e avei pe estrella omimbíva ko'ējúvo. 17 Pe Espíritu Santo, ha pe Ovecha Ra'y rembireko, he'i: --Eju. Ha pe ohendúva, te'i: --Eju. Ha pe iyyuhéiva, ha ouséva, tou ha toy'u pe y oporomoingovévagui, reiete. 18 Opa umi ohendúvape ko Tupã Ñandejára ñe'ẽ, oĩva

ko kuatiañe'ême, che ha'e ichupe kuéra: Oime ramo omoïvéva ko'ã mba'épe, Tupã Ñandeyára ombou vaerã hi'ári umi plaga oje'éva ko kuatiañe'ême. 19 Ha oime ramo oipe'áva ko Tupã Ñandeyára ñe'ê oïvagui ko kuatiañe'ême, Tupã Ñandeyára oipe'a vaerã ichupe pe tekovete rehegua kuatiañe'êgui, ha pe ciudad marangatúgui, ha umi mba'e ko kuatiañe'ême oïvagui. 20 Pe oikuaaukáva ko'ã mba'e he'i: --Nda hi'arevéima ajúvo. Amén. ¡Eju, Ñandeyára Jesucristo! 21 Ñandeyára Jesucristo ta pende rovasa opavave peême. Amén.

Matthew 1

1 Coa co cuatia Jesu Cristo moñemoñajaré ypycue guare. Jaé Davidrejega, ja Abraamrejega avei. 2 Abraam omoñemoña Isaácpe: Isaac omoñemoña Jacobpe: Jacob omoñemoña Judape, ja tybyracuerape: 3 Juda omoñemoña Farespe ja Zarape pe Tamargui: Fares omoñemoña Esrompe: Esrom omoñemoña Arampe: 4 Aram omoñemoña Aminadabpe: Aminadab omoñemoña Naassónpe: ja Naassón omoñemoña Salmónpe: 5 ja Salmón omoñemoña Boespe Racabgui: ja Boes omoñemoña Jobedpe Rutgui: ja Obed omoñemoña Jessépe: 6 ja Jessé omoñemoña pe mburuvicha guasu Davidpe. Pe David omoñemoña Salomónpe pe Urías rembirecocue gui: 7 ja Salomón omoñemoña Roboampe: ja Roboam omoñemoña Abíape: ja Abía omoñemoña Asape: 8 ja Asa omoñemoña Josafatpe: ja Josafat omoñemoña Jorampe: ja Joram omoñemoña Ozíaspe: 9 ja Ozías omoñemoña Joatampe: ja Joatam omoñemoña Akázpe: ja Akáz omoñemoña Ezekíaspe: 10 ja Ezekías omoñemoña Manaséspe: ja Manasés omoñemoña Amónpe: ja Amón omoñemoña Josíaspe: 11 ja Josías omoñemoña Jeconíaspe ja tybyracuerape oyereraja rire guare Babiloniape. 12 Upegui oyebyparire pe Babiloniape oyereraja jaguegui pe Jeconías omoñemoña Salatielppe: ja Salatiel omoñemoña Zorobabelpe: 13 ja Zorobabel omoñemoña Abiudpe: ja Abiud omoñemoña Eliakímpe: ja Eliakím omoñemoña Azorpe: 14 ja Azor omoñemoña Sadocpe: ja Sadoc omoñemoña Akímpe, ja Akím omoñemoña Eliudpe: 15 ja Eliud omoñemoña Eleazarpe: ja Eleazar omoñemoña Matánpe: ja Matán omoñemoña Jacobpe: 16 ja Jacob omoñemoña Josépe, pe María mena: pe María voi Jesús joa jague pe oyee vaecue Cristo. 17 Upeichavó oime umi ñemoñajaré retacue Abraam guive David peve catorce; ja pe David guive oyereraja peve Babiloniape ojupity catorce ñemoñajaré; ja upegui oyeby guive pe Babiloniape oyereraja jaguegui Cristo peve ojupity catorce ñemoñajaré. 18 Ja oyeju coicha oñemoña jaguã Jesu Cristo. Pe isýrã María omeê racaé iñeê Josépe omenda jaguã jese, ja oico mboyve oñondive yepe, jae oyeyuju jyguaguasumajá Espiritu Santogui. 19 Upei catu imenarã José, carai iyojeipyré voí, ndoipotaigui jêrâcuã vaí jaguã ichugui, opoiucase ichupe iñeêgui kîrîrîjame. 20 Upeyave jiã pype jina ichupe oyapo jaguã upea, sapya Ñandeyára remimbu yvapegua oyejechauca ichupe ikepe, ja jei ichupe: Nde, José, David raý, ani rekyjýy reí rerojory jaguã nerembirecorã co Mariápe: Upe oñemoñáva jyguepe, upeva Espiritu Santoguiguante. 21 Ja jae imembyráne, ja pe Mitã cuimbaepe imemby rembojéra vaerã Jesús. Jae voínte oicone umi oyejega Repýjárã iñangaipágui. 22 Ambae voí oyeju vaecue oico jaguã jecope pe Ñandeyára ñeêngue jeiua vaecue pe ñemoñeêjaré yururupi: 23 Maêke! peina oimene cuñatái imârâyva jygue guasu vaerã ja imembyrá vaerã, ja pe Mitã cuimbae pe imemby, oñembojérane Ichupe Emmanuel, Túpã Ñandeyára ñanendivegua yaemo avañeême. 24 Upei catu opaýma rámo José okejágui, oyapo voí pe Ñandeyára remimbu oyapoucá jagueicha ichupe, ja oguerorjý jembirecope jogape. 25 Opaichavévo ndoicoi jendive imembyrá peve. Ja ombojéra pe imemby cuimbaepe Jesús.

Matthew 2

1 Uperamo, joarire Jesús isýgui pe Belén Judea retâmeguape, oico ramo guare mburuvicha guasu ramo Herodes, sapya ôguajê Jerusalempe carai iñarandúva cuera ou vaecue Orientegui, cuarajy resê coty guivo, oporandúvo: 2 ¿Mamôpa oime cu joa ramôva Judío ruvicha guasurã? Ore rojecha raé pe yasytata jesequare (iyestrella) pe Orientepe ja royú rombuetévo Ichupe. 3 Upei catu ojenduma ramo pe jêrâcuã pe mburuvicha guasu Herodes, ipya tarová, ja upeicha avei umi Jerusalemýgua yoa. 4 Upévareje jae ombyatyucápá umi paiguasupe ja umi iñarandúva upepeguape, ja oporandu ichupecuera mamópanerae oñemoña jaguã reje Cristo? 5 Ja jaecuera jei ichupe: Belénpe, Judea retâmeguape, oíjaicha voí Santa Escriturape oyee jagueicha pe ñemoñeêjaré yururupi: 6 Ja nde, Belén co Judá retâmegua, nde ndajaei pe mîchîetevéva umi Judá ruvichá apytepe: ndejegui voí osê vaerã peteí mburuvicha guasu, co Cherejegua Israel rerecuárã jenonderã. 7 Upei catu Herodes

ojenôĩ ñemijápe umi iñarandúvape cuera, ja oporandu andu ichupecuera aracaépa oyecuaa raé pe yasýtata? 8 Ja jae omondo ichupecuera Belénpe, jeivo: Tapejó amó, ja peporandu andu pe Mitâ reje, ja peyuju rire Ichupe, peyu yebý che momaranduvo, aja jaguâ che avei ambuetévo Ichupe. 9 Upei catu ojendu ramo jaecuera pe mburuvicha guasu jei vaecue, oyeói, ja pe yasýtata avei ojecha vaecue pe Orientepe, jenonderâ oguata oicovo ôguajê meve pe Mitâ oĩjá ári, ja upepe opyta. 10 Ja ojechama rámo opytámajá pe yasýtata jory yoa obyájápe. 11 Ja oĩke pypé pe ogape, ojecha pe Mitâme isý María ndive, ja oñesú ja ombueté Ichupe ja oipea icarameguá cuera ja oicuameê Ichupe jemimêembýrâ, oro ja incienso, ja mirra. 12 Uperire oñemo marandú gui Ñandeyára rupi ikepe ani oyeby jaguâ Herodespe, oyeí yebý jetâme ambue tapérupi. 13 Upei catu ojorire jaecuera, oyejechauca Josépe ikepe Ñandeyára remimbou jeivo: Epuâkena, eraja co Mitâme ja isýpe, ja eroñêguajê águi Egiptope, ja epyta upepe Che jaeuca peve ndeve. Pe Herodes voĩ ojecaucata jina co Mitâme oyuca potávo Ichupe. 14 Upei catu jae opaý ja opuâ, ja ogueraja pe Mitâme ja isype pyjarépe, ja oyeí Egiptope. 15 Ja upepe oico omanojápeve Herodes. Upeicha oyeju jecope pe jeiuca vaecue Ñandeyára pe ñemoñeêjaré yuru rupi: Egiptogui voĩ ajenôĩ vaecue Che Raýpe. 16 Upeyavé pe Herodes ojecha ramo oñembojorý jague jese umi iñarandúva, ipochýeté, ja omondo oyucapaite vaerâ umi mitâ cuera Belénpe ja oparupi iyerecuevo oĩvaecuepe, umi mitâ cuimbae ombotýyvaecue gueteri mocôi roý, upe jae ojechacuaa jagueicha umi iñarandúva remimombeucue ichupe. 17 Uperamo oyeju jecópe pe oyee vaecue pe ñemoñeêjaré Jeremias yuru rupi: 18 Oñejendu osapucaĩ yoava Ramape, oyajeóva ja tuvicha jasêva yoa! Rakel oyajeo jina umi imembycúe reje, ja nda ipyaguapysei, ndiporiveima járeje jaecuera. 19 Uperire omanoma rámo Herodes, pe Ñandeyára remimbou oyejechauca yebý Josépe ikepe oĩjape Egiptope, ja jei ichupe: 20 Epuânte, ja eraja yebý pe Mitâme ja isýpe, ja terejoneretâ Israelpe. Omanombâma raé voĩ umi oipease vaecue co Mitâ recove. 21 Upei catu opuâ voĩ ja oguerajá pe Mitâme ja isýpe, ja ou ôguajêvo Israel retâme. 22 Upegui, ojendú pypé oicojá jina Judea ruvicha guasu ramo Arkelao, ituva Herodes rendaguepe, okyjýyê ojo jaguâ upepe. Upegui, oñemo marandu pypé Ñandeyára rupi, ojo pe Galilea cotyvo, 23 ja ôguajê pe tetâ jérava Nazaretpe, ja upepe opyta. Upeicha oico jecope pe oyee vaecue umi ñemoñeêjaré yuru rupi: Jéra yoa vaerâ Nazareno.

Matthew 3

1 Upeguirire ou pe Juan Bautista oñemoñeê oicovo pe Judea retâ ocára rupi, 2 ja jei: Peñembyasýna peê, jiâguimajáreje oico jaguâ pe teco marangatu yvapeguarejegua. 3 Cova voĩ upe jei jague Isaías, pe ñemoñeêjaré, jei ramo guare: Aipo osapucaiva pe ñûreje: Pemyatyrôke co Ñandeyára rapérâ! Pemôĩ pôrâ pe opyrú jaguâ! 4 Co Juan oico vaecue iyao camello ragué cué guiguáva, ja icúacuajá mbaepígui, ja jembiúrâ jou tucú ja eira caaguý. 5 Uperamo oñembyatypá Jendápe umi Jerusalemýgua ja Judeaýgua ja pe ýJordán rupigua yoa, 6 ja oñemongaraíucá iporupi pe ýJordánpe oñemombeú pypé iñangaipágui. 7 Upei catu ojecha ramo iyatyjá umi fariséo ja saducéoretá pe omongaraíjape jina, jae jei ichupecuera: Mbói rejegua peê! ¿Oiméneparaé penemboe vaecue peñeguajê jaguâ reje pe oyeyepý jaguâ áragui? 8 Aiporamo penerembiapó toico yvâ pôrâicha iya jaicha umi oñembyasýva jecópepe, 9 ja ani peimoâ iyajá peême peye jaguâ pende pyapýpe: Abraampe catu ore roguereco ore rú ramo. Che jae peême catuetei icatujá Tûpâ Ñandeyára omoñemoña taýra Abraampe co itá gui yepe. 10 Coanga voĩ oñemôima pe ybyrákytíjá (hacha) pe ybyrá rapó reje. Upeicharamo, oime ramo ybyrá jiá pôrâýva, oñekytí vaerâ, ja oyeitý vaerâ tatape. 11 Che añetéjâpe pomongaraí peême ýpe umi oñembyasýva rejegua recórâme. Upe ou vaerâ che rire, ipuacavé chejegui, ndaiyai yepe cheve arajá jaguâ ipý rejegua. Jae catuetei penemongaraíne pe Espiritu Santope ja tatape. 12 Oime pe iñyrûpê oguereco ipópe ja omopôti pôrâne pe jiacue rendâgua, ja ombyatypáne pe icuipyré pe oñeñongatú jaguâme, ja ojapýucápáne jatycue pe tatape máramo ogué ve ý jaguâme. 13 Uperamo ou Jesús Galileagui pe ýJordanpe, pe Juan rendape, oñemongaraí ucásévo ipórupi. 14 Juan voĩ oyoco ichupe, oñemo jâtâvo, ja jeivo: Che catu aicôtevê añemongaraí Nde po rupi! ¿Maerâpa Nde reyú che rendape? 15 Upei catu jei Jesús: Tové! Toyeyapo! Upeicha voĩ vaerâ ñambuayepá jaguâ jecope opambae pe teco marangatu peguârâ. Upei catu jae ombuaye pe jeivaecue. 16 Ja upeicha Jesús icaraí, ja upevove osênguévo pe ýgui, sapyaite oyepea pe yvaga rôkê Ichupe, ja Jae ojecha pe Tûpâ Ñandeyára Espiritu ogueyý ramo oúvo pycasuróicha, ja opyta jiari, 17 ja oñejendú peteĩ osapucaiva yvágui jeiva: Cova catu Che Raý ajayjúetéva, Che

arojorÿetéva!

Matthew 4

1 Upemaramo Jesús oñeñatóí pe Espiritu rupi ojo jaguã mombyry pe ñûme, pe mbaepochy ipya rãã jaguãme Ichupe. 2 Ja oico ocaruÿreje mbaeve cuarenta ára ja cuarenta pyjaré: ja ipajápe iñembyajyi. 3 Upei catu ôguajê Jendápe pe aña ipya rããjárã, ja jei Ichupe: Nde Tûpã Ñandeyára Raÿeté ramo, erente pe itápe toico mbuyapé ramo. 4 Upei catu oñeê Jae ja jei: Oime Santa Escriturape oyee jague: Na mbuyape añopei oicové vaerã umi ybypóra, Tûpa Ñandeyára ñeê iyurueteguigua rupi avei. 5 Upemaramo pe mbaepochy ogueraja Ichupe pe tetã marangatupe, ja omoñemboÿ Ichupe pe tûpãõ iyÿvatevéjape, 6 ja jei Ichupe: Nde añeté ramo Tûpã Ñandeyára Raÿeté, eyeity ybye. Oime voí Santa Escriturape pe oyee jague: Jae omboune Nerendape jemimbou cuerape, ja Nde yocone ipópe, anichene jaguã reñepysangá itáreje. 7 Ja jei ichupe Jesús: Oime avei Santa Escriturape oyee jague coicha: Aní rembuajéi Tûpã Ñandeyárape. 8 Upemaramo pe mbaepochy ogueraja Ichupe peteí itáatÿra iyÿvatevéva ári, ja ojechaucapa Ichupe opa mburuvicha guasu retã tuvichacué rejeve co ybyarigua, 9 ja jei Ichupe: Âmbae amêêmbáne Ndeve, Nde reñesû ramo cheve chembuetévo. 10 Upei catu jei ichupe Jesús: Eyeí, Satanás! Oyee voí Santa Escriturape: Tûpã Ñandeyára ñoitépe reñesû vaerã, ja Ichupe año rembueté vaerã. 11 Upei catu opoí Ichugui pe mbaepochy, ja upevove ou yvapegua cuera omoangapyjÿvo Ichupe. 12 Uperire ojenduma ramo Juan oñemoí jague pe ybyracuape, Jae oyeí Galileape. 13 Osê voí pe Nazaretgui, ja ojo opyta jaguã Capernaumpe, pe tetã pe ÿrembeÿ rejegua pe Zabulón ja Neftalim ypypegua. 14 Upeicha oyeju jecópe pe oyee vaecue pe Isaías pe ñemoñeêjaré yurú rupi: 15 Pe Zabulón retã ja Neftalim retã, pe ÿguasu rapéÿké rejeguaré pe Galilea ÿJordan mboypÿrigua, umi pytaguã retã voi peguare upea: 16 umi ybypóra oguapy vaecue pytûnguÿpe ojechama raé jendÿ tuvicha, ja umi uguapy vaecuepe umi tenda iñypÿtûjape omano vaecueicha Jae omojesacâucâma raé ichupecuera. 17 Upeguive oñypyrú Jesús oñemoñeê ja jei: Peñembyasÿ peê jiãguima járeje oico jaguã co mburuvicha guasu yvapegua reco marangatu. 18 Ja sapy, oico pypé Jae pe Galilea yguasu rembeÿ reje, ojecha mocoí cuimbaepe, Simon, jérava avei Pedro, ja tybyra Andrespe omuasãi ramo jina ipyjã ÿguasupe: jaecuera voi pirácutujã: 19 ja Jae jei ichupecuera: Peyu Che rapycuéri Chemoirûvo, ja Che pomoiñgône peême ybypóra pyjyjã ramo. 20 Upevove jaecuera ojeya ipyjã ja ojo japycuéri. 21 Uperire ojasa pypé upegui ojecha mocoí cuimbae yeby, Jacobo, pe Zebedeo raÿ, ja tybyra Juanpe, jicuaiva imbayrûpe itúva Zebedeo ndive, omyatyrô jina ipyjã cuera. Upei catu Jae ojenoí ichupecuera. 22 Ja jaecuera ojeya voí imbayru ja itúvape, ja ojo japycuéri. 23 Uperire Jesús oyerepã oicovo Galilea reje omboe jiconi tûpãópe cuera, ja oñemoñeê pe Evangelio pe jêrãcuã pôrã outajã pe mburuvicha guasu yvapegua reco marangatu, ja omojesaimba opaichagua mbaasÿgui, ja mbae vaigui umi ybypórape. 24 Ja upegui oico jêrãcuã pôrã Ichugui oparupi pe Siriape, ja oguerupã Jendápe umi ojasa vaívape opaichagua mbaasygui, ja umi oipyjy vaecue mbae iváivape, ja mbaepochy remimbotarovã cuerape, ja iñacã tabÿvape, ja umi jetymã pirúvape, ja Jae omojesaimba ichupecuera. 25 Ja ojo japycuéri jeta ete Galileaÿgua, ja Decapolisÿgua, ja Jerusalemÿgua, ja Judeaÿgua, ja pe ÿJordan mboypÿrigua.

Matthew 5

1 Uperamo ojecha pypé Jesús iyatyjã ouvo umi ybypóra, Jae oyupi pe itáatÿra ári ja upepe uguapy, ja upei ôguajê Jendápe jemimboecuera. 2 Upei catu Jae oiípea iyuru ja omboe ichupecuera jeivo: 3 Jeco marangatu vaerã umi mboriaju ipya pôrãva, jendaguã voi vaerã pe tetã yvapegua. 4 Jeco marangatu vaerã umi oyajeóva, jaecuera ojupity vaerã ipya guapy jaguã. 5 Jeco marangatu vaerã umi ipochycuaaÿva, oñemeê vaerã ichupecuera co yby imbaerã. 6 Jeco marangatu vaerã umi iñembyajyivaicha ja iyÿujéivaicha oñembo jecopôrãseva, iya vaerã ichupecuera jyvâtãmbã jaguã. 7 Jeco marangatu vaerã umi ipya poro poriajuverecova, jaecuera oyeporiajuvereco vaerã. 8 Jeco marangatu vaerã umi ipya pôtiva yojeipyré, jaecuera ojecha vaerã Tûpã Ñandeyárape. 9 Jeco marangatu vaerã umi oporomoñyrôva, jera vaerã ichupecuera: Tûpã Ñandeyára ray cuera. 10 Jeco marangatu vaerã umi ojasa asÿva jeco pôrãjáreje, jendaguã voí vaerã pe tetã yvapegua. 11 Pende reco marangatu vaerã peê pende rerecomêgua ramo, ja oñejãã ramo pendereje, ja oñeê rei ramo opa mbae iváiva pendereje Cherejegujáreje peê.

12 Pende rory ja pebyáite. Pende reco pôrângue repy tuvicha vaerâ yvágape. Upeicha voí oguereco vaí vaecue umi ñemoñeêjaré pene mboyve guarépe. 13 Peê voí co yukýcha co ybyarigua peguârâ. Sapy co yukýgui oyeí ramo pe jeêngué, ¿mbaépepa ñamojêê yebýta? Na ipôrâveima mârâve. Ñamondo vaerâ mante ocápe oñepyrû jaguâ umi ybypóra pýguýpe. 14 Peê cuera ybypóra resapejá. Peteí tetâ oñemopuâ vaecue itaátýra tuvicha ári, ndicatui oñemi. 15 Na ñamyandyi tataendy ñamoí jaguâ mbayru guýpe, tataendy renda árinte, ja upeicha ojesapépá umi cotype oivape. 16 Upeicha avei tojesacâ co pende reco endý umi ybypóra renondepe, icatu jaguâ ojecha pene rembiapó pôrâ, ja icatu jaguâ upeagui ombueté pende Ru yvape oivape. 17 Ani peimoa Che ayu jague ambuai jaguâ pe Moises ñeêngue terâ umi ñemoñeêjaré ñeêngue. Che ndayui vaecue ambuaivo. Ayu catu ambuayépávo jecópe. 18 Che jae peême catuetei ocañýmba jaguâ co yvága ja co yby, ocañý mboyvé peteí jaýí terâ peteí jaí pe Moises ñeênguegui oyeyapopáyreje jecópe opa oiva pype. 19 Upeicharamo, oime ramo ombuaiva peteíva co Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapy cuéravágui mîchîetevéva yepe, ja omboéva umi ybypóra cuerape oyapo jaguâ upeicha avei, upéva oñembojéra vaerâ mîchîetéva pe tetâ yvagapeguápe. Upeicha avei oime ramo ombuayepáva jecópe, ja omboéva upearâ, upeva oñembojéra tuvicha pe tetâ yvapeguape. 20 Che jae peême peê pende yojeipyrévé ý ramo pende recópe umi escriba iñarandú reíva ja umi fariseo jaecueranteséva gui, nda peikeichene pe tetâ yvapeguape. 21 Pejenduma racaé pe oyee jague umi ymaguarepe: Ani reporoyuca, ja oime ramo oyucava, iya vaerâ ichupe ombojecoviá jecópe. 22 Che catu jae peême oime ramo ipochy taby reíva tykeýrape yepe, iya vaerâjá ichupe ombojecoviá jecópe. Ja oime ramo jeíva tybýrape: Tecové jecoýva rejegua nde, iya vaerâjá ichupe ombojecoviá jecópe mbururicha oñomongueta guasujápe, ja oime ramo jeíva Nde býro iya vaerâjá ichupe ombojecoviá pe tata añaretâmeguápe. 23 Upeicharamo reru ramo ne tûpâmbaerâ reicuameê jaguâpe tûpâmbaejápe, ja nemandua ramo upeyave nde ryby ipya vaijá ndeve, 24 ejeyá upepe pe reicuameê moa vaecue pe tûpâmbaejá renondepe, ja terejó, eñyrô raê nde rybype, ja uperirente, eyo yeby eicuameê ne tûpâmbaerâ. 25 Eñyrô voí mandike pe oico vaíva nendivepe reime yaveve jendive tapepe, anichene jaguâ pe oico vaíva nendive nemeê pe mburuvicha pópe, ja pe mburuvicha nemeê pe ybyrácuá rerecuápe reñemoí jaguâ ybyrácuápe. 26 Añetétá Che jae ndeve nde resê ý jaguâ upegui remeêmba ý reje ipajaitépeve yepe pe rembojecoviá vaerâ vaecue. 27 Pejendu neracae oyee jague: Ani rembuai mendaré. 28 Che co jae peême oime ramo omaéva peteí cuñareje oipotáva ichupe mbae vaírâ, upeva oñembotieýmajá ipyapýpe. 29 Upeicharamo co nde resá nde acatuápegua oñembotieýucá ramo ndeve, enojênte, ja emombo ndeyejegui: ipôrâvé jávareje ndeve ocañý ndejegui peteí nde rete pejenguemi, aniterei oyeitypá co nde rete añaretâme. 30 Ja nde po ndeacatuápegua oñembotieýucá ramo ndeve, eikytînte, ja emombo ndeyejegui, ipôrâvé jávareje ndeve ocañý ndejegui peteí nderete pejenguemi, aniterei oyeitypá co nde rete añaretâme. 31 Oyee vaecue avei oime ramo opoiséva jembirecogui, tomeê raê ichupe cuatia mburuvichaguiguare oyeí jaguâ jecópe oyuejegui. 32 Che voí jae peême upe opoíva jembirecogui oime ý reje oñembotiey jague omboya vaerâ jese, ombuaiucá mendaré ichupe, ja pe omendava pe ipoípyrereje, upeva avei ombuai mendaré. 33 Upeicha avei pejendu neracae oyee jague umi ymaguarepe: Ani reñemboyapú resê pypé neñeêgui. Remeê vaerâ jecópe upe nde reicuameê vaecue Ñandeyárape. 34 Che voí jae peême: Ani mbaevéicharamo jecoýme rembuayeté reí avave rérape. Ani rembuayeté reí yvaga rérape. Upéva voí Tûpâ Ñandeyára renda oguapyjá. 35 Ani rembuayeté reí co yby rerape. Upéva voí ipy renda. Ani rembuayeté reí Jerusalem rérape, upeva voí pe mburuvicha guasu retâ. 36 Ani rembuayeté reí neâcâ rérape, ndicatui voí remomorotí terâ remojû peteími nde áva yepe. 37 Pene ñeê catuke ta cóicha Neí, neí! Tové, tové! ja oime ramo oyupýva umivareje jecovaíva rejeguama. 38 Pejendu neracae oyee jague: Tesá tesá recoviá mante vaerâ ja Táí táí recoviá mante vaerâ. 39 Che catu jae peême: Anike peñembo jâtâ pe ivaíva cotycoty, upea rangue oime ramo nenûpáva nderová ýké nde acatuapeguape, emboyerente ichupe pe iyovaijá avei. 40 Oime ramo nerenôiseva mburuvicha renondepe oipyjy jaguâ nde ao mimi, toipyjynte neâcâjoyá avei. 41 Ja oime ramo nde yocuaiséva remoírûvo ichupe peteí legua, terejo meme jendive mocoí legua jápeve yepe. 42 Pe oyerureva ndevepe emeênte, ja pe oiporuséva ndejegui, ani reyere ichugui. 43 Pejendu neracae oyee jague: Rejayjú vaerâ nde rapichape, ja reñamotareý vaerâ pe nda iyaéiva nderejepe. 44 Che catu jae peême: Pejayjuke umi nda iyaéivape pendereje, peñemboéke umi pene mbojasa vaíva reje, 45 icatu jaguâ peñemoingo pende Ru yvape oiva raý cuera jaetéva ramo. Upeva voi omoséva cuarajy umi ivaíva ja umi ipôrâva arive, ja omonguy umi jecópe oicova reje ja umi jecoýme oicova reje avei. 46 Upeicha ý ramo, pejayju

ramo umi penderayjúva pente, ¿mbaépa oimene pende reco pôrângue repyrâ?
¿Ndoyapoipa upeicha avei umi tecové jecoýva yepe? 47 Ja pemo maiteí ramo umi
pende reýi cuera pente, ¿mbaépa peyapové peyapo vaerâ gui? ¿Ndoyapoipa upeicha
avei umi icaraiýva? 48 Upeicharamo ta pende reco pôrâite jecoitépe, jeco pôrâite
jaicha jecoitépe pende Ru yvape oiva.

Matthew 6

1 Pemaêteke ani moa peyapo pene rembiapo jecopegua caraí cuera resápe
peyejechauca potávo ichupecuera. Upeicharamo, nda pejupityichene pende reco cue
repý pende Ru yvagape oivagui. 2 Upévareje pejo ramo pemeêvo tûpâmbae, ani
pembopúuca turu penerenondepe oyapo jaicha umi jovámocoíva tûpâo rupi ja tapé
rupi oñembueté potávo umi caraí cuera rupi. Añeté Che jae peême catuetei
umichagua ojupitymanejá jecocue repy. 3 Nde catu rejo ramo remeêvo tûpâmbae, ani
oicuaa ndepo asú pe oyapova ndepo acatua, 4 oico jaguâ co ne tûpâmbae kîrîrîjame
ñemijápe, ja upeicharamo, co nde Ru, ojechava opa mbae ñemijápe oiva yepe,
omeêne ndeve nde reco pôrângue repy jecope. 5 Upeicha avei peñemboé ramo, ani
peico umi jovamocoícha. Umia obyá umi tûpâope ja umi tape racuá iyatýjá rupi
oñemboévo oñemboýjápe, oyejechauca potávo umi caraí cuerape. Che jae peême
catuetei umichagua ojupitymanejá jecocue repy. 6 Nde catu reñemboése ramo,
eikénte nde cotyppe, ja embotý ne rokê, ja upeicha eñemboé nde Ru ñemijape
oivape, ja nde Ru pe ojechava ñemijápe yepe omeêne ndeve nde recocue repy. 7
Upeicha avei peñemboé ramo peina, ani pembopucu peneñemboé pene ñeêngatúgui reí
umi icaraiývaicha, umi oimoáva oñeê jeta gui oñejendú vaerájá. 8 Ani peê
peñemboyoyá jesequera. Oicuaa voí Tûpâ Ñandeyára pende Ru mbaé mbaépa peicôtevé
vaerâ peyerure mboyvé voí ichupe. 9 Upeicharamo, peñemboé vaerâ coicha: Ore Rú
reiméva yvape, Toñembueté Nde réra. 10 Toñemoingó pe teco marangatu
reñembotuvicha guasu jaguâme. Toyeyapó jecópe co Ne rembipota, upe yvapeguaicha,
upeicha avei co yby ári. 11 Co ore rembiurâ emeêna oreve angué voí
tapiaguaichante. 12 Ja ejeyá reí oreve ore romoñemyrô jague Ndeve, upe ore
rojeya reí jaicha ore avei umi ore moñemyrô vaecue orevepe. 13 Ja ani remoingue
reí ore pya raâ jaguâme, ore mboínte pe mbae ivaíva gui. 14 Upeicha vaerâ voí.
Peê pejeya reí ramo umi pende rapicha cuera pe penemomârâ jague, upeicha avei
pende Ru yvapegua ojeya reine peême avei. 15 Upeichaýramo, pejeya reí ý ramo umi
pende rapicha cuerape penemomârâ jague, upe pende Ru upeicha avei ndojeya rei
chene peême pemomârâ jague Ichupe. 16 Upeicha avei peico ramo caruýreje arete
guasujápe, ani tei peico pende rovasýeté umi jovamocoívaicha. Umiva omoambue
jová cuera oyejechauca jaguâ rejejápe caraí cuerape ombuetéva ramo pe areté
caruýreje. Añeté Che jae peême umiva ojupitymajá pe jecocue repy. 17 Nde catu
rembueté ramo reina arete caruýjape, eyeabykýnte, ja eyovajéi, 18 anichene jaguâ
reyejechauca umi caraí cuerape reicó caruýreje ramo, nde Ru ñoite pente oiva
ñemijape, ja pe nde Ru ojechava ñemijape ombojecoviáne ndeve jecópe. 19 Ani
pembaty peêmeguarâ voínte pene rácâteyjarâ iñongatúpyrâ co ybyari co omombajape
umi tiguâa ja pe javê, ja co opobybyjape mondaýá omonda jaguâ. 20 Pembaty catu
pene mbaererecorâ iñongatúpyrâ pe yvagape pe ombuai ý jápe mbaevéichagua tiguâa
terâ javê, ja umi mondaýá opobyby ý jápe omonda jaguâ. 21 Upe ne rácâteyjá
oijape, upepe oimene nde pyapy avei. 22 Co ñande rete rendýva ñande resá catu.
Upeicharamo, nde resá pysó pôrâ ramo, jesâcâmba vaerâ nde rete. 23 Upeicha avei
nde resá pysó vaí ramo, nde rete iñypytûmba vaerâ. Upeicharamo, iñypytûmba ramo
upe ojesape moa vaerâ nde pyapypegua, mbaéichaguápa vaerâ co pytûeteijá? 24
Ndipóri icatuva oyeyocuáicá mocoí yárape. Upeicharamo, oñamotareý vaerâ
peteíme, ja ojayjú vaerâ pe ambuepe, terâ oico pôrâ vaerâ peteí ndive, ja
upeyave omomârâ vaerâ pe ambuepe. Peê voí ndicatui peyeyocuáicá Tûpâ
Ñandeyárape, ja upeyaveve pe teco mbaererecojá rejeguape. 25 Upevareje Che jae
peême ani peyepyapý reí jaguâ co pende recovérâ reje, pe peu vaerâ reje terâ pe
peýu vaerâ reje, terâ pende rete reje mbaépa pemonde vaerâ reje. ¿Nda
tuvichavéipa ñande recové ñane rembiú gui, ja ñande rete ñande ao gui? 26
Pemaêmi umi guyai oveveva yvaga reje! Umia noñemitýváí terâ nomonoôváí, ja
noñongatúváí jendâguâme. Upeicharamo yepe, pende Ru yvagapegua omojyvâtâ
ichupecuera. ¿Ja peê na pene pôrâveipa ichugui cuera? 27 ¿Ja máva pendejeguipa,
pende pyapy pypé icatune pemboyuapý ipucucue reje peteí ñande yýva pucucue? 28
¿Ja maerâpa peyepyapý reí pende ao reje? Pemaênte umi yboty ñûmeguaréjé,
mbaéichapa ocacuaa? Umiva nombaapóváí, ja noipovâváí: 29 upeicharamo yepe, Che
jae peême pe Salomón opa iyeguaca rejeve yepe noñemondei jague peteíva

umivaicha. 30 Upeicharamo, pe caavó ñumegua, coanga oico pôrâva jina ja coêramo oyeitý vaerâ tatacuápe, Tûpâ Ñandeyára omonde ramo cóicha, noñangareco pôrâveichepane pende reje, peê peyeroviá mîrîeteva? 31 Upeicharamo, ani peyepyapý peyevo ¿Mbaé pipo roune? terâ ¿Mbaé pipo roýúne? terâ ¿Mbaépe pipo royeyajoíne? 32 Coa mbae reje voí umi oyejecáva umi icaraiýva. Peêmeguarâ voí pende Ru yvapegua oicuaa pôrâ peê peicôtevêjá opa âmbae reje. 33 Peyejeca raê peê co teco marangatu Jae oñembotuvicha jaguâ reje, ja pe jeco yojeipyre reje pende recorâ, ja uperire umi mbae ambue oñembo yuapýpâne peême. 34 Upévareje ani peyepyapý co coêramo ára peguarâ reje. Coêramo ára voínte oimene peyepyapý jaguâ. Jemby rei voí pe ivaiva peteî teî árape.

Matthew 7

1 Ani pecaguaí ambue reje, anichene jaguâ ocaguaí pende reje avei umi ambue cuera. 2 Upe pecaguaí jaicha peê, upeicha avei ocaguaí vaerâ pende reje, ja upe pejââ jague pypé, upeapý ojââ yeby vaerâ peême. 3 ¿Mbaérejepa remaê co capiîmi nde ryby resápe oiva reje, ja co ybyrá poguasúva nde resápe voí oiva, nde rejechacuaai? 4 ¿Terâpa mbaéichapa erene nde rybype: Ejaârô! Tanojê ndeve co capiîmi nde resá pe oiva, oi yave nde resápe voí ybyrá poguasúva? 5 Nde rovámocoî catu co nde! Enojê raê pe ybyrá nde resápe oiva, ja upemaramo rejecha pôrâne renojê jaguâ pe capiîmi nde ryby resá pe oiva. 6 Ani pemeê mbae icarai vaecue umi yaguape. Ani avei peity curé renondepe pende yeguajá, anichene jaguâ opyrû jesecuera ipý cuerape, ja upegui oyere pene mondoropá jaguâ. 7 Peyeruré, ja oñemeêne peême. Pejecá, ja peyujune. Pejenôî ja oyepeáne peême. 8 Oimeraêva oyerurévape oñemeêne, ja pe ojecáva oyujune, ja pe ojenôivape oyepeane. 9 ¿Máva cuimbaepa pendejegui oime itayra oyeruréva ichupe mbuyape reje, omeêne ichupe itá? 10 ¿Terâpa oyerure ramo ichupe pirá reje omeêne ichupe mbói? 11 Upeicha ramo, peê, pende vaí ramo yepe, pemeêcuaá ramo mbae ipôrâva pende raý cuerape, ¿mbaéicha pipo nuné pende Ru yvagape oiva anichene nuné omeê mbae ipôrâva jeta umi oyerurevape? 12 Upeicharamo, opa mbae peê peipotáva oyapo peême umi carai cuera, upeichaite peyapo peê avei ichupecuera. Cóicha voí oyee vaecue pe Moises cuatiápe ja umi ñemoñeêjaré cuatiápe. 13 Peike catu pe okê ipychiî rupi! Ipýguasú voi pe okê ja ipýguasú pe tapé ojova pe teco ocañyjápe, ja jeta umi oikéva upérupi. 14 Ipychiî pe okê, ja ipychiîete pe tapé ojova pe tecové jaetévape, ja mbobý oime umi oyujúva. 15 Peyererécó catu umi ñemoñeêjaré iyapúvagui oúva pene rendape iñemondéjá ovechaicha ja ipyaitépe jeco aguará guasuicha imondáva rejeguáva. 16 Jiacué reje pejechacuaa ichupecuera. ¿Sapya pico ñamonoô parralá caavó jatíva gui, terâpa higoá ñuatí gui? 17 Upeicha opa ybyrá racâ ipôrâva guíve jiá pôrâ, ja co ybyra racâ ivaíva jiá vaí. 18 Nda iyái ybyrá racâ ipôrâvape jiá vaí jaguâ. Upeicha avei co ybyra racâ ivaívape nda iyái jiá pôrâ jaguâ. 19 Umi ybyrá racâ jiá pôrâ ý va guíve toñekytimba, ja toyeitý tatape. 20 Upeichavo jiacué reje pejechacuaane ichupecuera. 21 Nda opa jeíva Chevei: Ñandeyara! Ñandeyara! oikéne pe tetâ yvapegua: upévante upe oyapóva Che Ru yvape oiva rembiapoucapý. 22 Oimene jeta jei vaerâ Cheve upe jaárape: Ñandeyara! Ñandeyara! ¿no roñemoñeêipa raé co Nde rérape? ¿ja Nde rerape voípa ndo roityi raé mbaepochy? ja ¿Nde rérape pa ndo royapoi jeta mbae guasu? 23 Ja uperamo aicuaaucáne umivape cuera: Máramo Che nda poicuaai raé. Peyeoínte Che jegui, peê mbaevaí apojá cuera. 24 Upeicharamo oimeraêva ojendu vaecue co Che ñeê ja oyapo vaecue jecópe, amboyoyáne ichupe peteî cuimbae iñâcâ pôrâva reje, omopuâ vaecue joga pe itá jâtáva ári. 25 Joá ama ja týguasú pe ý, ja oiheyú jâtâ pe ybytú ja oyapipá pe óga reje ja ndoairi oñemoî jague reje japó pe itá jâtáva ári. 26 Ja oimeraêva ojendú vaecue co Che ñeê ja ndo yapoi vaecue, amboyoyáne ichupe peteî cuimbae itabyva reje omopuâ vaecue joga yby cuí ári. 27 Joa ama ja týguasú pe ý ja oiheyú ybytú ja oyapí pe oga reje, ja joá voí, ja oñembuaipá oyaparópaité. 28 Upei catu jeipámaramo Jesús coa ñeê, ojecharâmô yoa opytávo umi ybypóra pe jemimboe reje. 29 Jae voí oporomboe oicóvo ichupecuera iya jáva reje jecópe ichupe, ja nda umi escriba iñarandú reíva cueraichai.

Matthew 8

1 Uperire ogueyýma ramo pe itáatýra ári gui, jeta oime ou japycueri umi iyatýva jicuai. 2 Uperamo sapya ou avei peteî leproso iyaípáva, ja oñesú Ichupe jeivo: Che carai, Nde reipota ramo, Nde puacá che mopôtimba jaguâ. 3 Ja Jae oipysó ipo ja opocó jesé, ja jei: Che aipota. Ta ne pôtínte! Ja upevove jesâimba iyaí vaí

gui. 4 Upei catu jei ichupe Jesús: Maêke! Anike remombeu avavépe! Terejónite, eyejechauca pe paípe, ja eicuameê pe Moises oguerúrucá vaecue, oyecuaáucá jaguâ opávape co ne resâimbámajá. 5 Uperire oikévo Jesús pe Capernaumpe, sapya ou Jendápe peteî mburuvicha oyerurévo ichupe, 6 ja jeivo: Che carai, oime che rembiguai iyapá oñenó che rogape jasy eterei chejeguí. 7 Ja Jae jei ichupe: Yajante amojesâi jaguâ ichupe. 8 Ja oñeê pe mburuvicha jeivo: Che carai, che che poriajú eterei! Nda iyái cheve Nde reiké jaguâ che roga capíi guýpe. Erentena cheve peteî ñeéminte, ja che rembiguai jesâimane. 9 Che voí avei che jae carai mburuvicha ambue po guýpe, ja che areco che po guýpe che rembiyocuai cuerape, ja che jae ramo cóvape: Terejó! jae ojo voí, ja pe ambuepe: Eyo! jae ou voí, ja che rembiguaipe jae ramo: Eyapo cóva! jae oyapo voí. 10 Upei catu ojenduma ramo Jesús pe jeiva ojecharâmô, ja jei umi oúvape jicuai japycueri: Che jae peême catuetei nda Israelpe yepei ndayujui jague peteî oyeroviaitévape cóvaichagúa. 11 Che jae peême jeta jaguâ ou cuarajy resê guivó ja cuarajy reike guivó oguapy vaerâ Abraam ja Isaac ja Jacob ndive pe tetâ yvapeguape. 12 Upegui pe tetâ yvapegua ray rângue moa oñemombóne ocape pytûnguype, pe tasê ja táíñeê jaguâme. 13 Upei catu Jesus jei pe mburuvichape: Terejonte, reyeroviá jagueicha, toyeyapo ndeve. Ja upevove jesâimba pe tembiguai. 14 Uperire ou Jesús Pedro rógape ja ojechá jembireco sý oñenó jupápe âcânundu rejeve. 15 Ja Jae opoco ipo reje ja oyei voi iñâcânundu, ja opuâ voi jae ja oyeyocuáiucá Ichupe. 16 Ja caaruma jina ogueru Jendápe jeta umi mbaepochy remimbotarovápe, ja Jae oity umi mbaepochype iñeê reje, ja omojesâimba umi ojasa vaivape guive. 17 Upeicha oico jecópe oye jagueicha pe Isaías ñemoñeêjaré yurú rupi: Jae voínte oñembo pítuá ñande pítuá jaicha, ja oyaýby oicovo ñane mbaasý pojyí gui. 18 Uperamo ojecha pypé Jesús iyatyjá umi jicuaiva iyerecuereje, jei ojasa jaguâ pe yguasu mboypýri. 19 Upeyaveve ou Jendápe peteî iñarandúva ja jei Ichupe: Nde, ore mboejára, taja che Nde rapycuéri Neírû ramo mamó reje jaguâme. 20 Ja jei ichupe Jesus: Umi aguarái oguereco icuarará, ja umi guyra ovevéva oguereco jaitýrâ. Co Carai Raý mante ndoguerecoí omboyecó jaguâme iñâcâ. 21 Ja oime ambue jemimboerâ avei jeivaecue Ichupe: Che carai, tajamina raê aňotý jaguâ che rúpe. 22 Ja jei ichupe Jesús: Eyo Che rapycuéri, ja Ejeýante umi omano vaecueichaguape toňotý umi oyejegua omano vaecuepe. 23 Upei catu Jae oyupi pe mbayrúpe ja jemimboe cuera oyupi japycuéri. 24 Ja sapyaite joá ybytú jâtâ ja oñemomýi tuvicha pe ýguasu ja pe ý pochý oyajoí moa imbayrú, ja Jae opyta oké jina. 25 Upei catu jaecuera oñemboyá Jendápe ja omombaý Ichupe jeivo: Carai, ore pytyvôna! Roime vaíma! 26 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Mbaéichapa pende pya mirí, peê peyeroviaýva? Upei catu opuâ voí ja oyaó pe ybytúpe ja pe ýguasupe, ja sapyaite ára pôrâ yebýma. 27 Ja umi cuimbae cuera ojecharâmô, ja jei: ¿Mbaévapa co carai? Ybytú ja ýguasu yepe oyapo Jae jeiva! 28 Upei catu ôguajêma ramo mboypýri, umi gadareno retâme, ou ojuvaitívo Ichupe mocoí cuimbae mbaepochy remimbotarová osê oúvo umi oñeňoty renda gui ipochý eterei, ndicatuí jaguâicha yepe avave ojasa upe tapé rupi. 29 Ja sapyaite osapucaí jeivo: ¿Maerâpa reyú oreve Nde Tûpâ Ñandeyára Ray? ¿Reyú pico cóape ore muanguecóivo ore árayme? 30 Sapya oime mombyrymi upegui peteî curé atýra ocarúva jicuai, 31 ja umi mbaepochy oyerure ichupe jeivo: Ore reity ramo Nde, ore moingué catu umi curé atýra pypé. 32 Ja Jae jei ichupecuera: Tapejónite! ja osê voí ja oiké umi curé pypé. Ja sapyaite pe curé atýra oyeitypá yoa pe itá yvatéva ári gui pe ýguasupe, ja joýguýpá pe ýpe. 33 Upei catu umi curé rerecuácué oñeguajêmba, ja ojo pe tetâme, ja omombeupá umimbae pe oyeju vaecue umi mbaepochy remimbo tarova vaecuepe. 34 Upei catu osêmba pe tetâmegua yoa ojuvaitívo Jesúspe, ja ojecha ramo Ichupe oyeruré ruré Ichupe oyeí jaguâ jetâgui.

Matthew 9

1 Upemaramo Jae oyupi yeby pe mbayrúpe, ja ojasa mboypýri ja ou oguetâme. 2 Ja upepe ogueru Ichupe peteî iyapávape oñenó jupápe. Ja ojecha ramo Jesús oyeroviajá jaecuera Jese, Jae jei pe iyapávape: Nde pya guasúna, che raý! Oyepeapáma ndejegui ne angaipa! 3 Ja sapya oime upepe iñarandúva jei vaecue ipyápe: Upéva oñeê vaí reí. 4 Ja Jesus ojechacuaa pypé pe oimoava jina jei: ¿Mbaérejepa peímoa vaí pende pyapype? 5 Yajecha catu! ¿Mávapa icatuvéva yaé Oyepeapáma ndejegui ne angaipa! terâpa yaé Epuante, eguatá? 6 Ja ánga peícuaa jaguâ peê ipuacajá co Carai Raý co ybyari yepe oipea jaguâ angaipa -- upevove jei pe iyapávape: Epuante, ejupi nde rupá, ja terejó nde rogape. 7 Ja jae opuâ voí ja ojo jógape. 8 Upei catu umi ambue cuera iyatyýva upepe ojecha ramo upéva,

okyjýyê oñemondýi, ja ombueté Tûpâ Ñandeyárape ombopuacá jague reje cóicha umi cuimbaepe. 9 Upei catu ojo Jesús upegui, ja ojecha peteî caraípe oguapýva jina pe mbaerepy monoôjápe, jérava Mateo, ja Jae jei ichupe: Eyo Che rapycuéri. Ja jae opuâ voí ja ojo Japycuéri. 10 Ja sapyá Jae oguapy ramo jina ocarujape upéva rogape, oime avei upepe jeta mbaerepy mbyatyjá, ja angaipavóra, ou vaecue jicuai ja oguapýva jina pe carujápe Jesús ja jemimboe cuera ndive. 11 Upei catu ojecha ramo upéva, umi fariseo jei jemimboe cuerape: ¿Mbaérejepa ocaru co pene mboejára umi mbaerepy mbyatyjá, ja tecové angaipavóra ndive? 12 Ja Jae ojenduma ramo upea, jei: Umi jesâiva noicôtevêi ipôjanôjára reje, umi jasývaíva nte. 13 Tapejó, upeicharamo, peicuaami pôrâ jaguâ mbaépa jeise coa ñeê: Peiporo poriajuvereco jaguante, upeva catu pe aipotáva, ndajaei peñembo paí reco jaguâ. Che voí ndayui ajenôivo umi jecópe oicovape, umi angaipavórapente. 14 Uperamo ou Jendápe pe Juan remimboe cue cuera jeivo: ¿Mbaéichapa ore ja umi fariseo rombuetéva areté carûyreje ja co Ne remimboecuera nombuetévái areté upeicha avei. 15 Ja jei ichupe cuera Jesús: ¿Mbaéicha nipo? ¿Icatúpa pe omendatava írûnguera jasê, oico aya meme jendive cuera pe omendatava? Oune ára oyepea jaguâ ichuguicuera pe omenda ramôva, ja uperamo jaecuera ipya mbyasýne ocaruýrejeve. 16 Na ñambobybyri ao pejenguemi pyajúva cu ao ituyáva reje: upeicharamo, pe pejengue ipyajúva osorópá pe ñande ao gui ja ivaivé vaerâ pe osoró jague. 17 Upeicha avei na ñambojýrúi vino pyajú mbae piré ituyávape; upeicharamo, osoro umi jýrú mbae piré guigua ja oñejê reí pe vino, ja ocanýmbá umi jyrúcué. Ñambojyrunte vino pyajú jyrú mbae piré ipyajúvape, ja upeicharamo, opytá pôrâ oñondive oñombuaiýreje. 18 Uperamo oñeê yavé jina Jae umi mbae ichupecuera, ou peteî mburuvicha ja oñesú Ichupe jeivo: Omano râmôite che rayými. Eyókena, ja emôî ndepo jese ja jae oicove yebyne. 19 Upei catu opuâ Jesús ja ojo japycuéri, ja ojo jemimboe cuera avei. 20 Ja sapyáite ou peteîcuña oyapóma doce años jasy jague tuguy guasu gui, ja oñemboyá Japycue guivo, ja opoco iyao rembey reje. 21 Jei nipo racaé ipyápe: Sapyá apocóminte ramo iyao reje che resaimane. 22 Upevove oyeré Jesús ja omaê jese ja jei: Nde pya guasunte, Che rayý! reyerovia jague nemojesaima: ja upeguive voínte jesâi opytávo pe cuña. 23 Upeyavé ou ôguajêvo Jesús pe mburuvicha rógape ja ojecha ramo umi imbopújá cuerape ja umi jasêvape iyatýva jicuai, 24 Jae jei ichupecuera: Peyeoínte! Nomanói co cuñami. Okente jina. Ja jaecuera opucá Jese. 25 Upei catu oñemosêma ramo ocápe umi iyatýva jicuai pe cotype, Jae oiké ja oipyjy ipo ja upévo opuâ pe cuñami. 26 Ja co jêrâcuâ oñejendú oparupi pe tetâ rupi. 27 Upei catu ojasa pypé Jesús upegui, ojo japycuéri mocoî ojechaýva osapucaivo ja jeivo: Ore poriajuverecomí oreve, Nde, David Ray! 28 Ja ôguajêma ramo ogape yepe, ou Jendápe umi ojechaýva, ja Jesús jei ichupecuera: ¿Peroviapa icatu jaguâ ayapo Che âmbae? Jaecuera jei Ichupe: Upeicha, carai! 29 Upe catu Jae opoco jesaré cuera ja jei: Upe peyerovia jaicha, toyeyapo peême! 30 Upevove oyepea jesacuera. Ja Jesús oyeruré ruré ichupecuera jeivo: Aníkena peicuaacá avavépe cóva reje. 31 Opaichavévo osê vove jaecuera upegui omojerâcuâ Ichuguí oparupi pe tetâ yeréreje. 32 Upei catu ojo rire umia, oime ogueru Ichupe peteî iñeêngúvape mbaepochy remibotarováva, 33 ja osê maramo ichuguí pe mbaepochy, oñeê pe iñeêngú vaecue. Ja ojecharâmô umi iyatýva jicuai jeivo: Máramo ndo yejechai coaichagua mbaegasú co Israel retâme. 34 Upegui umi fariseo jei: Pe mbaepochy ruvicha guasu rupinte Jae oity umi mbaepochype. 35 Upeicha Jesús oyerepá umi tetâ reje ja ocára rupi avei oporomboévo itûpâope cuera, ja oñemoñeêvo co Evangelio pe yvapegua ruvicha guasu recogua gui, ja omojesâimbávo opaichagua mbaasy gui, ja opaichagua mbae ivaiva gui. 36 Ja Jae ojecha ramo umi ybypóra atyrape, oiporiajuvereco ichupecuera, isarambipá jicuai ja oñemuasâi ovechaicha oguereco-ý-va jerecuárâ. 37 Upei catu jei jemimboe cuerape: Añeté co ñemitýngue jeta jiá. Umi monoôjárâ nte mboby. 38 Upeareje peyerure catu co coga yárape ombouvé jaguâ jetavé imonoôjárâ icogape.

Matthew 10

1 Upemaramo ojenôî umi doceve jemimboecuera, ja omeê ichupecuera ipuaca jaguâ umi mbaepochy tieý rejeve oity jaguâ ichupecuera, ja omojesâi jaguâ opaichagua mbaasy gui, ja opambae mbaasýguiguagui. 2 Coína ape umi doce jemimboe cuera rera: pe iyýpy vadeue Simon, oyee vaecue avei Pedro, ja tybyra Andres, ja Santiago, pe Zebedeo ray, ja tybyra Juan, 3 Felipe ja Bartolomé, Tomás ja Mateo, pe mbaerepy monoôjárâcué, ja Jacobo, pe Alfeo ray, ja Tadeo, 4 ja Simon, pe cananéio, ja Judas Iscariote, pe iyapyjyucájarâ avei. 5 Upeicha umi docevepe omondo Jesús, omeê rire ichupe cuera jembiapoucarâ: Ani pejo umi pytagua tapé

rupi, ja umi samaritano retâme ani peiké. 6 Upea rângue tapejó raê umi ovecha Israel rejeguáva ocanývape jicuai. 7 Ja pejo aya peñemoñeê ja peye: Jiâguima oico jaguâ pe yvapegua reco marangatu: 8 pemojesâi umi jasyvape cuera, pemoingové yeby umi omano vaecuepe, pemonguerá umi leproso iyaívaívape, pemosê umi mbaepochýpe. Oñemeê reí jagueicha peême tâcâteýýjape, upeicha avei pemeê reínte tâcâteýýjape peê avei. 9 Anichene peiporu óro terâ plata terâ cobre pende cúacuape guârâ. 10 Ani peraja pene rembiúrâ tapépe, terâ ao mocoí pemonde yoa jaguâ, terâ pende py rejeguarâ yoa rei, terâ ybyra yepe pende pope. Ipôrâ voí pe ombaapóvape oñemeê reí yepe jembiúrâ. 11 Ja mamó peikéjape tetâ rupi terâ ocára rupi, peporandúnte avápa pe imbae pôrâvéva umi upepegua paûme, ja upea rogape peico pesê yeby peve upegui. 12 Ja peikévo pe ogape pejovasá umi ogaýguápe, 13 ja imbae pôrâva ramo umi ogaýgua, topytá jesequera pe pejovasa jague, ja na imbae pôrâvái ramo, toyebýnte peême pe pejovasa jague. 14 Ja oime ramo pende rerojoryýva peême ja ojenduseýva pene ñeê, pesênte upe oga terâ tetâ gui, ja peitybyró iyýby cuí pende py gui. 15 Che jae peême catuetei ivevuivé oyeyopýne umi Sodoma ja Gomorra retâmegua pe ñandeve oñembo jecovia jaguâ árape upe tetâmegua gui. 16 Che voí anga pomondo peême ovechaicha aguará guasu apytepe; upévareje peico pene kîrîrîva mbóicha, ja pende pochý cuaaýva picasúicha. 17 Peyererecónte umi ybypóra gui! Umiva pene meêne peême umi ñomongueta guasu jápe ja itûpâope cuera yepe pene nupâne. 18 Ja peyererajane umi mburuvichai ja umi mburuvicha guasu renondepe yepe Che rejajape, iya jaguâ rejajápe peême peroviaucá jaguâ ichupe cuera, ja umi pytaguá ambue cue cuerape avei. 19 Ja pene meê ramo peême mburuvicha pope, anichene peyepyapý mbaéichapa terâ mbaépa reñeê vaerâ reje. Uperamo voí oñemeêne peême pe peñeê vaerâ. 20 Ndajaeichene peê voínte ñeêjarâ, pende Ru Espiritunte catu, upéva pe oñeêjarâ pende yurú rupi. 21 Pe tykeyra omeêne tybýrape oyucáucávo ichupe, ja petúva omeêne itaýrape, ja umi taýra cuera opuâne itúva cuera reje ja oyucane ichupecuera. 22 Ja opava pene ñamotareýne peême, peê Che réra rejeguajá reje. Upeicharamo yepe, pe oguero puacáva ipajápeve, upéva osêne mârâyreje. 23 Upegui pende yopy ramo co tetâme, peñeguajênte pe ambuepe. Che jae peême catuetei nda peicopáichene raé Israel retâ rupi, ou mboyvé pe Carai Raý. 24 Pe temimboe nda tuvichavéi imboejá gui, ja pe tembiguai nda tuvichavéi icaraí gui. 25 Upeicharamo ipôrâma nte pe temimboepe oico imboejaicha, ja pe tembiguai icaraíicha. Ja ombojéra ramo Beelzebul pe ogayárape, ¿nombojéraiche pane upeicha avei umi jogápeguape? 26 Upeicharamo, ani pekyjýyê! Ndipóri voí mbaeve oyeyajoí vaecue oyechauca ý vaerâ. Ndipóri mbaeve oñemi vaecue oyecuaa ý vaerâ. 27 Co Che jaeva peême pytûnguype, peye peê ára sâcâme, ja co pejudúva pende apysá pype, pemo jêrâcuâ ogaári guive yepe. 28 Ja ani pekyjýyê umi ñande rete yucájárâ gui, ndicatuiva yepe oyuca ñane ânga. Pekiýýyênte pe icatúva ombuái pene ânga ja pende reté avei pe añaretâme. 29 ¿Noñemeêipa mocoí guyráí peteí mbaerepýmimi reje? Upeicharamo yepe, ndipóri joa jaguâ ybype peteímiva yepe ichuguicuerava pende Ru ý reje. 30 Pende áva pene âcârejega yepe oyepapapa. 31 Upeicharamo, ani pekyjýyê. Peê voí pende repývé jeta guyráí gui. 32 Oimeraêva oñemombeu vaecue Che rejeguajá umi ybypóra rovaké, Che añemombeune avei Che voí jesequajá Che Ru yvapegua rovaké. 33 Ja oimeraêva Che momârâ vaecue umi ybypóra cuera rovaké, Che amomârâne ichupe avei Che Ru yvape oiva renondepe. 34 Ani peimó Che ayu jague amingo jaguâ co ybyári pe teco kîrîrî. Che ndayui amingo jaguâ pe teco kîrîrî, peteí kysé pucúnte. 35 Che ayu ambo yuabý pe cuimbae ja itúva oyuejegui, ja pe cuñatái ja isý oyuejegui, ja pe cuña omendáva ja imena sý oyuejegui. 36 Umi nda iyaeiva peteí cuimbae reje voí, umiva catu umi jogapetegua voínte vaerâ. 37 Pe ojajjúvéva itúvape terâ isýpe Chejegui, nda iyái ichupe oico jaguâ Che rejegua ramo, ja pe ojajjúvéva taýrape terâ tayýrape Chejegui, nda iyái ichupe oico jaguâ Che rejegua ramo. 38 Ja pe ojupiyáva icurusu oico jaguâ Che rapycueré, nda iyái ichupe oico jaguâ Che rejegua ramo. 39 Pe jacateýva oguecové reje, ocañýne ichugui, ja pe omocañýva oguecové Che rejajape omóí jâtâmane jâcâteýýjárâ. 40 Pe pende rerojoryýva peême, Cheve avei Che rerojory, ja pe Che rerojoryva Cheve, oguerorjory avei pe Che mboújarépe. 41 Pe oguerorjoryva pe oñemoñeêjarape oñemoñeêjárá jáva rejajápe, oñembo jecoviâne ichupe pe oñemoñeêjárá guivó. Ja pe oguerorjoryva pe marangatúvape imarangatú jáva rejajápe, oñembo jecoviâne ichupe pe imarangatúva guivó. 42 Ja oimeramo omboýúva peteívape co mitâmime cuérava ý roýsaminte yepe Che remimboe jáva rejajape, Che jae peême catuetei ndoyabýi jaguâ pe oñembo jecovia vaerâ ichupe.

1 Uperire omboepáma ramo Jesús umi doce jemimboe cuerape jecorâreje, Jae ae ová upegui ja omboé ja oñemoñeê oicovo jetâme cuera. 2 Uperamo voi pe Juan oime ybyracuá rogape: ja ojendu pype Cristo rembiapocue gui, ombou Jendápe oguemimboe cuéravape jeiucávo Ichupe: 3 ¿Ndépa pe ou vaerâ, terâpa rojaârôta ambuepe? Ja Jesús jei ichupecuera: 4 Tapejônte, peicuaucá Juanpe co âmbae peé pejendúva ja pejecháva, 5 ojecha yebyjá umi ojechaý vaecue, oguata pôrâ yebyjá umi icarê vaecue, oñemopotimbajá umi leproso iyaívaí gui, ja ojendu yebyjá umi iyapýsa ý vaecue, ja oicové yebyjá umi omano vaecue, ja umi mboriaju cuera oñemo angapyjyucájá pe Evangelio roñemoñeêjá mbae pyajú porâiteva gui rupi. 6 Jeco marangatu voi vaerâ oimerâeva oñembo pya vaí ý va Cheve. 7 Upei catu ojoma ramo umia, Jesús oñypyru oñeê pe Juangui umi ambuecuerape jeivo: ¿Mbaépa pesê pejecha pe ñume? ¿Tacuapípa oñembovavava pe ybytú gui? 8 ¿Mbaepa peê pesê pejecha? ¿Peteí cuimbaepa oñemondéva ao iporaitévêvape? Peína umi oñemondéva ao ipôrâitévape oi jicuai mburuvicha guasu rogapente. 9 ¿Maerâpâ, upeicharamo, pesê? ¿Rejehaseguipa ñemoñeêjarape? Upeichanerae! Ja Che jae peême tuvichavéjá upéva ñemoñeêjára rei gui yepe. 10 Cova voí pe oyee jague Santa Escriturape: Maéke! Che ambou Che remimboupe Ne renondepe omyatyrô vaerâ Nde raperâ Ne renonde. 11 Che jae peême catuetei máramo nupuái jague gueteri umi cuña ryguepe ñemoñambyré apytegui Peteí tuvichavéva co Juan Bautista gui. 12 Opaichavévonte pe michietevéva pe yvapegua ruvicha guasu rejegua paûme tuvichavé upéva gui. Co Juan Bautista ára guive coanga ára peve yepe oime osororóva ouvo oyejeávo pe yvapegua ruvicha guasu reco reje, ja umi oñembo puacaitevéva oyapyjy ichupe. 13 Opa umi ñemoñeêjára ymaguare ja umi Moises ñeêngue rejeguava pe Juan peve oicuaauca voi vaecue mbae oico vaerâ. 14 Ja perecose ramo perovíá vaerâ upeva gui, jae catu pe Elias pe ou vaerâ vaecue, 15 Toyapysaca oimerâeva iyapysáva! ¿Avá rejepa amboyoyáta co ybypora coangagua? 16 Oyogua catu mitâ rusumi oguapyva jicuai pe mbae ñemûjape osapucaiva umi iñîrûnguerape, jeivo guau: 17 Rombopúma peême, ja peê nda peyerokýi, ore orepya mbyasy roina ja peina peê nda pende rasêi. 18 Ou vaecue pe Juan ocaruývaecue ja joýu ý vaecue jecope, ja oyee jese oimejá ipype mbaepochy. 19 Ou co Carai Ray ocarúva ja joýúva jecope, ja oyee jese: Maé co carai umi icaruvéva rejegua, ja ocaúva rejegua, umi mbaerepy monoôjá ja umi iñangaipavóra rayjupára! Opaichavévonte pe arandujá oyejehacuaa jecopeguajá umi oyejegua rembiapocue rupi. 20 Uperire oñypyrû Jae oyao umi tetâýguape jetavé jaguepe oyeyapo mbaeguasu ipo rupi oñembyasy ý jague reje: 21 Nde Corazin angai! Nde Betsaida angai! Oyeyapo rire Tirope ja Sidonpe umi mbaeguasu oyeyapo jagueichagua pende apytepe, voívé morae oñembyasy oyeyajoí jápe ao ivaiivape ja tanimbú rejeve iñâcâ reje. 22 Che jaente peême ivevuivé jaguâ oyeyopý umi Tiro ja Sidonýgua pe ñandeve oñembo jecovia jaguâ árape pendejegui. 23 ¿Ja nde pipo Capernaum! reyejupita nde yvaga peve yepe? Reñembogueyýne añaretâmeve. Oyeyapo rire Sodoma pe mbaeguasu coaichagua nde pype oyeyapo jagueichagua, opyta morae coanga peve. 24 Che jaente peême oyeyopý vevuivé jaguâ umi Sodomaýgua ndejegui pe ñandeve oñembo jecovia jaguâ árape. 25 Uperamo Jesús jei iñemboejápe: Che rombuete Ndeve, Che Ru, pe yvaga ja co yby Yára, remoâ járeje âmbae umi iñarandúva gui, ja umi ojechacuaava gui, ja reicuaauca járeje jecope umi mitâmime. 26 Upeichante voí vaerâ, Che Ru, jiâ járeje Ndeve upeicha Nde pyá pôrâ gui. 27 Opambae oñemeê vaecue Cheve Che Ru gui, ja avave ndoicuaai pe Taýrape, pe Túva mante. Upeicha avei avave ndoicuaai pe Tuvape, pe Taýra mante, ja oime ramo pe Taýra oicuaaucaséja Ichupe, upéva avei oicuaane. 28 Peyu catu Cheve, peê pembaapo pojýiva guive ja peê peyeyopýva guive, Che pomombytuú jaguâ peême. Peñemoí Chendive oyuyujápe peico jaguâ Che remimboe ramo, 29 Che Che mbae pôrâ járeje, ja Che recokirirí járeje, ja peê peyujune pene angapyjý jaguâ. 30 Co ñande yuyujá iya pôrânteve voí ja ivevui co Che arajaucáva.

Matthew 12

1 Uperamo oguata oicovo Jesús umi cocue rupi Peteí sabado areté árape, ja iñembyajýi umi jemimboe cuera ja oñypyrû jaecuera oipoo pe jiá ja jou. 2 Ja ojecha ramo upea umi fariseo jei ichupe: Maéke! umi Ne remimboe cuera oyapo jina pe nda iyaiva yayapo co sabado arete árape. 3 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Na pene manduaichépane pe Santa Escriturape oiva reje pe oyapo vaecue David iñembyajyi ramo guare jae ja umi jendive oi vaecue. 4 Jae oike pe Tûpâ Ñandeyára rogape, ja jou pe mbuyape carai, nda iyái vaecue ichupe, ja umi jendiveguápe jou, umi pai

añópente iya vaecue. 5 ¿Ja napene manduaipa pe oi vaecue pe Moises ñeême reje, umi sabado arete árape umi pai yepe, ombuai ramo yepe pe sabado arete, avave nomboyai jesequera. 6 Che jae peême catuetei oimejá coápe peteí tuvichavéva pe tûpão gui yepe. 7 Ja peicuaa rire peê mbaépa jeise coa ñeê: Aipota peê peporo poriajuvereco ja ani peñembopaí recó jaguã, napemoí vai moraei coa jecopotívape. 8 Co sabado arete ára yára vointe co Carai Ray catu jae. 9 Ja ojo upegui ja ou itûpãope cuera. 10 Ja sapya oime upepe peteí cuimbae ipo iyýpíva, ja jaecuera oporandú Ichupe jeivo: ¿Ipôrâpa oñepôjânó sabado areté árape? Upeicha jei omoívaí potávo Ichupe. 11 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Oimepa cuimbae peêcuérava oguerécova peteí ovechá, sapya joá ramo ybycuápe co sabado areté árape, oipyjy ý vaerâ ichupe ôguenojê jaguã upegui. 12 ¿Upeicha ramo na peimoaipa peteí cuimbae ipôrâitevéjá peteí ovechá gui? Upeva reje ipôrâ yayapo tembiapo pôrâ umi sabado areté árape yepe. 13 Upemaramo jei pe cuimbaepe: Eipysó nde yývá. Ja jae oipysó voí, ja oñemyatyrô iyýva jesâimba pe ambueicha. 14 Upei catu umi fariseo oyeí, ja oñomonguetá ñemi oñondive oyuca jaguã Ichupe. 15 Ja Jesús oicuaa vove upea, oyeí upegui, ja jeta ojo japycueri ja Jae omojesâimbá ichupecuera, 16 ja oyerure ichupecuera ani jaguã omojerâcuâ Ichugui. 17 Ja upeicha oico jecope pe oyeé vaecue pe ñemoñeêjaré Isaias yurú rupi: 18 Coína ape Che rembiguai, Che rembiporavó, cóva Che ajaýjúva, ja oguerobyájá Che ânga. Che amouguéne ipype Che Espiritu, jae omojêrâcuâne umi ybypóra icaraiývape pe ñandeve oñembojecoviá jaguã áragui. 19 Jae noñejââichene avavé ndive ja noñeê jâtâichene, ja avavé nojenduichene iñeê umi tapé iyatyjá rupi: pe tacuapí icârâpáva nomopêichene, 20 ja pe jobycá jatatíva nombogueichene, omoingopá peve jecope pe ñande recocue recoviarâ oñembo puacáiteve jaguã Jae ae. 21 Ja umi ybypóra icaraiýva ojaârône Jéra rupi ojupitý jaguã imârâ ý jaguã. 22 Uperamo ogueru Ichupe peteí aña rembitarová ojechaýva ja oñeeyvape, ja Jae omojesâiichupe, ja upeichavó oñeê yeby ja ojechá yeby pe iñeêngu vaecue. 23 Ja ojecharâmô jicuai yoa umi ambuecueru ja jei: ¿Icatúnepa cóva David Ray? 24 Ja ojendu ramo upea, umi fariseo jei: Ndajaei oyejegui vointe cóva oitýva mbaepochype, Beelzebul rupínte umi mbaepochy ruvicha. 25 Ja Jae, ojechacuaa pype pe oimoáva ipyapecuera, jei ichupecuera: Oime ramo mburuvicha guasu retâ oyeyuabyjape oyuejegui oñembuaipáne, ja oime ramo tetâ terâ oga oyeyuabyjápe oyuejegui ndopytaichene, 26 ja co Satanás oity ramo Satanáspe jae oyuby oyejegui vointe, ja ¿mbaeichapa, upeicharamo, opytá jâtâne jetâ? 27 Ja añeté ramo Che aity mbaepochype pe Beelzebul rupi, ¿avárupípa oity ichupecuera pende ray cuera? Jaecuera vointe, upeicharamo, penemojendane peême. 28 Anga añete ramo co Tûpâ Ñandeyára Espiritu rupi Che aity umi mbaepochype, añete jiâguimanerae pendejegui Tûpâ Ñandeyára reco marangatu. 29 Upeicha avei ¿mbaeichapa oimene icatúva oike pe ipuacaitéva rogape oyapyjy jaguã jemiñongatupyré oñapytí ý rire pe ipuacávape? Upeicharamonte oyapyjypáne opa pe ogape oiva. 30 Upe Chendive oicoýva, oico vai Chendive, ja pe Chendive omonoýva omosarambi. 31 Upearâ voí Che jae peême opaichagua angaipa ja opaichagua ñeê tieý gui oñemopôtimba jaguã umi cuimbae. Upeicharamo yepe, oime ramo oñeê tieýva omomârâvo pe Espiritu Santope, noñemopôtíchene upeagui. 32 Ja oime ramo jeiva ñeê co Carai Ray reje, oñemopôtíne ichugui. Opaichavévo oime ramo jeiva ñeê pe Espiritu Santo reje, máramo noñemopôtíchene upéva ichugui mbaevéicharamo co yby ári terâ pe tetâ ambue yaja jaguãme yepe. 33 Tecotêvé raê peyapo pe ybyrá ipôrârâ jiá pôrâ jaguã. Upeichaýramo, peyapo ramo tuyu vaíva ramo jiá jasypá vaerâ. Jiacue reje voi oyecuaa voi pe ybyra rácâ. 34 Peê mbói rejegua! ¿Mbaéichapa icatu peñeê pôrâ pene ñaña jápe peê? Pe jembýpá reiva ñande pyape voí oiva gui oñeê ñande yuru. 35 Pe cuimbae pôrâva umi mbae pôrâ iñongatupý ipyápe oiva gui ôguenojê mbae ipôrâva, ja pe cuimbae iñañáva umi mbae ivaíva iñongatupý ipyápe oiva gui ôguenojê mbae ivaíva. 36 Che catu jae peême, oime ramo ñeê reí jei vaecue umi ybypóra, oñembo jecoviápá vaerâ ichupecuera pe ñande recocue recoviá jaguã árape. 37 Neñeê reje voí reñemojendâne jecopegua rejegua ramo, ja neñeê reje avei reñemojendâne jecopeguaý rejegua ramo. 38 Uperamo oñeê Ichupe umi escríva cuera iñarandú reíva ja fariseo cuera jaecueranteséva, jeivo: Nde, oremboejára, roipota rejechauca oreve mbaeguasú jechapyrá. 39 Ja Jae jei ichupecuera: Oime co ivaíva rejegua ja itieýva rejegua, oyerureva mbaeguasú jechapyrá. Ndipori catu mbaeguasú jechapyrá oyejchauca vaerâ ichupecuera, pe ñemoñeêjaré Jonás mbaeguasú jechapyrá mante. 40 Oi jagueicha pe Jonás pe pirá guasu rygué pype mbojapý ára ja mbojapý pyjaré, upeicha avei oi vaerâ co Carai Ray co yby guype mbojapý ára ja mbojapý pyjaré. 41 Umi cuimbae Niveyýgua opuâne pe ñandeve oñembo jecovia jaguã árape co cuimbae coangagua ndive, ja omoí vaine

ichupecuera, umiva voí oñembyasý vaecue pe Jonás ñemoñeê reje, ja coápe voínte oime peteí tuvichavéva Jonás gui. 42 Pe cuña caraí mburuvicha guasu ybycotýogua opuâne pe ñandéve oñembo jecovia jaguâ árape co cuimbae coangagua ndive ja omoí vaíne ichupecuera. Upéva voí ou vaecue co yby rûâ gui ojendú potávo pe Salomon aranducué, ja coápe voínte oime peteí tuvichavéva Salomon gui. 43 Osê vove pe mbaepochy tieý peteí cuimbae rete gui, uguata oicóvo umi tenda icâjárupi ojecávo opytuú jaguâ ja ndoyujui. 44 Upei catu jei oyupe: Tayebý yebý che rogape asê jague. Ja ou ramo oyuju nandí oyetypeipá ja oñemyatyrômba. 45 Upei catu ojo yeby ja oguerú yeby ondive siete mbaepochy ambue ivaivéva ichugui voínte ja oíke ja opyta upépe, ja pe cuimbae reco ipajapegua ivaivé pe iñypyrûmbýpe guaré gui. Upeicha avei oico vaíne co tetâygua iñaáva coangagua. 46 Oñeê pype jina Jae umi iyatývape jicuai upepe, sapyá ou isy ja tybyra cuera ja opyta oñemboý ocupe oñejaávo oñemongueta jaguâ Jendive. 47 Ja oime jeiva Ichupe: Peina oí ocápe Nde sy ja Nde ryby cuera oñemonguetasé Nendive jina. 48 Ja Jae oñeê pe jei vaecuepe Ichupe ja jei: ¿Avápa Che sy? 49 ¿Mávapa Che ryby cuera? Ja oipysó ipo jemimboe cuera reje, ja jei: Coína ape Che sy ja Che ryby cuera. 50 Oimeraêva voí oyapóva jecope Che Ru yvapegua rembipota, upéva catu Che ryby ja Che reindy ja Che sy.

Matthew 13

1 Upe jaárape Jesús osê oga gui ja uguapy jina pe ýguasú rembeype, 2 ja upeyave ou iyatý iyerecuévo jeta umi ybypora. Upeareje Jae oyupi mbayrúpe, ja uguapy pypé, ja oime oñemboý pe ýrembey reje umi iyatýva jicuai. 3 Upei catu jeta oñeê Jae ichupecuera mbaeraânga ñeê rupi ja jei: Peina oime guau mbae ñemityjára osê vaecue oñemityvo, 4 ja oñemity aya, joa pe mbae rayí pe tape yképe, ja ou guau umi guyráí ja voí joupá ichupecuera. 5 Ja oime guau joa jemity itá rayíme iyýby pocâjápe, ja voíeté jeñoí jetaýjápe yby. 6 Ja osêvove pe cuarajý ocáipá ja ipirú voí, nda japói jague reje. 7 Oime avei guau jaýí joa rei vaecue ñuatí-ndýpe ja ocacuaa voivé umi ñuatí ja ombopytúpá. 8 Oime jaýí avei joa guau vaecue yby pôrá jápe, ja jiá pôrá, oime jiýva cien, ja ambue jiýva sesenta, ja ambue jiýva treinta. 9 Oimeraêva iyapysáva toyapysacante! 10 Upemaramo ou Jendápe jemimboe cuera ja jei: ¿Maerâpa reñeê ichupecuera guaujápe co mbaeraânga ñeême? 11 Ja Jae jei: Peêmente oñemeê peicuaa jaguâ umi ñeê ñemingué pe yvapegua reco rejeguáva. Umi ambuecuerape noñemeêi. 12 Oimeraêva uguerecóvape, oñemeêvéne jemby reí peve, ja oimeraêva uguerecóyva pe uguerecomimíva yepe oñemboíne ichugui. 13 Upearâ voi añeê ichupecuera guaujápe co mbaeraânga ñeême. Upeicha voi vaerâ: omaê ramo yepe umiva, ndojechai, ja oyapysaca ramo yepe nojendui ja ndoicuaai. 14 Upeicha voí oyeju ichupecuera jei jagueicha pe ñemoñeêjára Isaías: Pende apysápe pejendúne ja upea rejeve yepe nda peicuaaichene; pende resape pemaêne ja upea rejeve yepe nda pejechacuaaichene. 15 Umi tecové co tetâmegua oñemoatêi ipyapý iñanambusúcue gui, ja iyapysápe ojendu asý jopejýijápe, ja oñembojesabý anichene jaguâ máramo ojecha jesápe terâ ojendu iyapysápe terâ oicuaa ipyaitépe, anichene jaguâ oñemboyeré Che cotývo amojesâi jaguâ ichupecuera. 16 Ipoaite pende resá ojechá jáva reje ja pende apysá ojendu jáva reje. 17 Che jae peême catuetei jeta jaguâ umi ñemoñeêjára ymaguare ja imarangatúva ojechásé vaecue co peê pejecháva, ja ndojechai racaé, ja ojendúsé vaecue co peê pejendúva ja nojendui racaé. 18 Peyapysacánte, upeicharamo, co jeiséva pe Che jae guau vaecue pe mbae ñemityjaré reje. 19 Oime ramo ojendúvaecue Ñandeyára ñeê yvapegua reco rejegua oicuaa pôrá ý reje jecópe, ou voi pe mbaepochý ja ôguenojê reí pe oñeñotý vaecue ipyápe. Peva catu pe jaýí oñemuasá reí vaecue pe tapé yképeguareicha. 20 Ja pe oñemuasá reí vaecue itátýpe, péva catu pe ojendú vaecue pe Ñandeyára ñeê, ja ugueroviá voí vaecue torypápe. 21 Upéva ndojapói catu iyejegui voínte, ja ndoicoaréi, sapyamíguánte upéva, ja sapyá, ojasa asy ramo, terâ oyeyopý ramo Ñandeyára ñeê rejejápe voí, oñembo pyávaí, ja opoí. 22 Ja pe oñemuasá reí vaecue ñuatíndýpe, péva catu pe ojendú vaecue Ñandeyára ñeê ja oyepyapý eterei pypé mbae co yby arigua reje, ja oñembo taby pypé imbaerererecopý gui, pe Ñandeyára ñeê oñembo pytúpá ichuguicuera, ja jaecuera opytá reí jiá ý rejeguaicha. 23 Ja pe oñeñotý vaecue yby pôrájápe, upéva catu pe ojendú vaecue Ñandeyára ñeê ja ojechacuaa pôrá vaecue jiá pôráitéva ja oiméne jiýva cien, ja ambue jiýva sesenta ja ambue treinta. 24 Upemaramo oñeê yeby guaujápe mbaeraânga ñeê ambuépe jeivo: Co teco yvapegua rejegua oyogua cuimbaepe oñotý vaecue guau mbae rayí ipôráva iñûme: 25 ja oké aya jicuai, ou guau pe iyaeýva jesé, ja oñotý yoa caavó vaí rayí pe temityngue apytépe ja oyeí voí. 26 Ja jokýma ramo ja jiátama ramo, uperamo guau oyecuaa avei pe caavó vaí. 27 Ja pe

oga yára rembiguai cuera ou Jendápe ja jei ichupe: ¿Carai, nereñotýipa raé mbae raýi ipôrâva ne ñûme? ¿Mamóguipa, upeicharamo, osê co caavó vai? 28 Ja jei guaú ichupecuera: Oiméne raé peteí iyaeyva chereje oyapo vaecue upea. Ja jaecuera jei guaú ichupe: ¿Reipotápa, upeicharamo, rojo jaguâ rojapoóvo umia? 29 Ja jae jei guaú ichupecuera: Ajaniri! Icatu, upeicharamo, pemonoóvo pe caavó vaí pejapoóne avei jendive pe che remityácué ipôrâva. 30 Pejeyánte, tocacuaa oñondive pe ñamonoô jaguâ ára peve, ja uperamo pe ñamonoô jaguâ árape amombeúne umi imonoôjarâpe: Pemonoô raé co caavó vaí, ja peñapytí atýra rupi oyejapý jaguâ. Pe temityácué pôrâ pembyatypá cheve pe iñongatú jaguâ me. 31 Uperire omboe yeby ichupecuera guaujápe jeivo: Co teco marangatú yvapegua rejegua oyogua pe mostaza raýime oipyjý vaecue cuimbae oñotývo pe icocuepe. 32 Upéva voí míchivéva opa ambue mbae raýiva gui, upeicharamo yepe ocacuaa rire oñembo tuvichavé umi ambue cue ybyráigui, ja oñembo ybyrá rácâ, ja ou umi guyra ovevéva ja oñembo jaitý jácâ reje. 33 Upei catu jei yeby ichupecuera guaujápe mbaeraângá ñeême jeivo: Co teco marangatu yvapegua rejegua oyogua pe mbuyapé mbobujarâme oipyjýva cuña ja oyajoíva mbojapy kilo mbae icuípyré pypé, ja ojeya reí iyavevopá peve. 34 Opa umimbae oñeê Jesús guaujápe mbaeraânga ñeê rupi umi ybypóra oñembyaty jicuáivape, ja co mbaeraânga ñeê y reje noñeêi mbaevé ichupecuera. 35 Upeicha oico jecópe pe oyeé vaecue pe ñemoñeêjaré yurú rupi: Aipeane Che yuru añeêvo guaujápe, ja oñejêmba reine Che yuru gui ñeê ñemi iyajoípyré co yby ñemoñá ypy jague mboyvé voí. 36 Upegui omondo Jesús umi ambuecucuerape ja ou ogape ja ôguajê Jendápe jemimboecuera jeivo: Ore mboemi oreve mbaépa jeise co ñeê guaujá pe caavó vaí ñûme guaguiguare? 37 Ja Jae jei ichupecuera: Pe oñotýva guaú pe mbae raýi ipôrâva, upéva catu co Carai Raý. Pe ñû oñotýjápe co yby catu. 38 Umi mbae raýi ipôrâva guaú, umiva catu pe yvapegua ruvicha guasu rejegua cuera, ja umi caavó vaí guaú, umia catu pe mbaepochy rejegua cuera, 39 ja pe iyaeyva ñandereje oñotýva guaú umia, upéva catu pe mbaepochy voí, ja pe oñemonoô jaguâ ára guaú oicone pe oñemombá jaguâ árape co yby, ja umi omondojarâ, umiva catu umi yvapegua. 40 Upeicharamo, pe caavó vaí oñembyatý yoá yoá jaicha oyejapý jaguâ tatape, upeicha avei oico vaerâ pe co yby oñemombá jaguâ árape. 41 Pe Carai Raý omboune jemimbou cuera yvapeguape, ja umiva omondoñbáne umi jesegua apytegui umi oporombotieyvape ja umi oñembojecovaíjárpe, 42 ja oityne ichupecuera pe tatacuá ratápe: upepe catu oicone pe tasê guasú ja taiñeê ete. 43 Uperamo ojesapé verâne umi imarangatúeté jecopeguáva pe cuarajyicha pe Túva Juvichá guasu yvapegua rendape. Oimeraêva iyapysáva toyapysacante! 44 Upeicha avei co teco marangatu yvapegua rejegua oyogúa petei tacateýjá iñongatupyrâ oñeñotý vaecue ñûme, ja sapya peteí carai oyuju reí ja oyajoí yeby, ja jory gui ojo ja oñemú opa oguerecova reje oyogua jaguâ pe ñû. 45 Upeicha avei pe teco marangatu yvapegua rejegua oyoguá pe oñemújárpe ojecáva oicovo umi itá verá jacateýjarâ, 46 ja sapya oyujuma ramo peteí itá verá jepýetéva, ojo ja oñemú opa oguerecova reje oyoguá jaguâ ichupe. 47 Upeicha avei pe teco marangatu yvapegua rejegua oyogua pe pyjápe ñamoinguéva ýguasupe, ja ñamonoôjá opaichagua pirá, 48 ja jenyjêmbama ramo pe pyjá ñanojê pe ýrembeype ja yaguapývo ñamonoô umi ipôrâva imbayrurâme ja umi ivaíva ñamombo. 49 Upeicha avei oicone co yby oñemombá jaguâ árape. Osêne umi yvapegua ja oipeáne umi ivaívape umi imarangatúva apytegui, 50 ja oityne ichupecuera pe tatacuá ratápe. Upepe oicone tasê guasú ja taiñeê ete. 51 ¿Peicuaa pôrâpa peê mbaépa jeisé opa âmbae? Ja jaecuera jei Ichupe: Jeê! Roicuaa. 52 Ja Jae jei ichupecuera: Upeareje opa iñarandúva imboepyré co teco marangatu yvapegua rejegua reje, upéva oyoguá carai oga yárape ôguenojêva iñongatupý ryrú gui mbae ipyajúva ja mbae ituyáva. 53 Uperire jeipa maramo Jesús umi ñeê guaujápe ojo upegui. 54 Ja ou rire oguetâme omboé oicovo itûpâope cuera ja ojecharâmô jaecuera ja jei. ¿Mamóguipa iya co caraípe iñarandú jaguâ ja ipuacáité jaguâ cóicha? 55 ¿Ndajaeipa co tecové pe ybyra rombaapojára ray? ¿Nda jérai pico isýpe María? ja tybyra cuera Jacóbo, ja José ja Simon ja Judás? 56 ¿Ja noimbái pico ñanendive jeindýra cuera avei? ¿Mamóguipa, upeicharamo, iya ichupe opa âmbae? 57 Ja oñembo pyávaí jaecuera Ichupe. Jesús voí jeinte ichupecuera: Ndipóri ñemoñeêjára oyeyeroviá y já, oguetâme voínte, ja oguógateépe, upépente ndo yeyeroviávái. 58 Upévareje Jae nda jetai mbaeguasú jechapyrâ oyapo upepe ndo yeroviai jague reje jicuái Jese.

Matthew 14

1 Uperamo pe mburuvicha guasu Herodes ojendu jerâcuâ guasújá Jesús, 2 ja jei jembiguai cuerape: Cóba pe Juan Bautista oicové yebýneraé umi omano vaecue

paûgui, ja upeareje co ipuacajá oñatoî ichupe. 3 Pe Herodes oipyjyucá racaé pe Juanpe ja oñapytiucá ja omoingué racaé ichupe ybyracuá rógape amo Herodias, tybyra Felipe rembirecócué rejejápe. 4 Juan voí jei racaé ichupe: Na ipôrai ndeve rerecó ichupe. 5 Ja jiâ ichupe oyucá Juanpe, ja ndicatui, okyjýyê gui pe tetâygua gui, oguereco járeje jaecuera ichupe oñemoñeêjára ramo. 6 Upei catu oico ramo pe Herodes areté ára, oyeroky jenondépe pe Herodias memby, ja oguerorjyreté Herodes ichupe. 7 Ja upegui oicuameê ichupe Ñandeyára rérape omeê jaguâ ichupe oimeraêva mbae oyeruré jaguâichaguánte. 8 Ja jae oñeñatoî pypé isy rupi, jei: Emeêmi cheve coápe voí ñaembépe pe Juan Bautista âcângué. 9 Upei catu ombyasý eterei ramo yepe pe Herodes mburuvicha guasu, oicuameê jaguérejénte yepe Ñandeyára rérape ja umi ambuecuera pe caruguasujápe oiva rejejápe, jeiuca oñemeê jaguâ ichupe. 10 Ja omondo ja iñacâoucá Juanpe pe ybyracuá róga oijape. 11 Ja iñacângué oyererú ñaembé guasupe, ja oñemeê pe cuñatáime, ja jae ogueraja isype. 12 Uperire ou jemimboecue cuera pe oi jaguepe ja ojupi jetecue ja oñotý ja ojo voí omomarendúvo Jesúspe. 13 Ja Jesús ojenduma ramo upea, oyeí upegui mbayrupe, ja ojo ñume jaeñojápe. Ja umi ambuecue cuera ojenduma ramo Jae oyeí jague, osê oguetâ gui ja ojo japycuéri yby rupi. 14 Upei catu Jae ogueyýma ramo ybype ojecha jetâma eterei iyatý jague ja oiporiajuvereco ichupecuera, ja omojesâi umi oiva ipaûmecuera jasyvape. 15 Uperire caaruma ramo ôguajê Jendápe jemimboe cuera jeivo: Coápe catu ñume, ja caarúma jina. Emondonte umi iyatýbape jicuai ojo jaguâ umi ogajárupi oyoguávo jóu vaerâ. 16 Ja Jesús jei ichupecuera: Natecôtevêi ojo. Peê catu pemongarú ichupecuera. 17 Ja jaecuera jei Ichupe: Ndo roguerecoi mbaeve coápe, cinco mbuyape mante, ja mocoî pirái. 18 Ja Jae jei ichupecuera: Purúnte Cheve ape. 19 Ja jei umi iyatývape oguapý jaguâ pe capiípepe. Ja Jae oipyjy umi cinco mbuyape ja umi mocoî pirái, ja omaê yvaga cotý ja ojovasá ichupecuera ja oipejaâ umi mbuyape ja omeê jemimboecuerape, ja jemimboe cuera omeê umi ambuecue cuerape. 20 Ja jou opavavé ja jyvâtâ, ja ojupi pe mbuyape cui jemby vaecue doce ayacá renyjê ngue. 21 Ja umi jou vaecue retacue ojupity cinco mil, ja umia rejeve oime yoá cuña ja mitâ etá avei. 22 Upei catu Jae omondo jemimboecuerape oyupi jaguâ mbayrupe, ojo jaguâ jenonde mboypýri, omondo aya Jae umi ambuecue cuerape. 23 Upei catu omondoma ramo umi oñembyaty vaecuepe, Jae oyupi pe itáatýra ári jaeñojápe oñemboe jaguâ. Ja pyjarema ja Jae oime jaeño upepe. 24 Upeyave pe mbayru oima pe ýguasu mbytepe, ja ipochýetê pe ý ja oguereco vaí ichupecuera oipeyú vaí gui ybytu. 25 Ja pyjare ramo gueteri coê mboyve voí, ojo Jae Jendápe cuera oguata ojovo pe ý rová ári. 26 Ja umi jemimboe cuera, ojechama ramo Ichupe oguata ramo ojovo ý rová ári oñemondýi ja jei pórajá upéva, ja osapucái okyjýyê gui. 27 Upevove oñeê Jesús ichupecuera jeivo: Pende pyá guasúkena! Chente jae! Ani pekyjýyê! 28 Upei catu oñeê Pedro ja jei Ichupe: Ore Yára! Nde ramo jae añetê, erénte taja che Nerendape co ý rová ári. 29 Ja Jae jei: Eyonte. Ja Pedro ogueyý mbayru gui ja oguata ojovo pe ý rová ári ojo jaguâ Jesús rendape. 30 Upei catu ojecha ramo oipeyú jâtájá pe ybytú, sapyaité okyjýyê ja oñypyrú ramo joýguývo, osapucái jeivo: Che Yára, che renojê. 31 Upemaramo Jesús oipyso ipo ja oipyjy ichupe ja jei: Nde pya mîrí! ¿Mbaerejapa reñemongué? 32 Upei catu oyupi vove pe mbayrúpe, okîríri pe ybytú. 33 Ja umi oiva pe mbayrúpe oñesú Ichupe jeivo: Añeteté Nde Tûpâ Ñandeyára Raý. 34 Ja ojasama ramo mboypýri, ôguajê pe Genesaret retâme. 35 Ja umi ybypóra upepegua ojechacuaa Ichupe, ja omo maranducá pe tetâ yerecuereje oparupi. Upei catu oguerupá Ichupe umi jasývape, 36 ja oyeruré Ichupe topocominte iyao rembeý reje, ja umi opoco vaecue guive Jesé oñemo jesâimba.

Matthew 15

1 Upemaramo ôguajê ouvo Jesús rendape Jerusalem gui fariseo cuera ja iñarandúva cuera, jeivo: 2 ¿Mbaeréjapa osé Ne remimboe cuera ñande ypycue ymaguare ñeêngue gui, ndo yepojéiri jaecuera jou jaguâ jembiu? 3 Upei catu Jae jei ichupecuera: ¿Mbaeréjapa peê avei pembuai Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapý pene ñeêngá reí rupi? 4 Jei vaecue Tûpâ Ñandeyára: Embuete co nde ru ja nde sýpe, ja pe oñeê yajéiva itúva terâ isýpe omano tamó tieýjápe. 5 Peê voí peye: Oime ramo jeiva itúvape terâ isype: mbae caraijá co che remicuameêmbý Ñandeyárape upe nde reiporú vaecue chejegui, 6 upeicharamo peê peye, nda tecôtevêvéimajá upéva ombuete itúva ja isýpe. Upeicharamo peê pembuainerae co Tûpâ Ñandeyára ñeêngue pene ñeêngá reí rupi. 7 Peê pende rovámocoî! Añetê pe ymaguive voí jei vaecue pendjegui pe Isaias, 8 jeivo: Co tetâmegua iyurú rupínte Che mbuete ja mombyrý Chejegui ipya. 9 Che mbuete reí reí Cheve omboe yave jecopeguavaicha ramo umi ybypóra

rembiapoucapý reí reje. 10 Upei catu Jae ojenôi umi upepe jicuai vaecuepe ja jei ichupecuera: Pejendúkena ja pejechacuaákena! 11 Ndajaei pe oikéva ñande yurúpe ñane monguýajará, pe osévante ñande yurú gui, upéa catu pe ñane monguýajará. 12 Upei catu ôguajê Jendápe jemimboe cuera ja jei Ichupe: ¿Reicuaapa umi fariseo ojendu pype coa Nde ere vaecue oñembo pochýjá? 13 Ja Jae jei: Opa ybyrá rãcã oñotý ý vaecue Che Ru yvapegua oyejapoóne. 14 Pejeyante ichupecuera. Jaecuera vointe tapecuaajá jesa pysóýva. Ja sapy pe jesapysoýva oisambyjy ramo pe jesapysoývape, joane umi mocoive pe ybycuape. 15 Upei catu oñeê Pedro ja jei: Ore mboe pôrã mbaépa jeise co Ne ñeê guaujapegua? 16 Ja Jae jei: ¿Peê aveipa napeñeñandui gueteri? 17 ¿Nda pejechacuaaipa yepe opambae oikéva ñande yurúpe ojojá ñande ryguepe, ja upegui oyeitýjá ñañame? 18 Umi mbae oséva ñande yurú gui, umiva catu osê ñande pyapý guive, ja umiva catu ñane monguýajará. 19 Umi ybypóra cuera pyapy gui voí osê umi jiáva ichupecuera jecovairã, oporoyuca jaguã, pe ombuai jaguã mendaré, pe jeco tieý jaguã, pe ombaeabyky jaguã, pe oñemboyapu jaguã, pe oñeê tieý jaguã: 20 ãmbae nico umi ybypóra cuera reco monguýájá, ja yau ramo yayepojéiýreje, ndajaei upéva ñane monguýajará. 21 Uperire Jesús oyeí upegui ja ojo Tiro ja Sidon cotý. 22 Ja peina ou peteí cuña Canaanýgua uperupigua voí, osê ja osapucái jeivo: Che poriajuvereco cheve, Nde, Carai, David Ray! Che memby cuñami jasy eterei chejogui aña remimbotarová vaíva. 23 Ja Jae ndeiri ichupe na peteí ñeê yepei. Ja upepe ôguajê Jendápe jemimboe cuera ja oyerure Ichupe jeivo: Emondo ichupe! Osapucái jina ñande rapycueri. 24 Ja Jae jei: Che voi añembou vaecue umi Israel rejegua cuera ovechá ocañý vaichaguáva piari nte año. 25 Ja ou jae ja oñesú Ichupe jeivo: Carai, che pýtývôkena! 26 Ja jei Jae: Na ipôrãi roipyjy ore raý mbuyape roitývo umi yaguái. 27 Ja jae jei: Añeté, Carai! Upeicharamo yepe, umi yaguai jou umi mbuyape cuícue joáva iyára carujágui. 28 Upei catu oñeê Jesús ja jei ichupe: Cuña carai! tuvicha reyerovia. Toyeyapo ndeve co reipota jaicha. Ja upeyaveve jesâimba opytá imemby. 29 Uperire Jesús oyeí upegui ja ou pe Galilea ýguasupype, ja oyupi pe itáatýrape, ja upepe uguapy. 30 Upei catu ou oñembyatý Jendápe jeta ybypóra uguerecóva ondivecuera umi icarêvape, umi iyýva canguývape, umi ojechaývape, umi oñeêngûvape, ja jeta ambuecue jasývape, ja omoñenó ichupecuera ipý renondepe. Ja Jae omojesâimba ichupecuera. 31 Upeichavo ojecharâmô umi ambuecue cuera ojechá ramo oñeê ramo umi iñeêngû vaecue, umi iyýva canguý vaecue imbaraete yeby, ja umi icarê vaecue uguatá pôrã yeby, ja umi ojecha ý vaecue ojechá yeby, ja ombueté tuvicha yoa Israel Tûpã Ñandeyárape. 32 Upei catu Jesús ojenôi jemimboe cuerape ja jei: Aiporiajuvereco eterei umi jicuaivape, oyapóma mbojapy ára oimeja jina Chendive, ja ndo guerecóí jou vaerã, ja namondosei ichupecuera ocaruýreje anitereje ipya manó tapépe. 33 Ja jei Ichupe jemimboe cuera: ¿Mamópa oime yareco mbuyape coápe co ñûme ñamojyvâtã jaguã co iyatý jetaiteivape? 34 Ja jei ichupecuera Jesús: ¿Mboby mbuyapépa oime pereco? Ja jei jaecuera: Siete oime, ja mbobymi pirái avei. 35 Upei catu jieuca umi ambuecuerape uguapy jaguã pe capiípe. 36 Ja oipyjy umi siete mbuyape ja umi pirái, ja ojovasãma ramo ichupecuera oipejaã, ja omeê jemimboe cuerape, ja jemimboe cuera omeê umi ambuecue cuerape. 37 Ja jou opavavé ja jyvâtãmbá. Ja umi mbuyape cuícué jembýva siete ayacá renyjêngué. 38 Ja umi jou vaecue retacue ojupity irundy mil cuimbae, ja umia rejeve oime yoa cuña ja mitã etá avei. 39 Upei catu Jae omondopá umi jicuai vaecuepe ja oyupi pe mbayrupe, ja ou pe Magadan retâme.

Matthew 16

1 Uperamo ôguajê Jendápe umi fariseo ja saduceo, ja ojaã mbotávo Ichupe, oyerure ojechauca jaguã ichupecuera mbaeguasú jechapyrã yvaga guivó. 2 Ja Jae jei ichupecuera: Caaruma ramo peê peye: Icoê pôrãne, ára pýtã ramo tata rendýicha, 3 ja pyjarevé peê peye: Anga ára vaíne, icoê ramo ára pýtã tatã rendýicha iñypytû nungá. Peê pejechacuaa pôrãva pe ára rovã gui, ja mbaépa jeise jechapyrã coa ybyarigua coangagua ndicatui pejechacuaa. 4 Co ybypóra coangagua ivaíva ja itieýva, oyerure ramo yepe mbae jechapyrã, noñemeêi chene mbaeve jechapyrã, pe Jonás recocuente jechapyrãrã. Ja upepe Jae ojeya ichupecuera ja oyeí. 5 Uperire ôguajêma ramo jemimboe cuera mboypýri, oyujú jesarái jague oguerú jaguã mbuyapé. 6 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Maêke! Peyerereco umi fariseo ja saduceo mbobújá gui! 7 Ja jaecuera oñomongueta oñondive jeivo: Upea Jae jei nda yarui jague reje mbuyape. 8 Ja Jesús ojechacuaa upea, ja jei ichupecuera ¿Mbaerejépa peñomongueta oñondive, peê peyerovia catu ý va! nda perui jague reje mbuyape

vaicha? 9 ¿Nda peicuaaipa gueteri, terâpa na pene manduai umi cinco mil cuimbae jou ramo guare reje umi cinco mbuyape, ja mboby ayacá pejupi racae jembyré? 10 ¿Terâpa na pene manduai umi irundy mil cuimbae, jou ramo guare reje umi siete mbuyape, ja mboby ayacápa pejupi racae jembyré? 11 ¿Mbaéichapa nda pejechacuaai, na mbuyape rejei jague Che jae peême, peyererecó jaguante umi fariseo ja saduceo mbobújá gui? 12 Upei catu jaecuera ojechacuaa pôrâ ndeiri jague ichupecuera oyererecó jaguâ mbuyape mbobújá gui, anichene jaguante oyejeá umi fariseo ja saduceo remimboe reje. 13 Uperire ôguajêma ramo Jesús pe Cesarea Filipo coty, Jae oporandú andú jemimboe cuerape jeivo: ¿Mávapa jei umi ybypóra co Caraí Raý jaejá? 14 Ja jei jaecuera: Oime jeiva Jae Juan Bautistajá. Oime ambuecue jeiva Jae Eliasjá. Ja oime jeiva Jae Jeremiasjá, terâ peteíva umi ñemoñeêva rejeguajá. 15 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Ja peê pico? ¿Avápa peye peê Chejá? 16 Upevove oñeê Simón Pedro jeivo: Nde nico pe Cristo, Túpá Ñandeyára oicovéva Raýeté! 17 Upei catu oñeê Jesús ja jei: Nde poaite, nde reco marangatu vaerâ, nde, Simón, Jonás raý. Ndajaei ñande roó ja ñande ruguý guiguáva ojechaucá vaecue ndeve âmbae, Che Ru yvape oivante. 18 Ja Che jae ndeve avei nde Pedrojá (Yaemo “itá”) ja co itá ári Che amopuâne Che Iglesia (Che rejeguavarâ), ja pe añaretâ rokê nda ipuacaichene jeseve. 19 Ameêne ndeve pe teco marangatu yvapegua rejegua roké yepeájarâ, ja oimeraêva reñapytî vaecue co ybyari opytáne ñapytîmbyré yvagape, ja oimeraêva reyorá vaecue co ybyari, opytáne yerapyré yvagape. 20 Upemaramo Jae oyerure jemimboe cuerape ani jaguâ omombeu avavepe Jae Cristojá. 21 Uperire oñypyrú Jesu Cristo omboe pôrâ jemimboe cuerape: Jae ojo vaerâjá Jerusalempé, ja ojasa asy jeta vaerâjá umi caraí ituyáva gui ja umi paí guasu gui, ja umi iñarandúva gui, ja oyeyucáucá vaerâjá, ja oicové yeby vaerâjá mbojapy arajápe. 22 Upei catu Pedro oguerajá Ichupe jaeñojapé ja oñypyrú oyaó Ichupe jeivo: Eñemo âcâteý Ndeyeje, ore Yára. Mbaevéichavo ndoyeju moai Ndeve coaichagua mbae. 23 Upevove Jae oyeré ja jei Pedrope: Eyeí catu Che rapycuépe, nde, Satanás. Nde catu Che mbojecovai vaerâ moa. Na Túpâ Ñandeyára reco rejeguai co nde pyapýpegua, ybypóra reco rejeguante. 24 Uperamo jei Jesús jemimboe cuerape: Oime ramo oicoséva Che rapycuéri, toñembo jesarái oyejegui vointe, tojupí icurusú, ja tou Che rapycueri Che írûrâ. 25 Oime ramo voi jacateýva oguecové reje, ocañýne ichugui. Ja oime ramo omocañýséva oguecové Che rejejape, oñeñongatúcá pôrane raé. 26 ¿Mbaé pico voi ôguenojéne raé peteí caraí oyapyjypama ramo yepe opambae co ybyarigua, ja upeichavo ocañýmbá ramo ichugui jiánga? ¿Terâpa mbaé mbae omeêne peteí caraí jiánga recoviarâ. 27 Outa jina catuetei co Caraí Raý pe Túva tuvicha guasucué rejeve umi yvapegua rejeve, ja uperamo ombojecoviáne opavavépe jembiapo cuera cue. 28 Che jae peême catuetei oimejá umi coápe oñemboýva gui jina nojaâ vaerâi mbaevéicharamo pe ñemanojá ojecha pepe co Caraí Raý ou ramoguârâ pe ogueco tuvicha guasu yvapegua rejegua rejeve.

Matthew 17

1 Upea jague seis arajápe Jesús ojenôi Pedrope ja Santiagope ja tybyra Juanpe, ja oguerajá ichupecuera jaeñojapé peteí itáatýra yvaté ári. 2 Ja upepe Jae oñemoambuê jesápe cuera voi, ja ojesapé verá jová cuarajýicha, ja iyao oñemo morotimba ára resâcâicha. 3 Ja sapyaité oyejechauca ichupecuera Moises ja Elías oñemonguetávo Jendive. 4 Uperamo Pedro oñeê, ja jei Jesúspe: Ore Yára, ipôrâ voi ore roime coápe. Reipota ramo Nde, tayapo coápe mbojapy cuarajyá, peteí Ndeveguârâ, ja ambue Moises peguârâ ja ambue Elías peguârâ. 5 Ja oñeê aya gueteri jina, sapyaité oqueyý peteí arai ojesapéva, ja oyajoí ichupecuera, ja oñejendu sapyaité pe arai apytegui peteí osapucaiva jeivo: Peva catu Che Ray ajayjúetéva Che arojoyý tuvichaite Ichupe. Pejendú catu Ichupe! 6 Ja ojendú pypé upea, jemimboe cuera oñesû ovapývo, ja okyjjýé tuvichaite. 7 Upei catu Jesús ou Jendápe cuera, ja opoco jesequera ja jei: Pepuante! Ani pekyjjýé. 8 Upei catu jaecuera omaê yeby ja ndo jechaveima avavépe, Jesúspe añonte. 9 Upegui oqueyý aya pe itáatýra ári gui Jesús omboe ichupecuera jeivo: Ani peye avavépe co pejecha vaecue reje oicove yeby pepe co Caraí Raý umi omano vaecue paúgui. 10 Upei catu oporandu Ichupe jemimboe cuera jeivo: ¿Mbaerejépa, upeicharamo, jei umi iñarandúva tecôtevêjá ou jaguâ pe Elias raê? 11 Ja Jae jei ichupecuera: Añeté nico ou vaerâ raê pe Elias, ja jae omyatyrômbane opambae. 12 Che jae peême catuetei ouma jague pe Elias, ja jaecuera ndo jechacuaai raé ichupe. Oyaponte raé jese opa oipota vaecue. Upeichaite ojasa asy vaerâ ichugui cuera co Caraí Raý avei. 13 Upeagui catu oicuaa jemimboecuera Jae oñeê jague ichupecuera pe Juan Bautista gui. 14 Upemaramo ôguajê vove pe iyatýjápe umi ybypóra, oime ou

Jendápe peteî cuimbae oñesûvo Ichupe, ja jeivo: 15 Ore Yára, eiporiajuverecomî co che raýmîme. Iñacâ taby ja ojasa asy vaí. Amome joa tatape, amome ýpe. 16 Ja aru curi ichupe co Ne remimboe cuerape, ja jaecuerante ndicatui omojesâi ichupe. 17 Upei catu Jesús oñeê, ja jei: Peê umi oyeroviaýetéva rejegua ja umi iñacâ jâtáva ja oyabýcuaaséva rejegua! ¿Aracaépevépa ai vaerâ penendive? ¿Aracaépevépa po guero kîrîrî vaerâ peême? Erúnte ichupe ape Che rendape. 18 Upei catu Jesús oyao pe mbaepochype, ja osê voí ichugui, ja uperamoite guive voí jesâi opytávo pe mitâ. 19 Upemaramo jemimboe cuera ôguajê Jesús rendape jaeñojápe jeivo: ¿Mbaérejépa raé ore ndicatui roity ichupe? 20 Ja Jae jei ichupecuera: Pende yerovia mîrî eté guinte. Che jae peême catuetei, pereco ramo peyerovia jaguâ peteî mostaza raýmicha, mo peye co itáatýrape: Evá catu coágui pe amongoty peve, ja upevove mo ová, ja ndipori moai mbaeve iyaývaerâ peême. 21 Coaichagua mbaepochy voi nosê moai peñemboe aré ý reje pya nandi rejeve. 22 Uperire oguata oicovo jaecuera Galilea retâ rupi, ja Jesús jei ichupecuera: Co Caraí Raý oñemeêtama jina umi ybypóra pope, 23 ja oyucáne Ichupe, ja Jae oicove yebyne mbojapy arajápe. Upeagui jaecuera ombuasý eterei yoa. 24 Uperire ôguajêma ramo Capernaumpe, ou Pedro rendape umi mbaerepy monoôjára ja jei Ichupe: Co pene mboejárapa nomeêi jecópe pe mocoî mbaerepy ñameê vaerâ mburuvichape? Ja jae jei: Jeê, omeê. 25 Upei catu oiké pypé ógape oñeê raê Jesús ja jei ichupe: ¿Mbaépa jiâ ndeve, Simon? ¿Umi mburuvicha guasu co ybyari gua mávaguipa omonoûcá mbaerepy? ¿Tayra cuera guipa terâpa umi pytaguagui cuera? 26 Ja jae jei: Umi pytaguagui cuerante. Ja jei ichupe Jesús: Upeicha ramo, ojo rei vaerâ umi tayra cuera. 27 Opaichavévonte, anichene jaguâ ñambo pyávaí reí ichupecuera, terejó pe ýguasupe, eity ne pindá, ja pe pirá tenonde oyáva enôjênte, eipeá iyurú ja reyujúne ipypé peteî mbaerepy. Eipyjy upea, ja emeênte jecope Chereje, ja ndereje.

Matthew 18

1 Uperamo voí avei Jesús remimboe cuera ôguajê Jendápe ja jei: ¿Avápa pe tuvichavéva pe yvapegua ruvicha guasu rejegua paûme? 2 Upei catu ojenôî peteî mitâmimime ja omoñemboý ichupe iyapytépe cuera, 3 ja jei: Che jae peême catuetei peñemboyere ý ramo peê ja peñembo jecómitâ ý ramo, nda iyaichene peême peyejeá pe yvapegua ruvicha guasu rejegua reje. 4 Upeicharamo, oimeraêva oñemo mîrîva co mitâicha, upéva catu pe tuvichavéva pe yvagapegua ruvicha guasu rejegua paûme. 5 Upeicha avei oimeraêva oguerojorýva coaichagua mitâme Che réra rejejápe Cheve avei Che rerojorý. 6 Upeicha avei oimeraêva ombojecotieýva peteîva coa mîchîva oyeroviáva Cherejepe, ipôrâve vaerâ oñeñapytî iyayúri itá tuvicha iyapuáva omboýguý jaguâ pe ýguasu ruguápe. 7 Angai umi ybypóra cuera oimejáreje umichagua teco tieý! Ndipóri voí oyeico jaguâ oico ý reje teco tieý. Opaichavévo angai pe cuimbae oporo mbojecotieý jára! 8 Upeicharamo, nembro jecotieý ramo nde po terâ nde py, eikytînte, ja emombo ndeyejegui. Ipôrâve reiké pe tecové jaetévape ndepoýva terâ ndepýýva, anichene jaguâ reyeity pe tata añaretâmeguápe nde po oyovaive ja nde pý oyovaive rejeve. 9 Upeicha avei nembro jecotieý ramo ndeve nde resá, enôjênte, ja emombó ndeyejegui. Ipôrâve nde reiké pe tecové jaetévape nde resá peteî rejeve, anichene jaguâ reyeity nde resá oyovaive rejeve pe añaretâme tatá oíjape. 10 Chake! Ani peroýrô peteîva coa mitâmîme cuérava. Che jae peême catuetei oimejá yvagape umi mitâ rerecuá voínte omaêva tapia jicuai Che Rú yvape oiva rová reje. 11 Oime co Caraí Raý ou voí ombo jeco pôrâ jaguâ umi ocaný vaecuepe imârâ ý jaguâ. 12 ¿Mbaetecópa? ¿Mbaépa jiâ peême? Sapyá oime ramo peteî carai oguerecóva cien ovechá ja opiá ramo ichugui peteî ichugui cuérava, ¿ndo jeyai chepane umi noventa y nueve umi itáatýra rupi ojo jaguâ pe opia vaecue réca. 13 Ja sapyá oyuju ramo ichupe, jiâte Cheve joryvé jaguâ catuetei upea rejeve umi noventa y nueve ambuecue opiaývaecue reje gui. 14 Upeicha avei ndajaei Che Ru yvagape oiva rembipota ocañý jaguâ Ichugui peteîmi yepe coa mitâmi cuérava gui. 15 Oñemo angaipa ramo nde ryby, terejó Jendápe, ja eyaó ichupe peñomonguetávo oñondive jaeñojápe. Sapyá nerenduse ramo ndeve, oime rembo jeco pôrâ mane nde rybype. 16 Upeichaýramo, na nerendusei ramo ndeve, eraja nendive peteî terâ mocoî ambuecuepe, icatu jaguâ mocoî terâ mbojapy jechajarâ yurú rupi oñemo añetê opa ñeê oyee vaerâ. 17 Ja upegui nojendusei ramo ichupecuera, emombeupá pe Iglesia rejegua Che rejeguavape. Ja nojenduséi ramo pe Iglesia rejeguape avei, toico jae ndeve itabýbaicha ja icaraiýbaicha ramo. 18 Upeicharamo Che jae peême catuetei oimeraêva mbae peñapytî vaecue cóicha co ybyari, opytáne ñapytîmbyré yvagape avei, ja oimeraêva mbae peyorá vaecue cóicha

co ybyari, opytáne yerapyré yvagape avei. 19 Upeicha avei Che jae peême oime ramo mocoí peêcuérava pende pyáyoyá vaecue co ybyari oimeraêva mbae peyerure vaerâ reje, oyeyapone catuetei peême pe Che Ru yvagape oiva rupi. 20 Mamo oijape mocoí terâ mbojapý oñembyaty vaecue Che rérape, upepe voi Che aime iyapytépe cuera. 21 Upemaramo ou Jendápe Pedro ja jei Ichupe: Ore Yára, oime ramo che ryby oñemo angaipa angaipa yebý yebý chereje, ¿mboby yebý peve pa ajeya rei vaerâ ichupe? ¿Siete yebý pevêpa? 22 Ja Jesús jei ichupe: Che voí ndaei ndeve siete yebý peve jaguâ, setenta yebý umi siete yebýjá yepe. 23 Upea guivó co teco marangatu yvapegua rejegua oyoguá peteî caraí mburuvicha guasúvape oyerurese vaecue guaú jembiguaí cuerape jembiapocué reje. 24 Ja oñypyrú pypé guaú oyerure ichupecuera oyererú jenondepe peteî ombojecoviá vaerâ ichupe diez mil mbaerepý. 25 Ja ndo guerecoi gui guaú ombojecoviá jaguâ, upe icaraí oñemúucá jese ja jembireco reje ja taýra cuera reje, ja opa oguerecomiva reje oimbá jaguâ pe ombuecoviá vaerâ. 26 Upei catu guaú pe jembiguaí oyaýbý oñesúvo ichupe ja jeivo: Che poriajuverecominte. Ani che mojangé. Upeicharamo, ambojecoviapáne ndeve. 27 Ja upe icaraí guaú oiporiajuvereco ichupe ja opoí ichugui, ja ojeya rei ichupe imbaerângue. 28 Ja sapyaité guaú osê vove pe tembiguai upegui, ojuvâití peteî tembiguai ambuepe ombojecovia vaerâ ichupe cien mbaerepý, ja oipyjy ichupe, ja oyuby ichupe jeivo: Embojecoviánte pe reiporú vaecue chejegui. 29 Upei catu guaú pe tembiguai ambue oyaýby jenondepe, ja oyerure ichupe jeivo: Che poriajuverecominte. Ani che mojangé, ja upeicharamo, ambojecoviapáne ndeve nembaerâ. 30 Ja jae ndoipotai upeicha: oyeínte guaú sapyaité ja oguerajaucá ichupe oyeyopý jaguâ ybyracuape ombuecoviá peve pe oiporú vaecue ichugui. 31 Upei catu guaú umi ambuecue tembiguai, ojechá ramo pe oyeju vaecue, ombuasy eterei, ja ou ja omombeupá icaraípe pe oico vaecue. 32 Upei catu guaú pe caraí ojenôucá ichupe ja jei: Tembiguai ne ñañáva nde! Che voí ajeyapá rei raé ndeve opa pe rembojecoviá vaerâ vaecue cheve, nde reyerure jague reje cheve. 33 ¿Na ipôrái pa raé ndeve, upeicharamo, reiporiajuvereco upe neírûme, che avei roiporiajuvereco jagueicha ndeve? 34 Ja ipochy eterei guaú icaraí, ja omeê ichupe umi ybyracua rerecuá pope oyopý jaguâ ichupe ombuecoviápáite peve pe oiporú vaecue ichugui. 35 Upeichaite Che Ru yvapegua avei oyapone peême peê peñoñyrô ý ramo oyope pende pyaite guive opavavé peêva pende reýi rejeguava.

Matthew 19

1 Uperire Jesús oñeêmbama ramo umimbae reje, sapyá oyeí Galileagui, ja ojasa pe Judea retâ pe ý Jordan mboypýriguape. 2 Ja jeta eterei oime iyatý vaecue ouvo japycueri, ja omojesâimba upepe umi jasyvape cuera. 3 Ja upepe ôguajê Jendápe fariseo cuera ojaávo Ichupe ja jeivo: ¿Icatúpa peteî cuimbae opoí uguembireco gui oimeraêva mbae rei reje? 4 Ja Jae jei: ¿Nda peicuaaipa pe Santa Escriturape oyee jague: Upe poro moñemoñá ypycue iñypyrûmbype voí oyapo jague ichupecuera cuimbae ja cuña, 5 ja jei jague: Upévareje pe cuimbae ojeya vaerâ itúva ja isýpe, ja oyejea vaerâ jembireco reje, ja co mocoí oñemoingó vaerâ peteî tetente ramo. 6 Upeicharamo, na mocoíveima umia, peteî tetente. Upévareje umi Túpa Ñandeyára remi mboyuayu, ani umi caraí cuera rei oyepeaucá oyuejegui. 7 Ja jaecuera jei Ichupe: ¿Mbaeréjepa racaé, upeicharamo, Moises omboe pe cuimbae oyapoucá jaguâ cuatia oyeí jaguâ oyuejegui? 8 Ja Jae jei ichupecuera: Pende pya jâtâ guinte oime Moises omeê vaecue peême pepoí jaguâ pene rembireco gui. Upeicharamo yepe, nda upeichai vaecue pe iñypyrûmbype voí. 9 Ja Che jae peême catuetei: Oimeraêva opoíva uguembireco gui oime ý reje oñembo tieývaí jague, ja omendáva ambue reje, ombuai mendaré, ja pe omendáva pe oyepoí vaecue reje ombuai mendaré avei. 10 Upei catu jei Ichupe jemimboe cuera: Upeicharamo, tecôtevê ramo oico oñondive upeicha pe cuimbae ja jembireco, ipôráve na ñamendai. 11 Ja Jae jei ichupecuera: Nda iyái opavavépe ipuaca co ñeê rejeve: umia mante oñembo puacá vaecuepe. 12 Oime voí iya ý ja omenda, oñemoña jague reje upeicha voí isy rygué guive voí: oime avei iya ý ja omenda oñemoingo jague reje upeicha umi cuimbae po rupi: ja oime avei iya ý ja omenda jaecuera voínte oñemoingo jague reje oyuejegui voí pe teco marangatu yvapegua rejegua rejegape. Oime ramo iyajá ipuaca jaguâ âmbae reje taipuacánte! 13 Uperamo oyererú mitâ cuera Jae omoí jaguâ ipó iñacâ reje ojovasá jaguâ ichupecuera. Ja jemimboe cuera oyaó ichupecuera. 14 Upei catu Jesús jei: Pejeyante umi mitâ cuera tou Che rendape, ja ani peyoco ichupecuera. Pe tetâ marangatu yvapegua rejegua umi mitâichagua retâ voí. 15 Upei catu omoí ipo jesequera, ja upemaramo Jae oyeí upegui. 16 Uperire ôguajê Jendápe peteî jeiva: Ore mboejára, ¿mbae ipôrávapa ayapo vaerâ

ajupitý jaguã pe tecové iyapyraýva yvapegua? 17 Ja Jae jei ichupe: ¿Mbaerejépa reporandu Cheve pe ipôrâva reje? Peteî año jae pe ipôrâva jaetéva. Reikese ramo nde pe tecové jaetévape, embuayé jecopé Ñandeyára rembiapoucapý. 18 Ja jae jei: ¿Máva ichugui cuerapa? Ja Jesús jei: Cova jae: Ani reporo yuca, Ani rembuai mendaré, Ani rembaeabyký, Ani nde yapu, Ani remopuã nde rapicha reje mbae oimeýva, 19 Embueté co nde ru ja nde sybe, ja Rejaýjú vaerã nde rapichape nde reyejaýju jaicha voínte. 20 Upei catu pe cariaý jei Ichupe: Opa âmbae ayapopá jecope. ¿Mbaé mbaépa aicôteyêve? 21 Ja Jesús jei ichupe: Reñembojeco marangatuitese ramo jecope, terejó, eñemû opa rerecova reje, ja emeê jepycué umi mboriaju cuerape. Upeicharamo, rerecone pe ne râcâteýjarã ñongatupyrã yvagape, ja upegui eyo Che rapycuéri. 22 Ja ojendú pypé coa ñeê, pe cariaý ombuasý ojovo, carai guasú voi jae mbaererecojá. 23 Upei catu Jesús jei jemimboe cuerape: Añeté Che jae peême, jasýpe oiké jaguã pe teco marangatu yvapegua rejeguape umi mbaererecojá. 24 Añeté Che jae peême catuetei iyávújá peteî camellope ojasa jaguã pe okê ipychiî jérava Yú resá rupi pe mbaererecojápe gui oiké jaguã pe teco marangatu yvapegua rejeguape. 25 Ja ojendúma ramo umimbae jemimboe cuera tuvicha ojecharâmô, ja jei: ¿Avápa icatune, upeicharamo, ojupitý pe teco imârã y jaguãme? 26 Upei catu Jesús omaê jecocuera ja jei: Umi ybypórape mbae icatuýva upéva. Tûpã Ñandeyárapente opambae icatuva. 27 Upemaramo Pedro jei Ichupe: Maêke! Ore rojeyapá vaecue ore mbae ja royú Nde rapycueri. ¿Mbaépa, upeicharamo, rojupitýne ore? 28 Ja Jesús jei ichupecuera: Añeté Che jae peême upe opambae oñemoñá pyajú yeby jaguã árape, upe oguapý jaguã árape voí pe Carai Raý mburuvicha guasu ramo ituvicha guasucue rejeve, opa peê peyú vaecue Che rapycueri, peguapýne doce tendape mburuvicha ramo, umi doce tetã Israel cuera rejegua ruvicha ramo. 29 Ja oimeraêva ojeya vaecue joga terã tybyra cuerape terã teindýra cuerape, terã itúva terã isýpe terã taýra cuerape terã ñû cuera Che rera rejéjape, upéva catu ojupitýne jeta jetavé yoa yoa, ja ojupitýne oñemoingó jaguã pe tecové yvapegua apyraýva rejegua ramo. 30 Opaichavévonte oimene jeta coanga itenondéva oñemoi vaerã tapycue pegua ramo, ja oimene tapycue peguare oñemoi vaerã tenondé.

Matthew 20

1 Oime voí co teco marangatu yvapegua rejeguáva oyogua peteî carai ogayáravape osê vaecue guaú pyjarevé oyocuai jaguã icocuepe imbaapojarâme. 2 Ja jaecuera omeêma ramo iñeê guaú ombaapo jaguã pe árape peteî mbaerepý reje, upevove jae omondo ichupecuera icocuepe. 3 Uperiremi jae osê yeby guaú pyjarevé asayemi ja ojecha tecove ambuecue cuera oico reíva tapépe, 4 ja jae jei ichupecuera: Tapejó peê avei che cocuepe, ja ameêne peême avei pe jecope vaerã. Ja umia ojo avei. 5 Ja jae osê yeby asaye pyté rupi, ja asaye caaru ja oyapo upeicha avei, 6 ja osê yeby caarueté rupi guaú ja oyuju ambue cuera oico reíva avei ja jei ichupecuera: ¿Mbaerejépa peime reí opa co ára cóape? 7 Ja jei ichupe: Ndipori nipo raé ore yocuai vaerã. Ja jae jei ichupecuera: Tapejó peê avei che cocuepe. 8 Upei catu caaru pytûma ramo guaú pe cocue yára jei icocue ñangarecojárape: Ejenoî umi cocuepe mbaapojaré cuerape ja emeê ichupecuera jembiapocue repý remeêvo raé tenonde umi ayocuai pajá vaecuepe, ja umia rire umi ayocuai ypy vaecuepe. 9 Upei catu guaú ou pypé umi caarúeté guaré oñemeê peteî teíme peteî mbaerepý. 10 Ja ou pypé guaú umi oyeyocuai ypy vaecue, jaecuera oimoâ oñemeêvé vaerã moajaguã ichupecuera, ja upea rângue, oñemeê ichupecuera peteîmi mbaerepy mante avei. 11 Ja oipyjy ramo guaú oñeêngururú jaecuera pe cocue yára reje, 12 jeivo: Cóava ipajapeguaré ombaapo sapyamínte, ja nde remboyoyá ichupecuera orereje ore rombaapó pojyivéva co ára jacu cue aya. 13 Upei catu guaú jae oñeê peteîva ichugui cuéravape: Cuimbae, che ndo rorecoi jecoýme. ¿Ne remeêipa raé neñeê cheve peteî mbaerepy rejente jaguã? 14 Eipyjynte co nembraerã, ja terejó. Jiã co cheve ameê co ipajávape ndeve guaicha avei. 15 ¿Ndaicatuipa che ayapo che aipotáva che mbaeteé reje? ¿Terâpa ivaí nde resá che che mbae pôrã jáva reje? 16 Upeicha umi tenondegua oicone tapycue pegua ramo, ja umi tapycue pegua oicone tenondegua ramo. Jetá voí umi oñejenoî vaecue, ja mbobý nte umi oyeporavó vaerã. 17 Uperamo Jesús ojota jina Jerusalempe, ja upévareje ogueraja umi doce jemimboe cuerape jaeñojape, ja pe tapé rupi voí oguata aya, Jae jei ichupecuera: 18 Anga ñâguajêtama ñaína Jerusalempe, ja co Carai Raý oñemeêne umi paí ruvicha pope ja umi iñarandúva pope, ja omoî vaíne Ichupe oyuca jaguãicha Ichupe, 19 ja omeêne Ichupe umi pytaguá pope, ja jaecuera oñembo jorýne Jese, ja oinûpâne Ichupe, ja omoîne Ichupe curusu reje: upegui pe mbojapy arajápe oicove yebyne. 20 Uperire

ôguajê Jendápe pe Zebedeo raý cuera sy imemby cuera rejeve, ja oñesû Ichupe, ja oyeruré Ichupe peteî mbae reje. 21 Ja Jae jei ichupe: ¿Mbaépa reipota? Ja jae jei Ichupe: Erente co che memby mocoî oguapý jaguâ peteîva Nde acatuacotý, ja pe ambue Nde asucotý Nde reñemoingo jaguâ árape mburuvicha guasu ramo. 22 Upei catu jei Jesús: Peê nda peicuaai mbaépa co peyeruréva. ¿Icatúpa peê peýú pe mbaýru Che jaýútaja gui? Ja jaecuera jei: Jeê! Icatu! 23 Ja Jae jei ichupecuera: Añeté co Che mbaýru gui peê peýúne. Uperire peguapy jaguâ peê Che acatuacotý ja Che asucotý nda iyái Cheve ameê jaguâ peême. Iya voínte umi oñembosacoí jaguepe jicuai Che Ru rupi. 24 Upei catu ojendu ramo umimbae gui umi diez ambuecue oñembo pochý umi mocoî ambuecuepe. 25 Upei catu Jesús ojenoí ichupecuera ja jei: Peê peicuaa voí umi pytagua ruvicha guasu oñembo caraí guasujá ichupecuera, ja umi tuvichavéva oguerecoja umi ambuecue cuerape ipó guýpe. 26 Upeicharamo yepe, nda upeicha vaerái pene paúme cuera. Upea rângue oime ramo oñembo tuvichaséva pene paúme cuera, upéva catu oicone pene rembiguai ramo, 27 ja oime ramo oñemo tenondeséva pene paúme cuera, upéva catu oicone pene rembiguai ramo. 28 Upeicha jaguante voí ou co Caraí Raý, ani jaguâ oyocuai umi ambuecue cuerape oguembiguai ramo, oyeyocuaiucante jagua umia rembiguai ramo Jae, ja omeê jagua oguecové jetáva repýrâ. 29 Uperire osê nguévo Jericó gui, oime jeta oñembyatý ojó japycueri. 30 Ja sapy mocoî ojechaýva oguapýva jina pe tapé yképe, ojendú ramo Jesús ojasajá ojovo, osapucái jeivo: Nde! Ore Yára. David Ray! ore poriajuverecomíte. 31 Upei catu umi jicuaiva upepe oyaó ichupecuera okíriri jaguâ. Opaichavévo jaecuera osapucái jâtávénite jeivo: Nde Ore Yára, David Ray! Ore poriajuverecomí. 32 Upei catu Jesús opytá, ja ojenoí ichupecuera ja jei: ¿Mbaépa peipota Che ayapo pendereje? 33 Ja jaecuera jei Ichupe: Ore Yára, toyepeante oreve ore resa! 34 Upei catu Jesús oiporiajuvereco ichupecuera, ja opoco jesa cuera reje, ja upevove jesa pysó pôrâ yeby opytavo: ja jaecuera ojo japycueri.

Matthew 21

1 Uperiremi jiáguima ramo Jerusalem gui, ja ôguajê oúvo pe Betfagepe pe Olivas itáatýrape, Jesús omondo tenondé mocoî jemimboe cuerape, jeivo ichupecuera: 2 Tapejó pe tetaí oivape pene renondevo coa rovái voí, ja upepe voí peyujune peteî mburicá ñapytîmbý ja taýra jendive. Peyorante ja peru ape Cheve guârâ. 3 Ja oime ramo jei vaerâ peême, peyente ichupe: Ñandeyara oicôtevé jesequera, ja upevove omboune ichupecuera. 4 (Âmbae ojeyu vaecue voí oico jaguâ jecope pe oyee vaecue pe ñemoñeējára rupi pe jei vaecue: 5 Peyé umi Sionýguape: Peína ape ou ne rendape co nde ruvicha guasu, imbae pôrâva oguapy oúvo mburicá ári taýra rejeve aveí ñane rymbá rejegua raýva voí.) 6 Upeicharamo, umi jemimboe cuera ojo, ja oyapo pe oyapouca jagueicha ichupecuera Jesús, 7 ja oguerú pe mburicá itaýra rejeve. Ja omoí jiari cuera iyajoyá ja Jae oyupi oguapývo umia ári. 8 Ja oime jetaitéva umi oñembyatý vaecue, ja oipysó iñacájoyá cuera pe tapé reje. Ja oime ambue cuera oikytí vaecue ybyrá rácâ rogué ja omusaí tapé reje. 9 Ja opa umi iyatýva umi ojo vaecue jenonde ja umi ouva japycueri osapucái ja jei: Hosanna co David Raýpe! Ta imombeu catu pyrâ co oúva Ñandeyára rérape! Hosanna Ichupe iyývatevé jápeve yepe! 10 Ja oiké pypé Jerusalempe, oñemomýipá pe tetâ, ja oporandú: ¿Avápa cova? 11 Ja umi iyatýva iyerecuevo jei: Cova catu pe oñemoñeējára Jesús pe Nazaretýgua Galilea pegua. 12 Upegui Jesús oiké pe tûpâope ja omosêmba ocápe umi oñemú vaecuepe jicuai pe tûpâope ja omboýképa umi iñemúja rendá ichugui cuera, ja umi oñemú vaecue pycasú reje oguapyjá, 13 ja jei ichupecuera: Oyee Santa Escriturape: Co Che roga oñembo jéra vaerâ Oga ñemboejá: peê voí peyapo peína mondajára cuára ramo! 14 Uperamo ou Jendápe pe tûpâope voí umi ojechaýva ja umi icarêva ja Jae omojesâimba ichupecuera. 15 Upei catu umi paí ruvicha ja umi iñarandúva ojecha pype umi mbaeguasú Jae oyapo vaecue ja umi mitâme osapucái ramo pe tûpâope jei ramo: Hosanna! co David Ray, jaecuera ipochý eterei, 16 ja jei Ichupe: ¿Rejendúpa co jeiva jina umia? Ja Jesús jei ichupecuera: Jeê! Ajendú! ¿Máramo na pemoñeēipa racaé pe Santa Escritura cuatia: Umi mitâ yurú rupi, ja umi ocambúva yurú rupinte rembopurajei jecoitepe umi mbae ipôrâvéva? 17 Upegui Jae ojeyá ichupecuera ja osê ocápe pe tetâ gui upe Betanía retâ meve, ja opyta upepe. 18 Ja pe pyjarevé oyebývo pe tetâme sapy Jae iñembyajýi, 19 ja ojecha peteî higo rácâ pe tapé ypype ja ojo ojape. Ja ndoyujui jese mbaeve, jugué pyajú mante, ja Jae jei ichupe: Máramové anichene ndeáve tapiaguâra! Ja upevove ipirupá pe higo rácâ. 20 Upei catu jemimboe cuera ojecha ramo upea, ojecharâmô jeivo: ¿Mbaéicharupípa sapyaité ipirú voíete co

higo rãcã? 21 Ja Jesús oñeê ja jei ichupecuera: Che jae peême catuetei peyeroviá ramo pende pya yuabý y jápe, nda co higo rãcãichagua añoi mo peyapo, upegui sapyá peye ramo co itáatýrape yepe: Eyejapóó ja eñemombó pe ýguasupe oyeyapone jecope, 22 ja opambae oimeraêva mbae peyeruréjaichagua pene ñemboejápe, peyeroviá ramo jecópe, pejupityne. 23 Uperire oiké Jae pe tûpãope ja ôguajê Jendápe omboejápe jina Jae, umi paí ruvicha ja umi ituyáva upepegua ja jei Ichupe: ¿Mbaéicharupípa iya Ndeve reyapo jaguã âmbae? ¿Ja avápa omeê Ndeve iya jaguã Ndeve peicha? 24 Upei catu Jesús oñeê ja jei ichupecuera: Taporandumi peême peteî mbae reje Che avei, ja peye pôrã ramo Cheve Che avei jaene peême mbaéicharupípa iya Cheve ayapo jaguã âmbae. 25 ¿Pe Juan Bautista oporo mongaraí jague mamógui guarépa? ¿Yvágagui guarépa terãpa caraicuera guiguaré? Ja jaecuera oñomongueta ñemi raê oñondive jeivo oyoupecuera: Sapyá ñande yae ramo Yvágagui guare Jae jeine ñandeve: ¿Mbaéichapa, upeicharamo, nda peroviai Ichupe? 26 ja sapyá yae ramo: Caraicuera guiguaré, yakyjýy co tetãmeguagui. Opavavé jaecuérava oguereco racaé Juanpe ñemoñeêjára ramo. 27 Upévareje oñeê Jesúspe ja jei: Ndo roicuaai. Ja Jae jei ichupecuera: Upeicha avei Che ndaei peême mbaéicharupípa iya Cheve ayapo jaguã âmbae. 28 Opaichavévonte mbaépa jiã peême? ¿Mbaetecópa? Oime vaecue guaú peteî carai itaýra mocoíva ja jae ôguajê guaú pe iyýpycuépe ja jei ichupe: Che raý, terejó angué voí, embaapomí cocuepe. 29 Ja jae jei: Ndajáséi. Upegui curimive guaú oñembyasý ja ojo. 30 Ja ôguajê guaú pe ambuepe ja jei ichupe upeicha yebynte, ja jae jei: Neí, carai! ja ndojoi. 31 ¿Máva umi mocoí guipa oyapo itúva rembipotá? Ja jaecuera jei ichupe: Pe iyýpycuénte. Ja Jesús jei ichupe cuera: Añete Che jae peême, umi tecové tieý ja umi cuña jeco vaíva oikéne pene renonde pe Tûpã Ñandeyára retã yvapeguape. 32 Ou racae peême pe Juan umi imarangatúva recope oicovachagua, ja peê ndaperoviai ichupe. Umi tecové tieý ja umi cuña jeco vaíva ogueroviá ichupe catuetei, ja peê pejechapá ramo yepe umimbae, na peñembyasýi racaé yepe ipajápe peroviá jaguãicha ichupe. 33 Pejendúmikena co mbae raãnga ñeême ambue. Oime vaecue guaú peteî carai ogayára oyapo vaecue jemity jaguã ja omongorá ybyrá rãcãme ja oyoó ybycuá pe parralá oñamí jaguã ja omopuã ipype avei peteî mañajá yvaté, ja omoingue ipypé guaú imbaapojarã cuerape, ja jae ae oyeí mombyryjápe. 34 Uperire guaú jiãguima ramo pe jiã jaguã parralá, jae ombou jembiguaípe umi ombaapóva rendape oipyjy jaguã pe jiacué gui pe iya vaerã ichupe. 35 Ja umi ombaapóva guaú oipyjy jembiguaípe cuera ja ombuepotí peteívape, ja oyuca ambuepe ja oyapí itápe ambuecue cuerape. 36 Uperire guaú ombou pyajú yeby jembiguaí ambuecue jetavé umi iyýpy vaecue gui, ja jaecuera oyapo upeicha yebýnte jeseve cuera. 37 Ja ipajápe guaú ombou jendapecuera itayra teépe jeivo: Sapyá oyepoýjunte che raý gui. 38 Ja umi ombaapova guaú ojechama ramo pe taýrape jei oñondive: Coína ape ou pe mbaeyararã! yajá yayucá ichupe, ja yayapyjý co imbae rãngue. 39 Upei catu guaú oipyjý ichupe ja omosê ichupe pe cocue gui ocape ja oyucá ichupe. 40 Anga catu ou ramo pe cocue yára ¿mbaépa oyapone umi ombaapóvape cuera? 41 Ja jaecuera jei Ichupe: Ombuaipáitene umi itieývape, ja omoinguéne icocuepe ombaapojarã ambuecuepe omeê vaerã jecópe jiacue jiayú jápe. 42 Ja Jesús jei ichupecuera: ¿Máramo na pemoñeêi chepane racaé pe Santa Escritura cuatia: Pe itá omombo reí vaecue umi oyógapó vaecue, upéva catu oñemoíma pe oga racuájá âcã ramo. Ñandeyára po rupi voi iyapopyré âmbae, ja mbaeguasú jechapyrã ñande resápe. 43 Upévareje voí Che jae peême co Tûpã Ñandeyára reco yvapegua rejeguáva oñemboíne pendejegui, ja oñemeêne tetãmegua ambuecuepe jembiaapo pôrã vaerã jecópe iya jaicha pe teco rejeguape. 44 Upe joáva co itá reje opêmbáne, ja upe pe itá joá jague ári oñemonguípáne. 45 Uperamo umi paí ruvicha ja umi fariseo ojendú jicuai co jei vaecue guaujápe, ja jaecuera oñandú Jae oñeê jagué jesequera. 46 Ja oñejaã ramo yepe oyapocoi jaguã Jese, okyjýye yepe umi ambuecue cuera gui, oguereco jaguereje jaecuera Ichupe oñemoñeêjára ramo.

Matthew 22

1 Uperire oñeê yeby Jesús ja jei ichupecuera guaujápe: 2 Co teco marangatu yvapegua rejeguava oyogua guaú peteî carai mburuvicha guasu ombosacoí vaecue guaú caru guasurã itaýra omenda ramo guârã. 3 Upei catu omondo ramo jembiguaípe ojenoívo umi oñejenoíucá vaecuepe icaruguasú jápe, jaecuera guaú ndousei. 4 Ja curimive omondo guaú tembiguai ambuecuepe jeivo: Peyente umi oñejenoíucá vaecuepe: Peina jina oimbáma che caruguasú ambuesacoíucá vaecue. Oime oyeyucapáma che rymbá ikyrá pôrãva ja oñembuesacoípáma opambae. Peyunte, upeicharamo, che caruguasujápe. 5 Ja jaecuera na iñeêrendusei guau, ja oyeoí

peteíva ojovo jembiapojápe cocuepe, ambue ojovo mbae ñemûjape. 6 Oime guaú ambue cuera avei oipyjy yepe jembiguaipe ja omomârâ ichupecuera ja oyuca ichupecuera. 7 Upevareje ipochy etéreí pe mburuvicha guasu ojendu ramo ja omondo guau jembiyocuaietápe mbocá rejeve, ja omombá umi oporo yucávape cuera, ja ojaipá jetâ. 8 Upemaramo jei guaú jembiguaipe: Añetejápe oñembuesacoípâma co che caruguasurâ, umi oñejenoí vaecuepe mante nda iyavéi oico pypé. 9 Tapejõnte, upeicharamo, umi tape yurú rupi, ja pejenoí ñande caruguasurâme opa peyuju jaichaguánte. 10 Upei catu jembiguai cuera osê umi tapé rupi ja ombyatypá opa oyuju jaichaguánte umi ivaíva umi ipôrâvaichante avei, ja jenyjêmba pe caruguasujá coty umi oúva gui ocaru jaguâ. 11 Ja sapya oiké pe mburuvicha guasu ojecha jaguâ umi oguapývape jina carujápe, ja ojecha guaú pe cotype peteí cuimbae oñemondeýva guaú jecópe menda jápe guârâicha, 12 ja jei ichupe: Che carai, ¿mbaéichapa nde reiké raé coápe reñemondeýva mendajápe guârâicha. Ja jae okîrîrî. 13 Upei catu pe mburuvicha guasu jei umi jembiyocuaípe: Peñapytî ipy ja ipo gui ja pemombo ichupe ocape pytûnguype pe oico jaguâ tasê ja táíñeê. 14 Jetá voí umi jenoímbyré, mbobýnte umi iporavópyré. 15 Uperire ojo upegui umi fariseo ja oñomongueta ñemi oñondive mbaéichapa icatune oñapytî ichupe iñeême. 16 Upearâ voí ombou Jendápe oguemimboecuera umi Herodiano ndive ja jeiuca Ichupe: Ore mboejára, roicuaa Nde reñeêvajá jecope ja Nde remboévajá jecoitépe Tûpâ Ñandeyára reco reje, ja Nde reyepoýjívái já avavégui ja Nde remboyobýrijá carai cuera oyuejegui, 17 upeicharamo, eréna oreve ¿mbaépa jiâ Ndeve? ¿Ipôrâpa ñameê pe mbaerepý mburuvicha oyeruréva Cesar rerape terâpa ajaniri? 18 Ja Jesús ojechacuaa voí iñañangué, ja jei ichupecuera: ¿Maerâpa Che pya raâ Cheve, peê pende rovámocoíva? 19 Pejechaucánte Cheve pe mbaerepy mburuvicha oyerurevaichagua. Ja oguerú Ichupe peteí pirá piré. 20 Upei catu Jae jei ichupecuera: ¿Avá raângápa cóva? ¿Ja avá rérapa cóva? 21 Ja jaecuera jei: Cesar raângante. Ja Jae jei ichupecuera: Upeicharamo, emeê yeby Cesarpe pe Cesar mbaéva ja Tûpâ Ñandeyárape pe Ñandeyára mbaéva. 22 Ja ojendú pypé upea, jaecuera ojecharâmô, ja ojeýá Ichupe, ja oyeoí. 23 Upe jaárape avei ôguajê Jendápe umi saduceo umi jei vaecue ndoicoi jaguâ pe yaicové yeby jaguâ ára, ja oporandú Ichupe jeivo: 24 Ore mboejára, pe Moises jei vaecue oime ramo omanóva itaýra ý reje, tybyra omenda vaerâjá jembirecocue reje oñemoña jaguâ itybyra recoviarâ. 25 Oime vaecue ore paûme siete tybyra cuera, ja pe iyýpycue omenda vaecue cuña reje, ja omano voí ja ndaitayrai pypé ojeya jembirecope itybyrape. 26 Upeicha yeby pe mocoíjá, ja pe mbojapyjá ja pe sietejá peve yepe omenda jese, 27 ja omanombá rire jaecuera omanó avei ipajápe pe jembireco cueracué. 28 Upeicharamo, pe oicove yeby jaguâ árape ¿máva rembirecotapa jae umi siete apytegui, omenda vaecue guive jese opavavé jaecuera? 29 Ja Jesús oñeê ja jei ichupecuera: Peê peyabý catu nda peicuaai gui co Santa Escritura ja Tûpâ Ñandeyára puacacué. 30 Pe yaicove yeby jaguâ árape, umi cuimbae na jembirecóichene, ja umi cuña na iménaichene, umi Ñandeyára rembiyocuaichagua voí vaerâ yvagape. 31 Uperire yaévo pe yaicove yeby jaguâ ára umi omano vaecue paûgui reje, ¿na pemoñeêi chepane racaé pe cuatia oyee jague peême Tûpâ Ñandeyára yurú rupi voí: 32 Che jae Abraam Ñandeyára, ja Isaac Ñandeyára ja Jacob Ñandeyára. Jae voí ndajaei Ñandeyára umi omano vaecuepe, umi oicovevapente. 33 Ja ojendu pypé upea, umi oñembyatýva jicuai upepe ojecharâmô co jemimboe reje. 34 Ja umi fariseo ojendú pypé Jae omokîrîrî jague umi saduceope oñembyatý Jendápe. 35 Ja peteí jaecuérava, carai iñarandúva voí ojaâmbotávo Ichupe, oporandu: 36 Ore mboejára, ¿Mávapa pe Ñandeyára rembiapoucapý tuvichavéva pe Moises ñeêmeguaré? 37 Ja Jae jei ichupe: Rejayjú vaerâ Tûpâ Ñandeyárape nde pyaite guive, ja ne ânga apyté guive ja ne aranducuepáitepe. 38 Cóva catu pe Ñandeyára rembiapoucapý tuvichavéva ja tenondegua memé. 39 Ja pe mocoíja upea yoguajánte avei: Rejayjú vaerâ nde rapichape nde reyejayjú jaichante avei. 40 Co mocoí Ñandeyára rembiapoucapý reje oime opavavé pe Moises ñeêngue ja umi ñemoñeêjára ñeêngue avei imboyopýré mante. 41 Ja oi pypé oñondive gueteri umi fariseo, Jesús oporandú ichupecuera, 42 jeivo: ¿Mbaépa jiâ peême pe Cristo gui? ¿Avá raýpa vaerâ Jae? Ja jaecuera jei Ichupe: David Ray vaerâ. 43 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Mbaéichapa, upeicharamo, oime pe David pe Espiritu rupi ombojéra Ichupe Che Yara, jei ramo guaré, 44 Jei Ñandeyára Che Yara: Eguapýnte Nde Che acatuacotý, amoímbá meve umi iyaeýva Ndereje Nde py guýpe. 45 Upeicharamo pe David ombojéra ramo Ichupe Che Yara ¿mbaéichapa Jae itaýra nuné? 46 Ja avave ndicatui ombojovai Ichupe iñeê, ja upe jaára guive avavé noñejaâveí oporandúvo Ichupe mbaeve reje.

1 Upemaramo oñeé Jesús umi oñembyatývape jicuái ja jemimboe cuerape, ja jei: 2 Oime umi iñarandúva ja umi fariseo oguapý pe Moises oguapyjá ári. 3 Upeicharamo, umi jeiva guive jaecuera peyapopánte ja pembuayepá jecópe. Opaichavó yepe ani peyapo jembiapocueicha. Jaecuera voí jei, ja ndoyapoi. 4 Jaecuera oñapytí guaú mbae ipojýva icatuývaerâ yarajá, ja omoí guau umi cuimbae cuera atúa ári, ja jaecuera voí na peteí icuâme yepei nomomýisíi umimbae. 5 Ja umi jembiapo voí yepe oyapopá oyejecha potávonte umi carái gui. Jaecuera ombopývé umi isýva rejegua, ja ombopucúvé iyao yeguajá. 6 Oipyjy umi tenda oyeguapýjá tenondévégua umi caruguasujápe, ja upeicha avei umi oyeguapýjá tenondévégua umi tûpâope. 7 Jaecuera obýá eterei oúpá ramo otûpânoí ichupecuera umi tapé rupi, ja ombojéra ramo ichupecuera Ore mboejára umi ybypóra. 8 Peêcuera voí ani peñembo jéraucá mboejára ramo. Oime voí peteí añó pene mboejaraeté, ja opavavé peêcuera oyuejeguante. 9 Upeicha avei ani pembojéra avavepe pende ru ramo co ybyari. Peteí añó oime pende Ru, pe oiméva yvape. 10 Upeicha avei ani peñembo jéraucá mburuvicha ramo. Peteí añónte oime pende Ruvichá, pe Cristo catu jae. 11 Ja pe tuvichavéva pende apytepe toico pene rembiguai ramo. 12 Ja oime ramo oñembo tuvicháva oyupe, upéva oñemo mîchîne. Ja oime ramo oñemo mîchîva oyupe, upéva oñembo tuvicháne. 13 Angai peêva, peê pene arandúva ja fariseo peêsénteva, pende rová mocoíva! Peê pemboty pe yvaga rokê umi ybypóra rová reje. Peê voínte nda peikei, ja umi ambuecue cuera umi oikesévape yepe peê na pemoinguéséi. 14 Angai peêcuera pene arandúva, ja fariseo peêsénteva, pende rová mocoíva! Peê peúpáva umi cuña tyreý gui joga cuera yepe, ja upeyave pembo tabyjápe peñemboe pucu guaujápe peicovo, upévareje peê peyeyopý pojývivéne. 15 Angai peêcuera pene arandúva ja peê fariseo peêsénteva, pende rová mocoíva! Peê pemboyerepáva pe ýguasú ja co yby peñejaâvo pemoingo pendeyupeichaguarámo peteí ybypóra añópente, ja anga peyapyjýma ramo ichupe, peê pemo añaretâ raývé yoa yoa ichupe pendejogui voi. 16 Angai peêcuera, peê tapécuaajá pende resápysóýva! Peê peye oime ramo omeêva iñeê pe tûpaô ryepý rérape, mbaevé ndeiseijá, ja oime ramo omeêva iñeê pe óro tûpaô ryepype oiva rérape, upea jeisejá oimejá jae ombuecovia vaerâ. 17 Pende taby ja pende resa ý va peê! ¿Mávapa pe tuvichavéva? ¿Pe óropa terâpa pe tûpaô ryepý pe óro mongaraíjá? 18 Upeicha avei peê peye oime ramo omeêva iñeê pe mbae carái rendá rérape mbaevé ndeiseijá, upegui oime ramo omeêva iñeê pe mbae carái jiari oiva rérape, upea jeisejá oimejá jae ombuecovia vaerâ. 19 Peê pene âcâjâtáite, ja pende resa pysoýva peê! ¿Mávapa pe tuvichavéva? ¿pe mbae carái terâpa pe mbae carái rendá ñane mbae meêmbyré mongaraíjá? 20 Upeicharamo, pe omeêva iñeê pe mbae carái renda rérape omeê iñeê upea rérape ja opambae jiari oiva rérape avei. 21 Upeicha avei oime ramo omeêva iñeê pe tûpaô ryepý rérape omeê iñeê upea rérape ja Upe ipype oicóva rérape avei. 22 Upeicha avei oime ramo omeêva iñeê pe yvaga rérape, omeê iñeê Tûpâ Ñandeyára oguapyjá rérape, ja Upe jiari oguapýva rérape avei. 23 Angai peêcuera pene arandúva ja fariseo peêsénteva, pende rová mocoíva! Peê pemeêva jecópe tûpâmbae ne mentagui ja ne aneldogui ja ne cominogui, ja upea aya pemboýké umi Ñandeyára rembiapoucapý ipoguasuvéva, pe teco mboyoyajá ja pe poro poriajuverecojá ja pe yeroviajá. Cova tecôtevê raê peyapo pemboýké ý reje yepe umi mbae ambuecue. 24 Peê tapécuaajá pende resápysóýva voí, pemboguáva peteí mbariguímí, ja upeichavo pemôcôva peteí camellope! 25 Angai peêcuera pene arandúva ja fariseo peêsénteva pende rová mocoíva! Peê pemopôtí pôrâ pe mbayrú apé, ja pe ñaembé apé, ja jyepýpe jenyjêmba jina pe poro mbaeabykýsejá ja pe iñâcâjâtâsejá gui. 26 Nde fariseo sapysóýva, emopôtí raê pe mbayru ryepý ja pe ñaembé ryepý icatu jaguâ ipôtí pe iyapé avei. 27 Angai peê pene arandúva ja peê fariseo peêsénteva, pende rová mocoíva, peê peyoguá panteón oñemo morôtí vaecuepe, ocá guió iyapé yajecha ipôrâtejá, jyepýpe voí jenyjêmba umi teônguê cangué cué gui, ja opaichagua mbae kyá gui. 28 Upeichaite avei peê. Peê ocá guió peyechaucá umi caraípe jecopegua rejegua ramo vaicha, pende pyapýpe voí pene renyjê továmocoigui ja jecoý gui. 29 Angai peê pene arandúva ja peê fariseo peêsénteva, pende rová mocoíva peê pemyatyrôva umi ñemoñeêjára ymaguaré oñeñotý jague renda ja pemboyeguáva umi imarangatu vaecue panteón, 30 ja peyéva Ore voí ore roime rire umi ore ru ypycue oico ramo guaré, na mo royejea raéi jesecuera oñojê jaguepe jaecuera umi ñemoñeêjára ymaguare ruguýcué. 31 Upeicharamo, peê voí peyecuaaúca pende yupe voínte peêcuera umi ñemoñeêjára ymaguare yucájaré rejegua cuerajá. 32 Ja anga iya peême pemombá jaguâ pende ru ypycué rembiapo rângue. 33 Peê mbói catu peê mbói rejegua! ¿Mbaéichapa peñeguajêne pe oñembo jecovia vaerâ peême pe añaretâme gui? 34 Upearâ voí ambou pene rendape ñemoñeêjárape, ja imbaecuaajárape, ja

iñarandúvape. Oimene ichugui cuérava peé peyuca vaerâ ja oimene pemoí vaerâ yepe curusu reje ja oimene peinûpâ vaerâ pene tûpâope yepe, ja pemoñâ vaerâ peteí tetâ gui ambue tetâ meve. 35 Upeicharamo, oñembo jecoviâne peême opa umi imarangatúva jecopeguáva ruguýcué oñejé vaecue co ybyári pe Abel marangatu ruguýcué guive pe Zacarías pe Barakías raý ruguýcué peve pe peyucá vaecue pe tûpão ryepý ja pe Altar (mbae carai renda) paúme. 36 Che jae peême catuetei añetejâpe opa âmbae oñembojecovia vaerâjá co tetâmegua coangaguape. 37 Nde, Jerusalem, Jerusalem, nde, umi ñemoñeêjára yucajaré, nde reyapíva itápe umi ne rendape oñemboúvape, ¿mbobý yebýpa raé aipota oñembyatý nde raý cuera Chendive ombyatý jaicha pe ryguasú tayra cuera ipepo guýpe, ja peê nda peipotai. 38 Angama oyejeyá nandí peême pende roga tapéra ramo. 39 Che jae peême catuetei peê nda Che rechaveí jaguâ Cheve co anga guive upe peye jaguâ ára peve: Ta imombeu catu pyrâ pe Ñandeyára rérape oúva.

Matthew 24

1 Upei catu Jesús osê pe tûpão gui ja oguatá oicovo, ja ôguajê Jendápe jemimboe cuera ojechaucasévo Ichupe umi oga guasu pe tûpão rejeguava. 2 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Pejechápa co âmbae? Che jae peême catuetei añeté ndo yejeyai jaguâ coápe itá oyoári oñembuai ý vaerâ. 3 Uperire oguapy pypé Jae pe Olivas itáatýra ári ôguajê Jendápe jemimboe cuera jaeñojâpe ja jei Ichupe: Eréna oréve aracaépa oicone co âmbae? ja ¿mbaéicha vaerâpa Nde reyú jaguâ ára, ja mbaéicha vaerâpa pe oñemombâ jaguâ ára co teco co ybyarigua? 4 Ja oñeê Jesús ja jei ichupecuera: Peyererecóke peê ani jaguâ avavé pene mombiá peême. 5 Jetá voí oune Che rérape, ja jeine: Che jae Cristo, ja jetápe omombiâne. 6 Jacurimive pejendúne oicojá ñorayrô, ja pejendune jêrâcuâ oicotajá ñorayrô. Pemaêke! Ani peyepyapý. Tecôtevê voí opa âmbae oyeju. Upeicharamo yepe, ndajaei gueteri ipajarâ. 7 Oñopuâne oyueje umi tetâ, ja umi mburuvicha guasu, ja oicone ñembyajýi guasú ja yby ryryi oparupi. 8 Opa âmbae umi ára pojýieté renonderâichante. 9 Uperamo pene meêne pene mbojasa asy jaguâ, ja pende yucáne yepe, ja peñe ñamotareýne opavavé ybypóra gui Che réra rejegua járeje peê, 10 ja uperamo jeta oñombopýavaíne ja oñomeêne oyoupe, 11 ja oñopaúme oñoñamotareýne, ja jeta opuâne oñemoñeê reíva ja omombiâne jetápe. 12 Ja oñembo yoá yoá eterei teco tieý, ja upeagui iroýne jeta eterei gui pe oyoaýju pôrâ jague jecópe. 13 Upeicharamo yepe, pe oguero puacá vaerâ ipajápeve, upea catu osêne maraýreje. 14 Ja co Evangelio pe yvapegua ruvicha guasu reco marangatu rejegua oñemo jêrâcuâ vaerâ opa co yby yere reje oyecuaucá jaguâ opa ybypóra opa tetâmegua, ja upémaramo oicone pe ipajá. 15 Upeicharamo, pejecha ramo pe itieýva pe oporombuaijára oñemboý ramo pe tûpão renda oñembuetejâpe, (jei jagueicha pe ñemoñeêjára ymaguare Daniel, pe omoñeêva pe cuatia taimandua coa ñeê reje!) 16 Uperamo umi oiva Judeape toñeguajê umi itáatýra ári, 17 ja pe oiva oga ári, ani ogueýý ôguenojê jaguâ imbae oiva cotyppe, 18 ja pe oiva ñúme, ani oyeby yeby ogueraja jaguâ iyao. 19 Angai umi mboriajú jygue guasúva ja umi omocambúva umi jaárape. 20 Uperire peyerurénte pene ñemboépe anichene jaguâ peñeguajê pe roy árape terâ pe sabado areté árape. 21 Oicone voí uperamo pe tecôtevê guasu máramo ndoicoi jagueichagua iñypyrûmbý guive co yby co anga peve yepe, ja máramo ndoicovei yeby jaguâichagua. 22 Ja umi ára oñemo mbykyucá ý rire voí, avavé ybypóra ndopyta mo raei. Upeicharamo yepe, umi Ñandeyára iporavópyré rejepápe, umi ára oñemo mbykýucáne. 23 Ja uperamo oime ramo jeiva peême Coína ape Cristo, terâ Peina ape, ani perovia. 24 Opuâne voí cristo guaúva ja oñemoñeêjára guaúva, ja umiva ojechaucáne peême mbae guasu tuvicha ja jechapyrâ, ja upeicha cuévo mo omombia umi Ñandeyára iporavópyré yepe, icatu varâ rire. 25 Pemaêke! Che pomomandúma vaecue voí peême umiagui. 26 Upeicharamo, jei ramo peême: Peina jina oime ocápe ñúme, ani pesê ocápe, terâ jei ramo: Coína ape oime cotype, ani perovia. 27 Pe araveráicha osêva cuarajy resê cotý guivó ja overápáva ojasavo cuarajý reiké cotý peve, upeichaite vaerâ co Carai Raý yú yave catu. 28 Mamó oime jápe voí pe teôngue, upepe iyatý vaerâ umi yrybú. 29 Upei catu pe tecôtevê guasú rire umi ára ipojýietéguaré, upémaramo iñypytúne pe cuarajý ja pe yasý ndojesapeichene ja umi ára resá joáne yva gui, ja umi mbae guasú pe ararejegua yepe oñemomýimbáne. 30 Upei catu oyejechaucáne yvápe co Carai Raý yú rá jechapyrâ, ja uperamo jasêmbáne opa umi ybypóra ojecha ramo co Carai Raý ou ramo umi arai yvapegua ári ipuacaite ja iyeguaitéjâpe. 31 Ja Jae omboune jembiyocuai yvapeguape ombopú jaguâ oúvo pe turú guasu, ja ombyatýne umi iporavópyré jeseguávape umi irundývé ybytú cotý guivó pe cuarajý oico oyovaivé coty guivó pe árape. 32 Pe higo râcâ gui voí oime Che pomboe jaguâ

peême. Pe jâcâ ikyryîma ramo, ja jogué jokyma ramo, upepe pejechacuaa ára jacu jiâguimajá. 33 Upeicha avei peê pejechama ramo opa âmbae jechapyrâ, pejechacuaane jiâguimajá Jae, ja oimémajá pe okê ypype yepe. 34 Che jae peême añeté umi ybypóra coáva rejegua ndojasái jaguâ oicopá mboyve opa âmbae. 35 Pe yvaga ja co yby ojasane catuetei, co Che ñeênte máramo ndojasáichéne. 36 Pe jiára ja jihora avave ndoicuaai aracaépa, na umi tembiyocuai yvapegua yepei, ja nda pe Tayra yepei, pe Túva añónte oicuaa. 37 Pe Noé ramo guaréicha, upeichaite vaerâ co Carai Raý yú yavé catu. 38 Uperamo voí pe ý týguasú tuvichaité mboyvé guaré ocarú ja ocaú jicuai, omendá ja omomendá jicuai upe Noé oyupi jague arapeve pe mbayrú guasúpe, 39 ja ndoicuaai jicuai mbaevé týguasupá peve pe ý pe oguerajápá vaecue ichupecuera. Upeichaite vaerâ co Carai Raý yú yavé catu. 40 Uperamo oimene mocoí pe ñúme, peteí oyererajáne ja pe ambue oyejeyáne, 41 oimene mocoí cuña oñembisóva angúape, peteí oyererájane ja pe ambue oyejeyáne. 42 Pemaña, upeicharamo, nda peicuaai aracaé rupipa pende Carai ou jaguâ ára. 43 Peteí mbae peê peicuaa voí. Oicuaa rire pe ogayára aracaé rupipa pyjare ou jaguâ pe mbaebykyjá mo omaña raé ja mo oyoco raé, anichene jaguâ ombocuá joga. 44 Upeareje peê avei peñembosacoí vaerâ: upe peimoaýjá arapente oune co Carai Raý. 45 ¿Avápa, upeicharamo, pe tembiguai yeroviajá ja iñâcâ pôrâva iyára omoingo vaerâ pe joga pegua rerecuá ramo, omeê jaguâ ichupecuera jembiurâ jecope. 46 Jeco marangatú vaerâ ja ipoaité pe tembiguai oyuju ramo iyára oyapo ramo upeicha iyú pe. 47 Che jae peême añeté omoingóne ichupe opa oguerécóva rerecuá ramo. 48 Sapyá oime ramo tembiguai jeco vaíva jeíva ipyápe: Che carai jiaré ou jaguâ, 49 ja upéichavo oñypyrú oinúpâ umi tembiguai iñîrûnguéravape voí, ja ocarú ja ocaú umi ocaúva ndive, 50 sapyáite ojaaró ý jaárape ja oicuaa ý jápe pe tembiguai, oune iyára, 51 ja oikytíne mbytépe ichupe ja omojendáne ichupe umi jovamocoíva oijápe pe oico jaguâme pe tasê ja táíñeê.

Matthew 25

1 Uperamo pe teco yvapegua rejegua oyoguáne guaú diez cuñatáime oipyjy vaecue tataendý cuera ja osê vaecue ojuvaítivo peteí menarâme. 2 Ja oime guaú cinco jaecuerava itabýva ja oime cinco iñâcâ pôrâva. 3 Umi itabýva guaú ogueraja ramo yepe imbaerendy ryrú ndoguerajái jesevé cuera ñandý. 4 Umi iñâcâ pôrâba guaú ogueraja ñandý imbayrúpe imbae rendy rejeve voí. 5 Ja jiaré gui pe menarâ ou jaguâ, umia jopejýi yoa ja oké. 6 Ja sapyáite guaú pyjaré pyté oñejendú peteí osapucaiva: Peina oúma jina pe menarâ. Pesênte pejuvaítivo ichupe. 7 Upei catu guaú opaýpá umi cuñatái ja omoí pôrâ imbae rendý cuera. 8 Ja umi itabýva guaú jei umi iñâcâ pôrâvape: Pemeêmina oreve pene ñandý gui, ore mbaerendý ogué rei jina. 9 Ja oñeê guaú umi iñâcâ pôrâva ja jei ichupecuera: ¿Mbaéicha nipo? Upeicharamo nda iyái chene oréve ja peême. Tapejonte umi ñandý ñemújape, ja peyoguá peême guârâ voínte. 10 Ja oyeby aya guaú oyogua jaguâ, sapyáite ou pe menarâ, ja umi oicopámava jicuai guaú oiké jendive pe omenda jaguâme, ja voí oñembotý pe okê. 11 Upeguirire guaú ou umi cuñatái ambue cuera avei ja ojenoí: Carai! Carai! Eipeána oreve! 12 Upegui guaú jae jei ichupecuera: Añeté Che jae peême Che nda poicuaaijá peême. 13 Pemañante, upeicharamo, peê, nda peicuaajá reje iyú jaára terâpa sapyáite ou vaerâ Jae. 14 Oime vaecue peteí carai guasú ojota ramo jina guaú mombyry, ojenoí vaecue jembiguai cuerape ja omeê ichupecuera ipopecuera imbaerepy. 15 Peteí jaecuéravape guaú omeê cinco mbaerepý ja ambuepe omeê mocoí ja ambuepe omeê peteínte, jecó catupyrý jaichante jaecuera jae omeê; ja uperire jae ojo mombyrýjápe. 16 Upémaramo guaú pe oipyjy vaecue cinco mbaerepy, ojo ja omombaapo ichupecuera, ja upeicha ôguenojêvé cinco mbaerepy ambue. 17 Upeicha avei upe oipyjy vaecue mocoí omboyuapý mocoí ambuepe. 18 Upegui guaú pe oipyjy vaecue pe mbaerepý peteínte ojo ja oyoo yby ja oñotý icarai mbaerepý. 19 Upegui aré rire guaú, oyeby umi tembiguai carai ja oyeruré ichupecuera jembiapocue reje. 20 Ja ôguajê raé guaú pe oipyjy vaecue umi cinco mbaerepy, ja oguerú ichupe ambue cincove ja jei: Che carai, Nde remeê vaecue cheve cinco mbaerepy. Coínaape amboyuapýma vaecue cinco ambuepe. 21 Ja jei ichupe guaú icarai: Ipôrâite che rembiguai, ne mbaepôrâ ja yeroviajá. Nde catu che yeroviajá vaecue umi mîchîmi rejeve, upeareje romoingone ndeve jeta mbae rerecuá ramo. Eikénte rebyá jaguâ nde carai ndive. 22 Upei catu ou avei guaú pe oipyjy vaecue mocoí mbaerepy ja jei: Che carai, nde remeê vaecue cheve mocoí mbaerepy, aye? Coína ape ambue mocoí amboyuapýma vaecue. 23 Ja jei ichupe guaú icarai: Ipôrâite che rembiguai ne mbaepôrâ ja yeroviajá. Mîchî rejente cheyerovia já vaecue, upeareje che romoingóne ndeve jeta mbae rerecuá ramo.

Eikénte rebyá jaguã nde caraí ndive. 24 Uperire ou guaú pe oipyjy vaecue pe peteîmi mbaerepy avei ja jei: Che caraí, che roicuaa vaecue ndeve, caraí nde pojývavajá reikytíséva pe reñoty ý jague gui, ja remonoôséva pe remuásai ý jague gui, 25 ja akyjýyé guinte aja racae ja aňoty co ne mbaerepy yby guype. Coína ape nembaecue. 26 Upei catu guaú jei pe caraí: Nde tembiguai ne ñaňá ja neatêi! ¿nde reicuaapa raé che aikytívavajá pe aňoty ý jague gui ja amonoövavajá pe amuásai ý jague gui? 27 Upeicharamo guaú ipôrâve vaerâ moa raé remoí che mbaerepy umi mbaerepy omombaapóva pope, ja upeicharamo, che ayu rire che mo aipyjy raé che mbaerepy opa iyoájá rejeve. 28 Upévareje peê pemboínte ichugui co mbaerepy, ja pemeê pe oguerecóvape diez mbaerepy. 29 Oime ramo voí oguerecóva, upévape oñemeêvene meme jemby jaguã. Ja oime ramo pe oguerecoýva, upévagui oñemboíne pe oguerecomimiva yepe. 30 Ja co tembiguai ateí, pemombó ichupe ocápe pytúnguýpe pe oico jaguãme tasê ja táíñeê. 31 Ou ramo pe Caraí Raý iyeguaite verá jápe opa jembiyocuai yvapegua rejeve, uperamo oguapýne iyeguaite verá rejeve mburuvicha guasú ramo, 32 ja oñembyatýpáne jenondepe umi ybypóra opa tetãmegua, ja Jae oipeane oyuejegui, pe ovecha rerecuá oipea jaicha iyovecha umi icabará gui. 33 Ja omoñemboýne iyovecha iyacatua cotý ja umi cabará iyasú coty. 34 Upei catu pe mburuvicha guasu jeine umi iyacatua coty oivape: Peyúna peê, Che Ru rejegua marangatúva! Peyapyjý mbaeyárára co tetã yvapegua oñembosacoí voí vaecue peêmeguârã oyeyapó ypy guive co yby. 35 Che che ñembyajýi vaecue ja peê Che mongarú: Che Che ýujéi vaecue, ja peê Chemboýú Cheve: Che nda Che rógai vaecue, ja peê Che rerojorý pene mbojupá ramo; 36 Che catu Che opívo vaecue, ja peê Che mondé; Che Che rasý vaecue, ja peê Che andú vaecue; Che aico vaecue ybyracuá rógape ja peê peyú vaecue Che rendape. 37 Upei catu oñeêne umi imarangatúva ja jeine: Ñandeyára, aracaé pico rojecha raé Nde vareá ramo, ja ore romongaru Ndeve? ¿terâpa Nde ýujéi ramo ja ore romboýu Ndeve? 38 ¿Aracaépa rojecha raé Ndeve Nde roga ý ramo, ja roguerojorý Ndeve? 39 ¿terâpa Nde opívo ramo, ja ore romondé? ¿terâpa aracaé rojecha raé Nde rasý ramo terâpa ybyracuá rógape reime ramo ja royú Ne rendape? 40 Upei catu oñeêne pe mburuvicha guasú ja jeine ichupecuera: Añeté Che jae peême peyapo guive upeicha peteíva yepe umi mîchîetéva umi Che rejeguávape, Cheve voínte peyapomane raé. 41 Upemaramo Jae jeine umi iyasu cotý oivape avei: Peyéi Chejegui peê, pene mombeu vaípýrã pe tatá oguévê ý jaguãme, oñembosacoí voí vaecue pe mbaepochy ja jembiyocuai peguârã. 42 Che che ñembyajýi vaecue ja peê na Che mongarui: ja Che Che ýujéi ja peê na Che mboýui: 43 Che nda che rógai vaecue, ja peê nda Che rerojorýi: Che opívo vaecue ja peê na pe Chemondei: Che Che rasý vaecue, ja ybyracua rógape, ja peê na che andúi. 44 Upei catu oñeêne jaecuera ja jeine: ¿Ñandeyára, aracaépa rojecha raé Nde vareá ramo, terã Nde ýujéi ramo terã Nde rogaý ramo terâpa Nde oico opívo ramo, terâpa Nde rasy ramo, terâpa ybyracua rógape reime ramo, ja ore no roipýtývôi raé Ndeve? 45 Upei catu Jae oñeêne ichupecuera ja jeine: Añeté Che jae peême, peyapo ý guive upeicha peteíva coa mîchîetévape, Cheve voínte nda peyapoi. 46 Ja umiva oyéine pe oyeyopý tapia jaguãme, ja umi imarangatúva ojone pe oícové tapia jaguãme.

Matthew 26

1 Uperire omombáma ramo Jesús opa coa jemiñemoñeê, Jae jei jemimboecuerape: 2 Peê peicuaa voí mocoí arajápe oicótajá pe areté guasú Pascua, ja co Caraí Raý oñemeêne oyeyuca jaguã curusu reje. 3 Uperamo voí umi pai ruvicha ja umi caraí ituyáva upepegua oñembyatýma raé pe pai guasu jérava Caiafas ró cárape, 4 ja oñomonguetá ñemi oñondive oyapyjý jaguã Jesúspe pichyguýpe icatu jaguã oyucá Ichupe. 5 Ja jei: Nda iyái co areté guasu yavé ani jaguã oico aybú co tetãme. 6 Uperamo oi pypé Jesús pe Betaníape pe Simon pe leproso rógape, 7 sapya ou Jendápe peteí cuña peteí mbayru pôjá jyacuã pôrâva jepy etéva rejeve, ja oñojê ichupe iñacã reje oguapyjápe Jae pe carújápe. 8 Ja ojecha ramo upea jemimboe cuera ipochy ja jei: ¿Maerâpa co sarambi? 9 Peva catu icatu vaerâ moa ñañemû jepy etá reje ja oñemeê vaerâ moa jepycue umi mboriajú cuerape. 10 Ja Jesús ojechacuaama ramo jeija jina upeicha, jei ichupecuera: ¿Maerâpa pemuanguécói co cuña me? Jae oyapo tembiapo ipôrâvarã Cheve. 11 Umi mboriaju cuerape oime pereco tapia voí penendive. Cheve nda che rerecoí tapia. 12 Oñojê pype co pôjá jyâcuáva Che rete reje, oyaponte Che añeñoty ramo guârã. 13 Ja Che jae peême añeté mamó oñemoñeê jaguãme co Evangelio opa co yby yere reje, oñemo jêrâcuâne co Jae oyapo vaecue avei, oñemandua jaguã jese. 14 Uperamo peteí umi doceva, jérava Judas Iscariote, ojo umi pai ruvicha rendape, 15 ja jei ichupecuera: Mbobypa peicuameê

cheve amee ramo guara Ichupe pende pope? Ja jaecuera oicuamee ichupe treinta pirá piré. 16 Ja upeguive jae ojeca oicovo ára iya jagua omeê Ichupe ipopecuera. 17 Uperire pe oñypyrújá árape pe areté mbuyape carai pegua ou Jesús rendape jemimboe cuera jeivo: ¿Mamópa reipota rombosacoí Ndeve reu jagua co Pascua peguara? 18 Ja Jae jei: Tapejó pe tetame petei carai rendape ja peye ichupe: Ore mboejara jeiua ndeve: Jiaguima Che ára. Nde rogape voi ambuetese co Pascua areté Che remimboe cuera rejeve. 19 Upei catu oyapo jemimboe cuera jecope pe Jesús oyapouca jagueicha ja ombosacoí pe Pascua peguara. 20 Ja caaru etema ramo. Jae oguapy carujape umi doce jemimboe cuera rejeve, 21 ja ocaru aya jaecuera Jae jei: Che jae peeme añete oimejá petei peeva Che yapyjyucá vaera. 22 Ja ombuasý tuvicha jaecuera ja oñypyrú oporandu Ichupe jeivo oyoapycueri: ¿Chepa jae, Ñandeyára? 23 Ja Jae jei: Upe opoéva Che yave co ñaembépe, upéva catu pe Che yapyjyucá vaera. 24 Co Carai Raý oyei jina añeté, oye jaicha Ichugui pe Santa Escriturape. Angai pe cuimbae co Carai Raý yapyjy ucá jarara. Ipôra vaera moa maramo oñemoña y rire pe cuimbae. 25 Upei catu pe Judas pe iyapyjyucájará jei: ¿Chepa jae, Ñandeyára? 26 Ja Jae jei: Upeicha! nde ere jaichante voi. Ja ocaru aya jaecuera Jesús oipyjy pe mbuyape ja ojovasá ja oipejaá ja omeê jemimboe cuerape, ja jei: Coína ape, peunte. Cova Che reté. 27 Upeicha avei Jae oipyjy pe mbayru ja ojovasá ja omeê ichupecuera jeivo: 28 Peunte ichugui opavavé peecuera. Cova voi Che ruguý pe Ñandeyára remicuamee ypycue pende repýra, oñejé vaera jeta rejejape, oyepeapá jagua ñangaipa. 29 Che jae peeme coanga guive ndayuvéi jagua Che co parral rycuéré gui upe yau jagua ipyajúva ára peve pene ndive Che Ru yvapegua rendape. 30 Uperire opurajeipama ramo osé ojovo pe Olivas itaatýrape. 31 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Opavavé pe peñembo pyávaíne Cheve co pyjaré, oyeé jagueicha voi pe Santa Escriturape: Ayapíne pe ovecha rerecuápe, ja isarambipáne pe ovecha atýra. 32 Upegui aicové yebyrrire ajane pene renonde Galileape. 33 Upei catu oñeê Pedro ja jei Ichupe: Opavavé oñembo pyávaí ramo yepe Ndeve, che nico maramo nañembo pyávaí chéne. 34 Ja Jesús jei ichupe: Añeté Che jae Ndeve anga pyjaré voi osapucaí mboyvé ryguasu nde Che momârâmane mbojapý yeby. 35 Ja jei Ichupe Pedro: Tecôtevê ramo yepe amano Nendive, maramo no romomârâi chene Ndeve. Upeicha avei jeipa umi ambuecue jemimboe cuera avei. 36 Upegui ôguajê Jesús jendive cuera pe tendape jérava Getsemané, ja jei jemimboecuerape: Peguapý coápe peé aja peve Che amongoty añembo jagua. 37 Ja Jae ogueraja jaeñojape Pedrope, ja umi Zebedeo raý cuera mocoívepe. Upei catu Jae oñypyrú ombuasý eterei ja oyepyapý tuvicha. 38 Ja jei ichupecuera: Che ángape Che pyámbyasý tubichaité amano jaguâicha. Pepytá ape Che reromaña jagua. 39 Upei catu Jae ojo tenondemivé ja oñesú ovapývo ja oñemboe jeivo: Che Ru, icatu ramo tojasá Chejogui co mbayrú. Upeichaýramo yepe, anichene Che aipota jaicha, toiconte Nde reipota jaicha. 40 Upei catu ou jemimboe cuera rendape ja oyuju oké jicuai, ja jei Pedrope: ¿Ndicatuipa, upeicharamo, Che reromaña sapyami. 41 Pemaña ja peñemboe, ani jagua peiké pe aña pende pyaraá jaguame. Pende pyapýpe añete pene kyrêi, pende retente jeungue. 42 Upei catu oyei yeby ichuguicuera ja oñemboe yeby: Che Ru, icatu y ramo ojasa Chejogui co mbayru Che jaýú y reje ipype, toyeyaponte Ne rembipota! 43 Ja ou yeby ja oyuju oké jicuai; jopejýi eterei voi jaecuera. 44 Ja Jae ojeya ichupecuera, ja ojo yeby, ja oñemboe yeby mbojapy yebyjápe jei yebyvo yepi guaicha. 45 Uperire ou yeby jemimboe cuera rendape, ja jei ichupecuera: Pekénte gueteri ja pepytuú peé. Peina Chejáma. Anga voi jiaguima co Carai Raý oñemeê jagua umi angaipavóra pope. 46 Pepuante, yaja! Peina jiaguima pe Che pyjyucájará. 47 Ja oñeê aya gueteri jina peina ou pe Judas umi doce rejeguáva, ja oi jendive tecové iyatýva kysé pucu ja ybyrá rejeve, umi paí ruvicha ja carai ituyáva upepegua remimbou cuera voi. 48 Ja pe ipyjýucájará omboe voi raé tenonderá ichupecuera jeivo: Pe che ayurupyte vaerame upéva Jae. Peipyjynte Ichupe. 49 Ja upevove jae oñemboya Jesús rendape ja jei: ¿Maitéipa ore mboejara? ja oyurupyté Ichupe. 50 Ja Jesús jei ichupe: Eyaponte, Che írú, pe reyapo vaera reyúvo. Upemaramo oñemboya jaecuera ja oyapocoi Jesús reje, ja oyapyjy Ichupe. 51 Ja sapyaité peteíva Jesús rejeguáva omondo ipo ja ojekyi ikysé pucu ja oikyti pe paí guasu rembiguaipe ja onambió. 52 Upei catu Jesús jei ichupe: Emoingué yeby nde kysé pucu jyrúpe. Opa umi kysé pucu oiporúva guive kysé pucúpe omanombáne. 53 Sapyá reimoá Che ndicatúijá ayerure Che Ru pe Che pýtývô jagua, ja sapyaité Jae ombou moa Cheve jetave doce jembiyocuai yvapegua atýra gui. 54 Upeicharamo, mbaéichapa icatúne oyeyapo jecope pe Santa Escriturape oyeéva upeicha voi vaerájá. 55 Upemaramo Jesús jei umi iyatývape jicuai: Petei imondavaichapepa pesé peyúvo pende kysé pucu ja ybyra rejeve Che yapyjý jagua? Opa árape aguapý aicovo pe tûpâope aporo

mboévo, ja peê nda Che yapyjyí vaecue. 56 (Opa umimbae oyeju voí oico jaguã jecope pe oyee vaecue Santa Escriturape umi ñemoñeējára yuru rupi.) Ja upepe jemimboe cuera ojeypá Ichupe, ja oñeguājêmba. 57 Upei catu umi oipyjy vaecue Jesúspe, ogueraja Ichupe pe paí guasu Caiafas rendape oñembyatý jaguepe voí umi iñarandúva ja umi caraí ituyáva. 58 Ja Pedro ou japycuéri, mombyry Ichugui oicovo, pe paí guasu corapý peve ja oíke pypé ja uguapy umi tembiyocuai ndive ojecha jaguã mbaépa oyejú vaerâ. 59 Ja umi paí ruvicha ja umi caraí ituyáva ja umi mburuvicha yoa ojecá jei vaerâ yapú Jesú reje oime jaguãicha oyuca jaguã Ichupe. 60 Ja ndicatui oyuju mbaeve, oyejechaucá ramo yepe jeta jei vaecue yapú Jesé. Uperire oyejechaucá mocoí tecové jei vaecue: 61 Cóva nico jei vaecue: Icatu Che ambuai Túpâ Ñandeyára roga marangatú, ja mbojapý arajápe amopuamba yebyne. 62 Upei catu opuã oñemboý pe paí guasu ja jei Ichupe: ¿Ndipóripa rembojovai jaguã umivape cuera? ¿Mbaé mbaepa coa omboyáva umia Ndereje? 63 Ja oguero kírírí Jesús. Ja pe paí guasu jei yeby Ichupe: Ta romoñeê Ndeve Túpâ Ñandeyára oicovéva rérape ere jaguã Ndépa pe Cristo, Túpâ Ñandeyára Raý? 64 Ja Jesus jei ichupe: Upeicha! nde ere jaichante. Anga tae pōrāite abei peême coanga ríre pejecha jaguã co Caraí Raý uguapý ramo pe Ipuacaitevéva acatua coty ja ou ramo yvagui umi arai paúme. 65 Upei catu pe paí guasu omondoropá iyao ja jei: Oñeê vaí Túpâ Ñandeyára reje! ¿Maerâpa ñaicôtevê oicuaucáve vaerâ. Peina anga peê voi pejudúma raé oñeê vaí ramo Ñandeyára reje. 66 ¿Mbaépa jiã peême? Ja jaecuera oñeê ja jei: Iyánte Ichupe oyeyuca jaguã. 67 Upei catu oindybu jóvá reje, ja oinúpâ Ichupe, ja ojovápeté, 68 jeivo: Ejaúvōnte oreve. Nde Cristo, yajecha avápa Ne núpâ raé? 69 Upeyave Pedro oime uguapy ocápe pe corapýpe, ja óguajê Jendápe peteí tembiguai cuñáva ja jei: Nde avei reime vaecue co Jesús pe Galileaýgua ndive. 70 Ja jae omomârâ Ichupe opáva renondepe, ja jei: Ndaicuaai co nde eréva. 71 Ja jae osê pe okême, ja ojecha ichupe cuñatái ambue, ja jei umi upepe oi vaecuepe: Co tecové avei oi vaecue co Jesús Nazaréno ndive. 72 Ja jae omomârâ yeby Ichupe oñeê jâtâvo Túpâ Ñandeyára rérape jeivo: Che ndaicuaai pe cuimbaepe. 73 Uperiremi umi oñemboýva upepe óguajê Pedro rendape ja jei ichupe: Añetejápe nde avei Upéva cueraguá. Ne ñeê yepe ne mombeú. 74 Upemaramo jae oñypyrú oñeê tieý omondopávo ichupecuera añaretâme ja oñeêvo Túpâ rérape ja jeivo: Che ndaicuaai pe cuimbaepe. Ja upevove osapucaí ryguasú. 75 Ja Pedro imandúva pe Jesús ñeêngue reje jei vaecue ichupe: Osapucaí mboyvé ryguasu Che momârâ maneraé Cheve mbojapy yeby. Ja jae osê ocape ja jasê oyajeóvo ombuasý ete gui.

Matthew 27

1 Ja coê yave oñemonguetá oñondive opa umi paí ruvicha ja umi caraí ituyáva upepegua Jesús reje oyucaucá jaguã Ichupe. 2 Ja ogueraja Ichupe ipocuajape ja omeê Ichupe pe mburuvicha Poncio Pilato pope. 3 Upeyavé pe Judás pe ipyjucajaré ojechama ramo Jae oñemoí vaímajá oñembyasý eterei ja oguerú yeby umi treinta pirá piré umi paí ruvichá ja umi caraí ituyávape, 4 ja jei: Che che angaipa vaecue ayapyjyucá pypé pe tuguy imârâyvaecue. Ja jaecuera jei ichupe ¿Mbaé nipo? ¿Mbaépa oréve upea? Nembae catu rejecha vaerâ nde! 5 Upei catu jae omombo umi pirá piré pe túpâo ryepýpe ja oyeí upegui ja ojo ja oyeyuby. 6 Upei catu umi paí ruvicha ojupi umi pirá piré ja jei: Naipōrāi ñamoí pe túpāmbae ryrúpe tuguy repycue jáva reje. 7 Upévareje oñomongueta ríre oñondive, oyoguá ipypé pe cambuchi apojára ñû oime jaguã oñeñoty jaguã umi pytagua. 8 Upévareje pe ñû oñembo jéra vaecue Ñû tuguyguigua, ja anga peve yepe jéra upeicha avei. 9 (Uperamo voí oico jecope pe oyee vaecue pe Jeremias ñemoñeējára yuru rupi: Oipyjy umi treinta pirá piré pe oñembojepýucá vaecue repycue pe ombojepý vaecue umi Israel cuérava, 10 ja omeê pe cambuchi apojára ñû reje oyapouca jagueicha cheve Ñandeyára.) 11 Ja upeyave oi oñemboý Jesús pe mburuvicha renondepe, ja pe mburuvicha oporandú Ichupe jeivo: ¿Ndepa co Judio cuera ruvichá guasu? Ja Jesus jei: Upeicha! ere jaichante nde. 12 Ja ombae mboya reí jeta ramo yepe Jesé umi paí ruvicha ja umi ituyáva, Jae okírírí. 13 Upei catu jei Ichupe pe Pilato: ¿Ne rejendúipa iyatyjá umi mbae vaí omboyáva Ndereje jicuai? 14 Ja na peteí ñeê yepei noñeê mboyebýi ichupe iyeje voí, ja upeagui ojecharâmōite pe mburuvichá. 15 Ja upe areté guasu árape oyepocuaáva raé pe mburuvicha opoí pe tetaýguape peteí ybyracua rógape oiva gui oimeraêva jaecuera oyerure jaichagua. 16 Ja uperamo sapyá oime peteí ybyracua rogape oiva jêrâcuâ vaí vaecue jérava Barabbás. 17 Upeicharamo iyatypápe jicuai jenondepe Pilato jei ichupecuera: ¿Máva guipa peipota apoí peême, co Barabbás guipa terâpa pe Jesús gui co oyeéva

Cristo? 18 Oicuaa voí oñamotarey járeje Ichupe, jaecuera oyapyjy jague Ichupe. 19 Uperamo oguapy pypé jina pe mburuvicha cotýpe sapya ombou Jendápe jembireco jeiucávo ichupe: Ani reyejeá nde pe carai imarangatúva mbae reje. Angue pyjaré catu che ajasa asy eterei che kepe Jesejape. 20 Ja umi pai ruvicha ja umi ituyáva oñatôí jina umi tecové tavýpe oyerure jaguâ opoí jaguâ Barabbás gui ja oyucaucá jaguâ Jesúspe. 21 Ja pe mburuvicha oñeê yebý ja oporandu ichupecuera: ¿Mávagui co mocoí guipa peipota che apoí peême? Ja jei jaecuera: Barabbás guinte. 22 Upei catu Pilato jei ichupecuera: ¿Mbaépa, upeicharamo, ayapota co Jesús co Cristo oyeéva gui? Ja opavavé jei yoa: Toyeyucá catu curusu reje! 23 Ja jae jei: ¿Mbaé ivaíva pico oyapo raé Jae? Ja jaecuera osapucaí jâtâvénte jeivo: Toyeyucánte curusu reje! 24 Upei catu ojecha pypé Pilato mbaeve ndojupity moai ja upeyaveve iyaýbúvéjá ojovo, oguerurucá y ja oyepojéi umi iyaty vaecue renondepe jeivo: Che nico che pôti co carai marangatúva ruguy gui. Pene mbaerâma catu co! 25 Ja opavavé umi iyatýva jicuai osapucaí yoa: Juguy topytá ore reje ja ore raý cuera reje. 26 Upei catu opoí ichupecuera Barabbás gui ja Jesúspe oinûpâucá ja omeê Ichupe ipopecuera oyuca jaguâ Ichupe curusu reje. 27 Upei catu pe mburuvicha rembiyocuai cuera oguerajá Jesuspe pe Pretorio jápe, ja ombyatypá Jendápe opavavé iñîrûnguerape, 28 ja omoñemboí Ichupe ja omonde Jese mburuvicha ao pytâ jobýva, 29 ja oñopê ñuatí ja omoí Ichupe iñâcâreje ja omoí ipo iyacatuapeguape peteí tacuapí ja oñesû Ichupe oñembo jorývo Jese ja jeivo: ¿Maitéipa Nde? Judio ruvicha guasu! 30 Ja oindybú Jese ja oipyjy pe tacuapí ja oinûpâ Ichupe iñâcâ reje. 31 Uperire oñembo jorýpá rire Jese omboí Ichugui pe mburuvicha ao ja omondo yebý Jese iyaótevépe, ja upeicha oguerajá Ichupe pe curusu reje oyuca jaguâme. 32 Ja osênguévo upegui ojuvaítí peteí Cireneo Jérava Símonpe, ja oipyjý ichupe ja oguerajáucá ichupe pe curusu. 33 Ja upeicha ôguajê pe tendape oyeve vaecue Golgota (Âcâ cangue renda yaémo ñande), 34 ja upepe omboýu Ichupe vinagre yopará pôjá iróva ndive, ja Jae ojaâma ramo iyurupe ndousei. 35 Ja omoí rire Ichupe pe curusu reje, oñemboyao iyaocue reje oñembo jarai jápe. 36 Ja upei catu oguapy upepe omaña jaguâ Jese. 37 Ja omoí iñâcâ renda ári peteí cuatia pe omboya jague Jese: Cóva Jesús Judio ruvicha guasu. 38 Upepe avei omopuâ curusu reje cuera iyavevé iyýke coty oyovaive mondaýa mocoíme peteí iyacatua coty ja pe ambue iyasu coty. 39 Ja umi ojasáva jina itieý Ichupe oñâcâ mbovavajápe, jeivo: 40 Nde tûpâ mbuaijarâ ja imopuâjarâ pyaju mbojapy arajápe! Eñemo jesâinte nde yupe voí! Nde Tûpâ Ñandeyára Ray ramo, egueyýnte co curusu gui. 41 Upeicha umi paí ruvicha avei ja umi iñarandúva ja umi ituyáva oñembojorý Jese jeivo: 42 Oime voí ambuecua cuera omojesâi vaecue, iyupe voínte Jae ndicatui oñemo jesâi. Jae Israel cuérava ruvicha guasu guau! Togueyýnte, upeicharamo anga voí co curusu gui, ja upepe yaroviane Ichupe. 43 Jae oyerovia vaecue Tûpâ Ñandeyára reje. Upeicha ramo añeté, tóguenôjê Ichupe coanga ojaýjú ramo Ichupe añeté. Jei raé voí guau Che Tûpâ Ñandeyára Ray já. 44 Upeicha avei omomârâ Ichupe umi mondaýa oi vaecue curusu reje iyavevé. 45 Ja pe asaye pyté guive iñypytûmba oparupí yby yerecuevo upe asaye caaru peve. 46 Ja caaru las tres jahora rupi Jesús osapucaí jâtâ jeivo: Eli! Eli! Lama sabacthani! (Che Tûpâ! Che Tûpâ! Mbaé rejépa Che reyá rei? yae mo ñane ñeême). 47 Ja oime umi upepe jicuaivagui ojendu vove upea jei: Upéva ojenôí jina Eliaspe! 48 Upei catu peteí jaecuerava oñaní ja oipyjý peteí esponja ja ombojycué vinagrepe, ja omoí peteí tacuapí apýraré ja ojupityucá Ichupe jou jaguâ. 49 Ja umi ambuecua jei: Ejeyánte! Yajecha oúnepa Elias ôguenojê jaguâ Ichupe. 50 Upei catu Jesús osapucaí jâtâ yebý ja upévo oyejekyí. 51 Upevove osoró mbytépe yvaté gui yby peve pe ao oyepysóva tûpâopegua, oryrýi yby, oyecapá reí itá guasú, 52 ja oyepea reí umi panteon oñeñoty jague omano vaecue, ja jeta umi imarangatu omano vaecue opuâ yebý jete rejeve, 53 ja osê ipanteon gui oicove yebý rire Jae, ja ou jicuai pe tetâ imarangatúvape ja oyejchauca jetape. 54 Ja pe mburuvicha ja umi jembiyocuai oiva jendive oñangarecova Jesús reje, ojecha ramo yby oryrýipá ja umi mbae oyejúva jina okyjýyé eterei ja jei: Añeté Tûpâ Ñandeyára Ray, raé cóva! 55 Ja oime upepe cuñaetá omaê jicuai mombyry guive, ou vaecue Jesús rapycuéri Galilea gui oyeyocuaiucávo Ichupe. 56 Umiva apytepe oime pe Maria Magdaléna ja María pe Santiago ja José sý, ja Zebedeo ray sý cuera. 57 Ja caaruetéma ramo ou peteí carai mbaererecojá Arimateaýgua, Jérava José oico vaecue jaetê avei Jesús remimboe cue ramo, 58 upeva ôguajê Pilato rendape ja oyerure Jesú rete cue reje. Ja Pilato omeêucá ichupe. 59 Upei catu José oipyjy jetecué ja oñuâ peteí ao morotí ipôtívape, 60 ja omoingue ichupe itacua ípyajúvape jae oyoóucá voí vaecue pe itá guasu reje voí. Ja ombuapayerei peteí itá guasú iyapuáva pe itacua yurú reje, ja upei catu oyeí. 61 Ja oi upepe Maria Magdaléna ja pe Maria ambue oguapy

jicuai pe itacua rovai. 62 Ja pe ára ambuepe upe oñembosacoi jague ára rire oñembyatý umi pai ruvicha ja umi fariseo Pilato rendape, 63 jeivo: Ore caraí ore ore mandua jei jague pe oporo mbotabýjára oicove pypé gueteri Mbojapy arajápe aicové yebýne. 64 Upeicharamo, ipôrá remondó rembotý jâtâucá pe itacua mbojapy arajápeve, anichene jaguâ ojo jemimboecuecuera pyjarépe oñomí jetecue, ja uperire jei co tetaýguape: Oicove yebý umi omano vaecue paûgui, ja upeicharamo, oiméne oporombotabý jaguâ tuvichavé ipajápe iñypyrûmbý peguaré gui. 65 Ja Pilato jei ichupecuera: Peê pereco voi peñangareco ucá jaguâicha. Tapejó pemoí jâtâ ipôráve jaicha peicuaa peê. 66 Upei catu ojo jaecuera ja ombotý jâtâ pe itacua yuru ja ojaângamoí pe itá iyapuáva reje, ja omoí umi imañajarâme.

Matthew 28

1 Ja pe sabado pyjaré icoé jaguâ pe ára ambue pe iñypyrûmbýjá ou pe María Magdaléna ja pe María ambue ojecha jaguâ pe itacua. 2 Ja sapyaité oico yby ryrýi tuvicháva ja ogueyý yvága gui pe Ñandeyára remimbou ja ôguajê ja ombuapayerei pe itá guasú ja oguapý jina jiari. 3 Jae overápá pe araveráicha ja iyaó morotíva pe amandauicha. 4 Ja okyjýyé gui ichugui umi mañajára oryrýipá ja opyta omano vaicha ramo. 5 Ja pe yvapegua oñeê ja jei umi cuñáme: Ani pekyjýyé peê. Aicuaa voi peê pejecajá jina Jesús pe curusu reje omano vaecuepe. 6 Ndipórivéima coápe. Oicové yebyma, Jae jei jagueicha. Peyúnte peê pejecha jendagué. 7 Ja tapejó pyaé, pemombeu jemimboecuérápe Jae oicové yebymajá umi omano vaecue paûgui, ja ojómajá pene renonde Galileape. Upepénte pejecháne Ichupe. Pejendupa? che jaepáma peême jecope. 8 Upei catu osê pyaé pe itacua ryepýgui okyjýyé ja jorý tuvichaite, oñaní oyeóivo omomandúvo jemimboe cuerape. 9 Ja sapyaité Jesús ojuvaítí ichupecuera, ja jei: Maitéipa! Ja jaecuera ôguajê Jendápe ja oñañuá ipy ja oñesú Ichupe. 10 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Ani pekyjýyé! Tapejó pemomandú umi Che rejeguape oyeóí jaguâ Galileape. Upepe Che recháne. 11 Ja oyeóí pypé jaecuera, sapyá ojo avei peteíva umi mañajaré cuérava oyebývo pe tetáme omomandupávo umi paí ruvichape pe oyejú vaecue gui. 12 Upei catu oñembyatýma ramo jaecuera umi ituyáva ndive, oñomongueta oñondive ja omeê jeta mbaerepý umi mañajarépe, jeivo ichupecuera: 13 Peê pemojêrâcuante ou jague pyjarépe jemimboe cuera ja oñomí jetecue peê peké aya. 14 Ja sapyá oyeyerure ramo coa mbae reje pe mburuvicha rovaké, ore rombo pochýpoíne ichupe ja pomopótíne peême pene maraý jaguâ. 15 Upeicharamo, oipyjý pe mbaerepý ja oyapo jecópe oyeyapouca jagueicha ichupecuera. Ja upe iñeêngué oñemo jêrâcuá umi Judio apytépe coanga peve yepe. 16 Upeyavé umi once jemimboe cuera oyeóí Galileape pe itáatýra pe Jesús oñembyatýucá jaguepe. 17 Upepe ojecha vove Ichupe oñesú Ichupe. Upeicharamo yepe, oime oguerovia ý nungáva. 18 Upei catu Jesús oñemboyá Jendápe cuera ja oñeê ichupecuera jeivo: Oñemeê Cheve añembo puacaitévo yvágape ja co ybyári. 19 Upeicharamo, tapejó peê ja pemoingó Che remimboé ramo opa ybypóra opa tetâmeguápe, pemongaraí ichupecuera pe Túva, pe Taýra pe Espiritu Santo rérape, 20 pemboévo ichupecuera ombuayépá jaguâ opa co Che rembiapoucapy añeê vaecue peême, ja peína Che aime penendive opa árape tapia guârâ upe co teco ybyarigua oñemombá jaguâ ára peve.

Mark 1

1 Cova co Jesu Cristo, Tûpâ Ñandeyára Ray Evangelio iñypyrûmbýjá. 2 Cóicha oyee voí pe Che amondo Che rembiyocuaipe Ne renonderá ombosacoí vaerâ Nde rapérâ. 3 Oime osapucaiva co ñeê: Pe ñûme pembosacoíke Ñandeyára rapérâ. Pemoí pôrá pe opyrú jaguâ. 4 Upeicha voí oico pe Juan pe oporo mongaraí jára, ja oñemoñeê oícovo pe ñûme toñemboyeré toñembyasý oyepéa jaguâ iñangaipa oñemongaraí pype. 5 Ja osê Jendápe ybypóra Judeaýgua yoa ja Jerusalemýgua yoa, ja oñemongaraíucá ipo rupi pe ý Jordanme, oñemombeú pypé iñangaipa gui. 6 Ja pe Juan iyao camello ragué cue guigua ja icúacuajá mbaepí gui vaecue, ja jembiúrâ jou tucú ja eíra caaguý. 7 Ja oñemoñeêjápe jei: Ou voí che rapycuéri pe ipuacavéva chejegui. Nda iyái cheve ayaýbývo ayorá jaguâ ipý rejegua sâ. 8 Che pomongaraí peême ý pe. Upéva catu pene mongaraíne peême Espiritu Santo pypé. 9 Uperamo ou sapyá avei Jesús pe Nazaret Galileapegua gui, ja oñemongaraíucá Juan po rupi pe ý Jordanme. 10 Ja sapyaité osênguévo pe ý gui Jae ojecha oyepéa ramo yvaga rokê, ja pe Espiritu pycasuroicha ogueyý ramo Jese. 11 Ja oico peteí osapucaiva yvágagui jeiva: Nde catu Che Ray rojaýjuetéva. Che rorerojorý tuvichaité Ndeve. 12 Upevove pe Espiritu oñatôí Ichupe ojo jaguâ pe ñû oyeicoýjápe; 13 ja oico pe

ñũme cuarenta arajá peve, ja pe mbaepochy Satanás ipya raã oicovo. Ja oi umi mbae ivaíva oijápe, ja umi yvapeguante oñanagarecó Jese. 14 Upeguirire oñemoí rire Juan pe ybyracuá rógape, ou Jesús Galileape oñemoñeêvo pe Evangelio pe Tûpâ Ñandeyára ñeê ipyajúva gui, ja jei: 15 Oguajêma jiára ja jiâguima oñemoingó jaguâ Tûpâ Ñandeyára reco marangatu yvapegua rejegua. Peñembyasýke! Peñemboyeré, ja peroviá co ñeê pyajú Evangelio peguare. 16 Uperire oguata pypé jiconi pe ý Galilea rembeý reje, sapyá ojecha pe Simonpe ja tybyra Andrespe, ombogueyý ramo ipyjá pe ý pe: jaecuera pirá cutujára voí. 17 Ja Jesús jei ichupecuera: Peyú Che rapycuéri ja Che pomoingone peême cuimbae pyjý jára ramo. 18 Upemaramo ojeya ipyjá cuera ja ojo japycuéri. 19 Upegui mîchînte oguatave tenondévo, ja ojecha pe Santiago, pe Zebedeo raýpe, ja tybýra Juanpe jicuaiva pe imbaýrúpe avei, ja omyatyrô jicuai ipyjá. 20 Upevove Jae ojenôí ichupecuera, ja jaecuera ojeyá itúva Zebedeope upe mbayrúpe jembiyocuai rejeve ja ojo japycueri. 21 Ja upegui ou ôguajê Capernaumme ja pe sabado areté árape Jae oiké pe tûpâope ja oporo mboe. 22 Ja ojecharâmô jaecuera pe jemimboé reje: Jae omboe voí ichupecuera iya jáva reje jecópe Ichupe, ja na umi escriba iñarandu reíva cueraichai. 23 Ja sapyaité pe tûpâope voí peteí cuimbae mbaepochy tieý rembitarováva osapucaí, jeivo: 24 ¿Mbaépa reipota orejegui, Nde Jesús Nazareno? ¿Reyúpa raé ore mbuai jaguâ? Aicuaa voí avápa Nde. Tûpâ Ñandeyára remimbou imarangatúva Nde! 25 Ja Jesús ipochý ichupe, ja jei: Ekîrîrî, ja esê eyeí ichugui! 26 Upei catu pe mbaepochy tieý oipocapá ichupe ja osapucaí jâtájape osê oyeí voí ichugui. 27 Ja opavavé ojecharâmô tuvichaité, ja oñoporandú oyoupe cuera yepe: ¿Mbaépa coa? Ipyajú vaichagua co jemimboé! Oporo poyjújára vaicha co iyáva ramo vaicha jecópe Ichupe, ja umi mbaepochy tieýpe yepe Jae oyocuai ja jaecuera iñeêrendú Ichupe. 28 Upemaramo oñemo jêrâcuâ Ichugui oparupi pe Galilea retâ yerecuevo. 29 Upegui osê ramo tûpâo gui ôguajê Santiago ja Juan ndive pe Simon ja Andres rogape. 30 Ja sapyá uperamo voí jasý jina Simon rembireco sýpe iñâcânundu eterei, ja omombeu voí Ichupe jese, 31 ja Jae oñemboyá Jendápe ja oipyjy ichupe ipo gui ja omopuâ ichupe. Ja upevove oyeipá ichugui iñâcânundu, ja upei catu jae oyeyocuaiucá Ichupe. 32 Ja caarúma ramo oiké vove cuarajý, oguerúpá Jendápe umi jasývape cuera ja umi mbaepochy rembitarovápe. 33 Ja iyatýpá pe okê renondépe opavavé pe tetâmegua. 34 Ja Jae jetape omojesâi, umi ojasa vaíva opaichagua mbaasy gui, ja oity mbaepochy ichugui cuera, ja oyoco umi mbaepochýpe ani omombeu mbaeve, oicuaa jague reje Jae Cristojá. 35 Ja pyjarevété pytû gueteri opuâ, ja osê ojo pe ñũ yeicoýjape jañojápe, ja upepe oñemboe. 36 Ja Simon ja umi ambuecuera oiva jendive ojo ojecávo Ichupe. 37 Ja oyujuma ramo Ichupe, jei: Opavavé Nde recá jicuai. 38 Ja Jae Jei ichupecuera: Yaja mandike umi tetâ ânguijápeguape añemoñeê jaguâ upepe avei: upe jaguâte voí ayu vaecue. 39 Ja Jae oñemonñeê oicovo itûpâope cuera Galileape oparupi, ja oity mbaepochy cuerape. 40 Uperamo ou Jendápe avei peteí leproso iyaipáva ja oyeruré Ichupe oñesújape ja jei: Reipota ramo icatu Nde che mopôtí. 41 Ja Jae oiporiajuvereco ichupe ja oipys ipo ja opoco jese ja jei: Che aipota! Ta ne pôtínte! 42 Ja upevove ocañýmbá ichugui iyaívaí, ja ipôtimba opytávo. 43 Ja Jae omboe ichupe ja omondovo ichupe, 44 jei: Ani remombeu avavépe. Terejónte, eyejechauca pe paípe ja co reñemo pôtí jague reje eicuameê pe Moises omeêucá vaecue oyecuaaucá jaguâ ichupecuera. 45 Opaichavévonte jae osê vove oñypyrú omombeu oparupi opavavépe ja omojerâcuâ pe oyeju jague ichupe, ja upeagui Jesús ndicatuvei oiké pe tetâme oyejechaucájape: oicónte ocápe ñûreje ocáraré, ja oime oúva ôguajê Jendápe opa cotý guivó.

Mark 2

1 Ja upea jague mboby ára jápe ôguajê yeby Jae pe Capernaumme ja vocoí oime jêrâcuâ Jae oi jague peteí ogape. 2 Ja upei oñembyatý jetaite Jendápe ndiporivei peve iya jaguâ pe okême yepe. Ja Jae omboe jina ichupecuera Ñandeyára ñeê reje. 3 Ja sapyaité ou oguerúva Jendápe peteí paralítico iyapávape. 4 Oime jerújaré irundy, ja ndicatuigui oñemboyá Jendápe iyatýpá gui umi jicuaiva omonandí pe oga jiari guivó oijape Jesús ja ombocuá, ja ombogueyý pe icuá rupi pe jupá oñenójape voí pe iyapáva. 5 Ja Jesús ojecha pypé oyeroviájá jicuai Jesé, jei pe iyapávape: Che raý, oyepeapáma ndejegui ne angaipa. 6 Ja upeyave oime voí oguapy jina upepe peteíva umi escriba iñarandu reíva oñemonguetávo jina ipyápe jeivo: 7 ¿Mbaéichapa oñeê cóicha co caraí? Oñeê vaí Ñandeyára reje. Avápa icatu oipea angaipa? Oime peteí añónte, ja upéva Tûpâ Ñandeyára. 8 Upevove Jesús ojechacuaa opyape oyejegui voínte jaecuera ipyápe oñemonguetajá jina upeicha, ja jei

ichupecuera: ¿Maerâpa pende pyape peñemongueta âmbae reje? 9 ¿Mávapa icatuvé ayapo? Jae ramopa co iyapávape Oyepeapáma ndejegui ne angaipa, terâpa jae ramo ichupe: Epuâ ejupi nde rupá, ja eguatá? 10 Ja peicuaa jaguâ co Carai Raý ipuacajá co ybyari yepe oipea jaguâ angaipa -- (Upepe jei pe iyapávape:) 11 Ndeve jae Epuâ, ejupi nde rupá, ja terejó nde rógape. 12 Ja upevove opúa ja opavavé resápe ojupi jupacué ja osê. Ja upeichajá gui ojecharâmô opavavé ja tuvicha ombueté Tûpâ Ñandeyárape, ja jei: Máramo nda yajechai raé coaichagua mbae! 13 Uperire Jae osê ojo yeby pe ýguasu renda cotý ja oñembyatý Jendápe opavavé umi upepegua ja Jae omboe ichupecuera. 14 Ja ojasávo ojechá pe Levi Mateope, Alfeo raý, oguapý ramo pe mburuvicha monoôjápe mbaerepy, ja jei ichupe: Eyo Che rapycuéri! Ja jae opuâ voí ja ojo japycuéri. 15 Uperire oguapý yave Jae carujápe upea rógape, sapyá jeta oime avei mbaerepy monoôjára ja angaipavóra oguapýva jina Jesús ja jemimboe cuera ndive. Jeta raé jicuai umíwarejegua omoírú Ichupe. 16 Upei catu umi escriba iñarandú reíva umi fariseo reýi rejeguáva, ojecha ramo Ichupe ocaru ramo umi angaipavóra ndive ja umi mbaerepy monoôjára ndive, jei jemimboe cuerape: Oime Jae ocarú ja joýu umi mbaerepy monoôjára ndive ja umi angaipavóra ndive. 17 Ja ojendu pype upéva, Jesús jei ichupecuera: Ndajaei umi jesáiva oicôtevêva oporo pôjânôjára reje: umi jasýva mante. Che ndayui ajenôivo umi jeco pôrâvape cuera, umi angaipavórapente. 18 Oime uperamo Juan remimboe cuera, ja umi fariseo remimboe cuera ombuayéva jina areté ára ocaruýreje, ja oime oúva Jendápe ja oporandúva Ichupe: ¿Mbaéichapa Juan remimboe cuera ja fariseo remimboe cuera ombuayé co areté ára ocaruýreje ja Ne remimboe cuera nombuayéi areté ára ocaruýreje? 19 Ja Jesús jei ichupecuera: ¿Sapyá icatúpa oico ocaruýreje pe menarâ írúnguéra oico yavevé pucu cue jendive cuera pe menarâ. Oguereco aya pucu cue jendive cuera pe menarâ ndicatui oico ocaruýreje. 20 Ou voí vaerâ ára oyepeá jaguâ iyapytégui cuera pe menarâ, ja upe jaárape añeté oicone ocaruýreje. 21 Na ñambobybýri ao pejeguémi ipyajúva cu ao ituyáva reje. Upeicharamo pe imboyuapýre osoróne ichugui, pe ipyajúva pe ituyáva gui, ja pe icuájá ivaíve opytávo. 22 Upeicha avei na ñambo jyrúi vino ipyajúva mbaepí ituyávape. Upeicharamo, pe vino omombú umi mbayrú mbaepirégua ja ocañymbá pe vino ja umi mbayrú avei. Oñembojyrú vaerâ vino ipyajúva mbayru ipyajúvape. 23 Uperire peteî sabado areté árape oguatá ojovo jina Jae umi cocue rupí, ja jemimboe cuera yavevé oicóva oñypyrú oipoó jiýva. 24 Upei catu umi fariseo jei Ichupe: Maê! ¿Maerâpa oyapo co sabado areté árape pe oyapo ý vaerâ? 25 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Máramo na pemoñeêipa racaé pe Santa Escriturape oyapo vaecue David oicôtevê ramo guaré iñembyajýi ramo guare jae ja umi oiva jendive, 26 oiké jague pe tûpâope oico ramo jiconi pai guasú Abiatar ja jou jague pe mbuyapé carai, pe iyaýva avavépe jou, umi paípe mante, ja joúucá jague avei umi jendive oivape? 27 Ja Jae jei ichupecuera: Oñemoingo racae pe sabado ára umi ybypóra cuera peguârâ, ndajaei umi ybypóra cuera pe sabado ára peguârâ. 28 Upeicharamo co Carai Raý jae co sabado areté ára yáya yepe avei.

Mark 3

1 Ambue árape oiké pype Jae pe tûpâope oi upepe peteî cuimbae ipo iyýpíva, 2 ja oime omoñujáva omaña Jesé yajecha omojesâipa pe sabado areté árape, omoí vaí jaguâ Ichupe. 3 Ja Jae jei pe cuimbae ipo iyýpívape: Epuante eñemboý ore apytépe. 4 Ja Jae oporandu ichupecuera: ¿Iyápa ñandevera co sabado areté árape yayapo pôrâ terâpa yayapó vaí, ñamoesâi tecové terâpa yayucá? Ja okírírí jaecuera. 5 Ja Jae ipochý omaê iyerecuévo jesequera, ja ombuasý tuvichaite ipya jâtâ eté reje, ja jei pe cuimbaepe: Eipysó nde po! Ja oipyso voí ipo ja oñemyatýrômba ipo. 6 Upei catu osêma ramo umi fariseo, oñemongueta jaecuera umi herodiano ndive Jese oyuca jaguâ Ichupe. 7 Upévaereje Jesus oyeí upegui jemimboe cuera ndive ja ojo ýguasu renda cotý. Ja iyatý umi jeta ou vaecue japycuéri umi Galileaýgua upeicha avei umi Judeaýgua, 8 ja Jerusalemýgua, ja Idumeaýgua ja pe ý Jordan mboypýrigua, ja Tiro ja Sidon yererejegua, jeta oñembyaty jicuai Jendápe ojendu pype jeta jague oyapo mbaeguasú. 9 Ja Jae jei jemimboe cuerape tombuesacoí peteî mbayrumi ichupeguârâ umi jetaite oñembyatýva gui anichene jaguâ iyatýpá Jesé. 10 Jetape voí Jae omojesâi racae, ja upeareje iyatýpá Jesé opáva umi jasýva opoco jaguâ Jese. 11 Ja umi mbaepochy tieý ojecha vové Ichupe oñesú Ichupe, ja osapucái jeivo: Nde Tûpâ Ñandeyára Raý. 12 Ja jeta yeby Jae oyao ichupecuera ani jaguâ omojerâcuâ reí Ichugui. 13 Upei catu Jae oyupi pe itáatýra ári ja ojenôí umi Jae oipotavévape ja jaecuera oú Jendápe. 14 Ja omoingo doce ichugui cuéravape ja ombo jéra avei ichupecuera Apóstoles oico

vaerâ Jendive ja oyocuai vaerâ oñemoneêjára ramo, 15 ja ipuaca vaerâ oity jaguâ mbaepochy cuerape. 16 Upeicha omoingo umi docepe: Simon (ombojéra yoapý Pedro), 17 ja Santiago, Zebedeo raý, ja Juan, Santiago ryby (ombojéra ichupecuera Boanerges arasunu raýcuera yae mo avañeême), 18 ja Andrespe ja Felipepe, ja Bartolomepe, ja Mateope, ja Tomaspe, ja Santiago, pe Alfeo raý, ja Tadeo, ja Simon, pe cananeo, 19 ja pe Judás Iscariote upe iyapyjyucájarâ voí Ichupe. 20 Ja Jae oiké peteí ogape ja iyatýpá yeby umi oñembyatýva Jendápe, ja upeagui nda iyái yepe ichupecuera jou tembiumi. 21 Ja ojendu ramo co âmbae umi Jesegua cuera voí ou oyapyjy jaguâ Ichupe, jei pype Jae itarovájá. 22 Ja umi escriba iñarandú reíva avei, ou vaecue Jerusalem gui, jei oguerecójá Beelzebul ipyápe, ja co mbaepochý ruvicha guasu rupínte, jei, jae oitýjá umi mbaepochýpe. 23 Upei catu Jae ojenói ichupecuera ja jei ichupecuera co neê raânga jápe: ¿Mbaéichapa icatune guaú Satanás oity Satanáspe? 24 Ja oyuabý ramo guaú peteí tetaýgua oyuejegui, ndicatu opytá jâtâ pe tetâ. 25 Ja oyuaby ramo peteí ogapegua oyuejegui, ndicatu moai opyta jâtâ pe ogapegua. 26 Ja pe Satanás oyuaby ramo oyejegui ndicatu moai opyta, oicomane ipajarâ. 27 Ndicatu guaú avavé oiké peteí cuimbae mbaraetéva rogape oñomí jaguâ ichugui imbae iñongatupyré, oñapytí raê ý ramo pe cuimbae imbaraetéva. Upeicharamonte icatu oñomí joga gui. 28 Che Jae peême catuetei opambae oñembo jesarai jaguâ umi cuimbae cuérava gui, opaichagua iñangaipa ja ñeê ivaíva omomârâ jague Ñandeyára pe. 29 Upeicharamo yepe oime ramo omomârâva iñeême pe Espiritu Santope máramo ndo jupity moai oñemopôtí jaguâ tapia guârâ, iyánte vaerâ ichupe pe angaipa recová tapia guârâ. 30 Âmbae voí jei Jae, jei jague reje jaecuera pe ipyapegua mbaepochy tieýjá. 31 Uperamo ou avei isý ja tybyra cuera opyta oñemboý ocápe ja omondo Jendápe ojenoíucávo Ichupe. 32 Uperamo oime ôguajêva iyerecuevo umi oñembyatýva ja umíva jei Ichupe: Peina oime ocápe Nde sý ja Nde rybý cuera ja Ne reindy cuera ou vaecue Nde recávo. 33 Ja Jae oñeê ichupecuera jeivo: ¿Avápa Che sý ja Che rybý cuera? 34 Ja omaê pype umi iyerecúevo oguapyva reje jicuai jei: Coína ape Che sý ja Che rybý cuera. 35 Oimeraêva ombuayéva Tûpâ Ñandeyára rembipota, upéva catu Che rybý ja Che reindy ja Che sy.

Mark 4

1 Uperire Jae oñypyrû yeby omboe pe ýguasú rembeype, ja oñembyaty Jendápe jeta eterei ja iyatypáite. Upeareje Jae oyupi pe mbayrú pe ýguasúpe oivape ja oguapy pypé, ja opa umi oñembyatýva jicuai oi ybype pe ýguasú rembeype, 2 ja upegui Jae omboe ichupecuera jeta mbae reje ñeê raânga rupi. Ja jei ichupecuera imboejápe: 3 Pe Che rendúkena! Sapyá osê guaú pe ñemityjára oñemityvo. 4 Ja sapyá guaú oñoty ramo jina oime joa reíva pe tapé yképe ja oveve ouvo guaú umi guýraí ja joupá. 5 Ja oime avei joá reíva itátýpe yby pocâ jápe. Ja voí jeñoí guaú nda ipypucui gui yby. 6 Ja osê vove cuarajý ocái ja nda japói gui ipirupá voí. 7 Ja oime avei joa reíva guaú ñûatîndýpe, ja ocacuaa voíve umi ñûatí ja ombopytupá pe temityngue, ja upeagui nda jiai. 8 Ja oime avei joava jecope guaú pe yby pôrâ jápe ja jiá pôrâ, jeñoí pôrâ ja ocacuaa ja oime jiýva treinta ja ambue jiýva sesenta ja oime jiýva cien. 9 Upemaramo jei: Tojendúkena oimeraêva iyapysáva ojendu jaguâ. 10 Uperire oime ramo jaeñojápe, umi doce ja umi ambuecue oiva iyýpype, oporandú Ichupe pe jei guaú vaecue gui. 11 Ja Jae jei ichupe cuera: Peêmente oñemeê peicuaa jaguâ co ñeê ñemí Tûpâ Ñandeyára reco marangatu rejegua, umi ambue cue cuera peêyvape oyeé guaújápente opa umi mbae, 12 icatu jaguâ omaê maê ramo yepe ndo jechacuaai, ja ojendu ramo yepe ndoicuaai, anichene jaguâ sapyá oñemboyere oyepeapá jaguâ iñangaipa. 13 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Nda peicuaaipa mbaépa jeise co ñeê guaújápegua? Upeicharamo, ¿mbaéichapa peicuaane umi ambue ñeê guaújápegua? 14 Pe ñemityjára oñemity pe Tûpâ Ñandeyára ñeê. 15 Umi tapé ypypegua ñaimoa umi Tûpâ Ñandeyára ñeê oñeñotý vaecuepe, ja ojendu rire, sapyáite ou pe Satanás ja ôguenojê pe ñeê oñeñotý vaecue ipyápe. 16 Upeicha avei umi oñeñotý vaecue itátýpe, ñaimoa umi ojendu vaecue Tûpâ Ñandeyára ñeê, ja oguerová torýpápe, 17 ja nda japói gui oyejegui voí ja nda jeco pucú vái gui, sapyá ojasa asy ramo terâ oime ramo omoñava ichupecuera Ñandeyára Ñeê reje, vocói joa jeco pôrangue gui. 18 Oime avei umi ambuecue oñeñotý vaecue ñûatîndýpe, umíva catu umi ojendu vaecue Ñandeyára ñeê, 19 ja oiké ichupecuera pya anguecoi ybypóra reco rejegua, ja pe teco porombotaby imbae rerecojá guiguáva, ja pe mbaepotá potáva mbae ambue reje, ja ombopytupá Ñandeyára ñeê, ja upeagui nda jiai. 20 Oime avei umi oñeñotý vaecue yby pôrâ jápe, umíva catu umi ojendu vaecue Tûpâ Ñandeyára ñeê, ja oguerorjýva ichupe tapia, ja jiá pôrâ,

peteî jiýva treinta, ambue sesenta, ja ambue cien. 21 Upei catu Jae jei ichupecuera: ¿Yarúpa tataendy ñamoî jaguâ mbayru guýpe, terâpa ñande rupá guype? ¿Ndajaéipa oñemoî jaguâ tataendy rendape? 22 Ndipóri voí mbae oñemoáva oyejchauca y vaerâ, ja ndipóri mbae oñemîva oyecuaauca y vaerâ. 23 Oime ramo iyapysáva ojendu jaguâ, tojendunte! 24 Jei avei ichupecuera: Pejehacuaa pôrâ pe pejendúva! Pe mbayru voí pejaâ jague peê, upea pypé oñejaâne peême ja oyupývène peême yepe. 25 Pe oguereco voívape oñemeê yoavéne ichupe, ja pe oguereco-ý-va gui oñemboîne pe oguereco mîchîva yepe. 26 Jei Jae avei: Oime pe teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua oyogua peteî cuimbae oity vaecuepe mbae raýî yby reje, 27 ja oké yepi ja opuâ yepi, ára ja pyjarépe, ja pe mbae raýî jemityngue jeñoî ja ocacuaa, jae ae voí ndoicuaai mbaéichapa. 28 Oyejegui vointe pe yby omoñemoña, iyýpýpe jeñoî ja upegui iñapêsâ ja upegui jiýva otýarô pe iñapêsâ reje, 29 ja otýarôma ramo jiýva, upevove jae omondo umi ikytîjarâme: oimbama catu co jina oñemonoô jaguâ. 30 Jei Jae avei: ¿Mbaéichaguápa mbae ñaimoa vaerâ co teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua yoguajá, terâpa mbaé mbaé raângá ñamoî vaerâ jese. 31 Oyogua voí pe mostaza raýîme. Upéva oñeñoty pypé yby guýpe mîchîeteveva ramo yepe opa mbae raýîmi ambuecue co ybyari oiva gui, 32 upeicha ramo yepe oñeñotýma ramo, voí ocacuaa ja oñembotuvicháve umi caavó râcâ ambue gui, ja oñemo jâcâ guasú icatu jaguâicha umi guyra ovevéva oñembo jaitý icuarajýa guýpe. 33 Umichagua ñeê raângá reje jeta yeby Jae omombeú ichupecuera Tûpâ Ñandeyára ñeê icatu jagueicha jaecuera ojenducuaa, 34 ja umi mbae raंगा ñeê y reje Jae noñeêi mbaeve ichupecuera. Umi jemimboe cuerape vointe oicuaucapá opa âmbae jaeñojápe cuera. 35 Upe jaárape voí caarúetéma ramo, Jae jei ichupecuera: Yajasa mandike mboypýri. 36 Upei catu jaecuera omondo umi oñembyatý vaecuepe ja ogueraja Ichupe oi jaicha voí mbayrúpe, ja oime Jendive mbayru ambue avei. 37 Ja sapyaité joa ama guasu ybytu jâtâ rejeve ja oyapi pe mbayru reje pe y pochý ja upéichavo jenyjêtama jina y gui pe mbayru. 38 Jae voí oime mbayru rapycuépe oké jina acánguytá ári, ja sapyaité ou jaecuera ja omombaý Ichupe ja jei: Nde! Ore poromboejá! ¿Ne rembuasyipa ñande yajá vaí jarejejape? 39 Ja opay voí Jae ja ipochy pe ybytúpe, ja jei pe y pe: Ekîrîrî! Eguapý! ja opí voí pe ybytú ja oguapýpá, ja sapyaité ára oñemyatyrômba opytávo. 40 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Mbaeichapa pende pya mimi peê upeicha? ¿Coanga pevêpa yepe nda peroviai gueteri? 41 Ja okyjýyê tuvicha eterei jaecuera, ja jei oyope: ¿Avá pico cóva iñeêrendúva Ichupe ybytú ja co y yepe?

Mark 5

1 Upeicha ôguajê pe ýguasu mboypýri umi Gesarene retâme, 2 ja ogueyýma ramo Jae pe mbayrú gui, ou ojuvâitivo Ichupe umi omano vaecue oñeñotý jague gui peteî cuimbae mbaepochy rembitarová vaiva, 3 oico vaecue umi omano vaecue oñeñotý jague rupi, ja ndicativéima oyeyoco oñeñapytîme yepe. 4 Jeta yeby voí oñeñapytî racae itacupysâ pypé ja itasâ pypé, ja umi itasâ omopêpêmba racae ja umi itacupysâ ombuaipa racae, ja ndipóri ipuaca vaerâ jese. 5 Ja osapucaí oicovo tapia ára ja pyjarepe umi omano vaecue oñeñotý jague rupi, ja umi itáatýra rupi ja oime yepi oyecutu oyupe itápe. 6 Ja ojechama ramo Jesúspe mombyry guive yepe oñani ja oñesû Ichupe, 7 ja osapucaí jâtâ ja jei: ¿Mbaepa reipota chejegui, Nde Jesús Tûpâ Ñandeyára pe Tuvichaitéva Raý? Ayerure Ndeve Tûpâ Ñandeyára rérape ani che muangucoi! 8 Upeicha oñeê pe mbaepochy, jei jague reje Jae ichupe: Nde! mbaepochy vaí! Esê catu co cuimbae gui! 9 Ja Jae oporandu ichupe: ¿Mbaéichapa nde réra? Ja jae jei: Legión che réra ore retajá reje. 10 Ja jeta oyerure Ichupe ani jaguâ omondo ichupecuera pe tetâ gui ocápe. 11 Ja oime voí upepe pe itáatýra rupi peteî curé atýra tuvicha ocaru jicuai, 12 ja oyeruré Ichupe umi mbaepochy jeivo: Ore mondónte umi curé oijápe roike jaguâ jete pypé cuera. 13 Neí! jei Jae ichupecuera. Ja osê voí umi mbaepochy vaí ja oiké umi curé reté pypé ja pe iyatýra, (jetacue voí mocoî mil) iñacuâmba ja umi curé joapá peteî itá yvaté ári gui pe ýguasupe ja joýguýpá pe ýguasupe. 14 Upei catu umi curé rerecuácué cuera oñeguajê ja omojerácuâ pe tetâme ja pe ñû ocaraguape. Upei catu osê umi ambuecuera ojecha jaguâ mbaépa oyeju raé. 15 Ja ou Jesús rendape ja ojecha pe mbaepochý rembitarová vaecuepe oguapy ramo iyao pôrâva ja iñacâ pôrâ yebýmava, upe oguereco vaecue ipypé mbaepochy atyra Legion. Ja okyjýyê jicuai, 16 ja umi jechajeré omombeu ichupecuera mbaéichapa oyeju raé pe mbaepochy rembitarová vaecuepe ja umi curépe avei. 17 Upeagui oñypyrû oyerure Ichupe oyei jaguâ jetâ gui cuera. 18 Ja Jae oyupi pypé pe mbayrúpe, pe mbaepochy rembitarová vaecue oyerure Ichupe oime jaguâ Jendive. 19 Ja Jae ndoipotai. Jei mante ichupe: Terejo

nde rogape nde rejegua cuerape ja emombeupá ichupecuera mbaeichaguápa mbaeguasú Túpã Ñandeyára oyapo raé ndereje ja mbaéichapa Jae nde poriajuvereco raé ndeve. 20 Upeicha oyeí ja omo jêrâcuâ oicovo oparupi Decapolispe opa âmbae Jesús oyapo vaecue jese: ja oime ojecharâmô yoa. 21 Upegui oyebyma ramo Jesús pe mbayrúpe mboypýri gui oñembyatý Jendápe jeta iyatývo, ja Jae oi pe yguasú rembeýpe, 22 ja upeyave ou peteí mburuvicha túpã rejegua jêrava Jairo, ja ojecha vove jae Ichupe oñesú Ichupe, 23 ja oyerure rure Ichupe, jeivo: Jasýetê jina chejegui che rayými omano jaguâicha. Eyókena emoí Nde po jese jesaimba yeby jaguâ, ja upeicharamo, oicove vaerâ. 24 Ja Jae ojo jendive. Ja umi jeta oñembyatý vaecue ojo japycueri avei ja iyatýpáité Jese. 25 Ja oime peteí cuña oyapoma raé doce años jasy ypy jagué tuguy guasu gui. 26 Ja oñepôjânôucâma racae jeta poropôjâno jára cuerape, ja upeicha ombojýcupâma racae pe oguerecomimi vaecue, ja opaichavévonte mbaeveté ndopytuúí, jasý jasývé ojóvo mante reí. 27 Sapyá ojendúma raé Jesús rerâcuâ, ja upeicha ou japycué guivó umi ambuecúe iyatý vaecue jina apytépe ja opoco iyao reje. 28 Jei nipo raé ipyápe: sapyá apocomi ramo iyao rejente che resaine. 29 Ja upevove jypá pe tuguy joa vaecue ichuguí, ja jae oñeñandu jete pype jesaímbámajá pe mbae ivaíva gui. 30 Upevove Jesús ojechacuaâma ramo iyejegui voí osê jagué Ichugui ipuacacué gui oyeré umi iyatýva apytépe ja jei: ¿Avápa raé opoco Che ao reje? 31 Upei catu jei Ichupe jemimboe cuera: ¿Nde rejechaipa oime jetajá iyatýva Nde reje? ¿Upeicharamo, maerâpa ere: ¿Avápa raé opoco Chereje? 32 Ja Jae omaê oparupi iyerecuévo ojecha jaguâ mávapa oyapó raé upea. 33 Upei catu pe cuña okyjýyé orýrýipa, oicuaa pypé pe oyejú vaecue ichupe, ou ja oñesú Ichupe, ja oñemombeupá Ichupe jecópe. 34 Ja Jae jei Ichupe: Che rayý reyeroviá guínte ne resaí repytávo. Terejo nde pya guapy! Eico mârâve ý reje co tucumbócué gui. 35 Ja oñeê aya yepe oime oúva pe túpã ruvicha roga gui jeíva: Omanóma nde rayými. ¿Maerâpa reyocuaivé co ore porombóejárape? 36 Upei catu Jesús ojendu pypé pe jeíva, jei pe mburuvichápe: Ani rekyjýyé! Eyeroviánte! 37 Upegui Jae ndoipotai avavé ojo Jendive, Pedro ja Santiago ja Juan, Santiago rybý, umia añónte. 38 Ja upeicha ôguajê pe mburuvicha rogape. Ja ojecháma ramo Jae iyaýbú ramo yoa umi oyajeóva jina ja jasêva jicuái, 39 Jae oiké ja jei ichupecuera: ¿Mbaerejépa pende aybú ja peyajeó? Co mitâ cuña nomanoi, okénte jina! 40 Ja jaecuera oñembojorý Jese. Upei catu Jae omosêmba ichupecuera, ja omoingue pe cotýpe pe mitâ cuña rú ja isýpe nte añó, ja umi Jendive oivape, ja upeicha oiké pe mitâ cuña oijape. 41 Ja Jae oipyjý pe mitâ cuña po, ja jei ichupe: Taleitha coum! (Mitâ cuña jae ndeve, epuante! yae mo avá ñeême.) 42 Ja sapyáite opuâ voí pe mitâ cuña ja oñemboý ja oguatá. Oime oguereco voí doce años. Ja jaecuera oñemondýi ja ojecharâmô tuvichaité. 43 Ja Jae jei ichupecuera anichene jaguâ oicuaucá avavépe âmbae gui ja jei ichupecuera omongarú jaguâ ichupe.

Mark 6

1 Uperire osê upegui ja ou oguetâme ja omoírú Ichupe jemimboe cuera. 2 Ja pe sabado areté árape Jae oñypyurú omboe pe túpãope. Ja jeta umi ojendu vaecue Ichupe ojecharâmô ja jei: ¿Mamoguípa oguereco co Carai âmbae? ¿Mbaeichaguápa co mbaecuaa oñemeêva Ichupe ja mbaépa co mbaeguasú oyeyapóva ipórupi? 3 ¿Ndajaéipa cóva pe ybyrá reje ombaapojára, pe Maria membý, Santiago ja José ja Judás ja Simón rykéý? ¿Ndoicoipa avei cóape ñanendive iteindyra cuera? Upévareje jaecuera oñembo pyávaí Ichupe. 4 Opaichavévonte Jesús jei ichupecuera: Ndipóri catu mbaemombeújára oyeyerovia ý vaerâ, oguetâme mante ja oñanáma paúme ja umi jogaitevépente oyeyerovia ý vaerâ catu. 5 Ja upepe Jae ndicatuí oyapo mbaevéichagua mbaeguasú: oiménte vaecue mbobymí jasýva cuera omoí vaecue ipo jesecuera ja Jae omojesaí ichupecuera. 6 Ja Jae ojecharâmô ndogueroviai járeje jaecuera. Upegui ojo umi ambue tetâi rupi oporo mboe oicovo, 7 ja ojenoí umi doce jemimboe cuerape, ja oñypyurú omondo ichupecuera mocô mocoí ja omeê ichupecuera ipuaca jaguâ umi mbaepochy tieý reje. 8 Ja jei ichupecuera: ani jaguâ oguerajá mbaeve tape peguârâ, peteí ybyrá mi añónte, mbaeve mbuyape, mbaeve mbayru, mbaeve mbaerepy icúacuápe, 9 toñemondénte ipýrejegua reípe, ja ani omboyoa mocoí iyaópe. 10 Ja jei ichupecuera avei: Mamo oga peiké jaguâme, upépente peico pesê yeby peve upegui, 11 ja oime ramo tenda pende rerojory ý jaguâme terâ pene renduse ý jaguâme peême, pesênte upegui ja peitybyró pe yby cuí pende pý reje oyáva pemoí vaívo upeicha ichupecuera jecocue vaí reje. 12 Upeicha oyeóí jaecuera ja oñemoñeê oicovo toñembyasý ybypóra cuera oñembo jecó pôrâ jaguâ. 13 Ja oity jeta mbaepochype, ja omoná ñandy umi jasyetêva reje ja

upeicha omojesaí ichupecuera. 14 Uperamo pe mburuvicha guasu Herodes ojendu jêrâcuâ, (Oñemo jêrâcuâ eterei ma voi jêra). Ja jei: Oiméne pe Juan Bautista oicové yeby umi omano vaecue paûgui ja upeareje umi mbae ipuacaitéva oñatôî ipypé. 15 Oime ambuecue cuera jei vaecue: Upeva catu pe Elias. Ja oime ambuecue jei vaecue: Oñemoñeējára catu jae peteî umi oñemoñeēva rejegua jaetévaicha. 16 Pe Herodes voí ojenduma ramo jêrâcuâ jei: Oime pe Juan che añâcáo vaecue jae catu oicové yeby nerae umi omano vaecue paûgui. 17 Pe Herodes voínte omondo racae ja oipyjyucá racae pe Juanpe, ja omoingué racae ichupe pe ybyracuá rógape, pe Herodias, tybýra Felipe rembirecocué rejéjape, Jae oipyjy vaecue oguembireco ramo. 18 Upévareje Juan jei yeby yeby racae pe Herodespe: Nda iyái ndeve rereco nde ryby rembirecope. 19 Upévareje pe Herodias oñemyrô oicovo ichupe ja jiâ ichupe oyucaucá ichupe. Uperamónte nda iyái ichupe. 20 Upe Herodes voínte okyjýyé pe Juan gui, oicuaa guive jaejá cuimbae yojeipyré ja imarangatu, ja upeareje oñangarecóucá pôrâ jese. Ja sapyta ojendú ramo jeiva ipya tarováité: upeicharamo yepe obya ojendú ramo ichupe. 21 Uperire oime oyeju sapytaite iya pôrâ jaguâ ichupe. Oime pe Herodes voí jiareté árape omeê caruguasu umi mburuvichape ja umi mburuvichaípe ja umi Galilea ruvichape. 22 Upe ramo oíke oijape pe Herodias memby cuñatái pôrâ ja oyeroky jenondepe cuera ja oguerojory Herodes ichupe ja umi oiva jendive pe caruguasujápe. Upei catu pe mburuvicha guasu jei pe cuña taíme: Eyerurénte cheve oimeraêva mbae reipota jáichaguántereje, ja che ameêne ndeve. 23 Ja oicuameê ichupe Tûpâ rérape jeivo: Reyerure guive cheve ameêta ndeve che retâ mbyté guive yepe. 24 Ja jae osê sapytaite ja jei isýpe: ¿Mbáe mbaé rejépa ayerure vaerâ ichupe? Ja jae jei: Pe Juan Bautista âcângué reje. 25 Upei catu oíké pyae pe mburuvicha guasu rendape ja oyeruré ichupe jeivo: Aipota angaite voí remeêuca cheve pe Juan Bautista âcângué peteî ñaembepe. 26 Upei catu pe mburuvicha guasu ombuasý eterei. Upeicharamo yepe nomomârâsei ichupe omeê jague reje iñeê Tûpâ rérape, ja umi oiva jendive caruguasujápe reje. 27 Upévareje pe mburuvicha guasu omondo voí jemboyocuaípe ja oguerúrucá iñâcângué. Upei catu oyeí ja iñâcáo ichupe pe ybyracuá rógape oijape, 28 ja oguerú iñâcângué peteî ñaembépe ja omeê pe cuñatáíme. Ja pe cunataí omeê isýpe. 29 Upei catu ojenduma ramo pe Juan remimboe cue cuera pe oyeju vaecue ichupe, ou ja ojupi jetecue ja oñotý ybycuápe. 30 Uperire oime Jesús rembiyocuai Apóstoles oñemonoô yeby Jesús rendape, ja jaecuera omombeupá Ichupe jembiapocué ja jemimboecue reje. 31 Ja Jae jei ichupecuera: Peyú peê ñaneñó jaguâme ocápe pe ñû oyeicoýjape, ja pepytuú mîchîmi. Oime voí jeta eterei oúva ja ojóva Jendápe cuera, upeagui nda iyái ichupecuera ocarú jaguâ yepe. 32 Upévareje oyeóî mbayrúpe peteî Jendápe oyeicoýjape jaeño jaguâme cuera. 33 Upeicharamo yepe umi ambuecue cuera ojecha ichupecuera oyeóî ramo ja jeta ojechacuaa ichupecuera ja oñembyatý oñanijápe upepe yby rupi opa umi tetâ gui ja ôguajê tenonde raê umiva. 34 Upeicharamo, ogueyý ramo Jesús byype ojecha jeta umi oñembyatýva jicuai. Ja Jae oíporiajuvereco ichupecuera oico járeje ovecha rerecuaývaicha. Upeareje Jae oñypyrú omboe ichupecuera jeta mbae reje. 35 Ja caarúma guive ôguajê Jendápe jemimboe cuera ja jei Ichupe: Coína ape ñaime catu co ñû oyeicoýjape ja caarúetéma. 36 Emondonte, upeicharamo, ichupecuera, tojo umi ogajárupi, ja tetâi rupi iyerecuévo icatu jaguâ jaecuera oyoguá jou vaerâ iyupe cuera guârâ. 37 Ja Jae jei ichupecuera: Peê voínte pemeê ichupecuera jou vaerâ. Ja jaecuera jei Ichupe: ¿Rojótapa royoguavo mbuyapé doscientos mbaerepý reje ñamongaru jaguâ ichupecuera? 38 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Mboby mbuyapépa oime pereco? Tapejó pejechami. Ja oporandúma ramo jaecuera jei oimejá cinco mbuyape ja mocoí pirá. 39 Ja Jae jei ichupecuera oguapýucá umi ambuecue cuerape pe capiipépe oyoýsýiré, 40 ja upeicha oguapý oyoýsýire oime jysýi cien ambue jysýi cincuenta oyoakýcuéri. 41 Upei catu Jae oipyjy umi cinco mbuyape ja umi mocoí pirá ja omaê yvága coty ja ojovasá ichupecuera. Upemaramo oipejaâ umi mbuyape ja omeê jemimboe cuérape jóuucá jaguâ umi ambuecue cuerape ja umi mocoí pirá upeicha avei oipejaâ opáva peguârâ. 42 Ja upeicha joupá jicuai ja jyvâtâmba. 43 Ja upegui oime doce ayacá jenyjêmba umi mbuyape pejengue, ojupi vaecuegui ja umi pirá pejengue jemby vaecue gui. 44 Ja umi jou vaecue retacué ojupity cinco mil cuimbae. 45 Upegui Jae omojangué voí jemimboe cuerape oyupi jaguâ mbayrupe oyeóî jaguâ tenondevé Betsaidape mboypýri, ja upeyavevé Jae omondo umi oñembyatý vaecuepe. 46 Upei catu omondo ríre ichupecuera Jae ojo pe itáatýra ári oñemboe jaguâ jaeñojapé. 47 Upeicha caaru pytúma ramo pe mbayru oi ýguasú mbytepe ja Jae oí Jaeño byype. 48 Ja Jae ojecha ichupecuera icaneôma jicuai omboguatávo imbayru, oipeyu vaí járeje pe ybytú. Upei catu pyjaré gueteri ryguasú sapucaí

mocoijá rupi Jae ou Jendápe cuera oguatá ouvo pe y rová ári. Ja Jae ojasa moa jina. 49 Ja ojecha ramo Ichupe oguata ramo pe y rová ári, oimoa pórajá Jae, ja osapucaí. 50 Opavavé voí jaecuera ojechá Ichupe ja ipya tarová. Upei catu Jae oñeê ichupecuera ja jei: Pende pyaguasúnte! Che jae! Ani pekyjýy! 51 Ja Jae oyupí Jendápe cuera pe mbayrúpe ja upévo opí pe ybytú. Upei catu jaecuera ojecharâmõ oñemondýi eterei. 52 Na imanduai yepe umi mbuyapé Jae jóúucá ramo guaré reje: ipya voí iñpytũmba ichugui cuera. 53 Upegui ojasama ramo mboypýri ôguajê pe tetã Genesaretepe. Ja upepe oñemboyá ybype. 54 Ja oqueyý yavé pe mbaýru gui ojechacuara ramo umi ambuecucuera Jaejá, 55 oñani oparupi omboyerévo pe tetã iyere reje cuevo ja upevove oñypyrú oguerú oparupi gui umi jasyvacuera jupá rejeve mamõ ojendu jápe jaecuera oijá jina Jae. 56 Ja mamõ oikéjápe umi tetã reje ja umi tetã guasu reje terã ocára reje, ôguenojê umi jasyvape cuera ja omõí tapepe voí, ja oyerure rure Ichupe opocomi jaguã iyao rembeý rejente. Ja upeicha opa umi opocó vaecue guive Jesé jesãimba opytavo.

Mark 7

1 Uperamo oñembyatý Jendápe umi fariseo ja umi escriba iñarandú reíva ou vaecue Jerusalem gui. 2 Jaecuera ojecha racae umi jemimboe cuera joujá jembiu ipo kyá nungá yaicuaa oyepojei y jague reje ocaru jaguã. 3 Umi fariseo voí ja opa umi Judio voí jacateý gui umi ymaguaré ñeêngá reje ndocarusei oyepojei y rire catuetei iyýva peve yepe. 4 Upeicha avei ou rire oguatá jague gui ndo carusei oyaju y rire. Ja jeta mbae ambue avei oime oipocuaáva ombuayé vaerã, oyojei umi tembiporú oyeýujá, ja opaichagua mbaýru ja tembiporú oyeújá. 5 Upeicharamo umi fariseo ja umi escriba iñarandú reíva oporandu Ichupe: ¿Mbaerejépa ne remimboe cuera osê umi ymaguare ñeêngá gui jóuvo jembiu oyepojei y reje? 6 Ja Jae jei ichupecuera: No ñeê reíri vaecue pendereje pe Isaias, peêcuera pende rovámoçi, oñeê ramo guare yma guivé voí oyeé jaicha voí pe Santa Escriturape: Co tetãmegua iyurúpente Che mbuete, ipya voí imombyry Chejegui. 7 Reínte voí vaerã co Che mbuetéva Cheve: jemimboe voí oporo mboejá umi cuimbae rembiapoucapýnte. 8 Peê pejeja reí Tũpã Ñandeyára rembiapoucapý, ja pembuayé umi ybypóra ñeêngá reí. 9 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Ipõrã pipo pemboýké Tũpã Ñandeyára rembiapoucapý icatu jaguã pembuayé pene ñeêngá reí voínte. 10 Yma voí pe Moises jei vaecue: Embueté nde rúpe ja nde sýpe. Upeicha avei jei vaecue: Upe omomãrãva itúvape terã isýpe tomano asýteté. 11 Peê voi peye: Oime ramo cuimbae jeíva itúvape ja isýpe: Oimeraêva mbae reyýké co vaerã chejegui upéva Corban (tũpãmbae che remicuameê Tũpã Ñandeyárape). 12 Upeicharamo peê pepoí ichugui cuera anive jaguã oyapo mbaeveté itúva terã isý rejejápe. 13 Ja upeicha peê peyapo mbaeve ramo Tũpã Ñandeyára ñeê co pene ñeêngá reí reje co pene remimboe anga peve. Jetambae coaichaguáva voí peê peyapo tapiá. 14 Uperire Jae ojenoí yeby umi oñembyatý vaecue Jendápe, ja jei ichupecuera: Pe Che rendúkena opavavé peê ja peicuaá. 15 Ndiþóri mbaeve cuimbae ocá rejegua oiké vaerã jete pypé omonguýa vaerã ichupe, umi osêva cuimbaé gui, umia catu omonguýa vaerã cuimbaépe. 17 Upegui oyeí Jae umi jetavé apytégui, ja oiké ogape, ja upemaramo jemimboe cuera oporandú Ichupe ¿Mbaépa jeise pe jeí vaecue guaujápe? 18 Upei catu Jae jei ichupecuera: ¿Peêcuera upeicha avei umi imbaecuaaýva rejegua? ¿Nda pejechacuaraipa? opaichagua mbae ocá rejeguáva oikéva cuimbae reté pypé ndicatuíja omonguýa Ichupe. 19 Upéva voí ndoikei ipyapýpe, jygupente oiké ja oyeitý yeby ñanáme. Ipõtĩmba vaerã, upeicharamo, ñane rembiú rejegua. Ja Jae jei yeby: 20 Pe osêva cuimbae pyapý gui, upéva catu pe omonguýáva cuimbaepe. 21 Ipyapy gui voí pe cuimbae pyapý gui osê umi jiáva ichupe cuera jeco vaírã, teco tieýrã, 22 teco mondárã, teco poroyucárã, teco ombuairã mendaré, teco poropyjýrã, teco ñañárã, teco porombotabýrã, teco yuru kýájárã, teco payé resájarã, pe tacateý jecoýme, pe teco mombeú vaí, pe teco jaecuerantesévarã, ja pe teco byró reírã, 23 opa umi ivaíva osê ipyapý gui ja omonguýa pe cuimbaepe. 24 Upemaramo opuã ja oyei upegui ja ojo Tiro ja Sidon cotývo, ja oiké peteí ogape ja ndoipotai avavé oicuaa. Upeicharamo yepe ndicatuí oñemi. 25 Oime voí upepe peteí cuña ojendú vove jêrãcuã ou Jendápe, imemby cuña jasyva mbaepochy tieý gui, ja oñesũ Ichupe, 26 cuña Griega jae Siro Fenecia cotýgua. Ja jae oyerure Ichupe oity jaguã pe mbaepochy tieý imemby gui. 27 Ja Jae jei ichupe: Tové tojyvãtã raê umi taýra cuera. Naipõrãí yaipyjy umi taýra cuera rembiurã ja yaity umi yaguaípe. 28 Upei catu jae oñeê ja jei Ichupe: Upeicha, carai! Upeicharamo yepe, umi yaguaí yepe oiva carujá guype jou umi taýra cuera rembiu cuí cué gui. 29 Upei catu Jae jei ichupe: Co nde eréva reje terejõnte. Osêma catu nememby gui pe mbaepochy. 30

Upegui ojo jae jogape ja oyuju imembye oñenó jupápe ja osêma raé ichugui pe mbaepochy. 31 Upegui osê yeby pe Tiro retâ gui ja ou Sidon rupi pe yguasu Galilea peve ojasávo pe Decapolis retâ mbytépe. 32 Upepe oguerú Ichupe peteî iyapysaýva iñeêpaáva avei, ja oyeruré Ichupe opocó jaguâ jese. 33 Upei catu Jae omojaeño ichupe umi iyatýva apytegui ja omoingue icuâ iyapysápe, ja oindybú ja pe jendýcué gui omyaký icú, 34 ja omaê yvága reje ja iñajô ja jei ichupe: Ephphatha (toyepeánte yae mo ñande). 35 Ja upevove oyeapysápeá ja oyerá icú yocó jague, ja jae oñeê pôrâ. 36 Ja Jae jei ichupecuera: Ani omombeu avavépe. Opaichavévonte jae oyerurévé ramo yepe ichupecuera upepe omojerâcuâ guasuvé meme. 37 Ja umi ambuecue cuera ojecharâmô ja tuvichaite oguerojory, ja jei: Opambae catu oyapo pôrâite, omojendú yepe umi iyapysaývape, ja omoñeê umi iñeêngúvape.

Mark 8

1 Uperamo jeta oime yeby umi oñembyatý vaecue, ja ndo guerecoi járeje jou vaerâ Jae ojenoî jemimboe cuerape ja jei ichupecuera: 2 Aiporiajuvereco eterei umi iyatývape jicuai, oyapóma mbojapý ára oija Chendive jicuai ja ndo guerecoi jou vaerâ. 3 Ja sapya amondo ramo ichupecuera ocaruýreje jogape cuera icatu ipya mano tapépe. Oime avei jaecuérava ou vaecue mombyry gui. 4 Upei catu oñeê jemimboe cuera ja jei: ¿Mamópa oimene mbuyape ñamojyvâtâ jaguâ coávape co ñu reípe? 5 Ja Jae oporandu ichupecuera: ¿Mboby mbuyapepa pereco? Ja jei Ichupe: Oime siete. 6 Upei catu jeiuca umi jetávape uguapý jaguâ pe capiipépe, ja Jae oipyjy umi siete mbuyape ja ojovasá ichupecuera ja upei catu oipejaâ ja omeê jemimboe cuerape oicuameê jaguâ umi jicuaivape. Ja upeicha omeê ichupecuera. 7 Oime avei mbobymi pirai, ja Jae ojovasá avei ichupecuera ja jei oicuameê jaguâ avei umia. 8 Ja joupá jaecuera ja jyvâtâmba, ja ojupi umi pejengue jemby vaecue siete ayacá, 9 ja umi jou vaecue retacue ojupity irundy mil. 10 Upei catu Jae omondo ichupecuera, ja upemaramo oyupi mbayrupe jemimboe cuera ndive, ja ojo Dalmanuto cotývo. 11 Uperamo osê Jendápe umi fariseo ja oñypyrú ojaâ Ichupe oyerurévo Ichupe omboyecuaa jaguâ mbae jechapyrâ yvaga gui ojaâ reívonte Ichupe. 12 Ja Jae iñajô ipya mbuasý gui ja jei ichupecuera: ¿Mbaerejepa cuimbae coangagua oyeruré mbae jechapyrâ? Añete Che jae peême catuetei mbaevéichagua jechapyrâ anichene jaguâ oyejechaucá cuimbae coangaguape. 13 Upei catu oyeí ichugui cuera ja oyupí yeby pe mbayrupe ja ojo mboypýri. 14 Ja jesarai raé ogueraja jaguâ mbuyape, ja mbaeve ndoguerecoi jendive cuera imbayrúpe, peteî mbuyapéminte. 15 Ja Jae omboe ichupecuera jeívo: Pemaê peyererecóke umi fariseo ja pe Herodes rejegua mbobújá! 16 Ja jaecuera oñomongueta oñondive jei jague Jae upeicha ndo guerecoi járeje mbuyape. 17 Upei catu Jae ojechacuaa vove pe jeiva, jei ichupecuera: ¿Mbaeréjepa peñomonguetá oñondive nda perecoi járeje mbuyape? ¿Nda pejechacuaáipa, ja nda peicuaaipa gueteri? ¿Oime jâtâpa gueteri pende pyá? 18 ¿Pende resá pôrâ ramo yepe, nda pejecháipa, ja pende apysá pôrâ ramo yepe na pejendúipa? ¿ja na pene manduaipa? 19 Che aipejaâ ramo guare umi cinco mbuyape umi cinco mil cuimbae peguârâ, ¿mboby ayacápa jenýjê ipejengue gui pejupí racaé? Ja jei ichupe: Oime raé doce. 20 Ja aipejaâ ramo guare umi siete umi irundy mil peguârâ, ¿mboby ayacápa jenýjê ipejengué gui pejupi racaé? Ja jaecuera jei: Siete oime raé. 21 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Neírapa gueteri ndapejechacuaai? 22 Uperire ou Jae pe Betsaidape ja upepe oguerú Ichupe peteî ojecha-ý-vape ja oyerure Ichupe opoco jaguâ jesé. 23 Upei catu oipyjy ipogui pe jesaývape ja ôguenojê ichupe pe tetâi gui ocápe, ja oindybú jesa reje ja omoí ipo jese ja oporandu: ¿Rejechamipa? 24 Ja jae omaê ja jei: Ajecha umi ybypórape, ajecha ichupecuera ybyra rácâicha oguatante jicuai. 25 Upei catu omoí yeby ipo jesa reje ja jae omaê jâtâ ja jesa pysó pôrâma, ja ojecha sâcâ pôrâ opambae. 26 Ja Jae omondo ichupe jogape, ja jei: Ani reike pe tetâime yepe. 27 Upegui Jesús ja jemimboe cuera oyeí ja ojo umi tetâi Cesarea Filipino peguape. Ja ojo pypé jina tapépe oime Jae oporandu jemimboe cuerape jeívo: ¿Mávapa umi cuimbae jeiva Chejá? 28 Ja jaecuera jei Ichupe: Oime jeiva Juan Bautistajá, ja oime ambuecue jeiva Elias já, ja oime ambuecue jeiva Peteíva umi oñemoñeêvarejegua ymaguaréjá. 29 Ja Jae oporandu ichupecuera: ¿Ja peê vointe mávapa peye Chejá? Upei catu Pedro oñeê ja jei Ichupe: Nde jae Cristo. 30 Ja Jae jei ichupecuera anichene omombeu Ichugui avavepe. 31 Uperamo oñypyrú Jae omboe ichupecuera jeívo tecôtevêjá co Carai Raý ojasa asý jeta ja oñemomârâ jaguâ umi carai ituyáva ja umi paí guasu ja umi escriba iñarandú reíva rupi omano jaguâ ja oicove yeby jaguâ mbojapy arajápe. 32 Upeicha oñeê omombeupávo ichupecuera âmbae. Upévareje

Pedro oipyjy Ichupe ja oñypyrú oyaó Ichupe. 33 Upei catu Jae oyere ja ojechávo jemimboe cuerape oyaó Pedrope, jeivo: Eyeí Che rapycuepe, nde Satanás! Nde rejechacuaai Tûpâ Ñandeyára mbae, reicuaa mante jiâva ybypórape. 34 Uperire ojenoí umi jemimboecuerape ja umi oñembyatý vaecuépe avei ja jei ichupecuera: Oime ramo ouséva Che rapycuéri Che reje guârâ, tojesarai oyejegui. Tojupí icurusu ja tou Che rapycuéri. 35 Oimeraêva jacateýva oguecove reje, ocañýne ichugui, ja oimeraêva omocañýva oguecove Che rejéjape ja co Evangelio rejéjape omoí jâtâ manerae. 36 ¿Mbaépa ôguenojêne raé peteí cuimbae oyapyjypáma ramo yepe opambae co ybyarigua ja upeichavo ocañy ramo ichugui jiangá? 37 ¿Terâpa mboby reje oñemûta peteí cuimbae jiangá reje. 38 Oimeraêva otíva Chereje ja Cheñee reje co cuimbae coangagua itieýva ja angaipavórava renondepe, co Caraí Raý avei otíne jese ou ramo Jae pe Tûva tuvicha guasu cue rejevera ja umi yvapegua imarangatuva ndive.

Mark 9

1 Jei Jae avei ichupecuera: Che jae peême catuetei oimejá peteíva peêcuerava peñemboýva jina coápe nomano vaerâi ojecha peve oñemoingómajá pe teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua ituvicha cué, ja ipuacacué rejevera. 2 Uperire pe seis arájape Jesús oguerajá ondive Pedrope ja Santiagope ja Juanpe, ja oguerajá ichupecuera jaeñojape cuera peteí itáatýra yvaté ári, ja upepe jesápe cuera voí Jae oñemo ambue, 3 iyao avei oñemo môrôtí, ja overápá ndicatujaichai omomôrôtí avave aoyojeijára co ybyarigua. 4 Ja oyejehauca ichupecuera Elias pe Moises ndive. Ja umiva oñemonguetá Jesús ndive. 5 Upeyave sapyaité oñeê Pedro ja jei Jesúspe: Ore Yára ipôrá ore roime coápe. To roypó mbojapý tapyí peteí Ndeve guârâ, ja ambue Moises peguârâ ja ambue Elias peguârâ. 6 Ndoicuaai voí jei vaerâ oñemondyi eterei gui. 7 Upei catu ogueyý peteí arái ja omoâmba ichupecuera ja oñejendú peteí oñeêva pe arai apytegui jeiva: Cóva Che Raý ajaýjútéva. Pejendu Ichupe. 8 Ja sapyaité jaecuera omaê oparupi iyerecuévo ja ndojechavéi avavépe jendive cuera, Jesúspe año mante. 9 Upegui ogueyý yave pe itáatýraári gui, Jae okírîríucá ichupecuera anichene jaguâ omombeu avavépe pe ojecha vaecue, oicove yeby peve pe Caraí Raý umi omano vaecue paúgui. 10 Upévareje oñongatú co iñeêngué ñemijápe ipyapýpe, ja sapyá pya oñoporandú oyope cuera mbaépane raé upéva pe jei vaecue oicove yeby jaguâ umi omano vaecue paúgui. 11 Jaecuera oporandu Ichupe avei mbaépa co jeiva umi escriba tecôtevêjá ou raê Elias? 12 Ja Jae jei: Añete jápe ou raê vaerâ vaecue Elias omyatyrômba jaguâ opambae, ja upeicha avei ¿ndoyeeipa Santa Escriturape co Caraí Raý reje ojasa asý jeta vaerájá ja oñeroýrômbaite vaerájá? 13 Opaichavévonte Che jae peême ouma jague Elias ja oyapóma jague jese opambae jiâ jagueicha ichupecuera, oyée jagueicha voí ichugui pe Santa Escriturape. 14 Upei catu ôguajêmbotáma ramo jemimboecuera ambuecuera rendape ojecha jeta oiméjá iyatýva jicuái iyerecuévo cuera ja oiméjá escriba iñarandú reíva oñejaáva jendive cuera. 15 Ja upevove ojechama ramo Ichupe, umi iyatýva jicuái ojecharâmô ja oñemondyi. Upeicharamo yepe oñani Jendápe ja oguerorjorý Ichupe. 16 Upei catu Jae oporandú ichupecuera: ¿Mbaépa peñejaá jendive cuera? 17 Upei catu peteíva umi iyatýva jicuái jei Ichupe: Ore poro mboejára, aru Ndeve co che raýpe jasýva mbaepochy iñeêngûva gui, 18 ja mamo oipyjyjápe ichupe oity ichupe ybýpe, ja iyuru jýyúi, ja jaíñeê ja iyýpí oicovo. Ja ayerure curi ne remimboe cuerape oity jaguâ pe mbae vaí ja nda ipuacái jese. 19 Upei catu Jae jei Ichupecuera: Peê catu umi ogueroviaýva rejeguáva. ¿Aracaépevepa aime vaerâ penendive? ¿Aracaépevépa po rokírîríta peême? Perúnte ichupe Cheve coápe. 20 Ja upeicha oguerú ichupe Jendápe. Ja pe mbaepochy ojechama ramo Ichupe, sapyaité oipocápá pe jasývape ja jae joa ybye ja oyapayerei ja iyuru jýyúi. 21 Upei catu Jae oporandú itúvape: ¿Aracaé guivépa oico upeicha? Ja jae jei: Imitâmi guive voi, 22 ja jeta yeby oity ichupe tatape ja ýpe upeicha avei, oyucá jaguâicha ichupe. Anga catu, icatú ramo, ore poriajuverecomí oreve ja ore pytyvô. 23 Upei catu Jesús jei ichupe: ¿Mbaeicha nipo icatú ramo? Opambae icatúva pe ogueroviávape. 24 Upevove osapucaí pe mitâ rú ja jei: Che aroviaité catú. Che pytyvôkena che yeroviaýjá reje yepe. 25 Upei catu Jesús ojecha ramo iyatýjá yoa jicuái Jendápe, oyao pe mbaepochýpe ja jei ichupe: Nde mbaepochy ne ñeêngûva ja nde apysáva, Che catu Jae ndeve: Esênte ichugui ja anive reiké ipypé. 26 Upei catu osapucaí jâtâ ja omochâimbáma ramo ichupe osê ichugui. Ja jae opyta omanovaicha, ja upeicha pypé jeta oime jeiva omanoma jague. 27 Upei catu Jesús oipyjy ipógui ja omyâtâ ichupe ja jae oñemboý. 28 Uperire oikéma ramo Jae ogape, jemimboe cuera oporandu Ichupe jaeñojape:

¿Mbaeguipa ndicatui raé ore roity ichupe? 29 Ja Jae jei ichupecuera: Coaichagua mbaepochy ndicatui oyeity, ñane ñemboe pypénte. 30 Ja upegui oyeí ja uguata Galilea rupi ja ndoipotai avavé oicuaa ojasajá jina. 31 Oime voi omboe oicovo jemimboe cuerape, ja jei ichupe cuera: Co Caraí Raý oñemeê vaerâ ybypóra pópe ja oyucá vaerâ Ichupe ja omano jague mbojapy arajápe oicove yeby vaerâ. 32 Jaecuera voínte ndojechacuaa mbaépa co jeiva ja okyjýyê oporandu jaguâ Ichupe. 33 Upegui ou Capernaumme, ja oime rire ogape Jae oporandu ichupecuera: ¿Mbaépa peyuaby oñopaúme tapépe? 34 Ja jaecuera okirirí: oyuabý nipo raé oñopaúme tapépe yajecha mávapa pe tuvichavéva? 35 Upei catu Jae uguapy ja ojenôí umi docevepe ja jei ichupecuera: Oime ramo oñemoingóséva pe tenondevéva toñemoí opava rapycuépe ja opa umi ambuecue rembiyocuaírâ. 36 Upei catu Jae oipyjy peteí mitâme, ja omoí ichupe iyapytépe cuera ja ojupima ramo ichupe iyýva ári jei ichupecuera: 37 Oime ramo oguerorjýva peteí mitâ coaichaguápe Che rérape Cheve avei Che rerojorý, ja pe Che rerojorýva Cheve nda Che rerojorýi Cheve añói oguerorjý avei pe Che mboújarépe. 38 Uperire Juan jei Ichupe: Ore poromboejára oime rojecha vaecue oity vaecue jina mbaepochý Nde rérape, ja ore royoco ichupe na ñande reýi rejeguai járeje. 39 Upei catu Jesús jei: Ani peyoco ichupe. Ndipóri voí oyapóva mbaeguasu Che rérape icatu vaerâ upeyavevé Che momârâ iñeême. 40 Upe oñemoíyva ñande reje, upéva iyaé ñande reje. 41 Ja oimeraêva omeêva peême ými peýú jaguâ Che rerape peê Cristo rejegua járeje, Che jae peême catuetei ndoyabyi jaguâ pe jembiapocue repý. 42 Ja oimeraêva ombo jecovaíva peteíva umi míchíva oyeroviáva Cherejepe ipôrâve moa oñeñapytí ramo iyayúri peteí itá tuvicha ja oñemombo ýguasupe. 43 Ja ne mbo jecovaí ramo ndeve ndepo voí, eikytínte; ipôrâve jávareje reiké pe teco marangatúpe nde po ý reje aniterei rejó añaretâme ndepo iyovaive rejeve pe aña ratá oguévé ý jaguâme. 45 Upeicha avei ne mbo jecovaí ramo ndeve ndepy eikytínte, ipôrâve jáva reje reiké pe teco marangatúpe nde carêva aniterei reyeity añaretâme nde iyovaive rejeve. 47 Je ne mbo jecovaí ramo ndeve nde resá enojênte. Ipôrâve mo reiké pe Tûpâ Ñandeyára reco marangatúpe nde resá peteí rejeve aniterei reyeity jaguâ añaretâme nde resá iyovaive rejeve, 48 pe iyýsó omano ý jaguâme, ja ogueve ý jaguâme pe tatá. 49 Upeicha voi opavavé oñemojeê vaerâ tatape. 50 Ipôrâ pe yuký. Upeicharamo yepe oyeí ramo ichugui jeênguê, mbaepépa oñemojeê yeby vaerâ. Ta pende yuky pendeyejegui voínte ja peyoguerorjý oñondive.

Mark 10

1 Upei catu Jae opuâ ja oyeí upegui ja ou Judea cotývo pe ý Jordan mboypýri ja upepe iyaty Jendápe tapiaguaicha umi oñembyatýva, ja oyepocuaa jaicha Jae omboe yeby ichupecuera. 2 Uperamo ôguajê Jendápe fariseo cuera ja ojaâmbotávo Ichupe oporandu Ichupé: ¿Ipôrâpa peteí omendávape ojeyavo jembirecópe? 3 Ja Jae oñeê ichupecuera jeivo: ¿Mbaépa pe Moises rembiapoucapý peême? 4 Ja jei jaecuera: Moises jei icatújá oyapouca cuatia oyepea jaguâ oyuejegui icatu jaguâ oyojeyá. 5 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Pende pya jâtâ járejente omoí cuatiápe peême co tembiapoucapý. 6 Upeicharamo yepe pe iñypyrumbýpe opambae, Tûpâ Ñandeyára oyapo vaecue ichupecuera cuimbae ja cuña. 7 Upeareje pe cuimbae ojeya vaerâ itúva ja isýpe oyejeá jaguâ oguembirecóreje, 8 ja upeicha umi mocoí vaecue oñemoingó vaerâ peteí ramonte. Upeicharamo na mocoívemái jaecuera, peteíntema. 9 Upeicharamo pe Tûpâ Ñandeyára omboyuayú vaecue anive terei ombo yuaby oyuejegui cuimbae cuera. 10 Uperire oikema ramo ogape, jemimboe cuera oporandu yeby Ichupe upe mbae reje avei. 11 Ja Jae jei ichupecuera: Oimeraêva ojeyá vaecue oguembirecópe, omenda yeby ramo cuña ambué reje ombuaiucá ichupe mendaré, 12 ja pe cuña ojeyá reí ramo iménape omenda jaguâ cuimbae ambué reje, jae avei ombuiucá ichupe mendaré. 13 Uperire oguerú Ichupe mitâmimi opoco jaguâ jesequera. Ja umi jemimboe cuera oyaó ichupecuera. 14 Upei catu Jesús ojecha pype upea, ipochy ja jei ichupecuera: Tové pejeyante toú Che rendape umi mitâmi: anikena peyoco ichupecuera. Coaichagua voí umi Tûpâ Ñandeyára reco marangatu rejegua. 15 Che jae peême catuetei oimeraêva oguerorjýyva, Tûpâ Ñandeyára reco marangatu peteí mitâicha, mbaeveicharamo ndoikeichéne pypé. 16 Upei catu Jae ojupi ichupecuera iyýva ári ja ojovasá peteí teíme ichupecuera omoívo ipo jese cuera. 17 Upegui osé yebývo ojo jaguâ tapepe, sapyáite oñani oúvo peteí cuimbae oñesú Ichupe ja oporandú Ichupe: Ore poromboejára marangatú ¿mbaé mbaépa ayapo vaerâ icatu jaguâ ajupity pe tecové apyayýva? 18 Ja Jesús jei ichupe: ¿Mbaeréjépa ere Che marangatújá? Ndipóri marangatúva jaetéva, peteí añonte, upéva catu Tûpâ Ñandeyára. 19 Nde reicuaa umi Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapy: Ani

reporoyuca: Ani rembuai mendare, Ani rembaeabykû, Ani remboyá rei nde rapicha reje, Ani reporo mbotaby, Embueté nde rú ja nde sý pe. 20 Ja jae jei Ichupe: Ore poro mboejára, umimbae ambuayepá vaecue che pyajú guivé voí. 21 Upei catu Jesús omaê jesé ja ojajjú gui ichupe oguerojorý jeivo: Petei mbaénte oime reicôtevéva. Terejonte, eñemû opa mbae rerecóva reje, ja emeê jepycué umi mboriajú cuerape, ja upeicharamo rereco vaerâ nembraeteerâ iñongatupýrâ yvagape, ja eyo Che rapycuéri Che reyí rejeguarâ. 22 Ja ipyamyasý eterei jae jei jague reje Jae ichupe upeicha, ja ojo iñangau: jetambae rerecojá reje co caraí guasú. 23 Upei catu Jesús omaê pypé iyerecuévo jei jemimboe cuerape: Jasýpe oikéne umi mbaererecojá Tûpâ Ñandeyára reco marangatújápe. 24 Ja jemimboe cuera ojecharâmô co iñeêngué jei vaecue reje Jae. Upévareje Jesús jei yeby ichupecuera: Che raý cuera; mbae jypyú co yaiké jaguâ Tûpâ Ñandeyára reco marangatujápe. 25 Ojasa voivé petei camello pe okê ipychiî rupi (pe jérava Yu resá) oiké jaguâ gui pe teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejeguape petei mbaererecojá. 26 Upei catu ojecharâmô tuvichaité jaecuera ja jei oyoupe: ¿Upeicharamo avápa icatune ojupity co teco mârâ y jaguâ me? 27 Upei catu Jesús omaê jesequera ja jei ichupecuera: Añeté catu mbae icatuýva umi ybypórape upéva. Tûpâ Ñandeyárape ndaupéichái. Opambae voí icatu Tûpâ Ñandeyára. 28 Upei catu Pedro oñypyrú jei: Coína ape ore rojeyapá opambae, ja royú Nde rapycuéri. 29 Ja Jesús jei ichupe: Añeté co Che jaéva peême. Ndipóri ojeya vaecue joga cuera, tybyra cuerape, tera teindýra cuerape terâ isype, terâ itúvape terâ tayra cuerape terâ iñû cuera Che rejéjape ja co Evangelio rejéjape, 30 omboyuapy y vaerâ oyoari ichupe cien yeby, co ybyari voí oicové yavé, oga cuera, ja tybyra cuera ja teindýra cuera, ja isý cuera ja taýra cuera, ja iñû cuera, upeyavévé voí oimene ombojasa asy vaerâ ichupe, ja coágui rire pe tetâ yvapegua yaja jaguâme ojupityne pe tecové apyraýva. 31 Opaichavévonte oimene jeta tenondegua opytá vaerâ tapycuepe, ja oimene tapycuegua oñemoi vaerâ tenondepe. 32 Ja oguata oicovo jaecuera pe tapepe ojo jaguâ Jerusalempe. Jesús voí ojo jaeñó jenondepe cuera. Jaecuera voí ojecharâmô oicovo, ja oime yepe umi ojova japycueri okyjýyéva jicuai. Upei catu Jae ojenôí yeby Jendápe umi docepe, ja oñypyrú jei ichupecuera pe oyeju voí vaerâ reje Ichupe: 33 Coína ape, jei, yaja ñaina Jerusalempe ja co Caraí Raý oñemeêne umi pai ruvicha ja umi escriba iñarandu reiva po guýpe, ja omoí vaíne Ichupe, oyuca jaguâicha Ichupe, ja jaecuera omeêne Ichupe umi pytagua po guýpe, 34 ja umia oyaóne Ichupe ja oindybúne Jesé, ja oinûpâne Ichupe ja oyucáne Ichupe, upei catu Jae oicove yebyne pe mbojapy arajápe. 35 Uperamo oñemboya Jendápe Santiago ja Juan, pe Zebedeo raý cuera, ja jei Ichupe: Nde, ore poromboejára, roipota nde reyapo oreve mbae royeruré jaichaguánte voí. 36 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Mbae mbaépa peipota ayapo peême? 37 Ja jei Ichupe: Emeêmo oréve, to roguapy petei Nde acatua coty ja ambue Nde asu coty upe Nde reco yeguaite jaguâme. 38 Ja Jesús jei ichupecuera: Peê nda peicuaai co peyeruréva. ¿Icatúpame peê peýú pe mbayru Che jaýú jaguâ gui terâpa icatune peñe mongarai co Che añemongarai jaguâme? 39 Ja jaecuera jei: Ore icatune. Ja Jesús jei ichupecuera: Añete co mbayrú Che jaýújarâ gui voí peê avei peýúne, ja pe Che añemongarai jaguâme voí peê peñe mongaraíne avei. 40 Opaichavévonte peguapý jaguâ Che acatua coty terâ Che asu coty nda iyái Cheve ameê jaguâ peême, umi oñemboescoíjarâme voí oñemeê vaerâ. 41 Ja umi diez ambue ojenduma ramo upea, oñypyrú ipochy Santiago ja Juanpe. 42 Upei catu Jesús ojenôí ichupecuera ja jei: Peê peicuaa voí umi oyejechacuaáva mburuvicha guasu ramo umi ybypóra cuera apytepe oñembo caraí guasú jiari cuera, ja umi tuvichavéva iyapytepe cuera oñemo mbaeguasu oguerecovo ichupecuera ipo guýpe cuera. 43 Upeicharamo yepe nda upeicha vaerâi pene paúme cuera voí. Upe oñemo mbaeguasuva pene paúme, toico pene rembiyocuai ramo, 44 ja oimeraéva peêcuerava oicoseva tenonderâ penepaúme toico upeva opavave rembiguai. 45 Co Caraí Raý voí ndoui catu oyocuai jagua avavépe, Jae ou voí oyeyocuaiucá jagua umi ambuecua cuerape ja omeê jaguâ oguecove jeta ybypóra repyrâ. 46 Uperire ôguajê Jericope, ja osê yeby pypé Jerico gui jemimboe cuera ndive ja jeta iyaty vaecue Jesé, sapya oí pe Bartimeo, Timeo raý pe jesápysóyva oguapy vaecue jina pe tape yképe oyerurévo tûpâmbae reje. 47 Ja ojenduma ramo jaejá Jesús Nazareno, oñypyrú osapucái jeivo: Nde, Jesús, David Ray, che poriajúverecomí cheve! 48 Ja jeta oyaó ramo yepe ichupe okîrîrî jaguâ jâtâvente osapucái jae: Nde, David Ray, che poriajúverecomí cheve! 49 Upei catu Jesús opytá ja jei: Pejenôinte ichupe! Ja ojenôí pe jesápysóyvape, ja jei ichupe: Nde pyá guasúnte! Epuâ catu! ne renôí jina. 50 Upei catu jae omombo pe oñañuâ jague jina, ja opuâ oñemboý ja ou Jesús rendape. 51 Ja oñeê Jesús ja jei ichupe: ¿Mbae pico reipota ayapo ndeve? Je pe jesaýva jei ichupe:

Nde, ore poro mboejára, toyebý cheve che resápysó! 52 Ja Jesús jei ichupe: Terejónte! Co nde reyerovia já reje reñemyatyrômbáma. Ja upevove jesápysó pôrâ yebýma, ja ojo japycueri pe tapépe.

Mark 11

1 Uperire jiâgui oyeóivo Jerusalemgui ja ôguajêma ramo Betfage ja Betaníape pe itáatýra Olivas ypýpé Jae omondo tenonde mocoí jemimboe cuéravape, 2 jeivo ichupecuera: Tapejó pe tenda oiva coa rovai ja peiké vove upepe, peyujúne peteí mburicá raý oñeñapýtíva ndo yupiri jague avave gueteri. 3 Peyoránte ichupe ja peru ape; ja sapya oime ramo oporandúva: ¿Maerâpa peyapo upeicha? peyente ichupe: Oime Ñandeyára oicôtevê jese, ja upevove oguerúrucáne ichupe ape. 4 Upeicha ojo jaecuera ja oyuju pe mburicá raý oñeñapýtíva pe tetâ rokê ypype ocape tape rácâmbýpe. Ja oyorâ ramo jina ichupe, 5 peteiva umi oñemboýva jicuai upepe jei ichupecuera: ¿Maerâpa peyorá pe mburicá raý? 6 Ja jaecuera jei ichupecuera, jeiuca jagueichante Jesús. Ja upei catu ndoyocovei ichupecuera. 7 Ja oguerú pe mburicá raý Jesúspe ja omoí iyao cuera jiari, ja Jesús oyupi jiari. 8 Ja oime jeta avei omuásâiva jicuai iyao cuera pe tape reje, ja oime ambue cuera omuásâiva jicuai ybyra rácâ joguéva oikytí vaecue umi ñû gui, 9 ja umi ojóva jina tenondepe ja umi ouva jina japycuépe osapucái: Hosanna! Ñambueténa Ichupe! Imombeucatupyrâ pe oúva Ñandeyára rérape! 10 Imombeu catupyrâ pe ñande ru ypycúe David reco marangatu oicótava jina. Hosanna yvatevejápe yvágape! 11 Ja upeicha ôguajê Jerusalempe ja Jae oike pe tûpâope ja omaêma ramo iyerecuevo opambae reje caaruetéma gui osê yebý ja ojo Betaníape umi doce jemimboe cuera ndive. 12 Ja pe ára ambuepe osêvo Betania gui Jae iñembyajýi, 13 ja ojecha mombyry guive yepe peteí higo rácâ jogue pyaju jobýva ja ojo oijape, yajecha ndoyujuipa jiácué. Ja ôguajê ramo oijape ndoyujui mbaeve jogue pyaju mante: ñôguajêi voí jiá jaguâ gueteri. 14 Upeicharamo Jae jei ichupe: Máramové ani oico ndereje mbaeveichagua yvá jou vaerâ avave. Ja jemimboe cuera ojendu co jeiva. 15 Upeguirire ôguajê Jerusalempe ja Jae oike petûpâope ja oñypyrú omosê opava umi oñemûvape jina pe tûpâo ryepype, ja omboýké ichugui cuera iñemûja ja omboýképa umi oguapýjá umi oñemûva pycasuro reje, 16 ja oyoco ichupecuera ani jaguâ avave oguerajá mbaeveichagua mbayru pe tûpâo ryepy rupi. 17 Ja Jae omboe ichupecuera, jeivo: ¿Ndo yeéipa pe Santa Escriturape: Co Che roga oñembo jéra vaerâ oga ñañemboejá opavave ybypóra peguârâ? Peê voí peyapo ichupe monda já cuára ramo. 18 Uperamo umi pai ruvicha ja escriba iñarandu reivacuera ojendu iñeê, ja upegui ojecá iya jaguâ ichupecuera oyuca jaguâ Ichupe okyjýyê járeje Ichugui ja ojecharâmô yoa járeje opa umi ambuecucuera pe jemimboecue reje. 19 Ja caaruetéma ramo yepi Jae osê pe tetâ gui. 20 Ja ojasávo pyjarevé ojecha pe higo rácâ ipirupáma jague japó guive yepe. 21 Ja Pedro imandú ja jei: Nde, ore poro mboejára maêké pe higo rácâ, reñeê pochý jague, ipirupáma. 22 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Peyeroiánte Tûpâ Ñandeyára reje. 23 Añeté Che jae peême, oime ramo jei vaecue co itáatýrape: Eyeí upegui ja eñemombó yguasupe, ja oyeroviaité ramo ipyaité guive okyjýyê ý reje oico vaerájá pe jae jei vaecue, oyeyapone jecópe catuetei. 24 Upeareje Che jae peême opambae peñemboe jague ja peyerure jague perovía ramo pejupitýmajá oñemeêne peême. 25 Upeicha avei peñemboe ramo peñemboýjápe peñembojesarai oime ramo pemboya vaerâ pende rapichá reje, icatu jaguâ pe pende Ru oiva yvape oñembo jesarai avei pe pemoñemyrô avei Ichupe. 26 Ja peêcuera peñembo jesarai ý ramo, upeicha avei pende Ru yvape oiva noñembo jesarai chene pemoñemyrô jague Ichupe. 27 Uperire oyeby yeby Jerusalempe, ja oguata oicovo pe tûpâo ryepy rupi, ja ou Jendápe umi pai ruvicha ja umi escriba iñarandú reíva cuera, ja umi caraí ituyáva, 28 ja jei Ichupe: ¿Mbaéichapa rereco Nde pope reyapo jaguâ âmbae? ¿terâpa avá omeê ndeve nde pope reyapo jaguâ âmbae? 29 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Taporandú peême peteí mbae. Peyénte Cheve, ja, upeicharamo, Che amombeúne peême mbaéichapa arecó Che pope ayapo jaguâ âmbae. 30 ¿Pe Juan omongarái jague yvagapegua rejeguápa terâpa ybypóra rejeguacuera? Peyémí Cheve. 31 Ja jaecuera oñomongueta oñondive jeivo: Sapyá yae ramo yvagapegua rejeguajagué, Jae jeine ¿Mbaeguipa, upeicharamo, nda peroviai raé ichupe? 32 ¿ja sapya ñande yaé ramo ybypóra cuera rejeguajague, yakyjýyê umi japicha cueragui, opavavé jei jague reje Juan oñemoñeêjara rejegua jague añete. 33 Upévareje jei Jesúspe: Ore ndo roicuaai. Upei catu Jesús jei ichupecuera: Upeicha avei Che ndae moai mbaeicharupípa areco Che pópe ayapo jaguâ âmbae.

Mark 12

1 Uperire Jae oñypyrú oñeê ichupecuera mbaeraângá ñeê rupi: Oime vaecue peteî carai oñotý vaecue guaú peteî parraltý, ja omongorá ja oyoó jiacue oñami jaguâ ja omopuâ omaña jaguâ yvaté ja oiporuruca imbaapojarâme cuera, ja upei jaeae oyeí tetâ ambuepe. 2 Ja jiaýúma ramo guaú pe parralá ombou peteî jembiyocuáipe umi ombaapóva rendape oyerure jaguâ pe parralácué gui pe iya vaerâ ichupe voí. 3 Ja jaecuera oipyjy ichupe guaú ja oinûpâ ichupe, ja omondo yeby nandí. 4 Ja uperire ombou yeby Jendápe cuera tembiyocuaipe ambue ja oñacâyocâ ichupe, ja omomârâ vaí ichupe, 5 ja uperire guaú ombou ambuépe, ja upévape oyuca ja ambuecue jetape ombou ja oime oicutu vaecue ja oime ambuecue oyucá vaecue. 6 Ja oime guau oguereco peteîme gueteri ombou vaerâ, pe tayra ojayjuetéva, upevape guau ipajaité ombou Jendápe cuera jeivo: Icatu oyepoýjúne che raý gui. 7 Opaichavévonte guaú, umi ombaapóva cuera jei oyope: Peina upéva pe mbae rerecojá yárarâ, yaja yayuca ichupe, opyta jaguâ ñandave co imbae rângue. 8 Upei catu guaú oipyjy ichupe ja oyucá ichupe ja omombo jetecue pe parraltý gui ocápe. 9 ¿Mbae pipo, upeicharamo, oyapone pe parraltý yára? Oune guaú ja oyucáne umi ombaapóvape cuera ja omeêne iparraltý ambuecucuera pópe jecovia cuera ramo. 10 ¿Máramo na pemoñeêi chépane racaé pe cuatia Santa Escritura peguare oyeé jague: Pe itá omombo reí vaecue umi oyogapo vaecue jicuai upeva catu oñemoïne yvate pe oga racuajápe. 11 Ñandeyára porupi oico upéva ja mbae jechapyrá voí ñande resápe. 12 Ja oipyjyse moa ramo yepe Ichupe okyjýyé umi ambuecucuera gui. Ojechacuaa voí Jae jei jague jecucuera pe mbaeraânga ñeême. Upévareje ojeyá Ichupe ja oyeóí. 13 Ja upegui ombou Jendápe peteîva umi fariseo cuérava ja umi herodiano cuérava oñapytí potávo Ichupe iñeême. 14 Upearâ ou Jendápe ja jei Ichupe: Ore poro mboejára, ore roicuaa Ndejá carai umi oñeê jecoítepe rejeguáva, ja reyepoyjú ý vajá avave gui, ja Nde voí ne remaêváí ybypóra apé reje, ja añetejápe remboejá jecópe Tûpâ Ñandeyára rapé reje. Upeicharamo erente oreve ñameê vaerâpa Cesarpe pe mbaerepy mburuvicha oyeruréucáva terâpa ajaniri? 15 ¿Ñameê vaerâpa terâpa na ñameê vaerâi? Ja Jae ojechacuaa voí jovamocoijá, ja upeareje jei ichupecuera: ¿Maerâpa pe Che mbuajei Cheve? Perunte Cheve pirá pirémi tajecha. 16 Ja oguerú Ichupe peteî ja Jae jei ichupecuera: ¿Máva raângápa coa? ¿ja mbaépa co oyejaíva jesé? 17 Ja jaecuera jei: Cesar mbae. Ja Jesús jei ichupecuera: Cesar mbae, upeicharamo, pemeênte Cesarpe jecópe, ja pe Tûpâ Ñandeyára mbae pemeê Ñandeyárape. Ja ojecharâmôite Ichupe. 18 Uperire ou Jendápe saduceo cuera: umia catu umi jeiva ndoicoi jaguâ yaicove yeby jaguâ ára umi omano vaecue paûgui. Ja oporandu Ichupe jeivo: 19 Ore poro mboejára, pe Moises omoí vaecue cuatiápe co jembiapoucapý ñandéve. Sapyá omano ramo peteî cuimbae ja ojeya ityreý jembiereco ja nda itaýrai ipypé, pe itybýra tomendá jembierecove reje jae imemby jaguâ ichugui, itykeyra recoviárâ. 20 Oime guaú vaecue siete cuimbae oyuejegua ja pe iyýpycue omendá cuña reje, ja omano nda itaýrai. 21 Ja pe itybyra mocoíja omenda jesé ja omano jae avei ojeya ý reje taýra. 22 Ja pe mbojapyjá upeicha avei, 22 ja umi sieteve nda itaýrai ipypé. Ja ipajaitépe omano pe cuña avei. 23 Upeicharamo pe yaicove yeby jaguâ árape ¿máva ichuguicuera rembierecópane pe cuña? Umi sieteve voí omendama racaé jesé. 24 Upei catu Jesús jei ichupecuera: ¿Nda jaéipa coa reje peê peyabýjá nda peicuaai járeje Santa Escritura ja nda peicuaai járeje Tûpâ Ñandeyára ipuacacué. 25 Upepe voí oicové yeby ramo umi omano vaecue paûgui, umi ybypóra nomendaichene, ja noñemendai chene. Oicone oico jaichante umi yvapegua oiva yvagape. 26 Ja umi omano vaecue oicove yeby vaerâ gui ¿nda pemoñeêipa racaé pe Moises cuatia pe yuapecápe oyeju vaecue gui oñeê ramo guaré ichupe Tûpâ Ñandeyára jeivo: Che jae Abraam Tûpâ Ñandeyára, ja Che Isaac Tûpâ Ñandeyára, ja Che Jacob Tûpâ Ñandeyára. 27 Jae nda jaei umi omano vaecue Tûpâ Ñandeyára, umi oicovéva jina Tûpâ Ñandeyára Jae. Tuvicha voí peyabý peê. 28 Uperamo oñemboyá peteî umi escriba iñarandu reí cuérava ojendu vaecue oyoabý ramo jicuai, ja oicuaa vaecue Jae ombojovai jague catuetei ichupecuera, ja oporandú Ichupe: ¿Máva umi Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapý guípa pe tuvichavéva? 29 Ja Jesús jei ichupe: Pe Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapý tuvichavéva cóva catu: Pejendu catu peê Israel cuérava, Ñandeyára pe Tûpâ Ñandeyára jae Tûpâ Ñandeyára peteî añónte, 30 ja rejayjú vaerâ Tûpâ Ñandeyárape nde pyaité guive ja ne anga guive ja ne aranducué rejeve, ja ne mbaraeté rejeve. 31 Ja cóva catu pe mocoíja: Rejayjú vaerâ nde rapichape nde reyejayjú jaicha avei. Uperire ndipóri Tûpâ Ñandeyára ñeê ambue tuvichavéva cova gui. 32 Upei catu pe iñarandúva jei Ichupe: Ipôraíte, ore poro mboejára, nde ere jecópe, Jae peteîntejá ja ndiporijá ambue Jaeriregua, 33 ja yajayjú ramo Ichupe ñande pyaité guive ja ñane mbaecuaa rejeve ja ñane mbaretecue rejeve, ja yajayjú ramo ñande

rapichape yayejayjú jaicha avei: umia catu ipôrâve opa umi ñane rymbá yayucáva ja yajesýva ñane cuameêmbyrâ Ñandeyárape gui. 34 Upei catu Jesús ojechacuaa ramo jae oñeê pôrâ jagué jecoitépe jiarandú cue gui voí, jei ichupe: Ne reimei mombyry pe Tûpâ Ñandeyára reco marangatu gui. Ja uperire ndiporivéima oporanduséva Ichupe mbaeve reje, oyepoýjunte Ichugui. 35 Uperire sapya omboe pype Jesús pe tûpâope, Jae oporandú: ¿Mbaeichapa jei umi escriba iñarandú reíva cuera pe Cristo David Ray vaerâjá? 36 Oime pe David voínte jei vaecue Espiritu Santo rupi: Ñandeyára jei che Yárape: Eguapy catu Che acatua coty amoímbá meve umi ne ñamotareývape Nde pý guýpe. 37 Upeicha David voínte jei Jae iyarájá. ¿Mbaeichapa, upeicharamo, icatúne itaýra avei? Uperamo oime umi mboriaju cuera obyá etereíva ojendú pypé Ichupe. 38 Uperire Jae jei imboejápe: Peyererecóke umi escriba iñarandú reíva cuera gui, umi oicoséva oparupi iyao pucu rejeve ja obyáva oñetûpânôí ramo tapé rupi, 39 ja oipyjyséva umi tenda guapý jaguâ ipôrâvéva tûpâope, ja umi tenda ipôrâvéva caruguasu jápe; 40 umíva voí jóupá rei jicuai umi cuña iména omano vaecue róga oñemboé pucu pucu jaguâ rejéjape ramo vaicha. Umichagua tecovépe oimene oyeyopý pojyieté jaguâ ára. 41 Uperamo Jae oguapy jina pe tûpâmbae ryrú renondepe, ja omaé jina umi oúva jicuai omoí ramo mbaerepy pe tûpâmbae ryrúpe, ja jeta oime umi mbaererecojá omoíva jeta. 42 Upeyave ou avei peteí cuña iporiaju ja ityreý omoíva mocoí pirá pirémi omboyoyáva peteí realpe. 43 Upei catu jae omaêucá jemimboe cuerape ja jei ichupecuera: Añeté Che jae peême co cuña mboriaju ityreý omoí jetavéjá umi ambuecue omoí vaecue gui pe tûpâmbae ryrúpe. 44 Umi ambuecuera catu omoí jicuai pe jembyva gui ichupecuera. Cóva catu opa iporiaju rejeve omoimba pe oguerecómíva jembiumi repyrâ rângue yepe.

Mark 13

1 Upegui osê ramo Jae pe tûpâo gui peteíva jemimboe cuérava jei Ichupe: Nde, ore poro mboejára, emaêke mbaeichagua tuvicha umi itá ja umi oga guasu! 2 Ja Jesús jei ichupe: ¿Pejechápa umi oga cacuaá? Ndo pytáichene coápe oyoari umi itá oyeity ý vaerâ. 3 Uperire oguapy jina pe itáatýra Olivas ári pe tûpâo rovaí, ja oporandú Ichupe jaeñojápe Pedro ja Santiago ja Juan ja Andres jeivo: 4 Eréna oreve aracaépa oicone co âmbae ja ¿mbaé mbae jechapyrâ rupipa oyecuaane oicota jaguâ âmbae? 5 Ja Jesús oñypyurú jei ichupecuera: Peyerereco ani jaguâ avave pene mombiá. 6 Jeta oimene ou vaerâ Che rérape jeivo: Che jae, ja omombiáne jetávape. 7 Ja uperamo pejendu ramo oicojá ñoraýrô guasu ja pejendu ramo jêrâcuâ oicótaja ñoraýrô guasu ani peyepyapý, tecôtevê voí upeicha oico. Opaichavévonte ndajaei vaerâ gueteri pe opambae oñemombá jaguâ ára. 8 Oñopuâne umi ybypóra oyueje cuera ja umi mburuvicha guasu oyueje cuera: oicone yby ryrýi jeta Jendápe, ja oicone ñembyajýi guasú. Umi mbae tenonderânte umi ára vaí jaguâ. 9 Uperamo yepe peyererecó peê! Pene moinguéne peême peñeñapytîjape mburuvicha renondepe ja umi tûpâope yepe pene nûpâne ja pene jenoíne peyejehauca jaguâ umi mburuvicha ja umi mburuvicha guasu yepe renondepe Che réra rejéjape peicuaaucá jaguâ ichupecuera yepe peê Che rejeguajá. 10 Upeicharamo yepe tecôtevê raê oñemo jêrâcuâ co Evangelio opa tetâ rupi guape. 11 Uperamo pende rerája ramo jina penemeê jaguâ mburuvicha po guype, ani peñembopyaé pe ere vaerâ gui, peñeênte upe oñemeê vaerâ peême upeyave. Ndajaeichene voí peê cuera peñeêva, pe Espiritu Santonte. 12 Oimene umi tykeýra oñomeêne tybyra cuerape oyucaucávo ichupecuera, ja umi tuva itaýracuerape, ja umi taýra cuera opuâne ituva cuera reje ja oyucaucane ichupecuera. 13 Ja peê peñe ñamotareýne opáva gui peê Che réra rejeguajáreje. Upeicharamo yepe upe oguero puacá vaerâ ipajaite peve, upéva catu osê vaerâ imârâ ý reje. 14 Ja peê pejecha ramo pe oporombuaijára itieýva oñemboý ramo oi ý jaguâme (tojechacuaa pôrâ pe omoñeêva co cuatia) uperamo toñeguajê umi Judeape oiva itáatýra peve, 15 ja pe oiva ogaári ani ogueyý cotype, ja ani oiké ôguenojê jaguâ mbaeve jogagui. 16 Ja pe oiva ñûme ani oyeby japycuerépe iyao piari. 17 Angai umi jygué guasúva, ja umi omocambúva umia árape! 18 Peñemboe catu ani tecôtevê peñeguajê roý yavé. 19 Añeté catu oicone uperamo ára pojyi oyejasa asýeté jaguâme ára máramo voí ndoicoi jagueichagua co yby ñypyurûmbý guive oñemoña ypy guive Tûpâ Ñandeyára coanga peve, ára voí umia maramove ndoicoi jaguâichagua. 20 Ja Ñandeyára omomykýucá ý rire umi ára vaí mo ndipori chene osê vaerâ imârâ ý reje. Upeicharamo yepe umi ojenoí vaecue rejéjape umi oiporavó vaecue voí, Jae omomykýmane raé voí umi ára vaí. 21 Uperamo oime ramo jeíva peême: Coína ape oi Cristo, terâ Peina upepe, ani perovia jeíva. 22 Opuâne voí Cristo guaúva, ja oporo mombeujára yapuva, ja ojechaucáne mbae jechapyrâ ja

mbaeguasu imombeupyrâ omombia jaguâicha icatu ramo umi iporavópyrépe yepe. 23 Peyererecókénte! che pomomandupáma voí tenonde guive peême opa âmbae reje. 24 Umia árape voí upe oyejasa asy rire, iñypytumbáne pe cuarajy, ja pe yasy ndojesapévei chene, 25 ja oimene yasy tata joa vaerâ yvaguí, ja umi mbaeguasu arapegua yepe oñemomymbáne. 26 Upei catu ojecháne pe Caraí Raý ou ramo umi arái apytepe ituvicha guasu cue ja iyeguaité rejeve. 27 Uperamo omboune jembiyocuai yvapeguape ja ombyatýne umi iporavópyrépe umi irundy ybytú coty guivó co yby yva guive pe ára yva peve. 28 Tapomboemi peême pe higo rácâ yoguajá reje. Pe jácâ ikyryí ramo ja joký ramo jugué, peicuaa voí jiâguimája ára racu. 29 Upeicha avei pejecha ramo peê oyeju ramo umi mbae peicuaa vaerâ jiâguimája Jae, oimaja yepe pene rokême. 30 Añeté Che jae peême ndo jasai jaguâ co ñande cuera rejegua co tetâmegua coangagua oyeyapopá peve coambae. 31 Opane pe yvaga ja co yby, Che ñeê voínte máramo ndopai chene. 32 Upeicharamo yepe avave ndoicuaai aracaépa ôguajê vaerâ jiára, terâ aracaépa oyeju vaerâ umi mbae, umi yvapegua oiva yvape yepe ndoicuaai, pe Túva añónte oicuaa. 33 Peyererecóke, pemaña, ja peñemboe, nda peicuaai guive aracaépa ôguajê jiára. 34 Peteí caraí ojo vaicha mombyry ojeja vaecue joga ja omeêmba vaecue jembiguai cuera po guype peteí teíme jaecuérava jembiapo cuerarâ, pe okê rerecuape omañaucá tapiá. 35 Pemaña peê upeicharamo. Peê nda peicuaai aracaépa ou vaerâ pe oga yára, oúpa caaru pytú, terâpa pyjare pyté, terâpa ryguasú sapucaí ramo, terâpa pyjarevé. 36 Chake! Anitere sapya ou ramo pende yuju pende kéra. 37 Ja co Che jaéva peême Che jae upeicha avei opavavépe: Pemañakente!

Mark 14

1 Upegui mocoí coêjape oico vaerâ pe pascua ja pe areté guasu mbuyape caraípegua, ja umi pai ruvicha ja umi escriba iñarandú reíva cuera oñejaâ oicovo oipyjy jaguâ Ichupe pichyguype oyuca jaguâ Ichupe. 2 Jeinte: Ani yayapo areté árape anichene jaguâ oico aybú co tetâ-y-gua cuera gui. 3 Uperamo oime sapya peteí árape Jae oi Betaniape, pe leproso pe iyaipáva Simon rogape, ja oguapy pypé jina carujápe ou peteí cuña mbayrú pôjá jyâcuâ pôrâva jepy etereíva rejéve, ja oipea jyrú ja oñojê iñâcâreje. 4 Ja oime upepe ipochy etereíva ipyápe ja jei: ¿Maerâpa oñemombo reí upeicha co ñandy jyâcuâ? 5 Icatu vaerâ moa oñemomú jepyvê trescientos pirapire gui reje, ja jepycue oñemeê vaerâ moa umi mboriaju cuerape. Ja ipochy eterei ichupe. 6 Upei catu Jesus jei: Tové! Pejeyante ichupe! ¿Maerâpa pemuanguecoi ichupe? Tembiapo pôrâ oyapo Cheve. 7 Oime voí pereco tapiá penendive umi mboriaju cuerape, ja peyapose jaárape iya peême peyapo pôrâ ichupecuera. Cheve catu nda Che rerecoi tapiá penendive. 8 Pe icatúva voínte, upeva catu oyapo jae. Oñemo tenondé omojyâcuâ Che rete añeñotý rôguârâ. 9 Añeté Che jae peême mamô oñemo jêrâcuâ jaguâme co Evangelio gui co ybyari co oyapo vaecue upéva oñemombeu vaerâ oñemandua jaguâ jesé. 10 Upei catu pe Judas Iscariote peteí umi doce rejeguáva ou umi paí ruvicha rendape omeê jaguâ Ichupe ipope cuera, 11 ja jaecuera ojendú pype jeiva oguerojory yoa ja oicuaameê Ichupe mbaerepý. Upei catu jae omaña oicovo iya pôrâ ramo guârâ ichupe omeê jaguâ Ichupe ipope cuera. 12 Ja pe mbuyape caraí ñypyrújá ára oñembosacoí pe pascua peguârâ, jei Ichupe jemimboe cuera: ¿Mamôpa reipota rojo rombosacoí jaguâ reu jaguâ co pascua mbae? 13 Ja Jae omondo mocoí jemimboe cuérava ja jei ichupecuera: Tapejó pe tetâme ja pejuvaitíne peteí cuimbaepe oguerajáva cambuchiý. 14 Tapejó japycueri ja mamô oiké jaguâme peye pe ogayárape: Ore poromboejára jeiuca ndeve ¿Mamôpa oime coty jau jaguâ co pascua rejeguarâ Che remimboe cuera ndive? 15 Ja jae ojechaucane peême peteí coty tuvichava oñemyatyrô pôrâva. Pembosacoínte upepe ñandeve yajávo guârâ. 16 Upei catu jemimboe cuera osê ojo ja ôguajê pe tetâme ja oyuju Jae jei jagueichante voí. Ja upeicha ombosacoí pascua oico rôguârâ. 17 Ja caarúma ramo Jae ojo umi doce rejeve ja oguapy carujápe ja ocaru jicuái. 18 Ja Jesús jei ichupecuera: Añeté jae peême oimejá peteíva peêcuérava Che yapyjýucá vaerâ. Upéva catu ocarúva jina Chendive voí. 19 Ja oñypyrú jaecuera oyepyapý ja peteí teí jei Ichupe: ¿Ndajaéipane Che? 20 Ja Jae jei ichupecuera: Peteíva peê docevéva gui, upéva jae, pe omyakýva Chendive mbuyapé co ñaembépe. 21 Co Caraí Raý voí ojota jina oyeê jagueicha Ichugui Santa Escritura. Angai pe cuimbae oyapyjýucá vaerâ co Caraí Raýpe! Ipôrâve vaerâ moa máramo oñemoña y rire upe cuimbae. 22 Ja ocaru pype jicuái Jae oipyjy mbuyape ja ojovasa ja oipejaâ ja omeê ichupecuera ja jei: Coína cóva Che reté. 23 Upei catu oipyjy pe mbayru, ja ojovasá ja omeê ichupecuera ja opavavé jou ichugui, 24 ja Jae jei ichupecuera: Cóva Che ruguy

oñejê vaerâ jeta rejejápe omoî jâtâ jaguâ pe Tûpâ Ñandeyára remicuameêmbyré. 25 Añete Che jae peême Che ndayû vei jaguâ co parralayuá rycué gui pe jaára peve jaýû jaguâ yeby ipyajúva Tûpâ Ñandeyára rendape yvágape. 26 Upei catu opurajéi pe mburajéi ja uperire osê ojovo pe itáatýra Olivaspe. 27 Ja upépe Jesús jei ichupecuera: Peê opáva peñembo pyávaíta jina yoa, oyeé jagueicha Santa Escriturape: Aicutúne pe ovecha rerecuápe, ja umi ovecha oñemuasâimbané. 28 Upegui aicove yeby rire ajane pene renonde Galileape. 29 Ja Pedro jei Ichupe: Opáva oñembo pyávaí ramo yepe, che ajanichene. 30 Ja Jesús jei ichupe: Añeté Che jae ndeve coanga co pyjaré voí osapucái mboyvé ryguasu mocoí yeby nde Che momârâne raé mbojapy yeby. 31 Upei catu jae oñeê jâtâvé: Tecôtevê ramo yepe amano Nendive máramo no romomârâi chene Ndeve. Upeicha avei jei umi ambuecue yoa. 32 Ja ou jicuai pe Jendápe jérava Getsemané ja Jae jei jemimboe cuerape: Peguapý coápe añemboepá peve Che. 33 Ja oguerajá ondive Pedrope ja Santiagope ja Juanpe ja oñypyrú oñemonguyjýyê ja oyepýapý eterei, 34 ja jei ichupecuera: Che pya mbyasy tuvichaite eterei amano jaguâicha yepe. Pejaârôke ape ja pemaña. 35 Upei catu Jae ojo tenondemi ja oyeity ybye ovapývo, ja oñemboe oyerurévo icatuta ramo ojasa rei jaguâ Ichugui pe ára pojyi, 36 ja jei: Abba, Che Ru, opambae iya Ndeve reyapo jaguâ. Eipeá Chejogui co mbayru. Opaichavo nda Che rembipotai. Ne rembipotante vaerâ. 37 Upei catu ou yeby ja oyuju ichupecuera oké jicuai ja jei Pedrope: Nde, Simon ¿rekepa reina? ¿Ndicatuipa raé remaña reké y reje sapyamiminte yepe? 38 Pemañante ja ani peké ja peñemboe ani jaguâ peiké pe aña pende pyá raâ jaguâme. Pende pyaguasú ja pende kyreý ramo yepe, ipituánte pende reté. 39 Ja Jae ojo yeby ja oñemboé jeivo umi ñeê voínte jei vaecue. 40 Upei catu ou yeby ja oyuju ichupecuera oké jicuai jopejyieté voí jaecuera, ja upeagui ndoicuaai jei vaerâ Ichupe. 41 Ja ou ramo Jendápe cuera mbojapy yeby jápe jei ichupecuera: Pekénte ja pepytuú. Ipôrâma, jiáraguâjêma, ja co Carái Raý oñemeêtama umi angaipavóra pope. 42 Pepuánte yajá! Jiâguima jina pe Che yapyjýucájarâ. 43 Upeyave oñeê pypé Jae jina ou pe Judas umi doceve rejeguaré petei ja oime jendive jeta tecove ouva kysé pucu rejeve ja ybyrá rejeve, umi pai ruvicha ja umi escriva iñarandu reíva ja carái ituyáva remimbou cuera umia. 44 Ja upe iyapyjýucájarâ oñomomandú ma racae oñondive ja jeima racae ichupecuera: Upe che ayurupytéva upéva Jae. Peipyjýnte Ichupe peñapytínte jâtâ ja perajá. 45 Upeicha ou voí ja oñemoânguivo Ichugui jei Ichupe: Rabbí! Che poromboejára! ja upeicha oyurupyté Ichupe. 46 Upevove oyapocoí Jese ja oyocó Ichupe. 47 Upei catu peteíva umi oñemboýva jina upepe ôguenojê ikysé pucu ja oicutu pe pai ruvicha rembiguaípe ja oinambió. 48 Upei catu Jesús jei ichupecuera: ¿Peyúpa peina peê imondajá vaicha reje Che yapyjý jaguâ Cheve pende kysé pucu ja ybyrá rejeve. 49 Opa árape aime vaecue aicovo pene ndive tûpâope ja nda chepyjýi. Upeichante vaerâ voí oico jaguâ jecópe pe Santa Escriturape oyeé vaecue. 50 Upemaramo ojeýápa Ichupe jemimboe cuera yoa ja oñeguajêmba. 51 Oimiente peteí cariaý jete opívo oñemo âcâjoyánte ojóva japycueri, ja oipyjý ichupe jaecuera, 52 ja jae ojeýá iñâcâjoyá ja oñeguajê ichugui cuera opívo. 53 Upei catu oguerajá Jesúspe pe pai guasu rendape ja oñembýatý Jendápe opa umi pai ruvicha ja carái ituyáva ja umi escriva iñarandú reíva. 54 Ja upe aya Pedro ou jina japycueri mombyry guive ôguajê meve pe pai guasu corapy peve. Ja opyta upepe uguapy jina umi tembiguai ndive ja oyepeé jina pe tata ypype. 55 Ja umi pai ruvicha ja opa umi iñarandúva yoa ojeca oicovo omboyá vaerâ Jesús reje icatu jaguâ oyucauca jaguâ Ichupe. Ja ndicatuí oyuju mbaeve. 56 Ja oime ramo yepe jeta omboya rei vaecue Jesé yapujápe tuvicha oyubâ oyuejegui cuera iñeême. 57 Upei catu opuâ omboyá reíva Jese yapujápe ja jei: 58 Ore rojendu jei ramo Jae: Che ambuaipáne co tûpâo iyapopýré cuimbaepó rupi ja mbojapy arajápe amopuâ yebyne ambue oyeyapo y vaerâ cuimbae pó rupi. 59 Opaichavévonte nda upeichai yepe oyoyá oñondive pe jeívape. 60 Upei catu pe pai guasu opuâ oñemboý iyapytépe cuera ja oporandú Jesúspe jeivo: ¿Ne reñeêipa mbaeve Ndeyeje? ¿Mbaé mbaépa oicuaucá umiva co omboyá vaecue Ndereje? 61 Ja Jae okírîrî ja mbaeveté ndeiri. Upévareje pe pai guasu oporandu yeby Ichupe ja jei: ¿Nde pipo pe Cristo upe Imarangatúetéva Raý? 62 Ja Jesús jei: Che jae! ja peê pejechane co Carái Raýpe uguapý ramo pe Ipuacaitéva acatua cotý ja ou yeby ramo yvágagui arái apytepe. 63 Upei catu pe pai guasu omondoró iyao ja jei: ¿Maerâpa ñaicôtevêvé ambue reje oñeê vaerâ? 64 Peê voí pejendúma rae peécuera iñeê oñeê vaíja Tûpâ Ñandeyára reje. ¿Mbaépa peimoâ peê? Ja opavave jaecuera omoî vaí Ichupe jeivo iyajá Ichupe oyeyucá jaguâ. 65 Ja oime oñypyrú oindybú Jese ja oyajoí jová Ichugui ja ojovapeté ja upei jei Ichupe: Ejaúvônte oréve. Ja umi tembiyocuai oguerajáva Ichupe ojovayocá Ichupe. 66 Ja oime pypé Pedro pe cora pype iguýetépe ou peteíva pe pai guasu rembiguai cuñáva,

67 ja ojecha ramo Pedrope oyepeé jina ramo omaê jese ja jei: ¿Nde avei reico vaecue pe Nazareno Jesús ndive? 68 Ja jae oñomî ja jei: Che ndaicuaai Ichupe ja ndaicuaai yepe mbaépa jeise co nde eréva. Upei catu osê pe okê gui ocápe, 69 ja pe cuñatái ojecha ramo ichupe, jei yeby umi oñemboýva jicuai upepe: Peva catu peteíva jaecuerava avei. 70 Ja jae oñomî yeby jeivo: Ajaniri! Uperiremî umi oñemboýva jicuai upepe jei yeby Pedrope: Añeté nde Jese cuéragua. Nde Galileaýgua voí. 71 Upei catu omondopá ichupecuera añaretâme ja oñeê jâtâ Tûpâ rérape jeivo: Che ndaicuaai co caraípe peporandú jague cheve. 72 Ja upevove osapucaí mocoí yeby jápe ryguasú. Ja Pedro imanduá voí Jesús ñeêngue reje jei ramo guaré ichupe: Ryguasú sapucaí mboyvé mocoí yebyjápe, Che momârâma neraé mbojapý yeby. Ja imanduá pype upea reje oyajeó.

Mark 15

1 Upegui pyjarevé coêmba yave umi pai ruvicha oñomonguetá pype jicuai umi caraí ituyáva ja umi escriba iñarandu reíva ja opa umi caraí mburuvicha cuérava, oguerajá Jesúspe oyepocuajápe ja omeê Ichupe Pilato pópe. 2 Ja Pilato oporandú Ichupe: ¿Ndépa Judio cuera ruvicha guasu? Ja Jesús jei ichupe: Che jae, nde eré jaichante voí. 3 Upeyave umi pai ruvicha jetambae omboyá yoa Jese. 4 Upeareje Pilato oporandu yeby Ichupe jeivo: ¿Ne reneêipa mbaeve Ndeyeje? Peina jeta omboyáva jicuai Ndereje. 5 Opaichavévo Jesús ndeiri mbaeveté. Ja upeagui tuvichaité ojecharâmô Pilato. 6 Ja pe areté guasu yavé jae opoí vaecue yepi ichupecuera peteíva umi ybyracuá rógape oivagui oyerurejaichaguá jaecuera. 7 Ja uperamo voí oime peteí cuimbae jérava Barabbás oiva ybyracuá rógape, upeva peteíva umi opuá vaecue mburuvicha reje ja umi oporoyucá vaecue pe aybú guasú yave. 8 Upeicha oñembyatý yoa pe tetaýgua ja oñypyrú oyerure rure toyapo tapiá oyapo jagueicha ichupecuera. 9 Ja Pilato oporandú ichupecuera jeivo: ¿Peipotapa apoí peême co Judio ruvicha guasugui? 10 Jae oicuaa voí ipyavaí gui umi pai ruvicha omeê jague Ichupe ipope. 11 Ja umi pai ruvicha oñatôî atôî umi tecové atýrape oyerure ruré jaguâ topoí ichupecuera pe Barabbás gui. 12 Upei catu Pilato oporandú yeby ichupecuera: ¿Mbaépa upeicharamo peipota ayapo co pembojérava Judio ruvicha guasu? 13 Ja jaecuera osapucaí yeby: Peyucánte ichupe curusu reje. 14 Ja Pilato jei ichupecuera: ¿Mbae ivaívapa oyapo raé Jae? Ja jaecuera osapucaí jâtâ jâtave: Peyucá catu ichupe curusú reje! 15 Upei catu Pilato ombuayésegui umi tecové atýrape opoí ichupecuera Barabbás gui ja oinûpâucá rire Jesúspe omeê Ichupe ipope cuera oyeyucá jaguâ curusú reje. 16 Upemaramo umi tembiyocuai omoingué Ichupe pe mburuvichá roga guasu cora pypé, ja ombyatypá rire iñîrûnguera atýrape, 17 omondé Ichupe ao jobývape, ja oñopê ñuatî ja omoí Ichupe iñâcâ reje, 18 ja oñypyru oñesú Ichupe jeivo: Eicové catu nde Judio ruvicha guasu! 19 Ja oinûpâ Ichupe iñâcâ reje tacuarí pypé ja oindybú Jesé, ja ombuete guau Ichupe oñesújápe. 20 Ja oñembojorýpa rire Jesé omboí pe ao jobý ja omondé yeby Jesé iyaóteé. Ja upei oguerajá Ichupe ocápe oyuca jaguâ Ichupe curusú reje. 21 Uperamo sapyá oime ojasava jina peteí caraí Simon Cireneýgua, pe Alejandro ja Rufo ru, ou ramôva jina ocáragui. Ja omoí iyatiý ári pe curusu oguerajá jaguâ. 22 Ja omboguata Ichupe upe Jendápe jérava Golgotape (pe “âcâ cangue cué rendá” yae mo avá ñeême). 23 Ja omboýú Ichupe vino oyoparáva pôjá rejeve, ja Jae ndoýúsei. 24 Upei catu omoí Ichupe pe curusú reje. Uperire oñomboyao iyaocue gui oñembojaraí pypé jesequera yajecha mávapa oipyjy vaerâ. 25 Ja pyjarevé asayémi ramo las nueve rupi omoí jague Ichupe pe curusú reje. 26 Ja oime peteí cuatia ojaí jagué pe imboyapyré Jesé, omoí vaecue iñâcâ ári coicha: Judio ruvicha guasu. 27 Ja omoí icurusu cuera reje Jendive mocoí mondajárape iyýkécoty oyovai peteí iyacatua cotý ja pe ambue iyasú coty. 28 Upeicha oico jecópe pe Santa Escritúrape oyeé vaecue: Jae oyepapá umi iñañáva apytepe. 29 Ja umi ojasava jina omomârâ Ichupe oñeâcâvováva Jese jeivo: Nde catu rembuai moa vaecue tûpâo ja remopuâ moa vaerâ mbojapy arajápe, 30 egueyýnte co curusu gui Ne mârâ ý jaguâ. 31 Upeicha avei umi pai ruvicha ja umi escriba iñarandú reíva oñembo jorý Jese jeivo oyoupecuera: Umi ambue cue cuerape omojesâimbá vaecue, oyupe catu ndicatuí oñemojesâi. 32 Co Cristo Israel ruvicha guasu togueyýnte angaite voí curusu gui ore rojecha jaguâ, ja rogueroivia jaguâ. Upeicha avei umi Iyýkécoty oyovai oiva curusú reje cuera oyaó Ichupe. 33 Ja pe ára mbyte guive iñypytûmba opa pe tetâ rupi iyerecuévo asayé caarú peve. 34 Ja upepé voí Jesús osapucaí jâtâ jeivo: Eloi Eloi Lama Sabachthani! Che Tûpâ Ñandeyára, Che Tûpâ Ñandeyára, ¿maerâpa Che reya? 35 Ja oime umi oñemboýva jicuai ojendu ramo Ichupe jei: Peina ojenôî Eliaspe. 36 Ja oime peteí oñani ja ombojycué esponja ýjáí gui

ja omoî tacuarí apýrá reje ja ojupityucá Ichupe ja omboýú Ichupe ipypé. Ja jei Pejeyante! Yajecha oúpa Elias omboí jaguâ Ichupe. 37 Upei catu Jesús osapucaí jâtâ ja oyejekyi. 38 Ja upeyave pe ao yepysójá tûpâope osoró mbytepe oyejegui reínte yvate guive yby peve. 39 Ja pe mburuvicha oñemboýva jiconi Jenondepe voí ojecha ramo oyejekyi jague, jei: Añetējápe cóva Tûpâ Ñandeyára Raý raé. 40 Ja oime avei cuña carai omaêva jicuai mombyrý gui, umia paúme oime Maria Magdalena ja Maria pe Santiago Michi sý, ja José sý, ja pe Salome, 41 umi omoîrû vaecue Ichupe oico ramo guare Jae Galileape ja oyeyocuaiuca vaecue Ichupe. Ja oime avei jeta ambue cuera omoîrû vaecue Ichupe ou ramo guare Jerusalempe. 42 Ja caarúma ramo oija reje pe oñembosacoí jaguâ ára pe sabado areté ára guârâ, 43 ou pe José pe Arimateaýgua carai guasú iñarandúeté iyojeipyré ojaarôva voí jiconi oñemoingo jaguâ pe teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua, upéva catu oike poýjuýjape pe Pilato rendape ja oyeruré ichupe Jesús retécue reje. 44 Ja Pilato ojecharâmô jei ramo ichupe omanoma jague Jae. Upeareje ojenôicá pe mburuvichape ja oporandú ichupe: ¿Añetēja omanóma raé? 45 Ja oicuaa pôrâma ramo pe mburuvicha yuru rupi añetējá, omeêucá pe jetecue Josépe. 46 Upeva voí oyoguáma raé ao oñuâ jaguâ, ja omboíma ramo jetecue oñuâ pe ao pypé ja oñotý Ichupe itácuárape itá guasu oñembocuá jaguepe, ja upei ombuapayerei peteî itá iyapuáva pe itacuá yurú reje. 47 Ja Maria Magdalena ja Maria José sý omaê jicuai pe oñeñotý jague.

Mark 16

1 Uperire ojasama ramo pe sabado ára pe Maria Magdalena, Maria, Santiago sy, ja Salome oyoguá pôjá jyâcuâ pôrâva ojo jaguâ omoná jaguâ Jese. 2 Ja pyjareveté pe ñypyrújá árape cuarajý osê rire ojo jicuai upe oñeñotý jaguepe, 3 ja jei oyope jicuai: Avápa ombuapayereine pe itá ñandevera pe itacuá yurú gui? 4 Ja omaê ramo ojecha pe itá oñembo apayereima jague: tuvicha nico raé pe itá. 5 Ja oikéma ramo pe itacuápe ojecha peteî cariaý oguapýva jina iyacatua cotýpe oñeñuáva ao pucu morotíme, ja ojecharâmô oñemondýi. 6 Ja jae jei ichupecuera: Ani peñemondýi. Peê pejecha peina Jesús pe Nazarénope omano vaecue curusu reje. Jae oicove yebyma. Ndiporivéima coápe. Coina ape Jendague oñemoî jague. 7 Tapejónte, peye umi jemimboecuérápe ja Pedrope avei Jae ojómajá peê mboýve pene renondepe Galileape. Upepe peê pejecháne Ichupe Jae jei jagueicha peême. 8 Upei catu jaecuera osê oñeguajê pe oñeñotý jaguegui, okyjýyê oryryipá, ja oñemondýi. Ja ndeiri mbaeveté avavépe okyjýye eterei gui. 9 Jae oicove yebyma raé voí pyjareveté pe ára ñypyrújápe, ja oyejechaucá Jae Maria Magdalenape pe Jae oity jague siete mbaepochy. 10 Ja upeva ojo ja omombeu umi oico vaecuepe Jendive ipyambyasy ja oyajeo gueteri jicuai. 11 Ja jaecuera ojenduma ramo Jae oicove yebymajá ja upeva ojecha jague Ichupe ndo gueroviasei. 12 Uperiremi Jae oñemoambue oyejechaucávo mocoí jaecuéravape oguatáva jicuai oyeóí ocárape. 13 Umiva avei ojo ja omomandú umi ambuecue cuerape. Ja ndo gueroviai ichupecuera yepe. 14 Uperire ipajápe Jae oyejechaucá umi once jemimboe cuerape oguapyva jicuai ocarujápe, ja Jae oyao ichupecuera ndo gueroviai járeje ja ipya jâtájá reje, ndo gueroviai jaguereje umi ojecha vaecuepe Ichupe oicove yeby rire umi omano vaecue paúgui. 15 Ja Jae jei ichupe cuera: Tapejo oparupi co ybyári iyerecuévo ja pemojerâcuâ co Evangelio opa ybypóra opa tetâmeguape. 16 Oimeraêva ogueroviaáva ja oñemongaraíva opyta pôrâ vaerâ Tûpâ Ñandeyára ndive. Oimeraêva ogueroviaýva oñemoî vaí vaerâ. 17 Ja oimene mbae jechapyrâ omoañeté vaerâ pe jeiva umi oyeroviaáva jicuai. Cóicha rupi voí Che rera rupi oity vaerâ mbaepochy, oñeê vaerâ ñeê ambue ipyajúvape, 18 ja ojupi rei vaerâ mbói ipope ja sapyá joýú ramo mbae ivaíva oyuca vaerâichagua na imârâ vaerâi, ja omoî ipo cuera umi jasýva reje ja jesaimba vaerâ. 19 Upeicha Ñandeyára Jesús oñeêmbáma ramo, sapyáite oyererajá yvaté cotývo yvágape, ja oguapy Tûpâ Ñandeyára acatuape. 20 Ja jaecuera osê oparupi omojerâcuâvo, ja Ñandeyára oipytyvô ichupecuera ja omoañeté iñeê umi mbae jechapyrâ oicova jeseve voí rupi. Amen. Ja oimeraêva mbae oyeê vaecue ichupecuera, jaecuera omombeupá jecópe mbykymi Pedrope ja umi jendiveguápe. Ja uperire Jesús ae omondo omboyecuaa vaerâ oparupi pe cuarajy resê cotý guivó pe cuarajy reiké cotý pevê pe jêrâcuâ marangatú máramo ocañý ý vaerâ pe ñande reco mârâ ý jaguâ tapia guârâ reje.

Luke 1

1 Jeta voí oime umi oñejaâ vaecue omoi pôrâ oicuaauca jaguâ jecópe opa umimbae yaroviava iyerovia catupyrâ, 2 omombeu jagueicha ñandevera umi jechajaré voí oico

vaecue iñypyrûmbÿ guive, umi oñemoingo vaecue Ñandeyara rembiyocuai ramo pe Iñeê rejeguarâ. 3 Upeicha avei jiâ co cheve amboyepupá jecópe opa umi mbae iñypyrumby guive amoí pôrâ jaguâ jecópe co cuatia ñeême ndeveguara voí, che carai guasu, Teofilo. 4 Upeicharamo, icatu nde reicuaa pôrâve vaerâ añetepá coa ñeê reñemboe jague. 5 Yma oico ramo jiconi mburuvicha guasu Herodes pe Judeape, oico vaecue peteí carai paí jérava Zacarías, umi Abías reyí rejegua: oime jembireco, upe Aaron rejegua cuérava, jérava Elizabet. 6 Umi mocoíve jecopôrâva Tûpâ Ñandeyára ypype, ja iyojeipyre, ombuayepá oicovo jecópe Ñandeyára rembiapoucapy pe teco marangatu rejegua, 7 ja nda itayrai, na jesâi jaguereje pe Elizabet, ja oime avei ituyama jae ja inguainguima jembireco. 8 Oyeju vaecue sapya ombaapo pypé oicovo paí râ pe Zacarías Ñandeyára ypype, iya yave ichupe oico jaguâ tûpâope, 9 aco oyepocuaa jagueicha umi pai cuera, oime jaejâma omotímbó jaguâ. Ja upeicha jae oiké racae Ñandeyára tûpâope, 10 ja oñembyatypá jicuai ocápe ja oñemboÿ jicuai upe omotímbo ramo jiconi. 11 Uperamo sapyaite oyejehauca ichupe peteí Ñandeyára remimbou oñemboÿjápe jina pe oporomotímbója renda acatua coty. 12 Ja ojecha pypé ichupe, Zacarias oñemondÿi tuvicha ja okyjÿye cacuaá. 13 Upei catu jei ichupe pe yvapegua: Ani rekyjÿye, Zacarias, pe nembae yerure oñejendúma ja ne rembireco Elizabet imembyráne, ja pe nde raÿpe rembo jéra vaerâ Juan. 14 Upéva vaerâ nembobÿájarâ ja nde rerojoryetêne ichupe ja jeta oguerojoryne pe oñemoña jague reje. 15 Tuvicha voí vaerâ Ñandeyára ypype ja ndouichene mbaeveichagua oñemongaúva ja jenyjê vaerâ Espiritu Santo gui isy rygue ypy guive yepe, 16 ja jeta umi Israel cuéravape ombojecopôrâ yebyne jae Tûpâ Ñandeyára rejeguarâ. 17 Jae oicone jenonderâ pe Elias pyaguasú cué ja ipuaca cué rejeve ombo pyapôrâ jaguâ umi tuva cuera itayra cuerape omo ñoñyrôvo iyoupecuera, ja ombo jeco pôrâ jaguâ umi iñeëndúsévape iñacâ pôrâjaguâ pe teco marangatuvarejegua vaicha, ja ombosacoi jaguâ Ñandeyára peguarâ peteí tetâ oñemo tyarômbavarâ. 18 Upei catu Zacarias jei pe yvapeguape: ¿Mbaeichapa che aicuaa jaguâ coa mbae? Che che tuyáma, ja che rembireco inguainguima avei ojovo? 19 Upei catu oñeê yeby pe yvapegua ja jei ichupe: Che jae Gabriel Tûpâ Ñandeyára ypÿpegua voí, ja che añembou añemonguetávo ndeve ja romomandúvo co mbae ipôrâva gui, 20 ja jae co ndeve ne ñeêngûne ja ndicatuichene reñeê upe oicopa jaguâ ára peve âmbae, rerovia ÿ jague reje co che ñeê. Umimbae voí oico vaerâ jecópe jiárape. 21 Upeyave umi jicuaiva upepe ojaarô jicuai Zacariaspe, ja ojecharâmô jiaré jague reje jae pe tûpâo ryepype. 22 Ja osênguévo jae ndicatuí oñeê ichupecuera, ja jaecuera ojechacuaa oyejehauca jague ichupe peteí mbae pe tûpâope ja jae oñemonguetá ichupecuera icuâme ja iñeêngû opytávo. 23 Uperire oicopama ramo umi ára jae oyeyocuai jague pe tûpâope, ojo jogape. 24 Ja upegui umi ára rire oyeju jygué guasu jembireco Elizabet, ja jae oñemí cinco yasy peve, ja jei ipyápe; 25 Coicha Ñandeyára oyapo chereje upe jaára Jae omaê jague chereje omboívo chejogui pe che motí jague umi carai apytepe. 26 Upegui seis yasy jápe oñemboú Tûpâ Ñandeyára gui pe jembiyocuai yvapegua Gabriel peteí tetâ jérava Nazaretpe, 27 peteí cuñatái imârâÿva rendape, omeê vaecue iñeê omenda jaguâ peteí carai jérava José reje: upéva David cuera rejegua, ja pe cuñatái jérava Maria. 28 Ja oiké pype pe yvapegua Jendápe jei ichupe: ¿Maitéipa? Ne pôrânguéréco catu pyrâ nde! Oi nendive Ñandeyára. 29 Upegui ojecha ramo ichupe, tuvicha oñemondÿi iñeêreje ja ndo jechacuaai mbaépa jeise upeva. 30 Upei catu jei ichupe pe yvapegua: Ani rekyjÿyé, Maria, rejupity ipyapôrâ jaguâ Tûpâ Ñandeyára ndeve, 31 ja peina jina rerecone nde ryguépe, ja ne membyne ja pe mitâ cuimbae nememby jéra vaerâ Jesús, 32 upéva tuvicháne ja oñembo jéra yoa vaerâ upe Yvatevápegua Raÿ ja Tûpâ Ñandeyára omeêne Ichupe oico jaguâ ituva ypycue David rendaguepe mburuvicha guasu ramo, 33 ja Jae oñemoingóne umi Jacob cuérava ruvicha guasu ramo tapia guârâ ja nda iyapyraí chene pe jeco mburuvicha guasu jápe. 34 Upei catu jei Maria pe yvapeguape: ¿Mbaeíchapane cóva cheve, che ndaicuaai guive gueteri avave cuimbaepe? 35 Ja jei yeby ichupe pe yvapegua: Oime pe Espiritu Santonte ouna nde ári ja upe Tuvichaitevéva puacacué nemoâne; upévareje voí pe mbae imarangatúva oñemoñambyrá oñembo jéra vaerâ Tûpâ Ñandeyára Raÿ. 36 Upeicha avei pe Elizabet upe nde rejegua voínte jygue guasúma inguainguime yepe ja oyapoma seis yasy jygue guasu jague, upe oyee vaecue imembyra ÿ va. 37 Ndipori voí ñeê Tûpâ Ñandeyára yuru gui gua ipuaca ÿ vaerâ. 38 Uperamo jei Maria: Coína ape aime che, Ñandeyára rembiguai. Toyeyapo jecópente cheve nde ere jaicha. Upevove pe yvapegua ojo oyei jendágui. 39 Ja umi jaárape opuâ Maria ja ojo pyae pe itáatÿra guasu cotyvo peteí tetâ Judeapeguape, 40 ja oiké pe Zacarías rogape ja omomaitéipa Elizabetpe. 41 Ja upeyave ojendu vove Elizabet pe Maria omomaitéi jague ichupe, pe mitâ opopo jyguepe ja pe Espiritu

Santo oñatôimba Elizabetpe, 42 ja jae osapucaí ja jei: Ne mombeu guasu catupyrâ nde umi cuña carai cuera apytepe, ja imombeu guasu catupyrâ upe nde rygue gui joa vaerâ. 43 ¿Ja mbaeichapa oyeju cheve che poá jaguâ coicha co Ñandeyára sy ou che rendape. 44 Anga voí jyapúma ramo ne ñeê che apysápe che momaitéivo, upevove pe mitâ opopo jory gui che ryguepe. 45 Imarangatu vaerâ pe oguerovia vaecue oyeypo jaguâ jecópe âmbae oyee vaecue ichupe Ñandeyára gui. 46 Upei catu jei Maria: Tambuete guasu Ñandeyárape che pyaite guive, 47 ja arojory tuvichaite che pyapype Tûpâ Ñandeyára che yeroviajápe. 48 Jae omaê che reje che poriajuverecóvo cheve, peteî tembiguai poriajuicha. Upevareje coanga guive che renôine che marangatúvaja opava ñemoñare tapiaguarâ. 49 Jetambae tuvichava voí oyapo Jae cheve pe Ipuacaitéva ja imarangatu vaerâ Jera. 50 Umi ñemoñaré ypycue guive ñemoñare oico vaerâ mevé Jae oiporiajuverecó tapiá umi ombuetevape Ichupe. 51 Oñembotuvicha vicha oyývá puacacue reje. Omosarambipá umi jaecueranteséva ipichyguy ipyapypegua voí rupi. 52 Omongúi umi ipuacávape jenda yvategua gui, ja ombotuvicha umi oñemomîrivape. 53 Umi ñembyajýivape omojyvâtâ ipôráva gui, ja umi mbaererecojápe Jae omondo nandí. 54 Oipýtývô pe jembiguai Israelpe ja imandú 55 Jae oiporiajuvereco jague Abraampe ja jesecuera guape tapiaguârâ, 56 oicuaameê jagueicha ñande ypycuépe. Uperamo Maria opyta jendive mbojapy yasy, ja uperire oyeby yeby jogape. 57 Ja ôguajêma ramo jiára Elizabet imembyra jaguâ imemby mitâ cuimbae. 58 Ja ojenduma ramo japicha cuera ja jesecueragua Tûpâ Ñandeyára oiporiajuvereco tuvicha jague ichupe, jaecuera oguerojorý ichupe. 59 Ja uperire pe ocho ára jápe ou ramo omongaraí jaguâ ichupe (umi Judio reco rupi) omoisé ichupe itúva réra Zacarías. 60 Upei catu jei isy: Ajaniri! Juan mante jéra vaerâ. 61 Ja jei jaecuera: ¿Mbaerejépa? Ndipóri voí pende rejeguáva jérava upeicha, 62 ja omongueta icuâme túvape ja oporandu ichupe: ¿Mbaeichapa rembojerase ichupe? 63 Ja jae oguerúrucá cuatia ja oicuaauca cuatia ñeême Juan jéra vaerâjá. Ja ojecharâmô jicuai. 64 Ja upevove oyepea iyuru ja ocué icû ja oñeê yeby omombeu guasúvo Tûpâ Ñandeyárape. 65 Ja opa umi iyýpyrupigua okyjýyé ja umi itáatýra guasu pe tetâ Judeapegua rupi oñemojerâcuâ opa umi mbae. 66 Ja opa umi ojendu vaecue umimbae imandú ja oguero kîrîrí ipyápe mbaeichagua pipo vaerâ co mitâ ja jei: Ñandeyára po oi jendive añete. 67 Ja Zacarias jenyjê pe Espiritu Santo gui oñatoíva ichupe oñemoñeê jaguâ ja jae jei; 68 Ta imombeu guasu catupyrâ co Ñandeyára, Israel Tûpâ Ñandeyára, ñaneandúva poro poriajuverecojápe ja omoingóva co Jesegua cuera repýrâ. 69 Jae omopuáva ñandéve co ipuacaitevévape ñanemoî pôrá vaerâ pe jembiguai David rejegua cuera apytegui, 70 Jae jei jagueicha iñypyrumby guive voí umi oñemoneêjára imarangatúva yuru rupi, 71 ñanemboí jaguâ umi ñane ñamotareýva póguý gui ja umi ndaiyaeiva ñandereje poguý gui. 72 Jae oiporiajuvereco vaecue ñande ru ypycuepe, ja imandú iñeêngue omeê vaecue reje ichupecuera, 73 pe iñeê voí omeê vaecue Abraam ñande ru ypycuepe oicuaameê ramo guare, 74 ñane mboí jaguâ ñandeve yayepoívo umi iyaeyva ñandereje poguý gui, icatu jaguâ yayeyocuaiucá Ichupé jecópe yakyjýyé ý reje, 75 yaicovo ñane marangatujápe jecoitépe iyýpype yaicove aya pucu cue. 76 Ja nde avei, nde mitâ, reñembo jérane pe Ñandeyára Tuvichaitevéva ñemoñeêjára ramo; rejone voí Ñandeyára renonderâ rembosacoí jaguâ Ichupe japerâ, 77 nde reicuaaucáne jesecueraguape imârâyma jague oyepeá jaguereje ichuguicuera iñangaipa. 78 Tûpâ Ñandeyára ñande poriajuverecojá reje ipya pôrá guive ñane andúvo ñandeve yvágagui pe cuarajý osê vaicha ramo guaicha, 79 ojesapé jaguâ umi oicovévape pytûnguýpe ja oñemoájape umi omano vaecueicha ja ñane mboguatá jaguâ jecópe yaico jaguâ pe tapé jeco kîrîríja peguape. 80 Ja ocacuaa pe mitâ ja oñemombaraeté ojovo ipyápe ja oico umi ñû oyeicoýjape ocára rupi upé oyejechaucá jaguâ ára peve Israelpe.

Luke 2

1 Uperamo umi jaárape osê cuatia Cesar Augusto gui opa ybypóra ybyarigua oicuaauca jaguâ jéracuera umi mburuvichape cuera. 2 Ja oñemoíucá ypy vaecue cuatiápe jéracuera oico ramo jiconi mburuvicha Cireneo pe Siriape. 3 Ja oyeóipa opavavé oicuaucá jaguâ jéra cuera jetâteé pe cuera. 4 Upeicha ojo José Galileagui pe tetâ Nazarét gui Judea peve pe David retâ jérava Belén, jae voí David cuérava, ja David rejegua voí, 5 oicuaauca jaguâ jéra. Ja oi jendive María pe omenda ramóva jese ja jae jygue guasúma. 6 Ja oime pype jaecuera upepe ôguajê jiára imembyra jaguâ. 7 Ja oipyjy co imemby cuimbaemi iyýpy vaecue ja oñuâ Ichupe ao ñeñuâ reípe, ja omoñenó Ichupe peteî cavayú carujápe, ndipóri jague reje jendaguâ pe oñembojupájá rogape. 8 Uperamo oime pe tetâme voínte ovecha

rerecua oñangarecóva jymbá reje ja oyopyrúva jicuai pyjarépe. 9 Ja sapyaite Ñandeyára remimbou oguey Jendápe cuera ja pe Tûpâ Ñandeyára gui jesâcáva ojesape iyerecuevo ja okyjýé eterei. 10 Upei catu jei ichupecuera pe yvapegua: Ani pekyjýé. Peina cóape che ayu amojerâcuâvo mbae ipyajuva ombojory tuvicha vaerâ opáva ybypórape. 11 Co angue nico oime imembyra ramôva co David retâme, ja pe Mitâ voí penemopôtijarâ, pe Cristo Ñandeyára upéva. 12 Cova reje pejechacuaane: peyujune pe Mitâ me oñeñuâ mitâ ao ñeñuâ reiípe, ja oñeñó peteí cavayu carujápe. 13 Ja sapyaite oico pe yvapegua ndive jeta umi yvapegua cuérava oguero purajéivo omombeu guasúvo Tûpâ Ñandeyárape, ja jeivo: 14 Toñembueté Tûpâ Ñandeyára yvaga yvatéetévêjápeve ja co ybyari toyeico pôrâ oñondive jecoitépe umi ybypóra umi oguerorjýva Ichupe. 15 Upei catu oyeíma ramo umi yvapegua oyeby jaguâ yvape, umi ovecha rerecua jei oyoupe: Yaja mandí Belénpe yajecha jaguâ pe mbae oyeju ramôva co Ñandeyára oicuaaucáva ñandeve. 16 Ja ojo pyae eté ja oyuju Mariápe ja Josépe ja pe Mitâ oñeno pe cavayú carujápe. 17 Ja ojecha ramo Ichupe oicuaauca pe ñeê oyee vaecue pe Mitâ reje, 18 ja opa umi ojendu vaecue umimbae ojecharâmô pe jeiva gui ichupecuera umi ovecha rerecua. 19 María voí oguero kîrîrî opa âmbae ipyapype ja imanduá meme ipyápe umi mbae reje. 20 Ja oyeby yeby umi ovecha rerecua ombotuvichávo ja omombeu guasúvo Tûpâ Ñandeyárape ojendu ja ojecha jague reje opa umi mbae oyee jagueicha voí ichupecuera. 21 Uperire pe ocho ára jápe ôguajê omongaraí jaguâ ára pe Mitâme Judio reco rupi, ja ombojéra Ichupe Jesús pe yvapegua ombojéraucá jagueicha Ichupe oñemoña mboyve voí isy ryguepe. 22 Ja ombotýma ramo umi ára pe Moises oyapouca jagueicha oñemopôtí jaguâ cuña carai, oguerú Ichupe Jerusalempe ojupí jaguâ Ichupe Ñandeyara yype; 23 oyeé jaicha pe Ñandeyára Santa Escriturape: Opa mitâ cuimbae ypycúe oñejenoí vaerâ marangatu ja icarai Ñandeyára yype. 24 Ja oguerú avei pe oñecuameê vaerâ oyeyapouca jaicha pe Ñandeyára Santa Escriturape, mocoí pycui terâ mocoí pycasuró ray. 25 Uperamo voí oico vaecue Jerusalempe peteí carai jérava Simeon, carai jecopôrâ ja iñemboecatúva ja ojaarô vaecue jina ou jaguâ upe Israel pytyvôjarârâ. Ja pe Espiritu Santo oi jendive. 26 Oime omomarandu racae voí ichupe pe Espiritu Santo jae omano y vaerâjá ojecha y reje Ñandeyára Cristope. 27 Ja oñatôi ichupe pe Espiritu ou jaguâ tûpâope, ja omoingue ramo pe Mitâ Jesúspe tûpâope ituva ja isy, oyapo jaguâ Jesé oyeyapouca jaicha pe Moises ñeê rupi, 28 uperamo jae ojupí Ichupe iyýva ári ja omombeu guasu Tûpâ Ñandeyárape ja jei: 29 Coanga che angapyjýma, che Yara, coanga icatu repoí chejgui, che Ne rembiguai, anga che pyáguapýma ramo Nde ere jagueicha; 30-32 Che resá rupi voí ajechama co ñanembo jecómarangatú jârarâ, upe rembusacoíva opáva ybypóra cuera resápe, jendývaicha ojesapé jaguâ umi ybypóra itá bývape ja ombotuvicha jaguâ co Nde rejegua cuera Israelpe. 33 Ja itúva ja isy ojecharâmô jicuai umimbae oyee vaecue reje Jesé, 34 ja Simeon ojovasá ichupecuera, ja jei isy Mariápe: Co Mitâ cóva oñemoingo joa jaguâ ja opuâ yeby jaguâ jeta umi Israel cuérava, ja oicone jechapyrâ ramo oñeñe vai jaguâ, 35 ja oimene peteí kysé pucu reyecutu jaguâ ne anga mbyte peve ja upeicha oyecuaauca vaerâ pe jiâva jetávape ipyapype cuera. 36 Sapya oime upepe avei Ana pe oñemoñeêjára, Fanuel ray, Aser cuera rejeguáva ojupitýma inguainguinguéma, oico vaecue siete años peteí carai rembireco ramo cuña pyajújague guive, ja omano vaecue iména, 37 ja jae opytá ityreý ochenta cuatro años peve máramo nosévai tûpâo gui oñesúvo ára ja pyjarépe ombo aretévo yepi ocaruýreje ja oñemboe jiconi. 38 Upéva avei ôguajê uperamo ja omombeu guasu Tûpâ Ñandeyárape ja oñeê Ichugui opa umi ojaarô vaecuepe jina ou jaguâ pe Jerusalem repýjarâ. 39 Upei catu oyapopáma ramo jecópe opa mbae oyeyapouca jaicha pe Ñandeyára Santa Escritura rupi, oyeby Galileape pe jetâ Nazaretpe. 40 Ja pe mitâ ocacuaa ja imbaraté ojovo ja iñarandu ete ja Tûpâ Ñandeyára ipyapôrâ Ichupe. 41 Oime oyepocuaa opa roýpe yepi ojo itúva ja isý Jerusalempe pe arete guasu pascua arete ára pe. 42 Upeicha oguereco pype Jae doce años, jaecuera ojo Jerusalempe tapiaguaicha pe arete árape. 43 Ja opamaramo pe areté, oyeby jaecuera ja sapya opyta japycuepe pe Mitâ Jesús Jerusalempe oicuaayreje itúva ja isý. 44 Jaecuera voi oimôajape oimejá jae iyapytepe cuera, oguata rae peteí ára, ja ojeca oicovo Ichupe umi iyejecueragua paúme, ja umi oicuaava paúme, 45 ja ndoyujuima ramo Ichupe oyeby Jerusalempe ojecávo Ichupe yepyapý rejeve. 46 Ja pe mbojapý arajápe oyuju Ichupe pe tûpâope, uguapy jina umi iñarandúva cuera apytepe oyapysacávo jeiva ja oporandúvo ichupecuera, 47 ja opa umi ojendu vaecue Ichupe ojecharâmô yoa pe imbaecuaajá ja iñeê jeiva gui. 48 Ja ojecha vove Ichupe, jaecuera ojecharâmô ja jei Ichupe isy: ¿Che memby, mbaerejépa peyapo orereje coicha, nde ru ja che jeta rojeca roina pya mbyasý rejéve? 49 Ja Jae jei ichupecuera:

¿Mbaépa oime? ¿Mbaerejépa che reca? ¿Nda peicuaaipa raé Che Ru rembiapópe ipôrájá Che aime? 50 Upegui jaecuera ndoicuaai mbaépa jeise pe ñeê jeiva. 51 Upei catu osê jendive cuera ja ojo Nazaretpe, ja oyeyoco ipóguype cuera. Oime isy voínte oñongatu ipyapype imanduajápe opa iñeê Jae jei vaecue. 52 Ja Jesús ocacuaa yaveve ipucúcuépe tuvichavé iñarandú ojovo. Ja Tûpâ Ñandeyára ipyapôrá Ichupe ja upeicha avei ipyapôrá Ichupe umi caraí cuera.

Luke 3

1 Oyapo pypé quinze años oico jague jiconi mburuvicha guasu ramo Tiberio Cesar, oico ramo jiconi pe Judea retâ ruvicha ramo pe Poncio Pilato, ja oico ramo jiconi pe Galilea retâ ruvicha ramo pe Herodes, ja oime pe Iturea ja Traconite retâ ruvicha ramo pe Herodes ryby Felipe, ja oime pe Abilene retâ ruvicha ramo pe Lisanias; 2 ja oico ramo jicuai pai guasu cuera ramo pe Annas ja Caiafas, uperamo voí ou Tûpâ Ñandeyára ñeê pe Zacarias raý Juan reje, oime ramo jae pe ñûme ocárupi. 3 Ja jae ojo pe tetâ Jordan rupigua iyerecuevo oñemoñeêvo toñembyasý oñemongaraí jaguâ oyepea jaguâ iñangaipa. 4 Upeicha oico oyee jagueicha voí pe Isaias pe oñemoñeêjara cuatia ñeême pe jei vaecue: Peina pe ñeê upe osapucaiva pe ñûme ocará rupi. Pembosacoí Ñandeyára raperâ ja pemyatyrô pôrá pe opyrû jaguâ. 5 Umi yby ipycoejá oñemo tenyjêmba vaerâ, ja umi itáatýra guasu ja umi ybýatýra oñemombê vaerâ, ja opa umi tenda icarêva oñecarêó vaerâ ja umi tapé yoyáýjá oñemboyoya vaerâ, 6 ja upeicharamo opa ybypóra ojecha vaerâ Tûpâ Ñandeyára rembiapo guasu ñande rejejápe. 7 Ja upeicha voí jae jei umi ybypóra osê vaecuepe jicuai oñemongaraíucávo ipórupi: Peê mbói rejegua peê! ¿Avápa pene momarandu raé peñegujê jaguâ upe oyepýjarâ ou vaerâ gui? 8 Peñe mbojecopôrá catu, upeicharamo, iyájaicha umi oñembyasý pôráva rejeguápe, ja ani peñypyrû peye pende pyápe voínte: Oime yareco ñande ru ypycua ramo pe Abraampe. Che voí jae peême Tûpâ Ñandeyára icatujá omoñemoña coa itá gui yepe taýra cuera Abraam peguârâ. 9 Coangama voí oñemoí umi ybyra rapó reje pe ikytíjarâ; aiporamo opa ybyra râcâ jiá pôráyva oñekytí vaerâ ja oyeity vaerâ tatápe. 10 Upei catu umi ybypóra oporandu ichupe: ¿Mbaépa, upeicharamo, royapo vaerâ? 11 Ja jae jei ichupecuera: Oime ramo oguerecova mocoí ao tomeê peteí pe oguerecôyvape, ja oime ramo oguerecova joú vaerâ toyapo upeicha avei. 12 Oime ou avei Jendápe umi mbaerepy monoôjára oñemongaraíucávo ja jei ichupe: Nde ore poromboejára, ¿Mbaépa ore royapo vaerâ? 13 Ja jae jei ichupecuera: Ani peyerurévê upe mburuvicha omonoûcápyrâ gui. 14 Ja oporandu avei ichupe umi mburuvicha rembiyocuai: Ja orepa, ¿mbaé royapo vaerâ? Ja jae jei ichupecuera: Ani pemonguyjýyê avavépe, ja ani pemoí vaí reí avavépe, ja ani peñembo yajei pene rembiapocue repý gui, pekîrîrînte. 15 Ja upeicha ojaâro jina umi ambuecucuera ja imanduá ipyapocuera jicuai Juan reje jaepa jaguâ pe Cristo? 16 Upei catu oñeê Juan voí, ja jei opavavépe: Che nico pemongaraí ype: upegui ou peteí ipuacaveva chejegui, ndaiyai cheve ayorá ipy rejegua sâ yepe. Jae voí penemongaraíne peême Espiritu Santo pype ja tata pype. 17 Oime oguereco ipope pe iñyrûpê, ja omopôtimba vaerâ pe avatí yýkyijá cotý, ja ombyaty vaerâ pe avatí raýí pe iñongatujá ryrúpe, ja ojapýucá vaerâ pe kyácué pe tata ogueve y jaguâme mârâmo. 18 Jeta mbae ambue umichagua avei jae oicuaauca umi ybypórape jemimboepe, ja omojerâcuâ ichupecuera pe ipyajúva ipôráitêva. 19 Uperire sapyá pe Juan oyaó pe Herodes pe mburuvicha guasu pe Herodias rupi, pe tybyra Felipe rembireco, ja opa pe Herodes rembiapo vaí ambue oyapo vaecue reje. 20 Opa umimbae vaí yoa yoa reje Herodes omboyuapý coambae ambue avei, omoiucá pe Juanpe ybyracuápe. 21 Oyeju racae oñemongaraípa rire opa umi ybypóra jicuaiva upepe oñemongaraíucá avei Jesús, ja uperire oñemboe ramo jina oyepea pe yvaga rokê, 22 ja oqueyý Jese pe Espiritu Santo jetéva pycasu ramo ja oñejendú peteí osapucaiva yvagagui jeivo: Nde Che Ray Rojayjúva, Che rorerojorýetê Ndeve. 23 Uperamo oñypyru ramo Jesús oñemoñeêvo oguero guata ojovo treinta años, Jose raý Jae oyeé jagueicha: upéva Eli raý, 24 ja upéva Mathat raý, ja upéva Leví raý, ja upéva Melchi raý, ja upéva Janna raý, ja upéva José raý, 25 ja upéva Mattathias raý, ja upéva Amos raý, ja upéva Nahum raý, ja upéva Esli raý, ja upéva Naggai raý, 26 ja upéva Maat raý, ja upéva Mattathias raý, ja upéva Semei raý, ja upéva José raý, ja upéva Juda raý, 27 ja upéva Joanna raý, ja upéva Rhesa raý, ja upéva Zorobabel raý, ja upéva Salaltiel raý, ja upéva Neri raý, 28 ja upéva Melchi raý, ja upéva Abdi raý, ja upéva Cosam raý, ja upéva Elmodam raý, ja upéva Er raý, 29 ja upéva Josué raý, ja upéva Eliezer raý, ja upéva Joreim raý, ja upéva Mathat raý, ja upéva Leví raý, 30 upéva Simeon raý, upéva Juda raý, ja upéva José raý, ja upéva Jonán raý, ja

upéva Eliachim raý, 31 ja upéva Melea raý, ja upéva Mainan raý, ja upéva Mattatha raý, ja upéva Nathan raý, ja upéva David raý, 32 ja upéva Jesse raý, ja upéva Obed raý, ja upéva Booz raý, ja upéva Salmon raý, ja upéva Naasson raý, 33 ja upéva Aminadab raý, ja upéva Aram raý, ja upéva Esrom raý, ja upéva Phares raý, ja upéva Juda raý, 34 ja upéva Jacob raý, ja upéva Isaac raý, ja upéva Abraam raý, ja upéva Thara raý, ja upéva Nachor raý, 35 ja upéva Saruch raý, ja upéva Ragau raý, ja upéva Phalec raý, ja upéva Heber raý, ja upéva Sala raý, 36 ja upéva Cainan raý, ja upéva Arphaxad raý, ja upéva Sem raý, ja upéva Noé raý, ja upéva Lamech raý, 37 ja upéva Mathusala raý, ja upéva Enoch raý, ja upéva Jared raý, ja upéva Maleleel raý, ja upéva Cainan raý, 38 ja upéva Enos raý, ja upéva Seth raý, ja upéva Adan raý, ja upéva Tûpâ Ñandeyára raý.

Luke 4

1 Uperire Jesús jenyjê pe Espiritu Santo gui pe iñatôijara Ichupe oyeby y Jordan gui, ja oico oñatôî jaicha Ichupe pe Espiritu pe ñûrupi oyeicoýjape, 2 cuarenta ára peve ja opyáraâ oicovo Ichupe pe mbaepochy. Ja umi jaárape Jae ndoui mbaeve, ja ipajápe ojasa rire umi jaára iñembyajýi. 3 Upei catu jei Ichupe pe mbaepochy: Nde ramo Tûpâ Ñandeyára Raý, ere co itápe toñembo mbuyapé. 4 Ja Jesús jei ichupe: Oyeé co Santa Escriturape: Na mbuyape añoipe oicove vaerâ umi cuimbae, opa Tûpâ Ñandeyára ñeême avei. 5 Upei catu pe mbaepochy ogueraja Ichupe peteî itáatýra yvatevéva ári ja ojechauca Ichupe sapyaité opa tetâ ybyarigua tuvicha guasu cue rejeve, 6 ja jei Ichupe pe mbaepochy: Ameêmbata Ndeve opa coambae rereco jaguâ Nde po guýpe ja reñembo tuvicha jaguâ ipypécuera. Che pope voí oñemoî vaecue ja iya cheve amee oimeraêvape jiâ jaichaguánte cheve. 7 Upeicharamo, reñesû ramo che renondepe opa umi mbaenembaerâ. 8 Ja jei ichupe Jesús: Pe Santa Escriturape voí oyeé: Tûpâ Ñandeyárape reñesû vaerâ ja Ichupe año rembueté vaerâ. 9 Uperire ogueraja Ichupe Jerusalempe ja omboyupi Ichupe pe tûpâo ári ja jei Ichupe: Tûpâ Ñandeyára Ray ramo Nde, eyeity coa gui ybype. 10 Oyeé voí Santa Escriturape: Umi yvapeguape oyocuai vaerâ Nderejejape oñangarecô vaerâ Ndereje, 11 ja ipope cuera Nde yoco vaerâ ani jaguâ reñepysângá itáreje. 12 Ja jei Jesús: Santa Escriturape oyeé avei: Ani rembuyajei Tûpâ Ñandeyárape. 13 Uperire opyáraâmbâma ramo Ichupe pe mbaepochy oyeí Ichugui ojejavô Ichupe iya pôrâve meve ichupe. 14 Upei catu Jesús oyeby ombopuaca pype Ichupe pe Espiritu Santo Galilea peve ja oñemo jêrâcuâ Ichugui oparupi iyerecuevo. 15 Ja Jae oporomboe vaecue tûpâope cuera ja opavave omombeu guasu Ichupe. 16 Ou avei Jae pe Nazaretpe pe ocacuaa jaguépe, ja oike oyepocuaa jagueicha pe sabado arete árape pe tûpâope ja oñemboý omoñê jaguâ cuatia, 17 ja ombojasa Ichupe pe cuatia pe Isaias ñemoñêjara ñeêngueguaré, ja Jae oipea pe cuatia ja oyuju pe jenda oijape coa ñêê: 18 Oime Ñandeyára Espiritu oico Che reje, Jae Che mongaraí amojerâcuâ jaguâ mbae ipôrâva ipyajúva umi mboriajupe, Che mbou avei amoangapyjý jaguâ umi ipyambyasývape, ja aicuaauca jaguâ umi oñeñapytîmbýrépe oyepoî jaguâ, ja amomaê jaguâ umi ojechaývape, ajeýa reíucá jaguâ umi oyeyopývape, 19 amojerâcuâ jaguâ ôguajêmaja Ñandeyára oguerojorý jaguâ ára. 20 Upemaramo Jae oyapacua yeby pe cuatia ja ombojasa yeby pe jerecuápe ja Jae oguapy. Ja opa umi tûpâope jicuaiva oyesareco Jese. 21 Upei catu oñypyrú Jae jei ichupecuera: Coanga oicopâma jecópe co Santa Escritura ñêê pejendújape voí. 22 Ja opavavé oguerojorý Ichupe ja ojecharâmô umi iñêê jeêva ja ipôrâva osêva iyuru gui, ja jei jicuai: ¿Ndajaeipa cóva pe José raý? 23 Ja Jae jei ichupecuera: Icatu peê peyene Cheve co ñeênga: Nde poropôjânôjára, eñepôjânô ndeyupe. Rojendu jagueicha jeta mbae reyapo vaecue Capernaumme, eyaponte cóape upeicha avei neretâme voí. 24 Ja jei avei ichupecuera: Añeté Che jae peême mavavé oñemoñêjára ndo yererojorýi jetâme voí. 25 Añeté jae peême jeta ramo yepe umi cuña imenáveýva pe Israelpe umi jaára pe Elias oico ramo guare pe yvaga oñembotý ramo guare mbojapy roý ja seis yasý peve, ja oico ramo guare tuvicha ñembyajyi opa pe tetârupi, 26 upeicharamo yepe, avave ichupecueravápe noñemondoi pe Elias, oñemondo pe Sareptape mante pe Sidon retâ rejegua peteî cuña caraí imenáveýva rendape. 27 Ja upeicha avei jeta ramo yepe umi leproso iyaívaiva pe Israelpe pe ñemoñêjara Eliseo oico ramo guare, upeicharamo yepe, mavavé ichugui cuérava noñemopôtiri imbaasy gui, pe Naaman pe Siriaýgua añoite. 28 Upei catu opa umi jicuaiva pe tûpâope ojenduma ramo umi mbae, oñembo pochýpá, 29 ja opuâ ja omosê Ichupe pe tetâ gui ocápe ja ogueraja Ichupe pe itá atýra ári peve, oñemopuâ jague voínte co jetâ cuera, oity jaguâ Ichupe yvaté gui. 30 Upegui Jae ojasa rei iyapyte rupi cuera, ja oyeí ichugui cuera. 31 Uperire ojo Capernaumme pe Galilea retâme ja

upepe oporomboé umi sabado areté árape. 32 Ja jaecuera ojecharâmô pe jemimboe reje iñeê pojýijáva reje ichupecuera. 33 Ja oi pe tûpâope peteî cuimbae mbaepochy itieýva rembitarová, ja upeva osapucaí jâtâ jeivo: 34 Nde Jesús, Nazareno. ¿Mbaépa reipota orejegui? ¿Reyú pipo ore mbuaipá jaguâ? Che roicuaa pôrâ avápa Nde, Tûpâ Ñandeyára remimbou marangatúva. 35 Ja Jesús oyao ichupe ja jei: Ekîrîrî ja esê ichugui. Upemaramo pe mbaepochy oity ichupe iyapytepe cuera ja osê ichugui omomârâyreje ichupe mbaevéicharamo. 36 Ja oñemondýipa jicuai ja omongueta oñopaúme jeivo: ¿Mbaeichaguápa ñeê cóva? Iñeê pojýieté nico ja ipuacaite, Jae oyocuaijá umi mbaepochy itieývape ja jaecuera osê. 37 Upeicha oñemo jêrâcuâ Ichugui oparupi pe tetâ yerereje. 38 Uperire opuâ ja osê pe tûpâo gui ja upegui oiké pe Simon rogape ja Simon rembireco sy tuvicha iñâcânundu jina, ja jaecuera oyerure Ichupe jese. 39 Ja Jae oyayby jenda cotý ja oyao pe âcânundúpe, ja upevove opi pe âcânundu ja upei catu jae opuâ ja oyeyocuaiucá ichupecuera. 40 Ja cuarajy oiké rupi opa umi oguerécóva guive jasýva opaichagua mbaasý gui oguerú ichupecuera Jendápe ja Jae opoco opavave jesequera peteî teí reje, ja omojesâimba ichupecuera. 41 Oime osê avei mbaepochy jetava gui osapucaijápe jeivo: Nde Tûpâ Ñandeyára Raý. Ja Jae oyao ichupecuera anichene jaguâ oñeê Ichugui, oicuaajáreje Jae Cristojá. 42 Ja coêmaramo Jae osê ja ojo ñûme oyeicoýjape ja umi ybypóra ojeca oicovo Ichupe ja ou Jendápe ja oñejaâ oyoco Ichupe anive jaguâ oyepeá ichugui cuera. 43 Ja Jae jei ichupecuera: Tecôtevê amojerâcuâ co teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua co Evangeliope guare umi tetâ ambuepe avei: upearânte voí añemboú. 44 Ja uperire oñemoñeê oicovo umi tûpâo Galileapeguape.

Luke 5

1 Peteî árape oi pype Jae pe ý Genesaret ýpýpe umi ybypóra oyoapa jiari ojendu jaguâ pe Tûpâ Ñandeyára ñeê, 2 ja Jae ojecha mocoî mbayru oi ramo pe ýguasu rembeype umi piracutujá cuera ogeuyý jague oyojeivo ipyjá cuera. 3 Ja Jae oyupi peteîva umi mbayrúpe Simon mbae voí, ja oyerure ichupe ojekýimivé jaguâ pe ý rembey gui ja Jae oguapy pypé ja omboe umi ybypórape pe mbayru ári guive nte. 4 Uperire oñemoñeêmbama ramo, jei Simonpe: Ejekyi catu ý mbytepe, ja pembogueyý pende pyjá penôjê jaguâ pirá. 5 Ja jei Simon: Che caraí, rombaapo angué pyjaré pucu cue ja noroguênojêi mbaeve. Upeicharamo yepe, neñeê reje amuasâita che pyjá. 6 Ja ombogueyý vove ipyjá oñembotý voí pypé jeta eterei pirá omondo jaguâicha yepe pe ipyjá. 7 Ja jae ojenôí icuâme iñîrûnguera jicuaivape pe mbayru ambuepe ou jaguâ oipýtývôvo ichupecuera, ja ou voí ja omojenýjêmba umi mocoîve mbayrú jaimete ombojoýguý jaguâicha. 8 Ja ojecha ramo upéva Simon Pedro oñesû Jesúspe ja jei: Eyeínte chejegui, che Yara, che nico angaipavóra che. 9 Onemondýi ja tuvicha okyjýyé jae ja opa iñîrûnguera avei oi vaecue jendive jeta eterei jague gui ôguenojê umi pirá, 10 ja upeicha avei oñemondýi Simon îrûnguera Jacobo ja Juan, Zebedeo raý. Ja Jesús jei Simonpe: Ani rekyjýyé, anga guive reico vaerâ cuimbae pyjyjára ramo. 11 Upei catu ogueru ramo ybype imbayru jaecuera ojeyapá imbae ja ojo japycueri jese guarâ. 12 Uperire pe ára ambuepe oi pype jina peteî tetâme oime upepe peteî cuimbae iyaípáva pe mbaasy Lepra gui ja ojechama ramo Jesúspe oñesû Ichupe ovapývo ja oyerure Ichupe jeivo: Che caraí, reipota ramo, Nde puaca voí che mopôti jaguâ. 13 Upei catu Jae oipyso ipo ja opoco jese ja jei: Che aipota! Ta nepôtí! Ja upevove ocañýmba ichugui pe Lepra iyaíjá, 14 ja jei Jae ichupe ani jaguâ omombeu avavepe: Terejónte, jei, eyejechauca pe paípe ja eicuameê upe Moises omeêucá jagueicha reñemopôtí jague reje oyecuaauca jaguâ opavavépe. 15 Upeicharamo yepe, oñemuasâive meme ojovo jêrâcuâ Ichugui, ja oñembyatý jeta ybypóra ojendu jaguâ Ichupe ja oñemojesâiucá jaguâ imbaasy gui cuera. 16 Ja Jae voí oyepea ichugui cuera pe ñû oyeicoýjape oñemboe jaguâ. 17 Ja peteî árape Jae oporomboe jina ja oi upepe oguapy jicuai umi fariseo ja umi escriba iñarandu reíva ou vaecue opa umi tetâ Galilea ja Judea pegua gui, ja Jerusalem gui avei. Ja pe Ñandeyára puacacué oi Jendive omojesâi jaguâ ichupecuera. 18 Ja sapyá ou cuimbae cuera oguerúva jupápe peteî cuimbae iyapávape ja ojeca jicuai omoingue jaguâ ichupe omoí jaguâ Jesús renondepe, 19 ja ndoyujui pypé omoingue jaguâ ichupe umi iyatýva gui jicuai, oyupi pe oga ári, ja ombocué ja ogueroyý jupá rejeve iyapytépecuera Jesús renondepe. 20 Ja Jae ojecha pypé jaecuera oyeroviájá Jesé jei ichupe: Cuimbae, ne angaipa oyepeapáma ndejegui. 21 Upei catu umi escriba iñarandureíva ja umi fariseo jaecueranteséva oñypyrú oñomongueta oñondive: ¿Avápa cóva, jei, oñeê vaíva Tûpâ Ñandeyára reje? ¿Avápa icatu vaerâ oipea angaipa? Tûpâ Ñandeyára año

mante. 22 Upei catu Jesús, ojechacuaa pypé pe jiâva ichupecuera jina, jei: ¿Mbaépa peimóa pende pyapype? 23 ¿Mbaépa icatuvéva, yaé ramo: Ne angaipa oyepeapama ndejegui, terâpa yaéramo: Epuâ ja terejó. 24 Anga peicuaa jaguâ peê co Carai Raý ipuacajá co ybyari oipea jaguâ angaipa (upévo jei pe iyapávape) Che jae ndeve: Epuânte ejupi nde rupá ja terejó nde rogape. 25 Upevove opuâ jesápe cuera ja ojupi pe oñenó jague jina ja ojo jogape ombuetévo Tûpâ Ñandeyárape. 26 Ja tuvicha oñemondýi opa umi ambuecue cuera ja upegui ombuete Tûpâ Ñandeyárape. Upeicha ramo yepe tuvicha okyjýyê jicuai ja jei: Coanga yajeche mbae guasu iyerovia y jarâ. 27 Uperire Jae osê ja uguata oicovo ja ojecha peteî mbaerepy monoôjarape jérava Levi (Mateo) uguapý jina pe mburuvicha rogape, ja Jae jei ichupe: Eyo Che rapycueri Che rejeguarâ. 28 Ja jae ojeyapá imbae ja opuâ ja ojo japycueri. 29 Uperire co Levi (Mateo) oyapo avei caruguasu jogape ja jeta oñembyaty umi mbaerepy monoôjára, ja ambuecue cuera rejegua avei uguapýva jicuai jendive cuera pe carujápe. 30 Upei catu umi fariseo jaecueranteséva ja umi escriba iñarandú reíva oñomongueta ñemí jemimboecuera reje ja jei ichupecuera: ¿Maerâpa pecaru ja peýú peê umi mbaerepy monoôjára cuera ja umi angaipavóra ndive? 31 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Ndajaei umi jesâiva oicôtevéva oporopojânôjára reje, umi jasývante. 32 Che ndayui ajenôivo umi imarangatúvape oñembo jeco pyajú jaguâ, umi iñangaipávape nte. 33 Uperire jaecuera jei yeby Ichupe: Umi Juan remimboecuera ombuaye jeta arete ára ocaru y reje, ja oñemboejape, ja upeicha avei umi fariseo remimboe cuera: Ne remimboe cuerante ocaru ja joýú umi arete ára pe. 34 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Icatúpa pembojasa asy ocaruýreje pe menarâ írûnguerape oi aya pe menarâ jendivecuera? 35 Ou voíne ára upearâ, ja oyepeama ramo ichugui cuera pe omendamava, uperamo ojasa asýne ocaruýreje umi ára cuerape. 36 Upei catu jei avei ichupecuera guaujápe: Avave, jei, nomondoroi peteî ao ipyajúva omyatyrô jaguâ ao tuyá. Upeicharamo, omondoro reínerae pe ao ipyajúva ja pe pejengue pe ao ipyajuvagui gua nda iya pôrai pe ao tuyápe. 37 Ja upeicha avei avave nombojyrúi vino pyajú mbaepire ituyávape. Upeicharamo, pe vino pyajú omombúne umi mbaepire ja pe vino oñejêmba ja oñembuaipáne umi jyrú cuera. 38 Pe vino ipyajúva oñembojyrú vaerâ mbaepire pyajúpe. 39 Upeicha avei ndipori avave jouma vaecue vino ituyáva jouséva jiari vino ipyajúva. Jei voí pe ituyáva ipôravejá.

Luke 6

1 Uperire pe sabado mocoíjá pe yasy ñypyrumbý pypé Jesús uguata oicovo umi cocue rupi ja umi jemimboecuera oipoó oicovo pe jiacue, ja oipokytí ipope cuera jou jaguâ. 2 Ja oime umi fariseo cuérava jeiva: ¿Marâpa peyapo pe ipôráyva yayapo co sabado arete árape? 3 Ja jei ichupecuera Jesús: ¿Na pemoñeêipa racae pe cuatia ñeê Santa Escriturape guare pe oyapo vaecue gui David iñembyajýi ramo guare ja umi jicuai vaecue jendive, 4 oíke jague tûpâope ja oipyjy ja jou pe mbuyape carai ja jouucá avei umi oi vaecuepe jendive, nda iyái voí avavépe jou umiva, umi paípe mante? 5 Ja Jae jei ichupecuera: Co carai Raý sabado arete ára Yára yepe avei. 6 Uperire oime sabado ára ambuepe avei Jae oiké pe tûpâope ja oporomboe ja oi upepe peteî cuimbae ipo iyacatuapegua iyýpíva. 7 Ja oime umi escriba iñarandú reíva ja umi fariseo jaecueranteséva omaña jese jicuai yajeche omojesâipa pe sabado areté árape, oyuju potávo omoí vaí jaguâ Ichupe. 8 Jae voí oicuaa pe jiâva ichupecuera ja jei pe cuimbae ipo iyýpívape: Epuâ ja eñemboý mbytepe cuera. Ja opuâ voi jae ja oñemboý. 9 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Taporandúmi peême ¿iyápa ñandeve co sabado areté árape yayapo pôrá terâpa yayapo vaí, ñamojesâi jecove terâpa ñambuai jecove? 10 Ja Jae omaê opavave reje oyerecuevo ja jei pe cuimbaepe: Eipysonte nde po. Ja oyapo voí upeicha ja jesâi yeby ipo. 11 Ja ipochýpa umi ambuecue cuera ja oñemongueta oñondive mbaépa oyapo vaerâ Jesu reje. 12 Uperamo umi ára rupi ojo peteî árape mombyry pe itáatýrape oñemboe jaguâ. Ja pe pyjare pucu cue yave oñemboe Tûpâ Ñandeyárape. 13 Ja coêma ramo ojenói jemimboe cuerape ja oiporavó doce iyapytegui cuera ja ombojéra ichupecuera avei Apostoles jembiyocuarâ. 14 Umiva catu pe Simon (ombojéra yoa avei Pedro) ja tybyra Andres, Santiago ja Juan ja Felipe ja Bartolomé, 15 ja Mateo ja Tomas ja Santiago, Alfeo raý, ja Simon jérava avei Celador, 16 ja Judás, Santiago ryby, ja Judás Iscariote pe iyapyjyucájarâ. 17 Ja Jae ogueyý jendivecuera ja opyta peteî ñu pôtime, ja oíco upepe avei jemimboecuera atýra ja jeta umi ybypóra ou vaecue opa Judea gui ja Jerusalem gui, ja Tiro ja Sidon retâ pe ýguasú coty guivo, ou vaecue ojendu jaguâ Ichupe ja oñemo jesâiucá jaguâ imbaasy gui cuera. 18 Ja oime ambuecue avei oñemuanguécói vaecue mbaepochy vaí

gui ja oñemojesãi avei umia. 19 Ja opa umi ybypóra oñejaã opoco Jese, osêjareje Ichugui mbae ipuacáva omojesãi vaerã opávape. 20 Uperire Jae omaê ja oyesarecô umi jemimboe cuera reje ja jei ichupecuera: Pende reco marangatu vaerã peêcuera pende poriaju pene tyreÿva, pene mbaerã voínte pe teco marangatu yvapegua rejegua. 21 Pende reco marangatu vaerã peêcuera coanga pene ñembyajyiva, peê voi peñemo jyvâtã vaerã. Pende reco marangatu vaerã peêcuera coanga peyajeóva, peê voi pende rorÿ vaerã. 22 Pende reco marangatú vaerã umi carái cuera pene ñamotareÿ reí ramo ja pende peá reí ramo iyapytegui cuera ja pene momârã reí ramo, ja omboí rei ramo pende réra ivaívaicha co Carái Raÿ rejegua járeje peê. 23 Pende rorÿ peê upe jaára ja peyerokÿ pende rorÿ gui, tuvicha voínte oñembo jecovia vaerã peême yvagape. Upeicha voí oyapo vaecue ituva cuera ypycue umi oñemoñeêjára cuera ymaguarépe. 24 Angai peê mbaererecojá cuera! Coanga voínte peê perecoma pene angapyjy jaguã. 25 Angai peêcuera pene ryvâtãmbava jina! Peê pene ñembyajÿi vaerã. Angai peê pende rorÿva coanga! Pembuasý ja peroyajeó vaerã. 26 Angai peê oñeê pôrã ramo pendejegui opa umi ybypóra cuera! Upeicha voí oyapo vaecue itúva cuera umi jaúvôjára ymaguarépe. 27 Peême voí Cherendúvape peina Cheve taémi peême: Pejajjú umi nda yaeívape pendereje, ja peyapo pôrã umi pene ñamotareÿvape. 28 Pejovasá umi oñeê vaíva pendereje pe, ja peñemboe umi pene momârãva reje. 29 Ja oime ramo nembotáva nde rova ykepe emboyere ichupe pe iyováiva. Ja oime ramo omboíva ndejegui nde ao ndeajoyava ani ne rácateÿ ne aomimi reje avei. 30 Ja oime ramo oyeruréva ndeve emeênte ichupe. Ja oime ramo oipyjÿva ndejegui nembaéva ani reyerure oñembo jecovia jaguã reje. 31 Ja peipota jaicha peê oyapo jaguã peême umi carái cuera, upeicha avei peyapo peê ichupecuera peteicha. 32 Pejajjú ramo pende rayjúvape, ¿mbaépa oime oñembo jecovia vaerã peême? Umi iñangaipáva yepe avei ojajjú umi ojajjúvape ichupecuera. 33 Ja peyapo pôrã ramo umi oyapo pôrãvape peême, ¿mbaépa oimene oñembojecovia vaerã peême? Umi iñangaipáva oyapo nte avei upeicha. 34 Ja upeicha avei peiporucá ramo umi pejaârô jaguã peiporú yeby, ¿mbaépa oimene oñembo jecovia vaerã peême? Umi iñangaipavóra avei oiporú umi angaipavórape oñembo jecovia yeby jaguã ichupecuera peteicha. 35 Pejajjúnte, upeicharamo, umi pene ñamotareÿvape, ja peyapo pôrã ja peiporuca ichupecuera máramo pepoívo pende yerovíajague gui, ja oimene oñembo jecovia vaerã tuvicha peême, ja peê peñemoingo vaerã upe Yvateitevéva ray cuera ramo. Upéva voí imbae pôrãva umi tecove otíÿvape yepe ja umi jeco vaívape yepe. 36 Peiporoporiajuvereco peê avei, upeicharamo, upe pende Ru oiporo poriajuverecova jaicha. 37 Ani pecaguaí avave reje, ja upeicharamo, pende reje avei ndiporichene ocaguaí vaerã. Ani pemoí vaí reí avavépe, ja upeicharamo ndiporichene pene moí vaí vaerã peême. Pejeya reí peê, ja peême avei oyejeya reíne. 38 Pemeê peê ja upeicharamo oñemeêne peême, pene mbayru ipôrãvape oyeyopÿvape oñemonguévape ja oñejêmba reívape omeêne peême pende ao ryguépe: upe mbayrunte voí peê pejaã jague upévapÿ oñejaa yeby vaerã peême. 39 Upei catu oñeê yeby ichupecuera guaujápe jeivo: ¿Icatúpa pe jesapysoÿva oisambyjy pe jesapysoÿva ambuepe? 40 ¿Ndoaichépane umi mocoíve ybycuá pe? Ndipori temimboe tuvichavéva pe imboejára gui. Oime ramo imbaecuaa pôrã jecoitéva, upéva catu imboejára raicha vaerã. 41 ¿Maerâpa remaê pe capiimi oiva nderyby resápe reje, ja pe ybyrá guasu oiva nde resape voínte nde rejechacuaai. 42 ¿Mbaeichapa iyáne ndeve ere nde rybÿpe: Che ryby, tanojêmi pe capiimi nde resape oiva, rejecha ÿ pypé pe ybyrá guasu nderesápe voí oiva? Nde rovamocoí! Enojê raê pe ybyrá guasu nde resápe oiva, ja upeguirire rejecha pôrãne renojê jaguã pe capiimi nde ryby resape oiva. 43 Ndipori ybyrá pôrã jiá vaí vaerã, ja ndipori ybyra ivaíva jiá pôrã vaerã. 44 Opa ybyrá rácã oyejechacuaa jiácué reje vointe. Ndajaei umi ñûatí rácã ñamonoôjá umi higoá, ja ndajaei umi yuapecá rácã ñamonoôjá parralayu. 45 Pe cuimbae imbaepôrãva umi mbae ipôrãva iñongatupÿré ipyapypegua gui ôguenojê mbae pôrã. Ja pe cuimbae jeco vaíva umi mbae ivaíva iñongatupÿré ipyapypegua gui ôguenojê ivaíva. Upe ñande pyapÿ gui oñejê reiva gui vointe oñeê ñande yurú. 46 ¿Maerâpa Che renôí Cheve Ore Yara, ore Yara, ja upeicharamo yepe ndapeyapoi Che jaéva? 47 Oime ramo ouva Che rendape ja ojenduva Che ñeê ja oyapóva jecope, tajechauca peême avápepa oyoguá. 48 Oyogua peteí cuimbae oyapo vaecue oga, ja oyoo raê vaecue ja ombopypucu ja omoí japórã itá jâtã ári, ja uperire tyguasú ramo umi ÿ ja ou ramo oyapi pe oga reje ndicatuí ombovávã, oyeyapo jâtã pôrã jague reje. 49 Oime ramo ojendúva Che ñeê ja ndoyapoiva, upeva oyogua peteí cuimbae omopuã vaecue oga yby cuí aripe omoí ÿ reje japó pôrãrã, ja ou ramo oyapi jâtã jesé pe ÿ, voí joá ja osununu oyaparópáite pe oga.

1 Uperire oñemoñeembama ramo ichupecuera umi iyatývape ojendu vaecue jicuai, Jae oíke pe Capernaum retâme. 2 Ja upepe oíme peteĩ mburuvicha rembiguai ojajjuetê vaecue jasýetê omano jaguâicha. 3 Ja pe mburuvicha ojenduma ramo Jesú gui omondo Jendápe umi Judío ituyávape, ja oyerurê Ichupe ou jaguâ reje sapyaité omojesâi jaguâ jembiguaipe. 4 Ja umiva ou Jesú rendape ja oyerure rure Ichupe ojo jaguâ reje catuete. Ja jei: Imbaepôràite voĩ upéva, reyapo jaguâicha ichupe cóva. 5 Ojajjú voĩ ore rejeguape, ja omopuâ yepe oreve ore tûpão. 6 Upei catu ojo Jesú jendivecuera. Upegui na imombyryveima ramo joga gui, pe mburuvicha omondó Jendápe jajjupára cuérape jeiucávo: Che carái, ani neanguécói ore rejejápe. Nda iyái cheve Nde reiké jaguâ che roga poriajúpe. 7 Upéva reje voĩ avei che naimoai raé iyajá cheve aja jaguâ Ne rendape. Erentena peteĩ ñeêmi yepe toñemyatyrô che rembiguai. 8 Che avei carai añemoĩ vaecue mburuvicha ambue poguýpe ja che poguýpe voĩ oíme areco che rembiyocuaipe, ja jae ramo peteĩme: Terejo! jae ojo voĩ, ja pe ambuepe: Eyo! jae ou voĩ, ja jae ramo che rembiguaipe: Eyapo cóva! jae oyapo voĩ. 9 Ja ojenduma ramo upea Jesú ojecharâmô, ja oñembo yeré ja jei umi iyatývape jicuai japycuéri: Che co jae peême catuetei nda co Israel retâme yepei ndayujui peteĩ oyeroviávarejeguá covaicha. 10 Ja oyeby ramo ogape umi jemimbou cuera oyuju jesái pôrà yebymajá pe tembiguai jasy vaecue jina. 11 Uperire Jae ojo pe tetâ Jérava Nainme, ja ojo Jendive jemimboecuera ja jeta ybypóra avei. 12 Ja ôguajê nguêvo pe tetâ rokê ypype, oíme upeyave ôguenojê jicuai peteĩ omano vaecuêpe, peteĩ cuña memby jaeñomi, cuña imena omano vaecue voĩ, ja jeta upe tetâmegua omoĩru ichupe. 13 Ja Jesú ojecha ramo pe cuñáme, oiporiajuvereco ichupe ja jei: Ani reyajeo. 14 Ja Jae oñemboya ja opoco pe jetecue oíja reje, ja umi jerajájaré opytá ja Jae jei: Cariaý! Che jae ndeve Epuâ! 15 Ja pe omano vaecue oguapý ja oñypyrú oñeê ja Jae omeê ichupe isýpe. 16 Ja opavavé okyjýyê, ja ombueté Tûpâ Ñandeyárape. Oíme jeíva: Coína ape peteĩ poromboejára icatupyrý guasúva opuáva ñande apytépe: ja oíme jeíva: Tûpâ Ñandeyára oñanduma co oyejagua cuerape imanduápypé jesequera. 17 Ja oíco jêràcuâ pôrà guasu opa pe Judea retâ yerecuevo ja opa pe tetâ yerereje. 18 Uperamo pe Juan remimboecuera omombeu ichupe opa umimbae oyeju vaecue gui jina. 19 Ja Juan ojenoĩ mocoĩ jemimboe cuéravape ja omondo ichupecuera Ñandeyára rendape jeiucávo: ¿Ndépa upe ou vaerâ vaecue, terâpa oiménepa ambuecue rojaarô vaerâ? 20 Upei catu ou ramo umi cuimbae Jendápe, jei Ichupe: Oíme orembou Ne rendape pe Juan Bautista jeiuca Ndeve ¿Ndepa upe ou vaerâ vaecue, terâpa oiménepa ambuecue rojaarô vaera? 21 Upepe voĩ Jae omojesái jina jetávape mbaasý vaĩ gui ja mbaasý tuyá gui ja mbaepochý gui ja jeta ojechaývape ombo jesapysó yeby. 22 Upemaramo Jae jei ichupecuera: Tapejó, ja pemombeunte Juanpe opambae pejecha ja pejendu vaecue gui, umi ojecha ý vaecue ojecha yebyjá, umi iyapá vaecue cuera oguata yebyjá, umi iyaipá vaecue leproso oñemopôtimbájá, umi iyapysa ý vaecue ojendu yebyjá, ja umi omanó vaecue oicové yebyjá, ja umi mboriajúpe cuera roicuaucajá pe Evangelio co jêràcuâ ipôràva ipyajúva. 23 Jeco marangatu vaerâ pe oñembo pyavai ý va Cheve. 24 Upegui oyeoi vove umi Juan rembiyocuai, Jae oñypyrú oñeê Juan gui umi ybypóra cuerape. ¿Mbaépa, jei, pesê pejecha ñûme? ¿Peteĩ tacuaripa oñembo vavava ybytúpe? 25 ¿Mbaépa pesê pejecha? ¿Peteĩ caraípa oñemondéva ao jepýetévape? Oíme umi oñemondé pôràva ja oicovéva iyeguaite jápe, umiva catu oyeyuju umi mburuvicha guasu rógapente. 26 ¿Mbaepa pesê pejecha? ¿Peteĩ ñemoñeêjárapa? Upeicha! ja Che jae peême tuvichavé yepe umi ñemoñeêvarejegua gui. 27 Cóva voĩ upe oyeé jague pe Santa Escriturape: Maêke! Che amondo co Che rembiyocuaipe Ne renonderâ ombosacoĩ vaerâ Nde raperâ Ne renondepe. 28 Che jae peême umi cuña ryguêpe oñemoña vaecue apytépe, ndipori tuvichave co Juan gui. Upeicharamo yepe upe mîchîmietevéva co teco marangatú Tûpâ Ñandeyára rejeguáva tuvichavé ichugui. 29 Ja opa umi ybypóra cuera ja umi mbaerepy monoôjara yepe ojendu vaecue Ichupe ombuayé Tûpâ Ñandeyára imarangatuetéjá oñemongaraíucá pype Juan mongaraíapý. 30 Umi fariseo cuera voĩ ja umi iñarandúva omboýké vaecue oyejegui cuera pe Tûpâ Ñandeyára ombosacoĩ vaecué ichupecuera guârâ oñemongaraíse ý pype jae rupi. 31 ¿Avápepa, upeicharamo, jei Jae, amboyoyá vaerâ co cuimbae coáva rejegua coangagua ja mbaepépa oyogua jaecuera? 32 Oyogua voĩ umi mitâ oguapyva ñambaeyogujápe ja osapucaiva oyoupe cuera jeivo: Ore rombopu ore mîmby peême ja peê nda peyerokyí, ore royajeo papá peême ja peê na pene rasêi. 33 Pe Juan Bautista ou voĩ ocaruýva jecope ja joýú ý va jecope, ja peê peye mbaepochy oguerecojá jae. 34 Co Carái Raý ou ocarúva ja joýúva jecope ja peê peye: Peina pe carái icarúva rejegua ja icaúva rejegua, umi mbaerepy

monoôjára ja umi iñangaipavóra raýjú pára. 35 Upeicharamo yepe, pe iñarandujá oyecuaa voí jecopejá opa umi iñarandúva rejegua jaetéva rupi voínte. 36 Uperamo oime peteí fariseo oyeruréva Ichupe ocaru jaguâ jendive, ja upei Jae oiké pe fariseo rogape ja oguapy pe carujápe. 37 Oime vaecue pe tetâme peteí cuña jeco vaí vaecue. Ojendúma ramo upéva oija Jesús pe carujápe pe fariseo rogape, oguerú peteí mbayru pôjá jyâcuâ pôrâva rejeve, 38 ja oñemboý japycueri ipy coty ja oyajeo ja ombojycuépá jesaý pype ipy ja jiáva iñacâ rejeguape omocâ ipý ja oyurupyte ipy ja omoná jesequera pe pôjá jyâcuâva. 39 Ja ojecha ramo upea pe fariseo ojenôí vaecue Ichupe, oñeê ipyápe jeivo: Ñemoñeêjára jaetéva rire co carai mo oicuaa raé avápa ja mbaéichaguápa co cuña opocóva jese, ja mo oicuaa raé jae cuña jecovaija. 40 Upei catu Jesús, ojechacuaávo pe ipyapýpegua, jei ichupe: Simon, oime areco jae mi vaerâ ndeve. Ja jae jei: Nei! erénte, che mboejára. 41 Ja Jae jei: Oime vaecue guaú mocoí cuimbae ombojecoviá vaerâ peteí mbaerepy porucájárape, peteí ombojecoviá vaerâ ichupe quinientos mbaerepy ja upe ambue cincuenta. 42 Ja isogué jaecuera guaú ja ndoguerecoi ombojecoviá vaerâ ichupe. Ja upeareje jae ipya pôrá gui ojezareí ichupecuera. Eremínte Cheve, upeicharamo, ¿mávapa umiva gui ojajjuvé vaerâ ichupe? 43 Ja Simon jei: Jiâ co cheve pe jetavé jague ojeya reí. Ja Jae jei ichupe: Upeicha nde reimoa jecope. 44 Ja Jae oyeré pe cuñáme ja jei Simonpe: Nde, ¿rejechápa co cuñáme? Che aiké nde rogape, ja nde neremeêí cheve ými yepe che pý rejeguarâ. Co cuña voí omboyajú cheve che py jesaýpe ja omocâ jiávape. 45 Nde nda che yurupýtéí. Cóva che aiké guive ndopoíri oyurupytévo Che pý. 46 Nde neremonái Che acâ reje yepe ñandý. Cóva omoná che pý reje ñandý pôrá jyâcuâva. 47 Upévareje Che jae ndeve iñangaipa jeta ete ramo yepe, oyepeapáma ichugui Che rayju ete járeje Cheve. Oime ramo voí yajeyá reí jague míchiminte, upéva catu ñande rayjú michiminte. 48 Ja Jae jei ichupe: Oyejeyá reipá ndeve ne angaipa. 49 Upei catu umi oguapy vaecue jicuai iyýpýpe pe carujápe oñypyrú jei ipyápe: ¿Avápa cóva co oipeáva yepe angaipa? 50 Pe cuñáme Jae jei: Reyeroviajá reje reñemói pôrá. Terejo nde pyá guapý jaguâme.

Luke 8

1 Uperire Jae oguata oicovo umi tetâ rupi ja umi oga ocaru rupigua rupi oñemoñeêvo ja omojerâcuâvo pe Evangelio pe mbae pôrá ipyajúva pe teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua gui. Ja oico Jendive umi doce jemimboe cuera, 2 ja oime avei cuña cuera oñemo jesái vaecue ipo rupi mbaepochý gui, ja mbaasý ambuegui, pe Maria jérava avei Magdaléna osê jague siete mbaepochý, 3 ja Juana pe Herodes yeroviajá Chusa rembireco, ja Susanna ja cuña cuera ambuecue oyeyocuaiuca vaecue Jesúspe ja jemimboe cuerape imbaeteéva gui voínte. 4 Uperire oñembyaty yoá yoá jeta ybypóra ja ou ouve meme Jendápe umi ambue tetâ gui. Ja Jae oñeê ichupecuera guaujápe, jeivo: 5 “Osê guaú peteí ñemityjára oñemity jaguâ mbae raýí ja oñemity ramo ojovo oime joa reí vaecue ichugui pe tape ýképe, ja oñepyrú ja umi guya oveveva ou ja joupá. 6 Ja oime guaú joa reí vaecue pe itá jâtâ reje ja jeñoi voí ja voí ipirú najeoi gui. 7 Ja oime joa reí vaecue guaú ñuatí ndýpe ja umi ñuatí jeñoi oñondive ja ombopytúpá. 8 Ja oime joa réi vaecue yby pôrá jápe ja jeñoi pôrá ja jiá pôrá, oime iñapêsâ cien raýíva. Upei catu jeipáma ramo umimbae Jae osapucaí jeivo: Oime ramo iyapysáva ojendu jaguâ tojendunte! 9 Upei catu umi jemimboe cuera oporandu Ichupe: ¿Mbaépa jeise coa ñeê guaujapegua? 10 Ja Jae jei ichupecuera: Peêmente año iya peicuaa umi mbae ñemí co teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua guare, umi ambuecue cuerape iya añeê guaújápente, icatu jaguâ omaê ramo yepe jaecuera ojecha ý jaguâ ja ojendu ramo yepe ojechacuaa ý jaguâ. 11 Co ñeê guaújápegua jeise coicha: Umi mbae raýí Tûpâ Ñandeyára Ñeê. 12 Umi tape ýképegua, umiva catu umi ojendu vaecue ja ou voí pe mbaepochy ja oipea ipya gui pe Ñeê anichene jaguâ oguerovia oñemojesái jaguâ jianga. 13 Ja umi itá jâtâ rejegua umiva catu umi ojendu vaecue ja oguerovia vaecue torýpape pe Ñeê. Umiva ndajapói gui oguerovia sapyaminte ja oime ramo ipya raáva, upe jaárape opoí. 14 Ja umi joa vaecue umi ñuatíndype, umiva catu umi ojendu vaecue: upeguirire oicove yave icatu oyepyapý ja iñanguécói umi imbaererecoja gui ja icatu obya eterei gui co teco ybyariguape, oñembopytúpá ja noñemo tyarôí jecópe. 15 Umi yby pôrá rejegua umiva catu umi ojendu vaecue pe Ñeê ja oñongatu ichupe imandujápe ipya pôrá ja jecopeguápe ja upeicha oguero puaca ipya rósâme osê pôrá meve jecope. 16 Ndipori omyandýva tataendý oyajoi jaguâ ichupe mbayru guýpe terâ omói jaguâ jupa guype, omoínte pe tataendy rendape ojecha jaguâ ojesapejá umi oikéva pe cotype. 17 Ndipori mbae oñemí vaecue oyejechacuaa ý vaerâ, ja

ndipori mbae oyeyajoí vaecue oyecuaauca y vaerâ oñerênojê pype ára sâcâ jápe. 18 Peñeñangarecóke, upeicharamo, mbaeichapa pejendú. Oime ramo oguerecóva, oñemeêve vaerâ ichupe, ja oime ramo oguereco y va, pe oguereco ramo gua baicha oñemboí vaerâ ichugui." 19 Uperamo ou Jendápe isy ja umi tybýra cuera. Ja ndicatui oñemboyá Jendápe oñembyaty jeta eterei gui jicuai. 20 Ja oime omomaranduva Ichupe: Nde sy ja Nde ryby cuera oi ocápe nde rechasevo. 21 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Che sy pico ja Che ryby cuera? umiva catu umi ojendúva Tûpâ Ñandeyára Ñeê ja oyapóva jecope. 22 Uperire peteí ára Jae oyupi mbayrupe jemimboe cuera ndive ja jei ichupecuera: Yajasa mandike co y mboypýri! ja upeicha oyeoi. 23 Ja ojo aya jicuai Jae oké jina. Ja sapyaité oico ára vaí ybytú jâtâ rejeve ja pe mbayru jenyjê moâ y gui ja oi vaí jicuai. 24 Upei catu ôguajê jaecuera Jendápe ja omombaý Ichupe jeívo: Carai, carai, yajá vaí ñaina! Ja Jae opaý ja oyaó pe ybytu ja pe y opupúvape ja okirirí voí ja upeicha ára pôrá yebýma. 25 Ja Jae jei ichupecuera ¿Môôpa oime pende yerovia jague? Ja okyjýyê jaecuera ja ojecharâmô ja jei oyopecuera: ¿Mávapa cova co ybytúpe ja co ýpe yepe oyocuai ja iñeêrendú Ichupe? 26 Upegui ríre ôguajê umi Gadareno retâme pe oíva Galilea rovai. 27 Upepe ogueyý Jae ybype ja ou ojuvâitívo Ichupe peteí cuimbae pe tetâmegua mbaepochy rembitarova: jiaréma voí noñemondevei jague ja ndoicovei jague ógape, oicóvante umi omano vaecue oñeñotý jague rupi. 28 Ja ojecha ramo Jesúspe osapucái ja oñesú Jesúspe ja jei osapucáijápe: ¿Mbaépa reipota chejegui, nde Jesús Tûpâ Ñandeyára Tuvichaitevéva Ray? Che ayerure ndeve ani che muanguecóí cheve. 29 Jae voi oyocuai raé pe mbaepochy vaípe osê jaguâ pe cuimbae gui. Jiaréma voí oguero ñeguajê ichupe pe mbaepochy, ja oñejaâ ramo yepe umi japicha cuera oyoco jaguâ ichupe oyeyocuapýpé ipó ja ipý pe, jae omondojó reínte pe oyeyocuajague ja upegui oñereroñeguajê pe mbaepochy rupi umi ñû rei reje. 30 Ja Jesus oporandu ichupe: ¿Mbaéichapa nde rera? Ja jae jei: Legion (atýra yae mo ñande): oime voí mbaepochy atýraetá oíke vaecue jeté pypé. 31 Ja oyerure Ichupe ani omondo ichupecuera pe ybyguýpeté-añaretâme. 32 Upepe sapyá oime voí curé atýra ocaruva jicuai pe itáatýra ypy rupi. Ja oyerure Iehupe umi mbaepochy Jae omoingue jaguâ ichupecuera jetépe cuera. Ja jae oyapoucá pe jeiva. 33 Upei catu osê umi mbaepochy cuera pe cuimbae gui ja oiké umi curé retepe ja pe curé atýra oyeity peteí itá guasu yvaté ári gui pe ýpeve ja joýguýpá. 34 Upei catu umi curé rerecua ojecha ramo pe oyeju vaecue oñeguajê ja omomarandú upe tetâmeguape ja pe ñûrupiguape avei. 35 Ja upei catu osê jicuai ojecha jaguâ pe oyeju vaecue ja ojuâimba Jesú rendape ja oyuju pe cuimbae osê jague umi mbaepochy cuera oguapy Jesú py renondepe ja oñemondé ja iñâcâguapýma jecope. 36 Ja okyjýyê jicuai, ja umi jechajaré omombeupá mbaéichapa oñemo jesái raé pe cuimbae pe mbaepochy rembitarova vaecue. 37 Upei catu opa umi ybypóra Gadarenepegua ja iyerecuerejegua oyerure Ichupe oyeí jaguâ jendágui, okyjýyê tuvicha eterei. Upeareje Jae oyupi pe mbayrupe ja oyei upegui. 38 Pe cuimbae voi pe mbaepochy osê jague, oyerure Ichupe oico jaguâ reje Jendive. Ja Jae omondo ichupe jeívo: 39 Terejó yebynte nde rogape, ja emombeupá umi mbaeguasú Tûpâ Ñandeyára oyapo vaecue ndeve. Upeareje jae ojo ja omojerâcuâ opa pe tetâ rupi umi mbae tuvicha oyapo vaecue ichupe Jesús. 40 Upei catu oyebývo Jesús, umi ybypóra oguerojorý Ichupe, opavave jaecuera omaña voí jicuai Jesé. 41 Uperamo ou peteí carai jérava Jairo pe tûpâ ñangarecojára ja oyeity Jesús py renondepe oñesúvo Ichupe, ja oyeruré Ichupe ôguajê jaguâ jogape. 42 Oime oguereco itayýra peteími doce año, ja upeva omanombotama jina. Ja uperamo oguatavo oicovo Jae, oyoapá jiari umi jicuai vaecue Japycueri. 43 Ja peteí cuña oyapoma doce años jasy jague mbaasy jyguepegua gui, ja omeêmbama opa oguerecómimíva umi ipôjânôjarépe ja ndipóri raé ipuaca vaecue imbaasy reje omojesái jaguâ ichupe. 44 Upéva ôguajê Japycue guivo ja opocó iyao rembeý reje ja upevové jýpá pe tuguy imbaasýrejegua. 45 Upei catu jei Jesús: ¿Avápa co opocóva Chereje? Ja opavavé jei ndoicuaaijá. Upei catu Pedro ja umi oíva jendive jei: Ore Carai, oime co iyatýetéva Nde yopýpá oyoápá. 46 Ja jei yeby Jesús: Oime raé peteíva opoco vaecue Chereje. Che ajechacuáa voínte osêjá Chejegui Che puacácué gui. 47 Upei catu pe cuña, ojecha ramo Jae ndojechaguíri jague ichupe, oryrýpá ouvo ja oñesú Ichupe ja omombeupá opava renondepe maerâpa opoco raé Jese, ja mbaéichapa jesái voí yeby raé opytá. 48 Upei catu jei Jesús: Che rayý reyerovia guinte reñemo jesâimba. Terejó nde pyaguapý jaguáme. 49 Uperamo oñeê pype gueteri Jae, oime ou peteí pe tûpâ ruvicha rogapeguáva jeívo ichupe: Oime omanóma nde rayý! Anive, upeicha ramo, reyocuai co carai poromboejárape. 50 Ja ojendú pype upea, Jesús jei: Ani rekyjýyê! Eyeroviánte ja jesái yeby vaerâ. 51 Upeicha ôguajê jogape ja Jae nomoinguei ondive avavépe, pe Pedro ja Juan ja Santiagope año mante ja pe

mitâ cuña rú ja sý. 52 Upepe oime voí oyajeóva yoa ja oyepytianûpáva yoa pya mbyasý gui, ja Jae jei: Ani peyajeó, nomanoi jina, okénte! 53 Upeichape opuca Jesé, oicuaa pypé voi jaecuera omanómajá jae. 54 Ja Jae oipyjy ipo ja oñeê jâtâ: Mitâ cuña, epuante! 55 Upevove ipytûjê yeby ja opuâ voí ja Jae jei ichupecuera omongarú jaguâ ichupe. 56 Ja ojecharâmô pe túva ja isý, ja Jae jei ichupecuera anichene jaguâ omombeu avavépe pe oyeyapo vaecue.

Luke 9

1 Uperire Jae ojenôï ombyatývo umi doce jemimboe cuerape ja omeê ichupecuera ipuaca ja icatupyry jaguâ umi mbaepochy cuera reje ja omojesâi jaguâ mbaasy gui, 2 ja upeicha omondo ichupecuera omojêracuâ jaguâ pe teco marangatú Tûpâ Ñandeyára rejegua gui, ja omojesâi jaguâ jasyva cuerape. 3 Ja Jae jei avei ichupecuera: Ani peraja mbaeve tapepeguârâ, mbaeve ybyrá pendepopeguârâ, mbaeve mbaerýrûrâ, mbaeve mbuyapé, mbaeve mbaerepý, ja ani perajá mocoí ao yoa. 4 Ja mamô oga peike jaguâme pepyta upépente, ja upegui avei pesê yeby peyeóivo. 5 Ja oime ramo pende rerojory ý va pesê jetâgui ocupe ja peitybyró pe iyýbycui pende pýgui, pejechauca jaguâ oñemoívaíjá umiva. 6 Upeicharamo, jaecuera osê ojo ja oguata opa umi ogajá rupi oñemoñeêvo pe Evangelio ja omojesâivo oparupi. 7 Uperamo voi pe Herodes pe mburuvicha guasu, ojendu ramo opa umimbae oyeju vaecue jina, oyepyapý, oimejá reje jei vaecue pe Juan oicove yeby jague umi omano vaecue paûgui: 8 ja oime ambuecue cuera jei vaecue jicuái oicove yeby jague peteí umi oñemoñeêjára ymaguareva. 9 Upeicharamo jei pe Herodes: Pe Juanpe voi che añacáo. ¿Mávapane cova ajendu jague co jêracuâ? ja upeicha oñejaâ iya jaguâ ojecha Ichupe. 10 Upeyave umi Jesús remimboecuera oyebyma racae ja omombeupá rae Ichupe opa umi mbae oyapo vaecue. Upei catu Jae oguerajá ichupecuera ja ojo mombyry jaeñojapé peteí tetâ jêrava Betsaida ypýpe. 11 Upegui oicuaama ramo umi tapicha cuera, ojo Japycueri. Ja Jae oguerorjý ichupecuera ja omongueta ichupecuera pe teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua gui, ja upeicha avei omojesâi umi oicôtevê vaecue oñepôjânô. 12 Ja pe cuarajy oyaýbýma oiké jaguâicha ou Jendápe umi doce ja jei Ichupe: Emondóna umi ybypóra oyeóí jaguâ umi tetâ rupi ja umi ogajá rupi iyerecuévo ojeca jaguâ oké jaguâ ja oyuju jaguâ jembiurâ. Coápe voi ñaime co ñû reipe oyeicoýjape. 13 Ja Jae jei ichupecuera: Peê voí pemeê vaerâ ichupecuera jou vaerâ. Ja jaecuera jei: Ore ndo roguerecoi mbaeve, cinco mbuyape mante ja mocoí pirai, ore rojo ý ramo royoguávo tembiu opavave peguârâ. 14 Oime voí jetacue cinco mil cuimbae. Upei catu Jae jei ichupecuera: Pemboguapý ichupecuera ybype oyoýsýire cincuntape oyoakycuéri. 15 Ja upeicha oyapo, ja omboguapypá opavavé ichupecuera. 16 Ja oyapyjy umi cinco mbuyape ja umi mocoí pirai ja omaê yvaga reje ja ojovasa ja oipejaâ ja omeê umi jemimboecuerape omoí jaguâ umi ybypóra renondépe. 17 Ja upeicha ocarú opavave ja jyvâtâmba. Ja ojupi pe jemby vaecue doce ayacá renýjêngue. 18 Uperire peteí ára, oi pype jaeño oñemboejape, oime Jendive jemimboe cuera, ja Jae oporandu ichupe cuera jeivo: ¿Avápa jei umi ybypóra Chejá? 19 Ja jaecuera jei: Oime jeiva Ndejá Juan Bautista, oime ambuecue jeiva Ndejá Elias, ja oime ambuecue jeiva Ndejá peteí umi ñemoñeêjára ymaguareva oicove yebyva. 20 Upei Jae jei ichupecuera: ¿Ja peê pico ¿Avápa peye peê Chejá? Upei catu jei Pedro: Nde catu Tûpâ Ñandeyára Cristo. 21 Ja Jae oñemongueta jendive cuera anichene jaguâ omombeu upeva avavépe. 22 Ja Jae jei avei: Tecôtevê co Carai Ray jeta ojasa asy ja oñemomârâ umi ituyáva rupi ja umi paí guasu rupi ja umi escriba iñarandú reiva rupi ja oyeyuca jaguâ ja oicove yevy pe mbojapy arajápe. 23 Ja jei opavavepe: Oime ramo ouséva Che rapycueri Che rejeguarâ, toñemomârâ oyupe vointe ja tojupi icurusu opa árape ja tou Che rapycueri. 24 Oime ramo jacateýva oguecove reje voí omocañýne ichupe, ja oime ramo omocañýséva oguecove voí Cherejéjapé oñongatú jâtâucá manerae ichupe. 25 ¿Mbaepa ôguenôjêta peteí cuimbae oyapyjypá ramo yepe opambae co ybyarigua oñemombó pype oyupe vointe terâ oñemomârâ pype oyejegui jae vointe. 26 Oime ramo otí vaecue Che reje ja Che Ñeê reje oime otí vaerâ jesé pe Carai Raý ou ramo pe Jae oñembueté jaguâ árape ja pe Túva ja umi yvapegua imarangatú cuérava oñembueté jaguâ árape. 27 Añetejapé Che jae peême oime peteíva coápe oiva gui omano ý vaerâ ojecha peve pe Tûpâ Ñandeyára reco yvapeguava. 28 Uperire Pedro ja Juan ja Santiagope ja oyupi peteí itáatýraári oñemboe jaguâ. 29 Ja upepe oñemboe aya, oime jóva oñemo ambue ja iyao oñemo môrôtimba ja ovérápa opytávo. 30 Ja sapyaita oime mocoí cuimbae oñemonguetáva Jendive, umiva catu Moises ja Elias. 31 Umiva oyejechauca oguecope

yvapeguarejeguape, ja oñemongueta Jendive upe omano jaguã reje pe oyeju vaerã voi Ichupe Jerusalempa. 32 Upe yave Pedro ja umi oiva jendive jopejyieté jicuái. Upegui opaýma ramo, ojecha Ichupe overápá jina ja umi mocoí cuimbae oí vaecue Jendivepe upeicha avei, 33 ja oyepeata ramo jina jaecuera Ichugui, Pedro jei Jesúspe: Ore Carai, ipôrá nico ore roime coápe. To royapo mbojapy cuarajyã, peteí Ndeve guârã ja ambue Moises peguârã, ja ambue Elias peguârã: ndoicuaai voi pe jeiva. 34 Ja oñeé pype jina ámbae, sapyaité peteí arái omoâmba ichupecuera ja okyjyýé tuvicha jaecuera oikévo pe arái guýpe. 35 Upei catu ou peteí ñeé pe arái apytegui jeiva: Cova Che Ray Che poravópyré. Pejendu catu Ichupé. 36 Ja ojasavo pe ñeé oime oyeju jaeño Jesús, ja jaecuera okîrîrî, ja umi ára rupi ndeiri avavépe mbaeve pe ojecha vaecue gui. 37 Upe ára ambuepe ogueyýma ramo pe itáatýra ári gui oime jeta ybypora ojuâi osê ojuvâitivo Ichupe. 38 Ja oime peteí cuimbae umi iyatý vaecue cuérava osapucaiva oyerurévo: Ore porombuejára, ayeruré Ndeve rejecha mi jaguã che raýpe, che raý jaeñomi voínte. 39 Ja oime peteí mbaepochy oipyjýva ichupe, ja upegui jae sapyaité osapucai ja upei catu omochâimbá ichupe ja omboyurujyýupá ja jasype oyei ichugui, oñopûmbá ririente ichupe. 40 Ja che ayerure curi Ne remimboecuerape oity jaguã ichupe, ja jaecuera ndicatu. 41 Ja jei Jesús: Peê umi oyeroviaýva rejegua ja pene âcâjâtáva. ¿Aracaépevépa aime vaerã pene ndive ja aracaé pevêpa arokîrîrî vaerã? Erúnte Cheve nde raý coápe. 42 Ja jiâgui vove, pe mbaepochy oity ichupe ybye ja omochâimba jeté. Upei catu Jesús oyaó pe mbaepochýpe ja omojesái pe mitã cuimbaepe ja omeê ichupe itúvape. 43 Ja opavavé ojecharâmô jicuái co Tûpã Ñandeyára rembiapo tuvicha gui. Ja upe yave opava ojecharâmô yave opa ámbae oyapova gui jina, Jae jei jemimboe cuerape: 44 Pemoingue co Che ñeé pende apysápe pene mandua jaguã: Co Carai Raý voi oñemeêta jina umi cuimbae pópe. 45 Uperamonte jaecuera ndo jechacuaai pe jeivaecue; oñemoã voi ichugui cuera, anichene jaguã ojechacuaa, ja okyjýpe oporandu jaguã upe jei vaecue reje. 46 Uperire oyubá jaecuera oyuejogui yajecha máva ichuguicuerapa pe tuvichaitevéva? 47 Ja Jesús ojechacuaa pe oyubyjague ipyápe cuera ja Jae oipyjy ja ojupi peteí mitámime ja omoí ichupe iyýké reje, 48 ja jei ichupecuera: Oime ramo oguerorjýva co mitáme Che rerape Cheve Che rerojory avei, ja oime ramo Che rerojoryva Cheve, upeva oguerorjory avei pe Che mboujarépe. Upe mîchîetevéva pende apytepeguava, upea nico pe tuvichaitevé vaerã. 49 Uperamo jei Juan: Ore carai, ore rojecha peteí oityva mbaepochýpe Nde rérape, ja ore royoco ichupe oico ý jague reje orendive Nde rejeguarã. 50 Ja jei ichupe Jesús: Ani peyoco ichupe. Oime ramo oico vai ý va peême, upeva catu pende rejegape voi oico. 51 Uperire ôguajêma ramo umi jiara oyejupi jaguã Jae yvagape, Jae omoí jová Jerusalempa ojo jaguãicha. 52 Ja omondo jembiyocuáipe jenonde, ja umia ojo ja oike peteí tetã Samariapeguape ombosacoí jaguã Ichupe guârã. 53 Ja umi upepegua ndo guerojorysêi Ichupe omoí jague reje jová ojo jaguãicha Jerusalem cotý. 54 Ja ojecha pype upea, umi jemimboe cuera, Santiago ja Juan, jei Ichupe: Ore Carai, ¿reipotapa rojenôí ogueyý jaguã tata yvaguí ojaýpá jaguã ichupecuera oyapo jagueicha Elias? 55 Upei catu Jae oyere ja oyao ichupecuera. 56 Ja upemaramo oyeóí jaecuera tetã ambuepe. 57 Ja uguata oicovo pe tapepe ou peteí cuimbae ja jei Ichupe: Taja Nde rapycueri Nde rejeguarã mamô rejoy jaguãme. 58 Ja jei Jesús: Umi aguará uguereco icuára ja umi guyra cuera yvategua uguereco jaitýrã. Co Carai Ráy mante ndo guerecoi omboyecó jaguã iñacã. 59 Ja Jae jei ambuepe: Eyo Che rapycueri Che rejeguarã. Ja jae jei: Che Carai, tajami tañotý raê che rúpe. 60 Ja jei ichupe Jesús: Tové! Ejeýante umi omanova rejegua toñotý umi omano vaecuepe. Nde catu terejoy emojêracuã oparupi co Tûpã Ñandeyára reco marangatu yvategua rejegua. 61 Ja oime ambue jeivaecue Ichupe: Taja che Nde rapycueri, che Carai. Tajami raênte tamombeu che rogapeguape. 62 Ja Jesús jei ichupe: Oime ramo omoí vaecue ipo pe yby mbovojá reje, omaê ramo uguapycuepe, ndipori moai jendaguã pe Tûpã Ñandeyára reco marangatu rejeguápe.

Luke 10

1 Uperire Ñandeyára oiporavó setenta dos ambue jembiyocuaiã, ja omondo ichupecuera mocô mocôí jenondépe voi opa tetã ja tenda Jae ojo jaguãme. 2 Ja Jae jei ichupecuera: Jeta co temityácue otyarôma añeté; mbobyeté nte umi imbaapojarã pypé. Upeareje peyerure peê upe temityá yárape tombou imbaapojarãme co temityácue monoô jaguãme. 3 Tapejonte peê. Maêke! Che pomondo peême ovecha raýcha aguará guasu apytepe. 4 Ani peraja mbaerepy ryrúrã, ani peraja mbae rei ryrúrã ja ani perajá pende pýryrúrã ambue, ja ani pendeare pemomaiteivo avavépe

pe tapépé. 5 Ja mamó oga peike jaguâme peye raê Taipyáguapý co ogapegua. 6 Ja oime ramo upepe peteî ipyáguapýva jeco yoaýjúva, upévape catuetei pejovasá vaerâ. Upeichaýramo pe pejovasa jague toyeby yebynte peême. 7 Ja upe oga voínte pepytá ja peu ja peýú oimeraêva mbae oicuaeê jaichaguánte peême. Pe ombaapóvape iya voí ôguenojê jaguâ pe jembiapo repýcue. Ani pevâ umi ogajá rupi oyoejegui. 8 Ja mamó tetâ peike jaguâme pende rerojorý ramo peême peúnte pe oicuaeêva peême. 9 Ja pemonguerá umi jasyva cuerape ipype oimeva ja peye ichupecuera: Oñemoânguîma pendejegui co Tûpâ Ñandeyára reco marangatú yvapegua rejegua. 10 Ja mamó tetâ peiké jaguâme, pende rerojorý ý ramo, pesê umi ogajá rupi ja peyé: 11 Co ybycui nico co pene retâme guare oyáva ore pýreje roitybyro pendereje. Cóvante peicuaa vaerâ oñemo anguîmajá pendejegui co Tûpâ Ñandeyára reco marangatu yvapegua rejegua. 12 Che jae peême upe oñembo jecovia jaguâ árape umi Sodomaýgua ivevuivé oyeyopy jaguâ upe tetâýgua gui. 13 Angai nde Corazin retâ! Angai nde Betsaida retâ! Oyeyapo rire Tirope ja Sidonpe umi mbaegasu oyeyapo vaecue pende apytepe, jiaréma jaecuera mo oguapý raé tanimbu mbytepe iyao jû rejeve oñembyasývo oñembo jecó ambue jaguâ. 14 Upévareje Tiro ja Sidon oyeyopy ivevuivé vaerâ pendejegui cuera upe oñembo jecovia jaguâ árape. 15 ¿Ja ndepa nde Capernaum ¿reyejupisépa yvagapeve? Oime reñembo gueýý vaerâ añaretâmeve yepe. 16 Umi pene rendúva peême, Cheve avei Che rendu, ja umi peême pene momârâva, Cheve avei Che momârâ, ja umi Che momârâva Cheve, omomârâ avei pe Che mboujarépe. 17 Uperire oyeyby ramo umi setenta, jorýeté jaecuera ja jei: Ore Yara, umi mbaepochy yepe oñemoî ore po guýpe roiporú vove Nde réra. 18 Ja Jae jei ichupecuera: Che voí ajecha vaecue Satanáspe joa ramo araveráicha yvaguí. 19 Peême voí ameê pende puaca jaguâ pepyrú jaguâ mbói reje ja yapeusá reje, ja pe pene ñamotareýjára puacacué reje, ja ndiporí chene pene momârâ vaerâ peême. 20 Upeicha ramo yepe anichene peyererojorýeté umi mbaepochý oñemoî járejepende po guype. Pende rorýnte oñemoî jague reje pende rera yvagape. 21 Uperamo voí pe Espiritu Santo oñatôí Jesúspe oguerorjorý tuvichávo, ja Jae jei: Tuvichaite abyá Nde pyri, Nde Che Ru pe yvaga ja co yby Yara, Nde reñomi jague reje coa mbae umi iñarandúva gui, ja umi mbaecuaáva gui, ja reicuaauca járeje umi mitâ cuerape. Upeicha voí iporâ vaerâ, Che Ru, jiâjá reje co Ndeve cóicha. 22 Opambae oñemoî Che pope Che Ru gui. Avave ndoicuaai avápa co Taýra, pe Túva mante, ja avave ndoicuaai avápa pe Túva, pe Taýra mante, ja oime ramo pe Tayra oicuaáucáséja Ichupe, upéva oicuaa vaerâ. 23 Upemaramo oyere jemimboe cuera coty ja jei ichupecuera jaeñojápe: Jeco marangatu vaerâ ja ipoaita vaerâ umi ojecha vaecue oguesape voí co peêcuera pejecha vaecue. 24 Che jae peême jeta jague umi ñemoñeêjára ja mburuvicha guasu ymaguare ojechase vaecue co peêcuera pejecháva, ja ndojechai racae, ja ojenduse vaecue co peêcuera pejendúva ja nojendui racae. 25 Upemaramo oñemoî oñemboý peteî iñarandúva ja ojaájape oporandú Ichupe jeivo: Ore poromboejára ¿mbaépa ayapo vaerâ ajupity jaguâ pe tecové iyapýraýva? 26 Ja Jae jei ichupe: ¿Mbaépa oyeé pe Moises cuatia ñeême? ¿Mbaeichaguápa pe remoñeêva pype? 27 Ja jei jae: Rejayju vaerâ ye Tûpâ Ñandeyárape ndepyapy guive, ja opa ne anga rejeve ja opa nde puacacue rejeve ja opa nembaecuaa rejeve, ja rejayjú vaerâ nde rapichápe ndeyupe guaicha. 28 Ja jei Jesús: Upeicha! nde ere jecope. Eyapo upeicha nde, ja reicové vaerâ. 29 Upegui jae jaeséntevágui voí jei Jesúspe: ¿Mávapa che rapicha? 30 Ja jei yeby Jesús: Oime peteî cuimbae guaú ojo vaecue jina Jerusalem gui Jericope ojóvo ja joa moñai cuera pope, ja umiva omoñemboí ichupe ja oicutupá ichupe ja oyeoi voívo ojeya ichupe omano vaí vaí. 31 Ja sapyante guaú ojasa oicovo pe tapé reje voínte peteî paí, ja jae ojecha vove ichupe ojasa jovai rupi ojóvo. 32 Ja upeicha avei guaú ou peteî Levita ja ôguajê pe oijape, ja ojecha vove ichupe ojasa jovai rupi ojovo. 33 Upei catu guaú ou peteî Samariaýgua ojasavo ojovo, ja jae oñemboya Jendápe ja ojecha ramo ichupe oiporiajuvereco ichupe, 34 ja ôguajê Jendápe ja oipôjânô pe iyecutu jague ñandý ja vinope ja oyocua pôrâ jecope, ja upei catu ojupi ichupe oguenda ári ja ogueraja ichupe peteî ñembojupájape ja oñangarecóucá jese. 35 Ja pe ára ambuepe guaú ojota pype jina ôguenojê mocoî mbaerepy ja omeê pe ogayárape, ja jei ichupe: Eñangareco pôrâ cheve jese, ja oime ramo remoíve vaerâ ichupeguârâ ayu rire che ambojecoviâne ndeve. 36 ¿Mávapa, upeicharamo, umi mbojapy gui jiâ ndeve oñembo japicha raé pe joa vaecue umi moñai cuera pope pe? 37 Ja jae jei: Upe oiporiajuvereco vaecue ichupe, upéva jae. Upei catu Jesús jei ichupe: Terejó, nde eyapo peteícha. 38 Uperire sapyá Jae ojovo ôguajê peteî ogajápe ja peteí cuña caraí jérava Marta oguerorjorý Ichupe jogape. 39 Co cuña caraí kypýý jérava Maria, ja upéva oguapý Ñandeyára py renondepe oyapysaca jina iñeêreje. 40 Upeyave Marta iñanguécói nungá jiconi jembiapóetágui. Ja sapyaita opytá jae ja

jei: ¿Ore Yára ndeisei mbaevepa Ndeve che kypÿ che reya ramo ayapopá co tembiapo cheaño? Erénte ichupe ta che pytyvômi. 41 Upei catu jei Jesús: Marta, Marta, ne anguecói ja reyepyapy reí reicovo jeta mbae reje. 42 Petei mbae año tecotêvê. Maria voí oiporavó pe ipôrâveva opambaegui, ja upéva noñemboi chene ichugui.

Luke 11

1 Oime petei árape oñemboe jina Jae petei Jendápe, ja uperire oñemboepáma ramo petei jemimboe cuérava jei Ichupe: Che Carai, Oremboéna oreve roñemboe jaguã reje pe Juan omboe jagueicha avei umi jemimboe cuerape. 2 Ja Jae jei: Peñemboe ramo peye vaerã cóicha: Ore Rú, toñembueté Nde réra, toñemoingo Nde reco yvapegua rejegua, 3 pe ore rembiurã opa arapeguarã emeê oreve coanga tapiaguaichante, 4 ja ejeyá rei oreve ore angaipa, ore rojeya rei jaicha umi ombojecoviã vaerã orevepe, ja ani ore moingúe oreve ore pya rãa rei jaguãme. 5 Jei Jae avei ichupecuera: Sapyá oime guaú petei peêcuérava oguereco jayjupárape ja pyjare pyté ojo Jendápe, ja jei ichupe: Che rayjúpára, eiporucámí cheve mbojapy mbuyape. 6 Oime petei che rayjupára ouva che rendape tape pucu gui ja che ndarecoi amoí vaerã ichupe jou vaerã. 7 Icatu guaú pe ambue oñeêne pe coty guive: Ani che muanguecói, che rokê oñembotýma ja che ja che raý cuera roime roñeno ore rupápe: ndaicutui apuã ameê ndeve. 8 Che jae peême, opuãse ý ramo yepe omeê jaguã ichupe ojayjuparájava reje, añetejápe omoanguecói járeje jina ichupe opuãne ja omeêne oicotêvêjaichagua. 9 Ja Che jae peême avei: Peyerure ja oñemeê vaerã peême. Pejeca peê ja peyuju vaerã. Pemboya ja oyepea vaerã peême pe okê. 10 Opa pe oyerurévape oñemeê vaerã, ja upe ojecáva oyuju vaerã, ja pe ombotávape oyepea vaerã pe okê. 11 Oime ramo tayra oyeruréva itúvape mbuyape reje, ¿máva peêcueravapa omeêne ichupe petei itá? ¿terâpa oyerure ramo pirá reje omeêne ichupe petei mbói pirá rangue? 12 ¿terâpa oyerure ramo ryguasu rupia reje omeêne ichupe petei yapeusa? 13 Upeicharamo peê pende roco vaíva voí pemeêcuaa ramo pene remimeêmbyré pôrã pende raý cuerape ¿pico ndicutui voívé pende Ru oiva yvape omeê Espiritu Santo umi oyerurévape Ichupe? 14 Uperire omosê jina Jae petei mbaepochy iñeêngúvape ja osêma ramo pe mbaepochy, oñeê yeby pe iñeêngú vaecue ja umi ybypóra ojecharâmô. 15 Ja oime jaecuérava jeiva: Beelzebul umi mbaepochy ruvicha guasu rupínte Jae oityjá umi mbaepochy pe. 16 Ja oime ambuecuera ojaãmbotávo Ichupe oyerure Ichupe ojechaucá ichupecuera mbae jechapyrã yvaga guive. 17 Upegui Jae ojechacuaapýpe pe jiãva ichupecuera, jei: Oime ramo tetã oyeyuabýjá oyuejegui voí oñemo nandí vaerã. Ja oime ramo oga oyeyuabýjá oyuejegui voínte joa vaí vaerã. 18 Ja oime ramo co Satanás mbaepochy oyubýva oyuejegui voínte, ¿mbaéichapa opytá jâtâne mburuvicha guasu ramo? Peê peye voí Che aityjá umi mbaepochy cuerape Beelzebul rupi. 19 Ja upeicha ramo Che aity ramo umi mbaepochype Beelzebul rupi, pende raýcuera pa ¿avá rupi oity jaecuera mbaepochype? Upeareje umiva voí pene mojudá vaerã peême. 20 Ja Che aity ramo Tûpã Ñandeyára cuã rupi umi mbaepochype, añete co Tûpã Ñandeyára reco yvapegua rejegua ôguajêmane peême. 21 Oime ramo cuimbae mbaraete oñembosacoíva, upéva oñangarecó pe oyeikéjá jogape ja oñongatu imbae pyáguapýjápe. 22 Upegui ou ramo ambue imbaratevéva ichugui ja oñembo puacá ramo jeseve, upéva omboí ichugui opa pe oñembosacoí jague iyerovia jague ja oimene oñomboyao jaguã pe oyapyjypyré. 23 Upe ndayaeiva che reje oi vaí Che ndive ja upe Chendive omonoôýva omuasâimba jina. 24 Osêma ramo pe mbaepochy tieýva petei cuimbae gui oico umi tenda icâjá rupi ja ojeca opytuú jaguã ja oyuju ý ramo, jei iyupe: Tayeby pe ogape asê jague, 25 ja ouma ramo oyuju pe oga oyetypéi ja oñemyatyrô. 26 Upemaramo oyeí ja oipyjy sietevé mbaepochy ondive iñañavéva ichuguí voí, ja umiva oíke ja opyta upepe ja pe cuimbae reco ipajapegua ivaívé pe iyýpycue ramo guarégui. 27 Ja Jae jei vove umi mbae oime petei cuña umi jicuaivagui osapucaí ja jei: Jeco marangatu vaerã, ipoaité pe cuña jygúe Nde ryrú vaecue, ja icáma Ne mocambu vaecue! 28 Ja Jae jei: Jiã co Cheve ipoaitévê vaerã umi ojendúva Tûpã Ñandeyára Ñeê ja ombuayéva ichupe jecope. 29 Upei catu oñembyaty ramo jina umi ybypóra Jae oñypyru jei ichupecuera: Coáva rejegua cuera coangagua ivaíva rejegua voí. Ojehase jaecuera mbae jechapyrã reí, ja ndo yejechaucáne ichupecuera mbaeve jechapyrã, pe Jonás jechacuaápyré mante. 30 Upe Jonás oñemoingo jagueicha mbae jechacuaápyrãicha umi Nineveýguape, upeicha avei co Carai Raý oñemoingóne jechacuaápyrãicha coáva cuera rejegua coangaguávape. 31 Upe cuña carai mburuvicha guasu ybýcotyó gua opuã vaerã upe oñembojecoviã jaguã árape umi cuimbae cuera coáva rejegua coangagua ndive, ja omoí vaíne

ichupecuera. Upéva voí ou mombyryete gui co yby yva guive voí ojendu jaguã pe Salomon mbaecuaacue gui, ja coina ape oime peteí tuvichavéva Salomóngui. 32 Umi Nineveýgua cuera opuã vaerã umi cuimbaecuera coangagua ndive upe oñembojecoviã jaguã árape ja omoí vaí vaerã ichupecuera. Umiva nico oñemboyere oñembo jecopôravo pe Jonas oñemoñeê jague rupi. Ja coina ape oime peteí tuvichavéva pe Jonas gui. 33 Ndipori omyandýva tataendý omoí jaguã coty ñemijapeguápe, terã mbayru guype, pe tataendy rendape mante omoí umi oikéva jina ojecha jaguã jendyjá. 34 Co ñande rete ojesapéva ñande resá voí. Nde resápyso várã ramo ojesapéva, nde rete avei oyejesapépá vaerã. Nde resápyso várã ramo opa nde rete avei iñypytũmba vaerã. 35 Upeicharamo remaê porã vaerã yajecha pe ojesapéva oiva pende pype ndajaeijá iñypytũvante. 36 Upeicharamo nde rete oyejesapépá ramo, ja ndipori ramo mamové iñypytũjá, oyejesapépá vaerã pe tataendy jendy póravaicha ndeve nderesapé jaicha ramo. 37 Upei catu oñeembáma ramo umimbae, oime peteí fariseo oyerure vaecue Ichupe ocaru jaguã jendive. Ja Jae oíke ja uguapy pe carujápe. 38 Ja pe fariseo ojecha ramo Ichupe ojecharãmõ ndo yepojéi jague reje ocaru mboyvé. 39 Ja jei ichupe Ñandeyára: Coanga peé fariseo cuera pemopõtí pene mbayrú apé ja pene ñaembé apé ja upeyaveve pende pya voí jenyjẽmba umi iyabykýba rejegua ja umi iñañáva rejegua recó gui. 40 Pende tabý peécuera. ¿Upe oyapo vaecue pe iyapé rejegua ndoyapoipa avei pe jyepyepigua? 41 Upeicharamo yepe, pemeê ramo tũpãmbaerã pe pendepype oiva, ipõtĩmba vaerã opambae peẽme. 42 Angai peécuera fariseo! Peê peipeáva mbae tũpãmbaicha pene menta ja ruda ja opaichagua caavó gui, ja upeyaveve pemboýké pe teco yoyá ja Tũpã Ñandeyára mboraýjú. Umi mbae voí tecôtevẽ vaerã peyapo pejeja rei ý reje yepe umi ambue. 43 Angai peê fariseo peê peguapyséva umi tenda ipõrãvẽvape tũpãope, ja peipotava opavavé pene momaitéi umi tapé rupi. 44 Angai peê pene arandu reiva, ja peê fariseo pende rová mocoíva! Peê peyogua umi ybycuá omano vaecue oñeñotý jague oyejecha ý va ja umi cuimbae opyrũjá oicuaa ý reje. 45 Upemaramo jei peteí carái iñaranduva Ichupe: Ore poromboejára, ere ramo Nde upeicha, oreve avei ore momãrã reina. 46 Ja jei Jae: Angai peécuera pene arandúva avei! Rejupíucá ipojýiva cuimbae apereje icatuýva uguerajá, ja peê na peteí pene cuãme yepei nda pepocoi umi ipojýiva reje. 47 Angai peê pemopuáva panteon umi oñemoñeêjára ymaguarépe umi penderú ypycue oyuca vaecue. 48 Upeicha peê, jechajarévaicha, pende pya yoyáva pende ru ypycue ndive jembiapo vaícuépe. Umiva voí oyuca ichupecuera ja peê pemopuã ichupecuera ipanteonrã. 49 Upeareje avei pe Tũpa Ñandeyára aranducué jei: Amondóta ichupecuera oñemoñeêjára ja cherembiyocuaipe ja oimene ichugui cuérava oyuca vaerã ja oimene ambuecue omoña vaerã, 50 icatu jaguã co tetãmegua coangaguagui oyeyeruré opa umi oñemoñeêjára ruguý repycue reje oñejẽ vaecue iñypyrumby guive co yby, 51 pe Abel ruguýcué guive upe Zacarías ruguýcué peve upe peyuca vaecue pe mbae carái rendá ja pe tũpãoryepý paũme. Añetejápe Che jae peẽme oyeyerurépa vaerãjá coáva cuera rejeguagui. 52 Angai peécuera, carái iñarandúva pe pemboí vaecue pe mbaecuaa yepeájá: peê vointe nda peikéi ja umi oikesẽvape peê peyoco. 53 Upegui osẽma ramo Jae, umi escriva iñarandureíva ja umi fariseo jaecueranteséva oñypyrú oyopy eterei Jesé, ja oñejaã omoñeê Ichupe jetambae gui, 54 omañavo Jese oñapytĩbotávo Ichupe iñeê iyuru rupigua gui voí.

Luke 12

1 Upeyave ou oñembyatý jetaeterei ybypóra atýra oyoápá reí jicuaí oñopyrũ reí jaguãicha oyoejecuera, ja Jae oñypyrú ramo oñeê, jei raê jemimboe cuerape: Peyererecóke umi fariseo reco mbobujágui pe jovámocoí recó gui voí. 2 Ndipori voí mbaeve oyeyajoí vaecue oyeyajoyáo ý vaerã, ja ndipori mbaeve oñeñomí vaecue oyecuaáucá ý vaerã. 3 Upevareje oimeraẽva mbae peye vaecue pytũnguýpe oñejendú vaerã arasacã jápe, ja oimeraẽva mbae peñeê vaecue iyapysápe cotypype oyerero sapucaí vaerã oga ári guive voí. 4 Anga taémi peẽme, peê Che raýjupára cuérava, ani pekyjýyẽ jaguã umi oyucáva gui ñande rete ja upe gui ndo guerecovévái oyapo vaerã ñande reje. 5 Tamombeumi peẽme aváguipe peê pekyjýyẽ vaerã. Pekyjýyẽke upe uguerecóva ipópe gui pende yucá jaguã peẽme ja uperire avei pende reitý jaguã añaretãme. Añete Che jae peẽme, upeva catu pe pekyjýyẽ jaguã. 6 ¿Na ñañemũipa cinco guyrámimi peteí mbaerepý reje? Upeicha ramo yepe ndipori peteími ichuguicuérava oyejesaraíjá Tũpã Ñandeyára ypype. 7 Ja peê pende áva pene acã rague yepe oyepapapa. Upeicha ramo ani pekyjýyẽ, peê pende repýetevẽ jeta guyrámí gui. 8 Anga Che jae peẽme opa pe Che mombeú baecue Cheve umi ybypóra renondepe, upevape avei co Carái Raý omombeu vaerã umi Tũpã Ñandeyára rembiyocuai yvapegua renondepe. 9 Upeicha avei opa pe Che momãrã vaecue umi

ybypóra renondepe, upéva oñemomârâ vaerâ umi Tûpâ Ñandeyára rembiyocuai yvapegua renondepe. 10 Upeicha avei oime ramo jei vaecue ñeê co Carai Ray coty coty, oyejeyâ rei vaerâ ichupe. Oime ramo voí oñeê vaí vaecue pe Espiritu Santo coty coty omomârâvo Ichupe, ndiporichene oyejeya rei jaguâ ichupe upeá. 11 Ja pende reru ramo tûpâope ja umi mburuvichai ja umi mburuvicha guasu renondepe, ani peyepyapyetê mbaéichapa terâpa mbae peñeê vaerâ reje pende yeje, terâpa mbae peye vaerâ. 12 Pe Espiritu Santonte upepe voí uperamo penemboe vaerâ pe peye vaerâ reje. 13 Uperamo oñeê peteíva umi upepe jicuaiva ja jei: Ore poromboejá, eremi che rykeýpe tomboyao cheve pe ore ru amyryi ojeya vaecue oreve. 14 Ja Jae jei ichupe: ¿Mbae nipo? cuimbae! ¿mávapa Che moingo raé Cheve mburuvicha ramo terâ oporomboyaojára ramo pene paúme? 15 Upei catu jei umi ambuecue cuerape: Pemaêke, peñeñangarecóke opaichagua mbaepotá potavégui! Upe ñañembo mbae guasuetéjá árape yepe ndajaei ñanembae ñongatupyré gui ñande recové jaetéva. 16 Ja upei catu omombeu avei ichupecuera peteí ñeê guaúvape jeivo: Oime guaú peteí carai guasu mbaererecojá jiá pôrâite vaecue iñû gui. 17 Upéva jei ipyápe: ¿Mbaépa ayapota? Ndarecovei ambyaty jaguâ che remityacue. 18 Ja jei oyupe: Tayapónte cóicha. Tamboyaparó co che mbae ñongatú jague ja tamopuâ yeby pyajú tuvichavéva, ja upépe ambyatyne che coga ja opa che racateýjá pôrâva avei. 19 Ja upeicha guaú jaéne che ángape: Nde, che ânga, jetambae ipôrâva rereco iñongatupyré jeta roý rôguârâ. Eropytuúnte, erocarú, erocaú, ja erobýá! 20 Upei catu jeine guaú ichupe Tûpâ Ñandeyára: Nde taby! co pyjare voí oyeyerure vaerâ ndeve ne anga reje, ja umimbae rembuesacoí vaecue ¿avá mbaerâpáne? 21 Upeicha vaerâ voí umi oñongatu vaecuepe jacateýjarâ iyupeguârânte, ja noñongatu vaecuei mbaererecojára Tûpâ Ñandeyára peguârâ. 22 Upei catu jei jemimboe cuerape avei: Upeareje Che jae peême ani peyepyapy reí jaguâ pende recové reje mbaépa peu vaerâ reje terâ pende rete reje mbaépa pemonde vaerâreje. 23 Ñande recové nico tuvichavé tembiú mbae gui, ja ñande rete ñande aó gui. 24 Pemaê umi yrybú reje. Umiva noñemitývái ja nomonoôvái temityacue, umiva ndoguerecoi coty monoô jaguâ terâ oñongatú jaguâ. Opaichavévonte Tûpâ Ñandeyára omongarú ichupecuera jecópe. ¿Ja peê pico? ¿Na pende repýetevéipa umi guyra gui? 25 Upeicha avei máva peêcuérava peyepyapy pype icatune pembopucu jaguâ pende recové sapyamimi yepe? 26 Upeicharamo ndicatui ramo peyapo pe mîchîveva yepe, ¿maerâpa peyepyapy umi mbae ambue reje? 27 Ta pejecha umi yboty rácâ mbaéichapa ocacuaa. Umiva nombaapóvái ja noipóvái. Upeicharamo yepe Salomon yepe opa oyeguacá rejeve noñemondei vaecue peteíva umivacuéra ráicha. 28 Ja upeicha omondé ramo Tûpâ Ñandeyára co caavó pe ñûme oiva coanga, ja coêramo oñemombó vaerâ tatacuápe ¿mbaéichapa na pene mondeichene peême, peê peyerovia mîrîva? 29 Upeicharamo ani peñejaâ reí pe pecaru vaerâ reje ja pe peýú vaerâ reje avei, ja ani peyepyapy eté peicovo. 30 Oime oyejecá jecáva opa âmbae reje, umiva catu umi ybypóra reí icaraiýva. Oime pende Ru yvapegua oicuaa pôrâ peê peicôtevêjá coa mbae reje. 31 Peñejaânte peê pe teco marangatu yvapegua rejegua reje ja opa mbae ambue oñembo yuapý vaerâ peême. 32 Ani pekyjýyê peê, peê Che atyra mîchî! Ipya pôrâ pende Ru omeê jaguâ peême pe teco marangatu yvapegua. 33 Peñemû pene mbaeteé reje ja pemeê tûpâmbaerâ. Peyapo pende yupe guârâ mbaerepy ryrúrâ oyeyaró ý vaerâ ituyá gui, pene racateýjarâ ñongatupyrâ yvágape opaývaera, upe mondajára ôguajê ý jaguâme terâ umi tiguaâ omongui ý jaguâme. 34 Upe oijape nico pene racateýjá ñongatupyré upepe avei pende pyapy oi vaerâ. 35 Peñembosacoí peê peyecúacuá pôrâke ja pemyandy pene rataendý, 36 ja peicóna cuimbae ojaârôvaicha jicuai omañajápe icaraipe oyebý ramo guârâ imendaja gui, icatu jaguâ ou ramo guârâ ja ombota ramo guârâ okê oipeá voí jaguâ ichupe pe okê. 37 Ipoaité vaerâ umi tembiguai, icarai ou ramo ja oyuju ramo ichupecuera omañajápe jina. Añete Che jae peême jae jaeté oyecúacuáne ja omboguapýne ichupecuera icarujápe ja jae ae ôguajêne Jendápe ja oyeyocuáiucá ichupecuera. 38 Ja ou ramo yepe jae pe ryguasú sapucaí peteí yave terâ mocoí yave, oyuju ramo ichupecuera upeicha oicovo ipoaité vaerâ umi tembiguai. 39 Cova avei peê pene mandua vaerâ, oicuaa rire pe ogayára aracaérupipa oune pe mondajára jae mo omaña rae catuetei ja mo ndojeyai che ombocuá joga. 40 Peê avei peñembosacoíke, upe jaára peimoâ ý jápe peê oune co Carai Raý pene rendape. 41 Upei catu Pedro jei Ichupe: ¿Ore Yara, erépa nde coa mbae raânga ñeê oreveguârânte terâpa opavave peguârâ avei? 42 Ja jei ichupe Ñandeyára: ¿Mávapa pe mbae ñangarecojá yerovíajá ja iñâcâ pôrâva pe ogayára omoingo vaerâ umi jembiguai rerecuarâ omeê jagua ichupecuera jembiurâ jecope? 43 Ipoaite pe tembiguai icarai oyujúva oyapo ramo upeicha ou ramo jae. 44 Añete Che jae peême omoingóne ichupe opa oguerecova rerecuáramo. 45 Ja sapyá oime ramo tembiguai jeiva ipyápe: Che carai jiaré jina ou jaguâ, ja oñypyrúva oinûpâ umi

tembiguai ambuecuepe cuimbaeva ja cuñávape avei, ja ocaruete ja ocaúeté oñemotiey meve, 46 sapyaité oune pe tembiguai caraí upe jaárape jae ojaârôyme, ja pe hora oicuaaýme, ja ombuepotiucáne ichupe ja omondone ichupe umi iyeroviaýva rejegua paúme. 47 Upe tembiguai oicuaa vaecue voí icaraí rembipota ja oñembosacoi y ramo ja oyapo y ramo jembipota jeta oñenûpâne. 48 Ja oime ramo oicuaa y vaecue ja oyapo vaecue mbae ivaíva oñenûpáucá jaguâicha, oñenûpâ mbobýne. Oime ramo oñemeê jague jetá, jetá yeby oyeyerurene ichugui jecoviárâ, ja oime ramo oyeyeroviá jague jetá mbae reje jetave oyeyerurêne ichugui. 49 Che ayu amboyá jaguâ tata co yby ári. ¿Ja coanga mbaépa pe aipotáva? Mbaeicha tamo jendyma rae! 50 Oime gueteri peteí oñemongaraíjá tecôtevê añemongaraí jaguâ, ja Che ayepyapy catuetei oicopa peve jecópe upéva. 51 ¿Peimoâpa peé Che ayu jague co yby ári amoingo pe teco kîrîrí? Ajaniri nda upeichai, Che jae peême, ayu oyubaby jaguâ oyuejegui. 52 Coaguirire nico oimene cinco peteí ogape oyubabyva oyuejegui, oimene mbojapy umi mocoí coty coty ja mocoí umi mbojapy coty coty. 53 Oiméne pe tuva oñemoí tayra coty ja pe taýra itúva coty coty oyubabyvo oyuejegui, oimene pe sy imemby cuña coty coty, ja pe imemby isy coty coty, oimene ndesy nerembireco coty coty, ja nerembireco ndesy coty coty. 54 Ja jei Jae avei umi oñembyaty jicuaivape: Pejecha ramo pe arai opuâ ouvo cuarajy reikejá guio, upevove peê peye: Ou ama. Ja upeicha voi oyeju. 55 Ja oipeyu ramo ybytu peê peye: Mbyryaita jina. Ja upeicha oyeju. 56 Peê pende rovamocoíva! Peê pejechacuaa pôrâ co yby rovâ ja pe ára rovâ rejegua, ¿ja mbaéichapa nda pejechacuaai co coangagua rejegua mbae? 57 ¿Mbaeguipa avei nda pejechacuaai pendeyejegui vointe pe teco jecopegua? 58 Sapy pejo ramo peina pe mburuvicha rendape upe ndereje omboyáséva ndive, eñejaâ icatu jagueicha jae oñyrô jaguâ ndeve pe tapepe voí ani nde rerajá jaguâ pe mburuvicha rendape ja ani pe mburuvicha nembo jasa jaguâ pe ybyracua rerecuápe ja pe ybyracua rerecuá nemoingue pe ybyracuápe. 59 Che jae ndeve resê y jaguâ upegui rembo jecoviápáite peve pe rembojecoviá vaerâ.

Luke 13

1 Upeyave vointe oi upepe oúva Jendápe omombeúvo Ichupe umi Galileaýgua gui juguýcué pe Pilato omboyopará vaecue umi jymbá oñemongaraípyré ruguýcué ndive. 2 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Peimoâpa peê umi Galileaýgua ojasa asý jague upeicha iñangaipavé jague reje umi Galileaýgua ambuecue gui? 3 Ajaniri, Che jae peême. Icatu peêcuera voí peñembyasý y ramo peñembo jeco pyajúvo, opavavé peê pemanomba asýne peteícha. 4 Upeicha abei umi ambuecue diez y ocho joa jague pe itárendá yvaté Siloepegua ja upe oyucapá jague ichupecuera, ¿peimoâpa peê umiva jecóvaivé umi cuimbae ambuecue jicuai vaecue Jerusalempa gui? 5 Ajaniri che jae peême. Icatu peê cuera voí peñembyasý y ramo peñembo jecó pyajúvo, opavavé peê pemanomba asyne peteícha. 6 Upei catu Jae jei ichupecuera co ñeê guaujápe: Oime vaecue guau peteí oguerécó vaecue higo râcâ icocuepe ja ou ojecá jiacué jesé ja ndoyujui, 7 ja jei pe cocuépe ombaapovape: Oyapoma mbojapy roy ayú jague ajeca jiacué jâcâ reje co higo mâtâme ja ndayujui mbaeve. Eikytinte ichupe. ¿Maerâpa ombopirú reí co yby? 8 Upei catu guau oñeê jae ja jei: Che caraí ejeyamivéna peteí roý gueteri ayoo jaguâ iyerecuévo ja amboyopará ambyavévó jaguâ pe yby. 9 Ja upeguirire jia ramo, ipôrâitéta, ja upeichaýramo icatu reikytiucáne uperire. 10 Ja Jae omboe jina peteí tûpâope peteí sabado arete árape, 11 ja oime upepe peteí cuña jasýva oyapóma diez y ocho años ja jumbýyaýbýjápente oico jague ja mbaeveicharamo ndicatuí jague oñemboý pôrâ. 12 Ja Jesús ojecha ramo ichupe ojenôí ichupe ja jei: Nde, cuña caraí, opoípâma ndejegui nembaasy. 13 Ja omoí ipo jiari ja upevove jae ojetepysó ja oñemboý pôrâ ja ombuete Tûpâ Ñandeyárape. 14 Upei catu pe tûpâo rerecuá ipochy eterei Jesús omojesâi jague reje pe sabado areté árape, ja oñeê jae umi oñembyatý vaecuepe jicuai jeivo: Oime voí seis ára iyajá ñandeve ñambaapo jaguâ. Umi jaárape, upeicharamo, peyu ja peñembo jesâiucá, ja ani co sabado aréte árape. 15 Upei catu jei ichupe Ñandeyára: Nde rová mocôí! ¿Nda peyoráipa pende buey ja pene mburica iñapytí jágui icarujágui upe sabado areté árape yepe perajá jaguâ pemboýú jaguâ ichupecuera? 16 Ja co Abraam rayýpe oyapoma diez y ocho años pe mbaepochy oñapytí jague, ¿naipôrâipa rae yayora pe iñapytí jague co sabado areté árape yepe? 17 Ja jeima ramo co âmbae oñemotimba umi oñemoí vaecue icoty coty. Umi ambuecue voí oñembyatýva jicuai oguerojorý Ichupe opa umi mbaeguasu jechapyrâ Jae oyapo vaecue reje. 18 Upei catu Jae jei ¿Mbaetepepa oyogua co teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua ja mbaerépa amboyoyá vaerâ? 19 Oyogua nico mostaza rayíme oipyjyva cuimbae ja

oñotýva icocuépe, ja ocacuaa ja oñembo ybyrá ja umi guyra cuera arapegua oñembo jaitý jácã reje. 20 Ja jei yeby: Upeicha avei mbaerépa amboyoyá vaerã co teco marangatu Tûpã Ñandeyára rejegua? 21 Oyogua voí pe mbuyape mbobújápe oipyjýva cuña carai ja oyajoíva mbojapy kilo mbae icuipyré apytepe obupápeve. 22 Uperamo Jae oguata oicovo umi tetã ja oga atýrajá rupi oporomboevo ja oipyjy rae tape ojo jaguãicha Jerusalem coty. 23 Uperamo oime peteí jeiva Ichupe: Ore carai, ¿mbobymíntepa umi oñembo jecomarangatúva jina ojo jaguãicha yvágape? Ja Jae jei ichupecuera: 24 Peñejaã catuetei peê myâtâjápe peike jaguã pe okê ipychííva rupi. Jetaeté voí Che jae peême oimene umi ojeca vaerã oike jaguã ja ndicatuichene. 25 Opuã rire pe ogayára ja omboty rire okê, uperamo peê peimene ocapé, ja peñypyrúne pembrota pe okê peyévo: Carai eipeána oreve. Ja Jae jeine peême: Che nda poicuaai peême mamoguápa peê. 26 Upei catu peê peñypyrúne peye: Ore voí rocaru vaecue ja ore roýú vaecue Nde rovaké voí yepe, ja ore roga rupi voí Nde vointe reporomboe vaecue. 27 Uperamo jae jeine peême: Che ndaicuaai peême mamoguápa peê. Peyeí peê Chejeguí peê cuera mbaévaí apojaré cuera guive. 28 Ja upepe oico vaerã pe yajeo ja taiñeê, pejecha ramo pe Abraampe ja Isaácpe ja Jacóbpe ja opa umi ñemoñeējara ymaguare oi ramo pe Tûpã Ñandeyára rendape ja peê voí peñemombo ramo ocápe. 29 Oimene ou vaerã cuarajy resê coty guivo ja pe cuarajy reike coty guivo ja oimene pe yvate coty guivo ja pe yby coty guivo oguapy vaerã pe caru guasu jápe Tûpã Ñandeyára rendape. 30 Añetejápe oimene umi coanga tapycuepeguare tenondepegua vaerã, ja oimene umi coanga itenondeguaré tapycuepegua vaerã. 31 Uperamo ôguajê Jendápe fariseo cuera jeiva Ichupe: Eyeínte coágui, ja terejó, oime pe Herodes voí Nde yucase jina Ndeve. 32 Upei catu Jae jei ichupecuera: Tapejo catu ja peye upe aguarápe: Maêke! coanga ja coêramo aity aicovo mbaepochy cuérape, ja aporomo jesãi mbaasy guí, ja pe mbojapy arajápente ayapopámane jecópe pe ayapo vaerã. 33 Upeicharamo yepe, tecôtevê aguatavé gueteri coanga ja coêramo ja coê ambue ramo. Ndicatui voí peteí ñemoñeējara omano pe Jerusalemgui ocupe. 34 Angai nde Jerusalem, Jerusalem, nde reyucáva umi ñemoñeējara pe reyapíva itápe umi oñemboúvape ndeve, ¿mboby yebypa ambyaty moa nde ray cuérape cheve, upe ryguasu ombyaty jaicha taýra cuerape ipepo guýpe, ja peê nda peipotai? 35 Maêke! oyejeyama peême co pende roga nandí. Che voí jae peême maramové nde cherechavei jaguã Cheve upe peye jaguã arapeve: Ta imombeu guasúpyrã upe Ñandeyara rerape oúva.

Luke 14

1 Peteí sabado areté árape oiké Jae peteí mburuvicha fariseo rejeguava rogape ocaru jaguã, ja jaecuera omaña Jese jicuái. 2 Ja sapya oime jenondepe voí peteí cuimbae jasyva irurúpáva. 3 Uperamo Jesús oporandu umi iñarandúvape ja umi fariseo cuerape jeivo: ¿Iyápa ñandeve ñamojesãi jasývape co sabado areté árape? 4 Ja jaecuera okîrîrî. Upei catu Jae oipyjy ichupe ja omojesâimba ichupe ja opoí ichugui ja omondó. 5 Upegui Jae oyere ichupe cuera ja jei: Oime ramo pende ray terã pene mburica terã pende buey oimeraêva pene rymbá joa vaecue ybycua pe, ¿na pende pyaeichépane penôjê jaguã upegui pe sabado areté árape yepe? 6 Ja oñeê pype âmbae Jae, ndicatuí jaecuera ombojovai Ichupe. 7 Upei catu Jae ojecha ramo umi oñejenôí vaecue pe carujápe oiporavó meme jicuái umi tenda guapyjá itenondéva, jei ichupecuera co mbae guaujápe: 8 Reñejenoiúcá ramo peteí caruguasú mendajápeguápe, ani reguapý pe guapyjá tenondevévape, sapya oime ramo guârã ambue oñejenôí vaecue oyererojoryvéva ndejegui, 9 ja sapya ou ramo guârã pe pene renôí vaecue ndeve ja upévape jeivo ndeve: Nde, emeêmo co tenda co caraípe. Uperamo nde retíne, ja reváne reguapy jaguã pe tenda ipajápeguape. 10 Upévareje reñejenôí ramo carujápe terejo eguapýnte pe ipajapegua tendápe voí, ou ramo guârã pe nerenôí vaecue: icatu jae jeine ndeve: Nde, Che rayjupára, eyupimi yvatevé. Uperamo nde reyererojoryetévène umi oguapýva nendive pe carujápe renondepe. 11 Oimeraêva voí oñembo tuvicháva oyupe, oñemo mîchíne, ja oimeraêva oñemo mîchíva oyupe, oñembo tuvicháne. 12 Jei avei pe ojenôijarépe: Ja nde, reyapo ramo caru guasu árape terã pyjarépe ani rejenôíucá umi nde rayjupára cuérapente, terã umi nde reje cuera guape nte, terã neanáma cuérapente, terã nde roga yppegua mbae rerecoja pente, anitere umiva avei nerenôí yeby ndeve iyejegui cuera ja oyapo ndeve ombo jecovia vaicha ramo. 13 Upea rângue nde reyapo ramo caru guasu ejenôíucá umi mboriajupe cuera ja umi ipo ý vape ja umi ipy carévape ja umi jesapyso ý vape cuera. 14 Upeicharamo, nde poaite vaerã ja rerojoryeté vaerã: umiva voí ndo guerecoi ombo jecovia vaerã ndeve: upe oicove yeby jaguã árape umi imarangatu vaecue, oñembo jecoviáne ndeve jecópe. 15 Upei

catu peteíva umi oguapýva jicuai Jendive, ojendu ramo upea, jei Ichupe: Jeco orýeté vaerâ umi ocaru vaerâ pe caru guasu Tûpâ Ñandeyára renda yvapegua rejeguape. 16 Upei catu Jae jei ichupe: Oime guaú peteí carai oyapo vaecue caru guasu ja ojenôicá jetape. 17 Ja oicopáma ramo guaú pe caru guasu rôguârâ jae omondo jembiguaipe jei jaguâ umi oñejenôí vaecuepe: Peyúnte, oime oicopáma. 18 Upei catu guaú opavavé oñypyrú oñembojecoreí. Oime peteíva jeiucáva ichupe: Oime ayogua râmô peteí ñû, ja tecôtevê aja ajecha jaguâ. Ayerure ndeve ani reipyjy vai cheve. 19 Oime ambue jeiucáva: Oime ayogua curi cinco yunta buey, ja ajata ajaâvo ichupecuera. Ayerure ndeve ani reñemyrô cheve ndicatui járeje aja. 20 Oime ambue jeiucáva: Oime amendápá râmô aina ja upegui ndicatui aja. 21 Upei catu guaú oyeby pe tembiguai ja oicuaaucá co âmbae icaraipe. Uperamo ipochýeté pe ogayára ja jei jembiguaipe: Nde pyaé, terejó umi mbae ñemûja rupi ja co tetâ oga paû rupi ja eru emoingué coápe umi mboriajúpe cuera, ja umi ipo ý vape ja umi ipy carêvape ja umi jesapysoývape. 22 Upeguirire guaú ou yeby pe tembiguai jeivo: Che carai oyeyapópáma jecópe pe nde ere jagueicha cheve, ja upea rejeve yepe oime gueteri iyávê jaguâ. 23 Upei catu guaú jei pe carai jembiguaipe: Terejó umi tapé rupi ja umi caaguý cupé rupi ja emoingue catuetékena myâtâjápe yepe jenyjêmba jaguâ che roga. 24 Che jae peême avave umi cuimbae oñejenôí vaecue nojaâi chene che caru guasu gui. 25 Oime sapya peteí ára ojo Jendive ybypóra atyra omoîrûvo Ichupe tapepe, ja Jae oyere ichupecuera ja jei: 26 Oime ramo ouva Che rendape oñamotarey ý va itúvape ja isýpe ja jembirecópe ja taýra cuérape ja tybyra cuérape ja teindyra cuerape ja upeicha avei oguecové voínte, upeichagua cuimbae ndicatui oico Che remimboe ramo. 27 Ja oimeraêva ogueraja ý va icurusu voínte ja ou ý va Che rapycueri ndicatui oico Che remimboe ramo. 28 ¿Mávapa peêcuerava opopuâse ramo peteí oga yvate, ndoguapy raêi pa oipapá jaguâ mbobypane jepýrâ, 29 ani jaguâ omoî rire japorâ ndicatui omomba ja upegui oimene oñypyrú oñembo jory jesé opa umi ojechava, 30 jeivo: Oime co carai oñypyrú opopuâ oga ja ndicatui omombá. 31 ¿Terâpa máva tetâ ruvicha osê vaerâ oñorayrô jaguâ ambue tetâ ruvicha ndive, ndoguapy raêipa ojecha jaguâ icatûpane diez mil cuimbae rejeve osê ojuvâitivo upe veinte mil cuimbae oúvape oñorayrô jaguâ jendive. 32 Upeicha ý ramo icatu mombyry ramo gueteri, pe ambue omondo Jendápe tembiyocuai cuerape oporandu jaguâ ndicatuipa oñoñyrô jaguâ oñondive. 33 Upeicharamo oimeraêva peêcuérava oyepease ý va opambae jacateýjá gui, ndicatui oico Che remimboe ramo. 34 Ipôrâ voí pe yuky. Upeicharamo yepe, ocañý ramo pe yuky gui yepe jeêngue, ¿mbaepa peiporúta pemojeê yeby jaguâ? 35 Naipôrâvei ñambuavevó jaguâ yby terâ yaity yty atyra reje yepe: ñamombó mante ocape. Oime ramo iyapysáva ojendu jaguâ tojendúnte.

Luke 15

1 Uperamo oime oñemboyá vaecue jicuai Jendápe opa umi mbaerepy monoôjára cuera ja umi iñangaipavóra cuérava ojendu jaguâ Ichupe. 2 Ja oime oñemongueta ñemí jicuai oñondive umi fariseo jaecueranteséva voí ja umi escriba iñarandú reíva cuera jeivo: Oime co carai oguerojory umi iñangaipavórape ja ocaru jendive cuera. 3 Upei catu Jae oñeê ichupecuera guaujápe jeivo: 4 ¿Máva cuimbaepa peêcuerava oguerecova cien ovecha ocañý ramo ichugui peteími yepe, ¿ndojeyai chepane umi noventa nueve pe ñûme ojo jaguâ ojecávo pe ocañý vaecue oyuju peve. 5 Ja oyujuma ramo ichupe ojupi iyatiý reje torýpápe, 6 ja oyere jogape, ja ojenôí jaýjúpára cuerape ja joga ypypeguape, ja jei ichupecuera: Pebyá catu che pýri ayujuma járeje che ovecha ocañý vaecue. 7 Che jae peême upeicha avei pe yvagape voí oñembo jeco marangatu ma ramo mbyasyjápe peteí angaipavóra yepe, oico vaerâ tory tuvichavé umi noventa y nueve jecope oico vaecue reje gui nda tecôtevêvai oñembo jeco marangatu. 8 ¿Terâpa máva cuña oguerecova diez mbaerepy ocañý ramo ichugui peteími nomyandyi chépane tataendý ja ndoitypéi chepane joga ojeca jaguâ catuetei oyuju peve ichupe, 9 ja oyujuma ramo ojenôí jaýjúpára cuerape ja joga ypypeguape, ja jei ichupecuera: Pebyá catu che pýri ayujuma járeje che mbaerepy ocañý vaecue chejogui. 10 Upeicha avei Che jae peême oico torý guasu Tûpâ Ñandeyára rembiyocuai yvapegua paûme oñembo jeco marangatu jague reje mbyasyjápe peteí angaipavóra yepe. 11 Jei Jae avei: Oico vaecue guaú peteí carai mocoí taýrava. 12 Ja upe mitâveva guaú jei itúvape: Nde, che ru, emeê cheve ñane mbae gui upe chembaerâ voínte. Ja jae omboyao ichupecuera imbae. 13 Ja nda jetai ára uperire guaú pe itayra imitâvéva oñembosacoípáma ramo osê ojo tetâ ambuepe mombyryjápe ja upepe jae omombucápá reí imbaerepy oicovo iñâcâ vaiete itieýjápe. 14 Ja upeicha ramo guaú ombojycúpáma ramo, sapya oico upe

tetâme ñembyajyi guasu ja jae isoguépe ojasa asyete. 15 Upévareje guaú ojo ôguajê peteî carai pe tetâmegua rendape, ja upéva omondo ichupe iñûme oñangarecó jaguâ curé reje. 16 Ja upepe guaú ipyayeruré jou pe yvopé yepe umi curé rembiucué ja avavé nomongarui ichupe. 17 Ja jae guau oyeby oyeje, ja jei ipyápe: ¿Mboby che ru rembiguaipa oguereco jemby reiva ichupecuera jembiugui aime yave che coápe amanojápe ñembyajyi gui? 18 Tapuante, ja taja yeby che ru rendape ja taénte ichupe: Nde, che ru, añemo angaipa yvaga coty coty ja nde coty coty, 19 ja nda iyavéi cheve añembo jéra nde raý ramo. Che rereconte peteî ne rembiguai ramonte. 20 Upei catu jae opuâ upegui ja ojo itúva rendape. Ja oi ramo yepe mombyryeté gueteri, ojecha ichupe itúva, ja oiporiajuverecoite ichupe, ja oñaní ja oñañuâ ichupe ja oyurupyté ichupe. 21 Ja jei pe itayra ichupe: Che ru, che añemo angaipa yvaga coty coty, ja nde coty coty avei, ja nda iyavéi cheve añembo jéra nde raý ramo. 22 Upei catu guaú jei pe itúva jembiguai cuerape: Penôjê ichupe pe ao ipôrâveva ja pemonde ichupe jecópe ja pemoi cuâirû icuâ reje, ja emoî ichupe ipyrejegua râ, 23 ja Perú pe ñane rymbá raý ikyraitéva ja peyuca voí, ja yacarú ja yayeroký. 24 Co che raý voí omano vaecue ja oicove yebyma, ocañý vaecue ja oyeyuju yebýma. Ja upeicha oyoguerojory. 25 Ja sapya guaú pe tayra iyýpycúe oico ñûme upeyaveve, ja ou ramo ôguajêvo pe oga ypype ojendu mbaraca ombopu ramo ja oyeroky ramo. 26 Ja ojenoî peteî tembiguaipa ja oporandu mbaépa upea? 27 Ja jae jei: Oime ou yebyma nde ryby ja nde ru oyucauca pe jymbá raý ikyráetevéva oguerojory jaguâ jesaimba járeje oúvo. 28 Ja ipochy jae ja ndoikesei. Upevareje guaú osê ituva ja oyerure rure ichupe oiké jaguâ reje. 29 Ja oñeê jae ja jei: Tové catu! Maêke, jiare aréma che ayeyocuaiucá jague ndeve, ja maramove namomârâvái jague nerembiapoucapy ja máramo neremeêvái cheve peteî cabará raý yepe ayererojory jaguâ che raýjúpára cuera ndive. 30 Ja coanga ouma ramo co nde raý co ombojycúpa rei vaecue nembae umi cuña reco vaí ndive, vocoí reyuca ichupe guârâ pe ñane rymbá raý ikyraitevéva. 31 Upei catu guaú jae jei ichupe: Nde, che ray, nde tapia reico chendive ja opa che mbaererecojá nembae voínte. 32 Tecôtevê voínte yayapo caruguasu ja ñande rorý jaguâ co nde ryby rejejápe: jae omano vaecue ja oicové yebyma, jae ocañý vaecue je oyeyujú yebýma.

Luke 16

1 Uperire Jae oñeê yeby jemimboe cuerape avei jeivo: Oime vaecue guaú peteî carai mbaererecojá oyocuai vaecue peteime joga rerecua ramo. Ja sapya oime omboyáva jese ombojycúpa rei icarai mbae. 2 Upévareje jae ojenoî ichupe, ja jei: ¿Mbaépa cova ajendúva ndejegui? Emoimba cuatiápe jecópe nde reco cue che roga rerecua jague gui. Nda iyaveima ndeve reico che roga rerecua ramo. 3 Upei catu jei ipyápe pe oga rerecua: ¿Mbaépa che ayapota anga che carai che mongúi cheve joga rerecua jague gui? Ndaicatui ayoo jaguâ cocuepe, ja atí aico rei jaguâ tûpâmbae yarára. 4 Aicuaa nico ayapo vaerâ acúi ramo guârâ co oga rerecua jague gui oime jaguâ che rerojory vaerâ jogape cuera voí. 5 Upei catu guaú jae ojenoî peteîba ombojecoviá vaerâme icaraipa ja jei pe itenondévape: ¿Mbobyapa oime rembojecovia vaerâ nde che caraipe? 6 Ja jae jei: Oime cien ñandy ryrú. Ja jei ichupe: Coína ape eipyjy co nde cuatia ja eguapý voí ja emoî cincuentante. 7 Upei catu jae jei ambuepe: ¿Ja ndépa mboby oime rembojecovia vaerâ? Ja jae jei: Cien avati ryrú. Ja jei ichupe: Eipyjy co nde cuatia ja emoî ochentante. 8 Ja upe carai guasu guaú oiporangereco pe joga rerecua oñembo jeco vaí vaecuepe oyapo jague reje iñacâ pôrâ jápe. Oime voí umi cuimbae ybypóra reco rejeguava iñacâpôrâve japicha cuerateépe umi oyejesapéva rejeguava gui. 9 Ja Che jae peême: Peñejaâ peyejayjúucá jaguâ umi pene mbaerepy rupi, mbae jecoýmegua ramo yepe, icatu jaguâ pende sogue ramo guârâ pende rerojory jaguâ peñemoâ jaguâme tapiaguârâ. 10 Upe iyerovia jague mîchímívape yepe upeva iyeroviajá vaerâ mbae tuvichavévape upeicha avei. Ja pe oicova jecoýme mbae mîchímívape, oicone jecoýme mbae tuvichavévape avei. 11 Upeicharamo, pende yeroviajá ý ramo peê umi mbaererecojá jecoýmegua rejeguape, avápa oyeroviáne pende reje umi mbae ipôrâva jecopegua rejeve? 12 Ja umi penembae ý reje yepe nda peicoi ramo oyeyerovia jaguâicha pende reje, ¿avápa omeêne peême ore mbae voi? 13 Ndipori tembiguai peteî ogapegua icatúva oyeyocuáucá mocoî caraipe. Icatune oñamotareý peteime ja ojajjú pe ambúepe. Terâ oyane peteî reje ja ogueroyrône pe ambuepe. Ndicatui peê peyeyocuaiuca Tûpâ Ñandeyárape, ja upeyaveve pe mbaererecojápe avei. 14 Ja oime oyapysacáva jicuai opa umimbae reje umi fariseo jaecueranteséva jacateý etereiva mbaerepy reje, ja umiva oñembo jory jicuai Jesé. 15 Ja Jae jei ichupecuera: Peêcuera vointe umi oñemo mbaepôrâva rejeguava iyupecuera umi carai cuéra

resape. Oime Tûpâ Ñandeyára ojechacuáa pende pyapy ja icatu pe jepýetevéva umi carai resápe omboyeguarú Ichupe. 16 Upe teco Moises ñeêngue rejegua ja umi oñemoñeējara ñeêngue rejegua oico ou peve pe Juan, ja upe guive oime oñemo jêrâcuâ ojovo co teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua ja opavavé oñomyaña jicuai oike jaguâ ipype. 17 Icatuve pe yvaga ja co yby ocañy, opyta rei mboyve peteî tykÿ pe Moises ñeêngue gui yepe. 18 Oimeraêva opoiva oguembireco gui ja omendava cuña ambue reje, upéva ombuai mendaré, ja upe omendáva pe imena opoí jague reje, upeva avei ombuai mendaré. 19 Oico vaecue guaú peteî carai guasu oñemondé vaecue ao joby jepyeteévape ja oyapovaecue opa árape caruguasu torypape. 20 Ja oime guaú peteî mboriaju ityreÿva jêrava Lazaro, upéva oñemói vaecue yepi upe carai rokê ypype jasÿva iyaípáva. 21 Ja jae iyurujei jousevo yepe pe tembiu cuicue gui joáva pe mbaererecojá carujágui. Oime guaú avei umi yagua yepe ouva ojereívo iyaíjá. 22 Ja sapyaité omano pe mboriaju ja oyererajá umi yvapegua po rupi pe Abraam yÿvá ári peve. Ja oime guaú upe carai guasu upe mbaererecojá omano avei ja jae oñeñotÿ. 23 Ja pe añaretâme oija gui omaê yvate coty pe ojasa asyjá gui jina ja ojecha pe Abraampe mombyry guive ja pe Lazaro pe iyÿva ári oiva. 24 Upei catu jae osapucái jeivo: Nde, che ru Abraam, che poriajuverecomí ja embou pe Lazaro pe tomyakÿ icuâ apyra ÿ pe omoroÿsâmi cheve che cû. Che anguecói eterei co tata jendyva apytepe. 25 Upei catu guaú jei ichupe Abraam: Che ray, emanduami ne mbae pôrâ rereco jague nde recove pucu cue yave ja co Lazaro upeicha avei ímbae vaí rereco jague. Coanga jae oime coápe iñangapyjyjápe jina ja nde reime pe rejasa asy jápe reina. 26 Ja uperire avei oime oico ñane paûme co ñane mboyaó tuvicha oyuejegui, ja oime ramo yepe ojasáséva acoty guivo peêcuera peime jápeve ndicatui, ja ndipori avei ojasa jaguâ amongoty guivo ñane ñaime jápeve. 27 Ja jae jei: Upeicharamo, ayerure ndeve, che ru, remondo jaguâ reje ichupe che ru rógape. 28 Oime areco voi cinco che ryby cuerape toicuaaucá ichupe cuera ani jaguâ ou jaecuera avei co tenda oyejasa asyete jápe. 29 Upei catu Abraam jei ichupe: Oime oguereco voí pe Moises ñeêngue ja umi oñemoñeējara ñeêngue; ta iñeêrendu ichupecuera. 30 Ja jae jei: Anichene, che ru Abraam, sapyá ojo ramo mante ichupecuera peteî umi omano vaecue paûgui, icatu mo oñembo jeco marangatu mbyasyjape. 31 Ja jae jei guaú ichupe: Ojenduse ÿ ramo Moises ñeêngue ja umi oñemoñeējara ñeêngue ndoyeroviaucái chene avei opuâ ramo yepe peteî umi omano vaecue gui.

Luke 17

1 Uperire Jesús jei jemimboe cuerape: Ndipori oyeico jaguâ oico ÿ reje omoñemyrôjá. Angai pe omoñemyrôucájara! 2 Ipôrâve vaerâ moa oñemoí iyayúri peteî itá apua ja oñemombo jeseve ÿguasú ruguápe anichene omoñemyrôucá peteîme co mitâ mîchîmîme. 3 Peñeñangarecóke peê! Sapyá oime ramo nde ryby oñemo angaipa, eyaonte ichupe, ja oñembo jecopôrâ ramo mbyasyjápe eñyrônte ichupe. 4 Ja oñemo angaipa ramo nde coty coty siete yeby peteî árape, ja oñemboyere ramo siete yeby nerendape jeivo: Añembyasy añembo jecopôrâsévo, nde reñyrô vaerâ ichupe. 5 Ja umi Ñandeyara rembiyocuai Apostoles jei Ichupe: Emboyoavé yoavé oreve yerovíá. 6 Upei catu jei Ñandeyára: Peyerovia ramo peteî mostaza rayîcha peyemo co ybyra râcâme: Eyejapoó catu ja eñeñotÿ pe ÿguasupe, ja mo iñeêrendú peême. 7 Sapyá oime ramo peteî peêcuérava oguerecova jembiguaípe yby mbobújara terâ jymbá rerecuá ramo, oyere ramo upeva ñû gui ombaapo jague gui, ¿jeípane ichupe: Eguajê catu nde angaite voi eguapy carujápe? 8 ¿Upea rangue nde erei chépane ichupe: Embosacoínte acarú jaguâ che, eyapacuante nde ao, ja toroyocuai acarupá peve che ja jaÿúpá peve. Ja upegui rire ecaru nde ja jeÿu. 9 ¿Oguerojorypa pe jembiguaípe oyapo jague reje jecópe pe oyeyapouca vaecue ichupe? Che aimoá ajanirí. 10 Upeicha avei peêcuera peyapopa rire jecópe opa pe oyeyapouca vaecue peême, peyente vaerâ: Ore voí tembiguai reínte. Ore royapo mante pe royapo vaerâ. 11 Uperire Jae oguata ojovo Jerusalem cotÿvo, ja ojasa ramo jina Samaria retâ ja Galilea retâ mbyte rupi, 12 sapyá oikévo Jae peteî tetâi ojuvâiti Ichupe diez cuimbae leprosos iyaípáva. Umiva opyta mombyry jicuai, 13 ja osapucái jâtâ jeivo: Nde, Jesús, ore Carai, ore poriajuverecomí oreve. 14 Ja jae ojecha ramo ichupecuera jei: Tapejônte, peyejechaucá umi pai pe. Ja sapyaité ojo yave jicuai ipôtimba imbaasÿ gui. 15 Upei catu peteîva ichugui cuérava ojechama ramo jesâimbámajá oyebý ja ombueté Tûpâ Ñandeyárape osapucaijápe, 16 ja oyayby ovapÿvo Jesús pÿ renondepe oguerojorÿvo Ichupe. Upéva Samariaygua rae. 17 Upei catu oñeê Jesús ja jei: ¿Noñemo pôtimba pico raei umi diezve? ¿Umi nueve pa mamo oime? 18 ¿Ndo yeyujuipa ambuecuera oyebý vaerâ ombuete jaguâ Tûpâ Ñandeyárape,

co pytagua añonte? 19 Ja Jae jei ichupe: Epuante, terejó reyerovia jague nemo jesâimbâma rae. 20 Upei catu oporandu ramo Ichupe umi fariseo: ¿Aracaépa oñemoingo vaerâ pe teco marangatu Tûpa Ñandeyára rejegua? Jae jei ichupecuera: Co teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua noñemoingoi chene peê pemaña ramo guârâichagúa, 21 ja ndiporichene jei vaerâ: Coína ape jina! terâ Peina upepe jina! Pe teco marangatu Tûpâ Ñandeyára rejegua oi voi pende apytepe. 22 Upei catu Jae jei jemimboe cuerape: Oicone ára pejechase jaguâ peteĩte co Carai Raý ára cuérava ja nda pejechaichene. 23 Ja oimene jei vaerâ peême: Peina upepe jina! terâ: Coína ape jina! Upeicharamo ani pejo japycueri. 24 Upe araverá overájaicha pe ára guy reje ojesapévo peteĩ jenda gui ambue jendapeve pe ára guype, upeicha vaerâ avei co Carai Raý jiárape. 25 Anga tecôtevê raê Jae ojasa asy jeta, ja oñemomârâ coáva rejegua cuera coangagua voi rupi. 26 Ja oyeju jagueicha pe Noe ára cuerape, upeicha avei oyeju vaerâ co Carai Raý aracuerape. 27 Oime ocaru ja joýú, oime umi cuimbae oñemo jembireco ja umi cuña oñemo mena upe Noe oiké jague arapeve pe mbayru guasupe ja upevove tyguasupá umi ý ja omombápá umi ambue cue cuerape. 28 Upeicha avei oyeju jagueicha pe Lot aracuerape: uperamo oime ocaru, joýú, oyogua, oñemû, oñoty, oyogapo jicuai, 29 ja sapyaité upe Lot osê jague árape Sodoma gui, oky yvaga gui tata ja itá ycú, ja omombápá umi ambue cue cuerape. 30 Upeicha vaerâ co Carai Raý oyejechauca jaguâ árape. 31 Upe jaárape pe oiva joga ári ja oime jacateýjá cotype, ani ogueyý ôguenojê jaguâ imbae. Ja upe oiva ñûme ani oyeby yeby japycuepe. 32 Pene manduákena pe Lot rembireco reje! 33 Oime ramo oñemo jacateýva oguecove vointe reje ocañy vaerâ ichugui, ja oime ramo jacateý ý va oguecove reje omoingove vaerâ ichupe tapiaguârâ. 34 Ja Che jae peême upeja pyjarepe oimene mocoí okéva oyopojei, peteĩ oyererajâne ja ambue oyejeyane. 35 Oimene mocoí cuña oñembisóva oñondive, oimene peteĩ oyererajá vaerâ ja pe ambue oyejeya vaerâ. 36 Oimene mocoí pe ñûme, oimene peteĩ oyererajá vaerâ, ja pe ambue oyejeya vaerâ. 37 Upei catu jaecuera oporandu Ichupe jeivo: ¿Mamo rupipa, Carai? Ja Jae jei ichupecuera: Mamo oijape teôngue, upepe iyaty umi yrybú.

Luke 18

1 Upei catu Jae omboe ichupecuera peteĩ mbaerâanga ñeême jeivo tecôtevêjá oñemboe tapiá ja ani jaguâ ipya mîrî. 2 Ja jei: Oico vaecue guaú peteĩ mburuvicha peteĩ tetâme okyjýyêýva Tûpâ Ñandeyára gui, ja oyepoyjú ý va mbaeveichagua carai gui. 3 Oime guaú oico avei upe tetâme peteĩ cuña imena omano vaecue, ja upeva ou Jendápe jeivo: Cherepý cheve upe che yopýjaré poguý gui. 4 Ja jae ndoyaposei mbaeve ichupe aré peve. Ja upegui riremí jei ipyápe: Che akjýýé ý ramo yepe Tûpâ Ñandeyára gui ja ayepoyjú ý ramo yepe mbaeveichagua carai gui, 5 opaichavévonte che muanguécói eterei járeje co cuña iména omano vaecue ajepýne ichupe anitere ou pýýi pýýi che mongueráipá peve. 6 Upei catu jei Ñandeyára: Pejendúkena pe jei vaecue pe mburuvicha jecopeguaý. 7 ¿Ja ndo yapoichepane mbaeve Tûpâ Ñandeyára ojepý jaguâ umi iporavópyrépe oyerureruréva Ichupe ára ja pyjarepe, oguero kîrîrî aré ramo yepe vaicha jesejape cuera. 8 Che jae peême catuetei vocoí oyapone jecópe ojepý jaguâ ichupecuera. Upeicharamo yepe ou ramo co Carai Ray ¿oyujupane oyeroviávape co ybyari? 9 Sapyá oime umi jaecueranteséva oyeroviava oyejegui vointe jecopeguajá ja ogueroýrôva umi ambue cuepe, ja Jae jei umivape guaujápe co mbae raânga ñeême. 10 Oime vaecue guaú mocoí cuimbae oyupi vaecue tûpâope oñemboe jagua, peteĩ fariseo, ja pe ambue mbaerepy monoôjára. 11 Ja pe fariseo oñemboýjápe oñemboe iyupe vointe coicha: Nde, Tûpâ Ñandeyára, arojory Ndeve che ndajaei járeje umi cuimbae ambuecueicha. Che ndajaei umi imondavarejegaicha terâ umi jecoýva rejeguaicha, terâ umi itieýva rejeguaicha terâ co tecové mbaerepy monoôjára rejeguaicha yepe. 12 Che ambuaye arete ára mbojapy arajápe meme pyánandí jápe ja opa che mbaerepy yoa gui aipea tûpâmbaerâ. 13 Upeyave guaú pe mbaerepy monoôjára oñemboy jina mombyry jaeñojápe ndicatui oyesaupi yepe yva coty, oyepytiánúpante, jeivo: Nde, Tûpâ Ñandeyára, eñyrô cheve reporiajuverecójápe. Che nico angaipavóra mboriajunte. 14 Che jae peême co cuimbae ojo jague jogape oñemo pôtímbâma ja upe ambue ajanirí. Oime ramo voi oñembo tuvichava oyupe, upéva oñemo mîchíne, ja oime ramo oñemo mîchíva oyupe, upéva oñembo tuvichane. 15 Uperire sapyá oime ogueru Jendápe mitâme cuera Jae opoco jaguâ jesecuera. Ja ojecha ramo upea, jemimboe cuera oyao ichupecuera. 16 Upegui Jesús ojenôí ichupecuera jeivo: Tové! Toúnte Che rendape umi mitâ cuera! ja ani peyoco ichupecuera. Coaichagua vointe vaerâ umi Tûpâ Ñandeyára reco marangatu rejegua. 17 Añete Che jae peême oime ramo oguerojorýýva

co Tûpâ Ñandeyára recoarangatu peteî mitâicha, ndoikei chene ipype. 18 Uperire peteî mburuvicha oporandu Ichupe jeivo: Ore poromboejáraarangatu, ¿Mbaepa ayapo vaerâ ajupity jaguâ pe tecove iyapyra y va? 19 Ja Jesús jei ichupe: ¿Mbaeréjepa ere Cheve Chearangatújá? Ndipori avave imarangatúva. Tûpâ Ñandeyára año mante. 20 Nde reicuaa voí vaerâ Ñandeyára rembiapoucapý: Ani reyapo tieý vaí, Ani reporo yuca, Ani rembaeabyky, Ani remopuâ nde rapicha reje mbae yapújápegua, Embueté co nde rú ja nde sýpe. 21 Ja jae jei: Opa âmbae che ambuayépâma vaecue jecópe che mitâ guive. 22 Ja Jesús ojendu vove jeiva, jei ichupe: Oime peteî mbae gueteri oimba y va ndeve. Eñemûnte opa nde rerecova reje ja emboyaó jepýcue umi mboriaju cuerape, ja upeicharamo, rerecone ñongatupyrâ yvagape, ja eyo Che rapycueri Che rejegua râ. 23 Ja ojenduma ramo co jeiva ombuasýeté jae, carai guasu mbaererecojá raé voí. 24 Ja Jesús ojecha pype ombuasy jague, jei: Añeté jasýeté oñemoí umi mbaererecojá oñemoingo jaguâ Tûpâ Ñandeyára recoarangatú rejegua râ. 25 Iyávé voí peteî camello oiké pe okê ipichíî rupi upe jérava Yú resá mbaererecójápegui oiké Tûpâ Ñandeyára recoarangatu rejeguape. 26 Upei catu jei umi jendujaré: ¿Avápa upeicharamo, icatune ojupity upe imârâ y jaguâme? 27 Ja Jae jei ichupecuera: Pe icatuýva ybypórape icatuva catuetei Tûpâ Ñandeyárape. 28 Upei catu jei Pedro: Peina ore rojeyápá raé ore mbaéteé royú jaguâ Nde rapycueri Nde rejegua râ. 29 Ja jei Jae ichupecuera: Añeté Che jae peême ndiporijá avave ojeya vaecue joga terâ jembirecope terâ tybyra cuerape terâ itúva ja isýpe, terâ tayra cuerape co Tûpâ Ñandeyára recoarangatu rayjúpape, 30 iya y vaerâ ichupe ojupity jaguâ oicové aya yepe co yby ári jetave jetave yoa yoa, ja pe teco yvapegua oico jaguâme ojupity pe tecové iyapyraýva. 31 Uperire Jesús oguerajá umi docepe jaeñojape ja jei ichupecuera: Anga yajata ñaina Jerusalempe, ja oicopa vaerâ jecópe opa mbae pe Santa Escriturape oiva oyee vaecue umi ñemoñeējára ymaguare yuru rupi co Carai Raý gui guare. 32 Oñemeê vaerâ umi pytagua pope cuera, ja umiva oyaóne Ichupe ja oñembojaraíne Jesé, 33 ja oindybûne Jesé, ja oinûpâne Ichupe ja uperire oyucane Ichupe, upegui pe mbojapy arajápe oicové yebýne. 34 Jaecuera voí uperamo ndojechacuaai mbaépa jeise raé umimbae, ja co jei vaecue oyeyajoi ichuguicuera, ja ndoicuaai pe jeivaecue. 35 Uperire jiâguíma ramo Jerico gui sapyá oime peteî ojechaýva oguapýva jina pe tapé ykepe oyeruréva tûpâmbae reje. 36 Ja ojendu ramo jae oimejá jeta ojasava jina oporandu: ¿Mbaepa upéva? 37 Ja omombeu ichupe ojasajá jina Jesús Nazareno. 38 Upei catu jae osapucaí jâtâ jeivo: Nde, Jesús, David Ray, che poriajuverecomina! 39 Ja umi ojova tenonde ipochy ichupe tokírîrite reje. Ja jae jâtâ jâtâve osapucaí: Nde, David Ray, che poriajuverecomí! 40 Upei catu Jesús opyta ja oguerúrucá ichupe Jendápe ja oñemboyâma ramo Jae oporandu ichupe ja jei: 41 ¿Mbaépa reipota Che ayapo nde reje? Ja jae jei: Ajecha yeby tamo. 42 Upei catu jei Jesús ichupe: Ejecha yebynte! Nde yerovia nemo jesâimbâma. 43 Ja sapyáite ojecha yeby jae ja ojo Japycueri ombotuvichávo Tûpâ Ñandeyárape ja opa umi pe tetâmegua, ojecha ramo upéva, ombueté Tûpâ Ñandeyárape.

Luke 19

1 Upegui voi Jae oiké Jericope ja ojasa oicovo mbyte rupi, 2 ja upepe oico peteî cuimbae jérava Zaqueo, umi mbaerepy monoójára ruvicha upéva, ja mbaererecojá voí. 3 Sapyá jae ojechase Jesúspe mbaeichagua caraípa Jae, ja ndicatui umi jetaite iyatýva gui ja icarapé gui jae voí. 4 Upeareje jae oñani tenonde cuera ja oyupi peteî ybyra rácâme ojecha jaguâ Ichupe, Jae voí ojasata jina upe rupi. 5 Upei catu ojupityvo Jesús upe tenda oijápe jae, omaê yvaté ja jei ichupe: Zaqueo, nde pyaé egueý! Coanga voí tecôtevê apyta nde rogape. 6 Upei catu jae ogueýý pyaété ja oguerojorý tuvichaité Ichupe. 7 Ja ojecha pype upea umi jicuai vaecue, oñemongueta ñemí yoa Jese, jeivo: Oime co tecové angaipavórava rogape oikéjá Jae imbojupá ramo. 8 Upei catu pe Zaqueo oñemboý iyapytepe cuera ja jei Ñandeyárape: Coína ape, Che Yara, anga tamboyao che mbae rerecova gui ja tameê umi mboriaju cuérape, ja sapyá oime ramo ambaeabyký jague, ambuecoviâne ichupe irundy yeby imbaerepý. 9 Upei catu Jesús jei ichupe: Coangama oñemoingó co ogape pe tecoarangatu, cóva avei, co carai voí, yepe Abraam raý járeje. 10 Co Carai Raý ou voí ojecá potávo ja ombo jecómârâý jaguâ umi ocañý vaecuepe. 11 Ja oime upepe oyapysacáva jicuai umimbae, ja Jae omboyuapý iñeê yoa omboevo ichupecuera co mbaeraânga ñeêreje. Upeicha oyapo jiâguímajáreje Jerusalem gui, ja jaecuera oimoájá reje jina vocoi oyejechauca vaerâja Tûpâ Ñandeyára recoarangatu yvapegua. 12 Upévareje Jae jei ichupecuera: Oime guaú peteî carai guasu ojo

vaecue peteî tetâ mombyrÿjá peguape oñemoingo jaguâ mburuvicha guasu ramo ja oyeby jaguâ. 13 Upe mboyve guaú jae ojenôî raê diez jembiguaî cuerape ja omeê ichupecuera peteî teîme diez mbaerepy ja jei ichupecuera oñemû jaguâ jesequera ou yeby ramo guârâ jae. 14 Ja pe jetâmegua guaú oñamotareÿ ichupe ja omondo japycueri oñemongueta vaerâ jeiucávo iyuru rupi: Ndooripotai cova oico jaguâ ore ruvicha guasu ramo. 15 Upeguirire guaú oyeby jae upe oñemo mburuvicha guasu jague gui, ja ojenôîucá umi jembiguaî cuera mbaerepy omeê jague oicuaa jaguâ mbaeichapa oico rae oñemû jaguepe. 16 Ja ou guaú pe tenonde guare ja jei ichupe: Che carai, coina ape, ne mbaerepy oñembo yuapÿ diez peve. 17 Ja jae jei ichupe: Ipôrâite nde, che rembiguai pôrâ. Pe mîchîmivape yeroviajá jague reje nde, rerecône nde po guype diez tetâ. 18 Upei catu ou ambue ja jei: Che carai, coina ape ne mbaerepy oñembo yuapÿ cinco peve. 19 Ja jae guaú jei ichupe avei: Nde avei rerecone nde po guype cinco tetâ. 20 Ja ou guaú avei ambuecue jeiva: Che carai, coina ape ne mbaerepy areco vaecue ñongatújápe peteî ao pype. 21 Che akÿjÿyê voi ndejegui nde cuimbae nde pojÿiva járeje reipyjyséva pe reñoty ÿ jague gui, ja remonoôséva pe reñemitÿ ÿ jague gui. 22 Upei catu guaú jei ichupe: Nde yurúete rupi voi to romoi vaí ndeve, tembiguai nde retî ÿ va. Reicuaa voi raé che carai che pojÿietéjá aipyjyséva pe añoty ÿ jague gui ja amonoôséva pe añemitÿ ÿ jague gui. 23 ¿Mbaeguipa, upeicharamo, ne remoîri raé co che mbaerepÿ pe Bancope oñemombaapo jaguâme, icatu jaguâ ayeby rire che anôjê ichupe pe imboyuapÿ rejeve? 24 Ja jae jei guaú umi jicuai vaecue upepe pe: Pemboí ichugui pe mbaerepy ja pemeê upe diez oguerecovape. 25 Ja jaecuera jei ichupe: ¿Maerâpa, carai? Oime upéva oguerecôma diez mbaerepy. 26 Ja jei Jae guaú: Che voi jae peême: Oime ramo oguereco jâtâva, upévape oñemeêve vaerâ, ja oime ramo oguereco jâtâ ÿ va, oñemboí vaerâ upéva gui pe oguerecómimíva yepe. 27 Uperire avei guaú umi che ñamotareÿva oipota ÿ vaecue che aico juvichaguasu cuera ramo, umivape Perú ape ja peñacáo ichupecuera che renondepe. 28 Upei catu jeipa vove umimbae Jae ojo tenonde oguatávo Jerusalem cotyvo. 29 Upegui jiâguívo Betfage gui ja Betania gui, ôguajêvo pe itá atÿra jérava Olivatÿ yype, omondo jenonde rupi mocoí jemimboe cuéravape, 30 jeivo: Tapejo amo tetâí coa rovai oivape. Ja peike vove upepe peyujune peteî mburica raÿ iñapytîmbÿ oyupi ÿ jague gueteri avave, peyorá ichupe ja Perú ape. 31 Ja sapya oime ramo oporandu vaerâ peême ¿maerâpa peyorá ichupe? peyene ichupe coicha: Oime Ñandeyára oicôtevê jesé. 32 Upeicha oyeóî umi jemimondo ja oyuju Jae jei jagueicha ichupecuera. 33 Ja oyorá pype jaecuera pe mburicá raÿ iyára cuera jei ichupecuera: ¿Maerâpa peyorá pe mburica raÿ? 34 Ja jaecuera jei: Oime Ñandeyára oicôtevê jesé. 35 Upei catu ogueru ichupe Jesúspe. Ja omoî pe mburicá raÿ ári iyao cuera, ja omboyupi Jesúspe jiari. 36 Ja oguata ojovo Jae, ja oime omuâsâi vaecue iyajoyá cuera pe tapé reje. 37 Ja jiâguíma ramo pe tetâ gui ja oime ogueyÿma ramo jina pe itáatÿra Olivatÿ ári gui, opa jemimboe cuera iyatÿva jicuai oñypyrú oguerojory yoa ja ombueté yoa Tûpâ Ñandeyárape opurajéijápe opa umi mbaeguasú ojecha vaecue reje, 38 jeivo: Ta imombeu catu pyrâ co ouva jina, co ore Ruvicha Guasu ouva Ñandeyára rérape! Yvagape oi teco kîrîrî, ja umi tenda yvatéetévape oî voi pe teco orÿteté! 39 Upei catu peteîva umi fariseóva umi iyatÿva jicuai paûme jei Ichupe: Nde, ore poromboejára, eyaónte ne remimboe cuerape. 40 Ja Jae oñeê ja jei ichupe cuera: Che jae peême: Okîrîrî ramo coáva, mo sapucaí yepe umi itá. 41 Uperire jiâguíma ramo ja ojechama ramo pe tetâ, Jae oyajeo jesé, 42 ja jei: Nde angai nico! Reicuaa tamo rae, coanga voi yepe, nde catu voínte, pe teco kîrîrîjárá! Anga catu oyeyajoima nde resa gui. 43 Oune ára ndereje umi ne ñamotareÿva omboÿbÿcuá jaguâ nde yere cuevo ja ne mongorá jaguâ ja opa coty guivo nde yoco jaguâ. 44 Uperamo opyrûne ndereje ja umi nde raÿ cuera nde pype oiva reje avei. Ja ndo jeyaichene ndepype itá oyoari nde rejehacuaai jague gui ndejáma jague reñeñandu jaguâ. 45 Uperire Jesús oiké pe tûpâope ja oñypyrú omosêmba ocape umi oñemû vaecuepe jicuai, 46 jeivo ichupecuera: Oyeé voi Santa Escriturape: Oime Che roga vaerâ oga oñeñemboé jaguâ. Upea rangue peê peyapo ichupe mondaja cuára ramo. 47 Uperire Jae oporomboe oicovo opa árape pe tûpâope. Upeyave umi pai ruvicha ja umi escriba iñarandúva ojecueca oyuca jaguâ Ichupe ja umi tuvichavéva pe tetâmegua upeicha avei, 48 ja ndoyujui mbaépa oyapo vaerâ Jese, oime gui umi japicha cuera iyÿpype oñemboya yoaite jicuai oyapysacávo Jesé.

Luke 20

1 Peteî árape omboe pype jina Jae tûpâo pe tetâmeguape ja omojerâcuâ pype Evangelio, sapya ou jiari umi pai ruvicha ja umi iñaranduva ja umi ituyáva, 2 ja

oporandu Ichupe jeivo: Eréna oreve mbaéicha rupipa iya Ndeve reyapo jaguâ âmbae, terâpa avá omeê Ndeve Nde pope iya jaguâ Ndeve upeva? 3 Upei catu Jae oñeê ichupecuera ja jei: Taporandumi peême che avei peteî mbae reje peê peye vaerâ Cheve. 4 Upe Juan omongarái jague yvagapegua rejeguarépa terâpa ybypóra rejeguaré? 5 Upei catu jaecuera oñomongueta oñondive jeivo oyoyupe: Yae ramo Yvapegua rejeguaréja Jae jeine ¿Mbaeguipa, upeicharamo, nda perovia raei ichupe? 6 Ja upeicha avei yae ramo Ybypóra rejeguaréja opa co tetaýgua ñande apíne itápe oyeroviaite járeje pe Juan reje oporo ñemoñeêjara jague. 7 Upévareje jaecuera jei Ichupe: Ore ndo roicuaai mamoguarépa. 8 Upei catu jei Jesús ichupecuera: Che upeicha avei ndaei peême mbaéicharupípa iya Cheve ayapo jaguâ âmbae. 9 Uperire oñypyrú omboe pe tetaýguape co mbae raânga ñeême jeivo: Oime vaecue guaú peteî carái oñotý vaecue cocue ja oiporuca jerecuará cuerape, ja jae ae oyeí mombyry are peve. 10 Ja otyarôma ramo guaú jae omondo peteî jembiguaipe umi icocue rerecuá rendape omeê jaguâ ichupe pe jiácuémi pe icocue gui guarégui. Ja umi icocue rerecuá oicutu ichupe ja omondo nandí. 11 Upei catu guaú jiâ ichupe omondo ambue jembiguaipe ja upeape avei jaecuera oicutu ja omomârâ ja omondo yeby nandí. 12 Upei catu guaú jiâ ichupe omondo jembiguaí ambuepe pe mbojapýjá voí, ja upévape omombo oyecutúpá. 13 Upei catu guaú pe cocue yara jei: ¿Mbaépa ayapota? Tamondonte che raý ajayjúvape, icatu oyepoyjúne ichugui. 14 Upegui guaú ojechama ramo ichupe pe cocue rerecuá cuera oñomongueta oñondive jeivo: Cova pe mbae yárára. Yaja yayucá ichupe ñane mbae jaguâ imbae rangue. 15 Upei catu guaú omombo ichupe pe cocue gui ocape ja oyuca ichupe. ¿Mbae pipo, upeicharamo, oyapone jesequera pe cocue yara? 16 Ou nipone ja ombuaipa nipone umi cocue rerecuape ja omeêne icocue ambuecu cuerape. Ja umi jendújaré jei: Tamo rae anichene upeicha! 17 Upei catu Jae omaê jesequera ja jei: ¿Mbaépa, upeicha ramo, jeise pe oiva Santa Escriturape? Pe itá omomârâ vaecue umi ogapojára, upeva oñemoingóma pe oga racuajá âcâ ramo. 18 Ja oime ramo joava pe itá ári opêmbáne, ja oime ramo joa jague pe itá omonguípáne ichupe. 19 Upei catu umi pai ja umi iñarandúva ja umi pai ruvicha oipyjy moa Ichupe uperamo voi, okyjýyê mante umi japicha cuera gui. Ojechacuaa voí icoty coty cuera Jae jei jague pe mbae raânga ñeê. 20 Upevareje omoñujá reí rire Jesé, omondo omaña vaerâ Jese oñembo jovámocoí jaguâ jecópôrâ vaicha oipyjy vaí jaguâ iñeê icatu jaguâ upeicha oime oyapyjýcá jaguâ Ichupe umi mburuvichape ja pe mburuvicha guasupe. 21 Upeicha umíva oporandu Ichupe jeivo: Nde ore poromboejára, roicuaa pôrâ Nde eréja ja remboejá jecoitépe, ja ne rembo yuabýjía oyuejegui cuera, remboe voínte jecoitépe Tûpâ Ñandeyára rapé. 22 Yajecha ¿ñameê vaerâpa pe mbaerepy Cesar remimeêucápý terâpa ajaniri? 23 Upegui Jae ojechacuaa ipichyguy cuera ja jei ichupecuera: 24 Pejechaucami Cheve peteî pirá pirémi. ¿Avá raângápa, ja avá rérapa co oiva jese? Ja jaecuera jei: Cesar mbae. 25 Upei catu jei ichupecuera: Aiporamo, pemeênte Cesarpe pe Cesar mbaéva, ja pe Tûpâ Ñandeyára mbaéva Tûpâ Ñandeyárape. 26 Upeicha ndipori iya jaguâ ichupecuera oipyjy vaí pe Jae jeiva umi japicha cuera renondepe. Ojecharâmõnte iñeêngue reje ja oguero kíriri. 27 Uperire ou Jendápe peteíva umi saduceo rejegua cuérava, umi jeiva rejeguáva ndipori jaguâ yaicove yeby ñamano jague gui, ja umíva oporandú Ichupe 28 jeivo: Nde, ore poromboejá, pe Moises oremboe vaecue Santa Escriturape coicha: Oime ramo cuimbae omenda vaecue, sapya omano ramo itayra ý reje, itybyra tomenda jembireco cue reje oñemoña jaguâ itykeyra recová. 29 Oime vaecue siete cuimbae oyuejeguáva, 30 ja pe iyýpycue omenda ja omano voi itayra ý reje. 31 Ja pe mocoíja, ja pe mbojapyja omenda jese, ja upeicha avei umi sieteve ja omanomba opavave itayra ý reje. 32 Ja uperire ipajaitepe omano avei pe cuña. 33 Upeicharamo pe yaicove yeby jaguâ árape, ¿mavaite rembirecopane jae, umi sieteve voí omenda rae jese? 34 Upei catu jei Jesús ichupecuera: Añete umi cuimbae ybypóra rejeguáva omenda ja umi cuña oñemeê oñemenda jaguâ. 35 Umi oyerereco vaerâ imbae pôraíteva ramo ojupity jaguâicha jenda jaguâ pe tetâ yvapeguape ja oicove yeby jaguâicha umi omano vaecue paúgui, umíva catu nomendai ja noñemendai, 36 ndicatuveima voi omano jaguâ, umi yvapeguaichama voí ja Tûpâ Ñandeyára raý cuerama, umi oicove yeby vaecue rejeguava guive. 37 Pe Moises voí oico ramo guare pe yuapecá râcâ ypype oicuaauca oicove yeby vaerájá umi omano vaecue, jei ramo: Ñandeyára Abraam Tûpâ Ñandeyára, ja Isaac Tûpâ Ñandeyára, ja Jacob Tûpâ Ñandeyára. 38 Jae ndajaei umi omano vaecue Tûpâ Ñandeyára, umi oicoveva Ñandeyárate: opavavé voí oicovéva Ichupe. 39 Upei catu oñeê yeby peteíva umi iñarandu cuérava ja jei: Nde, ore poromboejá, ere pôraíte jecópe. 40 Ja upegui noporandusevei Ichupe mbaeve reje. 41 Upei catu Jae oporandu ichupecuera: ¿Mbaeichapa oyee Cristo David raýjá? 42 Pe David voínte pe Santa

Escriturape pe Salmope jei: Jei Ñandeyára Che Yárape: Eguapy Che acatua coty, 43 amoĩmbá meve umi Ne ñamotareyvape Nde pỹ renda jaguã. 44 Upeichavo David ombojera Ichupe Che Yára, ¿mbaéichapa, upeicharamo, icatune itayra? 45 Upei catu ojendu pype yepe umi ambuecue cuera pe tetãmegua, Jae jei jemimboe cuerape: 46 Peñeñangarecóna umi iñarandúva gui, umi oicoséva ao pucu rejeve ja oipotava oñemomaitei umi tapé rupi ja oipotáva umi yegupýjá ipõrãvéva tûpãope ja umi tenda ipõrãvéva umi caru guasujápe, 47 ja joúpá reíva umi imena ý va gui joga cuera oñemboe pucúvo ombotaby jaguãichante ichupecuera. Umiva catu oyeyopy jâtâjâtâite vaerã pe oñembojecoviã jaguã árape.

Luke 21

1 Upei catu sapyã omaê Jae ja ojecha umi carai guasu mbaererecójape omoĩ ramo tûpãmbae pe mbayrúpe. 2 Ja oime ojecha avei peteĩ cuña mboriaju imena omano vaecuepe omoĩ ramo pypé mocoĩ mbaerepy jesái mimíva. 3 Ja Jae jei: Añete Che jae peẽme co cuña imenaýva tyreý omoĩ jetavé opavavégui. 4 Umi ambuecue pe jembýva gui ichupe cuerante omoĩ tûpãmbae. Cova jecôtevê rejeve yepe omoĩmba jembíumi repýrã yepe. 5 Oime avei oñemonguetáva jina pe tûpã gui oñemboyeguá jague itá ipõrãitéva gui ja mbae icaraípyré gui, ja Jae jei: 6 Co ãmbae pemaêjá jina, oune ára opyta ý jaguã itá oyoari oñembo yaparó ý vaerã. 7 Ja jaecuera oporandu Ichupe jeivo: Ore poromboejára ¿aracae vaerãpa cova? ¿ja mbaépa oime vaerã jechapyrã oico ramo guarã ãmbae? 8 Ja Jae jei ichupecuera: Maêke ani peñemombiã. Jeta oune Che rerape jeivo Che jae! ja Jiãguíma jiára! Aníkena pejo japycueri cuera. 9 Upeicha avei pejendu ramo jêrãcnã oicojá ñorayrô guasu, ja oimejá opuáva juvicha cuera reje, ani peñe mondýi, Tecôtevê voĩ oyeju rae ãmbae, Upeicharamo yepe nda voĩri oicone pe ára ipajaité. 10 Upei catu Jae jei ichupecuera: Opuãne umi tetaýgua oyueje ja umi mburuvicha guasu opuãne oyueje, 11 ja oicone yby ryrýi tuvicha, ja jeta Jendápe oicone ñembyajýi guasu ja mbaasy vaĩ ováva, ja oimene mbae poromondýi ja mbaeguasu jechapyrã oyejecha vaerã pe yvaga reje. 12 Ja upe mboyve voĩ oyapocoine pende reje ja pene moñáne; pene meẽne umi tûpã rerecuá pope ja umi ybyrácuá rerecuá pope: peyererajáne umi mburuvicha guasu ja umi mburuvicha renondepe Che rera reje jápe. 13 Uperamo voĩ iyáne peẽme peicuaáucá jaguã pende yeroviajápe. 14 Pene manduãnte, upeicharamo, pende pyapype anichene jaguã peñembosacoĩ tenonde guive voĩ peñe jaguãicha pendeyeje voĩnte. 15 Che voĩ ameẽne peẽme pende yuru ja pene arandu pôrã jaguã, anichene jaguã ipuaca pende reje terã penembojovai peẽme avave umi oñemoi vaerã pende reje. 16 Peñembotabýne pende ru rupi yepe ja pende ryby rupi ja pene anama rupi ja pende rayjupára rupi yepe, ja oimene peêcuérava pende yuca vaerã. 17 Ja peñe ñamotareýne opáva gui Che rera rejegua járeje peê. 18 Opaichavévonte na peteíva pene ácã rague gui yepei na imãrã chene. 19 Peropuaca ramo pende pya rósãme pejupityne pene angapyjý jápeve. 20 Ja pejecha ramo iyatýpá ramo Jerusalem yerecuevo umi mburuvicha rembiyocuai, peicuaana uperamo jiãguímaja oñemonandipá jaguã ára. 21 Uperamo umi oiva Judeape toñeguajé umi itáatyrá ári peve ja umi oiva iyapytepe tosê ocápe, ja umi jicuaiva ñume ocápe ani oiké ipype. 22 Umia voĩ umi oyepý jaguã ára, oico jaguã jecópe opambae oiva Santa Escriturape. 23 Angai umi jygue guasúva, ja umi imemby cambúva umi jaárape. Oicone uperamo tuvicha mbae ipojýiva co ybyari, ja oimene oñembo pochýeté vaerã co tetameguape. 24 Ja joáne kyse pucu rupi, ja oyererajáne opa tetãme ja Jerusalem oñepyrũne umi pytagua pý guype ombotýpá peve umi pytaguape jiára voĩ iya vaerã ichupecuera catuetei voĩ. 25 Oiméne avei mbae jechapyrã pe cuarajy reje, ja pe yasy reje ja umi yasý tatá (estrella) reje, ja co ybyari oyepyapy tuvichaiténe umi ybypóra ja itarovápãne pe ýguasú ryapú ja opororo umi ýpochy oyoapi oyuejegui. 26 Oñembo pyamĩrine umi ybypóra okyjýyéetégui ja ojaarô gui umi mbae oyeju vaerã umi ybypórape. Oiméne umi mbae ipuacaitéva arapegua voĩ yepe oñemomýimbá vaerã. 27 Upemaramo ojechane pe Carai Raý ou ramo umi arai apytepe ipuacaité ja oyeguaite jápe. 28 Ja oico ypy ramo umimbae pemaêna ývá cotývo! pene ácãrapuána, jiãguíma járeje pe pende repýjarã. 29 Upei catu Jae jei ichupecuera ñeê guaujápe: Pejecha pe higo rácã ja opa umi ybyra rácã ambuecue. 30 Anga jokýma ramo umiva, pejecha pype upea peê voĩ pejechacuaáma jiãguímaja umi ára jacu. 31 Upeicha avei pejechama ramo oico ramo umimbae pejechacuaa vaerã jiãguímaja oico jaguã Tûpã Ñandeyára reco yvapegua. 32 Che jae peẽme catuetei coáva cuera rejegua coangagua ndopai chene oicopá peve jecópe opa ãmbae. 33 Pe yvaga ja co yby opáne catuetei. Che ñeẽnte voĩ máramo ndopaichene. 34 Pemaẽnte pendeyeje ani jaguã peñembo jecópojýi pecarú jeta gui, ja pecaú gui ja peyepyapý

etereí gui pende recové rejegua gui, anichene jaguâ ou sapyaité pende ári upe jaára joa jaicha ñujâ. 35 Ou vaerâ voi catuetei opavave ybypóra cuera ári oicovéva co ybyari guive. 36 Pemañákene peê ja peñemboé memeté iyájaicha peême peñembo puacá jaguâ peñemboýké jaguâicha opa umi mbae oico vaerâ gui ja icatu jaguâ pejupity pei peñemboýjápe pe Carai Raý renondepe. 37 Uperamo Jae oporomboe aracue pe tûpâope, ja pyjarecue osê ocape ja opytá pe itáatýra jérava Olivatý rupi. 38 Ja opa pe tetâmegua oguero coê Jendive pe tûpâope ojendú jaguâ Ichupe.

Luke 22

1 Upeyave jiâguíma jina pe arete guasu ára mbuyape caraipegua jérava pascua. 2 Ja oime umi pai ruvicha ja umi iñarandúva ojecá oicovo maichapa oyuca jaguâ Ichupe: okyjýyente umi ambuecue cuera gui. 3 Ja pe Satanás voí oikéma rae pe Judáspe jérava Iscariote, jae umi doce rejeguáva. 4 Ja jae ojo ja oñemongueta umi pai ruvicha ndive ja umi mburuvicha ndive mbaéichapa icatune omeê Ichupe ipopecuera. 5 Ja umiva oguero jory eterei ja oñomongueta oñondive omeê jaguâ ichupe mbaerepy. 6 Ja jae omeê iñeê ja ojaarô iya pôrâ ramo guârâ omeê Ichupe ipope cuera iyaty ý jápe umi japicha cuera. 7 Upei catu ôguajêma ramo pe arete guasu mbuyape carai jaára tecôtevê jaguâ oyeyuca ovecha raý pe pascua peguarâ, 8 Jae omondo Pedro ja Juanpe jeivo: Tapejo pembosacoí pe pascua peguarâ yau jaguâ. 9 Ja jaecuera jei Ichupe: ¿Mamopa reipota rombosacoí? 10 Ja Jae jei ichupecuera: Anga peikévo pe tetâme pene ruvâitíne peême peteí cuimbae oguerajava jina peteí cambuchi ý, tapejo japycueri pe oga oiké jápeve, 11 ja peye upe oga yárape: Jeiucá ndeve ore mboejára ¿Mamópa oime pe coty jau jaguâ co pascua peguarâ Che remimboe cuera ndive? 12 Ja jae ojechaucane peême peteí coty tuvichava oicopama. Pembosacoínte upepe. 13 Upei catu jaecuera oyeóí jaoyuju pe jei jagueicha ichupecuera. Ja ombosacoí pe pascua peguarâ. 14 Ja oicopama ramo jecope, oguapy pe carujápe umi jemimboe cuera rejeve. 15 Ja Jae jei ichupecuera: Che pyaite guive Che pya yerure jáu jaguâ pene ndive co pascua peguarâ ajasa asy mboyve. 16 Che jae peême catuetei voí, Che ndauvei chemane ichugui oyecuaucápá peve jecope pe jeiséva Tûpâ Ñandeyára reco marangatu yvapeguape. 17 Upei catu Jae oipyjy pe mbayru ja ojovasama ramo ichupe, jei: Peipyjy ja peñomboyao oñondive cuera. 18 Che jae peême catuetei coágui rire ndaýúvei chene pe parralá rycue gui oñemoingo peve pe Tûpâ Ñandeyára reco yvapegua. 19 Upei catu oipyjy avei pe mbuyape ja ojovasama ramo ichupe oipejaâ ja jei ichupecuera: Cova Che rete oñemeê vaerá pende rejejape. Peyapo coicha peñe momandua jaguâ Chereje. 20 Upeicha avei omeê ichupecuera pe mbayru ocarúpá rire ja jei ichupe cuera: Cova co mbayrú pe Ñandeyára oicuameê jague ja coanga oico pyajújá Che ruguy rupi oñejê vaerâ pende rejejape. 21 Opaichavévonte coápe voínte oime Chendive co carujápe voí pe tecove po upe Che yapyjýucájárâ. 22 Co Carai Raý ojo añete pe japé oico jaguâme iyájaicha voí Ichupe. Angai pe ybypóra iyapyjýucájárâ! 23 Upei catu jaecuera oñypyrú oñoporandú oyuarytepe mávaitépane ichugui cuera pe oyapótava upéva? 24 Uperamo avei oyuby oyoapytepe cuera jicuai yajecha mávaitépa ichugui cuera oyee vaerâ pe tuvichaitévéva ramo. 25 Ja Jae jei ichupecuera: Umi pytagua ruvicha guasu oñembo carai guasu jiari cuera ja umi oguerecóva ichupecuera ipo guype oñembo jéra mbae pôrâ apojára ramo. 26 Nda upeicha vaerái pene paûme. Upea rangue upe tuvichavéva pende apytepe toico pe imitâvévaicha, ja pe mburuvicha toico pe tembiguaicha. 27 ¿Mávapa tuvichavé? ¿Pe oguapývapa carujápe terâpa pe jembiguai ramo oicova ichupe? ¿Ndajaeipa pe oguapýva carujápe? Che voí aime pene paûme aicovo pene rembiguai ramo peême. 28 Ja peê cuera voínte pepytá jâtâ vaecue pero puacá jápe Chendive Che ajasa asy jague rupi, 29 Che moingo jagueicha Cheve Che Ru mburuvicha guasu ramo, Che avei pomoiingo peême pene rendâguá, 30 pe pecaru jaguâme ja peýú jaguâme Che carujápe pe Che reco mburuvicha guasujá peguape yvagape, ja peguapy jaguâ peê mburuvicha guasu jápe perecovo pende po guype umi doce Israel reýi cuéravape juvicha guasu cuera ramo. 31 Nde, Simon, Simon, maêke! Pe Satanás oyerure rure pende rereco jaguâ reje peême penembogua jaguâ juitícha. 32 Che catu añemboéma ndereje ani jaguâ repoí pe reyerovia jague gui, ja nde, reñemboyere yebyma ramo, emombaraeté pende reýi cuerape. 33 Ja jae jei Ichupe: Che Yara, che aicopama voí aja jaguâicha Nendive ybyracua rogape yepe ja amano jaguâ meve yepe. 34 Ja Jae jei ichupe: Che jae ndeve, Pedro, pe ryguasu ndo sapucaí chene raé coanga nde Che momârâ mboyve mbojapy yeby. 35 Uperire jei Jae ichupecuera: Yma pomondo jague peême mbaerepy ryru ý reje ja tembiu ryru ý reje ja pende pyrejegua ý reje, ¿noimbaipa peême mbaéva? Ja jaecuera jei: Oimba raé. 36 Ja Jae jei ichupecuera: Anga catu oime

ramo oguerecova mbarepy ryrú toiporu ichupe, ja upeicha avei oime ramo oguerecova tembiu ryrú, ja oime ramo oguereco y va kyse pucu toñemû iyajoyá reje ja toyoguá. 37 Che jae peême tecôtevêjá oyeyapópá jecópe Chereje pe oiva Santa Escriturape: Oyepapá Jae umi jecopegua y rejegua paûme. Co oyee vaecue Chejegui oico mante vaerâ jecópe. 38 Ja jaecuera jei Ichupe: Ore Yara coina ape mocoí kyse pucu. Ja Jae jei ichupecuera: Ipôrâma. 39 Uperire Jae osê ja ojo oyepocuaa jagueicha pe itáatýra Olivatýpe, ja jemimboe cuera avei ojo japycueri. 40 Upei catu ôguajêma ramo pe ojo jápe jina Jae jei ichupecuera: Peñemboe peê ani jaguâ peiké pende pya raâ reí jaguâme. 41 Ja Jae oyepea ichugui cuera peteî itá yayapí vaicha, ja oñesû ja oñemboe jeivo: 42 Che Ru, reipota ramo, toyeí Chejegui co mbayru. Opaichavévonte ani oyeyapo Che rembipota, Ne rembipota mante toyeyapo. 43 Upeyave oyejechauca Ichupe peteî yvapegua omombaraetévo Ichupe. 44 Ja ipya yeyopy etereipe jina Jae oñemboe jâtâ jâtâve ja jýái tuguý otyký vaicha joava yby peve. 45 Upei catu opuâ pe oñemboe jague gui ja ou jemimboe cuera rendape, ja oyuju oké jicuai ipyambyasy gui, 46 ja Jae jei ichupecuera: ¿Maerâpa peke? Pepuante ja peñemboe anichene jaguâ peiké pende pya raâ reí jaguâme. 47 Ja oñeê pype jina gueteri sapyaité ou cuimbae atýra ja upe jérava Judás, peteîva umi doce rejegua vaecue, ou jenonderâ cuera, ja oñemboyá Jesús reje oyurupyte potávo Ichupe. 48 Ja Jesús jei ichupe: ¿Nde Judás, reyurupytepepa reyapyjýucá co Carái Raýpe? 49 Upei catu umi jicuai vaecue iyýpype ojechama ramo pe oicotava, jei: Ore Yára, ¿roicutútapa kyse pucúpe? 50 Upevove peteîva ichugui cuérava oicutu pe pai guasu rembiguaipe ja oipea ichugui inambi iyacatuapeguape. 51 Upei catu Jesús jei: Pepoíminte Chejegui coarânte. Ja upevo opoco inambi reje ja omyatyrômba. 52 Upei catu Jesús jei umi pai ruvichape ja umi mburuvicha cuera tûpão rerecuáva ja umi carái ituyávape ou vaecue Jendápe: ¿Peyúpa coicha kyse pucu ja ybyra rejeve peipyjy jaguâicha peteî imondáva rejeguape? 53 Yma aime pype opa árape penendive pe tûpãope nda peipysoi pende po Che reje. Anga pendejâma voí ja ipuaca vaerâjâma upe pytûnguypegua. 54 Upei catu jaecuera oipyjy Ichupe ja ogueraja ja omoingué Ichupe pe pai guasu rogape. Ja Pedro ou japycueri mombyry guivente. 55 Ja jaecuera oyatapy tatapyi pe corapype, ja oguapy jicuai iyerecuevo ja oi Pedro avei oguapy ipaûmecuera. 56 Ja sapy peteî tembiguai cuñáva ojecha ichupe oguapy ramo jina pe tata yype ja oyesarecó jese ja jei: Cova avei oi vaecue Jendive. 57 Ja jae omomârâ ja jei: Cuña, che ndaicuaai Ichupe. 58 Uperiremi avei oime ambue ojecháva ichupe ja jei: Nde avei Jesecuera gua. Ja Pedro jei: Cuimbae, che ndajaei. 59 Ja aremi rire peteî hora rasamicha oñeê jâtâ ambue ja jei: Añeté cova avei oi vaecue Jendive, cova Galileaýgua voí avei. 60 Upei catu Pedro jei: Cuimbae, che ndaicuaai mbaépa eréva. Upevove, oñeê yave jina, osapucaí ryguasu. 61 Ja oyere Ñandeyara ja omaê Pedro reje, ja Pedro imandúá Ñandeyara ñeêngue reje jei ramo guare: Coanga voi osapucaí mboyve ryguasu, nde Che momârâ manerae mbojapy yeby. 62 Ja osê jae ocape ja oyajeo ipyambyasýjápe. 63 Upeyave umi cuimbae oipyjy vaecue Ichupe oinûpâ Ichupe oñembo jorýjápe Jese, 64 ja ojesayocúa Ichupe ja oporandu Ichupe jeivo: Ejaúvõnte, yajecha ¿avápa nde cutu rae? 65 Ja jeta mbae tieý jei avei Ichupe. 66 Ja coêma ramo oñembyatýpá umi carái tuya ja umi pai ruvicha ja umi iñarandúva ja omoinguéucá Ichupe upe iñomonguetájá cotype, ja oporandu Ichupe: 67 ¿Ndépa Cristo? Erénte oreve. Ja Jae jei ichupe cuera: Che jae ramo yepe peême, nda peroviaichene, 68 ja Che avei aporandu ramo peême peê na chembojovaichene. 69 Aguirirente co Carái Raý oimene oguapý Tûpâ Ñandeyára acatua coty oñembo tuvichájápe. 70 Upei catu jei yoa: ¿Aiporamopa Nde Tûpâ Ñandeyára Raý? Ja Jae jei ichupecuera: Peêcuera voí peye Che jaéjá. 71 Upei catu jei jaecuera: ¿Mbaépa yaipotavé oñemopuâ Jese? Ñande ae ñajenduma iyuruete rupi.

Luke 23

1 Upemaramo opa umi oñembyatý vaecue opuâmba ja ogueraja Ichupe Pilato rendape, 2 ja oñypyru omoí vai Ichupe jeivo: Covape royuju omboyabývo ore retâmeguape ja ore yocosévo oreve romeê y jaguâ pe Cesar remimeêucápý ja jeivo Jae Cristojá mburuvicha guasu. 3 Upei catu Pilato oporandu Ichupe jeivo: ¿Ndepa umi Judío ruvicha guasu? Ja Jae jei ichupe: Upeicha, nde ere jaichante. 4 Ja Pilato jei umi pai ruvichape ja umi oñembyatývape jicuai: Che ndayujui mbaeve ñamoí vai jaguâicha co carái. 5 Ja jaecuera iñâcá jâtâ jâtâve, ja jei: Oime Jae omboaýbúpa co tetâmeguape omboe pype opa Judea retá yerecuévo Galilea guive yepe upe oñypyru jague voi, co tetâ meve yepe. 6 Ja Pilato ojenduma ramo upea, oporandu ichupe cuera Galileaýguápa pe carái? 7 Ja oicuaama ramo Jae Herodes

poguypegua retâmeguájá, omondo Ichupe Herodes rendape. Sapyá upéva oi avei
 Jerusalempe umi jaárape. 8 Ja Herodes ojechama ramo Jesúspe, obya tuvichaité:
 aréma ojechase jague Ichupe ojendu jague gui jêrâcuâ guasu Ichugui, ja ojaarô
 jague gui ojecha oyeyapo ramo iporupi mbaeguasu jechapyrâ. 9 Ja oporandu yeby
 yeby Ichupe jeta ñeême. Ja Jae ndeiri mbaeve ichupe, okîrîrînte. 10 Upeyave oime
 oñemboý umi pai ruvicha ja umi iñarandúva oñejaâ icatu jagueicha omoí vaí
 Ichupe. 11 Upei catu Herodes ja umi jembiyocuai ogueroýrô Ichupe ja oñembojorý
 Jese, ja omonde Jese ao verápe ja ombou yeby Ichupe Pilato rendape. 12 Ja upe
 jaárape oñoñyrô oñondive Pilato ja Herodes, yma voi nda iyaei rae oyuejecuera.
 13 Upei catu Pilato ojenôiuca umi pai ruvicha ja umi mburuvichape pe tetaýguape,
 14 ja jei ichupecuera: Peê peru cheve co cuimbaepe omombia vaicha co
 tetâmeguape, ja coina ape aporandu randu ramo Ichupe pene renondepe ndayujui
 mbaeve amoí vai jaguâicha co caraípe umi mbae pemboyáva Jesé. 15 Ja upeicha avei
 pe Herodes. Jae avei ombou yeby Ichupe ñandave, ja peê pejecha ndiporijá mbaeve
 oyapo vaecue oyeyuca jaguâicha. 16 Tainûpâminte Ichupe apoí jaguâ Ichugui. 17
 (Tecôtevê voi upe arete árape oyepoi peteí umi ybyracua rogape oiva gui.) 18 Ja
 osapucaí jâtâ yoa jeivo: Eipeá catu jecove, ja epóinte oreve Barabbás gui. 19
 Upéva voi ybyracua rogape oñemoí vaecue omopuâ jague reje juvicha reje pe
 tetaýguape, ja oporo yuca jague reje. 20 Upei catu Pilato opoise gui Jesús gui
 oñemongueta yeby jendive cuera. 21 Upeicha ramo yepe jaecuera osapucaí jâtâ yeby
 ja jei: Emoíuca Ichupe curusu reje, Emoí Ichupe curusu reje! 22 Ja jei
 ichupecuera mbojapy yeby jápe; ¿Mbaerejépa? ¿Mbae ivaiva pa oyapo raé Jae? Che
 voí ndayujui mbaeve ipype icatu jaguâicha yayuca Ichupe. Tainûpânte Ichupe,
 upeicharamo, ja tapoi Ichugui. 23 Ja jaecuera oyopý yopýve jese osapucaí
 jâtâjápe oyerurévo oyeyuca jaguâ curusu reje. Ja ipuaca jese isapucaí jague. 24
 Ja Pilato omboaye ichupecuera, oyapoucávo imbae yerure, 25 ja opoí ichupecuera
 upe oñemoingué vaecue gui ybyracua rogape opuâ jague reje juvicha reje, ja oporo
 yuca jague reje, pe jaecuera oyerure jague, ja Jesúspe omeê ipope cuera oyapo
 jaguâ Jese oyapose vaerâ. 26 Ja ogueraja ramo jina Ichupe, oipyjy peteí cuimbae
 Simon pe Cireneyguape, ouva jina ocára gui ja omoí ichupe, iyapé reje pe curusu
 ogueraja jaguâ Jesús rapycueri. 27 Ja oime iyatý yoa pe tetaýgua ja ojo
 japycueri cuera ja cuñaetá oyepytiánûpáva ja oyajeóva jicuai Jesé. 28 Ja Jesús
 oyere ichupecuera ja jei: Peê Jerusalem rayý cuera, ani peyajeo Chereje!
 Peyajeónte pendeyeje ja pene membý reje. 29 Peina oune ára oyee jaguâ: Ipoaite
 umi imemby ý vaecue ja umi cuña ipuruá ý vaecue ja umi omocambu ý vaecue. 30
 Uperamo voi oñypyrúne jei umi itá atýrape: Peá oreari! ja umi ybýatýrape: Ore
 yajoi! 31 Co ybyrá râcâ iyýbýravape oyapo ramo âmbae, ¿iyýpivapema catu mbaépa
 oyeyapone? 32 Ja oyereru avei mocoí mbaevaí apojaré oyeyuca jaguâ Jendive. 33 Ja
 ouma ramo pe âcâ cangue renda oyeejápe, upepe omoí Ichupe pe curusu reje, ja umi
 mbaevaí apojarépe, peteíme iyacatua coty ja pe ambuepe iyasu coty. 34 Ja Jesús
 jei: Che Rú, ani reñemýrô ichupecuera. Umiva ndoicuaai voí co oyapova jicuai. Ja
 oime oitý poá jicuai oñomboyaóvo iyaocue reje. 35 Ja oime oñemboý omaé jicuai pe
 tetâýgua, ja umi mburuvicha oñembo jorý Jesé jeivo: Ambuecúepe voí omojesái,
 toñemboínte oyejegui Jae Cristo ramo añete Tûpâ Ñandeyára poravópyré. 36 Ja
 omboyarú Ichupe umi jerújaré avei, ja oñemboya Jese ja ojupitýuca Ichupe pôjá
 rycue jái, 37 ja jei: Nde ramo umi Judio ruvicha guasu, eñemboí ndeyejegui. 38
 Ja oime avei iñâcâ ári peteí cuatia jeijá griego ja latin ja hebraico ñeême:
 Judio cuera ruvicha guasu cova. 39 Ja peteíva umi mbaevaí apojaré oñemosaingo
 vaecue jina, oyao Ichupe jeivo: ¿Ndajaéipa Nde pe Cristo? Eñemboínte,
 upeicharamo, ja ore mboí oreve avei. 40 Ja pe ambue oñeê ichupe ipochý ja jei:
 ¿Ja nde rekyjýyéipa Tûpâ Ñandeyáragui co reñemoí vaí jápe nde avei Jaeicha? 41
 Ñandave voí añetejápe iya jecope ñaime vaí ñane rembiapó vaícue recová co. 42
 Cova voí mbaeveté jecoýme ndo yapóí raé. Ja jae jei avei: Nde, Jesús,
 emanduámína chereje rêguajêma ramo Nde reco tuvichajápe mburuvicha guasu ramo.
 43 Ja Jae jei ichupe: Añeteté, Che jae ndeve, angaite voí reimene Chendive
 Paraísope ne angapyjý jaguâme. 44 Ja ára mbyte rupima ja iñypytûmba opa yby yere
 cuevo asaye caaru peve, 45 pe cuarajy oguépá gui, ja pe ao tûpão ryepy ajoyá
 osoró mbytépe. 46 Ja Jesús osapucaí jâtâ ja jei: Che Ru, Nde pópente amoí Che
 anga. Ja jeipávo upea oyejekyí. 47 Ja pe mburuvicha ojechama ramo pe oyeju
 vaecue, ombuete Tûpâ Ñandeyárape jeivo: Añeteté co carai imarangatu raé. 48 Ja
 opa umi oñembyatý vaecue ojecha jaguâ co mbae jechapyrâ, ojechapáma ramo pe
 oyeju vaecue oyeóí oyepytiánûpâ. 49 Opytánte opa umi oicuaa vaecue Ichupe ja umi
 cuña ou vaecue japycuéri Galilea guive oñemboý mombyrymi jicuai omaévo umi mbae
 reje. 50 Oime avei peteí carai, jérava José, iñarandúva umi mburuvicha

rejeguava, carai imbae pôrâva ja iyojeipyré 51 (jae voí ndo yejeai raé umi ambuecue cuera reje jemiñomongueta ja jembiapocue pe), pe Judio retâ Arimateaýgua jae, ojaarôva ou jaguâ Tûpâ Ñandeyára reco marangatu yvapegua. 52 Upéva ôguajê Pilato rendape ja oyerure Jesús retecue reje. 53 Ja ombogueyýma ramo Ichupe oñuâ peteî ao ipôrâitévape ja oñotý peteî itacuá oyeyoó vaecue pe itá tuvichavareje avave noñeñotyí jague gueteri. 54 Upe jaára voí pe areté renonderâ ja coëmbotama pe sabado ára. 55 Oime umi cuña carai, omoírû vaecue Ichupe Galilea guive, ojo japycueri cuera ja ojecha pe itacuá ja mbaeichapa omoí raé jetecue. 56 Upei catu oyeby jaecuera ja ombosacoí pôjâ ja ñandý jyâcuâ pôrâ. Ja upeicha omboaye pe sabado areté ára oyeyapouca jagueicha pe Ñandeyára rembiapoucapýpe.

Luke 24

1 Upei catu pe ára iñypyrumbýpe pyjareveté ou jicuai pe itacuajápe oguerúvo umi pôjâ jyâcuâ pôrâvo ombosacoí vaecue, 2 ja oyuju pe itá oñembo apayerei pe itacuá yuru gui. 3 Ja oikévo jyepype ndoyujuvei Ñandeyára Jesús retecue, 4 ja ojecharâmô jicuai upévagui, ja sapyaité oi oñemboý iyýpype cuera mocoí cuimbae oñemondéva ao verápápe. 5 Ja okyjýyé eterei gui jaecuera oyayby jicuai ja upei catu jaecuera jei ichupecuera: ¿Maerâpa pejecá umi omano vaecue apytepe pe oicovévape jina? 6 Ndiporiveima coápe. Oicove yebyma. Pene manduante Jae omongueta jague peême oime aya gueteri Galileape 7 jei ramo guare: Tecôtevê co Carai Raý oñemeê jaguâ umi cuimbae angaipavóra pope, ja oyeyuca jaguâ curusu reje, ja oicove yeby jaguâ mbojapy arajápe. 8 Upei catu jaecuera imandúá iñeêngue reje, 9 ja oyeby pe itacuágui ja omomandúpá umi mbae reje umi oncepe ja opa umi ambuecue cuérape. 10 Oime voí pe Maria Magdalena raé ja Juana ja Maria, Santiago sý, ja umi jendive cuera oí vaecue, umiva catu omombeu vaecue umi mbae umi jemimboe cuerape. 11 Ja jaecuera oimoâ itabýva ñeêicha pe jaecuera jeíva ja ndo gueroviai ichupecuera. 12 Pedronte voí opuâ ja oñaní ojo pe itacuá jápe ja oyayby omaêvo ojecha iyaocue mante ja oyei yeby ogape ojecharâmô ojovo pe oyeju jague gui. 13 Ja sapyá upe jaárape avei mocoí jesecueragua oyeóí peteî tetâ míchíva cotývo jérava Emmaus, oiva voí Jerusalem gui mocoí legua. 14 Ja oñomonguetá oyeóivo opa umimbae oyejú vaecue reje, 15 ja sapyaité oñomongueta yave jina oñondive ja oñoporandu oyoyupe ojovo, Jesús ae oñemboya jesecuera ja ojo oñondive; 16 oyeyocónte jesa cuera anichene jaguâ ojechacuaa Ichupe. 17 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Mbaépa co peñomonguetajá oñondive pejóvo? Ja jaecuera opyta jovasý jicuai. 18 Ja oñeê peteî ichugui cuérava, jérava Cleopas, ja jei Ichupe: ¿Sapyamíntepa reime neñojápe Jerusalempa, ja upeicharamo, nde reicuaai raé pe oyeju vaecue ipype cueje ambue árape? 19 Ja Jae jei ichupecuera: ¿Mbaepa? Ja jaecuera jei Ichupe: Pe Jesús Nazareno gui guare, carai oñemoñeêjára vaecue, ipuacáva jembiapope ja iñeême Tûpâ Ñandeyára ypype ja opa co tetaýgua ypype avei, 20 umi paí ruvicha ja umi mburuvicha omeê jague Ichupe oyeyuca jaguâ ja omoí jaguâ Ichupe curusu reje. 21 Ore voí rojaarô vaecue Jae jague co Israel repýjá rangue. Coanga voí opa âmbae rejeve yepe oyapo mbojapy ára oico jague umi mbae. 22 Oime yepe cuña carai cuera ore cuérava ore mondyi vaecue coê mboyve yeco oyeóí raé pe itacuá jápe, 23 ja ndoyujui pype jetecue ou yeby, ja jei ojecha jague yvapegua cuerape oyejechauca vaecue ja jei vaecue ichupecuera Jae oicove yebýjá. 24 Upei catu peteíva ore cuérava ojo avei pe itacuajápe ja oyujú jei jagueicha umi cuña, Ichupente ndojechai. 25 Ja Jae jei ichupecuera: Peê pende taby ja pene ateí pende pyape perovia jaguâ opa umi oñemoñeêjára ymaguare jei vaecue. 26 ¿Na tecôtevêipa raé pe Cristo ojasa asy upeicha oiké jaguâ upe jeco tuvicha oñemo mburuvicha guasu jaguâme? 27 Upei catu oñypyrú Moises ñeêngue ja opa umi ñemoñeêjára ymaguare guive ja ojechacuaáucápá ichupecuera umi ñeê Santa Escriturapegua oyee jague Ichugui. 28 Ja jiâguima ramo pe tetâ míchíva oyeóí jague, Jae oyeyapo ojo jaguâicha mombyryve. 29 Ja jaecuera oyoco Ichupe jeivo: Epytante orendive! Caarúma, cuarajy oikétama jina. Ja oiké opyta jaguâ jendive cuera. 30 Upei catu oguapy vove pe carujápe jendive cuera oipyjy pe mbuyape ja ojovasa ja oipejaâ pype ja ombojasa pype ichupecuera, 31 sapyaité oyejesapeá, ja ojechacuaa Ichupe. Upevove Jae ocañý jeságui cuera. 32 Ja jaecuera jei oyoyupe ¿Na ñande pya acúvoipa raé oñemongueta aya Jae ñanendive omuesacâ ramo jina ñandeve pe Santa Escriturape oiva? 33 Upevove jaecuera opuâ pyaé ja oyeby Jerusalempa ja oyuju umi oncévêpe ja umi oivape jendive cuera oñembyaty oñondive jicuai, 34 ja umiva jei: Añetejá oicove yeby jague Ñandeyára, ja oyejechauca jague Simonpe, 35 ja jaecuera avei omombeupá pe oyeju vaecue pe

tapepe ja ojechacuaa jague Ichupe pe mbuyape oipejaã jápe. 36 Ja uperamo oñomongueta aya jicuai umimbae reje, sapyaité Jae oñemoi oñemboý iyapytepecuera ja jei ichupecuera: Ta pende pya guapy! 37 Ja jaecuera oñemondyi ja okyjýy, oímoa ojechajá petei póra. 38 Jae voínte jei ichupecuera: ¿Mbaeréjapa peyepyapy peina ja maerâpa opuã pende pyape co oyuabýva mbae? 39 Pemaênte Che po ja Che py reje Che voíntejá. Pepocó Che reje ja pejechá. Umi póra rejegua nda joováí ja na icanguévái pe Che recha jaicha Cheve Che recópe. 40 Ja jeivo âmbae ojechauca ichupecuera ipo ja ipy, 41 ja ndo gueroiviai pype gueteri upeicha rejeve yepe jorýeté gui, ja ojecharâmô gui, Jae jei ichupecuera: ¿Perecôpa yau vaerâ ape? 42 Upei catu ombojasa Ichupe pirá pejengué mbichýpyré, ja eiretemi, 43 ja Jae oipyjy ja jou jesápe cuera. 44 Ja Jae jei ichupecuera: Cova voí umi ñeêgue Che jae vaecue peême aime pype gueteri pene ndive tecôtevêjá oyeyapopá jecópe umi mbae oyee vaecue Chejogui Moises cuatiápe ja umi oñemoñeêjara ymaguare cuatiápe ja umi Salmope pe Santa Escritura peguape. 45 Uperamo Jae oñatôí ichupecuera imbaecuaájápe ojechacuaa jaguã umi Santa Escritura jeiséva, 46 ja jei ichupecuera: Upeicha voínte oyee Santa Escriturape ojasa asy jaguã Cristo ja oicové yeby jaguã umi omano vaecue paûgui mbojapy arajápe, 47 ja oñemo jêrâcuã jaguã Jérâpe toñembyasý oyepeapá jaguã angaipa opa tetâ rupi oñypyrú pype Jerusalem guive. 48 Peê voi jechajaré peicuaáucá vaerâ umi mbae, 49 ja peina amboútama peême pe Che Ru remicuameêmyré ja peê pejaarônte Jerusalempé peñemonde peve pe puacacue yvaguiguape. 50 Upegui Jae ogueraja ichupecuera ocape Betanía cotyvo ja omopuã ipo jiari cuera ja ojovasá ichupecuera, 51 ja ojovasá yave ichupecuera sapyaité oyepea ichugui cuera ja oyererajá yvape. 52 Ja jaecuera oñesû ombuetevo Ichupe. Uperire oyeyby Jerusalempé torypape, 53 ja oico tapia jicuai pe tûpâope ombuetevo Tûpâ Ñandeyárape.

John 1

1 Iñypyrurâite voí oicoma vaecue pe Ñeê, ja pe Ñeê oi vaecue Tûpâ Ñandeyárandive, ja pe Neê jae Tûpâ Ñandeyára voí. 2 Upéva oico voí vaecue pe iñypyrumbýpe Tûpâ Ñandeyára ndive. 3 Upéva rupi voí opa mbae oñemoingo ppy vaecue, ja Jese ý reje na petei mbaemi yepei noñemoingoi. 4 Upe oñemoingo ppy vaecue ipype voí, upéva voí pe Tecové, ja pe Tecové jae voí umi ybypóra cuera resapéjá. 5 Upe Jendy ojesapé jina pytûjápe, ja pe pytûjá nda ipuacái Jesé. 6 Oi vaecue petei cuimbae Tûpâ Ñandeyára remimbou jêrava Juan. 7 Upéva ou vaecue imombeujára ramo oicuaauca jaguã pe Jesapéjarâ gui opavave oyerovia jaguã Jese jaerupi. 8 Ndajaei rae upéva pe Jesapéjarâ, oiconde vaecue jae oicuaauca jaguã pe Jesapéjarâ gui. 9 Upéva catu pe Jesapéjarâ jaetéva añeteté ojesapé vaerâ opa ybypórape ou pype co ybyari. 10 Upéva oicoma vaecue co ybyari, ja co yby oyeyapo ppy vaecue Jaerupi, upeicharamo yepe, umi ybypóra ndojechacuaai Ichupe. 11 Jae ou vaecue imbaéteé jápe, ja umi Jesegua voí ndo guerojorýi Ichupe. 12 Opa umi oguerojory vaecue Ichupe, umi oyerovia vaecue voí Jese Jera rejeguarâ, umivape catu Jae omeê iya jaguã ichupecuera oñemoingó jaguã Tûpâ Ñandeyára rejegua ramo. 13 Umia catu noñemoñai tuguy gui, terâ ybypóra racucue gui, terâ cuimbaepe jiã jague gui, Tûpâ Ñandeyára guínte oñemoña vaecue. 14 Ja upe Ñeê oñembo jeté vaecue ja oyepocuaa ñanepaûme: (ñande voí yajecha rae oñembuete jague, pe Túva ombueteucá vaicha Tayra jaeñomívape). Jae ipya pôrâ itereiva ja imarangatuva jecoitepegua. 15 Pe Juan voí oicuaucá ja osapucái jeivo, (upéva voí upe jei vaecue): Upe ou vaerâ vaecue che rire, upéva oñemoingóma che renonde. Upéva raêvé voí chejogui. 16 Pe ipype voí oimbava gui oñemeê opavave ñandeve, ja ipya pôrâ gui voí ipya pôrâ yoa yoa ñandeve. 17 Umi Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapy oñemeê ppy vaecue Moises rupi: upe pyapôrâ ja pe ñeê jecopegua ou co Jesú Cristo rupi. 18 Ndipori avave ojecha vaecue Tûpâ Ñandeyárape máramo: pe Ñandeyára pe Tayra jaeñomíva, upe oñañuáva pe Túva yývá paûme, upéva catu pe ojechauca vaecue Ichupe ñandeve. 19 Coicha voí omojerâcuã vaecue Ichugui pe Juan ombou ramo Jendápe umi Judio pe Jerusalem gui pai cuerape ja Levita cuerape oporandu jaguã ichupe: ¿Avápa nde? 20 Ja jae omombeupa ichupecuera ja noñomíri mbaeve, omombeupá mante jeivo: Che ndajaei pe Cristo. 21 Ja oporandu ichupe: ¿Mbaévapa nde, upeicharamo? ¿Ndépa Elias? Ja jae jei: Che ndajaei. Ja jei: ¿Ndépa pe oporo ñemoñeêjára? Ja jae jei: Ajaniri. 22 Upei catu oporanduve ichupe: ¿Avápa nde, aiporamo, roguereco jaguã romombeu vaerâ umi ore mboújarépe? ¿Mbaépa ere ndeyejegui voi? 23 Ja jae jei: Che yuru rupinte oñeê petei osapucaiva pe ñu oyeicoýjape jeíva: Pemyatyrô Ñandeyára rapérâ jei jagueicha pe Isaias pe oñemoñeêjara ymaguare. 24 Oime voí umi fariseo rejeguava umi oñembou baecue

Jendápe. 25 Upeareje oporandu ichupe: ¿Maerâpa, jei, upeicharamo, remongaraí reina jae y ramo nde pe Cristo terâ pe Elias terâ pe oñemoñeêjára jaetéva? 26 Ja Juan jei ichupecuera: Che aporo mongaraí ype nte. Oime voí pende apytepe oñemboý jina peteí peê peicuaa y va. 27 Upéva pe ou vaerâ che rire, pe ipy rejegua sâ yepe ndaiyai jaguâ cheve ayorá. 28 Oime oyeju umi mbae pe Betaniape pe y Jordan mboypýri upe Juan oijápe omongaraijápe jina. 29 Uperire pe ára ambuepe oime Juan ojecha Jesúspe ou ramo Jendápe ja jei: Pemaêke! Upéva Tûpâ Ñandeyára Ovecha Ray umi ybypóra angaipa mboíjarâ! 30 Upéva che jae jague: Che rire ou peteí carai oñemoingóma vaecue che renonde: Jae raêve jague reje chejegui. 31 Uperamo che ndaicuaai raé Ichupe: oyejechacuaauca jaguante Jae umi Israel cuéravape, upearâ vointe che ayu amongaraívo ype. 32 Upe Juan oicuaauca avei jeivo: Che ajecha pe Espiritu Santo ogueyý ramo pycasuroicha yvagui, ja opyta Jese. 33 Cheyejegui vointe che ndaicuaai Ichupe. Upe chembou vaecue amongaraí jaguâ ype, upéva catu jei cheve: Upe rejecha vaerâ ogueyý jaguâ Espiritu Santo ja opyta jaguâ, upéva catu pe oporo mongaraijarâ Espiritu Santope. 34 Ja che voí ajecha rae upea ja jechajaré ramo voí aicuaauca Jae Tûpâ Ñandeyára Raýjá. 35 Ja pe ára ambuepe oime yeby upepe jina Juan ja mocoí jemimboe cuérava, 36 ja omaê Jesu reje oguatava jina uperupi ja jei: Peina pepe Tûpâ Ñandeyára Ovecha Ray! 37 Ja umi mocoí jemimboe cuera ojendu oñeê ramo, ja ojo Jesús rapycueri. 38 Ja oyere Jesús ja ojecha pype ou ramo japycueri, jei ichupecuera: ¿Mbaépa pejeca peê? Ja jei Ichupe: Rabbi, (Nde, ore mboejara yaemo avañeême,) ¿Mamópa Nde roga? 39 Ja Jae jei ichupecuera: Peyú ja pejecha ne. Upei catu jaecuera ojo ja ojecha pe oga Jae oico jápe jina. Ja opyta Jendive upe jaára, caarutama jina voí. 40 Oime pe Andres, pe Simon Pedro rykey upéva, peteíva umi ojendu vaecue Juan jei vaecue ja ojo vaecue Japycueri. 41 Ja jae oyuju raê vaecue tykeyra Simonpe ja jei ichupe: Ore royujúma pe Mesiaspe oyee jaicha avei Cristo, 42 ja oguerú ichupe Jesús rendape. Ja Jesús omaê pype jese jei: Nde, Simon, Jonás raý, nde nde réra vaerâ Cefas (Pedro, terâ Itá, yaemo avañeême). 43 Ja upe ambue árape jiâ Ichupe osê upegui ojo jaguâ Galileape ja ojuvâiti Felipepe, ja jei ichupe Jesús: Eyu Che rapycueri. 44 Co Felipe Betsaidaýgua voí oño jetâmegua voí Andres ja Pedro avei. 45 Uperire pe Felipe ojuvâiti Natanaelpe ja jei ichupe: Royujúma upe Moises ja umi oñemoñeêjara ymaguare oñeê jague Santa Escriturape, Jesús pe José raý Nazaretýgua pe. 46 Ja Natanael jei ichupe: ¿Mbaeichapa icatune Nazaretgui oyeju mbae ipôrâva? Ja Felipe jei ichupe: Eyo, ejecha! 47 Ja Jesús ojecha Natanaelpe ou ramo Jendápe, ja jei ichugui: Peina pepe peteí Israelita jaetéva, ipya mocoíyva. 48 Ja Natanael jei Ichupe: ¿Mbaeichapa, che cuaa raé? Ja Jesús jei ichupe: Ne renoí mboyve Felipe, reime ramo guare pe higo râcâ guype Che roreacha vaecue. 49 Ja Natanael jei ichupe: Rabbi, ore poromboejára, Nde Tûpâ Ñandeyára Raý, Nde Israel cuérava Ruvicha Guasu! 50 Ja Jesús jei ichupe: Che jae jague reje ndeve Rorecha jague ndeve pe higo râcâ guype, ¿upévarejépa rerovia nde? Mbae tuvichavéva cova gui rejechane. 51 Añetê Che jae peême catuetei pejechane oyepea ramo yvaga rokê ja Tûpâ Ñandeyára rembiyocuai oyupi ja ogueyý ramo jicuai co Carai Raý reje.

John 2

1 Upe jague pe mbojapy ára jápe oico caruguasu oñemendajápe pe Cana Galileapeguape, ja oico upepe Jesús sý, 2 ja oñejenoí avei Jesús ja Jemimboe cuera pe caruguasu jápe. 3 Ja sapyá opá ichugui cuera pe vino, ja Jesús sý jei Ichupe: Ndiporivei vino. 4 Ja Jesús jei ichupe: ¿Mbaépa reipota Chejegui, cuña carai? Nda Che jámai gueteri. 5 Upei catu isý jei umi tembiguaípe: Oimeraêva mbae jei jaichante peême, peyapónte. 6 Oime voí upepe seis cambuchi itáguigua y ryrúrâ oyepojei jaguâ oyepocuaa jagueicha umi Judio (iya vaerâ peteí teíme treinta terâ cuarenta litro). 7 Ja Jesús jei ichupecuera: Pemotenýjê umi cambuchi y gui. Ja omotenýjê iyurú peve. 8 Ja Jae jei ichupecuera: Anga penojê ja peraja pe caruguasu yárape. Ja upeicha ogueraja. 9 Ja pe caruguasu yára ojaá vove pe y oyeby vaecue vino ramo, ja ndoicuaai jague reje mamoguarepa, (oicuaa pôrâ ramo yepe umi tembiguai umi ôguenojê vaecue pe y,) upei catu pe caruguasu yára ojenoí pe omenda ramó vaecuepe, 10 ja jei ichupe: Ñande caraíva ñamoiucá raêva vino ipôrâvéva tenondé ja uperire jyvâtâmbáma ramo ñamoiucá pe vino ivaívéva. Nde catu reñongatu raé co vino ipôrâitevéva angapeve. 11 Cova iyýpy vaecue oyapo Jesús mbae jechapyrá pe Cana Galileapeguape, ja upeicha ojechauca ipuacacue imboetepyrâ ja jemimboe cuera oyeroviá Jesé. 12 Upeguirire Jae ojo Capernaumme, Jae ja isý ja tybyra cuera ja jemimboe cuera, ja upepe jiarémi

mboby ára. 13 Uperire jiâguíma gui pe Judio arete guasu pascua, Jesús ojo Jerusalempe, 14 ja oyuju pe tûpâope umi oñemûva buey reje ja ovecha reje ja pycasuró reje, ja umi mbaerepy mbojesaíjára. 15 Upei catu Jae omboyoybý tucumbo, oinûpâ jaguâ, ja omosêmba pe tûpâogui umi ovechá ja vaca raý ja oñejêmba ybyepe umi ñemûjára mbaerepy mbojesaíjára mbae, ja omboýké jendague, 16 ja umi oñemû vaecuepe pycasuró reje jei: Pemboí âva águi, ja ani peyapo co Che Ru roga oga ñemûjá ramo. 17 Uperamo oñemo mandua jemimboe cuera pe Santa Escriturape oiva reje: Che Che rácâteý ngue Nde roga reje che mombá vaerâ. 18 Upévareje umi Judio oyeré ja jei Ichupe: ¿Mbae mbae jechapyrâpa rereco rejehaucá vaerâ oreve iyajá ndeve reyapo jaguâ co âmbae? 19 Ja Jesús oyere ichupecuera ja jei: Pembuai co tûpâo, ja mbojapy arajápente Che amopuâ yebýmane. 20 Upei catu jei Ichupe umi Judio: Jiaré vaecue cuarenta ja seis años oñemopuâ jaguâ co tûpâo, ¿ja Nde remopuâ yebypane mbojapý arajápente? 21 Jae voí oñeê jina ogueté gui tûpâo vaicha. 22 Upevareje oicove yeby rire omano vaecue paûgui, imandua jemimboecuera Jae jei jague upea, ja upeicha oguerovia umi Santa Escritura ja umi ñeê Jesús jei vaecue ichupecuera. 23 Ja oico pype Jerusalempe, pe pascuajápe pe arete guasu árape, jeta oyerovia Jerareje ojecha pype umi mbae jechapyrâ oyapo vaecue. 24 Jesús vointe ndo yeroviai jeseacuera oicuaa jague reje ichupecuera, 25 ja noicôtevêi avave oicuaauca jaguâ Ichupe umi ybypóra recógui; Jae voí oicuaa pe oimeva umi ybypóra pype.

John 3

1 Oime vaecue peteí carai umi fariseo rejegua jérava Nicodemo, umi Judio ruvichárejeguava. 2 Upéva ou Jesús rendape pyjarépe ja jei Ichupe: Carai, ore roicuaa Nde reyú jague Tûpâ Ñandeyára gui poro mboejára ramo. Ndipóri voí avave icatúva oyapo co âmbae jechapyrâ Nde reyapova oi ý ramo jendive Tûpâ Ñandeyára. 3 Ja Jesús oñeê ja jei ichupe: Añeteté Che jae ndeve, oime ramo oñemoña yeby ý vaecue yvá guivo, ndicatui ojecha Tûpâ Ñandeyára reco marangatu. 4 Ja jei Ichupe Nicodemo: ¿Mbaéichapa icatu oñemoña yeby peteí carai ituyá rire? ¿Icatúpa oiké yeby isý rygue pype ja joá yeby ichugui? 5 Upei catu Jesús oñeê yeby: Añeteté Che jae ndeve catuetei oime ramo oñemoña ý vaecue ý gui ja Espiritu Santo gui, ndicatui oiké Tûpâ Ñandeyára reco marangatúpe. 6 Oimeraêva oñemoña vaecue ybypóra roó gui ybypóra roó rejeguante upéva, ja oimeraêva oñemoña vaecue Espiritu gui Espiritu rejegua upéva. 7 Ani rejeharâmô Che jae jague reje ndeve tecôtevêjá peñemoña yeby yvá guivo. 8 Pe ybytu oipeyu mamô oipotájárupi, ja rejendu ramo yepe jyapú, nde reicuaai mamô guipa terâpa mamópevé ojo. Upeichaguante avei opa umi oñemoña vaecue Espiritu gui. 9 Ja oñeê yeby Nicodemo ja jei Ichupe: ¿Mbaéichapa icatúne upea? 10 Ja Jesús oñeê yeby ja jei ichupe: ¿Mbaéichapa nde co Israel mboejára ja nde reicuaaipa cova? 11 Añeteté Che jae ndeve catuetei ore roéjá pe roicuaa pôrâva mante ja roicuaaucájá pe rojecha vaeciente. Opaichavévonte peê nda peroviaséi pe roicuaaucáva. 12 Jae ramo Che peême mbae co ybyariguagui ja peê nda peroviai ramo, ¿mbaéichapa peroviane jae ramo peême mbae yvagape gua gui? 13 Ndipóri avave oyupi vaecue yvagape, oimente upe ogueyý vaecue yvaga gui, pe Carai Raý yvaga peguava vointe. 14 Pe Moises omosaingo jagueicha pe mbói raângá pe ñûme, upeicha avei tecôtevê pe Carai Raý oyejupi, 15 icatu jaguâ opa umi ogueroviava Ichupe ojupity pe Tecove iyapyraýva. 16 Oime Tûpâ Ñandeyára voí ojajjú tuvichaite gui umi ybypóra cuerape omeê Tayra peteí jaeñomívape, icatu jaguâ opa oyeroviáva guive Jesé anichene ocañý, ojupitynte jaguâ pe Tecove iyapyraýva. 17 Tûpâ Ñandeyára nomboui Taýrape co ybyari omoí vaí jaguâ umi ybypórape, oñemoí pôrâ jaguâ mârâyreje umi ybypóra cuera Jaerupi. 18 Upe oyeroviáva Jese noñemoí vaíri, upe oyeroviaýva oñemoí vaíma, ndoyeroviai jaguéreje Tûpâ Ñandeyára Raý peteí jaeñomíva réra reje. 19 Cova voí pe ybypóra oñemoí vaí jaguâ ou ramo yepe pe ojesapéjarâ co ybyari, umi ybypóra ojajjuvé pe pytûjá pe ojesapéjagui jembiapo ivai jague reje. 20 Opa mbaevaí apojaré oñamotareý pe ojesapévape ja ndoui pe ojesapé jápe anichene jaguâ oyeyaó jembiapo vaí cue reje. 21 Upe oyapóva jecopé ou voí pe ojesapéjape oyejehacuaa jaguâ oyeyapo jague jembiapocue Tûpâ Ñandeyára ypype. 22 Uperire ou Jesús ja jemimboe cuera pe Judea retâme ja oico aré upepe jendive cuera ja omongaraí oicovo. 23 Pe Juan avei omongaraí Ainonme pe Salem ypype jeta jague reje upepe ý, ja ou jicuai jeta ja oñemongaraíucá. 24 (Neíra raé Juan oñemoí ybyracua rogape.) 25 Upepe voí oyoaby Juan remimboe cuera ja peteí Judio oyuejegui mbae yojeipyré reje. 26 Uperire ou Juan rendape ja jei ichupe: Ore poro mboejára, upe oi vaecue nendive ý Jordan mboypýri pe remojerâcuâ jague,

upéva avei oporo mongaraí jina coanga ja ou yoa Jendápe opavave. 27 Upei catu oñeê Juan ja jei: Ndicatui peteî carai ojupity mbaeve oñemeê y ramo ichupe yvaga gui. 28 Peê voí peicuaa pejendu jague gui chejegui jae jague che ndajaéijá Cristo, ja che añemboujante jenonderante. 29 Upe oguerecova pe jembirecorâ, upéva pe menarâ, ja pe menarâ rayjupára oñemboýva iyýkepe ja ojendúva ichupe, obyaite torypápe pe menarâ ñeê reje. Upeicha avei anga abyá itereima ai pörâmbama. 30 Tecôtevê Jae oñembo tuvicha, ja che añemo míchí. 31 Upe ouva yvategui upéva tuvichavé opávagui. Pe ybyarigua rejegua ybypóra rejeguante avei, ja iñeê avei ybyarigua rejegua ñeênte. Upe oúva yvaga gui tuvichavé opavavegui. 32 Umi mbae ojecha vaecue ja ojendu vaecue umiante jae oicuaucá, upeicharamo yepe, avavé ndogueroiviai pe oicuaucáséva jae. 33 Oime ramo ogueroivia pe oicuaucáva, upéva omoañeté Tûpâ Ñandeyára iyeroviájájá. 34 Upe Tûpâ Ñandeyára remimbou oñeê Tûpâ Ñandeyára jeíva, ja Jae nomeêi Iyespiritu jacateýjápe. 35 Pe Túva ojajjú pe Tayrape ja omeê Ichupe opambae ipope. 36 Oimeraêva oyeroviáva pe Tayra reje ojupityma pe Tecové iyapyraýva. Oimeraêva omomârâva pe Tayrape ndojechaichene pe Tecové iyapyraýva, oime Tûpâ Ñandeyára oñemyrô ichupe tapiâguârâ.

John 4

1 Uperamo sapya oicuaa Ñandeyára umi fariseo ojendu jague jêrâcuâ Jesús omoingójá jina jetavépe jemimboe cuérarâ, ja omongaraíjá jina jetavépe pe Juan gui. 2 (Jesús ae ndo poro mongaraíri, jemimboe cuera ñonte omongaraí.) 3 Upévareje Jae oyeí Judea gui, ja ojo yeby Galilea cotývo. 4 Ja tecôtevê voí ojasa Samaria retâ rupi. 5 Ja upeicharamo, ôguajê pe tetâ Samariapegua, jérava Sicarpe, pe ñû ypype Jacob yma omeê vaecue tayra Josépe, 6 oijape avei pe Jacob ýcua. Ja upepe Jesús, icaneô ouvo tapépe, uguapy pe ýcua ypype, ára mbyte jina. 7 Ja sapya ou peteî cuña Samariaýgua ôguenojê jagua ý. Ja Jesús jei ichupe: Chemboýúmi. 8 Oyeima rae jemimboe cuera pe tetâme oyogua jaguâ jembiurâ cuera. 9 Ja pe cuña Samariaýgua jei Ichupe: ¿Mbaéichapa Nde Judiojápe reyerure cheve ý reú vaerâ reje, co che cuña Samariaýgua. (Oime umi Judio voí ndoyejeai umi Samaritano reje.) 10 Ja Jesús oñeê ja jei ichupe: Reicuaa rire Tûpâ Ñandeyára remimeêmbyrâ ja reicuaa rire avápa pe jeíva ndeve Chemboýúmi mo reyerure Ichupe ja Jae mo omeê raé ndeve ý oicoveva. 11 Carai, jei, nde rerecoi renojê jaguâ ý, ja ipý pucu co ýcua, ¿mamoguípa, upeicharamo, rerecone co ý oicovéva? 12 ¿Ndepa tuvichavé ore rú ypycúe Jacob gui pe omeê vaecue oreve co ýcua, co joýú jague jae ae ja tayra cuera ja jymba cuera? 13 Upei catu Jesús jei ichupe: Opa joýúva co ý gui iyýujéi yeby vaerâ. 14 Oimeraêva joýúva co ý Che amboýú vaerâ gui máramové nda iyýujéi véi vaerâ. Co ý Che amboýú vaerâ ichupe oi vaerâ pype peteî ýbu opupu vaerâ pe Tecové iyapyra ý vaerâ meguâra. 15 Ja jei Ichupe pe cuña: Che carai che mboýunte upe ý gui, anive jaguâ che ýujéi, ja anive jaguâ tecôtevê ayu ape anojê jaguâ ý. 16 Upei catu Jae jei ichupe: Terejo, ejenoí ne ménape ja eyo yeby ape. 17 Upei catu oñeê yeby pe cuña jeivo: Na che ménai. Ja Jesús jei ichupe: Ere jecópente ere ramo nde na ne ménaijá. 18 Cinco yeby remenda vaecue, ja upe anga rerecóva ndajaei ne ména. Upeicha nde ere añetegua. 19 Ja jei Ichupe pe cuña: Carai rojechacuáa Ndeve umi ñemoñeêva rejeguavajá nde. 20 Ore ru ypycúe oñesú vaecue co itáatýra ári, ja peê peye Jerusalempe oijá pe tenda tecôtevêjá ñañesú. 21 Ja Jesús jei ichupe: Cuña, che reroviákana, ôguajêtama pe ára peñesú jaguâ pe Túvape nda co itáatýra ariri, ja nda Jerusalempei. 22 Peê peñesú pe peicuaaývape, ore catu roñesú pe roicuaáavape. Umi Judio rejegua voí vaerâ pe teco marangatu. 23 Oguajêtama ára ja óguajêma voí yepe umi añetétjápe ombuetéva ombueté jagua oñesúvo pe Túvape ipyaite guive, ja jecoitépe. Umichaguape voí oipota pe Túva ombueté vaerâ Ichupe. 24 Tûpâ Ñandeyára anga rejegua voí ja umi ombuetéva Ichupe tecôtevê ombueté Ichupe jiángua guive ja jecoitépe. 25 Ja jei Ichupe pe cuña: Che aicuaa ou vaerájá pe Mesías, upéva jérava Cristo. 26 Ja ou ramo Jae, oicuaucáne opambae. Jei ichupe Jesús: Che voí jae, Che co añemonguetáva ndeve. 27 Upeyave ôguajê Jendápe jemimboe cuera, ja ojecharâmô oñemonguetá járeje pe cuñáme. Upeicharamo yepe mavave ndeiri Ichupe: ¿Mbaépa reporandu? terâ ¿Mbaépa remongueta ichupe? 28 Upei catu ojeante pe cuña icambuchi ja ojo sapyaita pe tetâme ja jei umi carai cuerape: 29 Peyu pejecha peteî caraípe omombeupá vaecue cheve opambae che ayapo vaecue, ¿ndajaei pipo upéva Cristo? 30 Upévareje osê umiva avei pe tetâ gui ja ou Jendápe. 31 Upe aya jemimboe cuera oyerure rure jina Ichupe jeivo: Ore Yara, ecarúminté. 32 Ja Jae jei ichupecuera: Areco voí che rembiurâ jau vaerâ peêcuera nda peicuaavái. 33

Upei catu jemimboe cuera oñomongueta oñondive jeivo: ¿Oimene pipo ogueru vaecue Ichupe jou vaerâ? 34 Ja Jesús jei ichupecuera: Che rembiurâ ambuayéjá pe Che mboujaré rembipota ja amombá jaguâ jecope jembiapoucapý. 35 ¿Nda peyei pico peê oiméjá gueteri irundy yasý ôguajê jaguâ pe temityngué ñemonoô jaguâ? Pemaê catu! Che jae peême, peyesaupí ja pemaê umi cocue reje jiayu pôrâma oñemonoô jaguâicha. 36 Oguenojêma jina pe monoôjára jembiapocué repý ja ombyatý pe jiacué pe Tecové iyapyraýva ro guârâ icatu jaguâ pe ñemityjaré ja pe monoôjaré oyoguerojory. 37 Coicha voí joa pôrâ pe ñeênga: Petei pe ñemityjaré ja ambue pe monoôjára. 38 Che pomondo vaecue peême pemonoô jaguâ pe peê pembaapo ý jague. Oime ambue cue cuera ombaapo vaecue ja peê peiké imbaapo jaguepe. 39 Upeicha jeta oime pe tetaýgua Samariapegua oyeroviá vaecue Jese pe cuña jei vaecue reje pe oicuaucá vaecue: Omombeupá cheve opambae che ayapo vaecue. 40 Upeicharamo, ou ramo Jendápe umi Samariaygua oyerure rure Ichupe opyta jaguâ jendive cuera. Ja upeicha Jae opyta upepe mocoí ára. 41 Je upeaya jeta jetave oyerovia Jese pe iñeêngue rejente voi, 42 ja jei pe cuñáme: Coanga ndajaeveima nde ere vaecue rejente ore rogueroivia. Ore voi rojendu Ichupe ja roicuaama añetéjá cova ñande ybypóra Repýjarâ. 43 Ja upea jague mocoí arajápe Jae oyei upegui ja ojo Galileape, 44 oicuaucá ramo yepe Jesús voínte petei oñemoñeêjára ndo yererojorýijá oguetâme voínte. 45 Upeicharamo yepe, Jae ôguajê ramo Galileape, umi Galileaýgua oguerojory Ichupe ojecha jague reje opa umi mbae Jae oyapo vaecue Jerusalempa umi areté árape, jaecuera avei oico jague pe areté jápe. 46 Upeicha ou yeby pe Cana Galileapeguape, pe Jae oyapo jague vino pe ý gui. Ja oime petei mburuvicha jasy jina itayra Capernaumme. 47 Upeva ojenduma ramo Jesús ou jague Judea gui Galileape ou Jendápe, ja oyerure Ichupe ojo jaguâ omojesái jaguâ itayrape, oime, yeco, omano jaguâicha. 48 Upei catu Jesús jei ichupe: Pejecha ý ramo mbae jechapyrá ja mbaeguasú ñemondyínda peroviaí chene. 49 Upei catu jei yeby Ichupe pe mburuvicha: Carai, eyókena omano mboyve che raý. 50 Ja Jesús jei ichupe: Terejónte nde rogape. Oicové nde ray. Ja pe carai oguerovia pe ñeê Jesús jei vaecue ichupe ja upeicha ojo. 51 Ja ojo aya ou jembiguai ojuvâitívo ichupe jeivo oicovéjá itayra. 52 Upei catu jae oporandu ichupecuera: ¿Mbae hora rupipa raé oñypyrú opytuú? Ja jei ichupe: Cueje caaru asaye opoi ichugui iñacânundu. 53 Upeicha pe túva ojechacuaa upéjá horape rae jei jague ichupe Jesús: Oicové nde raý. Ja jae oguerovia ja opa umi jogapegua guive. 54 Upéva pe mocoíjá mbae jechapyrá oyapo vaecue Jesús ou ramo guare Judea gui Galileape.

John 5

1 Upeguirire oico arete ára umi Judiorejegua ja Jesús ojo Jerusalempa. 2 Oi Jerusalempa pe jymba rokê ykepe petei ýcua pucu jérava Judio ñeême Bethesda ja iyerecuevo oime cuarajyâguý cinco paú rejeve. 3 Ja umi paúme oime jeta jasyva oñeno jicuai jesapysoýva, ja icarêva ja iyýpíva ojaarôva jicuai opupu pe ý; 4 ogueýý yepi petei yvapegua pe ýcuape ja oipybú pe ý, ja pe ogueýý raé vaecue tenondéva pe ý pe, opupu rire pe ý, oñemo jesâimba oimeraêva mbaasy oguereco vaecue gui. 5 Sapyá oi upepe petei cuimbae, oyapoma treinta ocho años jasy jague jina, 6 ja Jesús ojecha ichupe oñeno ramo jina ja oicuaama ramo ymama jague jasy, jei ichupe: ¿Ne resâisépa? 7 Ja pe jasyva jei Ichupe: Che carai, che ndarecoi che moingue vaerâ co ýcuape pe ý oyepybú yave. Che ayu ayante, ogueýý ambue che renonde. 8 Ja Jesús jei ichupe: Epuâte, ejupi nde rupá ja terejó. 9 Ja upevove jesâi pe cuimbae ja ojupi jupâ ja ojo. 10 Upe jaára pe sabado areté ára voí. Upeareje umi Judio jei pe oñemojesâi vaecuepe: Coanga sabado naipôráijá ndeve rerajá nde rupá. 11 Ja jae jei ichupecuera: Upe che mojesâijaré, upéva catu jei cheve: Ejupi nde rupá ja terejó. 12 Ja oporandu jaecuera: ¿Avápa upe carai jei vaecue ndeve: Ejupi nde rupá ja terejó? 13 Ja pe oñemo jesâi vaecue ndoicuaai yepe avápa raé? Jesús voí oyepeama rae upegui, oime jague gui jetá eterei iyatý vaecue jicuai. 14 Uperiremi Jesús oyaju ichupe pe tûpâope ja jei ichupe: Anga neresâimba yebyma. Anive reñemo angaipa, anichene oyeju ndeve mbae ipojýivéva. 15 Upei catu pe cuimbae ojo ja omombeu umi Judiope Jesúsja pe omo jesâi vaecue ichupe. 16 Upeareje umi Judio oñembopýa vaí Jesúspe, oyapo jague reje umimbae pe sabado árape. 17 Ja jei ichupecuera Jesús: Coanga peve che Ru ombaapo memeté ja Che upeicha avei ambaapo. 18 Upévareje umi Judio oñejaâve oyuca jaguâ Ichupe nombuaretei jague reje pe sabado ára ja jei jague reje Tûpâ Ñandeyára itúvaetéjá ja oñemboyoyá jague reje Tûpâ Ñandeyára reje. 19 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Che jae peême catuetei pe Tayra ndicatui oyapo mbaeve

oyejegui voínte. Upe ojecha vaecue pe Túva oyapo ramo, upeante oyapo Jae, umimbae oyapóva Upéva umimbae oyapo pe Tayra upeicha avei. 20 Pe Túva ojayju pe Tayrape ja ojechauca Ichupe opambae Jae ae oyapóva, ja mbaeguasú tuvichavéva coáva gui yepe ojechaucane Ichupe peê pejecharâmô jaguâ. 21 Pe Túva omombaý jaicha ja omoingove yeby jaicha umi omano vaecuepe, upeicha avei pe Tayra omoingove Jae oipotávape. 22 Pe Túva nomojendai avavépe. Pe Tayra pópente omeêmba omojenda jaguâ, 23 icatú jaguâ opava ombotuvicha pe Tayrape, upe Tuvape ombotuvicha jaicha. Upe ombotuvicha ý va pe Tayrape nombotuvichai pe Túva imboujarépe avei. 24 Tae pôrâte peême añetéjâ pe ojendúva Che ñeê ja ogueroviáva pe Che mboujarépe, upeva ojupitymaja pe Tecové iyapyraýva ja ndouvei vaerájâ pe oñemojenda jaguâme, ojasámaja voí pe omanojagui pe Tecove jaetéva peve. 25 Che jae peême catuetei añetejâ ou vaerâ pe ára, oicoma voi coanga yepe, umi omano vaecue ojendu jaguâ Tûpâ Ñandeyára Raý ñeê ja umi ojenduva oicové jaguâ. 26 Pe Túva oguereco jaicha oguecove ipype voí, upeicha avei omeêmba pe Tayrape oguereco jaguâ oguecope ipype voí avei. 27 Ja omoí avei ipope oyeyapo jaguâ mburuvicha ramo Caraí Raý járeje Jae. 28 Ani pejecharâmô coágui. Oguajê voí vaerâ upe ára ojendu jaguâ iñeê opa umi oñeñoty vaecue ybycuape, 29 osê jaguâ umi mbaepôrá apojaré oicove yeby jaguâ pe Tecove iyapyra ý vaerâme, ja umi mbaevaí apojaré oicove yeby jaguâ upe oñemoí vaí jaguâ ára ramo guârâ. 30 Che ndaicutui Che yejeguante ayapo mbaeve. Ajendu jaichante Che amojenda, ja co Che amojendajâ jecoitepe meme, ndajaei járeje pe jiáva Cheve gui, añejaâ pe Che mboujarépe jiáva guinte. 31 Che aicuaauca ramo Cheyegui, pe che aicuaaucáva ndoyeyerovia vaerâi; 32 oime ambuecúe oicuaaucáva Chejogui ja aicuaa añeteguajâ jecopete pe Jae oicuaaucáva Chejogui. 33 Peê voí pemondo vaecue Juan rendape ja jae oicuaauca pe jecopeguante. 34 Che ndaiporui pe oicuaaucáva Chejogui umi cuimbae. Upeicharamo yepe, Che jae âmbae pene mârâ ý jaguâ peê. 35 Upéva catu pe tataendý jendý vaecue ja ojesapé vaecue, ja sapyaminte jiânte peême pebyá jaguâ upe ojesapéjape. 36 Che voí areco Che cuaauca pôrávé vaerâ pe Juan gui yepe, umi tembiapo omeê vaecue Cheve pe Túva Che ayapopá vaerâ jecópe, co tembiapo voí Che ayapova aina, cova catu pe oicuaaucaba Chejogui pe Tuva Che mbou jague. 37 Ja pe Tuva avei Che mboújaré Jae voí oicuaaucá Chejogui. Ndipori avave peêcuérava máramo ojendu vaecue Jae oñeê ramo terâ ojecha vaecue iyoguajâ, 38 ja pe iñeê peê nda perecoi opyta tapiáva pende pyape nda peroviaí járeje co Jemimboúpe. 39 Peê pejecápâ voí Santa Escriturape peimoâ járeje peyuju jaguâ ipype cuera pe Tecove iyapyraýva. Umiva catu umi oicuaaucáva Chejeguante. 40 Opaichavévonte peê nda peyusei Che rendape pejupity jaguâ pe Tecove iyapyraýva. 41 Che ndaipotai umi ybypóra Che mbotuvicha jaguâ, 42 peême voi Che poicuaa pôrá, ja aicuaa peê nda perecoijâ Tûpâ Ñandeyára mborayjú pende pyape. 43 Che ayu Che Ru rerape ja peê nda che rerojoryi. Sapyá ou ramo ambuecúe oguéra tevépe, upévape peê perojoryne. 44 ¿Mbaéichapa icatune perovia peê peñembo aguará ramo oñondive pejeca rendague pe ñembueté jaguâ pe Tûpâ Ñandeyára año mante pende rerojory jaguâ? 45 Ani peimoâ Che pomoí vaí jaguâ pe Tuva yype, oime voí peteí pene moí vaí vaerâ peême, pe Moises, upe pende yeroviajâ. 46 Perovia rire Moisespe añeté, mo Che reroviá rae Cheve avei. Chejogui voi jae oñeê Santa Escriturape. 47 Ja peroviá ý ramo pe jae oñeê vaecue Santa Escriturape ¿mbaéichapa peroviata Che jaeva?

John 6

1 Upeguirire Jesús oyei pe ýguasú Galilea oyeéva avei Tiberias mboypýri, 2 ja jeta oñembyatý ja iyatý ojovo japycueri ojecha jaguereje umi mbae jechapyrá oyapo vaecue umi jasýva cuerape. 3 Upegui Jesús oyupi pe itáatýra ári ja upepe oguapy jemimboe cuera ndive. 4 Jiâguima uperamo pe Judío arete guasu pe pascua. 5 Ja oyesaupi Jesús ja ojechama ramo jeta iyatýjâ umi ou vaecue Jendápe jei Felipepe: ¿Mamoguipa yayoguata mbuyape jou vaerâ umiva? 6 Cova jei ichupe ipya raâ mbotávonte: Jae vointe oicuaa pôrá pe oyapotava jina. 7 Ja Felipe jei Ichupe: Doscientos mbaerepy ndo jupity moai icatu jaguâicha opavave umiva cuérava joumimi yepe. 8 Ja jei Ichupe peteíva jemimboe cuérava, pe Andres, Simon Pedro ryby: 9 Coína ape peteí mitâ cuimbae oguerecóva cinco mbuyapé ja mocoí pirai. Opaichavévonte ¿mbaépa coamimi umi jetaite apytepe? 10 Ja Jesús jei: Pemboguapýnte umi ybypórape. (Oí voí upepe jeta capiipé) Ja upeicha oguapý: umi cuimbae cacuaá jetacue cinco mil. 11 Upei catu Jesús oipyjy umi mbuyape ja ojovasá ja omboyaouca umi oguapy vaecuepe jina, ja upeicha avei umi pirai gui oipota jagueichante. 12 Ja jyvâtâmbâma ramo Jae jei jemimboecuerape: Pemonoômba

umi mbuyape akytâ jemby vaecue anichene jaguâ ocañy reí mbaeve. 13 Ja upeicha omonoô ja omotenyjê doce ayacá umi mbuyape akytâ gui umi cinco mbuyape cuicue jemby vaecue umi jou vaecuepe. 14 Upegui umi cuimbae ojecha ramo pe mbae jechapyrâ oyapo vaecue jei: Añetejápe cóva pe oñemoñeêvarejegua jaetéva ou vaerâ vaecue co ybyari. 15 Upei catu Jesús ojechacuaa vove outa jague oipyjy jaguâ Ichupe omoingo jaguâ Ichupe mburuvicha guasu ramo, oyei upegui ja oyupi yeby pe itáatýra pe jaeñojápe. 16 Ja caaruetéma ramo jemimboe cuera oqueyý pe ýguasupe, 17 ja oyupi petei mbayrupe ja ojo mboypyri ôguajê jaguâ Capernaumme. Ja pyjaréma ja Jesús ndoui gueteri raé Jendápe cuera. 18 Ja oyepybú pe ýguasupe petei ybytu jâtâ oipeyúva gui jina. 19 Ja oyeóima ramo pype jicuai mbojapý terâ irundý kilometro, ojecha Jesúspe oguata ramo pe yguasú rova ári ja oñemoângui ouvo pe imbayrú gui jaecuera okyjýy Ichugui. 20 Upei catu Jae jei ichupecuera: Che jae! Ani pekyjýy! 21 Upei catu oguerrojory Ichupe imbayrupe ja upegui sapyaité imbayru ôguajê pe tetâ ojo jápe jina. 22 Ja pe pyjarevépe umi oñembyaty vaecue oime oñemboý jina gueteri mboypyri, ja ojecha oi jague upepe petei mbayrumi añaite, ja ojecha Jesús ndoyupiri jague pe mbayrupe jemimboe cuera ndive ja oyeoi jague jaecuera ñante jemimboe cuera. 23 Oime voínte mbayrumi cuera ou vaecue pe Tiberias gui oñemboyávo pe tenda jou jaguepe mbuyape Ñandeyára ojovasá vaecue. 24 Upeicharamo umi oñembyaty vaecue ojechama ramo ndiporivei maja upepe Jesús terâ jemimboe cuera oyupi avei mbayru mimi cuerape, ja ou Capernaumme ojecávo Jesúspe. 25 Upei catu oyujuma ramo Ichupe mboypyri jei Ichupe: Carai, ore poromboejára, ¿aracaépa reguajê raé ape? 26 Ja Jesús oñeê ichupecuera ja jei: Che jae peême añaitejá ndajaei pejecha jaguerere mbae jechapyrâ peê Che recá peicovo, pe mbuyape peu vaecue reje mante, ja pene ryvâtâ jaguerere pype. 27 Ani pempaapó pe tembiu ituyú vaerâ reje, pe tembiu opyta vaerâ rejente pe Tecové iyapyraý vaerâ meve yepe, upe omeê vaerâ peême pe Carai Raý, pe Tûpâ Ñandeyára pe Tûva omoingo vaecue upearâ voí. 28 Upei catu jei Ichupe: ¿Mbaepa royapo vaerâ rombuaye jaguâ jecópe Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapý? 29 Ja oñeê Jesús ja jei ichupecuera: ¿Pe Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapý pico? cova jae, peyerovia jaguâ pe Jemimbou reje. 30 Upei catu jei Ichupe: ¿Mbae mbae jechapyrâpa reyapo nde rojechacuaa jaguâ ja royeroviá jaguâ Ndereje? ¿Mbaépa rembaapó Nde? 31 Ore ru ypycúe cuera jou vaecue pe manna pe ñume, oye jaicha Santa Escriturape: Mbuyape yvaguigua omeê ichupecuera. 32 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Che jae peême añaitejá ndajaei jague Moises omeê vaecue pe mbuyape yvaguigua, Che Ru mante omeê jina peême pe mbuyape yvaguigua jaeteva. 33 Pe Tûpâ Ñandeyára mbuyape, upéva catu upe oqueyý vaecue yvaga gui umi ybypóra omoingovéjarâ. 34 Upei catu jei Ichupe: Carai, emeê tapia oreve co mbuyape. 35 Ja Jesús jei ichupecuera: Che catu pe Mbuyape pe Moingovéjarâ. Upe ouva Che rendape máramo no ñembyajyi chene, ja pe oyeroviáva Che reje, máramo nda iyýujei chene. 36 Upeicha voínte Che jae jagueicha peême, peê Che recha ramo yepe, nda peyeroviai Che reje yepe. 37 Opa umi omeê vaecue Cheve Che Ru, ou vaerâ Cheve, ja upe ouvape Che rendape mbaevécharamo na mombói chene Chejegui. 38 Che voí ayu vaecue yvaguí ani jaguâ ayapo pe jiãnteva Cheve, upe Che mboujaré rembipotante. 39 Covante Che mbou jaré rembipota, anichene jaguâ apoí na peteimi gui yepei umi omeê vaecue guive Cheve, amoingovepá yeby jaguante ichupecuera pe ára ipajávape. 40 Cova voí Che Ru rembipota, pe omaêva guive pe Tayra reje ja oyeroviáva Jese oguereco jaguâ pe Tecové iyapyraýva, ja Che avei amoingove yebyne ichupe pe ára ipajávape. 41 Upéva reje umi Judio oñeêngururú Jese Jae jei jague reje: Che jae pe Mbuyape oqueyý vaecue yvaguí. 42 Ja jei: ¿Ndajaeipa cova pe Jesús, Jose ray, ore roicuaava ituva ja isype? ¿Mbaeichapa upeicha ramo jei coanga: Che agueyý vaecue yvaguí? 43 Ja oñeê Jesús ja jei ichupecuera: Ani peñoñeêngururu oñondive. 44 Ndicatui avave ou Che rendape ogueru ý ramo ichupe pe Tuva pe Che mboujare ja Che amoingové yebyne ichupe pe ára pajávape. 45 Oime Santa Escriturape pe jei vaecue umi oñemoñeêjára ymaguare: Ja opavavé jaecuerava Tûpâ Ñandeyára remimboe vaerâ. Upeicharamo opa umi ojendu vaecue pe Tûva ñeê voi ja oico imboepyré Jaerupi ou vaerâ Che rendape. 46 Ndipori voí avave ojecha vaecue pe Tuvape, upe añaite ou vaecue Tûpâ Ñandeyára gui, upéva año ojecha vaecue pe Tuvape. 47 Añete Che jae peême catuetei upe Che rerovia vaecue guive oguerecoma voí pe Tecove iyapyraýva. 48 Che catu pe mbuyape pe omoingovéjarâ. 49 Penderu ypycúe jou vaecue pe Manna ja omano vaecue. 50 Coína ape pe Mbuyape oqueyý vaecue yvaguí jou vaerâ umi cuimbae cuera, anichene jaguâ omano. 51 Che catu pe Mbuyape oicoveva oqueyý vaecue yvaguí. Oime ramo jouva co Mbuyape oicovéne tapia guârâ. Pe Mbuyape ameê vaerâ, upéva catu Che roo voínte ameê vaerâ umi ybypóra cuera moingové jarâ. 52 Upei catu oyubaby oyuejegui umi Judio jeivo: ¿Mbaeichapa icatu

cova omeê ñandeve joo voí yau vaerâ? 53 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Añetejápe che jae peême peu y ramo co Caraí Raý roo ja peu y ramo juguy, nda perecoichene pe Tecovéité pendepype. 54 Upe jouva Che roo ja jouva Che ruguy, oguereco pe Tecové iyapyraýva, ja Che amombaýne ichupe pe ára ipajávape. 55 Che roo nico tembiúeté ja Che ruguy pe peýú vaerâ jaéetéva. 56 Upe jouva Che roo ja joýúva Che ruguy opyta Che pypé ja Che apyta pypé. 57 Che mbou jagueicha pe Túva oicovéva, ja aicove jaicha Che pe Túva rupi, upeicha avei upe Che úva Cheve oicovéne Che rupi. 58 Cova pe mbuyape ogueýy vaecue yvagui, nda upe jou vaecuechai pende ru cuera ypycue. Umiva jou ja omano vaecue. Upe jóúva co Mbuyape oicovéne tapia guârâ. 59 Opa umimbae Jae jei vaecue tûpâope omboe jaguepe Capernaumme. 60 Upei catu jeta jemimboe cuérava ojendu ramo umi jei vaecue jei: Ipojiyiete co ñemoñeê. ¿Avápa ipuacáne ojendu jaguâ âmbae? 61 Upei catu Jesús ojechacuaa vove jemimboe cuera oñeêngururú ipyapype jicuai âmbae reje, jei ichupe cuera: ¿Cóvapa mbae pene mombia vaerâ? 62 ¿Upeicharamo mbaépa oimene sapy pejecha ramo co Caraí Raý oyupí yeby ojovo pe yma oi jaguepe? 63 Pe Espíritu voí, upéva catu pe ñane moingovéjarâ. Pe ñande roo naipôrâi mbaevetêrâ. Coa ñeê Che jae vaecue peême, cova catu ñane anga rejegua ja omoingovéjarâ. Upeicharamo yepe oime pene paume oguerovia-y-va. 64 Oicuaa voi Jesús iñypyrúmbý guive voí avápa umi oguerovia-y-va ja avápa upe iyapyjyucájarâ. 65 Upei catu jei: Upearâ voi Che jae vaecue peême ndicatuija avave ou Che rendape oñemeê y ramo ichupe pe Túva gui. 66 Upevareje jeta jemimboe cuérava oyeípa Ichugui ja ndoicovémái Jendive. 67 Upevareje Jesús jei umi docevepe: ¿Peyeóisepa peê avei? 68 Jei voí Simon Pedro: Ore Yara, ¿avapepa rojota? Nde catu rereco ere vaerâ oreve pe Ñeê ore moingové vaerâ tapia guârâ. 69 Ja ore rogueroiva ja roicuaa pôrâ Nde catu Tûpâ Ñandeyára Imarangatuvajá. 70 Ja Jesús jei ichupecuera: ¿Nda poiporavó racaeipa peême doce? Upeicharamo yepe oime peteíva peêcuerava yepe aña reco rejeguava. 71 Jei voí pe Judas, Simon Iscariote raý gui, upéva voí upe iyapyjyucájarâ Ichupe, jae ramo yepe peteí umi doce cuérava.

John 7

1 Upeguirire Jesús oico acoty pecoty Galilea rupi: ndoicosevei voí Judeape, oico jague reje japycuerei umi Judio oyucápotavó Ichupe. 2 Uperamo jiâguíma umi Judio arete guasu Tûpâopegua. 3 Upeareje tybyra jei Ichupe: Evánte coágui, ja terejó Judeape icatu jaguâ Ne remimboecuera avei ojecha pe Nerembiapo reyapova. 4 Ndipori avave oyapo vaerâ jembiapo ñemijape oñemo caavóucásé ramo jina. Reyapo guive coambae, eyejechaucánte umi ybypóra resape. 5 Umi tybyrá voí yepe ndo yeroviai Jesé. 6 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Neira gueteri Chejáma: oime pendejáma peipotaja ára pente voi. 7 Ndicatui umi ybypóra pene ñamotareý peême. Chevente Che ñamotareý, aicuaauca járeje ichugui cuera ivaíjá jecocue. 8 Peê tapejõnte co arete guasu jápe. Che nico ndaja moai anga co arete guasu jápe, nda iyáijareje gueteri Cheve aja jaguâ. 9 Upeicha jei ichupecuera ja opyta gueteri Galileape. 10 Upeicharamo yepe ojo rire tybyra cuera pe arete guasu jápe, Jae avei ojo, ndo oyejecha jaguâichai, ñemijape guaichante. 11 Upeyave umi Judio ojeca oicovo Ichupe pe arete guasujápe ja oporandu: ¿Mamopa oime upéva? 12 Ja jeta oime umi oñeêngururúva Ichugui umi ambuecue cuera apytépe. Oime jeiva: Imbaepôrâ catu Jae, oime ambuecue jeiva: Nda upeichai, ombotabýnte umi tapicha cuerape. 13 Upeicharamo yepe, ndipori avave oyepoyju-y-va oñeê jaguâ Ichugui okyjýyé gui umi Judio cueragui. 14 Ja pe arete guasu pytévo Jesús oico pe tûpâope ja oporomboe. 15 Upegui ojecharâmô umi Judio jeivo: ¿Mbaeichapa co tecove iñarandu cuatia, máramo na imboepyréi? 16 Upei catu Jesús oñeê ichupecuera jeivo: Na Che mbaei co Che remimboe. Upe Che mboujaré mbae mante. 17 Oimeraêva oyaposéva Upeva rembipota, ojechacuaane co temimboe Tûpâ Ñandeyáraguiguapa terâpa Che añeê Cheyeguinte. 18 Upe oñeêva oyejegui voínte oñemo mbaeguasunte jina oyupe, upe oñejaáva ombotuvicha pe imboujarépe, upéva catu iyojeipyre jaetéva ja ndipori pype mbae jecopeguaýva. 19 ¿Ndajaeipa racae Moises penemboe vaecue peême Ñandeyára rembiapoucapy reje? Upeicharamo yepe, ndipori pene paume ombuayeva jecope pe Ñandeyára rembiapoucapy. ¿Mbaeréjapa peñejaâ peicovo Che yuca jaguâ? 20 Upei catu jei umi oñembyatýva jicuai: Aña remimbotarová nte Nde! ¿Mávapa oñejaâ Nde yuca jaguâ? 21 Oñeê Jesús ja jei ichupecuera: Oime vaecue peteí mbaeguasu peteími Che ayapo vaecue, ja peê opavave pejecharâmô. 22 Upearâ voí Moises penemboe vaecue peême pe peñe mongarai jaguâ reje. Ndajaei voi Moiseseté gui oñypyrú vaecue, umi pende ru ypycue guínte. Ja upévareje pe sabado arete árape yepe peê pemongarai mitâ cuimbaepe.

23 Upeicharamo, iya ramo oñemongarai jaguâ peteî mitâ cuimbae sabado arete árape ani jaguâ rei oñembyai Moises ñeêngue, ¿maerâpa peê pende vaí Chendive amojesaimba jague reje peteî cuimbae sabado arete árape? 24 Ani peñemoa pende rapicha reje jiávante peême gui: peñemoante pende reco pôrâ guinte. 25 Oime uperamo umi Jerusalemýguava jei vaecue: ¿Ndajaéipa cova upe ojecava jicuai oyuca jaguâ? 26 Coína ape oime oñeê oyepoyjuýjápe iyapytepe cuera, ja jaecuera ndeiri mbaeve Ichupe. Yajecha ojechacuaapa rae umi mburuvicha cuérava cova jaejá Cristo jaetéva. 27 Ñande voí yaicuaa covape ja yaicuaa mamoguápa jae. Pe Cristo iyújápe avave ndoicuaai mamoguápa Jae? 28 Upei catu Jesús omboejápe jina pe tûpâope sapyaité osapucaí jeivo: Peê Che cuaa pôrâ Cheve ja peicuaa pôrâ avei mamoguápa Che. Nda Che yejeguiri ayu vaecue. Oime peteî Che mbou vaecue, Upéva pe Jaeteve iyerovijá peê peicuaa ý va. 29 Che voi aicuaa Ichupe, Che ayu jague reje Ichugui ja Jae Chembou jague reje. 30 Upei catu jiâ ramo yepe ichupecuera oyapocoi Jesé, ndipori avave yepe icatúva opoco Jese, nõguajêi gui gueteri jiára. 31 Umi tapicha mboriaju cuérava gui oime jeta ogueroviáva Ichupe ja jei: Upe Cristo ou ramo, ¿oyapópane jetavé mbaeguasú oyapova gui cova? 32 Umi fariseo ojendu ramo umi ambuecue cuera oñeê ramo umi mbae Ichugui oñomongueta ñemijape, ja umi paí ruvicha, ja umi fariseo ombou jembiyocuáipe oipyjy jaguâ Ichupe. 33 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Sapyaminte gueteri aimene pene paúme ja upegui aja yeby vaerâ upe Che mboujaré rendape. 34 Peê Che recáne, ja nda che yujuichene, ja upe Che ai jaguâme ndicatui chene peê pejupity. 35 Upei catu jei oñondive umi Judio: ¿Mamo pico ojota jina cova anichene jaguâ yayuju Ichupe? ¿Ojótapa umi ñande rejeguava oñemuasái vaecue umi griego apytepepe ja omboe jaguâ umi griego cuerape? 36 ¿Mbaépa jeise co ñeê jei vaecue: Che recane ja nda che yujuichene ja upe Che ai jaguâme peêcuera ndicatuichene pejupity? 37 Uperire pe arete ára ipajávape, upe arete ára guasueté, Jesús oñemoí oñemboy ja osapucaí jeivo: Oime ramo iyýujéiva toúnte Che rendape ja toýú. 38 Upe oyeroviava Che reje, oyee jaicha Santa Escritura pe ipyapy guive voí ý syrývaicha osê vaerâ co ý oicovéva. 39 (Cova jei pe Espiritu Santo gui oñemeê vaerâ umi oyerovia vaecuepe Jese: neira rae ou gueteri Espiritu Santo, nõnembo tuvichai jaguereje gueteri Jesús yvagape). 40 Uperamo oime umi oñembyatý vaecue apytegui ojendu iñeê co Jae oñemoñeêja, ja jei: Añetejápe cova pe oñemoñeêjára jaetéva. 41 Ja oime ambuecue jeivaecue: Cova jae Cristo. Oime ambuecue avei jei vaecue: Nda upeichai! ¿Galileaýgua vaerâpa Cristo? 42 ¿Ndo yeeipa Santa Escriturape David rejegua vaerájá pe Cristo ja pe tetâ Belenýgua vaerájá pe oico jague David? 43 Upei catu oyubaby oyuejegui Jese umi oñembyatýva jicuai. 44 Ja oime jaecuérava oyapyjyucaséva Ichupe: ndipórinte avave icatúva opocó Jese. 45 Upegui ojo yeby umi tembiyocuai umi mburuvicha ja umi fariseo rendape ja umiva jei ichupecuera: ¿Mbaeguápa ndaperui rae Ichupe? 46 Ja umi tembiyocuai jei: Máramo nõneêi vaecue carai upe carai oñeê jaicha. 47 Upei catu oñeê umi fariseo: ¿Peê avei peñembotabýpa peina? 48 ¿Oimépa rae umi mburuvicha rejegua cuérava terâ umi fariseo rejeguava oyerovia vaecue Jese? 49 Umi tecové itabýva oicuaáya Ñandeyára ñeê, umiva catu toñemondó añaretâme. 50 Upei catu oñeê ichupecuera pe Nicodemo upe ou vaecue Jesús rendape pyjarépe, jesequa cuérava voi jae, 51 ja jei: ¿Ñande yayepocuaapa ñamoí vaí peteî caraípe ñajendu mboyve pe oñeéséva oyeje, ja yaicuaa mboyve mbaépa oyapo rae? 52 Ja jaecuera oñeê ja jei ichupe: ¿Ndepa avei Galileaýgua? Ejecante ja rejechane ndiporijá oñemoñeêva rejegua Galileaýgua vaerâ. 53 Upeichape oyeóí jogapecuera.

John 8

1 Ja Jesús ojo pe itáatýra Olivaspe. 2 Ja pe pyjareveté oyeby pe tûpâope ja ou iyatýpá Jendápe umi tapicha cuera ja Jae uguapy ja omboe jina ichupecuera. 3 Ja upeyave ou Jendápe umi escrivás iñarandu reíva ja fariseo ogueruvo Ichupe peteî cuñáme jaecuera oipyjy vaecue itieý jague rupi voí, ja omoñemboý ichupe iyapytepe cuera, 4 ja omombeu Ichupe ichugui, jeivo: Ore poromboejára, co cuña oyeyapyjy rae itieý yave jina, 5 ja pe Moises ñeêngueme oyee yayapi vaerájá itápe coaichagua cuña me. ¿Nde pipo, mbae ere? 6 Coambae oporandu Ichupe ojaá mbotávo Ichupe oguereco jaguâ omboya vaerâ Jese. Upei catu Jesús oyayby ja oñypyru ojaí yby reje icuáme. 7 Upegui oporandu meme ramo Ichupe jina, Jae opuá ja jei ichupecuera: Oime ramo pene paúme iñangaipa-ý-va, upeva tenonderâ toyapi itá jese. 8 Upei catu oyayby yeby ja ojaí yeby yby reje. Ja jaecuera ojenduma ramo jeiva, 9 oñecârái ipyápe ja osê ojovo oyoakycueri umi ituyáva osê raêvo oyeóipa peve. Ja Jesús opyta jaeño ja oime pe cuña oñemboý Jenondepe. 10 Upei

catu Jesús opuâ yeby, ja ndojechai pype avavepe, pe cuñáme añónte, jei ichupe: Cuña! ¿Mamo pico umi omboya vaecue ndereje? ¿Ndiporipa nemoi vaecue ndeve? 11 Ja jae jei: Ndipori avave, che carai. Upei catu Jesús jei ichupe: Ja Che avei noromoi vaíri ndeve. Terejónte, ja coanga guive anive ne angaipa. 12 Uperire Jesús oñeê yeby ichupecuera jeivo: Che catu ybypóra resapéjarâ. Upe ouva Che rapycueri ndoicoichene pytúnguype, oguerecone pe Tecove pe jesapéjarâme. 13 Upei catu jei Ichupe umi fariseo: Nde ndeyejegui vointe remojerâcuâ reina. Upeicharamo, nda jecopei pe remojêrâcuâva oyeyerovia jaguâicha. 14 Upei catu Jesús oñeê ja jei ichupecuera: Amojerâcuâ ramo yepe Cheyejegui vointe, jecoitepe pe Che amojerâcuâva ja iyeroviajá, aicuaa járeje mamoguípa ayu raé ja mamopépa ajata. Peê voi nda peicuaai mamoguípa ayu rae terâ mamopépa aja. 15 Peê peñemoâ pende rapicha reje ybypóraichante. Che nañemoâváí avavé che rapicha reje. 16 Ja sapyá che añemoâ ramo, jecoitépente Che añemoâva. Che na Che añoi. Pe Túva voi pe Che mbou vaecue oime Chendive. 17 Ja pende cuatiápe voi oyee oime ramo mocoí carai oicuaauca yoyava oyereroviá mante vaerâ jecopegua ramo. 18 Che voi aicuaaucáva Cheyejegui ja oime avei pe Túva Che mbou vaecue, Jae avei oicuaaucáva Chejegui. 19 Upei catu jaecuera jei Ichupe: ¿Mamopa oime Nde Ru? Ja Jesús rei: Peê nda che cuaii Cheve ja nda peicuaai Che Rupe. Peê che cuaa rire mo peicuaa rae Che Rúpe avei. 20 Upeicha oñeê Jesus pe tûpâmbae oñemeêjápe omboe pype jina pe tûpâo rupi. Upeicharamo yepe, avave ndoipyjyi Ichupe, nõguajêi gui gueteri jiára. 21 Uperire Jae oñeê yeby ichupecuera: Che ajata aina, ja upei peê Che recane peicovo. Upeicharamo yepe, pemanone pene angaipa mbytepe nda iyái járeje peême pejupity jaguâ pe aja jaguâme. 22 Upei catu jei umi Judio: ¿Oyeyucatapa oyupe, jei gui Upe Che aja jaguâme peê ndicatuí pejupity? 23 Ja Jae jei ichupecuera: Peê catu co ybýariguante: Che voi yváguigú. Peênte ybypóra recó rejeguáva, Che voi nda ybypóra reco rejeguavái. 24 Upevareje voi Che jae vaecue peême pemanu jaguâ pene angaipa mbytepe. Upeicha voi vaerâ, perovia ý ramo Che jaejá. Añete pemanone pene angaipa mbytepe. 25 Upei catu oporandu Ichupe: ¿Nde pico, avápa nde? Ja Jesús jei ichupecuera: ¿Ndajaeipa upea pe iñypyrúrite guive añeê jague peême? 26 Jeta mbae oime areco añeê vaerâ pendejegui, ja añemoâ vaerâ pendereje. Upe Chembou vaecue Cheve jecoitepegua ja umi mbae ajendu vaecue Ichugui umiva catu umi Che añeêva ybypóra cuerape. 27 Jaecuera voi ndojechacuaai Jae oñeêjá jina ichupecuera pe Tuvagui. 28 Upei catu Jesús jei: Upe pejupi jaguâ ára co Caraí Raýpe, uperamo pejechacuaane Che jaejá, ja Che ndayapoijá mbaeve Cheyejegui, ja Chemboe jagueicha Cheve pe Túva, upeichaite Che añeê. 29 Ja upe Che mbou vaecue Cheve oi Chendive. Jae nda che reyai tyreý Cheve ayapojá reje tapia pe oguerojoryva Ichupe. 30 Ja oñeê cuévo umimbae Jae, oime oyeroviá Jese jetáva. 31 Upegui Jesús jei umi Judiope oyerovia vaecue Jese: Pepytá jâtâ ramo co Che ñeême añetejápe, peê Che remimboe jaetéva. 32 Ja peê peicuaane pe ñeê jecoitépegua ja pe ñeê jecoitepegua rupi peê peñemboíne ipoguý gui. 33 Upei catu jaecuera jei Ichupe: Abraam rejegua cuérava ore, ja máramo no roñembo tembiguai avave po guýpe. ¿Mbaépa jeise co Nde eréva Peê peñemboíne ipoguý gui? 34 Ja Jesús jei ichupecuera: Añete Che jae peême oimeraêva oñemo angaipa oñembo tembiguai angaipa guýpe. 35 Pe tembiguai ndopytai tapia guârâ iyára rogape, upe taýrante, upéva catu opyta tapia guârâ. 36 Upeicharamo pe Taýra penemboí ramo peême pende yara po guý gui, uperamo pesêne pende aetéva ramo añete. 37 Aicuaa voi peê Abraam rejegua cueravajá peê. Upeicha ramo yepe peê peñejaâ Che yuca jaguâ, nda iyái gui Che ñeê pende pyape. 38 Umimbae Che ajecha vaecue pe Túva ypype umiante amombeu peême. 39 Upei catu oñeê ja jei Ichupe: Ore rú catu Abraam voi. Jesús jei ichupecuera: Abraam rejegua ramo peê mo peyapo Abraam rembiapo. 40 Coanga voi peê peñejaâ peina Che yuca jaguâ, Che cuimbae añeê vaecue peême pe jecoitepeguante pe ajendu vaecue voi Tûpâ Ñandeyára gui. Abraam catu ndoyapo vaecuei upeicha. 41 Peê peyapo pende ru rembiapo. Ja jaecuera jei Ichupe: Ore nda itieýva ñemoñarei. Peteínte ore rú, upeva Tûpâ Ñandeyára. 42 Ja Jesús jei ichupecuera: Tûpâ Ñandeyára pende rú ramo, peê mo che rayjú, asê jague reje Tûpâ Ñandeyára gui aico jaguâ ape: nda Che yejegui ayu vaecue, Jaente Che mbou vaecue. 43 ¿Mbaeguipa nda pejechacuaai co jaéva? Na pende puacainte peê pejendu jaguâ reje Che ñeê. 44 Peêcuera catu pende rú pe mbaepochy raýcuera. Ja peê peyapose pe jiáva pende rú pe. Iñypyrumbý guive oporoyuca vaecue voi jae, ja osê meme vaecue pe ñeê jecoitepegua gui nda iyái gui ipype pe jecoitepegua. Iyapú ramo jae, oñeê oyejegui vointe oguecoite gui voi. Iyapú voi jae ja yapú rú jae. 45 Ja Che añeê járeje jecoitépe, peê nda Che reroviai Cheve. 46 ¿Avá pendejeguipa omboya angaipa Chereje? Añeê ramo jecoitépe, ¿mbaeguipa nda Che reroviai peê? 47 Upe Tûpâ Ñandeyára rejeguáva

ojendú Tûpâ Ñandeyára ñeê. Peê voi na pejendui, ndajaei gui peê Tûpâ Ñandeyára rejeguáva. 48 Upei catu umi Judio oñeê ja jei Ichupe: ¿Ndo roe pôrâipa ore nde Samaritanojá ja nde mbaepochy rejeguajá. 49 Ja Jesús jei ichupecuera: Na mbaepochy rejeguai Che. Upea rângue Che ambuete Che Rupe ja peê Che momârâ Cheve. 50 Che nañejaái añembueteucá jaguâ. Oime voi peteî oñejaáva upearâ, ja Che mojudáva. 51 Añeté añeté Che jae peême, oime ramo ombuayéva Che jaeva, mârâmo nomanoi chene. 52 Upei catu umi Judio jei Ichupe: Anga roicuaama mbaepochy rejeguajá nde. Omano vaecue Abraam ja umi oñemoñeējara ymaguare, ja opaichavévonte Nde ere Oime ramo ombuayéva Che jaéva nomanoichene mârâmo. 53 ¿Ndépa Nde tuvichave ore rú Abraam gui? Jae omano vaecue ja umi oñemoñeējara ymaguare upeicha avei. 54 ¿Avápa reñembo tuvichase tei nde yebynte? Upei catu Jesús jei: Añembueteucá ramo Chente voi Cheyupe, ndajaeichene mbaeve co añembuetéjá. Oime voi pe Che mbuetéva, upéva pe Túva, upe peê peyeva pene Tûpâ Ñandeyarájá. 55 Peê voi nda peicuaai Ichupe; Che catu aicuaa Ichupe, ja sapya Che jae ramo Che ndaicuaaijá Ichupe, mo Che peêichaguante avei Che yapúva. 56 Che aicuaa pôrâ Ichupe, ja ambuaye iñeê. Abraam pende rú ypycúe oguerorjyeté ojecha ramo guârâicha co Che ára, ja añete jae ojecha ja oguerorjyeté. 57 Upei catu umi Judio jei Ichupe: Nde rerecoi yepe gueteri cincuenta años ja ¿rejechápa raé nde Abraampe? 58 Ja Jesús jei ichupecuera: Añeté añeté che jae peême. Abraam oico mboyve Che aicóma voi. 59 Upemaramo jaecuera ojupí itá oyapi jaguâ Jesúspe. Upogui Jae oñemi ja osê tûpâogui, ja ojasavo iyapyte rupi cuera yepe oyei.

John 9

1 Uperire oguata oicovo Jae ja ojecha peteî cuimbae jesapysoŷva iyŷpy guive. 2 Upei catu jemimboe cuera oporandu Ichupe ja jei: Ore poromboejára ¿avápa oñemo angaipa racae, jaépa terâpa itúva terâpa isŷ oñemoña ypy jaguâ jesapysoŷreje? 3 Ja Jesús jei: Ndajaei cova oyapo jaguereje angaipa terâ túva terâ isy, oyejechauca jaguante ipype Tûpâ Ñandeyára rembiapocue. 4 Tecôtevê yayapo pe Che mboujare rembiapoucapy ipucu cue yave ára: ou pyjare pytû icatu ŷ jaguâ ombaapo avave. 5 Aico aya pucu cue co yby ári Che jae ybypóra resapejarâ. 6 Ja jeipáma ramo umimbae Jae oindybú yby reje ja oyapo tuyu jendŷpe, ja omona pe tuyu jesa reje. 7 Ja jei ichupe: Terejo eyovajéi pe ŷcua Siloepeguape (yae mo avañeême Temimbou). Ja jae ojo voi ja oyovajei, ja ojechama ouvo. 8 Upei catu umi iyererejegua ja umi ambuecue ojecha vaecue yma guive voi oico ramo tûpâmbae yara ramo jei: ¿Ndajaeipa cova upe oguapy vaecue ja oyerure vaecue tûpâmbae reje? 9 Ja oime jeiva: Cova jae; ja oime jeiva: Ndajaei, oyoguante ichupe. Jae vointe jei: Che jae. 10 Upei catu oporandu ichupe: ¿Mbaéichapa, upeicharamo, oyepea rae nde resa? 11 Ja jae jei: Upe carai Jérava Jesús oyapo tuyu ja omona che resa reje ja jei cheve: Terejo Siloepe ja eyovajéi. Upeicharamo, che aja ja ayovajei ja ou yeby cheve che resa pysó. 12 Ja jaecuera jei ichupe: ¿Mamópa oime jae? Ja jae jei: Che ndaicuaai. 13 Upei catu ogueraja umi fariseo rendape pe yma jesapysoŷ vaecuepe. 14 Ja sabado arete ára voi pe oyapo jague Jesús pe tuyu ja ojesapeá jague ichupe. 15 Ja umi fariseo oporandu yeby ichupe mbaéicha rupi pa ou yeby rae ichupe jesapysó? Ja jae jei ichupecuera: Jae omona cheve tuyu che resa reje ja che ayovajéi ja ajechama. 16 Upei catu jei peteîva umi fariseo cuérava: Upéva ndajaei carai Tûpâ Ñandeyára remimbouva: nombuaretei sabado ára? Oime ambuecue jeiva: ¿Mbaeichapa icatune cuimbae iñangaipáva oyapo coaichagua mbae jechapyrâ? Ja upeicha oyuby oyuejegui cuera. 17 Upeicha ramo oporandu yeby pe jesapysoŷ vaecuepe: ¿Nde pico, mbaépa ere Ichugui nde resapea jague reje? Ja jae jei: Jae nico ñemoñeêvarejegua Jae. 18 Opaichavévonte umi Judio ndogueroviasei yepe jesapysoŷ jague jae, ja upei ou yeby jague ichupe jesapysó. 19 Ojanoi raê pe ojecha yebyva ru ja isy ja oporandu ichupecuera jeivo: ¿Covapa pende ray, peê peye jague jesapysó ŷ jague oñemoña ypy jague guive? 20 ¿Mbaéichapa, upeicharamo, ojecha coanga? Upei catu oñeê itúva ja isy ja jei: Ore roicuaa coa ore raŷjá, ja jesapysó ŷ jague iñypyrumbŷ guive. 21 Ore nico ndo roicuaai mbaéicha rupipa ojecha yeby coanga, ja ndo roicuaai mávapa ojesapea rae ichupe? Peporandunte ichupe: jae tuvicháma, jae ae oñemombeúne oyuejegui. 22 Upeichante jei ituva ja isy okyjŷyê gui umi Judio gui: umi Judio voi oñomboepama rae oime ramo jeiva ojechacuaajá Jaejá Cristo, upeva oñemósê vaerâ jaguâ tûpâo gui. 23 Upévareje jei ituva ja isy: Jae ocacuaama, peporandunte ichupe. 24 Upei catu ojanoi yeby pe cuimbae jesapysó ŷ vaecuepe ja jei ichupe: Embueténte Tûpâ Ñandeyárape; ore roicuaa co cuimbae cova angaipavórajá. 25 Upei catu jae oñeê ja jei: Che ndaicuaai angaipavórapa pe carai terâpa ajaniri. Peteî mbaente che

aicuaa pôrã, che che resapysoÿ vaecue, coanga ajechámajá. 26 Upei catu oporandu ichupe: ¿Mbaépa oyapo Jae ndeve? ¿Mbaeichapa oipea nde resa? 27 Ja jae jei: Jaepáma peême, ja peê nda peyapysacai. ¿Mbaerejepa pejenduse yeby? ¿Peñemoingosépa peê avei jemimboe cuera ramo? 28 Upei catu ipochýpa jicuai ja jei ichupe: Nde catu jemimboe voi. 29 Ore nico Moises remimboe. Ore roicuaa Tûpã Nandeyára oñeê jague Moisespe. Ndo roicuaai mamoguápa upéva. 30 Upei catu oñeê pe cuimbae ja jei ichupecuera: Upéva catu mbae jecharâmômyrã peê nda peicuaai ramo mamoguápa Jae, che resapea ramo yepe cheve. 31 Yaicuaa pôrã voi Tûpã Nandeyára nojenduijá angaipavórape. Oime ramo ombuetéva Nandeyárape ja ombuayéva Jembipota, upévape Jae ojendu. 32 Iñypyrumby guive voi co yby, noñejendui vaecue peteí ojesapeava gui peteí jesapysó ÿ vaecuepe oñemoña jague guive voi. 33 Tûpã Nandeyára rejegua ÿ ramo cova, mo ndicatui oyapo mbaeve. 34 Upei catu oñeê jaecuera ja jei ichupe: Angaipa gui voi reñemoña vaecue catuetei nde, ja ¿nde pico ore mboéta oreve? Ja omombo ichupe ocape. 35 Ja ojendu Jesús omombo jague ichupe, ja oyujuma ramo ichupe, jei ichupe: ¿Reyeroviápa nde co Caraí Raÿ reje? 36 Upei catu jae jei: ¿Avápa upéva, che carai, ayeroviá jaguã jese? 37 Ja Jesús jei ichupe: Nde rejechama vaecue Ichupe, ja cova añemonguetáva nendive upéva jae. 38 Ja jae jei: Che arovia, che Yara! Ja oñesû Ichupe. 39 Ja Jesús jei ichupe: Che ayu co yby ári amojenda jaguã ojecha jaguã umi ojecha ÿ vaecue, ja oico jesapysoÿva ramo umi ojecha vaecue. 40 Ja umi fariseo oiva Jendive ojenduma ramo jeiva, jei Ichupe: ¿Ore pico avei ndore resapysói? 41 Ja Jesús jei ichupecuera: Peê pende resapyso ÿ rire ndipori mo rae angaipa omboya vaerã pende reje. Coanga nico peê peye: Rojecha catu, ja upeicharamo pene angaipa oya pende reje.

John 10

1 Añete Che jae peême catuetei oime ramo oikeÿva ovecha corá pype okê rupi, oyupívante ambue tenda rupi, upéva catu mbaeabykyjá ja mondajá. 2 Upe oikéva pe okê rupi, upéva catu umi ovecha rerecua eté. 3 Upévapénte pe okê ñangarecójarã oipea pe okê, ja umi ovecha ojendu iñeê ja jae ojenoí iyovecha jéra rupi cuera ja ôguenojê ichupecuera. 4 Upei catu ôguenojêmbama ramo iyovechaite cuera, jae ae oguata jenonde cuera, ja umi ovecha ojo japycueri, oicuaa póra gui iñeê. 5 Oime ramo ambuecue jaecuera oicuaaÿva ndojosei japycueri, oñeguajênte ichugui oicuaa ÿ gui umi jesecueragua ÿ ñeê. 6 Upeicha guaujapente Jesús oñeê ichupecuera ja jaecuera ndoicuaai mbaépa jeise pe jei vaecue ichupecuera. 7 Upevareje Jesús jei yeby ichupecuera: Añeté Che jae peême catuetei, Che catu umi ovecha rokê. 8 Opa umi ou vaecue Che mboyve, mbaeabykyjá ja mondajánte umiva. Ja umi ovecha nojendu moai ichupe cuera. 9 Che catu jae pe okê. Oime ramo oikéva Che rupi, upeva catu naimârãi chene. 10 Oikene ja osê yebyne ja oyujune capii pôrã. Upe mondajá omonda oúvonte, ja oyuca ja ombuai ouvo. Che catu ayu vaecue oñemoingové jaguã jaecuera ja oñemoingovété yoa yoa jaguã tapia guârã. 11 Che catu pe ovecha rerecuá imbaepôrãiteva. Pe ovecha rerecuá pôrã yeroviajá omeê oguecové yepe iyovecha rejejape. 12 Upe tembiyocuai ndajaeiva ovecha rerecuáité ja naimbaéiva umi ovecha, upéva catu ojechama ramo ou ramo pe aguará guasu ojeya voi umi iyovecha ja oñeguajê ja pe aguará guasu oyapi ichupecuera, ja omosarampipa. 13 Upéva catu tembiyocuaite ja ndoyepyapyi umi ovecha reje. 14 Che catu pe ovecha rerecuá imbaepôrãitéva ja Che aicuaa Che rymba cuerape, ja umi Che rymba Che cuaa Cheve, Che cuaa jaicha Cheve pe Túva, 15 ja Che aicuaa jaicha pe Túpape, ja ameêta aina Che recové umi ovecha rejejape. 16 Oime areco avei ovecha ambue ndajaeiva coáva rejegua. Umiva catu tecôtevê aru ja ojendu vaerã Che ñeê. Ja upeicha oicone peteí atyra ramo nte, ja peteínte pe jerecuárã. 17 Upévareje voi pe Túva Che rayju Cheve ameêja reje Che recové oñemeê yeby jaguã Cheve. 18 Ndipori avave omboíva Chejgui Che recové, Che aéte ameêta aina Cheyegui vointe: iya Cheve ameê Che recové ja iya avei Cheve oñemeê yeby jaguã Cheve. Cova voi Che Ru rembiapoucapÿ Cheve. 19 Upei catu oyoyuaby yeby oyoapytepe umi Judio co iñeêngue reje. 20 Oime jeta jaecuérava jei vaecue: Mbaepochy rejegua Jae, ja itabyraipá. ¿Maerãpa pejendu Ichupe? 21 Oime ambuecue jei vaecue: Umi iñeêngue catu ndajaei mbaepochy rejegua jeivaicha. ¿Icatúpa pe mbaepochy oipea umi ojechaÿva resa? 22 Uperamo oico Jerusalempé arete guasu. 23 Oico voi roÿ; ja Jesús oguata oicovo pe tûpão rupi, pe Salomon rokê yke rupi. 24 Ja umi Judio oyerépã Jese ja oporandu andu Ichupe: ¿Aracae pevépa ore pya yucáta? nde jae ramo Cristo pe Cristoité emombeu pôrã oreve catuetei. 25 Upei catu Jesús jei ichupe cuera: Che jaema vaecue peême ja peê nda che reroviai. Umi

Che rembiapocue ayapóva Che Rú rerape, umiva catu Che cuauca vaerâ Cheve. 26 Peê catu nda Che reroviai, ndajaei gui peê Che ovecha cuérava. 27 Che ovecha cuera voínte ojendu Che ñeê ja Che aicuaa ichupecuera, ja jaecuera ou Che rapycueri. 28 Che ameê ichupecuera pe Tecové iyapyraýva ja máramo nocañychene, ja ndipóri chene avave omboí vaerâ ichupecuera Che po gui. 29 Pe omeê vaecue Cheve, Che Ru, upéva catu tuvichave Cheve opa mbaegui, ja ndipóri avave icatúva omboí Che Rú po gui. 30 Che ja Che Ru peteíchante voí. 31 Upei catu umi Judio oipyjy yeby itá oyapi jaguâ Ichupe. 32 Ja Jesús jei ichupecuera: Jeta tembiapo pôrâ Che ajechauca vaecue peême ou vaecue Che Rú guivo. ¿Mava Che rembiapocue rejépa peê Che apita itápe? 33 Ja jei Ichupe umi Judio: Na nerembiapo pôrângue rejerei ore roapita ndeve itápe, reñeê vaí jague rejente, ja nde cuimbae ramo yepe reyeyapo járeje Tûpâ Ñandeyára ramo. 34 Upei catu Jesús jei ichupecuera: ¿Ndoyeéipa pende cuatiápe: Che jae vaecue peême Peêcuera Tûpâ Ñandeyaráj? 35 Upeicharamo oyee ramo Tûpâ Ñandeyára jague umi ou jaguepe Tûpâ Ñandeyára neê, (ja co Santa Escritura ndicatui oñemboýké). 36 ¿maerâpa peye peê co pe Túva ombuete vaecue ja ombou vaecue co ybyaripe: Nde reñeê vaí, Che jae jague reje: Che Tûpâ Ñandeyára Raýjá? 37 Ndajaei ramo Che Rú rembiapoucapy co Che ayapova, ani Che rerovia. 38 Ayapo ramo jecope añeté, nda che reroviai ramo yepe Cheve, peroviante co Che rembiapocue gui, peicuaa jaguâ ja pejechacuaa jaguâ pe Túva oijá Che pype ja Che aijá Iype. 39 Upei catu oñejaâve yeby oyapyjy jaguâ Ichupe, upegui Jae osê ojo ipo apytegui cuera. 40 Uperire oyey y Jordan mboypýri, upe tenda oporomongarai ypy jague pe Juan, ja upepe opyta. 41 Ja jeta ou Jendápe jeivo: Ndoyapoi ramo yepe Juan mbaeveichagua mbaeguasú jechapyrâ, umi jei vaecue guive Juan co Carai gui yepe opambae añete rae. 42 Ja upeicha jeta umi upepegua oyerovia Jese.

John 11

1 Oime peteí jasyva jérava Lazaro Betaniaygua, pe Maria ja ikypýy Marta oicojá voínte. 2 Pe Maria voí upe omona vaecue Jesús reje ñandy jyâcuâ pôrâva, ja omocá vaecue Ichupe ipy jiávape. 3 Upeva kyby, Lazaro, jasýva jina. Upévareje umi jeindyra cuera omondo Jendápe jeiucávo: Ore Carai, upe Nde rayjupára jasý jina? 4 Ja ojendu vove upea, Jesús jei: Co mbaasy ndajaei oyuca vaerâ, oñembo tuvichaiteucánte Tûpâ Ñandeyára ja oñembueteucá jaguâ co Carai Raý upéarupi. 5 Jesús voí iyaé Marta reje ja jeindyra Maria reje ja pe Lazaro reje. 6 Upeicharamo yepe, ojendu ramo jasýjá jina, jiaré gueteri upepe mocoí ára. 7 Ja uperire jei jemimboe cuerape: Yaja yeby Judea pe. 8 Upei catu jei Ichupe jemimboe cuera: Ore poromboejára, ramôité umi Judio oñejaâ Nde api itápe, ¿ja rejosé yebýmapa upepe? 9 Ja Jesús jei: ¿Ndoguerecoipa pe ára doce hora? Upeicharamo, oime ramo oguatava árape noñepysangai ojecha pôrâ gui co ára sâcâme. 10 Oime ramo oguatava pyjarépe icatu oñepysanga ndaiyai gui ichupe oyejesapé jaguâ. 11 Upeicha jei Jae, ja upei catu jei yeby ichupecuera: Lazaro, ñande rayjupára okénte jina. Anga ajata amombaý jaguâ ichupe. 12 Upei catu jemimboe cuera jei Ichupe: Ore carai, oké ramo jina, na imârâve chene. 13 Jesús voí jei rae upeicha, omanoite jague reje: jaecuerante oimôa Jae jei jague jae opytuu ja oké jague jina. 14 Upévareje Jesús jei ichupecuera: Añeté jápe omanoitéma Lazaro; 15 ja Che voí Che rory pende reje naimeí jague reje upepe peê perovía jaguâ jecope. Anga yaja mandi Jendápe. 16 Upei catu pe Tomas, jéra yoava Didimo, jei umi temimboecuera ambuecúpe: Yajánte ñande avei ñamano jaguâ Jendive! 17 Upeicha ojo Jesús ja ôguajê ramo, oyuju irundy arama oi jague jetecue oñeñoty jaguepe. 18 (Pe Betania jiâgui voí Jerusalem gui jaimete peteí leguante.) 19 Ja ouma racae jeta umi Judio Marta ja Maria rendape ombuasývo oñondive tybyra omano jague reje. 20 Upei catu Marta ojenduma ramo oujá jina Jesús osê ojo ojuvâitivo Ichupe. Maria voí opyta ogape. 21 Upei catu Marta jei Jesús pe: Carai, Nde reime rire coápe mo nomano raei che kyby. 22 Ja coanga yepe che aicuaa pôrâ opambae Nde reyerure jaichaguánte Tûpâ Ñandeyárape omeê jaguâ Ndeve Tûpâ Ñandeyára. 23 Ja Jesús jei ichupe: Nde kyby oicové yebýne. 24 Ja Marta jei Ichupe: Che aicuaa pôrâ oicove yeby jaguâ pe ára ipajávape ñandepá yaicove yeby jaguâ árape. 25 Ja Jesús jei ichupe: Che catu pe oyeicove yebyjá ja Che pe Tecové. Upe oyeroviáva Che reje, omanoma ramo yepe oicove yebyne. 26 Ja opa umi oicovéva jina uperamo ja oyeroviáva Che reje, máramo nomanoichene. ¿Reroviapa nde cova? 27 Ja jei Ichupe: Jeê, Carai, che aroviatité voí Nde pe Cristo, Tûpâ Ñandeyára Raýjá pe ou vaerâ vaecue, yeco, ybyari. 28 Upei catu jeipáma ramo upea, oyei ja ojenoí ñemijápe Maria ikybype jeivo: Ouma ñande

poromboejára, ja nerenoî jina. 29 Ja jae ojenduma ramo upea, opuâ voí ja ojo pyae Jendápe. 30 Neira ôguajê rae Jesús pe tetâme, oi gueteri upe Marta ojuvâiti jaguepe Ichupe. 31 Upeicharamo, umi Judio, oi vaecue jendive ogape imbaembyasy yoa, ojechama ramo Maria opuâ pyae ramo ja osê ojo ramo, ojo japycueri oimoâvo oyei jague pe oñeñoty jaguepe oyajeo jaguâ upepe. 32 Upei catu oguajêma ramo Maria Jesús oijape, ojecha vove Ichupe oñesû Ichupe ipy renondepe jeivo Ichupe: Carai, reime rire coápe mo nomano raei che kyby. 33 Upei catu Jesús ojecha ramo ichupe oyajeo ouvo ja umi Judio oi vaecue jendive oyajeovo avei, Jae ae ipyajê ipyambyasy gui ja oyepyapy ja jei: 34 ¿Mamópa pemoî raé Ichupe? Ja jaecuera jei Ichupe: Eyónte, Carai, rejecha jaguâ. 35 Ja Jesús oyajeo. 36 Upévareje umi Judio jei: ¿Pejechapa mbaéichapa ojajyu raé ichupe? 37 Oime ambuecue ichugui cuérava jei vaecue: ¿Ndicatúipane rae moa cova, ojesapea vaecue umi jesápysoývape, oyapouca omano ý jaguâ upéva. 38 Upei catu Jesús ipyajê yeby ipyambyasy gui ja upeicha ou pe oñeñoty jaguepe. Itacuá voí upéva ja oyajoi iyuru petei itá. 39 Upei catu Jesús jei: Eipeá catu pe itá! Ja Marta, pe omano vaecue reindy, jei Ichupe: Ore Carai, inêmane! oyapoma irundy ára omano jague. 40 Ja Jesús jei ichupe: ¿Ndaeipa rae ndeve, rerovia ramo, mo rejecha vaerâjá Tûpâ Ñandeyára ipuacajá? 41 Upei catu oipea pe itá. Ja Jesús omaê yvate ja jei: Nde, Che Ru, Che rory Nendive Che rendu jague reje. 42 Aicuaa voí Nde Che rendujá tapia Cheve. Anga umi Che reje oyeréva rejejape Che añeê coicha, icatu jaguâ jaecuera oguerovia Nde Che mbou jague. 43 Upei catu jeipáma ramo upea, osapucaí jâtâ: Lazaro, esê catu! 44 Upei catu upe omano vaecue osê ipo ja ipy oyeyocua ao pype, ja jova oyeyajoi petei aope. Ja Jesús jei ichupecuera: Peyoránte ichupe, ja pepoi ichugui! 45 Upei catu jeta umi Judio, ou vaecue Maria rendape, ja ojecha vaecue pe Jae oyapo vaecue, oyeroviá Jese. 46 Oime ambuecue cuera ichuguicuérava ojo voí umi fariseo rendape ja omombeupá ichupecuerape Jesús oyapo vaecue. 47 Upévareje umi pai ruvicha ja umi fariseo oñembyaty pe oñomonguetajápe ja jei: ¿Mbae pico yayapo ñaina ñande? Co carai voí jetaite mbaeguasú oyapo. 48 Ja yajeya rei ramo Ichupe upeicha, opava oyeroviane Jese, ja oune umi Romano ja omboíne ñandjegui ñane renda ja ñane retâ. 49 Upei catu Caiafas, petei jaecuera, upéva pai guasu uperamoguare, jei ichupecuera: Peê ndapeicuaai mbaeve, 50 ja ndapejehacuaai ipôrâjá omano jaguâ petei cuimbae co ñane retâmegua rejejápe, oñembyaipá ý jaguâ opa ñande cuera ñaneretâmegua. 51 Co âmbae jae ndeiri oyejegui vointe, oico guinte pai guasu ramo uperamo guare omojerâcuâ tenonde guive vointe omano vaerâjá Jesús pe tetâmegua rejejápe, 52 ja nda pe tetâmegua rejejpente añoi, icatu jaguâ rejejápe ombyatypá avei petei atyrape umi Tûpâ Ñandeyára ray cuera, umi oñemuasái vaecue oparupi. 53 Upeicharamo upe jaára guive oñomongueta oñondive oyuca jaguâ Ichupe. 54 Upévareje Jesús ndoicóvémaí opava resápe umi Judio cuera apytepe, oyeínte upegui ja ojo pe tetâ, oiva pe ñû oyeicoýjápe ypype, petei tetâ jérava Efraim meve ja opyta upepe jemimboe cuera ndive. 55 Ja uperamo jiâguima jina pe Judio arete guasu pascua ja jeta ojo pe tetâ gui Jerusalampe pe pascua arete ára mboyve oñembuesacoi jaguâ jecópe. 56 Upévareje omaña Jesús reje jicuai, ja oi pype oñemboe jicuai pe tûpâope oñomongueta oñondive jeivo: ¿Mbaépa peimoâ peê? ¿Oicotapa Jae co arete guasu jápe terâpa ajaniri? 57 Umi pai ruvicha ja umi fariseo oicuaáucáma racae voí oime ramo oicuaava mamópa oi Jae omomarandu jaguâ ichupecuera oipyjyucá jaguâ Ichupe.

John 12

1 Jesús voí seis ára pe pascua arete mboyve ou Betaniape, oijape Lazaro, upe Jesús omoingove yeby vaecue umi omano vaecue paûgui. 2 Ja upepe oyapo vaecue Ichupe petei caruguasú ja Marta ogueroya pe tembiu. Lazaro voí oime Jendive umi oguapyva jievai paûme pe carujápe. 3 Oime pe Maria avei ja jae oipyjy petei mbayru ñandy jyâcuâ pôrâva jepyetéva ja omona Jesús py reje ja upegui omopôti ipy Ichupe jiávape, ja oñejetû pe ñandy ryâcuângue pe oga ryepype. 4 Upei catu oñeê pe Judas Iscariote, peteiva umi jemimboe cuérava, upe oyapyjyucátava Ichupe, 5 ja jei: ¿Mbaeguipa na ñañemû raei co ñandy jyâcuâ reje trescientos mbaerepy reje ñameê jaguâ jepycue umi mboriajupe cuera? 6 Jae ndeiri upea jacateý jágui umi mboriaju cuera reje, imbaeabykyjaré guinte ja pe mbaerepy ryrú rerecuá járeje ja ombaeabykyjáva reje pe oñemoiva pype. 7 Upei catu Jesús jei: Tové catu! Ejeyánte ichupe. Upe Che añeñoty jaguâ ára rejeguârâ jae oñongatu upea. 8 Umi mboriajupe pereco tapia penendive: Cheve catu nda Che rerecoi tapia. 9 Uperamo jeta umi Judio cuera yoa ojendu jêrâcuâ Jae oijá upepe, ja ou nda Jesús

rejei año, ojechase guinte avei pe Lazaro Jae omoingove yeby vaecue umi omano vaecue paûgui pe. 10 Upeicharamo umi pai ruvicha oñomongueta oñondive oyuca jaguâ pe Lazaro pe avei, 11 jetajâ reje umi Judio cuera oyepea vaecue ichugui cuera jaerupi oyeroviavo Jesús reje. 12 Upegui pe ára ambuepe jeta umi oñembyaty vaecue oicovo pe arete guasu jápe ojenduma ramo outajâ jina Jesús Jerusalempé, 13 oipyjy mbocaya rope ja osê ojuvâitívo Ichupe. Ja osapucai: Hosanna! Ta imombeu guasu catu pyrâ co ouva Ñandeyára rérape, Co Israel Ruvicha guasu voí. 14 Ja upepe Jesús oyuju peteî mburica pyaju ja oyupi jiari, 15 oyee jagueicha yma voí pe Santa Escriturape: Ani rekyjýyê, nde, Zion rayý! Coína ape ou nde Ruvicha Guasu uguapy mburica ray ári. 16 Umi jemimboe cuera ndojechacuaa voíri iñypyrumbype mbaépa jeise co jei vaecue, oyejupi ririente Jesús yvagape, uperamo catu imandua umimbae oñemoî jague Ichugui Santa Escriturape ja oyeyapo jague umimbae Ichupe. 17 Upeyave umi ambuecue oñembyatý vaecue, ja oi vaecue upe ojenoî jaguepe Jae pe Lazaro iñeñoty jaguegui, ja omoingove yeby jague ichupe umi omano vaecue paûgui, umiva catu omojerâcuâ oicovo ojecha jague umimbae. 18 Upévareje voi ojuvâití ouvo Ichupe umi ambue cuecuera ojendu jague reje Jae oyapo jague pe mbaeguasu. 19 Upei catu umi fariseo jei oñondive: ¿Nda pejechaipa peê nda peyapoijá mbaevete, ja upeyave opavave oyeóipa japycueri? 20 Ja sapya umi ou vaecue oñemboé jaguâ pe arete guasu jápe paûme oime Griego cuera avei. 21 Ja umiva ou Felipe rendape, pe Betsaida Galileapegua, ja oyerure ichupe jeivo: Nde, carai, ore rojechase Jesúspe. 22 Upei catu ou Felipe ja omombeu Andrespe ja upevove Andres ja Felipe omombeu Jesúspe. 23 Ja Jesús jei: Oguajêma catu co oñembuete jaguâ ára co Carai Ray. 24 Añeté Che jae peême catuetei, no ñeñotyí ramo yby guype pe avatí rayí ja nomanoí ramo opyta reí jaeño. Upegui omanoite ramo jiâ jeta ojovo. 25 Upe ojaýjuva oguecove jacateýjápe ombuai jina ichupe oyejegui, ja upe oñamotareýva oguecove ogueroýrôjápe co yby ári oñongatúucâne ichupe pe tecove iyapyraýva ramo guârâ. 26 Oime ramo oyeyocuaiucáva Cheve tou Che rapycueri ja pe aime jaguâme Che, upepe avei oi vaerâ Che rembiyocuai. Oime ramo oyeyocuaiucáva Cheve, upévape Che Ru ombotuvicha vaerâ. 27 Ayepyapy eterei coanga, ja ¿mbaepa Che jaeta? Nde, Che Ru, Che moâ catu Cheve co ára pojyí gui. Co vaerâ Che ayu voí co ára peve. Nde, 28 Che Ru, embuetéucá Nde réra. Upevove oñejendu peteî osapucaiva pe yvagui jeiva: Ambuetéucáma vaecue ja ambuetéucá yebyta. 29 Uperamo umi jetava oñemboýva jina upepe ojendu ramo upea, jei: Arasunújâ jina. Oime ambuecue jei vaecue: Peteî yvapegua oñeê Ichupe. 30 Upei catu oñeê Jesús ja jei ichupecuera: Nda Che rejejapei oico co osapucaiva, pende rejejapente. 31 Coanga ae oyejehacuaa umi ybypóra co ybyarigua oñemo jenda jaguâ. Coanga voi oñemomboma ocape co yby ruvicha, 32 ja Che ayejupi ramo co ybyari gui amoânguí ne Chejegui opavavepe. 33 Upeicha Jae oñeê oicuaauca jaguâ mbaéicharupipa Jae omano vaerâ. 34 Upevareje umi oñembyatyva jicuai jei Ichupe: Ore rojendu oyee jague pe Santa Escriturape pe Cristo oico tapia jaguâ. ¿Mbaéichapa Nde ere upeicharamo tecôtevêjá oyejupi jaguâ pe Carai Ray. ¿Mávapa co Carai Ray? 35 Upei catu Jesús jei ichupecuera: Sapyaminte yepe oime pende apytepe co ojesapéva. Peguata pereco yave co pende resapéva, anichene jaguâ pende pyjy pytû. Pe oicova pytûnguýpe ndoicuaai voi mamórupipa ojo. 36 Pereco yave co pende resapéva, peyeroviánte co pende resapéva reje, peñe moingo jaguâ umi oyejesapéva rejegua ramo. Upeicha oñeê Jesús, ja upei catu oyeí upegui ja oñemi ichugui cuera. 37 Ja jeta ramo yepe umi mbaeguasu Jae oyapo vaecue jesápe cuera, upeicharamo yepe ndo yeroviai Jese. 38 Ja upeicha oico jecope jei jagueicha pe oñemoñeêva rejegua Isaias: Nde, Ñandeyára, ¿avápa oguerovia raé pe romojerâcuâ vaecue, ja ¿avápepa oyejehauca rae Ñandeyára yývá? 39 Upeváreje voi jaecuera ndicatui oguerovia, jei yeby jagueicha pe Isaias: 40 Ombotyucá jesa ja omojâtâ ipya cuera, anichene jaguâ ojecha jesa rupi, ja anichene jaguâ ojechacuaa ipyapýgui, ja anichene jaguâ oñemboyere Chendive ja anichene jaguâ Che amyatyrô ichupecuera. 41 Upeicha oñeê Isaias ojechama voi jague reje Ichupe oñembo tuvicha jaguâme, ja Ichugui voi oñeê. 42 Upeicharamo yepe, oime jeta umi mburuvicha cuérava oyerovia vaecue. Umi fariseo gui okyjýyê guinte, noñemombeui, anichene jaguâ oñemombo pe tûpão gui: 43 oipotavénte oñembo caavó carai cuera ypype oñembo tuvicha jaguâ gui Tûpâ Ñandeyára ypype. 44 Upei catu Jesús osapucai jâtâ jeivo: Upe oyeroviáva Che reje, ndo yeroviai Cherejente año, oyerovia avei pe Che mboujaré reje avei. 45 Ja pe Che recháva Cheve ojecha avei pe Che mboujarépe. 46 Che ayu rae co ybyari peteî ojesapéva ramo, anichene jaguâ umi oyeroviáva Che reje opyta pytûnguýpe. 47 Oime ramo ojendúva Che jaeva ja nombuayei ramo, ndajaei Che amoî vaí vaerâ ichupe: ndayui voi Che amoî vaí jaguâ umi ybypóra cuerape, amoî pôrâ jaguante umi ybypórape imârâ ý jaguâ. 48 Upe Che

momârâva Cheve ja ndo guerojoryiva Che jaeva, upevape catu oime voí omoí vaí vaerâ ichupe. Co Che ñeêngue Che jae vaecue, upéva catu omoí vaí vaerâ ichupe pe ára ipajávoguape. 49 Che voí ñaheêi Che yejegui añonte: pe Túva Che mboujaré upéva catu Che yocuai vaecue jeiucávo ja oñeêucávo Che yuru rupi. 50 Ja Che aicuaa upe Jae oyocuaiva pe Tecové iyapyraývarájá. Upeicharamo co Che aheêva, Che aheê voí jei jagueichante Cheve Che Ru.

John 13

1 Uperamo oico mboyve pe pascua areté ára Jesús oicuaa voí ôguajêmaja jiára ova jaguâ co ybyari gui ojo jaguâ pe Tuva rendape. Ojayjú vaecue umi Jeseguape oi vaecue ybyari ja upeicha ojayjú ichupecuera ipajápeve. 2 Uperamo pe mbaepochy oñatôima racae pe Judas Iscariote Simon raý pyapype oyapyjyucá jaguâ Ichupe. 3 Ja pe pyjare ocaru yave, Jae oicuaa pôrâ ramo yepe pe Túva omeê jague opambae ipope ja Jae osê jague Tûpâ Ñandeyára gui ja oyeby vaerâ jaguâ pe Tûpâ Ñandeyára rendape, 4 upeicharamo yepe, Jesús opuâ pe carujágui, ja omboí iyao, ja oipyjy peteí ao oñemocâjá ja oyecúacuá ipype. 5 Upei catu omoí y peteí ñaembe guasupe ja oñypyrú oyojei ipy umi jemimboe cuerape, ja omocâ ichupecuera pe ao oyecúacuá jaguepe. 6 Upegui ôguajê ramo Simon Pedro rendape, jae jei Ichupe: Che Yara, ¿reyojeitapa cheve che py? 7 Ja Jesús jei ichupe: Co coanga che ayapova ndeve nde reicuaai gueteri, coangarirente reicuaane. 8 Upei catu Pedro jei Ichupe: Máramo Nde reyojeichene cheve che py. Ja Jesús jei ichupe: Che royojei y ramo ndeve na nde yai chene Chendive. 9 Upei catu Simon Pedro jei Ichupe: Aiporamo, che Yara, eyojei catu nda che py añoi, che po ja che âcâ avei. 10 Ja Jesús jei ichupe: Pe oyajú ramôva noicôtevêvéima oyeyojei, ipy añonte, ipôtimbâma voí. Ja peê pene pôtíma peina: upeicha ramo yepe nda opavavei yepe pene pôtí. 11 Jae oicuaa voí pe oyapyjyucájarâ Ichupe, upeareje jei: Nda opavavei peê penepôtí. 12 Upegui oyojéipâma ramo ipy ichupecuera oñemonde yeby iyao, ja uguapy yeby carujápe. Upei catu jei ichupecuera: ¿Peicuaapa peê mbaépa jeise co ayapo vaecue pende reje? 13 Peê Che renôí Cheve Ore mboejára ja Ore Yára ja upeicha peye pôrâ. Che voí jae upeva. 14 Upeicharamo, Che jae ramo pene mboejára ja pende yára ja ayojei ramo peême pendepý, peê avei peyoyojei vaerâ pendepy oyoyupe. 15 Che voí ajechaucama peême Che reco icatu jaguâ co Che ayapo jaicha peême upeicha avei peê peyapo. 16 Añete Che jae peême catuetei pe tembiguai nda tuvichavéijá iyára gui ja pe temimbou nda tuvichavéijá pe imboujárégui. 17 Ja peicuaa pôrâmba ramo umimbae, pende reco orýete vaerâ peyapo ramo jecópe. 18 Upeicha ramo yepe, ndaei âmbae opavave peêcuerava gui. Che aicuaa voí umi aiporavó vaecuepe ja upeicha voí vaerâ, oyeyapo jaguâ jecópe oyee jagueicha Santa Escriturape. Upe jóuva mbuyape Chendive, upéva catu pe opyvoíva Che reje. 19 Anga guive oime mbae amombeu vaerâ peême oico mboyve voí, icatu jaguâ oico ramo guârâ catuetei peê perovia Che jaéjá. 20 Añete Che jae peême catuetei upe oguerorjoryva pe Che remimboúpe, Che rerojory Cheve avei, ja upe Che rerojoryva Cheve oguerorjory avei pe Che mboujarépe. 21 Upei catu Jesús jeipâma ramo umimbae ipojoyi Ichupe ipyápe ja oyepyapy eterei, ja oicuaauca ichupecuera jeivo: Añete Che jae peême oimejá peteíva peêcuerava Che yapyjyucá vaerâ Cheve. 22 Upei catu umi jemimboe cuera oñomaê oyueje, ndoicuaai máva jaecuéravaguipa Jae oñeê raé. 23 Oime voí uperamo peteí jemimboe, Jesús ojayjúvé voí vaecue, oyecóva jina Jesús pytia reje. 24 Aipóramo Simon Pedro oñeê cuâ ñembovavápe ichupe, ja jei ichupe: Ere catu mavaité-gui-pa Jae jei rae upea? 25 Upei catu, pe oyecóva jina Jesús pytia reje jei Ichupe: ¿Carai, mávapa jae? 26 Ja Jesús jei ichupe: Upe Che ameêja co mbuyape aký, upéva catu jae. Upei catu oipyjy pe mbuyape ja omoaký ja omeê pe Judás Iscariote, Simon raýpe, 27 ja upéva oipyjy rire pe mbuyape oíke ipyápe pe mbaepochy. Upei catu Jesús jei ichupe: Upe reyapo vaerâ nde pyae eyapo. 28 Uperamo voí ndipori avave umi ocaru vaecue jina oicuaava maerâpa jei rae ichupe upea. 29 Oime voí oimoâ vaecue oñongatújá gui Judás pe mbae repy ryrú Jesús jei jague ichupe: Eyoguante pe ñaicôtevê vaerâ co arete ramo guârâ terâ omeê jaguâ tûpâmbae umi mboriajúvape cuera. 30 Upei catu Jae oipyjy pe mbuyape ja upevove osê ocape, ja pyjaréma voínte. 31 Upei catu osêma ramo jae, Jesús jei: Anga catu oñembuetéucâma co Carai Raý, ja Tûpâ Ñandeyára oñembuetéucâma avei ipype. 32 Upeicha avei Tûpâ Ñandeyára ombuetene Ichupe oyegui voí, ja voíeté catu avei ombuetene Ichupe. 33 Peê Che raýcuera, sapya minte gueteri aime penendive. Peê Che recane Cheve, ja jae jagueicha umi Judiope: Che ajajápe peê ndicatuí pejupitý, upeicha avei Che jae peême. 34 Oime peteí Che rembiapoucapy ipyajúva pomboesejá peême, peyojayju jaguâ oyoapytepe, Che pojayju jagueicha peême,

upeicha avei peê peyojayju jaguâ oyoapytepe. 35 Upepe opava ojechacuaane peê Che remimboejá, peyojayju ramo oyoapytepe. 36 Upei catu Simon Pedro jei Ichupe: Carai! ¿Mamópa reje? Ja Jesús jei ichupe: Pe Che aja jaguâme ndicatui nde reyu coanga Che rapycueri. Aremi rire mante reyune Che rapycueri. 37 Upei catu Pedro jei Ichupe: Carai, ¿mbaeguipa ndicatui coanga aja Nde rapycueri? Ameêne che recové voí yepe Nde rejeja. 38 Upei catu jei ichupe Jesús: ¿Añete pico? ¿Remeêpane nde recove Che rejejápe? Añete Che jae ndeve pe ryguasú ndo sapucaichene nde Che momârâ mboyve mbojapy yeby.

John 14

1 Ani peyepyapy reí peê. Peyeroviante Túpâ Ñandeyára reje, ja peyerovia catu Che reje avei. 2 Pe Che Ru rogape oime jetava rendâguâ. Upeicha ý rire, mo amombeu raé peême yma, oija reje upepe voí pe aja jaguâme amyatyrô jaguâ pene rendâguâ, 3 ja aja ramo amyatyrô jaguâ pene rendâguâ, ayu yebyne poguerojory jaguâ peême Che rendape, peime jaguâ peê avei Che aime jápe voí. 4 Peê peicuaa voí pe tapé pejo jaguâ upe Che aja jaguâme. 5 Upei catu Tomas jei Ichupe: Ore Yára, ndo roicuaai mamópa rejota. ¿Mbaéichapa, upeicharamo, roicuaata pe tapé? 6 Ja Jesús jei ichupe: Che catu pe Tapé, ja Che pe Añete, ja Che pe Tecoveté. Ndipori ou vaerâ pe Túva rendape, Che rupi año mante. 7 Che rechacuaa rire Cheve peê, mo peicuaa pôrâ rae Che Rúpe avei. Anga guive voí peê pejechacuaa vaerâ Ichupe: pejecha manerae Ichupe yepe. 8 Upei catu jei Ichupe Felipe: Ore Yára, ejechaucá oreve pe Túvape, ja ipôrâmane oreve. 9 Upei catu jei ichupe Jesús: Oyapo ramo yepe ymama Che are jague pene ndive, ¿nda che rechacuaaipa Cheve gueteri, nde Felipe? Upe Che recha vaecue Cheve, ojechama pe Túvape avei. ¿Maerâpa, aiporamo, icatu nde ere Ejechaucá oreve pe Túvape? 10 ¿Nde reroviaipa Che aimejá pe Túva pype, ja oimejá pe Túva Che pype? Umi ñeê Che jaeva peême, nañeêi Che yejegui voínte, pe Túva oicova Che pype, Jae catu oyapo umi jembiapo voínte. 11 Che rerovia catu peê Che aimejá pe Túva pype, ja pe Túva oimejá Che pype, Upeicha ý ramo, Che reroviante umi Che rembiapocue reje voínte yepe. 12 Añete Che jae peême catuetei upe oyeroviava Che reje, umi Che rembiapocue Che ayapova, jae avei oyapone peteicha, ja oimene mbae tuvichavéva áva gui oyapo vaerâ Che ajatajá reje pe Túva rendape, 13 ja oimerâeva mbae peyerure jaichagua Che rerape, upea catu ayapone oñembotuvichaucá jaguâ pe Túva pe Tayra rupi. 14 Oime ramo peyerureva Che rerape, upea catu ayapone. 15 Peê Che rayju ramo Cheve, pembuayene Che rembiapoucapy, 16 ja Che ayerurene Che Rúpe, ja Jae omeêne peême ambuepe pene Pytyvôjarâ oico vaerâ penendive tapia guârâ, 17 pe Espiritu marangatu jecopegua. Nda iyainte umi ybypóra cuerape oguerojory Ichupe ndo jechacuaai gui ja ndoicuaai gui Ichupe. Peê voí peicuaa Ichupe opyta járeje pende ýképe ja oijáreje pende pyápe. 18 Che nda pojeyai chene peême pende tyreÿ. Ayu yebyne peême. 19 Anga guive aremi rire, umi ybypóra nda Che rechaveichene Cheve. Peê catu Che rechane Cheve, aicovéjá reje Che ja peê avei peicovene peina. 20 Upe jaárape peê pejechacuaane Che aimejá Che Ru pype ja peê peimene Che pype ja Che aimejá pende pype. 21 Upe oicuaava Che rembiapoucapy ja ombuayéva ichupecuera jecope, upéva catu pe Che rayjuetéva Cheve, ja upe Che rayjúva Cheve oyejayjúne Che Ru gui ja Che avei ajayjune ichupe ja ayejechaucane ichupe. 22 Upei catu pe Judás (ndajaei pe Iscariote) jei Ichupe: Ore Yára, ¿mbaépa oime reyejechaucá jaguâ oreve ja na umi ybypórapei avei? 23 Ja Jesús jei ichupe: Oime ramo Che rayjúva, upeva catu ombuaye vaerâ Che ñeê ja Che Ru ojajju vaerâ ichupe ja royúne ichupe ore rendâguâ jendive. 24 Upe Che rayjuÿva Cheve, nombuayei Che ñeê, ja co ñeê peê pejenduva na Che mbaei, pe Túva Che mboujaré mbaénte. 25 Opa ámbae Che añeê peême aime aya penendive. 26 Aguirire pe pene Pytyvôjarâ, pe Espiritu Santo voí, ombou vaerâ pe Túva Che rerape Che recoviarâ, upéva catu penemboéne peême opambae reje, ja pene momanduané opa mbae Che jae vaecue peême reje. 27 Tajeya peême pe teco pyáguapÿjá. Co Che reco pyáguapÿjá ameê peême. Ja nameêvái Che umi ybypóra reí omeê jaicha. Ani peyepyapÿ, ja ani pende pyámirí. 28 Peê pejuduma raé Che jae ramo peême Che ajatajá aina ja ayu yebytajá peême. Peê Che rayju ramo Cheve mo pende rory Che ajatajá reje pe Túva rendape, tuvichavéjá reje pe Túva Chejegui. 29 Coanga amombeupama peême ámbae oico mboyve voí yepe, icatu jaguâ oico ramo guârâ añete peroviá jaguâ. 30 Anga rire nañeê jetai chene penendive, outajáreje umi ybypóra ruvicha guasu. Upeicha ramo yepe, ndipori mbaeve Che ja upéva royoguerecojá, 31 ounte icatu jaguâ umi ybypóra ojechacuaa Che ajayjujá pe Túvape, ja Che ayapojá jecope pe Túva oyapouca jagueicha Cheve. Pepuante, yaja coágui.

1 Che catu pe parral pe jaetéva voí, ja Che Ru, Jae catu pe iñangarecojára. 2 Oime ramo jâcâ Che rejeguáva jiá y va guive Jae oipea ichupe, ja umi jâcâ jiá pôrâva guive Jae omopôtí jiá pôrâvé jaguâ. 3 Peê voi pene pôtíma pe Che ñeê penemboe jague rupi peême. 4 Pepytá peê Che pype, ja tapyta Che pende pype. Pe jâcâ icatu y jaicha jiá oyejegui voínte, opyta y ramo oyueje pe parral reje, upeicha avei peê ndicatui, pepyta y ramo oyueje Che pype. 5 Che catu pe parral ja peê jâcâ cuera. Upe opyta jâtâva Che pype apyta guive Che ipype, upéva catu jeta jiá. Che y reje voí peê ndicatui peyapo mbaeve. 6 Oime ramo opyta y va Che pype, upéva catu jâcângueicha oñemombo vaerâ ja ipirú vaerâ: umichagua oñemonoô vaerâ ja oyeity vaerâ tatape oyejapy jaguâ. 7 Pepyta ramo peê Che pype ja Che ñeê opyta ramo pende pype opa peê peipota jaichagua peyerurente ja oyeyapone peême jecope. 8 Coicha voi oñembo tuvicha vaerâ Che Ru, peêcuera jeta ramo pendeá, ja peico ramo Che remimboe cuera ramo. 9 Che rayju jaicha tapia pe Tuva, Che avei pojayju peême. Pepyta jâtâ, upeicharamo, Che rembiaýjúpe. 10 Pembuaye ramo Che rembiapoucapy, pepyta jâtâne Che rembiaýjúpe, Che avei ambuaye jaicha Che Rú rembiapoucapy ja apyta jaicha Che jembiaýjúpe. 11 Co âmbae Che jae vaecue peême yayoguerojory jaguâ Che ja peê, ja tuvichaite jaguâ pebyá peê icatu jaicha. 12 Cova catu Che rembiapoucapy peê peyojayju jaguâ Che pojayjú jaicha peême. 13 Ndipori ojayju tuvichavéva upevagui omeêva oguecove jayjúpára cuera rejejápe. 14 Peê catu Che rayjupára, peyapo ramo jecope pe ayapoucáva peême. 15 Coanga rire ndaeve mai pendejegui Che rembiguáiváicha ramo. Pe tembiguai voínte ndoicuaai mbaépa oyapo jina icarai. Che catu jae curi pendejegui Che rayjúpárajá peê aicuaucápá járeje peême opa umimbae ajendu vaecue Che Ru gui. 16 Ndajaei rae peê Che poravó vaecue Cheve, Che catu poiporavó vaecue peême, ja pomoiingo vaecue peême pejo jaguâ ja pendeá jaguâ pendeá opyta pôrâ vaerâ, icatu jaguâ opa peê peyerure jaichagua pe Túvape Che rérape Jae omeê peême. 17 Cóva catu Che ayapoucáva peême peyojayju jaguâ oñondive. 18 Pene ñamotarey ramo peême umi ybypóra, peê peicuaa voí Che ñamotarey jague Cheve raê pene mboyve. 19 Peêcuera ybypóra rei reco rejeguáva ramo, mo pende rayju umi ybypóra oyejegui guaichante, ja umi ybypóra rei reco rejeguáva y járeje peê, ja Che poiporavó jague reje peême umi ybypóra apytegui, upévareje catu umi ybypóra pene ñamotarey. 20 Pene mandua catu pe ñeê Che jae vaecue peême reje: Pe tembiguai nda tuvichavéijá icaraigui. Oico ramo Che rapycueri jicuai Che rereco vaívo, oicone pende rapycueri upeicha avei. Ombuaye ramo jicuai Che ñeê, ombuayene avei pene ñeê. 21 Ja opa umimbae oyapone pendereje peê Che réra rejegua járeje peê ja ndoicuaai járeje jaecuera upe Che mboujarépe. 22 Che ayu y rire ja añeê y rire ichupecuera, mo ndipori raé angaipa oya vaerâ jesequera. Anga catu ndiporiveima oyajoi jaguâ iñangaipa. 23 Upe Che ñamotareyva, oñamotarey avei Che Rú pe. 24 Che ayapo y rire iyapytepe cuera mbaeguasú máramo avave ndoyapo jagueichaguai, mo ndipori raé angaipa oya vaerâ jesequera. Coangama Che recha ja Che ñamotarey ja oñamotarey Che Rupe upeicha avei. 25 Upeichante vaerâ voi oico jaguâ jecope pe ñeê Santa Escriturape guare: Mbaeve y reje Che ñamotarey reí jaecuera. 26 Anga ou ramo pe pene Pytyvôjarâ, ambou vaerâ Che Ru gui, pe Espiritu marangatu jecopegua, pe osê vaerâ pe Túva gui, upéva catu oicuaaucane jecope Chejegui. 27 Peê voí avei peicuaauca vaerâ Chejegui peico jague reje Chendive iñypyryumbý guive.

1 Âmbae catu Che jae peême, anichene jaguâ peñe mbopyamîrî jaguâ. 2 Peñe mombóne tûpão gui cuera, ja jiâguima pe ára yepe oimeraêva pende yucáva guive oimoâ jaguâ oicuaamejá jina ombueté jaguâ Tûpâ Ñandeyárape. 3 Âmbae voí oyapone jaecuera oicuaa y járeje pe Túvape ja Che cuaa y járeje Cheve avei. 4 Ja Che jae peême âmbae icatu jaguâ ôguajê ramo guârâ jiára peê pene mandua Che jaéma jague peême. Âmbae catu Che ndaei vaecue peême iñypyryumbýpe, aime jaguereje penendive gueteri. 5 Coanga Che aja upe Che mboujaré rendape, ja avave peêcuera no porandui Cheve ¿Mamópa rejoy? 6 Anga jae jague reje umimbae, upegui peê peñembo pyambyasy. 7 Upeicharamo yepe, Che jae peême añetejá ipôrâ peême guârâ Che aja, ja aja y ramo ndoui chene peême pe pene Pytyvôjarâ, ja aja ramo catuetei amboúne Ichupe peême. 8 Ja ou ramo Jae, ogueroviáucane umi ybypóra cuerape pe angaipa gui ja pe teco marangatu gui, ja pe oñembojecoviá jaguâ ára gui. 9 Oicuaáucane

ichupecuera pe angaipa gui, ndo yeroviáijá reje Che reje; 10 oicuaáucáne ichupecuera pe teco marangatu gui ajatajá reje Che pe Túva rendape, ja nda Che rechavei jaguâreje Cheve; 11 ja oicuaaucane ichupecuera pe oñembojecoviá jaguâ ára gui, oñemojendámajá reje co ybypóra ruvicha guasu. 12 Jeta oime ramo yepe gueteri Che jae vaerâ peême, neira gueteri ndicatui pende puaca jesecuera. 13 Anga ouma ramo Jae, pe Espiritu marangatu jecopegua, Jae catu tapecuaajá ramo pene mojenonde vaerâ peême pe tapé jecopeguajápe. Jae noñeêichene oyejegui, pe ojendu vaecue gui nte oñeêne ja oicuaaucáne peême mbae oicótava jina. 14 Jae Che mbotuvicha vaerâ Cheve oipyjyta járeje Che mbaéva, oicuaaucá jaguâ peême. 15 Opa pe Túva oguerecova, Che mbae voí, upévareje voí Che jae raé oipyjy vaerâjá Che mbae ja oicuaaucá vaerâjá peême. 16 Coanga rireminte sapyami nda Che rechavei chene Cheve, ja upe rireminte sapyaita Che recha yebýne. 17 Upei catu peteíva jemimboe cuérava jei oyoupe: ¿Mbaépa co jeiva ñandeve: Coanga rireminte sapyami nda Che rechaichene; ja uperireminte sapyaita Che recha yebyne; ja co jeiva: Che ajata pe Túva rendape. 18 Upeicha oñeê jicuai jeivo: ¿Mbaépa jeise co sapyami Jae jeiva. Ñande nda yaicuaai mbaépa jeise. 19 Ja Jesús ojechacuaa ramo oporanduse jague Ichupe, jei ichupecuera: ¿Cóvapa pe peporandujá oñondive? Che jae jague reje Coanga rire sapyaminte na Che rechaichene, ja uperireminte sapyaita Che rechane. 20 Upeagui Che jae peême añetejá peê peyajeone ja pene rasêne, ja umi ybypóra rei jorýetêne. Peê pende pyámbyasýne añeté. Upeicharamo yepe, sapyaita pende pyambyasy oyebýne torypape. 21 Cu cuña imembyvo ipyambyasý oyepyapy ipyajê ôguajêmajá reje jiára, upei catu imembýpáma ramo, sapyaita na imanduavéima pe mbaasýcué gui, jorýeté gui oñemoñama járeje peteí ybypóra. 22 Upeicha avei peêcuera añeté coanga pene pya mbyasy peina, upegui Che pojecha yebyne ja uperamo pende pya rorý yebyne, ja ndiporichene omboí vaerâ pendejegui pende rorýjá. 23 Upe jaára peê nda peporandui chene Cheve mbaevereje. Che jae peême añetejá oimeraêva mbae peê peyerure jaguâichagua pe Túvape Che rérape Jae omeêne peême. 24 Anga peve peê nda peyerure raéi mbaevereje gueteri Che rérape. Peyerurente, ja pejupitýne pende rorýpá jaguâ pende pyape. 25 Opa âmbae añeê vaecue peême jaângánte. Oune jiára anive jaguâ añeê peême jaângánte, ja upepe aicuaaucáne peême pe Túva gui guaú y jápe. 26 Upe jaára peyeruréne Che rérape. Che ndaei voí Che aporandu jaguâ pe Túvape pende rejejápe. 27 Pe Túva voínte pende rayjú peême, peê Che rayju járeje Cheve ja peroviajá reje Che asê jague pe Túva renda gui. 28 Che asê vaecue pe Túva gui ja ayu vaecue co yby ári. Anga ajeya yebýta co yby aja yeby jaguâ pe Túva rendape. 29 Upei catu jei Ichupe jemimboe cuera: Anga catu Nde reñeê guaú y jápe ja Nderei mbaeve jaângá. 30 Anga rojechacuaama Nde reicuaapájá opambae, ja Nde ne reicôtevêijá avave oporandu jaguâ Ndeve. Upeicha rupi ore roguerovia Nde resê jague Túpâ Ñandeyára gui. 31 Upei catu Jesús jei ichupecuera: ¿Angamapa peê perovia upea? 32 Peina jiâguima ára ja ôguajêma yepe peñe muásai jaguâ peteí teí peêcuera pende rapéteépe cuera, ja Che reyáne Cheve Cheñojápe. Upeicharamo yepe, na Che añoi aime yepe, pe Túva voí oi Chendive. 33 Che jae peême âmbae icatu jaguâ peê Cherejegujá reje pende pyaguapý jaguâ. Co ybyari voí peê peyeyopy vaerâ, upeicharamo yepe, pende pya guasúnte, Che voí añembo puacáitevéma ybypóra reco rejegua reje yepe.

John 17

1 Jeipáma ramo Jesús umi mbae omaê yvate yvaga reje ja jei: Che Ru, ôguajêma Che ára. Embotuvicha co Nde Raýpe, Nde Raý Nembo tuvicha jaguâ Ndeve. 2 Remeê vaecue Ichupe oguereco jaguâ ipo guype opa ybypórape icatu jaguâ Jae omeê pe tecové iyapyraýva opa umi remeê vaecuépe guíve Ichupe. 3 Cóva voí pe Tecové iyapyraýva Nde cuaa ramo Ndeve año Túpâ Ñandeyára jaetéva ramo ja oicuaa ramo Ne remimbou Jesúspe pe Cristo ramo. 4 Che rombotuvicha Ndeve co ybyari ayapopá pype jecope pe Nerembiapoucapý reyapouca vaecue Cheve. 5 Anga catu, Che Ru, Che mbotuvicha Cheve Nde ypype upe yma Che tuvicha jagueicha Nde ypype co yby oime mboyve. 6 Che aicuaauca vaecue Nde rera umi cuimbae cuerape remeê vaecue Cheve umi ybypóra apytegui. Nembae vaecue umiva ja Nde remeê vaecue ichupecuera Cheve ja jaecuera ombuayéva Ne ñeê. 7 Coanga jaecuera ojechacuaa opambae remeê vaecue Cheve Nde ypypegua voíntejá. 8 Umi ñeê reje voí Nde Che mboe jague Cheve, Che amboe ichupecuera avei, ja jaecuera oguerojory umi mbae ja oicuaa voí añetejá Che asê jague Nde ypypgui, ja oguerovia voí Nde Che mbou jague Cheve. 9 Che añemboe aina jesecuera. Na ñemboei umi ybypóra rei reje, umi remeê vaecue Cheve rejente añemboe, Ne mbaejáreje umiva. 10 Ne mbaente voí opa Che mbae avei ja opa Ne mbaeva Che mbae avei, ja Che añembo tuvichaite ipype cuera. 11 Anga rire Che

naimeveima co yby ári. Jaecuerante oime vaerâ co yby ári, ja Che ayu aina Ne rendape. Che Ru marangatu, eñongatu ichupecuera co Nde rera co Cheve remoí vaecuepe, oico jaguâ peteĩnte ramo Ñandeichante avei. 12 Aime yaveve jendive cuera Che añongatu ichupecuera co Nde Rera co Cheve remoí vaecuepe, ja Che añangareco vaecue jesequera ja na peteĩmi yepi jaecuerava nocañyri, upea añaõte pe ocañy vaerâ rejeguáva voi, oico jaguâ jecope Santa Escritura pe oyee jagueicha. 13 Coangama ajata aina Ne rendape, ja coicha añaẽ, aime aya gueteri co ybyari, oguerorjyãite jaguâ jaecuera Che rorycue ipyapy cuera. 14 Che ameẽ vaecue ichupecuera Ne ñeẽ. Umi ybypóra voi oñamotarey ichupecuera, jaecuera ndajaẽijãreje ybypóra rejegua, ndajaei jaicha Che avei ybypóra rejegua. 15 Ndayerurei Ndeve remboi jaguâ ichupecuera co yby ári gui, remboykẽ jaguante ichupecuera pe teco vaĩgui. 16 Jaecuera ndajaei ybypóra reco rejegua, ndajaei jaicha Che avei ybypóra reco rejegua. 17 Emomarangatu ichupecuera Ne ñeẽ jecopeguapype. Ne ñeẽ voi pe jecopeguaeteva. 18 Nde Che mbou jagueicha Cheve co ybyari, upeicha avei Che amondo ichupecuera umi ybypóra cuera apytepe, 19 ja Che añaemo marangatũ Cheyupe jesequerajãpe icatu jaguâ jaecuera avei oñemomarangatuite añaetẽjãpe. 20 Ja na umiva cuera rejei añaõte Che ayerure, oime ayerure umi oyerovia vaerâ reje avei Che reje iñaẽ cuera rupi, 21 icatu jaguâ opavave peteĩnte ramo, reime jaicha Nde, Che Ru, Che pype, ja aime jaicha Che Nde pype, oime jaguâ jaecuera avei Ñandepype, oguerovia jaguâ umi ybypóra Nde Che mbou jague, 22 ja Nde Che mbotuvicha jagueicha, upeicha avei Che ambotuvicha ichupecuera icatu jaguâ jaecuera oico peteĩ ramo co Ñande peteĩnte jaicha. 23 Che nico ipype cuera ja Nde Che pype icatu jaguâ jaecuera oñemoingo jecope peteĩnte ramo, oicuaa jaguâ umi ybypóra Nde Che mbou jague ja Nde rejajjã jagueicuera Che rayjũ jaichante Cheve voi. 24 Nde Che Ru, aipota umi remeẽ vaecue Cheve oi jaguâ Chendive Che ai jaguame, Che recha jaguâ Cheve añaemo tuvichãjãpe Nde Che moi jague voi, Nde Che rayju jaguereje oyeyapo mboyve co yby. 25 Upeicha avei Che Ru marangatu na Nde rechacuaai ramo yepe Ndeve umi ybypóra rei, Che voi roicuaa Ndeve, ja coãva oicuaa Nde Che mbou jague Cheve. 26 Che aicuaaica ichupecuera Nde rera, ja aicuaaica gueteri icatu jaguâ co Nde Che rayjũ jaicha Cheve iya ichupecuera oyojayjũ jagua upeicha avei, ja Che aime jaguâ ipype cuera.

John 18

1 Upei catu oñemboepãma ramo Jesús, osẽ ojo jemimboe cuera rejeve ja ojo pe y Kedron mboypyri oi jaguepe peteĩ ybyraty ja oikẽ pype Jae ja jemimboe cuera avei. 2 Ja pe Judas pe oyapyjyucãtava Ichupe oicuaa avei upe tenda, jeta yeby jague reje Jesús ombyaty jemimboe cuerape upepe. 3 Upẽvareje pe Judas omojenonde pe cuimbae atyra ja umi tũpã ruvicha ja fariseo rembiyocuaie ja ojo upepe tataendy ja myendyã ja kyse pucu rejeve. 4 Upei catu Jesús oicuaapã voi jãreje pe oyejũtava Ichupe, osẽ jenondepe cuera ja oporandu: ¿Avãpepa pejeca peina? 5 Jaecuera jei Ichupe: Jesús Nazarenope. Ja Jae jei ichupecuera: Che jae. Oime oñemboỹ upepe jendivecuera pe Judas pe oyapyjyucãva jina Ichupe. 6 Upei catu Jae jei vove: Che jae, jaecuera oyeby oguapycuẽvo, ja upẽvo joa ybye. 7 Upei catu Jae oporandu yeby ichupecuera: ¿Avãpepa pejeca peina? Ja jaecuera jei: Jesús Nazarenope. 8 Ja Jesús jei ichupecuera: Che jaẽma voi Che jaẽjã. Che reca ramo Cheve reyũvo, upeicharamo, pejeante tojo reĩ ãva. 9 Upeicha jei oico jaguâ jecope pe iñaẽngue Jae jei vaecue: Umi remeẽ vaecue Cheve gui ndipori peteĩ ocañy vaecue Chejegui. 10 Upei catu Simon Pedro, oguereco vaecue kyse pucu, õguenojẽ ja oicutu pe pai ruvicha rembiguaie ja oipea inambi iyacatuapegua (pe tembiguai rera voi Malco). 11 Upei catu Jesús jei Pedrope: Emoĩngue yeby nde kyse pucu jyrũpe. ¿Co mbayru jouucãjã Cheve pe Tũva, ndaỹu vaeraipa ichugui? 12 Upei catu pe cuimbae atyra ja pe juvicha cuera ja umi Judio rembiguai oyaty iyerecuẽvo ja oipyjy Jesũspe, ja oñaptyĩ Ichupe 13 ja oguerajã raẽ Ichupe pe Annas rendape. (Upẽva catu pe Caiãfas rembireco ru, pe pai guasu uperamoguare: 14 pe Caiãfas voi upe omboema vaecue umi Judiope tecõtevẽ jaguâ peteĩ cuimbae omano jaguâ umi ybypóra ambuecuera rejẽjãpe). 15 Upeyaveve pe Simon Pedro ja peteĩ jemimboe ambue avei ojo jina Jesús rapycueri, pe jemimboe ambue pe pai guasu oicuaãva voi, ja jae oikẽ Jesũ ndive voi pe pai guasu corapype, 16 ja Pedro opyta oñemboy pe okẽ gui ocãpe. Upei catu pe jemimboe ambue, pe oicuaãva pe pai guasu, osẽ ja oñemongueta pe cuña pe okẽ rerecuãva ndive ja jae omoĩngue Pedrope. 17 Upei catu pe cuña taĩ pe okẽ rerecuava jei Pedrope: ¿Ndẽpa avei co carai remimboe cuera rejegua? Ja jae jei: Che ndajaei. 18 Ja oime oñemboỹ jicuai

umi tembiyocuai ja tembiyocuai upepegua omboyôpotá tatapôyi ára roy jaguere ja oyepeé jicuai upepe, ja oi oñemboý avei jendive cuera Pedro oyepeé avei jina. 19 Uperamo pe pai guasu oporandu Jesúspe jemimboe cuera gui ja pe omboe vaecue gui. 20 Ja Jesús jei ichupe: Na ñemijápei catu Che añeê vaecue umi ybypóra cuerape. Tapia voi Che aporombae vaecue tûpâope ja tûpâo guasúpe, oñembyaty jaguepe voí opa umi Judio cuera, ja mbaevete nañeêvái ñemijápe. 21 ¿Mbaerejépa, upeicharamo, reporandu Cheve? Eporandúnte umi ojendu vaecuepe mbaépa Che añeê rae ichupe cuera? Coína ape coáva voi oicuaapá pe Che jae vaecue. 22 Upei catu Jae jei vove upea, peteí umi tembiguaiva oñemboý vaecue upepe ojovapeté Jesúspe, jeivo: ¿Upeichapa reñeê pe pai guasupe? 23 Ja Jesús jei ichupe: Añeê vaí rire, emombeunte pe ivaíva. Upeicha y ramo, añeê pôrâ rire, ¿maerâpa Che nûpâ raé? 24 Upegui pe Annas oguerajáucá Ichupe ipocuapý Caiafas pe pai guasu rendape. 25 Upeyave pe Simon Pedro opyta nipo rae oñemboý oyepeé jina, ja oime oporandúva ichupe: ¿Ndajaeipa nde jemimboe cuera rejegua? Ja jae omomârâ ja jei: Che ndajaei. 26 Ja peteí pe pai guasu rembiguaiva (pe Pedro onambiô vaecue rejegua) jei: ¿Ndo roreachaipa ndeve Jendive pe ybyrátýpe? 27 Ja Pedro omomârâ yeby Ichupe. Ja upe yaveve osapucaí pe ryguasú. 28 Upei catu ogueru yeby Jesúspe pe Caiafas roga gui pe mburuvicha rogape. Upéva pyjaréveté ja ndoikei jaecuera pe mburuvicha rogape, anichene jaguâ oñemonguyâ ja iya jaguâ ichupecuera jecope jou pe pascuape oyeu vaerâ. 29 Upeicharamo, Pilato osê ocape oijape jaecuera ja jei: ¿Mbaépa oime pemboyá vaerâ co cuimbae reje? 30 Upei catu jaecuera jei ichupe: Ndajaei rire mbaevaí apojaré cóva, mo no romeêiche rae Ichupe nde pope. 31 Upei catu Pilato jei ichupecuera: Perajante Ichupe peê voi, ja pende cuatia rupi cu peê peyepocuaa jaichante tomoñeê Ichupe pende ruvicha voí. Ja umi Judio jei ichupe: Oreve nico nda iyái royucáucávo avavépe. 32 Upeicha oyeju voí oico jaguâ jecope Jesús ñeêngue jei vaecue oicuaáucá ramo guarembaéicha rupipa omano vaerâ. 33 Uperire Pilato oike yeby pe mburuvicha rogape ja ojenôí Jesúspe ja oporandu Ichupe: ¿Ndépa umi Judio ruvicha guasu? 34 Ja Jesús jei ichupe: ¿Ndépa ere coa ndeyejegui voínte, terâpa oime rae ambue cue omombeu vaecue ndeve Chejegui? 35 Ja jei Pilato: ¿Chépa Judio? Umi Nde rejegua voí ja umi pai ruvicha umiva catu Nemeê vaecue Ndeve che pope. Mbaépa reyapo rae? 36 Ja Jesús jei: Che retâ voí ndajaei co ybyarigua. Che retâ co ybyarigua rire, mo Che rembiyocuai cuera oñorayrô rae anichene jaguâ añemeê umi Judio po guýpe. Che retâ voí ndajaei coapegua. 37 Upei catu Pilato jei Ichupe: ¿Ndepa mburuvicha guasu, upeicharamo? Ja Jesús jei: Upeicha! Che voí mburuvicha guasu ere jaicha nde. Upearâ voí añemoña vaecue, upearâ avei Che ayu vaecue co ybyari aicuaauca jaguâ pe jecopegua, ja opa umi jecopegua rejegua ojendu Che ñeê Che jaeva. 38 Upei catu Pilato jei Ichupe: ¿Mbaépa co jecopegua? Ja upevove jeima ramo upea, jae osê yeby umi Judio rendape ja jei ichupecuera: Che ndayujui mbaeve ñamboya vaerâ Jese. 39 Upeicharamo ayepocuaajá reje apoívo peême peteígui co pascua arete guasupe, ¿peipotapa apoí peême co Judio ruvicha guasu gui? 40 Upei catu osapucaí jâtâ jeivo: Nda upeva guirí. Pe Barabbás guínte epoí. Pe Barabbás voi mondjá.

John 19

1 Upei catu Pilato oipyjýucá Jesúspe ja oinûpâucá Ichupe, 2 ja umi tembiyocuai oñopê ñûatí rejeguarâ ja omoí iñacâ reje ja omondé Ichupe peteí ao jobývape, 3 ja oñemboyávo Jese, jei: ¿Maitéipa Nde, Judio ruvicha guasu? Ja ojovapeté Ichupe. 4 Upei catu Pilato osê yeby ocape ja jei ichupecuera: Coína ape aru yeby ocape Ichupe peême pejechacuaa jaguâ Che ndayujuijá amboyá vaerâ Jese. 5 Upeicha Jesús osê ocape pe ñûatí ñopêmbyre iñacâ rejegua rejeve ja pe iyao jobý rejeve, ja jei ichupecuera: Pemaêke! Péva pe cuimbae! 6 Upei catu umi pai ruvicha ja umi tembiyocuai ojechama ramo Ichupe osapucaí jeivo: Pemoí curusu reje, pemoí curusu reje! Upei catu Pilato jei ichupecuera: Perajá Ichupe peêcuera, ja pemoí Ichupe curusu reje. Che voi ndayujui ipype amboyá vaerâ Jese. 7 Upei catu umi Judio jei ichupe: Ore royepocuaa ore retâ reco, ja ore royepocuaa jaicha Jae omano vaerâ, oyeyapojá reje Tûpâ Ñandeyára Raý ramo. 8 Upei catu Pilato ojendúma ramo pe jeiva okyjjýéve gueteri, 9 ja oiké yeby pe oga guasupe ja jei Jesúspe: ¿Mamoguápa Nde? Upegui Jesús okírírí. 10 Upévareje Pilato jei Ichupe: ¿Ne reñeêséipa cheve? ¿Nde reicuaaipa iyajá cheve apoí jaguâ Ndejegui ja iyajá avei cheve romoíucá Ndeve curusu reje? 11 Ja Jesús jei ichupe: Mo na nde puacai rae Chereje, oñemeê y rire ndeve yvagui. Upévareje upe che meê vaecue Cheve nde po guype iñangaipa tuvichavéva ndejegui. 12 Upeguive Pilato oñejaâve opoí jaguâ Ichugui. Upei catu umi Judio osapucaí jâtâ jeivo: Repoí ramo Ichugui, nde na nde

aei Cesar reje. Oimeraêva voi oyeyapova mburuvicha guasu ramo oñemoi Cesar reje. 13 Upei catu Pilato ojendu vove jeiva ombou ocape Jesúspe, ja oguapy pe mburuvicha oguapyjápe pe tendape oyeéjápe Itátapé oyee vaecue hebreo ñeême Gabbata: 14 ja pe ára pascua arete mboývegua ja ára mbyte yave. Ja jae jei umi Judio cuerape: Peina pende ruvicha guasu. 15 Upei catu jaecuera osapucai: Eipeá jecove, eipeá jecove, emoíucá curusu reje! Ja Pilato jei ichupecuera: ¿Pende ruvicha guasu pico amoíucáta curusu reje? Ja umi pai ruvicha jei: Ore ndo roguerecoi ambuae ore ruvicha guasu pe Cesar rire. 16 Upei catu jae omeê Ichupe ipo guype cuera oñemoi jagua curusu reje. Upegui jaecuera oipyjy Jesúspe, 17 ja Jae icurusu rejeve iyatiy ári osê pe tenda jérava Âcâ cangue rendague pe oyee jague hebreo ñeême Golgota-Calvario. 18 Ja upepe omoi Ichupe curusu reje. Ja oime Jendive mocoí yeby cuimbae iyýke coty oyovai, ja Jesús oi mbytepe. 19 Ja Pilato oyapo petei cuatia ja omoíucá pe curusu âcâ reje co ñeê rejeve Jesús Nazareno Judio Ruvicha Guasu. 20 Ja jeta umi Judio omoñeê pe cuatia, pe tenda oñemoi jague Jesús curusu reje jiâgui voí pe tetâ guasu gui, ja pe cuatia oyejai hebreo ñeême ja griego ñeême ja latin ñeême. 21 Upévareje umi Judio pai ruvicha jei Pilatope: Ne remoi vaerâ moai Judio Ruvicha Guasu. Emointe coicha jae jei jague Che jae Judio Ruvicha Guasu. 22 Upei catu Pilato jei ichupecuera: Co ñeê ayapo vaecue ayapópâma. 23 Uperire umi tembiyocuai omoi rire Jesús curusú reje oipyjy iyaocue, ja oñomboyao irundyte, petei aomi petei tei ichupecuera guarâ. Oipyjy avei pe iyao teñimbocue imbobybýpyréy oyepyjápyré iyayúra guive. 24 Upeicha ramo jaecuera jei oyoupe: Cova ani ñamboyao, ñañembosarai jese mante yajecha avambaépa vaerâ. Upeicha voí oico jecope pe Santa Escriturape oyee jagueicha: Jaecuera oñomboyao Che aocue gui ja Che ao pucu reje oñembosarai. Upeicha voí oyapo umi tembiyocuai. 25 Ja oime oñemboy Jesús curusu ypype isy ja isy kypýy ja Maria pe Clopas rembireco, ja Maria Magdalena. 26 Upeicharamo, ojecha ramo Jesús osýpe ja pe jemimboe Jae ae ojayjuve vaecue oñemboy ramo iyýpype, Jae jei osýpe: Cuña carai, coina coápe ne membý! 27 Upei catu jei pe jemimboepe: Coína ape nde sý. Ja upeguive upe jemimboe oguerajá ichupe jogatéepe. 28 Upeguirire Jesús oicuaama ramo opámajá oico jaguâ jecópe oyee jagueicha Santa Escriturape, jei: Che ýujei! 29 Sapy oime upepe petei mbayru jenýjê ýjáiva gui, ja ombojycue petei esponja pe ýjáigui ja omoi petei tacuari apyra reje, ja omboya iyuru reje. 30 Upei catu jouma ramo Jesus pe ýjái gui jei: Opâma! ja oñeâcâitý ja oyejekyi. 31 Upe jaára voí pe arete ára renonderâ iya ý jaguâ opyta umi jetecue cuera umi curusu reje pe sabado árape, upe sabado voí arete guasu ára. Upévareje umi Judio oyerure Pilatope omopêucá jaguâ reje jetyma cuera ja omboíucá jaguâ oijagui jetecue cuera. 32 Ou, upeicharamo, umi tembiyocuai ja omopê jetyma peteíva gui, ja upeicha avei pe ambuae gui umi oñemoi vaecue curusu reje Jendive. 33 Upei catu ôguajê ramo Jesús oijape ojecha omanómajá: upeareje nomopêi Ichugui jetýma. 34 Petei tembiyocuaiva voí oicutu iyýkepe juý pucú pype ja oñejê syry tuguý ja ý. 35 Upe jechajaré voínte oicuaaúca upea ja añetete co oicuaaúcáva ja jae voí oicuaa añeteté co jeiva perovia jaguâ jecope peêcuera avei. 36 Oyeju vaecue upeicha oicopá jaguâ jecope pe Santa Escriturape oyee jagueicha: Na petei mi yepei icangue noñemopê vaerâ. 37 Upeicha avei oyee pe Santa Escriturape: Omaê vaerâ pe jemicutú reje. 38 Upeguirire pe José Arimateaýgua, Jesús remimboe cuera rejegua vaecue ñemijapeguarente yepe okyjýye gui umi Judio gui, upeva catu oyeruré Pilatope icatu jaguâ reje Jae omboi Jesús retecue, ja Pilato omboiucá. Upei catu jae ojo ja omboi jetecue, 39 ja ojo avei pe Nicodemo upe yma ou vaecue Jesús rendape pyjare, upéva catu ogueru pôjá jyâcuáva mirra ja aloes gui treinta kilo. 40 Ja oipyjy Jesús retecue ja oñuâ ao pe umi pôja jyâcuâ pôrâva rejeve ombosacoi yepiguaicha umi Judio cuera oñotý jaguâ umi omano vaecue. 41 Ja upe tenda omano jague curusu reje, upepé voí oí petei ybyrátý ja pe ybyrátýpe oí petei itacuá ipyajúva oñeñoty ý jague gueteri. 42 Upeicha ramo oija reje pe Judio arete guasu renonderâ, ja jiâguija reje pe itacuá, oñotý Jesús retecue ipype.

John 20

1 Ja pe iñypyjýjá árape ou Maria Magdalena pyjareve coê pôrâ mboyve voi pe itacuá oñeñotý jaguepe ja ojecha pe itá iyajoyá oyeimajá pe itacuá yurugui. 2 Upévareje oñani ja ou Simon Pedro rendape ja pe temimboe ambuae rendape, upe Jesús ojayjuve vaecuepe ja jei ichupe cuera: Ogueraja nipo rae Ñandeyárape pe oñeñotý jague gui, ja ndo roicuaai mamópa omoine raé Ichupe. 3 Upei catu osê ojo Pedro ja co temimboe ambue ja ojo pe itacuajápe. 4 Ja oñani umi mocoíve

oñondive, ja pe temimboe ambue oñani pyaéve Pedro gui ja jae raê ôguajê pe itacua oñeñotý jaguepe, 5 ja oyayby omaê, ja ojecha umi iyaocue ybyreje. Jae voi ndoikei jyguépype. 6 Upei catu ôguajê Simon Pedro ouvo japycueri ja oiké pe itacua ryguépype, ja ojecha umi iyaocue ybyreje, 7 ja pe ao iñacârejeguare na umi ao ambuecue ndivei ybyreje, oñemboapuante jaeñojápe ambue Jendápe. 8 Upei catu oike avei pe temimboe ambue pe ôguajê tenonde vaecue pe itacuajápe ja jae avei ojecha ja oguerovia. 9 Neira gueteri oicuaa mbaépa jeise pe Santa Escritura oye ramo guare tecôtevêjá Jae oicove yeby jaguâ umi omano vaecue paûgui. 10 Upei catu oyei upegui umi jemimboe cue cuera ja oyeby jogapecuera. 11 Upeyave pe Maria oñemboý jina ocape pe itacua ypype oyajeo jiconi. Ja oyajeo pype jina oyayby ja omaê pe itacua ryguépype, 12 ja ojecha mocoí yvapeguape iyao morôtimbáva, peteí uguapy pe iñacânguytá oi jaguepe ja ambue pe ipy oi jaguepe, pe Jesús retécue oñemoi jaguepe. 13 Ja jaecuera jei ichupe: Cuña carai, ¿mbaeréjepa reyajeo reina? Ja jae jei ichupe cuera: Ogueraja nipo rae che Yarae, ja ndaicuaai mamópa omoíne raê Ichupe. 14 Ja jei yave upea, oyere ja omaê japycuepe ja ojecha oñemboy upepe Jesúspe, ja ndojechacuaai Jesúsjá. 15 Ja Jesús jei ichupe: Cuña carai, ¿mbaeréjepa reyajeo reina? ¿Avápepa rejeca? Ja jae oimoájápe Jaejá pe ybyratý ñangarecojá, jei Ichupe: Carai, nde renojê rire Ichupe, erente cheve mamópa remoí raé Ichupe ja Che arajane Ichupe. 16 Upei catu Jesús jei ichupe: Maria! Ja jae oyere ja jei Ichupe hebreo ñeême Rabboni! (Che poromboejara, yaemo avañeême.) 17 Ja Jesús jei ichupe: Ani repoco Chereje, neira gueteri ayupi pe Túva rendape. Terejonte pyae umi Che reyi cuerape, ja ere ichupecuera co jaécáva: Che ayupi Che Rú rendape, upe pende Rú rendape voi, ja Che Tûpâ Ñandeyára rendape, upe pene Tûpa Ñandeyára rendape voi. 18 Upeicha ojo Maria Magdalena omomanduvo umi jemimboe cuerape: Che ajecha Ñandeyárape! ja omombeu ichupecuera pe Jae jei vaecue ichupe. 19 Jacaaruma upe jaárape pe iñypyryjá árape oime umi jemimboe cuera okê ñembotý pe cotý oi jaguepe okyjýye gui umi Judio cuera gui, ja sapyaité ou Jesús ja oñemoi oñemboý iyapytepe cuera ja jei ichupecuera: Ta pende pyaguapy! 20 Ja jeima ramo upea ojechauca ichupecuera ipo ja iyýké. Upei catu obya umi jemimboe cuera ojechapype Ñandeyárape. 21 Upei catu Jae jei yeby ichupecuera: Ta pende pyaguapy! Che mbou jagueicha Cheve pe Túva, upeicha avei Che pomondo peême. 22 Ja jeipávo upea jae oipeyu jesequera, ja jei: Peipyjy Espiritu Santope. 23 Oime ramo peipea jague iñangaipa oyepeapá vaerâ ichugui cuera, ja oime ramo pemombytá jague iñangaipa opyta vaerâ jesequera. 24 Ja sapy pe Tomas, peteí umi doceva, jérava avei Didimo, noiri jendive cuera Jesús ôguajê yave. 25 Upeicharamo, umi jemimboe cuera ambuecue jei ichupe: Ore rojecha curi Ñandeyárape. Ja jae jei ichupecuera: Che ajecha ý ramo pe ipo oñembocua jague ja amoingue ý ramo Che cuâ umi clavo cuarépe ja amoingue ý ramo Che po pe iyýke oyecutu jaguepe mo ndaroviai. 26 Ja upe jague ocho arajápe oi yeby umi jemimboe cuera cotype ja pe Tomas jendive cuera, ja oñemboty ramo yepe okê, sapyaité ou Jesús ja oñemboýjápe iyapytepe cuera jei: Ta pende pyaguapy. 27 Upei catu jei Tomaspe: Embou ape ne cuâ, ja emaê Che po reje, embou ape nde po ja emoingue Che yké ayecutu jaguepe, ja ani nde umi oguerovia ý varejegua, erovia catúnte. 28 Upei catu Tomas jei: Nde, che Yára ja che Tûpâ! 29 Ja Jesús jei ichupe: ¿Che rechámajá rejépa nde rerovia? Imarangatu vaerâ umi ojecha ý vaecue ja upeicharamo yepe, oguerovia vaecue yepe. 30 Ja oime vaecue jeta mbae jechapyrâ avei ambue Jesús oyapo vaecue jemimboe cuera resápe, oñemoi ý vaecue co cuatiápe, 31 âmbae catu oñemoi vaecue peê perovia jaguâ Jesús pe Cristójá, ja Tûpâ Ñandeyára Raýjá, ja icatu jaguâ perovia jague reje pejupity jaguâ pe tecove jaetéva Jéra rupi.

John 21

1 Uperire Jesús oyejechauca yeby jemimboe cuerape pe ý Tiberias ypype. Ja coicha voi oyejechauca. 2 Sapy oi oñondive Simon Pedro ja Tomas, jérava avei Didimos, ja Natanael pe Canaýgua Galilea pegua, ja Zebedeo raý cuera, ja mocoí jemimboe cuera ambue avei. 3 Ja Simon jei ichupecuera: Che ajata aicutu pirá. Ja jaecuera jei: Torojo ore avei nendive. Upeicha oyeoi ja oyupi imbayrupe. Ja sapy upe pyjarepe ñoguenojêi mbaeve pirá. 4 Ja pe pyjaréveté sapy oime oñemboý Jesús pe ybye pe ý rembeýpe. Ja ndo jechacuaai umi jemimboe cuera Jesúsja. 5 Upei catu Jesús jei ichupecuera: ¿Peê cariaý cuera, perecópa mbae yau vaerâ? Ja jei Ichupe: Ndipori. 6 Ja Jae jei ichupecuera: Pemuasâi pende pyjá pene mbayru acatua coty, ja peyujúne mbae. Upei catu omuasâi ipyjá, ja upegui ndicatuvei ojupi yeby ipyjá jeta eterei gui pirá. 7 Upei catu pe jemimboe Jesús ojaýjýváva

jei Pedrope: Upea Ñandeyára! Upei catu Simon Pedro ojenduma ramo Ñandeyarájá oyeçuacuá iyaope, (opívo oi oicovo), ja oyeity pe ýpe. 8 Ja umi jemimboe cuera ambuecue ou imbayru rejeve, na imombyryi gui pe ý rembeý gui icatu cien metroichante, oguerúvo ipyjá umi pirá rejeve. 9 Ja ogueyýma ramo ybye ojecha tatapyi jendýva, ja oime pirá jiari ja oime avei mbuyapé. 10 Ja Jesús jei ichupecuera: Erúnte umi pirá penôjê ramô vaecue gui. 11 Upei catu Simon Pedro oyupi yeby pe mbayrupe ja ogueru pe pyjá ybye jenyjê pira tuvicháva gui ciento cincuenta tres pirá, ja jeta eterei ramo yepe ndosoroí pe pyjá. 12 Ja Jesús jei ichupecuera: Peyú ape peu. Ja uperamo voí ndipori peteí jemimboe cuérava oporanduséva Ichupe avápa Nde? Oicuaa voí Ñandeyarájá. 13 Upei catu Jesús ou ja oipyjy pe mbuyape ja omeê ichupecuera ja upeicha avei pe pirá gui. 14 Upea pe mbojapyjá yebyma Jesús oyejechauca jague jemimboe cuerape oicove rire umi omano vaecue paúgui. 15 Ja ocarúpá rire Jesús jei Simon Pedrope: Nde, Simon, Jonas ray, ¿nde aévépa Che reje coáva ambuegui? Ja jae jei: Jeê, che Yára, Nde reicuaa voí che rojayjújá Ndeve. Ja Jae jei ichupe: Eñangarecônte, upeicharamo, Che ovecha raý cuera reje. 16 Ja jei yeby ichupe: Nde, Simon, Jonas ray, ¿nde aépa Che reje? Ja jae jei: Jeê, che Yára, Nde reicuaa voí che rojayjújá Ndeve. Ja Jae jei ichupe: Eicônte, upeicharamo, Che ovecha rerecuá ramo. 17 Upei catu Jae jei ichupe mbojapy yebýjápe: Nde, Simon, Jonas ray, ¿Che rayjúpa Cheve? Upei catu Pedro ombuasy eterei Jae jei jague reje mbojapy yeby jápe: ¿Che rayjúpá Cheve? Upeareje jei Ichupe: Che Yára, Nde nico reicuaa opambae. Nde reicuaa voí che rojayjújá Ndeve. Upei catu Jesús jei ichupe: Eñangarecônte upeicharamo, che ovecha cuera reje. 18 Añete co che jaéva ndeve. Yma nde pyajúve yave pucu cue nde reyecuacuá vaecue ndeyejegui vointe, ja rejo mamó rejose jaguepe. Arévé nde tuyávévo nde reipysóne ndepo ja oimene ambuecue nde yocúacuá vaerâ, ja nde rerajá vaerâ mamó rejose ý jaguâme. 19 Upeicha jei Jae oicuaáucá jaguâ mbaéichapa omano vaerâ ombotuvicha jaguâ jecope Tûpâ Ñandeyárape. Ja jeipávo upea ichupe, jei: Eyo Che rapycueri! 20 Upei catu oyere Pedro ja ojecha pe Jesús remimboe pe Jae ojajjúvévape ou ramo japycueri: upeva catu upe oycó vaecue ipytia reje pe ocaru jaguepe ja jei vaecue: Ore Yára ¿mávapa pe Nde yapyjýucájarâ? 21 Upeicharamo ojechama ramo ichupe, Pedro jei Jesúspe: Che Yára, ¿cóvapa mbaepa? 22 Ja Jesús jei ichupe: Che aipota ramo jae opyta Che ayu yeby ramo guârâ ¿mbaeico nde? Nde catu eyo Che rapycueri. 23 Upeguive oñemojerâcuâ umi jemimboecuera apytepe upe jemimboe nomano vaerâijá. Jesús voí ndeiri ichupe jae nomanoi jaguâ, jeinte: Che aipota ramo jae opyta Che ayu yeby ramo guârâ, ¿mbaeico nde? 24 Upéva catu pe jemimboe oicuaáucáva jina âmbae gui ja omoí vaecue âmbae co cuatiápe ja yaicuaa añetéjá co oicuaauca vaecue. 25 Oime voi jeta mbae ambue Jesús oyapo vaecue, ja oñemoímbá ramo cuatiápe peteí teí umimbae, che aimoâ nda co ybyari yepei nda iyápái moâ jaguâ umi cuatia tecôtevé vaerâ moâ oyeypa jaguâ.

Acts 1

1 Oime voi pe cuatia ambue iyýpy vaecuepe, che carai Teofilo, amôí jague aicuaaúcuvo opa umimbae Jesús oyapo ja omboe vaecue iñypyrumby guive, 2 upe jaára peve Jae omboe pajá jague jembiapoucapýrâ reje Espiritu Santo rupi umi jemimboe cuerape, umi Jae oiporavó vaecue, ja uperire Jae oyejupi yvape. 3 Upe ojasa asy jague guive voi oyejechauca racae oicove jeta mbae guasu yayerovia vaerâ reje. Oyejechauca voí yepi ichupecuera cuarenta ára pucu cue yave ja oñemongueta jendive cuera Tûpâ Ñandeyára reco marangatu yvapegua gui. 4 Ja sapya oimba pype oñondive cuera Jae jei ichupecuera anichene jaguâ oyei Jerusalem gui. Tojaârônte pe Túva remicuameêngue, upe pejendu voí jague Chejegui, jei. 5 Pe Juan añetejápe omongarái ýpe ja nda jiareichene peê peñemongarái jaguâ Espiritu Santo rupi, mboby ára mínte. 6 Upeicharamo oñembyaty ramo Jendive, oporandu Ichupe ja jei: ¿Ore Yára coángapa pe remopuâ yeby jaguâ ára mburuvicha guasu pyajú co Israel retâme? 7 Ja Jae jei ichupecuera: Nda iyái peême peicuaá jaguâ aracaepa terâ mbaeicharupípa iya vaerâ umi mbae, umi Che Ru omoí vaecue oyejegui año vointe. 8 Peême catu oñemeêne pende puacá jaguâ ogueyý pype pendereje Espiritu Santo, ja peê peicuaáucâne Chejegui Jerusalempa ja Judeape oparupi, ja Samariape ja opa co yby yerereje ipajaitépevé. 9 Upei catu jeipávo âmbae, omaê yave voí jaecuera, Jae oyejupi ja peteí araí oyapyjy Ichupe ja omboí jeságui cuera. 10 Ja omaê pype jicuai yvaga reje Jae ojo oyupi aya, sapyaite oime oñemoí jendive cuera mocoí cuimbae ao morotímbáva. 11 Ja umiva jei ichupecuera: Peê cuimbae Galileaýgua, ¿Maerâpa peime ape peñemboýjápe pemaêvo yvaga reje? Upe

Jesús voi oyereraja vaecue yvagape pene paûgui voi, upeicha avei ou yebyne co pejecha jagueicha ojo ramo yvagape. 12 Upemaramo oyeby jaecuera Jerusalempa, pe itáatýra jérava Olivagui, upéva jiâgui Jerusalempa mombyrycue yaguata jaichagua peteî sabado árape. 13 Ja oike ogape ja oyupi pe coty yvatépeguape pe oico jápe Pedro ja Jacobo ja Juan ja Andres ja Felipe ja Tomas ja Bartolome ja Mateo ja Jacobo, Alfeo ray, ja Simon Zelotes, ja Judas, pe Jacobo ryby. 14 Opavave umiva oñemboe tapiáva oñondivepá umi cuña ndive ja Maria, Jesús sý ndive ja itybyra cuera ndive. 15 Uperamo umi jaárape opuâ oñemboý Pedro umi jeýicuera paûme ja jei ichupecuera (iyatyra retacue ciento y veinte rupi): 16 Peécuera, carai cuera, che reýicuera, jei, tecôtevê raé oyeyapo jecópe pe Santa Escritura oiva jei jagueicha Espiritu Santo pe David yuru rupi pe Judás gui pe tapecuaájá omojenonde vaecue umi Jesús yapyjýjarépe. 17 Upéva voi peteî vaecue ñanderejeguáva voí ja ñande rembiapocuépe ñane irûngue. 18 (Upeva voí oyogua peteî ñû pe iñangaipa repýcué reje, ja oyeyuby ja ocapú mbytepe ja jyecue oyejecuavopá. 19 Ámbae voí oyecuaapá umi Jerusalem rupi oico vaecuepe, upeváreje upe ñû oñembojéa iñeêtevêpe Aceldama (Ñu Tuguy yaemo ñande). 20 Oyeé voí pe Psalmos cuatiápe: Topyta nandi tapereicha pe jeco jague ja ani oime oico vaerâ pype. Toiké ambue jecoviárâ pe jembiapó ranguépe). 21 Upévareje icatu voi tecôtevê yaiporavó peteîme coa carai cuera oico vaecue ñanendive, oico yaveve Ñandeyára Jesús oiké ja osê ramo guare ñanepaûme, 22 iñypyrumby guive pe Juan omongarái jague guive Ichupe, upe jaára oyererojory jague peve ñande apytegui, tecôtevê, upeicharamo, oñemoiucá peteî ñanendive cuera omojerâcuâ vaerâ Jae oicove yeby jague catuetei. 23 Upei catu omoñembóy mocoîme, José pe jérava Barsabas, jera yoáva avei Justo, ja Matiaspe. 24 Ja oñemboejápe jicuai jei: Nde Ñandeyára, rechazacuaava opavave pyapy, ejechaucá mávapepa reiporavóse umi mocoîgui, 25 oiké jaguâ co tembiapo pype Ne rembiyocuai ramo Apostolrâ pe Judas recoviárâ pe ocúi vaecue ojo jaguâ jendâguâme. 26 Upemaramo oity ichupecuera poá, ja joa poá Matias reje, ja jae oñemboyuapý umi once Apostol retacue reje.

Acts 2

1 Ja uperire oico yave pe arete guasu Pentecostes oime oñembyaty jicuai oñondive peteî mbaerânte. 2 Ja sapyaita oico peteî osunúva yvagagui peteî ybytu jâtâ oipecu vaicha ja jyapúpá pe oga ryguepý oguapy jaguepe jicuai. 3 Ja oyejechaucá ichupecuera icûngue vaicha iyapyra mocoîva tatá rendýicha, ja ogueyý opyta peteî teî iñâcâ ári cuera. 4 Ja opavavé jaecuera jenýjêmba Espiritu Santo gui ja oñypyru oñeê pytagua ñeême oñatôî jaicha ichupecuera Espiritu Santo oñeê jaguâ. 5 Sapyá uperamo voi oico Jerusalempa jeta Judio carai iñemboecatúva ou vaecue opa tetâ ára guype oiva gui. 6 Ja oñejendu ramo pe osunújá oñembyatýpa umiva jetave cue rejeve ja oico peteî apayuái ojendújá gui jina jaecuera peteî teîva oñeê ramo iñeêtevêpe. 7 Ja oñemondyi jicuai ja ojecharâmô ja jei: ¿Mbaeté pico? ¿Ndajaeipa Galileaýgua opa coáva oñeêva jina? 8 ¿Mbaeichapa, upeicharamo, ñajendu oñeê ramo ñane ñeêteé ñane retâmeguape ñañemoña jague rejeguape? 9 Oime ñandéva Partiaýgua, ja ñandéva Mediaýgua, ja ñandéva Elamýgua, ja oime ñandéva Mesopotamiapegua, ja ñandéva Judeapegua, ja ñandéva Capadociapegua, ja ñandéva Pontopegua, ja ñandéva Asiapegua, 10 oime ñandéva Phrygiapegua, ja ñandéva Pamphiliapegua, ja ñandéva Egyptopegua, ja oime ñandéva umi tenda oiva amongotýóvé Cirenegui pe Africa retâmegua, ja oime ñandéva yayú vaecue sapyaminte Romagui, ja oime ñandéva Judiocuera, ja umi oñembo judio ramôva, 11 ja oime ñandéva Cretaýgua ja ñandéva Arabiaýgua, ja upeicharamo yepe, coanga ñajendu ñaina oñeê ramo ñaneñeêteéme umi mbae guasu jechapyrâ Tûpâ Ñandeyára oyapo vaecue. 12 Ja ojecharâmô jicuai iyapayuái jicuai ja jei oyope: 13 ¿Mbaépa jeise cova? Oime ambuecue oñembojory vaecue jecucuera ja jei Ocaúpa jicuai. 14 Upei catu Pedro opuâ oñemboý umi once ambue ndive ja oñeê osapucai jápe, ja jei: Peê carai Judiova, ja opa peê peimeva Jerusalempa, taicuaaúca pôrâ peême cova, ja pejendu pôrâkena che ñeê. 15 Áva ndajaei ocaúva, peê peimoâ jaicha, pyjarevé asayemínte gueteri. 16 Ndaupeichai. Cova nico pe oyeé jague cu Joel pe oñemoñeéjára ymaguare yuru rupi: 17 Oicone umi ára pajávo, jei Tûpâ Ñandeyára, aňojêne Che Espiritu gui opa umi ybypóra cuera rejegua reje ja pende ray ja pende rayý cuera oñemoñeêne ja pende cariaý cuera ojechane mbae jechapyrâ yvapegua, ja pende tuya ojechane ikepegua. 18 Añetejápe Che rembiguai cuimbaéva ja cuñáva reje umi jaárape aňojêne Che Espiritu gui ja oñemoñeêne, 19 ja Che ajechaucáne mbae poromondýi yvape ja mbae jechapyrâ ybyari, tuguý ja tatá ja tatatí: 20 pe cuarajý iñypyutûmbáne ja pe yasy oyejecha tuguýcha ou mboyve cu

Ñandeyára ára tuvicha ja pojyi jechacatupyrâ. 21 Uperamo voí upeichavo opa umi ojenoi vaecue Ñandeyára rera oñembo jeco mârâ y ne. 22 Peê cuimbae, Israel rejegua, pejendúkena co che ñeê. Upe Jesús Nazareno, Carai Tûpa Ñandeyára ombou vaecue peême oyejehauca vaecue imbaeguas rupi ja mbae oporomondyiva rupi ja mbae jechapyrâ rupi umi Tûpâ Ñandeyára oyapo vaecue Jaerupi penepaûme, peê avei peicuaa pôrâ jaicha. 23 Upéva catu oyeyapyjyucá vaecue, Tûpâ Ñandeyára oipota voí jague reje oyeyapo ja oicuaa voí jagueraje upeichante oyeyapo vaerâ jague, ja peê peyucáucá Ichupe umi iñañáva po rupi curusu reje. 24 Opaichavévonte Tûpâ Ñandeyára omopuâ yeby Ichupe ja omboí Ichupe pe ojasa asy ja omano jaguegui: ndaiyái voí Ichupe mbaevéicharamo oyeyoco umi omano vaecue paûme. 25 Ja Upéva gui voí pe David jei vaecue: Ajecha tapia Ñandeyárape Che resápe voí. Oime voi Che acatua coty anichene jaguâ Che añemomyi. 26 Upévareje Che pya rory ja obyate Che cû ja Che roó yepe avei opytuúne ajaârôjápe. 27 Nde voínte Nde rejeyaichene che anga umi omano vaecue oijápe, ja ne Che meêichene Cheve, Che Ne marangatúva, Che tuyú jaguâ. 28 Reicuaucá pôrâ raé Cheve pe tapé ojóva tecové jaetévarâme, Che mbobýa tuvichâne ai pype Nde rovaké. 29 Peê cuimbae cuera, che reýi cuera, che ndakyjýyei, iyajá reje voí cheve añeê pe David cú ñande ru ypycúe gui omano ja oñeñotý jagueraje ja oimejá reje ñanepaûme coanga peve pe itacua oñeñotý jague. 30 Upéva catu oñemoñeê vaecue ojaûvôjára ramo, ja oicuaa voi vaecue Tûpâ Ñandeyára omeê jague iñeê ichupe oguéra teépe jetégui voí omopuâ jaguâ peteí jesecueraguáva oguapý vaerâ iguapý jaguépe mburuvicha guasu ramo, 31 ja ojechacuaa jagueraje yma guive voí, oñeê Cristo oicové yeby vaerâ jaguâ gui, jei ramo guare ndo yejeyai jague umi omano vaecue oijápe ja jete nda ituyui jague. 32 Co Jesús voí, Upéva catu pe Tûpâ Ñandeyára omoingove yeby vaecue ja opavavé ore roicuaucá roina âmbae. 33 Upeicharamo, Jae oñemopuâ rire Tûpa Ñandeyára acatuape, ja ojupityma ramo Túva gui pe Espiritu Santo, upe Jae oicuaameê vaecue, anga oñojêma voi coa peê voi pejecha ja pejendu jaicha. 34 Ndajaei upe David pe oyupi vaecue yvagape. Jae voínte jei vaecue: Jei vaecue Ñandeyára Che Yárape: Eguapy Che acatuape, 35 amoímbá meve umi iyaeýva Ndereje Nde py renda ramo. 36 Upevareje peicuaa pôrâ vaerâ añetejápe opavavé peê Israel cuérava Tûpâ Ñandeyára omoingôma jague Ñandeyara ramo ja Cristo ramo co Jesús voi peê peyucáucá vaecue curusú reje. 37 Upei catu ojenduma ramo umimbae oyepyapy jicuái ja jei Pedroke ja umi Apostol cuera ambuepe: Peê caraicuera, ore reýi cuera ¿mbaépa royapota? 38 Ja jei ichupecuera Pedro: Peñembojeco pyaju mbyasýjápe peñemongaraíucá jaguâ peteí teí peêcuérava Jesú Cristo rérape pene pôtí jaguâ pene angaipa gui ja oñemeê reí jaguâ peême pe Espiritu Santo. 39 Peêmeguârâ voí pe jemicuameêngue ja pende raýcuera peguârâ ja opa umi mombyry jicuáivapeguârâ avei, opa umi Tûpâ Ñandeyára ojenôí jaguâichagua oyejegarâ. 40 Upeicha ja jeta ñeê ambue rupi jae oicuaucá jecópe ichupecuera omojângévo ichupecuera ja jeivo: Peñemboýké cóvarejagua co iñacâjâtáva reco vaígui. 41 Upei catu opa umi ogueroviáva iñeê oñemongaraíucá ja oime oñemboyuapý jetacue reje upe jaárape mbojapy mil ybypóra rupi. 42 Ja umiva oico tapiá umi Apostol cuera omboe jaguepe, ja oñomongueta jaguepe oñondive, ja oñepejaâ jaguepe mbuyape caraí ja oñemboe jaguepe. 43 Ja oico kyjýyve guasu ipyapecuera yoa, ja jeta mbae guasu ja jechapyrâ oyeyapo umi Apostol rupi. 44 Ja opa umi oguerovia vaecue oi oñondive oñombaéva ramo. 45 Ja oñemû joga cuera reje ja jymbá cuera reje ja omboyao jepycue opavavépe oicôtevê jaichaguánte. 46 Ja oico tapia opa árape ipya pôrâ oñondive tûpâope ja oipejaâ jicuái mbuyapé caraí joga cuera rupi, ja ocaru oñondive torypápe ja ipya pôrâ oyoupecuera. 47 Ja ombotuvicha Tûpâ Ñandeyárape ja oyererojory opa umi tapicha cuera gui. Ja Ñandeyára omboyuapy opa árape iyatýrape umi jemimbo jeco marangatu pe.

Acts 3

1 Ja peteí ára sapya ojo Pedro ja Juan tûpâope oñemboé jaguâ asaye caaru. 2 Ja sapya oime upepe peteí cuimbae iyapá vaecue isy rygue guive voi: upéva oyererú ja oñemoí opa árape pe tûpâo rokême, upe jérava Okê Pôrâ, oyerure jaguâ tûpâmbae reje umi tûpâope oikévape jicuái. 3 Ja ojecha ramo upéva Pedro ja Juanpe oiketa ramo tûpâope oyerure tûpâmbaereje. 4 Upei catu Pedro ja Juan oyesareco jese ja jei: Emaênte ore reje! 5 Ja jae ojenduma ramo ichupecuera omaê jesecuera ojaarô pype jaecuera omeê ichupe tûpâmbae. 6 Upei catu jei Pedro: Plata ja oro ndarecoi mbaevete. Co che arecóva tameê ndeve. Jesu Cristo Nazareno rérape epuâ ja eguatá! 7 Ja upevo oipyjy ipo iyacatuapegua gui ja omopuâ ichupe ja upevove oñemo mbaraete ipy ja jetya yuayújá, 8 ja opopó ja oñemboý ja oguata ja oiké

jendivecuera tûpâope oguata ja opo oicovo ja ombotuvicha Ñandeyárape. 9 Ja opa umi jicuaiva upepe ojecha ichupe oguata ramo jiconi ja ombotuvicha ramo Tûpâ Ñandeyárape, 10 ja jaecuera oicuaa jaejá upe oguapy vaecue pe tûpâmbae rendape pe tûpâo rokê pôrâ rupi. Ja ojecharâmô yoa, ja oñemondyi pe oyeju vaecue reje ichupe. 11 Ja oipyjy ramo Pedro ja Juanpe pe jetya apá vaecue oñemo jesâi vaecue, opa umi ambuecue oñanî oñondive Jendápe cuera pe okê jérava Salomon rokê, oñemondyi yoa. 12 Ja Pedro ojecha ramo upea jei umi iyatývape jicuai: Peê cuimbae Israel cuérava. ¿Mbaerejépa pejecharâmô âmbae, terâpa mbaereje peyesareco orereje ñaimoa icatu vaecue ore puacacué gui terâ ore marangatucue gui romboguada co cuimbaepe? 13 Tûpâ Ñandeyára, pe Abraam ja Isaac ja Jacob Tûpâ Ñandeyára, ñande ru ypycue Ñandeyára, ombotuvicha raé Taýra Jesúspe, Upe peê peyapyjýucá vaecue, ja pemomârâ vaecue Pilato renondepe jiâma ramo yepe ichupe opoí jaguâ Ichugui rae. 14 Peê catu pemomârâ upe Marangatúetéva ja Imbaépôrâitévape, ja peyerure opoí jaguâ reje peême peteí yucajaré gui. 15 Ja peê peyuca pe Tecové Rapécuaájá jaetévape. Upévape Tûpâ Ñandeyára omoingove yeby umi omano vaecue apytegui, rojecha jagueicha ore ore resápe voi ja ore roicuaáucá jaicha añetejague. 16 Ja Upe Jéra rupi oyerovia jague reje Jéra reje oñemo mbaraeté co cuimbae peê pejecha ja peicuaávape, ja pe oyeroviájague reje Jaérupi oñemeê ichupe jesâiite jaguâ opavave pende resápe. 17 Coanga voi che reýícuera, aicuaa pôrâ pejechacuaa ý jague guinte peê peyapo jague umimbae oyapo jagueicha pende ruvicha cuera avei. 18 Upeicha voínte Ñandeyára oyapóucá jecópe pe yma omojerâcuáucá vaecue opa umi ñemoñeêjára yuru rupi ojasa asy vaerâ jague Cristo. 19 Upévareje peñembo jecopyajú pyámbyasýjapé ja peñemboyeré oñembogué jaguâ pene angaipa, ja upeicharamo, oune umi pene angapyjy jaguâ ára Ñandeyára renonde gui. 20 Ja omboúne Jesúspe pe yma oñemoingo voi vaecue peême Cristorâ. 21 Upéva añeté tecôtevê oñemojendá yvagape ôguajê meve umi opambae oñemyatyrômba jaguâ ára, oñeê jagueicha Tûpâ Ñandeyára opa umi oñemoñeêjára imarangatúva yuru rupi ymaite guive voí. 22 Oimene ñemoñeêjára, upe Moises voínte jei vaecue, Tûpâ Ñandeyára omopuâ vaerâ peême umi pende reýícuera apytegui cheichagua: upévape voí peê pejendune opambae oñeê vaerâ peême, 23 ja oime ramo ojenduse ý vaerâ pe oñemoñeêjárâpe oñembyáipáne co tetâmegua paûgui. 24 Upeicha avei opa umi ñemoñeêjára Samuel guive ja uperire opa umi ambuecue oñeê vaecue omojerâcuâ vaecue âva ára avei. 25 Peê voi umi oñemoñeêjára rejeguava ja peê pe Tûpâ Ñandeyára ñande ru cuerape remicuameêmby yárarâ, jei ramo guare Abraampe: Umi nde rejegua cuera rupi oñemo mbaepôrâne opa ybypóra co ybyarigua guive. 26 Peême raêve Tûpâ Ñandeyára omopuâ Taýrape ja omboú Ichupe pene mombaepôrâ jaguâ pene mboýkévo opavave peême pene rembiapo vaí gui.

Acts 4

1 Ja oñeê aya jaecuera umi ambuecue cuerape sapyá ou Jendápe cuera umi pai ja pe tûpâo ñangarecójá ja umi saduceo, 2 ipochýpa voí umiva omboejá reje jicuai umi tetaýguape ja omojerâcuájá reje jicuai Jesúrupi yaicové yeby vaerâ jaguâ umi omano vaecue paûgui. 3 Ja oipyjy ichupecuera ja omoingue ybyracua rogape pe ára ambuepeve, caaruetéma jina. 4 Upeichavo jeta umi ojendu vaecue pe Ñeê oguerovia ja jetacue umi cuimbae cinco mil rupi. 5 Ja oyejú pe ára ambuepe oñembyatý Jerusalempe juvicha cuera ja ituyáva ja iñaranduva, 6 ja Annas pe pai guasu ja Caiafas ja Juan ja Alejandro ja opa pe pai guasu reýícuérava. 7 Ja omoñemboýma ramo ichupe cuera mbytepe oporandu: ¿Mamoguipa pereco pendepope peyapo jaguâ âmbae terâpâ avá rérape peyapo raé? 8 Upei catu Pedro jenyjê Espiritu Santo gui jei ichupecuera: Peê co ñane retâ ruvicha cuera ja peê carai ituyáva Israel cuérava, 9 oñeporandu ramo oreve coanga pe mbae ipôrâva oyeyapo vaecue peteí jasyva reje mbaéichapa oñemo jesâi raé, 10 taicuaaucá pôrâke opava peême ja opavavé co Israel retâmeguape, Jesú Cristo Nazareno rérape Upe peê peyucá vaecue curusu reje ja Tûpâ Ñandeyára omoingove yeby vaecue umi omano vaecue paûgui, Jaerupi catu co cuimbae jesâi yebymajá pene renondepe. 11 Cova nico pe itá oñemombo vaecue peê peyogapo vaecue rupi, upéva catu oñemoíma pe oga ratí reje. Ja ndipori avave ambue ñanemo jesâijarâ. 12 Ndipori voi jéra ambue ára guype oñemeê vaecue umi ybypóra cuera apytepe tecôtevêjá ñaño mojesâimba. 13 Upei catu ojecha ramo ipyaguasujá Pedro ja Juan ja oicuaa pype jaecuera cuimbae iñarandú-ý-vajá ja itaby nungájá, ojecharâmô ja ojechacuaa oico jague Jesús ndive. 14 Ja ojecha pype pe cuimbae oñemo jesâi vaecuepe oicóva jendive cuera jiconi ndo guerecoi mbaeve jei vaerâ jesecuera, 15 omosêucá mante ichupecuera upe oñomonguetá jaguegui jicuai. Ja upevove jaecuera oñomongueta oñondive jeivo: 16

¿Mbaépa yayapone co cuimbae cuera reje? Añetejápe oyeyapo rae mbae jechapyrá jaecuera rupi oyecuaáva voí opa umi Jerusalempe oicova gui ja ndicatuí ñamomârâ. 17 Opaichavévo anichene jaguâ oñemojêrâcuâvé co tetâ rupi ñamonguyjýyê ichupecuera anichene jaguâ aguirire oñeêve avavépe Upéva rérape. 18 Upei catu ojenoíucá ichupecuera ja jei ichupecuera anichene jaguâ mbaeveicharamo oñeêve terâ omboévé Jesús rérape. 19 Upemaramo Pedro ja Juan oñeê ja jei: Yajecha ¿mbaépa peimoâ peê? ¿Royapopa jecópe Tûpâ Ñandeyára ypype ore ñeêrendú ramo peême ja na Tûpâ Ñandeyárapéi. 20 Ore voi ndicatuíete roñomí co roe vaerâ pe rojecha ja rojendu vaecue gui. 21 Upemaramo omonguyjýyê yeby rire opoí ichuguicuera ndoyujui pype oinûpâ jaguâicha yepe ichupecuera, oijaguereje umi oñembyatýva opava umiva vointe ombotuvicha Tûpâ Ñandeyárape pe oyeju vaecue reje. 22 Pe cuimbae voi oñemo jesâi vaecue co mbaeguasú rupi oguereco jetavéma rae cuarenta añosgui. 23 Upei catu oyepoí rire ichuguicuera ou jaecuera jesecuéragua rendape ja omombeupá pe oyee vaecue ichupecuera umi pai ruvicha ja umi ituyáva gui. 24 Ja umiva ojenduma ramo umimbae oñemboe oñondive oyerurévo Tûpâ Ñandeyárape ja jeivo: Ore Ruvicha Guasu, Nde catu reyapo vaecue yvaga ja yby ja ýguasú ja opambae oiva ipyecuera, 25 ja reñeê vaecue Espiritu Santo rupi pe ñande ru ypycúe Ne rembiguai David yurú rupi erécúavo: ¿Mbaerejépa ocorôro ipochy umi pytagua itabýva, ja umi ybypóra oimoâ mbae rei meme? 26 Opuâ umi mburuvicha guasu ybyarigua ja umi mburuvicha oñembyaty peteícha oñemoívo Ñandáeyra reje, ja Cristo reje. 27 Añetejápe voí oñembyaty co tetâme voí oñemoívo co Nde Ray marangatu Jesús reje, upe rembuetécú vaecue Cristorâ, ja nda pe Herodes ja Poncio Pilato añoi, umi pytagua avei ja umi Israelcuérava, 28 oyapopa jaguâ opambae Nde puacácué ja Ne arandúcué rejeve Nde rembosacoí vaecue ymaguive voí oyeyapoucá jaguâ. 29 Ja coanga, Ñandeyára, emaêmi jaecuera ore momboi jicuai, ja emeê oreve Ne rembiguai cuerape rokyjýyê ý reje romojerâcuâ jaguâ Ne ñeê. 30 Eipysó Nde po remojesâiucávo ja reyapoucávo mbaeguasú ja mbae jechapyrá Jesús Nde Ray Marangatu réra rupi. 31 Ja upeicha oñemboépâma ramo pe oga jaecuera oi jaguepe oryryipá ja jenyjêmba yoa jicuai Espiritu Santo gui, ja oñemoñeê Tûpâ Ñandeyára Ñeê gui okyjýyê ý reje. 32 Ja opa umi oguerovia vaecue oño pyápôrânte ja jianga peteíchante ja avavé ndeiri imbaéteéjá pe oguerecova. 33 Opambae oñombaénte. Ja umi jemimboe cuera ipuacaite oicuaáucávo oicove yeby jague Ñandeyára Jesús ja opavave jaecuérava oñepytyvô Ñandeyára gui. 34 Ja upeicha rupi ndipori oicôtevêva iyapytepe cuera. Ja opa umi oguerecova ñû ja oga oñemûmba jesecuera ja oguerú jepycúe, 35 ja omoí umi Apostol pý renondepe ja oñomboyao oñopaûme oicôtevê jaichante. 36 Uperamo oime José, pe oñembo jéra vaecue Bernabe umi Apostol paûme (jéra jeiséva Ipyaguapyva rejeguava, upéva Levita Ciproigua). 37 Upéva oguereco peteí ñû ja oñemû jesé ja ogueru jepycúe ja omoí umi Apostol py renondepe.

Acts 5

1 Uperamo oime peteí carai jérava Ananias jembireco Safira ndive oñemû vaecue peteí iyýby reje, 2 ja oñomí pe jepycúe gui oicuaapype jembireco avei. Ja ogueru pe imboyaopyrémi ja omoí umi Apostol py renondepe. 3 Upei catu jei Pedro: Nde Ananias, ¿mbaerejépa omuenyjê Satanás nde pya nde yapu jaguâ pe Espiritu Santope? ja reñomí jaguâ upe nde yby repycúe gui? 4 Nde rereco aya ichupe ¿ndo pytaipa rae ndeve; ja reñemû rire jese ¿noiri pa raé nde pope gueteri? ¿Mbaéichapa oñemoí raé âmbae nde pyape? Na nde yapu cuimbaepeí, Tûpâ Ñandeyárapente. 5 Ja upevove Ananias ojenduma ramo umi ñeê joa ja oyejekyi. Ja upeicha oico peteí kyjýyê tuvicha opa umi ojendu vaecuepe. 6 Ja opuâ umi cariaý ja ojupí pe jetecue ja oguenojê oñoty jaguâ. 7 Ja ojasama ramo mbojapy horaicha sapya oíke jembireco ndoicuaai pype pe oyeju vaecue ichupe. 8 Upei catu Pedro jei ichupe: Ereminte cheve ¿reñemûpa raé pende yby coichagua repycúe reje? Ja jei jae: 9 Jeê, upeichagua repycúe reje. Upemaramo jei ichupe Pedro: ¿Maerâpa peê peñomongueta oñondive pembopochy jaguâ Ñandeyára Espiritupe. Pejendúke, ou yebyma jina umi oñotýjaré neménape, ja ndeve avei nerenojêne. 10 Ja upevove jae joa ipy renondepe, ja oyejekyi ja oiké umi cariaý ja oyuju jeongue, ja oguenojê ja oñoty iména ypype. 11 Ja oico kyjýyê tuvicha eterei umi tûpâope oivape ja opa umi ojendu vaecue umimbae pe. 12 Ja umi Apostol pó rupi oyeyapo jeta mbaeguasú ja jechapyrá upe tetâme. Ja oñemonoô jicuai yepi opavave oñondive pe Salomon rokême. 13 Umi ambuecúe cuérava gui voí ndipori mavave ndoyejeasei vaecue jesecuera, umi mboriaju mante oiporanguereco eterei ichupecuera. 14 Ja umi ogueroviava Ñandeyárape oñembo jetave jetaite cuimbaéva ja upeicha avei cuñáva.

15 Upévareje oguenojê umi jasývape cuera umi tapé rupi ja omoî jupape ja inimbepe icatu jaguâicha, ou ramo guârâ Pedro, jiâgue yepe oyupity peteîva ichupecuérava. 16 Ja umi tetâ iyýpyrupiguagui yepe iyatý jeta ybypóra Jerusalempa oguerúvo jasývape cuera ja umi mbaepochy rembitarovápe. 17 Ja opavave jaecuérava jesâimba. Upemaramo opuâ pe paiguasu ja umi oiva jendive umi saduceo rejegua ja ipochý eterei jicuai, 18 ja oipyjýucá umi Apostol cuerape ja omoinguécá ybyracua rogape. 19 Upei catu ou pe Ñandeyára remimbou pyjaré ja oipea pe ybyracua roga rokê ja oguenojê ichupecuera ocápe ja jei: 20 Tapejónte ja peiméma ramo tûpâope peñemoñeê umi tetaýguape opa co Ñeê Tecové Marangatu gua gui. 21 Ja ojenduma ramo umimbae pyjareve yepe oiké jaecuera tûpâope ja oporomboe. Ja upe aya ou pe paiguasu ja umi jicuai vaecue jendive ja ojenoî umi ambuecuepe oñomongueta jaguâme, ja umi ituyáva Israel cuéravape, ja omondo ybyracua rógape oguerúrucávo ichupecuera. 22 Ja oguajêma ramo umi tembiyocuai ndoyujui ichupecuera ybyracuá rogape, upévareje oyeby ja omombeu jeivo: 23 Añetejápe royuju pe ybyracuá roga oñemboty jâtâ pôrâ ja umi okê ñangarecójá oi umi okê renondepe, upegui roipea ramo ndo royujui avavepe jyguépýpe. 24 Upei catu ojenduma ramo umi ñeê pe paiguasu ja pe tûpâo ñangarecójá ja umi pai ruvicha ipya tarová mamópevépa oyupity âmbae. 25 Uperamo voí ou peteî omombeúva ichupecuera jeivo: Peina jina umi cuimbae remoinguécá vaecue ybyracuá rogape oi tûpâope jicuai ja oporomboe jina umi ambuecue cuerape. 26 Upemaramo ojo pe tûpâo ñangarecójá umi tembiyocuai rejeve ja ogueru ichupecuera oinûpâ ý reje: jaecuera voi okyjýye umi japicha cuera oyapi jaguâ itápe ichupecuera. 27 Upegui oguerúma ramo ichupecuera omoingué ichupecuera pe coty oñomongueta jaguâme. Ja pe paiguasu oporandu ichupecuera, 28 jeivo: ¿Ndo roeipa rae peême ndo roipotaijá peê peporomboe Upéva rérápe? ja peina jina oime pemuenyê nerae co Jerusalem pene poromboegui, ja pemboyásé rei yeco co Cuimbae ruguycue orereje. 29 Upei catu Pedro ja umi Apostol cuera oñeê ja jei: Tecôtevê ore ñeêrendú Tûpâ Ñandeyárape ja na umi carai cuerapei. 30 Upe ñanderu ypycúe Tûpâ Ñandeyára omopuâ Jesúspe pe peyuca vaecue peê pemosaingo pype ybyra yoasá reje. 31 Covape Tûpâ Ñandeyára omboyupi rae iyacatuape Ñande Rapecuaajarâ ja Ñane mopôtíjarâ ramo omeê jagua Israel cuéravape oñembo jecopyaju jaguâ ja oyepea jaguâ iñangaipa gui. 32 Ore voi jechajaré ramo roicuaauca añetéjâ co roéva ja upeicha avei omoañeté pe Espiritu Santo upe omeêva Tûpâ Ñandeyára umi iñeêrendúvape Ichupe. 33 Upei catu ojendu pype umi mbae ipochy eterei ja oñomongueta oñondive oyucaucá jaguâ ichupecuera. 34 Uperamo oñemboý pe cotype peteî fariseo, jérava Gamaliel, carai iñaranduva ja icaavóva opa pe tetâmegua ndive, ja jae ôguenojêuca ocape sapyami umi cuimbaepe. 35 Upei catu jei ichupecuera: Peê carai Israel cuérava, Chaké! peñeñangarecóke co peyapótava co cuimbae cuera reje. 36 Na ymámai voí opuâ jague Teudas oñemo mbaegasúsévo ja oime oñembyatý vaecue ichupe irundy cien cuimbae. Upéva oyeyuca, ja opa umi oyerovia vaecue jese oñemuasâimba ja ndojupityi mbaevetérâme. 37 Uperire opuâ pe Judas pe Galileaýgua umi ára mburuvicha oipapáucá jague ñande retácúe, ja upéva ogueraja jeta cuimbae japycueri. Upéva avei omano, ja opa umi oico vaecue jendive oñemuasâimba. 38 Ja coanga catu che jae peême pepoínte umi carai gui ja pejeya rei ichupecuera. Sapy co iñaranducue ja co jembiapocue ybypóraguiguante ramo, opytá reíne, 39 ja sapy Tûpâ Ñandeyáraguigua ramo, peê ndicatuichene pemombá. Chake! anichene tamo peyeyujú peñorayrô Tûpâ Ñandeyára coty coty. 40 Ja upeicha jaecuera omboayé ichupe. Ja upei catu ojenoî umi Apostol cuerape ja oinûpâucá ichupecuera ja uperire jei ichupecuera anive jaguâ mbaeveicharamo oñemoñeê pe Jesús rérápe ja uperire opoí ichuguicuera. 41 Ja jaecuera oyeóí pe mburuvicha cuera renonde gui oyoguerojory oyeóivo iya jague reje ichupecuera oyeyaó jaguâ Upéva Réra reje jápe. 42 Ja opa árape pe tûpâope ja umi oga cuera rupi oico, ja oporomboe ja omojerâcuâ Evangelio Jesu Cristo guiguare opytuú ý reje.

Acts 6

1 Uperamo umi jaárape oñembo jetájetavé ojovo umi jemimboecuera ja sapy uperamo umi griego oñypyru oñemombeu umi Judio reje jesarai jague reje umi cuña imena omanovaecue gui umi iyapytepe cueraguava oñemboyaoucá jápe pe tûpâmbae gui. 2 Upévareje umi doce Apostol ojenoimba opáva umi jemimboecuerape jetacue rejeve, ja jei ichupecuera: Nda jecopei ore rojeya Tûpâ Ñandeyára Ñeê reyeyocuáucá jaguâ tembiguaicha carujápe. 3 Upeicharamo, ore reyícuera, pejeca pene paúgui siete carai jêrâcuâ pôrâva Espiritu Santo rejeguáitéva ja iñarandú pôrâva romoingo vaerâ co tembiaporâme. 4 Ore cuera voi reyeyocuáiucá vaerâ meme

reñemboejápe ja roñemoñeējápe Ñandeyára Ñeê. 5 Ja opavave oguerojory pe jeiva ja oiporavó Estebanpe peteî carai oyeroviaiteva Ñandeyára reje, ja Espiritu Santo rejeguaiteva, ja Felipepe ja Procorope ja Nicanorpe ja Timonpe ja Parmenaspe, ja Nicolaspe, Antiokiaýgua oñembo judio vaecue, 6 umivape omoñemboý umi Apostol renondepe ja jaecuera oñemboejápe omoî ipo jesecuera. 7 Ja upeicha oñemo jêrâcuâ jetavé Ñandeyára Ñeê ja oñembo jetâjetavé ojovo umi jemimboecuera Jerusalempé. Ja jetaite avei umi pai oguerojory pe yarovia. 8 Upeyave Esteban oñepytyvô ja oñembo puacá pype oyapo mbae jechapyrâ ja mbae guasu pe tetâme. 9 Uperamo opuâ peteîva umi tûpâopegua cuérava jêrava Libertino ja Cireneo ja Alejandrino cuera ja umi Ciliciaýgua ja Asiaýgua oyuaby jicuai Esteban gui. 10 Upegui nda ipuacái jaecuera iñarandúcué reje ja ipyaguasu reje jae oñeê jague. 11 Upemaramo oyocuai ñemi tecove cuerape omombeu vaerâ ojendu jague oñeêvaí ramo Moises reje ja Tûpâ Ñandeyára reje. 12 Ja omomýi umi japicha cuerape ja umi ituyávape ja umi iñarandúvape, ja jaecuera oyeity jese ja oyapyjy ichupe ja ogueraja ichupe pe mburuvicha rogape, 13 ja omoingue tecove cuera omombeú vaerâ iyapújápe jeivo: Co carai oñeê vaí oicovo opytuu ý reje co Tenda Marangatu reje ja Moises ñeêngue reje. 14 Ore vointe rojendu jei ramo upe Jesus Nazareno ombuai moa jaguâ co Tenda ja ombojecoviá co ñande reco ñane mboe jague ñandeve Moises. 15 Upeyave opa umi uguapy vaecue jicuai pe mburuvicha rogape oyesareco jese ja ojecha jová peteî yvapegua rovaicha ramo.

Acts 7

1 Upemaramo oporandu pe pai guasu upéichapa rae? 2 Ja jae jei: Peê carai cuera, che reýicuera ja ore ru cuera, pe cherendúmi cheve. Tûpa Ñandeyára yvaga Ruvicha Guasu oyejchauca vaecue ñande ru ypycue Abraampe pe oijape jae Mesopotamiape oico mboyve voi jae pe Charanpe. 3 Ja jei ichupe: Esênte eyeí co neretâgui ja co nde reýi cuera apytegui ja eyo evá pe yby Che ajechauca jaguâme ndeve. 4 Upemaramo jae osê umi Caldeo retâgui ja oico Charanpe ja upegui ituva omano rire jae oguerová co tetâme peicojápe peêcuera coanga voí. 5 Ja nomeê raei ramo yepe ichupe mbaevete upepegua imbaéteérâ nda ipy rendâgua tuvichacue yepéi, oicumeê yepe ichupe omeê jaguâ pe tetâ voi imbaéteérâ ichupe ja itayracuera jaerire guarépe, nda itayrai yepe gueteri rae. 6 Ja coicha oñeê ichupe Tûpâ Ñandeyára jeivo: Umi jesegua cuera oicone pytaguaicha peteî tetâ ambuépe ja upe tetâmegua oyocuaine ichupecuera jembiguaí ramo ja oguereco asýne ichupecuera irundy cien años peve. 7 Ja pe tetâmegua oyocuai vaecue ichupecuera jembiguaí ramo, Che ayepýne jesecuera, jei Tûpâ Ñandeyára, ja uperire osêne pe tetâgui ja Che mbueténe oicovo cova co tendape voí. 8 Uperire omboe ichupe pe omongarai jaguâ oñocuameêpype oñopaúme. Ja upeicha Abraam omoñemoña ramo Isaácpe, pe ocho arajápe omongarai ichupe oipireo pype itui apyra. Ja upeicha avei Isaac oyapo Jacobpe ja Jacob oyapo umi doce ñande ru ypycuepe. 9 Ja umi ñande ru cuera ymaguare jacateý gui José reje oñemo jese ja oguerajáucá ichupe Egipto. 10 Opaichavo oico Tûpâ Ñandeyára jendive ja omboi ichupe opa ojasa asy jague gui mârâ ý reje, ja omeê ichupe ipyapôrâ ja iñarandú pôrâ jaguâ pe Faraon Egipto mburuvicha guasu renondepe. Ja upéva omoî ichupe pe Egipto retâ ruvicha ramo ja opa jogapeguape omoî ipo guype. 11 Uperamo oico ñembyajyi tuvicha oparupi pe Egipto retâme ja pe Canaan retâme ja jeta ojasa asy, ja upeicha avei ñande ru cuera ymaguare ndoyujui jou vaerâ. 12 Upei catu Jacob ojenduma ramo oimeja avati Egipto omondo ñande ru cuerape iñypyrúrâ. 13 Ja pe mocoí yebýjápe ojo ramo, José oyejehacuaáucá oyupe tykeyra cuerape ja oicuaáucá pe Faraonpe avei umiva José reýicuerajá. 14 Upei catu José omondo ja ojenoíucá tuva Jacobpe ja opa jesecueraguape: jetacue voí setenta cinco jaecuera. 15 Upeicha ová Jacob Egipto retâme ja upepe omano, ja omano avei ñande ru cuera ypycue, 16 ja oyererajá jetecué cuera pe tenda Sicheppe ja oñeñotý pe itacuápe pe oyogua vaecue Abraam mbaerepy reje pe Hamor pe Sicheppéguara raýcueragui. 17 Ja jiâguíma ramo pe jiára oicopá jaguâ pe Tûpâ Ñandeyára oicumeê vaecue Abraampe, oime oñembo tuvicha ja oñembo jetâ jetáve umi jesecueragua pe Egipto retâme, 18 ja uperamo opuâ mburuvicha guasu ambue Egipto oicuaa ý vaecue Josépe. 19 Upeva ipichyguy ja iñarandú cue reje ombotabý umi ñande reýicuera ja oguereco vaí umi ñande ru cuerape ojo jaguâicha jaecuera omombo rei imitâ cuerape omano jaguâme ipocâ jaguâ upeicha jesecueragua. 20 Ja umi jaárape voi oñemoña pe Moises ja jae ipôrâte eterei ja oguerojory Ñandeyárape ja oime mbojapy yasy peve ocacuaa ituva rogape. 21 Ja uperire omombo rei ichupe omano jaguâicha, ja sapya uperamo pe Faraon rayý oyuju ichupe ja ogueraja ichupe omongacuaa jaguâ imembýteéicha.

22 Ja upeicha pe Moises oñemboe opa umi Egipcio aranducue reje ja icatupyry ñeême ja jembiaopé. 23 Uperire omboty rire cuarenta años sapya jiã ichupe oñandu jaguã jeýicuerape umi Israel cuérava voí. 24 Ja sapya ojecha peteí jaecueravape ojasa asy ramo, ja ojo oipytyvôvo ichupe ja oicutu pe Egipciope oyepývo pe ojasa asy vaecue reje jápe. 25 Jae oimoã voi jeýicuera ojechacuaa vaerã moájã Tûpã Nandeyára opoiúcã jague ichuguicuera iporupi. Jaecuera voi ndojechacuaainte. 26 Ja upe ára ambuepe oime jaecuerava oñorayrôva oñondive jicuai ja jae oyejechauca ichupecuera ja omoñyrôse oñondivecuera, ja jei: Peê cuimbae cuera oyuejegua voí peê. ¿Maerâpa peyoguereco vaí pendeyoupe? 27 Ja upe oguereco asy vaecue jina upe japichápe omuaña ichupe ja jei: ¿Avápa nemoí ndeve mburuvicha guasu ramo ja mburuvicha ramo ore rejeve? 28 ¿Che yucásépa cheve avei cueje reyuca jagueicha pe Egipciope? 29 Ja ojendu vove coa ñeê Moises oñeguajê ja oico pytagua ramo pe Madian retâme ja upepe omoñemoña tayra mocoíme. 30 Ja oñembotýma ramo cuarenta años oime peteí yvapegua oyejechauca ichupe pe ñume pe itáatýra guasu Sinai guý reje peteí tata rendy yuapecá apytepe. 31 Ja Moises omaê ja ojecharâmô pe ojecha vaecue, ja ôguajê iyýpype ojecha pôrâve jaguã, ja upepe oico ichupe pe Tûpã Nandeyára ñeê, 32 jeiva: Che nde ru cuera Tûpã Nandeyára, Abraam Tûpã Nandeyára, ja Isaac Tûpã Nandeyára, ja Jacob Tûpã Nandeyára. Ja Moises okyjýye oryryipá ja oyepoýjú omaêve jaguã. 33 Upei catu Nandeyára jei ichupe: Pemboínte nde pyrejegua. Co tenda reimejá reñemboýjápe yby carai voí. 34 Che ajechama, Che ajechama oyeyopýetéjá co Cherejegua jicuaiva Egipto retâme ja ajenduma ipyajê ramo jaecuera ja agueyýma apoiúcã potávo ichuguicuera. Coanga eyo toromondo ndeve pe Egipto. 35 Upe Moises jaecuera omomârã vaecue jei ramo guare: ¿Avápa nemoí ndeve mburuvicha guasu ramo ja mburuvicha ramo? Cývape catuetei Tûpã Nandeyára ombou rae mburuvicha ramo ja oporombopoíjarã ramo pe yvapegua po rupi pe oyejechauca vaecue ichupe pe yuapecá apytepe. 36 Upéva ôguenojê ichupecuera oyapo pype mbae jechapyrã ja mbaeguasú pe Egipto retâme ja pe ýguasú Bermejope, ja pe ñu rupi umi cuarenta años peve. 37 Cáva pe Moises jei vaecue umi Israel cuéravape: Oimene Tûpã Nandeyára omopua vaerã peteí ñemoñeêjarã pende rejegua gui cheichagua. Upévape catu peêcuera pejendu vaerã. 38 Cáva nico pe oi vaecue umi oñembyatý vaecue Nandeyára rejeguarã ñume pe yvapegua ndive pe oñemongueta vaecue jendive pe itá atýra guasu Sinai rupi ja ñande ru cuera ndive avei, ja oñemeê ichupe umi Ñeê Jecovéva omeê jaguã ñandeve. 39 Upévape ñanderu na ñeêrendúséi vaecue, jaecuera omomârãnte ichupe ja oyepea ichugui ipyapype oyesesévo Egipto retâme jeivo Aaronpe: 40 Eyapo oreve Nandeyára raंगा cuerarã ojo vaerã ore renonderã. Co Moisesgui upe ore renojêjaré pe Egipto retãgui, ndo roicuaai mbaépa oyeju ichupe raé. 41 Ja oyapo jaecuera vaca ray raंगá ja oicuameê mbae carai co taंगápe ja oguerrojory co taंगा oyeyapo vaecue ipo rupi cuera. 42 Upémaramo Tûpã Nandeyára oyepea ichugui cuera ja omeê ichupecuera ombueté jaguã umi mbae yvapeguape jei jagueicha ñemoñeêjara pe Santa Escriturape: ¿Chevepa raé peicuameê peê Cheve pene rymba yucapýré ja japýpýré pe ñu rupi cuarenta años pucu cue yave peê Israel cuérava? 43 Perajã vointe vaecue penendive pe Moloc tûpão ja pe pene tûpã ñandeyára Remphan raंगá, taंगánte voi umia peê peyapo vaecue peñesú jaguã. Che catu poguerajaucane peême pe Babilonia gui amongotýetévé. 44 Oguereco voi vaecue ñande rucuera pe tûpão aoguigua oyejechauca jague ichupecuera Tûpã Nandeyára pe ñume oyapouca jagueicha upe oñemongueta vaecue Moisespe oyapoucã jaguã jecópe upe taंगá ojecha vaecue rupi voí. 45 Pe tûpão oñemeê vaecue ichupecuera ñande ru cuera avei ogueru co tetâme Josué ndive oyapyjy ramo guare umi pytagua yby umi Tûpa Nandeyára omosê vaecue ñanderu cuera renondegui ja opyta ape pe David ára cuerapeve. 46 Upéva voí oyejayjúucã Tûpã Nandeyárape ja oyerure iya jaguã reje ichupe oyapo jaguã tûpão pe Jacob Tûpã Nandeyára peguãrã. 47 Pe Salomon yepe upe oyapo vaecue ichupeguãrã tûpão. 48 Upeicharamo yepe Tûpã Nandeyára yvapegua ndoicoi tûpão iyapopyre ñande po rupi pe jei jagueicha pe oñemoñeêjaré: 49 Pe yvaga nico Che guapýjá ja pe yby Che py renda. ¿Mbaeichagua ogapa peyapota Cheve? jei Nandeyára, terâpa mamo oimene Che apytuu jaguã renda? 50 ¿Ndoypaipoa racae Che po opa âmbae? 51 Peê pende ayura jâtâma nipo, ja pende pyape na pende carai recoi, ja pende apysape upeicha avei! Peê pemomârã tapiáva Espiritu Santope oyapo jagueicha pende ru cuera ymaguare, upeicha avei peyapo peê. 52 ¿Mavape umi oñemoñeêjarapa ndoguereco asýi racae pende ru cuera? Oyuca voí vaecue jicuai umi omojerâcuã vaecuepe ou vaerãjá pe Imarangatuetéva. Upévape coanga peê iyapyjýjaré ja iyucajaré avei. 53 Peême nico oñemeê vaecue pe Nandeyára rembiapoucapý Nandeyára remimbou rupi, upeicharamo yepe na pembuayei peê. 54 Upeyave ojendu yave jicuai umi mbae tuvicha oyererovu ja ombopururu

jâicuera icotý cotý. 55 Ja jae jenyjê Espiritu Santo gui omaê jâtâ yvaga reje ja ojecha Tûpâ Ñandeyárape oñembotuvichajápe ja Jesúspe avei ojape Tûpâ Ñandeyára acatuape, 56 ja jei: Peina ajecha pe yvaga rokê oyepea ramo ja pe Carai Raý oi ramo oñemboýjape Tûpâ Ñandeyára acatuape. 57 Upei catu osapucaí jâtâ jaecuera ja omboty iyapysa icuâme ja oyeitypá opavavé oñondivépá jesé. 58 Ja ôguenojê ichupe pe tetâgui ocape ja upepe oyapi itápe: ja oime umi jechajaré omoí iyaocuera peteí caraiy jérava Saulo py renondepe. 59 Ja oyapi itápe Estebanpe oñemboéjape jae ja ojenoijape Ñandeyarape jeivo: Ñandeyára Jesús, eipyjy che anga. 60 Ja oñesu jynypyárejejápe osapucaí jâtâ: Ñandeyára, ani remboyá co angaipa jesécuera: ja jeipávo coa oké.

Acts 8

1 Ja pe Saulo omoírû ichupecuera oyucajápe ichupe. Ja uperamo upe jaárape voi oico moña guasu pe Iglesiarejegua Cristo rejeguava jicuái vaecue Jerusalempa coty. Ja opavave isarambipá jicuái pe Judea retâ ja Samaria retâ rupi, umi Apostol cuera mante ndoyeóiri. 2 Ja ogueraja Esteban retecue oñotý jaguá umi carai cuera iñemboecatúva ja oyajeo yoa jese. 3 Upeyave Saulo oguereco vaí oicovo pe Iglesia rejeguávape, oikévo ogape cuera yepe ja ôguenojêvo ombosyryryjápe cuimbae cuera ja cuña cuerape ja omoinguévo ichupecuera ybyracuá rógape. 4 Upeyave umi isarambi vaecue voí oyeóí oparupi oicuaáucávo Evangelio pe Ñandeyára Ñeê pyaju guagui. 5 Oime upe Felipe ojo pe tetâ Samariape ja omojerâcuá Cristo gui. 6 Ja umi ybypóra oyapysaca pôrâ oñondivépá umi mbae jeiva Felipe, ojendúvo ja ojechávo umi mbae jechapyrâ oyapo vaecue jina. 7 Ja jeta oime mbaepochy rembitarová osê jague umi mbaepochy osapucaijápe ja jeta iyapáva ja icarêva oñemo jesâimba. 8 Ja upeagui oico torý guasu upe tetâme. 9 Oico vaecue voí upepe peteí carai jérava Simon. Upeva racae yma ipayéva upe tetâme ja ombotabý umi Samariaýguape jeivo oyejegui jae peteí carai guasújá. 10 Ja opavave upepegua, umi mboriaju ja umi tuvichava upeicha avei, ojendu ichupe jeivo: Co carai Tûpâ Ñandeyára puacáitéva oyeéva Pe ipuaca guasúva. 11 Ja ojendu jicuái jae jeiva: ymaite guive voi ipayépý rupi oguereco járeje ichupecuera oñemondyijápe. 12 Uperire ogueroviama ramo Felipepe oicuaaucá ramo guaré pe Evangelio Tûpâ Ñandeyára reco marangatu rejeguagui ja Jesús Cristo réra gui oñemongaraíucá yoa cuimbae ja cuñacuera upeicha avei. 13 Ja upe Simon yepe oguerovia avei ja oñemongaraíucá ja oyá pe Felipéreje ja ojechapype umi mbae guasu ja jechapyrâ oyeyapo vaecue ojecharâmô oñemondyi yepe. 14 Uperire umi Apostol cuera jicuái vaecue Jerusalempa, ojenduma ramo umi Samariaýgua oguerorjý jague Tûpâ Ñandeyára ñeê, omondo Pedrope ja Juanpe. 15 Ja ôguajêma ramo jaecuera oñemboe jesecuera oñemeê jaguá ichupecuera Espiritu Santo. 16 Neira rae Jae ogueyý avave jaecuérava reje, oñemongaraí racae mante Jesús réra rejeguarâ. 17 Upeareje omoí jese cuera ipo ja upeicha oñemeê ichupecuera Espiritu Santo. 18 Ja ojechama ramo Simon oñemoí jague rupi umi Apostol po oñemeê jague Espiritu Santo, oicumeê ichupecuera mbaerepý jeivo: 19 Emeê cheve avei areco jaguá che pope upeicha avei icatu jaguá amoí jaichaguápe che po, oñemeê jaguá ichupecuera Espiritu Santo. 20 Upei catu jei ichupe Pedro: Tojo nembaerepy nendive añaretâme! reimoâ járeje icatu reyogua mbaerepy reje co Tûpâ Ñandeyára meêmbýreípyrâ. 21 Ndaiyai ndeve reyejea orereje terâ remoírû co Ñeê rejeguávape. Nde pyapy noipôrâi jecópe Tûpâ Ñandeyára yype. 22 Eñembo jeco pyajúkena yepyapýjápe co nde recóvaícue gui ja eyeruré Ñandeyárape sapya oñemojesarai ndeve co ne remimoâ nde pyapypeguágui. 23 Che ajecha nde pyárójá ja reñeñapytíjâ nde recóvaípe. 24 Upei catu oñeê pe Simon ja jei: Peyerurénte peê Chereje Ñandeyárape anichene jaguá mbaeve co âmbae ere vaecue oyejú cheve. 25 Uperire omojêrâcuâmba rire ja oñemoñeêmba rire Ñandeyára Ñeê gui, oyeby jaecuera Jerusalem cotyvo, ja oguatá aya oico umi Samaritano retái reje omojerâcuá pe Evangelio gui. 26 Ja sapya oime ou peteí Ñandeyára yvapegua ja oñeê Felipepe, ja jei: Epuâ terejó yby cotývo pe tapépe ojova Jerusalem gui pe Gaza cotývo pe ñû oyeicoýjápe. 27 Upemaramo jae opuâ je ojo. Ja sapya oico peteí carai Etiopiaýgua, Eunuco, carai guasu, pe Candace umi Etiopiaýgua cuña mburuvicha guasu rembiyocuái, imbaerepy ñangarecójaré. Jae ou racae Jerusalempa oñemboe jaguá, 28 ja oyeby jiconi ja oguapy jápe icarrope omoñeê jina pe Isaias cuatia. 29 Ja jei Felipepe pe Espiritu Santo: Eguajê, eñemboya co carro reje. 30 Ja oñani pyae Felipe ja ojendu ichupe omoñeê ramo jina pe ñemoñeêjára Isaias cuatia ja jei: Yajecha, ¿reicuaápa co remoñeêva? 31 Ja jei jae: ¿Mbaeichapa icatune oime ý ramo oicuaáucá vaerâ cheve? Ja oyerure Felipepe oyupi jaguá ja oguapy

jagûa jendive. 32 Ja pe tenda omoñeê jague rae upéva: Peteî ovechaicha oyererajá Jae omano jaguâme, ja ovecha raÿcha opyta iñeêngu umi oñapíva pó apytepe, upeicha avei Jae ndoipeai iyuru. 33 Jae oñemomîrîjápe oyepea Ichugui iñeê rângue, ja umi iñemoñajarégui ¿avápa omombeu vaerâ? Oñemboí voi jecove co ybyari gui. 34 Ja jei Felipepe pe Eunuco: Ayerure ndeve eremínte avá guipa oñeê co âmbae pe oñemoñeêjara? ¿oyejegui vointepa terâpa ambuegui? 35 Upemaramo Felipe oípea iyuru ja oñypyrú coa Escritura guive ja oicuaucá ichupe pe Evangelio Jesús rejeguagui. 36 Ja ojo oguatávo pe tapéreje ja oguajê peteî ý oijape ja jei pe Eunuco: Coápe oime ý. ¿Ndicatuichenepa che carai? 37 Ja jei Felipe: Rerovia ramo nde pyaite guive, icatu. Ja oñeê jae ja jei: Che arovia Jesú Cristo Tûpâ Ñandeyára Raÿjá. 38 Ja upei catu omombytá icarro ja oqueyý oñondive pe ý oijape Felipe ja pe eunuco ja omongaraí ichupe. 39 Ja osênguévo pe ý gui Ñandeyára Espiritu ojekyi sapyaita Felipepe, ja pe Eunuco ndo jechavei ichupe, ja jae ojo obyaite ojovo jápe reje. 40 Ja pe Felipe oyeyuju Azotope. Ja ojasa ojovo ja oñemoñeê pe Evangelio gui opa umi tetâ rupi ojovo ôguajê meve Cesareape.

Acts 9

1 Upeyaveve pe Saulo ipytujê jápe omomboí oicovo oporoyuca jaguâicha umi Ñandeyára remimboecuerape. Ja upearâ voí ou pe pai guasu rendape, 2 ja oyerure ichupe cuatia ñeê reje ogueraja vaerâ Damascope umi tûpâopegua peguarâ oyuju ramo guârâ upepe cuimbae terâ cuña cuera co Tape rejeguavape ogueru jaguâ ichupecuera iñapytîjápe Jerusalempe. 3 Ja upeicha ojovo tapereje oyeju ôguajêta yave pe Damasco ypype, sapyaita ojesapê verâ iyerecuevo peteî jendy guasu yvaguí. 4 Ja jae joa ybype ja ojendú peteî osapucaiva jeiva ichupe: Nde Saulo, Saulo, ¿mbaerejépa Che moña reicovo? 5 Ja jei jae: ¿Avápa Nde, carai? Ja jei Jae: Che jae pe Jesús remoñavape reicovo nde. Mbae ipojyi ndeve repývoi pe nde yopijá reje. 6 Ja jae oryryipa ja okyjýpe jei: ¿Che Yára, mbaépa reipota ayapo? Ja jei Ñandeyára: Epuâte ja eike co tetâ ryepype ja upepe oyeéne ndeve pe ipôrá vaerâ reyapo. 7 Ja umi cuimbae ojo vaecue jendive opytá oñemondyi, ojendu voi añete pe osapucái vaecuepe, ja ndojechai avavepe. 8 Upei catu opuâ Saulo yby gui, ja oípeavo jesa ndojechai avavépe. Upeareje oisambyjy ichupe ipógui ja oguerajá Damascope. 9 Ja oi upepe mbojapy ára ojecha ý reje ja ndocarui ja ndoyúi yepe. 10 Upepe oico uperamo peteî Ñandeyára remimboe Damascopegua, jérava Ananias, ja upévape jei Ñandeyára iképe: Nde Ananias! Ja jae jei: Ape aime, Che Yára. 11 Ja jei ichupe Ñandeyára: Epuâte, terejó pe tapé jérava Icarêyvape ja eporandu Judas rogape peteî carai, Tarsoýgua, jérava Sauloreje. Upepe oime oñemboe jina. 12 Oime ojecha iképe peteî cuimbae jérava Ananias, oíke ramo ja omoí ipo jese jesapysó yeby jaguâ. 13 Upemaramo jei Ananias: Nde, Che Yara, jêrâcuâ vaí jetágui ajendu vaecue upe cuimbae jetambae vaí oyapo jague Nde rejegua cuera reje umi Jerusalempe oíva. 14 Ja coápe yepeve omoí ipoie ichupe umi paiguasu oñapytî jaguâ opa umi ojonoívape Nde réra. 15 Ja jei Ñandeyára: Terejónte! Cova voí peteî ayocuai vaerâ aiporavó vaecue voí ogueraja jaguâ Che Rera umi pytagua renondepe ja umi mburuvicha guasu renondepe ja umi Israel cuérava renondepe. 16 Che nico ajehaucáne ichupe opa oicôtevé vaerâ ojasa asy jaguâ Che Réra rejéjape. 17 Upemaramo ojo Ananias ja oiké pe ogape ja omoí ipo jese ja jei ichupe: Nde, Saulo, che ryby, Ñandeyára Jesús, pe oyejehauca vaecue ndeve pe tapepe reyu jague rupi, che mbou nerendape nde resapysó yeby jaguâ ja ne renyjê jaguâ Espiritu Santo gui. 18 Ja upevove joa jeságui ipirecueicha ja upevove jesapysó yeby ja opuâ ja oñemongaraí, 19 ja ocaru ja upeicha oñemombaraete yeby. Ja upepe oico Saulo mboby ára umi ogueroviava Cristo rejeguava Damascope jicuai vaecue ndive. 20 Ja upepe jae oñemoñeê tûpâope cuera Cristo gui jeivo Cova Ñandeyára Raÿjá. 21 Ja opa umi ojenduva ojecharâmô ja jei: ¿Ndajaeipa coa upe Jerusalempe ombuai vaecue umi Upéva Réra ojonoívape, ja upeichará ou coápe avei oguerajá jaguâ iñapytîjápe ichupecuera umi paíruvicha renondepe? 22 Ja Saulo oñembo puacave ojovo ja oñapytî umi Judio jicuai vaecuepe Damascope iñeême, omoañetévo cova pe Cristojá. 23 Ja are ríre umi Judio oñomongueta ñemi oñondive oyuca jaguâ ichupe: 24 oyecuaucánte Saulope ipichýguý: jaecuera omaña jicuai okê reje ára ja pyjarepe oyuca jaguâ ichupe. 25 Upévareje umi jemimboecuera oipyjy ichupe pyjare ja ogueroyý ocupe pe coty yvate gui ayacá tuvichape. 26 Ja upeicha ou Jerusalempe ja oñejaâ ramo oyejea umi Cristo remimboecuera reje, umiva opavave okyjýpe ichugui, ndo gueroviai gui jae Cristo remimboecuera rejeguaitéjâ. 27 Upemaramo upe Bernabe oipyjy ichupe ja ogueru ichupe umi Apostol rendape ja omombeupá ichupecuera ojecha jague jae

Ñandeyárape pe tapepe ja Jae omongueta jague ichupe, ja pe Damascopo oñeê jague
 jae Jesús rerape okyjýe y reje. 28 Ja upeguirire jae oiké ja osê oicovo jendive
 cuera Jerusalempé, 29 ja oñeê jae okyjýé y reje pe Ñandeyára rerape ja
 oñemonguetá ja oñejaá yepi umi Griego ndive; umiva voi oñejaá oyuca jaguá
 ichupe. 30 Upegui ojechacuaama ramo upea, umi jeýícuera omoírú ichupe Cesarea
 peve ja upegui omondo Tarsopo. 31 Upeicha oico pôrá kíríríjapé, ja oñemoingo
 jâtâ pôrá pe Iglesia Cristo rejeguava oparupi Judeape ja Galileape ja Samariape
 jicuaiva, ja oico pôrá oyerovia jâtâ járeje Ñandeyára reje ja oipytyvô járeje
 ichupecuera Espiritu Santo. Ja upeicha oñembojetá jetavé meme ojovo. 32 Uperamo
 Pedro ojasa oicovo oparupi ja sapyá ôguajê umi iñemboecatuvape oico vaecue
 Liddape. 33 Ja upepe oyuju peteí cuimbae jérava Aeneas oyapoma ocho años oi
 jague jupápe iyapáva voi. 34 Ja Pedro jei ichupe: Nde Aeneas, Jesu Cristo
 nemojesái. Epuá ja emyatyro nde rupá. Ja upevove opuá jae, 35 ja ojecha ramo
 ichupe opa umi jicuaiva Liddape ja Saronape oñemboyápá jaecuera Ñandeyara
 rejeguará. 36 Uperamo oico vaecue Joppepe peteí cuña carai Cristo remimboecuera
 rejeguava jérava Tabita, (Dorcas yaemo ñane ñeême). Upeva imbaepôráiteva ja jeta
 tûpâmbae omeêva meme. 37 Ja sapyá umi jaárape jasy jae ja omano. Ja oyojeima rae
 jetecue ja omoí peteí coty yvatépe. 38 Ja pe Lidda jiâgui Joppe gui, ja umi
 Cristo remimboe cuera rejeguava, ojendu ramo Pedro oijá upepe, omondo mocoí
 cuimbaepe oyerure vaerá ichupe ani opytá pytá oguajê jaguá Jendápe cuera. 39
 Upevove Pedro opuá ja ojo jendive cuera ja oguajê vove, ogueraja ichupe pe coty
 yvatévape ja oñembyaty oyerecuevo umi imena omano vaecue oyajeóvo ja ojechaucavo
 ichupe umi iyao cuera ja iyajóyá oyapo vaecue pe Dorcas jae oicove aya jendive
 cuera. 40 Upei catu Pedro omosêmba ocape ichupecuera, ja oñesú ja oñemboe ja
 oyere pe jetecue cotývo ja jei: Tabita, epuante! Ja jae oipea jesa ja ojecha
 vove Pedropé oguapý. 41 Ja jae ombojasa ichupe ipo ja omopuá ichupe. Upei catu
 ojenoí umi iñemboecatúvape ja umi imena omano vaecuepe ja ojechauca ichupe
 oicové. 42 Ja jêrâcuâmba oparupi upe Joppepe ja jeta oyerovia Ñandeyára reje. 43
 Ja uperire jae opyta mboby ára Joppepe peteí carai Simon rogape, mbaepi
 myatyrojá jae.

Acts 10

1 Ja oico Cesareape peteí carai jérava Cornelio, mburuvicha oguerecova ipoguype
 cien cuimbae pe atyra jérava Italianape, 2 upéva carai iñemboecatúva ja
 ombuetéva Ñandeyárape opa jogapegua rejeve avei, ja omeêva jeta tûpâmbae umi
 mboriajúpe upepegua ja oñemboéva Ñandeyárape tapia. 3 Upeva ojecha iképe
 ipaýpeguaicha asaye caaru rupi peteí yvapegua Ñandeyára remimboupe oiké ramo
 Jendápe ja jei ichupe: Nde Cornelio. 4 Ja jae omaê guau jesé, ja oñemondýi ja
 jei: ¿Mbaépa, che carai? Ja jae jei ichupe: Oime ne ñemboe ja netûpâmbae oyupima
 Ñandeyara ypype oñemo manduáucá jaguá ndereje. 5 Upevareje emondo coanga cuimbae
 cuerape Joppepe ja ejenoíucá Simonpe jéra yoava Pedro. 6 Upéva oico peteí carai
 Simon mbaepi myatyrojá mbojupá ramo, oime joga pe yguasú ypype. 7 Ja ojo vove pe
 yvapegua oñemongueta vaecue jendive, jae ojenoí mocoí jembiguaipe ja peteí
 jembiyocuai iñemboecatúva umi iyeroviájárejeguávape, 8 ja omombeupá ichupecuera
 umimbae, ja omondo ichupecuera Joppepe. 9 Ja pe ára ambuepe oguata yave ojovo
 jicuai ja jiâguima ramo jaecuera pe tetâgui, oime Pedro oyupi nipo rae pe oga
 ári oñemboévo ára mbyte yave. Ja sapyá ivareáite ja ocaruse. 10 Ja ombosacoi aya
 jembiorá ou ichupe peteí mbae omoñeñandu y jaguáicha, 11 ja ojecha guau pe yvaga
 rokê oyepéa ramo ja ogueyý ramo peteí mbayrú ao tuvichaicha isá irundy jiýva gui
 ja ou oñembo gueyý ybyari peve, 12 ja upeva ryepype oi guau opaichagua mymba
 ybyarigua ipy irundyva ja mbói rejegua ja guyra arapegua. 13 Ja ojendu guau
 jeiva ichupe: Nde, Pedro, epuá, eyuca, ja jeu. 14 Upevove jei Pedro:
 Mbaevéicharamo, che Yára, marove ndaúvái tembiu ivaiva ja iya y va yau. 15 Ja
 oñeê yeby ichupe pe osapucaiva je jei: Upe Tûpâ Ñandeyára omopoti vaecue ani ere
 nde ivaíjá. 16 Ja upeicha oyeyapo mbojapy yeby ja upevove oyepupi yeby pe mbayru
 yvagape. 17 Ja Pedro oimôa môa reí mbaépa nrae pe ojecha vaecue guaujápe.
 Upeyave ôguajê pe okê renondepe umi cuimbae Cornelio remimbou cuera ja oporandu
 ouvo pe Simon roga reje. 18 Ja ojenoí ja oporandu peteí carai Simon jéra yoáva
 Pedropa oico upepe? 19 Ja imanduá yave jina Pedro pe mbae ojecha vaecue
 guaujapereje, jei ichupe pe Espiritu: Peina oime mbojapy cuimbae nde recava. 20
 Epuá catu ja egueyý ja ani rekyjýé rejo jaguá jendivecuera. Che nico ambou
 vaecue ichupecuera. 21 Upemaramo ogueyý Pedro umi cuimbae Cornelio remimbou
 oijápe ja jei: Coína ape che jae pe pejecáva. ¿Mbaépa oime peyú jaguá raé? 22 Ja

jei jaecuera: Upe Cornelio pe mburuvicha, carai imbaepôrâva ja okyjýyêva Tûpâ Ñandeyáragui ja jerâcuâ pôrâva opa umi Judio retâ rupi, upévape voi oñemo marandu peteî imarangatuva yvagapegua rupi ndererúrucá jaguâ jogape ojendu jaguâ ndejegui pe reñeê vaerâ ichupe. 23 Upei catu jae omoingue ichupecuera ja oguerorjý ichupecuera. Ja pe ára ambuepe opuâ ja ojo jendive cuera, ja omoîrû ichupe avei ambuecue jeýícuérava Joppe pegua. 24 Ja pe ára ambuepe oiké Cesareape ja pe Cornelio ojaârô rae jina ichupecuera ja ojenoî rae jesecueraguape ja jaýjupára cuerape. 25 Ja oiké vove Pedro, Cornelio osê ojувâtivo ichupe ja oyeity ipy renondepe ja oñesû ichupe: 26 Upei catu Pedro omopuâ ichupe ja jei: Epuâte. Che avei cuimbae ndeichagua. 27 Ja oñemongueta jendive ja oiké cotype ja oyuju jeta oñembyatý vaecuepe. 28 Ja jei ichupecuera: Peê voi peicuaa ivaíjá peteî carai Judiovape oñemboyá jaguâ terâ oyejea jaguâ pytagua reje. Anga Tûpâ Ñandeyára ojechaucáma cheve mbaevéichagua cuimbae anichene jaguâ ajenoî itabý terâ ivaíva. 29 Upevareje añejenoî jaguereje, ayu akjýýé y reje ja anga taporandumi mbaerejépa che renoíucá raé? 30 Upemaramo jei Cornelio: Oyapoma irundy ára aijá che acaruyreje, ja pe asaye caaru añemboéype che rogape, ja sapya ou oñemboý che renondepe peteî cuimbae iyao overápáva, 31 ja jae jei: Nde Cornelio oñejenduma ne ñemboe ja ne tûpâmbae oñemomanduá Ñandeyára yype, upéva reje, yeco, 32 emondo Joppepe ja ejenoíucá pe Simon jéra yoáva Pedrope, upeva oico pe Simon mbaepi myatyrôjá rogape pe ýguasú yype. 33 Upeicha amondo voi nerendape ja nde reyapo pôrâ reyúvo. Upeicharamo coanga opavave roime Tûpâ Ñandeyára yype rojendu jaguâ opa umi mbae Ñandeyára omombeúucá vaecue ndepype oreve. 34 Upei catu Pedro oipea iyuru ja jei: Añetejápe ajechacuaáma Ñandeyára ndo poroporavóijá, 35 ja opa tetâme oime ramo okjýýéva Ichugui ja jembiapóva jecópe, upéva oguerorjýva já Ichupe. 36 Ñandeyára voi ombou iñeê umi Israel cuéravape omojerâcuâucávo Jesú Cristo rupi pe Ñeê pyajú pe Teco kîrîrî rejegua Evangeliopeguare. Upe Jesú Cristo opava ybypóra Yara voí. 37 Peê cuera voí peicuaa pe oñemo jerâcuâ vaecue opa Judea rupi pe oico ypy vaecue voí Galilea guive upe Juan oñemoñeê ja oporomongaraí jague guive. Peicuaa voi pe oñemojerâcuâ vaecue Jesú Nazareno gui, 38 Tûpâ Ñandeyára omoingo jague Ichupe Cristorâ Espiritu Santo pype ja ombopuacá jague Ichupe ja Jae oyapo jague oicovo tembiapo ipôrâva ja omojesâimba jague umi oyeyopý asý vaecuepe mbaepochy rupi, Tûpâ Ñandeyára voi oico jague reje Jendive. 39 Ja orecuera voí jechajaré rojecha vaecue opa umimbae Jae oyapo vaecue pe Judea retâme ja Jerusalempa ja umiva oyuca Ichupe omosaingovo Ichupe ybyra yoasá reje. 40 Upeicharamo yepe, Tûpâ Ñandeyára omopuâ Ichupe mbojapy arajápe ja omeê Ichupe oyejechauca jaguâ, 41 nda opa pe tetâmeguapei, umi Tûpâ Ñandeyára oiporavó vaecue jechajarâ ramo pente, orévente catu ojechaucá Ichupe, ore voi rocaru ja roýú vaecue Jendive umi ára Jae oicove yeby rireguare umi omano vaecue paûgui. 42 Ja Jae ore mondo romojerâcuâ jaguâ co tetaýguape ja roicuaáucá jaguâ Jaejá upe Tûpâ Ñandeyára omoingo vaecue umi oicovéva ja umi omanovaecue ruvicha ramo. 43 Upéva catu upe oicuaucá jague opa umi oñemoñeêjára ymaguare opa oyeroviava Jese ojupity jaguâ oñemopôtí jaguâ iñangaipa gui Jéra rupi. 44 Upe ramo oñeê aya Pedro umi mbae, joa pe Espiritu Santo opa umi ojenduva reje jina pe Ñeê. 45 Ja ojecharâmô umi ogueroviávarejéguá, Judio vaecue voi, ou vaecue Pedro ndive, oñejê jague reje umi pytagua reje avei pe Espiritu Santo Ñandeyára meêmbýreípýre ramo. 46 Ja ojendu ichupecuera oñeê ramo ñeê ambuepe, ja ombotuvicha ramo Ñandeyárape. Upei catu jei Pedro: 47 Ndicatuichene oime oyocó vaerâ co ý carai gui anichene jaguâ icarai coáva oguercómava avei Espiritu Santo oreicha. 48 Ja upeicha omongaraíucá ichupecuera Jesú rérape. Uperire oyerure ichupe opyta jaguâ upepe mboby ára.

Acts 11

1 Ja umi Apostol cuera ja umi jeýícuera jicuaiva Judeape ojendu umi pytagua avei oguerovia jague Ñandeyára Ñeê. 2 Upeicharamo ôguajêma ramo Pedro Jerusalempa oñemoî jese umi Judio vaecue jeivo: 3 ¿Mbaerejépa reiké rae umi ybypóra ñandereco ý meguape ja recaru jendivecuera? 4 Upei catu Pedro oñypyrú oñeê ja oicuaáucá ichupecuera jecope pe oyeju vaecue, 5 jeivo: Che ai vaecue pe tetâ Joppepe añemboe aina ja ajecha peteî mbae añeñandu ý jaguâicha: ou guaú peteî mbayru peteî ao tuvichavaicha umi irundyve jiýva rupi oñembo gueýý yvagui, ja ôguajê che rendapeve. 6 Ja che ayesareco jese ja ajecharâmô ja oime ajecha pype mymbá ybyarigua ipy irundyva ja mbae ivaíva ja mbóî rejegua ja guyra arapegua, 7 ja ajendú guaú peteî oñeêva jeiva cheve: Epuâte, Pedro, eyuca ja jeú. 8 Ja che

jae: Mbaevéichavévo, che Yára, mbaeve itabýva rejeguáva mbae terâ itayasúva rejeguáva máramo ndoikéi che yurupe. 9 Upemaramo pe oñeê vaecue cheve yvagui jei yeby mocoí jápe: Upe Tûpâ Ñandeyára omopôtí vaecue, ani nde rejenoi itabýva rejeguávajá. 10 Ja upeicha oyeyapo mbojapý yebý. Ja uperire oyejupipa yeby yvagape. 11 Ja upevove ou sapyaité pe oga che aijape mbojapy cuimbae oñemboú vaecue che rendape pe Cesarea guive. 12 Ja pe Espiritu jei cheve aja jaguâ jendive cuera akjýye ý reje. Ja ou chendive avei umi seis che reýicuéra. Ja roiké peteí cuimbae rogape, 13 ja upéva omombeú oreve ojecha jague pe yvapegua oñemboý ramo jogape ja jei ramo ichupe: Emondo Joppepe ja ejenoíucá peteí carai Simon jéra yoáva Pedroke; 14 upéva omombeu vaerâ ndeve ñeê pôrâ reñembo jecómarangatú jaguâ nde ja opáva nde rogapegua avei. 15 Upei catu aňypyrú vove aňemoñeê joa voí jesecuera pe Espiritu Santo, upe joa jagueicha ñanderéje iňypyrumbype. 16 Upemaramo che che mandua Ñandeyára ñeêngue reje jei ramo guare: Añetejápe upe Juan omongarai ý pe, peê peñe mongaraíne Espiritu Santope. 17 Upeareje omeê rire Tûpâ Ñandeyára oyoya ichupecuera imeembýreípyre omeê jagueicha ñandive avei yayerovia ramo guare Ñandeyára Jesú Cristo reje, çavápa che rae upeicharamo icatu vaerâ aňemoí ayoco jaguâ Tûpâ Ñandeyárape? 18 Upei catu ojenduma ramo umi mbae okîrîrî yoa, ja ombotuvichante Tûpâ Ñandeyárape jeivo: Upeicharamo, umi pytaguape yepe Tûpâ Ñandeyára omeênerae oñembo jecópyajú jaguâ ipyambyasyjápe ojupity jaguâ pe Tecové jaetéva. 19 Uperamo umi oñemo sarambi vaecue umi ára pojyí upe Esteban ojasa asy jague rire guare, oyeí ojupity peve Fenecia ja Cipro ja Antioquia peve, omombeuvo pe Ñandeyára Ñeê umi Judiope año mante. 20 Ja oime jesecueragua voí cuimbaecuera Cipropegua ja Círeneýgua ja ôguajê ramo Antioquia peve umiva oñeê umi Griegope avei omojerâcuâvo pe Ñeê Pyajú Ñandeyára Jesúsguia. 21 Ja Ñandeyára po oi jendive cuera, ja jeta oguerovia ja oñemboyá Ñandeyára rejeguarâ. 22 Ja oguañê jerâcuâ âmbae guiguare pe Iglesia Cristo rejeguava Jerusalem pe oiva apysápe ja jaecuera omondo Bernabepe ojo jaguâ Antioquia peve. 23 Ja upeva oguañê ramo ja ojecha ramo pe Tûpâ Ñandeyára rembiapo pôrângue tuvichaite jory, ja ombopya guasú opávape opyta jâtâ jagua oyeroviajápe ipyaite guive Ñandeyára reje. 24 Upéva voi cuimbae imbaepôrâva ja jenyjê Espiritu Santo gui ja oyerovia tuvichaite Ñandeyára reje ja jetaite oime oñemboyá Ñandeyára rejeguarâ. 25 Upegui ojo Bernabe Tarsope ojecávo Saulope, 26 ja oyuju rire ichupe, ogueru ichupe Antioquiape. Ja upeicha oico peteí año pucu cue yave, ja oyejea pe Iglesia Cristo rejeguava reje ja jaecuera oporomboe jetaite cuimbaepe ja upepe pe Antioquiape voí raê Cristo remimboecuera oñembojéra raê Cristiano. 27 Ja umi jaárape ou Jerusalem gui oñemoñeêjára cuera Antioquiape. 28 Ja oime peteí jaecuéra jérava Agavo, ja upéva opuâ ja oicuaáucá Espiritu rupi oico vaerâjá peteí varea tuvicháva opa ybyari oime jápe ybypóra, ja upeicha voí oico upe Claudio oico ramo jiconi mburuvicha guasu ramo. 29 Upévareje umi Cristo remimboe cuera opavavé oguerecojaichante, oñejaâ oguerajáucá mbaerepy oipytyvô jaguâ jeýicuera oiva Judeape. 30 Ja upeicha oyapo ja oguerajáucá umi carai ituyávape, Bernabe ja Saulo po rupi.

Acts 12

1 Upeyave pe mburuvicha guasu Herodes oyapyjy peteíva pe Iglesia Cristo rejeguávape oguereco vaívo ichupecuera. 2 Ja oyucáucá kyse pucúpe pe Santiago pe Juan rybype. 3 Ja ojechápype oguerojory jague umi Judio cuerape, oñejaave jesecuera ja oipyjýucá Pedroke avei. (Umi jaára voi upe areté guasu pascua mboyvégua.) 4 Ja oyapyjy ichupe ja omoíngué ybyracua rogape ja omeê ichupe irundy atyra umi mburuvicha rembiyocuaipe oñangareco jaguâ jese; jiâ voi ichupe ôguenojê ichupe pe tetaýgua resápe pe arete pascua rirénte. 5 Upeicha Pedro oñeñongatu ybyrácuá rogape. Ja upeyave umi pe Iglesia Cristo rejeguava oñemboe tapia jese Tûpâ Ñandeyárape. 6 Ja Herodes oguenojetama ramo, upeja pyjare oime Pedro oké jina mocoí cuimbae paúme oñeñapytí ipo yovaivé, ja oime mañajára cuera avei pe oké renondepe oñangarecóva pe oga reje. 7 Ja sapyaité ou peteí Ñandeyára remimbou yvapegua ja peteí jendýva ojesapépa pe coty ryepýpe. Ja jae opoco Pedro reje iyýkepe ja omombaý ichupe ja jei: Epuâ pyae. Ja upévo joa rei umi cadena ipo ñapytíjague. 8 Ja jei ichupe pe Ñandeyára remimbou yvapegua: Eyecúacuá ja eñapytí nde pyrejagua. Ja oyapo upeicha, ja jae jei ichupe: Eyeyajoi pe nde aópe ja eyo che rapycueri. 9 Ja osê ojo japycueri ja ndoicuaai añetejá pe oyejúva ichupe pe Ñandeyára remimbou yvapegua rupi, oimoante ojechajá jina peteí mbae ikepegua. 10 Ja ojasama ramo pe mañajára iyýpýva oijápe, ja pe ambue mocoíjá

oijápe, ôguajê pe okê tuvichávape ojova pe tetâ ryepýpe, ja upea oyepea jaeante ichupecuera ja jaecuera osê. Ja ojasa peteî tape pucu cue ja upepe sapyáite oyepea ichugui pe Ñandeyára remimbou yvapegua. 11 Upemaramo Pedro oyeby oyeje ja jei oyupe: Añetêjápe ajechacuaa râmô Ñandeyára ombou jague jemimbou yvapeguape ja cherenojêmajá Herodes po guýgui ja pe umi Judio cuera ojaârô vaecue oyapo jaguâ chereje gui. 12 Upei catu imanduama ramo umimbaereje ôguajê pe Maria, Juan sy pe jéra yoava Marcos, rogape, jeta jague iyaty oñemboe jápe jicuai. 13 Ja Pedro ombota pe okê corapyvogua, ja osê oyapysaca jaguâ peteî cuña taí, jérava Rhode. 14 Ja jae ojechacuaa Pedro ñeêjá, ja jory gui voínte ndoipeai ichupe okê, oñaní mante cotype ja omombeu ichupecuera Pedro oijá okêgui ocape. 15 Ja jaecuera jei ichupe: Nde taby raínte. Ja omoañete ramo jaejá, jaecuera jei: Icatu jerecua yvapegua nerae! 16 Upeyave Pedro ombota bota gueteri ja oipea ramo ja ojecha ramo ichupe oñemondyi jicuai. 17 Ja jae ombovavá icuâ ichupecuera okîrîrî jaguâ ja omombeupá ichupecuera Ñandeyára ôguenojê jague ichupé pe ybyracuâ rogagui. Ja jei: Pemomandúnte Jacobope ja ñandereýicuera ambuépe. Ja upei catu osê jae ja ojo ambue Jendápe. 18 Upegui coêrire oyavooipa jicuai umi mañajaré mbaépa oyeyapo rae Pedrogui. 19 Ja Herodes ojecáucá ichupe ja ndoyujui ramo ichupe oporandu umi iñangarecojárêpe, ja upegui oguerajaucá ichupecuera oñeñacão jaguâ. Uperire jae ojo Judea gui Cesareápeve, ja opyta upepe aremi meve. 20 Uperamo Herodes ipochy jina umi Tiropegua ja umi Sidonpegua ja jaecuera ombou oñondive Jendápe ja oyocuai rire pichyguy jápe pe Blasto pe mburuvicha guasu roga rerecuápe oyerure oñyrô jaguâ oñondive cuera. Oime iyýby cuera voí oñepytyvô tapiá pe mburuvicha guasu yby rupi. 21 Ja peteî arete ára pe pe Herodes oñemonde mburuvicha aope ja oguapy pe mburuvicha guasu cotype, ja oñemoñeê ichupecuera. 22 Ja umi cuimbae osapucái yoa ja jei: Cova Tûpâ Ñandeyára ñeê, nda ybypóra rei ñeêi. 23 Ja upevo Tûpâ Ñandeyára remimbou oinûpâ ichupe ombotuvicha ý jague reje Tûpâ Ñandeyárape ja jasópá ja upeagui oyejekyi. 24 Upeyave Ñandeyára ñeê jerâcuáva ja oyeávê oñemuasâivé ojovo. 25 Ja Bernabe ja Saulo oyeby Jerusalem gui oyapopá rire jecope pe oyeyapóucá vaecue ichupecuera. Ja oguerú jendivecuera Juan pe jéra yoáva Marcospe.

Acts 13

1 Uperamo oime pe Iglesia Cristo rejeguava Antioquiape jicuai vaecue paûme oñemoñeêjára ja oporomboejára, Bernabe ja Simon jérava Cambá, ja Lucio pe Cireneýgua, ja Manaen pe ocacuaa vaecue pe mburuvicha Herodes ndive, ja Saulo. 2 Ja jaecuera oñemboe aya Ñandeyárape ocaruýreje, jei ichupecuera Espiritu Santo: Eipeá cheve Bernabe ja Saulope jembiapórâ Che ajenoí jaguerâ ichupecuera. 3 Uperamo oñemboéma ramo ocaruýreje omcí ipo jesequera ja omondo ichupecuera. 4 Ja jaecuera oñemondo vaecue upeicha Espiritu Santo rupi oyeóí Saleuciapeve, ja upegui ojo ý rupi Ciproe, 5 ja ôguajêma ramo Salaminape, omojerâcuâ pe Tûpâ Ñandeyára Ñeê gui umi Judio tûpâope cuera. Ja oguereco avei pe Juanpe jendivecuera ipytyvôjára ramo. 6 Ja ojasapáma ramo upe tetâ ôguajê meve Pafope, upepe oyuju peteî cuimbae ipayévape oñemoñeêjára yapújápe, Judiova voi, jérava avei Barjesus. 7 Upéva oico pe mburuvicha Sergio Pablo ndive. Upe carai guasu voí carai imbaepôrâva ja ojenoíucá Bernabe ja Saulope, ja jei ojendúséjá Tûpâ Ñandeyára Ñeê. 8 Upegui pe ipayéva Elymas (upeicha oyee avei jéra) oñemoí jesequera oñejaâvo omombia jaguâ pe mburuvichape iyeroviajágui. 9 Upei catu Saulo, jérava abei Pablo, jenyjê Espiritu Santo gui oyatycá jesa jesé, 10 ja jei ichupe: Nde nde reco yapuete, ja nde reco porombotabýjá, aña raý nde, reñemoíva opambae ipôrâva reje, ¿na nde repoíripa remocarêvo Ñandeyára rapé icareýva? 11 Coanga catu coína ape Ñandeyára po oime nde coty ja na nde resápysóvei chene ja nde rejechai chene cuarajy aré peve. Upevove joa jesé pytú ja jesápysó iñypytûmba, ja oico oyerecuévo ojecávo oisambyjýjarâ ichupe. 12 Upemaramo pe mburuvicha ojecha ramo pe oyeyapo vaecue, oguerovia ja oguerojory Ñandeyára oporomboéucá vaecue. 13 Upemaramo Pablo ja umi iñirûnguera oyeóí Pafogui, ja ôguajê Pergepe Pamfilia pegua. Upepe pe Juan oyepea ichugui cuera ja oyeby Jerusalempa. 14 Ja jaecuera ojasa Perga gui ôguajê meve Antioquia pe Siriapegua pe oiké tûpâope peteî sabado árape ja oguapý. 15 Ja omoñeêmba ma ramo pe Moises cuatiacue ja umi oñemoñeêjára cuatia cue, pe tûpâo ruvicha omondo Jendápe cuera ja jeiucá ichupecuera: Peê carai cuera, ore reýicuera, pereco ramo peteî ñeêmi pemboe jaguâ umi jicuáivape coápe, peñeênte. 16 Upei catu Pablo opuâ oñemboý ja ojechauca ipo okîrîrî jaguâ ja jei: Peê cuimbae cuera, Israel cuérava, ja peêcuera pemboetéva Tûpâ Ñandeyárape, peyapysacánte! 17 Ñandeyára co

ñaneretâ Tûpâ Ñandeyára oiporavó vaecue ñande rú cuerape ja ombotuvicha vaecue co tetâmegua oico ramo guare jaecuera pytaguaicha pe Egipto retâme, ja omopuâ iyýva ja ôguenojê ichupecuera upegui. 18 Ja cuarenta años pucu cue yave oguero kîrîrî ichupecuera pe ñû oico ramo guare. 19 Ja ombuaipa rire siete tetâ pytagua rejegua pe Canaan ybypegua, omboyao iyýbycue ichupe cuera imbaerâ ja upepe oico irundy cien años peve. 20 Uperire omeê ichupecuera mburuvicha cuerape upe Samuel pe oñemoñeējara peve. 21 Ja uperamo oyerure mburuvicha guasu reje ja Tûpâ Ñandeyára omeê ichupecuera Saulo pe Cis raýpe, cuimbae Benjamin rejeguava cuarenta años peve. 22 Ja omboí rire upévape ombojecovia ichupecuera mburuvicha guasu ramo Davidpe ja omojerâcuâ pôrâ jeivo: Ayuju cu David Jesse raý cuimbae che pya ipôrâichagua. Cova oyapopáne Che rembipota. 23 Ja coáva rejegua gui voí Tûpâ Ñandeyára, oicuameê jagueicha, omopuâ Israel rejegua repýjarâ, co Jesúspe. 24 Upe Juan voí oñemoñeê vaecue ou mboyve upéva, toñembyasýnte opa umi Israel cuérava oñemongarai jaguâ. 25 Ja omombátama ramo upe Juan jembiapo, jei: ¿Avápa peimôa peê chejá? Che ndajaei upéva. Coína ape ou che rire peteí ipýrejegua yepe nda iyái cheve che ayorávo. 26 Peê cuimbae cuera, che reýícuera, Abraam rejeguava, ja opa peêcuera pemboetéva Tûpâ Ñandeyárape, ñandeve nico oñembou vaecue co ñeê ñanembo jecomarangatújarâ. 27 Ja umi oico vaecue Jerusalempa ja juvicha cuera ndojechacuaai Ichupe, ja upeicha oyapo oñeê jagueicha umi oñemoñeējara umi cuatiápe omoñeêva opa sabado árape, ja omoí vaí Ichupe. 28 Ja oyuju ý ramo yepe icatu jaguâ oyucáucá Ichupe, oyerure Pilatope jese oyuca jaguâ Ichupe. 29 Ja oyeyapopá ma ramo opa umimbae pe Santa Escriturape oyee vaecue Ichugui, ombogueyý Ichupe pe ybyrágui ja omoí Ichupé pe itacuápe. 30 Upegui Tûpâ Ñandeyára omoingove yeby Ichupe umi omano vaecue paúgui. 31 Ja Jae oyejehaucá jeta ára pucu cue umi ojo vaecue Jendive Galileagui Jerusalempa, ja umiva catu umi omojerâcuâva jina Ichugui umi tetaýguape. 32 Ja ore avei romojerâcuâ peême co Ñeê Pyajú Evangeliopeguare pe Ñandeyára oicuameê jague umi ñande ru cuera ymaguarepe. 33 Upéva voí Tûpâ Ñandeyára oyapopá jecópe ñande raý cuerape voínte omoingové yeby pype Jesúspe. Upeicha voí oyee pe Salmo mocoíjape: Che Raý nico Nde, coanga voí reñemoña Chejegui. 34 Ja omopuâ jague reje Ichupe umi omano vaecue paúgui ituyú ý jaguâ jeté máramo, upeicha jeima racae: Che ameêne peême umi mbae imarangatúva pe Che aicuameê vaecue Che pyapôrâ gui Davidpe. 35 Upevareje jei ambue Jendápe: Na nderejeyai chene co Nde Ray imarangatúvape jetecue ituyú jaguâ. 36 Añetejápe pe David oyeyocuáiucá ombuaye jaguâ jecópe Tûpâ Ñandeyára rembipota oicové pucu cue yave, ja jae omano ja oñeñotý itúva cuera ypycue ndive ja ituyú jetécué. 37 Upe ambue catu pe Tûpâ Ñandeyára omoingové yeby vaecue, upéva retécué nda ituyúi. 38 Peicuaa pôrâkena, upeicharamo, peê carai, che reýícuera, oñemojerâcuâucájá peême Cova rupi oyepea jaguâ pendejegui cuera pene angaipa, 39 ja Jaerupi opa oyeroviáva Jese oñemopôtí vaerâjá opa umimbae Moises ñeêngue rupi ndicatui jague gui peñemopôtí. 40 Chake! Peñeñangarecó, anichene jaguâ oyeju peême pe oyee jagueicha umi oñemoñeējara ymaguare cuatiápe: 41 Pemaêke peê pepororoýrôva, pejecharâmônte ja peñemocañý! Che voi ayapota peteí Che rembiapo pende árape peteí Che rembiapo peê perovia ý vaerâ oime ramo yepe omombeupá vaerâ peême ichugui. 42 Upei catu osênguévo jaecuera pe tûpâogui oyeyerure ichupecuera oporomoe yeby jaguâ umi ñeê reje pe sabado ambuepe. 43 Ja oyeóí rire umi iyaty vaecue upepe, jeta umi Judio cuera ja umi pytagua iñemboecatúva ojo Pablo ja Bernabe rapycueri ja jaecuera omongueta ichupecuera ja omomandua ichupecuera opyta jâtâ jaguâ tapia oyeroviávo Tûpâ Ñandeyára pyapôrâ reje. 44 Upeicha ramo pe sabado ambuepe oñembyatý jaimete opava pe tetâmegua ojendu jaguâ Tûpâ Ñandeyára Ñeê. 45 Umi Judio voí ojecha ramo iyaty jeta jague umi japicha cuera, ipochýpa ja oñemoí Pablo jeiva reje oipyjy vaívo ja oyaóvo ichupecuera. 46 Upei catu Pablo ja Bernabe okyjýyé-ý-reje oñeê ja jei: Peême añetejápe tecôtevê oyee raê Tûpâ Ñandeyára Ñeê. Anga catu pemombójáreje co Ñeê ja peyeyapo iya ý jaguâicha peême co Tecové iyapyraýva, coanga ore royere vaerâ umi pytaguape. 47 Upeicha voi oyapouca oreve Ñandeyára jeivo: Che romoí ndeve rejesapé jaguâ umi pytaguape remoingo jaguâ co Teco Marangatu co yby pajápeve. 48 Ja ojendúma ramo umimbae umi pytagua oguerojory ja ombotuvicha Tûpâ Ñandeyára Ñeê ja oguerovia voí opa umi oñembo sacoí voí vaecue pe Tecove iyapyraýva rejeguarâ. 49 Ja upeicha oyererajá pe Ñandeyára Ñeê oparupi pe tetâ yerécuévo. 50 Umi Judio cuerante omomyi umi cuña cuera oñemboecatúva ja imbaepôrâva ja umi carai guasu upe tetâmeguape ja omopuâ omôña vaerâ Pablo ja Bernabepe ja omosê ichupecuera jetâgui. 51 Uperamo jaecuera oitybyró jesequera ipygui pe iyýbýcui ja upegui ou Iconiope. 52 Ja umi jemimboecuera jorýete yoa ja jenyjê Espiritu Santogui.

Acts 14

1 Ja oyeju upeicha avei Iconiope jaecuera oiké oñondive pe Judio tûpâope ja oñeê ogueroviáucá jaguâicha jetaite umi Judio ja umi Griego cuerape avei. 2 Upei catu umi Judio ogueroviase y va omopuâ ombo pyávaí umi pytaguape umi jeýícuera coty coty. 3 Opaichavévonte jiare jicuai upepe oñeêvo oyeroviajápe Ñandeyára reje ja okyjýy y reje, ja Ñandeyára omoañete iñeê ipyapôrá rejeguaré oyapouca pype mbae guasu ja jechapyrá ipo rupi cuera. 4 Uperamo pe tetâmegua oñemboyao jicuai oyuejegui, oime peteíva oyava umi Judio reje ja oime ambuecue oyava umi Apostol cuera reje. 5 Ja oime opuâ Judio cuera ja umi pytagua juvicha cuera rejeve oyao jaguâicha ja oyapi jaguâicha itápe ichupecuera. 6 Upegui jaecuera ojechacuaa upea ja oyeói oñeguajêvo Lистра ja Derbe ja umi tetâ Licaonia rejegua reje ja opa pe tetâ yere cue reje. 7 Ja upepe omojerâcuâ oicovo pe Ñeê Pyaju Evangeliopeguaré. 8 Ja oime vaecue pe Listrapé peteí cuimbae ipy apáva uguapý vaecue tapé yképe icarê vaecue isý rygue guive voí ja máramové ndoguata vaecuei. 9 Upeva ojendu oñeê ramo Pablo ja upéva omaê jese ja ojecha ramo jae oyeroviájá jese jesái jaguâ, 10 jae jei jâtâ: Epuante, eñemboý pôrá nde py reje! Ja jae opo voí ja uguata jiconi. 11 Upei catu umi jicuaiva upepe ojecha ramo pe Pablo oyapo vaecue osapucaí jeivo Licaonia ñeême: Umi Tûpâ cuera oyeyapo carai ramo ja ogueyý ñane rendape. 12 Ja ombojéra Bernabépe Jupiter ja Pablope Mercurio, jae pe oñemoneêva voí. 13 Ja pe paí pe Jupiter tûpâopégua pe oiva pe tetâ rovaí, ogueru jymbá cuera ja yboty iñopêmyré umi okê renondepe umi iyaty jicuaiva ndive ombuetévo ichupecuera mbae cuameêmyré pype. 14 Ja ojenduma ramo umimbae, umi Apostol cuera Bernabe ja Pablo omondoro iyao cuera ja osê pyae umi oñembyatýva apytepe cuera ja osapucaí jeivo: 15 Peêcuimbae cuera ¿mbaerejépa peyapo cova? Ore nico cuimbae cuera peêichaguánte royú vaecue romojerâcuâvo peême co Ñeê Pyajú peyere jaguâ âmbae reí reí tabý gui pe Tûpâ Ñandeyára oicovéva rejeguarâ, Upe pe yvaga ja co yby ja ýguasú ja opa ipype cuera oiva Apojare. 16 Umi ymaguarépe voi Jae ojechaguí opa tetâme oico jaguâ uguapé oicosé jagueichante. 17 Opaichavévonte Jae ndoyejeyai voínte oyecuaáucá y reje iyupe oyapo pôrá pype ja omonguy pype yvaguí ja ombojiá pôrá pype yvá pene moývâtâ jaguâicha peême tembiúpe ja pene mbobyá jaguâicha pende pyape. 18 Ja upeicha oñeê ramo yepe jasýpe yepe oyoco umi iyatývape jicuai anichene jaguâ ombuete ichupecuera imbae cuameêmyré pype. 19 Upeguirire sapya ou upepe Judio cuera Antioquia ja Iconio gui ja omoâcâyere pe tetâmegua ja umíva oyapi itápe Pablope ja ôguenojê ichupe pe tetâgui ocupe oimoâjápe omanómajá. 20 Ja umi jemimboe cuera oyerépá jese jicuai ja sapyaite jae opuâ ja oiké yeby pe tetâme. Ja pe ára ambuepe oyei Bernabe ndive Derbepe, 21 ja omojerâcuâ pe Ñeê Pyaju Evangeliopeguaré pe tetâme ja ogueroviáucá jetápe jemimboe cuerará ja uperire oyeby Listrapé ja Iconiope ja Antioquia pe, 22 ja uperupi ombopyaguasu oicovo umi jemimboecuerape omomanduávo ichupecuera oyerovia jâtâ jaguâ ja oicuaáucávo ichupecuera tecôtevéjá yajasa asy jeta yaiké jaguâ pe Tûpâ Ñandeyára reco marangatu yvapeguape. 23 Ja omoingo peteí teí Iglesiape jerecuará umi carai ituyá cuérava gui ja oñemboe rire ocaruýreje oñangarecóucá Ñandeyárape jeseecuera upe iyerovia jague yma guive guare voí. 24 Uperire ojasa Pisidia rupi ja ôguajê Pamfiliapéve, 25 ja pe Perga retâme ja oñemoñeê Ñandeyára Ñeê gui; ja upegui ojo Ataliapé. 26 Ja upegui ojo y rupi Antioquiapé upe oñerero mandua jaguépe Tûpâ Ñandeyára oipytyvô jaguâ ichupecuera jembiaporâ upe coanga omomba ramôva. 27 Ja ôguajêma ramo ombyatý umi jeýícuerape ja omombeu jeta mbaegasu oyapo vaecue Tûpâ Ñandeyára jaerupi cuera ja Jae oiipa jague okê iya jaguâ umi pytaguape avei oyerovia jaguâ Ñandeyárame. 28 Ja upepe jaecuera opyta aré umi Cristo remimboe cuera ndive.

Acts 15

1 Upeyave oime ou peteíva Judeagui ja omboe vaecue jicuai umi jeýícuerape jeivo: Peê peñemongarai y ramo Moises oyapouca jagueicha, ndicatui peñembo jecomarangatu jecópe. 2 Upeicha oyuby asý ramo ja oñojáa ramo oñondive cuera Pablo ja Bernabe ja umi ambue cue, jiâ ichupecuera oñondive oondo jaguâ Pablo ja Bernabe ja peteíva umi ambuecue jeýícueraaguape Jerusalempe, ojo jaguâ umi Apostol ja umi carai ituyáva rendape cuera co âmbae oyuby jague rejejápe. 3 Ja pe Iglesia Cristo rejegua cuérava omoírû ichupecuera osênguévo, ja ojasávo Fenicia rupi ja Samaria rupi oicuaáucá oñemboyeré jagua umi pytagua ja upeicha

tuvicha ombojorý umi jeýícuerape. 4 Ja ôguajê vove Jerusalempa oguerojory ichupecuera umi pe Iglesia Cristo rejeguava ja umi Apostol ja umi carai ituyáva ja jaecuera omombeupá opambae Tûpâ Ñandeyára oyapo vaecue jaerupi cuera. 5 Ja oime peteíva umi Fariseo rejeguáva Cristo rejeguáva opuâ ja jei tecôtevêjá oñemongaraíucá ichupecuera pe Moises ñeêngue rupi ja ombuayéucápá ichupecuera pe Moises ñeêngue jecópe. 6 Ja uperire oñembyatýpá umi Apostol cuera ja umi carai ituyáva oicuaami jaguâ âmbae rejegua. 7 Ja oñejaâ aré rire oñondive cuera opuâ Pedro ja jei ichupecuera: Peê carai cuera, che reýícuera, peêcuera peicuaa pôrâ aréma jague Tûpâ Ñandeyára Che poravó jague pende apytegui cuera ojendu jaguâ umi pytagua che yuru rupi co Ñeê Pyajú Evangelio peguare oguerovia jaguâ. 8 Ja Tûpâ Ñandeyára pe ojechacuaava ñande pyapy, oyejechacuaáucá ichupecuera omeê pype ichupecuera Espiritu Santo ñandeve guaréicha avei. 9 Ja Jae ndoiporoporavói ñande ja umiva apytepe omopôtí pype ipya cuera oyerovia jague rupi. 10 Coanga, upeicharamo, ¿maerâpa pembopochyse Tûpâ Ñandeyárape pemoí pype umi Cristo remimboe cuera atiý reje pe mbae ipojýiva ñanderú ja ñande avei yepe nda yaropuacá jaguei. 11 Nda upeicha vaerâi voí. Ñande voí yarovia ñañembo jecómangatu jaguâ Ñandeyára Jesús pya pôrâ ja pytyvô rupi jaecueraicha avei. 12 Uperire okîrîrimba ja oyapysacá sacá Bernabe ja Pablo reje omombeu ramo umiva mbae guasu ja jechapyrâ Tûpâ Ñandeyára oyapo vaecue jaerupi cuera umi pytagua paúme. 13 Ja oñeembâma ramo okîrîrî, ja Jacobo oñeê ja jei: Carai cuera, che reýícuera, pe cherendumi catu cheve. 14 Co Simon omombeupá ramô mbaeichapa Tûpâ Ñandeyára iñypyrumbýpe oñandu rae umi pytaguápe oipea jaguâ ipaúgui cuera peteí atyra Jéra rejeguarâ. 15 Oyoyá voí umi ñemoñeêjara ymaguare ñeêngue pe Santa Escritura oiva: 16 Coambae rire ayebyne ja amopuâ yeby pe David rogacue pe oñemboyaparó vaecue ja amyatyrône umi oñembyai jague ja amopuâ yebyne, 17 icatu jaguâ umi vbypóra rembyré ojeca Ñandeyárape ja opa umi pytagua oñembo jéra vaecue Che Rérape. 18 Upeicha jei Ñandeyára pe oyapóva opa mbae Jae oicuaá vaecue voi iñypyrumbý guive voí. 19 Upevareje che aimoâ naipôrâijá ñamanguécói rei umi pytaguape umi oñemboyere râmô vaecuepe Tûpâ Ñandeyárape. 20 Tayaéucá mante ichupecuera anive jaguâ oyejea umi taângá rejeguava reje ja toyepea mbae tieý gui, ja ani jaguâ jou mbae yubýpyré terâ tuguycue. 21 Oime voí ymaite guive yepe opa tetâme um oñemoñeêva Moises ñeêngue gui ja omoñeêva Moises cuatia itûpâope cuera opa sabado árape. 22 Uperamo oyuju pôrâ upeicha umi Apostol cuera ja umi carai ituyáva opa pe Iglesia Cristorejeguava ndive oiporavó jaguâ iyapytegui cuera cuimbae cuera omondo vaerâ Antioquiape Pablo ja Bernabe ndive, upe Judas jéra yoáva avei Barsabbas, ja Siláspe, carai cuera tuvichaitévêva jeýícuera rejegua guive. 23 Ja jiâ ichupecuera oyapo cuatia ñeê omondo vaerâ ipo rupi jeíucájá: Umi Apostol cuera ja umi carai ituyáva ja umi ñande reýícuera ore pomomaitéiucá peême, peê ore reýícuera pytagua rejeguava Antioquia pegua ja Siria pegua ja Cilicia pegua. 24 Ore rojenduma rae oimejá peteíva ore rejeguacuérava, ndo ore remimondováí voí, pene muanguécóiva jicuai jemimboe rupi ja ombo tarovajá jina pende pya: 25 upévareje coanga jiâ oreve roñembyatyjápe roiporavó carai cuerape romondo vaerâ pene rendape ore rayjupára Bernabe ja Pablo ndive: 26 umiva voi carai cuera omoí vaecue jecové cuera Ñandeyára Jesu Cristo réra rejegápe. 27 Aiporamo romondo Judaspe ja Silaspe, ja jaecuera avei oicuaaucáne peême iyurueté rupi peteícha. 28 Jiâ voi Espiritu Santope ja oreve avei ani jaguâ mbaeve ipojoyiva oñemoí peême, umimbae tecôtevêvévante, 29 ani jaguâ peu soo oñecuameê vaecue ombuetéjápe taângá, ja ani jaguâ peu tuguy ja soo yubýpyré guigua, ja ani jaguâ pende reco tieý. Upeicharamo peñeñangareco ramo umimbae gui peyapo pôrânerae jecópe. Ta peico pôrâ tamo. 30 Upei catu umi jemimondo cuera ojo Antioquiape ja ombyatypá umi jeýícuerape ja omeê ichupecuera pe cuatia ñeê. 31 Ja umiva omoñeê ichupe ja oguerojorýeté ja pe oyeéucá vaecue ipypeguare ombopyaguapý ichupecuera. 32 Ja Judas ja Silas avei, jaecuera avei oñemoñeêjara rejegua voi, oñemoñeê pucu avei ja upeicha ombopyáguapý jeýícuerape, ja omombaraeté ichupecuera. 33 Ja oico aremi upepe, ja upei umi jeýícuera omondo yeby ichupecuera ipya kîrîrîjápe umi imboujaré rendape. 34 Silaspe voí ipôrâ rae opyta upepe. 35 Ja Pablo ja Bernabe opyta aremive, ja jeta ambue cue cuera ndive oporomboe oicovo ja omojerâcuâ Ñandeyára Ñeê Pyaju Evangeliopeguare. 36 Upea jague mboby ára jápe Pablo jei Bernabépe: Yayebýnte ñañandú ñande reýícuerape opa umi tetâ ñamojerâcuâ jague rupi Ñandeyára Ñeê ja yajecha mbaeichapa jicuai. 37 Ja Bernabe oipota omoírú ichupe cuera upe Juan jéra yoáva Marcospe. 38 Pablo voí oimoâ nda iyaí jaguâ omoírú ichupecuera upe oyepea rei vaecue ichugui cuera Pamfilia gui ja ojose ý vaecue jendive cuera jembiapo jaguâme. 39 Ja upeicha oyubaby jicuai oyuejegui ja upeagui oyepea

oyuejegui ja Bernabe ogueraja Marcospe jendive, ja ojo yguasu rupi Ciproke. 40 Ja Pablo oiporavó Silaspe ja jeýicuera oñemboé Ñandeyárape oipytyvô jaguâ reje ichupecuera, ja upeicha jaecuera oyeóí. 41 Ja ojasa oicovo Siria rupi ja Cilicia rupi ja omombaraetévo umi Iglesia Cristo rejegua cuéravape.

Acts 16

1 Uperire ôguajê Derbepe ja Listraspe ja oi upepe peteí Cristo remimboe rejeguava, jérava Timoteo, peteí cuña carai memby, co cuña carai Judia oyeroviava Cristo reje, itúva voí Griego. 2 Co cariaý jerâcuâ pôrâite umi jeýicuera Lистра ja Iconiope jicuaiva ndive. 3 Upevape voi Pablo oipota omoírû ichupe ja oipyjy ichupe ja omongaraíucá ichupe umi Judio reco rupi, oime járeje Judio cuera upepe: opava oicuaa voi ituva Griegojá. 4 Ja ojasavo umi tetâ rupi omboe ichupecuera ombuaye jaguâ reje umi tembiapoucapý omboe jague umi Apostol cuera ja umi carai ituyáva jicuaiva Jerusalempe. 5 Upeichavo umi Iglesia Cristo rejeguáva oñemo mbaraeté ojovo oyerovia jâtâvo ja opa árape oñembo jetá jetávê. 6 Ja upegui ojasa Phrygiapê ja pe Galicia retâ rupi, pe Espiritu Santo oyoconte ichupe cuera ani jaguâ oñemoñê pe Ñeê gui Asiape. 7 Ja ôguajêma ramo Misiapê oñejaâ ojo Bitiniapê, ja oyoco yeby ichupecuera Jesús Espiritu. 8 Upévareje ojasa Misia ypy rupi ja ôguajê Troaspe. 9 Ja peteí pyjarepe Pablo ojecha iképegua peteí cuimbae Macedoniaýguaicha oñemoí guaú jenondepe oyerurévo ichupe guaú ja jeivo ichupe: Eyo coa cotýo co Macedonia peve ore pytyvô jaguâ. 10 Upei catu ojechama ramo pe iképegua upevove roñejaâ rojo Macedoniape rogueroiviávo añetejá Tûpâ Ñandeyára ore renoíucá jague remojerâcuâ jaguâ pe Evangelio ichupecuera. 11 Upei catu rosê Troas gui ja roipyjy tapé careýva rojo jaguâ Samotrasiapê. Ja pe ára ambuepe roguajê Neapolispe, 12 ja upegui rojo Filipospe, pe tetâ tuvichavéva Macedoniapegua, ja pytagua renda voí. Ja ropyta upepe pe tetâme mboby ára. 13 Ja peteí sabado árape rosê pe tetâ rokê gui ocape pe ý cotývo roimôa jague oiméjá ñemboejá renda. Ja roguapy upepe ja romongueta umi cuña carai oñembyaty vaecuepe upepe. 14 Ja oime peteí cuña carai jérava Lidia ao joby ñemûjára pe Tiatira retâygua, cuña iñemboecatúva ombuetéva Tûpâ Ñandeyárape, ojendú jiconi. Ja Ñandeyára oipea ichupe ipya oyapysacá pôrâ jaguâ Pablo ñemoñê reje. 15 Ja oñemongaraima ramo ja umi jogaýgua, jae oyerure oreve jeivo: Perovia ramo añetejá che ayerovijá jecópe Ñandeyára reje peiké che rogape pepyta jaguâ che mbojupá ramo. Ja upeicha omojêjê catuetei roiké jaguâ. 16 Ja peteí ára sapya ore rojo ramo roina roñemboe jaguâ osê ore ruvâiti peteí cuña taí payécuaáva. Upeva ôguenojê jeta mbaerepy iyára cuera peguârâ ojaúvô pype. 17 Uperamo ojo Pablo rapycueri ja ore rapycueri osapucaí jeivo: Coáva co carai Tûpâ Ñandeyára yvapegua rembiguai co omojerâcuáva peême pe Tapé peñembo jecomarangatu jaguâ. 18 Upeicha oyapo jeta ára, ja uperire oñembo cuerái Pablo, ja sapyaite opyta oyere ja jei pe mbaepochy ipype oivape: Che royocuai ndeve Jesu Cristo terape resê jaguâ ichugui. Ja sapyaite osê uperamo voí. 19 Ja ojecha ramo iyára cuera ndiporivéimajá ôguenojêucá ichupe mbaerepy, oipyjy Pablo ja Silaspe ja ogueraja ichupecuera pe tetâ mbytepe umi juvicha cuera rogape. 20 Ja omoingue ichupecuera umi mburubicha renondepe, ja jei: Coa cuimbae Judiova omboaybu ñaneretâme, 21 ja omboe oicovo ogueco cuera reje, naipôrâi ñande yaicuaa ja ñambuaye, ñande cuera Romano voi. 22 Upei catu iyatypa pe tetaýgua jiari cuera ja umi mburuvicha omondoro iyao cuera ja oinûpâucá ichupecuera ybyrape, 23 ja jeta ombuepotiucá ichupecuera ja omoinguéucá ichupecuera ybyracuá rogape, ja jeiucá pe ybyracua rerecuápe oñangareco jâtâ jaguâ jesecuera. 24 Ja jae ojendu ramo pe jeiuca vaecue ichupe omoingue ichupecuera pe ybyracua roga cotypy peve ja oyopy jâtâ ipy pe ybyracuape. 25 Ja pe pyjare pyte Pablo ja Silas oñemboe jina ja opurajei Tûpâ Ñandeyárape ja umi jicuaiva avei ybyracua rogape ojendu jicuai. 26 Upegui sapyaite oico peteí yby ryryi tuvichava omomyi jaguâicha pe oga rapó ja sapyaite umi okê oyepeapá rei ja umi ybyracuápe jicuai vaecue oyepoípa iñapytî jaguegui. 27 Ja pe iñangarecójára opaý ja ojechama ramo umi okê nandi, ôguenojê ikyse pucu oyeyucápotávo oyupe, oimoájape umi ybyracua rogape jicuai vaecue oyeóipá jague. 28 Upei catu Pablo osapucaijape jei: Aní reyapo mbaeve ndeyeje! Ore nico roimemba coápe. 29 Upei catu jae ojenoí oyerurévo tataendy reje ja oiké pyae pe cotypy ja oryryijápe oyeiti Pablo ja Silas renondepe. 30 Upegui ôguenojê voí ichupecuera pe coty gui ocape, ja jei: ¿Carai cuera, mbaépa tecôtevê ayapo anichene jaguâ che mârâ? 31 Upevove jei jaecuera: Eyerovia Ñandeyára Jesu Cristo reje ja na ne mârâi chene nde ja nde rogapegua. 32 Ja upévo oicuaáucá ichupe Tûpâ Ñandeyára Ñeê ja opa umi

jogapeguape. 33 Uperire oipyjy ichupecuera upe pyjarepe yepe ja oyojei ichupecuera pe oñenûpâ jague. Ja upei jae oñemongarai ja opa jesegua cuera. 34 Ja jae ogueraja ichupecuera jogátepe ja omoî ocaru jaguâme, ja oguerojory eterei oyeroviama jagueraje Tûpâ Ñandeyára reje opa umi jogapegua rejeve. 35 Ja coêma ramo umi mburuvicha omondo umi jembiyocuáipe jeiucávo opoî jagûa umi carai gui. 36 Ja pe ybyracua roga rerecúa oicuaaúca umi ñeê Pablope ja jei: Umi mburuvicha ombou curi jeiucávo oyepoî jagûa pendejegui. Upeicharamo ipôrà coanga pesê ja peyeoî kîrîrîjápe. 37 Upei catu jei Pablo: Ore nûpâ rae oreve opava resape ore moñeê y rire ja Romano ramo yepe ore ore moingue ybyrácuápe. ¿Ja coángapa oremosêse oreve ñemijápe. Mbaeveicharamo. Tou jaecuera ja tore renôjê. 38 Ja umi tembiyocuai oyeby ja jei umi mburuvichape umi ñeê gui, ja jaecuera okyjýyê ojenduma ramo Romanojá. 39 Upevareje ou ja oñyrôse ichupecuera, ja ôguenojê voi ichupecuera ocape ja oyerure osê jagûa upe tetâgui. 40 Upei catu osê upe ybyracua jágui, ja oiké pe Lidia rogape, ja ojecha ramo umi jeýicuerape ombo pyaguapy ichupecuera ja upegui osê ojo.

Acts 17

1 Upegui ojasa ojovo Amfipolis ja Apolonia rupi ja ôguajê Tesalonicape. Upepe oime Judio tûpâo. 2 Ja Pablo oyepocuaavajáre oiké Jendápe cuera tûpâope, ja mbojapy sabado ára oñemongueta jendivecuera pe Santa Escritura gui, 3 oicuaaúca pôrávo ja omoañetêvo tecôtevê jague voi ojasa asy Cristo ja oicové yeby umi omano vaecue paûgui, ja co Jesús che amojerâcuáva peême (jei jae) jae Cristojá. 4 Ja oime jaecuera ogueroviáva ja oyejeáva Pablo ja Silas reje, ja jetaite umi Griego iñemboecatúva avei ja umi cuña carai imbae pôráva avei jeta. 5 Upevareje umi Judio jaecuerasênte gui oyocuai tecové reco reireivape ja jecoývape ombyatypá jagûa umi tecové reco reiva ambuecuepe omboaybu vaerâ pe tetâme, ja umiva oyapipa Jason roga ogueraja potávo ichupecuera pe tetaýgua ñemonoôjápe. 6 Ja ndoyujui ramo ichupecuera ombosyryry Jasonpe ja peteíva jeýicueravape umi mburuvicha rendape. Ja oguero sapucái jeivo: Coa cuimbae ombovapý vaecue co yby, anga ou coápe avei, 7 ja co Jason oguerojory ichupecuera. Opa coáva ombuai Cesar rembiapoucapy ja jei oimejá mburuvicha guasu ambue jérava Jesús. 8 Ja ojenduma ramo upea, pe tetâmegua ja umi mburuvicha ipya tarová. 9 Upeicharamo yepe, omeêma ramo iñeê pe Jason ja umi ambuecuecuera jeco pôrârâme, oyepoî ichuguicuera. 10 Ja upe pyjare vointe umi jeýicuera omondo Pablo ja Silaspe Berea peve. Ja jaecuera ôguajê vove upepe oiké pe Judio tûpâope. 11 Umiva catu jeco pôrâiteveva umi Tesalónicape jicuai vaecue gui. Jaecuera voí oguerojory upe Ñeê kyreýjápe ja oipea oyepobyby pe Santa Escritura pe opa árape ojecha jagûa upeichapa umimbae? 12 Upevareje jeta jaecuera oguerovia, jeta cuña cuera Griega mbae rerecojá ja jeta carai cuera. 13 Upegui oicuaama ramo umi Judio Tesalónicaýgua oñemo jerâcuâ jague Ñandeyára Ñeê Pablo yuru rupi Bereape avei, umiva catu ojo upepe avei, ja omomyi ja omboaybu pe tetâýguape. 14 Upemaramo umi jeýicuera omondo Pablope ojo jagûa ýguasú cotývo. Silas ja Timoteo aňónte opyta upepe. 15 Ja umi omoîrû vaecue Pablope ogueraja ichupe Atenas peve ja upegui ojenduma ramo pe jeiucáva Silas ja Timoteope ou jagûa Jendápe pyae icatu jagueicha voi, jaecuera oyeby. 16 Uperire Pablo ojaarô aya jiconi Atenaspe oyepyapy ojecha ramo upe tetâ jenyjêmba taângá gui. 17 Upeichavo oñemongueta tûpâope umi Judio ja umi iñemboecatúva ndive ja pe oñeñemûjápe opa árape avei oñemongueta umi ôguajêva Jendápe ndive. 18 Ja oime iñarandúva umi Epicureo cuérava ja umi Estoico cuérava oñemonguetáva jendive. Ja oime jeiva: ¿Mbaépa jeise co iñeêngatúva? Ja oime ambuecue jeiva: Ñaimoa oñemoñeêjara umi pytagua tûpâ cuera gui (Upeicha jei amojerâcuâ jague reje pe Ñeê pyaju Evangeliopeguare pe Jesúsgui guare ja pe yaicove yeby jagûa guare omano vaecue paûgui). 19 Ja oipyjy ichupe ja ogueraja ichupe pe Areopagope jeivo: ¿Ndicatuipa reicuaaúcapa oreve co temimboe ipyajúva reñemonguetajá jina? 20 Ipyaju voi co roicuaaýva co rerúva ore apysápe. Roicuaase mbaépa jeise coambae. 21 (Opa umi Atenasýgua voí ja umi pytagua upepe jicuaiva ndoyapoí mbaeve ambue omombeúvo ja ojendúvo mbae ipyajúva mante.) 22 Upei catu Pablo oñemoí oñemboý pe Areopago mbytepe ja jei: Carai cuera, peê Atenasýgua, che ajecha peêcuera peneñemboecatujá añete. 23 Coanga voi aguata aicovo ja amaê pene raंगा roga cuera reje ayuju avei peteí taângá renda coa ñeê rejeve: Pe Tûpâ oyecuaaývape. Upe peêcuera pemuétéva peicuaaýme, upévape che aicuaaúca peême. 24 Pe Tûpâ voí oyapo vaecue co yby ja opambae ipype oimeva, Cova pe yvaga ja co yby Yara iñypyrumbý guive voi, Upeva ndoicoi tûpâo oyeyapo vaecue ñande po rupipe, 25 ja noñembuetéucái carai cuera

po rupi, Jae oicôtevêvaicha mbae gui. Jae omeêva opavape tecove ja pytujê ja opa mbae. 26 Jae voi oyapo vaecue peteî tuguy gui peteîchante opavave ybypóra rejegua reŷicuera oico jaguâ oparupi ybyari ja yma guive voi omoingo ichupecuera jecové pucucue ja jetâ oico jaguâ tuvichacue, 27 icatu jaguâ ojeca Tûpâ Ñandeyárape icatu jaicha oyepobybyjápe oyuju Ichupe. Añete Jae vointe na imombyryi avave ñandejegui cuera. 28 Iype voi ñande yaicove ja ñamyi ja ñane ñaime, jei jagueicha peteî umi pene arandu vaecue: Jeseguánte avei ñandecuera. 29 Upévareje Tûpâ Ñandeyára rejegua ramo ñande, anichene ñamboyoya Tûpâ Ñandeyára rejeguava peteî taângá oro terâ plata terâ itá guigua iyapopyré ybypóra catupyrŷcue ja aranducue rupi reje. 30 Añeté voi Tûpâ Ñandeyára ojechagui oguero kîrîrî ramo yepe umi ymaguare itaby ramo guare, coanga catu omombeúucá opa umi ybypóra opa tetâmeguape toñembo jecópyajú jaguâ pyámbyasŷjápe, 31 omoîma járeje peteî ára omoñeê jaguâ jecópe umi ybypóra cuerape peteî carai rupi Jae omoingo vaecue mburuvicha ramo, oyeroviáucávo opavape omoingove yeby jague reje pe Caraipe umi omano vaecue paûgui. 32 Upei catu jaecuera ojendú ramo oyee ramo oyeicové yeby jaguâ umi omano vaecue paûgui, oime peteîva oñembojoryva ja oime ambuecue jeiva: Torojendu yeby coambae gui ára ambuepe. 33 Upeicha osê Pablo iyapytegui cuera. 34 Oime voi cuimbae cuera oyejeava jese ja oyeroviava Cristo reje, umiva apytepe oime avei pe Dionisio pe Areopagoŷgua, ja peteî cuña carai jérava Damaris ja oime ambuecue jendivecuera.

Acts 18

1 Uperire osê ojo Pablo pe Atenas gui, ja ou Corinto. 2 Ja upepe oyuju peteî Judiope jérava Aquila Pontoygua ja jembireco Priscilla, ôguajê ramôva Italia gui, pe mburuvicha guasu Claudio omosêmba jaguéreje umi Judio cuerape Roma gui. Ja Pablo oñandu ichupecuera. 3 Ja peteînte tembiapopegua járeje jae opyta jendivecuera ja ombaapo: iyejecájá voi oga agoigua apojaré ramo. 4 Ja opa sabado árape jae oñemongueta pe tûpâope ja ogueroviáucá umi Judio ja umi Griego cuerape. 5 Ja ôguajê rire Silas ja Timoteo Macedonia gui uperamo Pablo oyeyocuáiucá pe Ñemoñeê aňóntepe, oicuaáucávo umi Judiope Jesus Cristojá. 6 Upei catu oñemoî ramo umiva jese ja oyao ramo ichupe, jae oitybyro iyao ja jei ichupecuera: Penderuguŷ topytá pene âcâ reje. Che che po pôti coanga guive. 7 Ajasata umi pytagua rendape. Ja ojovo upegui oiké peteî carai jérava Titio Justo rogape, carai ombueteva Tûpâ Ñandeyárape, joga tûpâo ypype. 8 Ja Crispo pe tûpâo ruvicha oyerovia Ñandeyára reje opava umi jogapegua rejeve, ja jeta umi Corintoygua ojendu ja oguerovia ja oñemongaraíucá. 9 Ja peteî pyjare Ñandeyára oñeê iképe Pablope jeivo: Ani rekyjŷyé! Eñemoñeê mante, ja ani rekîrîrî. 10 Che voi aime nendive. Ja ndipori avave oñemoî vaí vaerâ ndereje oyapo vaí jaguâ ndereje. Jeta voi oime ybypóra Cherejegarâ co tetâme voi. 11 Ja upeicha opyta upepe peteî año ja seis yasy peve oporomboévo iyapytepe cuera Ñandeyára Ñeêreje. 12 Ja pe Galion oi ramo jiconi mburuvicha ramo Acayape, umi Judio opuâmba oñondive Pablo reje ja ogueraja ichupe mburuvicha rogape, 13 jeivo: Cova ogueroviáucá umi carai cuerape ombuete jaguâ Tûpâ Ñandeyárape jecoŷme. 14 Ja oi pea ramo Pablo iyuru oñeê jaguâ, pe Galion jei raê umi Judio cuerape: Peê Judio cuera, jembaliapo vaí tuvicha rire terâ iñaña itieŷvaicha rire co carai, mo che pojendu rae peême jecópe. 15 Anga peñejaâ járeje oñondive ñeêngue rejente ja téra reje ja pene retâ reco reje, peê vointe pejecha vaerâ umimbae reje. Che nico ndaicosei mburuvicha ramo umichagua mbaepe. 16 Ja upeicha omosê ichupecuera pe mburuvicha coty gui. 17 Upemaramo oyapi Sostenespe pe tûpâo ruvichape ja oinûpâ ichupe pe mburuvicha roga renondepe. Ja Galion voi na iñanguecoíri mbaeve umimbae reje. 18 Ja uperire Pablo opyta jeta ára gueteri upepe ja uperire oyepea umi jeŷicuera gui ja ojo ŷguasu rupi Siriape ja oime jendive Priscilla ja Aquila. Jae voi oñeñapiucá rae jiáva Cencreape oicuameê jagueicha upearâ. 19 Ja ôguajê Efesope ja upepe ojeya umi ambuecuepe, ja jae oiké pe tûpâope ja oñemonguetá umi Judio cuera ndive. 20 Ja oyerure ramo yepe jaecuera opyta are mive jaguâ, jae ndopytasei. 21 Jeinte ichupecuera oyeivo: Ayu yebyne pene rendape Tûpâ Ñandeyára oipota ramo. Ja upegui osê Efeso gui, 22 ja ôguajê rire Cesareape ou Jerusalempe. Ja oñandu rire pe Iglesia Cristo rejeguávape ojo Antioquiape. 23 Ja jiaremi rire upepe oyei upegui ja oñandu oicovo opavave pe Galicia retâ rupi ja Phrygia rupiguape ombo pyaguasúvo opa umi Cristo remimboecuerape. 24 Upeyave ôguajê rae Efesope peteî Judio, jérava Apolos, Alejandriaŷgua, carai oñemoñeêcuaáva ja oiporúcuáa pôrâva pe Santa Escritura, 25 ja oicuaa pôrâva Ñandeyára Rapé ja oñemoñeê ikyreŷetéva ja oñemoñeê ja

oporomboéva jecópe umi mbae Jesú rejegua oicuaa ramo yepe pe Juan omongarai jague mante. 26 Upéva oñypyrú oñeê okyjýyê y reje tûpâope ja Priscilla ja Aquila ojendu ramo ichupe omojaeño ichupe ja omboe pôrâve jecópe ichupe Ñandeyára rapé. 27 Ja ojasase ramo Acayape, umi jeýicuera oipytyvô ichupe ja oguerajáucá cuatia ñeê iporupi umi Cristo remimboecuerape oguerojory jaguâ ichupe. Ja ôguajê ramo jeta oipytyvô jae umi ogueroviá vaecuepe Ñandeyára pyapôrá rupi. 28 Ja jae oñejaâ tuvicha umi Judío ndive ja oñapytî ichupecuera iñeême opava resape ojechacuaucá pype Santa Escritura rupi Cristojá pe Jesús.

Acts 19

1 Upeyave Apolos oi aya Corintope, Pablo oicopá umi tetâ yvatevogua rupi ôguajê meve Efesope, ja upepe oyuju peteíva Cristo remimboecuerape, ja jei ichupecuera: 2 ¿Peipyjýpa rae peê Espiritu Santope perovia rire? Ja jaecuera jei ichupe: ¿Mbaéicha nipo? Ore no rojendui yepe oimejá Espiritu Santo. 3 Ja jae jei: ¿Avá rérapépa, upeicharamo, peñemongarai racae? Ja jaecuera jei: Pe Juan Bautista rérape. 4 Ja jei Pablo: Pe Juan imongarai jaguepe oñemoñeê toñembo jecopyajú pyambyasyjápe oñemongarai jaguâ ja jei pe tetaýguape oyeroviá jaguâ upe jaerire ou vaerâ reje, yaicuaa Jesús reje. 5 Ja ojenduma ramo upea, oñemongaraípa Ñandeyára Jesús rérape. 6 Ja omoíma ramo Pablo ipo jesequera oqueyý pe Espiritu Santo ichupecuera. 7 Ja oñeê ambue ñeême ja oñemoñeê. Jetacue voi umi jicuaiva upepe doce cuimbae. 8 Ja upepe oiké pe tûpâope ja oñemoñeê oicovo okyjýyê y reje mbojapy yasy pucu cue oñemonguetáva ja ogueroviáucávo Tûpâ Ñandeyára reco marangatu rejegua gui. 9 Opaichavévonte oime oñembopyájâtâ vaecue ja ndogueroviaseváí ja oñeê vaíva pe Tapé gui opava resape. Upeareje jae oyepea ichugui cuera ja oi pea avei umi jemimboecuerape ja opa árape oñemoñeê pe oporomboejára Tiranno rogape. 10 Ja upeicha oyapo mocoí año peve ja upeicharupi opa umi oicova pe Asia retâme umi Judío ja Griego ojendu Ñandeyára Ñeê, 11 ja Tûpâ Ñandeyára oyapóucá mbaegasu jechapyrá imombeupyrâ Pablo po rupi. 12 Ja jetégui yepe oyererajá umi jasyvape cuera iñuájá ja iyao pejengue ja upeicharupi oyei ichugui cuera imbaasy ja osê umi mbaepochy ichugui cuera. 13 Ja oime Judío ipayéva oico reí reíva oñejaáva ojenoí umi mbaepochy rerecojá ári pe Ñandeyára Jesús réra jeivo: Pojenoí Jesú rupi pe Pablo omojerâcuáva. 14 Ja oime siete cuimbae pe Judío pai ruvicha Sciva raýcuera oyapo vaecue upeicha jicuai. 15 Ja oñeê pe mbaepochy ja jei ichupecuera: Jesúspe añete aicuaa ja ajechacuaa avei Pablo: ¿Peêcuerapa? ¿Avápa peêcuera? 16 Ja pe mbaepochy rerecojá oyapi jesequera ja ipuaca jesequera ja oyapyjy ichupecuera, ja upeagui jaecuera oñeguajê pe oga gui opívo ja oyecutúpá. 17 Ja oñemojerâcuâ upea umi Judío ja Griego jicuai vaecuepe Efesope, ja okyjýyépá jicuai ja oñembotuvicha Ñandeyára Jesús réra. 18 Ja jeta umi ogueroviava ou oñemombeuvo ja oicuaáucávo jembiapo vaí cue. 19 Upeicha avei jeta umi oyapo vaecue payé ogueru icuatia ja ojapýpá opava resape, (Ja oipapa ramo jepycue oyuju ojupity jague cincuenta mil mbaerepy). 20 Upeicha ocacuaa ipuaca rejeve Ñandeyára Ñeê ja oñembo tuvichave ojovo. 21 Uperire oyejupá rire umimbae oñemoí Pablo ipyápe ojasa jaguâ Macedonia ja Acaya rupi ojo jaguâicha Jerusalempe ja jei ipyápe: Aico rire upepe tecôtevêne ajecha Roma avei. 22 Upei catu omondo Macedoniape mocoí umi ipytyvôjarépe Timoteo ja Erasto: jae ae voi oico aremi gueteri Asiape. 23 Ja uperamo oico aybu guasu pe Ñandeyára Rapé reje. 24 Oime oico vaecue upepe peteí taângá apojaré yára jérava Demetrio, oyapoucá vaecue Diana tûpâo raânga, ja oyocuai jeta umi taângá apojarepe jeta jembiapo repycuerâ. 25 Upeva ombyaty ichupecuera ja umi ambuecue ombaapóva upeichagua tembiapopeguape ja jei ichupecuera: Cuimbae cuera, peê peicuaa voi co ñane rembiapo gui jeta ñanojê mbaerepy, 26 ja pejecha ja pejendumanerae na co Efesoýguapeñoí, jaimete opa Asia yererejeguape avei co Pablo ogueroviáucá, ja omombia jague jetaitepe jei pype ndajaéijá tûpâ cuera umi oyeyapova ñande po rupi, 27 ja na ñane rembiápóí año yarokyjýyê vaerâ opánte jaguâ ñandejegui, icatu co ñane tûpâsý guasu Diana tûpâo oyeyapo jaguâ mbaeve ramo ja upeicha icatu oñembyaipá jaguâ tuvichacue, upe ombuetevea voí opáva umi Asiapegua guive ja opáva ybypóra avei. 28 Ja ojenduma ramo âmbae ipochýpa jaecuera ja osapucaí jeivo: Tuvicha co Diana Efesopegua! 29 Ja iyaýbúpá pe tetâ ja oñembyatýpá oñondive peteí oga guasupe ja ogueraja upepe Gayo ja Aristarco Macedoniaýguape Pablo írûnguera. 30 Ja oikése ramo Pablo umi oñembyatýva paûme, umi jemimboe cuera ndoipotai. 31 Ja oime avei carai, mburuvicha Asia pegua, jayjupára cuérava voí, ja umiva omondo Jendápe oyerurévo ichupe ani jaguâ oyejechauca pe oga guasupe. 32 Ja oime osapucaiva yopará umi

iyatýva upepe oyavooipá jicuai ja jaimete opavave ndoicuaai mbaerejepa oñembyaty raé upepe. 33 Ja umi jeta apyategui ôguenojê Alejandrope ja oñatôî ichupe umi Judio. Uperamo Alejandro ojechauca ipo okîrîrî jaguâ oñeêse járeje oyeje umi oñembyatývape. 34 Upegui ojechacuaama ramo jae Judiojá, oico peteî aybu guasu osapucái yoava jaimete mocoî hora rupi: Tuvicha co Diana Efesopegua! 35 Upei catu pe mburuvicha, ombopyáguapýma ramo umi oñembyatývape, jei ichupecuera: Peê cuera carai Efesopegua, ¿mávapa oime cu cuimbaecuera gui oicuaáyva co ñane retâ Efeso co tûpâsý guasu Diana tûpâo rerecuájá ja cu jaângá rerecuájá co joa vaecue yvaga gui Jupiter gui. 36 Upeicharamo ndicatuima guive oyee añeteýjá, tecôtevê pende pyaguapy ja ani mbaeve peyapo peñeñandu ý reje. 37 Peêcuera peru raé coápe coa carai cuerape omonda ý va tûpâope mbaeve ja noñeêvaivái ñane tûpâsý reje. 38 Upeicharamo, co Demetrio ja umi ombaapova oiva jendive oyuaby ramo ambue ndive, oime voí oñemoñeê jaguâ ára ja oime mburuvicha cuera; toñeê oyueje jecope. 39 Ja oime ramo mbae ambue peyerure jaguâ, upeva oyecuaáucá vaerâ jecópe mburuvicha ñemonoójape. 40 Icatu vaerâ gueteri ñaño jenoíucá co aybu co ára pegua rupi oime ý reje mbaeve ñamombeu pôrâ jagua mbaerejepa oñembyaty raé jicuai. 41 Ja jeipávo upeva omuasâi umi iyatý vaecuepe.

Acts 20

1 Uperire opama ramo pe aybu Pablo ojenoíucá umi jemimboe cuerape, ja ombo pyaguasúma ramo jae oñañuâ ichupecuera ja upeicha oyepea ichuguicuera ja oyei ojo jaguâ Macedonia cotývo. 2 Ja oico rire umi tetâ rupi ja jeta oñemoñeê rire ombo pyaguapývo ichupecuera ôguajê Greciape. 3 Ja oico rire jae upepe mbojapy yasy, umi Judio oñemoî omoñujá jese ojo ramo guârâ jae Siriape. Upevareje oyuju pôrâ oyerévo Macedonia rupi. 4 Ja omoîrû ichupe Siriapeve Sopater, pe Pirro raý, Bereaýgua, ja umi Tesalonicaýgua, Aristarco ja Segundo ja Gayo pe Derbeýgua, ja pe Timoteo ja umi Asiaýgua, Tiquico ja Trofimo. 5 Ja umiva ojo tenonde ja ore raârô Troaspe. 6 Ja upe arete mbuyape caraipegua rire rosê rojovo ý rupi Filipos gui ja rôguajê Jendápe cuera Troaspe cinco arajápe, ja upepe ore ropyta siete ára. 7 Ja pe iñypyrumbý árape roñembyaty roipejaávo mbuyape carai ja Pablo oñemoñeê ichupecuera ojotama jina pe ára ambuepe, ja upeicha ombopucu iñeê pyjare pyte peve. 8 Ja oi jeta tataendý pe coty yvatevape pe oñembyaty jaguepe jicuai. 9 Ja oime peteî cariaý Jérava Euticho oguapy vaecue jina pe ovetâme ja jopejyi jina Pablo oñemoñeê pucu eterei ramo jina. Ja upeicha oyopy eterei gui jopejyi joa pe mbojapy cotýjá gui ybye ja oyejupi jeôngue. 10 Upei catu Pablo ogueyý ja oyayby jiari ja oñañuâ ichupe jeivo: Ani pene anguecoi, jiánga oi ipype gueteri. 11 Ja upegui oyupi yeby ja oipejaâ ja jou pe mbuyape carai ja oñemoñeê pucu gueteri coêmeve, ja upeicha ojo. 12 Ja jaecuera ogueraja upe cariaýpe jecove rejeve ja jeta ipya joryva. 13 Ja ore royupi pe mbayrupe ja rojo ýrupi Assonpe rojuvaîti jaguâ upepe Pablope. Upeicha voi oimoa racae jae ojo jaguâ yby rupi, 14 ja jae ore ruvaîti oreve Assonpe, ja upepe romboyupi ichupe mbayru ári ja royu ýrupi Mitilenepe. 15 Ja upegui rojo ýrupi ja pe ára ambuepe rôguajê pe Chios rovai ja pe ára ambuepe royu Samospe ja ropytuúmi rire Trogiliope pe ára ambuepe rôguajê Miletope. 16 Jiâ voí rae Pablope ojasa jaguâ Efeso rovai rupi ani jaguâ ropyta rei Asiape, jae voí jangé ombuaye jaguâ pe arete guasu Pentecostes icatu ramo Jerusalempe. 17 Ja pe Mileto gui omondo Efesope ja ojenoíucá umi carai ituyávape tûpâopegua. 18 Ja ou ramo Jendápe jae jei ichupecuera: Peê cuera peicuaa pe ára iyýpy vaecue guive apyrû jague Asiareje mbaeichapa aico racae penendive opa árape tapia, 19 oyeyocuáiucávo Ñandeyarape pya pôrâ apytepe ja jeta tesáý rejeve ja pyambyasy che yopýva, umi Judio omoñujá jague reje chereje, 20 ja ndiporija mbaeve ipôrâ vaerâ peême añejaâ vaecue amoâ pendejegui, upea rangue aicuaauca peême ja pomboejá jecópe opava resape ja pende roga cuera rupi avei, 21 aicuaaucávo umi Judiope ja umi Griegope oñembo jecopyaju jaguâ Tûpâ Ñandeyára rejeguarâ ja oyerovia jaguâ Ñandeyára Jesú reje. 22 Ja coanga voi che pya yeyopy nunga aja jaguâ Jerusalempe aicuaa ý reje mbaépa upepe oyeju vaerâ cheve. 23 Cova mante oicuaáucá cheve pe Espiritu Santo opa tetâ rupi jeivo upepe oime jaguâ cheve ybyrácuá ja ajasa asy jaguâ. 24 Opaichavévo mbaeve umimbae na che monguyjýyéi ja na che rácâteýi che recové reje, iya mante guive cheve amombá che rembiapo torýpápe ja ayapopá jecópe Ñandeyára Jesús rembiapóucápý cheve aicuaauca jaguâ pe Evangelio gui ja Tûpâ Ñandeyára pya pôrâ gui. 25 Ja coanga voi che aicuaa máramo pejechave ý jaguâ che rová peê añemoñeê jague Tûpâ Ñandeyára pyápôrâ gui. 26 Upévareje aicuaauca peême cova coa árape che che pôtíjá opavave ruguý gui. 27 Che namoái

vaecue avavegui co Tûpâ Ñandeyára oicuaáucá vaecue peême. 28 Upevareje peñeñangarecó pendeyeje, ja peñangareco opa umi iyatývareje pe Espiritu Santo penemoi jague peême iñangarecojárará, peico co Tûpâ Ñandeyára Iglesia rerecuará co oyogua vaecue Jae juguýteé reje. 29 Che aicuaa voí che aja rire oiké vaerâ jaguâ pende apytepe aguará guasu ipochýva ipojoyiva ojeya rei ý vaerâ pende reýi cuerape, 30 ja pene paúgui voi opuâne cuimbae oñeê vaerâ mbae penembotaby vaerâ ogueraja jaguâ umi Cristo remimboe cuerape japycueri voí. 31 Upevareje peñeñangareco penemanduajápe mbojapy año pucu cue ára ja pyjare Che ndapoiri jague pomboévo peême che resaý rejeve yepe. 32 Ja coanga, che reýi cuera, pojeya peême Ñandeyárape ja pe iñeê ipya pôrâ rejeguávape, upéva ipuaca voí penemboe pôrâ jaguâ ja omeê jaguâ peême peico jaguâ oyoerecua ramo umi imarangatuva ndive. 33 Che ndaipotai vaecue mbaeve avavegui, mbaeve plata, mbaeve oro, mbaeve ao avavegui. 34 Peê cuera voi peicuaa pôrâ co che po vointe omoí jague cheve che remicôtevê guârâ ja umi chepytyvôjare remicôtevêguarâ avei. 35 Che voí pomboe peême catuetei ñambaapo jaguâ ja upeicha tecôtevê yayapo jaguâ ñaipytyvô jaguâ umi jasývape cuera ja ñane manduá jaguâ pe Ñandeyára Jesús ñeêngue reje Jae jei jagueicha: Ipôrâve ñameê jaguâ yaipyjy jaguâ gui. 36 Ja jeipáma ramo umimbae oñesû ja oñemboe opavave jendivecuera. 37 Uperamo oyajeópá jicuai ja oñañuâ Pablo ayuri ja oyurúpyté ichupe, 38 ombuasy tuvichaite upe ñeê jei vaecue reje ojecha ý ve jaguâ jová. Ja jaecuera omoírû ichupe ojovo mbayrupe.

Acts 21

1 Uperire oyepeama ramo ichuguicuera rojo ýrupi rôguajê jaguâicha Coospe ja pe ambue árape royú Rodaspe ja upegui Patará peve. 2 Ja upepe royuju peteí mbayru ojotava jina Feniciape. Ja royupi jiari ja rojo. 3 Ja upegui rojecha mombyry guive pe Cipro ja rojeya ore asupe ja rojo ýrupi Siriapeve ja roñemboyá Tirope. Upepe voi pe mbayru ogueroyý vaerâ mbae oguerú vaecue ipype. 4 Ja royuju upepe Cristo remimboecuerape ja ropytá siete ára. Upeyave umiva jei Pablope Espiritu rupi ani jaguâ ojo Jerusalempe. 5 Ja ojasa rire umi jaára rosê rojo ja ore moírû opavave cuña imemby cuera rejeve pe tetâ gui ocapeve. Ja roñesû pe ý rembeype ja roñemboe. 6 Ja roñañuápá oñondive, ja upegui royupí pe mbayru ári ja jaecuera ojo yeby jogape cuera. 7 Ja ore cuera roicopama ramo ýrupi Tirogui roqueyý Tolemaidape, ja upepe roñandu umi ore reýicuerape ja ropyta jendive cuera peteí ára. 8 Ja pe ára ambuepe rosê yeby ja royú Cesareapeve ja roiké pe Felipe pe Evangelista rogape. Upeva voi peteíva umi siete rejeguava ja ropyta jendive. 9 Jae oguereco irundy tayýra omendaýva ja umiva oñemoñeêjára avei. 10 Ja ore ropyta upepe jeta ára. Ja upeyave ou Judea gui peteí ñemoñeêjára jérava Agabo. 11 Ja ou jae oreandúvo ja oipyjy Pablo cúa yopýjá ja oñeñapytí opy ja opo ipype, ja jei: Coicha jei cheve Espiritu Santo: Pe cuimbae co cúayocuájá yarape umi Judio oñapytíne coicha Jerusalempe, ja omeêne ichupe umi pytagua pope. 12 Ja ojenduma ramo ámbae royerure ichupe ore ja umi upepegua avei ani jaguâ ojo Jerusalempe. 13 Upei catu jei Pablo: ¿Mbaepa peyapo peyajeóvo ja che pyapývo upeicha? Coína che aicopama na añeñapytí jaguâ añói, amanoite jaguâ avei catuetei Jerusalempe pe Ñandeyára Jesús réra rejéjape. 14 Ja ndicatuveima ramo royoco ichupe ore rokírîrî ja roe mante: Toyeyaponte, upeicharamo, Ñandeyára rembipota. 15 Ja umi ára rire roñembosacoi rojo jaguâ Jerusalempe. 16 Ja oime ore moírû vaecue Cristo remimboecuera Cesareaguigua ja ore reraja Mnason rendape, pe Ciproygua, Cristo remimboe rejeguava yma guive voi, upéva voí pe ore rerojory vaerâ ombojupá cueraramo. 17 Ja roguajê vove Jerusalempe, umi ore reýi cuera ore rerojory torypápe. 18 Ja upe ára ambuepe Pablo ojo orendive roñandúvo Jacobope ja oñembyatýpá umi carai ituyáva, 19 ja omomaiteima ramo ichupecuera jae omombeúpáite ichupecuera opambae Tûpâ Ñandeyára oyapo vaecue umi pytagua apytepe jembiapo rupi. 20 Ja jaecuera ojenduma ramo umimbae ombotuvicha Tûpâ Ñandeyárape ja jei Pablope: Nde rejechamanerae, ore reýi, jeta etereímajá umi Judiocuera apytegui oguerovia vaecue ja opavave umiva jacateýjá pe Moises ñeêngue reje. 21 Ja oime oñemojerâcuâ ndereje nde remboejá oyepea jaguâ Moises ñeêngue gui opa umi Judio umi pytagua retâme oivape, ja eréjá ani jaguâ omongarai jaguâ taýracuerape ñande Judio reco rupi, ja ani jaguâ oico jecope co ñane retâ reco rupi. ¿Mbaépa, upeicharamo? 22 Añetejapé umi ambuecue cuera ojenduvoíne nde reyúmájá. 23 Upeicharamo eyaponte co ore roéva ndeve. Oime voí cóape orendive irundy cuimbae oicumeê vaecue mbae Ñandeyárape. 24 Emoírûnte nde umivape ja emboareté jendive cuera, ja emeê mbaerepy pe ombojecovia vaerâ reje, ja upeicharamo icatumane oñeñapí jiáva cuera, icatu jaguâ opava oicuaa na añeteijá

umimbae oñemojerâcuâ vaecue ndereje, ja oicuaa jaguâ nde avei rembuayevajá jecópe reicovo Moises ñeêngue. 25 Upeicha avei umi pytagua oguerovia vaecuepe ore roécúma vaecue ichupecuera roimoájá ombuaye vaerájá âmbae, toyeyoconte ani jaguâ jou mbae oñecuameê vaecue taângápe ja ani jaguâ jou tuguýcue ja mbae yubypýré ja ani oporoporenó. 26 Upeicharamo Pablo omoírû umi cuimbaepe ja pe ára ambuepe omboareté ja oiké tûpâope oicuaáucávo oñembotý jaguâ umi ára omboareté jaguâ, oñembo jecoviáma ramo pe oñecuameê vaerâ tûpâmbaerâ peteí teí jesequera jápe. 27 Ja opata ramo jina umi siete ára, oime Judio cuera Asiaýgua ojecha vaecue ichupe pe tûpâope ja omopuâ umi oñembyaty vaecue jese, ja oipyjy ichupe, 28 ja osapucaí jeivo: Carai cuera, Israel cuérava ore pytyvôna. Coína ape cova co cuimbae omboéva oparupi opavape co tetâ coty ja co ñande Moises ñeêngue coty, ja co Tenda marangatu coty. Ja opa upea rejeve avei omoingue vaecue tûpâope Griego cuerape ja upeicha oñemoñañá co Tenda Marangatúva reje. 29 (Umiva ojecha nipo racae pe Trofimo Efesoýguape oguata ramo jendive pe tetâme ja oimoâ Pablo omoingue jague ichupe pe tûpâope.) 30 Ja upeagui opa pe tetâmegua oñemomyi ja oñaní oyoapá umi tapicha cuera ja oipyjy Pablope ja ombotyryry ichupe pe tûpâo gui ocape ja upevove ombotýucá pe okê. 31 Ja oñejaâ pype jaecuera oyuca jaguâ ichupe, oñemomarendú sapyaité pe mburuvichape opa pe tetâ Jersualempagua oñemomyimbájá jicuai. 32 Upei catu jae oipyjy jembiyocuai cuerape ja mburuvicha cuerape ja oñaní Jendápe cuera, ja ojechama ramo jaecuera pe mburuvichape ja umi jembiyocuai cuerape opoí Pablo gui ja noinûpâvei ichupe. 33 Upei catu ôguajê pe mburuvicha Jendápe cuera ja oipyjy ichupe ja oñapytí jâtâ ucá ichupe ipo yovaive. Ja upei catu oporandu ¿avápa jae ja mbaépa oyapo rae? 34 Ja umi iyatyva jicuai osapucaí yopará. Ja ndicatui gui oicuaa pôrâ mbaeve añetéjape pe aybu gui, oguerajáucá ichupe pe mburuvicha roga. 35 Ja ôguajêvo pe oyupi jaguâme, tecôtevêma yepe oyereraja jae umi tembiyocuai yývá ári omyaña eterei jague reje umi oñembyatyva. 36 Jeta voí umi tetaýgua ouva japycueri osapucaiva ja jeiva: Peyucá ichupe. 37 Ja omoinguetama ramo ichupe pe cotype Pablo jei pe mburuvichape ¿Icatúpane añemonguetami ndeve? Ja jae jei: ¿Reñeêcuaápa Griego ñeême? 38 ¿Ndajaeipa nde pe Egipcio omopuâ vaecue juvicha cuerareje cocueje, upe ôguenojê vaecue ñûme rei umi cuatro mil cuimbae monda járape? 39 Ja jei ichupe Pablo: Ndajaei. Che añeté carai Judio Tarsoýgua pe Ciliciapegua, tetâ jerâcuâ guasúva voí upeva. Anga tayerure ndeve tañeêmi co tetaýguape. 40 Ja jae ombuaye ichupe. Ja upeicha Pablo oñemoí oñemboý pe yayupi jápe ja ojechauca ipo umi tetâýguape ja okîrîrîmbama ramo opytavo, jae oñeê ichupecuera pe Judio Hebreo ñeême ja jei:

Acts 22

1 Peê caraicuera, che rejegua cuera, ja peê ore ru cuera, pe cherendumikena cheve che añejaâ ramo añeê peême cheyeje voí. 2 Ja ojenduma ramo jaecuera jae oñeêjá Hebreo Judio ñeême okîrîrîvé ja jae oñeê jeivo: 3 Che añetejape Judio, añemoña vaecue voínte Tarso pe Ciliciapeguape, ja acacuaa vaecue co tetâme pe Gamaliel che mboejara py renondepe, ja che mboepyre jecópe co ñande ru ypycue co ñane retâmegua reco rupi. Che nico che râtecâteýcatúva co Tûpâ Ñandeyára reje co peêcueraicha yoa coanga peimeva. 4 Che voi areco vaí vaecue co Tapé rejegua cuerape amonávo ichupecuera ayuca peve yepe. Che añapytí aicovo ja amoingue ybyrácuájape ichupecuera cuimbae ja cuñáva, 5 oicuaa pôrâ jaicha pe pai guasu ja opa umi carai ituyáva: umiva gui voi arajá vaecue cuatia ñeê jeýi cuerape ja aja Damascope aru jaguâ umi jicuaiva upepe guive iñapytíjape Jerusalempa oyeyopy jaguâ. 6 Ja oyeju ajávo che águajêvo Damasco ypype ára mbyte rupi sapyaité ojesapé yvaga gui peteí jendy verá cheyerecuévo. 7 Ja jaá ybype ja ajendu peteí oñeêva jeiva cheve: Saulo, Saulo, ¿mbaerejépa Che moña reicovo. Upei catu che jae Ichupe: ¿Avápa nde, carai? 8 Ja jae jei: Che co Jesús Nazareno, nde Che moñava reicovo. 9 Ja umi jicuai vaecue chendive ojecha añetejape pe jendýva, nojenduinte osapucaí ramo pe oñeêva chendive. 10 Ja che jae: ¿Mbaépa ayapota, che Yara? Ja jei cheve Ñandeyára: Epuante ja terejo Damascope ja upepe oyeépáne ndeve pe oñemoí vaecue reyapo jaguâ. 11 Ja che ndicatuvei amaê pe jendy verá ojesapé vaecue gui, chereraja nte chesambyjyjape umi jicuai vaecue chendive ja upeichape águajê Damascope. 12 Uperamo peteí carai, Ananias, carai iñemboecatúva, ombuayepáva jecópe Moises ñeêngue, ja jerâcuâ pôrâva opa umi Judio cuera oico vaecue upepe ndive. 13 Upéva ou che rendape ja oñemboyávo jei cheve: Che ryby, Saulo, toyebý ndeve nde resapysó. Ja upepe voi che resapysó pôrâ yeby ja amaê jese. 14 Ja jae jei cheve: Tûpâ Ñandeyára pe ñande ru cuera

ypycue Ñandeyára, yma guive voi nde poravó vaecue reicuaa jaguâ jembipota ja rejecha jaguâ upe Marangatuetévape ja rejendu jaguâ iñeê iyuruete rupi voí, 15 icatu jaguâ nde voi reicuaáucá Ichupeguârâ opa ybypóra cuerape opambae nde rejecha ja rejendu vaecue. 16 Ja coanga ¿maerâpa repyta rei? Epuante ja eñemongaraíucá ja eñemopôtí ne angaipagui rejenói pype Jéra. 17 Ja uperire ayeby ríre Jerusalempe sapy a oñemboe aya tûpâope apyta che añeñandu ý reje, ja ajecha guau Ichupe jei ramo cheve: 18 Nde pyae, esê voi Jerusalem gui, umiva na nde rerojorýichene reicuaa pype Chejegui. 19 Ja che jae Ichupe: Che Yara, umiva oicuaa voi che amoingué jague ybyrácuápe ja aicutu jague umi tûpâope yepe umi oyerovia vaecue Ndereje pe. 20 Ja oñejê ramo pe nemojerâcuâjaré Esteban ruguý, che avei aime upepe ja aime jendive cuera ichupe oyuca jaguepe ja añongatu umi iyucajaré ao. 21 Ja Jae jei cheve: Terejonte! Che voi romondo vaerâ ndeve mombyry umi pytagua rendape. 22 Ja ojenduma ramo jaecuera upe ñeê meve upei catu osapucaí jeivo: Emboínte cuimbae coichaguape co ybyarigui. Naipôrâi oicové. 23 Ja jaecuera osapucaí jâtâ ja omombo iyao ja oity ybycui ybytu reje. 24 Upévareje pe mburuvicha oguerajáucá ichupe pe mburuvicha roga ryepype ja jeiuca omoñeê jaguâ ichupe tucumbópe oyecuaáucá jaguâ mbaépa omboyá rae jese osapucaí jaguâicha upeicha. 25 Ja oñapytí ramo jina ichupe oinûpâ jaguâ ichupe, Pablo jei pe mburuvicha upepe oivape: Oime ramo carai jaéva Romano oñemoí vaí ý vaecue, ¿iyápa peême peinûpâ ichupe? 26 Ja ojendu ramo upea pe mburuvicha ojo ja omomandu pe mburuvicha ambuepe jeivo: ¿Mbaépa reyapota? Co cuimbae Romano voi. 27 Upei catu ou pe mburuvicha ja jei ichupe: Eremi cheve ¿ndepa Romano? Ja jae jei: Che jae. 28 Ja jei yeby pe mburuvicha: Jepyetereje che ayogua che cuatia añembo Romano jaguâ. Ja Pablo jei ichupe: Che voi jae che sy rygue guive vointe. 29 Upei catu opoí voí ichugui umi oinûpâ moáva jina ja pe mburuvicha yepe avei okyjýyê ojechacuaama ramo Romanojá, ja oñapytíucá jague reje ichupe. 30 Ja pe ára ambuepe oicuaa pôrâse gui mbaépa, omboyase raé jese umi Judio, opoíucá oñeñapytí jague gui ja ojenoíucápá umi pai ruvichape ja umi juvicha cuerape yoa ja ôguenojê Pablope ja omoí ichupe jenondepe cuera.

Acts 23

1 Upei catu Pablo oyesareco umi pe oñemonoôjâpe oiva reje ja jei: Peê carai cuera, che reýí cuera, che aico vaecue jecope che pya pôrâ rejeve Tûpâ Ñandeyára ypypeguaicha cova co ára peve. 2 Ja upei catu pe pai guasu Ananias jeíucá umi jícuaí vaecuepe jenondepe oinûpâ jaguâ ichupe iyuru reje. 3 Upei catu jei Pablo ichupe: Tûpâ Ñandeyára to nenûpâ ndeve, nde oyeyapete morôtíva! ¿Ndepa reguapyva reina che moñeê jaguâ jecópe ja jecope ý che nûpâucá cheve? 4 Ja umi jicuaíva upepe jei: Co Tûpâ Ñandeyára pai guasúpépa reñeê vaí? 5 Ja jei Pablo: Che nda jechacuaai ichupe, che reýí cuera, jae paiguasujá. Oyeé Santa Escriturape voi: Pene retâ ruvichape ani reñeê vaí. 6 Upei catu Pablo ojechacuaama ramo peteí atyra Saduceojá ja pe atyra ambue Fariseojá, osapucaí pe oñemonoôjâpe: Carai cuera che reýí cuera, che Fariseo, ja Fariseo raýré, coanga upe ñajaarô vaerâ reje umi omano vaecue rejejápe yajecha oicove yebynepa oñeñotý jaguegui? upevareje chemoñeêsejá coápe. 7 Ja jeima ramo coambae oyuby jicuaí oñondive umi fariseo ja umi saduceo ja upeicha oyepa oyuejegui umi oñembyatýva jicuaí. 8 Umi Saduceo voi jei ndipórijá oicove yeby jaguâ umi omano vaecue paûgui, ndipórijá yvapegua, ja ndipórijá anga, umi Fariseo voí jei oimejá â mocoíve mbae. 9 Ja oico aybu guasu ja oñemboý umi iñaranduva umi Fariseo renda cotýgua ja oyuby jendive cuera jeivo: Ore ndo royujui mbaeve ivaíva co cuimbaepe. Sapy oime nrae angue terâ yvapegua oñeê vaecue ichupe. 10 Ja upepe oyuby etegui jicuaí pe mburuvicha okyjýyévo icatu jaguâ Pablo oñemongui jaecuera rupi oguerúrucá jembiyocuáipe ôguenojê jaguâ ichupe iyapytegui cuera ja ogueraja jaguâ pe mburuvicha rogape. 11 Ja pe pyjare ambue oyejchauca Ñandeyára ichupe ja jei: Nde pya guasúna, Pablo, remojerâcuâ jagueicha Chejegui co Jerusalempe, upeicha avei tecôtevê reicuaáucá Chejegui Romape avei. 12 Ja coê vove, oime umi Judio cuérava oñembyaty vaecue ja omeê iñeê Tûpâ rerape oicuameêvo ndocarui jaguâ ja ndoyui jaguâ oyuca peve Pablope. 13 Ja oi jetave cuarenta cuimbaegui upe iñeê omeê vaecue. 14 Umiva oyéoi umi pai ruvicha ja umi ituyáva rendape ja jei: Ore romeêma ore ñeê Tûpâ rerape rou ý jaguâ mbaeve royuca peve Pablope. 15 Coanga, upeicharamo, peêcuera ja umi ambue ore ruvicha cuera ta peyerure pe mburuvichape tôguenojê ichupe peême coêramo peicuaa pôrâvese jaguâicha mbae añetévegua ichugui, ja ore jae ôguajê mboyve roimembane royuca jaguâ ichupe. 16 Uperamo voi peteí Pablo reindy memby ojendu omoñujá jaguâ umiva ja upegui ojo ja oiké pe

mburuvicha cotype ja oicuaáucá Pablope. 17 Upei catu Pablo ojenoí peteí umi mburuvichávape ja jei ichupe: Eraja coa cariaýpe pe mburuvicha guasu rendape, oguereco voi mbae oicuaáucá vaerâ ichupe. 18 Ja upeicha oipyjy ichupe ja oguerajá pe mburuvicha ambue rogape ja jei: Pablo, pe oiva ybyracua rogape, che renoí râmô, ja oyerure cheve aru jaguâ coápe co cariaýpe oguerecova mbae nemongueta jaguâ ndeve. 19 Upemaramo pe mburuvicha oipyjy ichupe ipogui ja ogueraja ichupe jaeñojapecuera ja oporandu: ¿Mbaépa rereco ere vaerâ cheve? 20 Ja jae jei: Oime umi Judio oñemongueta oyerure jaguâ ndeve renojê jaguâ coê ramo pe Pablope pe iñemoñoôjâpe oporandu pôrâse jaguâicha ichupe mbae añetevégua. 21 Ja ani nde rerovia ichupecuera. Oime jetave cuimbae cuarenta gui omañava jese jicuai, omeê vaecue iñeê Tûpâ rérape ani jaguâ ocaru terâ joýú oyuca peve ichupe. Ja coanga oñembosacoíma jicuai ojaâróvo ne ñeênte. 22 Upemaramo pe mburuvicha omondo pe cariaýpe jeivo ichupe ani jaguâ jei avavepe omombeu jague ichupe upea. 23 Upei catu ojenoí mocoí mburuvichaípe ja ombuesacoíucá upe pyjare ryguasu sapucaí peteí rô guârâ doscientos tembiyocuaipe oyeóí jaguâ Cesareape ja setenta cabayu arigua ja doscientos lanceros, 24 ja ombosacoí jaguâ cabayu omoí jaguâ Pablope jiarí ja ogueraja jaguâ ichupe imârâyreje Felix pe mburuvicha guasu rendape. 25 Ja oyapo peteí cuatia ñeê coicha: 26 Che Claudio Lisias, romomaiteiua ndeve, che Felix, che carai mbaepôrâiteva, ore ruvicha guasu. 27 Co cuimbae oñeñapytî vaecue umi Judio rupi ja jaecuera oyuca moâ ichupe, ja che anojê ichupe ichugui cuera aja pype che rembiyocuai rejeve oñemomarendú jague reje cheve jae Romanojá. 28 Ja aicuaa pôrâse gui jecópe mbaépa omboyase rae jese arajauca pe iñemonoôjâpe jaecuera. 29 Ja upepe ayuju omboyasejá jese oyuaby jague reje jendive mbae jetâ reco rejeguape, ja ndiporijá mbaeve omboya vaerâ jese icatu jaguâicha yayucauca jaguâ ichupe terâ ñamoí jaguâ ichupe ybyrácuápe yepe. 30 Upegui oñemombeu rupi cheve umi Judio oñembosacoí jaguâ jicuai moñujájápe, upevove arajauca ichupe nerendape ja amombeu avei umi omombeujarépe ichupe toñemonguetá nerenondepe co mbae oguerecova icoty coty. 31 Upei catu umi temboyocuai cuera oyeyapóucá jagueicha ichupecuera, oipyjy Pablope ja ogueraja ichupe pyjarepe Antipatrispeve. 32 Ja pe ára ambuepe ojeya pype jendive umi cabayúariguápe ojo jaguâ jendive, umi ambue cuera oyeby yeby pe mburuvicha rogape. 33 Ja ôguajêma ramo Cesareape, omeê pe cuatia ñeê pe mburuvicha guasúpe ja omoingue avei Pablope jenondepe, 34 ja pe mburuvicha omoñeembâma ramo pe cuatiañeê oporandu ichupe ¿mbae tetâmeguapa? Ja oicuaama ramo jae Ciliciápeguajá jei ichupe: 35 Che rojendune ndeve ouma ramo umi nemombeujárâ. Ja upei catu oñangarecóucá jese pe Herodes rogape.

Acts 24

1 Ja pe cinco arajápe ou ôguajê upepe pe pai guasu Ananias, peteíva carai ituyáva rejeve, ja peteí oñemoñeêjára iñeêngatúva, jérava Tertullo rejeve. Ja umiva oyejehauca pe mburuvicha renondepe oñemoivo Pablo reje. 2 Ja oñejenoíucáma ramo jae, pe Tertullo oñypyrú omboya jese jeivo: Ore reco orý eterei nde rupi roicove járeje kîrîrîjape, ja oime jetambae co tetâmegua oñemyatyrô vaecue nearanducue rupi, 3 ja rorerojory ndeve tapia ja opa Jendápe, nde Felix, ore ruvicha nembaepôrâiteva. 4 Anga catu ani jaguâ romuanguecoi pucu ete, ayerure ndeve ore rendu jaguâ mbykymi jecópe reyepocuaa jaicha ore rerokîrîrî. 5 Co caraipe voi ore royuju oporomoí vaíva ja aýbúapóva umi Judio apytepe oparupi co yby yerereje, ja jaejá avei umi Nazareno oyepeavarejegua ruvicha. 6 Oñejaâ yepe oñemoñañá ore tûpâoreje. Ore mante royoco ichupe ja roipyjy ichupe ja roinûpâsemoa royepocuaajaicha, 7 ja upevove oiké ore apytepe pe mburuvichaí Lisias ja sapyaité omombóivo omboí ichupe ore po apytegui, 8 jeivo umi imombeujarépe ou jaguâ nerendape. Coanga iya ndeve voínte remoñeê jaguâ ichupe opa âmbae reje reicuaa pôrâ jaguâ co romboyá vaerâ jese. 9 Ja umi Judio avei omombeu peteícha omoañetévo umimbae upeicha jague. 10 Upei catu pe mburuvicha oñacáity Pablope oñeê jaguâ, ja jae jei: Che aicuaájáreje jeta roý nde reico jague mburuvicha ramo co tetâme abyá pyguasujápe añeêvo che yeje voi nerenondepe. 11 Icatu nde rejehacuaane ndoyapoijá doce ára aja jague Jerusalempe añemboe jaguâ. 12 Ja umiva ndo che yujui tûpâope ayuabýjápe avave ndive ja nambyatýi ybypóra cuerape pe itûpâope terâ pe tetâme. 13 Ja umiva ndicatuí chembojovai omoañetévo jecópe umi mbae omboyáséva chereje jicuai coanga. 14 Oime voí âmbae che amombeu vaerâ ndeve. Upe Tape rupi umiva ojenoíva Oyepeávarejegua, upearupi voi che añemboe ore rú ypycue Tûpâ Ñandeyárape. Che voi arovia opambae oñemoí vaecue pe Santa Escriturape pe Moises ja umi

oñemoñeējára ymaguare ñeêngue, 15 ja ajaârô avei Tûpâ Ñandeyára gui, ojaârô jaichante avei umia, oime jaguâ yaicove yeby jaguâ umi omano vaecue paûgui, umi jecopegua ja upeicha avei umi jecopegua. 16 Upevareje che añaña che pya pôti tapia jaguâ, anichene pya vaí Ñandeyára ndive terâ umi cuimbae cuera ndive opambae guivo. 17 Upeicha che are racae aicovo ocape jeta roy, ja sapya ayu yeby ameêvo tûpâmbae che retâmeguape, ja aicumeêvo mbae tûpâope, 18 ja upeyave che yuju umiva che pôti pôrâme pe tûpâope, ndipori iyaty vaecue chendive ja nda che aýbúi. Oime voi Judio cuera Asiaýgua, 19 ja umiva mo ipôrâ rae ou coápe nerendape che mombeu jaguâ che coty coty, oguereco rire mbae omboya vaerâ vaecue chereje. 20 Upeichaýramo teínte coa ambuecue mbaépa oyuju rae che ayapo jecoýme jague che aime ramo guare pe iñemoñoójápe, 21 ndajaei ramo cova peteí ñeêmi añañe jâtâ vaecue che aime ramo guare iyapytepecuera: ¿Pe oicove yeby vaerâpa umi omano vaecue chemoñeê peêcuera coanga? 22 Uperire pe Felix oicuaa porâjareje co ñande Rape rejegua ombojiarê ichupecuera, jeivo: Ou ririente pe mburuvichai Lisias amombeúne che aimoáva co penembaegui. 23 Ja omondo pe mburuvichape oñangarecóucá pôrâ Pablo reje ja tombovevui ichupe iñapytíjâ, ja ani oyoco avave jaýjúpârape oñandu jaguâ ichupe. 24 Ja mboby ára rire ou Felix pe Drusilla jembireco ndive, (upeva cuña carai Judiova), ja ojenoí Pablope ja ojendu ichugui pe ñande yarovia Cristo Jesúspe guare. 25 Ja jae oñeê pucu yave pe teco yaico jecope jaguâ je pe teco yayererecocuua jaguâ ja pe ñandeve oñembojecovia jaguâ ára gui, sapyaite pe Felix okyjýye oryryipá, ja jei: Coangante terejo. Sapya iya ramo cheve rojenoíuca yebyne ndeve. 26 Upea aya voi ojaârô jina avei Pablo omeêvo ichupe mbaerepy opoíucá jaguâ ichugui. Upevareje ojenoíucá ichupe jeta yeby ja oñemongueta jendive, 27 ja ipajávo mocoí roy rire ou Felix recoviárâ pe Porcio Festo. Ja Felix opyta pôrâse gui umi Judio ndive ojeya Pablope iñapytíjâpe.

Acts 25

1 Upeicharamo pe Festo oñemoingo pe tetâ ruvicha ramo ja upea jague mbojapy ára jápe oyei ojo Cesaregui ojo jaguâ Jerusalempe, 2 ja ou Jendápe umi pai guasu ja umi Judio ruvicha cuera oñemoívo Pablo reje. 3 Ja oyerure ichupe oñejaávo icatu jaguâ ojupity ichugui ipya pôrâgui oguerúrucá jaguâ Pablope Jerusalempe. Jaecuera voi omoñujáucá marae jese oyuca jaguâ ichupe pe taperupí voi. 4 Upegui Festo jei ichupecuera Pablo oñeñangarecopôrâjá Cesarepe ja jae ae ojo voi vaerâjá upepe curiminte. 5 Upeicharamo peêcuera rejegua icatuva, jei, peyu orendive voi ja sapya oime ramo mbae jecopeguaý co caraipe pemboyánte jese upepe. 6 Ja upeicha opyta ipaúme cuera ocho terâ diez ára rupi gueteri ja upegui ojo Cesarepe. Ja pe ára ambuepe uguapy pe mburuvicha cotype ja oguerúrucá Pablope, 7 ja ouma ramo jae, oyerépa jese umi Judio ou vaecue Jerusalem gui ja omboya Pablo reje jeta mbae ipojoyiva ndicatuiva yepe jaecuera omoañete. 8 Pablo voi oñeê oyeje jeivo: Umi Judio retâ reco coty coty, terâ pe tûpâo terâ Cesar coty che ndayapoi angaipa mbaeveichagua. 9 Upei catu pe Festo oguerojoryse gui umi Judio cuerape oñeê Pablope, jeivo: ¿Rejosépa nde Jerusalempe reñemoñeê jaguâ coambae reje che renondepe upepe? 10 Upemaramo jei Pablo: Ajaniri. Coapente ñande ruvicha guasu Cesar rejegua renondepe aime, tecôtevêjápe chemoñeê: umi Judio cuera reje che ndayapoi mbaeve ivaiva, rejechacuua pôrâjaicha nde avei. 11 Che ayapo rire mbae ivaiva terâ che rembiapo vaí rire ayeyucáucá jaguâicha nda kyjýyéichene amano jaguâ. Ja ndipori ramo mbaeve omboyá vaerâ jecópe chereje umiva, ndipori icatuva chemeê ipoguype cuera. Cesarpe voi che ajenoí cheyejejape. 12 Upei catu Festo oñemongueta rire umi mburuvicha ambuecue ndive, jei ichupe: ¿Cesarpepa rejenoí ndeyejejape. Rejo vaerâ Cesar rendape, aiporamo. 13 Ja ojasa rire mboby ára ôguajê Cesarepe pe Agrippa pe mburuvicha guasu ja Bernice, oguerojory jaguâ Festope. 14 Ja opyta ramo upepe jeta ára, Festo oicuaáucá pe mburuvicha guasu pe Pablo mbae, ja jei: Coápe oime peteí cuimbae Felix ojeya vaecue iñapytíjâpe. 15 Ja che aja ramo Jerusalempe ou che rendape umi pai ruvicha ja umi carai ituyáva Judiova omboyásévo jese omoí vaívo ichupe. 16 Ja che jae vaecue ichupecuera ndajaéijá ñane Romano reco rupi oñemeê jaguâ peteí cuimbae oyeyopy jaguâ, oguereco ý reje pe oñemombeu vaecue ombojovai jaguâ umi imombeujare cuera reje ja iya ý reje ichupe oñeê jaguâ oyeje, omboykê jaguâ pe omboyáva jese. 17 Upévareje oñembyatýma ramo jaecuera coápe che che aré ý reje pe ára ambuepe aguapy pe mburuvicha cotype ja arúrucá pe cuimbaepe. 18 Ja jicuai pype upepe umi imombeujá cuera ndoguerui mbae ivaiva omboya vaerâ jese che ajaârô jagueichagua. 19 Oime mante omboya vaecue jese oime járeje oyubymijá

oyuejegui cuera umi jemimbuetégui ja peteî jérava Jesús omano vaecue gui Pablo omoañeteva oicovéjá. 20 Ja che aporandúcuáá y járeje coaichagua mbae reje, jae ichupe yajecha ndojoséipa Jerusalempe oñemoñeê jaguâ upepe umi mbae reje. 21 Co Pablo voi oyerure pype oñeñongatu jaguâ icatu ramo guârâ pe mburuvicha guasu omoñeê ichupe, amondo oñeñangarecóucá jaguâ jese arajauca peve Cesarpe. 22 Upei catu jei Agrippa Festope: Che avei ajenduse moa co caraipe. Ja jei Festo: Coêramo upeicharamo rejendune ichupe. 23 Ja pe ára ambuepe ou Agrippa ja Bernice oyegua pôrâtevo ja oiké pe mburuvicha cotype umi mburuvicha ndive ja umi carai mbaererecojá pe tetâmegua ndive. Ja Festo omondo ja oguerúrucá Pablope. 24 Upei catu jei ichupe Festo: Ore ruvicha guasu Agrippa, ja opa peê carai cuera jicuaiva coápe orendive, coina ape peêcuera pejecha co caraipe omombeu jague cheve umi Judio cuera yoa Jerusalempe ja coápe avei osapucaivo nda yajeya vaerâijá ichupe oicové. 25 Che vointe ndayujui mbaeve ivaíva jae oyapo vaecue oyeyucáucá jaguâicha, ja jae voí ojenoî jaguereje Augustope oyejejápe, ambosacoî arajáucávo ichupe. 26 Ja che ndarecoî járeje mbaeve añetegua aicuaauca vaerâ cuatia ñeême ore carai guasupe, upévareje anojê ichupe peême ja nerenondepe catuetei, che mburuvicha guasu Agrippa, icatu jaguâ aporandu pôrâ rire, che areco amoî vaerâ cuatia ñeême. 27 Jiâ co cheve voí mbae itabyvarejeguajá ñamondo ramo peteî iñapytîjápe yaicuaauca pôrâyreje mbaépa omboya rae jese.

Acts 26

1 Upei catu Agrippa jei Pablope: Icatuma reñeê ndeyeje vointe. Upemaramo Pablo omopuâ ipo ja oñypyru oñeê oyeje jeivo: 2 Che arojory che poaite gui coanga nerenondepe voí, che mburuvicha guasu Agrippa, añeê jaguâ cheyeje opa âmbae umi Judio chereje omboyávagui. 3 Ja abýávê nde reipocuaápá járeje ore Judio reco ja mbae yuabý. Upevareje ayerure ndeve cherendumi jaguâ reyajéi y reje che reje. 4 Che recocue voí che cariaý guive iñypyrumby guive voí aico ramo guare che retâ Jerusalempe opa umi Judio oicuaápá. 5 Ja jaecuera oicuaa pôrâ voi avei--sapyá oicuaáucáse ramo jecópe--che recocue iñypyrumby guive voí umi ipojoyivéva ja jacateývéva iñemboecatuva orereje cueraguá jaicha guante jague ja yaico jague Fariseoite voí. 6 Ja coanga che ajáârôjáreje pe oicuameê vaecue Tûpâ Ñandeyára ore ru ypycuepe, upévareje voí añejenoî mburuvicha renondepe. 7 Upe Tûpâ Ñandeyára remicuameembý voí umi doce ore reýi cuera oñejaâ catuetei oñemboe pype tapiate ára ja pyjare ojaârôjápe ojupity jaguâ. Ja che avei ajaârô járeje peteîcha, che mburuvicha Agrippa, añemombeu umi Judio rupi voí. 8 ¿Mbaerejépa peimoâ vaerâ mbae oyerovia y vaerâjá Tûpâ Ñandeyára omoingove yeby jaguâ umi omano vaecuepe? 9 Che voí añetejápe aimoâ vaecue ayapo vaerâ jaguâ jetambae Jesus Nazareno Rera coty coty. 10 Umimbae avei ayapo voí vaecue Jerusalempe ja amoingue ybyracuape jeta umi imarangatúvape oñemeê jagueicha cheve upearâ voi chepope umi pai ruvicha rupi, ja oñemoî ramo oyuca jaguâ ichupecuera che ameê vaecue che ñeê avei, 11 ja umi tûpâorupi jeta yeby ayopy aicovo jesequera ja amoñeê vaí ichupecuera. Ja che pochy tarová eterei gui icoty coty cuera aico japycueri cuera amonávo umi pytagua retâmeve yepe. 12 Upearâ voí aipyjy tapé aja jaguâ Damascopo che pope omoî jaguereje cheyocuaivo umi pai ruvicha, 13 ja sapyaité ára mbyte ramo, che carai guasu, ajecha pe tapépe peteî jendyva yvaguivo overávéva cuarajý gui ja ojesapépa cheyerecuevo ja umi ojo vaecue chendive yerecuevo avei. 14 Ja roapá ore ybye ja ajendu peteî osapucaiva cheve chemonguetavo Judio Hebreo ñeême: Saulo, Saulo, ¿maerâpa chemoña? Mbae ipojoyiva ndeve repyvoi pe nde yopijá reje! 15 Upei catu che jae: ¿Avápa nde, che carai? Ja jei Ñandeyára: Che nico Jesús co chemoñava reicovo. 16 Epuâ ja eñemboy nde pýreje. Upearâ voí ayejechaucá ndeve royocuai jaguâ che rembiguai ramo ja reicuaáucá jaguâ umi mbae rejecha ramôva ja umimbae avei ayejechaucá jaguâ ndeve. 17 Che romboíne aicovo umi tetaýgua gui ja umi pytagua po guý gui, umiva rendape voí coanga romondo, 18 reipea jaguâ jesa cuera oñemboyere jaguâ pe pytûguýgui pe jesâcájápe ja pe mbae pochy poguý gui Tûpâ Ñandeyárape ojupity jaguâ oyerovia gui Che reje oyeí jaguâ iñangaipa cuera ja oyoerecua jaguâ umi imarangatuva ndive yvagape. 19 Upegui, che mburuvicha guasu, Agrippa, che na cheâcâ jâtâi oyejecháucá ramo guare cheve pe mbae yvapegua. 20 Upegui umi Damascopeguape raê ja uperire umi Jerusalemýguape ja oparupi Judea retâ rejeguape, ja umi pytaguape avei añemoñeê aicovo oñembo jecopyajú jaguâ pyambyasyjápe oñemboyére jaguâ Tûpâ Ñandeyárape ja oyapo jaguâ tembiapo pôrâ oyapojachagua pe oñemboyeréva jecópe. 21 Upevareje umi Judio che pyjy vaecue tûpâope ja oñejaâ che yucá. 22 Upegui Ñandeyára che pytyvô ipya pôrâgui voí. Ja

che aico upeicha jecópe co arapeve aicuaucávo mîchîvape ja tuvichávape mbaeve, umi mbae mante umi oñemoñeêjára ymaguare ja Moises jei vaecue ou vaerâ jaguâ, 23 pe Cristo ojasa asy vaerâ jaguâ ja jae iyýpy vaerâ jaguâ opuâ yeby jaguâ umi omano vaecue paûgui omojerâcuâucá jaguâ pe ojesapéjarâ co tetâmeguape ja umi pytaguape. 24 Ja oñeêma ramo iyeje umimbae jae, Festo jei ichupe osapucai jape: Nde tarová, Pablo. Ne arandute guima reñembotarova. 25 Ja jei Pablo: Nda che tarová che, che carai guasu Festo. Añetegua co jaeva, ja che âcâ pôrâ guínte añeê: 26 oicuaa pôrâ nico co mburuvicha guasu umimbae gui ja upévareje voi añeê akyjýye y reje jenondepe. Ja aimoâ añetejá ndiporijá mbaeve âmbaegui ojechacuaa y vaecue jae. Co âmbae ndajaei oyeyapo vaecue tenda ruguá iñypytûjapé guape. 27 Che carai guasu Agrippa, ¿reroviápa nde umi oñemoñeêjaré ñeêngue? 28 Che aicuaa pôrâ voi nde reroviájá. Upei catu jei Agrippa Pablope: Vocoi che reroviáucá añemongarai jaguâ Cristo rejeguarâ. 29 Ja jei Pablo: Ta vocoi terâ ta curive che añemboe Tûpâ Ñandeyárape mbaeicha tamo na ne añoi yepe, peê ambuecue che rendúva guive cheve coanga peyeyapópá cheicha, co che ñapytîjá y reje mante. 30 Ja jei vove umimbae opuâ pe mburuvicha guasu ja pe mburuvicha ambuecue ja Bernice ja umi oguapýva jendive cuera, 31 ja oyepeapá maramo jaecuera oñomongueta oñondive jeivo: Mbaeve ivaíva ndoyapoi co carai oyeyucáucá jaguâicha terâ oñeñapytîucá jaguâicha yepe. 32 Ja jei Agrippa Festope: Icatu vaerâ moa oyepoí co carai gui ojanoi y rire Caesarpe iyejejápe.

Acts 27

1 Upeicharamo oñembosacoíma ramo rojo jaguâ Italiapê y rupi, oñemeê Pablo ja umi oñeñapytî vaecue ambue cuera peteî mburuvicha jérava Julio pópe, upéva voí pe Augusto rembiyocuai cuérava. 2 Ja upeicha royupi peteî mbayru Adramittioiguape, osêtava jina umi tenda Asia rejegua rupi, ja rosê ja oime orendive pe Aristarco pe Macedonio Tesalónicaýgua. 3 Ja pe ára ambuepe rôguajê Sidonpe ja pe Julio oguereco pôrâ Pablope ja opoí ichugui oñandu jaguâ jayjúpára cuera rendape ja oico jaguâ imbojupá ramo. 4 Ja upe guive rojo yeby y rupi ja roguata Cipro yby coty rupi, oiyeu vaí jague reje ybytu. 5 Ja rojasama ramo pe yguasu pe Cilicia ja pe Pamfilia renondepegua rôguajê Mira peteî tetâ Licia peguape. 6 Ja upepe pe mburuvicha oyuju peteî mbayru Alejandriaguigua, ojotava jina Italiapê ja ore mboyupi ipype. 7 Ja mboby ára roguata mbegue catu ja jasýpe rôguajê Gnido ypype ja pe ybytu ore yoco jague reje gueteri, rôguajê vove pe Salmone ypype, rojasa Creta yby coty rupi. 8 Ja jasype roico pypente jembeý reje rôguajê peteî Jendápe jérava Puerto Pôrâ, upea ypype oi pe tetâ Lasea. 9 Ja roñemboaréma járeje ja ndicatuveima járeje roguata jaguâ y rupi mârâ y reje, ojasama jague reje pe arete guasu, upévareje Pablo omombeu ichupe cuera jeivo: 10 Caraicuera, che ajecha jasype jaguâ yaico y rupi ja ipojoyi jaguâ mârâ tuvicha rejeve ocañýmba meve yepe na co mbayru pypegua añoi, pe mbayru yepe avei ja icatu ñande recové avei. 11 Upe mburuvicha ogueroviávênte pe mbayru ñangarecojápe ja pe mbayru yára pe Pablo jei vaecue gui. 12 Ja ndipori ramo oñemboyá jaguâme jicuai opyta jaguâ upepe pe roý pucu cue yave, umi jetave oñomongueta oñondive ojasa jaguâ upegui, yajeche ndicatuipa ôguajê Fenicia peve ropytá jaguâ upepe pe roý pucu cue. Upeva voí peteî mbayru opytajá Cretapegua omaêva nordeste ja sudeste reje. 13 Ja sapyá oiyeu pe ybytu sud ja upeagui oimoâ jaecuera ojupityma jague pe oipota vaecue, ja upeicha ojupi pe mbayru yocojá ja oyeói oguatavo angui pe Creta rembeý gui. 14 Ja uperiremi sapyáite oiyeu peteî ybytu jâtáva jérava Euroclidion. 15 Ja pe mbayru oyeyapyjy reí ja ndicatuvei ombojovai pe ybytu reje, ropoí ja royererajá reí rojovo. 16 Ja upeicha rogueroguata peteî ybymi ýpaûmegua cupé rupi, upe jérava Clauda, ja upepe jasype icatu royoco pe mbayru mîchîva. 17 Upeicha ramo yepe oyapyjy yebynte jaecuera, ja oiporu mbae oyocua jâtâ jaguâ pe mbayru. Upei catu okyjýyé oíke ramo guârâ pe y pochy jápe Sirtepe, ombogueyý pe mbayru ao ja upeicha nandi oyereraja rei. 18 Ja oñembocachá eterei gui pe ybytu ipochýva gui, pe ára ambuepe ombovevui pe mbayru. 19 Ja pe mbojapy arajápe ore voi orepope avei romombo ype pe mbayru sâ. 20 Ja ndoyecuaai gui cuarajy ja ára mimbî jeta ára, ja ipojoyi gui pe ybytu oiyeu jâtâ etereiva, ndiporiveima rojaâro jaguâ rosê mârâyreje. 21 Uperamo jiaré rire ocaru y ve jague, Pablo oñemoí oñemboy iyapytepe cuera, ja jei ichupecuera: Añete mo rae ipôrâve pe cherendu cheve ja ani ñasê Creta gui ja upeicharamo, mo anichene oyaju ñandeverae co sarambi ja co ñanemârâ. 22 Opaichavévonte coanga taemi peême pende pyaguasu jaguâ, ndiporichene ocañý jaguâ jecove avave peêcueravagui, co mbayru añonte ocañýne.

23 Angue pyjare voí ou oñemboý che ýkepe peteí yvapegua Tûpâ Ñandeyára remimbou upe che Yára ja che ambuetéjá, 24 ja upéva jei cheve: Ani rekyjýyé, Pablo, tecôtevê reime reñemboý Cesar rovaké ja peina ape Tûpâ Ñandeyára omeêma nembraera opava umi co mbayru pe jicuaivape nendive. 25 Upevareje, carai cuera, pende pya guasu pôrâ kena. Che ayeroviá Tûpâ Ñandeyára reje oico jaguâ jecope upe Jae jei jagueicha cheve. 26 Opaichavo icatu tecôtevêne yayeity jaguâ peteí ybyymi reje. 27 Ja pe catorce pyjarejápe royererajá rei pype pe ýguasu Adriáticope, pyjare pyte rupi umi mbayru ombaapóva oimoâ icatu jaguâ roñemboya peteí yby renda reje. 28 Ja upeicha oity ramo ype pe ojaâjá oyuju jypycue cuarenta metros ja ojoma ramo mîchîmive tenondepe oity yeby ojaâjá ja oyuju treinta metros. 29 Ja okyjýyé gui oyeyoso ramo guârâ tenda ivaíjápe oity japycuepe irundy mbayru yocojá ja ipya yerure jicuai icoê ramo guârâ. 30 Uperamo umi mbayru ombaapóva oñejaâ ogueyý rei pe mbayru gui, ja ombogueyýtama jina pe mbâyrumi ýpe, oyeyapovo guaujápe oitýsévaicha mbayru yocojá pe mbayrútímegua. 31 Upei catu jei Pablo pe mburuvichape ja umi jembiyocuaipe: Opyta ý ramo umiva co mbayrupe, peêcuera ndicatuichene pesê mârâ ý jaguâ. 32 Upemaramo umi tembiyocuai oikytí pe mbayrumi sâ joa rei jaguâicha ýpe. 33 Uperire coêmba rire yepe Pablo ombo pyaguasúvo opavavepe, jei ocaru jaguâ: Coanga oyapoma catorce ára pejaârô ja pepyta jague, jei, pya nandi peu ý reje mbaeve. 34 Upevareje, jei, ayerure peême peu jaguâ tembiu peneresâi pôrâ jaguâ. Avave gui peêcuera na imârâi chene peteí pende áva yepe. 35 Ja jeima ramo upeicha ichupecuera, oipyjy mbuyape ja oñemboe Tûpâ Ñandeyárape ojovasávo opava resápe, ja omboyao ichupecuera ja upeicha oñypyrú jou. 36 Upevove opava ipyaguasu yeby ja ocaru jaecuera avei. 37 Ore retacue pe mbayrupe roime vaecue doscientos ja setenta seis cuimbae. 38 Ja jyvâtâmbama ramo ocaruvo ombovevui pe mbayru omombóvo ýpe pe avati raýi. 39 Ja coêma ramo ndo jechacuaai pe yby, ojecha voí peteí ý mîchî jembeýva ja oimoâ omoingue jaguâ pe mbayru upepe icatu ramo. 40 Opoí pe mbayru yocojá gui aiporamo, ja ojeya ýguasupe ja opoí avei umi japycuepegua sâ gui ja omopuâ pe ao tuvichava pe ybytupe ja upeicha oyeóí pe ýrembey cotývo. 41 Upegui oyeity peteí ý osyryva mocoí Jendápe ja upepe omopaâ imbayru ja pe ití oyecutu icatu ýreje omýi, ja pe japycue oñembovo pe ýguasu mbaraetecue gui. 42 Upei catu jiâ umi tembiyocuaipe oyuca jaguâ umi iñapytîmbyre ani jaguâ ocañý avave ichuguicueragua joýtajápe. 43 Upegui pe mburuvicha jacateýgui Pablo recové reje omboyeyaby pe oyaposevape, ja omondo umi joýtacuaávape toyeity tenonde ýpe ja tôguajê ybyjápe. 44 Ja tosênte umi ambue cuera peteíva ybyrapé ári ja ambue cue pe mbayru pejengue reje ja upeicha oyeju opavave ojupity yby mârâve oico ý reje.

Acts 28

1 Upegui rosêmbama ramo mârâyreje, uperamo roicuaa pe yby jéraja Melita. 2 Ja umi pytagua upepegua ore rerojory ore rayjuvaicha ja omojendý voi tata ja ore rerojory opavave oreve imbojupá ramo pe okýeté ja pe roý gui. 3 Upeyave Pablo omonoô rae yepeami ja omoí tatape ja oime peteí mbói osê pe tata racú gui ja oisuú ipópe. 4 Upei catu umi pytagua ojecha ramo pe mbói oñemosaingó ramo ipóreje, jei jicuai oyoupe: Añete co cuimbae oporoyucá vaecue ja mârâve oico ý ramo yepe pe ýguasupe, oimene oyepy vaerâ jese oicove ý jaguâ. 5 Upegui jae oitybyro pe mbói pe tatape ja mârâve ndo guerecoi. 6 Jaecuera voí ojaârô jina iruru ramo guârâ terâ omano sapyaita ramo guârâ. Ja ojaârô aremima ramo ja ojechama ramo mbaeve ivaiva ôguajêjá ichupe omoambue iñeê ja jei peteí Tûpâ Ñandeyarájá jae. 7 Uperupi voí upe yby ruvicha, jérava Publio, oguereco iñú cuera, ja jae ore rerojory ja orerereco jecope jaýjupára ramo ja imbojupá ramo mbojapy ára peve. 8 Ja sapy pe Publio rú oi jupápe, jasy âcânundu ja tygue uguý gui, ja oiké Pablo Jendápe ja oñemboe rire, omoí ipo jese, ja omojesâi ichupe. 9 Ja upea rire umi jasyva ambuecue jicuaiva upepe ôguajê Jendápe ja upeicha avei oñemojesâi. 10 Jaecuera avei ore rerojory jeta mbaepe ja rojo ramo guârâ ojupi oreve mbayrupe opambae roicôtevê vaerâ. 11 Upegui mbojapy yasy rire roico ý rupi peteí mbayru Alejandriaguiguape pe ojasa vaecue pe roý pe yby ypype, oguerecova itíme mocoí taângá Castor ja Pollux. 12 Upegui rôguajê Siracusape ja upepe ropyta mbojapy ára, 13 ja upegui rojovo pe ý rembeý reje ja peteí ára rire oipeyu pe ybytu sud ja pe ára mocoíjápe rôguajê Puteolipe. 14 Ja upepe royuju ore reýícuera vape ja umiva oyerure oreve ropytami jaguâ jendive cuera siete ára peve. Ja upegui royu Romapeve, 15 ja umi ore reýícuera upepegua ojenduma rae rôguajêma jague ja ou ore ruvaítivo tapepe pe Apio Foropeve ja pe Mbojapy Tavernajápeve. Ja ojecha ramo ichupe cuera Pablo ombotuvichaite Tûpâ

Ñandeyárape, ja oñembo pyaguasu. 16 Ja rôguajêma ramo Romape, pe mburuvicha omeê umi iñapytîmby ogueraja vaecue pe Guardia Pretoriana ruvicha pope. Pablo gui voi oyepoí oico jaguâ jaeño peteî mburuvicha rembiyocuai año oñangarecójárâ jese. 17 Upei catu mbojapy ára rire jae ojenoíucá umi Judio ruvichape ja oñembyatýma ramo, jae jei ichupecuera: Peê carai cuera, che reýicuera, ayapo ý rire yepe mbaeve ñane retâ coty coty terâ ñande rú ypycue reco coty, chemê yepe che ñapytíjape Jerusalem guive umi Romano pope. 18 Umiva voí che moñeêma ramo, opoíse moa chejegui, ndipori jaguereje che pype mbaerejepa cheyucáucá jaguâ. 19 Upegui umi Judio oñemoî chereje ja tecôtevê catuete ajenoî Cesarpe cheyejejape. Ndaei catu arecojá amboyá vaerâ che retâmegua reje. 20 Upearâ voi porenoíucá peême pojecha jaguâ ja pomongueta jaguâ: pe ñande Israel cuérava ñajaârôva rejejápe voi aime añeñapytíjape coicha. 21 Upei catu jei ichupe jaecuera: Ore voí ndo roguerecoi cuatia ñeê nderejegua Judeagui ja ndoui avave ñande reýicuérava omojerâcuâ vaecue terâ oñeê vaí vaecue ndejegui. 22 Opaichavo rojendusemi ndejegui pe erese vaerâ. Coáva rejegua ipyajuva reje voínte oyecuaáucá oreve opa tendape oñeñeê vaíjâ. 23 Upei catu omombeu ichupe petei ára ja uperamo jeta ou Jendápe pe oicojápe. Ja jae omuesacâ ichupe cuera ja oicuaaúca pe Tûpâ Ñandeyára reco marangatu yvapegua rejegua gui ogueroviáucávo ichupecuera Jesús guivo pe Moises ñeêngue ja umi ñemoñeêjára ymaguare ñeêngue gui pyjareve guive caaru pytû meve. 24 Ja oime oguerovia vaecue pe oyeéva ja oime ambuecue oguerovia ý vaecue. 25 Ja upeicha oyuby oyuejegui ja oyeoí, ja oyeoícuévo Pablo jei co ñeê avei: Oñeê pôrâ vaecue pe Espiritu Santo pe oñemoñeêjára Isaias yuru rupi pende ru ypycue cuerape, jeivo: 26 Terejo co tetâme ja ere ichupecuera: Pendeapysa rupi pejendune ja ndapeicuaaichene ja pemaê pype pejechane ja nda pejechacuaaí chene. 27 Co tetâmegua cova nico oñembo pojyiete ja iyapysa rupi ojendu pojyiete ja jesacuera oyajoi oyupecuera ani jaguâ ojecha jesápe ja ani ojendu oyapysape ja ani ojechacuaa ipyápe ja ani oñembo yere Chendive ja ani Che amojesâi ichupecuera. 28 Taicuaáucá peême, upeicharamo, umi pytaguape voi oñemboúmájâ co Tûpâ Ñandeyára mbojeco marangatujarâ. Umiva voi ojendune. 29 Ja jei vove upeva, osê umi Judio oyuby tuvicha pype oyuejegui voí. 30 Ja jae opyta upepe mocoí roý pe joga oiporu vaecuepe ja oguerojorypa umi ouvape Jendápe, 31 ja jae omojerâcuâ oicovo Tûpâ Ñandeyára reco marangatu yvapegua rejegua gui ja oporomboe mbae pôrâ Jesu Cristoguigua okyjýyê ý reje avavegui ja oyoco ý reje ichupe avave.

Romans 1

1 Che Pablo, Jesu Cristo rembiguai, añejenoí vaecue Apostolrâ, ayepea vaecue Tûpâ Ñandeyára Evangelio rejeguarâ, 2 upe oicuaameê vaecue yma guive voi umi oñemoñeêjára cuera yuru rupi umi Santa Escriturape pe Itayra gui guaré, 3 upéva David rejegua ñemoñaré voi oñembojeté ramo guare. 4 Upéva oyejechauca vaecue Tûpâ Ñandeyára Raýjá añetejápe pe Espiritu Marangatu rupi ipuaca rejeve oñemoingove yeby jague reje umi omano vaecue apytegui, Jesu Cristo Ñandeyára upeva, 5 ja Jaerupi rojupity ore pya pôrâ jaguâ ja ore rendâguâ Apostol recóperâ, orepá opa tetâmegua oreñeêrendú ja roguerovia jaguâ Jéra rejejápe. 6 Umichagua paûgui voi peê peñejenoí vaecue avei Jesu Cristo rejegua jaguâ. 7 Opa peê peiva Romape Tûpâ Ñandeyára penderaýjúva peñejenoí vaecue pene marangatuvarâ, tápene mbopyapôrâ ja ta pene mbopyáguapý peême Tûpâ Ñandeyára ñande Rú ja Ñandeyára Jesu Cristo. 8 Tenonde opambaegui arojory raê Tûpâ Ñandeyárape Jesu Cristo rupi opavave pende rejecuera oñemojerâcuâ járeje peyeroviájâ jecópe oparupi yby yere reje. 9 Oicuaa voí Tûpâ Ñandeyára, pe che yocuajára, che pyaite guive aicovo pe Taýra Evangelio rejejápe, che apytuu ý reje che mandujá pendereje tapia che ñemboepe, 10 ayerurévo sapya iya jaguâ cheve icatu ipajápe yepe, Tûpâ Ñandeyára oipota ramo, ajávo che mârâyreje pene rendape. 11 Che pya yerureté voí pojecha jaguâ peême amboyao jaguâ peême pe Espiritu cheve omeêvaecue penemo mbaraete jaguâ, 12 yaicuaa, che pyaguapy jaguâ penendive yayerovia járeje peteícha peêcuera ja che avei. 13 Che aipota, che reýicuera, peêcuera peicuaa pôrâ jeta yeby añemoî jague aja jaguâ pene rendape (coanga pevente ndaiyai cheve gueteri) icatu jaguâ oime pende apytepe avei ajupity vaerâ umi ambuecue pytagua apytepe guaicha. 14 Oime umi Griegoje ja umi pytaguape, umi iñarandúvape ja umi itabyvape che ambojecovia vaerâ. 15 Upeareje icatu jagueicha che aicopama voi che kyreyjápape añemoñeê jaguâ co Evangelio gui peême avei peimeva Romape. 16 Che na ñemotîri co Evangelio rupi. Tûpâ Ñandeyára puacájâ voí upéva ombojeco marangatu jaguâ opa ogueroviávape guive, umi Judiope

añete raê tenonde, ja upeicha avei umi Griego. 17 Oime ipype voí oyecuaáucá pe teco imarangatúva Tûpâ Ñandeyára guivó yaroviávo yoájápe, oyee jagueicha Santa Escritura: Upe marangatu jecopegua oicove vaerâ upe oyeroviájá reje. 18 Oyecuaáucáma voi yvagagui Tûpâ Ñandeyára ipochyjá opa umi ybypóra iñemboécátúyvape ja umi jecope oicoývape, oñemoíva jembiapo vai rejeve pe jecopegua reje. 19 Pe Tûpâ Ñandeyára gui oyecuaa vaerâ ichupecuera voi, oñemo jesâcâ voí ichupecuera. Tûpâ Ñandeyára voi ojechauca ichupecuera. 20 Umimbae oyejechaýva, oyejechacuaa voínte co yby oyeyapo yby guive yepe umimbae oyapo vaecue reje: oyejechacuaa voi ipuacacue opa ý vaerâjá ja Tûpâ Ñandeyáraité rejeguajá. Upeicharamo ndipori mbaeve oñeê vaerâ umia iyejecuera. 21 Umiva oicuaa pôrâ ramo yepe Tûpâ Ñandeyárape, nombo tuvichai yepe Ichupe Tûpâ Ñandeyára ramo, ja ndo guerojoryi Ichupe jecópe. Upea rangue oyeyaby oyoyuabyjápe oñondive, ja iñâcâ tabýjápe iñypytûmba ipya. 22 Jei pype iñarandujá oyeyapo itabýraíva ramo. 23 Ja ombuecoviá pe Tûpâ Ñandeyára tuvichaite imarangatuva ja omano ý vaerâ reje pe ybypóra omano vaerâ raângá reje ja guyra raंगा reje ja maýmba ipy irundýva raंगा reje, ja mbóí rejegua raंगा reje. 24 Upeareje voí Tûpâ Ñandeyára opoí ichuguicuera oyapo jaguâ jaecuera oipota jaichaguánte ipyapype, oñemotieývo, ja upeicha omomârâ oguete cuera oyeje voínte. 25 Jaecuera oguerová Tûpâ Ñandeyára ñeê añetegua iyapúva reje ombotuvichavévo ja ombuetévévo umi iyapopyrépe pe ñande apojarépe gui. Upéva voí pe imombeu guasu catu pyrâ tapiá guârâ. Amen. 26 Upévareje Tûpâ Ñandeyára opoí ichuguicuera iya jaguâ ichupecuera oñembotieý jaguâ, ja umi cuña cuera yepe oyeporúrucá rangue jecope oico jecoýjápe. 27 Upeicha avei umi cuimbae cuera oiporú rangue jecópe umi cuñáme, jacu oyueje oyovo, oyapovo mbae itieýva oñondive umi cuimbae cuera. Upeicha oyeju ichupecuera voi jetepe cuera pe oyeyaby jague repycuerâ. 28 Ja na jiái ramo ichupecuera imandú jaguâ Tûpâ Ñandeyára reje, Tûpâ Ñandeyára voí opoí ichuguicuera iñâcángusu jaguâ ja oñembo pochý jaguâ ja oyapo jaguâ pe iporaýva. 29 Umiva jenyjêmba jicuai opambae jecopeguaý gui, jeco vaíetéjá, ipo yeyopýjá, ipya vaíjá, jâcâteýetéjá, oporoyucájá, oyuby tapiájá, oporombotabý catújá, oyepýséjá oñeê ñemiséjá, 30 oporomoí vaí reíjá, oñamotareýjá Tûpâ Ñandeyárape, oporojecájá jaecuerantéséjá, oñembotuvichajá, omoingova angaipa ipyajújá, ombueteýjá ituvape cuera, 31 iñâcâ tabýjá, yeroviaýjá, oporojayju ý já jecópe, oñyrôcuaaseýjá, oporo poriajuvereco cuaaýjá. 32 Upeicharamo oicuaa ramo yepe Tûpâ Ñandeyára jei jague umi oyapova umichagua mbae omano vaerâjá, oyapo meme umimbae jaecuera ae, ja oguerojory avei umi ambuecue cuerape oyapova upeicha avei.

Romans 2

1 Upévareje ndipori mbaeve reñeê vaerâ ndeyeje, nde cuimbae, remoí vaíjava reje nde rapichape. Remoí vaí ramo ambuepe, reñemoí vaí ndeyupe voí, peteíchante voí reyapo manerae nde pe remoí vaíva ambuepe. 2 Ja ore roicuaa Tûpâ Ñandeyára oyapojá jecópe omoí vaí jápe umi oyapova umichagua mbaepe. 3 ¿Ja reimoâpa, nde cuimbae remoívaíva umi oyapóvape umichagua mbae, ja upeyaveve reyapo reina umimbae avei, resê reí jaguâ Tûpâ Ñandeyára nemoí vaí ý jaguâ ndeve? 4 ¿Terâpa reroýrô Ichupe ipya pôrâ tuvichaitéva rejeve ja ipya guapy rejeve ja ipochýcuaasé ý rejeve, nde reicuaa ý reje ipya pôrâ voí neatôijá reñembo jeco marangatu jaguâ. 5 Nde voi neâcâ jâtâ gui ja nde pya oñemboyereseýva gui remboyoa yoáucá ndeyupe voí oyeyopýucá jaguâ ndeve upe oyeyopy jaguâ ára guârâ, upe oyecuaáucá jaguâ árape, Tûpâ Ñandeyára ombojecoviá jaguâ jecópe opavavepe. 6 Jae voi ombojecoviáne peteí teíme jembiapocue repy upe oico jagueichante. 7 Umi oguerokîrîrijápe oñejaâ tapiáva jecópe jembiapo porâme, ojecava pe teco oñembo tuvicha jaguâ ja pe teco oyeyerovia jaguâ, ja pe teco imârâneý jaguâ, umivape oñemeêne pe tecove apyraý vaerâ. 8 Ja umi oyuby tapiávape ja iñeêrendúseýva jecopeguápe, ja upea rangue iñeêrendúcuaáva jecopeguaýme, umivape oñemeêne ñemyrô ja pochý, ipoyi ja tecôtevê asy. 9 Upeicha vaerâ opa ybypóra cuera jembiapo vaivape, umi Judio catuete ja upeicha avei umi Griego pytaguape. 10 Ja oñembo tuvicha vaerâ ja oñembueté vaerâ ja oñembo pyaguapy vaerâ opa umi jembiapo pôrâva, pe Judio catuete ja upeicha avei umi Griego pytagua. 11 Tûpâ Ñandeyára voi ndoi poroporavóvái, omboyoyánte peteícha opavavépe. 12 Oime ramo oñemo angaipa vaecue oicuaaýreje pe jecopegua, omanone avei pe neê jecopegua ý reje. Ja opa umi ñeê jecopegua rejeguava oñemo angaipa vaecue, oñemo jenda vaerâ pe ñeê jecopegua rupi. 13 Ndajaei umi ojendú reíva pe ñeê jecopegua, umiva ndajaei jecopôtí rejeguáva Tûpâ Ñandeyára yype. Umi oyapóva pe ñeê jecopegua,

umiva oñembojecopôtí vaerâ. 14 Umi pytagua oicuaaÿvaecue pe ñeê jecopegua, oyapo ramo jecópe oyejegui voi pe ñeê jecopegua rejeguavaicha, umiva oicuaa ÿ ramo yepe pe ñeê jecopegua, oguereco ipype cuera voínte oico jaguâ jecópe. 15 Umiva ojechauca oguerecojá jaípÿrévaicha ipyapype voínte pe tembiapoucapÿ pe ñeê jecopegua rejeguava, upeyaveve ipyapy oicuaáucá ichupecuera, ja umi ipyapypegua upeyave omoí vaí terâ omoí pôrâ ichupecuera. 16 Umiva oñemopôtíne upe ára Tûpâ Ñandeyára ojechacuaa jaguâ umi cuimbae pyapypegua Jesu Cristo rupi, che aicuaauca jaicha co che Evangeliogui. 17 Anga sapyta oñembojéra ramo ndeve Judio, ja nde nde pyaguapy ramo Moises ñeêngue rupi, ja reñemombeu guasu ramo Tûpâ Ñandeyára rejegua járeje, 18 ja reicuaa ramo jembipota, ja reiporavócuáa ramo mbae ipôrávéva, nde reñemboe jague reje Moises ñeê reje, 19 ja reyerovia ramo ndeyeje voínte nde tapecuaájá umi jesápysóÿvape guârâ, ja nde rejesapéjâ umi pytûnguÿpe oivape, 20 ja remboaracuaájá umi itabÿvape, ja reporomboévajâ mitâme avei, nde rerecôva oñemoí jague pe Moises ñeênguepe voí pe arandurejegua ja pe mbaecuaa jecopegua rejegua, 21 upeicharamo, nde remboeva ambuecuepe, ¿ne reñemboeipa ndeyupe voínte? ¿Nde reñemoñeêva oyabyky ÿ jaguâ? ¿ndépa reyabykÿva? 22 Ja nde eréva ombuai ÿ jaguâ mendarépe ¿ndepa rembuai? Ja nde reyeguarúva taângágui, ¿ndepa reñemoñaña mbae carai reje? 23 Nde reñemombeu guasúucáva Moises ñeêngue rupi, ¿ndepa repiáva pe ñeêgui remomârâva Tûpâ Ñandeyárape? 24 Oñemomârâucá voí Tûpâ Ñandeyára réra penderupi umi pytagua apytepe oyeé jagueicha Santa Escriturape. 25 Añetejápe ipôrá reñemongarai Judiocha, rembuaye ma guíve jecópe pe Moises ñeêngue. Anga repiá ramo pe Moises ñeêngue gui, nde reñemongarai ramo yepe, repyta icaraiÿvaicha. 26 Upeicha avei pe icarai-ÿ-va ombuaye ramo jecópe pe Moises ñeêngue ¿ndoyererecoi chépane icaraíva ramo oñemongarai ÿ vaecue ramo yepe? 27 Upeicha pe oyejegui voí icaraiÿva, ombuaye ramo jecópe Moises ñeê, upéva nemoí vaíne ndeve, nderereco rire yepe cuatia ja reñemongarai rire avei, ja opaichavévonte repiáva Moises ñeêngue gui. 28 Jae ndajaei Judioeté pe iyapé guivónte jaéva. Ja ndajaei pe icarai etéva upe jete apé guivónte jaéva. 29 Upéva Judioete pe ipyapype jaéva, ja pe icaraietéva pe ipyapype ja jiángape, icarai jaéva, na taângámente añoi. Umiva catu noñemombeu guasui ybypóra guivo, Tûpâ Ñandeyára guivónte.

Romans 3

1 ¿Upeicharamo mbaépa oguerecové pe Judio umi ambuecue gui? ja ¿mbaépa ôguenojê oñemongarai jague gui Judioicha? 2 Jetambae voi catuetei ichupe guârâ. Ipôrá catuetei ichupecuera Tûpâ Ñandeyára Neê oñemeê jague reje ichupecuera. 3 ¿Mbae nipo? ¿Mârâve ndoicoi oime ramo ichugui cueraguá yeroviajaÿ? ¿Pe iyeroviajaÿpa omoingonerae Tûpâ Ñandeyára yeroviajá ÿ vaicha ramo? 4 Mbaeveicha ramo! Iporave toico Tûpâ Ñandeyára yeroviajá ramo oico ramo yepe opavave cuimbae iyapuva ramo, oyeējaicha Santa Escriturape Toyechakena Nde remojendajá jecópe Nde reñeê ramo ja ta Nde puaca oime ramo oyabyva Nendive. 5 Ja ñande recocue vaí ojechauca ramo Tûpâ Ñandeyára jeco marangatúetjá ¿mbaépa yaéta? ¿Jeco vaípa Tûpâ Ñandeyára oyopÿjá reje ipochÿjápe? (Che añeê caraichante.) 6 Mbaeveichavo! Upeicha ÿ ramo ¿mbaéichapane icatu Tûpâ Ñandeyára omojenda umi ybypóra cuerape? 7 Ja icatu ramo che che yapu járeje Tûpâ Ñandeyára Ñeê oyeyeroiáucávê oñembo tuvicha yoa yoa jaguâ Jae, ¿mbaerejepa upeicha ramo yepe añemo jenda che angaipavora raicha? 8 Ja mbaerejepa ndajaei (oyee rei jaicha ñandereje ja jei jaicha ambuecue ñande yaejá) Yayapo mbae ivaiva ou jaguâ ipôráva. Oñemojendáne jecópe catuetei umichagua. 9 ¿Mbaépa upeicharamo? ¿ñandepa ñane mbaepôrávé ichugui cuera? Mbaeveichavo. Namombeuma voí umi Judio ja Griego cuera gui opavave peteicha oijá angaipa guype, 10 oyee jaicha Santa Escriturape: Ndipori jeco marangatuva na peteimi yepei. Ndipori ojechacuaava jecópe. 11 Ndipori ojecava Tûpâ Ñandeyárape. 12 Opavave oñemboÿkéma: opavave oñembo jeco rei rei. Ndipori oyapo pôráva, ndipori peteimi yepe. 13 Iyajÿó omano vaecue oñeñoty jague oyepa yeby vaecueicha. Icûrupi oñeêva jicuai oporombotaby jápe. Pe mbói pyasÿcuéicha oi jembe guype. 14 Iyuru voi jenyjê ñeê ivaí ja iróvaguí, 15 ja jangé ipy oñojê jaguâ tuguy. 16 Oime yepyapyva ja ipoáÿva pe japecuera opyrú jague rupi. 17 Pe tapé jeco kîrîrî jaguâ umiva ndoicuaai, 18 ja ndipori jesa renondepe okyÿÿé jaguâicha Tûpâ Ñandeyára gui. 19 Ñande voi yaicuaa opa Moises ñeême oyee vaecue oyeente jague umi Moises ñeêngue rejeguape, oñembotÿpá jaguâ iyurucuera, ja opavavé ybypóra oñemojendá jaguâ Tûpâ Ñandeyára rupi. 20 Upeicha voi vaerâ umi Ñandeyára rembiapoucapy Moises ñeêngue rejegua rupi. Ndipori ybypora oñemopôtí vaerâ iyÿpype. Pe Moises ñeê rupi yajechacuaa mante

ñaneangaipa. 21 Coanga catu oime Tûpâ Ñandeyára reco pôrâ jecopegua oyejehauca vaecue Moises ñeê y reje, oyecuaúca vaecue yma voí pe Moises cuatia rupi ja umi oñemoñeêjare ymaguare cuatia rupi avei. 22 Co Tûpâ Ñandeyára reco pôrâ jecopegua oico yayeroviajá reje Jesu Cristo reje, ja oico opa ogueroviava peguârâ. Ndipori voi iñambuêva: 23 opavave voí iñangaipa ja ndojupityi Tûpâ Ñandeyára imarangatu renda. 24 Oñemo pôti reínte Tûpâ Ñandeyára pya pôrâ rupi Cristo Jesús ñande repy jague rupi. 25 Upévape voi Tûpâ Ñandeyára omoingo oporomoñyrôjarâ ramo umi oyeroviávape juguy reje, ojechauca jaguâ jeco marangatújá ja oguero kîrîrîjape ojeya rei pype ñane angaipa ymaguare ojechaguívo. 26 Upeicha jague coanga voi ojechaucasema jeco marangatujá ja jecopeguajá ja jae jaguâ pe ombo jecomarangatújarâ pe oyeroviáva Jesú rejepe. 27 ¿Mamopa, upeicharamo, iya peême peñe mombeuguasu jaguâ? Ndaiyai voí. ¿Mbaeichagua reco rupipa? ¿Pe tembiapoucapy reco rupipa? Ajaniri! Iyánte catuete yayerovia reco rupi. 28 Upeicharamo, yaicuaama ja yae voí yayerovia rejentejá ñañembo jecomarangatujá ñande, ja na Moises ñeêngue rembiapoucapy rupiri. 29 ¿Tûpâ Ñandeyárapa umi Judio año Tûpâ Ñandeyára mante? ¿Ndajaéipa avei umi pytagua Tûpâ Ñandeyára? Añete umi pytagua Tûpâ Ñandeyára avei, 30 jaejáreje Tûpâ Ñandeyára peteí jaeñónte ombo jecomarangatu vaerâ umi Judiope oyerovia jaguegui ja umi Judioyvape upeicha avei oyerovia jaguerupi. 31 ¿Upeichapa ñamonandi pe Moises ñeêngue co ñande yarovia rupi? Mbaeveicharamo! Upea rangue ñambopjy catu etei pe Moises ñeêngue.

Romans 4

1 Upeicharamo ¿mbaépa yaeta ojupity vaecue pe Abraam ñande ru ypycue? 2 Oñembo jecomarangatu rire Abraam jembiapocue reje, jae mo oguereco rae oñemombeu guasu jaguâ, na Tûpâ Ñandeyára guivoi yepe. 3 ¿Mbaépa oyee pe Santa Escriturape? Oyee voi: Abraam oyerovia Tûpâ Ñandeyára reje ja upea opyta ichupe pe jecomarangatu voí ramo. 4 Oime ramo yepe ombaapóva, ndayaei pe jembiapo repycue opytajá ichupe oñemeê reívaicha, oñembojecoviá voí vaerájá ichupe jecópe. 5 Upeicha avei oime ramo ombaapo-y-va ogueroviávante pe ombo jecomarangatúva umi jecoñañávape, pe iyeroviajá opyta ichupe jeco marangatu ramo váicha. 6 Upeicha avei pe David jei jeco oryetéjá pe cuimbae upe Tûpâ Ñandeyára omoí jague jeco marangatu ramo vaicha jembiapo pôrâ y reje yepe. 7 Upeva jei voi: Jeco orýete umi jecovaícue oyepea jague ja iñangaipa oyeyajoí jague. 8 Jeco oryete pe cuimbae omboya y jaguâ iñangaipa Tûpâ Ñandeyára. 9 ¿Co teco ory umi Judiova peguarâ añontepa? ¿terâpa umi Judioyvapeguarâ avei? Yae voí Abraampe opyta jague iyerovia jague jeco marangatu ramo vaicha. 10 ¿Mbaeichapa, upeicharamo, opyta ichupe? ¿Icaraipepa terâpa icaraiýme? Ndopytai ichupe icaraijápe, icaraiýme guarénte gueteri. 11 Uperirente oñemboe ichupe ojaângamoí jaguâ taýrape oapyra pireó rupi, oyecuaauca jaguâ oñembo jeco marangatu jague oyerovia jague rupi pe icaraiýme gueteri yepe, icatu jaguâ oico jae opa umi oyeroviava ru ramo, icaraiýva ramo yepe jaecuera, icatu jaguâ opyta ichupecuera upeicha avei co teco marangatu, 12 ja oico jaguâ umi icarai vaecue ru, nda icarai jague rejei, oicojague rejente pe ñande ru Abraam pe pýpóre reje oico jague jae oyeroviajápe jae oñemongarai mboyve gueteri yepe. 13 Ja nda pe Moises ñeê jecopegua rupiri oñecuameê vaecue Abraampe ja jeýícuerape oyapyjy jaguâ co yby iyárarâ jaguâ, oñecuameênte ichupe oñembo jeco marangatu jague rejente oyeroviáreje. 14 Jaecuera ramo iyapyjýjarâ iyárarâ umi oñembo jecomarangatu vaecue pe Moises ñeêngue rupi, upeicharamo oñemonandi pe yerovia ja pe Ñandeyára remicuameêngue opyta reí. 15 Pe ñeê jecopegua oyepýucá añete, ja mamó oime y jápe ñeê jecopegua ndipori avei yayeyaby jaguâ. 16 Upévareje yayerovia jague rejente, yajupity icatu jaguâ Tûpâ Ñandeyára pya pôrâ guínte yajupity pe imeêmyre reí, icatu jaguâ pe oñecuameê vaecue ichupe opyta tápiaguârâ opa umi jeýícuerape ja na pe ñeê jecopegua rejeguape añoi, upe oyeroviavape avei oyerovia jagueicha Abraam. Upeva voí opavave ñande ru ypycue. 17 (Oyee jaicha Santa Escriturape: Jeta tetaýgua ru ramo Che romoingo ndeve.) Upeicha voí jae ñande ru ypycue Tûpâ Ñandeyára ypype pe iyeroviajá, upe omoingovéva umi omano vaecuepe ja ojenoíva umi mbae oimeýva umi mbae oimevaicha. 18 Ja oime y ramo yepe ojaârô jaguâ, jae oyerovia jâtâ oico jaguâ jeta ybypóra rú ramo, upe oyee jagueicha ichupe: Upeicha jeta vaerâ nde reýícuera. 19 Ja nda ipyamîrîri oyeroviajápe ja na imanduai omanovaichajá jete, ogueroguata jina voi cien años, ja ndoyepyapyi Sara ryguepy iyýpímajá reje. 20 Ja Tûpâ Ñandeyára remicuameêngue gui noñemondyi oyeroviaýjá gui, jâtâvente meme oyerovia ombuetevo Tûpâ Ñandeyárape. 21 Ja oguerovia jaguerereje ipya apyte guive opa mbae, Jae oicuameê vaecue ipuacajá avei

oyapo jaguã jecópe, 22 upeagui avei pe iyerovia opyta ichupe jeco marangatu ramo vaicha. 23 Ja nda jesejápe añoi oñemoi Santa Escriturape pe opyta jague ichupe upeicha, 24 oyeénte ñande rejejápe avei opyta voi vaerâja ñandeveguarâ avei yayeroviáva pe omopujaré Jesu Cristope umi omano vaecue paûgui reje. 25 Upéva oñemeê omano jaguã ñane rembiapo vaí cue reje ja oñemoingove yeby ñañembo jecomarangatu jaguã rejejápe.

Romans 5

1 Upeicharamo ñañembo jeco marangatu jague reje yayerovia jague rupi, oime oñyrôma Tûpâ Ñandeyára ñandeve Ñandeyára Jesu Cristo rupi. 2 Jaerupi avei iya rae ñandeve yaike jaguã yayerovia rupi co teco ory Ñandeyára pyapôra guiguape co ñaimejápe voi ja ñaño mombeu guasu ñajaârô járeje yajecha jaguã Tûpâ Ñandeyára oñembotuvichajápe. 3 Ja uperire oime upeicha avei ñaño mombeu guasu jaguã yajasa vaípe yepe yaicuaajá reje co yajasa vaí oñatoijá ñandeve ñane pya rôsârâme yaropuacajápe, 4 ja co ñane pya rôsângue oñatôï ñande pocuaáucá jaguã ja pe yayepocuaa jague oñatôï ñajaârôcuaa jaguã, 5 ja co ñajaârôcuaajá na ñanemotivái oñoña járeje pe Tûpâ Ñandeyára mborayju ñane ágame pe Espiritu Santo pe Jae omeê vaecue ñandeve rupi. 6 Cristo voínte pe ñande puacayme gueteri yepe, jiárape omano umi jecoñaña rejejápe. 7 Añetejápe jasype oimene omano vaerâ peteí cuimbae jecoitépeguava rejejápe, opaichavévonte icatu oiméne oicumeêséva omano jaguã peteí cuimbae imbae pôrâva rejejápe. 8 Tûpâ Ñandeyára voi ojechacuaucá ñanderayjújá angaipavóra ramo yepe ñande, omano pype Cristo ñande rejejápe. 9 Upeicharamo ñañembo jecomarangatuma ramo juguý reje icatuve vaerâ ñañerenojê jaguã Jaerupi Tûpâ Ñandeyára ñemyrô gui. 10 Upeichañañemyrô rire yepe, Tûpâ Ñandeyára oñyrô ñandéve Itayra omano jague rupi, icatúetévê vaerâ ñañyrô rire yajupity jaguã ñane mârây jaguã Jae oicovejá reje. 11 Ja uperire oime upeicha avei ñaño mombeu guasu jaguã Tûpâ Ñandeyára ndive, Ñandeyára Jesu Cristo rupi pe yajupityma jague Tûpâ Ñandeyára oñyrô jaguã ñandeve. 12 Upeicharamo, peteí rupi oico ypy jagueicha co yby ári pe angaipa, ja pe ñemanojá oico ypy jagueicha angaipa rupi, upeicha avei pe ñemanojá ôguajê opavave ybypóra cuerape, opavave iñangaipa jague reje. 13 Pe Moises ñeêngue oico mboyve voi, pe angaipa oicoma voi co yby ári. Pe angaipa ndo yejechacuaai mante oime ý jápe ñeê jecopegua. 14 Opaichavévo oñembo puacá pe ñemanojá Adan guive Moises peve, umi iñangaipa ý vaecue yepe pe Adan oyeyaby jagueichagua reje. Upéva voi pe ou vaerâ vaecue yoguajá. 15 Ja na ñane rembiapo vaí vaichai catu pe Tûpâ Ñandeyára remimeêmbyre. Umi ybypóra jeta omano ramo yepe peteí rembiapo vaícue rupi, upeicha ramo yepe ipya pôra catuetei Tûpâ Ñandeyára jetáva ndive, ja oyoa yoavé umi ybypórape jemimeêmbyre ipya pôra guigua peteí carai Jesu Cristo rupi oñemeê vaecue umi ybypóra cuera peguârâ. 16 Ja pe angaipa oico ramo yepe peteí rupi, nda upeichai pe Tûpâ Ñandeyára remimeêmbyre. Pe Tûpâ Ñandeyára ñemyrô añete oico ñandeve peteí angaipa rupi ñañemoi vaíucá jaguã. Upeicharamo yepe pe Tûpâ Ñandeyára remimeêmbyre oico ñandeve ñane angaipa jeta rejeve yepe ñaño mopôtiucá jaguã opambaegui. 17 Upeicha peteí cuimbae rembiapocue vaí gui oico rire pe ñemano pe peteí cuimbae rupi, icatuvé vaerâ umi ojupityva Tûpâ Ñandeyára pya pôra jembý jaguã ja pe jemimeêmbyre oñembo jeco marangatu jaguã oñembo tuvicha jaguã pe jecové iyapyrayvape pe peteí carai Jesu Cristo rupi. 18 Upeicha rupi peteí tembiapo vaí reje iya jagueicha opavave ybypórape opyta vaí jaguã jicuai, upeicha avei peteí tembiapo jecopegua reje iya opavave ybypóra cuerape oñembo jeco marangatu jaguã oicove tapiá jaguã. 19 Ja peteí ybypóra iñeêrenduse ý jague reje opavave ybypóra oñemoingo jagueicha angaipavóra ramo, upeicha avei pe peteí iñeêrendusé járeje jecópe iya opavave ybypórape oñemoingo jaguã jeco marangatúva ramo. 20 Uperire Moises ñeêngue oñemoingo pe angaipa ocacuaa jaguã, ja ocacuaajápe pe angaipa oyoáve pe Tûpâ Ñandeyára pya pôra, 21 icatu jaguã pe angaipa ipuaca jaicha omomano jaguã, upeicha avei pe Tûpâ Ñandeyára pya pôra ipuaca tuvicha ombo jecomarangatu jaguã yaicove jaguã tapiaguârâ Jesu Cristo Ñandeyára rupi.

Romans 6

1 Upeicha ramo mbaépa yaeta? ¿Ñañemo angaipa tapiápa Tûpâ Ñandeyára pya pôra oñemboyoa jaguã ñandeve? 2 Mbaevéicharamo! Ñande ñañemo manova pe angaipa gui, ¿maichapa icatune yaicove ipype yepe gueteri? 3 ¿Terâpa ndapeicuaai opa ñañemongarai vaecue Cristo Jesus rejeguarâ ñaño mongarai imano jaguepe? 4

Upeicharamo ñande voi ñañeñoty Jendive voí imano jaguepe ñañe mongarai jague rupi, icatu jaguã Cristo oicove yeby jagueicha umi omano vaecue apytegui pe Tûvã Ñandeyára puaca tuvicha rupi, upeicha ñande avei yaico co ñande reco ipyajúvape. 5 Ja ñañe moingo jague reje peteicha Jendive yaico jague reje Jaeicha imano jaguepe, upeicha avei yaicone peteicha Jendive oicove yeby jaguepe. 6 Cova yaicuaa voi pe ñande reco ituyáva oñemoi jague curusu reje Jendive voí, icatu jaguã co ñande reco ybypóra angaipavóra rejeguáva oñembyaipa yayeyocuáíucá-vé-ÿ-jaguã co angaipápe. 7 Upe omano vaecue voi ipôtíma pe angaipa gui. 8 Ja ñande ñamano jague reje Cristo ndive, yarovia yaicove vaerã jaguã avei Jendive. 9 Yaicuaa voi oicove yeby jague Cristo umi omano vaecue paûgui, ja ndicatuveijá omano. Pe ñemano voi ndicatuveichene ipuaca Jeseve. 10 Pe omano pype, omano petei yeby nte ipajá pe angaipa gui, ja oicove yeby pype oicove Tûpã Ñandeyára peguãrã. 11 Upeicha avei peê peyerereco añete pemano vaecueicha angaipa gui ja peyerereco peicovéva ramo Tûpã Ñandeyárape, Cristo Jesúrejagua járeje peê. 12 Ani ipuaca pende reje, upeicharamo, pe angaipa pende ruvicha ramo pende rete omano vaerãme, ani jaguã pembuaye oyerure jaichante pende rete. 13 Upeicha avei ani peiporucá pende rete pe angaipápe pe tecovai rembiporu ramo, upea rangue peyeporucá Tûpã Ñandeyárape peicove yeby vaicha omano vaecue apytegui, ja peiporucá pende rete Tûpã Ñandeyárape pe teco pôrã rembiporu ramo. 14 Pe angaipa noñembo tuvichaichene ipuaca jaguã pendereje. Ndajaei peê Moises ñeêngue rejeguáva, pe Tûpã Ñandeyára pya pôrã rejeguavante peê. 15 ¿Mbaepa, upeicharamo? Ñañemo angaipánepa ndajaei járeje Moises ñeêngue rejeguava, ja Tûpã Ñandeyára pya pôrã rejeguavante? Mbaeveichavo! 16 ¿Nda peicuaaipa oime ramo peteíva peyeporucájá jembiguai ramo, peê pene ñeê rendu jaguã ichupe, upéva pene ñeêrendújá, upeva rembiguai peê, pe angaipa rembiguai peê pemano jaguã, terã pe neê jecopegua rembiguai peê peico jaguã jecópe. 17 Anga yarojorýna Tûpã Ñandeyárape! angaipa rembiguai rire yepe peê, peê pene ñeêrendúnerae pende pyaite guive pe temimboe jecopegua peñemboe jaguepe. 18 Ja coanga peñerenôjêma ramo pe angaipa guý gui, peyeyapomanerae pe teco marangatu rembiguai ramo. 19 (Cuimbaeichante añeê, peêcuera pendeyejegui voi pende pitujá reje.) Ja peiporuca jagueicha pende rete pe teco tieý ja pe teco ñaña rembiguai ramo, upeicha coanga peê peiporuca vaerã pende rete pe teco pôtí rembiguai ramo pene marangatuite jaguã. 20 Pe angaipa rembiguai ramo guare peê peico rei rei vaecue pe teco marangatuva gui. 21 ¿Mbaépa, upeicharamo, penojê vaecue umimbae gui umi coanga peême penemotiva. Umimbae pajá voi oñemano jaguã. 22 Coanga peñerenôjêma ramo pe angaipa guýgui ja peyeyapoma ramo Tûpã Ñandeyára rembiguai ramo, coanga penojê umimbae gui peñemomarangatu jaguã ja umimbae pajá ramo oimene pejupity pe tecove iyapyraýva. 23 Pe angaipa repycue voí upéva ñemano ja pe Tûpã Ñandeyára remimeêmbyre rei voí, upeva pe tecové iyapyraýva Jesu Cristo Ñandeyára rupigua.

Romans 7

1 ¿Ndapeicuaaipa, che reýicuera, (añeê vointe umi Moises ñeêngue oicuaava ndive) ñande yapytajá pe Moises ñeêngue guype, yaicove aya pucucuénte? 2 Pe cuña omendava, imena oicove aya, oñeñapytí ichupe pe Moises ñeêngue rupi. Upegui omano ramo imena, pe Moises rembiapoucapy oñapytí vaecue ichupe imenape opyta reíma. 3 Upeicha ramo, oicove aya imena, oico rire jae ambue cuimbae ndive oñembo jerane mendaré mbuaijare. Upegui imena omano ramo, osêma pe Moises rembiapoucapy oñeñapytí jaguegui. Upeicharamo, ndajaeichene mendare mbuaijá, omenda yeby ramo cuimbae ambue reje. 4 Upeicha avei peêcuera, peê che reýicuera, peico omano vaicha pe Moises ñeênguégui pe Cristo oñembojete jague rupi, peico jaguã ambue mbae ramo, yaévo, upe oicove yeby vaecue omano vaecue paûgui mbae, icatu jaguã ñambotuvicha Tûpã Ñandeyárape ñandereco pôrângue reje. 5 Yaico aya ñandeyejegui voi, pe angaipa ñane atôiva pe Moises ñeêngue rupi guare oñatôí ñande retepe ñane rembiapo vai jaguã ñande reraja jaguã ñamano meve yepe. 6 Coanga ñasêma pe Moises ñeêngue gui ñande yaicojá reje ñamanovaicha upe ñandeyocójaré gui, icatu jaguã yayeyocuáíucá jecope co ñande reco pyajúvape ñande pyaite guive ja yaicoveý pe ñeêngue ymaguare rupi. 7 ¿Mbaépa yaeta, upeicharamo? ¿Pe Moises ñeêngue angaipa? Mbaevéichavo! Che voi mo ndaicuaai rae mbaépa pe angaipa, aicuaa ý rire pe Moises ñeêngue, upeicha avei, che mo ndaicuaaiche rae pe pyayerure vaí oyee ý rire Moises ñeême Ani reipota potave. 8 Uperamo pe angaipa, iya vove ichupe pe Tûpã Ñandeyára rembiapoucapy rupi, oñatôí chepype aipota potave jaguã opaichagua mbae ivaíva. Pe Moises ñeêngue oi ý ramo, pe angaipa mo opyta omano vaicha. 9 Yma che aicove vaecue sapyami Moises ñeêngue

ŷ reje, upei catu ouma ramo pe Tûpâ Ñandeyára rembipoucapy sapyaite pe angaipa oicove yeby ja che amano voi. 10 Ja oyeju pe Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapy che moingove vaerâ vaecue oico cheve amano jaguâ. 11 Pe angaipa voi, iya vove ichupe pe Tûpâ Ñandeyára rembipoucapy rupi, che mbotaby cheve, ja jaerupi avei che yuca. 12 Upeicharamo, pe Moises ñeêngue añetejâpe imarangatûva ja pe Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapy imarangatu ja jecopegua ja imbaepôrâva. 13 ¿Upeicharamo pe ipôrâva oyeyapopa cheve amano jaguâ rae? Mbaeveicharamo. Pe angaipa mante jae icatu jaguâ oyejehauca jae angaipajâ upe ombaapo vaecue ipôrâva rupi, che yuca jaguâ, icatu jaguâ oyecuaâucá pe Tûpâ Ñandeyára rembipoucapy rupi mbae ipojyiteetevévajâ pe angaipa. 14 Yaicuaa voi pe Moises ñeêngue yvapegua rejeguajâ, ja che ybypórantejâ che añeñemu jague angaipa rembiguai ramo. 15 Pe ayapova che nda jechacuaai che rembiapojâ, ja pe aipotáva, ndajaei pe ayapova, pe chembyayúva voí upéva pe ayapóva. 16 Ja ayapo ramo pe aipotaýva che aicuaauca ipôrâjâ pe Moises ñeêngue. 17 Ja upeicharamo, coanga ndajaeveima che ayapova co tembiapo, pe angaipa mante oicova chepyape, upeva pe oyapova. 18 Che aicuaa che pype, yaicuaa che yejegui vointe, ndopytaijâ mbaeve ipôrâva ja iya ramo yepe cheve aipota pôrâ jaguâ, ndaiyai cheve ayapo jaguâ jecope pe ipôrâva. 19 Che ndayapoi pe mbae ipôrâva che aipotáva, ja pe ivaíva che aipotaýva, upeva pe ayapo tapiáva. 20 Ja ayapo ramo pe aipotaýva nda che vémái pe oyapova upeva, pe angaipa oicova chepyape, upévante oyapo. 21 Upeicharamo ayuju coichajâ chereco, che ayapose ramo mbae pôrâ, oime pe ivaíva che moñujâ oicovo tapiá. 22 Che pyapype voi che abyá tuvicha pe Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapype, 23 upegui ajechacuaa oimejâ teco ambue che retepye oñorayrô pe teco pôrâ che mbaecuaa rejegua ndive, ja che rerajáva añeñapytîjâpe pe teco angaipa rejegua oiva che retépe rupi. 24 Che angai nico ybypóra poriaju. ¿Avápa che renôjêne co che rete teôngueichagua gui? 25 Arojorý Tûpâ Ñandeyárape icatujâ reje Ñandeyára Jesú Cristo rupi. Upeichape che voi cheyejegui vointe ajechacuaa rupi che ae pe teco Tûpâ Ñandeyára Ñeê rejegua rembiguai, che ybypóra reco guivo che pe teco angaipa rejegua rembiguai che.

Romans 8

1 Coanga, upeicharamo, ndiporivéima oñemoí vaíucá jaguâicha umi Cristo Jesus rejeguava, 2 umi oicoýva ybypóra reco rupi oicojâ reje pe Espiritu reco rupi. Pe Espiritu reco rupi ñañe moingovéjâ Jesú Cristo rupi ñañerenojê pe angaipa reco ñamano jágui. 3 Pe icatu ŷ vaecue umi oico vaecue pe Moises ñeêngue rupi ipuaca ŷ jague reje iyejegui reinte umi ybypóra ipituajâ gui, upeva voi oyapo Tûpâ Ñandeyára ombou pype Tayrape ybypóra angaipavóra rejeguaicha ja ñane angaipa reje, ja upeicha omoí vaí pe ybypóra reco angaipavóra rejeguava, 4 icatu jaguâ oyeyapo jecope pe Moises ñeêngue jecopegua oyeé jague ñandeyegui ñande yaico-ý-va ybypóra reco rupi, pe yvapegua reco Espiritu rejegua rupinte. 5 Umi oicova ybypóra reco rupi imanduá meme mbae ybypóra reco rupi gua reje, umi oicova yvapegua reco Espiritu rejegua rupi, imanduá umi mbae yvapegua reco Espiritu rejegua reje. 6 Ybypóra reco rupigua ramo ñande pyapypegua yaico ñamanovaicha, ja yvapegua reco Espiritu rejegua rupigua ramo ñande pyapypegua yaicovéetê ja ñande pyaguapy. 7 Upeicha ramo ybypóra reco rupi gua ramo ñande pyapypegua, yaico Tûpâ Ñandeyára ñamo tareýjára ramo, ñañemoíse ŷ járeje Tûpâ Ñandeyára ñeê jecopegua guype, ja ndicatuiete járeje ñandeyegui voi. 8 Upeicha voi umi jicuaíva ybypóra reco rupigua ndicatuí oguerojory Tûpâ Ñandeyárape. 9 Peêcuera catu nda jaevéima ybypóra reco rejeguava, yvapegua reco Espiritu rejeguante peê, oico ma guíve añete pe Tûpâ Ñandeyára Espiritu pende pype. Ja oime ramo oguerecoýva Cristo Espiritu upeva ndajaei Jesegua cuérava. 10 Ja Cristo oime ramo pende pype, omano vaerâ ramo yepe pende rete pe angaipa rupi, pene ânga catu oicove eté vaerâ pe teco marangatuva rupi. 11 Ja oico ramo pende pype pe Espiritu, pe Jesús omopuâ jare omano vaecue apytegui rejegua, upe omopuâ vaecue Cristo Jesúspe umi omano vaecue paúgui, omoingovéne avei pende rete omano vaecue pe Iyespíritu pendepype oicova rupi. 12 Upeicharamo, che reýícuera, ndajaei co ybypóra reco tecôtevê jaguâ yaico yaicove jaguâ pe ybypóra recorupi: 13 peicove ramo voi pe ybypóra reco rupi nda jiarei chene pemano jaguâ. Upeicha ŷ ramo peicove ramo pe Espiritu reco rupi ja pemomba ramo peicovo pe ybypóra reco peico jague, peicovéetêne. 14 Opa umi oicóva Tûpâ Ñandeyára Espiritu po guype umíva Tûpâ Ñandeyára raý cuera. 15 Peê nda peipyjyi yeby pyaju pe pyamîrî tembiguai iyoguapyre pya rryyicha peñemonguyjýyéucá yeby jaguâicha. Peipyjy vaecue voi pe pyaguasu peyejecha cuaa ramo vaicha tayra raânga ramo pe ñanembo sapucaí vaerâ:

Taita, Ore Ru. 16 Pe Espiritu voi oicuaaucá avei pe ñande pyape yaicuaava voi Tûpâ Ñandeyára raýjá ñande. 17 Ja ñande itayra ramo, ñande avei imbae rerecojarâ, Tûpâ Ñandeyára mbae rerecojarâ ñande voi, ja Cristo ndive ña nombae rerecojarâ, ñande yajasa asy ma guive Cristo ndive ñañembo tuvicha jaguâ Jendive avei ñande. 18 Ja ñande coanga rupi yajasa asyjá, che aimoâ ndajaéijá ñamboyoya jaguâicha pe yarojory vaerâ outava ja oyejechauca vaerâ ñandevepe. 19 Tapiá voi iñajô jicuai umi mymba yepe, ojaârôvo oyejechauca jaguâ umi Tûpâ Ñandeyára raýcuera. 20 Umi mymba voi oñemoi jicuai opyta reijápe, nda jaecuera oipotaguiri, pe oyoco vaecue rupinte. 21 Upeicharamo yepe oime ojaârô vaerâ umi mymba voi oñemboi jaguâ pe iyeyopyjá oñembuai jaguâ gui oico jaguâ pe teco orype cuimbaetéicha, oñembo tuvicha jaguâ Tûpâ Ñandeyára raýteé. 22 Yaicuaa voi opavave umi mymba yepe ipyajêjá oñondive ja iñajôjá jicuai petei imemby rasy vaicha coanga peve yepe. 23 Ja nda jaecuera añoi, oime ñande avei yarecoma ramo yepe pe Espiritu meêmyre ñepyryumbý, ñande yepe ñane pyajê ñande pype voi ñane ñajaârôvo ñande yajejechacuaa jaguâ itayra ramo, ñaño renôjê pype ñande rete rejeve opambae vaí gui. 24 Ñajaârô pype voi ñaño mbo jecomarangatu, upeicha ramo yepe, ñajaârô ramo mbae jechapyre, upeva ndajaeveima pe mbae jaârômyrâ, ja oimema ramo pe oyejechapyrâ vaecue ¿maerâpa ñajaarôvéta gueteri. 25 Ja ñajaârô ramo pe yajechaýva, ñajaârô ñaro kîrîrîjápe ñamañávo. 26 Upeicha avei pe Espiritu ñanepytyvô ñande pituájápe. Upe yayerure vaerâ jecópe ñañemboe jápe nda yaicuaai, upe Espiritu voi oyerure ñande recoviá ipyajê asyvêjápe ñande icatuýva yae gui. 27 Ja pe ojechacuaava ñandepyapý, upéva oicuaa pe Espiritu rembipota, jae oyeruré járejente umi imarangatúvareje pe Tûpâ Ñandeyára reco rupi. 28 Ja yaicuaa opambae oipytyvôjá ipôrá jaguâme umi Tûpâ Ñandeyárape ojayjúvape, umi oñejenôí vaecuepe voi, Jae oiporavó jagueicha. 29 Umi yma oicuaa vaecuepe oiporavó vaecue avei oyoyogua jaguâ Itayrape, Jae oico jaguâ iñypyryumbý ramo jeýícuéraetá paûme. 30 Ja umi Jae oiporavó vaecuepe, umivape avei ojenoí ja umi Jae ojenoí vaecuepe, umivape avei omopótí ja umi omopótí vaecuepe, umivape avei ombo tuvicha yvagapegua rejeguarâ. 31 ¿Mbaépa yaeta, upeicharamo? Tûpâ Ñandeyára oi ramo ñanendive ¿avápa oine ñane moí vaí vaerâ? 32 Upe Itaýrateé reje yepe nda jácâteýi vaecue omeêvo yepe Ichupe opavave ñande rejejápe, ¿mbaeichapa nune nomeêichene ñandeve Jendive opambae avei jácâteýýjápe? 33 ¿Avápa oñeê vaíne umi Tûpâ Ñandeyára oiporavó vaecuepe? Tûpâ Ñandeyára voi ombo jecomarangatu ichupecuera. 34 ¿Avápa omoí vaíne ichupecuera, upeicharamo? Cristo Jesús omano vaecue, ja upeicha avei oicove yeby vaecue, ja oiva avei Tûpâ Ñandeyára acatuape yvagape oñeêva avei ñandereje. 35 ¿Avápa, upeicharamo, ñandepeáne Cristo ñanderayjújágui? ¿Icatúpa yajasa asy terâpa ñaicôtevê terâpa ñande rapycuerigua terâpa ñembyajyi, terâpa opivo, terâpa ñane mombóiva, terâpa kyse pucu? 36 oyee jaicha Santa Escriturape: Nde rayjupápe roicojáreje oñejaâ oreyuca jaguâ opa árape tapiá. Orerereco ovecha iyucapyrâicha. 37 Opaichavevo opambae pype ore roguero puacáitevé catuetei upe ñande rayjújára rupi. 38 Aicuaa pôráite voi ndiporijá mbaeve ñandepeájarâ, pe ñemano yepe terâ ñande recové terâ yvagaega mbae, terâ mburuvicha cuera, terâ ipuacáva terâ pe coangagua terâ pe ou vaera, 39 terâ pe yvategua terâ pe ybypegua terâ mbaeve iyapopyre, ndipori mbaeve umichagua mbae ñandepeá jarâ Tûpâ Ñandeyára ñande rayju jágui Ñandeyára Jesu Cristo rupi guagui.

Romans 9

1 Che jae añeté Cristo rejegua vaicha, nde cherereiri, che pyapy avei omoañete pe Espiritu Santo rupi, ja oicuaaucá peteicha avei, 2 che jae tuvichaite ambuasyjá ja jasýjá tapiá cheve chepyape. 3 Ayerure moa yepe ayepea jaguâ Cristo gui che reýicuera rejegape, umiva che rejegua voínte, 4 umi Israelita cuérava voi. Jaecuera voi oyejechacuaa vaerâ Tûpâ Ñandeyára raý raânga ramo ja ichupecuera voi oyejechauca vaecue Jae iyeguaitejápe ja ichupecuera oñecuameê vaecue iñypyryumbý, ichupecuera oñemeê vaecue Moises ñeêngue ja oñemboe jaguâ jecopete, ja umi ambuecue oñecuameê avei vaecue ichupecuera. 5 Umiacuera rejegua ñande ru cuera ypycue ja jesecueragua ou Cristo carai ramo, upéva tuvichaitevé voi opambaeguive, Tûpâ Ñandeyára imombeu guasu catu pyrâ tapiâguârâ. Amen. 6 Ndajaei voi pe opyta rei ramo vaicha pe Tûpâ Ñandeyára Ñeê. Ndajaei voi Israel rejeguaite opava umi Israel cuérava, 7 ja oime járeje Abraamrejeguava, nda upea rejei opava itayra, oyeé jagueicha Isaac rejegua guive oñejenôí vaerâ umi ne ñemoñaré nderejeguava. 8 Upeicharamo ndajaei Tûpâ Ñandeyára raýteé umi ñeminguéva, umi pe oñecuameê rupi guare itayra, umiva añonte oyepapa iñemoñaré

jeseguava ramo. 9 Pe ñeê oñecuameê ramo guare co cova: Coanga guârâicha che ayune ja oimene mitâ cuimbae Sara imembÿvaerâ. 10 Ja nda upeva añoi, pe Rebecca voi avei jyguaguasu opytávo peteíva ñanderu ypycue Isaac gui, 11 ja oñemoña mboyve voi yepe ja oyapo mboyve yepe mbaeve ipôrâva terâ ivaíva, opyta jaguante jecópe pe jiâ vaecue Tûpâ Ñandeyárape, jiâ jagueicha Ichupe na jembiapo pôrangue rei rejéi, Jae oyejegui vointe ojenoí jague reje ichupecuera, 12 aiporamo oyee ichupe: Pe ituyavéva oyeyocuaiuca vaerâ pe imitâvevape. 13 Upeicha avei oyee pe Santa Escriturape: Jacobpe ajayju, Esaupe aña motarey. 14 ¿Anga mbaépa yaeta? ¿Yaépa jeco yoyáÿjá Tûpâ Ñandeyára? Mbaeveicharamo! 15 Jae voi jei vaecue Moisespe: Oimerâevape Che aiporiajuverecóva aiporiajuverecoite vaerâ jecópe, ja oimerâeva ambasÿjá ambasÿeté vaerâ. 16 Upeicharamo ndaiyai pe oipotávape yepe ja ndaiyai pe oñejaávape, iyánte Tûpâ Ñandeyárape pe oiporo poriajuverecóvape. 17 Oyee vaecue voi Santa Escriturape pe Faraonpe: Coarâ voi romopuâ ndeve ajechauca jaguâ nderupi che puacájá ja che rera oñemo jerâcuâucá jaguâ opa yby yeréreje. 18 Upeagui yajecha jae oiporo poriajuverecojá pe oiporiajuverecosévape, ja upe omopyajâtâsévape, upévape jae omopyajâtâjá. 19 Anga catu icatu ereta cheve: ¿Mbaerejépa Tûpâ Ñandeyára ipochy gueteri? ¿Avápa oime oñemoíva jembiapota reje? 20 ¿Mbae nipo? ¿Avápa nde cuimbae rei rembojovaiséva Tûpâ Ñandeyárape? ¿Jeipane pe mbayru tuyuguigua pe iyapojarépe: ¿Mbaerepa che apo coaicha? 21 ¿Ndicatuipa pe tembiporu yby apojaré oyapo pe tuyu gui voi peteí mbayru iporúpÿrârâ yeguajápe, ja ambue mbayru iporúpÿrârâ ñemijápente? 22 Ja icatu Tûpâ Ñandeyára ojechaucase guive ipochÿjá ja oicuaáucase guive ipuacajá, ojeya rei kîrîrîjápe mbayruicha iyapopyré Jaerupi umi oñemyrôjápe oimbamava voi imbuaipyrâma jicuai, 23 icatu jaguâ upeicha rupi oicuaáucá pôrâ tuvichaite imbae pôrâiteja umi jembiaporajuverecópe imbayru ipôrâvaicha umi Jae omboesacoi vaecue voi ojo jaguâ yvagape. 24 Ñandeve voi Jae ñane renoí vaecue na umi Judio añoi apytegui, umi pytagua apytegui avei. 25 Upeicha avei oyee vaecue pe Osea cuatiápe: Umi che rejeguaÿ vaecuepe ajenoíne cherejegua ramo, ja pe ajayju ÿ vaecuepe ajenoíne che rayjupára. 26 Ja upe tenda oyee jaguepe ichupecuera Peê ndajaei cherejegua, upepe voí oñejenoíne Tûpâ Ñandeyára oicovéva raÿcuera. 27 Upeicha avei Isaías oñemoneê Israelgui: Pe Israel raÿcuera retacue pe ÿguasú rembey pegua ybycui retacueicha ramo yepe, jembyremi mante opytane mârâÿreje. 28 Ñandeyára voí ombuayepa jecope iñeê oyapóucávo ipajápeve ja omombykÿvo jiara co ybyari. 29 Upeicha avei yma jei vaecue Isaías: Pe Ñandeyára tuvichava ojeya ÿ rire ñandeve ñañemoña jaguâ yaico mo rae Sodomaicha ja yayoya mo rae Gomorra reje. 30 ¿Mbaépa yaeta upeicharamo? Yae umi pytagua yma ojeca ÿ vaecue jeco marangatu jaguâ ojupitymaja oico jaguâ jecópe, yaicuaa voi pe jeco marangatu oyerovia jague reje guare voi vaerâ. 31 Ja umi Israel cuérava voi ojeca vaecue pe teco oñembo jecomarangatúucá jaguâ, ndojupityi yepe pe teco. 32 ¿Mbaerejépane upeva? Ndojupityi voi oico ÿ jague reje yeroviajápe ja ojeca jague reje pe teco marangatu umi jembiapo oyejegui voi guare reje. Upeichape jaecuera oñepysangá pe itá ñepysangájá reje, oyee jaicha Santa Escriturape: 33 Coína ape amoi Sionpe itá ñepysangájarâ ja itá guasu oyeájá; upeicharamo yepe, upe oyeroviava yepe noñemotíchene.

Romans 10

1 Che reÿícuera che pyayerure ja che ñemboe Tûpâ Ñandeyárape umi che rejegua cuera reje guare oñembo jeco marangatu jaguâ jecópe. 2 Che aicuaauca ichugui cuera jacateÿ nungájá Tûpâ Ñandeyáreje, ndajaei ramo yepe umi oicuaa pôrâ jecopevaichagua. 3 Ndoicuaai pype pe teco marangatu Tûpâ Ñandeyára guigua, ja oñejaâ pype oyejegui voi oñemoí pôrâ jaguâ jecocue voi reje, noñemoíri Tûpâ Ñandeyára po guype, oñembo jecomarangatu jaguâ Jaerupi. 4 Cristo oñemoingo pype ombo jecomarangatu jarâ opavave ogueroviavape, omboÿké pe Moises ñeêngue. 5 Moises voí oicuaucá icuatiapé pe oñembo jeco pôrâva pe Moises ñeêngue rupi ja oyapopáva jecópe umimbae, pe cuimbae oicové jaguâ pe teco rupi. 6 Upe teco ipôrâva oyerovia rejegua gui oyee ambueicha: oyee voi: Ani ere nde pyape ¿Avápa oyupine yvagape? yae ogueru vaerâ Cristo upegui, 7 ja ani ere ¿Avápa ogueyÿne ybycua jugua-ÿ-vape? yaevo ogueru yeby vaerâ Cristope, umi omano vaecue paúgui. 8 ¿Mbaépa oyee? Oyeente: Jiâgui voi pe ñeê, oi voí nde yurupe yepe ja nde pyape. Cova voi pe ñeê yayeroviaja rejegua roñemoñeêjá roina. 9 Remombeu ramo opavavepe co ñeê, nde yurupe oiva voí, Jesús Ñandeyarájá, ja rerovia ramo jecópe nde pyaite guive Tûpâ Ñandeyára omopuâ jague Ichupe umi omano vaecue apytegui, reñemoí pôrâne Tûpâ Ñandeyára ndive. 10 Ñande pyape voí yarovia vaerâ ñañembo

jecomarangatu jaguâ ja ñande yuru rupi ñañemombeu yajupity ñañemoi pôrâ jaguâ. 11 Pe Santa Escriturape oyee voi: Avave umi ogueroviava noñemotichene. 12 Ndoicoêi voi Judio ja Griego paûme. Upe Ñandeyára opava Ñandeyára voi ja ipya pôrâiteva opa umi ojenoîva Ichupepe. 13 Opavave ojenoîva voi Ñandeyára rera opyta pôrâ vaerâ. 14 ¿Mbaeichapa ojenoîne pe jaecuera oguerovia y vaecuepe? ¿Ja maeichapa ogueroviane pe ojendu y vaecuepe? ¿Ja mbaeichapa ojendune oime y me oñemoñeê jarâ? 15 ¿Ja mbaeichapa oñemoñeêne oñembou y rire? Oyee voi vaecue Santa Escriturape. Ipôrâite ipy cuera umi omojerâcuâva ouvo mbae ipyaju ipôrâva. 16 Ja nda opavai ombuaye pe mbae ipyajuva ipôrâva Evangeliopeguare. Pe Isaias voi jei: Ñandeyára, ¿avâpa oguerovia rae ore romojerâcuâva. 17 Ñande yarovia voi ñajendu jague reje ja pe ñajendujá oico Cristo jei vaecue gui. 18 Ja che jae ¿Nojenduipa? Jeê! Ojendu catu, opa rupi voi co yby yere reje osê oicovo umi ñemoñeêjara ja pe yby pajapeve oñejendu iñeê. 19 Ja che jae yeby: ¿Israelpa ndo jechacuaai rae cova? Iñypyrumby voi Moises jei: Che pomo jâcâteyne peême Che reje umi tetaýgua rei gui, ja ybypóra itabýva coty pombo pochyne peême. 20 Isaias voi catuetejâpe oyepoyju-y-me jei: Che ayeyuju vaecue umi Che recaýva rupi, ja Che ayecuaaucá umi oporandu-y-vaecuepe Che reje. 21 Ja pe Israel reje jei: Ára pucu cue yave aipysó Che yývá co ybypóra cuera iñâcâjâtáva ja Che mbojováiva che ñeêmepe.

Romans 11

1 Taporandu, upeicharamo: ¿Tûpâ Ñandeyárapa omombo Jesegua cuerape? Mbaeveicharamo! Che avei Israelcuerava, Abraam rejeguava, Benjamin rejegua cuérava. 2 Tûpâ Ñandeyára nomomboi jesegua cuerape yma guive oicuaa vaecue. ¿Terâpa nda peicuaai pe Santa Escriturape oyee vaecue Elias gui pe omombeu ramo guare jina Tûpâ Ñandeyárape Israel coty coty, 3 jeivo: Ñandeyára, Neñemoñeêjarape oyuca, ja Ne tûpâo cuera ombuai, ja che apyta che ańó ja cheve avei yepe chereca oipeavo che recové? 4 ¿Upegui mbaépa jei ichupe pe yvapegua? Ajeya ańongatu, jei, che yupe guârâ siete mil cuimbae oñesû-y-vaecue Baal rańgá renondepe. 5 Upeicha avei coanga voi oime opyta jembyre Ñandeyára ipya pôrâ rupi oiporavópyré. 6 Upeicha ramo ipya pôrâ rupi oiporavó ramo ichupecuera Ñandeyára nda jaeveima jembiapo cue reje voi. Upeicha y ramo pe pya pôrâ nda jaeveima pya pôrâ. Ja jembiapo cue re ramo nda jaeveima pya pôrâ gui. Upeicha y ramo pe jembiapocue nda jaeveima tembiapocue. 7 ¿Ja rire? Pe ojeca vaecue Israel, upéva ndojupityi, umi Ñandeyára oiporavópyrénte ojupity, ja umi ambuecue oñembo pyajâtâ. 8 Upeicha oyee pe Santa Escriturape: Tûpâ Ñandeyára omeê ichupecuera iñâcâ tabyrai jaguâ jopejyivaicha ja omeê ichupecuera tesá ojecha-y-jaguâ mbaeve, ja apysá ojendu-y-jaguâ mbaeve coangaite peve yepe. 9 Upeicha avei David jei vaecue: Toico icarujá ñujâ ramo ja pyjá ramo ja ñepysangájá ramo ja jembiapocue recoviájá ramo. 10 Ta iñypytû jesa anichene jaguâ ojecha ja toñemboyaybý icârâpá jaguâ tapia guârâ. 11 Che voi jae: ¿Oñepysangápa joá páite jaguâ? Mbaeveichavo! Jaecuera joa vai jague reje oyabýjápe, joa pôrâ umi pytaguape oñemoi pôrâ jaguâ, oñemo jâcâteýucá yeby jaguâ umi Israel cuéravape. 12 Ja joa vai jague gui umiva oyabýjápe, oñemo mbaererecoja ramo umi ybypóra ambuecue, ja oñemo mîchî jague gui umiva, oñemo mbaererecoja ramo umi pytagua, ¿noñembo tuvichaveichepane umi ambuecue, oñemyatyrô yeby ramo jecópe jaecuera. 13 Peême voi che jae, peê pytagua, che Apostol Ñandeyára remimbou járeje umi pytaguape, che 14 añemombeu guasu aico járeje co tembiapope, añejaavo icatu jaguâ amojâcâteý che rejegua cuerape ja icatu jaguâ ajupity amoí porâ jaguâ Ñandeyára ndive peteîva jaecuéravape yepe. 15 Ja oyepea jague reje jaecuera oñyrô ramo Ñandeyára umi ybypóra ambuecuepe, ¿mbaépa oicone oyererojory yeby jápe jaecuera? Oicone peteî oicové yeby vaicha umi omano vaecue paúgui. 16 Ipôrâ ramo jecópe pejenguemi pe oñembobúvaguí ñajaáva tenonderâ, ipôrâ vaerâ avei opa pe iñakýmbyré, ja pe ybyrá rapó jesâi pôrâ ramo, upeichane avei jâcâ. 17 Ja oime ramo yepe jâcâ peteîva oñekytî vaecue, ja nde caaguýgua ramo yepe reñembo yuapy ramo iyapytepe cuera, ja oyupityucá rire ndeve japógui pe jâcâ rycuere oñombaéva ramo, 18 ani reñemombeu guasu umi jâcâ jaetévaguí. Ja sapya reñemombeu guasu ramo, ani nde resarai ndajaeijá nde reyocojá pe japo, pe japo catu voi nde yocojá ndeve. 19 Sapya nde erene: Oime vaecue jâcâ oñemombê vaecue che añembo yuapy jaguâ rejejápe. 20 Añeté catú. Umiva oyerovia-y-jague rejente oñemombê, ja nde reyeroviajá rejente repyta jâtâ reina. Ani reñembo mbaeguásúeté jecoýme, upeicharamo. Iyave ndeve rekyjýyé. 21 Jacateý-y-ramo Tûpâ Ñandeyára umi jâcâ jesegua reje, ¿na jâcâteýichepane ndereje avei? 22 Ejechana pe Tûpâ Ñandeyára

imbaepôrâjá ja ipya pojyijá avei. Añetejápe Jae ipojyi umi joa vaecuepe ja imbae pôrâite ndeve repyta jâtâ ma guive iya jaguâ ndeve imbaepôrâ. Upeicha y ramo nde avei reñekytîne jâcâicha. 23 Ja jaecuera yepe opyta jâtâ y ramo pe oyerovia-y-jápe, umiva oñembo yuapy yebyne avei. Ipuaca voi Tûpâ Ñandeyára omboyuapy yeby jaguâ ichupecuera. 24 Ja nde reñekytî ramo pe caaguÿetê gui voi, ja jecoÿme reñemboyuapy ramo ybyra râcâ ipôrâva reje, iyávê umi jâcâ pôrâme oñembo yuapy yeby jaguâ jecópe pe iyÿbyrâ râcâ reje voi. 25 Che ndaipotai, che reyi cuera, peê peicuaaÿ co mbae ñemí, anichene jaguâ peêcuera voi peêsente, pe Israel oñembo jesájavê nungájá jina oicopa peve jecópe pe umi pytaguape ojupity vaerâ. 26 Ja upevove opava Israel cuérava yoa oñemoí pôrâne, oyee voi Santa Escriturape: Oune Zion gui pe opoíjarâ oipea vaerâ umi Jacob rejegua cuera apyategui umi ombuete-y-vape Ñandeyárape. 27 Coicha voi che aicuameê vaerâ ichupecuera amboí ramo guârâ iñangaipa cuera. 28 Pe Evangelio guivo voi Tûpâ Ñandeyára oñamotareÿ ichupecuera pende rejejápe, upegui umi oyeporavó vaecue guivo, jaecuera oyejayjúetê ituva ypycua rejejápe. 29 Máramo ndoguerováí Tûpâ Ñandeyára iñeêgui umi omeêmyré ja ojenoîmyregui. 30 Peêcuera voi yma perovia-y-jagueicha Tûpâ Ñandeyárape, ja coanga peê pejupity jagueicha peye poriajuvereco jaguâ oguerovia-y-me jaecuera, 31 upeicha avei jaecuera coanga ndogueroviai co peyeporiajuvereco peê, icatu jaguâ jaecuera avei coanga ojupity oyeporiajuvereco jaguâ. 32 Tûpâ Ñandeyára voi ombyatÿpá oñondive oguerovia y vaicha Jae oiporiajuvereco jaguâ opavavépe. 33 Jypy catu pe Tûpâ Ñandeyára aranducue ja pe imbaecuaajá tuvichaitéva, imboyecuaapyre-y-catu pe jiáva Ichupe ja ipyporé cañÿetê! 34 ¿Avápa voi oicuaa rae Tûpâ Ñandeyára pyapy terâpa avá rae oñomboe Jendive? 35 ¿Terâpa avá rae omeê raê Ichupe ombojecovia yeby jaguâ ichupe Jae. 36 Ichugui voi oñypyrú opambae, Jaerupi voi oyeyapo opambae, ja Ichupe guârante voi oico opambae. Toñembuetéucá Jae tapiaguârâ. Amen.

Romans 12

1 Upevareje, che reyi cuera, ayerure peême, Tûpâ Ñandeyára ñande poriajuverecojá reje, peicuameê jaguâ Ichupe pende rete mbae icuameêmyré oicovéva ja imarangatúva, pembojory jaguâ Tûpâ Ñandeyárape. Upeichavo peê peñemboecatúva jecópe. 2 Ani peyejeá co ybypóra coangagua reco reje. Peñemoambue catu peñembo pyaju pype pene âcângatu jaguâ, pejupity jaguâ pejechacuaavo pe Tûpâ Ñandeyára rembipota ipôrâjá ja yarojoryjá ja jecopeguajá. 3 Upeicharamo iyajá reje cheve Ñandeyára pya pôrâgui tae pôrâ catuetei opavave peêcuéravape anichene jaguâ oñemoâ oyeje voi oñemombae guasuvé pe jecópe oñemoâ vaerâgui, toñemoante jecópe, toyerereco iñâcâ pôrâ jápe, pe Tûpâ Ñandeyára omeê jagueicha opavavépe oyerovia jaguâ. 4 Co ñande reté peteî voi yareco jaicha jeta ñande rayÿgue ja opa ñande rayÿgue nombaapoi peteîcha. 5 Upeicha avei ñande ñande retá ramo yepe yaico ñandeve peteî teténte ramo, Cristo rejegua ramo ñande opavave oyuejerejeguante yepe. 6 Upeicharamo yareco jaicha pe peteî teíme oñemeê vaecue, iyávê pôrâ jaguâicha peteî teíme, icatu jaguâicha ñande puaca, ja opavave iñambue oñondive, oime ramo iyájape oñemoñeê jaguâ toñemoñeênte iya jaichante ichupe iyeroviajágui, 7 terâ oime ramo iyájape oico jaguâ mbae rerecuá ramo toiconte jecópe pe imbae rerecuájápe, ja oime ramo iyájape oporomboe jaguâ, toico jecópe imboejápe, 8 ja oime ramo iyájape omo angapyjy jaguâ ambuecua, toico jecope pe imboangapyjyjápe, ja oime ramo omeêva tûpâmbae, tomeê jacateÿÿme, ja oime ramo oicova mburuvicha ramo, toiconte jecópe imbokyreÿjápe, ja oime ramo oiporo poriajuverecova toiconte torypape oporo pytyvôvo. 9 Pende porayju anichene guaujápe tovamocoí vaicha. Peñemboyeguarú mbae iñañavagui, peyejea mbae pôrâva reje. 10 Peyojayjú oñondive peê oyuejegaicha ja peñombotuvicha oyupe. 11 Ani peneatei penerembiapope, peê pende pya kyreÿ reyeyocuáiucávo Ñandeyárape. 12 Pende rory pejaârôjápe perokîrîrî pene rôsâme pe pejasa asy jápe. Pene kyreÿ tapiá peñemboe jápe. 13 Pemeê tûpâmbae umi oñemboecatúva oicôtevêvape: perojory tapiá pende rogape ouva penembojupa ramo. 14 Pejovasa umi oicóvape pende rapycueri, pejovasa ja ani peporoity pochÿjápe. 15 Pebya umi obyava ndive, ja peyajeo umi oyajeova ndive. 16 Peñomandua oñondive peteîcha. Ani peñemo mbae guasu rei, iyave peême peyejea umi mboriaju reje. Ani peñemo arandu peimoâ jaichante pende yejegui. 17 Ani pembojecovia avavépe ivaíva ivaíva reje. Enejaâ mbae ipôrâva opava cuimbae resápe. 18 Icatuta ramo iyájaicha peême, peico pôrâ opavave ybypóra ndive peyuavy-y-jápe. 19 Ani peyepy peê voínte, che rayjupara cuera, peñemboykénte pe ipochÿva gui. Oyeé voi Santa Escriturape: Cheve aña iya

ayepý jaguã. Che ambojecoviãne jecópe, jei Ñandeyára. 20 Upea rangue, upeicharamo, oime ramo oñemyrô vaecue ndeve, ivarea ramo emongaru ichupe, ja reyapo pype upeicha rembyaty tatapyi jendýva iñâcãreje. 21 Ani puaca nderejeve pe ivaíva, upea rangue nde puacãnte mbae pôrã rupi pe mbae vaí rejeve.

Romans 13

1 Opa ybypóra cuera toñemoi umi mburuvicha cuera poguype. Ndipori voi mburuvicha Tûpã Ñandeyára gui oñemoingo-ý-vaecue ja umi mburuvicha oicova oñemoingo Tûpã Ñandeyára rupi. 2 Upeicharamo pe oñemoíva pe mburuvicha reje, oñemoi pe Tûpã Ñandeyára remimoingo vointe reje, ja umi oñemoíva upeicha oñemoíucá vaí oyupecuera vointe. 3 Umi mburuvicha voi ndajaei omonguyjýy vaerã umi mbae pôrã apojarepe, umi mbae vai apojarépente. Yajecha reipotapa nde iya jaguã ndeve anichene jaguã rekyjýy pe mburuvichagui? Aiporamo eyapo ipôrãva ja imandúã pôrãne ndereje jaecuera. 4 Jae voi Tûpã Ñandeyára rembiyocuai ipôrã jaguã ndeve. Upegui reyapo ramo ivaíva upeicha ramo ekyjýyente, nda reiri ogueraja jae ikyse pucu. Tûpã Ñandeyára rembiyocuai jae oyepyjarãrã oinûpã jaguã umi jembiapóvaívape. 5 Upeareje tecôtevê yayeyoco na pe mburuvicha pochý gui añoi, ñande pya pôrã rejente avei yepe. 6 Upearã voi pemeê mbaerepý mburuvichape, jaecuera voi Tûpã Ñandeyára rembiyocuai oyeporuva upearã voi. 7 Pembojecoviápã voi opavape pe peiporu vaecue. Ja pe pemeê vaerã mburuvichape pemeê voi, pe mburuvicha peguãrã mburuvichape, upe ñambuete vaerãme pembuete jecópe, upe ñambotuvicha vaerãme pembotuvichá jecópe. 8 Ani rereco rembojecovia vaerã avavepe, peyojayju jaguã mante. 9 Pe ojayjuva japichápe oyapopama jecópe pe Ñandeyára rembiapoucapy. Oyee voi: Ani rembuai mendare, Ani reporoyuca, Ani rembaeabyky, Ani reipota potave, ja oime ramo ambuetembiapoucapy oñembyatý mbykyjápe co ñeême: Rejayju vaerã nde rapichape nde yupeguaicha. 10 Pe porojayjú ndoyapo vaíri japichápe. Upeicharamo yaporojayjupe yayapópã Ñandeyára rembiapoucapý jecópe. 11 Yaiconã upeicha yaicuaa pype co ára ipojoyijá ja oguajêmajá ñapuã jaguã pe yakejá gui. Coanga jiãguivéma ñañembojeco marangatuete jaguã ñande yarovia ypy ramo guaré gui. 12 Pe pyjaré pyaete ja jiãguima pe coê. Aiporamo yajeya tembiapo pytûnguýpegua ja ñañemondé ñande puacá jaguã jesâcãjápe. 13 Yaico arapeguaicha teco pôrãme anichene jaguã yacaru guasu ja yacau yaicovo, ani yaico tieýjápe âcã vaí gui, ani yayoaby yaicovo, 14 ani ñane râcâteý oyueje, upea rangue peñemondénte Ñandeyára Jesú Cristope ja ani pembosacoi mbaeve pembuayévo umi jiãva peême pende reco vointe gui.

Romans 14

1 Perojory ramo pe ipuacayvape oyeroviacatu ý vape, ani peico jendive peyuaby jaguãnte ñeême. 2 Oime pe ogueroviava iyajá opambaegui jou jaguã. Oime ambue ipuacayvape jouva caavó mante. 3 Upeicharamo pe jouva opambae, ani ogueroýrô pe jouývape, ja pe jouýva ani omoi vaí pe jouvape. Tûpã Ñandeyára voi oguerojory ichupe. 4 Nde, çavãpa nde remoí vaíva pe ambuecue rembiguaipe? Pe icaraípente oñemboý jecópe terã joa jecoýme. Ja jae oñemboýne catuetei, Ñandeyára voi ombopuacá járeje ichupe oñemboý ja opyta jâtã jaguã. 5 Peteí oime omboyuabýva aracuera oyuejegui. Oime ambuecue oyapova peteícha opa ára. Opavave, upeicharamo, toico oñeñandu jaichante ipyapype voi. 6 Pe omboaretéva pe ára oyapo Ñandeyára rejejápe. Upe ocaruva ocaru Ñandeyára rejejápe ombuetéjáreje Tûpã Ñandeyárape ocaru mboyve, ja pe ocaruýva ndocaruvai Ñandeyára rejejápe ja jae avei ombueté Tûpã Ñandeyárape. 7 Mavave ñande cuérava ndoicovei oyejejápe vointe, ja avave nomanói oyejejápe voi. 8 Upeicharamo, yaicové ramo, yaicové Ñandeyára rejejape ja ñamano ramo ñamano Ñandeyára rejejápe. Upeicharamo yaicové ramo terã ñamano ramo, Ñandeyára rejeguante ñande. 9 Upearã voi omano Cristo ja oicové yeby, oico jaguã Jae umi omano vaecue ja umi oicovéva Yara ramo. 10 Ja ndepa çmbaereje remoí vaí pe nde reýivape ja nde aveipa mbaereje reroýrô nde reýipe? Opavave ñañemoñemboý vaerã Tûpã Ñandeyára ypype mburuvicha renondepeguaicha. 11 Oime voi Santa Escriturape oyeé vaecue: Che aicove, jei Ñandeyára, ja Che renondepe voi oñesú vaerã opava renypya, ja opavave yuru rupi voi oñemombeupa vaerã Tûpã Ñandeyárape. 12 Upeicharamo, opavave ñande peteí teíva oñemombeu vaerã oyuejegui Tûpã Ñandeyárape. 13 Upeicharamo, anive ñañomoã oyoejecuera, upea rangue ñañejaã ani ñamoi oñepysangá jaguã terã joa vaí jaguã ñande reýicuera. 14 Che aicuaa ja aroviaite, Ñandeyára Jesus rejeguajá reje che, ndiporijá mbaeve tembiu ikýáva oyuejeguante; oime ramo oimoáva tembiu ikýajá,

ichupe guârante ikyá vaerâ. 15 Sapy ombuasy ramo nde reÿi pe tembiu nde reuva reje, nde nde reicoveima oporojayju pôrâ vaicha. Ani rembuai ne rembiu pype upe omano jague reje Cristo. 16 Ani oyeyapyjy vai pe ipôrâva iyáva ndeve. 17 Pe Tûpâ Ñandeyára reco marangatu ndajaei yacaru terâ yacau jaguâ, ñande reco pôrâ jaguante ñandepya guapy jaguâ ja ñande pya rory jaguâ pe Espiritu Santo rupi. 18 Ja oimeraêva coicha oyeyocuaiucáva Cristope oguerojory Tûpâ Ñandeyárape ja umi carai cuera omombeu guasu ichupe. 19 Upeicharamo ñañejaâ tapiá pe teco kîrîrî rejeguarâ ja ñañopytyvô jaguâ avei oñondive ñande reco pôrâ jaguâ. 20 Ani rembuai Tûpâ Ñandeyára rembiapocue tembiu rei rejéjape. Opaichagua tembiu añetejape ipôtî voi, ivaínte oime ramo cuimbae jóuva tembiu oporomboyaby vaerâ ambuecuepe. 21 Ipôrâ voi nda peui soo ja ndapeui vino ja ndapeyapoi mbaeve, pende reÿi oñemboyaby jaguâ. 22 Ja co iyáva ndeve reyerovia jaguâ, Eyeroviánte ndeyejegui voi Tûpâ Ñandeyára yype. Jeco orÿeté vaerâ upe oñemoi vai-ÿ-va oyupe voi pe oyujuva ipôrâjá ichupe guivo. 23 Ja pe oyubyva ipyapype voi ja, upeicharamo yepe, ocaru pe iya-ÿ-vaerâ ichupe, ocaru ramo, opyta vai ocaru jague reje oyeroviaÿme. Opa mbae voi yayapova ndajaeiva yeroviajape, umiva catu angaipa rejegua nte.

Romans 15

1 Upeicharamo ñande ñande puacáva tecôtevê ñaipytyvô umi ipuacaÿvape ja yarokîrîrî icatuÿjape jaecuera, ja ani yayerojory ñandeyupénte. 2 Petei teíva ñandjegui toguerojory japichape mbae ichupe ipôrâ vaerâme oñemombaraete jaguâ. 3 Cristo voi ndoyererorjoryi iyupe voi. Upeicha voi oyee Santa Escriturape: Umi nde yao moâ vaecue jicuai nde rerecomêguâjape, Cheve Che yao nderecoviá. 4 Opa umi mbae yma oñemoi vaecue Santa Escriturape, oñemoi vaecue cuatiápe ñanemboe jaguâ ñandeve icatu jaguâ ñande pya rôsâ ja ñañe angapyjy pe Santa Escritura rupi guagui ñajaârô yaicovo. 5 Upeicharamo, Tûpâ Ñandeyára ñanembo pyarôsâjára ja ñane angapyjyjára, Jae voi tomeê peême peñemomandua peteicha oñondive Cristo Jesus oyapo jagueicha, 6 icatu jaguâ pende yoya oñondive petei pya ja petei yurúpeichante pembo tuvicha jaguâ Tûpâ Ñandeyárape, Ñandeyára Jesu Cristo Rúpe. 7 Upeareje peyoguerojory oñondive Cristo ñande rerojory jagueicha avei, oñembo tuvicha jaguâ Tûpâ Ñandeyára. 8 Coanga che jae Cristo oyeyapo jague tembiguaicha umi Judiope Tûpâ Ñandeyára ñeê añetegua rejéjape omoañeté jaguâ umi mbae oñecuameê vaecue ore rú ypycuepe, 9 ja umi pytagua avei ombotuvichama jague Tûpâ Ñandeyárape oyeporiajuvereco jague reje. Upeicha voi oyee Santa Escriturape: Upéva reje che amombeune Ndejegui umi pytagua paûme ja apurajeine arojoryvo Nde réra. 10 Upeicha avei oyee: Pende rory peê pytagua Jesequeragua ndive. 11 Upeicha avei oyee: Pembuete Ñandeyárape peê pytagua cuera, ja pembo tuvicha Ichupe, opa tetaÿgua cuera. 12 Ja upeicha avei jei Isaías: Oimene Jessé rapó rejegua ja oimene pe opuâ vaerâ umi pytagua ruvicha guasurâ, ja umi pytagua oyeroviane Jese. 13 Upeicharamo, Tûpâ Ñandeyára, ñande yeroviajá, ta pene mbojoryeté ja tapene mbopya guapyeté, peê peyerovia járeje Jesé, pereco jaguâ catuetei pejaârô vaerâ pe Espiritu Santo penembo puacajára rupi. 14 Anga che aroviaite, che reÿicuera, che vointe aicuaa pôrâ pendejegui, jetaitema penembae pôrâvaja ja peê voi pejechacuaapámaja icatu jaguâicha yepe peñomboe oyupe. 15 Ja che vointe añeê peême co cuatiápe, che reÿicuera, poro poÿjúÿme pomomandua jaguâichante peême pe Tûpâ Ñandeyára ipya pôrâ gui che mbopuacájárupi, 16 aico jaguâ Jesu Cristo rembiyocuai ramo umi pytagua paûme añemoñeêvo co tembiapo carai Tûpâ Ñandeyára Evangeliopeguare icatu jaguâ umi pytagua mbae caraicha oyererorjory avei imomarangatúpyré Espiritu Santo rupi. 17 Areco, upeicharamo, che añemombeu guasu jaguâ Cristo Jesús rupi, umi mbae Tûpâ Ñandeyára rejegua guivope. 18 Che aipoÿjú voi añeê jaguâ mbae Cristo oyapouca vaecue cherejêÿ. Oime voi umi ogueroviauca vaecue umi pytaguape, oico jaguâ jecope iñeême ja jembiapópe, 19 mbaeguasu ja jechapyrâ rupi pe Espiritu puacá rupi. Che vointe Jerusalem guive iyerecuevo Ilirico peve yepe añemoñeê jecópe opavavépe oparupi co Cristo Evangelio gui. 20 Upevareje añejaâ aico yojeipyre, añemoneê-ÿ-vo co Evangelio gui pe yma voi Cristo oñemojerâcuâ jaguepe, anichene jaguâ amboyoa ambuecue rembiapó ári. 21 Che añejaâ voi, oyee jagueicha pe Santa Escriturape: Umiva ojechane umi oñemo jerâcuâ-ÿ-jague, ja umi ojendu-ÿ-vaecue ojechacuaane. 22 Upeareje voi jeta yeby ayeyoco ayu jaguâ pene rendape. 23 Coanga catu ndiporivéima ramo che rendâguâ coa tetâ rupi, ja ymaite guive voi ajase jague reje pene rendape, 24 anga ajávo Españape ajaârô ajasávo pojecha jaguâ peême ja peê che moîrû jaguâ upepeve, icatu rire penendive rae abyá sapyami. 25 Coangaite

rupi aja aina Jerusalempa aipytyvô jaguâ umi oñemboecatúvape. 26 Umi Macedoniaýgua ja Acayaýgua ipya pôrâ gui omonoô tûpâmbae umi iporiajuva iñemboecatúva jicuaiva Jerusalempa guârâ. 27 Obya voi oyapovo upeicha ipya pôrâ gui, ja oime voi iyáva umivape ombojecovia jaguâ ichupecuera, oñemeê jague reje umi pytaguape oico jaguâ oyorerecua ramo umi mbae Espiritu rejegua yvapeguagui; tecôtevê, upeicharamo, jaecuera ombojecovia umi Judiope mbae ybypegua jecôtevê râme. 28 Upeicharamo, ayapopama ramo cova ja aicuaama ramo oñemeêjá jecópe ichupecuera co tûpâmbae, uperamo ajasane peê peijá rupi Españae ajávo. 29 Ja che aicuaa ajávo pene rendape âguajê jaguâ peême pe Cristo che mbopyapôrâva jina torypaitépe voi. 30 Anga ayerure peême, che reýicuera, Ñandeyára Jesu Cristo rérape ja pe Espiritu oyojaýjúucáva ñandeverupi che pytyvô jaguâ peyerurévo peñemboe jaguâ catuetei chereje Tûpâ Ñandeyárape, 31 che mârâ-ý-jaguâ umi tecove tieý itabyva Judeape jicuaiva pogui, ja co tûpâmbae che amonoôucá vaecue umi iñemboecatúva Jerusalempagua peguârâ oyererorjory pôrâ jaguâ, 32 icatu jaguâ che che roryjápe âguajê penerendape Tûpâ Ñandeyára oipota ramo, ja apytuu jaguâ penendive cuera abyajápe. 33 Tûpâ Ñandeyára penembo pyaguapýva toico opavave penendive. Amen.

Romans 16

1 Coína ape aicuaauca peême co Febepe, co cuña carai ñande rejeguava, oyeyocuaiucáva avei oipytyvôvo umi Iglesia Cristo rejeguavape jicuaiva Cencreaspe, 2 perojory jaguâ ichupe Ñandeyára rejeguajá reje, iyájaicha voi umi imarangatúvape, ja peipytyvô jaguâ ichupe, oimeraêva mbae oicôtevê jaichaguápe pendereje. Jae jetape oipytyvô vaecue, ja cheve voi avei. 3 Amomaitéiucá Priscilla ja Aquilape umi che pytyvô jarépe Cristo Jesus rembiapóucápýpe, 4 omoí moa vaecue iyayura yepe cherecove reje, umivape nda che ańói arojory ichupecuera, opa umi Iglesia Cristo rejeguava avei umi pytagua apytepegua avei oguerorjory. 5 Upeicha avei umi jogapegua umi Iglesia Cristo rejeguavape amomaitéiucá. Amomaitéiucá Epainetope, che rayjupára, pe Cristo rejeguava iyýpy vaecue Asiapegua paúgui. 6 Amomaitéiucá Mariape pe jeta ombaapo vaecue penepaúme. 7 Amomaitéiucá Andronicope, ja Juniape, umiva che rejegua cuérava voi, ja che írúngue cuera pe ybyracuápe aime ramo guare, umiva jerâcuâ pôrâ vaecue umi Apostol apytepe, umiva avei oico Cristo rejegua ramo che mboyve. 8 Amomaitéiucá Ampliaspe, che rayjupára, Ñandeyára rejeguajá reje. 9 Amomaitéiucá Urbanope, ore pytyvô vaecue Cristo rembiapoucapýpe ja Stachispe avei che rayjupára. 10 Amomaitéiucá Apelespe, oyecuaa pôrâva Cristo rejeguajá. Amomaitéiucá avei umi Aristobulo rogaýguape. 11 Amomaitéiucá Herodion pe cherejeguape. Amomaitéiucá avei umi Narcisso rogaýguape Ñandeyára rejeguáva voi. 12 Amomaitéiucá Trifenape ja Trifosape, umi ombaapova Ñandeyára rejegua ramo. Amomaitéiucá Persida pe cherayjupárape, upéva jeta ombaapova Ñandeyára rejegua ramo. 13 Amomaitéiucá pe Rufope Ñandeyára rembiporavó, ja isýpe, upeva che syvaicha avei. 14 Amomaitéiucá Asincritope ja Flegonpe, ja Hermespe ja Patrobaspe ja Hermaspe, ja umi ñande reýicuera jicuaiva jendivecuera. 15 Amomaitéiucá Filologope ja Juliape ja Nereope ja teindýrape ja Olimpaspes ja opa umi imarangatuva jicuaiva jendive cuera. 16 Peñomo maitéi peyoyurupyte imarangatúvaicha. Opa umi Iglesia Cristo rejeguava pene momaitéiucá peême. 17 Anga ayerure peême che reýicuera, pemaña jaguâ umi oyuabyva ja itieýva reje, oicoýva pe teco ipôravape ore pomboe jague peême, peyepeante catuete ichuguicuera. 18 Umichagua voi ndajaei Ñandeyára Cristo rembiguai, oyeyocuaiucante jyguéteé rejeguârâ, oñeê jeêmbochý ja ojovasa guaujápe ombotabyvo umi itabývape ipyapecuera. 19 Oicuaapáma opavave pembuayéjá peê jecópe, upévareje che rory penendive, upeicharamo yepe, aipota pene arandu mbae pôrârâme ja pende tabyvaicha mbae ivai râme. 20 Ja co Tûpâ Ñandeyára ñane mbopyaguapýva vocoi omopêucá pe mbaepochy Satanaspe pende py guype. Ñandeyára Jesu Cristo ta ipya pôrâ peême. 21 Oime pene momaitéiucá peême pe Timoteo che pytyvôjare ja Lucio ja Jason ja Sosipater che rejegua cuérava. 22 Che, Tercio, co cuatia ñeê apojaré voi pomomaitéiucá peême Ñandeyára rerape. 23 Oime pene momaitéiucá peême Cayo pe che mbojupá. Upeva voi opa umi Iglesia Cristo rejeguava mbojupá avei. Pe Erasto penemomaitéiucá peême pe mbaerepy rerecuá co tetâmegua, ja pe ñande rejegua Cuarto. 24 Toñembuetéucá upe icatúva penembo puacá co Evangeliope che añemoñeêja oyeejaicha, ja oñemo jerâcuâ jagueicha pe Jesu Cristo gui ja pe oyecuaauca jagueicha pe mbae ñongatupý kîrîrîjáme ymaite voi mbaeve voi oime mboyve, 25 ja coanga oñemo jesâcáva umi oñemoñeêjá cuatia

ñeê rupi, pe Tûpâ Ñandeyára tapiagua omomanduáucá jagueicha, ja oyecuaáucáva opa ybypóra cuerape oguerovia, ja oyapo jaguâ jecópe pe ojendúva. 26 Tûpâ Ñandeyára Jaeño iñarandúva jaetéva, toñembuetéucá Jesu Cristo rupi tapiaguârâ. Amen.

1 Corinthians 1

1 Pablo, oñejenoí vaecue Jesu Cristo rembiyocuaírá, Apostol, Tûpâ Ñandeyára oipota jague reje, ja Sostenes, 2 ñande reýi, ore romomaiteiucá umi Tûpâ Ñandeyára Iglesia rejeguáva jicuaivape Corinto, oñemomarangatúva Cristo Jesu rupi, oñejenoípyré imarangatu jaguâ, ja opa umi opa jendapeguape ojenoíva Ñandeyára Jesu Cristo réra. Jae voi iyára cuera ja ñande yara avei. 3 Pe Tûpâ Ñandeyára ñande Rú ja Ñandeyára Jesu Cristo ta penembo pyapôrá ja ta penembo pyaguapý. 4 Arojory Tûpâ Ñandeyárape tapia pendereje cuera Tûpâ Ñandeyára penembo pyapôrá jague reje peême Cristo Jesús rupi, 5 ja peñemombaémbá jague reje Jaerupi opaichagua ñeême ja opaichagua aranducue rejeve. 6 Upeicha oñemoañeté penderupi pe ñeê Cristo guiguare che añemoñeê jague, 7 ja upeicha avei ndipori mbaeve Ñandeyára meêmyre peê peyaby jague. Peêcuera pejaârôva peina oyejchauca yeby jaguâ Ñandeyára Jesu Cristo, 8 upeva avei peñemombaraeténe ipajaite peve peico jaguâ catuete mârâ y reje Ñandeyára Jesu Cristo ára ramo guârâ. 9 Tûpâ Ñandeyára iyeroviajante voi, Jaerupi peñejenoí vaecue peico jaguâ oyorerrecua ramo Itayra Jesu Cristo, Ñandeyára ndive. 10 Ayerure peême, upeicharamo, che reýicuera, Ñandeyára Jesu Cristo rérape ta peñeê opavave peteíchante ja ani oico penepaûme yuaby, ta peiconte jecoítepe oñondive peteí pyape ja peteí ñeême. 11 Oñemombeu vaecue voi cheve pendejegui, che reýicuera, umi Chloe rejegua rupi oimejá penepaûme ipya vaíva. 12 Cova co jaeséva peême, peteí teíva peêcuérava peyéja peina: Che voí Pablo rejegua ja Che voí Apollos rejegua ja Che voí Cefas rejegua, ja Che voí Cristo rejegua. 13 ¿Cristopa mbae imboyaopyré? ¿Pablopa omano racae curusu reje pendereje jápe? 14 ¿terâpa peñemongaraí rae Pablo rérape? Che che rory Tûpâ Ñandeyára ndive che na pomongaraíri avave pende cuéravape, Crispope ja Gayope añónte, 15 anichene jaguâ avave jei peñemongaraí jague che rérape. 16 Añete amongaraí avei pe Estefanas rejegua cuerape, ja uperire na che manduai oimepa ambuecue amongaraí vaecue. 17 Cristo voi na che mboui aporo mongaraívo, añemoñeê jaguâ pe Evangelionte. Ja upearâ na iñarandú reivarejegua ñeê rupiri vaerâ anichene jaguâ oñererecomêguâ Cristo curusu gui. 18 Pe ñeê curusuguigua itabyvaichaguá umi oyabývape jicuai, ñande ñañemo marangatúvape catu, Tûpâ Ñandeyára puacacue upéva. 19 Oime voi oyee jague Santa Escriturape: Amboyeyabyne imbaecuaacue umi iñarandúva gui, ja arecomêguáucá umi ojechacuaava ñeêngue. 20 ¿Mamópa oime pe iñarandúva? ¿Mamópa oime pe imbaecuaáva? ¿Mamópa oime pe oyererecócuaitéva co ybyarigua? ¿Ndojeháucáipa racae Tûpâ Ñandeyára pe aranducue ybypóra rei rejegua itabyvaichaguajá. 21 Ja oicuaa-ý-rire yepe Tûpâ Ñandeyárape umi ybypóra aranducue rupi, oyejúucá jagueicha Tûpâ Ñandeyára voi iñarandúcue rupi, upepe oyuju pôrá Tûpâ Ñandeyára omomarangatu jaguâ umi ogueroviavape co ñemoñeêmyré itabyvaichaguá rupi. 22 Umi Judio oyerure mbae jechapyrá, umi Griego ojeca arandú, 23 ja ore catu ore roñemoñeê pe Cristo Curusu reje guagui, umi Judiope añetejápe oñepysangájá ramo upéa, ja umi pytaguape itarová vaichagua. 24 Umi oñejenoípyre pente Judio cuéravape ja upeicha avei umi Griego cuéravape, upéva Cristo Tûpâ Ñandeyára puacajá, ja Tûpâ Ñandeyára arandujá. 25 Upe tarovávaichagua pe Tûpâ Ñandeyára rejeguava voí, upéva iñaranduvé umi ybypóra rejeguagui, ja pe pituávaichagua Tûpâ Ñandeyára rejeguáva imbaraetévé umi ybypóra rejegua gui. 26 Pene manduami, che reýicuera, pe peñejenoí jagueichagua reje, ndajetai voí iñarandúva jei jaicha ybypóra cuera, ndajetai ipuacáva ja ndajetai caraíetéva umi oñejenoípyré vaecue, 27 umi itabýva co ybyariguápente, Tûpâ Ñandeyára oiporavó vaecue, oporomotí jaguâ umi iñarandúvape. Ja umi ipituáva ybyariguape Tûpâ Ñandeyára oiporavó, oporomotí jaguâ umi ipuacávape, 28 ja umi iporiajúva ybyariguapé ja umi oñeroýrôvape ambuecugui Tûpâ Ñandeyára oiporavó ja umi mbaeýva oiporavó ombuai jaguâ umi jaévape, 29 anichene jaguâ mbaeveichagua ybypóra oñemombeu guasu oyupe Tûpâ Ñandeyára ypype. 30 Ichuguigua voí peêcuera Cristo Jesús rejeguava, upéva oyeyapo Tûpâ Ñandeyára rupi ñanemo arandú jarâ ja ñanembo jecopôrá jarâ, ja ñanemo mârângatújárâ ja ñande repýjarâ, 31 icatu jaguâ oijaicha Santa Escriturape: Oime ramo oñemombeu guasúséva, toñemombeú guasúnte Ñandeyára ndive.

1 Corinthians 2

1 Che nico, che, reÿicuera, che aja ramo pene rendape, ndajai vaecue añembo tuvichavévo pendejegui che ñeême terâ che aranducuépe, amojerâcuâvo pe aicuaauca vaerâ vaecue Tûpâ Ñandeyára gui 2 Che voi na che manduaséi vaecue mbaeve reje pende apytepe, aicuaauca jaguante Jesú Cristogui, ja pe icurusu reje oi ramo guare gui. 3 Ja che aico vaecue pende apytepe che pituaitéva ja jeta ayepôÿjú cheyejegui voi, 4 ja pe che ñeê ja che ñemoñeê ndajaei vaecue yurú jeêmegua carai iñaranduetevaichagua, oyejehaucante pe Espiritu rupi ipuaca rejeve, 5 icatu jaguâ pe yeroviajá anichene oico ybypóra aranducue rupi, Tûpâ Ñandeyára puacácué rejente. 6 Upeicharamo yepe roñeê mbae arandu gui umi jecoitéva apytepe. Cova co aranducue, ndajaei co ybyarigua, ndajaei yepe umi mburuvicha co ybyarigua arandu opa vaerâ rejeguava. 7 Roñeê voi Tûpâ Ñandeyára arandu gui, mbae ñemîmbyre ja co arandu iñongatúpyre voi, pe Tûpâ Ñandeyára ymaite guive voi ombosacoi vaecue, oñypyrú mboyve mbaeve, ñande yayererojory jaguâ. 8 Upevape voi mavave umi mburuvicha co ybyarigua ndo jechacuaai vaecue; ojechacuaa rire nico maramo mo ndojupi che raei curusu reje pe yvaga Yarafe. 9 Upeicha voi oime oyee jagueicha Santa Escriturape: Oime mbae, yeco, tesa ojecha-ÿ-vaecue, ja apysá ojendu-ÿ-vaecue ja ybypóra pyapÿpe opua-ÿ-vaecue, umi mbae guasu Tûpâ Ñandeyára ombosacoi vaecue umi ojajjuva Ichupe peguarâ. 10 Tûpâ Ñandeyára voi oicuaauca umi mbae oréve Espiriturupi. Pe Espiritu voi oipaûndÿ opambae, ja Tûpâ Ñandeyára mbae jypy iñypytûvéva yepe. 11 ¿Máva ybypórapa oicuaapá umi ybypóra mbae? Pe ybypóra pyapÿ mante oiva pype! Upeicha avei avave ndoicuaai Tûpâ Ñandeyára mbae gui, Tûpâ Ñandeyára Espiritu mante. 12 Ñandave voi noñemeêi ybypóra rei reco, pe Espiritu Tûpâ Ñandeyára guiguante, yaicuaa jaguâ umi mbae Tûpâ Ñandeyára ñande rerojorÿjá, 13 umimbae ñañeê na ñeê ñañemboe jaguépei carai aranducue gui, ñeê Espiritu ñañemboe jaguépente, ñamboyojá oyueje mbae Espiritu rejegua. 14 Pe ybypóra rei jiánga nandíva ndoipyjyi umi mbae, Tûpâ Ñandeyára Espiritu rejeguava itabyvaichante ichupe, jae voi ndicatui oicuaa umi mbae oyejehacuaa vaerânte Espiritu reco rejeguajápe. 15 Pe Espiritu rejeguáva ojechacuaa opambae: jae ae ndoyejehacuaai avave rupi. 16 ¿Avápa voi ojechacuaa Ñandeyára pyapy ja omboese Ichupe? Ore voi roguereco Cristo pyapy.

1 Corinthians 3

1 Che voi, che reÿicuera, che ndaicatui vaecue añeê peême umi Espiritu reco rejegua vaichape, ybypóra recorejegua vaichape mante, mitâicha pente Cristo rejegua cuérava. 2 Che jaúucá vaecue peême camby, ja mbaeve tembiúva: umiva reje voi na pende puacai vaecue, ja coanga yepe na pende puacai gueteri. 3 Coanga peve voi peêcuera ybypóra recóva gueteri, oico yave pucu cue pende apytepe jacateÿ, ja yuaby. ¿Ndajaeipa peê ybypóra recóva ja nda peicoipa ybypóra raicha? 4 Oime ramo peteí jeiva: Che añetejápe Pablo rejegua ja pe ambue Apollos rejegua che, upeicharamo, ¿ndajaeipa peê ybypóra recóva? 5 ¿Mbaépa co Apollos? ¿Mbaépa co Pablo aiporamo? Umiva tembiyocuainte pendereroviáucá vaecue peême, oñemeê jagueichante ichupe cuera Ñandeyára gui. 6 Che voi añotÿ, Apollos omojeó, Tûpâ Ñandeyára catu pe omongacuaáva. 7 Upeicharamo, ndajaei mbaeve pe oñotÿva, ndajaei mbaeve pe omojeôva, jaénte Tûpâ Ñandeyára pe imongacuaajaré. 8 Ja pe oñotÿva, ja pe omojeôva peteíchante, ja peteí teívape oñemeêne icatu jaguâicha jembiapo repÿcue. 9 Ore catu Tûpâ Ñandeyára írû voi jembiapope. Peêcuera Tûpâ Ñandeyára cocue vointe. Ja peê Tûpâ Ñandeyára roga. 10 Upeicharamo, Tûpâ Ñandeyára che pytyvô jagueicha ipya pôrâ rupi, che ogáapojá catupyry vaicha amoí vaecue oga rapórâ ja ambuecue omopuâ jiari. Peteí teí tojecha mbaéichapa omopuâ jiari. 11 Ndipori voi avave icatúva omoí ambue japórâ. Oime pe oñemoí vaecue mante Jesú Cristova. 12 Oime ramo omopuáva co oga rapó reje oro terâ plata terâ itá jepÿva ybyrá, capii terâ capii rapócue, 13 peteí teíva rembiapocue oyecuaáucá vaerâ, pe ára omojesâcâne voi, ja pe tatárupi oyecuaáucâne ja peteí teíva rembiapocue pe tatá ojaâne mbaeichaguápa. 14 Oime ramo jembiapocue omopuâ vaecue jiari opyta pôrâva, upéva ojupityne jembiapo repÿcue, 15 ja oime ramo jembiapocue ocai vaerâ, jae oñembo soguéne, jae vointe na imârâi chene, tatá rupi ojasa vaecueicha nte osêne. 16 ¿Nda peicuaaipa peêcuera Tûpâo jaetévajá, ja pe Tûpâ Ñandeyára Espiritu oicojá pendepype? 17 Oime ramo ombuaiva co Tûpâo, Tûpâ Ñandeyára ombuaine upévape. Co Tûpâo imarangatúva peêcuérava voi jae. 18 Ani avave oñembotabÿ iyupe. Oime ramo penepaûme jiáva iñarandúvajá co ybyari, toyeyapo itabÿva ramo iñarandu pôrâ jaguâ añetejápe. 19 Pe aranducue co ybyarigua itarovávaichagua Tûpâ Ñandeyára ypye. Oyee voi Santa Escriturape: Jae

oñapytî umi iñarandúvape iñaranducuepe voi, 20 ja oyee upeicha avei: Tûpâ Ñandeyára oicuaa voi umi iñarandúva pyapýpegua reijá. 21 Upeicharamo ani avave omombeu guasu umi ybypóra cuerape. 22 Opambae penembae voínte, co Pablo terâ Apollos terâ Cefas terâ co yby terâ pende recove terâ pene mano tera coangagua mbae terâ pe ou vaerâ, 23 opambae voi penembae ja peê cuera Cristo mbae voínte ja Cristo Tûpâ Ñandeyára mbae.

1 Corinthians 4

1 Ipôrâ umi cuimbae ore rereco oreve Cristo rembiyocuai ramo, ja Tûpâ Ñandeyára mbae ñongatúpyré rerecua ramo. 2 Upearâ avei tecôtevê umi mbae rerecua oyeyuju oyeyeroiviájá ramo. 3 Cheve voi maravé ndoicoi peêcuera peñemoâ ramo che reje, terâ oñemoâ ramo chereje ybypóra reco rupi. Che yepeve na ñemoai cheyeje vointe. 4 Ndipori ramo yepe mbaeve añandúva cheyejegui voi, nda upearejei che pôti: pe che rechazacuaava cheve upéva Ñandeyára voí. 5 Upeicharamo ani peñemoa avavéreje jiara guâjêyme ou peve Ñandeyára. Upea voi omojesâcâne pe oñemíva pytûnguýpe, ja upeicha avei Jae oicuaáucâne ñande pyapype ñaimoáva, ja uperamo pe imanduá pôrâ vaerâ peteî teî reje, upéva Tûpâ Ñandeyára. 6 Coambae, che reýicuera, ajechaucase voí peême che ja Apollos recocue rupi pende rayjupápe icatu jaguâ ore reco cue rupi peicuaa mbaépa jeise co ñeê: Nda iyái mbaeve pe Santa Escritura rejegua-ý-va, anichene jaguâ peteî rejējápente peñembobú peñemoívo pe ambuecue reje. 7 ¿Avápa nemoingoe ndeve ambuecugui terâpa mbae rereco oñemeê-ý-vaecue ndeve? ja oñemeê rire ndeve, ¿mbae rejevépa reñemombeu guasu oñemeê ý vaecueicha ramo ndeve? 8 Coanga peê pene ryvâtâmbama. Coanga peê pene mbaererecojáma. Peico mburuvicha guasuicha ore rejeý. Añete peico tamo rae mburuvichaite ramo, ore avei roico jaguâ mburuvicharamo penendive. 9 Che aimoâ voi Tûpâ Ñandeyára ore rechauca jaguâ oreve jembiyocuaiva Iyapostol cuera iyucapyrâ vaicha. Oime royeyapo voi jechapyrâ umi ybyariguape, ja umi yvapeguape ja umi ybypórape. 10 Ore ore tabývaicha Cristo rayjupápe; peêcuera pene arandúvaicha Cristo rejegua járeje. Ore ore pitua ja peê pene mbaraete; peêcuera pene mombeu guasu catu pyrâ, ore voi roñeroyrômbyrâ. 11 Coangaite peve ore vareá ja ore roýujéi roicovo, ja ore opivo ja ore piréyecá roñenûpâ jague, ja ndipori ore rendâguâ. 12 Ja royejeca ja rombaapo ore pope; ore royeyao ramo yepe ore rojovasa, oime ramo yepe oicóva ore rapycueri, roguero kíriri; 13 ja ore roñemoí vaí ramo yepe, ore roñyrôse; ore voí royeyapo yty ramo co yby arigua, ja opambae kyacue ramo coanga peve. 14 Che namoîri âmbae co cuatia ñeême pomotî jaguâ peême, pomomandúvonte peême, che raýcuera porayjúetéva járeje. 15 Peê pereco ramo yepe diez mil pende rerecuá Cristo rejējapegua, ndicatuí penderu jeta, ja che catu aňónte pe Evangelio rupi pomoñemoňájaré peême Cristo Jesus rejeguarâ. 16 Upévareje ayerure peême peico jaguâ che reco rupi voi. 17 Upearâ voi amondo pene rendape pe Timoteope, upéva che raý ajayjúva, ja yeroviajá, Ñandeyára rejegua voi, upéva pene momanduáne che recocue reje Cristo Jesús mbae guivo, co che aporomboeja oparupi ja opa tûpão rupi. 18 Oime peêva obúba jicuai oimoájape che ndajamoa véi jaguâ pene rendape. 19 Che voí ajane pene rendape, Ñandeyára oipota ramo, ja anichene umi obúba jicuai ñeêngue pe che aicuaase vaerâ, ipuacácuénte. 20 Ndajaei voi ñeê reí rejeguánte co Tûpâ Ñandeyára reco marangatu, ipuaca rejegua vaerâ. 21 ¿Mbaépa peipota peê? ¿Ajatapa peême tucumbo rejève terâpa tayjupápe ja pya guapýjápe?

1 Corinthians 5

1 Oime oñemojerâcuâ oparupi oicojá pende apytepe mbae tieý, ja coaichagua tieý reje ndipóri imanduava pytagua reí apytepe yepe, oimeicha ramogua oguerecova ituva rembireco. 2 Ja upeicharamo yepe, peêcuera pebu peicovo, pembuasy rangue oñemboíucá jaguâ pende apytegui co tembiapo vaí apojaré. 3 Che voi cheyejegui che rete iporeý ramo yepe, che anga oi penendive, ja aime ramo vaicha amoí vaíma upe tembiapo vaí jarépe, 4 icatu jaguâ Ñandeyára Jesús rérape ñañembyaty pype peê ja che anga, ja Ñandeyára Jesús ipuaca rejève, 5 ñameê upeichagua itieývape mbaepochy pope jete oñembyai jaguâ imârâ ý jaguâ jianga Ñandeyára Jesús árape. 6 Naipôrâi peñe mombeu guasu coicha. ¿Nda peicuaaipa míchimi pe mbuyape mbobúva ombobupájá opa pe oyepokyty jague? 7 Pembojecovia, upeicharamo, pe mbuyape mbobújá ituyáva reje, peêcuera pepyta jaguâ peteî oyepokyty pyajú vaicha. Ndipori voí pende pype penembobujará. Pe ñande Pascua Cristo voi oyeyucáucáma vaecue ñande rejējápe. 8 Upévareje ñamboareté na mbuyape mbobújá ituyávaichapéi,

ja na mbuyape mbobújá ivaíva ja iñañavaichapéi. Ñamboareténte mbuyape oñembobú-
y-vaecueichape ñande pyaite guive yopará-y-reje ja jecoitépe. 9 Yma voi jaeuca
vaecue cuatia ñeê rupi anichene jaguã peyejea umi itieýva ndive. 10 Ndajaei
peyepeapáite jaguãicha umi ybypóra cuera itieýva gui terã umi oipota potavéva
gui, terã umi mondajá gui terã umi ombuetéva taângá gui, upearã voi tecôtevêta
peyei co ybyárigui. 11 Coanga jaeuca peême co cuatia ñeêrupi anichene jaguã
peyejea oimeraêva oñejenoíva ñande reýiva ramo reje itieýva ramo jae, terã
oipota potavéva terã ombueteve taângápe terã oporaóva terã icaúva terã imondáva,
umichagua ndive nde recaru vaerãi yepe. 12 ¿Mbaépa cheve iya amojenda umi ñande
rejeguayme? ¿Ndajaeipa umi ñanderejeguápe iyáva peême pemojenda jaguã. 13 Umi
ñanderejeguayme Tûpã Ñandeyárate omojendane. Pemboína, upeicharamo, pe
jecovaívape pende apytegui.

1 Corinthians 6

1 Oime ramo peêcuerava oyubýva ambue ndive, ¿ndoyepoýjuipa oñemoñyrôucá jaguã
umi ybypóra jecoýmegua rupi, oico rangue umi imarangatúva renondepe. 2 ¿Terãpa
ndapeicuaaipa umi imarangatúva omojenda vaerãjá umi ybypóra cuerape, ja umi
ybypóra cuerape pemojenda jarãramo peêcuera, ¿ndaiyáipa peême pemoñyrô umi
oyubýva oñondive mbae mîchîetévape? 3 ¿Ndapeicuaáipa ñamojenda vaerãjá umi
yvapeguape yepeve, ¿japá anichene co ybyariguape? 4 Upeicharamo, oime ramo
oyubýva oñondive mbae co ybyarigua reje, ¿pemboguapypa mburuvicha ramo umi iya
catuývape umi Iglesia rejegua apytepe? 5 Upéva voi che jae peême pomotí jaguã
peême. ¿Mbaeichapa ndipori pende apytepe peteí iñarandúva iyajá omoñyrô jaguã
umi pende rejegua cuéravape? 6 Peêcuera voi oyuejegua cuérava peñomojê oñondive
pe mburuvicha renondepe umi oguerovia-y-va renondepe yepe. 7 Upepe añete peê
peyaby voínte peñomojêvo oñondive mburuvicha renondepe. ¿Na ipôrâvei vaerã moapa
peñemoñemyrô? ¿Naipôrâve moaipa rekîrîrí reñemonda ramo yepe? 8 Upea rangue
peêcuera voi peporomo ñemyrôva ja peporo mbaeabykýva umi pende rejeguape avei
yepe. 9 ¿Nda peicuaaipa umi jecoýme oicova ndo jupityi jaguã imbaeyara ramo pe
Tûpã Ñandeyára renda marangatu? Aní peñembotaby! Mavave umi itieýva, umi taângá
ombuetéva, umi mendare mbuaija, ja umi icuña recóva ja umi oyopyjýucáva
cuimbaepe, 10 mavavé umi mondajá, umi oipotápotavéva terã umi icaúva terã umi
oporaóva, terã umi mbaeabykývá, ojupityne Tûpã Ñandeyára renda marangatu. 11
Oime vaecue pende pende apytepe upeichaguare. Coanga voi peê peñemopôtima, peê
peñemomarangatúma, ja peyepoíma Ñandeyára Jesu Cristo rerape ja ñane Tûpã
Ñandeyára Espiritu rupi. 12 Opambae iya cheve ayapo jaguã, na opambaei ipôrâ
ayapo: opambae iya cheve ayapo jaguã, upeicharamo yepe, ndipori chene mbaeve
ipuaca vaerã chereje. 13 Oime pe tembiu ñande rygue peguârante ja pe ñande rygue
tembiu peguârante. Cova ja amova mocoíve Tûpã Ñandeyára ombuaine oñondive. Ñande
rete catu nda iporupyrâi tieýrâ, Ñandeyára oiporu jaguante ja Ñandeyára ñande
reté pôrârâ, 14 ja Tûpã Ñandeyára omopuã jagueicha Ñandeyárape ñandeve avei ñane
moíngové yebyne ipuacajá reje. 15 ¿Nda peicuaáipa pende rete Cristo rete
rejeguajá? ¿Amboípane catu umi Cristo rete rejegua, ayapo jaguã cuña reco vaí
rete rejegua ramo? Mbaeveicharamo! 16 ¿Terãpa nda peicuaai pe oyejeáva peteí
cuña reco vaí reje oyeyapojá jendive peteí ramo? Upeicharamo jei mocoívegui
peteí tetente vaerã. 17 Pe oyejeáva Ñandeyára reje, upéva oico peteí angante
ramo Jendive. 18 Peñeguajênte umi mbae tieýgui. Umi angaipa ambue oyapova
cuimbae jete gui ocápente oyapo. Pe oporenôva oyapo angaipa ogueténte voí reje.
19 ¿Terãpa nda peicuaai penderete tûpâojá oijape Espiritu Santo pe oiva pende
pype, upe perecova voi Tûpã Ñandeyára gui. Ja peê na penembaei peê. 20 Peê
peyejepý vaecue iyoguapypre vaicha jepýeté reje. Pembotuvicha, upeicharamo, Tûpã
Ñandeyárape pende retépe ja pende pyapýpe Tûpã Ñandeyára mbaéva vointe.

1 Corinthians 7

1 Coanga ñañemonguetá umi mbae pende cuatia ñeême peporandúucá jague cheve gui.
Ipôrâ cuimbaepe anichene jaguã opoco cuña reje. 2 Opaichavévo umi tieý oicova
gui, peteí teíva toguerecônte oguembireco ja peteí teíva cuña toguerecônte
omena. 3 Upeichape pe imena ta ipyapôrâ jecope jembireco ndive, ja upeicha avei
pe jembireco imena ndive. 4 Pe cuña ndoguerecoi oguete ipoguype, imenante
oguereco, upeicha avei pe imena ndo guerecoi oguete ipoguype jembireco mante. 5
Aní peyojeyá rei oyuejegui, icatu mboby ára pevente ja peipota yoya jaichante
oñondive, iya jaguã peême peñemboe jaguã ja uperire peyejea yebyne oyueje,

anichene jaguã pe mbaepochy pene reroña pende pituá rupi. 6 Covante che jae peême iyajá reje peême voi, cóva ndajaei che rembiapoucapy pende recorã. 7 Che voi jaénte icatu tamo opa cuimbae cuera chéicha. Petei teíva ñandeva yareco Tûpã Ñandeyára gui ñande recorã, petei añetejápe coicha, ja pe ambue amóicha. 8 Upeicharamo yepe che jaéucá umi omendaývape ja umi imena omano vaecuepe ipôrã vaerájá ichupecuera opyta ramo chéicha, 9 ja icatu-ý-ramo oyeyoco, tomendante. Ipôrãve voi ñamendá ramo ja ani ñande jacúpá. 10 Ja umi omenda vaecuepe oyueje che aicuaauca, nda chei voi Ñandeyárate oicuaauca, pe cuña anichene oyepea jaguã imena gui. 11 Ja sapya oyepea ramo topyta menda-ý-reje, terã toñyrô imenape ja pe imena anichene jaguã opoi jembirecogui. 12 Ja umi ambuecuepe jaéucá, chénte voi na Ñandeyárai, oime ramo ñande rejegua oguerecova jembireco ogueroviaýva ja pe cuña oyuju pôrã ramo oicove jaguã jendive, anichene opoi ichugui. 13 Ja oime ramo cuña oguerecova imena ogueroviaývape ja upéva obya ramo oico jaguã jendive, anichene opoi pe cuimbaegui. 14 Ja pe imena ogueroviaýva oñemo marangatu jembireco rupi ja pe jembireco ogueroviaýva oñemo marangatu pe carai ñande reýiva rupi. Upeicha ý ramo, pende raycuera oico vaerã ñemingue ramo. Coanga upeichape oico imarangatúva ramo. 15 Ja pe ogueroviaýva oyepea ramo, toyepeante. Upeichape pe cuimbae ñandéva terã pe cuña ñandéva, ndajaei iyocuaipyra catuetei coambaeicha ramo. Tûpã Ñandeyára voi ñanerenoí ñandeva yaico jaguã pyaguapýpente. 16 ¿Mbaéichapa icatune reicuaa, nde cuña carai, icatútapa reñemo marangatúucá ne menape, terãpa mbaeichapa icatune reicuaa, nde carai omendava, icatutapa reñemo marangatúucá ne rembirecope. 17 Upeicharamo yepe, petei teíme jeco ráicha omeê jagueicha ichupecuera Ñandeyára, ja Tûpã Ñandeyára ojenoí jagueicha petei teíme, upeicha toico ja upeicha che amingo ja ayapocá opa tûpãope. 18 ¿Oimépa petei icarai vaecue Judiorã oñejenoí ramo guare? Ani opoi pe jeco cue gui. ¿Oimépa petei Judio ñemongarai-ý-vaecue oñejenoí ramo guare? ani oñemongarai Judiorã. 19 Pe Judio ñemongaraijá ndajaei mbaeve, ja pe Judio ñemongaraiýjá ndajaei mbaeve, pe ñambuayéjá Tûpã Ñandeyára rembiapoucapy, upéva jae. 20 Upe jeco oico jaguepe oñejenoí ramo guare, upe jecópe voi topytante. 21 ¿Tembiguaipa racae reñejenoí ramo guare? Upeicharamo, ani ne anguecoi ndeyupe voi upeacue gui. Opaichavévo oime ramo nde reyejepy jaguã, eñejaante catuetei upevarã. 22 Upe tembiguai vaecue oñejenoí ramo guare Ñandeyára rejeguarã, upéva Ñandeyára rembijepýma. Upeicha avei pe caráiete vaecue oñejenoí ramo guare, upéva Cristo rembiguaima. 23 Peê voi peyejepýpa vaecue jepyeté reje. Upeicharamo ani peñemoí tembiguai ramo ybypóra cuera poguýpe, 24 ja upe jeco oico jaguepe petei teíva peê, che reyicuerava, pe peñejenoí ramo guare, upeichape peico tapia Tûpã Ñandeyára ypype. 25 Umi cuña taí imârâyva gui che ndarecoi mbaeve Ñandeyára jeiuca vaecue cheve. Chente jae, aimoã jaichante, Ñandeyára che poriajuvereco jague reje cheve aico jaguã yeroviajá ramo. 26 Jiãnte cheve mbae ipôrã vaicha, oicojá reje co tecôtevê coangagua, ipôrãjá pe cuimbaepe oico jaguã oguecópe oico jápe jina. 27 ¿Reyuayúpa cuña reje? Upeicharamo, ani reñejaã reyepoi. ¿Reyepoimapa cuña gui? Upeicharamo, ani rejeca yeby cuñáme. 28 Upeicharamo yepe, remenda ramo cuña reje upepye na ne angaipái. Ja upe cuña taí imârâyva omenda ramo, upepye ndoyapoi angaipa. Jeta ojasa asynte vaerã jetepe cuera umichagua. Che voi che rácâteý pende reje. 29 Cova che jae, che reyicuera, jiára guájêmajá, upevareje coanga guive umi oguerecova jembirecope toiconte jembireco-ý-vaicha, 30 ja umi oyajeóva toico umi oyajeo-ý-vaicha, ja umi oyererojoryva toico umi oyererojory-ý-vaicha, ja umi oñemúva toico, umi isoguévaicha, 31 ja umi oiporúva mbae ybyarigua, toico umi oiporúvaicha jecoitépente. Co yby reco voi ojasa jina ojóvo. 32 Icatu ngau, upeicharamo, aipota peécuera peime peyepyapy-ý-reje. Pe omenda-ý-va oyepyapy Ñandeyára mbae reje, ja oñejaã icatu jaguã ombojory Ñandeyárape. 33 Pe omendava oyepyapy mbae co ybyarigua reje, ja oñejaã icatu jaguã ombojory jembirecope. 34 Ja oime avei oicoejá pe cuña omendava ja pe cuña omenda-ý-va: pe cuña omendaýva ja pe cuña taí oyepyapy Ñandeyára mbae reje imarangatu jaguã jetépe ja jiángape. Pe cuña omendáva oyepyapy mbae yvyarigua reje ja oñejaã icatu jaguã ombojory imenape. 35 Cova jae mante ipôrã jaguã peême, ndajaei che amoíse gui peême ñujá, icatu jaguante peico meme jeco pôrãitepe Ñandeyára rembiguai ramo iñanguécoi-ý-me. 36 Oime ramo petei jiãjape ogueroyrôja jina cuña taí itayýrape inguáinguireitama jina, ja tecôtevê ramo oyeyapo mbae, toyapo oipotajaicha tayýra. Upeicharamo, ndoyapoi angaipa, tomendante oyueje. 37 Ja oime ramo tuva opyta jâtáva ipyápe, ja na tecôtevêi ramo, ja iya ramo oyapo jaguã ipyapype oipotáva, ja opytama ramo upeicharaicha ipyápe. ja upeicharamo oñangarecose ramo itayýra reje imara-ý-jápe, jae oyapo pôrã avei. 38 Upeicharamo, pe omeêva

itayyra cuña taíme omenda jaguã, oyapo pôrã, ja pe omeêyva omenda jaguã, oyapo pôrãiteve. 39 Pe cuña oyuyau jina imena oicové yave pucu cue, ja imena omano ramo ndiporiveima oyoco vaerã omenda jaguã jae oipotavareje, Ñandeyára rejeguandi guive. 40 Opaichavevo, jeco pôrãiteve vaerã jae opyta ramo upeicha, aimoãjaichante che, ja che aimoã arecojá Tûpã Ñandeyára Espiritu avei.

1 Corinthians 8

1 Coanga ñañeê pype umimbae imeêmbyre taânga rérape reje, yaicuaa voí opavavé yarecojá yajechacuaa jaguã umimbae gui. Pe yajechacuaájá reí ñane mboavevó, pe mborayjú ñanemopuã mbaraete. 2 Oime ramo peteíva oimoáva oicuaápájá opambae jecópe, upéva ndoicuaai mbaeve oicuaapá jaguãicha jecópe. 3 Ja oime ramo ojajjúva Tûpã Ñandeyárape, upéva oyecuaa Tûpã Ñandeyára guivo. 4 Ja umi tembiu oñemeê vaecue umi taângá rerape guare, yaicuaa pe taânga ndajaeija mbaeve co ybyari ja ndiporijá ambue Tûpã Ñandeyára peteí añonte. 5 Sapyta oime ramo peteíva oyeéva Tûpã cuera ramo yvagape terã ybyári (añetejápe jeta oime voí tûpã cuera ja yára cuera avei). 6 Upeicharamo yepe, ñandeve voí oime peteí añónte pe Tûpã Ñandeyáraetéva pe Túva, ja Upévaguarénte opambae ja ñande Ichupeguârã, ja oime peteí añónte ñande Yára, upéva Jesú Cristo voi, Jaerupi guarente opambae ja ñande avei Jaerupi guare. 7 Opaichavévonte nda opavavéipe oime co ojechacuaajá, oime ambue cue, oicuaa ramo yepe ipyapype taângántejá umiva coangapeve, upeicharamo yepe, ocaru jicuai pe oyeyuca vaecue pe taângá peguará gui, ja ipituajá reje ipyapype upeicha oñemonguyá. 8 Ndajaei voi pe tembiu ñañemoí pôrãjá Tûpã Ñandeyára ypype guârã. Ja yacaru-ÿ-ramo yepe ndajaei upeicha ñañemo míchíve jaguã umi ambuecue gui, ja yacaru ramo yepe, ndajaei upeicha ñañembo tuvichavé jaguã umi ambuecue gui. 9 Peñeñangareco copende puacajá pende aénteve, ani oico oñepysangájá ramo umi ipituávape. 10 Oime ramo peteíva nde recháva, nde rerecóva rejechacuaa jaguã, reguapý ramo carujápe umi taângá rendape, upe ipyapype ipituáva voínte, ¿anichépane oñeatôí jou jaguã avei umi mbae oyeyuca vaecue taângá peguarágui? 11 Ja pe ne mbaecuaa reje oñembyaipáne pe ipituáva ñande rejegua yepe pe Cristo omano jague. 12 Coicha ramo peyapo ramo angaipa ñande rejegua cuera reje, ja pejumbiri pe ipya ipituávape, upeicha peyapo angaipa Cristo reje avei. 13 Upévareje oimeta ramo peteí cherejeguáva oñemo angaipáucá vaerã tembiu rupi, maramo ndauvei chene soo tapiaguârã anichene jaguã añemo angaipáucá che pe cherejeguape.

1 Corinthians 9

1 ¿Chépa nda che aéte? ¿Ndajaéipa che Apostol? ¿Ndajechaipa racae che Ñandeyára Jesúspe? ¿Ndajaéipa peê che rembiapocue Ñandeyára rejeguárã? 2 Icatu ramo yepe ambuecue peguârã che ndajaei Apostol, peême cuera añetejápe che Apostol. Peêcuera voi Ñandeyára rejeguajá reje oyecuaa che Apostoletévajá. 3 Ja coicha voínte che añeê cheyeje umi oporandúvape cheve. 4 ¿Nda iyáipa oreve rocaru ja roýú jaguã ore yejegui voínte? 5 ¿Nda iyáipa oreve avei rogueraja jaguã orendive peteí ore rembirecórã umi cuña ñande reýicuéra apytegui, umi ambuecue Apostol oyapo jaicha ja Ñandeyára ryby cuera ja Pedro? 6 ¿Terâpa ore año che ja Bernabe? ¿nda iyái oreve ropoí ore rembiapo gui? 7 ¿Avápa ojo oñorayrôvo oyjegui voínte jecôtevêrã rejeve? ¿Terâpa avá oñotý peteí cocuepe ja ndoui jiacue, terâpa avá oñangareco jymbá reje ja ndoui jymbá cambycuegui? 8 ¿Jaépa âmbae cuimbae jei jaichante? ¿Ndo yeéipa coicha avei pe Moises ñeênguepe? 9 Pe Santa Escriturape Moises ñeêngue oijápe oyee: Anichene reitînguajá pe ne rymba oyereva oicova oyekyi jaguã pende coga rembyaty vaecue. ¿Tûpã Ñandeyárape oñangarecóucápa umi ne rymba rejente yepe? 10 ¿Terâpa oyee upeicha catuete ore rejejápe avei? Orerejéjape voi oyee Santa Escriturape co ñeê: Oime ojaârôjápe ja oyeroviajápe voi pe omyatyrôjára omyatyrô iyýby, ja pe oyekyi jára ojaârôjápe ja oyeroviajápe upeicha avei oyekyi, ja umi mocoívê ojaârô oñomboyao jaguã pe jiacue reje. 11 Ore voi roñotý rire pende pyape mbae raýí Espiritu rejeguarã, ¿mbae guasu vaerâpa rojaârô ramo rombyaty jaguã pendejegui mbae ybypóra reco rejeguarã? 12 Oime ramo ambuecue iyájape upeicha ojupityvo pendejegui, ¿nda iyávêipa oreve rojupityvé jaguã? Ja iya ramo yepe oreve ore no pomojêjêsei peême. Upea ranguero roguero kîrîrî opa âmbae rejeve anichene jaguã romoí iyocojarã pe Cristo Evangeliope. 13 ¿Nda peicuaaipa umi ombaapova pe tûpâope ocarújá pe tûpâorejegua gui, ja umi oico tapiava upe iyucapyrã renda tupaopagua pe oñomboyao pe iyucapyré roo reje? 14 Upeicha avei jeiuca vaecue Ñandeyára umi omojerâcuáva pe

Evangelio oicové vaerâ jaguâ pe Evangeliogui. 15 Che voí ndaiporui mbaeve âmbae ja ndaeucái vaecue mbaeve âmbae oyeyapouca jaguâ cheve coicha. Ipôrâvente cheve amano, anichene jaguâ avave oyapo mbaeve ramo co che añemombeu guasújá. 16 Ja añemoñeê ramo yepe co Evangelio gui, cova rupi ndipori añemombeu guasu jaguâ cheyupe, añeatôi voi tecôtevê reje añemoñeê. 17 Angai che añemoñeê y ramo co Evangeliogui! Upévareje añemoñeê ramo kyreygui, ajupityne oyejehacuaa jaguâ cheve jepycue, ja ndajaei ramo yepe cheyegui voínte, oime yepe oyeyerovia vaecue chereje mbae rerecuá ramo. 18 ¿Mbaépa upeicharamo che ajupity vaerâ? Covante ajupity vaerâ añemoñeê pype co Evangelio gui, amoi jaguâ reínte che co Evangelio, ani jaguâ añemombeu guasú cheyupe iyajá gui cheve pe Evangelio guivo. 19 Upeicharamo che che aéte voi avave poguype aico-y-ramo yepe, che voi ayeyapo opavave rembiguai ramo, amboyegu jeta jaguâ icatuve jagueicha. 20 Ayeyapo Judio ramo umi Judiope amboyegu jaguâ umi Judio cuerape, ja umi jicuaiva Moises ñeêngue reco rejeguape, che vointe aime-y-ramo yepe upe Moisés ñeêngue reco rejeguáva, che ayeyapo ichupecuera aimeva ramo Moises ñeêngue rejeguáva avei, amboyegu jaguâ umi Moises ñeêngue reco rejeguávape. 21 Ja umi itabývape Moises ñeêngue reco rejeguávape, che ayeyapo che tabýva ramo avei, (ndajaei ramo yepe che Tûpâ Ñandeyára ñeê jecopegua rejegua-y-va, che voi jae Cristo ñeê reco rejeguava,) amboyegu jaguâ umi itabývape Moises ñeêngue reco rejeguávape. 22 Che ayeyapo umi ipituávape ipituáva ramo, amboyegu jaguâ umi ipituávape, opavavépe ayeyapo opáva ramo oime jaichaguánte, icatu jaguâ ambo jecomarangatu mbobymi yepe. 23 Opa âmbae voi ayapo pe Evangelio rejejápe che aico jaguâ jesegua ramo avei. 24 ¿Nda peicuaaipa umi oñaniva gui oñondive tapépe opavavé añete oñanijá, upeicharamo yepe, oime peteínte año oñemejépe mbae repy? Peñaní peê pejupity jaguâ oimejaichante. 25 Pe oñaáva, oñeñangareco opambae gui. Umiva añetejápe oyapo ojupity jaguâ caavó iñopê mbyré iñacâ rejeguará oñyñyi vaerâ, ore catu rojupity jaguâ pe imârâ-y-vaerâ. 26 Upeicharamo, pe che añani ramo nañaniri mbaeveraicha ramo. Che na ñorayrôí peteí oinûpávaicha ybytúnte, 27 ainûpâ che rete voínte, ja che puaca che rete reje, anichene jaguâ oyeju cheve añemoñeê rire yepe ambuecuepe, che vointe añemombó.

1 Corinthians 10

1 Ndaipotai, che reýicuera, peêcuera peicuaa opa ore ru cuera ypycue oico jague pe arai guype, ja opava ojasa jague pe yguasú, 2 ja opavave oñemongaraí jague Moises rerape, pe arai ja yguasú rupi, 3 ja opavave jou jague pe tembiu yvapegua, 4 ja opavave joýu jague pe y yvapegua gui. Jaecuera voi joýu vaecue pe itá yvapegua gui omoírû vaecue ichupecuera, upe itá racae Cristo voínte. 5 Oime jeta jesecueragua ndoguerojorýi rae Tûpâ Ñandeyárape, upévareje oyeity jeêngue cuera ñûme. 6 Umimbae voi, taângáichaguánte ñandeve guârâ, anichene jaguâ ñaiporanguereco mbae ivaíva, umi ambuecue oiporanguereco jagueicha. 7 Anichene avei peñemboe taângápe, oyapo jagueicha peteíva jaecuerava, oijaicha Santa Escriturape: Umi ybypóra jeseguáva oguapy, ocaru, ja ocaú: ja opuâ oyerokývo. 8 Anichene ñane tieý, oñemotieý jagueicha peteíva jaecuerava, ja joa omano peteí árape voínte veintitres mil. 9 Anichene yayurureca Ñandeyárape, oyururecá jagueicha umi ambuecue cuera ja jaecuera omano mbói oisuu rupi. 10 Anichene pemojêjê peicovo, omojêjê jagueicha jicuai umi ambuecue cuera, ja oñembyai pe ombyaijáru rupi. 11 Ámbae voi oyeju vaecue ichupecuera ojechacuaa jaguâ rejejápe, ja oi voi Santa Escriturape ñanemboe jaguánte ñandeve, ñande yajupityva co ára pajávo peve. 12 Upeicha ramo pe oimoáva oñemboý jâtájá jina, chaké, anike joá! 13 Ndipori pende pyjýva pende pyaraá jaguâ, pe cuimbaeichaguante. Tûpâ Ñandeyára pende yeroviajá voi, anichene jaguâ pende reyá pende pyareca eterei peropuaca-y-jaguâicha, upeyaveve pe pende pya recajá ndive oyapone pesê jaguâ icatu jaguâ pende puacá. 14 Upévareje, che rayjupára cuera, peñeguajê taंगा gui. 15 Che añeê iñaranduvapeicha. Peñemoánte peêcuera voínte co che jaeva reje. 16 Pe mbayru yejovasaja yajovasava, ¿ndajaeipa ñande ñañomboyaójá Cristo ruguy reje? 17 Ja pe mbuyape ñaipejaáva, ¿ndajaeipa ñande ñañomboyaójá pe Cristo rete reje? Oimejaicha peteí mbuyape añonte, ñande ñande retá ramo yepe peteí teténte avei, ja opava ñande voi ñañomboyaó pe mbuyape peteí reje año. 18 Pemaêmi umi pe Israel cuérava reco cuereje. Umi jouva umi mbae yucapyré Tûpâ Ñandeyára peguârâ gui, ¿ndajaeipa oñomboyaóva pe iyucapyre roo rendape oiva reje? 19 ¿Mbaepa che jae, upeicha ramo, terâpa jaé aina pe iyucapyre pe taângá rérape guare mbaejá, terâpa pe taângá vointe mbaejá? 20 Mbaevéicharamo! Che jae umi pytagua oicuameêva iñemboejápe oicuamejé

ichupecuera pe mbaepochype, ja na Tûpâ Nandeyárapei, ja che ndaipotai peêcuera peñomboyao mbaepochy ndive. 21 Ndicatui peu jaguã pe Nandeyára mbayru gui ja pe mbaepochy mbayru gui avei. Ndicatui oñemeê peême Nandeyára carújá gui ja pe mbaepochy carújá gui avei. 22 ¿Terâpa amojâcâtey Nandeyárape? ¿Nande puacavépa Ichugui? 23 Opambae iya cheve, na opambaei yepe ipôrá cheve. Opambae iya cheve, na opambaei yepe ñane mbojeco mbaraetejárâ. 24 Avave ani ojeca iyupeguârâ nte. Tojeca japichapeguârâ avei. 25 Opa oñemújá guivo pe soo oñeñemújápe peúnte peporandu-ý-reje mbaeve pende pyapy rejejápe. 26 Co yby voi Nandeyára mbae ja opa co yby ári oiva. 27 Oime ramo peteíva umi ogueroviaýva penerenoíva pecaru jaguã, ja peêcuera peicose ramo, opambae oñemoíva pene renondepe peúnte peporandu-ý-reje mbaeve pende pyapy rejejápe. 28 Oime ramo peteíva jeiva peême: Cova oyeyuca vaecue taângá peguârâ, ani peu pe imombeujare rejejápe ja pende pyapy rejejápe. 29 Che ndaei jaejá nde pyapy rejejápe, pe ambue pyapy rejejápe. ¿Mbaeichapa oyejehacuaáne pe iya vaerâ che recope ambue pyapy rupi? 30 Ja iya ramo cheve jau jaguã abyajápe, ¿mbaeichapa añemoí vaíta pe che ajovasa jague rupi? 31 Upeicharamo pecaru ramo terâ peýú ramo terâ peyapo ramo oimeraêva mbae, peyaponte opa mbae Tûpâ Nandeyárape pembuete potávo Ichupe. 32 Ani pembo yeyabýucá umi Judiope terâ umi Griegope terâ umi Iglesia rejeguape. 33 Upeicha voi che añejaâ ambobyá opávape opambaépe ja nda yejecai che rejejapente, umi jetava rejejape voi avei jaecuera oñembo jeco marangatu jaguã.

1 Corinthians 11

1 Peêcuera peico che reco rupi, che aico jaicha Cristo recorupi. 2 Che poiporanguereco peême, che reyicuera, pene mandujá reje chereje opambaepe, ja peê pembuayejá reje umi che ñeêgue che pomboe jagueicha. 3 Aipota peicuaa Cristo opa cuimbae âcâjá ja pe cuimbae pe cuña âcâjá, ja Tûpâ Nandeyára Cristo âcâjá. 4 Oime ramo cuimbae oñemboéva terâ oñemoñeêva oñâcâjoijápe omotí iñâcâme, 5 ja oime ramo cuña oñemboéva terâ oñemoñeêva oñâcâjoiýme omotí iñâcâme, upeicharamo, iñâcâ peróvaicha jae. 6 Upe cuña oñâcâjoi-ý-ramo, toñapí mandi; ja ñemotírá ramo peteí cuñáme oñeñapí ramo, terâ oicârâi ramo iñâcâ, toñâcâjoi, upeicharamo. 7 Ja pe cuimbae noñâcâjoi vaerâi Tûpâ Nandeyára yoguajájá reje jae ja Tûpâ Nandeyára mbuetejájá reje, ja pe cuñáme upeicha avei cuimbae mbuetejárâ. 8 Pe cuimbae ndajaei pe cuñaguíguaré, pe cuña voi pe cuimbaguíguare. 9 Noñemoñái vaecue voi pe cuimbae pe cuña peguârâ, pe cuña pe cuimbae peguârâ. 10 Covareje vointe pe cuña oguereco vaerâ opópe voi pe oñâcâ rejegua mbae umi yvapegua guivo. 11 Opaichavévonte pe cuimbae ndicatui oico cuña-ý-reje, terâ pe cuña pe cuimbae-ý-reje, mocoívé jaecuera Nandeyára rejeguajá reje, 12 ja pe cuña pe cuimbaeguíguaréjá reje upeicha avei. Pe cuimbae pe cuña rupíguaré, ja opa mbae Tûpâ Nandeyára guiguare. 13 Peñemoâ peê vointe coambae reje. ¿Iporâpa peteí cuña oñemboe Tûpâ Nandeyárape oñâcâjoi-ý-reje? 14 Pende yejegui voíntepa ndapeicuaai peteí cuimbae jiáva pucu ramo iñemotírájante, 15 ja pe cuña jiáva pucu ramo yeguarájá ichupe upeá, iñâcâjoyá rendaguepe, oñemeê ichupe pe jiáva. 16 Opaichavévo oime ramo peteíva oyuabyséva âmbae reje, ñande nda yayepocuaai upeicha, ja nda upeichai umi Iglesia rejeguava ambuecue. 17 Coanga oime co ambue mbae che aicuaauca vaerâ peême nda poiporanguerecoijá peême, peê peñembyatyjá reje na mbae pôrârâi, mbaevairânte. 18 Iñypyrûmbýva ajendúva pendejegui, peñembyaty ramo peê tûpâope, oicojá pende apytepe oyuabýva, ja jaimetéma arovia upeichajá. 19 Oimene catuete pende apytepe ñande yaroviáva gui opiáva, icatu jaguã umi yeroviajá peecueráva oyecuaáucá. 20 Peêcuera peñembyaty ramo oñondive, ndaupeichai oyeu vaerâ pe Nandeyára mbae carai jembiuteicha. 21 Peteí teíva peêcuerava ipyaéva jina jou jaguã pene rembiu râicha, ja upeicha peteíva jou ja peteíva opyta ivareávaicha ja oime ambue ocaúvaicha. 22 ¿Mbaeichapa upéva? ¿Nda perecoipa oga pecaru ja pecaú jaguâme, terâpa peroýrôse co tûpâo ja pemotíse umi oga-ý-vape? ¿Mbaépa che jaéta peême poiporanguerecojá? Covape che na poiporanguereco peême mbaevéicharamo. 23 Cheve voi omeê Nandeyára upe che pomboe jague peême pe Nandeyára Jesús upe pyjare oyeyapyjýucá jaguepe oipyjy jague pe mbuyape, 24 ja ajovasa rire oipejaâ ja jei: Coína peu, cova cherete pende rejejápe oñejejaâ vaerâ. Peyapo coicha perero mandua jaguã Chereje. 25 Upeicha avei oipyjy pe mbayru ocarupa rire jeivo: Co mbayruicha voi co icuameêmby ipyajúva che ruguy rejeguare, ja peújá árape covagui peyapo coicha perero manduávo Che reje. 26 Pe peújá ára co mbuyape, ja peu co mbayru gui peê pemojerâcuâ Nandeyára omano jague oujá ára peve Jae. 27 Upeicha ramo oimeraêva jouva jecoýme co mbuyape gui, ja joýúva jecoýme co Nandeyára mbayru gui, upéva

omomará Ñandeyára rete voi, ja juguý. 28 Upevareje ñamomojê ñande recocue ja upeicha yau pe mbuyape ja yau pe mbayrugui. 29 Upe jouva ja joýúva jecoýme, upeva jou ja joýu pype oñemoí vaí iyupe voínte, ojechacuaa-ý-jágui jecópe Ñandeyára rete. 30 Upeareje voi oime jeta pendeapytepegua icangýva, ja ipituáva, ja jeta ikeránava avei. 31 Upegui roñejaâ ramo ore yupe voínte añetejápe mo no roñemoí vaí che raéi. 32 Anga roñemoí vaí ramo Ñandeyára rupi ore royeyopý, anichene jaguâ ñañemoí vaí umi ybypóra ambuecue yaveve. 33 Upeicharamo, che reýicuera, peñembyatý ramo pe mbae caraí peu jaguâme, peñojaârô. 34 Ja oime ramo ivareáva tocarunte jogape, anichene jaguâ peñembyatýjápe peñomoí vaí oñondive. Umi mbae ambuecue amoíne jecópe âguajê rirente che.

1 Corinthians 12

1 Che ndaipotai, che reýicuera, peê peico umi oicuaa-ý-vaichagua umi mbae Espiritu rejegua gui. 2 Peicuaa voi peê pytagua icaraí-ý-jaguepe peico jague umi taângá iñeêngúva recórupi peyeyaby jagueichante. 3 Upévareje che aicuaauca peême avave oñeêva Ñandeyára Espiriturupi jei: Tojo Jesús añaretâme! ja avavé ndicatuíja jei Jesús Ñandeyárajá, pe Espiritu Santo rupi mante icatu. 4 Añeté iñambue voi ramo yepe imbaecuaa cuera oyuejegui pe Espiritu peteínte, 5 ja iñambue ramo yepe umi yayeyocuaijápe, pe Ñandeyára peteínte; 6 ja iñambue ramo yepe tembiapo, Tupâ Ñandeyára peteínte oñatoíva opambae reje opavavépe. 7 Peteí teíme ñandéve oñemeê icatu jaguâ pe Espiritu oyecuaa ipôrá jaguâ ñandéve. 8 Peteíme voi oñemeê pe Espiritu rupi iñarandu vaicha oñeê jaguâ. Ambuepe oñemeê oñeê jaguâ imbaecuaa vaicha pe Espiritu reco vaicha rupi. 9 Ambuepe oñemeê yeroviajaete vaerâ pe Espiritu rupi voínte. Ambuepe oñemeê ipuaca jaguâ omojesâi járarâ upe Espiritu rupi voínte. 10 Ambuepe oñemeê oyapo jaguâ mbae guasu, ja ambuepe oñemeê oñemoñeêjárâ ja ambuepe oñemeê ojechacuaajárâ mbaepochype, ja ambuepe oñemeê oñeêcuaajárâ opaichagua pytagua ñeême, 11 ja ambuepe oñemeê icûyeréjárâ opaichagua pytagua ñeême avei. Opa âmbae pe peteí Espiritu oñatôí, omeêvo peteí teíme Jae oipotajaichaguante. 12 Co ñande rete peteínteve, ja jeta ipejenguéva ja opa ñande reté rejegua jeta ramo yepe ipejengue, peteí teténte, ja upeicha avei Cristo. 13 Peteí Espiritu rupinte opavave ñande caraí, ñaime jaguâ peteí teté ramonte, Judio terâ Griego, tembiguai yoguapyre, terâ jaeaénteve, ja opavavé ñandéve oyeúca upe Espiritu peteí rejegua gui. 14 Pe ñande reté voi ndajaei peteí pejenguénte, jetá voi. 15 Sapyá jei ramo ñande pý: Che ndajaei po, upeareje che ndajaei pe teté rejegua. ¿Upearéjepa ndajaeichene pe teté rejegua? 16 Sapyá jei ramo ñane nambi: Che ndajaei tesá, upeareje che ndajaei pe teté rejegua. ¿Upearéjepa ndajaeichene pe teté rejegua? 17 Opa ñande reté tesa ramo ¿mamópa oita ñande apysá? Ja opa ñande reté apysá ramo ¿mamópa oimene ñane tí? 18 Coanga Túpâ Ñandeyára omojenda jecópe opa ñane pejengue pe ñande retépe pe jae oipota jagueicha. 19 Ja umi ñane pejengue peteínte ramo, moopa oita ñande reté? 20 Coanga jeta pejengue añetejápe ja peteí teténte. 21 Pe ñande resa ndicatuí jei ñande pope: Che naicôtevêi ndereje. Ja ñane âcâ ndicatuí jei ñande pý pe: Che naicôtevêi pende reje. 22 Upeicha voi oime ramo yepe ñandereté pejengue oyejechacuaáva ichuivéja, umiva catu umi ñaicôtevêvéja. 23 Ja umi ñande reté pejengue jiâjá ñandéve oñeporanguereco-ý-vé-já, umivape yareco oñeporanguerecóvé jaguâicha. 24 Ja umi ñande retégua ipôrávé-ý-já, ñañejaâ ñamopôrávé. Umi ipôrávé vaicha natecôtevêi. Túpâ Ñandeyára voí omyatyro jecópe ñande reté oiporanguerecóucavé jaguâ pe inandí jaguepe, 25 anichene jaguâ oime oyubáýjá ñande retépe, opa ñane pejengue oñopytyvô jaguâ. 26 Upeicharamo peteí pejengue jasy ramo, opa ñane pejengue peteí añoichante jasy avei, ja peteí ñane pejengue oyererojory ramo, opa ñane pejengue yoa peteí añoichante oyererojory avei. 27 Peêcuera yoa Cristo reté ja ipejengue rejegua peteí teí peêcuera. 28 Oime Túpâ Ñandeyára omoingo vaecue pe Iglesiaspe iñypyrumby umi Apostol cuera ramo, ja oñemoñeêjárâ, ja oporomboejárâ. Oime ambuecue mbaeguas apojarâ, oime ambuecue oporomojesâijárâ, ja tûpâmbae meêjárâ, ja mbae rerecua ramo, ja opaichagua tetâ ñeêcuaa járarâ. 29 ¿Opávapa umiva Apostolva? ¿Opavave umivapa oñemoñeêjára? ¿terâpa opavave umiva oporomboejára? ¿Opavavépa mbaeguas apojará? 30 ¿Opavavépa oguereco oporo mojesâi jaguâ? ¿Oñeêcuaápa opavave opaichagua ñeême? ¿Opavavépa icûyerecuaa? 31 Peê voínte peñejaâ vaerâ pejupity penderecorâ ipôrávéva. Opaichavévonte tajechauca peême peteí tapé ipôráitevéva pende recorâ.

1 Corinthians 13

1 Añeê ramo yepe che opaichagua pytagua ñeême, ja yvapegua ñeême, che nda porojayjui ramo, ayeyapoma yepe pe ipu otârârâva ramo terâ pe ipu itînîña ramo. 2 Areco ramo yepe icatu jaguâicha añemoñeê, ja ajechacuaa ramo yepe opa mbae oyeyajoiva, ja opa mbaecuaa, ja areco ramo yepe icatu jaguâicha ayeroviaite arovâ jaguâicha umi itâ atyra guasu, opaichavévonte nda porojayjui ramo che ndajaei mbaeve yepe. 3 Ja amboyao ramo yepe che mbae rerecojáva amongaru jaguâ umi mboriaju cuerape ja ameê ramo yepe cherete ayejapy jaguâ, opaichavévonte nda poro jayjui ramo, mbaeve yepe cheveguârâ. 4 Pe mboraÿju okîrîrîva, ja imbae pôrâva vointe. Pe mboraÿju najâcâteÿvai, ja noñembo tuvichai jecoÿme, ja noñembobúvai, 5 ja noñemotieÿvai, ja ndojecai imbaénte, ja nda ipochysévai, ja noimoâvái ivaí vaerâ reje, 6 ndobyavái mbae jecoÿme guape, obyávante pe jecopeguápente. 7 Opambae oguero kîrîrî, ja opambae oguerovia ja opambae ojaârô, ja opambae oguero puacá. 8 Co mboraÿju maramo ndopávai. Umi oporo ñemoñeêjara opâne, ja umi ñeê opîne, ja pe mbaecuaa oñemombá vaerâ avei. 9 Oimente yaicuaa nungámijá ja oimente ñañemoñeê nungámijánte. 10 Anga ouma ramo pe jaéetêva, pe oico nungá vaecue opytá reïne. 11 Che che mitâ ramo, añeê vaecue mitâicha. Che aimoâ vaecue mitâicha, che añemongueta vaecue mitâicha. Uperire che acacuaápama ramo, ajeya pe mitâ reco. 12 Coanga ñande yajecha pe ñane raângá yajechajápeicha umi ñeê iñypytûvaicha, uperamo yayojechane oyojobárupi. Coanga che aicuaa nungáminte, uperamo che ajechacuaane che rechacuaa jaicha cheve. 13 Coanga oico tapia yayeroviajá, ñajaârôjá, ja mboraÿju. Oime umi mbojapy mbae, pe tuvichavéva nte pe mboraÿju.

1 Corinthians 14

1 Peicónte peê, upeicharamo, pe mboraÿju recó rupi. Ja peñejaâ pejupity jaguâ mbae Espiritu rejegua. Opaichavévo peñejaâvé catuetei pe poroñemoñeê jaguâ. 2 Oime ramo oñeêva umi pytagua ñeême, upéva noñeêi cuimbaepe, Tûpâ Ñandeyárapente, ndoicuaaijá reje umi ambuecue pe jeiséva umi ambuecue cuera. Pe Espiritu guivo voi icatu oñeê ñemijáme mbae añetegua. 3 Upe oñemoñeêjára oñeê umi cuimbae cuerape omboe jaguâ rejejápe omokyreÿ ja ombopya guapy jaguâ rejejápe. 4 Oime ramo oñeêva pytagua ñeême, upéva oñemboe iyupe vointe, upe oñemoñeêjara omboe umi Iglesia rejeguape. 5 Upeicharamo, aipota ramo yepe opavave peê peñeêcuaa ñeê pytaguape, aipotave peñemoñeêcuaá. Tuvichavé voi pe oñemoñeêjára pe oñeêva gui ñeê pytaguape, oime-ÿ-ramo omboyecuaa vaerâ iñeêngue, oñemboe pôrâ jaguâ umi Iglesia rejegua. 6 Coanga, che reÿicuera, che aja ramo pene rendape ja añeê ramo pytagua ñeême, ¿mbae pôrâpane ayapo peême añeê-ÿ-ramo peême amboyecuaavo terâ pomo mbaecuaávo, terâ añemoñeêvo terâ pomboevo? 7 Umi mbae jecové-ÿ-vaicha voí jÿapúva, pe mimby cuera terâ mbaracaicha oñemo ambue-ÿ-ramo ipúpe, ¿mbaeichapa yaicuaata mimby terâpa mbaraca pe ipújá jina? 8 Ja sapy pe turu jÿapú ramo yajechacuaa-ÿ-jaguâicha, ¿avápa oñembosacoine pe oñorayrô rôguârâ? 9 Upeicha avei peêcuera peñeê-ÿ-ramo pene cûyeré pôrâ gui oyejehacuaa jaguâicha, ¿mbaeichapa yaicuaane pe peyéva? Upeicharamo, reñeê rei reina mbyttûpeicha. 10 Opaichagua ajÿo oime co ybyari yaéva ramo guaicha, ja ndipori mbaeve iñeêngúpáva. 11 Upeicharamo yepe, che najenducuaai ramo pe iyajÿo rÿapúcue, che aicota peteî pytaguaicha pe che monguetajarépe, ja pe chemonguetajaré oico vaerâ pytaguaicha cheve avei. 12 Upeicha avei peê pejupityse ramo umi mbae Espiritu rejegua, peñejaâ pene mbaepôrâite opambaepe pemombaraete jaguâ jecópe umi Iglesia rejeguape. 13 Upeareje oime ramo oñeêva pytagua ñeême, toyerure Ñandeyárape icatu jaguâ oicuaáucá icûyeré rejeve. 14 Che añemboe ramo pytagua ñeême, añete che pyaite guive icatu añemboe jecópe, aico nandínte che mbaecuaa guivo. 15 ¿Mbaepa, upeicharamo? Añemboeta che pyaite guive, añemboeta avei che mbaecuaa rejeve: apurajeita avei che pyaite guive ja apurajeita avei che mbaecuaa rejeve. 16 Sapy nde rejovasa ramo yepe nde pyaite guive vointe, upe itabÿva oguapy reiva jina ¿mbaeichapa jeita: Amen! reñemboepa rire, oicuaa-ÿ-rire jae nde ere vaecue? 17 Ja nde reñemboe ramo yepe jecópe, pe ambue ndojupityi mbaeve. 18 Che che rory Tûpâ Ñandeyára ndive añeêcuaavéjá reje pytagua ñeême opa pendejegui. 19 Upeicharamo yepe, pe Tûpâope añeêseve cinco ñeê che mbaecuaa rejeve amboe jaguâ avei umi ambuecuepe ja ani diez mil ñeê oñejendúcuaá-ÿ-vaerâ. 20 Anga, che reÿicuera, ani peñemomitâ pene apytuû rejegua guivo rejeguape, pe teco vaí guivónte peico mitâ kyreÿicha; pene apytuû rejegua guivo upeicharamo yepe, peñemo cuimbae cacuaá. 21 Oyee voi pe Santa Escriturape: Pytagua ñeême ja pytagua yuru rupi, añeêucáne co tetâmeguape, ja upeicharamo yepe, na cherenduichene, jei Ñandeyára. 22 Upeicharamo, pe jechapyrâ ñañeêjá

pytagua ñeême, upéva ndajaei umi ogueroviava rejejápe, umi oguerovia-ÿ-va rejejápe. Co ñañemoñeêjá ndajaei umi ogueroviaÿva rejejápe, umi ogueroviava rejejápe. 23 Upeicha ramo, umi Iglesia rejeguava oñembyatypá ramo oñondive peteí Jendápe, ja opavave oñeê yopará ramo jicuai, ja uperamo sapy oiké ramo itabÿva terâ ogueroviaÿva ñndeichépane umiva pende tarovápájá, peê? 24 Upeareje oñemoñeê ramo opavave, ja oiké ramo peteí ogueroviaÿva terâ itabÿva, opava ogueroviáucâne ichupe, ja jae oñemoí vaí opava rupi 25 ja pe ipyapype ogueró kíríríva oyejehacuaane ja upeicha jae oñesûne ovapÿvo ombuetévo Tûpâ Ñandeyárape ja omojêrâcuâne Tûpâ Ñandeyára añetéjápe oijá pende apytepe. 26 ¿Mbaépa, aiporamo, che reÿi cuera? Peñembyaty ramo oñondive, oime ramo peteíva opurajeiseva, terâ oporomboeseva, terâ oguerecova mbae imombeupyrâ, terâ oñeêseva pytagua ñeême, terâ oicuaáucáséva pe ñeê pytaguava, toyeyapopá umimbae peñombo jecombaraete pôrá jaguâ oñondive. 27 Oime ramo oñeêseva pytagua ñeême, taiyánte mocoíme, terâ icatuvé ramo mbojapÿpe avei, ja oñoendá guépe ja toicónte peteí omboyebý vaerâ iñeê. 28 Ja oime-ÿ-ramo omboyebý vaerâ iñeê, tokírírí tûpâope pe ambue, toñeê ipyapypente voi ja Tûpâ Ñandeyárape. 29 Upeicha avei oime ramo oñemoñeêjára, toñeê mocoínte terâ mbojapy, ja umi ambuecue toyapysaca jicuai icatu jaguâ oñomongueta umi mbae reje. 30 Ja oime ramo mbae oñemboyejúva ambuepe uguapyva jina upepe, tokírírí pe ambue. 31 Opava icatu peñemoñeê jaguâ oyupycueri, opavave peicuaa jaguâ ja opavave pene kyreÿ jaguâ. 32 Umi oñemoñeêjára pyapy oyeyocova umi oñemoñeêjaraitépe. 33 Tûpâ Ñandeyára voi ndajaei omboyuabyjára, Jae voi mbae jecopegua apojaré kíríríjáme. 34 Uperire oicojaicha jecópe umi Iglesia rejegua imarangatúva, upeicha avei pene tûpâope tokírírí pene cuña cuera. Nda iyái ichupecuera oñeê jaguâ, toyeyoconte jicuai oyejáichante pe Moises ñeême, ja oicuaase ramo peteí mbae, 35 toporandunte jogapecuera imena cuerape. Mbae ñane motíva voínte peteí cuña oñeê ramo tûpâope. 36 ¿Mbae pico? ¿Pendejeguipa osê raê Tûpâ Ñandeyára ñeê terâpa peême año ôguajê raê? 37 Oime ramo oimoáva jae oñemoñeêjárajá terâ jae Espiritu rejeguaitejá, tojehacuaa co cuatia rupi che jaéucáva peême, Ñandeyara remimboécú voíntejá. 38 Oime ramo peteíva oicuaaseÿva, toicuaaÿnte! 39 Upeichape, che reÿicuera, peñejaâ peñemoñeêcuua jaguâ, ja oime ramo oñeêséva pytagua ñeême, ani peyoco ichupe. 40 Toyeyapópánte opambae ipôrâite jaguâicha ja jecópe.

1 Corinthians 15

1 Upeicha avei taicuaáucá peême, che reÿicuera, co Evangelioqui, che amojerâcuâ vaecue peême, pe perovia vaecue avei, pe pepyta jâtâ jápe avei, 2 co peñembojeco marangatujá avei peina, penemanduáma guive tapia pe ñeê añemoñeê jague peême reje, perovia guaú-ÿ-ríre iñypyrumbÿ guive voí. 3 Yma che ambojasama vaecue peême pe iñypyrumbÿ guare cheve voínte oñemeê vaecue, Cristo omano jague ñane angaipa reje, umi Santa Escriturape oyee jaicha, 4 ja oñeñotÿ jague ja oicové yebý jague mbojapy arajápe pe Santa Escriturape oyee jaicha, 5 ja Jae oyejehauca jague Pedrope, ja upegui umi doceve pe, 6 upegui oyejehauca jague jetavé quinientosgui ñande rejecueraguape oñembyaty vaecue jicuai oñondive, (umia rejegua voi jeta oicovéva gueteri ja ambuecue omano vaecuema), 7 upegui oyejehauca jague Jacobope, ja opa umi Apostol cuerape, 8 ja ipajápe opavavegui oyejehauca jague cheve peteí mitâ jiára-ÿ-me joavaicha. 9 Che catu che resaívé umi Apostolcuera ambuecuegui, nda iyái voí cheve añejenôí jaguâ Apostol, che amoná jaguereje umi pe Iglesia rejeguape. 10 Coanga voí Tûpâ Ñandeyára pya pôrá rupi aico co che aijaicha, ja pe ipya pôrá ndareíri chendive guârâ. Ambaapo jetavé voínte opavave ichuguicuera, nda chei yepe, Tûpâ Ñandeyára pya pôrá rupinte, oico vaecue chendive. 11 Upeicharamo yepe, ta chépa rae terâpa jaecuera yepe, coicha voí roñemoñeê ore, ja coicha rupi perovia peê. 12 Anga oñemojerâcuâ ramo Cristo oicove yebý jague umi omano vaecue apytegui, ¿mbaeichapa oime ambuecue jeiva pende apytepe ndipórijá yaicove yebý jaguâ umi omano vaecue apytegui? 13 Ndipóri ramo oicove yebý jaguâ umi omano vaecue apytegui, Cristo avei yepe ndoicove yebÿi chene rae. 14 Ja Cristo oicove yebý-ÿ-ríre ore roñemoñeêjá mo reínerae, ja mo reínerae avei peyeroviájá, 15 ja mo royeyuju nerae roe reíjágue Tûpâ Ñandeyára gui, ore roicuaauca jaguereje Tûpâ Ñandeyára jei jague oreve Jae omoingové yebý jague Cristope, ja icatu nomoingové yebÿi chene rae Ichupe, añeté ramo umi omano vaecue ndoicove yebÿi. 16 Ja umi omano vaecue oicove yebý-ÿ-ramo, Cristo avei mo ndoicove yebÿi chene rae, 17 ja Cristo oicove yebý-ÿ-ríre, peê mo peyerovia reíne rae ja upeicha rejeve peime pene angaipa mbytepe gueteri. 18 Upeicharamo avei, umi oké vaecue Cristo pype, umia

ocañymbaité manerae. 19 Ja co yaicove pucu cue ayante icatu ramo yayerovia Cristo reje, upeicha ramo, oime icatuvé jaguã ore poriajuverecopyrã umi ambuecue cuimbae gui. 20 Coanga yaicuaa añetejá Cristo oicove yeby jague umi omano vaecue apytegui, ja Jaejá pe oñemonoõmbyré iñypyrumby umi oké vaecue apytegui. 21 Ja peteí cuimbae rupi oico jagueicha co ñamano jaguã, upeicha avei peteí cuimbae rupi avei yaicove yeby vaerã ñamano jaguegui. 22 Ja oico jagueicha Adan rupi opáva omano jaguã upeicha avei oico Cristo rupi opava oñemoingové yeby jaguã. 23 Peteí teívape ta iya jae jámajá, Cristo iñypyurujá, uperire umi Cristo rejegua iyújápe. 24 Ja uperire ipajáne, upe Jae omeê jaguã imburuvicha jague Tûpã Ñandeyára Túvape, omombá rire opa umi mburuvicha guasupe ja opa mburuvicha jesaívévape, ja opa ipuacajá. 25 Tecôtevê voínte Jae mburuvicha guasu ramo oico, omoimba meve iñamotareýjaré ipýguype. 26 Ja pe iñamotareýjaré ipajávogua oñemombá vaerã, upéva pe ñamanojá. 27 Omoimbámanerae opambae oyeyoco jaguã ipýguype, upeicharamo yepe, jei ramo: Opambae oyecocúcámajá Ichupe, yaicuaa voi Upéva ajanirijá pe oyocúcá vaecue Ichupe opambae. 28 Ja oyocúcápama ramo opambae Ichupe, uperamo avei upe Tayra voí oyecocóne Upe oyocoucajaré Ichupe opambaepe, icatu jaguã Tûpã Ñandeyára jae opambae opavavépe. 29 Upeicha-ý-ramo çmbaépa oyapone umi oñemongaraí vaecue umi omano vaecue recovíá. Umi omano vaecue oicové-vé-ý-ete ramo, çmbaerejépa oñemongaraí umiva recovia? 30 ¿Ja maerãpa ore roico roñemoí pýyí pýyí ore mârã jaguãicha romano jaguãicha. 31 Opa ára voi amano vaicha pende rejejápe, añete peê, che reýicuera, peê añemombeu guasujá Cristo Jesús Ñandeyára rejegua járeje peê. 32 Cuimbaeicha voi añorayrô rire maymbá ipochýva ndive Efesope, çmbaépa cheveguârã upea? Oicové-vé-ý-ramo umi omano vaecue, yacarúnte, ja yacaúnte ja coêramoite ñamanota. 33 Aní peñemboyabý. Yayajea ramo tecové tieýva reje oñembojecovai vaera umi jeco mbaepôráva yepe. 34 Pepaýnte co kéra caúgui, pende reco pôrá jaguã, ja aní peyapo angaipa. Oime voi oicuaayva Tûpã Ñandeyárape. Che añeê aina coicha pomotí jaguã peême. 35 Icatu oimene ambuecue jei vaerã: ¿Mbaeichapa oicové yebyne umi omano vaecue, ja mbaeichagua tete rejevapa oune? 36 Nde tabý, upe reñoty vaecue, ndicatui jeñoi omano raê-ý-ramo, 37 ja upe reñoty vaecue, upéva ndajaei pe jácã jeñoi vaerã, pe jaýí opívonte, avati raýí terã ambue oime jaichaguante. 38 Ñandeyára voínte omeê ichupe jácârã Jae oipota jaicha, ja peteí teí umi mbae raýí rejeguavape omeê jácã jesegua voí. 39 Opa soo nda peteíchai. Oime peteí too añetejápe pe cuimbae rejeguáva ja ambue umi maymbá roo ja ambue umi pirá roo, ja ambue umi guyra roo. 40 Oime teté yvapegua, ja oime avei teté ybyarigua, peteí oyeguajá añetejápe umi yvapegua rejegua, ja ambue oyeguajá umi ybyarigua rejegua. 41 Oime peteí ojesapé cuarajy, oime ambue yasý, ja ambue ojesapé umi ára mimbíjã, ja umi ára mimbíjã avei iñambue ojesapépe. 42 Upeicha avei oico vaerã umi omano vaecue oicové yeby jaguãme. Umiva oñeñotý ituyúma, opuâne ituyuve-ý-jaguã, 43 oñeñoty imârãme, opuâne imârãve-ý-jaguã, oñeñotý omýiýva, opuâne ipuacajá rejeye, 44 oñeñotý jeté joóva, opuâne jeté jiángava, ja oime ramo jeté joóva, oimene avei teté jiángava. 45 Oyee jaicha Santa Escritura, pe iñypyrumby cuimbae Adan oyeyapo vaecue jeté oicovévarã, pe mocoíjã Adan oyeyapo vaecue jiangã ñane moingové vaerã. 46 Pe ñane anga rejegua ndajaei pe iñypyrumbyguare, ñande rete joóva rejeguante, ja uperirente pe ñane anga rejegua. 47 Pe iñypyrumbyguaré cuimbae ybýguiguare, ja ybýrejeguante, pe ambue mocoíjã cuimbae upéva Ñandeyára yvágaguigua voí. 48 Upe ybýguiguacha umi ambuecue ybyrejegua avei, ja pe yvagaguiguacha umi yvaga rejegua avei. 49 Ja yarecojaicha pe ybyguigua yoguajá, upeicha avei yareco vaerã upe yvaguigua yoguajá. 50 Cova voí che jae, che reýicuera, co ñande roo rei ja ñande ruguy rei ndicatui iya jaguã pe Tûpã Ñandeyára renda yvagapeguape, ja pe ituyúva ndicatui iya pe ituyû-ý-vaerã rendape. 51 Coanga che jae peême ñeê ñemingue nda opavai yaké vaerãjá. 52 Añete opava ñañemoambue vaerã. Sapyaité tesa pinícha ipújápe pe turu ipajapegua, oñembopúne voí upe turú, ja upepýpe opuâne umi omano vaecue ituyú-ý-reje, ja ñande ñañemo ambuéne. 53 Tecôtevê voi co ñande rete ituyú vaerã oñemonde vaerã pe ituyu-ý-vaerãme, ja coa ñanderete omano vaerã oñemonde vaerã omano-ý-vaerãme. 54 Ja co ituyúva oñemondéma ramo pe ituyu-ý-vaerãme, ja co omano vaerã oñemondéma ramo pe omano-ý-vaerãme, uperamo oyeyapopáne jecópe pe ñeê oiva Santa Escritura: Pe ñamanojá oñemocañymba oñemocôvaicha pe ñañembo tuvichaitéjápe. 55 ¿Mamópa oime, nde ñamanojá, pe reñembotuvichájague? ¿Mamópa, nde ñamanojá, oime nde popiá? 56 Pe ñamanojá popiá ramo yepe pe angaipa, ja pe angaipa oñembo puacá ramo yepe pe ñeê jecopegua rupi, 57 ñande voí ñande rorý Tûpã Ñandeyára ndive Jae imeêjaréjareje ñandeve ñañembo tuvichaite jaguã Ñandeyára Jesu Cristo rupi. 58 Upeicharamo, che reýicuera, che ajayjuva, pepyta

jâtâ pemÿi-ÿ-reje peñemo embiapó apové Ñandeyára rembiapópe tapia, peicuaápype co pene rembiapó Ñandeyára peguârâ nda reírijá.

1 Corinthians 16

1 Anga yajecha tûpâmbae imonoôpyré reje umi iñemboe catúva peguârâ, upe che ayapoucí jagueicha umi Galacia Iglesia rejeguape, upeicha avei peyapónte peê. 2 Pe ára domingo pe ára iñypyrumbÿpe tapia peteí teíva peêcuerava pemboÿké pene mbaerepy penôjê jagueichagua gui iñongatúpyrâ, anichene jaguâ tecôtevé oñemonoôucá tûpâmbae che âguajê rire. 3 Ja upeicha che âguajê rire pene rendape, umi peê peyerovia jagueichagua pende cuatia rupi, umivape che amondone ogueraja jaguâ pene tûpâmbae Jerusalempe. 4 Ja tecôtevêeté ramo che avei aja jaguâicha, umiva oyeóinte chendive. 5 Che voi ajane penerendape ajasávo Macedonia rupi. 6 Ajasa vaerâ voí Macedonia rupi, ja icatu ete apyta penendive terâ icatu ajasa pe roy upepe, peêcuera chemoírû jaguâ mamô aja jaguâmeve. 7 Coanga voi nda pojechasei gueteri ajasávo. Ajaârô voí aimévo pene ndive aremí meve Ñandeyára oipota ramo. 8 Apytane avei Efesope pe arete guasu Espiritu Santo ára pegua peve. Upepe voi oyepeámajá reje cheve peteí oké tuvichávaicha icatu jaguâicha ambaapo tuvicha, ja jeta oime avei umi oñemoíva chereje. 9 Ja ôguajê ramo Timoteo, peñangareco jese, oico jaguâ penendive okyjÿye-ÿ-reje. Pe Ñandeyára rembiapoucapÿ oyapo jae avei cheicha voínte. 10 Upea reje avave ani ogueroyrô ichupe, upegui pemoírû ichupe pyaguapÿ rejeve ou pôrâ jaguâ cherendape che ajaârôjápe aina ichupe ñande reÿicuera ndive. 11-12 Ja upe ñande reÿi Apollospe avei jetama ayerure ojo jaguâ pene rendape umi ambuecue ñande reÿi cuera ndive, ja mbaevéicharamo ndojosei ramo yepe coanga rupi, ojo vaerâ catuetei iya vove ichupe. 13 Peñeñangarecoke! Pepyta jâtâ peyeroviajápe. 14 Peico cuimbaéitéicha! ja peñembo puacá. Ja opa umi penembaeapó toyeyapo taÿjupápe. 15 Coanga ayerure peême, che reÿicuera, peê peicuaa voi pe Estefanas rogaÿgua iñypyrumby jague umi Acayaÿgua gui, ja jaecuera oñejaáite jague oipytyvôvo tapia umi iñemboecatúvape, 16 upevareje che ayerure peême, che reÿi cuera, peêcuera peñemoi jaguâ umivarejegua poguÿpe, ja opa umi ipytyvôjára ja umi ombaapova cuera poguÿpe avei. 17 Che roryete iyú reje Estefanas ja Fortunato ja Achaico; jaecuera voi oyapopama jecópe pe iya-ÿ-jague peême, ñanembo pya guapy pype cheve ja peême. 18 Pejechacuaa pôrâ umichaguape, aiporamo. 19 Umi Iglesia rejegua Asiapegua penemo maitéiucá peême. Penemo maitéiucá jetaite Ñandeyára rérape pe Aquila ja Priscilla umi Iglesia rejegua jogapeguava ndive. 20 Penemo maitéiucá opa ñande rejegua cuera. Peñomomaitéi oñondive peyo yurupytépe imarangatúvaicha. 21 Che Pablo, pomo maitéiucá peême co cuatia ñeême che pórupi voí. 22 Oime ramo ojayju-ÿ-va Ñandeyárape toiconte umi imondopyrâ rejegua aña retâme ndive. Oime outama jina Ñandeyára. 23 Ñandeyára Jesús ta penembopya pôrâ peême. 24 Toico co che pojaÿjújá peême Jesú Cristo rupi. Amen.

2 Corinthians 1

1 Che Pablo, Jesú Cristo rembiyocuai, Apostol, Tûpâ Ñandeyára rembipota rupiguare, ja Timoteo ñande reÿi, roéucá peême co cuatia ñeê rupi peême, Tûpâ Ñandeyára Iglesia rejegua Corintoÿguape, ja opa umi imarangatúva oparupigua Acayapegua jicuaivape. 2 Tûpâ Ñandeyára, ñande Ru, ja Ñandeyára Jesú Cristo, ta penembo pya pôrâ, ja ta penembo pyaguapÿ peême. 3 Ta imombeupyrâ tuvichaite Tûpâ Ñandeyára, Jesu Cristo Ñandeyára ja Rú, ñande Rú pe ñande poriajuverecojára ja pe Ñandeyára ñanemo anga pyjÿjára. 4 Upéva ñane moangapyjÿjára voí opa yajasa asy jápe, icatu jaguâ avei ñane ñamoangapyjÿ avei umi ambuecuepe opa ojasa asy jápe, ñamoangapyjÿvo ichupecuera pe Tûpâ Ñandeyára ñanemo angapyjÿ jague gui ñandeve. 5 Ja pe ore rojasa asÿetejaicha Cristo rayjupápe, upeicha avei Cristo rupi jetaite avei roñemo angapyjÿ ore. 6 Ja ore royeyopÿete ramo, upéva voi icatu jaguâicha peê peneangapyjÿ ja pene mârây avei. Ja ore roñemoangapyjÿ ramo, upéva voi pene angapyjÿ jaguâ avei, ja cova pejupity peropuacajape pejasa asy jaguepe, rojasa asy jagueicha ore avei. 7 Ja ore rojaârô pôrâ pendejegui royerovia jâtâvo pendereje tapiaguârâ voínte, roicuaa pôrâ járeje peê oremonoírû jague gui rojasa asyjá rupi ore, upeicha avei peê oremonoírû jagua ore angapyjÿjá rupi. 8 Ndo roipotai voi, ore reÿicuera, peê peicuaa ÿ jaguâ ore rojasa asy jague Asiape ja royeyopÿ pojÿi eteve jague ore puaca jágui, ñajaârô moa yepe yaicové-ÿ-vé jaguâicha. 9 Oime voi roñejaûvô romanovo, anichene jaguâ royerovia oreyeje voínte, Tûpâ Ñandeyára rejente, pe omopuáva umi omano vaecuepe. 10 Upeva

avei ore renôjê vaecue jeta yeby romanota jágui, ja coanga peve ore renôjêva, ja rojaârô Ichugui ore renôjê jaguâ tapia, 11 ja peê voi ore pytyvô peñemboévo orereje, icatu jaguâ oyejechacuaa jetarupi ore rejejápe umi mbae pôrâ oyeyapo vaecue oreve jetarupi reje. 12 Pe ore roñemombeu guasújá, upéva ore pyapype voínte roñandúcuaá ore marangatújá ja orepôtíjá Ñandeyára yype guârâicha, ja na cuimbae aranducue rupiri, upegui Tûpâ Ñandeyára pyapôrâ rupínte, roico jague jecópe ybyari ja jetaiteve upeicha roico jague penendive guârâ. 13 Co cuatia ñeême voi ore ndo roéucái peême mbae oyuabýjá umi mbae pemoñeê vaecuegui voí, terâ peicuaava voínte gui terâ umimbae gui ajaârôjá pejechacuaa jaguâ jecópejá ipajápéve, 14 pejechacuaa nunga jagueicha voí ore peñemombeu guasújájá, peê avei peico jaguâicha ore roñemombeu guasu jaguâ pe Ñandeyára Jesús ára ramo guârâ. 15 Upevareje voi che ayeroviá jague reje upeicha pendereje, jiâ rae moa cheve âguajê jaguâ pene rendape, icatu jaguâ oñemboyoa yoa peême pende rory co mocoí yeby jápe, 16 ja icatu jaguâ peê chemoírû jaguâ Macedoniavepe, ja Macedonia gui ayu yeby jaguâ pene rendape je upei catu peê che moírû yeby jaguâ ayebývo che Judeape. 17 Upeicharamo che ayapose ramo guare âmbae, ¿reíntepane rae jae terâpa guaunte añeê? ¿Terâpa pe jiâva cheve ayapo, aimoapa ybypóra reíchante jae ramovaicha amóme Neí, neí, amóme Tové, tové? 18 Pe Tûpâ Ñandeyára ore yeroviajá oicuaa voi ore ñeê roéjá peême ndajaeijá amóme Neí amóme Tové. 19 Pe Tûpâ Ñandeyára Raý Jesú Cristo voi oñemo jerâcuâ vaecue ore rupi pende apytepe, che rupi ja Silvano rupi ja Timoteo rupi, upéva reco voí ndajaei pe jei ramovaicha amóme Neí, amóme Tové. 20 Upe Neí voí opyta jâtâ Ichupe. Opa umi Tûpâ Ñandeyára remicuaameê Neínte voí Jaérupi. Upeicha avei Jaerupi pe Amen omoañetécá oñembo tuvicha jaguâ Tûpâ Ñandeyára ore rupi. 21 Ja pe ore moingojaré penendive Cristo rejegua ramo ja pe ore mongaraíucájaré, upéva Tûpâ Ñandeyára. 22 Upéva avei ojaângamoí oreve omeê pype oreve mbaerepýicha tenonderâ pe Espiritu ore pyape. 23 Che ajenôí jaicha Tûpâ Ñandeyárape oicuaáucájárá che pyapýpegua, taémi peême añyrôse guínte peême ndajai jague gueteri Corinto. 24 Che ndaei pomoi jaguâ peême ore poguýpe poyopýeté jaguâicha peême pende yeroviájá guivo, roicosénte pene írû ramo pene pytyvôvo pende pya roryjápe: peyeroviájáreje voí peñemboý jâtâ peina.

2 Corinthians 2

1 Upeicharamo añembosacoi cheyejegui voínte anichene jaguâ aja yeby penerendape pyambyasy rejeve. 2 Ja che pombo pyambyasý ramo peême, ¿avápa oimene che mbojory vaerâ cheve, oiménte umi oñembo pyambyasý vaecue che rupi. 3 Ja cova voí jaéucá peême co cuatia ñeêrupi âguajê ramo guârâ che areco-ý-jaguâ pyambyasy yoa umi che mbojory vaerâ gui, ayeroviá pype opáva pendereje che rory jaguâ peêcuera yaveve. 4 Jeta jague gui ajasa asy ja che pya yeyopý gui ayapo co cuatia ñeê che resaý apyte rupi, ndajaei pene pyambyasy jaguâ peê, peicuaa jaguante mbaeichapa tuvichajá pojayju peême. 5 Oime ríre peteíva ombopya mbyasy vaecue, na chembo pyambyasy tuvichairi, che pya mbyasy nungá reínte, anichene jaguâicha pomounguecoi peême. 6 Ipôrâmane ichupeguârâ co ñeê pojýiva oyeéucáva ichupe jeta yurú rupi. 7 Upeicharamo, tové aguei, ipôrâvene peê pejeyá rei ichupe ja pembo pyaguapy ichupe anichene jaguâ oyepyapyete ipyambyasýeté rupi. 8 Upévareje che ayeruré peême pejaýjú yoa yoa jaguâ ichupe. 9 Upearâ voi che arajauca peême cuatia ñeê, ajechacuaa jaguâ pende recocué gui pene kyreýmba rae opambaerâ. 10 Oime ramo peê peñyrô jague che avei añyrô ichupe. Ja oime ramo peteíva añyrô jague añyrô rae ichupe pende rejejápe Cristo yype, 11 anichene jaguâ pe mbaepochy ipuaca ñandereje. Ñande voí ndajaei umi oicuaaýva rejegua iñujâ. 12 Che ayu ramo Troaspe añemoñeê jaguâ Cristo Evangelio gui peteí oké oyepea vaicha ramo yepe cheve Ñandeyára rejeguava, 13 ndapytuúi che ángape ayuju-ý-jague reje upepe che reýi Titope. Upeichape ayepea ichugui cuera ja aja Macedonia cotývo. 14 Ja arojory voí Tûpâ Ñandeyárape pe ñane mbopuacájára opa mbae rejeve Cristo rupi tapia, Jae voí omojerâcuâucáva ñande rupi oparupi jyâcuâ pôrâvaicha pe mbaecuaa Jaerupiguare. 15 Tûpâ Ñandeyára yype voi ñande ñane ryacuâ Cristo umi oñemo marangatupyrame, ja umi icañymbyrame upeicha avei. 16 Cova peguârâ ñane ryâcuâ teongue omano jaguâ, umi ambuecuepe ñane ryacuâ recove oicove jaguâ. Ja coambaerâ ¿avápa ipuacáne? 17 Ore voínte! Ore ndajaei umi ambuecue oñemûvaichaguava Tûpâ Ñandeyára Ñeê reje. Ore voi jecoitepegua Tûpâ Ñandeyára gui guaichagua, ja Tûpâ Ñandeyára yypeguaichagua voínte ore roñeê Cristo rejegua ramo.

2 Corinthians 3

1 ¿Roñypyrû yebýpa roñemombeú guasúvo? ¿Terâpa roicôtevê cuatia ñeê peêmeguârâ orerejegua ambuégui, terâpa pendejegui voi, ore mombeú guasu vaerâ oreve. 2 Pe ore mombeu guasú jára oreve peê voínte. Peê voí cuatia ñeêicha ijaípyré ore pyape voínte, peê peyecuaáva ja peñemoñeêva opa cuimbae rupi. 3 Peê voi peyecuaapyré Cristo cuatia ñeêjá, oñemeêucá vaerâ orerupi, oyejaípyré na jûvapéi, pe Tûpâ Ñandeyára oicovéva Espiritu rupinte, nda itápé rejei, pende pya roó rejeguaichante. 4 Tuvichaitéma yayerovia Tûpâ Ñandeyára reje Cristo rupi, ndaei ore catupyrýjá ore orejegui voi, 5 roe jaguâ roimoâjá recope orejegui voi, ore catupyrýjá Tûpâ Ñandeyára guínte. 6 Upéva voi upeicha avei ore mbocatupyrý jembiyocuaijá jemicuameê pyaju rerecuá ramo. Ndajaei voí ñeê umi oyejaíva rejeguava cuatiápe, pe Espiritu rejeguávante. Pe ñeê oyejaípyré oporoyucáva voí, pe Espiritu rejeguava oporomoingoveva yepe. 7 Ja pe ñeê oporoyucáucáva oyejaípyré itá reje, oñemoíngo ramo guare, jesacá verájape ndicatui jaguâicha umi Israelýgua cuera omaê Moises rova reje, overáitégui jová overájá voí opa vaerâ voí ichugui. 8 ¿Upeicharamo mbaéichapa anichene aguei oñembotuvicha vichavé torypape co Espiritu rejegua rerecuájá: 9 Upe oñemeê ramo guare pe ñeê oporomoí vaíva imbaemombeupyrâ ríre, tuvichave ñamombeu vaerâ imombeupyrâ jaicha oñemeê ramo guare pe ñeê teco marangatu rejegua. 10 Upe tuvichaite vaecue ja imombeupyrâ yepe, nda tuvichai ja na imombeupyrâi ñamboyoya ramo co mbae tuvichavéva opambae gui reje. 11 Oñembotuvicha ríre imombeupyrâicha pe opa vaerâ vaecue, tuvichaitévê vaerâ imombeupyrâicha pe opa ý vaerâ. 12 Upeicharamo, rojaârô járeje upeicha vaerájá umimbae, roñeê pyaguasujápe, 13 ndajaei Moisescha pe omoí vaerâ vaecue jovajoyárâ, umi Israelýgua anichene jaguâ oyesareco pe opyta rei vaerâ ja opaite vaerâ reje. 14 Iñapytuú voi opyta pytûnguype ja coanga peve yepe avei oico co iyajoýa voínte opytáva oyajoyáo-ý-vaicha oñemoñeêjá ára pe Ñandeyára ñeêngue ymaguare, ja Cristo rupínte voi opyta rei vaerâ upéva. 15 Opaichavevonte coangaite peve oñemoñeêjá ára Moises ñeêngue oi oñemoí vaicha ipya cuera reje co iyajoyá. 16 Opaichavevonte avei jaecuera oñemboyere ríre Ñandeyára ndive, co iyajoyá oñemboíne. 17 Ñandeyára voínte pe Espiritu, ja pe Ñandeyára Espiritu oijápe ndipori iyocojarâ. 18 Upévareje opavave ore rová oyeyajói-ý-reje overá opytávo Ñandeyára tuvicha ojesape jague, ja iyoguajárarâ roñemoambuê pe ore resapéva gui ore resapé sapévévape pe Ñandeyára Espiritu rupi ramo guaicha.

2 Corinthians 4

1 Upeareje oñemeê pype oreve co ore rembiaporâ ore royeporiajuvereco jagueicha, ndore pyamîrîri. 2 Nda upeichai voí, ore rojeyaité voí jague reje umi mbaeñemíjápegua ñanemotí jague ja ndo roicoijá reje oporombotabýva ramo ja no rombo yoparáijá reje Tûpâ Ñandeyára ñeê, rojechaucávante opambae ipôtijá jechajápe, royejechaucá oreyupe voínte opa cuimbae ipya pôravape Tûpâ Ñandeyára ypype. 3 Co ore Evangelio oyeyajói ramo jina, oyeyajóinte umi ocañymbyrâ guínte. 4 Umivape voi co ybypóra ruvicha omoypytû iñapytuú cuera ogueroviaývapeicha, anichene jaguâ ojesapé ichupecuera pe Evangelio rendýjá pe Cristo mbuetépyrâ rejegua. Upéva voi Tûpâ Ñandeyára yoguajáetê. 5 Ore catu nda orerejeguai gui no rombojerâcuái, romo jerâcuante Cristo Jesus Ñandeyarájá ja ore pene rembiguaijá. Jesús rejejápe. 6 Pe Tûpâ Ñandeyára voi jei ypy vaecue: Co iñypytû jágui tojesapé jendý jaguâ. Upéa voínte jendý vaecue ñandepyápe ñande resapé jaguâ, yajechacuaa jaguâ Cristo rová reje Tûpâ Ñandeyáraetê voí tuvichaitévájá. 7 Anga yareco co ñane rácâteýjá mbayru tuyúguiguápeicha, oyejecháucá jaguâ Tûpâ Ñandeyára guijá pe ipuacajá ipôraíteva ja na ñandejeguirijá. 8 Rojasa asý ramo yepe ndo royeyopýi eterei yepe; roicôtevê ramo yepe roicovo, ndoai ore pya ybyrupi yepe; 9 ja oime ramo yepe oicóva ore rapycueri, upeicha ramo yepe noreañoi; ore royeity ramo yepe ndo ropái gueteri yepe. 10 Rogueraja roicovo tapiá oparupi ore retépe voi Jesús omano ramo guareichagua, icatu jaguâ avei oyejechaucá ore retépe Jesús oicovejá, 11 ja ore roicovéva roñemeê tapiá royeyucá jaguâicha Jesús rejejápe icatu jaguâ co ore rete omano vaerâme oyejechaucá jaguâ Jesús oicovejá. 12 Upeicharamo, oico ore pype pe yeyucárâ, ja pende pype oico yeicovérâ. 13 Ja roguerecojá reje ore pyape pe Espiritu pe ogueroviaúcáva oreve, oyeé jaicha pe Santa Escriturape: Che arovia, ja upévareje voi añeê, upeicha avei ore roguerovia ja upévareje voi ore roñeê avei. 14 Roicuaa pôrâ voi pe omopuâjaré Ñandeyára Jesúspe, oréve avei ore mopuâ jaguâ

Jesú ndive, ja ore mojudá jaguã pene ndive Jenondepe. 15 Opa âmbae rojasa asy pende rejejápe voi, icatu jaguã oñemboyóá yóá járeje Ñandeyára pyapôrá, oimejá gui jetaite oguerorýva, ja upeágui oñembo tuvicha vichaitévé jaguã Túpã Ñandeyára. 16 Upévareje ndore pyamíriri, upegui oyepiro ramo yepe ore apé, upeicharamo yepe, ore pyapy oñembopyajú pyajúvé coê coévonte. 17 Sapyaminte ja ivevui voi co coangagua rojasa asyjá ja upéa vóinte ombyatýucá oreve mbae pôráite pojyieté ja tuvicha eterei tapiaguârã yvape. 18 Ore voi no romaei mbae oyejecháva reje, mbae oyejecháva sapyaguante voi, mbae oyejecháva, umíva tapiaguârã.

2 Corinthians 5

1 Ñande yaicuaa voi co oga ybyarigua oga agoiguaicha ñane anga ryrú oñembyai ramo, yarecojá Túpã Ñandeyára gui ñane rendâgua, nda oga iyapopyrei avavé porupi voí, yaico tapia jaguã yvagape. 2 Cova co yaicojápe ñane ajô ñaina ja ñande pya yerure ñañemondé yoa jaguã pe yaico jaguãme yvápe, 3 icatu jaguã ñañemondé pype, upeicha ani yayeyujú opívo. 4 Ñande voi ñaiméva co ñande roga agoiguaicha ñane anga ryrupe, ñane ajô asy pojyi eterei, ndajaei ñañemboiségui, ñañemondé yoáse guinte, icatu jaguã pe ñande roga omano vaerã moa vaecue oyejea pe tecové iyapyraýva reje. 5 Pe ñande apojaré co vaerã vóinte, upéva Túpã Ñandeyára, upéva voi omeê vaecue ñandeve iyEspiritupe omotenonde ñypyumbýrâicha. 6 Upeichape yaicove tapia pya guasu ja kyreý rejeve yaicuaavo voi co ñaime aya ñande retepe ñane rendâgua ñane ambuejá yaicovo Ñandeyára renda gui. 7 Yarovia reje voi yaico, ñañande resapyso rupiri. 8 Upevareje yayerovia ñande pyaguasu, ja jiãite ñandeve ipôráve yayerová ñande retégui yaja jaguã ñane rendâgua Ñandeyára ypype. 9 Upévareje ñañejaâ avei ñane rácâteývo ñaiméme ja ñaimeýme ñambojorý jaguã Ichupe. 10 Tecôtevé voí opavave ñande cuera yajejechácuávo Cristo imburuvichajápe oñembojecovia jaguã peteí teívape jembiapocue oyapo jagueichagua jetépe oicové yave jicuái, ta ipôrápa rae terã ta ivaí rae. 11 Upévareje yaicuaa pype Ñandeyára gui oyekyjýyé vaerája ore rogueroviáucá umi ybypórape. Ore oreyejegui roime Túpã Ñandeyára resápe, ja aipota peê avei pende pyapype ore rechacuaa jecópe. 12 Coanga no roñeporanguerecóucáséi yeby oreyupe peême, romeênte peême iya jaguã peême peñemombeu guasu jaguã ore rejejápe pereco jaguã peye vaerã umi oñemombeu guasuva oyupe voi guajápe ja nda ipyapýpei. 13 Sapyá ore roñembotarová ramo, Túpã Ñandeyára rejejápe racae, ja ore acá guapy pôrá ramo pende rejejápe racae. 14 Cristo rayju voi ore ñatôí, ja roimoâ upeicha peteí omano rire opavavé rejejápe, upeicha ramo opavave omanomba jague, 15 ja Jae omano jague opavave rejejápe umi oicoveva anichene jaguã oicovévé iyejejápe, oicové jaguãnte pe omano ja oicove yeby vaecue jesejápecuera rejejápe. 16 Upeicharamo, ore coanga guive jenondévo ndo roicuaai avavépe ore reco cue guivó cuimbaeicha, ja Cristope yepe roicuaa yepe ore recocue guivo, coanga ndo roicuaavéima Ichupe upeicha. 17 Upeicharamo, oime ramo Cristo rejeguava, upéva oñemoña pyajuma vaecue rejegua, umimbae ymaguare coanga opáma, coanga opambae oñembo pyajúpá. 18 Opa âmbae Ñandeyára guiguante. Upéva ore moñyrô iyupe voi Cristo rupi ja omeê oreve jembiyocuaiguaicha pe roporo moñyrô jaguã. 19 Aiporamo Túpã Ñandeyára oi jagueicha Cristo pype omoñyrôvo umi ybypóra cuera iyupe voi imanduave ý jaguã iñangaipa reje, upeicha avei, Jae omeê ore pype iñeê roporo moñyrôjárã. 20 Upeicharamo, ore jembiyocuái, roñemongueta vaerã Cristo recovíá Túpã Ñandeyára oyerurevaicha ore rupi, upeicha ore royerure peême Cristo rérape Peñyrôkéna Ñandeyárape. 21 Upe iñangaipacuaa-ý-vaecuepe Jae oyapo Ichupe angaipavóra ramo ñande rejejápe icatu jaguã ñande Jesecuera gua ramo yajejecha imarangatuvaicha Túpã Ñandeyára ypype.

2 Corinthians 6

1 Upeicharamo ore ipytyvôjára Ichupe, royerure peême avei anichene jaguã reí oñemeê peême Túpã Ñandeyára pya pôrájá. 2 Jae voi jei: Pe oyererorjory jaguã árape rorendu vaecue ndeve, ja pe oñembo jecomarangatu jaguã árape roipytyvô vaecue ndeve. Coanga voi co ára oyererorjory jaguã, coápe coanga co ára oñembo jecomarangatu jaguã. 3 Ore voi noromoíri mbaeve oñepysangá jaguã avave, anichene jaguã ore rembiapocue reje oñeñeê vaí. 4 Upeicha avei roñejaãite royejaýjúucá jaguã Túpã Ñandeyára rembiyocuái ramo, roico kíririjãme rojasa asýjápe, roicôtêvêjápe, royeyopýjápe, 5 roico tucumbope, ybyracua rogape roico, aybu apyterupi, ore rembiapó pojýipe, kereý rejeve, vareá rejeve, 6 roico ore pya

pôtí rejeve, ore mbaecuaa rejeve, ore pyaguapy jápe, ore mbaepôrà rejeve Espiritu Santo rupi, 7 tayjupape nda guaújápei, roico ñeê añetégua, Tûpâ Ñandeyára puacajápe, roñemoâ pôrà pype ore acatuape ja ore asupe ore recoítepe járeje, 8 roico oremombeu pôrà rejeve ja ore mombeu vaí rejeve, ore rerâcuâ vaí rejeve ja ore rerâcuâ pôrà rejeve, ja ore rereco ramo yepe oporo mbotabyjára vaicha, ore voi cuimbaéete roñeêva añetégua, 9 ja ore rereco ramo yepe oyecuaa-ÿ-vaicha, ore royecuaa pôrà yepe, roico ramo yepe omano vaicha roicove roicovo yepe, ja roico ramo yepe oñenûpâ vaicha ndo royeyucaí yepe, 10 roico ramo yepe ipyambyasy vaicha ore pyarory tapia yepe, ja roico ramo yepe mboriaju vaicha jetape romo mbaererecoja yepe, ja roico ramo yepe ore sogué vaicha roguereco opambae yepe. 11 Ore yuru oyepea jina peême, peê Corintoÿgua, ore roñembo pyá pÿguasú pende rejéjape. 12 Peê nda peyeyopÿi orepyape ipychiíjapéicha, pende pyapype voínte peyeyopÿete pene rácâteÿeté gui. 13 Upeicharamo pembojecovia jaguâ oreve jecopeite (añeê peême che raÿchape) peñembo pyá pÿguasúnte upeicha avei. 14 Ani peyuayu yopará jecoÿme umi ogueroviaÿva ndive. ¿Mbaeichapa oñomboyane oñondive umi jecopegua ja umi jecopeÿgua, terâ mbaeichapa oñomombye oñondive pe jesâcâva ja pe iñypytûva? 15 ¿Mbaeichapa icatu ombopu pôrà oñondive Cristo ja pe mbaepochÿ? ¿Terâpa mbaépa oguerecone oñondive pe ogueroviaáva ja pe oguerovia-ÿ-va? 16 ¿Ja mbaeichapa oñemoïne oñondive pe Tûpâ Ñandeyára tûpâo ja umi taângá reígua? Ñandecuera voi Tûpâ Ñandeyára oicovéva Tûpâo Tûpâ Ñandeyára jei jagueicha: Arecone che rendâguâ ipyecuera, ja ipyecuera che aicone aguataja rupi iyerecuevo ja che iÑandeyára cuerane, ja jaecuera che rejeguane. 17 Upévoreje pesê catu iyapytepegui cuera ja peyepea, jei Ñandeyára, ja ani pepoco mbae kyá reje, ja che porerojoryne. 18 Che aicone peême pende Rú ramo ja peêcuera peicone Cheve che raÿcuera ja che rayÿ cuera ramo, jei Ñandeyára pe Ipuacaitevéva.

2 Corinthians 7

1 Upeicharamo, che rayjupára cuera yarecojá reje coa mbae icuameêmbyré, ñañemopôtí opambae kya ñande roorejagua ja ñande pyarejagua gui, ja ñañe momarangatu icatu jagueicha yakyjÿyéjape Tûpâ Ñandeyáragui. 2 Ore rerojorÿnte peê. Ndipori avave peêva romoñemyrô vaecue ja avave peêva romomârâ vaecue, ja avave peêva rombotabÿ vaecue. 3 Cova ndaei pomoí vaí jaguâ peême, jaema voi vaecue yma peêcuera pene rendajá ore pyape voi ñamano jaguâicha ja yaicove jaguâicha oñondive. 4 Ayeroviâ tuvichaite pende reje ja pomombeu guasu eterei peême, che pya guapyete ja tuvicha tuvichave cherory opa yajasa asyjá rupi yepe. 5 Upe royú ramo guare Macedoniapè ndipori ropytuu jaguâ ore caneôgui, opambaepe voi rojasa asÿ vaecue, ocára rupi oime yuabÿ ja ore pyape oime kyjÿyé memeté. 6 Ja Tûpâ Ñandeyára pe ombopyaguapÿva umi ipyacangÿvape, ore mbopyaguapÿ oreve pe Tito yú reje, 7 ja nda iyu reje añointe, ore pyaguapy vaecue avei jei jaguereje oreve jae oñembopyaguapÿ jague pende rejéjape ja jae oicuaauca jague reje oreve pene kyreÿjá ja pende pyambyasy ja pene rácâteÿjá che rejéjape, upeichape cherorÿetevé jaguâ. 8 Pombopya mbyasy rire yepe peême che cuatia ñeê rupi, che nambuasyi coanga, icatu rire yepe ambuasy rae uperamo (ajecha voi pe cuatia ñeê penembo pyambyasy jague peême sapyamiminte). 9 Coanga che rory na pende pyambyasy rei jaguerejei, pende pyambyasÿ jaguerejente peñemóambué mevê: pende pyambyasÿne rae Tûpâ Ñandeyára recopeguaicha, anichene jaguâ pene mârà mbaeveicharamo ore rupi. 10 Pe pyambyasy Tûpâ Ñandeyára recopeguaichagua omoambuécá ñandeve ñandereco pe teco imarangatúvarâme, iñambuévê-ÿ-jaguâme, pe pyambyasÿ ybypóra recopeguaichagua ñane reroña ñamano jaguâme. 11 Pejechana covagui voíntejá peêcuera pende pya mbyasy ramoguare Tûpâ Ñandeyára recopeguaicha pene kyreÿete jaguâ ja peñeêcuâ jaguâ pendeyeje, ja peê pende pochÿ jaguâ jecope, ja peê pekyjÿyé jaguâ, ja pende pyayerurete jaguâ ja pene rácâteÿ jaguâ ja peyepy jaguâ. Ambaepe voi peê peyejehaucápâma pene pôtimbámajá. 12 Upeicharamo pe che jaeuca rire yepe cuatia ñeê rupi ndajaei pe mbaevaí apojaré coty coty, ja ndajaei pe ambue oñemomârâ vaecue rejéjape, oyejehauca jaguâ rejéjapente peême voínte pendekyreÿjá ore rejéjapeguarâ Tûpâ Ñandeyára ypype. 13 Upévoreje ore pyaguapy. Ore pyaguapÿeté ja ore rorÿetevé joryjá reje pe Tito, peêcuera pembopyaguapÿ yoa jaguereje ichupe. 14 Ja pe che pomombeu guasu rire guare ichupe, ndipori añemotí jaguâ upeagui. Opa ore roe vaecue pendejogui añetégua voi, upeicha avei pe pomombeu guasu jague peême Titope oyeju añeteguajá. 15 Ja oime iyaé tuvichaitévê pendereje imandujá reje opava peê iñeêrendu jague ichupe ja perojory jague ichupe kyjÿyé ja pya roryi

rejeve. 16 Che rory ayeroviapaita pendereje.

2 Corinthians 8

1 Upeicha avei, che reýicuera, to roicuaauca peême Tûpâ Ñandeyára ipya pôrâite jague umi Iglesiaýgua Macedoniapegua, 2 ja ojasa asýete ramo yepe pe oñejaâ jaguepe, jetaite jory jicuai, ja iporiajú eterei ramo yepe, na jâcâteýi eterei jicuai omeêve meme jaguâ ipo yeyopy-ý-reje. 3 Che voi amojerâcuâ jaecuera omeê jague icatu jagueicha ja icatuve jagueicha yepe omeê, 4 ja ikyreýetêve oyerure oreve yepe iya jaguâ ichupecuera pe ipya pôrâ cueragui oipytyvô jaguâ co ore rembiapópe umi imarangatúva rejeguarâ. 5 Jaecuera ndo yapoi pe ore rojaârô jagueicha, upeicharamo yepe iñypyrumbý oñemeê raê oyupecuera voi Tûpâ Ñandeyárape ja oreve avei, Tûpâ Ñandeyára oipota járeje upeicha. 6 Upeicharamo romomarandúucá Titope upe jae oñypyurú jagueicha yma, upeicha avei co tembiapo pôrâ oyapopá jaguâ jecope peémeguarâ avei. 7 Upeareje peêcuera pene mbaepôrâjá reje opambaepe peyeroviajápe, peneñeême, pene mbaecuaape, ja pene kyreýjápe, ja pe ore rembiaýjúucápy peême, upeicha avei ta pene mbaepôrâ co tembiapoapó pype avei. 8 Nañeêi che rembiapoucapy vaicha peême, ajehaucasénte pende poraýjú ndajaeijá guaúnte romboyoyá pype ambuecue kyreýcue reje. 9 Peê peicuaama voí imbae pôrâja Ñandeyára Jesú Cristo, pende raýjupápe voi Jae oñembo poriaju jague mbae rerecojá ramo yepe Jae, icatu jaguâ peêcuera upe Jae iporiaju jague reje peyeyapo mbae rerecojá ramo. 10 Coína ape oime peteí mbae che jae vaerâ peême cova catu ipôrâ peémeguarâ peñypyurú vaecue ymama voí peyapovo upeva, ja upeicha avei pebya eterei peyapojápe pe roý ambue guive voí yepe. 11 Ipôrâ coanga avei peyapo jecoitépeve co tembiapóapopý ja voieté pebyajagueicha peyaposévo, upeicha avei peí voieté peyapo jaguâ jecópe icatu jáicha peême. 12 Upeicha voi ñande kyreýma guive yayapose voívo co ñane rembiapo, oyererojoryne iya jaichaminte ñandeve ja anichene iya-ý-jaicha ñandeve. 13 Che voí ndaei cova ambuepe ivevui jaguâ, ja peême ipoýyi jaguâ, 14 icatu jaguânte coanga guârâ opava peteicha pene mbae rerecojágui peipytyvô ichupecuera iporiajújápe ja jaecuera imbae rerecojáguima penepytyvô peême pende poriajújápe ja upeichape peico jaguâ peteicha, 15 oyee jaicha Santa Escritura: Pe omonoô jeta vaecue ndoguerecoi jembyrâ, ja pe omonoô mboby vaecue ndoguerecoi oicôtevê jaguâicha. 16 Tûpâ Ñandeyárape arojory Jae ombo pyakyreýjá upeicha avei Titope pende rejejápe. 17 Jae voi avei añetejápe oguerojory pe che rembiapoucapy ja ikyreýetégui yepe oyejegui vointe ojo pene rendape. 18 Ja romondo jendive upe ñande reýivape pe imombeuguasu pyrê pe Evangelio rejejápe umi Iglesia rejegua oparupiguape, 19 ja nda upevareje añoi, jae voi oñembosacoi vaecue umi Iglesiarejegua gui ore írûrâ tapérâme rogueraja jaguâ co mbae pôrâ romboyao vaerâ opavape oñembotuvicha jaguâ Tûpâ Ñandeyára voi ja oyejehaucá jaguâ voi pene kyreýjá. 20 Ore roñejaâ voí anichene jaguâ ore moi vaí rei co romboyaójápe co tûpâmbae, 21 roñejaâvo ore reco pôtí pôrâ jaguâ na Ñandeyára resápe añoi umi cuimbae cuera resápe yepe upeicha avei. 22 Romondo avei jendivecuera co ñande reýivape jeta yeby royuju vaecue ikyreýjá jéta mbaepe, ja coanga jae ikyreýetevé yepe, oyerovia tuvichaite gui pende reje. 23 Ja co Tito voi jae che írûva, ja che pytyvôjára pomboejápe peême, ja umi ore reýicuera ambuecue avei, jaecuera opava umi Iglesia rejegua rembiyocuai (Apostoles), ja jaecuera Cristo mbotuvichajára. 24 Upeicharamo pejehaucana umi Iglesiarejegua resápe añetejá peporojaýjújá ja jecopejá co ore pomombeu guasu jague peême ichupecuera.

2 Corinthians 9

1 Upe tûpâmbae ñameê vaerâ reje umi imarangatua peguarâ na tecôtevêi jaéucá mbaeve peême cuatia ñeê rupi. 2 Ajehacuaa voi pene kyreýjá, co pomombeu guasujá peême umi Macedoniaýgua, jaevo ichupecuera umi Acayaýgua oñembosacoi jague voí pe roy ambue guive, ja pene kyreýngue voi pe oñatôí vaecue jeta ichupecuéravape. 3 Upeicharamo yepe amondo ñande reýicuerape, anichene jaguâ pe pomombeu guasu jague peême oico guaú ramo co âmbaepe, icatu jaguâ peñembosacoi, jaéucá jagueicha peême, 4 ja anichene jaguâ sapya ou ramo guârâ umi Macedoniaýgua cuérava chendive ja pende yuju peñembosacoi-ý-reje ore roñemotí (ndo roéséi peêcuera upeichajá avei) roñemombeu guasu jague reje. 5 Upévareje jiâ co cheve tecôtevêja amokyreývo umi chereýi cuerape ojo raê jaguâ pene rendape ombosacoiúcávo peême pe tûpâmbae peicuameê vaecue, oimbama jaguâ pene remicuameé ramo pende pyaite guive, anichene jaguâ jacateýjápe guaicha. 6 Cova jae avei pe

oñotý mbobýeté vaecue tâcâteýjápe, mbobýeté omonoône avei, ja pe oñotý vaecue oyupáypýeté omonoône oyupáypýeté upeicha avei. 7 Peênte peteí teíva tomeê jiâ jaicha ichupe ipyápe, ani pyambyasype terâ oyeyopy vaicha. Tûpâ Ñandeyára voí ojaýjú pe omeêvape torýjápe. 8 Tûpâ Ñandeyára ipuaca voí ombojeta jaguâ peême opaichagua ipôrâva, icatu jaguâ, pereco pype opambae tapia pene ryvâtâ jaguâicha, pene kyreý jaguâ opa tembiapo pôrâme, oyee jaicha Santa Escriturape: 9 Jae omuasâimba, omeê umi mboriajúpe, upeichape jeco pôrângue oico tapiaguârâ. 10 Ja pe omeêva pe iñotýmbyrâ upe ñotýjárâpe ja omeêva avei mbuyape ñane rembiúrâ, upéva omeêne peême pe ñotýmbyrâ ja ombojeta jetavéne ja omongacuaáne pende reco pôrâ rejeguarâ yva jia pôrâ vaicha, 11 peime jaguâ mbaererecoja ramo opambaepe, pende pyapôrâ jaguâ icatu jaguâ oyejupity orerupi oñembo tuvicha Tûpâ Ñandeyára pyapôrâjá. 12 Royapo pype jecópe co tembiapóapopý na añoi ore romoí umi imarangatuva remicôtevêrâ, upeicha avei rojupity Ñandeyára oñemombeu guasu jaguâ jetâ rupi. 13 Ja peêcuera pejechauca pype peyapo jague jecópe co tembiapo pe, pemombeu guasúucá Tûpâ Ñandeyárape peêcuera peneñeêrendú jague reje, ja peicuaáucá jague reje peyeroviájá co Cristo Evangelio reje, ja pende pyapôrâite jague reje, peê pembyaty pype oñondive ichupecuera guârâ ja opava peguarâ. 14 Upeicha avei jaecuera oñemboe pype pende reje, ojechauca pende rayjúete voi, tuvichajá reje Tûpâ Ñandeyára pya pôrângue pende pype. 15 Ñambotuvichá catúkê Tûpâ Ñandeyárape pe imeêmbyré imombeu guasucatu pyrâ.

2 Corinthians 10

1 Che Pablo ayerure peême Cristo imbaepôrâ jagueicha ja ipya poriajuvereco jagueicha, che avei añete aime ramo pene paúme pende resape, che reco kírírí, ja aime ramo mombyrýnte ndayepoýjui pendejegui. 2 Upeicharamo ayerure peême anichene jaguâ aime ramo guârâ penendive, aico ayepoýjú-ý-vaicha ayeroviá ramo guaicha ja jiâ ramo guaicha cheve añembo pochy ambuecue reje, umi ore rerecóva roicova ramo ybypóra recopeguaicha. 3 Roico ramo yepe ybypóra voínte, no roñejaái ybypóra recopeguaicha. 4 Ore rembiporu cuera ore rembiapóapopýpe nda ybypóra recope guaichai, ipuacávante Tûpâ Ñandeyára rejejápe, rombuai jaguâ mbae imbaratéva, 5 ja romocañy jaguâ voí umi oyabyvape oñondive, ja roitý jaguâ opa oñembotuvichávape, ja opa opuávape Tûpâ Ñandeyára remimbaecuaaucá reje, ja royapyjy jaguâ opa jiáva oreve ore pyapype, ore ñeêrendú jaguâ Cristope, 6 ja roñembosacoí jaguâ voí romoí vaí jaguâ opa iñeêrendúyvape, pene ñeêrendú cue oicoma ramo jecópe. 7 Peê pemaê mbae apé rejente oyejechauca jaicha peêmente. Oime ramo peteíva oyeroviava oyeje voi Cristo rejeguajá, upéva taimandua yeby cova reje avei, oyejegui voínte Cristo rejegua jaicha jae, upeicha avei ore Cristo rejeguajá. 8 Ja añemombeu guasu jeta rire yepe ore puacájá reje, (upea voi Ñandeyára omeê oreve penemboe jaguâ peême ja anichene jaguâ penembuai jaguâ), mo ndiporicue atí jagua, 9 anichene ayejecha peteí oporo monguyjýyéséva ramo peême che cuatia ñeê rupi. 10 Añetejápe, jei, icuatia ñeê cuera ipoýyi ja ipuaca, ja jeté ñande resápe ipitua ja iñeê nda iya catui. 11 Upeva ta imandua coa mbae reje avei ore puaca jaicha cuatia ñeê rupi ore poreý ramo, upeicha avei ore puaca jaguâ ore rembiapo rupi roime ramo roina. 12 Royepoýjú voi royejeá jaguâ terâ roñemboyoyá jaguâ umi oñemombeu guasúva oyejegui voi reje. Jaecuera voí oñejaá pype iyupe cuera jaerupi cuera vointe, ja oñembo yoyá pype oyeje vointe na iñacâ resáiri. 13 Ore voi no roñemombeu guasuvéi chene pe iyámijá gui oreve, pe iya jaichante jecópe, Tûpâ Ñandeyára omeê jagueicha oreve iya jaguâ oreve rojupity jaguâ, iya jaguâ peême avei. 14 Ore ndo royepysóvéi pe iya vaerâ gui oreve, rojupity-ý-vaicha pe iyajá peve peême. Pe iyajá peve peême rojupityma voí pe Cristo Evangelio rupi. 15 No roñemombeu guasu-véi pe iya vaerâ gui oreve ambue rembiapocue reje, rojaârôite voi peyerovia roviave járeje peicovo ore roñembotuvichaite jaguâ pende apytepe iyájaicha orevente, 16 romojerâcuâ jaguâ co Evangeliogui umi tenda peimejá gui peê amongotyvê rupi, anichene jaguâ roñemombeu guasu pe ambuepe iya vaerâme pe ombosacoí vaecuegui. 17 Upe oñemombeu guasúva toñemombeu guasú Ñandeyára rupi. 18 Ndajaei upe oñemoí pôrâva oyejegui voínte oyererojorý vaerâ, pe Ñandeyára omombeu guasúvante.

2 Corinthians 11

1 Mbaeicha tamo? Perokírîrimi co che tabycue: oime jaichante perokírîrí cheve. 2 Che che râcâteý pendereje Tûpâ Ñandeyára jacateý jaicha ja ameêucá pene ñeê peteívape pene menarâ, che pomomenda jaguâ peteí cuñatái imârâyvaicha

Cristoreje. 3 Ja akyjýy pe mbói ombotaby jagueicha Evape iyaguara recópe, upeicha avei oñemombia jaguâ pende pyapypegua pe pende reco marangatugui ja pe yeroviajá gui Cristo reje. 4 Ou ramo peteíva oñemoñeêva Jesús ambue ndajaeiva pe ore roñemoñeê jague, ja peyopyjy ramo ambue Espiritu ndajaeiva pe oñemeê vaecue peême, terâ pejendu ramo ambue Evangelio ndajaeiva pe oñemeê vaecue peême, peyapo pôrâ perokîrîrîvo ichupe. 5 Añete jiâ cheve mbaevepe na che ambuei jague umi Apostol cuera tuvichaveva gui. 6 Che coýgua ramo yepe che ñeême, nda upeichai che che mbaecuaa guivo, upéva voi ore roicuaa pambama peême opambaepe. 7 ¿Ayapopá rae angaipa añemo mîchîme peêcuera peñembo tuvicha jaguâ, rei añemoñeê jague reje peême Tûpâ Ñandeyára Evangeliogui? 8 Che amoñemboi vaecue voi umi ambue Iglesia rejeguape ayapyjy pype ichuguicuera imbaerepy amee jaguâ peême pene remicôtevêrâ. 9 Ja aime ramo guare penendive ja aicôtevê ramo yepe, namojei avavepe, pe che remicôtevê voi omoí vaecue cheve che reýicuera ou vaecue Macedoniagui, ja opambaepe añeñangareco anichene jaguâ pomoje peême, ja upeicha añeñangarecone tapiâ guârâ. 10 Cristo ñeê añetegua co che jaéva, che yuru oñemboty-ý-vaerâjá añemombeu guasúvo upeicha pe tetâ Acayape opá rupi. 11 ¿Mbaerépa upéva? ¿Nda pojayjújáreipa che? Tûpâ Ñandeyára oicuaa nda upearejéijâ. 12 Co ayapóva voi aina ja ayapo vaerâ tapia ayoco jaguâ umi oyejechacuaaúcséva iya vaicha ramo ichupecuera oñemboyoya orereje añemombeu guasu jápe. 13 Umiva voi tembiyocuai guaúnte ombaapóva oporombotabýva oñemo ambuévo oico jaguâ Cristo rembiyocuaicha. 14 Ja cova nda jechapyrâi, pe mbaepochy Satanas voínte oñemo ambuecuaá peteí yvapegua ojesapévaicha. 15 Upeicha ndajaei mbae guasu upeva rembiyocuai cuera oñemo ambue ramo avei jecopegua rejegua rembiyocuaicha. Oime voí jendaguâ umiva jembiapocue ojupitúucá jaicha. 16 Che jae yeby ani avave cheapó itabyva ramo: upeicha-ý-ramo che rerojorynte itabýva ramo, icatu jaguâ che avei añemombeú guasu jaguâ mîchîmi. 17 Co añeêva nañeêi Ñandeyára recope, itabyvaichante ayeroviaitejá reje, añemombeu guasúvo upeicha. 18 Jetajá reje oñemombeu guasúva ybypóra reco rupi, che avei tañemombeú guasu. 19 Peê pende pya pôrâ gui perokîrîrî umi itabýraívape, peê pene arandújá reje. 20 Peêcuera voi perokîrîrî, oime ramo ambuecue pende yopýva jembiyocuai ramo, oime ramo joupa reíva opa perezova, ja oime ramo ambuecue ôguenojêva pendejegui, ja oime ramo oñembo tuvichava pende coty coty, ja oime ramo pende rova oikytíva, peê perokîrîrînte. 21 Coa jae che añemomârâvaicha ramo che yupe ore pitua vaicha ramo. Upeicharamo yepe, oime ramo ipya guasúva (añeê itabyvaicha) covapy voínte che pya guasu avei meme. 22 ¿Hebreópa jaecuera? Che meme! ¿Israelcueravapa jaecuera? Che meme! ¿Abraam rejeguapa jaecuera? Che meme! 23 ¿Cristo rembiyocuaipa jaecuera? (itaby nunga vaicha añeê). Che che tuvichavé ichugui cuera! Che rembiapo jetaitevépe che ayeyocuaiucá Ichupe, ybyrácuá rogape pýýívê che, tucumbo iyapyraývape che, oñemanojá rupi jeta yeby. 24 Umi Judio voi cinco yeby chenûpâ vaecue cuarenta nûpâ peteí-ý-rejepe. 25 Mbojapy yeby añenûpâ ybyrape, peteí yeby ayeyapí itápe, mbojapy yeby ajasa asy yguasupe, peteí pyjare ja peteí ára avevui gui rei yguasupe aime. 26 Che ayeyocuaiucá Ichupe, tapé ipojoyivape jeta yeby aicovo, jeta yeby che mârâ jaguâicha aico yrupi, che mârâ jaguâicha mondajágui avei, che mârâ jaguâicha cherejeguagui voi, che mârâ jaguâicha pytagua gui, che mârâ jaguâicha tetâme, che mârâ jaguâicha umi ñû rupi, che mârâ jaguâicha yguasu rupi, che mârâ jaguâicha che reýicuera yeroviajá-ý-gui. 27 Ayeyocuaiucá Ichupe aicovo tembiapo ja caneô rejeve, jeta keréý rejeve, che varea ja cheýujéi rejeve, jeta caruý rejeve, roý ja opívo rejeve. 28 Ja opa umimbae rire avei oime vaecue pe che rembiapórâ opa árape añangareco jápe opa umi Iglesiarejeguareje. 29 ¿Avápa ipitua ja che nda che pituáipa avei? ¿Avápa oñemotieý ja che nañembo pochýipa? 30 Tecôtevê ramo añemombeu guasu, tañemombeu guasu che che pituacue guivónte. 31 Upe Ñandeyára Jesu Cristo Tûpâ ja Rú, imombeucatupyrâ tapia guârâ, oicuaa che nda che rereírijá. 32 Oyeju peteí yeby Damascopé pe mburuvicha, (pe mburuvicha guasu Aretas recovía voi), omomañáucá umi Damascóygua retâ yere reje che yapyjýucá jaguâ, 33 ja che añemosaingóucá peteí oga cuára rupi yvategui peteí ayacá guasúpe, ja upeicha añeguajê ipogui cuera che mârâyreje.

2 Corinthians 12

1 Che añemombeu guasu vaerâ ramo yepe, ndaiyai cheve. Upéva reje iyáma cheve añeê jaguâ yajechavagui ñande képeguaré ja umi Ñandeyára oicuaaúcséva vaecue gui ñandeve. 2 Che aicuaa peteí cuimbae Cristo rejeguape oyapoma catorce años oyereraja jague yvape mbojapy jendapeve (ndaicuaai jeté rejevepa rae terâpa

jetéy rejeve rae ndaicuaai avei, Tûpâ Ñandeyára mante oicuaa upéva). 3 Aicuaa upe cuimbaepe (jeté rejeveparae terâpa jetéy rejeve che ndaicuaai, Tûpâ Ñandeyára mante oicuaa upéva), 4 oyereraja jague pe Paraísope ja ojendu jague ñeê imombeupyrây iyaýva ñande cuimbaepe yae jaguâ. 5 Covagui voi añemombeu guasuta. Cheyegui voi mbaevepe ñañemombeu guasu moai, che pituágui aňonte tañemombeu guasu. 6 Upévareje sapya añemombeu guasuse ramo yepe, nda che tabyi chene upeicharamo, jaene voi aňetegua. Coápe tapoí, anichene jaguâ avave che mbotuvichavé pe ojechávagui chepype, terâ ojendúvagui chejegui, 7 ja anichene jaguâ añembo tuvicha eterei umi mbaéetá oyecuaucá vaecue cheve reje. Oñemeê cheve ñûaticha che roópye, peteí Satanás mbaepochy remimbou ramo, che pichâi jaguâ, anichene jaguâ añembo tuvicha jecoýme. 8 Upevareje mbojapy yebý che ayerure Ñandeyárape toyeíte reje chejegui âmbae, 9 ja Jae jei cheve: Ipôrâma ndeve che pya pôrâjá. Pe puacajá oñembo puacaitévê voi ipituájápe. Upevareje che pya apyte guive añemombeu guasu che pituájá rejeve icatu jaguâ Cristo puacajá che moâmba. 10 Upevareje che abyá che pituá rejeve, che aó jápe, che remicôtevême, aňeguajêpá rupi, ayeyopýetêjá rupi Cristo rejejápe. Che pituá ramo che, upeicha ramo, che puaca upepe. 11 Ayeyapo itabýva ramo añemombeu guasúvo upeicha. Peêcuera voi pe che chemuañá muañánte. Che añemombeú guasuucá vaerâ moa pende rupi. Mbaeveicharamo voi che na che mîchîvé umi tuvicha vichavéva Apostol cueragui. Che yejegui voínte che mbaeve. 12 Opaichavévo aňetêjápe umi jechapyrâ ojechaucáva Apostoljá oyeyapo vaecue pende apytepe che pya rôsâme, mbae jechapyrâ ja mbae jecharâmômyrâ ja mbae guasu rejeve. 13 ¿Mbaepépa oime ore poreroýróvé jague umi ambue Iglesiaýguagui, che pomoje-ý-jague peême. Peñyrô cheve pomomârâ rire peême upea guivo. 14 Coína ape añembosacoi aina aja jaguâ mbojapy yeby jápe pene rendape; upeicharamo yepe napomoje moai peême. Che nda jecai chene pene mbaerepy, peême pojecha che. Ndaíyái umi taýra cuerape oňongatu jaguâ mbaerepy ituvacuera peguârâ, umi túva cuera itaýra cuera peguârânte. 15 Che cheyegui che pyá apyteguive mo ayarópá, ja ayeyarópá pene anga cuera rejejápe. Ja che pojaýju tuvichaite ramo upeicha, ¿che jayjúpyrâ mîchîve vaerâpa? 16 Upeicharamo yepe, che nda poyopý etei peême. Che cheñeêcuaá rupinte, yeco, aico catu penendive mbotabýjápe. 17 ¿Añemombaépa rae che yupe voi pendejegui peteíva rupi umi che remimbou pene rendape? 18 Che ayerure Titope pene andu jaguâ ja ambou jendive pe ñande reýiva ambuepe. ¿Terâpa oñemombaé rae oyupe pe Tito pendejegui? ¿Ndo roicoipa rae oňondive oyopyape ja oyopýpore ári? 19 Yma guive voi peê peimoâ roñemoi pôrâsejá penendive Tûpâ Ñandeyára ypype voi, ja Cristo rejegua ramo roñeê roina ja royapo opa âmbae, ore rayjúpara cuera, pende puacávê jaguâ reje jápente. 20 Che akyjýyê voi âguajê ramo guârâ nda poyujúiche jaguâ che aipota jaicha, ja peêcuera cheyujú jaguâ cheve peipota-ý-jaicha peê. Akyjýyê oime ramo guârâ pende apytepe oyuaýbýjá, jaeséntejá, ipochýjá, oyuaójá, oporomoí vaíjá, ja iñeêséjá, ja oñembobújá, ja iyaýbújá, 21 ja akyjýyê ayebý ramo guârâ Tûpâ Ñandeyára che reroýrôucá jaguâ pende apytepe, ja oime jaguâ aroyajeojá jeta jecocue angaipavóra rejeguape oicoséva reje ja oñembo jeco ambue-ý-vaecue jecópe mbae kya ja jembiapo tieýva ja otíýva oico jague gui.

2 Corinthians 13

1 Co mbojapy yebyjápe ajase pene rendape. Oyee voi: Mocoí ja mbojapy jechajaré yurúrui oñemoañete vaerâ opa ñeê. 2 Jaéma vaecue peême ymá ja coanga voi jae yeby jae jagueicha peême, aime ramo guare penderendape pe mocoí yebyjápe guare, ja coanga aime-ý-me pomomrandu yeby peême jaéucávo umi jecocue angaipavóra rejeguape oicosévape, ja opa umi ambuecúepe avei che aja yeby ramo ndaporeyá reiri jaguâ peême, 3 peê pejeca voi járeje oyecuaáucá jaguâ Cristo oñeêjá che yuru rupi. Upéva voi nda ipituái pende rejejápe, ja ipuacaite pendepype. 4 Jae oñemoí rire yepe curusu reje oñembo pituá reje, upeicharamo yepe Jae oicové Tûpâ Ñandeyára puacá rupi, ja ore avei roñembo pituá Jesegua ramo, opaicha ramo roicovéne Jendive Tûpâ Ñandeyára puaca rupi penendive guârâ. 5 Peñejaâ pende yupe voínte yajecha peimepa yeroviajápe jecopeguápe. Peyejechacuaa pendeyupe voínte. ¿Nda peicuaaipa pende yejegui voínte Jesú Cristo oijá pende pype, pende reco-ý-va-ma guive peê. 6 Che ajaârô peêcuera pejechacuaa jaguâ, ore ndajaeija jecoýva rejeguáva. 7 Ja roñemboe Tûpâ Ñandeyárape anichene jaguâ peê peyapo mbaeve ivaíva, ndajaei ore royejecha jaguâ ore reco pôrâjá, peyapo jaguante peê ipórâvarânte voi, ore roico ramo yepe jeco-ý-rejegua vaicha. 8 Mbaeve voi ndicatui royapo pe Ñeê aňetegua coty, pe Ñeê aňetegua rejejápente. 9 Upevareje

ore rorÿ ore ore pituajá ja peêcuera pende puacájá. Upearejeve roñemboe penderije peñembo jecomarangatu jaguâ. 10 Upevareje arajauca peême co cuatia ñeê rupi che poreÿme, anichene jaguâ pomongueta pojyi peême che aimeme penendive, Ñandeyára che mombaeguasui gui aporo mombaraete jaguâ ja anichene jaguâ aporombuai. 11 Coanga jembyma cheve jae jaguâ peême, che reÿicuera, pende rory jaguâ peñembo jeco pôrâ jaguâ pene kyreÿ jaguâ ja pende pya yoyá jaguâ peteicha ja peico pôrâ jaguâ oñondive kîrîrîjáme. 12 Ja Tûpâ Ñandeyára ñane mboayjújára ja ñane mbopyaguapÿjára oicone penendive. 13 Peñomomaitéi oyupe peyoyurúpytévo imarangatúvaicha. Umi imarangatúva cuera coapegua pene momaitéiucá peême. 14 Ñandeyára Jesú Cristo pya pôrângue ja Tûpâ Ñandeyára poraÿjú ja pe Espiritu Santope oyorerecuajá toico opavave penendive. Amen.

Galatians 1

1 Che Pablo Apostol, na tembiyocuai cuimbae guivo guarei, ja na cuimbae rupi guarei, Jesu Cristo rupinte guare, ja Tûpâ Ñandeyára pe Túva rupinte guare, upe omoingove yeby vaecue Jesúspe umi omano vaecue paûgui, 2 ja opa umi che reÿicuera oiva che ndive romomaiteiucui umi Iglesia rejegua Galaciapeguape. 3 Ta pene mbopyapôrâ ja ta pene mbopyaguapyete peême Tûpâ Ñandeyára, pe Túva, ja Ñandeyára Jesu Cristo avei, 4 upe oñemeê vaecue oyupe vointe ñane angaipa reje ñande repy jaguâ ñandeve coa coangagua ybypóra reco vaí apytegui, co Tûpâ Ñandeyára ñande 5 Ru rembipota rupi. Imbue te guasu pyrâ Jae. Amen. 6 Ajecharâmôite aina peêcuera voiete coicha pevámajá pe Cristo ipyapôrâjárupi penerenôijarégui, peico jaguâ peteí Evangelio iñambueva rupi. 7 Ndaei oimejá ambue, oimente peteíva penemuanguecoiva ja omoambueséva Cristo Evangelio. 8 Sapyá ore yepe terâ peteí yvapegua yepe romojerâcuâramo ambue Evangelio pe ore remimojerâcuâ gui peême, toroico mbaepochy retâme guârâ. 9 Co roe jaicha, tae yebynte, oime ramo omojerâcuâva ambue Evangelio pe pomboe jague gui, toico mbaepochy retâmeguârâ. 10 ¿Coángapa ayeyeroviaucá aina cuimbaepe, terâpa Tûpâ Ñandeyárape? ¿terâpa añañá ayapichyvo umi cuimbaepente? Sapyá ayapichy ramo gueteri umi cuimbaepe, mo ndajaei che Cristo rembiyocuai. 11 Taicuaauca pôrâ peême, che reÿicuera, pe Evangelio, che amojerâcuâ jague che yuru rupi voi, 12 ndajaeijá cuimbae recopeguaichagua, ndajaei voi cuimbae gui oñemeê vaecue cheve ja na cuimbaei chemboe vaecue jese, Jesu Cristo vointe oicuaauca cheve jecópe. 13 Peêcuera pejuduma neracae che recocuegui che Judío reÿi ramo guare gueteri, che amuanguecói jague amoñávo icatu jagueicha umi Tûpâ Ñandeyára Iglesia rejegua, ja añemoñañá jague jesequera. 14 Ja che che tenonde vaecue voi jeta che írû cuera che rejegua cuérava gui che rácâteÿ jague Judío reco reje, che che rácâteÿvé voi umi ambuecuegui ore rú ymaguare remimboeucácué reje. 15 Ja jiâ ramo Tûpâ Ñandeyárape, Upe che poravó vaecue cheve che sÿ rygue guive voi, ja che renoi vaecue ipyapôrâ rupi, 16 jiâ ramo Ichupe omboyegu pe Táyrage cheve che pyapype, amojerâcuâ jaguâ Ichugui umi pytagua apytepe, upevove che namonguetai joo ja juguÿvape, 17 ja ndajai yepe Jerusalempe umi Apostol vaecue che mboÿve guare rendape, ajante vaecue Arabiape, ja upegui ayey pyaju yeby Damascopo. 18 Ja uperire mbojapy roÿ jápe aja Jerusalempe añemongueta jaguâ Pedrope, ja aime jendive quince ára peve 19 ja mavave umi ambuecuera Apostolpe ndajechai, pe Jacobope añañe Ñandeyára rybype. 20 Ja co cuatia ñeême co che aicuaucáva peême Tûpâ Ñandeyára yppeguaicha añañe, nda che rereiri. 21 Upegui aja Siria pe Cilicia retâ rupi. 22 Ja nda che cuaai jesa rupi umi Iglesia rejegua Judeapegua. 23 Jaecuera ojendu mante racae oyee jague: Upe ñane moñajaré, coanga omojerâcuâ pe yaroviajá upe jae oñemo ñañá jague yma. 24 Ja jaecuera ombuete Tûpâ Ñandeyárape che rejéjape.

Galatians 2

1 Uperire catorce años pajape aja yeby Jerusalempe Bernabe ndive ja arajá Titope avei che ndive. 2 Che aja voi oyecuaauca jaguereje cheve Tûpâ Ñandeyára gui co vaerâ vointe, ja amombeu ichupecuera co Evangelio che añemoneêjá umi pytagua apytepe. Umi jerâcuâvévape amombeu jaeñojapé anichene jaguâ añañá rei, ja anichene jaguâ mbaeveterâ ja rei añañá jague yma. 3 Ja pe Tito oi vaecue chendive Griego va voi ramo yepe, jaecuera noicôtevêi catuetei jae oñemongaraíucá jaguâ jaecuera oyepocuaa jaicha. 4 Oime voi oñañá vaecue upearâ umi jeÿicuera guau rupi oñemongue vaecue ñemîjame omaña jaguâ orereje pe ore reco pyaju reje ore Cristo Jesus rejeguava guivo, ja ore yocoucá jaguâ oreve tembiguai ramo

vaicha. 5 Umivape voi nore neíri sapyami yepe, ore roñemoí jaguã ipoguýpe, pe Evangelio jaeeteve opyta jaguã jecópete peêmeguarã. 6 Ja umi jiã vaecue oreve icatuvéva ramo, umivagui voi namboyejui mbaeve. Mbaepa rae jaecuera yma mbaevete cheve. Tûpã Ñandeyára voi nomaêi cuimbae apé reje. Cheve voi umi jerâcuâvévaicha na chemboei mbaeve ipyajúva reje. 7 Upea rangue ojecha ramo oyeyeroviáucá jague cheve che pope amojerâcuã jaguã pe Evangelio umi Judio eté-ý-vape, Pedrope iya jagueicha oñemoneê jaguã umi Judioetépe, 8 ja Upe Pedro atôijaré oyocuai jaguã ichupe Apostolrã umi Judioeté rejejápe, che atóijá avei cheve umi pytagua rejejápe, 9 ja ojechacuaa ramo ipya pôrã jague cheve Ñandeyára upearã voí, uperamo Jacobo ja Pedro ja Juan, umi oyerereco vaecue tuvichaiteva, omeê ipo iyacatuapegua cheve ja Bernabepe oyoerecuarã jendivecuera ore rojo jaguã umi pytagua rendape, ja jaecuera oyeóí jaguã umi Judio etévape. 10 Jaecuera oyerure añónte oreve ore mandua jaguã umi iporiajuva reje ja upeva voínte pe che kyreý meme ayapo jaguã. 11 Uperire ou ramo Pedro Antioquiape, che añemoí jese ambojovaivo jese, jae voí oyaby jaguereje. 12 Sapyã ou mboyve peteíva Jacobo rendagui, jae ocaru vaecue umi pytagua ndive, ja jaecuera ou rire jae oyepea, ja omojaeño okyjýyê jague reje umi Judioeté rejegua gui. 13 Ja umi Judio ambuecue avei oguerokírîrî jendive pe jovamocoíjápe. Ja pe Bernabe yepe oñembo jecovai avei pe tovã mocoíme. 14 Ja che ajecha ramo ndoicoi jague jecópe pe Evangelio reco rupi, che jae Pedrope opavave renondepe: Nde Judiova reico ramo pytagua recópe Judio reco rendaguepe, ¿mbaeichapa icatune rembo judio umi pytaguape? 15 Ñande Judioetéva, ja na angaipavóra pytagua rejeguavai, 16 yaicuaa pôrã umi cuimbae noñemopôtirijá oyapo-já-reje jecópe Moises ñeêngue, Jesu Cristo reje oyeroviajá rejente. Upeicharamo ñande avei yayerovia Jesu Cristo reje ñañemopôtí jaguã yayeroviajá reje Cristo reje, ja na Moises ñeêngue yayapo jague rejéi. Pe Moises ñeêngue oyapo jague rupi jecópe avave ybypóra naipôtíchene voi, 17 ja ñande ñañejaã pype ñañemopôtívo Cristo rupi, yayeju ramo angaipavóra recova gueteri, ¿upevarejépa Cristo ñanemo angaipa jára? Mbaeveicharamo! 18 Umi mbae che ambuai vaecue yma, amopuã yeby ramo umiva yebynte, che voínte añemoingo jembiapo vaíva ramo. 19 Che voi Moises ñeêngue rupi aico omano vaecueicha Moises ñeênguegui anga aicove jaguã Tûpã Ñandeyára rejejápe. 20 Cristo ndive voi añemoí curusu reje, ja aicove ramo yepe nda che vémai, Cristo pe oicovéva che pypente, ja co che recove coanga che retérejegua aicové ayeroviajápe Tûpã Ñandeyára Raý reje, pe che rayju vaecue, ja oñemeê vaecue iyupe che rejejápe. 21 Che voi namboykei Tûpã Ñandeyára pya pôrângue chendive guare. Icatu ramo yajupity ñane marangatu jaguãme Moises ñeêngue rupi, upeicharamo Cristo mo omano rei rae.

Galatians 3

1 Peê Galaciaýgua pendetaby peê! ¿Avápa oñembopayé raene penembo tabývo. Pende resápe voi oyecuaa pârâte Jesu Cristo oñemoí jague curusu reje. 2 Cova año aicuaase pendejéui. ¿Pejupitypa rae pe Espiritupe pe Moises ñeêngue peyapo jague reje jecópe terâpa perovia jague reje pe pejendu vaecue? 3 ¿Mbaeichapa pende taby peê? Peñepyru pype rae Espiritu rupi, ¿coángapa peñemo marangatuse ybypóra reco rupi? 4 ¿Jeta pejasa asy rei racaepa? (icatu nda reiri chene rae yepe). 5 Upe omeêjaré peême pe Espiritu ja oyapojare jechapyrã pende apytepe ¿oyapopa rae, Moises ñeêngue pembuaye jague reje, terâpa perovia jague reje pe pejendu vaecue? 6 Pe Abraam oyerovia jagueicha Tûpã Ñandeyára reje, ja pe iyerovia jague opytá ichupe imarangatu reco ramo, 7 upevareje peicuaana umi oyeroviava umiva Abraam rayetejá, 8 ja pe Santa Escritura gui icatu voi oyecuaa yma guive voi Tûpã Ñandeyára omopôtí jaguã umi pytaguape yerovia rupi. Iñypyrumby voi omojerâcuã Abraampe jeivo: Nderupi oñemo mbae pôrã vaerã opa tetaýgua. 9 Upeicharamo yajecha umi oyeroviava oñemombae pôrã vaerájá pe Abraam oyerovia vaecue ndive. 10 Opa umi Moises ñeêngue rei rejegua opyta ñeê moívaíjaré guype. Santa Escriturape voí oyee: Imombeuvaípyrã opa ombuaye ý vaerã jecope tapia ja oyapopa ý vaerã opambae pe Moises ñeêngue cuatiapeguare. 11 Yaicuaa voi pe Moises ñeêngue rei rupi avave noñemópôtiri jaguã Tûpã Ñandeyára yppeguârâicha, oyeéjá reje voi catuetei pe imarangatuva jecopegua oicove vaerâja oyerovia reje. 12 Pe Moises ñeêngue voi nda yeroviava rejeguai, oyeénte pe oyapova umimbae oicové vaerájá avei umimbae rupi. 13 Cristo voi ñande repý vaecue pe Moises ñeêngue ñane moívaí vaerã guy gui, oñemoí vaí pype oyeje ñande rejejápe. Oyee voí Santa Escriturape: Imombeuvaípyrã oimeraêva oñemosaingo vaecue ybyrá reje. 14 Ja cova oyapo ojupity jaguã umi pytagua Jesu Cristo rupi upe Abraam oñemo mbae pôrã jague, icatu jaguã yayeroviajá reje oñemeê ñandeve pe

Espiritu pe icuameêmyré. 15 Che reÿicuera, che añeê cuimbaeicha. Oime ramo yapyta jâtájá oñeñeême cuimbae guio gua ramo yepe, ñameêma guive ñaneñeê jecópe, avave ndicatui omboyke rei terâ omboyuapy mbae ambue. 16 Ja Abraampe oyee vaecue umi mbae oñecuameê vaecue ja pe jeÿipe. Jae ndeiri: Umi jeÿi cuerape, jetava ramo vaicha, peteî rejente jei: Ja nde reÿipe; upéva voí Cristo. 17 Cova che jae, upeicharamo, upe ñeê omeê jâtâ vaecue Tûpâ Ñandeyára ndo pyta reíri pe Moises ñeêngue rupi oyee vaecue cuatro ciento treinta años jápe omboyke jaguâicha pe oicuameêmyre. 18 Ñande yajupity ramo iyaraicha pe ñañemo mbae pôrâ jaguâ Moises ñeêngue rupi, upeicha ramo ndajaevemai pe oicuameê jaguegui. Ja oicuameê jague reje vointe, Tûpâ Ñandeyára oñembopyapya Abraam ndive. 19 ¿Mbaerejepa upeicharamo, oñemoingo racae Moises ñeêngue? Upéva oñemoingo vaecue imboyoapyrâ umi opiaseva peguârâ, ou peve pe Jeÿi oñecuameê jaguepe, ja umi tembiapoucapy oñemoingo jecope yvapegua rupi peteî omopaûjara pope. 20 Ndicatui oico imopaûjara oijape peteî añonte, ja Tûpâ Ñandeyára peteînte voi. 21 ¿Oñemoîpa, upeicharamo, Moises ñeêngue Tûpâ Ñandeyára oicuameêmyre reje? Mbaeveicharamo. Pe Moises ñeêngue oñemeê rire mbae icatu vaerâicha ñanemoingove, upeicharamo, añete mo rae pe teco marangatú oico Moises ñeêngue rupi. 22 Pe Santa Escritura ombotýpa opavavepe angaipa guype, icatu jaguâ pe icuameêmyré oñemeê jaguâ umi ogueroviávape oyeroviajá reje Jesu Cristo reje. 23 Oico mboyve co yerovia reco ñañe nongatu vaecue iñapytíjapéicha Moises ñeêngue guype, ja ñañembotý oyejechauca ramo guârâ pe yerovia reco oico vaerâ vaecue. 24 Upeicharamo pe Moises ñeêngue oico ñande rerecua vaecue, ñande reraja jaguâ Cristopeve ñañemopôtí jaguâ yayeroviajague reje. 25 Ja oumaja reje pe yerovia reco na ñaimevémai ñande rerecua poguype. 26 Opavave vointe Tûpâ Ñandeyára raycuera peyerovia jague reje Cristo Jesu reje. 27 Opa pende carai vaecue Cristo rejeguarâ, oñembo Cristo recoma vaecue, 28 ndiporijá Judiova, ja ndiporijá Griegoa, ja ndiporijá tembiguaiva, ja ndiporijá tembiguaiÿva, ja ndiporijá cuimbaeva, ja ndiporijá cuñáva, opavave peteîchante Cristo Jesús rejegua cuerama guive. 29 Ja peêcuera Cristo rejegua cuérava ramo, añetete peê Abraam reÿi cuérava, ja oñecuameê jagueicha, peê peñemombaéma mbae yáramo.

Galatians 4

1 Cova che jae avei, pe ituva mbae yara imitâ aya mbaeve ndoicoêi pe tembiguai gui, jae ramo yepe opa mbae yárarâte. 2 Jae oi jerecua ja iñangarecojára poguype ôguajê meve jiára ituva jei jaguepe. 3 Upeicha ñande avei ñane mitâ aya yaico vaecue tembiguaicha ybypóra cuera rei reco tabÿ rupi. 4 Uperire ôguajêma ramo jiára, Tûpâ Ñandeyára ombou Tayrape, peteî cuña oñemoña jague, ja oñemoî vaecue Moises ñeêngue guype, 5 Jae ojepy jaguâ umi oivape Moises ñeêngue guype, yajejechacuaa jaguâ itayra raicha voi. 6 Ja itaÿrajá reje voí peê Tûpâ Ñandeyára ombou pe Tayra Espiritupe oike jaguâ pende pyape, ojenoívo: Abba! Taita! 7 Ore Ru! Upeicharamo ndajaevéma peê tembiguai, itaÿrantema; ja itaÿra ramo, upeicharamo avei, mbae rerecojá yárarâ Tûpâ Ñandeyára rupi voi. 8 Ymaguare nda peicuaai jague reje Tûpâ Ñandeyára jaetévape, peyeyocuáiucá umi Tûpâ Ñandeyára jecopeguaÿme. 9 Coanga peicuaama ramo Tûpâ Ñandeyárape (yaemo pôrâve jaguâ pendecuaama ramo Tûpâ Ñandeyára peême), ¿mbaeichapa peyere pyajú yeby umi itabÿraíva ja iñatêíva recópe, peyerese jaguame peyeyocuáiucá yebyvo tembiguai ramo. 10 Peê pemboarete umi ára, ja umi yasy, ja umi ára ñemanduajá, ja umi roÿjá ára. 11 Che akyjÿyé voi penderejejápe ambaapo reí jague. 12 Ayerure peême, che reÿicuera, cheicha jaguâ, che peêichaguante avei járeje. Mbaevepe na che momârâi rae peê. 13 Peêcuera voi peicuaa che rete resâi catu ÿ me che añemoñeê pe Evangeliopei peême iñypyrumby. 14 Ja peê nda pe cheapoi mbaeve-ÿ-va ramo, ja na che reroÿrôí rae pe che pichâiva reje che retépe, peteî Ñandeyára remimboúcha peê che rerojory voí raé ja Cristo Jesúspe guaicha yepe. 15 ¿Moopa oime, upeicharamo, pende reco ory jague yma? Che aicuaauca voi pendejegui icatuete rire peyapo peê, mo penôjê rae pende resa voi pemeê jaguâ cheve. 16 ¿Añemoingopa rae pene ñamotareÿjára, upeicharamo, añeê jague reje añetegua? 17 Oime voi pende yapichÿva peême ja na ipôrârâi yepe. Upea rangue umiva pene mombose ocápe, peêcuera peyapichy jaguâ ichupecuera. 18 Iporâ catu etei yayapichy ipôrâ vaerâ rejegápe tapia, naichene, che aime ramo pene ndive añó vointe. 19 Che raycuera mimi, añejaâ yeby aina pende rejegápe cuña imembyrávaicha oñemoña meve pendepype pe Cristo recoite. 20 Aime tamo coanga penendive arová jaguâ che ñeê. Acañÿ apytávo pende rejegápe. 21 Anga peyente cheve peê peicoséva Moises ñeêngue rejegua ramo ¿napejenduipa rae Moises ñeêngue voi? 22 Oyee voi Santa Escriturape

Abraam oguereco jague mocoî taÿra, peteî pe jembiguai cuñáva gui ja pe ambue pe cuña jaéaéva tembiguai rejeguaÿva gui. 23 Pe tembiguai memby oñemoña vaecue ybypóra rei reco rupi, pe jaéaéva tembiguai rejeguaÿva memby oñemoña vaecue pe Ñandeyára remicuameê rupi. 24 Âmbae che jae guaujapente. Coa mocoî cuña umi mocoî oñoñeê oñoñeê jagueicha. Pe peteî añete pe Sinai itá atyra guasupeguare oñemoña ichugui tembiguairâ, upéva Agar. 25 Pe Agar voi jae Sinai, pe itá atyra guasu Arabia pega, ñamboyoya vaerâ co Jerusalem coangagua reje, co oicóva tembiguai ramo ambue po guype imemby cuera rejeve. 26 Pe Jerusalem yvapegua jaéaénte na tembiguai rejeguai, upéva opavave ñande sÿ. 27 Oyee voi Santa Escriturape: Nde rory, nde cuña, ne membyÿva na nembyrává: Esapucái torypape, nde reñaáÿva ne membyrájápe. Jetavé voi vaerâ imemby pe ityreÿva pe imenáva gui. 28 Peê voi, che reÿicuera, pe Isaaccha taÿra cuera icuameêmyre. 29 Ja uperamoguareicha pe oñemoña ocára vaecue omoña omomboi oicóvo pe Espiritu rupi oñemoña vaecuepe, upeicha avei coanga. 30 ¿Anga mbaépa oyee Santa Escriturape: Emombo ocápe pe tembiguai imembÿ rejeve. Mbaeveicha ramo ndoicoichene oyoerercua ramo pe tembiguai memby pe jaéaéva tembiguai rejeguaÿva memby ndive. 31 Upevareje, che reÿicuera, ndajaeijá reje ñande pe tembiguai memby, pe jaéaéva tembiguai rejeguaÿva membÿnte,

Galatians 5

1 yayepoi jague reje Cristo rupi voi ñande ae jaguâ co ñande reco tembiguai rejeguaÿvape, upeicharamo, peime jâtâkena peê, anichene jaguâ peyeyopy yeby tembiguaicha. 2 Che Pablo voi jae peême peñemongarai ramo Judio recope, Cristo ndicatuî, upeicharamo, pene mombae mbaeveterâ. 3 Ja coanga yeby aicuaauca opa cuimbae umi Judio reco rupi oñemongaraipyrépe, umiva voi iyocuaipyrâmajá oyapopá jaguâ jecoitepe catuete pe Moises ñeêngue. 4 Peê pepoimanerae Cristogui, peê pe Moises ñeêrupi pene mopôtiseva, peê pecúima nerae Ñandeyára pyapôrâjágui. 5 Ore voi nda upeichai. Ore voi rojaârô pe Espiritu rupi rojupity roñemopôtí jaguâ royeroviajá reje. 6 Cristo rejeguama guive ñande, ndeisei mbaeve ñande carai jague Judio recope, ja ñande carai ÿ jague avei Judio reco rupi, pe iyajá catu yayeroviajá ñaneatôiva ñande yajayjújá rupi. 7 Peê peñaní pôrâ vaecue peina. ¿Avápa pende yoco rae, anichene jaguâ perovia jâtâ co Ñandeyára ñeê añetegua? 8 Co peyereroviáucá jague ndajaei upe penerenôijaré gui guare. 9 Míchîmi pe mbuyape mbobújára ombobúpá pe iñakÿmbyré. 10 Che voi ayeroviá pende reje Ñandeyára rupi peê nda peyuabyi jaguâ chejegui coambaepe. Upe pene muanguécôiva mante, upéva voi oyeyopy jâtâ vaerâ, ta jae jaeva. 11 Ja che, che reÿicuera, añemoñeê ramo gueteri coa Judio ñemongarai recoguare gui, ¿mbaerepa ajasa asy gueteri che mombóijára gui? Upeicharamo oñemboÿkéma nerae pe ñepysangájarâ pe curusu rejeguaré. 12 Mbaeichatamo oñemboípá rae umi pene muanguecoijaré. 13 Peêcuera, che reyicuera, peñejenoïne rae pende ae jaguâ co tembiguai rejeguaÿva recope. Upeicharamo yepe, anichene peico co pende ae reco rupi peñemoñañ jaguâ ybypora rei reco rupi, peyeyocuáucá oñoembiguai ramo peyojayjújápente. 14 Opa Moises ñeêngue oñembyaty co ñeê peteimente: Pejajyu vaerâ nde rapichape ndeyupe guaicha. 15 Upeichaÿramo peyosuu ramo ja peyou ramo oñondive, chake peñeñangarecoke, ani peñomombáite. 16 Cova che jaeva, aiporamo, peiconte pe Espiritu reco rupi, ja, upeicharamo, na pembuayei chene pende reté rei reco rejeguape. 17 Pe ñande rete reco rembipota oyuby pe Espiritu reco rembipota gui, ja pe Espiritu reco rembipota oyuby pe ñande reté reco rembipota gui, umiva oñomoî oyueje voi, ja upeagui oime ramo yepe peyaposéva, ndicatuî voi peyapo. 18 Peñeñatôî ramo pe Espiritu rupi na peimei Moises ñeêngue guype. 19-21 Oyecuaa pôrâ eterei voi ñande ybypóra recocue rejegua: umiva mendaré mbuaijá, ñembotieÿja, mbaekya, iñacâtabyjá, taângá ombuetejá, ipayéjá, ñamotareÿjá, oyubyjá, jacateÿjá, ipochÿjá, oñoraÿrôjá, ja oyepeajá oyuejegui, ja pe yeroviajágui opiajá, oñamotareÿjá, pe oporoyucájá, ocaújá, oyecaru guasujá, ja opa mbae ambue umichagua. Coáva reje che pomomandu, jaema jagueicha voi peême, umi oyapova umimbae ndojupityi chene jendaguâ pe Tûpâ Ñandeyára renda marangatúpe. 22 Pe Espiritu gui yajupityÿva mborajjújá, pe torÿjá, pe pyaguapÿjá, pe ñarokîrîrîja, pe pyapôrâjá, pe mbaepôrâjá, pe yeroviájá, pe pochycuaaÿjá, pe oyererecuaaÿjá. 23 Coambae pôrâ reje ndipori pe Moises ñeêngue gui omboya vaerâ. 24 Umi Cristo Jesus rejegua jicuai omoî vaecueicha curusu reje pe jeco ybypóra rejegua jembipota rejeve ja ipya yerure rejeve. 25 Upeicharamo, yaicove ramo Espiritu rupi, ta yaico avei Espiritu rupi. 26 Ani ñandesénte ñaño mombeú guasúvo ñande yupe vointe, ani ñaño mbopochy oñondive, ani ñaño rácateÿ rei

oyoeje.

Galatians 6

1 Che reýicuera, oime rire cuimbae oyeyapyjy vaecue jembiapo vai yave, peêcuera Espiritu rejeguava pembo jecopôrâ yeby ichupe pende pya oñyrôvape voi, ja pene mandua pende yeje vointe, anichene jaguâ peê avei peñembo jecovaí. 2 Peñopytyvô umi mbae ipojýivape, ja peyapo jecópe upeicharamo, Cristo ñeê. 3 Oimeramo peteíva oimoáva jae mbaejá jae mbaeveýjápe, jae vointe oñembo tabý oyupe. 4 Upeicharamo, peteí teí tojecha pôrâ jembiapoapy, yajecha oípa jecópe, ja upeicharamo, oguerecone oñemombeu guasu jaguâ jecópe iyejegui añonte voi, ja na ambue guiri. 5 Peteí teíva oguero puaca jaeño vaerâ pe mbae ipojýiva iyáva ichupe voi. 6 Pe iñemboépyré Ñandeyára Ñeê rejeve, toguerojory opambae pôrârâme pe imboejarépe. 7 Anichene peñembo taby. Tûpâ Ñandeyára na imboyarúpyrâi. Oimeraêva mbae ñañotýva, upéva voi ñamonoô vaerâ avei. 8 Upe oñotýva jeco ybypóra rejeguarâ, upe jecocue gui voí omonoô vaerâ oñembuai jaguâ. Upe oñotýva Espiritu reco rejeguarâ, pe Espiritu reco rejegua gui omonoô vaerâ pe Tecové iyapyraýva guârâ. 9 Ani ñañateí yayapo pôrâvo, jiára guajême ñamonoô pôrâ vaerâ ñane pyamano-ý-maguive. 10 Upeicharamo iya yaveve ñandevera ta yayapo pôrâ opavape ja umi oyeroviava rejeguape catueteieté. 11 ¿Pejechapa jesa guasújá co cuatia ñeê iyapopyre che po rupi voi? 12 Oime ramo oyejehaucaséva co ybypóra reco rejegua ramo, umiva pene mocôtevê peñemongaraí jaguâ Judio reco rupi. Oyaponte upeicha, anichene jaguâ ojasa asy Cristo curusu rejéjape. 13 Umi oñemongaraíva yepe Judio reco rupi nombuayei jecope pe Moises ñeêngue, oipotante peêcuera peñemongaraí Judio recópe, oñemombeu guasu jaguânte jaecuera pende reté rupi voi. 14 Mbaeveicharamo ndaiyai cheve añemombeu guasu jaguâ cheyegui vointe, pe Ñandeyára Jesú Cristo curusu guinte, upe oñemoí jague chejegui co ybypóra recocue, ja che añemoí jague co ybypóra recocue gui. 15 Cristo Jesús rejeguama guive, pe caraíjá Judio reco rupi guare ndajaei mbaeve, ja upeicha avei pe icaraiýva Judio reco rupi guare ndajaei mbaeve, pe teco oñemoña pyaju vaeciente, upéva jae. 16 Ja opa umi oñembo jecopôrâ vaecue coaichagua reco rupi, taipyaguapy, ja toyeporiajuvereco, ja upeicha avei opa umi Tûpâ Ñandeyára Israel cuérava. 17 Coaguirire avave ani che muanguécói: che areco che retépe voi Ñandeyára Jesus porapý cuéreicha. 18 Che reýi cuera, Ñandeyára Jesú Cristo pyapôrâ toico pende pyapype. Amen.

Ephesians 1

1 Che Pablo, Cristo Jesús rembiyocuai, Apostol, Tûpâ Ñandeyára rembipota rupi guare, jaéucá umi imarangatúva, ja umi oyeroviáva Cristo Jesús rejeguava voi Efesope jicuaivape. 2 Tûpâ Ñandeyára ñande Ru ja Ñandeyára Jesu Cristo tapenembo pyapôrâ, ja tapenembo pyaguapy. 3 Ta imombeuguasu catu pyrâ Tûpâ Ñandeyára, pe Ñandeyára Jesu Cristo Rú, Upéva ñane ñanemombaéjaré opambae imombeupyrâ Espiritu rejeguape yvagapegua guivo Cristo rejegua járeje ñande, 4 Jae ñande poravó jague reje Jeseguarâ co yby oyeyapo mboyve, yaico jaguâ ñane marangatúva ramo, ja ñane mârâýva ramo iyýpype, ñande rayjúeté jague reje. 5 Jae voi ñanembosacoi vaecue yma guive voi ñanderereco jaguâ itaýra raicha iyupe guârâ voí Jesu Cristo rupi, jiâ jague reje Ichupe upearâ ja oipota jaguereje upeicharâ. 6 Ja coicha oyapo catuete oñemombeú guasu jaguâ Jae, tuvichaitejá reje pe ipyapôrâ, upearupi voi Jae ñande rerojoryucá itaýra ojayjúva rejeguarâmo. 7 Ñande Jeseguáva guive yareco ñande repýjara juguý reje, ja ñandepeá jára ñane angaipa gui tuvichaite gui ipyapôrâ. 8 Jae omboyoa voí ñandevera ipyapôrâ jágui opaichagua arandu ja mbaecuava, 9 oicuaáucavo ñandevera pe ñeê ñemi jembipota rejeguáva, jiâ jagueicha Ichupe ipôrâ oguereco pôrâmba jaguâ opambae jecópe ipoguype, 10 iya ramo guârâ, ja ombosacoi jagueicha ipyapype voi ombyatypa jaguâ opambae Cristo rejeguarâ jaguâ, umimbae yvagape oiva, ja umimbae ybyarigua upeicha avei, oico jaguâ Cristo opambae âcâ ramo. 11 Ore Jeseguava vointe roñemombaéma rae avei, Jeseguajá reje ore, Jae ore poravó jague reje ombosacoi jagueicha upe oyapóva opambae pe jiâ jaicha Ichupe ja oyapose jaicha. 12 Ore poravó vointe roico jaguâ romombeu guasúcáva ramo Ichupe, tuvichajá reje ore yma guive voi royerovia vaecue Cristo reje. 13 Ja peê perovia vaecue avei Ichupe pejendu pype rae pe ñeê añetegua pe Evangeliope pe penembo jecomarangatu jára, ja peyerovia rire avei Jese peñemói jâtâ pe Espiritu Santo oñecuameêmbyré rupi. 14 Upéva catu pe oñemo tenondéva ñandevera upe ñanemombae jaguâ gui, Jae ñande repy peve jecoitepe pe

oyogua voi vaecue Jae imbaéteérâ, oñemombeu guasúucá jaguâ. 15 Upévareje ajendu pype rae peyeroviajá jâtâ Ñandeyára Jesú reje, ja pejaýjújá opava umi imarangatuvape, 16 che apytuu-ý-reje amombeu guasu Ñandeyárape pende rejejápe ja che che mandua pendereje che ñemboepe, 17 ayerurévo Jesu Cristo Tûpâ Ñandeyárape, pe Túva imbotuvichaitepyrâ, omeê jaguâ peême pe Espiritu penemo arandu vaerâ, ja penderesapea vaerâ peême, peicuaa pôrâ meve jecópe Ichupe, 18 omuesacâ jaguâ peême pende pyapy, icatu jaguâ pejecha ja peicuaa pôrâ mbaepa pejaârô vaerâ pejupity jaguâ upe pene renôijare gui, ja mbaepa jeta ja tuvichava mbae pejupity vaerâ umi imarangatuva apytepe, 19 ja peicuaa jaguâ mbae tuvichava ipuacajá ñande yaroviava peguârâ pe ñane atôî jára ipuaca ja imbaraeete rejeve. 20 Upéva voi oñatôî Cristo pype avei omoingove yebývo Ichupe umi omano vaecue paûgui, ja omboguapyvo iyacatua coty pe yvagape, 21 ja ombotuvichave Ichupe opa mburuvicha guasúva gui, ja opa mburuvichaíva gui, ja opa umi ipuacáva gui, ja opa carai guasúva gui, ja opa téra oñemojerâcuáva gui na co ybyari coanga rupigua añoi, upe yvagape avei pe teco oico vaerâ rupi gua avei, 22 ja omoí opambae ipyguype, ja omoingo Ichupe pe Iglesia âcâ ramo tuvichavé opambae gui. 23 Upéva voi jeté, pe oimbajá Jae, ja Jae voi omotenijêmba opambaepe iyejegui voi.

Ephesians 2

1 Ja peême avei Jae pene moingové vaecue, peê pmano vaecue peina pe pene rembiapo vaí jague ja pene angaipa rupi. 2 Yma peêcuera peico umimbaepe coa ybypora recope, ja pene ñeêrendu umi mbaepochy arapegua ruvicha guasupe, umi mbaepochy cuera voi oñatoiva jicuai umi iñeêrendu-ý-va rejegua pyapype. 3 Umichagua apytepe opavave ñande avei yaico vaecue yma, ñambuayevo ñande rete mbae yerure, ja yayapovo ñande rete ja ñande pyapy rembipota, ja ñande ñandeyejegui voi iñyrômbyrâ-ý-rejegua umi ambuecueicha. 4 Upeicha ramo yepe Tûpâ Ñandeyára tuvichaite oporoporiajuverecova iporayjúete rupi ñande raýjú jague, 5 ja ñamano pype yepe ñaina angaipápe, omeê ñandevere ñande recove Cristo ndive, ja ipya pôrâ rupi voí peñembo jecomarangatu. 6 Upeicha avei Jae ñane moingove yeby Jendive, ja upeicha avei ñanembo guapy Jendive avei yvape Cristo Jesus rejegua járeje ñande, 7 ojechauca jaguâ umi ára ou vaerâme tuvicháitéjá ipya pôrâ ñandevere co imbae pôrâite pype ñandevere Cristo Jesu rejeguájá reje ñande. 8 Ipya pôrâ gui oñemeê rei peñembo jecomarangatu jaguâ peyeroviajá reje, ja cova nda pendejegui voíri, Tûpâ Ñandeyára omeê mbyre rei mante, 9 ja na pene rembiapocue rejey, anichene jaguâ avave oñemombeu guasu iyejegui voi. 10 Tûpâ Ñandeyára rembiapo cuénte voi ñande, ja iñemoñaré Cristo Jesus rejeguaramo ñane rembiapo pôrârâ, ñanembosacoi jague voi ñande recorâ ñande yaico jaguâ. 11 Upévareje pene mandua yma peê pytagua recopegua rejegua jague, ja peñe jenoí jague peê icarai-ý-va umi Judío rupi umi oñejenoí vaecue oyupe icaraijá, pe caraijá oyeyapo vaecue iporupi jetepeguare. 12 Uperamo peê peime vaecue Cristo-ý-reje, peñemo mombyry vaecue umi Israel cuera rejeguagui, ja peicuaa-ý-vaecue pe Ñandeyára Ñeê omeê vaecue oicumeê ramo guare ore ru ypycuepe, ja nda perecoí vaecue mbaeve pejaârô vaerâ, ja peico vaecue Tûpâ Ñandeyára ý reje co ybyari. 13 Coanga ma peê Cristo Jesus rejeguava, peê yma peime vaecue mombyry Ichugui, coanga peñemo anguima nrae Cristo ruguý rupi. 14 Jae voi ñane moñyrôjaré, ja ñane mocoíve gui oyapo peteínte, ja oñembojeté jague gui oity pe ñane mboyaó jague oyuejegui, 15 pe ñaño ñamotareý jague, omboyke pype Moises ñeêngue tembiapoucapy ja jemimboecue ymaguare rejeve. Ja upeicha oyapo ñanemboyejeá potávo oyueje ñane mocoíve, omoingo jaguâ upeicha peteí cuimbae pyaju, ñanemoí pôrâvo oñondive, 16 ja ñane moñyrôucá potavo ñane mocoívepe Tûpâ Ñandeyárape peteí tete ramo voi pe icurusu reje, ja upearupi avei omombávo pe ñañoñamotareý jague. 17 Upeicha Jae ou ja omojerâcuâucá peême co Evangelio co teco pyáyoyará peême mombyry vaecuepe, ja co teco pyáyoyá umi jiângui vaecuepe. 18 Jaerupi voí ñande yareco yaike jaguâ oñondive pe Túva rendape pe peteí Espiritu rupinte. 19 Upeicharamo peê ndajaeveima ambue tetaýguaicha terâ ôguajê râmôvaicha, coanga voi peê umi imarangatúva retâ rejegua voí avei, ja Ñandeyára rogapegua rejegua avei. 20 Ja peê peñemopuâ peteí oga rapórâ ári raicha umi Tûpâ Ñandeyára rembiyocuai Apostol ja umi oñemoñeêjara ymaguare rejeve pende rapórâ, ja Cristo Jesus jaéetéva pe itá oyocopájá pe jacujápe gua. 21 Jaerupi oyoyuapýpá pe oga tuvichacue yaveve ja ocacuaa ojovo oico jaguâ peteí tûpâo imarangatu vaicha Ñandeyára rejeguarâ. 22 Ja Jesegua ramo peêcuera avei peñemopuâ oñondive peico jaguâ Tûpâ Ñandeyára rendâgua Espiritu rupi.

Ephesians 3

1 Upévareje, che Pablo, Cristo Jesus remiñapytî peê pytagua rejejápe, 2 yajeche pejudupa rae peê Tûpâ Ñandeyára ipyapôrá gui omeê jague cheve pende rerecuájárâ, 3 ja oyajoyao jague ja oyecuaáucá jague cheve pe mbae ñemingue, yma voi che cuatia ñeême jaéucá jagueicha mbykymi pe cuatia ñeê ymaguarepe. 4 Ja pemoñeê pype upéva icatu pejechacuaane che aicuaajá jecópe pôrá co mbae ñemingue Cristo rupi guare, 5 co ñongatupy voi oyecuaauca-ÿ-vaecue umi cuimbae rejegua cuera ymaguarepe, coanga oyajoyao jaicha umi jembiyocuai Apostol cuera imarangatúvape ja oñemoñeêjarape Espiritu rupi. 6 Cova voi pe mbae ñemingue yaico vaerájá peê pytagua ja ore Judío ñañe ñombae ja ñañombojeté ja yayopoí umi mbae oñecuameê vaecuepe umi Cristo Jesus rejeguape co Evangelio rupi. 7 Covaerâ che añemoingo jembiyocuai Tûpâ Ñandeyára pyapôrá rupi pe imeêmbyré rei omeê vaecue cheve jembiapoucapýrâ pe ipuacacue che atôiva cheve rupi. 8 Che che yá catu-ÿ-véva pe umi imarangatupa michivéva yepe gui, cheve catu Ñandeyára che mbopuaca ipyapôrá gui amojerâcuâ jaguâ umi pytaguape co Evangelio, pe Cristo oñemombae guasújá rugua yajupitycuaa-ÿ-va gui, 9 ja ajechauca jaguâ jesacájape opavavépe co mbae ñemingue rerecuájá, co mbae ñongatupyré oñemi vaecue iñypyrumby guive Tûpâ Ñandeyára pyape pe omoñemoñajaré opambae. 10 Upeicha rupi Tûpâ Ñandeyára arandu opaichagua mbaegui gua oyecuaauca vaerâ umi Iglesiaÿgua rupi umi tuvichava ja ipuacáva yvapeguape, 11 Jae ombosacoi jagueicha ymaite guive voi omeê pype iñeê Cristo Jesus Ñandeyára rupi. 12 Jaerupi voi, Jesegua guive ñande, iya ñandeve yepoyju-ÿ-me, ja yeroviajápe ñaguajê Jendápe ñande yayeroviajá reje Jese. 13 Upevareje ayerure peême anichene jaguâ pende pyamano co ajasa asyjá reje che pende rejejápe, upéva voi vaerâ peñemombeu guasu jaguâ. 14 Upévareje che amboyaÿbÿ che renypya añesûvo pe Túvape, 15 upe ombojérava oguérateépe opa umi Jesegua cuera yvapegua ja ybypeguape avei, 16 ja ayerure Ichupe Jae tomeê peême, iya jaicha Ichupe pe imbaerareco tuvichaitéva gui, pene mbaraetété jaguâ pende pyapy peve Espiritu rupi, 17 ja Cristo oico jaguâ pende pyapype peyeroviajá reje, icatu jaguâ peê, ybyra japó pôrá vaicha, ja oga japó pôrá vaicha, pepyta jâtâ pe mboraÿjúpe, 18 icatu jaguâ pejechacuaa pôrá, opa umi imarangatúva ndive, mbaeichapa ipÿcúe, ja ipuacacue ja ipÿpucucue, ja iyÿvatecúe Cristo mborayju, 19 ja peicuaa jaguâ peê Cristo mborayju icatu-ÿ-já voi yajupity yaicuaapá jaguâ, ja pejupitÿpá jaguâ peê opa Tûpâ Ñandeyára pype oiva. 20 Pe ipuacaveva oyapo jaguâ opambae jetaitevé ja jecopevé ñande yayeruréva gui, terâ jiáva gui ñandeve pe ipuaca cue ñane atôiva ñande pyape reje toñemombeu guasúeté. 21 Jae umi Iglesiaÿgua rejegua rupi ja Jesu Cristo rupi opa tetâÿgua apytepe tapia guârâ. Amen.

Ephesians 4

1 Upeicharamo, che aimeva añeñapytîjápe Ñandeyára rejejápe, ayerure peême tapeico peê iya jaicha pe peyeyocuai jápe peê peñe jenôí jaguepe, 2 ja tapeico peñemomîrí jápe, ja ta pende pochycuaa-ÿ-jápe, ja pero puacájápe, ja perokîrîrí oñondive taÿjújápe. 3 Peñejaâ pende pya apyte guive peyerereco jaguâ peteîchante peê Espiritu rejegua voi oyopype, peimeme oñondive peyuaby-ÿ-reje. 4 Oime peteî teté año, ja peteî Espiritu año, oime jaicha pe peteî mbae jaârômbyrá pejupity vaerâ vaecue pe peñejenôí jague avei. 5 Peteî Ñandeyára año oime, 6 peteî yeroviajá, peteî caraijá, oime peteî Tûpâ Ñandeyára año, Jae opavave Rú. Jae opambae ári, Jae oñatôí opambae rupi, ja oico opambae pype. 7 Peteî teíme ñandeve oñemeê Ñandeyára pya pôrá gui ñane pytyvôjarâ, iyájaicha ñandeve pe Cristo omeê rei mbyre guivo. 8 Upevareje oyee voi Jae oyupi jague yvape, ja ogueroyupi iñapytîjápe ñapytîmbyre atÿra, ja omeê imeêmbyre cuimbae cuerape. 9 ¿Ja mbaépa co jeise co ñeê Jae oyupi? Ogueyÿ raê nerae avei umi yby ipÿpucuvéjápe. 10 Upe ogueyÿ vaecue, upéva vointe upe oyupi yeby vaecue avei yvatevé opa umi yvagapegua gui omuenyjemba jaguâ opambae iyejegui. 11 Oime voi vaecue peteîva Jae voi omoingo vaecue jembiyocuai Apostolrâ, ja ambuecúe mojerâcuájárâ, ja ambuecúe ñemoñeêjarâ, ja ambue ânga rerecuárâ, ja poromboejárâ. 12 Coávape voi omoingo vaecue ombosacóí pôrá jaguâ umi imarangatúvape, oyeyocuaiuca jaguâ jecópe jembiapoucapÿpe ipytyvôjarâ, ja omopuâ jâtâ jaguâ Cristo reté rejeguape, 13 yajupity peve opavave ñande pya peteîchante yayeroviajápe ja yaicuaajápe Ñandeyára Raÿpe yajupityvo yaico peve cuimbae cacuaájápeicha, ja Cristo rejegua jaeteva reco jápeicha. 14 Upeicharamo

nda yaicovei chene mitâicha terâ umi oico rei reivaicha, ja oyererajávaicha oimejá coty ybytú rupícha oimeraêva oporo mboéva rupi, ja umi carai ñujâ rupi oyapóva pichyguy oporombotabýjâpe ñane mombia jaguâichagua. 15 Coanga voi ñande yaicóne jecópe taýjúpápe, ja yacacuaane opambaepe Jeseguarâ Jae voi ñane âcáva Cristo. 16 Upévagui voi pe jetépá oñemyatyrômba, ja oyuayú pôrâ oñondive, ja opa oyuapýjá oñopytyvôva pe oyupe, ja pe imbaraeete cue icatu jaicha iya peteî teî ñande rayýguepe ocacuaa jaguâ jecópe ñande reté, upeicha avei iya jetepe oñemopuâ jaguâ pe teco porayjupe. 17 Upeicharamo che jae peême, ja aicuaauca Tûpâ Ñandeyára rérape anichene jaguâ peicove umi ambue pytaguáicha oico rei reiva iñâcâtabyrai vaicha: 18 umiva oico pytûnguype voí iñarandu rejeve yepe, oñemo mombyry vaecue Tûpâ Ñandeyára recove gui itabý gui voi jaecuera ja ipya jâtâ gui. 19 Jaecuera oñembo pyajâtâ rire oñemeê otíyme oyapo jaguâ ipya yerurete gui opaichagua tieý tuvicha vichavéva. 20 Nda upeichai racae peê peñemboe rae Cristo reco reje, 21 pejenduma guive iñeê, ja peñemboéma guive Jesegua ramo pe añetegua reje iya jaichagua umi Jesus rejeguape, 22 pejeja jaguâ pende recocue ymaguare, ja pe pende reco tuya ybypóra rei rejegua, iñembuaipyrâ ipyapypegua mombiajára gui, 23 ja peñembo pyaju jaguâ co pe pende pyapype pene atôí járape, 24 ja peñemonde jaguâ pendeyupe voi pe teco marangatu pyajupe, pe Tûpâ Ñandeyára remi moñemoña voi, pe teco ipôrâva ja marangatuva jecopegua Ñandeyára Ñeê rejeguava. 25 Upeareje pepoípá opaichagua yapú gui, ja peñeê añetegua peteî teîva pende rapicha ndive, ñande voi oñopejengue oyuejegui guare voi. 26 Sapy peñembo pochy ramo, ani peñemo angaipa. Ani oiké cuarajy pende pochy aré yaveve. 27 Ani remoí jendaguâ mbaepochype. 28 Upe omonda vaecue, anive omonda, upea rangue, tombaapo toyejeca iporupi ipôrâ vaerâme, oguereco jaguâ omeê vaerâ pe ojasa asyva tecôtêvêguipe. 29 Mbaeve ñeê tieý ani osê pende yuru gui, ta peñeênte pe ipôrâ vaerâ tecôtêvêjâpe, pembo jecopôrâ jaguâ, ja pembojory jaguâ umi jendujarépe. 30 Ja ani pembopyambyasy Tûpâ Ñandeyára Espiritu Santo pe ñane jaângamoí jague upe ñande yajejepypá jaguâ ára ramo guârâ. 31 Opa pýáró, ja pochy, ja ñemyrô, ja yuao, ja ñeêvaí, toñemboípakena pendejegui, ja opa pýávaí. 32 Upea rangue pende pýápôrânte oñondive, peiporo poriajuvereco ja peñyrô oyupe avei Tûpâ Ñandeyára avei oñyrô jagueicha peême Cristo rupi.

Ephesians 5

1 Upeicharamo peico peê Tûpâ Ñandeyára reco yoguajápe itaýra cuera oyejaýjúvaicha, 2 ja peico taýjúpápe Cristo pende rayju jagueicha, ja oñemeê jagueicha Iyupé voi ñande rejejápe peteî oñecuameêmyre oyejapý vaicha jyâcuâ pôrâiteva Tûpâ Ñandeyárape. 3 Pe itieý ja mbae kyá ja pe mbaepotavai, ani penemandua umi ñeêngue reje yepe pende apytepe, nda iyái járeje umi imarangatúvape. 4 Ani peñeê tieý, ani peñeê taby, ja ani peñeê ñomboyarújâpe, mbae iya-ý-va umiva. Upea rangue peyerorjory oñondive. 5 Peicuaa vaerâ voí avave itieýva, terâ tecové otíýva, terâ jaesénteva, terâ taângá ombuetéva, ndojupityi jaguâ oñemombae jaguâ Cristo ja Tûpâ Ñandeyára mbae yvagapeguape. 6 Ani avave penembotaby ñeê guaujápeguape. Coambae reje voi ou Tûpâ Ñandeyára pochyja umi iñeêrenduýva cuera rejegua reje. 7 Upeareje ani pemoîrû ichupecuera umimbaepe. 8 Yma peêcuera voi pytûnguypeguare, coanga peyejesapéma Ñandeyára rejeguama ramo. Peiconá, upeicharamo, umi ojesapéva rejegua ramo: 9 pe ojesapéva gui voi oico opa mbae pôrâ ja mbae jecopegua ja ñeê añetegua. 10 Ja peiporanguereco oimeraêva mbae oguerorjoryva Ñandeyárape. 11 Anichene peyejea umi jembiapo vaí reíva pytûnguypegua ndive, upea rangue peyao ichupecuera. 12 Mbae tieý yepe ñandeve ñañeê ramo umi jembiapo vaí ñemijamegua. 13 Ja opambae oyepyjy vaí vaerâ ja oyejecháucápá vaerâ pe ojesapéva rupi. 14 Pe ojechaucápáva opambae iyejegui voi pe ojesapevante. Upevareje oyee: Epaý, nde rekéva reina! Ja epuâ umi omano vaecue apytegui ja Cristo nderesapéne. 15 Pemaêna, upeicharamo, mbaeichapa peico pene mârâ-ý-jaguâicha, ani itabývaicha iñarandúvaichante. 16 Peê pene râcâteý pende ára reje iya yave peême, ipojoyi voi járeje coa ára. 17 Upevareje ani pene âcâ tabyrai: peñejaânte peicuaa pôrâ pe Ñandeyára rembipota: 18 ani peu vino pecaú jaguâicha pe ñane sarambípájá voí: ta jendápá pendepyape pe Espiritu, 19 peñomonguetávo oñondive Tûpâme purajéi rupi, ja ñemboe purajéipe, ja ñeêngá ñane ânga rejeguape, pepurajéivo ja pembopúvo Ñandeyárape pende pyapype, 20 perorjoryvo Tûpâ Ñandeyára ñande Rúpe tapia opambae reje Ñandeyára Jesu Cristo rérape. 21 Peyoyoco oyupe pe pekyjýyýjâpe Cristogui. 22 Peê cuña pemendava ta peyeyoco pene ménape cuera Ñandeyárape guaicha avei. 23 Pe iména pe cuña âcânte voi, Cristo pe Iglesia Jesecueraguava âcâ jaicha, ja Jae

voi co jete omojesâijára. 24 Upeicharamo, pe Cristo rejegua Iglesia voi oyeyoco
 jaicha Cristope, upeicha avei umi cuña omendava toyeyoco iménape cuera
 opambaepe. 25 Peê cuimbae pemendáva pejaÿju pene rembirecope Cristo ojayju
 jagueicha pe Iglesia Jesecueraguavape, ja oñemeê jagueicha Iyupe voi Jesecuera
 rejejápe, 26 omomarangatúpá jaguâ ichupecuera ja omopôti jaguâ jemimboecue rupi
 ÿ caraipeicha, 27 ojechauca jaguâ oyeguajá iyupeguârâ pe Iglesia
 Jesecueraguavape ikÿa-ÿ-reje mamove ja ichaî-ÿ-reje, ja mbaeve vai-ÿ-reje
 upeichaguava, imarangatuva ramonte ja ikya-ÿ-va ramonte. 28 Upeicha avei umi
 iména cuera tecôtevê ojayju jembirecope cuera oguetéichante avei. Upe ojayjuva
 jembirecope, iyupe avei oyejayju. 29 Avave no ñamotareyvái máramo oguete voi.
 Upea rangue omojyvâtâ, ja oñangareco pôrâ jese, Cristo oñangarecojaicha avei
 Iglesia Jesegua cuérava reje avei. 30 Ñande voi jete pejengue nungá. 31 Upeareje
 pe cuimbae ojeya vaerâ itúvape ja isÿpe, ja oñemboyá vaerâ jembireco reje, ja
 oico vaerâ co mocoíve oñondive peteî teté ramo. 32 Tuvichaite co mbae ñemingue
 ñongatupyré cova co Cristo ja Iglesia Jeseguacuerava rupigua. 33 Peteî teî pende
 cuérava avei pende yejegui voi pejayju pene rembirecope pende yupe guaicha, ja
 pe cuña tombuete iménape.

Ephesians 6

1 Che raÿcuera, pene ñeêrendú penderúpe Ñandeyara yype teco pôrame gua voi. 2
 Embuete nde rúpe, ja nde sÿpe: cova voi pe tembiapoucapÿ iñypyumbÿva
 oñemboyuapy jague mbae cuameêmbyré, 3 joa pôrâ jaguâ ndeve, ja reicove pucu
 jaguâ ybyari. 4 Ja peêcuera, ituva cuera, ani pembopochy rei pende raÿpe:
 pemongacuaante ichupecuera, pemboaracuaávo ja pembojecopôrâvo ichupecuera
 Ñandeyára reco pôrâ râ. 5 Peê tembiguai cuera, pene ñeêrendú umi carai pende
 yara voívape kyjÿyê ja yepyapy rejeve, ja ta pende reco pende pyapôtime Cristo
 rembiyocuaicha ramo avei. 6 Ani peyeyapo jesápente, umi ombojorysévaicha umi
 caraipe, umi Cristo rembiyocuaichante voi peyapovo kyreÿeté rejeve Tûpâ
 Ñandeyára rembipota, 7 peyeyocuaiucávo kyreÿme torypápe Ñandeyára peguârâicha
 ramo, ja anichene caraipe guârâichante. 8 Peê peicuaa voi, oime ramo oyapo
 pôrâva, oñembo jecovia vaerâjá ichupe Ñandeyára guivo, ta jaépa pe tembiguai
 rejegua terâpa carai jaéaénteva rejegua. 9 Ja peêcuera, icarai cuera, peyapo
 ichupecuera upeicha avei, anichene pemombói ichupecuera, peicuaa pype
 icaraicuera, pende carai avei, oijá yvagape ja iyÿpype ndiporijá oyeporavóucá
 jaguâ. 10 Jarire, che reÿicuera, peñembo puaca Ñandeyára rupi, ja peñemo
 mbaraete ipuaca rupi. 11 Peñemonde opa Tûpâ Ñandeyára ñemondécájápe, icatu
 jaguâ pepyta jâtâ pemÿi-ÿ-reje pe mbaepochy penemoñujá ramo guârâ. 12 Ñande
 ñañoraÿrôjá ndajaei too ja tuguy rejegua reje, umi yára cuera ja umi carai guasu
 ja mburuvicha guasu pytûnguÿpegua reje, ja umi mbaepochy oñemoñaáva umi
 yvapegua rejegua ndive yepe reje. 13 Upeareje peipyjÿpá pe Tûpâ Ñandeyára
 ñemondécájá icatu jaguâ peropuaca pe ára vaipe, ja pemombá jaguâ opambae
 jecope, icatu jaguâ ipajápeve yepe pepyta jâtâ. 14 Peime jâtâkena, upeicharamo,
 peyeyocua pype pendecúape pe Ñeê añeteguápe, ja peñemonde pende pytia rejegua
 penembo pireyÿ jarâ pende reco pôrâ guiguape: 15 tajyrú pendepy
 peñembosacoiváicha pe Evangelio pyaguapy rejegua rejeve: 16 peipyjy catuetei
 pende pireyÿ jarâ peyeroviajá, icatu jaguâ pemboguépá umi mbaepochy juÿ rendÿ,
 17 ja pemoi pene âcâ ryrurâ pe pene mbojecomarangatu jague, ja peipyjy pe
 Espiritu kyse pucu Tûpâ Ñandeyára Ñeêva. 18 Ja peñemboe ja peyerure meme
 catuetei peñemboevo opambae reje Espiritu pene atôijápe, ja upearâ avei pemaña
 iya ramo guârâ peême pemojêjêvo yepe peñemboéjápe opa umi imarangatuva reje, 19
 ja peñemboe che reje avei oñemeê jaguâ cheve aipea jaguâ che yuru añeê jaguâ ja
 aicuaauca jaguâ aipoyju-ÿ-reje pe ñeê ñemingue Evangelioiguigare. 20 Upéva
 rejejápe voi che aico Ñandeyára rembiyocuai che ñapytîjápe yepe icatu jaguâ añeê
 ayeroviajápe aipoyju-ÿ-reje ichugui cuera tecôtevê jaguâicha. 21 Ja peêcuera
 avei peicuaa jaguâ che mbaerâ gui mbaépa ayapo aina, opa âmbae oicuaáucáne peême
 pe Tichico ñande reÿi yajayjúva, tembiyocuai yeroviajá jae Ñandeyára rejeguava.
 22 Covaerâ voi amondo ichupe pene rendape peicuaa jaguâ ore mbae gui, ja jae
 pene mbopyaguapy jaguâ. 23 Tûpâ Ñandeyára Túva ja Ñandeyára Jesu Cristo,
 tombopya guapy ñande reÿicuerape oyojâjÿú jaguâ oyoapytepe, ja oyerovia jaguâ
 jecope. 24 Toyererojory pôrâ opa ojaÿjúva Ñandeyára Jesu Cristope guaujapeÿ
 ipyaite guivente. Amen.

Philippians 1

1 Pablo ja Timoteo, Jesu Cristo rembiguai cuera, ore romomaitéiucá opa umi imarangatuva Cristo Jesu rejeguápe Filipospe jicuaiva, ja umi Iglesia rejegua rerecuápe ja umi ipytyvôjárpe avei. 2 Ta pende rerojory ja penembo pyaguapy peême Tûpâ ñande Rú ja Ñandeyára Jesu Cristo. 3 Che che rory Tûpâ Ñandeyára ndive che che mandua vove pende reje, 4 ja tapia añemboejápe meme ayerure aina pende reje añemboe torypape, 5 peêcuera voi che moîrû vaecue co Evangeliope iñypyrujá ára guive coangaite peve. 6 Che arovia yeroviajápe upe omoñypyrujáré pende pyape co tembiapo pôrâ omombá jaguâ jecope Jesu Cristo ára guârâ. 7 Jecope voi che mandua che coicha opa pendereje poguereco járeje che pyape tapia che ñapytîjárupi voi, ja upeicha avei añejaâ pype aina añeê pe Evangelio reje amoañetêvo peê che moîrûva co tembiapo pôrâme. 8 Tûpâ Ñandeyára voi oicuaa pôrâ che pojayjújâ opavavépe peême Jesu Cristo pya rupi voicha. 9 Upeicha avei añemboe pende reje pende poraÿjuetê etevé jaguâ ja penembaecuaa yoa yoa jaguâ ja pene mbaerechacuaa yoa yoa jaguâ jecope, 10 pejechacuaa pôrâ jaguâ jecópe mbae oicoeva, pende reco yopará-ÿ-jaguâ ja pemoñepysanga ÿ jaguâ avavepe, Cristo ára ramo guârâicha, 11 ja pende reco pôrâte jaguâ peico jaguâ yvâ jiá jetavaicha Jesu Cristo rupi oyererojory ja oñemombeu guasu jaguâ Tûpâ Ñandeyára. 12 Ja che aipota, che reÿicuera, peicuaa umi mbae oyeju vaecue cheve osê jaguâ jetave meme oñemo mbaeguasu pe Evangelio. 13 Upeicha vaecue oyecuaapá umi pe mburuvicha guasu roga rupi guape, ja opa umi ambuecuepe avei co che ñapytîjá Cristo rejegápe voi. 14 Ja upegui jeta umi ñande reÿicuera Ñandeyára rejeguava oñembo pyaguasúvo añeñapytîjá reje che ojaâvé oñeê kyjÿyê ÿ reje pe Tûpâ Ñandeyára Ñeê. 15 Oime yepe peteîva oñemoñeêva Cristo gui jacateÿgui umi ambuecue reje, ja oyubyse guinte, oime ambuecue oñemoñeêva jecope ikyreÿ pôrâ gui avei. 16 Umiva voi oñemoñeê che raÿjujäreje oicuaa pype che añemoîjague coápe añeê jaguâ rejegápe co Evangelio rejegápe. 17 Umi ambuecue oñemoñeê Cristo gui oyubyse járeje, ja nda ipya apyte guivei, oimoavo omboyuapy jaguâ che pyapy vaerâ añeñapytîjápe. 18 ¿Mbaepa upeicharamo? Marave ndoicoi! Ipôrâte opaichavevo guaujápe terâ añetejápe Cristo oñemojerâcuâ ramo, ja cova reje voi che abyá ja abyâne yepe. 19 Aicuaa voi cova joa vaerâjá cheve che mârâ ÿ jaguâ pene ñemboe rupi, ja Jesu Cristo Espiritu che pytyvôjá reje, 20 che pya oyerure jaicha, ja ajaârôjaicha anichene jaguâ mbaevepe añemotî, icatu jaguânte ayeroviaitegui tapia guaicha, coanga upeicha avei Cristo oñembo tuvicha jaguâ che recope che retepe aicove terâ amano ramo yepe. 21 Cheve voi che aicovêjá Cristo, ja che amanojá che mombaererecojarâ. 22 Upeicharamo yepe che aicovevé ramo che retepe ajupityvé jaguâ jetave che rembiapo rupi ndaicuaai aiporamo pe aiporavó vaerâ. 23 Co mbae mocoîve gui che reco ñapitÿ: che pya yerurete ayepoî jaguâ aja jaguâ aime jaguâ Cristo ndive, upéva ipôrâtevé: 24 upe yaveve apyta che retepe tecôtevêvé pende rejegápe. 25 Ja ayeroviá upeareje, ja aicuaa apytatajá, ja che are vaerâjá yepe penendive cuera pene mombae guasuvé jaguâ ja pembo jorÿvé jaguâ meme peyeroviajápe, 26 pereco jaguâ peñe mombeu guasu jaguâ Cristo Jesu rejegua ramo chereje che ayu yeby jague reje pene rendape. 27 Tapeico pôrante jecópe iya jaicha umi Cristo Evangelio rejeguape, icatu jaguâ che aja ramo pojecha jaguâ terâ che poreÿ ramo ajendu pendejogui pepyta jâtâjá peteî pyapente ja peteî ñeêmente, peñejaâvo oñondive co Evangelio yaroviajá rejegápe. 28 Mbaeveicharamo ani peñemonguyjÿye umi pende reje oñemoîva gui: upeagui oyejechacuaâne voi jaecuera imbuaipyramájâ ja peêcuera teco mârâÿmbyramájâ; cova voi oyejechaucamanerae Tûpâ Ñandeyára gui, 29 oñemeê voi vaecue peême Cristo rejegápe na peyerovia jaguâ añoi Jese, pejasa asy jaguâ Jesejape avei, 30 pereco pype mbae peñejaâ jaguâ pejecha jagueicha che añejaâ jague ja coanga pejendu jaicha añejaâjá gueteri.

Philippians 2

1 Upevareje oime ramo peñemo kyreÿjá Cristo rupi, oime ramo peñe moangapyjÿjá poraÿjúpe, ja oime ramo Espiritupe ñañembo yejea jaguâ peteî ramo, ja oime ramo pende pya pôrâ jaguâ ja peiporiajuvereco jaguâ, 2 upeicharamo, che mbojory jecoitepe pene ñeê peteîcha pype, ja peyojaÿjú pype, ja peico pype peteî pyapente peïmoa pype peteî mbaerâte. 3 Anichene mbaeve peyapo peyuaby jaguâ rejegape, terâ peñemombeu guasu reí jaguâ rejegápe, upea rangue peñemomîrinte, ja peteî teî peêcuera toñombotuvichave iyeje gui cuera. 4 Ani pejechacuaa pene mbaéva reje voi, umi ambuecue mbaéva reje avei pejechacuaana. 5 Ta pende reco upe Cristo Jesu reco cueicha voi. 6 Upéva voi Tûpâ Ñandeyára yoguajá ramo yepe,

noimoai co jeco yoyajá Tûpâ Ñandeyára ndive mbae jacatey vaerâ ramo: 7 upea rangue oñemo nandi oñemo tembiguai reté, ja oyeyapo cuimbae yoguajá ramo, 8 ja oyeju ramo cuimbae recope oñemomirí oyupe voínte ja oñemo ñeêrendú omano meve curusu reje oyeyuca ramo guare. 9 Upeareje avei Tûpâ Ñandeyára ombo tuvichaite Ichupe yvatejá peve ja oguerojory Ichupe ombojéra tuvichavévo opa umi ambuecue réra gui, 10 icatu jaguâ Jesu rerape oñesûmba jenypya opava jicuaiva yvape, opava jicuaiva ybyari, ja opava yby guype jicuaiva, 11 ja opa yuru rupi oñemombeu jaguâ Jesu Cristo Ñandeyarájâ oñembuete jaguâ Tûpâ Ñandeyára Túva. 12 Upévareje, che rayjupára cuera, pene ñeêrendu jague reje tapia, na che aimeme añoi, icatúetévê coanga che poreyme, peñe mojembiapo jecópe kyjýyê, ja pyapy rejeve, pejupity jaguâ pene ángape ipôrá vaerâ. 13 Tûpâ Ñandeyára voi pe pende pyape oñatôiva peyaposé jaguâ jembipota, ja oyapoucavo peême jecoitepe pe jembipota. 14 Peyapopá opambae pemojêjê y reje, ja peyuaby y reje, 15 pepyta jaguâ pende reco kya-y-reje, ja yopará-y-reje Tûpâ Ñandeyára rejegua yojeipyre co tetaýgua iñañáva, ja opiaséva paúme, umiva apytepe peêcuera pejesapé tataendyicha co ybyari, 16 pejupivo ichupecuera co ñeê moingovéjarâ. Upeicharamo iyáne cheve añemombeu guasu jaguâ Cristo ára ramo guârâ añani rei y jague reje, terâ ambaapo rei y jague reje. 17 Ja uperire che recové oñeñojê ramo yepe pe peê peicuameêva, ja peiporúcáva reje peyeroviágui, upeicharamo yepe, che che rory, ja abyá opavave pende pyri. 18 Upévareje pende rory peêcuera avei, ja pebya che pyri. 19 Ajaârô avei Ñandeyára Jesú rupi amondo voívo pene rendape Timoteope, icatu jaguâ aicuaa ramo mbaeichapa peico che pya guapy apytávo. 20 Ndarecoi voi ambue ipya pôráva jaeicha imandúá vaerâ jecópe pende reje: 21 opava umi ambuecue ojecáva imbaénte voi, ja nda Cristo Jesus mbaéi. 22 Peêcuera peicuaa voi jeco pôrángue itaýra itúvapéicha, jae che moírû jague añemoñeê jaguepe co Evangelio gui. 23 Upeicha ramo ajaârô amondo jaguâ ichupe pene rendape ajecha vove mbaeichapa ojo che rembiapo. 24 Ayeroviá avei Ñandeyára reje che avei aja voi jaguâ pene rendape, 25 jiâ cheve yma tecôtevê jague amondovo pene rendape pe Epafroditope pe che reýi che moírû vaecue che rembiapocue ja che añorayrô jague rupi, pene remimbou vaecue voi, che pytyvôjara che recôtevême. 26 Jae ipya yerurete vaecue pende rechapá jaguâ peême, ja tuvichaite ombuasy peêcuera pejendu jague reje jae jasy jague jiconi. 27 Añetejápe jasy ete vaecue ja jaimete omano jaguâicha vaecue, Tûpâ Ñandeyára nte oiporiajuvereco ichupe ja nda ichupeñoi, cheve avei, anichene jaguâ che pya mbyasy oyoari. 28 Upeareje voíve amondo ichupe icatu jaguâ pejecha vove ichupe pebya yeby jaguâ ja che anichene jaguâ che che pya mbyasýetévê. 29 Perojorýnte ichupe, upeicharamo, Ñandeyára rerape torypape, ja pembotuvicha cuimbae ambuecue jaeichaguape. 30 Cristo rembiapoucapy reje jápe voi jae jaimete omano, na jácâteýývo oguecove reje yepe, pene mbojecoviávo pe iya y jague peême che pytyvôvo.

Philippians 3

1 Coanga catu, che reýi cuera, pende rory Ñandeyára rejeve: cheve añetejápe na che mongueráiri ayapojá co cuatia ñeê peême, ja peême mbae ipôrá vaerâ voi. 2 Peñeñangareco yaguá gui, peñeñangareco jembiapóvaiva gui, peñeñangareco umi icaraíeté-y-vagui. 3 Ñande voi ñande caraíetéva añete ñande ñambuetéva Tûpâ Ñandeyárape Espiritu rupi ja ñaño mombeu guasu Cristo Jesu rupi, yayerovia-y-va mbaeveicharamo ñande reco ybypora rejegua reje, 4 che voi añete areco ramo yepe ayeroviá jaguâ che reco ybypóra rejegua reje avei. Oime ramo oimoáva iyajá ichupe oyerovia jeco ybypóra rejegua reje cheve voi iyávê. 5 Che voi añemongaraí vaecue pe ocho arajápe, Israel rejeguáva, pe Benjamin reýi rejeguava, peteí Hebreóetéva che, Hebreo rejegua voi, ja pe Moises ñeêngue guivo che Fariseóva, 6 che rácâteý ymaguarepe che amoná vaecue umi Iglesia rejeguape, ja pe teco pe Moises ñeêngue rupi guarepe che yojeipyre. 7 Opa umimbae che añemombae guasu jague, coanga ayapo Cristo rayjupápe imombopyré ramo, 8 ja añetejápe ayapo opambae imombopyre ramo co âmbae ipôráiteva rejejápe, che aicuaa jaguâ Cristo Jesus che Yárape. Upéva rejejápe amombopá opambae ja ayapo ytyicha, 9 che icatu jaguâ amboyeju Cristope ja ayeju jaguâ Jesegua ramo, nda che reco pôrángue voi pe Moises ñeêngue rupi guare rejéi, ajupityma guivénte pe teco pôrá Cristo reje yayerovia jague rejegua, pe teco pôrá Tûpâ Ñandeyára guíogua yarovia jague rupigua, 10 icatu jaguâ aicuaa Ichupe jecópe, ja aicuaa jaguâ pe ipuacajá oicove yeby Jae jague rejegua, ja che aico imoírûjára raicha ojasa asy jaguepeguaicha añemoi pype Jaeicha omano ramo guare, 11 yajecha mbaeicha ro pa ajupityne aicove yeby jaguâ umi omano vaecue apytegui. 12 Ndajaei ajupity vaecueichama, terâ che

añemo marangatúité vaichama ramo, che añejaâ mante yajecha ajupity aipyjy jaguâ avei upe che yapyjy jague avei Cristo. 13 Che reÿi cuera, che naimoai cheyejegui voïnte aipyjýma jague: peteî mbae año ayapo: pe tapycuepeguava gui che resaraima, ja ayepysó pe che renonde oiva reje, 14 ja añani pe oñejaângájapeicha, ajupity jaguâicha pe oñecuameê rei vaecue umi Tûpâ Ñandeyára ojenôï vaecuepe yvaga recorâ Cristo Jesus rejeguava. 15 Upeicha ramo, opa ñande jecoitepeguáva guive coarâ vointe ta ñande reco, ja oime ramo peyuabyjá, upepe voi avei Tûpâ Ñandeyára pene muasâcâne peême, 16 ja mamó yajupity jague upeárupi yaja yaicovo oyoykereje pôrânte gueteri. 17 Che reÿi cuera, peico oñondive che recope, ja pemaê umi oicova reje pe teco ore recocue rejegua rupi. 18 Jeta oime oicóva che amombeu jague peême jeta yeby, ja coanga amombeu yeby peême ayajeojápe, jaecuera Cristo curusu ñamotareyjárajá: 19 umiva apyra mbaepochy retâ vaerâ, itûpâ ñandeyara voi jygue mante, ja oñemombeu guasúva oñembotieÿ jague gui ja ybyarigua rejente imanduava. 20 Ñande reco voi ñane retâ yvapegua rejegua, ja upegui ñajaârô ñaina ñamañávo ou jaguâ Ñandeyára Jesu Cristo ñanderepýrâ avei. 21 Upéva omoambue vaerâ co ñande rete poriajú oyogua jaguâ pe jeté teé oyeguaitevape pe ipuaca rupi oñatoîjá opa mbaepe omoîmbávo ipoguype.

Philippians 4

1 Upeicharamo, che reÿi cuera, che pojayjuva, ja che pya yerureva, peê che abyjá, ja che âcâ yeguajá, peime jâtâ upeicha Ñandeyára rejegua ramo, che raÿjupára cuera. 2 Ayerure Euodiaspe, ja ayerure avei Syntychepe avei, tapende pya peteînte Ñandeyára rejeguajá reje. 3 Upeicha avei ayerure ndeve, nde che reÿi, che moîrûjára, eipytyvô umi cuña cuerape ombaapo vaecue chendive añemoñeê jaguepe pe Evangelio gui, ja eipytyvô Clementepe avei, ja umi ambuecue ombaapo vaecue chendivepe, joracuera oívoíva pe cuatia ñeê tecove jaeteva rejegua yvapeguape. 4 Pende rory Ñandeyára pýri tapia. Jae yeby peême pende rory jaguâ. 5 Pene mbaepôrájá voi toyecuaa opa cuimbae rupi, jiânguima járeje Ñandeyára. 6 Ani peyepyapy mbaeverâ. Opambaepe peñemboejápe, ja peyerurejápe toyecuaauca Tûpâ Ñandeyára ypype penembae yerure perojorývo Ichupe. 7 Upeicharamo pe Tûpâ Ñandeyára pyaguapycue tuvichavéva opa ñane mbaecuaávagui oyapyjyne pende pyapy ja pene âcâ Cristo Jesus rejeguajá reje peê. 8 Coanga icatúvé, che reÿi cuera, opambae añetegua, opambae imbuetépyrâ, opambae jecopegua, opambae oyopará-ÿ-va, opambae jaÿjúpyrâ, ja opambae jerâcuâ pôrâva, ja oime ramo voi mbae ipôráiteva jecopegua añete, ja oime ramo ñaño mombeu guasu jaguâme, umimbae reje voi pene manduákena. 9 Pe temimboe ja pe teco peñemboe jague ja pejendu vaecue ja pejecha vaecue chejegui, umimbae peyapo jecópe ja Tûpâ Ñandeyára ñane mbopyaguapýva, oicone penendive. 10 Tuvicha vichave che rory Ñandeyára pýri joký yeby jague reje ipajápe penemanduajá chereje: upearâ voi peêcuera peyepyapy tapia, ndaiyainte peême icatu jaguâ. 11 Nda che soguéjá rejéi che jae cóva, cheyejegui aicuaa che pyaguapy jaguâ arecómíva rejévente mamó aicojápe. 12 Che aico cuaa pôrâ ajasa asýjápe, ja aicocuaa pôrâ avei jeta ja jembý reíjápe, oparupi ja opambaepe che imboepyre tyvâtâ ramo guârâ ja upeicha avei vareá ramo guârâ, areco jeta ja jembý ramo guârâ, ja upeicha avei ajasa asy ramo guârâ tecôtevême. 13 Opambae reje che icatu che puaca Cristo rupi pe che mombaraetejára. 14 Upeicharamo yepe, peê peyapo pôrâ chemoîrúvo ajasa asy jápe. 15 Peêcuera avei peicuaa, peê Filiposýgua, che añemoñeê ñypyrúme pe Evangelio gui che aja ramo guare Macedoniagui, ndipori jague mavave umi Iglesia rejegua oñopytyvôse vaecue chendive imeêjápe ja iyapyjyjápe pe tûpâmbae, peêcuera añónte. 16 Pe Tesalónica peve yepe voi peêcuera perajáucá cheve che remicôtevêrâ peteî terâ mocoí yeby. 17 Che voi namojêjêi aicovo oñemeê jaguâ reje cheve, che ajónte pendereje pene rembiapo pôrâ vaerâ ývá jiá pôrâvaicha pende rerâcuâ pôrâ jaguâ. 18 Oime arecopáma jeta ja jembý vaerâ cheve, Che renyjêmbáma. Arecoma Epafrodito porupi pe perúrúca vaecue cheve, peteî mbae jyâcuâ pôráitevaicha peteî icuameêmbyréichagua joá pôrâva cheve oguerorjorýeté vaerâ Tûpâ Ñandeyárape avei. 19 Che Tûpâ Ñandeyára yepe omoîmbane pene remicôtevêrâ, iyájaicha ichupe imbae rereco tuvichaite yvapegua gui Cristo Jesu rupi. 20 Upévareje toñembotuvichaité Tûpâ Ñandeyára ñande Rú tapia guârâ. Amen. 21 Amomaitéiucá opa umi imarangatúva Cristo Jesu rejeguávape. Umi ñande reÿicuera jicuava chendive pene momaitéiucá peême. 22 Opa umi imarangatúva coapegua pene momaitéiucá, ja jetave umi ambuecue gui yepe pene momaitéiucá umi Cesar roapegua. 23 Ñandeyára Jesu Cristo tapenembopyapôrâ ipyapôrângue rupi voi. Amen.

Colossians 1

1 Che Pablo, Cristo Jesu rembiyocuai, Apostol Tûpâ Ñandeyára rembipota rupi guare, ja ñande reÿi Timoteo, 2 romo maitéiucá umi imarangatúvape, ja ñande reÿicuerape yeroviajá Cristo rejeguáva Colossepe jicuáivape. Tûpâ Ñandeyára, ñande Rú ta pene mbopyapôrâ, ja ta penembopyaguapy peême. 3 Ore roguerojory Tûpâ Ñandeyárape, Ñandeyára Jesu Cristo Rúpe, roñemboévo tapia pendereje, 4 rojendujague reje peyeroviajá Cristo Jesu reje, ja peêcuera pejajjújá opa imarangatúvape, 5 pe pejaârôva rejejápe iñongatupyré peême guârâ yvape pe pejendu jague yma voi pe Ñeê añetegua Evangelioquí. 6 Cova voi ojupityma vaecue peême, oñemuasâi jaicha oparupi co yby yere reje avei oñembojeta jetavéva, ja ocacuaáva ojovo oparupi pene paúme guaicha avei, pe pejendú ja peicuaa jague ára guive co Tûpâ Ñandeyára pya pôrângue añetejápe. 7 Upeicha voi peicuaane rae avei Epafras ñaneîrû yajaýjúva gui Cristo rembiyocuai yeroviajá peême ore recovia. 8 Jae voi omombeu avei oreve pende poraýjú pe Espiritu recopegua gui. 9 Upévareje avei ore pe rojendu jague ára guive, ndo ropytuui roñemboévo pendereje, ja royerurévo peicuaapá jaguâ jecoitépe Ñandeyára rembipota, ja pene arandu pôrâ jaguâ, ja pejechacuaapá jaguâ mbae yvapegua, 10 peico jaguâ jecope iya jaicha Ñandeyára rejeguape, pembojory jaguâ jecopete Ichupe opa tembiapó pôrâme, peñe mombae pôrâ, ja pecacuaa jaguâ peicuaa pôrâ meve jecope Tûpâ Ñandeyárape. 11 Ja pe ipuacacue tuvichaite guive ta peñembopuaca opaichagua mbaraete rejeve peropuaca jaguâ meme peê cuera, ja perokîrîrî jaguâ torypápe. 12 Pembute pe Túvape ñane mombae guasúva, iya jaguâ ñandeve yajupity jaguâ pe iñongatupyré umi imarangatupa peguârâ pe oyejesapé yvapegua gui. 13 Jae voi ñanemboí pe pytûnguy puaca gui, ja ñande rerová pe Taýra ojaýjúetéva reco marangatujápe. 14 Jae pype voi yareco ñanderepýrâ oyepeápá jaguâ ñane angaipa. 15 Upéva voi Tûpâ Ñandeyára yajechaýva yoguajá pe iñypyrumby ñemoñare oñemoña mboyve avave. 16 Jaerupi voi oñemoña opa yvape oiva, ja opa ybyari oiva, mbae yajechava ja mbae yajechaýva, mburuvicha guasu renda yepe, ja carai guasu renda yepe, ja umi mburuvicha yepe, ja umi ipuacaitéva yepe, opava oñemoña Jaerupi ja Ichupe guârâ. 17 Jae oico oyejegui voi, ja Jae opambae mboývéguare, ja Jaerupi opambae opyta jecorâme. 18 Jae iñâcâ jetépe voi, pe Iglesia Jeseguávape. Jae voi pe iñypyrumby, ja Jae pe oicove ypy yeby vaecue umi omano vaecue apytegui, itenondeve jaguâ Jae meme opambaegui. 19 Jiâ pôrâ Túvape voi opambae pôrâ oimba jaguâ Ipye. 20 Ja jiâ pôrâ Ichupe omoñyrômba opambae Iyue voi Jae rupi, omokîrîrî pype juguy pe curusu rejeguare reje, Jae rupi omoñyrô jaguâ Iyue opambae umi ybyari gua ja upeicha avei mbae yvapegua. 21 Peê avei yma pende pya resaité vaecue, ja pende pyáro vaecue pene rembiapo vaí rupi, coanga Jae pene moñyrômba peême, 22 oñembojeté jague rupi cuimbae ramo, ja omano jague rupi penemoingo jaguâ peême pene marangatujápe, ja pene mârâýjápe, ja pende recopôti jápe iyýpype. 23 Upeicha vaerâ voi, peê pepyta jâtâ guive pende rapo jâtâ pôrâ reje, pende yeroviajápe, pende rerová ý reje pe pejaârôjá gui pe Evangelio rupi, pe pejendu vaecue, pe oñemo jerâcuâ vaecue opa ybypóra cuera jicuaivape araguype. Upevarâ voi che añemoingo vaecue jerecua ramo. 24 Coanga catu che rory ajasa asyjá reje pende rejejápe, ja che che rete rejeve aime Cristo recovia Jae ojasa asy ranguepe pe jete Iglesia Jesegua cuérava rejejápe. 25 Jeseguacuera rerecuá ramo ayeyapo che, Tûpâ Ñandeyára omoí jagueicha che pope che yocuaivo pende rejejápe, peñemboe jaguâ jecoitepe pe Tûpâ Ñandeyára Ñeê reje, 26 aicuaa jaguâ pe mbae ñemingue, iñongatupyre ñemijáme, iñypyrumby mboyve, ja oime mboyve oñemoñava, ja coangama icuaaucápyré imarangatúva cuerape. 27 Umivape voi jiâ Tûpâ Ñandeyárape oicuaáucá co mbae tuvichaité, ja ipôrâite imombeu pyrârâ, co ñeê ñemingue iñongatupyré umi ybypóra umi pytaguava peguârâ, co ñeê: Cristo oi pende pype pejaârôjá pejupity jaguâ yvape. 28 Upévape voi ore romojerâcuâ romomandúvo opavave ybypórape, ja romboévo opavave ybypórape opa arandu rejeve, romoingo jaguâ opavave cu ybypórape jecoitepe Cristo rejegua ramo. 29 Covaerâ voi che ambaapo avei ja ayepyapy añejaâvo Upe che pytyvôjára ja che pya atôijára puacacue tuvichaite rupi.

Colossians 2

1 Che aipota voi peê peicuaa tuvichajá ayepyapy pende rejejápe, ja umi jicuaiva Laodiceape rejejápe, ja opa umi che recha-ý-vaecue yepe che rova che aimeme rejejápe, 2 oñembo pya kyreý jaguâ, ja oyojaýjú pôrâ jaguâ peteichante, ja oñemo mbaegasu cacuaá jaguâ imbaecuaape, oicuaa pôrâ jecope jaguâ pe Tûpâ Ñandeyára

mbae ñemingue, upéva Cristo voi. 3 Ja upe Cristo pype oime oñeñongatu opa mbae arandu rejegua, ja mbaecuaava rejegua tacateýjá iñongatupyré ñemijameguaicha. 4 Cova voi che jae peême anichene jaguâ avave pene mombia peême iyuru jeême. 5 Che poreý ramo yepe che rete rejeve, upeicha ramo yepe, che ángape aime pene ndive, ja abyá aina amaêvo pende reco pôrâ reje, ja peyepytasó jâtâ reje peyeroviajápe Cristo reje. 6 Upeareje perojory jagueicha Cristo Jesus Ñandeyárape, upeicha avei peico vaerâ Jesegua ramo, 7 peñembojapóvaicha ja peñemopuávaicha Jese, ja peñemojâtávaicha pende yeroviajáreje peñemboe jagueicha, peyerovia cacuaá cuaavévo ja pende pya rorý. 8 Chake! Anikena avave peneñapytí iñaranducue rupi, ja jemimoa guau rei rupi cuimbae cuera rei remimboéucá rupiguare, ja umi ybypóra rei itabyraicue rupi guare, ja nda Cristo reco rupi guarei. 9 Cristope voi iyapá Tûpâ Ñandeyáraite reco carai oguecope yepe, 10 ja Jesegua ramo peê peñe mombaémbáma jecope, Upéva voi iñâcâ opa mburuvicha ja ipuacávape. 11 Ja Jesegua ramo peñemongarai ñemongarai ipo rupi iyapopyréyme, peñemboí rire pende rete angaipavóra recó gui pe Cristo ñemongarai jecopegua rupi. 12 Peñeñoty vaecue Jendive peñe mongarai jaguepe, ja upeagui peicove yeby avei Jendive peyerovia jaguereje, pene atôî jague gui Tûpâ Ñandeyára pe omoingove yeby vaecue Ichupe umi omano vaecue paûgui. 13 Ja peê pemanovaicha vaecue peyeyaby jague rupi, ja pende reco ybypóra rejegua icaraiýme gueteri, upeicha ramo yepe, penemoingove peême Jendive, pende rerojoryvo ojeyapá reivo opa peyeyaby jague. 14 Jae voi omboguépá pe cuatia iñeê imoímbyre ñane mombeujaré ja ñanemoí vaíjaré rejeve, ja omboípaíté, ja oyatyca icurusu reje. 15 Ja Jae voi oyetybyró umi mburuvicha ja umi ipuacáva gui, ja ojechauca ichupecuera opavave resape, oñembo puacavé pype ichuguicuera icurusu reje vointe. 16 Upévareje avave anichene oñemoâ pendereje pe yacarúva guivo, terâ pe yaýúva guivo, terâ arete guivo, terâ yasy pyajú guivo, terâ yapytuújá ára guivo, 17 umiva jaângante umi mbae ou vaerâ vaecue gui: pe jete jaéetéva, upéva Cristo voi. 18 Anichene avave penemoívaí jecoýme, umi oyeyapóva rejegua oñemo kîrîrietévaicha, ja oñemboevaicha yvapeguape, umi oñemombae guasuva umi ikepe ojecha vaecue gui, ja oñembobu reíva jemimoa ybypóra rei reco rejeguáva gui. 19 Umichagua ndo guereco jâtâi pe ñane âcâ Cristope, upévagui vointe pe jete oñembojyvâtâmba, ja oñemombaraete oyuayúpá oyopype jayýgue, ja oyuayújá rupi, ja ocacuaa Tûpâ Ñandeyára omongacuaa jaichante. 20 Peêcuera pemanovaicha rire añete Cristo ndive, ja peñerenojê rire, umi jeco tabý raí reíva co ybyarigua gui, mbaerépa pende reco co ybyari guaicha gueteriva ramo, mbaerépa peñemoí umi ñeênga reí guype: 21 Ani reñatôî cova? Ani rejaâ ne cûme upéva, Ani repoco pe amóva reje 22 -- umimbae voi mbae iñyñyimbyrâ, ja cañymbyrâ -- pembuayévo umi cuimbae rei rembiapoucapy ja remimboe reiguava. 23 Umi ñeênga añetejápe ñaimoa iñaranduva rejegua umi oñemboévape oñemo jembiapovo reínte, ja oñemboapebýpegua reívape, ja oyerereco asy reívape, Opaichavévonte mavavé umivagui ndaiya pôrâi oyoapí jaguâ umi jiáva ñandepyape ivaí vaerâ ndive.

Colossians 3

1 Upeicharamo, repuâ rire avei Cristo ndive, pejecá umi mbae jeco yvapegua rejeguáva, Cristo oijápegua pe iguapyjápe mburuvicha guasu ramo Tûpâ Ñandeyára acatuape. 2 Pene manduá meme umi mbae yvapegua rejegua reje, ja anichene umi mbae ybyarigua reje. 3 Peê pemanovaicha voí, ja pende recovéeté oñemí jina Cristo ndive Tûpâ Ñandeyára pype. 4 Ja Cristo oyejecha yeby ramo -- Jae voi ñande recove ete -- uperamo peê peyecuaane avei Jendive iyeguaitejápe. 5 Upeareje pemomano pe pende reco ivaí vaerâ ybypóra rejeguavaicha teco tieý, pe teco kya, ja pe teco jacu, ja pe pya yerure vaíva, ja pendeséntejá, cova voi mbae raângâ mbuetéjá váicha. 6 Umimbae rupi voi oñembo pochy vaerâ Tûpâ Ñandeyára, ja upeicha voi avei peêcuera yma pende reco vaí vaecue, 7 peico ramo guare umi angaipápe. 8 Coanga catu tecôtevê peyepea opaichagua angaipa gui, pe pochý gui, ja pe ñecoóî tabý gui, ja pe aguará reco gui, ja pe poromomârâ reí gui, ja pe yuru tieý reígui, anive jaguâ oñejendu umichagua mbae pende yuru rupi. 9 Ani peñombotaby oñondive yapujápe. Peêcuera voi peñemboíma vaecue pe ybypóra reco ymaguare pembaapo vaí jague gui, 10 ja upeicha avei peñemondéma vaecue pe teco ipyajúvape, oñembopyajúva jina pe mbaecuaa jecopegua ramo oyeyapo jaguâ pe omoñemoñajaré recoicha. 11 Co oñemoña ñypyru pyajúvape ndipori iñambuéva Griego ja Judio paûme, terâ caraíva rejegua ja icaraiýva rejegua paûme, terâ pytagua ja Scutiaýgua paûme, terâ tembiguai ja cuimbae jaéaénteava paûme, Cristo aénte voi opavave ramo, ja Jae opavave ñande pype. 12 Tecôtevê, upeicharamo, peñe mondénte peê, Tûpâ Ñandeyára pende poravó vaecue peê pene

marangatuva voi, ja peyejaýjúva, peñemondente pe teco pôrâ poriajuverecope, ja pe teco pya pôrâme, ja pe teco pendesenteýjápe, ja pe teco pochycuaaýme, ja pe teco rokîrîrîme, 13 ja perokîrîrî oyupe, ja peñoñyrô oyupe torypápe oime rire oñomoñemyrôva oyupe. Pe Ñandeyára avei oñyrô jagueicha peême, upeicha peê avei peñoñyrô oñondive. 14 Ja opa âmbae ári pemonde poraýju, upéva pe omboyuayúva jecoitepe. 15 Ja pe Cristo ñane mbopyaguapyjára tomokîrîrî pende pyapy: covaerâ voínte peñejenôí vaecue avei pe jete peteí rejeguajaré voínte; ja ta perojory Ichupe. 16 Pe Cristo ñeêngue topyta pene râcâteý vaicha pende pyape; opa arandu rejeve peñomboe, ja peñomomrandu oyupe pene ñemboe purajei rejeve, ja peropurajéi pembuetejápe, ja peropurajei mbae yvapeguape, ja pepurajei pende pyapôrâ rejeve Tûpâ Ñandeyára ndive. 17 Ja opambae peyapóva pene ñeême terâ pene rembiapope, peyapópâ Ñandeyára Jesu rérape, ja Jaerupi avei perojory Tûpâ Ñandeyára pe Túvape. 18 Ja peê, cuña pemendáva, peyeyoco pene ménape, iya jaicha umi Ñandeyára rejeguape. 19 Ja peê, cuimbae pemendáva, pejaýjú pene rembirecope, ja ani pende pyáró peicovo ichupecuera. 20 Che raýcuera, pene ñeêrendú pende rúpe opambaepe; cova voi ipôrâva umi Ñandeyára rejeguape. 21 Ja peê, túva cuera, anichene pembopochý reí pende raýcuerape, anichene jaguâ ipyámîrî osêvo. 22 Peê, tembiguai, pene ñeêrendú opambaepe pende carai co ybyariguape, nda peyapoi pype tembiapo tesárupiguape, umi ombojoryvaicha sapyaité iyárape: pembaapo catu pende pya peteínte guive pekyjýyejá reje Ñandeyáragui. 23 Ja oimeraêva mbae peyapójaichagua, pembaapo pendepya apytete guive Ñandeyárape guârâicha, ja na cuimbae peguârâichai. 24 Peê peicuaa voi pejupity vaerájâ Ñandeyáragui pe oñembo jecovia vaerâ peême pene rembiapocue repýrâ. Peê voi peyeyocuaiucá Ñandeyára Cristope. 25 Pe jembiapo vaívape oñembojecoviane pe jembiapocue vaí, ja Tûpâ Ñandeyára ndo poroporavói ñande apé pôrâ gui.

Colossians 4

1 Peê yaracuera, pereco jecope pene rembiguaipe, ja pemboyoyá oñondive, peicuaa pype peê avei perecojá pende yáraité yvape. 2 Peñemboe yeroviajápe pende cuerái ý rejeve, ja pende reteae yepe pene ñemboejápe, ja perojoryjápe Ñandeyárape. 3 Upeyaveve peñemboe orereje avei Tûpâ Ñandeyára oípea jaguâ oreve peteí okê ore rapérâ roñemoñeê jaguâ iñeê gui, icatu jaguâ roñeê roicuaáucávo pe ñeê ñemingue Cristogui guare gui; coambae rejejápe voi che aime añeñapytîjápe avei coápe. 4 Upeicharamo che amojerâcuâne jecoitepe tecôtevê jaicha cheve añemoñeê. 5 Peico arandu rejeve umi ñande rejegua-ý-va ndive pene râcâteývo pende ára reje iya yaveve peême. 6 Pene ñemongueta toico tapia pyapôrâme oñemojeê vaicha yukýpe, icatu jaguâ peicuaa mbaeichapa pembojovái vaerâ, iyájaicha peteí teíme. 7 Pe Tichico, ñande reýiva oyejaýjúetéva, ore pytyvôjára yeroviajá, ore írû Ñandeyára rembiapoucapý reje, penemomrandúne peême opa cheve oyejúva gui. 8 Upearâ voi che amondo ichupe pene rendape, peicuaa jaguâ peêcuera mbaeichapa roico ore, ja penembo pya jory jaguâ peême, 9 ja jendive avei ojo Onesimo ñande reýiva yeroviajá, ja oyejaýjújâ, upéva pende rejegua voínte, ja jaecuera pene momarandúne peême opa oyejuva reje coápe. 10 Pe Aristarco, che írû añeñapytîjápe, penemo maitéiucá, ja upeicha avei Marcos pe Bernabe ru ryby raý, (oyecuaaucama vaecue peême jese voi, ja upeareje sapyá ou ramo pene rendape, perojory ichupe,) 11 ja pe Jesús jérava avei Justo, penemo maitéiucá peême. Coa mbojapy, Judio reco vaecue rire yepe, jaecuera año che moírû vaecue añejaâ jaguepe amoingo Tûpâ Ñandeyára recorâ, ja jaecuera che mbopyaguapy jára. 12 Epafra pende rejeguava avei, Cristo Jesus rembiyocuaiva pene momaitéiucá avei, ipya yeyopy tapiáva jiconi pendereje iñemboépe pepyta jâtâ jaguâ, ja pende reco ete jaguâ, ja peyeroviajápe pejechacuaa pôramba jaguâ Tûpâ Ñandeyára rembipota. 13 Che amombeúcuáâ pôrâ jae jâcâteýetétjá pendereje, ja umi ñande reýicuera Laodiceape ja Hierapolispe jicuaiva reje. 14 Lucas pe poropôjânôjára, che ajayjúetéva, pene momaitéiucá peême, ja upeicha avei Demas. 15 Pemomaitéi ore rérape ñande reýicuera Laodiceape jicuaivape, ja pemomaitéi catuetei pe Nimfaspe, ja umi Iglesia ñanderejeguá cuera oñembyatýva jogape cuerape. 16 Ja co cuatia oñemoñeê rire peême opavave apysápe, pemoñeêucá pe Iglesia rejeguava Laodiceaýguape avei, ja peêcuera avei pemoñeê pe cuatiañeê umi Laodiceaýgua peguârâva. 17 Ja peye pe Archippope tomaê pôrâ oyapo pôrâ jagua jecoitepe pe oyapóucá vaecue Ñandeyára jembiyocuaijá reje. 18 Che Pablo, che porupi voi pomo maitéiucá peême co cuatia ñeême. Pene manduákena chereje añeñapytîjápe aina. Ñandeyára taipyapôrâ peême.

1 Thessalonians 1

1 Che Pablo, ja Silvano, ja Timoteo, pomo maitéiucá peême Tesalónicaýgua Tûpâ Ñandeyára Iglesia Ñandeyára Jesu Cristo rejeguava. Ñandeyára ta penembopyapôrá ja tapenembopyaguapý. 2 Roguerojory tapia Tûpâ Ñandeyárape penderejejápe, ore manduavo pende reje ore ñemboepe. 3 Máramo ndore resairi pembaapo pôrá jague peyeroviajápe ja peñejaâ jague peporoyajujápe ja peropuaca pôrájâ peyeroviajápe Ñandeyára Jesu Cristo reje Tûpâ Ñandeyára ñande Ru yype. 4 Roicuaa voi, ore reýicuera, Tûpâ Ñandeyára pende rayjújá ja Jae pende poravó jague peême. 5 Pe ñeê ipyajuva ipôráva Evangelio peguare ore pomboe jague peême na ñeê guaujápeguai, ñeê pojyi añetégua Espiritu Santoete guivo voi guare. Ja peêcuera avei peicuaa voi mbaeichaguapa ore recocue pende apytepe penderejejápe. 6 Ja peêcuera peiconerae ore recocue ja Ñandeyára recocue rupi avei perovia rire Ñandeyára ñeê pejasa asýete jaguepe; upeicha ramo yepe pe Espiritu Santo penembojory tuvichaite, 7 ja upeicha pende rupi oñembo jecopôrá opa umi oyeroviava Macedoniaýgua ja Achaiaýgua. 8 Ja nda Macedoniape ja Achaiape nte añoi, Ñandeyára ñeê oñembo jyapúucá vaecue pende yururupi, oparupi opa tendape voi avei oñemo jeracua peyeroviajá Tûpâ Ñandeyára reje. Upeicharamo na tecôtevêi ore roe mbaeve co âmbaegui. 9 Umi ambuecue voi oñeê ramo orejegui, omombeu mbaeichapa ore rerojory peê oreve, ja mbaeichapa peê peyere rae Tûpâ Ñandeyárape umi taângá rei gui, peyeyocuáiuca jaguâ Tûpâ Ñandeyáraetéva oicovévape, 10 ja pejaârô jaguâ oyeby yeby jaguâ yvaguí pe Taýrape, Jae omoingove yeby vaecue umi omano vaecue paûgui, Jesúete pe ñanderepýjarâra pe ipochy oyepýjarâgui.

1 Thessalonians 2

1 Peê voi, che reýicuera, peicuaa ore royejea jague pendereje nda reiri jague. 2 Ja jeta rire yepe rojasa asý ja royeyao vaí Filipospe, peê voi peicuaa jaicha, ore kyreý yeby Tûpâ Ñandeyára ore pytyvô rupi, roñemoñeê jaguâ pe Tûpâ Ñandeyára ñeê ipyajuva ipôráva Evangelio gui, jeta roñejaâjápe voi. 3 Ore roñemoñeê vaecue voi ndajaei umi opiáva rejeguava, terâ teco yopará rejeguava, terâ guaujápe ombotabýva rejeguáva. 4 Tûpâ Ñandeyára ore poranguereco jague guinte ore reco reje oyerovia jaguâ orereje pe iñeê pyajuva rejeve, upeacue gui voi ore roñemoñeê, na umi oñeporanguerecóucáse vaicha cuimbaepi, roñeporanguerecóucá jaguante Tûpâ Ñandeyárape pe oipecajára ñande pyapy. 5 Ore voi máramo noroñeêi roicovo yapichy pichy rejeve, peê voi peicuaa pôrá jaicha, ja no roñejaâi guaujápe yepe roñemombae guasúucá jaguâ -- Tûpâ Ñandeyára oicuaa pôrá, 6 -- ja ndo royejecai roñembo tuvicháucá jaguâ cuimbae rupi, pendejegui yepe, terâ ambuecue gui, icatu rire yepe roñembopojyi Cristo rembiyocuai Apostol-já-reje. 7 Upea rangue yepe ore roñembo vevuieté peême mitâ kryîmeguaicha, peteî isy imemby omocambu ramo guaicha. 8 Upeicharamo, ore pya yerurete gui pendereje, ore rory mo rae comeê pype peême Tûpâ Ñandeyára Ñeê ipyajúva Evangelio, ja ore recove avei catuetei yepe upeicha avei peê cuera voi peyeyajjuetéucá jague reje oreve. 9 Ja peêcuera peñemanduane, che reýicuera, roñejaâite, ja rojasa asy jague reje ore rombaapo voi ára ja pyjarepe, anichene jaguâ ore pojyi avave peêcueravape, ja upeicha roñemoñeê vaecue peême Tûpâ Ñandeyára neê pyajúgui. 10 Peêcuera voi peicuaa pôrá coambaegui, ja Tûpâ Ñandeyára avei oicuaa ore roico jague peê peyeroviáva ndive teco marangatupe jecoitepe iyojeipyrepe. 11 Peê voi peicuaa ore roico jague opavave penendive cuera peteî tuva itayra ndiveicha, ore pomo kyreývo ja pombojoryvo peême, ja roicuaaucávo peême, 12 peico vaerâjá jecoitepe iya jaicha umi Tûpâ Ñandeyára rejeguávape, upe pene renoîjaré peême iyýpýpeguarâ pe teco marangatu imbuetepyrâ yvagapeguápe. 13 Cova reje ore avei roguerojory Tûpâ Ñandeyárape pýý pýýî peêcuera pejendu ramo guare pe Tûpâ Ñandeyára Ñeê ore yuru rupi, peê perojory pe ñeê na cuimbae ñeêichai, Tûpâ Ñandeyára Ñeê añetéteguante jaetéva voi upe pene atôijára peê peroviavape. 14 Peêcuera voi, che reýicuera, peico vaecue jecópe umi Tûpâ Ñandeyára Iglesia rejegua Judeape jicuaiva, Cristo Jesu rejeguava, reco rupi. Ja peêcuera voi pejasa asy vaecue pene retâýguaete gui voi, ojasa asy jagueicha umi ambuecue avei umi Judio gui. 15 Umi Judio voi oyuca vaecue Ñandeyára Jesúspe ja umi oñemoñeêjárape ja ore moñá oreve iyapytegui. Jaecuera umiva voi ndoguerojoryvai Tûpâ Ñandeyárape, ja iyae-ý-va opa ybypóra cuera reje. 16 Jaecuera voi ore yoco yepe gueteri roñemoñeêvo umi pytaguape oñemo marangatu jaguâ. Upeicha voi jaecuera omboyoa yoave jicuai tapia iñangaipa ja pe oyepyjára oipyjyma ichupecuera ivaive jaichama. 17 Ja ore, ore reýicuera, sapyami ore poreý ramo

yepe pendejegui, upeicharamo yepe, ore pyape poguereco peême ja roñejaâte icatu jagueicha ore pya yerurete rejeve pojecha jaguã oyova reje. 18 Covareje voi rojose pene rendape: che catu Pablo yeby yeby ajase vaecue ja pe mbaepochy Satanas ore yoco. 19 ¿Mbaépane ore rojaârôjá, ja ore rorýjá ja ore âcâ yeguajarâ ore roñemombeu guasújá? ¿Ndajaeichépane peê Ñandeyára Jesús ypype iyú yebýpe? 20 Jae añeté peê ore roñembotuvichajá ja roñembojorýjá.

1 Thessalonians 3

1 Upeicharamo, icatuve y maramo ore pyaguapy, jiã oreve ropyta oreño Atenaspe, 2 romondo yaveve Timoteo, ore reýivape Tûpâ Ñandeyára rembiyocuaiva, Cristo Evangelio rerecuáva voi, pene mombaraete jaguã peême ja pene mokyreý peyeroviajápe, 3 anichene jaguã avave peêcuerava peñemopyamîrí coa peyeyopýjá rupi. Peêcuera voi peicuaa covaerâ voi yaicojá ñande. 4 Upe roimeme pene ndive ore pomomarandu peême roevo: Voi yajasa asyne, ja upeichaite oyeju avei peê voi peicuaa jaicha. 5 Cova reje che avei icatuve y maramo che pyaguapy, amondo aporandúucá mbaeichapa peico peyeroviajápe, yajecha sapya pe mbaepochy penderecáva peneatôimapa nerae, ja upeicharamo, ore rembiapo penderejéjape guare opyta reimanerae. 6 Peina anga ou ramoite yebyma Timoteo pene rendagui ore rendape ja ore mo maranduma peyerovia pôrâja, ja peyojayjujá oñondive, ja jeima oreve peê pene mandujá orereje tapia tayjupápe, ja pende pya yeruretejá ore rechapotávo, ore pojechase jaicha peême. 7 Upeva rupi, ore reýicuera, opa roicôtevê ja rojasa asy jápe yepe ore pyaguapy pende rejéjape peyeroviajáreje. 8 Coanga catu roicovéetéma, peê pepyta jâtâitéma járeje Ñandeyára ndive. 9 ¿Ja mbaeichapa icatu vaerâ rojechacuaa Tûpâ Ñandeyára pendereje oñembojorýtet járeje pende rupi Tûpâ Ñandeyára ypype? 10 ára ja pyjare voi royerure jetaite ore ñemboépe rojecha jaguã pende rovâ ja sapya peyerovia y ramo jecópe pombo jecopôrâte jaguã. 11 Tûpâ ñande Ru, ja Ñandeyára Jesús tomboasoi ore rapérâ rojo jaguã pene rendape. 12 Ja Ñandeyára ta penemboyoaýju jaýjúve yoa yoa icatu jagueicha oyoyupe ja opa cuimbape avei, ore avei pojaýjú jaicha peême. 13 Upeicha voi Jae penembo jecopôrâne pende pyape peico jaguã pene marangatu pene mârâ y reje Tûpâ ñande Ru ypype iyu yebýjápe Ñandeyára Jesús opa imarangatuva Jesegua cuérava rejeve.

1 Thessalonians 4

1 Upeicha avei, che reýicuera, pejendu jagueicha ore yuru rupi voi mbaeichapa peico vaerâ pembojory jaguã Tûpâ Ñandeyárape, upe peico jaicha vointe, royerure peême, ja pomokyreý Ñandeyára Jesús rérape peico peicové jaguã jecoitepe icatu jagueicha. 2 Peê voi peicuaa umi tembiapo apopy romeê vaecue peême Ñandeyára Jesús rerape. 3 Cova voi Tûpâ Ñandeyára rembipota iyojeipyre jaguã pendereco, peyeyoco jaguã teco tieý gui, 4 peicuaa jaguã opavave peê cuérava peñejaã vaerâjá pereco jaguã pene rebirecôtevê jecoitepe ja yerovaitéjape, 5 anichene jaguã ipuaca pendereje pene remimoã pene mbotieýucájarâ, umi ybypóra reicha avei oicuaa-y-va Tûpâ Ñandeyárape. 6 Coambae guivo avei avave anichene omomârâ ja oyabyky japichápe. Ñandeyára voi iyepýjarâ opa âmbaepe, ore pomboe jagueicha voi peême, ja roicuaauca jagueicha peême. 7 Tûpâ Ñandeyára na ñanerenôiri teco tayasúrâ teco imarangatu vaerânte. 8 Upevareje pe tecove iyeróva ndajaei cuimbaepe año omomârâva, omomârâva catuetei Tûpâ Ñandeyárape omoingue vaecue pende pyape Espiritu Santope. 9 Coanga icatu nda tecôtevêi jaeuca mbaeve co cuatia ñeême peyojayju vaerâjá oñondive, Tûpâ Ñandeyára voi penemboema vaecue peyojayju jaguã oñondive. 10 Peê voi peico upeicha añete opa umi ñande reýi ndive jicuaiva Macedoniayere reje. Ja upeicha ta pomo kyreý peême peico peicové pôrâ jaguã upeicha jecópe, 11 peñejaãvo icatu jagueicha oñondive peico pôrâ jaguã oyoapytepe kîrîrîjápe, opavave peêcuerava peyapo jecope iyáva peteî teî peévape voi ja pembaapo pende pope ore royerure jagueicha peême peyapo jaguã, 12 upeicha peico jaguã jecoitepe umi ambuecue ñande y va resape, anichene jaguã peicôtevê avave reje. 13 Coanga ndo roipotai, ore reýicuera, peê peicuaa y umi ñande reyá vaecue gui, sapya peê pende pyambyasy ramo umi ambuecueicha avei oguereco-y-va ojaârô vaerâ. 14 Ñande yarovia ramo añete Jesús omano jague ja oicove yeby jague, yarovia avei Jesús rupi Tûpâ Ñandeyára oguerajáucá jaguã Jendive umi ñande reyá vaecue. 15 Cova voi roicuaáucá peême Ñandeyára ñeê jeíucá vaecue rupi ñande yaicovéva ja yapytava Ñandeyára ou yeby ramo guârâ na ñañemotenondeichene umi yma ñande reyá vaecue gui. 16 Ñandeyára voi ogueyýne

yvagui mburuvicha guasu ñeêicha rejeve ja pe yvapegua tuvichavéva ñeê jyapu yave, ja Tûpâ Ñandeyára turu ipú yave avei, ja umi omano vaecue Cristo rejeguava opuâ tenondene, 17 uperire ñande yaicovéva ja yapytava gueteri ñaÑe rerôguajêne jendivecuera voí arai guype Ñandeyára ruvaitijapeve yvate. Ja upeicha ñaimene Ñandeyára ndive tapia guârâ. 18 Upeareje peñomokyreÿ vaerâ coa ñeê rejeve.

1 Thessalonians 5

1 Opaichavevo na tecôtevêi oyeeuca co cuatia ñeême aracaepane cova ja mbaeichapa iyáne. 2 Peê voi peicuaa pôrâ jecope Ñandeyára ára ôguajê vaerâ jaguâ peteî imondáva pyjarépeicha. 3 Jei yaveve jicuai jaecuera: Ñaime pôrâ: na ñane mârâichene, sapyaita joane jiari cuera imbuijarâ, imembyrá rasy vaicha sapy ja ndiporichene oñeguajê jaguâicha. 4 Peêcuera, che reÿicuera, na peimei pytûguype, 5 pe coê pende yopyjy jaguâicha mondajapeicha. Opavave peêcuera voi pe ojesapeva rejegua ja pe ára sâcâ rejegua. Ñande ndajaei pyjaregua terâ pytûnguÿpegua. 6 Upeicha ramo, anichene yaké umi ambuecueicha. Yapytánte yapaÿ pyre ja yacaú ÿ vaicha. 7 Umi okéva voi oké pyjarépe, ja umi ocaúva ocaú pyjarepe. 8 Ñande coê riréguáva voi ta ñaime umi ocaú ÿ vaicha: ta ñamonde vaicha ñande pytia mbopiréyoajá yayeroviajápe ja ñande poraÿjupápe ja ñane âcâ mboajoyá vaicha, ta yareco ñane remiaârôra ñane marangatu jaguâ. 9 Tûpâ Ñandeyára na ñane moingoi ñandeve iyepÿpyrârâ, yajupity jaguânte ñaÑe momarangatu jaguâ Ñandeyára Jesú Cristo rupi. 10 Upéva omano vaecue ñanderejépe icatu jaguâ ñamaña ramo ñaina, terâ yaké ramo ñaina iyu yave yaicové Jendive Jae yaveve. 11 Upeicharamo peñomokyreÿ oyupe ja opavave peñombojecopôrâ, peyapo jaicha voí peina. 12 Anga che ayerure peême, ore reÿicuera, pejechacuaa pôrâ jaguâ umi ombaapovape pende apytepe, umi oicova voi pende ruvichaicha peê Ñandeyára rejegua apytepe, ja pene momanduáva pende reco pôrâ jaguâ. 13 Ta pembo tuvichaite ichupecuera taÿjupápe jembiapo cuera reje, ja peico pya guapype oñondive, 14 ja ore pomokyreÿ avei peême, ore reÿicuera, peêcuera pemomandua jaguâ umi oico rei reívape pe jeco pôrâ jaguâ ja pembo pyaguapy jaguâ umi ipyamîrîetévape ja peipytyvô jaguâ umi ipituávape ja perokîrîrî opavave ndive. 15 Pejechákéna, anichene jaguâ pembojecovia ivaíva pe ivaívape: tapia pejeca vaerâ iya jaguâ peyapo pôrâvo oyoyupe ja opavavépe avei. 16 Pende rory tapia. 17 Peñemboe pepytuuÿreje. Opambaepe pende pyapôrâ Ñandeyára ndive. 18 Cova voí Tûpâ Ñandeyára rembipota Cristo Jesús rupi pende rejépe. 19 Ani pembogue pe Espiritupe. 20 Ani peroÿrô umi oñemoñeêjára mbae tenonderâgui. 21 Opa umivape pejaânte, ja peipyjy jâtâ mbae ipôrâvante. 22 Peye rereco pene añojape opaichagua mbae vaigui. 23 Ja pe Tûpâ Ñandeyára ñane mbopyaguapyjára Jaéeté voí ta penemo marangatú jecoitépe ja toñeñongatú tacateÿjá vaicha pende pya ja pene anga ja pende rete, peico jaguâ pene mârâ ÿ etéva ramo Ñandeyára Jesú Cristo iyúpe guârâ. 24 Yeroviajá catu upe pene renoíva peême, ja Jae oyapone avei jecoitépe pe oyapo vaerâ. 25 Ore reÿicuera, peñemboe ore reje. 26 Pemomaitei opavave ñande reÿicuera peteî yurupyté imarangatúvape. 27 Ayerure peême Ñandeyára rérape pemoñeêucá jaguâ co cuatia opavavé ñande reÿicuerape. 28 Ta ipyapôrâ peême Ñandeyára Jesú Cristo.

2 Thessalonians 1

1 Che Pablo, ja Silvano, ja Timoteo, romomaitéiucá peême Iglesia rejegua Tesalónicaÿguape Tûpâ Ñande Rú ja Ñandeyára Jesu Cristo rejeguavape. 2 Ta ipyapôrâ peême ja ta penembopyaguapy Tûpâ ñande Rú ja Ñandeyára Jesu Cristo. 3 Rojechacuaa vaerâ catu ete Tûpâ Ñandeyárape tapia pendereje, ore reÿicuera, iya jaicha voí oreve pende yerovia oyoa yoave járeje ojovo ja pende poraÿju opavave oñondive oyoa yoave járeje ojovo avei. 4 Upevareje voi ore pomombeu guasu peême umi Iglesia Tûpâ Ñandeyára rejeguape perokîrîrî reje, ja pende yerovia reje opa pene moñájá rupi ja pejasa asy járupi. 5 Cova voi ojechacuaáucá oreve Tûpâ Ñandeyára oyepÿjá jina jecope penembosacoiva voi iya jaguâ peême pejupity jaguâ pe Tûpâ Ñandeyára reco yvapeguape co pejasa asÿva voi rejépe. 6 Upeicha vaerâ voi, iyáma guive jecópe Tûpâ Ñandeyára umi penembojasa asy jague recoviarâ omeê jaguâ ichupecuera ojasa asy jaguâ avei, 7 ja omeê jaguâ peême pejasa asÿvape peina pepytuú jaguâ penembopytuúvo orendive Ñandeyára Jesús oyejechaucá yebyja árape ouvo umi yvapegua rejegua ja oñembotuvichájá rejeve. 8 Jae oune tata rendÿ apytepe oyepÿ jaguâ umi oicuaa-ÿ-va reje Tûpâ Ñandeyárape ja umi iñeêrendu-ÿ-vaecuepe reje Ñandeyára Jesús ñeê ipyajúva ipôrâva Evangeliopeguare. 9 Oico vaerâ jesecuera pe oyepÿva omosarambivo ichupecuera tapiaguarâ ja omombovo

ichupecuera Ñandeyára resagui ja pe oyeguaitejá ja oñembotuvichajagui, 10 upe ára Jae iyú yebýjápe, oñembo tuvicha jaguã umi imarangatu cuera rupi, ja oyejecharâmô jaguã opavave umi oguerovia vaecue apytepe, ja pende apytepe avei perovia jague reje pe roicuaauca vaecue peême. 11 Coicharâ voi ore tapia roñemboe avei pende reje royerurevo Tûpâ Ñandeyára omboiya jaguã peême peico jaguã jecope iporavópyré ojenoí jagueicha, ja ipuaca rupi ombuayepá jaguã pene rembiota pende pya yerurejá mbae ipôrâva guive, ja ôguenojêucá pôrâ jaguã pene rembiapo peyerovia jague. 12 Toicone upeicha Ñandeyára Jesús rera oñembotuvicha jaguã pende pype, ja peê peñembotuvicháucá jaguã Ipye ipyapôrâte rupi ñane Tûpâ Ñandeyára ja Ñandeyára Jesu Cristo.

2 Thessalonians 2

1 Anga royerure peême, ore reýicuera, ñane manduajápe Ñandeyára Jesu Cristo yu yeby reje, ja pe ñañembyatý jaguã reje oñondive juvaítivo, 2 anichene jaguã peê peyetybyró voieté pende pyape coa mbaegui, ja anichene jaguã pene âcâtarová reí mbae guaujapegua reje, terâ ñeê reí reje, terâ cuatia ñeê rupi orejeguiguaicha ramo peimoájápe jecoýme Ñandeyára ára ôguajêmbotámajá. 3 Avave mbaevéicharamo anichene peñembotaby. Upe jaára ndicatu ou jaguã oico rae ý reje pe oyepia guasújá, ja oyecuaa rae ý reje avei pe cuimbae oporomboepochyjára, pe oporombuaijára rejegua, 4 pe oñemopuã vaerâ ja oñembotuvicha vaerâ opa mbae oñembo jérava Tûpâ Ñandeyára coty coty terâ mbae imbuetepyrâ coty coty ja oike vaerâ uguapy jaguã yepé pe tenda carai tûpâopegua pe oyejechaucávo oyupe jae voi Tûpâ Ñandeyára ramo guaicha. 5 Na pene manduaipa che aime ramo guare penendive jae jague peême opa âmbae. 6 Ja coanga peê peicuaa pe iyocojára uguajê meve pe jecóeté oyecuaáucápá jaguã ára. 7 Oicoma voi pe oporomboepochyjára ñemijáme. Cova aňónte upe iyocojára oyei peve iyapytegui cuera, 8 ja uperamo pe oporomboepochyjára oyecuaáucápáne, ja Jesu Cristo ogueroveve vaerâ ichupe iñeê ybytu pochýicha rupi, ja omboapayerei vaerâ iyúpe iyeguaitepe. 9 Upe oyecuaaucajá árape, upéva oyapouca jaicha pe Satanás mbaepochy, oicone opaichagua mbae guasu ja jechapyrâ ja mbae poromondyi yapujápegua, 10 oporombotaby jaguãicha ñañajápe umi icañymbyrâme, ndo yopyjyi jague reje ipyápe taýjúpápe pe Tûpâ Ñandeyára Ñeê oñembo jeco marangatúucá jaguã. 11 Upearâ voi Tûpâ Ñandeyára ombou ipyaatôijára oyeyabýucá vaerâ, ja ogueroviáucá vaerâ pe guaújápegua, 12 oyepý jaguã opa umi ogueroviasé-ý-vaecue Tûpâ Ñandeyára Ñeê ja obya eterei vaecuereje jicuai jembiapo vaija rupi. 13 Ore tapia rojechacuaa vaerâ Tûpâ Ñandeyára pende rejejápe peê ore reýicuera, Ñandeyára rayjupara cuera Tûpâ Ñandeyára iñypyrumby guive voi pende poravó jague reje pene mârâ-ý-jaguã pene mbojeco marangatu rupi pe Espiritu, ja peê perovia jague reje iñeê. 14 Covaerâ voi Tûpâ Ñandeyára pene renôí vaecue peême ore ñemoñeê rupi pe Evangelioqui, iya jaguã peême peyererorjorý jaguã Ñandeyára Jesu Cristo oñembo tuvichajápe. 15 Upeicharamo, ore reýicuera, pepyta jâtâ ja pene mandua tapia umi mbae ore pomboe jague peême ore yuru rupi voi, terâ ore cuatia ñeê rupi. 16 Ja Ñandeyára Jesu Cristo voi, ja Tûpâ Ñandeyára ñande Ru ñande rayjújára omeê vaecue ñandeve ipyapôrâjápe ñande pyaguapy tapia jaguã, ja ñane remiaârôra mbae ipôrârâ meme, 17 ta pene mbopyaguapy ja ta pene moingo pôrâ opa tembiapo ja ñeê pôrâme.

2 Thessalonians 3

1 Coanga, ore reýicuera, peñemboe orereje, peyerurévo Tûpâ Ñandeyára Ñeê reje, oico pyaéeté jaguã oparupi ja oñembo tuvicha jaguã pende apytepe guareicha voi, 2 ja anichene jaguã ore mârâ umi cuimbae iñacâ vaí ja iñañáva rupi -- nda opavavei voi oyerovia -- 3 Ñandeyára ñande yeroviajá voi penemoingo vaerâ jecopete ja pene ñangareco vaerâ mbaepochy gui. 4 Ja yayerovia Ñandeyára reje penderejejápe, peyapójá peina ja peyapo vaerájá pe ore royapóucáva peême. 5 Ja Ñandeyára tombosacoi pende pya pende reco porajjú jaguãme Tûpâ Ñandeyáraicha, ja pende reco kîrîrî jaguãme Cristoicha. 6 Ja coanga, ore reýicuera, Ñandeyára Jesu Cristo rerape roéucá peême peyepea jaguã opavave ñande reýi jecopegua-ý gui, ja oico-ý-va jecope ore romboe jagueicha. 7 Peê voi peicuaa tecôtevêjá peê peico ore reco rupi: ore ndo roicoi vaecue jecoýme pende apytepe. 8 Ja ndo rou reíri avave mbuyape, ja roñejaâ icatu jagueicha tembiapo pojyi rejeve ára ja pyjare rombaapo roicovo anichene jaguã ore pojyi avave peê cuéravape. 9 Upeicha royapo nda iya-ý-jague rejei oreve, rojechaucásénte peême ore reco gui, peêcuera peico

jaguã oréichante avei, 10 ja ore roi pype penendive yepe roéucá vaecue coicha: Oime ramo ombaapósé-ÿ-va tocaru-ÿ avei. 11 Rojendu roina coanga oiméjá peteíva peêva peicova jecoÿme na pembaapoijá mbaevepe, ja pene ñeêngatu reíjá peicovo. 12 Coaichagua tecovépe roéucá, ja royapóucá Ñandeyára Jesús rérape tombaapó kîrîrîjáme jou jaguã imbuyape jembiapo repycueguiguate. 13 Peêcuera, ore reÿi cuera, ani peneateí pende reco pôrà vaerâme, 14 ja oime ramo ojenduse-ÿ-va ore ñeê co cuatia ñeêmegua pemaê pôrà upe cuimbae reje, ja ani peyejea jese, jae oñemotí jaguã opytavo. 15 Upeicharamo yepe ani peyapo pende ae-ÿ-va ramo jese. Pemomanduate ichupe peteí ñande reÿicha. 16 Ja pe Ñandeyára ñane mbopya guapyjára tapiate ta pene mbopyaguapy peême avei opaichavevo. Ñandeyára toico opa pene ndive cuera. 17 Che Pablo che po rupi voi pomo maitéiucá oyejehacuaajá voi opa che cuatia: coicha voí che ajai che cuatiañeê reje che po rupi voí. 18 Ñandeyára Jesú Cristo pyapôrà toico opavave penendive cuera.

1 Timothy 1

1 Che Pablo, Jesu Cristo rembiyocuai, Apostol, che moingo vaecue upearâ Tûpâ Ñandeyára ñane mbojeco marangatu jára, ja Cristo Jesús ñande yeroviajá, 2 romo maitéiucá ndeve, Timoteo, che raÿ ete co yayeroviáva rejeguáva. Tûpâ ñande Rú ja Cristo Jesús Ñandeyára ta nembopyapôrà ja nde poriajuvereco ja ta nembopya guapÿ. 3 Che aime ramo guare aja jaguãicha Macedoniape, che ayerure ndeve repyta jaguã Efesope, icatu jaguã remomandua umi ambuecuepe ani jaguã omombia iporomboepe, 4 ja ani oyapysaca mbae rei rei reje ja umi ñemonaré iyapyra-ÿ-va reje. Umimbae voi ñande poromboyuabÿva ñane mboyepocuaa rendaguepe Tûpâ Ñandeyára rembiapo rerecua ramo icatujápe yaico ñande yayeroviajá rupinte. Upevareje coanga ayerure yeby ndeve. 5 Co vaerâ voi ore romomandua oico vaerâjá mborayju ipya pôti rejeve ja ipyapy pôrà rejeve ja oyoyerovia oyueje guauÿjápe. 6 Co âmbae pôrà gui oime oyaby vaecue ja opia vaecue ñeê tabÿ apytepe. 7 Umiva oyeyapose poromboejára, ndojehacuaai ramo yepe iñeêngue jaecuera voi jei vaecue, terâ umi mbae jaecuera voi omoañetéva. 8 Ñande yaicuaa voi pe ñeê ñande reco rejeguarâ ipôrájá, ñande yaico ramo ipype jecópe yaico jaguãicha. 9 Yaicuaa pôrà voi pe ñeê jecopegua ndoicoijá pe jeco pôráva reje, umi jecoÿmegua rejente, ja umi iyuru âtáva reje, ja umi oñemboeseÿva reje, ja umi angaipavóra reje, ja umi iñañáva reje, ja umi itayasúva reje, umi isÿ ja itúva nûpâjaré reje, ja umi oporo yucajaré reje, 10 ja umi oñembotieÿva reje, ja umi oyopyjÿva cuimbaepe reje, ja umi omondava cuimbaepe reje, ja umi iyapúva reje, ja umi oporomoí vaíva reje, ja oime ramo mbae na ore remimboecue imarangatu jecopegua rejeguaichaguai, pe ñeê jecopegua oico umi mbae reje, 11 ja oime ramo mbae na Tûpâ Ñandeyára pe imbuetepyrâ ja imarangatúetéva Evangelio rejeguaichaguai co Evangelio oyeyeroviáucá vaecue cheve. 12 Arojory upe che mombaraetéjára, Cristo Jesús voí Ñandeyárape, Jae che rereco jague reje yeroviajá ramo, ja Jae che moingo jague reje co tembiapo rerecuá ramo, 13 aico rire yepe yma voi aporomoí vaívo ja aporo moñávo ja aporoaóvo. Opaichavévonte Tûpâ Ñandeyára che poriajuvereco vaecue che ayapo jague reje umi mbae aicuaa-ÿ-reje ja ayeroviá-ÿ-me, 14 ja Ñandeyára pya pôrângue che atôi yoa yoa cheve ogueroviáucávo ja ojayjúucávo cheve Cristo Jesús rejeguájarâ. 15 Cova ñeê yeroviapyrâ ja iyáva opavave oyopyjÿ jaguã Cristo Jesús ou jague yby ári ombojeco marangatu jaguã umi angaipavórape. Umiva cuérava che voi pe tenondéva, che voí che pojyieté vaecue. 16 Ja coa reje voí che poriajuverecó cheve Tûpâ Ñandeyára icatu jaguã che pype raê ojechaucá Cristo Jesús tuvicha jague oguerokîrîrî cheve ojechacuaáucá jaguã umi ambuecue oyerovia vaerâme Jesé pe Tecove iyapyra-ÿ-va rejeguarâ. 17 Coanga toñembueté ja toñembotuvichaité tapia guârâ pe Mburuvicha Guasu, Tapiagua, Omano-ÿ-vaerâ, ja Yajecha-ÿ-va, Jaeñónteva Tûpâ Ñandeyáraite. Amen. 18 Coambae voi che romomandua vaerâ ndeve, che raÿ Timoteo, oñemombeu jagueicha cheve ndejegui yma icatu jaguã coicha rerayrô pe ñorayrô pôrájáme, 19 reicopype nde yerovia jápe ja pya pôtíme. Oime ambuecue ogueroyrô vaecue umimbae ja upeicha ocañÿ iyerovia jague gui. 20 Umiva rejegua voi oime pe Himeneo ja Alejandro, che ameê vaecue Satanas mbaepochÿpope jaecuera oñembo aracuaa jaguã na ipôráijá oporoaó.

1 Timothy 2

1 Upeicharamo, che romomanduáucá iñypyrúrâite, toyeyerure, ja toñeñemboe ja toñemonyrôucá ja toyejehacuaa jecópe opavave cuimbae rejegjápe. 2 Toñeñemboe umi mburuvicha guasu reje, ja opa jicuaiva tuvichajá rupi reje, icatu jaguã yaicove

pyaguapý ja ñane anguecóí y me, ñambuetévo ja ñambuayévo jecoitépe imarangatu vaicha. 3 Cova ipôrá ja oguerorjy Tûpâ Ñandeyára pe ñane mbo jecomarangatújára ypye. 4 Upéva voí oipota opa cuimbae cuera oñembo jecomarangatu, ja opavave ojupitý jaguâ oicuaa jaguâ jecópe pe Ñeê añetegua. 5 Oime voí peteí Tûpâ Ñandeyára añónte ja peteí oipaúndýva Tûpâ Ñandeyára ja umi cuimbaecuera paúme Cristo Jesús Upeva. 6 Jae voí cuimbaéva oñemeê vaecue oyupe voí opavave repýrâ; ja upe mbae oyecuaáucápyré voí upeyave. 7 Co vaerâ avei cheve che moingo vaecue mojerâcuâjarâ ja Apostol ramo -- Che añeê añetetéva, nda che yapui, -- ja che apó poromboejárâ ramo umi pytaguape aroviáucá jaguâ ichupecuera jeco porâ jaguâ. 8 Upeicharamo, che aipota umi cuimbae oñemboe oparupi ojupívo ipo imarangatúvaicha pyavaí ja yuaby-ý-reje. 9 Upeicha avei, che aipota umi cuña oñemonde jecópe oyeguávo kîrîrîjáme ja tâcâteýme, anichene oico jiáva ñeñopê rejeve óro rejeve terâ perla rejeve terâ ao jepý etéva rejeve: 10 toñemyatyrônte tembiapo porâme iya jaicha umi cuña oyecuaáucáséva pe Tûpâ Ñandeyára ombuetévajá. 11 Pe cuña toyapysacá kîrîrîjáme pe temimboe oyeyocópáitépe. 12 Na jiái cheve iyajá pe cuñame oporomboe, terâ oguereco jaguâ cuimbaepe ipo guype, topytante kîrîrîjáme. 13 Pe Adan oñemoña ypy vaecue, ja uperire pe Eva. 14 Adan voí noñembotabyi, pe jembireconte oñembotabyete vaecue opia oyeyabyjápe. 15 Upeicharamo yepe pe cuña na imârâi chene imemby cuévo, jaecuera oico tapia ramo oyoyeroviajápe, ja oyojayjujape, ja imarangatujápe ja âcâ pôrá rejeve.

1 Timothy 3

1 Cova ñeê jaeteva yayerovia jaguâ: oime ramo oñemoingóucáséva obispo, Iglesia rejegua rerecua ramo, tembiapo pôraite upéva oicoséjápe jae. 2 Upearâ tecôtevê pe Iglesia rejegua rerecua jae carai yojeipyré, peteí jembirecóvante año, ja jeco kîrîrîva ja jeco pôráva, ja oporo mbopujáva ja oporomboecuaáva, 3 ja nda icaúva rejeguávai, ja nda poronûpâsévai ja nda jaeséntevai, ja no oñorayrô catuvai ja na mbaerepýrecájárai: 4 oicocuaa vaerâ jogapegua ruvicha ramo, toguereco tayra cuerape ipo guype oñembuetéucávo ichupe cuera. 5 (Oime ramo oñembo tuvicha cuaa y va jogateépe, ¿mbaeichapa icatune oñangareco Tûpâ Ñandeyára Iglesia rejegua reje?) 6 Ndaiyai jae ipyaju etereiva yeroviajápe, anichene jaguâ joa pytûnguype, ja joa vaí pe mbaepochy joa jagueicha. 7 Tecôtevê voí jerâcuâ pôrá umi ñande rejegua-ý-vape avei, anichene jaguâ jae oñemoí vaí, ja ani jaguâ joa mbaepochy ñûjâme. 8 Umi diacono avei, tûpâo rembiyocuai, tecôtevê upeicha avei imbuetépyrâichagua, ani jova mocoíva, ani oyepocuaava ocaúvo, ja ani itayasú mbaerepy rei reje: 9 toñangareco tacateýjaicha co ñeê ñemíngue yaroviáva pyapy yojeipyre rejeve. 10 Coáva tecôtevê oñejaâ raê, ja oyejuma ramo iyojeipyre, toyeyapo tûpâo rembiyocuai, diacono. 11 Jembireco cuera tecôtevê avei, imbuetépyrâichagua, ani poromoí vaíjaré, toñemboevui, ja ta yeroviajá opambaepe. 12 Umi tûpâo rembiyocuai peteí jembirecóvante año vaerâ, ja toico jecópe tayra ja jogapeguacuera ruvicha ramo. 13 Umi oico vaecue jecope co tûpâo rembiyocuaijápe, ojupity jicuai iyupecueraguarâ voí jenda pôráve jaguâme, ja oñembo catupyrýma jicuai oñemoñeêjápe ñande yeroviajá Cristo Jesu reje gui. 14 Opa âmbae jaeuca ndeve co cuatia ñeême, ja ajaârô yepe avei aja jaguâ voí nerendape. 15 Sapyá che are eterei ramo aja jaguâ, taeucánte ndeve co cuatia ñeême reicuaa jaguâ nde mbaeichapa reyerereco vaerâ Tûpâ Ñandeyára rogaygua apytepe. Cova voí jae Tûpâ Ñandeyára oicovéva Iglesia, Tûpâ Ñandeyára añetegua iyocojarâ ja japo upéva avei. 16 Ndipori oyuby vaerâ yae ramo mbae ñemíngue ñongatúpyréetévajá co ñambuetéjá Ñandeyárape: Jae oyejechauga jague cuimbaeicha, ja iñeê oñemoañeteté pe Espiritu rupi, Jae oyejecha umi yvapegua rupi, ja jerâcuângue oñemombeu umi tetâ ambue rupiguape, oyererovia co ybyari ja uperire oyererorjory oñembo tuvichajápe yvape.

1 Timothy 4

1 Coanga pe Espiritu oicuaucá pôraite voí umi ára pajape, oime jaguâ opiava iyeroviajá gui, oyepysacávo umi mbaepochy oporo mbotabývareje ja umi mbaepochy remimboéreje. 2 Cova voí oyapo jóva mocoíjá reje umi oporomboéva mbotabyjápe, ipyapy oyejapy âtávaicha. 3 Umiva voí oyoco omenda jaguâ gui, ja oyoco anichene jaguâ jou pe tembiu cuera Tûpâ Ñandeyára oyapo vaecue voí jiupyrâ torypape umi ogueroviávape guârâ ja umi oicuaa pôráva Tûpâ Ñandeyára Ñeê añeteguápe guârâ. 4 Opambae Tûpâ Ñandeyára omoñemoña vaecue ipôrá, ja ndipori mbae iroyrômbyrâ, yaipyjyma guive yarojoryjápe Ñandeyárape jese. 5 Oñemo marangatu voí pe tembiu

Tûpâ Ñandeyára ñeê rupi ja ñane ñemboe rupi. 6 Ja nde, remomandua pôrâ ramo ñande reýicuerape âmbae reje, nde peteî Cristo Jesus rembiyocuai jecopetegua ja yeroviajá, recacuaa rejovo pe ñeê ñande yaroviava rupi, ja pe ore remimboe ipôrâva co nde reico pôrâjápe voi. 7 Umi mbae guaujapagua itabýva rupi gua ja nguaimiguigua, emombo. Eñejaâ eyepocuaa nembaraete jaguâ teco marangatujápe guârâ. 8 Pe teco ñañejaâjá ñamombaraetevo ñande rete ipôrâ michi nungá ñandéve. Pe teco marangatu voi ipôrâ ñandave opaichavevo meme, pe oñecuameêjá voi ñandave Tecové jaeteva coanga guârâ ja pe Tecove oyeico voi vaerâ guârâ avei. 9 Co ñeê yarovia vaerâ voi, ja iya oyererojory jaguâ opava rupi. 10 Co vaerâ voi ore rombaapo ja roñejaâ rojaârôjá reje opambae pôrâ Tûpâ Ñandeyára oicovéva ñande yeroviajá gui, upeva opa cuimbae cuera repýjára, ja umi ogueroviava repýjára catuetei. 11 Cova emomandua ja emboe. 12 Ani avave nereroyrô nde cariaýjá reje pe ne ñemongueta pôrâ rupi, ja nde reco pôrâ rupi, ja nde porayjú rupi ja nde yerovia rupi ja nde yojeipyré rupi nemarangatujápe, tecôtevê rejecomboe umi ambue oyeroviavape oico jaguâ ndeicha. 13 Che aja ramo guârâ nerendape, tecôtevê remoñeê meme Santa Escritura umi ambuecue cuerape remokyreývo, ja reporo mboevo ichupecuera. 14 Ani reroyrô pe mbae ipôrâva nde pyapypegua oñemeembyre ndeve Tûpâ Ñandeyára ñeê rupi umi carai ituyáva omoî yave ipo nde reje. 15 Emandua meme coambae reje, ja epyta jâtâ upe teco rupi oyecuaapa jaguâ opavavépe nde reñembojeco pôrâ pôrâvéja rejovo. 16 Eñeñangareco ndeyejegui voi, ja eñangareco pe neremimboecue reje. Eico memete upeicha jecope, nde reyapo pype coicha reñembo jeco marangatúne nde yupe voi ja umi nerendujarape avei rembo jecomarangatúne.

1 Timothy 5

1 Umi ituyavévape ani reñeê pojyi, eyerurente ichupecuera nde rúpe guaicha. Eñeê umi cariaývape nde ryby cuerape guaicha, 2 ja umi inguaimívape nde sýpe guaicha, ja umi cuña taíme ne reindy pe guaicha pya pôtí rejeve. 3 Embuete umi cuña imena omano vaecuepe, cuña ityreýmbaetéva guive. 4 Oime ramo cuña imena omano vaecue oguerecova imemby terâ jemiarirô, tecôtevê umiva oicuaa rae ombuete jaguâ umi jogaýguape ja ojechauca jaguâ ombuetejá umi imongacuaajarépe. Cova voi oyererojory Tûpâ Ñandeyára ypype. 5 Pe cuña imena omano vaecue jaeñóva ja ityreýva ojaârô mbae ipôrâva Tûpâ Ñandeyára iyeroviajágui ja oico tapia ára ja pyjare oñemboévo ja oyerurevo Ñandeyárape. 6 Pe cuña imena omano vaecue jecovaíva oyeyoco cuaa-ý-va oicové ramo yepe omano vaicha oico. 7 Emomandua ichupecuera umimbae reje jeco pôtí jaguâ. 8 Oime ramo oñangareco cuaa-ý-va jesequeragua reje, ja umi jogaiteýgua reje catuetei jae omomârâma rae iyerovia jague ymaguare ja jeco vaíve pe oguerovia-ý-va mbaevepe gui. 9 Umi cuña yma imena omano vaecue ombotý vaerâ rae sesenta años oñemoî jaguâ jera pe cuatiápe, ja tecôtevê jae peteî cuimbae añónte rembireco racae, 10 ja jerâcuâ pôrâ jembiapo pôrâváj ja omongacuaa pôrâ jague imemby cuera ja oporombojupájá, ja oyojei vaecue jague ipy umi imarangatuvape, ja oipytyvô vaecue jague umi oyeyopývape ja oico jague jecope opa tembiapo ipôrâvape. 11 Umi cuña taí imena omano vaecuepe ejeyá reinte, umiva voi jiâ vove ichupecuera ipojoyijá co Cristo reco, omendasema jicuai, 12 ja upeicha oñemoî vaí oyupecuera opoí jague gui iyeroviajá ñepyrumbyrégui. 13 Upeichavo oyepocuaa jeco rei reivo omojemby-ý-vo oga, ja nda jeco reívante añoi, iñeêngatúva ja imbae porandu eterei avei oñeêvo mbae oñeê ý vaerâ gui. 14 Aipota upeicharamo umichagua cuña taí omenda yeby, taimembý, ja toñangarecócuaa jogaýgua reje voi, ani jaguâ omboiyá pe omañávape jesequera omoî vaí jaguâ ichupecuera. 15 Oimema voi ambuecue cuña oñemboyeré yeby vaecue oico jaguâ mbaepochy Satanás rapycueri. 16 Oime ramo peteî cuña carai oyeroviava, oguerecova ipoguýpe cuña iména omano vaecuepe toipytyvô jemícôtevême, anichene jaguâ ipojoyi umi Iglesia rejegua reje, icatu jaguâ umi Iglesia rejegua oipytyvô jaguâ umi cuña imena omano vaecue oicôtevêvape añete. 17 Umi carai ituyáva oporo guerecova jecope pôrâ, toñemombeu guasu yoa yoa, ja toñemombeu guasu guasuve catuetei umi jaecuerava oñejaâteva oñemoñeêvo ja oporomboevo. 18 Pe Santa Escriturape voi oyee: Pe mymba ombaapóva oyekyjape na ña tinguajá vaerâi, upeichaite avei iya pe cuimbae ombaapóvape ojupity jembiapo repycue. 19 Ani reyapysaca, oime ramo ouva omoî vaívo peteî carai ituyávape, oime ý ramo jendive mocoî terâ mbojapy jechajare. 20 Umi oñemo angaipavape meme eyao opavave renondepe umi ambuecue okyjýyé jaguâ avei. 21 Ayerure ndeve Tûpâ Ñandeyára ypype guaicha, ja Jesu Cristo ypype guaicha, ja umi iyeporavopyré yvapegua ypype guaicha, ta nemandua reyapo jaguâ jecopete âmbae nde pya remboyoa

ŷ reje, ja ani reyapo mbaeve rereco ŷ reje peteicha opavavepe. 22 Ani ne jange remoivo nde po cuera avave reje, ja ani reyejea angaipavora rembiapo reje. Eñangarecó ndeyeje voi co nde reco pôti jaguã avei. 23 Coanga rire anive reŷu ŷ rei: ipôrâvéne reu mîchîmi vinonte nde pya rejejápe ja nembaasy tapia rejejápe. 24 Oime cuimbae iñangaipa cuera oyejechava opavave rupi, ja upéva rupi voi nune ñamoí vaí rae jecópe: oime ambuecue iñangaipa rapycuere avei opytava. 25 Upeicha avei oime peteíva jembiapo ipôrâ oyecuaava voi ja oime ramo oyecuaa ŷ va ndicatui oñemi jaguã tapia guârâ.

1 Timothy 6

1 Opa tembiguai jicuaiva ambue poguŷpe toguereco iyára ete umi oñembuete vaerâicha jecoitépe, anichene jaguã oyeyao Tûpâ Ñandeyára réra, ja pe ore remimboe. 2 Ja umi oguerecova iyára ogueroviávape, ani ogueroŷrô ichupecuera ñande rejegujá reje, toyeyocuáiucánte jecopévé yepe ichupecuera ogueroviaja reje, ja oyejaŷjúva já reje umi ojupityva jembiapocue jecopegua. Coicha eporomboé ja emomanduá. 3 Oime ramo oporomboe ambuétéva, ja ndoyoyáiva umi ñeê jecopegua reje Ñandeyára Jesu Cristo ñeê reje voi, ja ndo yoyáiva pe ore remimboe ñanemombuete vaerá jecope reje, 4 upeva oñembobúva reí, ja ndoicuaai mbaeve jecoitepe, ja oico itabŷvaicha oyuaby ja oñoraŷrôvo ñeê rei reje. Umimbae voi ñañoaêvaíucá, ja ñañoembo yuabŷucá, ja ñañoembo yoyaóucá, ja ñañoembo pyapy ñañoáucá, 5 ja omboyerovia tapia umi tecove iñacâ taby raívape oicova pe pytûnguype pe Tûpâ Ñandeyára Ñeê añetegua gui, ja oimoáva Tûpâ Ñandeyárape ñambuetejá ñane mombaeguasuucajaraja. 6 Anetejape pe ñambuete Tûpâ Ñandeyárape upéva ñanemo mbaeguásucá jarâ ñandéve yabŷájápe ramo. 7 Ñande nda yarui vaecue voi mbaeve voi co ybype, ja ndicatui yaraja jaguã mbaeve co ybyari gui yajávo. 8 Ja yareco ramo icatu jaguã yacaru ja ña ñemonde, ta yabyá coa rejeve. 9 Umi oñemo mbae rerecojaséva, icatu joa mbaepochŷ oñatôijápe ja ñujâme, ja jetambae itaby raívape, ja itieŷvape imârâ jaguâme. Umimbae omondo umi ybypóra cuerape pe oñemo cañŷ ja oñembuaipájápe. 10 Pe imbae repy rerecosejá voí, upéva opaichagua mbae vaí rapóicha, ja oime voí peteíva oyepyso etereiva pe mbaerepŷ reje opia vaecue pe iyerovijá gui, ja upeichape oyecutu vaecue jetaite pya mbyasype. 11 Nde, cuimbae, Tûpâ Ñandeyára rejegua, eñegujê umi mbae gui, ja eñejaâ reñoembo jecopôrâ pôrâve jaguã, rembuete jaguã jecoitepe Tûpâ Ñandeyárape, ja reyeroviápá pôrâ jaguã, rejaŷjú jaguã jecope, ja nde reco kîrîrî jaguã, ja nde reco pochŷ cuaa ŷ jaguã. 12 Eñejaâ icatu jagueicha co ñoraŷrô pôrâme yayeroviaja rejejápe, eyapocói pe tecove iyapyra-ŷ-vareje pe reñejenôî jaguepe reñemombeu pôrâ yave guare co teco marangatu rejegujá jeta nde rechajaré renondepe. 13 Che romomandua Tûpâ Ñandeyára ypype guaicha pe omoingovéva opambaepe, ja Cristo Jesús ypype guaicha upe oñemombeú pôrâ vaecue Poncio Pilato ypype Jae co teco marangatu rejegujá. 14 Ayerure ndeve, upeicharamo, rembuaye jaguã jecope pe Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapy nde reco mârâ ŷ reje oime ŷ reje nemoí vaíjarâ Ñandeyára Jesu Cristo oyejchauca yeby jaguã ára peve. 15 Upe jiarape voi oyejúucáne upéva pe imarangatúetétévéva pe jaeño va tuvichá vichavéva, pe mburuvicha guasu Ruvicha guasu yebŷva, pe carai guasu Carai guasu yebŷva. 16 Upéva voi jaeño oico omano-ŷ-vaerâ, oicova jendyva apytepe icatu-ŷ-jápe yaya, pe avave cuimbae ndojecha vaecuei, ja icatu ŷ vaerâ ojecha, toñembuete Jae ja toñembotuvicha icatu jagueicha tapia guârâ. Amen. 17 Emomanduá umi mbae rerecojá angaguápe, ani oñembotuvicha reí, ja ani oyerovia pe imbae rerecojá reje, icatu jaguã ojaârô -- mbae opyta-ŷ-va upeva -- toyeroviánte pe Tûpâ Ñandeyára oicoveva reje omeéva ñandeve opambae jemby jaguãicha yabya jaguã: 18 ta imbaepôrâ, ta jembiapo pôrâ jeta meme, ta oporo ñomboyaóva, ta oporo ñombaéva, 19 ombyatyvo iyupe guârâ cuera ombojapó pôrâ jaguã pe omopuâ vaerâme, icatu jaguã ojupity pe tecove jaeteva peve. 20 Nde Timoteo eñangareco pôrâ umimbae oyeyerovia jague ndereje. Eyere catu umi oñeê reí reíva guaujápe gui, ani jaguã reñejaâ umi imbaecuaáva ndive umi guaujápe guarénteva. 21 Oime vaecue voi peteíva umiva rejeguava oñemombeu guasu ramo yepe co ñande yayerovijá reje, upeicha rejeve oyaby. Ñandeyára ta pene mbopyapôrâ peême. Amen.

2 Timothy 1

1 Che Pablo, Cristo Jesús rembiyocuai Apostol, Tûpâ Ñandeyára rembipota rupi guare, pe Tecové jaetéva icuameêmbyré Cristo Jesu rupi guare mojerâcuâjarâ. 2 Amondo co cuatia ñeê ndeve Timoteo, che ray rojaŷjúva. Tûpâ Ñandeyára pe Túva,

ja Jesu Cristo Ñandeyára ta nembopyapôrà, ta nde poriajuverecó, ja ta nembopya guapy ndeve. 3 Che pya rory Tûpâ Ñandeyára ndive, che ambuetéva che pya pôti rejeve, oyapo jagueicha che ru ypycue, che manduajá reje aina apytuu y reje nde reje ára ja pyjare ndereje añemboe jápe, 4 ja che manduajá reje aina nde resaŷcue reje, che pya yerurete rojecha jaguâ che abyaité jaguâ pende pyri. 5 Ou che âcâme che manduávo reyeroviâetéjá nda guaujapei. Co yerovia voi oico vaecue nde yaryi Loida pyape, ja upeicha avei nde sy Eunice pyape, ja che aroviaite voi oicojá avei nde pyapype. 6 Upévareje ta romomandua reñejaâ jaguâ reñatôí pe Tûpâ Ñandeyára remimeêngue amoí yave guare che po ndereje. 7 Pe Espiritu Tûpâ Ñandeyára omeê vaecue ñandeve ndajaei ipya mîrîva rejegua umi ipuacáva rejeguánte, umi oporo jaŷjúetéva rejegua, ja umi iñâcâ pôrâva rejegua. 8 Upevareje ani retî moa reicuaáucá jaguâ Ñandeyára guivo, ja chejegui avei ñapytîmbyré Jesejápe. Chemoîrûnte cheve co ajasa asyjá rupi co Evangelio rejegape gua icatu jaicha Tûpâ Ñandeyára nembo puaca ndeve. 9 Jae voi ñande repýma vaecue ja ñane renôí co teco marangatu rejeguarâ, nda iya guiri ñandeve ñane rembiapocue gui, upe jembisacoí voí, ja ipya pôrâ rupinte, upe Jae omeê rei voi vaecue ñandeve Cristo Jesus pypegua voí oñypyrú mboyve voi pe iñypyrumby, 10 ja coanga oyecuaauca pôrâma vaecue Cristo Jesus ñande repýjára oyejechauca jague rupi. Jae voí omombâma vaecue pe ñemanojá, ja ogueru jesâcâjáme pe tecovéeté, ja pe tôsâeté co Evangelio rupi. 11 Covaerâ voi cheve che moingo vaecue ñemoñeêjára ramo ja tembiyocuai Apostol ramo, ja poromboejára ramo umi pytagua peguârâ. 12 Coáva reje voi ajasa asy aicovo. Upeicharamo yepe na ñemotîri, aicuaajá reje pe che yeroviajápe, ja che aroviaite voi Jae icatujá oñongatu upe che râcâteŷjá upe jaára pajápevé. 13 Erecó jâtâ jecoitépe umi ñeê ipôrâva jecoitepegua ore remimboecue guare, rejendu vaecue che yuru rupi, reicovo yeroviajápe ja taŷjupápe Cristo Jesus recope guaicha. 14 Co ne râcâteŷjá nde rerecuajá eñongatu pe Espiritu Santo oicova pende pyape rupi. 15 Nde reicuaa pôrâ opa umi ñande rejegua jicuaiva Asiape oñemboyere jague chejegui, umi Figelo ja Hermogenes umivarejegua. 16 Tûpâ Ñandeyára toiporiajuvereco pe Onesiforo roga-ŷ-guape, jeta yeby jae chemoangapyjy ja jae notîri che añeñapytî járeje. 17 Oime yepe Romape, ja che reca vaecue icatu catuve jagueicha che yuju peve. 18 Ñandeyára tomeê ichupe oyeporiajuvereco jaguâ Ñandeyára guivo upe jaárape. Nde voi reicuaa pôrâve opavagui jeta jague che pytyvô Efesope.

2 Timothy 2

1 Nde, che ray, upeicharamo, ta reñemo mbaraete pe Cristo Jesus pyapôrà nepytyvôjá rupi. 2 Ja opa rejendu vaecue chejegui jeta jendujaré apytepe, umimbae embojasá carai yeroviajápe icatupyrŷvape oporo mboe jaguâicha umi ambuecuepe. 3 Nde eropuaca ñande yajasá asyjá rupi Cristo Jesus rembiyocuai pôrâvaicha. 4 Ndipori mburuvicha rembiyocuai oyejea vaerâ mbae ybyarigua reje, ombojorŷsênte pe juvicha oyocuaijare ichupepe. 5 Oime ramo oñuâáva avei ndo yejechacuaai pe oñejaâvape pichyguy rejeve ja jecoŷme. 6 Pe ombaapova cocuepe, tecôtevê jae raê ojaâ jiácué. 7 Eyapysaca pôrâ co che jaévareje. Ñandeyára voí omeêne ndeve rejechacuaa jaguâ opambae. 8 Nemanduákena Jesu Cristo oicove yeby jague umi omano vaecue apytegui, Jae David reŷi cuera rejegua jague, che añemoñeê jaicha Evangelio gui. 9 Co Evangelio rejegápe che ajasa asy añeñapytî pype yepe peteí mbaevaí apojaréicha. Tûpâ Ñandeyára ñeê nico noñeñapytîri. 10 Co vaerâ voi che arokîrîrî opambae umi Ñandeyára oiporavópyré rejegápe icatu jaguâ jaecuera avei ojupity oñembo jecomarangatu jaguâ Cristo Jesu rupi, ja oyererojory jaguâ yvape tapiaguârâ. 11 Co ñeê voi yeroviapyrâ: Ñande ñamano rire Jendive, Jendive yaicove yebyne avei. 12 Ñande ñarokîrîrî ramo yajasa asy jápe ñañembo tuvichâne avei Jendive Jae mburuvicha guasu jápe. Ñande ñamomârâ ramo Ichupe, Jae avei ñane momârâne ñandeve. 13 Ja sapya yayeju ramo yepe ñande yeroviaja-ŷ-me, Jae yeroviajânte gueteri opyta, Jae ndicatui oñemomârâ oyupe voi. 14 Opa âmbae emomandú umi ambuecuepe, reicuaaucá ja reyerurévo ichupecuera Tûpâ Ñandeyára ypype, anichene jaguâ oyuby oñondive ñeê rei reje ipôrâŷva mbaevérâ, ja omopytû jague mante umi ojendu jarépe. 15 Eñejaâ pôrâ icatu jagueicha reñeporanguerecóucá jaguâ Tûpâ Ñandeyára peteí tembiyocuaicha reiporúcuáva jecoitepe co Ñandeyára ñeê ipôrâ jaguâicha, ja rereco-ŷ-va mbaerajepa reñemotî jaguâ. 16 Umi ñeê rei ja guaujapegua tecove ñeêngatuguiguaichagui eyepea: umichagua voi oñembo jecovaí vaivéne iyuru tieŷ rejeve, 17 ja iporomboe cuera oguatâne aí caruicha. Himeneo ja Fileto umivarejeguava voi. 18 Jaecuera oyabya pe Tûpâ Ñandeyára ñeê jeco peguagui,

jeivo, umi omano vaecue oicove yebýjá ára ojasama jague, ja upeicha omboyaparo iyeroviajá ambuecugui. 19 Upeicharamo yepe pe Tûpâ Ñandeyára ombojapo vaecue opyta jâtâ omyi ý reje oi pype pe japo reje coa ñeê: Ñandeyára oicuaa voi umi añetejápe jesegua cuéravape, ja co ñeê avei: Toyepa opaichagua teco vaí gui opa ojenôiva Ñandeyára rera. 20 Peteí oga guasupe oime na mbayru oro ja platavante añoi, oime avei ambue ybyráva ja tuyuva avei, oime iporupyrâ iyegua pôrâ jaguâme, ja ambuecue iporupyrâ rei reijápe. 21 Upeicharamo oime ramo iyojeipyre oyererecova umi mbae vaígui, upéva oicone pe tembiporu iporupyrâicha iyegua pôrâ jaguâme, oñembo jecomarangatúmava, ja jendamava iyára peguârâ, ja oñembosacoímava opa tembiapo pôrârâ. 22 Eñeguajê umi ne remimoâ cariaý racu rejegua gui, ja eñejaâ eñembojecopôrâ, ja eico yeroviajápe, ja eporojaýju, ja eico pôrâ pyaguapy rejeve opa umi ojenôiva ndive Ñandeyára rera ipya pôtí guive. 23 Eroyrô umi oporandúva taby raíjápe, anichene jaguâ reyuaby tecove taby ndive. Nde reicuaa voi umimbae osêjá ñoraýrôme. 24 Tecôtevê voi pe Ñandeyára rembiyocuai anichene oñoraýrô: tecôtevê ipya pôrâ opava ndive, ja icatupyry omboe jaguâ, ja ipochy cuaa ý va. 25 Tecôtevê ñeê yajéi ý me oicârêo umi oñembojováiva pe Ñeê, sapya Ñandeyára omeê ichupecuera oñemboyére jaguâ oicuaa pôrâmba meve pe Tûpâ Ñandeyára Ñeê, 26 ja oñembo pyaju peve oyejekyi pype pe mbaepochy oyura jague gui oñeñapytî jague jaecuera oyapovo jembiapoucapý.

2 Timothy 3

1 Ipôrâ nde reicuaa avei umi ára pajápe oico jaguâ ára pojyi. 2 Umi cuimbae uperamogua oyejaýjüne oyupe voi, ojaýjüne mbaerepy, oñemombeu guasúne oyeupe voínte, oñemo mbaegasúne, iyuru kyane, na iñeêrenduichene iñemoñajarépe, ndo jechacuaai chene, oimene oñemboêse ý va, 3 ipya pôrâcuaa-ý-va, iñyrôcuaaýva, oporomoívaí járarâ, ipuacaýva oyeje voi, oiporiajuvereco cuaa-ý-va, iyae-ý-va umi mbae pôrâva reje, 4 ja oicova pichyguyjápe oyapova tyâi, iñâcâ jâtâva, tecove oñembobúva, obyave torýjá rupi Tûpâ Ñandeyárape ojaýjujá gui, 5 oñembo jeco guau ñande ñambuete jaicha Ñandeyárape, ja upeicharamo yepe jaecuera ogueroyrô âmbae ipuaca ý vaicha. 6 Coaichagua gui reyere vaerâ. Coaichagua voi umiva oikeva umi oga reje, ja ombotabýva umi cuña rei rei oguereco jaguâ ichupecuera ipo guype, umi cuña voi oyoa yoa iñangaipa gui oicóva opaichagua tory járupi iñâcâ oguerajajápe, 7 ja ojendu tapia ramo yepe jicuai oicuaa jaguâ, maramo ndicatui ojupity oicuaapá jaguâ jecope pe Tûpâ Ñandeyára Ñeê añetegua. 8 Ja pe Jannes ja Jambres ombojováí jagueicha Moisespe, upeicha avei coa oporombotabýva oyoco pe Tûpâ Ñeê, umiva cuimbae iñâcâ vaíva imombombyrâ voi co ñande yaroviajá guivo. 9 Jaecuera ndoyejupity jetaveichene: itabycue oyecuaáucâne opavape umi ambuecue ramo guareicha. Nde voi reicuaa pôrâmba che remimboecue, ja che recocue, ja che remimoangue, ja pe che yeroviajague, ja che arokîrîrî jague, ja che porayju, ja che aropuaca jague, 10 ja che moña jague jicuai, ja ajasa asy jague, 11 reicuaa opambae oyeju vaecue cheve Antioquiape ja Iconiape ja Listræpe che mbojasa asy jague umi che moñájaré, ja Ñandeyára che renojê jague opa umimbae gui che mârâ-ý-reje. 12 Añete voi opa oñembo jeco pôrâséva Cristo Jesús rejegua cuérava ramo, ojasa asyne imoñajágui. 13 Umi cuimbae iñañáva, ja umi porombotabýjára, oñembo jecováí yoa yoavéne, ombotabyvo umi ambuecuepe, ja jaecuera voi oñembotaby oyupe. 14 Nde epyta jâtânte umi mbae reicuaa vaecuepe, ja ogueroviáucá vaecuepe ndeve, nde reicuaájá reje voi avápa nemboejaré vaecue, 15 ja reicuaájá reje voi ne michîmî guive pe Santa Escriturape icatújá nemoarandu rejupity jaguâ reñembo jecomarangatú jaguâ reyeroviajá reje Cristo Jesú reje. 16 Opa Escritura voi oico Tûpâ Ñandeyára remiatôí rupi, ja ipôrâ yaiporú yaiporomboe jaguâ, ja yarviáucá jaguâ, ja ñaicârêo jaguâ umi oyabývape, ja ñambo jecopôrâ jaguâ umi ambuepe, 17 icatu jaguâ pe cuimbae Tûpâ Ñandeyára rejeguava icatupyry jecoitepe, ja oñembosacoí pôrâmava opaichagua tembiapo pôrârâme.

2 Timothy 4

1 Che ayerure ndeve tecôtevê gui catuetei nguârâ Tûpâ Ñandeyára ja Jesu Cristo yype, Upe omojendájárâ umi oicovévape ja umi omano vaecuepe, ayerure ndeve Jae oyejecha yeby vaerájá reje, ja Jae oñembo tuvicha vaerájá reje mburuvicha guasu ramo, 2 ayerure ndeve remojerâcuâ jaguâ jecope pe Tûpâ Ñandeyára ñeê, eñejaâ icatu jagueicha iyájape ndeve ja iya-ý-me ndeve yepe, eroviáucá umi ambuecuepe, eicârêo umi oyabývape, ja emokyreý yajei-ý-reje oporomboe vaicha. 3 Oguajêne

jiara icatu-ÿ-jagua oguero puaca temimboe pôrâ jecopeguarâ, upea rangue iyapysa kyryisévajú reje jaecuera omboyóâne imboejârârâ iyupe cuera jiâ jaichante ichupecuera, 4 oñemboyerénte ojendu ÿ jaguâ Tûpâ Ñandeyára Ñeê añetegua gui, ja oyebyne oyeroviavo mbae guaujapegua reje. 5 Nde catu voi eñemo âcâpôrâ opambaepe, eropuaca rejasa asy jápe, eyapo pôrâ nerembiapo pe Evangelio ñemoñeējara ramó, ja eyapopa jecope co nerembiapo. 6 Che aimema mbae oñejê mbyrâicha, ja jiâguima pe ayepoí jaguâ ára co che rete gui. 7 Che arây rô vaecue meme co ñoraÿ rô pôrâ jápe, che añanimbáma che rapé, ambuayépama jecope co ñande yayeroviájá. 8 Coágui rire oime oñeñongatú cheveguârâ che âcâ ajoyará che reco marangatu recovia Ñandeyára pe mburuvicha ojechacuaava jecope omeê vaerâ cheve upe jaárape, ja nda cheve añoi, umi ojaÿjúvape jina avei Ichupe oyejechá yeby ramo guârâ. 9 Eñejaâ eyo voi che rendape. 10 Pe Demas che reyá reíma, ojayju jague reje co teco ybypóra rei coangagua rejeguava, ja jae ojoma Tesalónicape: pe Crescente ojoma Galaciap, ja pe Tito ojoma Dalmaciap. 11 Lucas añoite oi chendive. Ejenôí pe Marcospe, ja eru ichupe nendive: upéva voi che pytyvô jâtâ cheve co che rembiapópe. 12 Pe Tichicope amondoma Efesope. 13 Nde reyu ramo, eru cheve pe che ajoyá ajeya vaecue Troaspe pe Carpo rogape, ja che cuatia cuera avei ja icatu jagueicha umi cuatia ñeê che po rupi guare. 14 Pe Alejandro pe tembiporúapojá jetaite oñembo pyávaí cheve: Ñandeyára ombojecoviáne ichupe jembiapo cue reje. 15 Nde avei eñeñangareco ichugui jae oñemói pojyi eterei ñane ñemoñeê reje. 16 Añeê ñepyrúme cheyeje, ndipori avave che pytyvô vaecue, opavave voi che reyáma rae, ani tamo oñemboya jecocuera âmbae. 17 Upeicharamo yepe Ñandeyára voi oi oñemboÿ che ÿké reje, ja che mbopya mbaraeté icatu jaguâicha che yuru rupi oñemo jerâcuâ jecópe pe ñane ñemoñeê, ojendúpá jaguâ umi pytagua, ja upeicha che añerenojê vaecue pe maybá iñaróva yuru gui. 18 Ñandeyára voi che renojêne avei opa iñaña che mombóiva gui, ja che rerecone mârâ-ÿ-reje ajupity peve upe tetâ yvapeguape Jae oñembo tuvichajápe. Toñembuete cacuaá Jae tapia guârâ. Amen. 19 Amomaitéiucá pe Prisca ja Aquilape, ja pe Onesiforo rogaÿguape. 20 Pe Erasto opyta Corintope. Ajeya pe Trofimope Miletope jasy jague reje jina. 21 Eñejaâ eyo roy mboyve. Eubulo nemomaitéiucá avei, ja Pudente ja Lino ja Claudia ja opa ñande reÿicuera upeicha avei. 22 Ñandeyára Jesus toico ne anga ndive ja ipya pôrangue toico pene ndive.

Philemon 1

1 Che Pablo, añeñapytíva Cristo Jesu rejejápe, ja Timoteo ñande reÿi romo maitéiucá ndeve, Filemon, ore raÿjúpára ja ore írûngue, 2 ja pe cuña carai ore reÿiva Apfiap, ja Arquipo, ore írûngue, ja umi Iglesia rejegua nde rogape oicóvape. 3 Tûpâ Ñande Rú ja Ñandeyára Jesu Cristo ta penembo pyapôrâ ja tapenembo pyaguapÿ. 4 Arojorÿ tapia Tûpâ Ñandeyára ayerurevo Ñandeyárape che ñemboejápe imandú jaguâ ndereje, 5 ajendujá reje jei ramo nde reico pôrâjá rejaÿjú ja reyeroviajápe Ñandeyára Jesús, ja opa umi imarangatúva ndive. 6 Ayerure voi aina che ñemboepe co mbae pôrâ jaecuera ojupity vaecue pende yerovia rupi oñatôí jaguâ ipype cuera ojechacuaáucápávo ichupecuera ñande pyapôrâjá, ja ñande yayae pôrâ Cristo reje. 7 Che pya rory voi ja che pya guapy eterei nde che raÿjú rupi ja oñembopya guapÿjá reje umi imarangatúva nde rupi, che ryby. 8 Upeareje iya ramo yepe cheve Cristo rupi añeê pojÿi jaguâ ndeve royocuaivo ndeve reyapo jaguâ pe ipôrâ vaerâ, 9 upea rangue rojaÿjújá reje che cheyejegui voínte Pablo, che tuyavama, ja coanga añeñapytíva avei Cristo Jesu rejejápe, 10 ayerure ndeve pe che raÿ Onesimo reje pe amoñemoña vaecue añeñapytijá rupi. 11 Yma jae na ipôrâí vaecue mârâve ndeve, coanga ipôrâ ndeve guârâ ja cheve avei, 12 ja coanga amondo yeby pype ichupe ne rendape amondo vaicha che anga voi. 13 Che mo arecose rae ichupe che ndive ne rendaguepe oñangareco jaguâ chereje co añeñapytijápe co Evangelio rejejápe. 14 Upeicharamo yepe, nde reicuaa-y-me nda yaposei mbaeve, icatu jaguâ co nerembiapo pôrâ vaerâ na tecôtevêí gui, nde reipotajárente voí ndeyejegui. 15 Icatu co vaerâ voí rae jae oyepea ndejegui sapyami, nde rereco yeby jaguâ ichupe tapia guârâ, 16 anive jaguâ rereco ichupe tembiguaicha, te rereco ichupe tuvichavé tembiguai gui, peteí ñanderejeguacha catu yepe, che ajaÿjuetéva catueteí ja nde rejaÿjuetévéva yepe ichupe cuimbaeicha nde rejeguajá reje ja Ñandeyára rejeguaja reje avei. 17 Upeicharamo che rerecoma guive che recua ramo ndeve erojory ichupe cheve che rerojory jaguâicha. 18 Oime ramo jae ombae abyky jague, terâ oime ramo ombojecovia vaerâ ndeve mbaerepy, emointe che rerape cuatiápe. 19 Che Pablo amoí co cuatiápe che póete rupi, che ambojecoviáne ndeve nembraepÿ. (Icatu ndaei che ndeve nde voí

rembojecoviá vaerâjá nde yupe cheve.) 20 Upeicha voi vaerâ, che ryby, ta che rory nendive Ñandeyára rejejápe. Chembo pyaguapýna Cristo rejejápe. 21 Che jaeuca ndeve coicha co cuatia ñeême ayeroviajá reje ndereje nde rembuaye vaerâjá che ñeê ja aicuaa voi reypové jaguâ yepe che jaeva gui. 22 Upeicha avei embosacoíucá che rerojoryúcá jaguâ cheve mbojupáicha. Ajaârô voi pene ñemboe rupi iya jaguâ cheve abyá jaguâ aíme penendive. 23 Nemo maitéiucá ndeve pe Epafra che írû co ore roñeñapytîjápe Cristo Jesus rejejápe. 24 Upeicha avei Marcos, ja Aristarco ja Demas ja Lucas, che pytyvôjaré jaecuera co tembiapope. 25 Ñandeyára Jesu Cristo pya pôrângue toico pene anga ndive. Amen.

Titus 1

1 Che Pablo, Tûpâ Ñandeyára rembiguai, ja Jesu Cristo Apostol, jemimbou aroviáucá jâtâve jaguâ umi Tûpâ Ñandeyára oiporavópyrévape ja aicuaauca jaguâ jecópe pe Ñeê ipôrâva teco marangatúrâ. 2 Ajaârô voi aicovo ajupity jaguâ pe tecové iyapyraý-va pe Tûpâ Ñandeyára icatu-ý-va jei reí oicuaameê vaecue voí oñypyrú mboyve pe iñypyrumbý, 3 ja oicuaucá vaecue jiáraitépe pe Iñeê oñemo jerâcuâ vaecue che yurú rupi oyeyerovia jagueicha che reje, omoingo jagueicha pe Tûpâ Ñandeyára ñane mbojeco marangatujára. 4 Coanga arajauca co cuatia ñeê ndeve Tito che raýeteva iya jaicha co ñande yaroviajá gui oñondive. Tûpâ Ñandeyára Túva, ja Ñandeyára Jesú Cristo ñande repyjára, ta nembopya pôrâ ndeve, ja ta nembopya guapý. 5 Co vaerâ voi che roreya Cretape reicareo jaguâ oimba-ý-va ja remoingo jaguâ presbitero cuera umi carai ituyáva gui opa tetâme, ayapoucá jagueicha voi ndeve. 6 Oime ramo carai jeco pôtíva ja jembireco peteínteva, ja tayra cuérava iyeroviajá, ja jerâcuâ vaí-ý-va itieývaicha, terâ iñacâ jâtâ-ý-va, upea ipôrâ. 7 Tecôtevê voí pe Iglesia rejegua rerecuá jeco pôrâva oico jaguâ Tûpâ Ñandeyára mbae rerecuâ ramo, ani iñacâ jâtâte, ani ipochyseetéva, ani umi ocaúva rejeguáva, ja ani oporonûpâséva, ja ani itayasu mbae repý reje, 8 ja to poro guerojory mbojupápe, toporojaýjú umi mbae pôrâvape, ta iñacâ guapýva, ta jeco yojeipyre, ja ta imarangatúete, ja toyererécocuaáva, 9 toguereco jecópe pe ñeê ñande yaroviajá, ñane ñamboe jaguéichaguá, icatu jaguâicha jae avei icatupyry omokyreý jaguâ umi ambuecuepe oporomboe rupi jecoitépe ja icatu jaguâ ogueroviáucá umi ombojovaiva ichupe pe. 10 Jeta voi oime iñacâ jâtáva ja ojenduse-ý-va iñeêngatu reíva, ja ombotabyséva, ja umi ivaivéva voí umi Judio reýicuérava rejegua. 11 Umivape tecôtevê ñambotyuca iyuru: oime oga ombo yeyaby yoápá jápe, omboévo mbae ipôrâ-ý-vaerâ reje, ôguenojê jaguâ rejejápe mbaerepý tayasúva. 12 Oime peteí jesecuerava voí oñemoñeêjárava jei vaecue: Umi Creta-ý-gua tapia iyapúva, mymba iñarôvaicha icarú ja jeco reíva. 13 Co oyeéva añetétégua voi. Upévareje eyao poguasú ichupecuera jesâi jaguâ iyeroviajápe, 14 ja anichene jaguâ oyapysaca umi mbae rei rei umi Judio omombeúva reje, ja ojendu ý jaguâ ybypóra rei remimboe, umi cuimbae oñembo yeréva Tûpâ Ñandeyára Ñeê añetégua gui. 15 Opambae voi ipôtí umi jeco pôtíva voi: umi jeco tayasúvape ja ogueroviaývape ndipori mbaeve ipôtíva: jiángá ja ipyapy itayasú voí. 16 Oyeyapo Tûpâ Ñandeyárape oicuaáva ramo, ja jembiapocue rupi omomârâ Ichupe, tecové imboyeguarúpyrâ voí ja ñeêrendú-ý-va, ja opaichagua tembiapo pôrâ gui imombopyrâ.

Titus 2

1 Nde catu eñeê iya jaicha ndeve pe ñane poromboe jecopegua gui. 2 Ere umi ituyávape iñacâ pôrâ jaguâ jicuái, ja ta jovasy, ja ta jecokîrîrî, ja ta imbarae te pôrâ oyerovia jaguâ jecópe, ja oporojaýjú jaguâ jecópe, ja ogueropuaca jaguâ jecope. 3 Upeicha avei ere umi nguaimime ta jeco umi imarangatu rejeguavaicha, ani oporomoívaí, ani ipuaca jesecuera mbae mongaúva, to poromboe mbae jecopegua reje. 4 Tomboe umi cuña omenda ramovape jeco kîrîrî jaguâ, tojaýjú imena cuerape ja tojayju imemby cuerape, 5 ja ta iñacâ pôrâ, ja ta ipya pôtí, ja ta imbaapo catu jogateépe cuera, ja ta imbae pôrâva, ja ta iñeêrendú iménape. Tûpâ Ñandeyára Ñeê anichene jaguâ oyeyaó. 6 Emomandú umi cariaýpe imbae rechacuaa jaguâ. 7 Ja nde catuetei, eñembojecopôrâ rejechaucá jaguâ jecope tembiapo porârâ, anichene jaguâ oime neporomboepe mbaeve pichyguý guivo, nde rovasy rejevente, 8 ja ta ne resâi ja yojeipyre ñeême imombeúvaí pyrâ-ý, ja upeicharamo, umi iyaé-ý-va ñandereje otîne oguereco-ý-me ivaíva jei vaerâ ñande coty coty. 9 Emomandú umi tembiguaípe, ta iñeêrendu iyárape cuera ja toñejaâ tombojory ichupecuera opambaepe ani ombojováí iyárape, 10 ja ani imbae abyky,

toyejechaucá catuetei jaecuera yeroviáitéjá, ja oporojaÿjúetéjá icatu jaguâ jaecuera rupi oñemboyegua pôrâ ucá pe Tûpâ Ñandeyára ñane mbo jeco marangatujára remimboecue. 11 Pe Tûpâ Ñandeyára pya pôrângue oyejechaucáma vaecue oporombo jesâivaicha opa ybypórape, 12 ñanembo jecopôrâvo, yapoí jaguâ mbae Ñandeyára rejegua-ÿ gui, ja opa yypóra reco yabya jague gui, yaicove jaguâ ñane âcâ pôrâjápe, ja ñande yojeipyre jápe, ja ñane ñemboecatujápe, co ára coangaguape, 13 ñamañavo oico ramo guârâ pe imombeu guasu pyrâ ñajaârôva oyejecháucá yeby jaguâ imarangatujápe, ja oñembo tuvichajápe ñane Tûpâ Ñandeyára tuvichaitéva ja ñande repýjara Cristo Jesus, 14 Upe oñemeê vaecue oyupe voi ñanderejéjápe ñande repý jaguâ opa mbae pochý gui, ja omopôtí jaguâ Jesegua vaerâ imbaetee rá jacateÿ vaerâ tembiapo porâ reje. 15 Coicha eñeê reñemoñeêjápe ja eyaó pojyi mandi opaichavevo. Ani avave ne reroÿrô ndeve.

Titus 3

1 Emomanduá umi ambuecuepe oyeyoco jaguâ umi carai guasupe oicova mburuvicha ramo, ja oyapo jaguâ jecópe umi mburuvicha ñeê oi jaguâ voi oyapo jaguâicha tembiapo ipôrâva, 2 ani jaguâ omoí vaí avavepe, anichene jaguâ oyabyse, ja ta ipyapôrâ oyejechaucavo ipochy cuaa-ÿ-vajá opa cuimbaepe. 3 Yma ñande voi ñande taby vaecue ñane âcâ jâtâ vaecue, ñañembotaby vaecue yaicovo yayeyocuáiuacávo opaichagua tieÿ ja teco toryjá rupi, yaico rei reivo ñane rembiapo vaíjá rupi, ja ñande pyavaívo, ñande voí iñamotareÿ mbyrâ, ja ñande voi ñañoñamotareÿ oyupe. 4 Upegui oyejechacuaáucáma ramo Tûpâ Ñandeyára ñanembo jecomarangatu jára imbae pôrâja, ja oporojaÿjújá cuimbae cuerape, 5 Jae ñanembojeco marangatu na tembiapo jecopegua ñande yayapo vaecue rejei, ñande poro poriajuverecojá rupinte Jae ñanemopôtí yayajú jaguepe upe ñañemoña ambue jaguepeupe Espiritu Santo ñanembo jeco pyaju yeby jague reje. 6 Co Espiritu Jae oñojê vaecue ñandereje jemby jaguâicha Jesu Cristo ñande repýjára rupi, 7 icatu jaguâ ñanembo jeco marangatu rire ipyapôrâ rupi yajupity mbae rerecojá ramo pe tecove iyapyra-ÿ-vape ñande ñajaarô jaicha ñaina. 8 Co ñeê ipôrâ yarovia jaguâ, ja che aipota nde remomandua meme catuetei coambae reje umi oyeroviavape Tûpâ Ñandeyára reje oñejaâte jaguâ oico tapécuaájá ramo opa tembiapo pôrârâme. Coambae ipôrâ voi ja ojupityuca mbae pôrâ umi cuimbaepe. 9 Eñemboÿké catu umi itaby oñecoôiva gui jicuai iñemoñare reje, ja umi oyabyva ja oñoraÿrôva gui pe Moises ñeêngue reje. Umimbae voi nda iyái mbaeverâ, itaby rei umimbae voi. 10 Oime ramo cuimbae Tûpâ Ñandeyárape ogueroviase-ÿ-va jecópe, remomrandu rire ichupe peteí terâ mocoí yeby, uperire epoí ichugui, 11 reicuaa pype upeichagua cuimbae opiama jague ja angaipavórajá jiconi, ja oñemoí vaímajá oyejegui vointe. 12 Che amondo ramo nerendape pe Artemaspe terâ Tichicope, nde pyae reyu jaguâ che rendape Nicopolispe, jiânte cheve ajasa roy upepe. 13 Embosacoiúcá pôrâ catuetei rembou ramo guârâ Zenas pe carai iñarandúva, ja pe Apollospe anichene jaguâicha mbaeve oicôtevê. 14 Ja ñande rejegua cuera toicuaa avei oñembo jeco pôrâ pôrâve meme jaguâ opaichagua tembiapo oyejecájápe, oguereco jaguâ jemicoôtevêrâ, anichene jaguâ rejéjápe jaecuera umi jeco reivaicha. 15 Ne momaitéiucá ndeve opa jicuaiva chendive. Amomaitéiucá avei umi ogueroviávape ñande rayjúvape. Ñandeyára pya pôrâ toico opa pene ndive.

Hebrews 1

1 Jeta yebyma ja opaichavévo yma guive voi Tûpâ Ñandeyára oñeê vaecue ñande ypycuepe umi oñemoñeêjare yuru rupi, 2 ja ipajávo coáva árape Jae oñeê ñandevê Tayra yuruete rupi. Upevape omoíngo vaecue opambae Yárarâ ja Jaérupi voi Jae oyapo vaecue opa oimeva. 3 Upeva ojesapé voi Ñandeyára reco pôrâ tuvichacue yaveve ja iyoguajá jaeteva opa jecópe. Jae oyoco opa mbae iñeê ipuaca rupi, ja Jae ojupityma ramo ñane mopôtí jaguâ ñane angaipa gui, uguapy pe Tuvichaiteveva acatuape yvagape. 4 Jae ojupity voi rae tuvichave jaguâ umi yvapegua cuera gui, ipôrâvé jaicha pe Jéra oñemoí vaecue Ichupe mbae yára ramo jéra gui cuera. 5 ¿Mava umi yvapeguapepa voi jei rae Tûpâ Ñandeyára: Nde Che Raÿ, Che romoñemoña Ndeve angue. Upeicha avei jei ramo guare: Che ituvarâ Ichupe, ja Jae Che Raÿrâ Cheve. 6 Ja omoíngue pype pe Taÿra ypycuepe ybyari jei yeby: Opa Tûpâ Ñandeyára rejegua yvapegua tombuetepa Ichupe. 7 Ja umi yvapegua reje oyee: Jae omoíngo umi yvapeguape ybytú ramo ja omoíngo umi jembiguaipe tatá rendý ramo. 8 Upegui oñeêvo Tayra gui Jae jei: Nerendá mburuvicha guasu ramo, Nde Tûpâ Ñandeyára tapia ja tapia guârâ, ja pe ybyra ndepope gua nerenda ne rembotuvichajape, upéva

ybyra icareyva oporombojeco yoyaite vaerã. 9 Nde rejayju vaecue pe teco pôrã ja reñamotarey pe teco vai. Cova reje voi pe Tûpã Ñandeyára, ne Tûpã Ñandeyára voi nemona vaicha ñandýpe nembojory jaguã nembo tuvicha vichavévo ne írînguera gui. 10 Ja jei avei: Nde Ñandeyára iñypyrûmby voi rembojapo co yby râ, ja pe yvaga nde po rembiapocue. 11 Umimbae opa vaerã. Nde catu reico vaerã tapia guârã, peteî aoicha oñembotuyãne oyeyarône, 12 ja peteî âcã joyaicha reyapacuane umiva, ja peteî aoicha oñembojecoviãne. Nde voi tapia peteînte, ja nde ára maramo ndopáichene. 13 ¿Upeicha máva yvapeguapepa jei rae: Eguapy che acatuape amoí meve che ne ñamotareýjárãpe nde py renda ramo? 14 ¿Ndajaeipa jaecuera opava jembiyocuai cuera jeteýva, imbuetejárã, jemimbou cuera voíva oipytyvô jaguã umi ojupity voi vaerãme mbae yara ramo imârã-ý-jaguã yvagape.

Hebrews 2

1 Upévareje ñañejaâvé vaerã ñane mandua meme umi mbae ñajendu vaecue reje, anichene jaguã yasyryry umi mbae pôrã gui. 2 Pe ñeê oyee vaecue, umi yvapegua yuru rupi oyeyuju ramo rae añetejá, ja, upeicharamo, opa umi opiávape ja ojendúséyvape oñembo jecovia ramo rae jecoitépe, 3 ¿mbaeichapa ñañeguajêne ñande ñaroýrô ramo co mbae tuvichaitévé ñane mopôtijárã. Coambae voi iñypyrûmby oñemojerâcuã raê vaecue Ñandeyára yuru ete rupi, ja uperire oñemoañete ja oyereroviáucá ñandeve umi ojendújaré rupi Ichupe, 4 ja Tûpã Ñandeyára voi avei omoañete upe jaecuera oicuaáucá vaecue jicuai jechapyrã rupi, ja mbae ñemondýijá rupi, ja opaichagua mbae guasu rupi, ja mbae pôrã Espiritu Santo rejegua rupi, Jae omeê vaecue jembiyôta voi rupi. 5 Na umi yvapegua poguypei Tûpã Ñandeyára amoí vaecue pe tetã oico vaerã pe ñañeêjá ñaina. 6 Oime voi peteî oicuaáucá vaecue jei vaecue: Iporiajúeté ramo yepe umi cuimbae, upeicharamo yepe, nemandua jese cuera, ja iporiajúeté co cuimbae raý, ja upeicha ramo yepe, Ne reñandu ichupe! 7 Nde remomíchive ichupe sapyami umi yvapeguagui, rebotuvichaucá ja rembuetéucá ichupe mburuvicha guasu ramo, ja remoí ichupe Nerembiapo Nde po rupiguare ári, 8 ja opambae reyocóucá ipyguype. Ja co oyocóucápá jague ichupe opambae jeise ndoyejeyai jague mbaevete oyeyocouca ý vaecue ichupe. Upeicharamo yepe, neira yajecha opambae oyeyocóucápâma ichupe. 9 Pe Jesús voi oñemomíchivé vaecue umi yvapegua gui, icatu jaguã Tûpã Ñandeyára ipya pôrã rupi ojaã pe ñamanóvajá opavave rejejápe, upevape voi yajechama oñembo tuvichájá oñembuetéjápe mburuvicha guasu ramo ojasa asy jague reje omano meve. 10 Iya pôrã voi Ichupe, pe oguerecova opambae iyupe guârã voi, ja omoingova oyegegui voi opambae, ogueraja jeta rire oyegeguape cuera yvagape, iya Ichupe omo marangatúeté ojasa asy rupi upe Juvicha guasu imbojeco marangatújára pe. 11 Upe omomarangatúva, ja umi oñemo marangatúva jina peteî rejeguante: cova reje voi Jae notíri jei jaguã jeýicuérájá, 12 jei ramo guare: Amojerâcuãne Nde Rera Che reýicuerape, umi tûpãoýgua apytepe apurajeine romombeu guasúvo, ja Jae jei ramo guaicha: 13 Che vaerã umi oyeroviáva rejegua Jese, ja Jae jei yeby ramo guaicha: Coína ape Che aime ja coápe Che raýcuera Tûpã Ñandeyára omeê vaecue cheve. 14 Upeicharamo, umi oyeeva Che raýcuerajá opavave ñande ruguý, ja ñande roó peteîvajáreje, Jae voi upeicha avei oñembo jeté peteîcha ñande ruguý ja ñande roóva, icatu jaguã imano rupi oipuacáo upe ipuacávape omomano jaguã, yaévo pe mbaepochy voi, 15 ja icatu jaguã ombopoí opa umi oicove pucu cue yave oyeyopý vaecuepe tembiguai yoguapyreicha okyjýyê gui omano jaguã. 16 Añetejápe na umi yvapeguapei oñemboyývá pucu tapiáva jina, umi Abraam ñemoñare rejeguape nte. 17 Co vaerã voi tecôtevé opaichavévo Jae oñembo yoyá jeýicuera reje, icatu jaguã oñemoingo pai guasu jaeteva ramo oiporiajuverecova, ja yeroviájá, iya jaguã opa mbae Tûpã Ñandeyára rejegua guivo ombojecovia jaguã umi jesegua cuera angaipa reje. 18 Jae voi ojasa asy vaecue oñepyajaã jaguepe, upevareje iya pôrã Ichupe oipytyvô jaguã umi ojasa asyvape iñepyajaãjá rupi.

Hebrews 3

1 Upevareje, che reýicuera, pene marangatuva, peñejenôï vaecue yoa oñondive, pene manduákena pe Jesús reje, pe Ñandeyára remimbou ja paí guasúeté ñañemombeújá ñande jeseguajá. 2 Jae yeroviajáite upe omoingójaré peguârã, Moises avei yeroviajá jagueicha opa mbae Ñandeyára rogapegua rejeve. 3 Upéva voi oyerereco vaecue iyajá oñembo tuvicháitevé jaguã Moises gui, oñembuetévé jaicha pe ogáapojaré pe oga gui voi. 4 Oime ramo oga, oime vaerã vaecue oga apojaré, ja pe omopuâjaré opambae upéva Tûpã Ñandeyára voi. 5 Pe Moises avei yeroviajá

vaecue voi Ñandeyára roga rejeve jembiyocuai ramo, oicuaáucávo umi mbae oñemojerâcuâucá jague ichupe; 6 pe Cristo catu yeroviajá voínte Taýra ramo mburuvichaicha Ñandeyára roga rejeve, ñande voí upe joga Jeseguáva, ñande yapyta jâtâ ramo ipajápeve, co ñande pyaguasujá ja ñajaârôjá co ñañemombeú guasújape voí. 7 Upevareje jei jaicha pe Espiritu Santo: Mbaeicha tamo pejendu coanga voi iñeê! 8 Ani peñembo pyajâtâ, oñembopya jâtâ jagueicha pende rú ypycue, jaecuera omoñecoóî ramo guare Ichupe upe oñemoñañaucá jague árape pe ñûme, 9 upe Che monguerái jague pende rú ypycue arokîrîrî pype ichupecuera, ojecha ramo yepe Che rembiapo cue cuarenta años pucu cue yave. 10 Upévareje añemyrô vaecue umi uperamo rejegua ndive, ja Che jae: Jaecuera tapia oyeyaby ipyápe, ja ndoicuaai gueteri Che rapé. 11 Upévareje Che pochype amee Che ñeê, jaecuera ojupity y jaguâ upe Che ambopytuu moa jaguepe. 12 Anikena, che reýicuera, upeicharamo, oime pende apytepe peteî pya iñañáva oporo gueroviase-ý-va pene mombiajârâ pe Tûpâ Ñandeyára oicovéva gui. 13 Upea rangue peñomokyreý oyupe opa ára oyupycueri, oñeñeê aya coangagui anichene jaguâ avave peêva pende pya jâtâ pe angaipa oporo mbotabyva reje. 14 Opavave ñande voí yoa Cristo rejegua oñondive yapyta jâtâma guive ipajaite peve pe iñypyrumby yae yayerovia jaguepe. 15 Upearâ oyee vaecue: Coanga sapya pejendu ramo iñeê añete, ani peñembo pyajâtâ upe oñemoñecoóî ramo guareicha. 16 ¿Avápa ne rae umi ojendu vaecue omoñecoóî vaecue Ichupe? ¿Ndajaeipa rae opavave umi osê vaecue Egiptogui pe Moises po rupi? 17 ¿Ja avápepa oñemyrô racae cuarenta años pucu cue? ¿Ndajaeipa rae umi angaipa apojaré joa vaecue jeungue ñûme? 18 ¿Ja avápepa omeê racae iñeê ojupity-ý-jaguâ pe ombopytuuse jaguepe? ¿Ndajaeipa rae umiva iñeêrenduse-ý-vaecue Ichupe? 19 Upeicha ñande yajecha oyerovia-ý-jague rejejá ndicatui jague oiké.

Hebrews 4

1 Upeareje Jae omeê jague reje iñeê yma guive voi, oicuameê pype ñandevera yaíke jaguâ Jae ñanembopytuuséjape, tecôtevê yakyjýye yepe sapya oime ramo guârâ peteî peêva oyejecha vaerâ oyejeyájá tapycuepe. 2 Ñaño momarandu añete vaecue co âmbae pôrâ gui, jaecuera guareicha avei. Upeicharamo yepe, upe ñeê ojendu vaecue ndoyapoi mbaeve ichupecuera, jaecuera oyejea y jague reje iyeroviajapé umi ambue cue iñeêrendú pôrâ vaecue reje. 3 Ñande yarovia vaecue yajupityma pe yapytuu jaguâme, Jae jei jagueicha: Che amee jagueicha Che ñeê Che pochýjapé, jaecuera ndoikeichene che ambopytuu jaguâme, umi Tûpâ Ñandeyára rembiapocue oico ramo yepe yby iñypyrumby guive. 4 Añete peteî Jendápe Jae jei voi pe ára sietejâ reje coicha: Ja Tûpâ Ñandeyára opytuu pe siete arajapé opoípa pype jembiapo gui. 5 Ja upeicha avei jei yeby: Jaecuera ndoikeichene Che ambopytuu jaguâme. 6 Upeicharamo, añete járeje gueteri oimene peteíva ichuguicuerava oiké vaerâ upe tecópe, ja ndoikei vaecue iñeêrendu y jague reje umi oñemo marandu ypy jague ipyajúva gui, upevareje Jae ombojéva yeby peteí ára jeivo Anga! 7 Jae jei yeby ramo guareicha arété ríre David yuru rupi, umi iñeê oyee râmô vaecue Anga sapya rejendu ramo iñeê añete, ani peñembo pyajâtâ. 8 Ja pe Josué omeê ríre ichupecuera opytuúpa jaguâ jecope, Jae mo noñeê raei ambue ára ou vaerâ gui cova ríre. 9 Upeicha ramo, oime opyta gueteri Tûpâ Ñandeyára rejegua cuerape jeco opytuu jaguâ jecope. 10 Pe oíke vaecuema ipytuújapé, opytuúma ne rae opoívo jembiapo gui, Tûpâ Ñandeyára opytuu jagueicha jembiapo gui avei. 11 Ñañojaâ jâtâna, upeicharamo, yaíke jaguâ pe yapytuu jaguâme, anichene jaguâ avave joa oico jague reje avei umi oyerovia-ý-vaecue rejegua reco cue rupi. 12 Pe Tûpâ Ñandeyára ñeê oicovéva ja ipuacáva, ja jaímbévê vaicha jiconi oimeraêva kyse pucu jái yovaiva gui, ja oicutu vaerâ oípeápá peve oyuejegui ñande pyapy ja ñane ânga, omboyao vaerâ ñande rayýgué omboyuayújára oyuejegui oípeavo yepe pe caracú, ja oporomboyejújára ñande pyapy ñemi ja ñane remimoâ ñande pyapegua. 13 Ndipori iyapopyré oyecuaauca y vaerâ iyýpype: opambae voi opyta opivo vaicha, ja oyeeapáite upe iñeê ñaneñapytíva resápe. 14 Upeicharamo ñande yarecojá reje pe paíguasú tuvicha jaetéva pe oja vaecue yvaga árieté peve, pe Jesús voí Tûpâ Ñandeyára Raý, yareco jâtâ jâtâ ñane rácâteýjapé pe ñaño mombeújá yayeroviajape gua. 15 Ñande voi nda yarecoi peteí pai guasu umi icatu-ý-va rejeguaicha ombuasy ñanendive ñande pituajá rupi, upe jaéetéva voi oñepyaraâ vaecue opaichavévo ñandeicha avei, ja upeicha rejeve noñemo angaipávái. 16 Ñaño moângui, upeicha ramo, Ichugui oguapýjapé jina oñembo tuvichajapé ja ipya pôrâjapé, ñañemoângui ñande yayepoyju-ý-reje, yajupity jaguâ Jae ñande poriajuvereco jaguâ, ja yayuju jaguâ Jae ipya pôrâ jaguâ ñandevera ñane pytyvô jaguâ ñaicôtevêjá árape.

Hebrews 5

1 Opa paí guasu voi oyeporavó cuimbae apytegui oñemoingo jaguâ cuimbae rejejápe mbae Tûpâ Nandeyára rejegua rejeguârâ oicuameê jaguâ tûpâope mbae moñyrôjarâ ja mbae angaipa repyrâ. 2 Jae ipuaca vaerâ oguerokîrîrîvo umi itaby ja umi oyeyabyvape iyajâ reje ichupe voi sapy ipitua jaguâ avei. 3 Coareje voi tecôtevê jae oicuameê tûpâope mbae moñyrôjarâ angaipa repyrâ na umi ambuecue itabyva reje añaí, oyejente voi avei. 4 Avave ndoipyjyi co tembiapo tuvichava oyejegui voi, oñejenoî rirente upearâ Tûpâ Nandeyára rupi, oñejenoî jagueicha pe Aaron voi avei. 5 Upeicha avei Cristo voi noñemombeu guasui oñemoingóucá jaguâicha oyupe paí guasu ete ramo oñejenoî vaecue voi upearâ upe jeijare Ichupe rupi: Nde, Che Ray, coanga Che romoñemoña Ndeve. 6 Upeicha avei jei vaecue ambue Jendápe: Nde pai tapiaguârâ pe Melchisedec reco rejegua. 7 Co Jesus oico ramo guare carai ramo oñemboe ja oyerure vaecue ipyajê jâtâvo ja oyajeóvo oyerure yaveve pe ipuacávape omboí jaguâ Ichupe imârâ ý jaguâ omanojá gui, ja iñemboe oñejendu oyeyococuaa jague reje imbuetéjape. 8 Ja Tûpâ Nandeyára Ray ramo yepe Jae upeicharamo yepe pe Jae ojasa asy jague gui oñemoaracuaa iñeêrenducuaa jaguâ. 9 Ja upeicha Jae oñembo jecomarangatúitéma ramo Jae oñemoingo jerecua ramo umi iñeêrendúvape Ichupe imârâyjaguâ tapia. 10 Ja Tûpâ Nandeyára voi omomaitei Ichupe paí guasute ramo Melchisedec reco rejegua. 11 Jeta icatu vaerâ ñañemongueta jese ja jetambae icatu ý vaerâ ñamuesacâ peême ñeême peê pene âcâ jâtâeteva gui pejechacuaa jaguâ. 12 Peê voi iñemboepyre arema, ja covareje peê pemboe vaerâ moa ambuecuepe, ja coanga peicôtevê yeby máva penemboe vaerâ reje peême umi mbae jasyveýva Tûpâ Nandeyára Ñeê ñypyrumby guareicha reje, ja coanga peico oicôtevêvaicha camby reje tembiu tyra range. 13 Umi oicuaa catu ý va pe Tûpâ Nandeyára Ñeê ñane mbo jeco marangatu jára gui, umiva umi camby reje guaicha, mitâ cambuicha umiva. 14 Pe tembiu ratycue umi cacuaá peguârâ umi oyepocuaava voi oñandu járeje tapia oicovo icatu jaguâ ojechacuaa oipea jaguâ oyuejegui pe ipôrâva ja pe ivaiva.

Hebrews 6

1 Upevareje yajeyante umi mbae iñypyrumby guare Cristo Ñeê gui guare ja coágui rire yaguata tenonde pe teco cacuaavaicha rejegua peve, ja ani yaico umi ombojapo yeby yeby vaicha ñane mandua yeby yebyvo pe yayepyapy jague reje umi tembiapo reongue gui, ja pe yayerovia ypy jague reje Tûpâ Nandeyára reje, 2 ja pe temimboe ñemongaraíjá rejegua reje, ja pe ñe po moíjá rejegua reje, ja pe omano vaecue oicove yebyjá rejegua reje, ja pe oñembo jecovia jaguâ ára upe ipajaiteva rejegua reje. 3 Ja upeicha voi yayapone omboiya ramo ñandeve Tûpâ Nandeyára. 4 Oime ramo umi jecopete oyejesapê vaecue, ja ojaâ vaecue pe mbae pôrâ meêmbyré yvaguigua, ja oñemoingo vaecue Espiritu Santo rejegua ramo, 5 ja ojechacuaa vaecue ipôrâjá Tûpâ Nandeyára jeíva, ja tuvicha vichajá umi mbae guasu ipuacaiteva pe teco yvapegua oico vaerâ rejegua, 6 sapy umiva oyeyaby rire, ndaiyai ichupecuera oñembopyaju tapia jaguâ jina oyepyapy yeby jaguâ: jaecuera oyejegui voi nte omoí pyaju yeby jicuai curusu reje Tûpâ Nandeyára Raýpe, ja omomârâucá Ichupe jicuai. 7 Oime ramo voi yby oipytéva pe ama tapia ouva jiari, ja omojeñoiva pojâ caavó pôrâ, ipôrâ vaerâ umi yby myatyrôucájaré peguârâ avei, upeva catu oñemo mbaepôrâ avei Tûpâ Nandeyára pyapôrâ gui. 8 Ja oime ramo yby omongacuaava ñuatí ja capii atînte, naipôrâi marave ja mbae iroyrômbyrâ nunga vaicha ja ipajápe oyejapypáne. 9 Coanga, che rayjúpára cuera, añeê ramo yepe coicha rojaârô yeroviajápe, ipôrâve vaerâjá pendereco, ja pejupity vaerâjá peñembo jecomarangatuite jaguâ. 10 Tûpâ Nandeyára voi ndoyapoi jecoýme jesarai jaguâicha pene rembiapo gui, ja peê pejechaucájá pejayjújá jéra peêcuera peipytyvô ramo guare umi imarangatúvape, ja peipytyvôpe gueteri ichupecuera. 11 Ore pya yerure opavave peêva pene kyreý jaguâ tapia guaicha, icatu jaguâ pebya jecoitepe pejaârôjápe ipajápeve. 12 Ani peneateí! Peñembo jecónte umi ojupity vaecueicha iyerovia reje ja jeco kîrîrî reje Tûpâ Nandeyára mbae pôrâ oicuameê vaecue. 13 Tupa Nandeyára omeê ramo guare iñeê Abraampe, ndipori jague reje ambue téra tuvichavéva omeê jaguâ iñeê, 14 omeê iñeê oyejegui voi oguérateé reje, ja jei: Añetejápe romombae pôrâ yoa yoane ndeve, ja Che romoñemoña moñavene yoa yoa. 15 Ja upeicha ojaârô jague reje kîrîrîjame Abraam ojupity pe Tûpâ Nandeyára oicuameê vaecue ichupe. 16 Umi cuimbae voi omeêva iñeê peteí jéra guasúvêvape ichuguicuera voi, ja omeêma ramo iñeê omoañetéjârâ jeiva, upepe opa voi pe oyubyjague. 17 Upeicha avei Tûpâ Nandeyára ojechaucase ramo

guare omoañetêvo catuetei umi ojupity vaerâ vaecuepe pe icuameêmyré iñeê icatu-
y-já oguerová, omoî mbytepe iñeê oguératépe, 18 icatu jaguâ co mocoî mbae
icatuŷva oyererová reje icatu y jápe avei Tûpâ Ñandeyára ñane mbotaby jaguâ,
icatu jaguâ yareco ñanembo pyaguapy tuvichaite vaerâ ñande ñañeguajê vaecue
yayapocoi jaguâ umi mbae oñemoî vaecue ñane renondepe ñajaârô jaguâ. 19 Co ñane
ñajaârôjá yareco ñane anga yocojára ramo mbayrú sâ jâtáva oso y vaerâ, ja
osyryry y vaerâicha, ja ojupity vaerâ pe yvaga ajoyá cotypyvo, 20 oikema jaguepe
voi Jesús tenonderâ ñande rejéjape pe oñemoingo vaecue voi paí guasute ramo
tapiaguârâ Melchisedec reco rejegua voí.

Hebrews 7

1 Co carai Melchisedec, Salem ruvicha guasu, ja pe Tûpâ Ñandeyára yvatévévêgua
paiguasu, ojuvaîti Abraampe oyeby yeby jaguepe omoñeguajê jague gui umi ambuecue
mburuvicha guasupe, ja ojovasá ichupe, 2 ja upegui Abraam omeê ichupe opambae
ipyjypyré gui tûpâmbaerâ avei. Iñypyrumby jéra jeise teco marangatu rejegua
ruvicha guasu, ja uperire jeise Salem ruvicha guasu avei, yaemo ñande mburuvicha
guasu porombojeco kîrîrîjá, 3 tuva ja isy y vaecue upéva, ja oyecuaa y vaecue
iñemoñaré ypycue, ja oguereco y vaicha jecove ñepyru jague, ja jecove opa jague.
Upevareje oñemoingo vaecue jae iyoguajajârâ Tûpâ Ñandeyára Raŷ, ja opyta paí
guasute ramo tapia guârâ. 4 ¿Anga pejechapa tuvicha jague rae co carai Abraam
ñande ypycue omeê jague umimbae ipyjypyre tupambaerâ? 5 Umi Levi rejegua cuérava
voi oñemoingo vaecue paí ramo, añete iyáva ichupe cuera Moises ñeêngue guivo
ombyatyvo tûpâmbae jeŷicuerava gui yae pôrâvo jesequa cuérava gui voi, Abraam
ñemoñare rejegua voi ramo yepe umi ambuecue. 6 Ja coápe oime pe carai ndajaeiva
jesequa cuera omonoôva jina tûpâmbae Abraam gui, jaojovasáva pe oicuameê jague
Tûpâ Ñandeyára mbae ipôrâva yepe. 7 Ja ndipori yayuaby jaguâ yaevo pe mîchîvéva
oyejovasája tapia pe tuvicha vichavéva po rupi. 8 Coanga voi umi cuimbae omano
vaerâ umi omonoôva tûpâmbae, uperamo pe omonoôjaré upéva oyecuaáucájá oicovéjá
gueteri. 9 Ja Levi avei, icatu ramo yae avei upeicha, omeê tûpâmbae Abraam rupi,
10 oico ramo yepe gueteri ituva guasu ru yeby Abraam pîtikîrîi rupi ojuvaîti
ramo guare Abraampe pe Melchisedec. 11 Upeicharamo ojupity rire jecorâme umi pai
Levi rejegua rupi, upeicharupi voi umi tetaŷgua oñemoingo Moises ñeê guype ¿mbae
tecôtevêpa rae oime gueteri oñemoingo jaguâ pai ambue rejegua Melchisedec reco
rejegua yeby, oyee rangue Aaron rejeguávajá? 12 Covareje voi pe teco paí
rejeguava oñembo jecovia ramo, tecôtevê oñembo jecovia jesequeragua ñeê avei pe
teco pyajúrâ. 13 Upe oyee jague coambae oñemboyéjeá ambuecue jaecuera-y-va
ndive, avave umiva rejegua ndoyeporui vaecue mbae tûpâópegua rejeve. 14 Oyecuaa
pôrâ voi Ñandeyára pe Juda ñemoñare jague, umiva rejeguava reje Moises
oñemongueta ramo guare, máramo ndeiri mbaeve paí reje. 15 Ja upe yae vaecue
oyecuaa pôrâiteve yepe ñane mandua ramo Melchisedec chagua vaerâjá pe opuâ vaerâ
ambueichagua paí, 16 ja oñemoingo vaerâjá na cuimbae yapoucapyréi, ipuaca vaerâ
rejente jecove icatuŷvaerâ oyepoívéjá gui. 17 Oyecuaauca voi jese coicha: Nde
pai guasúete tapia guârâ Melchisedec rejeguava. 18 Coína ape voi yajecha umi
tembiapoucapyre iñypyrumbyguare oñemboyke ivevuiete jague reje, ja naipôrâi
jague reje mbaevétêrâ, 19 pe Moises ñeêngue voi nombojupityúcá vaecuei
jecoitepeve, ja upea rangue yajecha oñemoingo jague mbae ipôrâiteveva ñajaârô
jaguâ ja yayeroviajápe ñañemo angui jaguâ Tûpâ Ñandeyára gui. 20 Jae noñemoingoi
Cristorâ Tûpâ Ñandeyára omeê y reje iñeê jéraitétépe voi. 21 Umi ambuecue
añetejápe oñemoingo vaecue paí ramo oñemeê y reje iñeê Tûpâ Ñandeyára rérapegua.
Cristo oñemoingo Tûpâ Ñandeyára ñeê jérapegua reje, upe jeíjaré ñeê voi Ichugui
Ñandeyára omeê iñeê jéraitépe, ja Jae nosêichene iñeê gui, Jae jei ramo guare:
Nde paí guasúeté tapia guârâ. 22 Upeicha rupi voi cova pe ipôrâitevéva co teco
oñemoingojápe Jesús ñande repymeê jarâ ñande recovia ramo. 23 Umi ambuecue voi
añete jeta jesequeragua oñemoingo vaecue paí ramo, nda iyái jague reje jiaré
tapia guârâ omano vaerâjá reje. 24 Upéva catu, jae jiaréjá reje tapia guârâ,
oico paí guasute ramo jecovia y vaerâ. 25 Upeareje iya Ichupe oporomopôtî avei
jecoitépe ja ipajaitépeve umi oñemoanguívape Tûpâ Ñandeyára gui Jaerupi, Jae
oicovéjá reje tapia guârâ oñeê jaguâ jesequera. 26 Coaichagua voi paí guasúeté
iya pôrâ etereiva ñandéve imarangatúva, ipyavaí cuaaŷva, jecocuevaí y va,
oyejeacuaa y va iñangaipáva ndive, oñembo tuvicha vichaitévéva yvatéteguagui. 27
Cova voi natecôtevêi opa árape umi ambuecue paícha oicuameê mbae oporo moñyrô
jaguâ iñangaipáeté reje, ja uperire umi ambuecue reje. Coambae Jae oyapo voi
peteieté yebynte, Jaente oñecuameê ramo guare oyupe vointe. 28 Moises ñeê rupi

oñemoingo vaecue cuimbae pai guasu ramo, opa ipitua rejeve yepe, upe Ñeê, oyee vaecue Tûpâ Ñandeyára rérape Moises ñeêngue rire guare, omoingo paí guasúeté ramo upe Taýrape oñembojecoitépegua vaecue voí tapia guârâ.

Hebrews 8

1 Pe tecôtevêvéva umi ñañemongueta jague gui ñaina yareco voi peteí paíguasúetéva oguapýva jina Tûpâ Ñandeyára renda iyacatuape oñembo tuvichájápe jina yvape. 2 Jae oyeyocuáiuacáva jina pe tenda imarangatúetévéjápe pe oga ao ymaguareichagua coty jaeñoitévape añetejápe oñemuasái vaecue Tûpâ Ñandeyára rupi, na cuimbae rupiri. 3 Opa pai guasu voi oñemoingo oicumeê jaguâ mbae moñyrôjarâ angaipa repyrâ, mbae juguy y va, ja ambue juguy vaerâ oyejapý jaguâ. Upeicharamo, co paí guasúeté avei tecôtevê oguereco mbae oicumeê vaerâ. 4 Ja Jae oi rire gueteri yby ári, ndajaei che mo paí mbaeveichagua, oijá reje coápe voi umi paí oicumeêva angaipa repyrâ pe Moises ñeêngue reco rupi, 5 ja coáva jembiapope ojechaucajârâ yvapegua raângante, Tûpâ Ñandeyára oñemongueta jagueicha Moises ndive oyapóucá jaguâicha ichupe pe tûpâo ao gui gua. Jae jei: Maê! tereyapo opambae pe jaângará oyejchauca jagueicha ndeve pe itá atyra ári. 6 Coanga voi iyáma Jesúspe jembiapórâ ipôrâ pôrâitevéva opambaegui, Jae oicojá reje oipaúndyjára ramo pe teco ipôrâvévape yepe oñemoingo vaecue rupi. 7 Pe teco ñepyrumbýpe guare oico rire imârâ y reje, noñejaái che mo rae iya jaguâme ambue. 8 Jae voi oñemyrô jendive cuera ja jei: Pemaêkena! oune ára cuera, jei Ñandeyára, che amboty jaguâ che ñeê umi Israel rejegua ja Juda rejegua cuérava ndive co ñocuameêmyre ipyajúvape. 9 Cova ndajaei chene pe roñocuameê jagueicha Che ja pe ituva ypycue, upe aisambyjy jague árape ipogui cuera, anojê jaguâ ichupecuera Egipto yby gui: uperamo jaecuera osê iñeê gui pe roñocuameê vaecuegui, ja Che aroyrô ichupecuera, jei Ñandeyára. 10 Coanga cova Che añocuameêucá jaguâ Israel rejegua ndive umi ára rire, jei Ñandeyára: Che amoinguene Che ñeê jecorâ iñâcâme cuera ja ipyápe cuera ajaíne cuatia ñeême guaicha, ja Che Tûpâ Ñandeyárarâ ichupecuera, ja jaecuera Che rejegua cuerará Cheve, 11 ja ndiporiveichene mbaerepa peteí omboe jaguâ japichápe, ja peteí omboe jaguâ tybyrape jeivo ichupe: Eicuaa Ñandeyárape: opavave voi Che cuaa voíne Cheve pe michivéva guive pe tuvichaitévéva peve. 12 Che aiporiajuverecone ichupecuera jembiapo vai rire yepe, ja iñangaipa cuera reje na Che manduavei chene. 13 Ja Jae jei pype co ipyajúva, Jae omboyke pe ituyávaicha pe iyýpyguare ñocuameêmyre, ja pe oñembotuyáva jina, ja oñemo cangy cangyvéva jina jianguíma voí oyecuaávé y jaguâ.

Hebrews 9

1 Añetejápe pe iñypyrumby guarepe yepe iya jeco ombuetejá Tûpâ Ñandeyárape, ja oime vaecue ipype jenda imarangatúva co yby ári guare voi. 2 Oime peteí tûpâo ao guigua oñembosacoí vaecue, pe coty itenondéva oi jague pe tataendy renda ja tûpâmbae renda avei ja umi mbuyape icarai vaecue, co tenda oyee vaecue Tenda imarangatúva. 3 Ja pe ao mocoíjá rapycuevo oi pe coty agoigua oyee vaecue pe Tenda imarangatúetéetêvéva, 4 ja ipype oi pe mbae ryâcuâ ryrû oroguigua, ja pe caramegua pe ñeê pe teco ñypyrumby guare ryrû, oyeguapáva orope: ipype oi pe mbayru oroguigua pe manna ryrû: ipype avei oi pe Aaron ybyrai ipopegua ipoty vaecue ja upeicha avei oi ipype umi itá ipépyre oi jague umi ñeê pe teco ñypyrumby guare rejegua. 5 Ja upe caramegua ári oime umi yvapegua cuera raângá ojesapéjápe omoáva pe tenda Ñandeyára oñemoñyrôucá jápe. 6 Coanga ndicatuveima añeê pucu coambae gui. Oimba vove coicha âmbae, umi pai oyapo jaguâ jecope pe tecôtevê vaerâ oñemboe jaguâ, 7 oikéva opa árape pe tûpâo agoigua coty tenondévape: pe mocoí cotýjápe pe pai guasúetéva oiké jaeño peteí yeby peteí roýpe, ja máramo ndoikei tuguy y reje oicumeê vaerâ oyeje vointe, ja umi ambuecue reje avei, oyeyaby jague reje oicuaa y reje. 8 Coáva rupi pe Espiritu Santo oicuaáucá pe tape ñaguajê jaguâ pe Tenda imarangatúetévéva jaetévape, neira jague oyecuaáucá, opyta aya gueteri pe tûpâo agoigua coty tenondéva. 9 Upéva peteí jaângante iyáva ñande ára peguârâ, oñecuameêjá tûpâmbae ja mbae iyucapyrâ icatu y va ombojeco marangatupá pe oñemboévape jina, 10 umi oñecuameêva tembiu guivo guarente, ja mbae yaýújá guivo guare, ja opaichagua yeyojéi guivo guare, ñande rete oyepocuaajá guivo voi, oico oñemyatyrômba meve opambae jecorâme. 11 Upegui Cristo oñemoingo pai guasúeté ramo omeê jaguâ umi mbae ipôrâva ou vaerâ pe tuvichaveva oñemboe jaguâ renda jaetévéva pe oga

aoguigua gui nda iyapópyréi po rupi, ja nda co yby ñemoñare rejeguávái. 12 Ja co Cristo oiké peteí yebynte ipajá pe imarangatújá rendape nda cabará terâ vaca raý ruguycue rupiri, juguýeté rupinte ojupity pype rae upeicha rupi ñande repyrâ tapia guârâ. 13 Pe cabará, ja toro ruguycue, ja pe vaca ray cáigue tanimbu oyejypyí vaecue umi oñemonguýa vaecue ári, umimbae omomarangatu ramo ichupecuera omopôtí jeco pôrâ jaguâ, 14 upeicharamo ña ipôrâ vei chepane Cristo ruguy pe oñecuameê vaecue oyupe voi imârâ ý reje Tûpâ Ñandeyárape pe Espiritu iyapyra-ý-va rupi, naipôrâvei chepane omopôtí jaguâ pende pyapy tembiapo reongue gui, icatu jaguâ peñemboe jecópe Tûpâ Ñandeyára oicovevape. 15 Ja coáva rupi Jae pe oipaúndyjára co teco pyajúvape, icatu jaguâ oime pype rae peteí omano vaecue jepyrâ umi opia vaecuepe oico yaveve pe teco ñepyrumbype guare, umi oñejenoimbyre ojupity jaguâ mbae yárarâ tapiaguârâ pe oñecuameê mbyre ichupecuera. 16 Oimejape peteí cuatia ñeê mbae yárarâmeguarâ tecôtevê rae oyecuaáucá omano jague añete pe cuatia ñeê apojaré: 17 pe cuatia ñeê mbae yárarâme guârâ iya omano rire mante pe mbaeyára cue, naipôrâi marave voi oicové aya pe iyapójaré. 18 Upeicharamo yajecha pe ñeê pe teco ñepyrumbýpe guare rejegua yepe noñemongaraíri jague tuguy ý reje. 19 Ja Moises oicuaáucá jaguepe opavave ojendu jaguâ opa Tûpâ Ñandeyára rembiapoucapý pe ñeê Moisespe oñemeê vaecue pegua, oipyjy pe vaca ray ja cabará ruguycue ja oipyjy avei ý ja ovecha rague pytáva ja caavó, ja ojypyí pe itá ñeê reje ja opa umi jeýicuerareje, 20 jeivo: Cova co tuguy ombojaetéva co teco oñocuameêjá oñoñeême omoingo vaecue Tûpâ Ñandeyára penendive. 21 Upeicha avei jae ojypyí tuguy pe tûpâo aoguigua reje, ja opa umi mbayru tembiporu pe tûpâopeguava reje. 22 Añete Jaime icatu yae oiyepapóucá jaicha pe Moises ñeê rupi opambae oñemopôtíjá tuguy, ja oñeñojê ý rire tuguy ndicatuí oime oñemboí jaguâ angaipa. 23 Upeicharamo tecôtevê ramo umi yvapegua raângá oñemopôtí jaguâ coicha oñemongarai pype, tecôtevêvé umi yvapetégua voi oñemopôtí jaguâ iyucapyrâ angaipa repýrâ ipôrâitéetévêva ja jaeteveva umiva gui. 24 Ndajaei pe tûpâo imarangatújápe oñemopuâmbyre ybypóra po rupi, pe jaetéva yoguajánte vaecue, oike vaecue Cristo, Jae oike vaecue yvaetépe vointe, oyejecha jaguâ coaguirire Tûpâ Ñandeyára ypype ñande rejéjape. 25 Ja Jae ndoikei yeby yeby oñecuameê jaguâ oyupe voi, pe pai guasu oike jaicha pe tûpâo imarangatúetéjá rendape opa roý ruguy ambue rejeve jesegua ý va. 26 Upeicharamo, Cristo ojasa asy yeby yeby vaerâ moa co yby oyeyapo ypy jague guivo coangapeve, ja yaícuaa voi coanga Jae oyejecha jague peteí yebynte ipajaite ôguajêjápe jiara oipea jaguâ angaipa oyeyucá pype Jae voi angaipa repyrâ. 27 Ja iya jaicha opa ybypórape omano peteí yebynte, ja uperire oico pe oñembojecovia jaguâ ára, 28 upeicha avei Cristo oñecuameê vaecue oyupe peteí yebynte ogueropuaca jaguâ angaipa repy umi ambue jeta rendaguepe, ja oyejecha yebyne mocoijápe angaipa ý rejema umi omañavape Jese ojaârôjápe jecoitepe oñemomarangatúeté jaguâ.

Hebrews 10

1 Pe Moises ñeême voi oime umi mbae ipôrâva ou vaerâ raângá nungánte, ja ndipori umi mbae voi iyoguajá jaetéva. Upeicharamo nda iyái mbae moñyrôjarâ oñecuameê yeby yebyva rupi opa roype, nda iyaima ramo omomarangatu jecope umi oúvape jeseve cuera. 2 Upeicha rire mo ndoyejeyaiche rae jaecuera oicuameêvo umi mbae moñyrôjarâ, ja umi oñemboéva mo ndoguerecoiche rae oyepyapy jaguâ iñangaipacue rupi, catuetei oñemopôtimba jague reje jecópe. 3 Upea rangue oñecuameêjápe umi mbae yepe opa roype, oime oñemomanduapa jaguâ umi angaipa. 4 Ndaicatui voi pe toro ja cabará ruguy rupi oyepéa angaipa. 5 Upea reje voi ou jaguepe ybyari Jae jei: Iyucapyrâ ja tûpâmbae moñyrôjarâ Nde nde reipotai, peteí teténte Nde rembosacoiúcá Chevegûârâ. 6 Umi iyucapyrâ oyejapýpyré moñyrôjarâ, ja mbae cuameêmyré angaipa repyrâme Nde nde rerojoryiri. 7 Uperamo Che jae: Coanga ayu (pe cuatia ñeê yapacuapyrépe oyee Chejogui voi) ayu ayapo potávo, Nde Tûpâ Ñandeyára, Ne rembipota. 8 Jeipa rire umi ñeê: -- Iyucapyrâ ja tûpâmbae moñyrôjarâ ja iyucapy oyejapýpyré, ja oñecuameêmyré angaipa repyrâ Nde nde reipotai ja Nde nde rerojoryiri umimbaepe (mbae voi umia oñecuameêmyre pe Moises ñeême oyee jaicha), 9 upevove jei: Ayu ayapo potavo Ne rembipota, ja upeichape jae omboyke pe iñypyrumbyré, omoingo jâtâ jaguâ pe mocoijápegua. 10 Upéva rembipota rupi voi ñañembo jeco marangatuma vaecue Jesu Cristo oicuameê jague reje jetété voi peteí yebynte iya jaguâ ñane angaipa repý ramo. 11 Opa pai guasu oñemboe oicovo opa árape tûpâope, ja oicuameê tapia jicuai umi mbae moñyrôjarâ yeby yebynte maramové icatu ý vaerâ oipea ñane angaipa. 12 Co pai guasu jaeteveva oicuameê rire Jae voi peteí mbae moñyrôjarâ año jecoitepegua ñane

angaipa repyrâ oguapy Tûpâ Ñandeyára acatuape, 13 ojaârô jaguâ upeguive oñemoĩ jaguâ iñamotareyjára pe ipy guype ipy rendâgua, 14 oñecuameê pype oyupe peteĩ yeby Jae omombae pôrâmba jaguâ jecope tapia guârâ umi jemimomarangatu. 15 Pe Espiritu Santo avei oicuaauca añetejá, Jae voi jei rire coicha: 16 Cova co oñocuameẽbyre oñoñeẽme amoingo vaerâ jendivecuera umi ára rire, jei Ñandeyára, Che ameẽne Che rembiapoucapy oĩ jaguâ ipyápe cuera ja ajaĩne cuatia ñeẽmeguaicha iñacãme cuera. 17 Jei rire âmbae, Jae jei avei: Iñangaipa reje ja jembiapo vaĩ reje na Che manduaveichene. 18 Ja mamõ oñembo jesarai jápe umi mbae, ndiporiveima mbaerejepa oñecuameẽ jaguâ angaipa repyrâ. 19 Yareco pype, upeicharamo, che reýicuera, yaieke reinte jaguâ yaipoýju ý reje pe Tenda imarangatujápe Jesu ruguý rupi, 20 pe tapé oicoveva ipyajúva rupi omongarai vaecue Jae ñandevẽ pe jete osoro jague rupi, osoro jagueicha pe tûpão ao yepysójá, 21 ja oimeja reje pe pai guasúeteva oguerecova ipoguype umi Tûpâ Ñandeyára rogayguape, 22 ñañemboya Jendápe ñande pya apyteguive, ja yayeroviaitétjápe catuetei ñande pya ipõtĩmbyre ñande pyapy vaĩ gui ja ñande reté iyojeipyre ý etépe. 23 Yapyta jâtâ pe ñande ñameẽ jague ñane ñeẽ reje ñaicuameẽ jague ñande ñajaârõva guivo ñamyi ý reje: Jae yeroviajá voi upe omeẽ vaecue iñeẽ ñandevẽ oicuameẽ jague. 24 Ja ñañomandua oyueje ñañoatõĩ jaguâ yayojaýju jaguâ, ja ñañombo jecopõrâ jaguâ. 25 Ani ñande yapoĩ ñaño mbyaty jaguâ oñondive gui oyapo jaicha ambuecue: ñañomokyreývo oyupe, yayapovo upeicha catuetei pejecha járeje jiãguimajá jiara. 26 Ñande ñañemo angaipa ramo yaicovo ñande yejegui voi, yajupity rire jecópe pe yaicuaápá jaguâ pe ñeẽ añetegua gui, ndopytavei ñandevẽ ambue mbae moñyrõjarâ ñane angaipa repyrâ. 27 Opytante ñandevẽ ñajaârõ jaguâ yakyjýyetjápe pe ñandevẽ oñembojecovia jaguâ ára, oico jaguâ pe tata ipochýva ojapypá vaerâ opa umi oñemoĩjarépe Tûpâ Ñandeyára ñeẽ reje. 28 Oimeraẽva ogueroýrõ vaecue pe Moises ñeẽngue oyeyuca mocoĩ terâ mbojapy jechajaré ñeẽ rupi iya ý reje oyeporiajuvereco jaguãicha. 29 ¿Na jiãipa peẽme ipoýyive vaerájá pe iya vaerâ oyepy jaguâ pe opyrû vaecue pe Tûpâ Ñandeyára Rayete reje voi, ja oguereco vaecue mbae tayasu ramo pe tuguy pe teco pyaju omeẽ jague iñeẽ rejegua, pe oñemo marangatu jague, ja ogueroýrõ vaecue pe Espiritupe pe ñanembo pyapõrâjarãme. 30 Yaicuaa voi Upe jei vaecue: Cheve año iya ayepy jaguâ. Che ambojecoviãne. Ja oyee yeby: Ñandeyára voi omojenda vaerâ mburuvichaicha jesegua cuerape voi. 31 Mbae yakyjýyetéjá yaá Tûpâ Ñandeyára oicovéva pope. 32 Penemandua meme umi ára ymaguare reje peyejesapé ypy jague peropuaca jaguejá árape pejasa asy ramo guare peñejaâetépe. 33 Pejasa asy vaecue upeicha peñemboapua jague reje umi penemo ñecoõijára ja penemoñajára rupi, ja pejasa asy avei peyejea jague reje umi jicuai asyva ndive avei. 34 Peẽcuera pembuasy umi oñeñapytĩ vaecue ndive jicuai ybyracua rogape ja pende pyaguapy yepe torypape oñemonda ramo guare penembae rereco, peicuaa pype peẽcuera perecojá penembaerâ ipõrãitëveva jiaré vaerâ tapiaguârâ. 35 Upévoreje ani pemboýke pende pya guasújá co oyejechacuaa tuvicha jaguâ peẽme. 36 Peẽ peicõtevẽ pende puaca jaguâ perokĩrĩ, icatu jaguâ peyapo rire jecópe Tûpâ Ñandeyára rembipota pejupity pe Jae oicuameẽ vaecue peẽme. 37 Oime gueteri jiaré michimi jaguâ, ja uperamo oune upe ou vaerâ ja nda jiarévẽichene. 38 Oyeroviajá reje voi oicove vaerâ pe cherejegua imarangatuva, ja jae oguevi ramo che che ángape che ndarojoryi chene ichupe. 39 Ñande voi ndajaei umi ogueviva rejegua oñembyaipa peve, ñande umi ogueroviáva rejegua oñemo angapyjy pôrâmbameve.

Hebrews 11

1 Pe yayeroviajá voi pe jiãva ñandevẽ catuetei guârâ umi mbae ñajaârõva reje; ja pe ñajaãva umi mbae yajechaýva jaetévajá. 2 Upearupi voi ñande ypycue ojupity jerâcuâ pôrâ jaguâ. 3 Yayeroviajá reje ñande yajechacuaa coa yby oyeyapo jague ja oicojá gueteri Tûpâ Ñandeyára Ñeẽ rupi. Upeicharamo umi mbae yajechava noñemoingoi vaecue umi mbae oyecuaava gui. 4 Oyerovia jague reje Abel oicuameẽ Tûpâ Ñandeyárape peteĩ mbae moñyrõjarâ jecopevégua pe Cain mbae gui, ja upearupi oñemojerâcuâ jeco marangatujá. Tûpâ Ñandeyára voĩ omojerâcuâ pôrâ ichupe oguerorjývo upe jae oicuameẽ vaecue, ja uperupi avei jae omano ramo yepe oñeẽ yepe gueteri. 5 Oyeroviá jague reje avei pe Enoc oyererová co yby arigui oyejecha ý reje jeongue, ja ndicatuvei oyeyuju, Tûpâ Ñandeyára oguerová jague reje ichupe, ja jae oyererova mboyve jerâcuâ pôrâ vaecue oyererorjory jague Tûpâ Ñandeyárape. 6 Oime ý jápe voi yerovia, ndicatuvei oyererorjory Tûpâ Ñandeyárape. Upeicharamo oime ramo oñemboyaséva Tûpâ Ñandeyára reje, upea tecõtevẽ oguerovia Tûpâ Ñandeyára oimejá, ja Jae ojechacuaájá umi ojecávape Ichupe jecope. 7

Oyerovia jague reje avei pe Noe oñemomandu rire mbae oyejecha y va reje gueteri, ombuete pype ombuaye ja ombosacoi pe mbayru guasu imârâ y jaguâ jogapeguacuera, ja upeicha rupi jae omoi vaí umi ambuecue ybypóra cuerape, ja ojupity oñemombaéucá jaguâ jeco marangatu jaguâ umi oyerovia rejeguaicha. 8 Oyerovia jague reje avei pe Abraam, oñejenoí vove osê jaguâ jetâ gui ojo jaguâ pe tenda oñemeê vaerâ imbaéteê ramo, iñeêrendú, ja upevove osê, oicuaa y ramo yepe mamopa ojo vaerâ. 9 Oyerovia jague reje avei jae ou ja oñembojoga upe yby oñecuameê jague ichupe, oico ramo yepe upepe peteí tetâ ambuepe guaicha oicovo oga aoguiguape Isaac ja Jacob ndive, umi ojupity vaerâ avei jendive pe oñecuameê vaecue. 10 Jae voi oñemomandua tapia jina ojecha ramo guârâ pe tetâ pe oyeéva japo yeby yebyjá, jaângá apó vaecue, ja omopuâ vaecue Tûpâ Ñandeyára jaéeté voi. 11 Oyerovia jague reje avei pe Sara voí yepe oñemómbaraeté jygue guasu jaguâ iyávê y maramo yepe ichupe upe mbaerâ, jae oguereco jague reje yeroviajá ramo upe oicuameê jarépe. 12 Upeareje oñemoña pe peteí cuimbae omanovaichama gui peteí tetâ umi ára resaicha jetacuépe, ja jetacue ybycui yguasu rembey rejeguaicha yaipapa cuaa y va. 13 Opavave umiva omano vaecue umi oyeroviava rejegua recope. Añete ndojupityi ramo yepe umi mbae ipôrâva umi icuameêmyre, omaña jesecuera mombyryguinte, ja obya nunga imanduajápe, ja oñemombeu jaecuera mbojupáichajánte ja jenda y vaichaja co ybyari. 14 Oime ramo jeiva upeicha oicuaauca jaecuera ojecájá jicuai jetâete cuera voi. 15 Ja jaecuera imanduá meme rire pe jetâ cuera osê jague gui, catuetei mo iya rae oyeby jaguâ. 16 Coanga voi yajecha ipya yerurete jague pe tetâ ipôrâvéva reje, yaevo pe tetâ yvapegua reje. Upeicha ramo Tûpâ Ñandeyára notíri oñejenoí jaguâ iTûpâ Ñandeyára cuera ramo, Jae ombosacoímajá reje ichupecuera jetâra cuera. 17 Oyerovia jague reje Abraam oipyraâ ramo guare ichupe Tûpâ Ñandeyára oicuameê Isaácpe iyucapyrâicha mbae omoñyrôjarârâ, añete catu pe oguerojory vaecue pe cuameêmyre oicuameêta jina pe itayra peteí mime, 18 oyee jague ichupe Isaac rupi oñejenoí vaerâ ne ñemoñare. 19 Jae voi oimoâ Tûpâ Ñandeyára ipuacajá omoingove yeby jaguâ yepe umi omano vaecue apytegui, ja umiva apyteguivo voi guaujápe oguerojory yeby tayrape. 20 Oyerovia jague reje avei Isaac ojovasá Jacobpe ja Esaupe oñeêvo umi mbae ou vaerâ gui. 21 Oyerovia jague reje avei Jacob omanota ramo jina ojovasá umi mocoíve José raýpe, ja oyeyocójápe iyýbyrâ reje oñemboe Ñandeyárape. 22 Oyerovia jague reje José opape jina jecove, omomandu isê ramo guârâ umi Israel cuérava upe tetâ gui, ja omboe ichupecuera icangue cue reje. 23 Upeicha avei oñemoña rire pe Moises, itúva ja isy oyerovia jague reje oñomí ichupe mbojapy yasyjápeve, ojecha jague reje mitâ ipôrâtejá, ja noñemonguyjýyêi pe mburuvicha guasu rembiapoucapy gui. 24 Oyerovia jague reje Moises ocacuaama ramo oñereroýrô oñejenoívé jaguâ Faraon rayý memby ramo, 25 jae oiporavó mbae ipôrâvévaicha ojasa asy vaí jaguâ Tûpâ Ñandeyára rejegua cuera ndive, noñembojorysévêi gui pe teco angaipa sapyaminteguápe. 26 Jae voi oguereco oñembojory jaguâ, ja oñemoñecoí jaguâ Cristo rayjupápe mbae oyererorjoryvé jaguâ opa mbae iñongatupy tâcateýjá pe Egipto retâmegua gui, jae voi oyesareco meme jague reje jina pe mbae jechacuaapyre ou vaerâ ichupe reje. 27 Oyerovia jague reje avei jae ojeja pe Egipto retâ, nda okyjýye guiri pe mburuvicha guasu pochy reje: jae ogueropuacá voi ojechaváicha pype pe yajecha y vape. 28 Oyerovia jague reje avei jae omoingo ypy arete guasu Pascua yaejá, ja omonáucá ypy pe tuguy gui, icatu y jaguâ pe oyucajára jiconi umi mitâ ypycue oyabyky avave jesecueravape. 29 Oyerovia jague reje jaecuera ojasa pe y guasu pytáva yby âtâ rupicha, ja umi Egiptoýgua oñejaâ pype oyapovo upeicha avei joýguýpá. 30 Oyerovia jague reje avei jaecuera omboyaparópá ybype pe Jerico tapia oñemongorájá jaecuera omboyere rire jicuai siete arajá peve. 31 Oyerovia jague reje avei pe Racab pe cuña recóvaí vaecue nomanói umi ambuecue iñeêrendú y vaecue ndive, oguerojory ja ombo pyaguapy jague reje umi ou vaecue ñemijape omañajarârâme. 32 ¿Maerapa añeêvéta? Nda iyaichene cheve ára amombeu jaguâ Gedeon gui ja Barac gui ja Samson gui ja Jefta gui ja David gui ja Samuel gui ja umi oñemoñeêjaré gui. 33 Umiva oyerovia jague reje ipuaca vaecue umi mburuvicha guasu retâ rejeve, ja ojupity oyeico jaguâ jecope, ja ojupity umi Tûpâ Ñandeyára oicuameê vaecue: omboty umi iñarôva yuru, 34 oipuaca rerajá pe tata tuvicháva gui ocái y jaguâ, oyei umi oporoyucáva jicuai kyse pucupogui, ipitua jague gui oñemombarete, oñembopuaca oñoraýrôjápe, ja omoñeguaýê umi pytagua oñembo puaca vaecue ouvope. 35 Oime vaecue cuña oguerojory yeby vaecue jesegua cuerape oicove yeby vaecue omano vaecue apytegui, ja oime ambuecue oñenûpâ oyeyuca peve, ja ogueroyrô umi opoíucáse vaecuepe ichugui cuera ojupity jaguâ oicove yeby jaguâ peteí tenda ipôrâvéjápe. 36 Oime ambuecue ogueropuaca vaecue iñecoíi ja tucumbo, ja upeicha avei yepe

oñeñapytíjapé ja ybyracuape ojasa asy vaecue. 37 Oyeyapi vaecue itápe, oñembovó ybyra kytíjáme, oñeñatôî pichyguype, oyeyuca vaecue kyse pucupe. Jaecuera oico vaecue ape ja pe coty oñemonde ovecha ja cabará pirepe, tuvicha tecôtevême ojasa asy vaecue ja oyerereco vaí. 38 Ipôrâiterei umiva cuimbae oico jaguâicha ybypóra rei apytepe: jaecuera oico rei rei vaecue umi ñû rei rupi, ja umi itá atýra rupi, ja oñemî vaecue umi itacuá rupi ja ybycuá rupi. 39 Ja oyerovia jague reje ramo yepe jerâcuâ pôrâ vaecue opa umiva, avave jaecuera ndojupityi Tûpâ Ñandeyára cuameêmyre. 40 Tûpâ Ñandeyára voi ombosacoi rae voi ichupecuera guârâ ja ñandeve guârâ ipôrâveva, icatu y jaguâ ñandereje y ojupity pe tenda imarangatúetévêvape.

Hebrews 12

1 Upeicharamo yareco pype ñande yerecuévopa peteî araícha co ñande rechajáraeta ñamombo ñande yejegui opambae ipojoyiva, ja pe angaipa ñandepýcuáséva, ja ta ñañaní puaca ja kîrîrîjáme co tape opytava ñane renondepe ñañejaâ jaguâme gueteri, 2 ñamaña pype Jesu rejente co ñande ruvicha ñande yeroviajá rejegua ñanemo marangatu vaerâ jecope ipajápeve. Upeva pe jory ou vaerâ gui Ichupe, oguerokîrîrî pe curusu ogueroýrô umi mbae motijará, ja uperire uguapy Tûpâ Ñandeyára renda acatuape. 3 Upeicharamo peêcuera anichene jaguâ pende pya cangy ja pende pyupá, pemboyoyami pe pejasa asyjá umi Jae ojasa asy jague reje, Jae ogueropuaca ramo guare umi angaipavora omoî vaí vaecue Ichupe. 4 Pene ñorayrôme angaipa coty coty peê nda peropuacai gueteri tuguy oñojê meve. 5 Sapy peêcuera penderesarine rae umi ñeê ñanemo pyaguapyjarâ gui oñemeê vaecue peême tayra peguaicha: Che ray ani rereco mbaeve ramo co Tûpâ Ñandeyára nde yopy ramo, ja ani nde pyupá reñemotî ramo Jaerupi. 6 Oime ramo Ñandeyára ojajjúva, upévape Jae oyopy, ja oime ramo Jae ojechacuaava, upévape Jae oinûpâ. 7 Peropuaca voi peina co peyeyopýjapé pende reco pôrâ jaguâ. Tûpâ Ñandeyára voi pende rereco voi itayra raicha. ¿Ja mbae tayrapa oime ituva oyopy y va jecopôrâ jaguâ? 8 Ja peêcuera peico ramo peyeyopy y reje, iyájaicha opa tayra jaetévape, aiporamo tayra ocara peê, nda tayraetei peê. 9 Upeva reje ñande ru ybyarigua ñande rereco yeyopý, ja upeicharamo ñande ñambuaye ichupecuera. ¿Upeicha avei naipôrâichepane yayeyocove ñane anga Ru pe icatu jaguâ yaicovété? 10 Jaecuera añetejapé ñande rereco iyopyjapé mbykymînte jiâ jaichante ichupecuera. Jae voi oyapo ipôrâ jaguâ ñandevente, ñande yajupity jaguâ jeco marangatujapé. 11 Añete ñande yopy yave ñañandu na mbae ñanembojoryjarâchai, jasy ja ñanemombuasyjarântejá. Uperire oico upeacue guinte voi umi oñembo aracuaáucá vaecue co oyeyopýjapé oñembopya guapypa jaguâ, ja oñembo jecopôrâ jaguâ. 12 Upeareje pemombaraete pende yýva oñesaingóva ja penerenypya ipyupáva; 13 ja peicârêo umi tape pepyru jaguâ, icatu y jaguâ pe icarêva oyabypáite oñemyatyrô jaguante pe ipârîjá. 14 Peñejaâ peico pôrâ opava ndive peyuaby y reje, ja peñejaâ peñemomarangatu. Upeicha y ramo ndicatu moai yajecha Ñandeyárape. 15 Pemaña pôrâke anichene jaguâ avave joa osyryryvo Tûpâ Ñandeyára pyapôrâ gui ja anichene jaguâ oyeju pende apytepe caavó írôva rapóicha pene muanguecoijará, ja omonguyá jarâ avei ñande reýi cuera ambuecue jetavape. 16 Pemaña anichene jaguâ oico pende apytepe itieýva terâ itabýva pe Esauicha pe oñemu vaecue peteî ñaembe tembiu reje icuatia iyýpycúe rejegua. 17 Peê voi peicuaa uperire avei jae, oyejovasásé ramo mbae yárarâ, oñereroýrô jague, ja ndicatu jague oyaju osê jaguâ iñeêngue gui, ojeca jeca ramo yepe pyambyasype yepe oyajeovo oyejovasa jaguâ. 18 Peê ndapeyui peteî itá atyrápe icatúva jaguâ yapoco ja jendýva jina tatape pe jatatîna jápe ja pytûjapé, 19 ja pe ára pochyjapé, ja pe ipújapé turu, ja pe ñeê jyapújapé, umi jendujare oyerure ramo guareicha anichene jaguâ oñemboyuapyve peteî ñeê. 20 Umiva voi ndicatu ogueropuaca pe oyeéucá vaecue reje: Peteî iñarôva yepe sapy opoco ramo co itá atýra reje oyeyapíne itápe omano meve. 21 Ja pe jechapyré omonguyjýyépá jaguâichagua voi ja Moises yepe jei: Che aryryi kyjýye gui. 22 Peêcuera voi ndapeyui chenerae coaichagua mbaepe. Upea rangue peêcuera peyuma nerae pe itá atýra Zionpeguape pe Tûpâ Ñandeyára oicovéva retâme, pe Jerusalem yvapeguape, ja umi yvapegua yaipapapácuaa y va rendape, 23 pe oñembyatýpájapé jicuai umi oñejenoî vaecue umi oñemoña ypy vaecueicha voi pe Iglesia rejeguarâ, jera cuera oimémâmava yvape, peyúma voi pe mburuvicha opavave Tûpâ Ñandeyárape, ja umi jeco pôrâ vaecue jiáng oñemo marangatúpáite vaecuepe, 24 ja peyúma voi Jesu rendape pe oipaúndyjára pe teco pyaju oñomoñyrôjapépe, ja pe tuguy oñejê vaecuepe, oñeêva mbae ipôrâvéva gui Abel ruguy gui. 25 Chake ani peroýrô pe oñeêvape jina peême! Umi ymaguarepe ndicatu rire oñeguajê jaguâ ogueroýrô ramo

guare pe oicuaauca vaecuepe ybyari, ¿mbaeichapa icatune ñañeguajê ñande ñañemboyeré ramo ñajendu y jaguâ upe coanga oñeêva yvaguive? 26 Uperamo iñeê oitybyro vaecue co yby, coanga yarecoma pe iñeê omeê vaecue jei ramo guare: Peteivênte ipajarâ aitybyro yebýne nda co yby añói, yvaga avei. 27 Co ñeê Peteivênte ipajarâ oicuaáucá oñemboí vaerâjá umi mbae tybyropyraichagua, mbae iyapopyré nte voi umiva, opyta jâtâ jaguâ tapia guârâ umi mbae icatu y va oyetybyro. 28 Upévareje ñande yajupityma jague reje co yvapegua reco icatu y va oyetybyro, ta yaico pya pôrame, icatu jaguâ ñambuete Tûpâ Ñandeyárape jecope ñambojoryvo Ichupe ñesûjápe ja poýjú rejeve. 29 Co Tûpâ Ñandeyára voi avei tataicha oporomombájarâ.

Hebrews 13

1 Ta peico tapia peyojayjújápe oñondive. Ani pende resarai perojory jaguâ ojasávape ojovo. 2 Coicha ramo voi oime vaecue oicuaa y reje oguerojory vaecue yvapegua cuerape imbojupaicha. 3 Pene mandua avei umi ybyracua rogape oiva reje, peêcuera pei vaicha ramo jendive cuera pe ybyracua rogape. Pene mandua avei umi oyeyopy ja ojasa vaíva reje jicuai, peêcuera voi peico gueteri pende retéva co ybyari. 4 Pe omendava reco toñembuete ete opava rupi, ja pe omendava rupá ani máramo oñemomârâ. Umi jeco tieývape, ja umi oporombuaiva mendarepe, umivape Tûpâ Ñandeyára ombojecoviane jecope. 5 Ani pende reco umi jâcâteývaicha mbaerepy reje. Pene angapyjy pe perecomíva rejeve. Ñandeyára voi jei vaecue: Che máramo ndapoíchene nde pógui, ja máramo ndo roreyaichene tyreý ramo ndeve. 6 Upeicha icatu ñande yae yeroviajápe ja kyjýyê y reje: Ñandeyára che pytyvôjára, ja upeicha che nda kyjýyeichene. ¿Mbaepa icatu oyapo chereje umi ybypora rei? 7 Pene mandua umi yma penemotenonde vaecue reje: umia voi penemboe vaecue peême Tûpâ Ñandeyára Ñeê reje: ja pene mandua pype mbaeichapa jaecuera osê rae jecove gui ja peico jecocue cuera rupi peê. 8 Jesu Cristo Jaente voi cueje, coanga, ja tapia guârâ. 9 Ani pene mombia yeyabýjápe opaichagua oporomboéva oyecuaa y va rupi. Ipôrâ voi ñañembo pya mbaraete Ñandeyára ñanembo pyapôrâ rupi ja anichene tembiu rei rejeve. Umi oico vaecue umichagua mbae rupi mbaeve noñemombaei. 10 Ñande avei yareco peteí iyucapyre renda, nda iyaijá jou jaguâ umi Judio tûpão aoguigua rejegua. 11 Umi mymba juguycue oyererajá vaecue pe pai guasu po rupi pe tenda imarangarujetevejape angaipa repýrâ, umia retecue oyejapy pe oyeicojá gui ocáravo. 12 Upeareje avei Jesús omomarangatu jaguâ jecueraguaramé juguýete reje voi ojasa asy pe tetâ rokê gui ocáravo. 13 Ñasêna, upeicharamo, Jendápe pe oyeicoja gui ocáravo yaro kîrîrîvo Jendive voi umi oyaojá Ichupe. 14 Coápe ñande nda yarecoi peteí tetâ jiare vaerâ tapia guârâ: yajeca ñaina ñande ajôvo pe tetâ yaico jaguâ reje. 15 Jaerupi, upeicharamo, ñaicuameê tapia mbae iyucapyre oñecuameê vaecueichagua ñamombeu guasúvo Tûpâ Ñandeyárape ñaicuameêvo co ñande yuru rupigua ñamombeujúpe jéra. 16 Ani pende resarai penembaepôrâ jaguâ, ja peñombae jaguâ oñondive: coichagua icuameẽbyre cova oguerojory vaerâ Tûpâ Ñandeyára. 17 Pene ñeêrendu umi pende rerecuápe ja peico iñeême: jaecuera voi oñangareco pene âga reje omombeu vaerâicha Ñandeyárape icatu jaguâ oguereco jaguâ omombeu pôrâ jaguâ toryjape ja nda yepyapyjapei upea voi peñemo mârâ jarânte. 18 Peñemboe orereje, rogueroivia añetété ore pya pôtí pôrâ, ja roicose opambae jecoitepe ja iyojeipyre ramo. 19 Ayerure rure peême catuetei eteve peyapo jaguâ upeicha icatu jaguâ voietéve iya cheve aime yeby jaguâ penendive. 20 Pe Tûpâ Ñandeyára ñanembo pya guapýjára, Upe omoingove yeby vaecue umi omano vaecue apytegui Ñandeyára Jesús pe, 21 pe oñemoingo vaecue Ovecha Rerecua jaeteva ramo pe juguy pe teco ipyajúva iyapyra-ý-va rejegua rupi, Upeva ta penembosacoí peême opambae ipôrârâ, icatu jaguâ pembuaye jecoitepe jembipota ñane atôivo ñandeve yayererojory jaguâ iyýpype Jesu Cristo rupi. Toñembuete Jae tapiaguârâ. Amen. 22 Che ayerure peême, che reýicuera, pejendu ja perokîrîrî jaguâ co ñeê che ayerurejá peême. Cova ñeê cuatia mbykyminte arajaucáva peême. 23 Icatu peicuaáma ñande reýi Timoteo oyepoíma jague. Jae ou voi ramo, che pojechane peême jendive. 24 Pemomaiteí opa pende rerecua cuerape che rerape, ja opa umi imarangatuvape. Ñande reýicuera Italiapae jicuaiva penemomaiteiua peême. 25 Ñandeyára ta ipya pôrâ penendive. Amen.

James 1

1 Che Santiago, Tûpâ Ñandeyára ja Ñandeyára Jesu Cristo rembiguai, pomomaiteiua opa peême doce oyojeýiva Israel rejegua pe peñemuasai vaecue oparupi. 2 Peyapo

tory guasuichante, che reÿi cuera, peyeyopy ramo pende yerecue reje opaichagua mbae pene pyaraâjarâ. 3 Peicuaana oime ramo ojaâva pende yeroviajá, upea voi peneatôî peropuaca jaguâ kîrîrîjáme. 4 Taperopuaca pôrânte pejupity peve pe jecoitepegua, peê peñembo jeco pôrâite jaguâ ja peñemombaemba jaguâ anichene jaguâ pepyta tapycuepe mbaeveicha ramo. 5 Ja oime ramo peêcuera oicôtevêva arandu reje toyerure Tûpâ Ñandeyára pe omeêva po yepeape opa cuimbaepe ja nogueroÿrôvái avavepe, ja oñemeêne ichupe. 6 Toyerurênte oyeroviajápe oipoÿju-ÿ-etereje. Pe oipoÿjúva oyeroviajápe, upéva pe ÿ guasu ocue ramo guaicha oñemonguéva ybytu rupi, ja oñembocacháva ápe ja pe coty. 7 Pe cuimbae upeichagua ndicatui ojaârô ojupity jaguâ mbaeve Ñandeyára guivo, 8 cuimbae ipya yoava voi upéva, ja jeco jenda-ÿ-va mamove oicojape. 9 Oime ramo ñande reÿi cuérava iporiajúva jina, ta jory oñemombae rereco jague reje. 10 Ja pe carai guasu mbae rerecojá, ta jory oñemboporiajujá reje. Umiva voi yboty capii apytepeicha ocuine jendágui. 11 Osê vove pe cuarajy ja oipeyu ybytu jacu ipiru pe caavo râcâ ja iyÿboty ocui ja ocañymba ipôrângue ja oyeroapá. Upeicha avei pe carai guasu voi opa imbae rerecojá rejeve oyaropá vaerâ. 12 Jeco ory vaerâ pe cuimbae ogueropuacava oñepyaatôijápe: osêma ramo ipuaca ojupitÿne pe ipuacavéva âcâ ajoyá pe tecove iyapyra-ÿ-va rejeguava Ñandeyára oicumeê vaecue opa umi jaÿjujárabe. 13 Ani avave jei iñepyaatôijápe oime Tûpâ Ñandeyára guivojá co oñepyaatôî jague jina. Tûpâ Ñandeyára voi oñeatôicuaa-ÿ-va umi mbae vaí rupi, ja Jae noatôîri ivairâ avavépe. 14 Oime ramo oñepyaatôiva, upéva oñembotyryry jiâva vaí reje ichupente ja oyeyapichy upearâ. 15 Upei catu pe jiâ vaíva ichupe ipuruá ja imembyra pe angaipa gui ja pe angaipa gui ocacuaama ramo osê ñamano jaguâ. 16 Ani peñembotaby, che reÿicuera. 17 Opa mbae oñemeê reíva ñandeve ipôrârâ ja opambae jecopegua iyáva ñandeve yvaguiguante ja ogueyÿva pe Ñande Rú oporojesapéva gui. Jae voi nomboyuabÿvái ja mbaeveicharamo guaujápe yepe ndoguerovávái. 18 Jaete oipota guinte jae ñanemoñemoña pe iñeê añetegua rupi, icatu jagua yaico yvâá ypycuaeicha opa umi iñemoñare cuera apytepe. 19 Peê peicuaa voi cova, che reÿicuera pojaÿjúva. Penekyreÿna pejendu jaguâ opavave peñemoateÿnte peñeê jaguâ ja peñemoateî pende pochÿ jaguâ. 20 Pe cuimbae pochÿcua gui voi ndoyejupityi pe tembiapo ipôrâva Tûpâ Ñandeyára reco rupigua. 21 Upeicharamo pemboÿke opaichagua kyá, ja peyepea umi itieÿetavagui ja perojory pyáguapÿete rejeve pe ñeê oñeñoty vaecue pende pyape, pe ipuacáva omomarangatu jaguâ pene anga. 22 Peico peê pe ñeê mbuayejára ramo jecope, ja na jendujara ramontei, peñembotabÿvo pendeyupe vointe. 23 Ñande pe ñeê jendujárante ramo ja ñande ndajaei ramo iyapojára, yayogua peteî cuimbae oñemaê pôrâva jováete voi reje peteî yajejehajápe. 24 Ja jae oñemaê pôrâ ramo yepe oyeje, ojo ja upevove jesarai mbaeichapa raé. 25 Pe omaña pôrâva ojecavaicha pe Ñandeyára Ñeê jecopeguápe pe ñeê voí ñanembo jaéaéva, ja opyta jâtáva ipype, ja ndajaeiva pe ojenduvaicha ja upevove jesaraivaicha, oyapóvante jecópe pe oyapo vaera, 26 upeva jeco orÿete vaerâ oyapo jague reje jecópe. Oime ramo oimoáva iñemboecatúvaja ja ndicatuiva oyoco iyuru oñembotabÿva ipya apytepe voi, upe cuimbae ñemboe catujá reieté voí. 27 Pe jeco ñemboecatúva jaetéva ipôtimbÿréva ja imârâÿva Tûpâ Ñandeyára ñande Rú ypype, upéva coicha: ñañandu umi ityreÿvape cuera, ja umi cuña poriaju imena omano vaecuepe ojasa asyjá rupi, ja ñaño ñangareco mârâÿreje co yby recováí gui.

James 2

1 Che reÿicuera, ani peiporoporavóvé peteî cuimbae ambue gui co teco co peyeroviajápe Ñandeyára Jesu Cristo reje ñande ñambuete vaerâ. 2 Sapyá oíke ramo peñemonoôjápe peteî carai icuâîrû orova ja iyao pôrâva, ja oíke ramo peteî mboriaju avei iyao ituyá ja osoróva rejeve, 3 ja nde reyapichy ramo pe iyao pôrâvape, ja ere ramo ichupe: Eguapy nde co tenda ipôrâvape, ja nde ere ramo pe mboriajûvape: Epytante nde upepe, eñemboÿnte, terâ eguapy upepe ybype che py renda ykepe, 4 peyapo ramo upeicha, ndajaeipa reyerovia ÿ jague gui ndeyeje vointe, ja peyeyapo jague gui mburuvicha ipya iñañáva ramo? 5 Peyapysaca, che reÿicuera pojayjuva, na añeteipa oiporavó jague Tûpâ Ñandeyára umi oyererecovape mboriaju ramo co ybyari mbaererecojárarâ yeroviajápe, ja mbaeyárarâ pe tenda imarangatava yvapegua rejeve Jae oicumeê vaecue umi jaÿjujárabe. 6 Peê voi pemomârâ pe cuimbae poriajupe. ¿Ja ndajaeipa umi carai guasu mbaererecojá pende yopÿva ja pene mbotyryryva peême pe mburuvicha renondepe? 7 ¿Ndajaeipa jaecuera avei omomârâva pe téra ipôrâiteva peñejenôijague? 8 Upeicharamo yepe, pembuaye ramo jecope pe ñeê ipôrâva mburuvicha guasuete ñeêicha oyee jaicha Santa

Escriturape: Rejayju vaerã nde rapichape nde yupe guaicha. Reyapo ramo upeicha reico pôrãite reicovo. 9 Upeicha y ramo peiporoporavóve ramo peteí cuimbae ambuegui, peyapo peina angaipa ja peñemoí vaí pe Ñandeyára Ñeê ipôrãvagui umi opiavaicha ichugui. 10 Oime ramo ombuayepáva jecoitepe opa Ñandeyára rembiapoucapy ja oyeyaby michimiva yepe peteí ñeêguinte, upéva pe omomârâmba váicha Ñandeyára Ñeê jecopegua. 11 Upe jei vaecue: Ani reporombuai mendare, jei avei: Ani reporoyuca. Upeicharamo nde reporombuai y ramo yepe mendarepe, ja upeicha ramo yepe nde reyuca ramo, nde reñemoingo repiajára ramo pe Ñandeyára Ñeê jecopegua gui. 12 Upeicharamo peñeênte, ja peyapo umi oñemojendá vaerâicha upe ñeê ñane mbojaéaéva rupi. 13 Pe oiporoporiajuvereco y vaecue ndoyeporiajuverecoi chene upe oñembo jecovia jaguã árape. Pe oiporo poriajuverecova oñembo tuvichave pe oporomojendáva gui. 14 ¿Mbaepa omboyeyu, che reyicuera, pe jeiva oyeroviajá jembiapo pôrã y ramo? ¿Aiporamopa upe yeroviajá iya omoí pôrã jaguã ichupe? 15 Oime ramo ñande reýiva cuimbae terã cuña iyopívova jina, terã oicôtevêva tembiúreje opa ára rejeguârã, 16 ja oime ramo peteí peêva jeiva ichupecuera: Ta peyereraja ne angapyjy jaguã meve, eñembojacuucá ja eñemojyvataucá, ja pemeê y ramo ichupecuera jemícôtevê jete rejeguârã, ¿mbaepepa ipôrã upéva? 17 Upeicha avei ñande yeroviajá yaveve ñane rembiapo pôrã-y-reje oyejegui añonte peteí teongueichante. 18 Icatu oime jeiva: Nde yeroviajá rejegua ja che tembiapoapópý rejegua. Ejechauca cheve nde reyeroviajá nerembiapo y reje, ja che ajechacáne ndeve che yeroviajá che rembiapo rupi. 19 ¿Nde pipo rerovia oimejá Tûpã Ñandeyára peteínte? Upeicharamo, reyapo pôrã. Umi mbaepochy yepeve oguerovia avei. Ja upeagui oryryi kyjyye gui. 20 Nde cuimbae ateí ja taby! ¿Reipotapa oyecuaauca pe yerovia tembiapo y reje nandijá? 21 ¿Sapy pe Abraam ñande rû ypycye noñemo marangatui rae jembiapocue rupi oicuameê ramo guare itayra Isaácpe pe iyucapyrârenda ári? 22 Nde icatu rejecha pe iyeroviajá oico jague jembiapo ndive voi ja jembiapo rupi iyeroviajá jecoitepe oico jague. 23 Upeicha avei oico jecope pe Santa Escriturape oyeéva: Abraam oyerovia Tûpã Ñandeyára reje, ja pe iyeroviajá oñemoí ichupe jembiapo jecopegua rendaguepe. Upevareje jae oñejenôi Tûpã Ñandeyára rayjupára ramo. 24 Upeicharamo icatuete pejechacuaa jembiapo cue reje pe cuimbae oñemo marangatuvaá ja nda iyeroviajá rejerei año. 25 Upeicha avei pe Rahab cuña reco vaí vaecue yepe ¿noñemo marangatúipa rae jembiapo cue rupi jae oguerojory ramo guare umi temimboupe cuera ja omondo ichupe cuera ambue tapé rupi? 26 Pe tete jiangá y reje teongue jaicha, upeicha avei peyeroviajá tembiapo y reje jeõnguente voi.

James 3

1 Ani jeta peêcuerava, che reýicuera, peicose poromboejára ramo. Peê peicuaa voi ore poromboejáravape ipojoyve jaguã pe ñandeve oñembojecovia jaguã árape. 2 Opavave ñande cuera voi jeta yeby ñaño pysangá yaá jaguãicha. Oime ramo oñepysangá y va oñeêjápe, upeva cuimbae jecoitepeguávama, ja ipuacáva oyocopá jaguã jete. 3 Ñamoí ramo iyurupegua umi cabayu yuru reje pe ñaño ñanducá jaguã ichupecuera, upeicha icatu ñamboyerepá jete. 4 Upeicha avei umi mbayru tuvicha vicha ramo yepe ja oñembotyryry ramo yepe ybytu jâtã gui yepi, upeicharamo yepe, peteí michimi jopytapegua gui oñemboyeré oipotajá coty pe jopyta rerecuá. 5 Upeicha avei ñanecû voi mîchîete ramo yepe, upeicharamo yepe, icatu iñeêngatu tuvichaite. ¿Rejechapa pe tata piriricue icatu ojapy peteí caaguy tuvichava yepe. 6 Ja ñanecû peteí tata voi: mbaevaí renda ñanecû voi oñemoípyre ñande rete mbytepe, upéva opa ñande rete monguýájá, ja omojendýva ñande recove yerecuevo, ja jae voi oñemojendy mbaepochy retã guive. 7 Opaichagua mbae vaí ja guyra ja mbói ja pirá icatu oñemboaracuaá, ja ymaguive voi oñemboaracuaá vaecue umi cuimbae reco rejeguava rupi. 8 Co ñanecûme ndipori-cuimbae rejeguava icatúva omboaracuaa, jae voi mbae ivaíva jenda-y-va, ja peteí ipopia vaicha oporoyucáva. 9 Ipye voi ñande ñamombeu guasu Ñandeyára, ñande Rúpe, ja ipype ñamoí vaí umi cuimbaepe iyapopyre Tûpã Ñandeyára yoguajá ramo. 10 Peteí yuru guinte osê ñeê ñamombeu guasujá ja ñamoí vaíjá. Che reýicuera, coambae nda upeicha vaerâi. 11 ¿Aiporamopa peteí ýcua nomboui peteí icuára guinte y jeêva ja y jeêmbochý? 12 ¿Icatúpane, che reýicuera, pe higo rácã jiá aceitúnas, terâpa upe parral jiá higoá? Upeicha avei ndicatu pe jeê yukýva gui osê pe y jeêva. 13 ¿Avápa iñarandu ja mbaecuaa pende apytepe? Oime ramo cuimbae upeichaguáva, tojchauca jembiapocue iyajá peteí imbaepôrã, ja iñarandúvape jeco pôrã rupi. 14 Peê voi pende pyaró pene rácâteý gui, ja peyuaby peñemo tenondesé gui. Ani peñeê guasu

pende yapúvo co ñeê jecopegua reje. 15 Ndajaei cova pe arandu oqueyýva yvaga gui, cova ybyariguante, maymba rejeguáichante, ja mbaepochy rejeguaicha. 16 Oimejápe tâcâteý ja yuaby, upepe oime anguecóí ja opaichagua mbae itieýva. 17 Pe arandu yvapegua, upéva opaichavevo iyojeipyré voí ja upeicha avei oporombopyá guapýva ja ipochýcuaaýva ja iñeêrendúcuaáva ja oiporo poriajúverecoitéva ja imbaepôráva ja omboyuaby-ý-va avavepe, ja jovamocôí-ý-va. 18 Ja umi oñejaávape oico pôrá jaguâ oñondive, co pyaguapy ja pyapôrá oñeñotýmbyre oguereco jiáicha pe jeco pôrá jaguâ.

James 4

1 ¿Mamoguipa oico umi ñorayrô ja mamoguipa umi yuaby pende apytepe? ¿Ndajaeipa umi pene remimoâ mbae pebya rei reijará gui oñorayrôva oñondive pende rete apytepe? 2 Peê peipota pota mbae ja nda pemboyejui, peê peyuca, ja penerâcâteý, ja upeicha rejeve ndicatuí pejupity. Peñorayrô ja peyuabý oñondive. Peê ndaperecoí peyerure-ý-járeje peñemboejápe. 3 Icatu peyerure, ja nda pejupityiri, peyerurejá reje jecoýme, ja peyaroséjá reje pebya reí jarupinte. 4 Peê cuña reco vaicha ¿nda peicuaaipa, aiporamo, ñande yajayju ramo ybypóra reco rejeguape ñande ñañamotareýmajá Tûpâ Ñandeyárape. Upeicharamo pe ojayjúséva co ybypóra reco rejeguape oñemoíngo oñamotareývaicha Tûpâ Ñandeyárape. 5 ¿Terâpa peimoâ peê, aiporamo, pe Santa Escriturape oyee reíjá: Pe Espiritu Jae omoíngóva ñande pype iñajô ñandereje jácâteývo ñandereje. 6 Jae voi omeêvé yoa yoa ipya pôrá gui ñane pytyvô. Upeareje oyee Santa Escriturape: Tûpâ Ñandeyára oñemoí umi oyupecuera oñembueteséva reje, ja ipya pôrágui oipytyvô umi oñemomírívape. 7 Peñemoína, upeicharamo, Tûpâ Ñandeyára poguype. Peñemoâtâ pe mbaepochype, ja jae oñeguajêne pendejegui. 8 Peñemoanguí Tûpâ Ñandeyáragui, ja Jae oñemoanguíne pendejegui. Pemopôtí pendepó peê angaipavóra, ja pemo marangatu pendepyá, peê pende pyá yoáva. 9 Peyepyapy ja penepyajê ja peyajeo, toyeby pende pucájá yajeópe, ja pende rorýjá toyeby pyá mbyasýpe. 10 Peñemomírí Ñandeyára ypype ja Jae pene mbotuvicháne. 11 Ani peñoñeê vaí oyuejegui, che reýicuera. Pe oñeê vaíva jeýi reje, terâ omoívaíva jeýipe oñeê vaí Ñandeyára Ñeê reje, ja omoí vaí Ñandeyára Ñeê. Ja nde remoí vaí ramo Ñandeyára Ñeê nde ndajaeveima pe Ñandeyára Ñeê mbuayejá, pe Ñandeyára Ñeê moívaíjántema. 12 Pe ñeê jecopegua moíngojaré jaetéva, ja pe mburuvicha jaetéva, upéva voi pe ipuacáva ñanemoí pôrá jaguâ terâ ñane mbuai jaguâ. Ja nde, ¿mávapa nde remoí vaíséva nde rapichape? 13 Maêke peê peyéva: Anga terâ coêramo yajane péva terâ amóva tetâme, ja ñande aréne upepe roý ambuépeve ñañemû jaguâme, ja ñañemo mbaerereco jaguâme. 14 Upea aya voí ndapeicuaai mbaepa oyeyune coêramo ára. ¿Mbaeichaguapa voi penderecove? Tatatinaichante oyecuaa sapyamíva, ja upegui ndoyecuaavéi. 15 Upea ranguyente peye vaerâ: Ñandeyára oipota ramo yaicovéne ja yayapone cóva terâ amóva. 16 Coanga pendeyejegui vointe peñemombeu guasu pene ñeême: ja opa ñemombeu guasu coaichagua ivai. 17 Upeicharamo, oime ramo oicuaava oyapo jaguâ jecope ja ndoyapoí, upéva oñemoangaipáma.

James 5

1 Maêke! peê carai guasu mbaererecojá, peyajeo ja peguajú, pe pende pyambyasy vaerájá reje pejasa asy jaguâme. 2 Umi penerâcâteýjá ituyúpá jina ja pende ao itínguaámbá jina: 3 pende oro ja pende plata javêmbá jina ja upe javêngue oicone imombeujára ramo pendejegui, ja ocarúne pende roo reje tataícha. Peê pembyatýne rae penerâcâteýjárâ iñongatupyráicha co áva ára pajápe. 4 Che jae peême umi ombaapojára rembiapo repý rângue ombyaty vaecue peême pende coga ácue peñemojâcâteýjá peina peê, coa oguerosapucaí pende coty coty ja umi ombaapo jaré sapucaí ojupityma Ñandeyára apysápe upe yvapegua ruvicha guasúva. 5 Co ybyari peê peicove rae tecoita rejeve, ja peñembotieý peicovo, peñemoateí pendepyape caruete gui: pe oyeyuca jeta jaguâ ára jiâguima. 6 Pemoí vaí nerae ja peyuca yepe pe cuimbae jecotepeguape: jae voi na nembojováiri yepe ndeve. 7 Peêcuera, che reýicuera, peropuaca perokírîrí oi yeby peve ñanendive Ñandeyára. Nde rejechaipa pe oñemitýjara ojaârôjá ipôrá jaguâ icóga. Jae ojaârô kírîríjáme icóga rejejápe pe oky tenonde ramo guârâ oñemitý rire, ja are rire oky ramo guârâ yeby. 8 Peê upeicha avei peropuaca kírîríjáme peñembopya guasu jâtâ pe ára Ñandeyára oi yeby jaguâ ñanendive: jiâguima voi. 9 Ani peñomoí vaí oyupecuera, anichene jaguâ peê peñemoí vaí. ¿Ndapejechaipa ñande ruvicha jaetéva oñemboý jina pe okême voi. 10 Oyejechaucá jaguâ, che reyicuera, mbaeichapa yaropuaca

vaerâ kîrîrîjame yayeyopyjá rupi, pene manduana umi oñemoñeêjara reje oñeê vaecue Ñandeyára rérape. 11 ¿Nda pejechaipa ñande yaejá jeco oryete jague umi oguerokîrîrî vaecue oyeyopy jague rupi? Pejendune rae oñeê ramo ogueropuaca ja oguerokîrîrî jague pe Job, ja pejechane rae mbaeichapa Ñandeyára ipajápe oguereco pôrâ ichupe. Ñandeyára voi ipya kîrîyieté voi ja oiporo poriajuverecova. 12 Opaichavevo, che reyicuera, ani pemoañete pende peyeva Ñandeyára rérape pejenôivo yvaga rérape terâ yby rérape, terâ oimeraêva térape yepe. Pene Neí ta Neí nte ja pende Tové ta Tovénte, anichene jaguâ peñemoí vaí. 13 Oimeramo pende apytepe peteî ojasa asýva, toñemboe nte jae. Oimeramo joryva jeteaeva jina, aiporamo, topurajei Ñandeyárape. 14 Oimeramô pende apytepe jasýva jina, tojenôiuca umi ituyáva tûpâopeguape, ja toñemboe jaecuera jiari omoná rire jese ñandy Ñandeyára rérape. 15 Ja pe yeroviajá ñemboe rupi jesâi yebyne pe jasýva ja Ñandeyára omopuâ yebyne ichupe, ja sapyá jae oyapo rire angaipa oyepeáne ichugui iñangaipa. 16 Upeicharamo, peñomombeu pene angaipagui oyupe ja peñomboe oyueje pene resâi jaguâ. Ipuaca voi pe cuimbae jecopegua ñemboe oñeñatôima guive ipya apyte guive. 17 Elias voi cuimbae ñandeichaguante avei, ja jae oyerure rure yeby yeby oñemboejápe oky ý jaguâ, ja upeicha ndokyi yby ári mbojapy roý ja seis yasý peve. 18 Uperire oñemboe yeby ja yvaga omonguý, ja pe yby ombojiá yvá ja coga. 19 Che reyicuera, oime ramo peteî peêva opiáva Ñandeyára Ñeê jecopeguágui ja oime ramo ambue omboyey yebyva ichupe, 20 toicuaa upeva upe omboyereva peteî angaipavórape pe tape oyeyaby jague gui oipeajá jina upe anga omano jaguâ gui ja oyajoíucájá angaipa atýra voi.

1 Peter 1

1 Che Pedro, Jesu Cristo rembiyocuai, Apostol, arajauca co cuatia ñeê umi Tûpâ Ñandeyára iporavópyrépe oñemuasâi vaecue jicuai opa rupi ja jicuaiva jetâ-ý-me guaicha Pontope ja Galaciapa ja Capadociapa ja Asiapa ja Bitiniapa, 2 umi oyeporavo voi vaecue oicuaa jague reje ichupecuera yma voi Tûpâ Ñandeyára pe Tuva ja pe Espiritu omomarangatu jague reje ichupecuera ojenducuaucá jaguâ iñeê oyeyýpyi jaguâ Jesu Cristo ruguýpe. Ta pende pyapôrá ja ta pende pyaguapy yoa yoa. 3 Ta imombeu guasupyrâ ete Tûpâ Ñandeyára Jesu Cristo Ñandeyára Ru tuvichajá reje ñande poriajuvereco ñanemoñemoña pyajú yeby vaecue, icatu jaguâ ñajaarô catuetei guârâ oicove yeby jague rupi Jesu Cristo umi omano vaecue apytegui. 4 Jae ñanemoingo mbae yára ramo yajupity jaguâ pe mbae pôrá ituyu-ý-vaerâ ja omârâ-ý-vaerâ ja ocúi-ý-vaerâ oñeñongatu voi vaecue yvape peême guârâ. 5 Tûpâ Ñandeyára ipuaca rupi peneñongatúva jina pende yeroviájá reje pe teco marangaturâme oñembosacoipyre voi jina oyecuaauca jaguâ pe ára pajavo. 6 Upea reje pende rory vaerâ mboby ára ramo yepe tecôtevê pende pya mbyasy peyeyopy sapyá pya rupi. 7 Co pende pyambyasyjá oicone rae pende yeroviajá oñejaâ jaguâ: pende yeroviajá voi ipôráve pe oro oñejaâ ramo guagui, pe oro jýcúva ja oñejaáva tata rupi yepe, oyegu jaguâ peñemombeu guasu jaguâ ja peñembuete jaguâ ja peñembotuvicha jaguâ pe Jesu Cristo oyechaucá jaguâ ára ramo guârâ. 8 Upeape peê voi pejayju pejecha-ý-va ramo yepe Ichupe, ja nda pejechai ramo yepe Ichupe peina coanga peê peyerovia Jese ja pende rory ja pebyá byáeté etevé pemombeucuaayjá ja peñe mombeuguasújá, 9 pejupityvo pe pejupity vaerâ pende yeroviaja rupi pene anga mârâ ý jaguâ. 10 Oime yma ñemoñeêjara ojeca jeca vaecue ja oporandu randu co ñande reco imarangatu jaguâ reje, ja ymaguive voi oñemonguetá vaecue co Ñandeyára pyapôrá peême guârâ reje. 11 Umiva voi ojechacuaase vaecue aracaépane jiára pe Cristo Espiritu ojechaucava ichupecuera jina ipyapype ja mbaeichagua árapane, jaecuera oicuaauca ramo guare upeguive voi ojasa asy jaguâ Cristo ja upe rire oñembotuvichaite jaguâ. 12 Ichupecuera voi oyecuaauca vaecue noñejaâi jague oyeyejápe vointe pende rejejápente jaecuera omojerâcuâ ramo guare umimbae gui, umimbae voi coanga oyecuaaupama vaecue peême umi oñemoñeê vaecue pe Evangelio gui pe Espiritu Santo rupi co oñembou vaecue yvagui. Umi yvapegua cuérava yepe jiáite oyaýby omaña jaguâ umimbae reje. 13 Upevareje peteî oyecúayopý vaicha peñembosacoi pene âcâ pôrá jaguâ pende pyaguapy jecope ja pemaña pejaârôjápe pe Ñandeyára pyapôrángue oyererú vaerâ peême reje oyechauca yeby jápe Jesu Cristo. 14 Mitâ iñeêrendu vaicha ani peê peñembojeco jiá vaí jagueicha peême yma voi pende tabyete ramo guare. 15 Anga pe imarangatupa pe penerenôijaré jeco pôrá jagueicha, peê upeicha avei peñembojeco marangatú opa pende recópe. 16 Upeicha avei oyee Santa Escritura: Ta pende reco marangatu peê che che reco marangatujá reje. 17 Ja peêcuera pejenôí ramo pende Ru ramo upe omboyuaby-ý-va avavepe, ja ombojecoviava jecópe peteî teí

cuimbaepe jembiapocue reje, upeicharamo peico kyjÿyejápe peicove yaveve pucu cue co yby ári, 18 peicuaa voi járeje peêcuera pe pende repy jague ndajaeijá mbae oyaró vaerâ, plata terâ oro raicha peê peñe renojê jague pende reco taby rei jague pende ru ypycúe remimboéucácue guiguagui, 19 pe pende repycúe voi pe Cristo ruguyetejá jepÿetéetevêva peteî ovecha raÿ oimbáva ja imârâÿvaicha. 20 Covaerâ voi Jae oñemoingo vaecue co yby oyeyapo mboÿve voi, ja coanga oyecuaauca pôrâmarae co âva ára pajápe pende rejejápe, 21 peê Jaerupi Tûpâ Ñandeyára yeroviajáva upe omopuâjaré Ichupe umi omano vaecue apytegui, ja ombotuvicha vaecue Ichupe, ja upeicharamo peê peyerovia Tûpâ Ñandeyára reje ja pemaña Jese peina. 22 Coanga pene ñeêrendu jague reje pe ñeê aneteguápe, ja pemopôtiúcá jague reje pene anga peyojaÿjú jaguâ oñondive tova mocoîÿreje, peê peyojaÿju vaerâ pende pya apyte guive icatu jagueicha peñejaâ. 23 Peê peñemoña pyaju yeby rae nda jaÿi ituyú vaerâ raicha guíri, pe jaÿi ituyú ÿ vaerâ gui máramonte, pe Tûpâ Ñandeyára Ñeê oicovéva ja jiaré vaerâ tapiaguarâ reje. 24 Opava ybypóra capiíchante, ja opa ipôrângue jaecuera pe capii potÿichagua. 25 Pe capii ipirú ja ipotÿ ocui, pe Ñandeyára Ñeê oico tapia guârâ ja cova co Ñeê roñemoñeê jague co Evangelio gui pende apytepe.

1 Peter 2

1 Upevareje pemboÿke pende yejegui opa pya vaí ja pichyguy ja tovamocoíja, ja opaichagua tâcâteÿ ja opaichagua oporomoí vaíjá. 2 Peê mitâ cambuicha ocambÿjéi jaicha camby oyopará-ÿ-va reje, peê upeicha avei pecambÿjéi pe Ñandeyára Ñeê oyopará-ÿ-va reje, icatu jaguâ ipype pecacuaa peñembojeco marangatu jaguâ, 3 peê cuera pejaâma rire Ñandeyára mbae pôrângue. 4 Peñemboya Jendápe, pe itá oicovéva upéva, oñemombopyré cuimbae rupi jenda-ÿ-vaicha, Tûpâ Ñandeyára rupi voi oyeporavópyre vaecue ja imombeu guasu catu pyrâ. 5 Ja peê avei ta peico itá oicovévaicha peñemojendava peina peteî oga yvapegua rejeguaicha peñemoingo jaguâ pai imarangatuva ramo, peicuameê jaguâ pene remicuameêmbyrâ umi yvapegua rejeguaicha oguerojory vaerâ Tûpâ Ñandeyárape Jesu Cristo rupi. 6 Oyee voi pe Santa Escriturape: Pemaêke! Che amoí Zionpe pe itá yeporavópyré imombeu guasu catupyrâ pe oga racuajá rejeguarâ, ja pe oyeroviáva Jese máramo noñemotíchene. 7 Peê peroviávape iya peñe mombeu guasu jaguâ, ja umi ogueroviaÿvape, pe itá ogueroyrô vaecue umi omopuâjaré cuera oñemoingóma pe oga racuajá ramo, 8 ja oico avei itá ñepysangajárâ ja itá guasu yayapichajárâ. Jaecuera voi oñepysangá Jese iñeêrendu ÿ gui Ñandeyára ñeême, upevarâ voi oñemojenda vaecue. 9 Peêcuera voi ñemoñaré yeporavópyré, peê pai cuera mburuvicha guasu rejeguava, peê tetâ marangatu rejeguava, peê cuera imbaéteétérâ, peêcuera pemojerâcuâ jaguâ iyetéetévêjá upe penerenoíjaré pytûnguÿjá gui co ojesapé poraitejápe. 10 Yma peêcuera nda avave rejeguai ja coanga Tûpâ Ñandeyára rejegua cuerama. Yma nda peyeporiajuverecoi, ja coanga peye poriajuverecoma. 11 Che raÿjupára cuera, ayerure peême umi jogaÿva ja jetâyvapeicha peyeyoco jaguâ umi jiâ vaíva pende pyape gui oraÿrôjá reje umia pene anga coty coty. 12 Peicove teco pôtíme iyojeipyreicha umi Gentile pytagua tabÿ apytepe icatu jaguâ penemoí vai rei ramo yepe peême mbae vaí apojaré vaicha ramo, omaña pype pene rembiapo pôrângue reje upeicha omombeu guasu Tûpâ Ñandeyárape upe oyejehacuaa jaguâ árape. 13 Peyeyoco Ñandeyára raÿjupápe opa mburuvicha ybypóravape pe mburuvicha guasu pe yepe tuvichave járeje, 14 terâ umi mburuvicha ocara rupigua rejeguape, jembiyocuaiva voi umiva oyopy jaguâ jembiapo vaíjarépe, ja omombeu guasu jaguâ umi jeco pôrâvape. 15 Upeva voi Tûpâ Ñandeyára rembipota peê cuera peyapo rupi jecopegua pemoñeêngú umi itaby oicuaaÿvape mbaeve. 16 Peico cuimbaeeté ramo ja jaéaéva ramo, upeicharamo yepe, ani peyapo co pende jaéaéjá pene rembiapo tieÿ ajoyá ramo. Peiconte Tûpâ Ñandeyára rembiguai ramo: 17 pembuete opavavepe, pejajju ñande reÿicuerape, pekyjÿye Tûpâ Ñandeyára gui, pembuete pe mburuvicha guasu pe. 18 Peê tembiguai peyeyoco kyjÿyejápe pende carai cuerape, na umi carai imbae pôrâva ja ojechacuaávae nte añaí, umi ipÿá jâtâetévape avei yepe. 19 Cova mbae pya pôrâguigua, oime ramo peteî oguerecoporase gui ipya Ñandeyára ndive, ogueró kîrîríva oyeyao ramo, oyerereco ramo yepe jecoÿme. Peêcuera peyapo ramo angaipa ja peyeyurunûpâ upeareje, 20 ¿mbae terâcuâ pôrâpa oimene peêcuera peropuaca ramo kîrîríjáme? Ja peyapo pôrâ ramo peina, ja upeyave pejasa asy upeareje, ja peropuaca kîrîríjáme, cova mbae oguerojory vaerâ Tûpâ Ñandeyárape. 21 Upearâ voi peñejenoi vaecue. Cristo avei ojasa asy pende rejejápe, ojeyavo peême guârâ jecocue peêcuera peico jaguâ ipÿporé reje. 22 Jae marove ndoyapoi angaipa ja maramo ndoyejui Jae oporombotaby jápe iñeê iyururupi guape. 23 Jae oyeyao ramo

guare ndoyaoi ombojovaivo: Jae ojasa asy ramo guare, Jae nomombóiri avavepe, Jae ojeya umia pe oyepývape jecope. 24 Jae jetepe voi ojupi curusu reje ñane angaipa icatu jaguã ñande yayepea pype angaipavora reco gui ñamano vaecueicha ramo, yaicove teco marangatupe. Umi jeté yeyocá jague rupi peêcuera pene rasâimba marae. 25 Yma voi peêcuera ovecha cañymbyréicha, coanga peñemboyerema pene anga rerecuá rendape pe pene anga pytyvôjárape avei.

1 Peter 3

1 Peêcuera cuña pemendáva, upeicha avei, peyeyoco peneménateépe, icatu jaguã oime ramo yepe jaecuerava oguerovia-ÿ-va Ñandeyára Ñeê oñemboyere jembireco cuera reco pôrâ rupi oyee-ÿ-reje ichupe cuera mbaeve upe Ñeê guivo, 2 omaña jague rejente jicuai jaecuera pende reco yojeipyre reje pembuetejápe. 3 Pende yeguaca ndajae vaerâi pende apé rejeguarâichante, pende ava ñeñopevo, peyeguavo orope ja peñemondevo ao jepyetévape. 4 Upea rangue pende pyapy oyeyecheaÿva toyegua pe teco kîrîrî ja ipochycuaa-ÿ pe oyaro-ÿ-vaerâme. Upeva mbae jepÿetétévêva Tûpâ Ñandeyára ypype. 5 Yma voi oñembosacoi vaecue upeicha umi cuña imarangatuva oyerovia vaecue Tûpâ Ñandeyára reje, ja oyeyoco vaecue imena cuerape. 6 Upeicha voi pe Sara iñeêrendú Abraampe, ojenôivo ichupe carai. Ja peê cuera peñemoingo itayÿra ramo pende reco pôrâ ramo ja na peñe monguyjÿyei ramo avavégui. 7 Upeicha avei peê imena cuera peico jecópe pene rembireco ndive, pejechacuaávo pe cuña tembiporúvaichaja ipuacavé-ÿ cuimbae gui. Pereconte ichupocuera pembuetejápe oyoerecua mbaeyaráj reje penendive pe tecove iyapyra-ÿ-va gui Ñandeyára pyapôrâ rupi guare, pene ñemboe anichene jaguã oyeyaby. 8 Ja ipajápe opa peêcuera ta pendepya peteichante, ja ta pende yuky, peyojayju oñondive, pende pyapôrâ ja pene âcâguapy. 9 Ani pembojecovia ivaípe ivaivapÿ. Ani reporoao pe nde aóvape. Upea rangue pejovasá. Upearâ voi peê peñejenôí vaecue pejupity jaguã mbae yara ramo Ñandeyára pende rovasa jaguã. 10 Upe obyaséva ojayjujápe oicove yaveve, ja ojechaseva aracuera ipôrâva obya jaguã, toyoco icu ñeê vaí gui, ja toyoco jembe, anichene jaguã umia rupi oñeñeê yapu: 11 toyopea mbae vaí gui: toyapo ipôrâva, tojeca oyeico pôrâjá renda, ja toñejaã upearâ. 12 Ñandeyára voi oyesareco umi jecopegua reje, ja oyapysaca jina imbae yerure cuerareje. Ñandeyára voi oñembojováâtâ umi jembiapo vaíva coty coty. 13 ¿Ja mávapa penemomârâne peême, peêcuera pene râcâteÿ ramo mbae ipôrâva reje. 14 Sapyta peêcuera pejasá asÿ ramo pende reco pôrâjá reje, pende reco ory vaerâ. Ani pekyjÿye umi pene monguyjÿyéséva gui, ja ani peyepyapy. 15 Pembueténte Cristope Ñandeyára ramo pende pyape, ja peñembosacoi tapia pembojovai jaguãicha oimerâeva oporandúvape peême penemoñeêsévo pe pejaârô vaerâ gui pende pyape pende yeroviajá guivo, mbegue catunte peñeê ja yepoÿjujápe. 16 Ta pende pyapy pôrânte, ja iyojeipyre, peñemoi vaí rei ramo guârâ icatu jaguã umi penemombóiva jicuai oñemotí jaguã pende reco pôrângue Cristo rejegua jáguigua rupi. 17 Ipôrâve voi, oipotama guive Tûpâ Ñandeyára, yajasa asy yayapo pôrâjá reje yayapo vaíjá reje gui. 18 Cristo avei yepe peteí yeby omano ñane angaipa reje, Jae pe jecoitepeguáva umi jecopegua-ÿ-rejejape, icatu jaguã ñande reraja jaguã Tûpâ Ñandeyárape. Jae omano vaecue jete guivo ja oñemoingové yeby pe Espiritu guivo. 19 Upe Espiritu rupi voi avei Jae ojo ja oñemoñeê umi anga yepe jicuai vaecue iñapytíjápe pytûnguÿpe, 20 umi yma voi iñeêrendú-ÿ-vaecue, ojaârô aya Tûpâ Ñandeyára oguerokîrîríjame umi ára Noe omopuâ ramo guare jina pe mbayru guasu upe oyupi jague mbobymi ocho ybypóra cuerante oyeyeraja vaecue mârâÿreje upe ÿ týguasúva gui. 21 Upéva voi pe ñande caraijá yoguajá upe ñaño momarangatúucájá coanga, na oñemboijá rejéi ñande rete kyacue, ñande pyapy pôtí apyte pôrâ guinte ñande ajôjá reje Tûpâ Ñandeyára reje. Upeicha co ñande caraijá ñane momarangatúucá Jesu Cristo oicove yeby jague reje, 22 upe voi ojo vaecue yvape ja oiva jina Tûpâ Ñandeyára acatuape ja umi yvapegua cuérava yoa ja mburuvicha guasu ja ipuacaiteva oyeyocóucá ipo guype.

1 Peter 4

1 Upeicharamo Cristo ojasa asy jague reje jetepe voi, peêcuera avei peñembosacoi vaerâ pendepypape upearâ avei. (Pe ojasa asy vaecue jetepe opytuuma nerae angaipa gui voi.) 2 Peñembosacoiñte peê icatu jaguã coágui rire, peicove yaveve pende retepe, peico jaguã na ybypóra reco vaí rupiri, peico jaguante jecópe Tûpâ Ñandeyára rembipota rupi. 3 Ipôrâmente arema peyapo jague pene rembiapo umi pytagua obya jagueichagua, pende reco vaí vaecue voi, ja pende tayasu ja pende

caúeté vaecue, ja pende caru caruete, ja pende aybu pecaujape ja pembuete vaecue mbae rei rei raângápe ivairâ. 4 Upevareje umi ambuecue ojecharamó icatuve-ÿ-járeje peême penereroña pe itieÿ vaivé jápeve jaecueraicha, ja upeareje jaecuera oñeê vaí pendejegui. 5 Umiva voi oñemombeu vaerâ upe oñembosacoívape jina omojenda jaguâ umi oicovéape ja umi omano vaecuepe. 6 Covaerâ voi oime omano vaecue avei oñeñemoñeê jague pe Evangelio gui, jaecuera oñemojenda jaguâ jecocue reje iyájaicha umi cuimbae cuera reco rejeguape, ja oicove jaguâ Tûpâ Ñandeyára reco rupi iyájaicha umi Espiritu reco rejeguape. 7 Opambae pajá voi jiâguima. Upévareje ta pene âcâpôrâ ja ta peñeñangareco jâtâ, icatu jaguâ peñemboe jaguâ jecope. 8 Opaichavevo peico peyojaÿju mbaraete. Pe poraÿjú voi oyajoi angaipa atÿra yepe. 9 Peyorojory mbojupaicha oñondive peñecooí-ÿ-reje. 10 Opavave pejupity jagueicha Ñandeyára pya pôrâ guivo, peñopytyvô oñondive Tûpâ Ñandeyára pyapôrâ rerecua ramo peñomboyao va umi jetambae ipôrâva gui. 11 Oime ramo oñemoñeêva, toico Tûpâ Ñandeyára Ñeê gui oicuaáucávaicha. Oime ramo oipytyvôva umi ambuecuepe, toico pe ipuacacue Tûpâ Ñandeyára omombaraetjá gui icatu jaguâ Tûpâ Ñandeyára oñembuete opambaepe Jesu Cristo rupi. Toñembuete Jae ja toñembotuvicha tapia guârâ. Amen. 12 Che rayjupára cuera, ani pejecharamó peicojá peina co tata guasupeicha oñemoingóva pende pyaraâ jaguâ peême mbae ojecharamôpyrâicha oyeju reívaicha ramo peême. 13 Upea rangue pebya pemoirû yaveve peêcuera Cristope ojasa asyjá rupi, icatu jaguâ oñembuete jápe oyecuaaúca jaguâ árape avei Jae peêcuera pende rory jaguâ icatu jagueicha pebyá jaguâme. 14 Pende reco orÿeté vaerâ, peyeyao ramo Cristo rera rejejápe. Upeicharamo pe Tûpâ Ñandeyára Espiritu omombuetéjara opyta pendereje. 15 Ani pejasa asÿ peê umi oporoyucá vaicha, terâ umi omondavaicha, terâ jembiapo vaí vaicha, tera umi oyejea reívaicha. 16 Oime ramo ojasa asÿva Cristo rejegua járeje ani otí, tombueténte Tûpâ Ñandeyárape iyajá reje ichupe upearâ Jera rejejápe. 17 Oguajêma voi jiára oñypyrú jaguâ pe opavavepe oñembojecoviájá ára, ja oñypyrú raê vaerâ Tûpâ Ñandeyára roga guive yepe. ¿Ja oñypyrú ramo ñandejegui, mbaeichapa oñemojendane ipajápe umi iñeêrendú-ÿ-vaecue pe Tûpâ Ñandeyára Evangeliope? 18 Ja pe jecopegua jasÿpe yepe ojupity ramo jenda pôrâ jaguâme, ¿mamópa oñemojendane umi ombuete-ÿ-vaecue Ñandeyárape ja umi angaipavóra? 19 Upevareje umi ojasa asÿva avei Tûpâ Ñandeyára rembipota rupi, tomoí jiángá cuera jembiapo pôrângue rejever pe ñane moñemoñájaré yeroviaitéjá pope.

1 Peter 5

1 Upeicha avei amomarandu umi carai ituyávape oiva pende apytepe, che voi che tuyama jaecueraicha avei, ja che aicuaaúca jechajaré ramo avei Cristo ojasa asÿ jague, ja che avei ajupity vaerâ iñirû ramo pe oñembuetejá oyecuaaúca vaerá gueteri. 2 Peico peê umi Tûpâ Ñandeyára rejegua rerecua ramo umi jicuaíva pende apytepepe. Peñangareco jesecuera na tecôtevêguiguaichai, peipota pôrâ guinte peneyejegui voínte Tûpâ Ñandeyára oipota jaicha, na mbaerepy tayasu rejey, penekyreÿ guinte, 3 na peñembocarai guasujapei, umi iyáva rejever peême, peñemoingóvonte iyoguajávo umi pende reÿi cuerape. 4 Ja uperire oyejechauca yeby jaguâ árape pe Ñande Rerecua Jaeteve, peêcuera peyeyeguane pe yvapegua âcâ ajoyá oyaro vaerâme. 5 Upeicha avei peê cariaÿ, peyeyoco umi ituyávape ja opavave peê pe oñemondavaicha jenondeguápe tapeñomomirí oñondive: Tûpâ Ñandeyára voi oñemoí umi oyupecuera oñembotuvichava reje ja ipya pôrâ umi oñemomiríva ndive. 6 Upévareje peñemomirí Tûpâ Ñandeyára po puaca guype Jae penembotuvicha jaguâ peême pe oipotajá árape. 7 Ja pemoí Jiari opa pende yepyapÿ: Jae voi oyepyapy pende rejejápe. 8 Ta pene âcâpôrâ ja peñeñangareco. Pe penemoí vaí jára, pe mbaepochy, oico iyerecuévo mymba ocôrôrô vaicha ojecavo jou vaerâ. 9 Peñemoína jesé peñembo puacajápe peyerovia járeje, peicuaa pype pende reÿicuera jicuaíva avei ybyari ojasa asyjá jicuai upeicha avei. 10 Ja Tûpâ Ñandeyára pe ipyapôrâ tuvichaitéva penerenoijaré obya tapiajápe, Cristo rejeguajá reje peê, peêcuera pejasa asÿ rire sapyami, Jae voi penembojeco pôraitene ja pene mbopuacane ja pene mombaraetene. 11 Toñembotuvicha vichave Jae tapiaguarâ. Amen. 12 Oime pe Silvano rupi voi, ñande reÿi yeroviaitéjá, che yepeve aimôa jaicha, jaéucá peême mbykymínte co cuatia ñeême penemokyreÿvo peême ja oicuaáucávo peême cóvajá Tûpâ Ñandeyára pyapôrâ jaeteve. Covape pepyta jâtâ peêcuera. 13 Umi Iglesia rejegua jicuaíva Babiloniap Tûpâ Ñandeyára poravópyré peêicha avei, ja che raÿ Marcos avei penemo maitéiucá peême. 14 Peñomo maitei peteí yurupyté yejaÿjúpe. Ta pende pyaguapÿpa peê Cristo rejeguava.

2 Peter 1

1 Che, Simon Pedro, Jesu Cristo rembiguai ja rembiyocuai, Apostol, jaéucá opa umi ojupity vaecue oreicha voi avei co mbae ipôraíteva yayeroviajá ñane Tûpâ Ñandeyára ja Ñane mopôtijára Jesu Cristo reco pôrâ yoyaite rupi. 2 Ta pende pyapôrâ ja pende pyaguapy yoa yoa peicuaa pôrâvo jecope Tûpâ Ñandeyárape ja Jesu Ñandeyárape. 3 Jae ipuaca rupi Ñandeyarájá reje, omeê ñandeve opambae iyáva yaicove pôrâ jaguâ ja ñambuete jaguâ jecópe Ñandeyárape ñande yaicuaama guive upe ñane renôijarépe ituvichacue ja jeco pôrângue rupi. 4 Umimbae rupi voi Jae omeê ñandeve jemi cuameembyre ipôraíteva ja tuvichaitéva, icatu jaguâ umimbae rupi peñemoingo jaguâ Ñandeyára reco pegua rejegua ramo, peêcuera peñeguajê jague reje pe teco tayasu gui umi ybypóra jecovaisejápe. 5 Co vaerâ vointe peñejaâ, icatu jagueicha, ja peyerovia yaveve ta pende reco pôraíte, ja pende reco pôraíte yaveve tapende reco arandu, 6 ja pene arandu yaveve ta pene âcâguapy, ja pene âcâguapy yaveve ta peropuaca kîrîrîjápe, ja perokîrîrî yaveve ta pembuete jecope Ñandeyárape, 7 ja pembuete yaveve jecope Ñandeyárape ta peyojayju oyope, ja peyojayju yaveve oyope ta pejajju upeicha avei opavave pe. 8 Upeicharamo pende reco pôrâ ramo upeicha, ja ipôrâ oyoya yoave ramo peêcuera peicone na iñateivaichai, ja nda tecove rei rei vaichai ja pejupityne peicuaa pôrâ meve jecope Ñandeyára Jesu Cristope. 9 Oime ramo voi cuimbae upeichagua reco-ÿ-va, upeva jesapysoÿva, ja ojecha anguiva, jesaraima jague reje oñemopôtîma jague iñangaipa ymaguaregui. 10 Upevareje, che reÿicuera, peñejaâ icatu jagueicha pemoañetetévo Ñandeyára penerenôî ja pende poravó jague peême, ja peyapo aya yaveve âmbae na peñepysangaichene marove. 11 Upeicharamo oyejupitÿucâne catueteî peême peike jaguâ pe Ñandeyára ja Jesu Cristo Ñanemopôtijára renda yvapegua tapia guarâme. 12 Upevareje añaña tapia pomomandua jaguâ peême umi mbae gui, peicuaa pôrâ voi ramo yepe, ja peêcuera pepyta jâtâ ramo yepe pe Ñandeyára Ñeê añetegua perecôvape voi. 13 Cheve voi jiâte jecopeguajá aico aya che co aicojápe pomokyreÿ jaguâ pomomandua pype umichagua mbae reje. 14 Che aicuaa voi mbykymajá ára cheve ayepea jaguâ co che aicojá gui, ojechauca jagueicha voi cheve Ñandeyára Jesu Cristo. 15 Upeicharamo che añaña iya ramo cheve pomomanduáucá peême umimbae gui che aja rire yepe ramo guarâ. 16 Ore ndajaei umi iñarandu guaúva rapycueri ojo vaecueicha roicuaauca ramo guare peême pe Ñandeyára Jesu Cristo ipuaca vaerájá pe ou yeby jaguâ árape. Ore voi rojecha vaecue ore resá rupi voi ituvichaitecue. 17 Jae ojupity voi oñembueté ja oñembotuvicha jaguâ Tûpâ Ñandeyára Túva gui, ja pe oñembotuvichajá yvapegua ojesapéva apytegui ojupity Ichupe upe ñeê: Cova Che Raÿ ajajjüetéva, Che arojoryja. 18 Ore voi rojendu coa ñeê ouva yvaguive ore roime ramo guare Jendive pe itá atÿra imarangatúva ári; 19 ja oime upe ñeê gui voi jâtave opyta pe ñeê yarecôva umi ñemoñeêjaré ymaguare cuatiapegua, ja peêcuera mo peyapo pôrâ pemaê pype upe ñeê reje tataendÿ ojesapévaicha pytûjápe coê meve ára ja osê meve pe coê rerujá pende pyape. 20 Peêcuera peicuaa raê vaerâ mbaeveichagua ñeê oñemoñeê jague pe Santa Escriturape guare oico jague mbaeveichagua oñemoñeêjaragui oyora vaecue oyejegui vointe: 21 mbaeveichagua ñemoñeê ymaguare noñemoingoi cuimbae rei rembipota gui, cuimbae cuera Tûpâ Ñandeyára rembiyocuai cuera voi oñeê vaecue oñeñatôî jague gui Espiritu Santo rupi.

2 Peter 2

1 Ja oico jagueicha oñemoñeê rei vaecue avei ombotaby vaecue umi ybypora cuerape, oimene pende apytepe avei oporomboeva yapújápe icatu vaerâ oñejaâ pichyguyjápe omboe omombia jaguâ umi ambuecue oñembuaipá jaguâ meve, omomârâvo upe Iyára pe ojepyemeêjarépe yepe, ja upeicha omboyejúvo iyupe cuera voi oñembuai voi jaguâ. 2 Ja jeta oimene umi oico vaerâ jeco cuera rupi itieÿjápe, ja jaecuera rupi avei pe teco marangatu jaetéva oñereroÿrône, 3 ja jâcâteÿetégui oñemûne pende reje iñemocunûme. Ymaguive voi oñembosacoi jina oñemojenda jaguâ ja imbuaijára cuera ndokeguÿi jina yepe. 4 Tûpâ Ñandeyára voi ndojeya rei vaecuei yma umi yvapegua cuerape oyapo vaecue angaipa ja omombo ichupe cuera mbaepochy retâme, ja omeê ichupecuera oñeñongatu jaguâ iñapytijápe pytûngûpe pe oñemojenda jaguâ jaára ramo guarâ. 5 Jae ndo jeya reiri umi yvypóra ymaguarepe, oñongatu ramo yepe pe Noe siete ambuecue rejeve, pe oñemoñeêjaré pe teco marangatu gui guare, ombou ramo guare pe ÿ tÿguasum umi ybypóra cuera ogueroÿrôjaré Ñandeyárape reje. 6 Jae voi ojapÿucá Sodoma ja Gomorra opyta peve

tanimbu ramonte, ja omojenda oñembuaijape omoingovo oyejecha jaguã umi oico vaerâme ogueroÿrôjâpe Ñandeyárape. 7 Ja pe Lotpe jecoitepeguáva oyepyapy eterei ramo guare umi iñañáva reco tieÿ rupi, Ñandeyára ôguenojê ichupe iyapytegui cuera. 8 Co carai jecopegua voi oico vaecue iyapytepe cuera ja ojecha ja ojendu vaecue opambae opa árape oyepyapy jembiapo tieÿngue reje ipya jecoitepegua jague reje. 9 Upeicharamo Ñandeyára oipeacuaa voi umi ombuetejarape Ichupe opa omombóijáragui ja oñongatucuaa avei umi jeco ÿ meguape oyopÿvo ichupecuera pe oñemojenda jaguã ára peve, 10 ja catuetei umi oicóvape cuña reco vai rapÿcueri oicosejá reje umi itayasuva recope ja ogueroÿrôva umi tuvicha vichavevape. Itieÿ voi ja iñacã jâtâ ja ndoryryiri oñeê vai rei ramo jicuai umi mbae oñembuete vaerâ gui. 11 Umi yvapegua cuera yepe tuvichave ramo yepe ja imbaraeteve ja ipuacave umiva gui, nomoñecoôï omombeu ramo jina Ñandeyára ypype. 12 Umi cuimbae, mymba oimoã cuaa ÿ vaichagua, oñemoña vaecue voi ipyjypyrâ ja iyucapyrâ ramo, oñeê oporomombóivo mbae ojechacuaa ÿ vape ja jaecuera voi oñembuaine itieÿjâpe, 13 ja oñembo vaïne jembiapo vai cue recovia. Jaecuera oyapo ibÿajá ramo oico pype itieÿjâpe ára sâcâme yepe. Jaecuera oporomonguÿá vaichagua ja oporombovaí vaichagua oñembotieÿvo oyerokyjâpe yepe ja icaru guasu jápe penendive. 14 Jesa cuera oico umi cuña reco vaí vaicha, ja ndopytuúiva angaipa gui jaecuera omoñújáva oyopyjy jaguã umi anga jenda ÿ vape, ipya cuera voi oyepocuaava jacateÿ jaguã. Jaecuera voi umi imombeuvaí catupyrâ rejegua. 15 Jaecuera ojeya pe tape icareÿva, ja upeichape opia oipyjy pype pe Balaam pe Beor raÿ rapycuere upe ojupityse iterei vaecue pe mbae vaíapó repÿ. 16 Oñeêcareô ichupe opia jague reje peteí mburica iñeêngúva yepe oñeê ybypóra raicha, ja oyoco pe oñemoñeêjára pe itabyjá gui. 17 Umi cuimbae ycua jiÿ ÿ vaicha tataninaichagua oyererajava ybytu jâtâ rupi, ja ichupecuera guârâ voi oime oñembosacoi iñypytúetetétevé renda. 18 Ichugui cuera voi oñejê ñeê oñembobújá ja itabÿva, ja ombyaty itieÿ reco rupi ja itayasu rupi ñújáme guaicha umi osê ramóva jicuai pe umi oicóva jicuai oyeyabyjápe poguÿ gui. 19 Oicumeê ichupecuera omombae jagua ichupecuera, jaecuera voi oico ramo yepe tembiguai iyogua pyreicha itieÿjá rupi. Oime ramo peteí ipuaca vaecue ambuereje coba opyta tembiguai iyoguapyreicha avei ichupe. 20 Ja oime ramo osêma vaecue umi ybypóra reco tayasúva gui oicuaa jague rupi Ñandeyára ñane mopôtijára Jesu Cristope, jaecuera oyepymama yeby ramo ymaguareicha ja nda ipuacavei ramo, jeco coangagua ipoÿÿive ymaguare gui. 21 Ipôrâve vaerâ moa ndoicuaai rire pe teco marangatu rapé, ja anichene oicuaa rire oyebý oguapycuévo pe tembiapoucapy ipôrâteva gui oñemboe jague yma voi. 22 Oyeju ichupecuera oyee jaicha pe ñeêngá jaeetévape: Pe yagua oyebÿ yebÿ pe ipya vaí jague jembiu oity vaecue rendape, ja pe cure oñemboyaju vaecue ojo yeby voi oyapayerei pe tuyupe.

2 Peter 3

1 Co cuatia ñeê ayapova aina peême, che rayjupára, mocoíjáme. Co mocoíve cuatia ñeêrupi voi añejaâ pomokyreÿ jaguã pende pya yojei pyrepe, 2 pomomanduávo peême opambae gui penemandua jaguã umi ñeê oyee jague umi oñemoñeêjaré imarangatu yuru rupi ja Ñandeyára pe Ñanemopôtijára rembiapoucapy reje oñemboe jague peême umi Apostol cuera yuru rupi. 3 Peê peicuaa vaerâ catuetei umi ára pajape ou vaerâjá tecové oñererecômegua vaerâ opa mbae reje oñembojoryjápe, tecové jecoÿva oicovo jiã jaichante ichupe cuera, 4 ja jei vaerâ: ¿Mamópa oime pe iyú yeby oñecuameê vaecue? Yma ñande ru ypycue omano guive opa mbae oico meme jecópente oi jagueicha oñemoña ñepyrumbÿ guive. 5 Jaecuera jesaráisente voi pe yvaga oico jague yma voi ja oico jague co yby oñemboÿva pe ÿ rová ári peve, ja oñemuasâi mombyrÿ peve umi ÿ rupi, ja oico ypy jague Tûpâ Ñandeyára ñeê rupi, 6 ja umiva rupi voi opa ybypóra upe ramo guare omanomba ÿ guype. 7 Pe yvaga ja co yby coangagua oñeñongatu mbae tâcateÿjá vaicha Tûpâ Ñandeyára ñeê rupi voi oñeñongatu tata rejeguarâ pe ára oñemojenda ramoguarâ, ja oñembyaipá ramoguarâ umi cuimbae ombuete ÿ vaecue Ñandeyárape. 8 Oime peteí mbae, che rayjupára cuera, peê pende resarai ÿ jaguã Ñandeyára ndive peteí aracue mil año chaguajá, ja mil años peteí árachantejá. 9 Ñandeyára nda jiarévái oyapo jaguã jecópe iñeê omeê vaecue oimoãjaicha umi ybypóra cuera ñande arévajá. Jae oguerokírîrînte peême Jae ndoipotaija reje avave ocañÿ, oipotante opavave ojupity oyepyapy jaguã oñembo jecoambue jaguã. 10 Ñandeyára ára ou vaerâ peteí mondaicha, ja uperamo yvaga ocañÿne sunu guasúpe, ja opambae oiva ybyari jycupáne upe jacueté gui, ja co yby ja opa ybypóra rembiapocue oiva ocaípáiténe. 11 Upeicharamo opa âmbae jycupá vaerâ ramo, upeicha ¿mbaeichagua recopépa peico vaerâ peêcuera? Pende

reco marangatu vaerâ pemboetejápe Ñandeyárape, 12 pene angataiterei pemañavo ou ramo guarâ pe Ñandeyára ára oyejapý ja oñemocaný jaguâ yvaga ja opambae oiva ybyari jycupá jaguâ pe jacúetéeté rasávape. 13 Jae oicuameê jagueicha, ñande ñajaârô ñaina oico jaguâ yvaga ipyajuva ja yby pyaju avei oico jaguâme tapia teco marangatu. 14 Upévareje, che rayjupára cuera, pejaârôjá reje umimbae peñejaâ peyeyuju jaguâ pende pya guapy ja pene mârâ-ý-reje ja pene ñeêcarêó-ý-reje jaguâme iyýpype. 15 Peê pejechacuaa vaerâ tapia Ñandeyára oguerokírîrîja upeicha ñane mârâ-ý-jaguâ, jeiuca jagueicha avei peême icuatia ñeême ñande reýicuera yajaýjúva Pablo, pe iñarandu omeê vaecue ichupe rupi. 16 Upeicha voi jae jei opa icuatia ñeê cuerape avei jae oñemongueta jague umi mbae reje, umi cuatia ñeême oime mbae jasýpe oyejechacuaa vaerâ, mbae umi itaby ja iñacâ guapý-ý-va oipocá, oipoca jaicha voi umi ambue ñeê pe Santa Escriturape guare avei oñembuaipá jaguâicha iyupe cuera voi. 17 Upévareje, che rayjupára cuera, peñemo marandu voímajá reje, peñeñangareco tapia anichene jaguâ peñemombia pemoírú jaguâicha umi iñacâjâtávape oyeyabyjá rupi, ja anichene jaguâ peá pende voi pepyta jâtájá gui. 18 Peñembo pyapôrante yoa yoa Ñandeyára ñane mopôtijára Jesu Cristo ndive, peicuaa cuaave yoa yoa jaguâ Ichupe. Toñembotuvicha vichavé Jae coanga ja upe ára iyapyra-ý-va peve guarâ. Amen.

1 John 1

1 Pe iñypyrumby guive guare, pe ore voi rojendu vaecue, pe rojecha vaecue ore resáeté rupi voi, pe romaê jague, ja pe ore ropoco jague ore pópe voi, pe Ñeê ñane moingoveva rejegua, 2 pe tecové voí ñane moingovéva oyecuaáucá vaecue, ja ore rojecha vaecue Ichupe, ja coanga romombeu jecópe ja romojerâcuâ peême, pe tecové ñane moingovéva iyapyra-ý-va, yma voi oi vaecue pe Túva ndive, ja oyecuaauca vaecue oreve, 3 upe rojecha ja rojendu vaecue, upéva pe ore romojerâcuâva roina peême, icatu jaguâ peyejeá peê avei orereje ñandepa oyoyuejegua jaguâ. Ja co ñande cuera yayejeájá oyoyuejeguaramo, ja upeicharamo avei, yayejeá pe Túva reje ja Tayra Jesu Cristo reje ñande oyoyuejegua jendive cuera. 4 Coambae roécá co cuatia ñeê rupi pende rorý jaguâ icatu catuve jagueicha. 5 Cova upe jerâcuâva ore rojendu vaecue Ichugui voí, ja coanga romojerâcuâ roina peême Túpâ Ñandeyára ñande resapéjâ, ja ndipóri mbaeveicharamo iñypytúva ipype. 6 Yae ramo yayejeájá Jese oyoyuejegua ramo yaico aya pytûnguype, ñande yapú ñaina, ja nda yaicoi jecopeguaicha. 7 Ñande yaico ramo yaicovo ojesapéjâpe, Jae oi jaicha ojesapéjâpe, ñande yayejeá ñaina oyueje, ja Tayra Jesu Ruguy ñane mopôtí opaichagua angaipa gui. 8 Yae ramo ñande ñane angaipa-ý-já ñandeyupe voí ñaño mbotabý, ja pe Ñeê añetegua nda iyái ñande pype. 9 Ñandecuera ñañemombeu ñane angaipa gui Jaé yeroviajá ja jecopegua omboí jaguâ ñandjegui ñane angaipa, ja ñane mopôtimba jaguâ opambae jecopegua-ý gui. 10 Yae ramo na ñañemo angaipái jague máramo, ñane ñamboypapú Ichupe ja iñeê nda iyái ñande pype.

1 John 2

1 Che raýcuera, che jaéucá peême co cuatia ñeê me coambae reje, anichene jaguâ peêcuera peñemo angaipa. Oime ramo peteí ñandéva oñemo angaipa vaecue, oime yareco oñeêjarâ ñandereje Túvape, pe Jesu Cristo pe jecoitepegua. 2 Jae voi pe omoñyrôjára ñane angaipa reje, ja na ñane angaipa reje añoi, opavave ybypóra angaipa reje avei. 3 Ja coicha ñande yaicuaa yaicuaajá Ichupe ñambuete ramo jecope jembiapoucapý. 4 Oime ramo jeiva oicuaajá Ichupe ja nombueteváí jembiapoucapý, upéva iyapúva voí, ja na jendai ipype pe ñeê añetegua. 5 Oime ramo ombueteáva iñeê, añete iya ichupe ojaýjuvo jecoitépe Túpâ Ñandeyárape, ja upeicha icatu yaicuaa Jesegujá ñande. 6 Oime ramo jeiva oicojá Jesegua ramo, upéva oico vaerâ jecópe, Jae oico jagueicha jecoitépe. 7 Che rayjupára cuera, nda ipyajúvái co tembiapoucapý jaéucáva peême co cuatia ñeê rupi, pe tembiapoucapý ymaguarénte voí peêcuera voi pejendú vaecue iñypyrumby guive. Pe tembiapoucapý ymaguare upéa voi upe ñeê pejendu voi vaecue. 8 Upeicha rejeve jaéucá aina cuatia ñeême tembiapoucapý ambue ipyajúva jecoitepeguáva voí Jae guivo, ja peê guivo avei, upe iñypytúva ojasámajá reje ojovo ja pe ojesapé jaetéva ojesapémajá reje jina. 9 Oime ramo jeiva oijá ojesapéjâpe ja oñamotareýva japichápe, upéva oi pytûnguype coanga peve. 10 Oime ramo ojayjúva japichápe, upéva opyta ojesapéjâpe, ja ndaiyai ichupe omoñepysangá jaguâ ambuepe. 11 Oime ramo oñamotareýva japichápe upéva oi iñypytújâpe, ja oico

pytũnguype, ja ndoicuaai mamó rupipa ojo jina, omõñpytũjã reje jesa pe pytũ. 12 Che arajauca peẽme co cuatia ñeẽ, che raỹcuera, pene angaipa oñemboĩ jague reje Jera rupi. 13 Arajauca co cuatia ñeẽ peẽme peẽcuera tũvape, peẽ peicuaajã reje Upe oimẽvape iñypyrumbyĩ guive. Arajauca co cuatia ñeẽ peẽme, peẽcuera cariaỹ cuerape, pende puaca jague reje pe mbaepochy reje. Arajauca vaecue peẽme cuatia ñeẽ peẽme, peẽcuera che raỹcuera, peicuaajã reje pe Tũvape. 14 Arajauca vaecue peẽme cuatia ñeẽ, peẽcuera tuvacuera, peẽ peicuaajã reje Upe oicovape iñypyrumbyĩ guive. Arajauca vaecue peẽme cuatia ñeẽ, peẽcuera cariaỹ, pene mbaraete retejã reje, ja pe Tũpã Ñandeyãra Ñeẽ iyajã reje pende pyape, ja peẽcuera pende puaca jague reje pe mbaepochy reje. 15 Ani pejajju umi ybypõra cuera recope, ja mbaeve ybyarigua. Oime ramo peteĩva ojajjũva ybypõracuera reco, ndaiyai ipyãpe ojajjũ jaguãicha pe Tũvape. 16 Opambae oimeva ybyari, umi jeco vaĩrã ñande rete rupigua, umi jeco vaĩrã ñande ñande resã rupigua cuera, ja umi jeco byã rei ja oyeicove põrãjã gui, opa umi mbae nda pe Tũva guivõguái ybypõra guivõ guante. 17 Ja co yby ja jeco vaĩrã ojasã ojovo. Upe ombuaye Tũpã Ñandeyãra rembipota, upẽvante opyta arẽ tapia guãrã. 18 Che raỹcueramimi, jiãra pajãma ja pejendu jagueicha ou jaguã iyaẽ-ỹ-va rejegua Cristo reje, coanga yepeve oñemoĩngoma jeta umi Cristo reje iyaẽ-ỹ-va, ja upea gui ore roicuaa jiãra pajãmajã, Jaecuera osẽ ramo yepe ore apytegui, ndajaei orerejegua yepe. 19 Jaecuera ore rejegua rire mo jiarẽ rae orendive. Umiva osẽ vaecue oyecuaaũcã jaguã nda opavavei umichagua ore rejeguajã. 20 Peẽcuera peñemongaraĩ oñemona pyrẽicha ñandỹpe pe imarangatũva rupi ja opavave peicuaa jecõpe opambae. 21 Arajauca ramo yepe peẽme co cuatia ñeẽ, ndajaei peicuaa-ỹ-jãreje co ñeẽ añetegua gui, peicuaajã rejente voĩ, ja peicuaajã reje ndipõrijã mbaeveichagua yapũ añetegua rejeguava. 22 ¿Mavapa upe iyapũva? Pe omomãrãvante Jesũspe ja jeiva Jae ndajaeijã Cristo. Cova pe Cristo reje iyaẽ-ỹ-va, pe omomãrãva pe Tũva ja pe Taỹrape. 23 Oime ramo omomãrãva pe Taỹrape, upẽva nda pe Tũva rejeguãvai; upe omombeũva pe Taỹra rejeguajã, upẽva pe Tũva rejeguãnte avei. 24 Ja pe peẽcuera pejendũ vaecue iñypyrumbyĩ guive topyta umimbae pendepyape. Jiarẽ ramo pendepype co pejendu vaecue iñypyrumbyĩ guive, peẽcuera avei pende arẽne pe Taỹra ja pe Tũva rejeguava ramo avei. 25 Cova voi pe oñecuameẽ mbyrẽ Jae oicuaameẽ vaecue ñandevẽ pe tecovẽ iyapyra-ỹ-va yaicove tapia jaguã. 26 Coambae jaẽucã peẽme co cuatia ñeẽ rupi umi penemboyabysẽva reje. 27 Peẽme voĩ iya gueteri upe puaca pe peñemongaraĩ jague Jaẽrupi, ja upeareje na peicõtevẽi avave pene mboe vaerã reje. Upea rangue co peñembo puacajã rupi, Jaẽ pene mboe opa mbae reje. Cova añete nda yapuiri, ja upẽva penemboe jagueicha peẽ pepyta Jesegua ramo. 28 Ja coanga, che raỹcuera mimi, pepytaite Jesegua ramo, icatu jaguã sapya oyejehauca yeby ramo guãrã Jae, ñande yayerovia ñande poyjuỹjape, ja anichene jaguã ñañemotĩ iyỹpype ou yeby rire. 29 Peẽ peicuaa jaicha voĩ Jae jecoitepeguajã, peicuaa vaerã avei pe cuimbae jeco põrãiteva upẽva iñemoñarẽ Jesegua voi-jã.

1 John 3

1 Pemaẽna mbaeichagua poraỹju tuvichaitẽ pe Tũva ñande rayjũ jague, icatu jaguã ñañejenõĩ jaguã Tũpã Ñandeyãra raỹ ramo. Upeicha voi ñande cuera. Upẽvareje umi ybypõra cuera na ñande rechacuaai ñandevẽ, ojechacuaa ỹ jague reje Ichupe. 2 Che raỹjupãra cuera, co coanga ñande Tũpã Ñandeyãra raỹcuera, ja neira gueteri oyecuaauca mbae vaerãpa ñande, ñande yaicuaãnte Cristo oyejeha yeby yave ñande iyoguajã jaguã, ñande yajeha vaerãjãreje mbaeichaguaetepa Jae jeco. 3 Ja opa upe omañãva jina Jese ojaãrõjãpe oñemopõti iyupe, oico jaguã jecoitepe Jae jecoitepegua jaicha. 4 Oime ramo oñemo angaipãva, upẽva oyapo avei pe jecoỹme gua. 5 Pe angaipa voi jecoỹmegua, ja peẽcuera peicuaa Jae oyecuaauca jague oipea jaguã angaipa, ja ipype voi ndipõri angaipa. 6 Oime ramo opyta jãtãva Jesegua ramo, upẽva no ñemo angaipãvai. Oime ramo oñemo angaipãva, upẽva ndojechai ja ndoicuaairi Ichupe. 7 Che raỹ cueramimi, ani avave penemombia. Upe oyapõva jecõpe, upẽva jecopegua upe Jae jecopeguaitẽ jaicha. 8 Pe oñemo angaipãva, upẽva mbaepochy rejegua. Pe mbaepochy iñypyrumbyĩ guive voi oñemo angaipa vaecue. Coarã voi oyecuaaũcã Tũpã Ñandeyãra Raỹ ombuaipa jaguã mbaepochy rembiapo. 9 Oime ramo Tũpã Ñandeyãra ñemoñarẽ rejegua upẽva noñemo angaipãvai. Pe Ñandeyãra ñemoñemoñajãra raỹi opytã ipype ja upea rupi jae ndicatui oñemo angaipa oicovo Tũpã Ñandeyãra ñemoñarẽjã reje. 10 Coicha oyecuaa Tũpã Ñandeyãra rejegua cuera, ja pe mbaepochy rejegua cuera. Oime ramo oyapo-ỹ-va jecopegua, upẽva ndajaei Tũpã Ñandeyãra rejegua. Ja upeicha avei upe ojajju-ỹ-va japichãpe. 11 Coa voi co mbae jerãcuãva peẽ pejendu vaecue iñypyrumbyĩ guive voi, ñande yajoyajjũ jaguã

oñondive. 12 Ñande nda yaicoi chene pe Caincha, pe mbaepochy rejegua vaecue oyuca vaecue pe itybyra teépe. ¿Ja mbaerejépa oyuca rae ichupe? Jembiapóeté voi ivai jague reje, ja itybyra rembiapo jecopegua jague reje. 13 Ani pejecharâmô, che reýicuera, pene ñamotareý ramo peême umi ybypóra cuera. 14 Ñande yaicuaa yajasáma jague pe ñemano reco gui, pe oyeicove reco peve yajayjújá reje ñande reýi cuerape. Pe ojayju-ý-va voi, opyta omano vaecueicha. 15 Oime ramo oñamotareýva japichápe, upéva cuimbae yucajá voi, ja peê peicuaa voi mavave oporo yucáva oguereco jâtájá pe tecové iyapyra-ý-va ipype oicovo. 16 Coichavo yaicuaa mbaépa porayju Cristo omoí jague reje oguecove ñandereje jápe, ja upeicha avei ñande cuera ñamoi vaerâ ñande recové ñande reýicuera rejejápe. 17 Oime ramo oguerecova mbaerepy co ybyarigua ja ojechava peteí japicha oicôtevê eterei ramo, ja oñembopya jâtáva ichugui ¿mbaeichapa opytáne ipyápe Tûpâ Ñandeyára rayjújárâ? 18 Che raýcueramimi, ñande ani yajayju ñane ñeêmente, ja ñanecûmente, yajayúnte añetétetájápe ñane rembiapo rupi. 19 Coichavo yaicuaane ñande añetegua rejeguajá, ja upeicharamo yayereroviaucáne ñande pyapype iyýpype. 20 Oime ramo yepe mbae ñande pya ñane moívaíva, Tûpâ Ñandeyára tuvichavé voi ñande pyapy gui, ja Jae oicuaapá voi opambae. 21 Che rayjupára, ñande pya ñane moívaí-ý-ramo, yareco yayeroviaite jaguâ Tûpâ Ñandeyára reje yayepoyju-ý-reje, ja upeicharamo, oimeraêva mbae yayerure jaichaguánte, 22 yajupity Ichugui ñambuaye járeje jembiapoucapy, ja yayapojá reje mbae jecopegua oguerorjôva iyýpype. 23 Cova voi pe tembiapoucapy yayerovia jaguâ Taýra Jesu Cristo réra reje, ja ñande yajoyajjú jaguâ oñondive Jae oyapóucá jagueicha ñandeve. 24 Upe ombuayéva jembiapoucapy, upéva oyejeava Ñandeyára reje, ja Ñandeyára oyejeava jese ja pe Espiritu Jesegua rupi voi Jae omeê vaecue ñandeve ñande yaicuaa voi Jae oyejeavajá ñandereje.

1 John 4

1 Che raýjupára cuera, ani perovia opaichagua ânga rejeguape. Tecôtevê pejaâ pôrá umi ânga rejeguape, yajecha Tûpâ Ñandeyára rejeguapa? Jeta oñemoñeê guau reíva oñemuasái co ybyari. 2 Coicha ñande yajechacuaa Tûpâ Ñandeyára Espiritu: oime ramo ânga rejegua omombeúva Jesu Cristo ou jague cuimbae ramo jete rejeve, upéva Tûpâ Ñandeyára rejegua, 3 ja oime ramo ânga rejegua omomârâva Jesuspe, upéva na Tûpâ Ñandeyára rejeguavái, ja cóva voi pe Cristo reje iyaé-ý-va rejegua, pejendu jague ou vaerájá, ja coanga voi oime yby ári. 4 Peêcuera Tûpâ Ñandeyára rejegua voi, che raýcueramimi, ja pende puacama umiva rejeve. Tuvichavé voi pe oiva pende pype umi ybypóra recopegua pype oiva gui. 5 Jaecuera ybypóra recopegua, ja upeareje voi jaecuera oñeê ybypóra reco rupi, ja umi ybypóra cuera oyapysaca jesequera. 6 Ñande voi Tûpâ Ñandeyára rejegua voi, ja pe oicuaava Tûpâ Ñandeyára oyapysaca ñandereje: upe Tûpâ Ñandeyára rejegua-ý ndo yapysacai ñandereje. Upeicha icatu yajechacuaa pe ángarejegua jecopegua rejeguava, ja pe ânga rejegua oyabýva rejeguavape. 7 Che rayjupára cuera, yajoyajju oñondive. Pe mboraýju Tûpâ Ñandeyára rejegua voi, ja oime ramo jayjupára, upéva Tûpâ Ñandeyára ñemoñaré ja oicuaa Tûpâ Ñandeyárape. 8 Pe ojayju-ý-va ndoicuaai Tûpâ Ñandeyárape. Tûpâ Ñandeyára voi pe poraýju. 9 Coicha oyecuaauca ñandeve Tûpâ Ñandeyára ñande rayjupá ñandeve ombou jaguepype Tûpâ Ñandeyára Taýra peteíme ybyari ñande yaicove jaguâ Jaerupi. 10 Cova pe poraýju jaetéva ñande yajayjú-ý-ramo yepe Tûpâ Ñandeyárape, upeicharamo yepe, Jae ñande rayju ñandeve ja ombou Tayrape omoñyrôjarârâ ñane angaipa reje. 11 Upeicharamo, che rayjupára, ñande rayju rire Tûpâ Ñandeyára coicha, upeicha ñande avei yajoyajju vaerâ oñondive. 12 Avave máramo ndojechai Tûpâ Ñandeyárape. Ñande yajoyajju ramo oñondive, Tûpâ Ñandeyára opyta ñande pype, ja iporaýju oimbaité jecope ñandepype. 13 Coicha ñande yaicuaa ñande yapytajá jecope ipype, ja Jae opytajá ñandepype Jae omeê jaguerere ñandeve Espiritu gui, 14 ja ore rojecha vaecue ja roicuaauca roina pe Túva ombou jague Taýrape umi ybypóra cuera mopôtíjarârâ. 15 Oimeraêva omombeúva Jesus Tûpâ Ñandeyára Raýjá, Tûpâ Ñandeyára opyta ipype, ja Jae opyta Tûpâ Ñandeyára pype. 16 Ñande voi yaicuaama ñande rayju jâtájá Tûpâ Ñandeyára, ja yayerovia upeareje. Tûpâ Ñandeyára jae poraýjú. Ja pe opytáva porayjúpe opytá Tûpâ Ñandeyára pype, ja Tûpâ Ñandeyára opyta ipype. 17 Coichavo oimbáne jecope ñande poraýjú yareco jaguâ yayerovia jaguâ jecope pe ára pajávo oporomojendajápe: pe jeco Jae oi jaicha jina, upeicha avei ñande co ybyari. 18 Pe poraýjupápe ndaiyai yakyjýyé jaguâ. Pe poraýjú jaeteva omombo ocape pe kyjýyejá. Pe kyjýye oicojápe oico pyá tyai. Ja oime ramo okyjýyéva nda jecopeguai iporaýjú. 19 Ñande yajayjú Jae ñande raýjú jague reje.

20 Oime ramo jeiva ojaýjújá Tûpâ Ñandeyárape, ja upeyaveve oñamotareýva jina japichápe, iyapúva upéva. Pe ojayju-ý-vape japichápe ojecha vaecue ndicatui ojayju Tûpâ Ñandeyára ndojechai vaecuepe. 21 Ja cova co jembiapoucapý yareco Ichugui voi, upe ojayjúva Tûpâ Ñandeyárape tojayju avei japichápe.

1 John 5

1 Oime ramo ogueroviava Jesu Cristojá, upéva Tûpâ Ñandeyára ñemoñaré rejegua, ja oime ramo ojayjúva pe Túva oporomo ñemoñávape ojayju avei pe oñemoñarépe Ichugui. 2 Coichavo yaicuaa yajayjújá Tûpâ Ñandeyára rejegua cuerape, yajayju ramo Tûpâ Ñandeyárape, ja yayapo ramo jembiapoucapý. 3 Cova ñande rayjújá Tûpâ Ñandeyárape ñambuayépe jembiapoucapý, ja jembiapoucapý voi nda ipojýietévái. 4 Oime ramo Tûpâ Ñandeyára ñemoñaréva, upéva ipuaca co yby reco rejeve, ja co mbae ipuacaetéva ñande puaca jaguâ co yby reco rejeve, upéva ñande yeroviajá. 5 Upeicharamo ¿mávapa pe ipuacáva co yby reco rejeve? Upe ogueroviáva Jesu Cristo Tûpâ Ñandeyára Raýetéjá. 6 Jesu Cristo voi jae pe ou vaecue ý ja tuguý rejeve, nda ý rejeve añói, pe ý ja tuguý rejeve avei: 7 ja pe Espiritu pe oicuaáucájá umimbae gui pe Espiritu añetegua rerecuájá reje. 8 Mbojapy voi oime umi oicuaáucájára, pe Espiritu, ja pe ý, ja pe tuguý, ja coa mbojapy peteíchante. 9 Yarovia ramo umi cuimbae rembicuaáucápý, Tûpâ Ñandeyára rembicuaáucápý tuvicháve umiagui. Ja cova voi Tûpâ Ñandeyára rembicuaáucápý, umi mbae Jae omojerâcuâuca vaecue Taýra gui guare. 10 Upe oyeroviáva Tûpâ Ñandeyára Raý reje, upéva oguerecoma voi ipyápe Ñandeyára rembicuaaúcapý. Oime ramo ou oguerovia-ý-va Tûpâ Ñandeyárape upéva oyapo Ichupe iyapúva ramo, ndo gueroviai jague reje pe Tûpâ Ñandeyára rembicuaáucápý Jae omojerâcuâuca vaecue Taýra gui guare. 11 Cova pe Ñandeyára rembicuaáucápý Tûpâ Ñandeyára omeê jague ñandeve tecove iyapyra-ý-va ja co tecové oico pe Taýra pype. 12 Upeicharamo upe oguerecova pe Taýrape oguereco pe tecové, ja pe oguerecó-ý-va Tûpâ Ñandeyára Raýpe ndoguerecoi pe tecove. 13 Coambae che jaéucá peême co cuatia ñeê rupi peicuaa jaguâ perecomajá pe tecové iyapyra-ý-va peêcuera peyeroviáva Tûpâ Ñandeyára Ray réra reje. 14 Upeagui yayerovia tuvichaite Jese yayepoyjú-ý-reje. Oime ramo mbae yayerurejá Ichupe jembipota rupi voi Jae ñane rendu, 15 ja yaicuaa guive Jae ñane rendujá jina, aiporamo, oimeraêva mbae yayerure jaichagua Ichupe yaicuaa yajupitymajá ñane mbaeyeruré yayerure jague. 16 Oime ramo peteí ojecháva japichápe oyapo ramo angaipa ndajaeiva omano jaguâicha, oyerure vaerâ Ichupe, ja Jae omeêne ichupe jecove umi oyapo-ý-vaecue angaipa omano jaguâicha. Oime voi angaipa oñemano jaguáva ndaei toyerure upeichagua angaipa reje. 17 Opambae jecopegua-ý angaipa voi. Oime angaipa ndajaeiva ñamano jaguâ. 18 Yaicuaa pôrâ oime ramo Tûpâ Ñandeyára ñemoñaré rejeguava, upéva ndoicováijá angaipápe. Upe Tûpâ Ñandeyára ñemoñaré oñangareco jese, ja pe mbaepochy ndicatui opoco jese. 19 Yaicuaa voi ñande Tûpâ Ñandeyára rejeguajá ñande, ja opa co ybyrejegua opytajá pe mbaepochy poguýpe. 20 Yaicuaa voi Tûpâ Ñandeyára Raý ou jague ja omeéjâ ñandeve ñane âcâ pôrâ jaguâ yaicuaa jaguâ pe Jaetéva, ja ñande pe Jaetéva rejegua pe Ñandeyára Taýra Jesu Cristo rejegua voi. Jae voi pe Tûpâ Ñandeyára Jaetéva ja pe Tecove iyapyra-ý-va. 21 Che raýcueramimi, peñeñangareco umi mbae rei raângá gui.

2 John 1

1 Che che presbitero che tuyáva ayapo aina co cuatia ñeê ndeve, cuña carai iporavópyréva, ja nememby cuerape che pojaýjúva añeteté, ja na che añói, opavave umi oicuaava Ñandeyára Ñeê añetegua pende raýju avei. 2 Upe Ñeê añetegua rejejápe opytáva voi ñande pype ja oi vaerâ ñanendive tapia guârâ. 3 Pe Tûpâ Ñandeyára pe Túva, ja Jesu Cristo pe Túva Raý ta ñane mbopyapôrâ ja ta ñande poriajuvereco ja ta ñane mbopyaguapy ñanembojeco pôrâ jaguâ ja yayojaýju jaguâ jecópe. 4 Che rorýeté ayuju jague reje oimejá nemembyva oicova jecópe jicuai pe Ñeê añetegua rupi ombuayévo pe Túva rembiapoucapý ñañemboe jague. 5 Ja coanga, cuña carai, ayerure ndeve nda jaéucávaichai co cuatia ñeê rupi peteí tembiapoucapý ipyajúva, upe iñypyrumby guive voínte ñañemboe jague, yayojaýjú jaguâ oñondive. 6 Coichagua poraýju voí ñande yaicojá jecope jembiapoucapý rupi. Cova voi pe jembiapoucapý peêcuera peico jaguâ pemuayéva pe pejendu vaecue iñypyrumby guive. 7 Oime jeta voi oporo mbotabýjara oñemuasâima vaecue co ybyari omombeu-ý-va Jesu Cristo ou jague carai ramo. Coichagua voi pe oporombotabýjara ja Cristo reje iyae-ý-va rejegua. 8 Peñeñangareco pende yeje voi, anichene jaguâ opyta rei pene rembiapocue, icatu jaguante pejupity jecoitepe jepycue. 9 Oime

ramo oñemo tenondéva, ja opyta jâtâ-ÿ-va pe Cristo remimboecue recópe, upéva ndoguerecoi Tûpâ Ñandeyárape. Oime ramo opyta jâtáva pe jemimboe recope, upéva oguereco pe Túva ja pe Taýrape avei. 10 Oime ramo oúva pene rendape ogueru-ÿ-va co temimboecue nda perojoryi vaerâi ichupe pende rogape, ja anichene pemomaitéi vaerâi yepe ichupe. 11 Upe omomaiteiva ichupe omoîrû ichupe jembiapo vaípe. 12 Jetambae voi areco jae vaerâ peême jaéucáse-ÿ-va peême cuatia ñeême. Ajaârô aina aja jaguâ pene rendape pomongueta jaguâ oyoyurupe pende rorÿetété jaguâ. 13 Umi nereindy poravópyre memby nemomaitéiucá ndeve.

3 John 1

1 Che presbitero che tuyáva, arajauca co cuatia ñeê ndeve, che rayjúpára Gaio, pe che rojayjúva jecoitepe. 2 Che rayjupára, ayerure Ñandeyárape nde opaichavevo rejasa pôrâ jaguâ ja neresâi pôrâ jaguâ ojasa pôrâ voi jaicha ne ânga. 3 Che rorÿ tuvichaite vaecue ñande reÿicuera ou ramo guare ja omojerâcuâ ramo guare ndejegui pe ñeê añetegua guivo nde yeroviájávajá reicojape pe ñeê jecopeguápe. 4 Ndarecoi che roryvéjá ajendu ramo guare gui che raycuera oicojá jecope pe ñeê jecopeguápe. 5 Che rayjupára nde yeroviájáva voi opa reyapóvape ñande reÿicuera, ja umi ñande-ÿ-va ndive avei. 6 Umiva omojerâcuâ umi Iglesia rejegua ypype nde poro jayjúvaja ja nde reyapo pôrane nde reipytyvô ramo ijójápe umi Tûpâ Ñandeyára rejegua recópe. 7 Pe Jéra rejejápe voi jaecuera oyeóí, ja ndoipyjyséi mbaeve umi pytagua gui. 8 Tecôtevê, upeicharamo, yarojory umichagua caraípe icatu jaguâ ñambaapo ñande yuayú yaicovo jendive cuera Ñandeyára ñeê rejejápe. 9 Arajaucama voi cuatia ñeê umi Iglesia rejegua. Pe Diotrefes mante pe oñemo tenondeséva opavave gui na ñande rerojoryi. 10 Upévareje che ayu ramo pene rendape nda che resaraichene jembiapocuegui ñane moívaí reíva ñeê ñemoñecoðime, ja nda jaevemai ichupe umi mbae, oime ndo guerojorysei avei umi ñande reÿicuera ambuepe, ja oyoco yepe umi oguerojoryséva ichupecuera, ja omosê ichupecuera tûpâo gui. 11 Che rayjúpára, ani nde reco mbae vaírâ, ipôrâvarânte: upe mbae pôrâ apójára Tûpâ Ñandeyára rejegua, pe mbae vaí apojára ndojechai Tûpâ Ñandeyárape. 12 Oime pe Demetrio oñemojerâcuâ pôrâva opavave rupi ja upeicha avei pe ñeê jecopegua guivo, ja ñande avei ñamo jerâcuâ pôrâ ichupe ja nde reicuaa ñande ñamojerâcuâ pôrâjá upe jeco peguapente. 13 Jeta mbae areco jaéucá vaerâ moâ ndeve ndajaiséiva jûme co cuatia ñeême. 14 Ajaârô rojecha voi ndeve ñaño mongueta jaguâ oyoyurupe. Ta nde pyaguapy yoa. Ñande rayjupára cuera nemomaitéi ucá ndeve. Emomaitéi cheve ore rayjupára cuerape peteî teíme jéra rupi.

Jude 1

1 Che, Judas, Jesu Cristo rembiguai, Santiago ryby, pomomaitéiucá peême, peê peyeyajjúva Tûpâ Ñandeyára Túva rejegua járeje, ja peñeñongatúva Jesu Cristo peguârâ, peê peñejenôipyré. 2 Ta peyeporiajuvereco peê, ja ta pende pya guapÿ, ja ta peyeyajjú yoa yoa yeby yeby. 3 Che rayjupára cuera añañe pype icatu jaguâicha aina ayapo jaguâ jecópe co cuatia ñeê peême ñañemongueta jaguâ co ñande reco ñañemomarangatu jaguâ opavave ñande, tecôtevê cheve jaéucá peême co cuatia ñeême pomomanduávo peñejaâ jâtâ jaguâ co ñande yaroviajá rejejápe pe oñemboéucá vaecue yma voi umi imarangatúva cuerape. 4 Oime voi cuimbae cuera oiké vaecue kîrîrîjáme pene paûme, umia voi yma guive oyeporavó vaecue oñemojendá jaguâ coicha, cuimbae oñemboe-ÿ-va ombuete-ÿ-va Ñandeyárape, umiva oguerová Tûpâ Ñandeyára pyapôrâ oguereco jaguâ oñemotieÿ jaguâ ja omomârâ Ñandeyára Jesu Cristope ñande Ruvicha peteînteva. 5 Jiâ cheve pomomandua peême, peicuaa pôrâmba ramo yepe voi umimbae, Ñandeyára omboi jague Jesegua cuerape pe Egipto retá gui, ja uperire ombuaipa jague umi ichupecuerava oyerovia-ÿ-vaecuepe. 6 Ja umi yvapegua cuerape avei oico-ÿ-vaecue jeco ypycuepe, ja ojeya vaecue jendateé voi, umivape Jae oñongatu pytûnguype oñeñapytîjápe tapiaguârâ upe ára tuvichaitéva oñemojenda jaguâ meve. 7 Upeicha avei Sodoma ja Gomorra ja umi tetâ iyerecue rejegua, upeicha avei oñemotieÿ jague umi ambuecue reco vaípe, ja opia vaecue pe teco vaí cuimbae reco ÿ-rejegua rupi, umiva voi oyejechauca ñandeve ñane mboe jaguâ pe tata guasu iyapyra-ÿ vaerâ reje pe oñemo jenda jague tapia guârâ. 8 Upeicha avei umi ikepegua ojechavaicha oñemonguÿa oguetéteté voi ogueroyrô ipuacávape ja oñeêvaí mburuvicha cotÿ cotÿ. 9 Pe Miguel pe yvapegua tuvichaitévéva yepe oyubaby ramo jina pe mbae pochy ndive oñomongueta ramo guare Moises retecue reje nda ipochyséi omoî vaí jaguâicha ichupe oyaojápe: jeínte

vaecue: Ñandeyára ta nde aó! 10 Umi cuimbae voi oñeêtiey mbae ojechacuaa-ý-va reje, ja umi mbae jaecuera umi maymbaicha ojechacuaávape oyejegui vointe, umimbaepe yepe oñembojeco vaí. 11 Angai jaecuera oguatáva jicuai Cain rapécué rupi ja ojupity jaguã mbaerepý oñemombóva oimoa-ý-me pe Balaam reco oyaby jague rupi, ja oñembuaipa oñemoí jague reje juvicha reje cuera oyapo jagueicha pe Córa. 12 Coa cuimbae itá ý guypeguaicha, obyava penendive pende caru guasujápe pende rayjúpára cuera ndive oicova kyjýe-ý-me jacateýva oyeje cuera vointe. Umiva arai jiý-ý-vaicha oyereraja reíva ybytu rupi ja ybyra jiá cuí vaicha, terâ jiá-ý-vaicha, ybyra ipiruite vaicha, terâ oyejapoo vaecueicha. 13 Umiva ý guasu ipochy gui ocué vaicha, ja jyui vaicha pe jeco tieýme ja ára resa jenda-ý-vaicha. Oime oyerereco ichupecuera voí pe iñypytú pytúvéva jenda jaguã tapia guârâ. 14 Umivape avei oñemoñeê pe Enoc, pe cuimbae sietejá Adan guiveguare, jae jei ramo guare: Pemaê Ñandeyára ouma jina umi imarangatúva cueraetaite apytepe, 15 omojenda jaguã opavavepe ja ojechacuaucá jaguã opa umi oñemboé-ý-vape opa jembiapo oñemboéva rejegua-ý oyapo vaecue jaecuera oñemboe-ý-me, ja opa umi ñeê tieý jaecuera angaipavóra oñemboe ý-va oñeê vaecue jese. 16 Umiva omojejéva ja iñangata-ý-va. Jaecuera oico jiâ jaicha ichupecuerante, ja oñeê guasu guasu iyuru rupi cuera voí oiporanguerereco ja oyapichývo umi carai cuerape oñemo mbae guasúucá potávo. 17 Peêcuera, che rayjúpára penemandua umi ñeê oyee vaecue reje yma voi Ñandeyára Jesu Cristo rembiyocuai Apostol yuru rupi cuera. 18 Jaecuera voi jei vaecue peême: Umi ára pajavo oimene cuimbae oñembo jorý vaerâ, ja oporo guerecomêgua vaerâ, oico vaerâ oñemboe-ý-jape voi jeco vaí rupi jiâ jaicha ichupecuerante. 19 Umi cuimbae voi oporo mboyuaby oyuejegui umi ambuecuepe, ja maymbaichagua Ñandeyára Espiritu rejegua-ý voi. 20 Peê, che rayjúpára cuera, peñemopuâ puávê pene marangatu ngatúvé jaguã pende yeroviajápe peñemboévo pe Espiritu Santo rupi. 21 Peñeñongatu Tûpâ Ñandeyára rayjujárarâ pemañávo pejaârôjápe pende poriajuvereco porâ jaguã Ñandeyára Jesu Cristo pejupity peve pe Tecové iyapyra-ý-vaerâ. 22 Oimene peteíva oyuby meméva ja peñejaâ vaerâ peroviaucá umivape. 23 Oimene ambuecuepe peñejaâ vaerâ imârâ-ý-jaguã pejekýi vaicha ichupecuera pe tatagui. Oimene ambuecuepe peiporiajuverecó vaerâ kyjýyéjápe yepe peyeguaru vaerâ iyao jeco vaí jague gui gua yepe. 24 Upe ipuacávape peneñongatu jaguã anichene jaguã peñepysangá, ja ipuacáva penemoí jaguã iyýpype voi pe Jae oñembo tuvichajápe pene mârâ-ý-jaguãme ja pende rorýete etevé jaguãme, 25 pe Tûpâ Ñandeyára Jaentéva ñane mopôtijárava Jesu Cristo Ñandeyára rupi, upéva toñembuete toñembotuvicha vichave, toñemombaraeté etevé, ja toñembopuacáeté etevé, upe oico jagueicha mbaeveté mboyve voi, ja oico jaicha coanga voi ja oico jaguãicha tapia guârâ. Amen.

Revelation 1

1 Coáva pe Jesu Cristo rembiajayaopyre, pe Tûpâ Ñandeyára omboiya vaecue Ichupe, Jae oicuaauca jaguã umi jembiguai cuerape umi mbae curimivente oyejú vaerâ gui. Jae voi ombou pe jembiyocuai yvapeguape ojechauca vaerâ umi mbae pe jembiguai Juanpe. 2 Cova pe Juan pe omojerâcuâ vaecue Tûpâ Ñandeyára Ñeê gui ja Jesu Cristo remimboecue gui ja omombeupa opambae jae voi ojecha vaecue. 3 Jeco oryete vaerâ umi omoñeêva ja upeicha avei umi iñeêrendúva coa ñeê co che ñemoñeê rejegua, ja jeco oryete umi ombuayeva jecope pe oyeéva co cuatiapegua. Jiára voi jiânguîma jina oico jaguã jecope umimbae. 4 Che Juan amomaitéiucá umi sieteve Iglesia rejegua jicuaiva Asia retâmepe. Ta pene mbopyapôrâ ja ta penembo pyaguapy upe jaeva jina pe ymaguare voi guive voí guare, ja pe oico vaerâ tapia guârâ ja umi sieteve Espiritu jicuaiva pe iguapyjá tuvicha renondepe, 5 ja Jesu Cristo pe yeroviajá pe añetegua oicuaáucájára upeva omano vaecue apytegui oicove yeby ypy vaecue. Jae voi umi mburuvicha guasu ybyarigua Ruvicha guasueteteveva. Upe ñande rayjúva ñande repy vaecue ñane angaipa gui juguýteépe voi, 6 Jae ñane moingo vaecue mburuvicha guasu rejegua ramo ja pai râ ñambuete vaerâ Tûpâ Ñandeyára pe Túvape, toñembuete Ichupe ja toñembotuvicha tapia guârâ. Amen. 7 Pemaê oúmaja arai apytepe ja opavave ojechane Ichupe jesa rupi voi, ja upeicha avei umi oicutu vaecue Ichupe ja opa tetâ-ý-gua co ybyarigua omaêne Jese, ja ipyambyasýne Jaerupi. Ta upeicha aiporamo. Amen. 8 Che pe Alfa ja pe Omega avei, jei Ñandeyára, Tûpâ Ñandeyára, pe jaeva, pe jae vaecue avei, ja ou vaerâ avei pe ipuacaitéetévêva opambae rejeve voi. 9 Che Juan pende reýicuérava, ja pene írú co yajasa asyjá rupi, ja co ñañoembo tuvichajá rupi ja co yaropuaca yarokîrîrîjáme Jesu rejéjápe, Che aime vaecue pe tetâ jérava Patmos pe ý guasu mbytepe oivape aime iñapityjápe Tûpâ Ñandeyára Ñeê rejéjápe ja Jesu remimboecue

rejejápe. 10 Pe Espiritu rupi añemoingo guau pe Ñandeyára árape ja ajendú guau che rapycuepe peteî osapucaí jâtáva turugui guaicha, 11 jeiva cheve: Upe nde rejecha vaerâ emoî jecope cuatiápe ja erajauca umi siete Iglesia rejeguape, pe Efeso peguape, pe Smirna peguape, ja pe Pergamo peguape, ja pe Tiatira peguape, ja pe Sardis peguape, ja pe Filadelfia peguape ja pe Laodicea peguape. 12 Ja che añemboyere guau ajecha jaguâ avápa che monguetajára. Ja ayere pype ajecha guau che siete tataendy renda oroguigua; 13 ja umi tataendy renda apytepe ajecha guau peteî pe Carai Ray yoguajápe oñemondéva peteî ao ipucúvape, ja oyepytiá yocuáva peteî chumbe oroguiguape, 14 ja iñâcâ ja jiáva morôtí ovecha rague morôtivaicha, ja amandauicha ja jesa tatarendyicha, 15 ja ipy oyogua bronce oñemboverápyrépe, jendy vaicha tatacuape, ja iñeê y etá ryapuicha. 16 Ja ipo iyacatuapeguape oguereco siete ára resa ja peteî kyse pucu jaimbéva jái yovaíva oyejecha osêvo iyurugui ja imaê cuarajyicha overápá ramo jina ojesapejápe, 17 ja ajecha ramo Ichupe jaá ipy renondepe amano vaicha ja Jae omoî ipo iyacatuapegua che reje ja jei cheve: Ani rekyjýye, Che pe Iñypyrumbý, ja Che pe Ipajá. 18 Che pe Oicoveva, Che amano vaecue, coanga aicove aina tapia guârâ ja areco pe ñemano ja pe mbaepochy retâ mbotyjá. 19 Emoînte jecope cuatia ñeême, upeicharamo, âmbae rejecha ramóva reina, umi mbae coanga oicova jina ja umi mbae oyeju vaerâ cova rire, 20 reicuaaucavo mbaépa jeise umi siete ára resa rejecha vaecue Che po acatuapeguape ja umi siete tataendy renda oroguiguava. Umi siete ára resa umi siete Iglesia rejegua rerecua, ja umi siete tataendy renda umi siete Iglesia voi.

Revelation 2

1 Umi Iglesia rejegua Efesopegua rerecuápe eréucá cuatia ñeême coicha: Cova upe jeiucáva pe oguerecova ipo iyacatua peguape umi siete ára resa, upe oicova umi sieteve tataendy renda oroguiguava paû rupi: 2 Che aicuaa ye pene rembiapocue ja reñejaâ pojyijá ja reropuacajá kîrîrîjáme, ja aicuaa icatu-ý-já rerokîrîrî umi iñañávape, ja nde rejaâ jague umi jeivape oyejegui rei Apostoljá ndajaeiva voi, ja reyuju jague iyapúvajú. 3 Nde rereco nde puaca jaguâ ja reropuaca kîrîrîjáme che rera rejejápe, ja opa upea rejeve na nde cueráiri. 4 Upeicha ramo yepe areco peteî mbae nde coty coty remombí nungá jague reje nde porajjú yma guare. 5 Upea reje nde ne mandua mamoguipa reá raé. Eyepyapýna ja eyapo yeby iñypyrumbý rembaapo jagueicha. Upeicha-ý-ramo che ayune nerendape ja amboíne ne rataendy renda jenda gui reyepyapy-ý-ramo. 6 Oime peteî mbae ipôrâva rerecova, nde reyeguaru umi Nicolaita rembiapogui, upe che avei ayeguarujá. 7 Pe iyapysáva tojendúke pe Espiritu jeiucáva umi Iglesia rejegua cuerape. Pe oñembo puacávape ameêne jou jaguâ jiacue pe ybyra râcâ pene moingovéva gui oiva pe Tûpâ Ñandeyára Paraiso apytepe. 8 Umi Iglesia rejegua Smirnapegua rerecuápe eréucá cuatia ñeême coicha: Cova upe jeiucáva pe Iyýpucue ja pe Ipajá, Upe omano vaecue ja oicove yeby vaecue avei: 9 Che aicuaa pôrâ ye nde rejasa asy jague ja nde poriajúvajú (upeicharamo yepe catuetei nde mbaererecojá) ja aicuaa avei peêcuera peñembo jerâcuâ vaíjá umi jeiva oyejegui rei Judiojá ndajaeiva voi, Satanás mbaepochy atyra rendá voi umiva. 10 Ani rekyjýyê umi mbae rejasa asy jaguâ. Añetejápe oime peêva penemoiucátajá ybyracuape pe mbaepochy, peñejaâ jaguâ ja diez ára peve rupi pejasa asyne. Eico yeroviaja ramo ipajápeve remano jaguâ meve yepe, ja uperamo ameêne ndeve pe iñopêmbyréicha neâcâ rejeguarâ, pe Tecove iyapyra-ý-va. 11 Pe iyapysáva tojendu pe Espiritu jeiucáva umi Iglesia rejeguape cuera. Pe ogueropuacáva opambae na imârâichene pe oñemano mocoíjá gui. 12 Umi Iglesia rejegua Pergamospegua rerecuápe eréucá cuatia ñeême coicha: Cova upe jeiucáva pe oguerecova pe kyse pucu jaimbé ja jaí yováiva. 13 Che aicuaa ye mamópa nde reico oijape voi pe mburuvicha guasu guapyjá pe mbaepochy rendá voi, upeicharamo yepe, nerâcâteyete Che rera reje ja nereroýrôí reyeroviajápe Chereje umi ára pe che mojerâcuâjaré yeroviajáva Antipas oyeyuca jague pende apytepe oicojápe pe mbaepochy. 14 Upeicharamo yepe oime mbae mbobymi amboyá vaerâ ndereje, nde rerecojá reje upepe nendive umi jacateýva pe Balaam ñemoñeênguê reje upe omboe vaecue Balacpe omoî jaguâ oñepysangáucá jaguâ umi Israel cuéravape, omboe vaecue jou jaguâ soo umi iyucapyre umi mbae rei raângá rerape guare, ja oñemotieý jaguâ umi jeco vaíva ndive. 15 Upeicha avei nde rereco nendive umi jacateýva rejegua umi Nicolaita ñeê reje umi ambuecueicha. 16 Eyepyapýna! Upeicha-ý-ramo ayune pyae ndeve ja añoraýróne jendivecuera pe che yuru kyse pucupe. 17 Pe iyapysáva tojendu pe Espiritu jeiucáva umi Iglesia reje gua cuerape. Pe oguero puacavape opambae ameêne ichupe jou jaguâ pe maná ñemijáme oiva gui, ja ameêne ichupe

peteî itá morôtiva, ja oimene oyejaíjã pe itá reje peteî jéra ipyajúvarã avave oicuaa vaerã, upe jaéeté mante iyopyjýjare. 18 Umi Iglesia rejegua Tiatira pegua rerecuape ereuca coicha: Cova upe jeiucáva upe Tûpã Ñandeyára Ray pe jesa tata rendýicháva, ipy bronze oñembo veráichava. 19 Che aicuaa ye nerembiapocue ja nde poraýjú, ja nde yeroviajã ja reipytyvôvajã opavavépe, ja nde puacajã kîrîrîjãme, ja nerembiapocue pajávo guare tuvichavéjã iñypyrumbý guare gui yepe. 20 Upeicharamo yepe oime peteî mbae amboyã vaerã ndereje nde rerokîrîrîjã reje pe cuña Jezebelpe pe jeiva oyejegui oñemoñeêjãravajã, pe oporomboéva ja omombiáva Che rembiguaipe itieý jaguã jeco vaíjãpe, ja jou jaguã soo iyucapyre rejegua mbae rei raângã rerape guare. 21 Ajeya vaecue iya jaguã ichupe oyepyapy jaguã ja jae mbaeveicharamo ndoyepyapysei jeco vaí gui. 22 Añeté aitýta ichupe jupápe jasýeté jaguã, ja amombóta umi oyapóvape mbae tieý jendive ojasa asýeté jaguã, oyepyapy-ý-ramo jaecuera pe cuña rembiapo vaí gui. 23 Ja imemby cuerape ayucáne omano jaguã, ja opa umi Iglesia rejegua cuera oicuaáne Chejá pe oipaúndýva cuimbae pya apyte ipyapype gua reje, ja Che ameêne peteî teíva peême pejupity vaerã pene rembiapocue recovia ramo. 24 Ja Che jae peême peê ambuévape peiméva Tiatirape opa peê peñemboe-ý-jague âmbae reje, ja peê jaeýva umi ambuerejegua oicuaava umi mbae iñipýtúva Satanás mbaepochy rejegua jei jaicha jaecuera, Che jae peême pende ári amoíve-ý-jagua mbaeve ipojoyiva. 25 Upeicharamo yepe pene rácâteý pe perecova reje voi Che ayu yeby peve. 26 Ja pe ogueropuacavape ja ombuayeva jecope Che rembiapoucapy ipajápeve, amoingóne ichupe mburuvicha guasu ramo umi tetâygua ybyarigua rejeve. 27 Upéva jerecuárã ja oñembo pojyine ichupecuera oñemonguí jaicha mbayru tuyuguigua: jae ipuacáne jesecuera iya jaichante Cheve avei Che Rú gui. 28 Ja Che ameêne ichupe pe Ára resa pe oguerocoéva. 29 Pe iyapysáva tojendu pe Espiritu jeiucáva umi Iglesia rejegua cuerape.

Revelation 3

1 Ja umi Iglesia rejegua Sardispegua rerecuápe ereuca cuatia ñeême coicha: Cova upe jeiucáva pe Tûpã Ñandeyára siete Espiritu ja siete ára resa rerecuá: Che aicuaa ye nerembiapocue ja ne rerâcuâjã reicovéjã remano ramo yepe. 2 Epaýkéna, ja emañã ja emombaraete umimbae opytáva gueteri ndeve ocañýtavama jina, ndayujuijãreje nerembiapo jecopeguarejã Che Tûpã Ñandeyára ypype. 3 Nemanduákéna, upeicharamo, mbaeichapa rejupity ja rejendu rae ja eñongatu umimbae neâcãme ja eyepyapy. Upeichaýramo repaý-ý-ramo Che ayune mondajaicha ja nde reicuaaichene mbae horapa sapyaité ayúne nerendape. 4 Upeicharamo yepe rereco gueteri Sardispe mbobymi téra omonguýã-ý-vaecue iyao: umiva oicone Chendive iyao morôtí vaerã: iya voi ichupecuera upeicharã. 5 Pe oguero puacava coicha oñemondéne ao morôtíme, ja Che nambogueichene mbaeveicharamo jéra pe cuatia umi jecove iyapýra-ý-va rejegua gui, ja Che amombeune jéra Che Ru renondepe ja umi yvapegua renondepe. 6 Pe iyapysáva tojendu pe jeiucáva pe Espiritu umi Iglesia rejegua cuerape. 7 Ja umi Iglesia rejegua Filadelfiapegua rerecuápe eréucã cuatia ñeême: Cova pe jeiucáva pe Imarangatúva, pe Jaeteva, pe David rokê mbotyjá rerecuá, Upe oipeava ja ndipori imbotýjãrã, ja Upe ombotýva ja ndipori ipeájãrã. 8 Che aicuaa pôrã ye nerembiapo cue. Coína ape amoí nerenondepe peteî okê yepeapyre ndipórvã imbotýjãrã, ja nde nembaraeteminte ramo yepe rembuaye pôrã yepe Che ñeê ja ne remomârãi Che rera. 9 Coanga che arune umi Satanás mbaepochy atyra renda rejeguavape jeiva Judiojá ja jaeýva, iyapunte, Che amboune umivape cuera ja amoñesúucáne nde pý renondepe ja aicuaaucáne ichupecuera añetejã Che rojayjúvajã. 10 Nde rembuaye jague reje Che ñeê reropuacavo kîrîrîjãme Cheicha yma, Che avei añangarecone ndereje umi ára pojyi yavé oico vaerã yvy ári oñejaa jaguãme opa ybypóra. 11 Che ayu voi aina. Nerâcâteýna upe rerecova reje, anichene jaguã avave ambue oipyjy pe ne mburuvicha âcã ajoyã nembaerã. 12 Upe ogueropuacávape amoingóne iyocojarã ramo Che Tûpã Ñandeyára tûpãópeguarã ja jae nosêvéi chene upegui máramo. Ja Che amoíne jese pe Che Tûpã Ñandeyára rera ja pe Che Tûpã Ñandeyára retã rera, co Jerusalem ipyajúva ogueyýtava oúva yva guive Che Tûpã Ñandeyára guivo, ja amoíne avei jese Che rera pyajú. 13 Pe iyapysáva tojendu pe Espiritu jeiucáva umi Iglesia rejeguapecuera. 14 Ja umi Iglesia rejegua Laodiceapegua rerecuápe eréucã cuatiañeeme coicha: Cova pe jeiuca ja pe Amen, pe Jechajaré yeroviajã ja jecopegua, pe Iñypyrujára Tûpã Ñandeyára moñemoñare rejegua. 15 Che aicuaa ye nerembiapocue na nerôysãijã ja na nde racu pôrãijã avei. 16 Mbaeicha tamo ne rôysã terã nde racu pôrã mandi! Upeareje nde racu vaí vaíjã reje ja na ne rôysãi

ja na nde racu pôrâi járeje, jaimetema roindybú ndeve Che yurugui. 17 Nde voi ere: Che mbaererecojá ja añemombae rereco ja ñaicôtevê mbaeve reje, ja upeicha nde reicuaai ndipórijá ipoa-ÿ-va ndeicha, nde reicuaai reyporiajuvereco rendajá, ja nde poriajujá, ja na nde resapysóijá, ja nde opívojá. 18 Upévareje Che to romongueta ndeve reyogua jaguâ Chejegui oro ipotímbyré tatape nde ne mbaerereco jaguâ, ja ao morôtiva reñemonde jaguâ, anichene jaguâ oyejecha nde opívojá, ja anichene jaguâ reñemotî, ja reyogua jaguâ tesá rasÿ pojá remoná jaguâ nde resá reje icatu jaguâ rejecha. 19 Oime ramo Che ajayjuva, upévape voi che ayao ja ainûpâ. Upévareje ne râcâteÿna Chereje ja eyepyapy. 20 Coína ape Che aime añemboy aina okême ja ambota aina. Oime ramo ojendúva Che ñeê ja oipeáva Cheve pe okê Che aikene ichupe ja ayererojoryne jendive ja jae oyererojoryne Che ndive. 21 Upe ogueropuacavape ameêne uguapy jaguâ Chendive añembo tuvicha jápe che aropuaca jagueicha avei ja uguapy jagueicha Che Ru ndive oñembotuvichajápe Jae. 22 Pe iyapysáva tojendu pe jeiva pe Espiritu umi Iglesia rejeguape.

Revelation 4

1 Umimbae rire che amaê guaú ja ajecha pe yvagape peteî okê oyepeava ja upe osapucaiva iñypyumbÿ ajendu vaecue turupúicha vaecue oñeê yeby chendive ja jei: Eyupi coápe ja Che ajechaucáne ndeve pe oyeju vaerâ coaguirire. 2 Upeyave añemoingo Espiritu pype, ja ajecha peteî mburuvicha guasu guapÿjá oñemojendáva yvagape, ja oi peteî uguapÿva pe mburuvicha guasu guapÿjá ári. 3 Ja upe uguapÿ vaecue jina upepe oyogua peteî jaspe itá pÿtávape ja sardio itápe avei, ja pe mburuvicha guasu guapÿjá yere reje oi peteî arco iris oyoguava itá esmeraldape. 4 Ja upe mburuvicha guasu guapÿjá yerereje oî avei veinti cuatro ambue guapÿjá, ja umi guapÿjá ári ajecha uguapy ramo jina veinti cuatro tuya oñemondéva ao morôtíme, ja iñâcâ yocuajá orova. 5 Ja sapyaité pe mburuvicha guasu guapÿjá gui osê araverá, ja sapucaí, ja osunu ja oime siete tataendy jendÿva upe mburuvicha guasu guapÿjá renondepe, Tûpâ Ñandeyára sieteve Espiritu umiva. 6 Ja pe mburuvicha guasu renondepe oi peteî ÿ guasu overava itá cristalcha. Ja mbytepe pe mburuvicha guasu guapÿjá, ja umi ambue paûme pe mburuvicha guasú guapÿjá yerecuevo oi irundy oicovéva jesápáva jenonde ja japycuévo. 7 Ja pe iñypyumbÿ oicovéva oyogua leonpe, ja pe mocoijá oicovéva oyogua vaca raÿpe, ja pe mbojapÿjá jova cuimbae rovaicha, ja pe irundÿjá oicoveva oyogua taguató ovevévape. 8 Ja umi irundÿve oicovéva uguereco peteî teî seis ipepo ja jesápá iyapérejepá ja jygupeype, ja ára ja pyjare ndopytuui jeivo: Imarangatúva, imarangatuva, imarangatúva, pe Ñandeyára ipuacaitéetevéva opambae rejeve, jae vaecue, ja coanga jaeava, ja jae vaerâ tapia guârâ. 9 Ja umi oicovéva ombotuvichá vove ja ombueté vove ja uguerojory vove pe uguapÿvape pe mburuvicha guasu guapÿjápe pe oicovéva tapia guârâ, 10 uperamo umi veinti cuatro tuya oñesú pe mburuvicha guasu guapÿjápe oiva renondepe, ja ombuete pe oicovévape tapia guârâ, ja oity iñâcâ rejegua pe mburuvicha guasu guapÿjá renondepe, jeivo: 11 Iya Ndeve, ore Yara, ja ore Tûpâ Ñandeyára, reñembo tuvicha jaguâ ja reñembuete jaguâ, ja reñembopuaca etéetéve jaguâ. Nde voi remoñemoña vaecue opambae, ja Ne rembipota rupi voi jaecuera oico ypy ja oñemoña vaecue.

Revelation 5

1 Ja ajecha guaú pe uguapÿva pe mburuvicha guasu guapÿjápe po iyacatuapeguape peteî cuatia ñeê apacuapy ñeê rejeve jygue pype ja iyapéreje, oñembotÿva iyopyjápe oñeñapytímbyré siete Jendápe. 2 Ja ajecha guau peteî yvapegua ipuacaitévape osapucaiva jiconi jâtâ: ¿Avápepa iya oípea jaguâ co cuatia ñeê apacuapy ja oyora iyocuajá? 3 Ja ndipori yvape terâ ybype terâ yby guype icatúva oípea pe cuatia ñeê apacuapy terâ omaê jese yepe. 4 Ja che ayajeo jetaite ndipori jague reje iya jague oípea jaguâ pe cuatia ñeê apacuapyre terâ omaê jese yepe. 5 Ja oime jei cheve peteî umi ituyáva: Aní reyajeo! Oime voi pe Leon pe Juda reÿi cuera rejeguava, pe David rapocue roky, upeva voi oñembo puacaité oípea jaguâicha pe cuatia ñeê apacuapyre, ja omondojo jaguâ isietevé iñapytîjá. 6 Upei catu ajecha guaú iyapytepe cuera pe mburuvicha guasu guapÿjá, ja umi irundy oicovéva paûme, ajecha peteî Ovecha Raÿ oñemboÿva jina umi ituyáva paûme oyeyuca vaecueicha siete jatíva ja siete jesáva Tûpâ Ñandeyára Espiritu sieteve umiva oñemondopyré oparupi co ybyari. 7 Upeyave ou Jae ja óguenojê pe cuatia ñeê apacuapyré pe uguapyva jina pe mburuvicha guasu guapÿjápe po iyacatuapeguava gui. 8 Ja oipyjyma ramo Jae pe cuatia ñeê apacuapyré, umi irundy oicovéva, ja

umi veinti cuatrove tuya oyeity pe Ovecha Raÿ renondepe, oguerecova petei tei jaecuérava petei arpa ja mbayru oroguigua jenyjêva mbae jyâcuâ gui umi imarangatúva ñemboe yoguajáva. 9 Ja opurajei petei purajeimi ipyajúva jeivo: Iya Ndeve reipyjyvo pe cuatia ñeê apacuapyré, ja reipeávo iñapytíjá nde reyeyucá jague reje, ja reyogua jague reje Tûpâ Ñandeyára peguârâ Nde ruguÿetétépe opaichagua jeÿicuerava, ja opaichagua ñeê rejeveguape, ja opa ybypóra cuérava ja opa tetâ-ÿ-gua rejeguape, 10 ja remoingo jague reje ichupecuera mburuvicha guasu rejegua ramo, ja paí râmo ombuete vaerâ Tûpâ Ñandeyárape, ja jaecuera oicone mburuvicha guasu ramo co ybyari yepe. 11 Ja che amaê guaú, ja ajendu jetávaicha yvapegua opurajéiva pe mburuvicha guasu guapÿjá yerecuévo, ja umi oicovéva ja umi ituyáva opurajéi avei. Ja jetacue millon yoá yoá ja millar yoá yoá. 12 Ja jaecuera opurajéi osapucaijápe jeivo: Iya pe Ovecha Raÿ oyucapyrépe ojupity jaguâ oñembopuaca jaguâ ja oñemombae rereco jaguâ ja oñemo arandúetévé jaguâ, ja oñemo mbaraetétévé jaguâ ja oyererojorÿeté jaguâ, ja oñembotuvicha jaguâ, ja oñemombeu guasúeté jaguâ. 13 Ja opambae iñemoñambyré oiva yvape, ja oiva ybyári ja oiva yby guype ja oiva ÿ guasupe ja opaichagua mbae oiva ipype cuera, ajendu opavave ichupecuera jei ramo: Pe oguapÿva jina pe mburuvicha guasu guapÿjápe ja pe Ovecha Raÿ toñemombeú guasú ja toñembueté ja toñembotuvichá, ja toñembopuacá tapia guârâ. Amen. 14 Ja umi irundy oicovéva jei: Amen! ja umi ituyáva oñesú ja oñemboé.

Revelation 6

1 Ja ajecha guaú pe Ovecha Raÿ oipea ramo petei umi siete iñapytíjáva, ja ajendu guau petei umi irundy oicovévaguí jei ramo oñeêva ára sunúicha: Peyó! 2 Ja amaê ja ou sapyaité petei cabayu morôtíva, ja pe oi vaecue jina jiari oguereco ybyrapá juÿ mondojá, ja oñemoi iñâcâreje mbae iñopêmyre, ja Jae osê ojóvo oñembopuaca oicovo opava reje ipuacaiteve jaguâ opavave reje. 3 Ja Jae oipea ramo pe iñapytíjá mocoíjá ajendu guaú pe mocoíjá oicovévape jei ramo: Peyo! 4 Ja upevove osê petei cabayu pytáva, ja oime oi vaecue jina jiari, ja oñemeê ipuaca jaguâ omomba jaguâ umi ybypóra cuera reco ipochycuaa-ÿ-já, ja oyoyucauca jaguâ oyoyupe cuera, ja oñemeê ichupe petei kyse pucu pucuetévéva. 5 Ja oipea ramo pe mbojapÿjá iñapytíjá, ajendu guaú pe mbojapÿjá oicovéva jei ramo Peyo! Ja che amaê guau, ja upevove osê petei cabayú jûva, ja pe oi vaecue jina jiari oguereco ipope petei pesú. 6 Ja ajendú oñeê vaicha umi irundy oicovéva apytepe jeíva: Petei kilo typyratÿ reje oñemeêne diez mbaerepy, ja mbojapy kilo avaticurécué reje oñemeêne avei diez mbaerepÿ, ja anichene reyabyky pe ñandÿ terâ pe vino icaraíva. 7 Ja Jae oipea ramo pe irundy oñeñapytí ja ajendu guaú pe irundÿjá oicovévape oñeê ramo ja jei: Peyo! 8 Ja amaê guaú, ja sapyá ou petei cabayu saÿyú, ja pe oi vaecue jina jiari jérava Ñemanó, ja umi omano vaecue atyra ou japycueri, ja oñemeêne ichupecuera ipópe irundÿjápe co ybyari oyuca jaguâ ybypora cuerape kyse pucúpe ja ñembyajÿi gui ja mbaasy gui ja umi mymba iñaróva co yby arigua rupi. 9 Ja oipea ramo pe cincojá iñapytíjá, ajecha guaú pe oñemboejá renda guype umi omano vaecue ânga umi oyeyuca vaecue rejegua Tûpâ Ñandeyára Ñeê rejejápe ja umi ñeê jaecuera oicuaauca vaecue rejejápe. 10 Ja jaecuera oyerure osapucaijápe jeivo: ¿Aracaé pevépa Nde aréta, ore Ruvicha Guasu Ne marangatu jaetéva, reje jaguâ remojenda jaguâ ja reyepy jaguâ umi oicova yby ári reje ore ruguy reje? 11 Ja oñemeê petei tei ichupe cuéravape ao pucu morôtíva, ja oyee ichupecuera opytuu jaguâ kíriíjáme sapyamivénte oimba meve iñîrûnguecuera ja jeÿicuera oyeyuca vaerâ gueteri, oyeyuca jagueicha jaecuera voi. 12 Ja ajecha guau oipea ramo pe seisja iñapytíjá, ja oico petei yby ryryi guasu ja pe cuarajy oñemojû ao jûvaicha ja pe yasy oyeyu pÿtâmbaite tuguÿcha. 13 Ja umi ára resa joa ybye petei higo râcâ gui ocui jaicha jia kyva oyetybyró ramo guaicha ybytu jâtâ rupi. 14 Ja pe ára yepeve ojasa oñembuaipa ichaimbá vaicha petei cuatia iyapacuapyréicha ja umi itá atyra ja umi yby atyra pe ÿ mbytepegua oyererovápá jendágui. 15 Ja umi mburuvicha guasute ybyarigua ja umi carai guasute ja umi mburuvichami ja umi mbaererecojá ja umi ipuacáva opavave tembiguai ja jaeaeva yepeve oñemí yoa itacuápe ja umi itá atyra paûme, 16 ja jei umi itá atyrage ja umi itápe: Peánte ore ári, ore moâmba jaguâ amo oguapÿva jina mburuvicha guasu guapyjá ári resá gui ja pe Ovecha Raÿ pochÿ gui, 17 oumaja reje pe ára guasu Jae ipochy jaguâ ára. ¿Ja avápa oimene ogueropuaca vaerâ?

Revelation 7

1 Coáva rire ajecha guau irundy yvapegua oñemboýva jina pe yby racuájá irundyvépe oyocova jina umi irundyvé yvytú co ybyarigua anichene jaguã oipeyu mbaeve ybytu yby ári terã y guasu rupi terã mbaeveichagua ybyra rácã reje yepe. 2 Ja ajecha guau ambue yvapegua oyupiva jina cuarajy resê guivo, oguerecova ipope pe mbae umi Tûpã Ñandeyára oicovéva rejegua cuérava cuaaucájára. Ja jae oyerure osapucaijápe umi irundyvé yvapeguae oñemeê jague ipope cuera ombuai jaguã yby ja y guasu, 3 ja jei: Aní rembuai pe yby terã ybyra rácã ñamoimba meve isyvã reje cuera oyecuaaúca jaguã umi Tûpã Ñandeyára rembiguaiva. 4 Ja ajendu guau jei mbobypajá umi oñemoi jague oyecuaaúca jaguã ciento ja cuarenta ja cuatro mil jetacue, oguerecova oyejehacuaáucá jaguã opa umi Israel cuera reýicuera rejeguava paû gui. 5 Umi Juda reýicuera paûgui oñemoi doce mil reje oyejehacuaaúca jaguã, ja umi Ruben reýicuera paûgui doce mil reje avei, ja umi Gad reýicuera paûgui doce mil reje avei, 6 ja umi Aser reýicuera paûgui doce mil reje avei, ja umi Neftali reýicuera paûgui doce mil reje avei, ja umi Manases reýicuera paûgui doce mil reje avei, 7 ja umi Simeon reýicuera paûgui doce mil reje avei, ja umi Levi reýicuera paûgui doce mil reje avei, ja umi Isacar reýicuera paûgui doce mil reje avei, 8 ja umi Zabulon reýicuera paûgui doce mil reje avei, ja umi José reýicuera paûgui doce mil reje avei, ja umi Benjamin reýicuera paûgui doce mil reje avei. 9 Ja coáva rire che amaê guau ja ajecha peteî atyra jetaitéva ybypóra cuera, avave icatu y vaerã oipapapá ou vaecue opa tetã gui opava reýi rejeguáva ja opa ybypóra cuérava, ja opaichagua ñeê rejevegua, umivape ajecha oñemboý ramo jina pe mburuvicha guasu guapyjá renondepe ja pe Ovecha Ray renondepe oñemondéva ao morôtíme oguerecova pindo rogue ipópe. 10 Ja opurajei yoa osapucaijápe jeivo: Pe Tûpã Ñandeyára pe oguapýva jina pe mburuvicha guasu guapyjápe ja pe Ovecha Raý guivo voi iya oreve roíme coanga mârây-reje. 11 Upei catu opa umi yvapegua oñemboýva jina iyerecuévo pe mburuvicha guasu guapyjá reje ja umi tuya yerecuévo avei, ja umi irundy oicovéva yerecuévo avei, oyeity ova pývo pe mburuvicha guasu guapyjá renondepe ja ombuete Tûpã Ñandeyárape, 12 jeivo: Upeicha vaerãnte voi! Ñane Tûpã Ñandeyára toñemombeu guasu, ja toñembotuvichá, ja toñemoarandú guasu guasuve opavave gui, ja toyererorjorýeté, ja toñembueté ja toñembopuacá puacavé ja toñemombaraetétevé tapia ja tapiaguârã. Amen. 13 Upei catu oñeê peteî umi ituyáva ja jei cheve: ¿Mávapa áva oñemondéva ao pucu morôtívape? ¿ja mamoguípa ou rae? 14 Ja che jae ichupe: Che carai, nde reicuaa pôrã. Ja jae jei cheve: Coáva umi osê ramôva pe oyejasa asy eté jague gui, ja oyojei vaecue iyaocuera ja omomorôti vaecue pe Ovecha Raý ruguýpe. 15 Covareje voi jaecuera oi Tûpã Ñandeyára guapyjá renondepe ja ombuete Ichupe ára ja pyjare itûpâope, ja pe oguapýva jina upe mburuvicha guasu guapyjá ári oipysóne omoã jaguã ichupecuera. 16 Ja upeicha jaecuera maramové na iñembyajýiveichéne ja ndiyýujéiveichene, ja pe cuarajy terã jacúva mbaeveicharamo nomuanguecoi veichene ichupecuera. 17 Pe Ovecha Raý voi oiva mbytepe cuera pe mburuvicha guasu guapyjá renondepe, upéva jerecuarâcuera ja oguerajane ichupe cuera osêjape pe y ñane moingovéva jina, ja Tûpã Ñandeyára omocâmbane tesaý jesa gui cuera.

Revelation 8

1 Ja Jae oipea ramo pe iñapytîjá sieteja opyta kîrîrîjámeeté yvagape sapyami. 2 Ja ajecha guau umi sieteve yvapeguae oñemboýva jicuai Tûpã Ñandeyára renondepe ja oñemeê ichupecuera siete turu. 3 Ja ou ambue yvapegua ja oñemboý pe ñemboejá renondepe, oguerecova ipope peteî mbae jyâcuã ryrú oroguiguáva ja oñemeê ichupe jeta mbae jyâcuã omboyopará jaguã umi Tûpã Ñandeyára marangatu cuera ñemboe reje pe oñemboejá oroguiguava ári oiva Tûpã Ñandeyára guapyjá renondepe. 4 Ja pe mbae jyâcuã rata tîngue oyoparáva umi Tûpã Ñandeyára marangatúva ñemboe reje oyupi pe yvagapegua pogui Tûpã Ñandeyára ypype peve. 5 Upei catu pe yvapegua oipyjy pe mbae jyâcuã ryrú ja omuenyê tatapyi gui pe oñemboejá arigui ja omombo ybypeve. Upevo oico sunu ja sapucaí ja araverá ja yby rryi. 6 Upei catu umi sieteve yvapegua oguereco vaecue umi siete turu oñembosacoi ombopu jaguã. 7 Ja pe iñypyrûmbýgua ombopu ituru ja upe vove oico amandau ja tata oyoparáva tuguy rejeve joa vaecue ouvo yby ári ja mbojapyjá jenda guive pe yby ocaipá, ja pe mbojapy jápeve umi ybyra rácã oyejapy, ja opa mbae caavó iyýbyráva ocaipá. 8 Ja pe ambue yvapegua ombopu ituru ja peteî itá atyra tuvicha vaicha jendyva tatape oñemombo y guasupe, ja mbojapyjá jendapeve pe y guasu oico tuguy ramo. 9 Ja omano umi mbae oicovéva mbojapyjá jenda guive pe y guasupegua, ja mbojapyjá jenda peve jetacuegui oñembuai umi mbayrú. 10 Ja pe mbojapyjá yvapegua ombopu

ituru, ja joa yvagui peteî ára resa tuvichaitéva jendýva tataicha juguaiva, ja joa mbojapyjá pevegua ý ári ja umi ý cua ári. 11 Ja upe ára resa jérava ajenjo irocue gui, ja mbojapyjá jendapeve umi ý oñembo róete ja jeta vaí ybypóra omano joýu jague reje upe ý gui oñembo róete jague reje. 12 Upei catu pe irundyjá yvapegua ombopu ituru, ja oyeyapicha mbojapyjá renda guive cuarajý, ja mbojapyjá renda guive pe yasý, ja mbojapyjá renda guive umi ára resa, mbojapyjá jenda guive oñemoýpýtú jaguâ ja mbojapyjá renda guive árape ja upeicha avei pyjare najesâcâi jaguâ. 13 Ja amaê guau ja ajendu peteî taguato oveveva jiconi ára mbyte reje jeiva osapucaijápe: Angai! angai! angai! umi oicova ybyari umi ambue turupú umi mbojapyve yvapegua ombopu vaerâ gueteri reje.

Revelation 9

1 Upei catu pe cincojá yvapegua ombopu ituru ja ajecha guau peteî ára resa joa vaecue yvaga gui yby peve ja oñemeê ichupe pe ybycua jugua-ý-va rokê mbotýjá. 2 Ja jae oipea pe ybycua jugua-ý-va rokê. Ja opuâ tatatí pe ybycua gui peteî tatacuâ tuvichaitévagui guaicha oñemo ypytú meve pe cuarajy pe ybycuâ rata tí gui ja jatatímbá oparupi. 3 Ja upe tatatí gui osê tucu ybyari ja oñemeê ichupecuera ipuaca jaguâ umi yapeusa ipuacavévaicha. 4 Ja oyee ichupecuera anichene jaguâ ombuai caavó ybyarigua, ja mbaeveichagua jia kyva, ja mbaeveichagua ybyra râcâ, tombuainte umi ybypóra oguerecoýva isyvá reje Tûpâ Ñandeyára rejegujá. 5 Ja omboiya ichupecuera nda oyucapaite jaguâi umi ybypórape, ombojasa asy jaguânte yepyapy rejeve cinco yasy peve, ja pe yepyapy uperamoguare oyepyapy jaicha peteî cuimbae oyesuupyre peteî yapeusa gui. 6 Ja umi jaárape umi ybypóra ojecane omano jaguâ ja ndoyujuichene maichapa, ja jiâitene ichupecuera omano, ja pe ñemanojá oñeguajêne ichuguicuera. 7 Ja umi tucu oyogua cabayu oñembosacoivape pe oñeñorayrô jaguâ, iñâcâ reje cuera oime iñopêmyreicha oroichagua, ja jova cuera cuimbae rovaicha. 8 Ja jiava cuera cuña ávaicha, ja jâi cuera leon râicha. 9 Ja oguereco ipytia reje pireyoaicha fierroguigua, ja pe ipepo sunungue jýapú carro ja cabayúetéitéicha oñani ramo ojovo oñeñorayrô jaguâme. 10 Ja juguai cuera umi yapeusa rejeguaicha ipopia rejeve, ja juguai gui voi iya ichupecuera oipyapy jaguâ umi cuimbaepe cinco yasy peve. 11 Umi tucu oguereco imburuvicha guasu ramo pe ybycua jugua-ý-va rerecuape, jérava Hebreo ñeême Abaddon, ja Griego ñeême jérava Apollon. 12 Upeicha ojasa pe ñepyrumbýgua angai. Oime mocôi angai ou vaerâ gueteri cova rire. 13 Upei catu pe seisjá yvapegua ombopu ituru, ja ajendu guau peteî oñeêva pe oñemboejá renda órova ratí paû gui oiva Tûpâ Ñandeyára renondepe, 14 jeiva pe yvapegua seisjape upe oguerecovape pe turu: Epóinte umi irundy yvapegua gui, oiva iñapytíjápe pe ý guasu Eufrates ypype. 15 Ja umi irundy yvapegua oñembosacoi vaecue uperamoguara, ja upe jaára guârâ, upe yasý ja upe roý ramo guârâ, oyepoíma ojo jaguâ oyucavo mbojapy yeby pevejá ybypóra pe. 16 Ja jetacue umi cabayu arigua ojupity doscientos millones. Che voi ajendu oyee ramo jetacue jaecuera. 17 Coaicha ajecha guau che umi cabayu che kepeguaicha guaujápe, ja umi jicuai vaecue jiari cuera. Jaecuera oguereco ipireyoaja pýtáva, ja jobýva, ja saýyúva, ja umi cabayu âcâ leon âcâicha, ja iyuru cuera gui osê tata ja tatatí ja itáycú. 18 Coa mbojapy mbae vaí rupi oñembuaipá vaecue mbojapy yebyjá peve umi cuimbae cuera pe tata ja pe tatatí ja pe itáycú osêva iyuru cuera gui rupi. 19 Umi cabayu puacacue oi iyuru ja juguaípe, juguai mbói iñâcávaicha ja ipýpe oporo mbuaiva. 20 Umi cuimbae rembyré oyeyuca-ý-vaecue umi mbae vaí rupi, upeicharamo yepe ndoyepyapyiri oyere jaguâ jembiapo ipo rupi guare gui, ja oyejeya jaguâ ombuete jaguâ umi mbaepochýpe ja umi taângá oro ja plata ja bronce ja itá ja ybyráguiguáva, umiva ndicatuiva ojecha terâ ojendu terâ uguata. 21 Ja ndoyepyapyi avei iporoyucacue gui, ja upeicha avei ipayé cuera gui ja mbae tieý gui, ja upeicha avei imondacue gui ndoyepyapyi.

Revelation 10

1 Uperamo ajecha guau ambue yvapegua ipuacáva ogueýý ramo ouvo yvagui oñemondévaicha peteî araipe ja oi peteî arco iris iñâcâ ári rupi, ja jóvá cuarajýicha ja ipý tata rendý opuâ vaicha. 2 Ja ipope oguereco peteî cuatia iyapacuapyré michimíva oyeyapacua járavama, ja omoí ipy iyacatuapegua pe ý guasu ári ja iyasupegua pe ybyari, 3 ja jei osapucaijápe ocôrôrôjaicha peteî leon. Ja jae osapucaimaramo, umi siete sunu oñeê peteî teî sunujápe. 4 Ja oñeê rire umi siete osunúva, che aimema voi amoí jaguâicha umimbae co cuatiápe, ajendu ramo

peteî osapucaiva yva guive jeivo: Ereconte ye iñongatujápente âmbae oñeê vaecue umi siete osunúva ja ani remoî cuatiápe. 5 Upei catu pe yvapegua, ajecha vaecue oñemboý ramo jina pe y guasu rová ári ja yby ári avei, omopuâ ipo iyacatuapegua yvaga coty, 6 ja omeê iñeê Ñandeyára rerape upe oicovéva tapiaguarâ, upe oyapo vaecue pe yvaga ja opa mbae ipype oiva, ja yby, ja opambae ipype oiva ja y guasu, ja opambae ipype oiva, ja jei: Nda jiarevéi chene 7 umi ára pe sietejá yvapegua ombopu jaguâ ituru, omboputa ramo jina, uperamo oñemboyejumane rae jecope Tûpâ Ñandeyára mbae ñemingue jae voi omojerâcuâ jagueicha voi umi jembiguaî cuera umi oñemoñeêjarépe. 8 Upei catu pe osapucaiva che ajendu vaecue oñeê vaecue yvaguive che mongueta yeby ja jei: Terejo, ja eipyjy pe cuatia apacuapy oyepeava jina pe yvapegua pope ja pe oñemboýva jina pe y guasu rová ári ja yby ári. 9 Ja che aja pe yvapegua rendape, ja jae ichupe omeê jaguâ cheve upe cuatia apacuapý. Ja jae jei cheve: Coína eipyjýnte ja jeupá. Iró vaerâ nde rygue pype, ja nde yurupe jeê vaerâ eíraicha. 10 Ja che aipyjy guaú pe cuatia apacuapý pe yvapegua pogui ja jaupá ja che yurupe jeê eíraicha ja amocóma ramo iró cheve che ryguépe. 11 Ja oyee cheve: Tecôtevê nde reñemoñeê yeby umi ybypóra gui ja tetâ gui ja ñeê opaichagua gui ja jeta mburuvicha guasu gui.

Revelation 11

1 Upei catu oñemeê cheve peteî tacuarí oyogua peteî ybyra oñejaâjápe ja oyee cheve: Epuâ ja ejaâ Ñandeyára tûpâo ja pe ñemboejá ja eipapa umi oñesúva upepe. 2 Pe icorapý ocape oiva tûpâo gui Ejeýánte, ani rejaâ. Upéva oñemeêmyre umi pytagua cuerape, ja jaecuera opyrûmbáne upe tetâ imarangatuva reje cuarenta dos yasy peve, 3 ja ayocuaine umi mocoî che mojerâcuâjaré ou oñemoñeê jaguâ ao jû rejeve mil doscientos ja sesenta ára peve. 4 Coa mocoîve che mojerâcuâjára umi mocoî olivo râcâ voi ja umi mocoî tataendy renda avei oñemboýva jicuai co yby Yaraetéva renondepe. 5 Ja oime ramo omomârâséva ichupe cuera, oime tata osê vaerâ iyurugui cuera joupá vaerâ iñamotareýjára cuerape, ja oime ramo omomârâséva ichupecuera, upeicha voi omano vaerâ catuetei jaecuera. 6 Coáva oguereco puaca omboty jaguâ yvaga anichene jaguâ oký umi ára jaecuera oñemoñeê yaveve jicuai, ja oguereco puaca y rejeve omboyeby jaguâ tuguý ramo, ja omomârâ jaguâ co yby opaichagua mbaasy vaí rejeve oipota vovénte. 7 Ja oñemoñeêmbâma ramo pe omojerâcuâ vaerâ gui, pe mymba, oyupi vaerâ pe ybycua jugua-y-va gui, oñoraýrone jendivecuera ja ipuacáne jeseve cuera ja oyucane ichupecuera. 8 Ja jete cueracue opytane upe tetâ ryguepype pe oyee guauva Sodoma ja Egipto, pe oñemoî jague curusu reje Iyáracuera avei. 9 Ja oime ybypóra cuérava ja jeýicuera opaichaguava ja opaichagua ñeê rejeguava ja opaichagua tetâ-y-guava omaéva jina jete cueracue reje mbojapy ára ambue mbyte peve, ndoipotai jete cuera cue oñeñoty. 10 Ja umi oicova ybyari jory yoa jesequera ja obya avei ja oguerajauca oyupe oyoguerojorývo oipyapyete jague reje umi ybyariguape umi mocoîve oñemoñeêjára. 11 Upei catu umi mbojapy ára ambue mbytepeve oike yeby ichupecuera ipytújá Tûpâ Ñandeyára guivo omoingovévo ichupecuera ja jaecuera opuâ ja oñemboý ja okyjýyépa opa umi jechajaré cuera. 12 Ja ojendu jaecuera peteî osapucái jâtáva yvagai jeiva ichupecuera: Peyupi ape! ja oyupi jaecuera yvape peteî arai ári ja umi iñamotareýjára cuera ojecha ojo ramo. 13 Ja upeyave oico peteî yby ryryi guasu ja joa diez jápeve upe tetâ, ja upe yby ryryipe omano siete mil ybypóra ja umi ambue cuera okyjýyépa ja omombeu guasu Tûpâ Ñandeyára yvapeguape. 14 Ja upeicha ojasama pe mocoíjá angai ja coanga pe mbojapýjá angai oico voi ma. 15 Co vaerâ voi ombopu ituru pe sietejá yvapegua ja oico osapucái yoava yvape jeiva: Oñemoingóma mburuvicha guasute ramo Ñandeyára ja Cristo umi mburuvicha guasu yby arigua rendague, ja Jae oicone mburuvicha guasu ramo tapia ja tapia guârâ. 16 Ja umi veinti cuatro ituyáva oguapyva jicuai iguapyjá ári Tûpâ Ñandeyára ypypegua, oyeity ova pývo ja ombuete Tûpâ Ñandeyárape, jeivo: 17 Ore pya rorý nendike, ore Yára, Tûpâ Ñandeyára, Nde puacáetetétevéva, Nde jaéva, ja jae vaecue, Nde reñembopuaca tuvicha vichave jague reje ja reñembo mburuvicha guasúeté jague reje. 18 Umi tetâ-y-gua cuera ipochýpa vaecue ja oguajêma pe reñemyro jaguâ ára, ja oguajê avei pe remojenda jaguâja ára umi omano vaecuepe, ja rejechacuâ jaguâja ára avei umi nerembiguaî oñemoñeêjarape ja umi imarangatuvape avei ja umi okyjýyéva Nde rera gui umi michíva ja tuvichávape avei ja oguajêma pe rembuai jaguâ ára umi yby mbuaijarépe. 19 Upei catu oyepea pe tûpâo yvapegua rokê ja pe tûpâo ryguepype oyejecha pe icarameguá pe cuatia ñeê rejeve gua Ñandeyára remicuameê vaecue ryrú, ja oico ára verá ja sapucaiva ja osunuva ja yby ryryi ja jeta amandau ipojoyieteva.

Revelation 12

1 Uperamo oyejecha yvape peteĩ mbae jechapyrã: oi peteĩ cuña oñemondéva cuarajype oguerecova yasy ipy guype ja oguereco peteĩ corá doce araresa gui iñacã rejeguarã. 2 Ja jae jygue guasu jiconi ja osapucaĩ jina jasy gui ichupe oñejaã gui imemby jaguã. 3 Upepe oyejecha ambue jechapyrã yvape: oi peteĩ mbae vaĩ tuvichaitéva pýtâetéva siete iñacáva, ja diez jativa, ja isieteve iñacã cuera reje oi mburuvicha guasu âcã rejeguaicha. 4 Ja juguai ombotyryry japycueri mbojapy yebyjá peve araresa, ja omombo ybyari, ja pe mbae vaĩ oñemoĩ oñemboý pe cuña imembýtava jina renondepe jou potavo pe mitã joa vove. 5 Ja jae imembyrá petei cuimbaeva, opa tetâygua rerecuárã oyopyeté vaerá ichupecuera. Ja imemby oñereroguañê Tûpã Ñandeyára rendape iguapýjá renda peve yepe. 6 Upe cuña voi oñeguañê ñũ meve pe oñembosacoi jaguepe voi ichupe jendaguã Tûpã Ñandeyára guivo oñeñangarecó jaguã upepe mil doscientos ja sesenta ára peve. 7 Upei catu oico ñorayrô guasu yvagape, upe Miguel ja jembiyocuai cuera yvapegua oñorayrô pe mbae vaĩ ndive. 8 Pe mbae vaĩ voi ja jembiyocuai cuera oñorayro jendive cuera ja jaecuera nda ipuacái, ja ndiporivei jendaguã cuera yvape, 9 ja oñemombó pe mbae vaĩ tuvichaitéva pe mbói ymaguare, jérava mbaepochy, ja Satanas, pe omombiáva opa ybypóra cuerape, upéva oñemombo ybyari peve ja jembiguai cuera oñemombo jendive avei. 10 Upeicha ajendu peteĩ osapucaĩ tuvichava yvape jeiva: Coanga oicoma ñane mârã-ý-já iyáma oñembo puaca acavé jaguã ja oñemo mburuvicha guasúeté eteve jaguã Tûpã Ñandeyárape, ja iyáma Cristope oguerecopá jaguã opambae ipo guype, oyeitýmajá reje pe ñande reýicuera moívaísejára, pe oporomoívaíjaré ichupecuera Tûpã Ñandeyára ypype ára ja pyjare. 11 Jaecuera ipuacama jese pe Ovecha Ray ruguy reje ja pe ñeê ichuguigua omojerâcuã vaecue reje avei, ja jaecuera jâcâteý-ý-jague reje oguecove cuera reje omano meve yepe. 12 Upéva reje nde rory, yvagaite yepeve, ja opa oiva ipype. Angai pe yby ja ý guasu ogueyýjá reje peême pe mbaepochy ipochyetepe ouvo oicuaajá reje mbykýmajá ichupe jiára. 13 Ja pe mbae vaĩ ojecha ramo oñemombómajá ybype, oico pe cuña rapycueri pe imembýjaré pe mitã cuimbae. 14 Upei catu pe cuñáme oñemeê mocoĩ pepo taguato tuvicháva rejeguaicha oveve jaguã pe ñũ reje pe jendâguâme oñeñangareco jaguâme jese mbojapy roý ambue mbyte meve ojupity-ý-jaguâme pe mbói. 15 Ja pe mbói oñojê iyuru rupi ý guasu osyry jâtã vaicha upe cuña rapycueri jae oyereraja jaguã upe ý syry rupi. 16 Ja pe yby oipytyvô pe cuñáme, oipeavo iyuru pe yby oyecájápe, ja omocô upe ý pe mbói ombosyry vaecue iyuru rupi. 17 Upeape pe mbae vaĩ ipochýeté tarova upe cuña coty coty, ja ojo oñorayrô jaguã pe cuña reýicuera ambuecue ndive yaévo umi ombuayéva Tûpã Ñandeyára rembiapoucapy ja umi Jesús mojerâcuájara ndive.

Revelation 13

1 Ja ojo pe mbae vaĩ ja opyta oñemboý pe ý guasu rembeý ybycuí reje. Upeyave ajecha guaú peteĩ mymbá oyupiva ý guasu gui diez jativa ja siete iñacáva ja jatĩ ári oime diez mburuvicha guasu âcãrejegua, ja peteĩ teĩ iñacã reje oĩ peteĩ téra itieýva. 2 Ja pe maymba ajecha vaecue oyogua peteĩ yaguaretépe, ja ipy yurumi pýcha, ja iyuru leon yurucha, ja pe mbae vaĩ ombopuacajaré ichupe, ja omboguapyva ichupe mburuvicha guasu ramo, ja ombotuvicha vichâetéva ichupe. 3 Ja ajecha guaú peteĩ iñacã cuérava oñekytĩ vaecueicha omano jaguãicha, ja coanga pe oñekytĩ vaíete jague oñembotý yeby, ja umi ybypóra cuera ojecharâmô yoa japycueri ojóva. 4 Ja ombuete pe mbae vaípe jae ombopuaca jague reje pe maymbápe, ja ombuete pe maymbápe jeivo: ¿Avápa oime co maymbáichagua? ¿Ja avápa icatu oñorayrô jendive? 5 Ja oñemeê ichupe peteĩ yuru oñeéva mbae guasu guasu ja mbae tieý, ja oñemeê ichupe ipope jae oipotá jaicha oyapo jaguã cuarenta ja dos yasy jápeve. 6 Ja oipea iyuru jei jaguã mbae itieý Tûpã Ñandeyára coty coty ja omomârã jaguã Jéra, ja Jenda yvapegua, ja umi yvape jicuaivape avei. 7 Ja oñemeê ichupe oñorayrô jaguã umi imarangatúva coty coty ja ipuaca jaguã jese cuera ja oñemeembá ichupe ipoguype opa ñemoñaré, ja opa jeýicuerava, ja opaichagua ñeê rejegua, ja opa tetâygua, 8 ja opa jicuaiva ybyari oicone ombuetéjape ichupe, yaévo opa umi jéracuera oi-ý-va pe cuatía Tecové iyapyra-ý-va peguape, pe Ovecha Ray cuatia ñeême pe oyeyucapyre oñypyrú mboyve voi co yby. 9 Oimeraéva iyapysáva tojendu! 10 Oime ramo oguerajaséva ambuecuepe iñapytíjape, jae voi ojone iñapytíjape: oime ramo oporoyucava kyse pucupe tecôtevê avei jae voi omano kyse pucupe. Coicha iya umi imarangatúvape ogueropuaca jaguã jecópe. 11 Uperire

ajechea ambue maymba oyupíva ouvo ybyguýgui mocoî jatíva oyoguava ovecha raý ratíme ja oñeêva mbae vaícha. 12 Ja pe maymbá iñypyrumbý puacacue iya pe maymba ambuépe ja oñembopuacá iyýpype voi yepe. Ja opa co yby ja opa ybypóra cuerape jae ombuetéucá pe mbae maymbá iñypyrumbýguape pe iñikytí jague omano jaguáichagua jesái yeby vaecue. 13 Jae avei oyapo tuvicha mbae jechapyrâ ombogueyýucávo tata yepeve yvagaguive ybyari peve umi ybypóra resápe. 14 Ja omombia avei umi ybyariguape umi jechapyrâ rupi iyáva ichupe oyapo jaguâ upe maymba renondepe. Ja jei umi ybyari cuera jicuaivape omopuâ jaguâ peteî taângá pe maymba yoguajarâ upe oñekytîmbyre pe kyse pucupe, ja upeicha rejeve yepe oicove vaecue. 15 Ja iya ichupe omoingové jaguâ pe maymba raângápe, pe maymba raângá oñeê jaguâ ja oyucáucá jaguâ avei opa umi ombuete-ý-vape pe maymba raângáme. 16 Ja jae omoíucá ipo iyacatuapegua reje terâ isyvá reje cuera oyejehacuaaúca jaguâ opavavepe míchí ja tuvicháva, mbae rerecojá ja mboriajúpe, jaéaéva ja tembiguai iyoguapyrévape upeicha avei, 17 iya ý jagua oyogua jaguâ terâ oñemû jaguâ mavave oguereco-ý-vape pe oñemoî jague oyejehacuaaúca jaguâ pe maymba rera terâ jera retacué. 18 Cova mbae iñaranduvape guârâ: pe iñâcâpôrâva toipapá pe maymba rera retacué peteî cuimbae retacue voínte, ja jetacue seiscientos sesenta ja seis.

Revelation 14

1 Uperamo amaê ja ajechea guaú pe Ovecha Raý oñemboý pe itá atyra Zion jérava ári, ja oi Jendive ciento y cuarenta mil ybypóra oguerecóva Jera ja pe Túva rera isyvá reje. 2 Ja ajendu guaú jeta ombopúva yva guíve oyoguáva ý etá ryapúcuépe jyapu ára sunu guasúicha, ja pe mbaepú che ajendu vaecue umi arpa mbopú jaicha voí. 3 Ja opurajei jina peteî ipurajei ipyajúvaicha ja pe mburuvicha guasu guapyjá renondepe, ja umi irundyvé oicovéva ja umi ituyáva ypype, ja avave ndicatui oicuaa upe purajéi umi ciento cuarenta cuatro mil mante umi oñereroguajêmyré ybyári gui, umiante oicuaa. 4 Coáva voi umi oyejea-ý-vaecue cuña reje ja jaecuera umi imârâ ý vaicha voi. Coáva umi oicóva pe Ovecha Raý rapycueri mamó ojojá cotynte. Coáva umi oñereroguajê mbyre umi cuimbae apytegui umíva oyeporavó iñypyrumbychagua Tûpâ Ñandeyára ja pe Ovecha Raý peguârâ. 5 Mbaeveichagua yapú voi nosêi máramo iyuru gui, imârâ-ý-va voi. 6 Ja ajechea guau ambue yvapegua oveve ramo yvaga reje oguerecova pe mbae jerâcuâ pôrâ tapia guârâva, pe Evangelio, omojerâcuâ vaerâ umi ybyariguape ja opa tetaýguape ja opa jeýicuerape, ja opaichagua ñeê rejeveguápe ja opa ybypórape voí. 7 Ja jae jei osapucaijápe jâtâtejápe: Pekykýjé Tûpâ Ñandeyára gui, ja pembotuvicha Ichupe! Oguajêma jiára jae oporomo jenda jaguâ. Pembuete pe oyapojarépe yvaga ja yby ja pe ý guasu ja umi ýbú. 8 Ja oime ambue yvapegua mocoíjá ouva japycueri jeivo: Pe Babilonia tuvichaitéva joáma joapaitéma, pe ojupitýucá vaecue opa tetaýguape Tûpâ Ñandeyára pochycue jae jeco tieýngue rupi guare. 9 Ja oime ambue yvapegua mbojapyjá ouva japycueri, jeivo osapucaijápe: Oimeraéva ombueteva pe maymbape ja jaângápe ja oñemoî jague isyvá terâ ipo reje jesegua ramo, 10 upeva avei omocó vaerâ pe Tûpâ Ñandeyára pochycue oñembosacoívama voi oyopará-ý-reje mbaevepe pe ipochýjá ryrúpe ja oñembojasa asýne tata ja itá ycúpe umi yvapegua imarangatuvape renondepe ja pe Ovecha Raý renondepe. 11 Ja pe ojasa asyjá renda rata tîngue opuâne ojovo tapiaguârâ, ja umi ombuetejara pe maymba ja jaângá, ja oimeráeva oguereco vaecue jera isyvá reje ndopytuui ára ja pyjare avei. 12 Coicha iya umi imarangatúvape umi ombuayéva jecope Tûpâ Ñandeyára rembipoucapý ja oyerovia jâtáva opytávo Jesu reje coicha iya ogueropuaca jaguâ kírîríjáme. 13 Ja ajendu peteî osapucaiva yvagai jeiva: Emoî cuatiápe. Jeco oryete ja imarangatu vaerâ umi omano vaecue Ñandeyára rejeguava coaguirire. Upeicha vaerâ, jei pe Espiritu, topytuu ipya mbyasy gui: jembiapo cuera cue voi ojo japycueri cuera. 14 Uperamo amaê guau ja ajechea peteî arai morôtí ja upe arai ári ajechea peteî oguapyva jina oyoguava pe Carai Raýpe, oguerecova jina iñâcâ yocuaja orova ja ipope peteî kyse carapâ jaimbéva. 15 Ja ambue yvapegua osê tûpâógui oyerureva sapucaijápe pe oguapy vaecue jina pe arai aripe, ja jeiva: Emoíngue nde kyse carapâ, ja eikytínte, oguajêma oñekytí jaguâ ára, jiayu etereima pe ybyá. 16 Uperamo upe oguapy vaecue jina pe arai ári omoíngue ikyse carapâ, ja pe ybyá oñekytimba. 17 Ja ambue yvapegua osê avei pe tûpâo yvape oíva gui, ja jae avei oguereco peteî kyse carapâ. 18 Ja ambue yvapegua osê pe ñemboeja rendagui, upéva ipuaca tata rejeve, ja jae jei osapucaijápe pe oguereco vaecuepe pe kyse carapâ jaimbéva: Emoíngue nde kyse carapâ jaimbéva, ja eikytí pe paralá apesâ ybyarigua, jia jiayúpáma voi jina. 19 Ja pe yvapegua omoíngue ikyse carapâ yby reje, ja oikytí

pe paralá apesâ ybyarigua, ja oity jiacue pe oyejÿcue renojê jaguâme, Tûpâ Ñandeyára pochÿjá ryrúva voi. 20 Ja oñepyrû pe jycue renojê upe tetâ gui ocape ja upe oyejÿcue renojêja gui osê tuguy ojupity vaecue umi cabayu yurusâ meve setenta leguajá peve.

Revelation 15

1 Uperamo ajecha guau ambue jechapyrâ yvape mbae tuvicha jecharâmômyrâ, siete yvapegua cuérava oguerúva jina umi siete mbaasy ivaiva ipajarâ voi: upéva rupi oyepÿpâma jecoitepe Tûpâ Ñandeyára ipochy jaguâ. 2 Uperamo ajecha guaú peteî ÿ guasu mbae overá vaichagua oyoparáva tata rejeve, ja umi ipuacagui oyei vaecue pe maymba gui ja jaângá gui ja jéra retacue gui oñemboÿ vaecue jicuai pe ÿ guasu mbae overáva ári oguerecova Tûpâ Ñandeyára arpava voi, 3 ja opurajei jicuai Moises opurajei vaecue pe Tûpâ Ñandeyára rembiguaiva, ja pe Ovecha Raÿ purajei avei jeivo: Tuvicha vicha ja jechapyrâ Ne rembiapo, Nde ore Yára, Tûpâ Ñandeyára, pe ipuaca acavéva jecoitepegua ja iyojeipyré Nde reco Nde mburuvicha guasu tapiaguârâva. 4 ¿Avâpa ndo kyjÿyei chene Ndejegui, ore Yára, ja nombotuvichai chepane Nde rera? Nde año Ne marangatuétéva; opa tetâ-ÿ-gua oune oñesúvo Ne renondepe, oyecuaucápá voi opa reyapo vaecue jecopete jague. 5 Coambae rire amâe ja ajecha oyepea ramo pe tûpâo yvapegua rokê oñeñongatujápe pe Tûpâ Ñandeyára Ñeê. 6 Ja osê pe tûpâo gui umi siete yvapegua oguerúvo umi siete mbaasy vaí. Umi yvapegua cuera oñemonde ao sâcâ overaitévape ja oyecúacuá ipytia rupi chumbé orova guiguape. 7 Ja peteî umi irundy oicovéva gui omeê umi sieteve yvapeguape siete mbayru guasu orova jenÿjêva Tûpâ Ñandeyára pochÿcue gui pe oicovéva tapia ja tapia guârâ. 8 Ja pe tûpâo jenyjêmba pe tata tí gue opuâ vaecue Tûpâ Ñandeyára oñembo tuvichava ja ipuacajá renda gui ja avave ndicatuí oíke pe tûpâope umi siete mbaasy vaí oyereru pyre umi siete yvapegua rupi oñemomba rire peve.

Revelation 16

1 Uperamo ajendu peteî osapucái tuvichava upe tûpâogui jeiva umi siete yvapeguape: Tapejó ja penojê umi siete mbayru guasu Tûpâ Ñandeyára pochycue rejeve oíva ybyari. 2 Ja osê pe iñypyrumbÿ yvapegua ja oñojê imbayru guasu gui yby ári ja oíco ichugui aí ivaiva ja ipochÿva umi cuimbae cuera reje oguereco vaecue oyejehacuaucá jaguâ pe maymba rejeguaja ja ombueteve je jaângápe. 3 Uperamo pe mocoíja yvapegua oñojê pe imbayru guasu gui pe ÿ guasupe ja oíco ichugui tuguy peteî omanova ruguÿcha ja opambae oicové vaecue upe ÿ guasupegua omano. 4 Upegui pe mbojapyjá yvapegua oñojê imbayru guasu gui umi ÿ ja umi ÿbú reje ja oíco ichugui tuguÿ avei. 5 Ja ajendu pe yvapegua ÿ rerecuáva jei ramo: Nde jecoitépegua Nde Ne marangatúva, jaéva ja jaé vaecue, Nde reyepy jague reje coicha. 6 Umíva voi oñojê vaecue umi Ndereje cueraguá ruguy ja umi oñemoñeêjára ruguy avei ja coanga Nde remboÿúma ichupe cuera tuguÿ reje. Cova voi iya jesequera. 7 Upegui ajendu ambuepe jei ramo pe oñemboéjá renda guíve: Upeicha vaerâ Nde ore Yára Tûpâ Ñandeyára Nde puacaitéva opambae rejeve, Añetétegua ja jecoite pegua Ne rembiapoucapÿre. 8 Uperamo pe irundyjá yvapegua oñojê pe imbayru guasu cuarajy reje ja upegui iya ichupe ojapy jaguâ cuimbae cuerape tatápe, 9 ja jendÿpa umi cuimbae tata guasu gui. Upeicharamo yepe oyaó Tûpâ Ñandeyára Réra, Upe oguerecova ipope umi mbaasy ivaí, ja ndoyepyapyi ombotuvicha jagua Ichupe. 10 Uperamo pe cincojá yvapegua oñojê imbayru guasu pegua pe maymba guapyjá reje ja jeta opyta pytûnguÿpe ja umi ybypóra oísuú icû jasy gui ichupecuera, 11 ja oyaó Tûpâ Ñandeyára yvapeguape imbaasy ja iyái vaí rupi ja ndoyepyapyi jembiapo cueracue gui. 12 Ja pe seisjá yvapegua oñojê imbayru guasu gui pe ÿ guasu Eufrates jérava reje ja jÿpá jiÿ oñembosacoí jaguâ japérâ umi mburuvicha guasu ou vaerâme cuarajy osêja guívo. 13 Uperamo ajecha guaú mbojapÿ mbaepochÿ itieÿva yuichagua osê ramo pe mbae vaí yurúgui ja pe maymba yuru gui ja pe oñemoñeêjára guajuapegua yuru gui avei. 14 Coáva mbae pochÿ anga voi oyapova jechapyrâ osêva umi mburuvicha guasu opa ybyariguape ombyaty jaguâ ichupecuera pe oñoraÿrô jaguâme pe Tûpâ Ñandeyára ipuacaitéva ára guasupe. 15 Che voi ayu mondajaicha. Jeco oryete vaerâ pe oñangarecova omañajápe ja jcateÿva iyao reje anichene jaguâ oíco opívo ja anichene jaguâ otí umi omañáva jese gui. 16 Ja ombyatipa ichupecuera pe tenda Hebreo ñeême jérava Armageddon. 17 Ja pe sietejá yvapegua oñojê imbayru ybytu reje ja osê peteî osapucái guasuva pe tûpâo gui pe mburuvicha guasu rendaite gui jeivo: Oimbama! 18 Upevove oíco

ára vera ja sapucaí ja arasunu ja yby ryryi guasu máramo ndoicoi jagueichagua cuimbae cuera oi guive yby ári, yby ryryi tuvichiteva ja jâtáiteva. 19 Upe tetâ tuvichaitéva oyepea mbojapy Jendápe ja oyaparó avei umi pytagua retâ cuera ja coanga oñemo mandua pe Babilonia guasute reje Tûpâ Ñandeyára ypype oñeñojê jaguâ jese Ñandeyára pochýjá ryru gui. 20 Ja oñeguajêmba opa yby atýra y mbytepegua ja ndo yeyujuvei umi itá atyra. 21 Ja joa yva gui cuimbae cuera reje amandau tuvicha vichaiteva ipojoyiva peteî quintalcha. Ja umi ybypóra oyao Tûpâ Ñandeyárape pe amandau rupi ipojoyiete jague reje ichupecuera co mbae vaí.

Revelation 17

1 Uperamo peteî umi siete yvapeguava ogueraja vaecue umi siete mbayru ou ja che mongueta: Eyo chendive, jei, tajechauca ndeve pe cuña recó vaí rendâgua pe oguapýva jina umi yetá ári, 2 umi mburuvicha guasu ybyarigua oyapo rae tieý jendive ja jeco tieýngue omongaúpa umi ybypóra cuerape. 3 Upei catu jae che reraja guau Espiritu rupi ñûjapeve ja upepe ajecha peteî cuña oguapýva peteî maymba pýtáva ári jenyjêmbava jete téra itieýva gui, ja siete iñácáva ja diez jatíva. 4 Ja upe cuña oñemondé jina ao joby ja pýtávape ja oñemyatyrô oro ja itá iporaitévape ja perlape avei ja oguereco ipype peteî mbayru oroguiguava jenyjêva mbae tayasú gui, jeco tieýngue kyacué vointe, 5 ja isýva reje oí peteî tera: Che guau Babilonia pe tuvichava umi cuña reco vaí sý, ja cherejegua vointe umi tieý co ybyarigua. 6 Ja ajecha guau upe cuña ocaúete ramo umi imarangatuva ruguýpe ja umi Jesús mojerâcuâjaré ruguýcúepe avei, ja ajecha ramo ichupe ajecharâmô tuvichaite apytávo. 7 Upei catu jei cheve pe yvapegua: ¿Mbaerépa rejecharâmô? Tamombeumi ndeve co mbae guau co cuña ja co maymba oguerajava ichupé guívo upe siete iñácáva ja diez jatíva: 8 pe maymba rejecha vaecue, jae vaecue ja anga ndipori veima, upeicharamo yepe, oyupíta jina osê jaguâ pe ybycua jugua-ý-va gui ojo jaguâ oñembuai jaguâme, ja umi oicova yby ári jeracuera ndipóruva pe cuatia ñeê umi oicovéva tapiá guârâ rera rendape oñemoíjape jeracuera yby ñypyrumbý guive voi, umiva voi ojecharamóne ojecha ramo pe maymba jae jae vaecue jague reje ja coanga ndiporivéima járeje ja ou vaerâjá reje gueteri. 9 Umi iñarandúvape cuerante iyáne ojechacuaa jaguâ jecopete coambae: umi siete iñácâ siete itá atýra oguapýja renda pe cuña, 10 ja siete mburuvicha guasu avei umiva: cinco ichugui cuérava joama, ja peteî jaecuerava oime gueteri ja pe ambue ndouí gueteri, ja jae ou ramo tecôtevê jiare mbykymi, 11 ja pe maymba yma oico vaecue, ja coanga ndoicovemavai, jae avei pe ochojá mburuvicha guasu ja peteî umi siete rejeguava avei, ja ojo oñembyaipá jaguâme. 12 Ja umi diez jatí rejecha vaecue, umia diez mburuvicha guasu neirava gueteri oñemojenda mburuvicha guasu ramo, sapya minte iyáne ichupecuera oñemoingo mburuvicha guasu ramo pe maymba ndive voi. 13 Coávape jiâ peteî mbaente ja omeêta jina ipuacacue ja imburuvichajá pe maymbápe. 14 Jaecuera oñorayrône pe Ovecha Ray coty coty, ja pe Ovecha Ray ipuacáne jesequera. Jae voi umi carai cuera Carai guasu voi ja umi mburuvicha guasu Ruvicha guasute, ja umi omoírúva Ichupe umi oñejenoí vaecue oyeporavo pyre ja yeroviajá, umiva ipuacáne avei. 15 Jei avei cheve: Umi y rejecha vaecue pe cuña reco vaí oguapyjá jina, umiva ybypóra cuera ja atyra jetaite ja tetâ-y-gua cuera, ja opaichagua ñeê rejevegua. 16 Ja umi diez jatí rejecha vaecue ja pe maymba vaí oñamotareýne pe cuña reco vaípe, ja omotyreyucáne ichupe, ja ojeyaucáne ichupe opivoete. Jouné joo ja ojapypáne tatape. 17 Tûpâ Ñandeyára voí omoí vaecue ichupecuera ipyápe oyapo jaguâ pe jiáva Ichupe, ja oyapo jaguâ jiâ jaicha ichupecuera oñondivepá, ja jaecuera omoí jaguâ pe maymba vaípe mburuvicha guasu ramo jendaguepe cuera oicopá rire peve jecope Tûpâ Ñandeyára ñeêngue. 18 Pe cuña rejecha vaecue, upéva guau pe tetâ guasute pe oico vaerâ umi ambuecúe mburuvicha ybyariguape ruvicha guasueté ramo.

Revelation 18

1 Coáva rire ajecha guau ambue yvapegua ogueý yvagui ipuaca guasuetéva ja pe yby oyejesapépá iyeguacape, ja jae oñeê sapucaí jâtáitépe: 2 Joáma, joáma, pe Babilonia guasute, ja oyeyapóma umi mbaepochy oñemombojupá renda ramo, ja opaichagua mbaepochy itieýva cuára ramo, ja opaichagua guýra tayasujá ñamotareýpyrâ. 3 Opa tetâ-y-gua reje voi oñeñojê Ñandeyára pochycue upéva itieý jague rupigua, ja umi mburuvicha guasu ybyarigua oyapo tieý jendive, ja umi oñemújaré co ybyarigua oñemombaerereco jae oyeguaiteeteve rupi. 4 Uperamo ajendu ambue osapucaiva yva gui jeiva: Pesê ichugui peêcuera Cherejeguáva, anichene

jaguâ peê pemoîrû iñangaipápe, ja anichene jaguâ pejupity avei iyepýjá gui. 5 Iñangaipa voi oñembyatý yoa yoa yvaga peve ja Tûpâ Ñandeyára imanduama jina opa jembiapo vaí cue reje. 6 Pembojecovia ichupe jae omeê jagueicha avei peême, ja pemboyoa yoave ichupe iyájaicha ichupe jembiapo cue reje. Pe mbayru jae omboyopara jaguepe, pemboyopara yoa yoave ichupeguârâ. 7 Jae oñembo tuvicha jagueichaite iyeguacaeteeteve reje, upeicha avei pemeê ichupe yepyapy ja pya mbyasy jaguâ. Jae voi jei ipyápe: Che aguapy aina cuña mburuvicha guasuva che, che ndajaei tyreý ja pya mbyasy máramo nda jechaichene. 8 Upeareje voi peteî árape voi oupáitene imbojasa asy jára jae omano jaguâ, ja ipya mbyasy jaguâ ja iñembyajyi jaguâ ja ocaipáitene tatape. 9 Ipuacaite voi pe carai guasu Tûpâ Ñandeyára omojenda jára ichupe. Umi mburuvicha guasu ybyarigua oyapo vaecue tieý jendive, ja oico vaecue byajápe jendive, oyajeóne ja oñembyasyne ojecha ramo pe icaí jague ratatí, 10 opyta aya jaecuera mombyryjápe oñemboý jina omañávo jaecuera okyjýyéjareje pe jae ojasa asy jágui jina jeivo: Angai! Angai! Nde tetâ guasute, Babilonia, tetâ ipuacaitéva sapyaité oune oyepývo ndereje. 11 Ja umi oñemûjára avei co ybyarigua ombyasy ja ogueroyajeone ichupe ndiporiveimaja reje oyogua vaerâ ichuguicuera umimbae ogueruva oñemúséjá orova, 12 ja platava ja itá ipôrâiteva ja perlava, ja ao ipôrâiteva morôtíva, ja ao jobýva ja sédava, ja ao pytáva, avei, ja opaichagua ybyra ambue tetaguiguáva, ja opaichagua yeguaca marfilguigua, ja opaichagua yeguaca ybyra jepyetéva ja bronceva ja hierrova ja marmólva, 13 canela avei, ja opaichagua mbae jyâcuáva, ja ybyra jyâcuáva cuí, ja ysy ja ybyra jyâcuáva, ja vino, ja ñandy, ja avati cuí, ja trigo, ja mburica ja ovecha ja cabayu ja coche ja cuimbae rete ja jianga yepeve reje oñemúséjá. 14 Umi yvaá ipôrâiteva nde pya yerureva jague oyepeapáma ndejegui, ja opa mbae nerâcâteý jague umi ipôrâiteva gui ocañýmba ndejeguija marove ndoyeyujuvéichene. 15 Umi oñemûjaré âmbae reje oñemombaererecojára vaecue jaérupi opyta avei oñemboýjápe mombyry okyjýyéjá reje ojasa asyjá gui, ja ipya mbyasy, ja oyajeovo, 16 jeivo: Angai! Angai! pe tetâ guasu pe oñemonde vaecue ao morôtí ipôrâitévape joby ja pytávape ja oñemyatyrô vaecue oro ja itá ipôrâitévape ja perlape. 17 Angai! jae peteî sapyaitepe voi opyta ñû rei ramo co oyeguaite jague gui. Upeicha avei opa umi mbayru rerecua ja opa umi ojova ý rupi oimeraêjápe ja jembiyocuai cuera yepeve, ja opa umi ombaapóva guive upe ý guasupe, umiva avei oñemboý mombyry omañavo, 18 ja osapucaí ojecha ramo pe tatatí ocaí jágui gua jeivo: ¿Mbae tetâpa rae co tetâ guasúetéicha? 19 ja omondo ybycui iñacâ reje, ja osapucaí ombyasy ja jasêjápe: Angai! Angai! jei, pe tetâ guasúeté oñemo mbaerereco jaguepe pe tetâ mbae ñongatu etá gui opa umi oguereco vaecue mbayru pe ý guasupe, pe tetâ voi oñembuaipa ñû rei ramo peteî sapyaitepe. 20 Nde rorýna joa jague reje, nde yvaga, ja peê imarangatúva, ja Apostol, ja oñemoñeêjaré Tûpâ Ñandeyára oyepýma já reje jese pende rejejápe. 21 Upei catu peteî yvapegua ipuacáva ojupi peteî itá itá apua tuvicha vaicha, ja omombo pe ý guasupe jeivo: Upeicha avei pe Babilonia pe tetâ guasúeté oñemombone jâtâ ja pyaéetéjápe ja marové ndoyeyujuvéichene jendague yepe. 22 Ja marove noñejenduvéichene nde pype umi ombopúva arpa terâ opurajéiva terâ umi mimby mbopújá terâ umi turu mbopújá ja mbaevéichagua tembiapóapójára ndoyeyujuvéichene nde pype, ja noñejenduvéichene avei umi cuña oñembiso ramo, 23 ja marove ndojesapévéichene peteî tataendy rendycue ndepype ja marove noñejenduvéichene ndepype iñeê pe imenarâ terâ jembirecorâ gui. Umi ne ñemûjára cuera voi umi caraietá tuvichava co ybyarigua, ja nde paye cuera rupi oñembotabýpá vaecue opa tetâ-ý-gua. 24 Ja oyeyuju vaecue ipype umi imarangatúva, ja umi oñemoñeêjára ruguy, ja opa umi oyeyuca vaecue co ybyari ruguy avei.

Revelation 19

1 Cova rire ajendu guau jyapú jetaite ybypóra vaicha yvape jeiva jicuai: Aleluya! Toñemombeú guasu Tûpâ Ñandeyára, ñane mârâ ý já Tûpâ Ñandeyára guioguante, iya voi Ichupe tuvichaite ja ipuacaitéteve jaguâ. 2 Añetegua ja jecopetegua omojendajá Jae omojenda vaecue pe cuña jeco vaíetévape pe ombojeco vaípa vaecue jina opa ybypórape itieýme, ja Jae oyepy vaecue jese jembiguai cuera ruguy reje oñeê vaecue pe cuña reco vai po rupi. 3 Ja mocoíjá jei yeby: Aleluya! toñemombeu guasu Ñandeyárape, pe tatatí ichuguiguare oyupi tapia ja tapiaguârâ. 4 Upei catu umi veinti cuatro ituyáva, ja umi irundy oicovéva oñesú ja ombuete Tûpâ Ñandeyárape pe uguapyva jina uguapyjá ári jeivo: Amen! Upeichana! Aleluya! 5 Toñemombeu guasu Tûpâ Ñandeyárape. Ja oime avei peteî oñeêva ajendúva pe uguapyjá renda guivo jeiva: Pemombeu guasu Tûpâ Ñandeyárape

opa peê jembiguai cuérava peê pekyjýyéva Ichugui mîchî ja tuvicháva. 6 Uperamo ajendu jeta ybypóra cuera ñeê vaicha ja jetaite y ryapúicha ja ára sunu jâtáite ocapúvaicha jeíva: Aleluya toñemombeu guasu Tûpâ Ñandeyárape. Upéva voi Ñane Tûpâ Ñandeyára ipuacáva opambae rejeve oñemoingóma mburuvicha guasúeté ramo. 7 Ñande rorýna ja yapurajéi ja ñambotuvicha Ichupe, oguajêmajá reje jiara omenda jaguâ pe Ovecha Raý, ja jembirecorâ oñembosacoíma, 8 ja oñemeê ichupe oñemonde jaguâ ao ipôrâite ja morôtívape overáitéva ja oyopará-ý-va, pe ao pôrâ morôtívaicha voi umi imarangatuva recocue. 9 Ja Jae jei cheve: Emoí cuatiápe: Jeco oryete vaerâ umi oñejenôí vaecue pe caruguasú pe Ovecha Raý mendaja peguârâpe. Ja jei avei cheve: Cova añetetegua Tûpâ Ñandeyára Ñeê. 10 Upei catu che añesû ipy renondepe ambuete jaguâ ichupe, ja jae jei cheve: Anikena! Che tembiguainte neîrû voi nde reýicuera rejegua umi omojerâcuâjaré rejegua Jesúspe. Pembueténte Tûpâ Ñandeyárape: umi oporomojerâcuâjára Jesúspe umi oñemoñeêjára jeco rejeguante. 11 Uperamo ajecha peteî okê oyepea ramo yvape ja oyecuaa peteî cabayu morôtí ja pe jiarigua jéra Yeroviajá ja Jaetéva, upéva pe jecoitépe voi oporomojendáva ja jeco rupiete oñorayróva. 12 Ja jesa tata rendýicha ja iñâcâ reje jeta umi mburuvicha guasu âcâ rejegua, ja oguereco peteî téra oyeje avave oicuaa y vaecue jae añoite mante. 13 Ja pe iyao oñemonde jague oñemoingue rae tuguype ja jéra Tûpâ Ñandeyára Ñeê. 14 Ja umi jembiyocuai atyra yvapegua ou japycueri cabayu morôtí ári meme oñemondéva ao ipôrâiteva morôtíva oyopará-ý-vape, 15 ja iyuru gui osê peteî kyse pucu jaimbéva oikytí jaguâ umi tetaýguape ja jae jerecua cuerane oyopy jâtáitévo ja jae opyrûjára pe parala ryrú pe Tûpâ Ñandeyára ipuacaitéetévéva pochý vaíetétá ryrú voíva, 16 ja iyao reje ja jetyma reje oguereco avei co téra: Mburuvicha guasu Ruvichá guasueté ja carai guasu Carai guasúeté. 17 Ja ajecha guaú peteî yvapegua oñemboý ramo jina cuarajýpe osapucai jâtáitéva jeivo opa guyra ovevéva yva rupipe: Peyu peñembyatý co Tûpâ Ñandeyára caruguasújape, 18 peu jaguâ mburuvicha guasu roo, ja mburuvichamimi roo, ja umi ipuacáva roo, ja cabayu roo, ja umi jiaricuera oiva roo avei, ja opaichagua ybypóra roo avei, ja umi jaeaéva roo, ja umi tembiguai yoguapyre roo upeicha avei, umi mîchíva roo, ja umi tuvichava roo avei. 19 Uperire ajecha guau pe maymba vaípe ja umi mburuvicha guasu co ybyariguape, ja jembiyocuai atyrape oñembyatypáite oñorayrô jaguâ ipajaitépe pe cabayu ári oiva ndive, ja jembiyocuai atyra ndive. 20 Ja oyeyopyjy pe maymba ja jendive pe oñemoñeêva guaujápe avei, upe oyapo vaecue jechapyrá jenondepe omombia jague umi oguereco vaecue isyvápe oyejehacuaaúca jaguâ pe maymba rejeguajá, ja ombuete vaecuepe jaângápe. Â mocoive oyeity jecove rejeve pe tata guasu rendape jendýva itáycú rejeve. 21 Ja umi ambuecue omanómba pe cabayu ári oiva kyse pucu rupi pe kyse pucu osêva iyuru gui ja opa guyra jyvâtâmba joocueracue gui.

Revelation 20

1 Uperire ajecha guaú peteî yvapegua ogueyý ramo yvagui oguerecova pe ybycua jugua-ý-va rokê mbotýjá, ja peteî mbae ipojoyiva oguereco ipope oñapytí jaguâ. 2 Ja jae oipyjy pe mbae vaípe pe mbói ymaguareva, pe mbaepochy, pe Satanás, pe ñane ñamotareýjára, ja oñapytí ichupe mil años peve guârâ. 3 Ja omombo ichupe pe ybycua jugua-ý-vape. Upevove omboty jokê, ja omojâtâ oyeyabyky y jaguâ icatuve-ý-jaguâ jae omombia umi tetaýguape ojupitypeve upe mil años. Uperire tecôtevéne oyepoí ichugui sapyaminte. 4 Ja ajecha guaú mburuvicha guapyjá ja umi oguapýva jiari cuera ja oñemeê ichupecuera iya jaguâ ichupecuera oporomojenda jaguâ. Upei catu ajecha guaú umi anga umi oñeñâcáo vaecue rejeguaré oporomojerâcuâ jague reje Jesú gui ja Tûpâ Ñandeyára Ñeê rejejápe, ja ajecha avei umi anga umi ombuete-ý-vaecue pe maymba vaípe rejegua ja ombuete-ý-vaecue jaângápe avei ja oguereco-ý-vaecue isyvá reje, ja ipo reje oyejehacuaaúca jaguâ jeseguajá. Umiva oicove yeby ja oico mburuvicha ramo Cristo ndive mil años peve. 5 Umi ambuecue omano vaecue ndoicovévéi opa peve umi mil años. Cova pe iñypyrumbý oñemoingové yebyjá. 6 Jeco orýeté ja imarangatu vaerâ umi ojupity vaerâ oico jaguâ co iñypyrumbý oñemoingové yeby jápe. Ndaipuacaichene jesequera pe oñemano mocoíjá, ja jaecuera oicone paí guasu vaicha Tûpâ Ñandeyárape ja Cristope ja oicone mburuvicha ramo Cristo ndive mil años peve. 7 Uperire opama ramo umi mil años pe mbaepochy oyeyoráne pe oñeñapytíjá gui, 8 ja osêne omombia jaguâ opa umi tetaýguape opa irundýve yby yke rupiguape pe Gog ja Magog pe, ja ombyatypá jaguâ pe oñorayrô jaguâme ja jaecuera y guasu ybycuicha jetacue. 9 Ja oyupi opaguivo upe yby yerereje ja omongorá umi imarangatúva ñembyatyjá, ja pe tetâ oyejaýjúva. Upei catu ogueyý tata yva guive ja omocômba. 10 Ja pe mbaepochy pe omombia jaré

oñemombo avei pe tata guasú ja itáycú rendape, oi jaguepe voima pe maymba vaí ja pe oñemoñeê guau vaecue, ja oyeypyja ja oyejasa asyne ára ja pyjare tapia ja tapiaguârâ. 11 Uperire ajecha peteî mburuvicha guapyjá tuvichava ja morôtiva ja ajecha pe uguapyva jina jiari, jovake gui oñeguajêmba jague pe yby ja pe yvaga avei ja ndo yeyujuvéi jendaguâ ichupecuera. 12 Upegui ajecha guau umi omano vaecuepe mîchî ja tuvichava, oñemboy ramo jina pe mburuvicha guasu guapyjá renondepe. Upei catu oyepea umi cuatia ñeê: oi avei ambue cuatia ñeê oyepea vaecue avei, pe cuatia ñeê oicovéva rejegua voi upéva. Ja umi omano vaecue oñemojenda, oijaicha umi ambue cuatia ñeême jembiapocueracue gui. 13 Pe ý guasu avei opoí umi omano vaecue gui oiva ipype: pe oñemanojá ja pe omano vaecue renda opoí umi omano vaecue gui oiva ipype cuera. Ja peteî tei ybypóra oñemojenda iya jaicha jembiapocue. 14 Upei catu pe oñemanojá ja pe omanovaecue rendague oñemombo pe tata guasu rendape. 15 Cova pe mocoíjá oñemano yeby, ja oimerâeva jéra oyeyuju-ý-vaecue pe cuatia ñeê oicoveva rejeguape, upéva oñemombo pe tata guasu rendape.

Revelation 21

1 Uperire ajecha peteî yvaga pyaju ja peteî yby pyaju: pe yvaga ja pe yby iñypyrumby guare ocañymbá rae ja pe ý guasu ndiporivéima avei. 2 Ja ajecha pe tetâ imarangatuva pe Jerusalem ipyajuva, ajecha ogueyý ramo ýva guive Tûpâ Ñandeyára renda gui oñembosacoiva peteî omendatavaicha oñemyatyrôva imena peguârâ. 3 Ja ajendu peteî osapucai jâtáva pe mburuvicha guasu guapyjá renda guive jei ramo: Anga Tûpâ Ñandeyára oicojá oi cuimbae cuera apytepe ja Jae oicone jendive cuera ja jaecuera Jeseguane, ja Tûpâ Ñandeyára voi oine jendive cuera iÑandeyára ramo. 4 Jae omocâmbáne jesaý cuera jeságui, ja ndipori véichene omano jaguâ, ja ndipori veichene ipya mbyasýva terâ ipyajêva terâ jasýva: umimbae ymaguare opaitéma. 5 Uperamo pe uguapy vaecue jina pe mburuvicha guasu guapyjápe jei: Coína ape ambopyajupáma aina opa mbae. Ja jei avei: Emoí cuatia ñeême mbae oyererovia vaerâ añeteguajá reje voi umi ñeê. 6 Jei avei: Oicopáma jecope. Che pe Alfa ja pe Omega, Che pe iñypyrumby ja Che pe ipajá. Oime ramo iyýujéiva ameêne jepy-ý-reje joýu jaguâ pe ý cuaguigua ý oporo moingovéva. 7 Oime ramo ipuacaitéva opambae reje, upeva oicone mbae yara ramo ja Che iÑandeyárame ja jae Che raýne. 8 Oime ramo ipyamimiva ja oyerovia-ý-já ja itayasúva, ja oporoyucava, ja itieýva, ja ipayéva ja mbae rei raângâ rerecua, ja umi iyapúva, umiape iyáne oñemojenda jaguâ pe tata ja itáycú jendyjápe. 9 Cova upe mocoíjá oñemano. Uperamo ou peteî umi siete yvapegua rejegua oguerecova jina umi siete mbayru guasu jenyjêva umi sieteve mbae vaígui, ja jae oñeê chendive ja jei: Eyo, tajechauca ndeve pe omendatava jina pe Ovecha Raý rembirecoráva. 10 Aiporamo chereraja guau Espiritu rupi peteî itá atyra tuvicha ja iyývatétéva pe ja ojechauca cheve pe tetâ imarangatúva Jerusalem jérava, ogueyý vaecue ouvo yvaguive Tûpâ Ñandeyára renda gui, 11 overá vaecue jina gueteri Tûpâ Ñandeyára verájá gui, ja overá peteî itá ipôrâitevaicha pe itá jaspeicha jesâcáva: 12 oguereco peteî itá corá iñambusueteva ja iyývatetéva ja oguereco doce okê ja oime doce yvapegua umi okê rerecuá ja oime téra umi okê reje umi doce Israel reýicuerava réra. 13 Pe cuarajy resê guivo oi mbojapy okê ja pe norte renda coty guivo oi mbojapy okê, ja pe sud renda coty guivo oi mbojapy okê ja pe cuarajy reikejá guivo oi mbojapy okê. 14 Ja pe itacorá pe tetâ rejegua doce japo ja oi jesecuera pe Ovecha Ray rembiyocuai Apostol réra. 15 Ja pe oñeê vaecue chendive oguereco peteî oñejaájá oroguiguava ojaâ jaguâ upe tetâ ja jokê ja iyitacorá. 16 Pe tetâ iyýke irundy ipucucue peteicha ipycue ndive, ja jae ojaâ jecope upe tetâ upe imbaejaájáme, ja ojupity cuatrocientas leguas ja ipucucue ja ipycue ja iyývatecue peteicha. 17 Ja ojaâ pe iyitacorá ja ojupity setenta dos metros ojaâ jaicha umi ybypóra ja umi yvapegua avei: 18 Ja pe itacorá oyejegui jaspe voi pe itá jaspe guigua voi ja upe tetâ oro memeté, ja mbae jesâcâ ja overaitévaicha. 19 Ja pe tetâ itacorá rapo cuera oyeguava opaichagua itá ipôrâitévape, pe japo ypycue jaspe guigua voi, pe mocoíjá safiro guigua, ja pe mbojapyjá calcedonia guigua ja pe irundyjá esmeralda guigua, pe cincojá sardonice guigua, 20 ja pe seisjá sardio guigua, ja pe sietejá crisolito guigua, ja pe ochojá berilo guigua, ja pe nuevejá topacio guigua, ja pe diezjá crisoprasio guigua, ja pe oncejá jacinto guigua, ja pe docejá ametista guigua. 21 Ja umi doce okê doce perla voí, peteî tei okê peteî itá año guintegua, ja upe tetâ ogapaú oro memeté overá mbae sâcâicha. 22 Ja ndajechai tûpâo ipype: pe Ñandeyára Tûpâ Ñandeyára pe ipuacaitéva opambae rejeve, ja pe Ovecha Ray, umiva

voi itûpão. 23 Pe tetâ voi noicôtevêi cuarajy ja yasy reje ojesape jaguâ ipype, Tûpâ Ñandeyára sâcângue voi ojesapé, ja pe ojesapéva ipypegua voi pe Ovecha Raÿnte. 24 Ja umi tetâygua oicone Jae ojesapéjape, ja umi mburuvicha guasu ybyarigua oguerúne Ichupe iñembotuvichajá. 25 Ja jokê noñembotývéi chene máramo árape: ndiporichene voi upepe pytû. 26 Ja opa umi tetâygua ituvichacue rejeve ja iyeguaca rejeve oikéne upepe, 27 ja mbaeveichagua mbae kya máramo ndoikeichene upepe terâ itayasúva terâ iyapúva. Umi jeracuera oiva pe Ovecha Ray cuatia ñeê umi oicovéva rejeguape umia añonte oikene.

Revelation 22

1 Uperire ojechauca cheve pe ý omoingovéva renda overáva pe jesâcâtevaicha osêvo pe Tûpâ Ñandeyára ja pe Ovecha Ray guapýjá renda guýgui. 2 Oime mocoíve Jendápe pe ý rembey reje oyovai, ja pe ý ja pe tetâ mbytete paûme oi pe ybyra rácâ omoingovéva. Upéva jiá doceve oyopará jiáva yepi yasy jenyjê yave catuetei, ja pe ybyra rogue oporomojesaíva umi tetaýguape. 3 Upeguive ndiporivéichene iya jaguâ oporao jaguâ pe Tûpâ Ñandeyára, ja pe Ovecha Raÿ guapyjá renda oine upe tetâme, ja jembiguai cuera ombueténe Ichupe, 4 ja jaecuera ojechane jová, ja jéra oine isyvá reje, 5 ja ndiporivéichene pyjare, ja noicôtevêichene tataendy rendy reje, terâ cuarajy resapé reje, pe Ñandeyára Tûpâ Ñandeyára voi ojesapéne ichupecuera, ja jaecuera oicone mburuvicha ramo tapia ja tapia guârâ. 6 Upei catu jae jei cheve: Coa ñeê oyererovia vaerâ añeteguáva, ja pe Ñandeyára umi ñemoñeêjára ânga Tûpâ Ñandeyára ombou jembiyocuai yvapeguape oicuaucá jaguâ umi jembiguaipe coambae oyeju voiete vaerâjá, 7 ja Jae jeijá: Pyaéeté, pyaéeté ayu yebyne pene rendape: jeco oryne pe ombuayeva coa ñeê oñemoñeê jague tenondérâ reje voi oiva co cuatiápe. 8 Che Juan ajendú ja ajecha vaecue âmbae ja ajendú ja ajechávo añesû pe yvapegua ojechauca vaecue jina cheve renondepe ambuete jaguâ ichupe. 9 Upegui jae jei cheve: Anikena! Che tembiguai neîrû voi, ja che umi nde reýicuera oñemoñeêva rejegua, ja che coa ñeê co cuatiápe oiva mbuayejára rejegua. Tûpâ Ñandeyárapénte rembuetéetévê vaerâ. 10 Ja jei avei cheve: Anichene remopytû umi ñeê tenonde râ guârâ oiva co cuatiápe: jiara anguima voi. 11 Pe jecopegua-ý toiconte jecopegua-ý-me, pe itayasúva toiconte itayasújape, ja pe jeco pôrâva toicónte jeco porâme, ja pe imarangatúva toiconte imarangatújape. 12 Maê! pyaéeté Che ayune pene rendape ja pe ajupityucatava peême aruta Che ndive voi, ambojecovia jaguâ peteî teíme pene rembiapo cue. 13 Che pe Alfa ja pe Omega, Che pe Iyýpycue ja Che pe Ipajá, 14 Che pe Iñypyrujára ja Che pe Imombajára. Jeco oryete vaerâ umi iyao oyojei potî vaecue iya jaguâ ichupecuera oguajêvo oijápe pe ybyra rácâ omoingovéva, ja oikévo okêrupi upe tetâme. 15 Oime opyta vaerâ ocápe umi yagua tayasú, ja upeicha avei opa umi ipayéva, ja opa itieýva, ja oporoyucáva, ja umi mbae rei raângá rerecuá, ja opa umi jeco yapúva, oñeê reíva, opavave umiva oyejeyáne ocápe. 16 Che Jesus amondoma che rembiyocuai yvapeguape amojerâcuâcá jaguâ peême Iglesia rejeguape: Che pe David rapó voí, ja Che jokycue, Che pe araresa ojesapé sapévêva oguerocoêva. 17 Pe Espiritu ja pe jembirecorâ jei: Eyóna! Ja oimeraêva jendujaré teí avei: Eyóna! Ja oimeraêva iyýujéiva toúnte; ja oimeraêva oipotava toýunte jepy-ý-reje pe ý oporomoingovéva gui. 18 Coanga Che amojerâcuâ opavavépe ojendúva jicuai coa ñeê tenonderâ nguârâ oiva co cuatiápe, umivape Che jae: Oime ramo omboyóva mbae coa ñeê reje, Tûpâ Ñandeyára omboyóane jese â mbae vaíva oyeéjá co cuatia ñeême. 19 Ja oime ramo omboíva mbae coa ñeê tenonderâ nguârâ co cuatiápe oiva gui Tûpâ Ñandeyára omboíne ichugui pe iya vaerâ ichupe pe ybyra rácâ oporo moingovéva gui, ja pe jenda rângue pe teta imarangatuva peguape, coa voi umimbae oyeéva co cuatia ñeême. 20 Upe omojerâcuâva coambae gui jei: Añeteté Che ayú pyaéeténe. Upeichana! Eyo, Ñandeyára Jesús! 21 Jesu Cristo toporo mbopyapôrá opa umi imarangatúvape. Amen.